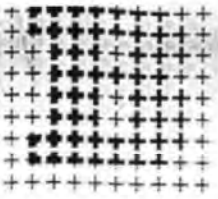

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Inspectie voor het Brandweerwezen
District III
Gelderland, Overijssel en Flevoland

Aan
de heer Hoofdinspecteur
voor het Brandweerwezen
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
3		0068 U/91	19 maart 1991

Inlichtingen bij
5.1.2e

Onderwerp
onderzoek vuurwerkexplosie
Culemborg.

Geachte heer,

Hierbij bied ik u het rapport aan naar aanleiding van het door mij ingestelde onderzoek naar de oorzaak en het gevolg van de explosie in de fabriek M.S. Vuurwerk b.v. te Culemborg.

In verband met de verkregen informatie uit het door de officier van justitie ingestelde onderzoek verzoek ik u het rapport vertrouwelijk te behandelen.

Hoogachtend,
DE DISTRICTSINSPECTEUR VOOR HET BRANDWEERWEZEN,

5.1.2e

5.1.2e

Typ. : TvL
Coll. : HR 5.1.2e

Postadres
Van Lawick van Pabststraat 12
6814 HH Arnhem

Telefoon 085-435944
Telex 45393
Telefax 5.1.2e

Bezoekadres
Van Lawick van Pabststraat 12
Arnhem

Verzoeke bij beantwoording datum, kenmerk en onderwerp te vermelden

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

CONCLUSIES

AANBEVELINGEN

0. Algemeen..... 1

1. Beschrijving van de inrichting en het voorval..... 3

2. Melding en alarmering..... 4

3. Preventie en preparatie..... 6

4. Oorzaak..... 8

5. Brandbestrijding en hulpverlening..... 10

6. Leiding en coördinatie..... 12

7. Communicatie..... 15

8. Open einden..... 16

BIJLAGEN:

I Tussenrapportage
II Schaderapport brandweer Culemborg
III Plattegrond M.S.Vuurwerkfabriek
IV Opstal met opslag en werkbunkers
V Gealarmeerde eenheden
VI Weersgesteldheid

EXCUL.RAP Arnhem 21 maart 1991

INLEIDING

Donderdag 14 februari 1991 omstreeks 11.50 u. heeft zich in de vuurwerkfabriek "M.S.Vuurwerk b.v." aan de stokviswegje 21 te Culemborg een zeer zware explosie voorgedaan in een van de productiegebouwen van de fabriek. Als gevolg hiervan zijn twee werknemers van de fabriek om het leven gekomen en hebben ongeveer twintig mensen lichte tot middelzware verwondingen opgelopen. In de directe omgeving van de fabriek hebben vele gebouwen grote schade opgelopen. De impact van de gevolgen van het ongeval zijn aanleiding geweest voor de Hoofdinspecteur de Districtsinspecteur te verzoeken hem over de gevolgen van het ongeval te rapporteren. Hierbij diende speciaal aandacht te worden gegeven aan de bestrijding, de regionale samenwerking, leiding en coördinatie, preventie en preparatie. Op 22 februari is een tussenrapportage uitgebracht (zie bijlage I).

Omdat nog niet alle onderzoeken van de diverse overheidsinstanties zijn afgerond en met name nog geen resultaten bekend zijn van het onderzoek van de Officier van Justitie kan geen volledig beeld worden gegeven van de oorzaak en effecten van het ongeval. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat door de uitwerking van de explosie mogelijk nooit een volledig beeld kan worden gevormd.

CONCLUSIES

1. Het doel van het door de Officier van Justitie gelaste onderzoek is gericht op de toepassing van de hinderwetvergunning en op het doen van aanbevelingen om in de toekomst een dergelijk ongeval te voorkomen. Daarmee geeft de Officier van Justitie het onderzoek een dimensie die het justitiële aspect overtreft. Niet is duidelijk of de Officier van Justitie deze bedoeling heeft gehad. Niet alleen om deze reden is deelname van de Arbeidsinspectie en de brandweer aan het onderzoek van belang. Ieder vanuit zijn eigen invalshoek kan de resultaten van het onderzoek gebruiken om het huidige beleid terzake van de verwerking, opslag en gebruik van vuurwerk te toetsen. Door de politie werd deze doelstellingen niet geheel begrepen.

2. In een straal van 150 meter rondom de vuurwerkfabriek is ten gevolge van de explosie zeer zware bouwkundige schade ontstaan. Waarschijnlijk door reflectie van de drukgolf tegen het laag hangende wolkendek is het verklaarbaar dat relatief zware schades op 3000 tot 5000 meter vanaf het explosiepunt zijn waargenomen en relatief lichte schades op afstanden van 1000 tot 3000 meter. Opmerkelijk zijn de meldingen van schade op ± 50 km. afstand van de vuurwerkfabriek.

3. De bestuurlijk geuite twijfel over het op de juiste wijze verwerken van de meldingen door het personeel van de 06-11 centrale moet als ongegrond worden beschouwd. De ruime alarmering van de bevolking, de technische en organisatorische consequenties van grensgebieden en de voorgeschreven procedure voor de afhandeling van meldingen door het personeel van de 06-11 centrale, maken een nauwkeurige alarmering in deze situatie nauwelijks mogelijk.

4. Voor zover is na te gaan voldeed de vuurwerkfabriek aan alle voorgeschreven technische en bouwkundige vergunningvoorwaarden.

5. Het rampenplan wordt niet gezien als een plan dat in geval van grootschalige incidenten geheel of op onderdelen zijn bruikbaarheid kan bewijzen.

6. Gelet op het niveau van preventie en uitgaande van het verloop van de explosie lijkt de conclusie gewettigd dat geen enkele bouwkundige voorziening, noch een aarden wal in staat is de gevolgen van een explosie als deze tot het bedrijfsterrein te beperken. Met name de reflektie van een drukgolf tegen een laaghangend wolkendek (in Drenthe door het seismologisch instituut aldaar geregistreerd) geeft onvoorspelbare schadebeelden.

7. Geconstateerd kan worden dat het door de regionale brandweer in 1985 gestarte projekt "model gemeentelijke rampenplannen", en het daarop volgende cyclus van oefeningen voor beleidsstaven, dienst-hoofden en operationeelleider vruchten heeft afgeworpen. Zowel het optreden van de leidinggevenden in het veld als in het beleidsteam heeft een positieve uitwerking gehad op de verrichtingen van de eenheden.

AANBEVELINGEN

De effecten van de explosie van de vuurwerkfabriek hebben grote indruk nagelaten bij een ieder die er op energelei wijze mee te maken heeft gehad. De opwinding onder de omwonenden, die in het verleden ernstig verzet hebben geboden tegen de fabriek, is groot. Voor de deskundigen blijft de explosie en de enorme effecten moeilijk te verklaren. Feit blijft dat de explosie zeer ingrijpende gevolgen heeft gehad en nog geeft. Afgevraagd kan worden of vuurwerkbedrijven, die een zo groot effect kunnen hebben op de gemeenschap, nog wel te handhaven zijn op relatief korte afstand van deze gemeenschap.
Het verdient dan ook aanbeveling het beleid ter zake van de verwerking en opslag van vuurwerk te herzien. Een beleid analoog aan dat van de tot vloeistof verdichte gassen lijkt noodzakelijk (LPG-intergraalstudie).

Tevens verdient het aanbeveling om in samenwerking met Directoraat Generaal van de Arbeid de vuurwerkfabrieken in Nederland aan een schouwing te onderwerpen. Met nadruk zal dan moeten worden gekeken naar de manier van opslag van vuurwerk en zwart buskruit en naar de feitelijke chemische samenstelling.

0. Algemeen

De Officier van Justitie van het Arrondissement Parket in Utrecht heeft naar aanleiding van de explosie in de vuurwerkfabriek een justitieel onderzoek gelast.
Doel van het door hem gelaste onderzoek is tweeledig :

a. Is er sprake van een overtreding van de hinderwetvergunning c.q. is er sprake van verwijtbare schuld.
b. Wat moet er in de toekomst worden gedaan om een dergelijk ongeval te voorkomen.

Het onderzoek is door de Officier opgedragen aan de gemeentepolitie van Culemborg. Een adjudant van gemeentepolitie in Culemborg is benoemd tot coördinator van het onderzoek. In overleg met de Officier van Justitie heeft de coördinator twee onderzoekteams samengesteld. Eén onderzoekteam is belast met het onderzoek op de z.g.n. "Plaats van het Delict" (PD-onderzoek) en het andere onderzoekteam verricht het tactisch recherche werk. In het technisch onderzoekteam zijn buiten het politierechercheteam opgenomen twee medewerkers van het gerechtelijk laboratorium, twee medewerkers van het Prins Mauritslaboratorium en de Arbeidsinspectie. De brandweer is op advies van de politiecoördinator niet door de Officier van Justitie opgenomen in een van beide onderzoekteams.

Op uitdrukkelijk verzoek van de Hoofdinspecteur zijn activiteiten ontplooid richting Officier van Justitie die er toe hebben geleid dat de Brandweerinspectie deelnam aan het door hem gelaste onderzoek. Door de politiecoördinator is hierop nogal terughoudend gereageerd. Het gevoel bestaat dat de politiecoördinator geen vertrouwen heeft in de deskundigheid van de brandweer en met name niet in die van de vrijwillige brandweer van Culemborg. In het begin heeft dit tot problemen geleid met het beschikbaar stellen van vertrouwelijke onderzoekgegevens. Later is de aanwezigheid in het onderzoekteam als het ware gedoogd. De samenwerking met de medewerkers van het gerechtelijk laboratorium, het Prins Mauritslaboratorium en de Arbeidsinspectie is goed geweest.

Zoals opgemerkt heeft de gemeentelijke brandweer geen bemoeienis gehad met het in opdracht van de Officier van Justitie gelaste onderzoek. Wel is de brandweer bij de door de officier georganiseerde startbespreking geweest waarin afstemming van het onderzoek werd geregeld. Deelname van de brandweer aan het onderzoek werd door de coördinator van het onderzoek niet opportuun geacht. Door de brandweercommandant werd dit niet tegen gesproken.

Conclusie
Het doel van het door de Officier van Justitie gelaste onderzoek is gericht op de toepassing van de hinderwetvergunning en op het doen van aanbevelingen om in de toekomst

een dergelijk ongeval te voorkomen. Daarmee geeft de Officier van Justitie het onderzoek een dimensie die het justitiële aspect overtreft. Niet is duidelijk of de Officier van Justitie deze bedoeling heeft gehad. Niet alleen om deze reden is deelname van de Arbeidsinspectie en de brandweer aan het onderzoek van belang. Ieder vanuit zijn eigen invalshoek kan de resultaten van het onderzoek gebruiken om het huidige beleid terzake van de verwerking, opslag en gebruik van vuurwerk te toetsen. Door de politie werd deze doelstellingen niet geheel begrepen.

Op verzoek van burgemeester en wethouders van de gemeente Culemborg heeft de gemeentelijke brandweer een onderzoek ingesteld naar de omvang van de schade die is ontstaan als gevolg van de explosie. Hiervan is een rapport opgesteld. Dit rapport is als bijlage II bijgevoegd. In het rapport wordt de navolgende schade geïnventariseerd:

0000 - 1000 meter

Zware glas- en bouwkundige schade aan gebouwen tevens ernstige verontreiniging van landbouwgronden en weidegebieden.

1000 - 3000 meter

Lichte glas- en bouwkundige schade.

3000 - 4000 meter

Relatief zware glas- en bouwkundige schade.

4000 - 5000 meter

Lichte glas- en bouwkundige schade.

5000 - › meter

Buiten de 5000 meter zijn schades gemeld tot op 50 km. afstand van de plaats van de explosie. De omvang van deze schades is niet bekend.

Conclusie
In een straal van 150 meter rondom de vuurwerkfabriek is ten gevolge van de explosie zeer zware bouwkundige schade ontstaan. Waarschijnlijk door reflectie van de drukgolf tegen het laag hangende wolkendek is het verklaarbaar dat relatief zware schades op 3000 tot 5000 meter vanaf het explosiepunt zijn waargenomen en de relatief lichte schades op afstanden van 1000 tot 3000 meter. Opmerkelijk zijn de meldingen van schade op ± 50 km. afstand van de vuurwerkfabriek.

1. Beschrijving van de inrichting en voorval.

De vuurwerkfabriek is gelegen aan de Diefdijk in de gemeente Culemborg. Deze dijk vormt de grens tussen de gemeenten Culemborg en Vianen, alsmede de grens tussen de provincies Gelderland en Zuid-Holland. Tevens vormt deze dijk de grens tussen twee WGR-gebieden en de grens tussen de regionale brandweren van Zuidelijk Zuid-Holland en Rivierenland. Het gebied waarin de vuurwerkfabriek is gelegen kan als agrarisch worden bestempeld.
De fabriek bestaat uit een drietal gebouwen (zie bijlage III). Gebouw A is een kazematbunker uit de tweede wereldoorlog. Deze bestaat uit een toegangslabyrint en twee kamers. In de hinderwetvergunning was per kamer vergunning verleent voor de opslag van maximaal 100 kg zwart buskruit. Het is volgens de hinderwetvergunning niet toegestaan in de bunker andere stoffen dan zwart buskruit in opslag te hebben. Gebouw B is een gebouw dat dateerde uit 1986 en heeft één bouwlaag. Het bestaat uit een kantoor, een loods met stalen dakspanten voor stalling van bedrijfsvoertuigen en opslag van rekwisieten en een vijftal aan elkaar grenzende vuurwerkbunkers. Volgens de hinderwetvergunning mocht per bunker één type vuurwerkgrondstof dan wel gereed produkt opgeslagen zijn. In één bunker, de z.g.n. werkbunker, vindt de bewerking tot eindprodukt plaats. Om droog en schoon transport van ingredienten cq gereed produkt van de ene bunker naar de andere mogelijk te maken, is het terrein voor de bunkers in eerste instantie voorzien van een overkapping. In een latere fase is deze overkapping voorzien van een glaspui om het winddicht te maken. Gebouw C dateert van 1990. Het is op gelijke wijze ingericht als gebouw B. Het is een loods met stenen muren en stalen kapspanten. Ook dit gebouw was met een soort veranda winddicht gemaakt (zie bijlage III).

Op het moment van de explosie waren vier mensen in het kantoor aanwezig; de direkteur, de secretaresse, een chauffeur en de boekhouder. Uit verhoren is gebleken dat in gebouw C één persoon bezig moet zijn geweest met schoonmaakwerkzaamheden. Een tweede persoon was naar deze plaats onderweg toen een explosie het gehele gebouw wegvaagde. Door de explosie is de loods bij het kantoor, het kantoor zelf, de deuren van de bunkers in gebouw B en de halfsteens voorzetmuur van de kazematbunker zwaar beschadigd. Er brak brand uit in de loods, kantoor en vuurwerkbunkers B. Het personeel in het kantoor zou dekking hebben gezocht in de gang; het elektrisch hek d.m.v. een schakelaar hebben geopend en vervolgens ontvlucht zijn. Zij zouden op de dijk aangetroffen zijn in verwarde (shock-achtige) toestand. Bunker B heeft een geruime tijd gebrand. Dit ging gepaard met veel uiteenspattend vuurwerk. Lange tijd bestond er gevaar voor een explosie van bunker A. Dit heeft de bluswerkzaamheden geruime tijd onmogelijk gemaakt.

2. Melding en alarmering.

Voor zover is na te gaan is de eerste melding binnen gekomen uit de gemeente Leerdam. Deze melding is door de 06-11 centrale in het telefoondistrict Utrecht doorverbonden met de alarmcentrale van de regionale brandweer van Zuidelijk Zuid-Holland. Deze heeft op haar beurt de brandweer van Leerdam gealarmeerd. Vrijwel gelijktijdig met deze melding is er ook een melding binnengekomen uit de gemeente Culemborg. Deze melding heeft de 06-11 centrale doorgeschakeld naar de alarmcentrale van de regionale brandweer Rivierenland. Overigens zij opgemerkt dat de explosie zo zwaar is geweest dat de parate hulp-verleningsdiensten van de omliggende gemeenten bij voorbaat waren gealarmeerd, echter men kende alleen de plaats van het incident nog niet.

Bestuurlijk zijn er binnen de gemeente Culemborg klachten geuit op het functioneren van het 06-11 alarmnummer. Deze klachten betroffen met name het eerder alarmeren van de brandweer Leerdam dan die van Culemborg. Deze klachten zijn in samenwerking met de gemeentelijke brandweer van Culemborg nader onderzocht.
De vuurwerkfabriek is gelegen aan de Diefdijk. Deze dijk vormt zoals reeds opgemerkt onder punt 1 de grens tussen de gemeente Culemborg en de gemeente Vianen. Tevens vormt deze dijk de grens tussen de regionale brandweren van Zuidelijk Zuid-Holland en Rivierenland. De vuurwerk-fabriek en de omgeving van de vuurwerkfabriek vallen onder het technisch telefoondistrict Utrecht. Ook de gemeente Culemborg valt onder het telefoondistrict Utrecht. Dit betekent dat de bevolking aan de Vianense kant van de Diefdijk zich door de 06-11 centrale zal laten door verbinden met de alarmcentrale van de regionale brandweer waartoe zijn of haar gemeentelijke brandweer behoort. In dit geval de alarm-centrale van regionale brandweer Zuidelijk Zuid-Holland. Als dan ook de eerste melder uit de gemeente Leerdam of Vianen komt zal niet de brandweer van Culemborg als eerste worden gewaarschuwd. Mede gelet op de ruime alarmering van de bevolking door de explosie en de technische en organisatorisch consequenties van grensgebieden is een niet nauw-keurige alarmering nauwelijks te voorkomen. De indruk is dat de meldingen van het ongeval efficient en doelmatig zijn verwerkt. Overigens zij opgemerkt dat het een voordeel is gebleken dat meerdere brandweerkorpsen zijn gealarmeerd. De Explosieven Opruimings Dienst E.O.D., die in de buurt van de vuurwerkfabriek haar domicilie heeft, is door de explosie gealarmeerd en bleek reeds ter plaatse te zijn toen eenheden van de parate hulpverleningsdiensten arriveerden. De politie heeft de loco-burgemeester gealarmeerd. Op de plaats van het ongeval is in overleg met de brandweer en politie door de loco-burgemeester besloten in het gemeentehuis een beleidsteam te formeren. Het tijdstip waarop het beleidsteam met de feitelijke werkzaamheden is gestart is niet bekend.

Conclusie

De bestuurlijk geuite twijfel over het op juiste wijze verwerken van de meldingen door het personeel van de 06-11 centrale moet als ongegrond worden beschouwd. De ruime alarmering van de bevolking, de technische en organisatorische consequenties van grensgebieden en de voorgeschreven procedure voor het afhandelen van meldingen door het personeel van de 06-11 centrale, maken een nauwkeurige alarmering in deze situatie nauwelijks mogelijk.

3. Preventie en preparatie

Preventie

De fabriek M.S.Vuurwerk b.v. is te kenmerken als een snel groeiend bedrijf dat in een relatief korte tijd diverse uitbreidingen heeft gerealiseerd. Voor elke uitbreiding heeft de gemeente een gehele de inrichting omvattende herziening van de hinderwetvergunning verleend. De meest recente hinderwetvergunning dateert van 16 februari 1990. De eerder verleende hinderwetvergunningen zijn hierdoor niet meer van toepassing. De thans van kracht zijnde hinderwetvergunning is aan M.S.Vuurwerk b.v. verleend naar aanleiding van de aanvraag voor een bouw- en hinderwetvergunning voor gebouw C (zie bijlage III).
Het gemeentebestuur heeft zich bij het opstellen van de vergunning-voorwaarden laten adviseren door Bureau Hinderwet van de Kwartier-meester Generaal van de Koninklijke Landmacht. De Arbeidsinspectie, Regionale Inspektie voor de Milieuhygiëne en de gemeente Vianen zijn door de gemeente Culemborg geïnformeerd. De bevolking heeft zonder succes een procedure tegen de laatste uitbreiding aangespannen. Voor zover is na te gaan voldeed het bedrijf aan de technische en bouwkundige vergunningvoorwaarden.

Gebrek aan capaciteit bij de gemeentelijke dienst is er de oorzaak van dat er nog geen gebruiktoestemming ex brandbeveiligingsverordening (BBV) is afgegeven. Wel was er een regelmatig en goed kontakt tussen de direkteur van de fabriek en de gemeentelijke diensten waaronder de brandweer. De brandweer was tevreden over de zorg voor de preventie van het bedrijf.
Op 23 augustus 1989 heeft de Kwartiermeester Generaal gerapporteerd dat er in het bedrijf, in strijd met de vergunningvoorwaarden, werd gewerkt in de veranda van gebouw B. Daarbij stonden alle bunkerdeuren open.

Conclusie
Voor zover is na te gaan voldeed de vuurwerkfabriek aan alle voorgeschreven technische en bouwkundige vergunning-voorwaarden.

Preparatie

Op basis van de uitgangspunten voor het opstellen van een ramp-bestrijdingsplan is de vuurwerkfabriek niet te classificeren als een inrichting waarvoor een rampbestrijdingsplan moet worden gemaakt. De fabriek komt dan ook niet voor in de studie die de provincie Gelderland heeft laten doen naar gevaar opleverende industriële aktiviteiten (SIRA-projekt). Voor het bedrijf was nog geen aanvalsplan gemaakt. Omdat de brandweer het bedrijf geregeld bezocht was ze er goed bekend.

De burgemeester heeft in het openbaar verklaart dat zij in het incident geen aanleiding zag een rampverklaring af te geven. De termen die volgens haar noodzakelijk zijn om van een ramp te spreken, dat wil zeggen dat men gemeentelijk het incident niet meer aan kan, waren

volgens haar niet aanwezig. Het rampenplan is daarom ook niet in werking gebracht. Op zich kan de conclusie van de burgemeester, dat hier geen sprake was van een ramp in de zin van de Rampenwet, worden onderschreven. Opvallend is wel dat het rampenplan voorzover kon worden nagegaan (voorzover het al bruikbaar zou zijn gebleken !) niet is gebruikt hoewel het op tafel lag in het beleidscentrum !
Hieruit blijkt eens te meer dat het rampenplan niet wordt gezien als een voorbereiding op onvoorzienbare grootschalige incidenten waar (mogelijk) bestuurlijk leiding en coördinatie nodig is. Men ziet het plan niet als een voorbereid organisatieplan dat zijn bruikbaarheid kan bewijzen ook als er geen sprake is van een "Ramp". De oude op grond van ex Wet Rampenplannen verlangde "Rampverklaring" blijft een blokkade in het denken over calamiteitenbestrijding.

Conclusie
Het rampenplan wordt niet gezien als een plan dat in geval van grootschalige incidenten geheel of op onderdelen zijn bruikbaarheid kan bewijzen.

4. Oorzaak

Door het door de Officier van Justitie ingestelde technisch onderzoekteam is een onderzoek ingesteld naar de oorzaak van de explosie.
Op basis van de ruitbreukschade in de omgeving van de vuurwerkfabriek, de krater die op de plaats van de explosie is ontstaan en de vrijwel volledige fragmentatie van het gebouw wordt verondersteld dat er een massadetonatie heeft plaats gevonden in een hoeveelheid explosief materiaal ter grootte van 1000 kg TNT equivalent. Door het gerechtelijk laboratorium wordt het schadebeeld als verwachtbaar verondersteld voor klasse 1.1 explosief materiaal (materiaal dat tot detonatie is te brengen). De detonatie heeft zich voorgedaan in gebouw C. Het gebouw bestond uit 2 werkbunkers en vier opslagbunkers (zie bijlage IV). De explosie is gestart in opslagbunker 6 en heeft (milliseconden ?) later de inhoud van de bunkers 7, 8, 9, meegenomen in de detonatie. Volgens verkregen informatie is het niet mogelijk vuurwerk, welke behoort tot de klasse 1.3 en dat volgens de hinderwet in deze bunkers aanwezig mocht zijn, tot massadetonatie is te brengen door brand. Eveneens uit verkregen informatie is dit kennelijk wel mogelijk indien een zeer sterke inleiding plaats heeft. Overigens zij opgemerkt dat deze klasseindeling een verpakkingsclasificatie is. Het geeft geen eenduidige informatie over de feitelijke chemische samenstelling van het vuurwerk.
Het is uit onderzoek bekend dat in de kazematbunker, de enige plaats waar volgens de hinderwetvergunning maximaal 200 kg zwart buskruit mocht zijn opgeslagen, geen zwart buskruit aanwezig was. Ook is het bekend dat het bedrijf zwart buskruit verwerkt om de vuurwerk mortieren in de lucht te kunnen schieten. In de kazematbunker lag wel materiaal (niet bekend is welk materiaal) dat er volgens de verleende hinderwetvergunning niet had behoren te liggen. De vraag blijft of het bedrijf ten tijde van de explosie zwart buskruit in huis had en zo ja waar het was opgeslagen. Mogelijk wordt besloten het tactisch onderzoek hierop te richten.

Uit het technisch onderzoek is tevens bekend geworden dat in of in de directe omgeving van opslagbunker 6 een stoel met stalen onderstel en een kunststof "cliko" vuilniscontainer heeft gestaan. Ook is bekend geworden dat een van de slachtoffers bezig is geweest met schoonmaak werkzaamheden (schoonvegen ?) in of in de omgeving van de bunkers. Uit het onderzoek is niet gebleken of één of meerdere bunkerdeuren open hebben gestaan.
In de evaluatiebespreking heeft het technischonderzoekteam op basis van de verkregen onderzoekresultaten geen oorzaak kunnen vaststellen van het ontstaan van de explosie.

Conclusie

Gelet op het niveau van preventie (zie punt 3) en uitgaande van het verloop van de explosie lijkt de conclusie gewettigd dat geen enkele bouwkundige voorziening, noch een aarden wal in staat is de gevolgen van een explosie als deze tot het bedrijfsterrein te beperken. Met name de reflektie van een drukgolf tegen een laaghangend wolkendek (in Drenthe door het seismologisch instituut geregistreerd) geeft onvoorspelbare schadebeelden.

5. Brandbestrijding en hulpverlening

Verloop van de inzet
Zoals in punt 2 "Melding en alarmering" is aangegeven is vermoedelijk de brandweer van Leerdam als eerste op de plaats van het incident geweest. Hierover is tijdens het onderzoek geen volledige zekerheid verkregen. De officier van dienst (OVD) van de brandweer Culemborg is gelijktijdig met de eerste eenheid van de brandweer Culemborg gearriveerd. Twee bluseenheden van de brandweer Culemborg en één eenheid van de brandweer Leerdam hebben alle woningen aan de Vianense kant van de Diefdijk doorzocht op mogelijke slachtoffers. Daarna is dit gebied door de politie afgegrendeld. De OVD van de brandweer Culemborg heeft op grond van zijn kennis van het bedrijf en in overleg met de EOD besloten dat in verband met het gevaar voor explosie van bunker A alle eenheden op tenminste 300 meter afstand moesten blijven. Dit heeft geduurd tot de EOD met haar robot de toegang tot bunker A had verkend. Na verkenning heeft de EOD het sein veilig gegeven aan de parate hulpverleningsdiensten. De EOD heeft daarna de bunker geledigd. Het materiaal dat was opgeslagen in de bunker is tijdelijk bij de EOD opgeslagen. Na het sein veilig heeft de brandweer door middel van waterkanonnen en het 150 mm watertransportsysteem de blussing van de restanten ingezet. Tijdens de opbouw van dit systeem heeft de EOD het sein veilig weer ingetrokken omdat in de wijde omgeving van de fabriek kruit werd gevonden.

Op verzoek van de brandweer heeft de politie direct na aankomst de omgeving tot op vrij grote afstand afgezet. De afzetting heeft redelijk tot goed gefunctioneerd. Alleen via een weiland konden nieuwsgierigen (o.a. de pers) de vuurwerkfabriek tot op enkele honderden meters naderen.
Afgevraagd wordt waarom de politie de afzetting van de omgeving heeft opgegeven nadat de EOD het incidentgebied had veilig verklaart. Deze beslissing van de verantwoordelijke functionaris van politie heeft de afwikkeling van het incident door de hulpverlenende diensten bemoeilijkt. Na het vrijgeven is er sprake geweest van hernieuwd afzetten van de omgeving in verband met in het veld gevonden kruit.

Gedurende lange tijd van de inzet hebben tenminste vier ambulancevoertuigen gereed gestaan. Deze waren aan weerszijden van de Diefdijk gestationeerd.

Inzet regionale brandweer
De regionale brandweer heeft op verzoek van de brandweer van Culemborg de inzet verzorgt van het 150 mm watertransport en de plaatsing van twee oscillerende waterkanonnen. Hiervoor is 800 m slangleiding op de Diefdijk uitgereden. Bij het onder druk zetten van de slangleiding zette deze uit. Dit heeft tot gevolg gehad dat de slangleiding tot drie maal toe van de dijk is gerold. Bij het van de dijk afrollen ontkoppelde de slangleiding zich zelf. De totaal benodigde tijd voor de opbouw van het 150 mm watertransport bedroeg ± 12 min.

In bijlage V is een opsomming gegeven van het ingezette materieel.

Inzet gemeentelijke diensten
De dienst gemeentewerken is omstreeks 14.15 u. door het beleidsteam gealarmeerd en krijgt als opdracht om in samenwerking met de dienst gemeentewerken Vianen alle panden in de omgeving van de fabriek te beoordelen op hun bouwkundige staat, een lijst van onbewoonbare woningen samen te stellen en eventueel bergingswerkzaambeden uit te voeren. Tevens hebben deze diensten noodvoorzieningen voor huisvesting geregeld in de vorm van caravans.

De dienst sociale zaken is niet door het beleidsteam gealarmeerd. Deze dienst is uit eigener beweging gestart met het samenstellen van lijsten met bewoners uit de omgeving van de vuurwerkfabriek. Niet bekend is of dit in samenwerking is gebeurd met de sociale dienst van de gemeente Vianen.

Nazorg
Door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Culemborg zijn twee avonden georganiseerd als nazorg voor de omwonenden van de vuurwerkfabriek. Hier is o.a. advies gegeven over schade-afhandeling, verzekeringsproblemen, tijdelijke huisvesting, enz. Ook hebben de avonden gediend om een aanvang te maken met traumaverwerking. Op verzoek is er een werkgroep nazorg gevormd die bestaat uit medewerkers van de dienst gemeentewerken, afd. hinderwet, politie en brandweer. De commissie staat onder leiding van de burgemeester.

Inzet niet gemeentelijke diensten
Het Rode Kruis afd. Culemborg is door het beleidsteam gealarmeerd met het verzoek de logistieke verzorging van de hulpverleningsdiensten voor haar rekening te nemen. Tevens heeft het Rode Kruis de opvang geregeld van de ontheemde bewoners.

Hoewel niet door het beleidsteam gevraagt heeft de organisatie "Leger des Heils" [redacted] tijdens afwikkeling van het incident gezorgt voor koffie en soep. Door de hulpverleners ter plaatse is zeer gewaardeerd.

6. Leiding en coördinatie.

Niveau CTPI
De OVD van de brandweer Culemborg, de politiechef ter plaatse, de chef ambulancedienst West-Betuwe en een deskundige van de EOD vormden vrijwel direkt na aankomst een commandoteam plaats ongeval (CTPI). Voorzover is na te gaan funktioneerde het CTPI redelijk efficient. Er was frequent overleg. De politie heeft in een latere fase van de afwikkeling meer een eigen koers gevaren en zich minder bezig gehouden met het CTPI-overleg.
De OVD van de regionale brandweer heeft zich in eerste instantie bezig gehouden met zijn ROGS-taak. Toen die taak door specialisten van de EOD werd overgenomen heeft hij de leiding over een deel van de eenheden op zich genomen.
Het kontakt tussen CTPI en beleidteam ging hoofdzakelijk per autotelefoon. Dit funktioneerde in het begin bevredigend.

Niveau regionale brandweer
De commandant van de regionale brandweer heeft direkt na alarmering en in overleg met de commandant van de brandweer Culemborg beoordeeld of er en welke mate regionale steun nodig was. Gezien het feit dat er geen grote aantallen slachtoffers waren, noch sprake was van problemen met de coördinatie heeft hij het niet nodig geoordeeld het regionaal coördinatie centrum (RCC) in werking te stellen. Wel heeft hij steeds twee officieren op de alarmcentrale beschikbaar gehouden.
Tevens heeft de regionaal commandant de voorzitter van de regionale brandweer geinformeerd.

Niveau beleidsteam
Het lawaai van de explosie is zo hevig geweest dat een ieder ook zonder gealarmeerd te zijn er van overtuigd was dat zich iets ernstigs in de omgeving van Culemborg had voorgedaan. Nadat de eerste meldingen binnen waren gekomen is de loco-burgemeester terstond naar de plaats van het incident gegaan. Hij heeft op basis van eigen waarnemingen ter plaatse en in overleg met het CTPI besloten tot vorming van een beleidsteam in het gemeentehuis. De redenen voor hem om een beleidsteam te vormen waren:

a. aangenomen mocht worden dat vele bewoners gevlucht zouden zijn en gezien het beeld van de schade opvang behoefden;
b. gezien de ravage ter plaatse het ruimen moest worden voorbereid;
d. coördinatie tussen de gemeentelijke diensten nodig zou zijn.

Na zijn besluit een beleidsteam te vormen is er ter plaatse van het incident overleg geweest met de coördinator van de politie en de OVD-brandweer over het te vormen team.

Bestuurlijk bestaat het gevoel dat de samenwerking met het CTPI goed heeft gelopen. Men had door de intensieve samenwerking van het

beleidsteam met het CTPI een goed beeld van de situatie op de plaats van het incident. Hieruit zou men kunnen afleiden dat de communicatie tussen het beleidsteam en het CTPI efficient en doelmatig is verlopen. Ook de feedback van de genomen beslissingen door het beleidsteam was goed verzorgd. De logistiek van de eenheden is vanuit het beleidsteam gecoördineerd.

In het beleidsteam heeft men in het begin geen idee gehad waar de mensen naar toe waren gevlucht c.q. waar deze zich bevonden. Dit heeft de burgemeester een gevoel van onmacht gegeven. Bestuurlijke aandacht voor deze mensen was daardoor niet mogelijk. Dit heeft het bestuur als een groot gemis ervaren.

Duidelijk heeft men als bestuur ervaren dat in het begin van de afhandeling van het incident de bestuurlijke component "leiding en coördinatie" het belangrijkst was. Daarna speelde veel meer de sociale taak van het bestuur. De overgang werd als zeer moeilijk hanteerbaar ervaren.

De opheffing van het beleidsteam is zeer onduidelijk verlopen. Op een gegeven moment is besloten het beleidsteam van het gemeentehuis te verplaatsen naar het politiebureau. Voor het weer actief worden van het beleidsteam op het politiebureau was als tijd 17.30 u. afgesproken. Het beleidsteam is daarna niet meer bij elkaar geweest. Hierdoor heeft geen goede afbouw plaats gevonden. Dit wordt door het bestuur als zeer vervelend ervaren. De burgemeester voelde zich hierdoor sterk belemmerd om haar taak naar behoren te kunnen uitoefenen. Het bestuur denkt dat de reden van het niet meer bijelkaar komen is gelegen in het feit dat de hoofden van de parate diensten bij hun terugkerende manschappen wilden zijn voor opvang (trauma verwerking ?). In een evaluatie door het beleidsteam zal dit mogelijk nog worden besproken.

De burgemeester voelde zich goed voorbereid op de afhandeling van een grootschalig incident zoals nu heeft plaats gevonden. In haar vorige gemeente Maasland werd veel geoefend op het inslijpen van standaard procedures. Deze procedures kwamen als een automatisme weer boven drijven. De wethouder, die in de eerste uren de feitelijke bestuurlijke leiding had als loco-burgemeester, voelde zich in het geheel niet voorbereid. Aan geen enkele oefening had hij ooit deel genomen. Hij voelde dit duidelijk als een gemis. De bijzondere bevoegdheden die een burgemeester kan gebruiken bij de afhandeling van een grootschalig incident of ramp zijn hem maar zeer zijdelings bekend. De afhandeling van dit incident heeft hij gedaan door zich te laten adviseren door zijn beleidsteam. Wel heeft hij als bestuurder kennelijk iets te maken gehad met de bestuurlijke leiding en coördinatie tijdens de afhandeling van de gevolgen van de januaristorm. Hierdoor had hij enige ervaring opgedaan bij een grootschalig gebeuren.

Conclusie

Geconstateerd kan worden dat het door de regionale brandweer in 1985 gestarte projekt "model gemeentelijke rampenplannen", en het daarop volgende cyclus van oefeningen voor beleidsstaven, diensthoofden en operationeelleider vruchten heeft afgeworpen. Zowel het optreden in het veld als in het beleidsteam heeft een positieve uitwerking gehad op de verrichtingen van de eenheden.

7. Communicatie.

Intern

Bij aanvang van de inzet van de hulpverlenende diensten is de communicatie via de bestaande verbindingsstructuren afgehandeld. Dit betekent dat brandweer en ambulancedienst ieder op eigen operationele werkfrequenties, maar begeleid door de zelfde centralist, de communicatie hebben afgehandeld. Ook de politie is binnen haar bestaande verbindingsstructuren gebleven. Na het eerste nader bericht is o.a. de verbinding-commandowagen (VC) ingezet. Volgens afgesproken procedures is door alle brandweereenheden overgeschakeld naar kanaal 10, de werkfrequentie van de V.C. In het begin van de inzet is er een probleem geweest met de brandweer van Leerdam die ten onrechte het operationele kanaal 16, dat ingebruik is bij de regionale brandweer Rivierenland, gebruikte als werkfrequentie voor onderling verkeer. Hierdoor ontstond in het begin van de inzet enige verwarring. Van grote invloed is dit niet geweest.
Of er communicatie vanuit het CTPI heeft plaats gevonden met andere gemeentelijke diensten, zoals b.v. gemeentewerken, is niet geconstateerd.
De contacten tussen het CTPI en het beleidsteam verliepen via drie verbindingswegen.
De brandweer maakte hoofdzakelijk gebruik van de autotelefoon. Als back-up voor deze voorziening werd gebruik gemaakt van de indirecte weg via de regionale alarmcentrale. Dit functioneerde in het begin redelijk. In een latere fase van de afwikkeling van het incident gaf het de nodige problemen omdat de telefooncentrale van het gemeentehuis het vele inkomende verkeer niet meer kon verwerken. De lijnen raakten geblokkeerd. In omgekeerde richting kon geen gebruik worden gemaakt van deze verbinding omdat uitgaand 06-verkeer op de telefooncentrale was beperkt tot 5 cijfers. In het gemeentehuis waren onvoldoende voorzieningen voorbereid voor het inrichten van een beleidscentrum.
De politie communiceerde hoofdzakelijk via indirecte weg, n.l. via de politie meldkamer.
Het commandogedeelte van de V.C. werd door het CTPI weinig gebruikt.

Extern

Over de voorlichting aan de bevolking tijdens de afwikkeling van het incident is geen onderzoek gedaan.
Wel heeft de loco-burgemeester vrijwel direct na het activeren van het beleidsteam een persconferentie aangekondigd en geregeld dat de gemeentelijk voorlichter met de informatieverstrekking over het incident zou worden belast.
De politie had een eigen voorlichter geactiveerd.

8. Open einden

* Voor de brandweer heeft de grensscheiding, tijdens de afwikkeling van dit incident als in het verleden, geen aanleiding gegeven voor problemen. De contacten met de brandweer van Vianen waren goed en met die van Leerdam wat minder. Men kende elkaar.
  Voor andere gemeentelijke diensten heeft deze grensscheiding wel problemen gegeven. Bijvoorbeeld voor de intergemeentelijke samenwerking tussen de diensten gemeentewerken. Hierdoor is het waarschijnlijk te verklaren dat de intergemeentelijke samenwerking tijdens de afhandeling van het incident zo moeizaam op gang is gekomen. De mensen kenden elkaar niet. De WGR-scheidingslijn is voor deze diensten zeker een belemmerende factor geweest.

* Vraag is in hoeverre het verlenen van een hinderwetvergunning door de gemeente verplichtingen schept voor zowel bedrijf als gemeente, indien:
  a. er verkeerde vergunningvoorwaarden worden gesteld;
  b. de gemeente verkeerd wordt geadviseerd waardoor verkeerde vergunningvoorwaarden worden gesteld;
  c. de gebruiker de vergunningvoorwaarden verkeerd toepast maar opzet niet in het spel is;
  d. de gebruiker buiten de vergunningvoorwaarden zijn bedrijf uitoefend.

* Door de explosie is tot op grote afstand van het bedrijf het bouwland en weidegebied verontreinigd met stukken puin, glas, metaaldelen, enz. Ook is het gebied verontreinigd met asbest en verschillende materialen die gebruikt worden voor de productie van vuurwerk zoals magnesium, strontium, koper, enz. De mate van verontreiniging in de omgeving van het bedrijf ten gevolge van een dergelijk incident laat zich moeilijk bepalen.

* Kan en mag een bestuur een afweging maken cq rekening houden bij het verlenen van een vergunning op basis van de Hinderwet als zij bewuste of onbewuste overtredingen van de vastgestelde regels voorziet en waarbij de overtredingen tot exceptionele gevolgen aanleiding kunnen geven ?

BIJLAGE I

INSPECTIE V/H BRANDWEERWEZEN
DISTRICT III

NOTITIE

Telefoon 5.1.2e
Fax 5.1.2e

Aan 5.1.2e

Van 5.1.2e

Kenmerk

Datum 220291

Onderwerp Vuurwerkfabriek Culemborg Tussenrapportage.

DE GEGEVENS IN DEZE TUSSENRAPPORTAGE ZIJN OP LAST VAN DE OFFICIER VAN JUSTITIE STRIKT VERTROUWELIJK OMDAT HET TACTISCHE ONDERZOEK NOG NIET IS AFGEROND EN GEZIEN DE MOGELIJKE CONSEQUENTIES IN DE STRAFRECHTELIJKE SFEER.

Incident beschrijving
In de nieuw gebouwde bedrijfshal van M.S.Vuurwerk bv. heeft zich op donderdag 14 februari omstreeks 11.50 u. een massa detonatie voor gedaan. Aan de hand van schade/effect gegevens en aan de hand van de door de detonatie gevormde krater is TNO tot de slotsom gekomen dat een massa van ongeveer 1000 kg. TNT equivalent aan explosieven is gedetoneerd.
De gevolgen zijn tot op vele kilometers afstand merkbaar geweest.

Volgens de hinderwetvergunning mocht in de betrokken bedrijfshal, verdeeld over de verschillende bunkers, alleen klasse 1.3 materiaal worden opgeslagen. Materiaal van de klasse 1.3 kan door brand o.i.d. niet tot detonatie worden gebracht. Tevens is bekend dat een dergelijk bedrijf voor het samenstellen van het groot siervuurwerk klasse 1.1 materiaal benodigd is. In de voorschriften van het onderhavige bedrijf is aangegeven dat dit materiaal van de klasse 1.1 [zwart buskruit] opgeslagen moest worden in de kazemat bunker. In deze bunker, waar geen ander materiaal opgeslagen mocht zijn, is geen klasse 1.1 materiaal aangetroffen ! Wel is in deze bunker ander explosief materiaal aangetroffen [vermoedelijk van de klasse 1.3.].

Veronderstelling
Uit informatie van deskundigen van TNO, Arbeidsinspectie enz. blijkt het mogelijk te zijn dat een kleine hoeveelheid detoneerbaar materiaal [1 tot 5 kg.] uit de klasse 1.1, zoals zwart buskruit, een massa detonatie kan

veroorzaken van opgeslagen 1.3 materiaal [grootvuurwerk].
Mocht dit zo zijn geweest dan is mogelijk in strijd met de voorwaarden gehandeld. Dit kan betekenen verwijtbare schuld. De daarvoor verantwoordelijke is hierover nog niet gehoord door de tactische onderzoekscommissie !

Voorlopige conclusie
Als bovenstaande veronderstelling waar is dan zal de benadering van de hinderwetregelgeving, laatstelijk gewijzigd in 1983, nader moeten worden bezien. Een beleidslijn analoog aan die van de LPG-intergraalstudie t.w. voorwaarden ter voorkoming zijn dan niet alleen voldoende. Aandacht voor de afstand van de bebouwing tot het object zal tevens in ogenschouw moeten worden genomen.

Voorlopig advies
Diepte onderzoek door TNO naar de effecten van combinaties van 1.1 en 1.3 klasse materiaal lijkt gewenst.

Opmerking
Tijdens het onderzoek is aan het licht gekomen dat er in Nederland meerdere vuurwerkbedrijfjes zijn die op vergelijkbare wijze explosief materiaal verwerken tot z.g.n. groot siervuurwerk. Ook in deze bedrijven kan voor zover de informatie nu strekt zowel 1.1 als 1.3 materiaal worden aangetroffen. Van een van deze bedrijven is bekend dat deze gevestigd is op het industrieterrein van de gemeente Dronten.
Het verdient naar mijn mening derhalve aanbeveling op zeer korte termijn een inventarisatie te maken van deze bedrijven in Nederland en daarbij het productieproces nader te beschouwen
Afdeling Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie heeft voor zover bekent deze gegevens en legt ook regelmatig controlebezoeken af.

Een verslag over leiding en coördinatie; inzet van de verschillende dicipline's enz. volgt zo spoedig mogelijk.

gemeente Culemborg

Aan: Het College van Burgemeester
en Wethouders
Gemeente Culemborg
Markt 1
4101 BW CULEMBORG

Betreft : Schaderapport gemaakt door 5.1.2e van schades als gevolg van explosie M.S. Vuurwerk.
Datum : 5.1.2e
Kenmerk : CDT/sa 018/91
Beh. door : 5.1.2e

Geachte College,

Hierbij doe ik u het schaderapport toekomen betreffende de schades die ontstaan zijn ten gevolge van de explosie op 14-02-1991 bij M.S. Vuurwerk.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e
Commandant Brandweer.

NUMMER INGEKOMEN 6 MAART 1991
CODE gemeente

DH			
BVS			
AI			
TA	X		72
SEC I			
SEC II			
SEC III			

Kopie aan : Inspectie Brandweer
District III
Dhr. 5.1.2e, Techn. Recherche Nijmegen
T.N.O. Rijswijk

BRANDWEER
Kalverstraat 1
Postbus 226
4100 AE Culemborg
Telefoon 5.1.2e
Amrobank 47.01.25.381

Bijlage II

gemeente Culemborg

-Blad 1-

Brandweer Culemborg

Schaderapport

N.a.v. ontploffing M.S. Vuurwerk d.d. 14-02-1991 peildatum 28-02-1991.
Dit rapport omvat schademeldingen, die geïnventariseerd zijn door:
- De assurantiekantoren in Culemborg en N.M.B. postbank.
- De Brandweer Culemborg.
- De Culemborgse Aannemersbedrijven.

Ik ben uitgegaan van een 5 tal schadecirkels van 1000 mtr tot 5000 mtr vanaf de explosieplaats.
Hierbij ben ik uitgegaan van 4 tal schadesoorten:

a) Constructieve schade
   Ontzette kozijnen
   Beschadigde kapspanten
   Gebroken gordingen
   Ontzette staalconstructies
   Beschadigde dakconstructies
   Ontzette gevels

b) Glasschade zwaar
   Glasschade licht

c) Inventarisschade
   - Huisraad/inboedel

d) Overige schade
   - Rondvliegend puin of anders
   - Vervuilde weilanden

gemeente Culemborg

Constructieve schade

0 - 1000 meter

Constructieve schade wordt tot op de 5 km schadecirkel aangetroffen waarbij de zwaarste constructieve schade wordt aangetroffen binnen de 1000 meter cirkel.
Dit betreft een boerderij met opstallen recht tegenover de explosieplaats aan de andere zijde van de diefdijk op het grondgebied van de gemeente Vianen en Stokvisweg 11, 13 en 15 op het grondgebied van de gemeente Culemborg.
Het schadebeeld is als volgt:
Bijna alle ruiten eruit.
Gordingen gescheurd, dakpannen eraf en muren ontzet.
Kapspanten in gescheurd op de trekbalk verbindingen.
Naar binnen gedrukte dakkappel.
Eén loods van Stokvisweg 15 is dermate zwaar beschadigd dat het moet worden herbouwd.
Deze loods ligt op ongeveer 200 meter van de explosieplaats.

1000 - 2000 meter

Op ± 1500 meter is de constructieve schade licht te noemen met uitzondering van de twee panden aan weerzijde van de A2 en een schuur op de Korte Meent in Everdingen.
Hier is verhoudingsgewijs zwaardere dakschade aanwezig, alhoewel dit niet in verhouding staat tot de schade binnen de 1000 meter cirkel.

1500 - 3000 meter

Tussen de 1500 en 3000 meter is geen constructieve schade geconstateerd en gemeld.

3000 - 4000 meter

Tussen de 3000 en 4000 meter is wel constructieve schade gemeld.
Dit betreft zware schade op het industrieterrein in de gemeente Culemborg.
Met name op het industrieterrein Pavijen is deze schade gemeld.
De schades betreffen hier:
- Naar binnen gedrukte gevelmuren.
- Gescheurde dakconstructies (plat dak).
- Ontzette overheaddeuren.
- Ontzette staalconstructies.
- Zware daklekkage door scheurvorming.
- Systeemplafonds, die uit hun ophangconstructies zijn gevallen.
- Spantconstructieschade.

4000 - 5000 meter

Alleen op het industrieterrein in Culemborg is tussen de 4000 en 5000 meter lichte constructieve schade gemeld.
Dit betreft met name dakschade.
Bij één bedrijf zijn een aantal lichtkoepels uit hun opstand gelicht.

gemeente Culemborg

5000 meter

Boven de 5000 meter zijn geen schademeldingen op constructief gebied gemeld met uitzondering van twee exceptionele gevallen, die onder het hoofdstuk "overige schade" staan vermeld.

Glasschade

Voor wat betreft de glasschade is ongeveer hetzelfde beeld aangetroffen als bij de constructieve schades.

0 - 1000 meter

Zware glasschade.

1000 - 2000 meter

Lichte glasschade.

2000 - 3000 meter

Lichte glasschade met uitzondering van één woning op ± 2500 meter waarvan in een doorzon woonkamer zowel de ruit in de voorgevel (10 mm) als de ruit in de achtergevel eruit was.

3000 - 4000 meter

Binnen de schadecirkels 3000 en 4000 meter waren diverse schade meldingen van glasschade, die verhoudingsgewijs zwaarder waren als de schades op 2000 tot 3000 meter.
Dit komt overeen met het beeld van de constructieve schades.
Dit betrof grote ruiten, die in ontzette gevels stonden van bedrijfsgebouwen, met name in het voorste deel tegen de 3000 meter cirkel aan.

4000 - 5000 meter

Binnen deze cirkel is lichte glasschade gemeld.

5000 meter

Glasschade buiten de 5000 meter cirkel zijn gemeld uit Geldermalsen centrum (afstand ± 13 km H.B.).
Uit Asperen (afstand ± 7 km H.B.).
Uit Beesd(afstand ± 7 km H.B.).
Uit Vianen (afstand ± 7 km H.B.).

gemeente Culemborg

Inventarisschade

De inventarisschade zoals lampen, glaswerk, vazen, kasten e.d. is het grootst binnen de cirkel tot 1000 meter.

Tussen 1000 - 3000 meter is één inventarisschade geval bekend.
Dit betreft inventarisschade als gevolg van naar binnenvallende glasstukken van de gevelruiten.
Deze schade melding ligt op ± 2500 meter.

Inventarisschades zijn gemeld uit het industrieterrein (schadecirkel 3000 - 4000 meter) als gevolg van vallende systeemplafonds en grote daklekkages (dooiende sneeuw).

Er is één geval van inventarisschade waar de brandweer voor gealarmeerd is binnen deze cirkels (datum 15-02-1991).
Vanwege de zware lekkages door dooiende sneeuw heeft de brandweer op het industrieterrein bij een bedrijf kantoormachines e.d. zoveel mogelijk verwijderd.
Hiervoor is tevens de salvage coördinator gewaarschuwd.

Buiten de 5000 meter cirkel is één geval van inventarisschade gemeld.
Deze melding komt uit Leerbroek.
Leerbroek ligt hemelsbreed op ± 7 km afstand van de explosieplaats.

Overige schade

Hierbij zijn twee opmerkelijke gevallen geconstateerd.
Eén geval uit Tilburg (afstand ± 48 km H.B.).
Eén geval uit Uddel (bij Elspeer) (afstand ± 50 km H.B.).

In beide gevallen is geen klap gehoord als wel een duidelijke "druk-golf" bemerkt.
In Tilburg, zo verklaarde dhr. Boor technische dienst universiteit, gingen in de gang naast zijn kantoor de tochtdeuren heen en weer en bewogen de ruiten in de gevels dermate dat hij er door werd opgeschikt.

Uit Uddel werd een schademelding ontvangen van een kalvermesterij, die dakschade heeft.
Deze schademelding is ontvangen door N.M.B. en schijnt aanmerkelijk te zijn.

Ook is er een schademelding ontvangen van een persoon uit Arnhem.
Deze persoon heeft schade aan zijn auto.
Vermoedelijk heeft deze persoon ten tijde van de explosie op de A2 gereden binnen de 1000 meter cirkel.

gemeente Culemborg

Tevens wil ik onder het hoofdstuk "overige schade" de schade melden, die is aangebracht aan weilanden.
Het gaat met name om die weilanden waarin vee graast.
Op de peildatum, die voor dit rapport is gebruikt was 15 hectare vervuild weiland aangemeld waarover zekerheid bestond dat deze vervuiling was veroorzaakt door de explosie.

Conclusie:

Naar aanleiding van de geïnventariseerde schades zijn een aantal zaken opmerkelijk te noemen.
- Direct achter de Diefdijk is aanmerkelijke schade ontstaan (tot ± 150 meter).
  Waarschijnlijk door reflectie van het lage wolkendek aldus E.O.D.
  Verder binnen de 1000 meter cirkel is aan die zijde (gem. Vianen) geen noemenswaardige schade in verhouding tot de andere zijde (gem. Culemborg) binnen de 1000 meter cirkel.
  De dijk heeft waarschijnlijk een remmende werking.

- Aan de Culemborgse zijde van de Diefdijk is constructieve (zware) schade geïnventariseerd tot 1000 meter en op 3000 tot 4000 meter.
  Tussen 1500 meter en 3000 meter is geen constructieve schade gemeld.

- De gemelde indrukken uit Tilburg en de schade uit Uddel (beide op ± 50 km H.B. afstand) geven de indruk dat een luchtdrukverplaatsing tot ± 50 km effect heeft.

Schadebedrag

Een concreet schadebedrag is niet te noemen.
Dit ligt in de miljoenen mijns inziens, als het om bouwkundige schade gaat.
Geïnvesteerde mensuren zoals zoekacties, productie.stilligging op industrie zijn zeker aanwezig, maar moeilijk in te schatten.

Culemborg, 4 maart 1991

5.1.2e

Brandweer Culemborg

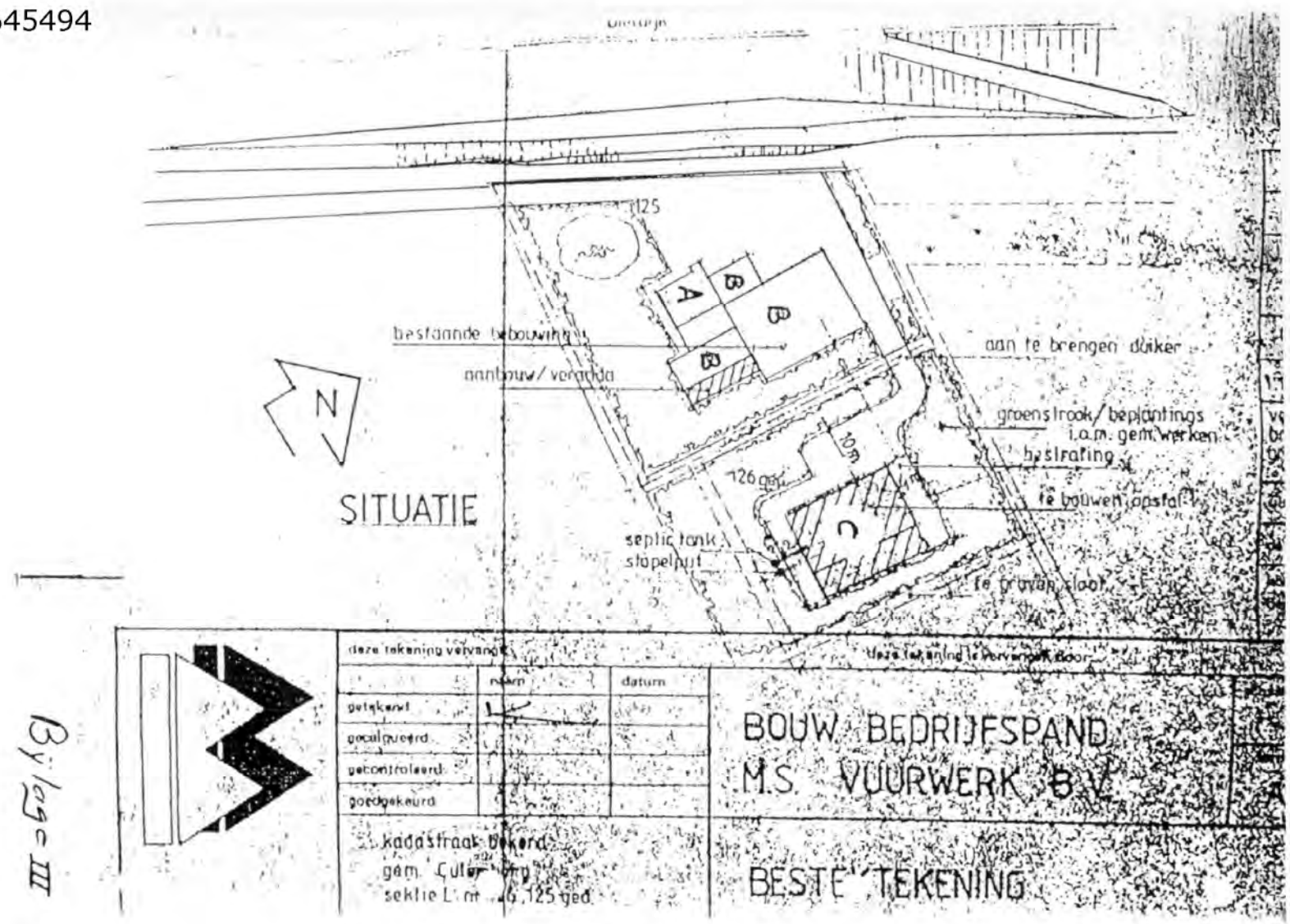
125
A
B
B
B
bestaande bebouwing
aanbouw/veranda
aan te brengen duiker
groenstrook/beplantings
i.o.m. gem. werken
bestrating
726 qm
te bouwen opstal
C
septic tank
stapelput
te graven sloot
N
SITUATIE
deze tekening vervangt
deze tekening is vervangen door
naam
datum
getekend
gecalqueerd
gecontroleerd
goedgekeurd
kadastraal bekend
gem. Culemborg
sektie L nr. 6125 ged.
BOUW BEDRIJFSPAND
M.S. VUURWERK B.V.
BESTE TEKENING

Bijlage III

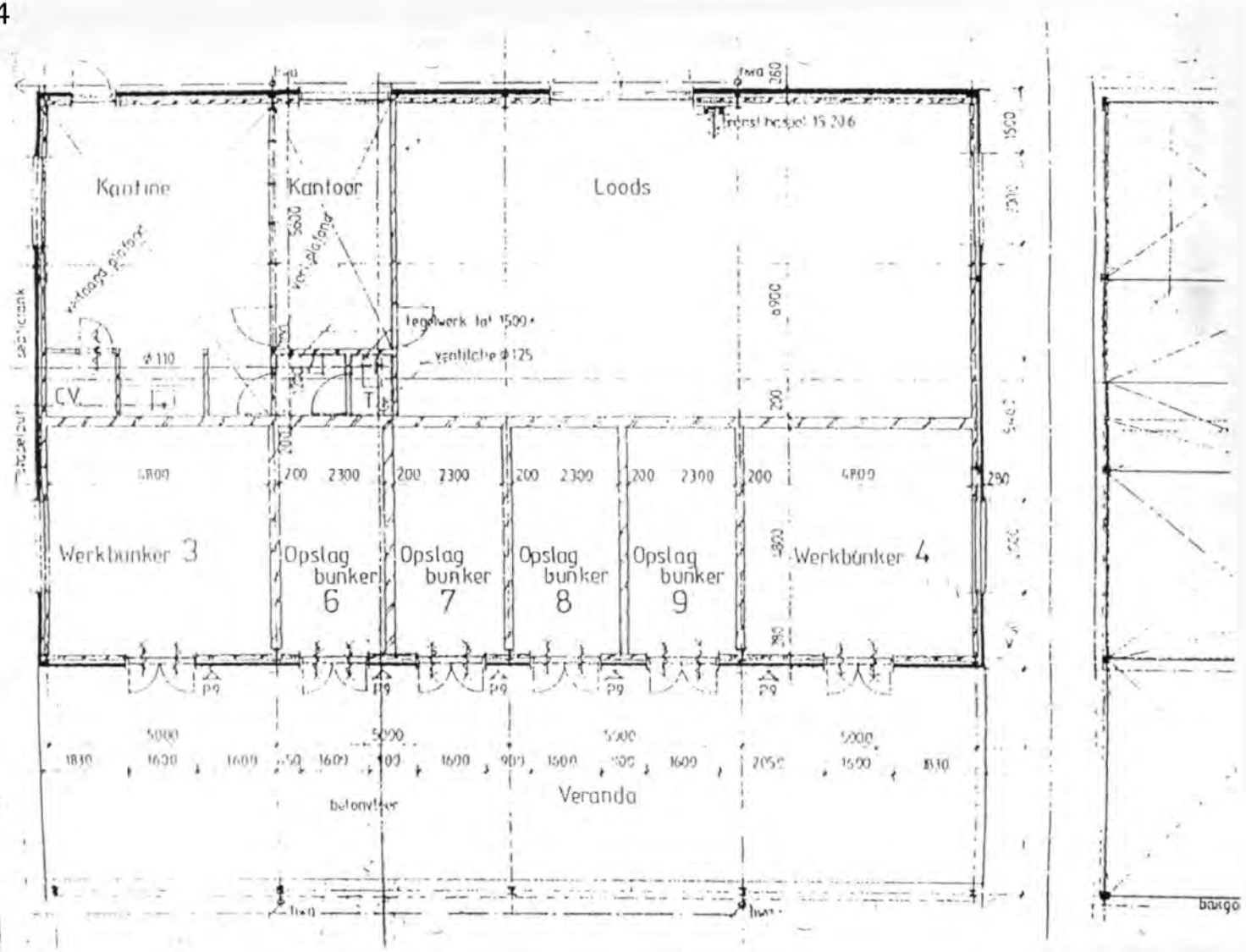
Kantine
Kantoor
Loods
Werkbunker 3
Opslag bunker 6
Opslag bunker 7
Opslag bunker 8
Opslag bunker 9
Werkbunker 4
Veranda
CV
tegelwerk tot 1500
ventilatie ø 125
betonvloer
bargo

Bijlage II

BIJLAGE V

Gealarmeerde eenheden

Brandweer Culemborg	Roepnummer
Dienstauto officier van dienst	798
Tankautospuit	731
Tankautospuit	732
Autoladder	751
Hulpverleningswagen	771
Personeel/materieelwagen	701
Brandweer Leerdam	
Tankautospuit	?
Brandweer Schoonerwoerd	
Tankautospuit	?
Brandweer Hagestijn	
Tankautospuit	?
Regionale Brandweer Rivierenland	
Hulpverleningswagen	570
Verbinding-commandowagen	590
Vrachtauto	581
Combiwissellaadbak (dompelpomp)	582
Ambulance dienst	
Ambulance Geldermalsen	GM 915
Ambulance Kesteren	KTN 918
Ambulance Leerdam	?
Ambulance Gorinchem	?

ministerie van verkeer en waterstaat
koninklijk nederlands meteorologisch instit

VL

de bilt
13 maart 1991

ons kenmerk
KD669

behandeld door
5.1.2e

paraaf

doorkiesnummer
5.1.2e (tussen 9 en 12 uur)

uw brief van
fax.13-03-1991

uw kenmerk
0066 U/91
beh.d.
5.1.2e
5.1.2e

TELEFAXBERICHT 085 452983
Ministerie van Binnenlandse Zaken
Inspectie voor het Brandweerwezen District III
Gelderland, Overijssel en Flevoland
Van Lawick van Pabststraat 12
6814 HH ARNHEM

Geachte mevrouw, mijnheer,

Naar aanleiding van uw bovengenoemd verzoek deel ik u het volgende mede over het weer op **14 februari 1991** omstreeks **11.40** uur te **Culemborg**:

* De relatieve vochtigheid was ca. 98%.
5.1.2e De temperatuur was -3 °C.
* De luchtdruk bedroeg 1022 hPa.
* De hemel was voor ca. 6/8 gedeelte bedekt met bewolking.
* De bewolking bevond zich op ca. 1500 meter hoogte.
* De windsnelheid was ca. 1 m/s.
* De windrichting was zuid.

De gegevens zijn afgeleid uit waarnemingen en metingen op omliggende KNMI-stations.

De kosten voor deze spoedopdracht bedragen *f* 130,= (excl. 18,5% BTW); een nota wordt nagezonden.

Dit bericht zal tevens per post worden nagezonden.

NUMMER INGEKOMEN 15 MAART 1991
CODE Culemborg

VOOR	BEH.	LEZEN	AAR.
DI			✓
plv DI	↑	✓	
AI		✓	
TA			
SEC I			
SEC II			

Bijl.: --

Hoogachtend,
Hoofd Adviezen Klimatologie
5.1.2e

KNMI
postbus 201
3730 AE de bilt
wilhelminalaan 10
tel. (030) 20 69 11
telex 47096
telefax (030) 21 04 07
postgiro 4455

bereikbaar van station utrecht CS met de bussen 50, 52, 53, 54, 73 en 91

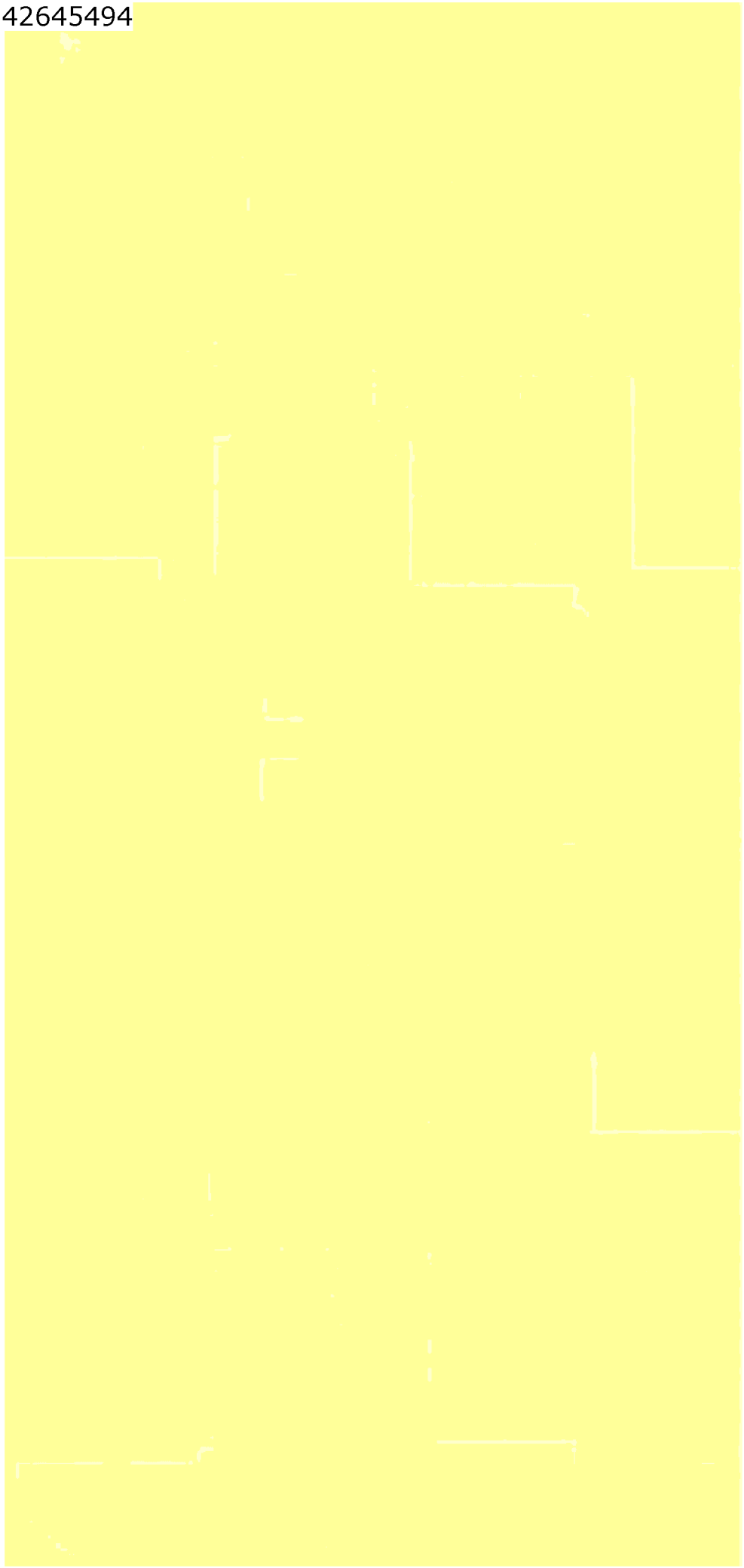

Prins Maurits Laboratorium TNO
LC1-0561
Lange Kleiweg 137
Postbus 45
2280 AA Rijswijk

Fax 015 - 84 39 91
Telefoon 015 - 84 28 42

TNO-Defensieonderzoek

TNO-rapport

PML 1991-C35

april 1991

Verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg op donderdag 14 februari 1991.

Auteur(s):
5.1.2e
5.1.2e

Aantal pagina's:
76

Aantal bijlagen:
10

Aantal figuren:
20

Aantal tabellen:
4

Opdrachtgever:
Officier van Justitie, Utrecht

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de 'Algemene Voorwaarden voor Onderzoeksopdrachten aan TNO', dan wel de betreffende terzake tussen partijen gesloten overeenkomst.
Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© TNO

Nederlandse organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek

TNO-Defensieonderzoek bestaat uit het Fysisch en Elektronisch Laboratorium TNO, het Prins Maurits Laboratorium TNO en het Instituut voor Zintuigfysiologie TNO.

Samenvatting

Op 14 februari 1991 werd de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg door een zware explosie totaal vernield.
Een onderzoek is uitgevoerd om aan de hand van schade aan bebouwing in de omgeving de sterkte van de explosie te kunnen vaststellen. Aan de hand van een ruitbreuk analyse en onder een aantal nader toegelichte aannamen werd vastgesteld, dat de explosie vergelijkbaar was met een oppervlakte explosie van minimaal 1000 kg TNT. Een gemiddelde waarde voor de explosiesterkte bedraagt 2000 kg TNT. Ook andere gegevens leiden tot dit sterkteniveau.
Er wordt ingegaan op de mogelijke explosie effecten, de klasse indeling en classificering van explosieve stoffen en artikelen en de bijbehorende veiligheidsafstanden. Op basis hiervan kon worden vastgesteld dat de opgeslagen artikelen gereageerd hebben als zijnde van de gevarenklasse 1.1. Aangegeven is dat explosieve stoffen en artikelen van andere gevarenklassen onder omstandigheden toch kunnen reageren als zijnde van de gevarenklasse 1.1.

Een onderzoek is uitgevoerd om de oorzaak van de explosie te kunnen bepalen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden betreffende de oorzaak. Wel zijn vuurwerk artikelen en vuurwerk onderdelen gevonden waarbij de juistheid van de classificering in gevarenklasse 1.3 wordt betwijfeld. Deze artikelen kunnen de inleiding geweest zijn van de explosie van de totale hoeveelheid aanwezige explosieve stof.

Summary

On February 14, 1991, a heavy explosion completely destroyed the factory for fireworks 'MS Vuurwerk' in Culemborg.
An investigation was carried out to determine the strength of the explosion on the basis of the damage caused to the buildings in the vicinity. By means of a window pane failure analysis and a number of motivated assumptions, it was established that the explosion can be compared to a surface explosion of 1000 kg TNT minimal. An average value for the explosion strength is 2000 kg TNT. Other data also support this strength level.
Relevant aspects are discussed: possible explosion effects, hazard divisions, classification of explosive substances and articles, and safety distances. By means of these aspects, it was determined that the stored explosive articles reacted conform articles belonging to the hazard division 1.1. Possible ways for other than 1.1 articles to react conform 1.1 articles are mentioned.
An investigation was carried to determine the cause of the explosion. However, no indications for the cause were found. Instead, fireworks articles and parts of fireworks were found of which the classification to hazard division 1.3 is doubtful. These articles could be the initiation of the explosion of the total amount of stored explosive substances.

INHOUDSOPGAVE

	SAMENVATTING/SUMMARY	2
	INHOUDSOPGAVE	3
1	INLEIDING	5
2	AANLEIDING	5
3	VERRICHTE WERKZAAMHEDEN	6
4	SITUATIE	7
4.1	De omgeving	7
4.2	Het fabrieksterrein	8
5	SCHADE	11
5.1	Het fabrieksterrein	11
5.2	De omgeving	11
6	STERKTE VAN DE EXPLOSIE	12
6.1	Sterkte op basis van de schade door de luchtschok	12
6.2	Sterkte op basis van de brokstukafstand en -verdeling	14
7	BRON EN AARD VAN DE EXPLOSIE	15
7.1	Gevarenklassen, veiligheidafstanden en classificatietesten	15
7.2	Situatie ter plekke van de explosie	16
8	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
9	ONDERTEKENING	20
10	REFERENTIES	21

BIJLAGE 1 SCHADE IN DE OMGEVING

BIJLAGE 2 BROKSTUKAFSTAND EN -VERDELING

BIJLAGE 3 SCHATTING VAN DE STERKTE VAN DE EXPLOSIE AAN DE HAND VAN OPGETREDEN RUITBREUK.

BIJLAGE 4 FACTOREN VAN INVLOED OP EEN BOLVORMIGE SCHOKGOLFUITBREIDING.

BIJLAGE 5 INVLOED VAN DE ATMOSFEER OP DE UITBREIDING VAN DRUKGOLVEN

BIJLAGE 6 VERGELIJKING BROKSTUKAFSTAND EN -VERDELING MET EXPERIMENTEN

BIJLAGE 7 GEVARENKLASSEN, VEILIGHEIDSAFSTANDEN EN CLASSIFICATIETESTEN

BIJLAGE 8 INVENTARISATIE VAN HET GEEXPLODEERDE GROOT-VUURWERK IN COMBINATIE MET HET VERLOOP VAN DE EXPLOSIE.

BIJLAGE 9 INVENTARISATIE REGISTER M.S. VUURWERK B.V.

BIJLAGE 10 FOTO'S

1 INLEIDING

Op 14 februari 1991 's ochtends omstreeks 11.50 uur, vond er een explosie plaats bij de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' in de gemeente Culemborg. De berichten in de media over de kracht van de explosie en de grootte van de schade in de omgeving was aanleiding voor een aantal medewerkers van het Prins Maurits Laboratorium TNO (PML-TNO) om, gezien de aard van hun werkzaamheden, ter plekke poolshoogte te gaan nemen.
Na overleg met de politie van Culemborg en de technische recherche werd PML-TNO verzocht om aan het technisch onderzoek ondersteuning te verlenen.
In dit rapport wordt verslag gedaan van de bevindingen van het TNO team. De aspecten die nader zijn onderzocht worden beschreven in aparte bijlagen. De hoofdtekst van het rapport geeft een overzicht van de resultaten en de daaruit volgende conclusies. Getracht is om, waar nodig, relevante informatie aan te reiken die van belang kan zijn bij het gerechtelijk onderzoek.

2 AANLEIDING

Het TNO team bestond uit medewerkers van de sectie: 'Uitwerking Accidentele Explosies' van de researchgroep 'Explosieveiligheid' van het Prins Maurits Laboratorium TNO (PML-TNO). Dit laboratorium maakt onderdeel uit van de Hoofdgroep Defensieonderzoek van TNO.
Een groot deel van de werkzaamheden van de sectie heeft te maken met:

- het onderzoeken en kwantificeren van de effecten die bij explosies op kunnen treden;
- het onderzoeken van de mogelijk optredende schade in de omgeving;
- het onderzoeken van en adviseren over te nemen beschermende en preventieve maatregelen.

Relevante voorbeelden zijn:

- het werk dat uitgevoerd wordt voor Bureau Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie in het kader van de externe veiligheid rondom inrichtingen voor ontplofbare stoffen
- het werk uitgevoerd voor het Directoraat Generaal van de Arbeid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kader van de interne veiligheid van inrichtingen voor ontplofbare stoffen
- het werk voortvloeiend uit de deelname aan een NAVO werkgroep waar aanbevelingen worden opgesteld voor aan te houden veiligheidsafstanden rondom de opslag van explosieve stoffen. Deze aanbevelingen zijn de basis waarop de nationale regelgeving is gebaseerd.

- het werk voor de Staf Civiele Verdediging van het Ministerie VROM in het kader van schade aan bebouwing ten gevolge van explosies
- het uitvoeren van de classificatie experimenten volgens UN en NAVO aanbevelingen op basis waarvan explosieve stoffen en artikelen in gevarenklassen voor transport en opslag worden ingedeeld.

Om genoemde werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren is het van belang om zelf kennis te kunnen nemen van de schade ten gevolge van explosies. In eerste instantie was het doel van het TNO-team dan ook om op basis van de schade in de directe omgeving iets te kunnen zeggen over de kracht van de explosie. Dit gegeven, in principe bepaald onafhankelijk van de bestaande kennis over de actuele opgeslagen hoeveelheid explosieve stof, kan een extra gegeven zijn in het politieonderzoek.

3 VERRICHTE WERKZAAMHEDEN

Aanvankelijk bestond het TNO-team uit twee wetenschappelijke medewerkers aangevuld met twee assistenten . Het was de bedoeling om in twee teams zo veel mogelijk huizen in de directe omgeving te bezoeken en de schade op te nemen tot maximaal een kilometer afstand van de locatie van de vuurwerkfabriek. Naast de schade is ook getracht een overzicht te krijgen van de afstanden tot de bron waarop brokstukken en andere onderdelen van het opslaggebouw waren terechtgekomen.
Na twee dagen werd vastgesteld dat voldoende gegevens waren verzameld en dat een verdere inventarisatie waarschijnlijk weinig extra informatie zou opleveren. Besloten werd om de schade die, zoals allengs duidelijk werd, ook tot op aanzienlijk grotere afstand opgetreden was, te analyseren op basis van door de brandweer verzamelde schaderapporten.

Na deze twee dagen bestond het TNO-team uit een wetenschappelijk medewerker deskundig op het gebied van schade aan constructies vergezeld van een explosieven deskundige om een bijdrage te leveren aan het onderzoek naar de oorzaak van de explosie.

Tijdens het onderzoek te Culemborg is veelvuldig overleg gepleegd met de aanwezige mensen van Justitie, de Explosieven Opruimingsdienst van het EOC-KL, de Gemeentelijke Politie, de Technische Recherche van de Rijkspolitie, de Arbeidsinspectie, de Brandweerinspectie, Bureau Hinderwetzaken en het Gerechtelijk Laboratorium.

4 SITUATIE

4.1 De omgeving

De vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' is gelegen buiten de bebouwde kom van de gemeente Culemborg provincie Gelderland, op een afstand van ongeveer 5 km van het centrum in zuid-west-westelijke richting op de grens met de gemeente Vianen, provincie Zuid-Holland. De autosnelweg A2 van Utrecht naar Den Bosch passeert de fabriek op een afstand van 550 m van de locatie van de fabriek. De fabriek is gebouwd rondom een oude bunker, stammend uit de tweede Wereldoorlog. Deze bunker bevindt zich aan de voet van een dijk die onderdeel uitmaakt van de oude Hollandse waterlinie. De weg over de dijk is genaamd 'Diefdijk'. De dijk loopt kaarsrecht, komend vanaf fort Everdingen aan rivier de Lek in NNO richting, langs de fabriek in ZZW richting (zie figuur 1).

Figuur 1A Culemborg en omgeving

Figuur 1B De omgeving van de fabriek

De fabriek bevindt zich op een afstand van ongeveer 50 m van de 5,8 m hoge dijk. Direct aan de achterkant van de dijk, gezien vanuit de fabriek bevindt zich bebouwing in de vorm van boerderijen en bijbehorende stallen en schuren. Deze bebouwing steekt niet boven de dijk uit. Ook is bebouwing aanwezig op de weg in westelijke richting loodrecht op de Diefdijk. In oostelijke richting, loodrecht op de Diefdijk loopt het Stokviswegje, waarlangs verspreid enige boerderijen aanwezig zijn. Op een afstand van 800m in oostelijke richting bevindt zich de Zolwijkseweg. Tussen de fabriek en de bebouwde kom van Culemborg zijn verspreid een aantal boerderijen aanwezig. Tegen de bebouwde kom aan bevindt zich een groot industrieterrein.
De Diefdijk is de enige verhoging in het landschap dat verder volkomen vlak en zeer open is.

4.2 Het fabrieksterrein

De bebouwing van het terrein bestaat uit twee delen (figuur 2A). Een deel is opgebouwd rond de oude bunker en betaat verder uit een bedrijfshal van 25 bij 16 m^2 een kantoor en kantine ruimte en 5 opslagbunkers.

Ten oosten op 20 m afstand bevindt zich een tweede gebouw (nieuwbouw) van 20 bij 12 m^2 waarin naast een loods, kantoor en kantine, zich vier opslagbunkers en twee werkbunkers bevinden (figuur 2B). Figuur 2C toont een doorsnede van het gebouw. De wanden en plafonds van de bunkers bestaan volgens tekening uit beton respectievelijk 0.2 en 0.15 m dik. De vloeren bestaan uit 0.15 m gewapend beton. De binnenwanden en binnenspouwbladen van het gehele gebouw bestaan uit gelijmde kalkzandsteenblokken. Het buitenspouwblad bestaat uit metselwerk. De kap van het gebouw is opgebouwd uit stalen spanten, houten gordingen en Eternit dakplaten. De opslagbunkers zijn alleen vanaf de buitenkant betreedbaar via een veranda. De deuren bevinden zich aan de oostelijke zijde van het gebouw.

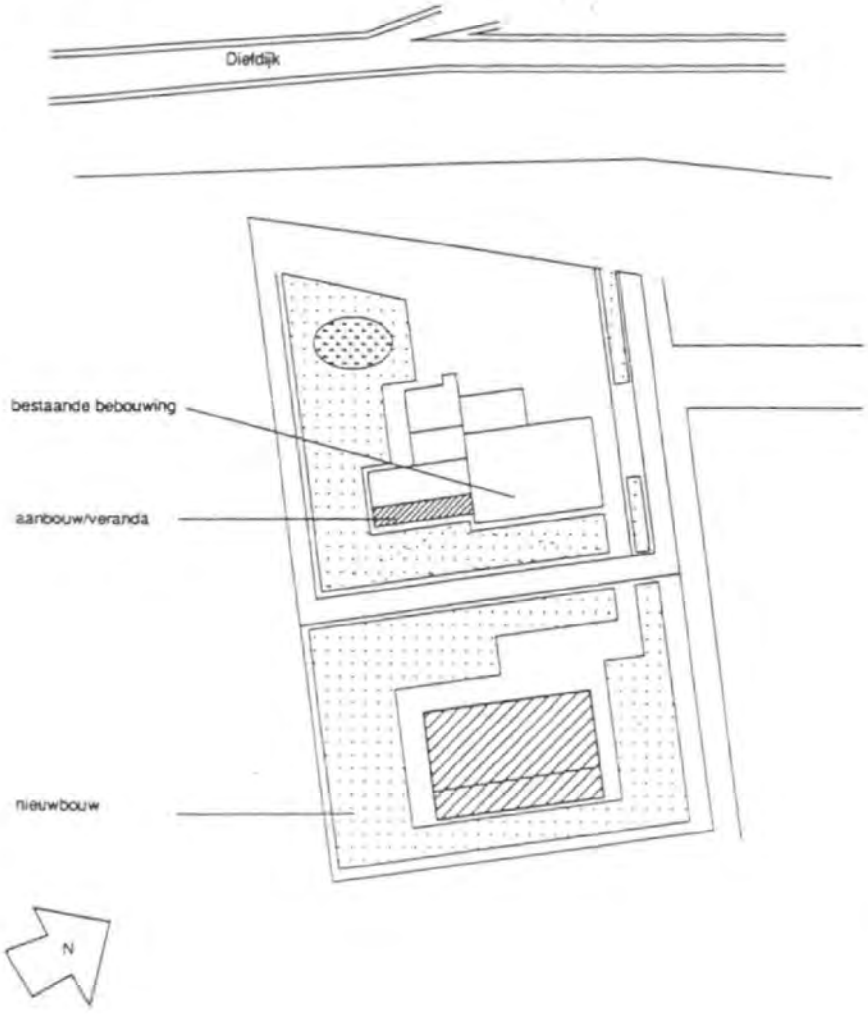

Figuur 2A Overzicht totaal fabrieksterrein

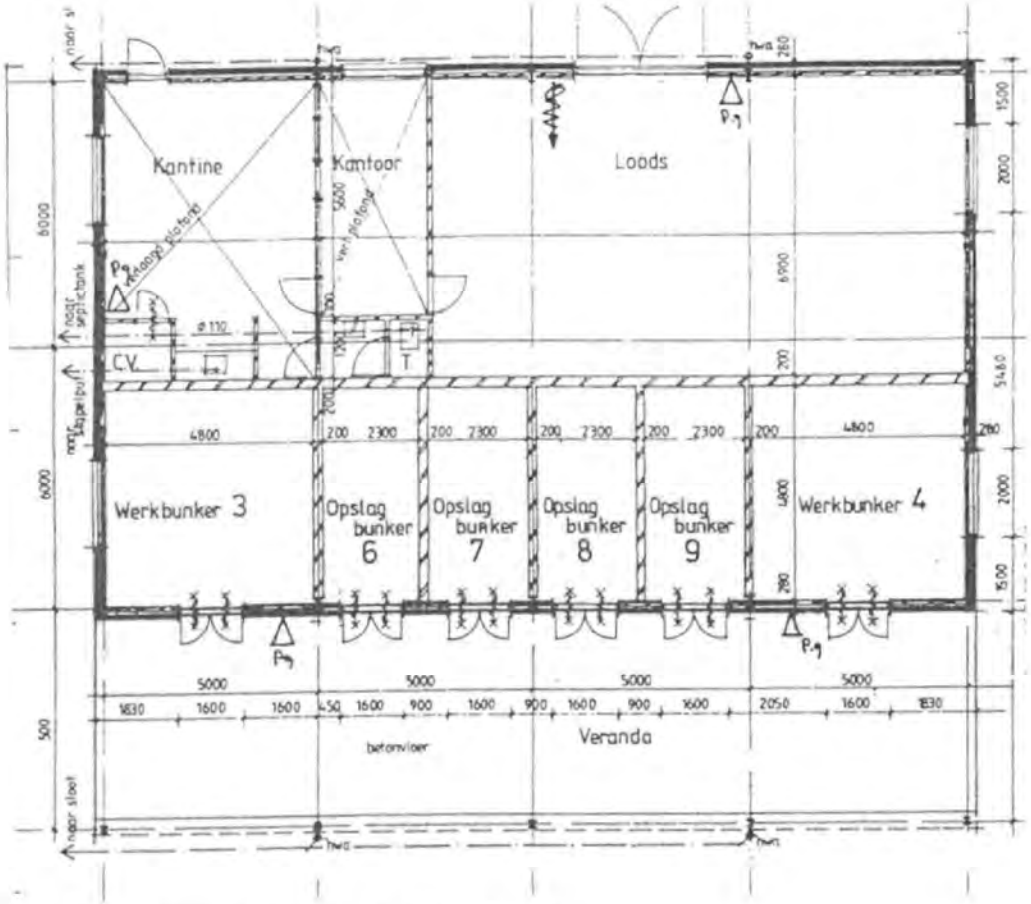

Figuur 2B Plattegrond tweede gebouw (nieuwbouw)

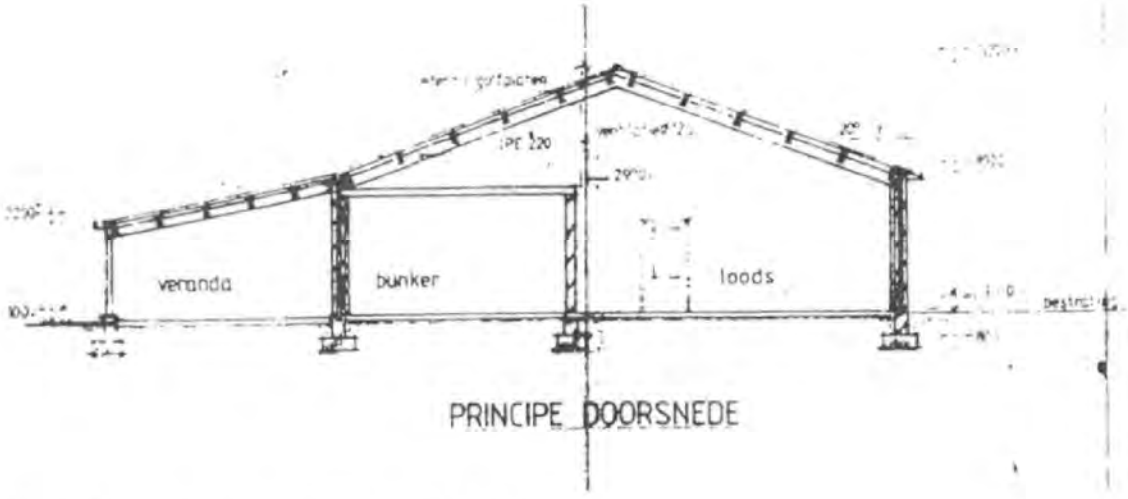

Figuur 2C Doorsnede tweede gebouw (nieuwbouw)

5 SCHADE

In dit hoofdstuk wordt slechts een globaal overzicht gegeven van de schade om een indruk te krijgen van de omvang van de gebeurtenis. Een meer gedetailleerde beschrijving wordt in enkele bijlagen gegeven, waarnaar wordt verwezen.

5.1 Het fabrieksterrein

De schade op het fabrieksterrein was enorm. Van het tweede gebouw (nieuwbouw) stond letterlijk geen steen meer op de andere. Wat resteerde was de betonnen vloer van het gebouw, waarin zich een krater bevond met als afmetingen 10 bij 5 m en ruim 2 m diep. De krater bevond zich op de plaats waar de vier opslagbunkers hadden gestaan. De afmetingen van deze opslagbunkers komen overeen met de kraterafmetingen (bijlage 10, foto 1).
Ook van het hoofdgebouw was weinig over: alleen enkele spanten van de bedrijfshal stonden nog overeind alsmede enkele muren van het entree gedeelte. De metselwerkbekleding van de oude bunker was gedeeltelijk verdwenen. De bunker zelf leek constructief niet beschadigd. Ter plaatse van de aangebouwde opslagbunkers bevond zich alleen nog maar een berg puin.
Brokstukken van muren en van overige onderdelen lagen over het hele fabrieksterrein verspreid.

5.2 De omgeving

De dichtstbijzijnde gebouwen bevonden zich direct achter de Diefdijk, daar was grote schade: ingedrukte daken, ontzette wanden en scheuren in wanden. Het merendeel van de ruiten, al dan niet met kozijn, waren bezweken (bijlage 10, foto 2 en 3). Op grotere afstand achter de dijk werd de schade minder: geen ingedrukte daken meer maar wel pannen van het dak en gescheurde houten dakspanten. Schade aan loodsen en schuren waarbij de draagconstructie is ontzet en de geprofileerde stalen bekledingsplaten zijn vervormd. Ruitbreuk is geconstateerd tot op 500 m achter de dijk.
Aan de oostzijde van de dijk wordt eenzelfde beeld verkregen, echter de mate van schade strekt zich tot op grotere afstand uit: ruitbreuk en gebroken kozijnen werden tot op 900 m aangetroffen (bijlage 10, foto 6).

Naast schade door de bij de explosie ontstane luchtschok (blast) is er schade veroorzaakt door rondvliegende brokstukken die dwars door muren en daken heengeslagen waren (bijlage 10, foto 2). Vooral de dichtbijgelegen gebouwen (200 à 300 m) werden door meerdere brokstukken getroffen.

m afstand werden stukken beton (10 a 20 kg) en stukken staalprofiel (lengte 4 m) teruggevonden (bijlage 10, foto 4 en 5).

gedetailleerd overzicht van de schade aan gebouwen wordt gegeven in bijlage 1. Dit overzicht is opgesteld aan de hand van bezoeken aan en gesprekken met bewoners van de betreffende panden. Niet altijd verleenden de bewoners medewerking, in die gevallen is de beschrijving summier.

Een gedetailleerd overzicht van de locatie waar de brokstukken en stalen spantonderdelen zijn terechtgekomen wordt gegeven in bijlage 2. Ook zijn daar de resultaten gegeven van de door de politie en het EOC-KL verzamelde brokstukken in de directe in sectoren verdeelde omgeving van de explosiebron.

Door het TNO team is globaal een gebied afgezocht dat zich in drie richtingen tot op 500 m afstand van de bron uitstrekte en tot op 1000m in oostelijke richting.

Uit het schaderapport van de brandweer van Culemborg, bleek dat er nogal wat schade was op het industrieterrein van Culemborg en in de stad zelf. Deze schade bestond uit gebroken winkelruiten, ontzette schoorstenen en op het industrieterrein verder nog uit ontzette roldeuren, opgelichte daken met vervolgschade.
Zelfs tot in Tilburg werd de explosie gevoeld en is melding gemaakt van een gebroken ruit. Seismologische apparatuur in Utrecht en in Drenthe hebben de explosie geregistreerd.

6 STERKTE VAN DE EXPLOSIE

Getracht is om op basis van twee benaderingsmethoden een schatting te geven van de explosiesterkte, namelijk op basis van de ruitbreuk en schade aan de bebouwing in de directe omgeving en op basis van een vergelijking van de brokstukafstand en -verdeling met bekende experimenten.

6.1 Sterkte op basis van de schade door de luchtschok

Op basis van de schade in de omgeving is getracht een schatting te maken van de sterkte van de explosie. De sterkte van een explosie wordt veelal uitgedrukt in de gewichtshoeveelheid van de opgeslagen explosieve stof. Om een referentie te verkrijgen tussen verschillende soorten wordt in het algemeen TNT als referentie springstof gebruikt.
Er bestaan vuistregels waarmee een indruk verkregen kan worden van de schade als functie van de afstand tot de bron en de hoeveelheid van de explosieve stof. Gebruikmaking van deze regels om op

basis van de schade terug te rekenen naar de bron geeft over het algemeen een grote spreiding te zien van de sterkte, die vaak orden van grootte kan belopen.

Door het PML-TNO wordt een andere methode gehanteerd die geacht wordt uitkomsten te geven die minder dan één orde van grootte verschillen. Deze methode is gebaseerd op ruitbreuk. De methode is ontwikkeld op basis van een groot aantal experimenten (enige honderden) waarmee de explosiebezwijkdruk van ruiten kan worden bepaald afhankelijk van de afmetingen en de dikte van de ruit.
In principe kan met deze methode de heersende druk in de schokgolf worden bepaald ter plaatse van de bezweken ruit, rekening houdende met de oriëntering van de ruit ten opzichte van de explosiebron. Met een aantal aannamen is op basis van de aldus bepaalde druk op een zekere afstand van de bron, de sterkte van de explosie te berekenen.
In realiteit zijn een groot aantal ruiten nodig, gebroken en niet gebroken, om met enige mate van nauwkeurigheid de explosiesterkte te kunnen bepalen.

De methode is toegepast op de gegevens van gebroken en niet gebroken ruiten die tijdens het veldonderzoek zijn verzameld (bijlage 3).

Uit de berekeningen blijkt dat de overdruk in de luchtschok, als functie van de afstand, behorende bij een oppervlakte explosie van 2000 kg TNT het beste overeenkomt met de geconstateerde ruitbreukschade. De uiterste onder- en bovengrens bedragen respectievelijk 1000 en 5000 kg TNT.
Hierbij moet worden gerealiseerd dat de afstand waarop een bepaalde schade optreedt niet evenredig is met de hoeveelheid springstof. Voor een verdubbeling van de schadeafstand is een achtvoudige hoeveelheid springstof nodig.

Bij de berekening is uitgegaan van een enkelvoudige oppervlakte explosie in de open lucht en van een bolvormige uitbreiding van de luchtschok in de omgeving.
De invloeden die hierbij zijn verwaarloosd zijn:

- de invloed van de dijk op de ongestoorde luchtschokuitbreiding;
- de invloed van de constructie, die voor een bepaald richtingseffect kan zorgen;
- de invloed van een meervoudige explosie;
- de invloed van reflecterende luchtlagen.

Deze invloeden worden besproken in de bijlagen 4 en 5. In bijlage 5 worden tevens de beschikbare meteorologische gegevens in de beschouwing meegenomen.

Samenvattend kan worden gesteld dat:

- de aanwezigheid van de dijk een beschermende invloed heeft op de direct erachter gelegen bebouwing;
- een meervoudige explosie van gelijke sterktes nagenoeg geen vergroting van de schade te zien geeft;
- reflectie van de schokgolf tegen luchtlagen alleen zeer lokaal en op grote afstand van de bron een vergroting van de schade tot gevolg kan hebben;
- er een richtingseffect is opgetreden in oostelijke richting die een verhoging van de druk in de luchtschok tot gevolg heeft gehad in die richting.

Ter illustratie van de laatste opmerking dient de schade aan de woning Zolwijkseweg 4. Indien de aldaar opgetreden schade wordt gerelateerd aan een lage schatting voor de bijbehorende overdruk en een bolvormige uitbreiding wordt aangenomen, geeft een schatting van de ondergrens van de explosieve sterkte een hoeveelheid van 8500 kg TNT.
Dit richtingseffect betekent wel dat de druk in andere richtingen lager was dan aangenomen. Dit zou wijzen op een hogere explosiesterkte dan uit de ruitbreuk-berekening volgt.

6.2 Sterkte op basis van de brokstukafstand en -verdeling

Informatie betreffende de explosiesterkte kan ook worden verkregen uit de afstand waarop brokstukken zijn weggeslingerd en de mate van verscherving van deze brokstukken.
Door Engeland en Australië is een groot gezamenlijk experimenteel onderzoek verricht naar de brokstukafstand en - verdeling rondom geëxplodeerde opslagen van explosieve stoffen. Doel was het onderzoeken van de juistheid van het criterium betreffende brokstukken waarop de veiligheids-afstanden zijn gebaseerd.
Hiertoe zijn meer dan tien opslaggebouwen gebouwd, voorzien van een explosieve lading en tot ontploffing gebracht. In de open literatuur is verslag uitgebracht in [1].
Hoeveelheden gebruikte explosieven komen overeen met 500, 1800 en 5600 kg TNT.
De verschillende typen opslaggebouwen komen globaal overeen met de opslagbunkers van de fabriek in Culemborg qua afmetingen en gebruikte materialen.
Een overzicht van de experimenten is gegeven in bijlage 6.

Uit een eerste vergelijking van de brokstukverdeling zoals die bij de explosie in Culemborg is waargenomen en de brokstukverdeling tijdens genoemde experimenten blijkt de grootste overeenkomst te bestaan met de experimenten waarbij 1800 kg TNT equivalent werd gebruikt.

Deze vergelijking geeft een onderbouwing van de eerder gevonden hoeveelheid van 2000 kg TNT als explosiesterkte.

7 BRON EN AARD VAN DE EXPLOSIE

De orde van grootte van de explosiesterkte die het luchtschokeffect tot gevolg had, geeft aanleiding tot een nadere beschouwing van de mogelijk optredende effecten bij een explosie, de classificatie van en de volgens de Hinderwetvergunning toegestane hoeveelheden en type explosieve stoffen en artikelen die mochten worden opgeslagen. In de eerste paragraaf wordt ingegaan op de mogelijke explosie effecten en hoe de klasse indeling van explosieve stoffen daarop inspeelt. Met behulp van deze gegevens en kennis wordt in de tweede paragraaf ingegaan op de situatie ter plekke van de explosie.

7.1 Gevarenklassen, veiligheidafstanden en classificatietesten

Karakteriserend voor een explosie is een zeer harde knal en de bijbehorende (krachtige) luchtschok. Echter, ook andere effecten treden op: een vuurbal met in de directe omgeving een hoge hittestraling, een grondschok met mogelijke kratervorming en een uitworp van brokstukken en fragmenten. Echter de mate waarin deze effecten optreden is afhankelijk van de hoeveelheid en soort explosieve stof, de wijze van verpakking en de wijze van opslag.

Op basis van zogenaamde classificatietesten worden explosieve stoffen en artikelen die explosieve stoffen bevatten ingedeeld in een bepaalde gevarenklasse. Voor transport wordt onderscheid gemaakt in de gevarenklassen 1.1 tot en met 1.5. Voor opslag hanteert men vooralsnog alleen de klassen 1.1 tot en met 1.4.
De gevarenklasse bepaalt onder andere het type en de grootte van het effect dat op zal treden in geval van een calamiteit. Op basis van deze indeling kunnen dus eisen worden afgeleid voor wat betreft opslagcondities en veiligheidsafstanden.

In bijlage 7 wordt nader ingegaan op de explosie-effecten, de gevarenklassen en de classificatietesten. Hierbij blijkt duidelijk de invloed van de gevarenklasse op de aan te houden veiligheidsafstanden.
Als referentie zijn gebruikt de UN aanbevelingen voor transport [2], de NAVO aanbevelingen voor opslag [3] en het militaire voorschrift voor vervoer en opslag van explosieve stoffen en munitie [4].

Sinds 1 januari 1991 is bij wet geregeld dat voor het transport van groot vuurwerk, het vuurwerk in zijn transportverpakking geclassificeerd dient te worden .
Het jaar 1990 vormde een overgangsjaar waarin de oude en de nieuwe indeling mogelijk was.
Vuurwerk wordt in het algemeen ingedeeld in gevarenklasse 1.3.

7.2 Situatie ter plekke van de explosie

Op grond van het bovenstaande en de geconstateerde schade rond de vuurwerkfabriek moet gesteld worden dat het effect (luchtschok en brokstukken) van deze explosie overeenkomt met het effect van een exploderende hoeveelheid explosieve stof van de gevarenklasse 1.1.

Indien was aangetoond dat de sterkte van de luchtschok in de orde van grootte van 100 kg TNT had gelegen dan zou dit effect aan een exploderende hoeveelheid 1.3 van enkele tonnen kunnen worden toegeschreven. In dit geval is het verschil echter zo groot dat de luchtschok onmogelijk het gevolg kan zijn van een calamiteit met de gevarenklasse 1.3 tenzij er enige tientallen tonnen daarvan aanwezig waren. Hiervoor zijn vooralsnog geen aanwijzingen.

Gezien de grootte van de krater lag het centrum van de explosie ter plaatse van de vier opslagbunkers in de nieuwbouw.

Volgens de Hinderwetvergunning mocht geen vuurwerk van de gevarenklassen 1.1 en 1.2 binnen de inrichting aanwezig zijn. Het aanwezige vuurwerk diende zoveel mogelijk in de originele transportverpakking aanwezig te zijn.
Een maximale hoeveelheid van 200 kg zwart buskruit (gevarenklasse 1.1) mocht worden opgeslagen in de oude bunker.

In ieder van de vier opslagbunkers van de nieuwbouw mocht een hoeveelheid vuurwerk opgeslagen zijn met een maximaal bruto totaalgewicht van 1000 kg. In ieder van de twee werkbunkers van de nieuwbouw mocht maximaal 200 kg bruto gewicht aan vuurwerk aanwezig zijn. Het totale bruto gewicht aan vuurwerk in de nieuwbouw mocht zodoende 4400 kg zijn. Op basis van een schatting bedraagt de gewichtshoeveelheid explosieve stof in groot vuurwerk 30 à 40 procent van het brutogewicht. De maximale hoeveelheid aan explosieve stof die volgens de hinderwetvergunning in de nieuwbouw aanwezig mocht zijn bedroeg zodoende 1300 à 1800 kg.
Op basis van het door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ter beschikking gestelde register betreffende het transport van en naar de vuurwerkfabriek is een schatting gemaakt van de totale hoeveelheid vuurwerk die op het fabrieksterrein aanwezig was. Deze inventarisatie is als bijlage 9 toegevoegd. Uit deze inventarisatie blijkt dat ongeveer 8000 kg vuurwerk aanwezig moet zijn geweest.

Om overeenstemming te krijgen met de schatting van de explosiesterkte op basis van de schade in de omgeving, moet de maximaal toegestane hoeveelheid explosieve stof in de nieuwbouw aanwezig geweest zijn en tevens bij de explosie betrokken zijn geweest.

Zonder in te gaan op de oorzaak van de explosie kan worden gesteld dat een dergelijke hoeveelheid explosieve stof tot explosie kan worden gebracht door een inleidende explosie van een relatief geringe hoeveelheid uit de gevarenklasse 1.1 of uit de gevarenklasse 1.3 dat als 1.1 reageert.
Dit laatste is mogelijk door:

- een foute classificatie, dit lijkt zeker mogelijk indien de classificatie heeft plaatsgevonden op basis van een vergelijking met andere groot vuurwerkartikelen;
- uitgepakt groot vuurwerk, de originele classificatie gebaseerd op de in transportverpakking verpakte groot vuurwerkartikelen is dan niet meer van toepassing;
- gemodificeerd vuurwerk, door bewerkingen en aanpassingen aan het vuurwerk in de werkbunkers zal de originele classificatie op basis waarvan het vuurwerk is aangevoerd niet meer van toepassing zijn.

Indien dergelijk vuurwerk als 1.1 reageert kan er van worden uitgegaan dat het overige mogelijk goed geclassificeerd vuurwerk ook reageert als zijnde van de gevarenklasse 1.1.

Om na te gaan of er verdacht vuurwerk aanwezig was of mogelijk zelf explosieve stoffen van de gevarenklasse 1.1, is in de directe omgeving van het explosiecentrum gezocht naar groot vuurwerkartikelen en delen daarvan.

Bijlage 8 geeft een overzicht van deze uitgevoerde inspectie.
Samenvattend kan worden gesteld dat er inderdaad groot vuurwerk is aangetroffen waarvan wordt verwacht dat de classificering 1.3 of 1.4 niet van toepassing is.
Resten van vuurwerkomhullingen zijn aangetroffen. Het type bijbehorende vuurwerk is de aanleiding geweest van een explosie van een vuurwerkfabriek in Engeland. Hierbij waren twee doden te betreuren. De explosie vond plaats tijdens de fabricage van het vuurwerk. Het ongeluk is op dit moment nog in onderzoek.

Tot slot van deze paragraaf is een korte beschouwing van de veiligheidsafstanden op zijn plaats. Met behulp van de gegevens in bijlage 7 kan het volgende worden berekend.

De opslagbunkers waren zo uitgevoerd dat een calamiteit behorende bij gevarenklasse 1.3 niet kon overslaan naar de naburige bunkers. De aan te houden veiligheidsafstand is dan gebaseerd op de inhoud van één bunker. Uitgaande van het toegestane brutogewicht bedraagt de afstand 64m.
Deze afstand is rond de fabriek aanwezig geweest.

Omdat het geheel als 1.1 heeft gereageerd is het zinvol de bijbehorende veiligheidsafstand voor 1.1 te bepalen. Voor een hoeveelheid van 4400 kg (de bunkerwanden zijn niet op een explosie berekend en dus moet de totale hoeveelheid worden aangehouden) bedraagt de afstand 400m (brokstukken zijn maatgevend). Een kwetsbaar en belangrijk gebouw als een ziekenhuis zou zich moeten bevinden op 900m.
In vergelijking met de opgetreden schade en brokstukafstand (stalen profieldelen op 650m en grote schade op Zolwijkseweg 4 op 900m) kan men zich afvragen of de voorgeschreven veiligheids-afstanden voor opslag van gevarenklasse 1.1 wel groot genoeg zijn.

8 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Op basis van de schade in de omgeving en de grootte van het gebied waarin brokstukken zijn aangetroffen kan worden gesteld dat de sterkte van de explosie overeenkwam met een oppervlakte explosie van minimaal 1000 kg TNT. Een gemiddelde waarde voor de sterkte van de explosie, bepaald met een ruitbreukanalyse, bedraagt 2000 kg TNT.

Het centrum van de explosie bevond zich ter plaatse van de vier opslagbunkers in de nieuwbouw.

Deze zeer krachtige explosie kan alleen zijn veroorzaakt door een grote hoeveelheid explosief materiaal dat gereageerd heeft als behorende tot de gevarenklasse 1.1. Het opgetreden drukeffect zou kunnen behoren bij de gevarenklasse 1.3, echter een zeer grote hoeveelheid, mogelijk enige tientallen tonnen, moet dan aanwezig zijn geweest. Hiervoor zijn geen aanwijzingen gevonden.

Indien een kleine hoeveelheid explosieve stof reagerend volgens gevarenklasse 1.1, samen opgeslagen met een grote hoeveelheid artikelen en materiaal van andere gevarenklassen, tot ontploffing komt, kan met grote zekerheid worden gesteld dat de kracht van de explosie wordt bepaald door de totaal aanwezige hoeveelheid explosieve stof.
Indien er van wordt uitgegaan dat de volgens de hinderwetvergunning maximaal toegestane hoeveelheid vuurwerk daadwerkelijk aanwezig was, is naar alle waarschijnlijkheid een dergelijk scenario opgetreden.

Volgens de hinderwetvergunning mocht er geen vuurwerk in het geëxplodeerde gebouw aanwezig zijn van de gevarenklassen 1.1 en 1.2. Gezien de veiligheidsafstanden die horen bij een opslag van klasse 1.1 zou dit een onaanvaardbaar risico voor de omgeving met zich mee hebben gedragen.
Toch kunnen er artikelen en materiaal van de gevarenklasse 1.1 aanwezig geweest zijn omdat:

- het aangevoerde vuurwerk fout geclassificeerd kan zijn geweest
- tijdens bewerking en/of assemblage van het vuurwerk, de vuurwerkinhoud, met mogelijk een andere classificatie dan het vuurwerk als zodanig, vrij aanwezig is
- de bewerkte, geassembleerde en/of los opgeslagen artikelen een andere classificatie hebben dan de oorspronkelijke.

Dat dit inderdaad het geval moet zijn geweest blijkt uit het feit dat er vuurwerk is teruggevonden waarvan het pyrotechnische mengsel (de explosieve inhoud) in andere vuurwerksoorten aanwezig was die tijdens classificatieproeven in transportverpakking als 1.1 bleken te reageren. Dit terwijl de oorspronkelijke indeling klasse 1.3 was.

Ook zijn delen van vuurwerk aangetroffen die verantwoordelijk worden geacht voor een explosie in een vuurwerkfabriek in Engeland.

Aanwijzingen voor de oorzaak van de explosie zijn niet gevonden. Wel zijn aanwijzingen gevonden dat de explosie is begonnen in opslagbunker 6 en is overgeslagen naar de andere opslagbunkers.

Een evaluatie van de bestaande veiligheidsafstanden en de bijbehorende criteria aan de hand van een vergelijking met de opgetreden schade in de omgeving lijkt zeer zinvol.

Het is verder aan te bevelen dat een verdere doorvoering van classificatietesten voor groot vuurwerk op zijn plaats is. Daarbij zou voor iedere toestand van het vuurwerk, vanaf fabricage via transport, bewerking, assemblage, opslag, wederom transport en gebruik, een classificatie moeten worden bepaald.
Het zonder meer omzetten van de transportclassificatie in een classificatie voor andere doeleinden moet ten sterkste worden afgeraden, zeker wanneer het vuurwerk niet meer in de verpakking wordt opgeslagen en er modificaties aan het vuurwerk hebben plaatsgevonden.

9 ONDERTEKENING

Dit onderzoek kon worden gerealiseerd dankzij de bijdrage van een aantal direct betrokken medewerkers, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e voor het schadeonderzoek in de omgeving, 5.1.2e, 5.1.2e voor het onderzoek op de plaats van de explosie en 5.1.2e, 5.1.2e voor zijn bijdrage over de propagatie van schokgolven.
Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Hoofdofficier van Justitie in het Arrondissement Utrecht.

5.1.2e

5.1.2e

(projectleider en auteur)

10 REFERENTIES

1 Henderson, J.; Rees, N.J.N.
Joint Australian/UK stack fragmentation trials Preliminary phase 3 report
Minutes of the twenty-third Explosives Safety
Seminar, 9 - 11 August 1988. Alexandria Virginia.

2 UN-Recommendations on the transport of dangerous goods. Tests and criteria.
Second edition. United Nations, New York, 1990.

3 AC/258-D/258
Manual on NATO safety principles for the storage of ammunition and explosives.
Original 1976 plus corrigenda.

4 MP 40-20
Voorschrift betreffende de opslag en het vervoer van explosieve stoffen en munitie.
Ministerie van Defensie, Den Haag, 1990.

BIJLAGE 1 SCHADE IN DE OMGEVING

5.1.2e

Beschreven wordt de schade aan de bebouwing in de omgeving na de explosie bij M.S. Vuurwerk, Diefdijk 125, Culemborg, dd. 14/02/91.

Schade opgenomen op vrijdag 15/02/91 (Diefdijk 13, 14, 15, Stokvisweg 7, 9, 11, 15, 15a), maandag 18/02/91 (Kerkweg 46, 44, 42, 47, Diefdijk 125, 12, 11, 9, 8, 7, Zolwijkseweg 4, Stokvisweg 7).

De fotonummers verwijzen naar de tijdens het onderzoek gemaakte foto's. Gezien het grote aantal zijn deze niet allemaal in het rapport opgenomen.

Figuur 1-1 De omgeving rond de explosie
wh : woonhuis sh : schuur sr : stal ls : loods vak : vakantiewoning

Diefdijk 125

Vuurwerkfabriek

Eén loods volkomen verdwenen, andere loods verwoest, met o.a. brandschade. Stalen frame ingezakt, muren omgevallen. 4 personenauto's beschadigd. Toyota YY-51-LR, stond achter loods, met neus richting explosie: dak circa 15 cm ingedrukt, voorruit ingedrukt. Uitgebrande Mercedes, stond achter loods, met achterkant richting explosie: dak circa 10 cm ingedrukt. Mercedes PK-62-NZ, stond achter loods, met neus richting explosie: dak getroffen door baksteen, circa 10 cm ingedrukt. Voorruit ingeslagen door brokstuk. Citroën HP-45-JB, stond achter en naast de loods, met achterkant naar explosie: dak circa 25 cm ingedrukt, voorruit intact.
Foto 1 t/m 19, 43.

Diefdijk 7

Locatie : op 500 m achter dijk.
Constructie : baksteen, pannen dak.
Schade : voorgevel (dijkzijde) [ruit 39, 40] grote ruiten 170 x 135 cm (6 mm dik) kapot, [ruit 41, 42] kleine ruitjes 110x55 cm, 6 mm heel, op de ruitjes in de voordeur na. Verder geen schade.
Foto 25.

Diefdijk 8

Locatie : op 450 m achter dijk.

Woonhuis

Constructie : baksteen, zolder onder rieten dak.
Schade : rechterzijkant (explosie kant) [ruit 43, 44] groot 3 mm, 90 x 115 cm kapot, [ruit 45] 30 x 90 heel, boven [ruit 46] dubbelglas 150 x 115 heel. Dijkzijde alleen [ruit 47] 3 mm, 85x 85 cm kapot, kleinere ruitjes heel.
Nauwelijks schade aan constructie.
Foto 24.

Schuur

Constructie : baksteen, half steen, circa 6 m hoog, pannendak.
Schade : grote bestaande scheuren waren nog groter geworden. Een aantal dakpannen waren eraf.
Foto 22, 23.

Schapenloods.

Constructie : staalconstructie, ca. 5 m hoog. Wand en dak van staalplaat met damwandprofiel. Dijkzijde was open.

Schade : aan explosiezijde waren enkele profielen naar buiten geplooid, maximaal circa 20 cm.
Foto 26, 40.

Diefdijk 9

Locatie : 340 m van explosie, achter dijk.

Woonhuis

Constructie : baksteen, begane grond plus zolder, rieten dak.

Schade : aan voorzijde huis (explosiezijde) bakstenen rollaag van het dak gescheurd. Scheur in schoorsteen. Geen schade aan dakconstructie (opgave eigenaar). Alle ruiten aan voorzijde gebroken: [ruit 48] 3 mm enkelglas, 65 x 100 cm, [ruit 49, 50] 100 x 130 cm, zolderraam. Aan achterzijde waren alle ruiten heel (ongeveer dezelfde afmetingen).
Foto 20, 41.

Schuur

Constructie : houten balken frame, wanden en dak van staalplaat met damwandprofiel, dijkzijde half open.

Schade : 1 dakbalk gebroken.
Foto 21.

Diefdijk 11

Locatie : op 280 m, achter dijk.

Woonhuis

Constructie : baksteen, begane grond plus zolder, pannendak.

Schade : ruitbreuk, dakpannen kapot. (geen medewerking eigenaar).
Foto 42.

Diefdijk 12

Locatie : op 175 m, achter de dijk.

Woonhuis

Constructie : baksteen spouwmuur, 1 verdieping, rieten dak.

Schade : muur voorzijde 1 x gepenetreerd door brokstuk, met spall (Foto 23). Ruiten (enkel glas, 3 mm) aan voorzijde eruit, inclusief kozijn.

Scherven ingeslagen in pleisterlaag muur. Ruiten aan zijkant bezweken. Dak en houten verdiepingsvloer geperforeerd door brokstuk. Dakbalk gebroken, schijnbaar door blast. Constructie ontzet.

Schokschade : geiser gevallen.
Foto 66.

Hooischuur

Constructie : houten frame, bekleed met stalen golfplaat.

Schade : dakbalk gebroken (circa 5x20 cm). Dak geperforeerd.
Foto 64, 65.

Schuur

Constructie : baksteen muur tot 2 m, rieten dak.

Schade : dak ingedrukt over circa 5 m, aan explosiezijde.
Foto 68.

Erf

Achter hooischuur bezaaid met brokstukken (afstand 100 tot 150 m). 2 I-balken, flensbreedte circa 120 mm, lengte circa 2 m, IPE 240 of misschien HEA 120. Lijf geplooid, zodat flenzen op circa 8 cm van elkaar zaten. Veel vuurwerk, waaronder "Bomberrakete 7, 910 klasse IV". TL-bak, brandslang en haspel, warmtewisselaar (boiler?). Dichtgeplooid stuk aluminium pijp, circa 25 cm lang, dikte 1 mm, diameter 30 a 40 mm
Foto 63.

Diefdijk 13

Locatie : op 100 m, achter dijk.

Woonhuis

Constructie : baksteen (spouwmuren), een verdieping, pannendak op dicht houten dak.

Schade : alle ruiten aan de dijkzijde en zijkant kapot. Ruiten achterzijde onbeschadigd, op een ruit v.e. dubbele ruit (4 mm) na. Kleine scheuren in buitenmuren. Binnenblad spouwmuur dijkzijde ontzet. Kapconstructie vrijwel intact. Dakpannen ca. 50 % eraf.

Schuur

Constructie : hout, pannendak op pannenlatten.

Schade : dak ingedrukt, alle pannen eraf.

Stal

Constructie : houten frame, houten wanden, eternit golfplaten dak.

Schade : geperforeerd door ca. 5 brokstukken, door dak en voorzijde. 1 brokstuk (ca. 20x20x20 cm) lag nog op het dak.

Diefdijk 14

Locatie : op 150 m, achter de dijk

Woonhuis

Constructie : baksteen, een verdieping, rieten dak, constructie ramen, alle ramen met roe-overspanning maten glas ±30 x 30 cm.

Schade : gevel dijkzijde alle ruiten begane grond eruit, deur er totaal uitgevlogen met stuk van de sponning. Dakkapel ruiten nog heel. Linkerzijgevel alle ruiten eruit, sommige met sponning. Deur er nog in, wel twee van de vier ruiten in de deur kapot. Achtergevel al het dubbel glas heel op de deur na waarvan de binnen ruit kapot was en de buiten ruit heel. Rechter zijgevel ruiten eruit, linker dakkapel ruiten heel, rechter dakkapel ruiten kapot. Rieten dak buitenzijde geen schade, dakconstructie volgens bewoner ontzet. Scheuren in plafonds en kleine scheur in de voorgevel.

Schuur/stal

Constructie : houten frame, houten wanden, rieten dak ligging, tussen woonhuis en explosie in.

Schade : een dakspant gebroken, dakconstructie ontzet.

Diefdijk 15

Locatie : op 230 m, achter de dijk

Woonhuis

Constructie : baksteen, rieten dak (geen verdieping).

Schade : ruiten aan dijkzijde gebroken. Geen schade aan dakconstructie (opgave eigenaar) of muren.

Stal

Constructie : houten frame, eternit golfplaten dak.

Schade : ca. 50 % golfplaten ingedrukt.

Vakantiewoning

Constructie : hout, plat dak, geen verdieping.

Schade : constructie ontzet (opgave eigenaar). Geperforeerd door brokstuk (door ruit naar binnen en door wand naar buiten). [Ruit 57] Raam van dubbel glas aan dijkzijde (1,40 x 1,30 m) intact.

Schuur 1

Constructie : houten frame, houten wand, eternit golfplaten dak.

Schade : zijwand ingedrukt, dak geperforeerd.

Schuur 2

Constructie : bakstenen muren, pannendak alleen op daklatten.

Schade : pannen eraf, daklatten gebroken.

Zolwijkse weg
Enkele takken van de bomen afgebroken.

Zolwijkseweg 1:
Locatie: 850 - 875 m.

Geen toegang verkregen. Niemand deed open. Honden op het erf. Vanaf de weg alleen een dichtgetimmerd ruitje geconstateerd, geen verdere schade kunnen onderscheiden.

Zolwijkseweg 4:
Locatie : 900 - 950 m.
Ouderdom plusminus 10 jaar

Woonhuis
Constructie : baksteen, 1 verdieping met schuin pannendak. Ramen in zolderkamers hebben directe zichtlijn met de explosie.
Alle ruiten dubbel uitgevoerd. Geen ruiten bezweken (dubbele ruiten van plusminus 2.5 x 1.75 m, alsmede enkele kleinere ruiten). Hardhouten kozijnen zolderkamer gescheurd en bezweken (foto 48 en 49). Enkele scheuren (mogelijk reeds bestaand) in badkamer.
Begane grond : luchtroosters (plastic 0.2 x 0.2 m2) van de muur gevallen. Open haard losgekomen van direct belaste gevel. Vensterbanken uit kozijnen geschoven.

Schuur
Scheur in direct belaste gevel (bij bestaande scheuren)
Garagedeur ontzet (kan niet meer dicht). Binnen muur los van gevel. Ruiten [ruit 53 t/m 56] (enkelglas 75 x 55 x 0.4 cm3) gebroken, twee van de vier in de gevel echter geen breuk in zijgevel (foto 53). Inwendige muur direct achter garagedeur gescheurd (foto 51), spant verschoven (foto 50). Dak licht ingedeukt tussen eerste twee spanten.

Open loods
Houten spanten in voorzijde (direct belast) gescheurd (foto 52). Achterzijde loods ontzet.
Foto 48 t/m 52.

Stokvisweg
Takken van bomen afgebroken, bomen getroffen door brokstukken.

Stokvisweg 7

Locatie : 650-700 m.

Woonhuis

Constructie : baksteen (spouwmuur), een verdieping, schuin pannendak.

Schade : ruitbreuk: aan zijkant (explosiezijde) twee ruiten, aan andere zijkant een ruit. Pannen aan explosiezijde voor 50 % eraf. Dakconstructie intact (opgave eigenaar).
Voorzijde woonhuis (van explosie afgekeerd):
- beneden 3 van de vier beweegbare kozijnen met ruiten ingedrukt (zie foto)
- boven enkele ruitjes kapot.

Zijkant woonhuis: identieke beweegbare kozijnen ingedrukt
Achterzijde woonhuis (kijkt tegen geitestal aan): enkele ruiten. Bestaande scheur is uitgebreid.
Foto 45, 47.

Stal

Constructie : eternit golfplaten dak

Schade : ca. 20 % breuk van de golfplaten. Schoorsteenconstructie ontzet.
Foto 46.

Geitenstal

Constructie : baksteen, eternit golfplaten schuin dak, vliering.

Schade : 30 % golfplaten aan explosiezijde bezweken. Scheuren in muur (gedeelte onder raam ca. 1 mm naar binnen gedrukt).
Foto 38, 39.

Schuur

Constructie : houten frame, houten wanden, eternit golfplaten dak.

Schade : grote deuren uit sponningen gevallen.
Opstaande betonnen funderingsrand gescheurd.

Inwendig : houten spanten gescheurd, dak ontzet.
Foto 44.

Stokvisweg 9

Locatie 500 m.

Woonhuis

Constructie : baksteen, pannendak. Ramen met roe-overspanning glasmaat 30 x 30 cm.

Schade : linkerzijkant (naar explosie) b.g. ramen naar binnen gekomen boven glas heel. Achtergevel alle ruiten eruit, dakkapel getordeerd. Rechter zijgevel alle ruiten heel.

Voorgevel alle ruiten kapot. Dak aan de buiten zijde geen schade, binnen veel scheuren in plafonds en schoten los.

Honden kennel
Constructie : baksteen muur, eternit golfplaten dak
Schade : al het glas eruit. Twee brokstukken door het dak.

Stokvisweg 11
Locatie : 350 m.
Geen bewoners gesproken

Woonhuis
Constructie : baksteen, pannendak, b.g. dubbelglas in kunststof kozijnen.
Schade : voorgevel (naar explosie) [ruit 51] kapot ±180 x 150 cm, [ruit 52] er naast ±80 x 150 cm heel, enkelglas boven kapot. Linker zijkant 1 ruit kapot, rest heel, achter ruiten heel. Dak zichtbaar beschadigd, veel pannen eraf.

Schuur/garage
Constructie : hout, stalen garage deur.
Schade : garage deur bol.

Stokvisweg 12
Gezien vanaf de weg.
Locatie : achter nummer 11

Woonhuis
Constructie : baksteen, pannendak
Zichtbare schade : voorzijde ruiten eruit, dakkapel ruit heel. Rechterzijkant b.g. ruit kapot, boven 1 ruit kapot 1 ruit heel beiden ±60 x 100 cm. Dak veel pannen eraf.

Stokvisweg 15
Locatie : op 250 m van explosiepunt.

Woonhuis
Constructie : bakstenen muren, een verdieping, schuin pannendak

Schade : muren ontzet (opgave eigenaar), aan buitenzijde bestaande scheuren vergroot (opgave eigenaar). Niet getroffen door brokstukken. Pannen voor 20 % van het dak.
Foto 27.

Schuur 1

Constructie : baksteen?, dakpannen op daklatten.

Schade : alle pannen eraf, daklatten gebroken, deuren naar buiten gevallen. Brokstuk door stalen profiel wand.
Foto 34, 35, 36, 37.

Schuur 2

Constructie : houten frame, muren van staalplaat met damwandprofiel, eternit golfplaten dak.

Schade : profielen ingedrukt, zowel aan explosie als achterzijde. Dak intact, op een perforatie na.
Foto 28, 29.

Erf

Groot betonnen brokstuk, ca. 20x20x20 cm.
Foto 30.

Stokvisweg 15a

Locatie : achter 15, op 175 m van explosiepunt.

Caravanloods

Constructie : houten frame, kalkzandsteen muren (1.50 m hoog), eternit golfplaten dak, isolerend plafond. Schade: muren ca. 1 cm ingedrukt. Dak geperforeerd door tientallen brokstukken, zowel aan explosiezijde als de andere zijde. Brokstukken: beton, rode baksteen. Dakconstructie lokaal bezweken. Dak was niet over grote gedeelten ingedrukt.
Foto 31, 32, 33.
Foto 24 vanaf Stokvisweg. Aantal zichtbare (grote) brokstukken op het weiland achter de caravanloods: circa 0,5 stuks/m^2.

Kerkweg 42

Locatie : op 360 m.

Woonhuis

Constructie : baksteen, begane grond plus zolder, rieten dak.

Schade : dak 2 maal getroffen aan achterzijde door brokstukken (circa 10x10x10 cm beton, van kanaalbetonplaat). Niet geperforeerd. Helling v/h dak ongeveer 50 graden. Lichte tussenwand ontzet. Ruitbreuk. Aan straatzijde: [ruit 9] 3 mm, 30 x 95 stuk, [ruit 10] andere heel. [ruit 11] 80 x 95 stuk, [ruit 12, 13] andere heel. Aan explosiezijde: [ruit 14] 60 x 80 enkelglas kapot, [ruit 15] 60 x 90 enkel glas kapot. Achterzijde: [ruit 16, 17] 200 x 125 kapot. Aan zijkant (luwtezijde) 1 ruit gebroken.

Schuur

Constructie : hout met eternit golfplaten dak.

Schade : dak geperforeerd door brokstuk (trafo van tl-balk?).

Kerkweg 44

Locatie : op 310 m.

Woonhuis

Constructie : bungalow, bakstenen muren, pannendak.

Schade : dakgoot geperforeerd door betonnen brokstuk. Dakbalken intact. Voordeur kapot. Constructie iets ontzet (een binnendeur sloot niet meer goed). Ruitbreuk voorzijde: [ruit 18, 19, 20, 21] 4 mm, 85x200 cm gebroken. Achterzijde: [ruit 22 t/m 26] 4 mm 100x115 cm gebroken. Serre: [ruit 27, 28] 6x6 mm, 125x200 cm intact, kunststof sandwich profiel dak intact. Bewoonster (dochter) hoorde 2 grote klappen. Bij de eerste braken ruiten, daarna vluchtte ze naar de loods, waar een tweede klap de deur eruit deed vallen.

Loods

Constructie : bakstenen muur, stalen kapframe, eternit golfplaten dak.

Schade : enkele golfplaten eraf. Muur aan explosiezijde (verder) gescheurd. Tl-bak half losgeraakt. Deur naar buiten gevallen.

Kerkweg 46

Locatie : op 230 m, achter dijk.

Constructie : moderne bungalow, baksteen spouwmuur, betonnen zoldervloer, pannendak.

Schade : dakconstructie intact, circa 5 m2 pannen eraf (opgave eigenaar). Geen scheuren in de muren. Deuren opengeklapt. Ruitbreuk. Begane grond. Voorzijde: [ruit 29, 30, 31] 4x4 mm, 1,0x1,15 m, waarvan 2 gebroken en 1 heel. Naast deur [ruit 32] 4x4 mm, 85x125 cm, intact. Achterzijde: [ruit 33] 6x6 mm, 190x170 cm, gebroken. [ruit 34 t/m 37] circa 4x4 mm, 70x125 cm, intact. Zolderverdieping: dijkzijde, [ruit 38] 4 mm, 100x120 cm gebroken, scherven in gipsstenen muur.

Erf

Brokstuk van kanaalplaat, circa 2 m lang wapeningsstaal met 3 brokken beton van ongeveer 30x20x15 cm.

Kerkweg 47

Locatie : op 400 m.

Woonhuis

Constructie : baksteen, een verdieping, zolder, schuin pannendak.

Schade : ruitbreuk, enkele pannen scheef. Explosiezijde: [ruit 1] 4x4 mm, 215 x 140 cm juist gebroken (geen snelle scherven). [ruit 2] 56 x 70 cm gebroken, [ruit 3 t/m 6] 56 x 100, 1 gebroken, 3 andere heel. Straatkant: [ruit 7] dubbele ruit 4x4 mm, 175 x 185 cm heel. Van een zelfde ruit [ruit 8] aan de andere kant was de binnenste ruit gebroken.

BIJLAGE 2 BROKSTUKAFSTAND EN -VERDELING

[redacted] 5 1.2e

In de onmiddellijke omgeving van het explosiecentrum zijn een aantal sectoren uitgezet. Iedere sector is door de recherche met behulp van een groot aantal politie- en EOD mensen afgezocht op mogelijk bewijsmateriaal. Daarbij zijn tevens de brokstukken met een gewicht groter dan ongeveer 0.5 kg verzameld en gewogen. Een overzicht van de gevonden hoeveelheden wordt gegeven in tabel 2-1.
De indeling in sectoren is weergegeven in figuur 2-1.
Duidelijk onderscheidbaar is dat op de loodlijnen van de wanden van het opslaggebouw de grootste concentratie van brokstukken optreedt.
Een aantal sectoren bestrijken het fabrieksterrein. Deze zijn in deze analyse niet meegenomen. Ook enkele sectoren ten noorden van de fabriek niet, gezien het zeer grote aantal kleine brokstukken.

Tabel 2-1 Totaalgewicht van de per sector verzamelde brokstukken

SECTOR NUMMER:	SECTOTOREN:M: A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N		TOTAAL VAN ALLE
TEAM	vink	vink	vink	vink	nekk	nekk	nekk	nekk	nekk	warn	warn	warn	warn	warn		SECTOREN
1	143	0	43	183	215	175	0	0	0	0	0	0	0	0	A	1415,5
2	147	165	175	104	45	177	0	0	0	0	0	0	0	0	B	1797,5
3	70	146	158	238	99	1220	0	0	0	0	16	0	0	0	C	1882,5
4	57	302	172	70	0	1550	0	0	0	0	0	0	0	0	D	2036,5
5	48	175	239	230	995	1816	0	0	0	243	0	14	0	0	E	2417
6	199	321	393	475	543	674	0	0	0	83	80	48	51	47	F	6879,5
7	28	119	125	144	0	124	129	0	0	165	21	27	68	14	G	1369,5
8	99	78	94,5	118	87	94	66	80	82	102	20	23	62	0	H	1088,5
9	150	113	116	92	44	46	19	121	87	175	212	64	25	0	I	1287
10	93	54	47	24,5	61	50	50	61	95	63	74	145	74	0	J	1423,5
11	66	36,5	51	82,5	55	55	0	105	58	88	65	54	41	0	K	863,5
12	39	25	26	33	20	72	113	109	164	0	35	84	27	0	L	788
13	38	17	17	42,5	0	58	249	148	133	104	55	42	16	13	M	556
14	25,5	9	20	27	31	0	205	149	100	125	25,5	23	17	0	N	84
15	17	29,5	7	22	113	621	120	177	85	40	38	14	20	0		
16	31	22	39	25	14	13	144	19	87	44	42	151	30	10		
17	33	42	41,5	45	33,5	71	29	34	324	31	20	26	34	0		
18	24	7	26	12	10,5	39	7,5	8	14	43,5	51	36	60	0		
19	21,5	36	25	31	15	12	77	35	20	81	40	17	22	0		
20	49,5	38	32	17,5	20	11,5	40	34,5	20,5	32	14	12	0	0		
21	37	62,5	35,5	20,5	16	1	121	8	17,5	4	55	8	9	0		TOTAAL
Totaal sector	1415	1797	1882	2036	2417	6879	1369	1088	1287	1423	863,	788	556	84		=23888,50 KG

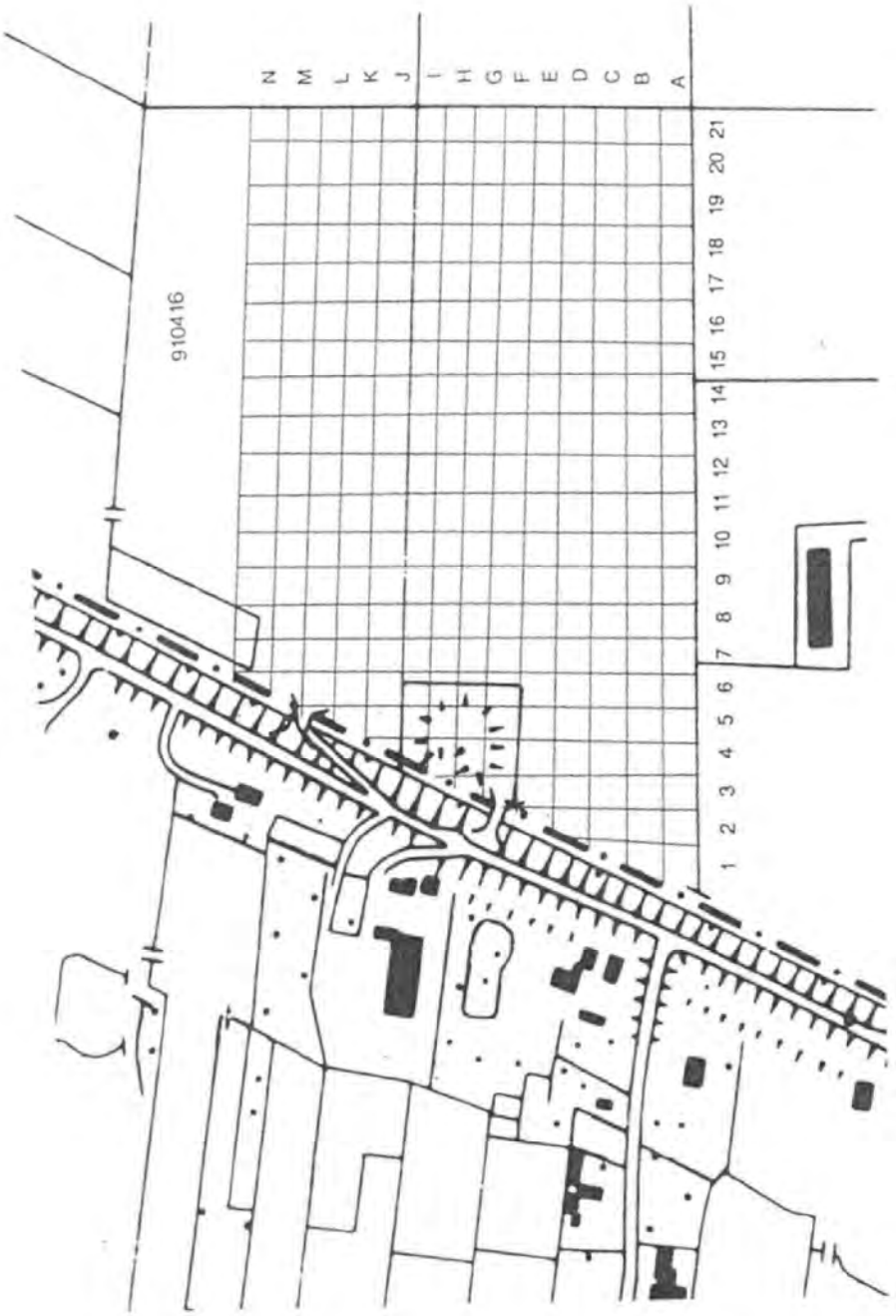

Figuur 2-1 Sectorindeling

Buiten de sectoren is slechts globaal onderzocht waar de brokstukken terecht zijn gekomen om daarmee een totaalindruk te krijgen. Daarbij bleek dat brokstukken en gebouwonderdelen voornamelijk in oostelijke richting werden weggeworpen.

De teruggevonden brokstukken en gebouwonderdelen bestonden voornamelijk uit drie types:

- rode bakstenen, in stukken, enkele stenen en soms meerdere stenen samen, waarschijnlijk afkomstig van de buitenmuren van de het opslaggebouw;
- stukken beton en kalkzandsteen met als typische afmeting 0.2 x 0.2 x 0.2 m^3 en gewicht van 10 à 20 kg (foto 30), waarschijnlijk zijn deze delen afkomstig van respectievelijk de vloer en de wanden van de opslagbunkers;
- een aantal stukken stalen profielen en strippen al of niet met verbindingsmiddelen.

In zuidelijke richting werden tot een afstand van 350 m brokstukken terruggevonden. Op die afstand lagen ze 75 à 100 m uit elkaar verspreid. Vernomen werd dat op de snelweg A2, die op minimaal 550 afstand ligt, ook brokstukken zijn gevonden. Zelf hebben we niets kunnen vinden.
Eenzelfde beeld gaf het gebied in noordelijke richting te zien. Aanvullend werden echter ook twee stukken stalen onderdelen gevonden.

In oostelijke richting werden tot op grote afstand stukken teruggevonden. Binnen een afstand van 300 à 550 m bedroeg de onderlinge afstand van de brokstukken ongeveer 50 m.
Een aantal stukken stalen profielen en strippen al of niet met verbindingsmiddelen werd teruggevonden binnen een afstand van 300 tot 550 m. Een stuk profiel werd zelfs op 650m afstand gevonden.

Een overzicht van het type profiel en de plaats waar deze zijn teruggevonden wordt gegeven in tabel 2-2 en figuur 2-2.

Tabel 2-2 Locatie en type profiel

Locatie	Omschrijving
1	profiel IPE 180, lengte 4 m (foto 56 en 57)
	inclusief twee stukken beton
2	kokerprofiel afm. 5.5 x 5.5 cm^2, lengte 3m (foto 61, 62)
3	stalen pijp, lengte 0.5 m (foto 58)
	profiel IPE 160, lengte 3.5 m
5	kokerprofiel als 2
8	IPE 180, 4m
9	IPE 180, 4m
10	koker 3m met strip 8 x 0.5 cm^2
11	als 10
12	strip 8 x 0.5 cm^2, lengte 1.5 m
13	IPE 180, lengte 4m
14	stuk strip
15	cylinder met Russische opschrift, lengte 0.88m
	diameter 0.32m en wanddikte 7 mm
	strip met opgelaste pijpen
16	IPE 160 met op vier plaatsen aan beide zijden van de
	flens opgeschroefde ronde pijpen van 0.75m lengte
17	stuk strip
18	IPE 180, 4m
19	stuk kokerprofiel, 2m
20	door bezoeker Zolwijkseweg 4 aangereikt: plastic zak
	met opschrift:
	KIK
	Kanmik Yugoslavien
	Kanmik Fuerwerkpulver
	BAM-PS_065
	Gew 2,5 kg H.K. 1,65 - 2,5 mm
	Karton nr 568 1990

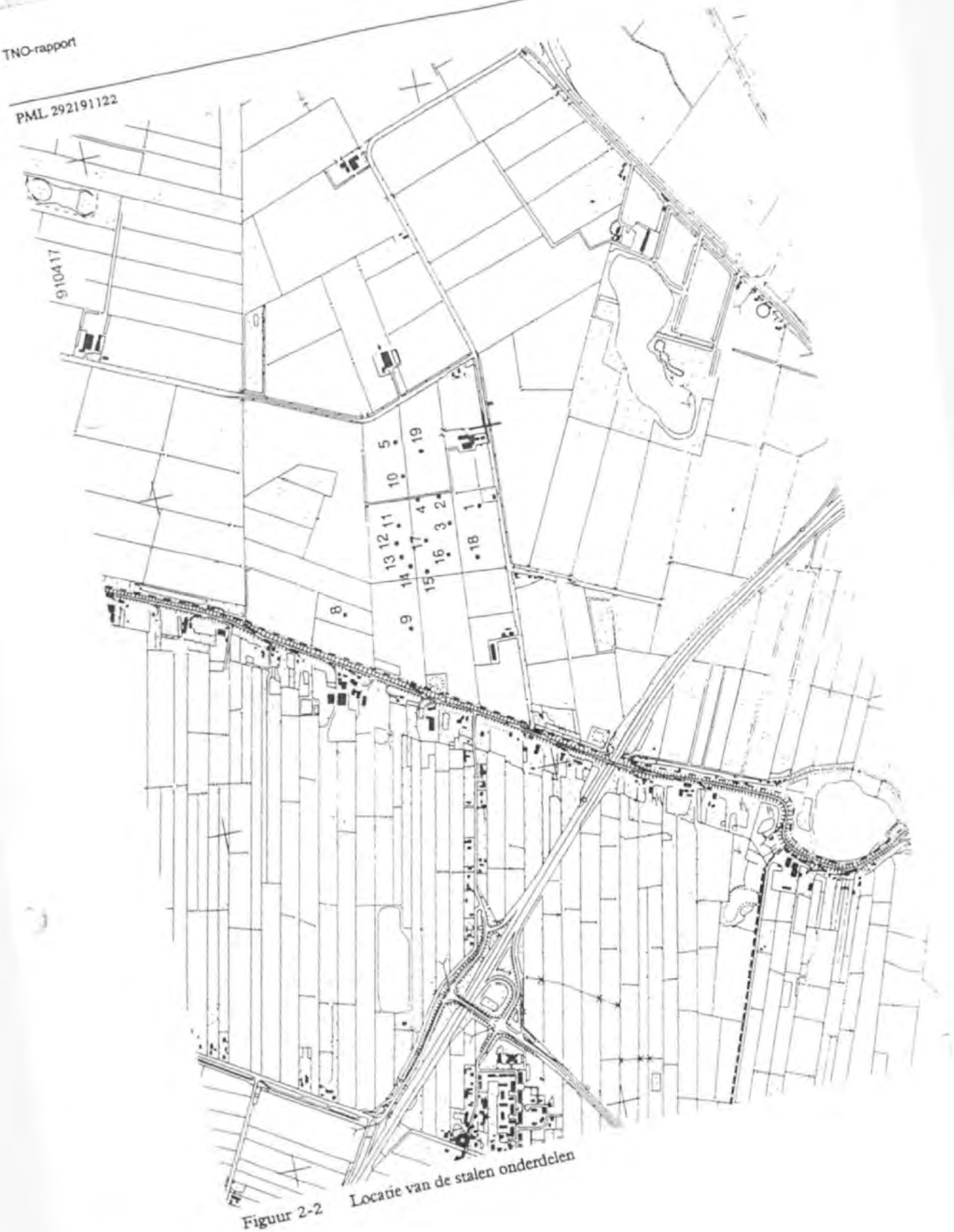

Figuur 2-2 Locatie van de stalen onderdelen

De stalen profielen zijn onder te verdelen in vier groepen:

- PE 180;
- IPE 160;
- koker 5.5 x 5.5 cm^2;
- strip 8.0 x 0.5 cm^2.

Op de bestektekeningen zijn deze stalen onderdelen echter niet teruggevonden. De stalen onderdelen van het opslaggebouw bestond volgens tekening uit IPE 220 spanten waarover houten gordingen en met een windverband van staven doorsnede 13 mm. De stalen kolommen waren uitgevoerd in HE 120A.

Op een later verkregen tekening blijkt dat het gebouw enigzins anders was uitgevoerd dan op de bestektekening stond aangegeven.
De dakprofielen in deze tekening zijn aangegeven als IPE 180 met daarin een windverband van strippen 8 x 3 cm^2 en kokers 6 x 6 cm^2. Dit is in overeenstemming met de teruggevonden onderdelen.

BIJLAGE 3 SCHATTING VAN DE STERKTE VAN DE EXPLOSIE AAN DE HAND VAN OPGETREDEN RUITBREUK

5.1.2e

De hoeveelheid vrijgekomen energie tijdens de explosie is te schatten door aan de hand van de opgetreden schade de druk van de schokgolf te schatten.
De meest nauwkeurige indicator hiervoor is ruitbreuk. De procedure is in theorie eenvoudig. Van alle ruiten wordt de theoretische bezwijkdruk berekend. De opgetreden schokdruk moet dan liggen tussen de bezwijkdruk van de ruiten die kapot zijn gegaan en de bezwijkdruk van de ruiten die heel gebleven zijn.
In de praktijk is het wat ingewikkelder. Om te beginnen is de schokdruk niet overal hetzelfde. Hij wordt beïnvloed door obstakels, en zal aan de voorkant van een gebouw hoger zijn dan aan de achterkant. Verder vertoont de sterkte van ruiten een grote spreiding en is de formule waarmee de bezwijkdruk van ruiten berekend wordt afgeleid voor nieuwe ruiten, die sterker zijn dan oude ruiten. Dit leidt ertoe dat uiteindelijk alleen een oordeel over de orde van grootte van de explosie kan worden uitgesproken.

De berekende bezwijkdrukken van de ruiten staan in tabel 3-1. In kolom 1 staat het nummer van de ruit, wat verwijst naar bijlage 1. In kolom 2 staat de afstand tot de bron van de explosie, terwijl in kolom 3 de berekende statische bezwijkdruk staat. Deze druk is berekend met het programma "GLASS", volgens de methode beschreven in [1]. In kolom 4 staat een schokdruk die hetzelfde effect heeft. Deze druk is berekend door er vanuit te gaan dat de schokgolf driehoekig is, met een positieve faseduur van 75 ms. In kolom 5 is het effect van reflecties in rekening gebracht, wat de uiteindelijk berekende bezwijkdruk oplevert. In kolom 6 staat of de ruit al dan niet bezweken is. 1 betekent gebroken, 0 betekent intact.

Tabel 3-1 Bezwijkdruk van ruiten

Ruit	r [m]	ft(50) [kPa]	ft,dyn [kPa]	Ps(50) [kPa]	Breuk
1	400	5	4.04	2.02	1
2	400	17.6	9.4	4.7	1
3	400	16.5	9.14	4.57	1
4	400	16.5	9.14	4.57	0
5	400	16.5	9.14	4.57	0
6	400	16.5	9.14	4.57	0
7	400	3.17	2.92	2.92	1
8	400	3.17	2.92	2.92	1
9	360	14.8	7.68	7.68	1
10	360	14.8	7.68	7.68	0
11	360	7.66	4.36	4.36	1
12	360	7.66	4.36	4.36	0
13	360	7.66	4.36	4.36	0
14	360	14.8	8.22	4.11	1
15	360	14.5	8	4	1
16	360	3.68	2.8	2.8	1
17	360	3.68	2.8	2.8	1
18	310	8.53	5.06	5.06	1
18	310	8.53	5.06	5.06	1
19	310	8.53	5.06	5.06	1
20	310	8.53	5.06	5.06	1
21	310	8.53	5.06	5.06	1
22	310	6.62	3.97	3.97	1
23	310	6.62	3.97	3.97	1
24	310	6.62	3.97	3.97	1
25	310	6.62	3.97	3.97	1
26	310	6.62	3.97	3.97	1
29	230	11.7	7.01	3.51	1
30	230	11.7	7.01	3.51	1
31	230	11.7	7.01	3.51	0
32	230	16.4	9.35	4.67	0

Ruit	r [m]	ft(50) [kPa]	ft,dyn [kPa]	Ps(50) [kPa]	Breuk
38	230	6.57	3.92	1.96	1
39	500	5.43	3.35	3.35	1
40	500	5.43	3.35	3.35	1
41	500	15.3	8.08	8.08	0
42	500	15.3	8.08	8.08	0
43	450	5.73	3.62	1.81	1
44	450	5.73	3.62	1.81	1
45	450	16.1	8.33	4.16	0
46	450	8.21	5.33	2.67	0
47	450	6.85	3.92	3.92	1
48	340	11.9	7.03	3.52	1
49	340	4.45	2.89	1.45	1
50	340	4.45	2.89	1.45	1
51	350	4.45	3.65	1.83	1
52	350	18.1	10.3	5.2	0
53	900	20.7	11.2	5.6	1
54	900	20.7	11.2	5.6	1
55	900	20.7	11.2	5.6	0
56	900	20.7	11.2	5.6	0
57	230	6.36	4.3	4.3	0

De resultaten uit de tabel 3-1 zijn weergegeven in figuur 3-1. Hierbij is tevens onderscheid gemaakt naar 3 categorieën ruiten: ruiten in huizen die aan de voorkant van de vuurwerkbunkers lagen (dus aan de Stokvisweg en de Zolwijkseweg), ruiten in huizen die aan de achterkant van de vuurwerkbunkers lagen, en ruiten in huizen die vlak achter de dijk lagen. De reden hiervoor is dat de schokgolf wellicht gericht was, dus aan de voorkant sterker dan aan de achterkant. Verder kan de dijk de sterkte van de schokgolf beïnvloeden.

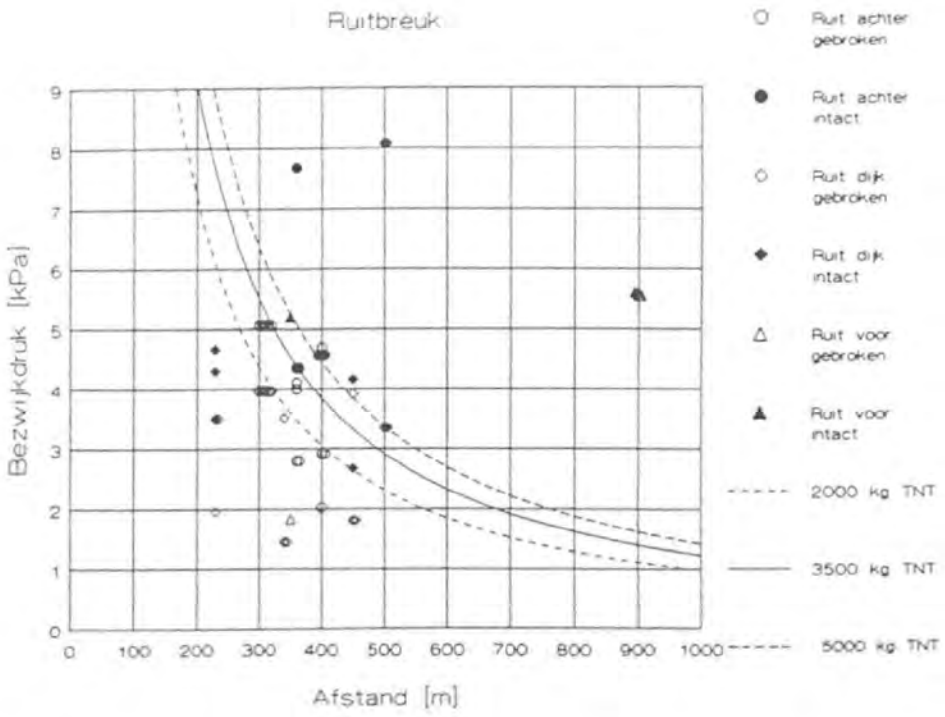

Figuur 3-1 Ruitbreuk

Door een curve met de theoretisch verwachtte druk van een TNT explosie door de gevonden punten te leggen kan uiteindelijk de sterkte van de explosie in kg TNT geschat worden. Door de grote spreiding van de punten kan dit niet op een eenduidige wijze gebeuren, maar het lijkt de sterkte van de explosie tussen 2000 en 5000 kg TNT lag, met 3500 kg TNT als de curve die het best bij de data past.

Dit is een erg grote hoeveelheid. Dit komt wellicht omdat de formule voor de bezwijkdruk van de ruiten uitgaat van nieuwe ruiten. Norville en Minor [2] vonden, gebaseerd op ruim 130 beproefde ruiten, dat de sterkte van ruiten in 10 jaar afneemt tot ongeveer 80 % van de door ons berekende sterkte. Als we de de data hiermee aanpassen komen we op figuur 3-2. Hieruit kan een explosiesterkte van 2000 kg TNT afgeleid worden.

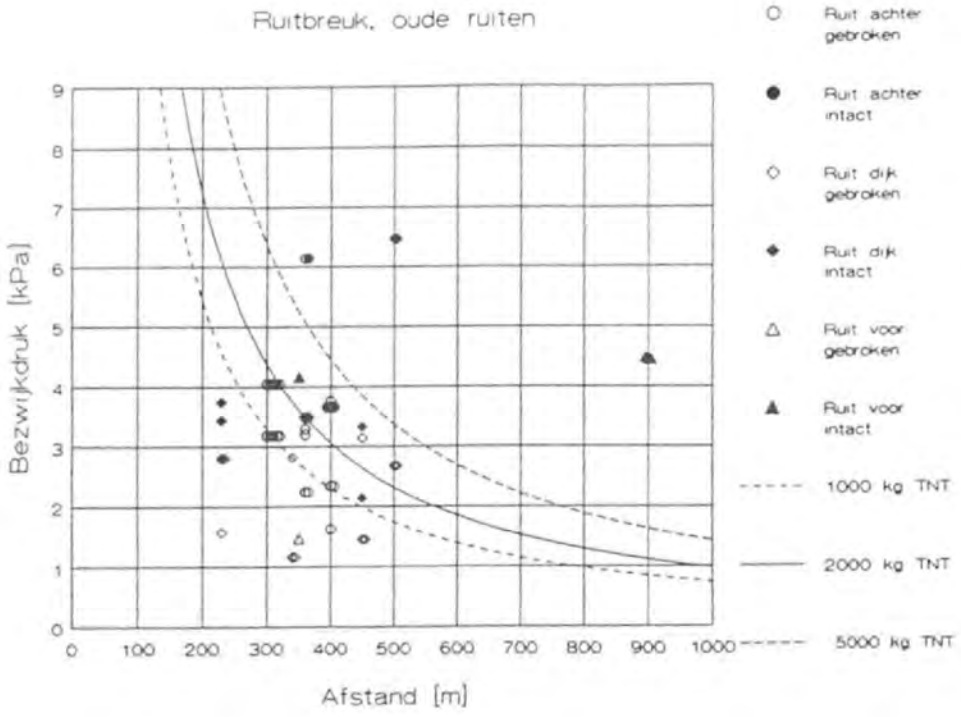

Figuur 3-2 Ruitbreuk, oude ruiten

De uiteindelijke conclusie is dat de beste schatting van de sterkte van de explosie 2000 kg TNT is. De onzekerheid is groot: 1000 kg TNT en 5000 kg TNT is ook mogelijk.

Nota bene.

Tot in de verre omtrek zijn ruiten gesneuveld. Dit lijkt op het eerste gezicht vreemd, maar kan verklaard worden door te bedenken dat de sterkte van ruiten sterk varieert. Stel dat bij een schokgolfdruk van 2,0 kPa 50 % ruitbreuk optreedt. Dan zal bij een druk van 0,77 kPa nog 0,1 % ruitbreuk optreden. Dat zijn dus ruiten waar nog geen zichtbare barsten inzaten! Het is dus goed verklaarbaar dat in het centrum van Culemborg nog enkele ruiten sneuvelden.

REFERENTIES

1 Commissie Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen
Methoden voor het bepalen van mogelijke schade aan mensen en goederen door het vrijkomen van gevaarlijke stoffen
Directoraat-Generaal van de Arbeid, Voorburg, 1990.

2 Norville, H.S., Minor, J.E.
Glass Failure Prediction for Arnold Engineering Development Center
AEDC, AEDC-TR-87-32, Arnold AFB, TN, 1987

BIJLAGE 4 FACTOREN VAN INVLOED OP EEN BOLVORMIGE SCHOKGOLFUITBREIDING.

5.1.2e

4.1 Inleiding

In bijlage 3 worden een tweetal figuren gegeven op basis waarvan de explosiesterkte is bepaald. In de figuren zijn punten aangegeven behorende bij al dan niet bezweken ruiten. De bijbehorende druk is de druk in de schokgolf die ter plekke de ruit zouden doen bezwijken. De grenslijn tussen de gebroken en niet gebroken ruiten zou het verloop van de opgetreden druk als functie van de afstand opleveren.
Voor een vrije halfbolvormige uitbreiding van de schokgolf rondom een explosie is de druk als functie van de afstand en de hoeveelheid explosieve stof bekend.
Door de grenslijn zo goed mogelijk aan een dergelijke functie te relateren is de explosiesterkte af te schatten.

In realiteit treedt alleen onder ideale omstandigheden een halfbolvormige schokgolfuitbreiding op. Ombouwing van de bron, terreinoneffenheden, obstakels en een niet homogene atmosfeer beïnvloeden de ideale uitbreiding.

In deze bijlage wordt kort op deze invloeden ingegaan.

4.2 Invloed van het opslaggebouw.

In het algemeen beïnvloedt de constructie waarbinnen een explosie plaatsvindt de naar buiten tredende effecten. Indien een zwakke wand aanwezig is wordt de druk daardoor ontlast. De rest van de constructie kan zo sterk zijn dat de gereduceerde druk kan worden opgenomen. Hierdoor ontstaan zeer sterke richtingseffecten.
Zelfs indien de rest van de constructie alsnog bezwijkt is er sprake van richtingseffecten.
Het effect is dan dat de isobaren rondom de bron geen zuivere cirkels meer zijn maar uitstulpingen vertonen in een richting loodrecht op de zwakke wand.

Een groot aantal experimenten zijn internationaal uitgevoerd om op ware grootte en op schaal de drukverdeling rondom explosievenopslag te bepalen. Door PML-TNO zijn de gegevens ervan gebruikt om een model af te leiden op basis waarvan berekeningen kunnen worden uitgevoerd.

Uit de experimenten en ook uit het model blijkt dat het richtingseffect voornamelijk in de onmiddellijke nabijheid van de bron een rol speelt. Het blijkt dat op een afstand van ongeveer 20 x $W^{1/3}$ (W: kg springstof) de verschillen zijn vereffend en er nauwelijks nog een richtingseffect aanwezig is. Bij de situatie in Culemborg waarbij de wand in oostelijke richting een zwakke wand vormde gezien de aanwezige deuren en omdat aan die zijde van het gebouw de opslag was gesitueerd zal ook een richtingseffect zijn opgetreden. Echter indien wordt uitgegaan van enige tonnen explosieve stof, wordt verwacht dat de invloed van de constructie op een afstand van 200 m niet meer merkbaar was.

4.3 Invloed van de dijk, al dan niet in combinatie met reflectie tegen bewolking

In het algemeen zal een obstakel de schokgolfvoortplanting beïnvloeden. Net als bij wind ontstaan achter de obstakels luwtezones. Bekend is dat de beïnvloedde zone achter dijklichamen ongeveer een grootte hebben van drie à vijf maal de hoogte van de dijk. Op een grotere afstand achter de dijk is geen invloed meer merkbaar.
De dijk manifesteert zich doordat een gedeelte van de schokgolf tegen de dijk weerkaatst, omhoog bij een dijkhelling van 45 graden of terug bij een helling van 90 graden. Het gedeelte van de schokgolf dat boven de dijk uitkomt, loopt over de dijk heen en expandeert achter de dijk met een plaatselijke drukafname tot gevolg.

De Diefdijk in Culemborg heeft een hoogte van 5.80 m ten opzichte van het omringende maaiveld. De afstand van de explosiebron tot de dijk bedroeg ongeveer 50 m. Dus de hoogte van de schokgolf ter plaatse van de dijk bedroeg eveneens 50 m. Hieruit volgt dat slechts een gering gedeelte van de schokgolf door de dijk werd gereflecteerd.
Het gereflecteerde gedeelte zal omhoog zijn gestuurd en kan door hogere luchtlagen wederom naar beneden worden teruggekaatst. Het moet echter worden gerealiseerd dat tijdens het omhoog en weer terugbewegen er ook weer een bolvormige uitbreiding van de schokgolf ontstaat, waardoor de geometrische demping de druk in de golf sterk doet afnemen. De afstand omhoog en weer terug moet eigenlijk horizontaal worden uitgezet om de invloed te kunnen vergelijken met de ongestoorde uitbreiding.

Op basis van het bovenstaande wordt gesteld dat het effect van een door hogere luchtlagen gereflecteerde golf minimaal zal zijn en dat de aanwezigheid van de dijk de direct erachter gelegen bebouwing heeft behoud voor waarschijnlijk zeer grote schade.

4.4 Meervoudige explosies

Omdat er in Culemborg mogelijk sprake was van twee explosies wordt er hier kort op het effect ingegaan.

Veel is er niet bekend over de invloed van meervoudige explosies op de mate van schade. Wel is bekend dat het effect van een grote explosie groter is dan de schade van een aantal explosies met een totaal gelijke explosieve kracht. Verwacht wordt daarom dat bij een meervoudige explosie de schade wordt bepaald door de sterkste explosie.

Onder een meervoudige explosie wordt verstaan dat de achtereenvolgende explosies te onderscheiden zijn in tijd en plaats. Een tijdsverschil van enkele milliseconden zal op enige afstand van de bron niet meer te onderscheiden zijn omdat de effecten van de tweede explosie die van de eerste inhalen. Het tijdsverschil zal minimaal in de orde van een/tiende seconde dienen te liggen om onderscheidbaar te zijn. Voor de mate van schade zal het verschil in de orde van een seconde dienen te liggen gezien de reactietijd van constructies.

BIJLAGE 5 INVLOED VAN DE ATMOSFEER OP DE UITBREIDING VAN DRUKGOLVEN

5.1.2e 5.1.2e 2e

In een homogene atmosfeer zal de schokgolf, die door een explosie wordt veroorzaakt, zich bolvormig rond het explosie centrum uitbreiden. Vaak zal het schadepatroon bij een explosie echter een richtingsafhankelijkheid vertonen, omdat er in de atmosfeer lokale variaties optreden in de temperatuur, de luchtvochtigheid, de luchtdruk en de windsnelheid. Op grote afstand van het explosie centrum (typisch 1 tot 10 km) worden dan gebieden afgeschermd van de schokgolf, of er treedt juist focussering op. Bij focussering neemt de overdruk ter plaatse sterk toe; in ongunstige gevallen is een vervijfvoudiging waargenomen. Schade kan optreden in de vorm van ruitbreuk, scheuren in muren en lostrillende voorwerpen.

Om deze reden moet bij het inschatten van explosieschade rekening worden gehouden met de weersomstandigheden. Focussering is afhankelijk van de windsnelheid en de temperatuurgradiënt in de atmosfeer. Daarnaast kan laaghangende bewolking een rol spelen.

1 De windsnelheid is veel kleiner dan de snelheid van de schokgolf en verandert dus de grootte van golfsnelheid nauwelijks. De richting van de schokgolf wordt wel sterk beïnvloed; in de windrichting wordt de golf teruggebogen naar het aardoppervlak. Bij de terugbuiging zal de schokgolf aan het aardoppervlak reflecteren. Dit proces van terugbuiging en reflectie kan zich een aantal maal herhalen.
2 De richting van de schokgolf wordt ook gewijzigd door het temperatuurverloop tot op enkele kilometers hoogte in de atmosfeer. Bij het optreden van een zogenaamde inversie neemt de temperatuur in de hogere luchtlagen toe, waardoor afbuiging naar het aardoppervlak optreedt. Grillig verlopende temperatuurgradiënten kunnen geluidkanalen vormen, waarin de golf zich over een grote afstand voortplant met een geringe verzwakking.
3 Er is weinig bekend over de invloed van bewolking. De schokgolf zal zich in de bewolking uitbreiden en hierbij sterk worden gedempt. Gedeeltelijk wordt de schok ook door de waterdamp teruggekaatst naar het aardoppervlak.

Op verzoek van het PML heeft het KNMI uit metingen met een radiosonde een aantal gegevens afgeleid over de meteorologische omstandigheden op 14 februari j.l. omstreeks 12.00 uur in

windsnelheid (vaantjes) zien tot op een hoogte van 3000 m. Uit de gegevens kunnen de volgende conclusies worden getrokken over de invloed van de weersomstandigheden:

1 De windrichting was vanaf 100 m hoogte ongeveer NWN. De schokgolf in de richting van Culemborg werd hierdoor nauwelijks beïnvloed, maar wel werd Everdingen afgeschermd. Om de mate van afscherming te bepalen moet de baan worden berekend, die de schokgolf heeft afgelegd. Zo een berekening valt echter buiten het bereik van dit rapport.
2 Uit figuur 5-1 blijkt, dat er geen temperatuur-inversie optrad in de eerste 3000 m.
3 De hemel was voor ongeveer 3/4 gedeelte bedekt met Stratocumulus bewolking. Deze bewolking hing op een hoogte van ongeveer 1500 m. De schokgolf, die aan de bewolking reflecteerde, moest minimaal 3000 m afleggen om het aardoppervlak weer te bereiken. Bij een afgelegde weg ter grootte R neemt de druk van de golf ruwweg af als 1/R. Tot op 1000 m afstand van de explosie was de door de bewolking gereflecteerde schok dus veel zwakker dan de primaire schok, zodat de reflectie in de schade-analyse kan worden verwaarloosd. Wel is het mogelijk, dat de bewolking op grotere afstand invloed heeft gehad op het drukniveau

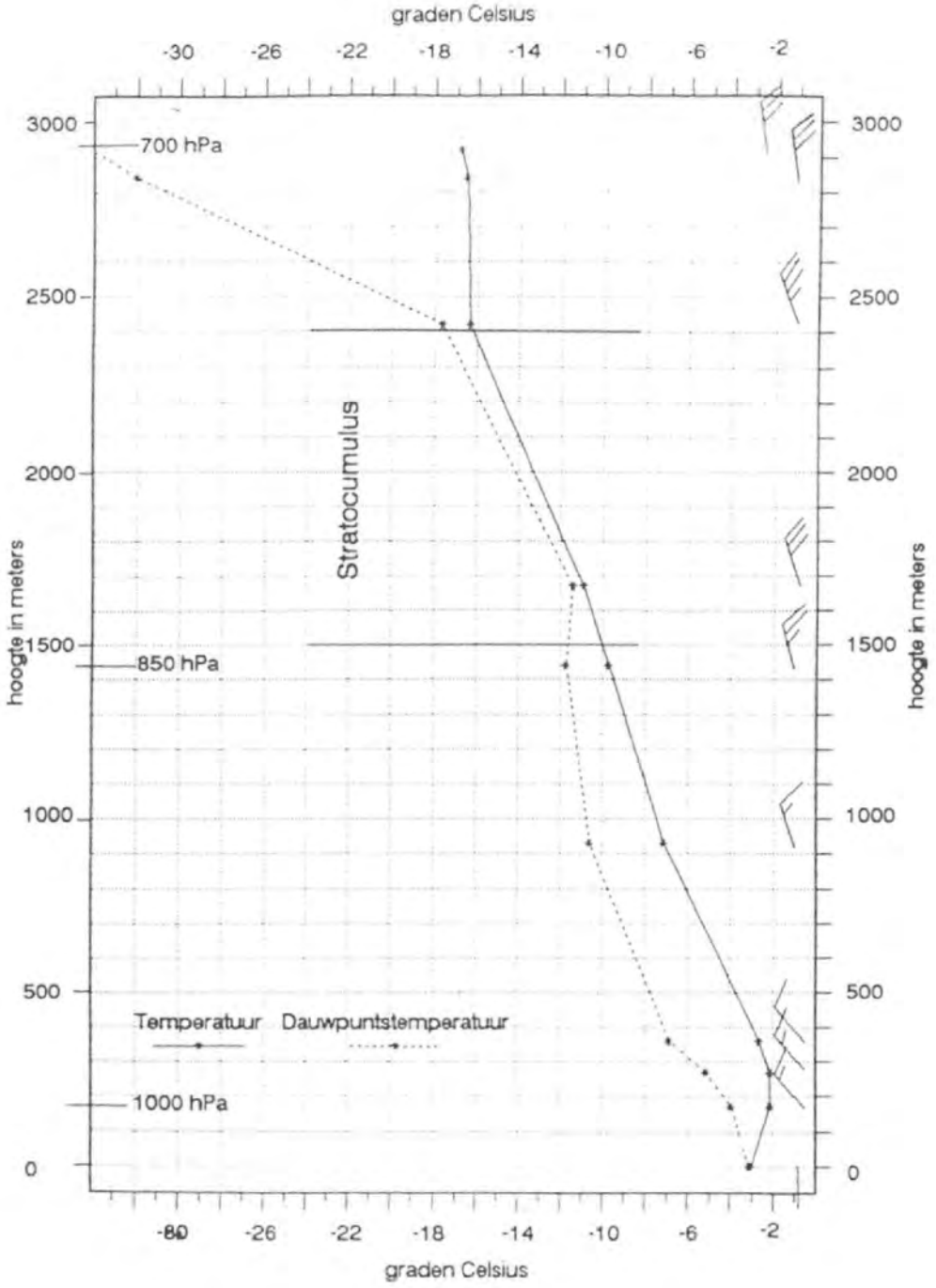

Figuur 5-1 De temperatuur, de dauwpunts-temperatuur en de windrichting (vaantjes) als functie van de hoogte. Ook zijn de atmosferische druk en de bewolkingslaag aangegeven.

BIJLAGE 6 VERGELIJKING BROKSTUKAFSTAND EN -VERDELING MET EXPERIMENTEN

5.1.2e

6.1 Inleiding

In bijlage 3 is getracht om op basis van ruitbreuk een schatting te maken van de explosiesterkte. Om de explosiesterkte ook nog op en andere manier te kunnen schatten is gezocht naar experimentele gegevens waarmee de geconstateerde brokstukafstand en -verdeling kan worden vergeleken.
Het blijkt dat er slechts weinig gegevens voorhanden zijn van goed gedefinieerde experimenten. Veelal zijn gegevens bekend van ongelukken waarbij de explosiesterkte ook moest worden geschat.
Een uitzondering vormen de zogenaamde Joint Australian/UK Stack Fragmentation Trials (Fase 3 van het onderzoek is gerapporteerd in: Minutes of the 23 Explosives Safety Seminar of the US Department of Defense Explosives Safety Board. Atlanta, Georgia, August 1988. pp 709-730).

6.2 Joint Australian/UK Stack Fragmentation Trials

In een gezamelijk researchprogramma zijn door Australië en Engeland grootschalige experimenten uitgevoerd om de effecten te kunnen bepalen van hoeveelheden explosieven kleiner dan 6000 kg die opgeslagen liggen in, voor Engeland en Australië, typische opslaggebouwen van metselwerk en beton. Tevens was een van de doelen om het brokstuk criterium te verifiëren dat veelal wordt gehanteerd bij veiligheidsafstanden rondom de opslag van explosieve stoffen.
Dit criterium bepaald dat per 56 m^2 grondoppervlak één brokstuk met een kinetische energie van 79 J acceptabel is (geconverteerd van niet-SI eenheden).

Ongeveer 15 experimenten zijn uitgevoerd. In het kader van dit onderzoek zijn van belang de drie experimenten in bakstenen gebouwen met een betonnen afdekplaat. De hoeveelheid explosieve stof bedroeg respectievelijk 500, 1800 en 5600 kg TNT equivalent.

De gebouwen bestonden uit gemetselde spouwmuren met een binnenspouwblad van 230 mm een spouw van 50 mm en een buitenspouwblad van 115 mm. Het dak was een gewapend betonnen plaat van 150 mm. Ook de vloer was van gewapend beton. Onduidelijk is of de deuropening van 1.4 x 2 m^2 open of gesloten was. De gebouwen waren op staal gefundeerd.

De interne afmetingen varieerden:

- 500 kg: 4.3 x 4.3 m^2
- 1800 kg: 6.0 x 6.0 m^2
- 5600 kg: 9.0 x 4.5 m^2

De interne hoogte bedroeg in alle gevallen 2.5 m.

Een voor een goede vergelijking complicerende factor is dat de gebouwen gedeeltelijk omringd waren door een grondwal. Echter de voorzijde met de deur en een zijkant waren vrij.

De resultaten van de experimenten zijn gepresenteerd in grafieken waarbij het aantal gevaarlijke fragmenten per 56 m^2 op een tweetal manieren zijn uitgezet:

- als een functie van de afstand voor verschillende richtingen
- als een functie van de richtingshoek op een bepaalde afstand.

Figuur 6-1 geeft een voorbeeld van de 1800 kg proef. De hoek behorende bij de loodlijn op de voorgevel bedroeg 45 graden.

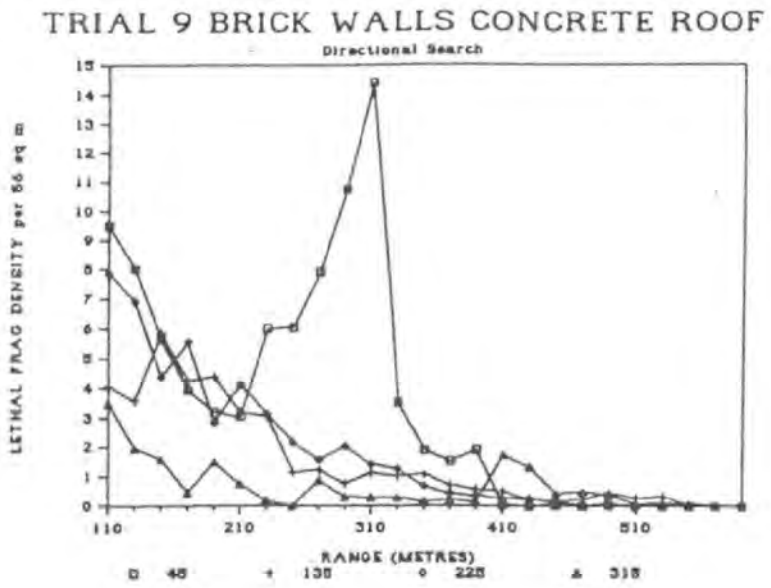

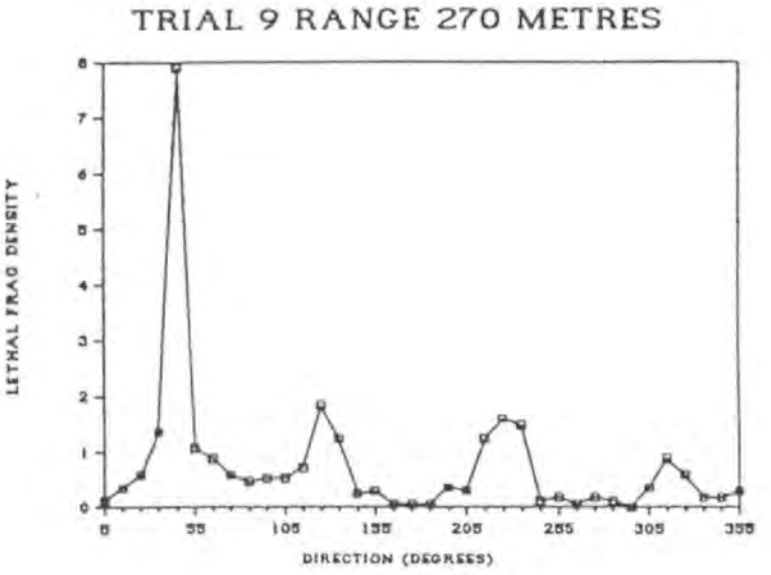

Figuur 6-1 Aantal gevaarlijke fragmenten per 56 m^2 voor de 1800 kg proef.
A : loodrecht op de vier zijden van het gebouw
B : op een afstand van 270 m

Duidelijk blijkt uit figuur 6-1B het opgetreden richtingseffect wat betreft de brokstukverdeling in de richtingen loodrecht op de wanden. Het effect is het sterkst in de richting loodrecht op de zijde met de deur.
Dit effect is typisch voor alle proeven.

Tijdens de proeven zijn alle fragmenten groter dan 75 gram verzameld. De gemiddelde valsnelheid van 40 m/s zorgt ervoor dat bij dit gewicht het criterium al bijna wordt bereikt.

6.3 Vergelijking

Ondanks dat het type gebouw overeenkomt met de nieuwbouw in Culemborg en ook de hoeveelheid explosieve stof waarschijnlijk in de zelfde orde van grootte is, blijft de vergelijking toch globaal.
Er zijn echter wel een aantal zaken aan te wijzen op basis waarvan een vergelijking mogelijk is.

Uit de gegevens van de proef met 5600 kg blijkt dat de brokstukdichtheid tot op grote afstand hoog blijft: 5 per 56 m^2 op een afstand van 400 m vanaf de voorzijde. Uit de gegevens blijkt dat het gewicht van de brokstukken in het algemeen groter is dan 400 à 500 gr.
Een dergelijke dichtheid is in Culemborg niet geconstateerd. Daarbij komt nog dat in het experiment er geen belangrijke fragmenten werden teruggevonden binnen de eerste 100 m. Dit is ook in tegenspraak met hetgeen in Culemborg is geconstateerd.

De proef met 1800 kg laat ook een hoge dichtheid tot op grote afstand zien. Opvallend is wel de hoge piek op 300 m (figuur 6-1A). De meeste grote brokstukken werden binnen 200 m teruggevonden. De proef met 500 kg laat een vergelijkbaar beeld zien echter met een piek op 200 m

Indien naar de kratergrootte wordt gekeken dan besloeg de krater bij de 1800 en 5600 kg proef de totale vloeroppervlakte terwijl de krater bij de 500 kg proef slechts een gedeelte van de vloeroppervlakte besloeg.

Ondermeer vanwege het verschil in kraterafmetingen met de 500 kg proef en vanwege het opmerkelijke verschil in brokstukdichtheid met de 5600 kg proef wordt geconstateerd dat er een voorkeur bestaat voor de 1800 kg proef als vergelijking voor hetgeen in Culemborg is geconstateerd.

BIJLAGE 7 GEVARENKLASSEN, VEILIGHEIDSAFSTANDEN EN CLASSIFICATIETESTEN

5.1.2e

7.1 Gevarenklassen

De effecten ten gevolge van een calamiteit met een hoeveelheid explosieve stoffen die schade aan de omgeving kunnen veroorzaken zijn:

- de luchtschok of blast;
- de grondschok en kratervorming;
- scherven en brokstukken;
- hittestraling.

Al deze effecten komen in meer of mindere mate voor bij een explosie afhankelijk van de hoeveelheid en het type explosieve stof, de wijze van verpakking, de wijze van opslag en van het al dan niet aanwezige opslaggebouw.

Explosieve stoffen alsmede artikelen die explosieve stoffen bevatten worden voor transport en vervoer ingedeeld in een aantal gevarenklassen. Deze indeling is zodanig dat de effecten, die optreden in geval van een calamiteit, bekend zijn, zodat maatregelen kunnen worden genomen. Ook horen bij iedere gevarenklasse bepaalde preventieve maatregelen en veiligheidsafstanden.
De onderverdeling in klassen voor opslag en het bijbehorende bepalende effect is als volgt:

- klasse 1.1:

Massa-explosief, alle aanwezige artikelen exploderen tegelijkertijd, waardoor er een krachtige luchtschok ontstaat vergezeld van scherven en brokstukken afkomstig van de omhulling en van het opslaggebouw, die over grote afstand worden weggeslingerd. De bijbehorende schade is afhankelijk van de totale hoeveelheid aanwezige explosieve stof.

- klasse 1.2:

In geval van ontsteking worden scherven en brandende delen alsook niet-ontstoken artikelen weggeslingerd. Deze laatste kunnen bij het neerkomen alsnog exploderen. De artikelen ontsteken niet tegelijkertijd zodat kleine explosies gedurende lange tijd kunnen optreden. Het schokgolfeffect blijft beperkt tot de explosieve inhoud van enkele artikelen.

- klasse 1.3:

Bij ontsteking wordt een heftige brand verwacht met de bijbehorende hittestraling. Brandbare delen kunnen worden weggeslingerd. Scherfwerking en luchtdrukeffect blijven zeer beperkt

- klasse 1.4:

Bij ontsteking wordt geen groot gevaar verwacht. Ook dragen deze artikelen niet bij tot een vergroting van de effecten. De effecten blijven beperkt tot op zeer geringe afstanden. Een explosie in een verpakkingseenheid zal geen vervolgexplosies veroorzaken.

7.2 Classificatie

Om explosieve stoffen en artikelen gevuld met explosieve stoffen in een bepaalde klasse in te delen, bestaat er een systeem van testen waarmee allerlei voorkomende situaties worden gesimuleerd. De wijze van doorlopen van dit systeem bepaalt de uiteindelijke klasseindeling.

De achtereenvolgende testen bestaan uit:

- Single Package Test

Een test op een enkele verpakking om na te gaan of ontsteking van de inhoud brand of explosie tot gevolg hebben met eventuele propagatie in de verpakking en om de effecten op de omgeving na te gaan. Zandzakken moeten worden aangebracht voor extra opsluiting.

- Stack Test

Gelijk aan de Single Package Test maar nu uitgevoerd op een stapel van minimaal vijf verpakkingen waarbij extra opsluiting door zandzakken wordt verkregen.

- External Fire Test

Hiertoe worden minimaal vijf verpakkingen onderworpen aan een brand en wordt waargenomen wat er gebeurd.

De testen moeten in deze volgorde worden afgewerkt.
De Single Package Test en de Stack Test moeten drie maal worden uitgevoerd tenzij een detonatie optreedt. De External Fire Test wordt normaliter slechts eenmaal uitgevoerd.

Met grote nadruk wordt gesteld dat de wijze van verpakking zeer belangrijk is. De classificering voor artikelen die in transportverpakking zijn verpakt, kan anders zijn dan de classificering van de onverpakte artikelen. Ook kan de explosieve stof als 1.1 worden aangemerkt, terwijl het artikel met daarin de explosieve stof een andere klasseïndeling heeft.

Hierbij komt nog dat indien meerdere klassen samen worden vervoerd of opgeslagen, de zwaarste klasse voor het totaal moet worden aangehouden.
Indien 1.1 met 1.3 wordt opgeslagen zal bij ontsteking van 1.1 het gedeelte 1.3 als 1.1 reageren, zodat het ontstane schokgolfeffect door het totaal aan aanwezige explosieve stof wordt bepaald.

Door een adequate verpakking is het dus mogelijk om de klasseïndeling te beïnvloeden en dus het verwachte effect in geval van een calamiteit te beperken.

Indien geen classificatietesten worden uitgevoerd moet het artikel worden beschouwd als 1.1. Bij opslag wordt de mogelijkheid opengehouden dat een ter zake deskundig persoon, op basis van een vergelijking met andere vergelijkbare en wel geteste artikelen, een classificatie mag bepalen.

Internationaal gezien is het land van fabricage verantwoordelijk voor een adequate classificatie. Wordt het materiaal geëxporteerd dan neemt het ontvangende land de classificatie in het algemeen over. In Nederland wordt de classificatie gecontroleerd door het Corps Controleurs van Gevaarlijke Stoffen. Bij twijfel wordt het classificatierapport opgevraagd en indien dit niet aanwezig is wordt het artikel in gevarenklasse 1.1 ingedeeld.

7.3 Veiligheidsafstanden

Om een indruk te krijgen van de benodigde afstanden wordt een kort overzicht gegeven van de aanbevelingen door de NAVO storage sub group AC/258. Deze aanbevelingen gelden voor opslag en hebben betrekking op de externe veiligheid. Dit zijn dus afstanden tussen de opslaggebouwen op het opslagterrein en de bebouwing in de omgeving buiten het terrein.

- Gevarenklasse 1.1.

In deze klasse bepaald de totale hoeveelheid explosieve stof de afstand volgens:

$$R = 22.2 \times W^{1/3}$$

Waarin R de veiligheidsafstand in meters en W de netto hoeveelheid explosieve stof in kilogrammen voorstelt. Voor 10.000 kg geld dus R = 480 m.
De term veiligheidsafstand is misleidend omdat op deze afstand nog steeds schade kan ontstaan in de vorm van gebroken ruiten, scheuren in muren en schoorstenen en dakpannen die van het dak waaien. Daarom moet voor kwetsbare en belangrijke gebouwen zoals ziekenhuizen de factor 22.2 door 55.5 worden vervangen.

Voor hoeveelheden kleiner dan 6000 kg geldt de formule niet meer omdat dan het gevaar door brokstukken en scherven het gevaar van de luchtschok overheerst. In deze gevallen geldt een vaste afstand tot bebouwing van 400m.
Ook dan echter bestaat de mogelijkheid dat scherven verder komen, het gevaar wordt echter acceptabel geacht.

- Gevarenklasse 1.2

De veiligheidsafstand bedraagt:

$$R = 68 \times W^{0.18}$$

met een minimum van 180 of 270 m tot bebouwing afhankelijk van het soort 1.2.
Omdat toch de totale hoeveelheid aanwezige stof is in de formule is deze waarschijnlijk gebaseerd op de dichtheid van de weggeschoten niet geëxplodeerde artikelen.

- Gevarenklasse 1.3

De veiligheidsafstand tot bebouwing is:

$$R = 6.4 \times W^{1/3}$$

en is gebaseerd op een bepaald hittestralingsniveau.

Globaal is de veiligheidsafstand voor 1.3 dus een factor 3.5 kleiner dan die voor klasse 1.1.

BIJLAGE 8 INVENTARISATIE VAN HET GEEXPLODEERDE GROOT-VUURWERK IN COMBINATIE MET HET VERLOOP VAN DE EXPLOSIE.

Ing. H.H. Kodde

8-1 Samenvatting/Summary

8-1 Inleiding

8-2 Terugzoeken vuurwerk en/of vuurwerkresten

8-3 Schadebeeld in de directe omgeving van explosie

8-4 Conclusie

8-5 Aanbevelingen

8-6 Referenties

Samenvatting

In nauwe samenwerking met het Gerechtelijk Laboratorium (Rijswijk) en de Arbeidsinspectie 4e district is door het PML-TNO een onderzoek uitgevoerd, om op technische gronden vast te stellen hoe de explosie van groot vuurwerk, ingedeeld in gevarenklasse 1.3G, heeft kunnen plaatsvinden. Het groot vuurwerk lag opgeslagen in 4 opslagbunkers speciaal geschikt voor de gevarenklasse 1.3G. Aan de hand van de teruggevonden groot vuurwerk artikelen, verpakkingsmaterialen, verscherfde materialen en het schadebeeld is een mogelijke verklaring gevonden voor hoe de explosie(s) door de 4 opslagbunkers chronologisch heeft kunnen verlopen.
Een technische aanwijzing voor het ontstaan van de explosie is niet gevonden.

Summary

The PML-TNO has made an investigation into the accidental explosion of fireworks which were stocked in four storagebunkers. These bunkers were specially build for explosive materials or articles which belong to the hazard division 1.3G. The investigation was done in co-operation with the Dutch Nat.Forensic Science Lab. of the Ministry of Justice and the Inspection of Labour 4e district. In relation with the firework articles, package materials and other fragments, which were found, there is given a possibility for the chronological order in which the explosion took place. This was done by the way of fragments which were found and the damage pattern.
An explanation for the initation of the explosion is not found, for this no technical evidence was found.

8-1 INLEIDING

Het onderzoek naar de soorten groot vuurwerk die in opslag hebben gelegen is uitgevoerd aan de hand van de teruggevonden groot vuurwerk artikelen, delen van het vuurwerk, de verpakkingsmaterialen en het schadebeeld. Het terugzoeken is beperkt tot een straal van ca. 25 m in de directe omgeving van de Plaats van het Delict (PD). Dit omvat de opslagbunkers 6, 7, 8 en 9 en de daartegen aangebouwde werkbunkers, loods en kantine en een deel rond deze plaats. Een schematisch overzicht van de gebouwindeling is te zien in hoofdstuk 4 van het algemene deel van dit rapport. Het teruggevonden vuurwerk bestaat grotendeels uit delen van vuurwerk dat geheel of gedeeltelijk uit elkaar is geslagen. Dit is veroorzaakt door een explosie van het vuurwerkartikel zelf, een deel van het vuurwerk is verbrand teruggevonden. Een klein gedeelte bestaat uit intact gebleven vuurwerken die niet zijn verbrand of ontstoken. Door het Gerechtelijk Laboratorium (GL) is een aantal van deze vuurwerken meegenomen voor analyse van de inhoud, bestaande uit pyrotechnische mengsels met mogelijk detonabele eigenschappen. Indien het noodzakelijk is, kan op het PML-TNO een nader onderzoek worden gedaan naar de gevoeligheid van de explosieve stoffen voor stoot, wrijving of vonk. Het resultaat van het gevoeligheidsonderzoek kan eventueel een verklaring geven voor de oorzaak van de heftige explosie (detonatie) van het groot vuurwerk.

Bij het terugzoeken van het groot vuurwerk is speciaal gelet op:

- groot vuurwerk artikelen die afwijken van de standaard soorten, dit zou kunnen duiden op een gevarenklasse anders dan 1.3G (ref 1);
- verpakkingsresten van dozen en kisten die zouden kunnen wijzen op een andere gevarenklasse dan 1.3G;
- verpakkingsresten anders dan hout of karton, dit kan mogelijk wijzen op oorzaken van het ontstaan van de explosie;
- groot vuurwerkartikelen waarvan bekend is dat zij een verhoogd risico hebben voor het geven van een detonatie. Dit zijn meestal de artikelen waarin de pyrotechnische slagmengsels zijn verwerkt (ref.2).

In samenwerking met het GL is tevens gezocht naar stukken van materialen die niet afkomstig zijn van de vuurwerkartikelen, hun verpakking of van bouwmaterialen. Deze stukken materiaal kunnen mogelijk een aanwijzing geven naar de oorzaak van de explosie. Bij deze materialen moet gedacht worden aan:

- vonktrekkende gereedschappen
- statisch oplaadbare materialen

- spanningsbronnen
- vlamverwekkers
- gedeelten van de (opslag)bunkerdeuren.

Aan de hand van de delen van de opslagbunkerdeuren is vast te stellen of er eventueel een overgang heeft plaats gevonden van een deflagratie (explosieve verbranding) naar een detonatie. Namelijk bij een deflagratie zullen er grote stukken worden teruggevonden, terwijl bij een detonatie slecht kleine stukken en meer versplinterde stukken worden gevonden.

8-2 TERUGZOEKEN VUURWERK EN/OF VUURWERKRESTEN

Het soort vuurwerk en de globale plaats waar veel van het groot vuurwerk is teruggevonden (in de directe omgeving van de PD) is weergegeven in figuur 8-1.

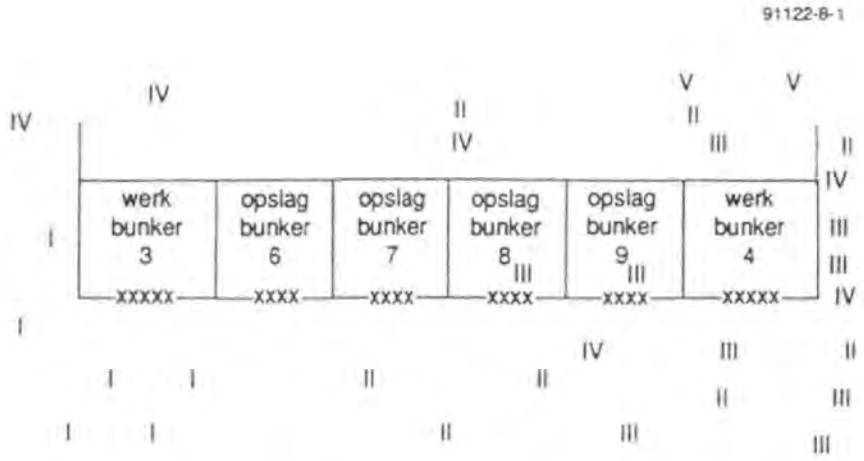

Figuur 8-1 Schematisch overzicht van de plaatsen waar het meeste van het groot vuurwerk is teruggevonden

x = dubbele houten deuren
I = kartonnen bollen, diameter ca. 8 cm en 5 cm
II = knätter vulkan (goudkleurig, verpakking gele dozen)
III = romeinse kaars Russische makelij.
IV = bollen met een diameter van 18 cm. Japanse makelij
V = scherven koker Le maitre Silver Gerb 7 lbs

Het aantal keren dat een vuurwerkartikel is aangegeven in de figuur 8-1, is geen maat voor de totaal teruggevonden hoeveelheid. Het geeft aan waar zich concentraties van de vuurwerkartikelen hebben bevonden.

Van het teruggevonden vuurwerk, zijn van de Russische romeinse kaarsen nog een aantal geheel intact. Dit wil zeggen dat ook de elektrische ontsteker met daaromheen ca. 2 gram zwart buskruit niet is verbrand of is afgegaan. Van deze romeinse kaarsen is tevens een groot aantal teruggevonden die niet als romeinse kaars hebben gefunktioneerd, maar waarvan de huls uit elkaar is geslagen doordat het pyrotechnische mengsel is geëxplodeerd. De huls is vervaardigd van gewikkeld papier (diameter=5 cm, lengte=circa 45 cm). De houten kisten (grijs geverfd) waarin deze romeinse kaarsen waren opgeslagen, zijn voor een groot deel uitelkaar geslagen en gedeeltelijk versplinterd.

De kartonnen bollen met een diameter van circa 18 cm, waarvan de tekst op de bol luidt: size 8 (vermoedelijk inches) effect SUN, zijn afkomstig uit Japan (fabrikant is Marutamaya Ogatsu Fireworks co.ltd. Tokyo). De bollen zijn over het algemeen teruggevonden zonder dat de explosieve lading heeft gefunktioneerd. De bollen zijn in een aantal gevallen opengescheurd, dit als gevolg van het losraken van de plaknaad (vocht of hard neergekomen op de grond). De explosieve inhoud van de bollen bestaat uit een pyrotechnisch mengsel dat is vermengd met een soort zaden. Dit geeft geen aanleiding tot een nader onderzoek, omdat deze lading naar onze mening niet tot een detonatie zal komen.

Van de bollen met een diameter van circa 8 cm en 5 cm is het merendeel geëxplodeerd teruggevonden, dit is in overeenstemming met het gebruiksdoel van dit groot vuurwerkartikel. Aan de hand van de niet geëxplodeerde bollen is de soort pyrotechnisch mengsel bepaald. Het betreft in ieder geval een Al (of Mg) houdend pyrotechnisch knalmengsel, waarvan bekend is dat massa explosie (transport gevarenklasse 1.1) mogelijk is (ref 2). De kwantitatieve en kwalitatieve samenstelling wordt door het GL bepaald en indien nodig wordt de gevoeligheid voor een explosieve ontsteking door het PML-TNO bepaald.

De uitgebrande "knätter vulkan" (afkomstig uit Duitsland) liggen verspreid in de hele omgeving. De explosieve inhoud is opgebrand zonder dat hierbij het vuurwerk is geëxplodeerd.

Van het vuurwerkartikel Silver Gerb 7 lbs welke zijn vervaardigd door de fabrikant Le Maitre Fireworks Limited Fourth Drove, Peterborough, PE1 5UR, England, zijn delen van de bakeliet-achtige kokermantel teruggevonden. De scherven (delen) hebben afmetingen van enkele cm^2 tot

enkele 10-tallen cm^2. Het terugvinden van deze scherven duidt erop dat de explosieve stof in de koker is gedetoneerd.

De originele maten van de kokers zijn: diameter = 9 cm, wanddikte = 0.6 cm en de lengte is ca. 40 cm. De explosieve inhoud van dit vuurwerkartikel is ca. 3.5 kg. De kokers zijn vervaardigd van een soort kunststof, waarschijnlijk een in kunststof gedrenkt papier. Het geheel is gewikkeld tot een harde onvervormbare bakelietachtige koker, dit levert extra gevaar voor verscherving op.

Het is bekend dat met dit soort vuurwerk al eerder een aantal ongevallen heeft plaatsgevonden, namelijk:

- 1987?? te Wassenaar bij de firma J.Knip, alleen materiële schade
- 1990-2-25 te Helmond, explosie van 1 Silver Gerb 7 lbs, alleen materiële schade.
- 1990 te Peterborough (GB), bij de fabrikage, 2 slachtoffers. Gedetailleerde informatie is ter beschikking bij de Arbeidsinspektie 4^e district (Ing.J.de Klerk)

Materialen die zijn teruggevonden en die niet behoren tot vuurwerkartikelen of vuurwerk-verpakkingsmaterialen zijn voornamelijk afkomstig van de bouwmaterialen.

Opvallend echter is het terugvinden van een groot aantal groene kunststof scherven. Dit is waarschijnlijk afkomstig van een verrijdbare huisvuil mini-container. De scherven zijn terug-gevonden zowel in de omgeving van de PD als in de krater van de PD, ter plaatse van opslagbunker 6 onder de delen van de betonnen vloerplaat afkomstig van opslagbunker 7 of 8. Door het GL worden analyses uitgevoerd van de verbrandingsaanslag op de groene scherven. Tevens wordt het breukvlak geanalyseerd om aan te tonen of de verscherving veroorzaakt is door een inwendige-danwel een uitwendige explosie.

In de directe omgeving van de PD zijn geen materialen zoals gereedschappen gevonden. Wel zijn delen teruggevonden van een accu, onder andere loden platen en aansluitpolen.

De groot vuurwerkartikelen die lagen opgeslagen in de oude vestingbunker zijn in bewaring gesteld bij de Explosieve Opruimingsdienst-KL. Deze groot vuurwerkartikelen zijn bekeken. Het betrof onder andere een grote partij (enkele 10-tallen dozen) Bluestars welke verpakt zijn in UN-dozen (47x25x18 cm^3) die zijn voorzien van een gevarenklasse etiket met de klassevermelding 1.4G.

Enkele dozen met romeinse kaarsen met de gevarenklasse aanduiding 1.3G.

Een kist (zonder deksel) en enkele dozen met Silver Gerb 7lbs van de firma Le maitre Fireworks.

Twee kistjes en één droogijsdoos (polystyreenschuim) met pyrotechnische grondstoffen en één droogijsdoos met circa 5 kunststofflessen met rode draaideksels die zijn voorzien van een elektrische ontsteker. De flessen zijn gevuld met een wit poeder (Naftaleen).

8-3 SCHADEBEELD IN DE DIRECTE OMGEVING VAN DE KRATER

Bij het bepalen van het schadebeeld in de directe omgeving van de krater is met name gezocht naar de houten deuren (of grote delen daarvan) afkomstig van de opslagbunkers. Indien de explosie zou zijn ontstaan door een brand in een van de oplagbunkers is het waarschijnlijk dat de deuren, die zowel als brandvertraging als voor drukontlasting dienst doen, geheel of gedeeltelijk worden teruggevonden. Deze zijn niet aangetroffen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat waarschijnlijk een detonatie niet is ingeleid door een deflagratie.

Het kratergedeelte bestond uit twee delen, een kraterdeel direct gelokaliseerd onder opslagbunker 6 en een kraterdeel ter hoogte van opslagbunker 8. Deze laatste heeft de grootste diepte. Het is niet aan te geven of dit komt door een zwaardere explosie. Namelijk een gedeelte van de grond die afkomstig is van de tweede krater (opslagbunker 7, 8 en 9) is in de eerste krater geschoven. De betonnen vloerplaten van opslagbunker 7 en/of 8 waren gedeeltelijk over de betonnen vloerplaten van opslagbunker 6 geschoven.
Dit kan betekenen dat de vloer van opslagbunker 6 is gefragmenteerd en naar beneden is gedrukt voordat de vloer van 7 en/of 8 daar overheen is gekomen. Het schadebeeld geeft aan dat er eerst in opslagbunker 6 een explosie heeft plaatsgevonden die direct gevolgd is door een explosie in de opslagbunkers 7, 8 en 9.

Een tweede belangrijke aanwijzing voor bovengenoemde volgorde is de opbouw van het scheurenpatroon, dat zich in de betonnen vloerplaten direct voor het krater gedeelte bevindt. De scheuren voor opslagbunker 6 breiden zich cirkelvormig uit doorgaand over de aanwezige dwarsscheuren. De cirkelvormige scheuren voor de opslagbunkers 7, 8 en 9 lopen niet door over de dwarsscheuren. De bezwijkvorm van de betonnen vloerplaat geeft aan dat de eerste explosie in opslagbunker 6 heeft plaatsgevonden en direct daarna gevolgd is door een explosie in opslagbunkers 7, 8 en 9.
Dit bevestigt het beeld dat verkregen is aan de hand van de krateropbouw. Een schematische voorstelling van het scheurenpatroon is getekend in figuur 8-2. Het GL heeft het scheurenpatroon geheel gedetailleerd gefotografeerd.
Het afschuiven van de betonnen vloerplaten kan alleen veroorzaakt zijn door de brisante werking van een detonatie. Uit het scheurenpatroon in de betonnen vloerplaten voor de opslagbunkers is te zien dat, zoals bekend is, de brisante werking zeer lokaal aanwezig is

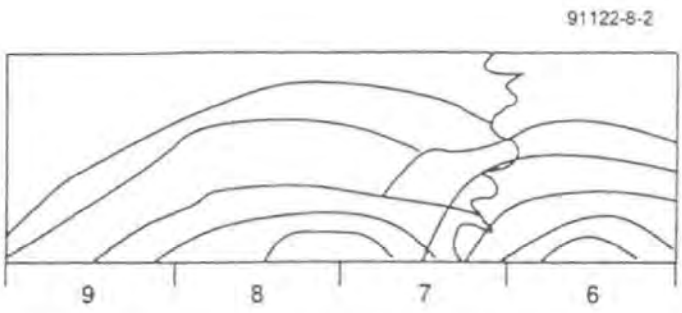

Figuur 8-2 Schematische voorstelling van het scheurenpatroon

8-4 CONCLUSIES

Bij het terugzoeken naar het groot vuurwerk is geen vuurwerk aangetroffen waarvan op voorhand kan worden vastgesteld dat deze niet waren ingedeeld in de transport gevarenklasse 1.3G.

Groot-vuurwerk met een uitwerking, welke is opgetreden tijdens dit ongeval, die duidelijk afweek van de normale functionering, zijn de romeinse kaarsen van Russische makelij en de Silver Gerb 7 lbs van Le Maitre Fireworks.
Van beide groot vuurwerkartikelen is een groot aantal geëxplodeerd, zodat de koker (huls) open geslagen of gefragmenteerd is. Bij normale functionering zou de koker leeg branden zonder dat de koker daarbij fragmenteert of opengeslagen wordt.

De kartonnen bollen met een diameter van 5 cm waarin zich een Al-(of Mg) houdend pyrotechnisch knalmengsel bevindt, geven door hun doel van functionering een blastwerking.
Deze Al-(of Mg) houdend pyrotechnisch knalmengsel kunnen aanleiding geven tot detonaties. Dit is uit eerdere proeven gebleken (ref 2).
Vuurwerken waarin deze Al-(of Mg) houdende pyrotechnische knalmengsels niet zijn verwerkt, hebben bij ons weten echter nog nooit een detonatie effect vertoond (ref 3, 4, 5 en 6).

Een overgang van een deflagratie (explosieve verbranding) in een detonatie is naar onze mening niet opgetreden. Er zijn geen opslagbunkerdeuren of grote delen van deze deuren teruggevonden.
Wel zou het mogelijk geweest kunnen zijn dat een ontstane brand in zeer korte tijd, enkele 10-tallen ms, overgegaan is in een detonatie of zeer snelle deflagratie. Dit verschijnsel kan optreden als er in de opslagbunker(s) waar de brand is ontstaan, enkele 10-tallen kilo's onverpakt pyrotechnisch

mengsel (Al/perchloraat) aanwezig is. Wordt dan een combinatie gemaakt met grote hoeveelheden los groot vuurwerk, welke liggen opgeslagen in de stellingen, dan is het optreden van een detonatie op voorhand niet uitgesloten.

Als gevolg van de door de explosie veroorzaakte grote schade is voor het ontstaan of de inleiding van deze explosie een technische aanwijzing niet gevonden. Het is niet realistisch om hiervoor een mogelijkheid aan te geven omdat de oorzaken van velerlei aard kunnen zijn.

Het schadebeeld duidt op een inleidende eerste explosie in opslagbunker 6, of in de directe omgeving daarvan. Hierbij is betrokken geweest, of heeft er zeer dichtbij gestaan, een groene huisvuil mini-container. Deze eerste explosie is direct gevolgd door een tweede explosie, waarschijnlijk een sympatische detonatie, in opslagbunkers 7, 8 en 9. Of de laatste drie opslagbunkers nagenoeg tegelijkertijd zijn geëxplodeerd lijkt waarschijnlijk gezien de grootte en de vorm van de krater.

Indien de conclusie juist is dat de explosie in opslagbunker 6 is begonnen dan is de tijd tussen deze explosie en de explosie van opslagbunker 7, 8 en 9 zeer kort geweest, gedacht moet worden aan enkele 10-tallen milliseconden. Deze conclusie is gebaseerd op het feit dat nagenoeg alle groot vuurwerkartikelen uit deze opslagbunkers zijn geëxplodeerd en niet zijn weg geblazen door de explosie van opslagbunker 6.

8-5 AANBEVELINGEN

Algemeen kan gesteld worden dat een nader onderzoek naar de opslag van groot vuurwerk in relatie met de classificatie van 1.3G nuttig is om de kans dat dit soort calamiteiten optreden, te verkleinen.

Nagegaan moet worden hoe de classificatie tot stand is gekomen en door wie is de classificatie is uitgevoerd? Zie tevens bijlage 7.
Mogelijk vallen bepaalde groot vuurwerkartikelen in een andere gevarenklasse dan 1.3G, bijvoorbeeld 1.1G of 1.2G. Een beperkt onderzoek naar de gevaren van groot vuurwerk wordt op dit moment door het PML-TNO uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Defensie afd. Hinderwetzaken.

Een gedegen periodieke controle naar de opslag methoden en soorten groot vuurwerkartikelen door een deskundige instantie is gewenst. Hierbij moet speciaal gelet worden op de inhoud van het groot vuurwerk en de handelingen die ermee worden verricht. Een inventarisatie is eerder uitgevoerd in 1988 (ref 7) door bureau Hinderwetzaken en PML-TNO.

Een onderzoek uitvoeren of het gezamelijk opslaan van verschillende groot vuurwerkartikelen extra gevaar met zich meebrengt. Mogelijk moet een scheiding aan gebracht worden tussen groot vuurwerk met knaleffect en groot vuurwerk met lichteffect.

8-6 REFERENTIES

1 Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, Tests and Criteria, second edition
United Nations, New York, 1990

2 Amelsfort, R.J.M. van
Inleidende beproevingen van enkele soorten groot vuurwerk.
PML 1990-28, mei 1990.

3 Groothuizen, Ing.Th.M.; Romijn Ing.J.
Oriënterende brandproeven met vuurwerk in transport en opslagverpakking
TNO-TL Rijswijk, 2 juni 1975, opdr.T 4218

4 Kodde, Ing H.H.
Grootschalige brandexperimenten met klein vuurwerk
PML, 1984-18

5 Gool, M.A. van; Kodde, H.H.; Harmanny, A.
Brandexperimenten met klein vuurwerk
PML 1986, PML 1986-C57

6 Evaluation of the hazards in transportation from internal fires on freight containers loaded with common fireworks.
October 1983, Department of Transportation, Washington, D.C.

7 Rooijers, Ing. A.J.Th
Inventarisatie van legaal aanwezig groot vuurwerk binnen Nederland
PML 1988-IN36

BIJLAGE 9 INVENTARISATIE REGISTER M.S. VUURWERK B.V.

5.1.2e 5.1.2e

Een inventarisatie is uitgevoerd aan de hand van de door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V & W) Hoofdafdeling Gevaarlijke Stoffen ter beschikkking gestelde register. Het register is de balans van de opgeslagen groot vuurwerk artikelen per 31-12-1990.
Met behulp van de bij V & W aangevraagde invoervergunningen is het mogelijk gebleken een nauwkeurige optelling te maken van het totaal bruto gewicht aan groot vuurwerk artikelen.

De nauwkeurigheid van het totaal brutogewicht is ± 10 %. Deze spreiding wordt veroorzaakt doordat gelijksoortige vuurwerk artikelen door verschillende leveranciers zijn geleverd. Dit geeft een verschil in brutogewicht per item.

Van de bruto/netto verhouding is een schatting gemaakt aan de hand van de informatie die vermeld staat op de invoervergunningen. In het algemeen kan gezegd worden dat het "nettogewicht" ca. 80 % is van het brutogewicht.
Met de bruto hoeveelheden van 10.500 kg groot vuurwerk is het "nettogewicht" ca. 8000 kg.
Onder "nettogewicht" wordt verstaan het gewicht van de groot vuurwerk artikelen zonder de transportverpakking (kist of doos)

Voor de periode tussen 01-01-1991 en 14-02-1991 moet het totaal gewicht worden gecorrigeerd. Een vergelijking met begin 1990 (01-01-1991 en 14-02-1991) geeft het aantal van 3 vuurwerken. De correctie zal dus minimaal zijn.

Het is niet bekend of bij deze balans de hoeveelheden groot vuurwerk zijn meegeteld die voor derden in opslag lagen. Tijdens het leeghalen van de oude vestingbunker bleek dat er groot vuurwerk lag opgeslagen voor derden. Volgens onze informatie zijn deze hoeveelheden bekend bij de EOC-KL, waar het vuurwerk momenteel ligt opgeslagen.

Tabel 9-1 Optelling

Rekening nummer	omschrijving artikel		aantal items	bruto gewicht per item (kg)	bruto gewicht (kg)
5000	kreisel-bom	24	19.447	0.018	350
5001	cil.-bom	45	8.196	0.06	492
5002	bombet	15	109.755	0.003	329
5003	cil.-bom	60	2.734	0.110	300
5004	cil.-bom	80	550	0.210	116
5005	bom-raket	910/915	4.473	0.150	671
5006	bom-raket	930	0	-	-
5007	sign.-raket	910	415	0.298	124
5008	boeket-rak	905/906	4038	0.09	363
5009	poliep.-r.	737/738	363	0.170	62
5010	cil/kog.-bom	60	0	-	-
5011	kogel-bom	65	4	0.250	1
5012	kogel-bom	75	229	0.260	60
5013	cil/kog.bom	100	3569	xxxxx	1.088
			500	0.7	350
			544	0.2	109
			288	0.3	86
			55	0.585	32
			41	0.780	32
			30	0.28	8
			1282	0.25	320
			756	0.25	151
5014	kogel-bom	125	402	0.325	130
5015	m.slag-bom	150	0		
5016	kogel-bom	150	712	0.500	356
5017	m.slag-bom	150	132	1.34	177
5018	kogel-bom	175	246		
			210	1.25	262
			36	2.02	72
5019	kogel-bom	210	89	2.0(?0.18)	178
5020	kogel-bom	250	11	<1990 geleverd	
5021	kogel-bom	300	163		
			97	4.0	388
			66	10.7	1.296

Tabel 9-1(vervolg) Optelling

Rekening nummer	omschrijving artikel		aantal items	bruto gewicht per item (kg)	bruto gewicht (kg)
5022	waterbom	150	50	1.2	60
5023	dagbom jap	150	22	1.2	26
5024	dagbom jap	125	62	0.528	32
5025	dagbom jap	100	45	0.32	14
5026	flowerbed		0		
5027	dag-bom	210	132	0.18	24
5028	dag-bom	150	75	<1990 geleverd	
5029	gerb 4oz-8oz		710	0.100	
				0.226	
			gemiddeld	0.163	116
5030	gerb 7lbs		144	3.5	504
5031	fontein		4001	0.110	440
5032	waterval brand		317	0.145	46
5033	rom.kaars mo-wec		462	0.34	157 max
				0.19	87 min
5034	rom.kaars	40	1	0.5	0.5
5035	rom.kaars	60	43	2.1	90
5036	flowerbed 225 sh.		145	geen importvergunning gevonden	
5037	flowerbed		0	-	-
5038	bengaal brand		109	1.0	109
5039	rusland	310	0	-	-
5040	cil.-bom	55	950	0.035	33
5060	rusland	310	88	15.0	1.320
5061	rusland	195	95	4.0	380
5062	rusland	105	497	0.7	348
				Totaal (min)	10.445
				Totaal (max)	10.515

SAMENVATTING

Op 14 februari 1991 werd de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg door een zware explosie totaal vernield.
Een onderzoek is uitgevoerd om aan de hand van schade aan bebouwing in de omgeving de sterkte van de explosie te kunnen vaststellen. Aan de hand van een ruitbreuk analyse en onder een aantal nader toegelichte aannamen werd vastgesteld, dat de explosie vergelijkbaar was met een oppervlakte explosie van minimaal 1000 kg TNT. Een gemiddelde waarde voor de explosiesterkte bedraagt 2000 kg TNT. Ook andere gegevens leiden tot dit sterkteniveau.
Er wordt ingegaan op de mogelijke explosie effecten, de klasse indeling en classificering van explosieve stoffen en artikelen en de bijbehorende veiligheidsafstanden. Op basis hiervan kon worden vastgesteld dat de opgeslagen artikelen gereageerd hebben als zijnde van de gevarenklasse 1.1. Aangegeven is dat explosieve stoffen en artikelen van andere gevarenklassen onder omstandigheden toch kunnen reageren als zijnde van de gevarenklasse 1.1.
Een onderzoek is uitgevoerd om de oorzaak van de explosie te kunnen bepalen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden betreffende de oorzaak. Wel zijn vuurwerk artikelen en vuurwerk onderdelen gevonden waarbij de juistheid van de classificering in gevarenklasse 1.3 wordt betwijfeld. Deze artikelen kunnen de inleiding geweest zijn van de explosie van de totale hoeveelheid aanwezige explosieve stof.

Prins Maurits Laboratorium TNO

Rapportnummer: PML 1991-C35
Opdrachtnummer(s): 292191122
Datum: april 1991
Titel: Verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg op donderdag 14 februari
Auteur: Ir. W.P.M. Mercx e.a.
Trefwoorden: Explosions, Environments, Industrial Plants, Explosives, Pyrotechnics, Clasisgication, Explosion Effects, Hazards, Damage, Distance

SAMENVATTING

Op 14 februari 1991 werd de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg door een zware explosie totaal vernield.
Een onderzoek is uitgevoerd om aan de hand van schade aan bebouwing in de omgeving de sterkte van de explosie te kunnen vaststellen. Aan de hand van een ruitbreuk analyse en onder een aantal nader toegelichte aannamen werd vastgesteld, dat de explosie vergelijkbaar was met een oppervlakte explosie van minimaal 1000 kg TNT. Een gemiddelde waarde voor de explosiesterkte bedraagt 2000 kg TNT. Ook andere gegevens leiden tot dit sterkteniveau.
Er wordt ingegaan op de mogelijke explosie effecten, de klasse indeling en classificering van explosieve stoffen en artikelen en de bijbehorende veiligheidsafstanden. Op basis hiervan kon worden vastgesteld dat de opgeslagen artikelen gereageerd hebben als zijnde van de gevarenklasse 1.1. Aangegeven is dat explosieve stoffen en artikelen van andere gevarenklassen onder omstandigheden toch kunnen reageren als zijnde van de gevarenklasse 1.1.
Een onderzoek is uitgevoerd om de oorzaak van de explosie te kunnen bepalen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden betreffende de oorzaak. Wel zijn vuurwerk artikelen en vuurwerk onderdelen gevonden waarbij de juistheid van de classificering in gevarenklasse 1.3 wordt betwijfeld. Deze artikelen kunnen de inleiding geweest zijn van de explosie van de totale hoeveelheid aanwezige explosieve stof.

Prins Maurits Laboratorium TNO

Rapportnummer: PML 1991-C35
Opdrachtnummer(s): 292191122
Datum: april 1991
Titel: Verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg op donderdag 14 februari
Auteur: Ir. W.P.M. Mercx e.a.
Trefwoorden: Explosions, Environments, Industrial Plants, Explosives, Pyrotechnics, Clasisgication, Explosion Effects, Hazards, Damage, Distance

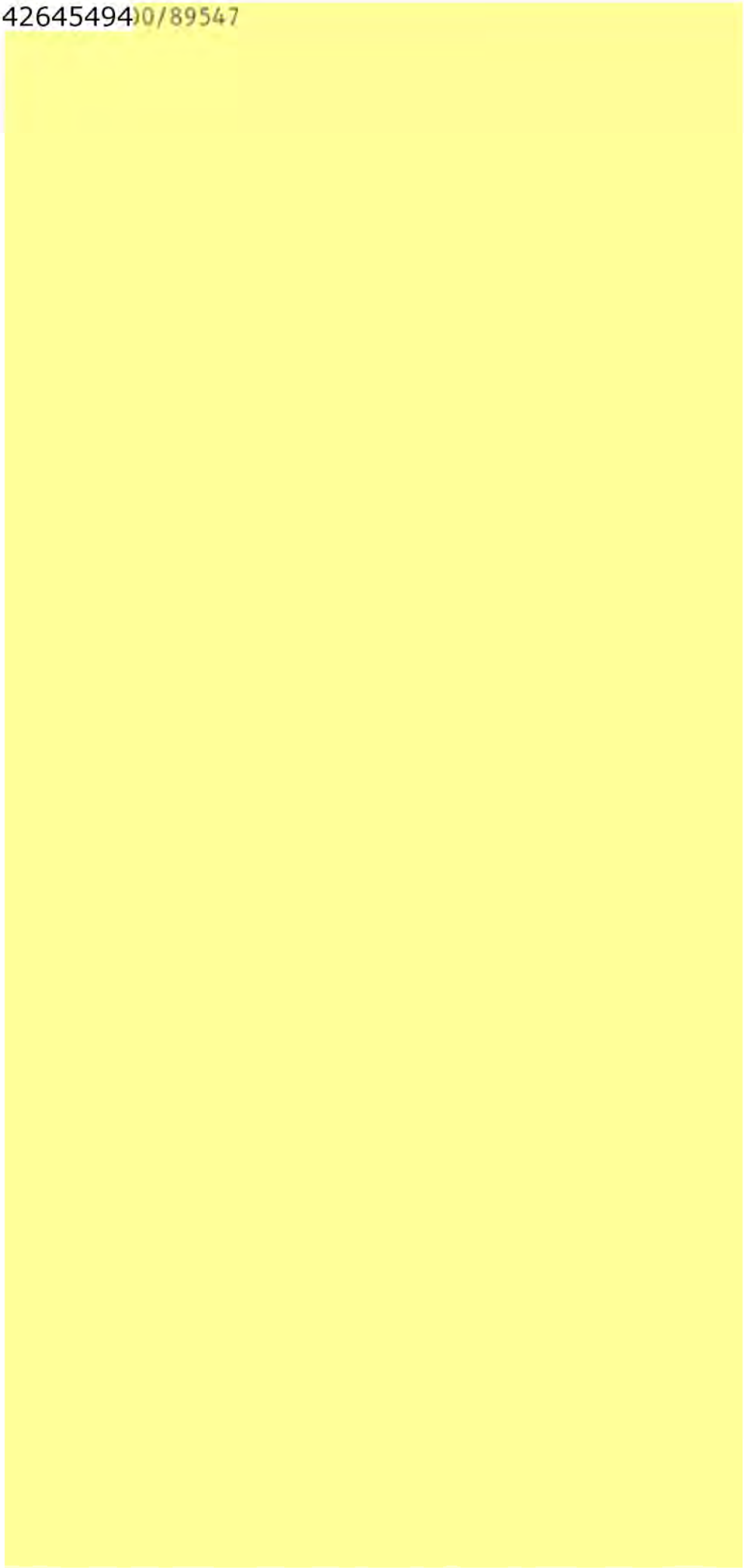

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

bij
ev.
MT-OOV
24/4

Memo

5.1.2e

Van direkteur Brandweer en Rampenbestrijding

5.1.2e

Telefoon-/kamernummer 5.1.2e

Aan

DG OOV.

Datum

28/9

Onderwerp

1) Eens met de conclusie dat de aktiviteiten van de CPR en de richtlijn CPR-7 geen invloed zouden hebben gehad op het voorkomen van de ramp Enschede

2) De CPR eens grondig moet worden herzien omdat deze niet ~~uitst~~ uitmunt in slagvaardigheid. de 4 departementen zitten daar allen anders in.

ZOZ

Ik neem initiatief om
met de voorzitter van de CPK.
(5.1.2e van Sozawe)
dit aanhangig te maken.

5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Memo

Van: direkteur Brandweer en Rampenbestrijding

Telefoon-/kamernummer: [redacted]

Aan: DG OOV.

Datum: 20/9.

Onderwerp:

1) Eens met de conclusie dat de aktiviteiten van de CPR en de richtlijn CPR-7 geen invloed zouden hebben gehad op het voorkomen van de ramp Enschede

2) De CPR eens grondig moet worden herzien omdat deze niet ~~[illegible]~~ uitmunt in slagvaardigheid. de 4 departementen zitten daar allen anders in.

zoz

Ik neem initiatief [redacted] met de voorzitter van de CPR. ([redacted] van Sozawe) dit aankomende te maken.

[redacted]

54782.

Terstond Dep 3/11 5.1.2e

Notitie

Onderwerp
artikel Vrij Nederland
'Ambtelijke molens'

Datum
27 september 2000

Kenmerk
EB2000/89547

Onderdeel
Directie Brandweer en Rampenbestrijding

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Aan
dgOOV

Van
5.1.2e

Lijnparaaf
5.1.2e

Medeparaaf
5.1.2e

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen
1

Onderstaand de gevraagde reactie op de inhoud van het artikel dat in Vrij Nederland van vandaag wordt gepubliceerd en dat ingaat op de wijze waarop de Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR) is omgegaan met de informatie die beschikbaar kwam na de explosie in de vuurwerkfabriek bij Culemborg.

Algemene reactie

Het merendeel van de feiten die in het artikel worden aangehaald zijn juist. Wel worden door de schrijvers nogal tendentieuze (en onjuiste) conclusies verbonden aan deze feiten. Belangrijkste voorbeeld daarvan is de opening van het artikel: er wordt gesuggereerd dat de CPR (door herziening van de richtlijn CPR 7) een belangrijke rol had kunnen hebben in het voorkomen van de vuurwerkramp. Dit is een nogal boude bewering, enerzijds omdat nog niet bekend is of ontoereikende regels oorzaak van (de omvang van) de ramp waren en anderzijds omdat de herziene richtlijn CPR 7 slechts over beperkte hoeveelheden explosieven zou gaan en door bevoegd gezag andere bronnen werden en worden gebruikt voor de beveiliging van opslag van vuurwerk (zie ook volgende pagina).

Verder worden verschillende bronnen aangehaald, die soms op een suggestieve wijze met elkaar in verband worden gebracht. Voorbeeld daarvan (p.4) is de schets van de ambtelijke 'strijd' tussen departementen over wie gaat over het beleid ten aanzien van gevaarlijke stoffen (80-er jaren). Reactie van BZK daarop zou zijn dat ze geen verantwoordelijkheid meer zouden willen nemen. Als illustratie daarvan wordt vervolgens aangehaald dat de BZK-ambtenaar alleen als agendalid in de subcommissie explosieven deel zou willen nemen (in 1996; dus ruim een decennium later!). Dit had een volstrekt andere reden, namelijk capaciteitgebrek, en had niets te maken met onmin tussen departementen. Overigens is genoemde BZK-ambtenaar daar nooit bij betrokken geweest.

Opmerkingen per pagina van het VN-artikel:

Pagina 1:
- Er wordt gesproken over een reeks van rapporten die door de districtsinspectie aan de hoofdinspecteur zouden zijn gestuurd. In het archief is slechts een rapport terug te vinden.

- De opmerking over de veiligheidsafstand die gelet op het gedrag van het vuurwerk eigenlijk 400 m had moeten zijn, is niet terug te vinden in dit rapport.

- Niet de hoofdinspecteur (overigens was dat 5.1.2e ipv. 5.1.2e), maar 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, heeft een notitie naar de CPR gestuurd waarin hij aandringt op herziening en een aantal punten voor deze herziening noemt. Overigens is het rapport zelf nooit aan de leden van de CPR toegezonden.

- De richtlijn CPR 7 heet 'De bewaring van springstoffen en ontstekingsmiddelen' (tot 100 kg TNT) en is in 1983 in eerste druk verschenen. De richtlijn was bedoeld voor sloopwerkzaamheden en geodetisch onderzoek (dus niet voor vuurwerk). De richtlijn is in 1999 ingetrokken. In de bijgaande CPR-notitie, waarin de rol van de CPR in relatie tot de herziening van CPR 7 wordt geschets, wordt daar het volgende over opgemerkt (p.2): 'Dit is en kon verantwoord worden onder verwijzing naar het onafhankelijk van de CPR functionerende vergunningsysteem bij vuurwerkopslag. Het is nml. aan het bevoegd gezag (gemeente dan wel provincie) on te bezien onder welke voorwaarden vuurwerk mag worden opgeslagen. Belangrijk is daarbij de betrokkenheid van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de directie Materieel van de Koninklijke Landmacht, die is aangewezen als adviseur bij vergunningverlening.'
Bij deze opmerking is ook van belang wat de status van de richtlijnen is (zie zelfde notitie op p.3): het zijn beleidsregels, die bij opname in een milieuvergunning de status van voorschrift krijgen.
Bij de herziening van de richtlijn heeft de CPR ook nooit de ambitie gehad om een richtlijn op te stellen voor grote hoeveelheden vuurwerk en zeker niet voor hoeveelheden als in Enschede opgeslagen lagen. Voor grote hoeveelheden professioneel vuurwerk hanteert de milieuadviseur van Defensie namelijk een NATO-richtlijn.
Verder is van belang in dit verband te wijzen op de acties die bij VROM liepen ten tijde dat de herziening van CPR 7 in de CPR aan de orde was. VROM is het eerst verantwoordelijke departement voor de milieuvoorschriften voor de opslag van vuurwerk. Er bestond een AMvB ex Wet milieubeheer voor de opslag van vuurwerk tot 1000 kg. Verder was er sprake van het opstellen van regels voor de opslag en het bezigen van professioneel vuurwerk. Aan deze richtlijn werd al jaren gewerkt en was nog niet beschikbaar. Dit kan wel de reden zijn geweest om minder belang te hechten aan een herziening van CPR 7.

- Onderaan pag.1 wordt opgemerkt dat de richtlijn nog steeds een belangrijke rol speelde bij het afgeven van vergunningen. Dit is volgens mij onjuist. Zoals hierboven beschreven, werden er (interne) richtlijnen van Defensie (waaronder de NATO-manual) gebruikt bij de advisering over milieuvergunningen voor de opslag van vuurwerk.

Pagina 2:
- Het is het goed om het verhaal in zijn context te plaatsen. In het tijdvak dat beschreven wordt, functioneerde CPR onder de maat vanwege reorganisaties bij departementen BiZa en SZW en de inspanningen van het ministerie van VROM op het gebied van de AMvB's Wet milieubeheer. Daardoor werd er door de departementen weinig effort gestoken in de CPR.

Pagina 3:
- Onderaan de pagina staat een stukje, dat ingaat op de status van de richtlijnen van de CPR. In de bijgevoegde notitie van de CPR wordt op pagina 3 (par.3.4) daar uitgebreider op ingegaan.

CPR-notitie, 24 augustus 2000
Bevindingen en achtergronden

1. Inleiding

De Commissie Onderzoek Vuurwerkramp heeft verzocht om alle schriftelijke verslagen en andere vergaderstukken van de Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR) vanaf 1991, waarin aandacht wordt besteed aan de vuurwerkramp in Culemborg (1991) en/of vuurwerk in zijn algemeenheid.
Deze notitie schetst bevindingen en achtergronden.

2. Kernpunten

De rol van de CPR beperkt zich tot het geven van adviezen en het uitbrengen van richtlijnen. Deze richtlijnen kunnen door bedrijven resp. instanties gebruikt worden voor de inrichting en de (milieu)vergunningaanvraag resp. (milieu)vergunningverlening bij het opslaan en het verwerken van gevaarlijke stoffen. CPR-richtlijnen zijn in het algemeen te kwalificeren als "beleidsregels", dus besluiten, niet inhoudende algemeen verbindende voorschriften, die algemene regels geven over de wijze waarop bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan belangen worden afgewogen, feiten worden vastgesteld of wettelijke voorschriften worden uitgelegd. Het gaat dus om een aanvullende voorziening in expertise voor de diverse direct verantwoordelijken (vergunningverleners/bedrijfsleven).

De vraag of de CPR enig verwijt is te maken in relatie tot de vuurwerkramp, concentreert zich op de vraag of de CPR normen had moeten ontwikkelen, dan wel actief de verantwoordelijke Ministeries had moeten attenderen op de risico's van vuurwerkopslag.

Terugkijkend naar de CPR-activiteiten, mede op basis van wat is vastgelegd in notulen en halfjaarverslagen, moet geconstateerd worden dat de CPR m.b.t. vuurwerkopslag en -verwerking tot op heden een beperkte rol heeft gespeeld. De enige richtlijn van de CPR terzake (richtlijn nr.7, 1983) is in 1999 ingetrokken daar deze niet meer als adequaat werd gezien. Het betrof 'bewaring van springstoffen en ontstekingsmiddelen' tot 100 kg TNT equivalent, dus zeer kleinschalige opslag (in Enschede was sprake van enorme hoeveelheden).

De CPR is, blijkens de stukken, in de jaren '90 m.b.t. vuurwerk op 2 manieren actief geweest.

Ten eerste: na de vuurwerkramp in Culemborg is in de CPR in 1991 een brief van BZK aan de orde gesteld, waarin werd voorgesteld om de CPR-7 richtlijn te herzien. Toen is besloten tot een oriëntatie op het onderwerp, aan de hand van door VROM 'op te zenden stukken' (o.a. bestaande regelingen op het gebied van vuurwerk/springstoffen). Uit de stukken blijkt niet dat dit gebeurd is. De stukken waren in 1993 - ondanks herhaald rappel - nog niet aangeleverd bij de CPR en in maart 1994 is het actiepunt 'opzenden van stukken' vervallen. Een jaar later startte het traject herziening CPR-7.

Ten tweede: eind 1991 is vanuit de Arbeidsinspectie, eveneens n.a.v. Culemborg, initiatief genomen tot het maken van een zgn. P-blad (Publicatieblad AI) over het veilig omgaan met explosieve stoffen, vanuit de optiek van arbeidsveiligheid. P-bladen bevatten toentertijd een mix van voorlichting en beleidsregels. Een concept P-blad - incl. vuurwerk - was begin 1994

gereed, maar is uiteindelijk niet uitgebracht omdat het plan was om alle P-bladen te laten vervallen vanwege het i.v.m. Algemene Wet Bestuursrecht gewenste 'uit elkaar trekken' van voorlichting en beleidsregels (uiteindelijk zijn de P-bladen per 1 juli 1997 vervallen). Dit concept P-blad is wel in 1995 in de CPR aan de orde geweest en betrokken bij de toen opgestarte discussie over herziening van de CPR-7 richtlijn, met als oogmerk de scope van de richtlijn te verbreden. Het traject herziening CPR-7 loopt nog; de herziene richtlijn is er nog niet. Dit komt door de:

- veelal, en ook hier, moeizame benoeming van leden in de betreffende CPR subcommissie;
- de (overigens normale) tijd, gemoeid met onderzoek naar de stand der techniek (nl. kern van de CPR-richtlijnen);
- en het (ook geregeld voorkomende) ontbreken van budget bij de participerende Ministeries.

Wel is besloten, zoals is aangegeven, om de CPR-7 (klein vuurwerk-) richtlijn in '99 in te trekken. Dit is en kon verantwoord worden onder verwijzing naar het onafhankelijk van de CPR functionerende vergunningsysteem bij vuurwerkopslag. Het is nl. aan het Bevoegd Gezag (gemeente dan wel provincie) om te bezien onder welke voorwaarden vuurwerk mag worden opgeslagen. Belangrijk is daarbij de betrokkenheid van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de directie Materieel van de Koninklijke Landmacht, die is aangewezen als adviseur bij vergunningverlening.

De vraag of de CPR enig verwijt is te maken in relatie tot de vuurwerkramp, kan ontkennend worden beantwoord, gezien de verantwoordelijkheden van het bevoegd gezag en het feit dat sprake is van een dekkend systeem van deskundigheid, onafhankelijk van de CPR.
Overigens is in 1999 gestart met een evaluatie van de CPR; binnenkort komt een voorstel aan de orde in de CPR, gericht op vernieuwing voor wat betreft werkwijze, budgettering en positionering van de CPR.

3. Toelichting

3.1. *Instelling en taak van de CPR*
In 1964 is de CPR ingesteld met als taak: "de ministers te adviseren over het treffen van technische en technisch-organisatorische maatregelen ter voorkoming van ongevallen en rampen veroorzaakt door gevaarlijke stoffen en ter beperking van de gevolgen van die ongevallen en rampen". De aanzet hiertoe werd gegeven door enige grote ongevallen.
Sinds 1980 werken in de CPR samen: SZW (voorzitter), BZK, VROM en V&W.

3.2. *Producten van de CPR (richtlijnen)*
De CPR vervult zijn taak door het uitbrengen van adviezen in de vorm van technische en technisch-organisatorische richtlijnen. Deze richtlijnen worden door het bevoegd gezag gebruikt bij het verlenen van milieuvergunningen, voor zover zij door het bevoegd gezag relevant worden gevonden. Daarnaast zijn de richtlijnen richtinggevend voor allerlei partijen die maatregelen willen treffen gericht op preventie en bestrijding van brand en ongevallen en die goede arbeidsomstandigheden waarborgen. Enkele publicaties van de CPR hebben een voorlichtend karakter zoals de rapporten die methoden aanreiken voor effectberekeningen, kansberekening en schadebepaling.

3.3. *CPR reglement (werkwijze van de CPR, richtlijnen)*

De werkwijze van de CPR is vastgelegd in een reglement. Richtlijnen worden voorbereid door de subcommissies, waarin à titre personnel wordt deelgenomen door medewerkers van de vier betrokken departementen, lagere overheden (o.a. Provincie, Gemeente), uitvoerende diensten (o.a. Rijksdienst Wegverkeer, Rijkswaterstaat, Stoomwezen, Gemeentebrandweer), deskundige instellingen (o.a. KIWA, KEMA, TNO) en bedrijfsleven (o.a. van overkoepelende organisaties en van individuele bedrijven). Samen beschrijven deze experts de "Best practice" en de "Stand van de techniek" wat betreft bouw en het veilig gebruik van diverse soorten industriële installaties. De deelname van veel experts geschiedt op vrijwillige basis en zonder vergoeding (liefdewerk oud papier); dat betekent dat niet altijd voldoende vaart in projecten zit (tevens een belangrijk aandachtspunt in de genoemde evaluatie van de CPR).
Concept-richtlijnen worden in een interne kritiekronde gebracht en vervolgens als concept gepubliceerd voor een openbare kritiekronde. Na verwerking van de kritiek en na instemming van de vier ministeries wordt de definitieve richtlijnen uitgebracht. De publicatie van concept richtlijnen en definitieve richtlijnen wordt verzorgd door de SDU.

3.4. *Status van CPR-richtlijnen*
CPR-richtlijnen zijn in het algemeen te kwalificeren als "beleidsregels" d.w.z. besluiten, niet inhoudende algemeen verbindende voorschriften, die algemene regels geven over de wijze waarop bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan belangen worden afgewogen, feiten worden vastgesteld of wettelijke voorschriften worden uitgelegd.
CPR-richtlijnen bevatten wetsinterpreterende beleidsregels.
(Delen van) een aantal CPR-richtlijnen zijn opgenomen in AMvB's op grond van de milieuwetgeving, waarmee deze tot wet zijn verheven.
Door opname in milieuvergunningvoorschriften worden CPR-richtlijnen verheven tot voorschrift.
Door de Arbeidsinspectie worden CPR-richtlijnen gehanteerd. Het voldoen aan een CPR-richtlijn is, naar het oordeel van de Arbeidsinspectie een wijze waarmee wordt voldaan aan de relevante wettelijke bepalingen.

3.5. *Opereren CPR kwetsbaar in het licht van de vuurwerkramp in Enschede?*
Zo als in de taakstelling is aangegeven is de rol van de CPR beperkt tot het geven van adviezen en het uitbrengen van richtlijnen. De vraag of de CPR enig verwijt is te maken in relatie tot de vuurwerkramp, concentreert zich dan ook op de vraagstelling of de CPR normen had moeten ontwikkelen op dit terrein, danwel actief de verantwoordelijke Ministeries had moeten attenderen op de risico's van vuurwerkopslag.

3.5.1 *Normontwikkeling door de CPR op het terrein van vuurwerk*
In de jaren zeventig heeft de CPR op verzoek van de Kwartiermeester-Generaal (thans Directeur Materieel) van de Koninklijke Landmacht gewerkt aan richtlijnen voor vuurwerk en springstoffen. Dit heeft in 1978 geleid tot een uitgave van Koninklijke Landmacht, (Bureau Hinderwetzaken Ontplofbare stoffen). De Landmacht was voor dit onderwerp in het kader van de Hinderwet aangewezen als adviseur voor het Bevoegd Gezag. Dit is de Landmacht nu ook in het kader de Wet milieubeheer. Daarna heeft de CPR in 1983 nog een richtlijn (CPR 7) " de bewaring van springstoffen en ontstekingsmiddelen" uitgebracht voor de opslag van kleine hoeveelheden (minder 100 kilo TNT equivalent, komt overeen met 200 kilo zwartkruit).

Na Culemborg is in de CPR in 1991 een brief van BZK aan de orde gesteld, waarin werd voorgesteld om de CPR-7 richtlijn te herzien. Toen is besloten tot een oriëntatie op het onderwerp, aan de hand van door VROM 'op te zenden stukken' (o.a. bestaande regelingen op het gebied van vuurwerk/springstoffen). Uit de stukken blijkt niet dat dit gebeurd is. De stukken waren in 1993 - ondanks herhaaldelijk rappel - nog niet aangeleverd bij de CPR en in maart 1994 is het actiepunt 'opzenden van stukken' vervallen. Een jaar later startte het traject herziening CPR-7. Op aangeven van het Prins Mauritslab van TNO bleek CPR-7 niet meer te voldoen aan de laatste inzichten. CPR 7 schiet op een aantal punten duidelijk tekort:

- er is bijv. niet gerekend met de effecten van inslag van brokstukken en fragmenten, hittestraling of grondschok,
- de berekende veilige afstanden zijn niet gebaseerd op het ontstaan van letselschade.

Het traject herziening CPR-7 loopt nog; de herziene richtlijn is er nog niet. Dit komt door de (veelal, en ook hier) moeizame benoeming van leden in de betreffende CPR subcommissie, de (overigens normale) tijd gemoeid met onderzoek naar de stand der techniek (kern van de CPR-richtlijnen) en het (ook veel voorkomende) ontbreken van budget.
Lopende dit traject is in 1999 besloten de richtlijn in te trekken, door een publicatie in de Staatscourant. Tot dit besluit kon in alle redelijkheid gekomen worden, daar in de procedure voor het mogen opslaan van vuurwerk geen verandering werd gebracht. Voorop bleef namelijk staan dat bij het opslaan van vuurwerk in grotere hoeveelheden dan 1000 kg een vergunning moet worden gevraagd op grond van de Wet milieubeheer (Wm). Waarbij het Bevoegd Gezag (gemeente dan wel provincie) beoordeelt onder welke voorwaarden dit mag. Voor inrichtingen waarin minder dan 1000 kg wordt opgeslagen geldt als richtlijn het besluit opslag vuurwerk op grond van artikel 8:40 van de Wm. Belangrijk is ook de betrokkenheid van het boven al genoemde Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de directie Materieel van de Koninklijke Landmacht, die is aangewezen als adviseur bij vergunningverlening voor zover het de externe veiligheid betreft. Naast de inhoudelijke expertise waarop het Defensie Bureau kan bogen, kan zij ook terugvallen op NAVO-richtlijnen voor opslagen boven de 1000 kg. Bij het intrekken van de CPR 7 is in het persbericht dan ook gewezen op de bemoeienis van Defensie.

3.5.2 *Attenderen op risico van vuurwerk*
Adviezen dan wel richtlijnen worden opgesteld of aangepast, zodra de noodzaak daartoe blijkt uit signalen die de CPR bereiken uit het veld. Wat vuurwerkopslag betreft heeft lange tijd de opvatting gegolden dat naast het bestaande systeem van wetgeving, de daarop gebaseerde vergunningverlening en de betrokkenheid van defensiedeskundigheid, het niet dringend noodzakelijk was voor de CPR om met adviezen/richtlijnen te komen voor vuurwerkopslag. Als algemene consensus gold onder de deskundigen, zelfs na Culemborg, dat als volgens vergunningsvoorwaarden vuurwerk werd opgeslagen, dit bij een eventuele brand niet tot extra risico's zou leiden.

3.5.3. *Gevolgen van explosies*
Hoewel er door de CPR nooit gekeken is naar de specifieke gevolgen van explosies door vuurwerk, staat het onderwerp "schade door explosies" in algemene zin wel in de belangstelling. In dat kader is in 1990 door de CPR de CPR-16 (zgn. 'groene boek') gepubliceerd met als titel: "Methoden voor het bepalen van mogelijke schade aan mensen en goederen door het vrijkomen van gevaarlijke stoffen". Hierin wordt op gedetailleerde wijze aandacht besteed aan generieke modellen voor schadeberekeningen tengevolge van o.a.

explosies. Dit betreffende hoofdstuk is in 1999 door TNO-PML aangepast aan de laatste stand van de techniek. Met deze modellen zijn de gevolgen van een explosie te voorspellen.

In algemene zin moet nog worden opgemerkt, dat hoewel de CPR enerzijds een brede vertakking kent met het veld en anderzijds ook breed erkend wordt als autoriteit, het daarmee niet verzekerd is of alle signalen risicovolle situaties tijdig kenbaar worden. Daarnaast moet ook geconstateerd worden dat huidige werkwijze snel en adequaat reageren bemoeilijkt. Dit is dan ook in 1999 aanleiding geweest een evaluatie te starten.

Vragen algoov:

- status stuk
- betrokkenheid BZK
  → DBRB?
  wie betrokken bij „CPR-notitie 24/8100?
- verantwoordelijkheid van (BZK) bewindslieden voor CPR

'ANP438 3 BIN 268 WILLEMS/ELBERSE/MATER 819 ALG26 ENSCHEDE+AD; ENSCHEDE-VUURWERKRAMP-COMMISSIE EXPLOSIE ENSCHEDE

Overheidscommissie draalde met aanscherping vuurwerkrichtlijn

N i e u w bericht, derde alinea

ENSCHEDE (ANP) - De overheidscommissie die zich bezighoudt met het voorkomen van rampen met gevaarlijke stoffen, heeft jarenlang gedraald met het uitvaardigen van een richtlijn waardoor de explosie in Enschede wellicht minder ernstige gevolgen zou hebben gehad.
Dat concludeert Vrij Nederland deze week op basis van de notulen van de Commissie voor de Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR). In de commissie zitten vertegenwoordigers van vier ministeries.
De ministeries wilden dinsdag niet reageren op de in het weekblad getrokken slotsom. Een woordvoerder van het meest betrokken ministerie, VROM (Milieu), zei het onderzoek van de commissie-Oosting af te wachten. Deze commissie onderzoekt de vuurwerkramp in Enschede die op zaterdag 13 mei een hele woonwijk wegvaagde.
Na de vuurwerkramp in Culemborg in 1991 adviseerde de Hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen de richtlijnen voor vuurwerkopslag te herzien. Het ging om een onderzoek naar de explosie in Culemborg, waar een container stond met vuurwerk in de gevarenklasse 1.3. De veiligheidsafstand tot andere bebouwing bedraagt volgens de richtlijn 64 meter. „Maar het geheel aan opgeslagen vuurwerk heeft gereageerd als materiaal uit de gevarenklasse 1.1. Dan bedraagt de veilige afstand 400 meter", aldus het onderzoeksrapport.
Vrij Nederland beschrijft hoe de hoofdinspecteur op 12 juni 1991 een brandbrief stuurde naar de CPR, vier maanden na de ramp in Culemborg. Uit de notulen blijkt dat de commissie in al die jaren er niet in slaagde een nieuwe richtlijn uit te vaardigen. Ze kwam slechts, in april 1999, tot het intrekken van de oude uit 1983.
De CPR komt min of meer jaarlijks bij elkaar. De notulen laten van 1991 tot begin vorig jaar zien dat het advies als agendapunt werd afgedaan met 'Aktiepunt blijft staan'. De reden daarvoor was dat de vertegenwoordiger van het ministerie van VROM keer op keer verzuimde de relevante documenten mee te nemen.
Na een advies van TNO in 1995 voor een strengere richtlijn werd het punt opnieuw op de agenda gezet. De periode erna verzuimde VROM een jaar lang een vertegenwoordiger voor de subcommissie Explosieven aan te wijzen, die de herziening van de richtlijn zou bekijken.
Het zou tot april 1999 duren voordat het TNO-rapport werd besproken en de oude richtlijn werd ingetrokken. Een nieuwe is echter nooit ingevoerd, ook niet op de vergadering van 23 maart dit jaar, een kleine twee maanden voor de ramp in Enschede.

261724 sep 00

'ANP356 3 BIN 83 WILLEMS 819 ALG26 ENSCHEDE+AC; ENSCHEDE-VUURWERKRAMP-COMMISSIE EXPLOSIE ENSCHEDE

Commissie-Oosting hoort voorzitter overheidscommissie

N i e u w bericht, meer informatie

DEN HAAG (ANP) - De commissie-Oosting gaat de voorzitter van de Commissie voor de Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR) horen. Ze beschikt over de notulen van de commissie van de afgelopen jaren. Dat zegt een woordvoerster van de commissie-Oosting, die de vuurwerkramp in Enschede onderzoekt.
Vrij Nederland publiceert deze week een verhaal waaruit blijkt dat de CPR jarenlang heeft gedraald met het uitvaardigen van een richtlijn, waardoor de explosie in Enschede wellicht minder ernstige gevolgen zou hebben gehad. Uit de notulen van de commissie blijkt dat er vanaf 1991 tot nu weinig of niets is gedaan met een advies de regels voor vuurwerkopslag fors te verscherpen.

261523 sep 00

Bal. VN

AMBTELIJKE MOLENS JOS SLATS EN ROB SIJMONS

Het vuurwerkdrama in Enschede had voorkomen kunnen worden. Negen jaar geleden al werd de Commissie voor de Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR) gewezen op de enorme risico's van de opslag van zwaar vuurwerk naast dichtbewoonde gebieden. De notulen van de commissie, een samenwerkingsverband van vier ministeries, maken pijnlijk duidelijk dat de waarschuwing van de Brandweerinspectie niet serieus werd genomen.
Reconstructie van een ambtelijke winterslaap die ruw werd verstoord door de knal in Enschede.

...

Het zou een geruststellende gedachte moeten zijn, de wetenschap dat er een commissie bestaat die de burgers van dit land probeert te behoeden voor calamiteiten met gevaarlijke stoffen.
De CPR werd opgericht in 1964 door de ministeries van Binnenlandse Zaken, Verkeer & Waterstaat, Sociale Zaken en Volkshuisvesting & Milieuhygiëne, het huidige VROM. Taak: 'Het bestuderen van en het rapporteren over het treffen van technische en technisch-organisatorische maatregelen ter voorkoming van ongevallen en rampen, veroorzaakt door gevaarlijke stoffen.'
De CPR schrijft geen wetten voor, maar vaardigt richtlijnen uit die een belangrijke leidraad zijn bij het verlenen van vergunningen voor de opslag van gevaarlijke stoffen, variërend van springstoffen tot peroxyden en LPG.
Op 14 februari 1991 ontplofte er in een opslagplaats in Culemborg in één klap een niet eens zo grote hoeveelheid zwaar vuurwerk. Twee werknemers kwamen bij de massadetonatie om het leven. Tot in de wijde omgeving sprongen ruiten en raakten muren en daken ontzet. Als het bedrijf niet middenin de weilanden had gestaan, zouden er meer slachtoffers zijn gevallen en was de materiële schade vele malen groter geweest.
Op verzoek van de Hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen van het ministerie van Binnenlandse Zaken stelde H. Reudink (plaatsvervangend districtsinspecteur in het brandweerdistrict Arnhem) een onderzoek in naar de vuurwerkontploffing.
Al op 19 maart stuurde hij het eerste van een reeks rapporten naar het ministerie in Den Haag met een paar alarmerende bevindingen.
'Gelet op het niveau van preventie en uitgaande van het verloop van de explosie lijkt de conclusie gewettigd dat geen enkele bouwkundige voorziening, noch een aarden wal in staat is de gevolgen van een explosie als deze te beperken tot het bedrijfsterrein. (...) Afgevraagd kan worden of vuurwerkbedrijven, die een zo groot effect kunnen hebben op de gemeenschap, nog wel te handhaven zijn op relatief korte afstand van deze gemeenschap. Het verdient dan ook aanbeveling het beleid terzake van de verwerking en de opslag van vuurwerk te herzien.'
Districtsinspecteur Reudink stelt onomwonden vast dat de hinderwetbepalingen voor de opslag van vuurwerk - met name over de aan te houden veiligheidsafstanden - volstrekt achterhaald waren. 'De veiligheidsafstand was gebaseerd op de inhoud van één bunker met vuurwerk uit de gevarenklasse 1.3. De veiligheidsafstand bedraagt dan 64 meter. Maar het geheel aan opgeslagen vuurwerk heeft gereageerd als materiaal uit de gevarenklasse 1.1. Dan bedraagt de veilige afstand 400 meter.'
De Hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen, A. van Leest, begreep het belang van deze conclusie. Er klopte geen moer van de rekenmodellen die tot dan toe gangbaar waren voor het calculeren van ontploffingsgevaar van vuurwerk. Daarom stuurde Van Leest op 12 juni 1991 een brandbrief aan de voorzitter van de Commissie voor de Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen.
De CPR had namelijk in 1983 een richtlijn (CPR 7) uitgevaardigd voor het veilig opslaan van explosieven. De richtlijn speelde nog steeds een belangrijke rol bij het afgeven van vergunningen. In zijn brief drong Van Leest er bij de CPR op aan deze verouderde richtlijn in het licht van de gebeurtenissen bij MS Vuurwerk BV in Culemborg te herzien. 'Het lijkt mij zinvol om in de herziening in ieder geval de volgende punten mee te nemen: de situering van het bedrijf en zijn omgeving; bij het

ontwerp uitgaan van een explosie beveiligde constructie, te denken valt aan lichte dakconstructies of ventilatie naar boven.'

Vrij Nederland schreef al op 10 juni van dit jaar al over de vergeefse waarschuwing van de brandweerinspecteurs Reudink en Van Leest. Inmidddels beschikken wij ook over enkele jaargangen notulen van de CPR-vergaderingen, zodat we precies kunnen reconstrueren wat de commissie met die serieuze waarschuwingen heeft gedaan. Of liever: niet heeft gedaan.
Op 12 september 1991 wordt naar aanleiding van de brief van de Brandweerinspectie afgesproken dat de vertegenwoordiger van het ministerie van VROM in de commissie alle relevante documenten over vuurwerk zal opvragen. 'Het onderwerp kan dan in de volgende vergadering worden besproken.'
Maar op de CPR-bijeenkomst van 19 december komt de herziening van richtlijn CPR-7 niet aan de orde. 'Aktiepunt blijft staan,' meldt het verslag.
De volgende vergadering vindt bijna een jaar later plaats, op 3 september 1992. Uit de notulen wordt duidelijk dat ambtenaar dr B. Ale, hoofd van de afdeling externe veiligheid/directie stoffen, veiligheid en straling van VROM zijn huiswerk wèèr niet heeft gedaan. De gevraagde stukken zijn er dus niet. 'Secretaris rappelleert dhr Ale. Aktiepunt blijft staan.'
Op 9 juni 1993 komt de CPR opnieuw bijeen. En opnieuw blijkt dat de stukken er niet zijn. Het ministerie van VROM wordt op deze vergadering door een andere ambtenaar vertegenwoordigd. Hij belooft plechtig 'de besluiten vuurwerk/springstoffen en de procedureregeling alsnog op te zenden'.
Mooi niet. Er komt geen snipper papier uit de archieven van VROM. Bij gebrek aan relevante documentatie besluit de vergadering van 13 oktober 1993 het 'aktiepunt' CPR-7 voor de zoveelste keer te handhaven en naar de volgende bijeenkomst door te schuiven.
Die vergadering vindt plaats op 31 maart 1994. Het is drie jaar na de vuurwerkramp van Culemborg - en nog steeds zijn de beloofde stukken er niet. De CPR verliest nu alle belangstelling voor het onderwerp en besluit de herziening van de CPR 7 maar helemaal van de agenda af te voeren. 'Aktiepunt vervalt.'

Een jaar later schudt TNO de boel opnieuw wakker. 'De in de CPR 7 genoemde veiligheidsafstanden tussen ontplofbare stof in opslag en de toegestane (particuliere) bebouwingen zijn niet voldoende groot. (...) CPR 7 is niet meer in overeenstemming met de huidige kennis van explosie-effecten, de nationale en internationale regelgeving betreffende gevarenklasse-indeling en mogelijke constructie-eisen.' Ook TNO dringt nu aan op aanpassing van de hopeloos verouderde - en daardoor levensgevaarlijke - explosieven-richtlijn.
Op 6 oktober 1995 - we zijn inmiddels vier jaar onderweg - 'gaat de CPR akkoord met het voorstel om CPR 7 om te bouwen tot een richtlijn voor (alle) aspecten van het hanteren van explosieven.'
Aktiepunt: 'Leden aanwijzen voor de sub-commissie Explosieven.'
Het eerste lustrum van Culemborg. De CPR vergadert 1 maart 1996. Er wordt geen enkele vooruitgang gemeld. Want nog niet alle deelnemende ministeries hebben een ambtenaar aangewezen. 'VROM zal binnen enkele weken berichten. Punt blijft staan.'
Twee maanden later is het wachten nog altijd op VROM. 'In de sub-cie Explosieven zal VROM waarschijnlijk worden vertegenwoordigd door een medewerker van het Rijksinstituut voor de Milieuhygiëne. Actiepunt blijft derhalve staan,' notuleert de secretaris van de CPR op 10 mei 1996.
In de vergadering van 17 september 1996 (een week eerder heeft de secretaris de deelnemende ambtenaren nog op het hart gedrukt: denk om de wielklem!!) is de sub-commissie die richtlijn CPR 7 moet gaan aanpassen eindelijk compleet. Maar in plaats van onmiddellijk aan de slag te gaan, neemt de CPR opnieuw een afwachtende houding aan. 'Nagaan of herziening CPR 7 met behulp van het ministerie van Defensie kan worden opgestart,' luidt nu het labbekakkerige argument.
Er verstrijkt een heel jaar, waarin niemand van de CPR er aan denkt het ministerie van Defensie te bellen. 'Herziening CPR 7. Punt blijft staan. Nagaan of herziening met behulp van Defensie opgestart kan worden.' (notulen vergadering 18 september 1997)

Een nieuw jaar. Op 8 januari 1998 gebeurt weer niks. 'Punt blijft staan.' En zo moddert het enige vergaderingen door. Behalve met dreigende wielklemmen is de CPR volgens de notulen vooral bezig met zelfonderzoek, waarbij de vraag centraal staat: functioneren wij eigenlijk wel?
Op 17 februari 1999 behandelt de CPR dan eindelijk het rapport waarin TNO adviseert de bestaande explosieven-richtlijn uit 1983 niet meer te gebruiken in afwachting van een nieuwe richtlijn. Maar een beslissing hierover valt er niet. Wèl wordt besloten om 'voor de volgende vergadering majoor Ceelen van Defensie uit te nodigen'.
Dat schiet lekker op.
De majoor is verhinderd voor de CPR-bijeenkomst van 7 april 1999, maar hij stuurt een ingenieur naar de vergadering die namens Defensie maar weer eens een voordracht houdt over het gebruik van vuurwerk en springstoffen in Nederland. In een moment van ongekende daadkracht besluiten de leden een 'werkgroep projectplan herziening CPR 7' op te richten en ook om de vuurwerkbranche te polsen over hun bereidheid om mee te werken aan de nieuwe richtlijn (wat volgens de bedrijfstak overigens óók niet is gebeurd). Tenslotte besluit de CPR de oude richtlijn in te trekken. 'Een duidelijk signaal dat herziening van deze richtlijn noodzakelijk is.'
Alsof dàt - acht jaar na de waarschuwing van de brandweerinspectie aan de CPR- nog een punt van discussie is.
De volgende CPR-vergadering laat ruim elf maanden op zich wachten. Pas op 23 maart van dit jaar komen de departementsambtenaren die ons voor rampen en calamiteiten moeten behoeden opnieuw bij elkaar. Uit de notulen: 'Het overleg met Defensie verloopt zeer traag. Majoor Ceelen heeft thans een andere functie.' (In werkelijkheid zit de majoor thuis, omdat er een strafrechtelijk onderzoek tegen hem gaande is. Hij wordt verdacht van het aannemen van smeergeld van vuurwerkhandelaren).

Op zaterdag 13 mei ontploft SE Fireworks in Enschede. De vuurwerkexplosie (massadetonatie) vaagt een complete woonwijk weg. Er vallen 21 doden.
De Commissie voor de Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen is niet meer bij elkaar geweest. De vergadering van 23 maart was de laatste. Waarschijnlijk ook de allerlaatste.

Het chronische gebrek aan daadkracht van de CPR bevestigt alle cliché's over ambtenaren. In tv-komedies zou zoveel gelabbekak niet geloofwaardig zijn. Hoe kon de ambtelijke werkelijkheid zijn eigen karikatuur voorbijhollen - met zulke dramatische gevolgen?
'Met preventie kun je niet scoren,' zegt Marcel Bayer, eindredacteur van het vakblad voor rampenbestrijding en risico-beheersing Alert. Gebeurt er een ramp, dan is er even interesse in preventie, maar het waait razendsnel weer over. 'Sinds de reorganisatie van de rampenbestrijding in 1988 is preventie helemaal een ondergeschoven kindje. Zelfs bij grote brandweerkorpsen werkt daaraan anderhalve man en een paardekop. Ze komen vaak niet eens toe aan de controle van grote warenhuizen op brandveiligheid, voor de feestdagen.'
Preventie van rampen is een ambtelijk weeskind. Binnen het CPR heerst de opvatting dat de directe verantwoordelijkheid voor de preventie van rampen bij de departementen ligt, niet bij de commissie. Onze richtlijnen en adviezen zijn geheel vrijblijvend, vinden de leden van de commissie. Wij hebben geen wettelijke status. Gebeurt er niets, nu ja, dan gebeurt er niets.
En verder ziet iedereen maar.
Een typerend voorbeeld. Het onverwacht grote gevaar van vuurwerkopslag leidde, zoals eerder gezegd, na de Culemborg-ramp tot het officiële verzoek van de brandweerinspectie van Binnenlandse Zaken om een verscherping van de CPR-richtlijn voor de opslag van springstoffen. Niemand bij de commissie kwam op de gedachte om de achterliggende rapporten op te vragen. Zelfs nu geldt voor hen nog de houding: waarom zouden we ook?
In alle onschuld kunnen de CPR-leden zeggen: nee, die rapporten over de Culemborgse vuurwerkramp kennen wij niet.

De CPR kan beter de Commissie voor de Preventie van Ambtelijke Rampen heten. Harry Kapel, secretaris van de Federatie Vuurwerkhandel Nederland, maar daarvoor ambtenaar bij het Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, herinnert zich nog de oorlogen die vanaf eind jaren zeventig leiden tot dit risicomijdend ambtenarengedrag. Het ministerie van VROM wilde alle regelingen voor de gevaarlijke stoffen onder haar vleugels brengen. Verkeer en Waterstaat lag dwars. VROM kreeg bijna de gehele buit: alles met uitzondering van de regelingen over het vervoer van gevaarlijke stoffen.
Volgens Harry Kapel ligt hier de basis voor decennia voortgriepende territoriumtwisten.
Binnenlandse Zaken bleef namelijk doormokken over aantasting van wezenlijke taken van het departement: brandweerwezen en rampenbestrijding. Het departement gedroeg zich als een klein kind dat z'n zin niet krijgt: dan wil ik er ook niets meer mee te maken hebben. Mokkende ambtenaren stampvoeten niet; ze nemen geen verantwoordelijkheid meer. Zo gedroeg Binnenlandse Zaken zich - net als het ministerie van Justitie (zegt Kapel). 'Dan kun je achteraf altijd zeggen dat je het er niet mee eens bent.' De CPR-notulen vertellen bijvoorbeeld dat ambtenaar Dekker van Binnenlandse Zaken wel zitting nam in de subcommissie explosieven van de CPR, maar geheel vrijblijvend, namelijk uitsluitend als 'agendalid'.
Het ambtelijk gebakkelei werd een interdepartementale oorlog in 1986, tijdens de kernramp in Tsjernobyl. Pieter Winsemius was minister van VROM en deed namens de regering het crisisbeheer. 'Potverdorie' zei hij tien jaar later in een terugblik bij het blad Milieudefensie, 'dat was knap.' Maar die schitterende organisatie moest zich volgens Winsemius wel hardhandig ontdoen van een paar dwarsliggende andere ministeries. Verkeer en Waterstaat, bijvoorbeeld. 'Een van hun voorlichters had het tegen de pers over "die paniektent" van VROM. Toen heb ik toch uitgehaald. Dat kon ik niet hebben.'
Daarmee was de furie van Winsemius nog niet over. 'De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, Van Amelsvoort, en een paar ambtenaren wilden met mij praten. Ze waren verschrikkelijk boos want wij waren buiten ons boekje gegaan. Rampenbestrijding viel onder hen. Drie weken na dato! Ik heb gezegd: laat ze maar komen. Ze mogen kiezen welke hoek ze willen zien, links of rechts, maar ze gaan hard door het net heen, dwars er door heen, dus waarschuw ze maar. Met dat verhaal hadden ze drie weken eerder moeten komen, maar toen waren ze er niet. Toen stuurden ze een lagere ambtenaar. Je zal er mee naar het front moeten!'
Van Amelsvoort en zijn ambtelijke staf droop af.

Het goudhaantje in de crisisstaf rond Tsjernobyl was VROM-topambtenaar ir. Marius Enthoven. Volgens Winsemius 'de allerbeste ambtenaar van Den Haag, Enthoven. Die is fenomenaal, die man is zo ontzettend goed. Dat was de ideale man op die plaats.'
Dezelfde Enthoven zit nu in de commissie Oosting, die officieel de vuurwerkramp in Enschede moet onderzoeken. Volgens de instellingsbeschikking is een van de aspecten van het onderzoek 'de milieuveiligheid, de veiligheid voor de omgeving en de ruimtelijke ordening.' De commissie bekijkt daartoe ook de 'geldende regelgeving' en het 'optreden van de betrokken overheden'.
De commissie Oosting is inmiddels in het bezit van de CPR-notulen, en wordt nu dus ook met het ambtelijk VROM-verleden van Enthoven geconfronteerd.
Marius Enthoven is uitgesproken ervaringsdeskundig op dit terrein. In de jaren tachtig was hij hoofdinspecteur Milieuhygiene bij VROM - en lid van de Commissie voor de Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen CPR. Gek genoeg meldt de website van de commissie Oosting (www.co-vuurwerkramp.nl) deze werkervaring van Enthoven niet in zijn curriculum. In 1988 maakte hij promotie en werd - tot oktober 1994 - directeur-generaal Miliuehygiene. Daarna was hij enige jaren directeur-generaal milieu, nucleaire veiligheid en civiele bescherming bij de Europese Commissie.
De 'fenomenale', 'ideale', 'ontzettend goede' topambtenaar was mede-verantwoordelijk voor de gebrekkige daadkracht van het CPR. Eerst als lid van de CPR, later als hoogste baas van de VROM-vertegenwoordigers. Tijdens en na de vuurwerkramp van Culemborg had rampenspecialist Enthoven

het CPR-werk in zijn portefeuillle. De VROM-ambtenaar dr B. Ale was degene die keer op keer het 'aktiepunt' vuurwerk in de CPR liet verslonzen.
Op die manier onderzoekt de oud-topambtenaar nu zijn eigen verleden. Als de CPR door niets te doen na Culemborg mede de ramp in Enschede mogelijk heeft gemaakt - dan is voormalig directeur-generaal Enthoven ook medeverantwoordelijk. De man mag een competent crisismanager zijn - maar is zijn lidmaatschap van de commissie Oosting wel te rijmen met een 'onafhankelijk, integraal onderzoek'?
Kan Enthoven niet beter terugtreden?
Welnee, zegt Marieke Bolle van de commissie Oosting. 'Wij vinden het juist prettig om iemand met zo veel deskundigheid in ons midden te hebben. Enthoven is iemand die klaarblijkelijk dicht bij allerlei vuren heeft gezeten. Die deskundigheid is erg schaars.'
Over het risico van belangenverstrengeling doet Bolle luchthartig. 'Bij elke onderzoekscommissie spelen eventuele verwevenheden een rol. Dat is natuurlijk wel met Enthoven besproken. Ik zou zeggen: wacht u ons eindrapport maar rustig af.'

54732

Memorandum

Onderwerp
CPR

Datum
12 oktober 2000

Onderdeel
DVIP/Project
Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
4

Aan
5.1.2e

Van
5.1.2e

Afschrift aan
5.1.2e

5.1.2e,

5.1.2e

Hierbij retour de notities inzake de CPR van 27-09 en (aanvullend n.a.v. de vragen van jou en 5.1.2e) van 03-10, beiden gesteld door 5.1.2e. Tevens zijn bijgevoegd de 'notitie herziening CPR' dd. 12 juni 1991 van 5.1.2e aan voorzitter CPR en de CPR-notitie 'bevindingen en achtergronden' van 24 augustus 2000.

Naar aanleiding van jouw verzoek tot een collegiaal oordeel in deze:

1. BZK (weliswaar in een kennelijk niet-prominente rol) maakt deel uit van het CPR en heeft dit dus met open ogen en oren laten gebeuren. Dit moet voldoende zijn om als BZK (mede-)verantwoordelijkheid te nemen en aktief in het vervolgtraject te zitten;
2. de notities geven een ambivalent beeld van de toegevoegde waarde van CPR, ten opzichte van het 'dekkende vergunningensysteem'. Niet expliciet in 'nodig of juist niet nodig'. Voldoende aanleiding om eens kritisch naar de CPR te kijken;
3. Het advies zou zijn om dit door een interdepartementale club (VROM, SZW en BZK, Dir. BRB) te laten doen;
4. eventueel kan het daaruit komend resultaat deel uitmaken van het momenteel voor te bereiden regeringsstandpunt;
5. advies: BRB dit voortvarend laten oppakken;

Namens (en na overleg met) DVIP,

5.1.2e

5.1.2e

Notitie

Onderwerp
Reactie op vragen n.a.v. notitie artikel Vrij Nederland, dd 27 sept. jl

Datum
3 oktober 2000

Kenmerk
EB2000/90393

Onderdeel
Directie Brandweer en Rampenbestrijding

Inlichtingen
5.1.2e

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen
/

Aan
dgOOV

Van
5.1.2e

Lijnparaaf

Medeparaaf

Afschrift aan

dBRB

hVB

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

In deze notitie wil ik graag de vragen beantwoorden die door u en dVIP zijn gesteld naar aanleiding van de notitie van 27 september jl. (kenmerk EB2000/89547), met bijlage 'CPR-notitie, 24 augustus 2000. Bevindingen en achtergronden'.

Vragen dgOOV:

Algemeen

1. Wat is de status van de CPR-notitie?
2. Is BZK betrokken geweest bij het opstellen van de notitie, en zo ja, wie is betrokken geweest? (DBRB?)
3. Wat is de verantwoordelijkheid van (BZK) bewindslieden voor de CPR?

Naar aanleiding van de CPR-notitie

4. Wie had de VROM-stukken moeten toezenden?
5. Gelet op de verantwoordelijkheden van het bevoegd gezag en het feit dat er sprake is van een dekkend systeem van deskundigheden, waarom bestaat er dan zo iets als de CPR? Anders geformuleerd: Wat is de functie van de CPR in relatie tot vergunningensysteem op basis van de Wet milieubeheer?

Vragen dVIP:

6. Wie heeft besloten over de inzet van BZK als agendalid in de CPR-subcommissie 'Explosieve stoffen'?
7. Dat 5.1.2e 5.1.2e de notitie heeft toegestuurd is nieuw.
8. Wie had het rapport van de districtsinspectie over Culemborg aan de leden van de CPR moeten toezenden?
9. Wat is de precieze taak van de CPR?

Antwoorden

1. Het is een notitie van het secretariaat van de CPR, die ter informatie aan de leden van de CPR is gevoegd bij een selectie van de notulen van CPR-vergaderingen sinds 1991, die betrekking hebben op Culemborg en de herziening van de richtlijn CPR 7. Zowel de Commissie Oosting als Vrij Nederland hadden SZW (die de voorzitter en secretaris van deze commissie levert) om deze notulen gevraagd. De status van de notitie is voor intern gebruik, hij is dus alleen aan de leden van de CPR gestuurd. Het SZW CPR-lid heeft deze notitie tevens gebruikt om zijn ambtelijke leiding te informeren.
2. BZK/DBRB is, als lid van de CPR, niet betrokken geweest bij het opstellen van de notitie. De meeste oplegnotities worden zelfstandig door het secretariaat van de CPR voorbereid.
3. De CPR is een interdepartementale commissie, die tot taak heeft 'de ministers te adviseren over het treffen van technische en technisch-organisatorische maatregelen ter voorkoming van ongevallen en rampen veroorzaakt door gevaarlijke stoffen en ter beperking van de gevolgen van die ongevallen en rampen'. De leden van de CPR werden tot begin 90-er jaren op basis van een instellingsbesluit benoemd door de betreffende ministers, daarna door de DG's. De bewindslieden zijn daardoor verantwoordelijk voor de activiteiten van de CPR.
4. Volgens de notulen van de CPR zou dit door het [redacted] moeten zijn gedaan.
5. De CPR is een interdepartementale commissie waarin deelnemen SZW (voorzitter), VROM, BZK en V&W. Het grootste deel van haar werk bestaat uit het geven van adviezen, in de vorm van richtlijnen over o.m. de opslag en bewerking van gevaarlijke stoffen. In de richtlijnen staan 'best practices' en de 'stand der techniek' terzake.
De richtlijnen zijn niet bindend. Zij worden door bedrijven resp. instanties gebruikt voor de inrichting van installaties en de (milieu)vergunningaanvraag resp. (milieu)vergunning-verlening bij de opslag en verwerking van gevaarlijke stoffen. Achtergrond hiervan is de Wet Milieubeheer: deze staat voorop bij het opslaan en bewerken van gevaarlijke stoffen. Kern is dat alvorens daadwerkelijk met gevaarlijke stoffen aan de slag mag worden gegaan, een vergunning van het Bevoegd Gezag (gemeente, provincie) moet zijn verkregen. Het Bevoegd Gezag beoordeelt of dit op een zodanige veilige wijze zal geschieden dat vergunning verleend kan worden. Provincies en gemeenten hebben hiervoor expertise in huis, en maken in hun uitvoeringspraktijk tevens gebruik van CPR-richtlijnen. Ook bedrijven hebben expertise in huis, of huren deze in, en maken gebruik van CPR-richtlijnen. De CPR en haar richtlijnen vormen dus een aanvullende voorziening in expertise voor de diverse direct verantwoordelijken (vergunningverleners/bedrijfsleven).
CPR-richtlijnen worden opgesteld op initiatief van één of meer deelnemende ministeries danwel op verzoek van derde partijen. De richtlijnen worden voorbereid (= feitelijk ontworpen) door CPR-subcommissies, waarin naast de ministeries vooral experts uit het veld (milieuvergunningverleners, uitvoerende

diensten, bedrijven, adviesbureau's, certificeerders) participeren. Op deze wijze wordt deskundigheid gepaard aan draagvlak.
6. Deze beslissing is genomen door het hoofd van de afdeling Veiligheidsbeleid DBRB (tevens lid CPR), omdat het ging om personele capaciteit van zijn afdeling.
7. Zie bijgevoegde kopie van de notitie aan de leden van de CPR.
8. Dit had 5.1.2e, als lid van de CPR, moeten (of kunnen) doen. Blijkbaar heeft hij gemeend dat een agenderende notitie met suggestie voor het oppakken van het probleem voldoende was.
9. Zie vraag 3.

Ministerie van Binnenlandse Zaken

DIRECTORAAT-GENERAAL VAN DE ARBEID
INGEKOMEN
18 JUNI 1991
Nr. DGA/CV 9109492

CPR 91-16

Aan
Secretariaat CPR
t.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
p/a Ministerie van SZW
5.1.2e. van de Arbeid /Dir.Veiligheid
Postbus 90.804
2509 LV Den Haag

-1.78/07.58 CPR

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
1	-	-	13 juni 1991

Inlichtingen bij: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Onderwerp: notitie herziening CPR
Departementsonderdeel: DGOOV/BW/PPR

Hierbij doe ik u bijgaand een notitie toekomen met enkele aanbevelingen voor door de CPR te ondernemen acties. Verzoeke deze onderwerpen voor de eerstkomende bijeenkomst te agenderen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Postadres
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Telefoon 5.1.2e
Telex 32109 bza nl
Telefax 5.1.2e

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
's-Gravenhage

Verzoeke bij beantwoording datum, kenmerk en onderwerp te vermelden

Aan Voorzitter CPR-commissie	Afdeling .
Van 5.1.2e 5.1.2e	Afdeling PPR
Doorkiesnummer 070-3027368	Kamer 5.1.2e
Gesteld door 5.1.2e Doorkiesnummer 5.1.2e	
Via	Afdeling
Iaa directie algemeen	Afdeling
Kenmerk .	Datum 12 juni 1991

Onderwerp
Herziening CPR

Naar aanleiding van het ongeval in de vuurwerkfabriek te Culemborg en de op dit moment nog onduidelijke en vermoedelijk niet te achterhalen oorzaak alsmede de onduidelijkheid over de juiste toedracht wil ik u in

1. overweging geven om de CPR-richtlijn over de opslag van vuurwerk te laten herzien. "Voor het overleven in deze branche " is het noodzakelijk danwel gebruikelijk dat geëxperimenteerd wordt. Probleem daarbij is het zodanig formuleren van voorwaarden dat veiligheid daarbij gewaarborgd is. Mijns inziens dient met de risico's van deze wijze van bedrijfsvoering rekening gehouden te worden door stringente eisen ten behoeve van de veiligheid intern en voor de omgeving te stellen (o.m. situering e.d.). Het lijkt mij zinvol om in de herziening in ieder geval de volgende punten mee te nemen:
   - de situering van het bedrijf én zijn omgeving
   - bij het ontwerp uitgaan van een explosie beveiligde constructie. Te denken valt aan lichte dakconstructies of ventilatie naar boven.

2. Gezien de aard van de opslag zijn bovenstaande wijzigingen m.i. ook relevant voor de opslag van organische peroxyden.

Een ontwikkeling op een geheel ander terrein is het toepassen van kleine verpakkingen met cryogene zuurstof. Het gaat hier dan om hoeveelheden kleiner dan 450 liter. Deze toepassingen zijn er voor gebruik door patiënten met ademhalingsmoeilijkheden. Het gebruik ligt dan voornamelijk in de privésfeer. Graag zou ik willen voorstellen om

3. in bijvoorbeeld een addendum bij CPR-richtlijn 5 "Vloeibare zuurstof" een aantal aanwijzingen op te nemen voor het voorkomen van onveilige situaties of ongevallen.

54732.

archief VWR

Memorandum

Onderwerp
CPR

5.1.2e

Ter INFO

5.1.2e

5.1.2e

Datum
12 oktober 2000

Onderdeel
DVIP/Project
Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
5.1.2e

Aan
5.1.2e

Van
5.1.2e

Afschrift aan

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
4

5.1.2e

Hierbij retour de notities inzake de CPR van 27-09 en (aanvullend n.a.v. de vragen van jou en 5.1.2e) van 03-10, beiden gesteld door 5.1.2e. Tevens zijn bijgevoegd de 'notitie herziening CPR' dd. 12 juni 1991 van 5.1.2e aan voorzitter CPR en de CPR-notitie 'bevindingen en achtergronden' van 24 augustus 2000.

Naar aanleiding van jouw verzoek tot een collegiaal oordeel in deze:

1. BZK (weliswaar in een kennelijk niet-prominente rol) maakt deel uit van het CPR en heeft dit dus met open ogen en oren laten gebeuren. Dit moet voldoende zijn om als BZK (mede-)verantwoordelijkheid te nemen en aktief in het vervolgtraject te zitten;
2. de notities geven een ambivalent beeld van de toegevoegde waarde van CPR, ten opzichte van het 'dekkende vergunningensysteem'. Niet expliciet in 'nodig of juist niet nodig'. Voldoende aanleiding om eens kritisch naar de CPR te kijken;
3. Het advies zou zijn om dit door een interdepartementale club (VROM, SZW en BZK, Dir. BRB) te laten doen;
4. eventueel kan het daaruit komend resultaat deel uitmaken van het momenteel voor te bereiden regeringsstandpunt;
5. advies: BRB dit voortvarend laten oppakken;

Namens (en na overleg met) DVIP,

5.1.2e 5.1.2e

EB2000/98244

Notitie

Onderwerp
informatie tbv.
inspectieonderzoek
incident Culemborg

Datum
27 november 2000

Kenmerk
EB2000/98244

Onderdeel
Directie Brandweer en
Rampenbestrijding

Inlichtingen
5.1.2e
T (5.1.2e
F (5.1.2e

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Aan
hoofdinspecteur
Brandweerzorg en
Rampenbestrijding

Van
dBRB

Lijnparaaf
5.1.2e

Medeparaaf
5.1.2e

Afschrift aan
5.1.2e

In uw notitie van 3 november betreffende onderzoek n.a.v. het incident vuurwerkfabriek Culemborg legt u mij de vraag voor wat de rol, taak of taken en de verantwoordelijkheid van het ministerie van BZK zijn geweest en nog zijn ten aanzien van de opslag en de aan- en afvoer van vuurwerk. Onderstaande tekst geeft hier een antwoord op.

Verantwoordelijkheid
BZK heeft geen formele verantwoordelijkheid waar het gaat om de (veiligheid van) opslag en transport van vuurwerk. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij VROM (i.k.v. Wet milieubeheer) en Verkeer en Waterstaat (i.k.v. Wet vervoer gevaarlijke stoffen). Op grond van de genoemde regelgeving worden door het bevoegde gezag (resp. gemeenten en Rijksverkeersinspectie) vergunningen afgegeven. Het bureau Adviseur Milieuvergunningen van het ministerie van Defensie is een wettelijke adviseur voor de gemeenten bij de afgifte van milieuvergunningen voor de opslag van vuurwerk.
De minister van BZK is wel verantwoordelijk voor een adequaat niveau van veiligheid in het kader van de openbare orde en veiligheid. Hiervan afgeleid is de systeemverantwoordelijkheid voor brandweerzorg en rampenbestrijding. Dit heeft onder meer consequenties wat betreft proactie, preventie en preparatie.
De verantwoordelijkheden van de minister zijn niet gewijzigd sinds 1991.

Rol en taak
Vanuit die verantwoordelijkheid is het ministerie betrokken bij wetgevingstrajecten op het gebied van (o.a.) gevaarlijke stoffen. In dat kader past ook vuurwerk.

De rol van BZK op het beleidsterrein gevaarlijke stoffen is niet zozeer het initiëren van nieuwe regelgeving, maar meer het bewaken dat in deze regels voldoende aandacht wordt besteed aan de aspecten hulpverlening en rampenbestrijding.

Overigens was in de periode rond 1991 het beleid van BZK vooral gericht op het proces van de reorganisatie van de rampenbestrijding en minder op de inhoudelijke veiligheidsvraagstukken. Na de introductie van de Integrale Veiligheidsrapportage in 1993 is er steeds meer aandacht voor deze vraagstukken gekomen. BZK is toen ook meer betrokken geraakt bij milieuregelgeving, o.a. op het gebied van externe veiligheid (implementatie Seveso-richtlijn). In het kader van de Seveso-richtlijn heeft de minister van BZK enkele bevoegdheden op het gebied van de regelgeving (o.a. PBZO-document).

BZK neemt verder deel aan de interdepartementale Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen, waarvan ook SZW, VROM en VenW deel uitmaken. De CPR maakt geen regelgeving maar (praktijk)richtlijnen voor de opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen.

Notitie

Onderwerp
onderzoek nav ~~van~~
incident vuurwerkfabriek
Culemborg

Datum
3 november 2000

Kenmerk
IBR2000/95431

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
R. 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Aan
direkteur Brandweer en Rampenbestrijding

Van
Hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding

Lijnparaaf
5.1.2e 3/11

Medeparaaf

Afschrift aan
5.1.2e 5.1.2e

LCI

hoofd Veiligheidsbeleid
DBRB

Betreft: Inspectie rapportage Post Culemborg

In 1991 vond er bij de vuurwerkfabriek te Culemborg een ernstig incident plaats. Bij dit incident heeft er onderzoek plaatsgevonden, waarover diverse instanties hebben gerapporteerd, o.a. de toenmalige districtsinspectie voor het Brandweerwezen.

In het kader van het onderzoek naar de Vuurwerkramp te Enschede is besloten onderzoek te doen naar het proces van effectueren van de conclusies en de aanbevelingen die voortgekomen zijn uit onderzoek naar de vuurwerkexplosie die in Culemborg heeft plaatsgevonden.

Ten einde te voorkomen, dat de inspecties van de vier betrokken departementen, te weten Inspectie Milieuhygiëne van VROM, de Arbeidsinspectie van SZW, de Rijksverkeersinspectie van V en W en mijn inspectie van BZK, ieder een afzonderlijk punt in hun onderzoeksrapport behandelen en diverse zaken dubbel worden gedaan, is in het Interdepartementale Beleidsteam Inspecties afgesproken, dat de 4 inspecties één rapportage omtrent de acties na Culemborg zullen opstellen.

De inspecties zijn momenteel bezig met de inventarisatie van de gegevens. Ten behoeve hiervan is het ook noodzakelijk van elk ministerie te weten wat in de periode van de explosie tot heden de

Datum
3 november 2000

Kenmerk
IBR2000/95431

Blad
2 van 2

rol, de taak of taken en de verantwoordelijkheid is geweest en nog is, ten aanzien van de opslag en de af- en aanvoer van vuurwerk. Ik verzoek dit u in korte bewoordingen aan te geven, maximaal één A4 en mijn inspecteur 5.1.2e deze op korte termijn te doen toekomen.

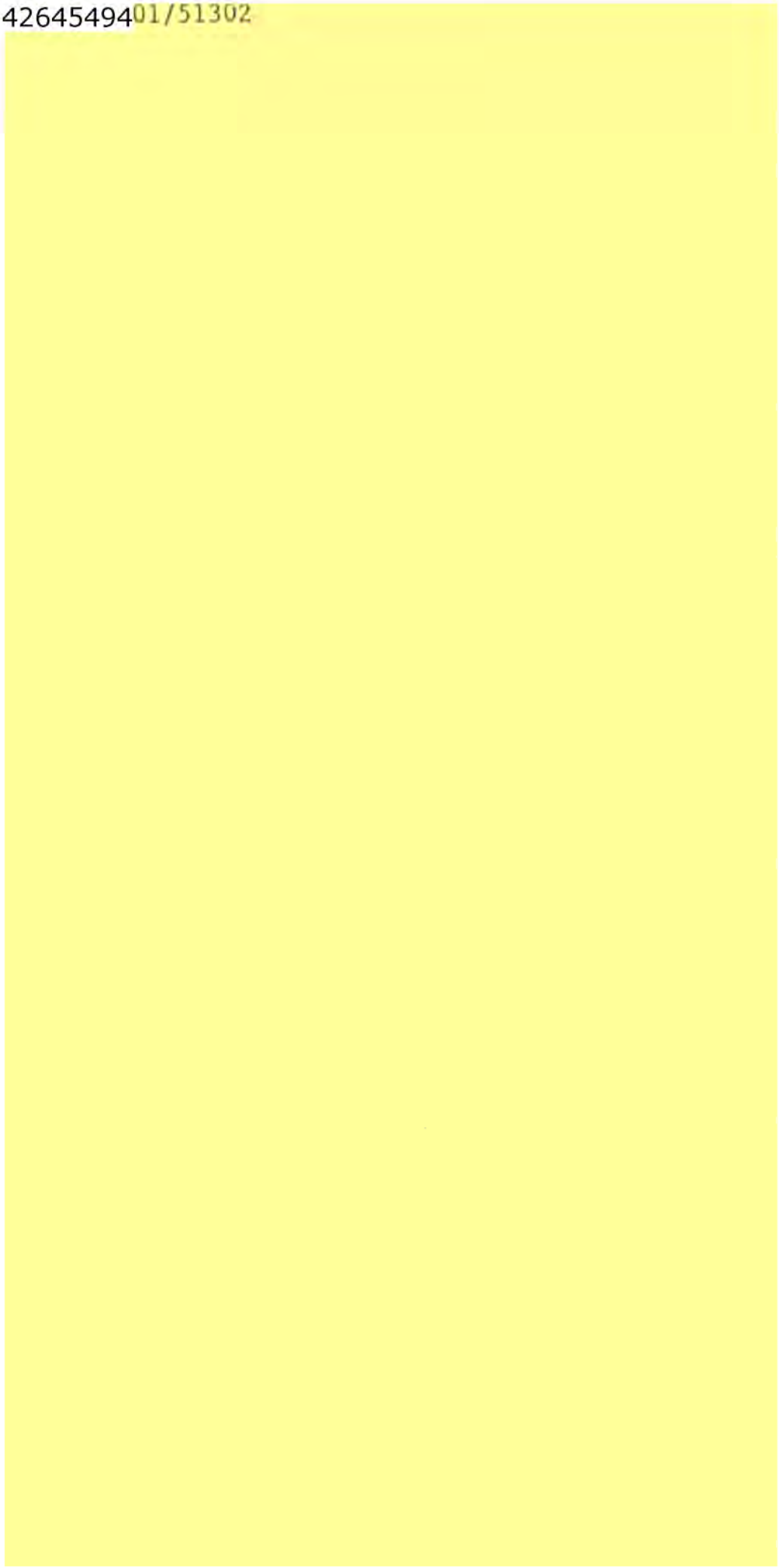

Nota

Onderwerp
Kamervragen V.d. Camp en Mosterd (CDA) mbt Culemborg

Datum
11 januari 2001

Kenmerk
ES2001/51302

Onderdeel
DGOOV/VIP
Project Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
5.1.2e

Aan
MinBZK

Van
5.1. 5.1.2e

Lijnparaaf
PI VWR
5.1.2e 12/01
dgOOV
5.1.2e 14/01
15/1

Medeparaaf

Afschrift aan
Archief (H1324)

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Advies/actie
Akkoord te gaan met mede-parafering kamervragen m.b.t. Culemborg.

Aanleiding
Aan de ministers van Justitie en BZK zijn door de heren van de Camp en Mosterd van het CDA vragen gesteld over de brief d.d. 30 juli 1991 van de procureur-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam aan de minister van Justitie n.a.v. Culemborg. De minister van Justitie beantwoordt deze vragen, mede namens de minister van BZK.

Samenvattende toelichting
De brief van de procureur-generaal van 30 juli 1991 wordt door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, de Inspectie Milieuhygiëne, de Rijksverkeersinspectie en de Arbeidsinspectie meegenomen in de deelreconstructie van (de aanbevelingen naar aanleiding van) de vuurwerkexplosie in Culemborg. De uitkomsten van het onderzoek zullen aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Het kabinet zal eerst na het gereedkomen van de Inspectie-onderzoeken naar de ramp in Enschede en het onderzoek van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp (Commissie Oosting) met een kabinetsstandpunt inzake de vuurwerkramp komen. Hierin wordt ook het dossier Culemborg meegenomen.

Pz bgk van Justitie!

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Mosterd en Van de Camp (beiden CDA) aan de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over controle op vuurwerk. (ingezonden 15 december 2000)

1., 2. en 3.

Naar aanleiding van een explosie bij de vuurwerkfabriek MS Vuurwerk B.V. te Culemborg op 14 februari 1991, is een onderzoek naar de oorzaak van de explosie ingesteld. Dit onderzoek is uitgevoerd door de politie in samenwerking met deskundigen van T.N.O., het Gerechtelijk Laboratorium, de Arbeidsinspectie, de toenmalige Districtsinspectie voor het brandweerwezen alsmede deskundigen van het bureau Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie.
Het openbaar ministerie heeft in een persbericht van 3 juli 1991 de resultaten van het onderzoek bekend gemaakt. Tevens heeft de procureur-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek, bij brief van 30 juli 1991 de hiaten in zowel de afstemming als in de controle en het toezicht door gemeente, het korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, de Arbeidsinspectie en de afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie, onder de aandacht gebracht van de minister van Justitie. Deze brief heeft de toenmalige minister van Justitie niet bereikt. Volgens aantekeningen op de brief, is deze telefonisch afgedaan en voor notificatie (archivering) aangeboden aan de registratie. De ambtenaar die destijds de brief heeft behandeld, kan zich desgevraagd de brief en de afdoening daarvan niet meer herinneren. Daarmee is niet meer na te gaan waarom deze brief de minister destijds niet heeft bereikt. HET WAS EN IS BIJ HET MINISTERIE VAN JUSTITIE NIET GEBRUIKELIJK DAT DIT SOORT ZAKEN OP EEN DERGELIJKE WIJZE WORDEN AFGEDAAN.

T persoonlijk

4. tot en met 7.

Op dit moment wordt door de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp een onderzoek uitgevoerd naar de oorzaak en de gevolgen van de vuurwerkramp te Enschede. Het onderzoek van de Commissie heeft mede betrekking op de wijze waarop de (rijks)overheid is omgegaan met de resultaten van de onderzoeken die destijds naar de vuurwerkexplosie in Culemborg zijn verricht. De brief van de procureur-generaal van 30 juli 1991 maakt ook onderdeel uit van dit onderzoek. Daarnaast wordt door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, de Inspectie Milieuhygiëne, de Rijksverkeersinspectie en de Arbeidsinspectie een deelreconstructie gemaakt van (de aanbevelingen naar aanleiding van) de ramp in Culemborg. De uitkomsten van beide onderzoeken zullen aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Nadat de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp over de resultaten van het onderzoek heeft gerapporteerd zal het kabinet een standpunt ter zake innemen. De minister van Justitie zal dan inhoudelijk ingaan op de vragen 4. tot en met 7. van de leden Mosterd en Van de Camp.

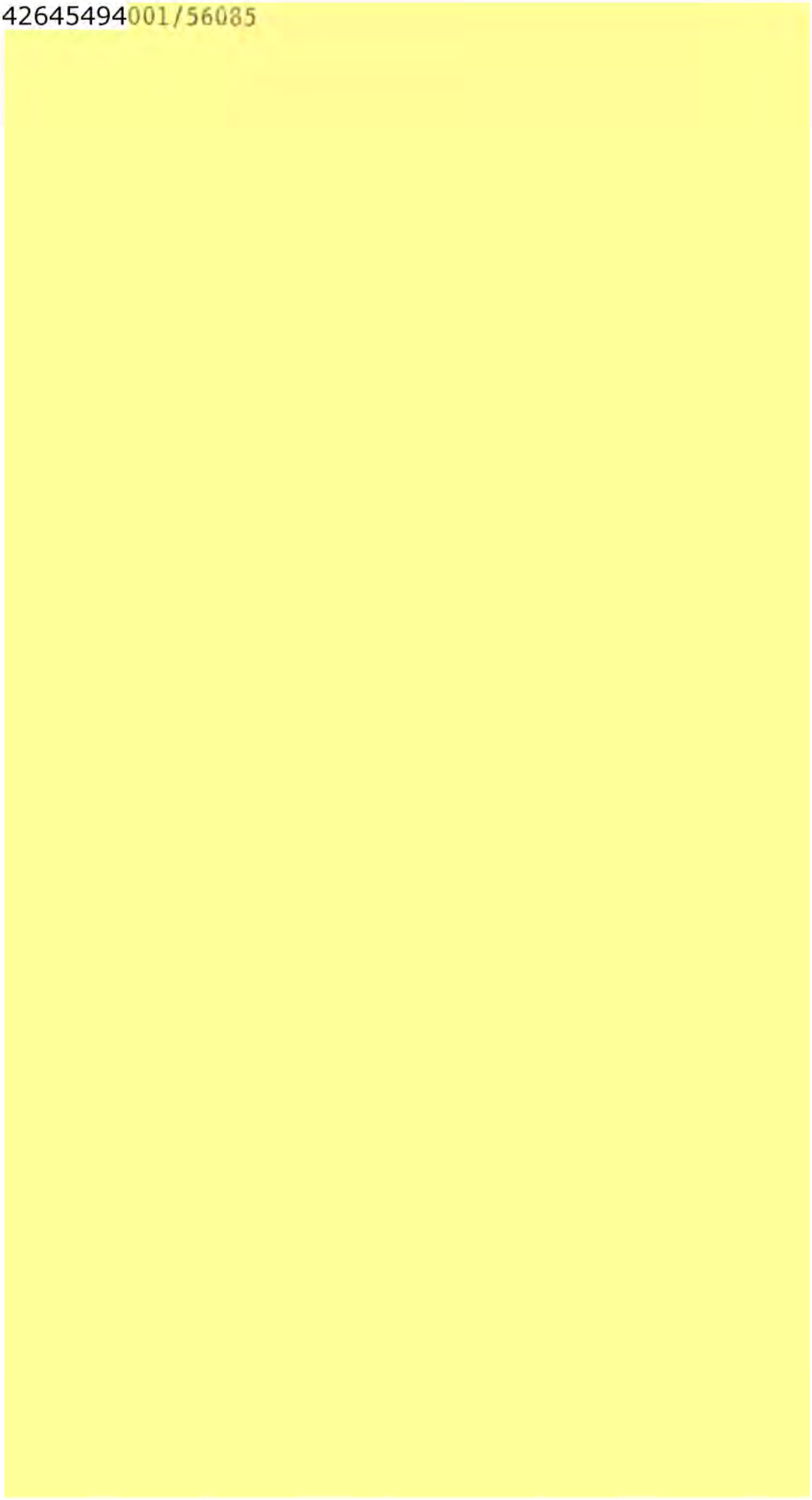

Nota

Onderwerp
Aanbieding rapport
follow up Culemborg

Datum
12 februari 2001

Kenmerk
es2001/56085

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
[redacted]
T ([redacted]
F ([redacted]

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Aan
minister van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Van
[redacted]

Lijnparaaf
Hoofd Inspectie
Brandweerzorg en
Rampenbestrijding
[redacted]

dgOOV [redacted] 13/02

Medeparaaf
Projectleider
Vuurwerkramp
[redacted] 13/02

[redacted]

Afschrift aan

Advies/actie
Gaarne bijgaande brief ondertekenen.

Aanleiding
In het voortgangsbericht van 16 oktober 2000 heeft u, als coördinerend bewindspersoon voor het onderzoek naar de vuurwerkramp te Enschede, aangegeven dat de vier betrokken inspecties (Inspectie Milieuhygiëne, Arbeidsinspectie, Rijksverkeersinspectie en Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding) een gezamenlijke rapportage zullen opstellen, waarin zal worden bezien in hoeverre de conclusies en aanbevelingen, voortkomend uit het onderzoek naar de vuurwerkexplosie in 1991 in Culemborg, in maatregelen hebben geresulteerd.
Het betreffende rapport wordt met deze aanbiedingsbrief maandag 19 februari 2001 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Samenvattende toelichting
In het voortgangsbericht van 30 januari 2001 is aan de Vaste Kamercommissie BZK gerapporteerd, dat het rapport inzake de follow up Culemborg naar verwachting op 9 februari 2001 zou worden aangeboden.
In het proces van totstandkoming van dit rapport is een procedure hoor en wederhoor opgenomen; deze procedure heeft meer tijd in beslag genomen dan was voorzien. De aanbieding van het rapport aan de Tweede Kamer en het gelijktijdig openbaar maken van dit rapport geschiedt nu op maandag 19 februari 2001.
De bijgaande aanbiedingsbrief is reeds geaccordeerd door de betreffende bewindspersonen onder wie de respectievelijke inspecties werkzaam zijn.

Aan aanpak zoveel mogelijk aangesloten bij eerdere brief TK over inspecties -

gestart met het maken van een gemeenschappelijke reconstructie van de relevante activiteiten en gebeurtenissen. Het onderzoek heeft geleid tot een aantal concept-deelreconstructies, die inmiddels zijn aangeboden aan de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp. Deze concept-deelreconstructies zullen na verificatie de basis vormen voor de analyse van de ramp. In het voortgangsbericht aan de Tweede Kamer van 11 september jongstleden is reeds aangegeven, dat de concept-rapportages eerst aan het OM en de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp ter beschikking worden gesteld. Volgens de planning ontvangt de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp deze genoemde onderzoeksgegevens uiterlijk 27 oktober a.s. Er is thans geen reden om van de afgesproken planning af te wijken.

Na het ernstige incident bij de vuurwerkfabriek in Culemborg in 1991 is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een op basis van nader onderzoek geschreven notitie aan de interdepartementale Commissie Preventie van Rampen gezonden. Teneinde te bezien wat met die bevindingen is gedaan, zal door de vier betrokken inspecties (Brandweerzorg en Rampenbestrijding, Milieuhygiëne, Arbeidsinspectie en Rijksverkeersinspectie) een gezamenlijke rapportage, aanvullend op de onderscheiden clusters, worden opgesteld.

4.2 Logistiek Centrum Inspecties

De informatie-uitwisseling tussen de betrokken inspecties onderling, de gemeente Enschede, de provincie Overijssel, het Openbaar Ministerie en de politie wordt geregeld via het Logistiek Centrum Inspecties (LCI).
Het LCI verzamelt de voor de verschillende onderzoeken benodigde informatie en stelt die beschikbaar aan de inspecties. Vele honderden relevante documenten zijn inmiddels door het LCI bijeengebracht.
Tevens stelt het LCI lijsten samen van het beschikbare informatiemateriaal; naast de eerder genoemde instanties maakt ook de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp regelmatig gebruik van deze voorziening. Een tweede belangrijke taak van het LCI is de coördinatie van de vraaggesprekken met de bij de ramp betrokkenen. Hiermee wordt voorkomen dat direct betrokkenen bij de bestrijding van de vuurwerkramp meerdere keren door verschillende inspecties worden gehoord. Inmiddels zijn er bijna 300 interviews afgenomen; de interview-verslagen worden door het LCI beheerd en de andere inspecties gebruiken deze verslagen als informatiebron.

Eén keer per week stelt het LCI ten behoeve van de acht inspecties, het OM en de COV een Informatie-bulletin samen, waarin in ieder geval de volgende onderwerpen zijn opgenomen:
- overzicht van de onderzoeksdocumenten;
- planning van de interviews; inspecties kunnen zich bij deze planning aansluiten
- informatie met betrekking tot verdere coördinatie en afstemming tussen de inspecties (zoals data van geplande vergaderingen etc.)

Het LCI, dat functioneert onder verantwoordelijkheid van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, is gevestigd in Enschede.
Het LCI heeft zich inmiddels ontwikkeld tot een ontmoetingspunt van de onderzoekers van de verschillende onderzoeksinstanties en vervult op deze wijze een facilitaire rol bij de verdere coördinatie van de inspectieonderzoeken.
Tot slot organiseert het LCI het periodiek afstemmingsoverleg tussen de onderzoeksleiders van de acht betrokken inspecties. Dit overleg, dat wordt voorgezeten door de hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding vindt plaats in Enschede.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aan : MinBZK
Van : BSG/ 5 1.2e
Datum : 13 februari 2001
Via : SG

Advies BSG:
M.i. laatste alinea van de -niet inhoudelijke- brief schrappen (Zouden we tien jaar na Culemborg nu onmiddellijk maatregelen moeten treffen die we nog niet kennen en die niet kunnen wachten tot kabinetsreactie Oosting of waarin niet reeds voorzien wordt in het kader van lopende trajecten als het vuurwerkbesluit??).

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

RAPPORT

FOLLOW UP CULEMBORG

INSPECTIE MILIEUHYGIËNE
ARBEIDSINSPECTIE
RIJKSVERKEERSINSPECTIE
INSPECTIE BRANDWEERZORG
EN RAMPENBESTRIJDING

16-2-2001

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

FOLLOW UP CULEMBORG

'In hoeverre resulteerden de conclusies en aanbevelingen, voortkomend uit onderzoek naar de vuurwerkexplosie in 1991 te Culemborg in acties?'

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

FOLLOW-UP CULEMBORG

Colofon:

Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
Arbeidsinspectie
Inspectie Milieuhygiëne
Rijksverkeersinspectie

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Status definitief

INHOUD

1. AANLEIDING EN ONDERZOEKSDOELSTELLING 3
1.1 Doel van dit rapport 3
1.2 Opdracht en onderzoeksdoelstelling 3
1.3 Leeswijzer 3
2. UITVOERING ONDERZOEK 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Afbakening 5
2.3 Werkwijze en onderzoeksuitvoering 5
2.4 Onderzochte documenten met aanbevelingen 7
2.5 Aanbevelingen uit de onderzochte documenten 7
3. VERANTWOORDELIJKHEDEN EN TAKEN MINISTERIES M.B.T. REGELGEVING I.R.T. VUURWERKOPSLAG EN/OF VERWERKING 10
3.1 Inleiding 10
3.2 Departementen 10
3.2.1 Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) 10
3.2.2 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 11
3.2.3 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 12
3.2.4 Ministerie van Verkeer en Waterstaat 14
3.2.5 Ministerie van Justitie en Openbaar Ministerie 15
3.2.6 Ministerie van Defensie 16
3.3 Overige betrokken organisaties 16
3.3.1 Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen 16
3.3.2 TNO 17
3.4 Vergunningverlening en toezicht vuurwerkopslag 18
4. FEITENRELAAS 19
4.1 Inleiding 19
4.2 Procesgang follow-up Culemborg 19
4.2.1 Onderzoekslijn BZK en IBR 19
4.2.2 Onderzoekslijn ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) 24
4.2.3 Onderzoekslijn VROM 29
4.2.4 Onderzoekslijn Verkeer en Waterstaat 30
4.2.5 Onderzoekslijn Openbaar Ministerie – ministerie van Justitie 32
4.2.6 Onderzoekslijn CPR (Commissie Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen 35
5. ANALYSE EN BEVINDINGEN 40
5.1 Inleiding 40
5.2 Analyse per onderzoekslijn 40
5.2.1 BZK 40
5.2.2 SZW 41
5.2.3 VROM 42
5.2.4 VenW 42
5.2.5 Justitie 43
5.2.6 CPR 45
5.3 Bevindingen 46
5.3.1 Het onderzoek 46
5.3.2 Rol inspecties 46

5.3.3 Communicatie over de onderzoeksresultaten 46
5.3.4 Follow up onderzoeksresultaten 47
6. CONCLUSIES 48

Bijlage 1 Lijst van gebruikte afkortingen

Bijlage 2 Overzicht geraadpleegde stukken

1. AANLEIDING EN ONDERZOEKSDOELSTELLING

1.1 Doel van dit rapport

Na de vuurwerkramp te Enschede is er onderzoek verricht naar diverse aspecten van deze ramp. Hierbij is ook onderzoek gedaan naar de wijze waarop de rijksoverheid tot op dat moment inhoud gegeven had aan regels voor het handelen met vuurwerk en de handhaving daarvan.
In relatie daarmee is de vraag gesteld welke lessen er getrokken zijn naar aanleiding van de explosie die in een vuurwerkfabriek in Culemborg op 14 februari 1991 plaatsvond.
Het doel van dat onderzoek, waarvan de resultaten in dit rapport beschreven worden, is dan ook na te gaan welke kennis naar aanleiding van het ongeval te Culemborg is opgedaan en wat daarmee vervolgens binnen de rijksoverheid is gebeurd.

1.2 Opdracht en onderzoeksdoelstelling

Om het onderzoek te verrichten, is aan vier rijksinspecties de opdracht gegeven om na te gaan welk onderzoek indertijd na het ongeval te Culemborg werd uitgevoerd, welke conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van dat onderzoek zijn geformuleerd, op welke wijze deze conclusies en aanbevelingen binnen de overheid zijn gecommuniceerd en hoe daaraan een vervolg is gegeven door de daarvoor (indertijd) verantwoordelijken.
De inspecties, verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport, zijn:

- De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBR) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK),
- De Arbeidsinspectie (AI) van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW),
- De Rijksverkeersinspectie (RVI) van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (V en W),
- De Inspectie Milieuhygiëne (IMH) van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

Het onderzoek kende de volgende doelstelling:

'In hoeverre resulteerden de conclusies en aanbevelingen, voortkomend uit onderzoek naar de vuurwerkexplosie in 1991 te Culemborg in acties?'

Van deze doelstelling zijn de volgende drie hoofdvragen afgeleid die in dit rapport worden beantwoord:

1. Welke conclusies en aanbevelingen zijn indertijd naar aanleiding van het ongeval te Culemborg getrokken?
2. Zijn die conclusies en aanbevelingen ook bij de verantwoordelijke departementen terecht gekomen?
3. Wat is er daarna met die conclusies en aanbevelingen gedaan?

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage zal, na het beschrijven van de onderzoeksmethode (hoofdstuk 2), een hoofdstuk (hoofdstuk 3) worden gewijd aan de verantwoordelijkheden, taken en/of posities van de verschillende departementen en van andere betrokken instanties, zoals TNO en CPR.

In hoofdstuk 4 worden de gebeurtenissen die indertijd plaatsvonden chronologisch beschreven.
Vervolgens zal het resultaat van een analyse worden gerapporteerd (hoofdstuk 5). Op basis van de analyse wordt deze rapportage afgesloten met conclusies (hoofdstuk 6).

2. UITVOERING ONDERZOEK

2.1 Inleiding

Tijdens het onderzoek door de gezamenlijke inspecties naar de vuurwerkramp te Enschede hebben de onderzoekers kennis genomen van rapportages naar aanleiding van een explosie in een vuurwerkfabriek te Culemborg in 1991. Tot de taken van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding behoort ook onderzoek naar de wijze waarop bestuursorganen hun taak met betrekking tot het voorkomen van een incident hebben uitgevoerd. De hierboven genoemde rapporten bevatten een aantal aanbevelingen. Het ligt daarom in de rede dat de wijze waarop met de aanbevelingen is omgegaan wordt onderzocht. Conform de afspraken over de werkwijze bij het onderzoek naar de vuurwerkramp te Enschede is ook voor het onderhavige deel van het onderzoek door de betrokken bewindspersonen in een ministerieel beleidsteam voor een zelfde werkwijze gekozen. Dit betekent dat de coördinatie van dit onderzoek ligt bij de Hoofdinspecteur van de IBR in verband met de coördinerende taak die de minister van BZK conform het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming heeft in het kader van de rampenbestrijding.
Teneinde het onderzoek zo objectief mogelijk te laten verlopen is besloten tot een gezamenlijk onderzoek en dat door de vier betrokken inspecties te weten de Rijksverkeersinspectie (RVI), de Arbeidsinspectie (AI), de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBR) en de Inspectie Milieuhygiëne (IMH) een gezamenlijk rapport wordt uitgebracht.

2.2 Afbakening

Het onderzoek is afgebakend tot het beschrijven, analyseren en beoordelen van het proces van het effectueren van de aanbevelingen die gedaan zijn door instanties die betrokken zijn geweest bij het onderzoek naar de vuurwerkexplosie die op 14 februari 1991 te Culemborg heeft plaatsgevonden bij het bedrijf MS Vuurwerk BV.
Tijdens het onderzoek is er wel aandacht besteed aan de rol van het ministerie van Defensie ten aanzien van het Culemborg dossier, echter het bleek niet opportuun om op grond van interviews en bestudering van documenten een aparte onderzoekslijn voor dit ministerie uit te werken.

Als onderzoeksperiode voor de reconstructie is gekozen voor de periode vanaf 14 februari 1991. Het effectueren van die aanbevelingen kwam na 13 mei 2000 hernieuwd in de belangstelling bij diverse partijen vanwege de vuurwerkramp te Enschede.

2.3 Werkwijze en onderzoeksuitvoering

In deze paragraaf wordt kort beschreven op welke wijze het onderzoek is uitgevoerd.

Onderzoek naar kennis verkregen na Culemborg
Ten behoeve van deze rapportage was het noodzakelijk om het indertijd uitgevoerde onderzoek te inventariseren. Dat onderzoek had tot doel om inzicht te krijgen in de aard en de oorzaak van het ongeval te Culemborg. Op basis daarvan zijn destijds aanbevelingen gedaan.

Inventarisatie taken en verantwoordelijkheden
Het is van belang om de formele taken en verantwoordelijkheden van de verschillende departementen met betrekking tot het vuurwerkdossier helder te krijgen en te beschrijven. Die taken

en verantwoordelijkheden vormen het toetsingskader van dit onderzoek. De feitenreconstructies en analyserapporten van de acht betrokken inspectiediensten die op 15 januari 2001 aan de leden van de Tweede Kamer zijn aangeboden, geven overigens al veel informatie daarover. In dit rapport wordt dan ook volstaan met een korte samenvatting daarvan.

Onderzoeksuitvoering
De volgende werkzaamheden zijn verricht:
- dossieronderzoek (onderzoek opgestelde onderzoeksrapporten)
- opstellen van een chronologische reconstructie van gebeurtenissen (feitenreconstructie)
- interviews
- analyse
- formuleren van conclusies

Dossieronderzoek
Als basis voor de rapportage is gebruik gemaakt van de onderzoeksrapporten die destijds door bij het onderzoek betrokken instanties zijn opgesteld en van documenten, brieven, notities en verslagen van CPR vergaderingen uit archieven van betrokken ministeries. De rapporten zijn vervolgens onderzocht op conclusies en gedane aanbevelingen.
Voor zover de rapporten niet direct beschikbaar waren, zijn deze actief opgevraagd.

Feitenrelaas
Ten behoeve van het onderzoek is een feitenrelaas opgesteld, passend binnen de geschetste afbakening. Het betreft hier een chronologische opsomming van feitelijke gebeurtenissen, met een waardevrije toelichting. Het aldus opgestelde feitenrelaas heeft als verdere basis gediend voor het onderzoek.

Door middel van interviews met vertegenwoordigers van indertijd betrokken instanties waaronder TNO en de leden van de CPR, alsmede door dossier onderzoek, is een reconstructie vervaardigd van de wijze waarop is omgegaan met de indertijd uitgevoerde onderzoeken, en de conclusies en aanbevelingen ervan.

Interviews
Om nader inzicht te verkrijgen in de taken en verantwoordelijkheden van betrokkenen en om de achtergronden van bepaalde beslissingen en keuzen in hun context te plaatsen, zijn medewerkers van de vier departementen alsmede van andere relevante instanties geïnterviewd. Indien de interviews een van de vier departementen betrof waaruit het onderzoeksteam is samengesteld, was er minimaal een interviewer van een ander departement bij aanwezig.
Voor het onderzoek is tevens, met instemming van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp (COV), gebruik gemaakt van relevante interviewverslagen die met betrekking tot dit onderwerp door de commissie zijn opgesteld.

Verificatie en analyse
Het bleek niet noodzakelijk om alle chronologisch opgesomde feiten te verifiëren bij betrokkenen door deze aan hen voor te leggen. De reden daarvoor is dat de feitenrapportage die opgesteld is over de onderzoeksperiode, gebaseerd is op concrete documenten, die direct te relateren zijn aan een onderwerp, functionaris, organisatieonderdeel en datum. Verder hebben de interviews ook deels de functie gehad van verificatie van de onderzoeksgegevens.
Indien mogelijk is meer dan een persoon over dezelfde onderwerpen en documenten geïnterviewd.

Toetsing van de onderzoeksresultaten heeft plaatsgevonden aan de formeel aan de departementen toegekende taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot het beleid aangaande de fabricage, opslag, beziging en aflevering van vuurwerk, alsmede de daarmee verband houdende eisen in het kader van de externe veiligheid. Informatie die verkregen werd uit gehouden interviews van bij (de uitvoering) van dat beleid betrokken functionarissen, is mede bij die toetsing betrokken.

Conclusies
Op basis van de geverifieerde onderzoeksresultaten zijn conclusies geformuleerd en in het onderhavige rapport vastgelegd.

2.4 Onderzochte documenten met aanbevelingen

De documenten met belangrijke conclusies en aanbevelingen zijn:
1. Een rapport van het ministerie van SZW, Arbeidsinspectie 4e district van 12 maart 1991. Titel: 'Rapport van bevindingen en aanbevelingen betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek "MS Vuurwerk B.V." te Culemborg.
2. Een rapport van het Gerechtelijk Laboratorium van het ministerie van Justitie, no. 91.02.18.007 met als titel: 'een onderzoek naar aanleiding van een explosie in een bedrijfspand van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk BV'te Culemborg op 14 februari 1991'. Het rapport vormt een bijlage bij het gezamenlijk rapport van het PML-TNO en het GL d.d. 13 maart 1991.
3. Een rapport met bijlagen van het Ministerie van Binnenlandse zaken, Inspectie voor het Brandweerwezen District III, Gelderland, Overijssel en Flevoland, d.d. 21 maart 1991.
4. Een rapport van PML-TNO van april 1991, nr. PML 292191122. Opdrachtgever de Officier van Justitie te Utrecht. Aantal pagina's 76 met 10 bijlagen. Nr. rapport: PML 1991-C35. Titel rapport: 'Verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg op donderdag 14 februari 1991.
5. Een brief van de Procureur-Generaal van het gerechtshof te Amsterdam d.d. 30 juli 1991 aan de minister van Justitie.

Ten behoeve van het onderzoek zijn diverse rapporten en dossiers onderzocht die een directe relatie hadden met de aanbevelingen en het effectueren ervan, of pasten in de context van het onderzoek.

2.5 Aanbevelingen uit de onderzochte documenten

In deze paragraaf volgt een overzicht van de aanbevelingen (en relevante opmerkingen en vragen) die te herleiden zijn uit de onderzochte documenten. Deze aanbevelingen hebben de basis gevormd voor het onderzoek in hoeverre deze aanbevelingen hebben geleid tot acties van de daarvoor verantwoordelijke instanties.

Aanbevelingen	*Rapport*
1. Evaluatie van de bestaande veiligheidsafstanden en de bijbehorende criteria aan de hand van een vergelijking met de opgetreden schade.	4

Aanbevelingen	*Rapport*
2. Doorvoering van classificatietesten voor groot vuurwerk. Daarbij zou voor iedere toestand van het vuurwerk, vanaf fabricage via transport, bewerking, assemblage, opslag, wederom transport en gebruik, een classificatie moeten worden bepaald.	4
3. Een nader onderzoek naar de opslag van groot vuurwerk in relatie met de classificatie van 1.3 G is nuttig om de kans dat dit soort calamiteiten optreden te verkleinen.	1
4. Hoe is de classificatie tot stand gekomen en door wie is de classificatie uitgevoerd?	1
5. Mogelijk vallen bepaalde groot vuurwerkartikelen in een andere gevarenklasse dan 1.3 G, bijvoorbeeld 1.1G of 1.2G.	1
6. Het uitvoeren van een gedegen controle naar de opslag methoden en soorten groot vuurwerkartikelen door een deskundige instantie. Hierbij moet speciaal worden gelet op de inhoud van groot vuurwerk en de handelingen die ermee worden verricht.	1
7. Het uitvoeren van een onderzoek of het gezamenlijk opslaan van verschillende groot vuurwerkartikelen extra gevaar met zich meebrengt. Mogelijk moet een scheiding aan gebracht worden tussen groot vuurwerk met knaleffect en groot vuurwerk met lichteffect.	1
8. Nader onderzoek naar de toedracht en de oorzakelijkheid van de calamiteit is van belang voor de beheersing en kwantificering van de veiligheidsrisico's bij vuurwerkbedrijven in zijn algemeenheid.	1
9. Bestaand regelgeving zal opnieuw geëvalueerd moeten worden en er zal aanvullende regelgeving nodig zijn. (Bij deze aanbeveling wordt verwezen naar het rapport van PML-TNO).	1
10. Het is wenselijk dat alle bij deze materie betrokken overheden, instanties en deskundigen invulling geven aan nadere regelgeving.	1
11. Het beleid ter zake van de verwerking en opslag van vuurwerk te herzien. Een beleid analoog aan dat van de tot vloeistof verdichte gassen lijkt noodzakelijk (LPG-integraalstudie).	3
12. In samenwerking met DG van de Arbeid de vuurwerkfabrieken in Nederland aan een schouwing te onderwerpen. Met nadruk zal dan moeten worden gekeken naar de manier van opslag van vuurwerk en zwart buskruit en naar de feitelijke chemische samenstelling.	3
13. De benadering van de hinderwetregelgeving, laatstelijk gewijzigd in 1983, zal nader moeten worden bezien. Een beleidslijn analoog aan die van de LPG-integraalstudie t.w. voorwaarden ter voorkoming zijn dan niet alleen voldoende. Aandacht voor de afstand van de bebouwing tot het object zal tevens in ogenschouw genomen moeten worden.	3
14. Diepte onderzoek door TNO naar de effecten van combinaties van 1.1 en 1.3 klasse materiaal lijkt gewenst.	3
15. Op zeer korte termijn een inventarisatie maken van (vuurwerk) bedrijven in Nederland en daarbij het productieproces nader beschouwen. (Nb. Het betreft hier dan vuurwerkbedrijfjes die op een met MS Vuurwerk vergelijkbare wijze explosief materiaal verwerken tot groot siervuurwerk).	3

Aanbevelingen	*Brief*
1. In samenspraak met de ministers van Defensie, VenW, SZW en BiZa maatregelen treffen om hiaten zowel in de afstemming tussen als in de controle en het toezicht door gemeente, het korps controleurs gevaarlijke stoffen, de Arbeidsinspectie en de afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie in situaties zoals bij de MS Vuurwerkfabriek B.V. te Culemborg zoveel mogelijk te vermijden.	5

3. VERANTWOORDELIJKHEDEN EN TAKEN MINISTERIES M.B.T. REGELGEVING I.R.T. VUURWERKOPSLAG EN/OF VERWERKING

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op respectievelijk de taken en verantwoordelijkheden van de departementen en overige instanties, voor zover relevant voor dit onderzoek. Deze beschrijving vormt het kader waar de in hoofdstuk 4 beschreven feiten aan worden getoetst.

3.2 Departementen

3.2.1 Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM)

In 1991 maakte het beleidsterrein externe veiligheid deel uit van de directie Stoffen en Risicobeheersing (SR) en was ondergebracht in de afdeling Risicobeheersing. Vanaf 1992 tot 1 september 2000 maakte het beleidsterrein deel uit van de directie Stoffen Veiligheid en Straling en was ondergebracht in de afdeling Externe Veiligheid. Sinds 1 september 2000 maakt de afdeling deel uit van de directie LMV (Lokale milieukwaliteit en verkeer) en is uitgebreid met het beleidsterrein luchthavens. De nieuwe afdeling LEV (Luchthavens en externe veiligheid) omvat de beleidsterreinen luchthavens (alle milieuaspecten, waaronder Externe Veiligheid en Geluid) en externe veiligheid.
Dit laatste beleidsterrein heeft voornamelijk betrekking op risicovolle stationaire inrichtingen en op transportrisico's. Dit laatste is een gedeelde verantwoordelijkheid met het Ministerie van V&W.
Het externe veiligheidsbeleid is gericht op de beheersing van risico's van gevaarlijke inrichtingen en van transportrisico's. Gevaarlijke inrichtingen zijn inrichtingen waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in zodanige hoeveelheden dat deze een zwaar ongeval kunnen veroorzaken met slachtoffers buiten de inrichting. Het beleid is sinds vele jaren gebaseerd op een risicobenadering, waarbij de risico's (- d.w.z. de kans dat personen buiten de inrichting door een zwaar ongeval binnen de inrichting direct komen te overlijden -) met behulp van modellen worden berekend, en getoetst aan risiconormen die in samenspraak met de TK zijn vastgesteld. Een uitzondering op de risicobenadering vormt het beleid ten aanzien munitieopslagen, explosieven en vuurwerkinrichtingen, waarvoor tot op heden in meer of mindere mate een effectgericht beleid geldt. Voor vuurwerkinrichtingen geldt sinds 8 november 2000 een nagenoeg volledig effectgericht beleid.
Het algemene beleid om de milieubelasting zo veel mogelijk te beperken aan de bron geldt uiteraard ook hier, namelijk in de vorm van het ALARA principe (As Low As Reasonable Achievable) dat deels in de vergunningverlening zijn doorwerking krijgt en deels in algemeen geldende voorschriften ter beperking van risico's. Voor veel risicovolle inrichtingen geldt dat ook bij maximale bronmaatregelen de risico's buiten de inrichting nog boven de norm kunnen liggen. Dan moeten in de ruimtelijke ordening veilige afstanden tot de gevaarlijke inrichting worden aangehouden. Voor veel inrichtingen gelden daarvoor vaste afstanden, voor grote inrichtingen zoals emplacementen worden risicoanalyses vereist, waaruit blijkt in welke zones geen nieuwe objecten mogen worden gebouwd dan wel toegelaten. De werkzaamheden van de afdeling betreffen de beleidsaspecten die met bovenstaande samenvatting van het terrein zijn aangegeven voor zover het gaat om de voorbereiding van regelgeving, handreikingen voor de uitvoering, en het bevorderen dan wel ondersteunen van het ontwikkelen van modellen, toetsingsmethoden, pakketten van bronmaatregelen, veelal in onderlinge samenhang en in afstemming met betrokken departementen, provincies en gemeenten, milieu-inspectie, en het

bedrijfsleven. Voor een aantal terreinen (zoals transportrisico's, Seveso bedrijven) is er een gedeelde dan wel overlappende beleidsverantwoordelijkheid met andere departementen (BZK, SZW,V&W). Een voorbeeld waarbij die integratie van beleidsverantwoordelijkheid een belangrijke rol speelt is het Besluit Risico´s Zware ongevallen, waarvoor VROM, i.c. de afdeling LEV, coördinerend optreedt maar dat een besluit is dat gebaseerd is op wetten van de drie meest betrokken ministeries.

De afdeling neemt voor VROM verder deel aan de interdepartementale Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen de CPR (zie 3.3.1).

Naast de activiteiten die op gevaarlijke stoffen betrekking hebben, gaat het sinds 1 september 2000 ook om alle aspecten die samenhangen met de milieueisen voor luchthavens en de instrumenten voor het weergeven van de milieubelasting door luchthavens en voor het toetsen aan de milieueisen.

Een deel van de activiteiten van de afdeling heeft betrekking op de omzetting en implementatie van Europese regelgeving in Nederlandse wet- en regelgeving.

VROM-inspecties

Het bestaan en de taakstelling van de VROM-inspecties is gedefinieerd in de Woningwet (Inspectie Volkshuisvesting - IVH), de Wet op de ruimtelijke ordening (Inspectie Ruimtelijke Ordening - IRO) respectievelijk de gezondheidswet (Inspectie Milieuhygiëne - IMH). In die wetten is een van de taken het toezicht op de uitvoering van beleid en regelgeving door andere overheden. Dit noemt men het tweedelijnstoezicht.[1]

De praktijk van het tweedelijnstoezicht door de VROM-inspecties is het:
- doorlichten van gemeenten inzake hun uitvoering op een van de VROM-werkterreinen of op het gehele VROM-terrein;
- doorlichten van branches inzake hun milieusituatie,
- in specifieke gevallen op grond van klachten of incidenten zelf onderzoek doen of gemeenten verzoeken handhavend op te treden.

Wanneer de Inspecties situaties constateren waarbij burgers of bedrijven wetten of regels niet naleven dan brengen de Inspecties in het kader van het tweedelijnstoezicht de feiten ter kennis van het primair bevoegd gezag. Zo nodig kunnen zij een formeel verzoek tot handelen indienen bij het primair bevoegd gezag en, bij weigering daaraan te voldoen, een bezwaar en beroepsprocedure starten.

3.2.2 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De minister van BZK heeft geen formele, directe verantwoordelijkheid voor de (veiligheid van) opslag en transport van vuurwerk.

---

[1] In het bestuursrecht en de bestuurspraktijk worden inmiddels onderscheiden:
- **Toezicht op de naleving** richt zich op burgers en bedrijven op wie de verboden en verplichtingen bij of krachtens de wet rechtstreeks van toepassing zijn: *eerstelijnstoezicht.*
- **Toezicht op de uitvoering** richt zich op de instanties die op grond van de wet plannen vaststellen, vergunningen afgeven, gelden besteden, overige bestuurs- en uitvoeringshandelingen verrichten en die toezien op de naleving: *tweedelijnstoezicht.*

De minister van BZK is wel verantwoordelijk voor een adequaat niveau van veiligheid in het kader van de openbare orde en veiligheid. Hiervan afgeleid is de systeemverantwoordelijkheid voor brandweerzorg en rampenbestrijding.
De beleidsverantwoordelijkheden van de minister zijn niet gewijzigd sinds 1991.

Vanuit die verantwoordelijkheid is het ministerie ook betrokken bij wetgevingstrajecten op het gebied van (o.a.) gevaarlijke stoffen. In dat kader past ook vuurwerk.
De rol van BZK op het beleidsterrein gevaarlijke stoffen is niet zozeer het initiëren van nieuwe regelgeving, maar meer het bewaken dat in regels van andere departementen voldoende aandacht wordt besteed aan OOV-aspecten (Openbare Orde en Veiligheid) hulpverlening en rampenbestrijding.

Overigens was in de periode rond 1991 het beleid van BZK vooral gericht op het proces van de reorganisatie van de rampenbestrijding en minder op de inhoudelijke veiligheidsvraagstukken. Na de introductie van de Integrale Veiligheidsrapportage in 1993 is er steeds meer aandacht voor deze vraagstukken gekomen. BZK is toen ook meer betrokken geraakt bij milieuregelgeving, o.a. op het gebied van externe veiligheid (implementatie Seveso-richtlijn).

BZK neemt verder deel aan de interdepartementale Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen, de CPR (zie 3.3.1).

Inspectie voor het brandweerwezen

De taakstelling van de voormalige inspectie voor het brandweerwezen, ten tijde van de vuurwerkexplosie te Culemborg, is aangegeven in de Brandweerwet. Naast een adviestaak richting de minister van Binnenlandse Zaken heeft de inspectie voorts tot taak, ten behoeve van de minister, het doen van onderzoek naar het verloop van een brand, ongeval of ramp.
Bij wijziging van de Brandweerwet in 1995 is de onderzoekstaak niet gewijzigd, doch is er een toetsende rol bijgekomen naar de wijze waarop bestuursorganen en andere openbare lichamen hun taken uitvoeren met betrekking tot het voorkomen van, het voorbereiden op en het bestrijden van een brand, ongeval of ramp.

3.2.3 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Eén van de taken van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden. Speciaal het gebied arbeidsomstandigheden, veiligheid, gezondheid en welzijn voor werknemers, was bij de afhandeling van de explosie van de vuurwerkfabriek te Culemborg belangrijk.

De situatie in de negentiger jaren.
Het toenmalige Directoraat generaal van de Arbeid (DGA), waar de verantwoordelijkheid voor het arbeidsomstandighedenbeleid was neergelegd, was in het begin van de negentiger jaren verdeeld in een aantal beleidsterreinen. Deze terreinen waren algemeen beleid, gezondheidsbeleid, sociaal arbeidsbeleid en veiligheidsbeleid. Het veiligheidsbeleid dat vorm werd gegeven binnen de Directie Veiligheid was weer verdeeld in verschillende vakgebieden waaronder mechanische veiligheid, elektrotechnische veiligheid, chemische veiligheid etc.
De opslag van en het werken met vuurwerk waar duidelijk brand- en explosiegevaar aan de orde is behoorde primair tot het terrein van de afdeling chemische veiligheid. Deze afdeling verzorgde dan ook de ontwikkeling van regelgeving en het opstellen van voorschriften bij-

voorbeeld in de vorm van Publicatiebladen. SZW neemt verder deel aan de interdepartementale Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen, de CPR (zie 3.3.1).

Arbeidsinspectie in de negentiger jaren
De toenmalige Arbeidsinspectie was een onderdeel van het DGA. In 1994 is binnen het departement een functionele scheiding aangebracht tussen beleid, handhaving en uitvoering. De Arbeidsinspectie kreeg een zelfstandiger positie. In verband met de opkomst van Arbodiensten, die een wettelijk vastgelegde rol als arbo-adviseur van de werkgever kregen, kon de Arbeidsinspectie zich op de kerntaken handhaving, monitoring en (functioneel gescheiden daarvan) een aantal uitvoerende taken richten. Tevens is de voormalige Arbeidsinspectie in 1994 gefuseerd met een drietal andere uitvoerende diensten binnen het ministerie van SZW, waardoor de taken van de huidige Arbeidsinspectie niet meer alleen op het gebied van Arbeidsomstandigheden liggen, maar o.a. uitgebreid zijn met handhavende, monitorende en uitvoerende taken op het gebied van arbeidsverhoudingen (waaronder de algemeen verbindende verklaring van CAO's) en arbeidsmarkt (illegale tewerkstelling). Ook is in die periode het projectmatig inspecteren bij de Arbeidsinspectie ingevoerd.
Het kerndepartement heeft rond diezelfde periode het uitgeven van publicatiebladen ("P-bladen") van de Arbeidsinspectie stopgezet, teneinde die door de markt te laten overnemen, hetgeen geresulteerd heeft in een beperktere, maar geactualiseerde set "AI-bladen" met een voorlichtend karakter.
Bij deze operatie is het voorschriftstellende deel van de voormalige P-bladen overgezet naar een in de staatscourant gepubliceerd stelsel van beleidsregels.

De situatie in 2000
Ter uitvoering van het totale beleidsterrein telt SZW een aantal directies en enkele coördinerende organisatieonderdelen. Een van de beleidsdirecties is de directie Arbeidsomstandigheden. Deze directie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van het arbeidsomstandighedenbeleid. Doel van dit beleid is het bevorderen van veiligheid en gezondheid op het werk, het voorkomen van arbeidsongeschiktheid en het bevorderen van (vroegtijdige) reïntegratie van werknemers.
Het uitgangspunt van het arbeidsomstandighedenbeleid is sedert de invoering van de Arbeidsomstandighedenwet in 1980 dat werkgevers en werknemers zelf verantwoordelijk zijn voor het werken onder veilige en gezonde omstandigheden. SZW schept randvoorwaarden en bepaalt het kader waarbinnen bedrijven zelf maatregelen nemen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Een belangrijk onderdeel betreft de ondersteuning door een gecertificeerde arbodienst. Werkgevers zijn onder meer verplicht een arbodienst in te schakelen voor het verzuimbeleid in het bedrijf en de beoordeling van de risico-inventarisatie en -evaluatie. Een gezonde en veilige werkplek draagt er toe bij dat mensen niet door het werk ziek of arbeidsongeschikt worden. Goede arbeidsomstandigheden maken het ook mogelijk om mensen met een arbeidshandicap te laten terugkeren in het arbeidsproces. De Arbeidsinspectie van het ministerie van SZW handhaaft de wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden.

Arbeidsinspectie in 2000
Er zijn twee toezichthoudende directies binnen SZW, waarvan de Arbeidsinspectie belast is met het eerste-lijns-toezicht. Zij ziet toe op de naleving van wetten en regels op het terrein van de arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en arbeidsmarkt. De Arbeidsinspectie adviseert beleidsdirecties over de vraag of regelingen in de praktijk (zullen) werken en of de naleving ervan te controleren is. Daarnaast informeert de Arbeidsinspectie burgers en bedrijven

over allerlei wetten en regelingen. Ook voert zij een aantal wettelijke taken uit zoals het verlenen van vergunningen en het algemeen verbindend verklaren van bepalingen uit CAO's.
De medewerkers van de Arbeidsinspectie zijn tevens de "ogen en oren" van het ministerie. Zij behoren terug te koppelen naar de beleidsdirecties en departementsleiding en zij signaleren ontwikkelingen op basis waarvan het beleid zo nodig kan worden bijgesteld.

3.2.4 Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Bij het ministerie van VenW is de afdeling Lading en Risicobeleid van het Directoraat Generaal Goederenvervoer (DGG) verantwoordelijk voor het beleid van het vervoer van gevaarlijke stoffen. Momenteel kent de afdeling daarbij twee te onderscheiden invalshoeken: de regelgeving voor dergelijk vervoer en het risicobeleid. De regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen komt tot stand in internationaal overleg en de afdeling verzorgt daarvoor de Nederlandse vertegenwoordiging/inbreng. Daarnaast is er sprake van nationale regelingen zoals het routeren van het transport van gevaarlijke stoffen en de specifieke regeling die gehanteerd wordt bij vervoer van chloor.
Het risicobeleid voor het vervoer van gevaarlijke stoffen wordt inmiddels in navolging van en in samenwerking met het beleid van het ministerie van VROM ontwikkeld.

Het werk van de afdeling wordt ten tijde van het ongeval te Culemborg in hoge mate bepaald door het inhoud geven aan vervoersregelgeving. Het vervoer vindt voor een belangrijk deel internationaal plaats. Het is dan ook van veel belang dat de regelgeving internationaal wordt afgestemd. In VN verband vindt die afstemming plaats waarna vervolgens specifieke regelgeving per vervoersmodaliteit wordt vastgesteld.

Vuurwerk is één van categorieën gevaarlijke stoffen waarvoor vervoersregels worden opgesteld. Belangrijk daarbij is de onderverdeling in subklassen afhankelijk van gevaarseigenschappen. Vuurwerk behoort tot de groep ontplofbare stoffen. Regelgeving voor deze groep stoffen heeft een hoog specialistisch karakter. Om die reden wordt door VenW TNO ingehuurd om enerzijds specialisme op te bouwen en anderzijds de delegatie in internationaal overleg te versterken.
VenW is vanuit de oude WGS nog verantwoordelijk voor het bezigen van vuurwerk. Dit dossier wordt overgedragen aan VROM want het komt vanwege het intrekken van deze WGS en het inwerking treden van de WVGS te vallen onder de WMS.
Het bezigen van vuurwerk betreft het klaar maken van vuurwerk op de afsteekplaats en het afsteken daarvan. In dit licht wordt vooral invulling gegeven aan de vereiste vakbekwaamheid van de vuurwerkbranche.

Zoals eerder opgemerkt, is er de laatste jaren binnen VenW in toenemende mate aandacht voor het risicobeleid. Kenmerkend verschil met de taak van de regelgeving is daarbij het integrale karakter: los van intrinsieke veiligheid gaat het bij het vervoer van gevaarlijke stoffen om de verkeersveiligheid, de plaats van het vervoer ten opzichte van kwetsbare bestemmingen en de mogelijkheden van rampenbestrijding. Ook kan men regelgeving zien als typisch bronbeleid waarbij volgens het ALARA principe het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veilig mogelijk plaatsvindt terwijl het risicobeleid zich richt op de kans op een ernstig ongeval en de mogelijke gevolgen daarvan wat met zich meebrengt dat ondanks de vereiste basisveiligheid van vervoer er maatregelen in de zin van verkeersveiligheid, veiligheidszones en rampenbestrijding nodig kunnen zijn daar waar er sprake is van veel vervoer, en kwetsbare bestemmingen in de omgeving van dat vervoer. Het risicobeleid wordt gelet op deze invalshoeken, ge-

deeld met VROM en BZK.

De afdeling neemt voor VenW verder deel aan de interdepartementale Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen, de CPR (zie 3.3.1).

Rijksverkeersinspectie
Naast beleidsverantwoordelijkheid heeft VenW een aantal inspectie- en uitvoeringstaken ten aanzien van vuurwerk. Het gaat hier in hoofdzaak om het toezicht op de naleving van de regels ten aanzien van het transport van vuurwerk en het afgeven van vergunningen voor het bezigen en het afleveren van professioneel vuurwerk. Daarnaast verleent de RVI beschikkingen (individuele ontheffingen) voor het vervoer van onder andere voorgemonteerd vuurwerk. Ten tijde van het ongeval te Culemborg was de betreffende beleidsafdeling verantwoordelijk voor de afgifte van voornoemde vergunningen en had het Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KCGS) de toezichthoudende en opsporende taak op het vuurwerk. Tot kort voor het ongeval te Culemborg kreeg vuurwerk relatief veel aandacht van het KCGS.
In 1991 werd het wettelijk toezicht op het laden en lossen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, door het Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KCGS) vervangen door het toezicht door een terzake deskundige uit het bedrijfsleven. De aandacht van de inspecties van vuurwerk werd omstreeks die tijd minder prioritair. In 1992 wordt het KCGS en de RVI samengevoegd tot de RVI, met als gevolg dat taken van beide organisaties ineen werden geschoven. De keuze wordt gemaakt, dat alle inspecteurs (oud-medewerkers van het KCGS en medewerkers van de RVI) voortaan controles moesten gaan uitvoeren op het gehele terrein waarvoor de RVI verantwoordelijk is. In 1995 wordt de RVI ingrijpend gereorganiseerd, mede om meer concentratie op bepaalde aandachtsgebieden te realiseren. De vier districten van de RVI worden opgeheven en daarvoor in de plaats komt een indeling per aandachtsgebied, zoals havens, binnenvaart, spoor, goederenvervoer over de weg, personenvervoer etc. Controles op vuurwerk worden sindsdien het meest verricht door de afdelingen Havens, Binnenvaart en Spoor (HBS) en Goederenvervoer over de weg (GVW). Bij de vaststelling van het nieuwe Vuurwerkbesluit zal de uitvoerende taak van de RVI op het gebied van de vergunningverlening voor het professioneel vuurwerk verdwijnen.

3.2.5 Ministerie van Justitie en Openbaar Ministerie

Het ministerie van Justitie is betrokken bij de kwaliteit van wetgeving vooral op het punt van de strafrechtelijke handhaving. Verder is het Openbaar Ministerie, dat onder het ministerie van Justitie ressorteert maar in uitvoerende zin vrij onafhankelijk hiervan functioneert, belast met de vervolging van strafbare feiten. Met betrekking tot het ongeval te Culemborg is van belang dat de handhaving van het Vuurwerkbesluit en de opsporing van strafbare feiten een zaak is van de bijzondere opsporingsdiensten (BOD) van de betreffende vakdepartementen. Het OM gaat op basis van een proces-verbaal van een of meerdere inspecties van vakdepartementen al dan niet over tot vervolging.
Na het ongeval te Culemborg voert het Openbaar Ministerie in dat kader een strafrechtelijk onderzoek uit, waarbij TNO/PML als deskundige instantie wordt ingeschakeld. Dergelijk onderzoek, dat gericht is op waarheidsvinding, heeft lopende het onderzoek een vertrouwelijk karakter.
Alhoewel onderzoek dat in opdracht van het OM plaatsvindt, strafrechtelijk geïndiceerd is, worden de resultaten van dergelijk onderzoek in toenemende mate door het OM beschikbaar gesteld om te komen tot preventieve maatregelen. In het geval van Culemborg is het deskundigenrapport van TNO/PML om die reden beschikbaar gesteld, in ieder geval aan het ministe-

rie van BZK. Verder zijn de betrokken ministeries van SZW en Defensie tijdens dit onderzoek hierover geïnformeerd.

3.2.6 Ministerie van Defensie

Binnen het ministerie van Defensie opereerde het MILAN/bureau adviseur milieuvergunningen als adviseur voor het bevoegd gezag dat aan een bedrijf dat vuurwerk opslaat een milieuvergunning moet verlenen. In die procedure wordt middels de ontwerpbeschikking advies gevraagd. Deze adviezen zijn gedetailleerd, het gaat bijvoorbeeld om inrichtingseisen, onderlinge veiligheidsafstanden en opslaghoeveelheden afhankelijk van de classificatie van het vuurwerk. Het ministerie van defensie heeft gelet op de betrokkenheid met explosieven deskundigheid over de wijze waarop met dergelijke stoffen moet worden gehandeld. Die deskundigheid wordt mede gevoed door de opdrachten die het ministerie aan TNO/PML geeft. Het ministerie van Defensie kent ook een eigen lijn voor het beleid t.a.v. aan te houden veiligheidsafstanden. Het betreft dan inrichtingen waar explosieven worden opgeslagen en meer concreet om afstanden gebaseerd op een maximaal schadelijke effect i.p.v. de doorgaans bij het ministerie van VROM gehanteerde risicobenadering en om een regeling waarbij zones worden aangehouden waarin de meeste bestemmingen niet zijn toegestaan.

3.3 Overige betrokken organisaties

3.3.1 Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen

Bij Koninklijk Besluit van 13 juli 1964 is de CPR opgericht door de ministers van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van Binnenlandse Zaken. Op 5 juni 1981 is deze beschikking herzien en besloten dat de CPR rapporteert aan de ministers van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Milieuhygiëne, Binnenlandse Zaken en aan de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Het reglement van de Commissie regelt de werkwijze. Als eerste taak staat de uitwisseling en afstemming van activiteiten gericht op voorkomen van dubbel werk en knelpunten" . Voor concrete onderwerpen zal de CPR zich richten op het tot stand brengen en waar nodig periodiek herzien van technische en technisch organisatorische richtlijnen. De CPR kan op verzoek van of in overleg met de betrokken Ministers respectievelijk Directeuren-Generaal adviezen voorbereiden en uitbrengen. Belangrijk is ook dat "bij het opstellen van de richtlijnen veelal deskundigen uit het betrokken bedrijfsleven geraadpleegd" worden. Over de financiële middelen merkt het Reglement op dat de CPR geen eigen budget heeft. Algemene kosten zoals secretariaatskosten en kosten verbonden aan publicaties komen ten laste van het Ministerie van Sociale en Werkgelegenheid. Kosten voor specifieke activiteiten worden op ad hoc basis gedragen door de meest betrokken ministeries.
De aanleiding voor de instelling van de Commissie waren enkele grote ongevallen die hadden plaatsgevonden. In de tachtiger en negentiger jaren werkten het ministerie van VROM, VenW, BZK en SZW in de commissie samen. Het ministerie van SZW voorzag en voorziet de CPR van een voorzitter en van een secretaris.

De CPR vervult zijn taak vooral door het uitbrengen van adviezen voor bepaalde groepen van bedrijven of bepaalde gevaarlijke stoffen, bijvoorbeeld voor de opslag van organische peroxiden en ammoniak. Deze adviezen of richtlijnen krijgen via de milieuvergunningen niet zelden een wettelijke status. Voor zover het adviezen zijn die gaan over arbeidsveiligheid worden deze door de arbeidsinspectie vaak overgenomen. De richtlijnen zijn richtinggevend voor allerlei partijen die maatregelen willen treffen gericht op arbeidsomstandigheden, preventie en

bestrijding van ongevallen en milieubescherming. De richtlijnen vinden vervolgens hun weg in vergunningen en beleid.

Een andere activiteit die de CPR vervult zijn de publicaties over de wijze waarop een risicoanalyse kan worden uitgevoerd, zoals de rapporten die methoden aanreiken voor effectberekeningen, kansberekeningen en schadebepaling. Het zijn deze publicaties die van belang zijn voor het standaardiseren en vormgeven van het risicobeleid.

De werkwijze van de CPR is vastgelegd in een reglement. Richtlijnen worden voorbereid door subcommissies, waarin op grond van deskundigheid wordt deelgenomen door medewerkers van de vier betrokken departementen, lagere overheden (bijv. provincies en gemeenten) uitvoerende diensten (bijv. Rijksdienst voor het Wegverkeer, Rijkswaterstaat, Stoomwezen en Gemeentebrandweer), deskundige instellingen (bijv. KIWA, KEMA en TNO) en bedrijfsleven (bijv. overkoepelende organisaties en individuele bedrijven). Deze experts beschrijven de "Best Practice" en de "Stand van de Techniek" wat betreft bouw en veilig gebruik van diverse soorten industriële installaties.
De deelname van veel experts geschiedt op vrijwillige basis en zonder vergoeding.

De betrokken ministeries zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de producten die de CPR uitbrengt.

Concept richtlijnen, die het belangrijkste product van subcommissies vormen, worden in een interne kritiekronde gebracht en vervolgens als concept gepubliceerd voor een openbare kritiekronde. Na verwerking van de kritiek en na instemming van de (beleids)afdelingen van de vier ministeries wordt de richtlijn in definitieve vorm uitgebracht.

3.3.2 TNO

Bij TNO is er een dienstonderdeel dat expert is op het gebied van explosieven (TNO, Prins Maurits Laboratorium). Voor Nederland is TNO in hoge mate dé autoriteit op het kennisgebied explosieven. Het werk dat TNO op dit gebied uitvoert, wordt dan ook uitgevoerd voor Defensie, voor andere ministeries en voor het bedrijfsleven. Dat werk betreft in grote lijnen

- Beleid ondersteunend onderzoek (voor de internationale regelgeving van het vervoer (classificatie en verpakken van explosieven en voor het gebruik van explosieven voor militaire doeleinden),
- Testen (gedrag van explosieven gelet op aard van de betreffende stof en/of gelet op verpakking van de stof. Enerzijds om te komen tot bijvoorbeeld een gevaarsclassificatie, anderzijds om de classificatie van explosieven te controleren).
- Het ontwikkelen van rekenmodellen (het verkrijgen van inzicht in de effecten van explosieven).
- Advisering over uiteenlopende vragen op dit terrein, bijvoorbeeld vragen t.a.v. adequate maatregelen, zowel op technisch gebied als op het gebied van veiligheidsafstanden.
- Onderzoek in het geval van een ongeval m.b.t. de toedracht etc. Zoals het rapport dat TNO in opdracht van het OM over het ongeval van Culemborg heeft opgesteld.
- TNO neemt deel aan de Nederlandse delegatie in het internationale overleg voor vervoersregelgeving (VN). Voor die vervoersregelgeving in Nederland is TNO sinds 1990 ook aangewezen door de minister van VenW als bevoegde autoriteit voor de beoordeling van de classificatie van explosieven.
- In zijn algemeenheid investeert TNO in het verder uitbouwen van kennis op het gebied

van explosieven en andere instabiele stoffen.

3.4 Vergunningverlening en toezicht vuurwerkopslag

Voor het opslaan van hoeveelheden vuurwerk groter dan 1000 kg in een inrichting geldt een vergunningplicht op grond van de Wet milieubeheer. Het College van burgemeester en wethouders is aangewezen als vergunningverlenend bestuursorgaan voor een dergelijke opslaginrichting. Op grond van de Wet milieubeheer is het College van burgemeester en wethouders tevens aangewezen als bevoegd bestuursorgaan voor het nemen van bestuursrechtelijke maatregelen naar aanleiding van overtreding van aan de vergunning verbonden voorschriften voor een vuurwerkopslag. Ten behoeve van deze handhavingstaak wijst het College van burgemeester en wethouders bij besluit ambtenaren aan, die zijn belast met toezicht op de naleving van de vergunningvoorschriften.

Ten behoeve van haar vergunningverlenende taak wordt door het College van burgemeester en wethouders, bij het opstellen van de ontwerpvergunning, advies ingewonnen bij de wettelijke adviseurs, zijnde de regionaal Inspecteur Milieuhygiëne en -specifiek ten aanzien van de gevolgen voor de externe veiligheid- de Directeur Materieel Koninklijke Landmacht.

Naast de gemeentelijke toezichthouders zijn tevens met toezicht belast de ambtenaren die zijn aangewezen bij het ministerieel (VROM)besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren. Ambtenaren niet ressorterend onder het ministerie VROM zijn daarin aangewezen in overeenstemming met de minister van het betreffende departement.
Ten aanzien van het toezicht op de Wet milieubeheer zijn derhalve, naast de gemeente, de volgende rijksambtenaren te noemen:

- Ambtenaren werkzaam bij de Regionale Inspectie Milieuhygiëne en ambtenaren van de Dienst Recherchezaken VROM zijn belast met het toezicht op de naleving van regels gesteld bij of krachtens de Wet milieubeheer en overige in de Wet milieubeheer genoemde wetten.
- De ambtenaren van de Rijksverkeerinspectie,voorzover in samenhang uitgeoefend met betrekking tot het toezicht op vervoersbepalingen en ambtenaren van het bureau Adviseur Milieuvergunningen van de directie Materieel Koninklijke Landmacht zijn specifiek belast met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Wet milieubeheer bepaalde ten aanzien van inrichtingen voor de opslag van vuurwerk.

4. FEITENRELAAS

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 zijn de departementen en overige instanties beschreven die een rol, taak en verantwoordelijkheid hadden bij het effectueren van de aanbevelingen zoals die in paragraaf 2.5 zijn weergegeven. Om het feitenrelaas op een overzichtelijke wijze te presenteren, zijn deze opgezet en uitgevoerd volgens onderzoekslijnen:
De onderzoekslijnen zijn(hoofdzakelijk per departement) uitgewerkt:

- ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
- ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM)
- ministerie van Verkeer en Waterstaat (VenW)
- ministerie van Justitie.
- Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR)

Per onderzoekslijn is een feitenrelaas uitgewerkt die steeds vooraf wordt gegaan door een samenvatting. De gevolgde procesgang wordt in paragraaf 4.2 schematisch weergegeven.

4.2 Procesgang follow-up Culemborg

Onderzoekslijnen:

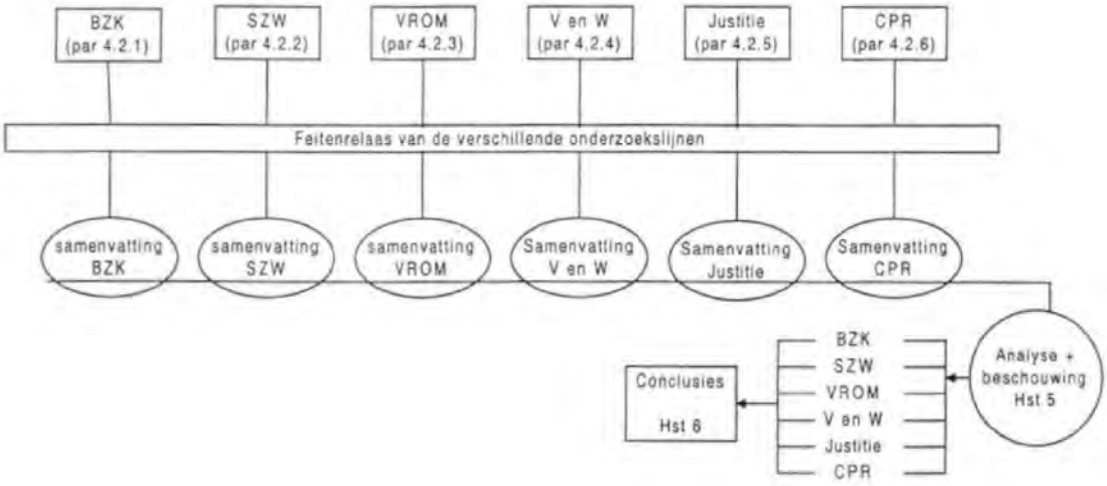

4.2.1 Onderzoekslijn BZK en IBR

4.2.1.1 Samenvatting

Het ministerie van BZK heeft, gelet op de datum van interne notities, reeds in een vroeg stadium over de meeste resultaten van het toen nog vertrouwelijke TNO onderzoek dat in opdracht van het Openbaar Ministerie werd uitgevoerd, beschikt. In ieder geval leidde dat enkele

maanden na het ongeval tot een notitie aan de CPR waar aandacht wordt gevraagd voor twee punten: veiligheidsafstanden rond een vuurwerkinrichting en veiligheidseisen aan constructies binnen de inrichting alsmede de suggestie de CPR richtlijn te herzien. Binnen de CPR is dat laatste vertaald als orientatie op het onderwerp vuurwerkinrichtingen. (Het punt van verstrekken van relevante informatie blijft enkele jaren als VROM actie staan). De notitie van BZK aan de CPR gaat slechts globaal in op enkele punten die aan het licht komen tijdens het onderzoek van ondermeer TNO, dit gelet op het toen nog vertrouwelijk karakter van het onderzoek. Als uiteindelijk de opdrachtgever (OM) deze vertrouwelijkheid opheft, wordt er door BZK richting CPR geen aanvullende informatie (de volledige set conclusies en aanbevelingen uit de rapporten) verstuurd.

4.2.2.2 Feitenrelaas

De plaatsvervangend districtsinspecteur van de Inspectie voor het Brandweerwezen District III schrijft op 22 februari 1991 aan de Hoofdinspecteur Brandweerzorg een vertrouwelijke notitie over de 'Vuurwerkfabriek Culemborg Tussenrapportage' (Stuknr. 6).

In de notitie wordt aangegeven dat er zich op 14-02-91 bij het betreffende bedrijf een massadetonatie heeft voorgedaan met een equivalent van ongeveer 1000 kg TNT.
In het rapport wordt de volgende veronderstelling verder uitgewerkt:

'Uit informatie van deskundigen van TNO, Arbeidsinspectie enz. blijkt het mogelijk te zijn dat een kleine hoeveelheid detoneerbaar materiaal (1 tot 5 kg) uit de klasse 1.1, zoals zwart buskruit, een massadetonatie kan veroorzaken van opgeslagen 1.3 materiaal (grootvuurwerk)'.

In het rapport wordt aan die veronderstelling de volgende voorlopige conclusie gekoppeld:

'Als bovenstaande veronderstelling waar is dan zal de benadering van de hinderwetregeling, laatstelijk gewijzigd in 1983, nader moeten worden bezien. Een beleidslijn analoog aan die van de LPG-integraalstudie t.w. voorwaarden ter voorkoming zijn dan niet alleen voldoende. Aandacht voor de afstand van de bebouwing tot het object zal tevens in ogenschouw moeten worden genomen'.

Verder wordt ten aanzien van dit onderwerp in het rapport het volgende voorlopig advies gegeven.

'Diepteonderzoek door TNO naar de effecten van combinaties van 1.1 en 1.3 klasse materiaal lijkt gewenst'.

Tenslotte wordt in het rapport de volgende opmerking gemaakt;
'Tijdens het onderzoek is aan het licht gekomen dat er in Nederland meerdere vuurwerkbedrijfjes zijn die op vergelijkbare wijze explosief materiaal verwerken tot zgn. groot siervuurwerk. Ook in deze bedrijven kan voor zover de informatie nu strekt zowel 1.1 als 1.3 materiaal worden aangetroffen'. 'Het verdient naar mijn mening derhalve aanbeveling op zeer korte termijn een inventarisatie te maken van deze bedrijven in Nederland en daarbij het productieproces nader te beschouwen'.
Afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie heeft voor zover bekend deze gegevens en legt ook regelmatig controlebezoeken af'.

De districtsinspecteur voor het Brandweerwezen te Arnhem biedt met een begeleidende brief (kenmerk 0068 U/91) op 19 maart 1991 het rapport aan aan de Hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen te Den Haag (Stuknr. 7).

Het betreft het rapport van een onderzoek dat door de Districtsinspecteur is opgesteld naar aanleiding van een verzoek van de Hoofdinspecteur om hem te rapporteren over de oorzaak en de gevolgen van de explosie in de fabriek M.S. Vuurwerk b.v. te Culemborg. Hierbij diende speciaal aandacht te worden gegeven aan de bestrijding, de regionale samenwerking, leiding en coördinatie, preventie en preparatie.
In het rapport zijn onder andere de volgende (samengevatte) conclusies opgenomen:

1. *Het doel van het door de Officier van Justitie gelaste onderzoek is gericht op de toepassing van de hinderwetvergunning en op het doen van aanbevelingen om in de toekomst een dergelijk ongeval te voorkomen. Daarmee geeft de Officier van Justitie het onderzoek een dimensie die het justitiële aspect overtreft. Niet is duidelijk of de Officier van Justitie deze bedoeling heeft gehad. Niet alleen om deze reden is deelname van de Arbeidsinspectie en de brandweer aan het onderzoek van belang. Ieder vanuit zijn eigen invalshoek kan de resultaten van het onderzoek gebruiken om het huidige beleid terzake van de verwerking, opslag en gebruik van vuurwerk te toetsen. Door de politie werd deze doelstelling niet geheel begrepen.*
2. *In een straal van 150 meter rondom de vuurwerkfabriek is ten gevolge van de explosie zeer zware bouwkundige schade ontstaan. Waarschijnlijk door reflectie van de drukgolf tegen het laag hangende wolkendek is het verklaarbaar dat relatief zware schades op 3000 tot 5000 meter vanaf het explosiepunt zijn waargenomen en relatief lichte schades op afstanden van 1000 tot 3000 meter. Opmerkelijk zijn de meldingen van schade op plus minus 50 km afstand van de vuurwerkfabriek.*
3. *De bestuurlijk geuite twijfel over het op de juiste wijze verwerken van de meldingen door het personeel van de 06-11 centrale moet als ongegrond worden beschouwd. De ruime alarmering van de bevolking, de technische en organisatorische consequenties van grensgebieden en de voorgeschreven procedure voor de afhandeling van meldingen door het personeel van de 06-11 centrale, maken een nauwkeurige alarmering in deze situatie nauwelijks mogelijk.*
4. *Voor zover is na te gaan voldeed de vuurwerkfabriek aan alle voorgeschreven technische en bouwkundige vergunningvoorwaarden.*
5. *Het rampenplan wordt niet gezien als een plan dat in geval van grootschalige incidenten geheel of op onderdelen zijn bruikbaarheid kan bewijzen.*[2]
6. *Gelet op het niveau van preventie en uitgaande van het verloop van de explosie lijkt de conclusie gewettigd dat geen enkele bouwkundige voorziening, noch een aarden wal in staat is de gevolgen van een explosie als deze tot het bedrijfsterrein te beperken. Met name de reflectie van een drukgolf tegen een laaghangend wolkendek (in Drenthe door het seismologische instituut aldaar geregistreerd) geeft onvoorspelbare schadebeelden.*
7. *Geconstateerd kan worden dat het door de regionale brandweer in 1985 gestarte project 'model gemeentelijke rampenplannen', en het daarop volgende cyclus van oefeningen van beleidsstaven, diensthoofden en operationeel leider vruchten heeft afgeworpen. Zowel het optreden van de leidinggevenden in het veld als in het beleidsteam heeft een positieve uitwerking gehad op de verrichtingen van de eenheden.*

Het rapport bevat onder meer de volgende aanbevelingen;

[2] Uit het rapport wordt niet duidelijk op basis waarvan deze conclusie wordt getrokken.

- *De effecten van de explosie van de vuurwerkfabriek hebben grote indruk nagelaten bij een ieder die er op enigerlei wijze mee te maken heeft gehad. De opwinding onder omwonenden, die in het verleden ernstig verzet hebben geboden tegen de fabriek, is groot. Voor de deskundigen blijft de explosie en de enorme effecten moeilijk te verklaren. Feit blijft dat de explosie zeer ingrijpende gevolgen heeft gehad en nog geeft. Afgevraagd kan worden of vuurwerkbedrijven, die een zo groot effect kunnen hebben op de gemeenschap, nog wel te handhaven zijn op relatief korte afstand van deze gemeenschap. Het verdient dan ook aanbeveling het beleid ter zake van de verwerking en opslag van vuurwerk te herzien. Een beleid analoog aan dat van de tot vloeistof verdichte gassen lijkt noodzakelijk (LPG-integraalstudie).*
- *Tevens verdient het aanbeveling om in samenwerking met het Directoraat Generaal van de Arbeid de vuurwerkfabrieken in Nederland aan een beschouwing te onderwerpen. Met nadruk zal moeten worden gekeken naar de manier van opslag van vuurwerk en zwart buskruit en naar de feitelijke chemische samenstelling.*

Het hoofd van de afdeling Preparatie en Repressie (P en R) schrijft op 12 april 1991 een notitie (kenmerk EB91/1/762) via de chef Preventie Preparatie en Repressie, aan de Directeur Brandweer over het onderzoek naar de vuurwerkexplosie te Culemborg (Stuknr. 8).

De notitie gaat over het rapport 'Explosie M.S. Vuurwerk b.v. te Culemborg' en licht een aantal zaken uit het betreffende rapport. Onder punt 2 wordt in de notitie aangegeven dat naar de mening van de opsteller van de notitie nog onvoldoende is aangetoond dat het pakket aan preventieve maatregelen tekortschiet en dat aanpassing hiervan noodzakelijk is. Een landelijk schouwen van dit soort inrichtingen wordt dan ook nog veel te vroeg geacht. Belangrijkste vraag blijft welke stoffen er precies opgeslagen waren en in welke hoeveelheden. De explosie kan technisch nog niet verklaard worden als conform de vergunningvoorwaarden werd gewerkt. Zolang die kennis ontbreekt kunnen de preventieve voorschriften niet zinvol worden geëvalueerd. Het eerst afwachten van de onderzoeksresultaten wordt verstandig geacht.
In de notitie worden suggesties gedaan voor verdere acties:

- *Als de resultaten van het onderzoek zijn geëvalueerd, ligt een reactie vanuit de CPR voor de hand. Enerzijds kan een aanscherpen van modelvoorschriften aan de orde zijn en anderzijds kan een soort saneringsprogramma voor bestaande bedrijven noodzakelijk zijn. Voorgesteld wordt om eerst de technische rapportage af te wachten.*
- *Na overleg met DI-III, in verband met de status 'vertrouwelijk' die het rapport heeft gekregen, is te overwegen dit rapport b.v. aan de NBF-commissie voor Repressie te sturen ter lering uit de operationele ervaringen.*

De districtsinspecteur voor het Brandweerwezen te Arnhem stuurt op 12 april 1991, in aanvulling op het rapport van 19 maart, een lijst van bedrijven die vergunning hebben voor het bezigen van zgn. "groot vuurwerk" en een lijst van bedrijven die gespecialiseerd zijn in zgn. "klein vuurwerk". (Stuknr. 9).

De chef van de afdeling PPR van de Directie Brandweer, schrijft een notitie d.d. 12 juni 1991, aan de voorzitter van de CPR-commissie met als onderwerk 'Herziening CPR' (Stuknr. 10).

In de notitie schrijft hij onder andere dat, alhoewel de oorzaak van het ongeval in de vuurwerkfabriek te Culemborg op dat moment nog niet te achterhalen viel en dat er nog onduide-

lijkheden waren over de juiste toedracht van het ongeval, hij de voorzitter van de CPR-commissie in overweging geeft om de richtlijn over de opslag van vuurwerk te laten herzien. In de notitie wordt verder letterlijk gesteld dat *'Voor het overleven in deze branche'* het noodzakelijk danwel gebruikelijk is dat geëxperimenteerd wordt. Probleem daarbij is het zodanig formuleren van voorwaarden dat veiligheid daarbij gewaarborgd is. In zijn notities stelt hij dat er zijn inziens met de risico's van de wijze van bedrijfsvoering in deze branche rekening gehouden moet worden door stringente eisen ten behoeve van de veiligheid intern en voor de omgeving te stellen (o.m. situering e.d.). Het lijkt hem daarom zinvol om in de herziening in ieder geval de volgende punten mee te nemen:

- *De situering van het bedrijf en zijn omgeving*
- *Bij het onderwerp uitgaan van een explosie beveiligde constructie. Te denken valt aan lichte dakconstructies of ventilatie naar boven.*

De notitie van 12 juni 1991 wordt met een brief van de chef van de afdeling PPR op 13 juni 1991 aangeboden aan het Secretariaat CPR, met het verzoek de onderwerpen voor de eerstkomende bijeenkomst van de CPR te agenderen. (Stuknr. 11).

De redactie van de brief luidt:
'Hierbij doe ik u bijgaand een notitie toekomen met enkele aanbevelingen voor door de CPR te ondernemen acties. Verzoeke deze onderwerpen voor de eerstvolgende bijeenkomst te agenderen.'

Op 8 augustus 1991 schrijft de Plv. Districtsinspecteur van de Inspectie voor het Brandweerwezen District III aan de Hoofdinspecteur een notitie, kenmerk 0260 4/91, betreffende de Vuurwerkfabriek Culemborg (Stuknr. 12).

In de notitie wordt verwezen naar zijn brief van 19 maart 1991, kenmerk 68U/91. Gesteld wordt dat in aansluiting op die brief het volgende wordt bericht:

'Naar aanleiding van mijn verzoek heeft de officier van justitie van het arrondissementsparket te Utrecht mij de rapporten toegestuurd van het Gerechtelijk Laboratorium en de Arbeidsinspectie 4e district en het verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO, die zijn opgemaakt naar aanleiding van de explosie van de vuurwerkfabriek in Culemborg.
Deze rapporten zend ik u hierbij.
Voorzover nu bekend is, is het onderzoek naar de mogelijke strafrechtelijke aspecten van de explosie door de officier van justitie beëindigd. Er is door de officier van justitie geen vervolging ingesteld en de resultaten van het onderzoek zijn door hem op hoofdlijnen bekend gemaakt. Dit betekent dat het vertrouwelijke karakter van de op 19 maart toegezonden rapportage 'Explosie M.S. Vuurwerk b.v. Culemborg' kan vervallen.'

Verder vermeldt de notitie:
Uit de drie onderzoeksrapporten die verkregen zijn van de officier van justitie komt het volgende beeld naar voren.

- *De onderzoeken hebben geen zodanige strijdigheid met de hinderwetwaarden aangetoond dat hieruit de aanleiding voor een explosie met een dergelijk effect te verklaren is.*
- *De opslagbunkers voor het vuurwerk waren zo uitgevoerd dat een calamiteit behorende bij gevarenklasse 1.3 niet kon overslaan naar naburige opslagbunkers. De aan te houden veiligheidsafstand waren gebaseerd op de inhoud van een bunker met een opslag uit gevaren-*

klasse 1.3 Uitgaande van het toegestane brutogewicht aan opgeslagen vuurwerk bedraagt dan de veiligheidsafstand 64 m.

- *Het geheel aan opslag heeft gereageerd als een opslag van materiaal uit de gevarenklasse 1.1. De veiligheidsafstand bedraagt dan 400 m.*
- *Op grond van de wijze van werken binnen de branche van vuurwerkbedrijven moet niet uitgesloten worden geacht dat vuurwerk dat oorspronkelijk behoorde tot de gevarenklasse 1.3, door handelingen binnen de vuurwerkbedrijven, gaat behoren tot de gevarenklasse 1.1.*
- *Het Prins Maurits Laboratorium (PML) en de Arbeidsinspectie komen ieder tot dezelfde slotsom als reeds in ons rapport is vermeld n.l. dat een nadere evaluatie van de bestaande veiligheidsafstanden en bijbehorende criteria noodzakelijk is. Het gerechtelijk laboratorium geeft deze aanbeveling niet, het heeft in deze ook geen taak.*

Verder vermeldt de notitie:
'Niet is gebleken dat in afwijking van de voorwaarden van de verleende Hinderwetvergunning is gewerkt. Technisch is de oorzaak van de explosie niet te verklaren. Omdat de technische oorzaak niet is te achterhalen valt ook geen regime van regelgeving te ontwerpen waardoor een verwaarloosbaar restrisico ontstaat. Dit betekent dat een gemeente bij het verlenen van een hinderwetvergunning voor een dergelijk vuurwerkbedrijf, uitgaand van de thans van toepassing zijnde regelgeving, voor het dilemma komt te staan om een vorm van bedrijfsuitoefening toe te staan die (ernstige) gevolgen voor de omgeving kan hebben.
Tevens kan de gemeente voor de vraag komen te staan of opnieuw een Hinderwetvergunning moet worden verleend aan het vuurwerkbedrijf indien het bedrijf de toenmalige aanvraag zonder wijzigingen opnieuw indient.'

'Gelet op de aanzienlijke inbreuk op de veiligheidsbeleving van de bevolking die door de explosie is veroorzaakt is het de vraag of het zwaartepunt van regelgeving nog langer gericht moet zijn op beïnvloeding van de kansfactor of dat meer nadruk moet worden gegeven aan de effectfactor.'

'Op grond van bovenstaande kom ik tot de conclusie dat regelgeving inzake vuurwerkbedrijven die gebaseerd is op transportklassificatie, gelet op de handelingen die met het vuurwerk worden uitgevoerd, effecten heeft die maatschappelijk onder zware druk staan.
Ik adviseer u dan ook de aanbevelingen die in het rapport zijn opgenomen in uitvoering te nemen.'

De hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen, voor deze de chef van de afdeling P&R, zendt op 20 augustus 1991 een brief aan de plv. Districtsinspecteur District III, te Arnhem, betreffende de vuurwerkfabriek te Culemborg (Stuknr. 13).

In de brief wordt medegedeeld dat 'mede op basis van uw eerste rapportage' is aan de voorzitter van de CPR-commissie een verzoek gericht om de CPR-richtlijn m.b.t. de opslag van vuurwerk aan te passen. Een van de zaken, zoals ook blijkt uit uw notitie van 8 augustus jl., die in ieder geval zou moeten worden meegenomen is de relatie tussen de opslag en haar omgeving'.

4.2.2 Onderzoekslijn ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

De instanties die bij deze onderzoekslijn zijn betrokken zijn:

- De Arbeidsinspectie district 4 (Nieuwegein)
- De beleidsafdeling van het ministerie van SZW, de directie Veiligheid, de afdeling Chemische Veiligheid.

4.2.2.1 Samenvatting SZW

Direct na de explosie te Culemborg werd onder leiding van een Officier van Justitie een onderzoek uitgevoerd naar de ramp. Het onderzoek waar de AI te Nieuwegein in participeerde, betrof de arbeidsomstandigheden van werknemers. Het was dus wat de AI betrof vooral gericht op het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van de explosie en op het vaststellen of overtredingen van relevante wetgeving (zoals Arbeidsomstandighedenwet) een rol hebben gespeeld bij oorzaak of oorzaken en gevolgen van de ramp
Het onderzoek werd nog in 1991 afgerond met een aantal rapportages. Ten aanzien van de arbeidsomstandigheden is een rapport van het PML van TNO en is het AI rapport van belang. Het districtshoofd van de AI te Nieuwegein (District 4) stuurt daarop een brief aan de Directeur Veiligheid van het DGA van het ministerie van SZW met het signaal dat er zich bij vuurwerkbedrijven risicovolle situaties kunnen voordoen. Tevens wordt gevraagd om richtlijnen en voorschriften.

In de rapportages van PML TNO en de AI wordt een aantal aanbevelingen gedaan. Een gedeelte van die aanbevelingen had zijdelings te maken met het beleidsterrein van de arbeidsomstandigheden bijvoorbeeld het uitvoeren van classificatietesten betreffende vuurwerk. Binnen SZW hebben deze aanbevelingen, waarvan niet meer traceerbaar is dat ze formeel door de Arbeidsinspectie zijn aangeboden, niet geleid tot actie
De andere aanbevelingen, duidelijk op het terrein van de arbeidsomstandigheden, zoals de inrichting van opslagplaatsen en de inhoud van en handelingen met groot vuurwerk, werden geregeld in het in voorbereiding zijnde publicatieblad betreffende explosieve stoffen. Ter voorbereiding hiervan is nog een opdracht aan TNO PML verstrekt voor een rapport "Explosieve stoffen en arbeidsveiligheid; springstoffen, pyrotechnische mengsels, munitie en beheersmaatregelen.
De ontwikkeling van dat blad tot een definitieve publicatie werd ingehaald door wijziging in de beleidsvisie over het uitbrengen van Publicatiebladen omdat indachtig de "Wet Algemeen Bestuursrecht" beleidsregels helder onderscheiden diende te worden van voorlichting. Dit was ook mogelijk gezien de actieve rol die private uitgevers speelden bij Arbovoorlichting en de introductie van de verplichte aansluiting bij Arbodiensten, waarmee een directe toegang tot Arbokennis voor bedrijven is verzekerd. Het P-blad is dan ook blijven steken in de conceptfase..
Daarnaast waren er vanuit PML TNO nog aanbevelingen om nader onderzoek uit te voeren Deze aanbevelingen zijn binnen SZW niet opgepakt.

4.2.2.2 Feitenrelaas

De Directeur-generaal van de Arbeid informeert de minister van SZW op 18-02-1991 door middel van een notitie van de beleidsafdeling Chemische Veiligheid over de gang van zaken betreffende de explosie te Culemborg (stuknr:50).

In de notitie wordt melding gemaakt van het feit dat de Hinderwetvergunning uit 1986 stamt en dat er 1000 kg zwart kruit is vergund. Het bedrijf was, volgens de aanwijscriteria vastgelegd in publicatieblad P 172-1 "Arbeidsveiligheidsrapport; Leidraad aanwijzing AVR plichti-

ge installaties" dus niet AVR (Arbeidsveiligheidsrapport) en was ook niet EVR Extern Veiligheidsrapport) plichtig. Het ongevalsonderzoek wordt zoals dat formeel geregeld is onder coördinatie van de Officier van Justitie, in dit geval te Utrecht, uitgevoerd.
Het technische team bestond uit medewerkers van de Technische Recherche, het toenmalige Gerechtelijk Laboratorium, TNO en de afdeling Chemische Veiligheid van DGA/SZW.
Het tactische team was (ondermeer) samengesteld uit medewerkers van de Politie en van de Arbeidsinspectie.

In een persbericht (stuknr: 51) van het Arrondissement te Utrecht (oktober 1991) over het door het OM gecoördineerde onderzoek wordt medegedeeld dat wordt afgezien van strafrechtelijke vervolging.
De OvJ te Utrecht schrijft aan de HOvJ een notitie waarin hij van mening is dat de met Toezicht belaste instanties in het geheel niet dan wel in onvoldoende mate controles hebben uitgeoefend bij de MS Vuurwerkfabriek. Dit heeft mede geleid tot het niet strafrechtelijk vervolgen van betrokkenen. Tegen de door het bedrijf gevolgde niet-correcte handelwijze werd immers niet opgetreden door de instantie die wel controles heeft uitgevoerd, zijnde de Rijksverkeersinspectie.Het signaal van de OvJ wordt doorgestuurd naar de HOvJ, vervolgens naar de Procureur Generaal te Amsterdam en van daar weer door naar de minister van Justitie maar niet naar de Arbeidsinspectie te Nieuwegein en niet naar het ministerie van SZW.

De plv Districtsinspecteur van het Brandweerwezen zendt op 08-08-91 een notitie (stuknr: 52) aan het ministerie van BiZa, Inspectie BW, DIII.

In de notitie wordt melding gemaakt dat het PML van TNO en de Arbeidsinspectie beiden, net als de plv. Districtsinspecteur van het Brandweerwezen tot de slotsom komen dat een nadere evaluatie van de bestaande veiligheidsafstanden en bijbehorende criteria noodzakelijk is.

Brief van de AI, Districtshoofd 4e District (Nieuwegein), aan de Directeur veiligheid van het DGA (stuknr: 53) d.d. 28 november 1991.

In de brief wordt aangegeven dat de situatie zoals die waarschijnlijk bij de MS Vuurwerkfabriek aanwezig was ook elders binnen Nederland kan voorkomen en wel bij een 4 à 5 tal bedrijven. Die bedrijfssituaties zijn waarschijnlijk dus niet zonder risico's. Door de AI wordt aandacht gevraagd om te komen tot afstemming van richtlijnen en voorschriften m.b.t. dergelijke industriële activiteiten en wordt aandacht gevraagd m.b.t. het opbouwen en afbranden van vuurwerk op locaties.
De AI heeft de hierboven genoemde bedrijven niet bezocht.

De AI, 4e District heeft door middel van de hierboven genoemde brief, een signaal vanuit de uitvoering doorgestuurd naar de betreffende beleidsafdeling, de afdeling Chemische Veiligheid. Wat betreft de AI heeft dit signaal betrekking op de arbeidsveiligheid, dus gericht op werknemers.
In dezelfde brief wordt ook melding gemaakt van ambtelijk overleg tussen de AI, het ministerie van Defensie en de gemeente Culemborg (vermoedelijk als vergunningverlenende instantie). Daarbij wordt gesteld dat een interne en externe veiligheidsstudie gebaseerd op het Maximum Credible Accident (MCA) in principe deel zal uitmaken van het eisenpakket bij de nieuwbouwplannen van de MS Vuurwerkfabriek.
De inspecteur van het 4e District AI meldt in een korte notitie (van 10-10-2000) (stuknr 73)

dat zowel het AI rapport als het TNO rapport zijn overgedragen aan de beleidsafdeling Chemische Veiligheid van het ministerie van SZW. .
In dezelfde notitie wordt medegedeeld dat het 4e District van de AI kort na de calamiteit te Culemborg in haar regio alle vuurwerkopslagen aan een inspectie heeft onderworpen. De uitkomsten van dit onderzoek liggen nergens vast en zijn dan ook niet meer te achterhalen.
Daarnaast is door de afdeling CV geparticipeerd in de ontwikkeling van het Besluit ontplofbare stoffen wet milieu gevaarlijke stoffen, welke door VROM getrokken werd. Door interdepartementale meningsverschillen over de te hanteren juridische instrumenten (gebruiken van certificatie als borg voor de vereiste opleiding om met professioneel vuurwerk om te mogen gaan.) is dit Besluit niet tot stand gekomen. Met de vuurwerk branche zijn diverse overleggen gevoerd over de opzet van opleidingen. Deze opleiding diende indachtig de beleidsmatig nagestreefde zelfwerkzaamheid door de branche zelf opgezet en gedragen te worden.
Tevens is nog opdracht gegeven voor nader onderzoek door TNO PML wat geresulteerd heeft in het rapport "Explosieve stoffen en arbeidsveiligheid; springstoffen, pyrotechnische mengsels, munitie en beheersmaatregelen". Ondermeer dit rapport is gebruikt als basis voor het te ontwikkelen P-blad.

Afd. CV van het DGA, dir. V stuurt antwoord aan het DH van het 4e District (20 december 1991). (stuknr: 57)

De afd. CV werkt aan een publicatieblad over het veilig omgaan met explosieve stoffen, waaronder de productie, het samenstellen en de opslag van pyrotechnische voorwerpen. Aan de orde zullen komen de risico's, de beoordeling van de risico's en maatregelen om riskante situaties te verbeteren.
Diverse delen van het concept publicatieblad voor eigen gebruik zijn reeds verzonden naar de inspecteur van de AI 4e district.

Het laatste concept van het Publicatieblad betreffende explosieve stoffen en arbeidsveiligheid (stuknr: 59) wordt aangeboden aan de afdeling Chemische Veiligheid van DGA (22 februari 1994). De opsteller van het blad is een externe deskundige van een milieu-adviesbureau (stuknr: 58).

In de loop van 1994 is binnen de SZW-organisatie een scheiding van beleid, uitvoering en toezicht doorgevoerd. Argument voor deze reorganisatie is het verhelderen van de verantwoordelijkheden en het verzekeren dat uitvoeringsaspecten expliciet worden meegewogen in de beleidsvorming.Mede in verband hiermee werd ten aanzien van de uitgifte van p-bladen een ander beleid ingezet. Dit heeft geresulteerd in de stopzetting van de uitgifte en na enkele jaren in de start van beleidsregels.
De beleidsafdelingen zijn in het kader van de scheiding van beleid en handhaving /uitvoering per 1 januari 1995 gescheiden van de toezichthoudende directie: de Arbeidsinspectie. Als schakel tussen de beleidsafdelingen van de Directie Arbeidsomstandigheden functioneert nu het Centraal Kantoor van de AI.
Ook de beleidsafdelingen zijn anders gestructureerd. Het beleidsterrein van de voormalige afdeling Chemische Veiligheid is voor een gedeelte terecht gekomen bij de afdeling Arbeidsmilieu en voor een gedeelte bij de afdeling Arbo-infrastructuur van de Directie Arbeidsomstandigheden. Bij Arbeidsmilieu is vooral het omgaan met gevaarlijke stoffen en dus ook vuurwerk terecht gekomen. Voor het beleid inzake de majeure risico's, vallend onder de arbeidsveiligheidsrapport verplichtingen uit de Arbowet, en sedert 2000 onder de BRZO-

regelgeving (Besluit Risico's Zware Ongevallen) ligt de eerste verantwoordelijkheid bij de afdeling Arboinfrastructuur.

4.2.3 Onderzoekslijn VROM

4.2.3.1 Samenvatting

Naar aanleiding van het ongeval te Culemborg zijn door het ministerie van VROM zelf geen directe acties vanuit de beleidsafdeling genomen. Enkele maanden na het ongeval wordt in de CPR door BZK een notitie ingebracht waar aandacht gevraagd wordt voor ondermeer het onderwerp veiligheidsafstanden rond dergelijke vuurwerkopslagen en daarbij eveneens de suggestie om de richtlijn over de opslag van vuurwerk te herzien. De actie naar aanleiding van het ongeval te Culemborg wordt binnen de CPR vertaald naar het herzien van de enige CPR richtlijn die op dit onderwerp betrekking heeft, CPR 7: een richtlijn die echter bedoeld is voor de kleine hoeveelheden explosieven. In een daarop volgende vergadering van de CPR wordt de actie nog omschreven als "richtlijnen voor vuurwerkinrichtingen t.a.v. situering en omgeving". Gelet op dat onderwerp blijft er naar aanleiding van dit punt een aantal jaren een actiepunt voor het ministerie van VROM "verzenden van besluiten vuurwerk/springstoffen en procedureregeling" staan. Deze actie wordt uiteindelijk 3 jaar later (maart 1994) om onduidelijke redenen van de actielijst afgevoerd waarmee dit punt vanuit de oriëntatiefase ook niet geleid heeft tot daadwerkelijke actie in één van de subcommissies van de CPR.
Voorts blijkt dat de inspectiediensten van VROM (IMH,IRO en IVH) gelet op de informatie die zij over het ongeval te Culemborg verkregen, geen aanleiding zagen om voor wat betreft het aspect veiligheidsafstanden nauwkeuriger naar dit ongeval te kijken, noch specifiek daarop gerichte acties te ondernemen.

4.2.3.2 Feitenrelaas

Begin jaren negentig was het externe veiligheidsbeleid binnen VROM ondergebracht bij de toenmalige directie Stoffen en risicobeheersing (SR). Binnen het departement was een veiligheidsbeleid ontwikkeld waarbij de beschikbaarheid van geautomatiseerde risicoanalytische methodieken en een kwatitatieve risico-normering centraal stond. Dit veiligheidsbeleid werd middels vergunningverlening en risico-zonering geimplementeerd.

Binnen het departement VROM/SVS zijn geen beleidsinitiatieven ondernomen op het gebied van opslag vuurwerk en veiligheid, naar aanleiding van de explosie in Culemborg. Uit verklaringen van medewerkers, werkzaam bij SVS, komt naar voren dat de veiligheid van vuurwerk in deze periode geen prioriteit was en overigens in het geheel niet ter sprake kwam.

In de jaren negentig is groot vuurwerk onderwerp van gesprek geweest tussen Verkeer en Waterstaat en VROM. De aanleiding hiervoor was de invoering van de Wvgs en de ontwikkeling door VROM van een regeling voor het bezigen van professioneel vuurwerk.
Het zou daarbij gaan over een overdracht van taken en bevoegdheden van VenW naar VROM op het gebied van vergunningverlening en controle van afleverings- en bezigingsvergunningen. Deze constructie en daarmee de overdracht is indertijd niet doorgegaan.

Vanuit het departement hebben meerdere medewerkers zitting binnen de CPR. Vanaf september 1991 staan richtlijnen op de agenda voor vuurwerkinrichtingen t.a.v. de situering en omgeving en explosieveilige constructies. Ter orientatie zal de VROM-vertegenwoordiger de toezending van de besluiten vuurwerk/springstoffen en een nota m.b.t. de procedureregeling verzorgen. Deze actie is als actiepunt blijven staan (totdat het agendapunt werd afgevoerd) en ondanks rappelering en toezeggingen van VROM-afgevaardigden niet uitgevoerd.

De medewerker die gedurende begin jaren negentig zitting heeft gehad in de CPR kan zich niet herinneren dat de Culemborgexplosie of vuurwerkbedrijven in het algemeen in de CPR ter discussie zijn gesteld.

4.2.3.3 VROM-inspecties

Ten aanzien van de rol van de IMH als VROM-inspectie kan het volgende worden weergegeven:
De vuurwerkontploffing in Culemborg in 1991 is aan de IMH alleen gemeld en binnen de IMH ook alleen opgevat als milieu-incident voor wat betreft de effecten van asbest in de woonomgeving. Dit incident is door de toenmalige regionale Inspectie Milieuhygiëne Gelderland, voorzover valt na te gaan, geheel niet en zo ja, dan alleen als asbestincident, opgenomen in (landelijke) incidentmeldingen.
De oorzaak van de ontploffing is door de IMH opgevat als een kwestie van (interne) bedrijfsveiligheid en is door de IMH niet onderzocht. De reden daarvoor is waarschijnlijk geweest dat de effecten van externe veiligheid op dat moment en gelet op de plaatselijke situatie relatief beperkt waren. Binnen de IMH is niet overwogen om - zoals na de ramp in Enschede wel is gebeurd - achteraf het proces van vergunningverlening en handhaving door de gemeente te analyseren.
De regionale IMH is niet betrokken geweest bij onderzoek naar de oorzaak en de gevolgen van de vuurwerkexplosie en is ook nooit geïnformeerd over de resultaten van onderzoek door andere instanties naar de oorzaken van de ontploffing. Over de resultaten van onderzoek door instanties naar de oorzaken van de ontploffing is de landelijke IMH is evenmin geïnformeerd.
De mogelijke verkeerde classificering van gevarenklassen van vuurwerk binnen de IMH is nooit een gespreksthema geweest.
De IVH en IRO zijn niet bij de explosie te Culemborg betrokken geweest.

4.2.4 Onderzoekslijn Verkeer en Waterstaat

4.2.4.1 Samenvatting

Het ministerie van VenW is niet bekend geweest met voor dat ministerie relevante resultaten van het onderzoek naar het ongeval te Culemborg. Dit onderzoek is door andere instanties uitgevoerd en niet met alle departementen, waaronder VenW, gecommuniceerd. De rijksverkeersinspectie is evenmin over dergelijk onderzoek geïnformeerd. Om die reden en omdat het ongeval te Culemborg bij VenW beleefd werd als een ongeval in een vuurwerkfabriek zonder relatie naar vervoer is er ook geen eigen lijn in de reconstructie terug te vinden. Noch vanuit de CPR, noch van TNO (waar VenW een zakelijke relatie mee onderhield en onderhoud, gelet op de vervoersregelgeving voor explosieven waaronder vuurwerk) zijn signalen ontvangen waaruit bleek dat bepaalde acties noodzakelijk waren.

4.2.4.2 Feitenrelaas

Verkeer en Waterstaat heeft geen actieve rol gespeeld of zelf acties ondernomen naar aanleiding van het ongeval te Culemborg.
Deze conclusie omvat zowel de rol van de betreffende beleidsafdeling als die van de inspectiedienst.
Het is gelet op de hiernavolgende feiten aannemelijk dat bij VenW geredeneerd werd dat het ging om een ontploffing in een vuurwerkfabriek en dat dit ongeval noch een directe, noch in-

directe relatie hebben kon met het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Intern VenW lijn
In de periode na de ramp zijn er op geen enkel moment signalen geweest dat er vanwege onderzoek dat werd uitgevoerd, onderwerpen lagen waar VenW vanwege haar taken op het gebied van vervoer (onder meer classificatie van vuurwerk) wel een betrokkenheid had. Inmiddels is duidelijk dat er bij dat onderzoek echter wel nieuwe inzichten aan het licht kwamen omtrent het gedrag van vuurwerk in een opslagsituatie, geclassificeerd volgens de regels voor vervoer. Het gaat hier vooral om het vermoeden dat in een opslag van vuurwerk waar een kleine hoeveelheid zwaar geclassificeerd vuurwerk bij ligt, de gehele opslag inclusief lichter geclassificeerd vuurwerk massa explosief reageren kan. Archiefonderzoek binnen en buiten VenW bevestigen dat er geen correspondentie over dergelijke onderzoeksresultaten n.a.v. Culemborg met VenW zijn gevoerd. Wel werd uit een persoonlijk dossier een kopie van het TNO rapport gevonden dat in opdracht van het ministerie van Justitie opgesteld werd. Dit verkregen exemplaar was blijkens intern onderzoek echter niet bij de deskundige en beleidsverantwoordelijke ambtenaren bekend.

TNO lijn
Het is voor het volledige beeld van belang de activiteiten van de TNO en CPR eveneens bij deze reconstructie te betrekken.
Het ministerie van VenW geeft jaarlijks een bedrag aan TNO/PML ten behoeve van kennisopbouw en advisering ten aanzien van ontplofbare stoffen, waaronder vuurwerk.
TNO PML is na het ongeval te Culemborg door het Openbaar Ministerie ingeschakeld voor het strafrechtelijk onderzoek. De conclusies en aanbevelingen van dit (aanvankelijk vertrouwelijke) rapport zijn niet overlegd of een dusdanig punt geweest dat deze naar voren zijn gebracht in het internationale overleg over vervoersregelgeving waar TNO evenzo als lid van de Nederlandse delegatie aan deelnam.
Er is in 1994 door TNO op gewezen dat, blijkens inspectie onderzoek de classificatie zoals deze internationaal is afgesproken, kan afwijken.

CPR lijn
Het ministerie van Verkeer en Waterstaat werkt samen met de ministeries van VROM, SZW en BZK in de CPR. De CPR heeft zoals al eerder in deze rapportage is toegelicht, tot doel richtlijnen, adviezen en risico analytische modellen tot stand te brengen op het gebied van het handelen met gevaarlijke stoffen. De CPR vormt daarbij eveneens een overlegplatform waarbij van belang zijnde onderwerpen op dit gebied aan de orde kunnen worden gesteld. Naar aanleiding van het ongeval te Culemborg wordt op 12 juni 1991 een notitie van BZK aan de CPR verstuurd. In het daarop volgende overleg van de CPR blijkt het te gaan over de volgende punten: de situering van een dergelijk vuurwerkbedrijf in zijn omgeving en over de eisen m.b.t de constructie van een dergelijk bedrijf gelet op explosie veiligheid. Bij beide onderwerpen zag de vertegenwoordiger van VenW in de CPR geen signaal dat er een punt van aandacht lag voor de vervoersregelgeving, eerder was er sprake van een bevestiging dat het ging om een problematiek die te maken had met de inrichtingsvergunning en de ruimtelijke ordening rond de inrichting c.q. het risicobeleid. Het laatste onderwerp is inmiddels in toenemende mate een onderwerp dat in navolging van het ministerie van VROM thans binnen VenW veel aandacht krijgt.

4.2.5 Onderzoekslijn Openbaar Ministerie – ministerie van Justitie

4.2.5.1 Samenvatting

Het openbaar ministerie geeft direct na het ongeval TNO PML de opdracht een onderzoek uit te voeren ten behoeve van strafrechtelijk onderzoek. Uit de stukken blijkt dat bij dit onderzoek inspectiediensten van BZK, SZW en het bureau hinderwetzaken van Defensie betrokken werden. Voorts komt het OM tot de conclusie dat er hiaten zitten in de afstemming tussen het werk van de verschillende inspectiediensten van ministeries.
Deze feiten brengen het OM ertoe om de conclusies en aanbevelingen onder de aandacht te brengen van de minister van Justitie met het verzoek om in samenspraak met de betrokken ministeries maatregelen te treffen. Blijkens de inmiddels gestelde Kamervragen en de antwoorden daarop heeft dit verzoek de minister niet bereikt. Het verzoek is telefonisch afgehandeld zonder dat het verdere acties tot gevolg heeft gehad.
Voorts geeft het OM een persbericht uit waar de bevindingen van het strafrechtelijk onderzoek vermeld worden en waar het OM wijst op de feiten waaruit blijkt dat er geen aanleiding is om tot strafvervolging over te gaan.

4.2.5.2 Feitenrelaas

In opdracht van het Openbaar Ministerie van Utrecht stelt het Prins Maurits Laboratorium van TNO een onderzoek in naar de toedracht en gevolgen van de explosie die op 14-02-91 's ochtends plaatsvond bij de vuurwerkfabriek 'M.S. Vuurwerk' in de gemeente Culemborg (Stuknr. 14).

TNO komt tot de conclusie dat de zeer krachtige explosie alleen veroorzaakt kan zijn door een grote hoeveelheid explosief materiaal dat gereageerd heeft als behorende tot de gevarenklasse 1.1. Verder concludeert TNO dat indien een kleine hoeveelheid explosieve stof reagerend volgens gevarenklasse 1.1, samen opgeslagen met een grote hoeveelheid artikelen en materiaal van andere gevarenklasse, tot ontploffing komt, met grote zekerheid kan worden gesteld dat de kracht van de explosie wordt bepaald door de totaal aanwezige stof. Het rapport meldt verder dat het niet uitgesloten is dat aangevoerd vuurwerk fout geclassificeerd kan zijn geweest en dat bewerkte, geassembleerde en/of los opgeslagen artikelen een andere classificatie hebben dan de oorspronkelijke. Dat dit inderdaad het geval moet zijn geweest blijkt uit het feit dat er vuurwerksoorten aanwezig waren die tijdens genomen classificatieproeven als 1.1 bleken te reageren. Dit terwijl de oorspronkelijke indeling klasse 1.3 was.
TNO beveelt op basis van de onderzoeksresultaten aan dat een evaluatie van de bestaande veiligheidsafstanden en de bijbehorende criteria aan de hand van een vergelijking met de opgetreden schade in de woonomgeving zeer zinvol lijkt. Verder beveelt TNO aan dat een verdere doorvoering van classificatietesten voor groot vuurwerk op zijn plaats is. Daarbij zou voor iedere toestand van het vuurwerk een classificatie moeten worden bepaald.
Tenslotte stelt het rapport dat het zonder meer omzetten van de transportclassificatie in een classificatie voor andere doeleinden ten sterkste moet worden afgeraden indien er modificaties aan het vuurwerk hebben plaatsgevonden.

In bijlage 8 van het rapport wordt een onderzoek beschreven naar de inventarisatie van het geëxplodeerde groot-vuurwerk in combinatie met het verloop van de explosie. TNO doet naar aanleiding van dat onderzoek de volgende aanbevelingen:

- Algemeen kan gesteld worden dat een nader onderzoek naar de opslag van groot vuurwerk

in relatie met de classificatie van 1.3G nuttig is om de kans dat dit soort calamiteiten optreden, te verkleinen.

- Nagegaan moet worden hoe de classificatie tot stand is gekomen en door wie is de classificatie uitgevoerd. Mogelijk vallen bepaalde groot vuurwerkartikelen in een andere gevarenklasse dan 1.3G, bijvoorbeeld 1.1G of 1.2G. Een beperkt onderzoek naar de gevaren van groot vuurwerk wordt op dit moment door het PML-TNO uitgevoerd van het Ministerie van Defensie, afdeling Hinderwetzaken.
- Een gedegen periodieke controle naar de opslagmethoden en soorten groot vuurwerkartikelen door een deskundige instantie is gewenst. Hierbij moet speciaal gelet worden op de inhoud van het groot vuurwerk en de handelingen die ermee worden verricht. Een inventarisatie is eerder uitgevoerd in 1988 door bureau Hinderwetzaken en PML-TNO.
- Een onderzoek uitvoeren of het gezamenlijk opslaan van verschillende soorten groot vuurwerkartikelen extra gevaar met zich meebrengt. Mogelijk moet een scheiding aangebracht worden tussen groot vuurwerk met knaleffect en met lichteffect.

Persbericht d.d. 3 juli 1991 van het Openbaar Ministerie te Utrecht over het ingestelde onderzoek n.a.v. de explosie in de vuurwerkfabriek te Culemborg (Stuknr. 51).

Hierin komen de volgende punten (ingekort) naar voren:

- De aanwezigheid van verboden vuurwerk in de fabriek. Hiervan is niets gebleken.
- De opslag van zwart kruit.
  Op grond van de vergunning mocht in het bedrijf maximaal 200 kg zeer brandbaar en explosief zwart kruit opgeslagen zijn en wel uitsluitend in de daarvoor bestemde (oorlogs) bunker. Gebleken is dat in voornoemde bunker (de enige die niet geëxplodeerd is) zich geen zwart kruit bevond. Uit onderzoek is niet komen vast te staan dat ten tijde van de explosie zwart kruit elders in het bedrijf was opgeslagen, terwijl dit uit de kracht en de omvang van de explosie ook niet is af te leiden. In voornoemde bunker werd wel vuurwerk aangetroffen dat echter veel minder gevaarlijk is dan zwart kruit. Dit levert een formele overtreding van de Hinderwet op. Deze hield geen verband met de explosie en daarnaast waren de omvang en de verwijtbaarheid van deze overtredingen zo gering dat het OM besloten heeft van vervolging af te zien.
- De opslag van het vuurwerk.
  In de fabriek werd de originele transportverpakking onmiddellijk vervangen door meer handzame houten kisten, die aan dezelfde veiligheidseisen voldeden.
- Het werken met zwart kruit in de werkbunker.
  In gevolge de Hinderwetvergunning was het toegestaan vuurwerk op te slaan in opslagbunkers en tijdens werkuren kleine hoeveelheden daarvan aanwezig te hebben in de werkbunkers ten einde siervuurwerk te kunnen samenstellen. Dit laatste gebeurde door aan het vuurwerk, onder meer, zwart kruit toe te voegen. Nagelaten was om dit werken met zwart kruit in de vergunning te regelen. Indien dit door de exploitant van de fabriek zou zijn verzocht, dan zou dit vrijwel zeker zijn toegestaan. De met toezicht belaste controleur van het korps controleurs gevaarlijke stoffen heeft in de afgelopen jaren voorafgaande aan de ontploffing op 14 februari het bedrijf veelvuldig bezocht. De manier van werken die niet gedekt was in een vergunning levert formeel een overtreding op van de Hinderwet. Gegeven het feit dat hierop bij de regelmatige controle nimmer de aandacht is gevestigd door de controleur, ziet het OM geen aanleiding om tot strafvervolging over te gaan.

De officier van justitie te Utrecht schrijft op 11 juli 1991 een notitie aan de hoofdofficier van

justitie over het onderzoek naar de oorzaak van de explosie dat door de politie is uitgevoerd in samenwerking met deskundigen van TNO, het Gerechtelijk Laboratorium, de Arbeidsinspectie, de Districtsinspectie voor het Brandweerwezen alsmede deskundigen van het bureau Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie (Stuknr. 16).

Een technisch aanwijsbare oorzaak werd niet gevonden. Ook het tactisch onderzoek heeft niet geleid tot het achterhalen van de oorzaak. Wel is uit het onderzoek naar voren gekomen dat binnen het bedrijf werd gewerkt op een wijze die niet in de Hinderwet was geregeld, doch waarop door met controle belaste instanties nimmer kritiek is uitgeoefend.
Het staat vrijwel vast dat de kracht van de explosie en de gevolgen daarvan in belangrijke mate zijn bepaald door de wijze van opslaan van het siervuurwerk.
Voor de lacunes in de vergunning zijn een aantal onderling met elkaar samenhangende oorzaken aan te wijzen. De vergunninghouder heeft de gemeente nimmer op deze lacunes gewezen. Daar staat tegenover dat hij nimmer is geattendeerd door de instanties die met controle en toezicht waren belast.
De gemeente heeft na 1989 geen inspectie in het bedrijf meer uitgeoefend. Ook de overige met toezicht belaste instanties, te weten het Korps Controleurs Gevaarlijke stoffen, de Arbeidsinspectie alsmede de afdeling Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie hebben in het geheel niet, dan wel in onvoldoende mate controles uitgeoefend, zodat ook hen deze lacunes niet bekend waren c.q. de gevolgde handelswijze werd toegestaan. Dit heeft ertoe geleid dat bezwaarlijk tot strafvervolging kon worden overgegaan. Wellicht dat het vorenstaande aanleiding vormt om te dezer zake nog nadere stappen te ondernemen.

De hoofdofficier van justitie van het Arrondissementsparket te Utrecht stuurt op 15 juli 1991 aan de Procureur-generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam. In kopie is de notitie van 11 juli 1991 van de behandelend officier bijgevoegd en in afschrift de resultaten van het onderzoek (Stuknr. 17).

Verwezen wordt naar de notitie van 11 juli 1991 van de behandelend officier van justitie met de diagnose die erop neerkomt, dat hiaten zowel in de afstemming tussen als in de controle en het toezicht door de gemeente, het Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, de Arbeidsinspectie en de afdeling Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie mogelijk mede een rol hebben gespeeld bij de oorzaken die hebben geleid tot de explosie op 14 februari 1991.
Er wordt voorgesteld de bijgaande stukken in handen te stellen van het Ministerie van Justitie met het advies om in samenwerking met de bewindslieden van de betrokken ministeries (Defensie, VenW, SZW en Binnenlandse zaken) maatregelen te treffen om eerder genoemde hiaten in de toekomst te vermijden.

Een brief van de Procureur-generaal van het gerechtshof te Amsterdam d.d. 30 juli 1991 aan de minister van Justitie, waarmee het ambtsbericht met bijlagen van 15 juli 1991 met kenmerk 6160-896/91 wordt aangeboden (Stuknr. 18).

Aan de minister van Justitie wordt in overweging gegeven om in samenspraak met de betrokken ministeries (Defensie, VenW, SoZaWe, Biza) maatregelen te doen treffen om hiaten zowel in de afstemming tussen als in de controle en het toezicht door gemeente, het korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, de Arbeidsinspectie en de afdeling Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie in situaties als de onderhavige in de toekomst zoveel mogelijk te vermijden, temeer daar deze hiaten zich in het gehele land zouden kunnen voldoen.

De plv. Districtsinspecteur meldt per brief op 17-07-1991 de Arrondissementsrechtbank, de Officier van Justitie, te Utrecht, dat Biza een onderzoek heeft gedaan naar de operationele en preparatieve aspecten van de bestrijdingsorganisatie en verzoekt de rapporten van het Gerechtelijk Laboratorium, de Arbeidsinspectie en het PML TNO beschikbaar te stellen. Al deze onderzoeken kunnen ertoe leiden het beleid ten aanzien van vuurwerk te heroverwegen (Stuknr. 19).

Vervolgens stuurt de OvJ van het arrondissementsparket Utrecht deze rapporten naar de plv. Districtsinspecteur van de Inspectie Brandweerwezen.
Voor het overige wordt verwezen naar de onderzoekslijn BZK/IBR.

4.2.6 Onderzoekslijn CPR (Commissie Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen

De instanties bij de onderzoekslijn betreffende de CPR zijn:
- Het ministerie van VROM
- Het ministerie van SZW
- Het ministerie van VenW
- Het ministerie van BZK
- Het Prins Maurits Laboratorium van TNO (PML TNO)
- Het ministerie van Defensie

4.2.6.1 Samenvatting

Voor de CPR is het onderwerp "de explosie te Culemborg" voor het eerst opgekomen naar aanleiding van een notitie van het hoofd van de afdeling PPR van de Directie Brandweer van BiZa op 12 juni 1991, gericht aan de voorzitter van de CPR.
In die notitie wordt de voorzitter van de CPR in overweging gegeven om "de richtlijn voor vuurwerk" te herzien omdat de eisen ten aanzien van de veiligheid, zowel intern als extern, niet voldoende stringent zouden zijn. Dit zou te maken hebben met de risico's van de wijze van bedrijfsvoering in de vuurwerkbranche. Het onderzoek naar de oorzaken van de explosie te Culemborg was op dat moment echter nog niet afgerond. De rapporten die aan dit signaal ten grondslag lagen waren om die reden nog vertrouwelijk en werden dan ook niet meegezonden.
Ook in een later stadium toen vertrouwelijkheid van die rapporten niet meer aan de orde was zijn die rapporten niet aan de CPR verstrekt. Ter oriëntatie op het onderwerp zou de VROM-vertegenwoordiger nadere informatie over vuurwerkregelgeving aan de CPR toezenden. Het actiepunt om de zogenaamde VROM informatie, te weten de besluiten vuurwerk/springstoffen + de procedureregeling, aan de CPR beschikbaar te stellen is nooit uitgevoerd.
Bij de leden van de CPR was de relatie tussen vuurwerk, waar het bij de explosie te Culemborg allemaal om ging, en de CPR richtlijn 7 "de opslag van explosieven en ontstekingsmiddelen" niet logisch. In de CPR is geen directe relatie gelegd tussen de explosie te Culemborg en de CPR-7-richtlijn.
Deze richtlijn was niet voor de opslag van vuurwerk ontwikkeld maar voor bedrijven die voor geodetisch onderzoek of voor het springen van te slopen schoorstenen een kleine hoeveelheid explosief materiaal beheren. Bovendien bestond voor opslag boven 1000 kg al een dekkend systeem van richtlijnen en deskundigheid (met name NAVO-richtlijnen). De werkingssfeer

van CPR-7 beperkt zich tot 100 kg TNT equivalent. De explosie bij Culemborg betrof waarschijnlijk een hoeveelheid van 1000 kg TNT (gemiddelde waarde 2000 kg TNT).
Door de CPR werd vuurwerk kennelijk niet als een prioritair onderwerp gezien. Prioriteit ging uit naar andere onderwerpen zoals de opslag van vloeibare aardolieproducten (LPG en Propaan) waar de CPR wel richtlijnen voor vaststelde of herzag. Toen eind 1995 geopperd werd dat de richtlijn CPR-7 niet meer adequaat was, is ook niet de relatie gelegd met grootschalige vuurwerkopslag. Begin 1999 werd op basis van een TNO PML studie duidelijker wat er fout was aan de richtlijn. Gezien de nog benodigde tijd en kosten die begroot werden is besloten met een melding in de Staatscourant de richtlijn in te trekken. In diezelfde publicatie werd vermeld dat er een nieuwe richtlijn zou worden ontwikkeld tot een opslag van 1000 kg. (500 kg TNT equivalent) Een richtlijn voor grootschaligere opslag werd niet noodzakelijk geacht gezien de beschikbaarheid van NATO richtlijnen, waarover het bij vergunningen voor dit soort opslagen altijd verplicht te betrekken Bureau Adviseur Milieuvergunningen uiteraard beschikte, naast expertise uit andere bronnen (TNO PML studies).
Toen de toegezegde VROM informatie betreffende vuurwerk (besluiten + procedureregeling) niet beschikbaar kwam is het onderwerp "oriëntatie op de herziening van de CPR 7" van de agenda verdwenen.

4.2.6.2 Feitenrelaas

Het hoofd van de afdeling Preparatie en Repressie (P&R) bij de Directie Brandweer schrijft op 12 april 1991 een notitie (12 april 1991) via het hoofd van de Hoofdafdeling PPR aan de Directeur Brandweer over het onderzoek naar de vuurwerkexplosie te Culemborg. (stuknr: 60)

De notitie gaat over het rapport 'Explosie M.S. Vuurwerk b.v. te Culemborg' en licht een aantal zaken uit het betreffende rapport. Onder punt 2 wordt in de notitie aangegeven dat naar de mening van de opsteller van de notitie nog onvoldoende is aangetoond dat het pakket aan preventieve maatregelen tekortschiet en dat aanpassing hiervan noodzakelijk is. Een landelijk schouwen van dit soort inrichtingen wordt dan ook nog veel te vroeg geacht. De explosie kan technisch nog niet worden verklaard als conform de vergunningvoorwaarden wordt gewerkt. Zolang die kennis ontbreekt kunnen de preventieve voorschriften niet zinvol worden geëvalueerd. Het, eerst afwachten van de onderzoeksresultaten wordt verstandig geacht.
In de notitie worden suggesties gedaan voor verdere acties:

- Als de resultaten van het onderzoek zijn geëvalueerd, ligt een reactie vanuit de CPR voor de hand. Enerzijds kan een aanscherpen van modelvoorschriften aan de orde zijn en anderzijds kan een soort saneringsprogramma voor bestaande bedrijven noodzakelijk zijn Voorgesteld wordt om eerst de technische rapportage af te wachten.
- Na overleg met DI-III, in verband met de status 'vertrouwelijk' die het rapport heeft gekregen, is te overwegen dit rapport b.v. aan de NBF-commissie voor Repressie te sturen ter lering uit de operationele ervaringen.

Het hoofd van de Hoofdafdeling PPR van de Directie Brandweer, schrijft op 12-06-1991 een notitie aan de voorzitter van de CPR-commissie met als onderwerk 'Herziening CPR'. (stuknr: 61)

In de notitie schrijft hij dat, alhoewel de oorzaak van het ongeval in de vuurwerkfabriek te Culemborg op dat moment nog niet te achterhalen viel en dat er nog onduidelijkheden waren over de juiste toedracht van het ongeval, hij de voorzitter van de CPR-commissie in overwe-

ging geeft om de richtlijn over de opslag van vuurwerk te laten herzien (Gedoeld wordt waarschijnlijk op Richtlijn CPR-7 "De bewaring van springstoffen en ontstekingsmiddelen" Een richtlijn, gericht op bedrijven die geodetisch onderzoek verrichten dan wel met springmiddelen sloopwerkzaamheden verrichten, met adviezen hoe zij springstoffen tot een omvang van 100 TNT equivalent (komt overeen met 200 kg zwart kruit) kunnen opslaan.) In zijn notities stelt hij dat er zijn inziens met de risico's van de wijze van bedrijfsvoering in deze branche rekening gehouden moet worden door stringente eisen ten behoeve van de veiligheid intern en voor de omgeving te stellen (o.m. situering e.d.). Het lijkt hem daarom zinvol om in de herziening in ieder geval de volgende punten mee te nemen:

- De situering van het bedrijf en zijn omgeving
- Bij het ontwerp uitgaan van een explosie beveiligde constructie. Te denken aan lichte dakconstructies of ventilatie naar boven.

De notitie van 12 juni 1991 wordt op 13-06-1991 met een brief van het hoofd van de Hoofdafdeling PPR van de Directie Brandweer van BiZa (stuknr: 62), aangeboden aan het Secretariaat van de CPR, met het verzoek de onderwerpen voor de eerstkomende bijeenkomst van de CPR te agenderen.

De rapporten die ten grondslag liggen aan de notitie van het hoofd van de Hoofdafdeling PPR van de Directie Brandweer (stuknr's: 54, 55 en 56) worden niet mee gezonden. Vermoedelijk nog steeds in verband met de vertrouwelijke status van het geheel

De hoofdinspecteur van het Brandweerwezen, voor deze het hoofd van de afdeling P&R, zendt een brief op 20-08-1991 aan de plv. Districtsinspecteur District III te Arnhem (stuknr: 63)

In de brief wordt medegedeeld dat 'mede op basis van uw eerste rapportage' is aan de voorzitter van de CPR-commissie een verzoek gericht om de CPR-richtlijn m.b.t. de opslag van vuurwerk aan te passen. Een van de zaken, zoals ook blijkt uit uw notitie van 8 augustus jl. (stuknr: 64), die in ieder geval zou moeten worden meegenomen is de relatie tussen de opslag en haar omgeving'.

Vergadering 2 CPR van 12-09-1991. (stuknr: 65)

Nieuw onderwerp voor de CPR: Richtlijnen voor vuurwerkinrichtingen t.a.v. situering en omgeving en explosieveilige constructie van gebouwen door BiZa (vergaderstuk CPR 91-16); Ter oriëntatie op het onderwerp zal de VROM vertegenwoordiger bij de CPR bij de afd. Hinderwet van het ministerie de besluiten vuurwerk/springstoffen en een nota m.b.t. de procedureregeling opvragen. Het onderwerp kan dan in een volgende vergadering nogmaals ter sprake komen. Het onderwerp wordt onder actiepunt 10; 12-09-91, opgenomen.

Vergadering 3 CPR van 19-12-1991. (stuknr: 66)

Het actiepunt 10 "blijft staan". verg. data 1992: 2-4, 3-10, 10-12 (verg. 2 apr evenals 10 dec, is niet doorgegaan)
Het verslag van de CPR vergadering nr 1991-3 d.d. 19-12-1991 is op 06-01-1992 beschikbaar. Het actiepunt uit die vergadering (punt nr. 10) 'Verzenden besluiten vuurwerk/springstoffen + procedureregeling' blijft staan. De actie ligt bij de VROM vertegenwoordiger bij de CPR. Het

ministerie van VROM, was echter niet aanwezig. De overige leden van de CPR waren wel aanwezig.

Vergadering 4 CPR op 03-09-1992. (stuknr: 67)

nieuw benoemingsbesluit
actiepunt 10: rappel aan VROM betreffende toezenden stukken..

Het verslag van de CPR vergadering nr. 1992-1 d.d. 03 september 1992 is op 24-09-1992 beschikbaar. Het actiepunt 'toezenden besluiten vuurwerk/springstoffen' van de VROM vertegenwoordiger bij de CPR blijft staan. De secretaris van de CPR zal richting VROM vertegenwoordiger rappelleren.

De voor 18 maart 1993 geagendeerde vergadering vervalt

Vergadering 5 CPR van 09-06-1993. (stuknr: 68)

De door VROM toegezegde stukken (actiepunt 10) zijn niet beschikbaar. VROM wordt nu door een andere ambtenaar vertegenwoordigd. Toegezegd wordt dat 'de besluiten vuurwerk/springstoffen en de procedureregeling' worden toegezonden.

Het verslag van de CPR vergadering nr. 1993-1 d.d. 09-06-1993 is beschikbaar.
In het verslag is opgenomen dat de VROM vertegenwoordiger alsnog de besluiten 'vuurwerk/springstoffen + procedureregeling' zal opsturen. Dit wordt een nieuw actiepunt op naam van de nieuwe VROM vertegenwoordiger bij de CPR.

Bijeenkomst 6 CPR van 13-10-1993 (stuknr: 69)

Het oude actiepunt 10, nu nummer 1 op de lijst wordt doorgeschoven naar de volgende vergadering. De door VROM toegezegde stukken zijn niet aangeleverd.

Verslag van de CPR vergadering nr. 1993-2 d.d.13-10-1993 is op 26-10-1993 beschikbaar. Het actiepunt 'opzenden gegevens over springstoffen en vuurwerk (besluiten en procedureregeling)' blijft gehandhaafd. Indien die gegevens beschikbaar zijn, is de SZW vertegenwoordiger bij de CPR geïnteresseerd.

Bijeenkomst CPR van 31-03-1994. (stuknr: 70)

Verslag van de vergadering nr. 1994-12 van 31-03-1994 is op 21-04-1994 beschikbaar.
Het actiepunt betreffende het opzenden van gegevens over springstoffen en vuurwerk door VROM vertegenwoordiger bij de CPR vervalt.

In deze vergadering kondigt de voorzitter aan dat hij per 01-05-1994 een andere baan heeft en dat hij als voorzitter van de CPR voorlopig wordt opgevolgd door het plaatsvervangende lid van SZW bij de CPR.

Vergadering CPR van 17-03-1995. (stuknr: 71)

Met het wegvallen van het actiepunt voor de VROM vertegenwoordiger bij de CPR is het agendapunt ten aanzien van explosieven en vuurwerk in relatie tot Culemborg van de agenda van de CPR verdwenen.
Vermelding verdient nog dat de CPR tijdens haar vergadering van 6 oktober 1995 geïnformeerd werd met een brief van TNO PML aan een medewerker van SZW over het niet meer adequaat zijn van de richtlijn CPR-7. De afstandslijst in de richtlijn is gebaseerd op de 'blast' impuls en niet op de mogelijke letselschade. Na bespreking van deze brief besluit de CPR te onderzoeken of en hoe de richtlijn moet worden aangepast. Diverse pogingen om een start hiermee te maken strandden om reden dat er geen voldoende budget beschikbaar is bij de betrokken departementen en ook de bezetting van een werkgroep is niet rond te krijgen. Pogingen om via het Ministerie van Defensie meer zicht op de aard en de inhoud van de problematiek te krijgen, leidt er toe dat de CPR in februari 1999 de beschikking krijgt over een in opdracht van Defensie door TNO PML opgesteld rapport, waarin de bezwaren tegen CPR- 7 worden onderbouwd. De taxatie was dat de uitvoering van alle nog door TNO PML noodzakelijke geachte studies nog drie jaar zouden vergen. In de vergadering van 7 april 1999 besluit de CPR in afwachting van de herziening CPR-7 in te trekken. Op 2 juni 1999 wordt hiervan melding gemaakt in de Staatscourant. In het persbericht wordt vermeld dat de CPR voornemens is een nieuwe richtlijn te ontwikkelen en deze qua werkingssfeer uit te breiden tot 1000 kg (500kg TNT equivalent). Ook stelt het persbericht dat het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van Defensie (MILAN) meewerkt aan de herziening en dat tot de herziening dit bureau zijn adviezen baseert op ervaring en expertise.

5. ANALYSE EN BEVINDINGEN

5.1 Inleiding

In de volgende paragrafen wordt per departement en tevens voor de CPR een analyse gegeven van de gebeurtenissen in relatie tot de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken departementen en organisaties. Bij de analyse in paragraaf 5.3 (bevindingen) is samenvattend een nadere beschouwing en beoordeling van de betreffende onderzoekslijn beschreven.

5.2 Analyse per onderzoekslijn

5.2.1 BZK

De Hoofdinspecteur verzoekt de districtsinspecteur te rapporteren over oorzaak en gevolg van de explosie, o.a. ten aanzien van preventieve aspecten van de explosie.
Reeds een week na de explosie rapporteert de betrokken medewerker (op 22 februari) in een vertrouwelijke notitie aan zijn districtsinspecteur over voorlopige onderzoeksgegevens. Uit informatie van deskundigen van o.a. TNO blijkt dat onder omstandigheden 1.3 materiaal massa-explosief kan reageren. Het gevolg daarvan is dat, indien het voorgaande juist is, de Hinderwetregelgeving nader moet worden bezien en daarbij analoog aan LPG-studies de afstand tot de bebouwing in ogenschouw moet worden genomen. Voorgesteld wordt op "zeer korte termijn" een inventarisatie uit te voeren bij andere vergelijkbare vuurwerkbedrijven een inventarisatie uit te voeren en daarbij het productieproces nader te beschouwen.
Op 19 maart rapporteert de districtsinspecteur aan de hoofdinspecteur van het brandweerwezen waarin deze constateringen als aanbeveling worden opgenomen. In het rapport wordt geconcludeerd dat " de conclusie gewettigd is dat geen enkele bouwkundige voorziening in staat is de gevolgen van een explosie als deze tot het bedrijfsterrein te beperken. In de aanbevelingen wordt gemeld dat een beleid analoog aan LPG-studies noodzakelijk lijkt nu afgevraagd kan worden of vuurwerkbedrijven nog wel te handhaven zijn op relatief korte afstand van de "gemeenschap". Tevens wordt aanbevolen om samen met het DG van de Arbeid de vuurwerkfabrieken in Nederland aan een nadere beschouwing te onderwerpen waar met nadruk moet worden gekeken naar de opslag van vuurwerk en zwart buskruit en de feitelijke chemische samenstelling

De beleidsafdeling Brandweer binnen BZK, wordt op 12 april 1991 in kennis gesteld van het rapport aan de Hoofdinspecteur. De noodzaak van de ingebrachte aanbevelingen worden echter niet onderstreept, zolang niet bekend is wat de werkelijke oorzaak is. Tot dan wordt aanpassen van beleid en een inventarisatie/beschouwing bij vuurwerkbedrijven prematuur geacht.

Op 12 juni 1991 (voordat de rapporten ter beschikking zijn gekomen) worden de bevindingen uit het rapport van de Hoofdinspecteur door de beleidsafdeling, middels een notitie aan de voorzitter CPR, toch onder de aandacht gebracht, ook al zijn op dat moment de onderzoeksrapporten nog niet beschikbaar. Aandacht wordt gevraagd voor herziening van de richtlijn voor de opslag van vuurwerk waarbij gewezen wordt op de situering van het bedrijf en zijn omgeving en bij het onderwerp uit te gaan van een explosie beveiligde constructie. Verzocht wordt de onderwerpen voor de eerstkomende CPR-vergadering te agenderen. Hetgeen vervolgens ook is gebeurd.

Uit de stukken blijkt niet dat de bevindingen door BZK binnen de andere departementen zijn uitgezet. Op 8 augustus 1991 ontvangt de Hoofdinspecteur van de plv. districtsinspecteur de drie onderzoeksrapporten die verkregen zijn van de officier van justitie onder begeleidend schrijven. Aangegeven wordt dat het rapport (en de daarin vervatte aanbevelingen) niet meer vertrouwelijk is. In het begeleidend schrijven wordt nogmaals gewezen op het feit dat niet is gebleken dat in afwijking van de voorwaarden van de verleende Hinderwetvergunning is gewerkt. Technisch is de oorzaak niet te verklaren waardoor geen regime van regelgeving valt te ontwerpen waardoor een verwaarloosbaar restrisico kan ontstaan. Gelet hierop wordt in overweging gegeven om het zwaartepunt van regelgeving meer te richten op het effect van explosies. Geadviseerd wordt de aanbevelingen uit de rapporten over te nemen.

Met de rapporten en het begeleidend schrijven wordt echter, voorzover uit dit onderzoek bekend, vervolgens echter niets meer gedaan. Betrokken departementen en de CPR worden niet op de hoogte gesteld. Ook het al eerder aanbevolen onderzoek naar vuurwerkbedrijven in Nederland wordt vanuit BZK niet geïnitieerd.

5.2.2 SZW

De AI 4e District had door deelname in het technische onderzoeksteam onder regie van het OM te Utrecht al snel na de ramp de beschikking over de aanbevelingen zoals die zijn verwoord in par 2.5. Vanuit de AI werd een, in vergelijking tot het totaal aan aanbevelingen, algemeen signaal naar de afdeling CV van het DGA gestuurd.Van de achterliggende documenten , het rapport van PML TNO stuknr: 54, het rapport van het Openbaar Ministerie te Utrecht stuknr: 55 en het rapport van de AI stuknr: 56 kon niet worden vastgesteld of ze feitelijk werden meegestuurd, of anderszins formeel werden aangeboden. Wel is vastgesteld, dat ze binnen de afdeling Chemische Veiligheid van DGA bekend moeten zijn geweest. Een medewerker van deze afdeling werd betrokken bij het genoemde onderzoek en kon derhalve beschikken over de aanbevelingen. Op 27 oktober 1992 gaf de afdeling CV opdracht voor een nader onderzoek door TNO PML wat resulteerde in een rapport "Explosieven en Arbeidsveiligheid". De afdeling CV werkte op dat moment aan een publicatieblad over het veilig omgaan met explosieve stoffen waaronder de productie, het samenstellen en de opslag van pyrotechnische voorwerpen waarbij het rapport van TNO PML werd gebruikt. Aan de orde zouden komen, de risico's, de beoordeling van de risico's en maatregelen om riskante situaties te verbeteren. Deze aanpak is geheel in lijn van het risico denken dat binnen SZW en de AI steeds sterker werd, namelijk het inventariseren en evalueren van risico's en het maken van een plan van aanpak om het geheel te verbeteren, te beginnen met de meer ernstige risico's. De afdeling CV had op dat moment het standpunt dat op het algemene signaal van de AI adequaat werd gereageerd. Het voornemen van CV werd ook schriftelijk teruggekoppeld naar de AI. Voor zover nu achterhaald werd er verder geen informatie over en weer tussen CV en AI omtrent dit onderwerp uitgewisseld.
Tijdens het ontwikkelen van het P-blad vond, onder invloed van de derde tranche "Algemene wet Bestuursrecht" , een omslag plaats in het denken over uitbrengen van Publicatiebladen. De mix van beleidsregels en voorlichting in deze bladen die onder naam van SZW/Arbeidsinspectie werden uitgebracht, werd niet meer passend gevonden. Met name de onduidelijkheid over wat nu pure voorlichting was en wat regelgeving, moest worden opgeheven. Omstreeks 1994 is besloten om alle bestaande P-bladen te laten vervallen, en de concrete normen uit de bladen die invulling gaven van wettelijke bepalingen om te zetten in beleidsre-

gels. Uiteindelijk is dit geëffectueerd in juli 1997 bij het van kracht worden van het nieuwe Arbobesluit, zij het dat een beleidsregel explosieven en arbeidsveiligheid nooit is vastgesteld. Een verklaring hiervoor kan zijn dat het concept nooit de status van een definitief p-blad heeft bereikt.

De bladen die wat betreft de uitwerking van wetgeving noodzakelijk werden geacht en waarvan dat mogelijk was, werden ontdaan van bijvoorbeeld al het voorlichtingsmateriaal en werden omgezet naar beleidsregels. Ook werd een gedeelte van de noodzakelijk geachte publicatiebladen omgezet naar Arbo Informatiebladen.

Omzetting van het concept P blad "Explosieve stoffen en arbeidsveiligheid" naar een beleidsregel of eventueel een ARBO informatieblad was omdat het concept P blad niet volledig was en nog niet voldoende op actuele ontwikkelingen inspeelde op dat moment niet aan de orde.

Hiermee eindigt feitelijk het afhandelen van het signaal, inzake arbeidsveiligheidsrisico's bij "vuurwerkbedrijven" à la MS Vuurwerk te Culemborg, gegeven vanuit de AI naar de beleidsafdeling CV..

5.2.3 VROM

Dat naar aanleiding van de explosie in Culemborg "opslag van vuurwerk en veiligheid" geen onderwerp van discussie is geweest binnen SR laat zich verklaren door het feit dat de rapporten en de daarin vervatte conclusies en aanbevelingen indertijd (1991) niet zijn aangeboden aan het departement en daar ook anderszins niet bekend waren.

Binnen de CPR is vuurwerk en veiligheid echter wel als agendapunt opgevoerd geweest in die zin dat VROM voor informatie over bestaande (initiatieven voor) regelgeving zou zorgen. De medewerkers van de afdeling SVS hadden zitting in deze commissie. De deelname aan de CPR is echter geen actief aandachtspunt geweest, hetgeen blijkt uit het achterwege blijven van de van VROM-afgevaardigden op dit agendapunt gevraagde actie. Een medewerker die begin negentiger jaren binnen de CPR zitting had verklaart hieromtrent dat de CPR geen vastgesteld werkprogramma had voor de herziening van richtlijnen. De CPR taken moesten concurreren met ander taken.

Binnen VROM is vuurwerk wel ter sprake geweest in het kader van een overdracht van taken van Verkeer en Waterstaat aan VROM. Deze discussie had echter geen betrekking op de veiligheidsaspecten van de *opslag* van vuurwerk, het ging daarin over het bezigen van professioneel vuurwerk en de daarvoor te verstrekken vergunningen.

5.2.4 VenW

Het ministerie van VenW heeft zoals duidelijk wordt gemaakt in de documenten geen kennis gehad van de aanbevelingen die uit de onderzoeken naar de explosie te Culemborg volgden. Het betreft dan zowel het rapport van PML TNO stuknr: 54, het rapport van het Openbaar Ministerie te Utrecht stuknr: 55 en het rapport van de AI stuknr: 56. Er was dus ook geen aanleiding om dienovereenkomstig de aanbevelingen te handelen.

Ook binnen de CPR was er kennelijk voor de Vertegenwoordiger vanuit VenW geen aanleiding om het onderwerp zoals dat in de CPR werd ingebracht als een belangrijk onderwerp voor VenW te zien.

De enige instantie die daar een duidelijke rol in had kunnen spelen was TNO die een formele positie heeft ten aanzien van de advisering van het ministerie van VenW betreffende ontplofbare stoffen. Speciaal het onderwerp classificatie van verschillende soorten vuurwerk, een van de belangrijke aanbevelingen n.a.v. de explosie te Culemborg had daar voor in aanmerking kunnen komen.

5.2.5 Justitie

Het strafrechtelijk onderzoek is uitgangspunt voor de betrokkenheid van het Openbaar Ministerie waarbij overigens ondermeer de inspectiediensten van SZW en BZK en deskundigen van het bureau Hinderwetzaken van het ministerie van defensie betrokken waren.Dit onderzoek naar de oorzaak en gevolgen van de vuurwerkexplosie te Culemborg heeft uiteindelijk niet geresulteerd in een strafvervolging. De reden daarvoor was onder andere dat met toezicht belaste instanties niet dan wel in onvoldoende mate controles hebben uitgeoefend, terwijl er door het bedrijf op een wijze werd gewerkt die niet in de Hinderwet was geregeld. Overgaan tot strafvervolging was daarom voor het OM bezwaarlijk.
Onderdeel van het strafrechtelijk onderzoek was een onderzoek dat door het Prins Maurits Laboratorium van TNO werd ingesteld. TNO komt tot conclusies die leiden tot belangrijke aanbevelingen. De aanbevelingen die in het rapport (april 1991) zijn opgenomen hebben vooral de strekking dat op diverse terreinen nader onderzoek moet worden verricht. De aanbevelingen hebben vooral betrekking op een evaluatie van bestaande veiligheidsafstanden en bijbehorende criteria aan de hand van een vergelijking met de opgetreden schade in de woonomgeving, het doorvoeren van classificatietesten van groot vuurwerk en nader onderzoek naar de opslag van groot vuurwerk in relatie met de classificatie van 1.3 G, om de kans op dit soort calamiteiten te verkleinen. Verder zijn periodieke controles naar opslagmethoden en soorten groot vuurwerkartikelen gewenst en wordt onderzoek naar het gezamenlijk opslaan van verschillende soorten groot vuurwerkartikelen aanbevolen.

Uit stukken van de Inspectie voor het Brandweerwezen District III blijkt dat er vanuit het technisch onderzoek in februari 1991 reeds informatie is verstrekt door deskundigen van TNO en de Arbeidsinspectie. De Inspectie voor het Brandweerwezen neemt die informatie zeer serieus, getuige de interne vertrouwelijke notitie van 22 februari 1991 van de districtsinspecteur van de Inspectie voor het Brandweerwezen. Communicatie vanuit het strafrechtelijk onderzoek over de voorlopige resultaten heeft dus snel plaatsgevonden.
Blijkens het dossier van BZK heeft het arrondissementsparket te Utrecht de onderzoeksrapporten later, maar in ieder geval voor 8 augustus 1991, naar de plv. Districtsinspecteur van de Inspectie voor het Brandweerwezen gestuurd.

Op 3 juli 1991 wordt door het OM te Utrecht een persbericht opgesteld betreffende de vuurwerkfabriek te Culemborg. Het rapport dat door TNO in opdracht van het OM was opgesteld, met daarin de eerder genoemde conclusies, was al ruim 2 maanden beschikbaar. Het OM te Utrecht droeg in die periode reeds kennis van alle conclusies en de aanbevelingen die door de onderzoekers naar aanleiding van het onderzoek waren geformuleerd en had daarover al in een eerder stadium gecommuniceerd met de Inspectie voor het Brandweerwezen.

In het persbericht wordt geen melding gemaakt van enkele belangrijke conclusies uit het TNO-rapport. Niet wordt gemeld dat de zeer krachtige explosie alleen veroorzaakt kan zijn door een grote hoeveelheid explosieve stof reagerend volgens gevarenklasse 1.1. Ook wordt niets gemeld over het feit dat aangevoerd vuurwerk fout geclassificeerd kan zijn geweest en dat bewerkte, geassembleerde en/of los opgeslagen artikelen een andere classificatie hebben dan de oorspronkelijke. Over een aanbevolen evaluatie van veiligheidsafstanden wordt niets vermeld, noch over de aanbeveling om periodieke controles uit te voeren naar opslagmethoden en soorten groot vuurwerk. Wel werd in het persbericht onder andere ingegaan op aspecten die te maken hadden met overtreding van wet- en regelgeving en het toezicht door toe-

zichthoudende instanties.
Het persbericht richt zich, gerelateerd aan de strafrechtelijk geïndiceerde taakstelling en verantwoordelijkheid van het OM vooral op de aandachtsvestiging op mogelijk overtredingen van wet- en regelgeving en de verantwoording van het niet vervolgen.

Op 11 juli 1991 schrijft de zaaksofficier van justitie aan de Hoofdofficier van Justitie te Utrecht een notitie waarin in het kort het onderzoek naar de explosie in de vuurwerkfabriek te Culemborg wordt uiteengezet. In het stuk wordt vrijwel geen melding gemaakt van de belangrijke conclusies die door TNO zijn gedaan. Niets wordt gezegd over de aanbevelingen die in het, in opdracht van het OM opgestelde, rapport zijn opgenomen. In de notitie wordt met name ingegaan op de opslag van vuurwerk, de kwaliteit van de vergunning en het gebrek aan toezicht door verantwoordelijke instanties. In de notitie laat de officier van justitie zich vooral kritisch uit over het gebrekkige toezicht door verantwoordelijke instanties. Met name dit laatste heeft ertoe geleid dat hij bezwaarlijk tot strafvervolging kan overgaan, hetgeen dan ook niet is gebeurd. Afgesloten wordt met de opmerking dat dit wellicht voor de hoofdofficier aanleiding vormt om te dezer zake nog nadere stappen te ondernemen. In de notitie wordt geen aandacht gevraagd om de conclusies en aanbevelingen uit het TNO-rapport onder de aandacht te brengen van de daarvoor verantwoordelijke autoriteiten.

De Hoofdofficier van Justitie stuurt met een begeleidende brief op 15 juli 1991 in afschrift de resultaten van het onderzoek naar de Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam. In kopie is de notitie van de behandelend officier bij de brief gevoegd. De Hoofdofficier geeft in zijn brief aan het volledig eens te zijn met de notitie van de behandelend officier en volstaat dan ook met verwijzing naar die notitie. In zijn brief wijst de Hoofdofficier op hiaten in de afstemming tussen als in het toezicht door de gemeente, KCGS, de AI en de afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie, en dat die hiaten mogelijk mede een rol hebben gespeeld bij de oorzaken die hebben geleid tot de explosie op 14 februari 1991.
De Hoofdofficier stelt de PG voor om de bijgaande stukken in handen te stellen van het ministerie van Justitie met het advies om in samenspraak met de bewindslieden van de betrokken ministeries (Defensie, Verkeer en Waterstaat, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Binnenlandse Zaken) maatregelen te treffen om eerdergenoemde hiaten in de toekomst te vermijden. Uit de brief valt op te maken dat resultaten van het onderzoek naar de explosie bij de brief zijn gevoegd.
De Procureur-Generaal bij het gerechtshof te Amsterdam, voor deze de advocaat-generaal, brengt met een brief, gedateerd 30 juli 1991, het ambtsbericht van de hoofdofficier van justitie, met bijlagen, onder de aandacht van de minister van Justitie. De PG geeft de minister in overweging om in samenspraak met de betrokken ministeries (Defensie, V&W, SoZaWe, Biza) maatregelen te doen treffen om hiaten zowel in de afstemming tussen als in de controle en het toezicht door gemeente, KCGS, de AI en de afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie in situaties als de onderhavige in de toekomst zoveel mogelijk te vermijden, temeer daar hij begrepen heeft dat deze hiaten zich in het gehele land zouden kunnen voordoen.
De brief wordt blijkens een op de brief geplaatste stempel op 5 augustus 1991 bij het ministerie van Justitie ingeboekt. Naast enige parafen die naast het stempel zijn geplaatst, is er op de brief met pen geschreven 'Notificeren - tel. afgedaan', met een daaronder geplaatste paraaf. Verder vermeldt de brief een stempel met 'Notificatie .. december 1993'.
Blijkens de inmiddels gestelde Kamervragen en antwoorden daarop is vastgesteld dat de brief de minister niet heeft bereikt en dat deze brief telefonisch is afgedaan.

5.2.6 CPR

In juni 1991 werd de explosie van de vuurwerkfabriek te Culemborg aan de orde gesteld in de CPR. Een brief van de Directie Brandweer van BZK gaf in overweging de CPR richtlijn over opslag van vuurwerk te herzien. Hoewel de oorzaak en de toedracht op dat moment nog onbekend waren.
De hier vermelde richtlijn voor de opslag van vuurwerk is waarschijnlijk CPR 7, "de opslag van explosieven en ontstekingsmiddelen" (stuknr: 72).
De richtlijn CPR 7 was in de eerste plaats gericht op kleine hoeveelheden explosieven en ontstekingsmiddelen. De werkingssfeer beperkte zich tot 100 kg TNT equivalent. In de tweede plaats was CPR 7 gericht op gebruikers van explosieven en ontstekingsmiddelen in de sfeer van sloopbedrijven en bedrijven die geodetisch onderzoek uitvoeren en daarvoor een geringe hoeveelheid explosieven en ontstekingsmiddelen beheren. Van enige relatie tussen de CPR 7 en vuurwerk, waar het bij de explosie te Culemborg om ging, was op dat moment nog geen sprake anders dan dat in het voorwoord van de richtlijn staat vermeld dat er een zogenaamde vuurwerkcommissie betrokken is geweest bij het opstellen van de CPR 7.
Naast de herziening van de richtlijn werd in de brief van BiZa aangegeven dat er, gezien de risico's in de vuurwerk branche, meer stringente eisen ten behoeve van veiligheid intern en ten behoeve van de omgeving moeten komen (o.a. situering van het bedrijf t.o.v. de omgeving en explosie beveiligde constructies). In de brief en de notitie van BiZa stond het achterliggende onderzoek niet vermeld. Deze onderzoeken waren niet bijgevoegd en ook later niet aan de CPR verstrekt.
Bij bespreking van de notitie in de CPR commissie werd besloten om eerst ter oriëntatie kennelijk beschikbare informatie over vuurwerk en springstoffen + procedureregeling bij VROM te achterhalen. Deze actie, die bij de VROM vertegenwoordiger werd neergelegd, is nooit door hem of zijn opvolger uitgevoerd. Het actiepunt is tot en met maart 1994 op naam van de VROM vertegenwoordiger blijven staan en daarna verdwenen van de actiepuntenlijst. Dit laatste gebeurde in de vergadering waar de voorzitter van de CPR afscheid nam. Een reden voor het afvoeren van het actiepunt kon niet worden achterhaald.
Het onderwerp is vanaf september 1991 tot en met maart 1994 gedurende een vijftal CPR vergaderingen aan de orde geweest. Niemand van de CPR leden heeft vanuit zijn eigen betrokkenheid met het onderwerp "vuurwerk, explosieven of iets dergelijks" in de begin negentiger jaren enige activiteit ontplooid om het onderwerp meer aandacht te geven binnen de CPR. Mogelijk heeft op de achtergrond meegespeeld dat in andere verbanden maar wel deels door dezelfde personen/ betrokken afdelingen, gewerkt werd aan het opstellen van het Vuurwerkbesluit (Stb. 1993 215) In die dagen werd ook gewerkt aan wat toen heette "Besluit ontplofbare stoffen Wet milieu gevaarlijke stoffen" . Mee heeft ook gespeeld dat vanaf 500 kg TNT equivalent er richtlijnen waren. In de vergunning verlening moest verplicht gebruik worden gemaakt van de expertise van het Bureau Milieuvergunningen van het ministerie van Defensie. Dit bureau had voor opslag van groot vuurwerk in mei 1992 het "Memorandum Veiligheidsafstanden Groot Vuurwerk" opgesteld.
Het onderwerp vuurwerk is de facto in de hoofdcommissie (de vier vertegenwoordigers van BZK, VROM, VenW en SZW) nooit onderwerp van bespreking geweest. Het was ook niet gebruikelijk binnen de hoofdcommissie om zich diepgaand inhoudelijk met bepaalde onderwerpen bezig te houden, daar werden immers de diverse subcommissies voor ingesteld. Het onderwerp in relatie met de explosie te Culemborg is nooit uit de oriëntatie fase, die meestal voorafging aan het instellen van een subcommissie, gekomen. De oorzaken hiervoor waren mogelijk de onvolledige informatievoorziening betreffende de aanbevelingen inzake de explosie te Culemborg, de ongelukkige koppeling tussen vuurwerk en de bestaande richtlijn CPR 7

die betrekking had op kleinere hoeveelheden vuurwerk, het niet ter beschikking van de CPR stellen van informatie over de regelgeving door de VROM vertegenwoordigers in de CPR, het niet voldoende erkennen van het belang van het onderwerp vuurwerk en explosieven bij de vertegenwoordigers van de afzonderlijke ministeries waaruit de CPR bestaat.

5.3 Bevindingen

5.3.1 Het onderzoek

In het onderzoek van TNO/PML kon geen conclusie worden getrokken over de oorzaak van het ongeval. Elk ongeval kent zijn eigen, specifieke, omstandigheden. De vraag of er sprake was van een mogelijk structureel probleem kon niet worden beantwoord.

Een mogelijke verklaring voor de grote schade werd gezocht in de wijze waarop vuurwerk in opslag bij een ongeval reageert. Daarbij is vooral de classificatie van het afzonderlijk vuurwerk van belang en de wijze waarop verschillend geclassificeerd vuurwerk zich bij brand en explosie gedraagt.
Om die reden werd in de aanbevelingen specifiek aandacht gevraagd voor vuurwerk dat onopgemerkt fout geclassificeerd Nederland binnenkomt en voor lichter geclassificeerd vuurwerk dat binnen een dergelijke inrichting wordt uitgepakt of gemodificeerd waardoor het vuurwerk van classificatie veranderen kan. In beide gevallen kan er bij opslag sprake zijn van een onbedoelde partij vuurwerk in de hoogste subklasse en als dat ontsteekt door brand kan de gehele opslag zich gaan gedragen als vuurwerk van de hoogste subklasse, dus de gehele opslag doen exploderen. Deze problematiek zou zich voordoen in het geval er sprake is van vuurwerk subklasse 1.3 of zwaarder in combinatie met vuurwerk 1.1.
Het onderzoek beveelt een diepte-onderzoek aan om na te gaan of deze theorie klopt.

Verder werd vastgesteld dat de opgetreden grote schade een reden is om het vaststellen van veiligheidsafstanden rond een dergelijke inrichting te evalueren. Concreet betekent dit dat bij de aan te houden veiligheidsafstanden mogelijk rekening gehouden zou moeten worden met het gestelde in het vorige punt.

5.3.2 Rol inspecties

Bij een bedrijf zoals de vuurwerkfabriek in Culemborg hebben verschillende inspectiediensten een specifieke rol bij het toezicht op en de handhaving van het naleven van regels. De inspectie wordt uitgevoerd door: de gemeente als bevoegd gezag, MILAN van het ministerie van Defensie, de RVI (ten tijde van het ongeval het KCGS), de arbeidsinspectie, de gemeentelijke brandweer en de Inspectie Milieuhygiëne die in dat verband een tweedelijns taak had.
Gebleken is dat voor het ongeval de KCGS het bedrijf regulier bezocht. Deze dienst had, gelet op haar specifieke rol, geen directe taak om aandacht te schenken aan de mogelijke tekortkomingen ten aanzien van het naleven van de regels van de door de gemeente verstrekte vergunning. Bij de KCGS was het toezicht beperkt tot samenhang met vervoersbepalingen. Als er al onvolkomenheden op dat gebied bij bezoeken zijn geconstateerd, dan zijn deze door de KCGS ook niet met de andere inspectiediensten gecommuniceerd.
Na het ongeval te Culemborg zijn bij het onderzoek van rijkswege de arbeidsinspectie en de brandweerinspectie betrokken geweest.

5.3.3 Communicatie over de onderzoeksresultaten

Op rijksniveau is er sprake van een verdeling van taken en verantwoordelijkheden met daarbij wel belangrijke raakvlakken. Tussen en binnen de departementen alsmede tussen de respec-

tieve inspectiediensten is, blijkens het Culemborgdossier, slecht tot in het geheel niet gecommuniceerd.

- Het OM (als opdrachtgever van het TNO onderzoek) en de inspectiediensten van BiZa en SZW alsmede het bureau Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie, beschikten over alle belangrijke conclusies en aanbevelingen welke waren neergelegd in een vertrouwelijk rapport. Toen de vertrouwelijkheid werd opgeheven, heeft het OM het rapport op verzoek van het ministerie van BiZa naar BiZa gestuurd, maar het rapport is daarna noch via de CPR noch anderszins verspreid. Bij het ministerie van Justitie zijn conclusies van het onderzoek via de PG ook richting de minister aan de orde gesteld, maar zover dit kon worden nagegaan, is dit ambtelijk telefonisch afgedaan, zonder dat dit heeft geleid tot verdere externe communicatie.
- Binnen de CPR is het ongeval te Culemborg als agendapunt naar aanleiding van een interne notitie die BZK inbracht, aan de orde gesteld. De vraag van BZK was om bij de volgende herziening van de richtlijn rekening te houden met situering van een vuurwerkbedrijf in zijn omgeving, alsmede ging de notitie in op een aanbeveling van een explosiebeveiligde constructie. Zoals hiervoor gemeld, werd deze informatie zonder de achterliggende rapporten verstrekt. De bespreking van het agendapunt heeft geleid tot een actiepunt voor VROM, dat tot enkele jaren na het ongeval op de lijst van actiepunten heeft gestaan. VenW heeft op basis van de verstrekte informatie geen verband gelegd tussen het ongeval en de classificatie problematiek bij vuurwerk. Het actiepunt voor VROM verdween uiteindelijk van de agenda van de CPR, hoewel de actie niet uitgevoerd was.
- De onderzoeker (TNO/PML) is in opdracht van VenW als deskundige instantie betrokken bij internationaal overleg over classificatie. Via die lijn is deze specifieke problematiek in dat verband niet aan de orde gesteld.

5.3.4 Follow up onderzoeksresultaten

- De onderzoeksresultaten, zo die bekend waren geweest, zouden van rijkszijde bij het ministerie van VROM (tav classificatie van vuurwerk bij opslag en veiligheidsafstanden voor dergelijke inrichtingen) in samenwerking met het ministerie van VenW (tav classificatie) tot acties hebben kunnen leiden. Aanbevolen acties bestonden uit verder onderzoek naar een structureel verband tussen dat specifieke ongeval en mogelijk soortgelijke ongevallen, proeven met verschillende soorten vuurwerk in opslag etc. Deze acties zijn niet uitgevoerd.
- Binnen geen enkel departement hebben de resultaten van de onderzoeken geleid tot wijziging van beleid en/of structurele intensivering van het toezicht.
- Het is opvallend dat ten tijde van het ongeval er binnen tenminste drie departementen een taken discussie en/of reorganisatie aan de orde was. Bij SZW is als gevolg van een nieuwe beleidslijn ten aanzien van de scheiding van beleid, -uitvoering en toezicht het p-blad (stuknr: 59) nooit definitief geworden, noch naderhand omgezet in een beleidsregel. Bij BZK vond binnen de beleidskern in die tijd ook een herbezinning van taken plaats en bij VenW kreeg de inspectie functie een duidelijk ander karakter waarbij de werkzaamheden, ten koste van juist vuurwerk, meer gelijkelijk verdeeld werd over alle vervoer van gevaarlijke stoffen.
- Gezien vanuit het totale takenpakket waar het gaat om handelen met gevaarlijke stoffen, had vuurwerk geen hoge prioriteit bij de betrokken departementen.

6. CONCLUSIES

- De rijksoverheid is op de hoogte gesteld van de conclusies en aanbevelingen, opgenomen in de onderzoeksrapporten naar aanleiding van de vuurwerkexplosie te Culemborg in 1991 door het formeel aanbieden ervan aan de departementen van Justitie (deel van de conclusies), BZK en SZW.

- De aanbevelingen uit de vervaardigde onderzoeksrapporten zijn vervolgens binnen de rijksoverheid onvoldoende gecommuniceerd en hebben niet geleid tot substantiële wijziging van beleid.

- Bij beleidsvorming, respectievelijk bij het toezicht op de praktijk, zijn tal van departementen betrokken, zowel elk vanuit zijn eigen positie als gezamenlijk onder de CPR-vlag, zonder dat er sprake is van een duidelijk zwaartepunt. Geconstateerd kan worden dat deze constellatie niet heeft bijgedragen aan het slagvaardig oppakken van het onderwerp vuurwerk.

- De Commissie Preventie van Rampen (CPR), waar de ministeries die het meest betrokken zijn bij het onderwerp veiligheid vertegenwoordigd zijn, is door BZK in overweging gegeven om richtlijnen te ontwikkelen/aan te passen met betrekking tot de situering en explosie veilige constructies van vuurwerkopslagen. Het signaal heeft niet geresulteerd in de ontwikkeling/aanpassing van dergelijke richtlijnen.

- Het onderwerp vuurwerk in relatie tot veiligheid had voor de explosie te Culemborg bij de betrokken departementen geen prioriteit. De aanbevelingen na de vuurwerkexplosie hebben niet geleid tot aanpassing van de prioriteitsstelling.

- De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek naar de vuurwerk explosie te Culemborg hebben bij de betrokken inspectiediensten niet geleid tot een structurele intensivering van het toezicht.

- De aanbeveling aan de minister van Justitie om hiaten in de afstemming tussen en in de controle en het toezicht uitgeoefend door, diverse overheden, onder de aandacht van de betrokken ministeries te brengen, heeft de minister niet bereikt en heeft niet geleid tot enige actie terzake.

Bijlage 1

Lijst van gebruikte afkortingen

Afkorting	Omschrijving
AI	7. Arbeidsinspectie
AIS	Beleidsafdeling Arbo Infrastructuur van SZW
ALARA	As Low As Reasonable Achievable
AMIL	Neleidsafdeling Arbeidsmilieu van SZW
ARBO wet	Arbeidsomstandighedenwet
AVR	Arbeidsveiligheidsrapport (op basis van toentertijd artikel 5 van de ARBO wet
BAM	Bureau Adviseur Milieuvergunningen
BiZa	Ministerie van Binnenlandse Zaken
BW	Brandweer
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ten tijde van de explosie te Culemborg nog BiZa geheten.
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CPR	Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen
CV	Beleidsafdeling Chemische Veiligheid van SZW
DGA	Directoraat Generaal van de Arbeid van SZW
DGG	Directoraat Generaal Goederenvervoer
EVR	Extern Veiligheidsrapport op basis van het toenmalig Belsuit Risico's Zware Ongevallen
GL	Gerechtelijk Laboratorium
HOvJ	Hoofdofficier van Justitie
IRO	Inspectie Ruimtelijke Ordening
IVH	Inspectie Volkshuisvesting
KCGS	Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen
LEV	Luchthavens en Externe Veiligheid
LMV	Lokale Milieukwaliteit en Verkeer
MCA	Maximum Credible Accident
MILAN	Milieu, Arbo en NBC
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OvJ	Officier van Justitie
P&R	Afdeling Preventie en Repressie van de Directie Brandweer van BZK (of BiZa)
P-blad	Publicatieblad van de Arbeidsinspectie
PG	Procureur Generaal
PML	Prins Maurits Laboratorium van TNO
PPR	Preventie Preparatie en Repressie
RVI	Rijksverkeersinspectie
SR	Stoffen en Risicobeheersing
SVS	Stoffen, Veiligheid en Straling
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TK	Tweede Kamer
TNO	Instituut voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TNT	Trinitrotolueen (springstof)

VenW	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.
WGS	Wet Gevaarlijke Stoffen
WMS	Wet Milieugevaarlijke Stoffen
WVGS	Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen

Bijlage 2

6.1.1.1 Overzicht geraadpleegde stukken

Stuknummer	Omschrijving stuk
01	Een rapport van het ministerie van SZW, Arbeidsinspectie 4e district van 12 maart 1991. Titel: 'Rapport van bevindingen en aanbevelingen betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek "MS Vuurwerk B.V." te Culemborg.
02	Een rapport van het Gerechtelijk Laboratorium van het ministerie van Justitie, no. 91.02.18.007 met als titel: 'een onderzoek naar aanleiding van een explosie in een bedrijfspand van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk BV'te Culemborg op 14 februari 1991'. Het rapport vorm een bijlage bij het gezamenlijk rapport van het PML-TNO en het GL d.d. 13 maart 1991.
03	Een rapport met bijlagen van het Ministerie van Binnenlandse zaken, Inspectie voor het Brandweerwezen District III, Gelderland, Overijssel en Flevoland, d.d. 21 maart 1991.
04	Een rapport van PML-TNO van april 1991, nr. PML 292191122. Opdrachtgever de Officier van Justitie te Utrecht. Aantal pagina's 76 met 10 bijlagen Nr. rapport: PML 1991-C35. Titel rapport: 'Verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek 'MS Vuurwerk' te Culemborg op donderdag 14 februari 1991.
05	Een brief van de Procureur-Generaal van het gerechtshof te Amsterdam d.d. 30 juli 1991 aan de minister van Justitie.
06	Een vertrouwelijke notitie over de 'Vuurwerkfabriek Culemborg Tussenrapportage' van de plaatsvervangend districtsinspecteur van de Inspectie voor het Brandweerwezen District III d.d. 22 februari 1991 aan de Hoofdinspecteur Brandweerzorg.
07	Een brief (kenmerk 0068 U/91) van 19 maart 1991 van districtsinspecteur voor het Brandweerwezen te Arnhem aan de Hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen te Den Haag betreffende het aanbieden van een rapport.
08	Een notitie (kenmerk EB91/1/762) van het hoofd van de afdeling Preparatie en Repressie (P en R) d.d. 12 april 1991 aan de Directeur Brandweer over het onderzoek naar de vuurwerkexplosie te Culemborg via de chef Preventie Preparatie en Repressie.
09	Een lijst van bedrijven die vergunning hebben voor het bezigen van zgn. "groot vuurwerk" en een lijst van bedrijven die gespecialiseerd zijn in zgn. "klein vuurwerk". De lijst wordt door de districtsinspecteur voor het Brandweerwezen te Arnhem op 12 april 1991, in aanvulling op het rapport van 19 maart, per brief verstuurd aan de Hoofdinspecteur.
10	Een notitie d.d. 12 juni 1991, aan de voorzitter van de CPR-commissie met als onderwerk 'Herziening CPR' van de chef van de afdeling PPR van de Directie Brandweer.
11	Een brief van de chef van de afdeling PPR d.d. 13 juni 1991, waarmee de notitie van 12 juni 1991 wordt aangeboden aan het Secretari-

	aat CPR, met het verzoek de onderwerpen voor de eerstkomende bijeenkomst van de CPR te agenderen.
12	Een notitie, kenmerk 0260 4/91, d.d. 8 augustus 1991, betreffende de Vuurwerkfabriek Culemborg, van de Plv. Districtsinspecteur van de Inspectie voor het Brandweerwezen District III aan de Hoofdinspecteur.
13	Een brief d.d. 20 augustus 1991 aan de plv. Districtsinspecteur District III, te Arnhem, voor deze de chef van de afdeling P&R, betreffende de vuurwerkfabriek te Culemborg aan de hoofdinspecteur voor het Brandweerwezen.
14	Vacant
15	Vacant
16	Een notitie aan de hoofdofficier van justitie over het onderzoek naar de oorzaak van de explosie dat door de politie is uitgevoerd in samenwerking met deskundigen van TNO, het Gerechtelijk Laboratorium, de Arbeidsinspectie, de Districtsinspectie voor het Brandweerwezen alsmede deskundigen van het bureau Hinderwetzaken van het Ministerie van Defensie, van de officier van justitie te Utrecht d.d.11 juli 1991.
17	Een brief d.d. 15 juli 1991 van de Hoofdofficier van justitie van het Arrondissementsparket te Utrecht aan de Procureur-generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam. In kopie is de notitie van 11 juli 1991 van de behandelend officier bijgevoegd en in afschrift de resultaten van het onderzoek.
18	Een brief van de Procureur-generaal van het gerechtshof te Amsterdam d.d. 30 juli 1991 aan de minister van Justitie, waarmee het ambtsbericht met bijlagen van 15 juli 1991 met kenmerk 6160-896/91 wordt aangeboden.
19	Een brief van de plv. Districtsinspecteur aan de Arrondissementsrechtbank, de Officier van Justitie, te Utrecht, dat Biza een onderzoek heeft gedaan naar de operationele en preparatieve aspecten van de bestrijdingsorganisatie.
20 t/m 49	Vacant
50	Brief DGA/DG/91/0280, afdeling CV dd 15-02-91 met daarbij een notitie van de afdeling Chemische Veiligheid van SZW dd 15-02-1991
51	Persbericht van het Openbaar Ministerie, kenmerk: 1610-91 dd 3 juli 1991
52	Interne notitie Brandweer, kenmerk: 0260 U/91 dd 08-08-1991
53	Brief 9750/91/dK1 dd 28-11-1991, van de Arbeidsinspectie aan de beleidsafdeling Chemische Veiligheid van SZW inzake explosie te Culemborg
54	Rapport van PML-TNOnr 292191122, PML 1991-C35 "Verslag van het Prins Maurits Laboratorium TNO betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek "MS Vuurwerk" te Culemborg op donderdag 14 februari 1991.
55	Rapport van het Gerechtelijk Laboratorium van het ministerie van Justitie, no. 91.02.18.007 met als titel: 'een onderzoek naar aanleiding van een explosie in een bedrijfspand van de vuurwerkfabriek

'MS Vuurwerk BV'te Culemborg op 14 februari 1991'. Het rapport vormt een bijlage bij het gezamenlijk rapport van het PML-TNO en het GL d.d. 13 maart 1991.

56 Een rapport van het ministerie van SZW, Arbeidsinspectie 4e District van 12 maart 1991, titel: "Rapport van bevindingen en aanbevelingen betreffende de explosie van de vuurwerkfabriek "MS Vuurwerk B.V." te Culemborg".

57 Brief DGA/CV/9118723 dd 20-12-1991, antwoord op brief onder stuknr: 53.

58 Brief JBO11/94 dd 22-02-1994, aanbiedingsbrief van het concept Publicatieblad over explosieven en arbeidsveiligheid onder stuknr: 59.

59 Concept Publicatieblad betreffende "explosieven en arbeidsveiligheid".

60 Notitie DGOOV/BW/PPR, EB91/1/762 dd 12-04-1991, interne notitie Brandweer over het onderzoek naar de vuurwerkexplosie te Culemborg.

61 Notitie van de afdeling PPR dd 12-06-1991 inzake de herziening van de CPR richtlijn

62 Brief DGOOV/BW/PPR dd 13-06-1991, aanbieding van notitie stuknr: 61 aan de CPR.

63 Briefnr: EB91/2217 dd 20-08-1991, inzake terugkoppeling naar de plaatsvervangend districtsinspecteur.

64 Notitie 0260 U/91 dd 08-08-1991 inzake de opheffing van de vertrouwelijkheid van stuknr's: 54, 55 en 56.

65 Brief DGA/CV/9113899, verslag vergadering, CPR nr 91-26 dd 13-09-1991.

66 CPR stuk 92-02 dd 06-01-1992, Verslag van vergadering dd 19-12-1991

67 CPR stuk 92-12 dd 24-09-1991, Verslag van vergadering dd 03-09-1992

68 CPR stuk 93-08 dd 24-06-1993, Verslag van vergadering dd 09-06-1993

69 CPR stuk 93-19 dd 26-10-1993, Verslag van vergadering dd 13-10-1993

70 CPR stuk 94-12 dd 21-04-1994, Verslag van vergadering dd 31-03-1994

71 CPR stuk 95-09 dd 20-03-1995, Verslag van vergadering dd 17-03-1995

72 CPR 7 "opslag van explosieven en ontstekingsmiddelen",

73 Interne notitie van de inspecteur van de Arbeidsinspectie 4e district te Nieuwegein. (Notitie is geschreven in 2000 na de ramp te Enschede).

001/55767

****
*** TX RAPPORT ***
****

VERZENDING OK

TX/RX NR	1459
TEL. AANSLUITING	00703511479
ID AANSLUITING	
ST. TIJD	09/02 11:52
GEBR. T.	00'55
PAG.	1
RESULTAAT	OK

Telefonisch akkoord 12/02/2001

5.1.2e

5.1.2e

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
9 februari 2001

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 3

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan Ministerie van Verkeer en Waterstaat
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Fax 5.1.2e

Fax

Onderwerp
brief Tweede Kamer

Hierbij de concept-brief inzake de aanbieding van het rapport Culemborg aan de Tweede Kamer.
Zoals afgesproken het verzoek om de minister van Verkeer en Waterstaat te laten paraferen.

In verband met het uitbrengen van het rapport zie ik de betreffende goedkeuring van de concept-brief gaarne uiterlijk **maandag 12 februari 2001 voor 12.00u. tegemoet.**

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES
INSPECTIE BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING

Beschikbaar : 200 stuks

Uitgiftelijst

Directie Voorlichting (exemplaren voor de pers)
70 stuks

Parlement
* voorzitter Tweede Kamer
* leden vaste Kamercie BZK

Ministeries
* alle ministers

Inspecties :
* VROM : Inspectie Volkshuisvesting, Inspectie Mileiuhygiene, Inspectie Ruimtelijke Ordening
* VWS : Inspectie Gezondheidszorg
* SZW : Arbeidsinspectie
* V&W : Rijksverkeersinspectie
* BZK : Inspectie Politie, Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

Gemeente Enschede
* t.a.v. de burgemeester : 2 exemplaren

Provincie Overijssel
* t.a.v. de Commissaris van de Koningin : 2 exemplaren

Intern BZK
* minister de Vries en van Boxtel
* staatssecretaris de Vries
* secretaris -generaal
* leden van de bestuursraad

Intern DGOOV
* dg-OOV
* leden van het MT-OOV
* afdelingshoofden van de direktie Brandweer & Rampenbestrijding
* afdelingshoofden direktie Politie
* afdelingshoofden direktie VIP
* [redacted] van VIP

Restant retour naar Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding :
[redacted] of [redacted].

+ Landsadvocaat
+ ~~Commissie Oostig~~

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
19 februari 2001

Ons kenmerk
ES2001/55767

Onderdeel
DGOOV/Project Vuurwerkramp

Inlichtingen
J. 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten Generaal

Onderwerp
rapport van rijksinspecties
mbt. follow up Culemborg

Met mijn brief van 15 januari 2001, kenmerk TK 2001/ 27157 nr. 14, heb ik u de rapportages van de rijksinspecties met betrekking tot de vuurwerkramp Enschede aangeboden.
In het voortgangsbericht aan de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 16 oktober 2000 (TK 2000-2001, 27 157 nr. 10), heb ik aangegeven dat vier betrokken rijksinspecties (de Inspectie Milieuhygiëne, de Arbeidsinspectie, de Rijksverkeersinspectie en de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding) in aanvulling op de reeds gepubliceerde rapportages een gezamenlijke rapportage zullen opstellen, over wat er door de betrokken instanties is gedaan met de resultaten van de onderzoeken naar de vuurwerkexplosie in Culemborg.

Ingevolge de procedure van hoor en wederhoor is het concept-inspectierapport eerst voorgelegd aan de betrokken departementen (Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Verkeer en Waterstaat, Justitie, Defensie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). Het rapport heeft betrekking op het functioneren van genoemde instanties of de daaronder ressorterende diensten.

Bovengenoemde procedure had tot doel de genoemde instanties in staat te stellen de door de rijksinspecties geconstateerde feiten te vergelijken met de feitelijke informatie die hen ter beschikking staat. De afgelopen dagen is de procedure van hoor en wederhoor afgerond.

Mede namens de ministers van Volkhuisvesting, van Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Verkeer en Waterstaat bied ik u hierbij de resultaten aan van dit onderzoek, die zijn neergelegd in het bijgaande rapport met de titel: "Onderzoek vuurwerkramp Enschede : Follow up Culemborg".

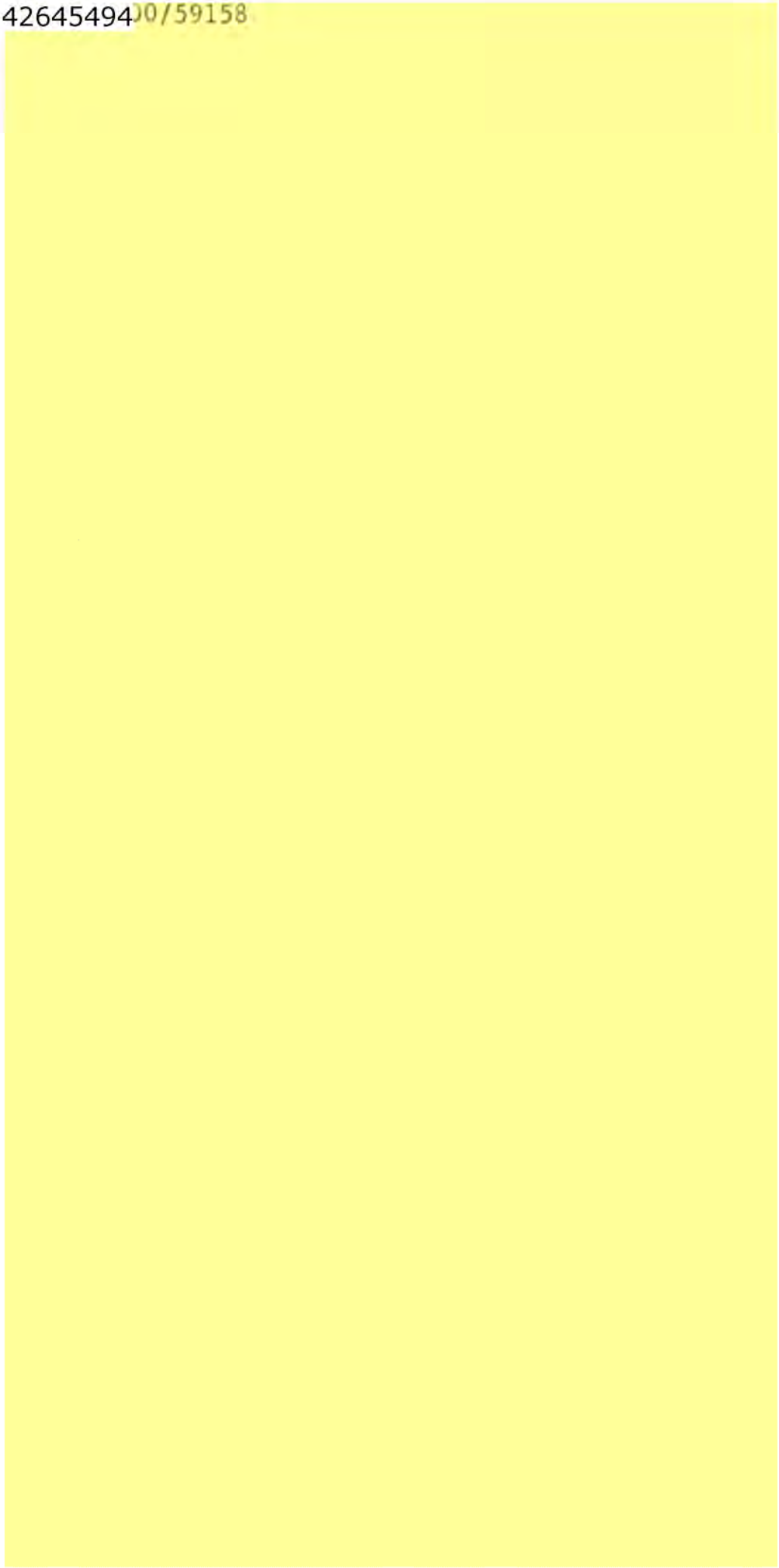

Justitie

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Rechtshandhaving

54732
05 [redacted] 2001
Afd.: OOV/PSEF/BRW.
Afdeling per: 26/3
Kopie verstr.:
Agendanummer: ES 2001/59158

Postadres Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon [redacted]
Fax [redacted]
Telex [redacted]

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Rijnstraat 8
2515 XP DEN HAAG

i.a.a. de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Defensie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Verkeer en Waterstaat

→ dep. archief VWR dit verzoek ingewilligd; antw. is opgenomen in tekst kabinetsstandpunt. (H2)

Onderdeel	Bureau JBA
Contactpersoon	[redacted]
Doorkiesnummer(s)	
Datum	1 maart 2001
Ons kenmerk	5083992/501/LG
Bijlage(n)	Diverse
Onderwerp	follw up Culemborg

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden.

[redacted]

19/03

Bij brief van 19 februari 2001, kenmerk ES 2001/55767, is het rapport van de rijksinspecties over wat er door de betrokken instanties is gedaan met de resultaten van de onderzoeken naar de vuurwerkexplosie in Culemborg, door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer aangeboden.

In het rapport wordt onder meer melding gemaakt van een brief van de procureur-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam van 30 juli 1991. In de brief geeft de procureur-generaal mij in overweging om in samenspraak met de betrokken ministeries maatregelen te doen treffen om de hiaten in zowel de afstemming als in de controle en het toezicht door gemeente, het korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, de Arbeidsinspectie en de afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie, in de toekomst zoveel mogelijk te vermijden. Bovengenoemde brief, inclusief de bijlagen treft u hierbij in afschrift aan. Tevens treft u hierbij aan de antwoorden op de vragen van de leden van de Tweede Kamer, Mosterd en Van de Camp over eerder genoemde brief. Op mijn departement is niet meer na te gaan of deze brief destijds aan de betrokken bewindspersonen is gezonden. Uit het onderzoek van de rijksinspecties leid ik af dat deze brief u destijds niet heeft bereikt.

Gelet op uw ministeriele verantwoordelijkheid bij dit beleidsterrein, verzoek ik u de beantwoording over te nemen van vraag 7 gesteld door de leden van de Tweede Kamer, Mosterd en Van de Camp, namelijk of de hiaten waarover in de brief van 30 juli 1991 wordt gesproken thans zijn opgelost. Ik verzoek u uw antwoord mee te nemen bij het formuleren van het kabinetsstandpunt over het rapport "follow up Culemborg".

De Minister van Justitie,

[redacted]

6/3

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2000–2001 Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

523

Vragen van de leden **Mosterd** en **Van de Camp** (beiden CDA) aan de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *controle op vuurwerk*. (Ingezonden 15 december 2000)

1
Hebt u kennisgenomen van de brief van 30/07/1991 van de Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam aan de minister van Justitie zoals getoond in het televisieprogramma Netwerk van 13 december jl.?

2
Is het waar dat de Procureur-Generaal de minister van Justitie bij brief van 30/07/1991 heeft geïnformeerd over hiaten in de controle, vergunningverlening en afstemming tussen overheidsinstanties bij de explosie van de vuurwerkfabriek in Culemborg?

3
Heeft deze brief de minister bereikt, zodat hij daar kennis van heeft kunnen nemen? Zo neen, hoe kon deze situatie ontstaan?

4
Hoe is gereageerd op het voorstel van de Procureur-Generaal om in samenspraak met de betrokken ministeries van Defensie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties maatregelen te treffen om hiaten in afstemming, controle en toezicht in de toekomst te voorkomen?

5
Heeft de reactie van het ministerie van Justitie geleid tot opheffing van de door de Procureur-Generaal genoemde hiaten? Zo neen, waarom niet?

6
Zou de afhandeling van de onderhavige brief van 30/07/1991 thans op het ministerie van Justitie op dezelfde wijze plaats kunnen vinden als in 1991 heeft plaatsgevonden?

7
Zijn de hiaten waarover in de brief van 30/07/1991 wordt gesproken thans opgelost?

Antwoord

Antwoord van minister **Korthals** (Justitie), mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (Ontvangen 16 januari 2001)

1, 2 en 3
Naar aanleiding van een explosie bij de vuurwerkfabriek MS Vuurwerk B.V. te Culemborg op 14 februari 1991, is een onderzoek naar de oorzaak van de explosie ingesteld. Dit onderzoek is uitgevoerd door de politie in samenwerking met deskundigen van T.N.O., het Gerechtelijk Laboratorium, de Arbeidsinspectie, de toenmalige Districtsinspectie voor het brandweerwezen alsmede deskundigen van het bureau Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie.
Het openbaar ministerie heeft in een persbericht van 3 juli 1991 de resultaten van het onderzoek bekend gemaakt. Tevens heeft de procureur-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek, bij brief van 30 juli 1991 de hiaten in zowel de afstemming als in de controle en het toezicht door gemeente, het korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, de Arbeidsinspectie en de afdeling Hinderwetzaken van het ministerie van Defensie, onder de aandacht gebracht van de minister van Justitie. Deze brief heeft de toenmalige minister van Justitie niet bereikt. Volgens aantekeningen op de brief, is deze telefonisch afgedaan en voor notificatie (archivering) aangeboden aan de registratie. De ambtenaar die destijds de brief heeft behandeld, kan zich desgevraagd de brief en de afdoening daarvan niet meer herinneren. Daarmee is niet meer na te gaan waarom deze brief de minister destijds niet persoonlijk heeft bereikt. Het was en is bij het ministerie van Justitie niet gebruikelijk dat dit soort zaken op een dergelijke wijze worden afgedaan.

4 t/m 7
Op dit moment wordt door de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp een onderzoek uitgevoerd naar de

KVR12926
2000103800
ISSN 0921 - 7398
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2001

oorzaak en de gevolgen van de vuurwerkramp te Enschede. Het onderzoek van de Commissie heeft mede betrekking op de wijze waarop de (rijks)overheid is omgegaan met de resultaten van de onderzoeken die destijds naar de vuurwerkexplosie in Culemborg zijn verricht. De brief van de procureur-generaal van 30 juli 1991 maakt ook onderdeel uit van dit onderzoek.
Daarnaast wordt door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, de Inspectie Milieuhygiëne, de Rijksverkeersinspectie en de Arbeidsinspectie een deelreconstructie gemaakt van (de aanbevelingen naar aanleiding van) de ramp in Culemborg. De uitkomsten van beide onderzoeken zullen aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Nadat de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp over de resultaten van het onderzoek heeft gerapporteerd zal het kabinet een standpunt ter zake innemen. De minister van Justitie zal dan inhoudelijk ingaan op de vragen 4. tot en met 7. van de leden Mosterd en Van de Camp.

Minister BZK

Topstukken

Afzender/datum/onderwerp [redacted] mer

Min. van Justitie, 1 maart 2001, Verzoek de beantwoording van vraag [redacted] van de TK-leden, Mosterd en Van Camp (hiaten in zowel afstemming als in controle en toezicht door gemeenten etc) mee te nemen bij het formuleren van het kabinetsstandpunt over het rapport "follow up Culemborg". ES2001/59158

	Paraaf	Opmerkingen
Minister BZK		→ Direkt copie naar Binnenhof-post
SG		
PSG		
[redacted]	[redacted]	

Reconstructie Logboek medisch leider rampterrein

3 oktober 2000 versie 1.2

Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Omschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag / selectiecriterium
13 mei	*15.30*	thuis	MLRT	oproep door de CPA Twente	Centralist CPA Twente	logboek MLRT	B3 / A1
13 mei	*16.10*	Van Heekpark	MLRT	Aankomst MLRT bij locatie ingericht gewondennest. Zaustat is ter plaatse, evenals 3 OvDG's. SITRAP: meerdere explosies vuurwerkfabriek, veel gewonden, grootschalig opgeschaald. Verpleegkundige eerste ambulance is zoek. Tevens aanwezige voormalige wachtdienstarts krijgt functie tMLRT. Ontvangst portofoon.	MLRT	logboek MLRT	A2
13 mei	*16.45*	Boddenkampsingel /Lasondersingel/ Deurninger straat	MLRT; tMLRT; VC brandweer	Telefoonverkeer is niet mogelijk, portofoonverkeer is overbelast. Overleg: brandweer kan geen volledige sitrap geven. Afvoer gewonden gaat goed: 3 bussen met elk circa 35 lichtgewonden naar Almelo, Hengelo en Gronau; 2 zwaargewonden naar MST. Voldoende ambulances aanwezig.	MLRT brandweer ter plaatse	logboek MLRT	A1
13 mei	*16.45*	Voortsweg/ Hulsmaatweg	tMLRT; OvDG	Beoordeling andere kant rampterrein. (Vermiste) eerste verpleegkundige bezig met inrichten gewondennest.	tMLRT; OvDG	logboek MLRT	B3
13 mei	*17.15*	Van Heekpark	Zaustat	Verplaatsing gewondennest naar Miracle Planet is reeds in gang. Was niet overlegd met de MLRT.		Logboek MLRT	C1
13 mei	*18.00*	Voortsweg/ Hulsmaatweg	Brandweer	Verzoek verplaatsen gewondennest naar parkeerplaats bij Sparta.		logboek MLRT	B2
13 mei	*19.00*	plaats incident	GHOR	Eerste telefonische contact met de HSGA: sitrap gegeven. Telefoonverkeer weer redelijk mogelijk	MLRT; HSGA	logboek MLRT	A2
13 mei	*19.30*		GHOR	Overdracht reguliere forensische wachtdiensttaken aan collega-arts van de GGD.	MLRT; GL	logboek MLRT	B3
13 mei	*20.10*	locatie Zaustat	GHOR Brandweer	Info: 9 zwaargewonden afgevoerd; geborgen overledenen 4; 3 brandweermensen vermist. Vanuit Brandweer geen zicht op te verwachten slachtoffers.	MLRT; Zaustat; Brandweer	logboek MLRT	A2
13 mei	*20.50*	locatie Zaustat	GHOR	Staken van verdere geneeskundige opschaling	Zaustat	logboek MLRT	B3 / B4
13 mei	*? 20.50*	Van Heekpark	GHOR; Politie;	Verplaatsing gewondennest verloopt voorspoedig. Afspraak over een eerste CTPI-overleg	MLRT; Politie;	logboek MLRT	B4

			brandweer				
13 mei	*21.30*	VC brandweer	CTPI	Eerste CTPI, afspraak over de locatie en over deelnemende functionarissen.	MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer	logboek MLRT	A1
13 mei	*na 21.30*	Zaustat	GHOR	Besluit tot ontmantelen tweede gewondennest (Sparta) wegens uitblijven gewonden.	MLRT; tMLRT; OvDG; Zaustat	logboek MLRT	B3
13 mei	**23.10**	bus KLPD	CTPI	Vaststellen vaste locatie CoRT. Bespreking verkenningsplan rampterrein in vier ploegen, met in elke ploeg een OvDG. Navraag door MLRT bij ROC over risico's hulpverleners t.g.v. blootstelling luchtverontreiniging. Vermoeden van asbest in verband met ouderdom van de wijk. Vermelding nazorg Dish Hotel.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer; RIT; voorlichting gemeente; anderen*	logboek MLRT	A2 / B2
14 mei	*0.40*	rampterrein	GHOR	Twee OvDG's wachten nog op de verkenningsploeg.		Logboek MLRT	A1
14 mei	*1.10*	?	GHOR	Gewondennest Sparta is ontmanteld. Aantal standby-ambu's wordt naar 10 teruggebracht.	MLRT; OVDG	logboek MLRT	A2
14 mei	**1.30**	bus KLPD	CTPI/CoRT	Grolsch nog risico. Vanaf 05.00 uur 30 brandweermensen uit Assen ter ondersteuning van het RIT. Zoeken slachtoffers tussen binnen- en buitenring. 325 geregistreerde slachtoffers, waarvan 56 in ziekenhuizen, 6 overledenen, 2 vermiste brandweermensen. Vermelding dodelijke slachtoffers via RIT naar gemeentelijk lijkschouwer (GL)(GGD-arts), die MLRT informeert, die informatie in CoRT brengt en aan ROC doorgeeft.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	Logboek MLRT	A2 / B3 / B4
14 mei	*2.00*	ramp-terrein		MLRT belt collega-arts GGD en verzoekt om aflossing	MLRT	logboek MLRT	A2
14 mei	*2.20*	ramp-terrein		Afspraak met RIT over inzet GL. Overlijdensdatum zal 13 mei zijn, tijdstip niet nader vast te stellen.	MLRT RIT		B3
14 mei	**2.50**	bus KLPD	CoRT	Zoeken slachtoffers heeft (nog) geen gewonden opgeleverd. Aflossing MLRT met mededeling: asbest gering probleem wegens eenmalige blootstelling en nathouden puin en asbest.	*MLRT (2x); (OvDG); Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A2 / B4
14 mei	**4.45**	bus KLPD	CoRT	Nog incidentele ontploffingen. Binnenring wordt aangepast. Werkwijze RIT besproken. 10 ambu's paraat. Vragen over ziekterisico's in verband met warme weer.	*MLRT-2; (OvDG); Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B1

				medische zorg en vervuiling binnenring met asbest. Vraag naar risico's asbest bij blootstelling van enkele dagen wordt doorgegeven aan MLRT.			
14 mei	6.25	bus KLPD	CoRT	Verdeling binnenring in twee sectoren. Nog brand bij fabriek en aantal woningen. Instortingsgevaar is aandachtspunt voor RIT. CRIB is bezig met lijst vermisten. Punt voor GGD: problemen met grondwater door uitzakken van bluswater. Vraag naar patiënten Gronau?	*MLRT-2; (OvDG); Politie; OVD Brandweer*	Logboek MLRT	A1
14 mei	*4.30*	rampterrein	GHOR	HSGA belt stand van zaken slachtoffers door: 320, waarvan 62 in ziekenhuis	MLRT-2 HSGA	logboek MLRT	B1
14 mei	*7.15*	AC-GGD	GHOR	MLRT meldt zich voor afhalen legitimatiebewijs	MLRT	logboek MLRT	
14 mei	*7.20*	ROC	GHOR	Overleg MLRT met HSGA over stand van zaken.		logboek MLRT	A2
14 mei	*8.05*	rampterrein	GGD	MLRT-2 belt collega-arts voor dienst GL vanaf 09.00 uur	MLRT-2 GGD-arts	Logboek MLRT	A2
14 mei	8.20	bus KLPD	CoRT	Er wordt een beeld van de instortingen gegeven. Vragen waar asbest op het terrein ligt. Brandweer onderzoekt evt. gevaarlijke stoffen Bamshoeve. Registratie van mensen op het rampterrein via CoRT. 10 ambu's handhaven. MMT gaat terug naar Rheine.	*MLRT-2; (OvDG); Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
14 mei	*8.40*	ramp-terrein	GHOR	Terugkoppeling CoRT en mededeling dat MMT terug kan naar Rheine.	MLRT-2 HSGA	logboek MLRT	A2
14 mei	10.00	bus KLPD	CoRT	Onduidelijkheid over de luchtverontreiniging en het aansturen van de metingen. Onduidelijkheid over aantallen vermisten.	*MLRT; (OvDG); Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
14 mei	*10.55*	rampterrein	GHOR	Telefonisch contact met AC-GGD: over uitslag metingen LUVO en aansturing van de metingen geen duidelijkheid; naam brandweercontact voor asbest wordt doorgegeven.	MLRT AC-GGD	Logboek MLRT	B1
14 mei	*11.25*	rampterrein	GHOR	Slachtoffers uit de Diekmanhal gaan de binnenstad in: navraag naar opvang → is goed geregeld	MLRT HSGA	logboek MLRT	A2
14 mei	12.00	bus KLPD	CoRT	RIT & Brandweer: gaat goed. 13 dodelijke slachtoffers. Er blijkt veel asbest aanwezig te zijn: nathouden en adembescherming hulpverleners. MLRT geeft advies over persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM).	*MLRT; (OvDG); Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B1 / B4 / C2

14 mei	*12.50*	rampterrein	Brandweer MLRT MMK	• Telefonisch informatie van Brandweer over neerslag van stof en roet, mogelijk met asbest in een groot gebied (UT/Hengelo/Borne/Wierden/Nijverdal). • MLRT doet navraag bij medisch milieukundige (MMK) naar PBM: P3-mondmasker is afdoende; halfgelaatsmasker is niet nodig en geeft hogere ademweerstand. Informatie over verkrijgbaarheid van P3-maskers wordt gegeven. Stukken asbest moeten verpakt en afgevoerd worden. In rook kunnen PAC's, asbest en metalen gevaarlijk zijn, geeft echter alleen een blootstellingspiek. • Verzoek om P3-maskers wordt aan HSGA doorgegeven, evenals mededeling dat deze binnen de binnenste ring gedragen moeten worden.	Brandweer MLRT MMK HSGA	logboek MLRT	
14 mei	*13.15*	rampterrein	AVI-Twente	Medewerker van AVI meldt dat zij in verband met de asbest-problematiek het ROC zullen ondersteunen en tevens de P3-maskers gaat regelen.	MLRT medewerker AVI-Twente	logboek MLRT	B3
14 mei	*??*	rampterrein	GHOR	MLRT en OvDG regelen in afwachting van de P3-maskers ziekenhuismondkapjes bij de Zaustat.	MLRT OvDG	logboek MLRT	B3
14 mei	*??*	ROC	GHOR	HSGA belt met mededeling dat over asbest een voorlichtingsbrief wordt opgesteld in verband met vragen uit het 'roet-neerslag' gebied.	HSGA MLRT	logboek MLRT	B2
14 mei	13.30	bus KLPD	CoRT	Aparte telefoonlijnen vanaf ongeveer 16.00 uur beschikbaar. Aflossing voor komende drie dagen geregeld. Ontruiming Roomweg. Nog brand bij Grolsch. Info MLRT: P3-mondmaskers komen, tot dan ziekenhuismaskers via Zaustat verkrijgbaar.	*MLRT; (OvDG);* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	Aparte telefoonlijnen waarvoor? A1
14 mei	*14.15*	rampterrein	GHOR	Overleg MLRT met OvDG in verband met door ME aangetroffen demente dame.	MLRT OvDG	logboek MLRT	A2
14 mei	*14.15 - 14.50*	rampterrein		• Overleg MLRT met Brandweer inzake asbest: maatregelen alleen binnen de binnenring nodig. Brandweerpersoneel kan zich laten afspuiten, voor anderen worden wegwerpoveralls geregeld. Nathouden puin blijft essentieel. Geïnventariseerd wordt welk gebied besmet is met asbest. Plastic zakken voor besmet materiaal besteld. • MLRT regelt via HSGA bestelling van de	MLRT Brandweer HSGA in ROC	logboek MLRT	B2 / A1

				wegwerpoveralls. • Voorstel tot verkleining van de buitenring • Reactie MLRT op fax persbericht asbest			
14 mei	**15.30**	bus KLPD	CoRT	Branden onder controle. Dodelijk slachtoffer aangetroffen. Verkleining buitenring tot ongeveer binnenring afhankelijk van toestemming ROC. Aflossing RIT-ondersteunende brandweer moeizaam. Advies gegeven om vele te drinken i.v.m. uitdrogingsgevaar. Heli gaat naar vliegbasis. Voorstel ambu's naar vijf terug te brengen wordt door MLRT met OvDG besproken. Advies afspuiten kleding brandweer en wegwerpoveralls voor anderen (zijn besteld) P3-maskers nog niet aangekomen.	*MLRT;* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B4
14 mei	*15.30 - 16.35*	rampterrein	GHOR	• Aankomst P3-maskers, aan brandweer en politie gemeld, distributie en uitleg via Zaustat. • Overleg MLRT en OvDG: terugschalen naar 5 ambu's.	MLRT; Politie; Brandweer; Zaustat OvDG	logboek MLRT	A1 / B3
14 mei	*16.35*		GHOR	Inhoud CoRT telefonisch doorgegeven.	MLRT; HSGA	logboek MLRT	A2
14 mei	**17.00**	bus KLPD	CoRT	Afspraken over tijdstip aankomst GL voor de volgende dag. Distributie P3-maskers via Zaustat voor werkenden in de binnenring.	*MLRT;* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
14 mei	*17.45*	rampterrein	GHOR	Voor uitruk naar de binnenring zal ambupersoneel alleen een mondkap dragen. Voor reservekleding na uitruk wordt gezorgd.	MLRT OvDG	logboek MLRT	A1
14 mei	*18.05 - 18.10*		GHOR	• Advertentietekst asbest voorgelezen aan MLRT: is akkoord met de inhoud. • AC-GGD belt met vraag de tekst nog aan 2e lijns MMK voor te leggen: is akkoord.	HSGA MLRT AC-GGD	logboek MLRT	B2
14 mei	**19.00**	bus KLPD	CoRT	Brandweercompagnieën gaat terug naar 1. Inspectie bouw- en woningtoezicht tussen de binnen- en buitenring. Brandweer maakt binnen C0RT voor alle disciplines één kaart. Info MLRT: nog dodelijke slachtoffers; 5 ambu's paraat. MLRT informeert HSGA (*21.00*) over CoRT-inhoud.	*MLRT;* *Politie;* *OVD Brandweer* HSGA	logboek MLRT	B3
14 mei	*20.30*	Vanaf	MLRT	MLRT-2 wordt gebeld voor overdracht, welke formeel	MLRT;	Gesprek	A2

		rampterrein		om later plaatsvindt.	MLRT-2	MLRT's	
14 mei	*20.50*	rampterrein	RIT	RIT werkt ook vanuit de vliegbasis en gaat uit van 13 of 14 slachtoffers (vanwege lichaamsdelen). Afspraak over doorgeven van aantal doden herhaald.	RIT MLRT	Logboek MLRT	A2
14 mei	**21.00**	bus KLPD	CoRT	Gebiedskaarten komen. Asbest is met zekerheid binnen de binnenring aangetroffen, een verspreidingskaartje volgt. RIT zal alleen overdag werken, naar verwachting de hele week.	*MLRT;* *Politie;* *OVD Brandweer*	Logboek MLRT	B1
14 mei	*23.00*	rampterrein	GHOR	Overdracht aan MLRT-2	MLRT MLRT-2	Logboek MLRT	A2
14 mei	**23.50**	bus KLPD	CoRT	Plaatje binnen- en buitenring. Emissie zoutzuur-H_2S (bron productieproces) verwaarloosbaar, bedrijfsbrandweer blijft meten. Diverse gascylinders op middenterrein. Politie meldt dat om 9.00 uur onder begeleiding pers het gebied in zal gaan. Eén huisarts kan als de grens wijzigt zijn praktijk in het gebied in, anders moet software praktijk aangepast worden.	*MLRT-2; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	Logboek MLRT	B1
15 mei	*00.40*		GHOR	Terugkoppeling inhoud CoRT.	MLRT-2 HSGA	Logboek MLRT	A2
15 mei	**2.10**	bus KLPD	CoRT	Geen branden meer, wijziging binnenring aan zuidzijde. Koelen versnelt toegang voor RIT. Cylinders waarschijnlijk O_2. Bespreking asbestproblematiek, asbestprotocol als actiepunt.	*MLRT-2; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	Logboek MLRT	A1
15 mei	**4.05**	bus KLPD	CoRT	• Advies ten aanzien van gezondheidsaspecten en schoonmaken kleding voor politie, die in rampterrein zijn geweest. • Bolle hete container gevonden, die wordt gekoeld. • Procedure asbest is aan de orde geweest. • Locatie wasplaats is bepaald. • Locatie voor het puin is besproken. • Gesproken is over bijstellen van het kaartje met besmet gebied.	*MLRT-2; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	Logboek MLRT	A1 / B4
15 mei	*4.20*	GHOR		HSGA verzoekt om exact overzicht vóór de rampenstaf van 5.30 uur	HSGA MLRT-2	Logboek MLRT	A2
15 mei	*5.30*	rampterrein	GHOR	Overdracht en aflossing door MLRT.	MLRT-2 MLRT		A2
15 mei	**6.00**	bus KLPD	CoRT	Geen echte branden meer, zeecontainers geen probleem.	*MLRT;*	logboek	A1 / C2?

				P3 en P2 maskers aanwezig. Alleen P3 wordt uitgereikt, want beschermen beter. Maskers zijn verplicht in de gehele binnenring, moeten wel tijdig ververst worden. Locatie van ontsmettingsplaats (Lasondersingel/Deurningerstraat) wordt doorgegeven. Zaustat zal zorgen voor voorraad maskers, overalls en plastic zakken. Voertuigen en schoenen afspoelen. Op verzoek van Politie maakt MLRT korte handleiding over persoonlijke bescherming asbest, die bij AC-GGD komt te liggen. MLRT koppelt info terug naar ROC en OvDG.	*Politie;* *OVD Brandweer*	MLRT	
15 mei	**8.00**	bus KLPD	CoRT	Brandje bij Grolsch. Politie regelt toegankelijkheid buitengebied. Brandweer regelt routing afvoer van puin. Afvoer van puin in overleg met de GGD (asbestprotocol) en de milieudienst.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
15 mei	*8.45*	rampterrein	GHOR	• Terugkoppeling CoRT met HSGA. • Overleg hoofd AC-GGD: 1e lijns arts milieu beschikbaar voor voorwerk asbestpamflet en zal voorwerk doen.	MLRT HSGA Hoofd AC-GGD	logboek MLRT	A2
15 mei	*10.00*	rampterrein	GHOR	• Bijbestellen P3 maskers. • Instructie tot het innemen van gebruikte maskers bij de ontsmettingsplaats en voor regelmatige verversing.	MLRT; HSGA MLRT; brandweer	logboek MLRT	B4
15 mei	**11.00**	bus KLPD	CoRT	Binnenring dicht. Alles binnen buitenring valt onder coördinatie CoRT. Asbest via noodstort. Volgende CoRT tevens milieudienst. Info Politie: Binnenring aangepast. Voertuigen vanuit binnenring moeten afgespoten. Reeds afgevoerde wrakken moeten alsnog gedecontamineerd (actie brandweer via ROC) Info MLRT: asbestpamflet in voorbereiding, verzoekt ROC met spoed om info voor terugkerende bewoners.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
15 mei	*11.00 - 13.45*		GHOR	• Overleg met 1e lijns arts milieu: werkt aan 2 berichten asbest (hulpverleners eerste uur en huidige hulpverleners); bouw- en milieudienst ook bezig met asbest; zal tevens aan pamflet terugkerende bewoners gaan werken, die er om 14.00 uur moet	MLRT 1e lijns arts milieu	logboek MLRT	A2

				zijn. Fax asbestinfo burgers wordt doorgenomen. • Rapporteert afspraken 1e lijns arts milieu. Bespreking terugbrengen aantal ambu's naar 2 en afbouw Zaustat. Faxen van AC-GGD naar CoRT lukt niet goed.	MLRT HSGA		
15 mei	13.45	bus KLPD	CoRT	Afvoer puin i.o.m. bouw & woningtoezicht. Aandacht afspuiten alles uit de binnenring. Aandachtspunten voor toelaten bewoners doorgenomen, middels 7 sectoren. Vermelding van voorbereiding van 3 soorten asbestbrieven. Overweging afschalen ambu's gemeld.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
15 mei	*15.00*	rampterrein	GHOR (telefonisch)	• Bij terugkeer bewoners gaan begeleiders mee i.v.m. te verwachten emoties. Verzocht wordt om de zichtbare opstelling van ambu's: Deurningenstraat/Pieriklaan, Raiffaissenstraat/Deurningenstraat, Oldenzaalsestraat/Bentrotstraat. • Parate ambu's rampterrein 's nachts terug van 5 naar 2. • Zaustat 's nachts onbemand, sleutels in VC Brandweer. • 's nachts 1 OvDG aanwezig • Overdag 1 centralist, MLRT, 1 OvDG • Door GGD opgestelde asbestbrieven afgekeurd door voorlichting gemeente.	MLRT HSGA aanvullend: MLRT & OvDG	logboek MLRT	A2 / B3 / C4
15 mei	16.05	bus KLPD	CoRT	Verbetering toegankelijkheid buitenring/binnenring. Info uit telefoongesprek *15.00 uur* meegedeeld.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
15 mei	*17.30*	Zaustat	GHOR	Procedure aanwezigheid geneeskundige staf nacht en de volgende dag besproken. Op 15 mei: Zaustat dicht vanaf 23.00 uur, op 16 mei vanaf 20.00 uur. OvDG is 's nachts hoogste aanspreekpunt geneeskundig en overlegt desgewenst telefonisch met de MLRT.	MLRT OvDG CGV's	logboek MLRT	B3
15 mei	18.30	bus KLPD	CoRT	In verband met asbestbesmetting van het terrein zijn risico's op besmetting (van zowel bewoners als ook begeleidend politiepersoneel) reden om deze avond geen busjes met bewoners toe te staan. Namen en taken worden geregistreerd van mensen, die	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1

				de volgende dag in het Museum reparatiewerkzaamheden moeten uitvoeren. MLRT informeert politie en brandweer over nachtelijke afschaling.			
15 mei	20.00	bus KLPD	CoRT	Brandweer deelt mee dat ROC opdracht heeft gegeven tot aanpassing van de binnenring.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
15 mei	*na 20.00*	telefonisch vanaf rampterrein	GHOR	• In CoRT besproken asbestplan blijft van kracht. Voorlichting werkt aan asbestbrieven. • Bevoorrading met verbandmiddelen van de hal is geregeld. • AC-GGD maakt rooster voor de functie GL • MLRT: alleen aflos op aangeven MLRT, vanwege continuïteit in persoon en gevolgde scholing op medisch milieukundig gebied. Afspraak gemaakt met MLRT-2. • Info pers uitsluitend via gemeente Enschede • 628 slachtoffers, waarvan 15 overleden.	MLRT HSGA	logboek MLRT	A2
15 mei	*21.30*	rampterrein	GHOR	Overdracht MLRT aan OvDG	MLRT OvDG	logboek MLRT	A1
16 mei	*9.00*	rampterrein	GHOR	GL gaat met RIT mee het terrein mee.	GL	logboek MLRT	A
16 mei	*9.15*	rampterrein	GHOR	Overdracht OvDG aan MLRT: verhoogde paraatheid wegens geluiden bleken geen overlevenden; rampenstaf besloten dat toch bewoners in bussen gebied in gaan; OvDG druk geweest met distributie maskers en overalls.	OvDG MLRT	logboek MLRT	A1
16 mei	*10.00*	telefonisch	milieu	• Vraag naar info LUVO en asbest. RIVM niet aanwezig. 1e lijns arts milieu (op AC) vraagt na. • MMK RIVM zoekt contact, naar AC-GGD verwezen	MLRT 1e lijns arts milieu RIVM	logboek MLRT	A3
16 mei	*10.05*	rampterrein	ambulance	Melding ongeval, inzet ambulance, alleen EHBO voldoende.	Zaustat ambulanceteam	logboek MLRT	A1
16 mei	11.00	bus KLPD	CoRT	Binnenring blijft werkterrein CoRT, daarbinnen blijft asbestprotocol van kracht. RIT stopt om 20.00 uur en is bezig op 2 slachtofferplaatsen. Bewoners in het gebied mogen de bussen niet uit. Het verwachte onweer kan tot heftige emoties leiden. Vanwege de verwachte regen voorraad maskers en	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / C3

				overalls in container bij VC-brandweer, distributie via Zaustat. Arbeidsinspectie (AI) aanwezig rond het CoRT, vraag naar duidelijkheid rol AI.			
16 mei	*11.00 - 11.50*	rampterrein	GHOR	GL vraagt bij MLRT aandacht voor instructies verversen maskers en voor nathouden puin	GL MLRT	logboek MLRT	B1
16 mei	*11.50*		GHOR	telefonische informatie van de HSGA: • inrichten 'milieukamer' bij de gemeente Enschede, die direct onder BT is gebracht en waarin MMK van het RIVM zitting heeft, evenals de 1e lijns arts milieu van de GGD, • ROC bouwt vanmiddag af naar OT, dat naar Enschede zal verhuizen. • Asbest is op alle niveaus punt van aandacht. Taak voor de milieukamer. • AC zeer druk en krijgt waarschijnlijk extra ondersteuning.	HSGA MLRT	logboek MLRT	A2 / B3
16 mei	*11.50 - 13.00*	rampterrein		Brandweer geeft aan blijven Zaustat te wensen i.v.m. distributie persoonlijke beschermingsmaatregelen en zichtbare zorg voor de hulpverleners.	Brandweer MLRT	logboek MLRT	B3
16 mei	*13.00*	rampterrein	GHOR	Overdag Zaustat open met 2 centralisten, OvDG, MLRT en 5 ambu's. Vanaf 20-21 uur afschalen naar 1 centralist, 2 ambu's en OvDG. Dan MLRT oproepbaar. Uitwisseling van de om 11.50 ontvangen info van de HSGA. Personeel van dierenambulances (om dieren op te halen) moeten beschermingsmateriaal dragen.	MLRT OvDG	logboek MLRT	A1
16 mei	*14.00*	telefonisch vanaf rampterrein	GHOR/Milieu	1e lijns arts milieu gaat met MMK RIVM en MMK Gelderland naar milieukamer bij gemeente Enschede. 1e lijns arts milieu houdt contact met ROC en met MLRT	1e lijns arts milieu MLRT	logboek MLRT	B2
16 mei	**14.00**	bus KLPD	CoRT	• ROC akkoord met adequaatheid van bescherming door P3-masker. • RIT heeft slachtoffers gevonden • Logistiek eiland van RIT verhuist naar Grolsch • Politie is bezig met plan van aanpak voor redding van goederen. • MLRT vraagt aandacht voor asbestprotocol. • MLRT informeert over afschaling geneeskundig	*MLRT, (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B1

				voor vanaf 20-21 uur • Politie neemt zaken dierenambulances over.			
16 mei	*15.30*	rampterrein	GHOR	Melding door de GL: totaal aantal dodelijke slachtoffers is 16	GL MLRT	logboek MLRT	B1
16 mei	*16.50*	telefonisch vanaf AC-GGD	GHOR	• AC-GGD verhuist naar GGD-gebouw Almelo. • HSGA bereikbaar via OT te Enschede	AC-GGD MLRT	logboek MLRT	A2
16 mei	*16.50 – 17.00*	Enschede	Milieu	Aankondiging fax met meetuitslagen RIVM over LUVO en stof, niet over asbest. Milieuteam bezig met brief voor terugkerende bewoners en met brief voor hulpverleners.	1e lijns arts milieu MLRT	logboek MLRT	B1
16 mei	**17.00**	bus KLPD	CoRT	• Brandweer houdt extra nat i.v.m. de wind. • GGD verzorgt aanleg en onderhoud van voorraad beschermende kleding. Daarvoor komt een tent bij de binnenring met verkleedruimte. • Bij de binnenring zal gecontroleerd gaan worden of beschermende kleding gedragen wordt. • Mededeling MLRT over vondst slachtoffer • mededeling MLRT over komende asbestbrieven	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / C2
16 mei	*17.00 - 17.45*	rampterrein		MLRT ontvangt fax 1e lijns arts milieu: conclusie uit onderzoek LUVO van RIVM: geen gezondheidsbedreigende situatie.	MLRT	logboek MLRT	A2 / B1
16 mei	*17.45*	rampterrein	Milieu	AI informeert MLRT over schouwen op asbest door AI voordat een gebied wordt vrijgegeven. MLRT neemt vervolgens met milieuteam contact op: informatie klopt, daarnaast doet bouwdienst de bouwkundige schouw.	AI MLRT Milieuteam	logboek MLRT	A3 / C1
16 mei	*19.15*	telefonisch	Milieu	1e lijns arts milieu informeert over rol van het 'coördinatiepunt gevaarlijke stoffen': coördinatie metingen, coördinatie maatregelen, coördinatie diverse diensten, in kaart brengen van de blootstellingen.	1e lijns arts milieu MLRT	logboek MLRT	A2
16 mei	**19.30**	bus KLPD	CoRT	Brandweer checkt bij BT of de binnenring (grens voor maatregelen) gehandhaafd moet blijven. GGD blijft bevoorrading beschermingsmiddelen doen, brandweer neemt uitgifte over.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
16 mei	*20.13*	telefonisch	Milieu	1e lijns arts milieu geeft aan dat brief bewoners volgende dag verspreid wordt. Brief hulpverleners is nog steeds in discussie.	1e lijns arts milieu MLRT	logboek MLRT	A2 / B2

16 mei	*20.40*	?	?	BT maakt plan van aanpak op basis van de meet- en testresultaten. Verkleining binnenring mot afgedekt zijn door BT. Voor nieuwe bemonstering binnenring (i.v.m. verwaaiing asbesthoudend stof) wordt plan van aanpak gemaakt	? MLRT	logboek MLRT	
16 mei	*21.30*	rampterrein	GHOR	MLRT draagt over aan OvDG	MLRT OvDG	logboek MLRT	A2
17 mei	**9.00**	bus KLPD	CoRT	• Vermelding vrijgifte vak I, II m.u.v. flat • Grens binnenring voorlopig aangehouden • nieuwe asbestkaart (nieuwe binnenring) komt vandaag • Op verdere afschaling ambu's 's nachts wordt later teruggekomen • RIT verzoekt om lijst van kelders in het gebied.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	C1
17 mei	*09.00 - 11.15*	Zaustat	GHOR	Overleg geneeskundig over verdere afschaling 's avonds en 's nachts.	MLRT OvDG Centralist	logboek MLRT	A2
17 mei	*11.15*	telefonisch	GHOR	945 slachtoffers, waarvan nog 36 in ziekenhuis, 5 op IC. 16 dodelijke slachtoffers.	HSGA MLRT	logboek MLRT	B1
17 mei	**11.30**	bus KLPD	CoRT	• Nieuwe tekening gebied wordt uitgedeeld. • Grolschterrein beschikbaar als 2e stortplaats. • binnenring = asbestgebied → protocol van toepassing • Ontsmettingsplaats gaat van Deurningerstraat naar de Roomweg. • MLRT deelt stand van zaken slachtoffers mee. • Voorstel verdere afschaling geneeskundig. • Politie deelt mee dat hulpverleners met busjes gebied in kunnen, pers echter pas na vrijgifte gebied. • Vermelding vondst lichaamsdelen. • Voorstel CoRT in stand te houden tot einde werkzaamheden RIT.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B3 /
17 mei	*12.15*	telefonisch	GHOR	Nog geen volledige duidelijkheid over aantal vermisten.	HSGA MLRT	logboek MLRT	A2
17 mei	*13.55*	telefonisch	GHOR	MLRT verzoekt om aflossing, wordt vervolgens aan AC-GGD doorgegeven.	MLRT MLRT-2	logboek MLRT	A2

Reconstructie Logboek medisch leider rampterrein

3 oktober 2000 versie 1.2

17 mei	15.00	bus KLPD	CoRT	• Vrijgifte vakken IIIa en IV. • Met Grolsch worden afspraken gemaakt. • Een incident met een mogelijke ontploffing in het buitengebied wordt nagevraagd. • Gemeentelijke rampenstaf vanaf 22.00 uur: 2 personen bereikbaar • Asbestgebied kleiner, maar oude asbestlijn blijft gehandhaafd. • MLRT geeft aan het niet eens te zijn met een advies, dat de OvDG in eerder overleg ochtend heeft gegeven ten aanzien van mogelijkheid werken zonder bescherming bij regen: protocol onverkort van kracht.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / C1 / B4
17 mei	*16.30*	bus KLPD	tussentijds CTPI	Brief AI, gedateerd 16-5 met andere beschermingsmaatregelen voor asbest dan de tot nu toe gehanteerde. Brief naar HSGA gefaxt	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	C4 / A3
17 mei	*17.40*	bus KLPD	CTPI	Overleg met AI over de brief. Bespreking over asbestschouwing door AI.	MLRT AI	logboek MLRT	A3
17 mei	19.00	bus KLPD	CoRT	• Vak IIIb en IIIc grotendeels onbewoonbaar. • Vak V wellicht morgen vrijgegeven. • Dieren worden door brandweer uit woningen gehaald. • Onduidelijkheid over dodelijke slachtoffers (16 of 14) wordt via OT uitgezocht. • Voorafgaand aan sloop in gebied F moet er duidelijkheid zijn over type van bedrijven. • Inzake asbestbrief AI wordt standpunt BT afgewacht.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B1
17 mei	*21.00*	rampterrein	GHOR	Overdracht MLRT aan OvDG	MLRT OvDG	logboek MLRT	A2
18 mei	*9.00*	rampterrein	GHOR	MLRT aanwezig, overdracht van OvDG	OvDG MLRT	logboek MLRT	A2
18 mei	*9.40*	telefonisch	GHOR	• klacht omwonenden over stank (lijklucht) • afstemming over dodelijke slachtoffers voortaan in BT met het RIT • RIT heeft aangegeven niet met advies AI te kunnen werken, volgelaatsmasker belemmert het zicht teveel	HSGA MLRT	logboek MLRT	C4

				• Asbestproblematiek aandacht voor BT			
18 mei	*9.45*	telefonisch	milieu	Brokken bevatten inderdaad asbest, luchtmonsters niet of nauwelijks. Overleg in college volgt om 11 uur, eventueel worden nieuwe metingen in kerngebied gedaan.	1e lijns arts milieu MLRT	logboek MLRT	B1
18 mei	**10.07**	bus KLPD	CoRT	• Stand van zaken vrijgifte diverse vakken doorgegeven. • Busjes met bewoners willen verder het gebied in, BT vraagt advies → CTPI geeft negatief advies vanwege asbestgebied. • Op lijkgeur vanuit vak IV wordt vanuit OT actie ondernomen. • Brandweer regelt opvang van familieleden omgekomen brandweermensen, die gebied in gaan. • Uit asbestmetingen zou aanwezigheid van incidentele vezels blijken. MLRT zoekt uit of de diverse gebruikte maskers kwalitatief gelijk zijn. • Brief asbest hulpverleners is beschikbaar en wordt verspreid. • Info dodelijke slachtoffers gaat van RIT rechtstreeks naar BT.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B1 / C1 / B3
18 mei	*10.07 - 11.05*	?	brandweer	Reactie brandweercommandant op brief AI: na overleg met BT en deskundigen uit het land: huidige veiligheidsmaatregelen voldoende.	Brandweer MLRT	logboek MLRT	B4
18 mei	*11.05*	Zaustat	GHOR	Afspraak tijdens stille tocht 3 ambu's paraat te hebben voor eventuele hulpverlening.	MLRT Zaustat	logboek MLRT	B3
18 mei	*11.30*	telefonisch	GHOR	Voor eventuele inzet GL in het weekeind op aanbod Amsterdam ingaan?	hoofd AC MLRT	logboek MLRT	A2 / B3
18 mei	*11.45*	telefonisch	GHOR-BT	MLRT vraagt directeur GGD te laten uitzoeken of flexibele P3-maskers dezelfde werking hebben als P3-filterbuismaskers.	MLRT directeur GGD in BT		A2
18 mei	*12.00*	telefonisch	Milieu	MMK provincie Groningen geeft antwoord op vraag maskers: P3 is info over de poriën; kieren: mondkapje > halfgelaatsmasker > volgelaatsmasker; mechanische aanblazing geen factor van bescherming vermindert alleen ademweerstand; gezien info zover volstaat masker in combinatie met de andere maatregelen. Van belang is	MMK Groningen MLRT	logboek MLRT	A2 / B4

				tijdige vervanging van de filters.			
18 mei	14.15	bus KLPD	CoRT	• Stand van zaken vrijgifte vakken gemeld. • Herkomst lijkgeur is niet achterhaald. • Tijdens begrafenis brandweermensen wordt werk tijdelijk stilgelegd. • om 14.30 overleg met AI i.v.m. maskerproblematiek • Politie wil ten aanzien van asbest opschalen van de veiligheidsmaatregelen, hetgeen door MLRT niet nodig geacht wordt. Verschillende regimes vergroten onduidelijkheid. • RIT verwacht tot en met 21 mei bezig te zijn in het veld.	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B3 / A3
18 mei	*14.35*	bus KLPD ??	deel CTPI	Overleg dag eerder (met AI) heeft geleid tot advies rampenstaf aan CTPI het huidige asbestprotocol te handhaven. AI geeft in het veld instructies voor een strenger regime, hetgeen tot spanning leidt. Vanuit ministerie is aanpassing procedure aangegeven: bij graven in puin halfgelaatsmasker met mechanische aanblazing en tot die aanwezig zijn filterbussen. AI zou niet expliciet geïnstrueerd hebben filters tijdige te verwisselen en voorraad filters voor bussen is minimaal. Over P3-kapjes is iedereen geïnstrueerd. Coördinatiepunt (milieuteam) is avond 16 mei opgeheven. Afspraak: doorwerken met P3-masker conform protocol; MLRT maakt instructie over beschermingsmiddelen. Uitkomst van arbeidshygiënisch overleg zal door AI met brandweer in CTPI worden kortgesloten.	AI brandweer hoofd CTPI MLRT	logboek MLRT	A2 / C1-4
18 mei	*na 14.35*	telefonisch	Milieu-GGD	MLRT informeert 1e lijns arts milieu over gesprek met AI en verzoekt instructie over beschermingsmiddelen uit te werken.	MLRT 1e lijns arts milieu	logboek MLRT	A2
18 mei	18.15	bus KLPD	CoRT	• Terugkoppeling overleg met AI • Stand van zaken vakken • Waarschijnlijk geen dieren meer in huizen. • Vraag over afvoer containers met wegwerkpakken • Politie richt zich op consolideren definitieve binnenring	*MLRT; (OvDG)* *Politie;* *OVD Brandweer*	logboek MLRT	A2

				• In nacht OvDG aanwezig, MLRT oproepbaar • MLRT vraagt om kopieën SITRAP's en CTPI-verslagen.			
18 mei	*19.00*	telefonisch vanaf BT locatie BT	GHOR	Directeur GGD informeert over besluit BT van vrijgifte deel gebied, vanuit CTPI is MLRT het niet eens vanwege noodzaak plaatsen met plastic beklede hekken i.v.m. asbestverwaaiing. Om feiten te vergelijken gaat MLRT naar BT→ gebruik divers kaartmateriaal. Brandweer zal initiatief nemen tot afstemming.	Directeur GGD/RGF MLRT	logboek MLRT	A2
18 mei	**22.00**	bus KLPD	CoRT	• Brandweer informeert over benodigde uitwerking van afstemming gebieden (situatieschets) met BT • Politie meldt overlast stank door koelkasten met bedorven inhoud. GGD maakt protocol voor leging. • Voor RIT zal zondag rustdag zijn. • Besluit over handhaven CTPI wordt later genomen. • Uitrijden puin gaat goed.	*MLRT; (OvDG) Politie, OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1
18 mei	*23.00*	Zaustat?	GHOR	Overdracht MLRT aan OvDG	MLRT OvDG	logboek MLRT	A2
19 mei	*8.00*	rampterrein	GHOR	MLRT weer aanwezig, overleg met OvDG: voorstel afbouw geneeskundig na de stille tocht, ambu's voor paraatheid calamiteiten rampterrein daarna niet meer plaatsen bij CoRT, maar bij post Enschede.	MLRT OvDG	logboek MLRT	A2
19 mei	**8.00**	bus KLPD	CoRT	• AI blijkt niet aanwezig bij het overleg • Stof nat blijven houden • Stand van zaken vrijgifte vakken en afzetting • Protocol schouw/terugkeer bewoners • BT geeft vandaag duidelijkheid over afbouw CTPI • Aantal maskers vasthouden voor eventueel asbestvezelonderzoek. • Brandweer bouwt compagniestructuur af naar pelotonstructuur. • Geplastificeerde kaarten CTPI gaan naar BT, daar waren echter oude versies in gebruik. • Info MLRT: koelkasten legen via reiniging regelen. • Afbouw ambu's na stille tocht.	*MLRT; (OvDG) Politie, OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B3
19 mei	*9.30*	telefonisch	GHOR /	RIVM rapporteert aan gemeente, die info verder	RIVM/TNO	logboek	A3

			Milieu	verspreidt. LUVO en asbest geen verontrustende uitslagen, wel asbestresten in gebied, die opgeruimd moeten worden. Gezien meetresultaten zou gehanteerde protocol voldoende zijn geweest. Voorlichtingsbrieven veel vertraging opgelopen.		MLRT	
19 mei	**10.10**	bus KLPD	CoRT	• Nieuwe kaart wordt gemaakt • Buiten de asbestring komen schuttingen. • Stand van zaken vrijgifte vakken. • Overleg AI gepland. Genoeg filterbussen aanwezig. Gezien afschaling: voorstel coördinatie beschermingsmiddelen door ontsmettingspost. • Verzoek van ingenomen filters (gisteren) te noteren: van wie, waar gewerkt en hoe lang. • Dump extra nat houden • Werkzaamheden stoppen met stille tocht.	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / C1
19 mei	*10.40*	bus KLPD??	CoRT	Uit overleg 18 mei avond: AI zou onder huidige omstandigheden akkoord zijn met werken met P3-mondkapjes. Brandweer geeft aan 1000 filterbussen en aantal vervangingsfilters binnen te hebben. AI houdt vast aan gestelde in brief van 16 mei: dus huidige bescherming zou onvoldoende zijn. → werk stilgelegd	Politie brandweer MLRT AI	logboek MLRT	A1 / C4
19 mei	*11.45*	telefonisch	GHOR / Milieu	Uitslag asbestmeting door RIVM: waarde 10 x beneden drempelwaarde	MLRT ?	logboek MLRT	B1
19 mei	*13.30*	BT	GHOR	HSGA informeert over standpunt BT: richtlijnen AI volgen. Dit impliceert dat ook de GL volledig beschermd moet zijn in het veld.	HSGA bij BT MLRT	logboek MLRT	A2 / B4
19 mei	*15.00*	Enschede	BT	Besluit BT: ondersteuningspeloton brandweer komt onder commando RIT en dus onder dezelfde beschermingsmaatregelen: wit pak en mondkapje voldoende.	BT MLRT	logboek MLRT	B3-4
19 mei	*15.00*	Enschede-telefonisch	GHOR	HSGA en 1e lijns arts milieu betrokken bij persbericht asbest. GL volgt veiligheidsnorm RIT.	HSGA MLRT	logboek MLRT	A2
19 mei	**16.30**	bus KLPD	CoRT	• RIT heeft na zaterdag nog fabrieksterrein te gaan. • Stand van zaken vrijgifte vakken. • Op politieniveau nog geen antwoord op	*MLRT; (OvDG) Politie; OVD Brandweer*	logboek MLRT	A1 / B3

				asbestbescherming. • CTPI wijzigt vanavond: Brandweer en Politie aanwezig; ambu's via CPA, op post Enschede 1 ambu voor rampterrein; MLRT oproepbaar via CPA; commandowagens uiterlijk maandag verplaatst; logistiek beschermingsmaatregelen gaat via VC-2 over naar brandweer. • Tijdens stille tocht noodopvang bij GGD Tromplaan. • Met OT afgestemd dat GL zelfde bescherming volgt als RIT. • Vervolgafspraken GL via persoon, die 20-5 GL is. • Op vraag naar gebruik filterbussen of gelaatsmaskers antwoordt MLRT dat huidige maatregelen voldoen.			
19 mei	*16.30 - 18.00*	rampterrein / Zaustat	GHOR	• telefonisch terugkoppeling overleg naar OT • Afrondend overleg OvDG en centralist: Zaustat vertrekt na de stille tocht, dan overdracht taken aan CPA. • Tijdens stille tocht vertrekt MLRT	MLRT OvDG Centralist Zaustat	logboek MLRT	A2

Overgenomen van:
het logboek MLRT d.d. 10 september 2000
het logboek MLRT-2 ongedateerd (geschreven en aangeboden binnen de GGD eind juli, doch aangehouden tot september in verband met besluit tot aanleveren van integrale logboek), ontvangen bij IGZ op 19 september 2000
Omvat informatie over door MLRT bijgewoonde CTPI's en werkzaamheden MLRT op rampterrein.

LCI - 1186

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Regio noordoost
Locatie Arnhem
Pels Rijckenstraat 1
6814 DR Arnhem
Telefoon (026) 352 82 50
Telefax (026) 352 82 46

Correspondentie uitsluitend:
Postbus 9013
6800 DR Arnhem

PERSOONLIJK / VERTROUWELIJK
LCI
5.1.2e
5.1.2e

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Arnhem,
EW/EB M00161	5.1.2e		5 oktober 2000
Onderwerp	Bijlage(n)	Uw brief	Uw kenmerk
vuurwerkramp Enschede			

Beste 5.1.2e,

Bijgaand ontvang je het vastgestelde verslag van het interview met 5.1.2e 2e, ambulanceverpleegkundige 5.1.2e 5.1.2e. LCI -1184

Tevens stuur ik je de vastgestelde reconstructie Logboek medisch leider rampterrein. LCI-1185

Met vriendelijke groet, ~~LCI~~

5.1.2e

Inspecteur voor de Gezondheidszorg

LCI - 1188

REGIOPOLITIE TWENTE
Recherche Bijstand Team, 5.1.2e
Samenwerkingsverband Forensisch
Onderzoek Bomexplosies/
Afd. Technische Recherche

Bezoekadres : Hermandad 2
Enschede
Postadres : Postbus 14
7500 AA Enschede
Telefoon : 5.1.2e
Fax : 5.1.2e

Dossier - paragraaf:

PROCES - VERBAAL

Ik, 5.1.2e, inspecteur van regiopolitie Limburg Zuid, chef technische recherche en inzetcoördinator van het **Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies** (hierna te noemen S.F.O.B.) verklaar het navolgende:

Op zaterdag 13 mei 2000 vonden er een aantal explosies plaats op het bedrijfsterrein van de firma "S.E Fireworks", gelegen aan de Tollensstraat no. 50 te Enschede. Daarbij waren er een groot aantal uitslaande branden ontstaan; zowel op en rond het bedrijf zelf alsook bij andere bedrijven en woningen in de (wijde) omgeving.

Op datum vernoemd deed de chef Technische Recherche van de regiopolitie Twente 5.1.2e mij het verzoek het S.F.O.B. samen met personeel van zijn afdeling een forensisch sporenonderzoek te laten instellen op het fabrieksterrein van voornoemde firma "S.E. Fireworks".

Het S.F.O.B. is een samenwerkingsverband, bestaande uit elf technisch rechercheurs van diverse politieregio's en twee technisch rechercheurs, behorende tot de Koninklijke Marechaussee. Verder maakt een medewerker van de vakgroep Explosies en Explosieven van het Nederlands Forensisch Instituut (Verder te noemen N.F.I.) hiervan deel uit. Deze ervaren technisch rechercheurs zijn hoogwaardig opgeleid in sporenonderzoek op plaatsen waar explosies hebben plaatsgevonden. De aansturing en coördinatie van het samenwerkingsverband behoren tot mijn taak.

Daar het onderzoek uiteraard onder verantwoordelijkheid van de regio Twente diende te geschieden werd 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Twente als projectleider van het onderzoek benoemd. Ik, 5.1.2e, werd gevraagd om als operationeel leider van het 5.1.2e onderzoek op te treden.

De advisering en kwaliteitsbewaking werden verzorgd, onder verantwoordelijkheid van 5.1.2e 5.1.2e, wetenschappelijk medewerker van de vakgroep Explosies en Explosieven van het N.F.I. en behorende tot het S.F.O.B.

Met secretariaat en de contacten naar ondersteunende diensten werd 5.1.2e, inspecteur van politie bij het Korps Landelijke Politie Diensten, Directie Recherche

Onderzoeken, Dienst Bijzondere Recherche Zaken, Bom Data Center en tevens behorende tot het S.F.O.B. belast.

De navolgende leden van het samenwerkingsverband werden bij dit onderzoek betrokken:

- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Friesland.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Amsterdam/Amstelland.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Haaglanden.
- 5.1.2e, technisch rechercheur bij de Koninklijke Marechaussee
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Groningen.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Gelderland Zuid.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Hollands Midden.
- 5.1.2e technisch rechercheur in de regio Midden West Brabant.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Rotterdam Rijnmond.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Gelderland Midden.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Limburg Zuid.

Toegevoegd aan het onderzoek werd 5.1.2e 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Twente.

In de loop van het onderzoek werd door de navolgende technisch rechercheurs voor kortere dan wel langere tijd assistentie verleend:

- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Limburg Noord.
- 5.1.2e 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Limburg Noord.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Limburg Zuid.
- 5.1.2e, technisch rechercheur in de regio Limburg Zuid
- 5.1.2e technisch rechercheur in de regio Midden West Brabant.
- 5.1.2e technisch rechercheur in de regio Midden West Brabant
- 5.1.2e technisch rechercheur in de regio Groningen.

Op zondag 14 mei 2000 te omstreeks 10.00 uur werd het fabrieksterrein van de firma "SE fireworks" bezocht en werd het fabrieksterrein uitgebreid op video en foto vastgelegd.

Na deze oriënterende en observerende fase werden een aantal vragen geformuleerd, welke in het teken van het onderzoek beantwoord dienden te worden.

1. **Reconstructie situatie voor het incident:**

- Vaststellen van de situering van de aanwezige gebouwen op het terrein;
- Vaststellen van de inhoud van de gebouwen.

2. **Verloop van de branden/explosies in de loop van de tijd:**

- Kracht van de explosies (drie)
- Locaties van de brandhaarden
- Zijn deze brandhaarden overgeslagen en zo ja waarom.

3. **Oorzaak van het ontstaan van de eerste brand/explosie.**

- Hoe is de aanvankelijke brand ontstaan;
- Hoe kon de brand / explosie overslaan.

Het plan van aanpak diende in het licht te staan van het beantwoorden van deze vragen.

Omdat deze vragen uiteindelijk door wetenschaps-deskundigen beantwoord dienen te worden, hebben wij ons de vraag gesteld, wie later het door ons veiliggestelde materiaal aan een nadere beoordeling dient te onderwerpen. Dat leidde ons tot de volgende instanties cq. personen:

1. De vakgroep Explosies en Explosieven en diverse andere deskundigheidsgebieden van het Nederlands Forensisch Instituut te Rijswijk;
2. TNO/PML te Rijswijk;
3. Vuurwerkspecialisten van de Politie Amsterdam-Amstelland;

N.F.I.:

Bij dit instituut werd een denktank geformeerd, waarin de diverse afdelingen afgevaardigd waren. Door 5.1.2e (medewerker van de vakgroep Explosies en Explosieven en lid van het SFOB) werd hen de situatie uiteengezet. Elke afdeling zou aangeven wat hun specifieke deskundigheid aan het onderzoek zou kunnen bijdragen en aan welke informatie (veilig te stellen sporen, te nemen monsters, metingen, etc) men behoefte had. De hieruit voortvloeiende vragen werden verzameld door 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e wetenschappelijk medewerkers van de vakgroep Explosies en Explosieven van het N. F. I.. In een later stadium werden ook de onderzoeken binnen dit instituut door hem gecoördineerd. Ook werden branddeskundigen van het N.F.I. bij het onderzoek betrokken. Verder fungeerde het N.F.I., als intermediair naar overige in te schakelen onderzoeksinstanties.

TNO/PML Delft:

Met de deskundigen van dit instituut werd de afspraak gemaakt, dat ook zij, samen met een of meerdere technisch rechercheurs op het fabrieksterrein mochten kijken om aan te geven wat voor hun verdere onderzoek van belang was.

Deskundigheid op vuurwerkgebied:

Door de Milieu Officier van Justitie 5.1.2e uit Zwolle werden als landelijke deskundigen op dit gebied 5.1.2e en 5.1.2e van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland aanbevolen. Ook zij zouden meekijken op het fabrieksterrein om zo een indruk te krijgen wat er voor een soorten vuurwerk op het terrein aanwezig waren.

Bundes Kriminal Amt Wiesbaden:

Besloten werd om bij het Bundes Kriminal Amt te Wiesbaden, waarmee het S.F.O.B. goede kontakten onderhoudt en welke instantie voor een groot deel geparticipeerd heeft in de verdere opleiding van de leden van het samenwerkingsverband, te verzoeken om als klankbord te fungeren tijdens het forensisch onderzoek. Drie leden van de Tatortgruppe ZD 11, stonden gedurende de eerste acht dagen van het onderzoek het samenwerkingsverband bij. Het betrof hier: J 5.1.2e en 5.1.2e.

Opmerking m.b.t. aanwezigheid deskundigen op PD:

Met alle hier voornoemde deskundigen werd door mij, 5.1.2e, afgesproken, dat zij enkel onder toezicht van een lid van het samenwerkingsverband het fabrieksterrein mochten betreden. Samen met een technisch rechercheur genomen monsters of vervaardigd beeldmateriaal diende bij het verlaten hiervan ter beschikking te komen van het sporenonderzoek. Nadat het door de sporencoördinatie was verwerkt zou een kopie van dit materiaal tot hunner beschikking worden gesteld. Met de controle hierop werd door mij 5.1.2e 5.1.2e belast.

Beeldvorming:

Alvorens over te kunnen gaan tot het maken van het plan van aanpak diende het beeld over wat er gebeurd was die 13e mei enigszins verduidelijkt te worden. Met toestemming van de leiding van het Recherche Bijstands Team werd gesproken met de eerst bekende melder van het incident, de moteragent 5.1.2e .2e, de brandweerman, welke als een der eersten het fabrieksterrein betrad en de getuige 5.1.2e 5.1.2e welke de eerst aangekomen brandweerauto assisteerde bij het betreden van het fabrieksterrein.

Hierna ontstond het navolgende beeld:

" Rond 15.00 uur wordt het geluid van een kleine ontploffing gehoord op het fabrieksterrein, alsmede wordt er rook gezien. De eerste rook wordt waargenomen in de omgeving van de bunker. Meer specifieker gezien aan de voorzijde van de bunker, alwaar de montageplaats en de kantine gelegen zijn. Voor het moment dat de brandweer arriveert is er reeds een tweede explosie gehoord. De brandweer neemt waar, dat de beide deuren van de montageruimte "eruit" liggen.

Vervolgens werden de volgende handelingen conform het plan van aanpak verricht:

Indeling van de P.D.:

Gelet op de aard en omvang van het gebeuren werd het onderzoeksgebied beperkt tot het bedrijfsterrein van de firma SE Fireworks, en werd dit bestempeld als Plaats Delict. De PD werd vervolgens in de navolgende sectoren ingedeeld:

A.1 t/m A.77	Bedrijfsterrein "SE Fireworks" .
B.1 t/m B.16	Bedrijfsterrein van de machinefabriek Thole.
C.1 t/m C.13	Bunker met opslag op bedrijfsterrein "SE Fireworks".
CW	Bunker werkplaats/montagehal.
CK	Bunker kantine
MB.1 t/m M.B7	MAVO-boxen (MB7 is betonplaat in sector A72)
SH	Showroom op bedrijfsterrein "SE Fireworks"
WO	Woonhuis op bedrijfsterrein "SE Fireworks"
LO	Loods op bedrijfsterrein "SE Fireworks"

Indeling van de projecten:

Gelet op de aard en de omvang van het gebeurde werd ervoor gekozen om de P.D. te verdelen in navolgende projecten:

1e) De bunker
2e) De Mavo-boxen
3e) De zeecontainers
4e) De overige sectoren
5e) Woning/kantoor/showroom
6e) De loods

Ten eerste werden alle sectoren geheel vrijgemaakt tot op de oorspronkelijke ondergrond. Dit gebeurde grotendeels (doch zeer zeker in de projecten: bunker, MAVO-boxen en overige sectoren) handmatig, slechts af en toe gebruikmakend van harken.

Hierbij dienen de volgende sporen te worden veiliggesteld.

- Hang- en sluitwerk (denk aan braakschade, richting explosieve kracht e.d.);
- Sleutels;
- Delen van deuren en kozijnen, al dan niet verbrand (veelal groen);
- (Grote) concentraties van vuurwerk, (vastleggen op foto en/of tekening);
- Intacte stukken vuurwerk (voor onderzoek zijn drie stuks voldoende); overig intact vuurwerk aanleveren om te verzamelen in de vuurwerkcontainer;
- Lichtsignalen; (o.a. witte of rode staven van ong. 25 cm. lang en plm. 2,5 cm. doorsnede);
- Inventaris werkplaats b.v. gereedschappen, tafels (multiplex), stellingen enz.;
- Delen sprinklerinstallatie; (zien er –tot zover nu aangeleverd en bekend- uit als kleine douchekoppen);
- Administratie;
- Elektrische apparatuur;
- Vervoermiddelen personeel (fiets??);
- Kleding en of persoonlijke bescheiden;
- Containerdelen en andere metaalresten al dan niet gedeformeerd;
- Etiketten, verpakkingen enz.
- Heftig versmolten metaaldelen;

Tijdlijn onderzoek

- Zondag 14 mei oriëntatie
- Maandag 15 mei voorbereidingen PD onderzoek
- Dinsdag 16 mei begin onderzoek
- Vrijdag 26 mei einde P.D. Onderzoek

Omgang met de sporen en sporencoördinatie

Met betrekking tot de sporen werd de volgende werkwijze gehanteerd:

- Per sector veiligstellen en waarmerken.

- Op verpakking of spoor wordt de sector van aantreffen vermeld.
- Vervolgens wordt volgnummer per sector vermeld.
- Invoeren in sporenbestand.
- Met betrekking tot het vuurwerk worden er drie per soort bewaard.
- Vuurwerk afzonderlijk opgeslagen
- Sloot en hangwerk afzonderlijk opgeslagen.
- Afgevoerd naar vliegbasis Twente en aldaar voorlopig opgeslagen in shelter no. 535

Film en beeldmateriaal:

Met betrekking tot al het film en ander beeldmateriaal dient opgemerkt te worden, dat het origineel ter beschikking werd gesteld van de technische recherche regio Twente en slechts een kopie ter beschikking werd gesteld van relevante betrokkenen, zoals N.F.I. en TNO. Er werd een archief met betrekking hiertoe aangelegd.

Brandversnellende middelen

Bij het onderzoek werd op verschillende momenten gebruik gemaakt van de speurhond brandversnellende middelen.

Metingen:

Het gehele fabrieksterrein van de firma "SE Fireworks" werd ten behoeve van het vastleggen van de situatie ingemeten door het Landelijk Verkeer Bijstand Team van het Korps Landelijke Politie Diensten.

Projecten:

De onderzoeken van de diverse reeds genoemde projecten zullen bij afzonderlijk proces-verbaal worden gerelateerd. Hierin zullen de verrichtte ambtshandelingen met betrekking tot deze worden opgenomen, zoals het nemen van maten, genomen monters etc.

Werkwijze

De aanpak van het onderzoek is opgezet, conform het handboek Forensisch Onderzoek Bomexplosies en Explosieven.

Eindsituatie

Ook werd het fabrieksterrein op het moment, dat het onderzoek werd beëindigd vastgelegd, middels video en foto

Waarvan door mij op ambtseed werd opgemaakt, dit proces-verbaal te Heerlen op 24 juni 2000.

5.1.2e

REGIOPOLITIE TWENTE
DISTRICT ZUID TWENTE
CENTRALE INCIDENTENBEHANDELING

INSTRUCTIE CHEF VAN DIENST

a INLEIDING

In het kader van de centrale incidentenbehandeling (CIB) is voor de aansturing gekozen voor een chef van dienst. Dit betreft alle team- en afdelingschefs van de basispolitiezorg.

Doel van deze instructie is een aanzet te geven tot eenduidige uitvoering als chef van dienst. Daarnaast bevat de instructie een aantal regels waarop men terug zal kunnen vallen.

b TAKEN/VERANTWOORDELIJKHEDEN

1 De chef van dienst is verantwoordelijk voor de CIB.

2 Hij/zij ziet erop toe dat de dienst conform de afgesproken regels wordt uitgevoerd.

3 Hij/zij houdt toezicht op de kwaliteit van de afhandelingen (waaronder correct voorkomen van collega's; uitgangspunt is kleding, verstrekt door de Intendance).

4 Hij/zij maakt voor elke dienst een dienstlijst waarop de werkzaamheden voor een ieder elk uur beschreven zijn.

5 Hij/zij maakt een selectie voor de briefing van doorgaans hooguit 10 minuten. Verzorgt tevens de voorbereiding van de briefing voor de opvolgende chef van dienst.

6 Hij/zij houdt de coördinatiemodule-BPS bij, zodat processen op de afdelingen goed afgewerkt kunnen worden.

7 Hij/zij is verantwoordelijk voor de CIB-voertuigen en -verbindingen m.b.t. inhoud, onderhoud en uiterlijk.

8 Hij/zij is aanspreekpunt voor alle afdelingen m.b.t. aktiviteiten, te ondernemen door de CIB. Daartoe is de chef van dienst permanent bereikbaar (telefoon, pieper, portofoon, mobilofoon).

9 Hij/zij ziet erop toe dat er van de afdelingen voldoende personeel wordt geleverd; dat men op tijd in dienst komt, op de afgesproken plaats; dat geen verlof of overuren worden opgenomen tijdens de CIB-dienst. Indien bovenstaande problemen zich voordoen, zal de chef van dienst altijd contact leggen met de verantwoordelijke afdelingschef. Ook bij ziekte zal er overleg moeten zijn over vervanging.

10 Hij/zij is buiten 'kantooruren' als chef van dienst tevens hulpofficier van justitie voor alle afdelingen (daarbij geldt als uitgangspunt, dat de chef van dienst deze aktiviteiten zoveel mogelijk op het hoofdbureau uitvoert). Hovj-aktiviteiten die vooraf gepland kunnen worden, dienen zoveel mogelijk vanuit de afdelingen te worden geregeld.

11 Hij/zij houdt toezicht op vervoer van collega's door de CIB, zodat geen 'taxidienst' ontstaat bij met name de wisseling van diensten.

TIJDLIJN AKTIVITEITEN C.V.D.:

05.00 - 07.00 uur: Openstaande processen ?
Briefing van 07.00 uur voorbereiden.
Uitdraai dagrapporten. (NB 8)
Bijzonderheden dienstovername ?

07.00 uur : Briefing.
Hoofdpoort gesloten houden.

07.15 uur : 2 assistentie-auto's op straat.

07.45 uur : Koffie en kopjes in CIB-ruimte. (NB 11)
Kopie A4 dienstlijst naar Intake.

08.00 uur : Briefing.
Intake aanwezig ? Nachtbel uit!
Klachten ~~doorgeven aan materieel~~.
vermelden in blauwe klachtenboek

13.30 uur : Openstaande processen ?

14.00 uur : Briefing ?

14.30 uur : Openstaande processen ?
Briefing van 15.00 uur voorbereiden.
Bijzonderheden dienstovername ?

15.00 uur : Briefing.

21.30 uur : Openstaande processen ?
Intake afwezig. Denk a.d. nachtbel !!

22.00 uur : Briefing.
Briefing 23.00 uur voorbereiden.
Bijzonderheden dienstovername ?

23.00 uur : Briefing.

Enschede, 3 juli 1995.

LCI - 1190
aanvr LCI-0881
LCI-0884

RIK

Informatieverstrekking RIK	Uitgegeven aan Logistiek Centrum Inspecties				
Nav LCI verzoek 5.1.2e dd 07-09-00	Opsp.info	Datum	RIK	LCI	OvJ
LCI verzoekt voor de IP toezending van onderstaande stukken:					
1. Totale personeelslijst van de mensen van de politie Twente, zonder telefoonnummers 5.1.2e.				5.1.2e	14/9/00 5.1.2e
2. Evaluatieverslag SFOB over hun werkzaamheden in Enschede		6-10	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e
3. Instructie/dienstvoorschrift voor functie van Chef van Dienst				5.1.2e	5.1.2e

ad 2:

Bijgevoegd PV van inzetcoördinator SFOB. Er is nog geen evaluatieverslag. Wordt tzt nagezonden.

1 LCI - 1187

2 LCI - 1188

3. LCI - 1189

LCI - 1191

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (persoonlijk opgehaald)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
20/9	5.1.2e	RRC Bouwcent.	LCI-0010		5.1.2e
			LCI-0011		
			LCI-0012		
			LCI-0014		
			LCI-0375		
			LCI-0314	alles	
20/9	5.1.2e	T-G	LCI-0258	deel	
			LCI-0313	deels	
20/9	5.1.2e	PRC Bouw.	LCI-0025	deels	
			LCI-0375.	deels	
			LCI-0315.	deels	
			LCI-0310	deels	
			LCI-0313.	deels	
			LCI-0258.	deels	
			LCI-0312	deels	
			LCI-0311	deels	
			LCI-0147	deels	
			LCI-0281	deels	
			LCI-0361	deels	
			LCI-0216	deels	
			LCI-0014	deels	
			LCI-		
			LCI-		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-2000

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (persoonlijk opgehaald)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
21/9	5.1.2e 5.1.2e	COV	LCI-0461	n.v.t.	5.1.2e
"	"	"	LCI-0620	"	
"	"	"	LCI-0832	"	
"	"	"	LCI-0833	"	
"	"	"	LCI-0934	"	
21/9	5.1.2e	OM	LCI-0962	n.v.t	
"		"	LCI-0963	"	
"		"	LCI-0964	"	
"		"	LCI-0965	"	
"		"	LCI-0966	"	
"		"	LCI-0967	floppy	
22/9	5.1.2e 5.1.2e	COV	LCI-0969		
"	"	"	LCI-0970		
"	"	"	LCI-0971		5.1.2e
"	"	"	LCI-0972		
"	"	"	LCI-0973		
25/9	5.1.2e	PRC	LCI-0255	gedeelte	
"	"	"	1731 212P	5.1.2e	
"	"	"	LCI-0254	"	
"	"	"	LCI-0253	"	
"	"	"	LCI-0252	alles	
"	"	"	LCI-0259	alles	
"	"	"	1731 212P	deel herz. 6.	
"	"	"	LCI-0259	deel	
"	"	"	LCI-0243	deel	
			LCI-0223	deel	
28/9	5.1.2e	JBR	LCI-1050		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-2000

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (persoonlijk opgehaald)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
20/9	5.1.2e	JBR	LCI-1059	5.1.2e	
			LCI-1060		
			LCI-1061		
			LCI-1062		
			1063		
			1064		
			1065		
			1066		
			1067		
			1068		
			1069		
			1070		
			1071		
			1072		
			1073		
			1074		
20/9	5.1.2e	JBR	LCI-1058		5.1.2e
			LCI-1059		
			1060		
			1061		
			1062		
			1063		
			1064		
			1065		
			1066		
			1067		
			1068		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-2020

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (persoonlijk opgehaald)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
29/9	5.1.2e	JBR	LCI-1069	~~aangepast~~	5.1.2e
			1070	"	
			1071	"	
			1072	"	
			1073	"	
			LCI-1074	"	
29/9	5.1.2e	COV	LCI-1075	"	
			LCI-1076		
			LCI-1077		
			LCI-1078		
			LCI-1079		
			LCI-1080		
			LCI-1081		
			LCI-1082		
			LCI-1083		
			LCI-1084		
2/10	5.1.2e		LCI-0848		
"	"		LCI-0849		
"	"		LCI-0850		
"	"		LCI-0851		
"	"		LCI-0852		
"	"		LCI-0962		
"	"		LCI-0963		
"	"		LCI-0964		
"	"		LCI-0965		
"	"		LCI-0966		
3/10	5.1.2e	J.P.	LCI-1087	n.v.t	

Datum verwerkt in Excel:

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (persoonlijk opgehaald)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
3/10	5.1.2e	JP	LCI-0974	n.v.t	5.1.2e
1/10		BRW nzg	LCI-1092	kopie video	
1/10		IBR	LCI-1092	kopie video	
			LCI-0988	n.v.t	
			LCI-0989		
			LCI-0990		
			LCI-0991		
			LCI-0992		
			LCI-0993		
			LCI-0994		
			LCI-0995		
			LCI-0996		
			LCI-0997		
			LCI-0998		
			LCI-0999		
			LCI-1000		
			LCI-1001		
			LCI-1002		
			LCI-1008		
			LCI-1009		
			LCI-1010		
			LCI-1011		
			LCI-1012		
			LCI-1013		
			LCI-1014		
			LCI-1015		
			LCI-1016		

Datum verwerkt in Excel:
6-10-2020

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (persoonlijk opgehaald)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
5/10	5.1.2e	IBR	LCI-1017	n.v.t	
			1018		
			1019		
			1020		
			1021		5.1.2c
			1022		
			1023		
			1024		
			1025		
			1028		
			1029		
			1030		
			1031		
			1032		5.1.2e
			1033		
			1034		
			1035		
			1036		
			1038		
			1039		
			1040		
			1041		
			1042		
			1043		
			1044		
			1046		
			1047		

Datum verwerkt in Excel:

6-10-2000

LCI - 1192

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (per post)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
20/9	5.1.2e	SZW/AI	BRW-172		5.1.2e
"	"	"	BRW-176		
20/9	5.1.2e	RVI	LCI-0956	nvt	
"	"	"	LCI-0957	"	
"	"	"	LCI-0958	"	
"	"	"	LCI-0959	"	
21/9	5.1.2e 5.1.2e	B&A	LCI-0620		
			LCI-0641		
			LCI-0764		
			LCI-0804		
			LCI-0832		
19/9	5.1.2e [verstuurd door IBR: Den Haag]	Ryncons	LCI-0967	floppy	
22/9	5.1.2e	Nibra	BRW-1923		
			BRW-1945		
			BRW-1946		
			BRW-1948		
			BRW-1950		
			BRW-1964		
			BRW-1966		
			BRW-1968		
			BRW-1969		
			LCI-0932		
			LCI-0716		
			LCI-0715		
			LCI-0933		
			LCI-0968		
22/9	5.1.2e	SZW/AI	LCI-0933	floppy	

Datum verwerkt in Excel: 6-10-06

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (per post)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
22/9	5.1.2e	SZW/AI	LCI-0960	floppy	5.1.2e
25/9	5.1.2e	COV	BRW-1422		
25/9	"	"	BRW-1403		
26/9	5.1.2e	SZW/AI	LCI-0963	n.v.t.	
"	5.1.2e	Documa	LCI-0933	floppy	
	5.1.2e	SZW/AI	LCI-0186a	n.v.t.	
27/9	5.1.2e	VROM/IMH	LCI-0585		
			LCI-0749		
			LCI-0750		
			LCI-0751		
			LCI-1005		
			LCI-1006		
			LCI-1008		
			LCI-1009		
			-1010		
			1011		
			1012		
			1013		5.1.2e
			1014		
			1015		
			1016		
			1017		
			1018		
			1019		
			1020		
			1021		
			1022		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-00

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (per post)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
27/9	5.1.2e	VROM/IMH	LCI - 1023		
			- - 1024		
			- - 1025		
			LCI - 988		
			- 989		
			- 990		
			- 991		
			- 992		
			- 993		
			- 994		
			- 995		
			- 996		
			- 997		
			- 998		
			- 999		5.1.2e
			- 1000		
			- 1001		
			LCI - 1002		
			LCI - 1038		
			LCI - 1039		
			- 1040		
			1041		
			1042		
			1043		
			1044		
			1045		
			1046		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-00

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (per post)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
27/9	5.1.2e	VROM/IMH	LCI-1047		5.1.2e
			LCI-1048		
			1049		
			1050		
			1051		
			1052		
			1028		
			1029		
			1030		
			1031		
			1032		5.1.2e
			1033		
			LCI-1034		
			LCI-1035		
			LCI-1036		
27/9	5.1.2e	Rijnconsult	LCI-0028		5.1.2e
			LCI-0049		
			LCI-0051		
			LCI-0053		
			LCI-0059		
			LCI-0458		
28/9	5.1.2e	TG	LCI-0957		
28/9	5.1.2e	COV	LCI-1056+	m1074	
28/9	5.1.2e		LCI-0764		
29/9	5.1.2e	Nibra	LCI-0200	per fax	
29/9	5.1.2e	JBR	LCI-1085		
29/9	5.1.2e	VROM/IMH	LCI-0329	aangek.	

Datum verwerkt in Excel: 6-10-00

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (per post)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
29/9	5.1.2e	VROM/IMH	LCI-0766	aangel	5.1.2e
			LCI-0792		
			LCI-0793		
			LCI-0794		
			LCI-0795		
			LCI-0796		
			LCI-0797		
			LCI-0798		
			LCI-0799		
			LCI-0800		
			0801		
			0802		
			0827		
			1053		
			1056		
			0790		
29/9	5.1.2e	SZW/AI	BRW-1908		
"	"	"	BRW-875		
2/10	5.1.2e	Nibra	BRW-1698		
"	"	"	BRW-1700		
2/10	5.1.2e	IBR	LCI-1086		
2/10	5.1.2e	IBR	LCI-1086		
"	5.1.2e		LCI-0848		
"	"		0849		
"	"		0850		
"	"		0851		
"	"		0852		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-00

Registratieformulier LCI van verstrekte informatie (per post)

Datum	Naam	Organisatie	LCI-nr	Pag.nrs	Paraaf
2/10	5.1.2e	PRC-Bouw	Bouwvergunning		5.1.2e
2/10	5.1.2e	IBR	LCI-1087		
"	5.1.2e		LCI-1087		
3/10	5.1.2e	SZW / AI	LCI-0934		
			LCI-0979		
			LCI-0980		
			LCI-0981		
			LCI-0982		
			LCI-0983		
	5.1.2e	Tydel. IBR	LCI-1103		
4/10	5.1.2e	Nibra	LCI-0200	v.a pag. 5	
"	"	"	LCI-0041	2e3e t/m 3e3	
4/10	5.1.2e	Nibra	BRW-3627		
			BRW-3628		
			BRW-3629		
			BRW-3630		
			BRW-3631		
			BRW-3632		
			BRW-3633		
			BRW-3634		
4/10			LCI-0039		
5/10	5.1.2e	Twynstra G.	LCI-0952		
5/10	5.1.2e	B&A	LCI-1169		
5/10	"	"	LCI-1170		
5/10	5.1.2e	IBR	LCI-1091	heeft willem meegenomen	
6/10	5.1.2e	B&A	LCI-1075		
"	"	B&A	LCI-1076		

Datum verwerkt in Excel: 6-10-'00

LCI-1196

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e [P 5.1.2e MINSZW.NL]
Verzonden: donderdag 28 september 2000 11:02
Aan: 'LCI'
Onderwerp: Nazorg

concept-reconstructie -nazorg-h...

LCI-1197

Hierbij de concept-reconstructie nazorg die door de AI is opgesteld.

Hartelijke groeten,
5.1.2e 5.1.2e

Concept 14 september

RECONSTRUCTIE NAZORG HULPVERLENERS ENSCHEDE - RAMP

Onderzoekers: 5.1.2e 5.1.2e **en** 5.1.2e 5.1.2e **(Arbeidsinspectie)**

ALGEMEEN:

Datum	Tijd	Plaats Handeling	Organisatie (eenheid)	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
nov. 1998		Gemeentehuis Enschede	gemeente Enschede	Rampenplan Gemeente Enschede, deelplan 24 *het opvangen en hulpverlenen aan slachtoffers en hulpverleners die psychisch getraumatiseerd* zijn geraakt; *procesverantwoordelijk: GGD*		LCI - 0003	
Nov. 1998		Gemeentehuis Enschede	gemeente Enschede	Rampenplan Gemeente Enschede, deelplan 29 verlenen van nazorg aan de bij de calamiteit/rampbestrijding betrokken hulpverleners; *procesverantwoordelijk: Gemeente*		LCI - 0003	
14 mei 2000	**20.48**	Politie bureau Enschede	Politie Enschede	Logboek Politie. *Politie, brandweer en andere hulpverleners opgevangen in Dish-hotel*		LCI - 0204	
16 mei	**08.35**	Gemeentehuis Enschede	Defensie	Logboek opvang & verzorging *Door* 5.1.2e *(Maatschappelijke Dienst Defensie) wordt hulp aangeboden voor opvang hulpverleners.*	5.1.2e gemeente Enschede	LCI - 0197	
16 mei 2000	**0915**	Gemeentehuis Enschede	Gemeente Enschede	Brief van Mediant met folder over verwerken van een schokkende gebeurtenis. *De folder is bedoeld voor betrokkenen, partners, familie en vrienden.*	5.1.2e gemeente Enschede	LCI - 0210	
16 mei	**23.45**	Politiebureau Enschede	Politie Enschede	Logboek Politie *Opvang nodig voor personeel ambulances/ brandweer / politie i.v.m. panick veroorzaakt door onweer; bij Algemeen Commandant neergelegd; wordt geregeld.*		LCI - 0204	
26 mei	1300		Staf GPO	Medisch onderzoek o.l.v. Min. van VWS *Bloed- en urine onderzoek bij o.a. alle hulpverleners (3500)*		reconstructie IP	bron?

Concept 14 september

RECONSTRUCTIE NAZORG HULPVERLENERS ENSCHEDE - RAMP

Onderzoekers: 5.1.2e 5.1.2e **en** 5.1.2e 5.1.2e **(Arbeidsinspectie)**

ALGEMEEN:

Datum	Tijd	Plaats Handeling	Organisatie (eenheid)	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
nov. 1998		Gemeentehuis Enschede	gemeente Enschede	Rampenplan Gemeente Enschede, deelplan 24 *het opvangen en hulpverlenen aan slachtoffers en hulpverleners die psychisch getraumatiseerd* zijn geraakt; *procesverantwoordelijk: GGD*		LCI - 0003	
Nov. 1998		Gemeentehuis Enschede	gemeente Enschede	Rampenplan Gemeente Enschede, deelplan 29 verlenen van nazorg aan de bij de calamiteit/rampbestrijding betrokken hulpverleners; *procesverantwoordelijk: Gemeente*		LCI - 0003	
14 mei 2000	**20.48**	Politie bureau Enschede	Politie Enschede	Logboek Politie. *Politie, brandweer en andere hulpverleners opgevangen in Dish-hotel*		LCI - 0204	
16 mei	**08.35**	Gemeentehuis Enschede	Defensie	Logboek opvang & verzorging *Door* 5.1.2e *(Maatschappelijke Dienst Defensie) wordt hulp aangeboden voor opvang hulpverleners.*	5.1.2e gemeente Enschede	LCI - 0197	
16 mei 2000	**0915**	Gemeentehuis Enschede	Gemeente Enschede	Brief van Mediant met folder over verwerken van een schokkende gebeurtenis. *De folder is bedoeld voor betrokkenen, partners, familie en vrienden.*	5.1.2e 2e, gemeente Enschede	LCI - 0210	
16 mei	**23.45**	Politiebureau Enschede	Politie Enschede	Logboek Politie *Opvang nodig voor personeel ambulances/ brandweer / politie i.v.m. paniek veroorzaakt door onweer; bij Algemeen Commandant neergelegd; wordt geregeld.*		LCI - 0204	
26 mei	1300		Staf GPO	Medisch onderzoek o.l.v. Min. van VWS *Bloed- en urine onderzoek bij o.a. alle hulpverleners (3500)*		reconstructie IP	bron?

30 mei		Gemeentehuis Enschede	Gemeente	Logboek opvang & verzorging. *Opvang en verzorging werd in de eerste dagen gecoordineerd vanuit kamer 71 op het Stadhuis*	5.1.2e Enschede	LCI 0 - 197	

BRANDWEER:

Datum	Tijd	Plaats Handeling	Organisatie (eenheid)	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
14 sept. 1999		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	Draaiboek "Wanneer veel TE VEEL wordt" Bedrijfsopvangteam (B.O.T.) *Brochure nazorgbeleid en -protocol* *Handleiding voor opvang en nazorg van personeel na een schokkende gebeurtenis. Er worden vier niveaus onderscheiden met een eigen procedure.* *Maakt ook deel uit van LCI nr. 008*	Gem. Brandweer	LCI - 0028	
20 okt. 1999		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	Introductie & lezing BOT voor partners.	5.1.2e brandweer.	LCI - 0028	
13 mei 2000	**19.20**	Gemeentehuis Enschede	Gemeente Enschede	Logboek opvang en verzorging *Psych. Geregeld voor brandweer. (via 5.1.2e)*	5.1.2e gemeente Enschede	LCI - 0197	
Na 13 mei		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	Berichtgeving "Opvang en Begeleiding". *Melding van permanente beschikbaarheid van deskundige opvang t.b.v. alle brw. Doelgroepen + partners/familie.* *Dagelijks om 19.00 uur centraal gegeven informatie* *Collegiale opvang in afzonderlijke ruimtes* *Groepsbezoek aan rampterrein.* *Roosters voor BOT en begeleiding.*	Brandweer	Brandweer, ID - 1897	
Na 14 mei		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	Handgeschreven voorstel beschikbaarheid en taakverdeling BOT/Arbodienst/Mediant	Brandweer	Brandweer, ID - 1879	

16 mei		Brandweer kazerne	Gem Brandweer	Berichtgeving "Opvang en Begeleiding 2" versie 16 mei. *Zie versie 13 mei.*	Brandweer	Brandweer, ID - 1873.	
17 mei	**15.15**	Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	"Plan van aanpak W 1" versie-2. Nazorg Brandweer Enschede. *Gedurende de 1e week heeft de nadruk gelegen op ind. begeleding / rampbestrijding / regelen uitvaarten.* *BOT-team: belast met ind. begeleiding en van familie i.s.m. Arbo-Unie en Mediant.* *Dit BOT-team is actief t/m de uitvaarten.* Plan van aanpak m.b.t. een compleet nazorg-traject wordt gemaakt. - *opzetten coördinatieteam nazorg* - *begeleiding middellange termijn* - *samenwerking met andere hulpverlenings-diensten* - *nazorg aan de betrokken korpsen in de regio.* - *communicatie en voorlichting*	5.1.2e Brw. Eindhoven / 5.1.2e .2e Brw. Zwolle	Brandweer ID - 1883	
19 mei	19.32 **19.36**	Brandweer kazerne	Gem Brandweer	Diverse bijlagen bij "Verslag week 1". Bijlage 2: Planning bijeenkomsten week 21 *22 mei: Brandweer/Politie/GGD* *23 mei: BOT-leden/familiecontactpersonen* *23 mei: Commandanten aangesloten korpsen* *25 mei: Ingezette eenheden tot de explosie/ leidinggevenden en centralisten van de eerste 12 uur.* Bijlage 4: Betrokkenheidslijst. *Naar aanleiding van de ervaringen in Eindhoven wordt aanbevolen de lijst organisatiebreed toe te passen.* Bijlage 7: Nog apenstaande actiepunten. *12 openstaande panten m.b.t. de nazorg moeten nog geregeld worden.*	5.1.2e , Brw. Eindhoven / 5.1.2e .2e , Brw. Zwolle	Brandweer, ID - 3	

		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	BOT-bericht (intern) betreffende opvang-vragen. *Inhoudelijke hulpvragen/handleiding.*	Brandweer	Brandweer, ID - 1865	
19 mei	**19.09**	Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	Plan van Aanpak nazorg voor brandweer Enschede. *Plan betreffende het voorstel nazorgtraject, waarin opgenomen:* - *instelling coördinatie-team nazorg* - *begeleiding vanmedewerkers m.b.t. de verwerking van schokkende gebeuurtenissen* - *samenwerking tussen de 3 hulpdiensten* - *communicatie en voorlichting.* *Tevens bevat het plan een planning m.b.t. de verdere aanpak.*			
18 mei	**17.34**	Actiecentrum GGD	GGD	Memo aan Gem. Brandweerkorpsen i.v.m. de ramp Enschede betreffende aanbod voor PsychoSociale Hulpverlening. Ondersteuning door GGD.	GGD	Brandweer, ID – 306	
voor 22 mei			Gem. Enschede	Definitief draaiboek bijeenkomst 22 mei 2000. *Bevat doelgroep, aanleiding, doelstelling, programma en contactpersonen.*		Brandweer ID - 1	
W 21		Brandweer kazerne	Gem. Enschede	Verslag afstemmingesoverleg nazorg Enschede.Overzicht van nazorg voor professionele hulpverleners en ambtenaren. Brw/politie/GGD/ Defensie/AAD/BMD/DMO/DCW/BAZ-CS/Huisartsen Enschede/Openbaar- en bijzonder onderwijs. *Direct na de ramp zijn Enschedese brw. functies overgenomen door brw. uit geheel Nederland.* *In de eerste week zijn mensen van Mediant en Arbi-Unie op de kazerne aanwezig geweest voor opvang.* *Vanaf 22 mei zijn de brandweerlieden van de eerste inzet weer begonnen.* *Vanaf 26 mei is Mediant niet meer op de kazerne aanwezig maar op afroep beschikbaar.* *Gemaante Enschede heeft ondersteuning*		Brandweer, ID - 1857	nalezen POL/HGZ??

				In het kader van traumaverwerking kunnen collega's het rampgebied bezoeken.			
18 mei 2000	**1300**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (14) *Vanuit de coordinatie van BOT wordt gewerkt aan diverse bijeenkomsten voor onder meer gezinsleden en betrokkenen, hulpverleners van het eerste uur etc*	SCPT	LCI - 0082	
18 mei 2000	**1800**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente (15). *Het BOT benadert ongeveer 680 collega's die voor de ramp zijn ingezet. Inmiddels is met ongeveer 300 medewerkers door de BOT leden contact gelegd.*	SCPT	LCI - 0083	
19 mei 2000	**1030**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (16) *Maandag 22 mei wordt er een besloten bijeenkomst voor de hulpdiensten gehouden in Miracle Planet. Deze bijeenkomst is bedoeld voor alle medewerkers van brandweer, politie en ambulancedienst die in de eerste week betrokken zijn geweest bij de ramp.*	SCPT	LCI - 0084	
20 mei 2000	**1900**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (17) *Besloten bijeenkomst op 22 mei in Miracle Planet. Collega's die daar behoefte aan hebben kunnen voor pastorale bijstand contact opnemen met de dienst 'Geestelijke Verzorging' van de vliegbasis Twente.*	SCPT	LCI - 0085	
22 mei 2000	**1300**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (18) *Bijeenkomst 22 mei.* *Zowel de brandweer, ambulancedienst als de politie heeft zijn eigen nazorg traject opgestart, passend bij de eigen structuur en cultuur van de organisatie.* *Er is grote behoefte om ervaringen uit te wisselen.*	SCPT	LCI - 0086	
26 juni 2000			Politie Twente	Nieuwsbrief Politie Twente. (15) *Via de rechercheschool wordt een ervaren en deskundig trainer aangetrokken en evt. traumabegeleiding als hulp bij intervieuws die door*	RSC	LCI - 163c	

				onderzoekende instanties worden afgenomen. Bovendien zal onderzocht worden in hoeverre er een noodzaak is om rechtsbijstand door een advocaat beschikbaar te hebben.			
3 juli 2000			Politie Twente	Nieuwsbrief PolitieTwente. (16) *Verzoek tot deelname aan een bijeenkomst op 10 juli in het Dish hotel voor collega's die voor, tijdens of direkt na de explosie in of in de directe omgeving van ven het rampgebied geweest zijn.*	RSC	LCI - 163f	
26 juli 2000			Politie Twente P&O S.B.I.	Memo "Nazorg vuurwerkramp" gericht aan RIK. *Politie Twente heeft sinds 1994 een B.O.T. team dat ondersteuning krijgt van* 5.1.2e *(psychiater Twenteborgziekenhuis) en 3 bedrijfsartsen van Arbo-Unie Oost Gelderland.* *Op 13 mei 2000 aangehaakt bij de eerste groepsopvang van hulpverleners in het Dish Hotel. Zondagmiddag 14 mei 2000 om 13.00 uur is een soortgelijke bijeenkomst georganiseerd voor alleen de betrokken politiemensen. Hierbij was ook* 5.1.2e *aanwezig.* *Maandag 15 mei 2000 geprobeerd een naamlijst te verkrijgen van collega's die bij de ramp betrokken zijn geweest of geassisteerd hebben. Deze ochtend voor iedereen de gelegenheid om tussen 9.00 en 12.00 uur het spreekuur van de bedrijfsartsen te bezoeken voor overleg, beraad en advies.* **Verloop nazorg traject.** *-mailing naar elk huisadres van het totale personeel.* *- in de komende dagen worden alle politiemensen van de ontvangen lijst (ongeveer 600) benaderd door een bedrijfsopvanger.* *- bijeenroepen van de Enschedese afdelingen voor groepsopvang.* - 5.1.2e *en* 5.1.2e *geven aan districts-*	5.1.2e 5.1.2e, S.B.I. / Nazorg vuurwerkramp	LCI - 0406	

				management teams informatie en voorlichting over het aansturen en begeleiden van mensen in de nabije toekomst *- de politie Twente biedt aan om bijeenkomsten te beleggen voor collega's, partners en kinderen vanaf 12 jaar. Naast* 5.1.2e *en* 5.1.2e *is ook* 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e *gedragsdeskundige aanwezig i.v.m. opvang kinderen.* *- op maandag 29 mei 2000 start een unit Nazorg vuurwerkramp.* *- Vliegbasis Twenthe verleent desgevraagd pastorale zorg aan het politie personeel.* *- in juni 2000 is een soort protocol ontwikkeld t.b.v. de individuele nazorg begeleiding* *- de bedrijfsopvangers bieden aan om met een zekere interval de voortgang met het management te bespreken.* *- op 8 juni zijn twee bijeenkomsten gehouden voor collega's die aan het R.I.T. gekoppeld waren.* *- in juli werden groepsbijeenkomsten gehouden, waarin o.a. politiemensen van het eerste uur hun functioneren op 13 mei, de persoonlijke beleving en verwerkingsvormen met elkaar hebben besproken. Ook werd een bijeenkomst belegd voor shovelrijders en kraanmachinisten die in de eerste dagen na de ramp met het R.I.T. samenwerkte.(gecoördineerd door OCT Hengelo)* *- in juli zijn workshop aangeboden voor degenen die worden geïnterviewd.* *-Unit Nazorg bevordert dat ultimo sept. 2000 iedereen wordt benaderd over voortgang verwerkingsproces.* *- na 1 september groepsbijeenkomst met de nadruk op het item "de draad weer oppakken".* *- medio oktober een workshop voor alle leidinggevenden. Aandacht krijgt o.a. een accentverlegging van de huidige bedrijfsopvangteam*			

				in de richting van de reguliere personeelszorg door leidinggevenden. *- het voornemen bestaat om afspraken te maken met een vaste psychologenpraktijk t.b.v. eventuele rampgerelateerde problematiek.*			

GEZONDHEIDSZORG:

Datum	Tijd	Plaats Handeling	Organisatie (eenheid)	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
18 mei	**08.15**	Gemeenthuis Enschede	Brandweer Enschede	Logboek Coordinatiepunt Brandweer. 5.1.2e *meldt dat de jongens van de ambulancedienst* ***nazorg*** *nodig hebben.* *Genoemd wordt dat alle verzoeken om nazorg via de GGD* 5.1.2e *moeten lopen.* *Er wordt vandaag een zorgadviescentrum* opgericht aan het Molenplein.		LCI - 0210	

- In dit voorlopige concept is de nodige informatie nog niet verwerkt.
  Het betreft o.a IGZ - informatie
  Opgevraagde LCI-stukken
  Interview verslagen

** Daarnaast moet deze reconstructie voor een belangrijk deel nog geverifieerd worden.

				aangeboden, maar hiervan is geen gebruik gemaakt. Er is interesse voor afstemming met Politie en AAD.			
26 mei		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	Memo aan BOT-team en leidinggevenden over opvang brandweerlieden door Mediant of Arbo-Unie. *Betreft mededeling van aanwezigheid van Hulpverleners naar bereikbaarheid per 26 mei.*	Coördinator Arbozorg.	Brandweer, ID - 997	
22 juni		Brandweer kazerne	Gem. Enschede	Memo aan 5 5.1.2e en 5 5.1.2e omtrent brandweer bezoeken aan de weduwen van overleden collega's. *Bezoeken gepland op 27 juni*	5.1.2e brw. Enschede	Brandweer, ID - 1393	
23 juni		Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	"Van 13 mei tot 13 mei, een jaar lang zorg". Handreiking voor de uitvoering van de nazorg Brandweer Enschede. *Start nazorg-traject met op zaterdagmiddag 13 mei crisisopvang.* *Samenstelling coördinatieteam Nazorg.* *Taakverdeling tussen BOT, Arbodienst, Mediant en de gemeente Enschede.* - *Regelen plechtigheden i.v.m. uitvaarten* - *opvang korpsleden* - *gedurende 1e twee weken: permanente hulpverlenng op kazerne* - *dagelijkse nieuwsbrief / informatieverstrekking* - *inloopbijeenkomsten* - *externe catering* - *spreekruimtes beschikbaar* *20 mei: overdracht van de voorlopige coördinatoren* *22 mei t/m 15 juni Nazorg o.b.v. voorlopig Plan van Aanpak.* *22 mei: gezamenlijke bijeenkomst 400 hulpverleners van de eerste uren v.d. brand/ramp* *24 mei: nabespreking hulpverleners (brw) 1e uur + centralisten in het Dish Hotel.* *25 mei: nagesprekken dagdienstpers. Brw.*	5.1.2e brw. Deventer	Brandweer ID – 1403 + ID - 1779	

				31 mei: nagesprekken brw.partners (>50%) *Alle beroepsploegen gesprekken met het BOT-team* *Vrijwilligers : moeilijker bereikbaar.* *gevarieerder behoefte aan nazorg* *bijeenkomsten op trainingsavonden in juni gehouden.* *Plan:* *- 1e debriefing z.s.m.* *- 2e debriefing over ca. 2 mnd.* *- Begin juli debriefing brw.partners* *- Bijzondere bijeenkomsten* *- Begeleiding gezinnen omgekomen colega's* *- Afstemming Bedrijfsbw, politie en AAD-Oost, reginale korpsen en Gemeente Enschede* *- Evaluatie & Follow-up: Betrokkenheidslijst* *Verslagen vergaderingen* *Kalender overzicht*			

POLITIE:

Datum	Tijd	Plaats Handeling	Organisatie (eenheid)	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
sept 1997		Politiebureau Enschede	Politie Twente	RisicoInventarisatie & -Evaluatie Arbeidsomstandigheden (RI&E) *???????*		LCI - 0411	inh. nog toetsen
febr. 1998		Politiebureau Enschede	Politie Twente	RI&E (Pago/werkbelevingsonderzoek) ??????		LCI - 0411	idem
6 juli 1999		Politiebureau Enschede	Politie Twente	Arbojaarplan & activiteitenplan 1999/2000 ??????		LCI - 0411	idem
14 mei 2000	**700**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (1) *Er wordt gemeld dat 8 collega's gewond zijn geraakt waarvan er 3 in het ziekenhuis zijn opgenomen.*	Stafafdeling Communicatie Politie Twente (SCPT)	LCI - 0069	

14 mei 2000	**1100**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (2) *Melding van bijeenkomst in Dish Hotel om 13.00 uur. T.b.v. collega's die de schokkende ervaring hebben meegemaakt. Telefoonnummers B.O.T. Melding van meerdere gewonden en toestand van personen die in het ziekenhuis verblijven. Collega's die behoefte hebben aan een gesprek kunnen zonder afspraak morgen terecht bij bedrijfsarts.*	SCPT	LCI - 0070	
14 mei 2000	**1700**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (3) *Ongeveer 50 collega's hebben de bijeenkomst in het Dish hotel bezocht.*	SCPT	LCI - 0071	
15 mei 2000	**1300**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (6) *Uitnodiging aan alle leden van het BOT team voor morgenochtend 9,00 uur in het Dish hotel.* 5.1.2e 5.1.2e *en* 5.1.2e 5.1.2e *starten met nazorgtrajecten voor betrokken collega's en speciale doelgroepen.*	SCPT	LCI - 0074	
16 mei 2000	**1400**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (9) *Het BOT bouwt een bestand op van alle betrokkenen bij de ramp in verband met de bedrijfsopvang. Laatste nieuws over gewonde agenten, er ligt niemand meer in het ziekenhuis.*	SCPT	LCI - 0077	
17 mei 2000	**1300**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. (12) *Een overzicht van de bevindingen van het RIVM onderzoek., waarin het instituut conctateert dat de hulpverleners weinig risico hebben gelopen.*	SCPT	LCI - 0080	
17 mei 2000	**1900**		Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie Twente. *Mededeling BOT, de ongeveer 100 collega's die op de plek van de ramp waren zullen actief benaderd worden.*	SCPT	LCI - 0081	

V LCI-1198

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e 1.2e [5.1.2e @rijnconsult.nl]
Verzonden: dinsdag 26 september 2000 12:06
Aan: LCI (E-mail)
Onderwerp: interview 5.1.2e 5.1.2e (RIT)

Op 12 oktober 2000 van 10-12 uur in Driebergen hebben wij (5.1.2e 1.2e en 5.1.2e 5.1.2e) een interview met 5.1.2e 5.1.2e van het RIT. 5.1.2e 5.1.2e van de Inspectie Politie heeft aangegeven hierbij aanwezig te willen zijn. Van de Arbeidsinspectie hebben wij reeds een vragenlijst ontvangen.

groet,

5.1.2e 1.2e

5.1.2e 1.2e
Rijnconsult BV.
PO Box 9100
6880 HA Velp
t. + 31 5.1.2e
f. + 31 5.1.2e
5.1.2e + 5.1.2e
5.1.2e @rijnconsult.nl <5.1.2e @rijnconsult.nl>

LCI - 1199

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e ; 5.1.2e @rijnconsult.nl]
Verzonden: woensdag 27 september 2000 11:40
Aan: 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e Bisschop; 5.1.2e 1.2e
CC: 5.1.2e ; 5.1.2e
Onderwerp: Interview met Burgemeester 5.1.2e

Het voorziene interview met Burgemeester 5.1.2e over het onderwerp Publieksvoorlichting zal plaatsvinden op 18 oktober va 09.00-10.00 uur. De vragenlijst is reeds verzonden. Gaarne bericht of 5.1.2e of 5.1.2e mij vergezellen, hgr 5.1.2e

x burg mans is al een keer geinterviewd. datum 18-10 heb ik in het Excelbestand erby geschreven. maar daarstaat nog geen aanduiding eyeconsult by

What to do?

LCI-1200

LOGISTIEK CENTRUM INSPECTIES

Aan : Deelnemers afstemmingsoverleg inspecties
Van : 5.1.2e 5.1.2e
Betreft : Vergaderingen
Datum : 28 september 2000

De voorgenomen vergadering van vrijdag 29 september gaat niet door. Een aantal deelnemers is nog bezig met de afronding van de reconstructies en heeft te kennen gegeven dat deze week te willen afronden.
Er zijn wel twee onderwerpen die zijn aangemeld voor behandeling in werkgroepen. Dat zijn asbest en het traject van de vergunningsverlening. Aanstaande donderdag (05 10) hebben we weer een afstemmingsoverleg inspecties. Ik stel voor de middag te reserveren voor bovenstaande zaken.

In het IBT-I van gisteren (27 09) is afgesproken dat de post Culemborg problematiek (wat is er gebeurd met de adviezen uit de onderzoeksrapporten) gezamenlijk door vier ministeries zal worden opgepakt (BZK, VROM, SoZaWe en V&W). Zie ook artikel VN van deze week. De hoofdinspecteur IBR zal hiertoe initiatieven nemen.

Planning

Onderwerp : Afstemmingsoverleg inspecties
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 10.00 uur
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers : Allen
Opmerkingen : Let op de aanvangstijd

Onderwerp : Overleg OM, politie, gemeente en provincie
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 13.00 uur
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers : HIBR, OvJ, loco-secretaris gemeente, vertegenwoordiger provincie en vertegenwoordiger politie
Opmerkingen :

Onderwerp : Asbest
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 13.00 uur (direct na de lunch)
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers : IBR (5.1.2e voorzitter), IP (5.1.2e)
en de andere betrokken inspecties (in ieder geval AI, IGZ, IMH en Rijnconsult)
Opmerkingen : Doel is informatie-uitwisseling en afstemming over de verschillende aspecten van de
asbestbeschermende maatregelen

Onderwerp : Traject vergunningsverlening
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 15.00 uur (aansluitend aan asbestoverleg)
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers : IP (5.1.2e)
en de andere betrokken inspecties (in ieder geval IMH en IBR)
Opmerkingen : Doel is informatie-uitwisseling en afstemming over het traject van de vergunningsverlening

5.1.2e **(LCI)**

Van: 5.1.2e 5.1.2e [/ 5.1.2e wxs.nl]
Verzonden: donderdag 28 september 2000 12:01
Aan: 5.1.2e 5.1.2e .nl'
CC: 5.1.2e

Hallo 5.1.2e

Wil je het volgende bericht versturen aan de leden van het afstemmingsoverleg. Het bericht staat ook op de account van 5.1.2e. Zij heeft in haar adresboek een lijst 'onderzoekers' of zoiets.

LOGISTIEK CENTRUM INSPECTIES

Aan : Deelnemers afstemmingsoverleg inspecties
Van : 5.1.2e 5.1.2e
Betreft : Vergaderingen
Datum : 28 september 2000

De voorgenomen vergadering van vrijdag 29 september gaat niet door. Een aantal deelnemers is nog bezig met de afronding van de reconstructies en heeft te kennen gegeven dat deze week te willen afronden.
Er zijn wel twee onderwerpen die zijn aangemeld voor behandeling in werkgroepen. Dat zijn asbest en het vergunningsverleningstraject. Aanstaande donderdag (05 10) hebben we weer afstemmingsoverleg inspecties. Ik stel voor de middag te reserveren voor bovenstaande zaken.

...t het IBT-I van gisteren (27 09) is afgesproken dat de post Culemborg problematiek (wat is er gebeurd met de adviezen uit de rapportage Culemborg) gezamenlijk door vier ministeries zal worden opgepakt (BZK, VROM, SoZaWe en V&W (Zie ook artikel VN). De hoofdinspecteur IBR zal hiertoe initiatieven nemen.

Planning

Onderwerp : afstemmingsoverleg inspecties
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 10.00 uur
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers: allen
Opmerkingen : Let op de tijd. Er zijn tegenstrijdige berichten over de aanvangstijd.

Onderwerp : Overleg met OM, politie, gemeente en provincie
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 13.00 uur
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers: HIBR, OvJ, locosecretaris gemeente, vertegenwoordiger provincie en vertegenwoordiger politie
Opmerkingen :

Onderwerp : Asbest
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 13.00 uur (direct na de lunch)
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers: IBR (5.1.2e, voorzitter), IP (5.1.2e)
en de andere betrokken inspecties (in ieder geval AI, IGZ, IMH en Rijnconsult).
Opmerkingen : Doel is informatieuitwisseling en afstemming over de asbestbeschermende maatregelen

Onderwerp : Vergunningverleningstraject
Datum : 05 oktober 2000
Tijd : 15.00 (direct na het asbestoverleg)
Plaats : Gemeentehuis Enschede
Deelnemers: IP (5.1.2e)
en de andere betrokken inspecties (in ieder geval IMH en IBR).
Opmerkingen : Doel is informatieuitwisseling en afstemming over het vergunningsverleningstraject.

LCI - 1201

Informatieverstrekking RIK	Uitgegeven aan Logistiek Centrum Inspecties				
Nav verzoek van LCI/95 van 07-09-2000	Opsp. info	Datum	RIK	LCI	OvJ
Evaluatieverslag SFOB d.d 21 juni 2000	ja	11-10	5.1.2e	5.1.2e	Akkoord 14-09

↓
zie LCI - 1202

LCI-1202

Divisie Centrale Recherche Informatie
Nationaal Centraal Bureau Interpol Den Haag

POLITIE
Korps Landelijke Politiediensten
Divisie Centrale Recherche Informatie

NFI BDC
Nederlands Bom Data Center

S.F.O.B.

Afdeling Terrorisme & Bijzondere Taken
Hoofdstraat 54
3972 LB Driebergen
Postbus 100
3970 AC Driebergen
Telefoon 5.1.2e
Fax 5.1.2e

NOTULEN

n: **de themadag**

Datum: **21 juni 2000**

De themadag is gehouden in de conferentiezaal van het N.F.I. te Rijswijk. Naast de eigen leden waren aanwezig:
- 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e .1.2e en 5.1.2e van de TR Twente;
- 5.1.2e .1.2e en 5.1.2e 5.1.2e van de 'frontdesk' van het N.F.I.

De voorzitter, 5.1.2e 5.1.2e, opende de voltallige vergadering en hij gaf vervolgens aan 5.1.2e het woord vanwege een verandering bij het N.F.I.
Blijkt, dat er een 'frontdesk' is gerealiseerd als functionele omgeving tussen de klant en het NFI. Tijdens het onderzoek in Enschede heeft 5.1.2e 5.1.2e gefunctioneerd als liaison tussen 5.1.2e en 5.1.2e en het NFI. Hij verstrekt een kopie van een artikel "De ontploffing van het kruitmagazijn te Delft op 12.10.1654.

Na discussie over hoe de evaluatie Enschede gestalte te geven, wordt gewerkt volgens de oor 5.1.2e gemaakte lijst. Deze bespreekpunten worden achtereenvolgens behandeld.

1. Waarschuwing / alarmering:
Als eerste heeft 5.1.2e via het nieuws van het incident vernomen. Hij heeft de MK KLPD gevraagd om bijzonderheden voor het SFOB, maar die waren er niet. De MK zou hun liaison te Enschede van het SFOB op de hoogte brengen. 5.1.2e heeft later kennis genomen, getracht 5.1.2e 5.1.2e te contacten, maar kwam uit bij 5.1.2e 5.1.2e. De assistentie van het SFOB werd vervolgens gevraagd. De alarmering van de leden ging eigenlijk snel. Kennelijk moet de bekendheid met het bestaan van het SFOB nog groeien. De onderlinge bereikbaarheid op de PD maar ook daarbuiten is als problematisch ervaren.

2. Oriëntatie / voorbereiding:
De indruk bestaat dat één en ander goed liep, wel speelde 5.1.2e daarbij een stroomlijnende rol. Er kon gebruik worden gemaakt van een hoogwerker en daarna op bureau naden-k- en over de manier van aanpak. Ook de betrokkenheid bij het verhoor van de brandweerman werkte verhelderend bij de beeldvorming. Kennelijk stond 'de tactische' daarvoor open door de volledige acceptatie van het SFOB. Foto's en tekeningen van de oude situatie zijn onmisbaar. De verwarring door aparte tactische sector-nummering zou in de toekomst voorkomen moeten worden.
Porto's bleken niet het ultieme middel voor de onderlinge communicatie.
ACTIEPUNTEN:
1. maken tekeningen en deelbenoemingen eerder kortsluiten;
2. whiteboard maken met aanduiding wie waarmee bezig is;
3. lijst maken van gsm-nummers tbv onderlinge bereikbaarheid.

5.1.2e vond de start van het PD-werk op dinsdag juist gekozen. Er was overleg geweest met 5.1.2e 5.1.2e, RIT, over de vaststelling van de PD, maar de geleiders van de speur honden hadden linten gespannen en dat leverde een communicatie-stoornis op. Sprekend over veiligheid: iedereen ging onbeschermd de PD op. De vergadering vond:" omdat er zaterdags niets van asbest gemeten was"; zondags was de beslissing 'adembescherming' al genomen.
Sprekend over werktijden vond 5.1.2e 5.1.2e dat er te lange dagen gemaakt zijn. Het tussentijds 'de geest verzetten' bleek erg belangrijk. We zijn tijdig overgeschakeld naar gewonere werktijden.
ACTIEPUNT:
- In oriëntatiefase meteen de veiligheid meenemen.

3. PD-onderzoek.
>afzetting:
Er bevonden zich erg veel mensen op de PD; zelfs video-ende ME-ers. Kennelijk was er ook weinig communicatie met de Onderzoeksleiding / kennis over ons werk. Van enig overleg was geen sprake: het RIT was klaar en dat betekende bewoners die kwamen met vervelende discussies tot gevolg.
ACTIEPUNT: het belang van PD-werk nadrukkelijker kennis geven.

>vastleggen:
Het fotowerk bleek problematisch. Er zijn zelfs foto's weg. Eigenlijk moet er per zoekploeg één fotograaf zijn, die elke film ook markeert.
sectoren:
Te zoeken onderwerpen waren onduidelijk. Voorbeeld daarbij is de weegschaal. Voort schrijdend inzicht dient teruggekoppeld. 5.1.2e en 5.1.2e zagen zich geconfronteerd met vele vragen, terwijl zij ook zelf een project hadden. Er moet dus een PD-coördinator komen die overzicht heeft en houdt. Later bijlopende assistentie kan niet één groep vormen.
ACTIEPUNTEN:
1. De 'kweekvijver' moet opnieuw leven worden ingeblazen;
2. Opnieuw nadenken over de benaming van sectoren. Het gebruik van tegels was een goed idee. De PD-coördinator kan ook het namen van pauzes doorgeven/in de gaten houden.

>behandeling SvO's:
Er blijkt een eenvoudiger systeem nodig voor de registratie. De selectie van materiaal op de PD leek prematuur. De bekendheid wat ermee te doen leidde onder de opzet om onbekende vragen te kunnen pareren. Er is een aantal dagen slordig met de SvO's omgesprongen, vooral na het vertrek van 5.1.2e 5.1.2e . Na het takelen kwamen er opnieuw veel SvO's, maar er was niemand voor de registratie. De routing van de SvO's moeten nadrukkelijker geregeld worden. Tussentijds zijn voorwerpen naar NFI of TNO gegaan, die nu niet op de sporenlijst blijken te staan. Er bleek ook geen systeem voor het opbergen van Sao's te zijn. Dat is gedaan naar materiaal-soort, maar moet wellicht per sector. Eigenlijk wil men op basis van alle twee kunnen zoeken!
ACTIEPUNTEN:
1. de aanschaf van gewone spuitbussen verf regelen;
2. monsters brandstof van hulpmachines nemen standaardiseren.

>samenwerking:
De samenwerking SFOB-TR Twente over en weer is prima geweest. 5.1.2e constateert dat de deelname van 5.1.2e er 5.1.2e als enigen, te weinig is geweest. Per project had er ook een lokale man moeten deelnemen.
ACTIEPUNTEN:
1. in het handboek de noodzaak van voldoende lokale deelname opnemen;
2. door kerngroep/Wim in een eerder stadium aangeven personeel bij te trekken.

>onderzoeksleiding:
Vastgesteld wordt dat er zeer weinig contact is geweest. Alleen in de gang letterlijk.
Eigen beeldvorming is voor hen onmogelijk geweest. Er ontstaat een discussie over de 'contra-expertise'. Een "audit" over het gehele onderzoek is gepromoot door NFI.

>gezondheidsonderzoek:
Planning was aanvankelijk problematisch. 5.1.2e is aan het bellen gegaan om de mensen te bereiken. Feitelijk onderzoek: 1e buisje voor alg. onderzoek; 2e voor nog door het NFI aan te leveren vragen; 3e voor evt. contra-expertise. Een registratie van collega's die zich nog willen laten onderzoeken: 5.1.2e 5.1.2e , Gelderland-Zuid; 5.1.2e 5.1.2e , R'dam; 5.1.2e , Gelderland Midden; 5.1.2e t, Friesland en 5.1.2e Groningen. 5.1.2e regelt onderzoeksmogelijkheid en datum.

>Samenwerking RIT:
In de beleidssfeer dient de kerngroep aan de slag te gaan. Ook binnen het NFI is de gang van zaken hoog opgenomen.

>Inzet hulpdiensten
a.SOM: Schitterende instantie: snel ter plaatse; onze belangrijkste hulp. De soepele hulpverlening kwam ook voort uit een kamer voor 'regelneven', vooral logistieke figuren. Te promoten in eigen regio. In een landelijk artikel aandacht op vestigen.
b.LVBT: Ondanks afspraken met collega Schakelaar geen levering. Eigen (in)tekenwerk blijft nodig evenals begeleiding door SFOB-ers. Opnieuw inschakelen? Bij een grote klus uitermate welkom, want het betekent toch een overnemen van taken.

ACTIEPUNT:
c.LVBT betrekken in een oefensituatie.
d.De EOD was er alleen voor het scannen van het terrein om het te saneren.

e.De TNO had een blanco opdracht via de OvJ, ingevuld door NFI. Daartoe overleg tussen 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e . Themadag bij TNO is mogelijk.
f. De vuurwerkspecialisten Amsterdam kwamen, zagen en waren vertrokken, ook bij milieu. Op papier hebben zij ook niets achtergelaten. De kennis over sporentechniek is bij menig hulpdienst nul, dus betrekken in het werk maar opletten geblazen.
g. BKA, meer specialist dan 'Tatortbeamter'. Is geen int. rechtshulpverzoek nodig? Assistentie lijkt geen probleem.
h. luchtfotografie lijkt moeilijk te doen naar onze opname-wensen.

4. Uitrusting.
Het zelfstandig onderzoek doen is feitelijk onze opdracht niet. Standaardisatie is gewenst. 5.1.2e blijkt tbv. SFOB een uitrusting te hebben samengesteld, meepakbaar. Na discussie gaan 5.1.2e en 5.1.2e deze zaak nader uitwerken en pakken 5.1.2e en 5.1.2e dat mee op.

5. Logistiek.
Sprekend over dit onderwerp was iedereen uitermate positief. Goed hotel met vooral de mogelijkheid om even uit het métier te zijn.

6. Kwaliteitsborging.
Vooral contaminatie, zoals monsters van het vuurwerklokaal; schone handschoenen per sector; monsters van brandstof van hulpmachines.
5.1.2e 5.1.2e merkte op, dat zichtbaar was geweest dat ieder net op cursus geweest was en 't handboek in het hoofd had. De assisterende Brabantse collega's bleken ook onder de indruk van de professionele manier van werken.

7. Rondvraag.
5.1.2e deed verslag van zijn bezoek aan 't FEL in Sevenoaks vanwege het parallel uitgevoerde onderzoek aldaar. Nergens kon de aanwezigheid van springstof worden aangetoond.
5.1.2e 5.1.2e stelde, dat hij niet naar de PD mocht gaan, maar dat dergelijke problemen voor wat betreft de deelname aan het SFOB thans zijn opgelost.
5.1.2e vond, dat ook deze inzet duidelijk heeft gemaakt dat het SFOB moet worden doorontwikkeld.
5.1.2e vond het rapporteren erg vroeg en geforceerd gedaan. Hij vond de druk te groot. Vraag blijft of hij, als BOA, gerechtigd is buiten eigen gebied.
5.1.2e gaf aan, dat het afbouwen te snel ging. Weinig voeding vanuit de tactiek en het gebrek aan de wisselwerking was niet goed. Uit de kranten lezen over Deens vuurwerk is een voorbeeld bij uitstek. 5.1.2e reageerde met de opmerking dat vooral volgens 'clean procedures' gewerkt werd. Overigens is nog immer het spreekverbod van kracht inzake Sao's. 5.1.2e checkt de stand van zaken met dat verbod.
5.1.2e vond, met meerdere sprekers, dat hij veel gezien, geleerd en gevraagd had. De Sao's zullen 27 juni as worden verplaatst naar een behuizing voor 1 jaar.
5.1.2e vroeg zich af of journalist 5.1.2e nog zal worden vervolgd voor het in hulpeloze toestand achterlaten van zijn collega. Deze man heeft overigens interesse voor het SFOB

en zal op termijn iemand benaderen.
5.1.2e vroeg aandacht voor het maken van de PV's. Er is ook een lezen/checken van de PV's nodig om doublures of fouten te kunnen traceren.
5.1.2e Ramachers feliciteerde het SFOB met de manier van behandelen van zo'n grote klus. Hij was niet op de PD, niet uit een gebrek aan betrokkenheid, maar wegens de betrokkenheid van defensie bij het hele gebeuren.
5.1.2e meldde, dat de PV's in kopie aan de verdediging zullen worden verstrekt na het bekend worden van de onderzoeksresultaten. Dat geldt ook voor journaals! Op deze manier evalueren komt op hem zeer professioneel over.
5.1.2e vraagt om een kopie van het TR- rapport.
5.1.2e geeft nog een update van het onderzoek:

- het vinden van de brandhandgranaat in CW is zeer belangrijk gebleken voor de tactiek. Het ding is bestemd voor het stichten van brand / vernieling en wellicht oorzaak?
- afgelopen maandag is 5.1.2e met Amerikaanse deskundigen op; de PD geweest. Die hebben zich staan verbazen. 5.1.2e heeft de CD-Rom-video's getoond. Zij duidden op de sterke afscheiding die te zien is bij de .roof....-video vóór de finale klap.

5.1.2e .1.2e meldde officieel dat geen springstof is aangetoond; dat in de resten van het vuurwerk alleen gebruikelijke stoffen zijn gevonden en dat het SFOB bij het NFI zo'n positieve indruk heeft achtergelaten dat men op onze manier andere vormen van samenwerking wil initiëren.
5.1.2e doet verslag van het IED bij perceel Lange Voorhout 62 te Den Haag.

8. Sluiting.
De voorzitter sluit de vergadering in het nabijgelegen vertrek.

ACTIEPUNTEN:

- In oriëntatiefase meteen de veiligheid meenemen;
- het belang van PD-werk nadrukkelijker kennis geven aan de autoriteiten;
- De 'kweekvijver' moet opnieuw leven worden ingeblazen;
- Opnieuw nadenken over de benaming van sectoren;
- de aanschaf van gewone spuitbussen verf regelen;
- monsters brandstof nemen van hulpmachines standaardiseren;
- in het handboek de noodzaak van voldoende lokale deelname opnemen;
- door kerngroep/5.1.2e in een eerder stadium aangeven personeel bij te trekken;
- de collega's van het LVBT betrekken in een oefensituatie.

LCI-1203

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Logistiek Centrum Inspecties

Datum
10 oktober 2000

Ons kenmerk
Enschede/0120

Onderdeel
LCI

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
2 diskettes

Bezoekadres
Raadhuisstraat 2
Enschede

Postadres
Postbus 118
7500 AC Enschede

Rijksverkeersinspectie

5.1.2e

5.1.2e

Onderwerp:
Diskettes met de concept-deelreconstructies

Geachte clustermanager,

Hierbij doen wij u twee diskettes me alle reconstructies toekomen, zoals afgesproken op 5 oktober. Cluster 6 ontbreekt nog, onder cluster 6 valt vooralsnog ook cluster 14. Deze concept-deelreconstructie(s) wordt zo spoedig mogelijk nagezonden.

Er dient hierbij te worden aangemerkt dat vanuit de hierbij verstrekte versies dient te worden verder gewerkt.

De deelrapporten waren reeds voorzien van een LCI-nummer:

Cluster	LCI-nummer
1	LCI-0848
2	LCI-0926
3	LCI-0849
4	LCI-1088
5	LCI-0850
7	LCI-0927
8 en 9	LCI-0928
10	LCI-1089
11	LCI-0851
11 (bijlage)	LCI-0852
12	LCI-0929
13	LCI-0936

Elke inspectie ontvangt één setje van twee diskettes. Gaarne zelf, indien nodig, binnen inspectie verder verspreiden.

Datum
10 oktober 2000

Ons kenmerk
Enschede/0120

Blad
2 van 2

Met vriendelijke groet,

Vraag: 3

zie LCI-0070

LCI-1204

BRANDWEER regio twente

Logistiek Centrum Inspecties
T.a.v 5.1.2e 5.1.2 5.1.2e
Raadhuisstraat 2/ Postbus 118
7500 AC Enschede

Uw aanvraag van	Uw brief van	Ons kenmerk	* Telefoon	Datum
06-09-2000	Enschede/0091			26 september 2000

Onderwerp
Documentatie

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

In aanvulling op uw verzoek d.d. 6 september 2000 zenden wij u de volgende documenten:

staat niet in lijst BRW

Document nr 1: bespreekverslag AVIV (nr. 3216) aangevraagd door 5.1.2e
Document nr. 2: zie bijgaand notitie blad modellen voor standaard-dimensioneren als uitwerking v/h rampenplan
Document nr. 3: info omtrenbt workshops model rampenplan aangevraagd door 5.1.2e
(doc nr's 3627, 3628, 3629, 3630, 3631, 3632, 3633) + 3634 verstuurd aan: "

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

nr 2 ?

standaard dimensioneren

Ontvangen door:

5.1.2e

op 10/10 verstuurd

Bijlage: verstrekte documenten

Hoort bij BRW-3216

CI-1205

Notitie blad

BRANDWEER regio twente

Aanvraag gegevens: Enschede/0091
Document nummer: 1 (bespreekverslag AVIV)

Notitie

Aangehecht gespreksverslag is opgesteld door 5.1.2e naar aanleiding van een bezoek aan AVIV in het kader van de door AVIV opgestelde rapportage. De notie is bedoeld als intern stuk en niet naar AVIV gestuurd. Uit de notitie blijkt dat meerdere risico's/scenario's onderwerp van gesprek zijn geweest. Punt 5 heeft betrekking op SE Fireworks. In de AVIV rapportage staan geen scenario's voor SE Fireworks vermeld. 5.1.2e vraagt aan AVIV of het scenario bij SE Fireworks gebaseerd zou moeten worden op explosie. Antwoord van AVIV is ontkennend, maatscenario is felle brand.

Aanvrager:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Logistiek Centrum Inspecties
Raadhuisstraat 2
Postbus 118
7500 AC Enschede
5.1.2e

Aanvraag datum: 6 september 2000

LCI-1206

Vraag: 2

Notitie blad

BRANDWEER regio twente

Aanvraag gegevens: Enschede/0091
Document nummer: 2 (modellen voor standaard draaiboeken)

Notitie

Het reeds eerder verstrekte regionaal model voor standaard draaiboeken is 29 maart 2000 verspreid. Voor deze datum was Enschede al begonnen met voorbereidingen om te komen tot het invullen van deze modellen. Er zijn meerdere gesprekken tussen de regio en gemeente Enschede geweest om tegenstrijdigheden te voorkomen. Ten behoeve van het millennium zijn een aantal deelplannen uitgewerkt. Het betreft hier de volgende deelplannen: CRAS/CRIB/Opvang en verzorging. Deze uitgewerkte draaiboeken zijn bij de gemeente Enschede beschikbaar.

Aanvrager:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Logistiek Centrum Inspecties
Raadhuisstraat 2
Postbus 118
7500 AC Enschede
5. 5 1 2e

Aanvraag datum: 6 september 2000

LCI -1207

Agendaformulier B&W

GEMEENTE ENSCHEDE

agendaletter F 3

onderwerp
submandaatbesluit

B&W vergadering
17-3-1998
Raadscommissie(s)

Zie ook LCI-0353

Raad d.d.

dienst, behandelend ambtenaar, tel:
BMD,bjz, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

---

voorstel portefeuillehouder

1 kennis te nemen van het submandaatbesluit van de BMD

---

aanleiding/motivering

1 Recent heeft de burgemeester c.q. uw college het Mandaatbesluit 1998 vastgesteld. Naar aanleiding hiervan heeft de direkteur BMD funktionarissen aangewezen die namens hem bevoegd zijn de in het Mandaatbesluit bedoelde bevoegdheden uit te oefenen.

---

valt een besluit onder preventief toezicht provincie: nee

relatie met het kernprogramma

communicatieparagraaf
openbaar

diverse toetsen
personeel: nee financiën: nee
milieu/duurzaamheid: nee emancipatie: nee
betrokkenheid wijkorganen: nee
betrekking hebbend op stadsdeel: nee

parafenblokken
o portefeuillehouder
5.1.2e
o dienstHoofd
5.1.2e
o gemeentesecretaris
o dienstintern

advies gemeentesecretaris

B&W besluit

5.1.2e 17/3

d.d. 17 [illegible] 1998

Motivering urgentie

mee te zenden stukken
Submandaatbesluit van de BMD,
de uitwerking van I Algemeen van het Mandaatbesluit 1998
de uitwerking van VI Bouw- en Milieudienst van het Mandaatbesluit 1998

stukken ter inzage in B&W-kamer

adviezen externen:
(Wanneer men een kort advies heeft, kan men dit hier neerzetten.
Langere adviezen via bijgevoegde nota.)

I ALGEMEEN

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
	BEHEERSZAKEN					
B 1	Ondertekening van correspondentie ter zake van uitvoering van door de dienst voorbereide besluiten van Burgemeester en Wethouders.	B en W	M	diensthoofd		Sectormanagers/afdelingshoofden/projektmanagers voor zover het het werkterrein van de sector/afdeling/projekt betreft.
B 2	Ondertekening van correspondentie ter zake van uitvoering van door de dienst voorbereide raadsbesluiten.	B en W	M	diensthoofd		Sectormanagers/afdelingshoofden/projektmanagers voor zover het het werkterrein van de sector/afdeling/projekt betreft.
B 3	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van door of ten behoeve van de dienst te verrichten leveranties en diensten.	Burgemeester	V	diensthoofd		Vertegenwoordiging door sectormanager, voor zover direct verband houdend met de uitoefening van de primaire taken van de sector. Het aangaan van financiele verplichtingen is geregeld in punt "algemeen F4".
B 4	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van de huur van voertuigen, machines en andere bedrijfsmiddelen.	Burgemeester	V	diensthoofd		Vertegenwoordiging door sectormanager, voor zover de te verrichten leveranties/huur van voertuigen, machines en andere bedrijfsmiddelen direct verband houden met de uitoefening van de primaire taken van de sector en de sectormanager als budgethouder is aangewezen voor het budget waaruit als regel dit soort zaken worden betaald. Het aangaan van financiele verplichtingen is geregeld in punt "algemeen F4".

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
B 5	Beheren en in gebruik geven van (ruimten in) het dienstgebouw van de betreffende dienst en andere bij de betreffende dienst in beheer zijnde accommodaties.	Burgemeester/B en W	V/M	diensthoofd	Deze bevoegdheid impliceert ook het aangaan van verhuurovereenkomsten ter zake. Juridische toetsing van deze overeenkomsten dient te geschieden door de Bouw- en Milieudienst.	
B 6	Ondertekening van correspondentie inzake aanvragen/wijzigen van telefoonaansluitingen van gebouwen en accommodaties, in beheer bij de betreffende dienst.	B en W	M	diensthoofd		Controller BMD, afd.hfd facilitaire zaken

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie (D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
B 7	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van het houden van aanbestedingen van: - diensten - leveringen - werken als bedoeld in de nota Aanbestedingsbeleid gemeente Enschede (met inbegrip van de ondertekening van de daaruit voortvloeiende overeenkomsten).	Burgemeester	V	diensthoofd	- Zie voor samenvatting nota bijlage 1 bij dit overzicht (Raadsbesluit d.d. 14-11-1994) - Ten aanzien van deze bevoegdheid gelden de volgende beperkingen: 1. het krediet moet toereikend zijn en - in geval van overschrijding van de begroting van het werk, zij het binnen de grenzen van het krediet - mag deze overschrijding niet meer dan 10% bedragen; 2. uitvoering moet plaatsvinden overeenkomstig een door B en W en/of Raad aanvaard plan, terwijl er geen planologische beletselen aanwezig mogen zijn.	Sectormanagers voor zover het het werkterrein van de sector betreft
B 8	Inschakelen van een extern organisatie-adviesbureau ten behoeve van een organisatie-onderzoek binnen de betreffende dienst en vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake.	B en W/Burgemeester	M/V	diensthoofd		

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
B 9	Verschaffen van schriftelijke informatie van feitelijke aard aan derden, voor zover het het werkterrein van de betrokken dienst betreft.	B en W	M	diensthoofd		1. Sectormanagers/afdelingshoofden/projektmanagers voor zover het het werkterrein van respectievelijk de sector/afdeling/projekt betreft. Tot het verschaffen van schriftelijke informatie aan derden wordt (mede) gerekend: het voeren van correspondentie met gemeentelijke diensten en derden voor zover dit primair procedureel van aard is (uitnodigingen voor besprekingen, toezenden verslagen, verzoeken om aanvullende informatie, verzoeken om commentaar, bevestiging gemaakte afspraken en dergelijke). 2. Behandelend ambtenaar inzake behandelberichten betreffende afdoening poststukken (als vastgelegd in de raamregeling Beheersing poststromen Bouw- en Milieudienst).
B 10	Het vaststellen van aanvraagformulieren ingevolge artikel 4:4 van de Awb.	B en W/Burgemeester	M	diensthoofd	Welke gegevens gevraagd mogen worden, wordt beheerst door artikelen 4:2 en 4:3 Awb.	
	PERSONELE ZAKEN					
P 1	Beslissen omtrent vacatureopenstelling, voor zover deze een routinematig karakter draagt.	B en W	M	diensthoofd		
P 2	Benoemen van personeel.	B en W	M	diensthoofd	Voor richtlijnen: zie procedure en afspraken voor de selectie d.d. 15-03-1995.	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
P 3	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen die uit het aangaan van arbeidsovereenkomsten naar burgerlijk recht, bedoeld in artikel 2:5 van de EAR voortvloeien.	Burgemeester	M	diensthoofd	Beslissing ter zake gemandateerd overeenkomstig het bij P 2 gestelde. Ten aanzien van deze vertegenwoordiging geldt het gestelde in de brief van B en W van 5 augustus 1952, nr. 9686, afdeling spz.	
P 4	Aangaan van en vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van stage-overeenkomsten.	B en W/Burgemeester	M/V	diensthoofd, door hem aan te wijzen (personeels)functionaris		Afd.hfd. P&O.
P 5	Verlenen ontslag op eigen verzoek.	B en W	M	diensthoofd		
P 6	Verlenen ontslag wegens arbeidsongeschiktheid ex artikel 8:5 van de EAR.	B en W	M	diensthoofd		
P 7	Vaststellen van het salaris ex artikel 3a:1:6 van de EAR.	B en W	M	diensthoofd	Met ingang van door B en W te stellen richtlijnen en met uitzondering van besluiten ten aanzien van diensthoofden zelf.	
P 8	Beslissen omtrent toepassing artikel 7:12:2 van de EAR.	B en W	M	diensthoofd	Voor zover het betreft het diensthoofd zelf, met medeparaaf van de controller van de dienst.	Afd.hfd. P&O.

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie (D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
P 9	Beslissen omtrent toekennen verplaatsingskosten.	B en W	M	diensthoofd	Voor zover het betreft het diensthoofd zelf, met medeparaaf van het hoofd afdeling personeelsadvies en -beheer dienst baz; bij verschil van inzicht tussen beiden, via parafenbesluit functioneel collegelid wethouder personeelszaken c.a.	Afd.hfd. P&O.
P 10	Beslissen omtrent toekennen van: a. km-vergoeding medewerk(st)ers van betreffende dienst;	B en W	M	diensthoofd	a. Voor zover het betreft het diensthoofd zelf, met medeparaaf van de controller van de dienst.	door diensthoofd aangewezen budgethouder
	b. tel.kostenvergoeding medewerk(st)ers van betreffende dienst	B en W	M	diensthoofd	b. Voor zover het betreft het diensthoofd zelf, via parafenbesluit functioneel collegelid-wethouder personeelszaken c.a.	Afd.hfd. P&O.
	c. vergoeding ten behoeve van dienstreizen binnenland en dienstreizen buitenland tot ƒ 1.500,-- per persoon;	B en W	M	diensthoofd	c. Als onder a.	Sectormanagers t.a.v. binnenlandse reizen.
	d. vervangingstoelage;	B en W	M	diensthoofd		
	e. onregelmatigheidstoeslag;	B en W	M	diensthoofd		
	f. overwerkvergoeding (routinematig);	B en W	M	diensthoofd		door diensthoofd aangewezen budgethouder
	g. studiekostenvergoeding;	B en W	M	diensthoofd	g. Als onder b.	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie (D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
P 10	h. bijzonder verlof (routinematig):	B en W	M	diensthoofd	h	adf.hfd.
	i. vergoeding voor niet opgenomen verlofdagen na ontslagverlening	B en W	M	diensthoofd	i. met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 6:2:2 en 6:2:3 van de EAR. Een vergoeding kan in voorkomende gevallen slechts worden gegeven indien zich geen gelegenheid heeft voorgedaan de resterende verlofdagen op te nemen c.q. te verlenen.	Afd.hfd. P&O
P 11	Vaststellen van verstrekkingenlijst dienstkleding	B en W	M	diensthoofd		Afd.hfd. P&O na advies KAM-cie
P 12	Beslissen op verzoeken omtrent toekennen van schadevergoeding wegens schade aan en diefstal van kleding en dergelijke van medewerk(st)ers van de betreffende dienst.	B en W	M	diensthoofd	Besluiten tot weigering zijn zonder beperking gemandateerd, besluiten tot toekenning schadevergoeding alleen voor zover betreft vergoedingen tot een bedrag van maximaal ƒ 500,--. Voor zover het betreft het diensthoofd zelf, met paraaf van functioneel collegelid (toekenning tot maximaal ƒ 500,--)	Afd.hfd. P&O.
P 13	Organiseren van cursussen voor medewerk(st)ers van de betreffende dienst, met inbegrip van inschakeling van externe personen en instanties in dat kader.	B en W/Burgemeester	M/V	diensthoofd		door diensthoofd aangewezen budgethouder

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
P 14	Beslissen op verzoeken om vergoeding aan een ambtenaar van te zijnen laste blijvende noodzakelijk gemaakte kosten van geneeskundige behandeling in geval van ziekte, welke in belangrijke mate oorzaak vindt in de aard van de aan de ambtenaar opgedragen werkzaamheden of in bijzondere omstandigheden waaronder deze moeten worden verricht en niet aan zijn schuld of nalatigheid is te wijten.	B en W	M	diensthoofd	Mandaat geldt alleen, voor zover afdeling personeelsadvies en -beheer dienst BAZ conform heeft geadviseerd. Voor zover het betreft het diensthoofd zelf, tevens paraaf van functioneel collegelid noodzakelijk.	Afd.hfd. P&O.
P 15	Beslissen omtrent toekennen van een VUT-stimulerende maatregel overeenkomstig Nota personele maatregelen enz.	B en W	M	diensthoofd	Na advies afdeling personeelsadvies en -beheer dienst BAZ.	
P 16	Beslissen omtrent het toestaan van het vervullen van een nevenbetrekking ingevolge artikel 15:1:7 van de EAR.	B en W	M	diensthoofd		
P 17	Uitoefenen van taken voortvloeiende uit de artikelen 3 tot en met 11 en 33 Arbeidsomstandighedenwet.	B en W	M	diensthoofd	Met inachtneming van door B en W te stellen regels.	Afd.hfd. P&O.

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie (D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ paraferbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
P 18	Beslissen omtrent de toepassing van hoofdstuk 5 van de EAR (seniorenmaatregelen).	B en W	M	diensthoofd		Afd.hfd. P&O.
P 19	Beslissen omtrent de gebruikmaking van betaald ouderschapsverlof ex artikel 6.5 e.v. van de EAR.	B en W	M	diensthoofd	De bevoegdheid om een bijzondere regeling te treffen blijft bij B en W berusten (advies personeelsadvies en -beheer dienst BAZ).	Afd.hfd. P&O, tenzij specifieke bepaling van toepassing is.
P 20	Beslissen omtrent de overplaatsingen binnen de dienst op grond van artikel 15:1:10 van de EAR waaronder overplaatsingen binnen de dienst in het kader van hoofdstuk 20 van de EAR (Sociaal Statuut).	B en W	M	diensthoofd	Indien de betrokken medewerker niet met de overplaatsing instemt, advies hoofd afdeling personeelsadvies en -beheer dienst BAZ. Overplaatsingen buiten de dienst blijven bevoegdheid B en W.	
P 21	Het geven van een opdracht tot geneeskundig onderzoek en het buiten dienst stellen n.a.v. een geneeskundig onderzoek op grond van artikel 7:14:5 resp. 7:14:6 van de EAR.	B en W	M	diensthoofd	Na advies afdeling personeelsadvies en -beheer dienst BAZ.	
P 22	FAOP verzoeken om maatregelen/voorzieningen in belang van gezondheid/arbeidsgeschiktheid op grond van artikel 7:14:8 van de EAR.	B en W	P	Via diensthoofd-secretaris-functioneel collegelid-wethouder personeelszaken c.a.	Na advies afdeling personeelsadvies en -beheer dienst BAZ.	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
P 23	Vaststellen van het voornemen tot een disciplinaire straf over te gaan.	B en W	P	Via dienst-hoofd-secretaris-functioneel collegelid-wethouder personeelszaken c.a.	Afvies afdeling personeelsadvies en -beheer dienst BAZ. Deze procedure geldt niet: 1 indien de voorgenomen disciplinaire straf ontslag is; 2 indien tevens omtrent schorsing beslist dient te worden. In deze gevallen uitsluitend via agenda van B en W.	
P 24	Horen van de ambtenaar n.a.v. het voornemen tot disciplinaire strafoplegging.	B en W	M	Functioneel collegelid-wethouder personeelszaken c.a.	Definitieve besluiten tot het opleggen van een disciplinaire straf uitsluitend via agenda van B en W. NB: Het onder dit punt gestelde vindt geen toepassing in de gevallen waarin het dienst-hoofd zelf (mede) bevoegd is tot disciplinaire strafoplegging (artikel 16:1:2, lid 2 eerste volzin van de EAR) en van die bevoegdheid daadwerkelijk gebruik maakt. Het dienst-hoofd moet dan uiteraard wel de voorgeschreven procedure volgen (voornemen, horen, definitief besluit).	
	FINANCIËLE ZAKEN					

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
F 1	Beslissen omtrent voorleggen aan de Raad van een voorstel tot kredietverlening bij begrotingswijziging	B en W	P	via dienst-hoofd-secretaris-functioneel college-lid-wethouder financiën c.a.	Kredietverlening bij begrotingswijziging is beperkt tot de volgende categorieën: a. wijzigingen van financieel-technische aard, correcties, zogenaamde overloopwijzigingen en dergelijke; b. kredietaanpassing van reeds verleende kredieten bij overschrijding tot maximaal 10%; c. kredietverlening in verband met onvermijdelijk herstel brand-, storm- en inbraakschade, alsmede schade door vandalisme en dergelijke, in samenhang met de eventueel uitgekeerde verzekeringspenningen;	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
F 1					d. kredietverlening voor zaken van minder belang, zoals: - beperkte kredieten (maximaal ƒ 50.000,– per object) voor voorzieningen ten behoeve van het openbaar onderwijs (bijvoorbeeld aanvulling meubilair, leermiddelen, kleine bouwkundige voorzieningen, en dergelijke); - beperkte kredieten (maximaal ƒ 50.000,– per object) voor uitrusting en inrichting van diensten, c.q. dienstgebouwen (exclusief uitbreiding motorvoertuigen); - overige zaken van beperkte importantie (maximaal ƒ 35.000,– per project) (exclusief kapitaalsubsidies/bijdragen aan derden);	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
F 1					e. kredietverlening ten behoeve van investeringen ten behoeve van het bijzonder onderwijs; deze kredieten steunen altijd op een reeds door de Raad op grond van de onderwijswetten genomen besluit tot het verlenen van medewerking voor de aan de orde zijnde voorziening. De verkorte procedure van het parafenbesluit kan alleen worden gevolgd ingeval van dekking binnen de eigen dienstbegroting c.q. positief advies van afdeling financiën met betrekking tot het voorstel.	
F 2	Gereedmaken van aan de Raad voor te leggen ontwerpbegrotingswijziging.	B en W	P	via secretaris-wethouder financiën c.a.-Burgemeester naar raadsagenda	Geldt voor beslissingen als bedoeld bij F 1 en voor uit B&W-besluiten voortvloeiende ontwerp-begrotingswijzigingen.	
F 3	Machtigen tot uitvoering van raadsbesluiten, vooruitlopende op de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.	B en W	P	via secretaris-functioneel collegelid-wethouder financiën c.a.	Uitsluitend indien adviezen van de Concernstaf en de functionele afdeling/dienst eensluidend positief zijn en het provinciebestuur (telefonisch) akkoord is.	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
F 4	Aangaan van verplichtingen ten laste van de posten van de begroting (gewone dienst) van de betreffende dienst, zulks tot het niveau van de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde c.q. laatstelijk goedgekeurde begroting doch maximaal het voor dat jaar geraamde bedrag, alsmede ondertekening van correspondentie ter zake.	B en W	M	diensthoofd	Voor wat betreft stelposten op de begroting van de gewone dienst, voor zover dit past binnen een tevoren door B en W c.q. de Raad goedgekeurd raamplan. Zie voor wat betreft de vertegenwoordiging van de gemeente bij buitengerechtelijke rechtshandelingen onder Beheerszaken.	Budgethouder t.a.v. de ondertekening van opdrachten met inachtneming van de definities en uitgangspunten zoals verwoord in bijlage 2. Salarisbetalingen: * mutaties mandateren aan afd.hfd. P&O * opgeven mutaties aan centraal salarisbureau door PCF, onderdeel P&C * output centraal salarisbureau ter betaling voor akkoord paraferen, te mandaterem aan controller BMD.
F 5	Beslissen op verzoeken om uitbetaling van voorschotten op subsidies, waarin in de begroting is voorzien, zulks tot het niveau als bij F4 aangegeven	B en W	M	diensthoofd		Sectormanagers, ieder voor de begrotingsposten waarvoor zij als primaire budgethouder zijn aangewezen.
F 6	Toekennen en weigeren van subsidies tot een bedrag van maximaal ƒ 2.500,--, voor zover het een bevoegdheid van B en W betreft.	B en W	M	diensthoofd	Met inachtneming van het bepaalde in de Verordening Algemene Subsidievoorwaarden 1967.	
F 7	Beslissen omtrent afrekeningen van incidentele subsidies, voor zover het een bevoegdheid van B en W betreft.	B en W	M	diensthoofd	Met inachtneming van het bepaalde in de Verordening Algemene Subsidievoorwaarden 1967.	

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
F 8	Vertegenwoordiging van de gemeente bij het verlijden van akten, houdende het garanderen van rente, aflossing en hoofdsom van leningen, bij die betreffende het vestigen van krediethypotheken en verklaringen omtrent doorhaling van inschrijvingen in de hypothecaire registers.	Burgemeester	V	diensthoofd	Op voorstel van het diensthoofd kunnen door de Burgemeester andere functionarissen van de betreffende dienst dan het diensthoofd of diens plaatsvervanger worden aangewezen.	
	JURIDISCHE ZAKEN					
J 1	Vaststellen van een verweerschrift gericht aan de Commissie voor bezwaar en beroep in het kader van hetzij een bezwaarschriftprocedure hetzij administratief beroep op de Raad, gericht tegen een beschikking van B en W of de Burgemeester.	B en W/Burgemeester	M	diensthoofd		Sectormanagers voor zover het het werkterrein van de sector betreft
J 2	Het nemen van een verdagingsbesluit als bedoeld in artikel 7:10 Awb	B en W/Burgemeester	M	diensthoofd	Waar nodig krachtens delegatie door de Raad	Sectormanagers voor zover het het werkterrein van de sector betreft.
J 3	Vaststellen van een verweerschrift in het kader van een procedure op grond van de de Algemene wet bestuursrecht voor zover het gaat om door B&W krachtens delegatie van de Raad vast te stellen verweerschriften	B en W	P	via diensthoofd-secretaris-functioneel collegelid-Burgemeester		

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie (D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
J 4	Vaststellen van een verweerschrift in het kader van een procedure op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) voor zover het beroep op grond van de Awb zich richt tegen een beschikking van B en W of de Burgemeester	B en W/Burgemeester	M	diensthoofd		Sectormanagers voor zover het het werkterrein van de sector betreft
J 5	a. Afhandelen van klachten over diensthoofden b. Afhandelen van klachten over medewerkers van een dienst	B en W	M M	secretaris diensthoofd	a en b: conform klachtenregeling gemeente Enschede en de Nadere regels door B&W vastgesteld	
J 6	Beslissen op een verzoek om informatie op grond van de WOB, voor zover de gevraagde gegevens berusten bij de betreffende dienst.	B en W/Burgemeester	M	diensthoofd		1. Sectormanagers/afdelingshoofden voor zover het het werkterrein van de sector/afdeling betreft. 2. Pojectmanagers voor zover het gaat om het verstrekken van informatie met betrekking tot het specifieke werkterrein en projecten waarvoor deze projectmanagers verantwoordelijk zijn.
J 7	Vaststellen van eenvoudige (technische) aanpassingen van gemeentelijke regelingen, voor zover het een B en W-bevoegdheid betreft.	B en W	P	via diensthoofd-secretaris-functioneel collegelid		
J 8	Vaststellen van voorstellen aan de Raad inzake eenvoudige (technische) aanpassingen van gemeentelijke regelingen, voor zover de aanpassing een bevoegdheid van de Raad is.	B en W	P	via diensthoofd-secretaris-functioneel collegelid-Burgemeester		

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
J 9	Aansprakelijkstelling inzake beschadiging van gemeente-eigendommen en mededeling omtrent verschuldigd schadevergoedingsbedrag en wijze van betaling daarvan.	Burgemeester/B en W	V/M	diensthoofd	Voor zover het gaat om persoonlijk letsel van gemeentepersoneel, blijft aansprakelijkstelling en dergelijke een door afdeling personeelsadvies en -beheer van de dienst BAZ behartigde aangelegenheid.	Vertegenwoordiging door/submandaat aan afd.hfd. BJZ.
J 10	Dechargeren van verzekeringsmaatschappijen wegens toegebrachte schade aan gemeente-eigendom en vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake.	Burgemeester	V	diensthoofd	Mits van de aanspraak op schadevergoeding geen afstand wordt gedaan, indien de aangeboden vergoeding minder is dan het door de gemeente geclaimde bedrag.	Vertegenwoordiging door afd.hfd. BJZ.
J 11	Aangaan van civielrechtelijke procedures ter invordering van openstaande nota's tot maximaal *f* 3.000,– per geval.	B en W	M	diensthoofd	Voor zover de betreffende bevoegdheid door de Raad aan B en W is gedelegeerd. Zie ook IX onder 8.	Controller BMD.
J 12	Leggen van conservatoir beslag ter zake van openstaande vorderingen.	B en W	M	diensthoofd		
J 13	Beslissen omtrent beschikkingen waarin krachtens artikel 125 van de Gemeentewet wordt aangeschreven.	B en W	P	via dienst-hoofd-secretaris-functioneel collegelid.		

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
J 14	Uitoefenen van de doorzendplicht c.q. terugzendplicht ingevolge artikelen 2:3 en 6:15 Awb.	B en W	M	diensthoofd		Sectormanagers/afdelingshoofden.
J 15	Het zenden van een ontvangstbevestiging aan de indiener van een bezwaar-/beroepsschrift ingevolge artikel 6:14 Awb.	B en W	M	diensthoofd		Afd.hoofden voor zover tot de taak van hun afdeling behorend.
J 16	Het nemen van een verdagingsbeslissing als bedoeld in artikel 4:14 Awb.	B en W	M	diensthoofd	Waar nodig krachtens delegatie door de Raad.	Sectormanagers/afdelingshoofden voor zover tot de taak van hun sector/afdeling behorend.
J 17	Het stellen van een termijn om een aanvraag met gegevens en bescheiden, dan wel met een vertaling of een samenvatting aan te vullen, alsmede beslissen om een aanvraag niet te behandelen als bedoeld in artikel 4:5 Awb.	B en W	M	diensthoofd	Waar nodig krachtens delegatie door de Raad.	Sectormanagers voor zover tot de taak van hun sector behorend.
	DIVERSEN					
D 1	Benoemingen in commissies, met uitzondering van benoemingen van niet-ambtenaren in commissies waaraan presentiegeld is verbonden en voor zover de benoeming een B en W-bevoegdheid is.	B en W	P	via diensthoofd-functioneel collegelid		

	1	2	3	4	5	Uitwerking Bouw- en Milieudienst d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
D 2	Kennis nemen van verslagen van (vaste raads-)commissies, werkgroepen en dergelijke, jaarverslagen, algemene nota's van andere overheidsorganen en dergelijke, regelmatig weerkerende overzichten en dergelijke.	B en W	P	zie kolom 5	Gedurende 14 dagen in speciale map ter inzage in collegekamer, voorzien van speciaal briefje waarop collegeleden kunnen aangeven of dat stuk in een collegevergadering moet worden besproken; uitsluitend indien een of meer collegeleden dat gewenst vinden, wordt dat stuk via de functionele afdeling/dienst op de college-agenda geplaatst onder vermelding van de reden (tevoren door collegelid/-leden aangegeven) waarom bespreking gewenst wordt geacht. Voor meer feitelijke informatie over ter inzage liggende stukken kunnen collegeleden contact opnemen met functionele afdeling/dienst. Uitzondering: college kan ten aanzien van verslagen van vergaderingen van door hem aangewezen commissies bepalen dat die wel voor college-agenda worden geagendeerd.	Verstrekken van feitelijke informatie over ter inzage liggende stukken te verzorgen door de medewerker die de stukken behandeld heeft. Achteraf bij de sectormanager melden dat informatie is verstrekt met vermelding van de naam van de persoon aan wie de informatie is verstrekt.

U:\wp\delman\mandaat.alg
29-1-1998

V BOUW- EN MILIEUDIENST

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
1	Verlenen van bouwvergunningen (artikel 40 Woningwet).	B en W	M	directeur BMD	Indien toepassing vrijstellingsbepaling nodig is, geldt het mandaat uitsluitend voor zover geen bezwaren zijn ingediend en het geen principiele vrijstelling betreft, zie daaromtrent bij nr 4.	Sectormanager VROM, afd. hfd Bouwbeheer
2	Weigeren van bouwvergunningen waarvoor geen vrijstelling mogelijk is (artikel 44 Woningwet).	B en W	M	directeur BMD		
3	Weigeren van vrijstellingen op grond van art. 15 Wet op de Ruimtelijke Ordening (alsmede eventueel daarmee te weigeren bouwvergunningen).	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
4	Beslissen omtrent principiele vrijstellingen op grond van 17 t/m 19 WRO en 50, lid 5 Woningwet.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
5	Verlenen van bouwvergunningen in afwijking van advies van de Welstandscommissie.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
6	Ondertekening ontvangstbewijs aanvraag bouwvergunning (artikel 2.2.1 Bouwverordening).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ paraafbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
7	Ondertekening ontvangstbewijs melding (artikel 3.1 lid 7 Bouwverordening).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
8	Beslissen omtrent ontvankelijkheid aanvraag bouwvergunning (artikel 47 lid 1 Woningwet, jo. art.4:5 Awb).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd. hfd. bouwbeheer
9	Beslissen omtrent aanhoudingsgronden aanvraag bouwvergunning (artikel 50, 51, 52, 53, 54 en 55 Woningwet).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd. hfd. bouwbeheer
10	Niet-ontvankelijk verklaren van een melding (artikel 3.1 lid 8 Bouwverordening jo. art.4:5 Awb).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
11	Beslissen omtrent meldingen (artikel 42 lid 1 sub b, 42 lid 3, 42 lid 4 en 42 lid 6 Woningwet).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
12	Ondertekenen ontvangstbewijs aanvraag sloopvergunning (art. 8.1 lid 9 Bouwverordening).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
13	Beslissen omtrent ontvankelijkheid aanvraag sloopvergunning (artikel 8.3 Bouwverordening jo. art. 4:5 Awb).	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
14	Beslissen op aanvragen voor een sloopvergunning als bedoeld in de artikelen 8.1 en 8.6 Bouwverordening.	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
15	Beslissen omtrent geringe afwijkingen van bestemmingsplannen (vrijstellingen en geringe planwijzigingen) die doelstelling plan niet aantasten.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
16	Vaststellen van nadere uitwerkingen en wijzigingen op grond van artikel 11 W.R.O., indien geen bezwaren zijn ingediend.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder-Burgemeester		
17	Beslissen omtrent toepassing artikel 18a W.R.O. bij meldingen (artikel 42 lid 7 Woningwet)	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
18	Schriftelijke mededeling samenloop aanvraag bouwvergunning met vrijstelling ruimtelijke ordening, te weten artikel 15, 17, 18 of 19 W.R.O. (artikel 2.2.2 Bouwverordening)	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
19	Gereedmaken van een voorstel aan de Raad inzake vaststelling voorbereidingsbesluit.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder-Burgemeester		

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
20	Beslissen op aanvragen om een bijdrage op grond van de Verordening subsidiëring van woonconsumentenorganisaties.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-funktionele wethouder		
21	Gereedmaken van voorstel aan Raad inzake opheffing onbewoonbaarverklaring.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder-Burgemeester		
22	Beslissen omtrent het verlenen van vergunningen ter uitvoering van de Monumentenwet en de gemeentelijke Monumentenverordening.	B en W	M	directeur BMD	Conform het advies van de Monumentencommissie.	sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
23	Ondertekening van restauratie-subsidieaanvragen en declaraties voor rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten.	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
24	Ondertekening van verklaringen voor eensluidendheid van afschriften van aanschrijvingen, onbewoonbaarverklaringen en vervallenverklaring daarvan ingevolge de Woningwet, zulks ter uitvoering van artikel 45 lid 2 Kadasterwet.	Burgemeester	V	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ paraferbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
25	Beslissen op aanvragen voor ontheffingen en vergunningen krachtens Leefmilieuverordeningen als bedoeld in afdeling 3 van de Wet op de Stads- en Dorpsvernieuwing.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
26	Starten van procedure inzake het onttrekken van wegen aan het openbaar verkeer.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
27	Verstrekken van kennisgevingen van voorgenomen onttrekkingen aan het openbaar verkeer.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd. Nieuwe Werken, afd.hfd. Beheer.
28	Beslissen omtrent het verlenen, wijzigen en intrekken van ontheffingen/vergunningen op grond van de Parkeerverordening.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd.verkeer.
29	Beslissen op aanvragen om vergunning als bedoeld in artikel 2.2.1.1 sub 1a van de APV voor zover het gaat om vergunningen voor terrassen en commerciële reclameborden.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB.

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
30	Beslissen op aanvragen om vergunningen als bedoeld in de artikelen 2.2.1.2 (aanleggen, veranderen enz. wegen), 2.2.1.4 (uitwegen), 2.2.1.5 (benzinepompen) en 4.7.2 (hinderlijke reclames e.d.) van de APV.	B en W	M	directeur BMD		Wat betreft de artikelen 2.2.1.2, 2.2.1.4 en 2.2.1.5 submandaat aan de sectormanager SB of ORS, voor zover de vergunningen tot de taken van de sector behoren en de beslissing positief is. Negatieve beslissingen te tekenen door de directeur. Wat betreft artikel 4.7.2 idem met submandaat aan sectormanager VROM.
31	Beslissen op aanvragen om een ontheffing als bedoeld in artikel 5.1.7. lid 2 (parkeren reclamevoertuigen) van de APV.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB voor zover de beslissing positief is. Negatieve beslissingen te tekenen door de directeur.
32	Beslissen op aanvragen om een ontheffing voor het opslaan van bouwmaterialen op de openbare weg (art. 4.4.1. APV).	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer voor zover de beslissing positief is. Negatieve beslissingen te tekenen door de directeur.
33	Uitvoeren bevoegdheid tot tijdelijke plaatsing verkeerstekens op grond van artikel 34 aanhef en onderdeel a BABW.	B en W	M	directeur BMD/districts-afd.hfd. Politie	Zie IV onder 6	Sectormanager SB, afd.hfd. verkeer
34	a Het nemen van verkeersbesluiten als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onder d van de Wegenverkeerswet 1994.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
	b Het ondertekenen van verkeersbesluiten als bedoeld in artikel 18, eerste lid onder d van de Wegenverkeerswet 1994.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB en afd.hfd. afdeling verkeer.
35	a Beslissen omtrent aanvragen tot ontheffingen van verkeersbesluiten tot fysiek afsluiten van wegen in het buitengebied, m.u.v. regel IV van de Regeling.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd. verkeer
	b Beslissen omtrent aanvragen tot ontheffingen van verkeersmaatregelen tot afsluiting van de binnenstad, m.u.v. regel V van de Regeling.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd. verkeer
36	a Intrekking van ontheffing van verkeersbesluiten tot fysiek afsluiten van wegen in het buitengebied op grond van regel VII van de Regeling.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd. verkeer
	b Intrekking van ontheffing van verkeersmaatregelen tot afsluiting van de binnenstad op grond van regel IX van de Regeling.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd. verkeer

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
37	Aanvragen van woningbouwstichtingen tot goedkeuring van besluiten van aanmerkelijk belang als bedoeld in het Besluit Beheer Sociale Huursector	B en W	P	via direkteur BMD- secretaris- funktionele wethouder		
38	a het binnen de gestelde voorwaarden wijzigen van het BWS, het aanwendingsbesluit.	B en W	P	via direkteur BMD-secretaris-funktionele wethouder	negatieve beslissingen met paraaf funktionele wethouder	
	b het aanwenden van gereserveerde BWS-middelen voor toekennibg t.b.v. plaatselijk verschillende omstandigheden	B en W	P	via direkteur BMD-secretaris-funktionele wethouder		
39	Ondertekening van eigendomsverklaringen 10- en 20-jaarlijkse bijdragen woningverbetering als bedoeld in de Beschikking geldelijke steun verbetering particuliere woningen.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. Volkshuisvesting
40	Beslissen op bezwaarschriften tegen weigeringen tegemoetkoming verhuis- en herinrichtingskosten woningverbetering en dergelijke.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
41	Ondertekening van aanvragen individuele huursubsidie en van voorschotaanvragen gemeentelijke huurmatiging als bedoeld in de Wet individuele huursubsidie.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. Volkshuisvesting
42	a Ondertekening van de ontvangstbevestiging als bedoeld in art. 2, lid 5 van de Procedureverordening Planschadevergoeding 1995	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer
	b ondertekening van verzoek tot herstel van verzuim aan aanvrager als bedoeld in art. 2, lid 6 van de Procedureverordening Planschadevergoeding 1995	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. bouwbeheer

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
43	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van overeenkomsten tot terugbetaling van door de gemeente aangezuiverd verlies op grond van gemeentegaranties.	Burgemeester	V	direkteur BMD		Sectormanager VROM
44	Ondertekening van alle correspondentie (met banken, notariskantoren en belanghebbenden) inzake gemeentegaranties.	B en W	M	directeur BMD	Dit geldt niet voor de overeenkomst van borgtocht zelf; zie daaromtrent nr. 43	Sectormanager VROM, afd.hfd. Volkshuisvesting
45	Geringe grondoverdrachten van BMD naar andere gemeentelijke takken van dienst.	B en W	P	via directeur BMD-diensthoofd ontvangende dienst-secretaris-functionele wethouder(s)-wethouder grondzaken c.a.		
46	Verkoop van groenstroken aan particulieren.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ paraafbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan:
47	Verhuur van grond ten behoeve van onder meer het gebruik als (volks)tuin of erf met een opzegtermijn van maximaal 3 maanden en een maximale huur van ƒ 500,– per jaar.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager GEO.
48	Ingebruikgeving van reststroken om niet met een opzegtermijn van 1 maand.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager GEO.
49	Toestemming tot passeren koopakte voordat aan bouwplicht is voldaan.	B en W	P	via directeur BMD-secretaris-functionele wethouder		
50	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van de aankoop en de verkoop door de gemeente van onroerende goederen (vertegenwoordiging zowel bij notariële als bij onderhandse akten).	Burgemeester	V	directeur BMD		Sectormanager GEO
51	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van exploitatieovereenkomsten.	Burgemeester	V	direkteur BMD		Sectormanager GEO

	1	2	3	4	5	Uitwerking BMD d.d. 1-3-1998
	Omschrijving bevoegdheid	delegerend/ mandaterend bestuursorgaan	delegatie(D)/ mandaat (M) vertegenwoordiging (V)/ parafenbesluit (P)	bevoegd functionaris	specifieke bepalingen	Submandaat aan
52	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van de huur en de verhuur door de gemeente van onroerende goederen (met inbegrip van huurkoopovereenkomsten).	Burgemeester	V	direkteur BMD	Uitgezonderd zijn de overeenkomsten van verhuur als bedoeld onder I ALGEMEEN, nr. B 5.	Sectormanager GEO
53	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van de ten behoeve van gemeentelijke gebouwen te verrichten grote onderhoudswerkzaamheden.	Burgemeester	V	directeur BMD		
54	De uitoefening van bevoegdheden ter uitvoering van de Subsidieverordening stadsvernieuwing 1996	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM

55	Vertegenwoordiging van het bestuursorgaan bij de behandeling van beroepschriften en verzoeken om voorlopige voorziening op grond van de Algemene wet bestuursrecht, Wet Ruimtelijke ordening en Wet Milieubeheer door de Rechtbank en de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, alsmede vertegenwoordiging van de gemeente bij de behandeling van bezwaarschriften op grond van dezelfde wet door Gedeputeerde Staten.	B en W (waar nodig krachtens delegatie door de Raad)	V	door de directeur BMD aangewezen medewerkers	Voor zover het betreft besluiten die door de BMD zijn voorbereid.	5.1.2e
56	Vertegenwoordiging van de gemeente bij de behandeling van bedenkingen en beroepschriften op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in het kader van een bestemmingsplanprocedure door Gedeputeerde Staten of de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.	B en W (waar nodig krachtens delegatie door de Raad)	V	door de directeur BMD aangewezen medewerkers		5.1.2e

57	aanwijzen van medewerkers en ondertekenen van legitimatiebewijzen in verband met de uitoefening van artikel 119 van de Woningwet en artikel 69, lid 1 sub 3 van de W.R.O.	Burgemeester	M	directeur BMD	Het betreden van terreinen voor landmeetkundige werkzaamheden tegen de wil van de eigenaar geschieidt slechts na toestemming van de Burgemeester	
58	Beslissen op aanvragen om vergunning dan wel ontheffing op grond van de Winkeltijdenwet, het Besluit en de Winkeltijdenverordening Enschede 1996	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager GEO, afd.hfd. Economische Zaken
59	Aangaan van overeenkomsten tot huur, bruikleen e.d. van grond van derden met een geringe omvang t.b.v. de openbare dienst (glascontainers)	Burgemeester B en W	V/M	directeur BMD		
60	Beslissen omtrent het verlenen, wijzigen, intrekken van invalidenparkeerplaatsen	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB, afd.hfd. Verkeer
61	Beslissen omtrent het verlenen van kapvergunningen (art. 4.5.2, 1e lid en 4.5.6, 1e lid APV)	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
62	het opleggen van verplichtingen m.b.t. herplant of opheffen van bedreiging van bomen (art.4.5.7 APV)	B en W	M	directeur BMD		sectormanager ORS
63	Beslissen omtrent het verlenen van aanlegvergunningen (art. 14 en 21 Wet Ruimtelijke Ordening)	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB

64	Beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen en vergunningen m.b.t. het deponeren respectievelijk doorzoeken of verwijderen van afvalstoffen als bedoeld in de art. 4.4.1, lid 2 en 4.4.4, lid 1 APV)	B en W	M	directeur BMD		sectormanager VROM, afd.hfd. milieu
65	Het aanwijzen van terreinen waar wel of niet gecrosst of paardgereden als bedoeld in de art. 4.6.1, lid 2 en 4.6.2, lid 1 APV	B en W	M	directeur BMD		
66	Het beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen als bedoeld in art. 4.6.2, lid 5 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
67	Beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen van het verbod voor o.a. het rijden of parkeren met een voertuig in groenvoorzieningen als bedoeld in art. 5.1.1-1, lid 4 APV.	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
68	Het beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen van het verbod lijken te vervoeren als bedoeld in art. 5.5.4 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
69	Het aanwijzen van plaatsen waar honden mogen loslopen of zich van hun uitwerpselen mogen ontdoen als bedoeld in art. 2.5.16 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
70	Beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de artikelen 4.2.2.1a, 4.2.4.1 en 4.2.5.2 van de APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM

71	Beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen als bedoeld in art. 2.5.21 lid 4 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager SB
72	Uitvoering van de artikelen 2, lid 2, 5, eerste, tweede en derde lid, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 22 derde lid, 23, 23a en 24 Standplaatsverordening	B en W	M	directeur BMD	Met uitzondering van het beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 24 van de verordening, van het bepaalde in art. 4 van de verordening; zie hieromtrent onder IV Politie, nr. 15	Afd.hfd beheer
73	Uitvoering van de artikelen 2 tot en met 6 van de Ventverordening	B en W	M	directeur BMD		Afd. hfd beheer
74	Uitvoering van de artikelen 2, eerste, tweede en derde lid, 3, 5, 6, eerste en zesde lid, 9, 11, 13, 15 t/m 19, 21 t/m 25, 26,eerste lid, 27 t/m 31, 34, 35 en 37 van de Marktverordening	B en W	M	directeur BMD		Afd. hfd beheer
75	Vertegenwoordiging van de gemeente bij alle buitengerechtelijke rechtshandelingen ter zake van transport, opslag en beheer van inboedels die ter uitvoering van een rechterlijk vonnis op de openbare weg zijn gedeponeerd	B en W	V	directeur BMD	via Service Level Agreemnet met Twente Milieu	afd.hfd. milieu
76	Het aanwijzen van plaatsen waar bepaalde stoffen of voorwerpen niet mogen worden opgeslagen als bedoeld in art 4.7.1, lid 1 alsmede het aanschrijven ter zake als bedoeld in art. 4.7.1, lid 4 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM

77	Uitvoering van de artikelen 4.2.1.2, 4.2.2.1a, 4.2.2.2, 4.2.2.3, 4.2.2.6, 4.2.2.9, 4.2.2.11, 4.2.2.12, 4.2.2.13, 4.2.2.14, 4.2.3.2, 4.2.4.2, 4.2.5.1 van de APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM
78	Beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen als bedoeld in artikel 4.4.1 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM
79	Beslissen omtrent het verlenen van ontheffingen als bedoeld in art. 4.1.8., lid 2 APV	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. milieu
80	Alle bevoegdheden op grond van de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet Milieubeheer	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. milieu
81	Beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet Milieubeheer	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. milieu
82	Uitvoeren en coordineren van werkzaamheden i.v.m. aanzegging toepassing bestuursdwang, dwangsom en intrekken van de vergunning	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. milieu
83	Uitvoeren en coordineren besluit tot vergoeding van kosten en schade in het kader van de Wet milieubeheer hoofdstuk 15, titel 15.4	B en W	M	directeur BMD	Niet gemandateerd: beslissen omtrent toepassing van een financiele regeling en toekenning van schadevergoeding in het kader van de Wet Milieubeheer	
84	Het verstrekken van advies aan Gedeputeerde Staten over provinciaal milieumilieubeleidsplan, milieuprogramma en milieuverordening	B en W	M	directeur BMD	Medeparaaf functionele wethouder	

85	Uitvoering van artikel 2, leden 1 en 2 van de Havenverordening	B en W	M	directeur BMD		Afd. hfd beheer
86	Beslissen omtrent het verlenen van vrijstellingen als bedoeld in de artikelen 2.1.5, lid 3, 2.1.5, lid 5 en 2.4.1, lid 2 van de Bouwverordening	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager VROM, afd.hfd. Milieu
87	Beslissen omtrent het verlenen van vergunningen en ontheffingen als bedoeld in de artikelen 4,3e lid, 10, 2e lid, 13,2e lid, 16 en 20, 1e en 3e lid van de Beheersverordening Begraafplaatsen gemeente Enschede 1995	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
88	Het verlenen van een recht op eigen graf als bedoeld in artikel 15, 1e lid, het verlengen van het recht als bedoeld in artikel 15, 2e lid, het overschrijven van het recht als bedoeld in artikel 17, 3e lid van de Beheersverordening Begraafplaatsen gemeente Enschede 1995	B en W	M	directeur BMD		Sectormanager ORS
89	Het verlenen van toestemming om werkzaamheden voor derden aan grafbedekkingen op de begraafplaatsen te verrichten als bedoeld 4.1e lid van de Beheersverordening Begraafplaatsen gemeente Enschede 1995	B en W	M	beheerder begraafplaatsen		
90	Het verwijderen van grafbedekking als bedoeld in artikel 22 3n 23 van de Beheersverordening Begraafplaatsen gemeente Enschede 1995	B en W	M	beheerder begraafplaatsen		

91	Het aanwijzen van rijwegen op de begraafplaatsen als bedoeld in artikel 4 2e lid onder a van de Beheersverordening Begraafplaatsen gemeente Enschede 1995	B en W	M	beheerder begraafplaatsen		
92	Uitvoering van de artikelen 19, 21, 23, 25 t/m 28 van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren	B	M	directeur BMD		afd.hfd. Milieu, [redacted]
93	Het aanvragen van een vergunning als bedoeld in de artikelen 8, 53 en 54 Jachtwet en artikel 21 Vogelwet	B en W	M	directeur BMD		
94	Gebruikmaken van de vergunning als bedoeld in de artikelen 8, 53 en 54 Jachtwet en artikel 21 Vogelwet	B en W	M	door directeur aan te wijzen ambtenaren	ambtenaren dienen over een jachtakte te beschikken	[redacted]

U:\w[redacted]mandaat.lw
Laatste muteerdatum bestand: 4.3.1998

AGENDAPUNT MANAGEMENT-TEAM BOUW- EN MILIEUDIENST

Sector/afd. BJZ	MT d.d. 3-2-1998	B&W d.d. 10-1-1998	Raadscie d.d.	Raad d.d.	Paraaf sectormanager 5.1.2e

Naam steller: 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp: Submandaatbesluit BMD 1998

Voorstel:
Instemmen met het uitgewerkte submandaatbesluit

Korte inhoud/aanleiding voorstel:
De tekenbevoegdheid van de direkteur voor een groot aantal stukken kan overgedragen worden aan sectormanagers.

Bijlagen:
- uitgewerkt submandaatbesluit algemene aangelegenheden die de gehele gemeente betreffen
- uitgewerkt submandaatbesluit van aangelegenheden die de BMD betreffen

Betrokken sectoren:
alle

Financiële gevolgen voorstel:
geen

Dekking vindt plaats door middel van:
n.v.t.

Organisatorische gevolgen voorstel:
geen

Personele gevolgen voorstel:
geen

(na vermelding besluit ter afdoening naar de coördinerende sector)

Bijlage 1

HOOFDSTUK VII

VOORSTELLEN NIEUW BELEID

Voorgesteld wordt:

1 met betrekking tot CIVIELTECHNISCHE- en CULTUURTECHNISCHE WERKEN, alsmede BODEMSANERINGSWERKEN de volgende aanbestedingsvormen te hanteren:
a voor werken vanaf f.200.000,-- de openbare aanbesteding;
b voor werken beneden de f.200.000,-- de vorm van de aanbesteding over te laten aan de hoofden van de gemeentelijke diensten;

2 met betrekking tot BOUWKUNDIGE NIEUWBOUW- en ONDERHOUDSWERKEN de volgende aanbestedingsvormen, dan wel prijsvormingsprocedures te hanteren:
a voor werken vanaf f.3.000.000,-- een openbare aanbesteding met voorselectie, waarbij minimaal 3 bedrijven dienen te worden geselecteerd;
b voor werken tussen f.200.000,-- en f.3.000.000,-- een onderhandse aanbesteding, waarbij minimaal 3 bedrijven dienen te worden uitgenodigd;
c voor werken tot f.200.000,-- de vorm van de aanbesteding over te laten aan de hoofden van de gemeentelijke diensten;

3 met betrekking tot LEVERINGEN te bepalen, dat:
voor leveringen met een tegenwaarde liggende beneden het grensbedrag, als bedoeld in de Europese richtlijn leveringen , de vorm van aanbesteding wordt overgelaten aan de hoofden van de gemeentelijke diensten;

4 met betrekking tot DIENSTEN te bepalen, dat:
voor diensten met een tegenwaarde liggende beneden het grensbedrag, als bedoeld in de Europese richtlijn diensten , de vorm van aanbesteding wordt overgelaten aan de hoofden van de gemeentelijke diensten;

5 Burgemeester en Wethouders te machtigen:
a met betrekking tot het aanbesteden van werken, leveringen en diensten nadere regels te stellen ter uitvoering van de hiervoor onder de punten 1 tot en met 4 genoemde primaire regels;
b in bijzondere gevallen van dringende aard van het bepaalde onder 1 en 2 af te wijken;
c in afwijking van het gestelde onder de punten 1 en 2, zich daarvoor lenende werken als zogenaamde turn-key-projecten aan te besteden, waarbij minimaal 3 bedrijven dienen te worden uitgenodigd;

6 de uitvoering van het aanbestedingsbeleid, met betrekking tot civieltechnische-, cultuurtechnische- en bouwkundige werken, van bodemsaneringswerken, van leveringen en van diensten, op te dragen aan de hoofden van de gemeentelijke diensten;

7 het gunnen, dan wel het verlenen van machtigingen tot gunning van de onder punt 6 bedoelde werken, leveringen en diensten over te laten aan de hoofden van de gemeentelijke diensten;

8 de hoofden van de gemeentelijke diensten te verplichten eenmaal per jaar aan het college van Burgemeester en Wethouders te rapporteren over de uitvoering van het aanbestedingsbeleid;

9 het college van Burgemeester en Wethouders te verplichten eenmaal per jaar een overzicht van de gehouden aanbestedingen en de gunningen, vergezeld van de rapportage van de directeuren van de gemeentelijke diensten onder punt 8 genoemd, ter kennis te brengen van de desbetreffende raadscommissies;

10 het aanbestedingsbeleid eens in de vier jaar te evalueren;

11 Het RAADSDELEGATIEBESLUIT - voorzoveel nodig - terzake aan te passen.

n.b. alle bedragen exclusief BTW.

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

De Secretaris, De Burgemeester,

MUV 9-12-1997

Uitwerking Mandaatbesluit inzake het aangaan van verplichtingen

(De regeling geldt tot nader order niet voor het grondbedrijf, het stadsvernieuwingsfonds en de personele budgetten. De sectormanagers zijn gemachtigd om binnen hun sectoren beperkende voorwaarden te stellen die ertoe kunnen leiden dat de regeling (nog) niet volledig van kracht wordt)

Functionaris		Interne opdracht	Externe opdracht
Directeur	(Dienst)budget-houder	-Volledig (medeparaaf budgetbeheerder)	-Volledig (medeparaaf budgetbeheerder) -Als enige bevoegd tav inhuren capaciteit
Sectormanager	(Sector)budget-houder	-Volledig voor eigen sector (medeparaaf budgetbeheerder)	-Volledig voor eigen sector waarbij meerjarige verpl alleen < 2 jaar -Sted Beh gunt werk tot f 1.000 000 (medeparaaf budgetbeheerder)
Afdelingshoofd	Budgethouder	-Jaarlijks toegewezen budgetten -Volledig binnen het beschikbaar gestelde budget (medeparaaf budgetbeheerder)	-Jaarlijks toegewezen budgetten -Max. 50% van het budget met als max bedrag f 25 000,- -Tot een bedrag van f 25 000 het verlenen van meerwerk via aftekening weekrapport (medeparaaf budgetbeheerder)
Projectmanager	Budgethouder	-Aangewezen via projectdocumenten -Bevoegdheden idem als bij budgethouder	-Aangewezen via projectdocumenten -Bevoegdheden idem als bij budgethouder
Overig	Gemandateerd budgethouder	Het afdelingshoofd en de projectmanager hebben de bevoegdheid om in overleg met de sectormanager een gemandateerd budgethouder aan te wijzen	
		Bestelwijze :	-T/m f 1.000 mogelijk mbv bestelbiljet (komen met in de financiele adm) - > f 1.000 via een brief -Bestelbiljetten te gebruiken door gemandateerde budgethouders dan wel het betreffende afdelingshoofd van de sectoren SD en ORS tot f 10.000,-

Bijlage 2.

AGENDAPUNT MANAGEMENT-TEAM BOUW- EN MILIEUDIENST

Definities en uitgangspunten
Bij het vaststellen van de regels worden een aantal algemene begrippen gehanteerd, waarvan hier de definities worden gegeven,

budget:	:	een aangewezen post in de financiële administratie
budgethouder:	:	door het MT aangewezen functionaris die gemachtigd is tot het aangaan van verplichtingen, respectievelijk het doen van uitgaven ten laste van een of meer benoemde budgetten.
gemandateerd budgethouder	:	aangewezen functionaris die namens de budgethouder gerechtigd is tot het verlenen van externe of interne opdrachten ten laste van een of meerdere budgetten (sprake van een mandaat).
budgetbeheerder	:	functionaris die namens de budgethouder het beheer van een budget uitvoert (hoofd bedrijfsbureau voor sectoren, hoofd planning en control voor stafafdelingen).
externe opdracht	:	opdrachten die verstrekt worden aan of verkregen worden door bedrijven, personen, enz. buiten de Bouw- en Milieudienst
interne opdracht	:	een opdracht die verstrekt wordt aan of verkregen wordt door sectoren/afdelingen binnen de Bouw- en Milieudienst

Als budgethouder kunnen optreden het afdelingshoofd, de projectmanager, de sectormanager en de directeur. Met uitzondering van de projectmanager worden de overige budgethouders aangewezen op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde dienstbegroting voor het betreffende jaar. De projectmanager wordt bij de vaststelling van een projectdocument als budgethouder voor de in het projectdocument beschreven middelen aangewezen.

De gemandateerd budgethouder is dus bevoegd namens de budgethouder op te treden. Deze functionaris wordt geïntroduceerd om enerzijds duidelijk te maken dat de door het MT aangewezen budgethouder verantwoordelijk blijft, maar biedt anderzijds aan afdelingshoofden de mogelijkheid om met zijn afdeling voldoende slagvaardig op te kunnen treden.

Voorstel
Voorgesteld wordt om met ingang van 1 januari 1998 de navolgende uitgangspunten te hanteren bij het toekennen van bevoegdheden aan afdelingshoofden en sectormanagers:

1. Op basis van hun functie treden alle afdelingshoofden en projectmanagers op als budgethouder voor de aan hen toegewezen budgetten. De aangewezen budgethouder is bevoegd om in overleg met de sectormanager gemandateerde budgethouders aan te wijzen.
2. Jaarlijks stelt het MT een overzicht vast waarin is vastgelegd welk afdelingshoofd voor welke budgetten als budgethouder optreedt. Projectmanagers worden via de vaststelling van projectdocumenten door het MT als budgethouder aangewezen.
3. De aangewezen budgethouder is bevoegd om met externe partijen verplichtingen tot een bedrag van maximaal ƒ 25.000,--, met een maximum van 50% van het budget, van het budget waarvoor hij als budgethouder is aangewezen aan te gaan, overigens pas nadat de budgetbeheerder de concept-opdracht voor accoord heeft geparafeerd. De aangewezen budgethouder kan interne opdrachten ongelimiteerd tot het niveau van het beschikbaar gestelde budget aangaan.
4. In alle andere situaties is alleen de sectormanager bevoegd om verplichtingen aan te gaan.
5. Alleen de sectormanager is, na medeparaaf van de dienstcontroller, bevoegd met externe partijen meerjarige verplichtingen aan te gaan. Indien deze verplichtingen een looptijd langer dan twee jaar kent, is alleen de directeur bevoegd tot het aangaan van een dergelijke verplichting.
6. Bij aanbestedingen is de sectormanager Stedelijk Beheer bevoegd om tot een bedrag van ƒ 1000.000,-- over te gaan tot gunning van een werk. Ook hier geldt dat medeparaaf van het hoofd bedrijfsbureau is vereist. Werken, die dit bedrag overstijgen worden gegund door de directeur.
7. In- en externe opdrachten worden schriftelijk vastgelegd. Externe opdrachten tot ƒ 1.000,-- kunnen d.m.v. een bestelbiljet worden verstrekt.

LCI-1208

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e (LCI)
Verzonden: dinsdag 26 september 2000 12:24
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: FW: Overlegbijeenkomst 29 09 00

Beste 5.1.2e,

Wil je hier je licht even over laten schijnen?

Groetjes

5.1.2e en 5.1.2e

P.s. Wees maar blij dat je niet hier zit, want we worden gek van het gedreun!

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: 5.1.2e @MINSZW.NL]
Verzonden: dinsdag 26 september 2000 11:33
Aan: 5.1.2e @enschede.nl
CC: Lieshout, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: AW: Overlegbijeenkomst 29 09 00

Collega's,

. willen graag inhoudelijk afstemmen met IGZ en IBR over o.a. de volgende onderwerpen:

IGZ : Algemene formatie over de betrokken hulpverleningsinstanties
De uitkomsten van de door de Arbeidsinspectie gestelde meelift-vragen
Organisaties waarvan werknemers letsel tijdens hun inzet hebben opgelopen; de ongevalsgegevens, meldingsprocedures, RI&E en

nazorg beleid en - aanpak.

IBR : Bevindingen/Analyse m.b.t.
- gevaar voor derden
- samenwerking/communicatie brandweer/politie/ambulance ter plaatse
- deskundigheid, training en oefening
- status aanvalsplannen(bevelvoerderskaaten), bereikbaarheidsplannen en bestrijdingsplannen
- brandweeroptreden tijdens bluswerkzaamheden (o.a. inzet manschappen & materieel, taken & verantwoordelijkheden, kubus- model)
- informatie betreffende vuurwerkvernietiging Boeldershoek (nav Jeo
politie)

Ik ga er vanuit dat de bespreking om 13.30 uur start.

>----------
>Van: 5.1.2e @enschede.nl[S 5.1.2e @enschede.nl]
>Verzonden: maandag 25 september 2000 13:56
>Aan: 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e,
>5.1.2e. van; Welie, B.G.M. van; 5.1.2e, 5.1.2e.; 5.1.2e @rvi.minvenw.nl;
> 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @imh-o.dgm.minvrom.nl;
> 5.1.2e @imh-hi.dgm.minvrom.nl; 5.1.2e @imh-o.dgm.minvrom.nl;
> 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @nibra.nl; 5.1.2e @worldonline.nl;
> 5.1.2e @nibra.nl; 5.1.2e @igz.nl; 5.1.2e @nibra.nl;
> 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @enschede.nl;
> 5.1.2e @rvi.minvenw.nl; 5.1.2e @rvi.minvenw.nl;
> 5.1.2e @hotmail.com; 5.1.2e @minbzk.nl;
> 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @minbzk.nl;
> 5.1.2e @rijnconsult.nl; 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @IGZ.nl;
> 5.1.2e @nibra.nl; 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @inter.nl.net;
> 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @minbzk.nl; 5.1.2e @zeelandnet.nl;
> 5.1.2e @inter.nl.net; 5.1.2e @worldonline.nl
>Onderwerp: FW: Overlegbijeenkomst 29 09 00
>
>
>

>> -----Oorspronkelijk bericht-----
>> Van: 5.1.2e ; 5.1.2e (LCI)
>> Verzonden: maandag 25 september 2000 12:44
>> Aan: 5.1.2e (LCI)
>> Onderwerp: Overlegbijeenkomst 29 09 00
>>
>> Hallo onderzoekers,
>>
>> Zoals is afgesproken op het laatste afstemmingsoverleg inspecties zal er
>> op 29 september aanstaande de gelegenheid zijn om met elkaar van gedachten
>> te wisselen over inhoudelijke aspecten van de analyse- en rapportagefase.
>> Dit zouden kunnen gebeuren aan de hand van bijvoorbeeld:
>> - lijstjes met analysepunten van bepaalde clusters;
>> - inhoudsopgave van de concept-rapportage;
>> - concept-teksten van de rapportage.
>> Dit kan, afhankelijk van het onderwerp, gebeuren in werkgroepen.
>> Tot nu toe hebben zich geen onderzoekers gemeld die dergelijke onderwerpen
>> aan de orde willen stellen. In verband met de benodigde tijd voor de
>> voorbereiding van de vergadering verzoek ik u mij (LCI@enschede.nl) zo
>> spoedig mogelijk te berichten of u een onderwerp wilt inbrengen op
>> genoemde vergadering.
>>
>> 5.1.2e 5.1.2e
>> LCI
>>
>> NB
- Het volgende afstemmingsoverleg is op 05 oktober 2000 om 10.00 uur.
- Om 13.00 uur is er een overleg van het HIBR (namens de inspecties) en de
>> gemeente, de provincie, het OM en de politie.
>

LCI-1209

5.1.2e (LCI)

Aan: 5.1.2e
Onderwerp: RE: PV's van verhoor.

Beste 5.1.2e,

Waarom denkt u dat u dramt????? 5.1.2e .1.2e is **toevallig** druk bezig ze in te voeren!!!!!!
Van 5.1.2e 5.1.2e zijn de volgende PV's beschikbaar: LCI-0988 t/m LCI-1002
" " " 5.1.2e " " " " " : LCI-1008 t/m LCI-1025
" " " 5.1.2e " " " " " : LCI-1005 t/m LCI-1006
" " " 5.1.2e " " " " 5.1.2e : LCI-0585 en LCI-0749 t/m LCI-0751
Van de volgende heren hebben we geen PV, maar ze mogen wel geïnterviewd worden:
- 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e 5.1.2e

Van de volgende heren hebben we wel een PV binnen maar hieraan hebben we nog geen LCI-nummer toegekend:
- 5.1.2e 5.1.2e
- 5.1.2e

Van de heren 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e hebben we op dit moment nog geen PV, noch toestemming om te interviewen.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e 1.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: 5.1.2e imh-o.dgm.minvrom.nl]
Verzonden: maandag 25 september 2000 15:09
Aan: 5.1.2e @enschede.nl
Onderwerp: PV's van verhoor.

Dag 5.1.2e,

Natuurlijk wil ik niet drammen, maar: is er al iets meer bekend over de diverse pv's van verhoor van de personen op mijn lijstje? Ik zit er met smart op te wachten. Kun je mij daarover berichten?

Groet,

5.1.2e

LCI-1210

BRANDWEER regio twente

Logistiek Centrum Inspecties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Raadhuisstraat 2/ Postbus 118
7500 AC Enschede

Uw aanvraag van	Uw brief van	Ons kenmerk	* Telefoon	Datum
22-09-2000	Enschede/0113			26 september 2000

Onderwerp
Documentatie

↳ LCI - 1097

Behandeld door
5.1.2e

Geachte 5.1.2e,

Naar aanleiding van uw verzoek d.d. 22 september 2000 zenden wij u de volgende documenten:

875 = 1401	1700
1698	1908

Document nummer 875 is gelijk aan document nummer 1401 en is onder dezelfde vermelding reeds eerder aangeleverd.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Ontvangen door:

Bijlage: verstrekte documenten

LCI-1211

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e (LCI)
Verzonden: woensdag 27 september 2000 18:43
Aan: 5.1.2e

Onderwerp: Bulletin 43

LS.

Bij deze Bulletin 43 en de twee daarbij behorende overzichten.
U wordt morgen (28 september) nader door 5.1.2e geïnformeerd over de komende vergaderingen van 29 september en 5 oktober !

Met vriendelijke groet,
5.1.2e (LCI)

bulletin 43.doc | Overzicht info vanaf 21-09-200... | Overzicht Aangepaste LCI-stukk...

LCI-1212

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e (LCI)
Verzonden: woensdag 27 september 2000 19:33
Aan: 5.1.2e

Onderwerp: Verontschuldiging....

Berichtmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Beste mensen,

In aanvulling op Bulletin 43:
Het is inmiddels 19.30 uur en bij het opruimen van de spullen in de kluis ontdekte ik nog een map met de PV's nr. 51 t/m 75 van 5.1.2e. Die heb ik helaas eerder over het hoofd gezien en die zijn dus (nog) niet in de database ingevoerd. U komt ze daarom ook nog niet onder een LCI-nummer in het overzicht tegen. Mijn verontschuldigingen daarvoor. Volgende week dinsdag ben ik weer in Enschede en zal ze dan invoeren. Middels dit bericht bent u in ieder geval op de hoogte van de aanwezigheid ervan.

Nogmaals met vriendelijke groet,
5.1.2e 1.2e (LCI)

LCI-1212

LOGISTIEK CENTRUM INSPECTIES

Bulletin nummer 43

Aan:	Coördinatoren Inspecties, COV, Pol/OM
Van:	Logistiek Centrum Inspecties
Betreft:	Overzicht informatie - Overzicht info vanaf 21-09-2000 - Overzicht Aangepaste LCI-stukken
Datum:	27 september 2000
Gebruik:	Geen beperking binnen inspecties
Reactie:	Niet van toepassing

LS,

Bij deze ontvangt u het 'verse' **Overzicht info vanaf 21-09-2000**.
Hierin staan weer de nieuwe LCI-stukken, die deze week ter beschikking zijn gekomen.

Verder treft u het document **Overzicht Aangepaste LCI-stukken** aan.
In dit overzicht staan voor u reeds bekende stukken, echter met verwijzingen naar nieuwe stukken. Het betreft met name:

- *de PV's van* 5.1.2e .2e : nieuw is LCI-1053, waarin de verhoren 1 t/m 50 staan; terwijl als 'oude' nummers bekend zijn: LCI-0792 t/m LCI-0798, met daarin resp. de verhoren 24,28,31,44,46,48 en 50; LCI-0799 met 52, 53, 53a en 54; LCI-0800 met 55,56 en 57; LCI-0801 met 67 en 69 en LCI-0802 met verhoor 51.
- *de deelreconstructies 2, 7, 8 & 9, 12, 13*. Daarvan zijn zowel de ingebonden versies ingevoerd (LCI-0926 t/m LCI-0930), als - *per abuis* - de losbladige versies (LCI-0962 t/m LCI-0966), die bedoeld zijn om te kunnen kopiëren.
  Voor de goede orde maak ik u er nog extra op attent dat LCI-0967 de betreffende deelreconstructies *op diskette* betreft. Het zijn dus allemaal *dezelfde* deelreconstructies.

NB. Ik vermeld dit expliciet, omdat een deel van deze informatie wegvalt in het veld *Omschrijving* van de overzichten, en het zodoende tóch duidelijk wordt.

Er zijn deze week **geen nieuwe** overzichten van **Aanvraag in** en/of **Brandweer stukken**.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e 5.1.2e

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
968	12-09-00	22-09-00	Eindreconstructie	Reconstructie logboek Zaustat AAD-Oost	IGZ	Reconstructie logboek Zaustat AAD-Oost; datum laatste bewerking: 12 september 2000. Eerste melding 13 mei 2000 vanaf ca. 15.52 uur, laatste melding 19 mei 2000, 22.30 uur. (Zie ook LCI-0933: diskette/floppy)
969	03-07-00	22-09-00	Interviewverslag	Geinterviewde: 5.1.2e	IBR	Interviewverslag van de IBR (5.1.2e en 5.1.2e en het Nibra (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Samenvatting van het interview omvat; inzet 13 mei 2000, inzet zondag 14 mei en verder.
970	20-07-00	22-09-00	Interviewverslag	Geinterviewde: 5.1.2e	Nibra	Interviewverslag van het Nibra (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e Samenvatting van het interview omvat; preparatie en inzet tijdens vuurwerkramp.
971	17-07-00	22-09-00	Interviewverslag	Geinterviewden: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Nibra	Interviewverslag van het Nibra (5.1.2e en 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e
972	20-07-00	22-09-00	Interviewverslag	Geinterviewde: 5.1.2e	Nibra	Interviewverslag van het Nibra 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e Samenvatting van het interview omvat; inzet RCC, preparatie.
973	03-07-00	22-09-00	Interviewverslag	Geinterviewde: dhr. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Nibra	Interviewverslag van de IBR (5.1.2e) en het Nibra (5.1.2e met 5.1.2e
974	21-09-00	26-09-00	Gegevens	Feitenoverzicht rond de vergunningsverlening aan S.E. Fireworks	COT	Het college van B&W heeft op 10 juli 200 de gemeenteraad een nota toegezegd waarin de feitelijke gang van zaken rond de vergunningverlening en handhaving t.a.v. S.E. Fireworks zo nauwkeurig mogelijk in beeld wordt gebracht. Het COT (Crisis Onderzoek Team
978	20-09-00	26-09-00	Dossier	Dossier van de projectmanager Groot-Roombeek	Gem	Persoonlijk dossier van de projectmanager Groot-Roombeek, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (directeur van de Bouw- en Milieudienst van Enschede) Het dossier bestaat uit stukken LCI-0978 a t/m i.
979	26-05-00	26-09-00	Logboek	Logboek (actiecentrum) AC GGD (13 mei t/m 26 mei 2000)	Gem	Logboek van het actiecentrum GGD van 13 mei t/m 26 mei 2000 (46 pagina's) (Zie ook LCI-1026: diskette/floppy)
980	24-05-00	26-09-00	Logboek	Logboek RCC / GHOR (GGD Twente) (13 mei t/m 24 mei 2000)	Gem	Logboek RCC / GHOR (GGD Twente) van 13 mei t/m 24 mei 2000 (28 pagina's) (Zie ook LCI-1026: diskette/floppy)
981	13-05-00	26-09-00	Logboek	Logboek rampenstaf GHOR 1 (13 mei t/m 15 mei 2000)	Gem	Logboek rampenstaf GHOR 1 (26 pag) gestart op 13 mei om 15.30 in het gemeentehuis Enschede. (zie ook LCI-0982 en LCI-0983) (Zie ook LCI-1026: diskette/floppy)
982	22-05-00	26-09-00	Logboek	Logboek rampenstaf GHOR 2 (15 mei t/m 22 mei 2000)	Gem	Logboek rampenstaf GHOR 2 (35 pag) (zie ook LCI-0981 en LCI-0983) (Zie ook LCI-1026: diskette/floppy)
983	24-05-00	26-09-00	Logboek	Logboek rampenstaf GHOR 3 (22 mei t/m 24 mei 2000)	Gem	Logboek rampenstaf GHOR 3 (5 pag) (zie ook LCI-0981 en LCI-0982) (Zie ook LCI-1026: diskette/floppy)
984	19-09-00	26-09-00	Brief	Begeleidende brief bij kopieen van verslagen (logboeken) van werkzaamheden.	IGZ	Begeleidende brief bij kopieen van verslagen (logboeken) van werkzaamheden van de heren 5.1.2e en 5.1.2e (zie LCI-0985 en LCI-0986)

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
985	5.1.2e	5.1.2e	Logboek	Logboek (werkzaamheden) van 5.1.2e sociaal geneeskundige GGD Twente	IGZ	Logboek (werkzaamheden) van 5.1.2e 5.1.2e sociaal geneeskundige van de GGD Twente, aandachtsgebied medische milieukunde (13 mei t/m 26 mei 2000) (zie ook LCI-0984)
986	15-05-00	26-09-00	Logboek	Logboek (werkzaamheden) van 5.1.2e 5.1.2e (1e en 2e deel)	IGZ	Logboek (werkzaamheden) van 5.1.2e 5.1.2e (1e deel 14 mei 02.30 - 09.30 uur, en 2e deel 14 mei 21.00 uur tot 15 mei 05.30 uur) (zie ook LCI-0984)
988	13-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 2753 t/m 2756.
989	14-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e .1.2e)	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2 5.1.2e, medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 2812 t/m 2817
990	5.1.2e	5.1.2e	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3033 t/m 3042, incl plattegrond / tekening.
991	16-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e, medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3156 t/m 3158.
992	16-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3159 t/m 3165, incl. plattegrond / tekening.
993	20-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1. 5.1.2e medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3251 t/m 3255.
994	21-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3300 t/m 3303.
995	21-06-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3304 t/m 3306.
996	21 5.1.2e	5.1.2e	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e 5.1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e, medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 3307 t/m 3308.
997	07-07-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e .1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e met 5.1.2e, medewerker Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 4423 t/m 4426.

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
998	07-07-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 1.2e)	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e , medewerker Bouw- en Mileudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 4427 t/m 4429.
999	07-07-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 1.2e)	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e , medewerker Bouw- en Mileudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 4430 t/m 4431.
1000	10-07-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 1.2e)	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e medewerker Bouw- en Mileudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 4479 t/m 4480.
1001	11-07-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 1.2e)	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e medewerker Bouw- en Mileudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 4667 t/m 4670, incl. tekening / plattegrond.
1002	11-07-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e)	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e , medewerker Bouw- en Mileudienst, afdeling Milieu van de gemeente Enschede. Pag. 4671 t/m 4674.
1005	30-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e verklaring 1	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , directeur van de Bouw- en Mileudienst van de gemeente Enschede. Pag. 6594 t/m 6597.
1006	30-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e verklaring 2	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e , directeur van de Bouw- en Mileudienst van de gemeente Enschede. Pag. 6598 t/m 6602.
1008	18-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e Verklaring 1	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6371 t/m 6374.
1009	18-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 2	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6375 t/m 6379.
1010	22-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 3	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6433 t/m 6434.
1011	22-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 4	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6435 t/m 6437.

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
1012	23-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 5	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e 5.1.2e , werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6438 t/m 6439.
1013	23-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 6	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6440 t/m 6441.
1014	23-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 7	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6482 t/m 6484.
1015	23-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 8	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6485 t/m 6487, incl. brief MILAN 27 981
1016	28-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 9	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e , werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6550 t/m 6551.
1017	28-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 10	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e , werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6552 t/m 6554.
1018	28-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 11	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6555.
1019	28-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) Verklaring 12	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6556 t/m 6557.
1020	28-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 13	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6558 t/m 6559.

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
1021	28-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 14	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6560 t/m 6561.
1022	29-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) Verklaring 15	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6583 t/m 6584.
1023	29-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) Verklaring 16	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6585 t/m 6587.
1024	29-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e Verklaring 17	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6588 t/m 6589.
1025	29-08-00	26-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) Verklaring 18	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , als 5.1.2e 5.1.2e werkzaam bij de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting. Pag. 6590 t/m 6591.
1026	26-05-00	27-09-00	Diskette/Floppy	Logboek AC GGD, RCC GHOR en Rampenstaf GHOR 1,2 en 3	Gem	Diskette/floppy (elders in kluis) met daarop: Logboek van het actiecentrum GGD van 13 mei t/m 26 mei 2000, Logboek RCC / GHOR (GGD Twente) van 13 mei t/m 24 mei 2000, Logboek rampenstaf GHOR 1, 2 en 3. (zie ook LCI-0979 t/m LCI-0983: papieren versies)
1028	23-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e 1e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM). Pag. 3476 t/m 3479.
1029	23-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e 2e 2e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM). Pag. 3480 t/m 3482.
1030	23-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e 3e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3483 t/m 3484.

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
1031	23-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e) 4e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3485 t/m 3488.
1032	27-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e) 5e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3584 t/m 3586.
1033	27-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e 2e) 6e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3587 t/m 3589.
1034	27-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e) 7e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3590 t/m 3592.
1035	27-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e) 8e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3593 t/m 3596.
1036	27-06-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e) 9e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2 5.1.2e , als 5.1.2e bij het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 3597 t/m 3598.
1038	03-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 1e) 1e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e met 5.1.2e 2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4230 t/m 4234.
1039	03-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e) 2e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e met 5.1.2e 2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4226 t/m 4229.
1040	03-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 3e) 3e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4223 t/m 4225.
1041	05-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 4e) 4e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e 2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4295 t/m 4298.

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
1042	05-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 5e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4291 t/m 4294.
1043	05-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 6e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4289 t/m 4290.
1044	05-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 7e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 4285 t/m 4288.
1045	05-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Overzicht gebruikte documenten bij verhoren (PV's) 4,5,6, en 7 van 5.1.2e	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met overzicht van gebruikte documenten bij de verhoren (PV's) 4,5,6, en 7 met 5.1.2e 5.1.2e (NB. Zijn niet als bijlage bij PV's toegevoegd). pag. 4284.
1046	17-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 8e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met (5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 5305 t/m 5308.
1047	17-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 9e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 5309 t/m 5311.
1048	17-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 10e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 5312 t/m 5314.
1049	17-07-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 11e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 5315 t/m 5317.
1050	23-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 12e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 6488 t/m 6489.
1051	23-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 13e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 6490 t/m 6493.
1052	23-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente 5.1.2e 5.1.2e) 14e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e als 5.1.2e het het bureau MILAN, voorheen Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AVM) Pag. 6494 t/m 6496.
1053	20-05-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e , 5.1.2e) 1e t/m 50e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente met 5.1.2 5.1.2e), 5.1.2e S.E. Fireworks. Het betreft de verhoren 1 t/m 50, incl. alle bijlagen. Pag. 0001 t/m 0337. (NB. zie ook de nummers LCI-0792 t/m LCI-0798: zijn kopieen van

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
1056	19-05-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e ; 5.1.2e) 1e t/m 39e verhoor	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente met (5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e S.E. Fireworks. Het betreft de verhoren 1 t/m 39. Pag. 0001 t/m 0139.
1058	08-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 1e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met (5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3687 t/m 3688.
1059	08-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 2e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3689 t/m 3690.
1060	08-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 3e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3691 t/m 3693.
1061	08-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e confrontatie	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3694 t/m 3695.
1062	09-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 4e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3696 t/m 3697.
1063	09-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 5e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3703 t/m 3706.
1064	10-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 6e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3723 t/m 3733.
1065	11-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 7e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3734 t/m 3740, incl tekening / plattegrond.
1066	12-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 8e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3741 t/m 3743.
1067	13-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 9e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3744 t/m 3746.
1068	13-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 10e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3747 t/m 3749, incl. plattegrond / tekening.

Overzicht info vanaf 21-09-2000

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
1069	14-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 11e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met (5.1.2e5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3750 t/m 3753, incl. plattegrond / tekening.
1070	15-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 12e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3756 t/m 3760, incl. handgeschreven notitie en foto.
1071	16-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 13e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) met (5.1.2e5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3761 t/m 3763, incl. handgeschreven notitie (tabel)
1072	16-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) 14e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3769 t/m 3772, incl. plattegrond / tekening.
1073	17-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 15e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3779 t/m 3784, incl. plattegrond / tekening en luchtfoto.
1074	17-08-00	27-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) confrontatie	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e met 5.1.2e5.1.2e , 5.1.2e S.E. Fireworks. Pag. 3796 t/m 3797, incl. krantenartikel.

Overzicht Aangepaste LCI-stukken

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
792	08-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 24e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 2480 t/m 2483 (journaal 739, 24e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
793	09-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 28e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 2499 t/m 2501 (journaal 765, 28e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
794	14-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 31e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 2810 t/m 2811 (journaal 807, 31e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
795	22-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 44e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 3402 t/m 3403 (journaal 940, 44e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
796	23-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 46e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 3491 t/m 3496 (journaal 1009, 46e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
797	27-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 48e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 3599 t/m 3612 (journaal 1044, 48e en 49e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
798	29-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 50e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 3990 t/m 3996 (journaal 1106, 50e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
799	06-07-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 52e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 4373 t/m 4368 (journaal 1186, 52e, 53e 53(a) en 54e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
800	07-07-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 55e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 3741 t/m 3747 (journaal 1201, 55e, 56e en 57e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
801	27-07-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 67e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 5845 t/m 5851 (journaal 1468, 67e en 69e verklaring). (zie ook LCI-1053: verklaring 1 t/m 50)
802	30-06-00	12-09-00	Proces verbaal	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e) 51e verklaring	Pol	Proces-Verbaal van verhoor door Regiopolitie Twente (5.1.2e , 5.1.2e en 5.1.2e) met 5.1.2e Pag. 4024 t/m 4025 (51e verklaring, met daaraan toegevoegd een copy van de ordner mbt. de civiele zaak van S.E. Fireworks VOF tegen 5.1.2e 13 stukke
926	14-09-00	18-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 2: Preparatie		(Concept) Deelreconstructie Cluster 2: Preparatie (van de IBR en IP). NB. Dit is de ingebonden versie: zie LCI-0966 voor losbladige versie, t.b.v kopie.

Logistiek Centrum Inspecties 1 27-09-00 18:13

Overzicht Aangepaste LCI-stukken

LCI	DAT STUK	DAT INVOER	TYPE STUK	TITEL	EIG	OMSCHRIJVING
927	14-09-00	18-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 7: Voorkomen besmetting		(Concept) Deelreconstructie Cluster 7: Voorkomen besmetting (van de IMH, AI, IP en IBR) NB. Dit is de ingebonden versie: zie LCI-0963 voor losbladige versie, t.b.v kopie.
928	14-09-00	18-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 8 en 9: Openbare orde/Bereikbaarheid rampterrein		(Concept) Deelreconstructie Cluster 8: Openbare orde en strafrechtelijk onderzoek en Cluster 9: Bereikbaarheid en afzetting rampterrein (van de IP). NB. Dit is de ingebonden versie: zie LCI-0962 voor losbladige versie, t.b.v kopie.
929	14-09-00	18-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 12: Waarschuwen bevolking		(Concept) Deelreconstructie Cluster 12: Waarschuwen bevolking, opvang en verzorging, primaire levensbehoeften (van de IBR). NB. Dit is de ingebonden versie: zie LCI-0964 voor losbladige versie, t.b.v kopie.
930	14-09-00	18-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 13: Overledenenzorg (identificatie)		(Concept) Deelreconstructie Cluster 13: Overledenenzorg (identificatie) (van de IP en IBR). NB. Dit is de ingebonden versie: zie LCI-0965 voor losbladige versie, t.b.v kopie.
962	14-09-00	20-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 8 en cluster 9: Openbare orde en...		(Concept) Deelreconstructie Cluster 8 en cluster 9: Openbare orde, strafrechtelijk onderzoek, bereikbaarheid en afzetting rampterrein CONCEPT 1.1 (van de IP). NB. Dit is de losbladige versie t.b.v. kopie; zie LCI-0928 voor ingebonden versie.
963	14-09-00	20-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 7: voorkomen besmetting		(Concept) Deelreconstructie Cluster 7: voorkomen besmetting CONCEPT 1.1 (van IMH, AI, IP en IBR) NB. Dit is de losbladige versie, t.b.v. kopie; zie LCI-0927 voor ingebonden versie.
964	14-09-00	20-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 12: Waarschuwen bevolking, opvang en ...		(Concept) Deelreconstructie Cluster 12: Waarschuwen bevolking, opvang en verzorging, primaire levensbehoeften CONCEPT 1.1 (van IBR). NB. Dit is de losbladige versie t.b.v. kopie; zie LCI-0929 voor ingebonden versie.
965	14-09-00	20-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 13: Overledenenzorg (identificatie)		(Concept) Deelreconstructie Cluster 13: Overledenenzorg (identificatie) CONCEPT 1.1 (van IP en IBR). NB. Dit is de losbladige versie t.b.v. kopie; zie LCI-0930 voor ingebonden versie.
966	14-09-00	20-09-00	Concept reconstructie	(Concept) Deelreconstructie Cluster 2: Preparatie		(Concept) Deelreconstructie Cluster 2: Prepartie CONCEPT 1.1 (van IBR en IP). NB. Dit is de losbladige versie t.b.v. kopie; zie LCI-0926 voor ingebonden versie.
967	14-09-00	20-09-00	Diskette/Floppy	(Concept) Deelreconstructies Clusters: 2, 7, 8 en 9, 12, 13		(Concept) Deelreconstructies Clusters: 2, 7, 8 en 9, 12, 13. Zie LCI-0962 t/m LCI-0966 voor losbladige papieren versie en LCI-0926 t/m LCI-0930 voor ingebonden papieren versie). Diskette/floppy bevindt zich elders in de kluis.

(CI - 1213

5.1.2e (LCI)

Van: 5.1.2e (LCI)
Verzonden: donderdag 28 september 2000 17:28
Aan: 5.1.2e (CS-CS)
Onderwerp: verzoek stukken t.b.v. IBR

Beste 5.1.2e,

Met betrekking tot de door de IBR gevraagde stukken het volgende:

1. Zoals ik je vertelde is de evaluatie van het CRIB aanwezig op het LCI. Dat verzoek vervalt dus.

2. De COT opzet voor de projectorganisatie nafase vuurwerkramp zit voor zover ik kan nagaan niet in de database.

3. De burgemeester heeft aan het onderzoekteam gezegd geen bezwaar te hebben tegen het ter beschikking stellen van de verslagen van de ' vijfhoek' .

Kunnen wij de beschikking krijgen over de stukken genoemd onder 2 en 3? We halen ze wel even als je een seintje geeft.

Groeten,

2 en 3 voor 5.1.2e

5.1.2e

LCI - 1214

[redacted] (LCI)

Van: [redacted] [[redacted]@imh-o.dgm.minvrom.nl]
Verzonden: vrijdag 25 augustus 2000 10:08
Aan: [redacted]@enschede.nl
Onderwerp: Betreft: RE: Hoi [redacted].

Zie ook LCI - 1215

Vragen LCI.doc

[redacted].

Die komt bij deze, die komt bij deze

de [redacted] heb ik gebeld, hij zou de publicatie uitzoeken en naar mij faxen.

Hopelijk ben ik vanmiddag echt op vakantie (zucht)

Ga heen in vrede...

[redacted]

PS een vragenlijstje is bijgevoegd
> <[redacted]@enschede.nl> 24-08-00 14.23 >>>
[redacted]
Waar blijft nu die mail?

Ik zit maar te wachten en te wachten?

> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: [redacted]@imh-o.dgm.minvrom.nl]
> Verzonden: maandag 21 augustus 2000 15:06
> Aan: [redacted]@Enschede.nl
> Onderwerp: Hoi ([redacted].
>
> Hoi ([redacted].
>
> Bij deze de onderzoeksvraag.
>
> Groetjes
>
> [redacted]
>
>
>
>

>
>
>
>
>
>
>
>
>
>
> << Bestand: publicatie cf. awb.ondz.doc >>

Vragen LCI

Nog op te vragen stukken:

— Integrale kopie (+tekeningen) vergunningen- en handhavingsdossier All Round Effects BV te Enschede

OM Edith — Integrale kopie IRO-dossier inzake bestemmingsplan Enschede-Noord (inbeslagname OM)
- dossier ten behoeve van de Inspectie Ruimtelijke Ordening, t.n.v. 5.1.2e 1.2e

— Standaardaanvraagformulier + de daarbij behorende toelichting, zoals deze verstrekt worden aan de aanvrager van een vergunning Wet milieubeheer

Overige:

* Verblijfplaats en inzagemogelijkheid van de orginele stukken;
m.n. de kerndossiers (Grondbedrijf, Externe veiligheid (=genoemd gevaarlijk afval), Brandweer, Vergunningen- en handhavingsdossier SE Fireworks)

SDU-drukkerij:
Opvragen Bijlage III behorende bij het Reglement Gevaarlijke Stoffen
Dit is een besluit uit 1968 (Stb, 207). De bij het besluit behorende bijlage is echter niet in het Staatsblad gepubliceerd, maar wel op te vragen bij de SDU.

* hier heb ik wel eens eerder om gevraagd

service-centrum 11/10
070-3788776
9880.

~~Erika~~ ministerie van justitie dan wat zij krygen. niet gepubliceerd.
5.1.2e zegt: laat maar even rusten!

LCI-1215

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Logistiek Centrum Inspecties

Datum
10 oktober 2000

Ons kenmerk
Enschede/0121

Onderdeel
LCI

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
2 diskettes

Bezoekadres
Raadhuisstraat 2
Enschede

Postadres
Postbus 118
7500 AC Enschede

Gemeente Enschede
T.a.v.: 5.1.2e
Fax: 5.1.2e

Onderwerp:
Aanvraag informatie

Beste 5.1.2e,

→ zie LCI 1214

Op verzoek van de Inspectie Milieuhygiëne vraag ik onderstaande stukken, met spoed aan:

LCI-1217 1. Integrale kopie (+tekeningen) vergunningen- en handhavingsdossier All Round Effects BV te Enschede;
LCI-1216 2. Een standaardaanvraagformulier + de daarbij behorende toelichting, zoals deze verstrekt worden aan de aanvragen van een vergunning Wet milieubeheer.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

01-01-2000

LCI-1216

WET MILIEUBEHEER aanvraag vergunning

stempel datum van ontvangst

Aan Burgemeester en Wethouders

van de gemeente Enschede

Datum aanvraag:_____

Gegevens aanvrager

Naam van de aanvrager	
Adres	postcode/plaats
Telefoon	Fax

☐ Verzoekt voor de hieronder omschreven inrichting een vergunning inzake het: ☐ oprichten ☐ in werking hebben ☐ veranderen ☐ met een tijdelijk karakter en wel voor een termijn van _____ jaar	☐ Verzoekt in verband met verandering/wijziging van de inrichting, voor welke reeds vergunning werd verleend, een nieuwe de gehele inrichting omvattende vergunning (art. 8.4).

Aard van de inrichting

Omschrijving van de inrichting	
Categorie IVB (niet invullen)	SBI-code (niet invullen)

Naam inrichting	
Adres	postcode/plaats
Telefoon	Fax
Contactpersoon	Brancheverenigng
Kadastrale ligging: gemeente, sectie, nr(s)	

Opgave van de activiteiten in de inrichting (voor uitgebreide beschrijving inrichting zie blz 3)	
Bij oprichting-/revisievergunning:	Bij veranderings-vergunning: (alleen het te wijzigen gedeelte)

Omgeving

De afstand tot de dichtstbijzijnde woning van derden (gemeten vanuit de terreingrens) bedraagt _____ meter.
Het betreft een burgerwoning/bedrijfswoning (doorhalen wat niet van toepassing is).

Ligging:
- ☐ centrum/kern
- ☐ woonwijk
- ☐ industrieterrein _____
- ☐ buitengebied
- ☐ bij gevoelig object, nl.: _____
- ☐ in grondwaterbeschermingsgebied, 5 / 10 / 25 jaars zone (doorhalen wat niet van toepassing is)
- ☐ _____

Coördinatie bouwvergunning	Coördinatie Wet verontreiniging oppervlaktewateren
Bouwvergunning: ☐ niet nodig ☐ wordt aangevraagd ☐ is aangevraagd, datum aanvraag _____	Vergunning Wet verontreiniging oppervlaktewateren: ☐ niet nodig ☐ wordt aangevraagd ☐ is aangevraagd, datum aanvraag _____ (afschrift bijvoegen) ☐ is verleend, datum vergunning _____

Als bijlagen zijn bijgevoegd (alle bijlagen dienen in viervoud bijgevoegd te worden)

- ☒ __1__ nadere beschrijving inrichting
- ☐ _____ tekeningen + renvooi
- ☒ __1__ kadastrale kaart
- ☐ _____ bodemonderzoeksrapport
- ☐ _____ akoestische rapport
- ☐ _____ energiebesparing-/waterbesparing-/afvalpreventie-/vervoersmanagement-onderzoek (doorhalen wat niet van toepassing is)
- ☐ _____ energiebesparing-/waterbesparing-/afvalpreventie-/vervoersmanagement-checklist (doorhalen wat niet van toepassing is)
- ☐ _____ _____
- ☐ _____ _____

Plaats, datum
Naam, functie
Handtekening

Nadere beschrijving inrichting

1. Uitgebreide beschrijving proces- / werkwijze

☐ zie bijlage

2. Werktijden/personeel

Personeel: _____ personen op kantoor
_____ personen in productie-/werkruimte

Ploegendienst: ☐ ja, _____ ploegen (aantal ploegen invullen)
☐ nee

werktijden	Tijden	overwerk (indien van toepassing)
Maandag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Dinsdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Woensdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Donderdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Vrijdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Zaterdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Zondag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur

3. Verwarmings- / stookinstallaties

			Nominaal vermogen (bovenwaarde) in kW			
Brandstof	soort installatie en type	r.v./p.v.*	0-120 kW (aantal)	120-660 kW (aantal)	660-950 kW (aantal)	>950 kW (aantal +vermogen)
☐ gas	Heater					
☐ gas	CV-ketel					
☐ gas	Stoomketel					
☐ gas						

* ruimteverwarming (r.v.) of procesverwarming (p.v.)

			Vermogen
☐ stookolie			
☐ vaste brandstof			
☐			

4. Afvalstoffen

☐ zie bijlage

Afvalstof	hoeveelheid per jaar in kg	wijze van opslag	inzamelaar	afvoer-frequentie
☐ papier en karton				
☐ kunststof				
☐ glas				
☐ metaal				
☐ houtafval				
☐ overig afval				
☐				
Gevaarlijke afvalstoffen				
☐ afgewerkte olie				
☐ olie/slib mengsels				
☐				
☐				
☐				
☐				

5. Vervoersbewegingen en transportmiddelen intern transport

	Maximaal aantal vervoersbewegingen per dag, per tijdvak		
	07.00 - 19.00 uur	19.00 - 23.00 uur	23.00 - 07.00 uur
Personenwagens			
Bestelwagens			
Vrachtwagens			
_____			

Transportmiddelen intern transport

☐ niet van toepassing

_____ dieselheftrucks	☐ gebruik binnen	☐ gebruik buiten
_____ electrische heftrucks	☐ gebruik binnen	☐ gebruik buiten
_____ lpg heftrucks	☐ gebruik binnen	☐ gebruik buiten
_____ loskranen		
_____ _____		

Nadere toelichting aan- en afvoerbewegingen en laad/loslocatie op bijlage aangegeven ☐ ja ☐ nee

6. Verbruik energie en water

Overzicht ingekocht jaargebruik in het jaar _____.

	Hoeveelheid
Gas	m^3
Electriciteit	kWh
Olie	m3
Stadsverwarming	GJ
Water	m^3
Overig	

7. Benodigde nadere gegevens (verruimde reikwijdte)

Door het invullen van de hieronder gestelde vragen ziet u welke nadere gegevens u bij de aanvraag dient te voegen.

Energiebesparing		
Bedraagt het electriciteitsverbruik meer dan 50.000 kWh/jaar?	☐ nee	☐ ja (vul checklist energiebesparing in)
Bedraagt gasverbruik meer dan 25.000 m³ aardgas/ jaar of (indien stadsverwarming) meer dan 25.000 m³ Aeq/jaar?	☐ nee	☐ ja (vul checklist energiebesparing in)
Waterbesparing		
Bedraagt waterverbruik meer dan 5.000 m³/jaar?	☐ nee	☐ ja (vul checklist waterbesparing in)
Afvalpreventie		
Heeft uw bedrijf meer dan 100 werknemers in dienst?	☐ nee	☐ ja (vul checklist afvalpreventie in)
Vervoersmanagement		
Heeft uw bedrijf meer dan 100 werknemers in dienst?	☐ nee	☐ ja (vul checklist vervoersmanagement in)
Heeft uw bedrijf meer dan 500 bezoekers per dag?	☐ nee	☐ ja (vul checklist vervoersmanagement in)
Worden er binnen uw bedrijf t.b.v. de aan- en afvoer van goederen meer dan 2.000.000 vrachtkilometers per jaar gereden?	☐ nee	☐ ja (vul checklist vervoersmanagement in)

8. Ruimteventilatie

☐ op natuurlijke wijze
☐ op mechanische wijze (zie tekening)
☐ luchtbehandelingsinstallatie (zie tekening)

9. Bodem

Is er een bodemkwaliteitsonderzoek verricht?	Vindt jaarlijks bodemmonitoring plaats?
☐ nee ☐ ja, rapport bijgevoegd	☐ nee ☐ ja, rapport bijgevoegd

10. Geluids- en trillingsbronnen

☐ zie akoestisch rapport / akoestische verklaring

Geluids- en trillingsbron	Bedrijfstijd geluidsbron (07.00 - 19.00, 19.00 - 23.00 of 23.00 - 07.00 uur)

11. Emissies naar de lucht

☐ niet van toepassing/zie bijlage

Soort emissie	afvoer-hoogte	Getroffen reinigingsvoorziening met reinigingsrendement
Lasdampen		
Bak-/braad-/kookdampen		
Spuitdampen		
Stof		

12. Opslag

☐ niet van toepassing/zie bijlage (doorhalen wat niet van toepassing is)

opslag gevaarlijke vloeistoffen of vaste stoffen	Hoeveelheid	wijze van opslag	Gevarenklasse

opslag gassen	Hoeveelheid	wijze van opslag	Gevarenklasse

opslag overige stoffen	Hoeveelheid	wijze van opslag

13. Verlichting

Is het buitenterrein 's avonds verlicht ?

☐ nee

☐ ja

14. Afvalwater

Alleen afvalwater van huishoudelijke aard (sanitair)?	Lozing afvalwater op:
☐ ja ☐ nee, bijlage afvalwater invullen	☐ gemeentelijk riool ☐ bodem ☐ oppervlaktewater

15. Overige gegevens

16. Toekomstige ontwikkelingen (binnen 3 jaar te realiseren)

TOELICHTING AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUBEHEER

A. ALGEMEEN

1. Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer (Wm) kent een vergunningstelsel voor activiteiten die zijn aan te merken als "inrichtingen die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen veroorzaken". Deze inrichtingen zijn aangewezen in het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit milieubeheer (Ivb). In beginsel is het verboden de aangewezen inrichtingen zonder voorafgaande vergunning op te richten, te veranderen en in werking te hebben. Aanvragen om vergunning worden behandeld volgens een in de Wet vastgelegde procedure, die als regel niet meer dan 6 maanden mag duren.

2. Milieuvergunningen en bouwvergunning

In sommige gevallen is voor de activiteit waarvoor een Wm-vergunning wordt aangevraagd, tevens een bouwvergunning en/of een vergunning krachtens de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) vereist. Voor het aanvragen van een bouwvergunning dient u contact op te nemen met de afdeling Bouwbeheer van de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede (tel.: 5.1.2e). Voor een vergunning krachtens de Wvo dient u contact op te nemen met het Waterschap Regge en Dinkel (tel.: 5.1.2e).

De behandeling van de aanvraag om een Wm-vergunning en die van de aanvraag om een bouwvergunning moet op elkaar worden afgestemd. Uitgangspunt is dat beide aanvragen tegelijkertijd worden ingediend. Beter is de milieuvergunning in een zo vroeg mogelijk stadium aan te vragen. De beslissing op de aanvraag om een bouwvergunning wordt vervolgens opgeschort tot ten minste het moment waarop het besluit op de aanvraag om een Wm-vergunning is genomen. Van de Wm-vergunning kan geen gebruik worden gemaakt voordat ook de bouwvergunning is verleend.

Ook in gevallen waarin naast een Wm-vergunning een Wvo-vergunning is vereist, worden de daartoe in te dienen aanvragen gecoördineerd behandeld. De Wm gaat ervan uit dat beide aanvragen gelijktijdig worden ingediend. Als de Wvo-vergunning niet binnen zes weken na indiening van de Wm-vergunning is aangevraagd, kan de aanvraag om Wm-vergunning niet in behandeling worden genomen en wordt de aanvrager niet-ontvankelijk verklaard.

3. Concept-aanvraag

Het blijkt dat zelden een aanvraag ingediend wordt die meteen voldoet aan de eisen die de Wet milieubeheer daaraan stelt. Daarom doet u er goed aan om eerst een concept-aanvraag in te dienen. Dit concept moet ten minste uit de volgende stukken bestaan:

a. een aanvraagformulier met nadere beschrijving
b. (bouwkundige) tekeningen
c. bijlagen zoals akoestisch rapport, bodemrapport e.d.
d. situatietekening

4. Vooroverleg

Op verzoek kan er vooroverleg plaatsvinden met de behandelend ambtenaar van de Bouw- en Milieudienst. Het doel van dit overleg is het aan de hand van een concept-aanvraag te komen tot een aanvraag die voldoet aan de eisen van de Wet milieubeheer (voldoende informatie, juiste tekeningen en dergelijke).

5. Definitieve aanvraag

De definitieve aanvraag met bijlagen moet ten minste in viervoud worden ingediend. Afhankelijk van het aantal wettelijke adviseurs en betrokken overheidsorganen kunnen meer exemplaren noodzakelijk zijn. Bij inrichtingen waar ook een Wvo-vergunning moet worden aangevraagd en bij inrichtingen waar vuurwerk word opgeslagen dient u de aanvraag in vijfvoud in te dienen. De aanvraag moet worden ingediend bij:

Bouw- en Milieudienst
Molenstraat 50
Postbus 73
7500 AC ENSCHEDE
Tel: 5.1.2e
Fax: 5.1.2e

Deze dienst verzorgt de milieutaken namens de Gemeente Enschede en draagt zorg voor de verdere afhandeling van uw aanvraag.

TOELICHTING AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUBEHEER

B. AANVRAAGFORMULIER

Gegevens aanvrager

Hier de gegevens van de aanvrager van de vergunning vermelden. Bij de naam van de aanvrager de naam invullen van de rechtspersoon (zoals BV, NV) of de natuurlijke persoon die de inrichting drijft of gaat drijven. Het aanvraagformulier kan door of namens deze aanvrager worden ondertekend.

Soort vergunning

a. Indien op dit adres nog geen Wm-vergunning voor een soortgelijke inrichting is verleend, moet een vergunning voor "het oprichten en in werking hebben" worden aangevraagd. De hokjes "Verzoekt voor de hieronder omschreven inrichting een vergunning inzake het:" , "oprichten" en "in werking hebben" moeten aangekruist worden.
b. Indien voor de inrichting al een vergunning is verleend en de inrichting wordt veranderd, dan moet een vergunning voor "het veranderen" worden aangevraagd. Onder het veranderen van de inrichting moet worden verstaan het uitbreiden, wijzigen, veranderen van de inrichting en/of het van de gebezigde werkwijze en/of het veranderen van de werking van de inrichting. Hierbij beperkt de aanvraag om vergunning zich tot dat deel van de inrichting dat veranderd is. De hokjes "Verzoekt voor de hieronder omschreven inrichting een vergunning inzake het:" en "veranderen" moeten aangekruist worden.
c. In plaats van een aanvraag voor "het veranderen" kan worden verlangd dat een aanvraag om een revisievergunning wordt ingediend. Hierbij wordt een nieuwe vergunning aangevraagd voor de gehele inrichting. Het hokje in de rechterkolom moet dan worden aangekruist.
d. Uitgangspunt is dat vergunning wordt gevraagd voor onbepaalde tijd. Als de inrichting naar haar aard tijdelijk is of de vergunning om andere redenen voor een bepaalde termijn wordt gevraagd, moet worden aangegeven wanneer de inrichting buiten werking wordt gesteld. Overigens kan een vergunning in speciale gevallen in het belang van de bescherming van het milieu voor een bepaalde periode worden verleend.

Aard van de inrichting

Hierbij de gegevens invullen van het bedrijf of instelling waarvoor de vergunning wordt aangevraagd. Onder de omschrijving van de inrichting aangeven het soort bedrijf of instelling, bijvoorbeeld zoals ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. De categorie en de SBI code zullen door de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst worden ingevuld. Tevens dient u aan te geven wie binnen het bedrijf de contactpersoon is in verband met het behandelen van de aanvraag.

Nauwkeurige opgave activiteiten in de inrichting

Hier moet u duidelijk omschrijven welke activiteiten en processen binnen de inrichting plaatsvinden. In geval van een oprichtings- of een revisievergunning dient u de linkerkolom in te vullen. Mocht dit niet genoeg ruimte bieden, dan kunt u een aparte bijlage bijvoegen. Bij een aanvraag om vergunning voor het veranderen van de inrichting, dient u met name duidelijk te maken wat de aard van de verandering(en) is ten opzichte van eerder verleende vergunning(en). Dit dient u in de rechterkolom te doen.

Omgeving

Indien uw bedrijf op of nabij een industrieterrein is gelegen, dient u de naam van het industrieterrein in te vullen. Met gevoelige objecten worden bedoeld: ziekenhuizen, bejaardentehuizen, scholen, campings, speeltuinen etc. Tevens dient de afstand tot de dichtsbijzijnde woning van derden ingevuld te worden. Het gaat hier om de horizontaal gemeten afstand.

Coördinatie

Indien van toepassing, hier aangeven wanneer een aanvraag om een bouwvergunning en/of aanvraag om een Wvo-vergunning zijn ingediend. Van de aanvraag/aanvragen moet in dat geval een afschrift bij de aanvraag om een Wm-vergunning worden gevoegd.

Bijlagen

Indiening van deze gegevens is afhankelijk van specifieke omstandigheden. Een eventueel uitgevoerd akoestisch onderzoek, bodemonderzoek, energie/waterbesparingsonderzoek of productinformatie kan hier aangegeven worden

TOELICHTING TEKENING VERGUNNING WET MILIEUBEHEER

Waaraan een tekening moet voldoen:

1. Het moet een bouwkundige plattegrondtekening zijn (voor symbolen zie ommezijde).
2. De tekening moet de situatie op het bedrijf weergeven zoals die zal zijn na het realiseren van eventueel op stapel staande uitbreidingen of wijzigingen.
3. De schaal van de tekening moet bij voorkeur zijn uitgevoerd op een schaal van 1 : 100. Voor grotere inrichtingen mag de schaal kleiner zijn, doch niet kleiner dan 1 : 250. De tekeningen moeten onuitwisbaar zijn.

Voldoet de tekening aan alle eisen?

Met behulp van de onderstaande checklist kan nagegaan worden of de tekening voldoet aan de gestelde eisen. Indien alle hokjes afgevinkt kunnen worden, dan wordt aan de gestelde eisen voldaan

- ☐ Alle gebouwen die deel uitmaken van het bedrijf staan op tekening.
- ☐ De bouwkundige samenstelling van de wanden, vloeren en plafonds/daken van de gebouwen alsmede de indeling van de ruimten zijn duidelijk uitgewerkt. (gebouwen merken, d.m.v. een letter en in een renvooi aangeven, de bestemming van de bedrijfsruimten en waaruit wanden, vloer, zolder en dak zijn samengesteld)
- ☐ Alle deuropeningen, daklichten en ramen zijn aangegeven.
- ☐ Eventuele verdiepingen met bestemming zijn aangegeven.
- ☐ Nieuwbouw is duidelijk aangegeven (indien van toepassing).
- ☐ Op korte termijn te slopen gebouwen zijn aangegeven (indien van toepassing).
- ☐ Alle installaties en voorzieningen zijn op de tekening vermeld. (baktoestellen, verwarmingstoestellen, gasflessen, tanks, filters, opslag van afval, gevaarlijke stoffen etc.)
- ☐ Alle electromotoren moeten zijn ingetekend.
- ☐ Van elke motor, met een vermogen groter dan 250 W, is het vermogen in kW vermeld.
- ☐ De plaats en eventuele afvoerhoogte van afvoerpijpen buiten het gebouw. (dampafvoerleidingen, rookafvoerkanalen etc.)

Riolering

- ☐ De bedrijfsriolering is op de tekening weergegeven.
- ☐ De eventueel aanwezige voorzieningen zijn aangegeven (vetvangput, afscheiders, schrobputten controleputten etc.)

Overig

- ☐ Alle brandblusmiddelen zijn aangegeven
- ☐ De binnen de inrichting aanwezige transportmiddelen zijn aangegeven. (heftrucks etc)
- ☐ Het open terrein is aangegeven. (ook parkeerplaatsen, opslagplaatsen, laad- en losplaatsen, containers e.d.)
- ☐ De soort erfverharding is aangegeven. (klinkers, asfalt, beton etc.)
- ☐ De erfafscheiding is aangegeven. (hekwerk, poort)
- ☐ De noordpijl staat op de tekening.
- ☐ De tekening is gedagtekend en ondertekend door de aanvrager.
- ☐ Er is aangegeven dat het om een vergunningaanvraag in het kader van de Wet milieubeheer gaat.

TOELICHTING AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUBEHEER

C. Nadere beschrijving inrichting

Algemeen

Bij de aanvraag om Wm-vergunning dient een beschrijving van de inrichting te worden gevoegd. Indien deze niet is bijgevoegd, zal het verzoek om vergunning niet ontvankelijk zijn.
Bij een verzoek om vergunning voor het veranderen van de inrichting dienen alleen die vragen te worden beantwoord waarop deze veranderingen betrekking hebben. Bij de overige aanvragen dienen alle vragen te worden beantwoord. Indien de beschikbare ruimte voor het beantwoorden van de vragen onvoldoende is, kunt u een bijlage toevoegen.

1. Uitgebreide beschrijving proces-/werkwijze

Hier een beschrijving van de productieprocessen voegen. Bij voorkeur middels een blokken schema.
Tevens dienen de diverse werkwijzen, die van belang zijn op de uitstoot van stoffen, geluidsproductie etc. te worden omschreven.

5. Vervoersbewegingen en transportmiddelen intern transport

Hier dienen het **maximale** aantal vervoersbewegingen per dag per tijdvak ingevuld te worden. Het aan- en afrijden betreft twee vervoersbewegingen. Naast de bevoorrading en af voer uit de inrichting moet natuurlijk ook rekening gehouden worden met de aan- en afvoerbewegingen van het personeel.
In het tweede onderdeel dienen de interne transportmiddelen te worden ingevuld.

6. Verbruik energie en water

Het verbruik van gas, elektriciteit en water van het voorgaande kalenderjaar.

7. Benodigde nadere gegevens (verruimde reikwijdte)

Aan de hand van deze vragen kunt u zelf bepalen of u nadere informatie noodzakelijk is en de genoemde checklisten moeten worden ingevuld.

8. Ruimteventilatie

Indien specificaties van ventilatoren en/of van de luchtbehandelingsinstallatie aanwezig zijn, deze bijvoegen.

10. Geluids- en trillingsbronnen

Voorbeelden van geluidsbronnen zijn: ventilatoren, compressoren, koelmotoren, zware machines e.d.. In de meeste gevallen zal een akoestisch rapport of een akoestische verklaring noodzakelijk zijn. Deze als bijlage bijvoegen. In dat geval kan worden volstaan met een verwijzing naar deze bijlage.

11. Emissies naar de lucht

Emissie naar de lucht kunnen onder andere, oplosmiddelen, bakdampen, procesdampen e.d. zijn. Stofemissie kan bijvoorbeeld ontstaan ingeval van opslag meelproducten, bij houtbewerking en bij opslag van houtmot. In bijzondere gevallen kan het noodzakelijk zijn dat een geur- en/of stofemissierapport wordt bijgeleverd.

12. Opslag

Indien het gevaarlijke stoffen betreft, de veiligheidskaarten, chemiekaarten e.d. bijvoegen. Bij hoeveelheid dient de maximaal aanwezige hoeveelheid in opslag aangegeven te worden. Bij wijze van opslag bijvoorbeeld ondergrondse of bovengrondse tank van 5000 l, 200 l metalen vat, jerrycan etc.
Bij gevarenklasse B.v. licht ontvlambaar, giftig, corrosief etc. invullen.

14. Afvalwater

De checklist afvalwater invullen en als bijlage bijvoegen, indien afvalwater niet alleen van huishoudelijke aard is.

15. Overige gegevens

Geef hier de maximale productiecapaciteit van de inrichting en andere gegevens aan die van belang kunnen zijn bij de beoordeling van de aanvraag en welke u niet kwijt kunt onder de voorgaande vragen.

16. Toekomstige ontwikkelingen

De ontwikkelingen die binnen drie jaar zijn gepland hier invullen.

Checklist Energiebesparing

Gemeente Enschede

Bouw- en Milieudienst Enschede

Aan afdeling Milieu
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

- Deze checklist dient te worden ingevuld indien: elektriciteitsverbruik > 50.000 Kwh per jaar of aardgasverbruik > 25.000 m³ per jaar.
- Als een ruimte op dit formulier te klein is, verder gaan op een bijlage.

1 Bedrijf

(bedrijfs)naam:

adres:

postcode/plaats:

contactpersoon: ☐ dhr. ☐ mw.

Behoort bij aanvraag / melding AMvB

dd.

2 Is ten behoeve van de inrichting een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor energiebesparing?

☐ nee ga door naar 3.

☐ ja voeg het energiebesparingsplan bij, waarin aangegeven welke maatregelen uit dat plan zullen worden uitgevoerd en wanneer; ga door naar 6.

3 Energieverbruik

☐ is aangegeven in de vergunning-aanvraag; ga door naar 4

☐ melding-situatie:

overzicht energie-jaarverbruik per energiedrager in 19..

gas: m³

elektra: kWh

huisbrandolie: liters

jaarlijkse energiekosten:

Electra: Fl.

Gas Fl.

HBO Fl.

4 Indicatoren energiebesparing

isolerende beglazing:	☐ nee	☐ ja	
gevelisolatie:	☐ nee	☐ ja	
dakisolatie:	☐ nee	☐ ja	
vloerisolatie:	☐ nee	☐ ja	
soort CV-ketel(s):	☐ HR	☐ VR	☐ conventioneel
bouwjaar:			
mechanische ventilatie:	☐ nee	☐ ja	
warmterugwinning in ventilatiesysteem:	☐ nee	☐ ja	
energiezuinige verlichting:	☐ nee	☐ ja	
koelinstallatie aanwezig:	☐ nee	☐ ja	

5 Bouwkundige gegevens

bouwjaar c.q. gemiddelde leeftijd bebouwing: jaar

bouwkundige staat: ☐ goed
☐ matig
☐ slecht

---

6 Bijlagen

de volgende bijlagen zijn bijgevoegd:

☐ onderzoeksrapport
☐ plan van aanpak
☐ .....

aantal bijlagen:

---

plaats *datum*

handtekening *naam in blokletters*

(in te vullen door de afdeling Milieu van Enschede)

Is energiebesparingsonderzoek en plan van aanpak bij aanvraag / melding noodzakelijk ? ☐ ja ☐ nee

Checklist Afvalpreventie

Gemeente Enschede

Bouw- en Milieudienst Enschede

Aan afdeling Milieu
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

- Deze checklist dient te worden ingevuld bij meer dan 10 werknemers
- Als een ruimte op dit formulier te klein is, verder gaan op een bijlage.

1 Bedrijf

(bedrijfs)naam:

adres:

postcode/plaats:

contactpersoon: ☐ dhr. ☐ mw.

Behoort bij aanvraag / melding AMvB

dd.

2 Is ten behoeve van de inrichting een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor afval- en emissiepreventie?

☐ nee ga door naar 3.

☐ ja voeg de onderzoeksrapportage bij, plus het bijbehorende Plan van Aanpak waarin is aangegeven welke maatregelen uit dat rapport zullen worden uitgevoerd en wanneer; ga door naar 5.

3 Geef per proces aan welke afvalstoffen en emissies daarbij ontstaan.

proces	afval/emissie

Voorbeeld metaalverwerkingsbedrijf

Proces	*Afval/emissie*
- schuren	(slijpschijven, (emissie van) schuurstof
- ontvetten	afgewerkte ontvetter, emissie van organische oplosmiddelen, afvalwater en/of poetsdoeken
- verspanen	schroot, koelsmeeremulsie
- lassen	laselektrode-resten, emissie van lasrook
- verfspuiten	verfresten, emissie van organische oplosmiddelen, filters

Voorbeeld drukkerij

Proces	*Afval/emissie*
- drukvorm-voorbereiding	filmontwikkelaar, filmfixeer, film montagefolie, spoelwater
- drukvorm-vervaardiging	plaatontwikkelaar, gom, spoelwater
- drukken	inktresten, papieruitval, emissie van oplosmiddelen en isopropylalcohol (vochtwatertoevoeging)
- reinigen drukpers	afvalwater, poetsdoeken, emissie van oplosmiddelen
- afwerking	snijresten papier

4 Vaststellen preventiepotentieel

overzicht gegevens over het jaar 199.

Opmerkingen:
- ook afval dat ter recycling wordt aangeboden dient te worden meegeteld
- indien hoeveelheid alleen in m^3 bekend is dan omrekenen naar gewicht a.u.b.
  * huishoudelijk afval en kantine-afval weegt ca. 200 kg/m^3
  * papier/karton weegt ca. 130 kg/m^3
  * ferro metalen weegt ca. 250 kg/m^3;
  * non-ferro metalen weegt ca. 200 kg/m^3
  * houtafval (los gestort) weegt ca. 300 kg/m^3
  * glasafval weegt ca. 300 kg/m^3
  * blikafval weegt ca. 40 (niet geperst) tot 200 (geperst) kg/m^3
  * kunststoffolie (niet verdicht) weegt ca. 50 kg/m^3
  * glasafval weegt ca. 300 kg/m^3
  * beton en cementpuin weegt ca. 1500 kg/m^3
  * ongesorteerd bedrijfsafval weegt ca. 300 kg/m^3
  * ongesorteerd bedrijfsafval perscontainer weegt ca. 700 kg/m^3

aandachtsveld	punten per aandachtsveld
bedrijfsafval (niet-gevaarlijk afval) 4 punten per ton per jaar .....ton x 4 =	
gevaarlijk afval 40 punten per ton per jaar .....ton x 40 =	
afvalwater 1 punt per ƒ 50,- aan kosten per jaar voor lozingsheffing (excl. BTW) ƒ ..... / 50 =	
luchtemissies ☐ gebruik van oplosmiddelrijke verven ☐ gebruik van conventionele verfspuittechnieken (geen HVLP of elektrostatisch) ☐ reinigen/ontvetten met vluchtige oplosmiddelen 100 punten per gebruik/activiteit .... x 100 =	
totaal aantal punten voor alle aandachtsvelden	.....

5 Bijlagen

de volgende bijlagen zijn bijgevoegd:

☐ onderzoeksrapport nr. gedateerd
opgesteld door

☐ plan van aanpak

☐ .....

aantal bijlagen:

plaats *datum*

handtekening *naam in blokletters*

(in te vullen door de Milieudienst van Enschede)

is afvalpreventieonderzoek en plan van aanpak bij aanvraag / melding noodzakelijk ? ☐ ja ☐ nee

Checklist waterbesparing

Gemeente Enschede

Bouw- en Milieudienst Enschede

Aan afdeling Milieu
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

- Deze checklist dient te worden ingevuld bij een waterverbruik > 5.000 m³ per jaar.
- Als een ruimte op dit formulier te klein is, verder gaan op een bijlage.

1 Bedrijf

(bedrijfs) naam:

adres:

postcode/plaats:

contactpersoon: ☐ dhr. ☐ mw.

Behoort bij aanvraag /melding AMvB

dd.

1 Is ten behoeve van de inrichting een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor waterbesparing?

☐ ja — De onderzoeksrapportage moet worden meegestuurd; daarbij moet worden aangegeven welke maatregelen uit het rapport zullen worden uitgevoerd, en wanneer.
ga door naar 2.

☐ nee — ga door naar 3.

2 Bijlagen

de volgende bijlagen zijn bijgevoegd:

☐ onderzoeksrapport nr. gedateerd
opgesteld door

☐ plan van aanpak

☐ .....
☐ .....

Totaal aantal bijlagen:

3 Overzicht waterverbruik

Als geen exacte meetgegevens beschikbaar zijn, kan worden volstaan met een schatting.
Indien uit de beantwoording blijkt dat er nog mogelijkheden zijn om verder te besparen, moet een waterbesparingsadvies en plan van aanpak worden ingediend. Denk daarbij bijvoorbeeld aan toepassing van een koelsysteem e.d.

	Drinkwaterlevering m³/jaar	Grondwater m³/jaar	Oppervlaktewater m³/jaar	uitgevoerde waterbesparende maatregelen
Sanitaire doeleinden				☐ doorstroombegrenzers op de kranen ☐ spoelonderbrekers op toiletten ☐ .....
Grondstof (*voor betonmortel, verf, e.d.*)				☐ ..... ☐ .....
Proceswater (*fotografische, galvanische baden e.d.*)				☐ recirculatie ☐ procesaanpassing ☐ .....
Koelwater				☐ gesloten koelwatersysteem ☐ koude-opslag ☐ .....
Luchtbevochtiging				☐ ..... ☐ .....
Anders, nl.				☐ ..... ☐ .....
TOTAAL				

4 Jaarlijkse kosten waternota Fl.

plaats *datum*

handtekening *naam in blokletters*

(in te vullen door de afdeling Milieu van Enschede)

is waterbesparingsonderzoek en plan van aanpak bij aanvraag / melding noodzakelijk? ☐ ja ☐ nee

Checklist Vervoersmanagement

Gemeente Enschede

Bouw- en Milieudienst Enschede

Aan afdeling Milieu
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

- Deze checklist dient te worden ingevuld bij meer dan 100 werknemers en/of meer dan 500 bezoekers per dag en/of meer dan 2 miljoen transportkilometers per jaar.
- Als een ruimte op dit formulier te klein is, verder gaan op een bijlage.

1 Bedrijf

(bedrijfs)naam:

adres:

postcode/plaats:

contactpersoon: ☐ dhr. ☐ mw.

Behoort bij aanvraag / melding AMvB

dd.

Soort bedrijf

2 Is ten behoeve van de inrichting een vervoersplan opgesteld?

☐ nee

☐ ja voeg het vervoersplan bij

3 Basisgegevens

a. werknemers aantal werknemers:

werkritme:

van ±	uur tot ±	uur:	werknemers of	%
van ±	uur tot ±	uur:	werknemers of	%
van ±	uur tot ±	uur:	werknemers of	%
		Totaal:	werknemers of	100 %

werknemers meer dan 2 dagen per week autogebruik voor zakelijk verkeer: %

werknemers wonend binnen een straal van 7 km (fietsafstand): %

b. bezoekers gemiddeld aantal per dag: personen

c. overig

afstand tot bus: meter

afstand tot treinstation: meter

aansluiting goederenvervoer: ☐ via rail ☐ via water

4 Mobiliteitsgegevens

a. personenvervoer

gegevensbron: ☐ werknemersenquête
☐ enquête aan de poort (autoratio)
☐ schatting administratie
☐ grove schatting

personeel

(het hoofdvervoermiddel voor het grootste deel van de afstand en het grootste deel van het jaar)

auto, alleengebruik (incl. motor)	:	werknemers of	%
carpool	:	werknemers of	%
openbaar vervoer	:	werknemers of	%
(brom)fiets	:	werknemers of	%
lopen	:	werknemers of	%
bedrijfsvervoer/anders	:	werknemers of	%
Totaal	:	werknemers of	100 %

bezoekers

(alleen de twee belangrijkste vervoermiddelen)

.....	:	%
.....	:	%
overig	:	%
Totaal	:	100 %

b. goederenvervoer

aantal nationale transportkilometers per jaar: km

aantal internationale transportkilometers per jaar: km

c. voorzieningen

aantal bedrijfs-/poolauto's:

aantal lease-auto's:

aantal vrachtauto's:

aantal bestelauto's:

aantal parkeerplaatsen op eigen terrein:

betaald parkeren in omgeving: ☐ nee ☐ ja, aantal bedrijfsvergunningen:

5 Reeds getroffen maatregelen

a. algemeen

- beschikt u binnen de vestiging over een vervoerscoördinator: ☐ nee ☐ ja, naam:
- is uw bedrijf betrokken bij vervoersmanagement op het niveau van:

	personen	*goederen*
concern	☐	☐
branche-organisatie	☐	☐
gebied	☐	☐
geen van deze	☐	☐

Bijlage Afvalwater

Gemeente Enschede

Bouw- en Milieudienst Enschede

Aan afdeling Milieu
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

ontvangen op:.....
Wm-nummer:.....

- Deze bijlage dient te worden ingevuld indien: bedrijfsafvalwater wordt geloosd.
- Als een ruimte op dit formulier te klein is, verder gaan op een bijlage.

1 Bedrijf

(bedrijfs)naam:

adres:

postcode/plaats:

contactpersoon: ☐ dhr. ☐ mw.

tel.: fax:

branche:

in bezit van Wvo vergunning ☐ ja ☐ nee

2 Bij welke activiteiten komt bedrijfsafvalwater vrij (huishoudelijke aard uitgezonderd)?

- ☐ wasplaats, garage
- ☐ bereiden van maaltijden, snack e.d.
- ☐ afvalwater van de compressor
- ☐ koelwater
- ☐ ketelspuiwater
- ☐ .....
- ☐ .....

3 Zijn of worden er zuiveringstechnische voorzieningen geïnstalleerd?

☐ nee ga door naar 4.
☐ ja (voeg een capaciteitsberekening(en) en productinformatie bij)

Dit betreffen:

- ☐ slibvanger
- ☐ olie-afscheider
- ☐ vetafscheider
- ☐ .....
- ☐ .....

4. Zijn er controlevoorzieningen getroffen?

- ☐ ja
- ☐ nee

5. Kan regenwater van de daken en verharde oppervlakken verontreinigd worden t.g.v. de bedrijfsactiviteiten?

☐ nee
☐ ja, met .....
.....

b. woon-werkverkeer

reiskostenvergoeding

- is er een reiskostenregeling woon-werkverkeer specifiek voor:

fiets	☐ nee	☐ ja
auto	☐ nee	☐ ja
OV	☐ nee	☐ ja

fietsers

-fietsenstalling:	☐ nee	☐ ja, aantal plaatsen:
- heeft u een fietsenplan	☐ nee	☐ ja

zo ja, hoe is de financiering geregeld:

- ☐ voorfinanciering
- ☐ ter beschikking stelling
- ☐ eigen bijdrage werknemer
- ☐ anders:

openbaar vervoer

- grootgebruikerscontract:	☐ nee	☐ ja

carpoolen

- actieve carpoolbemiddeling:	☐ nee	☐ ja, namelijk:
- voorkeurparkeerplaatsen voor poolers:	☐ nee	☐ ja, namelijk:
- carpoolbonussen	☐ nee	☐ ja

c. overig

- bedrijfsbusjes voor personeel:	☐ nee	☐ ja
- ticketprinter (NS-kaartautomaat) in de hal:	☐ nee	☐ ja
- zakelijke vergoeding OV-reizen:	☐ nee	☐ ja
- auto op afroep voor zakelijk verkeer:	☐ nee	☐ ja
- OV-informatie op briefpapier:	☐ nee	☐ ja
-	☐ nee	☐ ja

6 Bijlagen

de volgende bijlagen zijn bijgevoegd:

☐ vervoersplan

☐ .....

aantal bijlagen:

plaats datum

handtekening naam tekenbevoegde

(in te vullen door de afdeling Milieu Enschede)

is vervoersplan bij aanvraag / melding noodzakelijk ? ☐ ja ☐ nee

1217

oprichtingsvergunning 22-04-1997

5.1.2e 5.1.2e (BM-MIL)

Van: 5.1.2e 5.1.2e (BM-MIL)
Verzonden: maandag 15 mei 2000 10:47
Aan: 5.1.2e; 5.1.2e (BM-MIL); 5.1.2e (BM-MIL)
Onderwerp: 5.1.2e

Hoi,
5.1.2e van All round special effect 5.1.2e belde op 15 mei 2000 om 10.45 uur op.
Hij vertelde dat zijn buurman 5.1.2e een pallet met gasflessen op open terrein midden in de brandende zon had staan.
Inmiddels is 5.1.2e hiervoor al benaderd door buren dat hij de gasflessen moet weghalen.

Dergelijke opslagen op open terrein zijn gevaarlijk mede omdat er sprake zou kunnen zijn van brandstichting. Hij is bezorgd natuurlijk dat zoiets ook bij hem zou kunnen gebeuren.

5.1.2e
5.1.2e

Inmiddels besproken met 5 5.1.2e

Er gaan twee technische mensen naar 5.1.2e om te controleren!

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Milieu

All-Round Effects 5.1.2e.
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
11 juli 2000	---	---	00B010160 MIL	5.1.2e

Onderwerp
uitvoering milieuwetgeving,
controle vuurwerkopslag (Wm 2655)

Behandeld door
5.1.2e 5.1.2e

Geachte 5.1.2e

Na de vuurwerkramp op 13 mei 2000 hebben 5.1.2e en 5.1.2e 1.2e van de afdeling Milieu van onze dienst in uw bedrijf aan 5.1.2e te Enschede op 18 mei 2000 een beperkte controle van de milieuregelgeving uitgevoerd. Zij hebben zich hierbij geconcentreerd op de opslag van vuurwerk, voor zover er ten tijde van de controle daadwerkelijk vuurwerk opgeslagen was.

Geconstateerd is dat in vier bunkers vuurwerk aanwezig was. De maximale toegestane hoeveelheid opgeslagen vuurwerk werd niet overschreden.

Ten aanzien van de voorschriften voor de opslag van vuurwerk, zoals verbonden aan de op 22 april 1997 verleende oprichtingsvergunning zijn geen overtredingen geconstateerd.

Aanvullend informeren wij u over het volgende.
De gemeenteraad van Enschede heeft aangegeven dat er onderzoek moet worden uitgevoerd naar de externe veiligheidsrisico's van een aantal bedrijven. In dit onderzoek zal ook beoordeeld worden of de andere met betrekking tot vuurwerk opgenomen voorschriften, verbonden aan de milieuvergunning(en), correct worden nageleefd. De komende maanden zal dit onderzoek worden uitgevoerd. Het is mogelijk dat uw bedrijf in dit onderzoek wordt betrokken, en in dat verband binnenkort nog eens wordt bezocht. U wordt over dit onderzoek ook nog separaat geïnformeerd.
Met dit onderzoek geeft de gemeente Enschede ook uitvoering aan haar wettelijke plicht regelmatig te onderzoeken of de beperkingen, waaronder de milieuvergunning is verleend, en de voorschriften, die aan de vergunning zijn verbonden, nog wel toereikend zijn gezien de ontwikkelingen op het gebied van de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu. In dit verband kan het bevoegd gezag onder meer voorschriften aanvullen en intrekken.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Locatie Noordmolen
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e

Afgezien van deze wettelijke actualiseringplicht kan het bevoegd gezag de voorschriften wijzigen, aanvullen of intrekken in het belang van de bescherming van het milieu.
Het dunkt ons correct u er op te wijzen dat het bevoegd gezag op grond van de Wet milieubeheer een vergunning voor een inrichting geheel of gedeeltelijk mag intrekken indien de inrichting ontoelaatbaar nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt, en het wijzigen of aanvullen van de voorschriften bij de vergunning daarvoor geen oplossing biedt.
Tenslotte merken wij op dat de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) heeft aangegeven de landelijke regelgeving ten aanzien van de opslag van vuurwerk op korte termijn te willen aanscherpen. Dit kan ook consequenties hebben voor uw bedrijf.
Zodra er andere regels of richtlijnen van kracht zijn, zullen wij u over de eventuele consequenties informeren.

Voor de goede orde merken wij op dat aan onze constateringen ten aanzien van de milieuregelgeving geen rechten kunnen worden ontleend op het gebied van de wet- en regelgeving in het kader van ruimtelijke ordening en/of bouwen.

Mocht u met betrekking hiertoe nog vragen of opmerkingen hebben dan kunt u contact opnemen met 5.1.2e 5.1.2e of 5.1.2e van de sector VROM, afdeling Milieu van onze dienst.

Hoogachtend.

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst
Rapport Integrale Controle

Gemeente Enschede

Bedrijf:	All Round Effects 5.1.2e.
Adres:	5.1.2e
WM-nr:	2655
SBI-code (1)	OP.06.0
SBI-code (2)	

Controleur:	5.1.2e
Stapnummer:	1
Controlenummer:	1
Datum bezoek:	18 mei 2000
Datum brief:	
Datum voldaan:	
Datum volgende bezoek	8 juli 2000

Overige opmerkingen/ toelichting:	Alleen de vuurwerkopslagplaatsen zijn gecontroleerd

Tekening 1

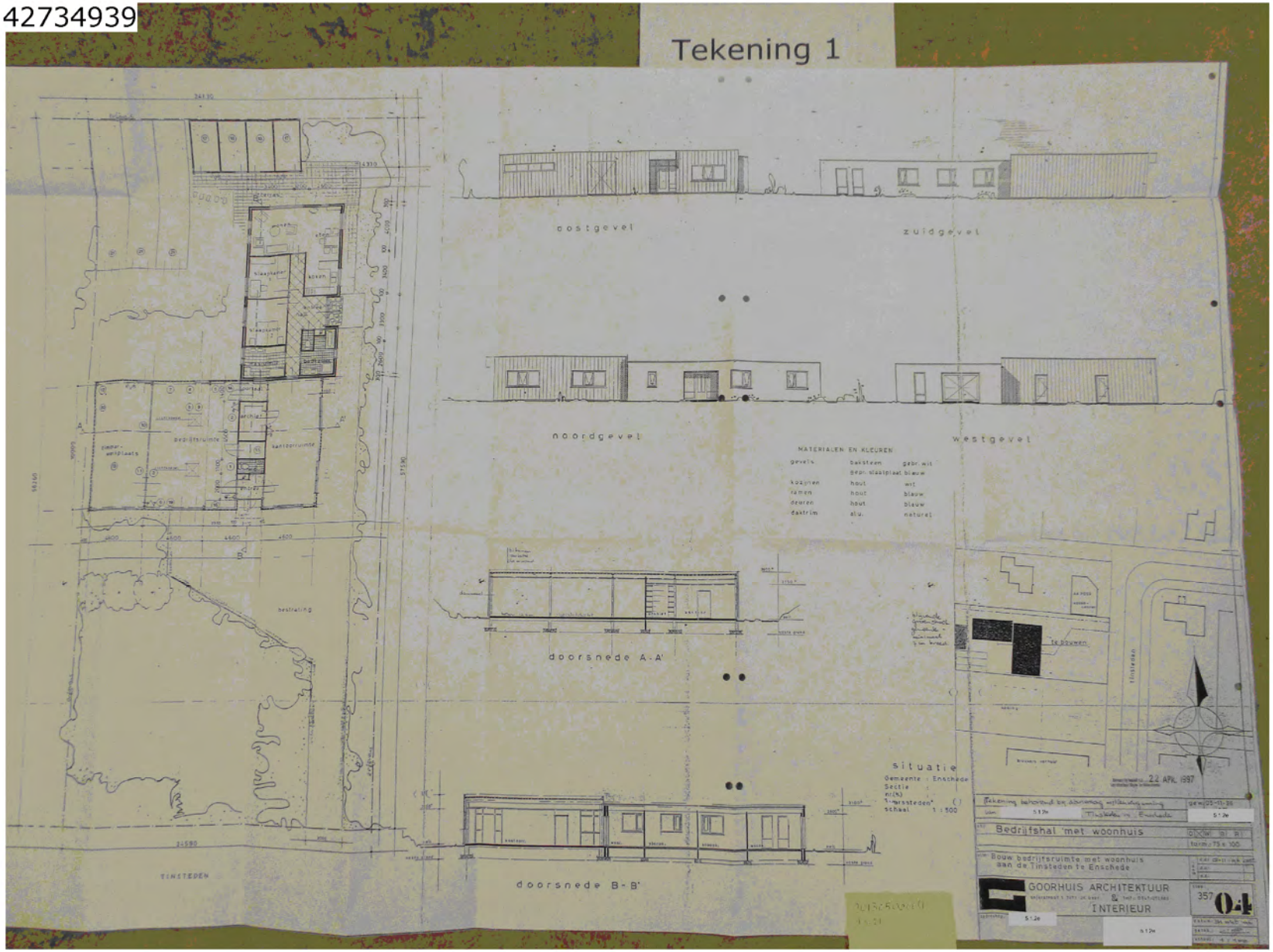
oostgevel
zuidgevel
noordgevel
westgevel
MATERIALEN EN KLEUREN
gevels baksteen gebr. wit
gepr. staalplaat blauw
kozijnen hout wit
ramen hout blauw
deuren hout blauw
daktrim alu. naturel
doorsnede A-A'
doorsnede B-B'
situatie
Gemeente : Enschede
Sectie :
nr(s) :
schaal 1 : 500
TINSTEDEN
bestrating
te bouwen
22 APR. 1997
Bedrijfshal met woonhuis
Bouw bedrijfsruimte met woonhuis aan de Tinsteden te Enschede
GOORHUIS ARCHITEKTUUR
INTERIEUR
357
04

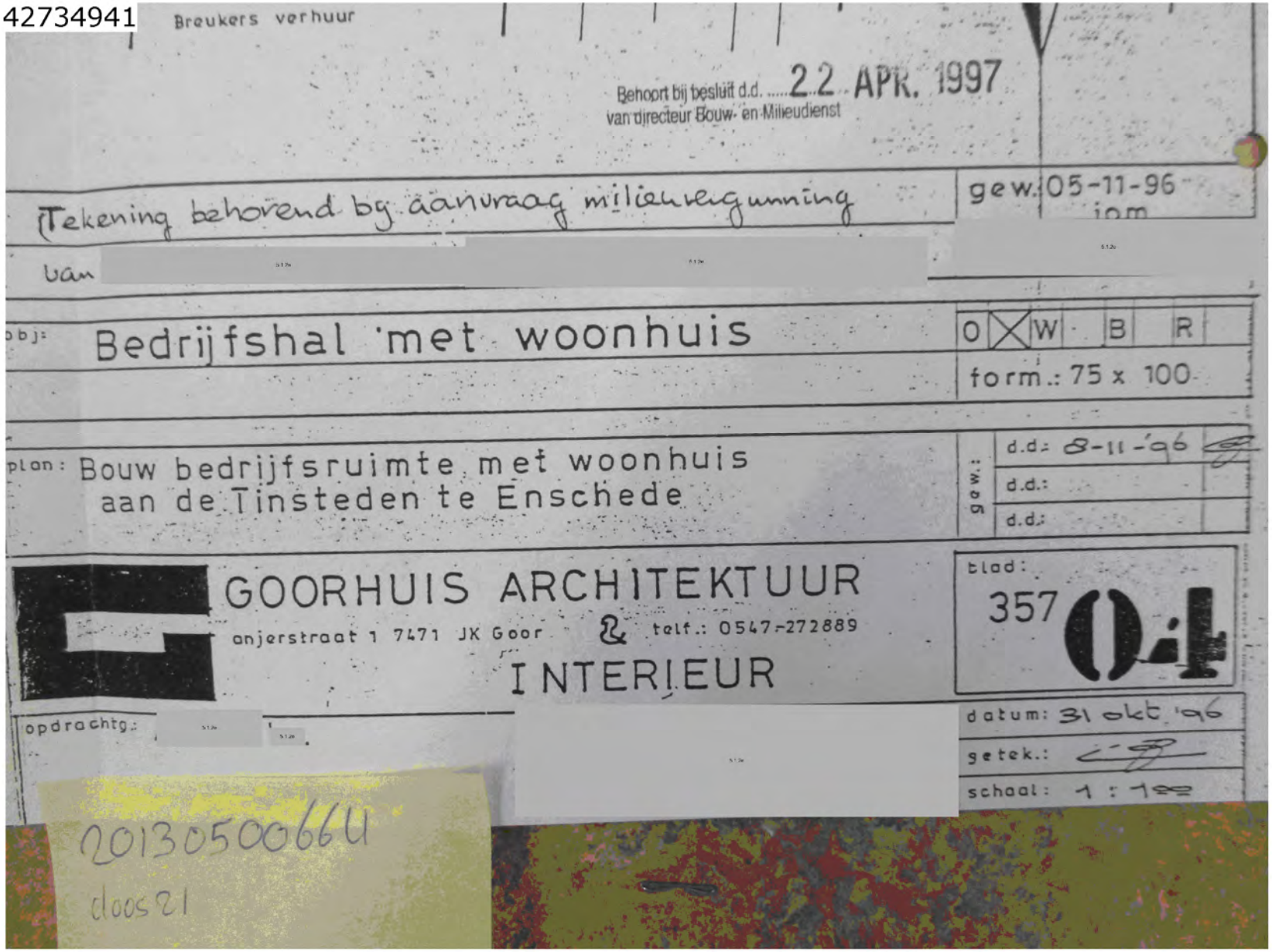

Breukers verhuur

Behoort bij besluit d.d. 22 APR. 1997
van directeur Bouw- en Milieudienst

Tekening behorend bij aanvraag milieuvergunning

gew. 05-11-96 jom

van [redacted]

obj: Bedrijfshal met woonhuis

O X W B R

form.: 75 x 100

plan: Bouw bedrijfsruimte met woonhuis aan de Tinsteden te Enschede

gew.: d.d.: 8-11-'96

d.d.:

d.d.:

GOORHUIS ARCHITEKTUUR & INTERIEUR

anjerstraat 1 7471 JK Goor tel.: 0547-272889

blad: 357 01

opdrachtg.: [redacted]

datum: 31 okt '96

getek.:

schaal: 1 : 100

2013050066U

doos 21

Onderzoek naar het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving met betrekking tot VROM-regelgeving, voorafgaand aan de vuurwerkramp op 13 mei 2000 te Enschede

RAPPORT RIJKSVERKEERSINSPECTIE (RVI)

NAAR AANLEIDING VAN DE

VUURWERKRAMP

TE ENSCHEDE

Den Haag, 9 januari 2001

INHOUDSOPGAVE

INHOUD.....PAGINA

HOOFDSTUK:

1. INLEIDING..... 2

2. SAMENVATTING..... 3

3. UITVOERINGS- EN INSPECTIETAKEN VAN DE RVI..... 8

4. DE PRAKTIJK VAN DE VERGUNNING-/ ONTHEFFINGVERLENING M.B.T. VUURWERK..... 14

5. DE PRAKTIJK VAN TOEZICHT EN OPSPORING M.B.T. VUURWERK..... 17

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN..... 26

BIJLAGE:

1. TAKEN EN BEVOEGDHEDEN RVI NADER TOEGELICHT..... 30

2. VUURWERKCONTROLES NADER TOEGELICHT..... 34

3. CLASSIFICATIE VAN VUURWERK..... 38

4. TOELICHTING OP VUURWERK..... 41

5. DE VUURWERKBRANCHE 46

6. AFKORTINGEN..... 48

HOOFDSTUK 1. INLEIDING

Op 13 mei 2000 wordt Nederland opgeschrikt door de vuurwerkramp in Enschede. Direct daarop wordt een onderzoek gestart onder leiding van het openbaar Ministerie. Daarnaast wordt een speciale onderzoekscommissie[1] in het leven geroepen onder leiding van mr. dr. M. Oosting.

De Rijksverkeersinspectie (RVI) is op verscheidene wijzen betrokken bij het vervoer, het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van vuurwerk. Zij heeft hierin een uitvoerende (vergunningverlenende) taak alsmede een toezichthoudende en een opsporende taak. Om die reden is dan ook een beroep gedaan op de RVI om een bijdrage te leveren aan het strafrechtelijk onderzoek onder leiding van het OM. Daarnaast hebben acht betrokken inspecties, waaronder de RVI, ieder een bijdrage geleverd aan een gezamenlijke reconstructie van de feiten. Verder maakt iedere inspectie een analyse op grond deze feiten. Deze reconstructie en de analyse, waarvan de coördinatie ligt bij het ministerie van BZK, worden ter beschikking gesteld aan de Commissie Oosting en naar de Tweede Kamer gezonden.
De gezamenlijke reconstructie van de feiten is reeds eerder naar de Tweede Kamer gezonden. De analyse ligt voor U.

Dit rapport constateert een aantal zaken die beter zouden kunnen en moeten. Het gaat hier in de eerste plaats om punten, die de RVI en de beleidsdirectie aangaan. Daarnaast bevat het rapport een paar suggesties die ook andere diensten betreffen, die met de RVI deel uitmaken van de handhavingsketen op het terrein van vuurwerk. Deze suggesties zijn bedoeld om de efficiëntie en effectiviteit van toezicht en opsporing in de toekomst te vergroten.

De RVI is niet betrokken geweest bij de bestrijding en afhandeling van de vuurwerkramp zelf. De RVI heeft deze analyse gemaakt vanuit haar eigen betrokkenheid bij de uitvoerings- en inspectietaak op het vuurwerk. De RVI verwijst in haar rapport niet naar rapportages van andere betrokken inspecties.

Het rapport bevat:
- een samenvatting (hoofdstuk 2);
- Een overzicht van en toelichting op de uitvoerings- en inspectietaken van de RVI en de regels waarop deze zijn gebaseerd (hoofdstuk 3);
- Een toelichting op de uitvoeringstaken in de praktijk: aantallen vergunningen/ ontheffingen en de knelpunten (hoofdstuk 4);
- Een toelichting op de inspectietaken in de praktijk: controlemethodieken, de samenwerking met andere inspectiediensten, controleresultaten en knelpunten (hoofdstuk 5);
- conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 6).

[1] Commissie onderzoek vuurwerkramp

HOOFDSTUK 2. SAMENVATTING

De Rijksverkeersinspectie (RVI) is een inspectiedienst van Verkeer en Waterstaat die enerzijds vergunningen c.q. ontheffingen verleent, anderzijds toezicht houdt op de naleving van wet- en regelgeving. De RVI heeft tevens opsporingsbevoegdheid.
Het werkgebied van de RVI omvat vervoersgerelateerde wet- en regelgeving. Een uitzondering daarop vormen de taken met betrekking tot het afleveren, dan wel ter aflevering aanwezig houden en het bezigen van professioneel vuurwerk.

De RVI is onderverdeeld in twee sectoren: Handhaving en Marktordening.
Beide sectoren van de RVI zijn bij vuurwerk betrokken:

- de sector Marktordening bij de vergunning- en ontheffingverlening ten behoeve van afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden en het bezigen van professioneel vuurwerk;
- de sector Handhaving bij het toezicht op en opsporing van de regels voor het vervoer van vuurwerk, en de regels voor het bezigen, het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden.

De werkzaamheden van de sector Handhaving bestaan voor ongeveer 35% uit het toezicht op het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het toezicht op vuurwerk maakt hier voor circa 4% deel van uit.
De werkzaamheden van de sector Marktordening bestaan voor ruim 8 % uit zaken die gerelateerd zijn aan het vervoer van gevaarlijke stoffen; bijna 20% hiervan heeft betrekking op vuurwerk.

Hoofdstuk 3. bevat een chronologisch overzicht van de relevante ontwikkeling van wet- en regelgeving op het gebied van gevaarlijke stoffen (incl. vuurwerk) en van de organisatie die tot de huidige RVI heeft geleid.
Een belangrijk jaar in dit kader is 1979. Op dat moment viel de regelgeving voor ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, onder de Wet gevaarlijke stoffen (Wgs). In een beleidsvoornemen in dat jaar is aan de Tweede Kamer kenbaar gemaakt om de regelgeving voor ontploffingsgevaarlijke stoffen niet meer onder de reikwijdte van de nieuw op te stellen Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs) te laten vallen. De Wvgs is een wet die onder verantwoordelijkheid van de Minister van VenW tot stand komt en die dient ter vervanging van de Wgs. Reden: dat onderwerp hoort niet thuis in een op vervoer gerichte regelgeving.
In 1985 wordt de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) onder verantwoordelijkheid van VROM tot stand gebracht. In het daarbij behorende Vuurwerkbesluit dat in 1993 van kracht wordt, worden de regels voor consumentenvuurwerk vastgelegd. Het was de bedoeling om dit besluit voor de inwerkingtreding van de Wvgs in 1996 uit te breiden met regels voor professioneel vuurwerk. Dit is tot op heden nog niet gebeurd. Teneinde de inwerkingtreding van de Wvgs niet op te houden, wordt in de Wvgs een overgangsregeling opgenomen, waarbij de bepalingen van het verouderde Reglement gevaarlijke stoffen (Rgs) van kracht blijven voor wat betreft het afleveren (dan wel ter aflevering aanwezig houden) en het bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk. Daardoor blijven deze

taken, die niet gerelateerd zijn aan vervoer, zowel beleidsmatig als qua uitvoering en handhaving voorlopig - in afwachting van nadere regelgeving van VROM - onder het aandachtsgebied van het ministerie van VenW vallen.

Voor wat betreft de organisatie zijn de belangrijkste ontwikkelingen, dat in 1992 het voormalige Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KCGS) en de RVI worden samengevoegd. In de nieuwe dienst, die RVI blijft heten, zijn de taken van beide organisaties ineengeschoven. In 1996 wordt de RVI ingrijpend gereorganiseerd, ook om meer concentratie op bepaalde aandachtsgebieden te realiseren. Controles op vuurwerk worden sindsdien het meest verricht door de afdeling Havens, Binnenvaart en Spoor (HBS) en de afdeling Goederenvervoer over de Weg (GVW) van de RVI.

Hoofdstuk 4. bevat een overzicht van het aantal vergunningen/ ontheffingen dat gemiddeld met betrekking tot vuurwerk wordt afgegeven. Verder gaat het over knelpunten die de RVI ervaart bij het verlenen van vergunningen / ontheffingen.
Deze komen met name voort uit onduidelijkheden in het verouderde Rgs, die opgelost dienen te worden door de komst van een nieuw Vuurwerkbesluit. De meeste knelpunten zullen dan ook inderdaad tot het verleden behoren, maar dit rapport vraagt nog aandacht voor punten als de informatieverstrekking over antecedenten, de waarde van een zogenaamde verklaring van geen bezwaar, afspraken omtrent afstanden ten opzichte van publiek en gebouwen bij het afsteken van vuurwerk en de vergunninguitgifte voor het bezigen van andere ontploffingsgevaarlijke stoffen dan vuurwerk.

Hoofdstuk 5. geeft inzicht in de controlemethodieken bij toezicht en opsporing, geeft aan met welke diensten wordt samengewerkt op het gebied van vuurwerk, geeft de controleresultaten van de RVI weer over de jaren 1996 t/m 2000 en beschrijft de aanbevelingen, die de RVI trekt voor een beter functioneren van de handhavingsketen.
De RVI doet reguliere controles, maar geeft daarnaast ook uitvoering aan zogenaamde basismetingen, broncontroles en thema-acties.
De RVI werkt samen met vele diensten, zoals de douane, de Keuringsdienst voor Waren, de Inspectie Milieuhygiëne de Gemeentelijke Havenbedrijven van Rotterdam en Amsterdam en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Voor de gemeenschappelijke bestrijding van de illegale handel in vuurwerk werkt de RVI mee in een samenwerkingsverband onder coördinatie van het Openbaar Ministerie.

In totaal zijn in de afgelopen vijf jaar 485 controles op vuurwerk uitgevoerd, waarvan meer dan 60 % in de zeehavens heeft plaats gehad. In ruim 20% van de gevallen was er sprake van (administratieve) overtredingen. Naast deze 485 controles zijn in 1999 nog broncontroles uitgevoerd bij een 60-tal bedrijven die in het bezit zijn van een bezigingvergunning.
Bijlage 2 bevat een nadere toelichting op de vuurwerkcontroles.

De RVI komt met een aantal aanbevelingen die het functioneren van de handhavingsketen zouden kunnen en moeten verbeteren. Deze aanbevelingen betreffen de regelgeving, de verantwoordelijkheden van partijen in de keten, de uitvoering van de controles en de

samenwerking tussen de verschillende overheidsdiensten, die betrokken zijn bij de handhaving van vuurwerkregelgeving.

De keten van producent tot consument van vuurwerk is lang en begint dikwijls in China. De afzender / producent van vuurwerk is volgens de internationale regelgeving verantwoordelijk voor een juiste classificatie (en verpakking) van het vuurwerk. Zowel de afzender / producent als de opdrachtgever / importeur van vuurwerk hebben belang hebben bij een 'lichtere' classificatie van vuurwerk. Wellicht moet VenW, vooruitlopend op de aanpassing van de internationale regelgeving, de nationale regels zodanig aanscherpen, dat de financiële voordelen, die gepaard gaan met een lichtere classificatie, worden geneutraliseerd. De oplossing zal dan ook aan beide zijden van de logistieke keten gezocht moeten worden. Aan Nederlandse zijde zal de importeur bijvoorbeeld ook verantwoordelijk moeten worden gesteld bij een onjuiste classificatie van vuurwerk. Het 'aanpakken' van de producent in het buitenland is veel lastiger. Dit zal met name in internationaal verband moeten worden bereikt in samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten. Door Nederland is in december 2000 in de VN de problematiek rond het vervoer van vuurwerk aan de orde gesteld. Door veel landen werden twijfels gezet bij de juistheid van de classificatie van vuurwerk. In het kader van de VN is er dan ook een breed draagvlak om te komen tot een systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag) die beter uitvoerbaar en handhaafbaar is.

Feitelijk moet in het land van herkomst goed worden toegezien op de juiste naleving van de regels voor de classificatie van vuurwerk. De container gaat daar dicht, reist enige weken over zee, wordt na gelost te zijn meestal over de weg vervoerd naar de ontvanger, die het vuurwerk meestal (tijdelijk) opslaat.
De RVI is verantwoordelijk voor controle op de naleving van de regels gedurende een relatief kort deel van de logistieke vuurwerkketen, namelijk vanaf het moment dat de container met vuurwerk het schip heeft verlaten tot het moment van aflevering bij de ontvanger. De RVI hanteert voor de controle op gevaarlijke stoffen (waaronder vuurwerk) bepaalde controlemethodieken. Daarbij wordt op basis van o.a. de vervoerdocumenten vastgesteld welke stoffen worden vervoerd. Een onjuiste classificatie van vuurwerk heeft doorgaans ook gevolgen voor zaken als verpakking, etikettering, kenmerking voertuig, vakbekwaamheid chauffeur, stuwage etc. Eigenlijk kan bij gerede twijfel alleen monsterneming en het testen van deze monsters uitsluitsel geven over de gevaareigenschappen van een stof. Dit is een kostbare zaak, waarmee nogal wat tijd is gemoeid. Verder mag het grootschalig testen van vuurwerk uit milieuoverwegingen tegenwoordig niet meer in Nederland plaatsvinden. Bij deze testen moet het vuurwerk tot ontbranding (ontploffing) worden gebracht.

Bij het afsluiten van de management overeenkomsten tussen de beleidsdirectie en de RVI, waren geen bijzondere indicaties bekend in het vervoer op zo'n relatief kort traject over Nederlandse bodem, die aanleiding gaven om meer prioriteit te geven aan controles op het vuurwerk dan op andere gevaarlijke stoffen. Om diezelfde reden ook was er geen aanleiding om aanscherping van de vervoerregelgeving nationaal of internationaal te initiëren.

Om die reden ook is in de afgelopen jaren slechts eenmaal een monster van vuurwerk genomen, dat aan testen is onderworpen.[2]
Zeker nu - onder meer uit het overleg in VN-verband - duidelijk is, dat de gegevens op de vervoerdocumenten niet altijd betrouwbaar zijn, zal de RVI in de toekomst meer steekproeven nemen en bij gerede twijfel (bijvoorbeeld blijkend uit zichtcontroles, uit de documenten of uit eerdere ervaringen uit controles) eerder tot monsterneming overgaan.
Er zou ook een juridische basis moeten komen om bij gebleken onjuiste classificatie de kosten van monsterneming en testen te kunnen verhalen op de vervoerder en / of de ontvanger van de partij vuurwerk.

Maar de RVI zal ook bij meer controles en monsternames in de toekomst slechts op een deel van al het vuurwerk dat in Nederland vervoerd wordt, toezicht kunnen houden. Vanuit het oogpunt van effectiviteit dienen ook andere bevoegde autoriteiten op de juiste classificatie in de verschillende stadia in de keten toezicht te houden. Dit geldt met name voor het toezicht tijdens opslag, omdat vuurwerk doorgaans gedurende een langere periode ligt opgeslagen dan dat het vervoerd wordt. Tevens is het van belang om vanuit het oogpunt van effectiviteit de wederzijdse informatievoorziening tussen de bevoegde autoriteiten te verbeteren.
Aandacht voor het effectiever laten werken van de gehele handhavingsketen is van belang, omdat een groot aantal diensten is belast met regelgeving, toezicht en opsporing met betrekking tot (milieu-)gevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk.

Zo dient bij binnenkomst van een zeeschip met gevaarlijke lading een melding te worden gedaan aan de havenautoriteiten en het Vervoerinformatiecentrum (ViC) van de RVI. In de praktijk is gebleken, dat deze meldingen niet altijd of onvolledig geschieden en dat bepaalde nuttige informatie niet behoeft te worden gemeld op grond van de huidige regelgeving. De RVI beveelt aan om de regelgeving op die punten aan te passen en het toezicht op de naleving daarvan te intensiveren.

Hoofdstuk 6 bevat conclusies en aanbevelingen.
In de uitvoeringstaak (vergunningverlening) ervaart de RVI een aantal juridische knelpunten die voor het grootste deel zullen worden opgelost in het nieuwe Vuurwerkbesluit. Met de komst van dat besluit zullen de taken die de RVI nu doet, overgaan naar VROM. De RVI vraagt echter aandacht voor een paar andere punten die niet worden geregeld in het Vuurwerkbesluit, maar die vanuit het oogpunt van effectiviteit wel dienen te worden aangepakt.

Gezien de constatering in VN-verband dat de classificatie van vuurwerk niet betrouwbaar is, is het in eerste instantie van belang om in internationaal overleg te komen tot een beter uitvoerbaar en handhaafbaar systeem van classificatie.
Daarnaast is het van belang om in de (inter)nationale regelgeving de verantwoordelijkheid voor een juiste classificatie bij de importeur te leggen en om eventueel, vooruitlopend op internationale regels, de regels nationaal te verzwaren.
Tenslotte is het van belang om te komen tot diepgaander controles in de gehele keten en om de kosten daarvan bij gebleken onjuiste classificatie te kunnen verhalen. De RVI pleit in dit

[2] Bij deze monsterneming werd de classificatie van het vuurwerk als juist beoordeeld.

verband voor instelling van een landelijk meldpunt vuurwerk en voor verbetering van de Regeling vervoer gevaarlijke stoffen met zeeschepen ten behoeve van een betere informatie-uitwisseling.

HOOFDSTUK 3. UITVOERINGS- EN INSPECTIETAKEN VAN DE RVI (met hieraan toegevoegd een overzicht van gebeurtenissen die hierop van invloed zijn of zijn geweest)

3.1 Rol en positie van de RVI

De RVI is een uitvoerings- en inspectieorganisatie die is ondergebracht bij het Directoraat-generaal Goederenvervoer (DGG) van het ministerie van VenW[3]. De RVI verleent vergunningen en ontheffingen vanuit haar taak op het gebied van regulering en ordening van verkeer en vervoer. De RVI houdt tevens toezicht op de naleving van diverse wetten en regels, verstrekt informatie en geeft adviezen op het gebied van de transportveiligheid. Het brede werkterrein leidt ertoe, dat de organisatie nauw samenwerkt met andere (binnen- en buitenlandse) opsporingsdiensten en met andere Directoraten-generaal van het ministerie. In beleidsmatige zin wordt de RVI binnen VenW behalve door DGG ook aangestuurd door het Directoraat-generaal Personenvervoer en het Directoraat-generaal Rijksluchtvaartdienst. Om de samenwerking tussen de beleidsdirecties en de RVI zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, wordt elk jaar een management overeenkomst afgesloten. Hierin wordt o.a. vastgelegd wat de te realiseren producten zijn van de controles die door de RVI worden gedaan en hierin wordt bepaald welke informatie de beleidsdirecties ten aanzien van de uitvoerings- en inspectiepraktijken zal ontvangen. Bovendien wordt in een dergelijke overeenkomst aangegeven welke onderwerpen qua handhaving bijzondere aandacht behoeven, een zgn. prioritering van taken.

3.2 Uitvoerings- en inspectiebeleid van de RVI bij (ontploffings)gevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk

De uitvoerings- en inspectietaak van de RVI bij het vervoer van gevaarlijke stoffen bestaat uit het verlenen van *ontheffingen* (ook toestemmingen) van bij of krachtens de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs) gestelde voorschriften en *toezicht op de naleving en opsporing van overtredingen* van die voorschriften. Deze taken worden gedaan door:

- de sector Marktordening, die vanuit haar uitvoeringstaak verantwoordelijk is voor het verlenen van ontheffingen (zie ook hoofdstuk 4.1).
- de sector Handhaving die vanuit haar inspectietaak verantwoordelijk is voor de toezichthoudende en opsporende taak op het vervoer van gevaarlijke stoffen.

- *Ontheffingen*

Ontheffingen zijn nodig om af te kunnen afwijken van de geldende vervoersregelgeving in bepaalde gevallen die (nog) niet (sluitend) zijn geregeld in de regelgeving die met name in internationale kaders tot stand komt. Met deze ontheffingen kan op flexibele wijze op bijzondere situaties worden ingespeeld. Met de voorwaarden die aan een dergelijke ontheffing worden verbonden, wordt een minimaal gelijkwaardig veiligheidsniveau bereikt ten opzichte van de regelgeving waarvan wordt afgeweken. De wettelijke basis voor het verlenen van deze ontheffingen is artikel 9 van de Wvgs.

[3] Vanaf medio 2001 zal VenW een aantal inspectiediensten bundelen tot één inspectiedienst Verkeer en Waterstaat (IVW). Het gaat (in eerste instantie) om de RVI, de Scheepvaartinspectie, de voormalige Luchtvaartinspectie en de Rijksdienst voor de Radiocommunicatie (RDR).

De ontheffingen die voor vuurwerk worden afgegeven betreffen afwijkingen van verpakkingsvoorschriften voor het vervoer van voorgemonteerd vuurwerk en het vervoer van vuurwerk met een zout veer naar de waddeneilanden.

De uitvoeringstaak van de RVI bij andere handelingen dan vervoer, bestaat uit het verlenen van *vergunningen* voor het bezigen en afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van ontploffingsvaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk en het *toezicht op de naleving en opsporing* van overtredingen op deze handelingen. Zij worden gedaan door:
- de sector Marktordening, die vanuit haar uitvoeringstaak verantwoordelijk is voor het verlenen van deze vergunningen (zie ook hoofdstuk 4.1).
- de sector Handhaving die vanuit haar inspectietaak verantwoordelijk is voor de toezichthoudende en opsporende taak op voornoemde handelingen.

Het feit dat de RVI (nog) verantwoordelijk is voor taken die niet gerelateerd zijn aan vervoer, wordt hierna toegelicht in het chronologisch overzicht.

- *Vergunningen*

De wettelijke basis voor deze vergunningen is artikel 33 en 41 van het Rgs, welke artikelen door middel van de overgangsregeling in artikel 6 van het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen (Bvgs) en artikel 52 van de Wvgs van kracht zijn gebleven (zie in het chronologisch overzicht bij 1996).
Deze taken worden door de RVI uitgevoerd totdat VROM de verantwoordelijkheid voor handelingen met ontploffingsgevaarlijke stoffen heeft overgenomen.

3.3 Overzicht van gebeurtenissen

Hieronder volgt een chronologisch overzicht van gebeurtenissen die in meer of mindere mate van invloed zijn (of waren) op de *uitvoerings- en inspectietaak* van de RVI bij het vervoer en bij andere handelingen dan vervoer (bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk):

- *1963:*

De Wet gevaarlijke stoffen (Wgs) treedt op 20 juni 1963 in werking (Stb. 313).

- *1968:*

Het Reglement gevaarlijke stoffen (Rgs) (= AmvB bij het Wgs) treedt op 19 april 1968 in werking (Stb. 207). Artikel 33 en artikel 41 van het Rgs vormen respectievelijk de basis voor de vergunningplicht van het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van ontploffingsgevaarlijke stoffen en het bezigen van deze stoffen. De thans geldende ministeriële besluiten op grond waarvan een vergunning is vereist voor genoemde handelingen met ontploffingsgevaarlijke stoffen, zijn:
- het besluit van 17 maart 1980 (Stcrt. 67), ten behoeve van het bezigen van explosieven bij opruimingswerkzaamheden;
- het besluit van 20 december 1990 (Strct. 251), ten behoeve van het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van vuurwerk tijdens buiten- en binnenevenementen.

Vanaf de inwerkingtreding van de Wet Gevaarlijke Stoffen en de daarbij behorende AmvB (Reglement Gevaarlijke Stoffen) worden de vergunningen verleend door de (beleids)afdeling gevaarlijke stoffen van het Directoraat-generaal voor het Vervoer (DGV).

- *1979:*

De regering spreekt in een beleidsnotitie aan de Tweede Kamer (kamerstukken II 1979/80, 15 815, nr. 1) het voornemen uit om de regelgeving voor ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, niet meer onder de reikwijdte van de nieuw op te stellen Wvgs te laten vallen.

- *1985:*

De Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) die onder verantwoordelijkheid valt van VROM, treedt in werking. Het ministerie van VROM werkt aan een nieuw Vuurwerkbesluit, waarvan de Wms de basis vormt.
Het ministerie van VenW is dan al enkele jaren bezig met het ontwerpen van een nieuwe (Wvgs) die alleen op vervoerhandelingen van toepassing is. Toen bekend werd dat niet-vervoershandelingen met betrekking tot ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, zouden worden ondergebracht onder het Vuurwerkbesluit, is VenW begonnen met besprekingen met VROM over de formele overdracht van de verantwoordelijkheid van deze handelingen van VenW aan VROM.

- *1989:*

VenW wijst VROM in een brief van 20 februari 1989 op de reikwijdte van de nieuw te ontwerpen Wvgs. Medegedeeld wordt dat niet-vervoershandelingen (bezigen en afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden) met ontploffingsgevaarlijke stoffen niet onder deze wet kunnen worden gebracht, maar onder de Wms.

- *1990:*

VenW verwijst in een brief aan VROM van 11 juli 1990 naar voornoemd schrijven en geeft hierbij nog eens de noodzaak aan van een spoedige overname van de taken met betrekking tot genoemde handelingen door het ministerie van VROM met het oog op de nieuw te ontwerpen Wvgs.

- *1991:*

De RVI neemt de taken met betrekking tot het verlenen van vergunningen voor het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, over van de beleidsafdeling van het Directoraat-generaal voor het Vervoer.

Het wettelijk toezicht op het laden en lossen van ontploffingsgevaarlijke stoffen door het Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KCGS) wordt vervangen door het toezicht door een terzake deskundige uit het bedrijfsleven.

- *1992:*

Het KCGS[4] en de RVI worden samengevoegd tot de RVI (Rijksverkeersinspectie), met als gevolg dat taken van beide organisaties ineen worden geschoven. De keuze wordt gemaakt, dat alle inspecteurs (oud-medewerkers van het KCGS en medewerkers van de RVI) voortaan controles moesten kunnen uitvoeren op het gehele terrein waarvoor de RVI verantwoordelijk is.
De RVI is een organisatie die zich bezig houdt met het toezicht en opsporing van overtredingen van diverse vervoer gerelateerde wetten (zoals Rijtijdenwet, de Wet Goederenvervoer over de Weg, de Wet Personenvervoer). In de loop der jaren worden hier nog meer taken aan toegevoegd, zoals het tegengaan van overbelading van voertuigen en toezicht op het Eurovignet. De inspecteurs worden, daar waar nodig, hiervoor opgeleid

- *1993:*

Onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Ministers van VROM, WVC en SZW wordt het nieuwe Vuurwerkbesluit Wet Milieugevaarlijke Stoffen (Wms) van kracht. Dit besluit regelt uitsluitend de handel en het afsteken van consumentenvuurwerk (voor het onderscheid tussen consumenten- en professioneel vuurwerk zie bijlage 4. van dit rapport). Het was de bedoeling om dit Vuurwerkbesluit vóór de inwerkingtreding van de Wvgs uit te breiden met regels over de handel in en gebruik van professioneel vuurwerk.

- *1995:*

In de Rijksmilieuhygiënische Commissie (RMC) lijdt de door VROM voorgestelde regeling om algemene regels te stellen voor de handelingen met professioneel vuurwerk schipbreuk. De reden hiervoor is onder meer, dat geen keuze kan worden gemaakt tussen de voorgestelde regeling en in die tijd opgekomen alternatief daarvoor, nl. de introductie van een vergunningstelsel op Rijksniveau voor het bezigen en verhandelen van professioneel vuurwerk. Dit alternatief wordt met name door het ministerie van Justitie bepleit om de handel in illegaal vuurwerk beter te kunnen bestrijden. Hierdoor wordt het Vuurwerkbesluit in afwachting van alternatieven uitgesteld.

- *1996:*

Inmiddels is de Wvgs en daarmee de intrekking van de Wgs, in oktober 1995 in het Staatsblad verschenen. Daarbij blijkt dat bedoelde overdracht van VenW naar VROM nog geen sprake kon zijn. Op 1 augustus 1996 treedt de Wvgs in werking, waarvan de reikwijdte zich beperkt tot vervoershandelingen. De overname door VROM van de taken met betrekking tot de handelingen (bezigen en afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden) heeft echter nog steeds niet plaatsgevonden, omdat er nog geen nieuw Vuurwerkbesluit is. Teneinde de inwerkingtreding van de Wvgs niet op te houden, wordt als tussentijdse oplossing door middel van artikel 6 van het Bvgs en artikel 52 van de Wvgs een

[4] Het KCGS is een inspectiekorps dat zich bezig houdt met de controle op het vervoer van gevaarlijke stoffen en met de controle op het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk.

overgangsregeling opgenomen, waarin wordt bepaald dat de artikelen uit het Rgs, die gaan over het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden (artikel 33) en het bezigen (artikel 41) van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, niet eerder worden ingetrokken dan wanneer het nieuwe Vuurwerkbesluit van kracht wordt.

De RVI wordt ingrijpend gereorganiseerd, mede om meer concentratie op bepaalde aandachtsgebieden te realiseren. De vier districten van de RVI worden opgeheven en daarvoor in de plaats komt een indeling per aandachtsgebied, zoals havens, binnenvaart, spoor, goederenvervoer over de weg, personenvervoer etc. Controles op vuurwerk worden sindsdien het meest verricht door de afdelingen Havens, Binnenvaart en Spoor (HBS) en Goederenvervoer over de weg (GVW).

In hetzelfde jaar krijgt de RVI er een taak bij, namelijk het verlenen van ontheffingen. Met het oog op het uitvoerend karakter van de ontheffingverlening, wordt de RVI belast met deze taak. Voorheen worden de ontheffingen verleend door de (beleids)afdeling gevaarlijke stoffen van het Directoraat-generaal voor het Vervoer (DGV).

- *1997:*

In het kader van de gedachtenvorming over de inhoud van een nieuw Vuurwerkbesluit geeft het ministerie van VROM opdracht aan een extern bureau (Locher Milieu en Beleid) (mede gefinancierd door VWS, VenW en de vuurwerkbranches) om een erkenningsregeling voor vuurwerkbedrijven te ontwerpen.

- *1999:*

Op 2 juni 1999 vindt er interdepartementaal overleg plaats (VROM, Justitie, SZW, VWS en VenW) over de ontwerperkenningsregeling zoals die was voorbereid door het voornoemde externe bureau. De departementen konden om redenen van beleidsmatige en juridische aard er niet mee instemmen om de voorgestelde erkenningsregeling een publiekrechtelijke grond te geven in een nieuw Vuurwerkbesluit. Door VROM is toen aan het betrokken bedrijfsleven geadviseerd om de erkenningsregeling zelfstandig als privaatrechtelijke regeling tot stand te brengen. VROM start daarop met de voorbereiding van het nieuwe concept Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen. De overname van de taken met betrekking tot eerder genoemde handelingen met vuurwerk door VROM vindt hierdoor nog steeds niet plaats.

Op 13 juli 1999 wijst VenW in een brief aan VROM op voornoemde problemen en doet tevens melding van het ambtelijk overleg tussen VROM en VenW dat eerder hierover is gehouden. In dit overleg wordt onder andere door VROM toegezegd om het Vuurwerkbesluit Wms met voornoemde handelingen zo spoedig mogelijk doch uiterlijk vóór 1 augustus 2000, in werking te laten treden.[5]

Op 30 april 1999 doen zich incidenten voor tijdens vuurwerkevenementen te Wouw en Utrecht. Dit jaar staat in het teken van de millenniumovergang en daarom wordt verwacht

[5] In een brief van 17 april 2000 geeft VROM aan dat de planning om een gewijzigd Vuurwerkbesluit vóór 1 augustus 2000 tot stand te brengen, niet zal worden gehaald. De inwerkingtreding van dit Vuurwerkbesluit wordt pas voorzien in de eerste helft van 2001.

dat er tijdens de jaarwisseling niet voldoende vakbekwame mensen zullen zijn om aan de vraag aan het afsteken van professioneel vuurwerk te voldoen. De branche stelt om die reden voor om via een verkorte opleiding een beperkte vrijstelling van de vakbekwaamheidseisen te verlenen aan personen die een nader te bepalen assortiment vuurwerk zouden mogen bezigen. VenW en VROM hebben hierop afwijzend gereageerd in een aan de branche gericht schrijven van 3 augustus 1999. Met het oog hierop geeft de Minister van VenW tevens opdracht om het toezicht op het bezigen van vuurwerk te intensiveren en daar waar nodig repressief op te treden.[6]
VenW gaat vervolgens in overleg met VROM om beleidsregels te ontwikkelen, mede omdat niet langer verantwoord wordt geacht om te wachten op de overdracht van het beleidsterrein via de betreffende regels door de Minister van VROM in het Vuurwerkbesluit. Zij zijn nodig, omdat de regels die nog steeds van kracht zijn op bepaalde punten onduidelijk zijn en het nieuwe Vuurwerkbesluit van VROM er nog niet is. Deze beleidsregels geven aan vuurwerkbedrijven en de vergunninghoudende instantie (sector marktordening) duidelijkheid over de vergunningverlening voor het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van professioneel vuurwerk. Tevens zijn eindtermen ontwikkeld waaraan een beziger dient te voldoen om in Nederland professioneel vuurwerk te mogen bezigen. Deze eindtermen zijn als bijlage bij de beleidsregels opgenomen.

- *2000:*

De vuurwerkramp in Enschede vindt plaats op 13 mei 2000. Na deze ramp maakt het ministerie van VROM haast om een nieuw Vuurwerkbesluit te maken, waarbij zowel de regelgeving voor consumentenvuurwerk als die voor professioneel vuurwerk in één AmvB is opgenomen. Hierdoor kan het "bezigingsdossier" naar verwachting binnenkort worden overgedragen aan VROM.

Voornoemde beleidsregels, bestaande uit de Regeling professioneel vuurwerk en de Beleidsregels professioneel vuurwerk, zijn op 14 juli 2000 door de Minister van VenW ondertekend.

[6] Gebleken is dat de strafbaarstelling bij het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van vuurwerk juridisch niet is afgedekt. Om hierin te voorzien treedt voor het bezigen de spoedregeling professioneel vuurwerk Wms 1999 (Stcrt. 238) in werking. Deze regeling is laatstelijk verlengd bij een wijziging regeling in 2000 (Stcrt. 237), waarmee tevens reparatie wordt verricht omtrent de strafbaarstelling bij het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van vuurwerk.

HOOFDSTUK 4. DE PRAKTIJK VAN DE VERGUNNING-/ONTHEFFINGVERLENING MET BETREKKING TOT VUURWERK

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de aantallen vergunningen en ontheffingen die jaarlijks door de RVI worden verleend en op de knelpunten die de RVI daarbij ontmoet.

4.1 Aantallen vergunningen/ ontheffingen

De afdeling gevaarlijke stoffen en advies (GS&A) van de sector marktordening, die verantwoordelijk is voor de afgifte van vergunningen voor het bezigen en afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van professioneel vuurwerk, verleent jaarlijks gemiddeld 150 vervoersontheffingen, waarvan 10 betrekking hebben op het vervoer van vuurwerk . Voorts worden jaarlijks gemiddeld ongeveer 5 afleveringsvergunningen en 15 bezigingvergunningen verstrekt, 25 aflevering- en bezigingvergunningen gewijzigd en enige vergunningen afgewezen.

Van de werkzaamheden bij de sector marktordening bestrijkt ruim 8% werk op het gebied van gevaarlijke stoffen. Ongeveer 18% hiervan heeft betrekking op vuurwerk.

De afdeling gevaarlijke stoffen en advies heeft in haar bestand op dit moment 72 vergunninghouders voor het bezigen van professioneel vuurwerk en 23 vergunninghouders voor het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van professioneel vuurwerk.

In bijlage 1 wordt toegelicht aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om in aanmerking te kunnen komen voor een vergunning of ontheffing.

4.2 Knelpunten bij de uitvoeringstaak van de RVI

De RVI ervaart knelpunten bij haar uitvoeringstaak op het gebied van het bezigen van vuurwerk. De meeste knelpunten zullen worden opgelost in het Vuurwerkbesluit dat nu bij VROM in de maak is. De hierna vermelde knelpunten worden daardoor echter nog niet (voldoende) opgelost.

- *Antecedentenonderzoeken*

Alvorens een vergunning voor het afleveren of bezigen van vuurwerk wordt verstrekt, dient de betrokken korpschef van Politie een positief oordeel (antecedentenonderzoek) af te geven over de aanvrager en de in de bezigingvergunning te benoemen deskundige werknemers.

Knelpunt:

In een tweetal politieregio's weigert men vooralsnog medewerking aan het antecedentenonderzoek, omdat de RVI niet wordt genoemd in de Wet op de politieregisters, als aangewezen instantie waaraan informatie uit deze registers kan worden verstrekt. Het feit dat de RVI slechts met grote moeite over informatie uit de politieregisters kan beschikken, speelt ook een belemmerende rol bij andere werkzaamheden die de RVI verricht dan de vergunningverlening bij vuurwerk. De RVI zou, om vlot en effectief te kunnen werken, dit knelpunt dan ook graag in het algemeen opgelost zien. Ondanks dat VenW diverse malen bij Justitie al heeft aangedrongen om te komen tot een afdoende oplossing hiervoor, heeft dit tot op dit heden nog niet tot het gewenste resultaat geleid.

Aanbeveling:
Om aan dit probleem tegemoet te komen, pleit de RVI er sinds anderhalf jaar voor, dat de regelgeving door Justitie zodanig wordt aangepast, dat de RVI, alsmede de toekomstige vergunningverlener, zonder probleem toegang kunnen krijgen tot de informatie die nodig is voor een goede uitvoering van de taken. De KLPD als coördinator in dit proces, beijvert zich om dit bij Justitie te bewerkstelligen. Tot dusver heeft dit echter nog niet tot resultaat geleid.

- verklaring van geen bezwaar.
Eén der voorwaarden in de bezigingvergunning is, dat men tijdens een evenement dient te beschikken over een verklaring van geen bezwaar, afgegeven door of namens de burgemeester van de gemeente waarbinnen het evenement plaatsvindt. Door de RVI is tijdens de vorig jaar gehouden broncontrole in de vuurwerkbranche bij enkele gemeenten navraag gedaan hoe met deze verklaring van geen bezwaar wordt omgegaan.
Knelpunt:
Hieruit kwam naar voren, dat gemeenten weinig kennis hebben van regelgeving over het bezigen van professioneel vuurwerk. Er werden zelfs verklaringen van geen bezwaar aan niet-vergunninghouders afgegeven. Bovendien houden de gemeenten veelal weinig toezicht of controle door brandweer of politie. Vorig jaar was bij slechts één van de 22 door de RVI bezochte evenementen daadwerkelijk brandweer aanwezig.
Aanbeveling:
Voorlichting aan gemeenten over hoe om te gaan met deze verklaringen van geen bezwaar is in het kader van het nieuwe Vuurwerkbesluit gewenst. Het een en ander moet zijn beslag krijgen bij de vaststelling van het nieuwe Vuurwerkbesluit door het ministerie van VROM.

- Afstanden ten opzichte van publiek en publieke gebouwen
In de vergunning van de RVI wordt bepaald, dat bij een windkracht van 9 m/sec. of meer geen vuurwerk mag worden afgestoken dat hoger gaat dan 50 meter, maar een wettelijke norm voor afstanden ten opzichte van publiek en gebouwen ontbreekt.
In het kader van Algemene Plaatselijke Verordening (APV) kunnen in het belang van de openbare orde en veiligheid gemeenten regels stellen ten aanzien van afstanden die in acht moeten worden genomen bij het bezigen van professioneel vuurwerk. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld bepalen onder welke weersomstandigheden het gebruik van een bepaald type vuurwerk is toegelaten en welke minimumafstand tot het publiek daarbij moet worden aangehouden.
Knelpunt:
Er bestaan wel verschillende richtlijnen hierover, maar deze zijn niet eensluidend. Bij gemeenten is bovendien onvoldoende deskundigheid hierover. Deze situatie komt de veiligheid bij het bezigen van professioneel vuurwerk niet ten goede.
Aanbeveling:
Het zou goed zijn om via richtlijnen, die bijvoorbeeld via de VNG worden afgekondigd, het een en ander te regelen. Dit schept in ieder geval duidelijkheid voor de beziger, vergunningverlener en toezichthouder.

– *Vergunninguitgifte voor bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, anders dan vuurwerk*

Bij een toneelstuk worden soms andere ontploffingsgevaarlijke stoffen gebruikt dan vuurwerk. Hetzelfde gebeurt bij het afschieten van kanonnen door een museum bij educatieve en instructieve demonstraties. Ook bij het schoonmaken van bijvoorbeeld schoorstenen worden soms ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerk, gebruikt. Artikel 41 van het Rgs zegt onder andere, dat bepaalde handelingen, waaronder het bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen en voorwerpen, is verboden, tenzij deze handelingen worden verricht ten aanzien van bepaalde, door onze Minister aangewezen stoffen en met inachtneming van door onze Minister te stellen regelen. De Minister van VenW heeft slechts bij twee Ministeriële besluiten[7] toegestaan om te bezigen, te weten bij:

- het bezigen van explosieven bij opruimingswerkzaamheden;
- het bezigen van vuurwerk tijdens buiten- en binnenevenementen.

Knelpunt:

Voornoemde situaties, zoals het afschieten van kanonnen door een museum of het schoonmaken van schoorstenen waarbij andere ontploffingsgevaarlijke stoffen worden gebruikt dan vuurwerk, zijn niet door deze ministeriële besluiten afgedekt.
De RVI is daarom van mening, dat er een wankele juridische basis is voor andere bezigingactiviteiten met ontploffingsgevaarlijke stoffen om op basis van artikel 41 van het Rgs voor de handelingen, zoals hierboven geschetst, vergunningen af te geven.

Aanbeveling:

Bij andere wet- en regelgeving moeten deze zaken afdoende worden geregeld.

[7] Besluiten van 17 maart 1980, Stcrt. 67 en van 20 december 1990, Stcrt. 251.

HOOFDSTUK 5. DE PRAKTIJK VAN TOEZICHT EN OPSPORING MET BETREKKING TOT VUURWERK

In dit hoofdstuk worden de controlemethodieken van de RVI toegelicht en wordt ingegaan op de samenwerking met andere inspectiediensten. Tevens wordt vanaf 1996 een overzicht gegeven van de controleresultaten van de RVI ten aanzien van het vervoer van vuurwerk en wordt ingegaan op de knelpunten die hierbij spelen en wordt een beschrijving gegeven van de aanbevelingen die de RVI doet voor een bter functioneren van de handhavingsketen.

5.1 Controlemethodieken

De handhavinginspanningen van de RVI op het gebied van vuurwerk hebben zich de afgelopen jaren gericht op:
- Controles op het vervoer (alle modaliteiten) van vuurwerk conform het Wvgs;
- Controles tijdens het bezigen van vuurwerk.

Daarbij gebruikt de RVI, naast de reguliere controles, de volgende methodieken:

- Basismeting:
  Deze basismeting wordt ook wel de nulmeting genoemd. Bij deze controles wordt gecontroleerd op diverse items die betrekking hebben op het vervoer van gevaarlijke stoffen. De controles vinden plaats op vaste meetpunten over gelijke periodes. De gegevens die voortvloeien uit deze controles worden vergeleken met de reguliere controles van de RVI en met de gegevens uit de vorige periode(s). Met de basismeting wordt binnen een vrij kort tijdbestek een goed inzicht verkregen welke regels worden overtreden en kunnen bepaalde tendensen (hoog overtredingpercentage bij bijv. documenten) en vervoerstromen (veel bereden routes met gevaarlijke stoffen) bij het vervoer van gevaarlijke stoffen zichtbaar worden gemaakt.
- Broncontroles:
  Deze controles worden vanaf 1995 gedaan door de RVI. Broncontroles worden zo dicht mogelijk bij 'de bron', bij de afzenders van gevaarlijke stoffen uitgevoerd. Het doel van deze controles is om eventuele onregelmatigheden ten aanzien van de naleving van de wet- en regelgeving op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen vóór aanvang van het vervoer zichtbaar te maken en te corrigeren. Met deze broncontroles wordt tevens een goed beeld verkregen van een bepaalde doelgroep. Broncontroles hebben een preventief karakter. Bij constatering van overtredingen zal in eerste instantie getracht worden deze middels voorlichting en overleg met betrokkenen op te lossen. Indien betrokkenen hier geen gehoor aan geven, kan repressief worden opgetreden.
  Zo kan de RVI ook bij tijdelijke opslag (opslag in afwachting van vervoer) bij het vuurwerkbedrijf controleren op aspecten als: voldoet de vergunninghouder van professioneel vuurwerk aan de vergunningvoorwaarden voor het bezigen of het afleveren (dan wel ter aflevering aanwezig houden) van vuurwerk, wie zijn de deskundigen en staan deze vermeld op de lijst van de vergunninghouder? Gemeenten worden door de RVI ook op de hoogte gesteld van de resultaten van deze controles.
  Thema-acties:
  Deze controles zijn gericht op een bepaald thema, zoals het vervoer van tankcontainers, documentatie bij het vervoer van gevaarlijke stoffen, de chemokar, het vervoer van

gevaarlijke stoffen bij slecht zicht etc. Meestal vinden deze controles binnen een bepaalde periode (bijv. drie maanden) plaats. Met deze thema-acties wordt een goed beeld verkregen hoe het nalevingsgedrag is van een bepaald onderwerp bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Voordat een thema-actie wordt gehouden, wordt een plan van aanpak gemaakt door de betrokken afdeling van de RVI die de thema-actie gaat uitvoeren. Dit plan van aanpak wordt met de beleidsdirectie besproken. Na afloop van deze controle, wordt een rapport opgesteld met alle resultaten en aanbevelingen die de RVI doet naar aanleiding van deze gerichte controleactie. Ook van dit rapport krijgt de beleidsafdeling een exemplaar.

De resultaten van alle controles worden geregistreerd via het BIC-systeem (Beleid Informatie Controle) van de RVI en via rapportages (kwartaalrapportages) worden deze resultaten zichtbaar gemaakt aan de beleidsdirectie.

Bij de inspectie op het vervoer van vuurwerk worden dezelfde controlemethodieken gebruikt als bij de andere controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen. De concentratie van de controles ligt bij vuurwerk met name in de zeehavens, zoals Rotterdam. Daar komt het vuurwerk voornamelijk binnen vanuit China. Bij binnenkomst van het zeeschip op het Nederlandse territoir wordt er melding gedaan bij het Vervoerinformatiecentrum en bij de bevoegde plaatselijke autoriteit van de plaatsen waar ligplaats wordt genomen (bijv. havendienst Rotterdam). Deze melding is verplicht op grond van de Regeling vervoer gevaarlijke stoffen met zeeschepen (Rvgz). Bij deze melding moet o.a. worden opgegeven welke ontploffingsgevaarlijke stoffen en welke hoeveelheden aan deze stoffen zich aan boord bevinden van een zeeschip bevinden, de wijze van verpakking, het aantal colli, de vermelding dat zal worden gelost of doorgevoerd zonder dat wordt overgeladen, voorgenomen plaats en tijd van lossen. Op basis van deze melding kan de RVI haar controles uitvoeren. Steekproefsgewijs en slechts bij gerede twijfel dat er iets mis kan zijn met een dergelijke container, worden de container en de verpakkingen door een inspecteur van de RVI geopend. Bij een themagerichte actie, zoals controles van vuurwerk in zeehavens, opent de RVI gedurende een bepaalde periode verscheidene containers en inspecteert de inhoud ervan.

Bij het bezigen zelf heeft de RVI ook een inspectietaak. Behalve toezicht op verscheidene aspecten bij het vervoer (vanaf het bedrijf / de opslag van de vergunninghouder naar en op de plaats van het bezigen) worden ook tijdens het bezigen inspecties uitgevoerd door de RVI. Op basis van de verplichte melding aan het ViC 24 uur voorafgaand aan een evenement, (op grond van de vergunning die door de afdeling GS&A is afgegeven) kan worden gezien of ergens in een bepaalde gemeente een vuurwerkevenement wordt gehouden. Bij niet-melding van een evenement is de RVI echter afhankelijk van tips of 'toevallige' kennis van een evenement dat op til is, om haar controletaak te kunnen uitoefenen.
De inspectietaak bij het bezigen zal door ambtenaren die door B & W hiervoor zijn aangewezen, worden overgenomen als het nieuwe Vuurwerkbesluit van kracht wordt. Dan zal de RVI zich voortaan geheel aan vervoergerelateerde wet- en regelgeving kunnen wijden. Controles op het bezigen en afleveren van vuurwerk hebben geen bijzondere aandacht gekregen bij het maken van de jaarlijkse controleafspraken in de management

overeenkomst. Wel vormde de millenniumovergang aanleiding om de controles op vuurwerk te intensiveren, omdat men problemen voorzag door de extra grote hoeveelheden voorgenomen vuurwerkevenementen.

Samenwerking met andere inspectiediensten
Wettelijk gezien zijn diverse toezichthoudende- en opsporingsinstanties belast met het toezicht en opsporing van overtredingen van de Wvgs. De RVI werkt nauw samen met deze instanties, te weten de douane, het KLPD, de Keuringsdienst voor Waren, Inspectie Milieuhygiëne (IMH), Gemeentelijk Havenbedrijf Amsterdam en Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam. Met betrekking tot vuurwerk zijn met name op de haventerreinen, behalve de RVI zelf, de douane en de Keuringsdienst voor Waren actief. De RVI voert haar controles uit in het kader van de vervoerregels en heeft op grond van artikel 41 van de Wvgs tevens bevoegdheid tot het openen van verpakkingen. De douane inspecteert vanuit haar wettelijke taak met betrekking tot de accijnsplicht en heeft met name in het kader van de in- en uit- en doorvoer van vuurwerk een controlerende taak. De Keuringsdienst voor Waren is belast met de uitvoering en handhaving van de regelgeving met betrekking tot consumentenvuurwerk. Op de weg inspecteren met name de RVI, het KLPD, de douane en de reguliere politiekorpsen. Bij de vuurwerkimporteur inspecteren de RVI en de Keuringsdienst voor Waren en op de verkooppunten zijn dit de reguliere politiekorpsen (v.w.b. de detaillisten die consumentenvuurwerk verkopen) en de gemeente ambtenaren.

In het kader van de illegale handel in vuurwerk is in april 2000 een samenwerkingsverband in de vorm van een Landelijke werkgroep vuurwerk ingesteld, waarvan het OM in Den Haag de coördinatie heeft. Onlangs is een plan van aanpak opgesteld door deze werkgroep op basis waarvan de illegale handel in vuurwerk afdoende moet worden bestreden en een protocol voor informatie uitwisseling tussen de betrokken opsporings- en controlediensten in Nederland moet worden opgezet. De instanties die hierbij zijn betrokken zijn de RVI, de regionale politiekorpsen, KLPD, IMH (vanaf 1 januari is hier de Milieu-inspectie en opsporingsteam (MIOT) ook bij vuurwerk actief), Keuringsdienst van Waren, FIOD, Douane, Koninklijke Marechaussee (KMAR), Arbeidsinspectie, Provincies en Gemeenten (in het kader van het nieuwe Vuurwerkbesluit krijgen zij een toezichthoudende taak toegewezen). In dit kader worden ook afspraken gemaakt met administratieve en justitiële autoriteiten in België en Duitsland. Het OM stuurt deze werkgroep aan en heeft via het College van procureurs-generaal aangegeven dat de handel in illegaal vuurwerk en de opslag van vuurwerk een opsporings- en vervolgingsprioriteit is voor 2001.

5.2 Resultaten RVI-controles m.b.t. vuurwerk vanaf 1996

De werkzaamheden van de RVI op het gebied van gevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, maken ongeveer 35% uit van het totale werkpakket van de RVI.

Het overzicht van de door de RVI verrichte controles op het vervoer van vuurwerk in de afgelopen jaren:

	1996	1997	1998	1999	2000	Totaal
Weg	18	9	24	14	3	68
Spoor	0	0	2	0	0	2
Binnenvaart	0	0	0	0	0	0
Luchthavens	1	5	2	1	2	11
Zeehavens	13	14	58	141	107	333
Thema-actie	0	5	27	22	31	85
Totaal	32	33	113	178	143	499
Aantal staande-houdingen met overtredingen	3	6	19	47	54	129
Aantal met PV*	3	2	9	3	6	23
Aantal met W*	1	4	10	44	38	97
Aantal met M*	2	1	7	3	10	23
Overtredings-%	9,4%	18,2%	16,8%	26,4%	37,8%	25,9%

*PV = Procesverbaal
W = Waarschuwing
M = Maatregel
Thema-actie = een themagerichte controle, zoals vuurwerkcontroles in zeehavens of controles op het bezigen van vuurwerk tijdens vuurwerkevenementen.

Zowel ten aanzien van het aantal staandehoudingen waarbij overtredingen werden geconstateerd als ten aanzien van het totaal aantal overtredingen - er kunnen meer overtredingen vastgelegd worden per staandehouding - zijn de getallen opgenomen voor wat betreft aantal processen verbaal (PV), waarschuwingen (W) en maatregelen (M).

Aangetekend zij hierbij, dat in 1999 door de RVI nog 60 broncontroles zijn uitgevoerd bij vuurwerkbedrijven die in het bezit zijn van een bezigingvergunning. Deze cijfers zijn niet in de tabel verdisconteerd. De resultaten van deze controles zijn terug te vinden in bijlage 2 van dit rapport.

In vergelijking met het jaar 1999 is in 2000 weliswaar een afname van het aantal gecontroleerde zeecontainers met beladen vuurwerk waar te nemen. Deze laat zich verklaren uit het feit, dat de RVI anderszins veel menskracht heeft ingezet op het gebied van vuruwerk.

- In het kader van het strafrechtelijk onderzoek, is op verzoek van de Officier van Justitie van het Openbaar Ministerie te Almelo een omvangrijk onderzoek uitgevoerd naar de herkomst van vuurwerk over de periode van 1 januari 1998 tot en met 13 mei 2000.
- In het kader van een gerechtelijk vooronderzoek heeft de RVI van begin september tot 1 december 2000) permanent deskundigheid beschikbaar gesteld aan de Officier van Justitie van het Arrondissementparket te Den Haag. Het betrof hier een gezamenlijk onderzoek met het Milieu Handhavingsteam Zuid van de politie Hollands Midden, waarbij het accent lag op de naleving van de vervoersvoorschriften bij of krachtens de Wvgs, het bezigen, het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van professioneel vuurwerk en de naleving van bepalingen als opgenomen in de Wet Milieubeheer.

- Gedurende enige maanden heeft de RVI ondersteuning verleend aan een onderzoek van de Inspectie Milieuhygiëne van VROM (het zogenaamde MIOT-team) bij 46 bedrijven naar de juistheid van de classificatie van opgeslagen evenementenvuurwerk.
- In de periode van maart tot en met medio november 2000 zijn 31 controles op het bezigen van professioneel vuurwerk uitgevoerd.

Indien het aantal vuurwerkcontroles wordt afgezet tegen het totale aantal controles van gevaarlijke stoffen, komt men uit op de volgende percentages:

Percentage vuurwerkcontroles op het totale aantal controles van gevaarlijke stoffen

	1996	1997	1998	1999	2000
Weg	0,5	0,4	1,9	1,1	0,3
Zeehavens[8]	2,6	1,2	5,5	9,6	4,8
Thema	0,0	3,2	11,9	6,9	10,0
Totaal	0,7	0,7	3,7	5,6	3,1

Naast de RVI, zijn met name in de zeehavens ook andere handhavingsdiensten, zoals de Gemeentelijke Havendienst Rotterdam en de Rivierpolitie actief bij het toezicht en opsporing op overtredingen op het vervoer van gevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk. Hierdoor doet de RVI slechts een deel van het totale aantal controles op vuurwerk die in Nederland wordt uitgevoerd.

In bijlage 2 van dit rapport wordt nog een nadere toelichting gegeven op de controles die zijn verricht vanaf 1996 t/m december 2000.

5.3 Knelpunten bij toezicht en opsporing

- Classificatie van vuurwerk

De afzender, in veel gevallen de producent van het vuurwerk, is volgens de internationale regelgeving verantwoordelijk voor een juiste indeling (met inbegrip van de verpakkingsvoorschriften) van het vuurwerk. In de meeste gevallen is de afzender/ producent te vinden in China. Hierbij speelt dat de opdrachtgever/ importeur (in Nederland) bij het aangeven van zijn wensen aan de afzender/ agent / producent (met name in China) (economisch) voordeel heeft bij een indeling van het vuurwerk in de lichtste gevarenklassen, zoals 1.4S en 1.4G. Hetzelfde geldt waarschijnlijk voor de afzender/ agent/ producent. Deze voordelen zijn de volgende:

- er zijn minder havenaanloopproblemen voor de zeevaart in de Nederlandse havens;
- zwaar geclassificeerd vuurwerk mag van de Chinese havenautoriteiten niet verscheept worden;
- er gelden minder stringente vervoersregels voor alle modaliteiten;
- er zijn minder verplichtingen aan de opleiding van het personeel (o.a. veiligheidsadviseur);

[8] De hoeveelheden vuurwerk die per spoor, binnenvaart of vliegtuig worden vervoerd, zijn te verwaarlozen. Daarom zijn deze niet opgenomen in de tabel. Vuurwerk komt met name binnen via de zeehavens (vnl. Rotterdam), waarna vervoer voornamelijk over de weg plaatsvindt.

- er is een geringere kans op inspectie tijdens vervoer (een zeecontainer behoeft in het geval van vervoer van vuurwerk van de klasse 1.4S niet te zijn voorzien van gevaarsetiketten);
- er zijn lagere vervoerskosten;
- er zijn meer opslagmogelijkheden, aangezien ook in de milieuvergunningen een relatie wordt gelegd met de classificatie van de vervoerswetgeving;
- het is toegestaan om dit vuurwerk op passagiersschepen te vervoeren; vuurwerk van de klasse 1.1G mag slechts met vrachtschepen vervoerd worden;

Door Nederland is in december 2000 in de VN de problematiek rond het vervoer van vuurwerk aan de orde gesteld. Door veel landen werden twijfels gezet bij de juistheid van de classificatie van het vuurwerk. In het kader van de VN is er dan ook een breed draagvlak om te komen tot een systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag) die beter uitvoerbaar en handhaafbaar is.

Feitelijk moet in het land van herkomst goed worden toegezien op de juiste naleving van de regels voor de classificatie van het vuurwerk. De container met vuurwerk gaat daar dicht, komt na enkele weken aan in de haven van bestemming en wordt dikwijls over de weg vervoerd naar de uiteindelijke ontvanger. Doorgaans gaat daar de container pas weer open. De RVI kan zo'n container slechts controleren vanaf het moment waarop deze gelost is uit het schip tot de aankomst bij de uiteindelijke ontvanger. M.a.w. de RVI kan slechts op een relatief kort deel van de logistieke vuurwerkketen controleren op de juistheid van classificatie van vuurwerk.
Indien een zending met vuurwerk door de RVI wordt gecontroleerd, wordt vanuit de vervoerdocumenten vastgesteld welke gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Alle overige voorschriften (zoals verpakkingen, etikettering, kenmerking voertuig, aanduidingen in de vrachtbrief, uitrusting, vakbekwaamheid van de chauffeur, stuwage) zijn gerelateerd aan de classificatie van het vuurwerk. Wanneer vuurwerk onjuist is ingedeeld, worden dus ook deze voorschriften (of de meeste ervan) overtreden. Controle op de classificatie van vuurwerk door monsterneming om de gevaarseigenschappen van een stof te analyseren, moet dan uitsluitsel geven. Indien tijdens een inspectie gerede twijfels rijzen met betrekking tot de classificatie, moet de inhoud van de verpakkingen aan een test worden onderworpen. Het uitvoeren van een test in Nederland kan dan leiden tot een herclassificatie.
Bij het afsluiten van de management overeenkomsten tussen de beleidsdirectie en de RVI, waren geen bijzondere indicaties bekend in het vervoer op zo'n relatief kort traject over Nederlandse bodem, die aanleiding gaven om meer prioriteit te geven aan controles op het vuurwerk dan op andere gevaarlijke stoffen. Bovendien was er zowel nationaal als internationaal geen aanleiding om de vervoersregelgeving omtrent vuurwerk aan te scherpen. Hierdoor is in de afgelopen jaren slechts eenmaal een monster van vuurwerk genomen, dat aan testen is onderworpen.[9]

Knelpunt:

[9] Bij deze monsterneming werd de classificatie van het vuurwerk als juist beoordeeld.

1. In concrete gevallen is het nu nauwelijks mogelijk de afzender (veelal de producent, veelal in China) aan te spreken in geval van onjuiste classificatie.
2. Zowel de opdrachtgever/ importeur als de afzender/ agent/ producent hebben (economisch) voordeel bij een lichtere classificatie van vuurwerk.
3. De RVI is in het verleden in principe uitgegaan van de gegevens zoals deze door de afzender worden vermeld op het vervoerdocument. Dit blijkt ten onrechte.
   Het testen van vuurwerk kan de RVI niet zelf doen. Dit zal moeten worden overgelaten aan PML TNO (Prins Maurits Laboratorium van TNO), dat hiervoor in Nederland als bevoegde autoriteit is aangewezen in de regelgeving krachtens de Wvgs. Zulke testen zijn duur en tijdrovend (zie onderstaande opmerking).
4. Bij gebleken onjuiste classificatie kunnen de kosten niet worden verhaald op de vervoerder / ontvanger van de partij vuurwerk.
5. De RVI beheerst slechts een relatief kort deel van de logistieke vuurwerkketen, waarbij gecontroleerd kan worden op de juiste classificatie van vuurwerk.

Opmerking:

De kosten van het testen van vuurwerk zijn afhankelijk van de hoeveelheid te testen vuurwerk. Om een indicatie te geven: één voorwerptest (één verpakking met vuurwerk) kost circa ƒ 25.000, vijf voorwerptesten circa ƒ 52.000 en 10 voorwerptesten circa ƒ 85.000. Daarbij komt, dat op grond van milieuoverwegingen in Nederland het grootschalig testen van vuurwerk niet meer mag worden uitgevoerd, maar dat hiervoor bijvoorbeeld moet worden uitgeweken naar Duitsland. De BAM (testinstituut in Duitsland) brengt naast de kosten die hiervoor zijn aangegeven nog eens ƒ 70.000 in rekening voor een week in beslag nemend testprogramma. De betrokkenheid van de BAM is echter niet alleen kostenverhogend, maar kan ook vertragend zijn. PML TNO zal namelijk moeten wijken als de BAM zelf wil testen. Afgezien van deze dure testen heeft het laten analyseren van monsters voor de bedrijfsvoering van de betrokken ondernemer behoorlijke gevolgen, gelet op de duur van het onderzoek (normaal circa 10 dagen en in de gevallen waarin de testen in Duitsland moeten worden uitgevoerd, zelfs langer). Tijdens het vervoer worden de goederen waarvan de juiste classificatie wordt betwijfeld, opgehouden tot de uitslag van het onderzoek bekend is. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de goederen wel juist geclassificeerd zijn, is een claim van de ontvanger zeer wel mogelijk.

Aanbeveling:

1. Met name internationaal (in VN-verband) en via samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten, moet gezocht worden naar een uitvoerbaar en handhaafbaar systeem voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag). Er moeten afspraken worden gemaakt met China om zodoende meer inzicht te verkrijgen in (test)procedures in China. Testrapporten die bij het vervoer aanwezig zijn, kunnen meer garantie geven op een juiste classificatie. Via internationaal overleg kan een aanzet worden gegeven om te komen tot een meldplicht voor "inlandtransport".
2. Omdat er veel tijd gemoeid is met de totstandkoming van internationale regelgeving zou VenW moeten onderzoeken of, vooruitlopend daarop, nationaal de regels op het vervoer van vuurwerk effectief kunnen worden aangescherpt. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan regels, die de bepalingen die van toepassing zijn op de zwaarste categorie vuurwerk (1.1G) ook doen gelden voor minder zwaar geclassificeerd vuurwerk (1.4S of 1.4G). Daardoor zouden de financiële voordelen die gepaard gaan met een lichtere classificatie worden geneutraliseerd.

3. Leg de verantwoordelijkheden omtrent een juiste classificatie neer bij de belangrijkste actoren in de vuurwerkketen. De Nederlandse importeur zou bijvoorbeeld ook verantwoordelijk moeten worden gesteld als blijkt dat het vuurwerk onjuist is geclassificeerd.
4. Ofschoon er hoge kosten zijn gemoeid met het testen van vuurwerk en deze methode veel tijd kost, is monsterneming een belangrijk instrument bij vaststelling van de classificatie van vuurwerk. Dit instrument zal door de RVI in de toekomst steekproefsgewijs meer moeten worden toegepast, teneinde het vuurwerk bij gerede twijfel (bijvoorbeeld op grond van zichtcontroles, de documenten of eerdere ervaringen) aan een test te onderwerpen.
5. Er moet een voldoende juridische basis komen om bij gebleken onjuiste classificatie de kosten te kunnen verhalen op de vervoerder / ontvanger van de partij vuurwerk.
6. Andere autoriteiten dienen toezicht te houden op de classificatie van vuurwerk in opslag. De RVI kan dit slechts doen gedurende een relatief klein stuk van de logistieke keten.

- *Diverse inspectiediensten betrokken bij de handhaving*

Met de handhaving van de diverse wetgeving met betrekking tot (milieu-)gevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, is een groot aantal opsporings- en toezichthoudende diensten belast.

Knelpunt:

Dit levert nog wel eens problemen op bij de uitvoering van deze taken in de praktijk, doordat er in de keten van toezicht en opsporing van inspectiediensten de taken niet goed aansluiten en de inspectiediensten onvoldoende van elkaar op de hoogte zijn wie voor wat verantwoordelijk is. Bovendien beschikken deze diensten over waardevolle informatie op het gebied van vuurwerk, maar deze wordt op dit moment nog onvoldoende met elkaar uitgewisseld.

Aanbeveling:

Door middel van goede afspraken (convenanten) tussen de betrokken diensten moet duidelijk worden vastgesteld door welke partijen in welke mate zal worden bijgedragen aan de gezamenlijke inspanning die de overheid levert op het gebied van opsporing en toezicht op het vuurwerk. Een afdoende handhaving staat hierbij voorop. Een belangrijk hulpmiddel bij deze handhaving is de oprichting van één landelijk meldpunt in Nederland voor vuurwerk, waarbij uitwisseling van informatie tussen inspectiediensten optimaal kan plaatsvinden. Onder 5.2 van dit rapport zijn ook al het Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam en de Rivierpolitie genoemd als één van de handhavingsdiensten die (mede) belast zijn met de inspectie van vuurwerk in de havens. Ook hier lijken mogelijkheden voor intensivering van de samenwerking mogelijk op grond van de meldingen van schepen met gevaarlijke stoffen aan boord, waaronder vuurwerk. De RVI zal het initiatief hiertoe nemen.

- *Meldingen ingevolge het Rvgz (Regeling vervoer van gevaarlijke stoffen met zeeschepen)*

Bij binnenkomst van een zeeschip in het Nederlandse territoir wordt dit gemeld bij het Vervoerinformatiecentrum en bij de bevoegde plaatselijke autoriteit van de plaatsen waar ligplaats wordt genomen (bijv. havendienst Rotterdam). Deze melding is verplicht op grond van de Regeling vervoer gevaarlijke stoffen met zeeschepen (Rvgz). Bij deze melding moet o.a. worden opgegeven welke ontploffingsgevaarlijke stoffen en in welke hoeveelheden deze stoffen zich aan boord bevinden bevinden, de wijze van verpakking, het aantal colli, de vermelding dat zal worden gelost of doorgevoerd zonder dat wordt overgeladen,

voorgenomen plaats en tijd van lossen. Op basis van zo'n melding kan de RVI haar controles uitvoeren.

Knelpunt:

Uit een door de RVI ingesteld administratief onderzoek naar het aantal verschepingen van vuurwerk over de periode van 1 januari 1998 t/m 12 mei 2000 is o.a. gebleken, dat met het boven water krijgen van historische informatie een aanzienlijke hoeveelheid tijd is gemoeid. Voor een deel kan dit tijdsbeslag worden teruggevoerd op de wijze waarop melding van vuurwerk aan de Havenbedrijven en Havenschappen plaats vindt. Een aantal zaken springt hierbij in het oog, te weten:

- De onvolkomenheden met betrekking tot structuur en de gevolgde procedures;
- Het ontbreken van de vermelding van het netto kruitgewicht;
- Het ontbreken van bewaartermijnen van meldinggegevens.

Daarenboven bleek het aantal niet gemelde containers met vuurwerk opmerkelijk.

Aanbeveling:

Dit meldingsysteem is een belangrijke bron van informatie, zowel voor hulpverlening in geval van calamiteit - waarvoor het primair bedoeld is - als voor onder meer de RVI.
De informatie dient zo betrouwbaar mogelijk te zijn. Aanbevolen wordt om de vigerende regelgeving op dit punt aan te passen en het toezicht door de betrokken havenautoriteiten dan wel door de RVI op het al dan niet melden te intensiveren.

HOOFDSTUK 6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Zoals in hoofdstuk 3. al staat beschreven, bestaat de uitvoeringstaak van de RVI voor vuurwerk uit het verlenen van vergunningen voor professioneel vuurwerk en ontheffingen voor het vervoer van vuurwerk. De inspectietaak omvat toezicht en opsporing met betrekking tot het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van professioneel vuurwerk en met betrekking tot het vervoer van professioneel en consumentenvuurwerk (voor een toelichting op het onderscheid tussen deze twee soorten vuurwerk zie bijlage 4. van dit rapport).

Dit hoofdstuk omvat de conclusies en aanbevelingen die de RVI trekt op basis van het verleden en op basis van een aantal knelpunten bij haar uitvoerings- en inspectietaak.

6.1 Conclusies

Conclusies m.b.t. de uitvoeringstaak (vergunning-/ ontheffingverlening) van de RVI
De juridische problemen die de RVI ondervindt bij haar uitvoeringstaak op het gebied van het bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk, worden voornamelijk veroorzaakt door het feit, dat door middel van de overgangsregeling in de Wvgs de bepalingen van het verouderde Rgs nog steeds van kracht bleven voor wat betreft de handelingen "bezigen" en afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder vuurwerk. Daardoor bleven deze ook onder het aandachtsgebied van de RVI vallen. Deze overgangsregeling was noodzakelijk, omdat het nieuwe Vuurwerkbesluit van het ministerie van VROM nog steeds niet klaar was bij de inwerkingtreding van de Wvgs op 1 augustus 1996. De regels van het Rgs waren op een aantal punten onduidelijk. Dit heeft VenW ertoe genoodzaakt uiteindelijk in overleg met VROM beleidsregels vast te stellen. Tot de inwerkingtreding van die beleidsregels heeft dit ook zijn invloed gehad op de effectiviteit van de uitvoeringstaak (vergunningverlening) van de RVI inzake het vuurwerk. Een groot deel van de juridische problemen is intussen opgelost met de inwerkingtreding van de beleidsregels in 2000 en de tussentijdse reparatiewetgeving van VROM in 1999 en 2000 voor wat betreft de strafbaarstelling inzake het bezigen en het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van vuurwerk. Daarnaast is het overleg met VROM inmiddels op gang gekomen bij de vaststelling van het nieuwe Vuurwerkbesluit. Niettemin blijft een aantal juridische knelpunten overeind dat in hoofdstuk 4 staat beschreven.

Conclusies m.b.t. de inspectietaak van de RVI
De RVI is belast met toezicht en opsporing van zaken die zijn vastgelegd in vervoersgerelateerde wet- en regelgeving.
De zaken met betrekking tot het bezigen en afleveren van vuurwerk zijn al jaren lang een min of meer vreemde eend in de bijt van de RVI, mede doordat bekend was dat dit onderwerp zou worden overgenomen door VROM. Mede daardoor hebben controles op het bezigen en afleveren van vuurwerk geen bijzondere aandacht gekregen bij het maken van de jaarlijkse controle-afspraken in het zogenaamde managementcontract. Wel vormde de millenniumovergang aanleiding om de controles op het bezigen van vuurwerk te

intensiveren, vanwege de problemen die werden voorzien door de extra grote hoeveelheden voorgenomen vuurwerkevenementen. Dit leidde tot meer broncontroles bij de vuurwerkbedrijven en bij het bezigen van vuurwerk tijdens vuurwerkevenementen. Ook de controles op het vervoer van vuurwerk zijn toen geïntensiveerd. Voor die tijd waren er geen indicaties in het vervoer, die aanleiding gaven om meer prioriteit te geven aan controles op het vuurwerk dan op andere gevaarlijke stoffen.
Knelpunten bij de inspectietaak van de RVI worden met name zichtbaar bij de classificatie van het vuurwerk. Er is meestal een lange weg te gaan tussen de producent en de ontvanger van het vuurwerk, waarbij het in de praktijk nauwelijks mogelijk is om de afzender/ producent aan te pakken als er sprake is van een foutieve classificatie van het vuurwerk. De besprekingen die hierover onlangs in VN-verband zijn gehouden, hebben duidelijk gemaakt, dat er internationaal wel degelijk een probleem ligt met betrekking tot de classificatie van vuurwerk. Met dit gegeven zullen de oplossingen om te komen tot een systematiek die uitvoerbaar en handhaafbaar is dan ook deels internationaal moeten worden gevonden.
Maar ook in Nederland kan aanscherping van de wetgeving helpen. Voorts ligt er een taak voor de RVI om - in afwachting van aanpassing van de regels - in ieder geval in de toekomst meer gerichte controles op het vervoer van vuurwerk uit te voeren, ondanks de praktische en financiële problemen die zich voordoen bij de monsterneming en het testen van vuurwerk.
Andere autoriteiten zullen meer moeten toezien op de juiste classificatie van vuurwerk dat in opslag ligt.

6.2 Aanbevelingen (m.b.t. de uitvoerings- en inspectietaak van de RVI)

Op basis van deze conclusies en de knelpunten die in de hoofdstukken 4 en 5 worden beschreven, doet de RVI de volgende aanbevelingen die hieronder kort zijn samengevat:

Aanbevelingen met betrekking tot de uitvoeringstaak (vergunningverlening)

- De regelgeving moet zodanig worden aangepast, dat de RVI (en de toekomstige vergunningverlener) kan beschikken over de informatie in politieregisters, benodigd voor een goede uitvoering van haar taken, zoals het antecedentenonderzoek.
- Gemeenten moeten voorlichting krijgen over de uitgifte van een verklaring van geen bezwaar, waardoor deze verklaring meer waarde zal krijgen.
  In het algemeen is goede voorlichting nodig over de complexe regels met betrekking tot vuurwerk. Doelgroepen voor zulke voorlichting zijn zowel de branche als de vergunningverlenende en toezichthoudende instanties.
- Er moeten landelijke richtlijnen komen voor de te hanteren afstanden ten opzichte van publiek en gebouwen bij het afsteken van vuurwerk.
- Er moet een sluitende regeling komen in andere wet- en regelgeving voor het bezigen van andere ontploffingsgevaarlijke stoffen dan vuurwerk.

Aanbevelingen met betrekking tot de inspectietaak

- In VN-verband en door samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten moeten oplossingen gezocht worden om te komen tot een uitvoerbare en handhaafbare systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag).

- Vanwege de tijd die is gemoeid met de totstandkoming van internationale regelgeving, moet VenW onderzoeken of vooruitlopend hierop, nationaal de regels effectief kunnen worden aangescherpt.
- De verantwoordelijkheid voor een juiste classificatie moet bij de belangrijkste actoren in de vuurwerkketen worden gelegd. De importeur in Nederland is zo'n belangrijke speler.
- De RVI zal in de toekomst minder uitgaan van de betrouwbaarheid van de vervoerdocumenten en steekproefsgewijs en bij gerede twijfel eerder tot monsterneming overgaan.
- Er moet een voldoende juridische basis komen om bij gebleken onjuiste classificatie de kosten te kunnen verhalen op de vervoerder / ontvanger van een partij vuurwerk.
- Gezien het feit, dat vuurwerk in Nederland doorgaans relatief korte tijd onderweg is, maar langere tijd in opslag ligt, dienen andere autoriteiten toezicht uit te oefenen op de juiste classificatie van vuurwerk in opslag.
- In goede afspraken tussen de diensten, die betrokken zijn bij de handhaving van de wetgeving met betrekking tot (milieu-)gevaarlijke stoffen, moet vastliggen wie in welke mate bijdraagt aan de gezamenlijk inspanning die de overheid levert op het gebied van toezicht en opsporing bij vuurwerk. Een landelijk meldpunt voor vuurwerk zou hierbij in belangrijke mate helpen.
- Het meldingsysteem dat volgt uit de Regeling vervoer gevaarlijke stoffen met zeeschepen (RVGZ) moet zodanig worden aangepast, dat het meer betrouwbare en bruikbare informatie over vuurwerk bevat. Het toezicht op het al dan niet gemeld zijn moet intensiever worden.

BIJLAGEN behorende bij de RVI-rapportage (analyse):

1. TAKEN EN BEVOEGDHEDEN RVI NADER TOEGELICHT
2. VUURWERKCONTROLES NADER TOEGELICHT
3. CLASSIFICATIE VAN VUURWERK
4. TOELICHTING OP VUURWERK
5. DE VUURWERKBRANCHE
6. AFKORTINGEN

BIJLAGE 1. TAKEN EN BEVOEGDHEDEN RVI NADER TOEGELICHT

De uitvoerings- en inspectietaken van de RVI staan beschreven in hoofdstuk 3. en 4. van dit rapport. In deze bijlage wordt nader ingegaan op de vergunningen en nog even kort op de ontheffingen die de RVI verleent. In deze bijlage is tevens het wettelijk kader genoemd op grond waarop de RVI haar taken verricht.

Vergunningen

Zoals vermeld in hoofdstuk 3. verleent de RVI twee soorten vergunningen voor professioneel vuurwerk, te weten:

- de vergunning tot het bezigen; en
- de vergunning tot afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden.

Hieronder wordt beschreven aan welke criteria de aanvrager van deze vergunningen moet voldoen en welke voorwaarden aan de vergunningen zijn gesteld.

- Vergunning tot afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden

Ingevolge artikel 33 van het Reglement gevaarlijke stoffen is bepaald dat een vergunning verplicht is voor het afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden van professioneel vuurwerk.

Specifieke voorwaarden voordat de vergunning wordt afgegeven:

- aanvrager dient aannemelijk te maken dat er behoefte bestaat aan de vergunning;
- aanvrager dient te beschikken over een opslagplaats, waarvoor de gemeente een vergunning heeft afgegeven op grond van de Wet milieubeheer;
- aanvrager dient een verzekering te hebben ter dekking van de privaatrechterlijke aansprakelijkheid;
- een positief oordeel van de betrokken korpschef (antecedentenonderzoek);
- de Commissaris van de Koningin heeft de mogelijkheid om de beslissing van de korpschef, indien negatief, te herzien.

Belangrijkste voorwaarden in de vergunning:

- De af te leveren producten worden slechts afgeleverd (of ter aflevering aanwezig gehouden) aan vergunninghouders gerechtigd tot het bezigen van vuurwerk.
- het bijhouden van een register van de aan- en afvoer van vuurwerk;

- Vergunning tot bezigen

Ingevolge artikel 41 van het Reglement gevaarlijke stoffen is bepaald dat een vergunning verplicht is voor het bezigen van professioneel vuurwerk.

Specifieke voorwaarden voordat de vergunning wordt afgegeven:

- aanvrager dient aannemelijk te maken dat er behoefte bestaat aan de vergunning;
- aanvrager dient de deskundigheid en ervaring van de beziger(s) aan te tonen door het overleggen van een door het ministerie van Verkeer en Waterstaat erkent diploma.
- aanvrager dient een verzekering te hebben ter dekking van de privaatrechterlijke aansprakelijkheid;

- een positief oordeel van de betrokken korpschef (antecedentenonderzoek);
- de Commissaris van de Koningin heeft de mogelijkheid om de beslissing van de korpschef, indien negatief, te herzien.

Belangrijkste voorwaarden in de vergunning:
- het ten minste 24 uur van tevoren melden van een vuurwerkevenement bij de RVI;
- het bijhouden van een register van de aan- en afvoer van vuurwerk;
- het aanwezig hebben van de verklaring van geen bezwaar door of namens de burgemeester waaruit blijkt dat deze tegen het bezigen in zijn gemeente geen bezwaar heeft;

Ontheffingen
De RVI verleent op grond van artikel 9 van de Wvgs ontheffingen voor het vervoer van vuurwerk.

Het wettelijk kader op grond waarvan de RVI handhaaft
– Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs).
In artikel 34, eerste lid en artikel 44, eerste lid, van de Wvgs is de aanwijzing geregeld van ambtenaren om toezicht en opsporing van overtredingen uit te oefenen op het vervoer van gevaarlijke stoffen. Aangewezen zijn hiervoor o.a. de ambtenaren van de RVI (art. 1 Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen).

De bevoegdheden van de toezichthoudende ambtenaren worden genoemd in artikel 5:15 t/m 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).
Het gaat hier om zaken als:
- Het betreden van plaatsen;
- Het verlangen van inzage in zakelijke gegevens en bescheiden en het kopiëren daarvan;
- Monsterneming;
- Onderzoeken van vervoermiddelen en hun lading; en
- Verplichting tot medewerking aan de ambtenaar.

Artikel 46 van de Wvgs geeft de minister de bevoegdheid tot het uitoefenen van bestuursdwang en ingevolge artikel 5:32 Awb tevens de mogelijkheid tot het opleggen van een dwangsom zoals sinds 1 januari 1998 geregeld in Afdeling 5:4 van de Awb.
Spoedeisende bestuursdwang als bedoeld in artikel 5:24 lid 6 Awb is met name een geschikt middel bij overtredingen waardoor een direct gevaar voor de openbare veiligheid ontstaat.
De bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang is gemandateerd aan de toezichthoudende ambtenaren van de RVI.
De opsporingsbevoegdheid is geregeld in resp. :
Art. 44 Wvgs (Aanwijzing opsporing).
Art. 17 WED (Aanwijzing WED).
Art. 28 WED (Voorlopige maatregelen).

- Wet explosieven voor civiel gebruik (Wecg).
Deze wet kent twee belangrijke doelstellingen: het voorkomen van illegaal gebruik van explosieven en het voorkomen van ongevallen of beperking van de gevolgen daarvan.
De Wecg stelt eisen aan het gebruik, vervaardigen, de overbrenging en het in de handel brengen van explosieve stoffen zoals zwart buskruit, vuurkoord e.d., maar regelt niet de opslag van vuurwerk. (De opslag van vuurwerk is geregeld in de Wet Milieubeheer en in het Besluit opslag vuurwerk). Wel is voor de overbrenging van deze stoffen een vergunning vereist die wordt uitgegeven door de burgemeester en wethouders van de gemeente van de plaats waar de overbrenging eindigt in al dan niet tijdelijke opslag. Op die manier is ter plaatse bekend welke explosieve stoffen binnen een inrichting aanwezig zijn en in welke hoeveelheden. De beleidsmatige verantwoordelijkheid van de Wet explosieven voor civiel gebruik berust bij het ministerie van VROM. De RVI is mede belast met het toezicht op de juiste naleving en de opsporing van strafbare feiten van genoemde wet.

- Wet milieubeheer (Wmb).
Voor het opslaan van hoeveelheden groter dan 1000 kg vuurwerk in een inrichting geldt een vergunningplicht op grond van de Wmb[1]. Voor de Wmb is de minister van VROM de eerst verantwoordelijke. De vergunningverlening voor bedrijven en het toezicht op de naleving is primair de bevoegdheid van gemeenten of provincies.
De RVI is op grond van artikel 2, onder a, alsmede artikel 3 van het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving (Batam) mede belast met het toezicht op de naleving van de Wet milieubeheer. Dit impliceert dat de RVI-inspecteurs bevoegd zijn tot het uitoefenen van toezicht binnen de artikel 3 van het Batam genoemde inrichtingen. Hieronder valt mede het toezicht op inrichtingen waar ontplofbare stoffen, preparaten of producten worden vervaardigd, bewerkt, verwerkt, verpakt of herverpakt, opgeslagen of overgeslagen en andere daarop betrekking hebbende handelingen met genoemde stoffen en preparaten. Een en ander voor zover het toezicht kan worden uitgeoefend in samenhang met de werkzaamheden waartoe zij krachtens de wettelijke bepalingen inzake vervoer van stoffen en preparaten bevoegd zijn. M.a.w. de toezichthoudende taak van de RVI binnen inrichtingen strekt zich uit tot vervoersgerelateerde handelingen. Zo is een RVI-inspecteur bevoegd om verzendklare verpakkingen met vuurwerk te controleren die tijdelijk zijn opgeslagen in afwachting van vervoer (nederleggen tijdens vervoer). Bij broncontroles wordt door de RVI, complementair aan haar bevoegdheden die zij op grond van de Wvgs heeft, van dezelfde bevoegdheden gebruik gemaakt. Met andere woorden, de Wmb bevoegdheden zijn aanvullend op de Wvgs.

- Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms).
Deze wet uit 1986 komt tegemoet aan de wens een wettelijke regeling te treffen ter beheersing van stoffen die gevaren voor mens en milieu veroorzaken.
Eén van de uitvoeringsbesluiten bij deze wet is het Vuurwerkbesluit (Wms), dat in het kader van de veiligheid van en het handelen met vuurwerk door de particuliere gebruiker regels stelt ter voorkoming van lichamelijk letsel.

[1] Bij opslag van minder dan 1000 kg vuurwerk gelden ingevolge de Wmb algemene regels (bijv. de aanwezigheid van een sprinklerinstallatie in de inrichting), dus geen vergunningplicht.

Ten aanzien van het toezicht op het bij de Wet milieugevaarlijke stoffen behorende Vuurwerkbesluit, beperkt de RVI zich tot hoofdstuk 4, paragraaf 1 van de Wms. Voor zover het toezicht kan worden uitgeoefend in samenhang met de werkzaamheden waartoe zij krachtens wettelijke bepalingen inzake het vervoer van stoffen en preparaten bevoegd zijn. Derhalve strekt het toezicht zich mede uit over bepaalde (hoofdstuk 4, paragraaf 1 van de Wms) handelingen met consumentenvuurwerk. Hiervoor is dezelfde toezichthoudende taak weggelegd voor de RVI als hiervoor bij de Wmb omschreven.
Daarnaast oefent de RVI toezicht uit:

a. Tijdens de overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de Europese Gemeenschap. Dit betreft het toezicht op de zogenaamde EVOA.
b. Op het bij of krachtens de Wm gestelde ter zake gevaarlijke afvalstoffen;
c. Op de Wet bodembescherming;
d. Op de Interim-wet bodemsanering.

Ten aanzien van de hierboven genoemde punten c. en d. geldt, dat het toezicht wordt uitgeoefend voor zover het betreft toezicht bij het vervoer van stoffen die de bodem kunnen verontreinigen.

BIJLAGE 2. VUURWERKCONTROLES NADER TOEGELICHT

In hoofdstuk 4. is in de tabel een overzicht gegeven van de handhavinginspanningen (vanaf 1996 t/m december 2000) van de RVI op het gebied van vuurwerk. In deze bijlage worden deze vuurwerkcontroles nog nader toegelicht.

Toelichting op de vuurwerkcontroles
Vanaf 1996 t/m november 2000 zijn door de RVI de navolgende vuurwerkcontroles uitgevoerd:

- *1996:*
  Reguliere controles, met name in de havengebieden;

- *1997:*
  - Assistentieverlening plaatselijke politie bij een dodelijk ongeval met het bezigen van vuurwerk te Gramsbergen;
  - Reguliere controles, m.n. in de havengebieden;
  - Thema-actie m.b.t. vuurwerkdozen;

- *1998:*
  - Reguliere controles m.n. in de havengebieden;
  - Thema-actie op de terminals in Europoort, alsmede bij de vuurwerkimporteurs.

- *1999:*
  - Reguliere controles m.n. in de havengebieden;

  Het jaar 1999 stond in het teken van de millenniumviering. Daarbij werden enkele problemen voorzien met betrekking tot het vuurwerk. Met het oog hierop werd in 1999 door de Minister van VenW opdracht gegeven om het toezicht op vuurwerkbedrijven te intensiveren.
  Aanleiding daarvoor waren:
  - incidenten tijdens vuurwerkevenementen op 30 april 1999 te Wouw en Utrecht, waarbij het publiek getroffen werd door rondvliegend vuurwerk
  - tijdens de jaarwisseling 1999-2000 werd verwacht dat een groot aantal mensen professioneel vuurwerk zou afsteken die daartoe niet waren opgeleid.

  Met het oog hierop werden alle bezigingvergunninghouders gecontroleerd door middel van broncontroles en werden controles gehouden bij een aantal vuurwerkevenementen. Daarnaast is informatie ingewonnen bij gemeenten, omdat deze voorafgaande aan het bezigen, een "verklaring van geen bezwaar" afgeven. Zo'n verklaring is bindend voorgeschreven als voorwaarde in de bezigingsvergunning. Hieronder volgt een nadere toelichting op deze specifieke controles:

  - *Thema-actie bezigen van evenementen- ofwel professioneel vuurwerk*
    (29 evenementen bezocht, waarvan 10 binnen en 19 buitenvuurwerk).
    De belangrijkste resultaten van de controles bij vuurwerkevenementen waren:

Van 1 oktober t/m 31 december 1999 zijn 29 evenementen bezocht waarbij professioneel vuurwerk werd gebezigd. Van deze 29 evenementen betrof het 19 vuurwerken die in de open lucht werden afgestoken en 10 zogenaamde binnenvuurwerken.
De navolgende tabel geeft inzicht in de aard van de geconstateerde overtredingen bij die 29 evenementen.

Aard van de overtredingen;	% van de overtredingen bij 29 evenementen
Vervoer onverpakt vuurwerk; ontheffing van de verpakkingsvoorschriften ontbreekt.	9
Voorwaarden vergunning niet nageleefd, zoals bezigen door niet in de vergunning genoemde personen.	9
Afsteken van vuurwerk zonder toestemming van de gemeente (verklaring van geen bezwaar ontbreekt).	5
Vuurwerkevenement niet gemeld bij RVI.	18
Voertuig niet voorzien van de verplichte kenmerking (etiket of oranje bord).	5
Chauffeur niet in bezit van vereiste vakbekwaamheidcertificaat	5
Keuringsdocument behorend bij het voertuig ontbreekt.	5
Schriftelijke instructies voor de chauffeur van het voertuig ontbreken of zijn onjuist ingevuld.	5
Verpakking van het vuurwerk is niet getest conform de voorschriften van de vervoerwetgeving.	27
Verpakking is niet voorzien van de gevaarsetiketten en overige aanduidingen.	27
De afzenderverklaring ontbreekt (afzender verklaart dat vervoer conform wetgeving word uitgevoerd).	9
Aanduidingen in het vervoerdocument voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde eisen.	32
Vuurwerk is verpakt met andere (gevaarlijke) stoffen, terwijl dit niet is toegestaan volgens de wetgeving.	5

Tijdens deze controleactie is 3x PV opgemaakt; 2x wegens het niet melden en 1x wegens vervoersovertredingen.
De PV's m.b.t. het niet-melden zijn achteraf geseponeerd, omdat het desbetreffende wetsartikel niet was gesanctioneerd.
Met betrekking tot de bij deze controle geconstateerde overtredingen op vervoersaspecten kan een vergelijking worden gemaakt met het vervoer van de andere gevaarlijke stoffen. Deze vergelijking laat zien dat het beeld ten aanzien van de overtredingen tijdens het vervoer van vuurwerk overeenkomt met het algemene beeld. Wel wordt er bij het vervoer van vuurwerk relatief zeer vaak gebruik gemaakt van de vrijstelling van randnummer 10.011[2] (beperkte hoeveelheden in één transport-eenheid).
Dit onderwerp heeft een relatie met de classificatie van het vuurwerk.

- *Broncontroles bij een 60-tal bedrijven welke in het bezit zijn van een bezigingsvergunning*
  De belangrijkste resultaten van de controles bij de (op dat moment 60)

[2] Randnummer 10.011 geeft vrijstelling van de voorschriften van nagenoeg geheel Bijlage B (voorschriften die betrekking hebben op het voertuig en het vervoer) van het ADR (Internationale Overeenkomst betreffende het vervoer van gevaarlijke goederen over de weg). Aan de hand van de tabel behorende bij dit randnummer kan een vervoerder aflezen bij welke hoeveelheden aan gevaarlijke stoffen hij is vrijgesteld van deze voorschriften.

vuurwerkbedrijven waren:
- Het vuurwerkregister wordt slechts voor 32% conform de eisen bijgehouden. In veel gevallen is er wel een registratie van in- en uitgaand vuurwerk, maar een onvolledige aanduiding.
- In 1999 zijn tot de datum van onderzoek 80% van de evenementen gemeld bij de RVI; (het betreft hier een vergelijking van de bedrijfsadministratie met het aantal gemelde evenementen bij de RVI;
- Van de vuurwerkondernemingen voldoet 84% aan de eis dat men een verplichte verzekering heeft afgesloten (risico-aansprakelijkheid);
- De vervoerdocumenten werden door 64% van de ondernemingen goed opgemaakt.
- De geconstateerde overtredingen hebben te maken met onjuist ingevulde documenten en ontbrekende gegevens in relatie tot de vervoerde hoeveelheden (bruto massa, netto explosieve massa).
- Een groot aantal vuurwerkbedrijven (67%) maakt tijdens het vervoer gebruik van de vrijstelling van randnummer 10.011 van de VLG (beperkte hoeveelheden in één transporteenheid), met als gevolg dat de VLG-voorschriften niet of beperkt van toepassing zijn, waarbij men zich kan afvragen of dit in alle gevallen terecht is (zie hoofdstuk 5 - knelpunten bij de classificatie).
- 33% van de vuurwerkbedrijven (19 ondernemingen) vervoert voorgemonteerd vuurwerk, waarvan 32% dit zonder een door de RVI uitgegeven ontheffing van de verpakkingsvoorschriften (VLG) vervoert (dus onrechtmatig).

- *2000 :*

Reguliere controles [3]
- Gezamenlijke controles met VROM/IMH (opslag/classificatie van professioneel en consumentenvuurwerk);
- Gerechtelijk vooronderzoek vuurwerk (huiszoekingen op verschillende adressen);

Thema-actie
- 31 Controles op het bezigen van professioneel vuurwerk (periode maart - medio november). Tijdens deze controles zijn een aantal overtredingen geconstateerd waarvoor procesverbaal werd opgemaakt dan wel waarschuwingen werden gegeven, zoals:
  - Een onjuist ingevuld vervoerdocument;
  - Het onvoldoende afstand houden van publiek;
  - Het vervoeren van voorgemonteerd vuurwerk zonder ontheffing;
  - Het gebruiken van niet UN-gekeurde verpakkingen, waarop bovendien de gevaarsetiketten ontbraken;
  - Het niet melden van een vuurwerkevenement.

In totaal verliepen 12 van de 31 gecontroleerde vuurwerken zonder overtredingen.

---

[3] De reguliere controles worden geïntensiveerd aan het eind van ieder jaar, wanneer de aanvoer van vuurwerk het grootst is.

Vermeldenswaard is nog dat door handelen van de RVI, voorkomen is dat een vuurwerk door een persoon zou worden gebezigd die hiertoe niet vergund was. Het afsteken werd uitgesteld totdat een bevoegd persoon ter plaatse was.

Meest voorkomende overtredingen (weg- en zeevervoer):
De meest voorkomende overtredingen met betrekking tot het wegvervoer, in orde van frequentie:

- Onjuist ingevuld vervoerdocument (o.a. verkeerde stofclassificatie);
- Geen afzenderverklaring
- Geen vervoerdocument;
- Onjuiste /of geen etikettering /stofidentificatie op de verpakking;
- Geen UN-symbool op de verpakking.

De meest voorkomende overtredingen met betrekking het zeevervoer waren:

- Vastzetten van lading in de containers niet goed (stuwage);
- Onjuist / geen etiket op de verpakking;
- Technische staat container onvoldoende;
- Onjuiste /onvolledige /geen vermelding stofgegevens op de container.

Het gebrekkig vastzetten van lading in de stukgoedcontainers (en dus het risico van schuiven en beschadigen van de verpakking) is geen specifiek vuurwerkprobleem. Het probleem doet zich voor bij een zeer groot aantal inkomende containers, maar ook - in iets mindere mate - bij de uitgaande containers. De problematiek is bovendien wereldwijd. In het internationale IMO-overleg is deze problematiek inmiddels aangekaart.
Onjuiste of ondeugdelijke verpakkingen bij vervoer van ontploffingsgevaarlijke stoffen en voorwerpen (dus ook vuurwerk) brengen in vergelijking met andere gevaarlijke stoffen nog een specifiek gevaar met zich mee. De gevaarszetting (classificatie) van vuurwerk is mede afhankelijk van de te gebruiken verpakking tijdens het vervoer. Alle ontploffingsgevaarlijke stoffen en voorwerpen moeten *in verzendklare toestand* in één der subklassen worden ingedeeld (zie bijlage 4. voor de indeling in subklassen). Indien de kwaliteit van de verpakking om één of andere reden tijdens het vervoer wordt aangetast, kan dit gevolg hebben voor de classificatie en dus ook voor de gevaarszetting.

BIJLAGE 3 CLASSIFICATIE VAN VUURWERK

Voor de classificatie van ontploffingsgevaarlijke stoffen en voorwerpen wordt gebruik gemaakt van de voor het vervoer van gevaarlijke stoffen internationaal geldende regelgeving. De basis van de classificatie is neergelegd in het 'Manual of Tests and Criteria' van de United Nations. Het is dit Manual dat ook dient als basis voor de classificatie in het ADR. Van belang is wat de regelgeving voor de klasse 1 (ontplofbare stoffen en voorwerpen) onder ontploffingsgevaarlijke stoffen verstaat.

Stoffen en voorwerpen in de zin van klasse 1 zijn:

a) - Ontplofbare stoffen: vaste of vloeibare stoffen (of mengsels van stoffen) die door een chemische reactie gassen kunnen ontwikkelen met een zodanige temperatuur en druk en met zulk een snelheid dat schade kan worden aangericht aan de omgeving.
   - Pyrotechnische stoffen: stoffen of mengsels van stoffen, bestemd om als gevolg van niet-detonatieve, zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties een effect te veroorzaken in de vorm van warmte, licht, geluid, gas of rook of een combinatie daarvan.
b) Ontplofbare voorwerpen: voorwerpen die een of meer ontplofbare en/of pyrotechnische stoffen bevatten.[4]
c) Stoffen en voorwerpen, niet vermeld onder a) of b) en die zijn vervaardigd om een praktisch effect door explosie of een pyrotechnisch effect te veroorzaken.

Stoffen en voorwerpen van klasse 1 en dus ook vuurwerk, moeten zijn ingedeeld in een subklasse en een compatibiliteitsgroep (zie hierna).

Definitie van de subklassen

1.1 Stoffen en voorwerpen met gevaar voor massa-explosie (een massa-explosie is een explosie die praktisch op hetzelfde ogenblik plaatsvindt in nagenoeg de gehele lading).

1.2 Stoffen en voorwerpen met gevaar voor scherfwerking, maar niet met gevaar voor massa-explosie.

1.3 Stoffen en voorwerpen met gevaar voor brand en met een gering gevaar voor luchtdruk- of scherfwerking of met gevaar voor beide, maar niet met gevaar voor massa-explosie,
   a) waarvan de verbranding aanleiding geeft tot een aanzienlijke warmtestraling, of
   b) die één voor één uitbranden, waarbij een geringe luchtdruk- of scherfwerking of beide optreden.

1.4 Stoffen en voorwerpen die slechts een gering explosiegevaar opleveren indien ze tijdens het vervoer tot ontsteking of inleiding komen. De gevolgen blijven in hoofdzaak beperkt tot het collo en leiden niet tot scherfwerking van enige omvang of reikwijdte. Een van buitenaf inwerkende brand mag niet leiden tot een explosie op praktisch hetzelfde ogenblik van vrijwel de gehele inhoud van het collo.

[4] Met uitzondering van ongereinigde lege verpakkingen

Compatibiliteitsgroepen

A Inleispringstof

B Voorwerp dat een inleispringstof bevat en niet is voorzien van ten minste twee doeltreffende veiligheidsvoorzieningen. Enkele voorwerpen, zoals slagpijpjes, samengestelde slagpijpjes en slaghoedjes zijn hieronder begrepen, zelfs indien zij geen inleispringstof bevatten.

C Voortdrijvende lading of andere deflagerende ontplofbare stof, of voorwerp dat een dergelijke lading of stof bevat.

D Springstof of zwart buskruit of voorwerp dat springstof bevat, zonder inleimiddel en zonder voortdrijvende lading, of voorwerp dat een inleispringstof bevat en voorzien is van ten minste twee doeltreffende veiligheidsvoorzieningen.

E Voorwerp dat springstof bevat, zonder inleimiddel en met voortdrijvende lading (niet bestaande uit een brandbare vloeistof of andere brandbare gel of hypergolische vloeistoffen.

F Voorwerp dat springstof bevat, zonder inleimiddel en met voortdrijvende lading (niet bestaande uit een brandbare vloeistof of brandbare gel of hypergolische vloeistoffen.

G Pyrotechnische stof of voorwerp dat een pyrotechnische stof bevat, of voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een lichtverspreidende, brandstichtende, traanverwekkende of rook producerende stof bevat (met uitzondering van een door water te activeren voorwerp of een voorwerp dat witte fosfor, fosfiden, een pyrofore stof, een brandbare vloeistof of brandbare gel of hypergolische vloeistoffen bevat).

H Voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als witte fosfor bevat.

J Voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een brandbare vloeistof of brandbare gel bevat.

K Voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een chemische stof met giftige werking bevat.

L Ontplofbare stof of voorwerp dat een ontplofbare stof bevat, welk(e) een bijzonder gevaar oplevert (bijv. vanwege de activering door water of vanwege de aanwezigheid van hypergolische vloeistoffen, fosfiden of een pyrofore stof), als gevolg waarvan elk soort gescheiden moet blijven.

N Voorwerp dat alleen extreem weinig gevoelige springstoffen bevat.

S Stof of voorwerp, zodanig verpakt of ontworpen dat alle gevaarlijke effecten ten gevolge van het onopzettelijk in werking treden beperkt blijven tot het inwendige van het collo, tenzij het collo is aangetast door brand. In dit laatste geval moeten alle effecten van luchtdruk of scherfwerking voldoende beperkt blijven, zodat ze de brandbestrijding- of andere noodmaatregelen in de onmiddellijke omgeving van het collo niet aanmerkelijk hinderen of beletten.

Vuurwerk kan slechts worden ingedeeld in de compatibiliteitsgroepen G en S en komt voor in de subklassen 1.1 t/m 1.4 en heeft als identificatie(VN)nummer 0333 t/m 0337.

Classificatieprocedures

De ontplofbare stoffen en voorwerpen moeten worden ingedeeld overeenkomstig bepaalde beproevings- methoden en classificatieprocedures voor de bepaling van de explosieve eigenschappen. Omdat de classificatie van explosieven gerelateerd is aan de te gebruiken verpakking(en) en de effecten die een explosie /detonatie heeft op die verpakking en de omgeving, is hieruit voortvloeiend de regelgeving zodanig afgestemd dat een acceptabele veiligheid kan worden bereikt. De bevoegde autoriteiten (in Nederland: PML TNO) hebben zich te houden aan de aanbevelingen zoals verwoord in het eerder aangehaalde "manual" betrekking hebbend op aanbevelingen voor het transport van gevaarlijke goederen. In dit "manual" staan de proeven omschreven, die doorlopen moeten worden teneinde op een juiste wijze ontploffingsgevaarlijke stoffen te classificeren.
Eén opmerking m.b.t. de testcriteria is hierbij van belang. In het "manual" wordt in section 1 (General Introduction) onder 1.1.2 vermeld, dat de omschrijving van de testcriteria niet feilloos leidt tot een correcte classificatie. Het is daarom dat aan de testende autoriteiten een duidelijke competentie wordt gegeven en verantwoordelijkheid t.a.v. de classificatie. Dientengevolge kunnen uitslagen van testen (zij het in geringe mate) op variabele wijze worden geïnterpreteerd; kunnen aanvullende testen worden uitgevoerd of kunnen sommige testen vervallen. Voor de klasse 1 vindt men de voorgeschreven testen in schema's aangegeven. In de praktijk betekent dit dat er dus verschillen kunnen optreden m.b.t. de vastgestelde classificatiecodes. Let wel: het gaat hier om kleine verschillen. Verschillen, zoals 1.1 versus 1.4 kunnen niet voorkomen.

"Nieuwe" ontploffingsgevaarlijke stoffen

Nieuwe producten dienen in elk geval getest te worden. In sectie 10 (Klasse 1) wordt vermeld in welk geval er sprake is van nieuwe producten. Dit is onder meer het geval, indien er sprake is van een nieuwe substantie of een combinatie of mengsel van substanties, bedoeld om te worden gebruikt als een explosief of vuurwerk, waarbij er sprake is van een substantieel verschil tussen dat product (substantie, combinatie of mengsel) en andere combinaties of mengsels die reeds geclassificeerd zijn. Een ander criterium is een nieuwe verpakking of een gewijzigde verpakking.

Hoewel de afzender / fabrikant verantwoordelijk blijft voor de juiste classificatie is hierin ook een rol weggelegd voor de bevoegde autoriteit bij het vaststellen van een nieuw product. In 10.2.1 van het "Manual" staat vermeld dat de genoemde context een nieuw product een product is dat naar de mening van de bevoegde autoriteit voldoet aan een aantal met name genoemde voorwaarden.

Niet alle ("nieuwe") ontploffingsgevaarlijke stoffen en voorwerpen worden beproefd voordat deze ten vervoer worden toegelaten. De bevoegde autoriteit kan een indeling vaststellen, gebaseerd op ervaringen met producten welke een soortgelijke samenstelling en omschrijving hebben. Dit noemt men classificatie naar analogie. Het niet doorlopen van testen is een beslissing van de bevoegde autoriteit. Ook kan worden gekozen voor de zwaarste indeling (massa explosief subklasse 1.1) om de (dure) beproevingen te ontlopen.

BIJLAGE 4. TOELICHTING OP VUURWERK

De werking van vuurwerk

Explosies
Vuurwerk behoort tot de groep ontplofbare stoffen en voorwerpen. Onder ontplofbare stoffen wordt verstaan:
Stoffen, of mengsels van stoffen die, indien tot ontbranding gekomen, de verbranding zelfstandig kunnen voortzetten.
Een explosie is, algemeen geformuleerd:
Een zeer snel en heftig verlopend proces, waarbij zo snel energie vrijkomt, dat er een drukgolf met eindige amplitude in de lucht wordt gevormd. Het vrijkomen van de energie moet gepaard gaan met lawaai.
(Dit laatste geldt niet voor de zogenoemde explosieve verbranding of deflagratie).

Afhankelijk van de bron van de vrijkomende energie wordt een onderscheid gemaakt tussen:
- fysische (natuurkundige) explosies en
- chemische explosies.

Fysische explosie
De fysische explosie is een gevolg van een natuurkundig (fysisch) proces en niet het gevolg van een chemische reactie. Voorbeelden: het barsten van een stoomketel of drukhouder (gasfles), elektrische doorslag (bliksem) en kernexplosies zijn voorbeelden van fysische explosies.

Chemische explosie
Een chemische explosie is een gevolg van een heftige chemische reactie. Een voorwaarde daarbij is dat zij, wanneer deze eenmaal opgang is gekomen, zich zonder toevoer van energie of materie door de hele massa kan voortzetten.
De chemische explosies kunnen worden onderverdeeld in:
- de homogene (thermische) explosie;
- de heterogene explosie, welke weer onderverdeeld wordt in:
- de deflagratie (explosieve verbranding);
- de detonatie.

Bij een homogene explosie verloopt de chemische reactie door vrijwel de gehele stof tegelijkertijd en met ongeveer dezelfde snelheid. Bijvoorbeeld de explosie van een oliedamp/luchtmengsel in een dieselmotor. Bij een heterogene reactie gedraagt de reactie geheel anders. De energie die vrijkomt wordt voor een deel gebruikt om de reactie door of te laten voortplanten.
Het reactieverloop hangt verder af van de wijze waarop de reactie opgang wordt gebracht (initiëren van de reactie). Geleidelijke verwarming kan leiden tot een thermische explosie. Plaatselijke verhitting door een vonk, vlam of bijvoorbeeld een brandende sigaret kan een explosieve verbranding tot gevolg hebben. Bij een plotseling sterke compressie door een slag of stoot kan er een detonatie ontstaan.

Bij een deflagratie reageert de massa in een front dat zich met een snelheid lager dan de geluidssnelheid door de massa voortplant. Het resterende deel van de energie wordt gebruikt om de uitwerking van de explosieve stof op de omgeving te bewerkstelligen.
De detonatie is een chemische explosie van geheel andere aard dan een deflagratie. Dit blijkt uit de (reactie -) snelheid waarmee dit gebeurt. Het fundamentele verschil tussen de detonatie en een deflagratie is gelegen in het feit, dat bij een detonatie de energieoverdracht geschiedt door een schokgolf, waarvan de voortplantingssnelheid groter is dan die van het geluid.
De explosies (effecten) die zich bij het gebruik van vuurwerk voordoen zijn onder te brengen onder 'explosieve verbranding of deflagratie'. Onder bepaalde omstandigheden (niet juist gebruik of ongewild effect) kan vuurwerk detoneren.

Pyrotechniek
De techniek (het verwerken van explosieve stoffen) van het maken van vuurwerk wordt 'pyrotechniek' genoemd. Pyrotechnische mengsels kunnen na ontsteking op verschillende manieren chemisch reageren. Afhankelijk van de samenstelling, mengverhouding en omstandigheden kunnen zij gloeien, roken, smelten, verbranden en/of exploderen. Onder exploderen wordt hier verstaan een deflagratie of explosieve verbranding en (zoals eerder aangegeven) in bijzondere gevallen de veel heftigere detonatie.

- *Oxidatie- en reductiemiddelen.*

Een pyrotechnisch mengsel bestaat minimaal uit één oxidatie- en een reductiemiddel.
Oxidatiemiddelen en reductiemiddelen zijn chemisch gezien tegenpolen van elkaar.
Oxidatiemiddelen zijn stoffen die in staat zijn om tijdens de reactie (verbranding) zuurstof af te staan. Het afstaan van zuurstof tijdens de verbranding betekent dat geen luchtzuurstof voor de chemische reactie c.q. verbranding nodig is.
Dit is een van de eigenschappen van een explosieve verbranding.
Veel gebruikte zuurstofhoudende oxidatiemiddelen zijn:
- nitraten
- chloraten
- chromaten
- peroxydes

Onder een reductiemiddel wordt verstaan een brandbare stof van een pyrotechnisch mengsel. Deze stoffen zijn in staat om op een gemakkelijke wijze te reageren met zuurstof.
Enkele voorbeelden van reductiemiddelen zijn:
- magnesium
- zwavel
- aluminium
- koolstof

In de praktijk worden naast deze twee stoffen vaak hulpstoffen toegevoegd om een gewenst effect als rook, licht, knal en /of geluid te krijgen.
Hoewel er in de laatste eeuw een steeds krachtiger explosieve stoffen zijn ontwikkeld, zijn de ingrediënten voor het maken van vuurwerk vrijwel gelijk gebleven.

- *Zwart buskruit*

Een bekend pyrotechnisch mengsel of sas[5] is zwart buskruit.
Dit is een mengsel van zeer fijn gemalen kaliumnitraat (KNO_3), houtskool en zwavel.
Wanneer dit mengsel plaatselijk een temperatuur van circa 350° C krijgt, ontstaat een explosieve verbranding, waarbij circa 43 gewichtsdelen van het mengsel over gaat in hete gassen, die een aanzienlijke hoeveelheid energie bevatten. Voor het verkrijgen van kleur- en lichteffecten worden andere mengsels dan zwart buskruit gebruikt. Hierin zijn verwerkt:

- magnesium- of aluminiumpoeder voor wit licht;
- strontiumverbindingen voor rood licht;
- bariumverbindingen voor groen licht;
- koperverbindingen voor blauw licht;
- natriumverbindingen voor geel licht.

- *Rookzwak buskruit*

Bij het verbranden van zwart buskruit wordt slechts 40% in gas omgezet en 60% zijn niet verbrande stoffen. In de loop van de 19e eeuw wordt zwart buskruit vervangen door rookzwak buskruit, dat in de regel voor het grootste gedeelte is samengesteld uit de nitraatesters: nitrocellulose en nitroglycerine.
Op grond van de chemische samenstelling worden de rookzwakke buskruitsoorten in drie groepen verdeeld:

- Cellulosenitraatkruit;
- Glyseroltrinitraatkruit;
- Nitroguanidinekruit.;

Om aan het vereiste doel te beantwoorden heeft men, na de juiste samenstelling te hebben gevonden, ook het kruit een speciale vorm moeten geven. In tegenstelling tot zwart buskruit is rookzwak buskruit in haast alle vormen te persen. Zo kent men o.a. bal -, staaf -, pijp -, ster -, en t -profielkruit. Het kruit kan in alle denkbare kleuren voorkomen. Hoewel het gebruik van rookzwak buskruit hier niet op berust kunnen de meeste soorten rookzwak buskruit detoneren.

Vuurwerk

Vuurwerk is een sas in een voorwerp. De houders van vuurwerk zijn meestal gemaakt van papier of karton, dat met stijfselachtige stoffen stevig is gemaakt. Ook worden middelen toegevoegd om vochtopname en rotting tegen te gaan. Tegenwoordig worden ook wel houders van kunststof toegepast. Voor het ontsteken van de meeste soorten vuurwerk is een lont onontbeerlijk. Een lont bestaat uit een aantal katoendraden, gedrenkt in een pap van buskruit en bindmiddelen. Zo'n lont heeft een afbrandsnelheid van ongeveer 1 cm/s. Bij omkleding met een goed passende papieren huls kan de afbrand snelheid toenemen tot 30 m/s. Dergelijke lonten worden gebuisde lonten genoemd en worden toegepast bij het

[5] Sas: de lading van vuurwerk, bestaande uit een pyrotechnische stof, een pyrotechnisch preparaat of een andere stof of preparaat met een gelijksoortige werking als een pyrotechnische stof of preparaat, met inbegrip van eventuele toevoegsels.

bezigen van professioneel vuurwerk. Bij ondeskundig gebruik van dit vuurwerk blijkt de lengte van de gebuisde lont zeer verraderlijk te zijn.

- *Consumentenvuurwerk*

In de matrix hieronder wordt het toegestane consumentenvuurwerk opgesomd, welke ingevolge het Vuurwerkbesluit Wms rond de jaarwisseling mag worden afgestoken.

Categorie	Hoofd effect	Bijkomend effect	Beweging	Soort
Zich voortdrijvend	Knal	Licht /geluid	Opstijgen	Vuurpijl
			Roteren	Zon
	Licht	Geluid /rook	Opstijgen	Vuurpijl
			Roteren	Zon
			Opstijgen en roteren	Tol
Zich niet voortdrijvend	Knal	Rook	Uiteenrijten huis	Rotjes kanonslag astronaut
	Serie knallen	Rook	Uiteenrijten compartiment	Zevenklapper mitrailleurvuur
	Geluid /rook	Licht		Gillende keukenmeid huilers e.d.
	Licht	Rook	Soms vrijkomende delen	Romeinse kaars fontein bengaals vuur zwermpot vulkaan

Voorbeelden van illegaal (niet toegestaan) vuurwerk die een particulier niet mag afsteken en dus niet op grond van artikel 3 van het Vuurwerkbesluit voorhanden mag hebben, zijn:

- chinese rol
- lawinepijl
- strijker
- flowerbed
- motierbom

- *Professioneel vuurwerk.*

Professioneel vuurwerk[6] wordt ingedeeld conform de vervoerswetgeving (zie onderstaande tabel) .

Technische naam	(Sub-) klasse	Comptabiliteitsgroep	Identificatienummer
Vuurwerk	1.1	G	0333
Vuurwerk	1.2	G	0334
Vuurwerk	1.3	G	0335
Vuurwerk	1.4	G	0336
Vuurwerk	1.4	S	0337

Onderscheid in consumenten- en professioneel vuurwerk

Het onderscheid is hiervoor al gemaakt. We kennen consumenten- en professioneel vuurwerk.

Met betrekking tot consumentenvuurwerk gelden speciale voorschriften, zoals de vastgestelde periode rond "oud en nieuw" waarin dit vuurwerk mag worden afgestoken en bepaalde beperkingen aan de samenstelling van dit vuurwerk in verband met de productveiligheid. Hierbij kan gedacht worden aan een beperking van de geluidsdruk en het verbod om vuurwerk te voorzien van een wrijvingsontsteker (de zogenaamde strijkers). Deze voorschriften zijn te vinden in het Vuurwerkbesluit milieugevaarlijke stoffen (Wms).

Professioneel vuurwerk kent deze beperkingen niet, echter voor de handelingen zoals bezigen, afleveren dan wel ter aflevering aanwezig houden zijn de betrokken vuurwerkbedrijven wel aan een vergunningplicht gebonden en gelden eisen qua vakbekwaamheid voor de beziger van het vuurwerk.

Het onderscheid tussen consumenten- en professioneel vuurwerk wordt bepaald door aanduiding van de eindgebruiker van het vuurwerk. Vuurwerk dat niet voldoet aan de eisen die in het Vuurwerkbesluit (Wms) aan het consumentenvuurwerk worden gesteld, wordt 'illegaal vuurwerk' genoemd. Indien de gebruiker van dit vuurwerk een consument betreft, is hier sprake van illegaal consumentvuurwerk. Het kan ook voorkomen, dat tijdens een vuurwerkevenement gebruik wordt gemaakt van consumentenvuurwerk. De vergunninghouder voor het bezigen is dan de gebruiker van dit vuurwerk en daardoor blijft het professioneel vuurwerk.

[6] Tijdens een professioneel vuurwerkevenement worden vaak tevens andere ontplofbare stoffen en voorwerpen (ontstekers, vuurkoord, flitslichtpoeder, rookzwak buskruit e.a.) gebezigd.

BIJLAGE 5. DE VUURWERKBRANCHE

Hieronder volgt een korte beschrijving van de samenstelling van de vuurwerkbranche. Binnen deze branche heeft men zich georganiseerd rond het onderscheid tussen consumenten- en professioneel vuurwerk.

Handel en verkoop van consumentenvuurwerk.
Voor wat betreft het consumentenvuurwerk richten de activiteiten van de vuurwerkondernemingen zich voornamelijk op de handel en verkoop.
Het consumentenvuurwerk kent een verdere onderverdeling:

- Het vuurwerk dat slechts rond "oud en nieuw" aan particulieren mag worden verkocht en slechts tijdens de uren rondom de jaarwisseling tot ontbranding mag worden gebracht.
- Het zgn. fop- en schertsvuurwerk, dat het gehele jaar mag worden gekocht en afgestoken door particulieren. Het betreft hier vuurwerk met een zeer geringe gevaarszetting, zoals trektouwtjes, Bengaalse lucifers en handfakkels, wonderkaarsen, knalduiveltjes, ijsfonteinen en rookbommen, alle met een restrictie aan de samenstelling van de lading.

Handelaren in consumentenvuurwerk hebben zich verenigd in de Federatie Vuurwerk Nederland (FVN), waarbij 13 ondernemers zijn aangesloten.

Handel, verkoop en bezigen van professioneel vuurwerk.
Bedrijven die zich bezig houden met professioneel vuurwerk hebben, (naast de handel en verkoop) betrekking op het bezigen (afsteken). Voor het bezigen van professioneel vuurwerk (voorheen ook wel "groot vuurwerk" genoemd) dient men in het bezit te zijn van de zgn. bezigingsvergunning. Voor de handel in professioneel vuurwerk heeft men een afleveringsvergunning nodig.
Op dit moment zijn 76 ondernemingen in het bezit van een bezigingsvergunning.
Hiervan houden zich 23 bezig met de handel en verkoop van professioneel vuurwerk en zij bezitten dus ook een afleveringsvergunning. 7 Bedrijven houden zich alleen bezig met het afleveren van professioneel vuurwerk.
In totaal zijn er dus 30 bedrijven met een afleveringsvergunning.

Van de bezigingvergunninghouders houdt 30 % zich alleen bezig met activiteiten die in relatie staan met evenementenvuurwerk (de open lucht of buiten vuurwerk). 35% heeft theatervuurwerk en special effects in de aanbieding. De overige (35%) doet zaken in beide activiteiten.
Het aantal vuurwerkevenementen dat per jaar wordt afgewerkt neemt toe. In 1998 zijn er 1923 vuurwerkshows afgewerkt, terwijl dit er in 1999 2109 waren. In 2000 werden tot 1 september reeds 1760 evenementen aangemeld bij de RVI.

Van de 75 bezigers zijn 23 bedrijven in het bezit van een opslagruimte met een capaciteit > 1000 kg voor professioneel vuurwerk. De overigen betrekken het vuurwerk elders, huren een opslagruimte bij een collega of zijn in het bezit van een kleinere opslagcapaciteit.

Niet alle (bezigings-) vuurwerkbedrijven hebben dezelfde omvang. Van de in 2000 bij de RVI aangemelde vuurwerkevenementen komen er 895 voor rekening van vier bedrijven. Drie van deze vier zijn lid van de Vereniging Evenementenvuurwerk Nederland (VEN). De grootste of actiefste beziger heeft haar eigen branchevereniging recentelijk opgericht, de branchevereniging voor Professioneel Vuurwerk, Pyrotechniek en Toepassingen (PVPT). Een aantal (28) ondernemingen is of in 2000 in het geheel niet actief geweest of men heeft een evenement afgewerkt zonder te voldoen aan de verplichte melding aan de RVI.

Brancheverenigingen

Voor de professionele vuurwerkbedrijven zijn er twee brancheverenigingen:

- De Vereniging Evenementenvuurwerk Nederland (VEN). Deze vereniging heeft 19 leden en speelt een actieve rol binnen de branche. Enerzijds heeft de VEN zich intensief ingespannen om te komen tot werkbare wet- en regelgeving met betrekking tot professioneel vuurwerk. Men heeft in 1999 zelfs gedurende korte tijd het toezicht bij de evenementen zelf ter hand genomen door zelf toe te zien op de bevoegdheid tot het afsteken van vuurwerk. Verder heeft men zich ingespannen om het algemene beeld over de branche in een positief daglicht te stellen, door het actief aan de kaak stellen van misstanden binnen de branche, met daarbij het verzoek aan de overheid adequaat op te treden.
- De branchevereniging voor Professioneel Vuurwerk, Pyrotechniek en Toepassingen (PVPT). Bij deze recent opgerichte organisatie hebben zich 20 leden aangemeld, alsmede 2 aspirant-leden. De vereniging richt zich naast het "grote buiten vuurwerk" met name op het behartigen van belangen voor theater vuurwerk en special effects. Doelstelling is om te proberen in dialoog met alle betrokken autoriteiten en instanties, te komen tot een heldere structuur, duidelijke afspraken en voorwaarden ten behoeve van een deskundige en veilige branche voor professionele vuurwerk in Nederland.

In de volgende tabel worden bovenstaande gegevens over de (professionele –) vuurwerkbranche nog eens schematisch weergegeven

Bezigers Professioneel Vuurwerk	1988	1999	2000
Aantal vergunninghouders	50	61	75*
Aantal bezigers die tevens afleveren	20	22	23
Aantal vuurwerkevenementen p/j	1923	2109	1760
Bedrijven met meer dan 100 evenementen p/j	5	6	4
Gemiddeld aantal evenementen van bedrijven >100 shows p/j	239	214	224
Gemiddeld aantal evenementen van de overigen	31	18	20
Ondernemingen niet actief of geen evenement gemeld	22	10	28
Aantal bedrijven in bezit van opslagcapaciteit >1000 kg	Onbekend	Onbekend	23
Aantal brancheverenigingen	1	1	2
** in 2000 zijn er 3 vergunningen ingetrokken; oorspronkelijk waren er dus 78 nieuwe vergunninghouders*			

BIJLAGE 7 AFKORTINGEN

ADR	Accord européen rélatif au transport international des marchandises dangereuses par route (Europese Overeenkomst betreffende het internationale vervoer van gevaarlijke goederen langs de weg)
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
APV	Algemene Politie Verordening
Awb	Algemene Wet Bestuursrecht
BAM	Bundesanstalt für Materialprüfung (Duits testinstituut)
Batam	Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren
Bvgs	Besluit vervoer gevaarlijke stoffen
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGG	Directoraat-Generaal Goederenvervoer
DGV	Directoraat-Generaal voor het Vervoer
EU	Europese Unie
EVOA	Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen
FIOD	Financiële Opsporingsdienst
FVN	Federatie Vuurwerk Nederland
GHR	Gemeentelijk Havendienst Rotterdam
GS&A	Gevaarlijke Stoffen en Advies (sector marktordening van de RVI)
GVW	Goederenvervoer Weg
HBS	Afdeling Havens, Binnenwateren en Spoor
IMH	Inspectie Milieuhygiëne
IMO	International Maritime Organisation
IVW	Inspectiedienst Verkeer en Waterstaat
KCGS	Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen
KLPD	Korps landelijke politiediensten
KMAR	Koninklijke Marechaussee
MIOT	Milieu-Inspectie en Opsporingsteam
OM	Openbaar Ministerie

PML TNO	Prins Maurits Laboratorium TNO
PVPT	Branchevereniging voor Professioneel Vuurwerk, Pyrotechniek en Toepassingen.
RDR	Rijksdienst voor de Radiocommunicatie
RMC	Rijks Milieuhygienische Commissie
RVI	Rijksverkeersinspectie
Rgs	Reglement gevaarlijke stoffen
RMC	Rijksmilieuhygiënische Commissie
RVGZ	Regeling vervoer gevaarlijke stoffen met zeeschepen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UN / VN	United Nations / Verenigde Naties
VBG	Regeling vervoer over de binnenwateren van gevaarlijke stoffen
VEN	Vereniging Evenementenvuurwerk Nederland
VenW	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
ViC	Vervoerinformatiecentrum
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WVC	Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur
Wecg	Wet explosieven voor civiel gebruik
WED	Wet op de economische delicten
Wmb	Wet Milieubeheer
Wms	Wet milieugevaarlijke stoffen
Wvgs	Wet vervoer gevaarlijke stoffen

GESCAND 27 NOV 2003

Ministerie van Algemene Zaken

Algemeen Beheer

5.1.2e 5.1.2e

scannen ? D.

Memo

Aan
Ministerie van BKZ/t.a.v. 5.1.2e directeur

Van
5.1.2e / 3564174

Auteur

5.1.2e.

Datum
18 november 2003

Betreft
Verzoek om archiefstuk

Naar aanleiding van uw brief d.d. 22-10-2003, kenmerk 0000017371 inzake uw verzoek inzake een notitie mbt de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp, doe ik u hierbij de gevraagde informatie toekomen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

commissieonderzoekvuurwerkramp

dep

Notitie ten behoeve van het gesprek van de voorzitter van de commissie met de Minister-president, op 12 september 2000.

5.1.2e

5.1.2e

Organisatie
Installatie van de commissie heeft plaatsgevonden op vrijdag 26 mei.
Binnen zeer korte tijd was er een kernstaf geformeerd. Deze omvat thans 11 personen.
Commissie en staf hebben zich de eerste maand met name beziggehouden met het concipiëren van een onderzoekplan en het op basis daarvan starten van de gedefinieerde deelonderzoeken.
Ook werd, naast een vestiging in Den Haag, een vestiging te Enschede ingericht. Ten behoeve van de deelonderzoeken zijn vijf onderzoekbureaus aangezocht. De onderzoekbureaus werken onder directe supervisie van de leden van de commissie en de medewerkers van de onderzoekstaf. De totale inzet aan medewerkers van de betreffende bureaus ligt rondom de 40 personen.
Op 29 juni is het onderzoekplan gepresenteerd. Sindsdien is het onderzoek in volle gang. Na een uitgebreid feitenonderzoek is de commissie thans bezig met het interviewen van een groot aantal betrokkenen.

Deelonderzoeken
De commissie heeft in haar onderzoekplan vijf deelonderzoeken beschreven; inmiddels is dit aantal teruggebracht tot vier, in verband met het in elkaar schuiven van een tweetal deelonderzoeken.

Veiligheid
In het deelonderzoek veiligheid (ingeschakeld bureau: Haskoning) draait het met name om de veiligheidssituatie bij SEF voor, tijdens en kort na de brandmelding, de oorzaak en de toedracht van de ontploffing, de externe maatregelen rondom en na de ontploffing, alsmede de vuurwerkketen en –branche.
De voortgang binnen dit deelonderzoek is erg afhankelijk van de voortgang van het onderzoek van de politie en het openbaar ministerie, inclusief de ingeschakelde deskundige instanties waaronder NFI en TNO. Daarnaast is de voortgang van het commissieonderzoek afhankelijk van de bereidheid van het OM om de onderzoekresultaten, direct na het bekend worden daarvan, met de commissie te delen. Tot nu toe is dat geen probleem geweest. De commissie rekent er op dat dit zo blijft.
Onderdeel van het onderzoek van de commissie is het inschakelen van een panel van (buitenlandse) deskundigen ten behoeve van een te houden contra-expertise; de voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

Vergunningverlening
Dit deelonderzoek (ingeschakeld bureau: Twynstra Gudde) betreft de bestuursrechtelijke kaders die golden voor SEF.
Daarbij gaat het om (regelgeving en bestuurlijk- organisatorische kaders op het terrein van) ruimtelijke ordening en bouwvergunningen, milieuvergunningen en de vergunningen voor het vervoer, het afleveren en het bezigen van vuurwerk.
De commissie neemt daarbij ook de regelgeving en de bestuurlijke praktijk in een aantal referentielanden in beschouwing. Eveneens wordt gekeken naar de bestuurlijke praktijk bij een aantal vergelijkbare gemeenten in Nederland.

Rampenplan, rampenbestrijding, openbare veiligheid en openbare orde en gezondheidszorg
Het doel van dit deelonderzoek (ingeschakeld bureau: B & A Groep) is het beschrijven, analyseren en beoordelen van het rampenplan, van de voorbereiding door de autoriteiten en de hulpdiensten op een eventuele ramp (mede op basis van lessen uit eerdere rampen) en van de wijze waarop na de ontploffing is gehandeld door de autoriteiten en de betrokken (hulp)diensten. Daarnaast wordt gekeken naar de (eerste) uitvoering van de nazorg op het vlak van de volksgezondheid, waaronder het zgn. bevolkingsonderzoek. De commissie heeft de getroffenen een aantal vragen op dit vlak voorgelegd (zie hierna).

Praktische hulpverlening
Het deelonderzoek praktische hulpverlening (ingeschakeld bureau: Berenschot) betreft de activiteiten die de verschillende instanties hebben ondernomen om praktische hulp te bieden aan de getroffen bewoners/ ondernemers (eerste opvang, financiën, vervangende huisvesting, wederopbouw, informatievoorziening, etc).
In het kader van dit onderzoek heeft de commissie een enquête opgezet onder alle getroffenen, zowel particulieren als ondernemers en kunstenaars. Deze enquête zal eind september volledig zijn afgerond. In week 38 zal op basis van de uitkomsten van de interviews een achttal groepsgesprekken plaatsvinden met betrokkenen. Ook voor dit deelonderzoek wordt nagedacht over het opzetten van een deskundig panel. Een en ander zal afhangen van de resultaten van het feitenonderzoek en de enquête.

Communicatie met betrokkenen
De commissie hecht veel gewicht aan haar communicatie met betrokkenen. Daarvoor is met name ook de vestiging in Enschede van belang (ingeschakeld bureau: de Beuk). Ruim 300 personen hebben zich intussen tot de commissie gewend (bezoek op de vestiging in Enschede, telefonisch, brieven, e-mails). De enquete in het deelproject Praktische hulpverlening past in dit communicatieproces.

Planning
De commissie streeft er naar zo spoedig mogelijk haar eindrapport uit te brengen. Zij is echter nog niet in staat om een einddatum te bepalen. In dit verband is het volgende van belang.
De werkzaamheden van de commissie verlopen vlot. De voortgang van de commissiewerkzaamheden wordt echter voor een belangrijk deel bepaald door de voortgang in de onderzoeken van politie/ openbaar ministerie en de acht rijksinspecties. Hiervoor is al iets opgemerkt over het strafrechtelijk onderzoek.
Voor wat betreft de voortgang van de inspecties kan worden geconstateerd dat er een aanzienlijke vertraging is opgetreden. Aanvankelijk zouden de inspecties op 24 juli met een gezamenlijke feitenreconstructie komen. Dat is niet gelukt. Thans is besloten tot het uitbrengen van deelreconstructies De verwachting is dat eind september de laatste concept - feitenreconstructie voor de commissie beschikbaar zal zijn.
De concept – rapportages komen volgens de huidige planning eind oktober beschikbaar. Vervolgens worden deze concepten nog voorgelegd aan een aantal sleutelactoren. Onbekend is wanneer de eindrapportages kunnen worden verwacht.

Het tempo van de werkzaamheden van politie/ openbaar ministerie en de inspecties heeft uiteraard consequenties voor de voortgang in de werkzaamheden van de commissie. De commissie is namelijk voor een belangrijk deel afhankelijk van de resultaten van de onderzoeken van deze instanties. Voor een deel zal de commissie nu (alsnog) zelf een aantal onderzoekactiviteiten op zich moeten nemen. Een aantal onderzoekactiviteiten kan de commissie overigens niet zelf verrichten. Daarbij moet met name worden gedacht aan het sporenonderzoek.
De commissie is niet volledig duidelijk wat de oorzaak van de opgetreden vertraging bij de inspecties is geweest. Deels zal het te maken hebben gehad met een onvoldoende inzet van menskracht gedurende de vakantieperiode. Voor een belangrijk deel ligt het aan de voorrang die tot nu toe is gegeven aan het "belang van de strafvordering". In verband hiermee heeft het OM interviews door een aantal inspecties geblokkeerd en wenst het invloed te hebben op het moment van het uitbrengen van de eindrapportages door de inspecties. Dit is een onwenselijke situatie, waarvoor naar het oordeel van de commissie geen directe wettelijke basis is aan te wijzen.
De commissie kan niet rapporteren dan nadat de inspectierapporten zijn uitgekomen. Indien de inspecties afhankelijk blijven van het fiat van het OM zou de zeer onwenselijke situatie kunnen ontstaan dat het commissieonderzoek ernstige vertraging zou oplopen.
De commissie constateert in haar externe contacten een grote behoefte aan een snelle rapportage door de commissie. Een (ernstige) vertraging vormt een groot (afbreuk)risico. Bovendien kunnen er in dat geval problemen ontstaan ten aanzien van het in stand houden van de projectorganisatie van de commissie.

Begroting kosten
De kosten van de werkzaamheden van de commissie worden op dit moment geschat op ongeveer zeven miljoen gulden.

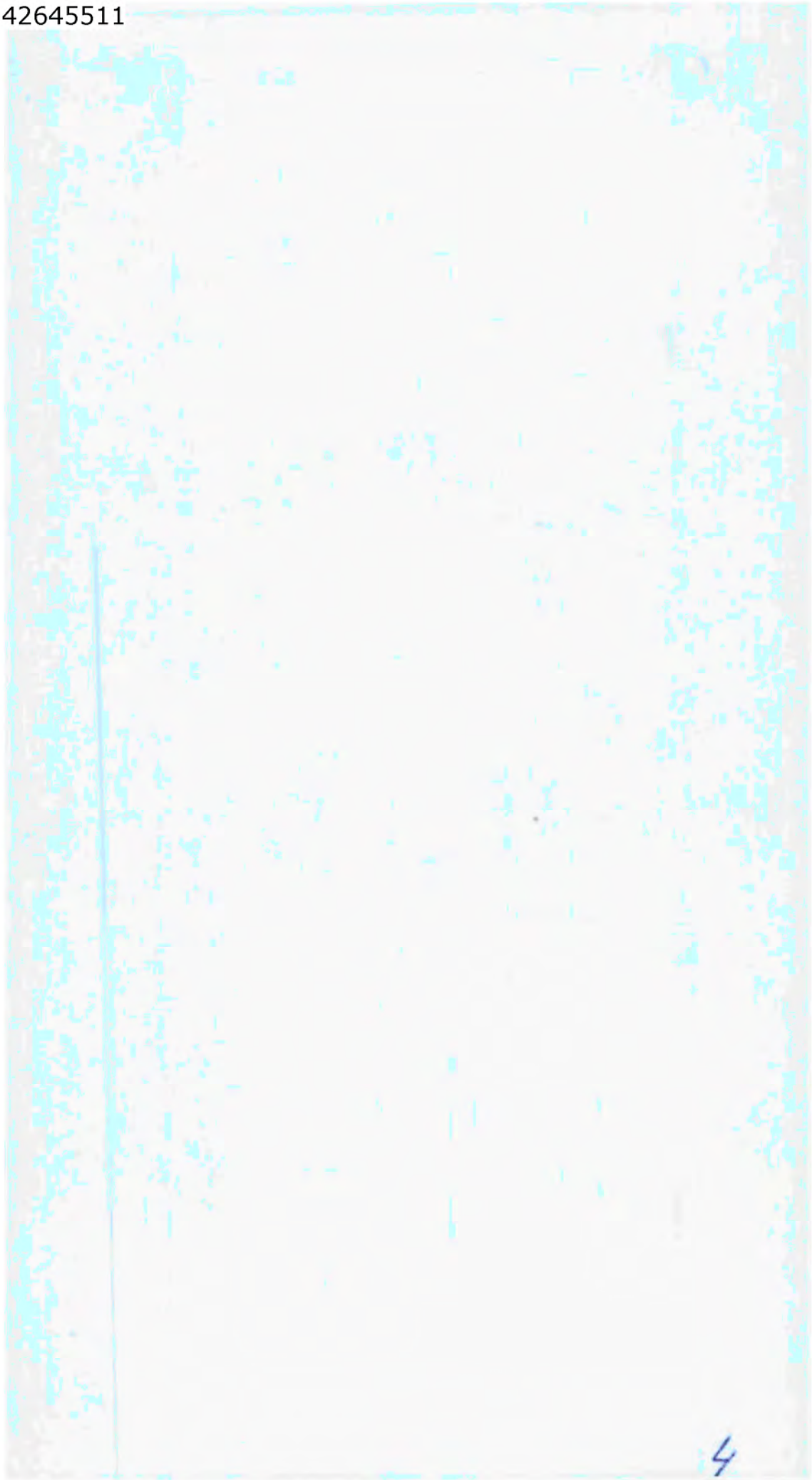

LC1 - 1609

INSPECTIE ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

CONCEPTRAPPORT CLUSTER 4

Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

21 december 2000

VERTROUWELIJK

UITSLUITEND VOOR INTERN GEBRUIK

VUURWERKRAMP ENSCHEDE

ALGEMENE, INTERDISCIPLINAIRE COÖRDINATIE VAN DE BESTRIJDING

conceptversie

Rapport onderzoekscluster 4; versie 1.3 20-12-2000

Opschaling / leiding en coördinatie / interdisciplinaire samenwerking / operationele informatievoorziening

Inhoud

1 Inleiding

1.1 Probleemstelling
1.2 Onderzoeksdoel- en vraagstelling
1.3 Afbakening van het onderzoek en afstemming met andere deelrapporten
1.4 Wijze van onderzoek
1.5 Rapportage

2 Analysemodellen en referentiekaders

2.1 Inleiding
2.2 Analysemodellen
2.3 Referentiekaders
2.4 Bijzondere omstandigheden bij de bestrijding van de ramp

3 Beleid en organisatie van de rampbestrijding in Twente

3.1 Inleiding
3.2 Het Twentse rampbestrijdingsbeleid
3.3 Hoofdstructuur van de leiding over de rampbestrijding in Twente
3.4 De rampbestrijdingsorganisatie van Enschede
3.5 Nadere uitwerking van de rampbestrijding in Enschede
3.6 Analyse
3.7 Conclusies

4 Algemene coördinatie initiële brand

4.1 Inleiding
4.2 Bestrijding initiële brand
4.3 Overgang van initiële brand naar rampsituatie
4.4 Analyse
4.5 Conclusies

5 Algemene coördinatie opschaling

5.1 Inleiding
5.2 Algemene uitgangssituatie
5.3 Opschaling brandweer inclusief interdisciplinaire coördinatie
5.4 Opschaling politie
5.5 Opschaling GHOR
5.6 Opschaling gemeentelijke diensten
5.7 Overige disciplines en onderlinge relatie
5.8 Analyse
5.9 Conclusies

6 Algemene coördinatie rampbestrijding

6.1 Inleiding
6.2 Inzet op het rampterrein tijdens de eerste 12 uur
6.3 Inzet op het rampterrein na de eerste 12 uur
6.4 Staf- en coördinatiestructuur
6.5 Casus: eerste noodopvang getroffenen
6.6 Conclusies

7 Beheersing van het asbestrisico

7.1 Inleiding
7.2 Korte samenvatting van de gebeurtenissen
7.3 Analyse
7.4 Conclusies

8 Informatievoorziening nader beschouwd

8.1 Inleiding
8.2 Uitgangspunten
8.3 Organisatorische aspecten
8.4 Informatiesystemen
8.5 Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS) in de RAC Twente
8.6 Technische communicatievoorzieningen
8.7 Verbindingsstructuur
8.8 Casus: Beheersing van het risico van de Grolsch-brouwerij
8.9 Landelijk beleid
8.10 Analyse
8.11 Conclusies

9 De voorwaardenscheppende organisatie

9.1 Inleiding
9.2 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden
9.3 Ontwikkelingen sinds de reorganisatie van de rampenbestrijding
9.4 Normstelling
9.5 Toezicht en monitoring
9.6 Acties naar aanleiding van gesignaleerde knelpunten
9.7 Analyse
9.8 Conclusies

10 Slotconclusies en aanbevelingen

Bijlagen

1. Begrippen en afkortingen

2. Onderzoeksdoelen en -vragen

3. Inhoudelijke afbakening van onderwerpen

4. Beschrijving gebeurtenissen vanuit de invalshoek van de algemene coördinatie van de asbestproblematiek tussen 13 mei en 21 mei

5. Inventarisatie van knelpunten uit onderzoeksrapporten

6. Bronnen

1. Inleiding

1.1 Probleemstelling

Op zaterdag 13 mei 2000 vond te Enschede een ramp plaats als gevolg van de detonatie van een vuurwerkopslagplaats. Deze ramp is naar de effecten gemeten de ernstigste sinds de watersnoodramp in 1953. Het is van groot belang dat alle organisaties, die bij het voorkomen en bestrijden van rampen zijn betrokken, uit deze ramp optimaal lering kunnen trekken. Voor de leerpunten bestaat grote belangstelling; niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (min. BZK) heeft op grond van artikel 19 van de Brandweerwet 1985 onder meer als taak het verrichten van onderzoek naar aanleiding van een brand, ongeval of ramp. De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding is belast met de uitvoering van deze onderzoekstaak.
Naast deze inspectie zijn er nog zeven inspecties van andere ministeries met een wettelijke onderzoekstaak. Iedere inspectie zal een onderzoeksrapport over één of meerdere aspecten van de vuurwerkramp uitbrengen. De inspecties werken samen bij dit onderzoek en maken voor de analyse en rapportage onder meer gebruik van een gezamenlijke reconstructie.

Het totale onderzoek van de rijksinspecties moet op de volgende hoofdpunten duidelijkheid verschaffen:
1. hoe is de ramp veroorzaakt;
2. wat was de aanleiding voor de fatale explosie van het vuurwerk;
3. hoe is de totale bestrijding van de ramp verlopen?

Het onderzoek omvat tevens de geldende regelgeving en de toepassing daarvan.

Het college van burgemeester en wethouders van Enschede, het college van Gedeputeerde Staten van Overijssel en de minister van BZK hebben kort na de vuurwerkramp besloten om een onafhankelijk en integraal onderzoek te laten verrichten. Dit wordt uitgevoerd door de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp (COV), ook wel Commissie Oosting genoemd. De onderzoeken van de rijksinspecties hebben - uit oogpunt van onafhankelijkheid - los gestaan van dit onderzoek. Wel zijn alle onderzoeksresultaten ter beschikking van de COV gesteld.

1.2 Onderzoeksdoel- en vraagstelling

Diepgaand, onafhankelijk onderzoek naar de bestrijding van ongevallen heeft als doel het bepalen of de bestrijding adequaat is verlopen, wat hieruit voor toekomstige rampen kan worden geleerd en het bekend stellen van de leereffecten aan allen die betrokken zijn bij de organisatie van de rampenbestrijding. Dit is met name van belang omdat rampen zelden optreden. Een belangrijk aanvullend doel kan zijn het wegnemen van maatschappelijke verontrusting na een incident door het verschaffen van helderheid voor burgers, slachtoffers en/of nabestaanden.

De totale bestrijding van een ramp omvat een groot aantal verschillende bestrijdings- en hulpverleningsactiviteiten (processen), die goed op elkaar moeten aansluiten. De hiervoor noodzakelijke afstemming en coördinatie bepaalt in belangrijke mate de effectiviteit van de rampenbestrijding. Op deze algemene coördinatie is het rapport van cluster 4 gericht. Cluster 4 omvat - in samenhang - de volgende onderdelen van de rampbestrijding: De alarmering, opschaling en afschaling, de (interdisciplinaire) leiding en coördinatie, de samenwerking op alle niveaus en de operationele informatievoorziening, zowel organisatorisch als technisch (verbindingen).

De onderzoeksdoelen voor het deelonderzoek algemene coördinatie zijn als volgt:
1. Verschaffen van een feitelijk en objectief overzicht van de gebeurtenissen ter zake van de algemene coördinatie tijdens de vuurwerkramp (deelreconstructie cluster 4).
2. Bepalen van de effectiviteit van de algemene coördinatie van de rampenbestrijding te Enschede (analysestap 1).
3. Bepalen van de effectiviteit van de landelijke kaders, voorzieningen en aansturing (analysestap 2).
4. Geven van aanbevelingen voor het - zo nodig - verbeteren van de landelijke opzet van de rampenbestrijding.

De onderzoeksdoelen en -vragen zijn nader uitgewerkt in bijlage 2.

Een groot aantal organisaties kan - uit oogpunt van leereffect - belang hebben bij het resultaat van dit onderzoek. Dit betreft de organisaties die bij de rampenbestrijding betrokken zijn op gemeentelijk, regionaal en landelijk niveau. Ook internationaal bestaat belangstelling voor het onderzoek.

1.3 Afbakening van het onderzoek en afstemming met andere deelrapporten

De onderzoeksperiode is die waarin op basis van het rampenplan is gewerkt, dus tot 24 mei 2000, met het accent op de eerste dagen. Het zwaartepunt van dit deelonderzoek ligt bij de rampbestrijding na de fatale explosie. De activiteiten op de plaats van het incident en op de meldkamers direct na de fatale explosie kunnen echter niet los worden gezien van die tijdens de initiële brand. Gezien die samenhang is ook de algemene coördinatie van de bestrijding van de initiële brand bij S.E. Fireworks, het hoofdonderwerp van cluster 3, onderzocht.
Het totale onderzoek en de rapportage zijn vanuit een organisatorische invalshoek benaderd.

Het cluster Algemene coördinatie houdt verband met vrijwel alle overige clusters. In principe is de afbakening als volgt. Vanuit het cluster algemene coördinatie worden de overige clusters in principe als black-box beschouwd. Dit betekent dat alleen de in- en output van die clusters in de analyse van cluster 4 wordt meegenomen. Soms is toch 'in de black-box' gekeken, bijvoorbeeld om de werking van belangrijke mechanismen te illustreren en de consequenties daarvan aan te geven. In het bijzonder is dit gebeurd bij een drietal casussen.

De inhoudelijke afbakening van de onderwerpen is uitgewerkt in bijlage 3.

1.4 Wijze van onderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden overeenkomstig het "Protocol Incidentonderzoek" van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding uit 1999 en het 'Plan van aanpak coördinatie inspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede' van juni 2000.

Ten behoeve van het onderzoek zijn documenten opgevraagd. Een lijst van gebruikte documenten is als bijlage opgenomen. Een belangrijke informatiebron vormden de transcripties van de gesprekken van de Regionale alarmcentrale van de brandweer (RAC), de Centrale Post Ambulancevervoer en de politiemeldkamer en incidenteel de geluidsbanden van de RAC zelf. Op basis van dit materiaal zijn vragenlijsten gemaakt die als basis hebben gediend voor individuele en groepsinterviews.
Er zijn 38 interviews gehouden. Van de gesprekken zijn interviewverslagen gemaakt die ter goedkeuring aan de geïnterviewden zijn voorgelegd. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de gebruikte interviewverslagen. De interviewverslagen bevatten een samenvatting van relevante passages uit de interviews. Conform de samenwerkingsovereenkomst tussen het Openbaar Ministerie, de Rijksinspecties en de gemeente Enschede zijn de afgenomen interviews zoveel mogelijk gecombineerd met die van andere inspecties. Zo zijn gezamenlijke interviews gehouden met de Inspectie Politie, de Inspectie Gezondheidszorg en de Arbeidsinspectie.
Voor het onderzoek bij de RAC is behalve van interviews ook gebruik gemaakt van simulaties op basis van fictieve meldingen en observaties naar aanleiding daarvan.
Ook is telefonisch informatie ingewonnen.
Het eerste interview is gehouden op 3 juli 2000 en het laatste op 24 november 2000.

Gelet op het maatschappelijk en politiek belang hebben de inspecties hun rapportages over de vuurwerkramp Enschede thans afgerond.
Het is niet uit te sluiten , dat als gevolg van verder onderzoek door het openbaar ministerie, de rapportage van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp of reacties en/of commentaar door betrokkenen bij deze ramp nieuwe gegevens ter beschikking komen. Een en ander kan voor de inspecties aanleiding zijn om met een aanvulling op de thans voorliggende rapportages te komen".

1.5 Rapportage

Bij de opbouw van het rapport is de organisatie van de bestrijding en hulpverlening als uitgangspunt genomen. Er worden drie organisatievormen onderscheiden die elkaar opvolgen vanaf de eerste brandmelding bij S.E. Fireworks. Het functioneren van die organisaties wordt - op het niveau van de algemene coördinatie - in afzonderlijke hoofdstukken behandeld:
a. de kleinschalige, routinematige organisatie van de initiële brand (hoofdstuk 4);
b. de organisatie van de opschaling (hoofdstuk 5);
c. de - grootschalige - rampbestrijdingsorganisatie (hoofdstuk 6);.

Hieraan voorafgaand wordt een hoofdstuk gewijd aan de modellen en referentiekaders die worden gebruikt voor een systematische analyse van de onderscheiden organisaties. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het beleid en organisatie van de rampbestrijding in Twente beschreven.
In hoofdstuk 6 wordt tevens een casus beschreven, namelijk 'eerste opvang van getroffenen'. Deze casus is enerzijds opgenomen ter illustratie en concretisering van de meer algemene bevindingen in het betreffende hoofdstuk, en anderzijds omdat dit onderwerp extra leereffecten bevat.

Het onderwerp 'Beheersing van het asbestrisico' wordt in het rapport als apart hoofdstuk (7) behandeld. De reden hiervan is dat dit thema in vrijwel alle deelrapporten aan de orde komt en er behoefte bestond aan een totaalbeeld. Daarmee fungeert dit hoofdstuk tevens als casusbeschrijving aan de hand waarvan de werking, in de praktijk, van de gehele bestrijdingscyclus wordt geïllustreerd.
Ook het onderwerp 'Informatievoorziening' wordt in het rapport als apart hoofdstuk behandeld (hoofdstuk 8). De reden hiervoor is dat de informatievoorziening als kritische succesfactor bij vrijwel alle onderdelen van de bestrijding terugkomt. In hoofdstuk 8 wordt meer specifiek en diepgaand aandacht besteed aan dit onderwerp. Ook dit hoofdstuk bevat een casus, namelijk 'de beheersing van het risico van de Grolsch-brouwerij'.

Van belangrijke knelpunten bij de bestrijding van de vuurwerkramp moet de achterliggende oorzaak niet of niet geheel in Enschede of in de regio Twente, maar bij het landelijke beleid en de implementatie op het gebied van de rampenbestrijding worden gezocht. Deze zaken komen in hoofdstuk 9 met als titel 'de voorwaardenscheppende organisatie' aan de orde. De voorwaardenscheppende organisatie wordt in dit rapport behandeld voor zover een rechtstreekse relatie bestaat met de bevindingen van de vuurwerkramp.
De hoofdstukken 3 tot en met 9 bevatten conclusies over de behandelde onderwerpen.

Het rapport wordt afgesloten met hoofdstuk 10. Hierin wordt een algemene beschouwing van de leereffecten in hun samenhang gegeven en de daaruit volgende algemene conclusies en aanbevelingen.

De inhoud van het concept-rapport is vóór publicatie voorgelegd aan de overige genoemde inspecties, de gemeente Enschede en de overige organisaties, die onderwerp van onderzoek zijn geweest.

Indien niet anders is aangegeven wordt in dit rapport onder rampenbestrijding tevens begrepen de bestrijding van zware ongevallen.

2. Analysemodellen en referentiekaders

2.1 Inleiding

Voor het onderdeel algemene coördinatie van de bestrijding van de vuurwerkramp worden twee analysemodellen - in onderlinge samenhang - gehanteerd; een organisatiemodel en een 'operationeel beleidsmodel'. Dit wordt verder aangeduid met bestrijdingscyclus.

De analyse wordt in twee stappen (tweeslag) uitgevoerd; ten eerste de analyse van het verloop van de rampbestrijding met de vastgestelde landelijke kaders als referentie; ten tweede de analyse van die kaders met als referentie de ervaringen met de vuurwerkramp, enkele andere rampen en de uitkomsten van overig relevant rampenonderzoek.

Tenslotte zijn enkele bijzondere kenmerken van de vuurwerkramp geformuleerd. Daarmee wordt het unieke karakter van deze ramp met bijbehorende omgevingsfactoren tot uitdrukking gebracht. De kenmerken zijn zowel van belang bij het beoordelen van de feitelijke gang van zaken als bij het veralgemeniseren van bepaalde conclusies.

2.2 Analysemodellen

2.2.1 Open Systeemmodel

Het eerste analysemodel is het zogenaamde Open Systeemmodel (zie figuur 1). Dit model voor organisatiediagnose beschouwt organisaties als systemen die in voortdurende wisselwerking staan met hun omgeving. Het model wordt hier toegepast op het geheel van diensten die aan de rampbestrijding deelnemen. Deze diensten moeten immers als één operationele organisatie functioneren.
De rampbestrijdingsorganisatie is een 'gelegenheidsorganisatie', die bij elke ramp vanuit de betrokken diensten moet worden opgebouwd; dit laatste wordt het zogenaamde opschalen genoemd. Voor die organisatie vormt het gemeentelijk rampenplan de 'blauwdruk', in bepaalde gevallen aangevuld met een rampbestrijdingsplan.

Het Open Systeemmodel kent de volgende systeemelementen:

a. *omgeving*
   - fysiek waaronder de omgeving van het rampterrein en de bereikbaarheid daarvan;
   - organisatorisch waaronder de betrokken buurgemeenten en regio's, provincie en rijk, de Arbeidsinspectie en het Openbaar Ministerie, maar ook de niet getroffen bevolking, de algemene pers enz.

b. *doelen*
   bij deze toepassing het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen, die qua aard en omvang geconcretiseerd moeten zijn aan de hand van maatgevende scenario's;

c. *input*
   de parate en overige diensten zoals zij op een ramp zijn voorbereid (onder andere door middel van oefeningen), en de ramp zelf met zijn effecten en de omstandigheden waaronder die plaatsvindt;

d. *output*
de kwantiteit, kwaliteit en tijdigheid van de activiteiten van de diensten zoals bijvoorbeeld geredde personen, gehospitaliseerde slachtoffers, in hun uitbreiding beperkte branden, geïdentificeerde doden, verstrekte voorlichting en nazorg;

e. *structuur*
de inrichting van de rampbestrijdingsorganisatie: de vastgestelde organigrammen e.d. maar ook de daadwerkelijke verhoudingen en de verdeling van taken, de formatie van eenheden zoals brandweercompagnie, geneeskundige combinatie en ME, span of control, de coördinatie- en bevelsstructuur en de samenwerking met andere organisaties;

f. *methoden en procedures*
schriftelijk vastgestelde werkmethoden en procedures, gegroeide gewoonten. en leiderschap.

g. *cultuur*
aard en identiteit van de organisatie en van de deelnemende diensten zoals normen en waarden, mate van hiërarchie en 'openheid', percepties van elkaar en elkaars functioneren enz..

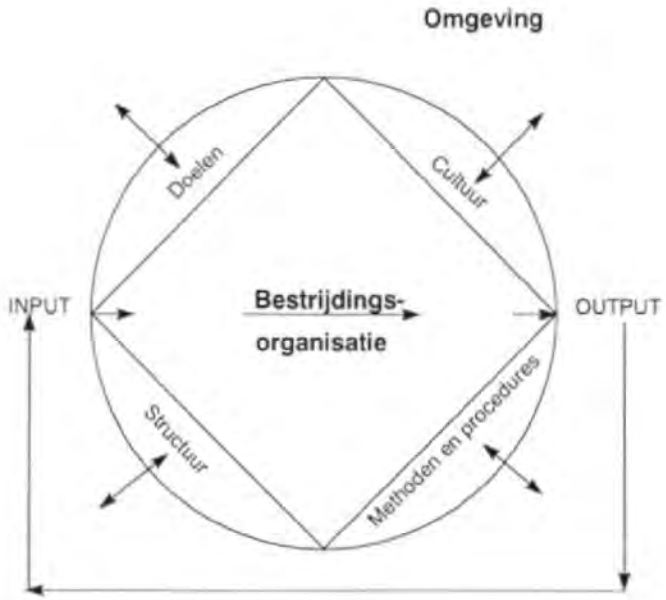

Figuur 1

Het Open Systeemmodel zal worden toegepast op zowel de totale rampbestrijdingsorganisatie als op onderdelen daarvan. Bij de onderdelen blijft de toepassing beperkt tot de systeemelementen, die betrekking hebben op de algemene coördinatie.

2.2.2 Bestrijdingscyclus

De bestrijdingscyclus (zie figuur 2) geeft de stappen van het - voor het eerst - signaleren van een afwijking van de normatief gewenste situatie tot het moment dat de daarop volgende acties volledig zijn afgerond. Deze bestrijdingscyclus is voor dit onderzoek samengesteld uit een beleidsmodel en een besluitvormings- en bevelvoeringsmodel.

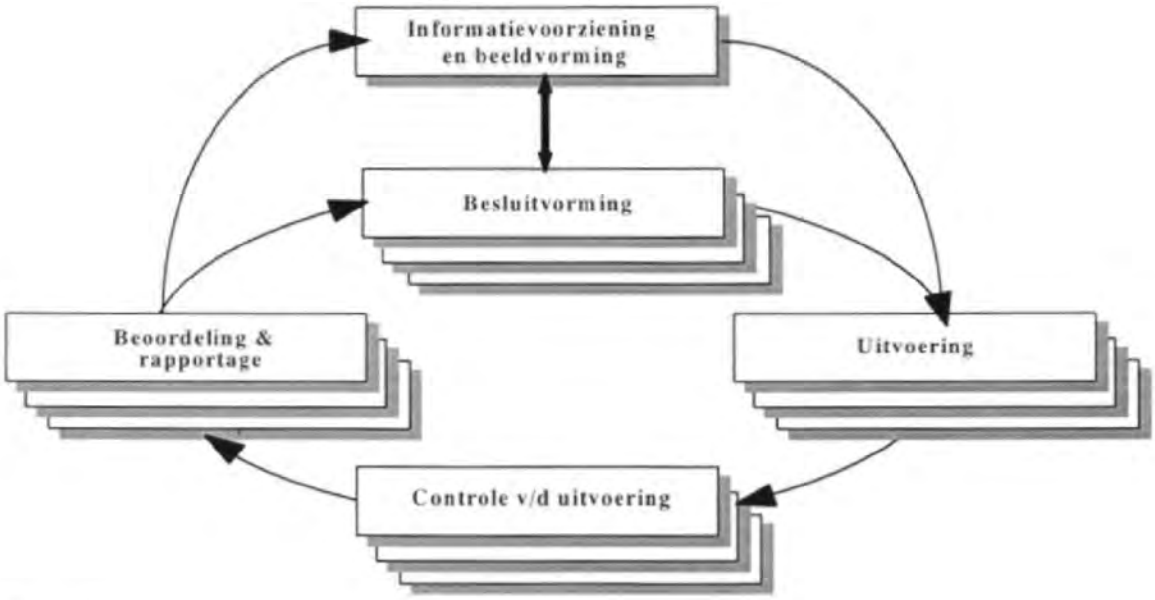

Figuur 2

De bestrijdingscyclus bestaat uit de volgende stappen:

1. Informatievoorziening en beeldvorming

1a. ontvangst van meldingen of andere aangeboden (nieuwe) informatie over de situatie;
1b. verificatie van de aangeboden informatie;
1c. verkenning of anderszins inwinnen en doorgeven van (nieuwe) informatie door de eigen dienst;
1d. verwerken van de informatie in een totaaloverzicht van de ramp, de effecten en de bestrijding en hierover periodiek rapporteren (sitrap);
1e. informeren van de verantwoordelijke functionaris(sen);
1f. actief delen van de informatie met andere belanghebbende diensten.

2. Besluitvorming

2a. analyseren en beoordelen van de (veranderde) situatie;
2b. uitwerken van interventiemogelijkheden of plan van aanpak met keuze-oplossingen;
2c. besluiten over de interventievoorstellen / het plan van aanpak;
2d. informeren van de uitvoerend verantwoordelijken;
2e. informeren van de overige belanghebbenden.

3. Uitvoering

3a. plannen en organiseren van de uitvoering;
3b. feitelijke uitvoering.

4. Controle van de uitvoering

4a. toezien op de effectiviteit en veiligheid van de uitvoering.

5. Bijstellen en gereed melden

5a. (periodiek) rapporteren over de voortgang met deel sitrap (naar 1d en 1e);
5b. zo nodig voorstel tot bijstellen van de uitvoering en eventueel het vastgestelde doel;
5c. voorleggen aan verantwoordelijk leidinggevenden (naar 1e);
5d. eindresultaat melden als uitvoering is voltooid (naar 1d en 1e).

In figuur 2 is de bestrijdingscyclus grafisch weergegeven. Er worden drie niveau's van toepassing onderscheiden. Het hoogste niveau betreft de interdisciplinaire, strategische besluitvorming. Één niveau lager gaat het om besluitvorming met een interdisciplinair tactisch-uitvoerend karakter. De besluitvorming op monodisciplinair uitvoerend niveau is als derde en laagste niveau van besluitvorming aangemerkt. De bestrijdingscyclus kan overigens worden toegepast op alle niveaus; van een enkele ambulance- of surveillance-eenheid tot de integrale bestrijding van de ramp toe. De cyclus kan ook worden toegepast op de nazorgprocessen zoals de evaluatie van de totale rampbestrijding en de nazorg voor het personeel ter voorkoming van psycho-trauma.

Het is - zeker in de acute fase - niet zo dat bij elke genoemde stap uitgebreid moet worden stilgestaan. Zo neemt de stap besluitvorming voor een bevelvoerder van een tankautospuit bij herkenning van de situatie vaak niet meer dan één seconde in beslag. Waar het om gaat is dat iedere stap in voldoende mate aan de orde komt en 'de cirkel gesloten is'.

Het Open Systeemmodel en de bestrijdingscyclus vullen elkaar aan en worden in onderlinge samenhang toegepast.

2.3 Referentiekaders

De belangrijkste landelijke kaders zijn die van het Project Versterking Brandweer (PVB) en het Project Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PGHOR). Beide projecten zijn in 1999 afgerond en in de regio Twente is de organisatie van de rampen-bestrijding op basis van deze projecten (her)ingericht. Dit geldt ook voor de aangrenzende regio's. Voor gebruik als analysekader geldt als voorbehoud dat op 13 mei 2000 nog volop aan de verdere implementatie werd gewerkt.
Voor beide projecten zijn in Twente eigen doelen, kwaliteitsnormen en randvoorwaarden voor de rampenbestrijding vastgesteld op basis van landelijke referentiekaders. Het PVB laat het regionale bestuur daarbij voldoende ruimte.
Behalve de genoemde landelijke kaders zelf is het ook van wezenlijk belang hoe deze zijn geïntroduceerd, hoe de toepassing daarvan wordt getoetst en of en hoe het beleid naar aanleiding daarvan wordt bijgesteld.

Voorbeelden van specifieke referentiekaders zijn:
- Handleiding rampenbestrijding;
- Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing Politie (1999);
- Relevante leerstofprogramma's (seizoen 1998-1999).

2.4 Bijzondere omstandigheden bij de bestrijding van de ramp

Bij de vuurwerkramp te Enschede was sprake van de volgende, bijzondere omstandigheden:

Ongunstig:

a. overrompelend heftige effecten en een, voor Nederlandse begrippen ongekende, omvang;
b. voor de brandweer een ramp bij een ramp, als gevolg van de slachtoffers onder het eigen personeel;
c. vrijwel het gehele scala van bestrijdingsprocessen kwam tegelijkertijd aan bod;
d. de weersomstandigheid; het was mooi weer die dag. Vrijwilligers waren minder goed bereikbaar, aangezien zij activiteiten buitenshuis verrichten.

Gunstig:

d. een goede voorbereiding van de rampenbestrijding door de recente millenniumoefening;
e. een ramplokatie waarvan de ligging door de rookkolom al van ver duidelijk was;
f. relatief veel centralisten op de meldkamers van brandweer en ambulancedienst door wisseling van dienst;
g. veel spontaan opgekomen, vrije leidinggevenden.

3. Beleid en organisatie van de rampenbestrijding in Twente

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de beleidsmatige en organisatorische uitgangspunten van de rampenbestrijding in de regio Twente en de gemeente Enschede behandeld, voor zover zij van belang zijn voor de vuurwerkramp. Voor de overige onderdelen van de voorbereiding op de rampenbestrijding wordt verwezen naar het rapport van onderzoekscluster 2; Preparatie.

De organisatie van de kleinschalige hulpverlening tijdens de initiële brand bij S.E. Fireworks wordt hier niet behandeld. Deze komt voldoende aan de orde in de rapporten over naar het brandweeroptreden tot en met de fatale explosie en de rapportages van de Inspectie Politie en de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

3.2 Het Twentse rampbestrijdingsbeleid

Het beleid van de rampenbestrijding in Enschede en in de regio Twente moet worden bestempeld als 'beleid in verandering'. Dit geldt de facto ook voor de voorbereiding van de rampenbestrijding.

In 1995 is het landelijke Project Versterking Brandweer (PVB) gestart met als doel om in de regio's een organisatie tot stand te brengen die optimaal uitvoering geeft aan de brandweerzorg en de bestrijding van rampen en zware ongevallen. Voor het onderdeel rampenbestrijding zouden ook andere diensten bij het project moeten worden betrokken. Op de noodzaak en de uitgangspunten van het PVB wordt naar hoofdstuk 9 verwezen.

Door de regionale brandweer Twente en de gemeenten is de afgelopen jaren een aanzienlijke inspanning verricht om tot een ingrijpende herziening van de rampenbestrijdingsorganisatie te komen. Als resultaat is in juli 1999 - na instemming van elke afzonderlijke gemeenteraad - het Organisatieplan brandweerzorg & rampenbestrijding regio Twente door het hoogste bestuursorgaan, de Regioraad, vastgesteld.
In een intern onderzoek naar de kwaliteit van concept-organisatieplannen door het landelijk Projectbureau PVB eind 1998 krijgt het regionale Twentse organisatieplan als geheel een zeer positieve beoordeling. Als opvallende punten worden genoemd:
- de concreetheid van het plan, zowel procesmatig als inhoudelijk;
- een goed draagvlak in de regio en participatie van de brandweercommandanten;
- duidelijkheid over de verwerking van het regionaal organisatieplan in gemeentelijke beleidsplannen;
- goede uitwerking van de regierol van de regio bij de rampenbestrijding;
- een duidelijk criterium voor overgang van de operationele leiding van de rampbestrijding van gemeente naar regio (inzet van meer dan één compagnie);
- regionale ondersteuningsteams voor processen op gebied van bevolkingszorg;
- duidelijke criteria voor het opleidingsniveau van operationeel leidinggevenden.

Enkele minder positieve punten zijn de geringe betrokkenheid van de geneeskundige discipline en de politie bij het opstellen van het organisatieplan, en het niet voorbereiden

van bijstand door officieren uit buurregio's. Op die punten overigens stond de regio Twente bepaald niet alleen.

Medio mei 2000 is het meerjaren-invoeringstraject in volle gang. Op vier gemeenten - waaronder Enschede - na is het regionaal organisatieplan inmiddels verwerkt in het gemeentelijk brandweerbeleidsplan. Met de nieuwe organisatorische hoofdstructuur van de rampenbestrijding, de regeling voor de coördinerend burgemeester, de operationele grenzen van brandweeerverzorgingsgebieden en de intergemeentelijke OVD wordt al gewerkt. De functie van coördinerend burgemeester is in de voorbereiding van de millenniumovergang duidelijk in beeld gekomen. Andere verbeterthema's zijn in uitvoering, zoals de verbetering van de operationele informatievoorziening en communicatie en de kwaliteitsverbetering van de RAC, dit met uitzicht op co-lokatie of integratie met de andere meldkamers (zie verder hoofdstuk 8).
De samenwerking van de verschillende diensten is sterk verbeterd met de oprichting van de werkgroep Regionaal Overleg Operationele Samenwerking (ROOS), het Directieberaad (diensthoofden) en het Regioberaad (bestuurders).
Ook met de financiering ligt de regio Twente op schema. Van de vastgestelde verhoging van de gemeentelijke bijdrage met in totaal f 2,09 (per inwoner) is in 2000 - volgens plan - f 1,- (per inwoner) gerealiseerd.

De start van het PVB in 1995 viel samen met de fusie van drie Twentse brandweerregio's tot één regionale brandweer Twente. Aan die organisatie moest echter nog het nodige gebeuren. In 1998 is de opbouw van de regionale brandweer inclusief het PVB - met externe ondersteuning - in een stroomversnelling gekomen. Ook de bezetting van de sleutelfuncties is toen ingrijpend vernieuwd. Enkele functies moeten nog worden ingevuld.

Ook voor de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) loopt een fundamenteel verbeterproces. Dit proces omvat zowel de spoedeisende medische hulpverlening bij rampen en zware ongevallen als die bij normale ongevallen. Dit proces kent 3 sporen:
- het tot stand brengen van een nieuwe bestuurlijke en organisatorische structuur;
- verbetering van de samenhang binnen de (medische) zorgketen;
- verbeteringen binnen elk van de schakels van de zorgketen.

Met het meerjaren-implementatieproces GHOR ligt de regio Twente op schema. Zo wordt al met officieren van dienst geneeskundig (OVD-G) gewerkt.

Grootschalig optreden politie nog op te nemen

De verdere implementatie van PVB en GHOR wordt afgestemd met de invoering van het Beheersplan rampenbestrijding Twente 2000-2003. Kernpunten van dit beheersplan zijn:
- een bestuurlijk vastgesteld zorgniveau in de regio op basis van een analyse van de aanwezige risico's met een daarbij behorende operationele prestatie van de disciplines brandweer, GHOR en politie gezamenlijk[1];
- een gecoördineerde voorbereiding van (het kunnen leveren van) die prestatie.

[1] Door toepassing van de Leidraad Maatramp en het opstellen van een regionale risicokaart

Bij het beheersplan staat de interdisciplinaire samenwerking centraal.

Het beleid in Twente is goed uitgewerkt, er is op redelijk korte termijn (vanaf 1998) al veel bereikt en men is op de goede weg. Wel moet ervoor worden gewaakt dat veranderingen in de organisatie tijdens het implementatietraject niet tot - tijdelijke - operationele onduidelijkheden leiden.

Al met al is de regio Twente, in mei 2000, één tot twee jaar te vroeg geconfronteerd met eenramp van deze orde.Deze conclusie zou bij een dergelijke ramp op de meeste regio's in Nederland - en vaak in nog sterkere mate - van toepassing zijn.

3.3 Hoofdstructuur van de leiding over de rampbestrijding in Twente

In organisatieplannen van andere regio's is vaak als criterium voor de overgang van de operationele leiding van gemeente naar regio de 'intergemeentelijke ramp' zonder nadere definitie genomen.
Dit criterium komt voort uit de autonome positie van de gemeente. De wetgeving bepaalt immers dat de burgemeester het opperbevel over de rampenbestrijding heeft en degene, die de leiding over de brandweer heeft, is belast met de operationele leiding tenzij de burgemeester een andere voorziening treft. Hoewel de Wet rampen en zware ongevallen de burgemeester op dit punt de nodige ruimte laat, wordt dit toch zo geïnterpreteerd dat de commandant van de gemeentelijke brandweer de operationele leiding heeft.

In de regio Twente heeft bestuur en brandweermanagement heel nadrukkelijk gekozen voor een regionale invulling van de operationele leiding bij grootschalige incidenten en eenduidige stadia van opschaling vastgesteld. Het beeld is als volgt:

Nr.	*Niveau van opschaling*	*Operationele leiding*	*Commando rampterrein*	*regionaal coördinatiecentrum*
1.	4 brandweereenheden (max. 1 peloton)	gemeentelijk commandant	-	-
2.	vanaf 1 brandweerpeloton	regionaal commandant	alleen op aanvraag; (staffunctie)	-
3.	vanaf 1 brandweercompagnie	regionaal commandant	in (lijn)functie	in functie

Voor de brandweer is de opschaling van de operationele leiding daarmee eenduidig vastgesteld. Ook blijkt uit het schema dat voldoende snel wordt opgeschaald. Bovendien is bepaald dat bij de alarmering van het tweede peloton meteen een compagniescommandant wordt gealarmeerd.
Voor andersoortige incidenten, bijvoorbeeld met veel slachtoffers en een relatief geringe inzet van brandweereenheden, is de opschaling (met een commando rampterrein en een regionaal coördinatiecentrum) niet duidelijk.

Uit oogpunt van duidelijkheid en acceptatie is ook voor Enschede als grootste gemeente geen uitzondering op dit opschalingsprincipe gemaakt. Wanneer bij een grootschalig incident in Enschede de commandant van de brandweer van Almelo volgens de het piketrooster regionaal commandant van dienst is, zal die operationeel leider worden. De

commandant van Enschede zal in de gemeentelijke rampenstaf (beleidsstaf) plaatsnemen om de burgemeester van Enschede beleidsmatig te adviseren. Expliciet staat vermeld dat de operationeel leider als zodanig ook deel uitmaakt van de gemeentelijke rampenstaf.
In het commando Rampterrein is - met het oog op de plaatselijke bekendheid - voorzien in de aanwezigheid van de gemeentelijk ondercommandant, in dit voorbeeld dus van Enschede.

Ten aanzien van het opperbevel is - vanzelfsprekend - bepaald dat de burgemeester het opperbevel heeft zolang het incident zich tot de eigen gemeente beperkt. Overigens is voor de millenniumovergang vooraf een specifieke regeling getroffen op grond waarvan de coördinerend burgemeester eerder in functie kon komen.

Opvallend is dat het organigram voor de leiding bij de inzet tot één brandweercompagnie uitgaat van een monodisciplinaire inzet die tot één gemeente beperkt blijft, terwijl het organigram voor inzet van meer dan 1 compagnie multidisciplinair is en uitgaat van een incident dat zich over meer dan één gemeente uitstrekt. De bestuurlijke visie in Twente is dat zich dan de effecten van het incident over de gemeentegrens heen moeten uitstrekken en niet, zoals op operationeel niveau doorgaans wordt gedacht, dat de benodigde middelen om het incident te bestrijden - ook - van buiten de gemeente moeten komen.
In het organisatieplan wordt opgemerkt dat " Bij een verdere escalatie van het incident (dan de inzet van één compagnie) in nagenoeg alle gevallen meer dan één gemeente bij de ramp betrokken zal zijn". De praktijk met acute incidenten van de afgelopen tien jaar in Nederland - inclusief de vuurwerkramp - wijst echter anders uit. Bij slechts een beperkt aantal ramptypen zijn effecten 'over de gemeentegrens heen' te verwachten.

Een ander punt is dat in de plannen geen duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen Coördinatieteam plaats incident (CTPI) en Commando rampterrein (CoRT). Volgens de landelijke opzet zijn deze organen heel verschillend, zowel qua formele positie (geen of wèl eenhoofdige leiding als bezetting (geen of wèl een staffunctionaris per discipline èn ondersteuning)[2].

3.4 De rampenbestrijdingsorganisatie van Enschede

Het rampenplan van de gemeente Enschede is opgezet aan de hand van het model van de regionale brandweer en in november 1998 vastgesteld. In april 2000 is het regionaal model rampenplan geactualiseerd. De actuele versie is ook op CD-rom beschikbaar gesteld. Deze wijzigingen waren op 13 mei 2000 - uiteraard - nog niet in het rampenplan van Enschede verwerkt. De regionale brandweer houdt niet actief bij in hoeverre en wanneer de gemeenten dergelijke herzieningen in hun rampenplan doorvoeren. Uiteraard is het vaststellen en wijzigen van het rampenplan een gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar op onderdelen is uniformiteit in de regio noodzakelijk.

Mede naar aanleiding van de aandacht voor de rampenbestrijding bij de millenniumovergang is de structuur van de rampenbestrijding in Enschede aangepast. Tijdens de vuurwerkramp is volgens deze aangepaste structuur gewerkt.

---

[2] Zie voor een nadere toelichting van de begrippen paragraaf 6.2.2

In principe werkt men met een geïntegreerde gemeentelijke rampenstaf, dus zonder duidelijke scheiding in een beleids- en operationeel team. De burgemeester is de spil van het beleidsteam. Verder is er een managementteam dat als hoofdtaak heeft om de activiteiten van de betrokken gemeentelijke diensten te coördineren. De voorzitter van dit managementteam is de directeur DCW, omdat die geen formeel/inhoudelijke rol bij de rampenbestrijding heeft.

De taak van de operationeel leider is in de opzet van de rampenstaf van Enschede veel minder duidelijk dan in die volgens de handleiding rampenbestrijding. Uit de verstrekte schema's blijkt bovendien dat de operationeel leider is gericht op de operationele diensten, en niet op de betrokken gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld bevolkingszorg).
In de opzet van de rampenbestrijding van Enschede is er geen echte operationele staf en zolang het een gemeentelijke ramp betreft treedt het regionaal operationeel centrum (ROC) slechts faciliterend op.

3.5 Nadere uitwerking van de rampbestrijding in Enschede

Deelplan 0 van het rampenplan van Enschede uit 1998 beschrijft de operationele beeld-oordeels- en besluitvorming bij een ramp. Als doel is aangegeven het gecoördineerd starten van de noodzakelijke processen en het toekennen van een prioriteitsvolgorde.
Deelplan 0 bestaat uit:

1. Een schema met alle uitvoerende processen en een enkele onderlinge relatie.
   Op het gebied van leiding/coördinatie staat alleen het CTPI/CoRT aangegeven. De plaats hiervan in het schema suggereert een beperkte rol, namelijk de coördinatie van de aanvoer van eenheden naar het rampterrein.

2. Een overzicht van zes algemene aandachtspunten.

3. Enkele opmerkingen over de verantwoordelijkheden.
   - Procesverantwoordelijk is degene die met de operationele leiding is belast.
   - Voor het rampterrein is alleen genoemd: leidinggevenden/CTPI.
   - Bij het ROC ontbreekt de omschrijving van de rol en staat vermeld: 'facilitair'.
   - De lokale coördinatie gebeurt vanuit de gemeentelijke actiecentra.

4. Een activiteitenschema op hoofdlijnen om tot een totaal inzetplan te komen. Daarbij is de rol van de drie operationele disciplines en van de gemeente aangegeven. De brandweer coördineert / is leading bij de meeste activiteiten waaronder:
   - het bepalen van het incident, de effecten, de ontwikkelingen en de gevolgen;
   - het bepalen van het bestuurlijke en operationele coördinatieniveau;
   - het bepalen van de te activeren deelplannen;
   - het bepalen van de lokaties van uitvoerende activiteiten en coördinatiepunten/staven, zowel op het rampterrein als daarbuiten.

De overige aspecten van de voorbereiding op de rampenbestrijding zijn behandeld in het rapport van onderzoekscluster 2; Preparatie.

3.6 Analyse

De analyse is opgebouwd aan de hand van de systeemelementen van het Open Systeemmodel (zie hoofdstuk 2). Dit geldt ook voor de volgende hoofdstukken. Aansluitend volgt een beschouwing aan de hand van de bestrijdingscyclus uit hoofdstuk 2.

a. Omgeving (alleen organisatorisch)

Het nieuwe rampbestrijdingsbeleid van de regio is nog overwegend monodisciplinair ontwikkeld. Inmiddels zijn er initiatieven tot meer interdisciplinaire samenwerking genomen (ROOS, invoering Beheersplan rampenbestrijding). In plaats van onderdeel uit te maken van elkaars organisatorische omgeving kunnen de disciplines dan meer als één rampenbestrijdingsorganisatie gaan functioneren.

Hetzelfde geldt - mondisciplinair - voor de relatie tussen de regionale brandweer en de gemeente Enschede. Met het organisatieplan is een uitstekende basis gelegd voor een geïntegreerd optreden van beide organisaties. Medio 2000 was dit optreden - gezien de vaststelling van het organisatieplan in 1999 overigens terecht - nog in het ontwikkelstadium (structuur en methoden/processen meer stroomlijnen). Gelet op het grote draagvlak van het PVB in de regio is optimisme op dit punt gerechtvaardigd.

De rol van het rijk wordt in hoofdstuk 9 belicht.

b. Doelen

De doelen van de rampbestrijdingsorganisatie zijn in algemene termen duidelijk. De concretisering naar aard en omvang van de maximale risico's moet (ook) in Twente nog plaatsvinden. Dit zal gebeuren door het - interdisciplinair - toepassen van de Leidraad maatramp tijdens het invoeringstraject Beheersplan rampenbestrijding.
Of de voorziene termijn (gereed in 2001) wordt gehaald, zal mede afhangen van de aanwezigheid van voldoende capaciteit hiervoor bij de regionale brandweer.

c. Input

Het input-onderdeel 'aanbod van mogelijke incidenten' is al onder *doelen* aan de orde geweest.
Het input-onderdeel capaciteit en kwaliteit van de bestrijdings- en hulpverleningsdiensten kan pas goed worden beoordeeld als de toepassing van de Leidraad maatramp[3] is geëvalueerd. Daarbij wordt immers ook het verschil tussen benodigde en beschikbare capaciteit bepaald. Los daarvan loopt momenteel bij brandweer en GHOR een verbetertraject met concrete doelstellingen (deskundigheid van leidinggevenden, materiële voorzieningen; zie verder rapport Cluster 2).
Een aandachtspunt is nog het structureel inbouwen van (voorbereide) bijstand uit andere regio's.

d. Output

De maatstaven voor de te leveren output moeten eveneens worden bepaald aan de hand van de Leidraad Maatramp. De projecten PGHOR en vooral PVB waren nog sterk inputgericht.

---

[3] Hulpmiddel voor het regionale bestuur bij de analyse van rampenscenario's en de bepaling van de hulpbehoefte bij rampen en zware ongevallen. Ministerie van BZK; september 2000

Dit geldt ook op detailniveau. Zo zijn de opkomsttijden voor de eerste brandweereenheden en ambulances wel vastgesteld, maar er is nog weinig inzicht in de opkomsttijd van aanvullende eenheden. In Enschede speelt bovendien de (onder)bezetting van - aanvullende - eenheden een rol.

e. Structuur

Medio 2000 lijkt de herziene structuur van de rampenbestrijding in de regio Twente nog niet geheel te zijn uitgekristalliseerd, met name de positie van de operationeel leider inclusief zijn vaste lokatie. In de praktijk zou die onduidelijkheid kunnen leiden tot een operationeel leider in Enschede zonder voldoende staf, of een (regionale) operationele staf in Hengelo zonder voldoende sturing van de operationeel leider.
Verder lijkt de splitsing in Enschede van de leiding en coördinatie over een gemeentelijk, niet operationeel deel, en een deel dat uit de parate diensten bestaat minder gelukkig voor een integrale aanpak. In onderstaand schema is dit in beeld gebracht met daarbij het RCC.

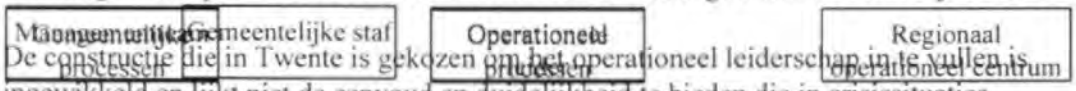

De constructie die in Twente is gekozen om het operationeel leiderschap in te vullen is ingewikkeld en lijkt niet de eenvoud en duidelijkheid te bieden die in crisissituaties noodzakelijk is. Er is duidelijk sprake van een compromis. Gedeeltelijk komt dit voort uit het Project versterking Brandweer. Zie voor dit laatste de analyse van hoofdstuk 9.
Ook zijn er weinig mogelijkheden om deze constructie in de praktijk te testen. Uit een interview bleek dat in een periode van twee jaar vrijwel geen grootschalige incidenten zijn voorgekomen waarbij de regionaal commandant van dienst moest worden gealarmeerd.

f. Methoden en procedures

Het rampenplan is, zoals landelijk gebruikelijk, opgezet en uitgewerkt in deelplannen. De uitwerking ervan is echter niet erg concreet en praktijkgericht, dat wil zeggen meteen bruikbaar voor degenen die er - onder crisisomstandigheden - mee moeten werken. Die constatering geldt in Nederland overigens vrij algemeen.[4]
Het lopende traject van organisatieherziening kan tot onduidelijkheid leiden in geldigheid en actualiteit van procedures en tot inconsistenties leiden, die bij een incident op hun beurt belemmerend kunnen werken en misverstanden kunnen veroorzaken.

g. Cultuur

Over cultuur kan op dit abstracte niveau van bestudering van organisatiebeschrijvingen weinig worden gezegd. Wèl kan het traag op gang komen van de interdisciplinaire samenwerking mede door cultuurverschillen zijn veroorzaakt.
Ook de bestuurscultuur speelt een rol. Die is in sterke mate gericht op de gemeentelijke autonomie. Daarmee is het niet eenvoudig om regionaal geldende regelingen te treffen die op alle gemeenten in de regio van toepassing zijn.

Toepassing van de bestrijdingscyclus

De bestrijdingscyclus (zie paragraaf 2.2) is toegepast op Deelplan 0; Beeld-, oordeels- en besluitvorming van het gemeentelijk rampenplan. Voor zowel de hierin opgenomen aandachtspunten als het activiteitenschema geldt dat de cyclus niet gesloten is.

---

[4] Zie bijvoorbeeld het rapport Risicobeheersing gevaarlijke stoffen bij de brandweer. Inspectie BRB, 1999.

Bij de aandachtspuntenlijst ontbreekt de terugkoppeling naar informatievoorziening en beeldvorming en de rapportage aan het besluitvormende niveau. Het activiteitenschema geeft alleen de procedure voor het opstellen van een inzetplan en stopt bij het informeren van de eenheden.
Bij beide is de operationele informatievoorziening niet genoemd.

3.7 Conclusies

1 De kwaliteit van het Twentse organisatieplan is uitstekend. Met het organisatieplan, is een zeer goede basis gelegd voor een geïntegreerd optreden van de operationele diensten.

- De samenwerking van de verschillende diensten is sterk verbeterd met de oprichting van de werkgroep Regionaal Overleg Operationele Samenwerking (ROOS).
- Met het meerjaren-implementatieproces GHOR ligt de regio Twente op schema. Zo wordt al met officieren van de geneeskundige dienst (OVD-G) gewerkt.
- De regio Twente heeft heel nadrukkelijk gekozen voor een regionale invulling van de operationele leiding bij grootschalige incidenten en eenduidige stadia van opschaling vastgesteld (GRIP-procedure).

Al met al is regio Twente in mei 2000 één tot twee jaar te vroeg geconfronteerd met de vuurwerkramp.. Deze conclusie zou bij een dergelijke ramp op de meeste regio's in Nederland - en vaak in nog sterkere mate - van toepassing zijn.

2 Het rampenplan van de gemeente Enschede is, zoals landelijk gebruikelijk, opgezet en uitgewerkt in deelplannen. De uitwerking ervan is echter niet erg concreet en praktijkgericht, dat wil zeggen meteen bruikbaar voor degenen die er - onder crisisomstandigheden - mee moeten werken. Die constatering geldt in Nederland overigens vrij algemeen.[5]

- In principe werkt de gemeente Enschede met een geïntegreerde gemeentelijke rampenstaf, dus zonder duidelijke scheiding in een beleids- en operationeel team.
- Zolang het een gemeentelijke ramp betreft treedt het regionaal operationeel centrum (ROC) slechts faciliterend op.
- De operationeel leider is gericht op de operationele diensten, en niet op de betrokken gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld bevolkingszorg).

3 Er wordt in de plannen geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen Coördinatieteam plaats incident (CTPI) en Commando rampterrein (CoRT). Volgens de landelijke opzet zijn deze organen heel verschillend.

4 De constructie die in Twente is gekozen om het operationeel leiderschap in te vullen is ingewikkeld en lijkt niet de eenvoud en duidelijkheid te bieden die in crisissituaties noodzakelijk is.

---

[5] Zie bijvoorbeeld het rapport Risicobeheersing gevaarlijke stoffen bij de brandweer. Inspectie BRB, 1999.

4 Algemene coördinatie initiële brand

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de bestrijding van de initiële brand bij S.E. Fireworks behandeld. Daarbij zijn de brandweer van Enschede, de regiopolitie Twente, de AAD-Oost en de alarmcentrale van de regionale brandweer Twente betrokken.
De analyse richt zich voornamelijk op de afstemming en samenwerking van de genoemde diensten en de coördinatie van de totale inzet. Voor alle overige aspecten van de bestrijidng van de initiële brand wordt naar (deel)rapport Bestrijding initiële brand verwezen.

In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de verandering van de situatie voor de aanwezige eenheden als gevolg van de explosies met als zwaartepunt de consequenties voor de leiding en coördinatie.
Ook wordt aandacht besteed aan de reactie van de aanwezige operationele diensten op de noodsituatie. Bij noodsituaties met een heftigheid als deze moeten zij rekening houden met:
1. het wegvallen van de leiding ter plaatse;
2. de opname van collega's in het ziekenhuis;
3. de opvang van nabestaanden;
4. de berging van collega's, die zijn omgekomen;
5. het gevaar voor psycho-trauma bij de ingezette eenheden;
6. de communicatie over de noodsituatie.

Het eerste signaal van een ongeluk bij het eigen personeel komt meestal bij de meldkamer binnen. Uit de punten 1, 2 en 6 van deze opsomming blijkt dat door de meldkamer direct actie moet worden genomen.

4.2 Bestrijding initiële brand

4.2.1 De communicatie door de brandweereenheden ter plaatse en de RAC

Tussen de brandweereenheden en de RAC wordt wel gecommuniceerd, bijvoorbeeld bij het uitrukken of het ter plaatse melden, maar van inhoudelijke uitwisseling van informatie is vrijwel geen sprake. De OVD van Enschede krijgt bij zijn uitrukbericht geen nadere informatie over onder andere de aard en veelheid aan meldingen en de adressen. Hij vraagt er ook niet naar. Dat geldt ook voor de uitrukkende eenheden. Door de eenheden en de OVD wordt geen informatie over het adres en de situatie ter plaatse doorgegeven aan de RAC (inhoudelijk nader bericht).
Uit de meldingen kan de RAC het brandadres niet met zekerheid vaststellen. Toch informeert de RAC niet actief naar het juiste adres. Nadat post Zuid heeft gevraagd of "Het bij Haarman is", geeft de RAC vervolgens aan die post en aan sectie Zuid als object "De vuurwerkfabriek van Haarman"door. Aan de CPA AAD-Oost wordt een onjuiste straatnaam (Roombeekweg) doorgegeven. De vuurwerkfabriek van Haarman ligt ook in Enschede, maar is ca. 4 km ten oosten van de Tollenstraat gevestigd. De Roombeekstraat ligt circa 300m van de Tollenstraat af. Op de RAC zijn nog na de fatale explosie het juiste adres of de naam van het bedrijf niet bekend. Dankzij de rook van de brand, die al van ver zichtbaar is, leidt dit niet tot problemen voor de aanrijdende eenheden.
Het regionaal meldcentrum van de politie (RMC) beschikt circa 10 minuten na de melding

over het juiste adres en de naam van het bedrijf en waarschuwt de eigenaar. Op het RMC is men bekend met de situatie ter plaatse. De gegevens van het bedrijf zijn beschikbaar in het Bedrijfs Informatie Systeem van de politie.

4.2.2 Het overzicht over de brandsituatie en de brandweereenheden

Wanneer na de eerste meldingen op de RAC later ook meldingen van brand in de omgeving binnenkomen, wordt het verspreidingspatroon van de brand onvoldoende onderkend. Dit kan mede een gevolg zijn van het ontbreken van een eenduidig brandadres. De ingezette eenheden worden niet geplot en men weet niet waar ze zich bevinden. Ook de OVD heeft geruime tijd geen duidelijk overzicht waar de eenheden zich op welk moment bevinden. De informatie uit de meldingen over de branduitbreidingen in de omgeving wordt zeer beperkt en globaal aan de OVD en de eenheden doorgegeven. Er is een concreet signaal dat de centralisten niet altijd van elkaar weten welke inzetinstructie voor een eenheid is gegeven. De indruk is dat de betrokken centralisten een eenduidig overzicht van de operationele situatie hebben.

4.2.3 De operationele besluitvorming en leiding

De RAC stemt in principe goed met de OVD af. De vraag over de plaats van inzet van twee aanvullende eenheden legt de RAC - dan nog in afwachting van de komst van de OVD - voor aan de bevelvoerder van de eerste eenheid. Voor de laatste aanvullende eenheid geeft de RAC buiten de OVD om een voorstel tot inzet. Vervolgens overlegt die eenheid niet met de OVD, maar met de RAC over de noodzaak daarvan. Mede als gevolg van het ontbreken van informatie uit de meldingen die de RAC heeft gekregen, kan de OVD de eenheden niet op grond van inhoudelijke prioriteit aan de (uitbreidings-)objecten toewijzen. Deze prioriteitstelling is in dit geval mede nodig omdat niet alle eenheden volledig bemensd zijn. Nu gebeurt de toewijzing in volgorde van bekend worden van de uitbreidingsadressen. Met de melding van uitbreiding om 15.11 uur (huizen aan de Roomweg en 'het plein'; aanrijroute Kroedhöftestraat) wordt in eerste instantie echter niets gedaan.

Het functioneren van de RAC wordt onder andere in paragraaf 5.3 behandeld.

4.2.4 Totaalbeeld kort voor de fatale explosie

Kort voor de fatale explosie is het beeld op basis van de berichten die de RAC bereiken, dat de situatie eerder escaleert dan dat die onder controle is. Ten aanzien van de uitbreiding van de brand valt te noemen: vuurwerkbunkers de lucht in gegaan, uitbreiding op Roomweg 110 waar het vol staat met auto's, uitbreiding in de Kroedhöftestraat, het dak van de oude textiel- fabriek/Bamshoeve dat in brand dreigt te vliegen en om 15.25 uur een melding van rondvliegende (vuurwerk)bommen die op droge daken vallen. Alleen van een brand bij Thole is er een duidelijke indicatie van de ernst; die valt wel mee. Bij de Bamshoeve en bij de Roomweg 110 heeft zich nog geen brandweereenheid ter plaatse gemeld. Om 15.30 uur vertrekt de achtergebleven, vrije brandweercentralist omdat het dan, zo verklaren de centralisten achteraf, rustig is op de RAC (de eenheden communiceren inmiddels op een lokaal portofoonnnet). Op het terrein van S.E. Fireworks wordt de situatie in de minuten voor de fatale explosie snel onbeheersbaar voor de brandweer. De politie vraagt om een coördinator ter plaatse, want: "Het is een zootje". "Meer volk nodig, er dreigt hier wat ontploffingsgevaar." Het RMC roept op: "Iedereen naar de Roomweg."

De CPA en ambulancedienst hebben al vroeg de indruk dat de situatie uit de hand loopt en handelen daar ook naar. Zo wordt doorgegeven dat de eerste ambulance gevaar loopt en de tweede ambulance uit voorzorg op de Roomweg moet gaan staan (hetgeen niet tijdig lukt). De derde centralist blijft op de CPA.
De OVD heeft tot kort voor de fatale explosie de indruk dat de brand onder controle is.

Kort voor de fatale explosie bij S.E. Fireworks zijn volgende eenheden in het gebied aanwezig:
- vier eenheden van de brandweer (4 TS-en en een AL) en de OVD, in totaal 24 personen;
- twee ambulances en de OVD-G die nog enkele straten van S.E. Fireworks vandaan is is;
- 20 politiemensen inclusief de coördinator.

4.3 Overgang van initiële brand naar rampsituatie

Van de hulpverleners in de nabijheid van de fatale explosie, die niet gewond raken, kan in redelijkheid niet worden verwacht dat zij daarna nog optimaal functioneren. Naast de psychologische en soms ook fysieke impact op het eigen lichaam worden zij geconfronteerd met ernstig gewonde slachtoffers, het besef danwel de rechtstreekse waarneming van zwaargewonde collega's en een ongekende verwoesting om hen heen.
De OVD van Enschede wordt door de schokgolf omvergeblazen en raakt lichtgewond aan zijn hoofd. Toch heeft hij en hebben andere hulpverleners in overeenkomstige omstandigheden, zoals de bemanning van de eerste ambulance en enkele agenten, doorgefunctioneerd. Het is volstrekt duidelijk dat alle beschikbare hulp meer dan nodig is.
De OVD van Enschede meldt zich zes minuten na de explosie bij de RAC met een nader bericht, waaruit kan worden afgeleid dat er slachtoffers onder het personeel zijn gevallen. Hij maakt een rustige en competente indruk. Elf minuten na de explosie meldt iemand van brandweereenheid sectie Zuid dat "Ze vier man kwijt zijn". De OVD vraagt dan om alle aanwezige brandweerlieden te verzamelen en terug te trekken naar het verzamelpunt op de kruising Roomweg-Deurningerstraat. De OVD vraagt niet door op de melding 'dat ze vier man kwijt zijn'. Dat bericht is namelijk niet eenduidig. Uit een ander mobilofoongesprek blijkt dat de formulering door de brandweer "we hebben gewonden, zwaargewonden en vermisten" ook op niet-brandweerlieden zoals bewoners betrekking kan hebben.
Bij de brandweer wordt na de fatale explosie op het rampterrein niet gericht geïnformeerd naar de situatie bij de aanwezige eenheden. Ook vanuit de RAC of - later - het RCC wordt niet meteen een gerichte aflossingsactie en/of zoekactie naar vermist personeel ondernomen.
Wèl is 15 minuten na de explosie al een officier van de regionale brandweer op het rampterrein, die ook de getroffen brandweermensen gaat bijstaan. De RAC raakt circa een half uur na de explosie van zijn aanwezigheid op de hoogte.
Om 16.17 uur antwoordt de RAC op een gerichte vraag van post Zuid dat niet bekend is of er gewonden zijn en dat die informatie uit het veld moet komen.
De RAC zegt toe dat men de eerdergenoemde regionale officier in het rampterrein zal vragen om post Zuid te bellen. Om 17.02 uur meldt TS 842 Hengelo aan centralist VC dat bemanningsleden van Lonneker als vermist worden opgegeven.

De regionale brandweer beschikt niet over een noodprocedure die vanaf de eerste melding van een ongeluk onder het eigen personeel houvast geeft bij ongevallen. Een dergelijke procedure is een noodzakelijk onderdeel van het arbeidsomstandighedenbeleid. Het belang

hiervan is door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding in verschillende ongevalsrapporten aangegeven. Hiermee kan voor een deel worden verklaard dat de brandweer pas relatief laat op de gevolgen van de explosie voor het eigen personeel heeft geanticipeerd. Wel is in het korps van Enschede de nazorg van het personeel bij traumatische gebeurtenissen geregeld in het draaiboek Bedrijfs Opvang Team (BOT). Deze wordt ook snel en voortvarend opgepakt.

De bemanning van de eerste ambulance meldt direct na de fatale explosie: "We zijn allemaal gewond, stuur maar wat je hebt" en "Het is een wanhopige situatie" en geeft aan dat hij de eerste verpleegkundige mist. Deze verpleegkundige meldt zich pas 18 minuten na de explosie bij de CPA en is inmiddels bezig met het opzetten van een gewondennest.
Bij de ambulancedienst is de noodzaak van ingrijpen van buitenaf iets minder urgent. Op het moment van de fatale explosie is de eerste OVD-G bijna ter plaatse en omstreeks 16.00 uur arriveren twee andere OVD-G-en. Een gerichte aflossingsactie is, net als bij de brandweer, daar in eerste instantie uitgebleven.
Bij de politie vraagt de brigadier die de politie-inzet ter plaatse coördineert, om 15.39 uur aan het RMC na te gaan of alle collega's er nog zijn, want: "Het is slecht en er zijn een boel gewonden".

4.4 Analyse

a. Omgeving

De fysieke omgeving van het beginnende brand bestaat uit woonbebouwing, een fabriekscomplex en - in de buurt - het complex van de Grolsch-brouwerij.
De overige omgeving bestaat uit de burgers en overige 'buitenstaanders' die informatie aanleveren middels de 112-meldingen.

b. Doelen

Het doel van de repressieve inzet in de initiële fase is het voorkomen van uitbreiding en het blussen van de brand, alsmede het voorkomen van persoonlijke ongevallen.

c. Input

Het bestrijdings- en hulpverleningspotentieel tijdens de initiële brand is standaard. Voor brandweer en ambulancedienst is er voldoende potentieel. De politie kampt even met een tekort.
Van het object is bij het aanrijden de enorme rookonwikkeling te zien. De aanrijdende eenheden kunnen, ondanks het feit dat zij niet het juiste adres hebben, de lokatie van de brand zonder problemen bereiken. De totale brandsituatie is weliswaar geen standaardbrand, maar er is voldoende potentieel beschikbaar.
Vanaf ongeveer tien minuten vóór de fatale explosie hebben brandweer enerzijds en politie en ambulancedienst anderzijds een groot verschil in perceptie van de ernst en de mogelijke gevolgen van de initiële brand.
De fatale explosie tenslotte valt volledig buiten de termen van een brandweerinzet.

d. Output

Voor de output van de hulpverleningsdiensten wordt verwezen naar (deel)rapport Bestrijding van de initiële brand.

e. Structuur

De indruk is dat de commandostructuur van de brandweer bij deze inzet anders en minder adequaat functioneert dan - in theorie - de bedoeling is. Dit beeld is niet uniek voor deze inzet in Enschede, maar is ook bij onderzoek naar verschillende andere branden en ongevallen geconstateerd. De voorlopige indruk is dat bij de brandweer de eenhoofdige leiding - bij de repressie het uitgangspunt - onvoldoende tot stand komt. De OVD heeft de handen vol aan het - op de juiste uitbreidingsadressen - inzetten van de aanvullende eenheden. Twee eenheden worden onbedoeld naar hetzelfde brandadres gestuurd, brandadressen worden door elkaar gehaald en in ieder geval tot 5 minuten voor de fatale explosie zijn zowel de RAC als de OVD, zonder hierover onderling af te stemmen, met individuele eenheden in overleg over de plaats waar deze moeten worden ingezet. Als de OVD vanaf het inzetgebied voor het eerst contact met de RAC opneemt, geeft die hem geen totaalbeeld van de gemelde, overige brandadressen.

Ook de RAC functioneert niet geheel 'volgens het boekje'. De inzet van de politie en de ambulancedienst is volgens verwachting.

Met betrekking tot de slachtoffers onder het eigen personeel is de indruk dat de leiding van de brandweer hier in eerste instantie onwennig tegenover stond. Daarbij moet uiteraard de enorme omvang en dynamiek van de ramp en de noodzakelijke bestrijding daarvan niet uit het oog worden verloren. In beginsel geldt dit ook voor de ambulancedienst/CPA. Zie ook paragraaf 5.3.

De OVD komt niet toe aan overleg met de eerste ambulanceverpleegkundige en de politie.

f. Methoden en procedures

De indruk is dat het actief en structureel uitwisselen van operationele informatie tussen plaats incident en RAC in Enschede niet gebruikelijk is. Men 'ziet het wel als men ter plaatse komt' en de inzet is dan (alleen) een zaak van de eenheden ter plaatse.

De leidinggevenden wisselen hun verschil in perceptie van het risico niet uit. Zij overleggen niet over mogelijke risico's. De OVD komt daar niet aan toe.

Enschede beschikt niet over een noodprocedure voor het onmiddellijk optreden bij (dreigende) ongevallen onder het eigen personeel. Een inventarisatie onder de aanwezige brandweermensen en de beide ambulancebemanningen is uitgebleven. Bij de politie is dit wèl gebeurd.
De brandweer beschikt wèl over het draaiboek Bedrijfs Opvang Team voor opvang en verzorging van het eigen personeel. Dit is snel en goed geregeld.

g. Cultuur

Voor dit hoofdstuk blijft dit buiten beschouwing.

Toepassing van de bestrijdingscyclus

De besluitvorming over de inzet van de brandweereenheden door de OVD vindt plaats op basis van minder informatie dan mogelijk was geweest; van de RAC, maar ook van de eigen eenheden.
Voor de uitvoering en de controle van de uitvoering wordt verwezen naar het (deel)rapport Bestrijding van de initiële brand.
De rapportage naar de RAC als centraal punt komt onvoldoende tot stand, vooral na de fatale explosie. Daarbij moeten de extreme omstandigheden en het feit dat de brandweer zich in het centrum daarvan bevond, niet worden vergeten.
Er is vervolgens lange tijd geen totaaloverzicht van de situatie op het rampterrein.

4.5 Conclusies

1. Deze initiële brand is voor de OVD lastig aan te sturen. De precieze lokatie van de branden in de omgeving van S.E. Fireworks is moeilijk te bepalen. De informatievoorziening en ondersteuning door de RAC had veel beter gekund, maar de rol van de RAC in Twente is primair die van doorgeefluik, zo komt die althans uit de gesprekken naar voren. Een discussie tussen RAC en een brandweereenheid over het al dan niet naar een van de uitbreidingsadressen gaan, terwijl de OVD al geruime tijd aanwezig is, past echter niet in dat beeld. Hieruit ontstaat de indruk dat men het met de commandovoering niet zo nauw neemt.

2 Voor het verkrijgen van een overzicht van de uitbreidingen had de OVD hulp van de politie, die toen al met alle beschikbare eenheden ter plaatse was, kunnen vragen.

3 Gelet op de complexiteit van het geheel (onzekerheid over de situatie bij S.E. Fireworks in combinatie met het vrij grote gebied van uitbreiding, waaronder potentiële dakbranden) had 'motorkapoverleg' tussen de betrokken diensten voor de hand gelegen. Overigens is tussen brandweer, politie en ambulancedienst wèl contact geweest op brandwacht- en bevelvoerdersniveau.

4. De brandweer is niet door middel van een noodprocedure geprepareerd op het ogenblikkelijk reageren op ongevallen onder het eigen personeel. Wel is de algemene opvang ter voorkoming van trauma-opvang goed geregeld. Een landelijk model van een noodprocedure is overigens niet beschikbaar.

5. Vooral na de fatale explosie wreekt zich bij de brandweer het gemis van een centraal informatiepunt. De functie van de RAC als centraal punt komt onvoldoende tot stand. De extreme omstandigheden en het feit dat de brandweer zich in het centrum daarvan bevond, heeft daar ongetwijfeld invloed op gehad.

5 Algemene coördinatie opschaling

5.1 Inleiding

Onder opschaling wordt hier begrepen:
1. de nadere berichten van de aanwezige operationele diensten over de fatale explosie (interne melding);
2. de meldingen van de fatale explosie door burgers en overige externe melders;
3. het alarmeren en opschalen na de fatale explosie tot het daadwerkelijk functioneren van de volledig opgeschaalde bestrijdingsorganisatie;
4. het tijdig afschalen van onderdelen van de bestrijdingsorganisatie.

Meldkamers vervullen bij de opschaling een belangrijke initiërende en regisserende rol. Tevens hebben zij een spilfunctie bij de - initiële - operationele informatievoorziening. Op grond daarvan worden daar de eerste, meestal cruciale besluiten genomen en prioriteiten gesteld. Het functioneren van de meldkamers komt dan ook nadrukkelijk aan de orde.
De spilfunctie van de RAC bij de opschaling wordt ook in hoofdstuk 8 verder uitgediept.
Voor het opschalingsproces is een snelle en goede informatievoorziening over de situatie essentieel. Hieraan wordt in dit hoofdstuk, en in hoofdstuk 8 meer specifiek, de nodige aandacht besteed.

5.2 Algemene uitgangssituatie

Op de CPA is boven de reguliere twee centralisten een extra - reeds afgeloste - centralist aanwezig. Op de RAC zijn in eerste instantie, gelijk na de fatale explosie, twee centralisten aanwezig. Daarmee is het totale aantal aanwezige centralisten (vijf) aanzienlijk hoger dan het aantal van twee, dat op zaterdagen in sommige gecombineerde centrales CPA-RAC gebruikelijk is (kwantitatief bovengemiddelde bezetting).
Op het RMC is eveneens een bezetting van drie centralisten aanwezig; één minder dan de reguliere bezetting.
Op de meldkamers zijn ten tijde van de ramp weinig andere incidenten dan de initiële brand bij S.E. Fireworks in behandeling.
De parate diensten starten bij deze ramp vanaf het opschalingsniveau OVD-(G) / chef van dienst. Bij de brandweer is kort voor de fatale explosie ook de regionaal commandant van dienst RCVD gealarmeerd (semafoonoproep om de RAC te bellen). Dit is een formaliteit bij de inzet van vier eenheden. Van deze semafoonoproep heeft de RCVD geen kennis genomen.

5.3 Opschaling brandweer inclusief interdisciplinaire coördinatie

Initiële fase
De eerste minuten na de fatale explosie krijgt de RAC veel meldingen van burgers over een enorme explosie. Het eerste bericht van de brandweer op het rampterrein komt - twee minuten na de fatale explosie - van de bevelvoerder van de reeds ingezette sectie Zuid. Hij vraagt om "heel veel ambulances" aangezien er 10 à 20 (of nog meer) zwaargewonden zijn.
Informatie over wat er is gebeurd en hoe het er bij de brandweer voorstaat wordt niet

gegeven. De RAC vraagt er ook niet naar. Als de RAC het bericht doorgeeft aan de CPA, vraagt die om een veilige opstelplaats voor de bijstandsambulances.
Inmiddels is het op de RAC duidelijk dat er iets groots aan de hand is. Er wordt een extra centralist opgeroepen.
Na zes minuten geeft de OVD van Enschede - die bij de explosie zijn portofoon is kwijtgeraakt - zijn eerste nader bericht:

> Er is een grote ontploffing geweest, hele huizenblokken branden en zijn kapot. "we hebben ongetwijfeld meerdere gewonden". De OVD vraagt om twee pelotons, een extra OVD en alle overige ambulances uit de regio met opstelplaats Oldenzaalsestraat. Ook vraagt hij de dienstleiding (van de brandweer Enschede) en de burgemeester te informeren.
> De RAC sluit het gesprek af met: "Wij gaan bezig met de pelotons".

De CPA belt opnieuw voor een veilige opstelplaats van de ambulances. Zeer waarschijnlijk na overleg met de OVD geeft de centralist dan door: Oldenzaalsestraat. Kort daarna vraagt de OVD Enschede de RAC om een ambulance op een bepaald kruispunt voor een gewonde, die hij tegenkomt. Als dit verzoek bij de CPA komt antwoordt die: "Er zijn al zoveel ambulances; er komt er gewoon een".
Vanaf negen minuten na de explosie begint bij de RAC het spontaan aanmelden van leidinggevenden die de explosie hebben gehoord; als eerste twee brandweerofficieren van Hengelo. Ook komt het aanbieden van bijstand met brandweereenheden op gang. Zo vraagt de meldkamer Borken in Duitsland tien minuten na de explosie of men bijstand nodig heeft. De RAC-centralist weet dan nog niet waar behoefte aan is. Op een gerichte vraag van Borken wat er nodig is geeft hij dan zelf aan: twee (blus)eenheden en een autoladder. De OVD Enschede geeft - op eigen initiatief - een verzamelplaats voor bijstandseenheden door aan de RAC (hoek Roomweg/Deurningerstraat).

Elf minuten na de explosie krijgt de OVD Enschede van de sectie Zuid door dat zij vier man kwijt zijn. De OVD vraagt dan om alle aanwezige brandweerlieden op de eerdergenoemde verzamelplaats terug te trekken. Vijftien minuten na de explosie arriveert op eigen initiatief een officier van de regionale brandweer zonder operationele functie op het rampterrein. Hij treft twee gewonde brandweermensen aan en verleent assistentie bij de medische hulp. Bijna een half uur na de explosie neemt hij - met een geleende portofoon - contact op met de RAC. Kort daarna krijgt hij ook contact met de OVD van Enschede. Laatstgenoemde is heel blij met deze eerste ondersteuning. Beide officieren stemmen vanaf dat moment (16.10 uur) de brandweerinzet op het rampterrein met elkaar af.

Op de RAC worstelt men inmiddels met de opschaling. In de periode van tien tot twintig minuten na de fatale explosie probeert men de situatie op de RAC onder controle te krijgen. Zo vraagt men zich af of het piket (de RCVD) al gebeld is / gereageerd heeft en wordt het rampenplan van Enschede met spoed naar de RAC gevraagd. Een vrije centralist en het hoofd RAC bellen naar de RAC. Hen wordt verzocht om meteen te komen.
Op de RAC is geen vastomlijnde procedure voor het alarmeren van brandweerpelotons beschikbaar. De oude indeling is weggehaald en een nieuwe is er nog niet. De piketfunctionaris verbindingen, tevens systeembeheerder van de regionale brandweer is wèl van de alarmering op de hoogte en wordt opgeroepen. Zeventien minuten na de explosie is hij ter plaatse. Omstreeks 16.00 uur alarmeert de RAC diverse brandweerposten in de regio en vraagt ook een TS aan de firma Akzo-Nobel. De alarmering van de beide pelotons wordt nu gestructureerd opgepakt. Nadat hij met de opschaling van de pelotons heeft geholpen rukken de piketfunctionaris verbindingen en een andere centralist met de VC-2 uit naar het

rampterrein. Dit gebeurt op eigen initiatief. Iets eerder dan een uur na de fatale explosie is de VC-2 op het rampterrein operationeel.
Om 16.47 uur meldt een officier van Hengelo, die op eigen initiatief naar het rampterrein is gegaan, zich bij de RAC en vraagt of hij van dienst kan zijn. De RAC vraagt hem om zich bij de VC-2 te melden omdat ze een extra OVD nodig hebben. "Als u daar naar toe zou kunnen gaan, is dat mooi opgelost". De officier meldt zich dan bij de VC-2 en maakt daar ook contact met de OVD. De opmerking over de extra OVD, die nodig is, moet wel betrekking hebben op het verzoek van de OVD om een extra OVD van 15.42 uur. De RAC weet vanaf 16.04 uur dat ook een officier van de regionale brandweer in het rampterrein aanwezig is. Die heeft echter geen operationele functie en is door de RAC misschien om die reden niet als extra OVD beschouwd.

Op de RAC onderkent men niet meteen dat er sprake is van één groot incident en stuurt in enkele gevallen nog een brandweereenheid rechtstreeks naar een woningbrand in het rampgebied. Bijna dertig minuten na de explosie neemt de RAC nog een melding van een individuele woningbrand in het rampgebied in behandeling. Per abuis worden daar zelfs twee brandweereenheden heen gestuurd.
Bij de 112-centrale blijft het meldingen van doden en gewonden regenen. In principe worden die niet meer aan de RAC doorgegeven. Een enkele keer komt er toch een melding door.

Algemene coördinatie (operationeel leider, ROC en GRS)
Om 15.57 uur belt de plaatsvervangend regionaal commandant (niet de dienstdoende RCVD) de RAC naar aanleiding van de grote rookwolk boven Enschede. De RAC deelt mede dat 'het gigantisch druk is, we doden en gewonden hebben, waarschijnlijk grote explosies, half Enschede in brand staat en we twee pelotons aan het verzamelen zijn'. Na aankomst op de RAC om 16.03 uur begint de plaatsvervangend regionaal commandant met het inrichten van het ROC en het alarmeren van sleutelfunctionarissen. Dit zijn de staffunctionarissen van politie, GHOR en brandweer, de coördinerend burgemeester, de RCVD, de brandweercommandant van Enschede, de leden van de gemeentelijke rampenstaf en voorlichters. Later laat hij nog alle piket OVD-en van Twente en het chemisch advies (CA) alarmeren.

De regionaal commandant, tevens brandweercommandant van Enschede, wordt door zijn plaatsvervanger op de hoogte gesteld van de ramp. De plaatsvervangend commandant van Enschede zelf is door een gezinslid geïnformeerd. Beiden bevinden zich ten tijde van de alarmering op ruime afstand van Enschede. De commandant belt eerst de brandweerkazerne (hoofdpost) van Enschede. Bij een grootschalig incident is daar in de bevelvoerderskamer een onderofficier aanwezig, die op de hoogte is en die zaken voor het eigen korps kan regelen. De commandant hoort dat zeer waarschijnlijk ook onder het eigen brandweerpersoneel slachtoffers van de explosie zijn gevallen. Dat is voor hem reden om meteen naar Enschede te gaan. Onderweg belt hij het hoofd ROC (volgens plv. Directeur van de regionale brandweer Twente is dat omstreeks 16.08 uur en de Brandweer commandant van Enschede[6] is dan nog niet op weg naar Enschede) en op diens advies rijdt hij naar het stadhuis van Enschede in verband met de gemeentelijke rampenstaf aldaar.

[6] Tevens directeur van de regionale brandweer.

Uit de berichten van en naar de RAC blijkt dat de leiding van de rampbestrijding inclusief die op het rampterrein dan nog niet helemaal duidelijk is. Met name de opkomst van de (niet dienstdoende) officieren van Enschede is onduidelijk, ook bij centralisten. Het beeld van alarmering en opkomst is divers. Van de gemeentebrandweer Hengelo bijvoorbeeld zijn inmiddels drie officieren naar de kazerne gekomen en één daarvan is onderweg naar het rampterrein. Een centralist oppert om iedereen nog eens te alarmeren. Van 16.10 uur tot 16.30 uur worden inderdaad verschillende officieren van Enschede, Almelo en overige gemeenten in de regio opgeroepen (zowel dienstdoende als niet-dienstdoende).
Omstreeks 16.10 uur is het ROC ingericht, maar nog niet compleet. Kort daarna wordt de eerste briefing gehouden. Het hoofd en de staffunctionarissen van de operationele diensten zijn daarbij aanwezig.
Om 16.47 uur draagt de plaatsvervangend regionaal commandant zijn tijdelijke functie van hoofd ROC over aan de RCVD.

De RAC begint omstreeks 16.13 uur met het waarschuwen van leden van de gemeentelijke rampenstaf (GRS).
Om 16.22 uur blijkt dat men op het hoofdbureau van politie doende is om de hele rampenstaf van Enschede daar te formeren. Het RMC antwoordt op een vraag van de RAC terzake dat de chef van dienst opdracht heeft gegeven iedereen naar de commandokamer van het politiebureau te laten komen. De RAC constateert afstemmingsproblemen omdat de GRS op het stadhuis moet worden ingericht en gaat overleggen. Twee minuten later geeft de RAC aan het RMC door dat alle GRS-leden naar het stadhuis moeten gaan. Het RMC zegt toe dat dan ook de beleidsman van de politie naar het stadhuis zal gaan. Om 16.37 uur wordt door de staffunctionaris politie van het ROC nog eens aan het RMC doorgegeven dat de leden van de rampenstaf naar het stadhuis in Enschede moeten.

Om 16.25 uur wordt de dienstdoende coördinerend burgemeester gebeld om in het ROC, dat in het gebouw van de regionale brandweer te Hengelo zitting te nemen. Deze acht het verstandiger om burgemeester Mans te waarschuwen omdat het Enschede betreft en Mans of de loco-burgemeester van Enschede er direct kunnen zijn, of anders nog de burgemeester van Almelo omdat de dienstdoende coördinerend burgemeester niet snel in Hengelo kan zijn. Hij vraagt ook of burgemeester Mans gewaarschuwd is.

Burgemeester Mans is die middag met zijn echtgenote in een restaurant te Delden als zijn chauffeur hem komt vragen of hij niet is opgeroepen. Hij heeft gehoord dat er in Enschede iets ernstigs gebeurd moet zijn. Als de heer Mans probeert te bellen krijgt hij per GSM geen verbinding. Zijn pieper heeft geen enkel signaal gegeven.
Hij rijdt meteen naar Enschede richting rookkolom. Als hij in de verkeerschaos vast komt te zitten gaat hij te voet verder naar het crisiscentrum op het stadhuis.
Om 16.38 uur belt het hoofd ROC de burgemeester op het stadhuis. Hij meldt dat ze aan de Westermaat het ROC inrichten en de leden van de GRS zo goed en zo kwaad mogelijk hebben gealarmeerd. De burgemeester merkt op dat "zij al bij elkaar zijn, maar jullie (de brandweer) zijn er niet". Hoofd ROC geeft het regionale karakter van de ROC aan en vraagt of het ROC behalve de operationele zaken nog iets moet regelen.
De heer Mans zegt niet te begrijpen wat er bij het ROC gebeurt en waarom op die plaats; het hoort toch in Enschede te zijn? Er is bij de heer Mans geen brandweer, politie en GGD aanwezig. Hoofd ROC meldt dat hij de brandweercommandant Enschede zelf heeft gebeld en dat die met spoed naar het stadhuis komt, en dat politie en GGD gewaarschuwd zijn.

Vervolgens vraagt de burgemeester wat er nu aan de hand is. Hoofd ROC zegt dat ergens aan de Tollenweg een vuurwerkfabriek is ontploft en er twee zware knallen zijn geweest. Er zijn diverse branden in het centrum en een groot aantal slachtoffers. Bij doorvragen geeft hij als heel voorzichtige schatting van de GGD honderd slachtoffers. Hij kan niet zeggen hoeveel daarvan dood zijn.
De heer Mans vat samen dat hij iemand van GGD, brandweer en politie moet hebben en dat "We dan hier bepalen wat verder moet gebeuren. En jullie moeten communiceren; wij komen er met geen mogelijkheid door".
Als hoofd ROC naar een telefoonnummer vraagt zegt de heer Mans: "gewoon Nationaal Noodnet".

Om 16.50 uur stelt burgemeester Mans het rampenplan van Enschede in werking.

De RCVD, die inmiddels fungeert als hoofd ROC, belt om 16.52 uur de burgemeester van Almelo met het verzoek als coördinerend burgemeester zitting te nemen in het ROC. Om 17.30 uur is de burgemeester ter plaatse.

Om 19.00 uur begint het in het ROC op te vallen dat de disciplines op het rampterrein niet goed communiceren. Er komen acties om de commandoposten van de drie disciplines bij elkaar te krijgen en tot een functionerend CTPI te komen. Het eerste formele CTPI-overleg vindt plaats omstreeks 21.30 uur. Uiteindelijk worden omstreeks 23.30 uur de VC-2 en COH en later ook het verbindingsvoertuig van de GHOR verplaatst naar de Boddenkampsingel bij de MCU en wordt de MCU de vaste plaats van het CTPI-overleg. Een CoRT wordt niet ingesteld.

<u>Informatie en beeldvorming over de ramp bij de brandweer</u>
Het eerste nader bericht over de rampsituatie om 15.42 uur komt van de OVD en luidt: "Er is een grote ontploffing geweest, hele huizenblokken branden en zijn kapot. We hebben ongetwijfeld meerdere gewonden".
Meer concrete informatie ontbreekt lange tijd. Om 16.04 uur vraagt de OVD aan de RAC om het terrein tussen Roomweg, 'Singel' en Deurningnerstraat af te zetten. Veder zijn er incidentele berichten waaruit iets over de omvang kan worden afgeleid zoals om 16.19 uur het bericht dat de Blijdensteinlaan ontruimd is.
Om 16.40 uur geeft de OVD een tweede situatierapport aan de RAC. "Er is een ontzettende ontploffing geweest bij (...) vuurwerk Industries. Het hele huizenblok ten westen van (...) fabriek, richting Deurningerstraat begint langzaam maar zeker te branden. De grond brandt. We proberen als (af)grendellijnen de Deurningerstraat aan te houden en de Singel."
De centralist recapituleert: "Ten westen van vuurwerkfabriek Haarman staan de huizenblokken in brand en dreigen in brand te vliegen. U houdt als scheidslijn aan Deurningerstraat - de Singel".
De centralist vraagt of de OVD verder nog ondersteuning of voertuigen nodig heeft.
De OVD antwoordt: "Ja, absoluut. Ik heb op dit moment heel weinig coördinatie over de zaak. We moeten het maar op zien te pakken. Maar alle voertuigen zijn welkom. Over".
Hij geeft als uitgangsstellingen de Hanzepoort in Oldenzaal, waar de voertuigen heen worden gestuurd, en nog steeds de Deurningerstraat - Roomweg. De OVD informeert omstreeks die tijd ook de MLRT in het rampterrein.

Om 16.59 uur geeft de OVD Enschede - na enkele dringende oproepen (om 16.34 en 16.57 uur) uit het ROC - aan de RAC het volgende nader bericht: "VC en commandovoertuig ingezet aan de Deurningerstraat/ Boddenkampsingel. Uitbreiding bij de Grolsch; geen idee hoe we dat moeten stoppen. Uitbreiding richting noordwesten. De supermarkt aan de overkant van de Deurningerstraat (Nieuwe Weme) brandt al. Het oppervlak betreft meerdere hectares. Globale grens Singels-Deurningerstraat en dan achter de supermarkt langs tot aan de kerk".
Om 18.25 uur krijgt het hoofd RAC opdracht om ten behoeve van het ROC een verkenning op het rampterrein uit te voeren. Om 20.00 uur brengt hij verslag uit.

Om 16.48 uur wordt vanuit de brandweerkazerne Enschede aan de RAC doorgegeven dat een van de hoofdofficieren,even als reserve-OVD, naar het brandadres gaat en contact gaat maken met OVD Enschede. De bedoeling is om de OVD van Enschede af te lossen.
Om 17.30 uur vertrekt de OVD naar het stadhuis voor een briefing van de rampenstaf. Daarbij wordt geen kaart/plattegrond gebruikt. De OVD komt niet meer in het ROC. Ook is geen lid van het ROC bij deze briefing aanwezig.

Brandweerbijstand
Tegen 16.00 uur is de RAC nog niet ver gevorderd met het alarmeren van de twee pelotons (van Twente) die de OVD heeft aangevraagd. Omstreeks die tijd komt de alarmering van die pelotons wel snel op gang.
Om 16.00 uur begint in de regio Stedendriehoek op eigen initiatief de voorbereiding van het formeren van de brandweercompagnie. Om 16.35 uur meldt de RAC Stedendriehoek aan de RAC Twente dat men een verhoogde staat van paraatheid heeft ingesteld en vraagt of Twente nog bijzondere (bijstands)wensen heeft. De RAC Twente wil de vraag aan de OVD voorleggen, krijgt geen verbinding en geeft aan Stedendriehoek door dat men bezig is met inventariseren en terug zal bellen. Ook de regio Flevoland belt en vraagt of Twente nog bijstand nodig heeft.

Om 17.00 uur vraagt de OVD Enschede bijstand van twee brandweercompagnieën, dit op advies van enkele officieren, die inmiddels zijn gearriveerd. Om 17.02 uur verzoekt de RAC Twente de RAC IJssel-Vecht een compagnie in de eigen regio stand-by te maken voor aflossing om 21.00 uur. Acht minuten later vraagt de RAC IJssel-Vecht of de compagnie met reddingscontainers of dompelpompen moet komen. RAC Twente geeft door dat het reddingscontainers moeten zijn. De commandant van dienst van IJssel-Vecht vraagt aan Twente om de bestuurlijke afdekking van de bijstand bij de CdK te regelen, terwijl IJssel-Vecht vast met het formeren begint. Om 19.00 uur vertrekken één van de twee brandweerpelotons en het ondersteuningspeloton van de compagnie IJssel-Vecht. Om 20.17 uur is deze brandweercompagnie op de uitgangsstelling bij het Makroterrein te Hengelo aanwezig.

Om 17.20 uur vraagt de RAC Twente aan de regio Stedendriehoek - die al voorbereidingen heeft getroffen - om zo snel mogelijk een brandweercompagnie te sturen. De uitgangsstelling is het parkeerterrein van de Makro in Hengelo (bij afslag Hengelo/Haaksbergen). De RAC Stedendriehoek vraag nog om informatie over wat er aan de hand is. De centralist geeft aan dat een vuurwerkfabriek in brand staat en het gigantisch uit de klauwen loopt door een aantal ontploffingen. Verder ontbreekt volgens de centralist het overzicht op de RAC. Hij geeft ook niet aan welk specialistisch materieel nodig is

(redding of watertransport). Om 17.40 uur vertrekken al eenheden van de compagnie Stedendriehoek naar Twente. Om 18.43 uur arriveert de compagnie van Stedendriehoek op de uitgangsstelling bij de Makro in Hengelo en om 19.29 uur krijgt (alleen) het compagniescommando toestemming om ter oriëntatie op te rijden naar het CTPI.
Op verzoek van de gemeentelijke rampenstaf plaatst RTV Oost - iets na 17.00 uur - op radio èn televisie een oproep voor brandweermensen om naar hun kazerne te gaan. Het gevolg hiervan is een stroom van telefoontjes van kazernes aan de RAC met vragen over wat de bedoeling is en wat men kan doen.

Omstreeks 17.37 uur worden ook getracht de eigen voertuigen meer in georganiseerd verband in te zetten. Het begrip (brandweer)compagnie wordt daarbij niet genoemd. De eenheden voor de te formeren pelotons komen - gedeeltelijk vanaf de uitgangsstelling Westerval - afzonderlijk het rampterrein in en worden door een officier op de kruising Roomweg/Walhofstraat/Deurningerstraat opgevangen.
Om 18.30 uur zijn in het rampterrein veel (losse) Twentse eenheden aanwezig, die nog niet zijn ingezet. Een van de aanwezige officieren geeft aan dat het verstandig is eerst deze eenheden in te zetten, en de bijstandscompagnieën voor aflossing te gebruiken.
De compagnieën van Stedendriehoek en IJssel-Vecht beginnen om 21.30 uur respectievelijk 22.20 uur met hun verkenning op de inzetlokatie.

5.4 Opschaling politie

Na de fatale explosie wordt het RMC overstroomd door 112-meldingen, een stroom die bovendien geruime tijd aanhoudt. Door de combinatie op het RMC van 112-meldingen, mobilofoonverkeer en eigen telefoonverkeer, alsmede de onderbezetting met 25%, komt de aansturing van het mobilofoonverkeer in de knel. Later is het mobilofoonverkeer gedeeltelijk omgeleid via (andere) districtsbureaus. Verder zijn telefoonnetwerken overbelast geraakt, zowel vast als mobiel. Hierdoor kunnen bepaalde sleutelfunctionarissen niet worden opgeroepen. Velen beschikken voor het alarmeren (alleen) over een mobiele telefoon.
De functionaris die ter plaatse coördineert vraagt om 15.39 uur aan het RMC na te gaan of alle collega's er nog zijn, want: "Het is slecht en er zijn een boel gewonden". Achteraf blijkt dat 13 politiemensen gewond zijn geraakt en in meer of mindere mate zijn uitgeschakeld voor het operationeel optreden.
De chef van dienst is tijdens de initiële brand bij S.E. Fireworks op het hoofdbureau aanwezig. Na de fatale explosie gaat hij meteen naar het RMC. Daar treft hij een zeer chaotische situatie aan en wordt bestookt met vragen van RMC-medewerkers. Hij blijft op het RMC omdat zijn aanwezigheid daar noodzakelijk is. Inmiddels is een politiemedewerker van een andere afdeling het RMC komen versterken. De chef RMC wordt om 15.48 uur thuis gebeld. Hij is dan niet bereikbaar. Er worden geen verdere acties ondernomen om de bemensing van het RMC uit te breiden. Als de chef van het RMC hoort dat er in Enschede iets mis is, gaat hij direct naar het hoofdbureau en komt daar tussen 16.30 uur en 17.00 uur aan.
Omstreeks 16.30 uur biedt het KLPD verschillende vormen van bijstand aan (MCU, RMC-verbindingen en het RIT). Op het aanbod van de KLPD wordt dan verder niet gereageerd. Het RMC heeft op dat moment nog geen inzicht in de behoefte aan ondersteuning en bovendien is in de eerste uren geen communicatie mogelijk. Er komt een functionaris van Bureau bijstandscoördinatie van het KLPD naar Enschede. Op dit aanbod wordt uiteindelijk wèl ingegaan.

Vanaf circa 16.30 uur wordt het commandodeel van het RMC bezet door ervaren verbindingsmensen en vervult dit een zeer belangrijke rol bij het aansturen van de politie-eenheden in het veld.
De chef van dienst informeert in algemene termen bij RMC-medewerkers of de hogere leidinggevenden zijn gealarmeerd. Als hierop een positieve reactie komt besteedt hij geen aandacht meer aan de alarmering. De beleidspiketfunctionarisis niet door het RMC gebeld (omdanks dat was deze om circa 16.15 uur op het hoofdbureau.

Op het rampterrein verleent de politie met man en macht eerste hulp. Er is veel te weinig politiepersoneel en omstreeks 15.55 uur laat de chef van dienst de ME alarmeren. Vanaf omstreeks 16.00 uur, evacueert de politie bewoners uit bedreigde straten. Op werkniveau zijn daarbij contacten met de brandweer. Daarna verschuift het accent naar de afzetting van het gehele rampgebied. De daadwerkelijke inzet van de ME vindt vanaf 17.15 uur plaats. Om 18.15 uur wordt ook bijstand van de ME uit de regio IJsselland gevraagd.

Om 16.00 uur arriveert de tweede chef van dienst op het hoofdbureau. Na onderling overleg blijft de eerste chef van dienst als vraagbaak op het hoofdbureau. De tweede chef van dienst gaat naar het rampterrein met als belangrijkste aandachtspunt het vrijhouden van de aan- en afvoerroutes. Vanaf 17.05 uur is zij vrijwel alleen maar bezig met het informeren van de rampenstaf van politie in oprichting op het hoofdbureau. De informatie wordt overgebracht door briefjes mee te geven, ook aan burgers en zelf veelvuldig op en neer te fietsen van het rampterrein naar het hoofdbureau. De verzamelde informatie is zeer waardevol gebleken.

Ten aanzien van de informatievoorziening mag de functie van stafofficier informatie(voorziening) niet onvermeld blijven. Deze functie heeft in het algemeen een justitiële invalshoek (wordt met name ingezet bij opsporing en vervolging) en is bij de vuurwerkramp niet als zodanig ingevuld, omdat het een ramp betrof en de inzet van deze functie niet voor de hand lag. Achteraf bezien zou invulling van deze functie ongetwijfeld zeer waardevol geweest zijn.

Om 17.10 uur vertrekt er een politieverbindingsman naar de VC-2. Deze gaat als liaison fungeren tussen de brandweercommandopost op het rampterrein en het commandodeel van het RMC. Er staat sinds circa 17.15 uur weliswaar een commandovoertuig van de politie op het rampterrein, maar dit dient alleen voor de aansturing van de ingezette ME. De aansturing van alle overige politie-eenheden in het rampterrein vindt nog tot laat in de avond plaats vanuit het commandodeel van het RMC op het hoofdbureau. De oorzaak hiervan is de inrichting op het hoofdbureau van de politiële staf grootschalig optreden.

Om 19.30 uur is er een overleg van enkele minuten tussen de leidinggevenden van de drie parate diensten in de COH van de brandweer. Dit duurt te kort om het als CTPI-overleg te betitelen.

De commandant van het operationele politiecommando op het rampterrein is omstreeks 20.30 uur bij de inmiddels gearriveerde MCU van het KLPD aanwezig en neemt het initiatief tot het samenbrengen van de commandoposten van brandweer en politie tot één functionerend CTPI samen met de GHOR. Het eerste echte CTPI-overleg vindt dan om 21.30 uur plaats in de MCU. De benodigde verbindingsfunctionarissen voor de MCU zijn

pas omstreeks 22.10 uur aanwezig (waaronder ook de liaison in de VC-2 van de brandweer). Om 23.30 uur staan de verbindingscommandovoertuigen dan bij elkaar. Vanaf zondagochtend functioneert het operationele politiecommando op het rampterrein zelfs met een dubbele bezetting.

De opbouw van de staf grootschalig optreden op het hoofdbureau is ernstig vertraagd door de problemen met de alarmering als gevolg van de overbelasting van de telefoonnetwerken. Om 19.00 uur is de bezetting pas compleet en kan de staf gaan functioneren. Daaraan voorafgaand heeft de beleidspiketfunctionaris, die als algemeen commandant zou gaan functioneren, al de nodige acties ondernomen.
Volgens de politie is de verwarring over het inrichten van de gemeentelijke rampenstaf een gevolg van verwarrende - niet officiële - terminologie (rampenstaf en rampenplan politie versus gemeentelijke rampenstaf en gemeentelijk rampenplan).
Zo geeft kort na de fatale explosie de coördinator op het rampterrein door aan het RMC: "Rampenplan groot moet hier komen nu". Hiermee wordt het draaiboek voor rampen van de politie zelf bedoeld. De staf grootschalig optreden wordt ook wel het beleidscentrum politie genoemd.

Vanaf zaterdag 13 mei, 17.00 uur is de plaats van de politie in de gemeentelijke rampenstaf ingevuld.

5.5 Opschaling GHOR

De opschaling van de GHOR verloopt snel en adequaat. Een gelukkige omstandigheid is dat het hoofd CPA kort vóór de fatale explosie is gealarmeerd in verband met de escalerende initiële brand en dan al naar de CPA belt. Hij geeft aan hoe er moet worden gealarmeerd. Met behulp van de alarmeringscomputer wordt de alarmering van de sleutelfunctionarissen vervolgens snel en correct uitgevoerd (*praktijkgerichte preparatie*).
De gealarmeerde HSGA waarschuwt - conform protocol - meteen de dienstdoend (wnd) directeur GGD.
Bij de opschaling van de GHOR in Twente is het - met uitzondering van de MLRT - gebruikelijk dat alle functionarissen worden gealarmeerd. Er is dus geen piketdienst. Bovendien zijn enkele OVD-G'en reeds in hun (dubbel)functie van ambulanceverpleegkundige op weg naar het rampterrein. De opkomst van sleutelfunctionarissen is als volgt:

Functionaris	Aantal	Opkomsttijd*	Plaats
HSGA	2	binnen 24 min	CPA AAD-Oost
OVD-G	2	binnen 24 min	Rampterrein
(wnd) directeur GGD	1	binnen 24 min	CPA AAD-Oost
MLRT	1	na circa 45 min	Rampterrein
beleidsmedewerker CPA	1	om circa 16.30 u	CPA (tot 17.00 uur vervanger hoofd CPA)
hoofd CPA	1	tegen 17.00 u	CPA (onderweg telefonisch contact)

*) Opkomsttijd gerekend vanaf het tijdstip van de fatale explosie om 15.36 uur

Iets later worden ook de Sigma Twente en overige ondersteuningsgroepen van het NRK via de alarmeringscomputer gealarmeerd.
Er worden extra CPA-centralisten opgeroepen, de eerste maal al 2 minuten na de fatale explosie. Enkele centralisten zijn ook opgeleid als Coördinator gewondenvervoer (CGV). Twee centralisten/CGV-en gaan iets na 16.00 uur met de Zaustat, die wordt ingezet als verbindingswagen, naar het rampterrein. De Zaustat is om 16.42 uur ter plaatse.

De ambulancebijstand is al vóór de fatale explosie op gang gekomen. Meteen na de fatale explosie vraagt de eerste ambulance om 'te sturen wat je hebt' en de ziekenhuizen te waarschuwen. Ook een bevelvoerder van de brandweer vraagt de RAC om heel veel ambulances te sturen in verband met 10 à 20 gewonden of nog meer. De RAC neemt meteen contact op met de CPA en vraagt meerdere ambulances en dat er 10 à 20 gewonden zijn. Om 15.40 uur al vraagt de CPA AAD-Oost de CPA IJssel-Vecht dan om met spoed ambulances te sturen in verband met 10 à 20 slachtoffers. Daarna volgen verzoeken aan andere regio's en ook steeds meer regio's bieden spontaan ambulances aan. Aan ambulances is geen gebrek geweest.
Omstreeks 15.42 uur vraagt één van de aanwezige ambulancebemanningen al om het crisisteam te formeren en een CTPI in te laten stellen.

Om 15.47 uur vraagt de CPA als eerste aan het Twenteborg ziekenhuis zich gereed te maken in verband met ontploffing/ramp en op te schalen. Het ziekenhuis Medisch Spectrum Twente te Enschede heeft dan al slachtoffers opgenomen die daar door particulieren rechtstreeks zijn heengebracht.

De informatievoorziening van de CPA AAD-Oost over de situatie op het rampterrein is redelijk. De plaats van gewondennesten en dergelijke wordt snel doorgegeven. Een knelpunt is het bepalen van veilige aanrijroutes voor de ambulances.

Naast het ROC in het gebouw van de regionale brandweer en tevens dichtbij de CPA wordt het actiecentrum GGD ingericht. Tussen 17.30 en 18.00 uur wordt dit operationeel.

Na enkele uren beschikt de GHOR in Enschede over een grote buffer van ambulances en traumahelikopters. Het MMT van ziekenhuis Medisch Spectrum Twente te Enschede is om 16.06 uur in het Van Heekpark. Het MMT van het Twenteborg ziekenhuis om 16.40 uur. Overige MMT's zijn aangevraagd.
Het alarmeren van de Sigma's of complete GNK's en het (voor)waarschuwen van overige ziekenhuizen gaat iets minder vlot. Kort na 16.00 uur begint de HSGA met het aanvragen van bijstand met GNK's. Om 16.15 uur zijn drie GNK's uit andere regio's aangevraagd/toegezegd. De Sigma van de eerste GNK staat om 16.45 uur in Zwolle gereed voor vertrek. Omstreeks 17.50 uur zijn twee GNK's op de loodspost te Enschede aanwezig.

Afschaling GHOR
Omstreeks 18.00 uur is de toestroom van bijstandsambulances en overige geneeskundige eenheden in volle gang. Ook de gealarmeerde ziekenhuizen zijn gereed om grotere aantallen gewonden te ontvangen. De Pathmoshal is ingericht voor lichtgewonden. De vliegbasis geeft om 18.30 uur door dat lichtgewonden ook naar hangar 9 kunnen worden gebracht. Bij de loodspost stagneert de doorgeleiding van ambulances en grotere geneeskundige eenheden.

Omstreeks 16.40 uur gaat men op het rampterrein (OVD-G) nog uit van honderden gewonden die moeten worden behandeld. Om 18.00 uur is op het rampterrein onduidelijk hoeveel gewonden er zijn, onder andere door de vorming van spontane gewondennesten. In feite neemt het aantal te hospitaliseren gewonden snel af en blijft een relatief klein aanbod van ernstig gewonden over. Om 18.30 uur is er nog geen (licht)gewonde in de Pathmoshal. Ook het aanbod voor hangar 9 is gering. Voor de opgeschaalde ziekenhuizen heeft de CPA omstreeks 17.45 uur geen gewonden (meer). In totaal zijn er door de ambulancedienst(en) elf gewonden naar ziekenhuizen vervoerd. De opbouw van bijstandseenheden gaat echter door. Tussen 18.00 en 19.00 uur gaat de CPA IJssel-Vecht, die de ambulancebijstand dan coördineert, nog uit van meer dan 100 zwaargewonden (in tegenstelling tot wat op teletekst staat!), accepteert nog aangeboden groepen bijstandsambulances en geeft voorwaarschuwingen aan ziekenhuizen in de wijde omgeving.
Omstreeks 19.00 zijn ook 15 traumahelikopters aanwezig. Om circa 20.30 is sprake van 130 tot 140 ambulances en 200-250 ambulancemensen. De verzorging hiervan vraagt de nodige aandacht.

5.6 Opschaling gemeentelijke diensten

Opschaling gemeentelijke voorlichting
Om 15.41 uur informeert de politievoorlichter van twee politiedistricten in Twente bij de RAC in verband met de voorlichting over de ramp in Enschede. De RAC heeft nog weinig informatie en zegt toe later terug te bellen. Zowel burgers als bedrijven hebben vragen, bijvoorbeeld over mogelijke schadelijke stoffen in de rookwolk.
Omstreeks 16.19 uur wordt hoofd afdeling Voorlichting van Enschede gebeld door de RAC. Ze meldt dat het twee uur kan duren voor ze op het stadhuis kan zijn. Ze geeft daarbij niet aan wie moet worden gealarmeerd om haar in die periode te vervangen. Onderweg naar Enschede wordt ze gebeld door de communicatie-adviseur en voormalig hoofd communicatie van de dienst BAZ van de gemeente Enschede. Deze verzorgt de alarmering van de betrokken personen.
Omstreeks 19.00 uur zit iedereen op z'n plek. De medewerkers communicatie zijn verdeeld in publieksvoorlichting en persvoorlichting. Met betrekking tot het perscentrum is men enkele malen van locatie gewisseld. Van kamer 82 naar de kantine en vandaar naar de raadszaal op zondagmorgen. De in het plan voorziene locatie, de Twentse Schouwburg, is niet gebruikt om met name de burgemeester te vrijwaren van steeds een tocht door een haag van wachtende journalisten.

Op 14 mei om 9.00 uur worden door ROC extra voorlichters opgeroepen, die naar het rampgebied gaan.
Om 20.37 uur wordt door de GRS besloten dat de voorlichting moet veranderen. Er is op zeer korte termijn een betere infobalie nodig. Om 23.30 uur meldt de GRS dat voorlichting krap in de mensen zit.
Op 15 mei om 21.45 uur wordt in het ROC gemeld dat mensen van BZK zijn toegevoegd aan voorlichting.

Opschaling gemeentelijke registratie (CRIB)

Op 13 mei om 16.15 uur wordt door hoofd afdeling Publiekszaken, tevens hoofd CRIB het CRIB opgestart conform de alarmeringslijst CRIB. Om 16.50 uur is het CRIB formeel ingesteld.
Rond 17.00 uur start DMO de registratie in Diekmanhal. Omstreeks 17.00 uur arriveert een CRIB-medewerker op Hogeschool Twente met een laptop met het CRIB registratiesysteem. Dan start ook de registratie op de locatie Pathmoshal.
Om 17.00 uur vraagt het RMC de CPA AAD-Oost of er voor burgers een centraal informatienummer is of nog komt. Er wordt door RTV-Oost immers altijd een telefoonnummer vrijgegeven waar burgers informatie kunnen krijgen. De RMC-centraliste geeft door dat de politie dit nu aan het regelen is. Tevens deelt zij mee dat de Pathmoshal al wordt ingericht.
In het ziekenhuis MST te Enschede blijkt om 17.30 uur dat tot op dat moment slecht is geregistreerd. Om 18.30 uur krijgt men assistentie van twee politieagenten bij de registratie van gegevens.
Vanaf 20.00 uur is het VWS-verwanteninformatienummer 0800-1100 in de lucht. Dit wordt in eerste instantie bezet door medewerkers van VWS en later - opschalend - door callcenter SNT. Die avond en nacht ontstaat tussen de gemeente en het ministerie van VWS een verschil van mening over het doel van dit informatienummer en het al dan niet handhaven van de informatieverstrekking door de gemeente zelf. Dit meningsverschil wordt in de loop van de nacht door de loco-burgemeester opgelost. Het verstrekken van verwanteninformatie blijft bij VWS en het aantal lijnen wordt die nacht nog drastisch uitgebreid.
De indruk is dat dit meningsverschil voortkomt uit het - in Enschede - onderschatten van de omvang van de behoefte aan verwanteninformatie en onbekendheid met de faciliteit van VWS.

Om 23.28 uur wordt bij de gemeente de archivering van het CRIB opgezet.

Op 16 mei om 7.30 uur worden zes medewerkers van de afdeling Burger-en Algemene zaken extra ingezet op het stadhuis om te rechercheren ten behoeve van de vermistenregistratie.

Op 18 mei om 11.05 uur geeft hoofd CRIB aan dat een projectmanager van W&S de administratieve afwikkeling van CRIB processen zal managen. Rond 12.00 uur wordt de externe projectleider (manager) aangesteld.

Op 19 mei om 13.20 uur wordt het 0800 - nummer opgeheven (afschaling).

<u>Opschaling opvang & verzorging</u>
De eerste (informatieve) berichten over de ramp verneemt het hoofd opvang & verzorging van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkelingen via de radio. Hij veronderstelt dat hij omstreeks 16.30 uur vanuit het stadhuis is gebeld. Hij krijgt echter niet de directeur van DMO, maar het hoofd van de afdeling Burger- en Algemene Zaken (BAZ) aan de lijn met het verzoek naar het stadhuis te komen. Volgens het hoofd BAZ is alarmering van medewerkers van DMO op dat moment nog niet noodzakelijk.

Om ongeveer 16.00 uur krijgt de chef van de wijkserviceafdeling Oost een waarschuwingstelefoontje van het hoofd opvang en verzorging. Hem wordt verzocht stand-by te staan om eventueel in de Diekmanhal een opvangcentrum in te richten. De chef belt daarop

zelf al vast een aantal collegae volgens de lijst van de voorbereide alarmeringstelefoonkring. Een aantal mensen is niet bereikbaar, mede door het feit dat de telefoonlijnen dood zijn.

Om ongeveer 17.00 uur zijn de juiste functionarissen aanwezig in het GCC en in de Diekmanhal.

Op de andere coördinerende niveaus is er met veel eigen initiatief opgetreden. Een cruciale rol speelt het hoofd opvang en verzorging. Hij is vrijwel onmiddellijk op de hoogte van de ramp, hij beschikte thuis over een telefoonlijst (van onder andere de hoofden opvangcentra) en (voor)alarmeert doortastend. Het niet volgen van de formele alarmeringsprocedure, dat wil zeggen het niet afwachten van het officiële telefoontje van de directeur, heeft evident het operationeel maken van de Diekmanhal bespoedigd. Ook het (eerste) hoofd opvangcentrum heeft daadkrachtig opgetreden.
Op16 mei rond 19.00 uur is de Diekmanhal officieel gesloten. Mensen die niet in de Diekmanhal aanwezig zijn geweest, maar tijdelijk onderdak bij familie of in hun campinghuisje hadden, hebben zich na dinsdag 16 mei nog gemeld. Het proces van herhuisvesting en daarmee het zoeken naar vervangende woonruimte is dus ook na de sluiting van de Diekmanhal nog doorgegaan. Hiervoor is aan de Reulver in Enschede door de gezamenlijke woningbouwcoöperaties een coördinatiepunt herhuisvesting ingericht.

5.7 Overige disciplines en onderlinge relatie

Mandatering is bij de rampbestrijding essentieel. De sterke afhankelijkheid van de verbindingsmiddelen voor het alarmeren van de sleutelfunctionarissen enerzijds, en de kwetsbaarheid van diezelfde verbindingsmiddelen anderzijds, maakt mandatering van bevoegdheden tot opschaling - soms zelfs tot diep in de organisatie (niveau centralisten) - noodzakelijk.

Bij de brandweer zijn door leidinggevenden bij het eerste contact met de RAC geen inhoudelijke aanwijzigingen gegeven over wat er moest gebeuren. Bij de GHOR was dat veel meer het geval (goed kijken of situaties vergelijkbaar zijn geweest en criteria).

Mensen oproepen in een duidelijk gedefinieerde en (voor)gestructureerde setting zodat ze niet zelf allerlei zaken hoeven te gaan organiseren om hun werk te doen.

5.8 Analyse

Analyse brandweer
De RAC wordt relatief laat en dan nog summier over de situatie op het rampterrein geïnformeerd. De bevelvoerder van sectie Zuid, die twee minuten na de fatale explosie contact opneemt, noemt uitsluitend 10 à 20 (of nog meer) zwaargewonden. De RAC vraagt hierop niet door. Ook bij analysepunt 3.1 (Bestrijding initiële brand) is al geconstateerd dat tussen de brandweereenheden van Enschede en de RAC vrijwel niet inhoudelijk wordt gecommuniceerd.
De indruk is dat de RAC duidelijk niet klaar is voor hetgeen bij een zwaar ongeval of ramp op haar afkomt. De RAC treedt in de richting van Enschede vooral op als doorgeefluik en functioneert daarbij langzaam en weinig georganiseerd. De aanpak is die

van een kleinschalig, routinematig incident. Aan het verwerken van de ontvangen informatie, meedenken met de eenheden en die op eigen initiatief ondersteunen komt de RAC niet toe. Ook wordt vrijwel geen initiatief genomen tot informatie-uitwisseling met andere meldkamers. De RAC is die middag ruim bovengemiddeld bezet en ook de technische voorzieningen zijn voor Nederlandse begrippen voldoende De RAC start met drie centralisten; 11 minuten later zijn dat er vier en twee anderen zijn onderweg, waaronder het hoofd RAC. Verder is de regio Twente proefregio voor het Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS). De RAC lijkt niet op het behandelen van grootschalige incidenten voorbereid; zelfs niet voor incidenten waarbij enkele pelotons noodzakelijk zijn. Uiteraard mag daarbij niet uit het oog worden verloren dat bij deze vuurwerkramp voor de RAC meer kwam kijken dan het alarmeren van beide pelotons. Nadat de piketfunctionaris verbindingen en de - op eigen initiatief opgekomen - plaatsvervangend regionaal commandant, waar tevens de RAC onder valt, ter plaatse zijn gaat het iets beter.

De OVD schetst in zijn eerste nader bericht een grote ontploffing en hele huizenblokken die branden en kapot zijn. Toch vraagt hij maar twee pelotons bijstand aan en de overige ambulances uit de eigen regio.Wel vraagt hij om extra OVD-en en om de dienstleiding[7] (van de brandweer Enschede) en de burgemeester te informeren. Afgezien van de twee pelotons kan dit als standaardprocedure worden beschouwd. Een opdracht voor het (vóór)waarschuwen van de staf- en commandostructuur blijft achterwege. Waarschijnlijk door het ontbreken van een noodprocedure komt er ook niet meteen een gerichte actie op gang voor de slachtoffers onder het eigen personeel. Zoals reeds aangegeven reageert de RAC traag op het nader bericht. De aangevraagde, extra OVD-en lijken door de RAC te zijn vergeten. De burgemeester, de commandant en andere officieren nemen op eigen initiatief contact op, komen naar het gebouw van de regionale brandweer in Hengelo of gaan naar Enschede. De instroom van de eenheden uit de eigen regio vindt lange tijd niet georganiseerd (in pelotonsverband) plaats.
De vooralarmering van de brandweerposten met de algemene oproep via RTV-Oost heeft opde RAC tot veel overlast van verzoeken om informatie geleid. De politie heeft een algemene oproep op teletekst geplaatst voor het personeel om in dienst te komen. Ook naar aanleiding daarvan hebben velen eerst het RMC gebeld. Kennelijk vergt een dergelijke oproep een toelichting of waarschuwing om overbelasting van de meldkamers te voorkomen.

Een belangrijk knelpunt bij de (verdere) opschaling lijkt het achterwege blijven van een commando rampterrein (CoRT). Het gaat daarbij nog niet zozeer om eenhoofdige leiding, maar vooral om voldoende extra functionarissen op leidinggevend niveau die de situatie in kaart kunnen brengen, met de andere disciplines af kunnen stemmen en de bestrijding over de volle breedte in gang zetten. Vooral hierdoor heeft het op alle niveaus zeer lang aan een duidelijk beeld van de (omvang van de) ramp ontbroken en heeft circa 6 uur zelfs geen gestructureerd CTPI-overleg plaatsgevonden. In die periode is wèl geregeld ad-hoc en bilateraal afgestemd.
Een natuurlijk moment om een CoRT op te starten is in ieder geval het moment geweest toen het voorlopige hoofd ROC zijn functie aan de RCVD heeft overgedragen; dan is duidelijk dat er een grote ramp is gebeurd, er is op alle niveaus een ernstig gebrek aan

[7] Het korps Enschede kent officieel de functie van commandant van dienst niet meer. Die wordt door de regionale brandweer ingevuld. Wanneer toch een eigen hoofdofficier wordt gewenst, wordt naar de dienstleiding gevraagd.

informatie en de burgemeester stelt het rampenplan in werking. Desondanks is er geen initiatief in die richting genomen.
De grootschalige brandweerbijstand komt - eenmaal aangevraagd - snel beschikbaar. Dit is mede te danken aan het, op eigen initiatief, voorbereiden van een bijstandscompagnie in de regio Stedendriehoek. Het inzetten van deze compagnie is vervolgens ernstig vertraagd door het lange tijd ontbreken van een totaalbeeld en de inzetdoelen (zie analysepunt Inzet op het rampterrein tijdens de eerste 12 uur).
Ook bij de brandweerbijstand heeft de informatievoorziening een rol gespeeld. Bij het aanvragen van compagnieën was niet bepaald aan welk type specialistische uitrusting behoefte bestond. Dit is niet dan wel - na een vraag van de bijstandverlenende regio - geïmproviseerd opgegeven.

Uit opschalingsschema's die na 13 mei zijn opgesteld blijkt dat de focus sterk ligt op eenheden en veel minder op leidinggevenden. De aansturing van het opschalingsproces van pelotons en compagnieën is niet geregeld. Dat kan het beste gebeuren onder leiding van de commandanten. Dat geeft meteen ook een band met de leidinggevende.

Voor de overige diensten wordt vooralsnog verwezen naar de betreffende deelrapporten.

5.9 Conclusies

1 De RAC is die middag ruim bovengemiddeld bezet en ook de technische voorzieningen zijn voor Nederlandse begrippen heel behoorlijk.
Op de RAC wordt niet meteen na de fatale explosie onderkend dat er sprake is van één groot incident. De RAC is niet op het behandelen van grootschalige incidenten voorbereid; zelfs niet voor incidenten waarbij enkele pelotons noodzakelijk zijn.

2 Mandatering is bij de rampbestrijding essentieel. De sterke afhankelijkheid van de verbindingsmiddelen voor het alarmeren van de sleutelfunctionarissen enerzijds, en de kwetsbaarheid van diezelfde verbindingsmiddelen anderzijds, maakt mandatering van bevoegdheden tot opschaling - soms zelfs tot diep in de organisatie (niveau centralisten) - noodzakelijk.

3 Door het ontbreken van een noodprocedure komt er niet meteen een gerichte actie op gang voor de slachtoffers onder het eigen personeel.

4 De grootschalige brandweerbijstand komt - eenmaal aangevraagd - snel beschikbaar. Dit is mede te danken aan het, op eigen initiatief, voorbereiden van een bijstandscompagnie in de regio Stedendriehoek.

5 Bij grootschalige incidenten zijn bij de bestrijding in feite twee hoofdprocessen te onderscheiden. Dit zijn de eigenlijke bestrijdings- en hulpverlening, waarvoor het rampenplan de blauwdruk vormt, en het opschalingsproces. Dat opschalingsproces is weinig zichtbaar en trekt ook weinig aandacht. Het opschalen gebeurt immers vóór, en soms nog in de beginfase van de echte bestrijding en hulpverlening, waar vervolgens de belangstelling geheel naar uitgaat. De geringe belangstelling voor de opschaling geldt ook voor de planvorming. Het opschalingsproces als zodanig komt niet aan bod. Zo bevat de alarmeringsregeling van het rampenplan slechts de bereikbaarheidsgegevens van de niet-

parate betrokken personen en instanties. Het blijft onduidelijk binnen hoeveel tijd een bepaald niveau van opschaling zal zijn bereikt.

6 Algemene coördinatie rampbestrijding

6.1 Inleiding

Door de betrokken diensten op gemeentelijk, regionaal, provinciaal en landelijk niveau zijn vele activiteiten ontplooid. De interdisciplinaire leiding en coördinatie heeft plaatsgevonden op het rampterrein en in de diverse staven en coördinatiecentra zoals de gemeentelijke rampenstaf en het regionaal coördinatiecentrum.
Onderzocht is hoe effectief de organisatie van de rampenbestrijding op het niveau van de leiding en coördinatie heeft kunnen functioneren. Daaronder valt ook de afstemming tussen het rampterrein en de coördinatiecentra en tussen de bestuurslagen onderling. In het verlengde daarvan is ook aandacht aan de interdisciplinaire afstemming en samenwerking besteed.

De volgende onderwerpen komen - in hun onderlinge samenhang - aan bod:
1. de coördinatie van de inzet op het rampterrein;
2. het regionaal coördinatie centrum (RCC);
3. de gemeentelijke organen: rampenstaf (GRS), Management Team (MT), de Driehoek/vijfhoek en de 'Projectorganisatie nafase vuurwerkramp';
4. het provinciaal coördinatiecentrum (PCC);
5. de coördinatiecentra van de betrokken departementen.

De inrichtingsfase van de staven/coördinatiecentra is in hoofdstuk 4 'Opschaling' behandeld. Hier wordt uitgegaan van het functioneren in de 'stationaire fase'. Daarbij moet worden opgemerkt dat voor sommige staven/centra niet goed kon worden vastgesteld wanneer de stationaire fase werd bereikt.

6.2 Inzet op het rampterrein tijdens de eerste 12 uur

6.2.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt de algemene coördinatie van de inzet op het rampterrein tot 14 mei 2000 omstreeks 03.30 uur 's nachts. Dit tijdstip is gekozen als einde van de eerste analyseperiode omdat het dan relatief rustig is op het rampterrein (aflossing) en de eerste zoekactie naar slachtoffers is afgerond.
De analyse is met name gericht op de interdisciplinaire afstemming en coördinatie van de inzet op het rampterrein tijdens de eerste 12 uur. Verder wordt aandacht besteed aan de tactische hoofdlijn van de inzet.

6.2.2 Begrippen

Met coördinatie wordt - voor alle duidelijkheid - gedoeld op de wijze waarop leidinggevenden van één discipline de inzet van meer dan een eenheid een onderlinge samenhang geven.
Met multidisciplinaire coördinatie wordt gedoeld op de wijze waarop leidinggevenden van brandweer, politie en GHOR hun monodisciplinaire inzet een onderlinge samenhang geven.
Met operationele leiding wordt gedoeld op het geven van bindende aanwijzingen aan de leidinggevenden van de samenwerkende zelfstandige disciplines/diensten.

Het Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI) is het overleg, waarin de hoogst aanwezige functionarissen van de ter plaatse aanwezige diensten de inzet van het potentieel afstemmen. Zij coördineren op basis van gelijkwaardigheid zonder formele leider/ commandant.
Bij een CoRT is sprake van eenhoofdige leiding. Met het instellen van een CoRT op het rampterrein wordt tevens de capaciteit op leidinggevend niveau fors uitgebreid met een commandant rampterrein, staffunctionarissen en ondersteuning. Zodoende kan ook de informatievoorziening, de continuïteit in de aansturing, de bereikbaarheid van de leiding en de terugkoppeling naar de hogere niveaus van coördinatie ROC en GRS worden verbeterd. Operationeel bezien wordt het CoRT rechtstreeks aangestuurd door of namens de operationeel leider.
Voor grootschalige incidenten kan het CTPI dus worden beschouwd als een 'informeel collegiaal afstemmingsoverleg' van de reeds aanwezige leidinggevenden met een voorlopig karakter, terwijl bij het CoRT sprake is van een formele, eenhoofdige en additionele commandostructuur.

6.2.3 Bevindingen

Preparatie

Uit de analyse van cluster 2 blijkt dat in de regio Twente multi-disciplinaire oefeningen op CTPI/CoRT niveau nauwelijks hebben plaatsvonden. Uit de evaluaties van de enkele, plaatsgevonden oefeningen blijkt dat de (interne) overlegstructuur en gezamenlijke besluitvorming in het CTPI vrijwel geheel hebben ontbroken. Dit knelpunt is door de regionale brandweer onderkend en opgepakt. Een van de doelen van het regionaal Oefenbeleid is het realiseren van volwaardige CTPI/CoRT-oefeningen en het hieraan toewijzen van een specifiek budget.

Coördinatie van de brandweerinzet en multidisciplinaire coördinatie

Tijdens de bestrijding van de initiële brand hebben de OVD van de brandweer, de eerste ambulanceverpleegkundige en functionarissen van politie geen contact met elkaar. Als de coördinator van de politie arriveert probeert hij contact te leggen met de OVD, maar voordat men elkaar vindt, vindt de fatale explosie plaats.
Na de fatale explosie geeft de OVD in zijn nader bericht duidelijk de ernst van de ramp aan (hele huizenblokken branden en zijn kapot en we hebben ongetwijfeld meerdere gewonden). Hij vraagt onder meer om een extra OVD en om de dienstleiding (van de brandweer van Enschede) en de burgemeester te informeren.

Om 16.40 uur geeft de OVD opnieuw de ernst van de situatie aan en maakt duidelijk dat de coördinatie van de brandweerinzet een probleem is: "Ik heb op dit moment heel weinig coördinatie over de zaak. Maar we moeten [het] maar op zien te pakken. Maar alle voertuigen zijn welkom."
Hoewel de uitzonderlijke omvang en de problemen met de coördinatie op het rampterrein herhaalde malen en nadrukkelijk worden doorgegeven, wordt daar in deze fase niet op gereageerd. Er worden geen pogingen ondernomen om te voorzien in het noodzakelijke kwalitatieve en kwantitatieve niveau van leiding en coördinatie.
Voor alle betrokkenen in het rampterrein, maar ook in de RAC lijkt de tijd te vliegen. Dit maakt dat het eerste uur na de explosie voor de meeste betrokkenen in een wazige periode van enkele minuten voorbij lijkt te gaan.

Uit de analyse van de bron en effectbestrijding op het rampterrein blijkt dat de officier van dienst probeert het eerste half uur na de klap als eerste actie de opschaling in gang te zetten en daarna zijn eenheden te verzamelen. Het kost hem veel tijd om contact te krijgen met de RAC. Omstreeks 16.30 uur wordt de VC-2 van de brandweer gepositioneerd op de Deurningerstraat. Naast de VC-2 staat de commandocontainer (COH) van waar uit door de brandweer leiding werd gegeven. De contacten van de VC-2 met het ROC verlopen in principe via de RAC. Met het GCC/GRS is geen rechtstreeks contact.
Anderhalf uur na de explosie, vlak voor 17.00 uur melden twee officieren zich bij de inmiddels aanwezige commandohaakarmbak (COH) die naast de verbindingscommandowagen (VC-2) staat. Een derde officier komt daar vlak na 17.00 aan. Wat volgt is een serie van korte, soms parallel lopende overleggen, waarbij een verdeling van taken tot stand komt, maar waarbij niet wordt besloten wie de totale leiding/coördinatie op zich neemt. Een door een officier permanent bemensd brandweercoördinatiepunt (brandweer 'CTPI') komt in feite op initiatief van één van de verbindingsmensen van de VC-2 tot stand. Deze verbindingsman ziet dat alle officieren zich opmaken om het rampgebied in te gaan en vraagt de laatst aankomende officier - die hij persoonlijk kent - dringend om bij de VC-2 te blijven en te assisteren. Deze officier neemt bij het vertrek van de gewonde officier van dienst van Enschede gaandeweg min of meer de coördinatie van de brandweerinzet over.
De eerste leider van de inzet van de brandweereenheden op het rampterrein die door het ROC wordt aangewezen is de ondercommandant van Almelo, die zaterdagavond omstreeks 22.30 uur de eerdergenoemde coördinerend officier aflost. Hij wordt telefonisch vanuit het ROC en zonder inhoudelijke informatie of instructie over de brandweertaken naar het CTPI op het rampterrein gestuurd en moet daar zijn weg zoeken. Deze brandweerofficier is door het hoofd ROC na overleg met enkele andere hoofdofficieren bewust gekozen. Het is opvallend dat vervolgens zo weinig is gebeurd om hem op het overnemen van deze belangrijke functie voor te bereiden. Omstreeks 21.30u treft hij zijn voorganger min of meer toevallig aan bij een overleg in CTPI-verband.

<u>GHOR coördinatie</u>

De MLRT arriveert omstreeks 16.20 uur op het rampterrein. Zij is voornamelijk in de buurt van de verbinding commandowagen (VC-2) van de brandweer gebleven. Als de MLRT aankomt op het rampterrein zijn al meerdere OVD-G en ter plaatse. De MLRT onderhoudt geen directe contacten met ambulancepersoneel. De contacten met de CPA, de GNK's, de MMT's en de gewondennesten verlopen via de OVD-G of het Ziekenautostation. De OVD-G en de MLRT hebben incidenteel contact in het rampterrein. Het Ziekenautostation functioneert zelfstandig; los van de MLRT.
De mobiele telefoon van de MLRT blijkt van weinig nut vanwege overbelasting van het net. De MLRT is derhalve nauwelijks in staat te coördineren binnen haar discipline.
Rond 19.00 uur zoekt de HSGA vanuit het ROC via de mobiele telefoon - voor het eerst - telefonisch contact met de MLRT. De HSGA belt de MLRT om algemene informatie te vragen en of er een CTPI overleg is. Op dat moment is er geen leidinggevende van de politie bij de VC-2 van de brandweer. Vanuit de hulpverlenende diensten zijn voor een multidisciplinair overleg naast de MLRT alleen de Brandweer en de OVD-G aanwezig, van een CTPI-overleg is derhalve geen sprake.

<u>Politie coördinatie</u>

Om circa 16.00 uur is een inspecteur van politie op het rampterrein. Zij fungeert vooral als oren en ogen van het operationeel commando dat op het hoofdbureau van politie is ingericht.

Er wordt vanuit de brandweer een verzoek gedaan om een 'verbindingsman' van de politie naar de VC-2 en COH te laten komen. Niet duidelijk is of een centralist bedoeld wordt of een liaison die de politie inbreng op commando-niveau kan leveren. Om 17.10 uur vertrekt er een politieverbindingsman naar de VC-2. Deze politieverbindingsman beluistert tot circa 22.00 uur in de VC-2 van de brandweer de berichten van de brandweer en de berichten die voor de politie van belang zijn, geeft hij door aan de politiemeldkamer. Een voorbeeld van een brandweerbericht is de dreiging van de explosie van de ammoniaktanks bij de Grolsch. Dit bericht geeft hij door aan de politiemeldkamer met het verzoek om de afzettingsring uit te breiden. Op basis van deze melding en voorgaande meldingen van politie-eenheden die op verzoek van brandweermensen uit het veld tot ontruiming overgaan ontstaat er in de volgende uren een verschillende perceptie van het explosierisico bij de Grolsch. De politie komt uiteindelijk tot een effectafstand van 750 m, welke is bepaald door informatie van politie-eenheden in het gebied. Zij ontruimt derhalve ook in een dergelijke cirkel rondom de Grolsch. Saillant is dat op dat moment de leiding van de brandweer (intern) al weet dat er geen explosiegevaar (meer) bestaat (ongeveer 18.15 uur). Omdat er geen leidinggevende van de politie bij de brandweer en GHOR aanwezig is en de leiding van de brandweer niet op de hoogte is van het door de politie ontruimde gebied wordt dit beeld bij de politie niet gecorrigeerd.
Het eerste commandovoertuig van de politie nabij het rampterrein is de ME-commandowagen. Het ME commandovoertuig wordt gepositioneerd bij de Boddenkampsingel bij garage Roeloffzen. Deze positie aan de Boddenkampsingel ligt ongeveer 400 meter verwijderd van de positie waar de VC-2 en COH van de brandweer staan opgesteld. Het ME commandovoertuig fungeert echter niet als een integrale commando-eenheid voor politie-eenheden in het rampgebied maar houdt zich 'slechts' bezig met de aansturing van de ingezette ME eenheden.

De feitelijke aansturing van de overige eenheden in het rampterrein wordt nog tot laat in de avond verzorgd door de politiemeldkamer-medewerkers in de commandoruimte van het RMC aan het hoofdbureau van politie.
Om 19.00 uur is de mobiele commando unit (MCU) van het KLPD technisch operationeel aan de Boddenkampsingel, echter er is geen geschikte bezetting van de politie Twente aanwezig waardoor deze MCU op dat moment niet als zodanig kan functioneren. Om 19.00 uur is er bij de politie nog geen sprake van een algemeen commandopunt op het rampterrein. De aansturing vindt plaats vanuit het commandogedeelte op het hoofdbureau van politie. Om circa 20.30 uur wordt de MCU bezet door de operationeel commandant en gaat het commando over naar het rampterrein. Pas na 22.00 uur gaat de aansturing van de eenheden in het rampterrein over van het hoofdbureau naar de MCU.

Multidisciplinaire coördinatie

De officier van dienst stemt in het eerste half uur na de klap de locatie van het eerste gewondennest af met een ambulanceverpleegkundige. Deze eerste multidisciplinaire coördinatie op leidinggevend niveau wordt gedurende de volgende uren niet gecontinueerd. Omstreeks 19.30 uur is de chef van dienst van de politie, samen met een brigadier van politie en de MLRT aanwezig bij het eerste multidisciplinaire overleg waar ook de politie bij betrokken is. Dit overleg vindt plaats bij de COH van de brandweer. Het overleg duurt slechts een paar minuten omdat de leidinggevende brandweerofficier zich niet langer kan vrijmaken in verband met de druk op de brandweerwerkzaamheden. Dit overleg heeft dan ook niet het karakter van een CTPI overleg zoals bedoeld in de 'Handleiding rampenbestrijding'.

Een CTPI kan alleen maar functioneren als er sprake is van frequent contact tussen de leidinggevenden van de onderscheiden hulpdiensten en deze leidinggevenden ook daadwerkelijk in staat zijn de aansturing in het rampterrein voor hun rekening te nemen. Dit laatste is tot op dit moment nog bij geen van de diensten het geval. Daar waar de monodisciplinaire coördinatie van diensten onvoldoende tot stand komt, kan niet toch een adequate multidisciplinaire coördinatie worden verwacht

Vorming CTPI

Het begrip Commando rampterrein komt - ook achteraf in de logboeken - niet voor. Er wordt voortdurend gesproken over het CTPI. Zoals reeds aangegeven kan het CTPI worden beschouwd als een 'incidenteel collegiaal afstemmingsoverleg', terwijl bij het CoRT sprake is van een formele, eenhoofdige commandostructuur.
Opvallend is dat op het rampterrein in de eerste 12 uren van de ramp en daarna formeel ook niet in een duidelijke eenhoofdige leiding is voorzien. Betrokkenen geven overigens aan dat dit in de dagen na de ramp niet als een gemis wordt ervaren omdat de samenwerking in het CTPI in hun beleving optimaal is verlopen en geen behoefte is geweest aan - de formele status van een - commandant rampterrein. De capaciteitsuitbreiding van de leiding, die met het instellen van een CoRT gepaard gaat, is in ieder geval gedeeltelijk bereikt (het hoofd en in ieder geval voor de brandweer een staffunctionaris). Een gedeeltelijk CoRT, dat nog CTPI wordt genoemd, kan verwarrend werken, vooral voor bijstandverlenende eenheden.

Nadat meerdere keren in het ROC is geconstateerd dat het CTPI nog geen vorm heeft gekregen wordt in het ROC afgesproken dat de politiecommandant hier mee aan het werk zal gaan. Vanuit het ROC gaat een commissaris van de politie naar het rampterrein om het commando over de politie op het rampterrein op zich te nemen en de daadwerkelijke vorming van het CTPI tot stand te brengen. De politiefunctionaris kiest er echter voor om het politiecommando in de MCU te realiseren en voegt zich niet bij de leidinggevende van de brandweer en de MLRT. Een CTPI wordt niet tot stand gebracht. Met de aanwezigheid van een leidinggevende en een politieverbindingsfunctionaris in de VC-2/COH van de brandweer zou het mogelijk zijn geweest eerder een - voorlopig - CTPI te vormen in afwachting van de verdere bezetting van de MCU.
Het eerste formele CTPI-overleg vindt plaats omstreeks 21.30 uur. Vrijwel alle betrokkenen geven aan het gevoel te hebben dat na dit overleg de samenwerking tussen de betrokken hulpdiensten goed op gang komt. Uiteindelijk worden omstreeks 23.30 uur de VC-2 en COH en later ook het verbindingsvoertuig van de GHOR verplaatst naar de Boddenkampsingel bij de MCU en wordt intensief overleg gepleegd in CTPI-verband. Naast de drie operationele diensten neemt hier eveneens het commando van de NATRES deel.

Hoofdlijn van de inzet

Bij de inzet van brandweereenheden is van binnen naar buiten gewerkt. De eenheden zijn naar het verzamelpunt in de binnenring gestuurd en van daaruit ingezet. Daar lag ook de Grolsch-brouwerij.

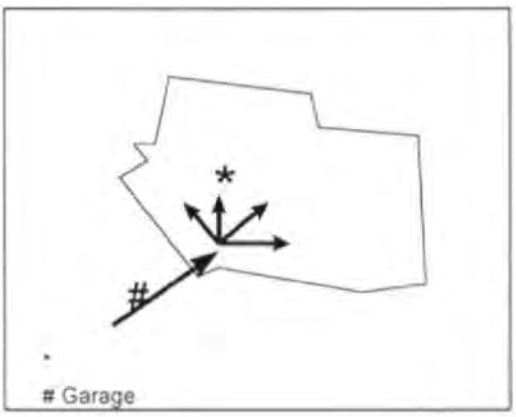

De inzet van eenheden volgens deze tactiek verliep traag weinig gecoördineerd. Er was geen kaartmateriaal beschikbaar en de eenheden kregen als opdracht mee om op basis van eigen inzicht een inzet te doen. Toen de berichten over gevaar bij de Grolsch kwamen betekende dit niet alleen het terugtrekken van reeds ingezette eenheden, maar vooral het stopzetten van de inzet van bijstandseenheden. Mede hierdoor is de brandbestrijding aanzienlijk vertraagd. De oorzaak hiervan lijkt voor een belangrijk deel te liggen in het ontbreken van een goed overzicht van het totale rampgebied, waardoor niet duidelijk werd hoe er ook van buiten naar binnen kon worden gewerkt.
Op het RMC was men bekend met het getroffen gebied. Dit heeft ertoe bijgedragen dat met informatie uit het veld redelijk snel een totaalbeeld van de situatie gecreëerd kon worden. Kaartje/plattegrond zit dan al 'in het hoofd'.

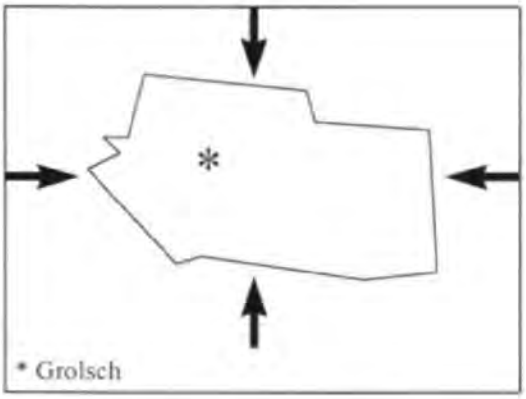

6.2.4 Analyse

Er is vanuit het ROC en/of GCC niet voorzien in leiding en coördinatie op het rampterrein. Voor de brandweer is die lange tijd uitsluitend door een - door de explosie zwaar aangeslagen - OVD ingevuld, ondanks duidelijk verzoek om ondersteuning aan de RAC.

Er zijn vijf leidinggevende officieren ingestroomd, dit was onvoldoende om een effectieve brandweerinzet te realiseren. Geen der officieren neemt actief de verantwoordelijkheid voor de algemene leiding en coördinatie op zich; min of meer toevallig belandt de laatst aangekomen officier in de wat onduidelijke positie van algemeen aanspreekpunt in de COH. Niemand voelt zich 'probleemeigenaar', ook niet de beide aanwezige hoofdofficieren. Ook is er kennelijk geen ambitie om zich met het oppakken van deze taak te profileren.

De verantwoordelijkheid voor de vorming van een CTPI/CORT is een taak van de brandweer. Het initiatief om de verbindingsvoertuigen bij elkaar te brengen en een CTPI tot stand te brengen had door de brandweer moeten worden ingevuld, maar is - weliswaar laat - geïnitieerd door de politie. De brandweer heeft haar rol als operationeel leidinggevende op het rampterrein niet waar kunnen maken door gebrek aan support en aansturing vanuit de korpsleiding en het ROC.

Opvallend is de rol van de verschillende meldkamers/verbinding-commandowagens die vaak op eigen gezag verregaande beslissingen nemen en deze vervolgens niet terugkoppelen naar de eigen leidinggevenden.
De oorzaak is voor een deel te vinden in de chaotische situatie en de hectiek van het moment. De situatie vereist snelle antwoorden en beslissingen op de uit het rampterrein gestelde vragen en berichten. De verbindingsmensen worden 'geleefd' en daar waar de urgentie om vragen te beantwoorden en beslissingen te nemen erg groot is en de tijd om berichten door te geven vrijwel niet aanwezig is, raakt degene die de verbindingsmiddelen bedient in de positie om de best denkbare antwoorden te geven. Het verbindingspersoneel is in deze ongewenste positie gebracht omdat het commando van de hulpdiensten tijdens de eerste uren van de rampbestrijding niet in staat was om effectief uitvoering te geven aan haar leidinggevende en coördinerende taak en de centralisten effectief te informeren en aan te sturen. Verder speelt mee dat centralisten niet realistisch worden geoefend in het functioneren onder dergelijke omstandigheden en er weinig aandacht is voor faciliteiten zoals een goede doorgeeffunctie naar het actiecentrum.
In de eerst fase van de rampbestrijding hebben verbindingsmensen een aantal cruciale beslissingen genomen die in feite door leidinggevenden genomen hadden moeten worden, maar door deze leidinggevenden niet genomen zijn.
Pas nadat aan het eind van de zaterdagavond de verschillende monodisciplinaire verbindingscommandowagens tezamen zijn geplaatst ontstaat er een voldoende multidisciplinaire coördinatie. Dan wordt ook besloten tot een laatste 'levensreddende' zoektocht naar slachtoffers in het rampterrein door multidisciplinaire teams. Deze is uiteindelijk zeer beperkt gebleven.

De zeer waarschijnlijk onbewust tot stand gekomen tactiek 'van binnen naar buiten', die overeenkomt met de aanpak van kleinschalige inzetten, heeft vooral door het gevaar van de Grolsch tot aanzienlijke vertraging geleid. Ook zonder het gevaar van de Grolsch had de inzet van bijstandseenheden voor het beperken van de uitbreiding en het blussen van de brand veel sneller kunnen plaatsvinden.

Ook voor de verkenning was de aanpak van buiten naar binnen efficienter geweest.

6.3 Inzet op het rampterrein na de eerste 12 uur

6.3.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt de algemene coördinatie van de inzet op het rampterrein vanaf 14 mei omstreeks 03.30 uur 's nachts. Dit tijdstip is gekozen als begin van de tweede analyseperiode omdat het dan relatief rustig is op het rampterrein (aflossing) en de eerste systematische zoekactie naar slachtoffers inmiddels is afgerond.
De analyse richt zich op de aspecten interdisciplinaire afstemming en coördinatie. Verder zal aandacht worden besteed aan de tactische hoofdlijnen van de inzet.

6.3.2 Bevindingen en analyse

In de nacht van 14 mei is er sprake van multidisciplinaire coördinatie. Het CTPI wordt geleid vanuit één locatie, de MCU van het KLPD. De multidisciplinaire coördinatie komt tot stand terwijl de activiteiten in het rampterrein gedurende de nacht van zaterdag op zondag geleidelijke overgaat van de acute naar de stabiele fase.
Het CTPI beschikt dan nog steeds niet over goed en voldoende kaartmateriaal van het rampterrein, men moet zich behelpen met een aantal stadsplattegronden. Kaartmateriaal en andere facilitaire komen pas in de loop van zondag beschikbaar.

Het Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI), wordt weliswaar nog steeds CTPI genoemd, maar ontwikkelt zich feitelijk tot een Commando Rampterrein (CoRT).
Overigens worden in de gehele periode van de ramp de begrippen CTPI en CoRT door elkaar heen gebruikt. In de beleving van de Operationeel Commandanten van de politie bestaat er echter geen misverstand over, dat zeker in de eerste dagen, de leidinggevende van de brandweer de leiding heeft in het CTPI/CoRT. Ook voor de leider van de Sector Berging van het RIT is de leidinggevende van de brandweer steeds aanspreekpunt. Opvallend is dat bij een aantal andere leidinggevende politiefunctionarissen, o.a. een Algemeen Commandant, dit beeld heel anders is; deze zijn van mening dat de politie leidend is in het CTPI/CoRT. Dit verschil in perceptie komt waarschijnlijk doordat de Algemeen Commandant van de politie vanuit het hoofdbureau van politie vrijwel uitsluitend monodisciplinair communiceert met de politievertegenwoordigers in het CTPI/CoRT en geen inzicht heeft in de gang van zaken en de besluitvorming die plaatsvindt in het CTPI/CoRT.

De contacten tussen de disciplines in het CTPI/CoRT verlopen zeer positief. De samenstelling van het CTPI/CoRT veranderd gedurende volgende dagen en is afhankelijk van de klussen die geklaard moeten worden. Zo hebben bijvoorbeeld ook de Bouw en Milieudienst en diverse aannemers geparticipeerd. Er is geen sprake van competentiestrijd. De onderlinge solidariteit is groot: het is een gezamenlijke klus.
Het CTPI/CoRT legt in de nacht van 13 op 14 mei een hoge prioriteit in het in kaart brengen van het rampgebied, met een duidelijke binnenring en buitenring. Rond 07.30 uur is er duidelijkheid over de binnen- en de buitenring.

Op zondagochtend 14 mei wordt met het aanbreken van een nieuwe dag pas goed duidelijk welke schade door de drukgolf en de daarop volgende brand in de omgeving van S.E. Fireworks is aangericht.
Het RIT gaat met ondersteuning van een brandweerpeloton een begin maken met het doorzoeken van het rampterrein op slachtoffers. Waar bij de verkenning de afgelopen nacht nog expliciet rekening werd gehouden met de aanwezigheid van gewonden, wordt nu gezocht naar overleden slachtoffers.

Aan het einde van zondagochtend wordt een scheiding aangebracht tussen brandweereenheden voor identificatie/ berging en eenheden voor blussing.
In de loop van zondag komt het meerdere malen voor dat brandweereenheden lange tijd moeten wachten op nieuwe opdrachten. Daarom wordt in de loop van de middag door de coördinator van het CTPI/CoRT de beslissing genomen gedurende de nacht af te schalen naar één compagnie.

Op zondag steekt ook het asbest probleem de kop op. Voor een uitvoerige analyse van de beheersing van het asbestrisico wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Beheersing van het asbestrisico'.

Ten aanzien van de berging en de meer praktische gang van zaken wordt door het sectorhoofd berging direct contact onderhouden met de coördinator van het CTPI/CoRT. Over de meer beleidsmatige aspecten van het RIT wordt regelmatig in de gemeentelijke rampenstaf en in het (uitgebreide) driehoeksoverleg gesproken en soms worden er ook via het politiedeel in het Gemeentelijk Coördinatie Centrum of rechtstreeks aan het hoofd van het RIT opdrachten gegeven.

Na zondag 14 mei worden eerst de buitenring en later ook enkele delen van de binnenring geleidelijk weer vrijgegeven voor de bewoners. Voordat woningen weer worden vrijgegeven voor bewoners en aannemers, worden deze eerst gecontroleerd door Bouw- en Woningtoezicht en brandweer

Vanaf 15 mei lopen de werkzaamheden voor de GHOR zover terug, dat wordt besloten om de inbreng van de MLRT te beperken tot de daguren. s' Nachts is een eventuele GHOR inbreng op afroep beschikbaar. Vanuit de geneeskundige kolom wordt gezorgd voor voldoende aanvulling van de voorraad persoonlijke beschermingsmiddelen, wordt aandacht gevraagd voor de naleving van het asbestprotocol en voor het tijdig vervangen van filters.
De MLRT heeft tijdige informatie gemist om haar taak inzake de gezondheidseffecten op het rampterrein op alle momenten goed te kunnen vervullen. Zo zijn de gegevens over metingen én de resultaten van de metingen niet of pas laat beschikbaar voor de geneeskundige kolom. In tegenstelling tot de politie en de brandweer, die goede administratieve ondersteuning hebben, zijn de MLRT's op zichzelf aangewezen en hebben zij pas later administratieve ondersteuning (en de beschikking over een laptop) gekregen.

In de loop van de week wordt de omvang van de taken voor de brandweer steeds minder. Op vrijdag 19 mei stelt de brandweer voor het CTPI/CoRT op te heffen.
Op maandag 22 mei om 13.00 uur worden de commando-eenheden op de Boddenkampsingel ontmanteld en wordt deze gevestigd in kantoorunits op het parkeerterrein van de Grolsch-brouwerij. Daarna is er sprake van een steeds minder goed bezet CTPI/CoRT. Van een duidelijke afbouw en opheffen van het CTPI/CoRT is geen sprake. Na 24 mei, als het RIT haar werkzaamheden staakt, worden de kantoorunits gebruikt door het personeel dat zich bezig gaat houden met de sanering van het rampgebied.

De rol van het CTPI/CoRT verandert in de loop van de week. In de beginfase is alles gericht op de acute bron- en effectbestrijding (13 en 14 mei), vervolgens evalueert de organisatie naar een stabiele fase (14 en 15 mei) en komt tenslotte terecht in de

bergingsfase (15 mei tot 24 mei). Na 24 mei houdt het CTPI/CoRT op te bestaan en komt de organisatie in de saneringsfase.
Bij een toenemend inzicht in de situatie en door het besluit van de burgemeester om de bestrijding van de ramp overeenkomstig het rampenplan ter hand te nemen, lag het overgaan tot het opzetten van een Commando Rampterrein (CoRT) voor de hand. De operationele leiding ligt dan bij de brandweer, tenzij de aard van het voorval aanleiding geeft de operationele leiding bij een andere discipline neer te leggen. De aard van het voorval gaf bij deze ramp zeker geen aanleiding om in de acute fase de operationele leiding bij een andere discipline neer te leggen dan de brandweer. De fasering in de tijd roept echter wel de vraag op of de brandweer voor de gehele periode de meest geëigende discipline is om de coördinatie/leiding te verzorgen. De aard van de werkzaamheden verandert namelijk. Na de stabiele fase, als de organisatie in de bergingsfase terecht komt, zijn de werkzaamheden voor de brandweer zeer beperkt. De brandweer wil rond de 19e mei het CTPI/CoRT opheffen. Er is echter nog sprake van een ramp (de rampverklaring wordt pas op 24 mei ingetrokken). Het ligt dan voor de hand om de coördinatie/leiding van de brandweer over te dragen aan een andere discipline, bijvoorbeeld de politie.
Deze optie is echter voor zover kan worden nagegaan niet overwogen. De oorzaak hiervoor is wellicht te vinden in het feit dat de operationele leiding niet expliciet aan de brandweer is toebedeeld, maar dat men in het CTPI/CoRT en de GRS er impliciet van uitgaat dat de brandweer de coördinatie/leiding voor haar rekening neemt.

6.4 Staf- en coördinatiestructuur

6.4.1 Inleiding

De staf- en coördinatiestructuur omvat alle regionale staven en coördinatiecentra met uitzondering van het CTPI/CoRT. Het CTPI/CoRT wordt in de paragraaf 'Inzet op het rampterrein' behandeld. Ook vallen de coördinatiecentra van de provincie en de betrokken departementen onder de staf- en coördinatiestructuur zoals deze hier behandeld zal worden. De actiecentra van de verschillende diensten worden niet expliciet behandeld maar genoemd voor zover dit relevant is voor het functioneren van de staf- en coördinatiestructuur.
De volgende staven/centra komen - in hun onderlinge samenhang - aan bod:

1. het regionaal coördinatie centrum (RCC/ROC);
2. de gemeentelijke rampenstaf (GRS) inclusief het gemeentelijk coördinatiecentrum (GCC);
3. de gemeentelijke driehoek/vijfhoek.

Het provinciaal coördinatie centrum (PCC) de coördinatiecentra van de betrokken departementen komen later aan de orde.

De inrichtingsfase van de staven/centra wordt in het hoofdstuk 'Opschaling' behandeld. Hier wordt uitgegaan van het functioneren in de 'stationaire fase'.

Belangrijke aspecten van het functioneren van de staven/centra zijn de besluitvorming en het toezicht op het resultaat van de genomen beslissingen. Het beschikken over een actueel en juist beeld van de totale situatie is een belangrijk onderdeel daarvan.
Met het inrichten van een staf of coördinatiecentrum wordt tevens capaciteit aan de totale leiding en coördinatie van de ramp toegevoegd. Daarmee worden de operationeel

leidinggevenden 'in het veld' ontlast van een extra taak, zodat zij zich volledig aan hun eigenlijke taken kunnen wijden. Meestal beschikken de operationeel leidinggevenden op de plaats van inzet ook niet over de faciliteiten die nodig zijn voor een goede informatieverwerking en communicatie met andere disciplines op verschillende niveaus. Tenslotte is het van groot belang dat de ramp en de effecten ook door mensen met enige distantie en 'helicopterview' worden beschouwd.
Om deze redenen is het van groot belang dat ook de staven/centra zo spoedig mogelijk en in hun onderlinge verband operationeel zijn.

6.4.2 Bevindingen

Hoofdstructuur

Voor de leiding en coördinatie van een ramp bestaan in feite twee hoofdstructuren die nogal verschillend kunnen uitwerken.
De eerste structuur is de gemeentelijk geörienteerde rampenorganisatie. Daarbij wordt door de gemeente in de leiding en coördinatie voorzien. De regionale 'organen', coördinerend burgemeester en ROC, maken daar in principe geen deel van uit.
De tweede structuur is de regionaal geörienteerde rampenorganisatie. Hierin vormen de coördinerend burgemeester en het ROC de spil van de rampenbestrijding. Het hoofd van het ROC fungeert dan als operationeel leider.
De eerste is de klassieke structuur op basis van de Wet rampen en zware ongevallen en is, uit wetgevingsoogpunt bezien, de enig legitieme. De tweede structuur komt voort uit het besef dat met name kleine gemeenten een ramp niet op eigen kracht het hoofd kunnen bieden - hetgeen met de vuurwerkramp nadrukkelijk is bevestigd - en een ramp en zijn effecten niet beperkt hoeven te blijven tot de gemeentegrenzen. Daarbij moet worden bedacht dat Enschede niet bepaald tot de kleinere gemeenten gerekend wordt. De tweede structuur is door het Project Versterking Brandweer als uitgangspunt genomen en gepromoot.
Beide structuren zijn mogelijk en worden in de regio's bij de voorbereiding van de rampenbestrijding ook als mogelijke structuren beschouwd. Doorgaans wordt de tweede structuur voor gemeentegrensoverschrijdende rampen van toepassing geacht. Een cruciaal punt daarbij is de uitleg van het begrip gemeentegrensoverschrijdend. Voorstanders van een regionale benadering interpreteren dit graag in ruime zin, zodanig zelfs dat ook het betrekken van bijstand van andere gemeenten in de regio of van de regionale brandweer hieronder valt. De hoeders van de gemeentelijke autonomie zien dit duidelijk anders en daar zal structuur twee soms pas in beeld komen wanneer de vlammen over de gemeentegrens slaan.
De vuurwerkramp, hoe hevig ook, was een 'gemeentelijke ramp'. De enige uitstraling naar de omgeving is de rookpluim geweest die over de regio is getrokken.
Voor de betrokken bestuurders is vanaf het begin duidelijk dat de rampenbestrijding een zaak is van de gemeente Enschede. De eerste coördinerend burgemeester heeft bewust de afweging bij zichzelf gemaakt dat het een niet-bovenlokale ramp betreft, waar burgemeester Mans het opperbevel heeft en het ROC waar nodig faciliteiten levert. De heer Mans op zijn beurt is - zwak uitgedrukt - zeer verbaasd als de hij hoort dat op het regiokantoor 'alles is opgetuigd en op het stadhuis nog niemand van de operationele diensten aanwezig is en men vrijwel geen informatie heeft. De heer Mans maakt duidelijk dat hij de operationele diensten meteen op het stadhuis wil hebben en: "We dan hier bepalen wat er verder moet gebeuren". Op dat moment (circa 16.40 uur) is het ROC al operationeel en wordt het hoofd ROC met operationeel leider aangeduid. Het moge echter

duidelijk zijn dat in de eerste structuur de burgemeester bepaalt wie als operationeel leider fungeert.
Dit verschil in beleving van de structuur van de rampbestrijdingsorganisatie, die ook na de uitspraak van de burgemeester blijft doorwerken, heeft ingrijpende consequenties voor het functioneren van de leiding en coördinatie. De coördinerend burgemeester in het ROC veronderstelt dat de GRS rechtstreeks contact heeft met de eenheden in het veld en het ROC uitsluitend contacten onderhoudt over enkele onderwerpen zoals de verspreiding van gevaarlijke stoffen via de rook en het aanvragen van bijstand. Hij gaat ervan uit dat de operationeel leider in Enschede is, in de gemeentelijke rampenstaf, en in het rampgebied een commandant rampterrein functioneert. Verder is er geen bestuurlijke lijn van burgemeester Mans via de coördinerend burgemeester naar de CdK. De heer Mans onderhoudt rechtstreeks contact met de CdK.

Burgemeester Mans veronderstelt dat in het rampterrein een operationele staf aanwezig is. De rampenstaf houdt zich bezig met de hoofdlijnen van het beleid, niet de detailniveaus in het rampgebied; dat acht hij de eigen verantwoordelijkheid van de verschillende diensten. Waar de technische coördinatie plaatsvindt is bij de burgemeester onduidelijk. Zoals bekend functioneert de eerste dag geen technische staf in het rampterrein en is er geen operationeel leider in de gemeentelijke rampenstaf. De brandweercommandant die tijdens de eerste uren van de ramp in de GRS aanwezig is, heeft geen rechtstreeks contact met het rampterrein en slechts incidenteel met het hoofd ROC. De eerste avond en nacht bestaat de stafsectie brandweer in de GRS uit de plv. commandant van de brandweer Enschede en één (secretarieel) assistente.
Als gevolg van deze situatie komt met name de aansturing van de operationele acties in het rampterrein in de knel. Ook ontbreekt hierdoor lange tijd een inhoudelijk totaalbeeld van de ramp en de bestrijding.

Structuur van de GRS en de driehoek/vijfhoek
In het algemeen bestaat de gemeentelijke rampenstaf uit een beleidsstaf en een operationele staf. Bij de vuurwerkramp is de beleidsstaf in Enschede wèl, maar de operationele staf als zodanig niet ingevuld. De rampenstaf heeft als volgt gefunctioneerd:
De beleidsstaf komt regelmatig bij elkaar onder voorzitterschap van burgemeester Mans of een plaatsvervanger. Daar wordt overleg gepleegd over de zaken, die zich aandienen en de verschillende diensthoofden krijgen opdrachten mee. In die zin fungeert de beleidsstaf meer als operationele staf, maar is daarvoor veel te kort bij elkaar en blijft teveel op hoofdlijnen.. Bovendien hebben in dat overleg - begrijpelijkerwijs - de bestuurlijke aspecten en de contacten met de pers prioriteit. Ook om die reden heeft de technisch-operationele kant van de rampbestrijding dus weinig aandacht gekregen.
Vanaf maandag is een gemeentelijke driehoek/vijfhoek ingesteld. Het functioneren daarvan kan nog het best vergeleken worden met de gemeentelijke beleidsstaf zoals die bedoeld is in het Handleiding Rampenbestrijding. Behalve het doorspreken van de grote lijnen van de rampbestrijding en enkele bijzondere onderwerpen zoals het instellen van een onderzoekscommissie, heeft die ook een belangrijke rol vervuld als reflectiegroep voor de burgemeester. Opvallend is de afwezigheid van de GGD/GHOR in de driehoek/vijfhoek.
Vanaf het moment dat de Driehoek/vijhoek gaat functioneren wordt de rampenstaf vaker voorgezeten door een plaatsvervanger van de burgemeester. Daarmee heeft het gemeentebestuur van Enschede nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid genomen en haar stempel op de rampbestrijding gedrukt.

Invulling van de stafstructuur bij de politie
Anders dan bij brandweer en ambulancedienst bevindt de politiemeldkamer zich niet in het gebouw van de regionale brandweer te Hengelo, maar op het hoofdbureau van politie te Enschede. De combinatie van meldkamer en commandoruimte voor grootschalige incidenten op één lokatie is zeer aantrekkelijk. Om die reden is op het hoofdbureau van politie de commandoruimte van het RMC operationeel gemaakt en de staf grootschalig optreden ingericht. Het politie-optreden op het rampterrein is de eerste dag voornamelijk rechtstreeks vanuit de commandoruimte van het RMC aangestuurd. 's Avonds laat pas is daarvoor de MCU van het KLPD in gebruik genomen. Hoewel de politie in het ROC en de GRS vertegenwoordigd was, heeft het zwaartepunt van de besluitvorming en coördinatie daar niet plaatsgevonden, maar op het hoofdbureau.

Informatievoorziening
De informatievoorziening zal als afzonderlijk punt uitgebreid aan de orde komen. Hier volgen nu enkele waarnemingen.
Opvallend is dat de OVD zijn situatierapporten niet rechtstreeks aan de staffunctionaris brandweer of het hoofd ROC doorgeeft om daarover te overleggen. De situatierapporten moeten door een centralist worden doorgebriefd. Om die reden worden aan de OVD ook geen vragen ter verduidelijking gesteld. Het doorgeven gebeurt niet mede aan de hand van een plattegrond.
Om 17.30 uur vertrekt de OVD naar het stadhuis voor een briefing van de rampenstaf. Hij komt niet in het ROC en ook is geen lid van het ROC bij deze briefing aanwezig.
Om 18.25 uur wordt dan het hoofd RAC uitgestuurd om het rampterrein te verkennen. Hij heeft een kaart en oleaat bij zich. Om 20.00 uur brengt hij verslag uit. Dit is de eerste gerichte verkenningsactie waarvan het resultaat rechtstreeks op het ROC binnenkomt. Die informatie wordt weer niet aan de commandopost brandweer of de overige disciplines op het rampterrein verstrekt.

Onderlinge afstemming van de activiteiten van de diensten.

De politie (RMC) is uitvoerend betrokken geweest bij 'het sturen van ambulances'. CPA-AAD heeft de politiemeldkamer nog omstreeks 19.20 uur gevraagd om hiermee te stoppen in verband met het overzicht. Een van de achterliggende oorzaken kan zijn dat de hulpverlening aan burgers door de politie nadrukkelijk als een van haar taken wordt beschouwd, ook onder rampomstandigheden, hoewel deze reguliere politietaak geen deel uitmaakt van de rampbestijdingsprocessen waar de politie voor verantwoordelijk is.

Een van de belangrijkste activiteiten van bevolkingszorg bij dit type rampen is de registratie van slachtoffers en vermisten (oprichten en instandhouden van een CRIB). In de eerste uren na de ramp worden dergelijke gegevens vooral door de politie verzameld en, wanneer de afvoer van gewonden naar de ziekenhuizen op gang komt, door de GHOR-GGD. De infodesk van de politie (RMC) heeft nog omstreeks 19.00 uur namen van mensen, die in het ziekenhuis Medisch Spectrum Twente zijn geweest, gecontroleerd.
Op het gemeentehuis bestaat zaterdagmiddag en -avond geen overzicht over de opvanglokaties, met als voorspelbaar gevolg een onvolledige registratie (*methoden en processen*). Desondanks geeft de directeur DMO omstreeks 21.00 uur in de GRS aan dat de

registratie sluitend is. Mede op grond daarvan wordt vervolgens besloten de registratielijsten breed beschikbaar te stellen (*niet gesloten bestrijdingscyclus*).

Op zondagochtend worden de eerste registratielijsten van het CRIB in de Diekmanhal opgehangen (*niet gesloten bestrijdingscyclus*). Op deze lijst staan de namen van de mensen die zich hebben laten registreren in de tijdelijke opvangcentra (voor zover bekend), de Diekmanhal of in de ziekenhuizen. Omdat deze lijsten niet kloppen ontstaat in bepaalde gevallen veel onrust, verwarring en soms zelfs agressie bij getroffenen.

De overdracht van gegevens en bijbehorende activiteiten van de politie naar de afdeling Burgerzaken is niet vlekkeloos verlopen. Het fungerend diensthoofd van politie heeft geen aanleiding om te veronderstellen dat de overdracht op werkniveau onvoldoende uit de verf komt. Op beleidsniveau is de overdracht wel genoemd, maar niet gecoördineerd. Dit onderdeel van de rampbestrijding is in Twente niet of in ieder geval niet realistisch geoefend. Zondagnacht krijgt het ROC signalen dat Burgerzaken moeite heeftd met (de organisatie van de) registratie. De indruk is dat de problemen bij de overdacht daar mede debet aan zijn. Enkele dagen later komt de registratie weer bij politie terug.

Rol van de Provincie

Voor de provincie liggen de zwaartepunten bij de rampenbestrijding als volgt:

1. coördinatie van de interregionale en interprovinciale bijstand
2. zover nodig bestuurlijk coördineren en zo nodig bestuurlijk intervenieren.
3. functioneren als intermediair - vooral op het gebied van de informatievoorziening - tussen gemeente-regio enerzijds en Regering anderzijds.

Bij de vuurwerkramp lag voor het PCC het accent bij de bijstandverlening. Opvallend daarbij is het enorme verschil in 'niveau' van de werkzaamheden van het PCC. Dit varieert van fundamenteel (al dan niet de Kmar inschakelen, bijstand van brandweercompagnieën) tot zeer gedetailleerd (bijstand met één reddingshond, slangebruggen en overnachting voor personeel van mobiele commando unit). Een volgend punt is dat in de beginfase onderling bijstand is geregeld, dus buiten de provincie om. Zo zijn er met twee aangrenzende brandweerregio's afspraken gemaakt voor bijstand met elk een compagnie. Op grond van de WRZO mag een dergelijke voorlopige voorziening niet verder gaan dan één peloton per aangrenzende regio. Voor een ramp als deze zijn de regels voor het aanvragen van bijstand te weinig gedifferentieerd. Dit leidt vooral in de beginfase tot een te hoog doorgeefluikgehalte van het functioneren van het PCC en, in het verlengde daarvan, ook voor het NCC. Het gevolg is een vertraging in de afhandeling van de bijstandsverzoeken van al snel een uur die, als bij een aanvraag complicaties optreden of nadere gegevens nodig zijn (welk type container voor het brandweerpeloton), snel verder kan oplopen.
Dit vraagt een heroriëntatie van de bijstandsregelingen en de rol van de provincie en het NCC daarbij met als uitgangspunt de toegevoegde waarde van die rol voor de bestrijdings- en hulpverleningsorganisatie ter plaatse. Vooral in de beginfase ligt een registrerende en faciliterende c.q. makelaarsrol meer voor de hand dan die van schakel in de aanvraagketen. Als de tijdsdruk minder wordt kan de provincie een meer coördinerende rol gaan vervullen met ondersteuning van deskundigen van de verschillende disciplines zelf.

Om de rol ten aanzien van de bestuurlijke coördinatie en een eventuele bestuurlijke interventie waar te kunen maken is een redelijk beeld van het functioneren van de

rampbestrijdingsorganisatie op hoofdlijnen noodzakelijk. De indruk is dat de CdK dat beeld zeker de eerste dag niet kon hebben.

De intermediaire functie is ook ingevuld vanuit het oogmerk van toegevoegde waarde. Opvallend is dat de poging van de CdK om het bezoek zaterdagavond van hoogwaardigheidsbeklederszo te regelen dat dit de gang van zaken in het GCC zo weinig mogelijk zou verstoren niet is gelukt. Dit is waarschijnlijk misgelopen in de communicatieketen PCC-NCC-bewindslieden.

6.4.3 Analyse

De feitelijke staf- en coördinatiestructuur tijdens de eerste dag van de vuurwerkramp is voornamelijk een eilandenstructuur geweest. De verschillende diensten hebben de eigen voorzieningen opgestart. De regionale brandweer het ROC, de gemeentelijke diensten inclusief het bestuur de gemeentelijke rampenstaf op het stadhuis en de politie de structuren op het hoofdbureau. Uit de berichtgeving van de meldkamers, met name de RAC en de CPA AAD-oost, blijkt bovendien dat de afstemming tussen ROC en/of actiecentra en deze meldkamers verre van optimaal was.
Op het kantoor van de brandweerregio heeft men zich voornamelijk beziggehouden met de regionale voorzieningen zoals het ROC en nauwelijks met de gemeentelijke rampenorganisatie. Zo is de vraag niet opgekomen wie de burgemeester als operationeel leider zou benoemen en heeft het fungerend hoofd ROC zich als zodanig bestempeld. Waarschijnlijk mede als gevolg hiervan is - in ieder geval de eerste dag - de functie van operationeel leider niet ingevuld. Opvallend is verder het grote verschil in beleving van de rol van het ROC bij de verschillende betrokkenen.
Voor het functioneren van het geheel is weinig aandacht geweest. De kwaliteit van de operationele informatievoorziening wordt dan nog belangrijker dan wanneer er wèl een goede samenhang tussen de onderdelen bestaat. Met name die heeft de eerste dag veel te wensen overgelaten. Zo heeft het weinig zin om in het ROC te vragen om situatierapporten als op het rampterrein slechts één volstrekt overbelaste OVD aanwezig is. Het tweede nader bericht van de OVD na ruim een uur met weinig nieuwe informatie had een duidelijk signaal moeten zijn om fors in de informatievoorziening te gaan investeren. Voorbeelden ter illustratie zijn de gang van zaken rond het gevaar van de Grolsch-brouwerij en het aantal gewonden in het rampterrein die moeten worden gehospitaliseerd. Omstreeks 16.40 uur gaat men op het rampterrein nog uit van honderden gewonden die moeten worden behandeld.

In het ROC is wel gesproken over de onwenselijkheid van de 2 gescheiden CTPI-en, maar kennelijk niet over hoe de leiding op het rampterrein eigenlijk zou moeten worden ingericht ofwel: het instellen van een Cort. De activiteiten van de politie zijn tot zaterdagavond aangestuurd vanuit (de commandoruimte op) het hoofdbureau van politie en niet vanuit een commandopost op het rampterrein. Rond 20.30 uur is de Operationeel Commandant van politie in de MCU aanwezig. Ondersteunend verbindingspersoneel is pas omstreeks 22.10 uur aanwezig. De vraag is of het hoofd ROC hiervan op de hoogte is.
De eerste aangewezen leidinggevende op het rampterrein krijgt om 20.57 uur de - onduidelijke - opdracht om 'het' op het rampterrein over te nemen. Hij moet zijn op het CTPI in Enschede'. Op dat moment is het formeren van het 'CTPI' nog niet afgerond. Er is niemand die duidelijkheid over de leidingstructuur vraagt.

De brandweervertegenwoordiging in de GRS heeft over de operationele zaken op het rampterrein vrijwel uitsluitend contact gehad met het ROC en sporadisch, met de brandweersectie van het CTPI. De burgemeester weet op zaterdag niet wie de leiding in het veld heeft.

Het heeft weinig zin om over het functioneren van het ROC sec een oordeel te geven, zolang dit voor de operationele informatievoorziening en communicatie afhankelijk is van de RAC. De functie van het ROC moet in zijn totaliteit worden beschouwd en in zijn relatie met GCC en CoRT (ketenbenadering).

Het gaat om het functioneren van de totale opgeschaalde repressieve organisatie.
Het is de vraag of de (verzuilende) disciplinestructuur wel kan leiden tot een adequate aanpak. In de totale rampenbestrijding zijn - interdisciplinaire - ketens van activiteiten aanwezig die ook als keten moeten functioneren. In die ketens moet vaak van discipline worden gewisseld of is op verschillende momenten input van een andere discipline nodig. Bij het verband in dergelijke ketens gaat het met name mis.
Iemand die continu het totaaloverzicht bewaakt is hard nodig, en die functie heeft ontbroken. De plaatsvervangend commandant van de brandweer Enschede merkt tijdens een interview op dat hij niet precies weet hoe alle rampbestrijdingsprocessen luiden en welke gemeentelijke functionarissen daarbij horen (vrijblijvendheid).

De gemeentelijke staven

In het algemeen bestaat een gemeentelijke rampenstaf uit een beleidsstaf en een operationele staf. Bij de vuurwerkramp is de beleidsstaf in Enschede wèl, maar de operationele staf als zodanig niet ingevuld. Naast de beleidsstaf heeft er een Management Team (MT) gefunctioneerd.

De beleidsstaf komt regelmatig bij elkaar onder voorzitterschap van burgemeester Mans of een plaatsvervanger. Daar wordt overleg gepleegd over de zaken, die zich aandienen en de verschillende diensthoofden krijgen opdrachten mee. In die zin fungeert de beleidsstaf meer als operationele staf, maar is daarvoor veel te kort bij elkaar en blijft teveel op hoofdlijnen. Bovendien hebben in dat overleg - begrijpelijkerwijs - de bestuurlijke aspecten en de contacten met de pers prioriteit. Ook om die reden heeft de technisch-operationele kant van de rampbestrijding weinig aandacht gekregen.

Op maandag 15 mei wordt een gemeentelijke Driehoek/vijfhoek ingesteld. In de 'driehoek' worden de gevoelige openbare orde kwesties besproken. De vergaderingen van GRS en Driehoek volgen elkaar op. Voor een deel worden belangrijke kwesties in de driehoek nog eens 'overgedaan'. Behalve het doorspreken van de grote lijnen van de rampbestrijding en enkele bijzondere onderwerpen zoals het instellen van een onderzoekscommissie, heeft die ook een belangrijke rol vervuld als reflectiegroep voor de burgemeester. In de GRS zitten meestal niet de diensthoofden zelf, maar hun directe medewerker. De diensthoofden zitten in de Driehoek/vijfhoek.

Functioneren Gemeentelijke rampenstaf (beleidsstaf en MT)

Op het moment dat de GRS bij elkaar is, omstreeks 16.50 uur, stelt de burgemeester het rampenplan in werking. In de GRS is dan niet veel meer bekend dan hetgeen enkele leden rechtstreeks hebben kunnen waarnemen of via RTV-oost hebben gehoord. De GRS kampt met een groot gebrek aan informatie. Het krijgen van een beeld omtrent hetgeen zich afspeelt op het rampterrein heeft dan ook de hoogste prioriteit. De gemeentesecretaris beschrijft de situatie achteraf als "het springen op de laatste wagon van een sneltrein en dan proberen bij de locomotief te komen." Door het gebrek aan informatie is er dan ook geen sprake van aansturing door de GRS van de operationele organisatie. Nadat rond 19.00 uur de OvD persoonlijk aan een viertal leden van de GRS zijn situatierapport heeft gegeven, dringt de ernst en de omvang van de situatie goed door tot de GRS. Bij deze briefing is overigens niemand van het ROC aanwezig[8]. De door hem verstrekte informatie wordt ook niet vanuit de GRS aan het ROC gerapporteerd. In feite zijn er op zaterdagavond slechts incidentele telefonische contacten tussen het ROC en de GRS. Door de geringe informatie-uitwisseling tussen de GRS en het ROC is de GRS slechts zeer globaal op de hoogte van wat er zich op het rampterrein afspeelt of veronderstelt men acties die in feite niet zijn uitgevoerd. Zo bestaat de perceptie binnen de GRS op zaterdag dat er actief gemeten wordt in de fall-out van de rookpluim, terwijl dit niet het geval is. De communicatie tussen de GRS en het rampterrein verloopt ook de dagen erna niet altijd optimaal. Er ontstaan regelmatig problemen bij het vrijgeven van delen van het getroffen gebied, waarbij de GRS beslissingen neemt om een deel vrij te geven en dat ook via de pers bekend maakt, terwijl men op het rampterrein zelf niet op de hoogte is.

In de GRS worden de zaken, die zich aandienen, besproken en worden opdrachten uitgezet. Voor een deel gebeurde dit ook in het MT. Het functioneren van het gemeentelijk beleidsteam en het managementteam loopt door elkaar. Hierdoor is het moeilijk om overzicht te bewaren en een gecoördineerd optreden van de diensten te waarborgen. Dit effect wordt nog versterkt doordat de gemeentesecretaris op enig moment de verschillende diensten mandateert om, indien men het onderling eens is, acties in gang te zetten. Hij doet dit ter versnelling van de werkwijze en ontlasting van de besprekingen in de GRS en het MT. Een tweetal specifieke gevallen, de asbestproblematiek en de opvang van de bevolking, waar het gebrek aan coördinatie duidelijk naar voren komt, worden op een andere plaats in dit rapport uitgediept. Als de rampbestrijding in de loop van zondag 14 mei van de acute fase overgaat naar de stabiele fase, krijgt de GRS meer grip op de organisatie. Er komt dan ook meer structuur in de informatievoorziening.

Burgemeester Mans en de gemeentesecretaris sturen het gehele proces aan. Daarmee nemen zij nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid en drukken hun stempel op de rampbestrijding. Omdat er geen algemene briefings worden gehouden en op bilateraal niveau wordt bijgepraat hebben alleen de (loco)burgemeester en de gemeentesecretaris een overzicht over het geheel. Een operationeel leider, zoals die functie in de handleiding Rampenbestrijding is beschreven en die bij uitstek een totaalbeeld moet hebben, heeft niet gefunctioneerd.

Functioneren van de Driehoek/vijfhoek

[8] Vanuit het ROC wordt direct contact onderhouden met de leidinggevenden van brandweer en GHOR op het rampterrein.

Op maandag 15 mei vindt de eerste vergadering van de Driehoek/vijfhoek (tevens reflectiegroep) plaats.
Deze Driehoek/vijfhoek is in feite een uitgebreide vorm van het reguliere driehoeksoverleg van politie/justitie. De burgemeester kiest bij het instellen van de Driehoek/vijfhoek voor een brede samenstelling, mede ten behoeve van de continuïteit. De samenstelling van het overleg wisselt in de volgende dagen. Naast gemeente, politie, brandweer en OM en provincie schuiven, afhankelijk van de onderwerpen, ook anderen aan zoals de minister van BZK en ambtenaren van BZK, ambtenaren van Justitie en leden van het COT.
Het functioneren van de Driehoek/vijfhoek kan nog het best vergeleken worden met een gemeentelijke beleidsstaf zoals die bedoeld is in de Handleiding rampenbestrijding.
In het overleg worden strategische beslissingen genomen over onderwerpen zoals het ramptoerisme, de nazorg en de communicatie Als de asbestproblematiek zich nadrukkelijker begint te manifesteren komt ook die aan de orde.

Het deelnemen van de CdK in de Driehoek/vijfhoek is als zeer positief ervaren. Op die wijze heeft hij een belangrijke ondersteunende rol bij deze gemeentelijke ramp kunnen vervullen.

Opvallend is de afwezigheid van de GHOR in de persoon van de Regionaal Geneeskundig Functionaris in de driehoek/vijfhoek. Met name de geneeskundige en (volks)gezondheidsaspecten zijn na de acute fase een belangrijk thema geweest.

Voor de strategische beleidsbepaling en als 'reflectiegroep' heeft de Driehoek/vijfhoek goed gefunctioneerd.

Organisatie van de nafase van de ramp

Bij de bestrijding van de vuurwerkramp zijn diverse fasen te onderscheiden. Elke fase kent zijn eigen bijzondere dynamiek en vraagt om een andere aanpak en ook een andere organisatie. De Handleiding rampenbestrijding is niet compleet in de beschrijving van de diverse fasen. Met name de beschrijving van de organisatie na de acute en stabiele fase is summier. De gemeente Enschede heeft de aanpak van de nafase zelf ontwikkeld. De gemeente Enschede heeft al vroeg (na enkele dagen) onderkend dat de nazorg van de ramp een langdurige en complexe zaak zou worden en hiervoor een projectorganisatie opgezet. Over de inrichting van deze organisatie hebben het Crisis Onderzoeks Team (COT)[9] en het ministerie van VWS geadviseerd.
De projectorganisatie bestaat grofweg uit twee onderdelen.

a. Het informatie- en adviescentrum (IAC)
   Bij het IAC kan iedere burger terecht met alle vragen die gerelateerd zijn aan de vuurwerkramp.
b. Diverse projecten in de organisatie van de gemeente Enschede rondom thema's zoals
   - Zorg: de psycho-sociale nazorg, medische opsporing en begeleiding en vormgeven rouw.
   - Materieel: juridische nazorg, financiele bijstand, herhuisvesting en sanering rampterrein
   - Informatie en communicatie: registratie bewoners en slachtoffers, interne en externe communicatie.

[9] Het COT was gedurende de rampenbestrijding en de nazorgfase adviseur van het college van B&W, met als aanspreekpunt gemeentesecretaris Van Gils.

- Bestuur en financien: financien, onderzoek, archief en verantwoording
- Toekomst: gebiedsinrichting, toekomst rampenbestrijding en risicomanagement

Voor deze projecten zijn medewerkers gedurende een langere tijd vrijgemaakt van hun dagelijkse werkzaamheden

Het college van B&W fungeert als stuurgroep van de projectorganisatie en elk collegelid heeft deelprojecten toebedeeld gekregen waarvoor hij/zij bestuurlijk verantwoordelijk is. Een coördinatieteam onder leiding van de gemeentesecretaris, waarin de directeuren van de diensten zitting hebben, is verantwoordelijk voor de uitvoering en stuurt de afzonderlijke projecten aan.

6.5 Casus: eerste noodopvang getroffenen

6.5.1 Inleiding

De casus 'Eerste noodopvang voor getroffenen' illustreert en concretiseert de algemene bevindingen in dit hoofdstuk. Tevens biedt deze casus extra leereffecten op het gebied van de coördinatie van de opvang van getroffenen, als onderdeel van de rampbestrijding.
Deze casus bevat alleen de analyse van enkele onderdelen van de opvang van getroffenen, voor zover deze relevant zijn voor het doel van de casus. Voor een complete analyse van het onderwerp opvang van de bevolking wordt verwezen naar het rapport van cluster 12; Bevolkingszorg.
De opvang van getroffenen betreft twee 'doelgroepen'. Voor de opvang van ontheemden is de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Enschede (DMO) procesverantwoordelijk. De opvang van lichtgewonden valt onder de geneeskundige hulpverlening met als procesverantwoordelijke de Regionaal Geneeskundig Functionaris.

De opvang van getroffenen wordt behandeld in relatie met de aanverwante onderdelen van de rampenbestrijding en de algemene coördinatie- en stafstructuur (*organisatorische omgeving*). Deze omgeving bestaat in hoofdzaak uit:

- Directie Burger- en Algemene Zaken van de gemeente Enschede (Centraal Registratie en Informatie Bureau (CRIB);
- de politie-organisatie (openbare orde, bereikbaarheid en afzetting rampterrein);
- de geneeskundige hulpverleningsketen;
- geestelijke gezondheidszorg;
- publieksvoorlichting;
- het ROC en de GRS.

Het belang van een goede eerste noodopvang van getroffenen spreekt voor zich. Met noodopvang wordt hier bedoeld de opvang in een opvanghal die doorgaans maximaal 36 uur duurt, dit in tegenstelling tot vervangende huisvesting voor een langere periode. Deze opvang kent een materiële en een immateriële component. Ook moet worden voorkomen dat de getroffenen 'slachtoffer' worden van een te agressieve pers. Verder is in de beginfase van de bestrijding de scheiding tussen ontheemden (opvang bevolking) en lichtgewonden (geneeskundige hulpverleningsketen) soms moeilijk te maken.
De opvang van getroffenen staat niet op zichzelf. De registratie van degenen, die worden opgevangen, vormt belangrijke input voor de vermistenlijst en het regelen van de meer definitieve noodopvang *(omgeving)*.

Bij de vuurwerkramp is de bevolkingszorg in zijn totaliteit een zeer omvangrijk en complex proces geweest, waar om die reden de nodige aandacht van de overkoepelende staven en coördinatiecentra bij nodig was.

6.5.2 Bevindingen

In de gemeente Enschede is het draaiboek Opvang en verzorging (impliciet) gebaseerd op ontheemden die slechts gedurende korte tijd opvang nodig hebben (*doel en input*). Ook is het leveren van noodopvang niet als een spoedeisend proces voorbereid. Zo is in het draaiboek niet voorzien in mandatering van het hoofd Opvang en Verzorging (operationele functie) om voorbereidende activiteiten in gang te zetten (*methoden/processen*). Hij moet wachten op de telefonische instructie van de directeur Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO). Omstreeks 16.30 uur wordt het hoofd Opvang en Verzorging voor het eerst gebeld; niet door de directeur DMO, maar door de directeur Burger- en Algemene Zaken (BAZ) die verantwoordelijk is voor de registratie van (alle) slachtoffers (CRIB). De directeur BAZ verzoekt hem naar het stadhuis te komen en geeft daarbij aan dat het alarmeren van medewerkers van DMO nog niet nodig is (*opschaling*). Het hoofd opvang en verzorging heeft dan op eigen initiatief de hoofden van de opvangcentra al gewaarschuwd (circa 16.00 uur) en voorbereidingen voor het operationeel maken van de Diekmanhal laten treffen. Als het telefoontje van het stadhuis komt kan dan ook meteen worden begonnen.
Georganiseerde evacuatie vindt slechts op zeer beperkte schaal plaats. De meeste getroffenen ontvluchten op eigen gelegenheid het bedreigde gebied en zoeken hun heil bij familie of op een geïmproviseerde lokatie, waaronder zelfs het hoofdbureau van politie. Kort na de fatale explosie is vooral de politie rechtstreeks met (de noodzaak van) opvang van getroffenen geconfronteerd.

Naar aanleiding van een verzoek van de OVD-G vraagt de CPA om 16.37 uur de politie om een hal in de buurt van het rampterrein gereed te maken voor de opvang van gewonden. Het RMC kiest - zonder het rampenplan met daarin de voorbereide lokaties te raadplegen - de Pathmoshal. Om 17.00 uur geeft het RMC aan de CPA-AAD door dat de Pathmoshal wordt ingericht en enkele minuten later krijgt de GRS hiervan bericht.

Over de bestemming van de Pathmoshal bestaat grote onduidelijkheid, zoals uit het volgende overzicht blijkt. In de communicatie over deze hal varieert de bestemming hiervan als volgt:

Tijd	*Van-aan of plaats*	*Bestemming Pathmoshal*
16.43	RMC-Pathmoshal	voor opvang van gewonden
17.00	RMC - CPA AAD-Oost	voor opvang van lichtgewonden
17.05	politie - GRS (K 77)	voor normale opvang
18.12	in de GRS	alleen voor slachtoffers (bedoeld is gewonden)
18.25	in het ROC	voor opvang van gedupeerden*
18.30	Pathmoshal - CPA AAD-Oost	bericht uit Pathmoshal: er melden zich hier alleen ontheemden **
18.41	GGD in GCC (K 71)	voor opvang van lichtgewonden
19.06	in de GRS	voor opvang van lichtgewonden
19.30	CPA AAD-Oost - Zaustat	(alleen) voor opvang ontheemden
19.30	CPA AAD-Oost - RMC	vraag aan RMC: waar moeten de lichtgewonden heen?

*) Dit betekent: geen gewonden, dus opvang overeenkomstig die in de Diekmanhal

**) Naar aanleiding hiervan concludeert de betreffende contralist kennelijk - ten onrechte - dat de hal dan ook alleen voor ontheemden is bedoeld. Vanaf dat moment geeft de CPA die onjuiste bestemming in de communicatie met anderen aan.

De hal wordt wèl voor de opvang van gewonden ingericht (artsen, verpleegkundigen, brancards), maar er zijn uitsluitend daklozen geweest. Omstreeks 20.00 uur geeft het actiecentrum DMO aan dat de aanwezigen voor nachtopvang naar de Diekmanhal kunnen en begint de verplaatsing.

Op een gegeven moment wordt Miracle Planet ingericht voor de opvang van gewonden. Hier wordt als reden voor gegeven dat de locatie aan het Van Heekpark te dichtbij is. Uit veiligheidsoverwegingen (ligt op geruime afstand van rampterrein/gevarenzone Grolsch) wordt gekozen voor Miracle Planet. Waarom de Pathmoshal, die reeds ingericht was voor gewonden en ook buiten het rampterrein/gevarenzone Grolsch lag, niet gebruikt is voor de opvang van gewonden blijft onduidelijk.

6.5.3 Analyse

Te zien valt dat zowel vanuit het RMC als de CPA tegenstrijdige mededelingen worden gedaan (*interne organisatie*) en de GRS tegenstrijdige berichten ontvangt. Uiteindelijk geeft de CPA aan de geneeskundige hulpverlening op het rampterrein door dat de Pathmoshal niet voor lichtgewonden is bestemd. Ook dit misverstand houdt verband met de interne organisatie. Uit de mededeling vanuit de Pathmoshal dat zich daar alleen ontheemden melden, concludeert de CPA-centralist - kennelijk zonder terugkoppeling met het actiecentrum GGD - dat de hal dan ook uitsluitend voor ontheemden bestemd is. Dit terwijl de Pathmoshal op verzoek van de CPA juist voor de opvang van gewonden is ingericht.

Een tweede punt is het ontbreken van een totaaloverzicht bij DMO van alle opvanglokaties inclusief bestemming. De gebrekkige informatievoorziening hieromtrent houdt waarschijnlijk verband met de onbekendheid bij andere diensten van de wijze, waarop het proces Opvang en verzorging is georganiseerd. Met name de politie, die veelal als eerste met getroffenen van een ramp wordt geconfronteerd, moet hiervan goed op de hoogte zijn en in een vroeg stadium met het proces Opvang en verzorging afstemmen. Verder is het actiecentrum DMO relatief laag bezet. In dit verband zijn twee relevant is de mededeling van de directeur BAZ aan het hoofd Opvang en Verzorging omstreeks 16.30 uur dat het alarmeren van medewerkers van DMO nog niet nodig is. Ook het hoofd Opvang en verzorging De enkele aanwezigen op het actiecentrum hebben de handen meer dan vol met het behandelen van de praktische hulpvragen uit vooral de Diekmanhal en komen niet of te weinig toe aan coördineren en het informeren van de eigen mensen in de verschillende opvanglokaties. In het ROC is geen sectie Opvang van de bevolking ingericht. Als enige onderdeel van het hoofdproces bevolkingszorg was publieksvoorlichting in het ROC vertegenwoordigd.
Meer fundamenteel lijkt de oorzaak hiervan te zijn dat het proces Opvang en Verzorging (van de bevolking) niet als een spoedeisend proces, èn weinig praktijkgericht is voorbereid. Dit is overigens in lijn met de landelijke beleving van de norm. Daarbij past de opmerking dat bij de gemeente Enschede op 13 mei 2000 een beleidsnota in behandeling is ter versterking van de opvang en verzorging bij rampen. Hierin wordt onder meer het oefenen en een piketdienst voor sleutelfunctionarissen genoemd. Op 13 mei is de strekking hiervan

door de gemeentesecretaris en de commandant van de regionale brandweer op hoofdlijnen onderschreven.

In enkele opvangcentra zijn de getroffenen geregistreerd.
Volgens het draaiboek Opvang en verzorging wordt door DMO de eerste (voorlopige) registratie bijgehouden in afwachting van de registratiegroep van het CRIB (BAZ), die arriveert als de situatie enigszins is gestabiliseerd en de definitieve registratie uitvoert conform het draaiboek CRIB. Uit dit draaiboek blijkt overigens niet wat het inhoudelijke verschil is tussen de voorlopige en de definitieve registratie. Dubbel registreren van getroffenen onder rampomstandigheden is uit den boze; voor de getroffenen, die dit als bureaucratische rompslomp zullen ervaren, en voor de hulpverleners, die de handen meer dan vol hebben (*praktijkgerichte preparatie*).

De rol van de rampenstaf op het gebied van 'opvang van getroffenen' is beperkt. Echte besluitvorming lijkt vrijwel niet tot stand te komen en de rampenstaf fungeert vooral als 'afstemmingsorgaan'. Cruciale beslissingen (zoals het openstellen op zondag van de stadsbank voor slachtoffers, het starten van de herhuisvesting of de uiteindelijke sluiting van de Diekmanhal) blijken meestal al in de uitvoerende fase voordat zij in de rampenstaf worden besproken (*bestrijdingscyclus*

6.6 Analyse

In de beginfase van de reorganisatie van de rampenbestrijding was nog voorzien in een geïntegreerde, regionale operationele staf met als hoofdsecties:
- organisatie, personeel en logistiek;
- inlichtingen en NBC/WVD;
- operatiën (operationele activiteiten).

Bij het commando rampterrein werd uitgegaan van secties per discipline.
In de Handleiding rampenbestrijding wordt deze regionale staf niet meer genoemd. Bij de gemeentelijke staf wordt uitgegaan van secties per discipline, maar wordt wel nog gewezen op het belang van de drie eerdergenoemde discipline-doorsnijdende dwarsverbanden.
In de Referentiekaders PVB zijn bij het regionaal operationeel team ook die dwarsverbanden niet meer genoemd. Wel is in het regionaal operationeel team én het commando rampterrein voorzien in een afzonderlijke sectie informatievoorziening (inclusief veiligheidsvoorlichting aan betrokken diensten).
De rol van de rampenstaf op het gebied van 'opvang van getroffenen' is beperkt. Echte besluitvorming lijkt vrijwel niet tot stand te komen en de rampenstaf fungeert vooral als 'afstemmingsorgaan'. Cruciale beslissingen (zoals het openstellen op zondag van de stadsbank voor slachtoffers, het starten van de herhuisvesting of de uiteindelijke sluiting van de Diekmanhal) blijken meestal al in de uitvoerende fase voordat zij in de rampenstaf worden besproken (*bestrijdingscyclus*).

6.7 Conclusies

De vuurwerkramp, hoe hevig ook, was een 'gemeentelijke ramp'. De enige uitstraling naar de omgeving is de rookpluim geweest die over de regio is getrokken.

Rampterrein	Regionaal operationeel centrum	Gemeentelijke Rampenstaf	Bevolkingszorg

Voor alle betrokkenen in het rampterrein, maar ook in de RAC lijkt de tijd te vliegen. Dit maakt dat het eerste uur na de explosie voor de meeste betrokkenen in een wazige periode van enkele minuten voorbij lijkt te gaan.

2 De monodisciplinaire coördinatie van de diensten komt onvoldoende tot stand. Het Ziekenautostation functioneert zelfstandig; los van de MLRT. De MLRT is derhalve nauwelijks in staat te coördineren binnen haar discipline. Pas na 22.00 uur, ruim 6 uur na de fatale explosie gaat de aansturing van de politie-eenheden in het rampterrein over van het hoofdbureau naar het rampterrein.
Als aan het eind van de zaterdagavond de verschillende monodisciplinaire verbindingscommandowagens tezamen zijn geplaatst ontstaat er voldoende multidisciplinaire coördinatie.

3 De kritische succesfactor voor initiële coördinatie op het rampterrein is één centraal communicatiepunt dat zowel verbindingsknooppunt als ontmoetingspunt voor de hoogste leidinggevenden van de betrokken disciplines is (CTPI). Dit dient in principe de verbindingscommandowagen van de brandweer te zijn. Die dient dan echter ook aan harde normen te voldoen, in ieder geval ten aanzien van:

1. de maximale tijd tussen de eerste melding van het incident en het ter plaatse volledig operationeel zijn;
2. de initiële bemensing (tenminste 2 personen);
3. de beschikbare ruimte per discipline;
4. de technische voorzieningen;
5. de geoefendheid van de in aanmerking komende functionarissen van alle betrokken disciplines inzake het functioneren in de verbindingscommandowagen.

Op die wijze wordt tevens een 'natuurlijk' opstappunt voor het instellen van een CoRT gecreëerd (zie ook paragraaf 8.7)

4 De brandweer heeft haar rol als operationeel leidinggevende op het rampterrein niet waar kunnen maken door gebrek aan support en aansturing vanuit de korpsleiding en het ROC. Er is vanuit het ROC en/of GCC niet voorzien in leiding en coördinatie op het rampterrein. Een door een officier permanent bemensd brandweercoördinatiepunt (brandweer 'CTPI') komt in feite op initiatief van één van de verbindingsmensen van de VC-2 tot stand.

5 In de eerst fase van de rampbestrijding hebben verbindingsmensen van de drie disciplines een aantal cruciale beslissingen genomen die in feite door leidinggevenden genomen hadden moeten worden, maar door deze leidinggevenden niet genomen zijn.

6 Het Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI), wordt in de stabiele fase weliswaar nog steeds CTPI genoemd, maar ontwikkelt zich feitelijk tot een Commando Rampterrein (CoRT). De contacten tussen de disciplines in het CTPI/CoRT verlopen zeer positief.

7 Voor een ramp als de vuurwerkramp zijn de regels voor het aanvragen van bijstand te weinig gedifferentieerd. Dit leidt vooral in de beginfase tot een te hoog doorgeefluikgehalte van het functioneren van het PCC en, in het verlengde daarvan, ook voor het NCC. Dit vraagt een heroriëntatie van de bijstandsregelingen en de rol van de provincie en het NCC daarbij

met als uitgangspunt de toegevoegde waarde van die rol voor de bestrijdings- en hulpverleningsorganisatie ter plaatse.

8 De feitelijke staf- en coördinatiestructuur tijdens de eerste dag van de vuurwerkramp is voornamelijk een eilandenstructuur geweest.

- Er was een groot verschil in beleving van de rol van het RCC bij de verschillende betrokkenen.
- De GRS krijgt pas in de loop van zondag 14 mei grip op de organisatie van de rampbestrijding. Er is dan ook meer structuur in de informatievoorziening.
- Hoewel de politie in het RCC en de GRS vertegenwoordigd was, heeft het zwaartepunt van de besluitvorming en coördinatie daar niet plaatsgevonden, maar op het hoofdbureau.

9 Burgemeester Mans en de gemeentesecretaris sturen het gehele proces aan. Daarmee nemen zij nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid en drukken hun stempel op de rampbestrijding.
Een operationeel leider, zoals die functie in de handleiding Rampenbestrijding is beschreven en die bij uitstek een totaalbeeld moet hebben, heeft niet gefunctioneerd.

10 Voor de strategische beleidsbepaling en als 'reflectiegroep' heeft de Driehoek/vijfhoek goed gefunctioneerd.
Opvallend is de afwezigheid van de GHOR in de persoon van de Regionaal Geneeskundig Functionaris in de driehoek/vijfhoek. Met name de geneeskundige en (volks)gezondheidsaspecten zijn na de acute fase een belangrijk thema geweest.

7 Beheersing van het asbestrisico

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt op basis van een feitenrelaas een analyse gemaakt van de algemene coördinatie met betrekking tot de asbestproblematiek tussen 13 mei en 21 mei. Het feitenrelaas zelf is opgenomen in de bijlage. Vervolgens worden voorlopige conclusies getrokken. Met name worden de activiteiten beschreven die onder leiding van het Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI), Regionaal Operationeel Team (ROT) en gemeentelijke rampenstaf (GRS) zijn uitgevoerd in relatie tot de activiteiten van de Arbeidsinspectie (AI). Daar waar dit van belang is, wordt aangegeven hoe er is samengewerkt met het ministerie van VROM.

7.2 Korte samenvatting van de gebeurtenissen

Op zaterdag 13 mei is bij de rampbestrijding ten aanzien van asbest geen veiligheidsregime voor het rampterrein afgekondigd of gehanteerd. Dit sluit niet uit dat er maatregelen voor de persoonlijke veiligheid van hulpverleners zijn genomen. Die zijn dan voortgekomen uit initiatief van de leidinggevenden van individuele eenheden of van hulpverleners zelf. In de opleiding van de brandweer bijvoorbeeld wordt aan het gevaar van asbest aandacht besteed en worden hiervoor enkele algemene richtlijnen gegeven.

De 2e Medisch Leider Rampterrein[10] heeft in de nacht van de 13 op 14 mei chirurgische maskers laten komen vanwege de te verwachten stank. Het is niet de bedoeling (en ook niet bekend bij de Medisch Leider Rampterrein) dat de chirurgische maskers worden gebruikt als bescherming tegen asbestbesmetting. Voor het asbestrisico worden door de Medisch Leider Rampterrein direct P3-maskers besteld, deze zijn echter niet direct beschikbaar waarop hulpverleners die dat willen met een chirurgische masker het rampterrein ingaan. Aan het eind van zondagmiddag arriveren de eerste P3-maskers. Het aantal is echter onvoldoende om alle hulpverleners in het rampterrein te voorzien.
Overigens moet worden opgemerkt dat chirurgische maskers niet beschermen tegen rook, stank of asbest. Van leken kan niet worden verwacht zij dit onderkennen.

Nadat op 14 mei was vastgesteld dat in de binnenring cementgebonden asbesthoudende delen aanwezig waren is voor alle zekerheid ook het gebied in de buitenste ring en de plaatsen daarbuiten tot en met de gemeente Nijverdal door een team van asbestdeskundigen afgezocht. Hierbij werden wel veel verbrandingsresten, maar geen asbestresten aangetroffen.

Op maandag 15 mei omstreeks 06.00 uur heeft het Coördinatie Team Plaats Incident een asbestprotocol[11] gereed. In dit protocol worden, naast de reeds gemaakte afspraken, de procedures beschreven die gelden voor alle hulpverleners in het rampterrein.
Inspecteurs van de Arbeidsinspectie zijn vanaf maandagmorgen ook op het rampterrein in Enschede aanwezig. De inspecteurs hebben de opdracht om zoveel mogelijk waar te nemen en niet te interveniëren. Eerst een beeld krijgen is het devies. In de loop van de middag wordt aan

[10] De 2e Medisch Leider Rampterrein is niet opgeleid tot medisch milieukundige.
[11] Dit asbestprotocol is zoekgeraakt en derhalve voor het onderzoek niet beschikbaar, informatie m.b.t. dit protocol komt uit interviews met betrokkenen. Niet duidelijk is in hoeverre dit protocol is afgestemd met het Regionaal Operationeel Team.

de algemeen directeur van de Arbeidsinspectie gemeld dat er sprake is van een behoorlijke verontreiniging en de persoonlijke bescherming onvoldoende is. Op basis van deze informatie bevestigt de algemeen directeur dat het 'asbestsloopregime' van toepassing is.

Een beoordeling van het risico voor anderen op het rampterrein dan degenen, die de sloopwerkzaamheden uitvoeren, vindt niet plaats door TNO/MEP en de Arbeidsinspectie. Deze anderen zijn bijvoorbeeld burgers die in een afgesloten busje kortstondig over het terrein worden vervoerd en andere bezoekers. Ook voor hulpverleners die niet bij de sloopwerkzaamheden zijn betrokken zoals geneeskundig personeel, en rampbestrijdingsfunctionarissen die kortstondig op - een deel van het - rampterrein moeten verblijven wordt voor zover bekend geen beoordeling gemaakt. Die categorieën staan uiteraard in veel mindere mate aan asbestvezels bloot dan de bergers.
Voor de Arbeidsinspectie is dit formeel gezien juist omdat de Arbeidsinspectie verantwoordelijk is voor de handhaving van de Arboregelgeving.

Vanuit VROM is aangeboden dat de Arbeidsinspectie zonder restricties gebruik kan maken van de door VROM ingehuurde asbestdeskundige van TNO/MEP die als 'meetcoördinator' fungeert. De Arbeidsinspectie heeft op dinsdagmorgen 16 mei overleg gevoerd met de 'meetcoördinator' over de te volgen aanpak. In dit overleg heeft de Arbeidsinspectie aangegeven waarom het asbestsloopregime naar haar oordeel van toepassing was. De aanpak van de asbestproblematiek, dat mede op advies van de 'meetcoördinator' tot stand was gekomen, werd door de Arbeidsinspectie als onvolledig beschouwd.

De Waarschuwings- en Verkenningsdienst in het Regionaal Operationeel Team wordt, totdat het Regionaal Operationeel Team wordt opgeheven, door het Coördinatie Team Plaats Incident gezien als 'contactpersoon voor asbest en dergelijke'. De asbestbesmetting van het rampterrein wordt in kaart gebracht en op advies van diverse, door VROM en de gemeente ingehuurde, externe asbestdeskundigen en de Waarschuwings- en Verkenningsdienst in het Regionaal Operationeel Team worden beschermingsmaatregelen voor de hulpverleners ingesteld. De Waarschuwings- en Verkenningsdienst wil op maandag graag de verantwoordelijkheid voor de coördinatie van de asbestproblematiek op het rampterrein bij de gemeente leggen, aangezien dit buiten haar reguliere taak valt[12]. Wat nodig is, is het opstellen van een plan van aanpak voor het slopen en ruimen van het rampterrein, en dat is meer een taak van de Bouw- en Milieudienst dan van de Regionale Brandweer. Op maandag blijkt er echter met de komst van de Arbeidsinspectie enige commotie rond asbest te onstaan. Daarom heeft het Regionaal Operationeel Team de coördinatie die dag nog in eigen handen gehouden en niet overgedragen aan de BMD.
Vanaf dinsdag wordt het Regionaal Operationeel Team afgebouwd waarbij de secties die nog in functie blijven naar de gemeentelijke rampenstaf in Enschede verhuizen. Onduidelijk is of de taken van de WVD-sectie zijn overgedragen of dat deze taak wordt beëindigd. Kort voor de afbouw stelt het Regionaal Operationeel Team een coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' in en maakt dit bekend bij de gemeentelijke rampenstaf middels een korte memo.

Op basis van de meetresultaten van de luchtmetingen op 18 mei door TNO/RIVM werd door de medisch milieukundige van de GGD geconcludeerd: "vanaf het rampterrein kan als gevolg

[12] Kerntaak van de Waarschuwings- en Verkenningsdienst (WVD) is het verkennen van de verspreiding van een gevaarlijke stof in het effectgebied en niet op de plaats van het incident zelf. Op de plaats van het incident adviseert de ROGS het plaatselijk commando. De WVD heeft wel een (2e lijns) adviserende taak t.b.v. de ROGS.

van beschadiging van asbesthoudende asbestplaten sprake zijn van een geringe beïnvloeding van het heersende asbestniveau. In termen van gezondheid levert dit een te verwaarlozen bijdrage aan het reeds bestaande achtergrondniveau".

In het driehoeksoverleg op 20 mei uit burgemeester Mans zijn ongenoegen over het optreden van de Arbeidsinspectie aan minister De Vries. Burgemeester Mans deelt minister De Vries mee "dat de Arbeidsinspectie hem enorm voor de voeten heeft gelopen".
In een andere ruimte vindt er dan tegelijkertijd overleg in de gemeentelijke rampenstaf plaats onder leiding van de gemeentesecretaris in het bijzijn van de hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie. De gemeentelijke rampenstaf geeft aan zich te conformeren aan de beschermingsmaatregelen die op basis van de eerdere - en niet tot andere resultaten leidende - RIVM-metingen zijn getroffen. De Arbeidsinspectie is verrast door de negatieve reactie op het, op de vorige dag afgesproken veiligheidsniveau. De hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie, staat na overleg met zijn algemeen directeur, een hoger niveau van bescherming tegen asbest voor, hetgeen niet wil zeggen dat de huidige situatie slecht is, maar deze biedt geen 100% zekerheid. De Arbeidsinspectie geeft aan dat als de hulpdiensten doorwerken met hun tot op heden gebezigde beschermingsmiddelen, de Arbeidsinspectie niet zal interveniëren.

Het advies van de dienstdoende medisch milieukundige op 20 mei om over te gaan tot een periodieke monitoring middels luchtmetingen van de wijken grenzend aan het rampterrein wordt in eerste instantie niet overgenomen door de gemeentelijke rampenstaf. In een later stadium wordt hier wel toe overgegaan

Uit de meetresultaten komt naar voren dat in de omgevingslucht en ademlucht (PAS-metingen) van een aantal hulpverleners geen overschrijding van de, voor de beroepsbevolking geldende, grenswaarden in de lucht voor gasvormige verbindingen, fijn stof, zware metalen en asbest is aangetoond. Daarbij wordt echter aangetekend dat het aantal metingen beperkt is geweest en vooral gericht zijn geweest op de omgevingslucht (volksgezondheidsrisico's en milieurisico's), waardoor niet uitgesloten kan worden dat bij individuele werkzaamheden in het rampgebied hogere concentraties in de ademlucht kunnen zijn voorgekomen.

Op basis van eerdere onderzoeken[13] naar het gedrag van asbest bij brand en explosies en de resultaten van uitgevoerde metingen gaan de asbestdeskundigen er terecht van uit dat het onwaarschijnlijk is dat de hulpverleners tijdens de bron- en effectbestrijding (zaterdag 13 mei) hebben blootgestaan aan normoverschrijdende asbestconcentraties. Wel maken de asbestdeskundigen melding van enig risico van asbestbesmetting voor personen op het rampterrein als gevolg van het (verder) fragmenteren van asbesthoudend materiaal bij de zoek-, reddings- en opruimwerkzaamheden.
De asbestdeeltjes, die tijdens de explosies en de branden op zaterdag zijn vrijgekomen, zijn met de rook mee afgevoerd.
Voor een overzicht van de metingen die zijn uitgevoerd in de omgevingslucht, wordt hier verwezen naar de deelrapportage van de IMH.
Door het RIVM zijn, in samenwerking met TNO/MEP, op 16 en 17 mei enkele asbestmetingen uitgevoerd in de ademlucht van hulpverleners van het Rampen Identificatie Team (zogenaamde PAS-metingen).

---

13 Plan van aanpak asbestbrand, derde gewijzigde druk, januari 1998

Het geringe aantal PAS-metingen (ademluchtmetingen) geeft slechts een beperkt beeld van de feitelijke blootstelling aan asbestvezels van werkenden tijdens de werkzaamheden in en met asbesthoudend puin. Met name bij de zoek-, graaf- en sloopwerkzaamheden in het puin en de afvoerwerkzaamheden van het puin kunnen asbestvezels, als gevolg van opwerveling, opnieuw in de lucht verspreid zijn. Hierbij kunnen individuele hulpverleners tijdelijk zijn blootgesteld aan verhoogde concentraties asbest.

7.3 Analyse

Aandachtspunten

Bij het aspect asbest spelen de volgende zaken een rol:

a. Wie is in complexe samenwerkingsverbanden als bij de bestrijding van rampen werkgever in de zin van de Arbowet? Hoe liggen de verantwoordelijkheden? Hierbij wordt verwezen naar de rapportage 'Bescherming Hulpverleners' van de Arbeidsinspectie.
b. Het gevaar voor de hulpverleners (werknemers in de zin van de Arbowet, waar de (gedelegeerd) werkgever primair verantwoordelijk voor is). Het toezicht op de handhaving van de Arbowet berust bij de Arbeidsinspectie. Die heeft ook bevoegdheden zoals het stilleggen van het werk.
c. Het gevaar voor de volksgezondheid op het rampterrein en omgeving (bewoners van de wijk, publiek). Dit is vooral een zaak voor de GGD en de gemeentelijke milieudienst. Voor een uitvoerige rapportage wordt verwezen naar de rapportage van de Inspectie voor de Gezondheidszorg.
d. Het gevaar voor de volksgezondheid buiten de gemeente en zelfs de regio (uitregenen van asbestdeeltjes). Dit aspect ligt meer op het gebied van de provinciale milieudienst en de IMH.
e. De afweging van het belang van de veiligheid van de hulpverleners en burgers tegen het (acute) belang van de rampenbestrijding. De opperbevelhebber (burgemeester) is degene die over deze afweging moet beslissen.
f. Voor het slopen en verwijderen van asbesthoudende constructies en materialen en de beschermingsmaatregelen daarbij gelden voorschriften (asbestsloopregime) die door de Arbeidsinspectie worden gehandhaafd. Het afwijken van deze voorschriften, zeker als de noodzaak daarvan door andere belanghebbenden niet wordt begrepen, kan de geloofwaardigheid van het rijksbeleid aantasten.
g. De psychologische lading die asbest heeft bij de gemiddelde burger. De perceptie van het risico is veel hoger dan het eigenlijke risico.

Referentiekader

Bij een asbestbrand moet onderscheid worden gemaakt tussen de onmiddellijke emissie van asbestvezels uit de brandhaard (primaire emissie) en de latere emissie van vezels uit materialen, die bij de brand zijn uitgestoten (secundaire emissies). De te nemen maatregelen moeten dan ook afgestemd zijn op bestrijding van de gevolgen van primaire emissie en het voorkomen van secundaire emissie.

Uit onderzoek naar het gedrag van asbest bij brand en explosies[14] blijkt dat het geen zin heeft om buiten het directe brandgebied buitenluchtmetingen te verrichten, die de primaire of secundaire emissie zouden moeten bepalen. De piek in de vezelconcentraties is zo snel voorbij dat de gevonden waarden absoluut niet representatief zijn.

---

[14] Plan van aanpak asbestbrand, derde gewijzigde druk, januari 1998

In de rook van een asbestbrand zelf kan een verhoogde concentratie aan asbestvezels zitten (primaire blootstelling). Deze blootstelling houdt echter op zodra de rook is verdwenen. Daarnaast kunnen grovere deeltjes die met de rook mee worden gevoerd, zorgen voor een secundaire blootstelling als zij zouden worden fijngetrapt. Deze grovere deeltjes slaan echter hoogstens op enkele honderden meters afstand van de brandlocatie neer.
Over het vrijkomen van asbestvezels bij werkzaamheden is veel bekend. De normen voor asbestconcentraties in de lucht in arbeidssituaties hebben een wettelijke status. In arbeidssituaties geldt dat de blootstelling aan asbestvezels zo laag mogelijk moet zijn en dat iedereen die wordt blootgesteld aan asbest, optimaal moet zijn beschermd tegen inademing van asbestvezels.
Voor het zoeken naar slachtoffers in asbesthoudend puin zijn geen specifieke asbestvoorschriften opgesteld, ook 'het plan van aanpak asbestbrand' is niet geschreven op de bijzondere omstandigheden zoals die golden in Enschede. Dit plan gaat uit van het een kortdurend gebruik van persluchtmaskers door de brandweer en niet van de noodzaak van langdurige adembescherming met behulp van filtermaskers. De Arbeidsinspectie hanteert de voorschriften uit de Arbeidsomstandigheden regelgeving zoals die van toepassing zijn bij het 'Slopen asbest en crocidoliet'. Deze voorschriften worden doorgaans toegepast bij geplande, minder spoedeisende sloopwerkzaamheden en gaan daarmee uit van optimalere werkomstandigheden.
Gelet op de bijzondere omstandigheden waaronder gewerkt wordt (rampsituatie), die afwijken van de gangbare sloop- en verwijderingswerkzaamheden waarop de voorschriften uit de Arbeidsomstandighedenregelgeving betrekking hebben, hanteert de Arbeidsinspectie (nadat het asbestsloopregime op 20 mei definitief niet haalbaar blijkt) voor de hulpverleners in het rampgebied een zogenaamd 'aangepast' asbestsloopregime voor sloop- en verwijderingswerkzaamheden. Dit regime wijkt op enkele onderdelen af van het asbestsloopregime zoals dat gehanteerd dient te worden bij 'normale' sloop- en verwijderingswerkzaamheden van asbest uit gebouwen en producten. De regelgeving van het Arbeidsomstandighedenbesluit laat een dergelijke versoepeling toe bij bijzonder omstandigheden.[15]

<u>Beheersing van het asbestrisico</u>
De stafsectie Waarschuwings- en Verkenningsdienst van het Regionaal Operationeel Team kiest zondagmorgen voor een gewijzigde aanpak. Hoewel zij zelf gedurende de zaterdagmiddag/avond geen neerslag heeft kunnen constateren, houdt zij op grond van de terechte aanname van de verwerking van asbest in de oudere woningen op het rampterrein rekening met een worst-case scenario: de mogelijke blootstelling aan een gevaarlijke concentratie neergeslagen asbestdeeltjes tot op tientallen kilometers afstand van Enschede. De Waarschuwings- en Verkenningsdienst besluit ten onrechte tot het adviseren van maatregelen die de bevolking nodeloos ernstig hebben verontrust, want op grond van het 'Plan van aanpak asbestbrand' is dit geen realistische veronderstelling.

---

[15] **Artikel 4.47. Gevallen waarin overschrijding grenswaarde kan worden verwacht**

Lid 1 Indien, gelet op de aard van de werkzaamheden, overschrijding van de in artikel 4.46, eerste lid, genoemde grenswaarde kan worden verwacht en technische maatregelen ter beperking van de blootstelling van de werknemers redelijkerwijs niet uitvoerbaar zijn, mag tot het verrichten van deze werkzaamheden slechts worden overgegaan, indien doeltreffende maatregelen zijn genomen ter bescherming van de betrokken werknemers.

Dat er een 'stevig' persbericht is uit gegaan komt waarschijnlijk door de miscommunicatie tussen Regionaal Operationeel Team en rampenstaf. Omdat abusievelijk in de rampenstaf van 13.30 uur was gemeld dat er al asbest gevonden was in Hengelo (Demmersweg), koos de rampenstaf (in tegenstelling met de besluitvorming en berichtgeving over andere zaken) waarschijnlijk voor een 'stevig' persbericht.
Voor niet asbest-deskundigen is het niet zo logisch dat het besmettingsniveau gaandeweg toe-, in plaats van afneemt (eerste metingen negatief, Koningin zonder bescherming in rampterrein, hulpverleners dan al en daarna steeds meer bescherming). Verder zijn niet asbest-deskundigen niet in eerste aanleg geneigd om besmettingsgevaar heel genuanceerd te bekijken. Voor hen is het wèl of niet gevaarlijk en - in een bepaald gebied - voor iedereen of voor niemand. De vraag is dan ook of de asbestsituatie goed (en tijdig) met de verantwoordelijke functionarissen is gecommuniceerd, of dat de beoordeling daarvan zich primair heeft toegespitst op de vraag wie van de deskundigen er gelijk heeft en in hoeverre meetresultaten betrouwbaar zijn.
Vooral bij een zo complex geheel van belangen, verantwoordelijkheden en percepties is een goede informatievoorziening en communicatie doorslaggevend om tot een verantwoord, afgewogen besluit te komen. Duidelijk is dat die onvoldoende tot stand is gekomen, zowel bij de rampenbestrijdingsorganisatie als bij Arbeidsinspectie en VROM/TNO.
Een typisch voorbeeld hiervan is de discussie over welk type P3-masker noodzakelijk was; snuitje, half of volgelaatsmasker, wel of niet motorisch aangeblazen. De Arbeidsinspectie heeft onvoldoende getracht of is er onvoldoende in geslaagd uit te leggen dat het bij het motorisch aanblazen gaat om het voorkomen van het aanzuigen van lucht buiten het filter om, langs de randen van het masker, waardoor asbestdeeltjes ingeademd kunnen worden en dat het niet gaat om het beschermingsniveau van het filter in het masker.

Op dinsdag 16 mei richt het Regionaal Operationeel Team een coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' op. Het coördinatiepunt krijgt een brede opdracht. Alle werkzaamheden coördineren met betrekking tot gevaarlijke stoffen, zowel in het rampterrein als het effectgebied, alsmede de te nemen maatregelen door alle betrokken diensten vallen onder de taakopdracht van het coördinatiepunt. Het oprichten van het coördinatiepunt is een uitstekend initiatief om de asbestproblematiek te beheersen. Het coördinatiepunt blijkt echter niet effectief. Hiervoor zijn een aantal oorzaken aan te geven:

- Het coördinatiepunt wordt niet in de organisatiestructuur van de rampenbestrijding geplaatst onder de Gemeentelijke Rampenstaf of het Coördinatieteam Plaats Incident. Een extern adviseur van TNO/MEP, die is ingehuurd als meet coördinator fungeert als voorzitter en de operationele diensten maken er geen deel van uit.
- Het coördinatiepunt wordt op afstand van de gemeentelijke rampenstaf ondergebracht in het kantoorgebouw van de Bouw en Milieudienst.
- De Arbeidsinspectie die eveneens deel uitmaakt van het coördinatiepunt doet wel mee, maar geeft tegelijkertijd aan dat men vanuit de eigen taak en de onafhankelijke positie de handen vrij moet houden voor eigen acties indien nodig. De Arbeidsinspectie maakt daarmee haar status onduidelijk.
- Het coördinatiepunt is opgezet door het Regionaal Operationeel Team te Hengelo, dat korte tijd later wordt gesloten,- maar moet rapporteren aan de gemeentelijke rampenstaf. Onduidelijk is wie binnen de gemeentelijke rampenstaf als aanspreekpunt fungeert. Tijdens het eerste en laatste overleg in de gemeentelijke rampenstaf 'wist men van niets' er was een houding bij de gemeentelijke rampenstaf 'van wie zijn jullie en waar zijn jullie mee bezig'. Het lijkt alsof bij de overdracht van de werkzaamheden van het Regionaal Operationeel Team naar de gemeentelijke rampenstaf het coördinatiepunt was 'vergeten'.

Het Regionaal Operationeel Team heeft bij het instellen van het coördinatieteam verzuimd om zeker te stellen dat iemand binnen de gemeentelijke rampenstaf verantwoordelijk was voor de asbestproblematiek. In de gemeentelijke rampenstaf constateert de GGD vertegenwoordiger dat het coördinatiepunt geen duidelijke status heeft en de gemeentelijke rampenstaf ziet geen noodzaak deze status aan het coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' te geven.
Het gevolg is dat op de dag van oprichting het coördinatiepunt opgeheven wordt na de eerste en enige briefing in de gemeentelijke rampenstaf. Daarna worden op allerlei niveaus activiteiten ondernomen en maatregelen genomen, zowel beleidsmatig, operationeel als op voorlichtingsgebied. Een integraal en samenhangend beleidsadvies met verschillende opties gericht aan de burgemeester, op basis waarvan hij in de verschillende stadia een goede afweging had kunnen maken, is niet aangetroffen.

7.4 Conclusies

In de landelijke regelgeving wordt geen rekening gehouden met een langdurige inzet door de verschillende hulpverleningsdiensten bij het redden en bergen in een verwoeste stedelijke omgeving. 'Het plan van aanpak asbestbrand', een uitgave in het kader van het overheidsoptreden bij bijzondere milieu-omstandigheden biedt onvoldoende aanknopingspunten voor een langdurig optreden van de hulpverleningsdiensten. Ook het door de Arbeidsinspectie gehanteerde asbestsloopregime is niet geschreven op de bijzondere omstandigheden bij het redden en bergen in een verwoeste stedelijke omgeving. Het Regionaal Operationeel Team ondersteunt door VROM heeft met behulp van diverse landelijk erkende externe deskundigen getracht een in de praktijk werkbaar beschermingsniveau te realiseren. Hierbij sloeg de afweging voor de hulpverleners wel eens door naar het vergemakkelijken van het werk en hun bewegingsvrijheid ten koste van het veiligheidsniveau. Een praktisch probleem was dat de door de Arbeidsinspectie noodzakelijke geachte beschermingsmiddelen niet in grote aantallen voorradig zijn en vanuit het buitenland moeten worden ingevlogen. Voldoen aan de eisen van de Arbeidsinspectie betekende een vertraging van de werkzaamheden van het Rampen Identificatie Team.

Het toezicht op de uitvoering van de bergings- en sloopwerkzaamheden en de veiligheidsmaatregelen is heel belangrijk. In het Coördinatie Team Plaats Incident is afgesproken dat de in het rampterrein werkzame diensten hierop zelf toezicht houden. De conclusie is dat dit niet consequent is gebeurd. De Arbeidsinspectie constateerde dat men zich niet hield aan het door de Arbeidsinspectie voorgestane asbestsloopregime, maar dat men zich ook niet altijd hield aan het eigen vastgestelde protocol. Het Coördinatie Team Plaats Incident heeft niet overwogen een 'eigen' veiligheidsofficier aan te stellen, belast met het toezicht op de naleving van het door het Coördinatie Team Plaats Incident opgestelde asbestprotocol.

De rampbestrijdingsorganisatie heeft na de bestrijdingsfase maatregelen getroffen m.b.t. de asbestproblematiek op advies van landelijk erkende asbestdeskundigen. De Arbeidsinspectie verscheen te laat op het rampterrein, namelijk op maandag 15 mei nadat de door de rampbestrijdingsorganisatie ingestelde beschermingsmaatregelen al van kracht waren.
De Arbeidsinspectie staat zwaardere beschermingsmaatregelen voor dan de maatregelen die op dat moment worden gehanteerd en heeft vervolgens op vrijwel alle niveaus van de rampbestrijdingsorganisatie geprobeerd te interveniëren of in ieder geval gehoor te krijgen voor haar standpunt.

Zowel de rampbestrijdingsorganisatie als de Arbeidsinspectie hadden hetzelfde doel voor ogen: een optimale bescherming tegen het asbestrisico. Er bestond echter een verschil in inzicht hoe deze optimale bescherming gerealiseerd kon worden.
Inspecteurs controleerden op het rampterrein en spraken hulpverleners aan op het gehanteerde beschermingsniveau en deelden standpunten mee en probeerden afspraken te maken in het Coördinatie Team Plaats Incident. Leidinggevenden van de Arbeidsinspectie brachten hun standpunten naar voren bij de provincie, in het Regionaal Operationeel Team en de gemeentelijke rampenstaf en bij de burgemeester persoonlijk. Ook de directies van de diverse hulpverleningsdiensten werden aangesproken. Het aanspreken gebeurde niet altijd op een eenduidige wijze. Na bijna een week van onduidelijkheid over te nemen maatregelen en het besef dat het eenzijdig opleggen maatschappelijk ongewenst was en niet zou worden geaccepteerd, is tussen de Arbeidsinspectie en de rampbestrijdingsorganisatie een compromis bereikt in de zin van een non-interventieniveau. De relatie tussen de rampbestrijdingsorganisatie en de Arbeidsinspectie had toen reeds een hoog irritatieniveau bereikt.
Duidelijk is dat de Arbeidsinspectie zich als gevolg van de buitengewone omstandigheden in een voor haar onbekende rol bevond, waarin geen sprake was van het normaal handhaven van de Arbowet. Doordat de Arbeidsinspectie onvoldoende bekend is met de structuur van de rampenorganisatie was het haar niet duidelijk hoe en waar de verantwoordelijkheden lagen en heeft de Arbeidsinspectie niet op het juiste niveau ingestoken
De Arbeidsinspectie heeft zich niet kunnen verplaatsen in de complexe positie van de rampbestrijdingsorganisatie en de afweging van de zeer uiteenlopende belangen, die daar moest plaatsvinden. Eén van die belangen is de geloofwaardigheid van de rampbestrijdingsorganisatie richting rampbestrijders en vooral ook richting publiek geweest. Uiteindelijk heeft de Arbeidsinspectie de consequentie van het onvoldoende opvolgen van haar aanwijzingen, namelijk het stilleggen van het werk, niet willen trekken.
De Arbeidsinspectie en VROM/TNO zijn er niet in geslaagd om in de verschillende stadia tot een eensluidende en overtuigende inhoudelijke informatievoorziening met betrekking tot asbest te komen.

De Regionaal Geneeskundig Functionaris heeft in de rampenstaf onvoldoende gebruik gemaakt van zijn eigen inhoudelijk deskundige, zijnde de medisch milieukundige die zich in het kantoorgebouw van de Bouw- en Milieudienst bezig hield met de asbestproblematiek. Inzake het cruciale onderscheid tussen gevaar voor hulpverleners die op het rampterrein met asbesthoudend materiaal werken en anderen op het rampterrein, is de RGF afgegaan op hetgeen door het coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' op 16 mei werd ingebracht.

De rampbestrijdingsorganisatie als geheel heeft het asbestprobleem niet tijdig, niet inhoudelijk integraal en onvoldoende gecoördineerd aangepakt.

8 Informatievoorziening nader beschouwd

8.1 Inleiding

Goede communicatie is tijdens het bestrijden van rampen cruciaal. Op momenten dat snelheid en accuratesse van handelen mensenlevens kunnen redden, is een betrouwbare operationele informatievoorziening vaak letterlijk van levensbelang.
Ook uit de analyse van de vuurwerkramp blijkt dat voor vrijwel alle processen van de rampenbestrijding de operationele informatievoorziening een kritische succesfactor is voor een adequate besluitvorming en uitvoering. Alle reden dus om de operationele informatievoorziening en de knelpunten, die daarbij zijn opgetreden, nader te onderzoeken.

De relatie tussen operationele informatievoorziening en publieksvoorlichting komt aan de orde in het rapport van cluster 11; Publieksvoorlichting.

De brandweer vormt de spil van de (coördinatie van de) rampenbestrijding en - daarmee verband houdend - de informatievoorziening. Om die reden is de rol van de brandweer en daarmee ook die van de RAC op dit punt tijdens de opschaling, diepgaander onderzocht dan de rol van de overige disciplines.

8.2 Uitgangspunten

De operationele informatievoorziening maakt deel uit van de bestrijdingscyclus (zie paragraaf 2.2). Het betreffende onderdeel - informatievoorziening en beeldvorming - is uitgewerkt in de volgende stappen:
a. ontvangst van meldingen en andere aangeboden informatie over de rampsituatie;
b. verificatie van de aangeboden informatie;
c. inwinnen van informatie door de eigen diensten, bijvoorbeeld door verkenning, doorgeven naar een centraal punt;
d. verwerken van de informatie in een totaaloverzicht van de effecten en de bestrijding van de ramp en dit periodiek aan alle belanghebbenden beschikbaar stellen (sitrap);
e. informeren van de verantwoordelijke functionaris(sen);
f. actief uitwisselen van de informatie met andere belanghebbende diensten.

Bovenstaande opsomming bevat nog niet de randvoorwaarden voor het goed kunnen doorlopen van de stappen en de aansturing van het totale proces en de onderlinge coördinatie van de afzonderlijke stappen. Deze randvoorwaarden zijn zowel organisatorisch als technisch/infrastructureel van aard.
Uit de zes stappen, de beide typen randvoorwaarden en de aansturing/coördinatie kan het volgende totaalbeeld worden samengesteld:

	Activiteit	*Organisatorische randvoorwaarden*	*Technische systemen / infrastructuur*
1.	In behandeling nemen van meldingen	- bereikbaarheid van meldkamers - voldoende en deskundig personeel*	- telefoon en andere verbindingsmiddelen - GMS
2.	Verificatie van de	- voldoende en deskundig personeel	- zie onder 4

	informatie	- reeds geverifieerde informatie beschikbaar ('on screen')	
3.	Actief verzamelen en doorgeven van informatie	- eenheden alert op verkennen en correct doorgeven van informatie - voldoende en deskundig personeel voor het aannemen van informatie	- telefoon en andere verbindingsmiddelen - mogelijkheden voor onmiddellijk registreren door centralisten
4.	Verwerken tot/in totaaloverzicht	- voldoende en deskundig personeel - voldoende verwerkingscapaciteit	- verbindingen (ook schriftelijk) - gegevensverwerkingssysteem
5.	Bij alle diensten en op alle niveaus sleutelfunctionarissen informeren	- goede kennis van de bestrijdingsorganisatie tijdens de ramp en de informatiebehoefte van de verantwoordelijken - voldoende en deskundig personeel - bereikbaarheid functionarissen bij alle diensten	- verbindingen (ook fax en datacommunicatie) - registratiesysteem van ingezette eenheden en geactiveerde staven/coordinatiecentra
6.	Informeren van overige belanghebbenden	- goede kennis van de actuele 'omgeving' van de bestrijdingsorganisatie en de informatiebehoefte van de betreffende instanties - voldoende deskundig personeel	- verbindingen (ook fax en datacommunicatie) - gegevensbeheersysteem voor relevante instanties
7.	Coördinatie van de totale informatievoorziening	- deskundig coördinator aangewezen - genoeg capaciteit en deskundigheid voor coördinatie - meldkamer met initiële spilfunctie - bereikbaarheid functionarissen bij alle diensten - goede kennis van de bestrijdingsorganisatie bij alle diensten	- meldkamer: zie overige punten - coördinator goed bereikbaar - verbinding met alle onderdelen

*) Voldoende deskundig personeel wordt zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht bedoeld. Het kwantitatieve aspect heeft ook betrekking op de opkomsttijd, zoals van piketfuctionarissen. Kwalitatieve aspecten zijn de - ook psychologische - geschiktheid voor de functie, de initiële opleiding, de bijscholing en de geoefendheid in relatie met de opgedane ervaring. Deze voorwaarden moeten uiteraard in relatie met de uitrusting van de meldkamer worden bezien.

8.3 Organisatorische aspecten

In deze paragraaf worden de organisatorische aspecten van de operationele informatievoorziening behandeld aan de hand van de kolommen 1 en 2 van het totaalbeeld. Daar gaan enkele opmerkingen over het beleid in Twente aan vooraf.

0. Beleid inzake de operationele informatievoorziening ten tijde van de vuurwerkramp

In hoofdstuk 3 is al gebleken dat medio 2000 de operationele informatievoorziening in het dan vigerende rampenplan nog weinig tot geen aandacht krijgt. Op regionaal niveau zijn dan wèl al verschillende initiatieven genomen om de informatievoorziening te verbeteren, zoals het instellen van het project ICT brandweerregio Twente, maar het resultaat hiervan wordt pas voorjaar 2001 verwacht. Tijdens de vuurwerkramp konden de vruchten daar nog

niet van worden geplukt. Voor meer informatie over het beleid wordt naar hoofdstuk 3 verwezen.

1. In behandeling nemen van meldingen

Reeds bij het begin van de initiële brand, maar zeker na de fatale explosie worden de regionale en mobiele 112- centrale en de overige meldkamers overspoeld met meldingen. Dit leidt tot (tijdelijke) technische en organisatorische overbelasting, vooral van het RMC. Het RMC ontvangt namelijk tevens alle 112-meldingen. Een van de centralisten geeft aan dat zij zo'n 300 van de in totaal circa 700 meldingen niet hebben kunnen verwerken. Een complicerende factor daarbij is dat - door het grote uitstralingseffect - niet meteen duidelijk is dat de meldingen betrekking hebben op éénzelfde incident. Het in behandeling nemen van deze meldingen gaat ten koste van andere noodzakelijke activiteiten in de sfeer van de opschaling. Reservecentralisten worden wèl snel gealarmeerd.
Zie verder paragraaf 8.5 over GMS.

2. Verificatie van de informatie

Het grote aantal meldingen over de ramp maakt in ieder geval meteen de ernst hiervan duidelijk. Het verkrijgen van informatie over wat er concreet aan de hand is, is een stuk lastiger. Ook het 'on line' intypen van de inhoudelijke informatie uit de meldingen om de basis voor een totaaloverzicht van beschikbare informatie te leggen lukt niet.
De RAC beschikt niet over informatie van S.E. Fireworks. Het RMC kan 12 minuten na de eerste melding met behulp van het Bedrijven Informatie Systeem het juiste adres en de naam van het bedrijf vaststellen en iemand van S.E. Fireworks bellen.
Uit de volgende subparagrafen zal blijken dat het opbouwen van een totaaloverzicht niet lukt. Hierdoor is ook de verificatie van nieuwe informatie niet goed mogelijk.

3. Actief verzamelen en doorgeven van informatie

De indruk van deze ramp en de daaraan voorafgaande initiële brand is dat brandweer en RAC niet gewend zijn om elkaar van de relevante informatie te voorzien. Inhoudelijke informatie wordt vrijwel niet doorgegeven en de RAC is duidelijk niet gewend om dóór te vragen. Als na de fatale explosie de eerste brandweereenheid zich meldt en om heel veel ambulances vraagt voor tien, twintig of nog meer zwaargewonden, vraagt de RAC niet om meer informatie over wat er dan aan de hand is. Ook de OVD vraagt niet door op het eerste bericht van een brandweereenheid dat die 'vier man kwijt is'. De situatierapporten van het rampterrein richting RAC bevatten pas circa anderhalf uur na de ramp een redelijk specifieke aanduiding van de belangrijke punten in het rampterrein.
Door de politie en de ambulancedienst/CPA wordt veel meer inhoudelijke informatie over de situatie uitgewisseld. De centralisten van het RMC zijn meer geneigd om nadere gegevens te vragen als de informatie van politie-eenheden te globaal is. De informatievoorziening van de CPA AAD-Oost over de 'geneeskundige situatie' op het rampterrein is goed. De plaats van gewondennesten en dergelijke wordt snel doorgegeven.

Opmerkelijk is dat de OVD zijn situatierapporten niet rechtstreeks aan de staffunctionaris brandweer of het hoofd ROC doorgeeft om daarover te overleggen. De situatierapporten moeten door een centralist worden doorgebriefd. Om die reden worden aan de OVD ook geen vragen ter verduidelijking gesteld.

Verder wordt bij het doorgeven van situatierapporten in die fase geen plattegrond gebruikt.

Ook valt bij de brandweer de ontwijkende en/of verhullende wijze van communiceren op, die van laag tot hoog voorkomt. Zo legt brandweerpost Zuid omstreeks 16.17 uur de vraag aan de RAC voor hoe het met de brandweermensen van de eerste eenheden is. De RAC antwoordt dan dat niet bekend is dat er gewonden zijn en dat die informatie uit het veld moet komen. Twintig minuten eerder heeft de RAC dan al aan de plv. regionaal commandant doorgegeven dat 'we doden en gewonden hebben'. Tegen 17.00 uur wil men op de brandweerkazerne de OVD, die de brandweerinzet op het rampterrein vanaf het begin leidt, aflossen. De RAC krijgt dan de mededeling dat de betreffende hoofdofficier 'even als reserve-OVD naar het brandadres gaat en contact gaat maken met de OVD ter plaatse'.

De RAC beschikt slechts in zeer beperkte mate over relevante informatie van risicovolle objecten. Hierdoor is men nauwelijks in staat om eenheden en leidinggevenden, die onderweg zijn naar het incident of die reeds ter plaatse zijn, te voorzien van informatie over gevaarlijke stoffen of andere bijzonderheden van objecten. Van de gemeente Enschede zijn op de RAC geen aanvalsplannen of andere relevante operationele informatie over risicovolle objecten aanwezig. Van enkele andere gemeenten beschikt de RAC - in beperkte mate - wèl over dergelijke informatie. Niet geregeld is echter dat de informatie van die gemeenten actueel wordt gehouden, hetgeen het risico oplevert van onvolledige en/of achterhaalde informatie.
Ter illustratie:
De RAC beschikt op 13 mei 2000 niet over inhoudelijke informatie van de Grolsch-brouwerij en ook ruim een half jaar later blijkt tijdens het onderzoek dat de RAC niet over deze informatie beschikt. Er zijn wèl gegevens in het gegevensbeheersysteem opgenomen van bedrijven die zijn aangesloten op het Openbaar Meldsysteem waarmee bedrijven met hun automatische brandmeldinstallaties op de RAC zijn aangesloten. Tijdens het onderzoek bleek echter dat de gegevens bij voorkeur uit de - in stand gebleven - kaartenbak worden gehaald en dat de telefoonnummers van het bedrijf en de bedrijfsdeskundigen uit de kaartenbak niet helemaal overeenkomen met de informatie in het gegevensbeheersysteem.
Het ROC heeft geen eigen systeem voor objectinformatie, en maakt gebruik van hetgeen op de RAC beschikbaar is. Het voorgaande is daarmee ook op het ROC van toepassing.

Tot nu toe is uitsluitend gesproken over informatie van of voor de operationele diensten. Ook bij de informatievoorziening ten behoeve van de opvang van de bevolking en de verwanteninformatie zijn knelpunten geconstateerd.
Op zaterdagmiddag en -avond heeft de afdeling Burger- en Algemene zaken geen goed beeld van de voorlopige opvanglokaties van ontheemden en andere getroffen burgers. De Diekmanhal (die als enige noodonderkomen voor de nacht wordt ingericht) is bij het centraal registratie en informatiebureau (CRIB) pas om 20.15 uur als opvangpunt bekend. Bijna twee uur eerder is de Diekmanhal dan al in de GRS voor opvang aangewezen. Deze vertraging levert problemen op voor de registratie van de getroffen burgers. Zie tevens hoofdstuk 6, paragraaf 6.5.

Zie verder hoofdstuk 5; Algemene coördinatie opschaling.

4. Verwerken tot een totaaloverzicht

In de initiële fase slaagt de RAC er niet in om de plaats van het incident te bepalen. Ruim een uur na de fatale explosie nog wordt door een centralist van de RAC doorgegeven dat de ramp bij vuurwerkfabriek Haarman is. De firma Haarman ligt circa 4 km verderop. Met de vele straatnamen die vanaf de initiële brand door melders en eigen eenheden zijn doorgegeven, is weinig gedaan.
Het RMC beschikt ten tijde van de vuurwerkramp al over een Geografisch informatie systeem (GIS) en dat wordt ook gebruikt voor een eerste overzicht. Er is echter onvoldoende menskracht en tijd om dit systeem verder in te vullen met informatie uit het veld. Een gelukkig toeval is dat aanwezige centralisten bekend zijn met het getroffen gebied. Volgens hen heeft dit er toe bijgedragen dat de informatie uit het veld redelijk snel tot een overzicht van de situatie kon worden verwerkt ("Het kaartje zit dan al in je hoofd").
De RAC beschikt nog niet over een GIS (de aanschaf ervan is wel al gepland).

Na de fatale explosie is er lange tijd te weinig informatie om een bruikbaar totaalbeeld van de effecten van de ramp en de ontwikkeling daarvan samen te stellen. Dat komt duidelijk naar voren bij het inrichten van het ROC. Het ROC is ook de plaats bij uitstek voor het samenstellen van dat totaalbeeld.

Om 17.30 uur vertrekt de OVD naar het stadhuis voor een briefing van de rampenstaf. Hij komt niet in het ROC en ook is geen lid van het ROC bij deze briefing aanwezig.
Om 18.25 uur wordt het hoofd RAC uitgestuurd om het rampterrein te verkennen. Hij heeft een kaart en oleaat bij zich. Om 20.00 uur brengt hij verslag uit. Dit is de eerste gerichte verkenningsactie waarvan het resultaat rechtstreeks op het ROC binnenkomt. Die informatie wordt weer niet aan de commandopost brandweer op het rampterrein of daar aanwezige eenheden verstrekt.
Door deze acties komt nieuwe informatie steeds op andere plaatsen terecht en is er niet tenminste één plaats waar alle informatie samenkomt en een totaaloverzicht ontstaat.

Ook bij de opvang van de bevolking is de eerste avond en nacht geen totaalbeeld beschikbaar. De effecten daarvan werken de dagen erna via knelpunten in de registratie nog door.
Verder zijn knelpunten opgetreden bij het verzamelen van registratielijsten van voorlopige opvanglokaties bij het CRIB. De overdracht van gegevens en bijbehorende activiteiten van de politie naar de afdeling Burger- en Algemene Zaken is niet vlekkeloos verlopen.

De gang van zaken bij de beheersing van het asbestrisico (zie hoofdstuk 7) kan in zijn geheel als casus worden genomen voor het verloop van de communicatie en informatievoorziening. Daarbij komt ook nadrukkelijk het belang naar voren van een totaalbeeld, in dit geval van de asbestproblematiek.

5. Informeren van de betrokken diensten en sleutelfunctionarissen

Gezien het voorgaande is duidelijk dat vooral op zaterdag lange tijd weinig informatie aan de betrokken diensten is verstrekt.
Op het stadhuis arriveert als eerste een van de wethouders die vanaf de tiende verdieping in de binnenstad de ramp heeft kunnen waarnemen. Snel daarna arriveren ook anderen op het stadhuis. Ze kunnen geen verbinding met de politie en brandweer krijgen. Zeer waarschijnlijk is dat met het normale telefoonnet geprobeerd, niet met het nationaal noodnet. Op het stadhuis

heeft de 'rampenstaf in opbouw' omstreeks 16.30 uur nog geen informatie van de parate diensten ontvangen, ook niet via de fax op het Nationaal Noodnet. De adviseur van de burgemeester gaat per fiets naar het hoofdbureau van politie om informatie te verzamelen. Hij komt terug met een politiefunctionaris, waarmee de informatievoorziening op gang komt.

Om 16.40 uur, ruim een uur na de fatale explosie, krijgt de burgemeester op het stadhuis vanuit het ROC de eerste inhoudelijke informatie over de ramp. Deze luidt: Ergens aan de Tollenweg is een vuurwerkfabriek ontploft, er zijn diverse branden in het centrum en een groot aantal slachtoffers. Als de heer Mans nadrukkelijk doorvraagt wordt als heel voorzichtige schatting honderd slachtoffers gegeven waarbij niet bekend is hoeveel daarvan dood zijn. Over de ingezette eenheden, mogelijk gevaar van branduitbreiding en het gevaar van de Grolsch wordt niet gesproken. Afgezien van persoonlijke waarnemingen van enkele aanwezigen. De heer Mans benadrukt in dit gesprek het gebruik van het Nationaal Noodnet.

Tussen de meldkamers onderling vindt weinig uitwisseling van informatie plaats. De politiemeldkamer, gevestigd in Enschede, heeft al snel goede informatie over het rampterrein. Deze informatie komt echter niet terecht bij de RAC, het ROC en de CPA, allen gevestigd in het gebouw van de regionale brandweer in Hengelo.

Ook bij de brandweerbijstand speelt de informatievoorziening een belangrijke rol. Bij het aanvragen van de brandweercompagnieën uit buurregio's is vooraf niet vastgesteld aan welk type specialistische uitrusting behoefte bestond. Dit is in één geval niet, en in het andere geval geïmproviseerd - na een desbetreffende vraag van de bijstandverlenende regio - opgegeven.

De informatieverstrekking aan de ziekenhuizen is niet goed verlopen. Dit heeft voor een deel te maken met het ontbreken van concrete indicaties over het aantal te hospitaliseren slachtoffers in de eerste uren na de fatale explosie. Daarna echter kon uit het aanbod van gewonden in de gewondennesten een inschatting worden gemaakt over de aankomst van gewonden in ziekenhuizen en zeker die, welke op grotere afstand liggen. Ook over het te verwachten aantal gewonden en de ernst van de verwondingen is onduidelijkheid en ontstaan soms grote misverstanden.

De dagen na de ramp valt te merken dat het informeren van de diensten vanuit de GRS weleens te laat gebeurt of vergeten wordt. Besluiten die in de GRS worden genomen, worden snel naar de media gecommuniceerd. Die communicatie krijgt ook alle aandacht; de pers is immers zeer nadrukkelijk aanwezig. Burgers reageren daarop, maar de hulpverleners in het veld weten soms nog van niets. Een voorbeeld is het vrijgeven van delen van het rampterrein door de GRS. Burgers gaan naar de toegangen en personeel dat de toegangen bewaakt weet van niets, met als gevolg 'toestanden' bij de hekken. Op dit punt wordt verder verwezen naar hoofdstuk 7 van dit rapport en naar het rapport van cluster 11; Publieksvoorlichting.

6. Informeren van overige belanghebbenden

'Overige belanghebbenden' is weinig gedefinieerd en wie dat zijn verschilt per incident. In dit geval waren de meeste belanghebbenden door de enorme klap en de snelle berichtgeving op RTV-Oost al vrij snel op de hoogte. Ook aannemers en dergelijke, die op

zaterdag worden benaderd voor afzettings- en sloopwerkzaamheden, zijn al op de hoogte en verlenen alle medewerking.
Nu wordt - als voorbeeld - de informatievoorziening aan enkele belanghebbenden aangestipt. Dit zijn de Nederlandse Spoorwegen, bedrijven en buurgemeenten, het waterleidingbedrijf (in verband met de uitgebreide branden) en het ministerie van VWS (in verband met de verwanteninformatie).

De afstand van het spoorwegstation tot S.E. Fireworks is circa 750m. Kort na de fatale explosie, om 15.50 uur, wordt de RAC door de spoorwegpolitie gebeld met de vraag of de brand bij het station in de buurt is. De centralist antwoordt - zonder ruggespraak - dat de rook van de brand in de hele omgeving te zien is, maar dat hij denkt dat het spoor er verder geen last van heeft. De RAC heeft dan nog geen geografisch overzicht van het rampgebied. Verder zijn er de buurgemeenten, bedrijven en dergelijke die in verband met de grote rookwolk om informatie vragen hoe te handelen. Zo vraagt AKZO-Nobel te Hengelo een kwartier na de fatale explosie twee maal om informatie over de rookwolk en geeft door dat die veel roet 'loslaat'. De RAC geeft aan dan men nog geen nadere informatie heeft. In dit verband is de late alarmering van de WVD opvallend. Ook burgers bellen met de vraag of de wolk gevaarlijk is en wat ze moeten doen.
Later zijn vanuit het ROC buurgemeenten gewaarschuwd voor de neerslag uit de rookwolk (gemeentegrens-overschrijdende effecten)

Het waterleidingbedrijf neemt op zaterdag omstreeks 20.30 uur contact op met de RAC en geeft door dat er de komende uren nog maar een beperkte hoeveelheid bluswater kan worden geleverd. Volgens het waterleidingbedrijf heeft de RAC niet zelf contact met hen opgenomen. Het adjunct regiohoofd van regio West, die ingezet wordt tijdens grote storingen en calamiteiten, heeft via een collega en via berichtgeving van RTV-Oost vernomen welke situatie er zich in Enschede afspeelde. Hierop heeft hij contact opgenomen met de RAC.

Het beschikbaar stellen van informatie aan het ministerie van VWS ten behoeve van het nationaal verwanteninformatienummer en de communicatie over geregistreerde vermisten verloopt moeizaam. Zie hiervoor het rapport van Cluster 10; Registratie slachtoffers en verwanteninformatie.

7. Coördinatie van de informatievoorziening

Uit het algemene beeld dat hiervoor is geschetst blijkt, dat het probleem bij de operationele informatievoorziening beslist niet alleen bij de RAC ligt. Het informatiemanagement bij een ramp is vrijwel niet georganiseerd. In de gehele rampbestrijdingsorganisatie van Twente is hiervoor één (brandweer)officier voorzien, als 'hoofd Informatie'. Deze functie is gecombineerd met die van hoofd Waarschuwings- en verkenningsdienst (WVD). Dit houdt in dat bij een ramp, waar tevens gevaarlijke stoffen kunnen vrijkomen, er geen capaciteit overblijft voor de informatievoorziening in algemene zin. Bij de vuurwerkramp is al in een vroeg stadium sprake van explosiegevaar en een mogelijke emissie van ammoniak bij de Grolsch-brouwerij. Toch wordt de WVD-functionaris vrij laat gewaarschuwd en arriveert op eigen initiatief - circa 1 uur en 15 minuten na de fatale explosie - in het ROC. Dan blijkt dat er geen brandweerpersoneel meer beschikbaar is om

meetploegen te formeren. De WVD-functionaris en een collega gaan dan zelf meten. Later komt het gevaar van asbestbesmetting in beeld.
Voor het verzamelen van algemene informatie over de ramp wordt vanuit het ROC om 18.25 uur het hoofd RAC naar Enschede gestuurd om te proberen het rampterrein in kaart te brengen.

De functie van stafofficier informatie(voorziening) bij de regiopolitie mag niet onvermeld blijven. Deze functie heeft in het algemeen een justitiële invalshoek (wordt met name ingezet bij opsporing en vervolging) en is bij de vuurwerkramp niet als zodanig ingevuld, omdat het een ramp betrof en de inzet van deze functie niet voor de hand lag. Achteraf bezien zou invulling van deze functie ongetwijfeld zeer waardevol geweest zijn.

Opvallend is dat juist bij de processen opvang van getroffenen en registratie/CRIB, die qua aard èn geografisch zo dicht bij elkaar zitten, de onderlinge informatievoorziening in de beginfase zo heeft gehaperd (zie ook punt 4; Verwerken in totaaloverzicht). In het verlengde hiervan moet ook het knelpunt bij het overdragen van de registratielijsten door de regiopolitie aan het CRIB worden genoemd.

Dit is in principe de operationeel leider met zijn staf. De brandweer is echter gericht op de operationele processen, en niet zozeer op die van bijvoorbeeld bevolkingszorg. Een van degenen die namens de brandweer in het beleidsteam heeft gefunctioneerd geeft tijdens het onderzoek dan ook ruiterlijk toe dat hij 'al die processen' niet uit het hoofd kent. Op het ROC zijn geen vertegenwoordigers van Burger- en algemene zaken aanwezig geweest.

De provincie heeft bij de rampenbestrijding diverse taken. Een daarvan is het functioneren als intermediair - vooral op het gebied van de informatievoorziening - tussen gemeente/regio enerzijds en rijksoverheid anderzijds. Dit impliceert tevens een zekere vorm van coördinatie. De provincie wordt omstreeks 16.50 uur gealarmeerd. Om 16.55 uur belt de piketfunctionaris het ROC. De inhoudelijke informatie die dan wordt doorgegeven is dat een forse vuurwerkexplosie in het centrum van Enschede heeft plaatsgevonden en vooralsnog met honderd slachtoffers rekening wordt gehouden. Verder wordt nog gemeld dat de regio's Stedendriehoek en IJssel-Vecht stand-by staan voor een aflossing. Welke eenheden dat zijn (peloton of compagnie) komt niet ter sprake. Op het punt van organisatie wordt doorgegeven dat de rampenstaf van Enschede is ingesteld met burgemeester Mans en het ROC bezig is om daar de coördinerend burgemeester te krijgen.
Op zaterdag wordt omstreeks 17.30 uur het beleidsondersteunende deel van het Provinciaal coördinatiecentrum (PCC) in werking gesteld. Het operationele deel is ook de dagen erna niet geactiveerd. Op zaterdag omstreeks 18.00 uur is het PCC door slechts één functionaris, het hoofd PCC, bemenst. Tijdens het onderzoek geeft deze aan dat er al geen tijd was om de aanvragen voor bijstand 'netjes te verwerken'; dat moest geïmproviseerd gebeuren.

8.4 Informatiesystemen

In de regio Twente is in september 1997 gestart met een regionaal (pilot)project MITERS. MITERS staat voor Milieu-incidenten Informatie, Telecommunicatie En Regionale Samenwerking. Het doel hiervan was om de lokale en regionale milieudiensten meer bij de behandeling van rampen en incidenten te betrekken. Dit moest onder meer gebeuren door

een goede uitwisseling van milieu- en andere relevante gegevens voor de bestrijding van milieu-incidenten in de regio. Het zwaartepunt lag bij het optimaal beschikbaar maken van de informatie uit de milieuvergunningen. In Twente was het doel van het pilotproject om de milieudiensten ervaring te laten opdoen met het beschikbaar stellen van milieugegevens en hen zo mogelijk laten ondersteunen van de rampenbestrijdingsorganisatie met adviezen bij de nazorg van een incident. Het achterliggende doel was het bevorderen van integratie van milieubeheer met de brandweerzorg en rampenbestrijding, zo valt uit het Projectplan te lezen. Dit project is begin 2000 gestopt. Inmiddels was in het najaar van 1999 bij de regionale brandweer Twente een nieuw project ICT brandweerregio Twente opgezet op het gebied van de operationele communicatie. Hierin is het doel van de MITERS-pilot 'meegenomen'. De belangrijkste onderdelen van dit nieuwe project zijn het zogenaamde Extranet en het Operationeel basisplan voor de regio Twente. Het project vloeide voort uit het Organisatieplan brandweerzorg en rampenbestrijding regio Twente dat in 1999 was vastgesteld. De planning van de projectgroep ICT is dat beide onderdelen op 15 april 2001 zijn geïmplementeerd.

8.5 Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS) in de RAC Twente

Een van de mogelijkheden om de kwaliteit van de informatievoorziening te verbeteren is het toepassen van moderne informatietechnologie. Deze vervult in de alarmcentrales van de brandweer, de meldkamers van de politie en de Centrale Posten Ambulancevervoer (CPA) een steeds grotere ondersteunende rol.
Het landelijk ontwikkelde Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS) moet deze ontwikkeling ondersteunen. Het GMS wordt gebruikt voor de afhandeling van incidenten op de alarmcentrale. Het systeem begeleidt de centralist bij het proces dat bij een melding wordt doorlopen. Het GMS moet bijdragen tot een grotere uniformiteit en standaardisatie in de meldkamers. Dat is belangrijk omdat bij veel incidenten zowel brandweer, als politie en ambulances uitrukken. Het GMS voorkomt dat er veel tijd verloren gaat met het doorbellen en opnieuw invoeren van de incidentgegevens. Het GMS moet meldkamers in staat stellen om de meldingen sneller te verwerken, zodat de hulpverlening verbetert.
De meerwaarde van het GMS ligt dus met name in het multidisciplinaire karakter en het verbinden van de werkprocessen van de drie disciplines.
De landelijke invoering van het GMS-project was ten tijde van de vuurwerkramp nog niet afgerond. De brandweeralarmcentrale van de regio Twente (RAC) fungeert sinds 1998 als één van de (monodisciplinaire) pilot-regio's in Nederland.

Het GMS is in de RAC Twente operationeel. In Twente worden echter niet alle functies gebruikt. Daarnaast zijn in 2000 een aantal belangrijke ondersteunende applicaties nog niet beschikbaar, zoals een Geografisch Informatie Systeem (GIS) en een automatische verwerking van telefonische alarmering (call-out systeem).

Het GMS is gebruikt bij de aanname en afhandeling van de eerste melding van S.E. Fireworks.
Op basis van het uitrukvoorstel van GMS zijn de eenheden van Enschede gealarmeerd en uitgerukt. Ook de aanvullend opgeroepen eenheden zijn in GMS verwerkt. Als de RAC na de fatale explosie veel telefonische meldingen te verwerken krijgt is niet meteen duidelijk

dat die allemaal bij hetzelfde incident horen. GMS wordt dan niet meer gebruikt voor de afhandeling van de vuurwerkramp. Dit heeft de volgende redenen:

- Het GMS genereert bij iedere melding die de centralist aanneemt een nieuw aannamescherm. Als de centralist in korte tijd veel (vervolg)meldingen aanneemt, worden er ook veel nieuwe aannameschermen door het GMS geopend. De centralisten hebben niet de tijd gehad of genomen om een aannamescherm volgens de juiste procedure af te handelen voordat zij een nieuwe melding aannamen. Het gevolg was dat er veel aannameschermen geopend zijn en de centralisten niet meer toegekomen zijn aan de afhandeling hiervan.
  In het ontwerp van het GMS wordt er vanuit gegaan dat bij een melding ten minste het melderadres wordt ingetypt. De onderliggende postcodenummerherkenning signaleert dan dubbele meldingen of meldingen die op hetzelfde incident betrekking hebben. De naam, adres en woonplaatsgegevens worden nog niet automatisch gepresenteerd in het GMS. Hiervoor is een telefoniekoppeling noodzakelijk met 112. Deze is (landelijk) in ontwikkeling en zal in 2001 beschikbaar komen.
- Voor het alarmeren van de - in eerste instantie aangevraagde - twee pelotons regionale bijstandseenheden is het GMS niet gebruikt omdat dit deel van GMS door de RAC nog niet geoperationaliseerd is.

Het onderdeel van GMS voor het alarmeren van meer dan acht bijstandverlenende eenheden is op 13 mei nog niet operationeel. Ruim een half jaar later, op 24 november, is dit nog steeds niet het geval, zo wordt dan in het kader van het onderzoek geconstateerd. Regionaal is - conform de referentiekaders PVB[16] - de afspraak gemaakt dat bij alarmering maximaal 4 blusvoertuigen'vrij mogen instromen'. Vervolgens wordt pelotonsgewijs opgeschaald met van te voren gegroepeerde, vaste pelotons. Het is erg bewerkelijk om de gegevens voor alarmering van vaste (groepen van) eenheden in GMS in te voeren. GMS gaat namelijk uit van het principe van regionale dekking op basis van operationele grenzen, en dus niet van dekking vanuit de brandweerposten op basis van gemeentegrenzen. GSM is dus ontworpen om de in te zetten eenheden zodanig te kiezen dat die het snelst ter plaatse kunnen zijn.

GMS biedt wèl de mogelijkheid om van de operationele grenzen af te wijken en met vaste groepen eenheden (pelotons) te werken. Omdat deze werkwijze afwijkt van het landelijke ontwerp is het opzetten en beheren hiervan zeer arbeidsintensief. Dit is om die reden niet gebeurd. Ten tijde van de vuurwerkramp is ook de pelotonsindeling nog niet vastgesteld.

In de beleving van dienstdoende centralisten op de RAC is op 13 mei geen alarmeringsprocedure voor meer dan acht eenheden aanwezig. Zij weten dat een nieuwe alarmeringsprocedure in ontwikkeling is, maar dat de besluitvorming hierover nog niet is afgerond. Bij de vuurwerkramp wordt op de RAC 'geïmproviseerd', hetgeen een vertraging van circa 20 minuten in de alarmering veroorzaakt
Tijdens het onderzoek bleek dat op het moment van de ramp wel een alarmeringsprocedure (op papier) aanwezig was. De procedure blijkt niet overzichtelijk genoeg te zijn om onder hectische omstandigheden door centralisten te worden gebruikt.

---

[16] Referentiekaders gewenst zorgniveau, 1996. Referentie 3.22

8.6 Technische communicatievoorzieningen

Radiocommunicatienetwerken

Brandweer, ambulancehulpverlening en politie beschikken over eigen, afzonderlijke netwerken voor radiocommunicatie waarmee slechts met de 'eigen' regionale meldkamer gecommuniceerd kan worden. Tijdens het gezamenlijk optreden van de hulpdiensten is rechtstreekse, onderlinge radiocommunicatie dus niet mogelijk.
Tijdens de vuurwerkramp zoeken de diensten naar oplossingen hiervoor. Zo beluistert een politiecentralist enkele uren in de verbindingscommandowagen van de brandweer de brandweerfrequenties en geeft relevante berichten door aan de politiemeldkamer.

De RAC beschikt voor communicatie met de eenheden in het dekkingsgebied Enschede over één operationeel kanaal (kanaal 5) voor zowel alarmering als spraakcommunicatie en één (uitwijk)kanaal voor communicatie met de eenheden (rampkanaal 10). Voor het onderlinge portofoonverkeer, dus buiten de RAC om, zijn meerdere portofoonkanalen - met een gering bereik - beschikbaar.
Ook de netwerken van CPA en politie beschikken over een beperkt aantal kanalen.
Bij de drie disciplines zijn de volgende problemen geconstateerd.

- Veel eenheden kunnen (tijdelijk) geen contact meer krijgen met de meldkamer, met de verbindings(commando)wagen of met functionarissen met portofoons;
- berichten worden weggedrukt door andere eenheden of door alarmeringscodes van de meldkamer;
- meerdere eenheden proberen tegelijkertijd berichten door te geven;
- de gebruikte portofoon- en mobilofoonkanalen kunnen het berichtenverkeer niet aan en raken overbelast;
- Het zendbereik van het Ziekenautostation[17] blijft beperkt tot circa 5 kilometer;
- bijstandseenheden communiceren op verschillende kanalen; afspraken over het gezamenlijke gebruik van mobilofoonkanalen ontbreken;
- er is onvoldoende etherdiscipline; men wacht niet op elkaar bij het doorgeven van berichten;
- enkele sleutelfunctionarissen beschikken niet of over verouderde, niet goed werkende communicatiemiddelen;
- radiocommunicatie met de Duitse eenheden is niet mogelijk.

Geconstateerd is dat deze problemen niet primair zijn ontstaan door het uitvallen van de radionetwerken of door problemen met de radiodekking. De problemen zijn grotendeels veroorzaakt doordat:

- te veel eenheden tegelijkertijd de meldkamer of elkaar wilden bereiken;
- de meldkamers over te weinig bedientafels beschikten om alle oproepen af te handelen.

Op het rampterrein zijn bij het onderlinge portofoonverkeer slechts enkele kanalen gebruikt. Het overschakelen naar vrije kanalen is wel geprobeerd, maar leverde problemen op omdat eenheden daarna 'zoek waren' en omdat leidinggevenden plotseling tegelijkertijd via meerdere kanalen door verschillende eenheden werden opgeroepen.

---

17 Verbindingswagen van de geneeskundige discipline

Het Ziekenautostation heeft slechts een mobilofoon met een kleine standaardantenne. Deze antenne beperkt het bereik tot circa 5 kilometer. De verbindingswagens van de andere disciplines beschikken over een hoge mast met antennes, waarmee een groter bereik mogelijk wordt.
Radiocommunicatie met het grote aantal Duitse brandweereenheden was niet mogelijk door gebrek aan standaardisatie bij de internationale samenwerking. De uitwisseling van informatie tussen Duitse en Nederlandse eenheden heeft mondeling plaatsgevonden.

Telefonie

Uit informatie van KPN blijkt dat het telefoonnet tussen Hengelo en Enschede op 13 mei tot laat in de avond zwaar overbelast is. Rond middernacht slaagt KPN er in de capaciteit uit te breiden en zijn de problemen verholpen. Verder proberen veel mensen tegelijkertijd gemeente of politie te bereiken, waardoor congestie optreedt en zij om die reden telefonisch moeilijk bereikbaar zijn.

Alle bij de ramp betrokken hulpverleningsdiensten hebben de beschikking over mobiele telefoons (GSM). In enkele gevallen is men hier volledig van afhankelijk; voor met name de GHOR is geen alternatief beschikbaar. De mobiele telefoonnetten zijn direct na de ramp overbelast geraakt, waardoor de meeste mobiele telefoons in de beginfase van de ramp niet bruikbaar zijn. Een aantal hulpverleners van de GHOR beschikken over prepaid telefoons waarvan - bij intensief gebruik tijdens een ramp - het beltegoed te snel op is.
De verbindingscommando wagen van de brandweer beschikt over een mobiele noodnettelefoon Deze telefoon werkt echter niet, waarschijnlijk omdat het abonnement door het Rijk uitsluitend voor de millenniumovergang is afgesloten - met een uitloop van enkele maanden - en inmiddels is verlopen.
De beschikbare satelliettelefoon kan niet worden gebruikt omdat de centralisten in het veld, die hiermee moeten werken, de pincode hiervan niet kunnen vinden. Amsterdam beschikt over een verbindingscommandowagen met 8 satellietverbindingen. Deze is beschikbaar voor een inzet elders in het land, maar de praktische waarde hiervan is relatief gering.
Telefonieproblemen doen zich immers vooral tijdens de eerste uren van de ramp voor. Vóórdat dit voertuig uit Amsterdam in Enschede kon zijn, waren de meeste acute telefoonproblemen grotendeels opgelost.

De netwerken voor mobiele telefonie zijn erg kwetsbaar. Bij een groot aanbod kan het netwerk de vraag niet aan en zijn de mobiele telefoons voor hulpverleners onbruikbaar. Dit is een al jaren bekend probleem, toch is gebleken dat er nogal wat sleutelfunctionarissen zijn die geen alternatief communicatiemiddel beschikbaar hebben en uitsluitend vertrouwen op mobiele telefonie. Opnieuw is gebleken dat mobiele telefonie via de openbare netwerken geen alternatief is voor de radiocommunicatienetwerken.

Nationaal Noodnet

In 1991 is het Nationaal Noodnet in gebruik genomen. Dit telefoonnet is een aanvullende c.q. een vervangende voorziening voor de voortzetting van de meest vitale berichtgeving. Alle bij de hulpverlening betrokken instanties zijn aangesloten op het Nationaal Noodnet. Het ministerie van BZK heeft aan de regio Twente 12 noodnetlijnen beschikbaar gesteld.

In 'normale' omstandigheden wordt het Nationaal Noodnet niet gebruikt. Het gebruik van het Nationaal Noodnet is geen standaard routine en wordt niet beoefend. In hectische omstandigheden moet eerst worden bedacht 'hoe het ook alweer moet'. Het Nationaal Noodnet is tijdens de acute fase van de ramp door het personeel van de RAC niet gebruikt. De centralisten kunnen het Nationaal Noodnet op elke bedienplaats en via één algemeen toestel op de RAC gebruiken. Bij het onderzoek is uit observatie gebleken dat de betreffende centralist er (dan) van uitgaat dat hij het Nationaal Noodnet alleen kan gebruiken via een apart 'Nationaal Noodnet - toestel', dat zich in een, naast de RAC liggende, kantoorruimte bevindt. Verder blijkt de centralist slechts met moeite en na minuten zoeken in staat te zijn om een noodnetverbinding met het NCC op te bouwen.
Na de acute fase hebben het ROC en het GCC wèl incidenteel gebruik gemaakt van het Nationaal Noodnet.

Het Nationaal Noodnet had ten tijde van de vuurwerkramp een belangrijke rol in de communicatie kunnen spelen, aangezien het publieke telefoonnet slechts beperkt beschikbaar was. Toch is het Nationaal Noodnet slechts incidenteel gebruikt. Er kunnen dan ook vraagtekens worden gezet bij het uitgangspunt van het Nationaal Noodnet: een telefoonnet dat alleen bij rampen en bij alle oefeningen wordt gebruikt.
Als ook op basisniveau voldoende praktisch geoefend wordt, hoeft het gebruik van het Nationaal Noodnet geen probleem te zijn. Uit het gebruik van de verschillende communicatiemiddelen tijdens de bestrijding van de vuurwerkramp blijkt echter duidelijk dat op dit punt teruggevallen wordt op de dagelijkse routine en het gebruik van het Nationaal Noodnet geen gemeengoed is. Een voorbeeld hiervan is dat op de RAC geen regiogericht telefoonlijstje beschikbaar is en men het Nationaal Noodnet-nummer van de burgemeester uit de Nationaal Noodnet-telefoongids moet halen. Het gebruiksgemak van het gidsje is slecht. Opvallend is ook dat in het Nationaal Noodnet-gidsje van 1999 (op de RAC aanwezig) het NCC nog steeds als LCC wordt vermeld. De toegankelijkheid van het Noodnet voor de gebruikers is zodoende slecht.
Voor de rapportages over het functioneren van de Centrale Post Ambulancevervoer en de politie meldkamer wordt verwezen naar de rapporten van de clusters 6 (CPA) resp. 8/9 (politie).

8.7 Verbindingsstructuur

In principe is elke bij de ramp betrokken discipline zelf verantwoordelijk voor de eigen verbindingen. Het deelplan verbindingen uit het rampenplan van de gemeente Enschede geeft aan dat de brandweer procesverantwoordelijk is voor de verbindingsstructuur als geheel inclusief de coördinatie daarvan. Dat is ook logisch, omdat de organisatie die belast is met de voorbereiding van de operationele leiding tevens het fundament moet leggen voor de onderlinge communicatie van de deelnemende diensten. De Verbindingcommandowagens (VC-2) van de brandweer op het rampterrein beschikken tevens over een voorbereide bedienplaats voor de politie en de GHOR. Deze VC's zijn door het ministerie van BZK aan de brandweerregio's beschikbaar gesteld op basis van één per brandweercompagnie. Bij een inzet van meerdere compagnieën is - per sector - dus ook een VC-2 beschikbaar.

Tijdens de vuurwerkramp heeft de brandweer pogingen ondernomen om de verbindingen op het rampterrein te coördineren. Zo is in een vroeg stadium een politieverbindingsfunctionaris

naar de verbindingcommando van de brandweer gevraagd. Deze politiefunctionaris is ook gekomen en heeft per politiemobilofoon relevante informatie dorgegeven aan het RMC. De voorbereide GHOR bedienplaats is niet bezet. In de verbindingsstructuur van de GHOR is rekening (check door 5.1.2e) gehouden met de voorbereide GHOR-bedienplaats in de VC-2. De brandweer heeft niet om een GHOR-verbindingsfunctionaris gevraagd. De VC-2 is omstreeks 16.30 uur ter plaatse. De Zaustat circa 10 minuten later. De beide meldkamers hebben over het zenden en functioneren van beide verbindingswagens niet onderling overlegd. Wèl hebben de OVD en de OvDG van de ambulancehulpverlening dan al omstreeks 16.10 uur contact met elkaar gehad.
Met een voorbereid, gezamenlijk verbindingsknooppunt komt tevens, min of meer automatisch, een zekere coördinatie tot stand. In die zin is het voorbereide gebruik van de VC-2 door alle drie de disciplines een kritische succesfactor voor een goede communicatie tussen de disciplines. Hiermee wordt een interdisciplinair verbindingsknooppunt gerealiseerd.

Een kritische succesfactor voor de multidisciplinaire afstemming is dat de hoogste leidinggevenden van de drie disciplines dit verbindingsknooppunt als vast ontmoetingspunt gebruiken (CTPI-stadium). Dit ontmoetingspunt kan later de vaste lokatie worden van het Commando Rampterrein (CoRT).

Overzicht functionarissen bij de VC van de brandweer op 13 mei tot circa 23.00 uur.

	Leidinggevende aanwezig	*verbindingsfunctionaris aanwezig*
Brandweer	Ja (permanent vanaf 17.15 uur)	Ja
GHOR	Ja (incidenteel)	Nee
Politie	Nee	Ja

Bij de vuurwerkramp worden bovenstaande kritische succesfactoren pas omstreeks circa 23.00 uur ingevuld. Dan zijn de verbindingsvoertuigen en de leidinggevenden op één lokatie bij elkaar.

8.8 Casus: Beheersing van het risico van de Grolsch-brouwerij

a. Inleiding

Een brand in bepaalde delen van de Grolsch-brouwerij (wordt in het vervolg aangeduid als 'de Grolsch') op het rampterrein kon gevaar opleveren voor zowel de bevolking als de hulpverleners. Nog vóór de fatale explosie werd al brand gemeld 'bij de brouwerij'. Na de fatale explosie is daadwerkelijk brand geconstateerd.
Als gevolg van deze brand zijn op 13 mei brandbestrijdingseenheden, die na de fatale explosie bij S.E. Fireworks dichtbij de Grolsch aanwezig/werkzaam waren, vanaf omstreeks 16.30 uur tot circa 19.00 uur teruggetrokken en is een gewondennest/noodhospitaal verplaatst. Ook daarna is soms nog de indruk ontstaan van gevaar voor de hulpverleners als gevolg van -opleving van - brand bij de brouwerij.
In deze casus wordt onderzocht hoe de bestrijdings- en hulpverleningsorganisatie als geheel op de (signalen van) brand bij de Grolsch heeft ingespeeld en hoe de informatievoorziening ten behoeve van de besluitvorming is verlopen.

b. Ontwikkeling van het gevaar en communicatie

Uit de meldingen van de initiële brand bij S.E. Fireworks blijkt dat de brand zich nabij de Grolsch bevindt. Eén melder noemt zelfs "ontploffingen bij de Grolsch fabriek". De RAC geeft deze meldingen niet door aan de OVD en de sleutelfunctionarissen van de Grolsch hebben geen waarschuwing van de RAC ontvangen.
Om 15.52 uur, zestien minuten na de fatale explosie, ontvangt de RAC een concrete melding van brand in de Grolsch. Ook zou een werknemer er niet meer uit kunnen. Dit bericht geeft de RAC wèl meteen door aan de OVD van Enschede. De bedrijfsbrandweer, het hoofd BHV of de algemeen directeur ontvangen geen (voor)waarschuwing.
Om 16.09 uur en om 16.25 uur ontvangt de RAC een melding van verschillende omwonenden dat 'het dak van de Grolsch' vol zit met branden. Ook in dat stadium wordt het bedrijf (de Grolsch) niet gewaarschuwd. Om 16.26 uur geeft de RAC deze dakbranden door aan de OVD. Die antwoordt: "dat is al bekend". De OVD geeft geen opdracht tot het alarmeren van een bedrijfsdeskundige.
Opvallend is dat door de overheidsbrandweer geen leden van de bedrijfsbrandweer, waaronder de commandant, meer tot het bedrijf worden toegelaten. Dit duurt tot circa 20.30 uur. Volgens de mensen van de Grolsch wordt als reden gegeven dat er explosiegevaar van een andere vuurwerkbunker dreigt. Vóór circa 17.00 uur zijn wèl nog enkele bedrijfsbrandweermensen door de mazen van de afzetting kunnen glippen.

c. Beoordeling door de betrokken diensten

Op mogelijk gevaar van gevaarlijke stoffen bij de Grolsch wordt de brandweer door werknemers van het bedrijf geattendeerd. Zo hoort men dat op het terrein van de Grolsch aan de kant van de Beekweg een bio-reactor staat die gevuld is met methaangas.
Dat bericht wordt om 16.29 uur aan de RAC doorgegeven. De brouwerij ontvangt van de RAC geen waarschuwing of een verzoek om een bedrijfsdeskundige.
De Beekweg wordt ontruimd en de daar aanwezige brandweereenheid trekt zich terug. Om 16.35 uur wordt aan de RAC een onduidelijk bericht doorgegeven dat: "Iets op knappen staat; ..... onmiddellijk terugtrekken en veilige situatie zoeken".
Omstreeks 16.46 uur geeft de politie een veilige afstand aan van 500 meter vanaf de Grolsch in verband met ontploffingsgevaar 'van een methaanreactor' met de Van Damstraat/Fazantstraat als buitengrens van die kant af. Om 17.12 uur geeft de politie op het rampterrein aan het RMC door dat die cirkel tot 750m is uitgebreid met opgave van de bijbehorende straten.
Omstreeks 17.00 uur wordt bij de VC-2 / COH het gevaar van de Grolsch besproken. Daar is op verzoek van de directeur ook het hoofd BHV bij aanwezig. De bespreking van het risico van de brouwerij blijft oppervlakkig; er zijn geen plattegronden van het bedrijf voorhanden.

> Iets na middernacht is de commandant van de bedrijfsbrandweer bij de commandant van één van de brandweercompagnieën voor overleg. Die beschikt ook dan nog niet over een plattegrond van het Grolsch-complex. De commandant van de bedrijfsbrandweer zorgt dan voor een intern bedrijfsnoodplan met plattegrond.
>
> Ruim drie maanden na de ramp, tijdens het onderzoek, blijkt dat de brandweerofficier die samen met het hoofd BHV in eerste instantie het risico in het bedrijf heeft beoordeeld, geen juist beeld heeft van de plaats van de grootste hoeveelheid CO_2.

Het duurt lang tot duidelijk wordt dat het gevaar beheersbaar is en eenheden op het bedrijfsterrein kunnen worden ingezet. Voor de brandweer ter plaatse is die duidelijkheid

er omstreeks 18.00 uur. Voor het hoofd BHV van de Grolsch is dat ten minste een half uur eerder. Feitelijk is het eerste, acute explosiegevaar van de ammoniak al om 15.50 uur door een medewerker ter plaatse opgeheven door de ammoniakinstallatie 'in te blokken'. Voor het methaan/biogas is het eventuele gevaar meteen na de fatale explosie opgeheven, als de ballon in brand vliegt.

d. Inzet van deskundigen van de regionale brandweer

De WVD van de regionale brandweer wordt door de RAC niet danwel laat gealarmeerd. Het hoofd ROC heeft wel opdracht tot alarmering gegeven; deels uit automatisme èn gezien de grote rookkolom. Omstreeks 16.50 uur arriveert de eerste functionaris WVD op eigen initiatief in het gebouw van de regionale brandweer. Het ROC is dan al ruim een half uur ingericht.

Na het verzoek van de plv. commandant van de regionale brandweer om 'alles op te schalen' worden tussen 17.05 uur en 17.30 uur de overige WVD-ers gebeld. Zij gaan de verspreiding van de rookkolom in kaart brengen. Een mogelijk risico van de Grolsch is niet aan de orde. Op het ROC is dan al bekend dat het methaan/biogas niet in een tank, maar in een zak zit en geen gevaar vormt.

Later ontvangt het ROC het bericht dat bij de Grolsch 5 kubieke meter ammoniak door brand bedreigd wordt. Men gaat dan aan het werk om de mogelijke emissie van die hoeveelheid ammoniak te bepalen en probeert ook contact met de Grolsch te krijgen. Dat lukt om18.48 uur en iemand van het bedrijf geeft dan door dat het ammoniaksysteem is ingeblokt en de brand onder controle is. Vervolgens wordt hierover met het RIVM overlegd en de conclusie is dat het gevaar erg beperkt is. De WVD-mensen stoppen vervolgens met de Grolsch. Omstreeks 21.30 uur is van bedrijven in het rampgebied - onder andere de Grolsch - de milieuvergunning opgevraagd. Bij de Grolsch gaat het dan om de mogelijke aanwezigheid van zuren en dergelijke gevaarlijke stoffen.

Niet lang na de fatale explosie zijn enkele deskundige werknemers in het bedrijf aanwezig. Deze zijn relatief laat en na eigen verzoek ingeschakeld. De indruk is dat het risico in de Grolsch - met behulp van dit personeel - veel eerder had kunnen worden ingeschat. Daarmee had de aanzienlijke vertraging in de rampbestrijding kunnen worden voorkomen. In de tussentijd worden door de politie en eenheden van de brandweer ongecoördineerd initiatieven tot ontruiming genomen.

De melding dat er geen gevaar voor de omgeving is wordt niet tijdig aan het ROC en de overige disciplines doorgegeven. Omstreeks 18.35 uur geeft de CPA-AAD nog door dat de VC-GHOR weg moet in verband met explosiegevaar. Enkele minuten later meldt het RMC dat het grootste explosiegevaar bij de Grolsch is geweken. Toch begint omstreeks die tijd - op aangeven van de politie - de ontruiming van de centrale geneeskundige behandel- en coördinatiepost incl. noodhospitaal in het Van Heekpark. Een kwartier later geeft de CPA-AAD door dat er opnieuw ontploffingsgevaar bij de Grolsch dreigt en er opnieuw geëvacueerd wordt. Veertig minuten later, om 19.35 uur meldt de brandweercommandant van Enschede in de GRS dat het grootste gevaar bij de Grolsch (gevaar van ammoniak) is geweken.

Ook later nog is soms nog de indruk gewekt van gevaar voor de hulpverleners als gevolg van -opleving van - brand bij de brouwerij. Het betreft dan echter andere delen van het bedrijfscomplex dan het gebouw van de Energie-afdeling, waar het merendeel van de gevaarlijke stoffen zich bevindt. Over het vrij uitgestrekte Grolsch-complex met verschillende gebouwen is teveel als één object met een uniform risico gecommuniceerd.

8.9 Landelijk beleid

Het landelijk beleid voor de informatievoorziening bij de rampenbestrijding is in belangrijke mate gebaseerd op de Structuurschets informatievoorziening brandweerzorg en rampenbestrijding van juli 1996 en het standpunt van het Kabinet hieromtrent.[18]

Deze structuurschets bevat een overzicht van knelpunten in de informatievoorziening en beleidsvoorstellen op hoofdlijnen. Nu volgt een verkorte weergave van de knelpunten en hoofdlijnen van beleid, die in het kader van de vuurwerkramp relevant zijn.

a. Geconstateerde knelpunten (medio 1995)

1. "Bij de voorbereiding op de rampenbestrijding krijgt de organisatie van de informatievoorziening bij veel organisaties een lage prioriteit. Bepaalde aspecten, zoals het aanleggen en onderhouden van gegevensbestanden, het voorbereiden en realiseren van de technische infrastructuur en de interne organisatie van de informatievoorziening in de coördinatiecentra krijgen onvoldoende aandacht."

2. "De regionale brandweer is, gelet op haar coördinerende bevoegdheid, onvoldoende in staat om zowel intern als op regionaal niveau de benodigde informatievoorziening adequaat te regelen. Intern zijn de bestanden en de systemen van de regionale brandweer die een functie kunnen vervullen in het regionale coördinatiecentrum, onvoldoende op elkaar afgestemd.

3. De volledigheid en snelle toegankelijkheid van deze papieren en geautomatiseerde bestanden is niet gegarandeerd. Ook de gegevensbehoeften van de overige diensten die opereren vanuit het regionaal coördinatiecentrum zijn vaak niet gemeenschappelijk vastgesteld en voorbereid."

4. "Het inzichtelijk maken van de rampsituatie, de voortgangsbewaking en uitgezette acties en de beoordeling en verwerking van de enorme gegevensstromen van en naar coördinatiecentra vragen bijzondere aandacht van met name de regionale brandweren en moet worden bevorderd."

5. "In de structuurschets worden knelpunten gesignaleerd ten aanzien van de alarmcentrale van de regionale brandweer. Bestaande systemen aldaar zijn niet in alle gevallen optimaal op elkaar afgestemd. Daardoor kunnen gegevens in een aantal gevallen slechts door tussenkomst van de centralist tussen systemen worden uitgewisseld. Tevens kan

---

[18] Voetnoot: Structuurschets informatievoorziening brandweerzorg en rampenbestrijding; herziene uitgave. Ministerie van BiZa. juli 1996. Deze bevat ook het advies van de toenmalige Coördinatiecommissie Informatievoorziening Ongevallen en Rampenbestrijding (IFORA) over de structuurschets aan de minister van BiZa.

het nodig zijn meerdere systemen te raadplegen om tot een correcte inzetbepaling en inzetbegeleiding te komen. De knelpunten in de alarmcentrale worden reeds langere tijd door betrokken partijen onderkend."

6. "De gesprekscapaciteit en de functionaliteit van de huidige in gebruik zijnde analoge radionetwerken is beperkt. Met name in situaties van een (dreigende) ramp werkt dit verlammend op een adequate hulpverlening."

7. "Ook de informatievoorziening ten behoeve van de verticale coördinatie tussen regionale brandweren, provincies en rijk kan worden verbeterd. Dit betreft het voorbereiden en onderhouden van gegevensbestanden ten behoeve van het toedelen van bovenregionale bijstand en afspraken over vorm en inhoud van situatierapporten die tussen de verschillende bestuurlijke niveaus worden uitgewisseld."

b. Hoofdlijnen van rijksbeleid (medio 1996)

Naar aanleiding van deze knelpunten zijn beleidsvoorstellen geformuleerd. De nu volgende, uiteindelijke hoofdlijnen van beleid zijn door het Kabinet vastgesteld na advies van de betrokken disciplines en besturen over de structuurnota.

1. "Een deel van de organisaties in het veld verwacht dat veel interne en regionale knelpunten in de organisatie van de informatievoorziening op rijksniveau worden aangepakt. Het huidige beleid van de rijksoverheid is echter in toenemende mate gericht op het sturen op hoofdlijnen." Wel is de minister verantwoordelijk voor strategische techniek en infrastructuur; dat wil zeggen het ontwikkelen en in stand houden van landelijke systemen en (radio-)netwerken voor de brandweerzorg en de rampenbestrijding.

2. "De geconstateerde knelpunten zullen in eerste instantie zoveel mogelijk in het kader van het PVB worden aangepakt."
Opmerking: De informatievoorziening is inderdaad als aandachtspunt in het PVB meegenomen. In de referentiekaders wordt hiervoor op de juiste plaatsen en met voldoende nadruk aandacht gevraagd.

3. "De regionale brandweer dient op basis van haar verantwoordelijkheid voor het voorbereiden van de coördinatie van de rampenbestrijding, in overleg met gemeenten en andere betrokken organisaties, de huidige voorzieningen kritisch door te lichten en waar nodig verbeteringen aan te brengen."

4. Naar aanleiding van knelpunt 5:
"In nauw overleg met het veld wordt het project Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS) gestart. De doelstelling van het GMS project is het tot stand brengen van een geïntegreerd meldkamersysteem dat geschikt is voor de alarmcentrale van de brandweer, de meldkamer van de politie en de centrale post ambulancevervoer. (Een punt van zorg blijft de kwaliteit van en de capaciteit voor zowel het gegevensbeheer als het systeembeheer in de alarmcentrale."

5. Naar aanleiding van knelpunt 6:
Gezien de toenemende technische mogelijkheden, de noodzakelijke vervanging van de

bestaande radionetwerken tegen het eind van deze eeuw en het streven de samenwerking te bevorderen tussen de parate diensten wordt een digitaal, interdisciplinair netwerk voor radiocommunicatie voorbereid (Project C2000).

8.10 Analyse

De analyse is opgebouwd aan de hand van de systeemelementen van het Open Systeemmodel (zie hoofdstuk 2). Omdat informatievoorziening één van de onderdelen van de bestrijdingscyclus is, is de bestrijding als zodanig niet als analysemodel toegepast.

a. Omgeving

De informatievoorziening over de fysieke omgeving vanuit de RAC is in Twente momenteel nog een kwetsbaar punt. Met de - voorziene - aanschaf van een Geografisch Informatie Systeem zal die verbeteren. Het RMC beschikt hier al over. De informatiepositie zal verder verbeteren met het beschikbaar komen van het Operationeel Basisplan, dat gegevens van zowel de fysieke als de organisatorische omgeving bevat. Dit is voorzien in april 2001.

Zo is de brandweer tijdens de vuurwerkramp niet op de hoogte van de plaats van de verschillende gevaarlijke stoffen op het Grolsch-complex, dat verschillende gebouwen beslaat. Achteraf blijkt over die plaats zelfs een misverstand te hebben bestaan bij de officier, die het risico van die stoffen tijdens de ramp mede heeft beoordeeld.
Naar verwachting zal door de toepassing van de Leidraad Maatramp in de regio Twente de beschikbaarheid van objectinformatie worden bevorderd.

b. Doelen

Het doel van de operationele informatievoorziening is - in principe - bekend en wordt uiteraard onderschreven. In de opzet en uitwerking van de rampbestrijdingsorganisatie, zowel in Twente als landelijk, komt dit doel echter nauwelijks tot uitdrukking. In de Structuurschets informatievoorziening brandweerzorg en rampenbestrijding uit 1996 is het doel duidelijk gemaakt en zijn ook diverse subdoelen geformuleerd.
De toepassing van de Leidraad Maatramp zal zeker bijdragen aan het inzicht in de, voor de bestrijding van rampen benodigde, gegevens. Hiermee kan het doel concreter worden. Ook het steeds beter georganiseerde overleg en samenwerking met de andere disciplines in Twente kan bijdragen tot de noodzakelijke concretisering.

De regisserende rol van de RAC is de RAC ook niet toebedeeld en is hiervoor organisatorisch noch technologisch toegerust.
De vuurwerkramp, maar ook eerdere kleinschaligere incidenten hebben volstrekt duidelijk gemaakt dat de brandweer haar spilfunctie bij acute rampen alleen kan waarmaken wanneer zij beschikt over een alarmcentrale die in de beginfase van de rampbestrijding de regie kan voeren inclusief het daarbij bijbehorende informatiemanagement.

c. Input

De informatievoorziening tijdens een ramp maakt thans deel uit van de Waarschuwings- en verkenningsdienst (WVD) van de brandweer. Daar gaat de aandacht echter uit naar het aspect gevaarlijke stoffen, niet naar de informatiepositie inzake andere onderwerpen. Zelfs voor de WVD alleen is in Twente slechts één (piket)officier beschikbaar (met - uiteraard - diverse uitvoerende meetploegen). Het is dan niet vreemd dat de operationele informatievoorziening zo traag op gang komt. De regiopolitie beschikt over een officier informatievoorziening. De hier bedoelde informatievoorziening heeft echter een justitiële invalshoek en is in de acute fase van de rampbestrijding niet ingezet voor de bestrijding van de ramp. De politie-eenheden in het veld kunnen snel gegevens aanleveren voor een beeld van de situatie ter plaatse, zo is bij de vuurwerkramp gebleken. Deze informatie blijft echter 'hangen' bij het RMC en dringt slechts zeer beperkt door tot het Algemeen Commando van de regiopolitie op het hoofdbureau.
Minstens zo belangrijk is een grotere aandacht voor dit onderwerp van allen, die bij de bestrijding betrokken zijn, en een betere samenwerking en uitwisseling van informatie tussen de disciplines.

Het geschetste beeld van deze RAC is in Nederland zeker geen uitzondering. Dat RAC-en en CPA-en bij acute, grootschalige incidenten met grote problemen kunnen kampen is al jaren bekend. De achterliggende oorzaken hiervan komen in hoofdstuk 9 aan bod.

d. Output

De benodigde output op het gebied van de operationele informatievoorziening in Enschede is momenteel zeer onduidelijk (zie bijvoorbeeld de casus Grolsch). Deze moet per ramptype worden bepaald door middel van een risico-inventarisatie, een praktijkgerichte preparatie en realistische oefeningen. In Twente is medio 2000 nog geen sprake van een dergelijke aanpak. Het functioneren van RAC, CPA en RMC worden als zodanig niet realistisch beoefend. Er vindt dus ook geen outputmeting plaats. Bij de RAC en CPA neemt een of enkele centralisten wèl deel aan oefeningen in de verbinding-commandowagen. Het RMC oefent dan in het daarin gelegen commandocentrum. Dit commandocentrum wordt veelvuldig gebruikt; dertig keer per jaar is geen uitzondering. Ook bij de vuurwerkramp is het commandocentrum van het RMC vrij snel in gebruik genomen.

Voor ieder onderdeel van de rampbestrijding moet de te leveren output bekend zijn. Over (de omvang van) het effectgebied kan in de beginfase van een incident met name de politie belangrijke informatie aanleveren.

e. Structuur

In de Structuurschets informatievoorziening brandweerzorg en rampenbestrijding werd al opgemerkt dat het merendeel van de knelpunten betrekking heeft op het raakvlak van het inrichten van de rampbestrijdingsorganisatie zelf en de eigenlijke informatievoorziening. De rampbestrijdingsorganisatie is intrinsiek verzuild, terwijl bepaalde processen door verschillende disciplines/zuilen heenlopen. Een goed voorbeeld is de opvang en verzorging van burgers die door de ramp getroffen zijn. Zo houdt de gebrekkige informatievoorziening over opvanglokaties waarschijnlijk verband met de onbekendheid bij andere diensten - vooral bij politie - van de wijze, waarop het proces Opvang en verzorging is georganiseerd.

Met name de politie, die veelal als eerste met de getroffenen wordt geconfronteerd, moet hiervan goed op de hoogte zijn en in een vroeg stadium met dit proces afstemmen.

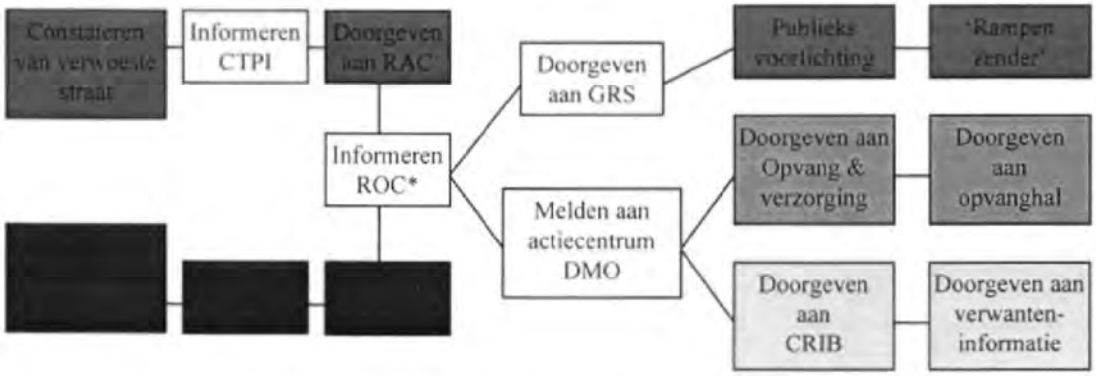

*) Bij de vuurwerkramp is het onderdeel opvang van de bevolking in het ROC niet vertegenwoordigd.

Uit dit overzicht blijkt dat meerdere disciplines bij dit proces (van doorgeven van informatie) betrokken zijn en ook moeten zijn om dit goed en voldoende snel te laten verlopen. Ook is te zien hoeveel schakels hierbij betrokken kunnen zijn en op hoeveel plaatsen dus ook iets mis kan gaan. Als de informatie mondeling wordt doorgegeven moet bovendien rekening worden gehouden met 'vervorming van de boodschap' bij iedere schakel.
Dergelijke discipline-doorsnijdende ketens komen meer voor dan de indeling van rampbestrijdingsprocessen naar discipline doet vermoeden.

Verder is de personele bezetting van (de onderdelen van de) bestrijdingsorganisatie cruciaal; dat is ook bij deze ramp duidelijk gebleken. Voor de meldkamers is dit evident, maar ook bij andere onderdelen heeft dit een rol gespeeld. Zo heeft het weinig zin dat het ROC bij voortduring vraagt om situatierapporten, wanneer op het rampterrein als leidinggevende van de brandweer slechts één volstrekt overbelaste OVD functioneert. Het tweede nader bericht van de OVD na ruim een uur met weinig nieuwe informatie had een duidelijk signaal moeten zijn om fors in de informatievoorziening te gaan investeren.
Een ander voorbeeld is het actiecentrum Opvang & verzorging. Dit is relatief laag bezet. De enkele aanwezigen hebben de handen meer dan vol met het behandelen van de praktische hulpvragen uit de Diekmanhal en komen vrijwel niet toe aan coördineren en het informeren van de eigen mensen in de verschillende opvanglokaties.

Een totaalbeeld van de ramp, de effecten en de bestrijding heeft ontbroken. Bij het beheersen van het asbestrisico (zie hoofdstuk 7) blijkt duidelijk hoe belangrijk, naast goede communicatie, een totaalbeeld van de problematiek is. Zonder dat beeld is het bij een dergelijk complex geheel van belangen, verantwoordelijkheden en percepties vrijwel onmogelijk om tot een verantwoord, goed afgewogen besluit te komen. Voor het beheersen van het asbestrisico is dit totaalbeeld niet tot stand gekomen.
Hetzelfde geldt voor de besluitvorming rondom het risico van de Grolsch-brouwerij.
Met dergelijke situaties moet bij elk grootschalig incident rekening worden gehouden.

Verbindingen

Om te komen tot een goede informatievoorziening tijdens de ramp is het waarborgen van optimale verbindingen een kritische succesfactor. In principe is elke bij de ramp betrokken discipline zelf verantwoordelijk voor de eigen optimale verbindingsstructuur. Uit het deelplan verbindingen van de gemeente Enschede blijkt dat de brandweer procesverantwoordelijk is ten aanzien van de totale coördinatie van de verbindingsstructuur. Dat is ook logisch, omdat degene die belast is met de operationele leiding het fundament moet leggen waarmee kan worden bereikt dat de noodzakelijke informatie tezamen komt. De Verbindingcommandowagens van de brandweer op het rampterrein beschikken over voorbereide bedienplaatsen voor politie- en GHOR-verbindingsmensen. Deze VC's zijn door BZK aan de regio's in Nederland beschikbaar gesteld.
De brandweer heeft pogingen ondernomen om te komen tot coördinatie van de verbindingen op het rampterrein. Zo is in een vroeg stadium gevraagd om een politieverbindingsfunctionaris te laten komen naar de verbindingcommando van de brandweer. Deze politiefunctionaris is ook gekomen en heeft met de politiemobilofoon contact onderhouden met de RMC. De voorbereide GHOR bedienplaats is niet ingevuld. De GHOR is niet bekend met de voorbereide GHOR-bedienplaats in de VC en de brandweer heeft niet om een GHOR-verbindingsfunctionaris gevraagd.

Overzicht functionarissen bij de VC van de brandweer op 13 mei tot circa 23.00 uur:

	Leidinggevende aanwezig	**verbindingsfunctionaris aanwezig**
Brandweer	Ja	Ja
GHOR	Ja	Nee
Politie	Nee	Ja

Een kritische succesfactor voor een goede coördinatie van de verbindingen is het realiseren van een knooppunt. Om dat de bereiken moeten de bedienplaatsen van de drie disciplines worden ingevuld.
Een kritische succesfactor voor de multidisciplinaire afstemming is de aanwezigheid van de leidinggevenden van de drie disciplines.
Een kritische succesfactor voor het invullen van het operationeel commando op het rampterrein is multidisciplinaire afstemming in combinatie met communicatie met de eenheden in het veld.

Na circa 23 .00 uur worden bovenstaande kritische succesfactoren ingevuld doordat de Verbindingsvoertuigen en de leidinggevenden bij elkaar zijn. Dat moment kan ook worden beschouwd als de overgang van de chaotische fase naar de stabiele fase.

f. Methoden en procedures

De reeds genoemde Structuurschets Informatievoorziening brandweerzorg en rampenbestrijding had hiervoor een goed uitgangspunt kunnen zijn. Jammer genoeg is de strekking van deze schets in de verdere uitwerking versmald tot voornamelijk de technische systemen GMS en C-2000. De overige aspecten hebben wel aandacht gekregen in de opzet van het PVB en de referentiekaders, maar zijn tot nu toe in zeer beperkte mate opgepakt.

Uit oogpunt van uniformiteit, zodat gemakkelijk interregionaal kan worden samengewerkt en met het oog op het ontwikkelen van realistische (deel)oefeningen lijkt een landelijke aanpak gewenst.
Voor de RAC en de andere meldkamers verandert de werkbelasting van centralisten enorm op het moment dat zich een grote calamiteit voordoet; de personele capaciteit van de centrale is dan per definitie te klein. Dit vraagt een voorbereiding van de te volgen werkwijze die optimaal is afgestemd op een hectische situatie. Die werkwijze zou zodanig in de normale routine moeten zijn geïntegreerd dat die min of meer automatisch wordt toegepast. Momenteel is dit bij de RAC en CPA niet het geval.
In de RAC moet deze informatie voor de centralisten onder handbereik (on screen) beschikbaar zijn. Momenteel blijft het veelal bij schema's en procedures in ordners en zelfs in kasten, die bepaald niet in een enkele oogopslag duidelijk zijn. Een voorbeeld is het opschalingsoverzicht van brandweereenheden dat bij het onderzoek einde 2000 op de RAC aanwezig was. Ook de coördinatiecentra moeten snel over de benodigde informatie (bestrijdingsplan of andere gegevens) kunnen beschikken. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar de gang van zaken bij de Grolsch-brouwerij wijst anders uit. Het onmiddellijk inschakelen van bedrijfsdeskundigen bij een ramp moet in overleg met het bedrijf zijn voorbereid. Dat is onvoldoende gebeurd. Het ICT-project van de regionale brandweer voorziet in een structuur voor de benodigde informatie. Of die structuur zal werken hangt echter ook af van de bereidheid van de deelnemende gemeenten om voor het aanleveren en actueel houden van de informatie capaciteit beschikbaar te stellen.

De toepassing van dit alles vindt in principe alleen plaats onder rampomstandigheden. Met de huidige rampfrequentie, uitgaande van een uniforme verdeling over de regio's komt dit grofweg neer op eens per twintig jaar.
Tenslotte heeft de inhoudelijke kwaliteit van de communicatie ook de aandacht nodig. Over de gehele linie is bij de vuurwerkramp weinig gecommuniceerd in operationeel duidelijk interpreteerbare termen (de halve binnenstad staat in brand).

g. Cultuur

Nog belangrijker dan structuur, methoden en procedures is de gerichtheid op het verkrijgen en uitwisselen van informatie. Die houdt verband met de oriëntatie van een organisatie op de omgeving. Het optreden van de brandweer ten aanzien van het risico van de Grolsch-brouwerij is sterk intern gericht geweest. Ondanks dat de brandweer nauwelijks over informatie van het bedrijf beschikte, zijn de deskundigen van het bedrijf niet op initiatief van de brandweer ingeschakeld. Verder zijn de bevindingen over het risico met vertraging aan de overige disciplines beschikbaar gesteld.
Deze interne gerichtheid van de brandweer is bij de informatievoorziening ook meer algemeen geconstateerd.

De politie is gewend om zaken meteen te regelen en problemen snel en waar nodig geïmproviseerd op te lossen. De keerzijde daarvan lijkt dat men de bestaande hulpverleningsregelingen van andere diensten soms uit het oog verliest. Dit risico bestaat vooral onder hectische omstandigheden. Zo dirigeert het RMC nog omstreeks 19.00 uur - incidenteel - ambulances naar plaatsen in het rampterrein in plaats van een dergelijk verzoek aan de CPA of het ziekenautostation op het rampterrein door te geven. Dit gaat ten koste van het totaalbeeld bij de GHOR. Een ander voorbeeld is het 'regelen' van de

Pathmoshal zonder ruggespraak met de betreffende gemeentelijke dienst of door eerst het rampenplan te raadplegen. Uiteraard moet het rampenplan dan ook beschikbaar zijn.

8.11 Conclusies

1 Uit de bevindingen van dit hoofdstuk blijkt dat de informatievoorziening - vanzelfsprekend -zeer nauw samenhangt met de organisatie van de rampbestrijding als zodanig. Wanneer die niet goed functioneert, zal ook het informatiemanagement gebrekkig zijn. Bovendien moet duidelijk zijn dat informatievoorziening een zaak is van - in principe - alle bestrijders en hulpverleners.

2 De operationele organisaties zijn er aan gewend om op basis van onvolledige informatie te (moeten) besluiten en te handelen. Het risico bestaat dat hierdoor bij de verdere uitwerking van de voorbereiding van de informatievoorziening toch vrijblijvendheid optreedt.

3 Het is van groot belang dat het doel van de informatievoorziening - in de beleving van alle betrokkenen - minder vrijblijvend wordt. De totale rampbestrijdingsorganisatie moet informatie meer gaan zien als een onmisbaar middel voor een effectieve en veilige bestrijding en veel alerter worden op het meteen doorgeven van relevante informatie. Dit vraagt ook een beter totaalbeeld van de rampbestrijding als geheel, vooral bij de leidinggevenden.

4 Momenteel zijn er geen procedures op het gebied van de informatievoorziening.

5 Voor de coördinatie van de informatievoorziening is een eigen structuur nodig. Er zal nadrukkelijk meer capaciteit voor de (coördinatie van de) informatievoorziening beschikbaar moeten komen en wel meteen na de eerste melding van grootschalige en/of complexe incidenten. De sectie die de informatievoorziening coördineert moet een goed overzicht van de rampenbestrijding hebben en het verloop van de activiteiten en ontwikkelingen volgen.

6 Naast het inbedden van de informatievoorziening in de rampbestrijdingsstructuur zelf is een sectie informatievoorziening nodig. Deze moet zorgen voor het initiëren van de informatievoorziening, het creëren van een actueel totaalbeeld van de rampenbestrijding en het bewaken van de informatie-uitwisseling. De Referentiekaders PVB voorzien overigens in die sectie; zowel bij het ROC als in het CoRT.
Bundeling van de mogelijkheden op het gebied van de informatievoorziening, die de politie en de brandweer hebben, ligt voor de hand. Op stafniveau zouden die bij een ramp moeten worden geïntegreerd. In het veld kunnen die worden gecombineerd en gecoördineerd door een stafsectie informatievoorziening in het CoRT. Zo kunnen de surveillance-eenheden van de politie snel gegevens voor een geografisch totaalbeeld van de situatie aanleveren.

7 Enschede beschikt medio 2000 - ook op de RAC - in zeer beperkte mate over informatie van risico-objecten. Om een regisserende rol te kunnen vervullen moet de benodigde informatie vanuit de deelnemende gemeenten aan de RAC beschikbaar worden gesteld en actueel gehouden.

8 De RAC en in iets mindere mate de andere meldkamers spelen tijdens de beginfase van acute incidenten een sleutelrol. In haar rol van 'doorgeefluik' en zonder praktijkgerichte preparatie kan de RAC Twente echter nauwelijks beslissingen inzake de opschaling nemen. Men moet wachten tot leidinggevenden van de operationele diensten ter plaatse zijn. Op die manier gaat er teveel kostbare tijd verloren in een fase waar elke seconde telt. Voor de huidige RAC geldt dat door de relatief geringe omvang in combinatie met de momentele ervaring van het personeel weinig perspectief bestaat voor een (goede voorbereiding op een) adequaat optreden bij een ramp of zwaar ongeval. Dat valt het daar werkende personeel overigens niet te verwijten! Het geschetste beeld van deze RAC is in Nederland zeker geen uitzondering. Dat RAC-en en CPA-en bij acute, grootschalige incidenten met grote problemen kunnen kampen is al jaren bekend.

9 Gelet op de frequentie waarmee rampen plaatsvinden is het toepassen van de methoden en procedures van de informatievoorziening en verbindingen door middel van realistische simulatie-oefeningen noodzakelijk. Het niet-realistisch oefenen geeft schijnveiligheid bij de niet ingewijden, ontmoedigt de deskundigen en werkt een algemeen gevoel van vrijblijvendheid in de hand.

10 Het waarborgen van optimale verbindingen is een kritische succesfactor voor een goede informatievoorziening tijdens de ramp. Daarbij bestaat een relatie met de taak van de sectie informatievoorziening.

9 De voorwaardenscheppende organisatie

9.1 Inleiding

De rampenbestrijdingsorganisatie in Twente en haar functioneren staat niet op zichzelf, en kan ook niet als zodanig worden beoordeeld. Om die reden wordt in dit hoofdstuk aandacht geschonken aan de organisatie van de rampenbestrijding in Nederland op bovenregionaal niveau.

In dit hoofdstuk wordt naar verhouding veel aandacht besteed aan de brandweerdiscipline. Dit houdt verband met het feit dat de brandweer is belast met de voorbereiding en coördinatie van de rampenbestrijding als geheel. Het Project Versterking Brandweer (PVB), dat in dit hoofdstuk ter sprake komt, is tevens het project voor versterking van de coördinatie van de rampenbestrijding.

De huidige opzet van de bestrijding en hulpverlening bij rampen en zware ongevallen is het resultaat van de reorganisatie van de rampenbestrijding, die in 1983 is gestart. De wettelijke basis is in 1985 gelegd met de Rampenwet[19] en de Brandweerwet 1985. Hoofduitgangspunten van deze reorganisatie waren de bestuurlijk-politieke inbedding van de rampenbestrijding op gemeentelijk/regionaal niveau en de integratie met het takenpakket van de bestaande parate diensten. Met die integratie zou de aanpak van de bestrijding en hulpverlening sneller en meer praktijkgericht worden, zo was het uitgangspunt.

9.2 Verantwoordelijkheden en bevoegheden

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij de rampenbestrijding zijn als volgt over de bestuurslagen verdeeld.[20]

- De *gemeentebesturen* zijn primair verantwoordelijk voor de rampenbestrijding en de voorbereiding daarvan.
- De *regionale brandweer* is belast met de coördinatie van de rampenbestrijding en de voorbereiding daarop.
- De *provincie* heeft een toezichthoudende bevoegdheid ten aanzien van rampenplannen en rampbestrijdingsplannen en in het verlenen van interregionale bijstand.
- Het *rijk* is verantwoordelijk voor het systeem van rampenbestrijding als zodanig.

Het schept de noodzakelijke voorwaarden opdat alle verantwoordelijke besturen en diensten in samenhang hun taken kunnen uitoefenen. Zo zorgt het rijk voor de betreffende wet- en regelgeving. Tevens toetst het rijk de kwaliteit van de rampbestrijdingsketen, financiert een gedeelte van de kosten en treft aanvullende voorzieningen voor grootschalig optreden zoals verbindingen, het systeem voor het waarschuwen van de bevolking en specifiek bestrijdings- en hulpverleningsmaterieel.

---

19 Inmiddels Wet rampen en zware ongevallen

20 Ontleend aan de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004. Ministerie van BZK.

9.3 Ontwikkelingen sinds de reorganisatie van de rampenbestrijding

De reorganisatie van de rampenbestrijding was einde 1990 voltooid met uitzondering van - onder meer - de volgende onderdelen, die in de jaren erna zijn opgepakt:[21]

- het Besluit brandweerpersoneel met de wettelijke verankering van het opleidingsniveau;
- de herziening van de Waarschuwings- en verkenningsdienst;
- het bluswatertransport;
- de herziening van het telecommunicatiestelsel (waarbij al rekening gehouden werd met de mogelijkheid de radiocommunicatie van de betrokken disciplines in één stelsel onder te brengen).

Omstreeks die tijd eindigde ook de koude oorlog. Daarmee viel de massale nucleaire dreiging weg, die tot dan toe in sterke mate 'het gezicht van de rampenbestrijding' had bepaald, en kon de omvang van de organisatie worden teruggebracht.

In de eerste helft van de jaren negentig bleek dat de bestuurlijke aandacht voor de rampenbestrijding tekort schoot en de betrokken diensten onvoldoende waren toegerust en geoefend voor hun taken. Met name het multidisciplinaire en bestuurlijk oefenen bleef achter. Verder ontbrak het in de regio's aan heldere afspraken over de onderlinge operationele en bestuurlijke samenwerking. Ook de pro-actie- en preventietaken waren onvoldoende ontwikkeld.

Bovengenoemde problemen hebben medio 1995 geleid tot twee gezamenlijke projecten van gemeenten, regio's en rijk ter versterking van:

- de brandweer (inclusief de coördinatie van de rampenbestrijding) van 1995 tot 2000 (PVB);
- de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen van 1996 tot 2000 (PVGHOR).

Deze projecten hadden einde 1999 geleid tot regionale plannen voor een forse herziening en verbetering van de rampenbestrijding. Ook waren veel regio's al met de uitvoering begonnen.

Op enkele belangrijke onderdelen is het gewenste doel van de projecten niet bereikt, namelijk:

- het vaststellen van de operationele prestaties per regio;
- voldoende verbetering van de interdisciplinaire samenwerking bij de rampenbestrijding.

Om die doelen alsnog te bereiken is nu voorzien in een interdisciplinair beheersplan rampenbestrijding per regio met afspraken over:

- het zorgniveau voor alle ramptypen op basis van een analyse van de aanwezige risico's;
- de operationele prestaties (van brandweer, GHOR en politie);
- bovenregionale en grensoverschrijdende samenwerking;
- het multidisciplinair en bestuurlijk oefenen;
- een samenhangende bestuurlijke rapportage met betrekking tot de kwaliteit van de rampenbestrijding.

De regionale beheersplannen moeten in 2003 zijn vastgesteld.

---

21 - Reorganisatie rampenbestrijding; 5e voortgangsrapport. Ministerie van BiZa, 1988; - De brandweer verlegt haar grenzen. VNG, NBF en ministerie van BiZa. 1993.

De basis voor de verdere uitvoering van de plannen van PVB en PGHOR, voor het beheersplan en voor aanvullend beleid is de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004 van het ministerie van BZK. Deze nota is in december 1999 door het Kabinet gaccordeerd.

Enkele onderwerpen van aanvullend beleid, relevant in het kader van de vuurwerkramp, zijn:
- de samenwerking met de buurlanden bij de bestrijding van ongevallen en rampen die nog niet vlekkeloos verloopt (de met de buurlanden gesloten overeenkomsten inzake bijstandsverlening blijken niet altijd voldoende mogelijkheden te bieden);
- De samenwerking met bedrijfsbrandweren (de inzet van, en de samenwerking met bedrijfsbrandweren kan tot een belangrijke verbetering van de repressieve zorg in de regio's leiden).

9.4 Normstelling

a. Normering van de te leveren prestaties

Eén van de uitgangspunten van de verbeterprojecten PVB en PGHOR was dat het te realiseren zorgniveau van de rampenbestrijding per regio zou worden vastgelegd. Hiertoe zijn de zogenaamde referentiekaders PVB opgesteld. De status hiervan is een landelijk deskundigenadvies, bedoeld als hulpmiddel voor het regionale bestuur om het te realiseren niveau vast te stellen. Bij het PVGHOR zijn medio 2000 als referentie aan te merken de combinatie van een 'eindbeeld' voor de GHOR[22] en zogenoemde strategische producten. Referentiekaders voor de GHOR zijn in ontwikkeling.

De referentiekaders PVB geven ten aanzien van het onderwerp rampenbestrijding slechts in enkele gevallen een concreet-inhoudelijke norm. De betreffende referenties geven overwegend aan dat bepaalde onderwerpen geregeld moeten zijn. Voor een deel is een nadere invulling van de inhoud gegeven in de vorm van een toelichting/bijlage. Een voorbeeld van een concreet-inhoudelijke referentie is de opkomsttijd van de operationeel leider, het regionaal operationeel team en het commando rampterrein. Die bedraagt 30 min tot, afhankelijk van de risico's, maximaal 60 min. In een bijlage is aangegeven dat de werkruimten voor het operationeel team weliswaar binnen die tijden beschikbaar, maar pas na 2 uur volledig ingericht moeten zijn.[23]

In de regionale organisatieplannen PVB is het te realiseren zorgniveau gemiddeld genomen eveneens nogal vrijblijvend vastgelegd.[24]
Ter illustratie enkele referenties over de inzetbaarheid van bevelvoerders en OVD-en in een bepaalde regio (niet Twente):

De opkomsttijd van de OvD moet nog gemeentelijk worden geregeld
Voor de opleiding van de OvD is referentie 3.20 herhaald: "functionarissen moeten aan gestelde kwaliteitseisen voldoen". In de toelichting bij de referentie is voor het opleidingsniveau echter geen norm gegeven. Over het opleidingsniveau van bevelvoerders is niets vermeld.

---

22 Eindbeeld voor SMH en GHR, Project GHOR, 1997
23 Referentiekaders gewenst zorgniveau PVB, 1996, Referentie 4.28 en bijlage 7
24 Intern onderzoek naar de kwaliteit van concept-organisatieplannen door het landelijk Projectbureau PVB. December 1998

Er zijn ook positieve uitzonderingen. Als voorbeeld de beschrijving van het zorgniveau met betrekking tot hetzelfde onderwerp in een andere regio:

> *De opkomsttijd van de OvD is maximaal 15 min.*
> *De functie van OvD moet door gediplomeerde officieren worden vervuld. Tijdens de gestelde overgangstermijn komen ook officieren in aanmerking, die voldoen aan de eisen van het bijscholingsprogramma op basis van repressieve modulen van adjunct-hoofdbrandmeester.*
> *Het opleidingsniveau van bevelvoerders is overeenkomstig geregeld met als uitgangspunt het diploma onderbrandmeester.*

Dergelijke concreet-normatieve beschrijvingen van het zorgniveau komen relatief weinig voor.

De referentiekaders en de beschrijving van het te realiseren zorgniveau heeft vrijwel geheel betrekking op de input en throughput.

In de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004 is bepaald dat de komende jaren in overleg met de verantwoordelijke diensten een stelsel van kwaliteitsnormen zal worden ontwikkeld, die voortbouwen op de referentiekaders PVB en op de kwaliteitsnormen voor de geneeskundige hulpverlening. Ook de referentiekaders die voor het politieaandeel in de rampenbestrijding worden opgesteld, zullen hier deel van uitmaken. Met deze normen kan het tot dusverre vastgestelde 'zorgniveau' in operationele prestaties worden vertaald. Deze prestaties vormen weer de basis voor de operationele voorbereiding van de afzonderlijke disciplines qua organisatie, werkwijze, personeel en materieel. Het hulpmiddel daarbij, de Leidraad Maatramp, is reeds (najaar 2000) beschikbaar.

Voor de GHOR zijn referentiekaders in ontwikkeling.[25] Hoe deze zullen worden toegepast; conform de methodiek bij de brandweer in een organisatieplan per regio of anderszins moet eveneens nog worden vastgesteld.

Het eindbeeld voor de GHOR uit 1997 bevat enkele uitgangspunten voor zowel kwaliteit als organisatie. Deze zijn weliswaar concreet maar soms ook weinig realistisch, zoals het uitgangspunt dat, ongeacht het aantal slachtoffers, de eerste behandeling van levensbedreigend letsel moet plaatsvinden binnen 7 minuten na een ongeval.
Bij de versterking van de GHOR staan tot nu toe de strategische producten centraal. Dit zijn concrete beschrijvingen van bijvoorbeeld een op te zetten Registratie- en informatiesysteem en een kwaliteitssysteem. Dergelijke producten worden in nauwe samenwerking met het veld ontwikkeld. Deze beschrijvingen zijn niet formeel vastgesteld.

Voor het grootschalig optreden van de politie zijn in december 1999 referentiekaders verschenen.[26] Deze moeten worden beschouwd als "Een eerste stap op weg naar een eenduidig benoeming van het voor de politie gewenste niveau van conflict- en crisishantering". Het ligt in de bedoeling om per jaar de mate van professionele verbetering zichtbaar te maken. Deze referentiekaders zullen nog worden aangevuld en hebben thans nog geen formele status.

---

[25] Concept in december 2000 in het Landelijk Beraad Rampenbestrijding)
[26] Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing politie. Ministerie van BZK. December 1999.

b. Normstelling voor de inrichting van de organisatie

Naast duidelijkheid omtrent de prestatienormen moet ook de inrichting van de rampbestrijdingsorganisatie duidelijk zijn, zeker omdat daar vier vaste, en een veelheid aan overige organisaties zoals waterschappen en bedrijfsnoodorganisaties in moeten kunnen participeren. Op onderdelen is dan ook normering gewenst. Einde jaren tachtig was voorzien in een Unité de doctrine voor de rampenbestrijding, ofwel eenheid in opvattingen, in procedures en in taalgebruik. Deze zou worden uitgewerkt in:

1. een algemene handleiding rampenbestrijding;
2. een handboek geneeskundige hulpverlening;
3. handleidingen voor commandostructuur en stafprocedures;
4. een handleiding voor bestuurlijke niveaus;
5. een catalogus met gegevens van de onderdelen van de rampenbestrijding, gebruikte begrippen en afkortingen.

Medio 2000 is de stand van zaken als volgt.

1. Er is een Handleiding rampenbestrijding op hoofdlijnen uitgegeven, maar deze is inmiddels achterhaald. De Referentiekaders PVB uit 1996 moeten als aanvulling dienen. Deze zijn echter niet meer actueel en worden ook niet meer uitgegeven.
2. Voor het Handboek geneeskundige hulpverlening geldt hetzelfde. Er zijn enkele rapporten uit het project GHOR beschikbaar.[27]

De overige handleidingen en de catalogus zijn er niet gekomen. Uiteraard is er wel leerstof voor de opleidingsmodulen op de diverse niveaus beschikbaar, maar deze kunnen de bedoelde handleidingen niet vervangen. Bovendien is de leerstof niet altijd actueel. Wèl komt daar de laatste jaren duidelijk verbetering in.

Een volgend punt is de formele status van Handleidingen en handboeken. Op dit gebied is ten aanzien van de rampenbestrijding vrijwel niets vastgesteld. Zo is er een leidraad voor de landelijke bijstandseenheden van de regionale brandweren, de brandweercompagnie. De formele status van deze Leidraad brandweercompagnie uit 1996 is "een nieuwe editie van het concept-Handboek Grootschalige technische hulpverlening en brandbestrijding". In het voorwoord van deze leidraad van het Nibra staat overigens - niet voor niets - vermeld dat de naam bewust is gekozen om "enige ordening aan te brengen in publicaties die worden uitgegeven". Ook voor de GHOR zijn geen handleidingen, handboeken en dergelijke formeel vastgesteld.
Voor de politie zijn de organisatie en uitruktijden van de landelijke bijstandseenheden, de Mobiele Eenheid, wettelijk per ministeriële regeling vastgelegd. Deze regeling is nader uitgewerkt in een uitvoeringsregeling van de Raad van Hoofdcommissarissen.

9.5 Toezicht en monitoring

In deze paragraaf komen de volgende vormen van rijkstoezicht op de rampenbestrijding en de voorbereiding hierop aan de orde:

1. toezicht op de doelmatige besteding van de doeluitkeringen rampenbestrijding;
2. vervangend toezicht en monitoring;

---

[27] Zoals de "Schematische beschrijving van het SMH-proces". PGHOR. Juli 1998

3. onderzoek van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, de Inspectie voor de Volksgezondheid en de Inspectie voor de Politie;
4. overig relevant onderzoek.

Ad. 1
De huidige verantwoording over de besteding van de gelden is onnodig gecompliceerd en leidt tot onevenredige bestuurslasten voor de regio's en het rijk. Er wordt informatie gevraagd, die vaak geen directe relatie heeft met de te leveren prestaties.[28] De toekenningssystematiek van de rijksbijdrage zal dan ook worden herzien, zo is in de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004 aangekondigd.
De huidige doeluitkeringsregeling rijksbijdrage rampenbestrijding is niet ingericht om de doelmatigheid van de rijksbijdrage te toetsen. Van sturing met de geldkraan is dan ook geen sprake.

De nieuwe toekenningssystematiek voorziet in een jaarlijkse algemene bijdrage aan de regionale brandweren en aan de voorlopige samenwerkingsverbanden GHOR ten behoeve van hun taken op het terrein van de rampenbestrijding. De nieuwe verdeling zal mede zijn gebaseerd op het actuele risicobeeld in de regio en derhalve recht doen aan de verschillen tussen de regio's in het noodzakelijke prestatieniveau.
De extra rijksmiddelen worden deels aan de regionale brandweren (50 miljoen) en deels aan de samenwerkingsverbanden GHOR (30 miljoen) beschikbaar gesteld. In aanvulling daarop zal een bedrag van 5 miljoen vooralsnog worden gereserveerd voor gemeenschappelijke activiteiten van de regio's en voor het wegnemen van specifieke knelpunten. Hierbij valt te denken aan financiële prikkels ter bevordering van het daadwerkelijk houden van oefeningen.[29]
Het voorgaande komt erop neer dat, behalve de laatstgenoemde 5 miljoen, de nieuwe toekenningssystematiek ook geen formele doelmatigheidstoets meer zal bevatten.

Ad. 2
De provincie zal meer dan nu het geval is bij het toezicht op de voorbereiding van de rampenbestrijding worden betrokken. Het ligt in de bedoeling dat de rapportages van de regio's hieromtrent (zelfevaluatie) aan de provincies worden gezonden. Deze op hun beurt zullen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over hun bevindingen met betrekking tot de kwaliteit van de rampenbestrijding rapporteren. Dit verschaft deze minister de mogelijkheid de landelijke situatie te monitoren.[30]

Ad. 3
De inspecties voor Brandweerzorg en Rampenbestrijding, voor de Volksgezondheid en voor de politie kunnen met de thans beschikbare capaciteit een zeer globaal, algemeen beeld geven van de voorbereiding van de rampenbestrijding in alle regio's en incidenteel op specifieke aspecten van de rampenbestrijding zoals bijvoorbeeld de opschaling en het realiteitsgehalte van rampoefeningen (ex-post beleidsevaluaties). Verder onderzoeken zij incidenteel de bestrijding van rampen en zware ongevallen (incident-evaluaties).
De Inspectie voor de Volksgezondheid besteedt ook aandacht aan de oefeningen van de GHOR.

---

[28] Ontleend aan de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004. Ministerie van BZK.
[29] Ontleend aan de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004. Ministerie van BZK.
[30] Ontleend aan de Beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004. Ministerie van BZK.

Met deze instrumenten zijn de inspecties echter niet in staat om steeds een betrouwbare uitspraak te doen over de mate, waarin iedere afzonderlijke regio in staat zal zijn de vastgestelde prestaties bij een ramp te leveren.

Ad. 4
Als overig relevant onderzoek kan onder meer worden genoemd:
1. de visitaties door de landelijke visitatiecommissie voor multisisciplinair oefenen op regionaal niveau van het CCRB.[31]
2. onderzoek naar ongevallen door de Raad voor de Transportveiligheid (RvTV);
3. onderzoek van het Crisis Onderzoek Team (COT);
4. onderzoek van aspecten van de rampenbestrijding en van incidenten door het Nibra;
5. ander evaluatie-onderzoek in opdracht van de betrokken ministeries, koepelorganisaties en overige instanties.

9.6 Acties naar aanleiding van gesignaleerde knelpunten

In deze paragraaf wordt een globale indruk gegeven van de mate waarin de resultaten van onderzoek leiden tot acties ter verbetering van geconstateerde knelpunten. Daarbij is met name gekeken naar acties van het ministerie van BZK als systeemverantwoordelijke voor de rampenbestrijding. De knelpunten zijn ontleend aan diverse rapportages en geselecteerd op relevantie voor de bevindingen omtrent de vuurwerkramp. Bijlage 5 bevat een overzicht.
In het volgende overzicht zijn de belangrijkste bevindingen gegeven.

Nr.	*Knelpunt betrekking op:*	*Gesignaleerd in:*
1.	regiefunctie van de RAC/CPA bij de opschaling en het oefenen van de RAC/CPA, bekendheid met procedures	1995, 1996, 1996, 1999, 1999
2.	criteria voor meldkamers om onmiddellijk grootschalig op te schalen en toepassing daarvan	1995, 1996
3.	operationele informatievoorziening en communicatie tijdens incidenten	1992, 1995, 1996, 1999, 1999
4.	in GMS rekening houden met de verwerking - onder tijdsdruk - van informatie tot een situatierapport	1996
5.	coördinerende rol van de brandweer tijdens grootschalige incidenten	1995, 1996
6.	coördinatie door de brandweer op de plaats van het incident	1994, 1995, 1999
7.	capaciteit van staven en coördinatiecentra en voorbereide bijstand uit buurregio's	1995, 1995, 1998
8.	bestuur in de positie brengen om haar verantwoordelijkheid tijdens incidenten te kunnen nemen	1995
9.	creëren van een totaalbeeld van de ramp en de bestrijding op één centraal punt, en geïntegreerde besluitvorming	1996
10.	organisatie, beschikbaarheid van informatie en (over)belasting van telefoonlijnen bij het verstrekken van informatie van verwanten	1996, 1996
11.	interdisciplinair evalueren van grootschalige incidenten en oefeningen en opstellen van een evaluatiehandleiding	1996

31 College van Commandanten van Regionale Brandweren.

12.	systematische doorlichting van de rampbestrijdingsorganisatie op kritieke punten	1995
13.	realistisch oefenen van (onderdelen van) de rampenbestrijding	1995, 1996, 1996
14.	aanvals/bestrijdingsplannen met globale wijze van inzet en kritieke punten, ook voor het brandweerpersoneel	1994, 1999
15.	vrijblijvendheid bij de (voorbereiding van de) incidentbestrijding en/of uitoefenen van toezicht door het rijk	1995, 1996, 1999
16.	registreren van de brandweermensen op de plaats van het incident bij korpsen met individueel opkomend personeel	1994,
17.	een noodprocedure voor het onmiddellijk ingrijpen bij ongevallen onder het brandweerpersoneel	1992, 1999
18.	afstemming tussen brandweer en bedrijf/inrichting bij preparatie en/of tijdens incident	1996, 1996, 1999

Voor een zeer beperkt aantal van deze gesignaleerde knelpunten is tot 2000 een concrete en specifiek op dit knelpunt gerichte activiteit op landelijk niveau gestart. Dit geldt voor de punten 3 (via PVB), 4 (gedeeltelijk), 5 (via PVB) en 10 (gedeeltelijk).
Een deel van deze punten kan ook op regionaal of gemeentelijk niveau worden opgepakt. In hoeverre dat is gebeurd, is niet bekend.

Dit resultaat kan natuurlijk mede zijn veroorzaakt door de wijze van rapporteren. Terugkijkend op met name de aanbevelingen kan worden geconstateerd dat die soms weinig beeldend zijn geformuleerd, hetgeen de aandacht van de lezer niet bevordert. Verder is tot en met het jaar 2000 door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding geen overzicht van zich herhalende knelpunten gepubliceerd of onderzoek gedaan naar de mate waarin de conclusies van onderzoek worden opgevolgd. Hiervan mag een stimulerend effect worden verwacht, ook voor de beleidmakers op landelijk niveau. Overigens stond voor het jaar 2000 een eerste periodieke Inspectierapportage op het programma, waarin aan de opvolging van aanbevelingen aandacht zou worden geschonken. Als gevolg van het onderzoek naar de vuurwerkramp is deze Inspectierapportage niet op tijd gerealiseerd.

Procedure brandweerbijstand 1988 en aanpassingsvoorstel

9.7 Analyse

De analyse van dit hoofdstuk bestaat uit twee delen. In het eerste deel worden de effecten van het landelijke beleid en de te scheppen randvoorwaarden voor de rampenbestrijding per element van het Open Systeemmodel behandeld.
In het tweede deel is een korte beschouwing gewijd aan de landelijke organisatie als zodanig.

A. <u>De effecten van het landelijke beleid</u>

Omgeving

Ten aanzien van de fysieke omgeving van een mogelijke ramp is landelijk beleid minder relevant.
Bij de organisatorische omgeving kan worden gedacht aan beleid, gericht op ondersteunende activiteiten bij een ramp door organisaties zoals bedrijven en inrichtingen, waterschappen, de Nederlandse Spoorwegen, luchthavens, provincies en ministeries.
In het algemeen is dit beleid de afgelopen jaren duidelijk geïntensiveerd. Goede voorbeelden zijn de luchthavens, de post-Sevesobedrijven, de waterschappen en de Nederlandse Spoorwegen. Het beoogde doel wordt echter niet altijd bereikt. Zo bleek de, met veel inspanning ontwikkelde, landelijke procedure voor het stroomloos maken van de bovenleiding bij een treinongeval in Dordrecht als gevolg van structurele knelpunten niet goed te functioneren. In dit geval is het beleid te vroeg gestopt. Meer algemeen geldt dat dit beleid een eenmalig karakter heeft. Met een eenmalige beleidsinspanning kan geen blijvend effect worden verwacht. Dit geldt bij uitstek voor de voorbereiding op de rampenbestrijding.
Bij de vuurwerkramp speelden de bedrijven S.E. Fireworks en de Golsch-brouwerij een belangrijke rol. Ten aanzien van S.E. Fireworks wordt naar het (deel)rapport Pro-actie en Preventie verwezen. Voor bedrijven zoals Grolsch, die niet onder het post Seveso regime vallen, maar toch een behoorlijk risico vertegenwoordigen, blijkt de beveiliging en de samenwerking tussen bedrijf en overheidsbrandweer ernstige tekortkomingen te vertonen. Deze vrij grote groep bedrijven behoeft meer aandacht, ook op landelijk niveau.

Doelen
De Wet Rampen en zware ongevallen geeft voor de rampenbestrijdingsorganisatie als doel aan het bestrijden van gebeurtenissen waardoor:
1. een ernstige verstoring van de openbare veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigd of zijn geschaad, en
2. waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.

Als basis voor de inrichting van een organisatie is deze omschrijving niet concreet genoeg. De benodigde concretisering van de (omvang van de) bedoelde gebeurtenissen en de effecten heeft tot nu toe in zeer beperkte mate plaatsgevonden. Ook de referentiekaders voor de rampenbestrijding geven op dit punt weinig houvast. Hierin staat alleen aangeven dat de effecten van de gebeurtenissen van meer dan plaatselijke betekenis moeten zijn. Deze omschrijving is voor verschillende uitleg vatbaar. Zo is de vuurwerkramp door de burgemeester van Enschede en de coördinerend burgemeester als gemeentelijke ramp beschouwd en deze is ook als zodanig door hen behandeld. Toch was dit een zeer grote ramp.

De doorbraak op dit punt moet komen van de toepassing van de Leidraad maatramp. Hiermee wordt beoogd de maximale ramptypen in kaart te brengen. In combinatie met duidelijke kwaliteitsnormen voor de output (prestatie-eisen) zou dit - per regio - een concreet uitgangspunt voor de regionale en gemeentelijke organisatie van de rampenbestrijding moeten opleveren. Medio 2000 is het beleid erop gericht dat dit uitgangspunt uiterlijk in 2003 in iedere regio is vastgesteld.

Medio 2000 is de rampenbestrijdingsorganisatie nog niet op een concreet beeld van de schaalgrootte gebaseerd. Er wordt gehandeld vanuit het bij een ramp beschikbare potentieel. In die zin bestaat nog een grote vrijblijvendheid ten aanzien van de benodigde capaciteit. Die vrijblijvendheid leidt bijna vanzelfsprekend tot een te kleinschalige invulling van de organisatie.

Input

Ten aanzien van de betrokken diensten en hoe zij op een ramp moeten zijn voorbereid blijkt het beleid tot nu toe weinig richtinggevend te zijn. De bestaande referentiekaders zijn voor de rampenbestrijding zeer vrijblijvend. Ook ten aanzien van de input moet de toepassing van de Leidraad maatramp uitkomst gaan bieden.
De (mogelijke) rampen als input voor de bestrijdingsorganisatie vallen onder het (deel)rapport pro-actie en preventie. Een uitzondering wordt gemaakt voor de Grolsch-brouwerij omdat deze als casus in dit rapport is opgenomen. Tijdens het onderzoek is gebleken dat in het gebouw met de opslagtanks van de gevaarlijke stoffen geen automatische brandmeldinstallatie of blusinstallatie aanwezig is. Andere gebouwen op het complex beschikken wèl over een brandmeldinstallatie. Op grond van de Woningwet en de bouwverordening is de gemeente bevoegd om in het kader van brandveilig gebruik een dergelijke installatie te eisen. Op landelijk niveau, via de model-bouwverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, wordt die mogelijkheid echter niet ondersteund. Gezien de enorme impact van de aanwezigheid van dergelijke risico's, zelfs op enige afstand van de bron van de ramp, mogen bij dit beleid de nodige vraagtekens worden geplaatst.

Output

De huidige referentiekaders voor het te realiseren zorgniveau van de rampenbestrijding zijn voornamelijk in- en throughputgericht. Dit betekent dat zij niet maatgevend zijn voor het zorgniveau. Een zorgniveau is immers per definitie outputgericht.
Verder ligt de frequentie van grootschalige incidentbestrijding per regio gemiddeld - gelukkig - op circa één per 20 jaar. Dit impliceert echter dat de output vrijwel niet getoetst wordt. Daarmee ontbreekt voor de verantwoordelijke bestuurders de mogelijkheid om die verantwoordelijkheid ook echt te nemen.
Processen als de rampenbestrijding, die organisatorisch zo complex zijn en tevens zo weinig worden toegepast, moeten regelmatig door middel van zo realistisch mogelijke simulaties worden beoefend en getest (outputmeting). Dit geldt zowel voor het totale proces, voor het functioneren van deelsystemen zoals het alarmeren, het opschalen en de informatievoorziening en voor het uitvoeren van kritische activiteiten.

De status van het oefenen moet dus worden verhoogd. Oefeningen moeten een betere afspiegeling worden van de, zeer complexe, praktijk van de rampenbestrijding en beter tot uitdrukking brengen dat het crisismanagement van - met name acute - rampen het uiterste vergt van de betrokkenen. Dat moet, zeker na de indringende berichtgeving over de bestrijding van de vuurwerkramp waarin de bestuurders duidelijk hun verantwoordelijkheid hebben genomen, vanzelfsprekend zijn. Het niveau, en daarmee ook de status, van de rampoefeningen moet worden verhoogd. Ook moeten deze voor de deelnemers minder vrijblijvend worden, zowel op het punt van input als van output. Het zou niet mogen gebeuren dat een diensthoofd of bestuurder zonder ook maar één dag opleiding op het

gebied van de rampenbestrijding in Nederland aan een oefening deelneemt. Het zou ook niet mogen gebeuren dat een dergelijke functionaris in die oefening voldoende functioneert. Of de oefening is dan veel te simpel, of de opleiding heeft te weinig toegevoegde waarde, of beide. Tenslotte zou het ook niet mogen gebeuren dat, bijvoorbeeld om financiële redenen, een nieuw diensthoofd of bestuurder jaren moet wachten tot hij of zij aan de noodzakelijke opleiding kan deelnemen.
Uiteraard geldt dit ook voor de overige (sleutel)functies in de rampenbestrijding.
Een dergelijke benadering betekent echter een trendbreuk met het tot nu toe gevoerde, vrijblijvende beleid.

Structuur

De rampenbestrijdingsorganisatie in Nederland kent een gelaagde gemeentelijk/regionale structuur. Bovendien varieert de 'dikte' van de onderste laag sterk. Hiermee wordt bedoeld dat de capaciteit van de individuele gemeenten sterk verschilt. Deze gelaagde structuur moet binnen de rampenbestrijdingsorganisatie worden gecombineerd met de vier 'zuilen' (en soms de bedrijfsnoodorganisatie als vijfde zuil).
Die organisatie moet bovendien zeer incidenteel, maar dan wel onder zeer hectische omstandigheden, functioneren terwijl tevens grote maatschappelijke belangen in het geding zijn. Dit maakt de uitgangspositie voor de organisatie uiterst complex.
Deze complexe uitgangspositie is inherent aan de bestuurlijke hoofdstructuur en wordt als gegeven beschouwd.

De logische consequentie hiervan is dat de verdere inrichting van de rampenbestrijding het toonbeeld van eenvoud en transparantie dient te zijn. Dit is echter niet het geval. Uit de vuurwerkramp en enkele andere onderzochte grootschalige incidenten blijkt de rampenbestrijding in zijn praktische functioneren zelfs voor professionele rampbestrijders niet overzienbaar en hanteerbaar te zijn. Bij de ervaringen met de vuurwerkramp moet worden bedacht dat de regio Twente, in vergelijking met veel andere regio's, al een relatief eenvoudige coördinatiestructuur kent. Een andere belangrijke reden om de verdere inrichting eenvoudig te houden is al in hoofdstuk 8 aan de orde gekomen, namelijk de operationele informatievoorziening die sterk door de organisatiestructuur wordt beïnvloed.
In ieder geval moeten de schakels, die geheel of overwegend als doorgeefluik fungeren, worden geschrapt zodra dat mogelijk is.
Nu volgen enkele uitgangspunten voor een eenvoudige inrichting van deze intrinsiek complexe organisatie.

1. Er is geen verschil in structuur tussen een gemeentelijke en een intergemeentelijke ramp.
   Er moet rekening mee worden gehouden dat het geruime tijd kan duren voordat bekend is welk 'type' ramp het betreft. Bovendien kan het 'type' door een onverwachte escalatie abrupt wijzigen.
2. Er zijn maximaal twee operationele coördinatieniveaus. Op het rampterrein is het laagste niveau het commando rampterrein. Dit commando moet uiterlijk binnen 30 min op het rampterrein operationeel kunnen zijn.Alle overige processen vallen eveneens onder één niet-operationeel leider.
   Beide leiders vallen onder de operationeel leider, die wordt bijgestaan door een operationele staf. De staf wordt mede bemensd vanuit aangrenzende regio's.
3. De diensthoofden maken deel uit van de operationele staf.

4. De opperbevelhebber beschikt over vaste ondersteuning van twee personen. Verder houdt hij naar behoefte 'driehoeksoverleg', dit met aanvulling van de operationeel leider. De drie meldkamers zijn tenminste gecolokeerd en beschikken over één gezamenlijk informatiecentrum. Dit wordt bemensd door een interdisciplinair samengestelde sectie informatievoorziening onder eenhoofdige leiding. De opkomsttijd hiervan is 20 min.
5. de gehele organisatiestructuur is doorgelicht op niet per sé noodzakelijke tussenschakels.

De eenvoud wordt voor een belangrijk deel bereikt door meteen maximaal op te schalen. Een regio heeft gemiddeld eens per 20 jaar een echte ramp. Met die frequentie is het geen enkel probleem als er in dat tijdsbestek bijvoorbeeld vijf maal onnodig wordt opgeschaald. Die vijf moeten worden beschouwd als waardevolle realistische opschalingsoefeningen waarmee de paraatheid van de organisatie kan worden getoetst.
Met name door het 'gemillimeter' in de beginfase, waarin bovendien het beeld van de omvang van het incident nog niet duidelijk is, wordt de structuur onduidelijk en tredent ernstige vertragingen op.

Uit hoofde van de systeemverantwoordelijkheid van de minister van BZK zou een dergelijke structuur als kritische succesfactor landelijk uniform moeten worden ingevoerd. Daarmee ontstaat ook een goede basis voor de noodzakelijke interregionale samenwerking.

Methoden en procedures

Voor de methoden en procedures gelden dezelfde uitgangspunten als voor de structuur. Ook daarbij geldt dus: uitgaan van maximale opschaling en zodra dat kan, terugschalen. In plaats van het (blijven) toepassen van de kleinschalige aanpak onder rampomstandigheden zou juist bij de kleinschalige inzetten meer moeten worden uitgegaan van de principes die bij grootschalig optreden gelden. Daarmee wordt de zo noodzakelijke gewenning aan die principes bereikt en stijgt tevens de kwaliteit van het - veel frequenter voorkomende - kleinschalig optreden.

Van het grootste belang is ook dat door regelmatig oefenen de vastgelegde structuren en procedures op hun effectiviteit worden getoetst en zonodig worden aangepast. Zie verder onder 'input'.

Cultuur

Het voorgaande betekent een forse inbreuk op de gevestigde cultuur. Deze komt immers in belangrijke mate voort uit de gevestigde posities onder niet-operationele omstandigheden.

Een volgend punt is dat de operationele stuurbaarheid van de repressieve organisatie enorm wordt overschat, ook bij de brandweer die toch als zeer hiërarchisch bekend staat. Dit blijkt uit onderzoek van diverse relatief kleinschalige incidenten in de afgelopen jaren en uit deze vuurwerkramp. Hiertegen zou kunnen worden ingebracht dat dit een extreem grote ramp was. De aansturing van de bestrijding was echter ook al problematisch in de fase vóór de fatale explosie (zie hoofdstuk 4). Het is niet in het belang van de uitvoerend leidinggevenden, maar ook niet van het management, om dit te erkennen. Dit wordt namelijk als zeer bedreigend voor de organisatie ervaren.

Toch blijkt in de - ook kleinschalige - praktijk dat eenheden vooral in de beginfase van de bestrijding redelijk zelfstandig en zelfsturend moeten kunnen optreden. De hoofdreden is dat er dan eenvoudig te weinig leidinggevenden beschikbaar zijn voor een directe aansturing. Dit vereist wèl een andere benadering in de opleiding en bij het oefenen.

Tenslotte is een zelflerende organisatiecultuur van groot belang. Bij de rampenbestrjding zijn de weinige leermomenten enorm belangrijk, ook die in andere regio's Dat vraagt een actievere verspreiding van de leerpunten; ook door het rijk.

B. De landelijke organisatie

De gebruikelijke methode voor het ontwikkelen en verbeteren van de rampenbestrijding is die van grote projecten met een breed draagvlak. Vooral het verkrijgen van voldoende bestuurlijk draagvlak krijgt daarbij veel aandacht en neemt vaak de nodige tijd. Dat is ook niet vreemd, gezien de nogal uiteenlopende bestuurlijke en organisatiebelangen en het feit dat het belang van een goede rampenbestrijding wèl als algemeen principe wordt onderschreven, maar in zijn concrete consequenties vaak met de nodige vrijblijvendheid wordt benaderd. Het bereiken van bestuurlijke consensus wordt daarmee op zichzelf en terecht een belangrijk resultaat van het (startende) project. Wanneer consensus is bereikt, wordt die vervolgens zorgvuldig bewaakt. Meestal komt het draagvlak onder druk te staan wanneer de inhoudelijke consequenties van het project uitkristalliseren. Het project loopt dan meestal al zo lang en er is al zoveel energie in gestoken dat men het risico niet neemt om alsnog zonder resultaat te eindigen. De voor de hand liggende opties zijn dan:

1. er wordt een compromis bereikt door concessies aan de inhoud te doen;
2. het regelen van de betreffende inhoudelijke onderdelen wordt overgelaten aan de gemeenten en regio's zelf (gezien de diversiteit van de gemeenten en regio's valt daar altijd wel iets voor te zeggen);
3. het regelen van die onderdelen wordt doorgeschoven naar een volgend project.

Ad. 1
Compromissen in de operationeel-uitvoerende sfeer werken doorgaans slecht. Wanneer het een organisatie betreft die vrij continu producten levert, worden voor de knelpunten, die hierdoor ontstaan, ofwel oplossingen gevonden of er komt snel een nieuwe aanpak. Bij een regionale rampbestrijdingsorganisatie die gemiddeld eens in de twintig jaar tot volledige ontplooiing komt is daar geen sprake van. Een dergelijke organisatie moet zo eenvoudig en overzichtelijk mogelijk zijn. Bij de inrichting hiervan moet als uitgangspunt gelden een optimale gebruiksvriendelijkheid tot fool-proof toe bij bepaalde vitale voorzieningen. Wanneer ook realistische toetsoefeningen en/of het daarna noodzakelijke actieve verbeterproces ontbreken komen de 'ontwerpfouten' pas bij de echte ramp pijnlijk duidelijk aan het licht.

Ad. 2
Met het overlaten van het regelen van onderdelen van een project door de regio's zelf is de ervaring gemiddeld genomen niet positief. Er zijn positieve uitzonderingen waar dit uitstekend kan werken, zo heeft het project PVB uitgewezen. De regio Twente is overigens zo'n positieve uitzondering. Het algemene beeld van het project PVB is dat regio's met dergelijke onderdelen niet veel verder komen. Andere voorbeelden zijn de stagnatie in de

planvorming, die zich inmiddels al meer dan een decennium voortsleept Voetnoot: zie rapport Risicobeheersing gevaarlijke stoffen bij de brandweer. Inspectie Brandweerzorg en rampenbestrijding. 1999en de problemen bij het oefenen voetnoot: beleidsnota rampenbestrijding 2000-2004. Ministerie van BZK. 1999.

Ad. 3
Doorschuiven van een onderwerp naar een volgend project betekent automatisch uitstel van het oplossen van de aanwezige knelpunten. Deze vertraging bedraagt al snel vier jaar. Ook treedt vaak vervaging van de eigenlijke knelpunten op en krijgt het onderwerp minder aandacht. Een treffend voorbeeld van beide is het onderbrengen van veel organisatorisch gerichte aanbevelingen uit de Structuurschets informatievoorziening brandweerzorg en rampenbestrijding in het project PVB. Een voorbeeld van tijdvertraging is het doorschuiven van de vaststelling van prestatienormen van het PVB naar een vervolgtraject, hetgeen ertoe leidt dat die pas 20 jaar na de start van de reorganisatie van de rampenbestrijding beschikbaar zullen zijn. Met dergelijke vertragingen van het invullen van essentiële randvoorwaarden vervaagt de toch al niet hoge 'sense of urgency' bij de opbouw van de rampenbestrijding. Hoe langer de periode dat het niveau van de rampenbestrijding onder de maat blijft, hoe meer gewenning optreedt aan de stilzwijgende consensus over een te laag niveau. Dit leidt onvermijdelijk tot meer vrijblijvendheid en minder druk om het gestelde doel alsnog te bereiken. Dat is des te meer jammer omdat het oplossen van veel knelpunten zonder grote investeringen mogelijk blijkt te zijn.

Op landelijk niveau kan de kwaliteit van de inhoudelijk-integrale analyse van de problematiek en het ontwikkelen van mogelijke oplossingen sterk worden verbeterd. Daarmee worden bij wijzigingen geen essentiële aspecten vergeten en kan het al dan niet honoreren van financiële claims worden vertaald in heldere consequenties voor het zorgniveau van rampenbestrijding. Het moet dan wèl gaan over de concrete output van de rampbestrijdingsorganisatie op basis van het functioneren onder praktijkomstandigheden. Die vertaling is mogelijk, onder meer op basis van de evaluaties die de afgelopen jaren van het verloop van de bestrijding van rampen en zware ongevallen zijn gemaakt, inclusief die van de vuurwerkramp, en op basis van realistische 'toetsoefeningen'. Met de gebruikelijke abstracte beschrijving van - het functioneren van - de rampbestrijdingsorganisatie komen de werkelijk kritische kwaliteitskenmerken en succesfactoren nauwelijks in beeld.

Bij de projecten PVB en PGHOR is de analyse voornamelijk beperkt gebleven tot een opsomming van knelpunten in de input zoals het aantal oefeningen en de aanwezigheid van plannen. De oplossingen zijn dan ook vooral gezocht in de structuur van de voorbereiding van de rampenbestrijding (meer bevoegdheden van de regio, nieuwe opzet van de bestuurlijke GHOR- structuur), en veel minder in die van de rampbestrijding zelf.
De bestuurlijk verantwoordelijken worden zo onvoldoende in staat gesteld om over de beheersing van de risico's en de bestrijding van incidenten in bijvoorbeeld de gemeenteraad te communiceren en in voor leken te begrijpen termen de gevolgen van het niet toekennen van de benodigde middelen aan te geven. een voorbeeld is het verschil tussen het kunnen behandelen van tien of veertig gewonden in het 'golden hour' bij een zwaar verkeersongeval.

Dit alles vereist op landelijk niveau een goede mix van inzicht in de rampenbestrijding, op te doen door studie van casuïstiek, ervaring in het functioneren van de disciplines in de

praktijk, analytisch vermogen, expertise in het ontwikkelen van integraal beleid en evaluatief vermogen.

9.8 Conclusies

1 In de eerste helft van de jaren negentig bleek dat de bestuurlijke aandacht voor de rampenbestrijding tekort schoot en de betrokken diensten onvoldoende waren toegerust en geoefend voor hun taken. Dit is door BZK onderkend en heeft geleid tot nieuw beleid dat in 2003 moet zijn geïmplementeerd. Al met al is de vuurwerkramp in mei 2000 voor Twente één tot twee jaar te vroeg gekomen. Deze conclusie zou bij een dergelijke ramp op de meeste regio's in Nederland - en vaak in nog sterkere mate - van toepassing zijn.
Het is wrang te moeten constateren dat er bijna een decennium nodig is om geconstateerde problemen om te zetten in concrete verbeteringen.

2 Er zijn geen duidelijke prestatienormen beschikbaar voor de organisatie van de rampbestrijding. Dit is wel belangrijk omdat daar vier vaste, en een veelheid aan overige organisaties zoals waterschappen en bedrijfsnoodorganisaties in moeten kunnen participeren.

3 De inspecties IBR, IP en IGZ zijn onvoldoende toegerust om steeds een betrouwbare uitspraak te doen over de mate, waarin iedere afzonderlijke regio in staat zal zijn de vastgestelde prestaties bij een ramp te leveren.

4 De inrichting van de rampenbestrijding is complex en ondoorzichtig. Uit de vuurwerkramp en enkele andere onderzochte grootschalige incidenten blijkt de rampenbestrijding in zijn praktische functioneren zelfs voor professionele rampbestrijders niet overzienbaar en hanteerbaar te zijn.

5 Processen als de rampenbestrijding, die organisatorisch zo complex zijn en tevens zo weinig worden toegepast, worden te weinig realistisch beoefend en getest (outputmeting). Het niveau, en daarmee ook de status, van de rampoefeningen is te laag en voor de deelnemers te vrijblijvend.

6 De operationele stuurbaarheid van de repressieve organisatie wordt enorm overschat. Het is niet in het belang van de uitvoerend leidinggevenden, maar ook niet van het management, om dit te erkennen. Dit wordt namelijk als bedreigend voor de organisatie ervaren.

10 Slotconclusies en aanbevelingen

Bijlagen

BIJLAGE 1

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

Afkorting	*Omschrijving*
112-centrale	algemeen alarmnummer (zowel regionaal voor het normale telefoonnet als de landelijke 112 centrale voor mobiele telefonie te Driebergen)
AAD-Oost	Alarmerings- en Ambulancedienst Oost, gevestigd te Hengelo
AC AC	Algemeen Commandant politie Hoofd O&V of plv hoofd O&V in het actiecentrum DMO
AC-GGD / AC	Actiecentrum GGD
ACP	Algemene Christelijke Politiebond
AE	Aanhoudingseenheden, onderdeel mobiele eenheid
AI(S)	Arbeidsinspectie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
AL	Autoladder
AL651	Autoladder van de hoofdpost van de gemeentelijke brandweer Enschede
AP	Aanvalsploeg
AS	Autospuit
AVIV-Twente	AVIV Twente: adviesbureau
BAZ	Directie Burger- en Algemene Zaken van de gemeente Enschede
BCC/KLPD	Bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD
BHV	Bedrijfshulpverlening
BMD	Bouw & Milieudienst van de gemeente Enschede
BMW	Bedrijfsmaatschappelijk werk
BOT	Bedrijfsopvangteam
BRZO	Besluit Rampen en Zware Ongevallen
BT	Beleidsteam
BV	bevelvoerder
B(R)W	Brandweer
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA	chauffeur autoladder
CBB	Centrum voor Beroepenoriëntatie Beroepsonderwijs
CC	Compagniescommandant (brandweer)
CCHP-E	Coöperatieve Centrale Huisartsenpost Enschede
CCRB	College van Commandanten Regionale Brandweren
CdK	Commissaris der Koningin (zonder nadere aanduiding van de provincie Overijssel)
CGV	Coördinator Gewondenvervoer
CH	Crisismanagement/Hoofdinspecteur Milieuhygiëne/VROM
CHP	Centrale Huisartsenpost
CID	Criminele Inlichtingendienst
Cie	Brandweercompagnie
COH	Commandohaakarmbak
CoRT	Commando Rampterrein
COT	Crisis Onderzoek Team
CP	chauffeur/pompbediener
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CRAS	Centraal Registratiebureau Afhandeling Schade van de gemeente Enschede
CRIB	Centraal Registratie en Informatie Bureau van de gemeente Enschede
CT	Crashtender
CTPI	Coördinatie Team Plaats Incident

Afkorting	*Omschrijving*
CVD	commandant van dienst
DCBC	Defensie Crisis Beheers Centrum
DCC	Departementaal Coördinatie Centrum met daarachter de afkorting van het betreffende ministerie (bijvoorbeeld DCC-VWS)
DDA	Dienstdoend ambtenaar
DGV	Directeur-generaal voor de Volksgezondheid
DHV	District Huisartsen Vereniging
DMO	Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (gemeente Enschede)
DPU	Dompelpompunit
EOD	Explosieven Opruimingsdienst
GBA	Gemeentelijke Bevolkingsadministratie
GCC	Gemeentelijk Coördinatie Centrum (onderdeel van de gemeentelijke rampenstaf)
GEN	gemeente Enschede (algemeen)
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHE	gemeente Hengelo
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GL	Gemeentelijk lijkschouwer
GMS	Geïntegreerd Meldkamer Systeem
GNK	Geneeskundige Combinatie
GPO	Grootschalig politie optreden
GRS	Gemeentelijke Rampenstaf
HA	Haakarmvoertuig
HCRIB	Hoofd CRIB
HOC	opleiding Hulpverlening bij Ongevallen en Calamiteiten (voor Sigmaleden)
HSGA	Hoofd Sectie Geneeskundige Aangelegenheden
HV	Hulpverleningsvoertuig
HW	Hoogwerker
IAC	Informatie en Advies Centrum (te Enschede opgezet na de ramp)
IBBT	Integrale Brandweer Beroeps Trainingen
IBT	Interdepartementaal Beleids Team (waar alle bewindslieden aan deelnemen)
IC	Intensive Care (–unit)
IEM	Inspectie onderzoek en milieu-ongevallendienst
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IKB	Intergemeentelijke krediet bank, de huidige Stadsbank Oost
IMH	Inspectie voor de Milieuhygiëne
INM	Intomart marktonderzoek
IRO	Inspectie Ruimtelijke Ordening
IP	Inspectie voor de Politie
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten van het ministerie van BZK
Klu	Koninklijke Luchtmacht
Kmar	Koninklijke marechaussee
LCI	Logistiek Coördinatiecentrum Inspecties
LMNI	Landelijk Meetnet Nucleaire Incidenten
LRT	Landelijk Rechercheteam
LUVO	Luchtverontreiniging
MBS-NCC	Meldingsbeheersysteem van het Nationaal Coördinatie Centrum van BZK
MCU	Mobiele Communicatie Unit van het Korps Landelijke Politiediensten
ME	Mobiele Eenheid
min. BZK	Minister van BZK
MLRT	Medisch Leider Rampterrein (functionaris GGD)
MMK	Medisch Milieukundige (2e lijn functie binnen de GGD)

Afkorting	*Omschrijving*
MMT	Medisch Mobiel Team
MOD	Milieu Ongevallendienst
MST	Medisch Spectrum Twente (ziekenhuis; locatie Enschede en Oldenzaal)
MT	Managementteam
MW	Maatschappelijk Werk
NAA	Nationaal Audiovisueel Archief
NATCO	Nationaal Commando van het ministerie van Defensie (gevestigd in Gouda)
NATRES	Nationale Reserve van het ministerie van Defensie
NCC	Nationaal Coördinatiecentrum van het ministerie van BZK
Nibra	Nederlandse Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding
NOS	Nederlandse Omroep Stichting
NRK	Nederlandse Rode Kruis
OC	Opvangcentrum
OGS	Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen
OM	Openbaar Ministerie
OSP	Ondersteuningspeloton van de brandweercompagnie
OT	Operationeel Team (onderdeel van de gemeentelijke rampenstaf)
OV	Openbare Veiligheid
OVD	Officier Van Dienst brandweer (zonder verdere aanduiding de OVD van de gemeentelijke brandweer Enschede)
OvD-G	Officier van Dienst Geneeskundig (zonder verdere aanduiding een OvD-G van de AAD-Oost)
OvJ	Officier van Justitie
O&V	Opvang en Verzorging
PAC's	Poly-aromatische koolwaterstofverbindingen
PBM	Persoonlijke Beschermingsmiddelen (tegen besmetting met gevaarlijke stoffen)
PBZ	Afdeling Publiekszaken
PC	Commandant brandweerpeloton
PCC	Provinciaal Coördinatie Centrum (zonder nadere aanduiding het PCC van de provincie Overijssel)
pCC	Plaatsvervangend commandant brandweercompagnie
PD	Plaats delict
PER	pers (algemeen)
POL	politie
PSH	Psychosociale Hulpverlening
PSHO	Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en rampen
PV	proces verbaal
RAC	Regionale Alarmcentrale (brandweer; zonder nadere aanduiding de Alarmcentrale van de Regionale Brandweer Twente te Hengelo
RBT	Recherche Bijstandsteam
RCC	Regionaal Coördinatie Centrum van de Regionale Brandweer Twente te Hengelo (ook ROC genoemd)
RCVD	Regionaal Commandant van Dienst (brandweer)
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
RHV	Regionale Huisartsen Vereniging
RIAGG	Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RID	Regionale Inlichtingen Dienst
Rijnconsult	Onderzoek- en Adviesbureau Rijnconsult
RIT	Rampen Identificatie Team (van het KLPD)
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
RMC	Regionaal Meldcentrum van de regiopolitie Twente, gevestigd te Enschede
ROC	Regionaal Operationeel Centrum (zie RCC)
ROGS	Regionaal Officier Gevaarlijke Stoffen (brandweer)

120

Afkorting	*Omschrijving*
ROOS	Regionaal Overleg Operationele Samenwerking
ROT	Regionaal Operationeel Team
RTC	Regionale Telefooncentrale, regiopolitie Twente
RTL	(nieuws)redactie RTL 4 en 5
RTV	Radio & TV Oost
SBS	(nieuws)redactie SBS6
SEG	Schnelle Einsatzgruppe (Duitse geneeskundige ondersteuning)
SEH	Afdeling Spoedeisende Hulp
SFOB	Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies
SGS	Societe Generale de Surveillance
Sigma	Snel inzetbare groep ter medische assistentie
Sitrap	Situatierapport
SKB	Streekziekenhuis Koningin Beatrix
SMT	Streekziekenhuis Midden Twente (Hengelo)
SMW	Stichting Maatschappelijk werk
SNT	private organisatie die faciliteiten heeft geleverd ten behoeve van het callcenter
SPB	Schuimpoederblusvoertuig
Staf GPO	Staf Grootschalig politieoptreden
Stichting Karmel	Humanitaire organisatie die zich bezighoudt met goederenverstrekking aan voormalige Oostbloklanden.
T1, T2, T3	Categorisering naar aard van de slachtoffers
TK	Tweede Kamer der Staten-Generaal
tMLRT	toegevoegd Medisch Leider Rampterrein
TNO	Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TS	Tankautospuit
UGS	Uitgangsstelling voor bijstandseenheden
UT	Universiteit Twente
VC	Verbindingscommandowagen
VC 2	Middelgroot Radioverbindingsvoertuig brandweer
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VW	Vrachtwagen (brandweer)
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBC	Woningbouwcorporatie
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WP	Waterploeg van brandweereenheid
WSC Noord	Wijkservicecentrum Noord
WVD	Waarschuwing- en Verkenningsdienst van de regionale brandweer
Zaustat	Ziekenautostation
48.17 e.a.	Roepnummers van (surveillance)eenheden van de regiopolitie Twente Alfa, Romeo en roepnummers van de mobiele eenheid X-ray

BIJLAGE 2

ONDERZOEKSDOELEN EN -VRAGEN

1 Reconstructie

Onderzoeksdoel:
Verschaffen van een feitelijk en objectief beeld van het verloop na de fatale explosie van:
- de melding van de escalatie;
- het verloop van de alarmering en opschaling van de bestrijdings- en hulpverleningsdiensten vanaf de alarmering van de OvD bij de initiële brand;
- de operationele leiding;
- de bestuurlijke coördinatie.

Bij de vier voorgaande punten zal tevens en expliciet aandacht worden geschonken aan de operationele informatievoorziening.

Het onderzoeksdoel is uitgewerkt naar de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe is de escalatie door de operationele en overige diensten (brandweer Enschede, ambulancediensten en politie) gemeld/doorgegeven?
   Aandachtspunten: tijden en de bij de meldingen verstrekte informatie.

2. Hoe is de escalatie door overige melders doorgegeven en hoe zijn deze meldingen door 112 (regionaal en landelijk) verwerkt?
   Aandachtspunten: wie, aantal meldingen, bij de meldingen verstrekte informatie, welk type meldingen is door 112 aan welke centrale doorgegeven en met welke informatie, hoe en wanneer heeft de informatie over de escalatie de RAC, de CPA en de politiemeldkamer precies bereikt.

3. Wie zijn de sleutelfunctionarissen en wanneer zijn ze gealarmeerd?
   Aandachtspunten: tijden, bij de alarmeringen verstrekte informatie en hoe is de situatie overgekomen.

4. Hoe is op de alarmeringen gereageerd?
   Aandachtspunten: reactietijden en acties tot aankomst in coördinatiecentrum.

5. Welke gemeentelijke, regionale, provinciale en landelijke coördinatiecentra waren waar en wanneer operationeel?
   Aandachtspunten: locaties, verloop van het operationeel maken, beschikbaarheid faciliteiten, aanwezige functionarissen en tijden, beschikbaarheid van informatie en verbindingen

6. Welke coördinatiecentra hebben op welk tijdstip welke relevante besluiten genomen en daarover gecommuniceerd?
   Aandachtspunten: tijdstip, formulering van besluit, afstemming met andere centra, bekendmaking, registratie.

7. Hoe heeft de verbindingsstructuur voor communicatie tussen de coördinatiecentra en het commando rampterrein gefunctioneerd met als primair aandachtspunt de eventueel opgetreden knelpunten in de verbindingen, ook in relatie met de informatievoorziening?
   Aandachtspunten: verbindingsstructuur, typen verbindingsmiddelen, aantallen en gebruikte frequenties

8. Welke operationele bijstand voor brandweer, politie en GHOR is aangevraagd?
Aandachtspunten: tijden, regio's, aantallen en bij verzoek verstrekte informatie.

9. Hoe is de functie van operationeel leider (OL) ingevuld en welke opdrachten/aanwijzingen heeft deze gegeven?
Aandachtspunten: bereikbaarheid van de OL, welke besluiten op grond van welke informatie, hoe bekend laten maken en op welke manier de uitvoering laten controleren.

10. Hoe is de functie van opperbevelhebber ingevuld en welke opdrachten/aanwijzingen heeft deze gegeven?
Aandachtspunten: bereikbaarheid van de OL, welke besluiten op grond van welke informatie, hoe bekend laten maken en op welke manier de uitvoering laten controleren.

2 Analyse en conclusies

Onderzoeksdoelen:
- Bepalen van de effectiviteit van de algemene coördinatie van de bestrijding van deze ramp op gemeentelijk, regionaal, provinciaal en landelijk niveau (houdt nauw verband met preparatie);
- Bepalen van de implicaties voor de bestrijding van overeenkomstige ramptypen (8, 11 en 14 voor zover relevant) en de voorbereiding daarvan (veralgemenisering).

De onderzoeksdoelen zijn uitgewerkt naar de volgende onderzoeksvragen:

I. Is de melding van de escalatie, de alarmering en de opschaling adequaat verlopen?
II. In hoeverre zijn de plannen en draaiboeken m.b.t. de rampenbestrijding toegepast en adequaat gebleken?
III. (in afstemming met de disciplinegerichte clusters 2, 6 en 8/9).
IV. Zijn het opleiden, het oefenen het toetsen en andere vormen van deskundigheidsbevordering van de coördinatie- en beleidscentra effectief en efficient gebleken? N.B.: De efficiencytoets ligt bij de disciplinegerichte clusters 2, 6 en 8/9.
V. Welke besluiten waren bepalend voor het verloop van de rampenbestrijding, op basis van welke informatie en inhoudelijke deskundigheid is de besluitvorming voorbereid, is bij de besluitvorming voldoende afgestemd, zijn de besluiten voor zover nodig door de operationeel leider en de (coördinerend) burgemeester genomen/bekrachtigd, is in voldoende mate voorzien in coördinatie bij de uitvoering daarvan en is de uitvoering gecontroleerd?
VI. Idem als onder 4. voor de bijdrage aan de bestrijding en hulpverlening van het provinciaal en nationaal niveau. Is de sturing en ondersteuning van het provinciaal en nationaal niveau adequaat geweest?
VII. Heeft de operationele informatievoorziening van gemeentelijk tot en met het landelijke niveau adequaat gefunctioneerd (van voldoende kwaliteit en tijdig beschikbaar op de diverse bestuurlijke en operationele niveau's)?
VIII. In hoeverre is er sprake geweest van een adequate verbindingsstructuur en, voor zover relevant, een juiste prioriteitstelling in de toewijzing van verbindingsmiddelen?
IX. In hoeverre zijn de coördinatiestructuren adequaat gebleken en welke verbeteringen zijn gewenst c.q. noodzakelijk?

3 Aanbevelingen

Onderzoeksdoel:

Het - zo nodig - doen van aanbevelingen voor het verbeteren van de algemene coördinatie ten behoeve van de organisatie van de rampenbestrijding in Nederland.

Dit onderzoeksdoel is uitgewerkt naar de volgende onderzoeksvragen:

1. In hoeverre kan de effectiviteit en efficiency van de algemene coördinatie bij de ramptypen 8, 11 en 14, voor zover van toepassing, worden verbeterd?
2. In hoeverre kan aan de randvoorwaarden worden voldaan om die verbetering mogelijk te maken?

BIJLAGE 3

INHOUDELIJKE AFBAKENING VAN ONDERWERPEN

a. Alarmering en opschaling

De alarmering en opschaling in cluster 4 omvat:

1. tijdens de initiële brand de periode vanaf het alarmeren van de officier van dienst van de brandweer (OVD);
2. de alarmering en de opschaling na de fatale explosie tot het daadwerkelijk functioneren van de volledig opgeschaalde bestrijdings- en hulpverleningsorganisatie.

Onder alarmering en opschaling wordt ook het meldingstraject begrepen. Dit meldingstraject beperkt zich in cluster 4 tot:

1. de nadere berichten van de reeds aanwezige operationele diensten over de escalatie;
2. de meldingen over de escalatie door burgers en overige melders.

De verwerking en doorgeleiding van meldingen door intermediaire meldkamers tot de aanname door 112, de RAC, de CPA en de politiemeldkamer.

b. Leiding en coördinatie

De bestuurlijke coördinatie wordt onderzocht in de periode waarin het rampenplan functioneerde met het accent op de eerste dagen. De leiding blijft in principe beperkt tot de interdisciplinaire structuren. De interdisciplinaire leiding en coördinatie op het rampterrein krijgt ook in cluster 5 de aandacht. Daarbij ligt het accent op het functioneren van het CTPI richting eenheden in het terrein. In cluster 4 wordt vooral aandacht besteed aan het functioneren van het CTPI 'naar boven', dus richting ROC en staven.

c. Operationele informatievoorziening

De operationele informatievoorziening wordt bij alle onderdelen standaard 'meegenomen'.

d.. Verbindingen

Aan de verbindingen wordt aandacht geschonken voor zover daarbij knelpunten zijn geconstateerd.

Bijlage 4

BESCHRIJVING GEBEURTENISSEN VANUIT DE INVALSHOEK VAN DE ALGEMENE COÖRDINATIE VAN DE ASBESTPROBLEMATIEK TUSSEN 13 MEI EN 21 MEI.

Met name worden de activiteiten beschreven die onder leiding van het Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI), Regionaal Operationeel Team (ROT) en gemeentelijke rampenstaf (GRS) zijn uitgevoerd in relatie tot de activiteiten van de Arbeidsinspectie (AI). Daar waar van belang wordt aangegeven hoe er is samengewerkt met het ministerie van VROM.

1. Het initiële risico

Na de acute blus- en reddingswerkzaamheden begint het zoeken en identificeren van slachtoffers. De aard van deze werkzaamheden brengt met zich mee dat bij het ruimen van puin en het slopen van (delen van) asbestplaten, deze beschadigd kunnen raken met als gevolg het vrijkomen van asbestvezels. Daarnaast was er op enkele plaatsen sprake van losvezelig asbest in leidingisolatie. Hierdoor komen plaatselijk asbestvezels in de lucht en zal de besmetting van het rampterrein toenemen.
VROM wordt op 13 mei omstreeks 17.30 uur door het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC) over de vuurwerkramp geïnformeerd. Na overleg met het hoofd van het Regionaal Operationeel Team van regio Twente wordt de meetwagen van het RIVM naar Enschede gedirigeerd. Het RIVM voert tussen 22.00 uur en 24.00 uur op 13 mei metingen uit (lucht- en veegmonsters). Deze zijn op diverse stoffen gericht, maar niet specifiek op het meten van vrijgekomen asbestvezels. De monsters zijn later wel gebruikt voor asbestbepalingen.
Rond 23.30 uur worden door brandweereenheden op het rampterrein voor het eerst zichtbaar asbesthoudende bouwmaterialen geconstateerd. Op zondagochtend 14 mei huurt VROM asbestexpertise (SGS) in en voor de contra-expertise en de coördinatie van de asbestmetingen TNO/MEP. Het Regionaal Operationeel Team geeft op 14 mei om 15.30, 16.10, 17.00 en 18.20 uur een persbericht uit waarop door asbestdeskundigen van TNO/MEP, Chemisch Advies en SGS om 22.30 uur een schriftelijke toelichting wordt gegeven. Eén van de conclusies van de asbestdeskundigen is dat het onwaarschijnlijk is dat hulpverleners op 13 en 14 mei aan normoverschrijdende asbestconcentraties zijn blootgesteld. Deze conclusie wordt bevestigd door de resultaten van de op 13 mei uitgevoerde metingen, welke op 15 mei beschikbaar komen.
Vervolgens wordt door de asbestdeskundigen geadviseerd om in het vervolgtraject bij het systematisch zoeken naar slachtoffers tussen de puinresten, waarbij het puin wordt verplaatst, gebruik te maken van voldoende bescherming. De asbestdeskundigen geven aan dat een werkwijze, waarbij voorkomen wordt dat stofvorming optreedt door het puin nat te maken, in combinatie met adequate adembescherming voldoende bescherming biedt.

2. Het risico buiten het rampterrein

De stafsectie Waarschuwings- en Verkenningsdienst van het Regionaal Operationeel Team stopt om 01.45 uur met haar werkzaamheden. Het asbestgevaar dat de volgende dagen zou beheersen is op de zaterdagavond nog geen bepalende factor geweest. Op dat moment wordt onderkend dat, gezien de leeftijd van de wijk, asbest aanwezig zou kunnen zijn. Het risico voor bevolking en hulpverleners wordt echter als laag ingeschat.
Op zondagochtend start de stafsectie Waarschuwings- en Verkenningsdienst (WVD) van het Regionaal Operationeel Team om 8.30 uur. Nogmaals wordt de inschatting gemaakt dat gezien de

leeftijd van de wijk, asbest naar alle waarschijnlijkheid zal voorkomen en dus in het puin aanwezig zal zijn.
Om 10.15 uur heeft de Waarschuwings- en Verkenningsdienst een eerste meetplan van aanpak asbest gereed, gericht op het risico voor de bevolking buiten het rampterrein.
Het Regionaal Operationeel Team geeft om ongeveer 10.40 uur de opdracht tot het maken van een 'totaal' plan van aanpak asbest.
Om 10.55 uur gaat één van de WVD-deskundigen naar GGD in het Gemeentelijk Coördinatie Centrum (kamer 73) om afstemming te krijgen over het eerste concept plan van de Waarschuwings- en Verkenningsdienst. In het Gemeentelijk Coördinatie Centrum heeft men over asbest nog niet nagedacht.

In de loop van de ochtend worden er een aantal asbestdeskundigen bereikt (DTA's) die zullen worden ingezet om te kijken of er asbest vanuit de rookpluim naar beneden is gekomen.
Om ongeveer 12.45 uur wordt er in het Regionaal Operationeel Team door de Waarschuwings- en Verkenningsdienst met de coördinerend burgemeester, de regionaal ondercommandant brandweer en een voorlichter tot een aangepast plan van aanpak asbest gekomen. Hoofdlijnen zijn: start het onderzoek naar asbestbesmetting zo snel mogelijk, startend in en nabij Enschede. 's Avonds zal dan Hengelo en Delden kunnen worden bekeken en op maandag de rest van het gebied onder de wolk. Ondertussen moet de bevolking via een persbericht worden gewaarschuwd.
Om 13.30 uur meldt een wethouder in de gemeentelijke rampenstaf na contact met het Regionaal Operationeel Team dat hoge concentraties asbest zijn aangetroffen ook in Hengelo/Delden. Het betreft een groot gebied van Enschede-Noord tot Nijverdal: "ligt al op straat, wordt al gewerkt met kapjes". De regionaal commandant brandweer zal contact opnemen met het Regionaal Operationeel Team.
Om 13.47 uur gaat dan het eerste persbericht waarin asbest ter sprake komt daadwerkelijk uit. De relevante inhoud luidt: "De wolk van de brand is over Hengelo, Delden, Borne, Zenderen, Almelo, Wierden en Nijverdal getrokken. In die gebieden is nader onderzoek gaande of ook daar asbestdeeltjes zijn neergekomen. Dit onderzoek neemt 1 à 2 dagen in beslag. Ook bewoners van die gebieden wordt uit voorzorg geadviseerd stofvorming te vermijden (alleen nat vegen)".
Dit persbericht wordt om 15.30, 16.10, 17.00 en 18.20 uur herhaald.

Op 14 mei om 14.00 uur meldt het Regionaal Operationeel Team aan het Provinciaal Coördinatie Centrum (PCC) dat is vastgesteld dat asbest is neergedaald in buitenste ring en dat er onderzoek plaatsvindt in het mogelijke effectgebied. Met burgemeester Mans is afgesproken dat het Regionaal Operationeel Team (coördinerend burgemeester) leading is in de afhandeling van de asbest problematiek.

Tijdens de vergadering van de rampenstaf om 14.30 uur is het asbestprobleem buiten het rampterrein blijkbaar al van tafel: er wordt vanaf dan nog slechts gesproken over asbest op het rampterrein. Wel meldt de brandweer om 17.30 uur: "door explosie en type brand nauwelijks asbest in het buitengebied".
Gedurende de middag en avond komen vanuit de diverse plaatsen onder de rookpluim alleen maar negatieve asbestmeldingen binnen: er wordt door de Waarschuwings- en Verkenningsdienst nergens asbest (visueel) geconstateerd.
Een via het RIVM gealarmeerd in asbestmetingen gespecialiseerd bedrijf geeft een verklaring voor het ontbreken van asbestvezels op en buiten het rampterrein: asbesthoudende delen zijn of niet 'vervezeld', of wel, maar dan zijn door de enorme hitte de vezels in de rookkolom zover verspreid dat ze niet meer terug te vinden zijn.
De coördinerend burgemeester in het Regionaal Operationeel Team besluit dat dit verhaal te zeer afwijkt van het oorspronkelijke persbericht om meteen naar buiten te brengen. Gewacht zal worden tot er meer metingen binnen zijn.[32]

[32] interview WVD'ers

Om 19.00 uur arriveert de door VROM ingehuurde extern adviseur van TNO/MEP, die is ingehuurd als meetcoördinator. Met hem spreekt men de situatie uitputtend door hetgeen uiteindelijk om 22.30 uur leidt tot een 'toelichting op het perscommuniqué' waarin staat dat het "onwaarschijnlijk is dat bevolking en hulpverleners hebben blootgestaan aan normoverschrijdende asbestconcentraties". Tevens geeft de toelichting aan dat de nu ingezette persoonlijke beschermingsmethodiek op het rampterrein (nathouden en adequate adembescherming) voldoende bescherming biedt.
In de perscommuniqués van 15 en 16 mei wordt dan gemeld: "Bij onderzoek van het RIVM is geen asbest aangetroffen in de directe omgeving van het rampgebied. Ook in het gebied zoals boven aangegeven (gedoeld wordt op het gebied onder de rookpluim) is geen asbest aangetroffen. Alle adviezen aan de bewoners zijn ingetrokken. Asbest is alleen aangetroffen op de plaats van het incident". Voor vragen met betrekking tot asbest kan men vanaf dan middels een bekend gemaakt telefoonnummer terecht bij de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Enschede.
Op verzoek van de Commissaris van de Koningin wordt op het provinciehuis op maandagmorgen een brainstormbijeenkomst geïnitieerd over wat er op o.a. milieugebied, ruimtelijke ordening en veiligheidsgebied speelt en wellicht nodig is. Dit heeft niet tot concrete acties geleid met betrekking tot asbest.

3. Het risico op het rampterrein als gevolg van werkzaamheden

In de nacht van zaterdag13 op zondag 14 mei wordt het asbest probleem in het Coördinatie Team Plaats Incident nog als betrekkelijk gering ingeschat. Dat beeld veranderd in de loop van zondag. Op het moment dat het zeer waarschijnlijk werd geacht dat er asbest was vrijgekomen (vanaf 13 mei 23.30 uur) neemt het Coördinatie Team Plaats Incident maatregelen ter bescherming van hulpverleners op advies van de Medisch Leider Rampterrein (MLRT). Tijdens een briefing in de gemeentelijke rampenstaf vraagt burgemeester Mans om uit te zoeken of er sprake is van asbest of gevaarlijke stoffen. Deze vraag wordt opgepakt door de plaatsvervangend brandweercommandant. In het Coördinatie Team Plaats Incident is er daarna bij herhaling aandacht voor de gemaakte afspraken en voor het toezicht en de naleving ervan.

Zondag 14 mei

Vanaf zondagmorgenvroeg 14 mei wordt er door de regionale Waarschuwings- en Verkenningsdienst in het Regionaal Operationeel Team gewerkt aan een plan van aanpak asbest. De voorgestelde werkwijze wordt in de loop van de dag afgestemd met enkele landelijk bekende deskundigen. De diverse externe deskundigen bezoeken eveneens het rampterrein. Het plan van aanpak voorziet in beperkte, maar volgens deze deskundigen adequate, persoonlijke bescherming:

- voorkom stofvorming door nathouden puin;
- gebruik stoffilters P3 die neus en mond bedekken;
- reinig kleding door wassen niet door uitkloppen.

In de loop van zondagmiddag wordt er door de Medisch Leider Rampterrein, die op dat moment ook fungeert als arts eerstelijns opvang milieu , met brandweerfunctionarissen gesproken over de maatregelen die mogelijk t.a.v. kleding moeten worden getroffen. De brandweer geeft aan dat de uitrukkleding eenvoudig kan worden afgespoten. De Medisch Leider Rampterrein regelt voor de andere hulpverleners wegwerpoveralls.

Maandag 15 mei

Op maandag omstreeks 06.00 uur heeft het Coördinatie Team Plaats Incident een asbestprotocol[33] gereed. In dit protocol worden, naast de reeds gemaakte afspraken, de procedures beschreven die

[33] Dit asbestprotocol is zoekgeraakt en derhalve voor het onderzoek niet beschikbaar, informatie m.b.t. dit

gelden voor alle hulpverleners in het rampterrein. Er wordt één toegang/uitgang tot het rampterrein en een verplichte rijroute door het rampterrein ingesteld. Bij de ingang op de hoek Lasondersingel/ Deurningerstraat is een wasplaats voor decontaminatie gereedgemaakt, en er zijn overalls aanwezig. Er wordt afgesproken dat elke dienst zelf verantwoordelijk is voor handhaving van het afgesproken protocol en toezicht op de naleving binnen de eigen discipline. De toegang voor het gebied verloopt vanaf nu dan ook voor iedereen vanaf dat kruispunt.
Op maandagmorgen na 11.00 uur is er contact tussen de Medisch Leider Rampterrein en de op initiatief van de Waarschuwings- en Verkenningsdienst in beeld gebrachte, Bouw en Milieu Dienst over een voorlichtingsbrief aan hulpverleners.[34]

De Arbeidsinspectie heeft 's ochtends op het provinciehuis te Zwolle een brainstormbijeenkomst bijgewoond over wat er op o.a. milieugebied, ruimtelijke ordening en veiligheidsgebied op provinciaal niveau speelt en wellicht nodig is en heeft later in een overleg met de Waarschuwings- en Verkenningsdienst in het Regionaal Operationeel Team te Hengelo het aspect van risico voor hulpverleners op het rampterrein aan de orde gesteld.
Inspecteurs van de Arbeidsinspectie zijn vanaf maandagmorgen ook op het rampterrein in Enschede aanwezig. De inspecteurs hebben de opdracht om zoveel mogelijk waar te nemen en niet te interveniëren. Eerst een beeld krijgen is het devies[35]. In de loop van de middag wordt aan de algemeen directeur van de Arbeidsinspectie gemeld dat er sprake is van een behoorlijke verontreiniging en de persoonlijke bescherming onvoldoende is. Op basis van deze informatie bevestigt de algemeen directeur dat het 'asbestsloopregime' van toepassing is. Dit beschermingsregime gaat uit van preventie van asbestblootstelling, en wordt niet bepaald door blootstellingsmetingen aan asbest. De inspecteurs ter plekke delen de hulpverleners op het rampterrein mede dat men, gezien de aard van de werkzaamheden, beschermd moet zijn zoals bij sloop- en verwijderingswerkzaamheden van asbest (het zogenaamde 'asbestsloopregime'). Dit blijkt een spanningspunt te zijn omdat het asbestsloopregime uitgaat van zwaardere persoonlijke veiligheidsmaatregelen dan het in het Coördinatie Team Plaats Incident gehanteerde asbestprotocol, dat mede is opgesteld door externe asbestdeskundigen. Bovendien geldt dat het protocol alleen voor de binnenring en niet voor de buitenring. De Arbeidsinspectie eist dat ook in de buitenring de hulpverleners beschermende middelen dienen te dragen. In het lokaal Driehoeksoverleg besluit de burgemeester dat het RIVM-rapport als uitgangspunt wordt gehanteerd. Dit rapport geeft aan dat er geen sprake is van asbestbesmetting buiten de binnenring. De eis van de Arbeidsinspectie wordt genegeerd.

Dinsdag 16 mei

Op dinsdagochtend vraagt de burgemeester in het Gemeentelijk Coördinatiecentrum "hoe het kan dat er ieder uur andere informatie wordt gegeven over asbest". Eén en ander naar aanleiding van zijn eerdere beslissing om, anders dan het Regionaal Operationeel Team heeft besloten, bewoners in busjes toe te laten in de binnenring.
Op dinsdagmiddag richt het Regionaal Operationeel Team een coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' op. Het coördinatiepunt krijgt de volgende taken:

- De coördinatie van alle metingen in het gehele effectgebied en betrokken meetinstanties.
- De coördinatie van alle maatregelen voor de mensen die in het terrein zijn.
- In kaart brengen van de risico's waaraan mensen in het effectgebied hebben blootgestaan vanaf het begin van de ramp.

---

protocol komt uit interviews met betrokkenen. Niet duidelijk is in hoeverre dit protocol is afgestemd met het Regionaal Operationeel Team.

[34] Deze brief wordt de volgende dag in het coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' opgesteld en aangeboden aan de Gemeentelijke Rampenstaf.

[35] Interview hoofdinspecteur Arbeidsinspectie.

Het coördinatiepunt 'Gevaarlijke stoffen' wordt gehuisvest in het kantoorgebouw van de Bouw- en Milieudienst te Enschede. Later die middag wordt het Regionaal Operationeel Team te Hengelo afgebouwd en worden de Regionaal Operationeel Team-secties onder gebracht in het Gemeentelijk Coördinatiecentrum (GCC) te Enschede.
Rond 15.00 uur heeft de Arbeidsinspectie contact met de korpschef van het KLPD. In dit gesprek wordt gemeld dat de adembescherming niet voldoet aan het geëiste beschermingsniveau (asbestsloopregime). De korpschef verwijst de Arbeidsinspectie naar de burgemeester. De Arbeidsinspectie neemt middels de secretaresse telefonisch contact op met de heer Mans en geeft door dat overleg noodzakelijk is omdat "het werk op het rampterrein moet worden stilgelegd." Tot dan toe heeft de burgemeester van de Regionaal Geneeskundig Functionaris, die op dat gebied als zijn adviseur geldt, gehoord dat er geen gevaar is voor de volksgezondheid. Het feit dat de Arbeidsinspectie om de Regionaal Geneeskundig Functionaris heen de burgemeester rechtstreeks benadert wordt in de rampenstaf als een 'overval' beschouwd.
Twee uur later volgt een informatief gesprek met de burgemeester. De heer Mans stelt in het gesprek dat hij niet de werkgever is en houdt vol dat de Arbeidsinspectie niet bij hem moet zijn. Het gesprek leidt niet tot resultaten, de burgemeester geeft aan dat hij het meeneemt naar de gemeentelijke rampenstaf. Daarna bevestigt de Regionaal Geneeskundig Functionaris in de rampenstaf nogmaals dat er - op basis van de metingen - geen gevaar is voor de volksgezondheid. Het cruciale onderscheid tussen gevaar voor hulpverleners die op het rampterrein met asbesthoudend materiaal werken en burgers is niet duidelijk gemaakt. Er was maar één asbestprobleem en daarop waren alle metingen van toepassing.

Het coördinatieteam wordt voorgezeten door de asbestadviseur van TNO/MEP die als 'meetcoördinator' en liaison naar de gemeentelijke rampenstaf fungeert. Verder maken de Arbeidsinspectie, GGD, de Bouw- en Milieudienst en het RIVM deel uit van dit coördinatieteam. Ook vanuit de Waarschuwing- en Verkenningsdienst van de regionale brandweer is enkele malen een vertegenwoordiger aanwezig geweest. De bedoeling is dat het coördinatieteam onderzoek laat verrichten naar veiligheidsrisico's en daartoe alle stoffen die eventueel zijn vrijgekomen bij de brand laat onderzoeken. Het coördinatieteam heeft o.a. voorlichtingsinformatie opgesteld voor burgers en hulpverleners. Deze informatie is door de afdeling Voorlichting niet of pas dagen later vrijgegeven.
De belangrijkste conclusie van het team is dat het asbestgevaar verwaarloosbaar is en dat dit eveneens geldt voor de concentraties van andere stoffen (zware metalen).
De Arbeidsinspectie is het niet eens met de afronding: zij is van mening dat de hulpverleners vanwege het asbest beschermende pakken moeten blijven dragen om risico's te voorkomen. In de gemeentelijke rampenstaf wordt om die reden besloten dat men op het rampterrein beschermende pakken moet blijven dragen. De gemeentelijke rampenstaf besluit eveneens dat zij geen gebruik meer wensen te maken van de diensten van het coördinatieteam waarmee deze feitelijk weer wordt opgeheven.

Om 23.00 uur stuurt de Arbeidsinspectie schriftelijk per brief en per fax het door de Arbeidsinspectie noodzakelijke geachte asbestsloopregime aan de respectievelijke leidinggevenden (korpschef van het KLPD, de korpschef van de regiopolitie Twente en de commandant van de regionale brandweer), met afschrift naar de ondernemingsraden, de vakbond ACP en burgemeester Mans. Mede aanleiding voor de brief was een klacht van de vakbond ACP en de ondernemingsraad van het KLPD over de arbeidsomstandigheden van de medewerkers van het Rampen Identificatie Team (RIT).

Woensdag 17 mei

Woensdagmiddag wordt de brief van de Arbeidsinspectie in een overleg van het Coördinatie Team Plaats Incident aan de orde gesteld. Besloten wordt om de gemeentelijke rampenstaf een beslissing te laten nemen over de te nemen veiligheidsmaatregelen. Totdat de gemeentelijke rampenstaf een beslissing neemt wordt gewerkt volgens het afgesproken protocol.

Op woensdag heeft de algemeen directeur van de Arbeidsinspectie telefonisch overleg met de plv. Korpschef van het KLPD, waarbij deze verklaart dat het politiepersoneel zich zal houden aan de maatregelen zoals verwoord in de brief van de Arbeidsinspectie. De korpschef van de regionale politie Twente laat de Arbeidsinspectie een identieke boodschap per fax toekomen.
Donderdagmorgen is er wederom telefonisch overleg tussen de korpsleiding KLPD en de Arbeidsinspectie, waarbij het KLPD zich conformeert aan beschermingsmaatregelen van de Arbeidsinspectie, maar aangeeft dat de burgemeester verantwoordelijk is. De korpsleiding deelt voorts mede dat de leiding van het Rampen Identificatie Team zal worden geïnstrueerd.

Donderdag 18 mei

De politievertegenwoordiger in het Coördinatie Team Plaats Incident meldt op donderdagmiddag tijdens een briefing dat het Rampen Identificatie Team de veiligheidsmaatregelen gaat verzwaren[36].
De Medisch Leider Rampterrein geeft dan vervolgens aan dat een dergelijke verzwaring niet nodig is gezien het nauwelijks kunnen meten van asbest in de lucht. Verder acht de Medisch Leider Rampterrein het van belang dat elke discipline dezelfde bescherming hanteert, omdat verschillende regimes op het rampterrein onduidelijkheid geven.
De verhouding tussen hulpverleners in de binnenring en de Arbeidsinspectie raakt verder gespannen als de gebruikte beschermingsmiddelen weer ter discussie worden gesteld, omdat het gebruik van de beschikbare mondbescherming gevaarlijk zou zijn. De leiding van de sector Berging van het Rampen Identificatie Team geeft aan alleen nog maar via de hiërarchische lijn aanwijzingen omtrent de bescherming te willen ontvangen en niet meer in het veld door inspecteurs van de Arbeidsinspectie.

Op donderdagmiddag is er overleg tussen een inspecteur van de Arbeidsinspectie, CTPI-leider, Medisch Leider Rampterrein en plv. regionaal commandant. Geconstateerd wordt:

- Dat de Arbeidsinspectie instructies aan het personeel in het rampterrein geeft voor een strenger regime.
- Dat het vigerend advies van de gemeentelijke rampenstaf aan het Coördinatie Team Plaats Incident is om het bestaande protocol te handhaven omdat dit voldoende bescherming biedt.

In dit overleg gaat de inspecteur van de Arbeidsinspectie tot nader bericht akkoord met het werken volgens het bestaande protocol.[37]

Vrijdag 19 mei

Op vrijdagmorgen is er wederom overleg in het Coördinatie Team Plaats Incident. Naast de inspecteur die donderdagmiddag aanwezig was, is er een tweede inspecteur van de Arbeidsinspectie aanwezig die de gemaakte afspraken niet acceptabel vindt en de bescherming voor de hulpverleners onvoldoende. Vervolgens besluit de leider van het Coördinatie Team Plaats Incident om de werkzaamheden stil te leggen en de hulpverleners uit het rampterrein te halen. De kwestie van de juiste beschermingsmiddelen en het hervatten van de werkzaamheden wordt voorgelegd aan de gemeentelijke rampenstaf.
Enkele uren later komt het bericht van de gemeentelijke rampenstaf dat het Rampen Identificatie Team verder kan werken zoals tot dan toe gebeurt, maar dat de brandweer met persluchtmaskers moet gaan werken totdat de P3 maskers met aanblaasunit beschikbaar zijn. Het Coördinatie Team Plaats Incident meldt aan de gemeentelijke rampenstaf dat hierdoor een onwerkbare situatie ontstaat, waarop de gemeentelijke rampenstaf besluit om de brandweer onder commando van het Rampen Identificatie Team te plaatsen met dezelfde beschermingsmiddelen.[38]

---

[36] Logboek Medisch Leider Rampterrein
[37] Logboek Medisch Leider Rampterrein, Verslag overleg Arbeidsinspectie, 18 mei, 16.35 uur
[38] Logboek Medisch Leider Rampterrein

Tegen de avond vindt een gesprek plaats tussen GGD, Arbeidsinspectie, gemeente, Rampen Identificatie Team, brandweer en politie op het stadhuis te Enschede over de gang van zaken rondom de asbestproblematiek. Er wordt gesproken over de brief van de Arbeidsinspectie en de constatering dat alle partijen hetzelfde doel nastreven en dat het zoals het de laatste tijd is gegaan slecht is. Afgesproken wordt dat de Arbeidsinspectie alleen communiceert op 'beleidscentrumniveau'[39]. Het overleg wordt afgesloten met afspraken over de persoonlijke bescherming die uitgaan van een lager niveau dan verwoord in de brief van 16 mei. De Arbeidsinspectie gaf aan dat, als dit het maximaal haalbare niveau voor dat moment is, men daarmee akkoord kan gaan. De Arbeidsinspectie gaat er dan van uit dat men gesproken heeft met de gemeentelijke rampenstaf[40]. Het betrof echter een adhoc overleg en geen vergadering van de gemeentelijke rampenstaf.

Zaterdag 20 mei

In het driehoeksoverleg uit burgemeester Mans zijn ongenoegen over het optreden van de Arbeidsinspectie aan minister De Vries. Burgemeester Mans deelt minister De Vries mee "dat de Arbeidsinspectie hem enorm voor de voeten heeft gelopen".
In een andere ruimte vindt er dan tegelijkertijd overleg in de gemeentelijke rampenstaf plaats onder leiding van de gemeentesecretaris in het bijzijn van de hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie. De gemeentelijke rampenstaf geeft aan zich te conformeren aan de beschermingsmaatregelen die op basis van de eerdere - en niet tot andere resultaten leidende - RIVM-metingen zijn getroffen. De Arbeidsinspectie is verrast door de negatieve reactie op het, op de vorige dag afgesproken veiligheidsniveau. De hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie, staat na overleg met zijn algemeen directeur, een hoger niveau van bescherming tegen asbest voor, hetgeen niet wil zeggen dat de huidige situatie slecht is, maar deze biedt geen 100% zekerheid. De Arbeidsinspectie geeft aan dat als de hulpdiensten doorwerken met hun tot op heden gebezigde beschermingsmiddelen, de Arbeidsinspectie niet zal interveniëren. De Arbeidsinspectie adviseert nadrukkelijk om PAS-metingen te blijven doen en afhankelijk van de resultaten passende maatregelen te treffen. De alertheid voor uitzonderlijke situaties zoals bij het verpulveren van asbest, dient te blijven bestaan, zodat eventueel naar een hoger niveau van bescherming kan worden opgeschakeld.
Vanaf dit moment is er sprake van overeenstemming over de te volgen aanpak en worden de aanwijzingen van de Arbeidsinspectie zonder problemen opgevolgd.

[39] Journaal Gemeentelijk Coordinatiecentrum kamer 73
[40] interview hoofdinspecteur Arbeidsinspectie

BIJLAGE 5

INVENTARISATIE VAN KNELPUNTEN UIT ONDERZOEKSRAPPORTEN

(Nog in te vullen)

BIJLAGE 6

Bronnen

3.1 Overzicht logboeken, verslagen etc.

Bron / onderwerp	Bron
Transcriptie RAC Twente tot 14-05 10.00 uur	LCI 508 LCI 554
NCC en het Rijk als geheel m.u.v. VWS	LCI 413 LCI 428
DCC en VWS in zijn geheel	
Geparafraseerde transcriptie CPA AAD-Oost van 13 mei en 14 mei tot 19.00u (op onderdelen is de eigenlijke transcriptie gebruikt)	LCI 933
Journaal AC politie	LCI 35
Journaal mobiel commandocentrum vanaf 14-05, 07.05 u	LCI 36
Journaal staf GCC kamer 73 vanaf 13-05 20.45 uur	LCI 37
Journaal ROC (politie) vanaf 18.30 uur	LCI 39
Journaal GCC kamer 77 vanaf 13-05 16.50 uur	LCI 38
Logboek ROC brandweer vanaf 13-05 16.10 uur	LCI 277
Sitraps CORT en ROC en CTPI incl. diverse stukken die in die overleggen besproken zijn	LCI 186
Logboek PCC	LCI 579
Uitdraai Alarmeringscomputer CPA AAD-oost	
Rampenplan Enschede	LCI 0003
Concept-tekst reconstructie onderzoek IGZ inzake vuurwerkramp Enschede van 13 september 2000 / versie 1	
Logboek medisch leider rampterrein (Stom)	LCI 897
Logboek Sociaal geneeskundige GGD	LCI 985
Logboek medisch leider rampterrein Soethoudt	LCI 986
Logboek GRS GHOR	LCI 1026
Logboek ROC GHOR	LCI 1026
Logboek actiecentrum GHOR	LCI 1026
Logboek actiecentrum brandweer GCC	LCI 831
Logboek 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e (AI) Memo 5.1.2e AI	LCI 172
Reconstructie IP	LCI 714 LCI 715 LCI 716
Verslag Lokaal driehoeksoverleg	LCI 1087
Organisatie Nafase vuurwerkramp	LCI 1086

3.2 Overzicht interviews

Naam functionaris	Organisatie	Datum interview	Opmerkingen
5.1.2e	Brandweer	03-07-2000	
5.1.2e	Brandweer	03-07-2000 + 04-09-2000	ook groepsgesprek
5.1.2e 5.1.2e	Brandweer	03-07/ 04-09/ 24-11-2000	ook groepsgesprek

Naam functionaris	Organisatie	Datum interview	Opmerkingen
	Brandweer	03-07-2000	
	Brandweer	04-07-2000 + 04-09-2000	ook groepsgesprek 1 interviewverslag nog niet becommentarieerd
	Brandweer	04-07-2000	
	Brandweer	04-07-2000	
	Brandweer	04-07-2000	
	Brandweer	25-08-2000/ 24-11-2000	
	Politie	29-08-2000	
	Brandweer	01-09-2000	interviewverslag nog niet becommentarieerd
	Brandweer	01-09-2000	
	Politie	04-09-2000	
	Brandweer	04-09-2000	groepsgesprek
	Brandweer	04-09-2000	groepsgesprek
	Grolsch-brouwerij	04-09-2000	groepsgesprek
	Burgemeester Almelo	07-09-2000	
	Politie	08-09-2000	
	Provincie	11-09-2000	
	Provincie	11-09-2000	
	Politie	13-09-2000	
5.1.2e	Politie	15-09-2000	
	GGD	19-09-2000	
	GGD	19-09-2000	
	GGD	19-09-2000	
	GGD	19-09-2000	
	Burgemeester Enschede	27-09-2000	
	Gemeentesecr. Enschede	27-09-2000	
	Brandweer cdt. Enschede	27-09-2000	
	VROM-IMH	22-09-2000	
	KPN	01-11-2000	tel. Interview
	BZK-NCC en Project Vuurwerkramp	25-09-2000	
	BZK-NCC	25-09-2000	
	Regionale brandweer	04-07-2000/ 24-11-2000	obsevaties en simulaties
	GGD Twente	28-09-2000	
	GGD	28-09-2000	
	GGD Twente	28-09-2000	
	GGD Twente	28-09-2000	
	Arbeidsinspectie	12-10-2000	
	Arbeidsinspectie	12-10-2000	

Naam functionaris	Organisatie	Datum interview	Opmerkingen
5.1.2e	TNO	25-10-2000	geinterviewd door Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

3.3 Overzicht overige bronnen

Naam functionaris	Organisatie	Datum interview	Opmerkingen
5.1.2e	RMC Twente	27-11-2000 28-11-2000	Telefonisch vraaggesprek
	Waterleiding Maatschappij Overijssel	11-12-2000	Telefonisch vraaggesprek
	RAC Twente	Begin december 2000	Telefonisch vraaggesprek

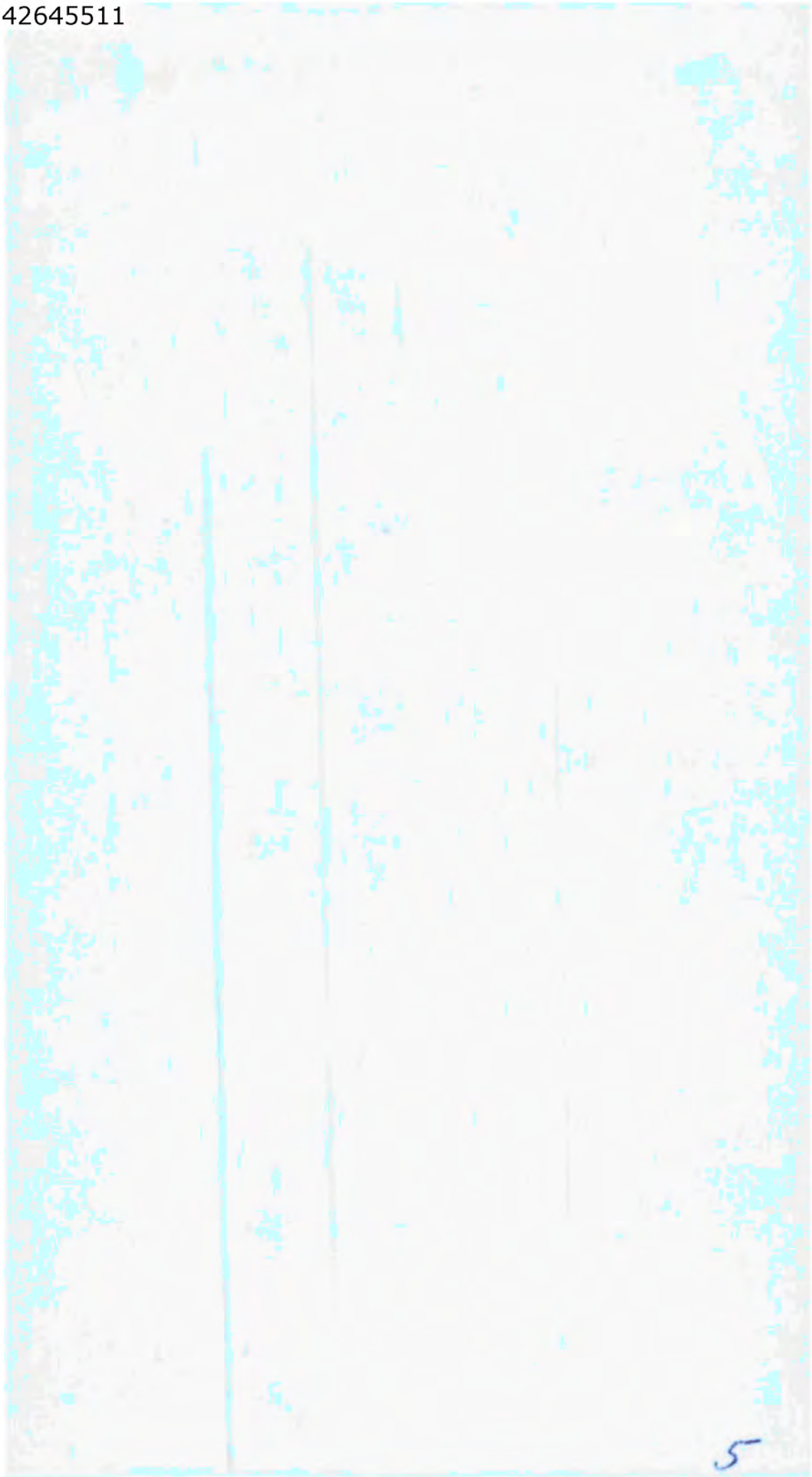

LC1 - 1610

INSPECTIE ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

CONCEPTRAPPORT CLUSTER 5

Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding

21 december 2000

ONDERZOEK VUURWERKRAMP

Analyse cluster

Het onderzoek naar de Bron- en effectbestrijding is verricht in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding door het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding.

In deze conceptversie zijn aanpassingen doorgevoerd op aangeven van de Inspectie voor de Politie, de Inspectie Gezondheidszorg en de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.

Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Telefoon: 026 - 3552400
Fax: 026 - 3515051
e-mail: nibra@nibra.nl

Inleiding

De voorliggende tekst is de voorlopige rapportage over de bron- en effectbestrijding zoals die na de vuurwerkramp in Enschede heeft plaatsgevonden. Het onderzoek is verricht door het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding in opdracht van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.

Deze rapportage kent de volgende hoofdstukken:

1 Hulpverlening in het gouden uur (16.36 –17.00)
2 Grootschalige brandbestrijding en hulpverlening (17.00-22.00)
3 Van acute fase naar stabiele fase (nacht zaterdag 13 mei op zondag 14 mei)
4 Stabiele fase (zondag 14 mei)
5 Bergingsfase (zondagnacht 14 mei t/m 24 mei)
6 Interregionale compagniesbijstand
7 Effectbestrijding: de regionale WVD
8 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Gelet op het maatschappelijk en politiek belang hebben de inspecties hun rapportages over de vuurwerkramp Enschede thans afgerond.
Het is niet uit te sluiten , dat als gevolg van verder onderzoek door het openbaar ministerie, de rapportage van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp of reacties en/of commentaar door betrokkenen bij deze ramp nieuwe gegevens ter beschikking komen. Een en ander kan voor de inspecties aanleiding zijn om met een aanvulling op de thans voorliggende rapportages te komen.

HOOFDSTUK 1
Hulpverlening in het gouden uur

''Vlak na de laatste explosie, rond 15.37 uur, ziet een brandweerman vanaf de Roomweg de rook langzaam optrekken en ziet dat diverse woningen aan de Roomweg en de Tollensstraat langzaam beginnen te branden.''

1 Inleiding, brandontwikkeling en situatie van het rampterrein

Bij de eerste explosie bij SE Fireworks zijn dakpannen van woningen en bedrijfspanden afgeslagen en is een groot aantal ruiten gesneuveld. Uit brandpreventief oogpunt bezien, betekent dit dat de brandwerendheid van woningen en bedrijfspanden aanzienlijk is afgenomen. Als daarna een tweede explosie plaatsvindt, waarbij brandende delen vuurwerk en puin in een straal van honderden meters weg worden geslingerd, komt een belangrijk deel daarvan terecht op het droge dakbeschot en in ruimten die niet meer door glas beschermd worden. Hierdoor ontstaan op heel veel plaatsen kleine brandjes, die zich uit gaan breiden. Doordat de brandwerendheid tussen woningen ook aanzienlijk is afgenomen (dakpannen en ruiten ontbreken), en doordat de brand de eerste 40 minuten na de explosie deels niet bestreden wordt, kunnen de kleine brandjes zich uitbreiden tot één vuurzee. De branduitbreiding na de detonatie bij SE Fireworks kan in een aantal fasen worden onderverdeeld:

1. Na de detonatie woeden er in de kern van het rampgebied (de groen gestippelde sector op de kaart) een groot aantal verspreide kleine brandjes. Deze kleine brandjes groeien uit tot een gesloten vuurfront.
2. Aansluitend breidt het vuurfront zich naar alle zijden uit; onder invloed van de heersende windrichting zien we dat de branduitbreiding in eerste instantie vooral in de richting van de kruising Roomweg/ Deurningerstraat plaatsvond. Tegelijkertijd breidde de brand zich langzaam maar zeker ook bovenwinds uit.
3. Buiten de (later als zodanig ingestelde) grendellijnen Roomweg/ Deurningerstraat woedden ook diverse brandjes. Deze brandjes zijn door ingestroomde brandweereenheden effectief bestreden.

Omstreeks 16.45 uur kunnen o.a. aan de Roomweg zelfs kenmerken herkend worden van de *ontwikkeling tot* een vuurstorm[1]: ingezette brandweermensen voelden de aanzuiging van koude lucht en zij zagen de brand zich af en toe met de thermiek mee over straten heen uitbreiden.
Tegen deze achtergrond vindt de bronbestrijding in het gouden uur plaats. Met bronbestrijding wordt hier gedoeld op de activiteiten die zijn ontplooid in het kader van de brandbestrijding en redding en verzorging van slachtoffers in het rampterrein. Met de term het gouden uur, die oorspronkelijk afkomstig is uit de geneeskundige hulpverlening, wordt verwezen naar het feit dat het eerste uur van de hulpverlening cruciaal is op het gebied van redding en verzorging van slachtoffers. Dit gezien het feit dat om levensreddend op te kunnen treden zwaargewonden binnen 1 uur behandeld moeten worden. De brandweer heeft de taak om behandeling door de geneeskundige hulpverleners te faciliteren, hetzij door slachtoffers te bevrijden, hetzij door branduitbreiding op specifieke plaatsen tegen te gaan.
Dit hoofdstuk is gericht op een analyse van de bronbestrijding gedurende de periode vanaf de detonatie bij SE Fireworks tot het eerste overleg tussen leidinggevenden van de brandweer om ongeveer 17.00 uur. Hoewel deze tijdspanne meer dan één uur omvat, is om het belang van de hulpverleningsactiviteiten aan te duiden toch gekozen voor de term 'gouden uur'.
Daarnaast zal ook worden ingegaan op de coördinatie van de hulpverlening op het rampterrein gedurende het gouden uur. Gekeken zal worden naar de monodisciplinaire coördinatie van de brandweerinzet en naar de afstemming van de multidisciplinaire inzet van politie, brandweer en geneeskundige hulpverlening. De multidisciplinaire coördinatie buiten het rampterrein wordt echter uitgebreid behandeld in de analyse van het cluster algemene coördinatie en opschaling.

---

[1] Vanuit zeer grote branden die meerdere huizenblokken omvatten (complexbranden) kan een vuurstorm ontstaan. Voorwaarden hiervoor zijn droog, warm en windstil weer en een complexbrand in een stedelijk gebieden dat tenminste voor 30% bebouwd is en waarbij de brand tenminste 2 ½ km2 betreft. (Beperkte opleiding brandweer Bedrijfszelfbescherming, p. 43). De leidraad voor het optreden van de brandweer in het kader van de Bescherming Bevolking noemt nog als aanvullende voorwaarde dat zich boven het centrum van het getroffen gebied door een stabiele atmosfeer een zuil van stijgende lucht moet kunnen ontwikkelen tot enkele kilometers hoogte.

Met coördinatie wordt voor alle duidelijkheid gedoeld op de wijze waarop leidinggevende officieren de inzet van meer dan een eenheid een onderlinge samenhang geven. Onder coördinatie wordt derhalve in dit hoofdstuk niet verstaan de afspraken die twee of meer bevelvoerders onderling maken over de inzet van hun eigen eenheden.

"Opschaling" is een thema dat de inhoud van het in dit hoofdstuk behandelde kernthema, namelijk bronbestrijding op het rampterrein in het gouden uur, overstijgt. Opschaling is echter een zodanige kerntaak van de leidinggevenden ter plaatse als een voorwaarde voor een effectieve bronbestrijding, dat een behandeling van het thema bronbestrijding niet plaats kan vinden zonder aandacht te besteden aan de wijze waarop de opschaling heeft plaatsgevonden.

Een opmerking verdient vooraf te worden gemaakt: van alle personeel dat bij de fatale explosie direct betrokken was, kan in redelijkheid niet worden verwacht dat zij daarna nog optimaal functioneerde. Dit geldt dus ook voor de leidinggevende OvD. Elke kanttekening die hieronder over hun functioneren wordt gemaakt, moet in dat licht worden bezien.

De hulpverlening in het gouden uur kan worden onderverdeeld in twee tijdspannes. De eerste tijdspanne betreft de periode waarin overgebleven eenheden van brandweer, politie en ambulancedienst na de explosie trachten zoveel mogelijk slachtoffers te redden en te verzorgen. Zij verrichten daarmee de daadwerkelijk levensreddende handelingen. Deze fase start direct na de laatste explosie bij SE Fireworks omstreeks 15.36 uur en eindigt met de aankomst van nieuwe bijstandseenheden die hoofdzakelijk worden ingezet voor het tegengaan van branduitbreiding. De inzet van bijstandseenheden vanaf ongeveer 16.10 uur tot aan het eerste gezamenlijk overleg van officieren omstreeks 17.00 uur vormt de tweede tijdspanne van dit hoofdstuk.

Dit hoofdstuk is, overeenkomstig de bovenstaande onderverdeling in tijdspannes, in twee delen vorm gegeven. Het eerste deel wordt begonnen met een beschrijving van de feiten die gedurende het eerste halve uur hebben plaatsgevonden, gevolgd door een daaraan gekoppelde analyse. Daarna zal deze zelfde opbouw van feiten en analyse worden toegepast op de activiteiten in het kader van de bron- en effectbestrijding nadat nieuwe eenheden zijn gearriveerd.

2 Inzet eerste half uur na 15.36 uur

2.1 Feitenrelaas

Met de laatste explosie bij SE Fireworks om 15.36 uur vliegt de biogasballon bij de afvalwaterzuivering van Grolsch in brand.

Vlak na de laatste explosie, rond 15.37 uur, ziet een brandweerman vanaf de Roomweg de rook langzaam optrekken en ziet dat diverse woningen aan de Roomweg en de Tollensstraat langzaam beginnen te branden.

De eerste melding van een brandweereenheid na de klap is die van de bevelvoerder van sectie zuid: hij vraagt om 15.38 uur de RAC om heel veel ambulances aangezien er meer dan 10 a 20 zwaar gewonden zijn. Omstreeks hetzelfde tijdstip helpen brandweermensen buiten de poort van Thole aan de Tollensstraat een aantal gewonden en haalt men mensen uit huizen in de omgeving van het Talmaplein. Ook aan de Roomweg worden door brandweerlieden van de sectie Lonneker slachtoffers geëvacueerd en gewonden verzorgd.

Zodra hij weer bij zinnen is na de explosie, loopt de licht gewonde OvD van Enschede door de Tollensstraat naar de Roomweg. Hij is bij de explosie zijn portofoon kwijtgeraakt, ziet geen eigen personeel en gaat daarom enkele huizen in de Vogelbuurt binnen op zoek naar een telefoon, maar vindt die niet. Hij ziet wanneer hij weer naar buiten komt dat vele losse brandjes in de Tollenstraat zich uit beginnen te breiden.

Om 15.42 komt de OVD op de Roomweg een aantal mensen van de eerste uitruk tegen en geeft vanaf de Roomweg per geleende portofoon nader bericht aan RAC: 'er is een grote ontploffing geweest, ik wil onmiddellijk twee pelotons, ik wil alle overige ambulances uit de regio, twee pelotons, ambulances melden Oldenzaalsestraat dienstleiding burgemeester informeren en eerst de OvD ter plaatse laten komen voor zover u kunt krijgen ' (met het laatste fragment over de "OvD" wordt gedoeld op het sturen van een extra officier). Even later vindt de OVD op de hoek Roomweg/ Nieuluststraat twee collega's die bezig zijn met de verzorging van een gewonde. Om 15.43 verzoekt de OVD Enschede hiervoor om de eerste ambulance op het kruispunt Nieuwluststraat/ Roomweg ... het adres komt niet over bij de RAC en wordt door de OVD gewijzigd in Roomweg 56.

Op hetzelfde tijdstip wordt door particulieren brand gemeld bij schilderbedrijf Van der Geest naast de supermarkt de Nieuwe Weme en een woningbrand op de Drienerweg. Werknemers van de Grolsch constateren op ongeveer hetzelfde moment brand op de hoek van de Kwartelstraat. Een lid van de bedrijfsbrandweer van de Grolsch die na de klap naar de brouwerij rijdt, ziet vele daken waarvan de dakpannen verdwenen zijn en waarop kleine brandjes ontstaan. Hij zet bewoners aan met tuinslangen die brandjes te blussen. Op het terrein van de Grolsch zelf wordt even later geconstateerd dat de

afvalwaterzuiveringsinstallatie en een vrachtwagen bij het gasstation van de brouwerij in brand staan. In de minuten die volgen komen bij de RAC nog enkele andere brandmeldingen binnen en derden constateren dat een groot deel van de Nieuwluststraat, Nachtegaalstraat, een sportwinkel naast de Grolsch en een ander bedrijfsgebouw op het Grolschterrein zelf in brand staan

Om 15.46 is er contact tussen de RAC en de OvD: brandweer Gronau biedt zich aan, de OvD laat hen komen. Omstreeks 16.10 uur zijn de eerste Duitse eenheden aan de Roomweg ter plaatse.

Om 15.47 meldt de bevelvoerder van de TS 645 Enschede dat hij vier man mist en dat hij met zijn overgebleven personeel op de kruising Tollenstraat/Singel gaat staan. OvD gaat hiermee accoord. Verder meldt de bevelvoerder dat de brand zich uitbreidt, maar er geen voertuig meer is om die te bestrijden. De overgebleven bemanningsleden verlenen aan diverse bewoners eerste hulp.
Voor de OvD gebeurt dit alles precies aan de andere zijde van het rampterrein.

Omstreeks 15.50 uur wordt conform het Bedrijfsnoodplan van Grolsch de ammoniak ingeblokt door één van de medewerkers.

De OvD heeft nu contact met een verpleegkundige en maakt met afspraken over de inrichting van gewondennesten. Om 15.53 meldt de OVD Enschede daarover aan de RAC dat de GGD lichtgewonden naar kruising Kottendijk/ Walhofstraat brengt. Hij verzoekt de RAC om bussen van Connexxion te regelen voor verder vervoer.

Ongeveer 15.55 uur worden de afsluiters van het gas bij Grolsch dichtgedraaid door een medewerker van Grolsch en een bemanningslid van de TS 649 Enschede. De hoge druk gastoevoer van Grolsch staat nog open. De methaantank was volgens de medewerkers van Grolsch geen gevaar, en ook de aanwezige ammoniak was goed beveiligd. In overleg met de OVD Enschede werd bepaald dat met name het ammoniaksysteem, gezien de grote schade die de laatste explosie had aangericht, alle aandacht nodig had.

Om 15.55 geeft de OVD Enschede per portofoon aan de overgebleven eenheden door zich te verzamelen op kruising Deurningerstraat/ Roomweg.

De eerst volgende officier van de brandweer die op het rampterrein arriveert (hoek Lasondersingel/ Tollensstraat) is om ongeveer 15.50 uur officier II. Officier II is een zeer ervaren officier die echter al enige jaren geen piketdiensten meer draait. Hij is door de klap gealarmeerd en komt hulp aanbieden. Hij is niet gekleed in uitrukkleding of in uniform. Officier II komt halverwege de Lasonderstraat één van de bemanningsleden van de TS 645 van Post Zuid tegen. Samen treffen zij op een grasveld nabij de Tollensstraat een bewusteloze collega-brandweerman. Deze wordt in een ambulance gelegd. Als deze weer bij bewustzijn komt, geeft deze aan een collega kwijt te zijn, die nabij een slangleiding moet liggen. Officier II gaat op zoek naar deze persoon, en ziet dat deze reeds gereanimeerd wordt door 2 leden van brandweer Enschede en een verpleegkundige. Helaas heeft deze poging geen effect.

15.58 contact RAC/OVD: RAC meldt dat Gronau en Hengelo zijn uitgerukt en vraagt om opstelplaats. De OvD antwoordt kruising Deurningerstraat/Roomweg (en vraagt vervolgens om bijstand van de vliegbasis).

Om 15.59 verzoekt de OVD Enschede om waarschuwen vliegbasis: "Vliegbasis laten komen met alles wat ze hebben."

Om 16.04 heeft officier II per geleende portofoon contact met de RAC: hij geeft aan dat hij bij een tankautospuit staat die niet meer inzetbaar is. Hij heeft een aantal bemanningsleden opgevangen en weet waar de overigen zijn. Hij verzoekt om een overzicht van ingezette eenheden en informeert naar de beschikbaarheid van de OvD.

Vanaf 16.05 uur doet de TS 801 Hengelo een aantal pogingen om een woningbrand aan de Kettingbrugweg door te geven aan de RAC. Aangezien het bericht steeds weggedrukt wordt door andere eenheden, krijgt de RAC het bericht pas als dit via de kazerne in Hengelo per telefoon wordt doorgegeven.

Om 16.06 hebben de OvD Enschede en officier II contact per portofoon. Officier II staat bij "Automaterialen Het Oosten" aan de Lasondersingel en meldt veel gewonden die door al aanwezige ambulances worden afgevoerd en branduitbreiding naar Deurningerstraat/ Roomweg. De OvD geeft aan dat de Singel als grendellijn moet worden beschouwd en vraagt of officier II dat kan houden. Officier II meldt dan dat de tankautospuit buiten bedrijf is in verband met de toestand van de collega's.

Om ongeveer 16.06 arriveert officier III op kazerne Hengelo (eigen initiatief, niet gealarmeerd). Na overleg met de OvD Hengelo en een andere officier (later als officier VII op het rampterrein aanwezig), vertrekt hij om ongeveer 16.15 ter verkenning naar het rampterrein. Om dezelfde tijd vertrekt de regionale commandohaakarmbak naar het rampterrein (opgegeven hoek door RAC Deurningerstraat/Roomweg).

Om 16.09 meldt een van de drie inmiddels op het rampterrein aanwezige OvDG's aan de CPA dat er "wegens de draaiende wind gevaar bestaat dat de overige bunkers ook exploderen". De melding lijkt overigens geen invloed te hebben op de inzet van de geneeskundige hulpverleners.

2.2 Analyse

Opschaling

De eerste verantwoordelijkheid van leidinggevenden met een coördinerende functie bij (grootschalige) incidentenbestrijding is het zeker stellen van een adequate opschaling van de hulpverleningsdiensten.
Deze verantwoordelijkheid begint bij de (leidinggevende van) de eerste eenheden ter plaatse: zo heeft bij een reguliere brand de bevelvoerder van de eerste uitruk de verantwoordelijkheid de inschatting te maken of hij alleen de brand kan bestrijden of dat hij daarvoor meerdere eenheden nodig heeft, en daarmee ook de officier van dienst (OvD) die de inzet van verschillende eenheden coördineert.
Bij aankomst van de OvD heeft deze de verantwoordelijkheid om zeker te stellen dat het vereiste opschalingsproces in gang is gesteld. Hij zal moeten overwegen hoeveel aanvullende bijstand benodigd is om het incident effectief te kunnen bestrijden. Het gaat hier dan zowel om bijstand in de meest brede zin, dat wil zeggen zowel om de bijstand van eigen brandweereenheden als (eventueel) om de bijstand van voldoende leidinggevenden die delen van de inzet kunnen coördineren, maar ook om de bijstand van de andere hulpverleningsdiensten of de "bijstand" van coördinerende organen als de gemeentelijke rampenstaf of een regionaal coördinatiecentrum.

De situatie na de fatale explosie in Enschede wijkt vanzelfsprekend sterk af van die bij een "normaal" grootschalig incident. In dit geval was er al een OvD van de brandweer aanwezig, maar wel een die lichtgewond was door de explosie en die tenminste het vermoeden had dat hij al een aantal van de mensen die onder zijn leiding waren ingezet, had verloren. De vier eenheden die aanwezig waren voor de explosie waren alle tenminste hun voertuigen en het bijbehorende materiaal kwijt. Door de explosie en het feit dat de eerste minuten na de explosie het zicht ter plekke bovendien nog zeer gering was, raakte men ook het zicht op elkaar kwijt.

De eerste opdracht van de OvD is er een tot opschaling. Achteraf kan als detail worden opgemerkt dat het opschalen tot twee pelotons, als er net het equivalent van een peloton uitgeschakeld is, en gezien de omvang van de explosieschade, wel een onderschatting van de benodigde capaciteit is. Belangrijker is echter de constatering dat voor elke goede verstaander de boodschap van de OvD helder is: er is een ramp gebeurd, stuur mij veel eenheden en leidinggevenden om mij te assisteren. Met deze opdracht richting de RAC doet de OvD het enig juiste op het moment, namelijk om een aanzienlijke opschaling te vragen. De gevraagde opschaling omvat ook de geneeskundige hulpverlening, bijstand van meer leidinggevenden en van bestuurlijke coördinatie.

Op de RAC wordt op de opdracht van de OvD echter niet of nauwelijks gereageerd. Er is geen sprake van het massaal alarmeren van eenheden en leidinggevenden (dit ondanks vele meldingen waaronder enkele individuele die onder normale omstandigheden al aanleiding zouden zijn tot het alarmeren van een peloton). Overigens blijkt uit de bandopnames dat de centralisten zelf wel het beeld hadden dat "de halve binnenstad in de fik stond". De overbelaste centrale laat zich leven door de vele meldingen, wijst daarbij aangeboden hulp van omliggende brandweerkorpsen af en komt pas na ongeveer 20 minuten na de laatste grote explosie toe aan de start van het daadwerkelijk alarmeren van de gevraagde twee pelotons bijstand (die start bestaat dan nog uit het alarmeren van enkele losse eenheden, de twee pelotons zelf worden pas tegen half vijf gealarmeerd). Ter vergelijking: de leidraad brandweercompagnie gaat ervan uit dat een half uur na het ontstaan van het incident de eerste twee regionale pelotons volledig gestructureerd en gecoördineerd onder leiding van pelotonscommandanten zijn ingezet.

Blijkens verschillende communicatiemomenten leefde de OvD in de veronderstelling dat er wel een grote hoeveelheid eenheden los zou instromen. Zo meldt de OvD nog om 15.58 separaat aan de RAC dat aankomende eenheden zich moeten verzamelen op de hoek Deurningerstraat/singel . En om bijvoorbeeld 16.28 zegt de OvD tegen officier II dat "alles wat los en vast zat" wel zou komen.

Eerste half uur: een OvD alleen zoekt zijn eenheden

De OvD Enschede staat er alleen voor, licht gewond, onzeker over het lot van zijn eenheden, maar zeker dat hij geen verbinding meer met de meeste ervan heeft. Als alle leidinggevenden bij grotere incidenten wordt hij geleefd door de snelle operationele beslissingen die hij lijkt te moeten nemen. In dit eerste half uur, in zijn beleving achteraf lijkt het meer op minuten, probeert hij zijn eenheden (mensen) te verzamelen en enige coördinatie te bewerkstelligen in het gewondenvervoer.
De OvD verwacht een toestroom van bijstandseenheden en officieren, die zullen echter nog lang op zich laten wachten: de Duitse eenheden zijn al uitgerukt voordat de RAC zelfs de eerste eenheid uit Hengelo laat uitrukken. De enige bijstand die in het eerste half uur arriveert is officier II die zich in eerste instantie richt op het verlenen van individuele hulp, maar daarna toch, ondanks het feit dat hij geen piketfunctie meer heeft, een leidinggevende rol op zich neemt. Aan het eind van dit eerste half uur is er geen enkele bijstandseenheid binnen gekomen die

redding of brandbestrijding ter hand kan nemen. De melding van officier II over branduitbreiding en de daarop volgende vraag van de OvD aan officier II of hij de grendellijn "Singel" kan houden, demonstreert dat beiden verwachten dat er toch ergens eenheden beschikbaar zouden moeten zijn.
Achteraf zou mogelijk kunnen worden gesteld dat een OvD nogmaals in een nader bericht de situatie zou kunnen schetsen en kunnen verifiëren dat de gevraagde opschaling ook tot stand komt. In deze situatie, wetende hoe ook latere nadere berichten door de RAC geïnterpreteerd zijn, is het de vraag of een dergelijk initiatief overigens veel had uitgemaakt.

Redding slachtoffers
Na de explosie zijn in het rampterrein honderden gewonden aanwezig. Hoewel zij door de explosie aangeslagen zijn en weten dat zij een aantal collega's verloren hebben, starten de overgebleven brandweermensen direct met het ontruimen van het rampterrein en het redden en verzorgen van slachtoffers. Zij verrichten hiermee in samenwerking met ambulancedienst en politie de primaire levensreddende handelingen, die al afgerond zijn als ruim een half uur na de explosie (vanaf ongeveer 16.10 uur) de eerste bijstandseenheden vanuit o.a. Duitsland, Hengelo en de Vliegbasis Twenthe eindelijk beginnen te arriveren.
Achteraf is vastgesteld dat bij de vuurwerkramp 19 doden zijn gevallen, waaronder vier brandweerlieden, volgens de getallen genoemd in de verslagen van de rampenstaf, meer dan 900 gewonden en dat er 3 mensen nog steeds vermist worden. Het aantal slachtoffers dat na de laatste explosie bij SE Fireworks daadwerkelijk gered moest worden door de brandweer, was echter beperkt tot enkelingen. Hoewel brandweerlieden en politieagenten een groot aantal huizen en bedrijfspanden hebben doorzocht, soms zelfs vlak voordat deze aan de vlammen ten prooi vielen, troffen zij geen of slechts een heel klein aantal mensen aan, dat in de woningen achter was gebleven. Het typerende schadebeeld aan de meeste woningen was brand en een lichte ontzetting van gevels, waardoor bewoners grotendeels in staat waren zelfstandig te vluchten. Bovendien waren op het moment van de twee grote explosies veel mensen al uit de directe omgeving gevlucht. De zelfredzaamheid van de bevolking kan daarom groot worden genoemd.

Brandbestrijding
Gedurende het eerste half uur was er vanuit de overheid geen brandbestrijding mogelijk doordat al het materieel tijdens de explosies was verwoest en er door een trage alarmering geen nieuwe (bijstands)eenheden ter plaatse zijn gekomen.

Grolsch
Aanwezige medewerkers van Grolsch nemen al zeer vroeg alle maatregelen om ervoor te zorgen dat het gevaar van de brouwerij naar de omgeving tot een minimum beperkt wordt: de ammoniak wordt ingeblokt en de hoofdgasafsluiters worden in samenwerking met een brandweerman dichtgedraaid. In overleg met de OVD besluit deze brandweerman vervolgens dat de Grolsch, en met name de ammoniakinstallatie, alle aandacht nodig heeft. Hij blijft daarop bij Grolsch.

Communicatie
Gedurende het eerste halve uur zijn er weinig problemen met betrekking tot de communicatie over de brandweerkanalen, aangezien er maar heel weinig eenheden en functionarissen in de ether zijn. Pas als na een half uur nieuwe eenheden worden gealarmeerd, worden berichten op het rampterrein weggedrukt. Telefoonverkeer is op dat moment al nagenoeg onmogelijk vanaf het rampterrein.

3 Inzet van 16.10– 16.50 uur

3.1 Feitenrelaas
Om ongeveer 16.10 zet de OvD een aankomende tankautospuit van Hengelo (TS 801) in op de Roomweg om slachtoffers te redden en branduitbreiding tegen te gaan. Aangegeven werd dat er achter de woningen mogelijk een opslag was van acetyleenflessen was. Bij een verkenning door de bevelvoerder blijkt dat de Roomweg vrijwel geheel brandt en dat er ook op het dak bij Grolsch iets brandt. Het voertuig wordt de Roomweg opgereden. De bevelvoerder van de TS 801 geeft de eerste 4/ 5 woningen gerekend vanaf het vuurfront op gezien de voortplantingssnelheid, en laat afleggen om verdere uitbreiding tegen te gaan. Voordat de stralen echter volledig zijn opgebouwd, moet men al terugtrekken doordat het vuurfront weer een aantal woningen verder is.

Vlak na de TS 801 arriveren drie Duitse eenheden, die omstreeks 16.10 uur vanaf het parkeerterrein van Grolsch aan de Beekstraat afleggen op een brandende vrachtwagen bij het gasstation op het brouwerijterrein. Tevens wordt een straal ingezet ter koeling van de hoge druk gastoevoer.

De dan gearriveerde tankautospuit van de vliegbasis zet zichzelf ook in de directe nabijheid van Grolsch in voor het blussen van woningbranden in de Beekstraat. Om 16.17 zet de 842 Hengelo zichzelf na overleg met een bevelvoerder van Enschede in op het blussen van de Sportzaak Studio Sport op de hoek Beekstraat/ Deurningerstraat.

De OvD Enschede loopt ondertussen door de Deurningerstraat om het rampterrein heen naar de Lasondersingel. Een eenheid van Stad Delden (TS 741) wordt door hem de Renbaanstraat ingestuurd om branduitbreiding te voorkomen. Aangezien de brandweer Stad Delden bij hun uitruk vergeefs pogingen doet zich mobilofonisch in te melden, heeft men de RAC hieromtrent per mobiele telefoon ingelicht.
Om 16.11 uur verzoekt de OVD Enschede de RAC of zij aan de politie door willen geven dat hij het hele stuk tussen de Deurningerstraat/ Roomweg en de Singels hermetisch afgesloten wil hebben en ook de rijbanen vrijgehouden wil hebben.

Rond 16.15 uur arriveert het hoofd BHV van Grolsch op het brouwerijterrein en start met het maken van een verkenning over de brouwerij.

Om 16.19 vertrekt een regionale VC-2 naar de hoek Deurningerstraat/Lasondersingel.

Eveneens om 16.19 heeft de bevelvoerder van de TS 648 Glanerbrug ("TS 8") contact met de OvD per portofoon: meldt dodelijk slachtoffer, aanwezigheid van "Duitse collega's" bij hem op [oostzijde rampterrein] Roomweg en vraagt om wat te doen met mensen in de buurt. Het antwoord van de OvD, die hen in eerste instantie plaatst aan de Roomweg, westzijde van het rampterrein luidt: mensen evacueren zo ver als mogelijk. De 648 wijst vervolgens op het gevaar van branduitbreiding in de bedrijfspanden [van de Bamshoeve]. De OvD wijst op het gevaar van gasflessen in bedrijfspanden en stelt: 'laat die panden maar zitten'. Eenheden moeten zich terugtrekken op de grendellijnen Singel, Deurningerstraat. Vandaar weer oprukken. Zet de Duitse collega's ook zo in. De 648 meldt dan dat zij aan de oostzijde van het bedrijfspand zitten. Kunnen zij zich dan daar niet opstellen [ipv aan de andere zijde van het rampterrein]. De OvD gaat accoord, als er inderdaad uitbreiding naar die zijde is, want vanwege de windrichting zou uitbreiding naar die zijde beperkt moeten zijn.
De bevelvoerder van het regionale schuimblusvoertuig SPB 661, dat inmiddels bij de Lasondersingel staat, breekt dan in en meldt dat hij het niet houdt bij een brandende automaterialenzaak en vraagt of hij de Duitse collega's niet bij hem kan krijgen. Een (duidelijke) beslissing wordt daarop niet genomen.

Om 16.22 meldt de politiewagen 31.01 dat hij in overleg met de brandweer overgaat tot evacuatie van Deurningerstraat ivm "groot gevaar van de Grolsch-gebouwen zelf wat waarschijnlijk niet al te lang meer te houden is"..

Om 16.25 vraagt de 848 om een inzetbevel voor zichzelf, de 648 en twee Duitse eenheden inclusief een noodarts. Dat inzetbevel komt er op dat moment niet.

Aan de andere kant van het rampterrein zet officier II nu de TS van Stad Delden (TS 741) en een TS van de bedrijfsbrandweer van Akzo Nobel (vanaf 16.35) in aan het Talmaplein en de Renbaanstraat om branduitbreiding tegen te gaan. Aan de Renbaanstraat staan op dat moment 4 a 5 woningen in de brand, aan het Talmaplein branden ook vijf woningen. Men heeft hierbij tot aan het Talmaplein verkend, vanaf dat punt was er sprake van een volledig vuurfront. Daar is ook een waterkanon opgebouwd. In de loop van het half uur vanaf nu trekt officier II er nog een aantal eenheden bij en ook een ME-eenheid (gestuurd door de meldkamer politie om 16.50) dat hij inzet voor het doorzoeken van woningen op slachtoffers.

De VC-2 is om 16.27 ter plaatse op de hoek Deurningerstraat/Lasondersingel.

Om 16.28 vraagt officier II per portofoon aan de OvD vermoedelijk of de commandant van dienst onderweg is. De OvD antwoordt dan dat hij alles heeft gevraagd wat los en vast zit, en dat ze vanzelf wel die kant op zullen komen.

Om ongeveer dezelfde tijd hoort de bevelvoerder van de TS 842 van een onbekende persoon die zich introduceert als een bedrijfsdeskundige van de Grolsch dat de bioreactor gevuld met methaangas op springen staat. Daarop verplaatsen de 842 en de andere twee aanwezige tankautospuiten zich naar achter de dekking van een huizenblok. Het gevaar en de actie "ontruimen Beekweg" meldt de bevelvoerder om 16.29 aan de RAC. De RAC bevestigt het bericht, maar zal er geen verdere actie op ondernemen.

Om 16.31 wordt nogmaals om een inzetbevel voor de TS 848, de TS 648 en de twee Duitse eenheden gevraagd. De OvD laat ze rijden "dan komen ze het vanzelf tegen". Tegen een bemanningslid van de bij de fatale explosie vernietigde 649 die nog steeds op de hoek van de Deurningerstraat/Roomweg aanwezig is om aankomende eenheden op te vangen, en vanaf dat punt meldt dat er nog steeds geen grip is op de Grolsch, zegt de OvD dat de Duitse eenheden eraan komen en "hij maar even moet kijken hoe hij ze wil inzetten". De TS 848 wordt hierna ingezet aan de Lasondersingel om vanaf een brandkraan de SPB 661 Enschede te voeden.

Om 16.32 meldt politie-eenheid 48.42 aan zijn meldkamer van een brandweerman te horen dat een tank met methaangas op springen staat."De kring moet daarom groter".
Om 16.33 meldt ambulance 5 aan de CPA dat het gewondennest aan de Deurningerstraat wordt ontruimd ivm explosiegevaar van nog meer bunkers.

Om 16.34 is op de banden van de RAC een niet getraceerd (en door alarmeringstooncodes verminkt) bericht te horen waarop iemand meldt dat "staat op knappen, onmiddellijk terugtrekken en dekking zoeken". Voor zover bekend heeft niemand dit

bericht gehoord of erop gereageerd. De OvD komt op dat moment de VC2 binnen. Hoewel de RAC en de VC2 het beiden proberen lukt het tot 16.40 niet om weer contact te krijgen.
Om 16.34 uur geeft de VC door aan de RAC dat het telefoonnet plat ligt, dat het mobiele telefoonnet plat ligt, men kan alleen communiceren over mobilofoonkanaal 5, aangezien kanaal 3 het daar niet doet.

Om ongeveer 16.35 is officier III ter plaatse op de Deurningerstraat. Hem komt ter ore (over de bron bestaan meerdere meningen) dat er methaan-explosiegevaar van de bioreactor zou bestaan en spreekt daarover met de daar aanwezige bevelvoerders. TS 842 Hengelo start met het onder dekking blussen van de supermarkt Nieuwe Weme. Men tracht na overleg met officier III uitbreiding naar de achterliggende school te voorkomen.
De TS 541 Hengelo wordt ook rond 16.35 uur op de hoek van de Lasondersingel/ Lasonderstraat ingezet om overslag over de singel te voorkomen.

Het hoofd BHV van Grolsch wordt omstreeks 16.35 uur gebeld door de directeur Productie, met het verzoek naar de commandopost van de brandweer te komen die aan de kruising Deurningerstraat/ Boddenkampsingel is opgesteld.

In een nader bericht om 16.40 geeft de OvD aan de RAC aan dat het "hele huizenblok te westen van de ontplofte fabriek langzaam maar zeker begint te branden", dat hij maar "heel weinig coördinatie over de zaak heeft" en dat alle voertuigen welkom zijn. De RAC meldt dat zij op dat moment een UGS op de Hanzepoort in Oldenzaal heeft en dat daar voertuigen naar toe worden gestuurd. Een eventuele reactie van de OvD is tenminste niet doorgekomen.

Vanaf dat moment komen er steeds meer eenheden die zich min of meer op eigen initiatief aanmelden en worden doorgestuurd naar de UGS Hanzepoort. Een aantal vrij instromende Duitse eenheden die zich melden bij de COH op de Singel krijgt van de OvD een contactpersoon toegewezen en als inzetgebied de Kottendijk.

Om ongeveer 16.45 overlegt de OvD met de medisch leider rampterrein en de toegevoegd medisch leider in de COH: gezamenlijke conclusie er is momenteel onvoldoende overzicht om actief te kunnen coördineren.

De TS 541 Hengelo is om ongeveer 16.45 uur bezig met het doorzoeken van woningen ten noorden van de Lasondersingel op slachtoffers.

Om 16.46 vraagt de centralist van de VC2 om de regiocompagnies ter plaatse en specifiek om de rayon OvD Losser (die hij goed kent en waarvan hij weet dat hij onderweg is) en nog een extra "OvD".

Eveneens om 16.46 geeft politie-eenheid 31.01 door aan de RMC dat zij een cirkel van 500 meter rondom Grolsch heeft getrokken ivm explosiegevaar methaan. Er is geen melding dat dit het resultaat zou zijn van bijvoorbeeld overleg met de brandweer.

Om 16.47 meldt officier III zich vanaf de Deurningerstraat (op het Hengelose kanaal 12) in bij de RAC en vraagt of hij van dienst kan zijn. Hij wordt meteen als extra OvD naar de VC2 gestuurd. De rayon OvD Losser (in dit verslag verder officier IV/coördinator CTPI genoemd) wordt om 16.49 bereikt en gevraagd om voor zijn eigen eenheden (ook aanwezig op UGS Hanzepoort) uit naar de VC2 te rijden.

Om 16.48 wordt vanuit de Enschedese brandweerkazerne aan de RAC gemeld dat de Enschedese officier V vertrekt van de kazerne Enschede naar het rampterrein. Zijn functie is dan "reserve OvD" en hij moet "contact zoeken" met de OvD.

Omstreeks 16.55 uur worden de ingezette eenheden op het Talmaplein en de Renbaanstraat teruggetrokken door officier II in verband met vermeend explosiegevaar. Ook een zojuist ingezet ME-eenheid wordt teruggetrokken.

Om 16.59 geeft de OvD aan de RAC door dat meerdere hectares branden. Direct aansluitend (17.00) vraagt hij om twee compagnieën bijstand. De OVD Enschede meldt dat de globale grens van het rampterrein langs de Singels en de Deurningerstraat loopt en dan achter de supermarkt langs tot aan de kerk.

Omstreeks 17.00 uur wordt de TS 848 van Akzo Nobel teruggetrokken uit de Renbaanstraat in verband met explosiegevaar, en wordt opnieuw opgesteld aan de Deurningerstraat, Vanaf deze nieuwe opstelplaats wordt een waterkanon afgelegd naar de Renbaanstraat. Er is onvoldoende druk op de waterleiding om een tweede waterkanon in te zetten.

3.2 Analyse

Opschaling

Op het eerste moment dat de OvD de beschikking heeft over de regionale verbindingscommandowagen van de brandweer, geeft hij in een nader bericht nogmaals helder door wat de situatie is en dat "alle voertuigen welkom" zijn. Gezien de situatie kan hier geconcludeerd worden dat de OvD een adequate opschaling heeft doen inzetten.

Een opmerking die achteraf kan worden gemaakt is dat het feit dat na 50 minuten nog relatief weinig bijstandseenheden ter plaatse zijn, had kunnen leiden tot het actief bevragen van de RAC. Men dient echter te bedenken dat het een bekend ervaringsfeit is dat in de beleving van veel hulpverleners ter plaatse de tijd veel

sneller lijkt te gaan. Een tijdspanne van drie kwartier lijkt in de herinnering van hulpverleners dan nog slechts enkele minuten in beslag te nemen. Ook hier hadden veel hulpverleners consequent de indruk dat de tijdstippen van gebeurtenissen veel vroeger lagen dan ze bijvoorbeeld door bandopnames vastgesteld konden worden.

In vergelijking met andere rampen (zoals de Bijlmer "stuur alles wat wielen heeft") is de eerste vrije instroom van eenheden door de minimale reactie van de RAC zeer beperkt (zie tabel en de kaarten in de bijlage). Dit heeft grote invloed op de mogelijkheden tot hulpverlening in het eerste gouden uur. In plaats van enkele tientallen eenheden komen er nu in het eerste uur slechts een handjevol eenheden aan. Ook de toestroom van officieren is beperkt: de enkele die in de loop van het eerste uur aankomen, doen dat op eigen initiatief, niet omdat zij door de RAC gevraagd worden. Het gouden uur voor de hulpverlening zal al voorbij blijken te zijn voordat er een adequate opschaling tot stand is gekomen.

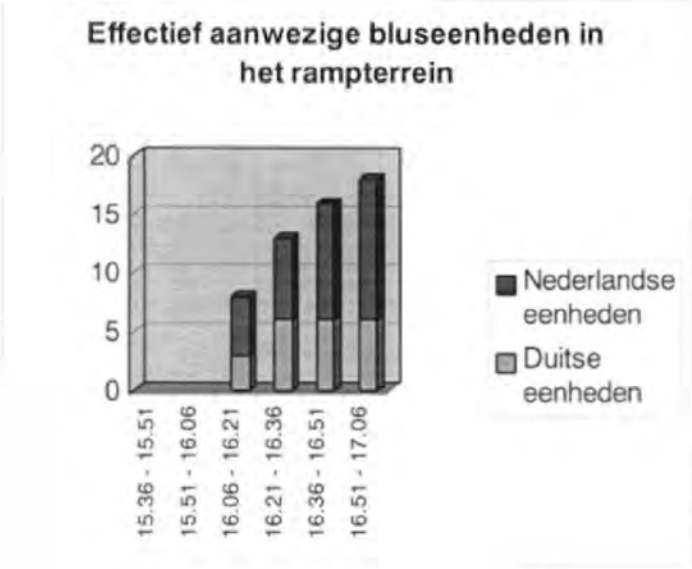

Coördinatie

Ongeveer een half uur na de klap arriveren de eerste bijstandseenheden en wat later ook de eerste officieren op het rampterrein. Nogmaals: voor alle betrokkenen lijkt de tijd te vliegen. Dit maakt dat de drie kwartier in deze fase voor de meeste betrokkenen in een wazige periode van enkele minuten voorbij lijkt te zijn gegaan.

Aan de linkerzijde van de Grolsch zetten een aantal eenheden zichzelf in totdat zij door een, zich als zodanig introducerende, bedrijfsdeskundige van de Grolsch op acuut explosiegevaar worden gewezen. Terecht trekken zij zich in dekking terug en zetten zij gezamenlijk met een politie-eenheid de evacuatie in van de direct aanliggende woningen. Hun actie melden zij over het Hengelose mobilofoonkanaal 12 aan de RAC, die deze melding vervolgens niet verder communiceert naar de OvD of zich dan net opstellende VC2 (die op kanaal 5 werken). Het mogelijke explosiegevaar blijft derhalve nog een half uur onbekend voor de OvD/VC2. Bij het wel doormelden aan de OvD had deze mogelijk het gevaar kunnen relativeren: de OvD had immers al de kennis dat het explosiegevaar van de Grolsch beperkt was.

Aan de oostzijde van het incident wordt de inzet van andere eenheden min of meer per portofoon gestructureerd door de OvD. De OvD geeft tijdens dat communicatiemoment aan dat hij het juiste beeld van de situatie en de te ondernemen acties in zijn hoofd heeft: de Deurningerstraat en de Lasondersingel als grendellijnen, vanuit daar het gebied weer intrekken, branduitbreiding naar de oostzijde is minder waarschijnlijk vanwege de windrichting en bovendien heeft het daar liggende bedrijfspand even geen prioriteit. De OvD begeeft zich ondertussen naar de COH/VC2. Bij de COH aangekomen geeft hij een redelijk helder nader bericht (inclusief de opmerking dat hij op dat moment "weinig coördinatie" heeft) en geeft hij nogmaals aan "dat alle eenheden welkom zijn". Daarna overlegt hij kort met de geneeskundig leidinggevenden. Hun gezamenlijke conclusie is dan dat er op dit moment nog te weinig informatie is om iets te coördineren. Een aantal vrij instromende Duitse eenheden worden vervolgens door hem van een contactpersoon en een inzetgebied voorzien.

Overigens vraagt de centralist van de VC2 na vertrek van de OvD uit de VC op eigen initiatief om de regiocompagnies als bijstand en tevens om twee extra officieren waaronder een specifieke die hij kende en waarvan hij wist dat hij onderweg was naar de UGS Hanzepoort. De centralist heeft aangegeven dat hij constateerde dat de OvD aangeslagen leek. Het is overigens merkwaardig dat de centralist enkele minuten na de algemene vraag van de OvD, nogmaals expliciet vraagt om de regiocompagnies.

Aan de zuidzijde van het rampterrein zet officier II een aantal langskomende eenheden in voor redding en brandbestrijding rond het Talmaplein. Ook politie-eenheden en uiteindelijk een ME-eenheid zijn hierbij betrokken. Naar de inschatting van de betrokkenen begon men daar tegen 17.00 de zaak onder controle te krijgen: de meeste huizen waren doorzocht en de branduitbreiding leek tot staan gebracht.

Ondertussen arriveert een "verse" officier op het rampterrein: officier III is een hoofdofficier uit Hengelo die dienst draait in het OvD-piket[2] van Hengelo, heeft derhalve ook een adviserende verantwoordelijkheid op het gebied van ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen (De OvD's uit de drie grote gemeenten in de regio vervullen deze taak ten behoeve van de OvD's uit de resterende drie OvD-gebieden).
Nadat hij ter plaatse komt op het rampterrein, wordt officier III opgezogen door de hectiek die op het rampterrein heerst. Hij wordt aangesproken door ingezette eenheden, die hem als officier herkennen, en mede daardoor vergeet hij zijn verkennende taak die hij vanuit Hengelo had meegekregen, en probeert voor zichzelf een beeld te krijgen van de situatie rond de kruising Deurningerstraat/ Roomweg. Hier wordt hij ook benaderd door de hierboven reeds vermelde zich als bedrijfsdeskundige van Grolsch uitgevende persoon die aangeeft dat er explosiegevaar is bij Grolsch.
Nadat hij dit bericht heeft gekregen, geeft officier III fragmentarische adviezen aan losse eenheden die hij tegenkomt (bijvoorbeeld over het explosiegevaar bij de Grolsch), en wordt daarna gevraagd door de RAC om als extra OvD naar het CTPI te komen.

Het oordeel over het optreden van de OvD als individu kan in deze fase alleen maar overwegend positief zijn. Min of meer aan zijn lot overgelaten en zonder materiaal, heeft hij de situatie goed ingeschat en in gedachten een werkbaar inzetplan geformuleerd. Eenheden die om inzetbevelen vragen zet hij consequent volgens dat plan in. Op enkele plaatsen is sprake van het onder controle krijgen van de situatie, met name aan de zuidzijde, rondom het Talmaplein waar officier II een multidisciplinaire deelinzet coördineert.

Anderzijds moet geconstateerd worden (zoals de OvD in zijn bericht aan de RAC zelf ook al deed) dat er ruim een uur na de ramp slechts in beperkte mate sprake is van systematische coördinatie van de brandweerinzet, laat staan van de multidisciplinaire inzet. Rondom de Grolsch kan een melding van mogelijk explosiegevaar daardoor leiden tot het afbreken van de brandweerinzet en tot het ontstaan van een eigen "Grolsch-kan-elk-moment-exploderen" werkelijkheid bij de politie die dan besluit tot ontruiming in een straal van 500 meter. De OvD heeft de verantwoordelijkheid van de brandweer voor het voorzien in de operationele leiding niet waargemaakt, en had dat als enige leidinggevende van de brandweer op het rampterrein op dat moment in alle redelijkheid ook niet kunnen doen.

Het mag zeker als systeemfalen van de organisatie van de rampenbestrijding betiteld worden dat er een uur en een kwartier na de ramp nog geen begin te zien is van multidisciplinaire coördinatie van de hulpverlening. Er zijn juist nu al volledig verschillende percepties van de werkelijkheid te constateren die in de volgende anderhalf uur tot ernstige verstoringen van de verschillende monodisciplinaire hulpverleningsinspanningen zullen leiden.

Vrije instroom van brandweereenheden
De inzet in het gouden uur kan men typeren als een beperkte losse instroom van eenheden. Hoewel de OVD Enschede al om 15.42 uur om twee pelotons heeft verzocht, wordt het alarmeren en vormen van pelotons zoals dat in de Leidraad Brandweercompagnie is weergegeven pas vanaf ongeveer 16.35 uur ter hand genomen. Tot op dat tijdstip zijn er echter tussen de 10 en 15 brandweereenheden (inclusief 7 Duitse bluseenheden) in het rampterrein aanwezig, die hoofdzakelijk zijn ingezet naar de inzichten van de eigen bevelvoerder, hoewel in een aantal gevallen overleg met een officier heeft plaatsgevonden. Ter plaatse aanwezige eenheden zijn echter niet alsnog (in pelotonsverband) onder leiding van een specifieke officier gesteld.
Gezien de plek waarop deze eerste eenheden zijn ingezet en het feit dat branduitbreiding nauwelijks meer heeft plaatsgevonden op de plekken waar eenheden aanwezig waren, mag zeker een compliment gemaakt worden in

---

[2] Het OvD-piket is een [illegible] OvD's [illegible] op basis van gelijkwaardigheid geregeld.

Overigens vraagt de centralist van de VC2 na vertrek van de OvD uit de VC op eigen initiatief om de regiocompagnies als bijstand en tevens om twee extra officieren waaronder een specifieke die hij kende en waarvan hij wist dat hij onderweg was naar de UGS Hanzepoort. De centralist heeft aangegeven dat hij constateerde dat de OvD aangeslagen leek. Het is overigens merkwaardig dat de centralist enkele minuten na de algemene vraag van de OvD, nogmaals expliciet vraagt om de regiocompagnies.

Aan de zuidzijde van het rampterrein zet officier II een aantal langskomende eenheden in voor redding en brandbestrijding rond het Talmaplein. Ook politie-eenheden en uiteindelijk een ME-eenheid zijn hierbij betrokken. Naar de inschatting van de betrokkenen begon men daar tegen 17.00 de zaak onder controle te krijgen: de meeste huizen waren doorzocht en de branduitbreiding leek tot staan gebracht.

Ondertussen arriveert een "verse" officier op het rampterrein: officier III is een hoofdofficier uit Hengelo die dienst draait in het OvD-piket[2] van Hengelo, heeft derhalve ook een adviserende verantwoordelijkheid op het gebied van ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen (De OvD's uit de drie grote gemeenten in de regio vervullen deze taak ten behoeve van de OvD's uit de resterende drie OvD-gebieden).
Nadat hij ter plaatse komt op het rampterrein, wordt officier III opgezogen door de hectiek die op het rampterrein heerst. Hij wordt aangesproken door ingezette eenheden, die hem als officier herkennen, en mede daardoor vergeet hij zijn verkennende taak die hij vanuit Hengelo had meegekregen, en probeert voor zichzelf een beeld te krijgen van de situatie rond de kruising Deurningerstraat/ Roomweg. Hier wordt hij ook benaderd door de hierboven reeds vermelde zich als bedrijfsdeskundige van Grolsch uitgevende persoon die aangeeft dat er explosiegevaar is bij Grolsch.
Nadat hij dit bericht heeft gekregen, geeft officier III fragmentarische adviezen aan losse eenheden die hij tegenkomt (bijvoorbeeld over het explosiegevaar bij de Grolsch), en wordt daarna gevraagd door de RAC om als extra OvD naar het CTPI te komen.

Het oordeel over het optreden van de OvD als individu kan in deze fase alleen maar overwegend positief zijn. Min of meer aan zijn lot overgelaten en zonder materiaal, heeft hij de situatie goed ingeschat en in gedachten een werkbaar inzetplan geformuleerd. Eenheden die om inzetbevelen vragen zet hij consequent volgens dat plan in. Op enkele plaatsen is sprake van het onder controle krijgen van de situatie, met name aan de zuidzijde, rondom het Talmaplein waar officier II een multidisciplinaire deelinzet coördineert.

Anderzijds moet geconstateerd worden (zoals de OvD in zijn bericht aan de RAC zelf ook al deed) dat er ruim een uur na de ramp slechts in beperkte mate sprake is van systematische coördinatie van de brandweerinzet, laat staan van de multidisciplinaire inzet. Rondom de Grolsch kan een melding van mogelijk explosiegevaar daardoor leiden tot het afbreken van de brandweerinzet en tot het ontstaan van een eigen "Grolsch-kan-elk-moment-exploderen" werkelijkheid bij de politie die dan besluit tot ontruiming in een straal van 500 meter. De OvD heeft de verantwoordelijkheid van de brandweer voor het voorzien in de operationele leiding niet waargemaakt, en had dat als enige leidinggevende van de brandweer op het rampterrein op dat moment in alle redelijkheid ook niet kunnen doen.

Het mag zeker als systeemfalen van de organisatie van de rampenbestrijding betiteld worden dat er een uur en een kwartier na de ramp nog geen begin te zien is van multidisciplinaire coördinatie van de hulpverlening. Er zijn juist nu al volledig verschillende percepties van de werkelijkheid te constateren die in de volgende anderhalf uur tot ernstige verstoringen van de verschillende monodisciplinaire hulpverleningsinspanningen zullen leiden.

Vrije instroom van brandweereenheden
De inzet in het gouden uur kan men typeren als een beperkte losse instroom van eenheden. Hoewel de OVD Enschede al om 15.42 uur om twee pelotons heeft verzocht, wordt het alarmeren en vormen van pelotons zoals dat in de Leidraad Brandweercompagnie is weergegeven pas vanaf ongeveer 16.35 uur ter hand genomen. Tot op dat tijdstip zijn er echter tussen de 10 en 15 brandweereenheden (inclusief 7 Duitse bluseenheden) in het rampterrein aanwezig, die hoofdzakelijk zijn ingezet naar de inzichten van de eigen bevelvoerder, hoewel in een aantal gevallen overleg met een officier heeft plaatsgevonden. Ter plaatse aanwezige eenheden zijn echter niet alsnog (in pelotonsverband) onder leiding van een specifieke officier gesteld.
Gezien de plek waarop deze eerste eenheden zijn ingezet en het feit dat branduitbreiding nauwelijks meer heeft plaatsgevonden op de plekken waar eenheden aanwezig waren, mag zeker een compliment gemaakt worden in

[2] Hoofdofficieren zijn officieren vanaf de rang van commandeur. In de regio Twente wordt echter tussen officieren ongeacht de rang operationeel op basis van gelijkwaardigheid geopereerd.

de richting van de bevelvoerders van deze eenheden voor de wijze waarop zij de brand(en) in hun sector effectief hebben bestreden.

Brandbestrijding
De brandbestrijding in het gouden uur wordt op een aantal plekken binnen de grendellijnen ernstig gehinderd door het feit dat er pas meer dan een half uur na de laatste explosie bij SE Fireworks bijstandseenheden in het rampterrein beginnen te arriveren. In dit halve uur na de explosie hebben de branden zich op een aantal plaatsen, mede doordat deze niet bestreden worden, fors uitgebreid.
De eerste bijstandseenheden worden gestuurd naar de kruising Deurningerstraat/ Roomweg, en worden dan ook hier in de omgeving ingezet voor het bestrijden van branden die buiten de grendellijnen liggen, en voor het tegengaan van branduitbreiding op de Roomweg. Gezien het feit dat de branduitbreiding op de Roomweg een halt is toegeroepen en de meeste secundaire branden buiten de grendellijnen snel onder controle zijn, mag deze inzet als effectief worden betiteld. Eenheden die omstreeks 16.30 uur arriveren, worden onder leiding van een officier ingezet in de Renbaanstraat en op het Talmaplein. De inzet is ook hier redelijk effectief. Aan de oostzijde van het incident wordt echter aanvankelijk geen prioriteit gegeven, zodat de brand hier gedurende een langere periode niet is bestreden. Dit is zeer wel te verklaren vanuit het feit dat de oostzijde zich bovenwinds van de brand bevond, en branduitbreiding altijd vooral benedenwinds plaatsvindt. Bevelvoerders en officieren hebben dan ook juist gehandeld door in eerste instantie in te zetten langs Roomweg/ Deurningerstraat/ Singels.

De ingezette eenheden worden vanaf ongeveer 16.30 uur echter grotendeels teruggetrokken in verband met explosiegevaar, waardoor de branduitbreiding zich weer ongehinderd voort kan zetten. Een uitzondering hierop vormt de TS 541 Hengelo, die hoewel zij hemelsbreed slechts op 150 meter van de Grolsch aan het werk is, de berichten over explosiegevaar niet meekrijgt, en de inzet gewoon voortzet.

Waterwinning
Alle eenheden die in het gouden uur aanwezig waren, hebben in eerste instantie afgelegd vanaf een ondergrondse brandkraan. De TS 848 van Akzo Nobel is omstreeks 17.00 uur de eerste eenheid die een watertekort signaleert. Achteraf kan dit zowel worden verklaard vanuit het feit dat er aanvankelijk relatief weinig eenheden aanwezig waren en doordat er in het hele gebied veel waterleidingen liggen met een diameter van 500 mm. Normaal gesproken kan men op één waterleiding maximaal met twee blusvoertuigen afleggen voordat de maximale waterafgifte bereikt is, nu konden veel meer voertuigen afleggen op één leiding. Indien minder mogelijkheden voor waterwinning aanwezig waren geweest, zou de brandbestrijding enorm zijn gehinderd.

Grolsch
De Grolsch-brouwerij speelt het eerste gouden uur na de vuurwerkramp in ieder geval in de perceptie van ingezette hulpverleners een hoofdrol. Iemand die zich uitgeeft als deskundige van Grolsch licht nabij het kruispunt Roomweg/ Deurningerstraat omstreeks 16.28 uur ter plaatse aanwezige bevelvoerders en later een officier van brandweer Hengelo in omtrent een bioreactor die gevuld is met methaangas. Hierna wordt besloten eenheden terug te trekken. Bij Grolsch was inderdaad bij de afvalwaterzuivering een bio-reactor aanwezig die methaangas produceert, waarbij het geproduceerde gas wordt opgeslagen in een biogasballon. Deze ballon is echter met inhoud direct na de laatste explosie bij SE Fireworks verbrand, en kan derhalve geen gevaar meer opleveren. Achteraf kan dus geconcludeerd worden dat de eenheden voor niets zijn teruggetrokken. Dit betreft echter nadrukkelijk een conclusie achteraf; op 13 mei konden ingezette bevelvoerders en officieren na deze mededeling over explosiegevaar slechts één juiste beslissing nemen, en dat was het terugtrekken van eenheden. De veiligheid van het eigen personeel staat immers bovenaan het prioriteitenlijstje van iedere leidinggevende bij de brandweer.

Communicatie
De overbelasting van het mobiele telefoonnet, het gedeeltelijk uitvallen van het vaste telefoonnet en de drukte op de mobilofoonkanalen heeft de chaos in het gouden uur op het rampterrein vergroot. Vele eenheden melden dat zij geen contact meer konden krijgen met de VC, RAC en officieren. Hierdoor waren die eenheden in de meeste gevallen aangewezen op de eigen inzichten van de bevelvoerder voor wat betreft de inzet, en kon er van een daadwerkelijke coördinatie moeilijk sprake zijn. Ook de communicatie met ingezette Duitse eenheden verliep moeizaam. Dit enerzijds door het taalprobleem, maar anderzijds ook doordat de Duitse communicatie-apparatuur op een andere frequentie werkt dan die van hun Nederlandse collega's.
Overigens bleken niet alle ingezette voertuigen voorzien te zijn van portofoons. De tankautospuiten die door het Rijk in het kader van de rampenbestrijding aan regio's zijn verstrekt, beschikken bijvoorbeeld alleen over een mobilofoon. Door het ontbreken van portofoons hebben de bemanningen van deze voertuigen vaak berichten over explosiegevaar niet meegekregen. Hoewel dat niet tot slachtoffers heeft geleid, verdient de beschikbaarheid

van voldoende communicatiemiddelen op alle voertuigen de nodige aandacht. Overigens moet hierbij worden vermeld dat afgezien van de beschikbaarheid van communicatiemiddelen zoals portofoons en mobilofoons ook over voldoende kanalen moet kunnen worden beschikt omdat anders overbelasting van de gebruikte kanalen op kan treden.

Indeling en afzetting rampterrein
Na de fatale explosie geeft de OVD Enschede aan de RAC door welk gebied hij globaal afgezet wil hebben door de politie. Aangezien er op dat moment nog geen CTPI of motorkapoverleg is waar de politie aan deelneemt, moet deze instantie hierna eigenlijk naar eigen inzichten een afzetting rond het rampterrein gaan realiseren. Op het moment dat er berichten komen over explosiegevaar bij Grolsch, moet door de politie voor de afzetting rond het rampterrein opnieuw een eigen inschatting worden gemaakt. Deze wordt dan zonder overleg met de leidinggevende officieren van de brandweer op grote afstand gerealiseerd.

Logistiek
Gedurende de eerste uren is er door de hectische situatie op het rampterrein vanuit het CTPI niet op structurele wijze gepoogd een goede logistieke voorziening van de grond te krijgen. Wel zijn er door brandweer Enschede de eerste uren grote hoeveelheden frisdrank het rampterrein in gebracht voor de ingezette eenheden. Niet alle ingezette voertuigen hebben hier echter gebruik van kunnen maken. Een aantal eenheden was op een gegeven moment zelfs gedwongen met name frisdrankvoorraden in de koelkasten van woningen in het rampterrein aan te spreken. De middag en avond van 13 mei waren zeer warm, en zodoende was de behoefte aan een goede logistieke voorziening nog groter dan normaal. Dit wordt nog eens onderstreept door het gegeven dat in de loop van de avond een bemanningslid van de TS 842 Hengelo met uitputtings- en uitdrogingsverschijnselen naar het ziekenhuis is gebracht. Hoewel men redelijkerwijs niet van het CTPI kan verwachten in een dergelijke fase structurele aandacht te schenken aan de logistiek, had het RCC hierin een belangrijke rol kunnen vervullen.

4 Conclusies ten aanzien van de bron- en effectbestrijding in het gouden uur

Na de laatste explosie bij SE Fireworks ontwikkelt het schadebeeld op het rampterrein zich van wijdverspreide lichte (constructie)schade met een tiental secundaire brandjes tot het volledig wegbranden van de kern van het rampgebied door een zich richting vuurstorm ontwikkelende oppervlaktebrand. De schade en het letsel direct na de explosie was zodanig dat de meeste getroffenen op eigen kracht snel het rampterrein konden ontvluchten. De gewonden die het rampterrein niet op eigen kracht konden ontvluchten werden ondersteund door hulpverleners van brandweer, politie en ambulancedienst die de explosies bij SE Fireworks overleefd hadden en door omwonenden.
Het opschalingsproces van de brandweer heeft gedurende het gouden uur ernstig gehaperd. Hoewel één van de eerste acties van de leidinggevende (brandweer) officier van dienst het inzetten van een aanzienlijke opschaling was, heeft de RAC deze in het gouden uur niet tot stand gebracht. Dit heeft geleid tot een ernstige belemmering van vooral de grootschalige brandbestrijding en de realisatie van multidisciplinaire coördinatie van de hulpverlening. Op de redding van slachtoffers is de haperende opschaling niet van invloed geweest, aangezien deze zoals hierboven is weergegeven voornamelijk is verzorgd door het voor de explosie al aanwezige brandweerpersoneel, ambulancepersoneel en politie-eenheden en door de bevolking zelf.
De coördinatie van de brandweerinzet gedurende het eerste (gouden) uur door de oorspronkelijk leidinggevende officier van dienst was adequaat, zeker gezien de toestand waarin hij zich bevond. De multidisciplinaire coördinatie was in de eerste uren echter onvoldoende gegarandeerd. Hierdoor ontstond ernstige hinder voor de hulpverleningsinzet van de verschillende hulpverleningsdiensten.

HOOFDSTUK 2
Grootschalige brandbestrijding en hulpverlening

1 Inleiding

In de periode van 17.00 – 22.00 uur was er in het rampterrein een overgang van een felle brand die zich nog uitbreidde naar een situatie waarin, op de meeste plaatsen doordat de brandstof op raakte en op enkele zijden doordat de brand uiteindelijk effectief van alle zijden bestreden werd, de brand sterk in intensiteit af ging nemen en uiteindelijk uitging, afgezien van gasbrandjes die her en der woedden doordat het gas nog niet afgesloten was. Doordat de brand zich in eerste instantie vooral richting Deurningerstraat/ Roomweg heeft ontwikkeld, is de fase van een nog wat nasmeulende brand daar sneller/ eerder bereikt dan aan de kant van de Bamshoeve. Dit heeft waarschijnlijk te maken met een viertal factoren, te weten:

- De bestrijding van de brand komt aan de zijde van de Roomweg/ Deurningerstraat eerder tot stand dan aan de oostzijde;
- De wind was op 13 mei zuidoost, in de richting van de Deurningerstraat/ Roomweg. De brand ontwikkelde zich als gevolg daarvan sneller naar de Deurningerstraat dan naar de Bamshoeve, en zodoende was die zijde ook sneller uitgebrand;
- De vuurbelasting zal in de woonbebouwing groter zijn geweest dan in de Bamshoeve, die gedeeltelijk leeg stond. Een grotere vuurbelasting impliceert ook een snellere verbranding van (een beperkte hoeveelheid van) brandbare stoffen.
- In de Bamshoeve was een brandwerende scheiding aanwezig die de voortplanting van het vuur enige tijd vertraagd heeft.

Zoals het feitenrelaas zal aantonen, kwamen er grofweg na 17.00 uur in het rampterrein meer eenheden beschikbaar voor inzet en kon de grootschalige brandbestrijding en hulpverlening op volle kracht in gang worden gezet. Aangezien dit tijdvak zich echter uitspant van het voorkomen van branduitbreiding omstreeks 17.00 uur tot het nablussen van uitgebrande panden om 22.00 uur, is ervoor gekozen dit tijdvak verder op te delen. Dit geldt zowel voor het feitenrelaas als voor de bijbehorende analyse.

Gedurende het tijdvak van grootschalige brandbestrijding en hulpverlening zijn tussen 16.55 en 17.10 uur een aantal belangrijke beslissingen genomen ten aanzien van de coördinatie en opschaling. Daarom wordt dit cruciale kwartier in de analyse expliciet uitgelicht.

Na dit kwartier wordt een start gemaakt met het daadwerkelijk gecoördineerd inzetten van eenheden in het kader van grootschalige brandbestrijding en hulpverlening. Deze inzet is in zoverre effectief dat rond 18.30 uur de brand zich op een groot aantal plaatsen niet meer uitbreidt en steeds meer eenheden melden dat de branden die her en der woeden eigenlijk alleen nog worden gevoed door gasleidingen. Deze periode van ongeveer 17.10 – 18.30 uur wordt daarom ook als apart tijdvak behandeld.

Tot slot zal de periode van 18.30 – 22.00 uur worden behandeld, waarin de situatie op het rampterrein eigenlijk is gestabiliseerd: de meeste branden zijn geblust of vergen slechts nog nablussing en er wordt een begin gemaakt met de aflossing van de ingezette eenheden door brandweercompagnieën uit de regio's IJssel-Vecht en Stedendriehoek.

2 Het cruciaal kwartier van 16.55 – 17.10 uur

2.1 Feitenrelaas

Om ongeveer 16.55 treft de binnenkomende officier V de OvD in de COH. Zij bespreken kort de situatie en de OVD Enschede geeft aan, na daar expliciet naar gevraagd te zijn, in de COH te willen blijven en daar ook toe in staat is. Op verzoek van de OVD vertrekt officier V daarna te voet naar de noordzijde van het rampterrein en de Grolsch om de situatie in kaart te brengen. Al snel bemerkt officier V dat een verkenning te voet ondoenlijk is, en keert terug naar de COH om een voertuig te vragen. Bij de COH aangekomen, blijkt inmiddels een onderofficier van brandweer Losser gearriveerd te zijn, waarna een nieuwe taakverdeling wordt vastgesteld namelijk dat officier V en de onderofficier naar de UGS Hanzepoort vertrekken om twee daar wachtende pelotons op te halen en in te zetten.

Ongeveer tegelijkertijd treffen buiten de COH officier II en officier III elkaar. Op aanraden van officier III trekt officier II de eenheden van brandweer en politie die hij rondom het Talmaplein heeft ingezet (en die er in lijken te slagen verder branduitbreiding te voorkomen) terug. Officier III waarschuwt voor het gevaar op een gasexplosie [van het methaangas in de bioreactor bij Grolsch] en adviseert officier II zijn eenheden terug te trekken. Officier II gaat daarop 100 meter terug om zijn eenheden terug te trekken.

Om 16.59 steekt de OvD over naar de VC2 en geeft (nogmaals) een situatierapport door aan de RAC, sterk gelijkend op het bericht van 16.40: "Commandopost Deurningerstraat/ Boddenkampsingel. VC en commandovoertuig ingezet. Uitbreiding bij de Grolsch, geen idee hoe we dat moeten stoppen. Uitbreiding richting noordwesten. De supermarkt aan de overkant van de Deurningerstraat brandt al. Oppervlak betreft meerdere hectares. Globale grens Singels- Deurningerstraat en dan achter de

supermarkt langs tot aan de kerk." Aansluitend geeft hij, mede op influisteren van de inmiddels binnengekomen officier III, door aan de RAC dat er nog twee compagnieën bijstand nodig zijn.

Aan de Roomweg vliegen rond 17.00 uur zoveel projectielen door de lucht, dat de bemanning van de TS 801 terugtrekt naar de Deurningerstraat bij de supermarkt Nieuwe Weme, die volledig in brand staat. Daar ontstaat een brand in het eigen voertuig, die wordt geblust door de chauffeur/ pompbediener. Omstreeks 17.00 uur wordt door de bevelvoerder van de TS 848 Oldenzaal en een officier in de VC afgesproken dat de 848 ingezet te laten staan aan de Lasondersingel, vanaf daar woningbranden te bestrijden en een waterkanon in te zetten voor een brand in een bedrijfsgebouw op het terrein van de Bamshoeve. De TS 641 Enschede verzoekt vanaf de Drienerweg om 17.02 uur de RAC om een nieuwe opdracht. De RAC geeft door dat zij het beste kunnen gaan naar de kruising Deurningerstraat/ Roomweg en anders de kruising Deurningerstraat/ Boddenkampsingel.

Inmiddels is het hoofd BHV van de Grolsch (op verzoek van een van zijn directeuren die al bij de COH aanwezig was) gearriveerd bij de COH/VC2. Terwijl de OvD behandeld wordt aan zijn lichte hoofdwond, overlegt hij met officier III en het hoofd BHV over de situatie. Door het hoofd BHV wordt uitgelegd dat de bioreactor nooit een gevaar kan opleveren (het methaan bevindt zich in een soort ballon zonder overdruk dus kan niet exploderen, overigens is die ballon allang weggebrand). Mogelijk beperkt gevaar op dat moment is naar zijn mening wel branduitbreiding naar de ingeblokte ammoniakinstallatie en/ of de CO_2-tanks. Door de aanwezige brandweerofficieren blijkt dit gevaar groter te worden ingeschat dan door het hoofd BHV bedoeld. Tijdens het gesprek wordt verder niet expliciet gesproken over de te verwachten effecten/ effectafstanden. Men gaat, zo geeft men achteraf tijdens gesprekken aan, uit van een mogelijke effectafstand van maximaal enkele honderden meters. Maatregelen voor de bevolking hoefde men niet te treffen want die was immers allang geëvacueerd.
Uitkomst van het gesprek is dat officier III met het hoofd HBV naar de Grolsch vertrekt om duidelijkheid te verkrijgen over het nu als grootste probleem voor de hulpverlening ingeschatte probleem. Officier III wordt daar OVD Deurningerstraat. Officier V gaat richting de UGS om de inzet van de daar wachtende eenheden richting de Van Damstraat te coördineren. De OvD blijft op dat moment alleen achter in de COH.

Tijdens dit gesprek in de COH komt om 17.03 officier IV binnen in de VC2. Hij krijgt daar, blijkens de communicatiebanden van de brandweer, van de centralist een zeer kort situatieoverzicht "er is helemaal niets, het is een grote puinhoop". De centralist vraagt hem om bij hem te blijven ter ondersteuning. Officier IV kondigt aan dit te overleggen met de OvD, maar laat eerst nog een aantal eenheden, waaronder zijn eigen waarvan hij weet dat ze staan te wachten, instromen.

Om 17.08 is er dan nog contact tussen de conferentieruimte brandweer op de brandweerkazerne te Enschede en de VC2: centralist meldt dat de OvD nog behandeld wordt en vraagt de conferentieruimte om over te schakelen naar kanaal 64.

Na een kort overleg tussen de OvD en officier IV wordt besloten dat officier IV de VC2 zal ondersteunen bij "plotwerkzaamheden en indeling voertuigen". In de herinnering van officier IV "zat de OvD er wel doorheen op dat moment". Over het gevaar van de Grolsch wordt dan niets of bijna niets gezegd. Wel wordt door de OvD de grendellijnen aangegeven. Officier IV begint dan met het in kaart brengen en het opdelen in inzetvakken van het gebied en de daar aanwezige eenheden. De OvD vertrekt dan richting Tollensstraat waar hij om ongeveer 17.20 officier II tegenkomt.

Om 17.11 uur meldt de TS 646 Enschede dat in een fabriek op de kruising Roomweg/ Schurincksweg veel explodeert.

Om 17.11 meldt politie-eenheid 31.01 nabij de Grolsch dat de afzetting van het gebied wordt uitgebreid in overleg met de brandweer. Een straal van ongeveer 750 meter wordt aangehouden. Deze melding, gebaseerd op overleg met onbekend brandweerpersoneel, maar in ieder geval niet met de toen in het rampgebied aanwezige officieren (naar hun verklaring en waarschijnlijk gezien de locatie waar zij zich op dat moment bevonden). Deze uitbreiding zorgt voor de noodzaak van verplaatsing van een aantal tijdelijke opvanglocaties en de behandelplaats voor gewonden in het Van Heekpark.

2.2 Analyse

Coördinatie en opschaling

In het kwartier van 16.55 tot 17.10 vinden er in en rondom de VC2 en de COH een aantal verschillende gesprekken plaats tussen de vijf leidinggevenden van de brandweer die op dat moment op het rampterrein aanwezig zijn. Binnen een kwartier en binnen een straal van ongeveer 10 meter ontstaan er daardoor ook niet geheel congruerende beelden van de situatie.

Terwijl de net aankomende officier V in de COH kort de situatie bespreekt met de OvD, overleggen buiten officier II en officier III. Officier III vertelt officier II over het methaan-explosiegevaar bij de Grolsch en adviseert hem daarom zijn eenheden (rondom het Talmaplein) terug te trekken. Officier II keert ogenblikkelijk terug naar het Talmaplein en breekt daar de (op dat moment succesvol lijkende) inzet af. Tegelijkertijd overleggen de OVD en officier V en besluiten dat officier V een verkenning uit zal voeren naar de Grolsch en de noordzijde van het rampterrein. Deze vertrekt daarop te voet richting de Grolsch, maar bemerkt al snel dat het uitvoeren van een verkenning zonder adequaat vervoermiddel geen nut heeft gezien de omvang van het rampterrein. Hierop is officier V teruggegaan naar de COH en de OVD. Bij de COH aangekomen vraagt hij om

een voertuig voor de verkenning. Op dat moment blijkt een onderofficier van brandweer Losser gearriveerd te zijn met een voertuig, waarna de taakverdeling wordt vastgesteld door de OVD dat officier V en de onderofficier van brandweer Losser de pelotons op zouden halen van de UGS Hanzepoort en deze daarna, mede gezien de plaatselijke kennis van officier V, in zouden zetten aan de noordzijde van het incident.

Het lijkt toeval dat de politie-eenheid 31.01 juist om 17.11 naar de RMC een bericht doet uitgaan dat de afzetting moet worden uitgebreid tot 750 meter. De 31.01 is dezelfde eenheid die oorspronkelijk de 500 meter meldde.

Terwijl officier V terugkomt vanwege zijn door een gebrek aan vervoer afgebroken verkenning, volgt overleg tussen de OvD, officier III en het hoofd BHV van de Grolsch in de COH. Tijdens dit overleg wordt (nogmaals) duidelijk dat het methaan uit de biogasreactor geen veiligheidsrisico vormt, maar dat onduidelijkheid bestaat over het precieze gevaar van het ingeblokte ammoniak en de CO_2-tanks. Ook nog tijdens de gesprekken achteraf bleek er bij de verschillende aanwezigen een verschillend beeld te bestaan over wat het risico op dat moment nu precies was. De aanwezige brandweerofficieren III en V geven achteraf aan te rekenen met een effectafstand van enkele honderden meters, maar zij konden ook achteraf niet precies benoemen wat het gevaar dan wel was; explosiegevaar of gevaar op het vrijkomen van giftig ammoniak. Het hoofd BHV van de Grolsch zag eigenlijk geen explosiegevaar voor de CO_2-tanks en een gering potentieel effect van de ammoniak. Op grond van de parate kennis over gevaarlijke stoffen kan worden gesteld dat het vermogen om een goede inschatting te maken van het in werkelijkheid geringe potentiële gevaar van de Grolsch, was voorbehouden aan de OvD en het hoofd BHV Grolsch. De OvD, die op dat moment ook behandeld werd aan zijn bij de explosies opgelopen verwonding, was echter niet meer in de conditie om het verschil tussen de verschillende risicopercepties helder over tafel te krijgen.

De uitkomst van het overleg was dat officier III en het hoofd BHV op verzoek van de OVD Enschede samen naar de Grolsch vertrokken om daar duidelijkheid over de situatie te krijgen. Officier V vertrekt eveneens op verzoek van de OVD naar de noordzijde van het rampterrein (richting UGS Hanzepoort) om de inzet van de daar wachtende twee pelotons te coördineren. Verrassend aan deze uitkomst is dat twee officieren vertrekken uit het coördinatiecentrum van de brandweerinzet en daarmee de algemene coördinatie weer neerleggen bij de OvD (waarvan de meeste aanwezigen constateerden dat hij aan het eind van zijn latijn leek).

Gelukkig voor de OvD blijkt op dat moment officier IV in de VC2 aangekomen te zijn. De OvD en officier IV spreken af dat officier IV in de VC2/COH zal blijven om vanuit daar te assisteren bij "plotwerkzaamheden". In feite neemt officier IV vanaf dat moment de coördinatie van de brandweerinzet over. Over het gevaar dat de Grolsch wel of niet oplevert, wordt dan niet gesproken. Dit is overigens consistent met het beperkte risicobeeld dat de OvD zelf had van de Grolsch, blijkens onder andere uit het feit dat hij officier III en het hoofd BHV van de Grolsch naar het brouwerijterrein stuurt om daar de situatie in kaart te brengen.

Hoewel de Medisch leider rampterrein al rond 16.45 uur in de COH overleg heeft gevoerd met de OVD van de brandweer Enschede, en de Medisch Leider vanaf dat moment in de buurt van de COH is gebleven, is van multidisciplinaire coördinatie gedurende het cruciaal kwartier geen sprake geweest.

Achteraf kan tenminste worden geconcludeerd dat het overleg tussen de verschillende officieren van de brandweer niet veel heeft bijgedragen tot de gewenste mono- en multidisciplinaire coördinatie op het rampterrein.

Over de wijze waarop de aanwezige brandweerofficieren bij de bestrijding van de vuurwerkramp de verantwoordelijkheden hebben verdeeld, kunnen een aantal opmerkingen worden geplaatst. Omstreeks 17.00 uur waren er in totaal vijf officieren ter plaatse, waarvan er twee hoofdofficieren[3] waren. Eén van deze hoofdofficieren was in dienst van brandweer Enschede. Logischerwijs had één van de hoofdofficieren (en dan waarschijnlijk de hoofdofficier in dienst van brandweer Enschede) zich opgeworpen als commandant rampterrein, die vervolgens taken en verantwoordelijkheden onder zijn officieren had verdeeld. Van een officier die hoger in rang is dan zijn collega's, mag men immers verwachten dat deze op een dergelijk kritiek moment de verantwoordelijkheid neemt om structuur aan te brengen in de inzet. Het feit dat beide hoofdofficieren op eigen initiatief ter plaatse zijn gegaan en het feit dat met name de Enschedese hoofdofficier dacht zich vooral op de zorg voor het eigen personeel te richten, doet niets af aan het feit dat zij een operationele verantwoordelijkheid hadden, en die op een aantal punten niet hebben waargemaakt. Overigens blijkt achteraf dat één van de hoofdofficieren geen kennis had van het feit dat uit de aanwezige groep van officieren een commandant

een voertuig voor de verkenning. Op dat moment blijkt een onderofficier van brandweer Losser gearriveerd te zijn met een voertuig, waarna de taakverdeling wordt vastgesteld door de OVD dat officier V en de onderofficier van brandweer Losser de pelotons op zouden halen van de UGS Hanzepoort en deze daarna, mede gezien de plaatselijke kennis van officier V, in zouden zetten aan de noordzijde van het incident.

Het lijkt toeval dat de politie-eenheid 31.01 juist om 17.11 naar de RMC een bericht doet uitgaan dat de afzetting moet worden uitgebreid tot 750 meter. De 31.01 is dezelfde eenheid die oorspronkelijk de 500 meter meldde.

Terwijl officier V terugkomt vanwege zijn door een gebrek aan vervoer afgebroken verkenning, volgt overleg tussen de OvD, officier III en het hoofd BHV van de Grolsch in de COH. Tijdens dit overleg wordt (nogmaals) duidelijk dat het methaan uit de biogasreactor geen veiligheidsrisico vormt, maar dat onduidelijkheid bestaat over het precieze gevaar van het ingeblokte ammoniak en de CO_2-tanks. Ook nog tijdens de gesprekken achteraf bleek er bij de verschillende aanwezigen een verschillend beeld te bestaan over wat het risico op dat moment nu precies was. De aanwezige brandweerofficieren III en V geven achteraf aan te rekenen met een effectafstand van enkele honderden meters, maar zij konden ook achteraf niet precies benoemen wat het gevaar dan wel was; explosiegevaar of gevaar op het vrijkomen van giftig ammoniak. Het hoofd BHV van de Grolsch zag eigenlijk geen explosiegevaar voor de CO_2-tanks en een gering potentieel effect van de ammoniak. Op grond van de parate kennis over gevaarlijke stoffen kan worden gesteld dat het vermogen om een goede inschatting te maken van het in werkelijkheid geringe potentiële gevaar van de Grolsch, was voorbehouden aan de OvD en het hoofd BHV Grolsch. De OvD, die op dat moment ook behandeld werd aan zijn bij de explosies opgelopen verwonding, was echter niet meer in de conditie om het verschil tussen de verschillende risicopercepties helder over tafel te krijgen.

De uitkomst van het overleg was dat officier III en het hoofd BHV op verzoek van de OVD Enschede samen naar de Grolsch vertrokken om daar duidelijkheid over de situatie te krijgen. Officier V vertrekt eveneens op verzoek van de OVD naar de noordzijde van het rampterrein (richting UGS Hanzepoort) om de inzet van de daar wachtende twee pelotons te coördineren. Verrassend aan deze uitkomst is dat twee officieren vertrekken uit het coördinatiecentrum van de brandweerinzet en daarmee de algemene coördinatie weer neerleggen bij de OvD (waarvan de meeste aanwezigen constateerden dat hij aan het eind van zijn latijn leek).

Gelukkig voor de OvD blijkt op dat moment officier IV in de VC2 aangekomen te zijn. De OvD en officier IV spreken af dat officier IV in de VC2/COH zal blijven om vanuit daar te assisteren bij "plotwerkzaamheden". In feite neemt officier IV vanaf dat moment de coördinatie van de brandweerinzet over. Over het gevaar dat de Grolsch wel of niet oplevert, wordt dan niet gesproken. Dit is overigens consistent met het beperkte risicobeeld dat de OvD zelf had van de Grolsch, blijkens onder andere uit het feit dat hij officier III en het hoofd BHV van de Grolsch naar het brouwerijterrein stuurt om daar de situatie in kaart te brengen.

Hoewel de Medisch leider rampterrein al rond 16.45 uur in de COH overleg heeft gevoerd met de OVD van de brandweer Enschede, en de Medisch Leider vanaf dat moment in de buurt van de COH is gebleven, is van multidisciplinaire coördinatie gedurende het cruciaal kwartier geen sprake geweest.

Achteraf kan tenminste worden geconcludeerd dat het overleg tussen de verschillende officieren van de brandweer niet veel heeft bijgedragen tot de gewenste mono- en multidisciplinaire coördinatie op het rampterrein.

Over de wijze waarop de aanwezige brandweerofficieren bij de bestrijding van de vuurwerkramp de verantwoordelijkheden hebben verdeeld, kunnen een aantal opmerkingen worden geplaatst. Omstreeks 17.00 uur waren er in totaal vijf officieren ter plaatse, waarvan er twee hoofdofficieren[3] waren. Eén van deze hoofdofficieren was in dienst van brandweer Enschede. Logischerwijs had één van de hoofdofficieren (en dan waarschijnlijk de hoofdofficier in dienst van brandweer Enschede) zich opgeworpen als commandant rampterrein, die vervolgens taken en verantwoordelijkheden onder zijn officieren had verdeeld. Van een officier die hoger in rang is dan zijn collega's, mag men immers verwachten dat deze op een dergelijk kritiek moment de verantwoordelijkheid neemt om structuur aan te brengen in de inzet. Het feit dat beide hoofdofficieren op eigen initiatief ter plaatse zijn gegaan en het feit dat met name de Enschedese hoofdofficier dacht zich vooral op de zorg voor het eigen personeel te richten, doet niets af aan het feit dat zij een operationele verantwoordelijkheid hadden, en die op een aantal punten niet hebben waargemaakt. Overigens blijkt achteraf dat één van de hoofdofficieren geen kennis had van het feit dat uit de aanwezige groep van officieren een commandant

[3] Een hoofdofficier is een brandweerofficier vanaf de rang van commandeur.

rampterrein moest worden aangewezen. Hij was in de overtuiging dat met de ingezette opschaling automatisch ook een commandant rampterrein van buiten zou komen.

Deze opmerkingen dienen echter verder te worden genuanceerd door het feit dat hoewel er meerdere officieren aanwezig waren op het rampterrein, er landelijk en regionaal in Twente geen vastgesteld model bestaat voor de wijze waarop de coördinatie in een groep brandweerofficieren bij grote incidenten moet worden weergegeven. Hoewel de bij de bestrijding van de vuurwerkramp aanwezige officieren verschillende rangen bekleden, hebben rangen in de regio Twente bij operationeel optreden slechts een beperkte waarde en opereren de officieren vooral op basis van gelijkwaardigheid op het niveau van officier van dienst. Een piket hoofdofficier van dienst bestaat niet in de regio Twente, mede gezien de beperkte beschikbaarheid van hoofdofficieren. De regio Twente kent wel een piket regionaal commandant van dienst, maar deze persoon heeft de functie van operationeel leider in het Regionaal Operationeel Centrum. De functie van commandant rampterrein of coördinator CTPI is daarmee niet aan een bepaald piket toegewezen. De invulling/ toewijzing van deze functie wordt overgelaten aan de officieren ter plaatse, die onderling moeten bepalen wie zij op basis van ervaring aanwijzen als commandant rampterrein. Aangegeven kan worden dat dit geen gewenste situatie is.
Officier IV daarentegen – geen hoofdofficier - zet zich in de VC2/COH en probeert zo goed en kwaad als het hem afgaat orde in de chaos te scheppen, maar nu overkomt hem hetzelfde als de OvD eerder: effectief is hij de enige leidinggevende van de brandweer op het rampterrein met derhalve zowel een mono- als een multidisciplinaire verantwoordelijkheid. Hij "erft" een gebrek aan overzicht over de precieze situatie en ondervindt dezelfde obstructies als het gaat om haperende verbindingen en een onduidelijk functionerende RAC. Voorspelbaar is derhalve dat ook hij tenminste de verantwoordelijkheid van de brandweer voor de multidisciplinaire operationele leiding niet zal kunnen waarmaken.

3 17.10-18.30: Dreiging Grolsch verlamt de inzet nieuwe bijstandseenheden

3.1 Feitenrelaas

De situatie na het overleg rondom vijf uur is dat officier IV in de COH/VC2 achterblijft als "coördinator brandweerinzet" en als eerste probeert inzicht te krijgen in de huidige situatie. De officieren III en V begeven zich naar het noorden van het rampterrein. Officier II breekt ondertussen de inzet aan de zuidzijde van het rampterrein af (hem is niet meer meegedeeld dat de dreiging van de explosie van methaangas herroepen is en dat op grond van de effectinschatting van maximaal enkele honderden meters de zuidzijde veilig is).

De TS 646 Enschede geeft om 17.11 uur door dat in een grijze Renault op de Roomweg nog levende mensen zouden zitten. Zij hebben ondersteuning nodig om een onderzoek in te kunnen stellen, deze wordt geleverd door een onbekende eenheid.

Nadat het overleg tussen op dat moment alle leidinggevenden van de brandweer op het rampterrein is afgebroken probeert officier IV een beeld te krijgen van de situatie. Hij vraagt daartoe aan de RAC een overzicht van de ingezette eenheden (17.14). De RAC zegt er mee bezig te zijn, maar komt er niet meer op terug. Wel herinnert de RAC zich deze vraag als zij om 17.17 met een eenheid op de UGS Hanzepoort spreekt. Aan deze 827 vraagt zij dan een inventarisatie van de voertuigen aldaar. Dit zijn 7 voertuigen en een autoladder (pelotons Wooldt en West-Twente). De pelotonscommandanten van deze twee pelotons zijn in eerste instantie naar de Regionale Alarmcentrale geroepen, maar vertrekken op eigen initiatief vanaf de RAC naar de uitgangsstelling van hun pelotons.
De eenheden op de UGS Hanzepoort worden ondanks herhaaldelijk verzoek om een inzetbevel niet ingezet, totdat officier IX en officier X arriveren. De pelotons vertrekken naar Enschede en worden onderweg opgepikt ter hoogte van Lonneker door officier V die hen meeneemt naar een voorlopige opstellocatie aan de Van Damstraat (aanrijmelding aan RAC om 17.29 van officier IX en 17.35). Om 17.32 geeft de RAC dan weer door aan de VC2 dat de eenheden zijn gestuurd "naar door u opgegeven adres". De bevelvoerders van deze eenheden ondernemen na aankomst wel een eerste verkenning, maar worden na een gesprek met officier III weer teruggestuurd ivm het vermeende explosiegevaar van de Grolsch.

Een medewerker van brandweer Enschede meldt om 17.19 uur dat Duitse eenheden zijn ingezet aan de Kottendijk en dat de brand daar door de huizen heen komt.

Ondertussen start de RAC om 17.19 (643 Goor) met het formeren van een compagnie op de UGS Westerval, olv compagniescommandant officier VII (wordt om 17.31 gevraagd te komen van de kazerne Hengelo naar de RAC/RCC). De daadwerkelijke inzet van die compagnie zal pas na 18.00 plaatsvinden. Overigens worden om 17.32 enkele eenheden van die compagnie direct doorgestuurd naar het rampterrein en daar blijkens communicatie van 17.36 onder commando van officier III geplaatst. Officier III bepaalt de opstelplaats op de Deurningerstraat ter hoogte van de kerk (plusminus 200 meter ten noorden van de Grolsch). Andere aanrijdende eenheden worden om 17.37-17.39 direct doorgestuurd (volgens de RAC "loopt het uit de klauwen" op het rampterrein).

Om ongeveer 17.20 is de OvD naar aanleiding van een eerdere portofonische melding "er is iets mis met de bezetting van de eerste uitruk" gaan kijken op het terrein van Thole waar op dat moment het eerste dodelijke brandweerslachtoffer al is gevonden. De OvD treft daar o.a. officier II die na het terugtrekken van "zijn" eenheden rond het Talma-plein zich concentreert op de berging van de brandweerslachtoffers op het terrein bij Thole. Vanaf dat moment kan de OvD beschouwd

worden als effectief niet meer in commando, hoewel hij tenminste nog tot ongeveer 17.45 op het rampterrein aanwezig is (17.50 meldt VC aan RAC dat er iemand onderweg is, gedoeld wordt op de OVD. Om 18.18 uur, als de OvD dus al geruime tijd vertrokken is, volgt nog een "dienstopdracht" via de RAC om zich te melden op de rampenstaf.).

Om 17.20 uur vraagt de VC aan een medewerker van brandweer Enschede die is ingezet met Duitse eenheden aan de Kottendijk af alle woningen doorzocht zijn. Deze medewerker geeft daar om 17.42 uur antwoord op met de mededeling dat aan de Kottendijk inmiddels 14 woningen doorzocht zijn.

Om 17.24 meldt de TS 648 zich per mobilofoon in bij de VC met een verzoek om een nieuw inzetbevel nadat de 648 de Blijdesteinlaan en de Schuringsweg heeft ontruimd. De 648 wordt verwezen naar "de officier van dienst daar".
Omstreeks 17.25 uur rukt de TS 541 Hengelo steeds verder op vanaf de Lasondersingel richting de Tollensstraat. Rond de Tollensstraat wordt een aantal woningen doorzocht op slachtoffers. Men ziet de uitgebrande TS en AL staan, maar het is onmogelijk deze te benaderen. Rond dat tijdstip ontvangt de TS 843 Losser van de coördinator CTPI de opdracht te gaan naar de Roomweg om daar onder dekking te blussen. De TS 844 Losser wordt aan de Deurningerstraat ingezet tegenover het cafetaria om daar de brand te bestrijden. De TS 844 zet een waterkanon in om de branden achter de woningen aan de Deurningerstraat te blussen.

Om 17.27 meldt officier III zich als OVD Deurningerstraat bij de VC2 en meldt: dat ze proberen een school veilig te stellen, dat een globale verkenning van de Grolsch [volgens eigen verklaring buitenom] aangeeft dat er nog CO_2-tanks op het dak staan en dat met een waterkanon "een volgende ramp namelijk de opslag van kratten" kan worden voorkomen.
Om ongeveer 17.30 geeft deze zelfde officier III inzetbevelen voor de brandbestrijding rondom de supermarkt "Nieuwe Weme" aan onder andere de 842.

Om 17.27 uur meldt officier III aan de OVD Enschede dat er een inzet wordt gepleegd om de school veilig te stellen. Aangezien de bevelvoerder van de TS 842 een aangewezen inzetvak als te gevaarlijk beschouwt, omdat de ontsnappingsmogelijkheden daar minimaal waren door verbouwingswerkzaamheden, is besloten deze actie niet uit te voeren.

De bemanning TS 541 Hengelo, die inmiddels is ingezet nabij de Tollensstraat, merkt rond 17.37 uur dat zij de brand daar in intensiteit af begint te nemen en dat zij de Tollenstraat op afstand kunnen benaderen. Er explodeert echter nog steeds vuurwerk.

17.38 verzoek van VC2 aan alle OVD's om over te schakelen naar kanaal 10, dit wordt ook aan de RAC meegedeeld. (Het blijkt dat tenminste officier V er niet in slaagt om op zijn portofoon op dat kanaal te krijgen omdat hij wegens gebrek aan leesbril niet het display kan lezen. Later geeft officier V overigens zijn portofoon af aan een bevelvoerder die een defecte portofoon heeft.
Vanaf ongeveer 17.40 probeert officier IV vanuit de VC2 officier III te pakken te krijgen voor een sitrap, want hem is onbekend hoe de situatie aan zijn zijde van het rampterrein is. Om 17.46 is er dan contact (op kanaal 5) waarin officier III aangeeft dat hij ter plaatse officier IX aan de noordzijde van de Grolsch heeft staan met zes, zeven eenheden en twee eenheden heeft ingezet bij de supermarkt en de school. Hij wil eerst contact met officier V "over wat we hier gaan doen". Hij wil een grootschalige inzet om een deel van Grolsch veilig te stellen. Officieren III en IX rijden vervolgens samen naar het CTPI waar zij met kort met officier IV overleggen. Officier IX krijgt als opdracht duidelijkheid te scheppen in de situatie rondom de Grolsch.

Omstreeks 17.40 uur laden twee haakarmvoertuigen (880 en 885) van Almelo combi-containers met dompelpompen en vertrekken richting UGS Westerval.

Als officier III en officier IX daarna over de Deurningerstraat naar de Grolsch rijden, stapt officier III uit om de inzet rond de supermarkt te coördineren en loopt officier IX naar de ingang van de Grolsch. Daar ontmoet hij officieren V en X en het hoofd BHV van de Grolsch. Het hoofd BHV heeft dan telefonisch contact gehad met enkele medewerkers van de Grolsch die ter plaatse aanwezig zijn en kan bevestigen dat de CO_2-opslag geen gevaar betekent. Na een kort overleg gaat officier IX met het hoofd BHV van de Grolsch het terrein op. Hij concludeert dat de brand in het technische gebouw weliswaar het gebouw waarin zich de ammoniak- en CO_2-tanks bevinden, bedreigt, maar dat met een gerichte inzet dit gevaar kan worden gecontroleerd. Het hoofd BHV van de Grolsch geeft dan aan dat als de CO_2-tanks de lucht in zouden gaan, men een explosie krijgt van ongeveer de omvang zoals die bij SE Fireworks had plaatsgevonden. Officier IX wil daarvoor zijn eigen peloton inzetten, maar moet concluderen dat twee van zijn vier eenheden al door een andere leidinggevende zijn ingezet in de Vogelbuurt aan de rechterzijde van het Grolsch-terrein. Het loopt dan tegen 18.00. Met de overgebleven twee eenheden slaagt hij er echter ook in het gevaar te controleren.

Om 17.56 vraagt een onbekende eenheid aan de RAC of er explosiegevaar is omdat ze een melding kregen dat ze zich zouden moeten terugtrekken. RAC vraagt mening VC. VC meldt dat haar daar niets van bekend is "maar in ieder geval in dekking blijven".

Om 17.57 vraagt de 843 Losser aan de VC waar haar commandant is (antwoord in de VC). Ze heeft zichzelf en de 844 al ingezet op het kruispunt bij Grolsch want ze kunnen geen officier vinden. Enkele minuten later wordt hen verteld dat ze zich moesten terugtrekken i.v.m. explosiegevaar Grolsch.

Op hetzelfde tijdstip (17.57 uur) meldt de TS 641 Enschede dat zij met drie eenheden zijn ingezet aan de Schurincksweg, vlakbij de Schurincksdwarsweg bij een grote loods. Door de VC wordt meegegeven dat zij zich niet hoeven terug te trekken.

Rond 18.00 uur doorzoekt de TS 541 Hengelo woningen rond het Talmaplein en de Tollensstraat en voorkomt uitbreiding. De bevelvoerder gaat korte tijd het terrein van Thole op, op zoek naar slachtoffers, en ziet daar op afstand 2 uitgebrande tankautospuiten staan, alsmede 2 (overleden) slachtoffers. Hij acht het gevaar om verder te gaan echter te groot vanwege rondvliegend puin en afgaand vuurwerk.

Om 18.00 is er contact over kanaal 5 tussen de VC-2 en officier III die het niet lukte om op kanaal 10 contact te krijgen. Officier III vraagt hoe het staat met de realisatie van grootschalig watertransport. Is nog geen actie op ondernomen (wordt om 18.04 aan RAC gevraagd). Wedervraag van de VC-2 zijn de "7 eenheden van de Hanzepoort" al ingezet? Antwoord officier III: nee, want nog gevaar CO_2-explosie. (Deze 7 eenheden zijn in feite de pelotons Wooldt en West Twente vergezeld door de officieren IX en X en nog wat losse eenheden.) Officier III wordt wederom verzocht naar de COH te komen voor een sitrap.

Om 18.01 uur vraagt officier III aan de VC of er al actie is ondernomen met betrekking tot het afleggen van een grootwatertransport. Hij wil op het terrein van Grolsch een opslag langdurig met waterkanonnen kunnen afschermen en heeft daarvoor veel water nodig. Naar aanleiding van de vraag van officier III verzoekt de VC de RAC om 18.04 uur zorg te dragen voor een grootwatertransport over de Deurningerstraat.

Aan officier XII wordt omstreeks 17.55 uur desgevraagd door de VC medegedeeld dat men zich op 700 meter moest terugtrekken in verband met gevaar bij de Grolsch.

Vanaf 18.05 uur worden de eenheden van het peloton Wooldt ingezet. De TS 827 Oldenzaal en de TS 846 Weerselo worden ingezet op het Grolschterrein voor het voorkomen van uitbreiding van de brand in het gebouw van de Technische Dienst naar de opslag van ammoniak en CO_2 en het naastgelegen lege-vatenmagazijn. Hiervoor maken zij gebruik van een ondergrondse brandkraan in de Nieuwluststraat en een opslag van 20.000 liter water op het terrein van Grolsch zelf. Aangezien duidelijk is dat de opslag van 20.000 liter water snel op is, gaat de aanwezige PC op zoek naar een alternatieve watervoorziening. Geprobeerd wordt nog gebruik te maken van 50.000 liter water die ter gisting in een biertank zit, maar nog geen bier is. De koppelingen passen echter niet, en dus moeten beide eenheden gebruik maken van de brandkraan in de Nieuwluststraat.
De TS 842 Denekamp en de TS 846 Weerselo zijn op dat moment al ingezet in de Vogelbuurt (Nieuwluststraat/ Nachtegaalstraat).

Ook andere eenheden worden rond 18.05 uur ingezet in de Vogelbuurt, te weten de TS 643 Haaksbergen, de TS 744 Haaksbergen en de HV Haaksbergen. Zij worden hierbij ondersteund door een tweetal losse eenheden onder leiding van een bevelvoerder die worden ingezet in de Merelstraat en de Vinkenstraat. De opdracht voor deze eenheden was in eerste instantie woningen te doorzoeken op slachtoffers en daarna branduitbreiding te voorkomen.

Vanaf 18.05 starten eenheden van het peloton West-Twente enerzijds in de Vogelbuurt met het doorzoeken van woningen vanaf de Van Damstraat richting de Roomweg. Tegelijkertijd doorzoeken zij vanaf 18.10 uur ook woningen in de Beekstraat. De doorzochte huizen zijn niet gemerkt. Per blok is aan de PC doorgegeven wat de resultaten waren. Er worden geen slachtoffers gevonden, met uitzondering van 1 dode. Hierbij heeft ook een crashtender van de Vliegbasis Twenthe geassisteerd.

Om 18.08 geeft de VC door aan de RAC dat kanaal 10 niet in gebruik is, slechts kanaal 28. RAC kan dan kanaal 10 weggeven aan de op dat moment aanrijdende compagnie van de Regio IJssel-Vecht. RAC geeft dan door dat er aan het grootschalig watertransport wordt gewerkt. Dit blijkt nog niet helemaal het geval: de compagnie onder leiding van officier VII wordt om 18.10 gevraagd of zij deze taak op zich nemen, maar deze antwoordt dat zij de opdracht hebben het incident van de zuidzijde te bestrijden. Om 18.15 wordt dan Almelo verzocht om het watertransport te verzorgen. De commandant van de Twentse compagnie (officier VII) meldt om 18.10 uur dat hij opdracht heeft met zijn compagnie vanaf de Deurningerstraat de zuidkant van het incident te bestrijden. Deze CC meldt zich omstreeks 18.30 uur bij de coördinator van het CTPI en vastgesteld wordt dat de Twentse compagnie in eerste instantie vanaf de Lasondersingel ingezet zal worden.

Om 18.12 meldt de centralist van de politie die in de VC van de brandweer zit aan de politiemeldkamer dat er "explosiegevaar is met methaan in de omgeving van de Grolsch". De politiemeldkamer laat daarop een algemene waarschuwing uitgaan "acuut explosie gevaar ... iedereen die daar in de buurt is daar weg en op veilige afstand". Politie-eenheden in veld vragen daarop wat precies wel en niet ontruimd moet worden. De meldkamer geeft direct antwoord op elke vraag: opvanglocatie Dr Arienshuis niet, maar dichts bijzijnde zijde Van Heekpark wel "die zou wat mij betreft ook verplaatst moeten worden". De politiecentralist in de VC van de brandweer wordt gevraagd of zij niet wegmoeten, deze antwoordt daarop cryptisch: "wij kunnen niet weg, we zitten in een soort bunkertje".

Tevens om ongeveer 18.15 geeft officier IX door (via het OvD-kanaal) aan de VC2/COH dat de Grolsch is veiliggesteld. Dit is het sein voor de eenheden die nog ten noorden van de Van Damstraat staan te wachten dat het voor hen veilig is om in te zetten. Vanaf ongeveer 18.30 kunnen deze eenheden dan uiteindelijk daadwerkelijk brand bestrijden en huizen doorzoeken vanaf de Deurningerstraat en de Roomweg het rampterrein op.

Officier III en officier V vertrekken hierna naar de COH.

Omstreeks 18.15 uur wordt de eerste crashtender van de Vliegbasis Twenthe ingezet voor het blussen van een aantal woningen aan de Beekstraat, waar de TS 632 was ingezet totdat deze zich rond 16.30 uur terug moest trekken in verband met explosiegevaar. Ook eenheden van het peloton West-Twente assisteren omstreeks 18.15 uur in de Beekstraat.

Om 18.16 uur verzoekt officier II om twee tankautospuiten assistentie op de Blijdensteinlaan/ Vluchtestraat omdat daar het complex De Bamshoeve met apparaten in brand staat.

18.18 geeft de VC2 desgevraagd door een eenheid aan dat haar niets bekend is van explosiegevaar.

Om 18.19 uur wordt door de RAC aan Post Zuid van brandweer Enschede verzocht een haakarmvoertuig met zesduimers gereed te maken voor inzet. Dit haakarmvoertuig is rond 18.45 uur druk bezig met het afleggen van het grootwatertransport vanaf de drinkwaterbekkens van de WMO aan de Weerseloseweg over de Deurningerstraat. Er zijn in principe meerdere DPU's beschikbaar.

Om 18.20 worden de OvD's in veld verzocht over te schakelen naar kanaal 28.

Om 18.25 geeft de centralist van de politie in de VC van de brandweer ("twente brandweerpost") door aan de politiemeldkamer dat het "explosiegevaar bij de Grolsch weer even geweken is".

Om 18.26 geeft de Zaustat aan de CPA door dat zij uit de lucht gaan omdat vanwege explosiegevaar het Van Heekpark ontruimd moet worden. Het duurt tot 18.57 voor de Zaustat weer "in de lucht is".

Om 18.29 uur meldt de TS 641 Enschede dat zij zijn ingezet aan de achterzijde van de Schurincksweg, ter hoogte van de Lasondersingel. Zij kunnen de branduitbreiding niet stoppen met de ter plaatse ingezette eenheden aangezien het dak op instorten staat en er ook een grote caravanloods in brand staat. In overleg met de coördinator CTPI krijgen zij assistentie van de TS 643 Boekelo en de SPB 661 Enschede die naar de Lasondersingel ter hoogte van de caravanloods worden gestuurd.

Rond 18.30 uur worden de TS 801 Hengelo en de TS 844 Losser ingezet voor het doorzoeken van een flatgebouw aan de Deurningerstraat op slachtoffers en brandhaarden. Hoewel er acuut instortingsgevaar is, wordt het object toch betreden aangezien er een sterk vermoeden is van de aanwezigheid van slachtoffers. Bij deze actie wordt ook de AL 851 Hengelo ingezet.

3.2 Analyse

Opschaling en coördinatie

Wanneer om ongeveer 17.10 de officieren III en V naar de noordzijde van het rampterrein vertrekken, gaan zij er van uit dat de omvang van het explosiegevaar van de Grolsch de alles bepalende factor is voor tenminste de inzet aan de noordzijde van het rampterrein. Het is daarom opmerkelijk dat er niet een snelle verkenning op het terrein van Grolsch zelf wordt ingezet om de precieze aard van dat gevaar te achterhalen. De inzet aan de noordzijde van het rampterrein blijft daarom tot ongeveer 18.30 op zijn best gefragmenteerd. Enerzijds worden nieuwe bijstandseenheden die onder het commando van officier III als OVD Deurningerstraat worden geplaatst op veilige afstand "in de wacht" gezet. Hetzelfde gebeurt met de twee pelotons (plus nog bijna anderhalf peloton aan losse eenheden) die vanaf de UGS Hanzepoort en Westerval aankomen en onderweg officier V tegenkomen. Anderzijds worden in de directe nabijheid van de Grolsch een aantal daar al aanwezige eenheden door officier III ingezet om branduitbreiding van een supermarkt naar een school te voorkomen. Enkele losse eenheden die zichzelf al aan de noordzijde hadden ingezet, krijgen in eerste instantie helemaal niets mee over het explosiegevaar. Een tweetal eenheden wordt pas na 18.00 teruggetrokken. Net voor 18.00 wordt overigens een tweetal eenheden van een bijstandspeloton door een onbekende leidinggevende ingezet vlak naast de Grolsch.

Complicerende factor is dat de perceptie op de RAC, en in de VC2/COH fundamenteel verschilt van die van de officieren III en V. Weliswaar wordt ook daar onderkend dat de Grolsch een zwaartepunt van de inzet is, maar het beeld dat door een echt dreigend explosiegevaar inzet onmogelijk is, wordt daar niet gedeeld. Tijdens enkele overlegmomenten komt dat verschil blijkbaar niet voldoende naar boven. De coördinerend officier IV in de COH/VC2 geeft derhalve enkele malen door dat er geen explosiegevaar is.

Wanneer uiteindelijk officier IX van bijstandspeloton Wooldt van de officieren III en V de opdracht krijgt om duidelijkheid te scheppen in de situatie rond Grolsch voert hij deze opdracht daadkrachtig uit door samen met het hoofd BHV van Grolsch een verkenning uit te voeren op het terrein en eenheden in te zetten. Nadat de perceptie van een explosiedreiging bij de Grolsch is weggenomen kunnen de ongeveer 15 aan de noordkant van de Grolsch wachtende eenheden worden ingezet onder leiding van diverse dan aanwezige officieren.

Ondertussen stroomt aan de zuidzijde van het rampterrein als bijstand een complete compagnie in olv officier VII. Het is echter tegen 18.30 voordat deze compagnie wordt ingezet.

Bijna een detailopmerking in dit verband is het feit dat de communicatie tussen de officieren in het veld nog bemoeilijkt werd door de verwarring over het kanaal waarop zij geacht werden te communiceren.

De conclusie moet zijn dat door het grotendeels falen van de coördinatie van de brandweerinzet het een uur en twintig minuten kost om het gepercipieerde gevaar van de Grolsch onder controle te krijgen nadat dat "gevaar" benoemd was tijdens het eerste overleg van brandweerofficieren op het rampterrein even na 17.00 uur. Het 'gevaar' van de Grolsch was echter geen eenduidig gevaar, maar op het moment dat het ene gevaar was gedefinieerd en weggenomen, stak een andere gevaarsperceptie de kop op. In de periode van ongeveer 16.30 uur tot ongeveer 18.15 uur zijn er drie factoren die een rol spelen:

- Allereerst ontstond rond 16.30 uur angst dat een opslagtank gevuld met methaangas van de bioreactor op ontploffen stond. De opslagtank had echter de vorm van een ballon onder ongeveer omgevingsdruk die überhaupt niet kan exploderen. Bovendien was deze ballon bij de tweede explosie bij SE Fireworks al weggebrand.
- Vervolgens ontstond er vrees omtrent de aanstraling van CO_2-tanks door de brand in het gebouw van de Technische Dienst op het Grolsch-terrein. Voor het gebouw waarin deze tanks waren ondergebracht stonden bovendien acetyleenflessen die werden aangestraald.
- Afgezien van de CO_2-tanks was er in hetzelfde gebouw ook een ammoniak-koelsysteem aanwezig. De ammoniak was echter al omstreeks 15.50 uur ingeblokt door één van de medewerkers van Grolsch, en daarmee was de maximale uitstroomhoeveelheid enorm beperkt. Indien er echter door de brand een kleine hoeveelheid ammoniak vrijgekomen zou zijn, zou deze vrijwel zeker direct ontstoken zijn (ammoniak is brandbaar), waardoor het omgevingsgevaar opnieuw klein was.

Mede door een gebrek aan inzicht in de feitelijke situatie bij Grolsch kost het bijna drie uur om tot een echt grootschalige en min of meer gecoördineerde brandweerinzet te komen. De eerste interregionale bijstandcompagnie is dan al vrijwel op zijn uitgangsstelling net buiten Enschede aanwezig.

Ook in dit tijdvak slaagt de brandweer er niet in om de coördinatie van de totale multidisciplinaire inzet op het rampterrein op zich te nemen. Overigens wordt het rampterrein dan al afgezet in een cirkel van 750 meter door de politie. Binnen die cirkel, waarover door de politie niet is overlegd met de aanwezige brandweerofficieren, bevinden zich dan ook nog maar nauwelijks anderen dan de brandweereenheden.

De VC speelt in de algemene coördinatie en in het bijzonder met betrekking tot het explosiegevaar bij Grolsch een verwarde rol. In de VC is op dat moment ook een politiecentralist aanwezig voor multidisciplinaire afstemming. Door de VC wordt omstreeks 17.55 uur over kanaal 10 aan officier X medegedeeld dat men tot op 700 meter moet terugtrekken in verband met gevaar bij de Grolsch. Om 18.12 uur meldt de "brandweercentrale" (VC) aan de politiemeldkamer dat er "explosiegevaar is met methaan in de omgeving van de Grolsch". Om 18.18 uur deelt de VC desgevraagd aan een eigen brandweereenheid mee dat van explosiegevaar niets bekend is. Zeven minuten later, om 18.25 uur, meldt de 'twente brandweerpost' (de VC) daarentegen weer aan de politiemeldkamer dat 'het explosiegevaar bij de Grolsch weer even geweken is.'

De melding van 18.12 uur heeft in ieder geval geleid tot een aanzienlijke extra inspanning van de politie (verruiming afgezet gebied) en van de geneeskundige hulpverlening (verplaatsing opvanglocaties en coördinatiepunt). Het mag zeker falen van de coördinatie op het rampterrein genoemd worden dat over dergelijke belangrijke zaken besloten wordt door meldkamerpersoneel. Wrang is ook de constatering dat terwijl er aan andere diensten meegegeven wordt dat er acuut explosiegevaar is, dit aan de eigen eenheden niet wordt doorgegeven. Extra punt van aandacht is dat terwijl om 18.25 uur tussen brandweer en politie gecommuniceerd wordt dat er geen explosiegevaar (meer) is, de GGD om 18.26 uur begint met verplaatsing van de eigen eenheden (o.a. vanuit het Van Heekpark) vanwege explosiegevaar.

Gestructureerde inzet van brandweereenheden

Na 17.00 uur is sprake van een geleidelijk steeds meer gestructureerde inzet van eenheden vanuit het CTPI, die in praktische zin wordt verstrekt door de VC. Als het ware is er een overgang van de losse, ongecoördineerde inzet van individuele voertuigen door bevelvoerders naar een situatie waarin losse voertuigen en pelotons aansturing ontvangen vanuit de VC. Er wordt geen poging gedaan de los ingestroomde eenheden na 17.00 uur alsnog onder leiding van een pelotons- of compagniescommandant te plaatsen. Integendeel: ingezette pelotons worden opgedeeld in individuele voertuigen. Dit zorgt ervoor dat, hoewel er inmiddels meer officieren ter beschikking staan van de coördinator CTPI, het inzicht in de feitelijke situatie lange tijd nog steeds beperkt is.

Dit betekent dat als er geruchten over explosiegevaar bij Grolsch de ronde gaan doen, het opnieuw aan de individuele bevelvoerders wordt overgelaten om al dan niet te besluiten terug te trekken.

Redding slachtoffers en doorzoeken woningen
In het gouden uur van de directe hulpverlening zijn door met name de overgebleven eenheden van brandweer Enschede vele gewonden geëvacueerd en verzorgd. Ook is een groot aantal woningen doorzocht, echter alleen ongestructureerd. Als de eerste pelotons gestructureerd het rampterrein inkomen, worden zij onder andere ingezet voor het systematisch doorzoeken van woningen en bedrijfspanden rondom het rampterrein. Ook is een eenheid vanaf de Lasondersingel op zoek naar de vermiste collega's.
De beslissing om alle panden systematisch te doorzoeken is zeer juist geweest. De mogelijkheid bestond zeer zeker dat slachtoffers waren achtergebleven in woningen of zelfs ingesloten waren geraakt door instortingen als gevolg van de drukgolf. Alleen door middel van het systematisch doorzoeken van straten kan hierover zekerheid verkregen worden.

Brandbestrijding
De inzet van brandweereenheden gedurende het tijdvak 17.00 – 22.00 uur kenmerkt zich door een drietal fasen, vaste tijdvakken hiervoor zijn echter moeilijk te geven.
De eerste fase hield het voorkomen van branduitbreiding in. De tweede fase betreft het onder controle houden van de branden nadat uitbreiding is voorkomen. De derde fase betreft het nablussen van grotendeels uitgebrande objecten en het opnieuw betreden van de kern van het rampterrein door brandweereenheden. Gedurende het tijdvak 17.00 –18.30 uur bevindt de brandbestrijding zich hoofdzakelijk in fase 1.

De eerste fase is aan de zijde van de Deurningerstraat eerder ingezet en ook eerder afgerond dan aan de zijde van de Bamshoeve. Aan de zijde van de Deurningerstraat was, nadat was vastgesteld dat er geen explosiegevaar bij de Grolsch was en de aanwezige eenheden waren ingezet, rond 18.15 – 18.30 uur het gevaar voor uitbreiding buiten de grendellijnen geminimaliseerd. Aan de oostzijde, in en om de Bamshoeve, zien we dat de brand zich omstreeks 19.30 uur nog uitbreidt aangezien daar de tweede Twentse compagnie wordt ingezet ter voorkoming van uitbreiding.

Logistiek
Gedurende deze grootschalige inzet van voertuigen wordt zowel door het CTPI als door het RCC nauwelijks structureel aandacht geschonken aan het organiseren van eten en drinken voor het ingezette brandweerpersoneel en andere hulpverleners. Bij de bestrijding van de vuurwerkramp is een deel van de logistiek op eigen initiatief geregeld door brandweer Enschede en later heeft ook de Duitse Technische Hilfswerke (THW) een bijdrage geleverd aan de voedsel- en drankvoorziening. Het op voorhand regelen van brandstof voor de voertuigen werd niet op voorhand georganiseerd, voordat er tekorten bij eenheden in het veld beginnen te ontstaan. Aangezien het RCC onder andere de functie heeft te anticiperen op komende ontwikkelingen in het rampterrein, zou het RCC bij een grootschalig incident feitelijk automatisch moeten starten met het voorzien in logistieke behoeften op het rampterrein.

Zodra men bemerkt op grote schaal water nodig te hebben voor het kunnen afschermen van de krattenopslag bij Grolsch door middel van de inzet van waterkanonnen, wordt door officier III aan de VC een verzoek gedaan om het opzetten van een grootschalig watertransport over de Deurningerstraat.
De waterwinning, in de vorm van grootschalig watertransport, wordt op verzoek van de VC na 18.04 uur door de RAC geregeld. Er is echter geen eenduidige taakverdeling tussen RAC, VC en officieren in het veld gemaakt, waardoor onduidelijkheid ontstaat over onder andere de plaatsing van afnamepunten.

Aflossing van ingezette eenheden is een thema dat in het CTPI logischerwijs tot 18.30 uur niet of nauwelijks aan de orde is geweest. Aangezien de situatie nog niet onder controle was, werden nieuw aankomende eenheden als versterkers en niet als aflossing ingezet, terwijl ook nog niet richting de toekomst werd nagedacht over aflossing. Ook voor eenheden van brandweer Enschede werd hierop geen uitzondering gemaakt. Het tijdig verzorgen van voldoende aflossing maakt idealiter deel uit van de anticiperende functie van het RCC, zodat het CTPI zich louter hoeft te bekommeren met de feitelijk inzet van eenheden. Het feit dat het RCC deze functie tijdens de vuurwerkramp in dit tijdvak onvoldoende kan vervullen, heeft er alles mee te maken dat zowel RCC als CTPI tot 18.30 uur geen overzicht hadden en bezig waren de informatie-achterstand in te lopen.

Communicatie
Omstreeks 17.00 uur zijn er ongeveer 15 voertuigen aanwezig in het rampterrein, een aantal dat tegen 18.30 uur is opgelopen tot ongeveer 25 tankautospuiten en daarnaast nog een aanzienlijk aantal ondersteunde voertuigen.

Deze voertuigen, hoewel alle afkomstig vanuit de Regio Twente en Duitsland, maken gebruik van meerdere mobilofoon-, portofoon- en rampkanalen en bovendien was er nog een beperkt taalprobleem met de Duitse eenheden. Het aantal eenheden en kanalen gecombineerd met het feit dat telefoonverkeer niet of uiterst moeizaam verliep, geeft aan dat zich vrij snel communicatieproblemen konden ontwikkelen. Op de communicatiebanden van de brandweer vindt men legio voorbeelden van berichten die worden weggedrukt door andere eenheden of alarmeringstooncodes. Ook het gebruik van het rampenkanaal (10) door de aanwezige officieren leidt kennelijk niet tot het gewenste resultaat, aangezien de VC regelmatig te kennen geeft officieren niet te kunnen bereiken.

Daarnaast worden meerdere malen belangrijke berichten die binnenkomen bij de RAC niet doorgegeven aan de relevante instanties of personen. Eén van de voorbeelden hieromtrent is als de RAC het explosiegevaar, wat hen om 16.28 uur is gemeld, niet doorgeeft aan VC of OVD, die op een ander kanaal opereren. Hierdoor blijft de leidinggevende instantie op het rampterrein een half uur lang in onwetendheid over het feit dat eenheden zich her en der terugtrekken.

4 18.30 – 22. 00 uur: Controle over de brand en de hulpverlening

4.1 Feitenrelaas

Om 18.32 meldt de regionaal ondercommandant aan de contactpersoon voor de bijstandscompagnie "Stedendriehoek" dat hij contact heeft gehad met officier IV "in het CTPI". Men is in het rampterrein aan het hergroeperen en behoeft momenteel geen extra materieel. Om 18.33 wordt vanuit de VC2 aan de RAC gevraagd om twee plotters. Om 18.37 wordt door de VC2 gevraagd om dierenambulances voor door brandweerpersoneel geredde huisdieren.

Om 18.38 wordt per mobiele telefoon een "open verbinding" tussen VC2 en RAC tot stand gebracht. 18.38 Officier VII meldt aan de RAC dat hij de inzet van zijn compagnie heeft gecoördineerd met officier IV en dat hij van het compagnieskanaal 1 overgaat op OvD-kanaal 28 voor contact met officier IV.

Om 18.38 uur meldt de TS 646 Enschede dat de woningbranden op de hoek Roomweg/ Roessinksbleekweg (bedoeld wordt Roomweg/ Stroinksbleekweg) allemaal gasbranden zijn, en de bevelvoerder verzoekt om afsluiting van de gastoevoer naar deze woningen.

Om 18.39 uur meldt het RMC (meldkamer politie) aan de Bravo 00 (politie-eenheid) dat het grootste explosiegevaar bij de Grolsch geweken is.

Omstreeks 18.40 uur komt een brandweerman terecht onder een ingestorte muur op de hoek Nachtegaalstraat/ Merelstraat. Door collega's wordt eerste hulp verleend, om 18.46 uur verzoekt de TS 646 Enschede om een ambulance voor dit slachtoffer.

De bijstandscompagnie uit de Regio Stedendriehoek, die om 18.43 uur aanwezig is op de UGS op het Makroterrein in Hengelo maakt daar de meegenomen verzorgingshaakarmbak operationeel en vanuit deze voorziening ontvangen de eenheden drank en voedsel.

De SPB 661 is ingezet voor de brand in de caravanloods vanaf de hoek Blijdensteinlaan/ Vluchtestraat en verzoekt om 18.48 uur nog één tankautospuit ter plaatse. Een haakarmvoertuig van post zuid van brandweer Enschede rijdt dan zesduimers uit vanaf de spaarbekkens van de WMO aan de Weerseloseweg over de Deurningerstraat tot aan de Roomweg. Om 18.53 uur meldt het haakarmvoertuig van Enschede dat de zesduimers zijn uitgereden vanaf de waterwinplaats tot aan de Beekstraat en dat de Beekstraat is versperd door brandweervoertuigen. Op de Roomweg zijn ook verschillende voertuigen bezig, en men kan niet bepalen of het veilig is tot aan de Grolsch door te rijden. Het haakarmvoertuig krijgt opdracht ter plaatse te wachten tot iemand zich bij hen meldt. Na vier minuten, om 18.57 uur, krijgt de HA+SLH opdracht van de VC slangen uit te rijden tot de kruising Roomweg/ Deurningerstraat en daar te wachten tot iemand zich bij hen meldt.

Om 18.52 vraagt de CPA aan de RAC om een haakarmvoertuig om een SIGMA-container uit het Van Heekpark weg te halen "in verband met het ontploffingsgevaar". De RAC "zal het doorgeven" (en doet dat om 19.05 als er een haakarmbak die heeft meegewerkt aan het tot stand komen van het grootwatertransport vrijkomt, uiteindelijk zal de container echter niet meer vervoerd worden).

Eveneens om 18.52 vraagt een eenheid aan de VC2 een schatting van het explosiegevaar. Volgens de VC2 is het explosiegevaar tot nader orde opgeheven.Rond 19.00 uur start de tweede Twentse compagnie met het doorzoeken van woningen langs Lasondersingel. Per TS wordt ongeveer 50 meter doorzocht. In de buurt van de Tollensstraat wordt dan door de TS 541 Hengelo een geluidssignaal waargenomen dat mogelijk afkomstig is van de 'bodyguard' van één van de vermiste brandweerlieden. Samen met de TS 633 Almelo, die men tijdelijk heeft 'geleend' van de tweede Twentse compagnie, wordt een onderzoek ingesteld. Het signaal wordt gelokaliseerd in een gedeeltelijk ingestorte woning, en blijkt afkomstig uit een kapotte rookmelder.

Om 19.13 uur verzoekt de VC aan de RAC om brandstof (diesel en benzine) ter plaatse te sturen. Hierop rukt de 581 Hengelo om 19.24 uur uit richting de VC-2 opgesteld op de hoek Deurningerstraat/ Boddenkampsingel. Dit voertuig is tien minuten later om 19.34 uur ter plaatse.

Om 19.14 uur meldt de OVD Losser aan de RAC dat hij met vier voertuigen aan de Stroinksbleekweg is ingezet en dat de meeste branden daar onder controle zijn, en verzoekt om het afsluiten van het gas. Deze vraag om afsluiting van het gas aan de Stroinksbleekweg is typerend voor de wisselende aansturing door lokaal commando in de VC2 en op afstand door de RAC. De RAC belt vervolgens om 19.17 met de energiemaatschappij Edon, die nog niet eerder gewaarschuwd is (en waarvan het dienstdoende personeelslid blijkbaar nog niet op de hoogte is van de ramp). Overigens heeft de VC2 al veel eerder een soortgelijk verzoek aan de RAC gedaan om afsluiten nutsvoorzieningen waar niets mee gebeurd is. Ook het inrichten van het grootschalig watertransport wordt zowel door de VC2 als de RAC gecoördineerd. Om 19.36 heeft de Edon overigens al een calamiteitencentrum werkend.

Omstreeks 19.15 uur beginnen de crashtender 664 Vliegbasis Twenthe en een eenheid van brandweer Delden met het blussen van de sportzaak Studio Sport aan de Deurningerstraat.

Als rond 19.15 uur de TS 541 Hengelo een verkenning uitvoert in de Tollensstraat, is Thole volledig uitgebrand en woeden er eigenlijk alleen nog maar gasbrandjes. Er is veel minder sprake van exploderend vuurwerk.

De eerste dompelpompunit krijgt om 19.20 uur opdracht water te geven. Naar schatting is het grootwatertransport dat is afgelegd over de Deurningerstraat omstreeks 19.44 uur op druk.

Om 19.23 uur rukt de HW 853 Enschede in naar de kazerne.

De TS 646 Enschede geeft om 19.28 uur door dat op de hoek Roomweg/ Schurincksweg alleen nog de gasleidingen branden. Vanaf dat tijdstip vraagt de meldkamer van de politie met regelmaat om een preciezer situatierapport zodat met behulp daarvan de grootte van het af te zetten gebied kan worden bepaald.

Vanaf ongeveer 19.30 uur wordt vanaf een blusvijver bij een grasveld aan de Blijdensteinlaan door een aantal eenheden van de Twentse compagnie een binnen- en buitenaanval ingezet om de brand in de Bamshoeve te bestrijden. Aan de Schurincksweg wordt vanaf de andere kant ook een aantal eenheden van de Twentse compagnie ingezet voor het bestrijden van de brand in de Bamshoeve. Officier V heeft mede in overleg met de hoofdpost van brandweer Enschede nog een onderzoek ingesteld naar de vermeende opslag van vuurwerk in de Bamshoeve en vastgesteld dat er geen vuurwerk aanwezig was.

Rond hetzelfde tijdstip (19.30 uur) worden eenheden van het peloton West-Twente ter aflossing van Duitse eenheden ingezet in de Vogelbuurt. Eén voertuig wordt geplaatst op de hoek Kievitstraat/ Kwartelstraat en één voertuig in de Nachtegaalstraat.

Om 19.45 uur wordt doorgegeven aan de RAC dat er bij Grolsch een trafo-station in brand staat. Deze wordt vanaf 19.56 uur geblust door de CT 664 Vliegbasis Twenthe in samenwerking met de SPB 661 Enschede. De eenheid die de brand meldt, geeft aan dat zij op zoek naar officier III als leidinggevende ter plaatse, maar hem niet kan vinden. De centralist van de VC geeft aan dat hij officier III helaas ook niet te pakken krijgt.

Om 19.55 uur meldt de TS 842 Denekamp dat zij zijn ingezet aan de Stroinksbleekweg, achter de Grolsch.

Om 19.57 uur verzoekt de politie-eenheid 46.05 om iemand van het commando van de politie bij de commandopost brandweer voor overleg over de afzetting.

Officier V die omstreeks 20.00 uur een rondgang om het rampterrein maakt om alle Enschedese eenheden en al het Enschedese personeel naar de opvang in het Dish-hotel te sturen, neemt waar dat er op grote schaal gasbranden woeden. Hierop laat hij een centralist van de VC aan de RAC verzoeken om het gas af te sluiten in de hele wijk Mekkelholt. Na een kwartier vraagt de VC bij de RAC om een sitrap voor wat betreft het afsluiten van het gas. Men wil de wijk ingaan, maar dat is niet mogelijk door de gasbranden. De RAC gaat informeren en zal een terugkoppeling doen naar de VC.
Hierop bericht de RAC om 20.21 uur dat er iemand van Essent (het gasbedrijf) naar de VC toe zal komen om te bekijken waar het gas afgesloten moet worden.

Een uur na het verzoek om diesel en benzine verzoekt de VC om 20.13 uur aan de RAC de ademluchthaakarmbak van brandweer Hengelo ter plaatse te sturen.

Om 20.17 uur verzoekt de VC de RAC om een sitrap voor wat betreft het afsluiten van het gas. Men wil de wijk ingaan, maar dat is nog niet mogelijk door de gasbranden.

Op hetzelfde tijdstip meldt de politie-eenheid 45.05 dat er aan de Kroedhoftestraat mogelijk een vuurwerkopslagplaats vol met vuurwerk dreigt te ontploffen. De politiemeldkamer laat daarop een algemene waarschuwing naar alle eenheden uitgaan.

Om 20.19 uur meldt de OVD Losser dat drie voertuigen die aan de Nachtegaalstraat zijn ingezet, te kampen hebben met brandstoftekort.

Drie minuten later om 20.23 uur wordt de RAC gebeld door de Waterleidingmaatschappij Overijssel (WMO) met het bericht dat er op dat moment naar schatting 2600 m3 drinkwater per uur Enschede ingepompt wordt in plaats van de reguliere 1400 m3 per uur. Volgens de WMO is bij de huidige afname van drink/ bluswater slechts nog voor vijf a zes uur water op voorraad. Eventueel kan men medewerkers leveren om ter plaatse, als dat veilig is, waar mogelijk afsluiters dicht te draaien om zodoende de onnodige uitstroom te beperken. Dit bericht wordt echter om 20.50 uur enigszins genuanceerd dat nog voor 12 uur water op voorraad is. Men herhaalt het verzoek om bericht indien in het veld waargenomen wordt dat drinkwater verloren gaar, met de toevoeging dat het gehele gebied vergeven is van leidingen van 500mm.

Om 20.24 uur verzoekt de VC aan de RAC een autoladder te sturen voor assistentie bij de inzet bij Grolsch. Daar staat op dat moment het dak van de hoge lagertanks/ Apollogebouw in brand. Aangezien de AL van Hengelo al is ingezet, rukt in overleg de HW van Hengelo om 20.36 uur uit.

Om 20.26 geeft een particuliere melder door aan de RAC dat er in de kelder van roomweg 6/ 6A in de kelder vuurwerk ligt opgeslagen. Omstreeks 20.40 uur wordt de CT 664 Vliegbasis Twenthe ingezet voor het volpompen van deze kelder. Na het

volpompen van de kelder aan de Roomweg wordt de CT 664 ingezet in de Vogelbuurt. Om 20.45 komt er via het GCC het bericht dat er op Roomweg nummer 6 een vergunning is afgegeven voor de particuliere opslag van 600 kg vuurwerk.

De TS 632 Vliegbasis Twenthe meldt om 20.33 uur dat zij zijn ingezet aan de Stroinksbleekweg.

Omstreeks 20.45 uur wordt in het CTPI besloten alle Twentse eenheden terug te trekken en te vervangen door de compagnieën van IJssel-Vecht en Stedendriehoek. IJssel-Vecht wordt ingezet aan de zuid- en oostzijde en Stedendriehoek aan de noord- en westzijde.

Om 20.57 uur rukt vanuit Hengelo de HA 881 uit met de verzorgingshaakarmbak naar het CTPI op de hoek Lasondersingel/ Deurningerstraat. Rond dat tijdstip wordt de compagnie van Stedendriehoek, die op dat moment op de Lasondersingel arriveert, voorzien van drank en broodjes door brandweer Enschede.
Op dat tijdstip wordt een hoofdofficier uit Almelo gevraagd of hij de leiding van het CTPI wil overnemen ter aflossing van officier IV.

Omstreeks 21.00 uur roept de politie op tot betere communicatie tussen de twee CTPI's

Naar aanleiding van de berichten van de WMO wordt door de PC 100 van de compagnie Stedendriehoek direct een verkenning uitgevoerd naar de in het CTPI aangegeven waterwinplaats aan de Weerseloseweg. Hierna start het OSP (300) van de compagnie van Stedendriehoek omstreeks 21.15 uur met het afleggen van twee extra zesduims slangleidingen over de Deurningerstraat vanaf de spaarbekkens van de WMO naar de Roomweg. Op de hoek Roomweg/ Deurningerstraat worden afnamepunten gecreëerd.

De TS 648 Enschede (sectie Glanerbrug) vertrekt om 21.13 uur naar het Dish-hotel voor de debriefing. De TS 642 Enschede volgt om 21.32 uur het voorbeeld van de 648.

Als omstreeks 21.30 uur een PC van Stedendriehoek op verkenning gaat in de noordwestelijke sector van het rampterrein, wordt vastgesteld dat de branden in het gebied over het algemeen weinig gevaar opleveren. Wel zijn er nog uitbreidingen in de hoek Stroinksbleekweg/ Nachtegaalstraat die moeten worden tegengegaan. Ook buiten de grendellijnen woeden op dat moment nog brandjes in de kap van panden en schuren. Ook maakt de PC 100 van de compagnie Stedendriehoek met zijn bevelvoerders een verkenning over het brouwerijterrein met de commandant van de bedrijfsbrandweer. Hierbij is ook specifiek gewezen op de ammoniaktanks die beschermd moesten worden tegen branduitbreiding.

Een eenheid van de politie geeft om 21.35 uur door dat er aan de Renbaanstraat weer 13 a 14 woningen branden, en dat het gas nog niet afgesloten is.

In een briefing van het CTPI om 21.45 uur wordt aangegeven dat de loods aan de Kroedhöftestraat nog niet veilig is bevonden. De tanks van Grolsch zijn niet aangetast en dus veilig.
Om 22.00 uur is er overleg tussen de leiding van het RIT, de brandweer en politie over onduidelijkheden in de situatie (nog steeds geen goed kaartenmateriaal)

4.2 Analyse

Situatie na 18.30 uur

De situatie is voor de aanwezige leidinggevenden van de brandweer in het CTPI om 18.30 uur opeens tamelijk overzichtelijk. Langs alle zijden van het kernrampterrein zijn nu voldoende brandweereenheden en leidinggevenden aanwezig die de nog resterende branden snel onder controle krijgen. Uitzondering is de Grolsch: door de hoogte van het gebouw is het vuur in de beplating van de zijden van het gebouw zeer moeilijk te bestrijden. Overigens laten video-opnamen door een helikopter van de KLPD van omstreeks dat tijdstip zien dat de meeste branden ook al vanzelf uitgewoed zijn. Het tijdvak tussen 18.30 en de daadwerkelijk inzet van de bijstandscompagnieën kent dan een bijna tegenovergestelde zorg ten opzichte van de acute fase voor de leidinggevenden: er zijn nu in het algemeen te veel eenheden en te weinig werk. Men geeft rond dat tijdstip ook aan 'even geen eenheden meer nodig te hebben'. Het verzoek van de VC2 om dierenambulances van 18.37 is een illustratie van het feit dat de druk opeens is weggevallen.

Coördinatie

Nadat omstreeks 18.30 uur de grootste druk van de ketel is bij het CTPI van de brandweer, begint zowel de mono- als de multidisciplinaire coördinatie meer van de grond te komen. Men ziet dit onder andere terug in het verzoek om plotters even na 18.30 uur en de melding van de CC van de Twentse compagnie enkele minuten later dat hij de inzet gecoördineerd heeft met de coördinator CTPI. Ook is er meerdere malen contact vanuit de 'commandopost brandweer' met het RMC van de politie, en wordt er omstreeks 20.00 uur iemand van het commando van de politie verzocht naar de COH van de brandweer te komen voor overleg over de afzetting van het rampterrein.

De informatie-achterstand die men weg moet zien te werken is echter gigantisch, en deze opgave wordt nog gehinderd door het feit dat de commandovoertuigen van brandweer enerzijds en politie en GGD anderzijds op verschillende locaties zijn opgesteld. Al met al kan pas na 22.00 uur daadwerkelijk worden gesproken van multidisciplinaire coördinatie. Dit resulteert uiteindelijk laat op de avond in de vorming van vier verkenningsteams van multidisciplinaire samenstelling die onder leiding van de brandweer worden ingezet voor het verkennen van het rampterrein op slachtoffers.

Aflossing versus inzet eigen eenheden

De RCVD II laat om 18.32 uur doorgeven aan de CC Stedendriehoek dat er, volgens de coördinator CTPI, geen nieuwe eenheden het rampterrein meer in moeten worden gestuurd. In overleg met officier III is namelijk aangegeven dat in het rampterrein nog veel Twentse eenheden zijn, die nog niet of nauwelijks zijn ingezet. Deze wil men eerst inzetten, en de bijstandscompagnieën van IJssel-Vecht en Stedendriehoek vervolgens als aflossing gebruiken. Hoewel de compagnie van Stedendriehoek al om 18.43 uur en de compagnie van IJssel-Vecht om 20.17 uur aanwezig is op de UGS in Hengelo, worden de bijstandscompagnieën uiteindelijk pas na 21.15 uur daadwerkelijk in het rampterrein actief. Op dat moment zijn veel eenheden die vanaf het begin van de ramp zijn ingezet, aan het eind van hun latijn. Aan hen is bovendien al vroeg in de avond doorgegeven dat zij zouden worden afgelost, waardoor men zich af gaat vragen waarom deze aflossing zo lang op zich laat wachten.

Rond 18.30 uur werd nog steeds geworsteld met de aansturing van los ingestroomde eenheden en pelotons, waarin men verbetering trachtte aan te brengen door losse eenheden en pelotons meer vanuit het CTPI c.q. de VC aan te laten sturen. Deze worsteling met de aansturing kon voortduren, doordat er in veel gevallen nog steeds geen sprake was van een eenduidige aansturing van bevelvoerders door een PC, die op zijn beurt weer opdrachten en informatie ontvangt vanuit het CTPI of van een CC.

Waarschijnlijk had, middels een eerdere inzet van de bijstandscompagnieën ter aflossing van de Twentse eenheden, eerder een goed overzicht bij het CTPI kunnen worden bewerkstelligd dan nu het geval is geweest. Hiermee was de hulpverlening immers in één klap gestructureerd geweest en waren de deels uitgeputte eenheden direct afgelost. Voor een verslag rond de inzet van de bijstandscompagnieën verwijzen we naar het desbetreffende hoofdstuk.

Indeling en afzetting rampterrein

Het feit dat de coördinator CTPI als hij ter plaatse komt, vrijwel direct start met het vaststellen van inzetvakken voor de instromende pelotons, is een goede start voor het verkrijgen van overzicht en coördinatie over het rampterrein. Knelpunt hierbij is echter dat er al heel veel eenheden ongecoördineerd zijn ingezet, waardoor een daadwerkelijk indeling van het rampterrein in sectoren of eenheden nog niet mogelijk is. Deze eerste 'slag' wordt later op de avond gevolgd door een tweede 'slag' als aan elk van de bijstandscompagnieën een eigen inzetvak wordt toegewezen. Aangezien dan alle 'losse' eenheden worden teruggetrokken, kan pas vanaf dat moment worden gesproken van een harde indeling van het rampterrein.
Opvallend is wel dat, evenals tijdens het gouden uur, de afzetting van het terrein door de politie kennelijk naar eigen inzichten is vastgesteld. Voor de uiteindelijke totstandkoming van de afzetting en inschatting van de effectafstanden door de politie verwijzen wij naar het thema 'coördinatie'.

Redding slachtoffers en doorzoeken woningen

Direct na de laatste explosie zijn overgebleven eenheden van brandweer Enschede in samenwerking met andere hulpverleners gestart met het redden en verzorgen van slachtoffers en het evacueren van omwonenden. Deze acties geschieden echter onder hoge tijdsdruk en ongecoördineerd, waardoor het gevaar bestond dat bepaalde panden bij het zoeken waren overgeslagen. Aan de noordzijde van het rampterrein rond de Beekstraat, Vogelbuurt en Kottendijk zien we al eerder dat ingestroomde eenheden en pelotons woningen gestructureerd woningen gaan doorzoeken op slachtoffers. Aan de zuidzijde van het incident wordt de Twentse compagnie vanaf ongeveer 18.30 uur ingezet voor het doorzoeken van woningen langs de Lasondersingel. Aanwezige Duitse eenheden worden in overleg met de CC van deze compagnie dan ook ingezet om het gebied begrensd door de Lasondersingel, Oldenzaalsestraat, Roomweg en Blijdensteinlaan te doorzoeken op slachtoffers en brandhaarden.
Het feit dat bij verschillende zoektochten nog mensen, al dan niet gewond, binnen de binnenring werden aangetroffen, geeft al aan dat de beslissing om het gebied nogmaals gestructureerd te doorzoeken, juist was. Bovendien droegen deze zoektochten bij aan het algemene overzicht van het CTPI voor wat betreft het schadebeeld in de verschillende delen van het rampterrein.

Brandbestrijding
De inzet van brandweereenheden gedurende het tijdvak 17.00 – 22.00 uur kenmerkt zich door een drietal fasen, waarvoor zoals al eerder is aangegeven vaste tijdvakken moeilijk te geven zijn.
De eerste fase hield het voorkomen van branduitbreiding in. De tweede fase betreft het onder controle houden van de branden nadat uitbreiding is voorkomen. De derde fase betreft het nablussen van uitgebrande objecten en het opnieuw betreden van de kern van het rampterrein.

Gedurende het tijdvak 17.00 – 18.30 uur is vooral de eerste fase van toepassing. Deze fase is aan de zijde van de Deurningerstraat eerder ingezet en ook eerder afgerond dan aan de zijde van de Bamshoeve. Aan de zijde van de Deurningerstraat was, nadat was vastgesteld dat er geen explosiegevaar bij de Grolsch was en de aanwezige eenheden waren ingezet, rond 18.15 – 18.30 uur het gevaar voor uitbreiding buiten de grendellijnen geminimaliseerd. Aan de oostzijde, in en om de Bamshoeve, zien we dat de brand zich omstreeks 19.00/ 19.30 uur nog uitbreidt aangezien daar de tweede Twentse compagnie wordt ingezet ter voorkoming van uitbreiding.

De tweede fase betreft het onder controle houden van de branden nadat uitbreiding is voorkomen. In de praktijk betekende deze fase dat de objecten die eenmaal in brand stonden, volledig uitbrandden, terwijl de actieve brandweerinzet zich bleef richten op het afschermen van belendende percelen. Dit is overigens de enige juiste beslissing in dergelijke gevallen: als een object eenmaal in brand staat is er niets meer aan te redden en iedere poging een dergelijke brand te blussen brengt onverantwoorde risico's voor het brandweerpersoneel met zich mee. Voor het onder controle houden van de branden waren meer dan voldoende brandweereenheden op het rampterrein aanwezig. Achteraf kunnen derhalve vraagtekens worden gesteld bij de effectiviteit en de efficiency van deze inzet.

De derde fase betreft het nablussen van uitgebrande objecten en het opnieuw betreden van de kern van het rampterrein door brandweereenheden. Nadat de brandstof in de kern van het rampterrein vrijwel volledig is opgebrand en de intensiteit van het vuur als gevolg daarvan afneemt, rukken brandweereenheden weer op naar de kern van het rampterrein. Daarbij nemen ze eigenlijk alleen nog gasbrandjes waar, die niet geblust moeten worden om ophopingen van gas te voorkomen.

Grolsch
In het overleg van rond 17.03 uur is de situatie op de Grolsch-brouwerij een expliciet punt van aandacht. Hoewel door het hoofd BHV van de Grolsch, een bedrijfsdeskundige, wordt aangegeven dat er op dat moment geen acuut explosiegevaar is, wordt besloten duidelijkheid te gaan scheppen in de situatie ter plaatse. Toch wordt vanaf dat moment door vele mensen gehandeld als ware er wel degelijk explosiegevaar bij Grolsch. Een aantal aanwezige officieren heeft de boodschap van mogelijk gevaar van aanstraling van de CO_2-tanks vertaald naar acuut explosiegevaar. Hier is waarneembaar dat de perceptie van een bepaald bericht bij verschillende personen heel verschillend is, en dat deze mensen derhalve ook verschillend zullen handelen. Waar sommigen bij het bericht van explosiegevaar dekking zoeken achter een muurtje en doorgaan met blussen, wordt door anderen de effectafstand dermate groot ingeschat dat zij inpakken en zich honderden meters terugtrekken.

Gesignaleerd wordt al snel dat uitbreiding bij de Grolsch naar de krattenopslag moet worden voorkomen door deze eventueel met een waterkanon af te schermen. Op dat moment is echter nog geen daadwerkelijke verkenning op het terrein gemaakt. Zodra die verkenning is gemaakt, en besloten wordt uitbreiding van de brand in het gebouw van de Technische Dienst naar de CO_2- en ammoniaktanks te voorkomen, kan theoretisch worden aangegeven dat de situatie veilig is. Toch doen op dat moment nog steeds vele berichten de ronde over explosiegevaar bij Grolsch. Hier ziet men, dat het doorgeven van een genuanceerd bericht via meerdere tussenpersonen leidt tot het verlies van informatie en derhalve een andere interpretatie. Dit zien we ook in de vertaling van het bericht dat het RMC krijgt dat er explosiegevaar is bij Grolsch, dat aan de eenheden wordt doorgegeven als zou er acuut explosiegevaar zijn bij Grolsch.

Logistiek
Op het moment dat door aanwezige officieren wordt vastgesteld dat de grote krattenopslag op het achterterrein van Grolsch mogelijk moet worden afgeschermd met waterkanonnen, wordt toevalligerwijs gewerkt aan het tot stand brengen van een grootwatertransport. Tot op dit tijdstip zijn er door het CTPI geen concrete acties in deze richting ondernomen. Uiteindelijk wordt voor het afleggen van het eerste grootwatertransport een DPU uit Almelo en een SLH uit Enschede gebruikt. Tot dit moment was er echter nog geen direct watertekort voor de ingezette eenheden.
Het bericht van de WMO omstreeks 20.23 uur dat zij nog maar voor een aantal uren water op voorraad hebben, is door het CTPI en de bijstandscompagnie uit de regio Stedendriehoek snel opgepakt door zelf twee extra zesduims slangleidingen over de Deurningerstraat af te leggen: één voor direct gebruik en één als reserve indien

een andere leiding lek zou raken of indien opeens snel meer water nodig zou zijn. Hoewel het grootwatertransport oorspronkelijk werd afgelegd om voldoende water op het terrein van Grolsch te krijgen, is bij Grolsch pas later gebruik gemaakt van het grootwatertransport.

Nadat brandweervoertuigen een aantal uren op vol (pomp)vermogen hebben gedraaid, beginnen vanaf 19.00 uur steeds meer voertuigen een brandstoftekort te krijgen. Door het CTPI wordt hierop ingespeeld door een kleine tankwagen van brandweer Hengelo ter plaatse te verzoeken, die ingezette eenheden van brandstof gaat voorzien. Ook maakt een aantal eenheden gebruik van de pompfaciliteiten van garage Roelofssen op de Lasondersingel waar ook de MCU van de politie is opgesteld.

Inmiddels is de Duitse THW gestart met het bereiden van 200 warme maaltijden in hun mobiele veldkeukens. Hiervan wordt door Duitse en Nederlandse hulpverleners dankbaar gebruik gemaakt. Ook gaat brandweer Enschede door met het leveren van (fris)drank en broodjes aan ingezette eenheden. Toch wordt de logistieke voorziening in het veld door veel eenheden als minimaal betitelt. De eenheden van de bijstandsregio's ontvangen wel voldoende verzorging, aangezien de compagnies conform de Leidraad Brandweercompagnie voor tenminste 8 uur van de nodige voorraden zijn voorzien.

Niet eerder dan om 20.13 uur wordt een verzoek gedaan om de ademluchthaakarmbak .Tijdens de brandbestrijding wordt onder normale omstandigheden op grote schaal gebruik gemaakt van ademlucht, zelfs voor blussing in de buitenlucht. Bij de aankomst van eenheden in het rampterrein werd door de individuele bevelvoerders al snel vast gesteld dat zij zuinig moesten zijn met de voorraad ademlucht. Daarom is tijdens de inzet in het rampterrein in een aantal gevallen geen gebruik gemaakt van ademlucht, waar dat normaal wel gebruikelijk zou zijn geweest. In hoeverre hierdoor door brandweerpersoneel extra risico's zijn gelopen is moeilijk vast te stellen. Veel eenheden melden immers dat de pluimstijging zodanig was, dat op de grond nauwelijks sprake was van rook.

Opmerkelijk is dat de logistieke voorzieningen duidelijk reactief worden geregeld. Dat wil zeggen dat er hetzij door het CTPI hetzij door het RCC op een bepaald terrein actie wordt ondernomen indien daar vanuit het veld om wordt verzocht. Dit terwijl met name het RCC een anticiperende rol heeft, waarbinnen de logistieke voorzieningen op voorhand moeten worden geregeld.

De invloed van aanwezige nutsvoorzieningen op de rampenbestrijding
Vanaf 18.38 uur bereiken de VC meerdere verzoeken om het afsluiten van het gas. Pas vanaf 20.01 uur wordt hier door het CTPI, in de vorm van officier V, actie op ondernomen door de RAC te verzoeken het gas af te laten sluiten in de hele wijk Mekkelholt. Men wil de wijk ingaan, maar dat is nog niet mogelijk door de gasbranden. De persoon van Essent die ter plaatse zou komen is kennelijk gedurende dit tijdvak nog niet ter plaatse of niet in staat het gas snel af te laten sluiten, aangezien politie-eenheden om 21.35 uur en later nog melden dat er gasbranden zijn in de Renbaanstraat.

Inzet eenheden van brandweer Enschede
Nog lange tijd na de explosie zijn er eenheden van brandweer Enschede actief in het rampterrein. Dit betreffen hoofdzakelijk eenheden die niet zelf bij de explosie waren, maar die later ter plaatse zijn gekomen. Tijdens het gouden hulpverleningsuur, en de 1 ½ a 2 uur daarna, was de inzet van deze eenheden onontbeerlijk. Gedurende deze periode bestond ook nog hoop dat men de vermiste brandweerlieden levend aan zou treffen, en geen brandweerman wilde onder die omstandigheden het rampterrein verlaten..
Zodra er echter eenheden gemist konden worden op het rampterrein, en dit was aanzienlijk eerder dan rond 21.00 uur, hadden leidinggevenden (zowel in het CTPI als de bevelvoerders van de eenheden) zich moeten afvragen of het continueren van de inzet van Enschedese eenheden verstandig en/ of noodzakelijk was. Het personeel was immers aangeslagen door het verlies van collega's, en loopt zodoende een hoger risico dan eenheden die deze emotionele betrokkenheid niet of minder hebben. Overigens geldt ditzelfde voor de eenheid van brandweer Denekamp, nadat er tijdens hun inzet in de Vogelbuurt een zwaargewonde was gevallen.

5 Conclusies ten aanzien van het brandweeroptreden in de periode 17.00 – 22.00 uur

Tegen 17.00 uur is er sprake van een oppervlaktebrand die kenmerken begint te vertonen van een vuurstorm. De kern van het rampterrein is dan ook niet meer te betreden. Tegen 18.30 uur begint de brand echter in intensiteit af te nemen. Slechts de branden in de Bamshoeve en de Grolsch vormen op dat moment nog zwaartepunten.

Door onvoldoende instroom van leidinggevenden en de minimale verantwoordelijkheid die enkelen van hen namen, ontstond al vrij snel na 17.00 uur een coördinatiegebrek dat een effectieve inzet van de brandweer gedurende de periode tot 18.30 uur ernstig hinderde.
Ook de multidisciplinaire coördinatie was gedurende de eerste uren onvoldoende gegarandeerd. Hierdoor ontstond ernstige hinder voor de hulpverleningsinzet van de verschillende hulpverleningsdiensten. Met name was dat het geval door de onvoldoende afstemming van de verschillende reacties op het gepercipieerde explosierisico tengevolge van de brand in de Grolsch-brouwerij. Individuele leidinggevenden hebben elkaar wel met regelmaat gesproken, maar mede door de gebreken in de monodisciplinaire coördinatie van de verschillende diensten is echte multidisciplinaire coördinatie in de periode tot ongeveer 21.00 uur niet tot stand gekomen.
De perceptie van het explosiegevaar, dat de brand in de Grolschbrouwerij met zich meebracht, was cruciaal voor de effectiviteit van de brandweerinzet aan de noordzijde van het rampterrein en van de hulpverleningsinzet in het algemeen. Angst voor en onduidelijkheid over de mogelijke effecten van explosie van in eerste instantie de methaanopslagballon van de biogasreactor en van later de CO2-tanks en de ammoniakkoelinstallatie leiden tot ernstige vertraging van de inzet van bijstandseenheden van de brandweer, tot een massale inspanning van de politie, die tot ontruiming overgaat in een cirkel van 750 meter en tot de gehaaste verplaatsing van gewondennesten en opvanglocaties door de geneeskundige hulpverleners.

HOOFDSTUK 3
Van acute naar stabiele fase
(nacht van zaterdag 13 op zondag 14 mei)

1 Inleiding: Brandontwikkeling/ situatie van het rampterrein

Zaterdagavond 13 mei worden branden, die nog steeds woeden in het rampterrein, vanaf 22.00 uur vooral gevoed door de gasleidingen die nog niet zijn afgesloten. Een gasbrand moet niet worden geblust, aangezien dan een gasophoping, en daarmee explosiegevaar ontstaat. In het algemeen is de tactiek van optreden in dergelijke gevallen dan ook het voorkomen van uitbreiding totdat de gastoevoer is afgesloten. Omstreeks 22.00 uur woeden op grote schaal gasbranden in panden die echter volledig of grotendeels zijn uitgebrand, en derhalve is de kans op uitbreiding minimaal. Alleen in objecten waar nog brandstof aanwezig is, kunnen gasbranden een reëel gevaar opleveren. Gebleken is dat dit slechts op een klein aantal plaatsen het geval is. Een bijzonderheid is het plotseling uitbreken van een uitslaande brand in de Walhofstraat rond 02.30 uur. Volgens eenheden van de compagnie Stedendriehoek was sprake van een knal, direct gevolgd door een uitslaande, grote brand. Waarschijnlijk is een plotselinge ontsteking van een gaswolk in het voormalige badhuis, afkomstig uit een lekgeslagen gasleiding, de oorzaak van deze brand. Daarnaast laait er een aantal branden, die niet volledig zijn geblust, in de loop van de nacht weer op.
Bij het ochtendgloren op zondag 14 mei wordt echt duidelijk wat voor schade is aangericht in het rampterrein. De echte branden zijn op dat moment uit, hoewel er wel her en der nog smeulbrandjes zijn. Aan de zuidzijde van het incident, rond het Talmaplein en omgeving, staan de meeste woningen nog overeind. Met name de Roomweg, Renbaanstraat, Tollensstraat en Vogelbuurt zijn zo zwaar getroffen dat van de meeste woningen alleen nog de (buiten)muren overeind staan.

De activiteiten in het rampterrein gedurende de nacht van zaterdag op zondag laten zich niet indelen in specifieke periodes met een bepaald kenmerk, maar kennen een meer graduele overgang van de acute naar de stabiele fase in de rampenbestrijding. In tegenstelling tot eerdere tijdvakken zal de periode van 22.00 uur op zaterdagavond 13 mei tot zondagochtend 07.00 uur op 14 mei daarom in één keer behandeld worden.

2 Feitenrelaas

Omstreeks 22.00 uur wordt in het CTPI de afspraak gemaakt dat brandweereenheden onder begeleiding van mensen van het RIT en een OVD-G het rampgebied in zullen gaan trekken. Pelotonscommandanten van de Regio IJssel-Vecht starten aansluitend aan het overleg in het CTPI een eerste korte verkenning van de zuidelijke en oostelijke sector van het rampterrein, waar de compagnie uit IJssel-Vecht zal worden ingezet.

Officier VII geeft tijdens een briefing aan de coördinator CTPI II rond 22.25 uur door dat aan de Blijdensteinlaan en de Lasondersingel geen instortingsgevaar is. Her en der woeden er woningbrandjes en het dak van de Grolsch brandt weer.

Rond 22.45 uur wordt in een sitrap van het CTPI vermeld dat aan de Deurningerstraat nog diverse brandhaarden zijn en dat daarachter waarschijnlijk alles plat ligt. De Grolsch wordt nog niet vertrouwd, hiervoor wacht men op een verkenning door het hoofd BHV van de Grolsch.

De politie-eenheid 16.51 meldt om 22.46 uur aan het RMC dat er in de Renbaanstraat nog volop gas en brand is.

Tijdens een overleg in het CTPI wordt rond 23.10 uur door de compagnie IJssel-Vecht aangegeven dat de opslag van vuurwerk, die men aan de Kroedhöftestraat vermoedde, 100% veilig is. Het is echter nog niet duidelijk in hoeverre Grolsch veilig is. Vanaf dit tijdstip gaan 4 verkenningsteams van brandweer het gebied in met politie en GGD. De bedoeling is huis aan huis te controleren. De dodelijke slachtoffers moeten blijven liggen, maar wel worden geregistreerd. Gewonden kunnen zowel per ambulance als per helikopter worden vervoerd. De verkenningsteams nemen brancards mee om gewonden naar ambulances te kunnen vervoeren. Tevens wordt er expliciet gesproken over het asbestrisico. Het asbestrisico (en het risico op nadere stoffen in de lucht) wordt bij de medisch leider als actiepunt neergelegd. De medisch leider heeft daarop overleg met de regionaal officier gevaarlijke stoffen (ROGS) van de brandweer, die meedeelt dat er met de beschikbare meetbuisjes door de brandweer niets is gevonden. Naar asbest is niet door de brandweer gemeten.

Om en nabij 23.30 uur meldt de compagnie IJssel-Vecht aan het CTPI dat het gebied tot aan de Van Blijdensteinlaan verkend is door Duitse eenheden, het peloton 100 van IJssel-Vecht verkent de Lasondersingel vanaf de Blijdensteinlaan tot aan de Deurningerstraat. Aan de Lasondersingel heeft men per woning het personeel van één TS ingezet. Toen men verder het gebied introk en het schadebeeld toenam, is het aantal personeelsleden beperkt tot maximaal 3 personen. Per woning werd

eerst de bouwkundige staat globaal gecontroleerd voor men naar binnen ging. Woningen die men niet kon betreden, heeft men zoveel mogelijk vanaf ladders van buitenaf gecontroleerd op de aanwezigheid van slachtoffers.
Alle gecontroleerde woningen werden geregistreerd en met krijt gemarkeerd.Eenheden van de compagnie IJssel-Vecht die het rampterrein ingaan vanaf de Lasondersingel, constateren daar de aanwezigheid van asbest.

Om 23.30 uur is de TS 842 Hengelo ingezet voor blussing aan de achterkant van de supermarkt de Nieuwe Weme. Zij melden dat alle andere eenheden om hen heen ingerukt zijn en verzoeken bericht met betrekking tot aflossing. Aangezien rond hetzelfde tijdstip ook nog steeds brand woedt op het dak bij Grolsch, wordt door de CC van de compagnie uit de Regio Stedendriehoek getracht de commandant van de bedrijfsbrandweer van Grolsch naar de VC te halen voor overleg. Aan het RCC wordt om 23.50 uur verzocht na te gaan of de blushelikopter 's nachts kan worden ingezet.

Omstreeks 23.35 uur zijn er 8 reddingshonden beschikbaar, maar inzet is gezien de temperatuur van de puinhopen en dergelijke nog niet mogelijk.

Om 23.49 uur geeft het RMC (meldkamer politie) een beginnend brandje door aan de Schurincksweg 60. Twee minuten later, om 23.51 uur geeft de coördinator CTPI II door aan de RCVD dat er bovenin bij Grolsch nog brand is en dat men daar niet bijkan. Als eenheden ter plaatse komen op de Schurincksweg, blijkt dat de brand woedt in de oude hal van het [Lino]-complex.

De coördinator CTPI II meldt zich om 23.51 uur telefonisch vanuit de MCU bij de RCVD: COH en de VC staan naast de MCU, men heeft net afstemmingsoverleg gehad: huis aan huis doorzoeking door gezamelijke eenheden. Compagnieën leveren eigen vervanging tot morgenochtend, daarna weer eigen eenheden. probleem is nog brand op dak Grolsch, maar wacht op rapportage cc

Om 23.53 uur staat de HW 852 Hengelo aan het begin van de Brouwerijstraat te wachten op water voor het brandje op het dak bij Grolsch. Er blijkt dat men met de hoogwerker niet hoog genoeg kan komen om de brand op het dak te lijf te gaan.

Om 23.53 uur rukken de TS 640 Enschede en de HW 853 Enschede uit vanaf de hoofdpost voor een beginnende brand op het adres Schurincksweg 60. Als zij ter plaatse komen, blijkt dat het een oude hal van het [Lino]-complex betreft. De voertuigen van Enschede keren in overleg met de VC van IJssel-Vecht terug naar de kazerne.

Om 00.20 uur brengt de HA 881 Hengelo de ingezette ademluchthaakarmbak weer terug naar Hengelo. Als deze terug is in Hengelo, gaat de HA 881 om 00.44 uur opnieuw naar het rampterrein om daar de verzorgingshaakarmbak op te halen.

De woningen aan de Stroinksbleekweg 17 en verder staan volgens een melding van het RMC aan de RAC om 00.22 uur in brand.

In overleg met het CTPI wordt omstreeks 00.35 uur door de compagnie IJssel-Vecht aangegeven waar zij halonverlichting in wil zetten ter ondersteuning van het doorzoeken van het gebied.

Tegen 01.00 uur meldt de GGD in het CTPI dat er nog geen slachtoffers gevonden zijn tijdens de zoektocht in het rampterrein door brandweer, politie en GGD. Er staan 40 ambulances paraat voor eventuele slachtoffers.

De VC verzoekt de RAC om 01.22 uur om een honderdtal stofmaskers te regelen voor de redding van slachtoffers, aangezien het in het rampterrein nogal stoffig is. Deze maskers moeten worden afgeleverd op de hoek Deurningerstraat/ Lasondersingel, waar het compagniescommando van IJssel-Vecht is gevestigd.

Om 01.30 uur meldt de compagnie Stedendriehoek dat in hun sector van het rampterrein nog veel gasbranden woeden en dat de beplating van de Grolsch steeds boller gaat staan. Aanwezige dienstvoertuigen worden verwijderd. De aanwezige 5 m3 ammoniak leveren geen gevaar op. De compagnie IJssel-Vecht geeft door dat er nog geen slachtoffers of gewonden gevonden zijn. Een aantal panden kon niet worden doorzocht omdat er daar instortingsgevaar is.
Rond hetzelfde tijdstip (01.30 uur) wordt besloten de reddingsgroepen van de compagnie IJssel-Vecht, die tot op dat moment in reserve waren gehouden voor het redden van beknelde of bedolven slachtoffers, toe te voegen aan de pelotons 100 en 200. Duidelijk was op dat moment dat er niet veel specialistische taken te verrichten waren.

Om 01.55 uur wordt doorgegeven aan het CTPI dat er nog 2 brandweermensen worden vermist.

In een pand van de Bamshoeve aan de Schurincksweg zou volgens een melding van het RMC om 02.17 uur aan de RAC het vuur weer op beginnen te laaien. Ook aan de Kwartelstraat begint rond dat tijdstip het vuur weer op te laaien.

Omstreeks 02.30 uur breekt er plotseling een grote brand uit in een voormalig badhuis aan de Walhofstraat. Hiervoor worden meerdere eenheden van de compagnie van Stedendriehoek ingezet.

De sector berging van het RIT neemt omstreeks 03.00 uur waar dat in de Vogelbuurt de gasbranden af beginnen te nemen. Bij Grolsch woedt dan voornamelijk nog brand in het dak en de wand bij de liftschacht.

Rond de Kwartelstraat en de Deurningerstraat woeden dan ook nog branden. Volgens de Regio Stedendriehoek wordt her en der gegraven door de nutsbedrijven om leidingen af te doppen. De Roomweg is zo ingestort dat het betreden van woningen niet veilig is.

Omstreeks 03.00 uur stelt het RIT vast dat het gebied rond het Talmaplein nog moeilijk te doorzoeken is door de gasbrandjes die nog her en der woedden. Rond dat tijdstip is de compagnie van IJssel-Vecht in de Tollensstraat bij een uitgebrande TS op zoek naar de vermiste collega's. Verder heeft men geen slachtoffers of gewonden aangetroffen. Aangegeven wordt dat er eerst goed geblust moet worden voordat het daadwerkelijk doorzoeken van de puinhopen kan beginnen.

Rond 03.00 uur wordt in het CTPI gemeld dat nog geen contact is met de nutsbedrijven. Eenheden in het veld zien dat her en der gegraven wordt om leidingen af te doppen.

Bij de aflossing van de compagnie Stedendriehoek door een verse groep vanuit hun eigen regio wordt aangegeven dat het nieuwe peloton 100 zwaar in gaat zetten op de Grolsch, waar nog brand is in het dak en in een wand bij de liftschacht.

Rond de Tollensstraat komt omstreeks 03.15 uur nog steeds vuurwerk vrij, echter in zodanig kleine hoeveelheden dat dit geen gevaar meer oplevert.

De coördinator van het CTPI III heeft omstreeks 04.30 uur contact met de nutsbedrijven. De ringleiding van het gas blijkt inmiddels afgesloten te zijn, maar door een lek in de afdichting zijn er nog steeds brandhaarden. Door het gasbedrijf wordt aan volledige afsluiting gewerkt. Edon elektra heeft trafostations in het rampterrein veiliggesteld. Bij daglicht zal de spanning worden afgesloten.

Om 04.30 uur is de ringleiding van het gas afgesloten, maar door een lek in de afdichting zijn er nog steeds brandhaarden. Edon elektra heeft in het rampterrein een aantal trafostations veiliggesteld. Bij daglicht wordt de spanning afgesloten.

Om 05.00 uur komt het RIT samen met een brandweerpeloton van de regio Drenthe (zonder materieel) bijeen op de Vliegbasis Twenthe voor een briefing. Het brandweerpeloton wordt in goed overleg tussen de PC en de leiding van het RIT onder leiding van het RIT gesteld. Er werden vijf groepen RIT-ers samengesteld die met een aantal brandweermensen aan het werk gingen. De taak voor de brandweermensen was om aan te geven waar het RIT veilig kon werken en het ondersteunen van het RIT tijdens het graven/ bergen.

Tegen 06.00 uur trekken eenheden van het peloton 100 van de compagnie Stedendriehoek vanaf de Roomweg de Tollensstraat in, en vinden daar menselijke resten. Deze worden in overleg met de PC gemarkeerd in afwachting van een schouw door het RIT.

Een sitrap van het CTPI rond 06.25 uur geeft aan dat aan de zuidzijde van het incident relatief weinig schade is, aan de noordzijde liggen alle woningen plat. Het gas is dan afgesloten. De compagnie Twente geeft door dat er nog brand is in de fabriek en in een aantal woningen. De woningen worden op dat moment geblust, de brand in de Bamshoeve wordt pas geblust als de constructie is gecontroleerd en dan is er nog water nodig.
De compagnie Stedendriehoek meldt dat in het gebied ten noorden van de Roomweg nog branden woeden. Er staan heel veel losse gevels die gevaarlijk zijn tijdens de inzet.

Vanaf zondagmorgenvroeg wordt er door de regionale WVD gewerkt aan een plan van aanpak asbest. Dit plan van aanpak wordt in de loop van de dag afgestemd met enkele deskundigen waaronder in de loop van de avond dhr. Tempelman die geldt als een nationale expert op dit gebied. Diverse externe deskundigen, waaronder Tempelman, bezoeken dan het rampterrein. Het plan van aanpak voorziet in beperkte, maar volgens deskundigen adequate, persoonlijke bescherming:

- het voorkomen van stofvorming door het nathouden van puin;
- het gebruiken van stoffilters P3 die neus en mond bedekken;
- het reinigen van kleding door deze te wassen en niet uit te kloppen.

3 Analyse

Coördinatie

Voor het eerst na het begin van de ramp is in dit tijdvak sprake van volledig multidisciplinaire coördinatie, geleid vanuit één CTPI. Omstreeks 23.30 uur worden de COH en de VC van het commando van de brandweer naast de MCU van de politie bij garage Roelofssen aan de Lasondersingel geplaatst. De coördinator CTPI II meldt dan om 23.51 uur aan de RCVD dat men net afstemmingsoverleg heeft gehad en dat er een huis-aan-huis doorzoeking door gezamenlijke eenheden plaats gaat vinden.
De multidisciplinaire coördinatie komt echter pas tot stand op een moment dat het incident al lang en breed in de stabiele fase is gekomen.

Als er tegen 00.00 uur een melding binnenkomt op de RAC van een beginnende brand op het adres Schurincksweg 60, worden zonder overleg met het CTPI eenheden van brandweer Enschede op pad gestuurd om deze, kennelijk voor de centralisten niet aan de ramp gerelateerde, brand aan te pakken. Pas op het moment dat

de Enschedese eenheden ter plaatse komen, wordt afstemming gezocht met het CTPI, dat op haar beurt de specifieke melding bij de VC van IJssel-Vecht neerlegt.
Duidelijk is enerzijds dat de grenzen van het rampterrein onvoldoende bekend zijn op de RAC, en dat anderzijds bij de centralisten de plaatselijke kennis ontbreekt om bij een dergelijke brandmelding afstemming te zoeken met het CTPI. Uit dit incident kan andermaal geconcludeerd worden dat de RAC haar taken (afstemming, communicatie) bij dit incident niet heeft kunnen waarmaken.

Redding en opsporing van slachtoffers
Eén van de bijstandscompagnieën, de compagnie IJssel-Vecht, heeft vooral grootschalige hulpverlening als taak toegewezen gekregen en is ook uitgerust voor deze taak ter plaatse gekomen. Dit in tegenstelling tot de compagnie van de Regio Stedendriehoek, die voor zowel brandbestrijding als hulpverlening het benodigde materieel (haakarmbakken) had meegenomen.
Men start met het systematisch, geregistreerd doorzoeken van woningen. Hoewel deze woningen al eerder gecontroleerd zijn op slachtoffers door de Twentse compagnie, is het verstandig dat dit systematisch gecontroleerd is. In de hectiek van de acute fase van een ramp bestaat immers de kans dat een woning overgeslagen wordt. Bij de zoektochten die vanaf 23.30 uur worden ingesteld, komt men echter geen enkel slachtoffer tegen.
Bij aankomst start de compagnie IJssel-Vecht met het idee dat er gezien het schadebeeld in hun sector mogelijk nog gewonden gered moesten worden. Gedurende de nacht komt de nadruk echter steeds meer te liggen op de berging van overleden slachtoffers. Als het zondag 14 mei licht begint te worden, is duidelijk dat de kans dat er nog levende slachtoffers worden aangetroffen, uiterst minimaal is geworden. Het wachten is dan op het RIT voor het opsporen en bergen van de overledenen.

Brandbestrijding
Na 22.00 uur zaterdagavond is er in het overgrote deel van het rampterrein alleen nog sprake van nablussingswerkzaamheden. Hierop is een aantal uitzonderingen, namelijk de Grolsch en een plotseling uitbrekende brand in de Walhofstraat om 02.30 uur 's nachts. Gedurende de nacht wordt het vanwege de duisternis voor een deel ook terecht als te gevaarlijk beschouwd om van de wegen af te wijken om brandjes te blussen.

Logistiek
Nadat de compagnieën van de regio's IJssel-Vecht en Stedendriehoek zijn ingezet, nemen de problemen rond de logistiek voor de ingezette brandweereenheden af, aangezien de bijstandscompagnieën conform de Leidraad zelfvoorzienend zijn. Vanaf dat moment rukken ook de verzorgingshaakarmbak en de ademluchthaakarmbak van brandweer Hengelo weer in.
Daarnaast worden vanuit de Vliegbasis Twenthe rond 01.00 uur warme maaltijden rondgebracht in het rampterrein naar brandweereenheden. Ook staat er op straathoeken nog steeds voldoende voorraad aan frisdrank om ingezette eenheden van drinken te voorzien.

Invloed nutsvoorzieningen op de rampenbestrijding
Nadat om 20.00 uur in de avond van 13 mei een verzoek is gedaan aan het gasbedrijf om het gas af te sluiten in de hele wijk Mekkelholt, kan dit pas omstreeks 06.00 uur op zondagochtend worden gerealiseerd. De gasbranden die her en der woeden, leveren echter nauwelijks gevaar op voor de omgeving.

4 Conclusies ten aanzien van het optreden gedurende de nacht van 13/ 14 mei

Omstreeks 22.00 uur op zaterdagavond 13 mei woeden in het rampterrein nog veel, hoofdzakelijk kleine, brandjes die vooral gevoed worden door gasleidingen die nog niet zijn afgesloten. In de loop van de nacht worden de gasleidingen dichtgedraaid, zodat de resterende brandjes over het algemeen snel kunnen worden afgeblust. Gedurende de nacht is het rampterrein door de gevaren voor het eigen personeel eigenlijk niet of nauwelijks toegankelijk voor hulpverleners. Zij moeten zich hoofdzakelijk beperken tot het vanaf straten afblussen van brandende resten. Zondagochtend 14 mei woeden in het rampterrein slechts nog enkele smeulbrandjes. Duidelijk wordt dan dat met name de Roomweg, Renbaanstraat, Tollensstraat en Vogelbuurt zo zwaar getroffen zijn dat van de meeste woningen alleen nog de (buiten)muren overeind staan.
Na de aflossing van de brandweereenheden in het veld door twee compagnieën van de regio's Stedendriehoek en IJssel-Vecht en na de inrichting van het multidisciplinaire commando rampterrein voldoet de coördinatie aan de daarvoor geldende normen. Tot op dat moment zijn in het rampterrein nog veel brandweereenheden van letterlijk en figuurlijk 'het eerste uur' actief die mede onder invloed van de temperatuur volkomen uitgeput zijn.

Vanuit het multidisciplinaire commando wordt omstreeks 22.00 uur besloten een gecoördineerde en gestructureerde zoektocht naar overlevenden en overleden slachtoffers te starten. Deze zoektocht wordt vanaf 23.30 uur uitgevoerd door multidisciplinair samengestelde verkenningseenheden. Zij treffen geen slachtoffers of overledenen aan. Tijdens deze zoektocht wordt ook voor het eerst asbest aangetroffen op het rampterrein. Er zal echter pas de volgende dag gewerkt worden aan een gezamenlijke persoonlijke beschermingsstrategie.

hoofdstuk 4

Stabiele fase
(zondag 14 mei)

1 Inleiding: Toestand van het rampterrein

Op zondagochtend 14 mei wordt met het aanbreken van een nieuwe dag pas goed duidelijk welke schade door de drukgolf en de daarop volgende brand in de omgeving van SE Fireworks is aangericht. Van huizenblokken op honderden meters afstand van het epicentrum van de explosies zijn dakpannen weggeslagen en ruiten vernield. De brand die direct na de laatste explosie ontstond, en zich uitbreidde totdat deze kenmerken van een vuurstorm begon te vertonen, heeft complete straten volledig in de as gelegd. Onduidelijk is hoeveel mensen er precies vermist worden, maar aangenomen wordt dat er meerdere slachtoffers onder het puin van uitgebrande en ingestorte moeten liggen.

De vorige avond is al afstemming geweest in het CTPI tussen brandweer, GGD, politie en RIT omtrent de te volgen werkwijze en de volgorde waarin het rampterrein doorzocht zal worden op slachtoffers. Deze ochtend zal daadwerkelijk een start worden gemaakt met het zoeken naar slachtoffers. Hierbij wordt door de brandweer directe ondersteuning verleend aan het RIT. Daarnaast woeden ook nog diverse brandjes in het rampterrein, die de nodige aandacht van ingezette brandweereenheden vergen.

De toestand van het rampterrein verandert vanaf zondagochtend nauwelijks meer, afgezien van het feit dat de laatste brandjes geblust worden en doordat er puin en auto's van de straten naar de dump verplaatst worden en er gevels omgetrokken worden om de puinhopen te kunnen doorzoeken. Iedere verandering wordt dus kunstmatig tot stand gebracht.

Zondag 14 mei steekt ook de asbestproblematiek voor het eerst serieus de kop op. Voor de wijze waarop met de aanwezigheid van asbest in het rampterrein is omgegaan, verwijzen wij naar het hoofdstuk over 'De Regionale WVD' en de analyse van het cluster 'Algemene coördinatie en opschaling' waarin nadrukkelijk aandacht is besteed aan dit onderwerp.

Overeenkomstig de analyses van de eerdere tijdvakken, zal ook bij de analyse van de bronbestrijding op zondag 14 mei eerst een feitenrelaas worden neergezet voordat een daadwerkelijke analyse wordt gemaakt.

Doordat op het moment van schrijven van deze voorlopige rapportage onvoldoende gegevens beschikbaar zijn over de multidisciplinaire coördinatie in het rampterrein, zal de multidisciplinaire afstemming slechts terloops en niet uitputtend worden behandeld.

2 Feitenrelaas

Rond 06.45 uur is het RIT aanwezig op de Blijdensteinlaan en wordt een start gemaakt met het doorzoeken van het rampterrein op slachtoffers. Hierbij wordt een brandweerpeloton uit Drenthe ter ondersteuning ingezet. In een overleg van het CTPI wordt omstreeks 07.00 uur gemeld dat er slachtoffers gevonden zijn in de Renbaanstraat en de Tollensstraat. Er wordt gevraagd of afgesloten woningen doorzocht mogen worden, waarop bevestigend wordt geantwoord.

Om 07.00 uur wordt in het CTPI aangegeven dat het gas is afgesloten in het rampgebied. Rond de vuurwerkfabriek woeden nog brandjes. Er is asbest gevonden rond de vuurwerkopslag. De brand bij Grolsch begint weer in intensiteit en omvang toe te nemen.. Ter plaatse aanwezige eenheden van de brandweer verzoeken voor het bestrijden van de brand bij Grolsch om een hoogwerker of autoladder hoger dan 30 meter. Men schat nog ongeveer 1 uur nodig te hebben voor de blussing. Als actiepunt wordt vastgesteld dat de asbest in kaart gebracht moet worden, en dat de schadesituatie door pelotons van de compagnie Twente vastgesteld moet worden. Tevens wordt aan het RCC verzocht de noodverordening aan te laten passen op de binnenring.

Het CTPI verzoekt het RIT rond 07.31 uur een lijkengeur te onderzoeken. Het RIT legt daarop aan het CTPI de systematische werkwijze uit en verzoekt de vindplaatsen te markeren, zodat het RIT later gericht en systematisch kan zoeken.

Tijdens een overleg van het CTPI rond 07.50 uur wordt de verzorging van alle diensten als een actiepunt aangemerkt.

Omstreeks 08.12 uur ontvangt het CTPI een melding dat er nog kinderen in een kelder zouden zitten aan de Renbaanstraat nummer 20. De brandweer gaat daarop ter plaatse.

Omstreeks 08.25 uur is bij Grolsch inmiddels sprake van een uitslaande brand op het dak. Achter de vuurwerkopslag aan de Tollensstraat brandt ook nog iets. De compagnie Stedendriehoek meldt dat de schade langs de Deurningerstraat meevalt. De asbest is nog niet in kaart gebracht

Omstreeks 08.30 uur wordt de buitenring verkend door de politie en Bouw- en Woningtoezicht. Tegelijkertijd wordt gemeld dat de Vluchtestraat, Borgerstraat en Ter Haarstraat zijn doorzocht en dat er geen slachtoffers zijn aangetroffen. Een half uur later, om 09.00 uur, is ook de Voortsweg doorzocht en ook daar zijn geen slachtoffers aangetroffen.

Rond 09.45 uur is er een brandmelding op de Deurningerstraat.

De brandweer geeft om ongeveer 09.50 uur aan de redding en brandbestrijding te willen gaan scheiden en de sectoren te willen handhaven. Eén peloton per compagnie wordt ingezet voor blussing, het andere voor redding.

Plan van aanpak voor de ruiming van de Roombuurt is rond 10.00 uur als volgt: eerst worden de straten doorzocht op eventuele slachtoffers. Daarna worden de straten ontdaan van puin en auto's. Vervolgens worden de gevels omgetrokken zodat men veilig kan werken. Daarna wordt er een plan opgesteld voor verder zoeken.

Nadat is overlegd met brandweer Grolsch wordt om 10.09 uur aan de commandopost van het RIT gemeld dat bij Grolsch geen overledenen blijken te zijn.

Omstreeks 10.45 uur meldt zich een mobiele kraan bij het CTPI ter ondersteuning van de blussing van de brand op het dak bij Grolsch.

Vanaf 10.55 uur wordt de binnenring stroomloos gemaakt door Essent. Op dat moment zijn er ook nog meerdere kleine brandjes in het rampterrein. De ingezette compagnieën van de brandweer worden rond dit tijdstip afgelost. Twente levert zelf vervanging voor de eigen compagnie en Drenthe lost de compagnie van de regio Stedendriehoek af. Deze nieuwe compagnieën hebben als taak het markeren van slachtoffers en het blussen van de brand bij Grolsch en overige brandjes, die nog her en der woeden.

Het RIT heeft zich omstreeks 11.00 uur gesplitst conform de compagniesindeling van de brandweer. De slachtoffers worden eerst gemarkeerd en later geborgen. Concreet zijn tot nu toe 7 slachtoffers getraceerd. Het gebied Nieuwluststraat/ Stroinksbleekweg is nog niet doorzocht, dit gebeurt na het vrijmaken van de straten.

Omstreeks 11.45 wordt in een briefing van het CTPI aangegeven dat er brand woedt in de Bamshoeve en langs de Lasondersingel. Ook is er brand op het dak bij Grolsch, dit is vermoedelijk nabij de opslag van 60 m3 CO_2. Men geeft aan dat er gevaar is voor een stofexplosie. Aan de bestrijding van deze brand wordt prioriteit gegeven. Er komen steeds meer berichten omtrent de aanwezigheid van asbest in het rampgebied; hiervoor moeten medewerkers stofkapjes gaan dragen. De WVD wordt gezien als contactpersoon voor 'asbest en dergelijke'. In het CTPI wordt afgesproken dat de medisch leider zal adviseren over persoonlijke bescherming. Op het rampterrein zijn dan daadwerkelijk asbestresten geconstateerd.
De medisch leider laat zich adviseren door een medisch milieukundige en komt to het advies dat een P3-mondkapje afdoende bescherming biedt in deze situatie, mits de filters regelmatig worden vervangen.
Het CTPI vraagt daarop via de diverse disciplines afzonderlijk aan het RCC om de levering van aanzienlijke hoeveelheden P3-mondkapjes. In afwachting daarvan wordt een beperkte hoeveelheid ziekenhuismaskers vanuit de Zaustat beschikbaar gesteld.

Tegen 12.00 uur zijn het RIT en de brandweer gezamenlijk bezig om vanuit het centrum van het rampterrein de weg vrij te maken. Puin en auto's worden op een terrein aan de Roomweg (dump) gestort. Aansluitend wordt rond 13.00 uur gestart met het ruimen van de Roomweg (puin en auto's).

De brand bij Grolsch laait volgens een bericht van 12.17 uur op. Hierop wordt één peloton ingezet voor de bestrijding van deze brand, die daarna omstreeks 12.40 uur onder controle wordt verklaard. In het zuiden van het gebied is de situatie dan stabiel en onder controle, in het noorden woeden her en der kleine brandjes.

Het CTPI besluit om 13.00 uur de binnen- en buitenring te handhaven in verband met de aanwezigheid van asbest. Een uur later, rond 13.50 uur wordt besloten de binnenring iets ruimer te stellen in verband met weggezakte of weggevaagde gevels aan de Kottenweg.

Om 13.01 uur worden er asbestkapjes gebracht bij de commandopost van het RIT, maar dit zijn niet de goede. De sector berging komt tot de conclusie dat er niet genoeg beschermende kleding ter beschikking staat.

In het CTPI wordt rond 13.29 uur een brandstoftekort aangegeven. Daarnaast wordt gewezen op het feit dat de ademluchtcilinders die in de zon liggen mogelijk problemen op gaan leveren door drukopbouw.

Alle hulpverleners in binnen- en buitenring zijn vanaf 14.00 uur voorzien van stofkapjes vanaf het ziekenautostation. In het overleg van het CTPI wordt aangegeven dat smerige kleding afgespoeld moet worden, zodat deze de volgende dag weer bruikbaar is.

Rond 14.00 uur zijn de Roomweg en Tollensstraat vrij van autowrakken, nu is men bezig met het vrijmaken van de Stroinksbleekweg. In overleg met de compagniescommandant Twente wordt omstreeks 14.20 uur gestart met het slopen van panden aan de Stroinksbleekweg.

Om 14.15 uur wordt echter overlegd of de huidige binnenring de buitenring kan worden, met uitzondering van de toevoerweg. Ook nadat het RCC heeft aangegeven dat in het gebied nauwelijks sprake is van asbestverhoging, wordt aangegeven dat de buitenring mogelijk verkleind wordt.

Omstreeks 14.30 uur wordt er door de medisch leider met brandweerfunctionarissen gesproken over de maatregelen die mogelijk ten aanzien van kleding moeten worden getroffen. De brandweer geeft aan dat zij eenvoudig kan worden afgespoten. De medisch leider zal voor de andere hulpverleners wegwerpoveralls gaan regelen.

Alle verbrande auto's zijn omstreeks 15.00 uur verwijderd uit de Vogelbuurt en deze zijn tijdelijk opgeslagen op een parkeerplaats tegenover de Vinkenstraat. De KMar levert omstreeks dit tijdstip nog 300 mondkapjes af bij het Mobiel Commandocentrum van de Politie.

In een sessie van het CTPI om 15.30 uur wordt aangegeven dat het sloopwerk stagneert op de capaciteit van de sloopvoertuigen. Het RIT coördineert deze werkzaamheden, de brandweer gaat er met stralen achteraan. Hiervoor wordt even later door de commandopost van het RIT verzocht om 6 kiepwagens voor de afvoer van puin.
De beide compagnieën zijn doelmatig ingezet, de situatie is volledig gestabiliseerd en er zijn geen problemen met de CO_2 en ammoniak bij Grolsch. De hoeveelheid werk voor de brandweer is zodanig dat men voor de nacht voldoende heeft aan 1 compagnie. Door het CTPI gewacht op bevestiging van het RIT om de buitenring vrij te geven. Eerst moeten 2 uur alleen bewoners worden toegelaten, voordat het gebied voor iedereen opengesteld wordt.

Omstreeks 16.30 uur meldt het RIT dat zij door zullen werken tot ongeveer 20.00 uur en maandag 15 mei om 08.00 uur weer zullen beginnen. Brandweer en slopers zullen doorwerken om voorgevels naar voren te trekken en de brandweer zal morgen het werkterrein van het RIT (Renbaanstraat/ Tollensstraat) nathouden. Tevens wordt gezorgd voor het beschikbaar houden van shovels en kippers. Tevens wordt de brandweer verzocht de wegenstructuur te optimaliseren. Het slachtofferaantal staat om 16.50 uur op 14. Rond dat tijdstip is een brandweerpeloton bezig met het slopen van de Stroinksbleekweg.

Tegen 16.50 uur zijn er bij het ziekenautostation speciale asbestkapjes beschikbaar. Deze moeten door de CC aan zijn mensen worden verstrekt. Tevens wordt aangegeven dat er drank moet worden geleverd zonder koolzuur. Het eten voor de nieuwe compagnie moet door het RCC worden geregeld. Er moeten zakken worden bijbesteld om met asbest besmette kleding in te kunnen doen bij het verlaten van het rampterrein

Om 17.00 uur wordt er slechts nog op formele goedkeuring gewacht voor het verplaatsen van de buitenring.

De straten in het rampterrein zijn rond 17.30 uur grotendeels vrij van puin en autowrakken.

Het afgeloste peloton waarschuwt om 18.52 uur dat de brand bij Grolsch telkens weer opsmeult.

Om 19.00 uur worden door het CTPI de binnen- en buitenring opnieuw opgegeven.

3 Analyse

Coördinatie
Ten aanzien van de coördinatie wordt hier, zoals reeds aangegeven in de inleiding, hoofdzakelijk gedoeld op de monodisciplinaire aansturing van brandweereenheden in het rampterrein.

Zaterdagavond omstreeks 20.45 uur is in het toenmalige CTPI een vakindeling gemaakt voor de compagnieën van Stedendriehoek en IJssel-Vecht, die vanaf dat moment de ingezette Twentse eenheden gingen aflossen. Deze vakindeling is daarna zowel door de eerste als de tweede aflossing gehandhaafd, zodat op zondag nog steeds twee compagnieën werkzaam zijn in het gebied, waarin één compagnie verantwoordelijk voor de zuid-oostelijke sector (Twente) en de andere compagnie (Drenthe) verantwoordelijk is voor de noord-westelijke sector. Brandweereenheden worden hierbij centraal aangestuurd door het CTPI via de compagnies- en pelotonscommandanten. Ook de scheiding die om 09.50 uur wordt aangebracht tussen eenheden voor redding/ berging en eenheden voor blussing duidt op een heldere coördinatiestructuur. Overigens wordt het RIT conform de compagniesindeling van de brandweer in twee groepen gesplitst. Als het RIT dan ook wil starten met het ruimen van de Stroinksbleekweg, wordt hiervoor op decentraal niveau contact gezocht met de compagniescommandant van de in dat gebied opererende Twentse compagnie.

De hoeveelheid brandweereenheden in het rampterrein is zondag 14 mei dermate groot, dat het meerdere malen voorkomt dat eenheden lange tijd moeten wachten op nieuwe opdrachten. Daarom wordt in de loop van de

middag door de coördinator van het CTPI in overleg met de beide aanwezige compagniescommandanten terecht de beslissing genomen gedurende de nacht 'slechts' één compagnie in te zetten.

Indeling en afzetting rampterrein
Op zondag 14 mei wordt de indeling van het rampterrein, en de daarmee verband houdende indeling van eenheden, in gezamenlijk overleg tussen de hulpverleningsdiensten bepaald. Al vrij vroeg op zondag wordt aangegeven dat de buitenring rond het rampterrein wat betreft het CTPI verkleind mag worden tot de binnenring. Hoewel deze beslissing door bewoners, die verschrikkelijk graag terug wilden naar hun huizen, waarschijnlijk niet is gewaardeerd, heeft het uitstellen van de verkleining van de buitenring voor de ingezette hulpverleningsdiensten in het rampterrein waarschijnlijk wel enige rust opgeleverd.

Opsporing en berging slachtoffers
Zondagochtend wordt door het RIT in samenwerking met een brandweerpeloton vanuit de regio Drenthe een begin gemaakt met het doorzoeken van het rampterrein op slachtoffers. Waar bij de verkenning de afgelopen nacht nog expliciet rekening werd gehouden met de aanwezigheid van gewonden, wordt nu gezocht naar overleden slachtoffers.
Het RIT heeft nog op de avond van 13 mei met de toenmalige coördinator CTPI II de afspraak gemaakt dat de berging van buiten naar binnen plaats zou vinden aangezien de situatie in de kern van het rampgebied zo onoverzichtelijk was. Deze werkwijze is ook daarna gecontinueerd.
Op zondag 14 mei zijn 15 bergingsploegen ingezet van elk 5 personen, bestaande uit medewerkers van technische en tactische politie-eenheden en brandweer vanuit de regio Drenthe. De brandweerondersteuning is in overleg tussen de PC en de leiding van het RIT onder leiding van het RIT gesteld. De oorspronkelijk bedachte brandweerorganisatie is daarmee losgelaten.

Op deze eerste inzetdag was er een misverstand ontstaan voor wat betreft de taken waarvoor het brandweerpeloton zou worden ingezet en het materieel dat daarbij benodigd was. Het RIT had verzocht om een brandweerpeloton ter ondersteuning, terwijl de brandweer ervan uitging dat men slechts 'handjes' nodig had. Daarom zijn de eerste dag de bij een peloton behorende voertuigen niet meegenomen. Aangezien men tijdens de inzet dit materieel wel degelijk nodig bleek te hebben, is hiervoor een beroep gedaan op de compagnieën van Drenthe en Twente die aanwezig waren.

Achteraf kan men de keus voor brandweereenheden om het RIT te ondersteunen als zeer positief worden aangemerkt. Voorzienbaar was dat het RIT tijdens het ruimen assistentie nodig had van mensen die de gevaren van een specifiek object of een specifieke locatie aan konden geven. Daarnaast moesten de puinhopen tijdens het ruimen gekoeld worden en waren er ook 'handjes' nodig. Al deze kwaliteiten komen samen in de brandweer. Wel moet worden geconstateerd dat de werkwijze, wellicht zelfs de cultuur, van de brandweer heel anders is dan de manier waarop het RIT optreedt. Waar de brandweer gewend is snel op te treden, gaat het RIT zeer behoedzaam en systematisch te werk. Door goed overleg zijn er hieromtrent echter geen problemen ontstaan en werd de samenwerking door beide partijen als zeer vruchtbaar en prettig ervaren.

Brandbestrijding
Op zondag 14 mei laait de brand bij Grolsch weer zodanig op, dat 's middags één peloton van de compagnie uit Drenthe wordt ingezet voor de blussing. Ook wordt een mobiele kraan ingezet, aangezien de brand op een zodanige hoogte woedt dat deze niet met autoladders of hoogwerkers bereikt kan worden. Daarna wordt de brand snel onder controle verklaard, hoewel deze nog enige tijd voort blijft smeulen. Verder zijn er op deze zondag eigenlijk alleen nog kleine brandjes die eigenlijk meer het karakter van nablussingswerkzaamheden hebben, afgezien van een tweetal nieuwe kleine brandjes die uitbreken aan de Lasondersingel en de Deurningerstraat.

Logistiek
Zondag 14 mei was opnieuw een zeer warme dag met temperaturen boven de 30 graden Celsius en een strak blauwe lucht. Deze weersomstandigheden betekenen een extra lichamelijke belasting van met name het brandweerpersoneel, dat in volledige gesloten uitrukkleding wordt ingezet. Een goede drank- en voedselvoorziening is dan essentieel voor een effectieve en veilige inzet van hulpverleners. In de loop van de middag wordt duidelijk dat het drinken van veel koolzuurhoudende dranken bij dergelijke temperaturen, zeker bij mensen die de hele dag in volledige uitrukkleding rondlopen, kan leiden tot hoofdpijn. Vandaar dat op een gegeven moment om de levering van drank zonder koolzuur wordt verzocht. Warme maaltijden voor ingezette eenheden werden onder andere verstrekt door de Vliegbasis Twenthe. Opvallend is wel dat deze, om de snelheid van de ruiming van het terrein niet te vertragen, middenin het (met asbest besmette) rampterrein werden genuttigd.

In tegenstelling tot de voorgaande avond en nacht kan geconstateerd worden dat de logistiek voor de ingezette eenheden een belangrijke plaats heeft gekregen op de agenda van CTPI en RCC. Vroeg in de ochtend wordt geanticipeerd op de verwachte weersomstandigheden en wordt geregeld dat er gedurende de dag voldoende drank en voedsel aanwezig zal zijn. Ook worden er warme maaltijden verzorgd.
Het feit dat er niet tijdig voldoende beschermende middelen tegen de asbestbesmetting aanwezig zijn, heeft meer te maken met het feit dat deze op een zondag niet a la minute ter plaatse zijn, en dat bovendien lange tijd onduidelijkheid was over de noodzaak hiertoe.

4 Conclusies ten aanzien van het optreden in de stabiele fase

Zondag 14 mei vindt er gedurende de dag een omslag plaats van de doelstelling van de inzet van hulpverleningsdiensten. Waar men, als de dag aanbreekt, nog uitgaat van een mogelijkheid van aanwezigheid van overlevenden, wordt in de loop van de dag duidelijk dat de enige taken die nog resten het bergen van overledenen en het afblussen van branden zijn.
Gedurende deze zondag is zowel de mono- als de multidisciplinaire coördinatie voldoende ingevuld. De brandweer werkt monodisciplinair volgens een compagniesindeling, er vindt regelmatig een multidisciplinair overleg plaats in de MCU en brandweer en RIT zijn gezamenlijk begonnen met een zoektocht naar overledenen.
De keus voor de brandweer als ondersteuning van het RIT kan alleen maar als positief worden beoordeeld.
De ruime afzetting van het rampterrein heeft ervoor gezorgd dat de hulpverleningsinzet in alle rust kon geschieden.

HOOFDSTUK 5
Bergingsfase
(zondagnacht 14 mei tot en met 24 mei)

1 Inleiding

Vanaf zondagmiddag 14 mei tot en met donderdag 24 mei zijn er in het rampterrein nog permanent brandweereenheden aanwezig geweest om brandjes te blussen en waar mogelijk ondersteuning te bieden aan het RIT bij het opsporen van slachtoffers. Deze brandweereenheden kwamen zowel uit de eigen regio als daarbuiten, en varieerden is sterkte van één compagnie tot twee tankautospuiten.
In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de algemene activiteiten die gedurende de periode van 14 tot 24 mei zijn ontplooid op het rampterrein. Aangezien op het moment van schrijven van deze tussenrapportage onvoldoende gegevens beschikbaar zijn over de multidisciplinaire coördinatie in het rampterrein, zal de multidisciplinaire afstemming slechts terloops en geenszins uitputtend worden behandeld.

2 Feitenrelaas

Zondag 14 mei 19.00 uur – maandag 15 mei 08.00 uur

Als zondagavond 14 mei de compagnie van West-Veluwe/ Vallei arriveert, heeft men als taken het vrijmaken van de wegen, het omtrekken van gevels en het nathouden van het gebied in verband met asbestbesmetting. De omgetrokken gevels mogen wel van de weg gehaald worden, maar niet verwijderd. Dit om te voorkomen dat er mogelijk puin met menselijke resten wordt afgevoerd.
Omstreeks 19.00 uur op zondag 14 mei wordt op het terrein van SE Fireworks een zeecontainer met onbekende inhoud aangetroffen. Deze container gaat op een gegeven moment bol staan en wordt dan door de brandweer gekoeld. Aan de hand van het telefoonnummer dat op de container staat wordt de eigenaar opgespoord. Deze geeft door dat de container is gevuld met poetskatoen en verfmiddelen. Een later aangetroffen container in de Bamshoeve blijkt gevuld te zijn met tuinmeubelen.
Omstreeks 19.00 uur worden door het CTPI de binnen- en buitenring opnieuw opgegeven. Aannemers en woningbouwverenigingen mogen vanaf maandagmorgen de buitenring in om reparaties uit te voeren. Hun voertuigen zullen herkenbaar worden gemaakt door stickers met een stempel van de politie.
De CC van de regio West-Veluwe/ Vallei verzoekt omstreeks 22.45 uur om de ROGS ter plaatse te laten komen, aangezien men op het terrein van Grolsch een zoutzuurlekkage (HCL) vermoedt. Deze stelt echter al snel vast dat het gaat om H2S gaat, een normaal restproduct bij het brouwen van bier. Op dat moment is bij Grolsch een grote kraan ter plaatse om de brand in het dak te kunnen blussen. Ook de supermarkt de Nieuwe Weme heeft dan weer gebrand, maar deze is inmiddels weer geblust. De chemisch deskundige van de brandweer waarschuwt de mensen in het veld voor losliggende patronen vuurwerk in verband met ontploffingsgevaar.
Gedurende de nacht wordt besloten de Van Benthumstraat (tot aan de Lasondersingel) bij de binnenring te trekken om plundering in winkels te voorkomen. Op bouwtechnische gronden (veiligheid) was dit niet nodig.
Rond 02.10 uur wordt aangegeven dat de politie een voorstel om de binnenring te wijzigen rechtstreeks in het BT in brengt. In de binnenring geldt dan de noodverordening. Er worden hekken geplaatst rond de binnenring. De politie werkt aan het beschikbaar maken van pasjes voor controle op het betreden van het rampterrein.
Verder worden in het CTPI van 06.12 uur alleen nog smeulbranden gemeld. De binnenring is aan de zuidzijde aangepast. Vanaf dat moment wordt de toegang tot het gebied voor aannemers zoals afgesproken gecontroleerd met behulp van stickers.
Gedurende de nacht zijn er ademluchtflessen gevonden en gemarkeerd. Dit wordt maandagochtend 15 mei doorgegeven aan het RIT. Nogmaals wordt afgesproken dat het dragen van P3-maskers op het rampterrein (binnenring) verplicht is. Vroeg in de ochtend van start de firma Beijers weer met het afslepen van auto's.

Maandag 15 mei 08.00 uur – dinsdag 16 mei 08.00 uur

Vanaf 08.00 uur is er een uitgang/ ontsmettingsplaats gereed voor voertuigen die de binnenring verlaten en van asbestresten moeten worden ontdaan. Rond 08.05 uur wordt in het CTPI besproken dat de bewoners mogelijk om 14.00 uur toegang krijgen tot de buitenring. Het vrijgeven van deze ring is afhankelijk van een inventarisatie dat alle woningen bewoond of beveiligd zijn.
Tegelijkertijd wordt door een compagnie vanuit Twente, een peloton uit Drenthe en het RIT weer gestart met het ruimen van het rampterrein, waarbij men start in de Vogelbuurt, en daarna overgaat naar de Roomweg en Renbaanstraat. Met het RIT worden door het CTPI afspraken gemaakt met betrekking tot de werkwijze en voortgang in verband met de planning. Voor de afvoer van puin en asbest moet een protocol worden opgesteld. Hierbij moet eventueel ook de milieudienst betrokken worden. Met de firma Beijers is afgesproken dat op aangeven van het RIT auto's worden afgevoerd. Alle voertuigen die uit de binnenring komen, moeten langs de ontsmetting van de brandweer.

Bij Grolsch is vroeg in de ochtend weer een klein brandje uitgebroken, dat rond 08.05 uur weer geblust is. Er wordt dan één TS stand-by gehouden bij de brouwerij. In de loop van de ochtend worden door de verschillende disciplines enkele slordigheden in de toepassing van het afgesproken asbestregime geconstateerd. Hierop wordt actie ondernomen.

Na 11.00 uur is er overleg tussen de medisch leider en de, door de WVD in beeld gebrachte Bouw- en Milieudienst, over een voorlichtingsbrief aan hulpverleners. De WVD wil graag de verantwoordelijkheid voor de coördinatie van de asbestproblematiek op het rampterrein bij de gemeente leggen, aangezien dit in haar perceptie buiten haar reguliere taak valt. De fietsen/ vuurwerkhandel is geinspecteerd door de CC van Twente. Zijn advies is de kelder niet vol te pompen, aangezien het pand geen schade heeft en niet is aangetast. Rond 15.00 uur zijn er geen branden meer, uitgezonderd enkele soms nog opkomende smeulbrandjes. De Grolsch-fabriek wordt onder controle gehouden door de bedrijfsbrandweer van Grolsch.

Halverwege de middag van 15 mei is de Stroinksbleekweg vrijwel geruimd, en de bedoeling is de ruiming van de Vogelbuurt nog 15 mei af te ronden. De ruiming van het terrein ten zuiden van de Roomweg verloopt ook voorspoedig. Het terrein van SE Fireworks is aangewezen als Plaats Delict.
Voor de afvoer van het puin wordt een protocol opgesteld door Bouw- en Woningtoezicht, de Milieudienst, OTC en de Arbeidsinspectie. De route van de afvoer over het rampterrein wordt bepaald door het CTPI.
Vanaf 20.00 uur wordt het puin op de dump gecontroleerd door de lijkenhonden van het RIT. Inmiddels is de compagnie van Twente dan afgelost door een peloton van de Regio Stedendriehoek.
Omstreeks 23.30 uur is het vrijgeven van de buitenring voltooid. De binnenring is dan afgesloten met bouwhekken en in de buitenring werden eerst de bewoners toegelaten. Daarna werden van niet-komende bewoners de panden zonodig dichtgetimmerd. en pas daarna is publiek toegelaten.

Gedurende de nacht van maandag 15 op dinsdag 16 mei wordt er omstreeks 02.30 uur hulpgeroep waargenomen in de Kroedhöftestraat. Dit wordt door meerdere personen bevestigd. Hierop zet de brandweer een lokaliseertoestel in, en de politie levert een lijst waarop de huisnummers en straatnamen staan van de woningen waarvan de bewoners nog worden vermist. Er wordt echter niets aangetroffen. Verder zijn er deze nacht geen bijzonderheden.

Dinsdag 16 mei 08.00 uur – woensdag 17 mei 08.00 uur
In de ochtend van 16 mei wordt een compagnie van de regio Amsterdam e.o. werkzaam in het gebied ter aflossing van het peloton van de Regio Stedendriehoek. Taken zijn het zoeken naar vermiste personen als ondersteuning van het RIT, het blussen van brandjes, het bemannen van de ontsmettingsplaats, het nathouden van het puin en het bemensen van de dompelpomp.
Omstreeks 08.15 uur wordt vastgesteld dat het hulpgeroep in de Kroedhöftestraat waarschijnlijk afkomstig is van een kat. Hiervoor wordt een dierenambulance ingeschakeld. Als rond 09.35 uur aan de Renbaanstraat een geluid wordt waargenomen, wordt de brandweer en politie ingezet. Men treft ook daar echter niets aan.
Het RIT meldt omstreeks 10.00 uur dat zij deze ochtend 2 uur verlies hebben bij het zoeken, omdat de brandweer er niet is. Het verzoek is of vanaf woensdag alleen nog ter plaatse bekende eenheden kunnen worden ingezet, aangezien het inwerken van nieuwe eenheden teveel tijd kost.
Vroeg in de middag wordt het fabrieksterrein gelegen aan de Tollensstraat tot aan de bunker met uitzondering van de staalconstructie vrij van slachtoffers verklaard. Ook rondom de krater zijn er geen slachtoffers gevonden. Aan het einde van de middag begint de dump aan de Roomweg vol te lopen, en moet dus geleegd worden. Deze moet tevens beter natgehouden worden in verband met asbest en stof.

Er blijkt dat de leidinggevenden van de geneeskundige hulpverlening nog steeds niet op de hoogte zijn van de meetresultaten van het RIVM. Via de coördinator van de milieuongevallendienst wordt de informatie achterhaald.

Onduidelijkheid bestaat binnen het CTPI over de rol van de inspecteurs van de Arbeidsinspectie die aanwezig zijn. Zij geven aan zeer kritisch te zijn over de genomen beschermingsmaatregelen. Later op de avond ontstaat nog meer frictie als blijkt dat een deel van het rampterrein is vrijgegeven zonder dat zij dit geschouwd hebben. Er is dan contact tussen de medisch leider en dhr. Tempelman die op dat moment, in de perceptie van de ML, die het gemeentelijk milieuteam coördineert.

Het CTPI is rond 14.00 uur bezig met het voorbereiden van het vrijgeven van vak 1 van het rampterrein. Als Bouw- en Woningtoezicht dit gebied vrijgeeft, doet de brandweer dit ook. Het Beleidsteam heeft deze actie nog niet geaccordeerd. Het vrijgeven van het rampterrein zal per vak worden afgerond.
Omstreeks 17.00 uur wordt gemeld dat vak 1 zal worden vrijgegeven om 17.00 uur, en vak 2 om 20.30 uur in overleg met de burgemeester en de Arbeidsinspectie. De toegangscontrole wordt versterkt om ongewenste bezoekers buiten te houden.
De woningen aan de Lasondersingel 101 t/m 127 zijn vroeg in de avond onderzocht door de Arbeidsinspectie en bleken vervuild met asbest en één erker staat op instorten.

De compagnie van Amsterdam e.o. wordt rond 20.00 uur afgelost door een peloton van Twente. De kelderbrand bij de Bamshoeve is dan geblust door de compagnie van de Regio Amsterdam e.o., de silo brandt nog.

Woensdag 17 mei 08.00 uur – donderdag 18 mei 08.00 uur
Bij het uitvoeren van bergingswerkzaamheden wordt het tenue overall met mondkap. De Beekstraat en de Deurningerstraat zijn rond 10.40 uur onderzocht door het RIT.
Er is enige discussie in het CTPI of er i.v.m. de regen niet zonder pakken/ maskers gewerkt kan worden. Na enige verwarring is er de afspraak dat het asbestprotocol van kracht blijft.

Rond 15.30 uur zijn de vakken 3a en 4 vrijgegeven voor bewoners en aannemers. Voor het publiek zijn deze vakken om 17.30 uur vrijgegeven.
Aan het einde van de middag is de planning van het RIT dat de werkzaamheden rond de berging onder voorbehoud tot en met zondag zullen duren. Om 16.30 uur is er een spoed-CTPI-overleg naar aanleiding van een fax van de Arbeidsinspectie (die in feite al op dinsdagavond verstuurd is). De huidige maatregelen zouden volgens die fax onvoldoende zijn. Het CTPI koppelt de brief terug naar de GRS met het verzoek er een beslissing over te nemen. Tot die tijd wordt op de oude voet doorgewerkt.

Het RIT geeft aan donderdag 18 mei te zullen starten met werkzaamheden bij de fabriek van Thole.

Gedurende de nacht van 17 op 18 mei is er nog een kleine brand aan de Schurincksweg, maar deze is al snel onder controle. Voor deze brand wordt ook een autoladder ingezet voor controle van bovenaf. Vanuit Leeuwarden zijn er dan eenheden onderweg om een start te maken met het opruimen van een zesduims slangleiding over de Deurningerstraat.

Donderdag 18 mei 08.00 uur – woensdag 24 mei 18.00 uur
's Morgens is er terugkoppeling van het beleidsteam naar het CTPI bij monde van de regionaal ondercommandant brandweer: na overleg met het beleidsteam en deskundigen wordt vastgesteld dat de huidige beschermingsmaatregelen voldoende zijn.
De brandweer gaat 18 mei met personeel van de dierenambulance het gebied in om alle dieren te evacueren. Het RIT is deze ochtend bezig in de Renbaanstraat, de Tollensstraat en het fabriekspand. Bij de sloop van dit pand wil de Arbeidsinspectie het werk stil leggen. Door de sector berging van het RIT wordt de Arbeidsinspectie hierop verzocht telefonisch contact op te nemen met het CTPI.
Omstreeks 11.35 uur op 18 mei wordt gemeld dat er vermoedelijk nog een gloeibrand is in de silo op het fabrieksterrein, deze wordt gemonitord door een helikopter met een warmtebeeldcamera. Tevens worden de watertransportleidingen opgeruimd, één blijft liggen.
Aan het begin van de middag blijkt tijdens een CTPI-overleg dat de politie van plan is over te schakelen op halfgelaatsmaskers met P3-filters. Bezwaar van de Medisch Leider is dat een dergelijke wijziging inhoudelijk niets bijdraagt, maar wel de eenheid van bescherming in het veld bedreigt.

Om 14.35 uur is er dan overleg met een inspecteur van de AI, de regionaal ondercommandant brandweer en de coördinator van het CTPI. Uitgangspunt: er is beleid door de rampenstaf (huidige bescherming voldoet). Anderzijds geeft de AI in het veld instructies voor een strenger (asbest)regime. Volgens de inspecteur van de AI hebben alleen mensen die in het puin werken extra bescherming nodig. Inderdaad is gisteren door de inspecteur afgesproken met de leider van het RIT dat de huidige maatregelen wel beschermen, maar daarvoor bleek op het ministerie geen draagvlak te zijn. Derhalve moet het asbestprotocol aangepast worden: diegenen die in het puin werken moeten voorzien worden van een P3-halfgelaatsmasker met mechanische aanblazing. Discussie ter plaatse tussen de medisch leider en de inspecteur levert op dat er inderdaad nauwelijks verschil in bescherming tussen het mondkapje en het halfgelaatsmasker is. De inspecteur van de AI is het er derhalve mee eens dat de mensen in het puin doorwerken in afwachting van de mechanisch aangedreven halfgelaatsmaskers (en de instructie die in het gebruik daarvan nog gegeven moet worden). Op vrijdagochtend zal de AI weer bij het CTPI-overleg aanwezig zijn.

Aan het begin van de avond van 18 mei is sector 4 doorzocht door het RIT, waarbij geen stoffelijke overschotten aangetroffen zijn.

Op 19 mei is er vroeg in de ochtend nog enige rookontwikkeling op de plaats waar de containers hebben gestaan. Het betreft smeulende resten die worden afgeblust.

Een door VROM ingehuurde asbestdeskundige van TNO, die als meetcoördinator fungeert, bevestigt nogmaals direct aan de medisch leider dat het gehanteerde regime voldoende bescherming heeft geboden, zeker als geconstateerd wordt dat er geen asbestvezels in enige bedreigende concentratie zijn gemeten.
Om 10.40 uur volgt dan overleg tussen het CTPI en twee inspecteurs van de Arbeidsinspectie. Eén der inspecteurs geeft aan de gemaakte afspraken door de ander niet acceptabel te vinden en vast te houden aan de door hem oorspronkelijk geëiste bescherming (onafhankelijk van meetresultaten en van wat andere deskundigen vinden). De Coördinator van het CTPI geeft dan aan zijn eenheden uit het veld te halen. Na een onderbreking van het overleg voor de vijf minuten stilte voor de brandweerslachtoffers wordt het overleg nog enige tijd vruchteloos voortgezet.

Om 13.30 uur komt er vanuit het Beleidsteam bericht dat het RIT verder mag werken zoals tot nu toe (witte pakken en mondkapje). De ondersteuning van het RIT door de brandweer moet wel halfgelaats aangedreven maskers dragen en tot die gearriveerd zijn met ademlucht. Ook voor de geneeskundigen in het veld geldt dan het strikte regime.

Na protest van uit het CTPI over de absolute onwerkbaarheid van deze oplossing voor brandweer en geneeskundigen en de inhoudelijke onjuistheid volgt om ongeveer 15.00 uur een nadere uitwerking: brandweer en geneeskundigen worden onder commando van het RIT gesteld en moeten daarmee aan dezelfde eisen als het RIT voldoen.

Omstreeks 22.00 uur 's avonds wordt er ook brand ontdekt in de Barnshoeve, deze wordt geblust met één TS.

3 Analyse

Bergings- en reddingswerkzaamheden
Vanaf 15 mei vindt de berging van slachtoffers en ruiming van het rampterrein plaats via vastgestelde plannen en procedures (van het RIT). Na dinsdag 15 mei, de dag waarop een compagnie van de regio Amsterdam e.o. bijstand komt verlenen, wordt ervoor gekozen alleen nog bekende brandweereenheden in te zetten op het rampterrein. Dit omdat het inwerken van nieuwe eenheden teveel tijd kost. Hoewel deze beslissing een extra belasting betekende voor korpsen en brandweerlieden in de regio's Drenthe en Twente, heeft dit waarschijnlijk wel bijgedragen aan een spoedige afronding van de bergingsactiviteiten.
Vanaf zaterdagavond 13 mei is door hulpverleners in het rampterrein een groot aantal (huis)dieren aangetroffen. Waar mogelijk zijn deze gevangen en overgedragen aan de dierenambulance.

Brandbestrijding
Na zondag 14 mei zijn er eigenlijk geen branden van betekenis meer in het rampterrein. De branden die her en der woeden zijn opkomende smeulbrandjes, die met weinig moeite afgeblust kunnen worden. Enkel de branden bij Grolsch, de kelder van de Bamshoeve en de mogelijke smeulbrand in de silo op het fabrieksterrein vragen een voorbereide en doordachte inzet. Hiervoor zijn echter meer dan voldoende mensen en middelen aanwezig.

Indeling en afzetting rampterrein
Na zondag 14 mei worden eerst de buitenring en later ook enkele delen van de binnenring geleidelijk weer vrijgegeven voor de bewoners. Voordat woningen weer worden vrijgegeven voor bewoners en aannemers, worden deze eerst gecontroleerd door Bouw- en Woningtoezicht en brandweer. Daarnaast blijkt uit het logboek van het CTPI dat ook de Arbeidsinspectie een rol heeft gespeeld bij het vrijgeven van woningen.

4 Conclusies ten aanzien van het optreden in de bergingsfase

Vanaf zondag 14 mei zijn er in het rampterrein nog permanent brandweereenheden aanwezig geweest om brandjes te blussen en het RIT te ondersteunen. De hoeveelheid brandweereenheden nam echter geleidelijk af van 2 compagnieën op zondag 14 mei naar slechts een klein aantal losse brandweereenheden vanaf 20 mei.
Voor de ondersteuning van het RIT is na de inzet van een compagnie uit Amsterdam terecht gekozen om alleen nog (met de procedures en het terrein) bekende brandweereenheden in te zetten. Aangezien de Regio Drenthe op zondag 14 en maandag 15 mei al een peloton ter ondersteuning geleverd had, is vanaf woensdag 16 mei opnieuw aan deze regio verzocht om een peloton te leveren. De samenwerking met het RIT in deze verliep hierna volgens aller tevredenheid.

HOOFDSTUK 6
Interregionale compagniesbijstand

1 Inleiding

Bij de bron- en effectbestrijding na de fatale explosie is gedurende drie dagen bijstand verleend door brandweercompagnieën uit diverse regio's. Het eerste formele verzoek om interregionale bijstand vanuit de RAC Twente ging uit vlak voor 17.00 uur op 13 mei.
De processen waarlangs de inzet van interregionale compagniesbijstand idealiter zouden verlopen zijn vastgelegd in de Leidraad Brandweercompagnie (1996), die geldt als nationaal concept Handboek Grootschalige Technische Hulpverlening (waaronder redding) en Brandbestrijding. De Leidraad, die is samengesteld in opdracht van het ministerie van BZK, bevat richtlijnen die voor elke brandweerregio toepasbaar zijn.
In het onderstaande wordt eerst beschreven hoe de interregionale bijstandverlening feitelijk verlopen is. Daarna wordt de Leidraad Brandweercompagnie als uitgangspunt genomen voor een analyse, waarin wordt nagegaan in hoeverre de richtlijnen uit de Leidraad zijn opgevolgd.
De beschrijving van de feiten verloopt volgens een indeling naar hoofdprocessen: alarmeren, verplaatsen, inzetvoorbereiding, inzet en aflossing. Een verdere uitsplitsing in deelprocessen blijft achterwege in het belang van de overzichtelijkheid. In het feitenrelaas komen achtereenvolgens aan bod de bijstandscompagnieën van de Regio Stedendriehoek, Regio Drenthe, Regio IJssel-Vecht, Regio West-Veluwe/ Vallei en Regio Amsterdam.

2 Feitenrelaas

2.1 Stedendriehoek 13 mei en 14 mei

Eerste compagnie

Alarmeren
De RAC Stedendriehoek heeft omstreeks 16.00 uur voor het eerst contact gehad met een OvD van de Regio Stedendriehoek en hem ingelicht over de vuurwerkramp. De RAC was hiervan op de hoogte doordat de CPA op dezelfde lokatie zat, zodat de RAC het bericht opving dat voor de CPA's een nationaal alarm was afgegeven. De OvD heeft vervolgens in overleg met de RCvD besloten tot het afgeven van een vooralarm brandweercompagnie. Rond 16.15 zijn daarop vrijwillige brandweerlieden in Deventer opgepiept voor herbezetting van de kazerne, terwijl de beroeps zich bezighielden met het verzamelen van materiaal (haakarmbakken). Om 16.35 en 16.37 is er contact geweest tussen de RAC Twente en RAC Stedendriehoek. Stedendriehoek liet weten verhoogde paraatheid ingesteld te hebben voor een compagnie. RAC Twente was nog bezig met het inventariseren van de exacte benodigde bijstand.
Om 16.55 verzocht de RAC Twente de RAC Stedendriehoek om voor over vier uur een compagnie paraat te hebben ter aflossing. De UGS was de parkeerplaats langs de A1 (McDonald's) bij Rijssen. Het definitieve tijdstip zou nog doorgegeven worden. RAC Stedendriehoek vroeg hierbij of de commandant zich moest inmelden.
De RAC Twente heeft om 17.20 een nieuwe melding doen uitgaan naar de RAC Stedendriehoek om zo snel mogelijk een compagnie op pad te sturen naar UGS Makro in Hengelo. Direct daarna werd ook de compagnie IJssel-Vecht via de RAC IJssel-Vecht verzocht zich naar de UGS Makro te begeven.

Verplaatsen naar UGS Twente
De eenheden van de brandweercompagnie Stedendriehoek zijn omstreeks 17.40 vertrokken naar de UGS McDonald's langs de A1. Om 18.00 heeft vervolgens de compagniesstaf Stedendriehoek zich ingemeld bij de RAC Twente en verzocht om een meldplaats. De RAC Twente meldde daarop, dat de CC moest doorrijden naar het Makroterrein in Hengelo, waar de OvD de CC en de PC's zou opvangen.
De CC is aangekomen om 18.10 op de UGS in Hengelo. De aanwezige officier van BW Hengelo (officier VIII) heeft op dat moment de CC aangegeven te wachten op nadere orders. Het voorlopige inzetbevel van de officier bevatte geen nieuwe informatie voor de CC. Om 18.32 meldde officier VIII aan de CC, dat de coördinator CTPI had aangegeven dat er geen nieuwe eenheden naar het gebied gestuurd moesten worden. Officier III in het CTPI achtte het verstandig eerst de eenheden in te zetten, die op het rampterrein wel aanwezig maar nog niet ingezet waren.
De pelotonsvoertuigen van de compagnie Stedendriehoek zijn om 18.43 aangekomen bij het Makroterrein in Hengelo.
De CC en een PC van Stedendriehoek hebben om 19.25 de RAC Twente met klem verzocht contact op te mogen nemen met het CTPI. De centralist zegde toe te gaan informeren of dit mogelijk was. Om 19.29 volgde via de RAC toestemming voor de CC om op te rijden naar het CTPI (volgens de eigen lezing van het commando heeft het RCC hier een beslissende rol gespeeld). De compagniesstaf heeft zich omstreeks 20.00 uur gemeld bij het CTPI.

Verplaatsen naar inzetgebied
De compagnie Stedendriehoek is vanaf 20.45 opgereden vanaf UGS Makroterrein naar het rampterrein. De compagnie is aangekomen op de Lasondersingel omstreeks 21.00 uur. De eenheden wachtten daar op de bevelsuitgifte.
Omstreeks 21.15 werden de VC2 en de COH van Stedendriehoek geplaatst op de Deurningerstraat ter hoogte van de kerk. Daar werd tevens het compagniescommando ingericht. Rond dezelfde tijd legde het OSP Stedendriehoek twee zesduims slangleidingen af vanaf de spaarbekkens van Waterleiding Maatschappij Overijssel over de Deurningerstraat naar de Roomweg. Afnamepunten werden gerealiseerd op de hoek Deurningerstraat-Roomweg.

Verplaatsen compagniesstaf en Inzetvoorbereiding
Om 20.45 was ook het commando van de tweede bijstandscompagnie (IJssel-Vecht) bij het CTPI aanwezig. Het commando van Stedendriehoek had tot die tijd nog geen informatie gekregen van de coördinator CTPI. Deze had aangegeven meer gegevens uit het veld nodig te hebben alvorens hij de twee bijstandscompagnieën wilde inzetten. Vanaf een oleaat in de COH kregen de CC's Stedendriehoek en IJssel-Vecht slechts een beperkt beeld van de situatie, omdat de Grolsch en de Vogelbuurt er niet op waren ingetekend. Besloten werd om de beide compagnieën op te laten rijden naar de Lasondersingel nabij het lankstation. De CC Stedendriehoek heeft aangegeven dat het verstandig was de COH te verplaatsen naar de Lasondersingel, waar ook de politie commandobak stond.
Het besluit viel om alle Twentse eenheden (naar schatting meer dan 3 compagnieën aan losse eenheden) terug te trekken en te vervangen door de compagnieën van Stedendriehoek en IJssel-Vecht. Stedendriehoek zou ingezet worden aan de noord- en westzijde. De PC's kregen de opdracht om branduitbreiding te voorkomen en de aanwezige Twentse eenheden af te lossen.
Naar aanleiding van het overleg in het CTPI is de pelotonscommandant PC 100 van Stedendriehoek de door het CTPI aangegeven waterwinplaats aan de Deurningerstraat gaan verkennen rond 21.00 uur.
De PC 100 verkende omstreeks 21.30 uur samen met zijn bevelvoerders de actievakken aan de Roomweg en Vogelbuurt. De CC heeft bij het CTPI verzocht om de commandant van de bedrijfsbrandweer Grolsch naar de VC te krijgen voor overleg. Samen met de commandant van de bedrijfsbrandweer hebben de PC 100 en zijn bevelvoerders het Grolsch-terrein verkend. Tot dan had officier IX hier als PC gefungeerd.
Bij de verkenning werd de ammoniaktank aangewezen die beschermd moesten worden tegen branduitbreiding. Daarnaast dienden uitbreidingen aan de Stroinksbleeklaan/ Nachtegaalstraat worden tegengegaan.

Inzet
Om 21.45 meldde de CC bij het CTPI, dat van de Grolsch geen gevaarsdreiging uitging. Aan de Kroedhöftestraat werd onder dekking geblust. De PC 500 meldde, dat de Blijdensteinlaan/ Lasondersingel vrij was verklaard van instortingsgevaar. De Duitse eenheden hadden zich reeds teruggetrokken. Dezelfde meldingen werden gedaan aan coördinator CTPI II om 22.25 door officier VII.

Het CTPI heeft op enig moment de opdracht uitgevaardigd om het gebied rondom SE Fireworks in te trekken en te doorzoeken. Het compagniescommando constateerde echter dat het doorzoeken van panden in het donker te gevaarlijk was. Om 22.45 kwam vanuit het CTPI het bericht, dat verlichting beschikbaar was. De compagnie Stedendriehoek zou hier als eerste beschikking over krijgen. Aan deze verlichting was weinig directe behoefte, omdat men het gebied niet inging. Uiteindelijk zijn toch enkele binnenaanvallen uitgevoerd.
Het CTPI belegde een briefing aan de commando's van de bijstandscompagnieën Stedendriehoek en IJssel-Vecht omstreeks 23.10. (Het afgeloste peloton West-Twente meldde zich later, om 23.24 uur uit). De situatie op dat moment was, dat vier verkenningsteams het gebied in konden met politie (RIT) en GHOR voor huis aan huis controle. Brancards zouden worden meegenomen voor gewonden. Dodelijke slachtoffers dienden alleen geregistreerd te worden. De vuurwerkopslag was op dit tijdstip 100% veilig verklaard. Over Grolsch ontbrak een exact beeld. Bij metingen waren geen gevaarlijke stoffen geregistreerd. Rond de Renbaanstraan werden om 23.30 nog veel gasbranden geconstateerd.
Het CTPI is rond 23.30 verplaatst naar de Lasondersingel. Rond hetzelfde tijdstip zijn de eenheden van de compagnie het gebied ingegaan.

Het commando meldde om 01.30 nog veel gasbranden en de verwijdering van dienstvoertuigen uit de Grolsch omgeving in verband met de bolling van fabrieksbeplating. De aanwezige ammoniak vormde geen gevaar.

Bij de aflossing van de coördinator CTPI II door coördinator CTPI III om 03.00 werd de volgende SITRAP gegeven. De compagnie Stedendriehoek hield zich bezig met branden rond de Kwartelstraat en Deurningerstraat. Er was geen contact met nutsbedrijven. Wel werd waargenomen dat door medewerkers van nutsbedrijven gegraven werd om leidingen af te doppen. Er waren geen slachtoffers of gewonden gemeld. Panden aan de Roomweg konden niet binnengetreden worden.
Men heeft de inzet van een autoladder of hoogwerker, en van redvoertuigen gemist. Deze voertuigen zitten niet standaard in de compagniesopbouw.

Aflossing
De CC van Regio Stedendriehoek kreeg om 23.51 van coördinator CTPI II het bericht dat de tweede compagnie van Stedendriehoek de eerste diende af te lossen om 03.00 uur.
De RAC Twente is om 01.15 begonnen met het oproepen van de Twentse pelotons 1.2 en 2.2 om om 03.15 klaar te staan op de UGS Hanzepoort.
Een begin met de feitelijke aflossing van de eerste compagnie werd gemaakt om 03.00 uur: CC en PC's overlegden in de COH. Peloton 100 diende zwaar in te zetten op de brand bij Grolsch in het dak en de wand bij de liftschacht.

Tweede compagnie

Alarmeren
De officieren en bevelvoerders van de tweede compagnie Stedendriehoek werden rond 22.00 uur ingelicht door de RAC Stedendriehoek. Verzameling diende plaats te vinden omstreeks 00.00 uur in de brandweerkazerne in Deventer.

Verplaatsen
De tweede compagnie Stedendriehoek is rond 00.30 met touringcars vertrokken naar Enschede. De CC en PC's namen plaats bij elkaar om eventueel inzetbevelen te kunnen uitwerken. De bussen zijn direct opgereden naar de kruising Deurningerstraat/ Lasondersingel. Rond 02.00 was de compagnie in Enschede inzetgereed. De inzet begon echter pas één uur later. Dit verontrustte het personeel, omdat op korte afstand een grote brand woedde in de Walhofstraat.

Inzet
De PC's hebben met de bevelvoerders, na een briefing van de CC en PC's in de COH, de inzetvakken geïnspecteerd. In de periferie werden nog spontane branden vastgesteld (buiten de grendellijnen Deurningerstraat/ Roomweg), voornamelijk in de kappen van panden. Na de briefing heeft elke bevelvoerder de manschappen opgehaald en de eenheid van het eigen korps afgelost. De aflossing was compleet om 03.30. De aflossing bleek voor sommige eenheden erg vroeg te komen, zodat de eerste compagnie relatief kort en de tweede compagnie relatief lang moest werken.

De inzet hield in het ruimen van de Roomweg, het bewaken van de ammoniaktank tegen branduitbreiding, het blussen van een aantal woningbranden en een zware aanval door peloton 100 op de brand bij Grolsch vanaf het dak. Deze brand heeft voortdurend gewoed.

Om 06.00 zijn eenheden van peloton 100 de Tollensstraat ingetrokken vanaf de Roomweg. Hier werden menselijke resten aangetroffen die op bevel van de PC werden gemarkeerd met een lint. Het RIT was daarbij aanwezig. Ten noorden van de Roomweg werd nog steeds geblust, volgens de SITRAP van het CTPI van 06.25.
De inzet verplaatste zich twee uur later naar de Deurningerstraat, waar de bewoonbare woningen geïnventariseerd werden.

Aflossing
Omstreeks 10.00 is vanuit het CTPI met de aflossing van de compagnie begonnen. Drentse eenheden zouden Stedendriehoek aflossen. Het CTPI maakte melding van feitelijke aflossing van de tweede compagnie Stedendriehoek door Drentse eenheden rond 11.00 uur. De aflossing van IJssel-Vecht gedurende de nacht door Twentse eenheden is onopgemerkt aan de CC Stedendriehoek voorbijgegaan.

Pelotonsbijstand Regio Stedendriehoek
Zondagmiddag hebben bevelvoerders van Stedendriehoek het bericht gekregen dat voor de avond een compagnie paraat moest staan voor aflossing. Het RCC ging akkoord met het uitstellen van de inzet tot maandagochtend. De compagnie kreeg tijdens de uitruk op 15 mei (vanaf 07.00 uur) op de UGS het bericht van het CTPI dat men weer kon inrukken. Eén peloton en delen van het ondersteuningspeloton zijn gedurende de nacht van 15 op 16 mei alsnog ingezet ter bestrijding van restbranden. Daarbij is ook onderzoek ingesteld naar hulpgeroep nabij de Kroedhoftestraat. Tijdens het zoeken was niet helder welke gebieden/ panden wel en niet volledig doorzocht waren.
Op 16 mei 's ochtends vroeg is men afgelost door Amsterdam. Aan het CTPI was vooraf doorgegeven dat ook Amsterdam diende te komen met TS-BT's, omdat het rijdend blussen erg effectief bleek. Amsterdam kwam echter zonder deze voertuigen.

2.2 Drenthe 14 mei

Alarmeren en verplaatsen
De alarmering gebeurde rond 06.00 uur 's ochtends via de CC en de RAC. De eerste eenheden verzamelden zich om 06.45 bij de UGS bij Coevorden. Om 9.34 is de compagnie gearriveerd op UGS Hanzepoort.

Verplaatsen Compagniesstaf en Inzetvoorbereiding
De CC en PC's waren niet vooruit gereden, omdat het naar de inschatting van de CC geen acute situatie betrof. Een andere lezing is, dat vanuit het RCC Twente verzocht was om met de compagnie mee te rijden. De CC had wel om 09.29 het verzoek gekregen om naar het CTPI te komen. Na overleg op de UGS tussen de CC en de PC's is de CC om 09.45 naar het CTPI gereden. De briefing door de CC Stedendriehoek vond plaats om 10.00 uur, terwijl het bericht aan de CC Drenthe om 08.46 was geweest, dat de inzet zou aanvangen om 10.00 uur.

Na de briefing zijn de PC's met de PC's van Stedendriehoek (en later met de eigen bevelvoerders) het veld in geweest om taken en gevaarsaspecten te bespreken. Met name het instortingsgevaar had daarbij de aandacht. De watervoorziening en COH zijn overgenomen van Stedendriehoek. Inzetvakken bleven ongewijzigd.
De CC heeft tevens afgestemd met de Twentse CC in het CTPI. De CC Drenthe en CC Twente hebben later samen een ronde langs de knelpunten gemaakt. Daarbij stelden zij vast dat er geen werk meer was voor twee compagnieën. Zij hebben de benodigde inzet voor later geïnventariseerd.

Inzet
Peloton 100 is ingezet voor brandbestrijding bij de Grolsch-brouwerij. Op het moment van aankomst was er nog brand in het isolatiemateriaal onder het plaatdak, terwijl er geen eenheden meer aanwezig waren. De PC is met de bevelvoerders en de bedrijfsbrandweer het terrein overgegaan. Een aanvalsplan was beschikbaar. Via een waterkanon is de brand bestreden. De informatievoorziening door bedrijfsdeskundigen stemde tot tevredenheid van de eenheden. Het peloton is ingezet tot 18.00 uur, op welk moment de brand in het lage dak nagenoeg uit was.
Het peloton 200 zou gaan zoeken naar slachtoffers. Peloton 200 zou worden ingezet in de Tollensstraat maar na een uur wachten zijn de eenheden feitelijk ingezet in de Roomweg en Renbaanstraat. De eenheden zijn opgesplitst en samen met het RIT aan de slag gegaan. Eén van de bevelvoerders heeft geweigerd de manschappen te laten werken zonder goede beschermingsmiddelen (stofmaskers) in verband met asbestgeruchten. Deze opstelling is niet bekend geworden bij de CC. Later bleek deze eenheid zelf bij toeval beschermingsmiddelen bij zich te hebben.
Nagenoeg de gehele compagnie heeft op 14 mei gewerkt zonder mondkapjes. Het CTPI heeft gedurende de dag inspanningen verricht om deze te verkrijgen. Tegen de tijd van aflossing waren de kapjes beschikbaar.

Aflossing
Op zondagmiddag 14.15 werd door het CTPI de benodigde bijstand teruggeschaald tot één compagnie. Het CTPI verklaarde de situatie om 15.30 volledig gestabiliseerd: voor de nacht zou één compagnie voldoende zijn.
De Drentse compagnie is omstreeks 19.00 uur afgelost door de eerste compagnie van West-Veluwe/ Vallei. Deze compagnie loste daarmee ook de Twentse compagnie af, die op haar beurt IJssel-Vecht had afgelost.

2.3 IJsselvecht 13 mei en 14 mei

Alarmeren
Om 17.02 verzocht de RAC Twente de RAC IJssel-Vecht om één compagnie ter aflossing omstreeks 21.00 uur. De verzamel-UGS werd om 17.13 doorgegeven, zijnde de parkeerplaats tussen Holten en Rijssen langs de A1.
Acht minuten later heeft de RAC Twente aan RAC IJssel-Vecht het verzoek gedaan om de compagnie zo snel mogelijk te sturen naar de UGS Makro in Hengelo. De RCvD IJssel-Vecht verzocht om 17.25 om bestuurlijke afdekking van deze bijstand via de CdK en deed daarbij de toezegging aan de RAC Twente dat de procedure in gang was gezet. Het verzoek werd geëxpliciteerd als het verzoek om een standaardcompagnie.
Omstreeks 17.30 meldde de RAC Twente, desgevraagd, dat IJssel-Vecht moest komen met reddingscontainers in plaats van dompelpompen. Delen van de compagnie zijn wel gealarmeerd om 17.30, terwijl van andere korpsen de alarmering niet goed verliep. Om 18.30 uur is opnieuw/ alsnog het tweede peloton gealarmeerd.

Verplaatsen naar UGS Twente
De CC IJssel-Vecht heeft om 18.08 contact opgenomen met de RAC Twente met de vraag of hij vooruit moest rijden. Hierop heeft de RAC bevestigend geantwoord: vooruit rijden naar de UGS in Hengelo, waar nadere orders zouden worden gegeven.
De compagnie IJssel-Vecht bestond aanvankelijk uit één peloton en een ondersteuningspeloton (OSP). De voertuigen hebben zich eerst verzameld bij de IJsselhallen in Zwolle en zijn vanaf daar om 19.00 uur (na één uur wachten) vertrokken naar de UGS Hengelo, onder politiebegeleiding en met de CC voorop. Daarbij werd aan de RAC Twente de verwachte aankomsttijd van 20.30 uur opgegeven. Het tweede peloton vertrok uit Zwolle om 19.25.
De compagnie was compleet aanwezig bij de UGS Hengelo om 20.17. De compagnie Stedendriehoek was al (anderhalf uur) eerder gearriveerd.
Om 20.24 kreeg de CC IJssel-Vecht toestemming via RAC en officier VIII om op te rijden naar het CTPI. Aankomst werd via officier VIII aan de RAC gemeld om 20.45 uur. De eenheden bleven wachten op terugkomst van de CC. In de tussentijd arriveerde ook het tweede peloton op de UGS Hengelo.

Verplaatsen naar inzetgebied
De compagniesstaf was omstreeks 21.15 ter plekke bij de UGS Makroterrein om de compagniesvoertuigen te begeleiden naar de Lasondersingel. Daarbij is de eerste informatie verstrekt over het rampterrein: dat in twee vakken opgesplitst zou worden, dat men ging zoeken naar gewonden en dat daarbij met het ergste rekening moest worden gehouden. Specifieke bevelsuitgifte zou later volgen.
In Enschede hebben de eenheden opnieuw gewacht terwijl de PC's in de COH hun bevelen gingen halen.

Verplaatsen Compagniesstaf en Inzetvoorbereiding
Tijdens het overleg in de COH tussen 20.45 en 21.00 met de CC Stedendriehoek werd besloten om de Twentse eenheden terug te trekken en te vervangen door de compagnieën van Stedendriehoek en IJssel-Vecht. IJssel-Vecht zou worden ingezet aan de zuid- en oostzijde.
Het commando IJssel-Vecht is na het overleg vanuit Enschede naar de UGS gereden om de eigen compagnie op te halen en in compagniesverband op te rijden, opdat voor alle aanwezige eenheden duidelijk zou zijn dat de aflossing was gearriveerd.
De compagnie Stedendriehoek was om 21.00 al in Enschede ter plaatse.
Een eerste korte verkenning door de CC en PC's in de zuidelijke sector is uitgevoerd rond 22.20 uur. Deze verkenning leverde meer inzicht op dan de informatie van het CTPI.
Iedere PC heeft vervolgens (rond 23.00 uur) de opdracht gekregen om een quick scan te maken van zijn/haar inzetgebied.
Nadat het CTPI verplaatst was (zie bij Stedendriehoek) en alle verbindingen via de VC2 van IJssel-Vecht verliepen gingen de inzetbevelen uit om samen met geneeskundige medewerkers en de politie op zoek te gaan naar slachtoffers.

Inzet
De aanvang van de werkzaamheden was tussen 23.30 en 23.45 uur. In de zuidelijke sector werd asbest geconstateerd door de PC's (23.30) . Het bericht werd doorgestuurd aan de CC.
Peloton 100 verkende op dat moment de Lasondersingel vanaf de Blijdensteinlaan tot de Deurningerstraat. De werkzaamheden zijn door de PC gemeld aan het CTPI: per woning controle van bouwkundige staat, betreden of controleren vanaf ladders om te zoeken naar de aanwezigheid van slachtoffers. Het CTPI stelde 00.35 verlichting van Rijkswaterstaat en Duitse bijstand beschikbaar ter ondersteuning van de compagnie bij de controlewerkzaamheden.
Het peloton 200 is opgesplitst en ingezet bij het Talmaplein, de Kroedhöftestraat en de Lasondersingel. Ieder peloton beschikte over twee PC's.
Om 01.30 werd gemeld, dat nog geen slachtoffers of gewonden waren gevonden. Een aantal panden kon niet doorzocht worden in verband met instortingsgevaar. Rond hetzelfde tijdstip werden de reddingsgroepen van de compagnie IJssel-Vecht (peloton 300) toegevoegd aan de pelotons 100 en 200, omdat deze reserve niet nodig bleek. Het CTPI verzocht 02.12 via de VC een autoladder ter plaatse ter beschikking van IJssel-Vecht.

De SITRAP om 03.00 gaf het volgende beeld van de inzet van IJssel-Vecht. Er werd gezocht naar twee vermiste collega's bij een TS aan de Tollensstraat. Er waren geen slachtoffers of gewonden gevonden. (Af)blussing kreeg prioriteit alvorens naar binnen te gaan.

Aflossing
De aflossingswens werd om 23.51 door het commando van IJssel-Vecht doorgegeven aan de coördinator CTPI II. De CC gaf door dat IJssel-Vecht geen tweede compagnie op de been kon brengen. Tussen 04.00 en 05.00 zou aflossing moeten plaatsvinden. Dit was alleen mogelijk door Twentse eenheden.

Twee Twentse pelotons (twee pelotons en een CC, geen organieke compagnie) formeerden zich op de UGS Hanzepoort om 03.00 uur. Deze pelotons waren in Enschede ter plaatse voor aflossing om 03.55. Een PC/ CC ontbrak echter.
Om 05.00 is de compagnie IJssel-Vecht ingerukt. De aflossende eenheden hebben zij niet gezien.

Een nieuwe Twentse compagnie loste om 11.00 de twee Twentse pelotons af. Om 12.00 was deze aflossing nog gaande. Deze aflossing verliep parallel aan de instroom van Drenthe.

2.4 West-Veluwe/ Vallei 14 mei en 15 mei

Eerste compagnie

Alarmeren
De eenheden zijn op 14 mei tussen 14.00 en 15.00 gealarmeerd met spoed. De verzamelplaats was de brandweerkazerne in Ede, waar sommigen met signalen naar toe zijn gereden om op tijd aanwezig te zijn. De RCvD heeft daar info verstrekt. De pCC is met de pelotons en het OSP via UGS Oldenzaal naar de Lasondersingel gereden.

Verplaatsen compagniesstaf en Inzetvoorbereiding
De CC en PC's van West-Veluwe/ Vallei zijn om16.00 vanuit Ede, via de UGS Oldenzaal, naar Enschede vertrokken voor bevelsuitgifte. Voor informatie zocht de CC tijdens de rit contact met het RCC.
De compagniesstaf was ter plaatse bij het CTPI tussen 17.00 en 18.00 uur. De verkenningsgroep werd gebriefed door de leider CTPI II en de af te lossen CC's van Twente en Drenthe. Probleem daarbij was, dat geen kaarten ter beschikking waren voor verspreiding onder de eenheden. Volgens afspraak zou West-Veluwe/ Vallei voor eigen aflossing zorgen gedurende de nacht.
Op de briefing volgde een verkenning van het rampterrein met één van de af te lossen CC's. De commandopost werd op advies van de af te lossen CC's ingericht op de hoek Roomweg/ Schurincksweg. De PC's hebben de bevelvoerders gebriefed op de Lasondersingel. De opdracht bestond uit gevaarsbeperking (gevels omhalen), blussing en ondersteuning van het RIT.

Inzet
Om 19.00, toen West-Veluwe/ Vallei begon met de werkzaamheden, is de brandweerinzet overgegaan van twee compagnieën naar één compagnie. De pelotons verdeelden zich over het noordelijke en het zuidelijke deel van het rampterrein. De taken betroffen: het vrijmaken van de wegen, het omtrekken van gevels en het nathouden van het gebied in verband met asbestbesmetting.

De CC van West-Veluwe/ Vallei liet via het CTPI om 22.45 de ROGS (officier VII) ontbieden. Er zouden gevaarlijke gassen vrijkomen als gevolg van procesverstoring bij Grolsch. De ROGS was ter plaatse om 23.15. Bij het CTPI werd een half uur later gemeld dat er geen gevaar was.

Tweede compagnie
De eerste compagnie vanuit West-Veluwe/ Vallei werd om 00.00 uur afgelost. De oude en nieuwe PC's hebben een kwartier verkenning gepleegd. De oriëntatie bleek lastig vanwege het gebrek aan verlichting. Opdrachten en inzetvakken bleven ongewijzigd. De inzet was geconcentreerd geweest op blussing bij Grolsch en de supermarkt. Vanaf middernacht is men beziggegaan met omtrekken van schoorstenen in de Vogelbuurt en het vrijmaken van straten.

De brand op het lage dak van Grolsch was geblust, die op het hoge dak bleef 's nachts woeden. Pas 's ochtends bij aflossing was daarvoor een kraan beschikbaar.

Om 06.30 (15 mei) stelde de CC in overleg met het CTPI vast, dat gedurende de dag slechts één compagnie nodig zou zijn. De tweede compagnie van West-Veluwe/ Vallei werd afgelost op 15 mei 09.00 uur door een Twentse compagnie. Er is geen contact geweest tussen de 'oude en nieuwe' eenheden. In de uren voor de aflossing (07.00) was al een compagnie van Regio Stedendriehoek gealarmeerd en uitgerukt, om vanaf de UGS teruggestuurd te worden naar de kazernes.

De logistieke ondersteuning van de beide compagnieën van West-Veluwe/ Vallei gebeurde door de eigen regio en Enschede gezamenlijk. De tweede compagnie zou slecht verzorgd zijn geweest. Sommige eenheden hebben geen eten en nauwelijks te drinken gehad. De eerste compagnie was voldoende verzorgd, mede vanuit de vliegbasis Twente.

Het plan van aanpak om 15.00 uur 's middags was, om gedurende de nacht terug te schalen naar één peloton en gedurende de dag één compagnie in te zetten.

Een brandweerpeloton van de Regio Stedendriehoek was om 19.15 (15 mei) gearriveerd om de Twentse compagnie af te lossen.

2.5 Amsterdam 16 mei

Op dinsdagochtend 16 mei om 06.45 is een Amsterdamse compagnie werkzaam geworden in het gebied ter aflossing van het peloton (derde inzet) van de Regio Stedendriehoek.

De Amsterdamse compagnie is om 20.00 uur afgelost door een Twents peloton. Na dit tijdstip zijn geen pelotons of compagnieën van buiten de Regio Twente meer ingezet.

3 Analyse

3.1 Analysekader

De Leidraad Brandweercompagnie geeft een uitgebreide beschrijving van de organisatorische opbouw en de materiële capaciteit van een brandweercompagnie. Uitgangspunt daarbij is, dat de compagnie logisch aansluit bij de organisatie van kleinschaliger eenheden zoals die functioneren bij niet-grootschalige inzetten. Vanwege het doel (grootschalig optreden) voorziet de brandweercompagnie in extra (al dan niet specialistische) personele en materiële ondersteuning en een overkoepelend commando.
Aldus bestaat een Brandweercompagnie uit twee pelotons (met ieder een PelotonsCommandant en chauffeur/ centralist; 4 TankautoSpuiten; 1 HulpverleningsVoertuig; 1 HaakArmvoertuig met basisuitrusting) en een OnderSteuningsPeloton (1 plaatsvervangend CompagniesCommandant/ Commandant OSP, een chauffeur/centralist en 1 Commandant UitGangsStelling; 1 VerbindingsCommando wagen, 1 TS, 1 HA met taakafhankelijke lading en een DompelPompAanhanger, 1 VrachtWagen, en aanvullende HA'en). Het compagniescommando is verantwoordelijk voor de coördinatie tussen de drie pelotons (intern) en de afstemming met andere disciplines binnen CTPI (extern). Het commando bestaat uit de CompagniesCommandant (CC) en de plaatsvervangend CompagniesCommandant (pCC), die ieder net als de PelotonsCommandanten (PC) een chauffeur/ centralist ter beschikking hebben. De pCC is tevens commandant van het OSP.

De leidende gedachte bij het optreden van de brandweercompagnie is, dat zij zowel tijdens de opschaling/ uitruk als tijdens de inzet de beschikbare capaciteit zo snel en efficiënt mogelijk benut. Dit wordt onder andere gerealiseerd door de opzet van het OSP en de taakverdeling binnen de compagniesstaf (CC, pCC en PC's). In de Leidraad wordt deze gedachte uitgewerkt in richtlijnen voor onder andere de processen alarmeren, verplaatsen en inzetten. Daarnaast zijn richtlijnen geformuleerd voor de logistieke ondersteuning en voor technieken van grootschalige brandbestrijding en hulpverlening.
Voor de analyse wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel, waarin de belangrijkste principes en normen voor het optreden van de brandweercompagnie staan samengevat.

Alarmeren	Alle brandweereenheden zijn per kring/district/sector/ regio ingedeeld bij een peloton; elk peloton heeft een PC-piket; aan de (regio) grenzen zijn lokaties aangewezen als UGS; alarmering door de RAC van meerdere eenheden gebeurt zoveel mogelijk tegelijk (en automatisch); de alarmeringstijd bedraagt maximaal 2 kwartier
Verplaatsen	De eenheden verzamelen zich bij de UGS aan de regiogrens, waar pelotonsformatie plaatsvindt; de eenheden rijden in pelotonsverband naar de UGS in de bijstandvragende regio (speciale eenheden van het OSP kunnen hiervan uitgezonderd zijn); vanaf de UGS in de

	bijstandvragende regio wordt opgereden naar het inzetgebied onder politiebegeleiding; de CC en PC's rijden als verkenningsgroep direct naar het inzetgebied en rijden dus niet mee met de pelotons; de verbindingen met de verkenningsgroep worden onderhouden door de pCC; de bevelvoerder die het eerst aanwezig is op de UGS aan de regiogrens wordt de verplaatsingsleider en onderhoudt als enige contact met de RAC's; 1 uur zou haalbaar moeten zijn voor opkomst en formatie op de UGS aan de regiogrens
Inzetten	De CC en PC's vormen een verkenningsgroep, die het inzetbevel in het CTPI in ontvangst neemt en vertaalt naar een voorlopig inzetplan; op basis daarvan wordt via pCC en CUGS (van de bijstandvragende regio) het trefpunt in het inzetgebied doorgegeven; tijdens oprijden van de compagnie verkent de verkenningsgroep de route naar het trefpunt, compagnies- en pelotonsinzetvakken, waterwinning e.d.; met bevelvoerders en officieren wordt het plan doorgesproken en vastgesteld; de vertaling van het inzetbevel naar de mededeling van het definief inzetplan duurt 1 kwartier; de tijd voor het afleggen van inzetsystemen bedraagt voor brandbestrijding 1 tot 4 kwartier, en voor hulpverlening 1 kwartier
Logistieke ondersteuning	De bijstandverlenende regio regelt vanuit de RAC/RCC de logistieke ondersteuning van de compagnie op de basis; de pCC is verantwoordelijk voor de logistieke organisatie in het inzetgebied, controleert de alarmering en uitruk tot aan de UGS bij de regiogrens, onderhoudt contacten met de CUGS (aansturing), met de vooruitrijdende verkenningsgroep, en met de logistieke secties van beide regio's; de CUGS regelt verdeelwerk, onderhoud en verzorging op de UGS nabij het inzetgebied (na op de regiogrens-UGS de verplaatsing gecontroleerd te hebben); een compagnie prepareert zich op een inzetduur van 8 uur; vanaf 2 uur inzetduur is continue aanlevering van brood en drank op de verzorgingsplaatsen nodig; brandstofvoorziening verloopt volgens geprepareerd plan; een brandweercompagnie is logistiek zelfverzorgend gedurende de inzet (niet de bijstandvragende regio maar wel derde partijen kunnen daarbij toeleverancier zijn)

3.2 Verloop compagniesbijstand aan Regio Twente

De bevindingen worden wederom gepresenteerd per deelproces. Vanwege de omvang van de gevraagde interregionale bijstand (8 compagnieën van 5 regio's) zal de aandacht met name gericht zijn op de leiding (commando), overdracht en logistiek van de compagniesbijstand.

Alarmeren

Gezien de fasering van de ernst van de situatie op het rampterrein, is met name de bijstand van de eerste twee compagnieën (Stedendriehoek en IJssel-Vecht) van belang. Aan beide compagnieën is rond dezelfde tijd (17.00 uur) vanuit de RAC Twente om bijstand gevraagd. Het is opmerkelijk dat er maar liefst anderhalf uur verschil zit tussen de aankomsttijd van Stedendriehoek en IJssel-Vecht op de UGS in Hengelo. Dit is niet het gevolg geweest van de wisseling van UGS die door de RAC werd doorgegeven tussen 17.20 en 17.30. De alarmering van Stedendriehoek verliep snel, door de 'vooralarmering' (en voorbereidende werkzaamheden) die rond 16.15 had plaatsgevonden. Daardoor was de compagnie in staat om snel op de UGS te zijn. Bovendien was (is) de RAC Stedendriehoek technisch in staat om een hele compagnie met één tooncode te alarmeren. De alarmering van IJssel-Vecht verliep daarentegen minder soepel. Rond 17.30 werd nog met de RAC gecommuniceerd over de benodigde materialen terwijl de alarmering van het tweede peloton na anderhalf uur opnieuw werd uitgevoerd. De gang van zaken doet vermoeden dat binnen de Regio IJssel-Vecht onvoldoende duidelijke afspraken zijn gemaakt over de alarmeringsprocedure bij pelotonsformatie. Daarnaast heeft wellicht de communicatie tussen beide RAC's tot misverstanden geleid, aangezien het eerste peloton en het OSP van IJssel-Vecht een uur hebben gewacht in Zwolle. De rol van de CC is daarbij niet helder, aangezien deze om 18.08 de opdracht kreeg (direct) vooruit te rijden maar toch om 19.00 met de pelotons opreed.

De belangrijkste vertraging die zich rondom de instroom van deze twee compagnieën heeft voorgedaan, bestond echter uit de wachttijd op de UGS Hengelo en bij het rampterrein. Daarbij heeft het CTPI een beslissende rol

gespeeld. Bij het wachten zijn de compagniesstaven van zowel Stedendriehoek als IJssel-Vecht niet op eigen initiatief maar pas na toestemming van het CTPI en via de CUGS naar het CTPI gereden. Deze handelswijze staat haaks op de richtlijn (daarover hieronder meer).

Naast de handelswijze van de compagniesstaven in de alarmerings- en verplaatsingsfase, is de berichtgeving via CTPI en RAC's niet altijd eenduidig geweest. Zo zijn de eenheden van West-Veluwe/ Vallei op 14 mei met signalen naar de verzamelplaats gekomen terwijl de inzet in het ramplerrein nog vier uur op zich liet wachten. Wellicht is door het RCC Twente te laat verzocht om de interregionale bijstand. Een ander voorbeeld betreft de aanvoer van materieel. Amsterdam werd aangeraden met TS-BT's te komen maar kwam zonder deze voertuigen, zodat het bericht 'onderweg' gesmoord is. Het meest pregnante voorbeeld van de communicatieproblematiek rondom alameren betreft de alarmering van de derde compagnie van Regio Stedendriehoek. Terwijl het CTPI in samenspraak met de tweede CC West-Veluwe/ Vallei vaststelde dat 1 compagnie voldoende zou zijn voor 15 mei overdag rukten een Twentse compagnie en de derde compagnie van Stedendriehoek al uit. Alternatieve verklaringen voor deze gang van zaken zijn een verlate planning van de bijstandsbehoefte in het veld en/of communicatiestoornissen tussen CTPI, RCC en RAC's. Over de aflossing en overdracht later meer.

Verplaatsen en inzetten
Zoals gesteld, is vertraging op 13 mei hoofdzakelijk verzoorzaakt door de wachttijd op de UGS Hengelo. Het CTPI gaf aan, dat men eerst gebruik wilde maken van de niet ingezette eenheden ter plekke alvorens de bijstandscompagnieën te laten instromen. Door deze opstelling van het CTPI en de afwachtende houding van de CC's van Stedendriehoek en IJssel-Vecht hebben de eenheden van Stedendriehoek twee uur gewacht op de UGS en de eenheden van IJssel-Vecht een uur. De compagniesstaf van Stedendriehoek heeft vijf kwartier gewacht alvorens aan te dringen op (eigen) verplaatsing naar het CTPI. Dat de CC's de verkennende taak weinig voortvarend hebben opgevat is vreemd te noemen, omdat zij, eenmaal in het CTPI, zich genoodzaakt voelden om een duidelijke koersverlegging in te zetten. Op basis van hun inschatting van de leiding op het rampterrein besloten zij dat het noodzakelijk was een 'knip' te maken in de inzet en 'opnieuw te beginnen'. Daarbij heeft de CC IJssel-Vecht de merkwaardige keuze gemaakt de compagnie lijfelijk te gaan ophalen van de UGS in plaats van dit over te laten aan de pCC, waardoor de compagnie een half uur later ter plekke kwam dan Stedendriehoek en de CC alsnog tijd nodig had voor de voorbereiding van inzetbevelen aan de PC's.

Het vooruitrijden door de verkenningsgroep blijkt een belangrijke richtlijn, gezien ook de eigen evaluaties van de betrokkenen. Het commando van Stedendriehoek heeft aangegeven zich in dezen een volgende keer niet meer te laten tegenhouden door chaos en communicatiefouten. Behalve van de bovengenoemde compagnieën is ook de verkenningsgroep van Drenthe niet vooruitgereden, terwijl het commando achteraf stelt, dat de wachttijden bij het volgen van de richtlijn aanzienlijk verkort hadden kunnen worden. Andersom is de verkenningsgroep van West-Veluwe/ Vallei wel vooruit gereisd en heeft zij dit positief beoordeeld in verband met behaalde tijdwinst gedurende een verkenningsronde die nieuwe informatie opleverde.

Andere evaluerende opmerkingen van de compagniesstaven betreffen de taakverdeling tussen de CC en de pCC. Betrokkenen van Drenthe menen dat deze taakverdeling duidelijker kan worden uitgewerkt. De staven van Stedendriehoek en West-Veluwe/ Vallei hebben ervaren, dat de combinatiefunctie van plaatsvervangend CompagniesCommandant en Commandant OSP een (te) zware taakbelasting heeft opgeleverd.

Van groot belang voor een effectieve inzet is de informatievoorziening aan de compagniesstaf bij het begin van de inzet, voor een goede voorbereiding van de inzetbevelen. Bij deze ramp heeft de informatievoorziening vooral plaatsgevonden tussen de aflossende en af te lossen compagniesstaven. Daarbij bleek, dat de verkenningsronden in het veld betere en meer informatie opleverden dan de briefings in het CTPI. Dit ondervonden in de eerste plaats de CC's van Stedendriehoek en IJssel-Vecht, die de plotting in de COH weinig informatief vonden. Later heeft ook het commando van West-Veluwe/ Vallei zich beklaagd over het gebrek aan kaartmateriaal. Ook is gebleken hoe bestaande informatie in de loop van de tijd 'verloren' kan gaan indien geen systematsiche registratie wordt bijgehouden. Zo is de derde inzet van Stedendriehoek nog op maandagavond onzeker geweest over de vraag welke woningen wel en niet doorzocht waren. Betrokkenen van de Regio Stedendriehoek wijzen op het belang van meer registratie door middel van logboeken. In hun optiek zou de CC een ondersteunende staf ter beschikking moeten hebben, bestaande uit een plotter en een notulist.
De algemene indruk is, dat de leidinggevenden elkaar bij de overdracht op juiste wijze van de relevante informatie hebben voorzien. Ronduit positief is men over de actieve informatievoorziening door bedrijfsdeskundigen van Grolsch. Het is dan ook opmerkelijk dat vooral bij het CTPI de beeldvorming over de gevaren bij de Grolsch-brouwerij tot in de nacht van zaterdag op zondag diffuus is gebleven.
Betrokkenen van West-Veluwe/ Vallei hebben aangegeven, dat een geruime overlap van de inzet van af te lossen en aflossende officieren een adequaat middel kan zijn voor een soepele overdracht en continuiteit van de

werkzaamheden en van de informatie daarover. Officieren zouden in die optiek langer ingezet kunnen worden dan eenheden, omdat zij gevrijwaard zijn van zware fysieke belasting.

Aflossing
Vanuit het perspectief van de bevelvoerders is de aflossing niet altijd helder verlopen. Terwijl op 13 mei bij de aankomst van de twee bijstandscompagnieën veel losse eenheden nog lange tijd in het rampterrein aanwezig bleven, waren de eenheden van IJssel-Vecht op 14 mei al ingerukt voordat de aflossende eenheden ter plaatse waren. Andersom hebben de aflossende eenheden soms lang moeten wachten voordat zij ingezet werden, terwijl ze al in het rampgebied aanwezig waren. De tweede compagnie van Stedendriehoek heeft bijvoorbeeld een uur staan wachten met uitzicht op een grote brand in het Badhuis aan de Walhofstraat.
Waar voor de bevelvoerders het overzicht op de aflossing moeilijk te verkrijgen was, gold dit uiteraard in mindere mate voor de compagniesstaven, die (zoals reeds gesteld) effectief aan elkaar overdroegen door middel van gezamenlijke verkenningen. Uitzondering daarop is de aflossing door Twentse pelotons van de compagnie IJssel-Vecht. De Twentse pelotons waren aanwezig voor aflossing, terwijl een PC of CC ontbrak. Deze aflossing van IJssel-Vecht is aan de CC Stedendriehoek (tweede compagnie) zelfs geheel voorbijgegaan, terwijl leidinggevenden van Stedendriehoek (na inruk van IJssel-Vecht) de PC's van Twente door het gebied zouden hebben geleid ter verkenning. Dit duidt op een gebrekkige coördinatie tussen de compagniesstaven van Stedendriehoek, IJssel-Vecht, Twente en het CTPI in de nacht van 13 op 14 mei.

Logistieke zelfvoorziening
Het principe uit de Leidraad Brandweercompagnie, dat compagnieën zelfvoorzienend dienen te zijn, is niet waargemaakt, met uitzondering van de eerste twee compagnieën Stedendriehoek en IJssel-Vecht. Twee voorbeelden vallen daarbij het meest op. Ten eerste heeft de compagnie van Drenthe nagenoeg de gehele dag zonder stofmaskers gewerkt, terwijl slechts bij 'toeval' beschermingsmiddelen op één van de voertuigen aanwezig waren. Andere hulpverleningsdiensten werkten wel met stofkapjes en eerder had de compagnie IJssel-Vecht al gewerkt met stofmaskers afkomstig uit het gebied zelf (onder begeleiding van de politie uit een bedrijf gehaald). Er is onvoldoende geanticipeerd op het opraken van deze voorraad, zodat het CTPI op zondag achter de feiten aanliep bij het regelen van nieuwe stofmaskers. Ten tweede is het opmerkelijk dat de tweede compagnie van West-Veluwe/ Vallei slecht verzorgd is geweest qua voedsel en drank, aangezien dit primair een eigen verantwoordelijkheid van de Regio West-Veluwe/ Vallei is. Een laatste voorbeeld van een situatie waarin een bijstandscompagnie toch gebruik moest maken van de voorraden van de bijstandvragende regio betreft de brandstoflevering aan Drenthe door Hengelo.
Met name door bevelvoerders zijn tekorten geconstateerd in de uitrusting van de compagnie. Vooral met een ruimere toerusting van verlichting (IJssel-Vecht) en beschermingsmiddelen (Drenthe) hadden de compagnieën sneller aan het werk kunnen gaan. Hoewel de uitwisseling van materiaal tussen aflossende compagnieën veelvuldig plaatsvond, is het vreemd, dat West-Veluwe/ Vallei zich nog in de (tweede) nacht van 14 op 15 mei heeft beklaagd over een tekort aan verlichtingsmateriaal. Blijkbaar bestaat er geen duidelijke systematiek voor wanneer materiaal wel en niet overgedragen wordt bij aflossing.

4 Conclusies ten aanzien van de interregionale compagniesbijstand

De brandweercompagnie is een goed middel gebleken om in een chaotische toestand structuur te scheppen. Daarom is het van groot belang om een compagnie, zodra deze beschikbaar is, in te zetten. Tijdens de vuurwerkramp is ervoor gekozen de bijstandscompagnieën voor aflossing te gebruiken, terwijl deze ook een hele belangrijke rol hadden kunnen spelen in de (monodisciplinaire) coördinatie en beeldvorming.
Voor een snelle inzet is het essentieel dat het compagniescommando, zoals ook aangegeven is in de Leidraad Brandweercompagnie, voor de rest van de compagnie uitrijdt en direct contact zoekt met het CTPI of het CoRT. Er kan een groot verschil geconstateerd worden in de preparatie van de diverse regio's op een (spoedeisende) inzet van één of meerdere brandweercompagnieën. Hierbij kan men denken aan technische voorzieningen (één tooncode voor de compagnie in plaats van het moeten alarmeren van de losse korpsen), de aanwezigheid van piketfuncties en de geoefendheid van alle eenheden die deel uitmaken van een compagnie. Enerzijds kan in deze gesteld worden dat regio's hun activiteiten af kunnen stemmen op de (bestaande) Leidraad Brandweercompagnie, anderzijds moet aangegeven worden dat de ervaringen opgedaan in Enschede voldoende aanleiding zijn om deze Leidraad verder aan te vullen en te perfectioneren. Hierbij zou dan ook rekening gehouden kunnen worden met operationele problemen als de overdracht van materieel als alleen bemanning gewisseld wordt en de invulling van aflossingsschema's.

HOOFDSTUK 7
Effectbestrijding: de regionale WVD

1 Inleiding

Een van de wettelijke taken van de regionale brandweer is het verkennen van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor. De deelorganisatie die de regionale brandweer daarvoor heeft opgezet, heet de regionale meetplanorganisatie of ook wel (zoals in Twente) de regionale waarschuwings- en verkenningsdienst (WVD).

Na de fatale explosie op de 13-de mei ontstond er, volgens verschillende getuigenissen, een enorme paddestoelachtige rookkolom die in minuten van wit naar zwart verkleurde. De wolk bleek uiteindelijk tot op 9 km hoogte te reiken. Op de RAC kwamen al snel verschillende meldingen binnen van (roet)deeltjes die uit de wolk naar beneden komen. Er was derhalve reden om de WVD-organisatie op te starten.

In dit hoofdstuk zal het functioneren van de regionale WVD na de fatale explosie op 13 mei 2000 worden besproken. Dit functioneren zal echter daar waar mogelijk worden gekoppeld aan het functioneren van de gehele regionale organisatie ter bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen (ogs-organisatie). De WVD-organisatie maakt daar deel van uit.

In de eerste plaats zal een korte beschrijving van de toen bestaande ogs-organisatie worden gegeven. Daarna zal in verschillende paragrafen worden ingegaan op alarmering, opstart en inzet van de WVD. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de eerste acties die primair gericht waren op de effecten die de rookpluim mogelijk zou hebben en de vervolgacties die gericht waren op de effecten die het asbest op en direct rondom het rampterrein mogelijk zou hebben.

2 (Preparatie van) de regionale ogs in Twente

De regionale ogs-organisatie bestaat voor zover relevant voor de bestrijding van de vuurwerkramp grofweg uit de regionale WVD en de invulling van het regionale ROGS-piket.

2.1 2.1 Feitenrelaas

De regionale WVD kent de volgende elementen (op basis van bijvoorbeeld de Handleiding regionale OGS/WVD, 1984 en van de landelijke leerstof sindsdien):

- meetploegen bestaande uit tweetallen aangewezen, uitgeruste en opgeleide brandweermensen verspreid over korpsen in de regio
- meetplanleiders of ook wel, zoals in Twente, WVD-deskundigen die de meetploegen via de RAC aansturen en de meetresultaten interpreteren en op basis daarvan advies over de te volgen strategie ter bescherming van de bevolking uitbrengen aan het bevoegd gezag.
- een regionaal meetplan waarin de meetstrategie/meetpunten zijn vastgelegd
- een regionaal waarschuwings- en alarmeringsplan waarin is vastgelegd hoe de bevolking wordt gealarmeerd.

Behalve het leiden van de WVD heeft de WVD-deskundige ook een taak als het gaat om het fungeren van achtervang voor de regionaal officier gevaarlijke stoffen (ROGS). De ROGS is de officier die de ter plaatse leidinggevende van de brandweer (in het algemeen de officier van dienst) adviseert over de "gevaarlijke stoffen"-aspecten van de inzet. Volgens de Handeleiding regionale OGS/WVD zou de ROGS-functie als een afzonderlijk piket moeten worden ingevuld. Tenslotte heeft de WVD volgens de handleiding ook een functie als "staffunctionaris inlichtingen" met als taak het bewaken van de kwaliteit van de informatiestroom tussen RCC/GRS en CTPI.

De regionale WVD in Twente is gebaseerd op een piketdienst van vier chemisch deskundigen, zijnde geen brandweerofficieren.

De ROGS-functie is niet als een afzonderlijk piket ingevuld, maar wordt vervuld door de piket-OVD van Enschede, Hengelo en uit Almelo en omstreken.

In de regio zijn de volgende WVD-oefeningen gehouden gedurende de laatste jaren: meetploegoefeningen zijn tot en met 1997 gemiddeld acht keer per jaar gehouden; meetplanleiderofeneningen (inclusief OGS-oefeningen) gemiddeld 4 keer Centralisten zijn regelmatig separaat geoefend tot 1995. In 1998 was sprake van discontinuïteit in het oefenen. Centralistenoefeningen zijn in 1999 en 2000 geintegreerd in pelotonsoefeningen, meetploegoefeningen en ogs-oefeningen.

2.1 Analyse

Als kader voor deze deelanalyse wordt gebruikt de Handleiding regionale ROGS/WVD uit 1984, het recente inspectierapport naar de ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen in Nederland (1999) en de richtinggevende notitie van het ogs-netwerk van het CCRB (1999) dat de basis vormt voor de nieuwe leidraad ogs.

Basisconstatering in het inspectierapport is dat de opleidings- en oefenkwaliteit van de ogs-functionarissen in Nederland te wensen overlaat. De notitie van het ogs-netwerk komt daaraan tegemoet door te pleiten voor invulling van de ogs-functies door opgeleide chemisch deskundigen ipv "chemisch bijgeschoolde" brandweerofficieren.

De invulling van het WVD-piket door externe "echte" chemisch deskundigen is derhalve conform de aanbeveling in de notitie van het ogs-netwerk. Ook de geoefendheid voldoet aan de richtlijnen zoals die in de notitie van het ogs-netwerk worden voorgesteld. Geconstateerd kan derhalve worden dat de door Twente gerealiseerde WVD-organisatie landelijk voorbeeldig mag worden genoemd.

Heel anders is de situatie daar waar het gaat om de invulling van de ROGS-functie. Zoals landelijk in meer regio's gebruikelijk (zij het in een minderheid) wordt de ROGS functie in de zes OvD-gebieden vervuld door de dienstdoende OvD uit de nabijgelegen grotere steden (Enschede, Hengelo en Almelo). Deze situatie wordt in de verschillende referentiedocumenten als onwenselijk betiteld: het is in de praktijk ondoenlijk om tegelijkertijd de gehele inzet te coördineren en voldoende aandacht te hebben voor de specifieke gevaarlijke stoffen aspecten van een ongeval. Ook de deskundigheid en geoefendheid van de ingezette functionarissen is minder dan als wenselijk wordt beschouwd.

3 Alarmering en opstart van de WVD

3.1 Feitenrelaas

De regionale WVD is niet gealarmeerd op de 13-de mei. Naar eigen zeggen heeft de regionaal ondercommandant daar overigens wel opdracht toegegeven. Een WVD-deskundige (die op dat moment geen piket had), hoorde de explosie in zijn huis te Delden en heeft zelf contact opgenomen met de alarmcentrale. Van een centralist kreeg hij te horen dat het om een vuurwerkexplosie ging en "dat hij verder geen tijd had". Via zijn mobilofoon hoorde na enige tijd dat er sprake was van een dreigende methaanexplosie bij de Grolsch, dat gecombineerd met de in Delden neerdwarrelende papiersnippers deed hem besluiten op eigen initiatief naar de RAC te vertrekken. Alvorens naar de RAC te vertrekken heeft hij een collega die piket had, gealarmeerd. De andere twee WVD-ers heeft hij vanuit de RAC gealarmeerd na aankomst aldaar (16.50). Bij aankomst wordt hem door de regionaal ondercommandant verzocht om "alles op te schalen". Deze collega's komen achtereenvolgens om 17.05, 17.20 en 17.30 aan. Overigens bleek op de RAC dat het gemelde gevaar van de Grolsch werd gevormd door een zak met biogas; geen echt gevaar derhalve zo constateerden de WVD-ers.

3.2 Analyse

Geconstateerd moet worden dat de regionale WVD-organisatie niet adequaat is opgestart. Dit opstarten is in principe een verantwoordelijkheid van de OvD als de ter plaatse leidinggevende. In het algemeen geldt immers dat bij het vrijkomen van gevaarlijke stoffen waarschuwen op de kortst mogelijke termijn moet plaatsvinden om nog effect te hebben: bij gemiddelde windsnelheid (zoals op die zaterdag) beweegt het front van een gaswolk zich met ongeveer 30 km/uur.

In dit geval moet echter vastgesteld worden dat van de aangeslagen OvD een dergelijk initiatief en interesse voor gebeurtenissen buiten het rampterrein niet meer verwacht kon worden. In het algemeen zal bij een grootschalig incident de belasting van de OvD al snel zo groot zijn dat het initiatief tot opstarten van de WVD in het gedrang komt.

Wanneer de OvD niet tot het opstarten van de WVD overgaat is het onduidelijk wie het initiatief moet nemen: van een centralist kan en mag dit niet verwacht worden, de RCvD zal in het algemeen te laat arriveren op de RAC om nog tijdig de WVD te kunnen opstarten.

In dit geval heeft het niet tijdig opstarten van de WVD niet geleid tot extra schade en/of letsel: de rook brak door de inversielaag heen en veroorzaakte daarom op het aardoppervlak geen overlast.

4 Inzet van de WVD op zaterdag

4.1 Feitenrelaas

De eerste twee aankomende WVD-ers maken op basis van de eigen observaties gedurende de rit naar het RCC een eerste plot van de rookpluim. Wanneer zij meetploegen willen inzetten om de rookpluim te volgen en metingen te verrichten krijgen zij echter te horen van de regionaal ondercommandant dat dit "in verband met de hectiek niet mogelijk is".

Om 17.30 heeft een der WVD-ers contact met de piketfunctionaris van het landelijk informatiepunt ongevalsbestrijding gevaarlijks stoffen (LIOGS) om te komen tot een inschatting van welke gevaarlijke stoffen er kunnen vrijkomen bij een brand in een vuurwerkopslagplaats. Gezamenlijke conclusie het lijkt zinvol te meten op SO_x, NO_x, CO en zware metalen (als indicatorstoffen voor dampen/neerslag).

Om 17.35 heeft men contact met het KNMI calamiteitencentrum. Hier heeft men de rookpluim al op de radar geconstateerd. De hoogte (9 km) is zodanig dat vliegtuigen er hinder van hebben. Er is door de luchtverkeersleiding dan ook al een waarschuwing uitgegeven. De inversielaag bevindt zich op dat moment op ongeveer 1 km hoogte. De verwachting is dan ook dat dat deel van de rookpluim dat door de inversielaag heen is gebroken niet voor zondersondergang (als de inversielaag tot op enige honderden meters hoogte daalt) zal neerslaan. De meteo luidt overigens: windsnelheid 4,5 m/s, atmosfeer onstabiel, windrichting 110 graden (ZO), op 200 meter ruimend tot 140 graden

Bij gebrek aan inzetbare meetploegen en/of meetmateriaal gaan om 17.40 twee WVD-ers zelf op pad voor "organoleptisch onderzoek". Gelet wordt op geur en visuele verspreiding of neerslag vanuit de rookwolk. Uitkomst: de wolk volgt globaal de richting van de A1 tot Nijverdal, er wordt geen geur of neerslag geconstateerd.

Overigens komen gedurende de gehele middag vanuit verschillende delen van de regio telefoontjes binnen bij de RAC met meldingen van stankoverlast en van neerslag van deeltjes. Op al dit soort telefoontjes wordt door de RAC geruststellend gereageerd "voorlopig niets aan de hand anders hoort u het wel op de radio". Ook een WVD-collega uit IJssel-Vecht die neerslag in Zwolle meldt, krijgt slechts te horen "geen specificatie bekend". Deze meldingen worden niet aan de WVD-ers door gegeven.

Om 17.40 wordt blijkens het journaal in het GCC (kamer 77) gesproken over de rookontwikkeling en wordt gemeld dat er fall-out is in Delden. "Onderzocht wordt of er gevaarlijke stoffen in zitten".

Ergens na 17.40 worden de nog in het RCC aanwezige WVD-ers geattendeerd op het mogelijke gevaar dat 5 m^3 ammoniak aanwezig bij de Grosch zou vormen. Men begint met het mogelijke effectgebied te berekenen en in kaart te brengen voor het geval dat de ammoniak in een keer zou vrijkomen. Nog voordat men hierin slaagde, had men om 18.48 telefonisch contact met een medewerker van Grolsch die verklaarde dat "de ammoniak ingeblokt was, de brandweer eraan kwam en het gevaar onder controle was". Overleg (18.56) met de inmiddels gealarmeerde milieuongevallendienst (MOD) van het rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu (RIVM) bevestigde de eigen inschatting dat bij het vrijkomen van maximaal enkele honderden kilo's ammoniak het effect gering zou zijn. Men is dan ook gestopt met het in kaart brengen van de effecten daarvan. Naar inschatting van de WVD-ers zou de oorspronkelijk vermoedde hoeveelheid ammoniak wel een effect buiten het terrein van de Grolsch kunnen hebben. Over de effectinschatting heeft geen communicatie plaatsgevonden met het CTPI.

Om 18.50 wordt de MOD van het RIVM opgeroepen door een van de WVD-ers om aanvullende meetcapaciteit en expertise te garanderen. De MOD-meetwagen was toevallig al op weg naar Drachten, dus deze was snel bij het RCC ter plaatse. Vanaf daar werd de meetwagen naar grens van het rampterrein geloodst (20.20). Vanaf ongeveer 22.00 komen de eerste (negatieve)

meetresultaten van luchtmonsters binnen. Resultaten van de veegproeven komen pas een dag later binnen. Wanneer aan het eind van de avond in de rook zelf wordt gemeten, wordt slechts een verhoogde concentratie CO (10 ppm) gemeten. HCN, NO_x en HCl blijven negatief. Om 00.10 meldt de meetwagen zich af. Overigens blijkt ook de RIMH in de loop van de avond de meetwagen gealarmeerd te hebben.

Om 19.25 komt er een fax binnen van het crisiscentrum dat Hengelo ondertussen heeft ingericht. Gevraagd wordt naar metingen van gevaarlijke stoffen. Het mondelinge antwoord dat er geen meetresultaten beschikbaar zijn, maar dat er geen neerslag lijkt te zijn, wordt later nog schriftelijk bevestigd. Om 20.51 meldt de OvD van Hengelo dat er op vier plaatsen metingen worden verricht (meetbuisjes 58, 53 en 40). De meetresultaten zullen heel de avond negatief blijven. De meetploegen zijn rechtstreeks ingezet door de OvD Hengelo en rapporteren ook rechtstreeks aan hem (zie bijvoorbeeld de communicatie via het operationele kanaal van de RAC van 21.05 waar een Hengelose meetploeg richting Bekkum gedirigeerd wordt).

Om 20.59 wordt in de plenaire vergadering van het ROT gevraagd naar de mogelijke risico's die bij de brand betrokken bedrijven kunnen opleveren. Na telefonische navraag bij een gemeentelijke milieuambtenaar blijkt hiervan (volgens de ambtenaar) geen sprake. Later wordt nog op verzoek van een inmiddels gearriveerde milieuinspecteur van de IMH uit Den Haag de milieuvergunning van SE fireworks opgevraagd.

Als wordt geconstateerd dat de wolk zakt door het vallen van de avond gaan een tweetal WVD-ers om 21.28 weer op organoleptisch onderzoek uit. De enige locatie waar enige neerslag (papierflinters) en brandlucht wordt geconstateerd is, zoals eerder, bij Delden. Het ROT geeft dan om 21.58 opdracht metingen te verrichten. De meetploeg van Almelo (die om 22.52 zijn opdracht krijgt om bij de brug over het kanaal te meten) constateerde om 23.27, 23.31 en 23.37 echter geen meetbare concentraties (meetbuisjes respectievelijk 58, 53 en 40).

Om 21.55 wordt er contact gezocht door het Waterschap Regge en Dinkel met de vraag naar mogelijke verontreiniging van het bluswater en de hoeveelheid daarvan. Het antwoord van de WVD luidt: PAK's, zware metalen, nitraten, sulfaten en fosfaten.

Gedurende de zaterdagavond wordt door alle hulpverleningsdiensten geconstateerd dat er waarschijnlijk wel asbest op het rampterrein aanwezig zal zijn. Tijdens de CTPI-sessie van 23.10 wordt er ook expliciet over gesproken. Op dat moment wordt het asbestrisico (en het risico op andere stoffen in de lucht) bij de medisch leider als actiepunt. De medisch leider heeft daarop overleg met een ROGS-officier van de brandweer die kan meedelen dat er met de beschikbare meetbuisjes niets is gevonden. Naar asbest is door de brandweer niet gemeten.

Om 1.45 uur stopt de WVD.

Het asbestgevaar dat de volgende dagen zou beheersen is op de zaterdagavond voor de WVD nog geen factor geweest. Onderkend werd wel dat, gezien de leeftijd van de wijk, asbest aanwezig zou kunnen zijn. Het risico voor bevolking en hulpverleners werd echter als laag ingeschat.

4.2 Analyse

Hoewel de WVD-ers er het in de omstandigheden best mogelijke van hebben gemaakt, heeft de WVD-organisatie niet goed gefunctioneerd. Kerntaak van de WVD is immers het verkennen van de verspreiding van een gevaarlijke stof. Als hiervoor niet de afgesproken meetploegen beschikbaar zijn, kan de WVD die taak niet vervullen. In dit geval werd deze taak (door daarvoor niet uitgeruste) WVD-ers vervuld. Het bleek dat de wolk niet (meer) neersloeg omdat deze door de inversielaag heen was gebroken. Slechts enkele papierflinters werden lokaal gevonden. Het beeld dat ontstaat van de ontwikkeling van de meldingen van rookgeur en of flinters correspondeert met de brandontwikkeling: in eerste instantie ontstond er een rookwolk met relatief weinig energie-inhoud die daardoor laag bleef, na de ontwikkeling van de oppervlaktebrand ontstond een dusdanige energie-inhoud dat de wolk door de inversielaag heendrong en niet meer neersloeg. In de laatste fasen van de brand ontstond weer een rookpluim met minder energie-inhoud die derhalve weer tot enige overlast leidde.

Bij minder energie-inhoud van de brand of andere atmosferische omstandigheden had het niet functioneren van de WVD-organisatie tot serieuze problemen kunnen leiden, hoewel in dergelijke omstandigheden de duidelijke urgentie (bijvoorbeeld door veel meer meldingen vanuit de bevolking) mogelijk ook tot het wel beschikbaar stellen van meetploegen had kunnen leiden.

De perceptie binnen de gemeentelijke rampenstaf gedurende de middag en avond is overigens wel dat er actief gemeten wordt in de fall-out.

Het wekt tenminste bevreemding dat de brandweer Hengelo op eigen intitatief meetploegen het veld instuurt die ook alleen rapporteren aan de OvD Hengelo. De regionale WVD-organisatie blijkt in dit geval minder regionaal dan verwacht had mogen worden.

De milieuongevallendienst (MOD) van het RIVM is vrij snel ingeschakeld om aanvullende gespecialiseerde meetcapaciteit en expertise te leveren. De MOD was (per toeval) snel ter plaatse en kon het beeld dat de WVD-ers in het veld hadden, bevestigen, namelijk dat er vanuit de wolk geen (meetbare) neerslag plaatsvond.

In het ideale geval is de WVD-er spin in het informatieweb tussen GRS, RCC en CTPI. Deze rol heeft de WVD-organisatie in deze casus niet kunnen vervullen: de lijnen naar GRS en CTPI waren slecht of non-existent, slechts met het RCC werd (ook naar eigen beleving van de WVD) goed gecommuniceerd.

De ogs-organisatie als geheel is er niet in geslaagd om het potentiële gevaar dat de Grolsch (en mogelijke andere bedrijven) vormde adequaat te duiden. Voor de effectiviteit van de gehele inzet op het rampterrein gedurende de eerste uren is dit een bepalende factor geweest (zie ook hoofdstuk 2). Het ontbreken van echte chemische deskundigheid op het rampterrein door een niet chemisch deskundige invulling van het ROGS-piket (slechts de aangeslagen OvD had hierin kunnen voorzien), van gerichte inzet op evaluatie van het gepercipieerde gevaar en van effectieve communicatie daarover met de deskundigheid die de WVD-ers en externen vertegenwoordigden, hebben geleid tot onhelderheid en vertraging in de hulpverlening in het veld.

Opvallend in deze casus is de snelle betrokkenheid van IMH waarvan de betrokken inspecteur ook sturend optreedt.

5 Optreden van de WVD op zondag en later: asbest?

5.1 Feitenrelaas

Op zondagochtend starten de WVD-ers weer om 8.30. Nogmaals wordt de inschatting gemaakt dat gezien de leeftijd van de wijk asbest naar alle waarschijnlijkheid zal voorkomen en dus in het puin aanwezig zal zijn.

Tijdens een briefing van het RCC worden als actiepunten geformuleerd:
- asbestinventarisatie
- wat is de aard van de berg stof voor de vuurwerkfabriek?
- bij Grolsch wordt een onbekende geur waargenomen: wat is het gevaar?

Om 9.10 is er contact met de coördinator van het MOD die de meetwagen weer zal sturen en contact op zal nemen met TNO voor inzet van asbestdeskundigen van TNO. Om 10.50 volgt als nader bericht dat de meetwagen er om 11.00 zal zijn, maar dat TNO niet bereikbaar is.

Om 10.15 heeft de WVD een eerste plan van aanpak asbest gereed.
Het ROT geeft om ongeveer 10.40 de opdracht tot het maken van een "totaal" plan van aanpak asbest.

Om 10.55 gaat een van de WVD-deskundigen naar het "actiecentrum GHOR" (kamer 73) om afstemming te krijgen over het eerste concept plan van de WVD. In het actiecentrum GHOR (samen met de politie op een kamer) heeft men op dat moment over asbest nog niet nagedacht.

In de loop van de ochtend worden er een aantal asbestdeskundigen bereikt (DTA's) die zullen worden ingezet om te kijken of er asbest vanuit de rookpluim naar beneden is gekomen.

Om ongeveer 12.45 wordt er in het RCC door de WVD met de coördinerend burgemeester, de regionaal ondercommandant brandweer en een voorlichter tot een aangepast plan van aanpak gekomen. Hoofdlijnen zijn: onderzoek zo snel mogelijk startend in en nabij Enschede. 's Avonds zal dan Hengelo en Delden kunnen worden bekeken. Op maandag rest gebied onder de wolk. Ondertussen moet de bevolking via een persbericht worden gewaarschuwd om stofvorming te vermijden en "schoonmaken met water".

Om 13.30 meldt een wethouder in de rampenstaf na contact met het RCC dat hoge concentraties asbest zijn aangetroffen ook in Hengelo/Delden. Het betreft een groot gebied van Enschede-Noord tot Nijverdal. "ligt al op straat, wordt al gewerkt met kapjes". Regionaal commandant brandweer zal zelf contact opnemen met het RCC.

Om 13.47 gaat dan het eerste persbericht waarin asbest ter sprake komt daadwerkelijk uit. De relevante inhoud luidt als volgt: "In het rampgebied in Enschede is sprake van vrijgekomen asbestdeeltjes. Deze kunnen een risico zijn voor de volksgezondheid. In Enschede gaat het om de volgende wijken: Zeggelt, Deppenbroek, Bolhaar. Bewoners van die wijken wordt aangeraden:

- kleding met stof erop te wassen
- voorkom stofvorming: ga niet vegen
- als het toch nodig is, maak de boel eerst nat.

De wolk van de brand is over Hengelo, Delden, Borne, Zenderen, Almelo, Wierden en Nijverdal getrokken. In die gebieden is nader onderzoek gaande of ook daar asbestdeeltjes zijn neergekomen. Dit onderzoek neemt 1 à 2 dagen in beslag. Ook bewoners van die gebieden wordt uit voorzorg geadviseerd stofvorming te vermijden (alleen nat vegen)."

Voor meer informatie wordt vanaf 15.30 een telefoonnummer bij het RCC gegeven. Hierdoor ontstaat meteen al een aanzienlijke belasting van de WVD-ers en de voorlichters in het RCC.

Dit persbericht wordt om 15.30, 16.10, 17.00 en 18.20 herhaald (alleen dan met de toevoeging verder in het persbericht dat "vanwege een wegvallende waterdruk en de noodzaak van voldoende bluswater iedereen in Enschede wordt verzocht, met klem, het gebruik van water te beperken tot noodzakelijk gebruik."

Tijdens de vergadering van de rampenstaf om 14.30 is het asbestprobleem in de buitengebieden blijkbaar al van tafel: er wordt vanaf dan nog slechts gesproken over asbest op het rampterrein. Wel meldt de brandweer om 17.30 dat "door explosie en type brand nauwelijks asbest in het buitengebied".

Gedurende de middag en avond komen vanuit de diverse plaatsen onder de rookpluim alleen maar negatieve asbestmeldingen binnen: er wordt nergens asbest (visueel) geconstateerd.

Een via het RIVM gealarmeerd in asbestmetingen gespecialiseerd bedrijf geeft een verklaring voor het ontbreken van asbestvezels op en buiten het rampterrein: asbesthoudende delen zijn of niet "vervezeld", of wel maar dan zijn door de enorme hitte de vezels in de rookkolom zover verspreid dat ze niet meer terug te vinden zijn.

Besloten wordt dat dit verhaal te zeer afwijkt van het oorspronkelijke persbericht om meteen naar buiten te brengen. Gewacht zal worden tot er meer metingen binnen zijn.

Om 19.00 arriveert de landelijk bekende asbestdeskundige Tempelman van TNO-MEP. Met hem spreekt men de situatie uitputtend door hetgeen uiteindelijk om 22.30 leidt tot een "toelichting op het perscommuniqué" waarin staat dat het "onwaarschijnlijk is dat bevolking en hulpverlener hebben blootgestaan aan normoverschrijdende asbestconcentraties". Tevens geeft de toelichting aan dat de nu ingezette persoonlijke beschermingsmethodiek op het rampterrein [nathouden en adequate adembescherming] voldoende bescherming biedt.

In de perscommuniqués van 15 en 16 mei wordt dan gemeld: "Bij onderzoek van het RIVM is geen asbest aangetroffen in de directe omgeving van het rampgebied. Ook in het gebied zoals boven aangegeven [gedoeld wordt op de het gebied onder de rookpluim] is geen asbest aangetroffen. Alle adviezen aan de bewoners zijn ingetrokken. Asbest is alleen aangetroffen op de plaats van het incident." Voor vragen kan men vanaf dan terecht bij de dienst maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente Enschede.

De laatste entry in het journaal van de rampenstaf die over gevaarlijke stoffen buiten het rampterrein handelt, is een melding van dinsdag 16 mei 17.00: "RIVM heeft op de dag van de ramp metingen gedaan in het buitengebied. Ze hebben gekeken naar gevaarlijke stoffen. Er zijn wel hoge waarden gemeten, maar de blootstelling is maar kort geweest en niet gezondheidsbedreigend. Men komt nog met resultaten van nieuwe metingen."
Deze melding is feitelijk onjuist: het RIVM heeft juist geen meetbare verhoging van de concentraties aan gevaarlijke stoffen in de lucht gemeten. Slechts direct naast het rampgebied is een verhoging van de fijn stof-concentraties gemeten. Analyse van dit fijn stof leverde gedurende de eerste paar dagen voor enkele zware metalen een concentratie op die licht boven de lange termijn blootstellingsnorm ligt, maar nog ver onder de MAC-waardes die van toepassing zijn in werkomstandigheden.

5.2 Analyse

De WVD kiest zondagmorgen voor een merkwaardige insteek. Hoewel zij zelf gedurende de zaterdagmiddag/avond geen neerslag heeft kunnen constateren, gaat zij op grond van de waarschijnlijk terechte aanname van de verwerking van asbest in de oudere woningen op het rampterrein opeens uit van een worst-case scenario: de mogelijke blootstelling aan een gevaarlijke concentratie neergeslagen asbestdeeltjes tot op tientallen kilometers afstand van Enschede.

Op grond van de relevante literatuur (bijvoorbeeld het plan van aanpak asbestbrand) kan worden geconcludeerd dat in de rook van een asbestbrand zelf een verhoogde concentratie aan asbestvezels kan zitten (primaire blootstelling). Deze blootstelling houdt echter op zodra de rook is verdwenen. Daarnaast kunnen grovere deeltjes die met de rook mee worden gevoerd, zorgen voor een secundaire blootstelling als zij zouden worden fijngetrapt. Deze grovere deeltjes slaan echter hoogstens op enkele honderden meters afstand van de brandlocatie neer.

Het lijkt derhalve dat er door de WVD te snel besloten is tot het adviseren van maatregelen die de bevolking nodeloos ernstig hebben verontrust.

Dat het persbericht er uiteindelijk uit is gegaan in deze vorm komt waarschijnlijk door de miscommunicatie tussen RCC en rampenstaf. Wanneer niet abusievelijk in de rampenstaf van 13.30 was gemeld dat er al asbest gevonden was in Hengelo, had de rampenstaf (in lijn met haar besluitvorming en berichtgeving over andere zaken) waarschijnlijk voor een minder "stevig" persbericht gekozen. Overigens kan slechts negatief worden geconcludeerd over de inhoud van het persbericht: op grond van het persbericht kan geen redelijk lid van de bevolking duidelijk zijn wat er nu precies van hem/haar verlangd wordt.

HOOFDSTUK 8
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

1 Inleiding

"Vlak na de laatste explosie, rond 15.37 uur, ziet een brandweerman vanaf de Roomweg de rook langzaam optrekken en ziet dat diverse woningen aan de Roomweg en de Tollenstraat langzaam beginnen te branden."

Dit deelonderzoek "bron- en effectbestrijding" gaat in op de hulpverleningsactiviteiten die zijn ontplooid in het rampgebied zelf en in het door de rookwolk bedreigde gebied.
De focus waar het de bronbestrijding betreft, ligt hierbij op de monodisciplinaire activiteiten van de brandweer en de multidisciplinaire coördinatie van de hulpverlening in het rampterrein. De rapportages van de Inspectie Gezondheidszorg en de Inspectie Politie gaan in op het monodisciplinaire functioneren van die diensten. In de deelrapportage "algemene coördinatie" wordt onder andere nader ingegaan op de coördinatie tussen rampterrein en de "rest van de wereld".
Voor de effectbestrijding wordt vooral gekeken naar het functioneren van de waarschuwings- en verkenningsdienst van de regionale brandweer, wettelijk verantwoordelijk voor het verkennen van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking. De Inspectie Milieuhygiëne gaat in op het functioneren van de betrokkenheid van de Milieuongevallendienst van het Rijksinstituut voor milieu hierbij. Ook hier geldt dat in de deelrapportage "algemene coördinatie" onder andere nader wordt ingegaan op de coördinatie tussen WVD-organisatie en de "rest van de wereld".Voor een goede beeldvorming is het noodzakelijk dat men voordat men de kernachtige en thematische beschouwing uit dit hoofdstuk leest, zich de situatie op het rampterrein weer voor de geest haalt: na de daverende explosie op het terrein van SE Fireworks ontstaat er een massale vluchtelingenstroom die de zwaar getroffen wijk ontvlucht. De eerste minuten overigens ligt er een verstikkende zwarte deken over het rampterrein waardoor men geen hand voor ogen ziet: de paniek slaat daardoor bij velen nog meer toe. Ruim 900 mensen zijn dan lichter of zwaarder gewond. De hulpverleners die al voor de explosie ter plaatse waren, zijn alle kanten op geblazen. Hun materieel is daarbij verloren gegaan. Er bestaat onder de hulpverleners grote onzekerheid en angst over het lot van collega's en dat zal nog uren zo blijven. Van het aanwezige brandweerpersoneel blijken later daadwerkelijk vier man overleden. Vanuit die chaos moeten de verschillende hulpverleningsdiensten proberen te doen waarvoor zij staan: op adequate wijze hulp te verlenen. Het zal duidelijk zijn dat in deze situatie van het direct bij de explosie betrokken personeel in redelijkheid niet meer een optimaal functioneren kan worden verwacht.

In dit hoofdstuk zullen in drie opeenvolgende paragrafen de samenvattende statements, conclusies en aanbevelingen die uit deze rapportage volgen worden gepresenteerd. Alle drie de elementen zijn gegroepeerd rond de thema's: fysieke ontwikkelingen op het rampterrein, opschaling, coördinatie, grootschalige brandbestrijding, redding, waarschuwing van de bevolking , "urban search and rescue" en operationele aspecten van het brandweeroptreden.

2 Samenvatting

Fysieke ontwikkelingen op het rampterrein
De grote explosie van het vuurwerkbedrijf SE Fireworks in Enschede leidt in eerste instantie tot veel schade door de ontstane drukgolf en door rondvliegende fragmenten van de opslagbunkers/containers.
De drukgolf veroorzaakt veel rondvliegende dakpannen, ruitbreuk en in het algemeen lichte structurele constructieschade aan veel woningen op het rampterrein. Het zijn vervolgens de secundaire gevolgen van de rondvliegende dakpannen en ruitdelen die leiden tot het enorme aantal van ruim 900 vooral lichtgewonden. De weggeworpen delen van de opslagbunkers/containers veroorzaken een beperkter aantal vooral dodelijke of zeer zwaargewonde slachtoffers.
De met de explosie meekomende, maar ook gedurende de uren daarna nog rondvliegende vuurwerkdelen, veroorzaken een grote hoeveelheid secundaire brandjes op de nu veelal onbeschermende daken van de woningen en bedrijfspanden in de wijk.
Deze brandjes worden gedurende het eerste uur niet of nauwelijks bestreden, zij kunnen zich daarom ontwikkelen tot een oppervlaktebrand die grofweg begrenst wordt door Roomweg, Deurningerstraat . Lasondersingel en het industriecomplex 'Bamshoeve'. Tegen 17.00 begint de oppervlaktebrand het karakter te tonen van een vuurstorm[4]. De kern van het rampterrein is dan ook niet meer te betreden.
Tegen 18.30 is de brand grotendeels uitgewoed. Slechts de branden in de Grolschbrouwerij en het bedrijfspand "de Bamshoeve" hebben dan nog grotere omvang.

Opschaling
Binnen enkele minuten na de grote explosie bij SE fireworks om 15.36 vraagt de leidinggevende van de brandweer ter plaatse, de officier van dienst, om opschaling. De gevraagde opschaling betreft zowel brandweercapaciteit sec (2 pelotons), als coördinatiecapaciteit in de ruime zin van het woord (officieren, dienstleiding en burgemeester). Deze gevraagde opschaling wordt door de RAC echter tenminste in het eerste uur niet tot stand gebracht. Ook op latere verzoeken om meer bijstand wordt nauwelijks gereageerd. De meeste brandweercapaciteit die gedurende het eerste uur aankomt, wordt geleverd door de, min of meer op eigen initiatief opkomende, vliegbasisbrandweer en de Duitse brandweer samen.

Slechts mondjesmaat stromen gedurende de eerste twee uur losse eenheden het rampterrein op. De officieren die gedurende de eerste twee uur ter plaatse arriveren, zijn niet gealarmeerd door de RAC en komen dus in feite op eigen initiatief. Voor de feitelijke wijze van alarmering en verdere opschaling van operationeel- en beleidsteam verwijzen wij naar de analyse van het cluster 'algemene coördinatie en opschaling'.

Van belang is hierbij dat de huidige landelijke modelopschalingsprocedure uitgaat van een beperkte "vrije" instroom van losse brandweereenheden. Men gaat ervan uit dat eenheden gestructureerd worden tot tenminste pelotons van vier eenheden onder leiding van een officier. De RAC Twente laat conform dit model brandweereenheden die zich uitruk gereed inmelden wachten tot zij daadwerkelijk gestructureerd worden gealarmeerd. Tot een dergelijke alarmering komt men echter tenminste in het eerste uur niet.

---

[4] Met oppervlaktebrand wordt hier bedoeld een brand waarbij alle objecten op een bepaald oppervlak bij de brand betrokken zijn. Een vuurstorm is volgens gangbare definities een ontwikkelde oppervlaktebrand op een bebouwd oppervlak van tenminste 2,5 vierkante kilometer tijdens droog, warm en windstil weer waarbij de energie-inhoud zo groot is dat lokaal de atmosferische omstandigheden beïnvloed worden. Er is dan sprake van een duidelijke aanzuigende werking van de brand en de energie-inhoud van de brand zal zodanig zijn dat de rookpluim door de inversielaag heen breekt. De brand kan zich dan met grote snelheid met de thermiek mee over straten heen uitbreiden.

De eerste twee gestructureerd gealarmeerde pelotons (daadwerkelijke alarmering ongeveer 16.30) zijn vanaf ongeveer 17.00 op de hen aangewezen uitgangsstelling Hanzepoort aanwezig. Hun pelotonscommandanten worden in eerste instantie echter naar de regionale alarmcentrale gehaald, vanwaar deze op eigen initiatief weer vertrekken om hun pelotons naar de grens van het rampterrein te dirigeren (hetgeen om ongeveer 17.30 plaatsvindt). Het duurt vervolgens nog ruim een half uur voordat zij daadwerkelijk ingezet worden. De laatste vertraging ontstaat door onduidelijkheid over het explosiegevaar dat de brand in de Grolsch-brouwerij met zich meebrengt.

De vanaf 17.20 gealarmeerde regionale compagniebijstand komt vanaf ongeveer 18.30 daadwerkelijk in actie op het rampterrein (overigens onder leiding van slechts één officier in plaats van de reguliere drie officieren).

Redding

De verantwoordelijkheid van de brandweer voor de redding van slachtoffers op het rampterrein is voornamelijk individueel ingevuld door die brandweermensen die de explosie overleefd hebben. Daarnaast is in de eerste minuten na de explosie veel bijgedragen door collega hulpverleners van de politie en van de ambulancezorg. Ook vanuit de bevolking zelf heeft men elkaar geholpen. De situatie op het rampterrein was overigens zodanig dat slechts weinigen daadwerkelijk uit beschadigde constructies bevrijd moesten worden. Gesteld kan worden dat binnen een half uur de getroffen wijk spontaan ontruimd was, mede door de angst voor volgende explosies. Op grond van de momenteel bekende gegevens is het niet waarschijnlijk dat er in rampterrein beklemde slachtoffers waren die niet gered konden worden en daardoor zijn overleden.

Overigens moet wel vermeld worden dat een lokaal succesvolle georganiseerde multidisciplinaire inzet aan de zuidzijde van het rampterrein die gericht was op zowel redding (doorzoeken panden) als brandbestrijding om ongeveer 17.00 uur werd afgebroken in verband met het gepercipieerde explosiegevaar van de Grolsch-brouwerij.
Na 18.30 komt de brandweer tot systematische doorzoeking van panden in het rampgebied. Hierbij wordt nog een enkele niet gewonde buurtbewoner aangetroffen. Vanaf ongeveer 23.00 uur gebeurt dit doorzoeken door multidisciplinaire groepen. Levende slachtoffers worden dan niet meer aangetroffen.

(Grootschalige) brandbestrijding

De in eerste instantie kleine dakbrandjes werden gedurende tenminste het eerste half uur niet bestreden (of in enkele gevallen door bewoners zelf). De vele kleine brandjes konden zich daardoor in de periode tot 17.00 ontwikkelen tot een oppervlakte brand die niet meer effectief door de toen aanwezige losse eenheden bestreden kon worden. Losse eenheden boekten echter op een aantal plaatsen succes bij het tegengaan van uitbreiding van de oppervlaktebrand en het blussen van branden buiten de grendellijnen. Echt grootschalig brandbestrijdingsinzet kwam pas na 18.30 tot stand, toen de oppervlaktebrand al was uitgewoed en overgegaan in een verzameling van kleine brandjes met alleen nog de branden in de Grolsch-brouwerij en de Bamshoeve als zwaartepunten.

Coördinatie van de brandweerinzet

De oorspronkelijk leidinggevende officier van dienst heeft gedurende het eerste half uur na de klap als eerste actie de opschaling in gang gezet, daarna geprobeerd zijn eenheden te verzamelen, onderwijl geverifieerd dat de Grolsch-brouwerij geen gevaar met zich meebrachten verder de locatie van het eerste gewondennest afgestemd van met een ambulanceverpleegkundige.

Na een half uur komen dan de eerste bijstandseenheden ter plaatse. Die eenheden die dan contact opnemen met de officier van dienst worden ingezet volgens een werkbaar inzetplan "op hoofdlijnen" dat rekening houdt met de dan heersende omstandigheden. Al snel echter wordt de communicatie problematisch wanneer meerdere eenheden zich op het operationele mobilofoonnet proberen te melden. De lichtgewonde officier van dienst komt dan op

informatieachterstand, zo is hem enige tijd niets bekend over het door sommigen gepercipieerde explosiegevaar ten gevolge van de brand in de Grolsch-brouwerij waardoor enkele eenheden al teruggetrokken worden.

De enige officier die binnen een uur na de grote explosie op het rampterrein arriveert, vervult eigenlijk geen operationeel piket meer. Toch geeft deze officier op adequate wijze leiding aan een op dat moment succesvolle multidisciplinaire inzet aan de zuidzijde van het rampterrein.

Pas vlak voor 17.00 melden twee hoofdofficieren zich bij de inmiddels aanwezige commandohaakarmbak (gesitueerd naast de verbindingscommandowagen). Een derde officier komt vlak na 17.00 aan bij de verbindingscommandowagen. Na een serie van korte, soms parallel lopende overleggen is de uitkomst als volgt: De inzet aan de zuidzijde van het rampterrein wordt afgebroken uit angst voor een explosie bij de Grolsch-brouwerij. De beide hoofdofficieren vertrekken naar de noordzijde van het rampterrein om daar een deelverantwoordelijkheid op zich te nemen (duidelijkheid scheppen in de situatie rond de Grolsch en het coördineren van de inzet van de twee inmiddels op de uitgangsstelling gearriveerde bijstandspelotons). De laatst aankomende officier neemt vanaf dan min of meer de feitelijke coördinatie van de brandweerinzet over van de officier van dienst. Hij is echter nog niet op de hoogte gebracht van het mogelijke explosiegevaar bij de Grolsch-brouwerij. Het duurt vervolgens nog ruim een uur voordat een officier van een van de bijstandpelotons uiteindelijk om 18.15 uur zeker kan stellen dat er geen explosiegevaar meer bestaat. Vanaf dat moment worden de bijstandspelotons ook daadwerkelijk ingezet.

Vanaf ongeveer 18.30 uur is er sprake van een grosso modo voldoende gecoördineerde brandweerinzet, dat wil zeggen dat alle eenheden een direct aan hen leidinggevende officier toegewezen hebben die zelf vervolgens opereert binnen het kader van een gecoördineerd inzetplan. Individuele eenheden hebben overigens tot 's avonds laat geen leiding gekregen. Na de aflossing van de brandweereenheden in het veld omstreeks 22.30 uur door twee bijstandcompagnieën en na de inrichting van het multidisciplinaire commando rampterrein voldoet de coördinatie ook in aantal leidinggevenden aan de daarvoor geldende normen (zoals bijvoorbeeld beschreven in de leidraad brandweercompagnie). Vanaf dat moment zal er voldoende coördinatie gewaarborgd blijven gedurende de bijna twee weken dat er nog brandweereenheden zijn ingezet.

Multidisciplinaire coördinatie
Hoewel een van de eerste acties van de officier van dienst een multidisciplinaire was, namelijk afstemming met een leidinggevende ambulanceverpleegkundige, wordt de multidisciplinaire coördinatie op leidinggevend niveau gedurende de volgende uren niet gecontinueerd.

Het meest merkbare gevolg van het ontbreken van multidisciplinaire coördinatie is dat gedurende de volgende uren een verschillende perceptie van het explosierisico bij de Grolsch ontstaat. De politie komt uiteindelijk in essentie monodisciplinair tot een effectafstand van 750 meter. Zij ontruimt derhalve ook in een dergelijke cirkel rondom de Grolsch. Saillant is dan dat op het moment dat de brandweer intern zeker weet dat er geen explosiegevaar (meer) bestaat ten gevolge van de brand (ongeveer 18.15 uur), de politie vanwege acuut explosiegevaar aandringt op de verplaatsing van gewondennesten en opvanglocaties (verplaatsing gewondennest Van Heekpark daadwerkelijk in gang gezet om ongeveer 18.25).

Opvallend is de rol van de verschillende meldkamers/ verbindingscommandowagens die vaak op eigen gezag verregaande beslissingen nemen en deze vervolgens ook niet terugkoppelen naar de eigen leidinggevenden. Daar waar de monodisciplinaire coördinatie bij geen der diensten voldoende tot stand komt, kan niet verwacht worden dat wel tot adequate multidisciplinaire coördinatie kan worden gekomen.

Pas nadat aan het eind van de zaterdagavond de verschillende monodisciplinaire verbindingscommandowagens tezamen zijn geplaatst ontstaat er een voldoende multidisciplinaire coördinatie. Dan wordt bijvoorbeeld besloten tot een laatste 'levensreddende' zoektocht naar slachtoffers in het rampterrein door multidisciplinaire teams. Wie echter nu precies de operationele leiding heeft, blijft echter onduidelijk. Anderzijds kan worden opgemerkt dat bijvoorbeeld al die avond wordt geconstateerd dat er asbest op het rampterrein aanwezig is, maar dat pas de volgende middag wordt gewerkt aan een gezamenlijke persoonlijke beschermingsstrategie.

In de loop van de week daarna slaagt het multidisciplinaire coördinatie team op het rampterrein er wel in om de acties van de eenheden op het rampterrein voldoende te coördineren, maar veel minder om als één team andere langzamerhand tijdens de bergingsfase bij de incidentbestrijding betrokken partijen tegemoet te treden. Zo krijgt bijvoorbeeld de Arbeidsinspectie onvoldoende gezamenlijk afgestemd en deskundig weerwoord op haar insteek een asbest-sanerings regime aan de bergers op te leggen.

Het explosiegevaar van de Grolsch-brouwerij
Gedurende de hulpverlening in de eerste uren bestaat er bij de verschillende hulpverleningsdiensten de perceptie van explosiegevaar bij de Grolsch-brouwerij ten gevolge van de brand die daar woedde.

In eerste instantie heeft de officier van dienst daar met een van zijn overgebleven manschappen aandacht aan de Grolsch-brouwerij besteed. De uitkomst van deze eerste actie en overleg was dat er weliswaar aandacht moest worden besteed aan de ammoniakkoelinstallatie omdat die door de klap mogelijk beschadigd kon zijn, maar dat de installatie ingeblokt was en de kans op het vrijkomen van grotere hoeveelheden ammoniak daarmee zo goed als uitgesloten was. De officier van dienst is overigens chemisch geschoold en kende vanuit zijn verantwoordelijkheid voor pro-actie en repressie binnen de brandweer Enschede de Grolsch-brouwerij goed.

In tweede instantie echter meldt tegen 16.30 een personeelslid van de Grolsch acuut explosiegevaar van de methaangasopslag bij de bioreactor op het Grolsch-complex in de richting van enkele politie- en brandweereenheden. Deze eenheden trekken zich daarop een honderd meter terug. Feitelijk was de opslag in de vorm van een ballon al bij de explosie van SE Fireworks kapot geblazen en had er overigens ook geen explosiegevaar bestaan daar de ballon gewoon onder omgevingsdruk staat.

Bij de politie blijft gedurende de volgende uren het beeld van een dreigende methaangas-explosie boven de markt hangen. Dit leidt uiteindelijk tot een in essentie monodisciplinair door de politiemeldkamer bepaalde ontruimingsstraal van 750 meter. Binnen die cirkel worden dan tegen 18.15 ook gewondennesten en opvanglocaties door de geneeskundige hulpverleners verplaatst. Bij de brandweer leidt het vermeende methaangasexplosiegevaar tot het stopzetten van de op dat moment succesvol lijkende inzet aan de zuidzijde van het rampterrein.

In de serie overleggen om ongeveer 17.00 tussen de officieren die tot dat moment op het rampterrein zijn, wordt gesproken met het hoofd BHV van de Grolsch. Dit leidt tot de constatering dat er geen methaangasexplosiegevaar bestaat. In dit overleg ontstaat bij een aantal leidinggevenden van de brandweer dan echter weer de perceptie dat de CO_2-tanks en de ammoniakkoelinstallatie een groot maar onbenoemd risico vormen. Hoewel dan besloten wordt om het gevaar bij de Grolsch als zwaartepunt van de inzet te beschouwen (een van de aanwezige officieren gaat er naar toe met het hoofd BHV), zal het nog een uur duren voordat door een andere officier wordt vastgesteld dat het explosiegevaar beheersbaar is. Achteraf kan worden gesteld dat het explosiegevaar zeer beperkt was: de verschillende installaties bevonden zich in immers binnen in een gebouw, er was derhalve nauwelijks gevaar voor aanstraling, een fysische explosie van CO_2-tanks is onwaarschijnlijk en gezien de locatie beperkt in effect, de ammoniakkoelinstallatie was na de explosies ingeblokt. Chemische deskundigheid was echter schaars op het rampterrein (waar de officier van dienst dan al van vertrokken is). Dit ondanks het feit dat een deel van de aanwezige officieren ook meedraait in het piket voor regionaal officier gevaarlijke stoffen. Anderzijds maakt de duale risicocommunicatie van het hoofd BHV een snelle risico-inschatting niet eenvoudig; hij claimt enerzijds dat de kans op een explosie zeer beperkt is, maar anderzijds dat een eventuele explosie net zo erg kan zijn als die bij SE Fireworks.

Verder is van belang voor een juiste appreciatie van het gepercipieerde gevaar dat bij veel eenheden in het veld een gevoel van onzekerheid bestond over het risico op vervolgexplosies op het terrein van SE Fireworks.

Urban search and rescue
Tijdens de bergingsfase ontstaat er een hoogoplopend verschil van inzicht tussen de verschillende hulpverleningsdiensten en de Arbeidsinspectie over de wijze waarop hulpverleners beschermd moeten worden tegen asbest. Ook binnen de verschillende hulpverleningsdiensten zelf bestaat er soms verschil van mening over de juiste bescherming hiertegen.

Nog afgezien van de vereiste persoonlijke bescherming blijkt de berging zelf specifieke vaardigheden te vereisen, die brandweereenheden niet standaard bezitten. Het opereren in een verwoeste stedelijke omgeving is namelijk geen onderdeel van de reguliere (brandweer)opleidingen. Het eerste ter assistentie van het RIT ingezette (Drentse) brandweerpeloton wordt dan ook al snel de vaste ervaringdeskundige assistentie van het RIT.

Operationele aspecten van de brandweerinzet
Al vrij snel na de klap raakt de alarmcentrale van de brandweer overbelast door het aanbod van meldingen en opdrachten. Zodra, na ruim een half uur, de eerste bijstandseenheden op het rampterrein arriveren, raakt ook het operationele portofoonnet overbelast. Uitwijken naar het reguliere (mobiele) telefoonnet blijkt niet mogelijk, daar ook dit net de vraag niet kan verwerken. Door het gebrek aan leidinggevenden gedurende de eerste uren op het rampterrein is het bovendien niet goed mogelijk om per inzetgebied een kanaal aan te wijzen. Regelmatig blijken daardoor eenheden niet bereikt te kunnen worden. En omgekeerd lukt het eenheden vaak niet om een inzetbevel per mobilofoon te verkrijgen.
Een poging vanuit de verbindingscommando wagen om een apart OVD-kanaal aan te wijzen is tot 18.30 uur slechts beperkt succesvol onder ander vanwege miscommunicatie over het precieze kanaalnummer.

Voor een aantal logistieke aspecten van de brandweerinzet die na enkele uren benodigd zijn, geldt als gemeenschappelijke karakteristiek dat zij meerdere malen moeten worden aangevraagd en dat de daadwerkelijke voorziening dan wat aarzelend op gang komt. Dit geldt voor diverse zaken als de organisatie van het grootwatertransport, de voorziening van eten, drinken en brandstof en aflossing. Van invloed op de effectiviteit van de daadwerkelijke hulpverlening is dit echter niet of nauwelijks geweest. Overigens moet worden opgemerkt dat de Duitse brandweereenheden ook op dit gebied een zeer waardevolle bijdrage leverden als het gaat om voedsel, drank en verlichting van het rampterrein.

Waarschuwen van de bevolking
De Twentse WVD-organisatie van de regionale brandweer, verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de verspreiding van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor, heeft een kwalitatieve invulling van het WVD-piket (door chemisch deskundigen) en een goede mate van geoefendheid. Na de explosie is zij echter niet gealarmeerd, ondanks een serie meldingen vanuit de bevolking van mogelijke neerslag vanuit de rookpluim. Uiteindelijk heeft een van de WVD-deskundigen na ongeveer een uur op eigen initiatief zijn collega's gealarmeerd. Het blijkt dat er geen meetploegen beschikbaar zijn om metingen uit te voeren. Twee van vier chemisch deskundigen, die zelf geen meetmateriaal tot hun beschikking hebben, gaan derhalve de rookpluim volgen en letten op visuele en/of geur kenmerken. Zij constateren niets.

Om 18.50 is de milieuongevallendienst van het RIVM gevraagd om metingen in het mogelijke effectgebied te verrichten. Ook de RIVM constateerde geen meetbare luchtverontreiniging. Hierdoor kon al dezelfde avond met grote zekerheid kon worden vastgesteld dat de volksgezondheid niet bedreigd werd.

Op zondagochtend ontstaat dan de angst dat er mogelijk toch veel asbest uit de rookpluim zou zijn neergeslagen. Mede door een communicatieprobleem tussen RCC (waar de WVD zetelde) en de gemeentelijke rampenstaf (waar het beeld ontstaat dat er al daadwerkelijk asbestneerslag is geconstateerd). Dit leidt tezamen tot een tamelijk onduidelijk persbericht waarin de bevolking wordt gewaarschuwd voor asbestneerslag. Na negatieve metingen in het veld wordt het persbericht de volgende dag herroepen.

3 Conclusies

Ontwikkeling van de fysieke situatie op het rampterrein
Het schadebeeld na de explosie ontwikkelt zich van wijdverspreide lichte (constructie)schade met her en der kleine secundaire brandjes tot het volledig wegbranden van de kern van het rampgebied door een zich richting vuurstorm ontwikkelende oppervlaktebrand .

Opschaling
Het opschalingsproces van de brandweer heeft ernstig gehaperd (zie ook de deelrapportage "algemene coördinatie"). Dit heeft geleid tot een ernstig belemmering voor vooral de grootschalige brandbestrijding en de realisatie van multidisciplinaire coördinatie van de hulpverlening .

Onderscheid moet hier worden gemaakt tussen het opschalingproces zoals dat momenteel theoretisch in landelijke procedures vastligt en het opschalingsproces zoals dat bij vorige (buitenlandse) rampen heeft plaatsgevonden.

- Het huidige landelijke opschalingsmodel zoals dat bijvoorbeeld beschreven is in de "leidraad brandweercompagnie" gaat uit van een gestructureerde instroom waarbij eenheden gealarmeerd worden als pelotons (vier eenheden met een leidinggevende officier) en compagnieën (drie pelotons met een leidinggevende officier). Deze gestructureerd gealarmeerde eenheden (volgens de standaard opschalingprocedure eerst verzameld op een uitgangsstelling) arriveren al voorspelbaar buiten het eerste

levensreddende uur van de hulpverlening. In het geval van de vuurwerkramp was dit echter pas na twee uur het geval voor de eerste twee pelotons.

- Anderzijds geldt dat bij veel (buitenlandse) rampen tot nu toe er ondanks dergelijke gestructureerde opschalingsprocedures toch een grote instroom van losse eenheden (en leidinggevenden) op gang kwam die de slachtoffers in het eerste gouden uur van de hulpverlening konden helpen. Relevante voorbeelden zijn de bomaanslag in Oklahoma City, de Bijlmervliegramp of het ongeval met de hogesnelheidstrein te Eschede (Duitsland). In vergelijking met deze (buitenlandse) rampen valt de zeer beperkte instroom van losse eenheden in Enschede op.

Redding

De redding van slachtoffer is in Enschede voornamelijk verzorgd door het voor de explosie al aanwezige brandweerpersoneel, ambulancepersoneel, politie-eenheden en door de bevolking zelf. De inzet van deze veelal zelf door de explosie getroffen hulpverleners kan niet anders dan als buitengewoon groot worden gekarakteriseerd. De schade en het letsel direct na de explosie was overigens zodanig dat de meeste getroffenen op eigen kracht snel het rampgebied konden ontvluchten. Het is niet waarschijnlijk dat de late opkomst van aanvullende brandweereenheden van invloed is geweest op het aantal slachtoffers.

(Grootschalige) brandbestrijding

De in eerste instantie grote hoeveelheid kleinere brandjes is gedurende het eerste uur niet of nauwelijks bestreden. Hierdoor ontstond een oppervlaktebrand die door het beperkt aantal toen aanwezige losse eenheden niet effectief bestreden kon worden. De capaciteit voor grootschalige brandbestrijding werd pas gerealiseerd tegen 18.30 uur toen de oppervlaktebrand was uitgewoed.

Coördinatie van de brandweerinzet

De coördinatie van de brandweerinzet gedurende het eerste uur door de oorspronkelijk leidinggevende officier van dienst was adequaat, zeker gezien de toestand waarin hij zich bevond.

Door onvoldoende instroom van leidinggevenden en de inadequate wijze waarop de verantwoordelijkheden tussen hen verdeeld werden, ontstond echter vrij snel daarna een coördinatiegebrek dat een effectieve inzet van de brandweer gedurende de periode tot tenminste 18.30 ernstig hinderde.
Als over het algemeen landelijk geldende systeemfouten die voorspelbaar aanleiding geven tot een dergelijk coördinatiegebrek kunnen worden betiteld:

- de afwezigheid van een goede landelijke beschrijving van de wijze waarop de coördinatie van een dergelijke grootschalige inzet gedurende de eerste chaotische uren tot stand moet komen
- de doorstroming van officiersniveau naar hoofdofficiersniveau vindt niet plaats op grond van een selectie op operationele vaardigheden, maar slechts op bureaumanagementvaardigheden
- operationele oefening op hoofdofficiersniveau is in Nederland nog steeds zeldzaam.

Teveel hangt derhalve af van de wijze waarop individuen hun taak opvatten.

In de min of meer stabiele situatie vanaf zaterdagavond werd de coördinatie van de brandweerinzet voldoende gegarandeerd.

Multidisciplinaire coördinatie

De multidisciplinaire coördinatie was in de eerste uren onvoldoende gegarandeerd. Hierdoor ontstond ernstige hinder voor de hulpverleningsinzet van de verschillende hulpverleningsdiensten. Met name was dat het geval door de onvoldoende afstemming van de verschillende reacties op het gepercipieerde explosierisico tengevolge van de brand in de Grolsch-brouwerij. Individuele leidinggevenden hebben elkaar wel met enige regelmaat bilateraal gesproken, maar mede door de gebreken in de monodisciplinaire coördinatie van de

verschillende diensten (waar met name de meldkamers en op verschillende locaties opgestelde verbindingscommandowagens een opvallende rol spelen) is echte multidisciplinaire coördinatie in de periode tot ongeveer 21.00 uur niet tot stand gekomen. In het bijzonder heeft de brandweer haar rol als operationeel leidinggevend niet waar kunnen maken. Aangetekend moet daarbij worden dat gezien het feit dat de operationele coördinatie van de gehele brandweerinzet slechts op twee, elkaar in tijd opvolgende, schouders lag, dit falen nu juist niet kan worden toegerekend aan deze functionarissen.

Vanaf de realisatie van een gezamenlijk "coördinatie team plaats incident" zaterdagavond laat was de multidisciplinaire coördinatie voldoende gegarandeerd. Opvallend is echter wel de onduidelijkheid die dan (met regelmaat) blijft bestaan over wie precies de operationele leiding op het rampterrein heeft. Daarmee is ook onduidelijk wie bijvoorbeeld zorg moet dragen voor afstemming van de persoonlijke beschermingsmaatregelen op het rampterrein.

Het explosiegevaar van de Grolsch-brouwerij
De perceptie van het explosiegevaar dat de brand in de Grolschbrouwerij met zich meebracht was cruciaal voor de effectiviteit van de brandweerinzet aan de noordzijde van het rampterrein en van de hulpverleningsinzet in het algemeen. Angst voor en onduidelijkheid over de mogelijke effecten van explosie van in eerste instantie de methaanopslagballon van de biogasreactor en van later de CO_2-tanks en de ammoniakkoelinstallatie leiden tot ernstige vertraging van de inzet van bijstandseenheden van de brandweer, tot een massale inspanning van de politie die in tot ontruiming overgaat in een cirkel van 750 meter en tot de gehaaste verplaatsing van gewondennesten en opvanglocaties door de geneeskundige hulpverleners.

Twee oorzaken kunnen tenminste benoemd worden voor de onduidelijkheid over het explosiegevaar dat de brand in de Grolsch-brouwerij met zich meebracht.
In de eerste plaats ontbrak het de brandweer gedurende de eerste uren aan voldoende parate kennis over de ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen op basis waarvan een verantwoorde inschatting van de effecten van een explosie kon worden gegeven. De Twentse invulling van het piket voor de regionaal officier gevaarlijke stoffen bleek de gewenste deskundigheid niet te kunnen leveren.
In de tweede plaats was er onvoldoende multidisciplinaire coördinatie waardoor er bij de verschillende hulpverleningsdiensten een volledig verschillende perceptie van het explosiegevaar kon groeien.

Urban search and rescue
Binnen de verschillende hulpverleningsdiensten bestaat onvoldoende kennis over de verschillende aspecten van het redden en bergen in verwoeste stedelijke omgeving. In die zin is er (preparatief) onvoldoende geleerd van de lessen die na de Bijlmerramp zijn getrokken. De discussie over de persoonlijke bescherming tijdens de bergingsfase (vanaf zondag) is hier een directe illustratie van.

Operationele aspecten van de brandweerinzet
De communicatie op het rampterrein was, zoals bij alle rampen, problematisch. Het is echter onjuist om de problematiek rond de coördinatie van de hulpverlening hier aan te wijten. Wel kan worden gesteld dat een effectiever gebruik van de beschikbare communicatiekanalen mogelijk was geweest.

Een aantal logistieke aspecten van de brandweerinzet hadden effectiever en efficiënter kunnen worden georganiseerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de organisatie van het grootwatertransport, de voorziening van eten, drinken en brandstof en aflossing. Van invloed op de daadwerkelijke hulpverlening is dit echter in dit specifieke geval niet of nauwelijks geweest.

Waarschuwen van de bevolking
De WVD-organisatie van de regionale brandweer, verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de verspreiding van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor, is niet in de positie geweest om haar verantwoordelijkheid waar te maken. De WVD is niet gealarmeerd, had niet de beschikking over haar meetploegen en is niet actief betrokken bij de gevaarsinschatting omtrent het explosiegevaar tengevolge van de brand bij de Grolsch-brouwerij.

Positief is de relatief snelle alarmering en inzet van de milieuongevallendienst van het RIVM waardoor al zaterdagavond met grote zekerheid kon worden vastgesteld dat de volksgezondheid niet bedreigd werd.

Overigens waren coördinatieproblemen tussen de WVD en de gemeentelijke rampenstaf er mede voor verantwoordelijk dat op zondagochtend toch het onjuiste beeld naar buiten werd gebracht dat de volksgezondheid mogelijk werd bedreigd door asbest. De berichtgeving hierover naar het publiek tot kan als bijzonder onhelder worden gekenschetst.

4 Aanbevelingen

Opschaling
Er dient een helder opschalingsprotocol te komen voor de Nederlandse brandweer.
Dit protocol moet rekening houden met het feit dat in het eerste levensreddende uur vooral veel vrij instromende en zelfstandig opererende eenheden noodzakelijk zijn alsmede een instroom van voldoende leidinggevenden om gedurende dat eerste uur een aanzet te kunnen geven tot het instellen van (multidisciplinaire) coördinatie. Tegelijkertijd zou men echter moeten starten met de opbouw van één of meerdere brandweercompagnieën om zo snel mogelijk na het gouden uur volgens een gestructureerde methodiek te werk te kunnen gaan. Zodra de gestructureerde eenheden (compagnieën) inzetbaar zijn, vervangen zij de los ingestroomde eenheden, die op dat moment dus worden teruggetrokken. Gezien het feit dat met name kleine regio's niet voldoende capaciteit hebben om tegelijkertijd veel losse eenheden in te zetten en tegelijkertijd een compagnie te formeren, kan bij die regio's al in de preparatiefase worden vastgelegd dat bij grote rampen voor de gestructureerde inzet direct om interregionale compagniesbijstand wordt verzocht.
Het bestaande landelijk opschalingsmodel moet in deze zin worden aangepast.
Het protocol moet verder rekening houden met een voorspelbaar gebrek aan goede communicatiemogelijkheden.
Het protocol moet bekend zijn bij en geoefend zijn door centralisten, (hoofd)officieren en bevelvoerders van eenheden.

Redding
Redding in het levensreddende gouden uur is voorbehouden aan de eerste *vrij* instromende eenheden. Opleiding en oefening van brandweereenheden moet hier rekening mee houden.
Brandbestrijding
Hoewel bij de grootschalige oppervlakte brandbestrijding in Enschede tekortkomingen op het gebied van kennis en oefening van eenheden is geconstateerd, verdient het geen aanbeveling om hier een zwaartepunt in het opleiden en oefenen voor de rampenbestrijding van te maken. Bij een adequate opschaling is het niet in redelijkheid te verwachten dat een dergelijke oppervlaktebrand zich kan ontwikkelen.

Coördinatie van de brandweerinzet
Om de coördinatie van de brandweerinzet te garanderen ook gedurende de eerste kostbare uren is de beschrijving van een incident coördinatie systematiek voor de brandweer (vergelijkbaar met het Engelse incident command

system) wenselijk. Deze systematiek moet tenminste de wijze beschrijven waarop en door wie welke coördinerende verantwoordelijkheid wordt ingevuld gedurende de verschillende fasen van de incidentbestrijding. Opleiding en oefening is noodzakelijk om een dergelijke systematiek tot vaardigheid te maken.
Verder dienen die hoofdofficieren van de brandweer die een operationele verantwoordelijkheid hebben, hiervoor geselecteerd en geoefend te zijn.

Multidisciplinaire coördinatie
Veel meer opleiding en oefening lijkt noodzakelijk om te garanderen dat de operationeel leidinggevenden van de verschillende hulpverleningsdiensten op het rampterrein ook daadwerkelijk in de eerste uren overgaan tot multidisciplinaire coördinatie.
Daarnaast zal diegene die met de operationele leiding is belast moeten kunnen garanderen dat er leidinggevende capaciteit beschikbaar is om die rol te kunnen invullen.

Operationele aspecten van de brandweerinzet
In aanvulling op de huidige waardevolle logistieke checklisten in de "leidraad brandweercompagnie" zou een checklist voor logistieke ondersteuning op het rampterrein wenselijk zijn. In deze checklist zou dan bijvoorbeeld ook moeten worden aangegeven wat precies de taak van het regionaal operationeel team en het commando rampterrein is op het gebied van logistieke voorziening.

Urban search and rescue
De ervaringen die uit de verschillende Nederlandse en buitenlandse rampen kunnen worden geleerd als het gaat om de technieken van het redden en bergen in verwoeste stedelijke omgevingen zouden moeten worden samengebald in een landelijk inzetbaar "urban search and rescue team" vergelijkbaar met het Amerikaanse voorbeeld.

Waarschuwen van de bevolking
Aangezien voorspeld kan worden dat bij een grotere calamiteit de alarmcentrale van de brandweer onvermijdelijk overbelast zal raken, verdient het aanbeveling de regionale meetplanorganisatie van de brandweer, verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de verspreiding van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor, zo in te richten dat deze organisatie in een dergelijke situatie toch kan functioneren.

2.e LCI - 1604

LOGISTIEK CENTRUM INSPECTIES **21 12 00**

DISTRIBUTIELIJST CONCEPTRAPPORTEN BESTUREN

Nummer	Instantie	Opmerkingen
1	College van Burgemeester & Wethouders gemeente Enschede	
2	College van Gedeputeerde Staten provincie Overijssel	
3	Korpsbeheerder regionale politie Twente t.a.v. de korpschef	
4	Bestuur van de GHOR/ bestuur van de AAD-Oost	
5	Bestuur van de regionale brandweer	
6	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid	
7	Secretaris van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp	
8	Hoofdofficier van Justitie te Almelo	
9	Inspectie voor de politie Ter attentie van 5.1.2e 5.1.2e	
10	Inspectie voor de Gezondheidszorg Ter attentie van 5.1.2e	
11	Arbeidsinspectie Ter attentie van 5.1.2e 5.1.2e	
12	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding Ter attentie van 5.1.2e 5.1.2e	
13	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding Ter attentie van 5.1.2e	
14	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding Ter attentie van 5.1.2e 5.1.2e	
15	Rijksverkeersinspectie Ter attentie van 5.1.2e	
16	Inspectie Milieuhygiëne Ter attentie van 5.1.2e	
17	Leesgroep IBR	
	LCI	

LOGISTIEK CENTRUM INSPECTIES **21 12 00**

OVERZICHT CONCEPTRAPPORTEN

Cluster Nummer	Benaming	Inspectie	Opmerkingen
1	Rapport onderzoek vuurwerkramp Enschede van de Inspectie Milieuhygiëne	IMH/ IRO/ IVH	
2	Analyse van de cluster Preparatie	Nibra/IBR	
3	Onderzoek naar het brandweeroptreden tot en met de fatale explosie	IBR	
4	Algemene coördinatie van de bestrijding	Nibra/IBR	
5	Analyse cluster Bron en effectbestrijding	Nibra/IBR	
6	Rapportage Geneeskundige hulpverlening	IGZ	In dit rapport is ook de cluster 14 opgenomen
7	Omgang met de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's	IMH	
8	Een diepe indruk..... Onderzoek naar het politieoptreden	IP	In dit rapport zijn ook cluster 9 en 13 opgenomen
9	Zie 8		
10	Onderzoek registratie slachtoffers en verwanteninformatie	IBR	
11	Analyse van de publieksvoorlichting	Rijnconsult IBR	
12	Analyse cluster bevolkingszorg	Nibra/IBR	
13	Zie 8		
14	Zie 6		
AI	Concept-rapportage van de Arbeidsinspectie	AI	

IMH	Inspectie Milieuhygiene	IRO	Inspectie Ruimtelijke Ordening
IVH	Inspectie Volkshuisvesting	IBR	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
IP	Inspectie voor de politie	IGZ	Inspectie voor de gezondheidszorg
AI	Arbeidsinspectie	RVI	Rijksverkeersinspectie

Nibra Nederlands instituut voor brandweer en rampenbestrijding

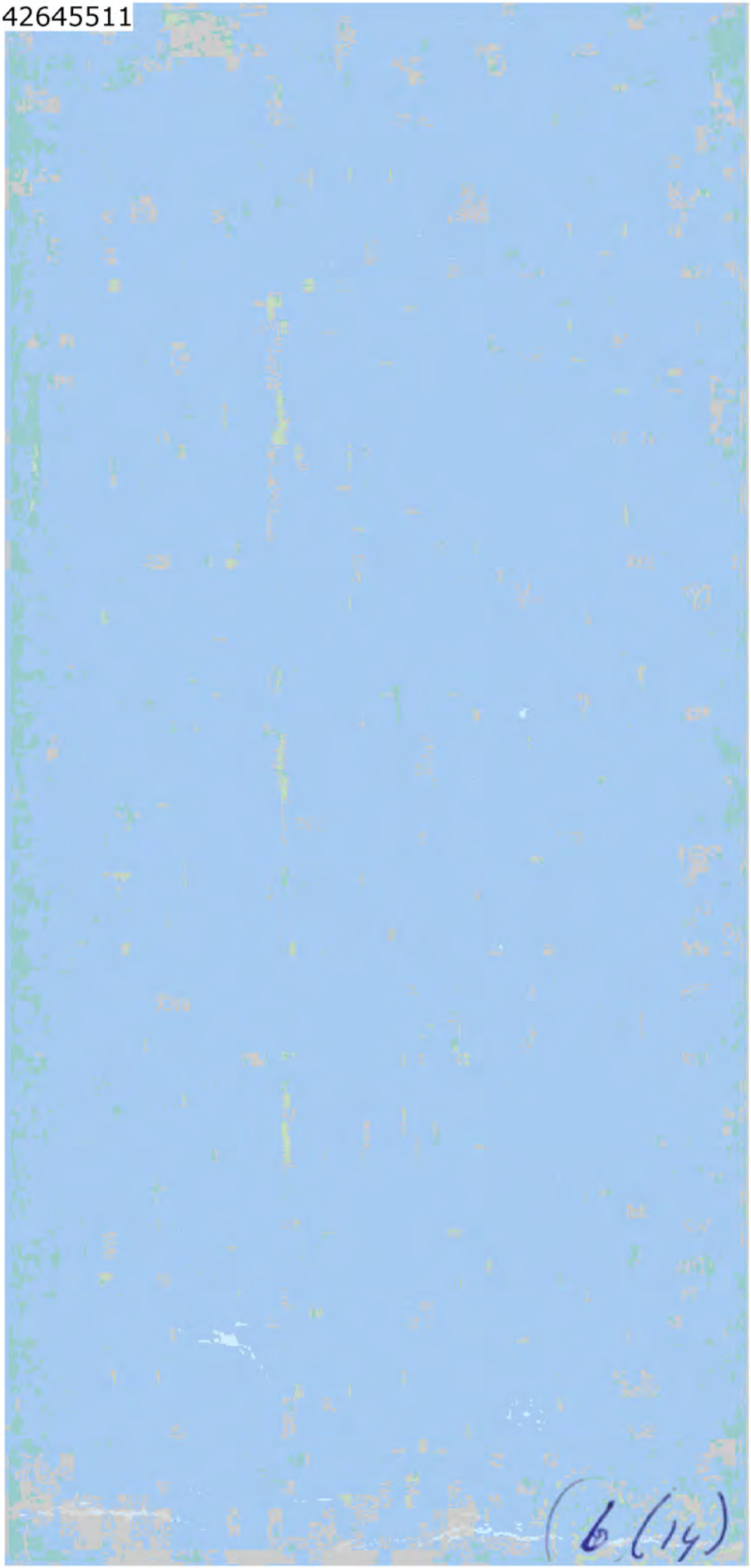
6 (14)

LC1-1611

INSPECTIE ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

CONCEPTRAPPORT Cluster 6
Cluster 14

Arbeidsinspectie JG2

21 december 2000

Rapportage
Geneeskundige hulpverlening getroffenen Vuurwerkramp Enschede

Inspectie voor de Gezondheidszorg
December 2000

Inhoudsopgave

Voorwoord

Deel 1

Algemeen

1.1 Inleiding

1.2 Onderzoeksopzet IGZ rapportage Vuurwerkramp Enschede tweede fase

Deel 2

Deelrapportage GHOR

Deel 3

Deelrapportage Ziekenhuizen

Deel 4

Deelrapportage Ambulancezorg

Deel 5

Deelrapportage Nazorg

Deel 6

Conclusies en aanbevelingen

Lijst met afkortingen

Lijst met begrippen

Bronnenlijst (volgt nog)

Bijlagen

- Bijlage 1: Plattegrond rampterrein en omgeving
- Bijlage 2: Wet- en regelgeving in het kader van rampen en grootschalige ongevallen
- Bijlage 3: GHOR

3.1 Overzicht van clusters

3.2 Overzicht bekende inzet GNK's en delen van GNK's
3.3 Communicatiestructuur GHOR Twente
3.4 Overzicht inzet MMT's tijdens de inzet geneeskundig ten gevolge van de vuurwerkramp in Enschede op 13 mei 2000

- Bijlage 4: Taken Inspectie voor de Gezondheidszorg

Voorwoord

In de afgelopen jaren is Nederland diverse malen opgeschrikt door rampen die veel mensenlevens hebben gekost en waarbij veel mensen lichamelijk en geestelijk letsel opliepen. Ook is aanzienlijke materiële schade ontstaan. Deze rampen, zoals de Bijlmerramp, de ramp met het Hercules vliegtuig en de Dakota hebben op een pijnlijke manier duidelijk gemaakt dat Nederland onvoldoende is voorbereid op rampen en grootschalige ongevallen.

Hulpverlening vindt met veel inzet plaats, maar aansturing, structurering, coördinatie en communicatie vertonen tekortkomingen. Uit de onderzoeken naar deze rampen zijn lessen getrokken voor de toekomst. Hiervan heeft de hulpverlening in Enschede profijt gehad.
Het noodzakelijke onderzoek naar deze ramp laat zien dat iedere ramp weer zijn eigen karakter heeft die gepaard gaan met onvoorziene omstandigheden. Deze vragen om een directe oplossing. Ook nu worden weer tekortkomingen geconstateerd, maar we kunnen tevens stellen dat veel lessen en ervaringen van eerdere rampen ter harte zijn genomen.

Onderzoek naar het verloop van de hulpverlening aan de getroffenen is belangrijk, niet alleen om duidelijkheid te scheppen over de toedracht aan de getroffen burgers en betrokken hulpverleners maar tevens om lessen te trekken voor de toekomst. Een toekomst die nieuwe en andere rampen zal brengen. Alleen met inachtneming van de conclusies en aanbevelingen van deskundigen die rampen onderzoeken, kunnen we voortgang boeken.

Rapportage
Vuurwerkramp Enschede
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deel 1

Algemeen

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Op 13 mei 2000 werd het centrum van Enschede door een zware explosie getroffen. De krachtige explosie doodde zeker 21 personen, 3 personen zijn vermist en 944 personen raakten gewond. Daarnaast verwoestte de explosie een stadswijk met circa 400 huizen en richtte buitengewoon veel materiële schade aan. De hulpverlening aan de slachtoffers en nabestaanden kwam direct op gang.

De betrokken overheden besloten al in de eerste dagen na de ontploffing tot een grondig onderzoek door een onafhankelijke commissie. Daartoe is op 26 mei 2000 de Commissie 'Onderzoek Vuurwerkramp' geïnstalleerd onder voorzitterschap van mr. dr. M. Oosting. In het instellingsbesluit is bepaald dat de commissie allereerst tot taak heeft onderzoek te verrichten naar de oorzaak, de toedracht en de bestrijding van de vuurwerkontploffing. Daarnaast onderzoekt de Commissie Oosting de organisatie en uitvoering van de zorg aan de getroffen burgers en hulpverleners.
In het besluit is aangegeven dat bij het onderzoek in ieder geval worden betrokken:

- de milieuveiligheid, de veiligheid voor de omgeving en de ruimtelijke ordening;
- de volksgezondheid, waaronder de nazorg;
- de openbare veiligheid en de rampenbestrijding.

Direct na de ramp is het openbaar ministerie van Almelo een uitvoerig strafrechtelijk onderzoek gestart naar mogelijk strafbare gedragingen met betrekking tot de vuurwerkramp. De acht betrokken rijksinspecties werden ingevolge hun wettelijk taak opgedragen onderzoek te doen naar de onderscheiden aspecten van de ramp. Het gemeenschappelijke onderzoek van de rijksinspecties strekt zich uit van een dag voor de ramp (12 mei 2000) tot het moment waarop de burgemeester van Enschede de rampverklaring heeft ingetrokken (24 mei 2000).

Het toezicht op de geneeskundige hulpverlening bij rampen valt wat betreft organisatorische aspecten onder het toezicht van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBR) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK). Het medische handelen en de voorbereidingen daarop vallen onder toezicht van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

De IGZ richt zich bij haar onderzoek op aspecten die samenhangen met de gezondheidszorg in relatie tot de ramp. Het gaat daarbij om de voorbereiding (preparatie) op een eventuele ramp en de gang van zaken direct na de ontploffing, alsmede de zorg voor de lichamelijke en psychosociale gezondheid van betrokkenen in de periode daarna (nazorg).

Fasegewijs onderzoek

Het onderzoek is verdeeld in twee fasen. Voor de eerste fase is een clusterindeling gemaakt (zie bijlage 3.1) en zijn per cluster de relevante feiten verzameld.
De feitenreconstructie van de Inspectie voor de Gezondheidszorg is gebaseerd op:

- geregistreerde mobilofoon- en telefoongesprekken van de meldkamers van de ambulancediensten
- diverse logboeken
- interne evaluatie door de diverse ziekenhuizen en instanties in de gezondheidszorg
- vastgelegde procedures en plannen binnen de diverse ziekenhuizen en instanties (deels reeds in archief IGZ opgenomen)
- een beperkt aantal interviews

Alle gebeurtenissen zijn samengebracht in reconstructiedocumenten, opgesteld aan de hand van feiten verkregen uit de onderzoeken van de acht Inspecties. De reconstructiedocumenten (versie 1 november 2000) zijn aan de Tweede Kamer aangeboden (kamernummer 27157 011) en worden niet meer als bijlage bij dit rapport gevoegd.

De tweede fase van het onderzoek is gericht op het verwerken en analyseren van alle onderzoeksgegevens. In deze fase heeft nauwe afstemming tussen de Inspecties plaatsgevonden om tot een zo evenwichtig mogelijke analyse te komen. Uiteraard heeft iedere Inspectie de eindverantwoordelijkheid voor de eigen rapportage.

1.2 Onderzoeksopzet IGZ rapportage Vuurwerkramp tweede fase

Doelstelling van het onderzoek

Het onderzoek moet antwoord geven op de vraag of de zorginstellingen van het verzorgingsgebied Twente de hulpverlening aan de slachtoffers van de vuurwerkramp in Enschede hebben georganiseerd en verleend volgens de daartoe geldende wettelijke normen, regels, procedures en afspraken. Het richt zich op de schakels preparatie, repressie en nazorg van de gehele gezondheidsketen gedurende de periode 13 mei 2000 tot 'intrekken van de rampverklaring' op 24 mei 2000. Het belangrijkste uitgangspunt voor het gehele onderzoek is om uit de conclusies aanbevelingen te herleiden, die ons lessen bieden voor de toekomst.

Onderzoeksvraag

Hebben de zorginstellingen en zelfstandig beroepsbeoefenaren die hulp hebben verleend in de periode van 13 mei 2000 tot 'intrekken van de rampverklaring' op 24 mei 2000, dit gedaan volgens de daartoe geldende wettelijke normen, regels, procedures en afspraken?

Dat wil zeggen:

1. 1.1 Bestaan er regels, procedures en afspraken binnen de regio wat betreft de hulpverlening tijdens een grootschalig ongeval of ramp gegeven de wettelijke kaders?
   1.2 Heeft men zich conform deze regels, procedures en afspraken voorbereid op een mogelijke ramp?
   1.3 Heeft men tijdens de ramp tot en met 24 mei conform deze regels, procedures en afspraken gehandeld?
   1.4 Heeft men volgens deze regels, procedures en afspraken nazorg verleend?
2. Indien van deze regels, procedures en afspraken is afgeweken, is daar een plausibele verklaring voor?
3. In hoeverre hebben deze afwijkingen het verloop van een optimale geneeskundige hulpverlening beïnvloed?
4. Welke aanbevelingen kunnen op grond van deze bevindingen geformuleerd worden?

Methode van onderzoek

De verkregen informatie is afkomstig van gespreksbanden van de meldkamers van de CPA van de A.A.D. Oost en de Regio IJssel-Vecht, waarop gesprekken tussen de diverse functionarissen zijn vastgelegd. Gegevens over hun inzet en interne evaluatie zijn specifiek opgevraagd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met betrokken professionals. Tevens stond de IGZ informatie ter beschikking afkomstig uit eigen

archief met name ook betreffende de voorbereiding op de millenniumperiode. De IGZ heeft bij het opstellen van deze rapportage dankbaar gebruik gemaakt van gegevens die ter beschikking kwamen uit het gezamenlijk afstemmingstraject van alle rijksinspecties.

In totaal zijn 47 gesprekken gevoerd met 69 respondenten. De keuze van deze respondenten kwam tot stand op basis van de beoordeling van hun rol en positie bij de ramp zoals die de IGZ is gebleken uit de opgevraagde gegevens. Hoewel de gesprekken een open karakter hadden, is voor elke gesprekspartner een gesprekslijst opgesteld met aandachtspunten betreffende de voorbereiding op eventuele rampen, het handelen tijdens de ramp en de opvang na afloop tot het einde van de rampverklaring. Op verzoek van de Arbeidsinspectie zijn enkele vragen over eventuele blootstelling aan gevaarlijke stoffen toegevoegd.
Bij het opstellen van de gesprekslijsten is de IGZ uitgegaan van de documentatie en de gespreksbanden. De specifieke aandachtspunten per gesprekspartner kwamen aan de orde, al dan niet aangevuld met belangrijk geachte informatie uit de gespreksbanden. Wanneer bepaalde informatie al beschikbaar was, probeerde de gespreksleider zoveel mogelijk te voorkomen dat het onderwerp opnieuw werd besproken. Uiteraard heeft men deze informatie bij de latere verwerking wel meegenomen. De verschillende gesprekslijsten zijn qua vorm zoveel mogelijk op elkaar afgestemd ten behoeve van de latere samenvoeging van de gegevens.

De gesprekspartners zijn afkomstig uit de verschillende diensten die bij de geneeskundige hulpverlening betrokken waren. Per 'type' dienst is een op de functies toegesneden aandachtspuntenlijst opgesteld. Onderscheiden werden ambulancediensten, CPA's, GGD-en, huisartsen, mobiel medische teams (MMT's), en ziekenhuizen. Voorts zijn nog gesprekken gevoerd met de directeur van revalidatie-instelling Het Roessingh, een functionaris van respectievelijk het Nederlandse Rode Kruis, een medewerker van de Vliegbasis Twenthe en een GGZ-instelling.

Van alle gesprekken is een uitvoerig verslag gemaakt dat na verificatie door de betrokkenen is vastgesteld. Deze verslagen dienden als basis voor een samenvattend rapport waarin de gegevens over de eerder genoemde aandachtspunten staan weergegeven. Deze informatie is zoveel mogelijk per type gesprekspartner samengevoegd.

Gegevensanalyse

Uitgaande van het doel van dit evaluatieonderzoek en de daaraan gerelateerde aard van de gesprekken, is deze rapportage grotendeels kwalitatief van aard. Waar mogelijk is

(voor zover aan de verschillende gesprekspartners dezelfde of vergelijkbare vragen zijn gesteld) gebruik gemaakt van op gestandaardiseerde wijze bewerkte informatie.

Afbakening onderzoek

De periode voor het IGZ onderzoek eindigt op 24 mei 2000 met het moment van intrekken van de rampverklaring en heeft derhalve het gezondheidszorgonderzoek buiten beschouwing gelaten evenals mogelijk langer durende effecten op de gezondheidszorg. Het te Enschede opgezette Informatie- en Adviescentrum en de relevantie daarvan voor de nazorg valt eveneens buiten het kader van het IGZ onderzoek, alhoewel de start van dit centrum vóór het einde van de onderzoeksperiode ligt. De psychosociale nazorg op langere termijn zal in het reguliere regionale toezicht door de IGZ worden opgenomen.

In de eerste uren na de explosie is veel medische en materiële inzet vanuit Duitsland ontvangen en ook zijn slachtoffers in het ziekenhuis in Gronau behandeld. Naar de Duitse inzet en de hulpverlening in het Duitse ziekenhuis is geen onderzoek gedaan. Het belang van grensoverschrijdende hulpverlening zou een separaat onderzoek vergen. Wel is een reconstructie ontvangen van de Duitse inzet.

Rapportage Vuurwerkramp Enschede
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deel 2
Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR)

Inhoudsopgave

1. Algemeen
2. GHOR
   - 2.1 Algemeen
   - 2.2 GHOR-bureau Twente
   - 2.3 Voorbereidende taak
   - 2.4 Preparatie
     - 2.4.1 Het jaar 1999
     - 2.4.2 Procedures
     - 2.4.3 Specifieke GHOR-functies vanuit CPA / ambulancedienst
     - 2.4.4 Oefenbeleid GHOR
     - 2.4.5 Alarmering GHOR
3. Regio Twente en GGD Twente
4. GGD - een impressie van de eerste paar uur
5. Directeur GGD / RGF
   - 5.1 Algemeen
   - 5.2 Preparatie
   - 5.3 Op en na 13 mei
   - 5.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen
6. HSGA
   - 6.1 Algemeen
   - 6.2 Preparatie
   - 6.3 Op en na 13 mei
   - 6.4 Communicatie (intern / extern)
   - 6.5 Verbindingen (intern / extern)
7. RGF en RGF-bureau Regio IJssel-Vecht
8. Wachtdienstarts
   - 8.1 Algemeen
   - 8.2 Alarmering en opschaling
   - 8.3 Preparatie
   - 8.4 Op en na 13 mei
9. MLRT
   - 9.1 Algemeen
   - 9.2 Preparatie
   - 9.3 Op en na 13 mei
   - 9.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen
10. CTPI / CoRT en communicatie op het rampterrein
    - 10.1 Standby-situatie
    - 10.2 Explosies en opschaling
    - 10.3 Communicatie

11. AC-GGD
11.1 Algemeen
11.2 Preparatie
11.3 Op en na 13 mei
11.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen
12. Milieutaken GGD
12.1 Algemeen
12.2 Milieutaken GGD Twente
12.3 Afbakening eerstelijns functie / MMK
12.4 Preparatie
12.5 Op en na 13 mei
12.5.1 Inzet en communicatie
12.5.2 Asbest
12.5.3 Maatregelen ten behoeve van bescherming
12.5.4 Knelpunten
12.5.5 Inzet MMK
12.5.6 Ad hoc milieuteam op 16 mei en deelname MMK
12.5.7 Contact met de Arbeidsinspectie
12.5.8 Overige milieuzaken rampterrein
12.5.9 Persoonlijke beschermingsmaatregelen
12.5.10 Medische milieukunde en inzet VWS
12.5.11 Wens MMK's
13. GNK
13.1 Algemeen
13.2 Op en na 13 mei
13.3 MMT als specifiek onderdeel GNK
13.3.1 Algemeen
13.3.2 Preparatie
13.3.3 Op en na 13 mei
13.3.4 Communicatie en verbindingen
13.4 Sigma als specifiek onderdeel GNK
13.4.1 Algemeen
13.4.2 Preparatie
13.4.3 Op en na 13 mei
13.4.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen
14. PSHO onder GHOR-omstandigheden
14.1 PSHO Twente
14.2 PSHO Regio IJssel-Vecht

15. Gewondennesten
15.1 CBB-gebouw
15.2 Nieuwe Weme
15.3 Van Heekpark
15.4 Revalidatiecentrum Het Roessingh
15.4.1 Preparatie
15.4.2 Op en na 13 mei
15.4.3 Communicatie en verbindingen
15.5 Verzorgingshuis Dr. Ariënshuis
15.6 Vliegbasis Twenthe
15.6.1 Algemeen
15.6.2 Preparatie
15.6.3 Op en na 13 mei
15.7 Miracle Planet bij het Arke Stadion
15.8 Bij het Spartastadion
15.9 Pathmoshal

16. Huisartsen
16.1 Algemeen
16.2 Preparatie
16.3 Op en na 13 mei
16.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen

17. Apotheken en medicatieverstrekking

18. Thuiszorg

19. Enkele effecten van de vuurwerkexplosies op andere zorgverleners

20. Analyse GHOR

1. Algemeen

Dit onderdeel van het rapport van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) richt zich specifiek op de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR). De diverse verantwoordelijkheden en de voorbereiding op GHOR-taken worden belicht als ook het verloop op en na 13 mei 2000. Enerzijds gebeurt dat vanuit algemeen perspectief en anderzijds vanuit de diverse specifieke functies.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 biedt u inzicht in de opbouw van deze deelrapportage. Vervolgens gaat hoofdstuk 2 nader in op de GHOR in algemene zin en meer specifiek in de Regio Twente. Hoofdstuk 3 behandelt regiospecifieke organisatorische aspecten en geeft een korte schets van de GGD Twente. Een beschrijving van de GGD-opschaling op 13 mei 2000, volgt in hoofdstuk 4.

In de daarop volgende hoofdstukken worden de onderscheiden functies weergegeven met nadruk op de aspecten preparatie, daadwerkelijke inzet, communicatie en verbindingen en eventuele knelpunten. Hoofdstuk 5 belicht de functie directeur Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) / Regionaal Geneeskundig Functionaris (RGF) en hoofdstuk 6 besteedt aandacht aan de functie Hoofd Sectie Geneeskundige Aangelegenheden (HSGA). In hoofdstuk 7 wordt nader ingegaan op het functioneren van de RGF en de RGF-bureau van de naburige Regio IJssel-Vecht. De functies van de wachtdienstarts en de Medisch Leider Rampterrein (MLRT) worden respectievelijk in hoofdstuk 8 en 9 beschreven.

Hoofdstuk 10 besteedt aandacht aan de coördinatiestructuur op het rampterrein. Vervolgens geeft hoofdstuk 11 de ondersteunende functie van het Actiecentrum-GGD (AC-GGD) weer. De milieutaken van de GGD komen in hoofdstuk 12 uitgebreid aan de orde. Hoofdstuk 13 richt zich op het betrekkelijk nieuwe aspect van de geneeskundige combinatie ter ondersteuning van de geneeskundige hulpverlening op en nabij het rampterrein.

Ter completering van de GHOR-organisatie maakt hoofdstuk 14 melding van de psychosociale hulpverlening. Het onderwerp wordt in deze paragraaf alleen aangestipt en wordt in de deelrapportage Nazorg in detail besproken. Nadat in hoofdstuk 15 de gewondennesten zijn besproken, is hoofdstuk 16 gewijd aan de inzet van de huisartsen. Het belang van de farmaceutische voorziening onder GHOR-omstandigheden komt in hoofdstuk 17 naar voren. Daarna volgen enkele korte hoofdstukken over de vraag welke effecten een dergelijke ramp kan hebben op andere zorgverleners. De

deelrapportage GHOR wordt afgesloten met een analyse over de GHOR in de regio Twente.

Alle bijlagen bij de deelrapportage GHOR zijn in bijlage 3 geplaatst. Deze bestaat uit een overzicht van de onderzoeksclusters (bijlage 3.1), een overzicht van de (bekende) inzet van de Geneeskundige Combinaties (GNK's) en delen van GNK's (bijlage 3.2), een schematisch overzicht van de communicatiestructuur van de GHOR Twente (bijlage 3.3) en een overzicht van de inzet van MMT's tijdens de inzet geneeskundig ten gevolge van de vuurwerkramp Enschede (bijlage 3.4).

2. GHOR

2.1 Algemeen

De rampenbestrijding in Nederland is georganiseerd rondom de parate hulpverleningsdiensten. Wanneer sprake is van een zwaar ongeval of een ramp, functioneren daarbij de geneeskundige diensten als één organisatie, als één keten van zorg, met goed op elkaar afgestemde schakels. Opschaling van de kleinschalige spoedeisende medische hulpverlening dient optimaal te verlopen.

Door de instelling van regionale GHOR-besturen is eenduidige bestuurlijke aansturing ontstaan. Een regionaal overleg tussen de betrokken partijen kan afstemming bevorderen en bijdragen aan een integrale benadering. Volgens de Wet Geneeskundige Hulp bij Rampen (WGHR) is de directeur van de GGD verantwoordelijk voor de coördinatie van de geneeskundige hulpverlening bij rampen (voor een relevant overzicht van de wet- en regelgeving in het kader van rampen en grootschalige ongevallen, verwijzen we naar bijlage 2). In de dagelijkse praktijk is een nieuwe benaming ontstaan voor deze taak: de Regionaal Geneeskundig Functionaris (RGF). De RGF is als het ware de uitvoerend functionaris van het openbaar (GHOR-) bestuur, dat integraal voor de GHOR verantwoordelijk is. Met betrekking tot de algehele organisatie en voorbereiding op de GHOR, treedt de RGF op als adviseur van het gemeentebestuur. Daarnaast zorgt hij voor bovenregionale afstemming. Ook fungeert de RGF als aanspreekpunt voor alle geneeskundige partijen naar het openbaar bestuur met betrekking tot de GHOR. Eén van de instrumenten om landelijke uniformiteit in beleid en uitvoering rond deze functie te bevorderen, is de overlegstructuur van RGF'en.

In vrijwel het hele land vervult de directeur GGD de RGF-taak. Deze taak omvat zowel de preparatieve als de repressieve taken.

2.2 GHOR-bureau Twente

De voorbereidende functie binnen de GHOR-taak is in de Regio Twente ondergebracht bij de GGD, waar de directeur voor 0,2 fte de functie van RGF vervult. Anderzijds is de GHOR de virtuele organisatiestructuur, die bij een groot ongeval of een ramp in werking treedt rond de coördinatie van de hulpverlening in de geneeskundige kolom en daarbij onder leiding staat van de RGF. Bij een dergelijke operationele inzet zijn diverse zorgaanbieders betrokken, die elk hun eigen verantwoordelijkheid behouden voor de inhoud van de inzet, voor de gebruikte middelen en voor de deskundigheid van het ingezette personeel. Voor de betreffende zorginstellingen is daarbij het relevante wetgevingskader onder meer de Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (BIG) en de Kwaliteitswet Zorginstellingen.

2.3 Voorbereidende taak

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de GHOR berust bij de Regio Twente, die bovendien verantwoordelijk is voor het aanstellen van de RGF. Binnen de GGD Twente is het GHOR-bureau ondergebracht bij de GGD en valt de GHOR organisatorisch onder de afdeling Bedrijfsvoering van de GGD. De directeur, in zijn functie van RGF, is verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing. Vanuit de GHOR worden de specifieke GHOR-taken van de Regionale Ambulancevoorziening gefinancierd. Gedacht kan worden aan de aanschaf van het Ziekenautostation (Zaustat), de training en financiering van de Officier van Dienst Geneeskundige (OvDG) en de Coördinator Gewondenvervoer (CGV) alsmede de aanschaf van de communicatiemiddelen voor deze functionarissen.

De GHOR bouwt voort op de bestaande structuur binnen de Ambulance en Alarmeringsdienst Oost (A.A.D. Oost) en blijkt dan afhankelijk te worden van knelpunten in de bestaande organisatie zoals de beperkte formatie van Centrale Post Ambulancevervoer (CPA) - en ambulancepersoneel. Hierdoor kan men niet volgens schema deelnemen aan de GHOR-oefeningen. Daarnaast ontbreekt unanieme overeenstemming tussen de diverse partijen over de benodigde hoogte van de financiering van met name de OvDG'en in de regio.

Een kwalitatief verantwoorde inzet tijdens een grootschalige optreden vereist een goede voorbereiding. Enerzijds door een planmatige uitwerking in de vorm van een rampenplan en anderzijds door deskundigheidsbevordering van de betreffende functionarissen. Het kader voor de vereiste deskundigheid wordt gevormd door taak-/ functieomschrijvingen, waarin de specifieke taak bij een grootschalige inzet duidelijk is weergegeven. Goede bekendheid met een taak-/ functieomschrijving moet gepaard gaan met een gedegen training van de specifieke taken. Training kan zowel monodisciplinair als multidisciplinair zijn. Er is in dit voorbereidende traject sprake van zowel een eigen verantwoordelijkheid van de zorginstellingen als van een verantwoordelijkheid vanuit de GHOR / RGF. De GHOR-verantwoordelijkheid berust op de adviserende en coördinerende functie van de RGF. Hierbij is afstemming tussen de diverse partijen en het bewaken van de randvoorwaarden van belang.

Voor een aantal van de zorginstellingen en de daar werkzame functionarissen betekent een grootschalige inzet dat men (meer van) het gewone werk uitvoert. De structuur waarin gewerkt wordt, kan echter anders zijn. Dit heeft gevolgen voor de functionarissen, die in organisatorische zin een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van de inzet bij een grootschalig optreden.

Daarnaast is onder GHOR-omstandigheden sprake van een aantal functies, die afwijkend zijn van de dagelijkse werkpraktijk en waarvoor specifieke scholing en continue training noodzakelijk zijn. Dit betreft onder meer de functies RGF (repressieve gedeelte), CGV, OvDG, Hoofd Sectie Geneeskundige Aangelegenheden (HSGA), Medisch Leider Rampterrein (MLRT) en lid van het Actiecentrum-GGD (AC-GGD). Voor het vervullen van deze functies wordt geput uit een pool van functionarissen, die in het dagelijkse werk (soms ten dele) een andere functie vervullen.

Binnen een GGD is een beperkt aantal functionarissen in voorbereidende zin dagelijks met GHOR-taken bezig. In de regio Twente zijn dat de medisch coördinator GHOR en de staffunctionaris rampenbestrijding GHOR. Bij een daadwerkelijke inzet worden mensen vanuit andere dagelijkse GGD-functies ingezet voor taken onder GHOR-omstandigheden. Ze worden daarmee onttrokken aan hun dagelijkse taak. Dit leidt vrijwel direct tot uitstel van een aantal reguliere taken. Bij een langdurige inzet of een langer durende nasleep van een inzet, kan dit gevolgen hebben voor de werkplanning en leiden tot noodzakelijke prioritering van taken. Dit fenomeen doet zich overigens ook voor bij de CPA en de ambulancediensten.

2.4 Preparatie

2.4.1 Het jaar 1999

Het jaar 1999 is voor de geneeskundige voorbereiding op een grootschalig optreden en voor de GHOR van groot belang geweest. In dit jaar hield de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) een geïntensiveerd toezicht op als vitaal beoordeelde zorginstellingen (onder andere ziekenhuizen, CPA's, ambulancediensten en GGD'en). Daarnaast is in het kader van mogelijke te verwachten millenniumproblemen de functie van de GGD als 'spin-in-het-web' van de geneeskundige voorbereiding op een grootschalige inzet benadrukt. Deze millenniumoperatie heeft onder meer geleid tot een opschoning van apparatuur en procedures en is daarnaast aanleiding geweest tot specifieke (ook multidisciplinaire) oefeningen. In de millenniumnacht zelf was in de geneeskundige instellingen sprake van preventieve opschaling, hetgeen achteraf door velen als een praktijkoefening is beschouwd. Daarbij hoort de kanttekening dat sprake was van een georganiseerde voorbereiding, waarbij ook allerlei noodscenario's in preventieve zin waren voorbereid. Een daadwerkelijke niet tevoren geplande inzet bij een grootschalig optreden heeft een grilliger verloop, zoals ook op 13 mei 2000 bleek. Bij de diverse functies wordt onder het kopje preparatie de voorbereiding aangegeven.

2.4.2 Procedures

In het kader van het Project Versterking Brandweer hebben de 23 gemeenten van Twente in 1997 een gemeenschappelijk rampenplan opgesteld. Het doel was om met een eenduidig plan de praktische samenwerking van brandweer, politie en GGD te bevorderen.
Een ander uitgangspunt was dat door een goede afstemming over de werkwijze, de onderlinge uitwisseling van functionarissen gestimuleerd zou worden. Daarnaast zou men met deze aanpak de slagkracht van de rampenbestrijding vergroten. In de gehele regio is één GGD werkzaam. Het rampenplan is opgebouwd uit diverse deelplannen, die met elkaar samenhangende werkzaamheden per onderdeel weergeven. Elk deelplan geeft in een matrixvorm een samenvatting van de activiteiten in dat deelplan en benoemt een procesverantwoordelijke. Begin april 2000 is het regionale 'rampenplan Regio Twente' aangepast, onder meer door toevoeging van een hoofdstuk 'nazorg'.
Een uitwerking van het rampenplan is dat iedere procesverantwoordelijke (persoon of instantie) een draaiboek opstelt, waarin verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden nader worden uitgewerkt.

De bevoegdheid tot het inwerkingstellen van het rampenplan berust bij de burgemeester, die onder dergelijke omstandigheden tevens het opperbevel voert. In het gemeentelijke beleidsteam (rampenstaf) heeft onder andere een leidinggevende van de GGD (in de regel de directeur GGD / RGF) zitting. De burgemeester en zijn gemeentelijke rampenstaf (GRS) zetelen in het Gemeentelijk Coördinatie Centrum (GCC). De leidinggevende bij de brandweer is in dat geval belast met de operationele leiding.

In geval van een intergemeentelijke bestrijding van een ramp of zwaar ongeval, vindt bestuurlijke coördinatie plaats. De coördinerend burgemeester wordt dan ondersteund door een intergemeentelijke rampenstaf bestaande uit het regionaal beleidsteam en het Regionaal Operationeel Team (ROT). Deze beide teams zijn gezeteld in het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC). Als locatie voor een RCC wordt in de regio Twente uitgegaan van het pand van de regionale brandweer aan de Westermaat te Hengelo.

In de rapportage van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBR)[1] wordt uitgebreid aandacht besteed aan het functioneren van de 'rampenorganisatie'. Het hierna volgende stuk belicht een aantal aspecten voor de geneeskundige kolom en de GHOR.

Doelstelling van de geneeskundige organisatie is op een rampterrein 'zo lang als mogelijk en binnen een verantwoorde tijd' voorzien in professionele hulpverlening aan

[1] Rapportage IBR cluster 4: algemene coördinatie

gewonden, uitgaande van voor elke gewonde kwalitatief gezien maximale zorg. In het rampenplan is opgenomen dat de directeur GGD als vaste beleidsadviseur van de burgemeester de leiding heeft over de geneeskundige hulpverlening en dat de CPA is belast met de zorg voor inzet van voldoende ambulances.

Als uitwerking van het regionale rampenplan heeft de GGD in 1997 het document 'procedure grootschalige geneeskundige hulpverlening regio Twente' (procedure GGH/RT) opgesteld. Dit document beschrijft de geneeskundige functies tijdens een GHOR-inzet, maar heeft niet de status van een handelingsprotocol. Eind 1997 heeft personeel van de A.A.D. Oost tijdens een GHOR-bijscholing een exemplaar van deze procedure ontvangen. Gezien de recente ontwikkelingen vraagt het document om een aanpassing. Zo ontbreekt de Geneeskundige Combinatie (GNK) en zijn zowel de opgenomen structuur van de Mobiel Medische Teams (MMT's) als de medische behandelcapaciteit niet langer actueel.

De bekendheid met de procedure GGH/RT blijkt zowel binnen als buiten de GGD Twente wisselend te zijn. Tevens verwart men deze procedure met een organisatieplan GHOR. Dit plan is echter nog volop in ontwikkeling. Na afronding zal de GHOR het organisatieplan ter bespreking voorleggen aan het Regionaal Geneeskundig Platform (en de daarvan afgeleide regionale stuurgroep GHOR), waarin de diverse zorgpartners zitting hebben. Op 13 mei 2000 bestond er op hoofdlijnen overeenstemming over samenwerking in GHOR-verband. De uitwerking en de analyse van knelpunten waren echter nog niet ingevuld.

2.4.3 Specifieke GHOR-functies vanuit CPA / ambulancedienst

Onder GHOR-omstandigheden ontstaat door de opschaling van de CPA en de ambulancedienst een aantal specifieke taken, die afwijken van de dagelijkse taken en waarvoor specifieke functies zijn ingesteld. Dit betreft de functies Officier van Dienst Geneeskundig (OvDG), Coördinator Gewondenvervoer (CGV) en loodspostfunctionaris. Het Ziekenautostation (Zaustat) kan bij opschaling als logistiek middel worden ingezet. Op de benamingen zal kort worden ingegaan. De functies en de verslaglegging van de specifieke gebeurtenissen op en na 13 mei 2000 zijn in het rapportdeel ambulancezorg opgenomen.

OvDG

Een OvDG heeft op de plaats van een incident een coördinerende taak inzake de operationele procestaken van de spoedeisende medische hulpverlening. Daarnaast is hij het aanspreekpunt voor politie en brandweer ter plaatse. Daardoor kunnen de ambulanceteams hun eigenlijke taak in de patiëntenzorg verrichten. Indien verdere

opschaling leidt tot de inzet van een Medisch Leider Rampterrein (MLRT), vindt afstemming plaats tussen de MLRT en de OvDG. De MLRT is in dat geval de hoogste in rang op het rampterrein in zijn functie van GHOR-functionaris.

Zaustat

Bij een grootschalige inzet van ambulancevervoer (op één bepaalde locatie) wordt vanuit de CPA een speciaal daartoe met communicatieapparatuur uitgerust voertuig ingezet, het Ziekenautostation. Deze Zaustat is in wezen een veld-CPA en heeft tot taak het ambulancevervoer vanaf de plaats van het incident aan te sturen en daarover overzicht te behouden. De CPA is verantwoordelijk voor inzet en bemanning van het Zaustat. Zowel in de regio Twente als in de regio IJssel-Vecht is het Zaustat vanuit GHOR-gelden gefinancierd. Een Zaustat heeft niet de functie van verbindingscommandowagen, zoals brandweer en politie die kennen.

CGV

Een CGV vervult CPA-taken in het Zaustat en is daarmee verantwoordelijk voor het inzicht en overzicht over al het ambulancevervoer naar en vanaf de 'plaats incident'. Daarnaast vervult de CGV een belangrijke taak in het bewaken van de registratie van alle vervoerde slachtoffers. Ten behoeve van het Centraal Registratie en Informatie Bureau (CRIB) verstrekt hij de gegevens aan de rampenorganisatie.

Loodspostfunctionaris

Bij inzet van hulpverleningsdiensten uit een andere regio, worden deze opgevangen bij een zogenoemde loodspost en vandaar uit verder geleid naar de plaats van daadwerkelijke inzet. Een loodspostfunctionaris vangt de ambulances bij de loodspost op en structureert het verdere vervoer.

2.4.4 Oefenbeleid GHOR

Het onder speciale omstandigheden vervullen van functies die afwijken van de dagelijkse werkzaamheden, vereist training. Ook het functioneren in een andere organisatiestructuur als gevolg van deze speciale omstandigheden vraagt om een goede voorbereiding. Een rampenorganisatie heeft een duidelijke commandostructuur. Voor geneeskundige professionals is deze structuur in vergelijking met de dagelijkse situatie zeer afwijkend. Men is er weinig tot niet bekend mee. Trainingen moeten deze onbekendheid met de commandostructuur doen afnemen. Geneeskundige professionals leren ook hoe zij binnen de commandostructuur moeten functioneren. Trainingen kunnen taakgericht zijn (monodisciplinair) of gericht op de samenwerking tussen diverse functies (multidisciplinair).

In de praktijk blijken voor de diverse functies veel functionarissen getraind te moeten zijn om over een voldoende grote pool te kunnen beschikken bij een daadwerkelijke inzet. Gelukkig doen zich niet vaak inzetsituaties voor. Dit brengt met zich mee dat er veel geoefend wordt terwijl de kans dat het geleerde ook in praktijk moet worden gebracht, zeer gering is. Het belang van directe en adequate hulpverlening vergt echter dat deze inspanning in voorbereidende zin geleverd wordt.

De GHOR-functionarissen van de GGD zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een regionaal oefenschema, waarin met een bepaalde regelmaat de onderscheiden functies worden geoefend. Dit omvat onder meer het functioneren van de Geneeskundige Combinatie (GNK) (inclusief de Snel inzetbare groep ter medische assistentie oftewel Sigma), de ambulancehulpverleners, de CPA-centralisten, de MLRT, de directeur GGD en de functie HSGA. Naast zogenaamde inzetoefeningen (zowel mono- als multidisciplinair) worden ook gemeentelijke rampenstafoefeningen gepland.

In 1999 zijn in de regio Twente de volgende GHOR-oefeningen gehouden:
- elf monodisciplinaire oefeningen,
- zes multidisciplinaire oefeningen,
- vijf grote oefeningen,
- twee cursussen OvDG,
- 6-weekse training politie,
- één ronde Twentse gemeenten (23) rampenstafoefening

De functie MLRT is voor het laatst geoefend in 1998.
In oktober/november 1999 heeft de laatste oefening van de HSGA (bij het Nederlands Instituut Brandweerzorg en Rampenbestrijding, het Nibra) plaatsgevonden. Specifieke multidisciplinaire Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI-)trainingen zijn (nog) niet in het oefenschema opgenomen.

Bij de voorbereiding op specifieke gebeurtenissen is men afhankelijk van risico-inventarisaties. Voor de uitvoering van deze inventarisaties is onder meer de brandweer en de provincie verantwoordelijk. Bekendheid met eventuele risico-objecten in de regio is uiteraard van belang bij een goede voorbereiding op een daadwerkelijke inzet en kan tevens meegenomen worden in het oefenbeleid. Eén van de oefenscenario's in Twente is genaamd 'de AKZO' en is gericht op het chloorproducerende bedrijf te Hengelo. Een andere randvoorwaarde voor een doeltreffende uitvoering van het GHOR-oefenbeleid is een goede voorbereiding bij andere betrokken (zorg)instellingen. Het is daarbij van belang dat de instellingen beschikken over formatieve en budgettaire ruimte om deel te nemen aan oefeningen. Zo heeft de A.A.D. Oost begin 2000 om formatieve redenen

aangegeven geen deel te kunnen nemen aan de geplande multidisciplinaire GHOR-oefeningen.

2.4.5 Alarmering GHOR

De alarmering van GHOR-functionarissen verloopt via de CPA A.A.D. Oost langs een geautomatiseerd systeem op een stand-alone computer. Het systeem kan niet in de bestaande apparatuur worden geïntegreerd. Om die reden is voor een stand-alone (= zonder netwerk) systeem gekozen. Een tevoren ingebracht alarmeringsschema is met één simpele handeling door de centralist te activeren. Zowel nummers van callmaxers (semafoon-systeem) als van mobiele telefoons worden automatisch gebeld. De callmaxer en meldtekst in de mobiele telefoon geven voor de ontvanger de verlangde actie weer. Zo bellen de HSGA en de wachtdienstarts altijd terug naar de CPA en weet een lid van een Sigmateam direct of hij zich moet melden en waar. Er vindt geen controle plaats op de ontvangst van een melding. Op 13 mei 2000 zijn op deze wijze de volgende groepen gealarmeerd: de centralisten (inclusief de CGV's), de HSGA, de MLRT, de OvDG'en, de chauffeurs (Sigmawagen en de wagen met materiaal voor Advanced Life Support, de ALS-wagen), directeur A.A.D. Oost en drie Sigmateams. Per groep vergt een oproep ongeveer 45 seconden. De directeur GGD is niet in dat systeem opgenomen, maar wordt conform de afspraak door de HSGA gealarmeerd.

3. Regio Twente en GGD Twente

De GGD is op basis van de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen (WGHR) in geval van een ramp verantwoordelijk voor de organisatie van de spoedeisende medische hulpverlening. Die verantwoordelijkheid strekt zich verder uit dan de dagelijkse bezigheden en taken van de GGD. In geval van een ramp krijgt een aantal functionarissen van de GGD een andere functie dan de dagelijkse. Anderzijds krijgen functionarissen die in hun dagelijkse functie onder andere organisaties vallen, de verantwoordelijkheid over beleids- en operationele taken van de GGD.

De Regio Twente is in het begin van 1995 als bestuurlijke eenheid tot stand gekomen en omvat 23 gemeenten met ruim 611.000 inwoners. Dit zijn drie grotere gemeenten (Enschede, Hengelo en Almelo) en een aantal middelgrote gemeenten. Bestuurlijk is sprake van een meervoudige gemeenschappelijke regeling met een sectorenmodel, waaronder de sector GGD. Het Regiobestuur vormt eveneens het (voorlopige) GHOR-bestuur.

De GGD Twente is uit een fusie van drie Twentse GGD'en ontstaan en heeft haar hoofdvestiging te Almelo. Voor de aansturing van de sector GGD is vanuit het 23 leden tellende algemeen bestuur momenteel onder voorzitterschap van de burgemeester van Hellendoorn een dagelijks bestuur gevormd met zeven leden. De GGD omvat vier afdelingen, te weten een afdeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ), een afdeling Preventieve Zorg (waarin de AGZ-taken op collectief gebied zijn ondergebracht), een afdeling Individuele Zorg (omvattend forensische geneeskunde en sociaal-medische adviestaken) en een afdeling Bedrijfsvoering.

De GGD voert wettelijk verplichte taken uit (op basis van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid, WCPV) en niet wettelijk verplichte taken. Op basis van de WCPV werkt de GGD met een standaardpakket dat aan alle gemeenten wordt aangeboden en waarover met de gemeenten overeenstemming bestaat. Op verzoek van (een) gemeente(n) kunnen daaraan taken worden toegevoegd, waarvoor extra wordt betaald. De beleidsmedewerkers van de GGD voeren regelmatig overleg met ambtenaren uit de gemeenten. De directeur GGD overlegt regelmatig met de portefeuillehouders Volksgezondheid. Met de portefeuillehouders van de grotere gemeenten is viermaal per jaar overleg.

De functie directeur GGD / RGF Twente stond begin 2000 enkele maanden vacant. De directietaken zijn waargenomen door het hoofd van de afdeling Bedrijfsvoering. Deze vervulde hiervoor reeds de functie van waarnemend directeur. Ten aanzien van de RGF-taken is tijdelijk een splitsing aangebracht tussen de preparatieve en repressieve taken.

Deze splitsing gold zowel voor een eventuele oefening als voor een daadwerkelijke inzet. Het hoofd van de afdeling JGZ heeft de preparatieve RGF-taken vervuld terwijl de waarnemend directeur verantwoordelijk was voor de repressieve taken. Door deelname aan diverse oefeningen in het verleden, was de waarnemend directeur op deze taak voorbereid. De nieuwe directeur GGD/RGF is per 15 mei 2000 in dienst getreden.

4. GGD - een impressie van de eerste paar uur

De tot in de wijde omtrek hoorbare explosies op 13 mei 2000 hebben deels als een spontane alarmering gewerkt. Enkele functionarissen verwachtten uit hoofde van hun functie dat ze ingezet zouden worden. Zij meldden zich spontaan. Een aantal anderen maakte zich gereed om bij een eventuele alarmering direct te kunnen participeren. Dit heeft een positief effect gehad op de snelheid van de inzetbaarheid van geneeskundige sleutelfunctionarissen.
Op de CPA A.A.D. Oost is het geautomatiseerde GHOR-alarm geactiveerd. De gealarmeerde HSGA heeft, conform de afspraak, direct de waarnemend directeur GGD/RGF gewaarschuwd. Beiden zijn naar de CPA gegaan en troffen daar een tweede spontaan gekomen GHOR-staffunctionaris aan, die eveneens als HSGA is ingezet. Eén van de HSGA's droeg zorg voor het gereedmaken van het materiaal van de Geneeskundige Combinatie (GNK) ter voorbereiding op een uitruk. Nadat de RGF zich een beeld had gevormd, is hij op weg gegaan naar Enschede in de veronderstelling dat daar het Beleidsteam (BT) zitting zou nemen in het gemeentehuis.
Via het GHOR-alarmeringssysteem was tevens de wachtdienstarts opgeroepen, die als Medisch Leider Rampterrein (MLRT) is ingezet. Korte tijd later is ter ondersteuning van de GGD-taken actie ondernomen tot het inzetten van het AC-GGD. Rond 17.30 uur was het AC-GGD operationeel. In zeer korte tijd is de GGD Twente omgevormd tot een functionele GHOR-organisatie.

De buurregio IJssel-Vecht, waarmee voor de functie HSGA bijstandsafspraken bestaan, is gealarmeerd. Dit leidde in die regio tot een opschaling. In de avond van 13 mei 2000 is de RGF van de Regio IJssel-Vecht verzocht om in de Gemeentelijke Rampenstaf (GRS)/BT de RGF Twente af te lossen. Aan dit verzoek is gehoor gegeven. In de Regio IJssel-Vecht had dat onder meer tot gevolg dat waarneming voor de eigen taken moest worden geregeld. Bijstand is ook verleend in het AC-GGD. Er is geen gebruik gemaakt van het aanbod voor bijstand in de wachtdienstfunctie.

Bij het opzetten van de nazorg is de GGD Twente vanuit de GRS/BT nadrukkelijk betrokken geweest. Met name het hoofd JGZ, die tijdelijk de preparatieve taken van de RGF (waaronder de nazorg) waarnam en de op maandag 15 mei 2000 in dienst getreden nieuwe directeur, speelden hierin een rol.

In de dagen volgend op de explosies zijn de reguliere werkzaamheden van de GGD onder druk komen te staan doordat de beschikbare functionarissen in de GHOR-structuur waren ingezet. Om die reden waren zij niet beschikbaar voor hun reguliere taken. Het bevolkingsonderzoek en de daarmee samenhangende (ook structurele) werkzaamheden zetten de beschikbare formatie verder onder druk.

5. Directeur GGD / RGF

5.1 Algemeen

Zoals eerder vermeld, is onder GHOR-omstandigheden de directeur GGD / RGF procesverantwoordelijk voor de geneeskundig-organisatorische leiding. Vanuit deze verantwoordelijkheid levert hij een bijdrage op het beleidsadviserend en strategisch niveau in de GRS en/of in het BT. De HSGA doet dat namens de RGF in het Operationeel Team (OT). Ten tijde van de ramp was de functie directeur GGD Twente vacant. De nieuwe functionaris is, zoals vermeld, op 15 mei 2000 in dienst getreden.

5.2 Preparatie

Aanpassing van de taak-/ functieomschrijving directeur GGD was gepland met de indiensttreding van de nieuwe functionaris. De specifieke taken tijdens een GHOR-inzet zullen daarin opgenomen worden.
De waarnemend directeur GGD Twente is getraind om taken van een directeur GGD / RGF te vervullen in het kader van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Hij heeft de afgelopen jaren met regelmaat aan oefeningen deelgenomen en een aantal keren deel uitgemaakt van de rampenstaf in geval van een calamiteit. Hij was goed op de hoogte van de structuur van zowel de gemeentelijke als de regionale rampenorganisatie.
Permanente bereikbaarheid is geregeld via GSM en callmaxer, waarbij de HSGA de directeur alarmeert. De directeur GGD heeft geen opkomsttijd. Waarneming is middels een dienstrooster geregeld. Op 13 mei 2000 participeerde de regio Twente (nog) niet in de (in ontwikkeling zijnde) waarneemregeling RGF Noord Nederland. De GGD Twente heeft een alarmeringsinstructie/instructie interne opschaling. Deze wordt niet geoefend. In het kader van de GHOR bestaat ten tijde van de ramp een (concept)plan psychosociale hulpverlening voor slachtoffers. Ook dit plan wordt niet geoefend.

5.3 Op en na 13 mei

Op 13 mei 2000 is de waarnemend directeur GGD (verder te noemen RGF) om 15.40 uur gebeld door de HSGA en direct naar de CPA van de A.A.D. Oost gegaan. De melding was dat een munitiedepot zou zijn ontploft en er meer dan 100 gewonden zouden zijn. Binnen 10 minuten was hij op de CPA. Het lukte maar ten dele om de situatie in kaart te brengen. Conform de geldende afspraken (ramp beperkt tot één gemeente) is de RGF vervolgens naar het gemeentehuis Enschede gegaan in de veronderstelling dat de burgemeester een rampenstaf bijeen zou roepen. Hij heeft daartoe geen oproep ontvangen. Met eigen vervoer is hij vervolgens naar Enschede gegaan en arriveerde daar om circa 17.15 uur. Bij aankomst in het gemeentehuis heeft hij direct aan de burgemeester gevraagd het formele verzoek voor interregionale bijstand

en voor inzet van de luchtmachtbasis te doen uitgaan. Hierbij tekende hij aan dat een en ander materieel reeds vanuit de GHOR in gang was gezet. Direct na aankomst in het gemeentehuis te Enschede heeft de RGF contact gezocht met de CPA om een actueel situatierapport te vragen. Het eerder gegeven beeld werd bevestigd zonder weinig aanvulling. Voor eigen ondersteuning heeft hij om een van de secretariaatsmedewerkers van de GGD verzocht. Als lid van het Beleidsteam (BT) was hij samen met de politie in een kamer gehuisvest.

De eerste uren was de situatie op het rampterrein chaotisch. De druk op de werkzaamheden gedurende de eerste uren is zeer hoog geweest, zowel op het rampterrein als op regionaal en gemeentelijk leidinggevend niveau. De RGF heeft zitting genomen in het BT, bij de GRS, waar op basis van het gemeentelijke rampenplan het beleid wordt bepaald. De HSGA zat in het OT, dat deel uitmaakt van het RCC, waar hij zich onder meer bezighield met de gezondheidsaspecten naar aanleiding van de ramp, de benodigde geneeskundige inzet en met informatie over aantallen slachtoffers en opvangcapaciteit van de ziekenhuizen. Enkele dagen na de ramp kwam daar de meer structurele opzet van nazorg aan slachtoffers van de ramp bij.

In de avond van 13 mei 2000 heeft de RGF de HSGA verzocht om voor zijn functie aflossing te regelen middels een verzoek aan de medisch directeur / RGF van de GGD Regio IJssel-Vecht. De gehele periode van inzet van de RGF in de GRS/BT hebben beide functionarissen elkaar afgewisseld.

De concrete taken van de RGF tijdens een inzet vallen in drie delen uiteen: het bewaken en bevorderen van de geneeskundige hulpverleningsketen, het bewaken van volksgezondheidsaspecten (waaronder medische milieuzaken) en de psychosociale hulpverlening en opvang. De eerste avond waren de taken van de RGF geconcentreerd op het gebied van informatieverzameling en -voorziening van GHOR/AC-GGD richting GRS en omgekeerd. De eerste uren was (mede vanwege de situatie op het rampterrein) onvoldoende zicht op de omvang van de ramp. De RGF had behoefte aan een overzicht van aantallen gewonden, locaties waarheen gewonden werden gebracht, voorzieningen ten behoeve van opvang van slachtoffers, de locatie van het Zaustat etc. Hiertoe heeft hij situatierapporten (sitraps) ontvangen van de HSGA, die mede op zijn verzoek via het AC-GGD waren samengesteld. Vóór de GRS-vergaderingen moesten de sitraps aan de RGF zijn doorgegeven. Dit lukte niet altijd.

De volgende dagen richtten de werkzaamheden zich tevens op de asbestproblematiek, op de nazorg aan de slachtoffers en op het gezondheidszorgonderzoek. Deze laatste twee taken zijn op verzoek van de RGF vanaf 16 mei 2000 ter hand genomen door de

nieuwe directeur GGD, die daarbij terzijde werd gestaan door het hoofd JGZ van de GGD. Deze had gedurende de vacante directeurspost de RGF-taken in preparatieve zin waargenomen en was derhalve goed geïnformeerd over de opzet van het GHOR-nazorgtraject.
In de avondvergadering van de GRS op 16 mei 2000 is de asbestproblematiek nadrukkelijk aan de orde gekomen. Aanleiding hiertoe was de toelichting die de voorzitter van het 'coördinatieteam milieu' gaf op de diverse meetresultaten en de consequenties daarvan voor onder meer de diverse groepen van hulpverleners op het rampterrein. Onder andere werd uitgelegd dat het vereiste beschermingsniveau voor hulpverleners die actief met bergingswerkzaamheden bezig waren, van een andere orde was dan de mondkapjes, die voldoende geacht werden voor andere aanwezigen op het rampterrein. De conclusies van de eerder gevoerde besprekingen van dit team zijn schriftelijk overhandigd en opgenomen in de mappen bij de GRS. Aangezien zowel de eerstelijns milieuarts als de medisch milieukundige (MMK) van de GGD deel hadden uitgemaakt van het team, ging de RGF ervan uit dat mede namens hen gesproken werd door de voorzitter. De informatie was duidelijk en op dat moment was voor de RGF geen reden tot een nadere inhoudelijke toelichting.

5.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen

De communicatie tussen de RGF, brandweer en politie verliep mondeling via de GRS. Daarnaast was op operationeel niveau contact met het RCC. (Telefonisch) contact met het AC-GGD verliep zowel structureel als ad hoc. De RGF onderhield vanuit de GRS geen contacten met de CPA. Ook met de functionarissen op het rampterrein onderhield de RGF geen structureel contact. Deze communicatielijnen verliepen via de HSGA. Overleg met de eigen medewerkers in het OT verliep mondeling nadat het RCC op dinsdag 16 mei 2000 naar Enschede was verplaatst. Als communicatiemiddelen zijn de telefoon (zowel vast als mobiel), de fax en mondelinge overdracht van gegevens gebruikt.

6 HSGA

6.1 Algemeen

Hoofd sectie geneeskundige aangelegenheden (HSGA) is een operationele titel voor een functie tijdens een rampsituatie. De HSGA is enerzijds verantwoordelijk voor de coördinatie en operationele aansturing van de gehele geneeskundige kolom en anderzijds voor de vertaling van het beleid richting het operationele vlak en vice versa. In de GHOR-regio Twente zijn twee GHOR functionarissen beschikbaar: de medisch coördinator GHOR en de staffunctionaris rampenbestrijding GHOR. Beiden kunnen als HSGA worden ingezet en bij toerbeurt dienst doen. In de Regio IJssel-Vecht is één dergelijke functionaris, de regionaal geneeskundig coördinator. Tussen de beide regio's bestaat reeds jaren een informele afspraak over waarneming voor de functie HSGA.

6.2 Preparatie

De HSGA's Twente en Regio IJssel-Vecht zijn goed geïnformeerd over de situatie in beide regio's. Naast de reguliere taak ten aanzien van voorbereiden, opzetten en uitvoeren van oefeningen, wordt zowel in Twente als in IJssel-Vecht, de taak HSGA geoefend.

Alarmering van de HSGA Twente gebeurt via een callmaxer en via de mobiele telefoon, volgens een geautomatiseerd systeem op een stand-alone computer bij de CPA A.A.D. Oost. De HSGA heeft bij een eventuele alarmering geen opkomsttijd. De HSGA-taken staan beknopt beschreven in hoofdstuk 17 van de procedure GGH/RT. Betrokkenen zijn goed op de hoogte van deze taken.

6.3 Op en na 13 mei

Op 13 mei 2000 is de HSGA Twente rond 15.39 uur per callmaxer gealarmeerd. Direct heeft hij vanuit huis telefonisch contact opgenomen met de CPA en is onderweg gegaan. Hij heeft de waarnemend directeur GGD gewaarschuwd en vanuit de auto aanvullend telefonisch contact gehad met de CPA. Rond 15.50 uur was hij ter plaatse op de CPA.
De beide HSGA's Twente waren direct operationeel, terwijl slechts één van hen dienst had. De andere functionaris was door de explosies gealarmeerd en is spontaan aan het werk gegaan. Gaandeweg ontstond tussen hen een werkverdeling. In de volgende dagen is de functie HSGA ondersteund door andere regio's, waaronder de GHOR Regio IJssel-Vecht. Voor de HSGA's stond de locatie van een coördinatiecentrum al vast. Uitgaande van de situatie in millenniumperiode, twijfelden zij er niet aan dat de RCC op de locatie Westermaat bij de regionale brandweer moest worden ingericht. De structuur van het Regionaal Operationeel Team (ROT) op de Westermaat is in de regio Twente

welbewust gekozen vanwege de korte lijnen voor de coördinatieteams naar de alarmcentrales van brandweer en ambulancevervoer. Op 16 mei 2000 is van (deels) regionaal niveau afgeschaald tot gemeentelijk niveau en is het OT van de Westermaat verhuisd naar het gemeentehuis te Enschede.

Concrete taken/verantwoordelijkheden van de HSGA waren respectievelijk de volgende:

- Bekijken en vergelijken van de eerste sitraps geneeskundig met die van brandweer en politie (bleken vrijwel eensluidend).
- Zorgdragen dat de GNK vanaf de locatie CPA A.A.D. Oost kon vertrekken.
- Opschalen, eerst telefonisch, vervolgens op de CPA en later vanuit het RCC.
- Het RCC bemannen namens de GHOR/GGD (waarbij de HSGA's elkaar afwisselden).
- Gezien deze specifieke ramp (verwachting van veel evacués, gewonden en overledenen) het operationeel maken van de Vliegbasis Twenthe. Deze stap is niet opgenomen in de procedure GGH/RT.
- Genereren van actuele sitraps en zich op de hoogte stellen van de situatie op het rampterrein.
- Informatie uit de operationele en geneeskundige keten aan het BT doorgeven, beleidsvoornemens vertalen en uitwerken.

Onderwerpen die de volgende dagen ook aan de orde kwamen waren de aansturing van de MLRT ter plaatse, de interdisciplinaire afstemming in de staven, de asbestproblematiek, de psychosociale nazorg, de aflossing van het ingezette personeel, het overleg met de directie van de Arbeidsinspectie en het informeren van het Bestuur. De HSGA werd hierbij maximaal ondersteund door het AC-GGD.

Zaterdagnacht 13 mei 2000 was bekend dat de mogelijkheid bestond dat er asbest was vrijgekomen. Daarnaast kon er sprake zijn van 'fall-out' van de vuurwerkfabriek. Het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) verrichtte metingen.

Als procesverantwoordelijke zette de brandweer een traject in gang waarin werd uitgegaan van inmenging en medewerking van politie, gemeente en GHOR. In dat kader is om capaciteit gevraagd om meetresultaten op volksgezondheidsrisico's te kunnen beoordelen (voor hulpverleners én bewoners). Het bericht op de avond van 13 mei 2000 van een mogelijk risico op een ontploffing bij de Grolschfabriek met kans op het vrijkomen van ammoniak is vanuit volksgezondheidsperspectief direct gecontroleerd bij de brandweer. Het bleek niet nodig te zijn om ten behoeve van de algemene bevolking tot actie over te gaan. Er bestond geen daadwerkelijk risico. De melding heeft wel tot enige onduidelijkheid in de communicatie geleid.

Zodra bekend was dat asbest aanwezig was op het rampterrein, zijn persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar gesteld, zoals geadviseerde maskers en kleding voor het ingezette hulpverlenende personeel vanuit de diverse parate diensten. De HSGA's hebben de genoemde middelen verspreid. Zij zijn tevens betrokken geweest bij het treffen van voorbereidingen voor het binnenlaten van bewoners op het rampterrein.

Een van de ervaren knelpunten bleek de registratie van slachtoffers ten behoeve van het CRIB. De registratie is niet op uniforme wijze uitgevoerd. Mede omdat niet alle gewonde slachtoffers van een gewondenkaart waren voorzien, kon het CRIB geen gebruik maken van registratiegegevens van buiten instellingen behandelde slachtoffers.

6.4 Communicatie (intern / extern)

Tijdens de ramp is hoofdzakelijk het reguliere telefoonnetwerk gebruikt en is in mindere mate gebruik gemaakt van het nationale noodnet. De HSGA's hebben onderling vooral mondeling gecommuniceerd. Met de HSGA Regio IJssel-Vecht werd op 13 mei 2000 per mobiele telefoon gecommuniceerd.

De communicatie met de CPA verliep zowel mondeling als per telefoon. Met de geneeskundige functionarissen op het rampterrein is grotendeels via de (mobiele) telefoon gecommuniceerd. Er is hoofdzakelijk contact geweest tussen de HSGA en de MLRT. Contact met de CGV of de OvDG verliep via de CPA en het Zaustat, waarna de HSGA zich bij de CPA op de hoogte stelde.
Contact met het AC-GGD verliep grotendeels mondeling. Aanvankelijk bevond het AC-GGD zich in hetzelfde gebouw als het RCC van waaruit de HSGA operationeel was. Contact met andere GGD-medewerkers verliep in hoofdzaak via het AC-GGD.
Met de directeur GGD / RGF en zijn secretariële ondersteuning, die zich bij de GRS/BT te Enschede bevonden, is contact per (mobiele) telefoon onderhouden. In de navolgende week communiceerde men mondeling aangezien het OT eveneens in het gemeentehuis te Enschede werd ondergebracht.

In het RCC deelden de operationele leiding van de diverse diensten dezelfde ruimte, waardoor uitwisseling van informatie in hoofdzaak mondeling plaatsvond. Nadat het RCC was verhuisd naar Enschede deelde de geneeskundige staf samen met de politie één ruimte. De brandweer zat in een andere ruimte. Dit had tot gevolg dat er minder duidelijke en minder vanzelfsprekende communicatie plaatsvond met de brandweer.

6.5 Verbindingen (intern / extern)

De alarmering van de HSGA geschiedt vanaf de CPA via het callmax-systeem en de mobiele telefoon. Tijdens de inzet hebben de HSGA's van zowel het vaste als het

mobiele telefoonnet gebruik gemaakt. Ook de in het RCC aanwezige verbindingsmiddelen, zoals het nationale noodnet en de fax zijn gebruikt. Opmerkelijk is dat het noodnet weinig gebruikt is.

7. RGF en RGF-bureau Regio IJssel-Vecht

De Regio IJssel-Vecht bestaat uit 21 gemeenten. Het Regiobestuur is tevens GHOR-bestuur. Onder dit bestuur valt een algemeen directeur en daaronder een aantal sectordirecteuren. Per 1 januari 2000 is de structuur gewijzigd en is het RGF-bureau formeel buiten de GGD geplaatst. De GGD is evenals het RGF-bureau één van de sectoren.
De taken van de RGF en van het RGF-bureau alsmede die van de medisch directeur GGD, zijn duidelijk beschreven. Ook voor een inzet tijdens een ramp zijn deze taken beschreven, alsmede de afbakening van verantwoordelijkheden van RGF en medisch directeur GGD. De taak van de directeur algemene zaken GGD tijdens een ramp staat beschreven in een dienstinstructie, welke recent is aangepast en in februari 2000 is vastgesteld. Preparatie is gewaarborgd, zowel door opleiding en training van de diverse functionarissen als door deelname aan een uitgebreid regionaal oefenschema.

De taken van de Regionaal Geneeskundig Coördinator (zowel de dagelijkse als voor de functie van HSGA) zijn vastgelegd en worden met behulp van functioneringsgesprekken geëvalueerd. De alarmeringsinstructies van deze functionaris zijn bekend op de CPA en bij de wachtdienstartsen en worden regelmatig geactualiseerd. Er is een bereikbaarheidsregeling en tevens een waarnemingsregeling voor de HSGA. Alarmering verloopt via callmaxer en de mobiele telefoon.

In januari 2000 is een nieuwe dienstinstructie geschreven. De HSGA wordt in het geval van grootschalige hulpverlening zowel door de wachtdienstarts geïnformeerd als door de CPA. Dit laatste gebeurt zodra de GNK wordt ingezet. Al deze systemen hebben op 13 mei 2000 gefunctioneerd. Direct na de eerste alarmering heeft de HSGA IJssel-Vecht de RGF in de eigen regio op de hoogte gebracht. Alarmeringsinstructies worden niet geoefend. De papieren procedure wordt regelmatig getest zoals bij gemeentelijke rampenstafoefeningen.
De HSGA regelt namens de RGF de operationele aansturing van de geneeskundige organisatie en kan tijdens de GHOR bindende aanwijzingen geven aan andere geneeskundige organisaties. Deze bevoegdheden worden momenteel in de regio IJssel-Vecht vastgelegd in de raakvlakbeschrijving binnen het kwaliteitstraject GHOR Regio IJssel-Vecht. Daarnaast is de persoonlijke of gedelegeerde aansturing (HSGA) door de RGF voor dergelijke situaties, vastgelegd in overeenkomsten tussen het GHOR-bestuur Regio IJssel-Vecht en de diverse actoren. Dat zijn zowel de ketenpartners GHOR als de andere betrokken hulpverleningsdiensten politie en brandweer.

Een GHOR bijstandsplan bestaat nog niet. De oplevering staat echter gepland voor 2001. In het kader hiervan hebben de regio's IJssel-Vecht, Groningen, Friesland en

Drenthe een onderlinge RGF-waarneming schriftelijk vastgelegd. Voor de genoemde noordelijke provincies is een gezamenlijke 'procedure geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen' in ontwikkeling. Een conceptversie is reeds beschikbaar. Hierin komt ook de opschaling aan de orde. Bovenregionale bijstandsoefening op het gebied van de GNK's en ambulancecapaciteit vindt nauwelijks plaats.

Tijdens de inzet te Enschede zijn uit IJssel-Vecht vanaf 13 mei 2000 de RGF en de HSGA ingezet. Later heeft de regio IJssel-Vecht voor aflossing gezorgd voor de functie hoofd AC-GGD.

Er zijn twee opvallende punten te noemen. In tegenstelling tot de structuur in de eigen regio was in Twente aanvankelijk gekozen voor gescheiden locaties van het BT (bij de GRS) en het OT (in het RCC). Afstemming binnen de eigen sectie werd daardoor bemoeilijkt. Dit had als gevolg dat besluitvormingstrajecten los van elkaar konden verlopen. Op 16 mei 2000 zijn de teams alsnog samengevoegd in het gemeentehuis te Enschede. Daar waren politie en GGD/GHOR in één ruimte gehuisvest en de brandweer elders. Ook deze gescheiden huisvesting bemoeilijkte de onderlinge (in dit geval multidisciplinaire) afstemming.

Een tweede punt betreft de inzet van het AC-GGD in de verschillende regio's. Deze inzet verschilt enigszins. Zo ondersteunt het AC-GGD in Twente primair de HSGA, waar de RGF in de Regio IJssel-Vecht gewend is aan het rechtstreeks neerleggen van vragen bij het AC-GGD. Tevens is het schema van aflossing binnen het AC-GGD afwijkend. Deze verschillen zijn op de inhoudelijke inzet van uit een andere regio afkomstige sleutelfunctionarissen niet van invloed geweest.

8 Wachtdienstarts

8.1 Algemeen

De wachtdienstarts van de GGD is een functionaris die zowel wettelijke taken als niet-verplichte taken moet uitvoeren. De wachtdienstarts vervult in wezen de 24-uurs bereikbaarheid van de GGD en waarborgt de continuïteit van dienstverlening door de GGD buiten kantooruren. Tussen GGD'en kan de inhoud van de functie van wachtdienstarts verschillen. Taken die in ieder geval zijn opgenomen, zijn de infectieziektebestrijding, de functie MLRT en de eerste opvang van medisch milieukundige vragen. Indien een GGD de forensische geneeskunde in het uitvoerende takenpakket heeft, fungeert de wachtdienstarts tevens als gemeentelijk lijkschouwer. Bij de GGD Twente is dat het geval. In de praktijk blijkt een wachtdienstarts zelden voor twee problemen tegelijkertijd geraadpleegd te worden. Het aanspreekpunt zijn voor diverse taken op hetzelfde moment blijkt dan ook zelden tot nooit tot knelpunten te leiden.
Bij de GGD Twente ontbreekt zowel voor de reguliere taken als voor de wachtdiensttaken, een actuele taak- / functieomschrijving GGD-arts.

8.2 Alarmering en opschaling

Voor de wachtdiensten bestaat een rooster, waarin bij de GGD Twente negen artsen zijn opgenomen. Een dienst bedraagt 24 uur op weekdagen en loopt gedurende het weekeinde van vrijdag 17.00 uur tot maandag 17.00 uur. Tijdens de wachtdienst mag men de regio niet uit. Specifiek voor de functie is communicatieapparatuur (een semadigit en een mobiele telefoon) beschikbaar, welke bij overdracht van de dienst wordt overgedragen. De mogelijkheden van de communicatiemiddelen, zoals in het geheugen opnemen van een telefoonlijst met relevante nummers, is onvoldoende bekend bij de gebruikers.
De wijze van alarmering is bij alle wachtdienstartsen bekend. Een eventuele alarmering verloopt via de meldkamer van de CPA A.A.D. Oost. Ten aanzien van de forensisch geneeskundige taken wordt in principe uitgegaan van een opkomsttijd van ½ tot 1 uur. Voor de andere taken is geen opkomsttijd gedefinieerd. Welke andere functionarissen vanuit de GGD (behoudens de HSGA) in rampsituaties eventueel nog meer gealarmeerd worden, is niet bekend bij de wachtdienstartsen. Ook weet men niet welke instructie voor andere functionarissen geldt bij een dergelijke alarmering.

Bij aanvang van de dienst wordt lopende casuïstiek besproken. Tevens worden dan de communicatieapparatuur en de dienstauto overgedragen. In de dienstauto bevindt zich de uitrusting van de wachtdienstarts. Deze bestaat uit een set van de vigerende (landelijke) protocollen infectieziekten, een koffer voor forensische zaken, een

overdrachtschrift met medische gegevens betreffende forensische gevallen, een lijst met telefoonnummers en plattegronden.

8.3 Preparatie

De taak-/functieomschrijving van de arts GGD Twente is (nog) niet formeel vastgesteld. Voor de forensische geneeskunde en de (eenvoudige) infectieziektenbestrijding is continuïteit van de dienstverlening gewaarborgd. De artsen (zowel AGZ- als JGZ-artsen) hebben daarvoor volgens rooster beschikbaarheiddienst. Afspraken hoe te handelen bij een eventuele dubbelfunctie tijdens een dienst zijn niet gemaakt. Tijdens de millenniumperiode bestonden dergelijke afspraken wel.

De eisen ten aanzien van de taakuitoefening van de diverse deeltaken staan niet vast. Ook de benodigde deskundigheid voor de eerstelijns functie, die een wachtdienstarts vervult, is niet bepaald. Bovendien blijkt de aanwezige deskundigheid op de diverse taakvelden te wisselen. Daarnaast wordt de expertise met behulp van bij- en nascholing wisselend onderhouden. De artsen op het rooster zijn niet allen even deskundig op de diverse deelterreinen. Zo hebben vier van de negen artsen in het verleden de training tot MLRT gevolgd. Omdat niet alle wachtdienstartsen voor alle aspecten van de wachtdienstfunctie zijn opgeleid, kan zich de situatie voordoen dat de continuïteit onvoldoende is gewaarborgd. Bij- en nascholing op de diverse deelaspecten vindt in zeer beperkte mate plaats. Er is onvoldoende expertise om voor elk terrein een deskundige achterwacht te hebben. Een deskundige achterwacht bestaat in wezen alleen voor de medisch milieukundige taak in de persoon van de medisch milieukundige (MMK).
De functie van wachtdienst in zijn algemeenheid wordt niet geoefend.

8.4 Op en na 13 mei

De dienstdoende wachtdienstarts is door de CPA van de A.A.D. Oost gealarmeerd voor de inzet als MLRT en heeft enige tijd later de wachtdiensttaken aan een collega-arts overgedragen. De MLRT hield de beschikking over de verbindingsmiddelen. De collega heeft zijn eigen mobiele telefoon gebruikt en het nummer aan de CPA doorgegeven. Deze mobiele telefoon is de volgende dagen aan iedere volgende wachtdienstarts doorgegeven.
Op 14 mei 2000 is de functie van wachtdienstarts nogmaals gesplitst doordat op het rampterrein de permanente aanwezigheid van een gemeentelijk lijkschouwer bij het Rampenidentificatieteam (RIT) van de politie nodig was. Daardoor waren gedurende de gehele inzet permanent drie functionarissen uit de pool van negen wachtdienstartsen van de GGD Twente ingeschakeld. Vanuit de naburige Regio IJssel-Vecht is ondersteuning voor de wachtdiensttaken aangeboden. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

1 Verdere aspecten komen in het hoofdstuk MLRT aan de orde.

2

9 MLRT

9.1 Algemeen

Een van de taken, die de dienstdoende wachtdienstarts in zijn of haar pakket heeft, is de taak van Medisch Leider Rampterrein (MLRT). Dit betreft een piket taak gedurende de gehele dienstperiode, dus ook tijdens kantooruren. In een zeer ruime tijdsspanne is slechts éénmaal een operationele inzet van een MLRT nodig geweest, toen enkele jaren geleden een F-16 straaljager neerstortte in de regio Twente. De taak van MLRT is een zeer specifieke GHOR-taak, waarbij in een operationele situatie taken en verantwoordelijkheden gelden, die afwijken van de dagelijkse praktijk. Ook de beleidsstructuur en de operationele structuur zijn in een dergelijke situatie anders dan in de reguliere taakuitvoering. De MLRT heeft op en rond het rampterrein de leiding over de uitvoering van de GHOR-inzet. Daarnaast moet hij de geneeskundige inzet afstemmen op de andere diensten. Bij de coördinatie daarvan krijgt de MLRT steun van de OvDG. In operationele zin valt de MLRT direct onder leiding van de HSGA.

9.2 Preparatie

Ten aanzien van de GHOR heeft in de regio Twente niet in alle gevallen een getraind MLRT dienst. Er is evenmin een procedure beschreven voor de eventuele overdracht van de taak MLRT aan een collega, die daartoe wel de training heeft gevolgd. De opkomst van de MLRT is nooit geoefend. Er is geen geformaliseerde opkomsttijd voor de MLRT. Voor het specifieke aspect van de functie MLRT is binnen de GGD (nog) geen structureel overleg op uitvoeringsniveau. Er zijn geen specifieke voorbereidingen voor de functie van MLRT getroffen, zoals checklijsten, GHOR telefoonlijsten, voorbedrukte sitrap's e.d.

Zoals vermeld onder 8.3 zijn vier GGD-artsen getraind tot MLRT. Voor hen bestaat geen geformaliseerd trainingsprogramma tot het bijhouden van de kennis en deskundigheden. In wisselende mate wordt deelgenomen aan de GHOR-oefeningen. De laatste MLRT-oefening in de regio vond plaats in 1998.

Zoals aangegeven draagt de wachtdienstarts de dienst over ten kantore van de GGD te Almelo, of op een andere tevoren afgesproken locatie. Daarbij draagt de arts bij de overdracht van de dienstauto ook de semadigit en de mobiele telefoon over. De dienstauto is op geen enkele wijze herkenbaar (en kan ook niet herkenbaar gemaakt worden) voor de functie van MLRT. Ter herkenning van de MLRT op het rampterrein is een jasje met rugtitel in de auto aanwezig. De persoonlijke beschermingsmiddelen bestaan uit laarzen en een helm. Er is geen specifieke instructie 'persoonlijke bescherming MLRT', zoals bijvoorbeeld bij de blootstelling aan gevaarlijke stoffen. In het

algemeen neemt de aanwezige brandweer de beslissing over vrijgifte van een rampterrein.

9.3 Op en na 13 mei

Op 13 mei 2000 is de dienstdoende GGD-arts om 15.47 uur vanuit de CPA A.A.D. Oost gealarmeerd via het geautomatiseerde GHOR-alarmeringssysteem. Vrijwel direct was er telefonisch contact en werd duidelijk dat het ging om een inzet als MLRT. De CPA-centralist gaf de arts aanvankelijk de instructie zich te vervoegen bij het Medisch Spectrum Twente (MST) waar de Sigmaleden zich zouden verzamelen, maar corrigeerde dit in de locatie waar het Zaustat heen zou gaan, de Boddenkampsingel nabij het rampterrein. Na ongeveer 40 minuten was de MLRT ter plaatse en vond een eerste overleg plaats met de reeds aanwezige OvDG'en. Tijdens dat overleg zou duidelijk zijn afgesproken dat de MLRT de leiding over de GHOR-inzet had. Ook zou afgesproken zijn welke OvDG als direct aanspreekpunt voor de MLRT zouden fungeren. De OvDG'en deelden mee dat 'grootschalig opgeschaald' was. Dit is geen bekende term binnen de GHOR en is op dat moment niet nader gedefinieerd. De MLRT trok de conclusie dat de rampenstructuur in werking was gesteld. Daarbij verwachtte zij dat de GNK ingezet was, er een alarmering MMT was gedaan, ambulancebijstand geregeld was en dat ook de GHOR-verantwoordelijken binnen de GGD gealarmeerd waren. De MLRT heeft op dat moment geen contact gezocht met functionarissen (zoals de CPA, de HSGA of de directeur GGD) buiten het rampterrein om dit te verifiëren. De HSGA kon zij niet bereiken, omdat het telefoonnummer van de HSGA en het RCC niet op haar telefoonlijst stonden.
Nadat de MLRT door de OvDG'en was geïnformeerd, is zij op 13 mei 2000 hoofdzakelijk in de buurt van de verbindingscommandowagen van de brandweer (aan de Deurningerstraat) gebleven. Deze stond op een afstand van zo'n 400 meter van het Zaustat. De concrete taken van de MLRT bestonden op dat moment uit de coördinatie van de geneeskundige kolom op het rampterrein en afstemming van de werkzaamheden met politie en brandweer.

Toen op een later tijdstip (rond 19.00 uur) de HSGA contact met de MLRT opnam, was dat voor haar een bevestiging van haar eerdere aanname dat de rampenstructuur in werking was gezet. Zijn eerste vraag of multidisciplinair overleg was gevoerd, is ontkennend beantwoord. Mogelijk kwam dit doordat zich in de buurt van de verbindingscommandowagen van de brandweer geen leidinggevende van de politie ophield. Ook het feit dat de Officier van Dienst (OVD) van de brandweer gewond was, kan hierbij een rol gespeeld hebben. De HSGA wilde tevens weten wat de status was van uit het rampterrein afkomstige gewonden. Vanaf dat moment is met wisselende frequentie telefonisch overleg gevoerd tussen HSGA en MLRT. Zodra het Coördinatie

Team Plaats Incident (CTPI) in functie was en met tevoren afgesproken regelmaat vergaderde, is in ieder geval voor én na die vergadertijdstippen telefonisch informatie uitgewisseld.

Een spontaan naar het rampterrein gekomen collega-arts is ingezet als toegevoegd Medisch Leider (tML) en heeft samen met een van de OvDG'en een verkenning van het rampterrein uitgevoerd. Tijdens deze verkenning merkte de OvDG op dat de verpleegkundige van de eerste ambulance bezig was met het inrichten van een gewondennest aan de Hulsmaatstraat. Dit gewondennest is later verplaatst op aanwijzing van de brandweer. Volgens de informatie van de MLRT verliep die verplaatsing zonder problemen omdat op dat moment geen gewonden aanwezig waren in het gewondennest. Uit informatie van de betreffende verpleegkundige blijkt dat op het moment van evacuatie alleen lichtgewonde en niet-gewonde slachtoffers aanwezig waren. Informatie over slachtoffers in het gewondennest (locatie CBB-gebouw) was de MLRT niet bekend. Tussen de MLRT en de betreffende verpleegkundige is niet rechtstreeks gecommuniceerd. De MLRT is door de brandweer geïnformeerd over de evacuatie van dit gewondennest (CBB-gebouw).

Ten aanzien van de geneeskundige inzet op het rampterrein en in de gewondennesten heeft de MLRT zelf geen contacten onderhouden met geneeskundige functionarissen. De MLRT werd door de OvDG'en op de hoogte gehouden. Aspecten van het multidisciplinaire overleg worden belicht in hoofdstuk 10.

Het gewondennest aan het Van Heekpark werd geëvacueerd zonder dat de MLRT daarvan op de hoogte was (zie paragraaf 15.3). De MLRT heeft, toen zij van deze verplaatsing op de hoogte kwam, een leidinggevende van de politie gezocht en is samen met hem naar de verbindingscommandowagen van de brandweer gegaan. Daar hebben zij verzocht om overleg met de OVD brandweer.

Rond 17.30 uur heeft de MLRT met een collega (eveneens als MLRT getraind) telefonisch contact opgenomen. Later die avond heeft zij met deze collega daadwerkelijk afspraken gemaakt over haar aflossing. Uiteindelijk heeft de collega de eerste twee nachten als MLRT gewerkt. De eerst ingezette MLRT is de gehele resterende periode (13 mei tot 24 mei 18.00 uur) in functie geweest. Vanaf 15 mei 2000 gedurende de nachturen op piket.

Rond 20.50 uur had de MLRT nog steeds geen antwoord op haar vraag naar het aantal gewonden. Zij vernam toen dat ruim 100 ambulances beschikbaar waren, terwijl in haar perceptie sinds 19.00 uur vanaf het rampterrein weinig gewonden vervoerd waren.

De dagen volgend op 13 mei 2000 bestond de geneeskundige inzet op het rampterrein hoofdzakelijk uit een voorwaardenscheppende aanwezigheid van ambulances en het Zaustat. De MLRT bleef vanuit de GHOR verantwoordelijk voor de multidisciplinaire afstemming en binnen het CTPI voor de geneeskundige inbreng. Zij heeft zich onder meer actief bezig gehouden met de asbestproblematiek, hetgeen uitgebreid in paragraaf 12.5 wordt toegelicht.

In tegenstelling tot de politie en de brandweer, die administratieve ondersteuning hadden, waren de MLRT's op zichzelf aangewezen en hebben zij pas later administratieve ondersteuning (en de beschikking over een laptop) gekregen. Voor het vastleggen van gegevens in GHOR-verband is binnen de GGD geen format beschikbaar. Gedurende de werkzaamheden op het rampterrein hebben de MLRT's eigen aantekeningen gemaakt, die later verwerkt zijn in een logboek.

9.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen

Voor de alarmering van de MLRT wordt gebruik gemaakt van een semadigit en een mobiele telefoon. De mogelijkheden van deze telefoon, zoals in het geheugen opnemen van relevante nummers en de terugbelfunctie, blijken bij de MLRT niet bekend te zijn. In de uitrusting van de MLRT zit geen telefoonlijst met relevante nummers.

Op het rampterrein is mondeling gecommuniceerd met de andere aanwezige hulpdiensten, politie en brandweer. Met de hulpverleners uit de (eigen) geneeskundige kolom op het rampterrein is zowel mondeling als per mobiele telefoon gecommuniceerd. Alhoewel ook voor de MLRT een portofoon beschikbaar was, is op het rampterrein hoofdzakelijk van de mobiele telefoon gebruik gemaakt en van de fax van de politie (bus van de Koninklijke Landelijke Politie Dienst).

In de verbindingscommandowagen van de brandweer zijn faciliteiten opgenomen voor een verbindingsmedewerker van zowel de politie als de GHOR, zodat per mobilofoon direct met de eigen meldkamer gecommuniceerd kan worden. Dit ter ondersteuning van de multidisciplinaire afstemming. In tegenstelling tot de politie heeft de GHOR hiervan geen gebruik gemaakt. De reden daarvan is onduidelijk. Voor de MLRT, die zich in de buurt van de verbindingscommandowagen van de brandweer bevond, had dit in belangrijke mate kunnen bijdragen aan de communicatiemogelijkheden en ook aan de informatievoorziening en afstemming binnen de geneeskundige sectie.

Met extern ingezette geneeskundige hulpverleners (zoals huisartsen, GNK, MMT, Duitse hulpverleners) heeft de MLRT geen contact gehad. Met de operationele leiding van de

eigen organisatie (HSGA in het RCC) is per mobiele telefoon structureel contact onderhouden. Met de ondersteuning vanuit het AC-GGD is het contact eveneens telefonisch verlopen. Met de eerstelijns arts milieu verliep de communicatie pas soepel vanaf 17 mei 2000, toen deze arts per mobiele telefoon bereikbaar was. Met de dienstdoende MMK is telefonisch contact geweest. Eén maal heeft de MLRT mondeling overleg gevoerd met de RGF. Dit gesprek had betrekking op de asbestproblematiek.

10. CTPI / CoRT (Commando Rampterrein) en communicatie op het rampterrein

In dit rapport zal het aspect van de communicatie tussen de operationele diensten slechts beperkt aan de orde komen. Voor nadere details wordt verwezen naar het rapport van de IBR inzake cluster 4.

10.1 Standby-situatie

In de periode voorafgaand aan de zware explosies waren de drie hulpverleningsdiensten (politie, brandweer en ambulancedienst) aanwezig. Wegens de brand stond een ambulance stand-by. De bemanning van deze ambulance heeft de CPA A.A.D. Oost verzocht een tweede ambulance te sturen en heeft daarnaast kort voor de explosies om de inzet van de OvDG verzocht.

De eerste ambulance heeft zich na aankomst niet voor overleg bij de politie gemeld. Voor benodigd overleg is niets vastgelegd voor een situatie waarin een ambulance stand-by staat. Bij de brandweer heeft de chauffeur van de eerste ambulance informeel geïnformeerd over de stand van zaken bij de bluswerkzaamheden. Een formeel overleg met de leidinggevende van de brandweer en de eerste ambulance heeft niet plaatsgevonden. Politie en brandweer hebben ad hoc overlegd, maar er is geen sprake geweest van een 'motorkapoverleg', zoals een afstemmingsoverleg tussen de leidinggevenden van de hulpverleningsdiensten genoemd wordt, of van een CTPI.

10.2 Explosies en opschaling

Direct na de zware explosies was de situatie ter plaatse niet meer overzichtelijk en was aanvankelijk geen mogelijkheid meer tot gestructureerd overleg. De OvDG, die omstreeks dat moment ter plaatse kwam, heeft zich niet bij de politie of bij de brandweer gemeld (of kunnen melden). Bij de brandweer was een aantal functionarissen op het rampterrein weggevallen (op dat moment vermist) en de OVD van de brandweer was gewond. Alle hulpverleners waren druk bezig met de reddingswerkzaamheden binnen het eigen takenpakket. De dienstdoende OvDG kwam kort voor de ernstige explosies aan. Vanwege de vele mensen moest hij omrijden naar de hoek Walhofstraat/Roomweg. Op dat moment vond een grote ontploffing plaats. Vervolgens overzag hij de chaos en voerde een verkenning uit in het rampgebied. Via de portofoon wist hij waar de chauffeur van de eerste ambulance zich bevond. Een kort persoonlijk contact kwam tot stand. De OvDG hield zich vervolgens bezig met het inrichten van het gewondennest bij het Van Heekpark. Korte tijd later arriveerden twee collega-OvDG'en aan wie hij de inrichting van het gewondennest overdroeg. Zelf richtte hij zich daarna op de onderlinge verbindingen en had hij contact met brandweerfunctionarissen. Dit leidde niet tot het instellen van een CTPI.

Rond 16.30 uur meldde de MLRT zich ter plaatse bij het Zaustat (locatie Boddenkampsingel). De verbindingswagens van de operationele diensten stonden op dat moment niet bij elkaar. De MLRT had direct contact met de OvDG'en, vroeg wie van hen de leiding had en daarmee haar aanspreekpunt en verzocht om een situatierapport. Volgens de geldende afspraken is de MLRT vanaf dat moment de hoogst in rangorde aanwezige GHOR-functionaris op het rampterrein. Bij alle afstemmingsoverleg en alle besluitvorming dient de MLRT betrokken te zijn.

Een eerste contact tussen de leidinggevenden van de politie en de geneeskundige kolom ter plaatse kwam pas tot stand in het Van Heekpark, mede op aandringen van de MLRT. De MLRT was geconfronteerd met de in gang gezette verplaatsing van een gewondennest, waar zij niet in was gekend (Zie voor nadere details de paragrafen 9.3 en 15.3). De coördinerend politiefunctionaris in het Van Heekpark (herkenbaar aan een groen hesje) en de MLRT gingen rond 19.30 uur samen naar de verbindingscommandowagen van de brandweer, waar na enige tijd een eerste overleg plaatsvond en verantwoordelijkheden werden besproken. Het overleg was van korte duur omdat de OVD wegens brandbestrijdingstaken beperkt tijd beschikbaar had. Pas nadat de commandoauto van de politie ter plaatse was (in de reconstructie bus KLPD genoemd) lukte het om het CTPI in te stellen. Vanaf dat moment kreeg de samenwerking tussen de hulpverleningsdiensten op het rampterrein de geplande vorm. Het was toen inmiddels bijna 21.30 uur. Afspraken over tijdstippen van multidisciplinair overleg werden gemaakt. Vanuit de GHOR nam de MLRT deel aan het CTPI en was veelal ook één van de OvDG'en aanwezig. Inmiddels was binnen iedere hulpverleningsdienst de (eigen) leidinggevende structuur helder. Op het moment dat bekend werd wie de OVD Brandweer was en dat deze op het rampterrein de algemeen coördinerend functionaris is, werd in feite de structuur Commando rampterrein ingevuld. Hiermee is in wezen de overgang van CTPI naar CoRT gemaakt, alhoewel de geneeskundige kolom de term CTPI[2] blijft hanteren.

Brandweer, politie en GHOR bevinden zich aanvankelijk niet op één plaats en bovendien is het Zaustat enkele uren gestationeerd bij het gewondennest Miracle Planet bij het Arke Stadion. Pas na 23.00 uur is het Zaustat weer operationeel bij garage Roeloffzen aan de Boddenkampsingel. Wanneer de brandweercommando-eenheden zich vanaf omstreeks 23.30 uur ook op de Boddenkampsingel bevinden, is afstemming en intensief overleg tussen de diensten mogelijk.

[2] In een CTPI gebeurt de inbreng van de hulpverleningsdiensten op basis van gelijkwaardigheid, terwijl in een CoRT de brandweer de hiërarchische leiding heeft.

Vanwege mogelijk explosiegevaar, instortingsgevaar en de enorme hitte gaf de brandweer het rampgebied niet voor hulpverlening vrij. Zodra de brandweer het rampgebied vrijgaf, werd het terrein in vier sectoren doorzocht met een multidisciplinair team (politie, brandweer en geneeskundig). In ieder team ging een OvDG mee. Het wachten op het tijdstip van zoeken op het rampterrein naar eventuele overlevende slachtoffers viel de geneeskundige hulpverleners moeilijk. Uiteindelijk werd na de verkenning geconcludeerd dat er geen tekenen van leven meer waren in het rampgebied.

In het CTPI/CoRT kwam op 13 mei 2000 rond 23.10 uur mogelijke asbestproblematiek van het rampgebied aan de orde. Zoals eerder vermeld heeft de MLRT zich hiermee actief beziggehouden.

Vanuit de GHOR is gedurende de gehele periode tot 24 mei 2000 18.00 uur deelgenomen aan het CTPI/CoRT. Aanvankelijk was daar altijd de MLRT bij aanwezig en meestal een OvDG. Vanwege de geneeskundige afschaling was vanaf 15 mei 2000 de MLRT in de nachturen op afroep beschikbaar. In deze uren verving de OvDG de MLRT. Geneeskundig zijn de uitvoerende taken in de periode na 13 mei 2000 beperkt. Een aantal ambulances was uit voorzorg aanwezig bij het rampterrein. Ook de aanwezigheid van het Zaustat werd door de aanwezige hulpverleners op prijs gesteld. In de loop van de dagen werd geneeskundig steeds verder afgeschaald. Het Zaustat vertrok op 19 mei 2000 na de stille tocht en kwam om 22.30 uur terug in de garage bij de A.A.D. Oost.

10.3 Communicatie

Veel overleg verliep mondeling en persoonlijk. Van de CTPI/CoRT bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt. De MLRT kreeg deze verslagen niet automatisch in afschrift. Pas aan het eind van de eerste week is na herhaald verzoek het gehele pakket overhandigd. Communicatie tussen de op het rampterrein aanwezige GHOR-functionarissen was in principe mogelijk per portofoon. Van deze mogelijkheid is wisselend gebruik gemaakt. Ook is er veel per mobiele telefoon gecommuniceerd en heeft men elkaar opgezocht om te overleggen.
Het Zaustat heeft een zeer beperkte binnenruimte beschikbaar en is in feite alleen als werkplek voor de coördinator gewondenvervoer geschikt. Monodisciplinair GHOR-overleg is veelal buiten gevoerd. Rondom het Zaustat waren stoelen geplaatst. Het moge duidelijk zijn dat dit alleen mogelijk is bij goede weersomstandigheden.
Communicatie van de MLRT met personen buiten het rampterrein is per mobiele telefoon gegaan en per fax (van de KLPD). De specifiek voor de GHOR aanwezige verbindingsmogelijkheid in de verbindingscommandowagen van de brandweer is niet

gebruikt. Vanuit het Zaustat en door de OvDG'en is zowel per mobilofoon als per mobiele telefoon gecommuniceerd.

11. AC-GGD

11.1 Algemeen

In het kader van een GHOR-inzet kunnen diverse GGD-medewerkers voor specifieke taken worden ingezet. Deze inzet kan zich beperken tot de directie, de GHOR-staffunctionarissen en de MLRT, maar kan ook de gehele GGD omvatten. In dat geval stelt de directeur GGD het AC-GGD in, waar voorwaardenscheppende taken worden uitgevoerd die noodzakelijk zijn voor het goede verloop van de geneeskundige hulpverlening.
In de procedure GGH/RT is het begrip AC-GGD opgenomen.

11.2 Preparatie

Het GHOR-organisatieplan is in de Regio Twente nog in ontwikkeling. Het AC-GGD is daarin nog niet structureel opgenomen. In het kader van de millenniumvoorbereidingen heeft de GGD nadrukkelijk aandacht besteed aan de opzet van een AC-GGD. De onderscheiden functies in het AC-GGD zijn schriftelijk vastgelegd evenals de noodzakelijke voorwaardenscheppende taken. Voor de invulling van het AC-GGD is een kernbezetting samengesteld. Deze bestaat uit: een hoofd AC-GGD, een secretariële medewerker en een beleidsmedewerker. Voor de diverse functies is bepaald welke functionarissen daadwerkelijk inzetbaar zouden zijn.

Per functie van het kernteam is bij diverse mensen aangekondigd dat zij (via de reguliere telefoon) benaderd zouden kunnen worden met de vraag het AC-GGD te bemensen. Een formele bereikbaarheids- of beschikbaarheidsregeling wordt niet gehanteerd, evenmin als een opkomsttijd. Het uitgangspunt is dat de pool van inzetbare functionarissen voldoende groot is om in alle gevallen tot de samenstelling van een kernteam te kunnen komen. De alarmeringsregeling wordt niet geoefend.
Voor inhoudelijke expertise maakt het AC-GGD op basis van een voorliggende vraag / probleem gebruik van andere GGD-functionarissen, die daarvoor ad hoc benaderd worden.
De taken AC-GGD zijn in het najaar van 1999 geoefend. Tijdens de millenniumnacht was het AC-GGD (in preparatieve zin) ingezet.

Een AC-GGD kan in het eigen GGD-gebouw te Almelo worden ondergebracht. Als locatie voor het AC-GGD is in de millenniumperiode gekozen voor de Westermaat, bij de regionale brandweer. Dit is een centraal punt in Hengelo en beschikt over een aantal faciliteiten, zoals een noodstroomaggregaat en verbindingsmiddelen. Een inhoudelijk voordeel is het feit dat in geval van grootschalige hulpverlening het RCC vanuit dezelfde locatie operationeel is.

11.3 Op en na 13 mei

De hoorbare explosies op 13 mei 2000 zijn beschouwd als een vooraankondiging van de start van een AC-GGD. Toen enige tijd later de daadwerkelijke alarmering kwam, waren de diverse functionarissen direct inzetbaar. Om 17.30 uur was het AC-GGD op de Westermaat te Hengelo operationeel.

Tot en met dinsdag 16 mei 2000 is het AC-GGD permanent volledig operationeel geweest. Vanaf 17 mei 2000 zijn de avond en nachtdiensten op piket gedraaid. Op 17 mei 2000 is het AC-GGD in opdracht van het RCC verhuisd naar het GGD-pand te Almelo. 's Middags is tijdelijk op twee locaties gewerkt om de continuïteit te waarborgen. Op 20 mei 2000 is personele bijstand verleend vanuit de GGD regio IJssel-Vecht. Die avond is het AC-GGD gesloten en zijn de taken bij de reguliere GGD-organisatie ondergebracht.

Vanuit het AC-GGD is vrijwel direct secretariële ondersteuning ingezet voor de directeur GGD / RGF. Andere GGD-medewerkers zijn door het AC-GGD ingezet voor specifieke taken, zoals de arts met eerstelijns milieutaken en medewerkers voor bemensing van het GGD-informatienummer. Ten kantore van de GGD te Almelo is een telefonisch informatiepunt geopend, dat gedurende kantooruren en avonden bemenst werd. Daarnaast was er het landelijk 008-informatienummer.

Het AC-GGD heeft 'vraaggestuurd' gewerkt en onder meer sitrap's opgesteld. Naar aanleiding van de vragen (van het RCC of het BT) is per keer de inhoud van een sitrap opgesteld. Het AC-GGD heeft geen formele sitrap's ontvangen, maar werd voortdurend door de HSGA op de hoogte gehouden.

De werktijden in het AC-GGD waren aanvankelijk bepaald op 6 aaneengesloten uren met vervolgens een rustperiode van 6 uur. Dit bleek een te grote belasting voor de medewerkers, waarna de werktijden zijn aangepast.

11.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen

Het AC-GGD had één telefonisch toegangsnummer met vier lijnen, dat primair bedoeld was voor contact binnen de rampenorganisatie en niet verder bekend is gemaakt. Een aansluiting op het noodnet was niet in de AC-GGD ruimte aanwezig. Daarnaast zijn eigen mobiele telefoons gebruikt en de fax (inclusief aansluiting op noodnet) van de brandweer. De op de Westermaat aanwezige communicatiemiddelen waren in principe voldoende, maar niet direct in het AC-GGD beschikbaar.

Hoe in de aanvangsfase de bereikbaarheid van de GGD geregeld was en of de normale telefoon was doorgeschakeld is niet bekend.

De afwezigheid van bepaalde communicatiemiddelen ten behoeve van het AC-GGD riepen problemen op die om een structurele oplossing vragen. In de ruimte van het AC-GGD was geen radio en aanvankelijk ook geen televisietoestel beschikbaar. Ook ontbrak een computer en een laptop met modem. Bovendien had het AC-GGD niet de beschikking over een eigen kopieerapparaat. Als oplossing is gebruik gemaakt van apparatuur van de brandweer.

De communicatie met de HSGA verliep veelal mondeling in de periode dat zowel de HSGA als het AC-GGD zich op de Westermaat bevonden. In de periode daarna was er telefonische communicatie. Het contact met de GRS / BT verliep via de daarin zitting hebbende directeur GGD / RGF en was hoofdzakelijk vraaggestuurd. Met name in het begin was er meermalen per uur contact. Het contact met de ziekenhuizen verliep voornamelijk via de afdeling spoedeisende hulp. De taak / rol van het AC-GGD bleek bij de ziekenhuizen bekend en elk uur was er contact.

12. Milieutaken GGD

12.1 Algemeen

Ten aanzien van de medische milieukunde is sedert 1989 een landelijk netwerk van Medisch Milieukundigen (MMK's) operationeel. Dit netwerk is tot stand gekomen met financiële steun van het toenmalige ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC). De MMK's, dit zijn sociaal geneeskundigen met een specifieke specialisatie, zijn gestationeerd bij GGD'en en bedienen elk diverse GGD'en, waardoor een landelijk dekkend netwerk wordt verkregen.
In de WCPV is de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het bewaken van de gezondheid in relatie tot het leefmilieu vastgelegd (Art.2, lid 2). De MMK fungeert als consulent voor de GGD en is intermediair voor provinciale en landelijke instanties (waaronder ook onderzoeksinstituten). Daarnaast heeft de MMK een bevorderende taak ten aanzien van de deskundigheid van de GGD-medewerkers en initieert, coördineert en begeleidt bovenregionale projecten. Het RIVM doet dienst als kenniscentrum, vervult een brugfunctie tussen wetenschap en uitvoering en ondersteunt bij complexe zaken. Voor eerstelijns taken hebben GGD-artsen en GGD-verpleegkundigen in het verleden applicatiecursussen gevolgd.

De financiering van het landelijke netwerk van MMK's is in1996 gedecentraliseerd door overheveling van de Rijksgelden naar het gemeentefonds. Uit een onderzoek door de IGZ van januari 1998 blijkt, dat de continuïteit van het dienstverband van de MMK's niet meer gewaarborgd is.

12.2 Milieutaken GGD Twente

Voor de eerstelijns milieutaken bij de GGD Twente was tot april 2000 een volledig opgeleid arts Algemene Gezondheidszorg (AGZ-arts) verantwoordelijk (afkomstig van de voormalige GGD Hengelo), samen met een niet volledig opgeleide AGZ-arts (afkomstig van de voormalige GGD Enschede). Vanaf april 2000 berust de eerstelijns verantwoordelijkheid bij de laatstgenoemde arts. Buiten kantooruren verricht de wachtdienstarts de eerste opvang en advisering bij medische, milieukundige vragen. Aan gerichte bij- en nascholing blijkt nauwelijks aandacht besteed te (kunnen) worden. Een mondeling verzoek aan de MMK door de GHOR Twente (voorjaar 1999) tot bij-/ en nascholing inzake chemische calamiteiten heeft nog niet geleid tot concrete afspraken of tot een daadwerkelijk plan.

Omdat de eerstelijns milieutaken naast andere taken worden verricht, blijft de feitelijke eerstelijns inzet beperkt tot het beantwoorden van vragen. Een verpleegkundige bij de GGD houdt zich vooral bezig met klachten inzake het binnenmilieu, publieksvoorlichting

en soms ondersteuning van hulpverleners. Voor de eerstelijns arts milieu wordt geen bereikbaarheidsregeling gehanteerd. Er zijn binnen de GGD evenmin afspraken over de beschikbaarheid. De MMK van de GGD Twente is als tweedelijns functionaris voor vier GGD'en verantwoordelijk. Taken van de MMK zijn advisering bij milieucalamiteiten, de afhandeling van milieu-incidenten en beleidsadvisering.

De MMK's dragen geen verantwoordelijkheid voor het onderhouden van een aanvaardbaar deskundigheidsniveau bij de wachtdienstartsen. De MMK-Twente heeft het probleem van de geringe aanwezige deskundigheid binnen de GGD, vorig jaar schriftelijk bij de GGD Twente aangekaart. Daarnaast heeft de Vakgroep MMK de koepelorganisatie GGD Nederland schriftelijk om een oplossing verzocht.

12.3 Afbakening eerstelijns functie / MMK

Ten aanzien van het raadplegen van de tweedelijns functionaris ontbreken vastgestelde regels, zowel tijdens als buiten kantooruren. De eerstelijns arts milieu bepaalt in wezen zelf wanneer advies wordt ingewonnen bij de MMK. Wanneer de wachtdienstarts/MLRT dit nodig acht, schakelt hij buiten kantooruren de MMK in als tweedelijns functionaris. In de praktijk kan dit eveneens plaatsvinden op verzoek van de HSGA. De MMK van de GGD Twente wordt niet door de CPA gebeld, maar rechtstreeks door de GGD of door de HSGA. De MMK heeft een ondersteunende functie en kent een 24-uurs bereikbaarheidsregeling, maar geen beschikbaarheidsregeling. In de praktijk wordt de MMK ook om advies gevraagd als de wachtdienstarts geen kennis van zaken heeft op medisch milieukundig gebied. Hiervoor bestaan geen vastgestelde procedures. De verantwoordelijkheid ligt bij de betreffende wachtdienstarts.

12.4 Preparatie

Het organisatieplan GHOR regio Twente is in concept bekend. Hoe dit plan de taken van de eerstelijns arts milieu beschrijft, is echter aan de betreffende functionaris niet duidelijk. Tijdens de millenniumvoorbereidingen was de positie van het AC-GGD onduidelijk voor de artsen van de GGD. Door deelname aan de millenniumoefening is deze onduidelijkheid deels weggenomen. De eerstelijns arts milieu vervult in het kader van de medisch milieukundige functie een adviserende rol met betrekking tot risico's inzake de volksgezondheid. Hij is daarbij verantwoordelijk voor het beantwoorden van individuele vragen van burgers en doet dit, indien nodig, in overleg met de MMK.

De eerstelijns milieufunctie is een 24-uurs functie van iedere GGD. Door tijdsgebrek komt de deskundigheidsbevordering door de MMK in de praktijk niet uit de verf. Ook de beperkte formatie voor de eerstelijns medisch milieukundig medewerkers frustreert de mogelijkheden tot bij-/ en nascholing. Specifieke oefeningen voor een inzet van de

eerstelijns arts milieu, zijn niet in een vast schema opgenomen. De MMK's zijn inhoudsdeskundigen op het terrein van de medische milieukunde en zijn op inhoudelijke aspecten van deze functie goed voorbereid. In wisselende mate blijken de MMK's deel te nemen aan oefeningen.

12.5 Op en na 13 mei

De explosies deden zich voor op een zaterdag, terwijl de eerstelijns functie milieu binnen de GGD Twente werd waargenomen door de wachtdienstarts. Deze arts is primair ingezet als MLRT en heeft op 13 mei 2000 rond 19.00 uur de andere wachtdiensttaken aan een collega overgedragen. Zodra bleek dat mogelijk sprake was van asbestproblematiek op het rampterrein heeft de MLRT zich daar vanuit haar functie op het rampterrein actief mee bezig gehouden en telefonisch de (op dat moment waarnemend) MMK geraadpleegd. De GGD-arts, die gedurende de rest van het weekeinde de wachtdienst-(eerstelijns milieu)functie vervulde is niet geraadpleegd. Relevante aspecten van de medische milieukundige inbreng van de MLRT komen in een aparte paragraaf aan de orde.
Vanaf maandagochtend 15 mei 2000 was de arts, die als reguliere taak de eerstelijns functie milieu vervult, aanwezig. Deze arts heeft aanvankelijk vanuit het GGD-kantoor en later vanuit Enschede de taken verricht. Diverse aspecten daarvan komen in de onderscheiden onderdelen van hoofdstuk 12 aan de orde.

12.5.1. Inzet en communicatie

Ten tijde van het alarmeren van de dienstdoende wachtdienst voor de functie van MLRT was nog geen sprake van eventuele medisch milieukundige problematiek. Zodra de verbindingen het weer toestonden (mobiele telefoonnetwerk) heeft de MLRT haar andere wachtdiensttaken rond 19.00 uur telefonisch aan een collega-arts van de GGD overgedragen.

Voor de communicatie op het rampterrein werd gebruik gemaakt van portofoons, die aanvankelijk van weinig nut bleken vanwege overbelasting van het net. De mobiele telefoons waren aanvankelijk evenmin bruikbaar, waarschijnlijk eveneens vanwege overbelasting. Een ander probleem was het feit dat men vaak in gesprek was. Elkaar persoonlijk spreken ging, mede vanwege de grootte van het rampterrein, soms moeizaam. De MLRT heeft vooral gebruik gemaakt van de mobiele telefoon.

De verplaatsing van het gewondennest bij het Van Heekpark naar de locatie Miracle Planet is door een van de OvDG'en in gang gezet na informatie van de politie over vermeend explosiegevaar van de Grolschfabriek[3]. De politie heeft geen contact gehad

[3] zie de paragrafen 9.3 (MLRT) en 15.3 (gewondennest Van Heekpark)

met de MLRT. Het is de MLRT niet bekend of een eventuele evacuatie van het omliggende gebied is overwogen. In het RCC is die overweging wel gemaakt en was besloten dat een evacuatie van de wijk niet nodig was.
De eerstelijns arts milieu van de GGD Twente was pas vanaf maandag 15 mei 2000 bereikbaar via het AC-GGD en was vanaf dat moment (op verzoek van de HSGA) het rechtstreekse aanspreekpunt aangaande milieuzaken voor de MLRT. Deze arts is enkele dagen later samen met andere milieudeskundigen als adviseur toegetreden tot het BT. Zij hield kantoor bij de Bouw & Milieudienst (BMD) in Enschede. Pas na een aantal dagen (vanaf 17 mei 2000) had zij een mobiele telefoon en was zij ook voor de MLRT goed bereikbaar. Het uitwisselen van schriftelijke informatie met het rampterrein ging moeizaam omdat faxen (via de bus van de KLPD) regelmatig niet goed doorkwamen. Met de MLRT op het rampterrein werd ad hoc contact onderhouden, zowel per telefoon als per fax. Met de HSGA onderhield de eerstelijns arts milieu ad hoc contact rechtstreeks of via het AC-GGD. Met de GRS/waarnemend directeur GGD was direct contact via de telefoon, fax of in persoon in het gemeentehuis. Met de brandweer of de politie heeft zij geen contact gehad over de situatie op het rampterrein.

12.5.2. Asbest

In de rapportages van diverse Rijksinspecties komen verschillende aspecten inzake asbest aan de orde. Dit IGZ-rapport beschrijft hoofdzakelijk aspecten die samenhangen met de specifieke taken van de GGD op het terrein van de medische milieukunde. De Inspectie Milieu Hygiëne (IMH) doet verslag van de diverse metingen en het omgaan met de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's. De Inspectie Politie (IP) schrijft onder meer in het rapportonderdeel 'beschermende maatregelen' over asbest. De Arbeidsinspectie rapporteert over de bescherming van de hulpverleners. Ten slotte belicht de IBR aspecten van de bescherming voor hulpverleners. Daarnaast behandelt de IBR aandachtpunten voor de algemene coördinatie.

Omdat de MLRT deskundig is op het terrein van de medische milieukunde heeft zij zich actief beziggehouden met vragen vanuit het rampterrein. Bij gebrek aan eigen deskundigheid zou de MMK geraadpleegd zijn. Op zondag 14 mei 2000 heeft de MLRT vanwege de asbestproblematiek op het rampterrein overdag telefonisch contact gehad met de (waarnemend) MMK. Daarnaast heeft zij over dit onderwerp regelmatig telefonisch informatie uitgewisseld met de HSGA. De GGD-arts, die twee nachten als MLRT dienst heeft gedaan, achtte zich niet deskundig op het gebied van de medische milieukunde en heeft zich onthouden van besluitvorming op dit terrein.

12.5.3. Maatregelen ten behoeve van bescherming

Op het moment dat het zeer waarschijnlijk werd geacht dat asbest was vrijgekomen, zijn in het CTPI maatregelen getroffen ter bescherming van hulpverleners. Zo heeft de MLRT P3-maskers laten bestellen zodra bleek, dat sprake was van een mogelijk risico op asbestbesmetting.
Het is geen taak van de GGD om zich actief uit te spreken over arbeidsomstandigheden en daaraan gerelateerde persoonlijke beschermingsmaatregelen. Toch heeft de MLRT vanuit haar directe betrokkenheid op het rampterrein de beslissing genomen om een adviserende en beleidsbepalende rol te vervullen. In de acute fase is in het CTPI goede informatie verstrekt over asbest in relatie tot de gezondheid van de hulpverleners. Daarbij is een protocol opgesteld waaraan zowel hulpverleners als voertuigen werden onderworpen. Daarnaast is in het CTPI bij herhaling aandacht geweest voor de gemaakte afspraken en voor het toezicht op de naleving ervan. Een decontaminatie unit werd ingericht. Van hieruit hield men toezicht op het naleven van de maatregelen bij het 'grensverkeer' bij de binnenring. Ook verstrekte men vanuit deze unit de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen. Vanuit de geneeskundige kolom werd gezorgd voor voldoende aanvulling van de voorraad. Alle hulpverleningsinstanties waren zelf verantwoordelijk voor handhaving van het protocol en voor toezicht op de naleving binnen de eigen discipline. De brandweer voerde de decontaminatie uit. Herhaaldelijk heeft de MLRT via het CTPI aandacht gevraagd voor onder meer de naleving van het protocol en voor het tijdig vervangen van filters.

Uitgangspunt op het rampterrein ter voorkoming van asbestbesmetting was decontaminatie in combinatie met de persoonlijke beschermingsmaatregelen. Als onderdeel van het asbestprotocol werd alles op het rampterrein nat gehouden. Op een bepaald moment bleken hulpverleners op en rondom het rampterrein gebruik te maken van chirurgische maskers. Men veronderstelde hierdoor minder last van eventuele stank te hebben. Het is de MLRT's niet bekend dat hulpverleners door het gebrek aan beschermende middelen om extra chirurgische maskers hebben gevraagd om zich daarmee tegen asbestbesmetting te beschermen.

Binnen het CTPI bestond geen verschil van mening over de aanpak van de asbestproblematiek. Het rampterrein was verdeeld in verschillende ringen, waarvan de binnenring het schadegebied was. Later verscheen een asbestverspreidingskaartje, waaruit bleek dat het gebied met de (mogelijke) asbestbesmetting kleiner was dan het gehele binnenringgebied. Op logistieke gronden is besloten deze twee gebieden met elkaar te laten samenvallen, zodat toegangscontrole op bevoegdheid tot het binnentreden van de binnenring kon samenvallen met toepassing van het asbestprotocol.

12.5.4. Knelpunten

Vanaf het rampterrein heeft de MLRT aangegeven dat er behoefte bestond aan een voorlichtingsdocument over asbest ten behoeve van de hulpverleners. Hoewel dit stuk na deze melding ook daadwerkelijk is geschreven, heeft het enige tijd ongebruikt in het voorlichtingscentrum gelegen. In het CTPI werd vervolgens geconstateerd dat deze informatie niet aan de hulpverleners in het rampgebied werd verspreid. Voor het CTPI bleef lange tijd onduidelijk of en zo ja hoe, de verspreiding van de informatie was geregeld.
Een ander knelpunt was dat de informatie over onderzoek op asbest niet automatisch bij de milieudeskundigen van de GGD terechtkwam. Zo heeft de MLRT informatie gemist om haar taak inzake de asbest (en andere mogelijke gezondheidsbedreigende factoren) goed te kunnen vervullen. Zij vernam mondeling (echter niet bevestigd) dat er geen asbestvervuiling gemeten zou zijn, maar kreeg niet de beschikking over de schriftelijke meetresultaten. Er was discussie over de methode van meting in de acute fase (Dräger-buisjes). Deze methode levert slechts een indicatieve waarde op. Op een bepaald moment is de MLRT met haar vraag naar feitelijke beschikbare informatie over asbest, verwezen naar een medewerker van TNO/MEP. Deze persoon had leiding gegeven aan het coördinatieteam-milieu[4] dat op 16 mei 2000 bij de gemeente Enschede operationeel was.
Ook later hebben medisch milieukundige medewerkers van de GGD herhaaldelijk moeten aandringen op het verstrekken van de uitslagen van meetinformatie. Zo kon het in de tweede week na de ramp gebeuren, dat op hetzelfde moment bepaalde informatie beschikbaar kwam voor zowel de MMK als voor het algemene publiek. In de eerste week was dit probleem minder groot, doordat informatie rechtstreeks verstrekt werd door aanwezige collegae van het RIVM.

De medewerkers op het rampterrein bleken verstoken van informatie. De MMK's hadden verwacht dat vanuit de rampenstaf informatie (zoals ook hun adviezen) zou worden doorgegeven naar de diverse geledingen. Ook voorlichtingsbrieven over asbest (onder andere voor terugkerende bewoners), welke in het AC-GGD gemaakt waren, bleken door interventie van de afdeling voorlichting van de gemeente Enschede niet verspreid te zijn.

12.5.5. Inzet MMK

De (waarnemend) MMK vernam via de media het nieuws over Enschede. Op basis van de televisiebeelden ging hij ervan uit dat zich geen grote medisch milieukundige problemen voordeden. Hij schatte in dat de hoeveelheden asbest vergelijkbaar waren

[4] zie paragraaf 12.5.6

met normale bouwkundige hoeveelheden. Het belang van eventuele redding van slachtoffers had bovendien op dat moment de prioriteit. Wel was hij zich er van bewust dat met name de beelden van politie met mondkapjes zouden kunnen leiden tot onrust bij het publiek. Deze kapjes gaven namelijk niet de juiste bescherming. Derhalve heeft hij desgevraagd aan de MLRT gemeld dat als voorzorgsmaatregel op korte termijn gezorgd diende te worden voor persoonlijke beschermingsmiddelen en heeft hij het telefoonnummer gegeven van firma 3M om deze te bestellen. De discussie over P3- of normale maskers speelde pas later.
In de eerste dagen was de eigen MMK in het buitenland en is hij waargenomen door diverse MMK's, die met elkaar afspraken maakten en de eerstelijns arts hebben geadviseerd en ondersteund in haar taken. Zo was er regelmatig telefonisch contact en hebben zij op 15 mei 2000 stukken uit het (landelijk opgestelde) asbestprotocol beschikbaar gesteld.
Op 16 mei 2000 heeft de MMK zitting gehad in een tijdelijk ingesteld coördinatieteam milieu, dat in paragraaf 12.5.6 wordt besproken.

Vrijdag 19 mei 2000 is de MMK gebeld met het verzoek om zaterdag naar het Molenplein te komen om daar een telefonische helpdesk te bemannen. Via de kabelkrant en de radio was het publiek geïnformeerd over de telefonische helpdesk, waar men terecht kon voor milieugerelateerde vragen. Het bemannen van de helpdesk was in feite een oneigenlijke taak van de MMK's.

Op maandag 22 mei 2000 was de eigen MMK weer aanwezig. Hij heeft zich vanaf dat moment actief met de problematiek beziggehouden. Ter ondersteuning van de telefonische helpdesk-functie heeft hij een stuk opgesteld voor de GGD-medewerkers met antwoordinformatie. Opnieuw zijn adviezen opgesteld over gezondheidsrisico's door blootstelling aan asbest en zware metalen op basis van meetresultaten.

De MMK beschouwt de reeds bestaande relatie met de Bouw & Milieu Dienst (BMD) van de Gemeente Enschede als prima. Kennis van het lokale netwerk wordt als een zeer belangrijk punt in deze beschouwd. Indien de eigen MMK tijdens de eerste periode aanwezig zou zijn geweest, zou hij een rol als adviseur op afstand (zoals nu bleek) waarschijnlijk anders hebben ingevuld. Ook ten aanzien van de niet verstuurde adviesbrieven had hij zich waarschijnlijk meer direct tot de operationele GHOR-leiding gericht.

12.5.6. Ad hoc coördinatieteam-milieu op 16 mei en deelname MMK

Op dinsdag 16 mei 2000 werd de waarnemend MMK-Twente door de MMK van het RIVM verzocht naar Enschede te komen voor deelname aan een adviesgroep. In deze

adviesgroep namen verschillende mensen deel: naast de arts eerstelijns milieu van de GGD, vertegenwoordigers van de Arbeidsinspectie, van de BMD, van de brandweer en van het RIVM/VROM. De voorzitter was een extern deskundige van TNO. De MMK had verwacht dat over gezondheidskundige aspecten zou worden gesproken. De discussie ging echter voornamelijk over de asbestinventarisatie in de getroffen wijk en de nodige arbeidshygiënische maatregelen. De opdracht van de werkgroep was onduidelijk, evenals aan wie moest worden gerapporteerd. Uiteindelijk is besloten één adviesbrief op te stellen voor hulpverleners en één voor direct getroffenen. De brieven zouden informeren over asbest en andere stoffen. Ook sprak men af dat personen van verschillende adviesbureaus een inspectie zouden uitvoeren. Dit zou gebeuren in aanvulling van reeds uitgevoerde visuele inspectie op asbest. Op een gegeven moment kwam echter het bericht dat een bepaalde sector reeds was vrijgegeven door de Gemeentelijke Rampen Staf (GRS) terwijl nog geen inspectie was gehouden. Vervolgens is gebeld met de GRS over de vrijgegeven sector. Het bleek dat men op basis van de zondag 14 mei 2000 gehouden visuele inspectie, een risicocirkel had getrokken op de kaart. In het gebied buiten deze cirkel zou hoogstwaarschijnlijk geen asbest worden aangetroffen. De MMK beschouwde dit als een foute interpretatie. De eerder genoemde onderzoeksgroep is alsnog het gebied ingegaan. De MMK heeft vervolgens de adviesbrieven opgesteld.

Rond 17.00/18.00 uur is besloten dat de voorzitter van de het coördinatieteam milieu de GRS zou informeren over de adviezen van de groep. Ook moest de voorzitter de brieven aan hulpverleners en publiek voorleggen aan de GRS. Alhoewel de MMK op inhoudelijke gronden graag was meegegaan, is de voorzitter uiteindelijk alleen naar de GRS gegaan. De rest van het team is achtergebleven en heeft gewacht. Om 20.00 uur heeft de GGD-arts met de GRS gebeld omdat de voorzitter nog niet was teruggekeerd. Via de afdeling voorlichting werd vernomen dat de brief van het coördinatieteam milieu niet nodig bleek te zijn geweest. Vanuit de GRS/BT was dezelfde middag een (regionale) brief uitgegaan waarin een paragraaf over asbest was opgenomen. De brief van het coördinatieteam milieu had echter een verdergaande strekking, met name voor de direct getroffenen. Het is de artsen van de GGD niet bekend of van de bespreking in het coördinatieteam milieu een verslag is gemaakt. Evenmin zijn vervolgafspraken gemaakt.

Enkele dagen later is de MMK gebeld door de politie Rijnmond met het verzoek om een afschrift van de brief met adviezen voor hulpverleners. Vrijdag 19 mei 200 bleek deze nog niet aan alle hulpverleners verzonden. Het is niet duidelijk waarom niet.

12.5.7. Contact met de Arbeidsinspectie

Over het gebruik van filterbussen heeft de MMK op 14 mei 2000, na een verzoek om nadere informatie van de MLRT, informatie ingewonnen bij de Arbeidsinspectie regio Noord. Vanuit zijn dagelijkse werk heeft de MMK met deze Arbeidsinspectie te maken. Men vertelde hem dat in de regeling is opgenomen dat in een dergelijke situatie gebruik moet worden gemaakt van P3 maskers. Dit zouden geen volgelaatsmaskers hoeven te zijn.

Vanaf 15 mei 2000 was op het rampterrein sprake van actieve bemoeienis door de Arbeidsinspectie. Een faxbericht van de Arbeidsinspectie inzake het asbestrisico veroorzaakte onrust op het rampterrein. Deze fax werd bij het CTPI op 17 mei 2000 (één dag na het versturen) ontvangen. Met de Arbeidsinspectie is in het CTPI overleg geweest. Dat resulteerde onder meer in een meningsverschil rond de filterbusmaskers. De MLRT was van mening dat de interventie van de Arbeidsinspectie eerder een verslechtering dan een verbetering van de bescherming opleverde. Uiteindelijk heeft de CTPI op vrijdag
19 mei 2000 het werk op het rampterrein stilgelegd, in afwachting van een uitspraak van de GRS/BT over de brief van de Arbeidsinspectie. Na de uitspraak van het BT kon men weer aan het werk. Deze uitspraak had tot gevolg dat de brandweerondersteuning in het Rampenidentificatieteam (RIT) onder bevel van het RIT werd geplaatst. Daardoor golden voor hen dezelfde persoonlijke beschermingsmiddelen als voor het RIT. Uitgaande van de op dat moment beschikbare mondelinge informatie van de deskundige van TNO over de meetuitslagen van asbest, kwam de MLRT tot de conclusie dat het vigerende protocol zeker afdoende was geweest.

In het overleg dat op dinsdag 16 mei 2000 binnen het coördinatieteam milieu plaatsvond, is uitgebreid gediscussieerd over het wél (standpunt Arbeidsinspectie) of niet (standpunt GGD) gebruiken van een volgelaatsmasker. Vanuit de politie en RIT was de mededeling gekomen dat zij hun werk niet konden doen met een volgelaatsmasker. Een dergelijk masker zou het zicht aanzienlijk beperken. Het gebruik hiervan leek de GGD niet nodig. De eerste resultaten van de metingen wezen namelijk niet op een aantoonbaar risico.

De Arbeidsinspectie was het hier niet mee eens en stelde (stringent vasthoudend aan de veiligste regels) dat sprake was van een verhoogd risico. Voor het overige was men in het coördinatieteam milieu vrij eensgezind. De Arbeidsinspectie was voor gebruik van volgelaatsmaskers terwijl het coördinatieteam milieu van mening was dat de P-3 maskers door alle andere hulpverleners dan saneerders gebruikt konden worden. Het is onduidelijk of de voorzitter nog adviezen inzake een eventuele blootstelling aan zware

metalen heeft gemeld aan de GRS. In het coördinatieteam milieu was het voorstel geopperd om een steekproef te nemen uit de groep mensen die het meest was blootgesteld en deze direct de volgende dag te onderzoeken op lood en andere zware metalen. Met dit voorstel is op dat moment niets gedaan. Pas later bij het bevolkingszorgonderzoek is daaraan aandacht besteed. De MMK gaf aan dat hij de periode tussen eventuele blootstelling en onderzoek als te lang beschouwde om indicatief te kunnen zijn.

12.5.8. Overige milieuzaken rampterrein

Op het terrein van het nabijgelegen revalidatiecentrum 'Het Roessingh'[5] waren veel brokstukken terechtgekomen en had een (kleine) brand gewoed. Het buitenterrein is op zondag 14 mei 2000 op de gebruikelijke manier (droog) gereinigd. Korte tijd later bleken op het terrein asbestmetingen te worden uitgevoerd. Men was tot op dat moment niet geïnformeerd over een mogelijk asbestrisico en evenmin over de mogelijkheid van metingen op het terrein. Dit heeft tot ongerustheid onder de medewerkers geleid. Vanuit het revalidatiecentrum heeft men actief actie moeten ondernemen om de uitslagen van de metingen te achterhalen. Achteraf bleek geen asbestbesmetting te zijn opgetreden.
De MMK's bleken niet op de hoogte zijn dat op zondag 14 mei 2000 metingen zijn verricht op het terrein van Het Roessingh.

De GGD zou een protocol voor besmette waren opstellen. In de loop van de tijd ontstond namelijk veel stank door het bederven van etenswaren die in de huizen waren achtergebleven. Het AC-GGD zou hiervoor actie ondernemen. De MLRT heeft er geen bemoeienis mee gehad. Uiteindelijk is door de GGD een brief opgesteld inzake gezondheidsrisico's gerelateerd aan infectieziekten, waarin onder meer gesproken wordt over de maatregelen inzake de etenswaren (gedateerd 26 juni 2000).

12.5.9. Persoonlijke beschermingsmaatregelen

De GGD-functionarissen op het rampterrein (MLRT en Gemeentelijk Lijkschouwer, hierna GL) zijn vanuit hun functie geïnformeerd over een eventueel risico op blootstelling aan gevaarlijke stoffen. De GL had daar in directe zin mee te maken en heeft zich geconformeerd aan de beschermende maatregelen zoals die geldend waren voor het RIT. De MLRT is nauwelijks in de binnenring op het rampterrein (het gebied met asbestbesmetting) geweest.

[5] revalidatiecentrum Het Roessingh wordt eveneens in paragraaf 15.4 besproken

12.5.10. Medische milieukunde en inzet VWS

In de week volgend op de ramp waren op een bepaald moment veel vertegenwoordigers vanuit VWS in Enschede aanwezig voor de voorbereiding van het gezondheidsonderzoek voor getroffenen door de vuurwerkramp. Hun status was niet duidelijk. Zo werd aan de eerstelijns arts milieu van de GGD een naam doorgegeven van een deskundige, die voor haar vanaf dat moment het aanspreekpunt zou zijn. De rol en taak van deze persoon waren niet duidelijk. Hij bleek evenmin een inhoudsdeskundige te zijn. Ook andere medewerkers van VWS bleken niet op de hoogte te zijn van de rol van de MMK. Dit is ervaren alsof er vanuit VWS uitsluitend contact plaatsvond met de GRS, met name over het gezondheidsonderzoek, en de medisch milieukundigen van de GGD buiten beschouwing werden gelaten.

Op een gegeven moment ging het gezondheidsonderzoek van start en zouden de resultaten van de RIVM-metingen worden gepresenteerd. Vanuit de GGD werd besloten om vragen inzake asbest te beantwoorden tijdens de presentatie en de directeur GGD verzocht de MMK hiertoe aanwezig te zijn in de zaal. De indruk is dat de medewerkers van VWS de behoefte aan informatie over asbest in relatie tot het gezondheidsonderzoek hebben onderschat. Voor eventuele metingen ten behoeve van het gezondheidsonderzoek, heeft men geen gebruik gemaakt van de deskundigheid van de MMK. Als reden hiervoor werd genoemd dat de ten behoeve van het bevolkingsonderzoek ingestelde ethische commissie bezwaar zou hebben tegen de betrokkenheid van (te veel) lokale mensen.

12.5.11. Wens MMK's

Zodra duidelijk is dat een (medische milieukundig) gezondheidsprobleem zich voordoet, zou direct een informatiegroep moeten worden samengesteld bestaande uit medewerkers van onder andere VWS en de GGD. Een dergelijk operationeel gezondheidsteam zou direct onder de GRS geplaatst moeten worden en structureel bij elkaar dienen te komen. Situatiemetingen van RIVM, TNO, brandweer en anderen, zouden moeten aanhaken bij de adviezen van een dergelijk team. Vanuit volksgezondheidsbelang zouden van tevoren vraagstelling en methodiek moeten worden besproken. Uitslagen van de metingen zouden voorts centraal moeten binnenkomen bij dit team. Vervolgens zou de interpretatieslag kunnen plaatsvinden. In de huidige opzet gaan de meetresultaten van het RIVM naar de IMH of het ministerie van VROM. De standaardmeetkoffer die de brandweer hanteert, achten de MMK's vanuit volksgezondheidsbelang ontoereikend. Zij adviseren bij dit soort ongevallen de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) direct in te schakelen. Hierbij zou aandacht moeten worden gegeven aan de gewoonte dat de rapportage van de MOD primair aan het ministerie van

VROM of de Inspectie (Milieuhygiëne) is gericht en pas secundair aan de lokale overheid.

13. GNK

13.1 Algemeen

Het begrip geneeskundige combinatie (GNK of GNK-combi) is geïntroduceerd tijdens het landelijke project GHOR, een gezamenlijk project van de ministeries van BZK en VWS. Doel van de GNK is om de overgang van reguliere hulpverlening naar grootschalige hulpverlening op operationeel niveau geleidelijker te laten verlopen. Door een optimale logistieke en personele inzet brengt een GNK de operationele zorg naar de plaats van het incident en wordt de kwaliteit van de geneeskundige hulpverlening verhoogd.

De personele samenstelling van een GNK bestaat uit een MMT, twee ambulanceteams en een Sigmateam. De ambulanceteams van de GNK zijn niet belast met het transport van gewonden naar een ziekenhuis, maar worden ingezet voor het behandelen van gewonden op de plaats van het incident. Per inzet wijst de geneeskundige hulpverleningsdienst een OvDG of een (toegevoegd) medisch leider aan, die de leiding van een GNK op zich moet nemen.

In 1998 en 1999 zijn door het ministerie van BZK, verspreid over het land, 43 uniforme uitrustingen ten behoeve van de GNK's ter beschikking gesteld. De uitrusting bestaat uit twee voertuigen met een aanhangwagen, waarin een basisvoorraad voor twee uur zit voor respectievelijk de ambulanceteams en de Sigma. Daarnaast heeft iedere GNK de beschikking over een haakarmbak met 2-uur extra voorraad. Het vervoer van de haakarmbak is een taak van de brandweer.

De taken van een GNK bestaan uit triage, veilig stellen en bewaken van de vitale functies van de slachtoffers, stabiliseren en vervoersgereedmaken van de slachtoffers en het geven van benodigde zorg aan de slachtoffers. Door uniforme kwaliteitseisen aan samenstelling en uitrusting voor de GNK's is het eenvoudiger geworden om bij zware ongevallen en/of rampen assistentie verlenen aan een GNK uit een naburige regio.

Voor de inzet van een GNK bestaat nog geen eenduidigheid, ondanks het feit dat men in alle regio's deze titel hanteert. Dit kan ten dele samenhangen met het nog niet effectief zijn van de traumacentra. Deze centra zijn verantwoordelijk voor de levering van een MMT. De uitbreiding van een GNK met een MMT is landelijk voor medio 2000 gepland. In Nijmegen is bijvoorbeeld nog geen 24-uurs inzetbaarheid mogelijk van een MMT als onderdeel van de GNK. In de regio IJssel-Vecht wordt met het begrip GNK de gehele combinatie van mensen en middelen bedoeld. In Twente maakt een MMT nog geen vast onderdeel uit van de GNK.

Iedereen in de GNK heeft een specifieke taak, gericht op de optimale geneeskundige hulpverlening aan de slachtoffers. Het zogenaamde 'golden hour', de directe periode van het eerste uur na een ontstane verwonding, zou door hoog gekwalificeerde geneeskundige inzet op het rampterrein optimaal benut kunnen worden. Gedacht kan worden aan stabilisatie van slachtoffers in de acute fase en eventueel behandeling van de slachtoffers. In het ziekenhuis kan een op het rampterrein gestarte behandeling worden voortgezet.
Een deel van de functionarissen in een GNK verricht dagelijkse werkzaamheden, zij het onder andere omstandigheden. Specifieke training dient ertoe bij te dragen dat de inzet goed verloopt.

De communicatie met de GNK verloopt in principe via de CPA.
De snelheid van inzet bij gezamenlijk vertrek van een GNK wordt bepaald door de laatst aankomende functionaris. Zeker bij de inzet van een GNK uit een andere regio heeft dat gevolgen voor de benutting van het zogenaamde 'golden hour'.

Het Bestuur van de GHOR-regio Twente heeft in september 1999 de operationalisering van de GNK kenbaar gemaakt met als stand van zaken:
- De chauffeur van het Sigmavoertuig en aanhanger is een medewerker van de A.A.D. Oost. De functie kent een bereikbaarheidsregeling. Alarmering verloopt via de CPA A.A.D. Oost.
- Aansturing van de Sigmaleden vindt plaats via de CPA A.A.D. Oost. Sigmaleden zijn bereikbaar via een semadigit en kennen de opkomstplaatsen.
- ALS-voertuig met aanhanger wordt bemenst door reguliere ambulances. Een OvDG geeft aansturing aan de GNK.
- De regionale brandweer heeft een brengplicht voor de haakarmbak, waarbij aansturing plaatsvindt via de RAC brandweer.
- Na aanwijzing van het traumacentrum is voorbespreking gestart omtrent invoeren van het MMT.

13.2 Op en na 13 mei

Direct na aankomst bij de A.A.D. Oost heeft één van de twee GHOR-functionarissen Twente voorbereidingen getroffen voor de operationele inzet van de GNK. De materiaalwagens zijn gescheiden ingezet en zijn beide naar de locatie Van Heekpark vertrokken. Om ongeveer 16.10 uur was het materiaal van de GNK-Twente 'inzet gereed' en kon men vertrekken naar het rampterrein. De CPA A.A.D. Oost heeft om 18.52 uur de RAC verzocht om vervoer van de haakarmbak naar het Van Heekpark. Dit is vrijwel direct uitgevoerd.

In de naburige Regio IJssel-Vecht is eveneens direct na de alarmering een aanvang gemaakt met het operationeel maken van de GNK. Het MMT maakt in die regio reeds integraal onderdeel uit van de GNK, welke onder politie-escorte is vertrokken toen het team compleet was. Om 19.21 uur was deze GNK inzetbaar bij het Spartastadion. Diverse andere regio's is verzocht om een GNK in te zetten. Weer andere regio's boden een GNK aan.
De GNK Nijmegen is opgeroepen vanuit de Regio IJssel-Vecht en eveneens volledig ingezet. De materiaalvoorziening van de GNK Flevoland was op eigen initiatief gekomen en is stand-by gebleven.

Vanuit de Regio Achterhoek is een materiaalwagen gestuurd, na oproep daartoe door de CPA A.A.D. Oost. Vanuit de GHOR-regio Noordwest-Veluwe is eveneens een materiaalwagen ingezet.

13.3 MMT als specifiek onderdeel GNK

13.3.1 Algemeen

Een Mobiel Medisch Team (MMT) verricht buiten het ziekenhuis triage en verleent kwalitatief hoogwaardige spoedeisende anesthesiologische en chirurgische hulp, gericht op het veilig stellen van de vitale functies en het voorkomen/verminderen van restinvaliditeit. De MMT's blijken wisselend samengesteld uit medisch specialisten (anesthesioloog en (trauma)chirurg) en verpleegkundigen (met specialisatie SEH of anesthesiologie). Een MMT kan uit twee tot vier personen bestaan. De leiding van een MMT kan zowel bij de anesthesioloog als bij de chirurg liggen. Daarnaast is ook de wijze van samenstellen van een MMT wisselend. Zo kunnen de leden voor een MMT aan de op dat moment in een ziekenhuis aanwezige professionals worden onttrokken. Ook kan een MMT worden samengesteld uit een pool van aanwezige professionals in diverse nabijgelegen ziekenhuizen of uit specifiek daartoe opgeroepen functionarissen. De MMT's hebben een bereikbaarheidsregeling, waarbij echter niet in alle gevallen de 24-uurs inzetbaarheid gegarandeerd is. In principe komt de oproep (eventueel via de SEH) bij de dienstdoende arts-assistent anesthesiologie of arts-assistent chirurgie binnen. De SEH alarmeert de overige leden van het MMT. Alarmering geschiedt meestal via het vaste telefoonnet. De anesthesioloog verlaat het ziekenhuis voor het verlenen van hulp, zodra zijn vervanger aanwezig is. Zijn vervanger zorgt voor aanvulling van personeel. Bij de (reguliere) bereikbaarheidsdienst voor de specialisten gaat men uit van een opkomsttijd tussen de tien en vijftien minuten. Voor een vervangende dienst kan dat tot 45 minuten bedragen.

Uitgaande van de dagelijkse verantwoordelijkheden beschouwen de leden MMT hun taak, verantwoordelijkheid en bevoegdheden als bekend. In de regel liggen deze echter niet schriftelijk vast.

Voorheen waren er diverse typen van teams, die vanuit een ziekenhuis voor specifieke aspecten van de spoedeisende zorg konden worden ingezet, zoals crashteams, traumateams, LOTT-teams[6] en LOTT-B teams. De diverse benamingen hadden deels te maken met de samenstelling van een team. De brandwondencentra hebben destijds LOTT-B teams opgericht, met een triagefunctie bij grootschalige rampen met brandwondenslachtoffers. Voor LOTT-B teams wordt een opkomsttijd van 10 minuten gehanteerd. Deze LOTT-B teams verrichten de triage in de diverse betrokken ziekenhuizen en niet op het rampterrein.

Recentelijk heeft de minister van VWS tien ziekenhuizen in Nederland aangewezen als traumacentrum. De specifieke taak van deze ziekenhuizen is om een traumazorgnetwerk te ontwikkelen. Daarbij dragen zij zorg voor kennisontwikkeling en deskundigheids-bevordering. Ook zullen zij beschikken over een MMT. Een MMT bestaat dan in ieder geval uit een gespecialiseerde arts en een gespecialiseerde verpleegkundige en maakt deel uit van het landelijk dekkende traumazorgnetwerk.
Met het opheffen van de LOTT-organisatie is onduidelijkheid ontstaan ten aanzien van de teams met brandwondenspecialisten. Onder de door de minister aangewezen traumacentra bevindt zich namelijk geen brandwondencentrum.

13.3.2 Preparatie

De MMT's van de regio Twente zijn bekend met het document procedure GGH/RT. Recentelijk is bekend geworden dat het MST is aangewezen als traumacentrum. In de regio Twente is het MMT nog niet als vast onderdeel bij de GNK opgenomen, maar wordt apart en eventueel vanuit diverse ziekenhuizen ingezet.

De GHOR-regio Gelderland Zuid is bezig met het voorbereiden, ontwikkelen en implementeren van een actieplan GHOR. Het plan is nog niet vastgesteld. Voor het maken van afspraken met de ketenpartners is de eerste aanzet gegeven. In deze regio is formeel het MMT nog niet in de GNK opgenomen.

In de regio IJssel-Vecht is het plan GHOR vastgesteld. Het MMT is in deze regio een permanent onderdeel van de GNK.

[6] De Stichting Landelijke Organisatie Trauma Teams (Stichting LOTT), is per 1 juli 1998 opgeheven.

Omdat een deel van de werkzaamheden van een MMT overeenkomt met de dagelijkse, ligt de individuele deskundigheid in de traumazorg veelal op hoog niveau. Door middel van relevante gespecialiseerde bijscholingen wordt dit niveau gehandhaafd. Oefeningen in MMT-verband vinden wisselend plaats. Sommige plaatsen kennen (nog) geen jaarlijks oefenschema. Specifieke training voor de inzet in GHOR-omstandigheden is niet door alle leden van de MMT's gevolgd. Daar waar MMT's deelnemen aan GHOR-oefeningen vindt dat beperkt plaats (alleen in bepaalde opgeschaalde oefeningen). Omdat voor de operationele inzet van een MMT uit een zeer grote pool van functionarissen wordt geput hebben (nog) lang niet alle potentiële MMT-leden deelgenomen aan een GHOR-oefening. Om die reden hebben ze nog niet de daadwerkelijke operationele inzet en samenwerking geoefend. Daar waar ziekenhuizen zelf rampenoefeningen doen, is dat van een geheel andere orde dan bij een GHOR-inzet. Deelname aan rampenoefeningen van ziekenhuizen zijn niet geschikt als voorbereiding op een GHOR-inzet.

13.3.3 Op en na 13 mei

Te Enschede zijn MMT's vanuit diverse plaatsen ingezet. Deels is de alarmering via een CPA verlopen. Eén maal is een verzoek van een ambulanceverpleegkundige beschouwd als alarmering door de CPA. De MMT's hadden een wisselende samenstelling, met daarin als deskundigen: een chirurg, traumatoloog, anesthesioloog, brandwondenspecialist, verpleegkundige SEH en een anesthesieverpleegkundige. Een andere regio leverde een crashteam. Een van de teams bestond uit brandwondenspecialisten.

De MMT's uit de eigen regio zijn direct ingezet op het rampterrein. De (later) aankomende MMT's uit andere regio's zijn deels eerst naar de loodspost geleid en vandaar pas later ingezet in een gewondennest. Deze wachtperiode heeft men als uiterst onplezierig ervaren, mede omdat nauwelijks informatie beschikbaar was over de gewondensituatie op het rampterrein.

In het Van Heekpark heeft één van de leden van het MMT van het MST de coördinatie gehad in het gewondennest. Problemen daarbij waren het gebrek aan informatie en communicatie, onder andere met de OvDG, die coördinator transport was. Ter plaatse werd gebruik gemaakt van koeriers. Om op de hoogte te blijven van wat zich elders afspeelde, werd met de (eigen) mobiele telefoon contact onderhouden met het MST. Voor het MST bleek deze informatie eveneens van belang om te weten wat zich in de nabijheid van het rampterrein afspeelde en wat men aan gewonden kon verwachten. Er waren voldoende artsen aanwezig om aan iedere brancard een arts toe te wijzen.

De GNK Regio IJssel-Vecht bleef integraal bijeen en is uiteindelijk naar de locatie Sportpark Sparta geleid. Men was voorbereid op anesthesiologische en chirurgische spoedeisende hulpverlening en kreeg de opdracht een noodhospitaal in te richten. Doel

was om daar gewondenopvang te kunnen verzorgen indien het aanbod van gewonden de capaciteit van de ziekenhuizen te boven zou gaan. Er bleek nauwelijks behoefte te zijn aan de opgezette (gespecialiseerde) medische opvang, alhoewel zeer lange tijd onduidelijkheid bestond over nog te verwachten slachtoffers. Voor de opzet van een noodhospitaal blijkt de materiaalvoorziening niet volledig geschikt. Er is gedeeltelijk geïmproviseerd en met hulp van de politie is aanvullende medicatie via een apotheek betrokken.

Het MMT uit Nijmegen is via de loodspost naar de locatie Miracle Planet geleid. Men is daar begonnen met het inrichten en het opzetten van een noodhospitaal. Een functionaris uit Nijmegen fungeerde op deze locatie als verantwoordelijk OvDG. Nadere details komen aan de orde in paragraaf 15.7.

Na telefonisch contact bleek dat het MST geen behoefte had aan brandwonden-specialisten. De specialisten zijn vervolgens naar een gewondennest geleid. Daar bleken geen slachtoffers met (ernstige) brandwonden aanwezig en men heeft geen daadwerkelijk patiëntenzorg verleend.

De herkenbaarheid van de MMT-leden op het rampterrein is niet uniform geweest. Deels is gebruik gemaakt van oude materialen uit de tijd van de LOTT-teams en deels is gebruik gemaakt van de dagelijkse OK-kleding (OK-pet).

13.3.4 Communicatie en verbindingen

Geen van de MMT's heeft de beschikking over een eigen communicatiemiddel. In de praktijk wordt gebruik gemaakt van privé mobiele telefoons. Bij de inzet ter plaatse heeft men niet de beschikking gehad over portofoons. Deels werden koeriers ingezet. Op de diverse locaties heeft men informatie gemist over de stand van zaken op het rampterrein en wat nog aan slachtoffers te verwachten was.

13.4 Sigma als specifiek onderdeel GNK

13.4.1 Algemeen

Over de gegevens van de interne evaluatie van het Nederlandse Rode Kruis (NRK) kon tijdens het opstellen van deze rapportage nog niet beschikt worden.
De NRK is op drie manieren betrokken bij de hulpverlening bij rampen. Ten eerste door ondersteuning van de GHOR, in de tweede plaats door aanvullende en ondersteunende hulp bij de opvang van niet medisch geïndiceerde rampslachtoffers en ten derde door aanvullende hulp in het Registratie Informatiesysteem Slachtoffers. In deze rapportage

zal alleen op de GHOR-taken worden ingegaan, waarvoor een Sigmateam wordt ingezet.

Een Sigmateam bestaat uit acht personen, onder wie een coördinator en een chauffeur. Het team wordt geformeerd uit een pool van vrijwilligers van het NRK. Per GHOR-regio wordt voor het samenstellen van een Sigma geput uit een Geneeskundige eenheid van veertig vrijwilligers. De taken van een Sigmateam bestaan uit het assisteren en ondersteunen van de professionele geneeskundige hulpverleners. Landelijk worden minimumeisen gesteld op het gebied van uitrusting, paraatheid, opleiding en deelname aan oefeningen. Uitgangspunt is dat binnen maximaal dertig minuten na de alarmering door de CPA een Sigmateam op het verzamelpunt aanwezig moet zijn om daarna eveneens binnen dertig minuten inzetbaar te zijn op de plaats incident. Aldaar zet een Sigmateam de gewondentent op, richt het gewondennest in en assisteert onder meer bij het voor transport gereed maken van slachtoffers, bij de bewaking van slachtoffers en bij de registratie. Registratie gebeurt met behulp van gewondenkaarten. Deze worden meegegeven met het slachtoffer naar de volgende locatie (bijvoorbeeld het ziekenhuis). Het nummer op de kaart wordt doorgegeven aan de Zaustat voordat vervoer vanaf het rampterrein plaatsvindt. Dit faciliteert het overzicht over locaties waarheen slachtoffers zijn vervoerd en wordt tevens gebruikt voor de slachtofferregistratie van het CRIB.

13.4.2 Preparatie

Het regionale GHOR-procedureplan (procedure GGH/RT) is bij het NRK bekend. Sigmaleden zouden twee maal per jaar moeten deelnemen aan oefeningen met een ambulanceteam. In de regio Twente nemen de Sigmavrijwilligers gemiddeld één maal per jaar deel aan een oefening. Alle Sigmaleden moeten de relevante opleiding Hulpverlenen bij ongevallen en calamiteiten (HOC-opleiding) bij de Stichting Opleidingen en Scholing Ambulancehulpverlening (S.O.S.A.) volgen. Een certificaat heeft een geldigheidsduur van twee jaar en wordt verlengd bij periodieke nascholing.

Er bestaat voor het Sigma een alarmeringsregeling interne opschaling, welke via de CPA A.A.D. Oost verloopt. De CPA alarmeert de regiocoördinator, welke via de semafoon de GNK-groepen informeert. De regiocoördinator ziet er op toe dat het Sigma-voertuig wordt bemand en naar de plaats van de ramp kan vertrekken.
Eén maal per maand vindt een controle plaats van de semafoonwerking en drie keer per jaar wordt een alarmeringsoefening gehouden. Vrijwel alle medewerkers nemen deel aan oefeningen. De laatste oefening in de regio Twente vond plaats tussen februari en mei 2000.

13.4.3 Op en na 13 mei

In het GHOR-alarmeringssyteem van de Regio Twente is de alarmering van het Sigma opgenomen. Op 13 mei 2000 is tussen 15.50 en 16.00 uur per callmaxer de eerste alarmering uitgegaan naar de diverse Sigma's. Op welke wijze deze alarmering tot inzet heeft geleid, is niet duidelijk. De opgeroepen functionaris droeg zijn semafoon niet bij zich en heeft derhalve de oproep niet ontvangen. Toch is snel een Sigmateam Twente (bestaand uit vrijwilligers uit Enschede en Hengelo) samengesteld en kort na de explosies op het rampterrein ingezet.

Vanuit de CPA Regio IJssel-Vecht is rond 16.15 uur het Sigma in die regio gealarmeerd. Dit Sigma is, zoals reeds is aangegeven, als onderdeel van de GNK naar Enschede gegaan en na een wachtperiode op de loodspostlocatie ingezet bij het Spartastadion.

Daarnaast zijn in diverse andere regio's Sigma's gealarmeerd, waarvan niet altijd duidelijk is welke procedure is gevolgd.

Een medewerker van de A.A.D. Oost is de vaste chauffeur van het Sigmateam Twente. De personenbus van het Sigma (met materiaalaanhangwagen) staat in de garage bij de A.A.D. Oost. Ook de haakarmbak staat bij de A.A.D. Oost. De chauffeur heeft eerst de materiaalwagen en vervolgens de teamleden opgehaald en is naar het Van Heekpark gegaan. Rond 17.25 uur was men ter plaatse in het Van Heekpark en is de Sigmatent opgezet. Het Sigmateam is ingezet ter ondersteuning van onder andere het coördinerende MMT. Categorie T1 en T2 slachtoffers werden in de tent opgevangen. Naast de tent in het park werden T3 slachtoffers opgevangen, waarbij spontaan aangekomen EHBO-ers een rol vervulden. Binnen het Sigmateam Twente was geen duidelijke taakverdeling. Het werd als een gemis ervaren dat men niet gekoppeld was aan een ambulanceteam. Tot aankomst van het MMT is een spontaan gekomen verpleegkundige door de OvDG verzocht de taak van hoofd gewondennest te vervullen.

De CPA A.A.D. Oost verzocht de brandweer om 18.52 uur de haakarmbak naar het Van Heekpark te vervoeren. Om 19.05 uur gebeurde dit. Een van de OvDG'en in het Van Heekpark gaf het Sigmateam de opdracht te gaan inpakken om naar de locatie Miracle Planet te verhuizen. De haakarmbak met de extra voorraad was toen juist door de brandweer gebracht en moest achterblijven omdat de brandweer al weer vertrokken was. Het Sigma heeft daarna de situatie als onveilig beleefd. De meeste hulpverleners waren redelijk snel vertrokken, maar zij moesten de tent nog inpakken.

Bij aankomst in Miracle Planet bleek het Sigmateam uit Nijmegen reeds aanwezig te zijn en was er weinig werk voor het Sigmateam Twente. In overleg met het team Nijmegen

en de aanwezige OvDG, is het team Twente rond 22.00 uur vertrokken met de afspraak om 2.00 uur de dienst over te nemen. Dit bleek later niet meer nodig. De aanhanger is achtergebleven bij Miracle Planet.

Het Sigmateam uit de Regio Gelderland Zuid/Nijmegen maakte deel uit van de GNK uit die regio en is ingezet geweest op de locatie Miracle Planet. Voor de grote inzet van andere NRK-vrijwilligers wordt verwezen naar de rapportage van de IBR over bevolkingszorg (cluster 12).

13.4.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen

Het Sigma maakt gebruik van een portofoon en een mobilofoon. De communicatie met het Twentse Sigmateam verliep via de chauffeur, die vanuit zijn dagelijkse functie bij de A.A.D. Oost beter is getraind en bekend is met de GHOR-functionarissen. De communicatie vanuit het Sigma verloopt via de OvDG. Communicatie tussen Sigma en CPA is technisch niet gewaarborgd.

14. PSHO onder GHOR-omstandigheden

In het verlengde van de verantwoordelijkheid van de directeur van de GGD (conform de WGHR) voor de gehele geneeskundige hulpverlening bij grootschalige ongevallen en rampen, is de organisatorische voorbereiding van nazorg aan slachtoffers een van de specifieke GHOR-taken. Het proces psychosociale hulpverlening is onder te verdelen in een acute fase, de opvangfase en de nazorgfase. De nazorgfase start na het sluiten van de opvangcentra. De opvang van de slachtoffers van de ramp en de opvangcentra komen aan de orde in de rapportage van de IBR.

14.1 PSHO Twente

In 1998 is door het GHOR-bureau van de GGD Twente een (concept-)procesplan psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen opgesteld, waarin de met de GGZ-instellingen gemaakte afspraken zijn vastgelegd.
Voor de organisatie van de Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en rampen (PSHO) voor de slachtoffers van de ramp en de uitvoering daarvan verwijzen we naar de deelrapportage Nazorg. Nazorg voor de ingezette hulpverleners is een taak van iedere organisatie. Daarbij is de GHOR verantwoordelijk voor de nazorg aan de leden van de GNK. Over de nazorg aan de hulpverleners wordt gerapporteerd in het rapport van de Arbeidsinspectie.

14.2 PSHO Regio IJssel-Vecht

De GGD Regio IJssel-Vecht heeft een overeenkomst met de RIAGG te Zwolle voor psychosociale nazorg. De RIAGG zet teams op met onder meer medewerkers van Slachtofferhulp: Deze nazorg is in principe alleen bedoeld voor medewerkers van de GNK. Op 13 mei 2000 is door de HSGA Regio IJssel-Vecht rond 19.00 uur contact opgenomen met de RIAGG. Dit in verband met de te plannen debriefing van de hulpverleners. Daarbij is afgesproken om een debriefing voor alle ingezette personeel, dus inclusief het ambulancepersoneel, te organiseren. Direct na terugkomst bij de CPA IJssel-Vecht heeft debriefing van alle ingezette medewerkers plaatsgevonden.

Als verbeterpunt is genoemd dat alle hulpverleningspartners eenzelfde contract afsluiten voor psychosociale nazorg. Daarmee kan voorkomen worden dat na een daadwerkelijke GHOR-inzet voor de opvang van hulpverleners ad hoc een beroep gedaan moet worden op een reeds maximaal ingezette organisatie.

15. Gewondennesten

De grootte van het rampterrein is mogelijk van invloed geweest op de veelheid aan gewondennesten. Op diverse plaatsen in en rondom het rampterrein zijn gewondennesten ontstaan, zowel spontaan als gepland. Voor een overzicht van de gewondennesten en relevante zorginstellingen verwijzen we naar bijlage 1. De politie is actief betrokken geweest bij het kiezen van een aantal locaties voor gewondennesten, zoals op de Stroinksbleekweg/Roomweg (melding band Regionaal Meldcentrum van de politie 15.52 uur), de Hulsmaatstraat tegenover Wessels (melding 15.55 uur) en de Hulsmaatstraat/Voortsweg (melding 16.11 uur). Deze laatste twee meldingen betreffen waarschijnlijk dezelfde locatie (CBB-gebouw).
De politie heeft tevens verzocht om onder meer EHBO-verenigingen te informeren (RMC 15.52 uur). Vrijwilligers die zich meldden zijn naar de opvanglocaties verwezen.

15.1 CBB-gebouw

Op de CPA-band wordt om 16.04 uur melding gemaakt van 'gewonden, die in ieder geval allemaal zelf kunnen lopen' en waar 'particulieren van ons' hulp aan verlenen, maar die wel 'medische hulp' kunnen gebruiken. Dit betreft een locatie aan de Hulsmaatstraat tegenover het tankstation. De CPA-centralist geeft aan zorg te dragen voor hulp ter plaatse.

De operationele leiding van de geneeskundige hulpverlening heeft nooit overwogen op de locatie CBB-gebouw (Hulsmaatstraat tegenover het tankstation) een gewondennest in te richten. De (gewonde) ambulanceverpleegkundige van de eerste ambulance had zich op zijn vlucht vanaf de plaats nabij het terrein van S.E.Fireworks ontfermd over een gewonde politieagente en was (onder andere) met haar via het Grolschterrein verder gevlucht. Op een bepaald moment kwamen zij politie tegen en zijn zij in de politieauto meegenomen. Even later dacht de verpleegkundige over de politiemobilofoon de (hem bekende) stem van de HSGA te horen met de mededeling dat bij het CBB-gebouw (Hulsmaatstraat/Voortsweg) een gewondennest zou komen.[7] De politieauto bevond zich daar in de buurt. De ambulanceverpleegkundige verzocht de politie te stoppen en te assisteren met het klaarmaken van de locatie voor de aankomst van de GNK en de opvang van grote aantallen slachtoffers. Op dat moment waren nog geen slachtoffers bij het CBB-gebouw aanwezig. Ondertussen is hij gestart met de opvang van de spontaan verzamelde gewonden en andere slachtoffers. Daartoe heeft de ambulanceverpleegkundige ook een aantal vrijwilligers, die zich meldden ingezet. Met zijn mobiele telefoon lukte het niet om contact te krijgen met de CPA. Eigen hulpverleningsmateriaal had hij niet. EHBO'ers zorgden voor de aanvoer van verbandmiddelen. Spontane hulp kwam onder andere van een langskomende

[7] De HSGA heeft niet via de politiemobilofoon gecommuniceerd.

verpleegkundige, EHBO'ers en vier huisartsen. Een van de aanwezige politiefunctionarissen registreerde de persoonsgegevens van de slachtoffers. Pas na geruime tijd lukte het de verpleegkundige om met een mobiele telefoon van één van de omstanders met de CPA in contact te komen. Dat was om 16.54 uur. Hij verzocht om de OvDG en om ambulances. Op zijn verzoek om een Sigmateam werd ontkennend geantwoord, omdat de centralist niet wist waar zich op dat moment het Sigmateam bevond. Rond 16.55 uur adviseerde de CPA-centralist een zich spontaan meldende huisarts om naar het gewondennest bij het CBB-gebouw te gaan. Enige tijd later heeft een van de OvDG'en uit het rampterrein de locatie CBB-gebouw bezocht, samen met de toegevoegd medisch leider. De ambulanceverpleegkundige beschouwde dit als het begin van de daadwerkelijke opschaling en had moeite met het gebrek aan communicatiemiddelen en het uitblijven van de komst van de GNK en het MMT. In de hectiek van de situatie is de OvDG niet toegekomen aan het effectueren van zijn toezeggingen aan de eerste verpleegkundige.

Voor het vervoer van (behandelde) gewonden vanaf deze locatie is door de politie zorggedragen door twee bussen van Connexxion in te zetten. De eerste (ongeveer vijftien) gewonden zijn op deze wijze vervoerd onder begeleiding van twee meegestuurde EHBO'ers. Ook zijn er gewonden per ambulance opgehaald en vervoerd. De MLRT bleek niet op de hoogte te zijn van de aanwezigheid van gewonden op deze locatie en evenmin over vervoer van gewonden vanaf deze locatie.

Na 18.00 uur kwam via de politie het bericht van ontploffingsgevaar van de Grolschfabriek en de noodzaak tot evacuatie van het gewondennest. Het Spartaveld aan de Kotkampweg werd als nieuwe locatie genoemd en de politie regelde vervoer middels twee bussen.

15.2 Nieuwe Weme

Bij deze locatie is een spontaan gewondennest ontstaan. Over de start daarvan zijn twee lezingen. Beide worden hier weergegeven. Duidelijk is dat het een zeer tijdelijk gewondennest is geweest, dat verplaatst is naar het Van Heekpark. Zowel zwaargewonden als lichtgewonden zijn in dit gewondennest opgevangen.
De chauffeur van de eerste ambulance geeft aan op zijn vlucht na de explosies bij de supermarkt de Nieuwe Weme te zijn gekomen. Hij vatte het plan op daar slachtoffers te verzamelen, zodat die later opgehaald konden worden. Terwijl hij daarmee bezig was, arriveerde een van de OvDG'en, met wie hij de zaken besproken heeft. Hij heeft zich bij de Nieuwe Weme actief met de hulpverlening bemoeid, totdat vanwege de risico's ter plaatse het gewondennest verplaatst is naar het Van Heekpark.

Het ambulanceteam van de tweede ambulance geeft aan na de ernstige explosie met de beschadigde ambulance naar de supermarkt De Nieuwe Weme te zijn gereden. Nadat de eigenaar een kleine brand had geblust, is het team gestart met het inrichten van het gewondennest. Zij maakten zich kenbaar door het blauwe zwaailicht. Op dat moment dachten zij in de hectiek niet aan het groene zwaailicht en evenmin aan het zich middels groene hesjes herkenbaar maken. Zij hadden voldoende geneeskundige hulpmiddelen. De gewonden kregen geen gewondenkaarten. Vanwege de drukte met de gewonden is niet gedacht aan overleg met andere hulpverlenende diensten. Toen de OvDG kwam, hebben zij om extra ambulances verzocht. Deze kwamen niet en bovendien werd de situatie te gevaarlijk. Vervolgens zijn zij met medeneming van de gewonden (een ernstig gewonde werd liggend in de ambulance vervoerd) uitgeweken naar het Van Heekpark.

15.3 Van Heekpark

Er ontstond een spontaan gewondennest op de hoek Hengelosestraat naast het Van Heekpark. De toegang tot het park via de Walhofstraat was afgesloten. Een van de OvDG'en is gestart met de inrichting van het gewondennest in het Van Heekpark. Ook heeft de OvDG zorggedragen voor de opvang van de gewonden die van de locatie Nieuwe Weme afkwamen. Vanwege de nabijheid bij het rampterrein en de grootte van het Parkterrein konden alle typen slachtoffers (zowel gewonden als niet-gewonden) hier worden opgevangen. Naast de geplande en georganiseerde inzet van geneeskundige hulpverleners (zoals ambulancepersoneel, MMT en GNK) hebben diverse geneeskundige hulpverleners (onder wie een aantal huisartsen) zich spontaan gemeld op deze locatie. Mogelijk heeft dit, in samenhang met de grootte van park, ertoe geleid dat diverse hulpverleners (één van de huisartsen, lid van een MMT, OvDG, Duitse hulpverlener) zich als coördinerend verantwoordelijke op deze locatie hebben beschouwd. Mogelijk ook dat dit samenhing met de gevarieerde inzet. Het heeft de inhoud van de hulpverlening in ieder geval niet nadelig beïnvloed.

In het van Heekpark is een gewondentent opgezet, is triage van slachtoffers verricht, een eerste medische behandeling gegeven en zijn ook niet gewonde en lichtgewonde slachtoffers opgevangen. De geneeskundige keten heeft zich alleen gericht op de opvang van gewonde slachtoffers. De OvDG heeft zich ingezet voor de afvoer van behandelde slachtoffers en de gewondenregistratie. Voor de afvoer van patiënten zijn vooral bussen ingezet. Slachtoffers zouden per bus zijn vervoerd naar het ziekenhuis te Almelo, te Winterswijk en naar Gronau. Ambulances werden gereserveerd voor de nog verwachte ernstig gewonde slachtoffers.

Op deze locatie zijn ook Duitse hulpverleners ingezet. Onder meer vijftien Duitse chirurgen en anesthesiologen verzamelden zich bij Glanerbrück en zijn onder leiding van

een Duitse 'notärzt' ingezet in het Van Heekpark. Op een afgezet gedeelte in het park is een Duits gewondennest neergezet. In dit gewondennest zijn 140 – 160 T3 slachtoffers behandeld. Tevens is psychosociale hulp verleend.
Daarnaast zijn in overleg en op verzoek van de HSGA zes Duitse helikopters ingezet met elk een arts en twee reddingswerkers aan boord. Deze helikopters hebben mensen en materiaal in het Van Heekpark afgeleverd en zijn op twee na weer vertrokken. Drie zijn naar de Vliegbasis Twenthe gegaan en één is naar zijn standplaats teruggekeerd. Vanuit Duitsland is een container met reddingseenheden (inclusief beademingssets) stand-by in Osnabrück gehouden. Communicatie geschiedde hoofdzakelijk per koerier (politie op motor).

Van een opdracht tot het verplaatsen van het gewondennest is nooit sprake geweest. Vanwege geruchten over een mogelijk explosiegevaar bij de Grolschfabriek heeft de leidinggevend politiefunctionaris in het Van Heekpark overlegd met waarschijnlijk een van de OvDG'en. De vraag van de politie hoeveel tijd men nodig zou hebben om het noodhospitaal op te breken en te verplaatsen werd beantwoord met 'ongeveer een half uur'. De politie gaf aan daartoe de voorbereidingen te starten, zodra de opdracht zou komen. Iemand vanuit de geneeskundige kolom heeft daar echter niet op gewacht en het inpakken is gestart. Niet duidelijk is wie van de OvDG'en dat is geweest. De MLRT als hoogst verantwoordelijke geneeskundige functionaris op het rampterrein is in deze overweging noch vanuit de geneeskundige kolom, noch vanuit de politie gekend. Evenmin is zij geraadpleegd over de mogelijke volksgezondheidsrisico's van een eventuele explosie bij de Grolschfabriek. Tijdens het inpakken bleek geen daadwerkelijk risico bij de Grolschfabriek te bestaan. Vanuit het Zaustat zou toen zijn aangegeven de verplaatsing toch door te zetten om logistieke redenen, zoals ook de mogelijke landingsplaatsen voor helikopters op de andere locatie. Er waren toen zowel gewonde als niet gewonde slachtoffers van de ramp aanwezig op het terrein van het Van Heekpark. Pas op dat moment werd de MLRT geïnformeerd en heeft deze een onderhoud met de politie geregeld.

Bij de verplaatsing is het Zaustat naar Miracle Planet gegaan, evenals de MMT-leden, de aanwezige GNK (inclusief Sigmateam) en de Duitse hulpverleners. De MLRT is bij het rampterrein gebleven. Op de locatie Miracle Planet zijn door de Duitse hulpverleners acht behandeleenheden ingericht, waar nauwelijks slachtoffers zijn gezien.

Rond 23.00 uur was het Zaustat weer operationeel bij het rampterrein. In de dagen volgend op de ramp tot na de stille tocht, is het Zaustat aanwezig geweest bij het rampterrein. Aanvankelijk was zowel overdag als 's nachts het Zaustat bemand, later alleen overdag.

15.4 Revalidatiecentrum Het Roessingh

15.4.1 Preparatie

Revalidatiecentrum Het Roessingh beschikt over een actueel rampenplan, dat in de Bedrijfshulpverlenings (BHV-)structuur is opgenomen. Het rampenplan is gericht op een interne calamiteit. De taak van de directeur is conform de dagelijkse en is expliciet in het plan opgenomen. Deze taak bestaat uit aanwezig zijn, de algehele leiding op zich nemen en het zorgdragen voor een goed lopende organisatie. Bij een ramp heeft het hoofd BHV de operationele leiding en vervult regelmatig overleg met de directeur. Uit alle geledingen van de organisatie zijn werknemers opgeleid tot BHV-er. Voor de alarmering van de BHV wordt een 'telefoonboom' gehanteerd, waarbij mensen op hun huisadres worden opgebeld. Een BHV-er heeft een bereikbaarheidsdienst, maar geen beschikbaarheidsdienst. Uitgangspunt is dat de grote hoeveelheid inzetbare BHV-ers leidt tot een voldoende opkomst. Daarnaast zijn verpleegkundigen van de afdelingen getraind in bijvoorbeeld bluswerkzaamheden in afwachting van de komst van de BHV.

15.4.2 Op en na 13 mei

Het Roessingh bevindt zich in de nabijheid van het rampterrein en is direct getroffen door enerzijds de kracht van de explosies (onder meer veel glasschade) en inslaande brokstukken en anderzijds door brandende delen, die tot (een kleine) brand hebben geleid. Deze werd door de eigen medewerkers geblust. Het rampenplan is direct na de explosies in werking gesteld en de alarmering is conform plan verlopen. Het Roessingh is niet vanuit de rampenorganisatie gealarmeerd. Het lukte vanuit het Roessingh niet om telefonisch contact met de CPA of de brandweer te krijgen. Doordat op een bepaald moment twee politieagenten uit Hengelo vanuit de rampenstaf 'werden toegewezen' aan Het Roessingh werd men over de stand van zaken geïnformeerd. In het rampenplan van de instelling is het parkeerterrein opgenomen als verzamelplaats bij een eventuele evacuatie. Omdat in de berichtgeving sprake zou zijn van hernieuwd explosiegevaar is (tot tweemaal toe) besloten alle revalidanten te verzamelen. Vanwege het voorliggende scenario werd besloten dat het parkeerterrein buiten, mogelijk te gevaarlijk was en is de sporthal gebruikt. Een daadwerkelijke evacuatie van het Roessingh is niet aan de orde geweest.

Onder het aanwezige personeel en de revalidanten zijn slechts enkele lichtgewonden geweest, die goed in eigen huis te behandelen waren. Kort na de vuurwerkexplosies ontstond een spontane toeloop van slachtoffers vanuit de nabije omgeving. In totaal zijn tussen de dertig en vijftig slachtoffers gezien en behandeld. De verwondingen varieerden van kleine snijwonden tot hechtwonden en mogelijke fracturen. Alle

slachtoffers zijn gezien op een geïmproviseerde SEH, deels door de eigen artsen en deels door twee huisartsen uit de buurt, die spontaan hun hulp aanboden. Er is geen registratie van gewonden verricht.
Het eerder genoemde politieteam heeft zorggedragen voor het vervoer van slachtoffers naar elders. Indien nodig is vervoer naar een ziekenhuis geregeld en anderen zijn waarschijnlijk naar opvanglocaties vervoerd. Of het politieteam een registratie van deze personen heeft verricht, is niet bekend. Men ging ervan uit dat de rampenorganisatie van het bestaan van het gewondennest op de hoogte was door informatie van de politie.
In de periode direct volgend op de ramp is een aantal mensen (meer permanent) opgevangen geweest in het Roessingh omdat zij niet naar hun eigen woning terug konden keren. Deze mensen zijn evenmin geregistreerd. Het is niet bekend of de rampenorganisatie van hun verblijfplaats op de hoogte was.

Onder medewerkers van het revalidatiecentrum bevinden zich directe slachtoffers van de ramp. Bij nazorg van medewerkers is de recent (intern) opgestelde procedure 'schokkende werkervaringen medewerkers' gehanteerd. Naast een individueel traject zijn gezamenlijke bijeenkomsten belegd. Voor psychosociale nazorg aan de revalidanten is gekozen voor de reguliere teamstructuur team van revalidatiearts, maatschappelijk werkende en verpleegkundige). Naar eventuele nazorg van familieleden was geen vraag. Het aanbod van revalidanten met fysieke beperkingen ten gevolge van opgelopen verwondingen blijkt minimaal te zijn en geen apart traject te vereisen.

15.4.3 Communicatie en verbindingen

De BHV-ers zijn bij een inzet herkenbaar door hesjes. Ze maken gebruik van een (intern) portofoonnetwerk. De directeur heeft geen portofoon maar kan ook intern gebruik maken van zijn mobiele telefoon. Daarnaast onderhield hij persoonlijk contact met het hoofd BHV.
Op 13 mei 2000 is rond 23.00 uur besloten tot gedeeltelijke afschaling van de inzet van de BHV. Vanaf 14 mei 2000 heeft het hoofd BHV zich regelmatig op de hoogte gesteld door zich naar de nabijgelegen garage Roeloffzen te begeven waar het Commando Rampterrein (CoRT) zich bevond en hij daar onder andere bij het Zaustat zijn vragen stelde. Die vragen hadden onder meer betrekking op de (weg)afzettingen en de asbestproblematiek.
Het gemis aan informatie richting het revalidatiecentrum is als storend ervaren.

15.5 Verzorgingshuis Dr. Ariënshuis

Op deze locatie heeft geen georganiseerde geneeskundige hulpverlening plaatsgevonden, maar zijn enkele gewonden behandeld. Daarnaast is opvang verleend

aan bewoners uit het rampgebied. Over evacuatie is gesproken, er bleek geen noodzaak toe te bestaan.

15.6 Vliegbasis Twenthe

15.6.1 Algemeen

De militaire Vliegbasis Twenthe heeft een Gezondheidscentrum, waar naast defensieartsen onder andere door defensie opgeleide geneeskundige verzorgers werken. De medische sectie op de Vliegbasis bestaat uit 26 fulltime formatieplaatsen, waarvan drie artsen. In geval van eventuele krapte in de medische formatie wordt direct in Den Haag de benodigde aanvulling aangevraagd.

De Vliegbasis heeft een eigen (defensie) rampenplan voor geval zich op de Vliegbasis een calamiteit of ramp voordoet. Naast het Calamiteitenplan Vliegbasis Enschede en Enschede Airport Twente (meest recente aanpassing januari 2000) bestaat het Rampen bestrijdingsplan Vliegbasis Twenthe (aangepast in augustus 1999). Deze plannen en de daarin opgenomen functies worden met grote regelmaat geoefend. Een beoordeling daarvan valt buiten het kader van het IGZ-onderzoek.
Over de eventuele inzet van de Vliegbasis bij een ramp in de omgeving zijn met de civiele dienst afspraken gemaakt. Een aanvraag voor een eventuele inzet verloopt dan via de OVD van de Vliegbasis. Deze OVD is gemandateerd tot het nemen van een beslissing. In de GHOR-structuur verloopt de officiële weg voor een dergelijke aanvraag via de Commissaris der Koningin (CdK) van Overijssel. De CdK dient vervolgens de aanvraag in bij de betreffende ministers.

Over de specifieke taken van de Vliegbasis Twenthe in geval van een verzoek om assistentie zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Hangar 9: het RIT kan afgeschermd haar werkzaamheden verrichten
- Hangar 9: opvang voor lichtgewonde (T3) slachtoffers
- Opvanglocatie (filmzaal) van behandelde slachtoffers
- De Noaberschap (ruimte met recreatieve functie vliegbasispersoneel): opvang van niet-gewonden
- Opvanglocatie voor helikopters
- Het depot geneesmiddelen kan gebruikt worden
- Eventueel kan medische hulp op de plaats incident verleend worden door de inzet van een aanhanger met een buffervoorraad middelen voor de behandeling van circa 60 gewonden
- Verlenen van logistieke ondersteuning.

15.6.2 Preparatie

Naast de besproken inzetafspraken is de Vliegbasis betrokken in het GHOR-oefenschema en wordt regelmatig van de faciliteiten van de Vliegbasis gebruik gemaakt voor GHOR-oefeningen. Bij alle GHOR-oefeningen doet altijd één van de drie ambulances van de Vliegbasis mee. De datum van de laatste oefening was ongeveer twee weken voor
13 mei 2000. De alarmeringsregeling / instructie interne opschaling van de medische sectie Vliegbasis wordt regelmatig geoefend. De alarmering verloopt via callmaxers. De communicatie met de CPA A.A.D. Oost is gewaarborgd via drie communicatiemiddelen: de mobilofoon, een telefonische verbinding en via het Nationale Noodnet. Alle telefonische verbindingen op de Vliegbasis verlopen via de centrale.

15.6.3 Op en na 13 mei

Op 13 mei 2000 heeft de HSGA tussen 15.30 en 16.00 uur de mondelinge aanvraag gedaan voor bijstand van de Vliegbasis Twenthe. Hierna zijn ook daadwerkelijke inzetvoorbereidingen getroffen op de Vliegbasis. De waarnemend directeur GGD / RGF heeft bij aankomst in het gemeentehuis van Enschede om circa 17.30 uur de burgemeester geïnformeerd, waarna deze direct het officiële verzoek naar de CdK heeft gedaan. Door het volgen van deze procedure is tijd gewonnen.

Op 13 mei 2000 is conform de afspraken op de Vliegbasis assistentie en geneeskundige hulp verleend en opvang van slachtoffers (zowel gewonde als niet-gewonde) en helikopters verricht. In totaal zijn ongeveer zeventig gewonden opgevangen op de Vliegbasis, vrijwel allemaal T3-slachtoffers. Een aantal van de aangekondigde bussen met slachtoffers is vanwege een omleidingsroute nooit bij de Vliegbasis aangekomen, maar uitgeweken naar het Arke Stadion, de eerder genoemde locatie Miracle Planet. Alle gewonden zijn bij aankomst voorzien van een gewondenkaart. Twee personen hebben zich specifiek met de registratie beziggehouden.

Medische hulpmiddelen waren voldoende aanwezig. Medicatie eveneens, maar specifieke zaken (zoals bijvoorbeeld insuline) zijn door een apotheker geleverd.
Vanaf de Vliegbasis is contact onderhouden met de HSGA in het RCC. Direct contact met de CPA, het Zaustat of het AC-GGD vond niet plaats. Rond 23.00 uur is in overleg met de HSGA overgegaan tot afschaling tot de helft van het aanwezige geneeskundige personeel.
In overleg met de HSGA is de inzet van helikopters geregeld en de overnachting van de helikopterpiloten tot aan het vertrek op 14 mei 2000.

Conform de daartoe opgestelde plannen heeft men nazorg verleend aan het eigen Vliegbasispersoneel. Daarnaast heeft de GHOR aanvullende nazorg aangeboden. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Uit een interne evaluatie over de inzet van de Vliegbasis is de aanbeveling gekomen om de locaties voor opvang van lichtgewonde slachtoffers te scheiden van de locatie waar het RIT werkzaamheden verricht. Dit zal tot aanpassing van de procedure leiden.

15.7 Miracle Planet bij het Arke Stadion

De CGV in het Zaustat meldde om 18.39 uur aan de CPA dat het Van Heekpark ontruimd was en men met gewonden, Sigmateams en helikopters naar de locatie Miracle Planet vertrok.

De GNK uit de Regio Nijmegen is om circa 18.00 uur aangekomen op de aangewezen loodspost. Daar stonden veel ambulances en ambulancemedewerkers. De aanwezige OvDG gaf de GNK opdracht - in verband met ontploffingsgevaar - uit te wijken naar een nabijgelegen industrieterreintje. Na ongeveer dertig minuten wachten kreeg men de opdracht om onder politiebegeleiding naar Miracle Planet te vertrekken. Bij Miracle Planet aangekomen (rond 19.20 uur) trof men veel aanwezigen, zoals artsen, verpleegkundigen en Rode Kruismedewerkers. Er was geen OvDG aanwezig en er ontbrak coördinatie. Om 19.37 uur meldde een ambulancemedewerker aan de CPA A.A.D. Oost dat 'veel geneeskundige hulpverleners klaar staan, alles gereed is voor medische interventie en er veel ambulances staan'. Hij gaf tevens aan dat er grote behoefte bestond aan informatie, communicatie en verbindingsmiddelen.
De OvDG Nijmegen nam de functie van OvDG ter plaatse op zich en startte met het organiseren van het geneeskundige deel van de hulpverlening. Korte tijd later arriveerde de OvDG van de A.A.D. Oost, werden afspraken gemaakt en telefoonnummers uitgewisseld. Door middel van een portofoon konden de beide OvDG'en contact houden. Naast het eerder genoemde gemis aan coördinatie, zijn op deze locatie ook communicatieproblemen ervaren. Ten dele kwam dat door het verplaatsen van het Zaustat waardoor enige tijd geen communicatie mogelijk was. Ten dele kwam dat door de plaats, waar het Zaustat bij Miracle Planet was opgesteld.

Met behulp van het GNK-materiaal werd een gewondennest ingericht ten behoeve van T1 en T2 slachtoffers. Dit gewondennest had de status van een noodhospitaal. Iedere brancard kreeg zijn eigen team artsen en verpleegkundigen. Ten behoeve van de opvang van T3-slachtoffers werd een EHBO-post ingericht, waarin huisartsen dienst namen. Het gewondennest Miracle Planet had capaciteit voor veel gewonden. Maar uiteindelijk zijn hier naast vele T3-patiënten maar vier T2-slachtoffers behandeld.

Alle slachtoffer-gebonden gegevens zijn geregistreerd. Deze gegevens zijn niet gebundeld en blijken niet meer terug te vinden.
Ten aanzien van de psychische opvang van slachtoffers heeft de OvDG naast de reeds aanwezige medewerkers van slachtofferhulp twee RIAGG-medewerkers ter plaatse laten komen.

Het bericht tot afschalen kwam van de politie en is bij navraag bij de CPA A.A.D. Oost bevestigd. Rond 22.45 uur is aan het AC-GGD doorgegeven dat de op deze locatie 'opgevangen personen' naar de Diekmanhal vervoerd werden. Het Zaustat is rond 22.10 uur gaan inpakken bij de locatie Miracle Planet en was rond 23.00 uur weer operationeel bij het rampterrein, bij garage Roeloffzen op de Boddenkampsingel.

15.8 Bij het Spartastadion

Dit gewondennest is op aanwijzing van de politie tot stand gekomen. Omstreeks 17.30 uur is de kantine op verzoek van de politie ontruimd. Onder andere de hulpverleners die geëvacueerd waren van het CBB-gebouw zijn hier ingezet. Tevens is de GNK uit de Regio IJssel-Vecht op deze locatie ingezet. Naast de materiele inzet kwam dit neer op de aanwezigheid van een MMT, een Sigmateam en twee ambulanceteams. Rond 18.30 uur was deze GNK aanwezig bij de loodspost bij het Avia-tankstation. Daar heeft men ruim een half uur gewacht op de opdracht om naar het Spartastadion te gaan. Rond 19.20 uur kwam de GNK daar aan met de opdracht een noodhospitaal in te richten. De aanwezige middelen waren ontoereikend voor dat doel. Men heeft deels geïmproviseerd en deels extra middelen bij een apotheek gehaald. De verwachting was dat nog op een redelijk aantal ernstig gewonden gerekend moest worden en dat het noodhospitaal dienst zou moeten doen om de capaciteit van de ziekenhuizen te vergroten. Ter plaatse waren Duitse hulpverleners aanwezig. Twee Duitse artsen zijn aan het MMT IJssel-Vecht toegevoegd.
De hulpverleners misten coördinatie ter plaatse in de persoon van een OvDG. Informatie kreeg men op verschillende manieren: via de radio en televisie in de kantine, door zelf met ziekenhuizen te bellen en van politiefunctionarissen die informatie verstrekten over de situatie bij het rampterrein. Per mobilofoon werd contact met het Zaustat onderhouden.
Er zijn geen ernstig gewonden geweest op deze locatie.
Een aantal ambulances was aanwezig voor eventueel vervoer van patiënten.

De afschaling en ontmanteling van het gewondennest bij het Spartastadion vond plaats om 1.10 uur op 14 mei 2000.

15.9 Pathmoshal

Om 16.40 uur verzocht een van de OvDG'en bij het rampterrein de CPA A.A.D. Oost om een hal vrij te laten maken voor de opvang van lichtgewonden. De OvDG schatte op dat moment dat er honderden gewonden en een onbekend aantal doden zouden zijn. De CPA verzocht de politie om een hal te regelen. Om 16.44 uur meldt de centralist van de meldkamer van de politie dat de Pathmoshal wordt vrijgemaakt en zal worden ingeruimd voor de opvang van gewonden. De CPA-centralist gaf dit bericht vervolgens door aan de CGV in het Zaustat. Rond 17.17 uur verwijst de CPA diverse hulpverleners naar de Pathmoshal, zoals een huisarts, een GGD-arts en ambulancechauffeurs. In het daarop volgende halfuur ontstond op diverse plaatsen het beeld dat in deze hal veel gewonden zijn opgevangen. Zo verzocht het ziekenhuis te Enschede de CPA om gewonden uit de Pathmoshal naar het ziekenhuis te sturen, waar op dat moment weinig gewonden waren. Om 17.50 en om 18.30 uur wordt aan de CPA gemeld dat in de Pathmoshal geen werkzaamheden zijn voor geneeskundige hulpverleners. De CPA-centralist geeft aan de Zaustat nogmaals de locatie van dit gewondennest door en verzekert de hulpverleners dat de gewonden zullen komen. Uiteindelijk zijn in deze hal alleen niet-gewonde slachtoffers opgevangen.

16. Huisartsen

16.1 Algemeen

In het GHOR-traject Twente waren ten tijde van de ramp nog geen inzetafspraken tot stand gekomen betreffende de huisartsgeneeskundige zorg. De huisartsen nemen middels een vertegenwoordiging vanuit de District Huisartsen Vereniging (DHV) deel aan de regionale projectgroep GHOR. In de planning is opgenomen dat in 2001 de taak van huisarts opgenomen moet zijn in het GHOR-organisatieplan.

16.2 Preparatie

De individuele huisartsen blijken nauwelijks op de hoogte te zijn van de structuur van de GHOR en van de operationele mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld de GNK en de GHOR-materiaalvoorziening. Ook zijn zij niet specifiek getraind op een eventuele operationele inzet onder GHOR-omstandigheden.

In de periode voorafgaand aan de millenniumwisseling is zowel vanuit de IGZ als vanuit de GHOR de rol van de huisarts in een GHOR-traject benadrukt. In die periode is gebleken dat het niet eenvoudig is om met een grote groep zelfstandig werkende individuele zorgverleners tot sluitende, voor het collectief van de groep geldende, afspraken te komen.
De vanaf 1 mei 2000 buiten kantooruren fungerende Centrale Huisartsenpost te Enschede (CHP-E) was ten tijde van de ramp nog onvoldoende bij het publiek bekend. De post was in ieder geval nog niet ingebed in het GHOR-systeem of bij andere zorgverlenende instellingen. Ook de eigen CHP-E organisatie was niet voorbereid op een dergelijk grootschalig optreden. Zo zijn (conform de richtlijnen van de beroepsgroep) wel afspraken gemaakt over het inroosteren van een extra huisarts als achterwacht, maar bestond er geen rampenplan.

Uit centrale structuren voor huisartsgeneeskundige hulp (een zogenaamde centrale huisartsenpost) buiten kantooruren kan inzet van huisartsen in de directe hulpverlening tijdens en na een ramp gemobiliseerd worden, zowel ter ondersteuning van de geneeskundige hulpverleners op het rampterrein als ook in de opvanglocaties. Dit punt vergt landelijk nadere uitwerking.

16.3 Op en na 13 mei

Zowel in de stad als op de CHP-E waren de explosies hoorbaar. Dit heeft direct geleid tot een spontane inzet van zowel huisartsen als ook leiding vanuit de DHV voor de CHP-E. De huisartsen in Almelo waren later actief betrokken in de directe patiëntenzorg.

Vanuit de CHP-E is vrijwel direct een coördinatieteam opgezet. Dit bestond uit leden van het Bestuur van de CHP-E en de coördinator CHP-E. Vervolgens heeft men actief diensten aangeboden aan zowel het nabijgelegen ziekenhuis (MST) als aan de rampenorganisatie. Met grote inzet is (deels spontane) dagelijkse zorg verleend aan slachtoffers van de ramp.

Op het moment van de explosies waren nauwelijks patiënten op de CHP-E aanwezig. Slachtoffers van de ramp zijn de eerste uren niet gezien op de CHP-E. Pas later op de avond vonden patiënten hun weg naar de huisartsenpost. Vanuit de GHOR-organisatie is in aanvang geen gebruik gemaakt van het aanbod tot geneeskundige hulpverlening op de locatie van de CHP-E. Op zondag 14 mei 2000 zijn veel patiënten gezien op de post. Huisartsen zijn op 13 mei 2000 deels door spontane aanmelding, deels op verzoek van de CHP-E ingezet bij de diverse gewondennesten en later ook in de opvanglocaties. Bij het vervoer hebben de huisartsen geen problemen ervaren. Volgens bestaande afspraken met de politie mogen zij namelijk onder bepaalde voorwaarden gebruik maken van de busbaan. Bij eventuele afzettingen heeft de politie hen geassisteerd zodat zij konden doorrijden.
Bij de inzet van huisartsen elders in de stad is de benodigde inzet van huisartsen op de CHP-E gewaarborgd.

De normale structuur voor de telefonische achterwacht voor de CHP-E in nachturen (via de doktersdienst Eindhoven) is gedurende de eerste dagen verlaten. Een huisarts uit Enschede heeft in die periode alle inkomende telefoontjes beantwoord. Wegens de drukte op de CHP-E is zowel op zaterdagavond als op zondag een extra doktersassistente ingezet.

Op de locatie Van Heekpark waren diverse huisartsen betrokken bij de directe zorgverlening. Zij hadden allerlei extra verbandmiddelen meegenomen. Hier bleek geen behoefte voor te bestaan. De voorraad van de GNK was toereikend.
In het Van Heekpark waren zeer veel hulpverleners aanwezig. Een duidelijke coördinatie leek te ontbreken. Een van de huisartsen is toen gaan triëren. Ook een aantal andere hulpverleners deden triage van slachtoffers. De hoeveelheid patiënten was geringer dan men (zo dichtbij het rampterrein) verwachtte. Het wachten op 'wat nog zou gaan komen' is als belastend ervaren, omdat men vermoedde dat er nog veel ernstig gewonden zouden komen. Na de verplaatsing van het gewondennest naar de locatie Miracle Planet bleek de coördinatie te verbeteren. Ook daar bleef het aantal slachtoffers achter bij de verwachting en waren voldoende geneeskundige hulpverleners aanwezig. De huisartsen hebben in Miracle Planet een bijdrage geleverd in de opvang en directe psychosociale nazorg.

Het gebrek aan herkenbaarheid als huisarts (vooral richting de andere hulpverleners) is bij de inzet in onder meer de gewondennesten als een frustrerende factor ervaren. Bij de behandeling van een aantal gewonden in het MST heeft men niet aan de benodigde tetanusprofylaxe gedacht. Toen men dit ontdekte, zijn er met de CHP-E afspraken gemaakt. Op zondag 14 mei 2000 is dan ook een aanzienlijk deel van de genoemde gewonden naar de CHP-E gekomen om alsnog de injectie te krijgen. Voor de logistiek rond de uitgifte van de vaccins heeft overleg plaatsgevonden met de nabij gelegen Centrum Apotheek. Voor het verkrijgen van relevante behandelgegevens van slachtoffers uit het rampgebied (zoals de juiste medicatiegeschiedenis) heeft men afspraken gemaakt met deze apotheek. Zo konden gegevens uit het registratiesysteem van de apotheek worden geraadpleegd ten behoeve van patiënten die hun juiste medicatie (type en/of dosis) niet kenden.

In de beide door de gemeente ingestelde opvanglocaties zijn huisartsen voor de geneeskundige hulpverlening ingezet. In de Pathmoshal bleken geen gewonden te zijn en was geen behoefte aan huisartsgeneeskundige inzet. In de Diekmanhal daarentegen werden reeds behandelde gewonden opgevangen. Er bestond daar een grote vraag naar huisartsgeneeskundige hulp. Zo beschikten slachtoffers niet meer over hun reguliere (veelal chronische) medicatie, waren bloedsuikercontroles nodig en ontstonden nieuwe medische problemen. Nieuwe gewonden vanaf het rampterrein zijn nauwelijks gezien.

In de hal deed een afgescheiden ruimte dienst als wacht- en spreekkamer. Op deze manier was het voor patiënten mogelijk om onder vier ogen met de arts te spreken. In de praktijk fungeerde de EHBO-post in de Diekmanhal als het centrale meldpunt voor hulpverleners. Om efficiënt met de Centrum Apotheek te kunnen communiceren, werd een fax geïnstalleerd. EHBO-ers reden naar de apotheek om door de huisarts voorgeschreven medicatie op te halen. Een (centrale) patiëntenregistratie is op deze locatie nauwelijks gevoerd.

Tot de nacht van 14 op 15 mei 2000 is permanent een huisarts aanwezig geweest in de Diekmanhal. Daarna was iedere huisarts aanspreekpunt voor zijn eigen daar verblijvende patiënten. Extra aandacht aan de slachtoffers is besteed door vanuit de CHP-E visites te rijden naar de hal.

De eerste twee dagen bleken medewerkers van Mediant niet eenvoudig te bereiken. De huisartsen hadden echter wel voldoende informatie van Mediant beschikbaar en zijn tevreden over de hulpverlening. Vanaf maandag 15 mei 2000 is via de GGD informatie verstrekt over extra spreekuren van Mediant.

De CHP te Almelo is gevestigd op een locatie in het Twenteborg Ziekenhuis. De CHP heeft zelf geen directe rol gehad in de hulpverlening, maar is ingeschakeld door de naastgelegen SEH. Op dat moment werden daar slachtoffers per bus binnengebracht en men was nog in afwachting van ernstig gewonden. De huisartsen hebben hulp verleend aan de lichtgewonden.

In de periode na de ramp hebben in het kader van nazorg verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden voor de meest getroffen huisartsengroepen. Ook is nazorg aan de slachtoffers een onderwerp geweest voor de nascholing van zowel huisartsen als doktersassistentes. Tenslotte is het huisartsenregistratiesysteem uitgebreid met een aparte registratie ten behoeve van patiëntgebonden rampgerelateerde klachten. De afspraak is dat alle huisartsen in Enschede aan deze registratie meewerken.

16.4 Communicatie (intern / extern) en verbindingen

Communicatie van en naar de CHP-E verliep hoofdzakelijk per telefoon, zowel via het vaste als het mobiele netwerk. Alle betrokken huisartsen zijn mobiel bereikbaar en de nummers zijn bij de CHP-E bekend. In de aanvangsfase zijn problemen ervaren wegens overbelasting van het telefoonnet. Communicatie vanuit de CHP-E met de rampenorganisatie was niet goed mogelijk. Hierin speelden twee factoren een rol. Ten eerste was men onbekend met de structuur van de rampenorganisatie en ten tweede waren de juiste telefoonnummers niet bekend. In een later stadium vond er geregeld telefonisch contact plaats met onder meer het AC-GGD over bijvoorbeeld de registratie van slachtoffers. De DHV heeft op aanvraag daartoe registratiegegevens verstrekt aan het CRIB.

In de gewondennesten communiceerden de huisartsen veelal mondeling of via hun eigen mobiele telefoons. Zij hadden niet de beschikking over portofoons.
De CHP-E heeft met het MST telefonisch contact onderhouden.
In de Diekmanhal verliep de communicatie mondeling. Portofoons waren niet aanwezig.
De telefoon in de hal bleek niet te worden opgenomen. De huisartsen waren via hun eigen mobiele telefoon bereikbaar.
In verband met het te starten nazorgtraject en het gezondheidszorgonderzoek heeft de GGD overlegd met de DHV.

17. Apotheken en medicatieverstrekking

De voorraad van de GNK bestaat uit specifieke genees- en verbandmiddelen voor hulpverlening op een rampterrein. Algemene middelen voor dagelijks gebruik zijn niet opgenomen. Anders dan in de periode van de millenniumvoorbereidingen is in de GHOR-structuur geen vaste plaats ingeruimd voor de continuïteit van de geneesmiddelen-verstrekking. Een apotheker uit Hengelo heeft op 13 mei 2000 zelf contact opgenomen met de CPA om zijn hulp aan te bieden. Via deze apotheker zijn geneesmiddelen verstrekt aan de Vliegbasis Twenthe en in de Diekmanhal ten behoeve van directe patiëntenzorg.
Ook zijn er extra geneesmiddelen geleverd aan de gewondenlocatie in het Spartastadion voor de inrichting van het noodhospitaal.

Op het moment dat de bewoners van een hele woonwijk in Enschede geen toegang meer hadden tot hun eigen (dagelijkse benodigde) medicijnen bleek de toegang tot een apotheek van essentieel belang. In de eerste uren na de ramp bestond behoefte aan glucosemeters en (dagelijkse) medicatie. Bijkomend probleem was dat een aantal slachtoffers niet kon vertellen wat de juiste medicatie (type/ dosering) was. De Centrum Apotheek te Enschede is als 24-uurs apotheek het eerste aanspreekpunt geweest voor farmaceutische hulp aan slachtoffers. Het geautomatiseerde systeem waar de meeste apotheken te Enschede op zijn aangesloten, bood via de Centrum Apotheek de mogelijkheid om per patiënt de medicatiegeschiedenis na te gaan en direct de juiste middelen in de juiste doseringen te verstrekken. Met de apotheken in en rondom het rampgebied bestond (nog) geen koppeling van de registratiesystemen. Aanvankelijk is dat opgelost door vanuit apotheek Deppenbroek (gelegen nabij het rampgebied) benodigde patiëntengegevens te faxen. Later is de elektronische koppeling tot stand gebracht. Op 14 mei 2000 is apotheek Deppenbroek extra open geweest. Besloten werd om slechts voor de eerste paar dagen medicatie te verstrekken. Daarnaast bestond een grote vraag naar alledaagse benodigdheden zoals lenzenvloeistof, babyvoeding en luiers.

De Centrum Apotheek heeft telefonisch contact gehad met het MST en met de CHP-E. Het contact met de CHP-E verliep grotendeels per fax om de telefoonlijnen zo veel mogelijk open te houden. De huisartsen uit de Diekmanhal hebben telefonisch en per fax contact onderhouden met de apotheek en de aangevraagde middelen werden per koerier (EHBO) opgehaald.

Door de afzettingen rond het rampterrein bleek de bereikbaarheid van de Centrum Apotheek een, overigens niet onoverkomelijk, knelpunt.

De grote vraag naar alledaagse medicatie heeft bij de Centrum Apotheek geleid tot een extra bestelling op 14 mei 2000 bij de groothandel. Ook is er uit de voorraad van enkele andere apotheken geput. Een relatief tekort aan insulinepennen werd opgelost door wegwerppennen te verstrekken. Doordat het MST de Centrum Apotheek had ingelicht over de nog te geven tetanusprofylaxe, heeft de apotheek een extra bestelling bij de groothandel gedaan. De juiste voorraad was daardoor tijdig aanwezig.

Pas op 16 mei 2000 is telefonisch contact tot stand gekomen tussen de apotheek en de rampenorganisatie. Namen van slachtoffers uit het rampgebied zijn in verband met de vermistenlijst ter beschikking gesteld aan het CRIB.

18. Thuiszorg

De afgelopen jaren heeft een verschuiving opgetreden in de populatie die van Thuiszorg afhankelijk is. De groep zogenaamde 'kwetsbaren' (zorgafhankelijke thuiswonenden) is toegenomen. De effecten van de explosies hadden direct gevolgen voor de werkzaamheden van de thuiszorgorganisatie. In de getroffen wijk woonden onder andere ouderen en chronisch zieken die op de Thuiszorg waren aangewezen voor huishoudelijk, verpleegkundig en/of verzorgende hulp. Als slachtoffers van de ramp waren deze mensen niet meer via het bij de thuiszorgorganisatie bekende adres te bereiken. Een deel van deze mensen was in dusdanig hoge mate verpleeg- en verzorgingsbehoeftig, dat daardoor risico's in de individuele patiëntenzorg zijn ontstaan. Het heeft de thuiszorgmedewerkers veel tijd gekost om de thuiszorgcliënten te traceren.

Voor communicatiedoeleinden maakt de Stichting Thuiszorg Enschede-Haaksbergen in reguliere omstandigheden gebruik van de meldkamer van de CPA A.A.D. Oost. Ten gevolge van de drukte door de ramp heeft de meldkamer van de A.A.D. Oost prioriteiten gesteld ten koste van de zorgverlening aan de thuiszorgorganisatie. Het gevolg hiervan was dat zowel thuiszorgmedewerkers als thuiszorgcliënten minder gebruik konden maken van het voor hen vertrouwde communicatiemedium. In hoeverre dit tot ongunstige gezondheidszorgeffecten heeft geleid, is niet bekend.

19. Enkele effecten van de vuurwerkexplosies op andere zorgverleners

In de nabijheid van de getroffen wijk zijn verschillende zorgverlenende instanties en instellingen gevestigd. Zoals reeds in hoofdstuk 15 over de gewondennesten is beschreven, hebben slachtoffers van de ramp spontaan hulp gezocht bij deze instellingen. De instanties hadden deels een 'asielfunctie' en deels beantwoordden zij de direct medische vraag bij opgelopen letsels. Op diverse plaatsen vervulden bekende instellingen een dergelijke asielfunctie. Zo ook het hoofdbureau van politie. Aan medische opvang bleek, waar het lichte verwondingen betrof, voldoende deskundigheid aanwezig. Daarnaast bestond er een spontane inzet van (onder andere) huisartsen, die zich bijvoorbeeld bij revalidatiecentrum Het Roessingh meldden. Zij verleenden geneeskundige assistentie en gingen vervolgens op pad om elders hun hulp aan te bieden. Op deze spontane locaties is echter geen registratie bijgehouden van gewonden of slachtoffers. Dit is als een knelpunt ervaren, want bij het verifiëren van de vermistenlijst kon geen beroep worden gedaan op deze locaties.

Een aantal directe effecten van de ramp heeft een nadelige invloed gehad op de geneeskundige zorg in en rondom de getroffen wijk. We beschrijven enkele van deze gevolgen. Zo was een aantal huisartspraktijken niet bereikbaar. Het was om deze reden aanvankelijk onmogelijk om toegang te krijgen tot de medische gegevens. Een fysiotherapiepraktijk was niet bereikbaar en ontoegankelijk. Het gebouw van Mediant lag binnen het gebied dat niet toegankelijk was. Het (verzorgingshuis) dr. Ariënshuis had materiële schade en heeft opvang van ontheemden verzorgd. 't Bouwhuis, instelling voor verstandelijk gehandicapten, heeft cliënten die in de getroffen wijk woonden en heeft voor hen opvang moeten regelen.

Onder het geneeskundige en verzorgende personeel van instellingen bevonden zich slachtoffers. Dit was van invloed op de inzet van personeel, zowel in de directe periode na de ramp als langere tijd daarna.

Tijdelijk zijn de getroffen huisartsen voor hun praktijkvoering ondergebracht bij de per 1 mei 2000 gestarte centrale huisartsenpost te Enschede. Voor één van hen duurt deze tijdelijke situatie nog altijd voort.

20. Analyse GHOR

De ketenbenadering van de GHOR

De GHOR is te beschouwen als een virtuele organisatie opgebouwd uit schakels van reguliere zorginstellingen, de zogenaamde ketenpartners. Omdat de GHOR zich bevindt op het raakvlak van het openbaar bestuur en de gezondheidszorg, zijn deze beide partijen nodig voor het resultaat. Een deel van de verantwoordelijkheid tot voorbereiding op uitvoerende taken berust bij de ketenpartners. Het GHOR-bestuur en de RGF zijn in beleidsmatige zin verantwoordelijk, onder meer voor organisatorische aspecten en het versterken van de regie op de geneeskundige keten. De verantwoordelijkheid van de RGF en het GHOR-bestuur strekt zich tevens uit tot de inhoudelijke kwaliteit van de keten. Daarnaast behouden de diverse ketenpartners uiteraard zowel inhoudelijke als ook proces-verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van inbreng binnen de GHOR vanuit hun organisatie.

Het landelijke project GHOR, dat eind 1999 is afgerond, heeft een impuls gegeven aan de GHOR-ontwikkelingen in de Regio Twente. In oktober 1999 is een nota 'Versterking GHOR in Twente' opgesteld dat enerzijds rapporteert over de in het project-GHOR bereikte resultaten en anderzijds door een 'beslispuntennota' aangeeft welke activiteiten resteren. Een van de conclusies van een (globale) risico-inventarisatie uit 1998 was, dat in de regio de gegarandeerde geneeskundige hulpverleningscapaciteit bij ongevallen en rampen (nog) niet was vastgelegd. Dit is als de doelstelling voor het project GHOR in Twente 2000 + opgenomen.[8]

Ketensamenwerking in Regionaal Geneeskundig Platform

In de Regio Twente is onder meer via het Regionaal Geneeskundig Platform op organisatorisch niveau overeenstemming bereikt over de uitgangspunten van de GHOR. Aan dit Platform nemen de diverse ketenpartners uit de gezondheidszorg deel. Zij hebben uitgesproken bereid te zijn om mee te werken aan het GHOR-traject. Alhoewel men eventuele knelpunten nog niet heeft geanalyseerd is men wel al van mening dat deze struikelblokken moeten worden aangepakt. De RGF is door de ketenpartners erkend als centraal aanspreekpunt. Een structurele deelname van de huisartsen aan het GHOR-traject was er op 13 mei 2000 nog niet. Dit heeft een daadwerkelijke inzet van de huisarts niet belemmerd.

---

[8] uit: de nota Versterking GHOR in Twente, oktober 1999: 'Bestuurlijke vastlegging van het inzetniveau van de medische hulpdiensten op alle taakvelden in de veiligheidsketen, alsmede de concrete invulling en uitvoering van het vastgestelde niveau in samenhang met de andere operationele partners. Daaraan verbonden is het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen om invulling te kunnen geven aan het gewenst ambitieniveau. Draagvlak bij alle partners is en blijft essentieel.'

Apotheken waren tijdens de millenniumperiode vanuit de GHOR een aandachtspunt, maar zijn niet standaard in de GHOR-structuur opgenomen. Bij de gebeurtenissen te Enschede is gebleken dat apotheken een belangrijke rol kunnen vervullen bij zowel het verstrekken van verloren gegane dagelijkse medicatie en hulpmiddelen aan slachtoffers, als ook ten behoeve van de slachtofferregistratie van het CRIB.

Een regionaal rampenplan uit 1997 heeft geleid tot een procedure GGH/RT, waarin geneeskundige sleutelfuncties tijdens een GHOR-inzet staan beschreven. De uitvoerende functionarissen kennen het bestaan van deze procedure, maar blijken slecht op de hoogte van de inhoud. Bovendien verwarren ze deze met een organisatieplan GHOR, dat nog in ontwikkeling is.

Preparatie op grote ongevallen en rampen

Bij een operationele GHOR-inzet is een veelheid aan geneeskundige instellingen en functionarissen betrokken. Voor alle actoren is adequate voorbereiding vereist. Hieraan is in de Regio Twente om diverse redenen maar ten dele invulling gegeven. Meerdere factoren zijn hier debet aan: de relatief korte periode sinds het project GHOR, te krappe formatie waardoor deelname aan GHOR-oefeningen is afgezegd (A.A.D. Oost), de veelheid aan functies waarin (één type van) functionarissen getraind moet worden (wachtdienstartsen), de veelheid aan functionarissen, die voor één bepaalde functie getraind moeten worden (MMT's) en ten slotte de beschikbare formatie van de voorbereide functionarissen.

Naast de GHOR heeft elke ketenpartner in een eigen verantwoordelijkheid. In de praktijk kan dit bij een ketenpartner leiden tot een afweging van belangen en het stellen van prioriteiten. Zo heeft de A.A.D. Oost op 30 maart 2000 schriftelijk aangegeven niet deel te kunnen nemen aan de in voorbereiding zijnde multidisciplinaire oefeningen. Naast voorbereiding op de eigen functie en het oefenen daarvan dienen ook combinaties van functies gezamenlijk geoefend te worden. Beide aspecten zijn in de regio Twente nog in ontwikkeling. Voor een nieuwe functie als OvDG zijn bijvoorbeeld wel de aangewezen functionarissen getraind, maar de implicaties van de inzet van deze OvDG zijn niet bekend bij alle andere GHOR-functionarissen. Dit geldt met name voor de MLRT. Een operationele inzet met OvDG én MLRT is nog niet geoefend. De genoemde onbekendheid heeft tot onduidelijkheid geleid in de uitwerking van verantwoordelijkheden.
Daarnaast is interdisciplinaire samenwerking tussen de gezondheidszorg, de politie en de brandweer essentieel. De stand van zaken daaromtrent in de regio Twente wordt besproken in de rapporten van de IBR. Met betrekking tot de GHOR-aspecten volstaat hier de mededeling dat aan monodisciplinaire aspecten van deze samenwerking ten dele

aandacht was besteed. Specifieke multidisciplinaire aspecten van de samenwerking waren voor uitwerking en training voor 2001 gepland. Daarbij kan gedacht worden aan CTPI-trainingen.
Wat betreft de organisatorische en voorbereidende aspecten kunnen we stellen dat de virtuele GHOR-organisatie in de Regio Twente op 13 mei 2000 nog niet ten volle gereed was voor een daadwerkelijke grootschalige inzet.

Alarmering en opschaling

Aanvankelijk was vanuit een stand-by inzet van een ambulance bij een brand alleen sprake van een opschaling van de ambulanceorganisatie (2e ambulance en OvDG). Na de ernstige explosies werd de opschaling van de GHOR-organisatie vanuit de CPA A.A.D. Oost in gang gezet. Voor de alarmering werd een geautomatiseerd systeem gebruikt waarbij (van tevoren bepaalde) groepen sleutelfunctionarissen worden opgeroepen. Slechts een beperkt aantal van hen heeft de CPA gebeld voor nadere informatie. De meeste oproepen verliepen via een van tevoren afgesproken meldbericht. Dit systeem werd door een van de CPA-centralisten bediend en heeft adequaat gefunctioneerd. Door de benodigde tijdsduur per groepsalarmering (maximaal 45 seconden) ervoer de centralist deze procedure als tijdrovend. Omdat een terugkoppeling op ontvangst van een melding niet in het alarmeringssysteem zit, herhaalde de centralist na enige tijd een eerder gedane alarmering.
Uit de onderzoeksgegevens blijkt dat de GHOR-alarmering volgens plan is verlopen en dat de noodzakelijke sleutelfunctionarissen snel inzetbaar waren. Verdere opschaling met inzet vanuit andere regio's is gedeeltelijk gelijktijdig gestart. Daarbij is uitgegaan van de eerste gegevens van ambulancemedewerkers die op het rampterrein aanwezig waren. Ook baseerde men zich op berichten van de regionale meldkamer van de brandweer over aantallen zwaargewonden (10 tot 20 zwaargewonden, CPA-band tussen 15.39 en 15.44 uur). De meldkamer van de politie (CPA-band 15.44 uur) vermeldde eveneens 100 gewonden. De meldingen van particulieren bij de CPA inzake slachtoffers droegen bij aan deze beeldvorming. Om 15.43 uur komt op de CPA-band zelfs het bericht 'misschien wel honderden doden' voor. Deze gegevens waren op dat moment niet of onvoldoende verifieerbaar, maar vormden evengoed de basis voor de grootschalige opschaling. Zo werd op verzoek van de HSGA de traumahelikopter uit Duitsland gealarmeerd en werden later ook de brandwondencentra gebeld.

De alarmering van de RGF via de GHOR is conform de afspraak verlopen. Nadat hij zich een eerste beeld had gevormd op de CPA en bij het RCC, heeft de RGF zich op 13 mei 2000 op eigen initiatief in Enschede gemeld. Op basis van de eerste indrukken is direct vanuit de GHOR reeds het informele verzoek aan de Vliegbasis Twenthe gedaan tot opschaling. Conform de afspraken heeft de burgemeester, na geïnformeerd

te zijn door de RGF, het formele verzoek gedaan, evenals het verzoek tot interregionale bijstand. Aan het verzoek tot bijstand op en na 13 mei 2000 is direct gehoor gegeven.

Communicatie en communicatieapparatuur

De MLRT heeft zich direct na aankomst bij het rampterrein gemeld bij het Zaustat en heeft direct met de aanwezige OvDG'en overlegd. Eén van hen is daarbij het aanspreekpunt voor de MLRT geworden. Om te communiceren zocht men elkaar op of werd de mobiele telefoon gebruikt. De mogelijkheid tot het inzetten van een GHOR-verbindingsfunctionaris in de verbindingscommandowagen van de brandweer is niet gebruikt, hetgeen de communicatiemogelijkheden van de MLRT heeft belemmerd. De MLRT communiceerde niet met andere geneeskundige hulpverleners en heeft niet zelf contact gezocht met andere GGD-functionarissen. Rond 19.00 uur nam de HSGA telefonisch contact op met de MLRT voor een sitrap rampterrein. Pas daarna is structureel contact tussen de HSGA en de MLRT tot stand gekomen.

Op het rampterrein zijn beslissingen met grote gevolgen genomen. Hiervan was de op dat moment hoogst verantwoordelijke GHOR-persoon (de MLRT) niet op de hoogte. Deze gang van zaken geeft aan dat de commandostructuur bij de GHOR-functionarissen op het rampterrein onvoldoende helder was. Met name wordt hier bedoeld de ingezette verplaatsing van het gewondennest van het Van Heekpark naar de locatie Miracle Planet. Bij de overweging het gewondennest aan het Van Heekpark te verplaatsen (zie paragraaf 15.3) hebben de OvDG'en de MLRT kennelijk niet betrokken. Een verantwoordelijk politiefunctionaris heeft ter inventarisatie gevraagd hoeveel tijd nodig zou zijn voor het eventueel evacueren van de aanwezige geneeskundige hulpverleners. Die vraag stelde hij vanwege een mogelijk risico op een ontploffing bij de Grolschfabriek. Op dat moment bestond er echter geen directe reden om tot daadwerkelijke evacuatie over te gaan. Korte tijd later bleek inderdaad geen risico te bestaan. Een OvDG heeft na de vraag van de politie besloten tot het inpakken en verplaatsen, alhoewel daarvoor géén expliciete opdracht was verstrekt. Later heeft de CGV als aanvullende reden voor de verplaatsing, de betere landingsmogelijkheden voor helikopters, genoemd. De geneeskundige hulpverleners in het gewondennest (met name MMT's) hebben de verplaatsing als storend en inbreuk makend op de gewondenopvang ervaren. Hulpverleners zonder eigen vervoer hadden daarnaast een probleem om bij het Van Heekpark weg te komen. Op de nieuwe locatie moest alles opnieuw worden opgebouwd en zijn weinig gewonden gezien. De haakarmbak van de GNK Twente was kort voor de verplaatsing door de brandweer gebracht en moest nu wederom worden vervoerd . De Sigmagroep uit Twente heeft zich vanwege de benodigde tijd voor het inpakken van de tent onveilig gevoeld in het Van Heekpark. Zij waren niet op de hoogte van het feit dat er geen explosiegevaar dreigde.

Bij aankomst op de andere locatie bleek reeds een Sigmateam uit een andere regio aanwezig te zijn. Er was geen behoefte aan hulp van het Sigmateam Twente. Aanvankelijk is afgesproken dat de leden van dit team zouden rusten tot 02.00 uur. Later bleek dat hun inzet helemaal niet meer nodig was.

Door de verplaatsing van het Zaustat was er tot twee keer toe gedurende een bepaalde tijdsduur geen communicatie mogelijk. De eerste keer (bij het verplaatsen naar Miracle Planet) vond bovendien ook geen registratie plaats van ambulancevervoer vanaf het rampterrein. Indien op dat moment nog een grote stroom gewonden vanuit het rampterrein was geweest, had de verplaatsing ook implicaties kunnen hebben voor de individuele zorg voor slachtoffers. Op de ene locatie werd afgebroken terwijl de andere locatie nog niet was opgebouwd.

Het heeft lang geduurd voordat de leidinggevenden van de aanwezige hulpverleningsdiensten op het rampterrein onderling direct contact hadden. Toen dit uiteindelijk tot stand kwam, mondde dit uit in de geplande CTPI-structuur. In het rapport van de IBR inzake cluster 4 wordt de algemene coördinatie op het rampterrein uitgebreid besproken. Voor nadere details wordt naar die rapportage verwezen. De MLRT heeft alle CTPI-contacten naar de HSGA teruggekoppeld. Niet duidelijk is waarom vanuit de GHOR de term CTPI gehandhaafd blijft, terwijl de structuur op het rampterrein een duidelijke overgang naar een Commando Rampterrein en het daaruit volgende CoRT te zien geeft. De MLRT kreeg niet direct de afschriften van de CTPI-verslagen uitgereikt, terwijl dit wel essentieel was. Mogelijk speelt ook hier het aspect van training een rol. Specifieke (multidisciplinaire) CTPI-trainingen waren in de periode 1995-2000 in Twente nog niet standaard in het oefenschema opgenomen.

Het Zaustat biedt alleen ruimte aan de CGV's, die achter de meldtafel hun werk moeten doen. Er is geen ruimte voor overleg of voor de opvang van andere geneeskundige hulpverleners. Geneeskundige hulpverleners hebben nu veelal buiten het Zaustat op daar geplaatste stoelen in de open lucht gezeten. De MLRT bleek onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheid tot een werkplek in de verbindingscommandowagen van de brandweer. In de planmatige fase zouden er afspraken moeten zijn gemaakt over een locatie op het rampterrein van waaruit aanwezige GHOR-medewerkers, zoals de MLRT en de OvDG, 'kantoor kunnen houden'. De MLRT had in feite alleen de eigen mobiele telefoon en het eigen schrift met aantekeningen. Voor communicatiedoeleinden buiten het rampterrein gebruikte de MLRT de fax in de bus van de KLPD. Pas na enkele dagen kreeg de MLRT vanuit de GHOR de beschikking over een laptop.

Het gedurende de eerste dagen op gescheiden locaties functioneren van het Beleidsteam (Enschede) en het Operationele team (Hengelo) heeft binnen de eigen geneeskundige kolom mogelijk tot vertraging geleid bij de informatie-uitwisseling. De RGF zat te Enschede en de HSGA te Hengelo. Aanvankelijk was het AC-GGD in het gebouw van de regionale brandweer gevestigd. Hier bevond zich ook de HSGA in het RCC. Men heeft gebruik gemaakt van de logistieke ondersteuning van de brandweer, maar eigen communicatiemiddelen (in het begin) node gemist.
Na afschaling van het RCC naar gemeentelijk niveau (16 mei) is op 17 mei 2000 het AC-GGD eveneens verhuisd vanaf de Westermaat en ondergebracht in het GGD-gebouw. Daar was inmiddels ook een informatietelefoonnummer geopend. Het AC-GGD heeft in hoofdzaak vraaggestuurd gewerkt. Het belang en de waarde van de ondersteunende functie is vanuit diverse kanten benadrukt. Alleen de RGF, die sitraps nodig had voorafgaand aan de vergaderingen van de GRS, moest soms wat lang op de gewenste informatie wachten. Dit kwam mede omdat bij diverse ziekenhuizen informatie moest worden opgevraagd die niet altijd direct beschikbaar was. Daarnaast heeft het AC-GGD met name voor de HSGA en de ziekenhuizen een duidelijke functie gehad.

Door het uitblijven van contact met de rampenorganisatie en door het uitblijven van informatie heeft revalidatiecentrum Het Roessingh zich direct na de explosies geïsoleerd gevoeld. Met name omdat het centrum wel slachtoffers opving maar er herhaaldelijk geruchten waren over explosiegevaar. Deels is aan de informatiebehoefte tegemoet gekomen door twee politieagenten die ondersteuning boden bij het vervoer van slachtoffers en dan ook informatie gaven over het rampterrein. Indien daadwerkelijk geëvacueerd had moeten worden, was de slechte bereikbaarheid een probleem geweest. Ook in de volgende dagen moest Het Roessingh steeds actief achter informatie aan, zoals bijvoorbeeld rond mogelijke asbestproblematiek.

Inzet en capaciteit personeel

In algemene zin valt te stellen dat de inzet van extra personeel in de acute fase mogelijk is voor alle zorginstellingen en zelfstandig werkende beroepsbeoefenaren. Extra inzet bij langdurige opschaling of voor activiteiten in de nasleep van de ramp is veel moeizamer te realiseren.

Voor de functie RGF wordt door Twente nog niet deelgenomen aan een waarneemregeling voor Noord-Nederland. De RGF Regio IJssel-Vecht neemt wel deel aan die regeling. De HSGA's Twente hebben een waarneemregeling met de regio IJssel-Vecht. Andere bijstandsafspraken inzake de GHOR zijn niet gemaakt. Een belangrijk knelpunt van een grootschalige, langer durende GHOR-inzet blijkt voor de GGD te liggen

in de capaciteit van de eigen organisatie. In de weken na de vuurwerkramp is het gebrek aan eigen capaciteit deels opgevangen door aflossing (onder andere RGF, HSGA) vanuit een andere regio en deels door uitstel van eigen GGD-taken. In de acute fase heeft het uitstel nauwelijks tot problemen geleid. De structurele nasleep aan extra taken voor de GGD ten gevolge van de ramp, interfereert echter vanwege de beperkte capaciteit met de eigenlijke taken. Als knelpunt op de lange termijn wordt hier het gezondheidszorgonderzoek genoemd, alhoewel nadere uitwerking daarvan buiten het kader van dit inspectieonderzoek valt.

Problemen die ervaren zijn bij de uitvoering van de HSGA-taken hadden betrekking op de continuïteit van de dienst. Er ontstond een spanningsveld tussen enerzijds vermoeidheid en anderzijds het belang om informatie over te dragen bij de aflossing van functionarissen. Binnen de GHOR bestaan geen vaste afspraken over inzet en aflossing van functionarissen bij een GHOR-inzet. Doordat op 13 mei 2000 aanvankelijk de beide HSGA's Twente als operationele functionaris waren ingezet moest ten aanzien van de aflossing voor deze functie worden geïmproviseerd. In het huidige systeem lossen in het operationele team alle aanwezige (ook niet-GHOR)diensten vrijwel gelijktijdig de functionarissen af. De HSGA's hebben een voorkeur voor een niet gelijktijdige aflossing.

Voor de inzet van functionarissen in beleids- en operationele teams van niet GGD-diensten (met name worden dan politie en brandweer genoemd) is aflossing uit andere regio's structureel in de planning opgenomen. Hierdoor worden minder problemen geconstateerd in de beschikbare personele capaciteit.

Alleen voor het AC-GGD waren van tevoren werktijden en aflostijden bepaald. Verder bestaat binnen de GGD geen omschreven structuur of procedure voor de verantwoordelijkheid ten aanzien van toezicht op maximale inzeturen of de aflossing van functionarissen. De RGF ging ervan uit dat de HSGA een aflosschema zou opstellen, maar heeft dit niet geverifieerd.

In de functie wachtdienstarts is de 24-uurs beschikbaarheid van de GGD voor een aantal essentiële functies (onder meer infectieziektenbestrijding, forensische geneeskunde, MLRT, eerstelijns opvang milieu) gewaarborgd. De alarmering voor deze functie verloopt via de CPA. Alleen voor de functie forensische geneeskunde is een opkomsttijd bepaald. Een aantal GGD-artsen doet volgens rooster wachtdienst. Een structureel wachtdienstoverleg bestaat niet. Het eventueel tegelijkertijd vervullen van meerdere (wachtdienst)functies is niet in een procedure vastgelegd. Alleen voor de eerstelijns functie milieu bestaat een deskundige (telefonische) achterwacht. De

dienstdoende wachtdienstarts heeft op 13 mei 2000 enkele uren na de inzet als MLRT zelf haar vervanging voor de reguliere wachtdiensttaken geregeld.

Registratie van gewonden en van GHOR werkproces

De registratie van getroffenen (licht en zwaar gewonden) liet tijdens de vuurwerkramp te wensen over. Dit betreft zowel de geneeskundige (patiënten)registratie als registratie ten behoeve van het CRIB. Zich spontaan in het ziekenhuis meldende slachtoffers kunnen uiteraard niet reeds op het rampterrein geregistreerd zijn. Uit informatie van de ziekenhuizen blijkt echter dat ook per ambulance vervoerde slachtoffers niet in alle gevallen van een gewondenkaart voorzien waren. Dit wordt bevestigd uit informatie van het logboek Zaustat. Bij vervoer per ambulance was een regulier ambulanceformulier ingevuld met patiëntengegevens. Niet in alle gewondennesten is aandacht besteed aan de registratie van de gewonden waardoor het CRIB niet kon beschikken over de meest actuele situatie en geen overzicht had over het aantal vermisten. Daar waar wel ten behoeve van het CRIB is geregistreerd (CBB-gebouw, Miracle Planet) is de informatie niet op de juiste plaats terechtgekomen en verloren gegaan. Het Roesingh heeft geen registratie van gewonden verricht. Achteraf gaat Het Roessingh ervan uit dat de twee aanwezige politieagenten de slachtoffers geregistreerd hebben.
Binnen de GGD is (nog) geen format voor het vastleggen van gegevens binnen GHOR-verband. Uit eigen aantekeningen zijn achteraf een logboek Zaustat en een logboek MLRT samengesteld. De OvDG'en hebben evenmin registratie-instructies.

Medische Milieukunde functie GGD

De medisch milieukundige functie binnen de GGD is gericht op volksgezondheidsrisico's en is onder te verdelen in een eerste- en een tweedelijns functie. De laatste werd door de MMK vervuld. De eerste opvang wordt door de eerstelijns functionaris gedaan. Buiten kantooruren wordt de eerstelijns taak milieu waargenomen door de wachtdienstarts. De MMK heeft een taakondersteunende functie en kent een bereikbaarheids- maar geen beschikbaarheidsregeling. De verantwoordelijkheid voor het raadplegen van de MMK ligt bij de dienstdoende eerstelijns functionaris.
Gedurende kantooruren is voor de eerstelijns functie medische milieukunde bij de GGD Twente een sociaal-geneeskundige AGZ het aanspreekpunt. De huidige functionaris houdt zich reeds jaren bezig met de medische milieukunde, maar is daartoe niet volledig opgeleid. Bij de uitvoering van de eerstelijns milieutaken is tevens een sociaal-verpleegkundige betrokken. Wanneer de eerstelijns arts niet aanwezig is, worden voorkomende vragen eventueel door een collega beoordeeld. Daarnaast kan men altijd telefonisch de MMK raadplegen, waarmee de continuïteit van een deskundige achterwacht is gewaarborgd. Over het raadplegen van de MMK bestaan geen vaste afspraken of protocollen. De totaal beschikbare ruimte voor medisch milieukundige

taken bij de GGD (zowel eerste lijnstaken, formatie MMK en beschikbare tijd voor bij- / nascholing) staat onder druk, waardoor met name het bevorderen en onderhouden van de deskundigheid van de eerstelijns functionarissen in de knel is gekomen.

Buiten kantooruren doet de wachtdienstarts de eerste opvang van vragen of problemen op het terrein van de medische milieukunde. De deskundigheid van de wachtdienstarts voor de diverse functies (infectieziektenbestrijding, forensische geneeskunde, MLRT, eerstelijns opvang milieu) is niet vastgelegd en blijkt wisselend te zijn. De wachtdienstarts heeft evenmin vaste afspraken of protocollen voor het raadplegen of informeren van de MMK.

De inbedding van de MMK in de organisatorische structuur van de rampenorganisatie blijkt niet duidelijk te zijn. Landelijk hebben de MMK's daar al in 1999 aandacht voor gevraagd. Ten tijde van en na de ramp lijkt de rampenstaf maar ten dele gebruik te hebben gemaakt van de vakinhoudelijke kennis van de MMK's. Niet één maal is vanuit de GRS/BT of door de RGF direct advies aan de MMK gevraagd. Tijdens oefeningen in de Regio Twente wordt de MMK vanwege zijn deskundigheid wel betrokken. In andere regio's blijkt dat wisselend te zijn. Waarom de MMK nauwelijks als inhoudelijke kennisbron is ingezet, is niet geheel duidelijk. Ten dele kan dit samenhangen met de terugkoppeling van het coördinatieteam milieu in de GRS op dinsdagavond 16 mei 2000. De RGF beschouwde de mededelingen van de (externe) voorzitter van het milieuoverleg in de GRS als een terugkoppeling waarbij de inhoudelijke inbreng van de MMK was betrokken. Op dat moment had de RGF geen reden om de uitspraken bij de MMK te controleren of te verifiëren.

Uit de diverse inspectieonderzoeken komen knelpunten naar voren inzake de vereiste duidelijkheid van een te voeren asbestbeleid. De mogelijkheden van het instellen van een specifiek team ter advisering over alle milieukundige aspecten zouden nader onderzocht moeten worden. De landelijke structuur rond de infectieziektenbestrijding zou als voorbeeld genomen kunnen worden.

Inzet van Mobiel Medische Teams en GNK's

Op 13 mei 2000 zijn twee Mobiel Medische Team's (MMT's) uit de eigen regio ingezet. Daarnaast zijn op basis van de berichten vanuit het rampterrein ook MMT's uit diverse andere regio's ingeschakeld. De vroeg aanwezige MMT's zijn ingezet op de locatie Van Heekpark en hebben daar veel gewonden gezien, waarvan het grootste deel T3-slachtoffers. De MMT's die op de andere locaties zijn ingezet, zijn nauwelijks betrokken geweest bij patiëntenzorg.

De inzet van een MMT binnen het totaal van een GNK biedt door de aanwezigheid van GNK-ambulanceteams en het Sigmateam directe personele ondersteuning van de MMT-leden. Dit heeft ook positieve gevolgen voor de continuïteit van de geleverde zorg, een toereikende aanwezigheid van materiële middelen, en de inpassing binnen en communicatie met de operationele GHOR-organisatie.

Doordat niet voor iedere functionaris binnen een GNK dezelfde opkomsttijd geldt, kan vertraging ontstaan bij een operationele inzet. Daarnaast kan, mede vanwege reistijd van de gehele combinatie, het 'golden hour' niet benut worden wanneer een GNK uit een andere regio wordt ingezet. De inzet van MMT's is mede gericht op het optimaal benutten van het 'golden hour', om ernstig gewonden een geneeskundig optimale kans op overleving en herstel te bieden. Spoedvervoer van een MMT naar de plaats incident (met escorte van de politie) zou dan moeten leiden tot directe doorleiding naar een plaats van operationele inzet in plaats van tot wachten op een loodspost.

Uit de gesprekken met leden van de MMT's kwam naar voren dat de inzet van de Sigmateams zeer groot was, maar niet alle Sigmaleden even deskundig bleken. Met betrekking tot de GNK's blijkt nog geen uniformiteit in inzet te bestaan. Er was in de GNK-materiaalwagens voldoende materiaal aanwezig voor de basiswerkzaamheden van MMT en Sigma. De opdracht tot het opzetten van een noodhospitaal bleek voor een GNK moeilijk uitvoerbaar met de beschikbare middelen. Dit leidde tot veel benodigde improvisatie, die bij een eventuele patiëntenstroom tot problemen had kunnen leiden.

De opvang in gewondennesten

Op diverse locaties nabij het rampterrein zijn spontane en georganiseerde gewondennesten tot stand gekomen. Zowel de politie als de OvDG'en hebben een rol gehad in het bepalen van de locaties. Met name in de periode kort volgend op de explosies zijn veel slachtoffers opgevangen in de gewondennesten. Ook zijn veel slachtoffers vrijwel direct vervoerd in onder andere personenauto's, ambulances en door de politie geregelde bussen. Toen het Zaustat operationeel was bij het rampterrein waren er al slachtoffers vervoerd. De grootte van het rampterrein was van invloed op het overzicht van het Zaustat op het gewondenvervoer.

Alleen op de geplande en georganiseerde locaties voor gewondennesten zijn GNK's en MMT's ingezet. Op diverse plaatsen zijn Duitse geneeskundige hulpverleners ingezet. Bij de CPA en de GHOR-functionarissen op het rampterrein waren diverse gewondennesten bekend. Zo stuurde de CPA huisartsen naar het gewondennest bij het CBB-gebouw, waar de MLRT pas na een verkenning van het rampterrein kennis van nam.

Een van de OvDG'en is gestart met de inrichting van het gewondennest Van Heekpark. Dit gewondennest heeft mede door de ligging nabij het rampterrein een belangrijke rol vervuld in de opvang. Bij de diverse gewondennesten zijn door de EHBO-ers ook niet-gewonde slachtoffers opgevangen.

Het gewondennest aan de noordoost hoek van het rampterrein (CBB-gebouw) is onder leiding van de 'eerste' verpleegkundige ontstaan. Wat de eerste verpleegkundige over de politiemobilofoon heeft gehoord, is niet duidelijk. De HSGA heeft nooit via de politiemobilofoon gecommuniceerd en er is nooit gesproken over het inrichten van een officieel gewondennest op deze locatie. Bij het CBB-gebouw is door deze verpleegkundige van de A.A.D. Oost met ondersteuning van de politie gestart met de voorbereidingen voor een gewondennest. De organisatie heeft dit initiatief echter niet bekrachtigd. Daardoor bleef voldoende facilitaire ondersteuning uit, waren er geen verbindingsmiddelen, kwam er geen Sigmateam, geen GNK, etc. Een van de OvDG'en is bij een verkenning van het rampterrein bij het CBB-gebouw geweest. De verpleegkundige heeft de OvDG gevraagd om opschaling ter plaatse. Uit het antwoord heeft hij opgemaakt dat diverse GHOR-ondersteuning zou komen, maar de praktijk bleek anders. Vanwege mogelijk ontploffingsgevaar werd (na 18.00 uur) het gewondennest verplaatst naar het Spartaveld. Voor de aanwezigen regelde de politie vervoer in twee bussen.

Door de inzet van de Vliegbasis kon snel gestart worden met opvang van gewonden en niet-gewonden daar. In de nacht hebben helikopterpiloten overnacht op de Vliegbasis. Daarnaast maakte ook het RIT gebruik van de faciliteiten.

Na verhuizing van het Van Heekpark naar de locatie Miracle Planet en van het CBB-gebouw naar het Spartastadion bleken er nog maar weinig gewonden in de (volledig beschikbare) gewondennesten te worden opgevangen. Op beide nieuwe gewondennest-locaties is een noodhospitaal voorbereid. Op hetzelfde moment bleken eveneens nog weinig gewonden in de ziekenhuizen te komen. De hulpverleners op de diverse locaties waren toen hoofdzakelijk in afwachting van de (vermoedelijk ernstig) gewonden, die nog uit het rampgebied gered moesten worden. Het gemis aan informatie over wat zich op het rampterrein afspeelde, gaf onzekerheid bij de geneeskundige hulpverleners over hun nog benodigde inzet. Toen het gebied door de brandweer werd vrijgegeven en men het in vier ploegen doorzocht, werd echter duidelijk dat de kans klein was dat er nog gewonden gevonden zouden worden gevonden.

Gezien de aanvankelijke berichten uit het rampterrein en van de meldkamers van politie en brandweer is op de CPA A.A.D. Oost rekening gehouden met grote aantallen (ernstig

gewonde) slachtoffers en mogelijk veel overledenen. Deze informatie was in de hectische beginfase niet verifieerbaar en heeft geleid tot enerzijds een grote GHOR-opschaling in de eigen regio en middels een verzoek tot bijstand bij de CPA IJssel-Vecht tot opschaling vanuit andere regio's. Aan verificatie van de aanvankelijke verwachtingen is men later niet toegekomen. Dit heeft geleid tot adviezen aan ziekenhuizen een hoge mate van opschaling te handhaven en tot rondom het rampterrein inrichten van noodhospitaals. Dat terwijl vanaf het rampterrein rond 19.00 uur de patiëntenstroom duidelijk was afgenomen. Het gebrek aan informatie en verificatie heeft tot een langdurige inzet geleid, waaraan geen directe behoefte meer was. Indien de verwachtingen van aantallen ernstig gewonden uit waren gekomen, was aan een grote opschaling wel daadwerkelijk behoefte geweest. De opgeroepen organisaties en hulpverleners hebben juist gehandeld door aan het verzoek tot inzet en opschaling direct gehoor te geven. Daarmee is kostbare tijd gewonnen.

Rapportage Vuurwerkramp Enschede

Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deel 3

Ziekenhuizen

1 Algemeen

Alle ziekenhuizen in de regio Twente zijn betrokken geweest bij de geneeskundige hulpverlening aan de slachtoffers van de vuurwerkramp in Enschede op 13 mei 2000. Dit zijn het Medisch Spectrum Twente (MST) in Enschede (de locaties Haaksbergerstraat, Ariënsplein en Oldenzaal), het Streekziekenhuis Midden Twente (SMT) in Hengelo en het Twenteborgziekenhuis in Almelo. Daarnaast heeft het Streekziekenhuis Koningin Beatrix (SKB) in Winterswijk zijn rampenplan in werking gesteld en een aantal patiënten opgevangen. Ook in de revalidatieinstelling Het Roessingh en in de huisartsenpost (CHP-A) is eerste hulp verleend aan de slachtoffers (voor een plattegrond van de relevante zorginstellingen en gewondennesten van het rampgebied, verwijzen we naar bijlage 1).
Academische ziekenhuizen en brandwondencentra vanuit het gehele land boden hulp en ondersteuning aan. Naar het brandwondencentrum in Groningen is daadwerkelijk een slachtoffer vervoerd.

Het onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) heeft zich voor wat betreft de ziekenhuizen grotendeels beperkt tot de drie Twentse ziekenhuizen en het ziekenhuis in Winterswijk. De gegevensinventarisatie is op verschillende manieren uitgevoerd. Ten eerste heeft de IGZ schriftelijk relevante gegevens opgevraagd. Hierbij moet gedacht worden aan een feitenregistratie en eigen evaluatiegegevens van de ziekenhuizen. Deze informatie is aangevuld met gegevens uit interviews met de Raden van Bestuur van de drie ziekenhuizen en met hulpverleners die op 13 mei 2000 in actie zijn geweest. Voor deze interviews heeft de IGZ gebruik gemaakt van op elkaar afgestemde vragenlijsten.
Aan het Deventer Ziekenhuis en de Isalakliniek in Zwolle heeft de IGZ schriftelijk om informatie gevraagd over hun inzet op 13 mei 2000. Dit geldt ook voor het brandwondencentrum in Groningen. Het brandwondencentrum in Beverwijk voorzag de IGZ telefonisch van informatie.

2 Preparatie

2.1 Algemeen

Een goede voorbereiding is noodzakelijk om in geval van een ramp kwalitatief verantwoorde en efficiënte zorg te verlenen. Een rampenplan dient als kader voor deskundige en geoefende medewerkers. In dit plan staan taken en functies omschreven voor alle bij de (spoedeisende) hulpverlening bij een ramp betrokken medewerkers. Ziekenhuizen dienen over hun eigen rampenplannen te beschikken waarvan de inhoud richtinggevend is voor het handelen tijdens het in werking zijn van het plan. Een rampenplan voor een ziekenhuis bestaat uit een rampenopvangplan en een rampenevacuatieplan. Bij de ramp op 13 mei 2000 heeft, met uitzondering van revalidatie-instelling Het Roessingh, niet één van de betrokken ziekenhuizen gebruik gemaakt van een rampenevacuatieplan.

In 1999 hebben alle ziekenhuizen met het oog op de millenniumovergang hun rampenplannen geëvalueerd en geactualiseerd. Allerlei noodscenario's zijn geoefend en in de millenniumnacht is sprake geweest van een preventieve opschaling. De onderscheiden ziekenhuizen zijn in wisselende mate betrokken bij de ontwikkeling van het organisatieplan Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) van de regio Twente en bleken voor het merendeel onbekend met de GHOR-structuur. Grootschalige oefeningen kosten veel geld en menskracht en blijven om die reden vrijwel overal achterwege. Wel vinden oefeningen op onderdelen plaats met een beperkte groep deelnemers.

2.2. Preparatie van betrokken ziekenhuizen

Op basis van het rampenplan, dat ook op 13 mei 2000 is uitgevoerd, organiseert men in Deventer ieder anderhalf jaar herhalingsoefeningen. Men controleert de bereikbaarheid van specialisten en andere medewerkers van het ziekenhuis. In de Isalakliniek in Zwolle hanteert men het rampenplan dat ten behoeve van de millenniumovergang is aangepast. Ook het MST in Enschede beroept zich op het rampenplan dat met het oog op de millenniumperiode was aangescherpt. Voor de ramp van 13 mei 2000 is bovendien de uitgebreide millennium-versie van dit plan toegepast. Ten aanzien van de gewondenspreiding bij een dergelijke ramp, ontbraken echter nadere afspraken met omliggende ziekenhuizen.
Het rampenplan van het MST wordt op onderdelen geoefend. Dit geldt ook voor het plan van het Twenteborgziekenhuis in Almelo. In het SMT in Hengelo hebben de laatste jaren geen rampenoefeningen plaatsgevonden.
De taken beschreven in het rampenplan van het SKB in Winterswijk worden niet geoefend.

2.3 Onderdelen van rampenplannen

Alle rampenplannen van de betrokken ziekenhuizen bevatten organisatorische en hiërarchische lijnen waarlangs de rampenorganisatie dient te functioneren. Taak- en functieomschrijvingen voor betrokken medewerkers zijn in de rampenplannen opgenomen.
Elk van de bezochte ziekenhuizen beschikt over een organigram met aanvullende reglementen voor de Raad van Bestuur en de medische staf. Ook taak- en functieomschrijvingen alsmede een bereikbaarheidsregeling voor de directieleden zijn hierin terug te vinden.

In het MST geldt een bereikbaarheidsregeling voor de clustermanagers. De Raad van Bestuur vervult daarbij in principe een achterwachtfunctie. Ook bestaat er een bereikbaarheidsregeling voor de bedrijfshulpverlening (BHV). De medewerkers van de BHV zijn per rooster van 12 mensen 24 uur per dag bereikbaar. Samen vormen zij het calamiteitenteam. Voor het dienstdoende lid (BHV) van het calamiteitenteam geldt een opkomsttijd van acht minuten. De BHV organisatie wordt opgeroepen in overleg met de externe functionaris van de brandweer. De opkomst BHV moet 50% zijn. Dit wordt geoefend. In het MST zijn ook de clustermanagers volgens rooster te allen tijde bereikbaar. Zij moeten binnen een redelijke tijd, ongeveer 30 minuten, aanwezig kunnen zijn.

Alle rampenplannen voorzien in een alarmeringsregeling/instructie interne opschaling. Via deze regeling (telefoonboom) worden medewerkers op grond van hun functie binnen de rampenorganisatie opgeroepen. Deze medewerkers hebben slechts ten dele een piketregeling. De alarmeringsregeling heeft zonder uitzondering in alle ziekenhuizen goed gewerkt. De specifieke omstandigheden van de ramp in Enschede (explosie met veel rookvorming) droegen bij aan de spontane komst van veel medewerkers naar de ziekenhuizen.

3 Uitvoering

3.1 Bereikbaarheid en inzet

De ziekenhuizen in Twente en Winterswijk hebben de rampenplannen geheel of gedeeltelijk gevolgd. In het MST kwamen de eerste patiënten vrijwel gelijktijdig met de melding van de ramp binnen. Men heeft direct naar bevind van zaken gehandeld. In een later stadium, toen men het rampenplan er op nasloeg, bleek dat men conform het plan te werk was gegaan.

De directieleden die bereikbaarheidsdienst hadden, werden zonder uitzondering in de eerste uren na de ramp bereikt. Na hun komst vervulden ze hun functie binnen het crisisteam. De bedrijfshulpverleningsstructuur heeft met name in het MST een belangrijke rol gespeeld in de organisatie en logistiek van de hulpverlening. In de Twentse ziekenhuizen bleken, ten tijde van de ramp en vlak daarna, alle dienstdoende chirurgen operationeel aanwezig te zijn in de ziekenhuizen. Hoewel de hoofden SEH geen bereikbaarheidsdienst hebben, zijn zij toch goed bereikbaar. Op 13 mei 2000 zijn zij óf gewaarschuwd óf spontaan naar de ziekenhuizen gekomen. De verantwoordelijke functionarissen waren in voldoende mate bekend met de taken van de hoofden SEH, de medewerkers SEH en de (coördinerende) chirurgen, zoals deze staan beschreven in de rampenplannen. Deze kennis droeg bij aan een adequate uitoefening van hun functie.

3.2 Melding en vooraankondiging slachtoffers per ziekenhuis

Het MST in Enschede is niet vanuit de CPA gealarmeerd. Om ongeveer 15.35 uur bereikte de eerste melding van de explosie het MST via een anesthesieassistent vanuit de stad. Hij belde de chirurg op de OK met de mededeling het rampenplan in werking te stellen vanwege een ontploffing bij de Grolschfabriek. De dienstdoende chirurg kwam direct in actie en stelde het rampenplan in werking. De anesthesioloog van het MST hoorde op de OK de explosie en begaf zich naar de SEH alwaar hij een ambulanceverpleegkundige tegen kwam, die hem verzocht mee te gaan. Dit vatte hij op als een oproep van de CPA om als Mobiel Medisch Team (MMT) in actie te komen en hij vertrok met een anesthesie-assistent kort na de explosies met de ambulance naar het Van Heekpark.

Ook het SMT in Hengelo werd door een eigen medewerker vanuit de stad op de hoogte gebracht van de ramp. Door de CPA werd de SEH van het SMT om ongeveer 15.40 uur verzocht om opschaling wegens een ramp als gevolg van een explosie.

De CPA gaf om 15.40 uur een melding aan de SEH van het Twenteborgziekenhuis in Almelo van een explosie in Enschede met veel gewonden. De chirurg stelde het

rampenplan in werking en de telefoonboom werd gevolgd. De mogelijkheid van het uitrukken van een MMT werd besproken en de chirurg nam de coördinatie van de hulpverlening in het ziekenhuis op zich. Het SKB te Winterswijk kreeg van de CPA Twente de eerste melding binnen om 16.20 uur.

3.3 Aankomst slachtoffers MST

In Enschede hebben veel slachtoffers zich spontaan en op eigen gelegenheid naar de drie locaties van het ziekenhuis begeven. Meestal betrof dit lichtgewonden met brand- en snijwonden. Van drie ernstig gewonde slachtoffers, waarvan de band van A.A.D. Oost melding maakt, is geen vooraankondiging ontvangen. Om 16.00 uur zijn 37 slachtoffers aangekomen op de SEH. Rond 17.00 uur heeft de SEH contact gehad met de CPA over het aantal te verwachten patiënten. Op dat moment kon daarvan nog geen inschatting worden gemaakt. Veel mensen hebben hulp gezocht bij de locatie Ariënsplein van het MST aangezien dit vanaf het rampterrein op de route lag. De coördinatie was daar in handen van de dienstdoend internist die later geassisteerd werd door de chef de clinique chirurgie.

3.4 Inzet MMT's

Vanuit het MST is direct na het bekend worden van de ramp een anesthesioloog met een anesthesie-assistent naar het Van Heekpark vertrokken. Binnen het Twenteborgziekenhuis werd om 15.40 uur het uitzenden van een MMT besproken waarbij de chirurg besloot de coördinatie op zich te nemen. De CPA heeft tussen 15.53 uur en 15.56 uur alle MMT's opgeroepen. Om 15.57 uur werd aan het Twenteborgziekenhuis gevraagd om de inzet van een MMT bij de Deurningerstraat. Via de politie zou het MMT worden opgehaald. Het MMT van het Twenteborgziekenhuis arriveerde om 16.40 uur in het Van Heekpark.
Ook een crashteam vanuit Deventer is ingezet in het Van Heekpark en kwam daar rond 17.00 uur aan. De inzet van het MMT komt nader aan de orde in het hoofdstuk over de Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR).

3.5 Aantal slachtoffers en aard der verwondingen

Totaal heeft men in het MST (inclusief de locatie Oldenzaal) 433 patiënten behandeld, van wie 67 zijn opgenomen. Alle ernstig gewonden konden direct worden behandeld. De lichtgewonden hebben wel enige tijd op hun behandeling moeten wachten.
De drie ernstig gewonde slachtoffers (categorie T1) waren vóór 16.00 uur in het ziekenhuis en hadden respectievelijk schedelletsel, open buikletsel (leverruptuur) en een miltruptuur met een armfractuur.

In het SMT in Hengelo zijn drie T1- slachtoffers zonder vooraankondiging in meerdere ambulances binnengekomen. Zij konden direct worden behandeld. Eén ervan had een

verbrijzeld been en is direct geopereerd. Een ander leed aan een inhalatietrauma en is op de IC opgenomen. Het derde slachtoffer is met cardiale klachten op de verpleegafdeling opgenomen. Veel lichtgewonden zijn met eigen vervoer naar Hengelo gekomen. Totaal heeft men in het SMT tien tot vijftien slachtoffers behandeld van de categorie T1, tien slachtoffers van de categorie T2 en 30 tot 35 slachtoffers uit categorie T3.
Het Twenteborgziekenhuis kreeg om 16.40 uur twee maal een vooraankondiging van een bus met lichtgewonde slachtoffers. De eerste grote bus met ongeveer 25 slachtoffers kwam aan rond 17.00 uur. De tweede bus is nooit aangekomen. Op hetzelfde tijdstip van 16.40 uur kondigde de CPA de komst van zeven zwaargewonden en vier middelzwaar gewonden aan. Ook deze slachtoffers zijn niet aangekomen.
De 25 slachtoffers uit de bus waren allen T3 slachtoffers en konden op de SEH, de Centrale Huisartsen Post en in het verrichtingencentrum van het ziekenhuis behandeld worden. Deels werden zij in de Twentezaal opgevangen.

Het SKB ontving van de CPA om ca. 16.50 uur de vooraankondiging van een bus met 40-50 slachtoffers, onder wie zwaargewonden. Om 18.10 uur arriveerde de bus, waarin slechts zes lichtgewonden zaten. Tot ieders verbazing waren zij reeds behandeld in een veldhospitaal. Men heeft deze slachtoffers opgevangen en psychische hulp verleend totdat duidelijk was naar welk opvangadres zij gebracht konden worden.

3.6 Rampenplan in werking

In alle betrokken ziekenhuizen is vrijwel onmiddellijk na de eerste melding van de ramp het rampenplan in werking gesteld. Dit gebeurde op verschillende manieren. In sommige gevallen werd hiertoe concreet opdracht gegeven door de daartoe volgens het rampenplan aangewezen functionaris. In andere instellingen waren het de receptionisten die de alarmeringsregeling startten of gaven andere acties aanleiding om het rampenplan uit te voeren. Bij een latere toetsing van de feitelijke gang van zaken aan de inhoud van het rampenplan kwamen geen grote discrepanties aan het licht.

3.7 Crisiscoördinatiecentra in de ziekenhuizen

Het was in elk ziekenhuis duidelijk waar het interne crisiscoördinatiecentrum gevestigd was.
Helaas bleek niet in alle gevallen dat de gekozen locatie ook de gunstigste was. Qua plaats en aanwezigheid van communicatieapparatuur lieten sommige crisiscoördinatiecentra te wensen over.

Het crisiscoördinatiecentrum van het Twenteborgziekenhuis bleek voor sommige leden van het crisisteam niet de geschikte locatie om overzicht te houden over met name de

gebeurtenissen op de SEH. Als gevolg hiervan verlieten zij hun post in het centrum en zwierven door het ziekenhuis. Dit maakte hen moeilijk traceerbaar.

In het SMT was het centrum gevestigd in de bespreekruimte van de afdeling radiologie. Deze locatie bleek te afgelegen en men verplaatste het centrum naar een dagverblijf en een patiëntenkamer. Binnen 10 minuten beschikte dit nieuwe crisiscoördinatiecentrum over telefoon- en faxlijnen en een televisie om de ontwikkelingen op het rampterrein te kunnen volgen. Een noodnetaansluiting was hier niet aanwezig.

3.8 Crisisteam

De crisisteams van de ziekenhuizen stonden onder leiding van de Directeur Patiëntenzorg of van een lid van de Raad van Bestuur. Elk crisisteam bestond in ieder geval uit de volgende leden: vertegenwoordigers van de medisch specialisten, verpleegkundig management, bedrijfshulpverlening, technische en facilitaire dienst en soms ook personeelszaken.
De crisisteams functioneerden in het ene ziekenhuis nadrukkelijker als team dan in het andere. Uiteraard bleek het crisisteam in het MST van groot belang gezien de positie van het MST bij de ramp. Naast het onderhouden van interne contacten, werd er gecommuniceerd met externe functionarissen en de pers.

3.9 Beschikbaarheid

3.9.1 Diensten en afdelingen

Op de SEH lag de coördinatie in alle ziekenhuizen in handen van de dienstdoend chirurg die hetzij de triage op zich nam, hetzij zorg droeg voor de afstemming met zijn collega's wanneer gelijktijdig geopereerd moest worden. Op het moment van de ramp en de aankondiging van de komst van slachtoffers waren de operatiekamers in de ziekenhuizen in bedrijf en beschikbaar. Ook op de IC- afdelingen bestond voldoende capaciteit om patiënten op te nemen. De capaciteit werd maximaal opgeschaald. In het MST is één reeds op de IC opgenomen patiënt uit voorzorg naar het Academisch Ziekenhuis Groningen overgeplaatst. Vanuit het land werd aangeboden 'reguliere' IC-patiënten over te nemen. Dit aanbod is weliswaar overwogen maar niet aangenomen omdat de CPA geen ambulances aan het rampterrein wilde onttrekken. Ook elders op verpleegafdelingen kon voldoende capaciteit worden vrijgemaakt. Direct op de zaterdag van de ramp is een aantal electieve ingrepen voor de navolgende week afgezegd, mede met het oog op de krapte van de IC-bedden.

Slachtoffers meldden zich ook op de locatie aan het Ariënsplein, waar geen SEH is, maar waar de interne noodopvang geschikt gemaakt werd voor het verlenen van eerste

hulp aan lichtgewonden. Deze opvang stond onder leiding van de dienstdoende internist.

In de Deventer ziekenhuizen was een complete afdeling vrijgemaakt voor slachtoffers en men beschikte over zeker vijf beademingsplaatsen. De Isalakliniek in Zwolle had onbeperkte capaciteit voor T3- slachtoffers en vier IC-bedden beschikbaar voor T1-slachtoffers.

Ook andere ziekenhuizen in de regio hadden een dubbele bezetting aanwezig voor de opvang van slachtoffers. De brandwondencentra van Beverwijk, Groningen en Rotterdam hebben bedden vrijgemaakt voor brandwondenpatiënten. Op verzoek van de Officier van Dienst Geneeskundige (OvDG) zijn via de leidinggevende 'Notarzt' (LNA) uit Duitsland om 17.20 uur de naburige Duitse ziekenhuizen verzocht traumatologische en brandwonden-bedden beschikbaar te stellen. Reeds om 17.38 uur ontving de OvDG het bericht dat in de ziekenhuizen van Ahaus, Steinfurt-Borghorst, Gronau en Ochtrup 233 bedden beschikbaar waren, waarvan veertien IC–bedden, negentien bedden voor volwassen brandwonden-slachtoffers en vijftien bedden voor kinderen met brandwonden. Om 18.35 uur zijn acht slachtoffers in Duitse ambulances naar het ziekenhuis in Gronau vertrokken.

3.9.2 Opvang familie en anderen

Voor de opvang van familie en ontheemden is in het MST vrijwel direct na het binnenstromen van gewonden en familieleden het zogenaamde Bruin Café opengesteld, waar mensen konden verblijven en waar de catering verzorgd werd door de medewerkers van de keuken van het ziekenhuis. Ook de journalisten en eventueel ambulancepersoneel werden hier ontvangen en van koffie en thee voorzien.

In het Twenteborgziekenhuis in Almelo is om 16.00 uur een vergaderzaal, de Twentezaal, in gebruik genomen voor de opvang van niet-gewonden of al behandelde lichtgewonden. Ook vond hier de administratie van de binnengekomen slachtoffers plaats. Een kinderarts was aanwezig en voerde een medische controle uit bij iedereen die de zaal verliet.

In het SMT in Hengelo is eveneens een vergaderzaal, de A. Schweitzerzaal, in gebruik genomen als een mini-hospitaal waar kleine letsels werden behandeld en waar mensen werden opgevangen. Dit centrum stond onder leiding van een chirurg. Ook andere specialisten en huisartsen boden hulp in de A. Schweitzerzaal.

3.9.3 Personeel

In het weekend van de ramp is voldoende gekwalificeerd personeel aanwezig geweest. Daarbij was het mogelijk om personeel van andere, niet direct met SEH-activiteiten verwante afdelingen, in te zetten. Door de ruime aanwezigheid van personeel in het rampweekend was de bezetting in het MST gedurende de week na de ramp redelijk krap. Dit gold zowel voor het personeel op de IC als op andere afdelingen.

Een aantal medewerkers was zelf direct getroffen door de ramp en daarom niet in staat de werkzaamheden na het weekend te hervatten. Van de personeelsleden van het MST zijn vijftien personen dakloos geworden. Daarnaast hebben velen familie of kennissen verloren.
Op zondag arriveerde in het MST (Enschede) wederom een grote stroom patiënten. Dit waren lichtgewonde slachtoffers die alsnog kwamen en al behandelde slachtoffers die voor controle kwamen. De personele bezetting leverde daarbij geen probleem. Door het grote aanbod van medewerkers was het namelijk zaterdag al mogelijk geweest een rooster voor het weekeinde te maken voor met name de SEH, de OK en de chirurgische afdelingen.

In het SKB te Winterswijk waren twee volledige OK-teams paraat en was röntgen- en laboratoriumpersoneel in huis. Vrijwel de gehele medische staf was aanwezig, maar heeft niets te doen gehad. Men heeft het MST aangeboden om personeel te leveren voor de aflossing. Dit was niet nodig.

3.9.4 Materiaal

In alle ziekenhuizen was voldoende materiaal beschikbaar. In het MST heeft men uit voorzorg extra middelen aangevoerd.

3.9.5 Medicijnen

Medicijnen waren voldoende aanwezig. In het MST is de (ziekenhuis)apotheker in huis gekomen en voor extra (thuis)medicatie konden de slachtoffers bij de nabijgelegen Centrum Apotheek terecht.
Op de locatie Ariënsplein van het MST heeft men op de interne opvang, waar ook eerste hulp werd verleend, verzuimd tetanusvaccins toe te dienen. Dit als gevolg van onbekendheid met de materie. Het bleek onduidelijk of het toedienen van het tetanusvaccin binnen 24 dan wel 48 uur moest gebeuren. Op zondag heeft men alsnog aan 78 patiënten in het MST en aan een aantal patiënten op de Centrale Huisartsenpost Enschede (CHP-E) het tetanusvaccin toegediend.

4 Communicatie

4.1 Intern

Intern waren in alle betrokken ziekenhuizen crisisteams operationeel. Deze teams ontvingen relevante informatie van buiten en verspreidden deze vervolgens naar de desbetreffende afdelingen of functionarissen. Niet iedereen was echter op ieder moment even goed bekend met de taken van de crisisteams en volgde zijn eigen inzichten. Dit had tot gevolg dat bijvoorbeeld leden van het crisisteam van hun taken afweken, niet op hun in het rampenplan vastgestelde plek aanwezig waren en dát gingen doen waar zij hun prioriteiten zagen. Dit maakt hen soms onvindbaar voor anderen.

4.2 Extern

Bij twee ziekenhuizen was de eerste melding van de ramp met de vooraankondiging van slachtoffers afkomstig van de CPA. Zoals reeds eerder vermeld, geldt dit niet voor het MST, het ziekenhuis waar de meeste slachtoffers zijn behandeld. Ook de andere ziekenhuizen hebben spaarzaam contact gehad met de CPA. Herhaaldelijk is door de ziekenhuizen geprobeerd informatie te verkrijgen over de komst van slachtoffers. De hectische eerste uren, de onbekendheid over de precieze omvang van de ramp en het aantal nog te verwachten gewonden, maakte het de CPA echter onmogelijk om tijdig en adequaat de ziekenhuizen te informeren. De ziekenhuizen hebben contact gehad met het Actiecentrum GGD (AC-GGD) over de beschikbare capaciteit in de ziekenhuizen. Met andere centra en functionarissen, zoals het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), de Regionaal Geneeskundig Functionaris (RGF) en de directeur GGD heeft vanuit de ziekenhuizen geen communicatie plaats gevonden.
Onderling hebben met name de chirurgen uit de Twentse ziekenhuizen regelmatig afstemmend contact gehad.

Niet overal waren de juiste telefoonnummers van de rampenorganisatie aanwezig en bekend. Indien dat wel het geval was, bleek de rampenorganisatie niet bereikbaar te zijn.
Geen enkel ziekenhuis heeft van het noodnet gebruik gemaakt.

Door gebrek aan informatie van buiten heeft men in de ziekenhuizen lange tijd in onzekerheid verkeerd over het aantal en de aard van de slachtoffers. Medische teams stonden werkeloos te wachten op aanbod van gewonden. Een verkeersslachtoffer is in Winterswijk geweigerd en doorgestuurd omdat men alle capaciteit beschikbaar wilde houden voor de slachtoffers van de vuurwerkramp. Deze kwamen echter niet.

4.3 Verbindingen

Intern

Het oproepen van functionarissen met bereikbaarheidsdiensten verloopt via een afgesproken structuur. Ook de volgorde van de te kiezen elektronische telecommunicatiemiddelen ligt vast. In één geval is men hiervan afgeweken. Als gevolg hiervan kon een directeur pas later worden bereikt. In plaats van hem, zoals voorgeschreven, per semafoon op te roepen, heeft men hem thuis proberen te bereiken en trof daar het antwoordapparaat. Intern communiceerde men via de normale telefoonlijn, de mobiele telefoon en via portofoons. Dit heeft nergens tot problemen geleid.

Extern

In het MST bleek vrij snel na de ramp contact met de buitenwereld en met de rampen-organisatie niet mogelijk. Later onderzoek heeft geen storing aan het vaste telefoonnnet van het ziekenhuis aan het licht gebracht. Het mobiele net is op verschillende tijdstippen overbelast geweest, waardoor men medewerkers pas later kon bereiken.

5 Registratie

Het grootste deel van de gewonden is op eigen initiatief gekomen en was op het rampterrein niet voorzien van een gewondenkaart. Ook de ernstig gewonde slachtoffers die per ambulance werden binnen gebracht, droegen geen gewondenkaarten.

MST

In het MST zijn de slachtoffers grotendeels bij binnenkomst geregistreerd, voor een deel ook achteraf. Het ziekenhuis heeft een intern systeem voor registratie bij rampen, waarbij 100 noodstatussen klaar liggen. De eerste patiënten met geringe letsels zijn in de wachtkamer behandeld. Het is mogelijk dat hiervan een onbekend aantal niet is geregistreerd. In het ziekenhuis is een centraal registratiepunt ingericht en vandaar uit zijn gegevens verstrekt aan het centrale registratiepunt op het gemeentehuis. Vanaf 18.30 uur namen twee politiefunctionarissen deel aan de crisisteambesprekingen. Zij ontvingen de personalia van de behandelde slachtoffers ten behoeve van het Centraal Registratie en Informatie Bureau (CRIB).

Twenteborgziekenhuis

In het Twenteborgziekenhuis is eerst op de reguliere wijze geadministreerd.
Toen de grote bus kwam, was daar eigenlijk geen tijd meer voor, want men verwachtte nog steeds zeven zwaargewonden. Een aantal slachtoffers kreeg een gewondenkaart om de hals met daarop gegevens. Bij een deel van de patiënten gebeurde dit later. Het avond/nachthoofd, heeft later een lijst gemaakt van alle binnengekomen slachtoffers en om 23.30 uur waren alle gegevens compleet en in de computer ingevoerd. Er is ook geregistreerd waar mensen na behandeling naar toe gingen. Het ziekenhuis beschikte over een volledige administratie van de mensen die voor controle terug zouden komen. Waarschijnlijk heeft men niemand gemist. De personalia van de slachtoffers zijn aan de politie doorgegeven. De medewerkers van de SEH hebben hun eigen patiëntenregistratie uitgevoerd. Deze gegevens worden in het ziekenhuis bewaard.

SMT

Bij aankomst in het SMT te Hengelo kregen sommige slachtoffers een nummer. Van anderen werden naam, adres en woonplaats geregistreerd op ponskaartjes met een dummynummer. Men had een doos met 30 nummers en armbandjes. Achteraf moest nog vrij veel geregistreerd worden, maar uiteindelijk zijn de gegevens van alle patiënten vastgelegd.
De personalia van de slachtoffers zijn later op de avond per fax op lijsten doorgegeven aan de politie. Vooraf heeft het SMT over de personalia van slachtoffers frequent contact gehad met de brandweer. Aanleiding hiertoe was de vermissing van brandweerlieden.

SKB

Ook de patiënten die in het SKB zijn opgevangen en die reeds behandeld waren, droegen geen gewondenkaart. Zij zijn in het registratiesysteem van het ziekenhuis opgenomen. Er is gebruik gemaakt van noodstatussen, genummerde armbandjes en ponsplaatjes. De personalia van de patiënten zijn meerdere malen doorgegeven aan het crisiscentrum in Hengelo en aan het MST. Toch kwamen op zondag nog mensen naar het ziekenhuis op zoek naar informatie over vermisten.

6 Afschaling

MST

In het MST heeft men met de afschaling gewacht totdat van de gewondennesten geen slachtoffers meer kwamen. Rond 22.00 uur heeft men contact gehad met de rampenorganisatie over de afschaling. Om ongeveer 22.45 uur heeft het laatste crisisoverleg in het ziekenhuis plaatsgevonden. Om 23.00 uur heeft het crisisteam, na overleg met de CPA, de beslissing tot afschaling genomen. Er is op dat moment aandacht besteed aan de roostering van de medewerkers voor de volgende dag. Op de volgende dagen heeft men gewerkt met een dubbele bezetting op de OK en de SEH. De weekendcapaciteit op de IC (drie medewerkers minder dan normaal) is aangepast met extra personeel.

Twenteborgziekenhuis

In het Twenteborgziekenhuis had men om 20.00 uur contact met het AC-GGD over afschaling. Men adviseerde nog niet af te schalen omdat men nog in onzekerheid was of nog slachtoffers gevonden zouden worden.
Om 21.30 uur kon op advies van het AC-GGD de paraatheid naar beneden en werd met afschaling begonnen. Het normale niveau werd rond 0.30 uur bereikt.

SMT

In het SMT heeft de directeur de beslissing tot afschaling genomen om ongeveer 19.30 uur. Hierover was geen contact met de rampenorganisatie. Het crisisteam is om 22.45 uur opgeheven.

SKB

In het SKB heeft men veel te lang een te hoge alarmfase gehanteerd. Men had veel eerder kunnen afschalen. De dienstdoende chirurg heeft om 18.45 uur contact opgenomen met de medisch coördinator van het MST. Men adviseerde om paraat te blijven. Om 19.15 uur volgde contact met de CPA. Als gevolg van de dreigende ontploffing van de Grolschfabriek stagneerde het slachtoffervervoer en vroeg men paraat te blijven. Deze mededeling werd herhaald om 20.50 uur. Om 21.10 uur was er weer contact met de medisch coördinator van het MST en op grond van de hieruit verkregen informatie is men van alarmfase 2 teruggegaan naar alarmfase 1. Om 22.10 uur hoorde men van de CPA dat in Enschede reeds was afgeschaald en volgde ook afschaling in het SKB.
Na bericht van de CPA A.A.D. Oost aan de CPA IJssel-Vecht heeft deze de ziekenhuizen elders in het land gemeld dat zij konden afschalen.

7 Nazorg

Onder de medewerkers van het MST bevonden zich directe slachtoffers van de ramp en daarnaast waren er veel medewerkers met slachtoffers in hun nabije omgeving. Het MST beschikt over een structuur voor de opvang en begeleiding van getraumatiseerde medewerkers. Deze structuur is in werking gezet en tevens is professionele hulp ingeroepen. Een ziekenhuisbrede bijeenkomst is georganiseerd om gezamenlijk te kunnen napraten. Een langdurig traject ter begeleiding van individuele medewerkers is opgezet in samenwerking met de Arbodienst van het ziekenhuis. Ook in het Twenteborgziekenhuis bleek een grote behoefte aan een vorm van nazorg. In een aantal sessies is de ramp en de hulpverlening met inbreng van een psychiater en een psycholoog besproken. De overige ziekenhuizen hebben in mindere mate actieve nazorg hoeven te geven aan de betrokken medewerkers.

8 Evaluatie

In alle direct betrokken ziekenhuizen zijn de acties in het weekend van 13 mei 2000 intern geëvalueerd en in alle gevallen heeft de evaluatie geleid tot aanscherping, aanvulling en verbetering van de rampenopvangplannen. Zo bestaat er nu een betere registratie en een meer gestroomlijnd verloop van de patiëntenstromen.

De medische acties zijn op 1 november 2000 in een traumatologiebespreking van de Nederlandse Vereniging voor Traumatologie geëvalueerd.Ten aanzien van de evaluatie van de externe contacten in de keten van de hulpverlening wordt gewacht op de door de GGD te starten GHOR-evaluatie.

9 Ervaren knelpunten

Een door elk ziekenhuis ervaren knelpunt was de onbereikbaarheid van de rampenorganisatie. De ziekenhuizen werden vanuit de rampenstaven niet of nauwelijks gevoed met wezenlijke informatie over de te verwachten patiëntenstroom. Dit was gedurende de gehele rampperiode op 13 mei 2000 het geval. Ook informatie over de situatie op het rampterrein, in de gewondennesten en in het veldhospitaal kwam maar spaarzaam binnen.

De beslissing tot afschaling heeft men slechts deels na overleg met de CPA genomen. De beslissing is veelal naar eigen inzicht genomen. Het RCC is hierbij niet betrokken geweest.
Aangegeven werd dat men in de planning van de inzet van mensen en middelen informatie miste om de werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren. De medische behandeling van de aangeboden slachtoffers heeft hier echter niet onder geleden.

Rapportage Vuurwerkramp Enschede
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deel 4
Ambulancezorg

1. INLEIDING

" Ambulancezorg is de zorg die in opdracht van de Centrale Post Ambulancevervoer (CPA) beroepsmatig of bedrijfsmatig wordt verleend om een zieke of slachtoffer binnen het kader van zijn aandoening of letsel hulp te verlenen en waar nodig adequaat te vervoeren met inachtneming van datgene wat op grond van algemeen beschikbare medische en verpleegkundige kennis noodzakelijk is"[1]. De CPA is belast met de coördinatie van de ambulancezorg en bepaalt de toegang tot de ambulancezorg.

De ambulancezorg is een essentiële schakel in het systeem van de spoedeisende medische hulpverlening. De ambulance is doorgaans als eerste ter plaatse. Van de ambulancehulpverlener wordt verwacht dat deze een snelle en nauwkeurige inschatting kan maken van de conditie van het slachtoffer, het slachtoffer kan stabiliseren, gereed kan maken voor transport en kan transporteren naar het juiste ziekenhuis.

De spoedeisende medische hulpverlening vormt de basis voor de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR). De GHOR kan daarom worden beschouwd als een opschaling van de dagelijkse spoedeisende medische hulpverlening. Wanneer zich plotseling een ramp voordoet, zullen de parate ambulances als eerste door de CPA naar de plaats van de ramp worden gedirigeerd en aanvangen met de spoedeisende medische hulpverlening. Tegelijkertijd zal de CPA, onder meer op basis van de gegevens van de ambulance die als eerste ter plaatse is, de opschaling van de geneeskundige hulpverleningsketen[2] in gang zetten. Deze opschaling begint bij de normale, kleinschalige hulpverleningsketen en wordt aangepast aan de omvang van het aantal slachtoffers.
Zodra is vastgesteld dat er sprake is van een ramp, treedt een speciale gezagsstructuur in werking. De directeur van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) is vanaf dat moment eindverantwoordelijk voor het gehele proces van de geneeskundige hulpverlening. De CPA en de ambulancediensten komen daarbij onder zijn gezag en fungeren als één van de schakels binnen de geneeskundige hulpverleningsketen.

De ministers van Binnenlandse zaken en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben zich in 1997 op het standpunt gesteld dat, onafhankelijk van het type ramp, de geboden geneeskundige hulpverlening aan een groot aantal slachtoffers tegelijkertijd van dezelfde kwaliteit dient te zijn als die aan één slachtoffer. [3]

---

[1] uit: nota 'Met zorg verbonden', VWS 1997
[2] De geneeskundige hulpverleningsketen is de keten van samenhangende en georganiseerde medische en paramedische handelingen vanaf het opsporen van de gewonden, tot het moment dat verdere behandeling in een ziekenhuis niet meer nodig is. uit: Handboek geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, min. WVC okt. 1990
[3] uit: nota 'Met zorg verbonden', VWS, 1997

Bovenstaande betekent dat tijdens een ramp hoge eisen worden gesteld aan de CPA en aan de parate ambulancediensten.
Tijdens de vuurwerkramp was de ambulancezorg één van de schakels in de geneeskundige hulpverleningsketen. In het navolgende hoofdstuk wordt de verleende ambulancezorg nader belicht. De indeling van dit hoofdstuk is als volgt.

In paragraaf hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de ambulancevoorzieningen in de regio's Twente en IJssel-Vecht, die tijdens de vuurwerkramp een belangrijke rol hebben gespeeld. Hoofdstuk 3 beschrijft de wijze waarop deze voorzieningen zich, ieder voor zich, op de eigen rol tijdens een grootschalige inzet, i.c. de vuurwerkramp, hebben voorbereid. In hoofdstuk 4 en 5 worden de bevindingen betreffende de uitvoering van ambulancezorg tijdens de vuurwerkramp beschreven. Deze uitvoering strekt zich uit zich uit van alarmering, opschaling en afschaling tot de ambulancezorg ter plaatse (hoofdstuk 4) en de communicatie (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 worden enkele aspecten rond de nazorg aan de hulpverleners belicht. Voor aanbevelingen met betrekking tot het ambulancevervoer verwijzen we naar het integrale hoofdstuk.

2. DE AMBULANCEVOORZIENINGEN IN DE REGIO'S TWENTE EN IJSSEL- VECHT[4]

2.1. Inleiding

Enschede bevindt zich in de verzorgingsregio van de Ambulance- en Alarmeringsdienst Oost (de A.A.D. Oost) te Hengelo. De A.A.D. Oost voert zowel CPA-taken als ambulancetaken uit. De CPA heeft de gehele regio Twente als verzorgingsgebied, de Ambulancedienst van de A.A.D. Oost is met de Ambulancedienst Diepemaat B.V. te Haaksbergen verantwoordelijk voor de ambulancezorg in de regio Twente. De beide ambulancediensten werken nauw samen; het is de bedoeling dat de A.A.D. Oost en Ambulancedienst Diepemaat binnen afzienbare tijd tezamen de Regionale Ambulance Voorziening (RAV)Twente oprichten. In afwachting hiervan kan Ambulancedienst Diepemaat reeds worden beschouwd als een uitvoeringsorganisatie van de A.A.D. Oost.
De CPA van de A.A.D. Oost wordt aan de noordzijde begrensd door de CPA regio IJssel-Vecht, aan de zuidwest zijde door de CPA regio Stedendriehoek en aan de Zuid-Oostzijde door de CPA regio Achterhoek.

Tijdens en na de periode van de vuurwerkramp hebben ambulancediensten en CPA's uit het hele land en uit Duitsland hulp en/of bijstand verleend.[5] Precieze aantallen zijn hierover niet te geven aangezien niet alle CPA's en ambulancediensten hun deelname hebben gemeld. Voor zover de gegevens strekken, hebben ongeveer 25 ambulancediensten met ca. 140 ambulances tijdens en na de vuurwerkramp hulp geboden. Daarbij is de grootste inzet geleverd door de A.A.D. Oost, inclusief de Ambulancedienst Diepemaat B.V. en de RAV IJssel-Vecht te Zwolle, waarbij de rol van de RAV-IJssel-Vecht voornamelijk neerkwam op het verlenen van bijstand aan de A.A.D. Oost.

2.2. Organisatie Ambulance- en Alarmeringsdienst Oost

De Ambulance- en Alarmeringsdienst Oost, bestaande uit de CPA en de ambulancedienst, heeft een rijk fusieverleden. De fusie is niet vlekkeloos verlopen. Integratie- en financiële problemen spelen de organisatie nog steeds parten.
In afwachting van de benoeming van (wederom) een nieuwe directeur werd op 13 mei 2000 de A.A.D. Oost geleid door een waarnemend directeur, oud lid van de Raad van Toezicht van de A.A.D. Oost.[6] Hij heeft deze functie op 1 april 2000 op zich genomen voor 1,5 dag per week. De (waarnemend) directeur wordt in zijn functie bijgestaan door een beleidsmedewerker van de A.A.D. Oost. Over de taakverdeling zijn afspraken gemaakt. De (waarnemend) directeur is belast met de externe zaken en met het

[4] Een plattegrond van de regio Twente is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd
[5] Zie schema 1
[6] De waarnemend directeur is per 1 oktober jl. uit dienst getreden

onderhouden van contacten met de Raad van Toezicht. De beleidsmedewerker neemt het interne takenpakket voor zijn rekening. Hij is verantwoordelijk voor het dagelijkse beleid, inclusief de grootschalige hulpverlening.

CPA A.A.D. Oost

De CPA van A.A.D. Oost is een zelfstandige CPA waar, naast de CPA taken, ook taken voor de centrale doktersdienst, de RIAGG, de GGD, de thuiszorg, de tandartsen en de verloskundigen worden uitgevoerd. De meldkamer bevindt zich in Hengelo. Het totaal aantal meldtafels van de meldkamer waarover beschikt kan worden is vier. Onder normale omstandigheden zijn er hiervan twee in gebruik. Alle gesprekken vanaf de meldtafels worden op een band geregistreerd.
Het verzorgingsgebied van de CPA komt niet overeen met de GHOR regio; het verzorgingsgebied overschrijdt de grenzen van de provincie Overijssel. Met Duitsland (Nordhorn) bestaat een noodhulpproject. Dit houdt in dat op elkaars grondgebied mensen en middelen ingezet kunnen worden voor spoedeisende hulpverlening.
Op de CPA zijn plattegronden van het verzorgingsgebied aanwezig. De centralisten kunnen via de computer plattegronden oproepen. Risicogebieden staan hierop echter niet aangegeven. De brandweer zou niet bereid zijn de CPA een opgave te doen van de risicogebieden. De brandweer gaat er daarbij van uit dat zij tijdens de ramp de hulpverleningsdiensten adequaat over de gevaren kan informeren. De plaats van de vuurwerkfabriek was voor 13 mei 2000 niet op de CPA bekend.

De CPA wordt geleid door een parttime hoofd CPA (0,5 fte). Het totale aantal fte's voor centralisten CPA is 9,3 fte verpleegkundig centralist en 1,5 fte centralist niet-verpleegkundige, verdeeld over 15 personen. De centralisten hebben allen de vereiste basisscholing (Stichting Opleidingen Scholing Ambulancehulpverlening, SOSA) en bijscholing gevolgd.

Ambulancedienst A.A.D. Oost, Ambulancedienst Diepemaat

De Ambulancedienst van de A.A.D. Oost en Ambulancedienst Diepemaat B.V. hebben, volgens het Provinciaal Spreidingsplan acht (zeven A.A.D. Oost + één Diepemaat) standplaatsen, in werkelijkheid zijn dit er tien (negen A.A.D. Oost +één Diepemaat).
De diensten hebben tezamen de beschikking over 21 (20 A.A.D. Oost + één Diepemaat) ambulances, waarvan er in de regel maximaal veertien (dertien A.A.D. Oost +één Diepemaat) ingezet worden. Daarnaast zijn er vier piket ambulances.
De ambulancetaken worden uitgevoerd door vier teams (drie A.A.D. Oost + één Diepemaat), verdeeld over vier locaties. Dit zijn: Hengelo, Almelo en Enschede en Haaksbergen. Aan het hoofd van elk team staat een teamleider.
Het aantal fte's ambulanceverpleegkundige van de A.A.D. Oost bedraagt 39,8. Het aantal fte's ambulancechauffeur is eveneens 39,8. Het aantal fte's ambulanceverpleegkundige van Ambulancedienst Diepemaat is 1,3. Het aantal fte's ambulancechauffeur is twee.

Nagenoeg alle in dienst zijnde verpleegkundigen en chauffeurs hebben de betreffende vereiste basisscholing (SOSA) gevolgd.

Eén van de ambulanceverpleegkundigen van de A.A.D. Oost is specifiek belast met GHOR taken. Een terzake kundig medisch manager ambulancezorg is voor 0.3 fte in de formatie van de stichting A.A.D.- Oost opgenomen.
De ambulancehulpverlening van de beide diensten is gestandaardiseerd: het Landelijk Protocol Ambulancehulpverlening (september 1996) is ongewijzigd ingevoerd.[7]

Zaustat
Bij de A.A.D. Oost, locatie Hengelo, is een zogenaamd Zaustat (ziekenautostation) gestationeerd. Dit is een voorziening die in feite onder de GHOR organisatie valt. Het Zaustat wordt ingezet bij grootschalige hulpverlening en is tijdens deze inzet verantwoordelijk voor de geneeskundige communicatie op- en rond het rampgebied. De CPA blijft verantwoordelijk voor het resterende gedeelte van de verzorgingsregio. Dit Zaustat is in het najaar van 1999 voor de millenniumovergang aangeschaft en functioneert in feite als een pseudo Verbindingscommandovoertuig (VC). Twee centralisten van de CPA van de A.A.D. Oost zijn speciaal voor het Zaustat opgeleid en vervullen tijdens een inzet de functie van Coördinator Gewondenvervoer (CGV).

Tijdens het laatste inspectiebezoek, in juli 2000 aan zowel de A.A.D. Oost als aan Ambulancedienst Diepemaat B.V. constateerde de Inspectie onder meer dat het aantal CPA centralisten, ambulanceverpleegkundigen en ambulancechauffeurs van de beide diensten net toereikend is om aan de dagelijkse hulpvraag te kunnen voldoen.

Daarnaast constateerde de Inspectie dat de medewerkers van de A.A.D. Oost teleurgesteld waren in de effecten van de fusies. De bezuinigingsmaatregelen en de frequente wisseling in de directie hebben bij de medewerkers tot veel onbegrip en tot het verlies van vertrouwen in de toekomst geleid.

2.3. Organisatie RAV IJssel-Vecht

De RAV IJssel-Vecht, bestaande uit de CPA IJssel-Vecht, de ambulancedienst van de Regionale Ambulancevoorziening IJssel-Vecht B.V., en de Ambulancedienst Hardenberg B.V. te Hardenberg, is verantwoordelijk voor de ambulancehulpverlening in de regio IJssel-Vecht. De RAV IJssel-Vecht wordt geleid door de directeur RAV IJssel-Vecht.

CPA IJssel-Vecht

[7] Er is inmiddels een Landelijk Protocol Ambulancezorg 2000. Dit was op 13 mei 2000 nog niet bij de A.A.D. Oost en Ambulancedienst Diepemaat B.V. ingevoerd, omdat de ambulancehulpverleners de daaraan voorafgaande scholing nog niet hadden ontvangen.

De CPA IJssel-Vecht bevindt zich in de Regionale Meldkamer IJssel-Vecht te Zwolle, waar -naast de CPA taken- ook taken voor de centrale doktersdienst, de bejaardenalarmering, de Regionale Instelling Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (RIAGG), de GGD (o.a. wachtdienst arts) en de verloskundigen worden uitgevoerd. De CPA heeft één meldtafel met twee bedientafels.

Het verzorgingsgebied van de CPA komt niet overeen met de GHOR regio; het verzorgingsgebied overschrijdt de grenzen van de provincie Overijssel. Daarnaast is Deventer 'afgestaan' aan de provincie Gelderland (CPA regio Stedendriehoek) en wordt Staphorst aangereden vanuit Drenthe (RAV Drenthe).
Op de CPA zijn plattegronden van de regio Twente aanwezig. De centralisten kunnen daarnaast gebruik maken van een stratenboek van de provincie Gelderland en Overijssel. De CPA heeft geen zicht op risicogebieden, noch in de eigen regio noch in de regio Twente. De GGD en het GHOR bureau hebben risico-inventarisaties gemaakt. De resultaten daarvan zijn echter niet bij de CPA bekend.

De CPA wordt geleid door een hoofd CPA die daarnaast, voor de ambulancedienst, de functie bedrijfsleider vervult. Het totale aantal fte's voor centralisten CPA is 6 fte verpleegkundig centralist en 2,6 fte centralist niet-verpleegkundige.

Ambulancedienst RAV IJssel-Vecht B.V.
De ambulancedienst van de RAV IJssel-Vecht B.V. heeft vijf standplaatsen, de dienst heeft de beschikking over vijf ambulances en vijf piket auto's. De dienst wordt geleid door de bedrijfsleider die tevens de functie hoofd CPA vervult. Het aantal fte's ambulanceverpleegkundige is 28,2. Het aantal fte's ambulancechauffeur is eveneens 28,2. Nagenoeg alle in dienst zijnde verpleegkundigen en chauffeurs hebben de betreffende vereiste basisopleidingen (SOSA) gevolgd.
Een terzake kundig medisch manager ambulancezorg is voor 0,4 fte in de formatie opgenomen.

Binnen de CPA regio IJssel-Vecht is de ambulancehulpverlening gestandaardiseerd volgens het Landelijk Protocol Ambulancehulpverlening (september 1996).[8]
Tijdens het laatste inspectiebezoek in juli 2000 aan de ambulancedienst van de RAV IJssel-Vecht en aan de Ambulancedienst Hardenberg constateerde de Inspectie onder meer dat de aantallen CPA centralisten, ambulanceverpleegkundigen en ambulancechauffeurs van de beide diensten toereikend zijn om aan de dagelijkse hulpvraag te kunnen voldoen.

[8] zie 4

3. VOORBEREIDINGEN OP EEN GROOTSCHALIGE INZET

3.1. Inleiding

Een ramp is geen alledaagse gebeurtenis. Een ramp dient zich meestal onverwacht aan. Op dat moment zal de hulpverlening direct vanuit de normale, parate diensten op gang worden gebracht. Tegelijkertijd zal de grootschalige organisatie opgebouwd moeten worden. Onafhankelijk van het type ramp moet de geboden geneeskundige hulpverlening aan een groot aantal slachtoffers tegelijkertijd van dezelfde kwaliteit zijn als die aan één slachtoffer[9].
Om deze ambitieuze doelstellingen te kunnen bereiken, moeten de organisaties binnen de geneeskundige hulpverleningsketen[10] zich ieder apart en gezamenlijk optimaal voorbereiden op een grootschalige inzet.

Ingevolge artikel 3 ex van de Wet Geneeskundige Hulpverlening bij Rampen (WGHR) is de directeur GGD eindverantwoordelijk voor het gehele proces van de geneeskundige hulpverlening bij rampen en de voorbereiding daarop (voor het wetgevend kader voor de geneeskundige hulpverlening bij rampen en zware ongevallen, verwijzen we naar bijlage 2.)
In artikel 5 van de WGHR staat vermeld dat provinciale staten de gemeenten aanwijzen die tezamen een gemeenschappelijke regeling inzake de geneeskundige hulpverlening alsmede de voorbereiding daarop aangaan met het doel een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde hulpverlening te bewerkstelligen. Artikel 8 van de WGHR geeft aan dat elke gemeenschappelijke regeling, c.q. regio, een organisatieplan GHOR moet hebben. Hieruit volgt dat de GGD verantwoordelijk is voor het opstellen van het zogenaamde 'geneeskundig procesplan' dat een onderdeel vormt van het gezamenlijke (politie, brandweer, GGD) rampenplan van de betreffende GHOR- regio. Aansluitend aan dit procesplan zal het uitvoeringsplan worden opgesteld. Hierin worden de GHOR-functies en -taken beschreven en de GHOR-procedures en -protocollen uitgewerkt.
De GGD beheert het door de overheid toegekende budget voor de voorbereidingen op de GHOR. Vanuit dit budget worden ook de voor de GHOR noodzakelijke voorbereidingen van de deelnemende organisaties betaald, althans, voor zover deze niet onder de reguliere zorg kunnen worden ondergebracht.

De schakels in de geneeskundige hulpverleningsketen zijn bij de voorbereidingen op een grootschalige inzet dus deels afhankelijk van de GGD. De GGD moet het procesplan en het uitvoeringsplan opstellen op basis waarvan de hulpverlening tijdens de ramp zal worden georganiseerd. Het is van belang dat de diverse schakels in de geneeskundige

[9] uit: nota 'Met zorg verbonden', VWS, 1997
[10] Zie voetnoot 2

hulpverleningsketen hierbij betrokken worden. Zij zullen mede een taak (moeten) hebben in het uitwerken van de procedures en protocollen. Daarnaast hebben de schakels ook nog ieder hun eigen taken en verantwoordelijkheden. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor een kwalitatief verantwoorde uitvoering van de taken. Voor de ambulancezorg betekent dit dat er niet alleen op moet worden toegezien dat zowel de CPA taken als de ambulancetaken tijdens een ramp beschreven zijn (en in procedures en protocollen uitgewerkt) maar dat ook de taken en bevoegdheden, procedures, protocollen bij alle betrokken medewerkers en bestuurders bekend zijn en beheerst worden.

In 1990 is door het ministerie van VWS het 'Handboek Geneeskundige Hulpverlening bij ongevallen en rampen' uitgegeven. De hierin vermelde taken van de CPA en de Ambulancehulpverlening tijdens een ramp zijn nog steeds actueel. Deze zijn als volgt.

Taken van de CPA

De CPA is in het eigen verzorgingsgebied belast met de coördinatie van het ambulancevervoer. Zodra zich een ramp voordoet heeft de CPA de volgende taken[11]:

- eerste inzet van reguliere ambulances
- coördineren met de meldkamer van de politie en de alarmcentrale van de brandweer
- alarmeren/oproepen van diverse eenheden en functionarissen
- voorwaarschuwen van (mogelijk) betrokken ziekenhuizen
- ambulancebijstand aanvragen (volgens voorbereid ambulancebijstandsplan)
- gewondenspreidingsplan uitvoeren (volgens voorbereid gewondenspreidingsplan)
- bijstand van geneeskundig potentieel aanvragen
- informatie bij ziekenhuizen in de regio inwinnen om de gewondenspreiding te kunnen bijsturen
- doormelden van behoefte aan medische verbruiksartikelen bij de ziekenhuizen in de regio.

Taken van een Ziekenautostation (Zaustat)

Vanuit een ziekenautostation wordt in het rampterrein het vervoer van gewonden naar ziekenhuizen geregeld. Een ziekenautostation heeft de volgende taken:

- geven van ritopdrachten aan ambulances en andere gewondentransportvoertuigen
- registreren van het gewondenvervoer

Taken ambulancehulpverlening

[11] uit : Handboek geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, min. WVC okt. 1990

- ter plaatse verlenen van spoedeisende medische hulp
- gewondenvervoer

Regelingen, procedures en protocollen

Uitgaande van de hiervoor vermelde taken van de CPA en van de ambulancedienst tijdens een grootschalige inzet mag worden verwacht dat de volgende regelingen, procedures en protocollen zijn ontwikkeld en ingevoerd:

CPA

Regeling interne alarmering / opschaling CPA .

Een voorbereide en bij betrokkenen bekende regeling interne alarmering / opschaling CPA draagt bij aan een snelle en effectieve interne opschaling van de CPA.

Alarmeringsregeling GHOR functionarissen

Een voorbereide en bij betrokkenen bekende alarmeringsregeling GHOR functionarissen draagt bij aan een snelle opkomst van de sleutelfunctionarissen GHOR.

Alarmeringsregeling ziekenhuizen

Een voorbereide en bij betrokkenen bekende alarmeringsregeling ziekenhuizen draagt bij aan een snelle, effectieve voorbereiding op de komst van slachtoffers in de ziekenhuizen.

Regeling opschaling ambulances

Een voorbereide en bij betrokkenen bekende regeling opschaling ambulances draagt bij aan een snelle, effectieve opschaling van de in de regio beschikbare ambulances.

Bijstandsregeling CPA

Een voorbereide en bij betrokkenen bekende bijstandsregeling CPA draagt zorg voor een snelle bijstand van ambulances uit andere CPA regio's.

Gewondenspreidingsplan

Met behulp van een van tevoren opgesteld en bij betrokkenen bekend gewondenspreidingsplan kunnen de gewonden op een verantwoorde wijze over de ziekenhuizen worden verdeeld.

Inzet criteria Zaustat

Met van tevoren opgestelde en bij betrokkenen bekende inzetcriteria ontstaat duidelijkheid over de wijze en het moment van inzetten van het Zaustat.

Ambulancedienst

(Landelijk) protocol triage en beoordeling ongevalssituatie[12]

Met behulp van het landelijk protocol " Triage en beoordeling ongevalssituatie" kan de ambulanceverpleegkundige die als eerste ter plaatse is, zich een oordeel vormen over het aantal en de ernst van de slachtoffers.

[12] Landelijk protocol ambulancehulpverlening 1996, no. 0201

(Landelijk) protocol eigen veiligheid[13]
Het landelijk protocol "eigen veiligheid" geeft de bemanning van de ambulance aanwijzingen om zichzelf en anderen zoveel mogelijk tegen onveilige situaties te beschermen.

(Landelijk) protocol groot ongeval, c.q. ramp[14]
In het landelijk protocol "groot ongeval c.q. ramp" staan de taken beschreven van de bemanning van de ambulance die als eerste op de plaats van de ramp arriveert en de taken van de volgende ambulances en Mobiele Medische teams (MMT's).

Nazorgregeling hulpverleners[15]
Teneinde de dikwijls traumatische ervaringen van de ambulancehulpverleners in goede banen te helpen geleiden, is nazorg noodzakelijk. Hiertoe dient een nazorgregeling te worden opgesteld. In deze nazorgregeling kan de beschikbaarheid van een Bedrijfs Opvang Team (BOT) worden opgenomen.

3.2. Bevindingen voorbereidingen op de grootschalige inzet op 13 mei 2000

Navolgend wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop en de mate waarin A.A.D. Oost op 13 mei 2000 was voorbereid op een grootschalige inzet in de eigen verzorgingsregio. Aansluitend wordt beschreven hoe de RAV IJssel-Vecht op haar bijstandsverlenende rol was voorbereid.

3.2.1. A.A.D. Oost

Procedure Grootschalige Geneeskundige Hulpverlening
De GGD regio Twente heeft in 1997 een Procedure Grootschalige Geneeskundige Hulpverlening regio Twente (GGH/RT) opgesteld. Op basis van dit GGH/RT worden de successievelijke stappen in het GHOR proces vastgelegd. Deze ontwikkeling bleek in mei 2000 nog niet geleid te hebben tot een concretisering van het GGH/RT in een uitvoeringsplan GHOR voor de A.A.D. Oost. Omdat er nog geen uitvoeringsplan GHOR A.A.D. Oost bestaat, bestaat er evenmin een geformaliseerd systeem van procedures en protocollen met behulp waarvan de grootschalige hulpverlening kan worden georganiseerd en uitgevoerd.
Wel zijn al een aantal GHOR procedures ontwikkeld en bij de A.A.D. Oost ingevoerd. Ook de taken van bepaalde, specifieke GHOR functies zijn beschreven en medewerkers van A.A.D. Oost zijn al opgeleid tot de functie Officier van Dienst Geneeskundig (OvDG) en de functie Coördinator Gewondenvervoer (CGV).

[13] Landelijk protocol ambulancehulpverlening 1996, no. 0202
[14] Landelijk protocol ambulancehulpverlening 1996, no. 0203
[15] HKZ certificatieschema ambulancezorg 3.1.2

Het GGH/RT is aanwezig bij zowel de CPA als de ambulancedienst van de A.A.D. Oost. Het GGH/RT genoot op 13 mei 2000 nog geen brede bekendheid. Alleen de leidinggevenden van de A.A.D. Oost en de medewerkers die voor een GHOR functie zijn opgeleid, waren bekend met de inhoud van deze procedure.

Tegen de achtergrond van deze hiervoor geschetste ontwikkeling was de CPA A.A.D. Oost de 13e mei 2000 als volgt op haar taken tijdens een ramp voorbereid.

CPA A.A.D. Oost - Functies

De (waarnemend) directeur A.A.D. Oost [16]

De taken en verantwoordelijkheden van de (waarnemend) directeur A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet zijn niet beschreven. De (waarnemend) directeur heeft, naar zijn mening, tijdens een grootschalig optreden geen specifieke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit is hem meegedeeld door de directeur GGD regio Twente. De (waarnemend) directeur A.A.D. Oost en/ of zijn vervanger is wel permanent bereikbaar. Hij heeft geen opkomsttijd. Tijdens vakanties wordt de (waarnemend) directeur waargenomen door een lid van de Raad van Toezicht.

Het hoofd CPA

De taken en verantwoordelijkheden van het hoofd CPA A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet zijn niet beschreven. Het hoofd CPA behoudt, naar zijn mening, tijdens een grootschalig optreden zijn eigen leidinggevende functie en vervult zijn eigen taken. Zijn verantwoordelijkheden omvatten dan ook de operationele inzet van het Zaustat. Het hoofd CPA heeft formeel geen vervanger. Hij is in principe permanent bereikbaar via zijn mobiele telefoon en Callmaxer. Hij heeft geen opkomsttijd. In de praktijk wordt hij waargenomen door de beleidsmedewerker CPA. Bij gelijktijdige afwezigheid nemen de dienstdoende teamleiders ambulancezorg waar, indien mogelijk met het hoofd CPA regio IJssel-Vecht op de achtergrond.

De beleidsmedewerker A.A.D. Oost

De taken en verantwoordelijkheden van de beleidsmedewerker A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet waren op 13 mei 2000 niet beschreven. De beleidsmedewerker heeft, naar zijn mening, tijdens een grootschalig optreden geen bijzondere taken en verantwoordelijkheden. De beleidsmedewerker heeft geen vervanger. Via een mobiele telefoon is hij permanent bereikbaar. Hij heeft geen opkomsttijd.

De centralisten CPA

[16] De waarnemend directeur heeft per 1 oktober 2000 A.A.D. Oost verlaten

De taken en verantwoordelijkheden die de centralisten van de CPA A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet hebben, zijn niet beschreven De centralisten zijn, naar hun eigen mening, tijdens een grootschalig optreden verantwoordelijk voor de coördinatie van het vervoer, voor de opschaling van de hulpverlening en voor de communicatie. Zij verrichten daarbij de volgende taken:

- eerste inzet reguliere ambulance
- inzetten van meer reguliere ambulances
- alarmeren/oproepen van sleutelfunctionarissen CPA en GGD
- inzetten MMT
- inzetten Snel Inzetbare Groep ter Medische Assistentie (Sigma-teams)
- voorwaarschuwen van betrokken ziekenhuizen
- vragen ambulancebijstand buurregio's
- vragen CPA-bijstand naburige CPA
- gewondenspreidingsplan uitvoeren

Zodra het Zaustat is ingezet, ontstaat er een andere taakverdeling tussen de centralisten van de CPA en de CGV van het Zaustat. Het Zaustat is daarbij verantwoordelijk voor de communicatie op- en rond het rampgebied, de CPA voor het resterende gedeelte van de verzorgingsregio. Voor de centralisten bestaat een piket regeling die erin voorziet dat bij onverwachte afwezigheid van één van de centralisten, bijvoorbeeld vanwege ziekte, een collega-centralist ter vervanging kan worden opgeroepen en ingezet. Deze regeling is in het dienstrooster opgenomen. De centralisten hebben geen formele opkomsttijd. Wel moeten zij binnen de CPA regio Twente wonen.,

De Coördinator Gewonden Vervoer (CGV)

Naast de hiervoor vermelde reguliere CPA functies wordt door de CPA A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet de specifieke GHOR functie CGV uitgevoerd.
De CGV is verantwoordelijk voor de coördinatie van het vervoer van de gewonden op en om het rampterrein. De CGV verricht daarbij de volgende taken:

- regelen aanvoer ambulances
- coördineren afvoer van gewonden
- geven van ritopdrachten aan afvoerende ambulances
- laten uitvoeren gewondenspreidingsplan
- opstellen van situatierapporten (sitraps)
- inventariseren logistieke behoeften ambulances
- inventariseren materiële behoeften ambulances

Deze taken van de CGV bleken op 13 mei 2000 (in concept) beschreven en bij betrokkenen bekend te zijn.

Voor de functie CGV zijn in het verleden vier medewerkers van A.A.D. Oost opgeleid, hiervan hebben inmiddels twee CGV'en de A.A.D. Oost verlaten. De training van een aantal andere CGV' en staat gepland.
Volgens de leiding van de CPA zijn de CGV'en volgens een rooster oproepbaar en hebben zij een verschijningsplicht. De beide CGv'en hebben hierover meegedeeld dat zij geen formele bereikbaarheidsregeling hebben. Zij zijn, vrijwillig, zoveel mogelijk afwisselend bereikbaar. De CGV'en hebben geen formele opkomsttijd, zij hanteren zelf een opkomsttijd van 30 minuten.

Ambulance functies

Bemanning eerste ambulance

Na ontvangst van de melding stuurt de CPA de ambulance naar de plaats van het incident. De taak van deze "eerste ambulance" is in het Landelijk Protocol Ambulancehulpverlening opgenomen[17]. Deze taken staan in de schema's van het onderstaande overzicht weergegeven.

Hier moeten de schema's 1, 2, 3, en 4 deelrapportage ambulancezorg nog geplaatst worden (eventueel worden deze schema's opgenomen in bijlage 5).

De bemanning van de eerste ambulance voert deze taken uit tot de aankomst van de OvDG.

De bemanning van alle volgende ambulances

De bemanning van de eerste ambulance (en later de OvDG) geeft de behandelings- en transporturgentie van de slachtoffers aan en voert zelf geen behandeling uit. De bemanning van alle volgende ambulances en de ambulancehulpverleners die deel uitmaken van de Geneeskundige Combinaties (GNK's) begeven zich naar het door de CPA aangegeven verzamelpunt, letten op risico's eigen veiligheid en volgen in eerste instantie de aanwijzingen op van de bemanningen van de eerste ambulance en later van de daarmee belaste functionaris.
De taken van de volgende ambulances zijn eveneens in het Landelijk Protocol Ambulancehulpverlening opgenomen.

De OvDG

[17] Zie schema's 2,3 en 4

Naast de hiervoor vermelde "reguliere" ambulance functies wordt door de A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet de specifieke GHOR functie Officier van Dienst-Geneeskundig (OvDG) uitgevoerd.
De OvDG is verantwoordelijk voor de coördinatie van de inzet van de geneeskundige hulpverleners en de coördinatie van de afvoer van gewonden. Daarbij verricht hij de volgende taken:

- coördinatie van de inzet van de geneeskundige hulpverleners
- coördinatie van de afvoer van gewonden
- het uitvoeren van maatregelen ter verhoging van de veiligheid van de gewonden en de hulpverleners.
- verkennen rampterrein
- verstrekken mondelinge informatie aan de Medisch Leider Rampterrein (MLRT)
- onderhouden van contacten met het Zaustat en de CPA

De taken van de OvDG bleken op 13 mei 2000 (in concept) beschreven en bij betrokkenen bekend te zijn.

De A.A.D. Oost heeft op verzoek van de GHOR Twente de OvDG functie op zich genomen. Hiertoe zijn zeven ambulanceverpleegkundigen (hoofdzakelijk teamleiders) van de A.A.D. Oost geselecteerd en opgeleid. Het betreft een experiment. Na verloop van tijd zal dit experiment worden geëvalueerd. De OvDG'en hebben gezamenlijk een bereikbaarheidsregeling. Deze is in het dienstrooster opgenomen. Vanwege het (te) geringe aantal OvDG' en is een permanente vervanging niet gegarandeerd. Soms is er gedurende een dagdeel geen OvDG beschikbaar. De OvDG heeft een opkomsttijd van dertig minuten.

De Loodspostfunctionaris

Tijdens de grootschalige inzet op 13 mei 2000 is besloten om loodsposten in te stellen, twee medewerkers van de A.A.D. Oost zijn vervolgens voor de functie loodspostfunctionaris aangewezen. Deze loodspostfunctionarissen hadden de volgende taken:

- het registreren van de op de loodspost gereedstaande ambulances,
- het regelen van politiebijstand bij vertrek naar het rampterrein,
- het onderhouden van contacten met Zaustat en de CPA-en
- het zorgen voor de logistiek van de loodspost

Regelingen, procedures en protocollen CPA

Regeling interne alarmering / opschaling CPA

Volgens de leiding van de CPA is geen regeling interne opschaling op de CPA aanwezig. Van de centralisten wordt verwacht dat zij in de praktijk eerst de dienstdoende CGV oproepen en vervolgens eventueel extra (vrije) centralisten. De centralisten hebben geen bereikbaarheidsregeling, wel een piketregeling. De CGV'en zijn, conform een rooster, oproepbaar en zouden een opkomstplicht hebben. Deze (mondelinge) afspraak wordt door de leiding bij iedereen bekend verondersteld.
Volgens de centralisten, daarentegen, bestaat er wel een instructie 'interne alarmering/opschaling CPA'. De alarmering van de centralisten verloopt via het callmax-systeem en de mobiele telefoon.

Alarmeringsregeling GHOR functionarissen

Op de CPA is een alarmeringsregeling sleutelfunctionarissen GHOR aanwezig. Iedere GHOR functionaris heeft een eigen telefoonnummer en/of callmaxer nummer. Voor de GHOR-alarmering is op de CPA A.A.D. Oost een geautomatiseerd systeem aanwezig, waarin te alarmeren nummers en meldtekens opgenomen zijn. Per groep van te alarmeren functies/functionarissen is het aanklikken van een icoon voldoende. Iedere alarmering vergt een tijdsduur van maximaal 45 seconden. Bij de alarmering op 13 mei 2000 moesten diverse iconen worden aangeklikt.

Alarmeringsregeling ziekenhuizen

Er is geen alarmeringsregeling ziekenhuizen op de CPA aanwezig. In de regio Twente bevinden zich drie ziekenhuizen op vijf locaties.

Regeling opschaling ambulances

Er is geen regeling opschaling ambulances op de CPA aanwezig. Evenmin is bepaald of, en zo ja, in hoeverre (en voor welke duur), de paraatheid in de verzorgingsregio tijdens een grootschalige inzet gewaarborgd dient te blijven. In voorkomende gevallen handelen de centralisten naar eigen inzicht.

Bijstandsregeling CPA

Voor GHOR-omstandigheden bestaat geen bijstandsregeling met één van de naburige CPA's.

Gewondenspreidingsplan

Op de CPA is geen gewondenspreidingsplan aanwezig. Wel is er een overzicht van de medische behandelcapaciteit van de ziekenhuizen, een 'Medisch Behandel

Capaciteitsplan (MBC) regio Twente' op de CPA aanwezig. Dit MBC is echter niet actueel.

Inzet criteria Zaustat

Er bleken op 13 mei 2000 geen formele inzetcriteria voor het Zaustat te bestaan. De CPA is verantwoordelijk voor de inzet en de bemanning van het Zaustat. Of het Zaustat al dan niet wordt ingezet, is afhankelijk van de dienstdoende OvDG. Deze bepaalt de inzet naar eigen inzicht.

Nazorgregeling slachtoffers

Op de CPA is een nazorgplan slachtoffers aanwezig. Dit nazorgplan is door de GGD regio Twente opgesteld.

Regelingen, procedures en protocollen ambulancehulpverlening

Procedure stand-by

Het komt regelmatig voor dat de brandweer, preventief, om stand-by van een ambulance verzoekt. Deze ambulance fungeert ter plaatse tevens als ogen en oren van de CPA. Deze procedure is niet vastgelegd, maar wel bij zowel de centralisten als bij de ambulance behulpverleners bekend. De procedure is op 13 mei 2000 als zodanig toegepast.

(Landelijk) protocol triage en beoordeling ongevalsituatie

Het landelijk protocol 'triage en beoordeling ongevalsituatie' is bij de ambulancedienst A.A.D. Oost ongewijzigd ingevoerd en bij betrokkenen bekend.

(Landelijk) protocol eigen veiligheid

Het landelijk protocol 'eigen veiligheid' is bij de ambulancedienst A.A.D. Oost ongewijzigd ingevoerd en bij betrokkenen bekend.

(Landelijk) protocol groot ongeval c.q. ramp

Het landelijk protocol 'groot ongeval c.q. ramp' is bij de ambulancedienst A.A.D. Oost ongewijzigd ingevoerd en bij betrokkenen bekend.

Nazorgregeling hulpverleners

Bij de ambulancedienst A.A.D. Oost is geen nazorgregeling hulpverleners aanwezig. Evenmin bleek er op 13 mei 2000 een Bedrijfs Opvang Team (BOT) te bestaan.

Oefenbeleid en oefenervaring

Hoewel er in de dagelijkse praktijk zelden of nooit wordt teruggegrepen naar beschrijvingen van taken, protocollen en procedures zijn ze van wezenlijk belang tijdens een grootschalige inzet. Men moet ze door middel van oefening eigen maken. Uit het onderzoek blijkt het volgende.

Binnen A.A.D. Oost wordt in het kader van de GHOR een jaarlijks oefenprogramma opgesteld. De specifieke taken van de ambulancedienst (protocol eerste ambulance en taken 'volgende ambulances') en de taken van het Zaustat (CGV taak) worden regelmatig geoefend. De ambulancehulpverleners van de A.A.D. Oost moeten volgens de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) het Landelijk Protocol Ambulancehulpverlening op bekwame wijze kunnen uitvoeren. Ook daarvoor zijn de oefeningen aangewezen.
Er worden kleinschalige en grootschalige oefeningen gehouden. Het oefenschema is zodanig dat iedere medewerker van de ambulancedienst minimaal eens per drie jaar aan een oefening deelneemt. Deze doelstelling is in mei 2000 nog niet gehaald.
Het hoofd CPA, de beleidsmedewerker A.A.D. Oost en de centralisten CPA nemen aan oefeningen deel, zij het niet in hun specifieke functie. De (waarnemend) directeur neemt geen deel aan de oefeningen omdat hij, naar zijn mening, geen specifieke taken en/of verantwoordelijkheden tijdens een ramp heeft. Ook de functie OvDG wordt regelmatig geoefend. De loodspost functie is nooit geoefend.

Rampenoefeningen vinden alleen binnen de eigen CPA regio plaats. De CPA taken worden daarbij niet geoefend. Alarmeringsregelingen en opschalingsregelingen voor centralisten zijn dan ook nooit geoefend. Hetzelfde geldt voor de alarmeringsregeling sleutelfunctionarissen GHOR. Ook deze regeling wordt niet geoefend.
De laatste (kleine) rampoefening vond plaats op 6 mei 2000. Dit was een multidisciplinaire oefening met ongeveer 10 medewerkers van A.A.D. Oost. Ook het Zaustat heeft aan de oefening deelgenomen. De laatste in april 2000 geplande grote oefening, is om financiële redenen door de A.A.D. Oost afgezegd.

Oefenervaring medewerkers die tijdens de eerste uren van de vuurwerkramp zijn ingezet.

- De beide CGV'en: de laatste GHOR oefening in de functie van CGV hebben in 1999 en op 19 april 2000 plaatsgevonden. Beide oefeningen waren een multidisciplinaire oefening.
- Centralisten CPA: de laatste GHOR oefening voor de centralisten, die het eerste uur na de melding van de vuurwerkramp met één van de hiervoor vermelde CGV'en de

hulpverlening coördineerden, heeft begin 2000 plaatsgevonden; voor één centraliste in de functie van centralist op het Zaustat, voor de andere centraliste in de functie van ambulanceverpleegkundige.

- Ambulanceverpleegkundige eerste ambulance: de laatste GHOR oefening heeft een aantal jaren geleden plaatsgevonden, waarschijnlijk in 1995. Tijdens deze oefening zijn ook de taken van de eerste ambulance geoefend.
- Ambulancebemanning volgende, i.c. "tweede", ambulance: de laatste grote monodisciplinaire oefening "eerste ambulance" voor de bemanning van de tweede ambulance heeft in 1998 plaatsgevonden en een kleine multidisciplinaire oefening voor deze bemanning in 1999.
- OvDG'en: de bij de hulpverlening betrokken OvDG' en hebben allen in 1999 of 2000 aan een multidisciplinaire oefening deelgenomen. Aan deze oefeningen heeft ook het Zaustat meegedaan.
- De loodspostfunctionarissen hebben allen in 1999 of 2000 vanuit de eigen functie (ambulanceverpleegkundige of ambulancechauffeur) aan een kleine, multidisciplinaire oefening deelgenomen. De loodspostfunctie zelf wordt nooit geoefend.

Verbindingen en communicatiemiddelen

Tijdens een grootschalige inzet zijn verbindingen en communicatiemiddelen van cruciaal belang voor zowel de hulpverleners als de hulpverlening zelf. Op 13 mei 2000 zijn bij A.A.D. Oost de verbindingen als volgt geregeld.

Nationaal noodnet

De CPA is aangesloten op het nationale noodnet.

CPA-politie

Door middel van een directe telefoonlijn is de communicatie tussen de CPA en de politie gewaarborgd. Hoewel een directe technische verbinding tussen de CPA en de verbindingscommandowagen van de politie mogelijk is, verlopen de contacten tijdens een inzet in principe via de meldkamers en niet via de verbindingscommandowagen.

CPA-brandweer

Door middel van een interne telefoonlijn is de communicatie tussen de CPA en de brandweer gewaarborgd. Hoewel een directe technische verbinding tussen de CPA en de verbindingscommandowagen van de brandweer mogelijk is, verlopen de contacten tijdens een inzet in principe via de meldkamers en niet via de verbindingscommandowagen.

CPA-ambulance

De communicatie tussen de CPA en de ambulance is, volgens de ambulance hulpverleners, niet altijd gewaarborgd. Naast de mobilofoon, beschikt elke ambulance over één portofoon. Daarnaast beschikken zowel de ambulancechauffeur als de ambulanceverpleegkundige over een mobiele telefoon. Deze telefoons zijn echter gedeeltelijk geblokkeerd. Er zijn slechts 3 vaste nummers geprogrammeerd: die van de CPA, de collega chauffeur of verpleegkundige, en het alarmnummer 112 . De mobiele telefoons kunnen niet gebruikt worden voor communicatie met het Zaustat en met andere ambulances. De mobiele telefoons zijn voorzien van een telefoonkaart. Als het beltegoed is verbruikt (en met een ramp kan dat snel het geval zijn) is communicatie door middel van de mobiele telefoon niet langer mogelijk.
Ten slotte ontbreken afspraken over het gebruik van mobilofoonkanalen en is, volgens betrokkenen, tijdens de inzet op de 13e mei 2000 gebleken dat de ambulancehulpverleners dikwijls niet getraind zijn in etherdiscipline.

CPA- Zaustat

Wanneer het Zaustat onderweg is, wordt er met de CPA via de mobilofoon in het bestuurderspaneel en vanaf de standplaats via vier mobilofoons, in een apart

bedieningspaneel, gecommuniceerd. Daarnaast hebben de CGV'en mobiele telefoons die gedeeltelijk zijn geblokkeerd. Automatische registratie van de gesprekken is bovendien niet mogelijk. De registratie moet handmatig worden bijgehouden.

Omdat het Zaustat niet als een volwaardige verbindingscommandowagen blijkt te kunnen functioneren, is al eerder besloten om voor de coördinatie van het gewondenvervoer een volwaardige verbindingscommandowagen aan te schaffen. Naar verwachting zal deze, volgens de GHOR begroting, in het jaar 2001 worden aangeschaft.

CPA- Twentse ziekenhuizen

De CPA heeft een directe verbinding met de afdeling Spoedeisende Hulp (SEH) van de ziekenhuislocaties van het Medisch Spectrum Twente (Enschede en Oldenzaal) en met het Twenteborgziekenhuis te Almelo. Bij het Streekziekenhuis Midden Twente (SMT) te Hengelo verloopt elk telefonisch contact via de centrale van het ziekenhuis.

CPA - naburige CPA's

Met de naburige CPA's bestaat alleen een telefonische verbinding.

Ambulance- Zaustat

De verbinding van een ambulance van A.A.D. -Oost met het Zaustat verloopt via de mobilofoon en de portofoon. Het bereik is beperkt, nl. ca. 5 kilometer. De communicatie van de ambulance met het Zaustat is alleen gewaarborgd als de mobilofoons van beide voertuigen op hetzelfde kanaal staan. Er is niet afgesproken wanneer de mobilofoon moet worden overgeschakeld naar het rampenkanaal (kanaal 10).

Ambulance-ambulance

Ook de communicatie tussen ambulances van A.A.D.- Oost onderling is niet altijd gewaarborgd. De verbinding verloopt door middel van mobilofoon en portofoon. De regio Twente is in drie frequentiegebieden voor mobilofoon opgedeeld. Deze indeling dateert uit de periode voor de oprichting van de A.A.D. Oost, toen er in de regio Twente nog drie GGD-ambulancediensten functioneerden. Deze ambulancediensten hadden toen elk hun eigen mobilofoonkanaal. Deze frequentie-indeling is ongewijzigd gebleven. De afspraak is dat elke ambulance het mobilofoonkanaal kiest van de regio waarin hij zich bevindt. In de praktijk houdt men zich niet altijd aan deze afspraak.

Ambulancebemanning onderling

De communicatie tussen de verpleegkundige en de chauffeur is niet altijd gewaarborgd. Het portofoon-/GSM-net blijkt soms overbelast te zijn.

OvDG-CPA

De (dienstdoende) OvDG beschikt over een aparte OvDG auto van de dienst. De communicatie van de (dienstdoende) OvDG met de CPA is gewaarborgd met een mobilofoon, portofoon, een (niet geblokkeerde mobiele telefoon) en een callmaxer. Deze communicatiemiddelen zijn gebonden aan de betreffende OvDG auto.

Loodspost-CPA

De communicatie tussen de CPA en de loodspost is niet altijd gewaarborgd.
De communicatiemiddelen van de loodspostfunctionaris zijn dezelfde als de communicatiemiddelen van de ambulancebemanning, nl. een mobilofoon, een portofoon en een (gedeeltelijk geblokkeerde) mobiele telefoon met belkaart.

In deze paragraaf is nagegaan op welke wijze de A.A.D. Oost zich op de 13e mei 2000 heeft voorbereid op een grootschalige inzet. Daarbij is geconstateerd dat van de zijde van de GGD regio Twente weliswaar een procedure Grootschalige Geneeskundige Hulpverlening is aangeleverd, maar dat deze nog niet in een operationeel plan van aanpak is vertaald.
Daarom is afzonderlijk gekeken naar hetgeen de A.A.D. Oost zelf op dit terrein heeft ontwikkeld.

CPA

Voor de CPA van A.A.D. Oost zijn geen specifieke 'rampen'-taken in de reguliere functies opgenomen. Niettemin hebben de betreffende functionarissen hierover wel een opvatting. De opvattingen van de centralisten CPA over hun taken en verantwoordelijkheden tijdens een grootschalige inzet waren gelijk en kwamen grotendeels overeen met hetgeen terzake in het Handboek geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen is opgenomen. De taken van de (waarnemend) directeur en de beleidsmedewerker A.A.D. Oost tijdens een grootschalige inzet zijn niet duidelijk. Het hoofd CPA behoudt ook tijdens de grootschalige inzet de leiding over de CPA. De taken en verantwoordelijkheden van de specifieke GHOR functie CGV zijn (in concept) beschreven en bij betrokkenen voldoende bekend. Hoewel bij betrokkenen geen misverstand bestaat over de taken van de CPA tijdens een ramp zijn ter ondersteuning van deze taken slechts een beperkt aantal protocollen en procedures op de CPA aanwezig. Het betreft dan een regeling interne alarmering / opschaling CPA, een regeling alarmeringsregeling GHOR functionarissen en een nazorgplan slachtoffers. Deze regelingen zijn niet geoefend.

Een alarmeringsregeling ziekenhuizen, een regeling opschaling ambulances, een bijstandsregeling CPA, een gewondenspreidingsplan, inzetcriteria voor het Zaustat alsmede een nazorgregeling hulpverleners ontbreken.

Ambulancedienst

Voor de ambulancedienst van A.A.D. Oost zijn de taken van de eerste ambulance en de algemene taken van de ambulancehulpverleners tijdens een grootschalige inzet in het landelijk protocol ambulancehulpverlening protocol opgenomen. Dit protocol is bij alle ambulancehulpverleners bekend. Van de door de ambulancedienst uitgevoerde specifieke functie OvDG zijn de taken in (concept) beschreven en bij alle betrokkenen bekend.
Degenen die de functie loodspostfunctionaris op de 13e mei 2000 hebben uitgevoerd, hebben een gelijke opvatting over de uitoefening van de functie.

Oefenbeleid

Het oefenbeleid is vooral gericht op de situatie op- en rondom het rampterrein. De specifieke taken van de CPA functies zijn niet geoefend. Degenen die tijdens de ramp op- en rond het rampterrein zijn ingezet, hebben nagenoeg allen recente oefenervaring. Deze ervaring kwam echter niet altijd overeen met de functie waarvoor men verantwoordelijk was. De centralisten hebben geen oefenervaring in de eigen taak.

Verbindingen en communicatie

Het merendeel van de tijdens een ramp noodzakelijke verbindingen is niet altijd gewaarborgd. Alleen de verbindingen tussen de CPA en de politie en brandweer, tussen de CPA en twee van de drie ziekenhuizen in de regio Twente en tussen de CPA en de dienstdoende OvDG zijn in principe gewaarborgd. Het niet altijd kunnen waarborgen van de overige verbindingen schuilt in de vaak gebrekkige en/of beperkte communicatie apparatuur die de medewerkers ten dienste staat. Bovendien ontbreken afspraken over het gebruik van mobilofoonkanalen en zijn de medewerkers onvoldoende getraind in etherdiscipline.

3.2.2. RAV IJssel-Vecht

Organisatie plan GHOR IJssel-Vecht

Bij de RAV IJssel-Vecht is een organisatieplan GHOR IJssel-Vecht aanwezig. Met het GHOR bureau IJssel-Vecht zijn afspraken gemaakt over het aandeel van de ambulancezorg in de rampenbestrijding. Dit aandeel is in het organisatieplan GHOR opgenomen. Het GHOR IJssel-Vecht plan ligt ter inzage in de meldkamer.

Regelingen, procedures en protocollen CPA

Alarmeringsregeling intern
Op de CPA is een instructie interne opschaling aanwezig. De leidinggevenden van de RAV IJssel-Vecht hebben een bereikbaarheidsregeling. Deze is in het dienstrooster opgenomen. De leidinggevende van de RAV IJssel-Vecht heeft een opkomsttijd van ongeveer dertig minuten.

Alarmeringsregeling GHOR functionarissen
Een alarmeringsregeling GHOR functionarissen is op de CPA aanwezig.

Regeling opschaling ambulances
Een regeling opschaling ambulances is op de CPA aanwezig. Deze regeling garandeert een permanente paraatheid in de eigen CPA regio.

Ambulance bijstandsregeling
Met alle omringende CPA's is, bij eventuele knelpunten in de dagelijkse zorg, ambulancebijstand geregeld. De RAV IJssel-Vecht heeft bovendien een alarmeringsregeling getroffen met de CPA Stedendriehoek te Apeldoorn. Dit is een regeling waarbij de andere CPA de inzet van de benodigde ambulancebijstand alarmeert. Deze regeling is op de CPA aanwezig.

Gewondenspreidingsplan
Een gewondenspreidingsplan regio IJssel-Vecht is op de CPA aanwezig.

Regelingen, procedures en protocollen ambulancedienst
De RAV IJssel-Vecht heeft het Landelijk protocol ambulancehulpverlening 1996 ingevoerd. Dit betekent dat de protocollen

- *triage en beoordeling ongevalssituatie*
- *eigen veiligheid*
- *groot ongeval c.q. ramp*

tevens bij de RAV IJssel-Vecht zijn ingevoerd.

Oefenbeleid
Binnen de RAV IJssel-Vecht is een oefenplan aanwezig. Dit oefenplan is vanaf 1998 gefaseerd ingevoerd. Er worden monodisciplinaire oefeningen en multidisciplinaire oefeningen gehouden. De laatstgenoemde oefeningen worden onder meer met de SIGMA teams van het Rode Kruis gehouden. In 1999 zijn zes oefeningen gehouden. De laatste grootschalige GHOR oefening vond in 1996 plaats. De alarmeringsregeling GHOR-functionarissen wordt ieder jaar geoefend en is voor het laatst in 2000 geoefend. De alarmeringsregeling met een andere CPA wordt niet geoefend

Samenvatting

Bij de RAV IJssel-Vecht zijn op de 13e mei 2000 regelingen en procedures ingevoerd met behulp waarvan zowel de interne organisatie als de sleutelfunctionarissen GHOR snel kunnen worden gealarmeerd en opgeschaald. Met één van de naburige CPA's is bovendien een alarmerings/bijstandsregeling getroffen. Ook binnen de ambulancedienst zijn protocollen ingevoerd op basis waarvan de taken van de bemanning tijdens een grootschalige inzet duidelijk zijn. Deze taken worden regelmatig geoefend.

4. UITVOERING VAN DE GROOTSCHALIGE INZET 13 MEI 2000

4.1. Alarmering, opschaling en afschaling geneeskundige hulpverlening

De melding van een ramp komt in het algemeen via het alarmnummer 112 binnen bij de politiemeldkamer. Zijn er slachtoffers te verwachten, dan zal de politie de CPA om ambulances verzoeken. De CPA zal vervolgens een ambulance naar de opgegeven plaats sturen. Deze ambulance komt als eerste ter plaatse en zal de functie 'eerste ambulance' op zich nemen. De bemanning inventariseert zo snel mogelijk het aantal slachtoffers en de aard van de verwondingen en geeft de CPA een situatierapport (Sitrap). Aansluitend zal de CPA zorgdragen voor een snelle opschaling. Dat wil zeggen dat de organisatie wordt uitgebreid tot op het niveau dat voor een adequate hulpverlening nodig wordt geacht. Bij een ramp zal de centralist daarbij ook de sleutelfunctionarissen GHOR oproepen. Al deze werkzaamheden moeten in zo kort mogelijke tijd gebeuren. Voor de geneeskundige hulpverlening aan slachtoffers is het eerste uur na het ontstaan van het letsel van vitaal belang, daarom wordt dit uur ook wel het 'golden hour' genoemd.

Niet alleen de opschaling is van belang. Omdat bij de opschaling mensen en materieel aan de reguliere hulpverlening worden onttrokken, is een tijdige stopzetting van de opschaling en een tijdige afschaling eveneens van belang. Hoe eerder de reguliere hulpverlening weer normaal kan functioneren, hoe beter.

In deze paragraaf worden de bevindingen over de alarmering, opschaling en afschaling vermeld.

4.1.1. CPA A.A.D. Oost

Op zaterdag 13 mei 2000, om 15.00 uur, zijn op de CPA A.A.D. Oost drie centralisten aanwezig. Twee van hen waren om 15.00 uur de dienst begonnen, de derde centralist had zojuist haar dienst beëindigd, maar bleef nog napraten. Eén van de drie centralisten is tevens CGV.

Om 15.00 uur is het erg druk in de regio, er zijn nauwelijks ambulances beschikbaar.

Om 15.08 uur ontvangt de CPA A.A.D. Oost het verzoek van de Regionale Alarmcentrale (RAC) van de brandweer om een ambulance stand-by te dirigeren naar een grote brand aan de Roombeekstraat te Enschede (voor een plattegrond van het rampgebied verwijzen we naar bijlage 1.) Er zijn op dat moment geen slachtoffers. Het is dan de bedoeling dat een ambulance preventief naar de plaats van de brand gaat, voor het geval er gewonden vallen. Dergelijke verzoeken van de brandweer komen

vaker voor. Op de CPA is men op dat moment niet op de hoogte van het feit dat het een brand in een vuurwerkfabriek betreft. Een ramp wordt daarom niet voorzien.

De opdracht om stand by te gaan staan wordt aan ambulance 18 van de A.A.D. Oost gegeven.

Om 15.16 uur meldt de eerste ambulance zich ter plaatse. De chauffeur weet vanuit zijn privé situatie dat op de plaats van de brand een vuurwerkfabriek staat. Dit geeft hij niet aan de CPA door. De chauffeur gaat op verkenning uit en keert terug met de mededeling dat de brand -volgens de Officier van Dienst van de brandweer (OVD)- onder controle is. De CPA verkeert in de veronderstelling dat er op dat moment alleen sprake is van een grote brand, zonder slachtoffers.

Vanwege de melding "grote brand" geeft de CPA, om 15.21 uur, ook een tweede ambulance (58) de opdracht met spoed de eerste ambulance te gaan assisteren. Daarbij wordt vanwege de plaats van de brand een aanrijadvies gegeven. Omdat de CPA niet weet dat het om een vuurwerkfabriek gaat, wordt dit ook niet aan de bemanning van de tweede ambulance doorgegeven.

De verpleegkundige van de eerste ambulance informeert om 15.22 uur de CPA A.A.D. Oost voor het eerst over een explosie en over paniek onder het publiek. Hij deelt daarbij de CPA mee dat hij de tweede ambulance zal verzoeken om aan de andere kant van de straat de hulpverlening op te starten. Hij verwacht dat er gewonden zullen vallen.

Vanaf dat moment treedt de fase van alarmering en opschaling door de CPA in werking. De derde meldtafel wordt in gebruik genomen, de dienstdoende OvDG wordt als eerste via zijn mobiele telefoon opgeroepen en naar de plaats van de brand gestuurd. Aan de OvDG wordt een aanrijroute door de CPA opgegeven. Daarbij wordt hem meegedeeld dat er explosies zijn en dat er al twee ambulances aanwezig zijn. Nog steeds is het voor de CPA niet duidelijk dat het om een vuurwerkopslagplaats gaat.

De eerste ambulance meldt om 15.26 uur aan de CPA dat een vuurwerkopslag de lucht in gaat. Dit is voor de centralisten aanleiding direct verder op te schalen. Als eerste worden twee OvDG-en, die geen dienst hebben -via Callmaxers en mobiele telefoons- verzocht contact op te nemen met de CPA.

Omdat inmiddels twee ambulances aan de paraatheid van het gebied zijn onttrokken, verzoekt de CPA een aantal andere ambulances van A.A.D. Oost nieuwe posities in te nemen om toch de paraatheid in de verzorgingsregio te kunnen blijven garanderen.

Daarbij wordt ook de naburige CPA IJssel-Vecht om hulp gevraagd. Deze zegt toe een ambulance van IJssel-Vecht naar het grensgebied met Twente te laten opschuiven.

Als de tweede ambulance op de plaats van de brand arriveert, parkeert deze, op aanwijzing van de eerste ambulance, vanwege het gevaar niet achter de eerste ambulance, maar om de hoek van de volgende straat.

De CPA geeft de bemanning van de eerste ambulance de opdracht zich terug te trekken, omdat de situatie onveilig is. Dit lukt niet meer. Er vinden kort na elkaar explosies plaats. Tijdens de laatste grote explosie, om 15.35 uur, wordt de bemanning uit de ambulance geslingerd. De ambulance explodeert daarna. De eerst aangekomen ambulance is niet meer in staat de functie van eerste ambulance te vervullen. De bemanning van de tweede ambulance, die na de grote explosie aanneemt dat er van de eerste ambulance niet veel over kan zijn, neemt de functie 'eerste ambulance' over. De CPA wordt over de situatie ter plaatse door de bemanning van de tweede ambulance ingelicht.

Op basis van de berichtgeving van de bemanning van de eerste ambulance, de OvDG ter plaatse, de meldkamer van de brandweer en de bemanning van de tweede ambulance over veel gewonden, zijn de centralisten vanaf 15.35 uur, na de fatale klap, op eigen initiatief begonnen met het alarmeren van de GHOR sleutelfunctionarissen, de leiding van de CPA, de CGV, Sigma teams, het oproepen van de Duitse trauma heli (Nordhorn en Rheine), van alle beschikbare centralisten, alle beschikbare bemanningen met ambulances en met het geven van voorwaarschuwingen aan de ziekenhuizen.

Tijdens deze drukke werkzaamheden neemt één van de centralisten op de CPA de coördinatie op zich.

Om 15.40 uur verzoekt het Hoofd Sectie Geneeskundige Aangelegenheden (HSGA) Twente aan de CPA A.A.D. Oost ook buiten de regio op te schalen, wegens ontploffing van een vuurwerkfabriek waarbij 10 tot 20 zwaargewonden zijn gevallen. Aansluitend neemt de CPA A.A.D. Oost opnieuw contact op met de CPA IJssel-Vecht en met de CPA's regio Achterhoek, Stedendriehoek en Nijmegen en verzoekt daarbij om alle beschikbare ambulances te sturen.

Direct na aankomst van de tweede CGV, om 16.00 uur, vertrekt het Zaustat, met twee CGV'en, van de standplaats Hengelo naar Enschede.

Om 16.05 vraagt het HSGA Twente de CPA IJssel-Vecht de complete Geneeskundige Combinatie (GNK) van IJssel-Vecht te sturen.

Omdat de dienstdoende OvDG om 16.05 uur besluit bij het Van Heekpark een gewondennest en een loodspost in te richten, stuurt de CPA A.A.D. Oost vanaf dat moment alle ambulances naar het Van Heekpark. Op het moment dat het Zaustat zich om 16.30 uur, bij het Van Heekpark ter plaatse meldt, staan daar reeds ongeveer 10 ambulances ter beschikking.

Om ca. 16.20 uur regelt de CPA een coördinatiepunt bij de parkeerplaats van het AVIA tankstation aan de A1, richting Oldenzaal. De ambulances van buiten de regio worden hierheen gedirigeerd en opgevangen, aanvankelijk door de politie, later door medewerkers van A.A.D. Oost. Vanwege de enorme toestroom van ambulances uit het gehele land wordt hier later een loodspost ingericht. Deze loodspost wordt om ca.19.00 uur verhuisd naar het beter gelegen parkeerterrein bij het truckerscafé Frans op den Bult, aan de andere kant van de A1.

Als de CPA IJssel-Vecht om ca. 16.40 uur zelf contact opneemt met de CPA A.A.D. Oost meldt deze laatste dat er honderden gewonden zijn en verzoekt daarbij de CPA IJssel-Vecht om verdere bijstand te coördineren van de ambulances uit de rest van Nederland. De CPA baseert deze gegevens op de informatie die men om 15.44 uur van de politiemeldkamer en daarna ook van de eigen ambulances heeft ontvangen. Ook de heli's Lifeline 1 en 2 uit Amsterdam en Rotterdam worden omstreeks deze tijd door het HSGA Twente via de CPA's opgeroepen.

Kort na vijf uur vraagt de CPA A.A.D. Oost aan de CPA IJssel-Vecht voorwaarschuwingen aan ziekenhuizen te geven en de brandwondencentra te waarschuwen.

Vanaf 18.30 uur neemt het aantal ambulances snel toe[18].

Hier dient schema 5 deelrapportage ambulancezorg nog opgenomen te worden, eventueel naar de bijlagen

chronologisch overzicht opschaling ambulances op loodspost[19]

---

[18] Zie schema 5
[19] Deze gegevens zijn op basis van de bandtekst van de CPA A.A.D. Oost gereconstrueerd

18.00 uur: 84 ambulances uit de buitenregio onderweg

18.15 uur: 15 ambulances bij het Avia tankstation

18.30 uur: 20 ambulances bij het Avia tankstation

18.57 uur: 30 ambulances bij Avia tankstation

19.15 uur: 60 ambulances bij het truckerscafé Frans op den Bult

20.00 uur: 70 ambulances bij het truckerscafé Frans op den Bult

Van de ongeveer 70 ambulances bij de loodspost bij Frans op den Bult zijn er uiteindelijk niet meer dan 10 daadwerkelijk ingezet.

Bij aankomst op de CPA, om ca 16.30 uur, neemt de beleidsmedewerker van de CPA A.A.D. Oost, in afwachting van de komst van het hoofd van de CPA, de coördinatie van de CPA over. Het hoofd van de CPA, die zich tijdens de alarmering buiten de regio bevond, arriveert om 17.00 uur op de CPA. Het wordt dan zijn taak de verbindingen met het Zaustat te waarborgen, contact met het HSGA Twente en met de andere CPA's te onderhouden en
het verkrijgen en behouden van een overzicht van de situatie.

De (waarnemend) directeur van A.A.D. Oost, die zich tijdens de alarmering eveneens buiten de regio bevond, spreekt telefonisch met het hoofd CPA af dat hij door hem van de ontwikkelingen op de hoogte wordt gehouden. Wanneer de omvang van de ramp duidelijk wordt, besluit hij toch naar de CPA te gaan. Hij komt daar om ca. 19.30 uur aan. Na zich op de CPA over de situatie te hebben geïnformeerd, vertrekt hij naar het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat zich in het pand van de regionale brandweer in Hengelo bevindt.

In verband met mogelijk ontploffingsgevaar van de Grolschfabriek verhuist het Zaustat om ca 18.30 uur –volgens de OvDG op verzoek van de brandweer- van het Van Heekpark naar Miracle Planet bij het Arke stadion. Ook al het aanwezige materieel bij het Van Heekpark, waaronder de ambulances en helikopters, verhuist vanaf ca 18.30 uur mee naar het Arkestadion.

Om 19.30 uur staan er in totaal meer dan 100 ambulances en vijftien traumahelikopters voor het gewondenvervoer ter beschikking. Om 20.00 uur zijn dat ca. 130 ambulances,

voornamelijk verspreid over de loodspost Frans op de Bult (ca. zeventig) en het Arkestadion (ca. zestig). Een klein aantal ambulances, voornamelijk van de RAV IJssel-Vecht staan bij het Spartaterrein.

Omdat er na ca. 19.30 uur geen gewonden meer bij de gewondennesten aankomen en er voldoende ambulances beschikbaar staan, wordt om ca. 20.00 uur, op verzoek van het Zaustat, door de CPA A.A.D. Oost besloten de opschaling te staken. Dit bericht wordt aan het Actie Centrum van de GGD Twente doorgegeven. De CPA A.A.D. Oost deelt deze informatie om ca. 20.30 uur aan de CPA IJssel-Vecht mee.

Wanneer om ca. 21.00 uur duidelijk wordt dat men de eerst komende uren, vanwege de branden en de enorme hitte aldaar, het rampterrein niet zal kunnen betreden, begint de CPA A.A.D. Oost met de afschaling van de eigen ambulances van A.A.D. Oost. Na een tussentijdse briefing om ca 22.15 uur wordt er verder afgeschaald. Deze afschaling wordt door zowel de CPA A.A.D. Oost als de CPA IJssel-Vecht ter hand genomen. Het overgrote deel van de (Duitse) heli's en de meeste Sigmateams vertrekken. De loodspost bij Frans op den Bult wordt omstreeks 22.20 uur opgeheven. Het gewondennest in Miracle Planet wordt omstreeks 23.00 uur opgeheven. De ambulances van de RAV IJssel-Vecht blijven tot kort na 01.00 uur, op zondag 14 mei 2000, op het Spartaterrein gestationeerd en keren dan terug naar hun regio.

Het Zaustat gaat vanaf ca 22.30 uur weer terug naar de oorspronkelijke uitgangspositie bij het Van Heekpark en neemt daar een plaats in bij de verbindingswagens van de politie en de brandweer. Het aantal ambulances bij het Arkestadion wordt teruggebracht naar veertig. Deze ambulances verhuizen mee naar het Van Heekpark en worden bij het rampterrein gestationeerd. Enkele heli's (1 Duitse en twee Nederlandse heli's) blijven nog op de vliegbasis Twente beschikbaar. Zij vertrekken op zondag 14 mei 2000 om omstreeks 8.30 uur.

Na een eerste verkenningstocht van zoekploegen in het rampgebied, waarbij geen slachtoffers worden gevonden, wordt op zondag 14 mei 2000 om ca 2.30 uur besloten het aantal ambulances verder af te schalen naar tien. Er blijven dan voornamelijk de ambulances van A.A.D. Oost over. Alle ambulances uit de buitenregio's vertrekken weer naar hun eigen regio.
Op zondag 14 mei 2000 om 17.00 uur wordt het aantal ambulances dat stand-by staat bij het rampgebied afgebouwd tot vijf. Dit aantal blijft voorlopig de dagen daarna gehandhaafd.

Ervaren knelpunten

- De centralisten hebben de kleine formatie van de CPA en het geringe aantal meldtafels als een knelpunt ervaren. Het aantal beschikbare centralisten en meldtafels wordt te weinig geacht voor het organiseren van een grootschalige inzet. Men heeft het als een 'gelukkige' omstandigheid ervaren dat de eerste melding binnenkwam op het moment dat de diensten zojuist waren gewisseld en dat de beide CGV'en voor het Zaustat beschikbaar bleken te zijn. Ook degenen die op 13 mei 2000 op de CPA verantwoordelijk zijn voor de alarmering en de opschaling zijn ervaren en goed op elkaar ingespeelde centralisten. Desondanks hebben de centralisten het als een gemis ervaren dat zij de taken van de CPA tijdens een ramp nooit eerder hebben kunnen oefenen.

- Naast de opschaling voor de hulpverlening aan de slachtoffers van de vuurwerkramp moeten de centralisten de paraatheid in de eigen CPA regio zo veel mogelijk waarborgen. Dit is niet altijd gelukt. Met name tijdens het eerste uur van de opschaling zijn er een aantal momenten geweest (o.a. rond 15.45 uur), dat de CPA het overzicht op de situatie dreigt te verliezen. Er zijn geen ambulances meer van de A.A.D. Oost om in te zetten voor de hulpverlening, het is niet meer duidelijk welke aanrijroutes nog veilig zijn, de paraatheid is dan niet meer gegarandeerd. Nadat het Zaustat eenmaal ter plaatse is, en de communicatieverbindingen werken (16.39 uur) worden de werkzaamheden op de CPA minder hectisch en komt geleidelijk aan het overzicht op de situatie terug.

Samenvatting

De eerste melding van de brandweer alsmede de eerste informatie van de 'eerste ambulance' ter plaatse doen op de CPA A.A.D. Oost niet vermoeden dat er een (vuurwerk)ramp op komst is. Toch hebben de centralisten van de CPA A.A.D. Oost vrij snel na de eerste melding de opschaling van de geneeskundige hulpverlening ter hand genomen. Zodra duidelijk is dat er explosies en meerdere gewonden zijn, wordt groot opgeschaald. De centralisten schalen de eigen interne A.A.D.-organisatie op, alarmeren de sleutelfunctionarissen GHOR, verzoeken om bijstand aan de naburige CPA's, roepen Sigma-teams en helikopters op, zetten het Zaustat in, en geven voorwaarschuwingen aan de ziekenhuizen in de regio. Hoewel de centralisten geen overzicht hebben over de omvang van de ramp, bereiden de centralisten zich drie kwartier na de eerste melding voor op een ramp met honderden gewonden. Het verzoek van de CPA A.A.D. Oost aan de CPA IJssel-Vecht om zorg te dragen voor de buitenregionale opschaling blijkt doelmatig. Hiermee delegeert de CPA A.A.D. Oost veel regelwerk.

Over het juiste aantal slachtoffers blijft men op de CPA geruime tijd in het ongewisse. De opschaling door zowel de CPA A.A.D. Oost als de CPA IJssel-Vecht gaat daarom, op basis van de eigen inschattingen over het aantal doden en gewonden, door tot ca. 20.00 uur. Die opschaling levert ca. 130 ambulances en 15 trauma helikopters uit binnen- en buitenland (Duitsland) op die beschikbaar zijn voor de hulpverlening bij de vuurwerkramp.
De centralisten worden pas na 16.30 uur bijgestaan door hun leidinggevende functionarissen

Tijdens de alarmering en opschaling lukt het de centralisten niet goed het overzicht op de paraatheid in de eigen regio te houden. Er zijn momenten dat er in het verzorgingsgebied onvoldoende ambulances beschikbaar zijn voor de (overige) spoedeisende hulpverlening.
Zodra om ca. 20.00 uur duidelijk is dat er (voorlopig) geen slachtoffers meer te verwachten zijn, wordt de opschaling gestopt. Om ca. 21.00 uur wordt begonnen met het afschalen van de eigen ambulances van de A.A.D. Oost, om ca. 22.15 uur wordt de verdere afschaling in gang gezet.

4.1.2. CPA IJssel-Vecht

Op 13 mei 2000 ontvangt de CPA IJssel-Vecht om 15.32 uur van de CPA A.A.D. Oost het verzoek een ambulance stand-by te stellen voor de regio Twente in verband met een grote brand in Enschede. Hierop wordt direct actie ondernomen. Om 15.40 vraagt de CPA A.A.D. Oost, naar aanleiding van een nieuwe melding van de meldkamer van de brandweer over.een grote ontploffing, aan de CPA IJssel-Vecht met spoed ambulances van de RAV IJssel-Vecht naar Enschede te sturen. Hoewel de regio IJssel-Vecht formeel geen bijstandsregeling heeft met de regio Twente, roept de CPA IJssel-Vecht onmiddellijk diverse ambulances van de RAV IJssel-Vecht alsmede de GNK IJssel-Vecht op. Daarbij wordt zorg gedragen voor het waarborgen van de paraatheid in de eigen regio.

De leidinggevende van de RAV IJssel-Vecht arriveert om 16.15 uur op de CPA. Hij stelt na zijn aankomst bij de RAV onmiddellijk het HSGA op de hoogte. Kort na 16.30 uur blijkt uit het contact van de CPA IJssel-Vecht met de CPA A.A.D. Oost dat er sprake is van een ramp in Enschede met mogelijk honderden gewonden. Dit is aanleiding voor de CPA IJssel-Vecht om een grootschalige bijstand van ambulances uit CPA regio's in het land te organiseren. Vanaf ongeveer 17.00 uur worden door de CPA IJssel-Vecht, na overleg met de CPA A.A.D. Oost, ook voorwaarschuwingen aan ziekenhuizen geregeld.

De leidinggevende van de RAV IJssel-Vecht neemt aanvankelijk alleen de coördinatie van de bijstand op zich en wijst een hoofd gewondennest aan. Later brengt hij ook de bedrijfsleider en de directeur RAV IJssel-Vecht op de hoogte van de ramp in Enschede.

De taken die de RAV IJssel-Vecht tijdens de bijstand op zich neemt zijn:

- Activeren van de alarmeringsregeling
- Inzetten van meer reguliere ambulances
- Oproepen van sleutelfunctionarissen van de CPA en de GGD
- Inzet van crash- en traumateams, waaronder ook de brandwondenteams uit Beverwijk en Rotterdam
- Inzetten van de Sigma-teams
- Voorwaarschuwen van ziekenhuizen, waaronder ook de brandwondencentra in Rotterdam Beverwijk en Groningen
- Vragen om ambulancebijstand vanuit de regio en later vanuit bijna het hele land
- Vragen om CPA bijstand van naburige CPA's. Dit gebeurt in nauw overleg met de CPA A.A.D. Oost.

Bij het uitvoeren van deze taken worden op de CPA IJssel-Vecht geen problemen ervaren. Het blijkt niet nodig het aantal meldtafels uit te breiden. De centralisten houden elkaar mondeling op de hoogte. Men houdt de taken zoveel mogelijk gescheiden.

De leidinggevende en het HSGA van de RAV IJssel-Vecht behouden, in een afzonderlijke ruimte op de CPA, het overzicht over de acties vanuit de RAV IJssel-Vecht. Zij houden zich voornamelijk bezig met het inventariseren en regelen van de bijstand. Ook onderhouden zij regelmatig contact met de CPA A.A.D. Oost. De langdurige onduidelijkheid over het mogelijke aantal slachtoffers (een melding van mogelijk honderden doden en gewonden) maakt het moeilijk de omvang van de benodigde bijstand in te schatten. Tot na 19.00 uur gaat men er daarom van uit dat er meer dan 100 zwaargewonden zijn. Wanneer om ca.18.30 uur duidelijk is dat de ambulances het rampterrein voorlopig niet in kunnen gaan, wordt de opschaling vanuit de CPA IJssel-Vecht overigens al gestaakt.

Samenvatting

Wanneer de CPA A.A.D. Oost kort nadat er informatie is over de ramp in Enschede aan de CPA IJssel-Vecht om bijstand vraagt, wordt die snel en adequaat verleend. De CPA IJssel-Vecht informeert regelmatig bij de CPA A.A.D. Oost over het verloop van de situatie. Daardoor kan de CPA IJssel-Vecht goed inspelen op de behoefte tot een verdere opschaling die in verband met de vuurwerkramp gewenst lijkt. De eigen

werkzaamheden van de CPA IJssel-Vecht zijn, tijdens hun bijstandsverlenende taak, niet in het geding geweest. De paraatheid in de eigen regio is verzekerd gebleven.

4.2 AMBULANCEZORG TER PLAATSE EN IN DE REGIO

4.2.1. Inleiding

De eerste melding op de CPA A.A.D. Oost, voorafgaand aan de vuurwerkramp, is geen 112 melding geweest, maar een verzoek van de regionale alarmcentrale van de brandweer om een ambulance stand-by te plaatsen bij een grote brand.
Binnen vijftien minuten na aankomst van de ambulance ter plaatse, wijzigen de omstandigheden zich van een ogenschijnlijk controleerbare brand tot een vuurwerkramp. De alarmering en de opschaling worden door de CPA A.A.D. Oost in gang gezet. Tot het moment dat de GHOR- organisatie operationeel is, zijn de ambulancehulpverleners belast met de coördinatie en de organisatie van de geneeskundige hulpverlening aan de slachtoffers. Voor het functioneren van de GHOR organisatie tijdens de vuurwerkramp verwijzen we naar deelrapportage 2.

In de volgende paragrafen worden daarom alleen de bevindingen over de ambulancezorg ter plaatse beschreven vanaf het moment van aankomst van de eerste ambulance tot aan het moment dat de GHOR-organisatie operationeel is. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de continuïteit van de reguliere ambulancezorg in de regio Twente. Omdat het inrichten en coördineren van de loodsposten de taak is geweest van de medewerkers van de A.A.D. Oost worden de bevindingen over het functioneren van de loodsposten eveneens in dit hoofdstuk opgenomen. Aangezien het Zaustat wordt beschouwd als een vooruitgeschoven post van de CPA, gaat dit hoofdstuk tevens in op het functioneren van het Zaustat.

4.2.2. Eerste ambulance

De bemanning van ambulance no.18 is afkomstig van de ambulancepost Enschede en bestaat uit een volledig opgeleide en ervaren ambulanceverpleegkundige en ambulancechauffeur. Deze bemanning krijgt om 15.08 uur van de CPA A.A.D. Oost als eerste de opdracht stand-by te gaan staan bij een grote brand aan de Roombeekstraat. Binnen 8 minuten na deze eerste melding over brand aan de CPA komt de ambulance ter plaatse aan. Omdat er vooralsnog geen slachtoffers worden verwacht, neemt de bemanning na aankomst geen bijzondere voorzorgsmaatregelen. Zij dragen ook geen zorg voor de specifieke herkenbaarheid van de ambulance als 'eerste ambulance'. Wel laat de chauffeur zich op het terrein van de brand informeren door de OVD van de brandweer over de stand van zaken. De chauffeur heeft als vrijwilliger bij de brandweer gewerkt en kent de brandweermedewerkers goed. De chauffeur keert terug met de mededeling dat de brandweer de brand onder controle heeft.

Ruim vijf minuten na de terugkeer van de chauffeur, gaat het eerste vuurwerk de lucht in en vindt de eerste explosie plaats. De bemanning vraagt de politie het toestromende publiek op afstand te houden. In de tien minuten durende periode hierna vinden kort na elkaar enkele explosies plaats. De laatste zware explosie is om 15.35 uur. Na de eerste explosie geeft de bemanning een situatieoverzicht aan de CPA, vraagt om een tweede ambulance en geeft daarbij een aanrijadvies. Na de tweede explosie breekt onder het publiek paniek uit. Hierop meldt de bemanning aan de CPA dat de situatie niet langer veilig is.
Tijdens de laatste zware explosie wordt de bemanning uit de ambulance geslingerd. Zij vluchten van het rampterrein. De chauffeur gaat naar de hoofdpoort van de Grolsch fabriek, de verpleegkundige gaat via het Grolsch terrein naar het CBB gebouw waar hij een gewondennest inricht, hoewel hij zelf gewond is.[20]

4.2.3. tweede ambulance

De bemanning van ambulance no.58 is afkomstig van de standplaats Almelo en bestaat uit een volledig opgeleide en ervaren ambulanceverpleegkundige en ambulancechauffeur. Een spoedeisende hulp verpleegkundige uit één van de ziekenhuizen rijdt als stagiaire met de bemanning mee. Om 15.21 uur ontvangt de tweede ambulance van de CPA de opdracht met spoed naar de eerste ambulance te gaan om deze te assisteren. Daarbij wordt vanwege de brand een aanrijadvies gegeven. De bemanning van de tweede ambulance weet op dat moment niet dat het een brand in een vuurwerkfabriek betreft.

Bij het inrijden van de Tollensstraat probeert de tweede ambulance verbinding te krijgen met de eerste ambulance. Dit mislukt, omdat het mobilofoonverkeer is stilgevallen. Wanneer de tweede ambulance de eerste ambulance passeert, hoort men dat de verpleegkundige van de eerste ambulance aangeeft om door te rijden. Inmiddels beginnen de explosies en wordt duidelijk dat de situatie gevaarlijk is. Via de portofoon bericht de bemanning aan de CPA over de gevaarlijke situatie.

De ambulance wordt om de hoek van de Tollensstraat en de Roomweg bij de achteringang van de Grolschfabriek geparkeerd. Na de laatste zware explosie om 15.35 uur gaat de bemanning ervan uit dat de eerste ambulance is ontploft. Er zijn heel veel (zwaar)gewonden en de bemanning begint met de hulpverlening.
Vijf minuten na de laatste, zware explosie richt de bemanning van de tweede ambulance een gewondennest in bij de supermarkt de Nieuwe Weme. Er zijn daar ook veel gewonden. De ambulance wordt duidelijk in het zicht geparkeerd, de blauwe

[20] Zie voor meer informatie over het gewondennest in het CBB-gebouw paragraaf 15.1 van deelrapportage 2 over de GHOR.

lampen worden ter herkenning aangezet. De bemanning denkt er op dat moment niet aan om zelf specifieke kleding aan te trekken.

De ambulanceverpleegkundige neemt in het gewondennest de leiding over de geneeskundige hulpverlening[21]. Aan de CPA wordt om meer ambulances gevraagd. Omdat er nog geen ambulances ter plaatse beschikbaar zijn, worden de slachtoffers lopend of met particuliere auto's afgevoerd.

De bemanning heeft geen contact met de brandweer en/of politie. Op dat moment is alleen een gewonde brandweerman ter plaatse. Binnen vijftien minuten wordt de situatie bij de Nieuwe Weme te gevaarlijk om daar te blijven en wordt het gewondennest opgeheven. De gewonden worden naar het veiliger gelegen Van Heekpark verwezen, waar in opdracht van de OvDG, die inmiddels ter plaatse is, een nieuw gewondennest wordt ingericht. In het Van Heekpark neemt één van de inmiddels gearriveerde collega OvDG 'en de coördinatie van de hulpverlening over.[22] De chauffeur van de tweede ambulance heeft op verzoek van de OvDG zijn auto een eind terug in de richting van het rampterrein geparkeerd om op die wijze als herkenningsteken voor de richting van het gewondennest te fungeren.

4.2.4. OvDG'en Van Heekpark

De OvDG die de 13e mei 2000 bereikbaarheidsdienst heeft, is een volledig opgeleide en ervaren ambulanceverpleegkundige. Hij heeft daarnaast de opleiding OvDG gevolgd.
De dienstdoende OvDG wordt om 15.29 uur door de CPA gealarmeerd. Binnen vijf minuten is hij in de buurt van de brand. Vanwege het talrijke publiek lukt het hem niet de Tollensstraat in te rijden. Tijdens zijn gedwongen omweg hoort hij de zware explosie van 15.35 uur. Hij is dan nog enkele straten van de Tollensstraat verwijderd.
Kort daarop neemt de chauffeur van de eerste ambulance via de portofoon contact met hem op en deelt hem mee dat hij bij de Grolschfabriek staat. Hierop gaat de OvDG naar de Grolschfabriek en treft daar de chauffeur van de eerste ambulance. Deze deelt hem mee niet te weten waar 'zijn' verpleegkundige is. De OvDG denkt er op dat moment niet aan om aan de CPA door te geven dat de verpleegkundige van de eerste ambulance wordt vermist.
De OvDG zoekt vervolgens contact met de bemanning van de tweede ambulance, die daar in de buurt (bij de Nieuwe Weme) aan het werk is. Onder zijn leiding wordt dit gewondennest opgebroken en verplaatst naar het Van Heekpark.

---

[21] Zie voor meer informatie over het gewondennest bij de Nieuwe Weme paragraaf 15.2. van deelrapportage 2 over de GHOR
[22] Zie voor meer informatie over het gewondennest bij het Van Heekpark paragraaf 15.3. van deelrapportage 2 over de GHOR

Aanvankelijk vervult de eerst aangekomen OvDG in het gewondennest bij het van Heekpark zelf de functie van OvDG. Wanneer echter kort na 16.00 uur twee collega's arriveren die ook tot OvDG zijn opgeleid, vraagt hij hen ook de functie van OvDG op zich te nemen. Zij verdelen vervolgens de taken. Twee van de drie OvDG'en hebben specifieke OvDG kleding aangetrokken, voor de derde OvDG is geen specifieke kleding aanwezig.
Het gewondennest bij het Van Heekpark wordt om ca. 18.40 uur vanwege ontploffingsgevaar van de Grolschfabriek opgebroken en naar Miracle Planet bij het Arke stadion verhuisd.

4.2.5. Zaustat

Het Zaustat wordt bij zijn vertrek uit Hengelo bemand door twee volledig opgeleide en ervaren ambulanceverpleegkundigen. Beiden hebben daarnaast als enigen van de A.A.D. Oost de opleiding CGV gevolgd. Eén van beiden was reeds op de CPA aanwezig, de tweede CGV is van huis opgeroepen. Om 16.30 uur parkeren zij het Zaustat tegenover het Van Heekpark, in de nabijheid van de verbindingscommandowagen van de brandweer. Om 16.39 uur is alle communicatieapparatuur getest en kan de bemanning aan zijn taak beginnen.

De CGV'en zijn vanaf dat moment verantwoordelijk voor de coördinatie van het gewondenvervoer rond het rampterrein. Zij regelen, voor zover mogelijk, de aanvoer - en afvoer van ambulances vanuit de loodsposten en geven ritopdrachten aan de ambulances die gewonden afvoeren. De inzet van de GNK's en Sigmateams en de voorwaarschuwingen aan de ziekenhuizen wordt door de CPA A.A.D. Oost en de CPA IJssel-Vecht gedaan.

De beide CGV'en hebben een onderlinge taakverdeling. Eén van beiden neemt het telefoon - en mobilofoonverkeer op zich, de andere CGV regelt de logistiek. Zij registreren zoveel mogelijk zelf hun gegevens (met de hand). Hiervoor zijn geen richtlijnen.
Aanvankelijk mist het Zaustat een volledig overzicht van de situatie rondom het rampterrein. De CGV'en hebben weliswaar een beeld van de situatie bij het Van Heekpark, maar zij zijn niet op de hoogte van de andere, inmiddels ingerichte gewondennesten (CBB gebouw en later Spartaterrein)[23]. Het vervoer van gewonden door de ambulances wordt daarom vooral door de CPA geregeld. Pas om ca. 17.00 uur informeert de CPA het Zaustat over de gewondennesten.

[23] Zie voor meer informatie over het gewondennest Spartastadion paragraaf 15.8 van deelrapportage 2 over de GHOR

Het werk van de CGV' en wordt bemoeilijkt omdat aanvankelijk de communicatieverbindingen in het Zaustat verkeerd zijn geïnstalleerd. Om dit te herstellen, moet om 18.16 uur de stroom worden afgesloten en worden de communicatieverbindingen weer verbroken. Uitsluitend GSM verkeer en mondeling contact zijn dan nog mogelijk. Daarnaast blijkt enerzijds de zender van het Zaustat te zwak en anderzijds het portofoon/mobilofoon bereik van de OvDG'en en de ambulances te gering om lange afstanden te kunnen overbruggen, zodat communicatie met de ambulances en vooral met de loodsposten moeilijk of onmogelijk is. In voorkomende gevallen vindt het contact mondeling of per mobiele telefoon plaats. Wanneer ook dit niet toereikend is, gaat de CPA A.A.D. Oost als intermediair functioneren. Eén van de centralisten wordt het aanspreekpunt voor het Zaustat.

Om 18.25 uur breekt het Zaustat op bij het Van Heekpark vanwege het ontploffingsgevaar van de Grolschfabrieken en verhuist met alle materieel naar het Arke stadion. Daar komt het Zaustat om ca. 19.00 uur aan[24]. Ook gedurende de tussenliggende periode zijn de CGV'en alleen nog per mobiele telefoon te bereiken. Na aankomst van de ambulances en het Zaustat bij het Arkestadion ontstaat aanvankelijk een nieuwe communicatiestoornis. De ambulances staan geparkeerd op het terrein van het Arke stadion bij Miracle Planet, waar gewondennesten worden ingericht. het Zaustat is bij de ingang van het stadion blijven staan. Hierdoor is onderlinge communicatie niet mogelijk. De communicatie verbetert nadat de CPA twee OvDG'en heeft opgedragen de verbindingen te coördineren.

4.2.6. Loodsposten

Van Heekpark ·

Na aankomst bij het Van Heekpark geeft de dienstdoende OvDG één van de ambulancechauffeurs van de A.A.D. Oost, die zich spontaan heeft gemeld, de opdracht bij het Van Heekpark een loodspost in te richten. Deze loodspostfunctionaris is een volledig opgeleide en ervaren ambulancechauffeur en teamleider van de A.A.D. Oost. Hij ontvangt bij het Van Heekpark de ambulances en ander materieel, regelt politiebijstand en geeft logistieke ondersteuning zoals bijvoorbeeld het regelen van een aftankplaats voor de ambulances. De binnenkomende ambulances worden door hem niet geregistreerd, daar heeft hij geen tijd voor. Voor de herkenbaarheid heeft hij een overall aangetrokken.

Loodspost Avia tankstation/ Frans op den Bult

[24] Zie voor meer informatie over het gewondennest Arke Stadion paragraaf 15.7. van deelrapportage 2 over de GHOR

Kort na 16.30 uur worden er door de CPA A.A.D. Oost alle ambulances van buiten de regio naar de parkeerplaats van het Avia tankstation aan de A1 gestuurd. In eerste instantie vangt de politie de ambulances op, daarna dient een ambulance van de A.A.D. Oost als contactpunt. Eén van de ambulancechauffeurs, tevens centralist van de A.A.D. Oost krijgt om 18.10 uur van de CPA de opdracht om, vanwege de grote toestroom van ambulances, bij het coördinatiepunt op de parkeerplaats bij het Avia Tankstation aan de A1, richting Oldenzaal, een loodspost in te richten. Dit doet hij met behulp van een (leerling)chauffeur, die bekend is bij de A.A.D. Oost. Beiden zijn niet bekend met de functie loodspostfunctionaris. Samen ontvangen en registreren zij de ambulances, regelen politiebegeleiding, en zorgen voor de logistiek. Daarbij houden ze aanvankelijk contact met het Zaustat en de CPA, later vanwege de moeilijke communicatie met het Zaustat alleen nog met de CPA. Vanwege het slechte bereik van de mobilofoon en de portofoon van de ambulance maken zij gebruik van de veel sterkere (privé)mobiele telefoon van de chauffeur.

Rond 19.00 uur wordt in overleg met de CPA besloten de loodspost te verhuizen naar de parkeerplaats van het Truckerscafé Frans op den Bult, aan de overkant van de weg. Van daaruit is Enschede beter door de ambulances aan te rijden. Na 18.30 uur neemt het aantal uit het land toestromende ambulances en ander materieel snel toe[25]. Op de loodspost is geen eten of drinken aanwezig. Omdat veel ambulances lange reizen achter de rug hebben, vraagt de loodspostfunctionaris rond 19.00 uur de CPA om eten te bezorgen voor 80 personen. De CPA zegt toe dit te regelen. Door een misverstand arriveert de gevraagde fourage pas na half negen. Om ca. 22.20 uur wordt de loodspost in opdracht van de CPA opgeheven.

4.2.7. Continuïteit reguliere ambulance zorg in de regio Twente

Zodra de CPA bericht ontvangt dat er (aanvankelijk) tientallen en (later) zelfs honderden (zwaar)gewonden zijn, worden alle beschikbare ambulances ingezet voor de hulpverlening ter plaatse van de ramp. Hierdoor zijn er tot de komst van de bijstand verlenende ambulances vanuit de andere regio's in Nederland geen ambulances beschikbaar voor de spoedeisende hulpverlening buiten het rampgebied. Deze situatie heeft ruim een uur geduurd (15.30 uur - 16.45 uur). Vanaf dat moment probeert de CPA voldoende ambulances te reserveren voor het reguliere vervoer. Dit lukt echter niet permanent. In voorkomende gevallen tracht de centralist van de CPA, met de melder die om ambulancehulpverlening vraagt, wel een alternatief te vinden. Na afweging van de ernst van de situatie door de centralist wordt de melder verzocht zelf de hulp te regelen, of dit wordt door de CPA gedaan. In alle gevallen vraagt de centralist de

[25] zie schema 5

melder opnieuw contact op te nemen met de CPA indien de voorgestelde oplossing niet mogelijk blijkt.
Voor zover dat uit de beschikbare informatie is na te gaan, heeft deze periode van onvoldoende paraatheid in de regio Twente geen ernstige consequenties voor de reguliere hulpverlening gehad.

Ervaren knelpunten

Communicatie middelen
Met uitzondering van de OvDG die dienst had, hebben alle centralisten, ambulancehulpverleners, overige OvDG'en , CGV'en en loodspostfunctionarissen de gebrekkige communicatiemiddelen die hen tijdens de hulpverlening ter beschikking staan als een belangrijk knelpunt ervaren.

Coördinatie afvoer gewonden
De bemanning van de tweede ambulance heeft coördinatie van de afvoer van de gewonden bij de Nieuwe Weme gemist: er was op dat moment nog geen OvDG aanwezig, die deze taak op zich zou kunnen nemen. Hierdoor verliep de afvoer van gewonden (te) chaotisch.

Onvoldoende functioneren Zaustat
De bemanning van het Zaustat is van mening dat het Zaustat niet meer van deze tijd is. Deze verbindingscommandowagen is nodig aan vervanging toe. Daarnaast hebben zij procedures en protocollen ter ondersteuning van hun taken gemist.

Onvoldoende logistiek
De loodspostfunctionarissen en de OvDG's hebben het gebrek aan logistieke faciliteiten als een groot knelpunt ervaren. De organisatie was niet voorbereid op een langdurige inzet van een groot aantal hulpverleners. Er waren onvoldoende faciliteiten om de wachtende hulpverleners te voorzien van eten, drinken, warme kleding, toiletfaciliteiten, e.d.

Roosterproblematiek en werklast
Als tijdens de nacht van 14 mei 2000 de rust enigszins weerkeert en men aan de volgende werkdag gaat denken, wordt het voor de leiding van de CPA A.A.D. Oost duidelijk dat er, zowel op de CPA zelf als bij de ambulancedienst, een roosterprobleem gaat ontstaan. Veel medewerkers hebben overgewerkt, sommigen zijn nog steeds aan het werk, anderen zullen vanwege persoonlijk letsel voorlopig niet kunnen werken. Daarnaast is er voor de komende dagen extra personeel nodig ter aflossing van de

bemanning van het Zaustat en voor de bemanningen van de ambulances die stand-by bij het rampterrein moeten blijven staan.
Deze problematiek is door de CPA A.A.D. Oost gedeeltelijk opgelost door (opnieuw) via andere CPA-regio's in het land de hulp in te roepen van ambulancebemanningen en centralisten (CGV'en). Tot enkele weken na de vuurwerkramp is de A.A.D. Oost organisatie door deze collega's adequaat geholpen.

Desondanks heeft het merendeel van de medewerkers in de periode na de ramp nauwelijks vrij kunnen nemen. Dit maakt de ervaringen voor de betrokkenen extra zwaar. Sommige medewerkers zijn hierdoor overbelast geraakt.

Samenvatting

De opdracht van de CPA A.A.D. Oost aan de ambulance no 18 betreft een verzoek van de regionale alarmcentrale van de brandweer om stand by te gaan staan bij een grote brand.
Binnen 15 minuten na aankomst van de ambulance wijzigen de omstandigheden zich van een ogenschijnlijk controleerbare brand tot een vuurwerkramp. Daarmee veranderen de status en de functie van de ambulance die als eerste ter plaatse is, van een positie van 'stand-by' naar 'eerste ambulance'. De omstandigheden maken het onmogelijk om de functie van 'eerste ambulance' daadwerkelijk uit te oefenen. Al snel vindt de eerste explosie plaats. De bemanning komt niet verder dan een verzoek aan de politie om het publiek op afstand te houden, het informeren van de CPA over de ontstane situatie, het geven van een aanwijzing aan de tweede ambulance en het proberen zichzelf in veiligheid te stellen. Dit laatste lukt nadat beiden tijdens een zware explosie om 15.35 uur uit de ambulance zijn geslingerd. Van de eerste ambulance blijft niets over.

De bemanning van de tweede ambulance, die enkele seconden voor deze zware explosie de eerste ambulance passeert, parkeert de auto op een veiliger plaats. Na de grote explosie richt de bemanning van de tweede ambulance zich op de hulpverlening van een groot aantal (zwaar)gewonden en richten daarna bij de nieuwe Weme een gewondennest in. De gewonden worden grotendeels in privé auto's vervoerd. Onder leiding van de inmiddels gearriveerde dienstdoende OvDG wordt dit gewondennest om veiligheidsredenen opgeheven en verplaatst naar het verder gelegen Van Heekpark. Daar wordt de coördinatie van de geneeskundige hulpverlening overgenomen door twee OvDG'en die door de CPA zijn opgeroepen (ze hebben geen dienst en beschikken niet over een auto). De dienstdoende OvDG richt vervolgens bij het Van Heekpark een nieuwe loodspost in. Daar arriveert een half uur later ook het Zaustat. De CGV'en hebben aanvankelijk moeite om inzicht en overzicht op de situatie krijgen. Zij worden

gehinderd door de gebrekkige communicatiemiddelen- en mogelijkheden die zowel het Zaustat als de ambulancehulpverleners ter beschikking staan.

Zodra er een groot aanbod van ambulances vanuit de omringende regio's en later vanuit het hele land beschikbaar kom, wordt eerst een coördinatiepunt en later een loodspost ingericht bij het Avia tankstation aan de A1. De loodspostfunctionarissen regelen de aan- en afvoer van de door de CPA en Zaustat gevraagde ambulances. Zij ondervinden daarbij eveneens communicatieproblemen en logistieke problemen. De organisatie blijkt niet voorbereid op een langdurige inzet van een groot aantal hulpverleners.
Tijdens het eerste uur van de opschaling lukt het de CPA niet de continuïteit van de spoedeisende hulp te garanderen. Mede dankzij het improviserend optreden van de centralisten van de CPA A.A.D. Oost lijkt dit geen ernstige consequenties te hebben gehad.
Nadat de hulpverlening in de loop van de nacht van 13 op 14 mei 2000 is afgeschaald, wordt de balans voor de komende dagen opgemaakt. Daarbij wordt het voor de leiding van de CPA duidelijk dat er te weinig personeel zal zijn om de reguliere taken en de stand-by taken bij het rampterrein te kunnen verrichten. De dagen na de vuurwerkramp wordt de A.A.D. Oost hierbij adequaat geholpen door CPA-regio's uit het hele land, die zorgdragen voor vervanging en aflossing van personeel.

5. COMMUNICATIE

5.1. inleiding

Een goede communicatie is voor een juiste alarmering, opschaling en de uitvoering van de hulpverlening zelf, op en rondom het rampterrein, van essentieel belang. De kwaliteit van de communicatie wordt bepaald door de inhoud van de verstrekte informatie, de wijze waarop de informatie wordt (door)gegeven en de toereikendheid van de verbindingsmiddelen met behulp waarvan de informatie wordt doorgeven. In hoofdstuk 3 is reeds een beschrijving gegeven van de communicatiemiddelen en verbindingen die de A.A.D. Oost en de CPA IJssel-Vecht tijdens hun werkzaamheden op 13 mei 2000 ter beschikking hebben gestaan.

De navolgende paragrafen beschrijven de bevindingen met betrekking tot de communicatie, vanaf het moment van de eerste melding op de CPA A.A.D. Oost tot aan het moment dat de GHOR-organisatie operationeel is.

5.2. A.A.D. Oost

CPA intern

Tot middernacht zijn drie meldtafels in gebruik. Tijdens het eerste uur van de ramp hebben de centralisten in de meldkamer onderling nauwelijks contact. Daar was geen tijd voor. Aanvankelijk neemt één van de centralisten de coördinatie op zich, later heeft de beleidsmedewerker CPA de coördinatie overgenomen. De beleidsmedewerker CPA en het hoofd CPA hebben een regelmatig mondeling contact met elkaar. Het hoofd CPA houdt de directeur A.A.D. Oost, voornamelijk telefonisch, op de hoogte van de ontwikkelingen.

CPA- eerste ambulance

De communicatie tussen de CPA en de bemanning van de eerste ambulance verloopt moeizaam. De CPA en de eerste ambulance beschikken beide over (te) weinig informatie, waardoor de bemanning van de ambulance onverwacht in een gevaarlijke situatie belandt. Vanuit die situatie is de bemanning nog in staat twee keer essentiële informatie over de (gevaarlijke) situatie aan de CPA door te geven, maar in de periode na de zware explosie is met name de communicatie met de verpleegkundige niet meer mogelijk. De verpleegkundige is zelfs ruim een uur 'vermist' omdat het hem bij herhaling niet lukt contact te krijgen met de CPA. De oorzaak hiervan is dat hij alleen over een mobiele telefoon met beperkingen beschikt: een geblokkeerde telefoon, met enkele vast ingeprogrammeerde telefoonnummers voorzien van een belkaart. Hij heeft geen portofoon.

Met de chauffeur kan de CPA wel contact houden, deze heeft de (enige) portofoon bij zich. De chauffeur geeft na de laatste, zware explosie nog regelmatig een overzicht van de situatie aan de CPA.

CPA- tweede ambulance

De informatie die de CPA tijdens de eerste opdracht aan de tweede ambulance kan geven is, gezien het gebrek aan informatie, eveneens onvoldoende. Ook de bemanning van de tweede ambulance is daardoor niet op de hoogte van de ernst van de situatie en neemt geen bijzondere voorzorgsmaatregelen. Na de laatste zware explosie informeert de bemanning van de tweede ambulance de CPA over de situatie. Volgens de bemanning zoekt men daarna nog een aantal keren contact met de CPA, maar niet alle berichten blijken daar te zijn doorgekomen. Zodra de (dienstdoende) OvDG zich bij de bemanning van de tweede ambulance heeft vervoegd, neemt deze de communicatie met de CPA over.

Eerste ambulance-tweede ambulance

Op het moment dat dit noodzakelijk is, nl. bij het inrijden van de Tollensstraat, lukt het de tweede ambulance niet om verbinding te krijgen met de eerste ambulance, het mobilofoonverkeer is dan stilgevallen.

Ambulancebemanning tweede ambulance onderling

De ambulanceverpleegkundige en de ambulancechauffeur van de tweede ambulance hebben onderling een permanent mondeling contact omdat de mobiele telefoon niet werkt. Dit komt waarschijnlijk door een overbelasting van het GSM-net. De onderlinge samenwerking is uitstekend.

CPA- OvDG' en

Hoewel de dienstdoende OvDG over een mobilofoon, een portofoon, een (niet geblokkeerde) mobiele telefoon van de dienst, een privé mobiele telefoon, en een callmaxer beschikt, is tijdens het eerste uur de communicatie met de CPA, door een overbelasting van het net, niet altijd mogelijk. De communicatie verbetert zodra het Zaustat ter plaatse is.

De communicatie tussen de CPA en de overige OvDG'en verloopt moeilijker omdat het GSM-net regelmatig overbelast is, de mobilofoon niet altijd goed functioneert en het beltegoed van de mobiele telefoons opraakt.

OvDG' en onderling

De OvDG'en hebben onderling, incidenteel, contact via de portofoon, de mobiele telefoon en mondeling. Ook hier treedt het probleem van het opgeraakte beltegoed op.

In het Van Heekpark hebben de OvDG'en bovendien veel last van lawaai. Men kan zich slecht verstaanbaar maken en anderen eveneens slecht verstaan. Ook de telefoon is dikwijls moeilijk te verstaan. De OvDG'en hebben een onderlinge taakverdeling, de samenwerking is goed.

CPA- loodsposten

De loodspostfunctionaris van de loodspost bij het Van Heekpark heeft zeer incidenteel, via zijn mobiele telefoon, contact met de CPA. De loodspost functionaris van de loodspost bij het Avia tankstation (later Frans op den Bult) heeft regelmatig contact met de CPA, zowel per mobilofoon als met een privé telefoon en een privé portofoon. De beide loodspostfunctionarissen bij het Avia tankstation hebben een onderlinge taakverdeling. De samenwerking is goed.

CPA-Zaustat

De communicatie tussen de CPA en het Zaustat verloopt niet zonder problemen. Vooral tijdens de eerste uren van de inzet van het Zaustat zijn er regelmatig communicatie storingen. Eerst vanwege de overbelasting van het GSM-net, daarna vanwege een verbroken verbinding omdat de stroom in het Zaustat er "tijdelijk af moet", later omdat het Zaustat "uit de lucht" gaat vanwege de verhuizing van het Zaustat van het Van Heekpark naar het Arke stadion. Uiteindelijk raakt ook het beltegoed van de CGV'en op en moeten zij gebruik maken van een privé mobiele telefoon, of het (gratis) 112 nummer.
De CGV'en hebben bovendien tijdens hun werkzaamheden last van het ongedisciplineerde mobilofoon gebruik van de ambulancebemanningen. Hierdoor is het mobilofoon verkeer ernstig belemmerd.
Desondanks hebben de CGV'en de CPA (en de loodsposten), naar vermogen geïnformeerd. Elke Sitrap is door het Zaustat aan de CPA doorgegeven.

Zaustat- OvDG'en

Met de OvDG'en heeft het Zaustat structureel contact. Dit contact verloopt via de portofoon, de mobiele telefoon en, vanwege de te zwakke zender van het Zaustat, vooral mondeling. De onderling afstemming is goed.

Zaustat -loodsposten

Met de loodspostfunctionarissen heeft het Zaustat incidenteel, voornamelijk mondeling, contact via de portofoon, de mobilofoon en met de loodspostfunctionaris in het Van Heekpark. De verbindingen met de loodspost bij het Avia tankstation zijn slecht en veroorzaakt daardoor veel misverstanden. Daarom wordt al snel na het inrichten van

deze loodspost besloten de communicatie met het Zaustat via (een coördinator op) de CPA te laten verlopen.

Zaustat -ambulances

Het Zaustat heeft zowel via de mobilofoon als ad hoc, contact met de ambulances. Vanwege de zwakke zender van het Zaustat kunnen de ambulances het Zaustat slecht bereiken zodra zij op enige afstand van het Zaustat zijn. Na aankomst bij Miracle Planet ontstaan hierdoor communicatieproblemen.

CPA A.A.D. Oost - CPA IJssel-Vecht

Met de CPA IJssel-Vecht vindt regelmatig afstemming plaats. De contacten verlopen telefonisch (geen directe lijn). De onderlinge communicatie is goed, de geleverde bijstand van de CPA IJssel-Vecht is voor de CPA van de A.A.D. Oost van grote waarde geweest.

CPA- Actiecentrum GGD

Tussen de CPA en het Actiecentrum GGD bestaat incidenteel telefonisch contact en daarnaast in persoon via het HSGA. Tijdens deze contacten wordt informatie uitgewisseld en worden eventuele boodschappen doorgegeven, zoals bijvoorbeeld het verzoek (aan het Actiecentrum) om levensmiddelen voor de loodspost bij Frans op den Bult en bij Miracle Planet. Ook is aan het Actiecentrum om warme kleding voor de ambulancebemanningen gevraagd.

CPA-ziekenhuizen

Met de ziekenhuizen in de regio heeft de CPA incidenteel contact. Doordat de CPA weinig exacte informatie heeft over aantallen en categorieën gewonden en daarom bij de voorwaarschuwingen van schattingen uit moet gaan, treden in de communicatie hierover met de ziekenhuizen soms misverstanden op. Ook blijkt de CPA niet altijd goed geïnformeerd over de bestemming van de ambulances en de ingeschakelde bussen, waarmee gewonden worden vervoerd. Sommige ziekenhuizen komen hierdoor voor verrassingen te staan. Volgens de medewerkers van de CPA is de onderlinge communicatie goed gebleven. De ziekenhuizen toonden steeds begrip voor de situatie. Hoewel ook de ziekenhuizen soms niet in staat waren om verbinding te krijgen met de CPA A.A.D. Oost is het noodnet niet gebruikt.

CPA-brandweer

Met de meldkamer van de brandweer heeft de CPA slechts enkele malen contact. De centralisten van de CPA vinden dat de brandweer de CPA onvoldoende heeft geïnformeerd over de risico's die de ambulancehulpverleners hebben gelopen. De

brandweer heeft de CPA er nooit van op de hoogte gesteld dat de plaats van de brand een vuurwerkfabriek betrof.

CPA- politie

Met de meldkamer van de politie is wel regelmatig contact. De onderlinge communicatie is goed op een enkel incident na waarbij de politie, zonder overleg met de CPA, bij herhaling zelf ambulancevervoer voor een patiënt regelt. Via de politiemeldkamer wordt de inzet en begeleiding van bussen voor gewondenvervoer naar de ziekenhuizen geregeld. Ook de noodzakelijke afzetting van gebieden rond het rampterrein wordt goed tussen CPA en politiemeldkamer afgestemd. De centralisten vinden dat de samenwerking met de politiemeldkamer goed is geweest en dat zij in het algemeen veel steun van de geüniformeerde politie hebben gehad.

Eerste ambulance -brandweer

De chauffeur van de eerste ambulance heeft na aankomst bij de plaats van de brand contact met de OVD van de brandweer die de leiding heeft over de bluswerkzaamheden bij de vuurwerkfabriek. Tijdens dit contact wordt hij niet op eventuele gevaren gewezen. Daarna heeft de bemanning van de eerste ambulance geen contact meer met de brandweer.

Eerste ambulance -politie

Na aankomst heeft de eerste ambulance contact met de (geüniformeerde) politie ter plaatse. Aan hen wordt gevraagd het publiek op afstand te houden, dit probeert de politie ook te doen.

Tweede ambulance-brandweer-politie

De bemanning van de tweede ambulance heeft geen contact met de brandweer en evenmin met de politie.

OvDG- brandweer

De dienstdoende OvDG heeft vooral mondeling, maar ook via de portofoon, en de mobiele telefoon contact met de OVD van de brandweer. Naar zijn mening is de onderlinge communicatie goed verlopen. De overige OvDG' en hebben de eerste uren geen contact met de brandweer. Zij weten aanvankelijk niet wie de leidinggevenden van de brandweer (en de politie) zijn, deze contacten komen pas later tot stand.

OvDG- politie

Met de leidinggevenden van de politie is geen contact, met de geüniformeerde politie hebben de OvDG-en, daarentegen, een structureel mondeling contact. De onderlinge

samenwerking is uitstekend. De politie verricht voor de geneeskundige hulpverlening allerhande hand- en spandiensten, zoals bijvoorbeeld het begeleiden van ambulances en bussen en het opvangen van de eerste ambulances bij het Avia tankstation. .

Zaustat-brandweer
Het Zaustat heeft, ad hoc, via de mobilofoon en via een directe lijn contact met de brandweer.

Zaustat-politie
Het Zaustat heeft structureel, via de mobilofoon, en via een directe lijn contact met de politie, de onderlinge communicatie is goed.

Loodspost- politie
De loodspostfunctionarissen hebben met de geüniformeerde politie een structureel mondeling contact. De onderlinge samenwerking is uitstekend. De politie heeft veel ondersteuning gegeven. Zij heeft, waar nodig, de begeleiding van ambulances van buiten de regio en van de Duitse ambulances op zich genomen. Bovendien heeft de politie als eerste 'aanspreekpunt' bij de aankomst van de eerste ambulances gediend bij de loodspost Aviatankstaion aan de A1.

5.3. RAV-IJssel-Vecht

Bij de RAV IJssel-Vecht verloopt zowel de interne als de externe communicatie met de andere CPA-regio's, die om bijstand worden gevraagd, probleemloos. Het aantal telefoons is voldoende, de lijnen raken niet overbelast. De communicatie tussen de CPA IJssel-Vecht en de CPA A.A.D. Oost wordt soms bemoeilijkt omdat de CPA A.A.D. Oost door alle hectiek van de situatie niet altijd goed bereikbaar is. Het noodnet is niet gebruikt. Het telefoonverkeer dat de leidinggevende van de RAV IJssel-Vecht en de HSGA van de RAV IJssel-Vecht voeren is niet op een band vastgelegd.

Hoewel er door de CPA IJssel-Vecht weinig concrete informatie over de ramp kan worden verstrekt, is daar bij de andere CPA-regio's en de ziekenhuizen begrip voor getoond.
Bij de afschaling door de CPA zijn ingeschakelde voorzieningen bedankt voor hun inspanningen.

Ervaren knelpunten
A.A.D. Oost

De medewerkers van de A.A.D. Oost hebben de beperkte en soms verouderde communicatiemiddelen als een groot knelpunt ervaren. Daarnaast verliep de communicatie, vanwege onvoldoende etherdiscipline bij de ambulancebemanningen, soms ongedisciplineerd. Degenen die zich voor een groot publiek verstaanbaar moesten maken (OvDG'en en loodspostfunctionarissen) hebben een megafoon gemist.

RAV IJssel-Vecht

De medewerkers van de RAV IJssel-Vecht hebben in het algemeen geen communicatieproblemen ervaren.

Samenvatting

De CPA heeft, vanwege het feit dat ook de brandweer geen informatie had over de situatie en de risico's ter plaatse, tijdens en gedurende de eerste periode na de eerste melding hierover onvoldoende informatie van de brandweer ontvangen. Hierdoor is de CPA niet in staat geweest anderen adequaat te informeren en hebben de bemanningen van de eerste en de tweede ambulance gevaar gelopen.

De communicatie van de bij de hulpverlening betrokken centralisten, ambulancehulpverleners, OvDG-'en , CGV'en en loodspostfunctionarissen is ernstig gehinderd door tekort schietende communicatiemiddelen. Hierdoor hebben de centralisten, de OvDG-en, het Zaustat, de loodspostfunctionarissen en de (overige) ambulancehulpverleners bij toerbeurt informatie gemist, waardoor misverstanden zijn ontstaan, en een goede aansturing vanuit het Zaustat en de CPA bijna onmogelijk was. Desondanks is de onderlinge samenwerking goed gebleven en zijn er nauwelijks irritaties geweest.

De ambulancehulpverleners hebben tijdens het gebruik van de communicatieapparatuur onvoldoende etherdiscipline betracht. Dit hinderde de onderlinge communicatie nog eens extra. De samenwerking met de RAV IJssel-Vecht, de ziekenhuizen, en de politie was goed.

6. NAZORG[26]

6.1. Inleiding

Nazorg aan hulpverleners die zijn ingezet tijdens een ramp, is belangrijk voor de verwerking van de ervaren gebeurtenissen. Met behulp van nazorg kan worden getracht verwerkingsstoornissen te voorkomen of deze zo snel mogelijk op te sporen en adequaat te behandelen. In paragraaf 6.2 en 6.3. wordt uitgebreid op dit onderwerp ingegaan aan de hand van de bevindingen over de nazorg die de A.A.D. Oost en de RAV IJssel-Vecht aan de eigen medewerkers hebben geboden.

6.2. A.A.D. Oost

Op 13 mei 2000 organiseert de RIAGG Mediant 's avonds een debriefing bijeenkomst voor alle bij de vuurwerkramp betrokken hulpverleners in het Dish hotel in Enschede. Met uitzondering van de chauffeur van de eerste ambulance wonen geen van de bij de vuurwerkramp betrokken medewerkers van de A.A.D. Oost deze bijeenkomst bij. Het merendeel ziet hiertoe geen noodzaak, een enkeling is niet op de hoogte van deze bijeenkomst. De A.A.D. Oost verzuimt om de personen die ingrijpende ervaringen hebben opgedaan (zoals bijvoorbeeld de bemanningen van de eerste en de tweede ambulance) afzonderlijk te benaderen om na te gaan hoe zij met hun ervaringen omgaan. Dit gebeurt evenmin op 14 mei 2000. Wel wordt herhaaldelijk, zowel door de centralisten als door de leiding van de CPA aan de loodspostfunctionarissen, de OvDG'en, de CGV'en doorgeven dat zij aan de bemanningen van de ambulances melding moeten maken van de debriefing in het Dishhotel.

Op 15 mei 2000 wordt, in aanwezigheid van een medewerker van Mediant, een bijeenkomst voor personeel van A.A.D. Oost en partners gehouden in het Twenteborg Ziekenhuis te Almelo. De opkomst is groot, de sfeer emotioneel. Ook dan worden de mogelijk getraumatiseerde hulpverleners niet actief door of namens de leiding van de A.A.D. Oost benaderd.

Op 16 mei 2000 vindt een werkoverleg van staf en teamleiders plaats en wordt een informatiebulletin opgesteld, waarin informatie wordt gegeven over de bereikbaarheid van Mediant. Om de drempel laag te houden worden inloopspreekuren georganiseerd, bovendien kan men ook buiten de spreekuren bij Mediant terecht.
Van 22 tot 26 mei 2000 functioneert een team bestaande uit medewerkers van Mediant, de bedrijfsarts en de teamleiders als BOT-team.

[26] Zie ook paragraaf 7.6. van deelrapportage 5 over Nazorg

Begin oktober 2000 is bij vier medewerkers van de A.A.D. Oost nog sprake van uitval die waarschijnlijk rampgerelateerd is.

Ervaren knelpunten

Over de kwaliteit van de nazorg wordt door de ambulancehulpverleners verschillend geoordeeld. Vooral degenen die tijdens het eerste uur intensieve ervaringen hebben opgedaan, zijn van mening dat met name de werkgever onvoldoende structurele nazorg aan de hulpverleners besteedt.

Samenvatting

De leiding van de A.A.D. Oost heeft weliswaar ruime aandacht besteed aan de (melding van) nazorg van de eigen medewerkers, maar lijkt zich onvoldoende bewust te zijn geweest van de effecten van de traumatische ervaringen die bepaalde medewerkers tijdens de hulpverlening hebben opgedaan. Hierop is onvoldoende professioneel gereageerd.

6.3. RAV IJssel-Vecht

Door de RIAGG en slachtofferhulp is in de nacht van terugkomst van de medewerkers van de RAV IJssel-Vecht nazorg geboden. Nadien zijn aan alle medewerkers enquêtes verstuurd met vragen over de inzet bij de ramp. Daarnaast is iedereen nog afzonderlijk telefonisch benaderd.

Samenvatting

De leiding van de RAV IJssel-Vecht heeft de nazorg aan de eigen medewerkers adequaat opgepakt.

0201 TRIAGE EN BEOORDELING ONGEVALSSITUATIE

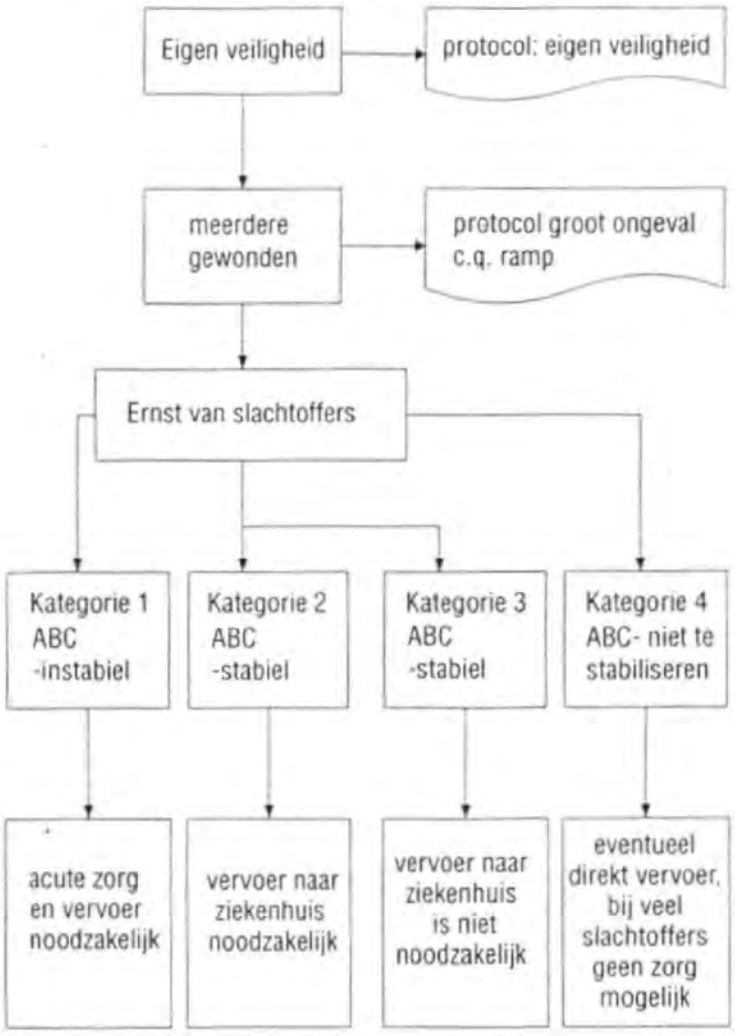

0202 EIGEN VEILIGHEID

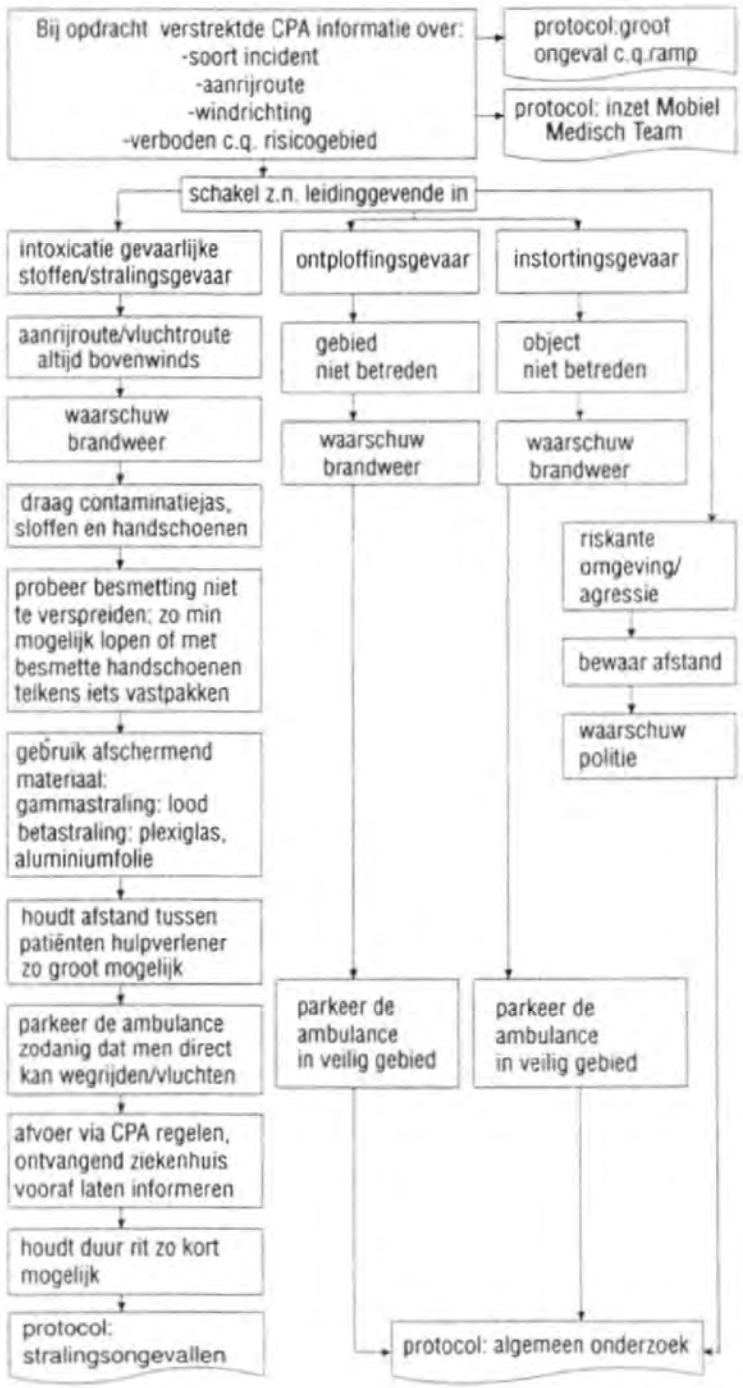

177

0203 GROOT ONGEVAL C.Q. RAMP

Rapportage Vuurwerkramp Enschede
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deel 5
Nazorg

1 Algemene uitgangspunten

Bij een ramp dient nazorg te worden geboden aan slachtoffers en hulpverleners om het ontstaan van psychische stoornissen, zoals een posttraumatische stress stoornis (PTSS) te voorkomen.

De Nederlandse burger is voor nazorg in eerste instantie aangewezen op de nulde- en eerstelijns zorg (EHBO, het algemeen maatschappelijk werk en de huisartsen). De nulde- en eerstelijns zorg kan personen zonodig doorverwijzen naar de tweedelijns zorg, waar de instellingen voor de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) onder vallen. De (openbare) GGZ heeft ook een taak bij de preventie van psychische stoornissen bij de bevolking in het algemeen.
GGZ instellingen dragen zorg voor de nazorg aan hulpverleners, meestal in de vorm van 'debriefings'. Dit gebeurt veelal op contractbasis.

Bij een ramp blijft de hierboven geschetste reguliere structuur intact maar wordt het hulp- en ondersteuningsaanbod toegesneden op de bijzondere situatie die door de ramp is ontstaan. De reguliere structuur maakt bij een ramp onderdeel uit van de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR). Het hulp- en ondersteuningsaanbod geschiedt op basis van een procesplan Psychosociale Hulpverlening bij ongevallen en rampen (PSHO).[1] De werknemers van bedrijven kunnen voor nazorg terecht bij hun ARBO dienst.

Het onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) richt zich op de hulp die zorginstellingen hebben verleend op het gebied van de nazorg. De nazorg die verleend is door instellingen van vrijwilligers en maatschappelijk werk is onderzocht door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBR).[2] De rol van de ARBO dienst is geëvalueerd door de Arbeidsinspectie.[3]

---

[1] Ontleend aan 'Psychosociale hulpverlening bij rampen en zware ongevallen- een handleiding voor het ontwikkelen van een procesplan psychosociale hulpverlening' van de Landelijke Vereniging van GGD-en.
[2] Zie IBR-rapportage, cluster 12, hoofdstuk 7 - Opvang en verzorging, psychosociale en maatschappelijke hulpverlening
[3] Zie het rapport van de Arbeidsinspectie

2 GGZ in Twente

Mediant was als eerste GGZ instelling in Twente betrokken bij de nazorg van de vuurwerkramp. Deze instelling is ontstaan in januari 1999 door het samengaan van de RIAGG'en van Hengelo en Enschede en het Twents Psychiatrisch Ziekenhuis (Helmerzijde). Er is een geheel nieuwe organisatie ontstaan met ongeveer 650 medewerkers. Mediant vervult alle taken op het gebied van ambulante GGZ, preventie, crisisdienst en acute klinische- en deeltijdbehandeling. Het klinische deel heeft een BOPZ aanwijzing.

De ziekenhuizen in Enschede, Hengelo, Hardenberg en Almelo beschikken over psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen (PAAZ'en). In het kader van de vuurwerkramp vervulden zij de GGZ functie voor slachtoffers die op 13 mei 2000 in het ziekenhuis werden opgenomen. Bovendien konden huisartsen personen naar de poliklinieken van de PAAZ'en verwijzen. De PAAZ'en hebben geen directe taak gehad bij de nazorg, zoals omschreven in het PSHO en blijven in dit rapport buiten beschouwing. Naar de aantallen behandelde slachtoffers op de diverse PAAZ'en is geen onderzoek gedaan.

3 Mediant

Op het tijdstip van de ramp was Mediant een instelling die normaal functioneerde. Er was geen sprake van een reorganisatie, een hoog ziekteverzuim of veel openstaande vacatures. Mediant was daarom als instelling in principe volledig inzetbaar. Hierbij moet worden aangetekend dat twee psychiaters, onder wie het hoofd van de A-opleiding psychiatrie een congres bijwoonden in Detroit (USA). De Raad van Bestuur was niet voltallig aanwezig. Zoals gebruikelijk was tenminste één van de drie leden bereikbaar. Op 13 mei 2000 was dit de voorzitter.

Lang niet alle medewerkers wonen in Enschede. Sommigen, zoals de circuitmanager acute zorg en behandeling, wonen op enige afstand van Enschede. De ongeveer 40 medewerkers van Mediant die door de ramp getroffen waren, werden uiteraard niet ingezet. Voor de opvang van deze eigen medewerkers is een apart team gevormd. Hoewel de ramp ook Mediant niet onberoerd liet, waren voldoende medewerkers inzetbaar voor het nazorgtraject.

De inzetbaarheid van Mediant werd bemoeilijkt doordat het gebouw aan de Raiffeisenstraat beschadigd was door de explosies. Het gebouw lag binnen de afgesloten zone (ring). In dit gebouw was voorheen de RIAGG Enschede gevestigd. Wanneer kort tevoren geen fusie van GGZ instellingen had plaats gevonden, was de RIAGG niet of pas veel later, in staat geweest nazorg te verlenen.

Uit voorzorg voor eventuele problemen bij de millenniumwisseling had Mediant geparticipeerd in de landelijke actie van VWS en een calamiteitendraaiboek opgesteld. Deze voorbereiding stelde Mediant in staat om adequaat in te spelen op de gevolgen van de ramp in Enschede.

4 Voorbereiding op rampen in Enschede

In Twente was sinds december 1998 het (concept-)'Procesplan Psychosociale Hulpverlening bij ongevallen en rampen' gereed. De uitgangspunten wijken niet af van hetgeen landelijk gebruikelijk is (Zie hoofdstuk 1, voetnoot 1). Het plan kent zes hoofdstukken: doelstelling PSHO, uitgangssituatie, opzet PSHO, de werkzaamheden van de PSHO, relatie met de subsystemen geneeskundige hulpverlening en bevolkingszorg, de voorbereiding en actualisering van het procesplan en de organisatie, uitvoering, logistiek, leiding en communicatie.

Er dienen volgens het procesplan PSHO multidisciplinaire teams ingezet te worden. De hulpverleners zijn in het plan als volgt gespecificeerd: psychiaters, psychotherapeuten, psychologen, pedagogen, andragologen, sociaal psychiatrisch verpleegkundigen, maatschappelijk werkenden en specifiek opgeleide vrijwilligers. Een coördinator, van één van de deelnemende instellingen, zou de leiding over de PSHO moeten krijgen; de directeur van de GGD zou de eindverantwoordelijkheid dragen.

Belangrijk is dat bij de doelstelling van PSHO gesteld wordt dat PSHO zich in principe richt op de direct en indirect getroffenen en niet op professionele reddingswerkers en andere (professionele) hulpverleners. De psychosociale hulpverlening voor deze laatste doelgroepen maakt deel uit van de reguliere ARBO zorg. Het plan geeft aan dat, afhankelijk van de situatie, professionele hulpverleners uiteraard geholpen worden. Ten tijde van de vuurwerkramp was het plan nog niet door alle deelnemende instanties goedgekeurd en dus nog niet officieel van kracht. Mediant was in hoofdlijnen akkoord gegaan. Men werkte in GHOR verband mee aan de verdere uitwerking. Een oefening had nog niet plaats gevonden. Bijscholing was ook nog niet gerealiseerd. Wat dat betreft trof de ramp de bij PSHO betrokken instellingen terwijl men nog niet goed was voorbereid. Het rampenplan van de RIAGG Enschede bleek niet meer actueel.

5 PSHO in Enschede.

In de acute fase heeft de GHOR op 13 mei rond 19.00 uur Mediant ingeschakeld om de psychosociale hulpverlening op te starten. Mediant maakte organisatorisch deel uit van het Beleidsteam (BT) en werd aangestuurd door de Regionaal Geneeskundig Functionaris (RGF) van de regio Twente. Daarnaast was het actiecentrum Dienst Maatschappelijk Ontwikkeling (DMO) actief.

Vanaf maandag 15 mei 2000 verliepen de DMO-aanvragen aan Mediant via de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD). Bij de DMO ervoer men deze constructie als inefficiënt; de contacten met Mediant verliepen beter. Vanaf dinsdag 16 mei 2000 voegden de GGD en de DMO hun nazorgfuncties samen. Zo ontstond min of meer de PSHO organisatie zoals bedoeld in het procesplan. In het cluster Zorg werkten Mediant, Sociaal Maatschappelijke Dienstverlening (SMD), EHBO, huisartsen, Bureau Slachtofferhulp, GGD en DMO samen. Daarnaast was het Beleidsoverleg Zorg ingesteld. Vanuit de overheid namen vertegenwoordigers van Enschede, Twente en het Ministerie van VWS deel aan dit overleg. Ook de leider van het crisisteam van Mediant was een deelnemer van dit overlegorgaan.

De opdracht voor het cluster Zorg bestond uit:

- het coördineren/ afstemmen en kanaliseren van de actuele hulpvragen
- het komen tot een samenhangend plan van aanpak voor de psychosociale zorg.

De uitgangspunten van het cluster Zorg waren:

- eerste opvang door nulde- of eerstelijnsvoorzieningen als slachtofferhulp, GGD en SMD; Mediant in de tweede lijn
- coördinatie en afstemming via cluster zorg van de verzoeken waarbij meerdere instellingen en/of grote groepen en dus veel hulpverleners betrokken zijn (individuele bewoners kunnen natuurlijk ook zelf contact opnemen met een instelling voor hulp; dit handelt de instelling zelf af)
- vervolgafspraken worden vanuit de instelling zelf geregeld/afgehandeld
- rampgerelateerde hulp moet zoveel mogelijk aansluiten bij reguliere hulp en vanuit reguliere structuren gegeven worden.

Voor meer informatie over de opdracht, en de uitgangspunten van het cluster Zorg wordt verwezen naar het rapport van de GGD Twente van juni 2000.[4] De diensten van Mediant voor de brandweer en andere hulpverlenende instanties vallen hier echter buiten. Deze hadden alleen betrekking op de levering van diensten op contractbasis.

[4] Psychosociale hulpverlening vuurwerkramp Enschede- periode 13 mei tot en met 31 mei 2000

6 Alarmering-opkomst-inzet

Het Bedrijfs Opvang Team (BOT) van de brandweer heeft Mediant als eerste gealarmeerd. De brandweer verzocht om 'debriefing' van de brandweermannen in verband met de ramp. Op welk moment de inschakeling in het kader van de GHOR heeft plaatsgevonden, valt niet te achterhalen. Een formeel verzoek kwam van het Actiecentrum GGD (AC-GGD). De circuitmanager acute zorg van Mediant werd benoemd als coördinator PSHO. Hij was echter van mening dat de coördinatie nadrukkelijk buiten Mediant zou moeten liggen en kon zich niet vinden in de gekozen constructie. De dag erna veranderde de instelling van het cluster Zorg de situatie evengoed. Het geeft aan dat de coördinatie van de PSHO de eerste twee dagen te wensen over liet.

In de stukken van Mediant valt de term GHOR voor het eerst op 13 mei 2000 om 19.00 uur. De term PSHO komt helemaal niet voor. Een exemplaar van het GHOR plan van Mediant bevond zich nu juist in het pand Raiffeisenstraat dat beschadigd was door de explosie (Zie ook onder 10.5 legitimatie).

6.1 Dienstensysteem voor rampen

De circuitmanager acute zorg en behandeling is de eerstverantwoordelijke binnen Mediant voor de inzet van Mediant bij een ramp. Er bestaat een dienstensysteem waar de vijf circuitmanagers van Mediant aan deelnemen. De circuitmanagers zijn permanent bereikbaar per vaste- of mobiele telefoon. Er wordt geen opkomsttijd gehanteerd. Gestreefd wordt naar een zo spoedig mogelijke aanwezigheid. Dit betekent in de praktijk maximaal drie kwartier. De circuitmanager acute zorg en behandeling had op 13 mei 2000 geen dienst. Officieus was echter geregeld dat hij bij een verzoek om bijstand de gebeld zou worden. Dit is ook gebeurd. De circuitmanager acute zorg en behandeling heeft onmiddellijk de leiding op zich genomen en is vertrokken naar het Dish Hotel te Enschede (voor een plattegrond van het rampgebied verwijzen we naar bijlage 1).

In korte tijd zijn veel medewerkers gemobiliseerd en de taken verdeeld. Normaal gesproken wordt de crisisdienst van Mediant gemobiliseerd door de CPA en nemen de overige medewerkers contact met de crisisdienst op. Uit de stukken blijkt echter dat een aantal medewerkers van Mediant dat geen dienst had, zich via de CPA heeft aangemeld om hulp te verlenen. De circuitmanager van Mediant was hiervan niet op de hoogte. Hij vermoedt dat de crisisdienst niet bereikbaar was wegens overbelasting van het GSM net. Men zou hier dus kunnen spreken van een oneigenlijk gebruik van de CPA. Daarnaast kwamen veel telefonische verzoeken om opheldering over de inzet terecht bij de echtgenote van de circuitmanager. Gelukkig heeft deze verwarrende gang van zaken geen invloed gehad op het aantal medewerkers dat ingezet kon worden.

6.2 Opschaling

Tussen 17.00 en 18.00 uur heeft de circuitmanager acute zorg en behandeling de eerste opdracht gegeven tot interne opschaling. Ongeveer een uur later was naar zijn oordeel een redelijke ploeg gemobiliseerd. Problemen zijn hierbij niet opgetreden. Het is belangrijk om te vermelden dat er officieel sprake was van twee soorten alarmering. Ten eerste van het Bedrijfs Opvang Team van de brandweer en ten tweede van de GGD/GHOR ten behoeve van respectievelijk de debriefing voor hulpverleners en psychosociale hulp voor de getroffen bevolking.

Op zondag 14 mei 2000 is een organisatiestructuur opgezet dat door de inzet van een apart team voor hulp aan de slachtoffers, goed in de richting kwam van het plan PSHO. In deze structuur was ook een team opgenomen voor zorg voor hulpverleners en een team voor zorg voor de eigen medewerkers die door de ramp getroffen waren. Het crisisteam van Mediant stond onder leiding van de circuitmanager acute zorg en behandeling. Deze organisatie trad op 15 mei 2000 in werking. De onderscheiden disciplines in het procesplan PSHO waren voldoende inzetbaar. Het ontbrak echter aan samenwerking tussen multidisciplinaire PSHO teams en andere PSHO instanties zoals vastgelegd in het (concept-)Procesplan Psychosociale Hulpverlening bij ongevallen en rampen. De in dit plan genoemde disciplines waren aanwezig, maar deden hun werk zonder adequate coördinatie. Vanaf 16 mei 2000 nam Mediant deel aan het cluster zorg en kwam de regie tot stand.

7 Evaluatie

7.1 Referentie kader

In Nederland is nog betrekkelijk weinig ervaring opgedaan met het geven van nazorg bij grote rampen. De belangrijkste gebeurtenis op dit gebied is de Bijlmermeerramp in 1992. De ervaring die daar is opgedaan, is vooral bekend dankzij het werk van Prof. dr. B. Gersons, psychiater en hoogleraar te Amsterdam. Hij werd door VWS als adviseur aangetrokken. Prof. Gersons heeft Mediant in deze functie, maar ook collegiaal, geadviseerd. Van belang zijn hier ook de artikelen die hij en zijn medewerkers onder meer in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde en het Journal of Traumatic and Stress in 1997 hebben geschreven. Hieruit komt een zekere reserve naar voren ten aanzien van het nut van debriefing. Belangrijk is verder het rapport van het Trimbos Instituut uit 1998: 'Preventie van psychische en gedragsproblemen: een beknopt overzicht van de stand van de wetenschap'. Allereerst geeft men een definitie van debriefing: 'Het gaat om het aanbieden van opvanggesprekken, individueel of in groeps- of bedrijfsverband. Het onderscheid tussen preventie en behandeling is moeilijk te maken. Tijdens de opvanggesprekken wordt in een vertrouwde omgeving emotionele steun gegeven, de gelegenheid geboden gevoelens te uiten en wordt de traumatiserende gebeurtenis gereconstrueerd' (Carlier & Gersons, 1998). Men selecteerde negen gecontroleerde onderzoeken. Slechts één van de negen studies leverde bewijs ten gunste van debriefing. Uit de overige studies kan geconcludeerd worden dat debriefing op zijn gunstigst ineffectief is, aldus het rapport van het Trimbos Instituut. Deze conclusie komt overeen met een studie van het Cochrane netwerk uit 1998: 'There is no current evidence that psychological debriefing is a useful treatment for the prevention of post traumatic stress disorder after traumatic incidents. Compulsory debriefing of victims of trauma should cease.' In een hernieuwde review (Cochrane database Syst Rev 2000) wordt dit nog weer herhaald. In een zeer recent artikel van Carlier, Voerman en Gersons (Br J.Med Psychol 2000) over de debriefing van politiemensen komt naar voren dat het nut van debriefing niet is vastgesteld. Een ander onderzoek naar het effect van debriefing van verkeersslachtoffers geeft als conclusie: 'Psychological debriefing is ineffective and has adverse effects. Is not an appropriate treatment for trauma victims.' (Mayou RA et all Br J. Psychiatry 2000).

7.2 Mediant - inhoud

In hoofdstuk 1 is al opgemerkt dat men uitging van de noodzaak tot preventieve maatregelen en debriefing. Dit kon dan ook ten tijde van de ramp niet ter discussie staan. Wel is van belang hoe Mediant de nazorg inhoudelijk, gegeven de stand van de wetenschap, gestalte heeft gegeven. Er waren geen instructies, richtlijnen of protocollen aanwezig die gericht waren op de nazorg bij een ramp.

Ook voorlichtingsmateriaal ontbrak. Gebruikmakend van materiaal dat onder meer de RIAGG Amsterdam Zuid-Oost beschikbaar stelde, zijn met spoed folders ontwikkeld. Op 16 mei 2000 waren vijf folders gereed: voor volwassenen, ouders, leerkrachten, verwijzers en betrokkenen die alleen de Turkse taal beheersen. Enige dagen later verscheen er ook een folder gericht op kinderen. De folders maakten een consistente indruk. Ze waren in begrijpelijke taal geschreven. De algemene boodschap had betrekking op de emotionele reacties waarmee de betrokkenen te maken kregen. Er werd duidelijk gemaakt dat schaamte voor deze reacties niet nodig was. Het optreden van eventuele slaapstoornissen en het belang van goede gesprekken met de familie of andere vertrouwde personen, zijn onderwerpen die in het voorlichtingsmateriaal werden belicht. Het gaat met andere woorden om een voorzichtige aanpak die in lijn is met de huidige stand van de wetenschap ter zake.

Op 18 mei 2000 kwamen hulpverleners van de Bijlmerramp, van de RIAGG Amsterdam Z-O op bezoek. Ze gaven aanbevelingen die schriftelijk zijn vastgelegd en uitgereikt aan de leden van het crisisteam. Ook is er contact geweest met het Instituut voor Psychotrauma te Utrecht. Schriftelijke richtlijnen voor diagnostiek en behandeling, een intakeformulier en een screeningslijst op traumaontwikkeling waren vanaf 19 juni 2000 beschikbaar.

7.3 Mediant - Preventie

Preventie is een normale functie van een RIAGG en dus ook van Mediant. Bij Mediant bestaat een afdeling preventie. De vermenging van zorg en preventie is dusdanig dat bij preventieve activiteiten niet uitsluitend preventiemedewerkers actief zijn maar ook hulp- en zorgverleners. Ook bij de nazorg van de vuurwerkramp was van een dergelijke samenwerking sprake. Soms gaan dienstverlening en preventie samen. Tal van activiteiten zijn onder deze term te vatten: advisering aan de GGD, DMO, maatschappelijke dienstverlening, huisartsen, het maken van folders, het begeleiden van scholen; het aanwezig zijn bij de uitvaart van brandweerlieden, het aanwezig zijn bij de stille tocht, het begeleiden van het bezoek van getroffen bewoners aan het rampterrein.

7.4 Zorg voor slachtoffers - Mediant

De psychosociale hulp voor slachtoffers van een ramp gaat ervan uit dat men in principe te maken heeft met normale, gezonde mensen die iets vreselijks hebben meegemaakt. Deze mensen hebben behoefte aan informatie, materiële hulp en troost. Nuldelijns psychosociale zorg wordt verleend door medewerkers van het Bureau Slachtofferhulp en EHBO'ers. Eerstelijns zorg is in handen van de medewerkers van het algemeen maatschappelijk werk en huisartsen. Op verwijzing van een maatschappelijk

werkende, huisarts of arts van de GGD komt de GGZ, als tweedelijnszorg in actie. Een dergelijke organisatie van de zorg bij rampen sluit aan bij de normale praktijk. En dat is ook precies het uitgangspunt voor de hulp bij rampen. Inhoudelijk bestaan hiervoor duidelijke argumenten. De slachtoffers hebben bij voorkeur hulp van een bekende: familieleden en vrienden. Bovendien wordt op deze wijze ongewenste medicalisering, psychologisering en psychiatriesering voorkomen.

Maatschappelijk werkenden mogen gezien hun opleiding in staat worden geacht een screening op mogelijke GGZ problematiek te beheersen en te weten wanneer om GGZ hulp gevraagd moet worden (Zie ook 7.5 Huisartsen). De GGZ hulp die op verwijzing geboden wordt, is niet algemeen maar draagt het karakter van 'zorg op maat'. Uitzondering hier op vormden de slachtoffers die reeds vóór de ramp cliënt van de GGZ waren. Deze kregen zo nodig onmiddellijk gespecialiseerde hulp (Zie 7.8 Reguliere zorg). Verder werd een uitzondering gemaakt voor hulpverleners/ rampenbestrijders, deze kregen een 'debriefing' aangeboden (Zie 7.6). Medewerkers van bedrijven konden een beroep doen op de ARBO dienst.

De zorg voor getroffen bewoners van het rampgebied viel in de acute fase onder de DMO.
Dit deel van de zorg staat beschreven in de IBR-rapportage (Zie hoofdstuk 1, voetnoot 2). In dat rapport komen enige knelpunten naar voren met betrekking tot de inzet van Mediant. Hier zal op de opmerkingen in het rapport worden in gegaan.

Opmerkingen uit rapport IBR
In het memo van 15 mei 2000 van de Raad van Bestuur aan de medewerkers van Mediant valt het volgende te lezen:

Opvang bevolking
"In eerste aanleg is de bevolking opgevangen door de reguliere medische- en maatschappelijke voorzieningen, die ook hun rampenscenario's van toepassing verklaarden. Te denken is aan de algemene ziekenhuizen in geheel Twente en de Achterhoek, de opvangvoorzieningen in twee plaatselijke sporthallen, de financiële bevoorschotting van gedupeerden. In de eerste fase is Mediant ingezet als ondersteuning. Zoals verwacht is daarvan weinig gebruikt gemaakt (onderstreping IGZ). Al snel is de volgende fase aan de orde. Hierin krijgt de geestelijke gezondheidszorg een andere, meer directe rol. Vandaag wordt er een hulpverleningsteam opgestart dat bestaat uit drie medewerkers van circuit Jeugd, Volwassenen en Ouderen. In totaal dus 9 medewerkers. Dit team is via eerstelijnsvoorzieningen (huisarts, maatschappelijk werk) toegankelijk op een eigen telefoonnummer van de locatie RIAGG Enschede. De

eerstelijnsvoorzieningen en relevante anderen zullen daarover snel worden geïnformeerd. Dit team fungeert achter de eerstelijnsvoorzieningen. Als vandaar uit diagnostiek, hulpverlening en/of consultatie wordt verlangd, dan zal dit snel worden gerealiseerd. Waar nodig zullen zij (de leden van de teams) binnen de circuits een beroep doen op collega's."

Het tweede memo, van 19 mei 2000, vermeldt het volgende :
"De druk op het team neemt toe. De eerste cliënten hebben zich aangemeld en de eerste gesprekken zijn al gevoerd. Voor de medewerkers van het circuit jeugd zijn specifieke informatiemappen aangelegd met recente artikelen e.d. Relevant informatiemateriaal voor de hulpverleners uit de nadere circuits wordt momenteel verzameld."
In hetzelfde memo wordt ook al aan de meer langdurige zorg gedacht.

"Binnen Mediant wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor het aandeel dat Mediant in het Informatie en Advies Centrum (IAC) zal leveren. Onder andere zal een schatting worden gemaakt van de te verwachten toename van cliënten, hoe wij deze cliënten willen opvangen, welke personele inzet daarvoor nodig is en op welke wijze wij dat gaan organiseren." [5]

Het derde memo, van 24 mei 2000, geeft alleen aan dat er ongeveer 70 aanmeldingen binnen waren, waarvan 13 voor circuit jeugd, 6 voor ouderen en 51 voor volwassenen. Voor geautoriseerde kwantitatieve gegevens over de inzet van Mediant wordt verwezen naar het evaluatierapport van de GGD (Zie onder 8).

De Inspectie heeft op grond van de stukken van Mediant, bovengenoemde informatiemappen van Mediant, het evaluatierapport Psychosociale hulpverlening van de GGD, de weergave van de banden van de A.A.D.-Oost en het logboek van het AC-GGD, de indruk dat het bovenstaande beeld juist is.

Kritiek uit rapport IBR
De kritiek van het rapport van de IBR richt zich geheel op de rol van Mediant in de opvangcentra, met name de Diekmanhal. Aan de ene kant wordt geconstateerd dat Mediant snel reageerde op verzoeken om hulp maar aan de andere kant wordt gesteld dat Mediant te veel vasthield aan de tweedelijns positie. Zo zou sprake zijn geweest van psychotische slachtoffers die opgevangen werden door leken (medewerkers van Bureau Slachtofferhulp en EHBO'ers). Volgens Mediant heeft een beperkt aantal slachtoffers psychotische reacties vertoond. Deze zijn door Mediant op de gebruikelijke wijze

[5] Zie hiervoor het Projectplan Mediant – traumahulpverlening. De eerste versie was op 29 mei 2000 gereed

geholpen. Medewerkers van Mediant zijn veelvuldig in de Diekmanhal geweest. Een groot aantal slachtoffers met psychotische reacties, zou om deze reden zijn opgemerkt. Vervolgens zou zeker extra hulp zijn ingezet.

Uit de stukken van Mediant blijkt dat overleg plaatsvond met het maatschappelijk werk, maar niet met de DMO. Er zou wel telefonisch contact zijn geweest. Duidelijk was dat er in de eerste twee dagen coördinatieproblemen waren. Derhalve is ook gekozen voor de eerder vermelde instelling van een cluster Zorg.

7.5 Mediant - Huisartsen

Huisartsen werden geacht de eerste zorg aan slachtoffers te leveren. Voor consultatie en verwijzing konden ze bij Mediant terecht.
In deze paragraaf gaat het om de communicatie van Mediant met de huisartsen over de afstemming van de zorg. Ook volgt een beschrijving van de voorlichtingsactiviteiten (inhoudelijke adviezen) die Mediant heeft gegeven.

Op 14 mei 2000 besloot het crisisteam dat de beleidspsychiater inhoudelijke informatie voor huisartsen zou opstellen. Het contact met de huisartsen zou gaan lopen via de District Huisartsen Vereniging (DHV). Op die dag bleek voor Mediant de DHV niet bereikbaar te zijn. Men heeft toen een fax naar alle huisartsen verstuurd. De voorlichting voor huisartsen buiten Enschede zou gaan lopen via de Regionale Huisartsen Vereniging (RHV). Op 16 mei 2000 staat genoteerd dat de Mediant-afdeling Preventieve dienstverlening en onderzoek (PDO) bezig is met het samenstellen van een informatiepakket voor huisartsen. De mailing zou op 17 mei 2000 verstuurd kunnen worden. Op 18 mei 2000 was er een apart overleg, niet nader gespecificeerd, over de ondersteuning van huisartsengroepen.

Voorlichting van Mediant

De IGZ beschikt alleen over een informatie-uitgave van Mediant gedateerd 14 mei 2000 met als titel: 'Na de schok.... De draad weer oppakken; informatie voor verwijzers over betrokkenen bij de explosieramp.'(vijf pagina's). De folder geeft een beeld van de reacties die mensen kunnen vertonen na schokkende gebeurtenissen. Het gaat om slaapstoornissen, angstgevoelen, agressieve wraakgedachten, overmatig gebruik van alcohol, medicijnen of drugs en contactuele stoornissen. Verder is ontkenning mogelijk en overige reacties in de vorm van verhoogde prikkelbaarheid etc. Apart wordt ingegaan op reacties van kinderen. In de folder is ook aandacht besteed aan allochtonen. De reacties en klachten moeten geleidelijk minder worden. Treden ze na drie maanden nog veelvuldig op dan kan dat wijzen op het ontstaan van een posttraumatische stress stoornis. Professionele hulp is dan noodzakelijk. De hulp die Mediant kan bieden, wordt

als volgt in algemene termen omschreven: individuele- en groepstherapie, partner-relatie behandeling of ondersteuning met medicatie. Voor medici is nog een kort extra advies toegevoegd: het afraden van het voorschrijven van benzodiazepinen; de opmerking dat slaapproblemen bij een normale verwerking behoren en behandeld kunnen worden met eenvoudige middelen. Verder geeft men advies hoe te handelen bij uitputting. Consultatie en advies is te krijgen via een speciaal daartoe opengesteld telefoonnummer.

Kern van de benadering is dat men de huisartsen instrumenten aanreikt om de slachtoffers te helpen. Na drie maanden moet het weer goed gaan, anders is een verwijzing naar Mediant noodzakelijk. De termijn van drie maanden is arbitrair maar als vuistregel zeer wel te verdedigen. Een uitzondering hierop vormt wellicht het ontstaan van een zogenaamde dissociatie: personen gaan anders handelen of denken of reageren los van hun persoonlijkheid. Elders wijst de beleidspsychiater er op dat deze stoornis eerder kan optreden dan het posttraumatisch stress syndroom. Een dergelijke stoornis vereist naar het oordeel van de Inspectie meer aandacht. Wellicht is dit dus in de folder onderbelicht.
Belangrijk is de opmerking van Mediant dat de huisartsen ten onrechte niet in het GHOR plan zijn opgenomen.

7.6 Mediant - Zorg hulpverleners

De zorg voor hulpverleners vormde de start van de inzet van Mediant. De Inspectie kreeg een niet gedateerd stuk, opgesteld door een psychiater van Mediant, lid van het crisisteam, getiteld: 'Instructie voor begeleiders, brandweer en ambulancepersoneel na trauma.' Dit zou gebruikt zijn als richtlijn voor de medewerkers die ingezet zijn voor de debriefing in het Dishhotel. De inhoud van het stuk is gericht op stabilisatie van de geestestoestand van de betrokkene, niet op een intensieve verwerking van het trauma. De instructie is naar het oordeel van de Inspectie wel erg summier, maar voldoende gegeven het feit dat de instructie ad hoc ontwikkeld moest worden. Op 16 mei 2000 vraagt men zich in het crisisteam af of er literatuur beschikbaar is over hulp aan hulpverleners.

De debriefing van het beroepsbrandweerpersoneel is in organisatorische zin in ieder geval goed verlopen. Bij het vrijwillig personeel waren er enige moeilijkheden maar deze konden worden opgelost. Ambulancepersoneel verscheen echter in hoge mate niet. De Inspectie heeft naar aanleiding hiervan extra inlichtingen van Mediant gevraagd en verkregen. Het komt er op neer dat Mediant had opgemerkt dat er iets mis was en dat vervolgens actief is geprobeerd om alsnog de debriefing van ambulancepersoneel te laten plaatsvinden. Dit is in een later stadium maar zeer ten dele gelukt.

De debriefing heeft ook elders plaatsgevonden. Zo zijn brandweerlieden van Zwolle die zijn ingezet bij de ramp, opgevangen door de RIAGG Zwolle. Dit gebeurde volgens lokaal contract. Het onderzoek van IGZ beperkt zich evenwel tot Enschede.

7.7 Mediant - Zorg eigen medewerkers

Ongeveer 60 medewerkers waren op enigerlei wijze zelf slachtoffer van de ramp. Mediant heeft deze medewerkers met behulp van de postcodes snel in kaart gebracht. Het 'Rampen-opvangteam 2' van het crisisteam nam de hulp en begeleiding van deze medewerkers voor zijn rekening. Dit onderdeel, hoe belangrijk ook, valt verder buiten het evaluatieonderzoek.

7.8 Reguliere zorg - Mediant

Zoals reeds vermeld is er een splitsing gemaakt tussen crisishulpverlening en reguliere werkzaamheden. De reguliere werkzaamheden werden zoveel mogelijk op de gebruikelijke wijze voortgezet. Echter iedere medewerker werd geacht, desgevraagd door het crisisteam, medewerking te verlenen aan de noodzakelijke activiteiten in verband met de ramp. De cliënten hadden, zeker in de eerste weken na de ramp, veel begrip voor het feit dat niet alles liep zoals gebruikelijk was.

In het begin was bij Helmerzijde veel aanloop van 'bekende' cliënten. Dit leidde tot enige overlast. Daarop heeft men besloten een medewerker van het aanloophuis tijdelijk bij Helmerzijde te stationeren. Hiermede was het probleem kennelijk opgelost.
Een bijzondere groep vormde de ingeschreven cliënten die in het rampgebied woonden. Het beleid was er op gericht dat deze personen in principe door de eigen hulpverleners zouden worden opgevangen. Drie cliënten die hun huis hadden verloren, zijn ondergebracht binnen Mediant- Helmerzijde. Volgens het memo van 24 mei 2000 ging Mediant alle bestaande cliëntenbestanden screenen op postcode. Alle cliënten woonachtig in het rampgebied zouden pro-actief benaderd worden door hun hulpverlener. Ook de mensen op de wachtlijsten werden actief benaderd. Dit besluit is terug te vinden in de lijst van afspraken van het crisisteam van de vergadering van 19 mei 2000. De opdracht tot het actief benaderen viel op 23 mei 2000. De bewoners zouden benaderd worden via de mobiele telefoons die ze hadden gekregen, aldus het verslag. De IGZ heeft geen gegevens over het resultaat van deze actie. Men zou zich kunnen afvragen of deze actieve benadering niet eerder had moeten plaatsvinden. Dit zou nader onderzoek door Mediant zelf, of een onderzoeksinstituut vergen. Vast staat dat Mediant in ieder geval ter zake alert is geweest en voor een actieve houding heeft gekozen.

8 Kwantitatieve inzet

Volgens opgave van de GGD was de inzet van Mediant als volgt:

13-14 mei 2000

- Pathmos/Diekman/Miracle Planet – 18 uur
- Dish Hotel – 225
- Divers – 15 uren ondersteuning

15- 31 mei 2000

- Onderwijs – 60 uren
- Hulp hulpverleners – 175
- Begeleiding rampgebied/stille tocht/uitvaart – 219
- Divers
  - ondersteuning nulde- en eerstelijn – 35
  - preventie, folders, voorbereiding groepsbijeenkomsten, slachtofferhulp, actieve benadering geherhuisveste bewoners – 506 uren.

13-31 mei 2000

Individuele hulpverleningscontacten

- crises – 56 uren; 35 cliënten
- beschikbaarheid/aanmeldingen – 800 uren; 120 cliënten

Volgens opgave van Mediant is aan circa 26 instellingen psychosociale hulp geboden ten behoeve van hulpverleners.

9 Meldingen en klachten

Mediant beschikt over een klachtencommissie volgens de Wet klachtrecht cliënten zorgsector (In bijlage 2 vindt u het wetgevend kader voor de geneeskundige hulpverlening bij rampen en zware ongevallen). Hier zijn geen klachten ingediend die betrekking hebben op de nazorg van de ramp.
Bij de IGZ in regio noordoost te Arnhem zijn geen 'meldingen' (klachten) binnengekomen met betrekking tot de hulpverlening op GGZ gebied. Mediant kent verder een MIP/FONA regeling. Dit is een kwaliteitsbevorderende commissie die incidenten onderzoekt ter lering en ter voorkoming van herhaling. Bij de betreffende commissie zijn door medewerkers geen meldingen gedaan.

10 Communicatie, accommodatie, ondersteuning

10.1 Telefoon

Vanaf het begin tot het einde van de ramp hebben de leiding en de medewerkers van Mediant met elkaar kunnen communiceren per normale telefoon en GSM. Alleen bij het GSM net heeft men eenmaal met een kortdurende storing (overbelasting ?) te maken gehad. De receptie van het gebouw Raiffeisenstraat was door de beschadiging van het gebouw en de ligging binnen de afgesloten zone niet bemand. Dit is opgevangen door doorschakeling van telefoonnummers, uitbreiding van het aantal lijnen en een verdubbeling van de bezetting van Helmerzijde. Alle teamleiders werden voorzien van mobiele telefoons. Een lijst met telefoonnummers was op 14 mei 2000 beschikbaar. Van belang is ook dat op 14 mei 2000 reeds besloten werd alle recepties van Mediant van instructies te voorzien. Hier blijkt weer het voordeel van de wat grotere organisatie met verscheidene locaties.

10.2 Voorlichting

Om de eigen medewerkers in te lichten heeft de Raad van Bestuur drie maal een memo opgesteld. In de contacten met de pers is men terughoudend, maar wel open geweest. Slechts eenmaal, namelijk op 23 mei 2000 (dit is niet zeker) gaf de Raad van Bestuur een (ongedateerd) persbericht uit. De contacten met de pers liepen via de leider van het crisisteam. Mediant was van mening dat een goede verhouding met de pers in het eigen voordeel zou werken. Zo kon gebruik gemaakt worden van deze kanalen ten behoeve van publieksinformatie. De afdeling communicatie van de gemeente Enschede vormde het centrum van de persvoorlichting. Hiermee zou geen contact onderhouden zijn.
Op 16 mei 2000 wordt in het crisisteam gevraagd de leider van het crisisteam vooral van informatie te voorzien: "het te woord staan van de pers is erg zwaar".

10.3 Accommodatie

Zoals al eerder is opgemerkt, was de locatie Raiffeisenstraat enige dagen niet bereikbaar. Men kon dus ook niet beschikken over de dossiers van cliënten. Dit is goed opgevangen, mede omdat van de zijde van de cliënten veel begrip voor de situatie bestond.
De ruimten in het Dish Hotel waren volgens de leider van het crisisteam adequaat. Men beschikte over een zaal voor de groeps-debriefing. Zo nodig kon men een kamer gebruiken voor een individueel gesprek.

De accommodatie voor de hulp aan slachtoffers onder de bevolking blijft hier buiten beschouwing. (Zie rapport IBR, cluster 12).

10.4 Ondersteuning

De rol van de ondersteuning bij het optreden van Mediant kan het beste omschreven worden als een 'silent service'. Dit is, volgens de voorzitter van de Raad van Bestuur, dankzij de geweldige inzet van veel personen zeer goed verlopen. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan administratieve ondersteuning maar ook aan de medewerkers van de stafafdelingen van Mediant.

10.5 Legitimatie/herkenning

Medewerkers van Mediant hebben bij hun werkzaamheden zo nodig visitekaartjes van Mediant als legitimatiebewijs gebruikt. Dit heeft zonder problemen gewerkt. Wel heeft de leider van het crisisteam zeer veel moeite moeten doen om enig noodzakelijk materiaal op te halen uit het pand Raiffeisenstraat toen dat nog in de afgesloten zone lag.
In de Diekmanhal zou het zijn voorgekomen dat om bijstand van Mediant gevraagd werd terwijl medewerkers van Mediant in de hal aanwezig waren. Ze waren echter niet als zodanig herkenbaar.

Lijst met afkortingen

A.A.D. Oost	Ambulance en Alarmeringsdienst Oost
AC-GGD / AC	Actiecentrum GGD
AI	Arbeidsinspectie
AVIV-Twente	Milieu adviesbureau
BHV	Bedrijfshulpverlening
BMD	Bouw en Milieudienst (gemeente Enschede)
BMW	Bedrijfs maatschappelijk werk
BOT	Bedrijfs opvangteam
BT	Beleidsteam
BWC	Brandwondencentrum
CdK	Commissaris der Koningin
CHP	Centrale Huisartsenpost
CHP-A	Centrale Huisartsenpost Almelo
CHP-E	Centrale Huisartsenpost Enschede
CGV	Coördinator Gewondenvervoer
CoRT	Commando Rampterrein
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CRIB	Centraal Registratie en Informatie Bureau
CTPI	Coördinatie Team Plaats Incident
DHV	District Huisartsen Vereniging
DMO	Dienst Maatschappelijk Ontwikkeling (gemeente Enschede)
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen - in voorbereidende zin een functie en taak ondergebracht bij de GGD - in operationele zin bij een groot ongeval of een ramp de in werking tredende organisatiestructuur rond de coördinatie van de hulpverlening in de geneeskundige kolom, staat onder leiding van de RGF
GL	Gemeentelijk lijkschouwer
GNK	Geneeskundige Combinatie
GNK combi	Geneeskundige Combinatie
GRS	Gemeentelijke Rampenstaf
HSGA	Hoofd Sectie Geneeskundige Aangelegenheden
IAC	Informatie en Advies Centrum (te Enschede opgezet)
IBR	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
IC	Intensive Care-unit
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IMH	Inspectie Milieuhygiëne
IP	Inspectie Politie
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
LUVO	Luchtverontreiniging
ME	Mobiele Eenheid
MIP/FONA	Meldingen Incidenten Patiëntenzorg / Faults or near accidents
MLRT	Medisch Leider Rampterrein (functionaris GGD)
MMK	Medisch Milieukundige (2e lijn functie binnen de GGD)
MMT	Mobiel Medisch Team
MST	Medisch Spectrum Twente (locaties Enschede en locatie Oldenzaal)

MW	Maatschappelijk Werk
NRK	Nederlandse Rode Kruis
OT	Operationeel Team
OVD	Officier van Dienst (politie en brandweer)
OvDG	Officier van Dienst Geneeskundige (ambulancedienst)
PAAZ	Psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen
PAC's	Poly-aromatische koolwaterstofverbindingen
PBM	Persoonlijke beschermingsmaatregel / persoonlijk beschermingsmiddel
PSH	Psychosociale Hulpverlening
PSHO	Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
RAC	Regionale Alarmcentrale (brandweer)
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RCC	Regionaal Coördinatiecentrum
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
RHV	Regionale Huisartsen Vereniging
RIAGG	Regionale Instelling Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIT	Rampen identificatieteam (politie)
RMC	Regionaal Meldcentrum van de politie
ROC	Regionaal Operationeel Centrum
ROT	Regionaal Operationeel Team
SEG	Schnelle Einsatzgruppe (Duitse geneeskundige ondersteuning)
SEH	Afdeling Spoedeisende Hulp
Sigma	Snel inzetbare groep ter medische assistentie
Sitrap	Situatierapport
SKB	Streekziekenhuis Koningin Beatrix
SOSA	Stichting Opleidingen en Scholing Ambulancehulpverlening
SMT	Streekziekenhuis Midden Twente (Hengelo)
T1, T2, T3	Categorisering naar aard van de slachtoffers
tML	toegevoegd Medisch Leider
UT	Universiteit Twente
VC	Verbindingscommandovoertuig
WAV	Wet Ambulancevervoer
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
Wet BIG	Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg
Wet BOPZ	Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
WGHR	Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen
Zaustat	Ziekenautostation

BEGRIPPENLIJST

Aanloophuis
Is een veelal in het centrum van een stad gelegen laagdrempelige voorziening, waar GGZ-cliënten gedurende daguren terecht kunnen voor opvang.

Actiecentrum (AC)
De plaats van waaruit een dienst of organisatie de eigen bijdrage aan de rampbestrijding regelt.

Actiecentrum (AC- GGD)
De locatie van waaruit GGD- ondersteuning plaatsvindt ten behoeve van de geneeskundige hulpverlening.

Acute rampvoorlichting
Voorlichting die plaatsvindt wanneer een ramp dreigt, zich voltrekt of zojuist heeft plaatsgevonden en die erop gericht is de bevolking adequaat te laten reageren op de actuele omstandigheden om zo schadelijke gevolgen te vermijden, te beperken of ertegen op te treden.

Aflossing
De vervanging van een functionaris c.q. eenheden door een andere functionaris/ eenheid, die in principe dezelfde taak ter plaatse overneemt.

Alarmeren
Het geven van een attentiesignaal dat, al of niet via hetzelfde medium, dient te worden gevolgd door een oproep (eenheden/ diensten) of een waarschuwing (o.a. het publiek). Zie ook: waarschuwen.

ALS-wagen
Materiaalwagen, die deel uitmaakt van de GNK en die het materiaal bevat voor de twee-uurs werkvoorraad voor geneeskundige handelingen op het terrein van de Advanced Life Support (ALS).

Ambulancebijstandsplan
a. Een plan waaruit blijkt hoe, waar en binnen hoeveel tijd ambulancebijstand te verkrijgen is.
b. Een plan waarin op volgorde van afstand CPA-en staan vermeld met het aantal voor bijstand beschikbare ambulances, verdeeld over dag, avond, nacht en weekeinde.

Behandelcentrum
Een plaats waar de lichtgewonde, niet te hospitaliseren, slachtoffers van een grootschalig ongeval/ ramp bijeengebracht zijn en waar de behandeling van deze categorie slachtoffers plaatsvindt. De personele invulling van het behandelcentrum geschiedt afhankelijk van de lokale situatie. Hiervoor kan b.v. gedacht worden aan de opvang en verzorgingstaak van het Rode Kruis. Het behandelcentrum moet niet worden verward met het gemeentelijk opvangcentrum.

Beleidsteam (BT)
Orgaan, waarbinnen onder voorzitterschap van de burgemeester of Commissaris der Koningin besluitvorming, beleidsbepaling en beleidscoördinatie plaatsvindt.

Besmetting
De neerslag en/ of absorptie van radio- actief materiaal, biologische of chemische (strijd)middelen of andere (industriële) chemische producten op en door gebouwen, terrein, materieel, voedingsmiddelen en personen.

Bestuurlijke organisatie
Het gedeelte van de leidingstructuur op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau: bestuurders en hun staven waaronder de Gemeentelijke Rampenstaf.

Bevoegd gezag
Al naar gelang de van toepassing zijnde wettelijke bepaling de burgemeester, de voorzitter van de regionale brandweer, de Commissaris der Koningin, de minister van Binnenlandse Zaken.

Bijstand
Aanvullend potentieel van buiten de eigen dienst, aangevraagd door het bevoegd gezag.

Callmaxer
Systeem van alarmering, waarbij een meldbericht in het scherm van de ontvanger aangeeft welke actie wordt verlangd of welk telefoonnummer teruggebeld moet worden. Directe (persoonlijke) communicatie is middels dit systeem niet mogelijk.

Centraal Registratie en informatiecentrum
Het bureau, dat gegevens verzamelt omtrent doden, gewonden, vermisten en geëvacueerde personen, deze gegevens registreert, opdat door het bevoegd gezag informatie aan belanghebbende kan plaatsvinden.

Centrale Post Ambulancevervoer (CPA)
De organisatie belast met de coördinatie van het ambulancevervoer binnen een bepaalde regio.

Commandant Rampterrein
De commandant die, onder het opperbevel van de burgemeester(s), in het rampterrein leiding geeft aan eenheden.

Commando Rampterrein (CoRT)
Groep bestaande uit de commandant rampterrein met zijn operationele staf. Voor de operationele leiding over de uitvoering van de geneeskundige hulpverlening op het rampterrein heeft de Medisch Leider Rampterrein zitting in het CoRT.

Commandostructuur
De leidingstructuur van de rampenbestrijdingsorganisatie op uitvoerend niveau, de operationeel gerichte leidingstructuur van een bepaalde dienst, van militaire eenheden of anderszins.

Coördinatie Centrum (Rampenbestrijding)

De plaats waar de (coördinerende) burgemeester en zijn rampenstaf, inclusief de operationeel leider, zijn ondergebracht (gemeentelijk, intergemeentelijk dan wel regionaal in te richten).

Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI)
Team ingesteld door en bestaande uit de hoogst aanwezigen van de parate diensten en organisaties ter plaatse. Voor de coördinatie (van de uitvoering) van de geneeskundige hulpverlening op de ongevalplaats neemt in eerste instantie de verpleegkundige van de eerste ambulance deel aan het CTPI-overleg. De Medisch Leider Rampterrein neemt na aankomst ter plaatse zijn of haar coördinerende taak over.

Coördinator Gewonden Vervoer (CGV)
Een door de medisch leider van de CPA aan te wijzen functionaris van de dienst die op het rampterrein zorg draagt voor het instellen van een Ambulancestation vanwaar de (uitvoering van de) coördinatie van het gewondenvervoer van af het rampterrein/ verzamelplaats(en) gewonden naar de ziekenhuizen (conform het gewondenspreidingsplan) plaatsvindt. Ten behoeve van de verbindingen met de CPA maakt hij gebruik van het Zaustat.

Crash Team
Een crash team bestaat uit een arts en een gespecialiseerde verpleegkundige. Het team geeft de ambulancehulpverleners medische ondersteuning. De inzet geschiedt via de lokale CPA.

Evacuatie
Een door de overheid gelaste verplaatsing van groepen personen in Nederland met daaronder begrepen: vervoer(sbegeleiding), opneming, verzorging en terugkeer van deze groepen, de voorbereiding daarvan en de nazorg.

Gemeentelijke Rampenstaf
Het door de burgemeester samengestelde orgaan dat hem bij het voeren van het opperbevel over de rampbestrijding bijstaat.

Gemeentelijk Opvangcentrum
De plaats waar evacués worden ondergebracht, in afwachting van de mogelijkheid tot terugkeer naar de eigen woongelegenheid of het onderbrengen elders.

Geneeskundige hulpverlening
Het in georganiseerd verband verrichten van gewondenzorg vanaf de vindplaats tot het moment waarop de behandeling door een ziekenhuis of de eerstelijns gezondheidszorg wordt overgenomen.

Geneeskundige hulpverleningsketen
De keten van samenhangende en georganiseerde reddings, medische en paramedische handelingen, vanaf het opsporen van de gewonden, tot het moment dat verdere behandeling in een ziekenhuis niet meer nodig is.
Art. 7. (§4 Ov. reg. gen. hulpverl. rampen) Toelichting

- Bij een ramp zal achtereenvolgens op verschillende plaatsen hulp moeten worden verleend in de zogenaamde hulpverleningsketen. De hulpverleningsketen omvat het geheel van handelen vanaf het moment van opsporing van gewonden op het rampterrein tot het moment dat de behandeling in een ziekenhuis geëindigd is.

De geneeskundige elementen in de hulpverleningsketen zijn:
a. de hulpverlening op het rampterrein aan de gewonden;
b. de hulpverlening in het gewondennest;
c. het vervoer vanuit het gewondennest naar de verzamelplaats gewonden, alsmede de begeleiding tijdens dat vervoer;
d. de hulpverlening in de verzamelplaats gewonden;
e. het vervoer van de verzamelplaats gewonden naar een ziekenhuis, alsmede verzorging tijdens dat vervoer;
f. de behandeling, nazorg en revalidatie in de ziekenhuizen.

Gewondenkaart
Kaart waarop vanaf de vindplaats de persoonlijke en medische registratie plaatsvindt en die steeds bij het slachtoffer blijft.

Gewondennest
Eerste verzamelpunt van slachtoffers in het rampterrein waar geneeskundige hulpverlening en triage plaatsvindt.
Art.8. (Ov. reg. gen. hulpver. Rampen) In een gewondennest worden ten minste de volgende taken verricht:
a. de eerste hulp dan wel de aanvullende eerste hulp aan gewonden;
b. het opvangen van ambulante gewonden en het verwijzen daarvan naar de verzamelplaats gewonden;
c. het invullen van de gewondenkaarten.

Gewondenspreidingsplan
Een plan, waarin de spreiding van een groot aantal gewonden over ziekenhuizen wordt voorbereid, en waarin wordt uitgegaan van de MBC van de betrokken ziekenhuizen.

Gezondheidsdienst (GGD)
Een gemeentelijke of intergemeentelijke gezondheidsdienst ter uitvoering van aan de gemeente opgedragen taken op het gebied van de volksgezondheid.

Landelijke Organisatie Trauma Teams (LOTT)
Stichting opgericht door de Minister van VWS samen met vertegenwoordigers van verschillende verenigingen van medische beroepsbeoefenaren en enkele andere instanties. (Organisatie opgeheven)

Loodspost
a. Een als regel vooraf bepaalde, gemakkelijk te vinden plaats waar bijstandverlenend potentieel wordt opgevangen en van waaruit het naar een gewenste plaats wordt geleid.
b. In regio gehanteerde definitie: Plaats waar niet uit regio afkomstige en ter plaatse onbekende ambulances door hun eigen CPA naar toe worden gedirigeerd om verdwalen te voorkomen en overmatig gebruik van verbindingsmiddelen tegen te gaan. Hier is een escorte (bv. Motorpolitie) beschikbaar die de ambulances in groepen naar het ambulancestation brengt.

Medische behandelcapaciteit (MBC)
a. Het aantal gewonden van urgentieklasse 1 en 2, dat per uur volgens de geldende medische inzichten kan worden behandeld (in een ziekenhuis).
b. *Uit regionaal gehanteerde definitie:* Dit is gebaseerd op de aanlevering van één

operatiekamer patiënt tegenover drie polipatiënten. Als norm wordt gehanteerd dat de medische behandelcapaciteit van ieder ziekenhuis drie procent van het aantal bedden bedraagt.

Medisch Leider Rampterrein (MLRT)
Een arts van de GGD die belast is met de coördinatie van de uitvoering en de operationele organisatorische leiding over de totale geneeskundige hulpverlening ter plaatse.
De MLRT kan worden bijgestaan door een toegevoegd Medisch Leider Ramp Terrein (tMLRT).

Operationeel leider
De functionaris in de gemeentelijke rampenstaf (GRS) die door het bevoegd gezag is aangewezen om de operationele leiding uit te oefenen. Hij adviseert de burgemeester in het beleidsteam over operationele aangelegenheden. Beleidsbeslissingen vertaalt hij binnen het operationeel team in operationele opdrachten en hij coördineert de uitvoering daarvan. Te Enschede had de operationeel leider zitting in het RCC.

Operationeel team
Een team van vertegenwoordigers van de betrokken diensten/ organisaties in een gemeentelijke of provinciale rampenstaf dat onder leiding van respectievelijk de operationeel leider (GRS) of de staf- coördinator (PRS) een gecoördineerde uitvoering van de rampbestrijding bevordert.

Operationele leiding
De bevoegdheid tot het in opdracht van de burgemeester geven van bindende aanwijzingen aan commandanten/ hoofden van de bij de rampbestrijding samenwerkende zelfstandige diensten, zonder daarbij te treden in de bevoegdheden van de commandanten/ hoofden van de diensten aangaande de wijze van uitvoeren van de taken.

Opvangcentrum
De plaats waar niet-gewonde en (behandelde) lichtgewonden worden ondergebracht in afwachting van de mogelijkheid tot terugkeer naar de eigen woongelegenheid of onderbrenging elders.

OvDG
Een Officier van Dienst Geneeskundig (OvDG) is een operationeel leidinggevend functionaris van de ambulancedienst, die getraind is om onder bepaalde te voren bepaalde omstandigheden de leiding en coördinatie van de geneeskundige hulpverlening over te nemen van de verpleegkundige van de eerste ambulance. Een OvDG is 24 uur per dag beschikbaar en heeft een opkomsttijd van 30 minuten.

Ramp
Een gebeurtenis,
1. waardoor een ernstige verstoring van de algemene veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen dan wel grote materiële belangen in ernstige mate bedreigd worden
   en
2. waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisatie van verschillend vakgebied vereist is.

Rampbestrijdingsplan
Het samenstellen van maatregelen dat voorbereid is voor het geval zich een ramp voordoet die naar plaats, aard en gevolgen voorzienbaar is. (met "plaats" wordt niet slechts één gebied bedoeld, maar ook een object of een traject (spoorweg, weg).)

Rampenbestrijding
Het geheel van overheidsmaatregelen ter bescherming van de bevolking en gericht op de beperking of verzachting van de gevolgen van grote ongevallen en rampen.

Rampenplan
Een organisatieplan waarin in algemene zin is aangegeven hoe in geval van een ramp of een dreigende ramp gehandeld dient te worden ten einde tot een doelmatig bestrijden van de ramp en de gevolgen daarvan te komen.

Rampenopvangplan
Een door een ziekenhuis opgesteld plan, waarin opgenomen alle noodzakelijke interne medisch/ organisatorische maatregelen voor de medische behandeling van gewonden, waarmee de MBC maximaal benut kan worden.

Rampterrein
Het door de opperbevelhebber aangewezen gedeelte van een gemeente waarbinnen bijzondere regimes gelden ten aanzien van de handhaving en het herstel van openbare veiligheid en openbare orde.

Traumateam
a. Een team dat in staat is ter plaatse (buiten een ziekenhuis) triage uit te voeren en hoogwaardige specialistische hulp te verlenen.
b. *Uit regionale definitie:* De taak is tweeledig: chirurgische en anesthesiologische hulpverlening op het rampterrein en uitbreiding van de medische behandelcapaciteit van ziekenhuizen in de directe omgeving van de ramp. Het team werkt onder de operationele organisatorische leiding van de Medisch Leider/ Toegevoegd Medisch Leider.

Triage
Het classificeren van gewonden naar de ernst van de opgelopen letsels. Deze classificatie resulteert in een aantal urgentieklassen voor behandeling en/ of vervoer.

Urgentieklasse
De medische behandelurgentie van bepaalde gewonden. Resultaat van triage. De classificatie geschiedt aan de hand van de toestand van de Ademhaling (A), het Bewustzijn (B) en de Circulatie (C).
De urgentieklassen zijn:
1. Urgentieklasse 1 (A, B ,C- instabiele slachtoffers):
   Gewonden wier leven onmiddellijk wordt bedreigd door een obstructie van de ademwegen en/ of door stoornissen van de ademhaling en/ of circulatie.
2. Urgentieklasse 2 (A, B, C- stabiele slachtoffers te behandelen binnen 6 uur):
   Gewonden wier leven na enkele uren wordt bedreigd door een obstructie van de ademwegen, stoornissen van de ademhaling en/ of circulatie of die gevaar lopen op ernstige infecties of invaliditeit, wanneer zijn niet binnen 6 uur na oplopen van het letsel behandeld worden.
3. Urgentieklasse 3 (A, B, C- stabiele slachtoffers):

Gewonden die niet bedreigd worden door een ademwegenobstructie, stoornissen van de ademhaling en/ of circulatie, ernstige infectie of invaliditeit.
Daarnaast bestaat een urgentieklasse 4. Deze kan in principe alleen onder oorlogsomstandigheden worden gehanteerd:

4. Urgentieklasse 4 (A, B, C- instabiele slachtoffers):
Gewonden, waarbij onder de gegeven omstandigheden de ademweg niet kan worden vrijgemaakt en vrijgehouden, de ademhaling niet kan worden veiliggesteld, bloedingen niet tot staan kunnen worden gebracht en shock niet toereikend kan worden bestreden.

Verpleegkundige van de eerste ambulance
Eerste ingezette of daartoe door de CPA aangewezen verpleegkundige die de leiding en coördinatie van de geneeskundige hulpverlening ter plaatse in eerste instantie op zich neemt. Na de komst van de MLRT en/ of de tMLRT draagt de verpleegkundige van de eerste ambulance zijn of haar bevoegdheden over met een mondeling overdracht en assisteert deze functionaris zonodig bij het uitvoeren van diens taak.

Verzamelplaats gewonden
Een plaats waar gewonden bijeengebracht worden (gewondennest), waar door georganiseerde hulpverleners een voortgezette triage plaatsvindt, ten behoeve van het bepalen van de behandel- en vervoersurgentie, levensreddende en stabiliserende behandelingen worden verricht en waar zij gereed gemaakt worden voor verder vervoer naar en ziekenhuis.
Art.9. (Over. Reg. W. geneesk. hulp. Rampen)
In een verzamelplaats gewonden worden ten minste de volgende taken verricht:

a. het selecteren van de gewonden naar afvoerurgentie;
b. het verrichten van de noodzakelijke geneeskundige handelingen ter voorbereiding op het vervoer van de gewonden naar een ziekenhuis;
c. het behandelen van ambulante gewonden;
d. het verzorgen en begeleiden van gewonden, die nog niet naar een ziekenhuis zijn afgevoerd;
e. het zorgdragen voor overleden slachtoffers;
f. het administreren en registreren van de op behandeling en afvoer betrekking hebbende gegevens.

Er dient op gewezen te worden dat een slachtoffer niet alleen fysiek gewond behoeft te zijn om geholpen te worden; het slachtoffer kan ook psychische hulp nodig hebben.

Ziekenautostation

a. Een plaats waar de aan het gewondenvervoer deelnemende ziekenauto's zich melden om een rijopdracht te ontvangen.
b. *Uit regionale situatie*: In de Regio Twente beschikt men over een speciale wagen voorzien van communicatie apparatuur ten behoeve van de Eerste Hulpverlening op het rampterrein. De wagen is een vooruitgeschoven post van de CPA die als ambulancestation kan functioneren. Minimaal is er een materiaalwagen toegevoegd ter logistieke ondersteuning.

Bijlage 1: Plattegrond Rampterrein en omgeving

Overzicht gewondennesten en relevante zorginstellingen

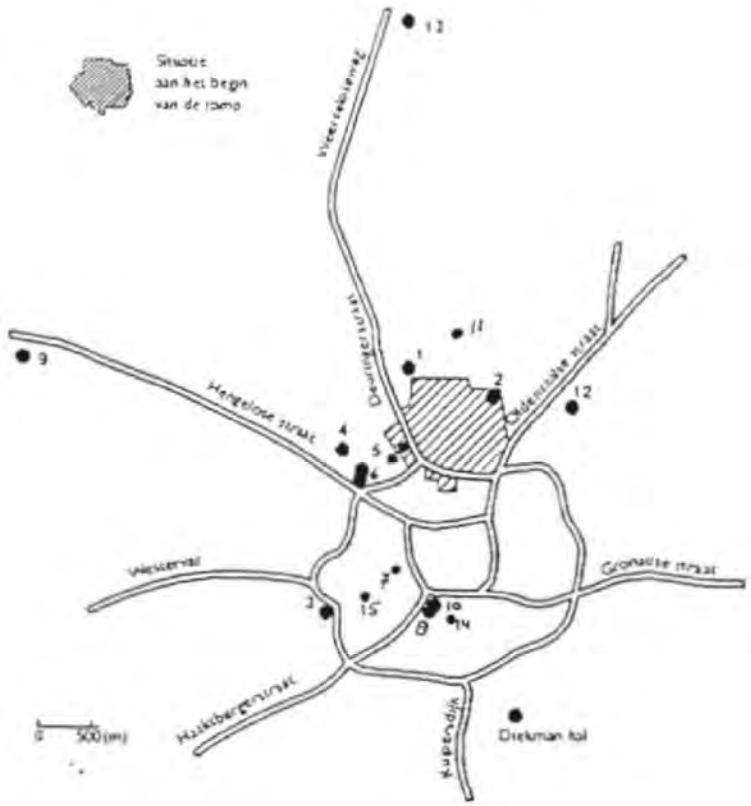

1. Dr. Ariëns verzorgingshuis
2. CBB-gebouw
3. Pathmoshal
4. Het Roessingh, revalidatiecentrum
5. Van Heekpark
6. Boddenkampsingel – Zaustat
7. MST locatie Haaksbergerstraat
8. MST locatie Ariensplein
9. Miracle Planet / Arkestadion
10. Dish Hotel
11. Apotheek Deppenbroek
12. Sparta stadion
13. Het Noaberschop / Vliegbasis Twenthe
14. Centrum Apotheek
15. CHP-E
16. Supermarkt Nieuwe Weme

Bijlage 2

Wetgevend kader voor de geneeskundige hulpverlening bij rampen en zware ongevallen algemeen wettelijk kader

Kwaliteitswet zorginstellingen (1996,1999)
Wet beroepen individuele gezondheidszorg (wet BIG, 1993, 1999)
Wet op de persoonsregistraties (WPR)
Wet ambulancevervoer (WAV)
Wet rampen en zware ongevallen (1985, 1999)
Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen (WGHR, 1991,1999)
Wet collectieve preventie volksgezondheid (WCPV, 1990)
Wet klachtrecht cliëntensector

Overige toetsingskaders
Besluit Rode Kruis (1998)
Schematische beschrijving van het SMHG proces, landelijk projectbureau GHOR
Landelijk protocol ambulancehulpverlening
Procedure en protocollen NRK
In de regio aanwezige documenten betreffende de GHOR

Belangrijke wetsartikelen:

Kwaliteitswet zorginstellingen
Art. 1. De zorgaanbieder biedt verantwoorde zorg aan. Onder verantwoorde zorg wordt verstaan zorg van goed niveau, die in ieder geval doeltreffend, doelmatig en patiëntgericht wordt verleend en die afgestemd is op de reële behoefte van de patiënt.

Art. 3. De zorgaanbieder organiseert de zorgverlening op zodanige wijze, voorziet de instelling zowel kwalitatief als kwantitatief zodanig van personeel en materieel, en draagt zorg voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot een verantwoorde zorg.

Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (1993, 1999)

Art. 40. Degene die in een register als bedoeld in artikel 3 staat ingeschreven of die een beroep uitoefent waarvan de opleiding krachtens artikel 34, eerste lid, is geregeld of aangewezen, en die zijn beroep uitoefent anders dan in het kader van een instelling als bedoeld in de Kwaliteitswet zorginstellingen, organiseert zijn beroepsuitoefening op zodanige wijze en voorziet zich zodanig van materieel, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde zorg.

Wet rampen en zware ongevallen

Art. 2. Burgemeester en wethouders zijn belast met de voorbereiding van de bestrijding van rampen en zware ongevallen in de gemeente, voor zover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald. Zij bevorderen in het bijzonder het houden van oefeningen en de totstandkoming van afspraken, die nodig zijn voor een doelmatige bestrijding van rampen en zware ongevallen.

Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen

Art. 1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
a. geneeskundige hulpverlening: het in georganiseerd verband verrichten van gewondenzorg op of nabij de plaats van een ramp of een zwaar ongeval, de gewondenzorg door militairen niet begrepen;

Art. 2. - 1. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor de geneeskundige hulpverlening in de gemeente.
- 2. Degene die de leiding heeft over de gemeentelijke gezondheidsdienst die door de gemeente is ingesteld, is, behoudens het op grond van artikel 8, tweede lid, bepaalde in de gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 5, belast met de leiding over de geneeskundige hulpverlening. Hij is in geval van een ramp bevoegd aan degene die is belast met de leiding van de centrale post voor het ambulancevervoer, bedoeld in de Wet ambulancevervoer, aanwijzingen te geven omtrent de door deze te treffen maatregelen.

Art. 3. Degene die de leiding heeft over de gemeentelijke gezondheidsdienst, die door de gemeente is ingesteld draagt, behoudens het op grond van artikel 8, tweede lid, bepaalde in de gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 5, zorg voor de afstemming van de activiteiten die enerzijds door centrale posten voor het ambulancevervoer en ziekenhuizen en anderzijds op grond van deze wet worden ondernomen ter voorbereiding op het optreden bij rampen en zware ongevallen. De centrale posten en de ziekenhuizen verlenen aan die afstemming hun medewerking.
Art. 4. De ziekenhuizen en de centrale posten voor het ambulancevervoer treffen de nodige maatregelen met het oog op de voorbereiding van hun optreden bij rampen en zware ongevallen.
Toelichting
-Degene die de leiding heeft over de geneeskundige hulpverlening kan aanwijzingen verstrekken aan degene die de geneeskundige eenheid leidt.
-De gemeentelijke gezondheidsdienst zelf staat ingevolge het bepaalde in artikel 11 van de Wet Rampen en zware ongevallen onder opperbevel van de burgemeester en valt onder de operationele leiding van, in beginsel, de brandweercommandant. (MvT II, 21 023, nr. 3, p.14)

Art. 8.- 1. De regeling, bedoeld in artikel 5, bevat in elk geval bepalingen omtrent:
a. een plan met betrekking tot de samenwerking, organisatie en coördinatie ter zake van de geneeskundige hulpverlening en door de ziekenhuizen te verlenen medische zorg;
b. de taken van de binnen het grondgebied van de aan de regeling deelnemende gemeenten werkzame gemeentelijke gezondheidsdiensten ten aanzien van de organisatie van de geneeskundige hulpverlening;
d. het verlenen van onderlinge bijstand bij de uitvoering van de geneeskundige hulpverlening.
- 4. De besturen van de ziekenhuizen, centrale posten voor het ambulancevervoer, gemeentelijke gezondheidsdiensten, regionale brandweren en bedrijven voor ambulancevervoer die werkzaam zijn binnen het grondgebied van de aan die regeling deelnemende gemeenten, worden omtrent het ontwerp van de regeling gehoord.

Art. 9. Bij algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur kunnen uit een oogpunt van volksgezondheid noodzakelijke eisen worden vastgesteld, waaraan gemeentelijke gezondheidsdiensten, ziekenhuizen en centrale posten voor het ambulancevervoer

bij de voorbereiding en de uitvoering van de geneeskundige hulpverlening moeten voldoen.

Art. 18. 1. Behoeft een burgemeester in geval van een ramp of een zwaar ongeval of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan bijstand van een geneeskundige eenheid van buiten de provincie, dan richt hij een verzoek daartoe aan de commissaris van de Koning die zich ter zake wendt tot Onze Minister van Binnenlandse Zaken.

- 2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken beslist op het verzoek. De betrokken commissarissen van de Koning treffen de nodige voorzieningen.

Art. 25. Met het toezicht op de naleving van de eisen, bedoeld in de artikelen 9 en 12, en van voorschriften als bedoeld in artikel 14, zijn belast de hoofdinspecteur, de inspecteurs en de onder hun bevelen werkzame ambtenaren van de geneeskundige hoofdinspectie van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid.

Bijlage 3: Bijlagen bij de deelrapportage GHOR

3.1. OVERZICHT VAN ONDERZOEKSCLUSTERS

Nr.	Clusteromschrijving	hoofd onderzoeker	neven onderzoeker	opmerkingen
1	Pro-actie en Preventie	Inspectie Milieuhygiëne Inspectie Ruimtelijke Ordening	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding Rijksverkeersinspectie	
2	Preparatie (plannen, deskundigheid personeel, oefenen bestrijding van relevante ramptypen)	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding	Inspectie Gezondheidszorg Arbeidsinspectie Inspectie Politie	
3	Bestrijding initiele brand incl. directe aanleiding	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding		
4	Alarmering, coördinatie, informatievoorziening en verbindingen op alle niveaus	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding	Inspectie Gezondheidszorg Arbeidsinspectie Inspectie Politie	
5	Redding, brandbestrijding en coördinatie op rampterrein incl. CoRT, logistiek en bijstand	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding	Inspectie Gezondheidszorg Inspectie Politie	
6	Geneeskundige hulpverleningsketen	Inspectie Gezondheidszorg		Dit cluster zal samen met cluster 14 onderzocht worden.
7	Voorkomen besmetting	Inspectie Milieuhygiëne Arbeidsinspectie Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding Inspectie Gezondheidszorg		Het onderwerp 'inzamelen besmette waren' (4.4) zal niet worden onderzocht, omdat het bij dit onderzoek niet van toepassing is gebleken.
8	Openbare orde en strafrechtelijk onderzoek	Inspectie Politie		Cluster 8 en 9 zullen samen onderzocht worden, ivm. de parallelle samenloop
9	Bereikbaarheid en afzetting rampterrein	Inspectie Politie	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding	

Nr.	Clusteromschrijving	hoofd onderzoeker	neven onderzoeker	opmerkingen
10	Evacuatie en registratie bewoners rampterrein	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding	Inspectie Politie	
11	Voorlichting aan bevolking op alle niveaus	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding		
12	Waarschuwen bevolking, opvang en verzorging	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding	Inspectie Gezondheidszorg Inspectie Politie	
13	Overledenenzorg (identificatie)	Inspectie Politie		Het onderwerp 'uitvaartverzorging' (6.6) zal, gezien het grote aantal deelonderzoeken dat moet worden uitgevoerd en de tijdsdruk niet in het onderzoeksprogramma worden opgenomen.
14	Geestelijke gezondheidszorg incl. traumapreventie incl. nazorg bevolking en hulpverleners	Inspectie Gezondheidszorg	Inspectie Gezondheidszorg Arbeidsinspectie Inspectie Politie	Dit cluster zal samen met cluster 6 onderzocht worden.
15	Schadebehandeling	Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding		Dit cluster zal voorlopig niet onderzocht worden. Zowel voor een onderzoek naar de schaderegistratie en -afhandeling als naar de financiële ondersteuning van getroffenen, is het op dit moment te vroeg. Mogelijk zullen deze onderwerpen in een later stadium door één van de inspecties onderzocht worden.

3.2. Overzicht (bekende) inzet GNK's en delen van GNK's

GNK afkomstig uit	Samenstelling	Door wie gealarmeerd	Tijdstip alarmering	Ter plaatse geweest
Twente	Sigmateam, haakarmbak, geen ambulanceteam, MMT	CPA A.A.D. Oost	Sigma: 15.48	Van Heekpark (17.25 uur) Arkestadion / Miracle Planet
IJssel-Vecht Zwolle	Complete GNK: MMT, ALS-wagen met 2 ambulanceteams, Sigmawagen + 8 Sigmaleden, haakarmbak	HSGA Twente aan CPA IJssel-Vecht	16.15 vertrek uit Zwolle: 17.15	AVIA tankstation (18.30 uur) Spartaterrein (19.21 uur)
Nijmegen	Materiaalwagen 2 ambulanceteams Sigmateam MMT separaat	HSGA Twente aan CPA Nijmegen, die OvDG alarmeert	Alarmering OvDG Nijmegen 16.30. Aanbod tot inzet GHOR gedaan.	AVIA tankstation (18.00 uur) Miracle Planet (19.20 uur)
Flevoland	Sigmateam, ambulanceteam, haakarmbak, OvDG	HSGA Twente aan CPA Flevoland	Na 16.07, meldt zich 17.47 onderweg	AVIA tankstation Arkestadion (CPA-band 18.57 uur) (in ieder geval haakarmbak, rest niet duidelijk)
CPA regio Achterhoek	Materiaalwagen en Sigmateam	HSGA Twente aan regio Achterhoek	16.15	AVIA tankstation
CPA regio Noordwest Veluwe	Materiaalwagen	HSGA Twente aan regio Noordwest Veluwe	Ergens na 16.07	AVIA tankstation
GNK Groningen	Complete GNK ? Deel MMT	spontane inzet	?	Meldt zich om 19 uur bij CPA IJssel-Vecht

3.3. Communicatiestructuur GHOR Twente

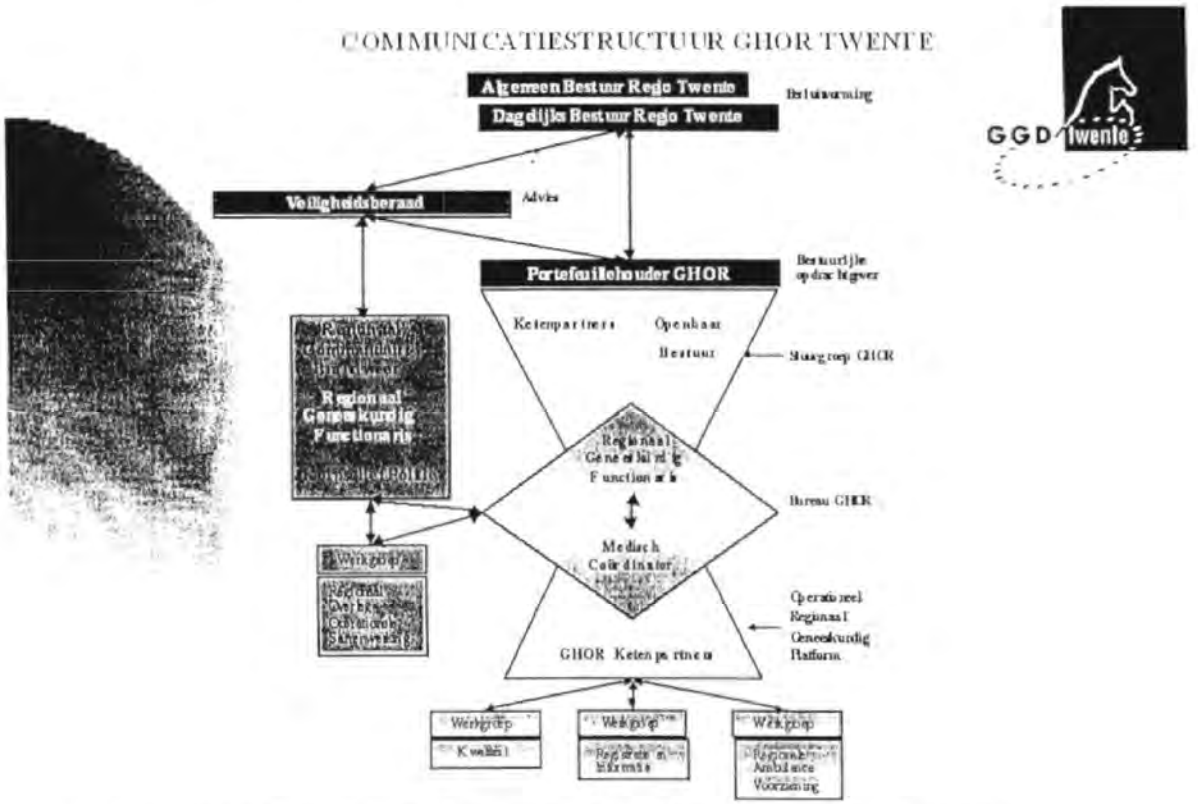

Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen

3.4. Overzicht inzet MMT's tijdens de inzet geneeskundig ten gevolge van de vuurwerkramp Enschede van 13 mei 2000

Afkomst MMT	Samenstelling MMT op 13 mei	Gealarmeerd door	Vervoer	Waar ter plaatse gewerkt	Communicatiemiddelen	Kleding	Patiënten behandeld
Twenteborg Ziekenhuis Almelo	- anesthesioloog - chirurg (leider MMT - verpleegkundige SEH - anesthesieverpleegkundige	CPA A.A.D. Oost	Door politie in ziekenhuis opgehaald	1. Van Heekpark 2. Miracle Planet	Geen. Heeft op een gegeven moment een mobiele telefoon geleend om het Ziekenhuis Twenteborg te bellen	Witte jas met reflecterende stroken, laarzen, helm met lamp	Ondubbelijk, mogelijk 3 lichtgewonden
Isala klinieken Zwolle	- anesthesioloog - verpleegkundige, anesthesie assistant - verpleegkundige SEH	CPA Regio IJssel-Vecht	Als onderdeel van de GNK vertrokken van de CPA IJssel-Vecht	1. loodspost AVIA tankstation 2. Sportpark Sparta	Eigen mobiele telefoon	Oude LOTT-pakken witte parka, witte broek en helm	5 lichtgewonden
UMC St. Radboud Nijmegen	- anesthesioloog - verpleegkundige SEH en SOSA	CPA Nijmegen	Met eigen VITO-bus, niet als onderdeel van de GNK	1. loodspost AVIA tankstation 2. Miracle Planet	Geen (NB. er is gebruik gemaakt van een (eigen?) GSM)	Geen speciale kleding (witte jassen)	Onduidelijk, waarschijnlijk wel, maar weinig
Brandwondenteam MCRZ Rotterdam/ Groningen	- chirurg - brandwondenarts	CPA Rijnmond	Met ambulance van (locale) GGD	1. Miracle Planet	Geen	Witte jas met LOTT-B-team erop. Geen helm	Geen contact met patiënten gehad
MST Enschede	- dienstdoende anesthesioloog - één van de dienstdoende (verpleegkundig) anesthesieassis-tenten p.m. bij uitdrukkelijk verzoek zou een chirurg zijn toegevoegd	Op SEH: vraag verpleegkundige ambulance aan - anes-thesioloog is opgevat als oproep CPA. Anesthesioloog heeft anesthesie-assistent OK meegevraagd	Meegegaan met ambulance A.A.D. Oost. MMT maakt (nog) geen onderdeel van de GNK uit	1. Van Heekpark 2. Miracle Planet	Eigen mobiele telefoon.	MMT-pak: jas en laarzen. Daarnaast een OK-pet, om herkenbaar te blijven	1 zwaargewonde gestabiliseerd, circa 40 lichtgewonden behandeld

Bijlage 4

Beschrijving Inspectie voor de Gezondheidszorg en haar wettelijke taken

De Inspectie voor de Gezondheidszorg is een onderdeel van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
De Inspectie heeft als taak:

a) onderzoek te verrichten naar de staat van de volksgezondheid en het aangeven en bevorderen van middelen tot verbetering daarvan;
b) het handhaven van wetten op het gebied van de volksgezondheid en het opsporen van strafbare feiten in dat kader;
c) het adviseren van de Minister over zaken die de volksgezondheid betreffen.

Het aantal wetten waarop de Inspectie toezicht dient te houden, bedraagt 40. Twee belangrijke wetten op het gebied van de kwaliteit van zorg zijn de Kwaliteitswet zorginstellingen en de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG). Andere belangrijke wetten waarop de IGZ toezicht houdt zijn de Wet ziekenhuisvoorzieningen, de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en de Opiumwet.

De Inspectie is niet genoemd als toezichthouder in de Wet Klachtrecht en de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO). Deze wetten komen echter wel indirect aan de orde bij het toezicht op de Kwaliteitswet.
De Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen (WGHR) regelt in artikel 25 de toezichthoudende taak van de IGZ (Zie bijlage).
Ten aanzien van de Wet ambulancevervoer heeft de IGZ toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde (artikel 20 WAV).

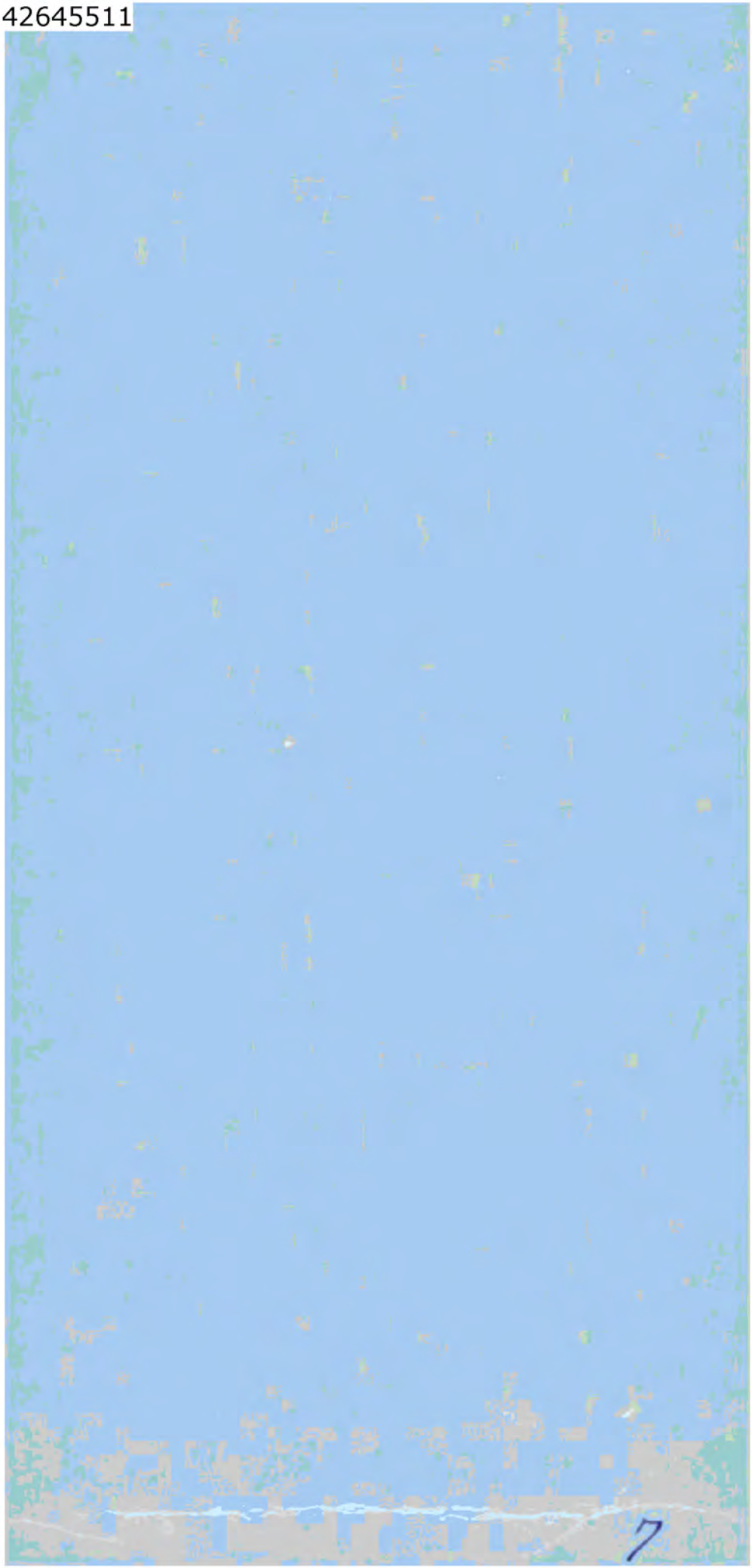

LC1-1612

INSPECTIE ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE

CONCEPTRAPPORT Cluster 7

Inspectie Milieuhygiëne

21 december 2000

VERTROUWELIJK

Omgang met de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp te Enschede

Status: concept

Datum: 15 december 2000

Akkoord projectleider:

Akkoord opdrachtgever: Hoofdinspecteur Milieuhygiëne

INHOUD

0. SAMENVATTING 3

1. INLEIDING 5

1.1 Doelstelling 5
1.2 Wijze van onderzoek 5
1.3 Opbouw van het hoofdstuk: 6

2. DE MEET -, REGISTRATIE -, EN EVALUATIEACTIVITEITEN TIJDENS EN NA DE RAMP 7

2.1 De eerste paar uur 7
2.2 De onderzoeken / metingen naar milieubelasting en gezondheidsrisico's 7
2.2.1 De organisatie van de onderzoeken/metingen 8
2.2.2 Wie hebben er wat, wanneer gemeten? 8
2.2.3 Met betrekking tot omgevingsmetingen: 8
2.2.4 Met betrekking tot gezondheidsonderzoek: 9
2.2.5 De onderlinge communicatie 9
2.2.6 Wat waren de meetresultaten? 10
2.2.7 De omgevingsmetingen 10
2.2.7.1 Anorganische gasvormige verbindingen 10
2.2.7.2 Organische verbindingen 11
2.2.7.3 Stof en zware metalen in de lucht 11
2.2.7.4 Zware metalen 11
2.2.7.5 Dioxines 12
2.2.7.6 Asbest 12
2.2.7.7 Radioactieve stoffen/bronnen 13
2.2.7.8 Stoffen in bloed en urine 13
2.2.7.9 Geestelijke gezondheid van de getroffenen en betrokkenen 13
2.3 Adviezen en maatregelen 14
2.3.1 Acute veiligheid 14
2.3.1.1 Hulpverleners 14
2.3.1.2 Afgrenzing terrein 14
2.3.1.3 Omgang met asbest 14
2.3.1.4 Voorlichting aan betrokkenen 15
2.3.2 Algemene milieuzorg 15
2.3.2.1 Afvoeren puin 15
2.3.2.2 Afvoer bluswater 16
2.3.2.3 Drinkwatervoorziening 16
2.3.2.4 Volksgezondheid 16
2.3.2.5 Ontsmetten 16
2.3.2.6 Opheffen inwerking zijnde rampenplan 16

3. CONCLUSIES 17

4. EINDCONCLUSIE 19

5. AANBEVELINGEN: 21

0. SAMENVATTING

In dit rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp Enschede. Hierbij worden m.n. de activiteiten beschreven, die door of onder verantwoordelijkheid van de Inspectie Milieuhygiëne zijn verricht. Ook wordt aangegeven welke activiteiten onder leiding van het rampenteam Enschede aan milieuzorg en beperking van de gezondheidsrisico's zijn uitgevoerd.

De brandweer heeft direct na de ramp metingen uitgevoerd en is nog dezelfde avond door de Milieu Ongevallen Dienst van het RIVM ondersteund door de inzet van een meetwagen. Deze meetwagen is in staat heel nauwkeurig stoffen te meten. Vanaf zondag 14 mei heeft de Hoofdinspecteur Milieuhygiëne de asbestdeskundige van TNO/MEP ingehuurd voor het coördineren van alle omgevingsmetingen. Veel onderzoeksinstellingen hebben metingen verricht naar het vrijkomen van gevaarlijke stoffen. Het rapport beschrijft de onderzoeksresultaten en de door de experts geadviseerde en door de rampenstaf genomen beschermingsmaatregelen.
Uit de meetresultaten is het volgende naar voren gekomen:

- geen overschrijding van de waarde voor Toegestane Dagelijkse Inname voor humane blootstelling van de onderzochte elementen (zware metalen),
- asbestconcentraties zijn gevonden die beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven,
- geen toxicologisch relevante verontreiniging van gras/veevoeder
- geringe depositie van de gemeten elementen (zware metalen), doordat deze door de regen is weggespoeld en de depositierestanten in de bodem een geringe bijdrage aan achtergrondconcentratie opleveren.
- Uit het twee á drie weken later afgenomen gezondheidsonderzoek bij getroffenen en hulpverleners is gebleken dat er bij het onderzoek van bloed- en urinemonsters geen consistente verhoging is gevonden van stoffen. Wel is gebleken dat de geestelijke gezondheid van de getroffenen ernstig is belast.

Beschermingsmaatregelen zijn genomen voor het gecontroleerd afvoeren van het bluswater, het gecontroleerd afvoeren van asbesthoudende materialen, het gelasten van het gebruikmaken van persoonlijke beschermingsmiddelen bij het uitvoeren van werkzaamheden op het rampterrein. De hulpverleners en bevolking zijn voortdurend door de rampenstaf via persbriefings, interne memo's en voorlichtingsberichten op de hoogte gesteld van de uitkomsten van de metingen en de in acht te nemen beschermingsmaatregelen.

Conclusies:
Gezien de meetresultaten naar vrijgekomen stoffen is het aannemelijk dat de volksgezondheid en het milieu (afgezien van de directe gevolgen van de ramp) niet extra zijn belast. Het optreden van de overheid is adequaat geweest met betrekking tot het voorkomen van extra milieubelasting en het beperken van gezondheidsrisico's voor bevolking en hulpverleners. Voor de mate waarin de door de arbeidsinspectie gestelde beschermingsmaatregelen ook zijn opgevolgd en de invloed hiervan op de gezondheidsrisico's van de hulpverleners, wordt verwezen naar het rapport van de Arbeidsinspectie Cluster 7.

Aanbevelingen
Het is zinvol vooraf te analyseren hoe de verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen met betrekking tot milieuzorg en volksgezondheidsbescherming en deze vast te leggen in de rampenplannen. Zet deskundigen voor milieuzorg, gezondheidszorg en voorlichting in één team. Rust hen uit met dictafoons voor het aanleggen van een logboek.

1. INLEIDING

In dit rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp. Hierbij worden m.n. de activiteiten beschreven, die door of onder verantwoordelijkheid van de Inspectie Milieuhygiëne zijn verricht. Ook wordt aangegeven welke activiteiten onder leiding van het rampenteam Enschede aan milieuzorg en beperking van de gezondheidsrisico's zijn uitgevoerd. Daar waar van belang wordt aangegeven hoe er is samengewerkt met de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Arbeidsinspectie.

1.1 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek naar de activiteiten met betrekking tot de milieuzorg luidt: *"De reconstructie en evaluatie van (het proces van omgaan met) de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en direct na de vuurwerkramp".*
De algemene doelstelling is gesplitst in:

1. de reconstructie van de meet-, registratie- en evaluatie-activiteiten tijdens en na de ramp, het gaat hier in het bijzonder om:
   - welke metingen zijn verricht en
   - welke meetresultaten zijn gevonden
2. de reconstructie van het proces van adviseren m.b.t gezondheidszorg voor de bevolking, bezoekers en hulpverleners, het gaat hier in het bijzonder om welke adviezen zijn gegeven m.b.t:
   - het ontsmetten van de bevolking en hulpverleners
   - het ontsmetten van voertuigen
   - het ontsmetten van de infrastructuur
   - het voorkomen van gezondheidsrisico's bij de hulpverleners, bezoekers en bevolking.
3. de reconstructie van het proces van algemene milieuzorg. Het gaat hier in het bijzonder om welke activiteiten uitgevoerd en adviezen gegeven zijn m.b.t.:
   - bescherming van bodem, drinkwater, oppervlakte water en lucht.
4. De analyse en beoordeling van de uitgevoerde milieu – en volksgezondheidszorg-activiteiten.

1.2 Wijze van onderzoek

Allereerst is een reconstructie van de milieuzorg gerelateerde activiteiten opgesteld aan de hand van dossieronderzoek. Deze reconstructie is in de eerste fase van het onderzoek vastgelegd in de reconstructiematrix (zie bijlage1). In de tweede fase zijn de verzamelde gegevens geanalyseerd en samengevat en vastgelegd in dit hoofdstuk. Daar waar lacunes of onzekerheden bestonden met betrekking tot de verrichte activiteiten, zijn betrokkenen door de onderzoeker om nadere informatie gevraagd. Vervolgens zijn conclusies getrokken. De concept tekst is aan de direct betrokkenen voorgelegd voor commentaar. Dit commentaar is in de laatste fase van het onderzoek verwerkt.

1.3 Opbouw van het hoofdstuk:

Het hoofdstuk begint met een korte beschrijving van de eerste paar uur van activiteiten uitgevoerd door medewerkers van de Inspectie Milieuhygiëne. Daarna volgt de beschrijving van de milieuzorggerelateerde onderzoeken met de door haar gerapporteerde resultaten. Vervolgens wordt aangegeven hoe de overige milieuaspecten en volksgezondheidsaspecten zijn behandeld tijdens en direct na de ramp. Het hoofdstuk eindigt met het trekken van een aantal conclusies. In de tekst staat tussen haakjes nummers vermeld (5.^{nr}). Deze nummers verwijzen naar de nummers van de documenten waar de betreffende informatie in verwoord staat. Zie hiervoor de lijst geraadpleegde documenten.

2. DE MEET -, REGISTRATIE -, EN EVALUATIEACTIVITEITEN TIJDENS EN NA DE RAMP

2.1 De eerste paar uur

De eerste melding over de ramp in Enschede komt op rijksniveau op zaterdag 13 mei om 16.50 uur binnen via het ministerie van VWS aan de Dienst Doend Ambtenaar (DDA) van de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM. Deze medewerker was op dat moment nog bezig met de coördinatie van de meetactiviteiten bij de brand in de chemische opslagplaats ATF in Drachten. Na overleg met het hoofd van de afdeling Crisismanagement en de hoofdinspecteur Milieuhygiëne wordt besloten de meetwagen van het RIVM van Drachten naar Enschede te dirigeren. De plaatsvervangend Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne Oost wordt door de Hoofdinspecteur Milieuhygiëne verzocht onmiddellijk het rampenteam te assisteren, dat in het Regionaal Coördinatie Centrum in Hengelo is gevestigd. De Dienst Doend Ambtenaar (DDA), van de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM, geeft in zijn Consignatierapport van 13 mei 2000 (5.[2]) op de door hem zelf geformuleerde kernvraag: "Zijn er bij de ontploffing en de daarop volgende brand gevaarlijke stoffen vrijgekomen die om bijzondere maatregelen vragen?", het antwoord "dat er weliswaar stoffen zijn vrijgekomen, maar dat door de explosie en de daarop volgende brand er een zodanige spreiding heeft plaatsgevonden dat er geen sprake is van gevaar voor de volksgezondheid.". Hij geeft deze eerste inschatting diezelfde avond door aan het Regionaal Coördinatie Centrum te Hengelo. Bij navraag hoe hij aan deze voorlopige inschatting kwam, gaf hij aan dat hij bij vele deskundigen telefonisch informatie had ingewonnen over de toestand ter plaatse en over de mogelijke gevolgen van de ramp. Zo kreeg hij van een medewerker van het NVIC van het RIVM o.a. te horen dat er bij huisartsen en ziekenhuizen wel veel slachtoffers onder behandeling waren genomen, maar geen van de patiënten waren acute blootstelling-slachtoffers. Van een deskundige Externe Veiligheid van het RIVM kreeg hij te horen dat de inversielaag erg hoog lag en dat daardoor de ontstane gevaarlijke stoffen sterk verspreid zouden worden. Ook de kenmerken van de rookpluim gaven deskundigen indicaties over de mate waarin gevaarlijke stoffen zouden zijn gevormd en hoe deze zouden zijn verspreid.
De plaatsvervangend Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne is vanaf 20.00 uur tot 01.30 uur bezig geweest met het in kaart brengen van het milieuvergunningverleningsproces en het toezicht daarop. (5.[7]) Daarnaast is er additioneel advies gegeven in het milieuteam van het Regionaal Coördinatie Centrum te Hengelo met betrekking tot luchtmetingen van het RIVM en de resultaten daarvan, veegmonsters, bluswaterproblematiek, aanwezigheid van andere kwetsbare objecten in de directe omgeving (Grolsch / ammoniak-koelinstallatie). Dit milieuteam heeft op 14 mei om 01.30 uur haar activiteiten beëindigd, omdat er geen acute milieuproblemen waren. Het team bleef wel als zodanig bereikbaar/stand-by.

2.2 De onderzoeken / metingen naar milieubelasting en gezondheidsrisico's

Het doel van de metingen was het in kaart brengen van de blootstelling van omwonenden en hulpverleners aan stoffen die vrijkwamen bij de ramp. Dit met het oog op het zo nodig en mogelijk nemen van maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid en het milieu.

2.2.1 De organisatie van de onderzoeken/metingen

De brandweer Twente heeft als eerst aangewezene de leiding op zich genomen voor het organiseren en uitvoeren van metingen naar vrijgekomen stoffen in de directe omgeving. De brandweer kreeg al snel assistentie van het RIVM/MOD. De bemanning van de meetwagen van het RIVM/MOD is, na zich om half 8 's avonds (13 mei) gemeld te hebben bij het RCC te Hengelo, nog dezelfde avond tussen 22.00 uur en 24.00 uur begonnen met het nemen van lucht - en veegmonsters op 300 meter afstand benedenwinds van de ramplocatie. Deze metingen zijn op 14 mei voortgezet. SGS Ecocare is op verzoek van de brandweer vanaf 14 mei door VROM ingehuurd voor het meten van asbest. TNO/MEP is door het ministerie van VROM ingehuurd om de asbestmetingen te coördineren op en in de nabijheid van het rampterrein, mede namens het RIVM. Op16 mei zijn de taken betreffende de organisatie en coördinatie van de metingen overgenomen door een Regionaal Coördinatieteam Gevaarlijke Stoffen, als adviesgroep ten dienste van de rampenstaf Enschede (5.[13]). Dit team bestond uit afgevaardigden van het RIVM/TNO, de arbeidsinspectie, de gemeentelijke milieudienst en de regionale brandweer en werd gecoördineerd door de projectleider van TNO/MEP. 's Avonds is dit team na rapportage van haar bevindingen weer opgeheven. De coördinatie van de asbestmetingen is op 20 mei van TNO/MEP overgegaan naar de gemeente Enschede (5.[41]).

2.2.2 Wie hebben er wat, wanneer gemeten?

Er zijn meerdere organisaties actief geweest in het kader van het meten van stoffen in en rondom het rampterrein. We kunnen een onderscheid maken in omgevingsmetingen en gezondheidsmetingen.

2.2.3 Met betrekking tot omgevingsmetingen:

- *De Regionale Brandweer Regio Twente* heeft op de dag van de ramp metingen verricht met behulp van Drägerbuizen op koolmonoxide stikstofoxiden en zwaveldioxide. Met DTA-teams (deskundig toezichthouder asbest) heeft de brandweer Twente benedenwinds van de ramplocatie visuele inspecties uitgevoerd. Hierbij werd m.n. gekeken naar asbesthoudend materiaal. (5.[22])
- *Chemisch Advies van de Brandweer Amsterdam* heeft op 14 mei in de binnenring met een meetwagen voorzien van polarisatiemicroscopen een aantal materiaalmonsters op asbest onderzocht. (5.[26])
- *Het RIVM/MOD* ingeschakeld door VROM heeft metingen verricht op 13, 14, 16,18 en 25 mei. Bij deze metingen zijn luchtstoffilters bemonsterd en zijn veegmonsters en grasmonsters genomen. De monsters zijn geanalyseerd op het gehalte aan elementen (zware metalen). Ook zijn een aantal luchtstoffilters geanalyseerd op aanwezigheid van stofgebonden organische verbindingen, waaronder dioxinen.(5.[22];5.[26])
- *TNO/MEP* is vanaf 14 mei tot en met 20 mei ingeschakeld door VROM en heeft stof - en luchtmonsters geanalyseerd op asbest en indicatief op zware metalen en heeft zorggedragen voor coördinatie van alle metingen ter plaatse. (5.[26]; 5.[41])
- *Ascor Analyse* is op 14 mei door VROM ingeschakeld om extra onderzoekscapaciteit te kunnen inzetten voor het nemen en analyseren van lucht - en stofmonsters (5.[26])
- *SGS Ecocare* is op 14 mei op verzoek van de brandweer door VROM ingeschakeld voor onderzoek naar asbest (tot 22 mei).

- *Search B.V.* is op 22 mei door de gemeente Enschede ingeschakeld en heeft vanaf dat moment het asbestonderzoek uitgevoerd in het kader van het ruimen en saneren van het rampgebied (5.[24]). Vanaf 22 mei heeft *SGS Ecocare* de opdracht van VROM gekregen enkele luchtmonsters te nemen als second opinion op de metingen van Search B.V. (5.[24])
- *Inspectie Milieuhygiëne Zuid -West* heeft onderzoek gedaan naar mogelijke betrokkenheid van radioactieve stoffen/bronnen bij de ramp. (5.[20])

De meetresultaten van het RIVM en TNO onderzoeken werden zodra deze beschikbaar kwamen, ter beschikking gesteld aan het RCC te Hengelo, na opheffing van het RCC op 24 mei, aan de gemeentelijk rampenstaf Enschede. Daarnaast zijn de meetresultaten verspreid naar de afdeling crisismanagement van het ministerie van VROM, de provincie, de departementen van Volksgezondheid, Sociale Zaken, Defensie en Binnenlandse Zaken (5.[26]).

De opdrachtverlening van SGS Ecocare en Ascor Analyse is vanaf 17 mei (15:00 uur) overgegaan naar de gemeente Enschede. De begeleiding door TNO bleef in opdracht van VROM gehandhaafd tot 20 mei. (5.[18];5.[26]).

2.2.4 Met betrekking tot gezondheidsonderzoek:

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft ten behoeve van de inrichting van de nazorgfase de volgende onderzoeken geïnitieerd:

1. Onderzoek naar stoffen in bloed en urine in het kader van de gezondheidsmonitoring door het *RIVM*, de afdelingen *Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum, Laboratorium voor Blootstellingsonderzoek en Milieu-epidemiologie* en *Laboratorium voor Anorganisch-Analytische Chemie* in samenwerking met *Academisch Medisch Centrum Amsterdam/De Meern* (5.[30]),
2. Grootschalig onderzoek naar de (geestelijke) gezondheid van de getroffenen en betrokkenen van de vuurwerkramp door *het Academisch Medisch Centrum Amsterdam/De Meern: Instituut voor Psychotrauma*.(5.[31])

2.2.5 De onderlinge communicatie

In het cluster dat verantwoordelijk is voor de milieuzorg en de bescherming van de volksgezondheid zijn vele organisaties actief geweest. Zo zijn naast bovengenoemde onderzoeksinstellingen de volgende actoren te noemen:
de Arbeidsinspectie (ten behoeve van de bescherming van de hulpverleners), de GGD (de Medisch Leider Ramp Terrein Medisch / Milieukundige), de rampenstaf Enschede, de Bouw - en Milieudienst gemeente Enschede, het Regionaal Coördinatie Centrum, de afdeling Communicatie van de gemeente Enschede, het ministerie van VROM, het ministerie van VWS.
In de acute fase van de ramp is de bevellijn eenduidig. De commandant van de brandweer is de baas. Hij is gewend binnen korte tijd beslissingen te nemen en hij neemt deze ook. Naarmate de rampbestrijding in volgende fasen belandt, komen er verschillen van belangen tussen de verschillende organisaties naar boven. Met betrekking tot de coördinatie van de milieuonderzoeken en het terugkoppelen van de onderzoeksresultaten en de hieraan te koppelen maatregelen is de projectleider van TNO/MEP door VROM aangesteld. Hij meldt (5.[13]) dat de samenwerking met alle organisaties goed is verlopen, met de begrijpelijke aanloopproblemen. Hij gaf de beschikbare meetresultaten en resultaten van

asbestverkenningen direct door aan de rampenstaf. Daar bleek de informatie soms langer dan verwacht te blijven liggen. Daardoor was de stand van zaken van de ramp niet altijd op het zelfde moment op iedere plek bekend. De Medisch Milieukundige bleek niet altijd de beschikking te hebben gekregen van de laatste meetresultaten. Naar mate de tijd voortschreed werd de uitwisseling van informatie steeds beter.
Soms was het niet geheel helder wie nu waarvoor verantwoordelijk was. Hierdoor ontstonden misverstanden of divergentie van opvattingen. Door de hectiek van de eerste dagen, bleek nog al eens dat de participanten, in de loop van een periode van enkele uren, uiteen gingen lopen in met elkaar overeengekomen acties. Door zoveel als mogelijk in onderling overleg te opereren zijn vereiste meet - en monitor -activiteiten en beschermingsmaatregelen (eventueel met flinke discussies) op elkaar afgestemd.

2.2.6 Wat waren de meetresultaten?

De meetresultaten zijn vastgelegd in vele tussenrapportages.(Zie bijlage 1 reconstructie-matrix). De eerste mondelinge inschattingen werden door de Dienst Doend Ambtenaar van de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM al op de avond van de ramp afgegeven aan het Regionaal Coördinatie Centrum te Hengelo. (5.[2]) De eerste schriftelijke rapportage van het RIVM/MOD was op zondag 14 mei. (5.[1];5.[8];5.[33]) inzake de uitkomsten van een visuele inspectie naar asbest en op maandag 15 mei inzake de resultaten van de lucht - en veegmonsters genomen op de avond van 13 mei.(5.[12])

Op deze plaats is het zinvol een korte samenvatting van de gerapporteerde meetresultaten weer te geven. Voor de gedetailleerde onderzoeksresultaten wordt naar de meetrapporten zelf verwezen.

2.2.7 De omgevingsmetingen

2.2.7.1 Anorganische gasvormige verbindingen

Het RIVM heeft direct zodra de resultaten van metingen bekend waren deze doorgegeven aan het RCC en aan VROM. In haar eerste geïntegreerde schriftelijke rapportage op 22 mei (5.[22]) meldt het RIVM dat er metingen van deeltjesvormige en van gasvormige stoffen in de lucht op verschillende plaatsen zijn uitgevoerd, zo dicht mogelijk bij de ramp en zoveel mogelijk in het gebied van de rookpluim. Op 13 mei aan de rand van de zogenaamde "binnenring". Op 14, 16 en 18 mei zijn aanvullende metingen gedaan respectievelijk aan de rand van en in de binnenring. Van de anorganische gasvormige verbindingen werd op13 mei alleen koolmonoxide waargenomen in een gehalte boven de detectiegrens (van 1 ppm) met een concentratie van 10 ppm. Een aantal andere gevaarlijke gassen dat bij brand kan vrijkomen, zoals blauwzuur, zoutzuur, ammoniak en stikstofoxiden werd niet aangetoond boven de detectiegrens van 1 ppm.

2.2.7.2 Organische verbindingen

Het RIVM meldt op 22 mei (5.[22]) dat de meting van organische componenten op 13 mei heeft aangetoond dat de concentraties van deze componenten op het achtergrond niveau lagen. Op 16 mei zijn er monsters genomen met behulp van koolbuizen en zgn. personal samplers. De resultaten laten zien dat er licht verhoogde concentraties voorkwamen onder andere van benzeen, tolueen, ethylbenzeen, stryreen en hexaan. Alleen voor benzeen kwam de concentratie in de buurt van de toelaatbare concentratie in lucht (TCL), een concentratie die bij levenslange blootstelling geen effecten veroorzaakt bij de bevolking. Voor de andere verbindingen is er geen sprake van overschrijding van deze lange termijn waarden. Dat betekent automatisch dat deze waarden (ver) beneden de toegelaten waarden voor werknemers liggen, de zgn. MAC-waarden, (maximaal aanvaarde concentraties). Voor de detailbespreking van deze resultaten wordt verwezen naar het rapport zelf. (5.[22],p.6-10).

2.2.7.3 Stof en zware metalen in de lucht

Metingen van het stof in de lucht gaven volgens de rapportage van het RIVM van 22 mei (5.[22]) het volgende beeld:
De concentratie fijn stof was op 13 mei verhoogd tot boven de daggemiddelde grenswaarde voor de bevolking. Ook op volgende meetdagen bleek het fijn stof gehalte verhoogd. Op 18 mei bleek de concentratie door de gewijzigde weersomstandigheden (regen) lager dan op de voorgaande dagen. Van vele elementen werden concentraties boven de achtergrondwaarde gevonden. Alleen voor cadmium (op 13 mei), voor barium (op 14 en 16 mei) en voor lood (op 13, 14 en 16 mei) werden lange termijn blootstellingsnormen voor de bevolking overschreden. Voor alle elementen geldt, dat de concentraties in de loop van de tijd zijn afgenomen. De metingen hebben plaatsgehad zo dicht mogelijk bij het rampgebied, terwijl de omwonenden zich het grootste deel van de tijd op veel grotere afstand bevonden. Dit betekent dat omwonenden vrijwel zeker niet zijn blootgesteld aan waarden boven de toegestane lange termijn blootstellingsnormen.
Voor de blootstelling van werknemers in het rampgebied geldt dat zowel voor fijn stof als voor de elementen, de gemeten waarden ruim onder de MAC-waarden (maximaal aanvaarde concentraties) liggen.

2.2.7.4 Zware metalen

Het RIVM-onderzoek naar de verspreiding en depositie van de verontreiniging van zware metalen en de daarmee samenhangende mogelijke contaminatie van gewassen, geeft de volgende resultaten (5.[28]):
Op 14, 16 en 25 mei zijn gras - en veegmonsters genomen in de directe en wijdere omgeving van het rampgebied. In het gebied benedenwinds van de ramplocatie is meetbare depositie van een aantal elementen en zware metalen geconstateerd. Toetsing aan de normen/ advieswaarden voor veevoeder geeft aan dat alleen voor barium de veevoedernorm van 20 mg/kg droge stof zowel in het gebied tot 1 km als in het gebied tot 2,5 km is overschreden. Echter deze veevoedernorm heeft betrekking op wateroplosbare bariumverbindingen. Het barium dat bij de brand is vrijgekomen zal grotendeels bestaan uit onoplosbare bariumverbindingen, die toxicologisch niet relevant zijn. Toetsing van de mogelijke blootstelling aan de waarden voor de Toelaatbare Dagelijkse Inname (TDI-waarden) voor humane blootstelling geeft aan dat voor geen van de elementen overschrijding is te

verwachten. Blijkens het onderzoek op 25 mei zijn de concentraties op gewassen na 16 mei verder gedaald, mede door afspoeling als gevolg van regen. Overschrijding van de TDI-waarden voor de onderzochte elementen is op grond van deze onderzoeksresultaten onwaarschijnlijk. (5.[28],p15)
Met betrekking tot de depositie van de gemeten elementen wordt in de RIVM rapportage van 30 mei gerapporteerd dat deze voor een belangrijk deel zijn weggespoeld met het regenwater en zijn afgevoerd naar het riool, dan wel in de bodem zijn terechtgekomen. De bijdrage hiervan aan de achtergrondconcentratie van de bodem is gering. (5.[28], p.14)

2.2.7.5 Dioxines

Het RIVM geeft op 31 mei in haar rapportage (5.[29]) de resultaten weer van de dioxineanalyse. Onderzoek naar het vrijkomen van dioxines heeft aangegeven dat er een lichte verhoging van concentratie van dioxines in het op 16 mei genomen luchtmonster is geconstateerd. Bij de gemeten waarden voor dioxineachtige verbindingen zou blootstelling aan rook van de gemeten samenstelling kunnen leiden tot een zeer beperkte bijdrage in vergelijking met de achtergrondblootstelling. Zie voor details de noot aan het eind van het hoofdstuk [i]

2.2.7.6 Asbest

TNO, SGS en de DTA-teams van de Regionale brandweer hebben op 14 mei (5.[8]) visuele inspecties naar asbest uitgevoerd. Dat is gebeurd in drie gebieden, de zgn. binnenring, de buitenring en het gebied waar de pluim zich heeft verspreid. Door de chemisch adviseur van de brandweer is vastgesteld dat binnen de eerste ring van het rampterrein aanzienlijke hoeveelheden cementgebonden asbesthoudende delen aanwezig waren. In de gebieden daarbuiten echter werden wel veel verbrandingsresten, maar geen asbestresten aangetroffen. Verondersteld wordt dat, als gevolg van de grote hitte tijdens de brand/explosie een sterke "pluimstijging" is opgetreden, waardoor de rookwolk, met daarin stof en vrije asbestvezels, tot grote hoogte is opgestuwd. Wanneer de pluim elders op leefniveau terecht komt, is de concentratie asbest zo laag dat het zgn. verwaarloosbaar risiconiveau niet wordt overschreden. Het is onwaarschijnlijk dat mensen van de hulpverleningsdiensten hebben blootgestaan aan normoverschrijdende asbestconcentraties.
Voorts zijn in de binnenring luchtmonsters genomen om de asbestvezelconcentratie vast te stellen. Het RIVM rapporteert op 22 mei(5.[22]) aan de hand van rapportages van SGS en TNO, dat in de buitenring en in het gebied waar de pluim is neergekomen geen asbest is gevonden. In de binnenring is asbesthoudend materiaal aangetroffen. In de geanalyseerde luchtmonsters is asbest aangetroffen in concentraties die de hoogte van het verwaarloosbaar risiconiveau van 1000 vezelequivalenten/m^3 mogelijk overschrijden, maar beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven. Zie voor de normstelling de noot aan het eind van dit hoofdstuk [ii]
Het verwaarloosbaar risiconiveau betreft echter een jaargemiddelde dat gezien de aard van de situatie niet zal worden overschreden.
TNO/MEP geeft in haar rapport van 19 juni 2000 (5.[41]) aan dat er in de periode 23 mei t/m 26 mei controlemetingen zijn gehouden tijdens de saneringswerkzaamheden. Aanleiding hiertoe was dat tijdens uitgebreide inspectie in de week van 21 mei in woningen en opstallen in de aangrenzende zones tot in de "buitenring"ook secondaire schade was geconstateerd aan diverse asbesthoudende bouw- en constructiematerialen. Dit betrof voornamelijk asbestcementproducten zoals schuurdaken en gevelbeplating, maar ook amosiet-bevattende isolatieplaten. In tegenstelling tot de stukjes asbestcement die in het directe explosiegebied

werden gevonden en waarvan de vrije vezels als gevolg van de explosie waren weggeblazen, bevatten deze secundair getroffen materialen verse breukvlakken, waaruit respirabele asbestvezels aan de lucht kunnen vrijkomen. Dit geldt met name voor de niet-hechtgebonden amosiethoudende platen.
De resultaten van deze controlemetingen waren dat in vier luchtmonsters die in de directe omgeving van de beschadigde asbesthoudende materialen zijn genomen, enkele asbestvezels zijn aangetroffen van het type amosiet. In één van de luchtmonsters is één asbestvezel aangetroffen van het type chrysotiel. Ook zijn in enkele monsters glaswol/steenwolvezels aangetroffen. Op basis van deze resultaten kan worden geconcludeerd dat nergens het Maximaal Toelaatbaar Niveau is overschreden.
Search B.V. heeft honderden controle metingen uitgevoerd in de periode vanaf 22 mei tot en met oktober. Hierbij zijn geen meetbare asbestconcentraties meer gevonden. (5.[42]; 5.[43])

2.2.7.7 Radioactieve stoffen/bronnen

Uit het onderzoek van Inspectie Milieuhygiëne Zuidwest (5.[30]), gerapporteerd op 19 mei, is naar voren gekomen dat het vrijwel is uit te sluiten dat er vergunningplichtige stoffen/bronnen bij de ramp betrokken zijn geraakt. Mogelijk zijn wel niet-vergunning-plichtige ionisatierookmelders bij de explosie en de brand betrokken geraakt. Dit is echter niet na te gaan. De mogelijke risico's van dergelijke melders is echter gering.

2.2.7.8 Stoffen in bloed en urine

De eerste rapportage (5.[30]) in juli heeft betrekking op een steekproef van de twee tot drie weken na de ramp verzamelde monsters. Er zijn geen consistente verhogingen gevonden van stofniveaus in bloed en urine ten opzichte van wat normaal in de algemene bevolking wordt gevonden. Ook is er geen consistente relatie gevonden tussen potentiële blootstelling (bepaald op basis van de gehanteerde vragenlijst) aan stoffen en gemeten niveaus in bloed en urine. Geconcludeerd wordt dat er geen verhoogde lichaamsbelasting is opgetreden door de vuurwerkramp.

2.2.7.9 Geestelijke gezondheid van de getroffenen en betrokkenen

De eerste rapportage (5.[31]) in juli van het onderzoek dat twee tot drie weken na de ramp is uitgevoerd, heeft betrekking op een steekproef uit de verzamelde gegevens. De analyses zijn gebaseerd op antwoorden van de deelnemers op zelfrapportage vragenlijsten van personen ouder dan 16 jaar. Aangegeven wordt dat bij dit onderzoek sprake is van vroege metingen in relatie tot vergelijkbare studies naar rampen. De gevonden waarden zijn daardoor vermoedelijk hoger in vergelijking met bevindingen elders.
Een belangrijk deel van de getroffenen geeft aan veel klachten op het terrein van de (geestelijke) gezondheid te ervaren. Bij de bewoners en passanten zijn relatief veel klachten gevonden. Het gaat hierbij om angstgevoelens, neerslachtigheid en somberheid en algemene gezondheidsklachten, voor schok- en traumaverwerking karakteristieke verschijnselen van herbeleven en vermijden, en ziekteverzuim.
De door de groep hulpverleners gerapporteerde klachten zijn duidelijk geringer dan die van de bewoners en passanten.

Opgemerkt moet nog worden dat deelname aan deze gezondheidsonderzoeken geheel vrijwillig was. Het is onbekend in hoeverre dit de resultaten van het onderzoek heeft beïnvloed.

2.3 Adviezen en maatregelen

Op basis van deskundigheid van de hulpverleners en de resultaten van de metingen zijn beschermingsmaatregelen door de rampenstaf van Enschede getroffen voor de bevolking, omwonenden en hulpverleners. Hieronder geven we een opsomming van genomen maatregelen.

2.3.1 Acute veiligheid

2.3.1.1 Hulpverleners

De arbeidsinspectie heeft in het bijzonder de taak hulpverleners te beschermen tegen blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Voor een gedetailleerde beschrijving van de bescherming van hulpverleners wordt hierbij verwezen naar de rapportage die is opgesteld door de Arbeidsinspectie. In dit rapport wordt meer in algemene zin de bescherming van de volksgezondheid, inclusief die van de hulpverleners beschreven.

2.3.1.2 Afgrenzing terrein

Politie en brandweer hebben al snel het rampgebied afgegrendeld en verdeeld in een binnen - en buitenzone.(5.[15]) De grenzen van deze zones zijn in de loop van de tijd gewijzigd. De afgrendeling had tot doel zoveel mogelijk de veiligheid van de bewoners en de hulpverleners te verzekeren.

2.3.1.3 Omgang met asbest

Er is veel aandacht besteed aan de wijze waarop omgegaan diende te worden met het asbestmateriaal dat op het rampterrein in de binnenring aanwezig was. Op 14 mei wordt in een persbericht van het Regionaal Coördinatie Centrum melding gemaakt hoe met asbest om te gaan (5.[9];5.[10]). Gebleken is dat het alleen asbest in vaste vorm betrof, geen asbestdeeltjes die in de lucht zweefden. Ter bescherming van de hulpverleners en opruimdiensten heeft de GGD -functionaris (Medisch Leider Rampterrein) (5.[44];12.00 uur) adviezen gegeven hoe om te gaan met asbest (nathouden en mondkapjes gebruiken). De Arbeidsinspectie heeft vanaf 15 mei mondeling en op16 mei schriftelijk om 23.00 uur richtlijnen gegeven hoe om te gaan met het asbest (5.[32]). Hiertoe werden de wettelijke bepalingen vanuit het Arbeidsomstandighedenbesluit gehanteerd. Het was volgens die richtlijnen verplicht om adembeschermingsmiddelen en wegwerpoveralls te gebruiken bij het zoeken in het puin door het Rampen Identificatie Team (RIT) en de medewerkers die voor de afvoer van het puin zorgdroegen.
Er is op 15 mei een decontaminatie-unit aan de rand van de binnenring ingericht voor het afspuiten van voertuigen, kleding en schoenen en voor het inzamelen van gebruikte beschermingsmiddelen. (5.[44]) Zowel het af te voeren puin als de gebruikte beschermings-middelen dienden als gevaarlijk afval te worden afgevoerd.

De gemeente Enschede heeft op 16 mei een meldpunt asbest ingericht waar bewoners meldingen over gevonden asbest kwijt kunnen, waarna direct actie zou worden ondernomen. (5.[22], 5. [24]),
Om te voorkomen dat bij de opruimwerkzaamheden mogelijke asbestwolken richting bebouwing waaiden, heeft de burgemeester op 23 mei opdracht gegeven een waterscherm aan te brengen (5.[15]).
Op grond van de asbestvondsten in de week van 23 mei meldt TNO/MEP in haar rapport van 19 juni (5.[40]) dat bij de sanering de wijk wordt opgedeeld in sectoren waarin achtereenvolgens de volgende procedure is ingesteld:

1. Een uitgebreide inventarisatie van alle schade aan asbesthoudende materialen;
2. Sanering door asbest verwijderingsbedrijf
3. Vrijgave door asbestlab;
4. Na oplevering van alle saneringen binnen de sector: een totale eindinspectie;
5. Na goedkeuring wordt de sector na melding aan de gemeente en arbeidsinspectie vrijgegeven.

2.3.1.4 Voorlichting aan betrokkenen

De rampenstaf van Enschede heeft zeer frequent persbijeenkomsten gehouden. (5.[15]5.[39]) In deze bijeenkomsten zijn regelmatig de resultaten van de metingen aangegeven, zonodig ondersteund met uitleg van de projectleider van TNO/MEP. Ook in de "Extra Nieuwsbrieven" van de Politie (5.[36]) werd regelmatig bekend gemaakt wat de conclusies zijn naar aanleiding van de meetresultaten en hoe in het bijzonder met asbest dient te worden omgegaan. Door het coördinatieteam gevaarlijke stoffen is een speciale informatiebrief inzake omgaan met asbest opgesteld. Helaas is deze brief twee dagen vertraagd uitgebracht op 17 mei via de afdeling communicatie van de rampenstaf (5.[13]; 5.[32];5.[36]; 5.[44]).
De brandweer heeft voor de hulpverleners op het terrein een speciale asbest informatiekaart samengesteld en verspreid. (5.[15])
De arbeidsinspectie en de GGD hebben in de periode van 15 t/m 20 mei verschillende adviezen c.q. interpretaties gegeven hoe om te gaan met asbest voor de hulpverleners en de terugkerende burgers. Met name is er discussie geweest tussen de arbeidsinspectie en RIT mensen van de politie over welke adembeschermingsmiddelen er voor welke soort functionarissen vereist zou zijn. Uiteindelijk is men op 19 mei tot overeenstemming gekomen. (5.[32])
In samenwerking met het ministerie van VWS heeft de gemeente Enschede een Informatie en Advies Centrum ingesteld, dat enkele jaren actief zal blijven.(5.[15])

2.3.2 Algemene milieuzorg

2.3.2.1 Afvoeren puin

In opdracht van de Bouw en Milieu Dienst van de gemeente Enschede heeft Search B.V.op 25 mei een saneringsplan opgesteld voor het ruimen van de asbest en andere gevaarlijke stoffen. (5.[25C]).Hierin wordt aangegeven op welke wijze het rampterrein gesaneerd kan worden en hoe het puin dient te worden afgevoerd. Dit plan is door de inspectie Milieuhygiëne en de Arbeidsinspectie van commentaar voorzien. Aangegeven is dat het asbestpuin op gecontroleerde wijze afgevoerd dient te worden.(5.[27]) Het terrein wordt in dit plan gesaneerd

volgens de daarvoor geldende regels voor asbestsloop en verwijdering met daartoe gecertificeerde asbestinventarisatie - en asbestverwijderingsbedrijven. Met de sanering zelf is nog geen begin gemaakt.

2.3.2.2 Afvoer bluswater

Het milieuteam van het RCC te Hengelo heeft in overleg met het Waterschap Regge en Dinkel afgesproken het bluswater via riool af te laten voeren naar de zuiveringsinstallatie. Vermeld wordt dat het waterschap Regge en Dinkel de uitvoering actief zal volgen.(5.[7])

2.3.2.3 Drinkwatervoorziening

Door de enorme hoeveelheden water die de brandweer had gebruikt bij het blussen van de branden bleek op 15 mei de reinwatervoorraad tot een minimum te zijn gedaald. Het waterleidingsbedrijf WMO heeft in overleg met de Inspectie Milieuhygiëne Oost de watervoorraad tijdig aangevuld door water van elders (Hengelo en Oldenzaal) aan te voeren. (5.[34])

2.3.2.4 Volksgezondheid

Voor de gezondheidszorg op de korte termijn zal de inspectie Gezondheidszorg een gedetailleerde beschrijving geven in haar rapport. Het gaat hierbij m.n. om wat de medewerkers van de GGD (o.a. de Medisch Milieukundige / Medisch Leider Ramp Terrein) hebben gedaan, welke adviezen zij hebben opgesteld voor de bevolking en hulpverleners en hoe de GGD - medewerkers op de hoogte zijn gehouden van de meetresultaten. Voor de gezondheidszorg op de langere termijn is, zo als vermeld, een blootstellingsonderzoek van start gegaan, waarin de eerste bevindingen zijn gerapporteerd. Met name de uitkomsten van de geestelijke gezondheid vergen extra aandacht voor de regionale dienstverlenende instanties.

2.3.2.5 Ontsmetten

Op advies van de MLRT zijn door de CPTI wasplaatsen ingericht voor het afspoelen van voertuigen, schoenen, etc. en verzameldepots geplaatst voor gebruikte persoonlijke beschermingsmiddelen (5.[15]). De details van dit proces worden weergegeven in de feitenreconstructie van het onderzoeksdeel gezondheidszorg.

2.3.2.6 Opheffen inwerking zijnde rampenplan

Op 24 mei besluit de rampenstaf van Enschede om haar activiteiten in het kader van de rampenbestrijding om 18.00 uur te beëindigen.(5.[15]) Vele diensten van de gemeente Enschede zullen in het reguliere verband waarschijnlijk nog meerdere jaren bezig zijn met de afhandeling van deze ramp, ook wat betreft het zorgdragen voor een adequate milieuzorg bij verwijderen van het puin, sanering en wederopbouw.

3. CONCLUSIES

Terugblikkend op de periode direct na de ramp kunnen we de vraag of het optreden van de overheid adequaat is geweest met betrekking tot het voorkomen van extra milieubelasting en het beperken van gezondheidsrisico's voor bevolking en hulpverleners, als volgt beantwoorden.
De overheid heeft zoals dit hoofdstuk heeft beschreven vele activiteiten met betrekking tot milieu - en volksgezondheidszorg uitgevoerd. Samenvattend noemen we de belangrijkste activiteiten en resultaten van deze activiteiten.

1. Er is vanaf het eerste moment intensief gemeten, de uitslagen van de metingen zijn door de onderzoeksinstituten en door de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM direct teruggekoppeld aan de rampenstaf.
2. De rampenstaf heeft deze resultaten en daaraan gerelateerde beschermingsmaatregelen regelmatig doorgegeven via persberichten en via interne memo's.
3. De Medisch Milieukundige van de GGD bleek aanvankelijk niet snel genoeg op de hoogte gehouden te zijn over de meetresultaten.
4. De opgestelde informatiebrief voor de burgers aangaande de wijze waarop met asbest dient te worden omgegaan van 15 mei, is helaas pas twee dagen later uitgegeven.
   a) Uit de meetresultaten is het volgende naar voren gekomen:
      geen overschrijding van de waarde voor Toegestane Dagelijkse Inname voor humane blootstelling van de onderzochte elementen (zware metalen),
      asbestconcentraties zijn gevonden die beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven,
      geen toxicologisch relevante verontreiniging van gras/veevoeder
      geringe depositie van de gemeten elementen, doordat deze door de regen is weggespoeld en de depositierestanten in de bodem een geringe bijdrage aan achtergrondconcentratie opleveren.
6. Ten behoeve van het zo snel mogelijk kunnen signaleren van gezondheidsproblemen is twee tot drie weken na de ramp een blootstellingsonderzoek uitgevoerd onder betrokkenen op vrijwillige basis. Bij het onderzoek van bloed en urine monsters is geen consistente verhoging gevonden van stoffen.
7. Bij het blootstellingsonderzoek is wel gebleken dat de geestelijke gezondheid van de getroffenen en hulpverleners door de ramp ernstig is belast. Het gaat hierbij om angstgevoelens, neerslachtigheid, somberheid en algemene gezondheidsklachten, voor schok- en traumaverwerking karakteristieke verschijnselen van herbeleven en vermijden, en ziekteverzuim.
8. Ten behoeve van het voorkomen van extra milieuschade is er voor gezorgd dat bluswater via de zuiveringsinstallaties kon worden afgevoerd.
9. Asbesthoudende materialen zijn volgens de daarvoor geldende richtlijnen afgevoerd.
10. Hulpverleners en opruimers van het puin zijn beschermd bij hun activiteiten door het gebruik te gelasten van persoonlijke beschermingsmiddelen. De mate waarin deze maatregelen zijn opgevolgd, wordt beschreven het in rapport van de arbeidsinspectie.
11. De gemeente Enschede heeft een saneringsplan opgesteld, om er zorg voor te dragen dat het puin op milieuverantwoorde wijze kan worden afgevoerd en verwerkt.

12. De gemeente Enschede heeft een Informatie en Adviescentrum ingericht dat de komende jaren de bevolking zal ondersteunen in het verwerken van de traumatische ervaringen en de bevolking zal informeren over de afwikkeling van de ramp en de ontwikkelingen bij de wederopbouw.
13. Gezien de meetresultaten naar vrijgekomen stoffen is het aannemelijk dat de volksgezondheid en het milieu (afgezien van de directe gevolgen van de ramp) niet extra zijn belast.

4. EINDCONCLUSIE

De overheid heeft zo snel als maar praktisch mogelijk is geweest, metingen verricht naar gevaarlijke stoffen in en rondom het rampgebied. Deze metingen werden geïnitieerd vanuit de brandweer en vanuit het ministerie van VROM. De uitslagen van de metingen zijn direct in vele afzonderlijke meetrapporten aan de rampenstaf overhandigd. De GGD heeft reeds op 14 mei adviezen gegeven hoe om te gaan met mogelijke asbestvondsten bij het doorzoeken van het rampterrein. De arbeidsinspectie heeft op 15 mei hierover richtlijnen gesteld. Er is zorggedragen voor coördinatie van de metingen, de verspreiding van de meetresultaten en de noodzakelijke beschermingsmaatregelen. De rampenstaf heeft deze meetresultaten en vereiste beschermingsmaatregelen via persberichten, persbriefings en interne memo's regelmatig (een enkele keer vertraagd) verspreid. Voor de mate waarin de door de arbeidsinspectie gestelde beschermingsmaatregelen ook zijn opgevolgd, wordt verwezen naar het rapport van de Arbeidsinspectie. De gemeente heeft zorggedragen voor het laten opstellen van een saneringsplan met begeleide asbestmetingen.

5. AANBEVELINGEN:

1. Uit dit hoofdstuk komt naar voren dat er door vele participanten een grote inspanning is verricht om zowel de gezondheid van de mensen als het milieu zoveel mogelijk te beschermen. Coördinatie van de belangen van de vele organisaties is hierbij van belang. Dit zou men ook preparatief kunnen doen. Het is zinvol om de taken en verantwoordelijkheden van deze organisaties en functionarissen in beeld te brengen en vooraf op elkaar af te stemmen, zodat mogelijke belangenconflicten voortijdig opgelost kunnen worden. Het resultaat zou vastgelegd dienen te worden in regionale rampbestrijdingsplannen.
2. Zet de deskundigen voor milieuzorg, gezondheidszorg en voorlichting in één team bij elkaar. Hiermee wordt veel tijd gewonnen voor het gecoördineerd uitbrengen van adviezen ten behoeve van te nemen beschermingsmaatregelen.
3. Uit de dossiers is naar voren gekomen dat de logboeken van de verschillende participanten, naderhand aan de hand van aantekeningen zijn gereconstrueerd. Voor brandweer en politie met een centrale meldkamer en getraind ondersteunend personeel is het vastleggen van logboeken dagelijkse praktijk. Activiteiten worden dus direct op het moment zelf vastgelegd. Voor de andere participanten zijn deze faciliteiten niet voorhanden. Toch is het aan te bevelen de logboeken zoveel mogelijk op het moment zelf op te stellen, zodat geen vervorming van informatie plaatsvindt. Praktische oplossingen zullen hiervoor bedacht dienen te worden. Men kan hierbij denken aan bijvoorbeeld het voorhanden hebben van een groep getrainde secretarissen of het voorhanden hebben van dictafoons, waarin mondeling acties vastgelegd kunnen worden.

Eindnoten

---

[i] De gehalten aan dioxineachtige verbindingen zijn in het luchtmonster licht verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde in buitenlucht. In het verleden gemeten Nederlandse achtergrondwaarden bedragen 5-100 fg/m3 (1 fg= 10^{-3}pg). Deze verhoging is mogelijk gerelateerd aan de eveneens verhoogde (fijn) stof gehalten op het moment van meting. De achtergrondblootstelling van een volwassene in Nederland aan dioxineachtige verbindingen bedraagt ongeveer 70 – 140 pg i-TEQ/dag. Een belangrijk deel hiervan is afkomstig uit voeding. De Toelaatbare Dagelijkse Inname bedraagt 4 pg/kg.l.g. dag, bij een streefwaarde van 1 pg/kg l.g./dag. Voor een persoon van 70 kg betekent dit een inname van 280 pg i-TEQ /dag (=0,28ng i-TEQ/dag). De reeds in het lichaam aanwezige hoeveelheid dioxinen bedraagt voor de gemiddelde Nederlander 2-6 ng i-TEQ/kg l.g. . Bij de gemeten waarden voor dioxineachtige verbindingen zou blootstelling aan rook van de gemeten samenstelling kunnen leiden tot een extra bijdrage van max. ca. 60 pg i-TEQ/dag. Dit is een bijdrage die beperkt is in vergelijking met de achtergrondblootstelling.

[ii] **Normen: chrysotiele vezels lengte > 5 µ m: Verwaarloosbaar niveau 1000 vezels/m^3** . Maximaal Toelaatbaar niveau 100.000 vezels/m^3. **amfibole vezels lengte >5 µ m: verwaarloosbaar niveau 100 vezels/m^3**, maximaal Toelaatbaar niveau 10.000 vezels/m^3.

Lijst met gebruikte afkortingen in rapport "Omgang met de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp te Enschede".

RIVM:	RijksInstituut voor Volksgezondheid en Milieu
TNO/MEP:	Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek/Milieu, Energie Procesinnovatie
ATF Drachten:	Regionaal Chemisch Afvalverwerkingsbedrijf in Drachten
NVIC:	Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum
RIVM/MOD:	Milieu-Ongevallen Dienst van RIVM
SGS Ecocare:	Société Générale de Surveillance Redwood Nederland B.V. uit Terneuzen waarbij Ecocare voor een procedure staat ten aanzien van inspectie naar asbestdeeltjes.
RCC:	Regionaal Coördinatie Centrum
GGD:	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
ppm:	parts per million
MAC-waarden:	Maximaal Aanvaarde Concentratie
MLRT:	Medisch Leider Rampterrein
CPTI:	Coördinatie Team Plaats Incident
fg:	fentogram = 10 tot de min vijftiende gram
pg	picogram = 10 tot de min twaalfde gram
i - TEQ	internationaal Toxiciteit EQuivalenten
pg/kg.l.g.dag	picogram per kilogram lichaamsgewicht per dag
ng	nanogram = tien tot de min negende gram

Lijst geraadpleegde documenten

Nummer	Titel / Onderwerp	Schrijver
5.[1]	Logboek Crisismanagement VROM	Voorzitter BOT-mi
5.[2]	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.[3]	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.[4]	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.[5]	Memo aan Hoofdinspecteur Milieuhygiëne	Hoofd Crisismanagement VROM
5.[6]	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.[7]	Memo aan hiMH	Plv inspecteur Milieuhygiëne Oost
5.[8]	Memo aan vzt BOT-mi: aanwezigheid asbest in rampgebied	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.[9]	Fax voortgangsbericht gemeten concentratie zware metalen nog niet bekend	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.[10]	Memo betreft aanwezigheid asbest in rampgebied	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.[11]	Memo Planologische regeling voor gebied vuurwerkdepot	5.1.2e
5.[11b]	Fax asbestonderzoek rapoort	TNO/MEP
5.[12]	Fax Kort verslag resultaten onderzoek naar luchtverontreinigingen en gedeponeerd stof in Enschede	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.[13]	Logboek coördinatie gevaarlijke stoffen 16 mei	TNO/MEP
5.[14]	Fax resultaten analyse tweede luchtstofmonster	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.[15]	Voorlopig verslag vergaderingen rampenstaf Enschede	Enschede
5.[16]	Fax Voorlopige resultaten asbestonderzoek Enschede	TNO/MEP
5.[17]	Asbestonderzoeksrapport visuele inspectie	SGS Laboratory Services
5.[18]	Fax aan secretaris werkgroep Enschede betreft overgang contracten ASPAR en SGS	Voorztiiter BOT-mi
5.[19]	Opdrachtverlening aan SGS	hiMH
5.[20]	Onderzoek naar de betrokkenheid van radioactieve stoffen bij de ramp Enschede	5.1.2e
5.[21]	Journaal Nazorgtraject Enschede	coördinator IMH, inspecteur Medische Milieuzaken
5.[22]	Eerste tussenrapportage van de resultaten metingen luchtstof- en veegmonsters, 22 mei	RIVM/MOD
5.[23]	Opdrachtverlening aan TNO/MEP	Pln hiMH
5.[24]	Overzicht metingen 23 mei aan voorzitter BOT-mi	RIVM/MOD
5.[25]	Verslag vergadering rijksinspecties aan plv hiMH	coördinator IMH ,inspecteur Medische Milieuzaken
5.[25b]	Fax Overzicht gestort puin	Bouw – en Milieudienst Enschede
5.[25c]	Stand van zaken ruiming rampterrein, plan van	Bouw – en Milieudienst

Nummer	Titel / Onderwerp	Schrijver
	aanpak ruimen/saneren opgesteld door Search BV	Enschede
5.[26]	Bijdrage VROM 2e brief BZK aan TK versie 0.3	VROM
5.[27]	Verslag gesprek arbeidsinspectie over plan van aanpak ruimen/saneren rampterrein	Coördinator IMH
5.[27b]	Commentaar op plan van aanpak ruimen/saneren	Coördinator IMH
5.[28]	Aanvullende rapportage inzake de analyse van veeg – en grasmonsters 30 mei	RIVM/MOD
5.[29]	Fax Toezending resultaten dioxineanalyse	Hoofd RIVM/MOD
5.[30]	Rapport nr. 630830 001 Eerste rapportage over stoffen in bloed en urine, Gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede	RIVM
5.[31]	Eerste rapportage Gezondheidsonderzoek Enschede, deelonderzoek (geestelijke) gezondheid van de bewoners, passanten en hulpvreleners van de vuurwerkramp in Enschede	Instituut voor Psychotrauma
5.[32]	LCI-0172 Verslagen en Logboek arbeidsinspectie	Arbeidsinspectie
5.[33]	Fax Overzicht meetrapportages RIVM/MOD	Hoofd RIVM/MOD
5.[34]	Memo betreffende reinwatervoorraad	IMH Oost
5.[35]	LCI-0210 Logboek Coördinatiepunt Brandweer	Brandweer
5.[36]	Extra nieuwsbrieven Politie Twente	Stafafdeling Communicatie politie Twente
5.[37]	Extra nieuwsbrief bijlage RIVM-onderzoek	Stafafdeling Communicatie politie Twente
5.[38]	Extra nieuwsbrieven Politie Twente 22 mei + brief van arbeidsinspectie betreffende werken met pbm in binnengebied	Stafafdeling Communicatie politie Twente
5.[39]	Logboek regionale brandweer	Brandweer
5.[40]	Rapport controle metingen asbestvezels	TNO/MEP
5.[41]	Memo Overdracht coördinatie asbesttaken	TNO/MEP
5.[42]	Luchtmeting naar concentratie asbestvezels 4 aug	SEARCH BV
5.[43]	Luchtmeting naar concentratie asbestvezels 13 /06	SEARCH BV
5.[44]	LCI 1131: Logboek Medisch Leider Rampterrein	GGD Twente
5.[45]	Concept interviewverslag IGZ: Medisch Milieukundige	Inspectie gezondheidszorg

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEI
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie geschiedenis
Bij elke gebeurtenis is het versienummer vermeld:

1.1 Samengesteld uit reconstructies van de Inspectie voor de Politie, Inspectie voor de Milieuhygiëne en de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
1.2 - Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Arbeidsinspectie toegevoegd
- Gebeurtenissen toegevoegd, verwijderd of gewijzigd n.a.v. interviews en verificatie door Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
- Nagekomen opmerkingen van de Inspectie voor de Milieuhygiëne verwerkt
- Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Inspectie voor de Politie toegevoegd
1.3 - Namen zijn veranderd in functies. Tevens zijn in deze versie een aantal afkortingen verklaard. Naar aanleiding van interviews en van de analyse is een aantal gebeurtenissen gewijzigd en onderling overleg verwijderd of toegevoegd.
Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Inspectie voor de Gezondheidszorg toegevoegd

Inleiding
In deze deelreconstructie is zijn gebeurtenissen verwerkt uit de onderzoeken van:
- de Inspectie voor Milieuhygiëne
- de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding)
- de Inspectie voor de Politie
- de Arbeidsinspectie
- de Inspectie voor de Gezondheidszorg

Deze reconstructie is gebaseerd op:
- geregistreerde mobilofoon- en telefoongesprekken van de Regionale Alarmcentrale van de brandweer (RAC) en het Regionaal Meldcentrum van de politie (RMC).
- interviews met ter plaatse ingezet brandweerpersoneel en centralisten van de (RAC). Vrijwel alle relevante betrokken brandweermedewerkers zijn in eerste instantie gehoord. Een groot deel van de verslagen van deze interviews is nog niet formeel ondertekend. Bovendien is er een aantal groepsgesprekken gehouden met betrokkenen die echter hoofdzakelijk ter verificatie van de gebeurtenissen worden gevoerd.
- interviews door de inspectie voor de politie
- foto's en video's
- diverse logboeken en journaals
- opgevraagde informatie, logboeken, bandteksten CPA's, diverse interviews Inspectie voor de Volksgezondheid
- meet-en registratiegegevens milieu-en gezondheidsonderzoek

Status
- Deze reconstructie is gedeeltelijk geverifieerd door degenen die informatie hebben aangeleverd.
- Tijdens de analyse- en rapportagefase van het onderzoek kan deze reconstructie aangevuld en/of gewijzigd worden

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**13 mei**	*15.36*	Brouwerij Grolsch	Grolsch	De biogasballon bij Grolsch vliegt door de explosie bij SE Fireworks in brand.		N.003 N.004
1.1	**13 mei**	**15.36.17**	onbekend	Koninklijke marechaussee	iemand van de Koninklijke marechaussee informeert naar de ontploffing en vraagt of er gevaarlijke stoffen tussen zitten. Infodesk RMC weet niets van gevaarlijke stoffen, alleen dat het om vuurwerkopslag gaat	functionaris van de Koninklijke marechaussee, telefonist Infodesk RMC	Infodesk
1.1	**13 mei**	**15.40.29**	onbekend	politie	collega belt met het RMC en vraagt naar de ontploffing en of het giftig is RMC: antwoord "Nee, niet giftig."	politiefunctionaris ; centralist RMC 814	telefoon bedientafel Oldenzaal
1.1	**13 mei**	**15.41.22**	RMC	bedientafel Almelo	RMC belt met een collega en vraagt of er giftige stoffen vrij komen. De collega zegt dat het een gekkenhuis is en dat er overleg is. RMC krijgt zo bericht	telefonist RMC bedientafel Almelo, brandweer fucntionaris	telefoon bedientafel Almelo
1.3	**13 mei**	**15.47**	Borne	GGD Twente / GHOR	Wachtdienstarts GGD (MLRT) meldt zich na oproep. Na enige discussie krijgt MLRT instructie waar zich te melden bij het rampterrein. *Wachtdienstarts doet dienst voor diverse taken: buiten kantooruren de forensische geneeskunde, MLRT, infectieziektenbestrijding, milieu en is eerste aanspreekpunt voor andere voorkomende vragen aan de GGD. Voor alarmering wordt per dienst een semadigit en mobiele telefoon overgedragen. Maakt gebruik van een (niet-herkenbare) wachtdienstauto*	MLRT GGD Twente; centralist CPA AAD-Oost	LCI 893 LCI ai
1.1	**13 mei**	*15.50*	Terrein Grolsch	Grolsch	Ammoniak ingeblokt conform het Bedrijfsnoodplan bij Grolsch door medewerker Grolsch III. Op het Grolsch-terrein is brand bij de afvalwaterzuiveringsinstallatie en een vrachtwagen staat in brand bij het gasstation.		N.003 N.004
1.1	**13 mei**	**15.51**	Akzo Nobel	Akzo Nobel	AKZO Nobel vraagt aan RAC of rookwolk gevaarlijke stoffen bevat en biedt hulp bedrijfsbrandweer aan. Deze hulp wordt afgeslagen.	Akzo Nobel Centralist RAC	N.001

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEI
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**13 mei**	*15.55*	Terrein Grolsch	Grolsch	Afsluiters gas Grolsch dichtgedraaid door medewerker Grolsch IV en 649-1 De hoge druk gastoevoer van Grolsch staat nog open. De methaantank was volgens de BHV van Grolsch geen gevaar, en ook de aanwezige ammoniak was goed beveiligd. In overleg met de OVD Enschede werd bepaald dat met name het ammoniaksysteem, gezien de grote schade die de laatste explosie had aangericht, alle aandacht nodig had.		N.021 N.003 N.004
1.1	**13 mei**	**15.56**	AKZO Nobel	AKZO Nobel	Akzo Nobel geeft door aan RAC dat er veel roet neerkomt uit rookwolk.	Akzo Nobel Centralist RAC	N.001
1.1	**13 mei**	**15.56.07**	onbekend	politie	n.a.v een telefoontje van een politiefunctionaris meldt het RMC dat door de brandweer nog geen melding is gedaan van het vrijkomen van giftige stoffen: "Ze zijn nog aan het meten en aan het blussen."	onbekend, telefonist RMC bedientafel Almelo	telefoon bedientafel Almelo
1.1	**13 mei**	*16.02*	Kazerne brandweer Hengelo	Brandweer Hengelo, officier III	Officier III op kazerne Hengelo. Er regenen allerlei deeltjes op het kazerneterrein naar beneden vanuit de rookkolom.	Officier III	N.018 N.025
1.1	**13 mei**	**16.29**	Beekstraat	Brandweer Hengelo, TS 842	842 Hengelo geeft bericht informant door dat bij de Grolsch aan de kant van de Beekweg een bioreactor is gevuld met methaangas. Beekweg wordt ontruimd in verband met explosiegevaar.	Bevelvoerder 842 Centralist RAC	N.001
1.3	**13 mei**	**16.32.40**	Grolsch Van Heekpark	politie	48.42 meldt van brandweerman te horen dat een tank met methaangas bij de Grolsch op springen staat Politiefunctionaris bij Van Heekpark heeft GGD *(bedoeld zal zijn GHOR)* in kennis gesteld dat zij ivm het explosiegevaar eventueel met spoed moeten kunnen vertrekken. GGD besluit naar Miracle Planet te gaan en niet te blijven wachten op het sein veilig.	48.42; centralist RMC 814 politiefunctionaris ;functionaris GGD	mobilofoon kanaal 814 interview IP 5.8
1.1	**13 mei**	**16.34**			Onduidelijk bericht dat er iets op knappen staat, dat er onmiddellijk teruggetrokken moet worden en dat men een veilige situatie moet zoeken.		N.001
1.1	**13 mei**	*16.35*	Deurningerstraat	Brandweer Hengelo, officier III	Op de Deurningerstraat komt officier III ter ore dat bij de Grolsch een bio-reactor of iets dergelijks op springen staat. Hij wijst aanwezige bevelvoerders op dit gevaar.	Officier III	N.018 N.025
1.1	**13 mei**	*16.35*	Roomweg	Brandweer Hengelo, officier III	Officier III komt halverwege de Roomweg de technisch manager van Grolsch tegen, die aangeeft dat de methaantanks geen probleem vormen maar dat er	Technisch manager Grolsch	N.018 N.003

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					wel ammoniaktanks en CO2-tanks zijn. Deze dreiging, gecombineerd met de brand in de brouwerij, zet officier III er opnieuw toe aan alle eenheden te waarschuwen voor het gevaar. Eenheden trekken zich terug op Deurningerstraat	Officier III	
1.1	**13 mei**	**16.38**	Hengelo	Particuliere melder	Melder geeft aan dat uit rook allerlei deeltjes naar beneden komen. RAC geeft aan dat als het verpulvert, het geen kwaad kan.	Particuliere melder Centralist RAC	N.001
1.1	**13 mei**	**16.46.00**	Grolsch fabriek	politie	31.01 heeft een straal van 500 meter vanaf de Grolschfabriek getrokken i.v.m. ontploffingsgevaar van een methaanreactor	31.01, centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.3	**13 mei**	*16.50*	Den Haag	CM/IMH	Melding ontploffing via VWS *Na overleg met HIMH besloten meetwagen RIVM/MOD te verplaatsen van ATF Drachten, en naar Enschede te sturen. Aanvankelijk werd gemeten op zeer grote afstand, na 22.00 uur mocht meetploeg dichter bij komen. Eerste uitkomsten: wel vrijkomen van gevaarlijke stoffen, echter door de explosie en daaropvolgende brand heeft er een zodanige spreiding plaatsgevonden dat er geen sprake is van gevaar voor de volksgezondheid.* *RIVM/NVIC: meldt dat slachtoffers in de ziekenhuizen geen blootstellingsklachten zijn geconstateerd.*	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg-Enschede Nr.2
1.3	**13 mei**	*16.50/ 2400*	Den Haag	CM/IMH	Verzoek berekening gevolgen van eventuele explosie ammoniaktank van Grolsch. *Melding om 19.00 uur ammoniaktank is veilig.* *22.00 uur eerste meetgegevens/waarnemingen komen binnen*	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr11
1.1	**13 mei**	*16.55*	CTPI, hoek Deurningerstraat/ Boddenkampsingel	Brandweer, officier II en officier III	Officier II overlegt naast de COH met officier III. Op aanraden van officier III trekt officier II de ingezette eenheden op het Talmaplein en de Renbaanstraat terug in verband het explosiegevaar van de methaantanks. Ook een zojuist ingezet ME-peloton wordt teruggetrokken.	Officier II Officier III	N.025
1.2	**13 mei**	*17.00*	Renbaanstraat	Brandweer Akzo Nobel, TS 848	TS 848 Akzo Nobel wordt teruggetrokken uit de Renbaanstraat in verband met explosiegevaar, en wordt opnieuw opgesteld aan de Deurningerstraat. Vanaf deze nieuwe opstelplaats wordt een waterkanon afgelegd naar de Renbaanstraat. Er is onvoldoende druk op de waterleiding om een tweede waterkanon in te zetten.		N.026

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEI
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**13 mei**	*16.00*	Enschede	Arbeidsinspectie	Arbeidsinspectie belt politie en vraagt of de aanwezigheid van Arbeidsinspectie gewenst is. Aanwezigheid is voorlopig niet nodig.	Hoofdinspecteur Arbeidsinspectie, RMC	logboek functionaris Arbeidsinspectie
1.1	**13 mei**	**17.02**	Onbekend	Particuliere melder	Particuliere melder neemt contact op met de RAC omdat hij gehoord heeft dat er bij Grolsch een tank op springen staat. Moet luisteren naar de regionale omroep.	Particuliere melder Centralist RAC	N.001
1.2	**13 mei**	*17.03*	CTPI, hoek Deurningerstraat/ Boddenkampsingel	Brandweer, CTPI	Overleg tussen OVD Enschede, officier V, officier III en hoofd BHV Grolsch. De methaantanks bij Grolsch worden niet als een probleem aangemerkt. De ammoniak is ingeblokt, en onbekend is hoeveel CO2 in de tanks aanwezig is. Er is geen direct gevaar, maar door het hoofd BHV van Grolsch wordt branduitbreiding richting de ammoniak en de CO2 wel als een gevaar aangemerkt. De mogelijke effectafstand wordt op enkele honderden meters ingeschat. Hierop wordt op dat moment geen directe actie ondernomen richting bevolking, omdat volgens eigen waarneming alle burgers het gebied reeds verlaten hadden. OVD Enschede stuurt officier III en het hoofd BHV van Grolsch naar de brouwerij om duidelijkheid te krijgen en het in zijn ogen grootste probleem aan te pakken. Officier V gaat een aantal wachtende eenheden ophalen in de richting van Hanzepoort en brengt deze naar de Van Damstraat. Veel eenheden, waaronder Duitse, staan te wachten op een inzetbevel. *Door de op dat moment aanwezige officieren is niet gesproken over de 650 meter effectgebied die door de politie is gehanteerd. Hoe de politie aan deze afstand van 650 meter is gekomen, is voor deze officieren onduidelijk.*		N.017 N.003 N.001 N.025
1.1	**13 mei**	**17.27**	Deurningerstraat	Brandweer, officier III	Officier III meldt aan OVD Enschede: men probeert de school veilig te stellen. Heeft een globale verkenning gemaakt over Grolsch en daar staan nog CO2 tanks, waarvoor contact opgenomen moet worden met de persoon van Grolsch. Mogelijke uitbreiding naar opslag achter gebouwen moet voorkomen worden door middel van de inzet van een waterkanon.	Officier III OVD Enschede	N.001

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.2	**13 mei**	*18.00*	Fazantstraat/ Van Damstraat	Brandweer	Officier V, officier X en officier IX ter plaatse bij Fazantstraat/ van Damstraat bij ingang Grolsch. Het hoofd BHV Grolsch belt met medewerker Grolsch III, die op het terrein is, en vraagt een sitrap. Die gaf aan dat de biogasballon inmiddels verbrand was en dat de IC-reactor langzaam stond af te fakkelen. Er is een verkenning uitgevoerd door officier IX en het hoofd BHV van Grolsch. Deze verklaren de situatie veilig genoeg om eenheden in te kunnen zetten.		N.003N 018 N.026
1.3	**13 mei**	**18.12.51**	Regionale brandweer	RAC	functionaris van de brandweer meldt explosiegevaar met methaan in de omgeving van Grolsch. RMC doet een algemeen bericht *(d.m.v. toonoproep)* over het acute explosiegevaar	functionaris meldkamer brandweer; centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.1	**13 mei**	**18.25.11**	Regionale Brandweer	RAC	functionaris van de brandweer meldt dat het explosiegevaar bij de Grolschfabriek weer even geweken is	functionaris brandweer; centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.1	**13 mei**	**18.39.15**	RMC	centralist 814	RMC meldt aan Bravo 00 dat het grootste explosiegevaar bij de Grolschfabriek is geweken	centralist RMC 814; pelotonscommandant ME	mobilofoon kanaal 814
1.1	**13 mei**	**18.52**	Walhofstraat	Brandweer, "onverstaanbare naam"	VC-2 meldt aan "onverstaanbare naam": explosiegevaar tot nader bericht opgeheven	"onverstaanbare naam" Centralist VC	N.001
1.1	**13 mei**	*19.00.00*	rampterrein	RIVM	het RIVM doet metingen en constateert weinig gevaar voor chemische stoffen		LCI-0200
1.3	**13 mei**	*19.30*	Rampterrein	GHOR	Overdracht reguliere taken (inclusief 1e lijn milieu) van MLRT aan collega-wachtdienstarts. *Niet alle wachtdienstartsen zijn deskundig op het terrein van de medische milieukunde. Raadplegen van de MMK is op 14 mei gedaan door de MLRT.*	MLRT MMK wachtdienstarts	LCI ai

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**13 mei**	**19.37.40**	rampterrein	politie	politieman *(zie 13 mei sub 19.39.35)* staat op een post op straat en vraagt naar het gevaar van neerdalende troep. Men voelt zich niet veilig. De brandweer vraagt e.e.a. na (zie 19.39.35 uur); RMC-bericht aan alle dienstdoende politiemensen dat men zich na afloop van de dienst moet melden in het Dish Hotel en niet op het Hoofdbureau	24.03; centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.1	**13 mei**	**19.39.35**	Brandweer		brandweerfunctionaris meldt dan men nog gaat meten en dat een milieudeskundige onderweg is. Men kan dus nog niet zeggen of de neerdalende troep *(zie 13 mei sub 19.37.40)* schadelijk is. Het bericht wordt door RMC doorgegeven aan 24.03	functionaris brandweer; centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.1	**13 mei**	**20.01**	G.J. van Heekstraat	Particuliere melder	Particuliere melder geeft door aan RAC dat er vezelachtige, witte neerslag naar beneden komt uit de rook.	Particuliere melder Centralist RAC	N.001
1.1	**13 mei**	**20.12**	RAC IJssel-Vecht	Brandweer, regio Ijssel-Vecht	Regio IJssel-Vecht verzoekt bij RAC Twente om informatie in verband met de gevaarsaspecten van neergeslagen roet. Centralist RAC Twente verzoekt met 5 minuten terug te bellen.	Regio IJssel-Vecht Centralist RAC Twente	N.001
1.1	**13 mei**	**20.17**	RAC Twente	Regionale brandweer Twente, RAC	Centralist RAC Twente belt regio IJssel-Vecht om door te geven dat het RIVM ter plaatse is en metingen gaat doen. Centralist IJssel-Vecht verzoekt om resultaten op teletekst te zetten, aangezien men vanuit hun regio al vragen krijgt.	Centralist RAC Twente Centralist RAC IJssel-Vecht	N.001
1.3	**13 mei**	**20.17.53**	Kroedhofte straat	politie	45.05 geeft door dat mogelijk een opslagplaats vol met vuurwerk dreigt te ontploffen bij de Kroedhoflestraat. 40.21 geeft de melding ook door, het is afkomstig van brandweerlieden ter plaatse. RMC doet, na contact over de melding met de commandopost brandweer op het rampterrein, algemene oproep om niet in de buurt te komen en een veilige plek te zoeken	45.05, 40.21; centralist RMC 814; functionaris commandopost brandweer	mobilofoon kanaal 814
1.1	**13 mei**	**20.59.13**	onbekend	mobiele eenheid	Bravo 2.00 van de ME IJsselland vraagt naar schadelijke bestanddelen in de rook. Het RMC meldt dat dit wordt uitgezocht door de brandweer.	Bravo 2.00; centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**13 mei**	*21.00.00*	RCC Hengelo		Het RIVM heeft metingen gedaan, deze zijn niet verontrustend		journaal RCC
1.1	**13 mei**	**21.06**		Brandweer Hengelo, meetploeg	Meetploeg van Hengelo is actief, verzoekt om toestemming van de meetcoördinaten af te wijken, aangezien de wolk de andere kant op gaat (richting Bekkum).	Bevelvoerder meetploeg OVD Hengelo	N.001 N.404
1.1	**13 mei**	**21.32.25**	RMC	centralist 814	RMC meldt bericht voor allen: het RIVM doet vanaf 19.45 uur meting van de toestand van de lucht. Tot op heden geen kwalijke stoffen in de rook die van het rampterrein komt, vervelend maar niet schadelijk	centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.3	**13 mei**	*21.45.00*	Politie	Algemeen commando	opmerking in journaal dat beschermkapjes worden opgehaald, maar waarschijnlijk niet effectief zullen zijn. Er wordt alsnog voor goede beschermkapjes gezorgd *25 à 30 halfgelaatsmaskers met ABE P3 filters zijn opgehaald door stafofficier Logistiek*	stafofficier Logistiek	journaal Algemeen commando LCI-1075
1.3	**13 mei**	*22.47.00*	Algemeen commando	mobiele eenheid Rotterdam-Rijnmond	bij de briefing van de bijstand biedt de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond ondersteuning aan van het Milieu-team dat onderzoek kan doen naar asbest en gevaarlijke stoffen	journaal schrijver Algemeen commando,	journaal Algemeen commando
1.1	**13 mei**	**22.52**	Almelo	Brandweer Almelo, meetploeg	Meetploeg staat gereed, wordt ingezet op 2 44 60, 47140 (brug over Kanaal Delden Bentelo), meetbuisje bravo 58	Brandweer Almelo Centralist RAC	N.001
1.1	**13 mei**	**22.58**	Almelo	Brandweer Almelo, meetploeg	Meetploeg brandweer Almelo (Whisky 020) gaat meetopdracht uitvoeren.	Bevelvoerder whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.3	**13 mei**	*23.10*	CTPI	CTPI	Vaststellen vaste locatie CTPI. Bespreking verkenningsplan rampterrein in vier ploegen, met in elke ploeg een OvDG. Navraag door MLRT bij ROC over risico's hulpverleners t.g.v. blootstelling luchtverontreiniging. Vermoeden van asbest in verband met ouderdom van de wijk. Vermelding nazorg Dish Hotel.	CTPI	LCI 1131 / 986 / 1185
1.1	**13 mei**	**23.27**		Brandweer Almelo, meetploeg whiskey 020	Eerste meting Bravo 40a, november 10, charlie 0	Whiskey 020 Centralist RAC	N.001

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**13 mei**	*23.30*	Enschede/stad huis	burgemeester	Tijdens 'briefing' vraagt burgemeester om uit te zoeken of er sprake is van asbest of gevaarlijke stoffen. Wordt geregeld door plv commandant brandweer Enschede.	assistent van burgemeester	LCI 0185
1.1	**13 mei**	*23.30*	Zuidelijke sector rampterrein	Brandweer, compagnie IJssel-Vecht	Er wordt asbest geconstateerd in de zuidelijke sector van het rampgebied door eenheden van IJssel-Vecht. Dit wordt doorgegeven aan de CC.		N.011
1.3	**13 mei**	*23.30*	GCC	Staf	*stand van zaken 23.00 uur: o.a.* *- brandweer meldt dat er geen gevaar is van gevaarlijke stoffen*		journaal GCC kr 73 (staf)
1.1	**13 mei**	**23.31**		Brandweer Almelo, meetploeg whiskey 020	Tweede meting: bravo 58, november 10, charlie 0	Whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.1	**13 mei**	**23.35**		Brandweer Almelo, meetploeg whiskey 020	Derde meting: bravo 53, november 20, charlie 0 Whiskey 020 rukt weer in.	Whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.3	**13 mei**	*23.45*	CTPI	CTPI	Aanvang doorzoeken gebied. Brandweer wordt door RIT gevraagd om advies voor wat betreft de asbestbesmetting en de ontsmetting. Duidelijk wordt welk gebied door het RIT moet worden onderzocht: gebied gelegen tussen Lasondersingel, Oldenzaalse Straat, Voortsweg, Roomweg en Deurningerstraat. *politiefunctionaris gaat op verzoek mee als gids van de brandweer IJsselland bij het zoeken in het rampterrein. Deze verkenning vindt uiteindelijk plaats tussen 01.00 en 05.00 uur met een onderbreking tussen 03.00 en 03.30 uur. omdat adembeschermingsmiddelen nog steeds niet waren gebracht. Dit waren gewone stofkapjes zonder filter tegen de enorme rookontwikkeling*		LCI-0187 a t/m n LCI-0412 interview IP 5.8
1.1	**14 mei**	**01.22**	CTPI	CTPI	VC verzoekt RAC een honderdtal stofmaskers te regelen voor de redding, aangezien het stoffig is. Afleveren op hoek Deurningerstraat/ Lasondersingel.	Centralist VC Centralist RAC	N.001

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei**	*01.30*	CTPI	CTPI	Stedendriehoek meldt: er zijn nog veel gasbranden en Grolsch beplating gaat steeds boller staan. Dienstvoertuigen worden verwijderd. Er is 5 m3 ammoniak aanwezig maar dit vormt geen gevaar. Metingen worden niet gedaan, hoewel er wel gevraagd wordt of er adembescherming nodig is.		LCI-0187 a t/m n
1.3	**14 mei**	*02.50*	Enschede	Brandweer	Brandweer meldt dat bij daglicht alsnog onderzocht zal worden of er sprake is van asbest of gevaarlijke stoffen	assistent van Mans	LCI 0185
1.3	**14 mei**	*02.50*	CTPI	CTPI	Zoeken slachtoffers heeft (nog) geen gewonden opgeleverd. Aflossing MLRT met mededeling: asbest gering probleem wegens eenmalige blootstelling en nathouden puin en asbest.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*04.45*	CTPI	CTPI	Nog incidentele ontploffingen. Binnenring wordt aangepast. Vragen over ziekterisico's in verband met warme weer, medische zorg en vervuiling binnenring met asbest. Vraag naar risico's asbest bij blootstelling van enkele dagen wordt doorgegeven aan MLRT.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**14 mei**	*04.50*	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - Vraag of gebied veilig is voor bezoek Koningin Beatrix en Minister-President Kok		LCI-0723
1.3	**14 mei**	*05.00*	Deurningerstraat, Roomweg	Brandweer, politie	Snelle verkenning door politie en peloton Twente door gebied ter voorbereiding bezoek Koningin Beatrix en Minister-President Kok		LCI-0187 a t/m n
1.1	**14 mei**	*06.00*	CTPI	CTPI	GGD geeft aan dat de afgegeven adviezen in verband met asbest gewijzigd moeten worden als het asbest weer droog wordt. Er moet precies in kaart worden gebracht waar de asbest precies is vrijgekomen.		LCI-0187 a t/m n
1.3	**14 mei**	*06.25*	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - voor het bezoek van Koningin Beatrix en Minister-President Kok moet gezorgd worden voor een veilige rondleiding, alsmede een planning - peloton Twente gaat situatie binnengebied in kaart brengen - wanneer is het veilig voor het RIT ingezet te worden? - Aflossing - Punt voor GGD: problemen met grondwater door uitzakken van bluswater.		LCI-0187 a t/m n

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei en volgende dagen**		Enschede Hengelo	GGD / GHOR	Milieudeskundigen bij de GGD (arts 1e lijn en MMK) worden niet automatisch geïnformeerd over de uitslagen van de meetresultaten en hebben geen direct adviserende taak ten aanzien van gezondheidsaspecten ten aanzien van eventuele metingen.	MMK Arts 1e lijn milieu	LCI ak LCI ai LCI ar
1.3	**14 mei**	*06.30 – 24.00*	Den Haag	CM/IMH	06.30 uur eerste terugmelding RIVM:buitenste ring is schoon *Logboek geeft overzicht van activiteiten tot 15 mei*	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1
1.3	**14 mei**	*07.00.00*	CTPI SFOB	CTPI	- mutatie in sitrap o.a - het aantreffen van asbeststof bij de vuurwerkfabriek *(tussen puin* *het aantreffen van asbest op de "plaats delict" door leden van het Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies (SFOB) is voor hen aanleiding om onder de eigen asbestcondities te gaan werken en daarvoor beschermingsmiddelen te laten komen*		LCI-186a interview IP 8.2
1.3	**14 mei**	*07.00*	rampgebied	RIT	In het rampgebied stond een vrachtauto van het RIT, welke was voorzien van beschermingsmiddelen. Geheel vrijblijvend kon men gebruik maken van de volgende beschermingsmiddelen: · Mondkapjes type FFP1. Later bleek dat dit masker bescherming geeft tegen vaste deeltjes van onschadelijke stoffen, waarvan de concentratie niet groter is dan 4,5 maal de MAC-waarde. Deze mondkapjes bieden dan ook geen bescherming tegen asbeststofdeeltjes. · Mondlapjes, die normaliter gebruikt worden in ziekenhuizen. · Werklaarzen met de stempel CE · Handschoenen · Witte chemicalienbeschermoveral, merk Tyvek Pro-Tech Met betrekking tot de bovengenoemde beschermingsmiddelen werd geen voorlichting gegeven. Het gevolg hiervan was dat de meerderheid van de werknemers in het rampgebied geen, dan wel gedeeltelijk gebruik maakte van deze beschermingsmiddelen. Men maakte tevens nagenoeg geen gebruik van	RIT-medewerker regiopolitie Twente	LCI 0804

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					beschermingmiddelen omdat er geen gevaarlijke stoffen in het rampgebied aanwezig zouden zijn. Wij zagen in de "binnenste ring van het rampgebied" op vele plaatsen grote hoeveelheden kapot geslagen asbest liggen. Tijdens onze werkzaamheden ter plaatse is het zeer aannemelijk dat de vele voornoemde asbestdeeltjes zijn gaan rondzweven. Doordat een groot aantal werknemers in het rampgebied geen gebruik hebben gemaakt van een mondkapje dan wel het "verkeerde" mondkapje cq. mondlapje droegen, bestaat de mogelijkheid dat rondzwevende asbestdeeltjes in lichamen zijn opgenomen. *(de vrijblijvendheid in gebruik beschermingsmiddelen kwam door de mededeling van de commandant RIT dat er geen gevaarlijke stoffen waren)*		
1.3	**14 mei**	*07.00*	CTPI	CTPI	Gas afgesloten in gebied, rond de vuurwerkfabriek worden de branden geblust. Tevens asbest gevonden rond vuurwerkopslag, gaarne deskundige ter plaatse. Brand Grolsch neemt weer toe, brandweer ingezet. Slachtoffers gevonden in Renbaanstraat en Tollensstraat. Verzoek om HW of AL hoger dan 30 meter.		LCI-186a
1.3	**14 mei**	*08.00*	Amsterdam	Arbeidsinspectie	AI belt diverse malen via de RMC met politie Enschede. Er werd niet teruggebeld. Na overleg piket Hoofdinspecteur met regio directeur wordt besloten voorlopig even te wachten	piket HI directeur AI regio Oost	
1.1	**14 mei**	*08.00*	CTPI	CTPI	Bij de Bamshoeve zou een volkswagenbus met chemische bestrijdingsmiddelen staan met een onbekende hoeveelheid lading.		LCI-0187 a t/m n
1.3	**14 mei**	*08.25*	CTPI	CTPI	BRIEFING: o.a - Uitslaande brand bij Grolsch (dak) - Er wordt een beeld van de instortingen gegeven - Asbest is nog niet in kaart gebracht - Melding van gevaarlijke stoffen bij de Bamshoeve (in volkswagenbus) wordt nu verkend door brandweer - Registratie van mensen op het rampterrein via CTPI	CTPI	LCI-0187 a t/m n LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*10.00*	Den Haag	CM/IMH	Inhuur asbestexpertise SGS	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
							Nr.1
1.1	**14 mei**	*10.00*	CTPI	CTPI	Onduidelijkheid over de luchtverontreiniging en het aansturen van de metingen. Onduidelijkheid over aantallen vermisten.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**14 mei**	*10.55*	rampterrein	GHOR	Telefonisch contact met AC-GGD: over uitslag metingen LUVO en aansturing van de metingen geen duidelijkheid; naam brandweercontact voor asbest wordt doorgegeven.	MLRT Lid AC-GGD	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*11.00*	Enschede	Een asbestsaneerder	Er ligt overal asbest (telefonische melding van asbestsaneerder naar AI)	inspecteur AI regio Oost	logboek inspecteur AI Oost
1.3	**14 mei**	*11.00*	Den Haag	CM/IMH	Inhuur Contra-expertise TNO/MEP *Deskundige TNO ingehuurd TNO gaat metingen tussen verschillende diensten coördineren.*	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1
1.1	**14 mei**	*11.05*	Enschede	Brandweer	Logboek notitie *"Veel onbekend stof bij vuurwerkfabriek, milieudeskundige onderzoekt risico's en gevaren".*		Archief Wg Enschede Nr.39, LCI 0186
1.3	**14 mei**	*??*	Vliegbasis Twente	GHOR	Functionaris Vliegbasis is thuis opgebeld met het advies zijn kleding te wassen in verband met een mogelijke blootstelling aan asbest.		LCI z
1.1	**14 mei**	*Overdag*	Revalidatie-centrum 't Roessingh	Gezondheidszorg-instelling	Puin aanwezig op en rond de gebouwen. Buitenterrein door eigen medewerkers opgeruimd en (droog) schoongemaakt. Na enige tijd blijken op het terrein asbestmetingen verricht te worden, hetgeen tot onrust onder de werknemers leidt. *Het was de directie niet bekend dat er een mogelijk asbestbesmettingsrisico zou bestaan, er is geen contact gezocht met de directie. Directie heeft zelf uitslag metingen moeten achterhalen.*	Medewerker van 't Roessingh	LCI ne
1.3	**14 mei**	*12.00.00*	Stadhuis	gemeente Enschede	memo van de gemeente Enschede met daarin een opsomming van te verrichten taken op basis van het asbestprotocol. Memo is opgesteld omdat men verwacht/aanneemt dat asbest vrijgekomen zal zijn. Taken politie zijn opgenomen	functionaris gemeente	LCI-186a

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					memo heeft zelf geen tijdstip		
1.1	**14 mei**	*12.00*	CTPI	CTPI	- In verband met asbest moeten er kapjes gedragen worden. 2 Tankautospuiten worden ingezet voor het nathouden van het puin, de brandhaarden hebben geen prioriteit.		LCI-0187 a t/m n
1.3	**14 mei**	*12.00*	CTPI	CTPI	Er blijkt veel asbest aanwezig te zijn: nathouden en adembescherming hulpverleners. MLRT geeft advies over persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm).	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*12.17.00*	Politie	CTPI	melding dat brand bij Grolschfabriek oplaait. Het dak bevat asbest. GGD adviseert niet in de rook te gaan staan *Informatie is afkomstig uit CTPI*		journaal Algemeen commando
1.3	**14 mei**	**12.23.03**	RMC	centralist 814	bericht van het RMC aan allen die uitluisteren om niet in de rook van de Grolschfabriek te gaan staan i.v.m. asbest. Indien men in bezit is van beschermkapjes, dan deze voor de mond doen.	centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.3	**14 mei**	*12.30.00*			mutatie in sitrap van asbestgevaar. Opmerking: medewerkers stofkapjes laten dragen		LCI-186a
1.3	**14 mei**	*12.30.00*	RCC		asbestonderzoek van het RIVM loopt, in de buitenring is geen asbest aangetroffen, vooralsnog alleen in de binnenring. De brandweer zorgt voor stofkapjes. *In LCI-186a worden stofkapjes T3 vermeld. Hier worden waarschijnlijk P3 stofkapjes bedoeld.*		journaal RCC
1.1	**14 mei**	*12.30.00*	Politie	Algemeen commando	beleidscentrum geinformeerd over asbest		journaal Algemeen commando
1.2	**14 mei**	*12.35*	Enschede	Brandweer	brandweer meldt dat er voor asbest een plan in de maak is, gaat nog niet naar de pers	assistent van Mans	LCI 0185
1.1	**14 mei**	**12.35.03**	Politie	mobiele eenheid	mobiele eenheid begint met rond delen van mondkapjes, men probeert zo snel mogelijk iedereen te bevoorraden	Alpha 00; centralist RMC 814	mobilofoon kanaal 814
1.1	**14 mei**	*12.45.00*	Politie	CTPI politie	mutatie in het journaal dat de asbestdreiging groter blijkt dan was voorzien, m.n. in de binnenring; de vuurwerkfabriek had veel asbest. Er wordt gewerkt aan beschermkapjes, die verdeeld zullen worden		journaal CTPI politie

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei**	*12.50*	Rampterrein		- Telefonisch informatie van Brandweer over neerslag van stof en roet, mogelijk met asbest in een groot gebied (UT/Hengelo/Borne/Wierden/Nijverdal). - MLRT doet navraag bij medisch milieukundige (MMK) naar Pbm: P3-mondmasker is afdoende; halfgelaatsmasker is niet nodig en geeft hogere ademweerstand. Informatie over verkrijgbaarheid van P3-maskers wordt gegeven. Stukken asbest moeten verpakt en afgevoerd worden. In rook kunnen PAC's, asbest en metalen gevaarlijk zijn, geeft echter alleen een blootstellingspiek. - Verzoek om P3-maskers wordt aan HSGA doorgegeven, evenals mededeling dat deze binnen de binnenste ring gedragen moeten worden.	Brandweerfunctionaris; MLRT; MMK; HSGA	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**14 mei**	12.55.59	GCC	Staf	bericht dat de buitenring niet is vrijgegeven. In de binnenring moet gewerkt worden met kapjes (van AKZO). De buitenring dient hermetisch afgesloten te worden, ook voor aannemers. Mensen in de binnenring mogen niet vegen, anders dan met gebruik van water.		journaal GCC kr 73 (staf)
1.3	**14 mei**	*13.00*	CTPI	CTPI	- Gevaarsindicatie Grolsch: vuurhaard onder controle, druktanks niet meer bedreigd. Continue aandacht!! - Binnen- en buitenringen worden gehandhaafd in verband met asbest. Bescherming asbest wordt geregeld.		LCI-0186a
1.3	**14 mei**	*13.00*	rampgebied	RIT	RIT-werknemers hoorden van de collega's van de Technische Recherche dat de neuskapjes FFP1 de asbeststof niet tegenhield. Van de TR kregen drie RIT-werknemers een mondkapje FFP3. Ze kwamen uit de TR-koffer. Inmiddels hadden enkele RIT medewerkers, reeds meerdere keren tevergeefs hun bezorgdheid v.w.b. het asbestgevaar aangegeven. Vroeg in de middag maakten zij hun probleem kenbaar aan inspectrice politie die hun bezorgdheid deelde.	RIT-medewerkers	LCI-0804
1.1	**14 mei**	*13.01.46*	Politie	RIT	de beschermkapjes die worden gebracht zijn niet de goede, het zijn chirurgenkapjes. Sector Berging concludeert niet genoeg beschermende kleding direct ter beschikking te hebben.		RIT

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEI
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**14 mei**	**13.02.30**	rampgebied		mededeling van politiefunctionaris aan collega *(vermoedelijk ME-commandant)* dat de meeste politieposten beschermkapjes hebben	politiefunctionaris	mobilofoon kanaal 814
1.1	**14 mei**	**13.09.52**	onbekend	politie	48.11 gaat op verzoek van de Alpha beschermkapjes halen uit het ziekenhuis en deze verspreiden onder degenen die er nog geen hebben	48.11; politie-functionaris Alpha	mobilofoon kanaal 814
1.3	**14 mei**	*13.15*	Rampterrein	AVIV-Twente	Medewerker van AVIV meldt dat zij in verband met de asbest-problematiek het ROC zullen ondersteunen en tevens de P3-maskers gaat regelen.	MLRT Medewerker AVIV-Twente	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**14 mei**	*13.15.39*	politie	Staf GPO	MST-ziekenhuis heeft 110 beschermingskapjes uitgegeven aan politie; deze zullen worden rondgedeeld		journaal Staf GPO
1.3	**14 mei**	*??*	Rampterrein	GHOR	MLRT en OvDG regelen in afwachting van de P3-maskers ziekenhuismondkapjes bij de Zaustat.	MLRT OvDG	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*??*	ROC	GHOR	HSGA belt met mededeling dat over asbest een voorlichtingsbrief wordt opgesteld in verband met vragen uit het 'roet-neerslag' gebied.	HSGA MLRT	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*13.30*	CTPI	CTPI	Aparte telefoonlijnen vanaf ongeveer 16.00 uur beschikbaar. Aflossing voor komende drie dagen geregeld. Ontruiming Roomweg. Nog brand bij Grolsch. Info MLRT: P3-mondmaskers komen, tot dan ziekenhuismaskers via Zaustat verkrijgbaar.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*13.50*	CTPI	CTPI	- Inzet RIVM: monsters nemen uit de wijk		LCI-186a
1.1	**14 mei**	**13.50.00**	GCC	politie	ontvangst van fax waarin melding van groot gebied met asbestconcentratie: Enschede Noord, Hengelo, Delen tot aan Nijverdal, info naar pers en burgerij		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.1	**14 mei**	*13.58.00*	Politie	Algemeen commando	bijpraten met het beleidscentrum: - verzoek tot aanpassing van de noodverordening. - GGD heeft asbest-onderzoek gedaan, zijn hoge concentraties aangetroffen, - buitenring blijft gehandhaafd		journaal Algemeen commando

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei**	*14.00*	Den Haag	BZK	Eerste bijeenkomst IBT (Interdepartementaal Beleidsteam) in ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1
1.1	**14 mei**	*14.00*	CTPI	CTPI	- Hulpverleners in binnen- en buitenring voorzien van stofkapjes vanaf ziekenautostation		LCI-186a
1.3	*14 mei*	*14.05.09*	GCC	Staf	mutatie van perscommuniqué m.b.t. vrijgekomen asbestdeeltjes *Dit perscommuniqué had betrekking op de risico's voor de volksgezondheid. De bewoners van diverse wijken werd aangeraden:* *n kleding met stof erop te wassen;* *n stofvorming te voorkomen; ga niet vegen;* *n bij wel vegen de boel nat te maken.*		journaal GCC kr 73 (staf)
1.1	**14 mei**	*14.15*	CTPI	CTPI	- Voorstel: binnenring wordt buitenring, m.u.v. toevoerweg - Opvang smerige kleding. Kleding afspoelen zodat deze de volgende dag weer gebruikt kan worden - Asbestsanering alleen in buitenring		LCI-186a
1.1	**14 mei**	*14.15 - 14.50*	Rampterrein		· Overleg MLRT met Brandweer inzake asbest: maatregelen alleen binnen de binnenring nodig. Brandweerpersoneel kan zich laten afspuiten, voor anderen worden wegwerpoveralls geregeld. Nathouden puin blijft essentieel. Geïnventariseerd wordt welk gebied besmet is met asbest. Plastic zakken voor besmet materiaal besteld. · MLRT regelt via HSGA bestelling van de wegwerpoveralls. · Voorstel tot verkleining van de buitenring. · Reactie MLRT op fax persbericht asbest	MLRT Brandweerfunctionaris HSGA	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**14 mei**	*14.30.00*	GCC	brandweer	nadere meting asbest in binnenring/buitenring; hoeveelheid asbest is beperkt. *In het journaal van het CTPI politie wordt even later (zie mutatie sub 14.35 uur) alleen gesproken over de buitenring conform briefing RCC (mutatie 12.30uur)*	functionaris brandweer	journaal GCC kr 77 (beleid)
1.1	**14 mei**	*14.30.00*	GCC		mutatie in het journaal: - 14 doden geborgen; - uit nadere meting blijkt de hoeveelheid asbest beperkt.		journaal GCC kr 77 (beleid)

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					- noodverordening wordt aangepast/uitgebreid; - binnenring zal worden afgezet met hekken		
1.3	**14 mei**	*14.30.00*	Regionaal Coördinatie Centrum	Regionaal Operationeel Centrum	informatie van brandweer uit sitrap nr 114 van ROC naar gemeentelijke rampenstaf: eenheden moeten kleding verzamelen, de korpsen moeten het zelf meenemen en wassen; stofkappen P3 asbest worden geleverd bij locatie CTPI		LCI-186a
1.1	**14 mei**	14.35.00	RCC	CTPI (politie)	bericht uit het RCC dat in de buitenring bijna of geen asbest is aangetroffen	functionaris GCC	journaal CTPI politie
1.1	**14 mei**	*14.40*	CTPI	CTPI	De sectie chemisch advies van het RCC geeft aan dat in het gebied nauwelijks sprake is van een asbestverhoging. De buitenring wordt mogelijk verkleind. Het maskeradvies voor de buitenring wordt afgeblazen.		LCI-0187 a t/m n N.404
1.1	**14 mei**	*14.52.19*	GCC	Staf	de binnenring wordt groter gemaakt en de noodverordening aangepast I.v.m. asbest worden mensen selectief toegelaten; aannemers worden pas toegelaten als het hekwerk rond de binnenring staat		journaal GCC kr 73 (staf)
1.3	**14 mei**	*15.00*	rampgebied	RIT	Inspectrice voorziet een ieder van een mondkapje voorzien van het nummer 8835 M/L EN 149 FFP3SLD met daaronder het nummer 0086. *(filtrerende gelaatsstukken met P3 filter)*	Inspectrice politie	LCI-0804
1.1	**14 mei**	*15.02.41*	Politie	Algemeen commando	bericht vanuit het beleidscentrum *(GCC)*: de buitenring blijft gehandhaafd tot het sein veilig is gegeven i.v.m. de asbest. In het journaal GCC kr 73 (staf) sub 15.05 uur wordt gemeld dat asbestvervuiling schijnt mee te vallen		journaal Algemeen commando
1.1	**14 mei**	*15.12.00*	Politie	Algemeen commando	overleg met het CTPI-politie over aantal zaken, o.a.: - als asbestsignaal veilig is, dan kunnen delen van de buitenring worden opengesteld; - grootte van de binnenring: verschil van mening met de brandweer over de begrenzing van de binnenring		journaal Algemeen commando
1.3	**14 mei**	*15.20*	Den Haag	CM	Provincie Overijssel vraagt nadere informatie over asbest. *Gegevens RIVM/TNO/SGS doorgegeven.*	Coördinator OBM	Archief wg-Enschede Nr.3

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei**	*15.30*	CTPI	CTPI	- de compagnieën zijn doelmatig ingezet, de situatie is volledig gestabiliseerd en er zijn geen problemen met de CO2 of de ammoniak - Advies afspuiten kleding brandweer en wegwerpoveralls voor anderen (zijn besteld) - P3-maskers nog niet aangekomen		LCI-187 a t/m n LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*15.30.00*	GCC	Brandweer-functionaris in beleidsstaf	melding door brandweerfunctionaris van de toestemming van het RCC om in binnen- en buitenring zonder bescherming te werken, maar alleen door degenen die kenbaar zijn door hesjes van stadsdeelbeheer		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.2	**14 mei**	*15.30*	Enschede	secretariaat?	Er is asbest aangetroffen; in buitenring kan zonder beschermende kleding worden gewerkt; Leden van Brandweer hebben toestemming van RCC om in binnen- en buitenring zonder beschermende kleding te werken	assistent van burgemeester	LCI 0185
1.3	**14 mei**	*15.00 - 16.00*	Groningen	GHOR	MMK van GGD Groningen: in verband met eventueel asbest wordt door de arbeidsinspectie (AI) Groningen geadviseerd om te beschermen met maskers en wegwerpoveralls. In het weekend is de firma 3M bereikbaar voor bestellingen. MMK geeft aan dat het moeilijk is te werken met die speciale maskers, omdat er moeilijk inspanning te verrichten is. Wel advies om kleding te reinigen. Doorgegeven aan rampenstaf.	MMK; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**14 mei**	*15.30 - 16.35*	Rampterrein	GHOR	- Aankomst P3-maskers, aan brandweer en politie gemeld, distributie en uitleg via Zaustat.	MLRT; Politiefunctionaris ; Brandweer; centralist Zaustat OvDG	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*16.00*	Den Haag	CM/IMH	Besluit meetgegevens rechtstreeks toezenden aan het RCC	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1
1.1	**14 mei**	*16.02.00*	Politie	Algemeen commando	Bespreking met de brandweer en de GGD: stofkapjes zijn alleen nodig in de binnenring. De Algemeen commandant politie wacht met de voorgestelde verenging van de buitenring tot de fysieke afzetting van binnenring gereed is		journaal Algemeen commando

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**14 mei**	*16.35.00*	Politie	Algemeen commando	instructie aan een medewerker van de Kmar, dat alleen in de binnenring met mondkapjes moet worden gewerkt. Wordt teruggekoppeld aan de bijstand. GGD en brandweer hebben de rest van het gebied asbest vrij gegeven *Info ook in Nieuwsbrief (politie) van 14 mei, 17.00uur*	algemeen commandant	journaal Algemeen commando
1.3	**14 mei**	*16.50*	CTPI	CTPI	- speciale asbestkapjes zijn verkrijgbaar bij ziekenautostation. Deze moeten door de Compagnies Commandant aan zijn mensen verstrekt worden.		LCI-0186a
1.1	**14 mei**	*17.00*	Enschede	Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie nr.1 *m.b.t. asbest vermeldt de brief: Volgens de Brandweer en de GGD is asbestgevaar geweken. Alleen in de binnenste ring is het kapje voorgeschreven. Draag a.u.b. het kapje weer als er een nieuwe brand of rookontwikkeling is".*		Archief wg-Enschede Nr. 36, LCI:0071
1.3	**14 mei**	*17.00*	CTPI	CTPI	- Het dak van de vuurwerkopslag was van asbest, waardoor uitgebreide asbestbesmetting; in binnenring is dragen van asbestkapjes verplicht - Zakken bijbestellen voor besmette kleding. - Afspraken over tijdstip aankomst GL voor de volgende dag. - Distributie P3-maskers via Zaustat voor werkenden in de binnenring.	CTPI	LCI-0186a LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**14 mei**	*17.15*	RIT	sector berging	Goede beschermkapjes tegen asbest gearriveerd.		LCI-0412
1.1	**14 mei**	*17.45*	Rampterrein	GHOR	Voor uitruk naar de binnenring zal ambupersoneel alleen een mondkap dragen. Voor reservekleding na uitruk wordt gezorgd.	MLRT OvDG	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**	*17.58*	onbekend	Politie	Aan Mobiel Commandocentrum wordt doorgegeven dat in de buitenring het dragen van stofkapjes overbodig is.		LCI -0036
1.3	**14 mei**	*18.00.00*	RCC Hengelo	brandweer	Aan de commandant brandweer *-welke commandant wordt niet aangegeven-* doorgegeven dat de stofkapjes in de buitenring af kunnen; metingen hebben aangetoond dat er geen asbestgevaar is		journaal RCC
1.3	**14 mei**	*18.05 - 18.10*		GHOR	- Advertentietekst asbest voorgelezen aan MLRT: is akkoord met de inhoud. - AC-GGD belt met vraag de tekst nog aan 2e lijns MMK voor te leggen: is akkoord.	HSGA; MLRT; Lid AC-GGD	LCI 986 / 1131 / 1185

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**14 mei**	*18.30.00*	RCC Hengelo		persbericht uitgegeven dat buiten het rampterrein geen asbestgevaar aanwezig is; informatiebrief voor hulpverleners, dat geen sprake van gezondheidsbedreigende situatie		journaal RCC
1.3	**14 mei**	*18.30*	Enschede	RCC Hengelo	Toelichting op persbericht van asbestdeskundigen	Deskundige TNO, mede namens SGS	Wg Enschede Nr.10
1.3	**14 mei**	*18.40*	Den Haag	CM/IMH	Provincie Overijssel vraagt nadere informatie over asbest. *Gegevens RIVM/TNO/SGS doorgegeven.*	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg-Enschede Nr.3
1.3	**14 mei**	*19.00*	CTPI	CTPI	SITRAP o.a - Asbest heeft aandacht richting eigen personeel. Iedere brandweercompagnie moet zelf zorg dragen voor de ontsmetting van de eigen kleding. De GGD geeft aan dat de maskers tijdig moeten worden vervangen.		LCI-0187 a t/m n N.008
1.3	**14 mei**	*19.00.00*	Politie	Staf GPO	100 stofmaskers van Voskamp/Hengelo zijn opgehaald en uitgezet bij de politie in het rampgebied *Volgens een medewerker van Voskamp waren het P2 en P3 stofmaskers*		journaal staf GPO *Inspecteur AI*
1.3	**14 mei**	*19.15*	Enschede	Boeldershoek (naam stortplaats)	Melding van Boeldershoek aan AI dat om 21.00 uur puin gestort wordt uit Enschede. *(RIT had nog geen toestemming gegeven, zie 21.30 uur)*	Inspecteur AI	logboek Inspecteur AI Oost
1.1	**14 mei**	*19.58*	CTPI	RIVM	Functionaris (RIVM) aanwezig in CTPI.		LCI-0187 a t/m n
1.3	**14 mei**	*20.00 - 20.35*	AC-GGD	GHOR	Reactie op persbericht van MMK Groningen: goed, positief en helder. Suggestie: in het groot verspreiden. Niet vertalen in het Turks uit ervaring dat deze mensen zich geen tot weinig zorgen maken.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**14 mei**	*21.00*	CTPI	CTPI	- In binnenring grote hoeveelheden asbest aangetroffen, wordt een kaart van gemaakt. In buitenring geen asbest aangetroffen.		LCI- 186a
1.3	**14 mei**	*21.05*	Hengelo Ov	Boeldershoek	Boeldershoek niet klaar voor het ontvangen van puin met asbest	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei**	*21.15*	Enschede	RIT	Afvoer van puin door RIT stopgezet.	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.2	**14 mei**	*21.30*	Enschede	RIVM / RCC	RIVM onderzoekt asbestlocaties; RCC verzoekt de asbestrisico's bredere bekendheid te geven; Arbeidsinspectie heeft gewaarschuwd voor foutief puinafvoeren (ervaring bij Bijlmerramp)	assistent van Mans	LCI 0185
1.3	**14 mei**	*21.30*	Enschede	OTC (vervoerder puin)	Uitgelegd - *door inspecteur AI* - waaraan de machines en vrachtwagens in het asbestgebied moeten voldoen. Opdrachtgever voor transport Klaassen van de Regionale Brandweer. RIT had nog geen toestemming gegeven voor afvoer puin. *De machines/vrachtwagens moesten overdruk cabines hebben met P3-filter*	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	**14 mei**	*21.45*	Den Haag	CM/IMH	Meldkamer: verzoek NCC om meetresultaten. *Gegevens RIVM/TNO/SGS doorgegeven.*	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg-Enschede Nr.6
1.1	**14 mei**	*22.00.00*	ROC		mutatie in sitrap aan gemeentelijke rampenstaf met conclusie uit meetrapport RIVM: er zijn geen volksgezondheidsrisico's.		LCI-186a
1.3	**14 mei**	*22.20*	Enschede	Asbestsaneringsbedrijf	Een asbestsaneringsbedrijf was vanaf hedenmorgen met een kraan en DTA'ers (Deskundig Toezichthouder Asbestsloop) voor het RIT in het gebied actief. *(overdruk met P3-filter)*	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	**14 mei**	*22.30*	Enschede	TNO-MEP (namens RIVM; mede namens chemisch adviseurs en SGS *(naam van een bedrijf)*	onwaarschijnlijk dat hulpverleners op 13 en 14 mei aan normoverschrijdende asbestconcentraties zijn blootgesteld; bij verplaatsen van puin voldoende bescherming bij natmaken i.k.m. adequate adembescherming.	TNO-MEP chemisch advies SGS	Toelichting op persbericht van RCC Hengelo van 14 mei 18.30 uur LCI 0173E
1.3	**14 mei**	*22.45*	Enschede	sloopbedrijf	Gesproken met werknemer van een sloopbedrijf Overal ligt asbest. Niet mogelijk om puin en asbest te scheiden en af te voeren.	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	**14 mei**	*22.45*	CTPI	CTPI	Melding van CC West-Veluwe/ Vallei dat ROGS ter plaatse moet komen. Doordat het proces van Grolsch is verstoord, zou er HCL (zoutzuur)		LCI-0187 a t/m n

Inspectie voor de Milieuhygiëne, Arbeidsinspectie, Inspectie voor de Politie, Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding , Inspectie voor de Gezondheidszorg

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					vrijkomen.		
1.1	**14 mei**	*23.11.00*	RCC		melding van het RCC dat bij Grolsch zoutzuur vrijkomt	functionaris RCC	journaal CTPI politie
1.3	**14 mei**	*23.15*	Grolsch	Regionale brandweer Twente, ROGS	ROGS ter plaatse bij Grolsch.		LCI-0187 a t/m n
1.3	**14 mei**	*23.50*	CTPI	CTPI	CTPI-overleg:o.a - Bij Grolsch emissie zoutzuur-H_2S (bron productieproces) verwaarloosbaar, bedrijfsbrandweer blijft meten. ROGS is nog ter plaatse. - Diverse gascylinders op middenterrein. - Eén huisarts kan als de grens wijzigt zijn praktijk in het gebied in, anders moet software praktijk aangepast worden.		LCI-0187 a t/m n N.008 N.009 LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**14 mei**		rampterrein	RIT	Tijdens de evaluatie werd door een RIT-medewerker het asbest probleem en de werkomstandigheden cq. Veiligheid nogmaals aangegeven. *In de dagelijkse evaluatie werden de werkzaamheden voor de volgende dag besproken, dus ook de problemen*	RIT-medewerkers	LCI-0804
1.3	**14 mei**			IMH-Oost	Verslag betrokkenheid IMH-Oost bij vuurwerkramp *De IMH-Oost heeft haar diensten aangeboden aan de gemeentelijke rampenstaf te Enschede. Deze achtte de aanwezigheid van de IMH niet nodig. De IMH-Oost heeft contact gezocht met het Regionaal Crisis Centrum in Hengelo (coördinator van het Milieuteam) en deze nodigde de IMH uit deel te nemen. Betrokkenheid IMH-Oost vanaf 20.00 uur 13 mei m.b.t. milieuvergunning, luchtmetingen, veegmonsters, bluswater-problematiek, onderzoek kwetsbare objecten in omgeving (ammoniak Grolsch)*	Plv. Regionaal Inspecteur Oost	Memo aan hoofd-inspecteur Archief wg-Enschede Nr.7
1.3	**14 mei**			RIVM/ MOD	Rapportage aanwezigheid asbest in rampgebied *14 mei 's morgens SGS en TNO-MEP. Deskundige TNO coördineert de meetploegen. TNO heeft rampterrein onderzocht op asbest.* *Uitkomst:* *Onwaarschijnlijk dat hulpverleners blootgestaan hebben aan normoverschrijdende asbestconcentraties*	Hoofd IEM/RIVM	Memo Archief wg-Enschede Nr 8

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**14 mei t/m 16 mei**		rampterrein	RIT	Tijdens de RIT-werkzaamheden werd er in de "binnenste ring" gegeten, gedronken en gerookt. Er werd een plek gecreëerd waar door alle werknemers werd gegeten en gedronken. Hier was geen wasgelegenheid aanwezig. De genoemde plek was onoverdekt en was gelegen aan de Roomweg te Enschede, op een afstand van 100-150 meter van het geëxplodeerde bedrijfsterrein van Fire Works. Tijdens het eten en drinken reden de vrachtauto's, welke beladen waren met puin uit de binnenste ring, af en aan. Omdat het in de voornoemde periode warm en droog weer was (ca. 28 graden) stoof het in de binnenste ring. Meerdere collega's hadden inmiddels, via het thuisfront, gehoord dat er sprake was van asbest-gevaar en dat bewoners van de gemeente Enschede voorzorgsmaatregelen moesten treffen. *(letterlijke tekst uit rapport, ook geconstateerd door Af).*	RIT-medewerker	LCI-0804
1.3	**15 mei**	*00.31.00*			*overzicht van de politiemaatregelen en bijzonderheden vanaf 14-05, 07.05.00:* *- de binnenring wordt hermetisch afgesloten i.v.m. asbestmaatregelen (14 mei, 14.20.12 uur);* *- diverse verzoeken om beschermkapjes en informatie over het omgaan met gedragen kleding, 14 mei 13.50.47 en 13.50.56* *- Koninklijke marechaussee brengt 300 mondkapjes (14 mei, 14.47.53 ;* *- bij Voskamp/Hengelo zijn 100 19.00 jn GPO stofmaskers opgehaald.* *- De beschermkapjes zijn uitgezet onder het dienstdoende personeel maar worden niet altijd gedragen;*		*journaal GCC kr 73 (staf); LCI-0041* *- journaal CTPI politie;* - journaal Staf GPO
1.1	**15 mei**	*01.30*	Enschede	Brandweer	Afvoer besmet puin *overleg met bouwdienst over afvoer besmet puin met asbest. Advies afvoer Boeldershoek en arbeidsinspetie bellen voor procedure.*	5.1.2e	Arcief Wg Enschede Nr. 35; LCI 0210, p.8
1.3	**15 mei**	*02.00.00*	RCC Hengelo		plan van aanpak m.b.t. asbest is gemaakt door het CTPI *Betreft een stappenplan voor het vrijgeven van gebieden*		journaal RCC
1.1	**15 mei**	*02.10*	CTPI	CTPI	- Zorgdragen dat kapjes worden gedragen, opstellen asbestprotocol		LCI-0187 a t/m n
1.3	**15 mei**	*02.10*	CTPI	CTPI	Geen branden meer, wijziging binnenring aan zuidzijde. Koelen versnelt toegang voor RIT. Cylinders waarschijnlijk O_2. Bespreking asbestproblematiek, asbestprotocol als actiepunt.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHI
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**15 mei**	*02.30*	Enschede	Brandweer	er komt een asbestprotocol; Brandweer legt contact met de Arbeidsinspectie	Assistent van Mans	LCI 0185
1.3	**15 mei**	*04.05 / 04.15*	CTPI	CTPI	- Advies en actie gevraagd aan GGD ten aanzien van gezondheidsaspecten en schoonmaken kleding voor politie (pelotom ME), die's middags onbeschermd in rampterrein zijn geweest. - Bolle hete container gevonden, die wordt gekoeld. - Procedure asbest is aan de orde geweest. - Locatie wasplaats is bepaald. - Locatie voor het puin is besproken. - Gesproken is over bijstellen van het kaartje met besmet gebied.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185 LCI-186b N.008
1.3	**15 mei**	*06.00 / 06.12*	CTPI, Boddenkamp-singel	CTPI	P3 en P2 maskers aanwezig. Alleen P3 wordt uitgereikt, want beschermen beter. Maskers zijn verplicht in de gehele binnenring, moeten wel tijdig ververst worden. Er is een asbestprotocol opgesteld dat voor iedereen verplicht is. De wasplaats hiervoor is gereedgemaakt op de hoek Lasondersingel/ Deurningerstraat, en er zijn overalls aanwezig. De toegang voor het gebied verloopt vanaf nu dan ook voor iedereen vanaf dat kruispunt. Op verzoek van Politie maakt MLRT korte handleiding over persoonlijke bescherming asbest, die bij AC-GGD komt te liggen. De binnenring is aan de zuidzijde aangepast. De toegang tot het gebied voor werkzaamheden van aannemers wordt gecontroleerd door de ME met behulp van stickers.		LCI-0187 a t/m n LCI-0050 LCI-1185
1.3	**15 mei**	*08.05*	CTPI	CTPI	SITRAP o.a - Het asbestprotocol wordt uitgereikt. - Brandweer regelt routing afvoer van puin. Afvoer van puin in overleg met de GGD (asbestprotocol) en de milieudienst.	CTPI	LCI-0187 a t/m n LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	**15 mei**	*08.43*		TNO-MEP	(Voorlopig) resultaat analyse SEM/RMA van de stof- en luchtmonsters	Medewerker TNO	Wg Enschede Nr.11B
1.3	**15 mei**	*08.45*	Rampterrein	GHOR	- Overleg hoofd AC-GGD: 1e lijns arts milieu beschikbaar voor voorwerk asbestpamflet en zal voorwerk doen.	MLRT HSGA Hoofd AC-GGD	LCI 986 / 1131 / 1185

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**15 mei**	*09.40*	AC-GGD	GHOR / GGD	Er dient een berichtje voor hulpverleners te worden opgesteld over hoe om te gaan met asbest (kleding wassen enz.) ontwerp eerst naar MLRT.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**15 mei**	*10.00*	Lokaal Driehoeks overleg		- aanpak door RIT: inzet RIT is maximaal. Korpschef regiopolitie Twente zal navraag doen of buitenlandse hulp soelaas kan bieden voor een sneller verloop van het RIT-onderzoek; - het door de Korpschef van de regiopolitie Twente bepleite veiligheidsrisico-onderzoek ten behoeve van de reductie van onzekerheid bij burgers en hulpverleners, kan wellicht worden uitgevoerd in de vorm van een quick scan door de Arbeidsinspectie, maar geregisseerd door de GGD	Korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.3	**15 mei**	*10.00*	Rampterrein	GHOR	· Bijbestellen P3 maskers. · Instructie tot het innemen van gebruikte maskers bij de ontsmettingsplaats en voor regelmatige verversing.	MLRT; HSGA MLRT; brandweerfunctionarts	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**15 mei**	*10.10*	Enschede	Arbeidsinspectie	Er zal overdag geen afvoer naar Boeldershoek plaatsvinden, alleen in de nacht (vanaf circa 21.00 uur) als het depot door het RIT vrij is gegeven	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**15 mei**	*11.00*	CTPI	CTPI	Er moet een protocol komen voor de afvoer van puin en asbest. Dit eventueel via de Milieudienst regelen. Met de firma Beijers is afgesproken dat op aangeven van het RIT auto's worden afgevoerd. · Binnenring dicht. Alles binnen buitenring valt onder coördinatie CTPI. Asbest via noodstort. Volgende CTPI tevens milieudienst. · Info Politie: Binnenring aangepast. Voertuigen vanuit binnenring moeten afgespoten. Reeds afgevoerde wrakken moeten alsnog gedecontamineerd (actie brandweer via ROC) Info MLRT: asbestpamflet in voorbereiding, verzoekt ROC met spoed om info voor terugkerende bewoners.	CTPI	LCI-0186 b LCI 986 / 1131 / 1185

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**15 mei**	*11.20*	Hengelo Westermaat	GHOR	Steeds meer vragen vanuit ingezet brandweerpersoneel betreffende eventuele nadelige gevolgen inzet op hun gezondheid → doorgegeven aan 1e lijn arts milieu: opstellen A4 en verspreiden onder de ingezette korpsen.		LCI 980
1.3	**15 mei**	*11.25*	Enschede Hengelo	GHOR	HSGA vraagt het AC-GGD een bericht te maken voor brandweerlieden die in het rampgebied waren (zonder bescherming) voordat het asbestverhaal relevant werd. AC-GGD sluit dit kort met 1e lijns arts milieu.	HSGA Lid AC-GGD 1e lijns arts-milieu	LCI 979 / 1244
1.3	**15 mei**	*11.00 - 13.45*		GHOR	· Overleg met 1e lijns arts milieu: werkt aan 2 berichten asbest (hulpverleners eerste uur en huidige hulpverleners); bouw- en milieudienst ook bezig met asbest; zal tevens aan pamflet terugkerende bewoners gaan werken, die er om 14.00 uur moet zijn. Fax asbestinfo burgers wordt doorgenomen. · Rapporteert afspraken 1e lijns arts milieu. Bespreking terugbrengen aantal ambu's naar 2 en afbouw Zaustat. Faxen van AC-GGD naar CTPI lukt niet goed.	MLRT 1e lijns arts milieu MLRT HSGA	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	**15 mei**	*Rest dag*	Almelo / Hengelo ?	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Op verzoek AC-GGD voorlichtingsbrief bewoners tweede ring opgesteld, die in Turks is vertaald. Brief is niet verspreid, mogelijk wegens logistieke redenen. · Start gemaakt met voorlichtingsbrief hulpverleners. · Gezondheidsvragen in relatie tot vrijgekomen stoffen beantwoord. · Overleg met MMK Gelderland.	1e lijns arts milieu	LCI ak.
1.3	**15 mei**	*12.25.00*	Tollensstraat	SFOB	teamleider SFOB meldt dat een container met beschermende kleding aan de de Tollensstraat komt te staan. Om 13.15 uur worden bij de MCU ook nog 200 beschermingskapjes opgehaald.	teamleider SFOB	LCI-0412
1.3	**15 mei**	*12.30*	Hengelo Westermaat	GHOR	Vanuit RCC contact met MLRT over stand van zaken asbest en nummers van milieu voor vragen vanuit de algemene bevolking.		LCI 980
1.3	**15 mei**	*12.50*	Enschede / Hengelo?	GHOR	1e lijns arts milieu wordt aanspreekpunt asbest voor GGD en GHOR.	1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**15 mei**	*13.00*	Den Haag	CM/IMH	Start werkgroep Enschede VROM Den Haag	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1
1.3	**15 mei**	*13.05*	Hengelo	GHOR	De telefoonnummers milieu (op te nemen in persbericht asbest) worden doorgegeven aan AC.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**15 mei**	*13.40 / 13.45*	CTPI	CTPI	Hulpdiensten wordt verzocht de mondkapjes af te doen bij het verlaten van het gebied. Het RIT werkt tot 20.00 uur, daarna wordt het puin op de dump gecontroleerd door de lijkenhonden van het RIT. Eventueel kan het puin daarna worden afgevoerd. Afvoer puin i.o.m. bouw & woningtoezicht. De huidige ontsmettingsplaats op de kruising Deurningerstraat/ Lasondersingel blijft gehandhaafd. Straatkolken zullen moeten worden gedicht en later leeggepompt. De rijroute van vrachtwagens in de binnenring wordt bepaald in het CTPI, het RCC bepaalt de rijroute naar de definitieve stortplaats. Aandacht afspuiten alles uit de binnenring. Aandachtspunten voor toelaten bewoners doorgenomen, middels 7 sectoren. Vermelding van voorbereiding van 3 soorten asbestbrieven.	CTPI	LCI-0187 a t/m n LCI-1185 LCI 986 / 1131
1.3	**15 mei**	*15.00*	Rampterrein	GHOR (telefonisch)	- Door GGD opgestelde asbestbrieven afgekeurd door voorlichting gemeente.	MLRT HSGA aanvullend: MLRT & OvDG	LCI 1185 LCI 986 / 1131
1.3	**15 mei**	*15.00*	Enschede	Milieu dienst	Informatiebulletin voor burgers *Betreft omgaan met asbest voor terugkerende bewoners*	Hoofdinspecteur AI, Regio Oost	Archief wg-Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	**15 mei**	*15.00*	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - Alles wat uit de binnenring komt, wordt ontsmet via één ontsmettingsplaats op de hoek Deurningerstraat/ Lasondersingel. Plan van aanpak: - Tot ongeveer 20.00 uur inzet RIT, daarna controle terrein en nathouden		LCI-0186b LCI-0187a t/m n

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					tot 16-5 08.00 uur, daarna weer inzet RIT. Tussentijds afvoer puin uit depot. - Bouwtoezicht, Milieu, OTC en Arbeidsinspectie stellen asbestprotocol op. De route van de afvoer over het terrein wordt bepaald door het CTPI. Wellicht moet het riool afgeblokt worden. - Er staan 2 ambulances paraat op de post. - Overweging terughalen ziekenautostation, dan andere voorziening treffen voor de uitgifte van beschermingsmiddelen. - Puin-transporteurs gaan werken volgens asbestprotocol. - Arbeidsinspectie vindt dat hulpdiensten ook meer beschermd moeten worden. Dit spanningspunt wordt voorgelegd aan het ROC. - De nazorg wordt door ieder in de eigen regio geregeld, de kleding wordt hier in zakken gedaan en in de eigen regio gereinigd.		
1.3	15 mei	*16.15*	Hengelo Westermaat	GHOR	RCC maakt met afdeling voorlichting om alle informatie over asbest om te zetten in een duidelijke memo ten aanzien van voorzieningen aangaande asbest in Enschede.		LCI 980
1.3	15 mei	*16.30*	Lokaal Driehoeks overleg		- op dringend verzoek zal Korpschef regiopolitie Twente nogmaals aan Leider RIT de mogelijkheid van inschakeling van buitenlandse teams voorleggen. Hij wijst er echter op dat deze een andere werkwijze hanteren, die de berging en identificatie van slachtoffers zouden kunnen compliceren. zorgvuldigheid dient voorop te staan - probleem bij het handhaven van de afzetting door de mobiele eenheid: de Arbeidsinspectie eist op grond van de ARBO-wetgeving dat werknemers ook in het gebied van de buitenring tegen asbest beschermende middelen (maskers) dienen te dragen. Het is niet duidelijk waarop die eisen zijn gebaseerd. Uit een quick scan door het RIVM blijkt niet van aanwezigheid van asbest buiten het epicentrum. Besluit burgemeester: RIVM-rapport hanteren als uitgangspunt, mits het eenduidig is	Korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.1	15 mei	*17.00*	CTPI	CTPI	- het asbestprotovol van de brandweer blijft overeind. Hiervoor heeft de brandweer toestemming van het ROC - na 20.00 uur wordt er waarschijnlijk puin afgevoerd van de dump naar		LCI-0187 a t/m n

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					de definitieve stortplaats		
1.3	**15 mei**	*17.46*	Bilthoven	RIVM/ MOD	Kort verslag resultaten onderzoek naar luchtverontreiniging en gedeponeerd stof in Enschede *Monstername van avond en nacht 13 mei en 14 mei). Conclusie: geen gezondheidsbedreigende situatie*	Hoofd IEM/RIVM	Wg Enschede Nr.12
1.1	**15 mei**	*18.12.00*	GCC	RCC Hengelo	Het beleidscentrum *(GCC)* meldt dat het RCC niet wil dat in de binnenring een bezoek plaatsvindt van bewoners met leden van het RIAGG; wordt afgewezen i.v.m. asbestproblematiek		journaal Algemeen commando
1.3	**15 mei**	*18.30*	CTPI	CTPI	· In verband met asbestbesmetting van het terrein zijn risico's op besmetting (van zowel bewoners als ook begeleidend politiepersoneel) reden om deze avond geen busjes met bewoners toe te staan · Namen en taken worden geregistreerd van mensen, die de volgende dag in het Museum reparatiewerkzaamheden moeten uitvoeren · MLRT informeert politie en brandweer over nachtelijke afschaling	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	**15 mei**	*18.42.00*	Burgemeester Enschede	GCC/ RCC Hengelo	toestemming van het GCC voor een bezoek van bewoners c.a. in de binnenring was door het RCC ingetrokken maar is door burgemeester van Enschede vervolgens overruled, want de busjes rijden	Burgemeester Enschede	journaal Algemeen commando
1.3	**15 mei**	*19.45*	Enschede	Arbeidsinspectie	Algehele onduidelijkheid. Wie geeft het puin vrij? De vrachtwagens en machines wachten! *Onduidelijkheid omtrent wie er opdracht moest geven en wie daarvoor verantwoordelijk was*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**15 mei**	*20.00.00*	RCC Hengelo		5000 asbeststofkappen zijn binnen *(stofmaskers P3)*		journaal RCC *Verificatie AI*
1.1	**15 mei**	*Na 20.00*	telefonisch vanaf rampterrein	GHOR	· In CTPI besproken asbestplan blijft van kracht. Voorlichting werkt aan asbestbrieven. · MLRT: alleen aflos op aangeven MLRT, vanwege continuïteit in persoon en gevolgde scholing op medisch milieukundig gebied. Afspraak gemaakt met MLRT-2	MLRT HSGA	LCI 1185/ 986 / 1131

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**15 mei**	*21.05*	Enschede	Arbeidsinspectie	Eerste vrachtwagens vertrekken richting Boeldershoek. *(waarneming AI)*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.1	**15 mei**	*21.35.00*	ACP	Algemeen commando	de ACP heeft twijfel over de (mond)kappen voor bescherming tegen asbest. De Algemeen commandant zal dit in het BOT-overleg brengen		journaal Algemeen commando
1.3	**15 mei**	*21.45.00*	RCC Hengelo	Coördinatieteam "gevaarlijke stoffen"	mededeling dat naast het GCC een crisisteam wordt gevormd, het Coördinatieteam "gevaarlijke stoffen", dat intern onderzoek laat verrichten naar veiligheidsrisico's en daartoe alle stoffen die eventueel zijn vrijgekomen bij de brand, laat onderzoeken	Coördinatieteam "gevaarlijke stoffen"	journaal RCC
1.3	**15 mei**	*22.15*	Boeldershoek Hengelo Ov	Arbeidsinspectie	Op Boeldershoek loopt alles naar wens. De vrachtwagens lossen binnen 4 minuten incl. afspoelen *Hier wordt bedoeld dat de werkzaamheden volgens voorschriften AI verliepen*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**15 mei**	*22.52*	Arnhem	Arbeidsinspectie	De OR van de KLPD is bezorgd over de arbeidsomstandigheden van het RIT (zie ook 16-05-00 12.50) Insteek AI: halfgelaatsmasker met aanblaaslucht, asbestpak, handschoenen, containment, douche en aanpassen werktijden. Dit is iets lichter dan normaal asbestregime	(hoofdinspecteur AI, regio Oost)	e-mail d.d. maandag 15 mei 2000 22:52
1.1	**15 mei**	*23.05.00*	RIT	brandweer	terugkoppeling over de beschermkapjes: het RIT heeft voortdurend overleg met de brandweercommandant; de brandweer gebruikt hetzelfde materiaal. Brandweer en Arbeidsinspectie waren vol lof over gebruikte materiaal, vooral de kapjes		journaal Algemeen commando
1.3	**15 mei**	*23.15*	Den Haag	CM/IMH	NCC vraagt informatie over aantal zeecontainers bij SE-Fireworks *VROM heeft hier geen informatie over.*	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg-Enschede Nr 4
1.3	**15 mei**	*23.30*	CTPI	CTPI	De buitenring is vrijgegeven en de bewoners zijn weer terug. Veel bewoners hebben vragen rond hun auto's. De Arbeidsinspectie maakt bezwaar tegen de werkwijze maar besloten wordt door te gaan tenzij er bestuurlijke dwang wordt uitgeoefend.		LCI-187 a t/m n

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	15 mei		rampterrein	RIT	Op maandag 15 mei 2000 werd op identieke wijze in de binnenste ring van het rampgebied door de RIT-werknemers gewerkt. Met betrekking tot de beschermingsmiddelen was alles nog steeds vrijblijvend. Met betrekking tot het asbest gevaar kregen wij nog steeds geen duidelijkheid. *(letterlijke tekst uit rapport)*	RIT-medewerker	LCI-0804
1.1	15 mei			IRO-Oost	Memo: Planologische regeling voor het gebied waar het vuurwerkdepot van Enschede stond	5.1.2e	Memo Wg Enschede Nr 11
1.3	16 mei	*07.15*	Hengelo	GHOR	AC belt 1e lijns arts milieu met verzoek een rapport te maken "welke schadelijke stoffen zijn vrijgekomen"	Lid AC-GGD 1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei	*07.30.00*	Burgemeester van Enschede	RCC	Op briefing meldt Mans dat gisteren (15/5) het RCC overruled is, bezoek aan binnenring met busjes werd verboden i.v.m. asbestgevaar; hij vraagt zich af waar steeds wisselende info over asbest vandaan komt; brandweer zegt dit uit te gaan zoeken.	assistent van Mans	journaal GCC kr 77 (beleid) LCI-0185
1.3	16 mei	*07.50*	Hengelo	GHOR	AC faxt verzoek om rapport "schadelijke stoffen" naar 1e lijns arts milieu met kopie naar MLRT via CTPI.	Lid AC-GGD; 1e lijns arts milieu; MLRT	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei	*09.15*	Rampterrein	GHOR	Overdracht OvDG aan MLRT: rampenstaf besloten dat toch bewoners in bussen gebied in gaan; OvDG druk geweest met distributie maskers en overalls.	OvDG MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	16 mei	*10.00*	Telefonisch	milieu	· Vraag naar info LUVO en asbest. RIVM niet aanwezig, 1e lijns arts milieu (op AC) vraagt na. · MMK RIVM zoekt contact, naar AC-GGD verwezen	MLRT 1e lijns arts milieu MMK RIVM	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	16 mei	*10.00*	rampterrein	RIT	*(letterlijke tekst uit rapport)* Omstreeks 10.00 uur kregen alle werknemers uit de binnenste ring opdracht zich te melden bij de commandowagen van het RIT. Alle werkzame personen van het RIT, de vrachtwagenchauffeurs en de bestuurders van de graafmachines werden verplicht een witte chemicalienbeschermoveral, merk Tyvek Pro-Tech te dragen. Naar aanleiding van het bovenstaande nam een RIT-medewerker omstreeks 10.30 uur telefonisch contact op met de afdeling Milieu. Hem werd het vorenstaande medegedeeld. Uit het chemiekaartenboek	RIT-medewerkers	LCI-0804

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE.
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					is gebleken dat het opruimen van asbest moet geschieden volgens voorschrift P188. De afdeling milieu zou contact opnemen met het RIT. Ook een medewerker van de afdeling milieu vond het vreemd dat er op deze wijze gewerkt werd. Omstreeks 11.30 uur deelde een arts van de GGD, een RIT-medewerker mede dat men meerdere keren per dag de mondkapjes moesten vervangen. Hiervan was op dat moment geen sprake. Bovenstaande werd door een RIT-medewerker gefaxt naar de voorzitter van de OR. *(hier wordt de Ondernemingsraad van de Regiopolitie Twente bedoeld)*		
1.3	**16 mei**	*10.01*	Rampterrein, binnenring	Politie, sector berging RIT	Witte pakken-verplichting in verband met asbest. Voor het RIT is niet duidelijk is hoe zaken geregeld zijn of worden. Er zijn leden van het RIT die al vanaf zondag op de Plaats Delict aan het werk zijn.		LCI-0412
1.3	**16 mei**	*10.30*	Enschede	GHOR	1e lijns arts milieu belt over de opdracht gevaarlijke stoffen. RIVM geeft niet alles in verband met nog lopende analyses. Brandweermetingen leveren op dit moment nog geen helderheid. Geen gevaarlijk beeld. Rest volgt z.s.m. Rapport komt per fax naar AC	1e lijns arts milieu, Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**16 mei**	*11.00*	Enschede	Arbeidsinspectie	Problematiek Vrijgave terrein *Na stevige discussie over vrijgeven terrein. Uitkomst per sectie doorzoeken door asbestdeskundigen. Na inventarisatie beslissen over vrijgave.* *AI eist naleving sloopregime asbest bij werkzaamheden RIT*	Hoofdinspecteur AI	Archief wg-Enschede Nr 32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	**16 mei**	*11.00*	CTPI	CTPI	De binnenring is afgeschermd met bouwhekken. Aktiepunten: - continueren van het schouwen en ruimen van het gebied - stabiliseren van het asbestgebied - gefaseerd vrijgeven van randgebieden van de binnenring - Vanwege de verwachte regen voorraad maskers en overalls in container bij VC-brandweer, distributie via Zaustat - Arbeidsinspectie (AI) aanwezig rond het CTPI, vraag naar duidelijkheid rol AI. - Bewoners in het gebied mogen de bussen niet uit.		LCI-0186 c LCI-1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*11.00 - 11.50*	Rampterrein	GHOR	GL vraagt bij MLRT aandacht voor instructies verversen maskers en voor nathouden puin.	GL MLRT	LCI 1131 / 986 / 1185

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	16 mei	*11.35.00*	CTPI politie	RIT	er moeten 400 maskers bij het RIT gebracht worden		Journaal CTPI politie
1.1	16 mei	*11.45.00*	Politie	Algemeen commando	er komen signalen van politiemensen die informatie willen over gezondheidsrisico's. Het beleidsteam neemt contact op met de GGD en zal de uitkomst communiceren via het BOT	Algemeen commandant	journaal Algemeen commando
1.3	16 mei	*11.45*	Hengelo Westermaat	GHOR	Uit de briefing RCC: · Op twee plekken wordt met beschermende kleding naar slachtoffers gezocht. · Er zijn deskundigen naar de regio gekomen om de procedures rond het opruimen en afvoeren van puin te bewaken. · Er is behoefte in Enschede aan een centraal coördinatiepunt i.v.m. eenduidigheid. Coördinatie zou moeten binnen GRS. · Na contact met RIVM is arts GGD bezig met beschrijving van de beschikbare gegevens. Plan van aanpak wordt in opdracht GRS gemaakt. · Voorlichting/informatie hulpverleners met risico's en gevaren met terugwerkende kracht verdient aandacht. GRS zorgt dat vandaag plan van aanpak er ligt.		LCI 980
1.3	16 mei	*11.50*		GHOR	Telefonische informatie van de HSGA: · inrichten 'milieukamer' bij de gemeente Enschede, die direct onder BT is gebracht en waarin MMK van het RIVM zitting heeft, evenals de 1e lijns arts milieu van de GGD, · Asbest is op alle niveaus punt van aandacht. Taak voor de milieukamer.	HSGA MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	16 mei	*11.50 - 13.00*	Rampterrein		Brandweer geeft aan blijven Zaustat te wensen i.v.m. distributie persoonlijke beschermingsmaatregelen en zichtbare zorg voor de hulpverleners.	Brandweerfunctionaris; MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.2	16 mei	*12.01.00*	CTPI politie	medisch leidster GGD	de medisch leidster van GGD in het CTPI politie laat aan het GCC melden dat het onverantwoord is, dat de verzorging van het RIT zo slecht is en dat zij zich zorgen maakt over de intentie van het werk van het RIT	medisch leidster CTPI	journaal CTPI politie
1.3	16 mei	*dag*	Almelo / Hengelo / Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Op verzoek AC-GGD informatie verzameld voor quickscan en deze gemaakt.	1e lijns arts milieu	LCI 985

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					- Deel gaan uitmaken van coördinatiepunt gevaarlijke stoffen bij Bouw & Milieudienst te Enschede - Voorlichtingsbrieven: hulpverleners, bewoners inzake blootstelling, terugkerende bewoners. - Gezondheidsvragen beantwoord. - Ondersteuning in persoon MMK Gelderland en MMK RIVM.		
1.3	**16 mei**	*12.05*	Hengelo	GHOR	Mededeling HSGA dat milieukunde verhuist naar Enschede met ondersteuning van het RIVM. Hij stelt 1e lijns arts milieu op de hoogte.	HSGA; Lid AC-GGD; 1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.1	**16 mei**	*12.30.00*	RCC Hengelo	GCC	memo aan het GCC betreffende de instelling van een onderzoekteam van TNO/Arbeidsinspectie/ GGD/RIVM, het Coördinatieteam "gevaarlijke stoffen" voor: 1. de coördinatie van metingen in het veld; 2. de coördinatie van maatregelen voor de mensen in het terrein; 3. de coördinatie van alle betrokken diensten aangaande maatregelen; 4. het in kaart brengen risico's *zie ook mutatie sub 15.05.00 om 21.45.00 uur*		memo van RCC aan GCC
1.3	**16 mei**	*12.50.00*	ROC	CTPI politie/CTPI	fax met een bericht van de sectie GGD dat het gebruikte P3 beschermkapje voldoende bescherming biedt		LCI-186c
1.3	**16 mei**	*13.00*	rampterrein	GHOR	Personeel van dierenambulances (om dieren op te halen) moeten beschermingsmateriaal dragen.	MLRT OvDG	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*13.00*	Hengelo Westermaat	GHOR	Er komt één aanspreekpunt/coördinatie-team voor alle gevaarlijke stoffen met medewerker TNO, milieudienst Enschede, gemeentelijk ambtenaar en vanuit de GGD arts 1e lijn milieu en MMK. Medewerker TNO als contactpersoon.		LCI 980
1.3	**16 mei**	*13.00*	Hengelo	GHOR / informatienummers	AC bezig met fax naar de GRS/BT i.v.m. persbericht informatienummers gezondheidsvragen ramp Enschede. Rond de avond wordt geconcludeerd dat infonummers alleen Enschedese nummers moeten zijn. Informatie over gezondheidsvragen zal naar centrale informatienummers GGD worden doorgestuurd.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**16 mei**	*14.00*	CTPI	CTPI	· ROC akkoord met adequaatheid van bescherming door P3-masker. · RIT heeft slachtoffers gevonden · MLRT vraagt aandacht voor asbestprotocol. · MLRT informeert over afschaling geneeskundig voor vanaf 20-21 uur	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*14.00*	telefonisch vanaf rampterrein	GHOR/Milieu	1e lijns arts milieu gaat met MMK RIVM en MMK Gelderland naar milieukamer bij gemeente Enschede. 1e lijns arts milieu houdt contact met ROC en met MLRT	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*14.40*	rampgebied	RIT/RIVM/TNO	*(letterlijke tekst uit rapport)* RIVM en TNO bezochten de binnenste ring van het rampgebied en werd een RIT-medewerker voorzien van meetapparatuur (asbestmeter en een meter voor andere gevaarlijke stoffen)	RIT-medewerker	LCI-0804
1.3	**16 mei**	*15.00*	Enschede	Arbeidsinspectie	Problematiek persoonlijke beschermingsmiddelen AI heeft contact met korpschef KLPD. Gewezen wordt op het feit dat adembescherming niet voldoet aan AI-normen. De korpschef verwijst naar de burgemeester	Hoofdinspecteur AI	Archief wg-Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.1	**16 mei**	*15.30.00*	RCC Hengelo	politie	*stand van zaken:* *- m.b.t. slachtoffers: 16 doden, 628 gewonden van wie 42 opgenomen;* *- er is team van chemisch adviseurs is samengesteld*		journaal RCC
1.3	**16 mei**	*16.50 - 17.00*	Enschede	Milieu	Aankondiging fax met meetuitslagen RIVM over LUVO en stof, niet over asbest. Milieuteam bezig met brief voor terugkerende bewoners en met brief voor hulpverleners.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*17.00*	Arbeidsinspectie	RIT	gesprek met burgemeester Mans over onvoldoende bescherming RIT; wordt meegenomen in beleidsteam	hoofdinspecteur AI	Journaal van hoofdinspecteur AI
1.3	**16 mei**	*17.00*	CTPI	CTPI	- het RIT geeft aan dat de stortplaats voor het puin volloopt, en dus leeg moet. Tevens moet het gedumpte puin natgehouden worden in verband met asbest en stof - GGD maakt instructie voor bewoners met informatie en telefoonnummers over asbest en eventuele gezondheidsklachten. Voorlichting Enschede zorgt voor de verspreiding · GGD verzorgt aanleg en onderhoud van voorraad beschermende kleding. Daarvoor komt een tent bij de binnenring met verkleedruimte.	CTPI	LCI-0186 c LCI-1185/ 986 / 1131

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					- Bij de binnenring zal gecontroleerd gaan worden of beschermende kleding gedragen wordt. - mededeling MLRT over komende asbestbrieven - Vrijgave vak I om 17.00 uur - Vrijgave vak II om 20.30 uur in overleg* met de burgemeester en de Arbeidsinspectie *(dit overleg* is er niet geweest, op grond van afgesproken protocol 16 mei v.m. in RCC sector II door burgemeester vrijgegeven)*		
1.3	**16 mei**	*17.00*	Enschede	Rampenstaf Enschede	Opdracht aan WVD: overdragen taken aan coördinatieteam gevaarlijke stoffen *samenstelling: TNO/RIVM;* *Arbeidsinspectie; DGD; Gemeente; WVD; Opdrachtformulering.* *Werken aan vrijgave sectoren binnenring, inschatten gevaren voor de hulpverleners t.a.v. de blootstelling aan asbest en andere stoffen,* *voorlichting naar burgers en hulpverleners over asbest en andere stoffen*	Medewerker WVD	Logboek team gevaarlijke stoffen Archief wg-Enschede Nr.13
1.3	**16 mei**	*17.00 - 17.45*	rampterrein		MLRT ontvangt fax 1e lijns arts milieu: conclusie uit onderzoek LUVO van RIVM: geen gezondheidsbedreigende situatie	MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*17.30*	Enschede	'beleidsdriehoek'	Men meldt dat in beleidsdriehoek samen met de Arbeidsinspectie overlegd wordt over plan van aanpak i.v.m. gevaarlijke stoffen	Assistent van Mans	LCI 0185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*17.30*	Lokaal Driehoeks overleg		- in het verslag wordt de terughoudendheid mbt de inzet van buitenlandse teams herhaald; - er wordt gemeld dat de rechercheurs voor het opstellen van de vermistenlijst ingeschakeld; - Korpschef meldt dat de beloofde quick scan mbt asbest nog niet op tafel ligt. De resultaten zouden er al zijn, maar niet worden vrijgegeven. De Arbeidsinspectie zal worden meegedeeld om contact te leggen met de Korpschef om haar eisen op tafel te leggen en ingewilligd te krijgen	korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**16 mei**	*17.30*	Enschede	Rampenstaf	Melding: RIVM heeft op de dag van de ramp metingen gedaan naar gevaarlijke stoffen in het buitengebied. *Zij hebben wel hoge waarden gemeten, maar de blootstelling is maar kort geweest en vormde geen bedreiging voor de volksgezondheid. Er komen nog resulaten van nieuwe metingen.*	Rampenstaf voorlopig verslag	Archief Wg Enschede VROM Nr.15,p28
1.2	**16 mei**	*17.45*	rampterrein	Milieu	AI informeert MLRT over schouwen op asbest door AI voordat een gebied wordt vrijgegeven. MLRT neemt vervolgens met milieuteam contact op: informatie klopt; daarnaast doet bouwdienst de bouwkundige schouw.	Medewerker AI MLRT Milieuteam	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*17.55*	Enschede	Coördinatieteam gevaarlijke stoffen	Opstellen informatiebrief voor bewoners en hulpverleners *aanguande asbest en andere gevaarlijke stoffen*	Asbestdeskundige TNO	Archief wg-Enschede Nr.13
1.3	**16 mei**	*17.59*	Bilthoven	RIVM/ MOD	Melding resultaten analyse tweede luchtstofmonster Enschede. *Conclusies, getrokken in de eerste tussenrapportage, veranderen derhalve niet.*	Hoofd IEM/RIVM	Fax Wg Enschede Nr.14
1.3	**16 mei**	*18.50*	Commandopost RIT	Politie, sector berging RIT	Commandant sector berging RIT wordt gebeld door de Inspecteur Arbeidsinspectie. Deze deelde mee dat de adembescherming onvoldoende was en dat hij het RIT toestond met halfgelaats, motorisch aangedreven overdrukmaskers te werken. Dit bericht is doorgegeven aan de korpschef van de KLPD, die op zijn beurt contact heeft gezocht met de burgemeester van Enschede.	Inspecteur Arbeidsinspectie Commandant sector berging RIT	LCI-0412
1.3	**16 mei**	*18.56*	Almelo	GHOR	Fax van 1e lijns arts milieu aan AC betreffende resultaten onderzoek luchtverontreiniging	1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	**16 mei**		Den Haag	VROM/ hiMH/CM	Melding dat kortverslag resultaten van het onderzoek naar luchtverontreiningen en gedeponeerd stof in Enschede", is doorgezonden naar Provincie Overijssel	Medewerker CM	Fax Wg Enschede Nr.16
1.3	**16 mei**	*18.56*	Almelo	GHOR	Fax van 1e lijns arts milieu aan AC betreffende resultaten onderzoek luchtverontreiniging	1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	**16 mei**	*19.00*	Enschede	Arbeids-inspectie	Persoonlijke beschermingsmiddelen *Brief aan div. Korpschefs met daarin de noodzaakelijk pbm voor diverse soorten van werkzaamheden, aan burgemeester en ACP*	Hoofdinspecteur AI, Regio Oost	Archief wg-Enschede Nr.32 Logboek en

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
							verslagen AI; LCI-0172
1.3	**16 mei**	*avond*	Enschede	GRS/BT	Bijeenkomst Coördinatieteam gevaarlijke stoffen (door RCC georganiseerd) heeft eensluidend advies van brandweer, Arbeidsinspectie, Bouw & Milieudienst, politie en GGD tot gevolg inzake asbest. *Milieuteam dinsdagavond 16 mei opgeheven zonder vervolgafspraken.*		LCI al LCI an
1.3	**16 mei**	*Avond*	Enschede	GHOR	Van bespreking Coördinatieteam gevaarlijke stoffen is geen verslag. · In het overleg is door de MMK's o.a. gesproken over de noodzaak van metingen bij een steekproef van personen uit de binnenring (blootstelling zware metalen). Onduidelijk is waarom met dit advies niets is gedaan. · Waarom met tijdens het overleg opgestelde voorlichtingsbrief niets is gedaan is niet duidelijk. · MMK's hebben zich gericht op bevolkingsadvies asbest en zware metalen. · Alleen de voorzitterr rapporteerde aan de GRS.		LCI ar
1.3	**16 mei**	*Avond en opvolgen de dagen*	Enschede	GHOR	*MMK's hebben onduidelijkheid ervaren over taakopdracht en onduidelijke status van het milieuteam.* *Reden van opheffen van het team was eveneens onduidelijk.* *Daarnaast is de MMK-expertise niet voldoende als inhoudelijke deskundigheid ingezet. De komst van vele VWS-ers, die uitvoerende taken aan hen delegeerden heeft daaraan geen goed gedaan.* *Ten aanzien van het gezondheidonderzoek is evenmin van de GGD-MMK-expertise gebruik gemaakt.* *Informatie uit de metingen kwam niet direct bij de MMK's terecht, terwijl zij adviezen ten aanzien van volksgezondheidsrisico's moeten geven. AI geeft adviezen over werkgerelateerde risico's.*	MMK's	LCI ar
1.3	**16 mei**	*19.15*	Bouw-en milieudienst	Milieu	1e lijns arts milieu informeert telefonisch over rol van het 'coördinatiepunt gevaarlijke stoffen': coördinatie metingen, coördinatie maatregelen, coördinatie diverse diensten, in kaart brengen van de blootstellingen.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**16 mei**	*19.30*	CTPI	CTPI	Brandweer checkt bij BT of de binnenring (grens voor maatregelen) gehandhaafd moet blijven. GGD blijft bevoorrading beschermingsmiddelen doen, brandweer neemt uitgifte over.		LCI 1185/ 986 / 1131
1.1	**16 mei**	*19.40*	CTPI	CTPI	- toegangscontrole wordt versterkt om ongewenste bezoekers buiten te houden - Lasondersingel woningen 101 t/m 127 onderzocht door Arbeidsinspectie, twee woningen bleken vervuild met asbest en één erker staat op instorten		
1.3	**16 mei**	*19.45*		Brandweer	Vragen over asbest worden door een deskundige van de Brandweer mondeling beantwoord.	Deskundige van de brandweer	Logboek BMD LCI 0198
1.3	**16 mei**	*20.00*	rampterrein	CTPI (politie)	melding in journaal dat voor iedereen die de binnenring ingaat het dragen van een mondkap verplicht is, de ventilatie in voertuigen uit moet en de ramen gesloten moeten worden gehouden. Voertuigen moet bij het verlaten van het terrein afgespoeld worden en in sommige gevallen is het dragen van witte overalls verplicht		LCI-0414a
1.3	**16 mei**	*20.15*	telefonisch	Milieu	1e lijns arts milieu geeft aan dat brief bewoners volgende dag verspreid wordt. Brief hulpverleners is nog steeds in discussie.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*20.40*	?	?	BT maakt plan van aanpak op basis van de meet- en testresultaten Verkleining binnenring moet afgedekt zijn door BT. Voor nieuwe bemonstering binnenring (i.v.m. verwaaiing asbesthoudend stof) wordt plan van aanpak gemaakt		LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**16 mei**	*21.15*	Enschede	Rampenstaf	Informatiebrief *Gaat accoord met informatiebrief aangaande gevaarlijke stoffen voor burgers en hulpverleners*		Logboek TNO Archief wg-Enschede Nr.13
1.3	**16 mei**	*21.35.00*	GCC	TNO c.s.	Resultaat metingen De asbestdeskundige van TNO/MEP) treedt op namens RIVM. Hij maakt deel uit van de commissie om in opdracht van RCC onderzoek te doen naar gevaarlijke stoffen en asbest. mutatie in het journaal m.b.t. de conclusies van het onderzoeksteam TNO		journaal GCC kr 77 (beleid)

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					c.s.: het asbestgevaar is verwaarloosbaar, dit geldt ook voor de concentraties van andere stoffen (zware metalen). Ergo: geen gezondheidsrisico's (er komt een rapport) en beschermende pakken is niet meer nodig. De Arbeidsinspectie denkt daar anders over. Besluit: pakken dus aanhouden, omdat Arbeidsinspectie dat wil De TNO-vertegenwoordiger stelt voor om het onderzoeksteam op te heffen.		
1.1	16 mei	*22.12.00*	Brandweer	CTPI politie	door de brandweer is aan het CTPI politie doorgegeven dat geen asbestkapjes meer verplicht zijn. Ieder kan zelf bepalen of hij/zij beschermingsmiddelen gebruikt of niet	functionaris brandweer; politiefunctionaris -sen CTPI	journaal CTPI politie
1.3	16 mei	*22.30*		Arbeidsinspectie	Brief van Arbeidsinspectie aan KLPD, Regiopolitie, Regionale Brandweer, betreffende werkwijze rampgebied SE Fireworks Enschede. In afschrift aan Mans (burgemeester), OR'en hulpverleningsorganisaties en politievakorganisatie A.C.P. *In brief worden de volgende verbeteringen in de tot dan toe gehanteerde aanpak genoemd:* 1. In het gedeelte van de binnenring waar asbestdelen zijn aangetoond op grond van onderzoek dd. 14 mei 2000: - actief zoeken in puin c.q. resten ruimen, toepassing asbestregiem, inhoudende het dragen van volgelaatmaskers met aangeblazen P3-filterunits, wegwerpoveralls, handschoenen, laarzen, en toepassing van containment. Voor medewerkers van het RIT kan volstaan worden met een halfgelaatsmasker in verband met de aard van hun werkzaamheden. - De overigen -toezichthouders, bewaking e.d.- kunnen volstaan met een filterend gelaatstuk (snuitje) met P3-filter 2. In het resterende, nog niet vrijgegeven gedeelte: -zie regiem als onder 1 3. De vrijgegeven gedeelten: - Geen maatregelen t.a.v. mogelijke asbestexpositie nodig, tenzij lokaal asbest wordt aangetroffen. Dan regiem zie 1. *(aanleiding voor deze brief was een klacht van ACP en de OR van de KLPD)*	Hoofdinspecteur AI	brief aan: Regiopolitie Twente, kenmerk LIEP/A341/3/01 dd 160500 KLPD, kenmerk LIEP/A341/1/01 dd 160500 Brandweer Regio Twente, kenmerk LIEP/A341/2/01 dd 160500

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	16 mei	*23.10*			Algemeen Commandant in kennis gesteld over gezondheidsrisico's betreffende asbest en andere gevaarlijke stoffen. Informatiebrief hierover is hem toegefaxt.		Journaal GCC kamer 73 (staf) LCI 0204
1.3	16 mei		Den Haag	CM/IMH	Notitie betreffende blootstellingsonderzoek *In overleg met arbeidsinspectie blootstellingsonderzoek in arbeidshygiënische vorm aan de hulpverleners aan te bieden, eventueel uit te breiden naar bevolkings-onderzoek. De burgemeester besluit voorlopig het onderzoek nog niet uit te voeren.*	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1
1.1	16 mei		Enschede	GGD	Bewonersbrief blootstelling aan chemische stoffen *Conclusie: geen gezondheidsrisico's n.a.v. RIVM metingen*		Archief wg-Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.1	17 mei	*08.00*	Commando-post RIT	Politie, sector berging RIT	Briefing. Tenue op het rampterrein is overall met mondkap		LCI-0412
1.3	17 mei	*09.00*	CTPI	CTPI	· Vermelding vrijgifte vak I, II m.u.v. flat · Grens binnenring voorlopig aangehouden · nieuwe asbestkaart (nieuwe binnenring) komt vandaag	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	17 mei	*10.00.00*	Politie	Voorlichting	Nieuwsbrief 17 mei, 10.00 uur en 13.00 uur met de resultaten van de RIVM-metingen: indien blootstelling kortdurend is geweest dan leveren de concentraties geen gezondheidsrisico's op. Het asbestregiem *(conform brief Arbeidsinspectie van 16 mei)* geldt voor iedereen die actief zoekt in het puin, er wordt tevens gemeld welke beschermingsmiddelen zijn voorgeschreven		extra nieuwsbrief
1.3	17 mei	*10.15*	Hengelo	GHOR	HSGA vraagt naar bericht asbest hulpverleners. AC beschikt niet over het origineel, is in Enschede gemaakt. *(In logboek is aangegeven dat hierover vanaf het begin grote onduidelijkheid is geweest)*	HSGA; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**17 mei**	*10.45*	Enschede	Coördinatie team gevaarlijke stoffen	SGS inspecteert de sectoren 5 en 3 op asbesthoudende materialen	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO. Archief wg-Enschede Nr.14
1.3	**17 mei**	*11.30*	CTPI	CTPI	· Nieuwe tekening gebied wordt uitgedeeld. · binnenring = asbestgebied → protocol van toepassing · Ontsmettingsplaats gaat van Deurningerstraat naar de Roomweg. · Politie deelt mee dat hulpverleners met busjes gebied in kunnen, pers echter pas na vrijgifte gebied.	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**17 mei**	*dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Multidisciplinair overleg over IAC en over asbestinformatiepunt. · Gezondheidsvragen beantwoord.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**17 mei**	*12.30*	Enschede	GHOR	HSGA vraagt welke ambulances van elders zijn ingezet vanaf "incident over". AC vraagt na bij AAD-Oost, lijsten komen per fax naar AC. Deze mensen moeten het voorlichtingsverhaal asbest ontvangen. Lijst eerst bekijken met HSGA.	HSGA; Lid AC-GGD; centralist AAD-Oost	LCI 979 / 1244
1.1	**17 mei**	*13.00*	Enschede	Politie Twente	Extra nieuwsbrief nr 12 *Geheel gewijd aan RIVM-onderzoek*	Stafafdeling Communicatie	Archief Wg Enschede Nr 37, LCI 0080
1.3	**17 mei**	*14.00*	Enschede	Asbestdeskundige TNO	Inspectie resultaten van SGS van sector 5 *per fax doorgegeven aan gemeente en arbeidsinspectie Ook doorgegeven aan RIVM. Resultaten eerste metingen bevestigd: aangetroffen concentraties blijven ver beneden de 0,01 vezels/cm3*	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO. Archief wg-Enschede Nr.14
1.3	**17 mei**	*15.00*	Den Haag	Arbeidsinspectie	telefoongesprek van alg.directeur AI met plv korpschef KLPD. Hij bevestigt dat de brief van AI is ontvangen en dat de daarin gestelde voorwaarden betreffende de ademhalingsbescherming voor het RIT zal worden nagekomen.	Alg.directeur AI plv korpschef KLPD	SZW/0114
1.3	**17 mei**	*15.00*	CTPI	CTPI	· Vrijgifte vakken IIIa en IV. · Met Grolsch worden afspraken gemaakt. · Een incident met een mogelijke ontploffing in het buitengebied wordt nagevraagd. · Asbestgebied kleiner, maar oude asbestlijn blijft gehandhaafd. · MLRT geeft aan het niet eens te zijn met een advies, dat de OvDG in	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					eerder overleg ochtend heeft gegeven ten aanzien van mogelijkheid werken zonder bescherming bij regen: protocol onverkort van kracht		
1.2	17 mei	*15.25*	Arbeidsinspectie		constatering dat in binnenring wordt gegeten en gedronken. De brief van de Arbeidsinspectie d.d. 16 mei was bij RIT-functionaris niet bekend, maar er was wel over gesproken. Men vond het dragen van snuitjes en wegwerpoveralls en het niet eten en drinken in gebied genoeg		Logboek Inspecteurs AI
1.3	17 mei	*15.30*	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	Na ruggespraak met RIVM: besluit voor de zekerheid asbestconcentratiemetingen in buitenlucht te blijven uitvoeren	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg-Enschede Nr.14
1.3	17 mei	*15.40*	CTPI	CTPI	Overleg met AI over de brief. Bespreking over asbestschouwing door AI	MLRT, Medewerker AI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	17 mei	*16.28*	GCC		door sector Berging brief ontvangen van rampenstaf mbt gevaarlijke stoffen. Conclusie voor bewoners: kortstondige blootstelling aan asbestconcentraties geen gezondheidsrisico's		LCI-0412
1.3	17 mei	*16.30*	CTPI	tussentijds CTPI	Brief AI, gedateerd 16-5 met andere beschermingsmaatregelen voor asbest dan de tot nu toe gehanteerde. Brief naar HSGA gefaxt	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	17 mei	*16.35*	CTPI	Arbeidsinspectie	CTPI ontvangt fax van de Arbeidsinspectie, regio oost, waarin ten aanzien van het optreden in het rampterrein het volgende is vermeld: - In het gedeelte van het binnengebied waarin asbestdelen zijn aangetoond moeten diegenen die actief in puin zoeken of resten ruimen voorzien zijn van volgelaatsmaskers met aangeblazen P3-filterunits, wegwerpoveralls, handschoenen, laarzen en toepassing van containment. Voor medewerkers van het RIT kan volstaan worden in plaats van een volgelaatsmasker met een halfgelaatsmasker in verband met de aard van hun werkzaamheden - De overige aanwezigen – toezichthouders, bewaking e.d. – kunnen volstaan met een filtrerend gelaatstuk (snuitje) met P3 filter.		LCI-0186 d

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE.
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**17 mei**	*16.45*	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie Technische recherche	De Technische recherche staat in Tollenstraat opgesteld met hun wagen. Er wordt ook daar gegeten en gedronken. Op het terrein zijn stukjes asbest en splinters asbest gevonden. De TR medegedeeld dat zij midden tussen het asbest aan het eten drinken waren en hun werk aan het verrichten waren.	Inspecteurs AI Technische Recherche	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**17 mei**	*17.00*	Lokaal Driehoeks overleg		- Korpschef meldt de verwachting van het RIT dat er uiteindelijk tussen de 20 en 23 slachtoffers zullen zijn; - Korpschef meldt dat lijst van vermisten dankzij actie rechercheonderzoek is teruggebracht tot 110 personen; - Korpschef meldt dat er een geruststellend resultaat bestaat van de quick scan inzake asbest en zware metalen, die in opdracht van de GGD is uitgevoerd; - Korpschef meldt dat de werkzaamheden in het rampgebied conform de voorschriften van de Arbeidsinspectie worden verricht; - er wordt gewerkt aan betere communicatie mbt het vrijgeven van gebieden om te voorkomen dat berichtgeving op Teletekst niet spoort met de informatie bij de poortwachters;	Korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.3	**17 mei**	*17.11.00*	Politie	Algemeen commando, SFBO	Arbeidsinspectie adviseert de rustplaats van het SFOB te verplaatsen, omdat deze in het asbestgebied ligt	functionarissen Arbeidsinspectie; politiefunctionaris CTPI	journaal Algemeen commando
1.1	**17 mei**	*17.45.00*	Politie	bijstand Rotterdam-Rijnmond	ME-functionaris van de bijstand spreekt bezorgdheid uit onder de ME'ers over het asbest; zij hoorden van asbestdeskundigen uit het eigen korps dat de kapjes onvoldoende waren	functionaris Rotterdam-Rijnmond	journaal CTPI politie
1.3	**17 mei**	*17.50*	Apeldoorn	TNO/MEP	Voorlopige resultaten asbestonderzoek Enschede *Stof en luchtmonsters resultaat kwalitatief van TNO . van Asvar kwantitatief Uitkomst geen asbest aangetroffen.*	Medewerker TNO	Fax Wg Enschede Nr 16
1.1	**17 mei**	*17.50.00*	GCC	COT KLPD, regiopolitie Twente, brandweer	briefing, o.a.: - i.o.m. het Crisis Onderzoeksteam wordt gewerkt aan de opzet voor een projectstructuur voor de verdere aanpak van de maatregelen; - fax van de Arbeidsinspectie aan het KLPD, de regiopolitie Twente en de	leden gemeentelijke rampenstaf	journaal GCC kr 77 (beleid)

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					brandweer over het werken door hulpverleners in het gebied met gevaarlijke stoffen. Afspraak: de drie betrokken diensten moeten bepalen wat te doen met het advies		
1.3	**17 mei**	*19.00*	CTPI	CTPI	- Vak IIIb en IIIc grotendeels onbewoonbaar. - Vak V wellicht morgen vrijgegeven. - Inzake asbestbrief AI wordt standpunt BT afgewacht.	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**17 mei**	*21.30*	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	SGS levert 7 bemonsterde filters in bij TNO voor bepaling asbestconcentratie m.b.v. elektronenmicroscopie	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg-Enschede Nr.14
1.3	**17 mei**		Enschede	Arbeidsinspectie	Fax van regiopolitie *Zullen richtlijnen van arbeidsinspectie aanhouden*	Hoofdinspecteur AI	Archief wg-Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	**17 mei**		Arnhem	Arbeidsinspectie	Op locatie wordt nog steeds niet volledig voldaan aan het afgesproken protocol. M.N. plaatselijke bevelvoering RIT geeft aan geen opdracht mbt pbm te hebben gekregen	Hoofdinspecteur AI	dagjournaal 17 mei 2000
1.1	**17 mei**		Enschede	Coördinatie team gevaarlijke stoffen	Informatiebrief *Informatiebrief voor burgers en hulpverleners blijkt nog steeds niet uitgegeven door voorlichting*	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Asbestdeskundige Archief wg-Enschede Nr.13
1.3	**17 mei**		rampterrein	RIT	*(letterlijke tekst rapport)* Op 17 mei 2000 werd op dezelfde wijze als 16 mei 2000 gewerkt. De plaats om te eten en drinken werd verplaatst van de open plek aan de Roomweg naar de kantine van Grolsch.	RIT-medewerker	LCI-0804
1.3	**18 mei**	*02.00*	CTPI	CTPI	- Ontsmettingsplaats wordt verplaatst naar kruising Roomweg/ Deurningerstraat.		LCI-0186 e
1.3	**18 mei**	*08.00*	Rampterrein	Politie, sector berging RIT	Briefing werken onder asbestprotocol: - gelaatsmaskers en witte overall - eten en drinken onder overdruk (afgesloten ruimte) - bij het verlaten van het gebied moet de overall uitgetrokken worden - doordat er andere maskers moeten worden gebruikt, is er enige vertraging		LCI-0412

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					- wasplaats en decontaminatie ingericht op Roomweg ter hoogte van nummer 2/ 4. *probleem: hondegeleiders kunnen niet werken met halgelaatsmaskers en blijven werken met stoffenmaskers*		
1.3	**18 mei**	*09.00*	Arbeidsinspectie	KLPD	Korpsleiding deelt Arbeidsinspectie mee dat men zich conformeert aan de fax van de regiopolitie en stelt dat de burgemeester verantwoordelijk is. RIT-leiding zal worden geinstrueerd. *(conformeren aan inhoud brief van AI d.d. 16 mei)*	Hoofdinspecteur AI Korpsleiding KLPD	journaal van hoofdinspecteur AI Oost
1.3	**18 mei**	*09.40*	telefonisch	GHOR	· Klacht omwonenden over stank (lijklucht) · RIT heeft aangegeven niet met advies AI te kunnen werken, volgelaatsmasker belemmert het zicht teveel · Asbestproblematiek aandacht voor BT	HSGA MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**18 mei**	*09.45*	telefonisch	milieu	Brokken bevatten inderdaad asbest, luchtmonsters niet of nauwelijks. Overleg in college volgt om 11 uur, eventueel worden nieuwe metingen in kerngebied gedaan.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**18 mei**	*09.45*	Enschede	GHOR	School Het Steenriet (VSO-school) zit 800 meter van de binnenste ring. Hulpverleners komen met beschermende pakken uit de binnenste ring en de kinderen daar spelen op het speelplein. Na overleg geeft AC door dat: asbest alleen in de binnenring → verwezen naar informatienr. Gemeente.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**18 mei**	*10.07*	CTPI	CTPI	· Stand van zaken vrijgifte diverse vakken doorgegeven. · Busjes met bewoners willen verder het gebied in, BT vraagt advies → CTPI geeft negatief advies vanwege asbestgebied. · Op lijkgeur vanuit vak IV wordt vanuit OT actie ondernomen. · Brandweer regelt opvang van familieleden omgekomen brandweermensen, die gebied in gaan. · Uit asbestmetingen zou aanwezigheid van incidentele vezels blijken. MLRT zoekt uit of de diverse gebruikte maskers kwalitatief gelijk zijn. · Brief asbest hulpverleners is beschikbaar en wordt verspreid. · Info dodelijke slachtoffers gaat van RIT rechtstreeks naar BT.	*MLRT. (OvDG) Politiefunctionaris ; OVD Brandweer*	LCI 1185/ 986 / 1131

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**18 mei**	*10.07 – 11.05*	?	brandweer	Reactie brandweercommandant op brief AI: na overleg met BT en deskundigen uit het land: huidige veiligheidsmaatregelen voldoende	Brandweer MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.1	**18 mei**	*10.10*	Commandopost RIT	Politie, sector berging RIT	Door verschillende instanties worden verschillende opdrachten gegeven over het dragen van de juiste maskers. Voorlopig wordt gewoon doorgewerkt.		LCI-0412
1.3	**18 mei**	*10.55*	Enschede	BMD	Arbo, er moeten shovels met overdruk ingezet. TC moet via Brandweer aangestuurd worden. *Dit was een aandachtspunt voor alle aanwezige shovels i.v.m. asbeststof.*	Gemeente-ambtenaar	Logboek BMD LCI 0198
1.3	**18 mei**	*11.00*	Enschede Bamshoeve	Arbeidsinspectie RIT	RIT is aan het werk terrein Bamshoeve. Veel asbest in puin aangetroffen. Twee personen droegen halfgelaatsmaskers met schroeffilter. Vijf personen droegen alleen snuitjes. Men droeg wel pakken. *(zowel schroeffilters als snuitjes P3)*	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	**18 mei**	*11.00*	rampterrein	CTPI (politie)	melding dat de mondfilters niet voldoende bescherming bieden. Men kan alleen het gebied binnen met speciale mondkappen, die bij het RIT gehaald kunnen worden		LCI-414a
1.3	**18 mei**	*11.30*	Enschede	GHOR	HSGA uit rampenstaf deelt mee dat de memo aan de brandweermensen (m.b.t. asbest) akkoord is. AC wacht nog op namen en faxnummers.	HSGA; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.1	**18 mei**	*11.40*	Bamshoeve	Politie, sector berging RIT	Bij de sloop van het fabriekspand wil de Arbeidsinspectie het werk stil leggen. In verband hiermee verzocht telefonisch contact op te nemen met het CTPI.		LCI-0412
1.3	**18 mei**	*11.45*	Enschede	BMD	Binnen BMD wordt opnieuw grote aandacht gevraagd voor de beschermkleding en mondkappen i.v.m. asbest	Gemeente-ambtenaar	Logboek BMD LCI 0198
1.3	**18 mei**	*11.45*	Telefonisch	GHOR-BT	MLRT vraagt directeur GGD te laten uitzoeken of flexibele P3-maskers dezelfde werking hebben als P3-filterbuismaskers	MLRT directeur GGD	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**18mei**	*dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu · Resultaten metingen verzamelen en beoordelen. · Overleg over informatienummer	1e lijns arts milieu	LCI 985

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**18 mei**	*12.00*	Telefonisch	Milieu	MMK provincie Groningen geeft antwoord op vraag maskers: P3-masker geeft info over : - de poriën; - kieren mondkapje zijn groter dan halfgelaatsmasker en groter dan volgelaatsmasker; - mechanische aanblazing geen factor van bescherming vermindert alleen ademweerstand. Gezien info zover volstaat masker in combinatie met de andere maatregelen. Van belang is tijdige vervanging van de filters.	MMK Groningen; MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.1	**18 mei**	*12.16*	Terneuzen	SGS Laboratory Services	Asbest onderzoeksrapport visuele inspectie *(Inclusief bijlagen persberichten over asbest)*	medewerkers	Fax Wg Enschede Nr 17
1.3	**18 mei**		Den Haag	HIMH/CM	Met ingang van 17 mei 15.00 uur contracten met ASPAR en SGS overgegaan naar de gemeente Enschede	Medewerker CM	Memo Wg Enschede Nr 18
1.3	**18 mei**		Den Haag	HIMH/BB	Opdrachtbrief aan SGS Laboratory Services	Plv. HIMH	Opdrachtbrief Wg Enschede Nr. 19
1.3	**18 mei**	*13.00*	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	SGS meetresultaten sector 1 gefaxt naar gemeente en arbeidsinspectie	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg-Enschede Nr 14
1.3	**18 mei**	*13.40*	Enschede	Brandweer	Bestelling van 1000 filterbussen + maskers + 1000 losse filterbussen P3. Logistiek Centrum Zoetermeer wordt hiervoor gebeld door functionaris brandweer. *(Dräger volgelaatsmaskers)*		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.3	**18 mei**	*14.15*	CTPI	CTPI	· Stand van zaken vrijgifte vakken gemeld · Om 14.30 overleg met AI i.v.m. maskerproblematiek · Politie wil ten aanzien van asbest opschalen van de veiligheidsmaatregelen, hetgeen door MLRT niet nodig geacht wordt. Verschillende regimes vergroten onduidelijkheid.	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE.
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**18 mei**	*14.30*	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	Informatiebrief m.b.t. gevaarlijke stoffen en asbest uitgereikt aan hulpverleners	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg-Enschede Nr. 14
1.3	**18 mei**	*14.30*	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	Bescherming hulpverleners *Telefonisch overleg Asbestdeskundige TNO met de Brandweer. Laatste heeft moeite met eis aangeblazen P3 maskers van arbeidsinspectie. Er blijken onvoldoende maskers leverbaar.*	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg-Enschede Nr. 14
1.3	**18 mei**	*14.30*	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie Technische recherche	Het kampement TR staat midden in het met asbest verontreinigde gebied. Er wordt volop gegeten gedronken. AI gesproken met Technische Recherche over de gezondheidsrisico's die hieraan verbonden zijn *(TR)*. Zij zullen nu direct opdracht geven tot sanering van de straat en het grasveld.	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	**18 mei**	*14.35*	CTPI??	deel CTPI	· Overleg dag eerder (met AI) heeft geleid tot advies rampenstaf aan CTPI het huidige asbestprotocol te handhaven. AI geeft in het veld instructies voor een strenger regime, hetgeen tot spanning leidt. Vanuit ministerie is aanpassing procedure aangegeven: bij graven in puin halfgelaatsmasker met mechanische aanblazing en tot die aanwezig zijn filterbussen. · AI zou niet expliciet geïnstrueerd hebben filters tijdige te verwisselen en voorraad filters voor bussen is minimaal. Over P3-kapjes is iedereen geïnstrueerd. · Coördinatiepunt (milieuteam) is avond 16 mei opgeheven. · Afspraak: doorwerken met P3-masker conform protocol, MLRT maakt instructie over beschermingsmiddelen. · Uitkomst van arbeidshygiënisch overleg zal door AI met brandweer in CTPI worden kortgesloten.	Medewerker AI, Brandweer-functionaris, hoofd CTPI, MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**18 mei**	*na 14.35*	telefonisch	Milieu-GGD	MLRT informeert 1e lijns arts milieu over gesprek met AI en verzoekt instructie over beschermingsmiddelen uit te werken.	MLRT 1e lijns arts milieu	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**18 mei**	*14.40*	Enschede	Arbeidsinspectie Brandweer	Overleg in het commando centrum Medewerkers van de Brandweer hebben overleg gehad en er is besloten om de brief van de AI naast zich neer te leggen. Het streven is naar een masker met P3 zonder powerpack. Er is niet voldoende materiaal beschikbaar volgens de brandweer *Dräger volgelaatsmaskers)*	Inspecteur AI Functionaris Brandweer	logboek inspecteur AI Oost

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**18 mei**	*15.25*	Commando-post RIT	Politie, sector berging RIT	Commandant RIT krijgt van coördinator CTPI de mededeling dat de huidige mondkapjes verwisseld moeten worden voor de oorspronkelijke bescherming. De Arbeidsinspectie heeft de nieuwe kapjes afgekeurd, daar deze gevaarlijk zouden zijn wanneer de filters vol zitten. *lid Stafgroep RIT komt om 16.05 uur met een tegenbericht over het gebruik van filters. Werkwijze niet conform afspraak, dat opdrachten van CTPI komen; betrokkene naar CTPI verwezen*	Commandant RIT Coördinator CTPI	LCI-0412
1.3	**18 mei**	*15.30*	rampterrein	RIT	*(letterlijke tekst rapport)* Op 18 mei 2000 werd aan alle werknemers in de binnenste ring medegedeeld dat de mondkapjes konden worden weggegooid. Op de persoon werd een gelaatsmasker uitgereikt. Dit halfgelaatsmasker was voorzien van een draaifilter P3. Verder werd duidelijk gemaakt dat de veiligheidsafspraken werden aangescherpt. Vanaf heden moesten alle werknemers in de binnenste ring iedere keer voordat men ging eten of drinken het schoeisel laten afspuiten en de witte veiligheidspakken in afvalbakken deponeren. Omstreeks 15.30 uur kregen alle werknemers in de binnenste ring de opdracht zich te melden bij de commandowagen van het RIT. Naar aanleiding van een bezoek van de Arbeidsinspectie kregen wij de opdracht de voornoemde gelaatsmaskers + filter in de afvalbakken te deponeren. Wij werden weer voorzien van mondkapjes (FFP3SLD). Tevens kregen wij te horen dat er meerdere keren per dag de mondkapjes vervangen moest worden. *(Hier wordt bedoeld het overleg van de AI met de brandweer. Zie 18 mei 14.40. De opdracht om gelaatsmaskers in de afvalbakken te deponeren en verder mondkapjes FFP3SLD te gebruiken was een actie van het RIT/TR en niet van de AI)*	RIT-medewerker	LCI-0804 *Logboek Inspecteurs AI*
1.3	**18 mei**	*16.04*	CTPI	CTPI	Onduidelijkheid betreffende asbestprotocol. Afspraak met Arbeidsinspectie en RIT dat P3-maskers worden gebruikt. De Medisch Leider is hiervan niet op de hoogte en wacht nog steeds steeds op besluit c.q. aanwijzing Beleidsteam. Omdat de diverse disciplines nu verschillend handelen, moeten hierover concrete afspraken worden gemaakt en dienen de disciplines binnen de asbestring volgens de afspraken van het CTPI te werken. Het besluit hierover wordt in het veld door de CC en het hoofd RIT teruggekoppeld. Er vindt nog		LCI-0186 e

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					nader overleg plaats met de Arbeidsinspectie. Binnen twee uur moet hierover besloten worden. Zo niet, wordt het werk stilgelegd.		
1.3	**18 mei**	*16.06*	Almelo	GHOR	Fax voorstel asbestverhaal hulpverleners gaat naar regio brandweer	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**18 mei**	*18.00*	Enschede	Politie	Omdat er kennelijk misverstanden over het gebruik van filters, stofkapjes e d zijn geweest, wordt vermeld dat na ruggespraak met de Arbeidsinspectie is gebleken dat in het grootste deel van de binnenring een bescherming met stofkapjes P3 afdoende beveiliging biedt. Voor een aantal gebieden en werkzaamheden zijn gelaatsmaskers noodzakelijk, hetgeen bij de direct betrokkenen bekend is.		Extra Nieuwsbrief nummer 15 Politie Twente LCI 0083
1.3	**18 mei**	***18.30***	rampterrein		mensen in het veld moeten overleggen met de Arbeidsinspectie, is bekend bij Politie		journaal GCC kr 73 (staf) LCI 0204
1.3	**18 mei**	*19.00*	telefonisch vanaf BT locatie BT	GHOR	Directeur GGD informeert over besluit BT van vrijgifte deel gebied, vanuit CTPI is MLRT het niet eens vanwege noodzaak plaatsen met plastic bekleede hekken i.v.m. asbestverwaaiing Om feiten te vergelijken gaat MLRT naar BT→ gebruik divers kaartmateriaal. Brandweer zal initiatief nemen tot afstemming.	Directeur GGD/RGF MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**18 mei**	***19.00***	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT Brandweer	RIT en brandweer werkten met snuitjes in de Tollenstraat. *(uitsluitend een constatering, snuitje met P3 filter)*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**18 mei**	***20.43***	Enschede	CTPI / Arbeidsinspectie	er is afgesproken dat de Arbeidsinspectie rapporteert aan de CTPI, en niet aan het beleidsteam		journaal GCC kr 73 (staf) LCI 0204
1.1	**18 mei**	*21.30*	Enschede	Rampenstaf	De brandweer heeft een kaart samengesteld met asbestgegevens, sectorgebieden etc. Er komen nog 1000 maskers omdat bij het ruimen asbest kan vrijkomen. Er worden continue metingen verricht.	Rampenstaf voorlopig verslag	Archief Wg Enschede Nr.15,p.36
1.1	**18 mei**	*22.00.00*	Politie	CTPI politie	overleg over de afstemming van gegevens m.b.t. asbest. Het is niet goed duidelijk in welke gebieden sprake is van asbestgevaar. Het Coördinatieteam "gevaarlijke stoffen" blijkt te zijn opgeheven, maar er is nog		journaal CTPI politie

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					wel behoefte aan		
1.2	**18 mei**	*22.30*		GRS-overleg	Gemeente: Er wordt uitgezocht wat de rol is van de Arbeidsinspectie en waar zij mee moet communiceren. Operationeel wordt het momenteel als lastig ervaren.		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.3	**18 mei**		Enschede	Arbeidsinspectie Brandweer	Gesprek van inspecteur AI met de commandant van de brandweer over het dragen van PBM. Langere tijd werkzaam in met asbest besmet gebied: volgelaatsmasker met P3 powerpack. Kortere werkzaamheden: halfgelaatsmasker/snuitje met P3 filter. *(gevolg van brief AI 16 mei)*	Inspecteur AI	Logboek inspecteur AI Oost
1.3	**19 mei**		Enschede	Arbeids-inspectie	Gebruik Persoonlijke beschermingsmiddelen *Uit logboek komt naar voren dat er grote meningsverschillen zijn tussen RIT, politie, brandweer en AI over gebruik van pbm, in het bijzonder gebruik van soort maskers. Men is niet tot overeenstemming gekomen. De diensten hebben AI niet gevolgd.*	Hoofdinspecteur AI, Regio Oost	Archief wg-Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	**19 mei**		Den Haag	HIMH	Onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid van radioactieve stoffen/bronnen bij de ramp in de gemeente Enschede. *Resultaat: vrijwel uit te sluiten dat er vergunningplichtige radioactieve stoffen/bronnen bij de ramp betrokken zijn geraakt.*	Stralings-deskundige IMH-ZW	Nota aan de minister Wg Enschede Nr.20
1.3	**19 mei**		Enschede	IAC/ hoofd-inspectie Milieuhygiëne	Blootstellings/ monitoringonderzoek HIMH, IMH-Oost. *verslag overleg RIVM/NVIC, RIVM.* *Besluit tot blootstellings/ monitoringonderzoek*	Deskundigen: IMH Oost, HIMH, RIVM/NVIC, RIVM	Verslag Archief wg-Enschede Nr.21
1.1	**19 mei**	*04.30.00*	Politie	CTPI politie	aanvoer vanuit Duitsland van een hoeveelheid gelaatsmaskers		journaal CTPI politie
1.3	**19 mei**	*08.00*	CTPI	CTPI	· AI blijkt niet aanwezig bij het overleg · Stof nat blijven houden · Stand van zaken vrijgifte vakken en afzetting · Protocol schouw/terugkeer bewoners	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					· Aantal maskers vasthouden voor eventueel asbestvezelonderzoek. · Geplastificeerde kaarten CTPI gaan naar BT, daar waren echter oude versies in gebruik.		
1.3	**19 mei**	*09.10*	Enschede	Arbeidsinspectie Technische recherche	Volgens een medewerker van de politie is de instructie naar hun mensen thans dat zij volgelaatsmaskers met aanblaasunit of volgelaatsmaskers zonder aanblaasunit met schroefbus dragen als zij in het puin zoeken. Als zij dat niet doen dan moeten zij snuitjes dragen. *(beslissing leiding RIT)* Op het kampement aan de Tollenstraat draagt niemand adembescherming. *(De eerste twee zinnen zijn een mededeling van een medewerker van de politie. De laatste zin is een constatering van de AI)*	Inspecteurs AI Medewerker politie	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**19 mei**	*09.10*	Enschede	GHOR	MLRT belt: bijeenkomst voor ambulancepersoneel 22/5 om 14.00 uur in verband met asbestblootstelling.	MLRT; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**19 mei**	*09.15*	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT	RIT onderzoekt puin met alleen maar snuitjes op *(stofmaskers P3)*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**19 mei**	*09.20*	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT Brandweer	RIT en brandweer dragen alleen snuitjes bij het opladen van puin. Foto's gemaakt i.v.m. stofemissie. *(stofmaskers P3)*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**19 mei**	*09.30*	Enschede	Arbeidsinspectie Technische recherche	Doorgegeven aan TR dat er volgelaatsmaskers gedragen moeten worden *(door inspecteurs AI doorgegeven)*	Inspecteurs AI Technische Recherche	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**19 mei**	*09.30*	telefonisch	GHOR / Milieu	RIVM rapporteert aan gemeente, die info verder verspreidt. LUVO en asbest geen verontrustende uitslagen, wel asbestresten in gebied, die opgeruimd moeten worden. Gezien meetresultaten zou gehanteerde protocol voldoende zijn geweest. Voorlichtingsbrieven veel vertraging opgelopen.	MLRT Medewerker RIVM/TNO	LCI 1185/ 986 / 1131

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCH
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**19 mei**	*10.10*	CTPI	CTPI	· Nieuwe kaart wordt gemaakt · Buiten de asbestring komen schuttingen. · Stand van zaken vrijgifte vakken. · Overleg AI gepland. Genoeg filterbussen aanwezig. Gezien afschaling voorstel coördinatie beschermingsmiddelen door ontsmettingspost. · Verzoek van ingenomen filters (gisteren) te noteren: van wie, waar gewerkt en hoe lang. · Dump extra nat houden · Werkzaamheden stoppen met stille tocht.	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**19 mei**	*10.40*	CTPI?	CTPI	Uit overleg 18 mei avond: AI zou onder huidige omstandigheden akkoord zijn met werken met P3-mondkapjes. Brandweer geeft aan 1000 filterbussen en aantal vervangingsfilters binnen te hebben. AI houdt vast aan gestelde in brief van 16 mei: dus huidige bescherming zou onvoldoende zijn → werk stilgelegd	Politiefunctionaris Brandweerf-unctionaris, MLRT Medwerker AI	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**19 mei**	*10.00-10.50*	CTPI Technische recherche	CTPI en Arbeidsinspectie	Overleg tussen CTPI, Arbeidsinspectie en Dräger over veiligheidsmaatregelen met betrekking tot asbest. Geconstateerd wordt dat vertegenwoordigers van Arbeidsinspectie onderling verschillende meningen hebben met betrekking tot de minimale bescherming van hulpverleners. *(deze constatering is niet juist volgens AI)* De aanwezige vertegenwoordiger van de Arbeidsinspectie houdt vast aan zijn schrijven van 16-5. De coördinator van het CTPI IV vraagt nadrukkelijk of de huidige manier van bescherming onvoldoende is en de veiligheid van de mensen niet gegarandeerd kan worden. Dit wordt bevestigd door de aanwezige vertegenwoordiger van de Arbeidsinspectie. Personen die daadwerkelijk in het puin aan het werk zijn dienen een halfgelaatsmasker met aanblaasunit te gebruiken. *(halfgelaatsmasker i.v.m. beter zicht, qua inademing - P3 - goede bescherming)* Daarop laat coördinator CTPI IV nu alle hulpverleners uit het veld komen en het werk stilleggen.	Inspecteur AI	LCI-0187 g logboek AI Oost
1.3	**19 mei**	*10.59*	Politie	CTPI politie	de Arbeidsinspectie meldt dat de huidige asbestbescherming onvoldoende is. De brandweer had op beleidsniveau vooroverleg gehad mbt deze situatie en kon beslissen wat er moest gebeuren. Brandweercommandant besliste daarop dat alle werkzaamheden in het asbestgebied werden stilgelegd.	functionaris Arbeidsinspectie, commandant brandweer	journaal CTPI politie

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					In journaal MCU om 10.55 uur de melding "dat de Arbeidsinspectie alle werkzaamheden binnen de binnenring stil heeft laten leggen; er zijn klaarblijkelijk onvoldoende maatregelen getroffen om het asbestprobleem het hoofd te bieden"		LCI-414a
1.3	**19 mei**	*11.00*	rampgebied	RIT Arbeidsinspectie	*(letterlijke tekst rapport)* Omstreeks 11.00 uur was de Arbeidsinspectie in het rampgebied. Op voornoemd tijdstip kregen alle werknemers in de binnenste ring van het rampgebied de opdracht hun werkzaamheden stil te leggen. De reden hiervan was een verhoogde concentratie asbest in de binnenste ring van het rampgebied. *Omstreeks 15.00 uur konden de werkzaamheden in het rampgebied weer worden hervat* *RIT meldt aan de Staf GPO (19-050-00 sub 10.15 uur) dat t.g.v. het beleid van de Arbeidsinspectie het werk van de Technische Recherche is stilgelegd*	RIT-medewerker	LCI-0804 journaal GPO
1,3	**19 mei**	*11.14*	RIT	Sector Berging	opdracht van de CTPI om alle werkzaamheden in het gebied stil te leggen. Iedereen moet tot nader order uit het gebied. Plv Leider RIT en de zoekploegen in kennis gesteld		LCI-0412
1.3	**19 mei**	*11.15*	Enschede	Kamer 70 stadhuis	Vermelding dat er op 18/5 voor het laatst op diverse plekken gemeten is (asbestvezels). Concentratie onder maximaal toegestane waarde volgens TNO. Tot woensdag is er op de locaties gewerkt onder het rampenregime. Vanaf woensdag geldt voor de Arbeidsinspectie het normaal/formele regiem. Er heeft een gesprek plaatsgevonden tussen Arbeidsinspectie en TNO om te komen tot een compromis dat enerzijds veilig is voor werknemers en anderzijds praktisch en haalbaar uitvoerbaar is. Brandweer gaat bellen met Arbeidsinspectie.		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.3	**19 mei**	*11.35*			Brandweer belt met Bouwbeheer om een overzicht te krijgen van cijfers over asbestconcentraties, omdat de Arbeidsinspectie de boel stil wil leggen. *(zie 190500 om 17.43)*		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
							LCI 0210
1.3	**19 mei**	*11.45*	telefonisch	GHOR / Milieu	Uitslag asbestmeting door RIVM: waarde 10 x beneden drempelwaarde	MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.1	**19 mei**	*12.00.00*	GCC		besluit: het gebied met asbest wordt in kaart gebracht. De adviezen van de Arbeidsinspectie worden opgevolgd als extra voorzorgsmaatregel, maar dit mag niet betekenen dat het operationeel niveau vertraging oploopt. Nader overleg met de Arbeidsinspectie wordt vastgelegd	leden van de gemeentelijke rampenstaf	journaal GCC kr 77 (beleid)
1.3	**19 mei**	*12.10*	Enschede	Arbeidsinspectie Politie Twente	De politie Twente (afd. Logistiek) belt met de vraag wat er nu precies is afgesproken m.b.t. de werkzaamheden van de TR en RIT. Een inspecteur van de Arbeidsinspectie deelt hem mede dat er gewerkt moet worden overeenkomstig de brief van de AI, dus volgelaatsmaskers. Volgens de politie zijn er in Nederland geen maskers meer te krijgen. Verteld dat bij garage Roeloffzen in Enschede een grote hoeveelheid volgelaatsmaskers en filterbussen liggen. Hij stond daarvan te kijken en ging er naar toe	Inspecteurs AI Politie	logboek inspecteurs AI Oost
1.1	**19 mei**	*12.30*	CTPI	Politie, sector berging RIT	Het gehele gebied valt onder het asbestprotocol, met uitzondering van de leden van het RIT. *in verband met andere interpretatie door Leider RIT wordt afspraak gemaakt voor mondeling overleg met CTPI*	CTPI Commandopost RIT	LCI-0412
1.3	**19 mei**	*middag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Overleg voorbereidingsgroep ontruiming panden · Overleg Bouw & Milieudienst en over IAC. Tevens afspraken over verkrijgen van resultaten van metingen. · Overleg adviseur VWS over vragen over gezondheidsonderzoek	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**19 mei**	*13.30*	BT	GHOR	HSGA informeert over standpunt BT: richtlijnen AI volgen. Dit impliceert dat ook de GL volledig beschermd moet zijn in het veld	HSGA bij BT MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE.
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**19 mei**	*13.52.00*	Brandweer	Algemeen commando,	mutatie dat de brandweer een andere interpretatie heeft van het asbest-besluit: alleen degenen die met puin en schilfers in aanraking komen moeten extra beschermende kleding dragen zijn; anderen mogen zo in het gebied. *In de sitrap 19 MEI, 14.11.57 UUR van het CTPI (LCI-186d) stelt de politie vast, dat brandweer onder het commando van het RIT werkt en dus met dezelfde bescherming*		journaal Algemeen commando
1.3	**19 mei**	*14.00*	CTPI	sector Berging	chef sector Berging pleegt overleg met CTPI *(over asbestmaatregelen).* CTPI is in afwachting van een schriftelijke bevestiging of de beveiligingsmaatregelen voldoende zijn		LCI-0412
1.1	**19 mei**	*14.30.00*	Politie	BOT	het BOT inventariseert wie, waar op asbestgevaarlijke plekken gewerkt heeft en neemt contact op met betrokkenen		journaal GPO
1.3	**19 mei**	*14.34.00*		Arbeids inspectie	mutatie van de melding dat alles weg moet uit het asbestgebied, ook het RIT. *(de genoemde opdracht kwam van het RIT)* De Arbeidsinspectie maakt een protocol wat wel en niet mag. *later (journaal Algemeen commando sub 14.55 uur) volgt het bericht dat er nieuwe speciale maskers (journaal Staf GCC sub 13.30 uur) zijn besteld voor het RIT en de brandweer ter bescherming tegen asbest. Het RIT mag ondertussen aan het werk, maar bij aankomst van de maskers moeten deze direct worden omgeruild. Onder deze voorwaarden mag men werken van de Burgemeester van Enschede*		journaal Algemeen commando
1.3	**19 mei**	*14.45*	Enschede	Kamer 70 stadhuis	Medewerker gemeente heeft contact gehad met de Arbeidsinspectie en de vraag voorgelegd hoe verder te werken. Er komt geen beslissing, dus we gaan verder volgens de oude afspraken. Twee mensen van de Arbeidsinspectie gaan naar stadhuis voor overleg.	Gemeente-ambtenaar	Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.1	**19 mei**	*14.50*	CTPI	CTPI	CTPI wordt gebeld door vertegenwoordiger politie in BT onder meeluisteren van de burgemeester dat het RIT werkt met beschermingsmiddelen zoals voorheen en dat de brandweer onder commando van het RIT is gesteld en dus met dezelfde beschermingsmiddelen mag werken.		LCI- 186e

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**19 mei**	*15.00*	GCC	Politie, sector berging RIT	Een vertegenwoordiger van het Gemeentelijk Beleidsteam deelt mee dat op het 2e ultimatum van de burgmeester door de Arbeidsinspectie niet is gereageerd. Daarom heeft de burgemeester besloten alle werkzaamheden van het RIT te continueren. In overleg met de CTPI en de commandant brandweer wordt het toegevoegde peloton brandweer geplaatst onder operationeel bevel van het RIT. journaal MCU meldt dat om 15.15 uur de werkzaamheden van het RIT, de vrachtauto's en de bulldozers weer hervat afspraak van personeel KLPD/MCU om 15.25 uur, dat Arbeidsinspectie met asbestverwijderingsbedrijf de binnenzijde van de MOS-voertuig op aanwezigheid van asbest zou meten is om 20.10 uur die avond nog niet uitgevoerd; op 20/05 opgepakt en om 13.25 uur bericht van Arbeidsinspectie dat MOS-voertuig schoon is verklaard Omstreeks 15.00 uur konden de werkzaamheden in het rampgebied weer worden hervat.	GRS Commandopost RIT RIT-medewerker	LCI-0412 LCI-414a LCI-0804
1.3	**19 mei**	*15.00*	Enschede	BT	Besluit BT: ondersteuningspeloton brandweer komt onder commando RIT en dus onder dezelfde beschermingsmaatregelen: wit pak en mondkapje voldoende.	MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**19 mei**	*15.00*	Enschede-telefonisch	GHOR	HSGA en 1e lijns arts milieu betrokken bij persbericht asbest. GL volgt veiligheidsnorm RIT.	HSGA MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	**19 mei**	*16.30*	CTPI	CTPI	· RIT heeft na zaterdag nog fabrieksterrein te gaan · Stand van zaken vrijgifte vakken. · Op politieniveau nog geen antwoord op asbestbescherming. · CTPI wijzigt vanavond. Brandweer en Politie aanwezig; ambu's via CPA, op post Enschede 1 ambu voor rampterrein; MLRT oproepbaar via CPA; commandowagens uiterlijk maandag verplaatst; logistiek.	CTPI	LCI 1185/ 986 / 1131

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					beschermingsmaatregelen gaat via VC-2 over naar brandweer. · Met OT afgestemd dat GL zelfde bescherming volgt als RIT. · Vervolgafspraken GL via persoon, die 20-5 GL is. · Op vraag naar gebruik filterbussen of gelaatsmaskers antwoordt MLRT dat huidige maatregelen voldoen.		
1.3	**19 mei**	*16.55*	Enschede	GHOR	OT: i.v.m. asbest dient de balie in het IAC bemenst te worden → rooster gemaakt.	Lid OT; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**19 mei**	*17.14*	CTPI	CTPI	De diverse disciplines zijn weer aan het werk.		LCI-0187 g
1.3	**19 mei**	*17.43.00*	GCC		gesprek tussen de GGD, de Arbeidsinspectie, de gemeente, het RIT, de brandweer en de politie over de gang van zaken rondom de asbestproblematiek. De Arbeidsinspectie zegt dat zij de boel niet heeft stilgelegd. Zij hebben een brief verstuurd en daarna bij controle in het veld geconstateerd dat de regels niet werden nageleefd. De afspraak wordt gemaakt dat de functionaris van de Arbeidsinspectie voor de communicatie wordt gekoppeld aan de brandweer Bescherming: bij het werken op afstand is mondkapje voldoende. De brandweer krijgt halfgelaatsmaskers met luchtaangedreven filter. Het RIT heeft voldoende aan halfgelaatsmakers met P3.		journaal GCC kr 73 (staf)
1.1	**19 mei**	*22.00*	CTPI	CTPI	- in de loop van de middag is één TS op verkenning gestuurd na meldingen van duizeligheid rond een bepaalde locatie. De bemanning van de TS heeft geen geur waargenomen, maar wel een monster genomen.		LCI-0780
1.3	**19 mei t/m 23 mei**		rampgebied	RIT	Van 19 mei 2000 t/m 23 mei 2000 werd op de wijze, zoals is vermeld op 18 mei 2000 in de binnenste ring van het rampgebied gewerkt.	RIT-medewerker	LCI-0804
1.1	**20 mei**	*05.00.00*	Politie	CTPI politie	mutatie dat de speciale maskers voor de adembescherming zijn binnengekomen		journaal CTPI politie

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHE.
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**20 mei**	*07.30*	CTPI	CTPI	Eenheden van brandweer en politie die in aanraking komen met puin en/ of stof moeten gaan werken met volgelaatsmaskers met circulatiepomp. Dit geldt niet voor het RIT.		LCI-0187 h
1.3	**20 mei**	*09.15*	Enschede	GHOR	Asbest voorlichting vraagt of de asbest-brief verspreid is naar Brandweer, politie en AAD-Oost. Brandweer is verspreid op 18/5 Politie vermoedelijk wel ontvangen maar willen graag een nieuwe AAD Oost toegezonden op 17/5 16.58 uur t.a.v. de directie. Is echter niet verspreid.	HSGA; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**20 mei**	*10.45*	Almelo	GHOR	AC neemt nogmaals contact op met 0800-1100 om het asbestvoorlichtingsverhaal nog eens kort te sluiten.	Lid AC-GGD; 0800-1100	LCI 979 / 1244
1.3	**20 mei**	*11.00*	Almelo	GHOR / nazorg	AC neemt contact op met afdeling bouw en milieu: dinsdag a.s. (niet maandag in verband met werkzaamheden RIT) gaan mensen van bouw en milieu het gebied in om na te gaan of gebied veilig is. (asbest/instortingsgevaar enz.) Vervolgens zullen waarschijnlijk vanaf donderdag 25 mei bewoners de binnenste ring kunnen bezoeken, gaat om ongeveer 1500 mensen. Coördinatie zal vermoedelijk bij DMO liggen. Voor eigen personeel wordt of is al wat geregeld.	Lid AC-GGD; Nazorgfunctionaris GGD	LCI 979 / 1244
1.1	**20 mei**	*11.00.00*	GCC	CTPI's	besluit dat er één commandocentrum voor het rampterrein komt. De Locatie wordt nog bekend gemaakt		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.3	**20 mei**	*dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: - In IAC telefonische vragen beantwoord - Daar tevens twee MMK's aanwezig. - Stand van zaken voor rampenstaf opgesteld. - Multidisciplinair overleg. - Start gemaakt voor metingen asbest rondom afgesloten gebied, die door rampenstaf GGD worden gestaakt.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**20 mei**	-	Enschede	GHOr / milieu	Overleg met Arbeidsinspectie, door brandweer geinitieerd en bijgewoond onder andere door politie en GGD levert werkbare consensus op inzake asbestbescherming.		LCI al

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**20 mei**	*12.05*	Enschede	GHOR	1e lijns arts milieu vraagt naar bericht bewoners dat dinsdag j.l. gemaakt is over asbest. → per fax	1e lijns arts milieu, Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**20 mei**	*12.50.00*	GCC		De hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie, staat na overleg met zijn algemeen directeur, een hoger niveau van bescherming tegen asbest voor, hetgeen niet wil zeggen dat de huidige situatie slecht is, maar biedt geen 100% zekerheid. Als de politie, brandweer en hulpdiensten doorwerken met hun tot op heden gebezigde beschermingsmiddelen, dan zal de Arbeidsinspectie niet interveniëren. De Arbeidsinspectie adviseert nadrukkelijk om metingen (z.g. pasmetingen: Personal Air Sampling) te blijven doen en afhankelijk van de resultaten passende maatregelen te treffen. De alertheid voor uitzonderlijke situaties zoals bij het verpulveren van asbest, dient te blijven bestaan, zodat eventueel naar een hoger niveau van bescherming kan worden opgeschakeld. *(verantwoordelijkheid arbeidsomstandigheden ligt primair bij de werkgever)*	gemeente-secretaris; hoofdinspecteur AI; GGD; RIT; Brandweer; Politie	journaal GCC kr 73 (beleid) *inspecteur AI*
1.3	**20 mei**	*13.30*	RIT	sector Berging	Leider RIT deelt tijdens overleg mee dat de Arbeidsinspectie akkoord dat het RIT dezelfde beschermingsmiddelen kan blijven gebruiken en dat ze geen toezicht zullen uitoefenen	Leider RIT; chef sector Berging	LCI-0412
1.3	**20 mei**	*14.15*	Enschede	GHOR	1e lijns arts milieu vraagt of fax asbest hulpverleners naar alle ingezette ambulancediensten en brandweerkorpsen verzonden kan worden.	1e lijns arts milieu; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**20 mei**	*14.15*	Almelo	GHOR	AC neemt contact op met regio-brandweer: alle brandweerkorpsen binnen de regio hebben op 18/5 deze fax al ontvangen. De ambulancediensten bericht het AC n.a.v. de lijsten ingekomen via CPA en HSGA	Lid AC-GGD; brandweerfunctionaris	LCI 979 / 1244
1.1	**20 mei**	*14.45.00*	GCC	Staf	de tekst van de asbestverklaring van de Arbeidsinspectie verstuurd naar de Korpschef, de Algemeen commandant Brandweer, de Districtschef Twente-Zuid en de voorzitter van de Ondernemingsraad; hij is tevens verspreid als		journaal GCC kr 73 (staf)

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					Nieuwsbrief		
1.3	**20 mei**	*15.00*	Almelo	GHOR	AC: verzoekt HSGA na te denken over verzending van de hulpverlenersfax naar Duitse hulpverleners, Rode Kruis, EHBO'ers en mobiele medische teams.	Lid AC-GGD; HSGA	LCI 979 / 1244
1.3	**20 mei**	*15.30*	Almelo	GHOR	AC sluit dit kort met EHBO-coördinatoren en Rode Kruis. → Voor Hengelo wordt dit geregeld. In Enschede is geen contactpersoon te bereiken. Gevraagd de fax uit te delen bij de bijeenkomst van het Rode Kruis op 24 mei a.s. Gedurende de middag is het AC bezig de faxen te versturen m.b.t. het asbestverhaal aan hulpverleners.	Lid AC-GGD; EHBO-coördinatoren; diverse hulpverleners	LCI 979 / 1244
1.1	**20 mei**	*15.30.00*	Politie	Staf GPO, bijstandskorpsen	de brief van de Arbeidsinspectie met informatie over de asbestproblematiek (gevaar/toelichting) wordt d.m.v. het BOT met een aanbiedingsbrief toegestuurd aan de assistentieverlenende korpsen	functionaris BOT	journaal GPO
1.1	**20 mei**	*17.10.00*	Politie	CTPI politie	mutatie dat een asbestmonitor is geplaatst in de binnenring voor meting		journaal CTPI politie
1.3	**21 mei**	*Dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Telefonisch vragen beantwoorden bij IAC. · MMK Groningen aanwezig. · Overleg over oprichten asbestinfopunt bij Bouw & Milieudienst.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**21 mei**	*Dag*	Enschede	GHOR	De zeer ruime aanwezigheid van door VWS aangewezen coördinator Enschede en de vele experts van VWS hebben invloed op de werkrelaties en werkverhoudingen. Daardoor ontstaat onduidelijkheid in aan wie de arts 1e lijn milieu moet adviseren.	MMK's	LCI ar
1.2	**21 mei**		Arnhem	Arbeidsinspectie KLPD/RIT regionale politie brandweer	Verslag eerste week Enschede Beschermingsmaatregelen bij de werkzaamheden op het rampterrein. Er was met de KLPD, regionale politie, brandweer (en burgemeester) een werkregime overeengekomen, dat aan de asbestsloopregeling voldoet, en tevens zo werkbaar mogelijk is. In de praktijk bleek men zich daaraan slecht te houden. Norm voor KLPD/RIT bij het zoeken naar slachtoffers - aangeblazen halfgelaatsmaskers met P3 filters. Lager niveau verantwoordelijkheid van de KLPD-leiding.	Alg directeur Arbeidsinspectie	Verslag eerste week Enschede-ramp PJH, 21-05-2000

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**22 mei**		Bilthoven	RIVM/IEM	tussenrapportage over de metingen op het rampterrein, over metingen van lucht en stof en het aantreffen van asbest op verschillende data (13 en 14 mei, 16 en 18 mei)	Hoofd IEM/RIVM	Tussenrapportages 22-5-00
1.3	**22 mei**	*Dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Telefonisch vragen beantwoorden bij IAC en Bouw & Milieudienst. · MMK aanwezig. · Overleg over asbestinfopunt. · Overleg over resultaten metingen met RIVM.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**22 mei**	*11.45*	Enschede Schurinksweg	Arbeidsinspectie RIT	RIT was aan het zoeken in het puin aan de Schurinksweg (Bamshoeve-terrein). Men droeg alleen snuitjes. *(uitsluitend een constatering, stofmaskers P3)*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**22 mei**	*12.00*	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT	RIT was aan het zoeken in het puin in de Tollenstraat. Ze droegen alleen snuitjes. *(uitsluitend een constatering, stofmaskers P3)*	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**22 mei**	*12.10*	Enschede	Arbeidsinspectie Politie	Gesproken met de politiefunctionarissen. Zij waren op het Bamshoeve-terrein om met honden het puin af te zoeken. Zij droegen alleen snuitjes (foto's gemaakt). In het puin leidingisolatie aangetroffen. Uit analyse is gebleken dat deze isolatie meer dan 80% amosiet bevatte. Zij waren niet op de hoogte van brief van AI van 16 mei 2000 en wisten niet dat de isolatie zoveel asbest bevatte. Wij moesten ons maar met de commandant van het RIT in verbinding stellen als we zouden vinden dat zij een volgelaatsmasker moesten dragen.	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	**22 mei**	*14.35*	?	GHOR	Arbo-dienst: adembeschermingsmateriaal is bezorgd. MLRT wordt gebeld door AC: vermoedelijk besteld door de brandweer. Arbo-dienst teruggebeld.	Lid AC-GGD, MLRT	LCI 979 / 1244
1.3	**22 mei**	*15.55*	?	GHOR	De vertaling in Duits van asbestvoorlichtingsverhaal is gereed.		LCI 979 / 1244
1.3	**22 mei**	*16.35*	Enschede	GHOR	Bemensing asbestinfopunt wordt doorgegeven.	Medewerker IAC	LCI 979 / 1244

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.1	**22 mei**	*19.00.00*	Politie	Voorlichting	Nieuwsbrief 22 mei, 19.00 uur; chronologisch overzicht van acties die de korpsleiding heeft ondernomen om de gezondheidstoestand van hulpverleners deugdelijk te beveiligen		extra nieuwsbrief
1.3	**22 mei**	*19.15*	Enschede	Arbeidsinspectie GRS	Overleg met Politie, BMD, AI, Concernstaf, Brandweer over asbestsanering. Er wordt op 23 mei een plan van aanpak gemaakt. BMD coordineert deze werkzaamheden i.v.m. de voortgang na het opheffen van de rampenstatus.		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.3	**22 mei**	*19.15*	Enschede	Arbeidsinspectie GRS	Overleg over Bamshoeve. In verband met aangetroffen asbest op Bamshoeve-terrein moet er opschaling plaatsvinden m.b.t. de toegepaste beschermingsmiddelen.	Directeur/hoofdinspecteur Arbeidsinspectie Oost GRS	verslag activiteiten 19 t/m 26 mei hoofdinspecteur Arbeidsinspectie Oost
1.3	**22 mei**		Den Haag	HIMH	Opdrachtverlening: Contra expertise en bemonstering/ analyse aan TNO	Plv. HIMH	Opdracht-verlening Wg Enschede, Nr.23
1.3	**22 mei**		Enschede	IMH-O	Rapportage betreffende (drink)watervoorziening Enschede *15 mei rond 15.30 meldde het hoofd van WMO regio oost dat de reinwatervoorraad tot minimum was gedaald door bluswerkzaamheden bij Fireworks. Probleem is door waterbedrijf opgelost via gewijzigde wateraanvoer. 18 mei watervoorziening in oorspronkelijke staat teruggebracht.*	Medewerker IMH-Oost	Memo archief Wg Enschede Nr. 34
1.3	**23 mei**		Enschede	Arbeidsinspectie GRS	Aanpak Bamshoeve overeenkomstig asbestsloopregime	Inspecteur Arbeidsinspectie Oost GRS	verslag hoofdinspecteur AI activiteiten 19 t/m 26 mei
1.3	**23 mei**		Bilthoven	RIVM/ MOD	Metingen Enschede *Overzicht van verrichtte metingen. Samenwerking met: regionale brandweer Enschede, Chemisch Advies van de Regionale Brandweer Amsterdam, SGS Ecocare, ASCOR analyse, Search B.V., gemeentelijke Milieudienst Enschede en TNO*	Hoofd IEM/RIVM	Fax Wg Enschede Nr.24

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**23 mei**		Enschede	IMH-Oost	Verslag rijksinspecties: *Toelichting op meetresultaten tot nu toe, aandacht gevraagd voor plan van aanpak nazorg milieuhygiënische aspecten met name voor het voorkomen van schade aan het milieu door het op verantwoorde wijze selectief verwijderen van asbest en het op milieuverantwoorde wijze afvoeren en verwerken daarvan en van andere (gevaarlijke) afval(brand)resten.*	Deskundigen IMH-Oost en HIMH	Wg. Enschede Nr 25
1.3	**23 mei**		Enschede	RIT	De mensen van RIT zullen de zoekperiode onder asbestcondities onder toezicht van het bedrijf Stokkentre verrichten in de Bamshoeve. *(letterlijke uit werkplan)*	directeur van Stokkentre	Kort werkplan d.d. 23 mei 2000
1.3	**23 mei**	*08.54.00*	Enschede	RIT	het RIT gaat het gehele terrein nogmaals doorzoeken, omdat 3 personen nog niet gevonden zijn. RIT wil op de hoogte gesteld worden welke bescherming op dit moment door de Arbeidsinspectie voorgeschreven wordt i.v.m. asbestproblematiek	RIT-medewerker	journaal GCC kr 73 (staf)
1.3	**23 mei**	*10.00*	Enschede		vervolgoverleg van 22-5 19.15 uur. Bouwdienst/Search/Arbeidsinspectie/Politie/Brandweer; stappenplan/protocol ontwikkelen; vanaf begin samen optrekken met Arbeidsinspectie		logboek HI 19/26 mei
1.3	**23 mei**	*10.15*	Almelo	GHOR	Hulpverleners fax asbest wordt naar Arbo Unie Oost Nederland gefaxt. Het lijstje van het RIVM zal later gefaxt worden.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**23 mei**	*12.50*	Enschede	GHOR	AC krijgt de opdracht te overleggen hoe de fax (die voorzien moet zijn van een handtekening van de burgemeester) asbestvoorlichting aan hulpverleners naar de Duitse hulpverleners verzonden moet worden	Lid BT, Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**23 mei**	*Dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · MMK aanwezig. · Overleg bij asbestinfopunt. · Informatie opstellen voor GGD-medewerkers die vragen gaan beantwoorden.		
1.3	**23 mei**	*13.00*	Enschede	GGD	Situatie rondom asbest en zware metalen t.b.v. GGD medewerkers. Conclusie: Geen asbestconcentraties boven het Maximaal Toelaatbare Risico (MTR) op 16, 17 en 18 mei. Voor de elementen cadmium, barium en lood in het begin de lange termijn blootstellingsnormen overschreden. Voor lood is	Arts/medisch milieukundige	Kort overzicht van de situatie rondom asbest en zware metalen t.b.v. GGD

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
					op 13 mei de Toelaatbare Dagelijkse Inname (TDI) overschreden als iemand 24 uur zou zijn blootgesteld.		medewerkers d.d. 23/5/00 13.00 uur
1.1	**23 mei**	*16.00.00*	GCC		bespreking in breed verband van het thema: plan "bezoekers in rampgebied" op woensdag 24 mei a.s.		journaal GCC kr 77 (beleid) LCI-0185
1.3	**24 mei**	*10.00*	Arnhem	Arbeidsinspectie	Op verzoek van burgemeester van Enschede een verstuurt AI een fax aangaande de beschermende maatregelen werknemers bij de begeleiding van burgers in de binnenring. Wegwerpoverall, overschoenen en P3-snuitje indien vervuilde puin niet beroerd wordt.	Hoofdinspecteur AI Burgemeester	telefax d.d. 24 mei 2000 gericht aan 053-4818145, burgemeester
1.1	**24 mei**	*12.15.00*	Arbeids inspectie		op last van de Arbeidsinspectie wordt het gebied rond Cord Finis *(particulier)* ontruimd	functionaris Arbeidsinspectie	journaal CTPI politie
1.1	**24 mei**	*13.37.00*	Burge meester		op last van de burgemeester mag het rampterrein alleen worden betreden met beschermende kleding		journaal CTPI politie
1.3	**24 mei**	*dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Voorbespreken met GRS: beschermende maatregelen bezoekende bewoners. · Overleg asbestinfopunt Bouw & Milieudienst. · Afspraken gemaakt over doorgeven asbestuitslagen uit luchtmetingen.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**24 mei**	*13.50*	?	GHOR	Militair arts van gezondheidsdienst van Oudheusenkazerne vraagt nadere informatie over hoe om te gaan met militairen die in de buurt van de binnenste ring zijn geweest. Vraagt om informatiebrief hulpverleners (asbest) en wat er al bekend is over grootschalig bloedonderzoek. Toegezegd dat hij 25 mei fax ontvangt + zo mogelijk informatie over grootschalig onderzoek.	Militair arts; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.1	**25 mei**	*08.56.00*	Politie	CTPI	De Arbeidsinspectie is aanwezig om het asbestprotocol te inspecteren		journaal CTPI politie
1.3	**25 mei**	*09.45*	Almelo	GHOR	AC faxt verhaal hulpverleners asbest naar RAV Drenthe.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	**25 mei**	*11.16*	Enschede	Arbeidsinspectie Technische recherche	Enkele mensen van recherche alleen een P3-snuitje, nog steeds verwarring over welke mate van beveiliging. *(uitsluitend een constatering)*	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 7
Voorkomen besmetting

1 november 2000, versie 1.3

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/ toelichting	Functionaris	Bron
1.3	**25 mei**			IMH-Oost	Verslag Plan van aanpak Ruimen/saneren rampterrein Enschede van de arbeidsinspectie en commentaar hierop van IMH-Oost	Medewerker IMH-Oost	Wg Enschede Nr 27
1.3	**25 mei**	*dag*	Enschede	GHOR / milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: · Overleg bij IAC over bemensing vanuit GGD · GGD verlaat Bouw & Milieudienst. · MMK aanwezig. · Overleg bij asbestinfopunt. · Overleg Arbodient en Bouw & Milieudienst. · Beoordeling brief bewoners binnenste ring. · Beantwoording gezondheidsvragen.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	**30 mei**		Bilthoven	RIVM/ MOD	Milieugevolgen Vuurwerkramp Enschede: Aanvullende rapportage inzake de analyse van veeg- en grasmonsters. *Conclusies uit eerdere rapportages onderbouwd.* *Rapportage ook overgedragen aan Informatie en Adviescentrum Enschede*	Hoofd IEM/RIVM	Rapport Wg Enschede , Nr.28
1.3	**31 mei**	*12.36*	Bilthoven	RIVM/ MOD	Resultaten dioxine-analyse Van de monsters van 16 mei	Hoofd IEM/RIVM	Archief wg-Enschede, Nr.29
1.3	**juli**		Bilthoven	RIVM	Eerste rapportage over stoffen in bloed en urine Gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede Steekproef van verzameld materiaal. *Resultaat: geen consistente verhogingen van de gemeten waarden in bloed en urine gevonden t.o.v. de referentiewaarde. Conclusie geen verhoogde lichaamsbelasting opgetreden. Onderzoek bevestigt beeld uit milieukwaliteitsmetingen.*		Rapport Wg Enschede Nr.30
1.3	**juli**		Zaltbom-mel	Instituut voor Psycho-trauma	Eerste rapportage gezondheidsonderzoek Enschede Deelonderzoek (geestelijke) gezondheid van de bewoners, passanten en hulpverleners van de vuurwerkramp Enschede Deelresultaat van de vroege metingen, d.m.v. zelf-rapportage vragenlijsten van 16 jaar en ouder.		Rapport Wg Enschede Nr 31
1.3	**sept**		Bilthoven	RIVM/ MOD	Overzicht meetrapportages *Vanaf 14 mei tot en met 1 juni zijn meetrapportages gemaakt en verzonden aan CM. Uit de meetresultaten is af te leiden dat er geen gezondheidsrisico's zijn gelopen door bevolking of hulpverleners*	Hoofd IEM/RIVM	Wg Enschede, Nr.33

54715.

→ bespreken in stafoverleg d.d. 22/05

→ Verzoek is intern pl. BRR

→ bespreken in PT. BRR 22/05

5.1.2e, 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2000 15:03
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e
Onderwerp: FW: Info ramp enschede
Urgentie: Hoog

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2000 15:03
Aan: DGOOV-BRB
Onderwerp: Info ramp enschede

Beste collega's,
Ter informatie.
Naast het projectteam onder leiding van 5.1.2e 5.1.2e ten behoeve van de ramp in Enschede, is er een intern dir. brandweer projectteam in het leven geroepen met name voor het bevorderen van de onderlinge afstemming. Inmiddels is deze interne projectgroep 2 maal bijeen gekomen waarvan bijgesloten het verslag van de eerste bijeenkomst.

[redacted]

Verslag Ipei8500

Uit het projectteam van 5.1.2e 5.1.2e zijn een aantal opdrachten voortgekomen. Een hiervan was een inhoudsopgave te formuleren van onderwerpen die naar de onafhankelijke onderzoekscommissie gestuurd kan worden.
In de interne projectgroep is gewerkt aan een startdocument voor een inhoudsopgave. Bijgesloten het document.

[redacted]

Start dossier Enschede

Tot nadere informatie.
Vriendelijke groet,
5.1.2e

Versiag Interne Projectgroep Enschede (IPE)
18 mei 2000

Aanwezig: 5.1.2e (vz), 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e (sec)
Afwezig: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e,

Opening vergadering.
5.1.2e (vz) beschrijft het doel van het samenkomen van de afdelingen in de Interne Projectgroep Enschede (IPE). Er moet in beeld worden gebracht welke werkzaamheden volgen uit de ramp in Enschede voor de verschillende afdelingen en welke beleidstaken daaruit volgen. Daarnaast dient afstemming plaats te vinden over de verdeling van verantwoordelijkheden, taken en prioritering.

Elke dag zal om 10.00 uur het projectteam onder leiding van 5.1.2e bijeenkomen. Directeur Brandweer 5.1.2e 5.1.2e zal aan dit overleg deelnemen. 5.1.2e zal als voorzitter van IPE met 5.1.2e 5.1.2e terugkoppelen en de van belang zijnde onderwerpen om 11.30 uur inbrengen in de dagelijkse bijeenkomst van IPE. Indien 5.1.2e 5.1.2e verhinderd is zal 5.1.2e hem waarnemen in het MT. Indien beide verhinderd zijn, zoals morgen, dan neemt 5.1.2e 5.1.2e de plaats in van 5.1.2e 5.1.2e. Plaatsvervangd voorzitter voor IPE is 5.1.2e
Secretariaat van IPE ligt bij OR.

Terugkoppeling uit MT.
Eerste terugkoppeling heeft reeds plaatsgevonden en de volgende onderwerpen zijn besproken.
De campagne Voramp is 3 maanden uitgesteld. In de voorlichtingsfilm wordt vermeld dat bij het afgaan van de sirenes mensen naar binnen moeten gaan en deuren en ramen moeten sluiten. Gezien de effecten in Enschede is dit advies moeilijk uit te leggen. Er zal worden nagedacht over een mogelijke andere insteek.
5.1.2e 5.1.2e OR) bereidt een notitie voor over de consequenties van het uitstellen van de campagne. De DG heeft inmiddels besloten de campagne vooralsnog 3 maanden uit te stellen.
Tevens wordt gewerkt aan een persbericht.

Opdracht voor IPE 19 mei
Volgende week vindt het voortgangsoverleg met de stass plaats. Dit zal eerst aankomende dinsdag in het MTB worden besproken. Hierin zal worden aangegeven hoe de prioritering van beleidsonderwerpen verdeeld is. 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e zullen bij de betrokken afdelingen aan de hand van de bestaande actielijsten de volgende onderwerpen inventariseren:

- welke toezeggingen en taken zijn gedaan voordat de ramp plaatsvond en komt nu meer nadruk op te liggen.
- welke specifieke taken volgen uit de ramp.
- welke taken blijven liggen ten gevolge van de extra ontstane werkzaamheden.

19 mei zal bovenstaande samengevat worden waarna dit tijdens het MT overleg van aanstaande dinsdag en vervolgens in het voortgangsoverleg met de Stass gepresenteerd kan worden.

Nu kunnen reeds voorzienbare mediapunten aangeven worden. Projecten waar de druk van wordt opgevoerd en later in het jaar in de media gepubliceerd kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn projecten als Leidraad Maatramp, MAVIT, etc. Dit zal al meegegeven worden aan 5.1.2e

Algemene mededelingen

- Afdeling OR zal niet vertegenwoordigd zijn bij de sportdag en afdeling VB slechts gedeeltelijk .
- Bij de bijeenkomst van 19 mei is 5.1.2e verhinderd vanwege zijn aanwezigheid bij de begrafenis van de brandweerlieden in Enschede.
- Streven naar zoveel mogelijk bilateraal overleg naast het dagelijks samenkomen van IPE om 11.30 uur.
- 5.1 5.1.2e (VB) is vrijgemaakt voor Inspectie Brandweer en Rampenbestrijding.
- er komen veel externe mails binnen met vragen over zeer verdeelde onderwerpen. Deze zullen binnenkomen bij 5.1.2e 5.1.2e, die de onderwerpen zal verdelen over de betrokken afdelingen of richting het projectteam.
- De begrotingsbehandeling gaat door, maar ontwikkelingen in Enschede zijn hier niet in opgenomen. Verwacht wordt dat maandag as. de teksten voor onder andere de Stass nog moeten worden aangepast.

Aktiepunten

- *OR* (5.1.2e) schrijft een notitie met een uitleg over de verschillen tussen en verplichtingen van een rampenplan, rampbestrijdingsplan en een aanvalsplan.
- *T&L* (5.1.2e 5.1.2e) stelt een circulaire samen over het uitstellen van de campagne VORAMP.
- *OR* (5.1.2e 5.1.2e) schrijft notitie over consequenties uitstellen campagne VORAMP.
- Onderwerpen / vragen die via 5.1 5.1.2e verdeeld worden afkaderen met het projectteam. (*allen*)
- Inventariseren actiepuntenlijst voor overzicht stass 5.1.2e 5.1.2e *en* 5.1 5.1.2e *)*

5.1.2e 5.1.2e ES 2000/71701

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2000 15:03
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e
Onderwerp: FW: Info ramp enschede
Urgentie: Hoog

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2000 15:03
Aan: DGOOV-BRB
Onderwerp: Info ramp enschede

Beste collega's,
Ter informatie.
Naast het projectteam onder leiding van 5.1.2e 5.1.2e ten behoeve van de ramp in Enschede, is er een intern dir. brandweer projectteam in het leven geroepen met name voor het bevorderen van de onderlinge afstemming Inmiddels is deze interne projectgroep 2 maal bijeen gekomen waarvan bijgesloten het verslag van de eerste bijeenkomst.

[redacted]
Verslag Ipe18500

Uit het projectteam van 5.1.2e 5.1.2e zijn een aantal opdrachten voortgekomen. Een hiervan was een inhoudsopgave te formuleren van onderwerpen die naar de onafhankelijke onderzoekscommissie gestuurd kan worden.
In de interne projectgroep is gewerkt aan een startdocument voor een inhoudsopgave. Bijgesloten het document.

[redacted]
Start dossier Enschede

Tot nadere informatie.
Vriendelijke groet,
5.1.2e

5.1.2e, 5.1.2e ES 2000/73737

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 31 mei 2000 15:24
Aan: DGOOV-BRB
CC: 5.1.2e, 5.1.2e
Onderwerp: verslag ipe

Bij deze ter info het verslag van de bijeenkomst op 29 mei van de interne projectgroep enschede.
Op 30 mei en 31 mei is de ipe niet bij elkaar geweest.

verslag ipe29mei

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Verslag Interne Projectgroep Enschede (IPE)
29 mei 2000

Aanwezig: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Afwezig: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Verslag van 26 mei wordt ongewijzigd goedgekeurd.

Terugkoppeling uit Projectteam
De brief gericht aan de kamer is vanochtend in concept aangeboden aan het projectteam. De leden van het projectteam zullen hun commentaar voor 14.00 uur, de datum 29 mei aanleveren. Het commentaar zal gericht worden aan 5.1.2e 5.1.2e (afdeling VB).

Algemene mededeling
5.1.2e uit de stedendriehoek heeft bij BZK te kennen gegeven dat hij niet kan voldoen aan het verzoek om de in Enschede ingezette hulpverleners terug te sturen naar Twente voor een gezondheidsonderzoek. Er zal een brief uitgaan opgesteld door de gemeente, ondersteund door VWS, aan de betrokken hulpverleningsregio's, dat de eigen arbodiensten het gezondheidsonderzoek kunnen uitvoeren, waarbij de regie in Twente blijft.

De circulaire waarin is vermeld dat de campagne wordt uitgesteld heeft niet alle doelgroepen bereikt. De campagne wordt door meerdere zenders uitgezonden en ook op regionaal niveau is men doorgegaan met de campagne. OR heeft een brief doen uitgaan naar de gemeenten waarin nogmaals nadrukkelijk wordt vermeld dat de campagne Voramp wordt uitgesteld.

De afdelingshoofden van VB, OR en Bijz zullen vandaag om 14.30 bijeenkomen om het door het projectteam aangeleverde commentaar te bespreken. De conclusies uit deze bespreking zullen voor 15.00 uur aan 5.1.2e 5.1.2e worden doorgegeven. Afdelingen worden verzocht vanuit een centraal punt aan 5.1.2e 5.1.2e commentaar te leveren op de brief.
Om 17.00 uur volgt een bespreking bij de Stass over het AO van aankomende woensdag. Aan hem wordt de brief ter bestudering meegegeven.

Het onderwerp van de notitie over nazorg is nog steeds niet helder afgebakend. 5.1.2e OR) zal in de notitie beschrijven welke onderwerpen allemaal onder nazorg vallen. Het doel hiervan is het breder trekken van het onderwerp nazorg dan enkel psychetraumatische zorg. De notitie zal worden voorgelegd aan het projectteam.

Actiepunten
1. Notitie nazorg opstellen 5.1.2e OR)
2. Commentaar van DGOOV verwerken in brief naar de kamer

projectgroep 14/6

Notitie

→ archief
besproken in projectgroep Vuurwerkramp op 14/6/0

Aan projectgroep Vuurwerkramp	Afdeling
Van pHVB RVB	Afdeling 5.1.2e
Doorkiesnummer (5.1.2e	Kamer
Gesteld door 5.1.2e	Doorkiesnummer (5.1.2e
Via	Afdeling
Iaa	Afdeling
Kenmerk ES2000/ 74452	Datum 13 juni 2000

Onderwerp
planning activiteiten VROM vuurwerkbeleid

Naar aanleiding van punt 5. van de actiepuntenlijst projectgroep Vuurwerkramp d.d. 8 juni kan het volgende gemeld worden.

VROM heeft voorgenomen, gelet op eerdere toezegging aan Tweede Kamer, medio juli de Kamer nader te informeren over de wijze van regelen van het vuurwerk.
De bedoeling is in een brief op hoofdlijnen aan te geven wat er in een nieuwe integrale AMvB-vuurwerk geregeld zou moeten worden. Ter voorbereiding is er een notitie van minister VROM ten behoeve van de RMC van 20 juni en MR van 30 juni.
Een concept voor een dergelijke AMvB kan niet voor eind 2000 gereed zijn, mede omdat ook bevindingen van de Cie. Oosting meegenomen dienen te worden. De doelstelling om te komen tot een dergelijke AMvB is al wel in de MR van 26 mei geaccordeerd.
Naast een AMvB-vuurwerk is in de notitie van de minister van VROM ook aan de orde een nieuw idee van een registratieplicht van risico-situaties.

Voor de uitwerking van een en ander heeft VROM sinds vrijdag 9 juni een projectstructuur geactiveerd. DBRB neemt deel aan de verschillende onderdelen daarvan.
Sinds heden is van daaruit een aantal stukken toegezonden voor commentaar (zie hierboven).

25-05-2000 16:52 VAN- ES2000/77545. T-147 P.001/007 F-311

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

FAXBERICHT

5.1.2e

→ archief

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Directie Stoffen, Veiligheid, Straling
Stoffen en Normstelling

is in brief aan TK d.d. 29/05 verzud.

AAN : BZK – "Enschede"
T.A.V. :
FAXNUMMER : t.a.v. 5.1.2e

5.1.2e

18.00 uur

VAN : 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

e-mail: 5.1.2e @dsvs.dgm.minvrom.nl

FAXNUMMER : 5.1.2e
TELEFOONNUMMER : 5.1.2e

DATUM : 25 mei '00

→ archief.

ONDERWERP :

AANTAL BLADEN (incl. voorblad) :

BIJZONDERHEDEN :

Op verzoek van 5.1.2e

Hierbij de brief van Minister Vrom aan Tweede Kamer die per heden is verzonden

Vr. Groet

5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Interne postcode 655
Tel: 5.1.2e
Fax: 5.1.2e

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Directie Stoffen, Veiligheid, Straling
Afdeling Stoffen en Normstelling
Q:/5101/JKK

de Voorzitter van de vaste commissie voor
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
		DGM/SVS/20000063381	25 MEI 2000

Onderwerp

Erkenningsregeling vuurwerkregelgeving

Geachte Voorzitter,

In antwoord op uw verzoek van 24 mei jongstleden (Kenmerk 2000/31/VROM), informeer ik U hierbij over de achtergronden van de thans geldende vuurwerkregelgeving.

Voorgeschiedenis
Het bezigen, afleveren en ter aflevering voorhanden hebben van professioneel vuurwerk was oorspronkelijk geregeld in het Reglement Gevaarlijke stoffen (RGS), een algemene maatregel van bestuur uit 1968 op grond van de Wet Gevaarlijke Stoffen (WGS) die oorspronkelijk uit 1963 dateert. Deze regelgeving bevatte onder meer een vergunningplicht voor individuele bedrijven ter zake van het bezigen (afsteken), afleveren, en ter aflevering voorhanden hebben van professioneel vuurwerk en ontplofbare stoffen. Voorts bood het RGS de minister van Verkeer en Waterstaat de mogelijkheid tot het stellen van aanvullende vergunningvoorwaarden zoals registratie en etikettering van professioneel vuurwerk, alsmede de verplichting tot voorafgaande melding van evenementen waar professioneel vuurwerk tot ontbranding wordt gebracht. De WGS had een brede reikwijdte die legitimeerde dat op grond daarvan regels werden gesteld aan de handel en het gebruik van professioneel vuurwerk met het oog op de veiligheid van personen en goederen.

Totstandkoming Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wgvs)
In 1979 is door de Minister van Verkeer en Waterstaat een beleidsnotitie aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken 1979/80, 15.815, nr. 1) waarin voorgesteld werd de reikwijdte van de WGS te beperken tot uitsluitend vervoershandelingen. Tevens werd daarin de totstandbrenging van een nieuwe Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs) aangekondigd. In deze notitie werd expliciet melding gemaakt van het voornemen om de regelgeving voor springstoffen en vuurwerk niet meer onder de reikwijdte van de nieuwe Wvgs laten vallen omdat in het kader van andere wetten, deze onderwerpen beter zouden kunnen worden geregeld. Toen reeds werd daarvoor gedacht aan de Wet milieugevaarlijke stoffen die destijds werd voorbereid.

Bijlagen:

VROM 11
Verzoek bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
U verbaast met het vaginvullocks om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het hier op prijs gesteld.
Dit u bij bezoek aan een VROM-kantoor gebruik maakt van het parkeer voorziene.

Overheveling vuurwerkregelgeving van WGS naar Wms
In 1985 werd de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) tot stand gebracht. Inmiddels was een begin gemaakt met de totstandkoming van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs), ter vervanging van de WGS. Deze nieuwe Wvgs beperkte zich tot vervoershandelingen, in tegenstelling tot de WGS.

Consumentenvuurwerk
Voor wat betreft consumentenvuurwerk, het vuurwerk dat rond oud en nieuw door consumenten mag worden afgestoken, is destijds afgesproken dat WVC (thans het ministerie van VWS) verantwoordelijk zou zijn voor de productveiligheid van dit type vuurwerk. Daarnaast heeft VWS, anticiperend op de introductie van de Wvgs, de verantwoordelijkheid op zich genomen voor de regulering van de handel en het gebruik van consumentenvuurwerk. De Rijkskeuringsdienst van Waren (thans Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken) zou belast worden met het toezicht op de veiligheidseisen voor en de handel in consumentenvuurwerk.

In 1982 is door WVC een Vuurwerkbesluit Warenwet tot stand gebracht waarin met name geluidsbeperkingen werden gesteld ten aanzien van consumentenvuurwerk .

In 1993 is onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Ministers van WVC, VROM en SZW een Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen tot stand gebracht ter vervanging van het bestaande Vuurwerkbesluit Warenwet. In dit Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen werden onder meer regels gesteld aan de import, handel, en etikettering van consumentenvuurwerk. Voorts werd daarin bepaald op welke dagen van het jaar dit vuurwerk door consumenten mag worden afgestoken, wat de minimum leeftijd is van personen aan wie het mag worden verkocht, wat de maximale hoeveelheid is die aan particulieren mag worden verkocht, en aan welke productveiligheidseisen consumentenvuurwerk dient te voldoen. Dit laatste is vastgelegd in een ministeriele regeling: Regeling nadere eisen aan vuurwerk van 1993.

De voornaamste doelen van het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen waren:
1. het beschermen van het belang van de consumentenveiligheid, en
2. het effectief kunnen bestrijden van illegale handel.

Professioneel vuurwerk
Na de totstandkoming van de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) in 1985 is begonnen met de voorbereiding van de formele overdracht van de verantwoordelijkheid van Verkeer en Waterstaat naar VROM, alsmede met de voorbereiding van regelgeving voor ontploffingsgevaarlijke stoffen waaronder professioneel vuurwerk.

Eind 1988 was een concept besluit gereed waarin professioneel vuurwerk werd geregeld. Omdat het - met het oog op efficiëntie van wetgeving - wenselijk werd geacht dat besluit te integreren met het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen dat toen werd voorbereid en - zoals hierboven is aangegeven - pas in 1993 in werking is getreden, ontstond vertraging bij de totstandkoming van dat besluit.

Kenmerk Datum Bladnummer
DGM/SVS/20000063381. -3

De Wvgs is op 1 augustus 1996 in werking getreden. Vooruitlopend daarop is begin jaren negentig door VROM een voorstel ontwikkeld voor een wijziging van het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen, waarin - naast de reeds bestaande regels voor consumentenvuurwerk - ook algemene regels werden opgenomen over de handel en het gebruik van professioneel vuurwerk. Voorts zou daarin geregeld worden dat alleen vakbekwame personen professioneel vuurwerk voorhanden mochten hebben. Onder vakbekwame personen werd verstaan: personen die over een vakbekwaamheidscertificaat beschikken dat is afgegeven door een instelling die door de minister van VROM is erkend. Met dit voorstel werd beoogd de verantwoordelijkheid voor regelgeving over professioneel vuurwerk tijdig, dat wil zeggen vóór de inwerkingtreding van de Wvgs, over te dragen aan VROM.

Het voorstel voor wijziging van het Vuurwerkbesluit Wms is in juni 1995 in de Rijks Milieuhygiënische Commissie (RMC), een ambtelijk voorportaal van de Ministerraad, behandeld. Daarbij werd geen consensus bereikt. Er kon geen keuze gemaakt worden tussen de voorgestelde regelgeving en een inmiddels opgekomen alternatief daarvoor, inhoudend: de introductie van een vergunningstelsel op Rijksniveau voor het bezigen en verhandelen van professioneel vuurwerk. Genoemd alternatief werd bepleit vanuit het oogpunt van de bestrijding van de handel in illegale vuurwerk.

Interdepartementaal overleg leidde in 1996 tot het onderzoeken van een tussenoplossing. Deze zou kunnen bestaan uit aanscherping van de algemene regels alsmede concrete uitwerking en invulling van de certificatie van personen die professioneel vuurwerk bezigen, verhandelen of voorhanden hebben. Onderzocht werd of persoonscertificatie voor vuurwerkbedrijven, analoog en parallel aan de door SZW voor springmeesters ingestelde persoonscertificatie, haalbaar zou zijn. Springmeesters zijn personen die in de civiele techniek gebruik maken van explosieven om bijvoorbeeld bouwwerken te slopen. Uiteindelijk werd persoonscertificatie niet haalbaar geacht omdat een dergelijk systeem te kostbaar zou worden voor bedrijven en omdat het zich beperkte tot vakbekwaamheid van personen en zich niet uitstrekte tot de bedrijfsvoering van vuurwerkbedrijven.

Kenmerk Datum Bladnummer
. DGM/SVS/20000063381. -4

Erkenningsregeling vuurwerkbedrijven
Toen persoonscertificatie eind 1997 niet haalbaar bleek is wederom een nieuw alternatief beproefd. Opdracht werd verleend aan het externe bureau Locher Milieu en Beleid - dat als onderaannemer dhr. G. Blankendaal van Garantie & Zekerstelling in de Bouw (GZB NV) inschakelde - om een beoordelingsrichtlijn te ontwikkelen. Die beoordelingsrichtlijn zou in het kader van een nader te ontwikkelen erkenningsregeling voor vuurwerkbedrijven gehanteerd kunnen worden als voorwaarde voor het verlenen van erkenningen aan vuurwerkbedrijven. De opdracht werd gezamenlijk gefinancierd door het Ministerie van VROM, Verkeer en Waterstaat, VWS en twee brancheorganisaties.

In die beoordelingsrichtlijn dienden vakbekwaamheidseisen en eisen met betrekking tot een zorgvuldige bedrijfsvoering te worden opgenomen. Op 19 april 1999 is door Locher Milieu en Beleid een concept eindrapport opgeleverd met daarin onder meer een Reglement erkenningsregeling vuurwerkbedrijf, erkenningseisen, aanmeldingsformulieren en een schema voor de uitvoering van de erkenningsregeling, inclusief voorbeeldprocedures. Dit concept eindrapport is als **bijlage** bij deze brief gevoegd.

De ontwikkelde erkenningsregeling en de beoordelingsrichtlijn hadden betrekking op het bezigen (afsteken), de handel, de import en export, de fabricage en de assemblage van zowel professioneel als consumentenvuurwerk. De erkenningsregeling bevatte, behoudens een verwijzing naar de vergunningplicht op grond van de Wet milieubeheer en de overige vigerende vuurwerkregelgeving, geen aanvullende eisen voor de opslag van vuurwerk.

Op basis van het concept eindrapport van bureau Locher Milieu en Beleid heeft op 2 juni 1999 interdepartementaal ambtelijk overleg plaatsgevonden. Twee vragen stonden daarbij centraal.
1. Voldoet de erkenningsregeling (zoals die toen voorlag en verwoord was in het concept eindrapport van 19 april 1999) aan de eisen van uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid?
2. Bestaat er voldoende vertrouwen en draagvlak bij de departementen om het ontwikkelde ontwerp-Vuurwerkbesluit Wms, waarin de erkenningsregeling een publiekrechtelijke grondslag zou krijgen, gereed te maken voor spoedige behandeling in de Ministerraad?

Het ambtelijk overleg leidde tot een eensgezind negatief advies aan de betrokken ministers over de erkenningsregeling. De motivering voor dit ambtelijk advies was:

- De opzet van de erkenningsregeling staat een zodanig grote beleidsvrijheid toe aan het bestuur van de erkenningverlenende stichting dat de Rijksoverheid een publiekrechtelijke (wettelijke)grondslag en dus de formele verantwoordelijkheid voor een dergelijke erkenningsregeling niet wil en kan verantwoorden.
- De mate van concreetheid en de inhoud van de normstelling in de erkenningsregeling zijn onvoldoende om het belang van de bescherming van mens en milieu te waarborgen.
- De handhaafbaarheid van de erkenningsregeling wordt onvoldoende geacht.
- De toelaatbaarheid van de erkenningsregeling wordt uit het oogpunt van Europese regels op het gebied van marktwering als handelsbelemmerend beschouwd.

Kenmerk DGM/SVS/20000063381

Datum

Bladnummer 5

- Tenslotte leiden de voorgestelde huidige opzet van de erkenningsregeling en het daarmee samenhangende concept Vuurwerkbesluit Wms ertoe, dat de erkenningverlenende instantie is aan te merken als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, als gevolg waarvan de Rijksoverheid zowel in financieel opzicht als materieel verantwoordelijk wordt voor de erkenningverlening. Een dergelijke constructie werd door de departementen niet opportuun geacht.

Naast het negatief advies over de opzet en inhoud van de erkenningsregeling in combinatie met een wettelijke basis daarvoor in een Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen, adviseerde het ambtelijk overleg voorts het bedrijfsleven aan te bevelen een dergelijke erkenningsregeling als zuiver privaatrechtelijke regeling tot stand te brengen en aldus een kwaliteitsverbetering binnen de sector tot stand te brengen.

Ik heb dit ambtelijk advies overgenomen, inclusief het advies van de betrokken departementen om de sector te adviseren de erkenningsregeling zelfstandig als privaatrechtelijke regeling tot stand te brengen en aldus een kwaliteitsverbetering binnen de sector te verwezenlijken.
Zelfregulering vereist echter ook wettelijke kaders. Om deze kaders te creëren voor professioneel vuurwerk, heb ik vervolgens op 26 juni 1999 besloten om een nieuwe invulling te geven aan het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen waarin de verantwoordelijkheid voor regelgeving ter zake van professioneel vuurwerk eenduidig zou worden vastgelegd.

Door mijn departement is daarop gestart met de voorbereiding van een nieuw concept Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen. Daarvan zou de kern moeten zijn:
- actualisering van de algemene regels voor consumentenvuurwerk;
- voor het bezigen van professioneel vuurwerk wordt de vergunningverlenende taak van Verkeer en Waterstaat opgeheven en overgedragen aan lokale bevoegde gezagen;
- het bezigen (afsteken) van professioneel vuurwerk wordt uitsluitend nog toegestaan indien voor het bezigen een vergunning, toestemming of ontheffing door B&W is verleend op grond van de APV onder voorafgaande overlegging en goedkeuring door B&W van:
    1. een bewijs van voldoende wettelijk geregelde vakbekwaamheid,
    2. een springplan voor het tot ontbranding brengen van professioneel vuurwerk waarin o.a. getroffen veiligheidsmaatregelen, en te gebruiken soorten en hoeveelheden vuurwerk, worden vermeld.

Voorts is door mij op 6 december 1999 een spoedregeling professioneel vuurwerk op grond van artikel 31 van de Wet milieugevaarlijke stoffen tot stand gebracht. Toen namelijk per 1 augustus 1996 de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs) in werking trad, is besloten de vuurwerkregelgeving (delen van het RGS) tijdelijk in stand gehouden. Deze regelgeving geldt thans nog steeds.

Op verzoek van mijn collega van Verkeer en Waterstaat heb ik daarnaast, in het kader van de millenniumwisseling, zorg gedragen voor een oplossing van een geconstateerde omissie in de regelgeving. Door middel van genoemde spoedregeling is door mij voorzien in de mogelijkheid tot

Kenmerk Datum Bladnummer
, DGM/SVS/20000063381. -6

strafbaarstelling bij overtreding van de door de Minister van Verkeer en Waterstaat verleende vergunning voor het afsteken van professioneel vuurwerk op grond van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (RGS).
Voor de thans nog bestaande onmogelijkheid tot strafbaarstelling van overtreding van de door de Minister van Verkeer en Waterstaat verleende vergunning voor het afleveren en ter aflevering aanwezig houden moet nog een voorziening moeten worden getroffen.
De genoemde spoedregeling is een tijdelijke regeling die met hooguit één jaar verlengd kan worden en daarna van rechtswege vervalt, dan wel vervangen moet zijn door een algemene maatregel van bestuur.

Het hierboven genoemde nieuwe Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen dat thans in voorbereiding is, zal deze spoedregeling vervangen en tevens algemene regels stellen aan het gebruik van en de handel in professioneel vuurwerk.

Ik ben voornemens U voor medio juli van dit jaar nadere informatie daarover te verschaffen, inclusief het antwoord op de vraag in hoeverre de ramp in Enschede aanleiding vormt de voorgenomen inhoud van dat nieuwe vuurwerkbesluit aan te vullen. Ik ben in ieder geval voornemens ook aspecten met betrekking tot de ruimtelijke ordening daarin op te nemen.

Hoogachtend,

de Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

5.1.2e

J.P. Pronk

5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

E 2000/B2291

projectgroep 30/6

FAXBERICHT

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Stafbureau Milieubeheer
Stafbureau Milieubeheer

advies 9

5.1.2e 1/8

AAN	:	leden van de Ministerraad
T.A.V.	:	
FAXNUMMER	:	diversen
VAN	:	5.1.2e
FAXNUMMER	:	5.1.2e
TELEFOONNUMMER	:	
DATUM	:	29 juni 2000
ONDERWERP	:	Ondertekend exemplaar van de RMC-adviezen voor Regelgeving Vuurwerk en Registratie en informatieplicht Risicosituaties tbv de **Ministerraad van 30 juni 2000**
AANTAL BLADEN (incl. voorblad)	:	7

Geachte leden van de Ministerraad,

Bijgaand zend ik u afschriften van de ondertekende adviezen van de RMC over de volgende onderwerpen :

- Advies betreffende voorstellen integrale regelgeving vuurwerk (RMC 00/034a)
- Advies betreffende registratie- en informatieplicht inzake risicosituaties (RMC 00/035a)

Deze adviezen zijn opgesteld naar aanleiding van de behandeling van beide onderwerpen in een extra RMC-vergadering van 27 juni jongstleden.

In verband met de korte termijn die nog rest tussen het moment van het opstellen van het advies, het ondertekenen en de Ministerraad van 30 juni, waarin deze onderwerpen aan de orde komen, is ervoor gekozen deze adviezen per fax via de secretariaten van de ministers aan te bieden.
Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

5.1.2e

hoofd Stafbureau Milieubeheer

Q:\secrsbm\rmc\diversen\Fax300600

Rijksmilieuhygiënische Commissie

Postbus 30945
2500 GX Den Haag
telefoon 5.1.2e

Aan de Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Postbus 30945
2500 GX DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Kenmerk	Datum
			RMC 00/035a

Onderwerp

Advies betreffende registratie- en informatieplicht inzake risicosituaties

Bij brief van 21 juni 2000 heeft u onze Commissie verzocht een advies uit te brengen over bovenvermeld onderwerp.
Voorgesteld wordt om een wettelijke registratieverplichting in te voeren voor de gemeentelijke, provinciale en rijksoverheid met betrekking tot alle risicosituaties waarvoor deze overheden beleidsverantwoordelijkheid dragen. Het gaat hierbij om situaties waarin risico's worden veroorzaakt door het transport, de produktie, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen. Daarnaast heeft de registratie betrekking op de risico's vanwege luchthavens.
Voorts wordt voorgesteld om deze overheden te verplichten de aldus verkregen informatie op een adequate wijze uit te wisselen in gevallen waarin dat van belang is voor de uitoefening van hun respectievelijke bevoegdheden op het gebied van de preventie van, de voorbereiding op en de bestrijding van rampen en zware ongevallen. Tenslotte moet worden gewaarborgd dat belanghebbenden kunnen beschikken over informatie omtrent risicosituaties.

Zonder kennis over de gevaren van bepaalde activiteiten kan de vergunningverlening, de ruimtelijke ordening en de voorbereiding op de rampenbestrijding niet op de gevaarzetting worden afgestemd. Niet alleen de overheid heeft belang bij adequate informatie omtrent de aanwezigheid van risicobronnen, maar ook de burger die in de nabijheid daarvan verblijft.

Bijlagen

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden. VROM 904

De Commissie heeft dit onderwerp in haar vergadering van 27 juni 2000 behandeld en adviseert u als volgt.

1. Informatie-uitwisseling
Er is brede steun voor de gedachte dat de registratie van risicovolle situaties door het rijk, de provincies en de gemeenten, de uitwisseling van relevante informatie hieromtrent tussen overheden en de wijze van informeren terzake van de burger verbeterd dienen te worden.

2. Ontwikkelen nieuwe regelgeving
Het staat evenwel niet op voorhand vast dat om de hierboven bedoelde verbetering te bewerkstelligen een nieuwe wettelijke regeling nodig is. De meerderheid van de Commissie is van mening dat eerst onderzocht zou moeten worden hoe bestaande regels met betrekking tot de registratie van risicosituaties en de informatieverschaffing aan de burger daarover functioneren. Dat onderzoek kan duidelijkheid verschaffen over de vraag of de onbekendheid bij overheden en burgers met risicovolle situaties veroorzaakt wordt door lacunes in de regelgeving, door een gebrekkige uitvoering van deze regels of door een combinatie van beide. Op grond van een dergelijke probleemanalyse kan worden besloten of aanvullende regelgeving noodzakelijk is. Daarbij is in ieder geval een geïntegreerde benadering gewenst: overlappingen en dubbelingen moeten worden vermeden.

3. Omvang registratieplicht
In het voorstel wordt niet duidelijk welk criterium geldt voor de aanwijzing van risicosituaties die onder de registratieplicht vallen. Dit punt vraagt als eerste om uitwerking in interdepartementaal verband. De Commissie beklemtoont dat verwarring met een registratieplicht van de dagelijks in een bepaalde inrichting of op een bepaalde vervoersas aanwezige gevaarlijke stoffen naar aard en hoeveelheid, zoals die door de minister van VROM op aandringen van de gemeente Rotterdam wordt voorbereid, dient te worden vermeden. Daar gaat het om informatiesystemen en -verplichtingen ten behoeve van het optreden van de brandweer bij calamiteiten. Deze systemen zijn bedoeld voor inrichtingen met grote dagelijkse fluctuaties in de aanwezige gevaarlijke stoffen, bijvoorbeeld bij inrichtingen die een schakel vormen bij het vervoer van stukgoed, zoals stuwadoorsbedrijven en emplacementen.

4. Informatieverschaffing aan werknemers van nabij gelegen bedrijven
Bij de uitwerking van voorstellen voor een betere registratie van risicosituaties zou naar de mening van de Commissie de informatieverschaffing over risicosituaties aan werknemers van bedrijven in de nabijheid van risicobronnen moeten worden betrokken.

5. Defensie-inrichtingen
Bij de uitwerking van de registratieplicht verdient het aanbeveling ten aanzien van defensie-inrichtingen te voorkomen dat informatie die niet voor een breed publiek is bedoeld, algemeen bekend wordt. Daarbij moet vooral worden gedacht aan de precieze kenmerken van de bron van het risico. Zoneringsafstanden moeten wel algemeen bekend zijn.

6. Gebruik van informatie- en communicatietechnologie
Vooruitlopend op de uitwerking van de voorstellen voor een registratieverplichting kan mogelijk vrij snel verbetering in de kennis van risicovolle situaties bereikt worden door de inzet van moderne communicatietechnieken voor de verspreiding van de bij de diverse overheden wel beschikbare informatie, ook al is die niet compleet. De Commissie adviseert de mogelijkheden hiertoe nader te onderzoeken.

Namens de Rijksmilieuhygiënische Commissie,

5.1.2e

de voorzitter, de secretaris

5.1.2e 5.1.2e

Rijksmilieuhygiënische Commissie

Postbus 30945
2500 GX Den Haag
telefoon 5.1.2e

Aan de Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Postbus 30945
2500 GX DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Kenmerk	Datum
		RMC 00/034a	

Onderwerp
Advies betreffende voorstellen integrale regelgeving vuurwerk

Bij brief van 21 juni 2000 heeft u onze Commissie verzocht een advies uit te brengen over bovenvermelde voorstellen.
De voorgestelde regels ten aanzien van vuurwerk beogen de gehele keten van invoer, opslag, vervaardigen dan wel assembleren, aan een ander ter beschikking stellen (verhandelen), afsteken, uitvoer en doorvoer van vuurwerk te reguleren. Deze regels hebben tevens betrekking op de doorwerking in de ruimtelijke ordening van veiligheidsafstanden die in acht genomen moeten worden bij de situering van een inrichting waarin vuurwerk aanwezig mag zijn ten opzichte van kwetsbare bestemmingen in de nabijheid van een zodanige inrichting.

De belangrijkste kenmerken van deze, op korte termijn tot stand te brengen, wetgeving zijn:
1. samenhangende regelgeving;
2. verantwoordelijkheid voor regelgeving op rijksniveau in één hand;
3. aanscherping.

De Commissie heeft dit onderwerp in haar vergadering van 27 juni 2000 behandeld en besloten u terzake positief te adviseren. Tevens adviseert zij u bij de uitwerking van de regelgeving rekening te houden met de volgende aspecten.

1. Ten aanzien van de achtergrond van de regeling:
In de toelichting van de regeling ware aan te geven welke de lacunes en knelpunten in de bestaande regelgeving ten aanzien van vuurwerk zijn die aanleiding geven tot de voorgestelde integrale wettelijke regeling. Op deze wijze kan de indruk worden vermeden dat het onderhavige voorstel uitsluitend zijn oorzaak vindt in de gebeurtenissen in Enschede. Een belangrijk deel van de voorstellen hangt immers samen met reeds eerder geformuleerde voornemens om deze regelgeving te herzien.

Bijlagen

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden. VROM 864

2. Ten aanzien van de bescherming van werknemers:
Naast de veiligheid van de bevolking die in de nabijheid verblijft van een inrichting waarin vuurwerk wordt opgeslagen of wordt vervaardigd dan wel geassembleerd, vraagt ook de veiligheid van de in de inrichting werkzame werknemers en de veiligheid van werknemers in bedrijven en kantoren in de nabijheid van een dergelijke inrichting de aandacht.

3. Ten aanzien van de financiële aspecten:
In de toelichting bij de regeling zal aandacht moeten worden gegeven aan de financiële gevolgen die samenhangen met de ruimtelijke aspecten. Het voorstel om veiligheidsafstanden op te nemen ten opzichte van kwetsbare bestemmingen heeft niet alleen betrekking op nieuwe gevallen (een nieuwe inrichting, de uitbreiding daarvan of nieuwbouw in de buurt van een bestaande inrichting), maar ook op bestaande gevallen. De in de regeling te stellen eisen (bronmaatregelen dan wel, in een aantal gevallen, bedrijfsverplaatsing of -beëindiging) kunnen tot aanzienlijke kosten leiden. Afhankelijk van het te verwachten aantal bedrijfsverplaatsingen en de hoogte van daarmee gemoeide kosten, adviseert de Commissie een afzonderlijke saneringsregeling te ontwerpen waarin onderscheid kan worden gemaakt naar de mate van urgentie.
Daarnaast vraagt de Commissie aandacht voor de bestuurskosten die uit de op te stellen regelgeving voortvloeien.

4. Ten aanzien van het voorstel om de bevoegdheid om de vergunning voor het afsteken van professioneel vuurwerk en voor de opslag en assemblage daarvan te concentreren bij de provincie:
De Commissie is van mening dat de ratio daarvan - anders dan wellicht uit de brief aan de ministerraad zou kunnen worden afgeleid - vooral gezocht moet worden in de omstandigheid dat de provincie thans ook het bevoegd gezag is ten aanzien van bijvoorbeeld Seveso-inrichtingen. Deze zijn uit hoofde van gevaarzetting en complexiteit in een aantal gevallen vergelijkbaar met inrichtingen voor de opslag en bewerking van professioneel vuurwerk. Dat het op peil houden van een adequaat kennisniveau op provinciaal niveau eenvoudiger kan worden verwezenlijkt dan bij veel gemeenten, is derhalve in dit verband geen doorslaggevende reden.

5. Ten aanzien van de adviesbevoegdheid van de korpschef en de brandweer:
De Commissie acht het van belang dat de voorgenomen adviesbevoegdheid van de korpschef in het kader van een aanvraag om een vergunning voor het afsteken van professioneel vuurwerk alsmede de adviserende en toezichthoudende rol voor de (regionale) brandweer in het kader van deze afsteekvergunning en bij de voorbereiding van de milieuvergunning voor een vuurwerkinrichting op een hechte wijze in de regeling worden verankerd.

6. Ten aanzien van de in deze regeling op te nemen produkteisen aan vuurwerk:
De Commissie wijst op het kabinetsstandpunt over het MDW-rapport inzake produktwetgeving. Thans is bij de ministeries van VWS en SZW wetgeving in voorbereiding, waarin alle regelgeving met betrekking tot de produktveiligheid wordt ondergebracht. In het kader van deze operatie bestaat het voornemen om ook de produktveiligheidseisen ten aanzien van consumentenvuurwerk, die thans in het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen zijn opgenomen, naar de genoemde clusterwet over te brengen. Het laatstgenoemde integratiestreven staat op gespannen voet met het voornemen om een integrale vuurwerkregeling tot stand te brengen. De Commissie adviseert om de regeling ten aanzien

van vuurwerk zodanig vorm te geven dat geen afbreuk wordt gedaan aan de mogelijkheid om de regels ten aanzien van de produktveiligheid van consumentenvuurwerk op termijn over te hevelen naar de produktwetgeving. In samenhang met het voorgaande wijst de Commissie er op dat de aanvankelijke integratie van de regels ten aanzien van consumentenvuurwerk in de vuurwerkregeling en de daarop volgende overheveling van die regels naar de produktwetgeving gevolgen kan hebben voor het toezicht. Dat toezicht wordt thans uitgeoefend door de Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken van VWS.

7. Ten aanzien van de behoefte aan een centraal overzicht van vergunninghouders met betrekking tot activiteiten met professioneel vuurwerk:

In het voorgestelde stelsel worden gedeputeerde staten verantwoordelijk voor de vergunningverlening aan bedrijven die professioneel vuurwerk opslaan, assembleren en/of afsteken.
Met het oog op de bestrijding van de handel in illegaal vuurwerk heeft het Openbaar Ministerie behoefte aan een landelijk overzicht van bedrijven waaraan een vergunning is verleend. Dat overzicht kan op verschillende wijzen worden verkregen. De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de regeling te kiezen voor een eenvoudig systeem waarbij de betrokkenheid van het rijk bij de vergunningverlening wordt voorkomen, bijvoorbeeld door de relevante gegevens beschikbaar te stellen aan het Korps Landelijke Politiediensten.

Namens de Rijksmilieuhygiënische Commissie,

de voorzitter, 5.1.2e

5.1.2e

de secretaris, 5.1.2e

5.1.2e

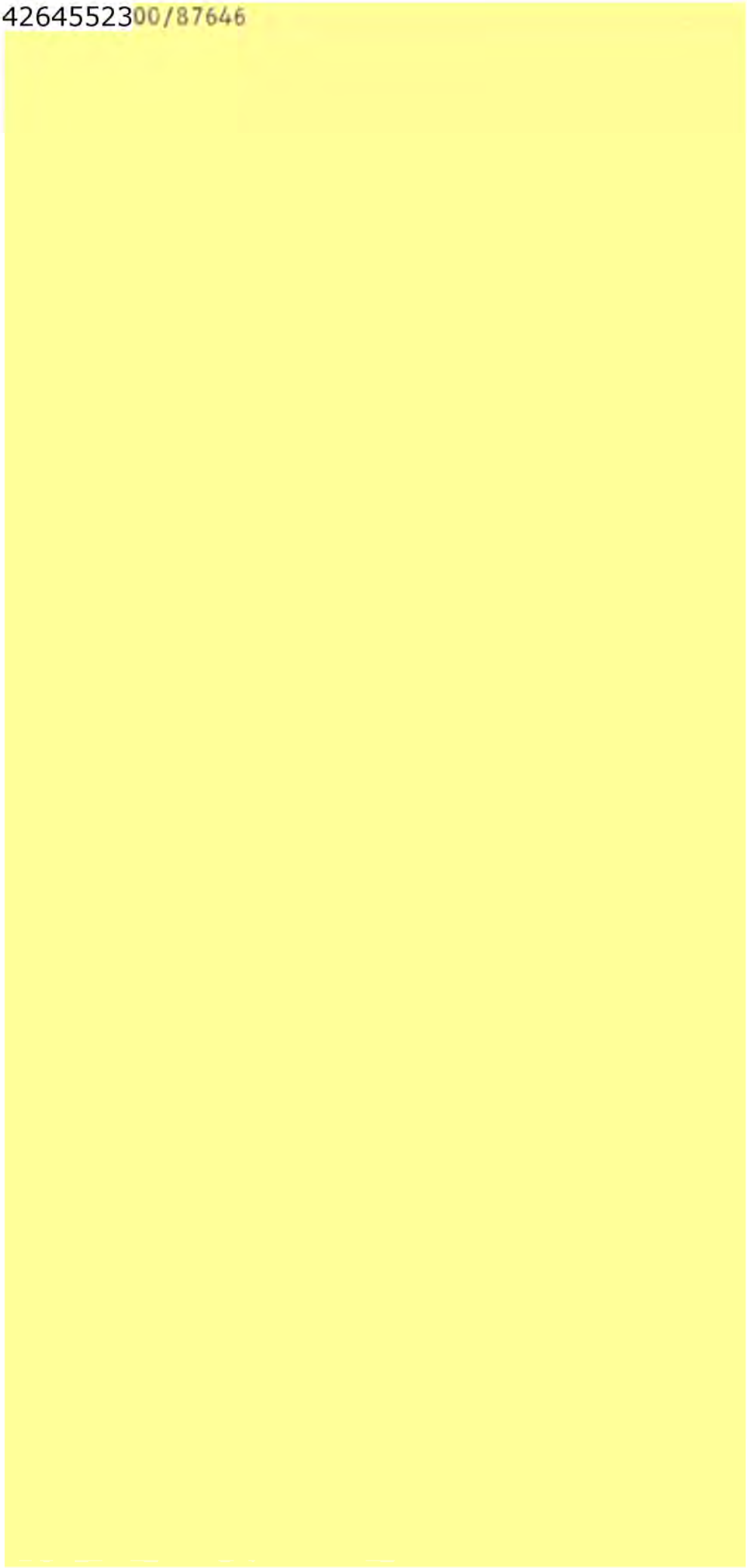

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 8 augustus 2000 17:32
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Inventarisatie regelgeving Enschede

5.1.2e,

Bijgaand reactie van defensie. Ik begreep vanmorgen dat niet EZ, maar SZW een reactie heeft opgestuurd. Klopt het dat er nog geen reactie van ez binnen is.

groeten 5.1.2e

Van: C. Bal, DGEF/DFEZ/BBC/NZ(SMTP:c.bal@dgef.co.mindef.nl)
Verzonden: dinsdag 8 augustus 2000 17:04
Aan: 5.1.2e @minbzk.nl
CC: 5.1.2e DGEF/DFEZ/BBC/IZ; 5.1.2e DJZ/IJB; 5.1.2e DS/PL/BP/
Onderwerp: Inventarisatie regelgeving Enschede

Joor het Ministerie van Defensie is op aanvraag ingevolge de wet rampen en zware ongevallen en de politiewet bijstand verleend. In het verlengde van de bijstand is i.o.m. NCC, VWS en de gemeente t.b.v. het bevolkingsonderzoek de vliegbasis twente door Defensie ter beschikking gesteld. Door het ministerie van defensie zijn geen separate regelingen of voorzieningen getroffen die van toepassing zijn op de gedupeerden van de vuurwerkramp.

mvg.

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 10 augustus 2000 16:45
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: FW: vuurwerkramp en regelingen VWS

Bijgaand de reactie van vws.

Groeten 5.1.2e

Van: 5.1.2e dhr. 5.1.2e (5.1.2e minvws.nl)
Verzonden: woensdag 9 augustus 2000 17:30
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e dhr. 5.1.2e 5.1.2e dhr. 5.1.2e
Onderwerp: RE: vuurwerkramp en regelingen VWS

Beste 5.1.2e,

Op zich kunnen afzonderlijke gedupeerden/aparte doelgroepen geen rechtstreeks beroep doen op regelingen van VWS, die vanuit de begroting worden betaald, om op een of andere manier voor schadevergoeding/schadeloosstelling in aanmerking komen. Er kunnen dus geen rechten worden ontleend aan de regelgeving van VWS.

Wat kan VWS wel?
- VWS kent in hoofdzaak twee inhoudelijke wetten, naast de Begrotingswet, op basis waarvan subsidie vanuit de begroting van VWS kan worden verstrekt. De inhoudelijke wetten zijn de Kaderwet Volksgezondheidssubsidies en de Welzijnswet. Deze twee wetten maken het mogelijk om aan instellingen (landelijke infrastructuur) instellings- en projectsubsidie(s) te verstrekken en aan gemeenten projectsubsidies en een specifieke uitkeringen. Beide wetten zijn kaderwetten: wat inhoudelijk kan worden gesubsidieerd is tamelijk ruim omschreven(zie hieronder). Zo heeft VWS bijvoorbeeld voor het jaar 2000 reeds 5 mln op basis van de Kaderwet Volksgezondheid als specifieke uitkering aan de gemeente Enschede verstrekt om een start te kunnen maken met het Plan Psychosociale hulpverlening nazorg.
- Daarnaast is onze minister verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de Ziekenfondswet en AWBZ in het kader waarvan burgers voor zorg verzekerd zijn. Deze wetten regelen de vergoedingen voor de zorgvraag van burgers. De middelen voor de vergoeding van zorg staan niet op de begroting van VWS, maar worden beheerd door de ziekenfondsen en zorgkantoren. De minister van VWS is uiteindelijk op macroniveau wel verantwoordelijk voor de totale omvang van de uitgaven van deze ziekenfondsen/zorgkantoren. Burgers doen bij de zorgverzekeraars rechtstreeks beroep op vergoedingen voor zorg.
Voor een ramp als heeft plaatsgevonden in Enschede hebben de ziekenfondsen/zorgkantoren natuurlijk geen middelen gereserveerd in hun begrotingen. De extra zorgvraag in Enschede dient door extra financiering bekostigd te worden.

OMSCHRIJVING DOELEN KADERWET VOLKSGEZONDHEID EN WELZIJNSWET

Kaderwet volksgezondheidssubsidies
Artikel 2

Onze Minister kan subsidies verstrekken voor activiteiten op het terrein van:
a. de gezondheidsbevordering;
b. de gezondheidsbescherming;
c. de gezondheidszorg.

Welzijnswet 1994
Artikel 2
Deze wet is van toepassing op de volgende terreinen van het welzijnsbeleid:
a. welzijn jeugd, behoudens voor zover de Wet op de jeugdhulpverlening van toepassing is;
b. kinderopvang;
c. maatschappelijke dienstverlening;
d. maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang;
e. verslavingsbeleid, behoudens voor zover de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten van toepassing is;
f. sociaal-cultureel werk;
g. emancipatie;
h. sport;
i. welzijn ouderen, behoudens voor zover de Overgangswet verzorgingshuizen van toepassing is;
j. welzijn gehandicapten;
k. integratie van vluchtelingen, minderheden en vreemdelingen die op grond van hun asielaanvraag in het bezit zijn
gesteld van een vergunning tot verblijf om klemmende redenen van humanitaire aard alsmede van vreemdelingen die in
een met deze groepen vergelijkbare positie verkeren behoudens voor zover de Wet inburgering nieuwkomers van
)epassing is;
l. opvang van vluchtelingen, minderheden en asielzoekers en vreemdelingen die op grond van hun asielaanvraag in het
bezit zijn gesteld van een vergunning tot verblijf om klemmende redenen van humanitaire aard alsmede van
vreemdelingen die in een met deze groepen vergelijkbare positie verkeren;
m. dienstverlening ten behoeve van door de Tweede Wereldoorlog getroffenen;
n. activiteiten in het kader van de viering van de bevrijding, de voorlichting over en herdenking van de gebeurtenissen
gedurende de Tweede Wereldoorlog.

Ik hoop dat ik je vragen enigszins heb kunnen beantwoorden. Mocht je nog vragen hebben, dan kun je me mailen of bellen.

5.1.2e

—Oorspronkelijk bericht—
Van: 5.1.2e 5.1.2e @minbzk.nl]
Verzonden: maandag, 7 augustus, 2000 18:27
Aan: 5.1.2e @minvws.nl'; 5.1.2e @minvws.nl';
5.1.2e @minvws.nl'; 5.1.2e minszw.nl; 5.1.2e minszw.nl';
5.1.2e @minszw.nl'; 5.1.2e @dgef.co.mindef.nl';
5.1.2e @md.dgvh.minvrom.nl'; 5.1.2e @minocw.nl'
Onderwerp:

Aan de leden van het IBTF,

Bij de stukken van de uitnodiging voor de volgende vergadering van de IBTF op 16 augustus is een brief toegevoegd met het verzoek om een inventarisatie regelgeving Enschede. Het verzoek luidde als volgt:
Concreet wordt u derhalve verzocht vanuit het u regarderende beleidsterrein een overzicht aan te leveren en daarin aan te geven:

* welke wet-en regelgeving of andere voorzieningen van toepassing zijn op de gedupeerden van de vuurwerkramp ;
* voor welke doelgroepen;
* welke normen gehanteerd worden om in aanmerking te komen voor de regeling;

- welke normen gehanteerd worden in geval van een tegemoetkoming.

Daarbij al wel het verzoek om vooraf te toetsen (en uw opgave daartoe te beperken) welke regelingen ten aanzien van de vuurwerkramp daadwerkelijk toegepast kunnen worden. Als handreiking voeg ik hierbij een overzicht dat in dit kader al is opgesteld.

Tevens vragen wij u aan te geven welke voorlopige financiele toezeggingen door u in het kader van bilaterale contacten en werkbezoeken al zijn gedaan.

Ik verzoek u de gevraagde informatie uiterlijk 1 augustus aan te leveren bij

het Secretariaat van de Projectgroep Vuurwerkramp.

<<Brief ibtf normenkader>>
Aangezien we nog geen reactie van uw ministerie hebben ontvangen, vragen we dit alsnog voor vrijdag 11 augustus te doen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
tel: 5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 10 augustus 2000 16:46
Aan: 5.1.2e ; 5.1.2e
Onderwerp: FW: Inventarisatie regelgeving Enschede

Bijgaand de reactie van defensie
gr. 5.1.2e

Van: 5.1.2e DGEF/DFEZ/BBC/NZ(SMTP:5.1.2e@dgef.co.mindef.nl)
Verzonden: dinsdag 8 augustus 2000 17:04
Aan: 5.1.2e @minbzk.nl
CC: 5.1.2e DGEF/DFEZ/BBC/IZ; 5.1.2e DJZ/UB; 5.1.2e DS/PL/BP/
Onderwerp: Inventarisatie regelgeving Enschede

Door het Ministerie van Defensie is op aanvraag ingevolge de wet rampen en zware ongevallen en de politiewet bijstand verleend. In het verlengde van de bijstand is i.o.m. NCC, VWS en de gemeente t.b.v. het bevolkingsonderzoek de vliegbasis twente door Defensie ter beschikking gesteld. Door het ministerie van defensie zijn geen separate regelingen of voorzieningen getroffen die van toepassing zijn op de gedupeerden van de uurwerkramp.

mvg.

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 10 augustus 2000 16:47
Aan: 5.1.2e ; 5.1.2e
Onderwerp: FW: regelgev.

Bijgaand enigszins verminkt de reactie van szw, vervolg

Van: 5.1.2e (SMTP: 5.1.2e @minszw.nl)
Verzonden: dinsdag 8 augustus 2000 14:17
Aan: 5.1.2e @minbzk.nl'
Onderwerp: DS: regelgev.

enschede-regl-AI.txt

nogmaals

>---------
>Van: 5.1.2e
>Verzonden: dinsdag 8 augustus 2000 14:11
>Aan: 5.1.2e @minbzk.nl'
>CC: 5.1.2e
>Onderwerp: regelgev.
>
>5.1.2e
>Conform afspraak hierbij de mail mbt de werktijdsverkorting. Wil je nog
>aanvullende informatie dan hoor ik dat wel. 5.1.2e zal voor mij
>de vergadering van 16 augustus bijwonen daar ik vanaf donderdag a.s. t/m de
>volgende week vakantie heb. Uiteraard kun je ook hem de vragen voorleggen.
>Groet
>5.1.2e
>

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 2 augustus 2000 9:36
Aan: 5.1.2e minbzk.nl'
CC: 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e
Onderwerp: enschede

In aansluiting van mijn mail van hedenmorgen nog enige aanvulling mbt de mogelijkheid van werktijdverkorting

Op grond van artikel 8, 3e lid Buitengewoon Besluit Arbeidsverhouding 1945 (BBA 1945) kan aan bedrijven ontheffing tot werktijdverkorting worden verleend.
Daarnaast zijn nog beleidsregels van toepassing welke zijn gepubliceerd in Staatscourant nr. 75, d.d.21-04-98. Van deze beleidsregels kan op grond van bijzondere omstandigheden worden afgeweken.
De ontheffing geeft bedrijven die daarvoor in aanmerking komen de mogelijkheid om tijdelijk de werknemer(s) minder te laten werken tegen evenredige vermindering van het loon. Vervolgens wordt over de niet gewerkte uren door de UVI's 70% WW uitgekeerd.

Groet
5.1.2e

REGIONALE BRANDWEER AMSTERDAM EN OMSTREKEN

Weesperzijde 99
1091 EL Amsterdam
Tel. 5.1.2e
Fax

Postbank 37 25 427

Ministerie van Binnenlandse Zaken e.v.
Directeur Generaal Openbare Orde en Veiligheid
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Behandeld door 5.1.2e Kenmerk 98131 Bijlage Datum 07 NOV. 2000

Toestel Nr. 5.1.2e
Onderwerp: waarschuwing inzake vuurwerk niet ontvangen

Geachte heer 5.1.2e

Op 16 augustus 2000 heeft u een brief gestuurd (kenmerk EB2000/83125) aan een aantal gemeenten en gemeentelijke brandweerkorpsen, regionale brandweerkorpsen, politieregio's, regionaal geneeskundig functionarissen en aan de provincies. De brief was een waarschuwing inzake vuurwerk. In de brief staat onder andere dat de labeling van vuurwerk vaak verkeerd is. U schrijft dat hulpverleningsdiensten er rekening mee moeten houden dat risico's bij vuurwerk hoger kunnen zijn dan wat op grond van vergunningen verwacht mag worden. Op grond van de brief zal een ontvangend brandweerkorps begrijpen dat extra voorzichtig omgegaan moet worden met vuurwerkopslag en hier in de praktijk rekening mee houden.

Bij de gemeente Amsterdam is de brief niet ontvangen, ook niet bij de regionale brandweer Amsterdam & omstreken. Pas ruim een maand na het versturen ervan is de betreffende informatie via de regionale brandweer Zuid- & Midden Kennemerland bij ons korps bekend geworden. Geen van de korpsen of gemeentes die deelnemen aan de regionale brandweer Amsterdam & omstreken staat op de verzendlijst die bij de brief gevoegd was.

Gezien de ernst van de waarschuwing, verontrust het mij dat de informatie via een omweg en met aanzienlijke vertraging bij mijn korps terecht is gekomen. Ik ga ervan uit dat dit het gevolg is van een vergissing en ik verzoek u erop toe te zien dat de regionale Brandweer Amsterdam & omstreken in het vervolg bij waarschuwingen niet overgeslagen wordt.

Hoogachtend,

5.1.2e

Commandant

54695.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGCOV / Directie Brandweer en Rampenbestrijding
Ingekomen: 10 NOV 2000
Verantw. afd.: UB Te verbitgl.: UB
Afdoening per: 01-12-00 Kopie verstr.:
Dossiernummer: EB 2000/96569

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
27 november 2000

Ons kenmerk
EB2000/96569

Onderdeel
DGOOV/DBRB/VB

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk
98131

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Regionale brandweer Amsterdam en Omstreken
t.a.v. de heer 5.1.2e
Weesperzijde 99
1091 EL Amsterdam

Minuut

Onderwerp
reactie op uw brief

Van
5.1.2e

Lijnparaaf
Hoofd VB 5.1.2e 5/12

Medeparaaf

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afschrift aan	Kamer	Afschrift aan	Kamer
Archief ✓	H 1324		
~~Reg. B&R~~			

Visie

Weer voorleggen

Datum

Geldelijk bezwaar

Begrotingsjaar

Begrotingsartikel

Bedrag
fl.

Budgetregel

Verzendgegevens

Uiterste verzenddatum

Aanwijzingen

- ☐ Aantekenen
- ☐ Per expresse
- ☐ Per koerier
- ☐ Per e-mail
- ☐ Per fax
- ☐ Internet
- ☐ Staatscourant
- ☐ Diplomail Aruba
- ☐ Diplomail Curaçao
- ☐ Diplomail St. Maarten

Verzonden door

Naam
5.1.2e

Verzenddatum
6-12-2000

Bijzonderheden

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** en **Koninkrijksrelaties**

Datum
6 december 2000

Ons kenmerk
EB2000/96569

Onderdeel
DGOOV/DBRB/V8

Inlichtingen
5.1.2e
T (5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk
98131

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Regionale brandweer Amsterdam en Omstreken
t.a.v. de heer 5.1.2e
Weesperzijde 99
1091 EL Amsterdam

Onderwerp
reactie op uw brief

Geachte heer 5.1.2e

Op 10 november jl. ontving ik uw brief met kenmerk 98131 d.d. 7 november jl. waarin u terecht uw bezorgdheid uit over het feit dat de waarschuwingsbrief inzake vuurwerk (met kenmerk EB2000/83125 d.d. 16 augustus jl.) niet direct verstuurd is naar de regionale brandweer Amsterdam e.o en ook niet naar de gemeente Amsterdam. Via een omweg en met aanzienlijke vertraging ontving u de bewuste brief.

Tot mijn spijt heb ik moeten vaststellen dat hier sprake is van een ernstige omissie. Binnen uw brandweerregio ligt de plaats Lijnden (gemeente Haarlemmermeer) waar een vuurwerkopslagplaats is gevestigd. Volgens de VROM-norm hadden alle gemeenten en overige instanties - waarin een vuurwerkopslagplaats waar 10.000 kilo vuurwerk of meer ligt opgeslagen én bovendien gesitueerd is binnen een straal van 100 meter van een woonhuis of bedrijfspand - een waarschuwingsbrief moeten ontvangen. Uw korps en de gemeente Amsterdam hadden inderdaad op de verzendlijst geplaatst moeten worden.

Mijn oprechte excuses voor deze omissie.

Hoogachtend,
de directeur Brandweer en Rampenbestrijding,

5.1.2e

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

zie verzendlijst

Datum
16 augustus 2000

Ons kenmerk
EB2000/83125

Onderdeel
DGOOV/DBRB

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
waarschuwing inzake vuurwerk

Naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede vinden verschillende onderzoeken plaats. In dat kader hebben de inspecties Milieuhygiëne en Ruimtelijke Ordening van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer op 14 juli 2000 gerapporteerd dat onderzoek is gedaan naar de huidige regelgeving omtrent transport, opslag en verwerking van vuurwerk en de toepassing van de regelgeving. Hierbij is onder meer aandacht besteed aan de verpakking en labeling van vuurwerk. De relatie met de inhoud van de vuurwerkpakketten is buiten beschouwing gelaten. Dit laatste zal in verder onderzoek aan de orde komen.

Het Openbaar Ministerie heeft inmiddels bij zijn onderzoeken naar de vuurwerkramp in Enschede geconstateerd dat er sprake is van (frequent en bewust) verkeerd labelen van de verpakkingen van vuurwerk. Op pakken vuurwerk van bijvoorbeeld categorie 1.3 of zwaarder wordt in de praktijk een label van de lichtere categorie 1.4 aangebracht om de volgens de vergunning toegestane hoeveelheid, niet zichtbaar, te overschrijden.
De hulpverleningsdiensten moeten er dientengevolge rekening mee houden dat de mogelijke risico's omtrent vuurwerk hoger kunnen zijn dan uit de vergunning valt af te leiden. Vooruitlopend op een grondige analyse van de huidige situatie en de daaraan te verbinden beleidsmatige consequenties zal de hulpverlening in het kader van de openbare veiligheid hierop moeten anticiperen.

Gelet op het bovenstaande adviseer ik u om -totdat zekerheid is verkregen over het juist naleven van de vergunningvoorschriften terzake met inbegrip van het juist labellen van het vuurwerk- bij uw rampscenario's en plannen uit te gaan van de mogelijkheid dat er meer vuurwerk van de categorie 1.3 in de opslag aanwezig is dan op grond van de vergunningvoorschriften mag worden aangenomen.

Datum
16 augustus 2000

Ons kenmerk
EB2000/83125

Blad
2 van 2

Overigens zullen de gemeenten door de Inspectie Milieuhygiëne van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer -naast de al eerder verzonden brieven- door persoonlijke contacten worden geïnformeerd om meteen ook te assisteren bij de opzet van nadere controles.

5.1.2e

De directeur-generaal voor Openbare Orde en Veiligheid

5.1.2e

Bijlage 1

Verzendlijst behorende bij brief met kenmerk EB2000/83125 d.d. 16 augustus 2000

Gemeenten en gemeentelijke brandweerkorpsen
Tilburg
Dronten
Enschede
Leeuwarden
Leiden
Lijnden
Haulerwijk (Ooststellingwerf)
Zeist (Driebergen-Zeist)
Den Bosch
Landgraaf
Best
Veenendaal
Oosterhout
Bergen op Zoom
Nistelrode (Bernheze)
Gilze-rijen
Lelystad
Ede
Liempde (Boxtel)
Appingedam

Regionale brandweren
- Flevoland
- Zuid- en Midden Kennemerland
- West- Veluwe/Vallei
- Noord-Limburg
- Stadsgewest Breda
- Midden-brabant
- Noord-Oost Noord Brabant
- Westelijk Noord-Brabant
- Twente
- Utrecht
- Midden-Holland
-
-

Tevel Amsterdam als gemeente als regionale brandweer A'dam e.o. hadden brief moeten krijgen - lijnden is gemeente Haarlemmermeer en Haarlemmermeer hoort bij regionale brandweer A'dam e.o

5.1.2e

27/11/2000

Politieregio;s
Midden en West-Brabant
Twente
Hollands Midden
Kennemerland
Utrecht
Brabant-noord
Limburg-Noord
Brabant-Zuidoost
Gelderland-Midden
Flevoland
Groningen
Friesland

RGF (GHOR)
Twente
Stedendriehoek
Intergemeentelijke Samenwerkingsverband
Noord-west veluwe
Gelderland-Midden
Gelderland-zuid
Utrecht
Rijnland/Midden Holland
Midden-Brabant
West Brabant
Noord-Brabant
Zuid-Oost Noord-Brabant
Limburg-Noord
Flevoland
Zuid- en Midden Kennemerland
Groningen
Friesland

Provincies
Groningen
Noord-Holland
Gelderland
Utrecht
Noord-Brabant
Limburg
Flevoland
Overijssel
Friesland
Zuid-Holland

Bijlage 1

Verzendlijst behorende bij brief met kenmerk EB2000/83125 d.d. 16 augustus 2000

Gemeenten en gemeentelijke brandweerkorpsen
Tilburg
Dronten
Enschede
Leeuwarden
Leiden
Lijnden
Haulerwijk (Ooststellingwerf)
Zeist (Driebergen-Zeist)
Den Bosch
Landgraaf
Best
Veenendaal
Oosterhout
Bergen op Zoom
Nistelrode (Bernheze)
Gilze-rijen
Lelystad
Ede
Liempde (Boxtel)
Appingedam

Regionale brandweren
- Flevoland
- Zuid- en Midden Kennemerland
- West- Veluwe/Vallei
- Noord-Limburg
- Stadsgewest Breda
- Midden-brabant
- Noord-Oost Noord Brabant
- Westelijk Noord-Brabant
- Twente
- Utrecht
- Midden-Holland
- Groningen
- Friesland

Politieregio;s
Midden en West-Brabant
Twente
Hollands Midden
Kennemerland
Utrecht
Brabant-noord
Limburg-Noord
Brabant-Zuidoost
Gelderland-Midden
Flevoland
Groningen
Friesland

RGF (GHOR)
Twente
Stedendriehoek
Intergemeentelijke Samenwerkingsverband
Noord-west veluwe
Gelderland-Midden
Gelderland-zuid
Utrecht
Rijnland/Midden Holland
Midden-Brabant
West Brabant
Noord-Brabant
Zuid-Oost Noord-Brabant
Limburg-Noord
Flevoland
Zuid- en Midden Kennemerland
Groningen
Friesland

Provincies
Groningen
Noord-Holland
Gelderland
Utrecht
Noord-Brabant
Limburg
Flevoland
Overijssel
Friesland
Zuid-Holland

000/103790

-> 5.1.2e :
1) inbrengen
2) m.i. overdragen aan BRB (vuurwerkbesluit)

5.1.2e 22/12

5.1.2e

GEMEENTE VEENENDAAL

Stadsontwikkeling, Stadsbeheer en Economie
Bouwtoezicht en Milieu

VERZONDEN 1 5 DEC. 2000

Datum 8 december 2000
Ons kenmerk 2000\17656
Bijlage(n) 1
Behandeld door 5.1.2e
Doorkiesnummer 538335

AFSCHRIFT

Aan het Ministerie van Volkshuisve
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Directoraat Generaal Milieubeheer
Hoofdinspectie Milieuhygiene
Postbus 30945
2500 GX DEN HAAG

Uw brief van
Uw kenmerk
Betreft afvoer (evenementen)vuurwerk naar het buitenland

sybgs.

22 DEC 2000
COV/PSEF
12-1-01
ES2000103790

dep. 27/12

Geachte heer/ mevrouw,

Uit het onderzoek naar de classificatie en etikettering van evenementen-vuurwerk, waartoe door uw ministerie opdracht was verstrekt, heeft ons college informatie bereikt. Wij zijn van mening zijn dat het niet tot de verantwoordelijkheid van de lokale overheid behoort om die informatie te verifiëren. Daarom verzoeken wij door middel van deze brief hogere overheden om de behandeling over te nemen.

Vanwege de uitkomsten van het onderzoek door het MIOT worden bij opslagplaatsen voor vuurwerk de in de milieuvergunningen toegestane hoeveelheden aan evenementen-vuurwerk, klasse 1.3, overschreden. Om die overschrijding weer ongedaan te maken hebben de betreffende vergunninghouders het bovenmatige vuurwerk, klasse 1.3, naar elders afgevoerd. Uiteraard met de bedoeling om dit vuurwerk weer in kleine hoeveelheden terug te voeren en te verkopen.

In Veenendaal is vanuit twee locaties in totaal ca. 100 ton evenementen-vuurwerk, klasse 1.3, afgevoerd naar een locatie in Moog (nabij Koblenz) Duitsland. Van de betreffende vervoersdocumenten alsmede van een brief van de eigenaar van de opslagplaats in Duitsland zijn afschriften gevoegd bij een proces-verbaal van bevindingen dat is opgemaakt door de Politie, regio Utrecht, district Heuvelrug/Veenendaal.

Navraag bij andere gemeenten heeft aangetoond dat een dergelijke situatie zich ook daar heeft afgespeeld. Namens die gemeentebesturen kunnen wij u berichten dat uit de gemeente Heerde ca 40 ton evenementen-vuurwerk is afgevoerd naar Philippsburg (ten noorden van Karlsruhe) in Duitsland. Ook uit de gemeente Enschede is ca. 500 ton vuurwerk afgevoerd naar een opslagplaats in de buurt van Hamburg. Er zou ook sprake zijn van een afvoer naar een locatie bij Dortmund.

Wij vragen ons af op welke wijze en door wie de controle wordt uitgevoerd bij deze vervoersbewegingen. Is in dit verband het gestelde in artikel 6 van het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen van toepassing ? In dat geval zouden wij graag de beschikking willen verkrijgen over de ingediende meldingen bij de Regionale Inspectie Gezondheidsbescherming te

Raadhuisplein 1
Postbus 1100, 3900 BC Veenendaal
Telefoon 5.1.2e – Fax 5.1.2e
Website www.veenendaal.nl – E-mail 5.1.2e@veenendaal.nl

Stedenband met Olomouc in Tsjechië

Kenmerk 2000\
Pagina 2

Rotterdam. Tenslotte willen wij graag geinformeerd worden over het uitgeoefende toezicht op goedgekeurde transportmiddelen. Wij kunnen ons niet voorstellen dat dit evenementen-vuurwerk, klasse 1.3. in elke vrachtauto mag worden vervoerd.

Wellicht ten overvloede, maar in dit kader is ook aan ons doorgegeven dat dergelijke vervoers-bewegingen in de grensgebieden ook gebruikelijk zijn om grote hoeveelheden consumenten-vuurwerk –als een buffer- in het buitenland op te slaan. Naar het schijnt in containers.

Wij vertrouwen er op dat u deze informatie en vragen zult doorgeleiden naar de instanties die het aangaan. Uiteraard houden wij, evenals de bovengenoemde gemeenten, zich aanbevolen om van u te vernemen tot welke bevindingen deze informatie heeft geleid.

Een afschrift van deze brief is gezonden naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (DG voor Openbare Orde en Veiligheid), het Minsterie van Verkeer en Waterstaat (DGG- Rijksverkeersinspectie), College van procureurs-generaal van het Ministerie van Justitie, Ministerie van Financiën (Belastingdienst/Directie Douane) RIMH Nrd-West en RIMH-Oost, VNG, gemeentebestuur van Enschede, gemeentebestuur van Heerde.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Veenendaal,
de loco-secretaris, de burgemeester,

(w.g.) A.H. Veenstra-Ik (w.g.) Drs. J.J. Spros
VOOR AFSCHRIFT
De Secretaris der Gem. van VEENENDAAL

5.1.2e 5.1.2e drs. J.J. Spros

Conclusies, getrokken tijdens het bezoek van minister Pronk aan de gemeente Enschede op 26 juni 2000

CONCEPT

Huisvestingszaken

Het Rijk neemt de kosten op zich van een compensatieregeling die ertoe leidt dat geherhuisveste bewoners uit het getroffen gebied de eerste drie jaar geen hogere huurlasten hebben dan voor de ramp. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de huurprijs van de nieuwe woning lager is dan de maximale huurprijsgrens

De nieuwe huurcontracten gaan in per 1 juli 2000. Uitgangspunt is dat de bewoners over de periode 13 mei - 1 juli geen huur behoeven te betalen. Over de vraag door wie dit wordt gefinancierd zal op korte termijn nader ambtelijk overleg plaatsvinden nadat de gemeente de bedragen waar het om gaat zichtbaar heeft gemaakt.

Voor de jaren 1999/2000 tot en met 2002/2003 ziet het Rijk af van de prestatienormeringsbijdrage.

De kosten van verloren gegane gehandicaptenvoorzieningen in woningen (geraamd op *f* 250.000) komen ten laste van het Rijk.

De minister geeft nog geen reactie op de gedachte van de gemeente om eigenaar-bewoners die een nieuw huis in het gebied Groot Roombeek willen kopen financieel tegemoet te komen.

De minister staat positief tegenover het in het leven roepen van een helpdesk voor eigenaar-bewoners en wacht nadere voorstellen van de gemeente af.

De eerder door het Rijk aangeboden garantie voor herinrichtingskosten behoeft waarschijnlijk niet of slechts voor een klein deel te worden gebruikt.

Milieuzaken

De gemeente behoeft bij de aankoop van gronden in het getroffen gebied geen rekening te houden met een eigen bijdrage van de voormalige eigenaren in de kosten van bodemsanering. De desbetreffende kosten komen ten laste van het rijk.

Het Rijk draagt de kosten van een nader onderzoek naar de bodemverontreiniging (geraamd op *f* 200.000). Daarbij zal ook worden gekeken naar het voorkomen van asbest in de bovenste grondlagen.

De minister dringt zowel om milieu- als om financiële redenen aan op het zo veel mogelijk selectief slopen van de nog aanwezige panden. De gemeente zal de mogelijkheden hiertoe in kaart brengen en een aangepaste begroting toesturen.

De minister deelt mee dat deze week in het kabinet zal worden gesproken over de uitgangspunten met betrekking tot strakkere regels inzake de vuurwerkbranche. Deze regels hebben betrekking op het in één hand brengen van verantwoordelijkheden, op veiligheidsmaatregelen en op de afstandsnormen.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 29-5-00 12.03
Onderwerp: Betreft: Verslag 26-5

5.1.2e

Hierbij enkele aanpassingen:
1. In tekst 5.1.2e ongeveer 12e regel tussen "opgelost." en "De emoties" invoege": "De gemeente kan volgens haar bedoelde uitbreiding niet weigeren."
2. Noot 5.1.2e over persbericht AD weglaten.
3. In verhaal vabn 5.1.2e (m.i. ook die naam en die van 5.1.2e **vet** maken) na landelijk beleid t.a.v. de asbestproblematiek: ", te vergelijken met een actie tankslag"
4. Noot 5.1.2e over ongerechtvaardige verrijking : er komt een herziene tekst apart naar je toe.
5. Aan eind van verhaal 5.1.2e extra punt toevoegen: " Mede in verband met de al genoemde andere vuurwerkopslag (5.1.2e) wordt aangedrongen op een landelijke saneringsregeling vuurwerk in de woonomgeving."
6. "Reactie bewindslieden" beginnen met: "Bewindslieden onderschrijven de noodzaak om in deze bijzondere omstandigheden te zoeken naar bijzondere toepassingen van bestaande regels en procedures."

Succes 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: ma, mei 29, 2000 10:28
Onderwerp: Verslag 26-5

5.1.2e
waarschijnlijk hebben jullie toch een eerdere mail zonder bijlage. Die had ik jist met opzet weer ingenomen omdat il bij het mailen een virus doorgegeven kreeg.
Daarom nu geheel opnieuw.

5.1.2e komt vanmiddag met 5.1.2e mee en hij zal het verslag verder naar 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e verspreiden.
Kunnen jullie voor een tijdige verwerking per ommegaande reageren.
5.1.2e wil jij vooral even kijken naar mijn korte, populaire beschrijving van het begrip ongerechtvaardigde verrijking in mijn noot.
Deze vond ik nodig omdat Pronk zeer vragend in jullie richting keek. M.i was het voor hem een nieuw begrip.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
Datum: 29-5-00 10.28
Onderwerp: Verslag 26-5

5.1.2e
waarschijnlijk hebben jullie toch een eerdere mail zonder bijlage. Die had ik jist met opzet weer ingenomen omdat il bij het mailen een virus doorgegeven kreeg.
Daarom nu geheel opnieuw.

5.1.2e komt vanmiddag met 5.1.2e mee en hij zal het verslag verder naar 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e verspreiden.
Kunnen jullie voor een tijdige verwerking per ommegaande reageren.
5.1.2e wil jij vooral even kijken naar mijn korte, populaire beschrijving van het begrip ongerechtvaardigde verrijking in mijn noot.
Deze vond ik nodig omdat Pronk zeer vragend in jullie richting keek. M.i was het voor hem een nieuw begrip.

Groet,
5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Nota

Dienst, directie, bureau, afdeling	Aan
Directeur Marktdiensten	Directeur-Generaal

Kenmerk			Datum		
	IOV 2000061786				
Toestel	(5.1.2e		Auteur	5.1.2e	
Paraaf	Paraaf auteur	Medeparaaf	Medeparaaf	Medeparaaf	Medeparaaf

Afschrift aan auteur plus archief en aan: IMH/ 5.1.2e , RPD/ 5.1.2e , CDC/ 5.1.2e

Onderwerp: Verslag overleg Bewindslieden met gemeente Enschede op 26 mei 2000

Samenvatting/conclusie:

Bijgaand treft u een kort verslag aan van het overleg van de Bewindslieden met de gemeente Enschede op vrijdag 26 mei jongstleden.
Ik adviseer u dit verslag ter informatie te zenden aan beide Bewindslieden.

Ondertekening

De Directeur Marktdiensten

5.1.2e

VROM 55

Kenmerk | Datum | Bladnummer 2

Kort verslag van het overleg van de Bewindslieden met gemeente Enschede op 26 mei 2000

Aanwezigen:
Wethouders Enschede: D. Buursink, mevr. E. Koopmans.
VROM: J.Pronk, J. Remkes, 5.1.2e 5.1.2e (verslag).
Enschedese corporaties: 5.1.2e .
Gemeente Enschede: 5.1.2e 5.1.2e

Wethouder Dick Buursink (VH) heet allen welkom en geeft een korte uitleg van de gevolgen van de ramp op 23 mei j.l. Er is voor ca. 600 miljoen gulden schade en ca. 500 woningen zijn volledig verwoest. Enschede-Noord had reeds speciale aandacht in het kader van het Overleg Platform Stedelijke Vernieuwing (OPS) en dientengevolge een manifeste plaats in het komende meerjarenprogramma. Voor het aangrenzende plangebied Groot-Roombeek is reeds een aanvrage om extra middelen ingediend bij VROM. Planologisch is dat gebied reeds in ontwerp-procedure. Dit zal straks uitgebreid worden omdat nu de totale samenhang met het rampgebied zal worden bezien. Nagegaan wordt of het raadzaam is de Wet Voorkeursrecht Gemeenten toe te passen om de gehele planontwikkeling niet te laten stagneren.
Hij vraagt aandacht voor de enorme financiële gevolgen van de ramp.
Wethouder Els Koopmans (Milieu en RO) vult hierop aan dat haar zorg ook uitgaat naar de verwoeste en beschadigde bedrijfspanden. Naast de zwaar getroffen fabriek van Grolsch betreft het een aantal van ca. 90 kleine bedrijfjes. Zij ziet graag de wijkeconomie in het gebied terug (o.a. een bedrijfsverzamelgebouw)
Tevens maakt zij zich zorgen over de betaalbaarheid van de nieuwe woningbouw in het gebied voor diegenen die willen terugkeren, daar dit niet de meest draagkrachtigen zijn.
Ook haalt zij aan dat er in Enschede nog een andere bedrijfslokatie is, met tweemaal zoveel opslag van vuurwerk (Haarman). Voor dit bedrijf, dat gelegen is naast een woonwagen-centrum en geplande woningbouw, is een vergunningsaanvrage om uit te breiden in procedure. De behandeling zal worden uitgesteld, maar daarmee is de situatie nog niet opgelost. De gemeente kan volgens haar bedoelde uitbreiding niet weigeren. De emoties bij de woonwagenbewoners lopen hoog op[1].

[1] Noot JH: de woningbouw was juist op aandringen van VROM/DGVH gepland om de integratie van woonwagenbewoners te bevorderen.

Tot slot vraagt zij om korte heldere lijnen met het Ministerie en ziet gaarne één aanspreekpunt met voldoende mandaat aangewezen.
Daarna volgt een uitleg van de milieu-aspecten (5.1.2e), waarbij eerst de successievelijke milieuvergunningen aan de orde komen. Sinds vorig jaar is er een tijdelijke vergunning verleend , waardoor er 14 containers legaal konden zijn. In totaal was 158 ton toegestaan. Hij stelt dat de situatie op 13 mei conform de vergunning was.
Onder verwijzing naar de uitgereikte info-map komt aan de orde de asbest- en (overige) bodemverontreiniging. De gemeente vraagt aandacht voor een actief landelijk beleid t.a.v. de asbestproblematiek, te vergelijken met een actie tankslag. Wat betreft asbest is hier specifiek sprake van :
- nog gebonden asbest in aanwezige panden
- asbest in nog te slopen gebouwen asbest, o.a. een bedrijfsruimte aan de rand van Groot Roombeek[2]
- door de ramp vrijgekomen asbeststof op het grondoppervlak.[3]

Met betrekking tot verontreiniging in de bodem komt het punt van de ongerechtvaardigde verrijking aan de orde. De gemeente is bang om als 'schuldige' eigenaar aangeslagen te worden door de landsadvocaat voor een ongerechtvaardigde verrijking' indien de bodem met overheidsmiddelen wordt gesaneerd nadat eigendomsoverdracht (naar de gemeente) heeft plaatsgevonden. Deze vraag wordt gesteld omdat Enschede van plan is om, versneld, de aanwezige verwoeste bedrijfsterreinen in het rampgebied aan te kopen en geschikt te maken voor woningbouw.

Met klem wordt verzocht het verleden (historisch onderzoek) hier buiten beschouwing te laten.
Mede in verband met de al genoemde andere vuurwerkopslag (Haarman) wordt aangedrongen op een landelijke saneringsregeling vuurwerk in de woonomgeving.

De **Minister** reageert hier in algemene zin op.
Hij onderschrijft de noodzaak om in deze bijzondere omstandigheden te zoeken naar bijzondere toepassingen van bestaande regels en procedures.

---

[2] Noot JH: sloop van het bedrijf was gepland in exploitatie van het plangebied, bedrijf is inmiddels gestart met nieuwbouw elders.

[1] Hierbij is het de vraag of dit onder de WBB valt. Waarschijnlijk niet, maar ook dan zal er toch een gewaarborgde afvoer en opslag moeten plaatsvinden.

Een landelijke actieve aanpak van bestaand asbest zou tientallen miljarden vergen. Hij denkt dat het goed is om één integrale wet op te stellen met betrekking tot onveilige milieuaspecten. In het kabinet is dit ook aan de orde geweest.
De gemeente acht dit een goede zaak, maar vindt dat daar ook geld voor moet worden uitgetrokken.
De specifieke milieu-problematiek naar aanleiding van de ramp zal nader in beeld moeten worden gebracht. Hij denkt hierbij aan een termijn van ca. 6 weken. Aan de hand daarvan zal hij nagaan in hoeverre een flexibele toepassing van wet- en regelgeving mogelijk is.

Hierna worden de volkshuisvestelijke gevolgen van de ramp in beeld gebracht (5.1.2e).
Er bevonden zich in de aanvankelijke eerste en twee ring circa 5.300 woningen. Deze zijn op enigerlei wijze door de explosie getroffen. Ook daarbuiten zijn nog solitaire schades ontstaan, deze zijn op dit moment nog niet nader geïnventariseerd. Het aantal van 5.300 beschadigde woningen moet dan ook worden gezien als een voorlopig minimum. In de (aanvankelijke) eerste ring zijn 2.600 woningen min of meer ernstig beschadigd. De herstelkosten worden -eveneens zeer voorlopig- geraamd op 110 miljoen gulden voor het corporatiebezit en 140 miljoen gulden voor het particuliere bezit.
Benadrukt wordt dat dit nog slechts een eerste raming betreft; bij nader technisch onderzoek komen er vooral op het punt van bouwkundige veiligheid steeds meer gebreken aan de orde.
In het rampgebied zelf (binnenste ring) zijn ca. 500 woningen onherstelbaar verwoest. Daarvan is een aantal van 350 in bezit van de corporaties en 150 particulier eigendom.

Wat betreft de eerste opvang voor huisvesting hebben corporaties in Enschede en omgeving alle medewerking verleend. Zo zullen voorlopig geen huurwoningen meer worden verkocht aan niet-bewoners en geen mutaties binnen de huursector plaatsvinden, dan nadat alle getroffenen goed zijn gehuisvest. Ook een Hengelose corporatie heeft zich hierbij aangesloten. Medewerking bij huisvesting is aangeboden door corporaties in de nabije omgeving van Enschede.
Ongeveer 500 huishoudens hebben op deze manier voorlopig onderdak gevonden. Daarvan zijn enkele tientallen buiten Enschede gehuisvest.
De overige circa 2.100 huishoudens hebben in de eerste dagen na de ramp zelf voor tijdelijk onderdak kunnen zorgen bij familie en kennissen totdat ze succesievelijk weer terug konden.

De financiële gevolgen voor de huisvesting komen -naast die van eerste opvang - op hoofdlijnen voort uit de volgende onderdelen:

huren:
- huurderving
- huurgewenning
- wettelijke datum van 1 juli voor huurverhogingen
- huursubsidies

investeringen:
- betaalbare herbouw (onrendabele toppen)

verzekering:
- corporaties zijn tegen calamiteiten verzekerd met uitzondering van funderingen.
- verzekeringen van particulieren zijn nog niet in beeld gebracht.

Reactie bewindslieden

Gezien de omvangrijke en complexe gevolgen dienen deze op alle onderdelen nader in beeld te worden gebracht. Zij stellen daarom voor een VROM-brede projectgroep in te stellen, waarvan de projectleider hèt centrale aanspreekpunt voor de gemeente is. De naam van de projectleider wordt dinsdag a.s. doorgegeven.
Benadrukt wordt dat in interdepartementale aangelegenheden het ministerie van BZK het loket is. Ook wil de Minister één aanspreekpunt bij de VROM-inspecties in de regio.
De volgende bijeenkomst zal nog voor de vakantieperiode omstreeks medio juli plaatsvinden. De secretariaten nemen onderling contact op voor de exacte datum.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Nota

Dienst, directie, bureau, afdeling	Aan
Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting Inspectie Volkshuisvesting IVH-OVERIJSSEL	De bewindslieden

Kenmerk		Datum	
	IOV 2000061777		23 mei 2000
Toestel		Auteur	
	(5.1.2e		5.1.2e
Parafen	Paraaf auteur Medeparaaf	Medeparaaf	Medeparaaf Medeparaaf

Afschrift aan auteur plus archief en aan: DGM/ 5.1.2e IMH-O IRO-O IVH-Ov IBS/ 5.1.2e , 5.1.2e BD/ 5.1.2e DJZ/ 5.1.2e

Onderwerp: Bezoek rampgebied Enschede 26 mei 2000

Samenvatting/conclusie

Deze nota bevat informatie ter voorbereiding van uw bezoek aan het rampgebied rondom S.E. Fireworks te Enschede op vrijdag 26 mei aanstaande.
Het programma ziet er in grote lijnen als volgt uit:

- 17.00 uur: ontvangst bij gebouw De Noordmolen, Bouw- en Milieudienst, Molenstraat 50 te Enschede
- 17.00 tot 17.50 uur: bespreking met wethouders Buursink (volkshuisvesting) en Koopmans (RO en milieu) en ambtenaren alsmede 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e namens de meest getroffen woningcorporaties
- van 17.50 tot 18.35 uur: bezoek per busje aan het rampgebied
- van 18.35 tot 19.00 uur: voortzetting bespreking.

De gemeente wil de bespreking graag wijden aan de volgende onderwerpen:

- huidige stand van zaken bij woningen en bedrijven
- milieutechnische aspecten
- volkshuisvestelijke aspecten
- toekomst van het gebied, relatie met Groot Roombeek.

Het exacte programma, de agenda van de bespreking, de lijst met aanwezigen, de businddeling en overige informatie (aangereikt door de gemeente) treft u als bijlage aan.

Ondertekening

De Directeur-Generaal

5.1.2e

1. Inleiding

Op 19 mei jongstleden vond een ingelaste bespreking plaats tussen de waarnemend Inspecteur Volkshuisvesting Overijssel en wethouder Buursink van Enschede. Namens de woningcorporaties in Enschede was aanwezig 5.1.2e (directeur van Domijn). Doel van het overleg was ons te informeren over de laatste stand van zaken. Na afloop is een kort bezoek gebracht aan de (rand van) het rampgebied.
Tijdens het overleg gaf wethouder Buursink aan alle denkbare steun van VROM te verwachten. In het licht hiervan heeft hij zijn uitnodiging voor een spoedig werkbezoek gedaan. De stemming in de gemeente is te typeren als: er is nu een verschrikkelijke ramp gebeurd en daarmee is een situatie ontstaan waarin van het rijk heel veel wordt verwacht, zeker ook op financieel terrein.
De onderhavige nota is bedoeld om u op bondige wijze te informeren ter voorbereiding op uw bezoek. Voor de RO en Milieu-aspecten wordt u verwezen naar een separate memo van de Hoofdinspecteur Milieu en de RPD met voorlopige conclusies over de beoordeling van vergunningen en toezicht met betrekking tot S.E. Fireworks.

2. Situatieschets rampgebied

Het rampgebied maakt deel uit van Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Het stadsdeel bestaat uit de wijken Deppenbroek, Mekkelholt, Roomveldje en Roombeek. De typologie van het gebied is divers. De wijken Deppenbroek en Mekkelholt zijn naoorlogse woonwijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in gang is gezet. Groot Roombeek is een braakliggend gebied met oude industriële bebouwing dat wordt ontwikkeld als VINEX-locatie (1100 woningen). Roomveldje vormt het centrum van het rampgebied en grenst direct aan het plangebied van Groot Roombeek. Het is een vooroorlogs tuindorp waarvoor een herstructureringsoperatie op de rol stond.

3. Woningbezit en schade in en rond het rampgebied

De woningen in het centrale rampgebied zijn in hoofdzaak eigendom van twee woningcorporaties in Enschede. Direct op en rondom de plaats van de ramp zijn de woningen voor de helft eigendom van Domijn en voor de andere helft eigendom van de Woonplaats. In het daaromheen gelegen gebied zijn de woningen hoofdzakelijk in eigendom van de corporaties Domijn, De Woonplaats en Licht en Lucht. In het getroffen gebied zijn 190 woningen in particulier eigendom (eigenaar-bewoners). Naar schatting zijn bijna 600 woningen compleet verwoest dan wel zodanig beschadigd en onbewoonbaar dat de bewoners ervan niet meer kunnen terugkeren naar hun oude woning. De Enschedese corporaties ramen dat van hun woningbezit circa 500 woningen verwoest dan wel onbewoonbaar zijn. Circa 90 woningen in eigendom van bewoners moeten waarschijnlijk worden gesloopt. Er zijn beschadigde woningen die op het eerste gezicht weer bewoonbaar te maken zijn. Maar uit het eerste onderzoek

blijkt dat bijvoorbeeld veel daken compleet ontzet zijn. De kracht van de explosies heeft deze woningen uit het lood geslagen.
Het blijkt lastig om op korte termijn betrouwbare cijfers omtrent de schade aan de woningen te verkrijgen. Er is van af gezien om de gemeente en corporaties al te zeer te belasten met verzoeken om snel met exacte overzichten te komen. Door de gemeente is toegezegd dat tijdens de bespreking op 26 mei een overzicht van getroffen woningen en bedrijven zal worden gegeven.

4. Herhuisvesting

Door de Enschedese woningcorporaties zijn inmiddels circa 460 huishoudens, zowel huurders als eigenaar-bewoners, geherhuisvest (situatie 23 mei). Daarnaast zijn naar schatting 20 huishoudens buiten de gemeente Enschede gehuisvest. Deze aantallen kunnen naar verwachting van de woningcorporaties nog toenemen omdat sommige getroffen bewoners eerst bij familie of vrienden zijn ingetrokken. De corporaties verwachten dat de eerste fase van de herhuisvesting binnen een week kan worden afgerond. Dan treedt een tweede fase in waarbij het gaat om "tijdelijke" huisvesting voor 2 à 3 jaar. Daarbij zal zoveel mogelijk geprobeerd worden aandacht te schenken aan wensen van de getroffen bewoners (kwalitatieve matching). Maar het lijkt vrijwel uitgesloten dat de bewoners uit het rampgebied gedurende die periode weer bij elkaar in de buurt komen te wonen, uitgezonderd de mogelijkheid van tijdelijke huisvesting in de buurt van het rampgebied waar ongeveer 80 huishoudens terecht kunnen in woningen die op de sloopplijst stonden. De gezamenlijke woningcorporaties hebben een projectorganisatie ingesteld om een gemeenschappelijke aanpak van het vervolg van de herhuisvesting te garanderen. Verwacht wordt dat het circa 3 maanden zal duren om de tweede fase van de herhuisvesting af te ronden. De groep getroffenen uit het rampgebied krijgt alle denkbare voorrang, boven alles en iedereen. De normale verhuur is als het ware stopgezet en ook de verkoop van huurwoningen aan particulieren staat even stil. Woningen die al bestemd waren voor sloop worden in hoog tempo opnieuw gereed gemaakt voor bewoning.

5. Kostenvergoedingen

Gemeente en woningcorporaties hebben een regeling opgesteld met de bijdragen in diverse kosten als gevolg van de ramp. Onderscheid wordt gemaakt tussen:

1. Mensen in het kerngebied met totaal verwoeste of onbewoonbaar verklaarde woningen.
2. Mensen uit de rest van de binnenste ring die nu in noodwoningen zijn of worden opgevangen en die op middellange termijn weer terug kunnen naar hun eigen woningen.
3. Mensen uit de binnenste ring die nu reeds of binnen enkele dagen zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning.

De totale kosten worden als volgt ingeschat: *f* 17 miljoen voor inrichtingskosten bij tijdelijke huisvesting, *f* 5.25 miljoen kleedgeld, *f* 5.3 miljoen overbruggingsuitkering en *f* 4.6 miljoen vergoeding eerste kosten (de laatste twee posten zijn nog onduidelijk, nadere toelichting is gewenst). In totaal gaat het om *f* 32.15 miljoen met een eventuele opslag van 10% (*f* 3.2 miljoen) vanwege claims van mogelijke rechthebbenden die niet in het GBA zijn geregistreerd.
De vraag rijst hoe het fonds wordt gevoed waaruit deze kosten kunnen worden vergoed. Hierover zijn contacten geweest met het rampenfonds en met VROM. In het eerste contact met VROM (op 14 mei) is overigens alleen gesproken over de kosten van herinrichting waarbij het zou gaan om *f* 10 à 15 miljoen (exclusief definitieve verhuizing) uit de knelpuntenpot ISV.

6. Onbewoonbaarverklaring en sloop

De gemeente is druk doende met de voorbereiding van de onbewoonbaarverklaring en de aanschrijving tot sloop van getroffen woningen en getroffen bedrijfspanden. Geschat wordt dat circa 150 panden (woningen en bedrijven) totaal zijn verwoest en dat bijna 400 panden (woningen en bedrijven) onbewoonbaar/onbruikbaar zijn. Er is haast geboden bij de onbewoonbaarverklaring van de panden waarvoor binnenkort de noodverordening niet meer zal gelden.
Wettelijk dienst de Inspecteur Volkshuisvesting gehoord te worden bij de onbewoonbaarverklaring en sloop van woningen. De IVH-Overijssel is daarom betrokken bij de voorbereiding van de onbewoonbaarverklaring c.q. aanschrijving tot sloop van getroffen woningen. Daarbij zijn met name de volgende punten aan de orde gesteld:

- de zorg voor een "in warme mensentaal" geschreven aanbiedingsbrief (met een formele beschikking als bijlage) in plaats van louter een formeel geredigeerde beschikking
- duidelijkheid vooraf over de vraag wie opdraait voor de kosten van ruiming en/of sloop in plaats van dit over te laten aan onderhandelingen tussen eigenaar en verzekeraar
- mogelijkheid voor de eigenaars om zelf aanwezig te zijn bij ruiming en sloop en om zoveel mogelijk persoonlijke inboedel respectievelijk bij de sloop vrijkomende materialen mee te nemen
- het houden van een informatiebijeenkomst voor alle betrokken eigenaren.

Op bestuurlijk niveau is door de IVH-Overijssel aangegeven dat beschikkingen, waarin kenbaar wordt gemaakt dat de ruimingskosten voor rekening van de particuliere eigenaar zijn, in deze omstandigheden explosieve reacties teweeg zouden kunnen brengen. De wethouder volkshuisvesting heeft als reactie hierop aangegeven het eens te zijn met de inschatting dat de ruimingskosten niet voor rekening van de particuliere eigenaren moeten komen.

7. Huurverhogingen

De Enschedese woningcorporaties worstelen met de vraag hoe om te gaan met het aanzeggen van huurverhogingen per 1 juli aanstaande aan de huurders van beschadigde woningen. Zij zouden deze huurverhoging achterwege willen laten maar kampen dan met een huurderving waartegen de woningcorporaties naar hun zeggen niet verzekerd zijn. Het overleg tussen de corporaties over deze zaak is nog niet afgerond. Deze kwestie wordt verder uitgezocht door VROM/DGVH.

8. Prestatienormering huursubsidie 1998-1999

In het eerste overleg tussen de gemeente Enschede en VROM/DGVH op 14 mei is gesproken over het opschorten van de bijdragen die desbetreffende woningcorporaties over het subsidiejaar 1998-1999 verschuldigd zijn op grond van artikel 44 van de Huursubsidiewet. In Enschede betreft het de volgende woningcorporaties: "Domijn", "Ons Huis" en "Vooruit" die gezamenlijk *f* 325.000 aan bijdrage over 1998-1999 verschuldigd zijn.
Het is van belang dat het begrip opschorten niet wordt uitgelegd als een generaal pardon. De verschuldigde bijdragen hebben immers betrekking op het reeds afgesloten subsidiejaar 1998-1999. Ook deze zaak zal verder moeten worden uitgezocht door VROM/DGVH.

9. Verzekeringsaspecten herbouw

De woningcorporaties zijn niet verzekerd tegen funderingsschade en huurderving. Verzekeringstechnisch kunnen problemen ontstaan bij gedwongen herbouw elders. Ook eigenaar-bewoners kunnen met deze situatie worden geconfronteerd. Wat de beschadigde, te repareren woningen betreft worden door de woningcorporaties geen verzekeringstechnische problemen verwacht.

10. Herbouw woonwijk in het rampgebied

Tijdens de bespreking op 19 mei hebben de gemeente en de woningcorporaties uitdrukkelijk aangegeven ter plaatse een woonwijk te willen herbouwen. Zij hebben de indruk dat de meeste getroffen bewoners dat ook graag willen. Men wil de karakteristieke, beeldbepalende "tuindorpwoningen" aan de Lasondersingel, aan de rand van de binnenste ring van het rampgebied, in dezelfde stijl terugbouwen. Het ligt voor de hand dat hierbij een indringende relatie zal worden gelegd met de Vinex-locatie Groot Roombeek, hierover meer in de volgende paragraaf.
In de Volkskrant van 24 mei zegt directeur 5.1.2e van corporatie Domijn (de grootste in Enschede en één van de twee meest getroffen woningcorporaties) het volgende over de herbouw: "*De verwoeste woonwijk in Enschede moet zo snel mogelijk worden herbouwd. De bewoners van de vernielde huizen krijgen inspraak. Alle bewoners die terug willen naar hun wijk kunnen dat. (...) Het is nog wat te vroeg om over de wederopbouw te praten, aldus* 5.1.2e *Maar hij weet wel hoe hij het wil aanpakken.*

'Wat ik voor me zie, is dat alle bewoners stem krijgen in de ontwikkeling van de wijk. Het was hún wijk, ik weet zeker dat ze daar een mening over hebben.' 5.1.2e *wil met de bewoners, de gemeente en de woningbouwverenigingom tafel gaan zitten om zo snel mogelijk plannen te maken. nromaal duurt het bij een project van deze grootte al snel een jaar of vijf voordat de huizen er weer staan. Maar dat moet in dit geval een stuk sneller kunnen, vindt* 5.1.2e *. 'Ik denk niet aan vijf, niet aan vier, maar misschien wel aan drie jaar of korter. Ik vind dat alle partijen alles moeten doen om de snelheid van handelen flink op te voeren. Misschien kunnen we er wel een experiment van maken.' Hij garandeert dat de huidige bewoners terug kunnen."* (einde citaat)
De gemeente heeft aangegeven de komende tijd actief overleg te willen onderhouden met alle betrokken rijks-inspecties, vooralsnog 1 keer per maand. Nader zal worden bezien welke andere overlegvormen moeten worden ingesteld met het oog op de gewenste spoedige aanpak van de herbouw in het rampgebied.

11. Grondeigendom

Een zaak die in het kader van herbouw ook de aandacht vraagt is het eigendom van grond onder verwoeste en onbewoonbare woningen (en bedrijfspanden). De gemeente speelt met de gedachte om speculatieve projectontwikkelaars voor te zijn met betrekking tot de aankoop van particuliere kavels c.q. getroffen woningen. Aanleiding hiervoor waren signalen van de zijde van getroffen eigenaars. De gemeente denkt daarbij aan toepassing van het instrument gemeentelijk voorkeursrecht. Op zich is deze zorg van de gemeente niet onterecht.

12. Vinexlocatie Groot Roombeek

In de Vinex-afspraken met het stadsgewest Twente is vastgelegd dat er in Enschede een grote inbreiding zal komen op het terrein Groot Roombeek. Dit terrein omvat complexen van voormalige textielfabrieken en intussen braakliggende gronden. De planning is dat hier zo'n 1.100 woningen worden gebouwd. Daarnaast zouden enkele bestaande bedrijven gehandhaafd worden en enkele nieuwe bedrijven aan de randen worden toegevoegd. Belangrijk onderdeel van het plan is een betere relatie tussen het nieuwe woongebied en de bestaande woongebieden. Het vuurwerkdepot was aan de Tollenstraat gelegen aan de uiterste zuidwest rand van Groot Roombeek, maar wel net binnen het plangebied vallend. Het voormalige fabriekscomplex Bamhoeve zou als industrieel-archeologisch monument ingepast worden. Dit pand bood de afgelopen jaren onderdak aan tal van kunstenaars en aan sociaal-culturele activiteiten. Het complex Bamshoeve is zwaar beschadigd.
De afgelopen jaren is het ministerie van VROM op diverse manieren betrokken geweest bij de planvorming van Groot Roombeek. De gemeente heeft in die gesprekken voortdurend aandacht gevraagd voor het grote tekort dat men voorziet in de exploitatie. In de vele contacten tussen de gemeente en het ministerie van VROM is

over vele zaken gesproken, maar nooit over het vuurwerkdepot. In dat overleg is wel over andere milieuzaken gesproken, zoals de bodemsanering, de situatie van een te handhaven LPG-station en een bestaande gasleiding door het gebied.
U bent op de hoogte van het voornemen tot een extra bijdrage van *f* 6.5 miljoen voor Groot Roombeek uit het innovatiebudget. De besluitvorming hierover is nog niet afgerond: er is nog discussie over de juridische vormgeving en de voorwaarden waaronder de extra bijdrage zou worden verstrekt. Eén van de hangpunten is bijvoorbeeld een eventuele terugvordering als de knelpunten in de exploitatie later mee blijken te vallen.

13. Aanpak planning Groot Roombeek

Door de gemeente is steeds aangegeven dat zij in 2000 hoopte te beginnen met de woningbouw in het middengebied (fase 1 en 2). Het zuidelijk plangebied waar ook het vuurwerkdepot lag, zou als laatste aan bod komen. De vraag is nu welke consequenties de ramp heeft voor het plan en de planning van Groot Roombeek. In de eerste week na de ramp zijn de consequenties voor de ontwikkeling van Groot Roombeek besproken. Ingeschat werd dat de uitgangspunten compleet gewijzigd zijn. Het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed is vermoedelijk zwaar beschadigd, zodat opnieuw moet worden bekeken of inpassing van deze bebouwing in het stedebouwkundig concept nog mogelijk is. Het gebied van Groot Roombeek grenst direct aan de binnenring van het rampgebied. Het ligt dan ook voor de hand om de ontwikkeling van beide gebieden op elkaar af te stemmen. Een en ander heeft stellig ook consequenties voor de exploitatieopzet van Groot Roombeek. Tijdens het ingelaste BO op 19 mei gaf de wethouder aan dat de eerste en tweede fase van Groot Roombeek wat hem betreft volgens de bestaande planning doorgang zouden moeten vinden. Dat wil zeggen: starten in 2000, na de zomer. De eerder geciteerde directeur van woningcorporatie Domijn, de heer 5.1.2e , geeft in de Volkskrant (24 mei) aan dat wat Groot Roombeek betreft volgens hem alles zal veranderen. Het is volgens hem vrijwel uitgesloten dat het plan gewoon door kan gaan. Zoals reeds vermeld is een deel van de Bamshoeve, de voormalige textielfabriek die direct naast de vuurwerkopslag stond, bijvoorbeeld zwaar beschadigd.

14. Financiële positie woningcorporaties

Het CFV is benaderd om informatie te verkrijgen over de draagkracht van de woningcorporaties in Enschede. Door het CFV is een financiële beoordeling uitgevoerd van de jaarstukken 1998. De exploitaties 1999 zullen uiteraard wat andere uitkomsten kunnen opleveren. Echter hieruit worden geen grote verschillen verwacht. De invloed van de ramp moet nog worden verwerkt. Naar het oordeel van het CFV zijn alle 7 Enschedese corporaties als A corporaties aangeduid. Dit betekent dat zij als financieel gezond zijn aangemerkt. Uiteraardis er verschil in de omvang per corporatie waarbij de Woningstichting De Woonplaats zeer gezond genoemd mag worden.

15. Bundeling steun in convenant, rol BZK

De nazorg met betrekking tot de ramp en de aanpak van de wederopbouw van de getroffen wijk vraagt een aanpak waarbij de steun vanuit de gemeente en de woningcorporaties, de provincie en het rijk samen met andere betrokkenen gebundeld wordt. Deze bundeling zal via een te sluiten convenant vorm worden gegeven. Dit in navolging van de methode die is gevolgd met het Grotestedenbeleid. In een dergelijk convenant geven partijen aan hoe en wanneer gezamenlijk beleid geconcretiseerd gaat worden. Concreet zal er daartoe op korte termijn een specifiek convenant tussen het rijk en de gemeente Enschede worden gesloten over de wijze waarop de wederopbouw van de wijk vorm krijgt. In het convenant dient helder te zijn wie een bijdrage levert, hoe het rijk (in casu: BZK) de coördinatie van rijkszijde organiseert, wanneer zaken worden afgerond en hoe de bewoners invloed kunnen uitoefenen op het wederopbouwproces.
Maandag 22 mei heeft een ambtelijke delegatie van BZK overleg gevoerd in Enschede met de wethouder Financiën. Gesproken is over de coördinerende rol van BZK bij de afwikkeling van de ramp en over zaken als: hoe moeten de gedane toezeggingen van rijkszijde worden geïnterpreteerd, wat betekent het van toepassing zijn van de rampenwet. Verwacht wordt dat minister Van Boxtel medio volgende week een bezoek zal afleggen aan Enschede.

16. Besluit

In het voorgaande zijn de eerste, veelal summiere gegevens omtrent de ramp in Enschede en de consequenties daarvan weergegeven. De gemeente, de corporaties en andere nauw betrokkenen worden, na de enorme hectiek van de eerste week na de ramp, nu geconfronteerd met het vervolg. Hoe pakken we de nazorg van de getroffen bewoners en bedrijven aan, hoe gaan we de wederopbouw van het rampgebied ter hand nemen, welke gevolgen heeft een en ander voor Goot Roombeek? De gemeente heeft hierbij sterke behoefte aan directe betrokkenheid vanuit het rijk.

Kenmerk Datum IOV 2000061777 Bladnummer 9

Bijlage

MEMO **Gemeente Enschede**

Datum: 24 mei 2000

Van: 5.1.2e

Aan: Betrokkenen bezoek Pronk/Remkes

Onderwerp: Bezoek Pronk/ Remkes rampgebied

Bezoek Pronk/ Remkes

Datum: vrijdag 26 mei 2000
Aanvang: 17.00 uur
Einde: 19.00 uur

Plaats ontvangst: gebouw de Noordmolen, Molenstraat 50 te Enschede
(kantine Bouw en Milieudienst)

Programma

17.00 uur	Ontvangst minister Pronk/staatssecretaris Remkes en introductie
17.10 uur	Toelichting stand van zaken huidige situatie in het gebied ten aanzien van woningen en bedrijven / hulpverlening (toelichting Buursink/ Koopmans)
17.20 uur	Milieu-technische aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.35 uur	Volkshuisvestelijke aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.50 uur	Vertrek per bus richting getroffen gebied
18.30 uur	Terugkomst Bouw-en Milieudienst
18.35 uur	Toekomst van het gebied / Relatie Groot Roombeek (toelichting 5.1.2e)
19.00 uur	Vertrek minister Pronk en staatssecretaris Remkes

Aanwezigen bij werkbezoek:

Gemeente:
Wethouder dhr. D. Buursink
Wethouder mevr. E. Koopmans
Dhr 5.1.2e (dir. Bouw- en Milieudienst)
Dhr. 5.1.2e (sectormanager VROM)
Dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Milieu)
Dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Volkshuisvesting)
Dhr 5.1.2e (projectmanager Groot Roombeek)

Corporaties:
Dhr 5.1.2e (directeur Domijn/ voorzitter Federatie Enschedese Woningcorporaties)
Dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats) of dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats)

Ministerie VROM:
Minister J. Pronk
Staatssecretaris J. Remkes

Dhr. 5.1.2e (directeur communicatie)
Dhr. 5.1.2e (dg DGVH)

inspectie Volkshuisvesting:
Mevr. 5.1.2e (wnd. inspecteur Overijssel/inspecteur Gelderland)
Dhr 5.1.2e (IVH-Overijssel)

inspectie Milieuhygiëne:
Dhr 5.1.2e (hoofdinspecteur milieu)
Dhr 5.1.2e (inspecteur Oost)

Inspectie RO:
Dhr. 5.1.2e (inspecteur Oost)

Aanwezig in de bussen:
Bus 1: wethouder 5.1.2e, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e
staatssecretaris J. Remkes, mevr 5.1.2e, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e
Bus 2: wethouder mevr. 5.1.2e dhr. 5.1.2e dhr. 5.1.2e / dhr. 5.1.2e
minister J. Pronk, dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e dhr. 5.1.2e

Bezoek per bus aan gebied:

17.45 uur Vertrek bij Gemeentewerfstraat (tussen Rechtbank en gebouw Leger des Heils)
18.30 uur Terugkomst

2 bussen voor in totaal 16 personen staan vanaf 17.30 uur klaar bij de Gemeentewerfstraat

Parkeren bezoek Pronk/Remkes:
Er is de mogelijkheid om te parkeren onder het gebouw de Noordmolen.

Aanrijden: langs het gebouw direct naar rechts, vervolgens weer direct naar rechts. Bij de slagboom melden bezoek via de intercom. Vervolgens parkeren onder het gebouw. Hier zal het bezoek worden opgewacht/opgehaald.

Aanrij-route richting Enschede:

Via Utrecht, Amersfoort, Apeldoorn, Deventer (A1).
Vervolgens richting Enschede (A35).
Afslag Enschede West/Universiteit.
Via de Westerval de stad in. Vervolgens links de singel op (Parkweg).
Aan het einde van de Parkweg, links de tunnel door (Ripperdastraat).
Langs de Brandweerkazerne bij de rotonde rechts.
Vervolgens bij het kruispunt rechtdoor richting Molenstraat.

telefoonnummer ingeval van vertraging:
Dhr. 5.1.2e, (5.1.2e

Algemeen nummer Bouw- en Milieudienst: 5.1.2e

BOUW- EN MILIEUDIENST

Correspondentieadres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

Locatie Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Locatie Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE
ENSCHEDE

FAXBERICHT

FAXBERICHT

BESTEMD VOOR Inspectie Volkshuisvesting.
t.a.v dhr 5.1.2e
( ).

AFZENDER
naam : 5.1.2e
afdeling : Volkshuisvesting.
telefoon : 5.1.2e
aantal pagina's inclusief deze : 5
datum : 24-5-2000

Opmerkingen:

PROGRAMMA WERKBEZOEK
PRONK / REMKES a.s. VRIJDAG.

N.B.
Wanneer het aantal pagina's van de FAX niet klopt of wanneer er tijdens het faxen storingen optreden kunt u bellen met telefoonnr. 5.1.2e

MEMO

Gemeente Enschede

Datum: 24 mei 2000

Van: 5.1.2e

Aan: Betrokkenen bezoek Remkes/ Pronk

Onderwerp: Bezoek Pronk/ Remkes rampgebied

Bezoek Pronk/ Remkes

Datum: vrijdag 26 mei 2000
Aanvang: 17.00 uur
Einde: 19.00 uur

Plaats ontvangst: gebouw de Noordmolen, Molenstraat 50 te Enschede
(kantine Bouw en Milieudienst)

Programma

17.00 uur	Ontvangst minister Pronk/ staatssecretaris Remkes en introductie
17.10 uur	Toelichting stand van zaken huidige situatie in het gebied ten aanzien van woningen en bedrijven / hulpverlening (toelichting Buursink/ Koopmans)
17.20 uur	Milieu-technische aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.35 uur	Volkshuisvestelijke aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.50 uur	Vertrek per bus richting getroffen gebied
18.30 uur	Terugkomst Bouw-en Milieudienst
18.35 uur	Toekomst van het gebied/ Relatie Groot Roombeek (toelichting 5.1.2e)
19.15 uur	Vertrek staatssecretaris Remkes en minister Pronk

Aanwezigen bij werkbezoek:

Gemeente:
Wethouder dhr 5.1.2e
Wethouder mev
Dhr 5.1.2e (directeur Bouw- en Milieudienst)
Dhr. 5.1.2e (sectormanager VROM)
Dhr. 5.1.2e hoofd afdeling Milieu)
Dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Volkshuisvesting)
Dhr 5.1.2e (projectmanager Groot Roombeek)

Corporaties:
Dhr 5.1.2e (directeur Domijn/ Voorzitter federatie Enschedese Woningcorporaties)
Dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats) of dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats)

Ministerie VROM:
Minister J. Pronk
Staatssecretaris J. Remkes
Dhr 5.1.2e (directeur communicatie)
Dhr 5.1.2e

Inspectie Volkshuisvesting
Mevr. 5.1.2e (Inspecteur Gelderland/ Overijssel)
Dhr 5.1.2e (inspectie VH)

Inspectie Milieuhygiene:
Dhr 5.1.2e (hoofdinspecteur milieu)
Dhr 5.1.2e

Inspectie RO:
Dhr 5.1.2e

Aanwezig in de bussen:
Bus 1: Wethouder D. Buursink, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e
Staatssecretaris J. Remkes, mevr 5.1.2e, dhr 5.1.2e, dhr J. 5.1.2e
Bus 2: Wethouder 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e / 5.1.2e, minister J. Pronk, Dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e
5.1.2e dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e

Bezoek per bus aan gebied:
17.45 uur Vertrek bij Gemeentewerfstraat (Tussen Rechtbank en Leger des Heils)
18.30 uur Terugkomst
2 bussen voor 16 personen staat vanaf 17.30 uur klaar bij Gemeentewerfstraat

Parkeren bezoek Remkes/ Pronk:
Er is de mogelijkheid om te parkeren onder het gebouw de Noordmolen.
Aanrijden: Langs het gebouw direct naar rechts, vervolgens weer direct naar rechts.
Bij de slagboom melden bezoek via intercom. Vervolgens parkeren onder het gebouw. Hier zal bezoek worden opgewacht/ opgehaald.

Aanrij-route richting Enschede:
Via Utrecht, Amersfoort, Apeldoorn, Deventer (A1).
Vervolgens richting Enschede (A35).
Afslag Enschede West/ Universiteit.
Via de Westerval de stad in. Vervolgens links de singel op (Parkweg).
Aan het einde van de Parkweg, links de tunnel door (Ripperdastraat).
Langs de Brandweerkazerne, bij de rotonde rechts.
Vervolgens bij de kruispunt rechtdoor richting Molenstraat.
(zie ook bijgevoegd kaartje)

telefoonnummer ingeval van vertraging:
Dhr 5.1.2e 5.1.2e

Algemeen nummer Bouw- en Milieudienst: 5.1.2e

* GEBOUW DE NOORDMOLEN.
MOLENSTRAAT 50

Aanwezigen bij werkbezoek:

Gemeente:

Wethouder dhr. D. Buursink
Wethouder mevr. E. Koopmans
Dhr 5.1.2e (dir. Bouw- en Milieudienst)
Dhr. 5.1.2e (sectormanager VROM)
Dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Milieu)
Dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Volkshuisvesting)
Dhr 5.1.2e (projectmanager Groot Roombeek)

Corporaties:
Dhr 5.1.2e (directeur Domijn/ voorzitter Federatie Enschedese Woningcorporaties)
Dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats) of dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats)

Ministerie VROM:

Minister J. Pronk

Staatssecretaris J. Remkes

Dhr. 5.1.2e (directeur communicatie)
Dhr. 5.1.2e (dg DGVH)

inspectie Volkshuisvesting:
Mevr. 5.1.2e (wnd. inspecteur Overijssel/inspecteur Gelderland)
Dhr 5.1.2e (IVH-Overijssel)

inspectie Milieuhygiëne:

Dhr 5.1.2e (hoofdinspecteur milieu)
Dhr 5.1.2e (inspecteur Oost)

Inspectie RO:
Dhr. 5.1.2e (inspecteur Oost)

Aanwezig in de bussen:
Bus 1: wethouder D. Buursink, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e
staatssecretaris J. Remkes, mevr 5.1.2e, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e
Bus 2: wethouder mevr.E. Koopmans, dhr. 5.1.2e, dhr. 5.1.2e / dhr. 5.1.2e minister J. Pronk,
dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e

Bezoek per bus aan gebied:

17.45 uur Vertrek bij Gemeentewerfstraat (tussen Rechtbank en gebouw Leger des Heils)
18.30 uur Terugkomst

2 bussen voor in totaal 16 personen staan vanaf 17.30 uur klaar bij de Gemeentewerfstraat

Parkeren bezoek Pronk/Remkes:
Er is de mogelijkheid om te parkeren onder het gebouw de Noordmolen.

Aanrijden: langs het gebouw direct naar rechts, vervolgens weer direct naar rechts. Bij de slagboom melden bezoek via de intercom. Vervolgens parkeren onder het gebouw. Hier zal het bezoek worden opgewacht/opgehaald.

Aanrij-route richting Enschede:

Via Utrecht, Amersfoort, Apeldoorn, Deventer (A1).
Vervolgens richting Enschede (A35).
Afslag Enschede West/Universiteit.
Via de Westerval de stad in. Vervolgens links de singel op (Parkweg).
Aan het einde van de Parkweg, links de tunnel door (Ripperdastraat).
Langs de Brandweerkazerne bij de rotonde rechts.
Vervolgens bij het kruispunt rechtdoor richting Molenstraat.

telefoonnummer ingeval van vertraging:
Dhr. 5.1.2e, (5.1.2e

Algemeen nummer Bouw- en Milieudienst: 5.1.2e

MEMO

Gemeente **Enschede**

Datum: 24 mei 2000

Van: 5.1.2e

Aan: Betrokkenen bezoek Pronk/Remkes

Onderwerp: Bezoek Pronk/ Remkes rampgebied

Bezoek Pronk/ Remkes

Datum: vrijdag 26 mei 2000
Aanvang: 17.00 uur
Einde: 19.00 uur

Plaats ontvangst: gebouw de Noordmolen, Molenstraat 50 te Enschede
(kantine Bouw en Milieudienst)

Programma

17.00 uur	Ontvangst minister Pronk/staatssecretaris Remkes en introductie
17.10 uur	Toelichting stand van zaken huidige situatie in het gebied ten aanzien van woningen en bedrijven / hulpverlening (toelichting Buursink/Koopmans)
17.20 uur	Milieu-technische aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.35 uur	Volkshuisvestelijke aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.50 uur	Vertrek per bus richting getroffen gebied
18.30 uur	Terugkomst Bouw-en Milieudienst
18.35 uur	Toekomst van het gebied / Relatie Groot Roombeek (toelichting 5.1.2e)
19.15 uur	Vertrek minister Pronk en staatssecretaris Remkes

23/5

Voorlopige delegatie → Enschede 26/5

min. Pronk
Stas Remkes
dir CDC 5.1.2e
IVH-Overijssel: 5.1.2e

5.1.2e

gaat

+ ? iemand van DGVH-centraal ?
+ ? iemand van IVH-Overijssel → ivm Gr Roombeek
→ ivm aantekeningen

IRO-Oost: 5.1.2e
IMH-Centraal: KIM 5.1.2e
IMH-Oost: 5.1.2e

Wij nagaan i.o. met
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 23-5-00 9.30
Onderwerp: beoek bewindslieden Enschede G+W 10.897

Gesproken met 5.1.2e van Enschede. Is de bedoeling dat de bewindslieden om 17.00 uur aankomen bij het gebouw De Noordmolen, Bouw- en milieudienst, Molenstraat 50 in Enschede. Eerst bijpraten (ca. 1 uur) met wethouders Buursink en wethouder Koopmans. Daarbij zij namens de gemeente aanwezig: de heer 5.1.2e (afdeling milieu), dhr. 5.1.2e (directeur Bouw- en milieudienst), dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Volkshuisvesting) en dhr. 5.1.2e (woningcorporatie) Daarna is het de bedoeling het gebied te bezoeken. In verband hiermee is het noodzakelijk dat de gemeente weet wie van het ministerie de bewindslieden zullen vergezellen. De namen moeten nameljk doorgegeven worden aan de politie.
Graag hoor ik dat van jullie.

5.1.2e

p.s. De gemeente zorgt voor broodjes.

CC: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 22-5-00 11.24
Onderwerp: Bezoek bewindslieden Enschede G+W 10.897

5.1.2e nog even ter bevestiging.
De bewindslieden brengen vrijdag 26 mei rond 16.00 uur een bezoek aan Enschede (zonder ruchtbaarheid). Van jou heb ik begrepen dat Enschede hiervan op de hoogte is en dat e.e.a. inhoudelijk voorbereid wordt door de inspectie VHV-Overijssel, 5.1.2e (i.o.m. inspectie Milieu). Graag hoor ik uiterlijk woensdag hoe het programma er uit ziet (door wie worden de bewindslieden in Enschede ontvangen, hoe ziet de VROM-delegatie er uit). Ik kan dit dan in mijn G+W-tje aan de bewindslieden melden. Zorgen jullie ook voor een informatieve nota voor de bewindslieden?

Claudette

CC: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 22-5-00 13.18
Onderwerp: bezoek bewindslieden Enschede G+W 10.897

Annemiek,
Tijdstip gewijzigd op verzoek van de minister. Hij wil 's middags nog even naar de MR. Hij wil om 15.00 uur vertrekken uit Den Haag. Dat betekent dat hij om 17.00 uur in Enschede kan zijn. Dat heb ik telefonisch doorgegeven aan IVH-Overijssel, 5.1.2e
De minister wil zo snel mogelijk het programma van het bezoek weten.

5.1.2e

CC: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 19-5-00 17.32
Onderwerp: Ingelast bezoek Pronk/Remkes aan Enschede op 26/5 a.s.

Laatste nieuws vrijdagmiddag 19 mei:
Onze bewindslieden zijn van plan vrijdagmiddag 26 mei a.s. een kort werkbezoek af te leggen aan Enschede.
Eerst een korte ontvangst bij de gemeente, daarna bezoek aan het rampgebied.
Aanleiding: vanmiddag was IVH-Overijssel (5.1.2e 5.1.2e en ondergetekende) voor overleg met weth. Buursink van Enschede (op diens uitnodiging) en een vertegenwoordiger v/d woningcorporaties. Tijdens dat overleg gaf de wethouder aan het zeer op prijs te stellen indien de Stas zo snel mogelijk een werkbezoek zou komen afleggen (vanaf medio volgende week, na afronding werkzaamheden RIT).
5.1.2e heeft deze uitnodiging doorgebeld naar Den Haag met als resultaat hetgeen hiervoor staat vermeld.
Aanvangstijd zal zijn 16 a 16.30 uur (afhankelijk van afloop kabinetsberaad).
Achteraf realiseerde 5.1.2e zich dat bij dit overleg ook de wethouder(s) RO en Milieu aanwezig moeten zijn. Buursink kwam daar zelf (nog) niet mee.
Bij de gemeente staat centraal voor het programma: 5.1.2e tel. 5.1.2e.
CDC is inmiddels op de hoogte.
Maandagochtend zal 5.1.2e e.e.a. verder met jullie aankaarten.
Voor IVH-Overijssel is ondergetekende de komende 3 weken aanspreekpunt (wegens "zorgverlof" 5.1.2e).
Mvrgroet, 5.1.2e

CC: 5.1.2e, 5.1.2e

Inspectie Milieuhygiëne Oost

Pels Rijckenstraat 1, Arnhem
Postbus 60083, 6800 JB, Arnhem
Telefoon: 5.1.2e
Telefax: 5.1.2e

Fax

Datum:	26 mei 2000
Bestemd voor:	5.1.2e en 5.1.2e
Faxnummer:	5.1.2e
Van:	5.1.2e
Kenmerk:	
Onderwerp:	**SPOED; Bezoek Bewindslieden vrijdag 26 mei 2000 aan Enschede**
Aantal pagina's: (inclusief deze)	6

Gaarne bijgaande nota zo spoedig mogelijk overhandigen aan bovenvermelde personen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Directoraat Generaal Milieubeheer
Hoofdinspectie Milieuhygiëne

De minister
d.t.v. dgM (kopie)

IMH/HK/IL/240500005L

25/5

4620

5.1.2e

hiMH

dgM IMH/O

Bezoek Bewindslieden vrijdag 26 mei 2000 aan Enschede

Analyse vergunningsituatie

In vervolg op de eerste analyse van de bestemmingsplan- en milieuvergunningsituatie van S.E. Fireworks te Enschede die u dinsdag 16 mei is gezonden wordt door de Inspecties Milieuhygiëne en Ruimtelijke Ordening momenteel een uitvoeriger beoordelingsrapportage opgesteld.
Mede vanwege het geplande bezoek aan Enschede op vrijdag 26 mei a.s. acht ik het van belang u alvast op de hoogte te stellen van een aantal aspecten die voor de Inspecteurs inmiddels vragen oproepen.
Ik geef u - onder voorbehoud - alvast deze aspecten weer.

1. De gemeente had - naar de kennis van dat moment - niet op voorhand een dergelijke inrichting uit de woonomgeving hoeven te weren. Zij had op basis van de deskundige adviezen mogelijk meer alert op het aspect veiligheid kunnen zijn. Verder had zij niet per se medewerking hoeven te geven aan de groei van de opslag met de gelijktijdige concessies op het punt van veiligheidseisen.

2. Voor de betonnen (MAVO-) boxen en zeecontainers had, naar het lijkt, een bouwvergunning moeten worden verleend. Toetsing aan het bestemmingsplan zou dan hebben opgeleverd dat alle MAVO-boxen en zeecontainers zich buiten de strook bevinden waar het bestemmingsplan opslag van vuurwerk toestaat.

De hoofdinspecteur van de Volksgezondheid
voor de Milieuhygiëne, 5.1.2e

3. Bij de milieuvergunning en de daaraan verbonden voorschriften is niet steeds even helder dat er sprake is van zowel opslag van vuurwerk als van bewerking en assemblage daarvan. Terwijl de vergunning (net als het bestemmingsplan) expliciet "opslag" toelaat blijkt eerstgenoemde impliciet ook "bewerking" toe te staan. Het is de vraag of bestuurders en omwonenden konden weten dat het om meer dan opslag ging.
4. De gemeente lijkt regelmatig, maar niet erg indringend, toezicht te hebben gehouden. Het was echter het toezicht door de daartoe aangewezen ambtenaren van Defensie dat overtredingen van en groei ten opzichte van de vergunning aan het licht bracht. Over handhavingsacties van de zijde van de gemeente is geen informatie.
5. Er lijkt een discrepantie te bestaan tussen de soorten vuurwerk die in de milieuvergunningen waren toegestaan en mochten worden vervoerd en gebezigd binnen de vergunningen van V&W.

Ik benadruk dat door de omstandigheden de inspecteurs zich vooralsnog hebben moeten beperken tot analyse van dokumenten, geen dossier-onderzoek bij de gemeente hebben gedaan en geen gemeentelijke functionarissen hebben gehoord.
Zodra in het kader van nader onderzoek in zijn algemeenheid met de gemeente afspraken over informatieverstrekking in een protocol zijn vastgelegd zullen ook bovenstaande vraagpunten dieper kunnen worden onderzocht.

Milieu-effecten tijdens de ramp

Bijgaand treft u het persbericht aan dat is uitgebracht naar aanleiding van metingen van RIVM op de avond van en de dag na de ramp.
Het bericht spreekt voor zichzelf.

Drinkwater

Als gevolg van de bluswerkzaamheden is er op 15 en 16 mei j.l. kortstondig een kwantiteitsprobleem geweest met betrekking tot drinkwater. Dit heeft niet tot knelpunten geleid. Doordat water van andere origine in Enschede is ingezet heben bewoners tijdelijk water van enigszins andere hardheid, maar geheel binnen de kwaliteitsnormen ontvangen.

Opruimen asbest

Onder verantwoordelijkheid van de gemeente wordt een plan van aanpak gemaakt voor het ruimen van asbesthoudend puin. Arbeidsinspectie en Inspectie Milieuhygiëne beoordelen dat plan.

P E R S B E R I C H T

53

datum
24 mei 2000

betreft
Enschede

Resultaten milieumetingen vuurwerkramp Enschede

De tijdens en na de ramp in Enschede gemeten concentraties aan gevaarlijke stoffen (waaronder asbestvezels, fijn stof en zware metalen) waren in het gebied van de ramp tijdelijk verhoogd. Gezien de voor een brand toch relatief lage concentraties en de korte duur dat de bevolking hieraan heeft blootgestaan, zijn de gezondheidsrisico's als gevolg hiervan verwaarloosbaar klein en zijn er geen gezondheidseffecten te verwachten. Ook de dagen na de brand laten de metingen op het terrein geen concentraties zien die, zelfs op de lange duur, effecten voor de gezondheid opleveren. De waarden liggen allemaal beneden de wettelijke grenswaarden en de Maximaal Aanvaarde Concentraties (MAC-waarden) zoals die voor arbeidsomstandigheden gelden. Het valt niet te verwachten dat hulpverleners en anderen die op het terrein van de ramp werkzaamheden verrichten als gevolg hiervan gezondheidsschade zullen ondervinden. Omdat hulpverleners bij het zoeken in het puin echter onverwacht met asbestverontreinigingen in contact kunnen komen, heeft de Arbeidsinspectie uit voorzorg voor deze hulpverleners ademhalingsbescherming en beschermende kleding voorgeschreven.

De metingen zijn in opdracht van de Inspectie Milieuhygiëne van het ministerie van VROM door het RIVM verricht tijdens en ook na de ramp met de vuurwerkopslagplaats; een tussenrapportage daarover is nu beschikbaar. Omdat nog niet alle meetresultaten bekend zijn betreft het een voorlopige rapportage. De meetresultaten voor de verbrandingsprodukten PAK's en dioxines zijn nog niet beschikbaar maar worden nog deze week verwacht. Gezien de overige meetresultaten is het niet te verwachten dat hiervoor wel hoge concentraties gevonden zullen worden.

Meetresultaten

De metingen zijn uitgevoerd op 13 mei aan de rand van de zogenaamde "binnenring". Vanaf 14 mei zijn aanvullende metingen gedaan, zowel aan de rand van als in de binnenring.
Zoals verwacht kon worden zijn er verhoogde concentraties stof in de lucht gemeten als gevolg van de brand en het ontploffen van het vuurwerk. Van de typische verbrandingsprodukten is rond de brand alleen het giftige koolmonoxyde in verhoogde concentratie aangetroffen. In

mindere mate waren ook de concentraties aan benzeen, tolueen, ethylbenzeen, styreen en hexaan waren in lichte mate verhoogd. De gemeten concentraties bleven beneden het niveau dat zelfs op lange termijn toelaatbaar is. Andere gevaarlijke gassen die bij een brand kunnen vrij komen, zoals blauwzuur, zoutzuur en ammoniak zijn niet aangetoond. De gemeten concentraties zijn in de dagen volgend op de brand steeds verder afgenomen.
Ook is onder andere door TNO specifiek gemeten naar asbest in de lucht. De in de binnenring gemeten concentraties zijn niet of nauwelijks verhoogd. Op 16 mei waren asbestvezels nauwelijks aantoonbaar. Op 17 mei zijn in 3 van de zes luchtmonsters concentraties gemeten boven het niveau van het verwaarloosbaar risico (VR = 1000 vezels asbest per kubieke meter lucht) maar beneden het maximaal toelaatbaar risiconiveau (MTR = 100.000 vezels per kubieke meter lucht). Genoemde waarden gelden voor de bevolking. Ook de wettelijke grenswaarde in de lucht voor asbest voor werkenden is niet overschreden.

Communicatie

Afgelopen week zijn steeds wanneer deelresultaten van metingen bekend werden deze door de Inspectie Milieuhygiëne aan de gemeente doorgegeven. Ook dit voorlopige rapport met meetgegevens is reeds aan de gemeente Enschede aangeboden.
De bevolking kan met vragen over het tussenrapport terecht bij het speciaal hiervoor ingerichte Informatie en Advies Centrum, telefoon 0800 - 1100. De integrale tekst van het tussenrapport ("Milieugevolgen Vuurwerkramp Enschede: Eerste gebundelde tussenrapportage van de resultaten metingen luchtstof- en veegmonsters") staat op de VROM website: www.minvrom.nl.

Ministerie van Volkshuisvesting
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Rijnstraat 8
Postbus 20951
2500 EZ Den Haag

persvoorlichting milieu

5.1.2e

5.1.2e

faxnummer

5.1.2e

Buiten kantooruren is de dienstdoende voorlichter door tussenkomst van de centrale meldkamer bereikbaar,
5.1.2e

Meer informatie is ook te vinden op de VROM website: www.minvrom.nl

BOUW- EN MILIEUDIENST

Correspondentieadres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

Locatie Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Locatie Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE
ENSCHEDE

FAXBERICHT

FAXBERICHT

BESTEMD VOOR Inspectie Volkshuisvesting
t.a.v. dhr 5.1.2e
5.1.2e

AFZENDER

naam : 5.1.2e

afdeling : Volkshuisvesting.

telefoon : 5.1.2e

aantal pagina's inclusief deze : 2

datum : 24-5-2000.

Opmerkingen:

GEWIJZIGDE PAGINA'S T.A.V. AANWEZIG IN BUSSEN (DHR 5.1.2e IS BIJGEVOEGD)

T.BV. WERKBEZOEK PRONK/REMMES

N.B.
Wanneer het aantal pagina's van de FAX niet klopt of wanneer er tijdens het faxen storingen optreden kunt u bellen met telefoonnr. 5.1.2e

Aanwezigen bij werkbezoek:

Gemeente:
Wethouder dhr D. Buursink
Wethouder mevr. E. Koopmans
Dhr 5.1.2e (directeur Bouw- en Milieudienst)
Dhr. 5.1.2e sectormanager VROM)
Dhr. 5.1.2e (hoofd afdeling Milieu)
Dhr. 5.1.2e hoofd afdeling Volkshuisvesting)
Dhr 5.1.2e projectmanager Groot Roombeek)

Corporaties:
Dhr 5.1.2e (directeur Domijn/ Voorzitter federatie Enschedese Woningcorporaties)
Dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats) of dhr 5.1.2e (directeur de Woonplaats)

Ministerie VROM:
Minister J. Pronk
Staatssecretaris J. Remkes
Dhr 5.1.2e (directeur communicatie)
Dhr. 5.1.2e

Inspectie Volkshuisvesting
Mevr 5.1.2e (Inspecteur Gelderland/ Overijssel)
Dhr 5.1.2e (inspectie VH)

Inspectie Milieuhygiene:
Dhr 5.1.2e (hoofdinspecteur milieu)
Dhr 5.1.2e

Inspectie RO:
Dhr 5.1.2e

Aanwezig in de bussen:
Bus 1: Wethouder D. Buursink, dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e
Staatssecretaris J. Remkes, mevr 5.1.2e dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e
Bus 2: Wethouder E. Koopmans, 5.1.2e 5.1.2e of 5.1.2e, minister J. Pronk, Dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e dhr 5.1.2e, dhr 5.1.2e

Bezoek per bus aan gebied:
17.50 uur Vertrek bij Gemeentewerfstraat (Tussen Rechtbank en Leger des Heils)
18.30 uur Terugkomst
2 bussen voor 16 personen staat vanaf 17.30 uur klaar bij Gemeentewerfstraat (inclusief motoragent)

RAMPGEBIED
Gewijzigde versie
15/5/2000 12.00 uur
Deurningen/luchthaven Twente
voor aansluiting zi
inzet Lonneker
EPPENBROEK
BOLHAAR
HEKKELHOLT
ROOMBEEK
Park van Lochemsbeek
G.J. van Heekpark
LAARES
ZEGVELT
TRANSBURG
DE BOTHOVEN
Volkspark
VELDKAMP
Blijdenstein park
Wooldrikspark
HOGELAND
Binnenring
Buitenring

Programma werkbezoek minister Pronk en staatssecretaris Remkes aan rampgebied t.g.v. vuurwerkexplosie in Enschede

17.00 uur	Ontvangst minister Pronk/ staatssecretaris Remkes en introductie
17.10 uur	Toelichting stand van zaken huidige situatie in het gebied ten aanzien van woningen en bedrijven / hulpverlening (toelichting Buursink/ Koopmans)
17.20 uur	Milieu-technische aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.35 uur:	Volkshuisvestelijke aspecten getroffen gebied (inleiding 5.1.2e)
17.50 uur	Vertrek per bus richting getroffen gebied
18.30 uur	Terugkomst Bouw-en Milieudienst
18.35 uur	Toekomst van het gebied/ Relatie Groot Roombeek (toelichting 5.1.2e)
19.15 uur	Vertrek staatssecretaris Remkes en minister Pronk

Korte termijn

asbest.

regelgeving vergunningsplichten

zo snel mogelijk

as. dinsdag horen jullie dat.

inspecties vooralsnog

voor de vakantie

ENSCHEDE NOORD

In het onderstaande wordt nader ingegaan op zowel de samenstelling en kenmerken van de bevolking als de woningvoorraad van Enschede Noord. Het getroffen gebied maakt hier deel van uit.

De Bevolking

Tabel 1: Bevolkingsopbouw naar leeftijd

	0-14	15-34	35-64	65+	Totaal
Roombeek	523 16%	1329 41%	1147 35%	282 9%	3281
Mekkelholt	255 12%	649 31%	702 33%	510 24%	2116
Deppenbroek	847 16%	2075 40%	1576 31%	660 13%	5158
Totaal	1625	4053	3425	1452	10555
Gemeente	17%	32%	37%	14%	100%

Bron: Buurtatlas 1997/1998

Uit bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat er duidelijke onderlinge verschillen zijn t.a.v. de bevolkingsopbouw van de drie onderscheiden buurten.

Roombeek kent met name een sterk jonge bevolking.

Voor Mekkelholt geldt het omgekeerde, het aandeel 65+ ligt hier hoog.
De aanwezigheid van specifieke ouderenhuisvesting en het zorgcentrum van het Ariënstehuis in deze buurt draagt daar mede toe bij.

Tabel 2: Huishouden naar gezinsfase

	Gezin m. kind	Echtparen	Alleenstaand	Totaal hh
Roombeek	474 27%	270 15%	1004 57%	1748
Mekkelholt	235 18%	203 15%	884 67%	1322
Deppenbroek	658 22%	443 15%	1923 64%	3024
Totaal				
Enschede	28%	18%	54%	100%

Bron: Buurtatlas 1997/1998

Uit tabel 2 valt af te leiden dat het aandeel alleenstaanden in alle drie de buurten hoog is en zelfs (ruim) boven het gemeentelijk gemiddelde van 54% ligt. De buurt Mekkelholt heeft het grootste aantal alleenstaanden. Gelet op het hoge percentage 65+ is dit echter niet verwonderlijk.

Samenstelling van de woningvoorraad

Tabel 3: Woningvoorraad naar eigendom

	Eigen woning	Part. verhuur	Corporatie	Totaal
Roombeek	584 42%	196 14%	583 42%	1363
Mekkelholt	201 17%	212 18%	780 65%	1193
Deppenbroek	409 17%	505 21%	1437 59%	2351
Totaal				
Gemeente	36%	20%	40%	100%

Uit de tabel blijkt dat de woningvoorraad van dit deel van Enschede uit relatief veel corporatie-bezit bestaat. Het ligt in ieder geval beduidend hoger dan het gemeentelijk gemiddelde.

De gemiddelde ouderdom van de woningvoorraad ligt als volgt:

Roombeek: gem. 48 jaar
Mekkelholt: gem. 33 jaar
Deppenbroek: gem. 31 jaar
Enschede: gem 38 jaar

Met name Roombeek kent een relatief oude woningvoorraad. Het merendeel is vlak na de 2e wereldoorlog gebouwd
In Mekkelholt en Deppenbroek staat relatief veel woningbouw uit de begin jaren zestig.

Tabel 4: Woningvoorraad naar type:

	Roombeek	Mekkelholt	Deppenbroek	Gemeente
Rijwoning	661 47%	358 30%	832 34%	37%
2 onder 1 kap	337 24%	71 6%	142 6%	16%
Vrijstaand	53 4%	39 3%	28 1%	7%
Hoogbouw	221 16%	591 49%	1417 59%	26%
Wooneenheden	90 6%	127 11%	3 0,1%	10%
Overig	44 3%	17 1%	2 0,1%	4%
Totaal	1406 100%	1203 100%	2424 100%	100%

Uit bovenstaande tabel wordt duidelijk dat de woningvoorraad van Roombeek overwegend uit laagbouw bestaat.
Hoogbouw is met name geconcentreerd in Deppenbroek en Mekkelholt. In deze buurten ligt het gemiddelde op bijna het dubbele van het Enschedese gemiddelde.

Het aantal vrijstaande woningen is in het gebied vrij laag. Dit is niet verwonderlijk gezien het relatief forse aandeel van de hoogbouw en het corporatie-bezit.

Het meest getroffen gebied (begrensd door Lasondersingel, Kottendijk, Deurningerstraat, Lijsterstraat, Stroinksbleekweg, Hulsmaatstraat, Voortsweg, Lasondersingel) ligt met name in de buurten Roomveld en Mekkelholt. In beide delen is de eigendomssituatie gevarieerd met vooral veel sociale huurwoningen. Twee belangrijke komplexen van sociale huurwoningen zijn het Kroehofte (ca 60-80 woningen) en het Roomveldje (ca 130 woningen).

Het Kroedhofte is gelegen tussen de Tollenstraat en de Renbaanstraat (tegenover het vuurwerkdepot). Het is een relatief recent complex (uit de beginjaren 80) van woningstichting Domijn. Het bestaat overwegend uit eengezinswoningen (inclusief een aantal beneden- en bovenwoningen).

Het Roomveldje is een complex van ca 130 woningen, eigendom van woningstichting De Woonplaats. Het complex bestaat uit kleine eengezinswoningen en dateert uit de jaren 20. Het is een van de oudste sociale huurwoningcomplexen van Enschede. Het complex ligt ingeklemd tussen de Grolsch en de Vinex-lokatie Groot Roombeek. Nadere studie op de toekomst van dit complex was reeds ingezet.

Beide komplexen maken deel uit van de voorraad goedkope huurwoningen, die bestemd zijn voor de huisvesting van de doelgroep van beleid(lagere inkomens).

Schurinksweide is een voormalig stadsvernieuwingsgebied waar de afgelopen jaren veel vervangende nieuwbouw is gepleegd. Dit jaar staan de laatste vervangende nieuwbouwprojecten gepland.

Tevens ligt binnen het getroffen gebied de grootste binnenstedelijke Vinex-locatie van Nederland, namelijk Groot Roombeek, waar nieuwbouw is gepland voor circa 1100 woningen. De start van de bouw is gepland voor de tweede helft van dit jaar. Groot Roombeek is een ca 35 ha grote lokatie, gelegen tussen de Lasondersingel en de Hulsmaatstraat en omvat o.a. de voormalige terreinen van de textielfabriekscomplexen Nino en Bamshoeve. Betreffend depot lag aan de rand van Groot Roombeek en derhalve was het moment van de voorgestane verplaatsing tevens gerelateerd aan de planning van de nieuwbouw.

Financiële regelingen i.h.k.v. de ramp van 13 mei 2000

Beleidsregels voor de uitvoering van de Noodregeling eerste opvang, Regeling kosten uitvaart als gevolg van de ramp, Specifieke regels voor de financiële noodhulpverlening aan zelfstandigen, Regelingen voor herinrichtingskosten, kleedgeld en eerste kosten

Inleiding
Onmiddellijk na de vuurwerkramp op 13 mei j.l. is door de gemeente besloten per direct de getroffen burgers die uit het rampgebied geëvacueerd waren (ook) financieel te ondersteunen.

Gelet op de dringende noodzaak om direct en voortvarend hulp te bieden is een noodregeling ontwikkeld en uitgevoerd, welke is vastgesteld en per 19 mei jl. is geaccordeerd door Burgemeester en Wethouders van Enschede. Door middel van deze nota wordt de regeling door Burgemeester en Wethouders thans ook formeel vastgesteld.
Tenslotte worden de "Specifieke regels voor de financiële noodhulpverlening aan zelfstandigen" en de "Regeling kosten uitvaartverzorging als gevolg van de ramp" en de "Regelingen voor herinrichtskosten kleedgeld en eerste kosten", ter vaststelling voorgelegd.

Juridische grondslag van de in deze nota genoemde regelingen
De noodregeling is gebaseerd op artikel 11, eerste lid, van de Algemene bijstandswet (Abw) waarin is vastgesteld dat aan een persoon die geen recht op bijstand heeft door Burgemeester en Wethouders, gelet op alle omstandigheden in afwijking van paragraaf 1 van de Abw (kring van rechthebbenden) bijstand kan worden verleend, indien zeer dringende redenen daartoe noodzaken. Voor de toepassing van artikel 11 Abw is het noodzakelijk, dat sprake is van een acute noodsituatie en dat de behoeftige omstandigheden waarin de belanghebbende verkeert op geen enkele andere wijze zijn te verhelpen, zodat het verlenen van bijstand volstrekt onvermijdelijk is. De acute noodsituatie als gevolg van de vuurwerkramp in Enschede is voldoende reden om artikel 11 toe te passen. Een en ander is bevestigd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Gelet op de ernst en grootschaligheid van de ramp, alsmede het zeer korte tijdsbestek waarbinnen de financiële hulpverlening dient/diende te worden georganiseerd, alsmede de ontredderde psychische en emotionele staat waarin de slachtoffers van de ramp verkeren, is besloten om af te zien van de, in het kader van de Abw gebruikelijke, middelentoets (inkomens- en vermogenstoets). Dit geldt evenzeer voor het aanbrengen van een onderscheid in groepen, die al dan niet bijstand ontvangen. Bij de besluitvorming heeft mede een rol gespeeld de specifieke sociaal economische situatie van deze achterstandswijk, alsmede de zeer schrijnende gevolgen van de ramp voor haar bewoners. Gelet op de hiervoor geschetste extreme omstandigheden werd het maatschappelijk ongewenst geacht om de formele weg van een individuele bijstandsaanvraag met middelentoets te volgen. Immers, ongeacht of een betrokkene een bijstandsuitkering of inkomsten uit arbeid of anderszins ontvangt ondervindt deze de ernstige gevolgen van de ramp en kan hij/zij deze niet zelf opvangen. Dit geldt voor alle regelingen die hierna volgen.

De kosten die ingevolge artikel 11 Abw worden gemaakt, kunnen blijkens mededeling van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afzonderlijk worden gedeclareerd bij het rijk, zijnde "de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan" van de slachtoffers van de ramp. Naast de kosten van levensonderhoud kan ook gedacht worden aan consumptiegoederen, zoals inrichtingsgoederen en tijdelijke herhuisvestingkosten. Niet voor declaratie in aanmerking komen de kosten betreffende infrastructurele voorzieningen en herbouwkosten. Het rijk heeft zich bereid verklaard tot een eenmalige specifieke uitkering aan de gemeente Enschede ter dekking van de meerkosten voor bijzondere bijstand als gevolg van deze ramp. Een en ander is op 18 mei j.l. meegedeeld, door een memo van dezelfde datum bevestigd. Bovendien is door het ministerie toegezegd dat in een wat meer uitvoerige reactie aan het gemeentebestuur een en ander zal worden bevestigd. Vanzelfsprekend wordt daarbij rekening gehouden met uitkeringen van verzekeringsmaatschappijen aan getroffenen. Vermeld kan worden dat tot dusver in alle gevallen een machtiging tot cessie is ingenomen, alvorens tot betaling van een noodvoorziening is overgegaan.

Op de hierna volgende regelingen zijn de volgende algemene bepalingen van toepassing:

- het college van Burgemeester en Wethouders besluiten op aanvragen in het kader van deze regelingen, waarbij de gebruikelijke mandateringsregelingen ingevolge de Abw van toepassing zijn;
- alle informatieverstrekking over de regelingen vindt plaats via het Informatie- en Adviescentrum (IAC);
- de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen.

Een overzicht van de betreffende regelingen

1. Noodregeling eerste opvang van 14-05-2000 t/m 24-05-2000.

Er zijn drie noodregelingen getroffen ter voorziening in de eerste opvang (eten, drinken, kleding), te weten;

1. de allereerste noodhulp direct na de ramp (alleen op zondag 14-05-2000)
2. de eerste noodhulp na de ramp (op maandag 15-05-2000)
3. overbruggingsuitkeringen levensonderhoud (vanaf dinsdag 16-05-2000 t/m 24-05-2000), daarna zonodig op basis van maatwerk

2. Regeling kosten uitvaart als gevolg van de ramp

Zonodig, wanneer er geen sprake is van een uitvaartverzekering of er sprake is van een ontoereikende verzekering kunnen nabestaande van slachtoffers van de ramp de uitvaartkosten en reiskosten vergoed krijgen.

3. Specifieke regels voor de financiële noodhulpverlening aan zelfstandigen

Aan ondernemers uit het rampgebied, die als gevolg van de ramp geen inkomsten meer hebben kan in het kader van het Bijstandsbesluit zelfstandigen gedurende drie maanden uitkering levensonderhoud om niet, ter hoogte van de toepasselijke bijstandsnorm, worden verstrekt.

4. Regelingen voor herinrichtingskosten, kleedgeld en eerste kosten

Aan slachtoffers afkomstig uit het rampgebied wordt financiele steun verleend om weer terug te kunnen keren naar de woning of elders huisvesting te betrekken.

Hierna volgt een inhoudelijke beschrijving van de hierboven genoemde regelingen.

1. Noodregeling eerste opvang van 14-05-2000 t/m 24-05-2000

1.1 De allereerste noodhulp direct na de vuurwerkramp (op zondag 14-05- 2000)

Doelgroep

Personen afkomstig uit het rampgebied (binnen- en buitenring), die zich spontaan melden bij de Stadsbank en in verband met de ramp niet over enige financiële middelen beschikten.

Uitkeringen

Er is uitgekeerd:

- f 100,-- per persoon tot een maximum van f 500,-- per gezin.

Vorm van de financiële bijdrage

De bijstand is verstrekt om niet.

Procedure

De bijdrage werd na invulling van het registratieformulier van de Diekmanhal (eerste opvang) verstrekt.

1.2 De eerste noodhulp na de ramp (op maandag 15-05-2000)

Doelgroep

(Zie onder 1.1)

Vorm van de bijstand

De bijdrage is verstrekt om niet, tenzij verrekening van het kleedgeld met een uitkering van de verzekeringsmaatschappij mogelijk is. Hiertoe is een machtiging tot cessie ingenomen.

Uitkeringen

Er is uitgekeerd:

- f 100,-- per persoon tot een maximum van f 500,-- per gezin voor het eerste levensonderhoud en;
- f 200,-- voor een alleenstaande en maximum van f 500,-- per gezin voor kleedgeld

Dit zijn maximale bedragen die zijn uitgekeerd op aanvraag.

Procedure
Vanaf 15-05-2000 is gewerkt met een zogenaamd verkort aanvraagformulier Abw. Er is geen vermogens- of inkomenstoets toegepast (zie voor de reden het gestelde onder "**Juridische grondslag**"). Gegevens werden gecheckt bij de GBA. Deze regeling is afgebouwd ingaande dinsdag 16-05-2000. Hiervoor in de plaats is getreden regeling 1.3 (zie hierna).

1.3 Overbruggingsuitkering (ingaande dinsdag 16 mei 2000)

Doelgroep
Personen afkomstig uit het directe rampgebied, zoals vastgesteld op 16 mei 11.00 uur, die als gevolg van de ramp in de komende weken zonder financiële middelen zitten. Het betreft zowel mensen met een Abw-uitkering als mensen met andere periodieke inkomsten. Inmiddels heeft overleg met de plaatselijke bankinstellingen plaatsgevonden teneinde te komen tot hervatting van het reguliere bancaire en girale betalingsverkeer.

Vorm van de bijstand
(Zie onder 1.1)

Uitkeringen
Er wordt eenmalig een maanduitkering gerelateerd aan de normen ingevolge de Abw uitgekeerd:
- f 2100,-- voor een echtpaar;
- f 1900,-- voor een alleenstaande ouder;
- f 1500,-- voor een alleenstaande

Mogelijk eerdere uitkeringen (Zie onder hoofdstuk 1 en 2) hebben geen invloed op de hoogte van deze uitkering.

Procedure
Er is gewerkt met een verkort, met het GBA afgestemd, aanvraagformulier, waarbij om het onder "**Juridische grondslag**" gestelde, geen vermogens- of inkomenstoets heeft plaatsgevonden. Er is in alle gevallen een machtiging tot cessie in verband met mogelijke verzekeringsuitkeringen ingenomen.

2. Regeling kosten uitvaart als gevolg van de ramp

Als nabestaanden van de slachtoffers van de ramp de uitvaartkosten niet kunnen verhalen op de eventuele uitvaartkostenverzekering wordt in beginsel bijzondere bijstand verstrekt.

Doelgroep

Zie boven.

Uitkeringen

- kosten van de uitvaart: maximaal f 10.000,-- voor de uitvaart, ongeacht de vorm van de uitvaartverzorging. Dit geldt ook voor een uitvaart in het buitenland;
- reis- en verblijfkosten;
  1. per slachtoffer kunnen maximaal twee naaste familieleden (eerste of tweede graad) uit het buitenland in aanmerking komen voor reiskosten naar de uitvaart in Nederland (zgn. inreizigers);
  2. per slachtoffer kunnen maximaal twee naaste familieleden (eerste of tweede graad) uit Nederland in aanmerking komen voor een reiskostenvergoeding naar de uitvaart in het buitenland (zgn. uitreizigers);
  3. Naast de reiskostenvergoeding kan een vergoeding voor verblijfkosten ad f 500,-- per naast familielid (eerste of tweede graad) met een maximum van twee personen worden verstrekt;

Procedure

1. Uitvaartkosten

Nabestaanden dienen een verkort aanvraagformulier in te vullen en een machtiging tot cessie af te geven, waardoor t.z.t. verrekening kan plaatsvinden met een eventuele uitkering van de (uitvaart)verzekeraar.

2. Reiskosten

uitbetaling vindt plaats door de Stadsbank Oost Nederland na overlegging van de volgende bescheiden: paspoort/identiteitsbewijs, tickets op naam van nabestaande enz.

Vorm van de uitkeringen

De uitkeringen worden om niet verstrekt, tenzij verrekening met een schade-uitkering van de verzekeringsmaatschappij mogelijk is. Hiertoe zijn machtigingen tot cessie ingenomen.

3. Specifieke regels voor de financiële noodhulpverlening aan zelfstandigen

Aan ondernemers uit het rampgebied, die als gevolg van de ramp geen inkomsten meer hebben kan in het kader van het Bijstandsbesluit zelfstandigen gedurende drie maanden een uitkering levensonderhoud om niet, ter hoogte van de toepasselijke bijstandsnorm, worden verstrekt (eventueel onder verrekening met een inkomstendervingsverzekering), zonodig aangevuld met een vergoeding van bedrijfskosten. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft met deze regeling ingestemd.

4 Regelingen voor herinrichtingskosten, kleedgeld en eerste kosten

De Gemeente Enschede heeft, na ruggespraak met de Regering, het Nationaal Rampenfonds en de Enschedese Woningbouwcorporaties –waaraan dank verschuldigd is voor hun coöperatieve en constructieve opstelling-, een drietal regelingen vastgesteld, uit te voeren door de Gemeente Enschede.

Regeling I voor:
mensen wier huis door de ramp volledig is verwoest danwel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard.

Regeling II voor:
mensen uit het rampgebied, die na een periode van 6 weken of langer weer terug kunnen naar hun eigen woning, die nu in noodwoningen zijn of worden opgevangen.

Regeling III voor:
mensen uit het op 16 mei, om 11.00 uur vastgestelde afgesloten rampgebied, die nu reeds, of op korte termijn (binnen 6 weken na de ramp) zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning

De regelingen zijn zowel van toepassing op mensen met een huurwoning als voor mensen die een eigen woning bewoonden.

Ook voor deze regelingen wordt geen vermogens- of inkomenstoets toegepast (zie voor de reden het gestelde onder "**Juridische grondslag**").

Het gemeentebestuur gaat ervan uit dat zij met deze regelingen een passende en toereikende financiële voorziening heeft getroffen, naast de materiële voorzieningen die beschikbaar zijn gesteld door bedrijven.

De uitvoering van regeling I geschiedt met voorrang aangezien het hier gaat om de zwaarstgetroffenen. De wijze van uitvoering en betaling voor de regelingen II en III wordt nog verder uitgewerkt, mede aan de hand van overleg met de verzekeraars.

De regelingen in deze mededeling gelden naast de in enige gevallen reeds uitgevoerde noodvoorzieningen en de in enige gevallen verstrekte overbruggingsuitkering o.g.v. art. 11 Abw.

Communicatie met de doelgroep

In de communicatie met de doelgroep hebben de volgende aspecten een rol gespeeld. Het merendeel van de belanghebbenden die in aanmerking komen voor deze regelingen is bij de gemeente en de woningbouwcorporaties bekend. De uitvoering van deze regelingen beperkt zich in eerste aanleg tot mensen wier huis door de ramp volledig is verwoest danwel blijvend onbewoonbaar is verklaard (regeling I). Deze mensen zijn zwaar gedupeerd door de ramp en worden bij de uitvoering van deze regelingen het eerst geholpen. Zij ontvangen in week 21 persoonlijk bericht (mondeling danwel schriftelijk) over de regeling en de betaalprocedure. Men hoeft zich dus NIET te melden. Mocht men tot de doelgroep behoren en onverhoopt geen bericht hebben ontvangen dan kan men vanaf woensdag contact opnemen met de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.

Vanaf vrijdag 26 mei 2000 zal een aanvang worden gemaakt met de uitvoering van de regelingen voor de overige belanghebbenden. Aan specifieke voorlichting t.b.v. allochtonen wordt aandacht besteed.

Regeling I

Wie komt in aanmerking en wat houdt de regeling in

Aan mensen met een volledig verwoeste woning danwel een door de gemeente blijvend onbewoonbaar verklaarde woning wordt een all-in uitkering verstrekt. Dit houdt in dat afhankelijk van de gezinssamenstelling en de aard van de huisvesting aan de hand van vaste normbedragen een bijdrage in de te maken kosten wordt samengesteld. Deze bestaat uit een bijdrage in de aanschafkosten van kleding, de aanschafkosten van de eerste persoonlijke benodigdheden en een bijdrage in de kosten van herinrichting.

De normbedragen voor regeling I:

a. Kleedgeld:	ƒ 3.000,- per persoon
b. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:	ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
	ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
	ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
	ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners
c. Normvergoeding voor inrichtingskosten:	ƒ 10.000,- (niet-zelfstandige woonruimte)
	ƒ 30.000,-(eengezinswoning/maisonnette)
	ƒ 20.000,- (flats en duplexwoningen)

d. Vergoeding herinrichtingskosten bij terugkeer naar de wijk: ƒ 5.000,-forfaitair bedrag ineens. *Dit onderdeel van de regeling moet vooralsnog **niet publicabel** blijven.* Dit onderdeel van de regeling zal t.z.t. in uitvoering worden genomen.

Regeling II

Wie komt in aanmerking en wat houdt de regeling in

Aan mensen uit het rampgebied, die na een periode van 6 weken of langer weer terug kunnen naar hun eigen woning, die nu in noodwoningen zijn of worden opgevangen wordt een all-in uitkering verstrekt. Op basis van de technische situatie van de woning wordt een inschatting gemaakt met betrekking tot de periode die nodig zal zijn voor herstel van de woning.

Afhankelijk van de gezinssamenstelling en de aard van de huisvesting wordt aan de hand van vaste normbedragen een bijdrage in de te maken kosten samengesteld. Deze bestaat uit een bijdrage in de aanschafkosten van kleding, de aanschafkosten van de eerste persoonlijke benodigdheden en een bijdrage in de kosten van herinrichting.

De normbedragen voor regeling II:

a. Kleedgeld:	ƒ 3.000,- per persoon
b. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:	ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
	ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
	ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
	ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners
c. Normvergoeding voor inrichtingskosten:	ƒ 5.000,-

d. Vergoeding herinrichtingskosten bij terugkeer naar eigen woning: ƒ 5.000,-forfaitair bedrag ineens, ingeval de noodzakelijk geachte te maken kosten hoger zijn, dan zal vergoeding daarvan in overleg met de gemeente dienen te worden bezien (maatwerk). *Dit onderdeel van de regeling moet vooralsnog **niet publicabel** blijven.* Dit onderdeel van de regeling zal t.z.t. in uitvoering worden genomen.

Regeling III

Wie komt in aanmerking

Aan mensen uit het op 16 mei, om 11.00 uur vastgestelde afgesloten rampgebied, die nu reeds, of op korte termijn (binnen 6 weken na de ramp) zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning wordt een vergoeding verstrekt ter voorziening in de eerste persoonlijke benodigdheden. Deze gebiedsafbakening is ook gebruikt t.b.v. de uitvoering van de overbruggingsuitkering.

De normbedragen voor regeling III:

Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:	ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
	ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
	ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
	ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners

Voor alle drie regelingen geldt:

A. Uitkering om niet, tenzij...

In de communicatie naar de betrokkenen wordt aangegeven dat de bijdragen op grond van deze drie regelingen in principe om niet zijn, tenzij op grond van een verzekering aanspraak gemaakt kan worden op een schade-uitkering.

Juridisch gesproken houdt dit in dat de bijdragen op grond van deze drie regelingen worden verstrekt onder de voorwaarde dat degene aan wie de betaling plaatsvindt haar/zijn vordering op haar/zijn verzekeraar (uiteraard voor zover van een verzekering sprake is) betrekking hebbend op de bedoelde schadeposten in eigendom overdraagt aan de gemeente tot aan de som die de gemeente voldoet. Op het moment dat de aanvrage wordt gedaan wordt aan de aanvrager een akte van cessie voorgelegd. Blijkt dat er geen sprake is van een verzekering of blijkt dat de door de Gemeente uit te keren bedragen de verzekerde som te boven gaan, dan zal de gemeente desalniettemin tot uitkering overgaan om de nood te lenigen. De gemeente behoudt zich het recht voor om te besluiten niet tot uitkering over te gaan of slechts gedeeltelijk tot uitkering over te gaan indien blijkt dat de aanvrager van de betaling al een (voorschot)uitkering van de verzekeraar heeft ontvangen betrekking hebbend op de bedoelde schadeposten. Zulks zal van geval tot geval zo goed mogelijk worden beoordeeld. Overige voorwaarden zullen niet worden geformuleerd. De

betaling zal door de gemeente niet worden teruggevorderd maar wel heeft de gemeente het recht de aan de gemeente overgedragen vordering op de verzekeraar te incasseren.

B. Uitbetaling
De uitbetaling zal geschieden via bank- of girorekening. Begonnen zal worden met de betalingen in het kader van Regeling I.

C. Berichtgeving
Belanghebbenden ontvangen hierover persoonlijk bericht (mondeling danwel schriftelijk) over de regeling en de betalingsprocedure. Een informatiefolder zal in vier talen (nederlands, turks, marokkaans en engels) beschikbaar worden gesteld.

D. Informatielijn
Voor informatie over deze regelingen kunt u bellen met het algemene informatienummer 08001100.

E. In de gevallen waarin deze regelingen niet voorzien, besluiten Burgemeester en Wethouders.

Kosten en Financiering

Inschatting van de totale kosten:

Op basis van de op 23 mei bekende gegevens van BMD en WBC is de onderstaande inschatting van de totale kosten gemaakt.

Noodbetalingen (zo. en ma.)	ƒ 0,2 mln.
Overbruggingsuitkering	ƒ 4,5 mln.
Herinrichtingskosten:	ƒ 15,5 mln.
Kleedgeld:	ƒ 4,2 mln.
Vergoeding eerste kosten:	ƒ 4,6 mln.
Totaal:	**ƒ 29,0 mln.**
(evt. 10% extra, i.v.m. met mogelijk niet in het GBA of in bestanden van de woningbouwcorporaties geregistreerde rechthebbenden	ƒ 3,0 mln.)

Deze kosten zullen vanuit een aantal financieringsbronnen worden gefinancierd, m.n. bijzondere bijstandskosten o.g.v. art 11 Abw te financieren door het ministerie van SZW, daarnaast een bijdrage uit het Nationaal Rampenfonds. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden met het ministerie van SZW en het Nationaal Rampenfonds. Allereerst zullen de kosten waar mogelijk worden verrekend met uitkeringen op de betreffende kosten van verzekeringmaatschappijen, daarna zal verrekening o.b.v. art. 11 Abw plaatsvinden. Het resterende deel zal, onder voorbehoud van goedkeuring door het bestuur van het Nationaal Rampenfonds, vanuit het Nationaal Rampenfonds worden gefinancierd.

RAMPGEBIED VUURWERKEXPLOSIE

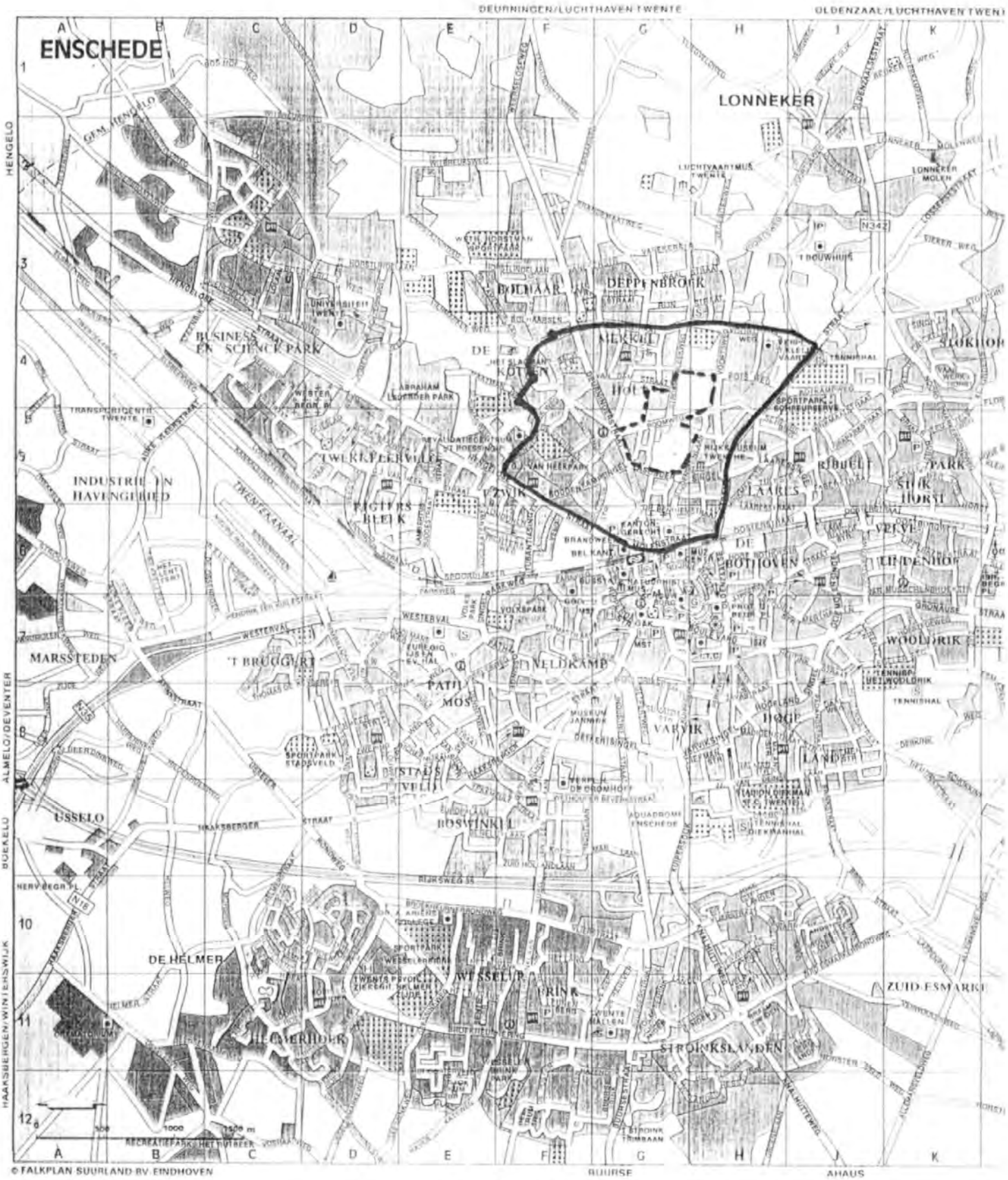

— 2e RING RAMPGEBIED 14-5-2000

--- HUIDIG RAMPGEBIED 25-5-2000

De ramp met SE Fireworks

Milieuhygiënische aspecten

Bouw- en Milieudienst Enschede, afdeling Milieu, 26 mei 2000

Inleiding 3
Milieuvergunningen SE Fireworks 4
Algemeen 4
Oprichtingsvergunning 1977 4
Uitbreidingsvergunning 1979 4
Revisievergunning 1997 4
Veranderingsvergunning 1999 (zie ook tekening op pagina 6) 4
De procedure van vergunningverlening 5
De handhaving van de milieuvergunning 5
De situering van het bedrijf 5
Vergunde situatie bij SE Fireworks, op 13 mei 2000 6
Asbest / gevaarlijke stoffen 7
Organisatiestructuur asbestinformatiepunt (AIP) 8
Bodemonderzoek en –sanering in rampgebied. 9
Grolsch-brouwerij aan de Brouwerijstraat 11
Algemeen 11
Ramp op 13 mei 2000 11
Externe veiligheid 11
De ammoniakkoelinstallatie 11
Vergunningsituatie 11
Situatie van de installaties na de ramp 12
Verplaatsing / tijdelijke herhuisvesting getroffen bedrijven 14
Algemeen 14
Milieuhygiënische aspecten 14
Bijlage: situatie Grolsch, Brouwerijstraat 15

Inleiding

Ten behoeve van het bezoek van de bewindslieden Pronk en Remkes aan Enschede, op 26 mei 2000, heeft de afdeling Milieu een aantal milieuhygiënische aspecten van de ramp met SE Fireworks op 13 mei 2000 op een rij gezet. Om een indruk te kunnen schetsen van datgene wat nu speelt en met de afwikkeling waarvan we de komende maanden tot jaren nog bezig zullen zijn.

Ten aanzien van bijvoorbeeld de milieuvergunning van SE Fireworks, en de herhuisvesting van getroffen bedrijven, hebben we nog niet alle informatie die we nodig hebben goed op een rij kunnen zetten. Wat opgenomen is in dit dossier zijn daarom geen volledig uitgewerkte en uitgekristalliseerde producten, maar een inzicht in de laatste stand van zaken.

Milieuvergunningen SE Fireworks

Algemeen
Het bedrijf SE Fireworks was sinds 1976 gevestigd aan de Tollensstraat 50 te Enschede. De Tollensstraat ligt in een van oudsher een industrieel gebied, er liggen in dit gebied bij het begin van de twintigste eeuw diverse grote textielbedrijven.

Oprichtingsvergunning 1977
De oprichtingsvergunning betrof een 13-tal bunkers (10 grote en 3 kleine), alsmede 1 werkruimte
De maximaal vergunde hoeveelheid vuurwerk bedroeg in totaal 16.500 kg 'klein vuurwerk' in de grote bunkers, alsmede in totaal 1.950 kg 'groot vuurwerk' in de kleine bunkers. Met 'klein vuurwerk' wordt vuurwerk voor particulieren bedoeld, 'groot' vuurwerk is bedoeld voor professioneel gebruik.

Uitbreidingsvergunning 1979
Bij de bestaande betonnen bunkers werden 7 nieuwe MAVO-boxen of bunkers, uitgevoerd in gewapend beton, toegevoegd.
De maximaal vergunde hoeveelheid vuurwerk bedraagt vanaf dit moment in totaal 70.000 kg 'klein vuurwerk' in de grote bunkers, in totaal maximaal 14.000 kg 'klein vuurwerk' in de MAVO-boxen, alsmede in totaal 1.950 kg 'groot vuurwerk' in de kleine bunkers. Deze hoeveelheden golden voor vuurwerk in ongeopende originele houten vervoersverpakking.

Revisievergunning 1997
In 1997 is een revisievergunning verleend, omdat in het bedrijf het accent verlegd werd van het klein vuurwerk naar groot vuurwerk. Deze vergunning vervangt de voorgaande vergunningen, er werd een nieuwe vergunning voor het gehele bedrijf afgegeven. Er is met andere woorden sprake van een nieuwe uitgangssituatie.
De opslagmogelijkheden werden uitgebreid met de plaatsing van een 3-tal zogenaamde zeecontainers.
De maximaal vergunde hoeveelheid vuurwerk bedroegt vanaf dit moment in totaal 70.000 kg vuurwerk in de 10 grote bunkers, in totaal maximaal 14.000 kg vuurwerk in de 7 MAVO-boxen, in totaal 15.000 kg vuurwerk in de 3 kleine bunkers, alsmede in totaal 6.000 kg vuurwerk in de 3 zeecontainers.
Deze hoeveelheden golden voor de 'lichtere' vuurwerkklassen. Voor vuurwerk uit zwaardere klassen golden aangepaste, lagere hoeveelheden. Vuurwerk uit de zwaardere categorie moest opgeslagen worden in de kleine bunkers, en in 1 van de 10 grote bunkers, met een maximum van 500 kg per bunker.

Alleen in de werkruimte mocht het vuurwerk onverpakt aanwezig zijn. Bij werkzaamheden mocht er maximaal 100 of 250 kg vuurwerk aanwezig zijn in de werkruimte, afhankelijk van de gevarenklasse. De werkruimte, en de wijze waarop werkzaamheden werden verricht, was aan voorwaarden verbonden.

Veranderingsvergunning 1999 (zie ook tekening op pagina 6)
Tenslotte werd in 1999 een tijdelijke vergunning voor een periode van 3 jaar verleend. De uitbreiding betrof het plaatsen van 11 zeecontainers. Vanwege de aanstaande milleniumwisseling werd een grote vraag naar vuurwerk verwacht. Ook werden de toegestane hoeveelheden in de MAVO-boxen en zeecontainers opgeslagen vuurwerk verhoogd van 2.000 kg naar 3.500 kg.
In totaal mocht er maximaal 158.250 kg vuurwerk in het bedrijf opgeslagen worden.
Van belang is voorts dat in deze vergunningaanvraag wordt aangegeven dat er niet langer met de zwaardere klassen vuurwerk wordt gewerkt in de werkruimte. Van deze klassen mocht alleen nog maximaal 2.000 kg vuurwerk verdeeld over 4 bunkers aanwezig zijn, in originele transportverpakking.

Op het moment dat de ramp zich voltrok was al met al de vergunde situatie ten aanzien van de opgeslagen stoffen en bewaarplaatsen de volgende:

7	MAVO-boxen	à	3.500 kilo vuurwerk, klassen 1.4S en 1.4G
14	zeecontainers	à	3.500 kilo vuurwerk, klassen 1.4S en 1.4G
3	kleine bunkers	à	500 kilo vuurwerk, klasse 1.3G of 5.000 kilo vuurwerk, klassen 1.4S en 1.4G
9	grote bunkers	à	7.000 kilo vuurwerk, klassen 1.4S en 1.4G
1	grote bunker	à	7.000 kilo vuurwerk, klassen 1.4S en 1.4G, of 500 kilo vuurwerk, klasse 1.3G
1	ompakruimte	à	500 kilo onverpakt vuurwerk, klassen 1.4G en 1.4S.

De procedure van vergunningverlening
Bij het verlenen van de vergunningen, zijn direct omwonenden aan de Tollensstraat door de gemeente aangeschreven (1997: ca. 100 gebruikers van panden, 1999: 22 omwonenden). De bewoners werd gemeld dat er een concept-vergunning ter inzage was gelegd, men kon dan voor een periode van 4 weken bezwaar maken tegen de vergunning. In plaatselijke (huis-aan-huis-) bladen werd het bericht opgenomen in de (wekelijkse) publicatiepagina van de gemeente.

Naar aanleiding van de vergunningaanvraag uit 1997 werd er door één bewoner uit de omgeving van het bedrijf een bedenking ingediend. De bewoner merkte op dat de opslag van vuurwerk niet paste in een woonwijk. Het ging hier met andere woorden om een bezwaar van planologische aard. Het toetsingskader van een milieuvergunning, de Wet milieubeheer, biedt echter geen ruimte voor planologische bezwaren. De wet somt op welke aspecten milieuhygiënisch relevant zijn, en ruimtelijke-ordeningsapsecten worden niet in de wet genoemd. De bedenking is dan ook niet verder betrokken in de vraag of een vergunning kon worden verleend. Wel werd opgemerkt dat de gemeente maatregelen kon treffen indien geconstateerd zou worden dat gestelde voorwaarden door het bedrijf werden overtreden. Deze gestelde voorwaarden richtten zich onder andere op brandpreventie en –bestrijding.

In 1999 heeft niemand gebruik gemaakt van de mogelijkheid bezwaar aan te tekenen.

De handhaving van de milieuvergunning
Bij controles van de milieuvergunning wordt naleving van voorschriften, zoals die in vergunning zijn opgenomen, gecontroleerd. Controles worden periodiek uitgevoerd. In december 1999 heeft de laatste formele controle plaatsgevonden.
Bij een controle wordt steekproefsgewijs de feitelijke situatie vergeleken met de voorgeschreven situatie. Tijdens de laatste controle is geconstateerd dat de voorschriften voor zover gecontroleerd werden nageleefd.

De situering van het bedrijf
In 1977 werd op een groot industrieterrein, waar onder andere grootschalige textielbedrijven gevestigd waren, deze vuurwerkopslag gerealiseerd. Afgezet tegen deze omgeving ging het hier om een relatief klein bedrijf. Reeds kort na oprichting groeide het bedrijf vanuit de reeds verworven positie.
Al geruime tijd wordt, vanuit planologische overwegingen, geprobeerd het bedrijf te verplaatsen. Gevaarsaspecten voor de bestaande omgeving spelen hierbij geen rol. Vanuit de inspanningen op het gebied van de stadsvernieuwing is het de bedoeling het gebied waar de Tollensstraat onderdeel van uitmaakt te herstructureren. Sinds enkele jaren wordt hier gewerkt aan het realiseren van de VINEX-locatie Groot Roombeek.

Vergunde situatie bij SE Fireworks, op 13 mei 2000

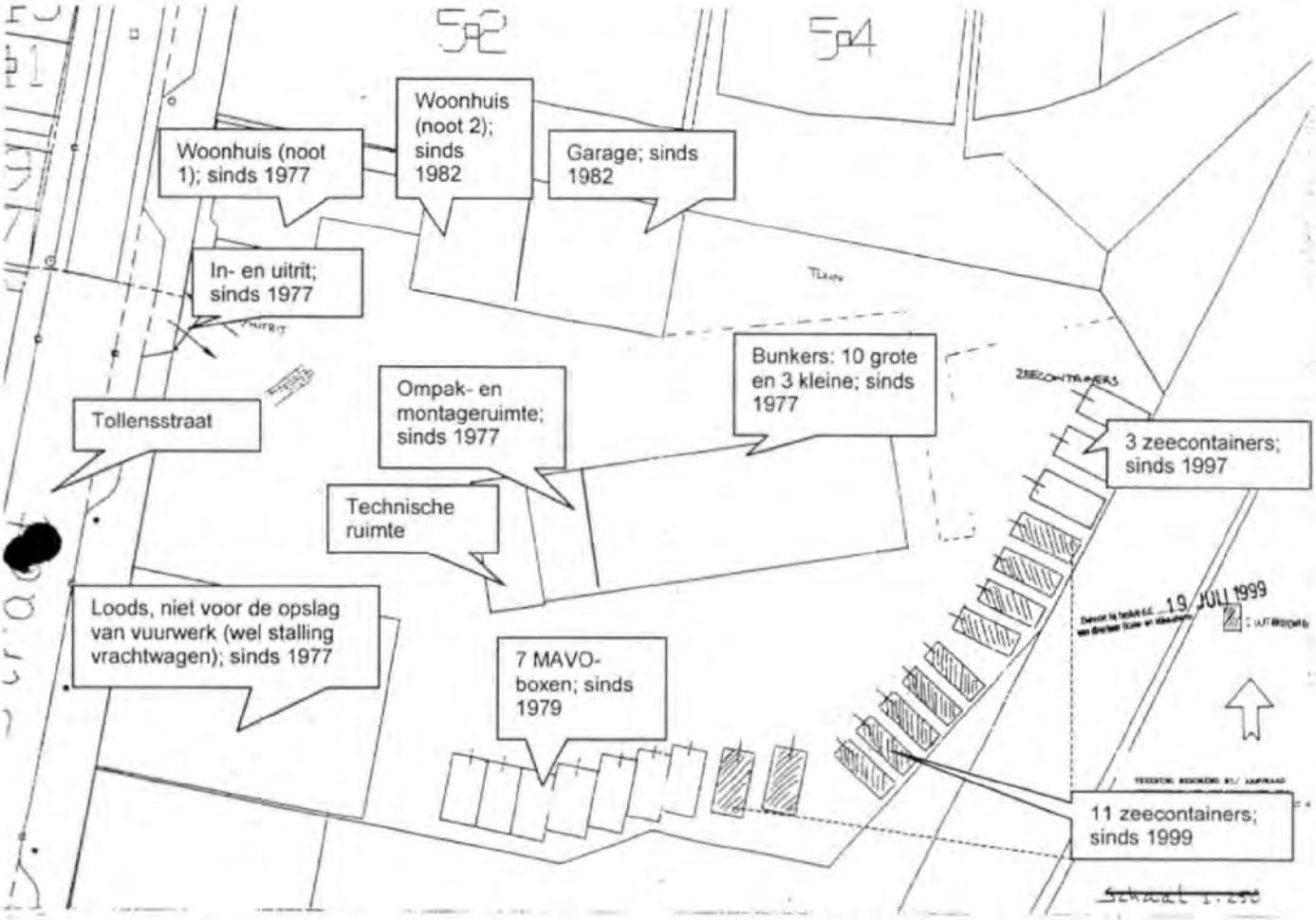

Noot 1: Tot ca. 1996 / 1997 een woonhuis (bedrijfswoning), sinds 1998 kantoor.
Noot 2: Gebouwd als woonhuis, maar met de laatste jaren de functie van kantoor.
Noot 3: In 1977 stond hier een andere loods, is later herbouwd tot / vervangen door deze loods.

6

Asbest / gevaarlijke stoffen

Bij de explosie in Enschede is een grote hoeveelheid asbest, afkomstig van woningen en bedrijven, verspreid in de omgeving. Uit metingen van het RIVM is gebleken dat in de rookpluim die is neergekomen tot ver buiten Enschede geen asbest is gevonden. Wel is asbest aangetroffen in het puin van de vernielde woningen en bedrijven. Brokken asbest lagen verspreid op het rampterrein. Daarbuiten zijn woningen beschadigd door de drukgolf en zijn in/op woningen, schuurtjes en bedrijven asbesthoudende materialen beschadigd geraakt.
Uit luchtmetingen, door RIVM uitgevoerd na de ramp, zijn geen asbestconcentraties gebleken boven het Maximaal Toelaatbare Risico.

Voor het uitvoeren van metingen bij woningen en bedrijven waar asbestbeschadigingen zijn, wordt volgens de asbestprocedures gewerkt en gesaneerd. Op de volgende pagina treft u een procedureschema aan.

Door de vuurwerkexplosie zijn ook stof en zware metalen vrijgekomen. Uiteraard is kort na de explosie veel fijn stof gemeten door het RIVM. De concentratie is geleidelijk gedaald. Voor cadmium, barium en lood werden in het begin de lange-termijn-blootstellingsnormen overschreden. Voor lood is op 1 dag (13 mei) de Toelaatbare Dagelijkse Inname overschreden als iemand 24 uur zou zijn blootgesteld. Hiervan worden geen gezondheidsrisico's verwacht.

Geconstateerde problemen:
1. De aanwezigheid van asbest in bouwwerken levert in situaties als deze een zeer complex probleem op. Als gevolg daarvan wordt saneren een vrij kostbare aangelegenheid. Het verdient aanbeveling om tot een landelijke saneringsregeling te komen, vergelijkbaar met de Actie Tankslag.
2. Probleem is verder dat in situaties als deze niet duidelijk is wie de kosten draagt: het is namelijk moeilijk aan te tonen of schade aan asbest het gevolg is van de ramp. Menigmaal is geconstateerd dat misbruik van de situatie wordt gemaakt.
3. Over de gezondheidsrisico's van asbest is vrijwel continu sprake van discussie tussen medisch milieukundigen en arbeidsinspectie. Ook allerlei landelijke experts komen te pas en te onpas in het nieuws met tegenstrijdige opvattingen. Dit leidt tot paniek onder burgers, waardoor de kwestie moeilijk / zo niet te communiceren is door de gemeente. Dit pleit ook weer voor een landelijke saneringsregeling, teneinde discussie te voorkomen.

Tenslotte: in de binnenste ring van het rampgebied is er een groep bedrijven, waarvan geconstateerd is, dat er sprake is van asbestverontreiniging van installaties. De reiniging van deze installaties zal enkele weken in beslag nemen. Dit is een extra complicerende factor bij het verplaatsen / herhuisvesten van deze bedrijven, dan wel weer in gebruik nemen van het bedrijf.

Organisatiestructuur asbestinformatiepunt (AIP) 4818885

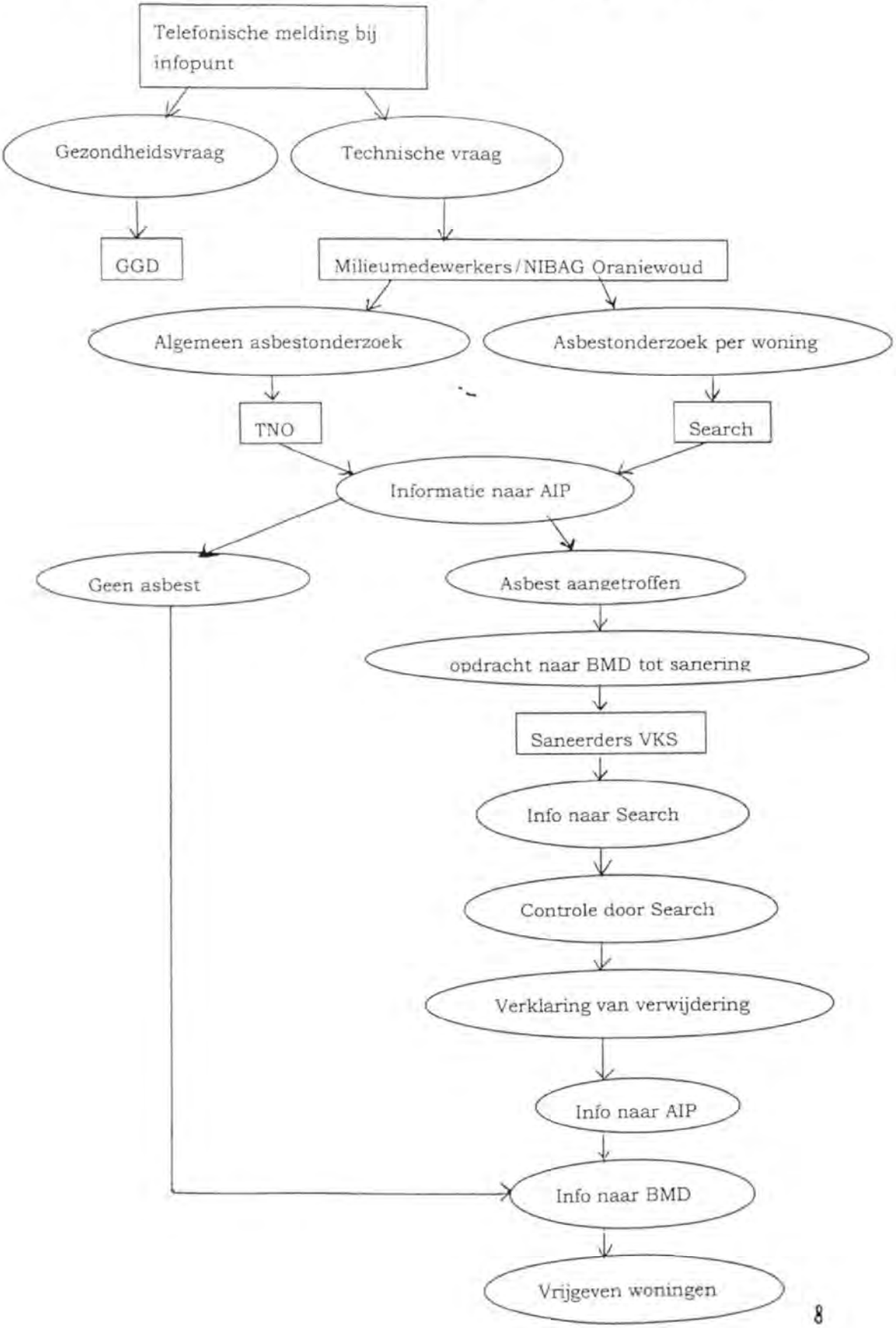

8

Bodemonderzoek en –sanering in rampgebied.

Na de ruimingswerkzaamheden in het rampgebied zal er een bodemonderzoek worden uitgevoerd. In overleg met de Provincie wordt een plan van aanpak opgesteld voor het uit te voeren bodemonderzoek.
Een eerste overleg hierover is gepland op 27 juni.
In het gebied waren al enkele bodemonderzoeken uitgevoerd op bedrijfslocaties in het kader van de Vinex.

In een schematisch overzicht (volgende pagina) is het traject vanaf bodemonderzoek tot aan de uitvoering van de sanering aangegeven.

Op dit moment zijn er geen bijzondere knelpunten te benoemen ten aanzien van het oplossen van de bodemproblematiek. De Provincie heeft alle medewerking toegezegd, een en ander gaat in goed overleg.

Traject bodemonderzoek - bouwrijp terrein

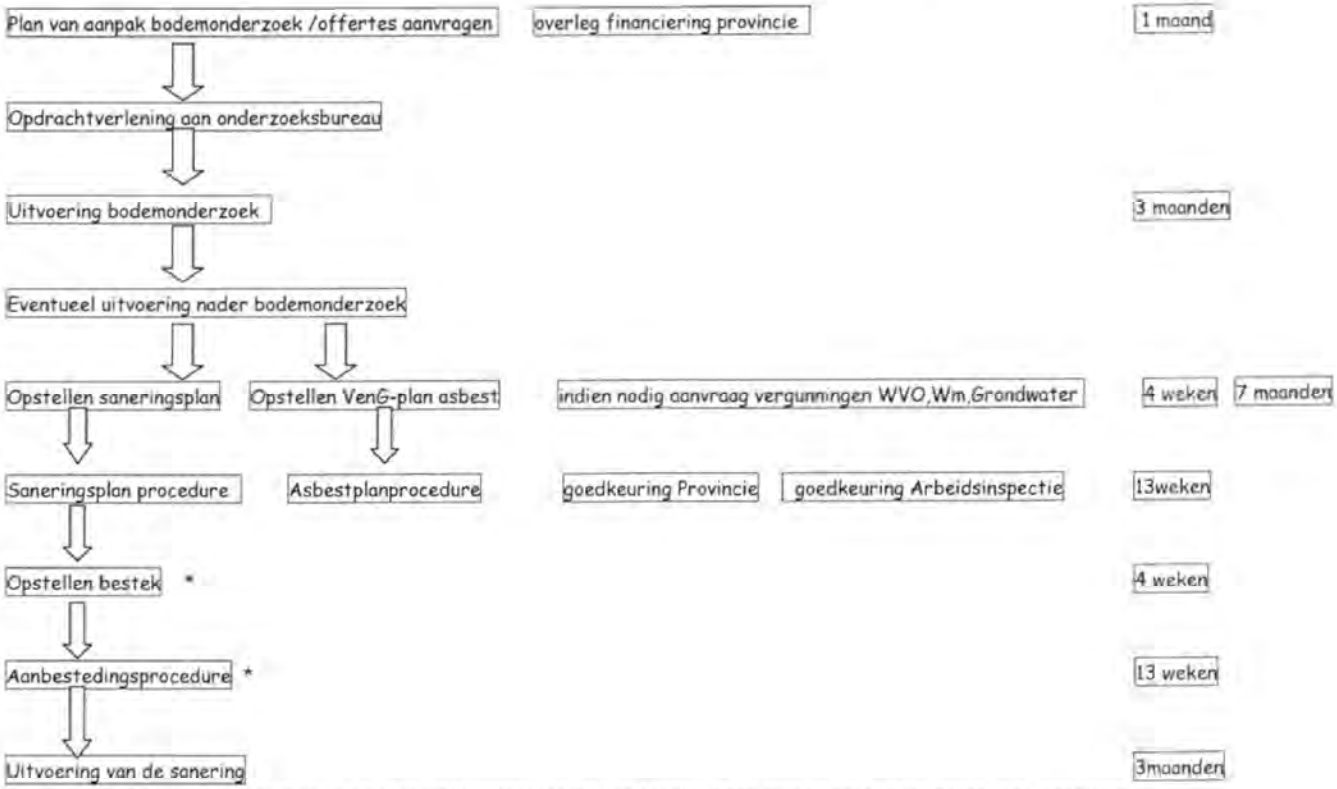

* Het opstellen van het bestek en de aanbestedingsprocedure kan parallel lopen met de sanerings-/asbestplanprocedure.

(V en G-plan: Veiligheids- en Gezondheidsplan)

Grolsch-brouwerij aan de Brouwerijstraat

Algemeen
Grolsch heeft twee bestaande bierbrouwerijen; één in Groenlo en één in Enschede. Het is de bedoeling deze twee bierbrouwerijen samen te voegen op een nieuwe te ontwikkelen industrieterrein in Enschede. De milieuvergunning hiervoor is verleend, nadat hiervoor een m.e.r.-procedure is doorlopen.

Ramp op 13 mei 2000
In Enschede is de bestaande bierbrouwerij nabij woningen, tussen woonwijken, gesitueerd. (Zie ook de als bijlage bij deze notitie gevoegde situatieschets.)
De bierbrouwerij ligt op een afstand van ongeveer 200 meter van de ontplofte vuurwerkbewaarplaats en heeft door de ontploffing zware schade opgelopen.

Externe veiligheid
Naast het normale risico van brandgevaar zijn er vier activiteiten die een mogelijk risico voor de omgeving op kunnen leveren. Dit zijn:
- de ammoniakkoelinstallatie,
- de opslag van mout,
- de opslag van biogas afkomstig van de afvalwaterzuiveringsinstallatie,
- het ketelhuis.

In het verleden heeft er al eens een ontploffing bij de moutmolen plaatsgevonden, waarvan de gevolgen beperkt bleven tot de onmiddellijke omgeving van de moutopslag, d.w.z. binnen het fabrieksterrein. De omgeving heeft hier waarschijnlijk niets van gemerkt.

De opslag van biogas vindt plaats in een reservoir onder lage druk en is voorzien van de nodige veiligheden. Het gaat hierbij dus niet om vloeibaar gemaakt gas.
Het gevaarsaspect bij een eventuele explosie van dit reservoir zal gezien de ligging van het reservoir ten opzichte van de dichtstbijzijnde woningen (namelijk op een afstand van ongeveer 70 meter tot deze woningen), voor deze woningen zeer beperkt zijn.

In het ketelhuis staan stoomketels. Als alle veiligheden niet goed zouden werken, of er door een van buiten komend onheil schade aan deze stoomketelinstallatie zou ontstaan, zou deze kunnen exploderen. De installatie zelf zal zeer waarschijnlijk alleen gevaar opleveren voor het ketelhuis zelf, en de zeer directe omgeving ervan, en zal geen gevolgen hebben voor de dichtstbijzijnde woningen. Ook zou er in het ketelhuis een kans bestaan op uitstromend gas. Indien dit gas zou exploderen dan zou dit mogelijk gevaar op kunnen leveren voor de dichtstbijzijnde woningen (afstand ongeveer 60 meter tot ketelhuis).
Gezien de afstand van het ketelhuis tot de woningen en de afschermende werking van een tussen het ketelhuis en de woningen gelegen bedrijfsgebouw zullen de gevolgen zeer waarschijnlijk beperkt blijven tot glasschade.

De ammoniakkoelinstallatie
Het gevaarsaspect van de ammoniakkoelinstallatie onstaat door het in de omgeving vrijkomen van ammoniakdampen. Door Krachtwerktuigen is er een risicobeoordeling gemaakt van deze installatie. Het rapport hiervan is in december 1995 uitgebracht. De conclusie is dat de individuele risiconorm van 10^{-6} per jaar op 10 m. afstand uit de terreingrens van de bierbrouwerij niet wordt overschreden. Binnen deze risicocontour bevinden zich geen woningen of andere gebouwen van derden.
In oktober 1989 is door Tebodin een alarmdraaiboek uitgebracht voor ongevallen met de ammoniakkoelinstallatie. Grolsch heeft toegezegd een nieuwe risico-analyse te laten maken voor de ammoniakkoelinstallatie

Vergunningsituatie
Met Grolsch is de afspraak gemaakt dat er een revisievergunning voor de bierbrouwerij op de huidige locatie zou worden aangevraagd. Hierover is meerdere keren overleg geweest en de

afspraak was, dat dit een vergunning op hoofdzaken zou worden. Op dit moment is er een milieuzorgsysteem in ontwikkeling dat gecertificeerd zou worden. Nadat dit zou zijn afgerond (in 2000) zou een vergunning op hoofdzaken zou worden aangevraagd.
De activiteiten worden gedekt door vergunningen, maar de overzichtelijkheid hiervan is minder goed. Ook het voorschriftenpakket moet worden geactualiseerd.
Het bovenstaande houdt niet in dat er sprake is van een verouderde brouwerij, die niet aan de stand der techniek is aangepast.

Het is niet zeker of het bedrijf zal worden opgestart, gelijk aan de situatie voor de ramp was. De oorspronkelijke vergunde situatie zal worden vergeleken met de situatie na het opstarten. Zo spoedig mogelijk zal er een revisievergunning worden aangevraagd.
Dit houdt in dat het pad om te komen tot een vergunning op hoofdzaken waarschijnlijk wordt verlaten. Dit mede in verband met de lange tijdsduur die met zulke procedures gemoeid is.
Afspraken hierover worden op korte termijn met het bedrijf gemaakt.

Situatie van de installaties na de ramp
De situatie is onder controle. Er staan noodinstallaties op het terrein, o.a. een freon koelinstallatie en een stoom- en persluchtinstallatie.
Visueel is de ammoniakkoelinstallatie geïnspecteerd, er zijn geen gebreken geconstateerd. Gezien beschadigingen aan de gebouwen wordt de installatie momenteel niet opgestart. Deze installatie is niet door een extern deskundige op een goede werking geïnspecteerd.
Het ammoniakdetectiesysteem is nog intact en zal met de bijbehorende alarmering worden gecontroleerd.
Het brouwhuis is defect. Na herstel wordt verwacht dat over ± 2 maanden weer gebrouwen kan worden. Momenteel wordt dit elders gedaan, waarbij het de bedoeling is het elders gebrouwen bier weer in de brouwerij te bottelen. Verwacht wordt dat botteling over 2 weken kan worden opgestart.
De gisttanks zijn beschadigd en de afvalwaterzuivering is totaal vernield. Of het afvalwater ter plekke opnieuw gezuiverd wordt is de vraag en heeft te maken met de kosten die hiervoor moeten worden gemaakt.
Voorraden zijn afgevoerd. Bier dat nog in kelders zit, wordt gefilterd en voor consumptie geschikt gemaakt. Ook het mouttransport is zwaar beschadigd.
De opslaggebouwen zijn vrijwel onbeschadigd en ook niet door brand aangetast. Wel is hier waterschade ontstaan.

Hoe lang de brouwerij met welke onderdelen in bedrijf blijft, moet nog worden beslist. De oorspronkelijke planning was dat de activiteiten in 2005 zouden worden beëindigd, nadat de nieuwe brouwerij volledig in gebruik zou zijn genomen.

Andere risicovolle bedrijven

Vrij direct na de ramp is er een inventarisatie gemaakt van risicovolle bedrijven in Enschede. Hierin is ook betrokken het in opdracht van de Provincie Overijssel uitgevoerde onderzoek naar risico-opleverende activiteiten, vervat in een rapport van december 1998. De 47 hierin genoemde bedrijven staan ook op onze inventarisatie.
Om te beoordelen of een bedrijf aan deze inventarisatie zou moeten worden toegevoegd, is gekeken naar bijvoorbeeld de opslag van gevaarlijke stoffen en risicovolle processen.
In totaal zijn ongeveer 100 bedrijven op de lijst geplaatst. Daarnaast zullen de losprocedures bij een tiental brandstofopslagplaatsen beoordeeld gaan worden.

Het is de bedoeling dat de bedrijven van de inventarisatie gecontroleerd worden op het naleven van de milieuvoorschriften, met het accent op risicovolle activiteiten, gedragsregels en veiligheidsmaatregelen. Tijdens het bezoek wordt tevens (indien mogelijk) een inschatting gemaakt van potentieel gevaar opleverende situaties.
We hebben de Provincie verzocht bij 5, onder provinciaal gezag vallende, bedrijven een controle uit te voeren, het ministerie van VROM is benaderd i.v.m. de vliegbasis.

Naast de normaal geldende eisen die gesteld worden aan controles is er een aanvullende instructie opgesteld voor de controlerend ambtenaren.
Aan het einde van de controleacties zal een rapportage worden opgesteld die een totaalbeeld van de actie en de resultaten zal geven. Gezien de omvang, zal het enige weken duren om deze actie af te ronden. Het vervolg kan, afhankelijk van de bevindingen, nog meer tijd kosten.

Verplaatsing / tijdelijke herhuisvesting getroffen bedrijven

Algemeen
Als gevolg van de ramp is een aantal bedrijven gedupeerd. Volgens de laatste gegevens zijn 23 bedrijfgebouwen zwaar beschadigd, en 24 bedrijfsgebouwen onherstelbaar beschadigd. Een nu nog onbekend aantal bedrijven moet, al dan niet tijdelijk, elders geherhuisvest worden.
Er is een Herhuisvestingteam, bestaande uit vertegenwoordigers van de Kamer van Koophandel, Gemeente Enschede en vertegenwoordigers van de bedrijfsmakelaars. Binnen de gemeentelijke organisatie is er een 'Projectgroep ondernemers ramp' ingesteld.

Milieuhygiënische aspecten
Procedure Wet milieubeheer
Voor bedrijven die vergunningplichtig zijn dienen de wettelijke termijnen op grond van de Wet milieubeheer voor ter inzagelegging e.d. in acht te worden genomen. Nadat een aanvraag om een milieuvergunning bij ons is binnengekomen zal hierop het ontwerp-besluit ter visie gelegd worden (4 weken) indien er geen bedenkingen of adviezen worden ingebracht zal spoedig daarna worden overgegaan tot het uitbrengen van het definitieve besluit. Dit zal minimaal 2 maanden in beslag nemen. Er zijn geen mogelijkheden voor versnelling van deze procedure.
Verder dient te worden opgemerkt dat er een koppeling bestaat tussen een bouwvergunning en een milieuvergunning. Concreet betekent dit dat niet eerder een bouwvergunning kan worden verleend dan dat het besluit op een aanvraag voor een milieuvergunning is genomen (2 maanden dus).

Voor bedrijven die onder de werking van een Algemene Maatregel van Bestuur vallen geldt vorenstaande niet. Deze bedrijven kunnen volstaan met een melding. De meldingen worden wel altijd gepubliceerd, maar er zijn geen werkelijke termijnen mee gemoeid.

Aandachtspunten
- Voor de herhuisvesting dient capaciteit beschikbaar te zijn voor vergunningverlening. De vergunningverlening voor bedrijven welke hergehuisvest dienen te worden dienen voorrang te krijgen. Daarnaast dient er natuurlijk aandacht te worden besteed aan het reguliere werk en de lopende procedures.
- Bij herhuisvesting dient tevens te worden bekeken of een bedrijf op een mogelijke locatie wel gevestigd kan worden. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan mogelijke gevaarsaspecten, geluidaspecten e.d.
- Een bedrijf dient te voldoen aan milieuvoorschriften op grond van een vergunning dan wel een melding. In voorkomende gevallen kan het zijn dat een bedrijf voordat een pand kan worden betrokken, voorzieningen moet treffen (b.v. vloeistofdichte vloeren).
  Op grond van voornoemde voorschriften kan het zijn dat tevens bodem- dan wel akoestische onderzoeken uitgevoerd moeten worden.
- Planologische aspecten; met andere woorden het beantwoorden van de vraag of het bestemmingsplan de activiteit toelaat. Eventueel tijdelijke vrijstelling via art. 17 WRO.

Spanningsveld
Het is uiteraard de bedoeling ondernemers zo snel mogelijk te voorzien van een vergunning maar hierbij moet tegelijkertijd worden toegezien op een kwalitatief goede vergunningverlening. Dit laatste kost uiteraard tijd. Indien bij de aanvraag bijvoorbeeld een akoestisch onderzoek zou moeten worden gevoegd, kost de procedure snel enkele weken meer tijd.

Overig
Er zal door Bureau Bedrijven (van de Bouw- en Milieudienst) een bedrijvenoverzicht worden verstrekt. Op deze lijst staan de her te huisvesten bedrijven. Aan de hand van deze lijst kan inzicht worden verkregen in het aantal bedrijven dat voorzien moet worden van een vergunning dan wel bedrijven welke met een melding kunnen volstaan. Op grond hiervan kan een raming van de benodigde capaciteit worden bepaald.

Bijlage: situatie Grolsch, Brouwerijstraat

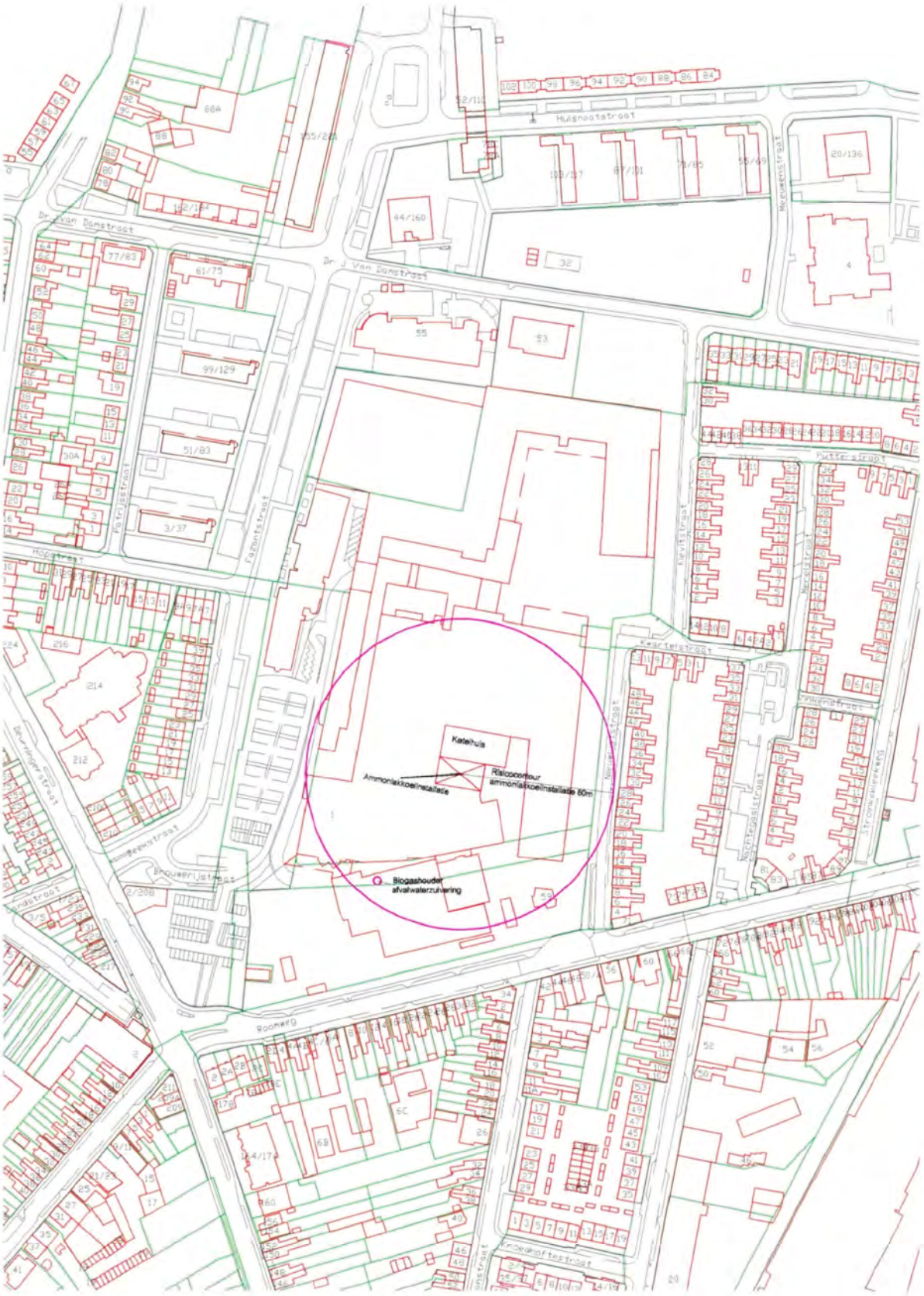

Grolsch e.o. schaal 1:2000
Bouw- en Milieudienst Enschede

Concept, 18/5, 14.45 uur

Overzicht van bijdragen in de kosten als gevolg van de ramp opgesteld door gemeente en woningbouwcorporaties

Hieronder worden de verschillende componenten van de bijdragen toegelicht. De bijdragen zullen als all-in-bedragen aan de betreffenden worden verstrekt.
Voor de uitwerking en uitvoering van de regeling wordt gebruik gemaakt van de GBA-gegevens. Voor mensen die daarin niet zijn opgenomen gelden, indien zij tot 1 van de doelgroepen behoren (dit is ter beoordeling van de DMO) dezelfde, hieronder beschreven regelingen.

1. Mensen in het kerngebied met totaal verwoeste danwel onbewoonbaar verklaarde woningen.

a. Kleedgeld:	ƒ 3.000,- per persoon
b. Overbruggingsuitkering:	ƒ 2.000,- echtpaar
(is bestaande uitkering, grotendeels	ƒ 1.900,- alleenstaande ouder
al verstrekt via de Stadsbank)	ƒ 1.500,- alleenstaande
c. Vergoeding eerste kosten per woning/adres	ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
	ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
	ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
	ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners
d. Maximale vergoeding herinrichtingskosten:	ƒ 10.000,- (niet-zelfstandige woonruimte)
	ƒ 30.000,-(eengezinswoning/maisonnette)
	ƒ 20.000,- (overig)

e. Bij terugkeer naar nieuwe woning in de wijk wordt ƒ 5.000,- beschikbaar gesteld voor verhuis- en inrichtingskosten.

2. Mensen uit de rest van de binnenste ring, die op de middellange termijn weer terug kunnen naar hun eigen woning, die nu in noodwoningen zijn of worden opgevangen

a. Kleedgeld: ƒ 3.000,- per persoon

b. Overbruggingsuitkering:
(is een al bestaande grotendeels al verstrekt via de Stadsbank)
ƒ 2.000,- echtpaar
ƒ 1.900,- alleenstaande ouder
ƒ 1.500,- alleenstaand

c. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:
ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners

d. Vergoeding herinrichtingskosten nu: ƒ 5.000,-

e. Vergoeding herinrichtingskosten bij terugkeer naar eigen woning: ƒ 5.000,-forfaitair bedrag ineens, ingeval de noodzakelijk geachte te maken kosten hoger zijn, dan zal vergoeding daarvan in overleg met de gemeente dienen te worden bezien (maatwerk).

3. Mensen uit de binnenste ring, die nu reeds, of binnen enkele dagen zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning.

b. Overbruggingsuitkering
(is een al bestaande uitkering, grotendeels al verstrekt via de Stadsbank)
ƒ 2.000,- echtpaar
ƒ 1.900,- alleenstaande ouder
ƒ 1.500,- alleenstaande

c. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:
ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners

Inschatting van de totale kosten:

Herinrichtingskosten:	categorie 1: (500 x ƒ 25.000,-) + (500 x ƒ 5.000,-) =	ƒ 15,0 mln
	categorie 2: (200 x ƒ 10.000,- =	ƒ 2,0 mln
Kleedgeld:	{700 x 2,5 (=gem. aantal inwoners per adres)} x ƒ 3.000,- =	ƒ 5,25 mln
Overbruggingsuitkering: maximaal:		ƒ 5,3 mln.
Vergoeding eerste kosten: 2.300 (=adressen in binnenste ring) x ƒ 2.000,- (gem.)=		ƒ 4,6 mln
Totaal:		**ƒ 32,15 mln.**
(evt. 10% extra i.v.m. met mogelijk niet in het GBA geregistreerd rechthebbenden:		ƒ 3,2 mln.)

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3055
IPC :
Toestel : 5.1.2e
Kenmerk :
Datum : 18 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Betreft : Stand van zaken herhuisvesting Enschede

Door de woordvoerder van de woningcorporaties in Enschede de heer 5.1.2e is vandaag om 12.00 uur het volgende gemeld over de herhuisvesting van gedupeerden.

Herhuisvesting
Tot en met woensdag zijn 330 huishoudens (ca 800 personen) gehuisvest in woningen en kamers. Het merendeel hiervan is in Enschede gehuisvest, een klein deel in de directe omgeving van Enschede.
Circa 100 huishoudens moeten nog gehuisvest worden. Hiervoor worden in hoog tempo de voor sloop bestemde woningen in de gemeente opnieuw gereedgemaakt voor bewoning. Het aantal van 100 huishoudens neemt nog toe naar de verwachting van de woningcorporaties doordat een deel van de huishoudens die tijdelijk zijn ondergebracht bij familie en kennissen zich nog niet heeft aangemeld.

Kwalitatieve mismatch
In het herhuisvestingsproces is sprake van een kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod. De beschikbare woningen voldoen niet in alle gevallen aan de wensen van de gedupeerden. In de eerste fase richten de woningcorporaties zich vooral op het onder dak brengen van de gedupeerden. In de tweede fase zal worden getracht de wensen en het aanbod zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen. Geschat wordt dat beide fasen gezamenlijk circa 3 maanden in beslag zullen nemen.

Regelingen
Door de woningcorporaties en de gemeente zijn concepten opgesteld voor een tweetal regelingen:
1. Tegemoetkomingsregeling herhuisvestingskosten gedupeerden ramp Enschede Noord.
2. Huurgewenningsregeling herhuisvestingskosten gedupeerden ramp Enschede Noord.

Met betrekking tot de kosten van de regelingen is over de eerste regeling contact geweest tussen de gemeente en DG Volkshuisvesting. De woningcorporaties schieten de kosten van beide regelingen voor in afwachting van de definitieve kostenafwikkeling. De eerste prioriteit ligt bij een adequate huisvesting van de gedupeerden.

Betrokkenheid DGVH

Naast de betrokkenheid bij de opstelling van de financiële regelingen is DGVH betrokken bij de juridische afwikkelingen van de onbewoonbaarverklaringen van de verwoeste woningen.

De Woonplaats
WONINGCORPORATIE

Uitgangspunten voor huurvaststelling tijdelijke woonruimte

Algemeen

- Per 15 juni willen wij voor alle door de corporaties beschikbaar gestelde woonruimte een nieuw huurcontract hebben.
- Alle bewoners die een tijdelijke woonruimte hebben toegewezen, die afkomstig zijn uit het rampgebied (adressen conform bijgevoegde lijst[1]), krijgen een huurcontract aangeboden.
- Bewoners die niet afkomstig zijn uit het rampgebied worden verzocht de woning te verlaten. Geen contract.
- Bewoners die uit het rampgebied komen en die aantoonbaar samen met anderen een woning bewoonden (dubbele bewoning) zullen, indien redelijker wijze de nieuwe woning ongeschikt is voor dubbele bewoning, een huurcontract krijgen. (Terughoudend zijn met meerderjarige kinderen.)

Bewoners uit kernrampgebied[2] (rood gebied 16 mei 11 uur)

Noodzakelijk is een duidelijk onderscheid te maken tussen deze bewoners en overige bewoners uit het rampgebied. Uitgangspunt dient te zijn:

- Alleen deze bewoners – vastgelegde adrescodes – komen in de toekomst in aanmerking voor verdere bemiddeling bij huisvesting.
- Alleen deze bewoners – gedwongen verhuizing – komen in aanmerking voor een huurmatiging om te wennen aan de nieuwe huur (huurgewenningsregeling).
- Bewoners uit het overige rampgebied hebben bij een verhuizing niet meer rechten als normale urgenten. Dit passend binnen de regels van de corporatie. Bij tijdelijke verhuizingen worden de woningen voor deze groep niet gestoffeerd.[3]

Vorm van huurgewenning voor bewoners uit kernrampgebied

Uitgaande van de eerder vastgestelde uitgangspunten, maximaal 6 jaar (rekeninghoudend met maximaal 3 jaar gewenning, zie bijlage), stellen wij de volgende regeling voor :

- De regeling is alleen van toepassing voor die huurders die in aanmerking komen voor IHS.
- De regeling is alleen van toepassing voor die huurders die na verhuizing een grotere huursprong maken dan *f* 100,-- per maand. Voor berekening van de IHS uitgaan van de subsidiabele huur.
- De hoogte van de huurgewenning wordt bepaald door de huursprong die gemaakt wordt tussen de oude (subsidiabele) huur van de verlaten woning en de huur van de nieuwe woning, na aftrek van de te ontvangen IHS. De huursprong in het eerste jaar (dus bij aanvraag) is daarbij bepalend. Aan de bewoner wordt respectievelijk 90%, 60%, 30% van het verschil tussen de oude subsidiabele huur (minus eventuele IHS) en de nieuwe subsidiabele huur (minus IHS) gedurende drie jaar vergoed.

---

[1] Hier gaat het om alle adressen van het totale rampgebied. Dus ook de bewoners die direct na de ramp tijdelijk zijn verhuisd en niet meer wensen terug te keren in hun woning. De te hanteren lijst is identiek aan de door de Gemeente Enschede opgestelde lijst.

[2] Hier gaat het om alle adressen van verloren dan wel permanent onbruikbaar geworden woningen (zie bijgevoegde adressenlijst).

[3] Een uitzondering hierop vormt de beperkte groep bewoners die langdurig, meer dan 2 maanden, hun woning moeten verlaten (zie bijgevoegde lijst).

WONING CORP DOMIJN

Domijn
WONINGCORPORATIE

Voorstel tijdelijke huurgewenninsregeling rampgebied in Noord Enschede

Inleiding
Een aantal huurders die (tijdelijk) vervangende woonruimte nodig heeft zal waarschijnlijk worden geconfronteerd met een hogere huurprijs dan de prijs die ze tot nu toe voor hun oude woning betaalden. Er is een oplossing gevonden in de vorm van een tijdelijke huurgewenningsregeling om dit verschil grotendeels dan wel geheel te subsidiëren.

Regeling voor bewoners met ihs
Bij de vaststelling van de huurgewenning gaan we uit van de huurprijs van de nieuwe woning. Hiervoor wordt subsidie aangevraagd en vervolgens wordt het nieuw te betalen bedrag afgezet tegen het oude te betalen bedrag. Het verschil wordt uitbetaald aan de bewoner in een vorm van een gewenningsbijdrage. Bij de vergelijking oude huurprijs en nieuwe huurprijs wordt uitgegaan voor wat betreft de oude huurprijs van het tijdvak 1999-2000 en de nieuwe huurprijs het tijdvak 2000-2001. Er wordt dan rekening gehouden met een huurstijging die er in de oude situatie ook zou zijn geweest.

De huurgewenningsregeling kent een looptijd van 3 jaar. Deze 3 jaar geldt zowel voor de tijdelijke woonruimte als voor de definitieve woonruimte. Maximaal kan er sprake zijn 6 jaar gewenning. Veel bewoners van eengezinswoningen wonen nu tijdelijk in een flatwoning en zullen weer terug willen naar een eengezinswoning. Het is alleszins te verdedigen dat dit niet spoedig is te realiseren vanwege de ontstane krapte op de Enschede woningmarkt. Dit kan dus betekenen dat er nu in de tijdelijke woning er even geen gewenning nodig is en in de definitieve situatie deze behoefte er wel is.

Regeling voor bewoners zonder ihs
In delen van het rampgebied stonden woningen met een relatief lage huurprijs. Hier zal ongetwijfeld sprake zijn geweest van goedkope scheefgroei. Voorstel is om deze bewoners tevens onder de gewenningsregeling te brengen.

Uitvoeren van de regeling
De bewoners voor wie de regeling bedoeld is zullen veelal de relevante inkomens- en andere ihs gegevens niet meer direct bij de hand hebben. Daarom wordt voorgesteld om de uitvoering op hoofdlijnen als volgt vorm te geven:

- De gemeente levert een overzicht bewoners en inwoners per getroffen woning met vermelding van de sofinummers.
- Het ministerie van VROM levert aan de hand van deze lijst alle relevante inkomensgegeven via de belastingdienst.
- De betreffende corporaties leveren per getroffen woning de huurprijs oude woning plus ihs en huurprijs nieuwe woning plus ihs.

De daadwerkelijke uitvoering wordt verzorgd door de samenwerkende corporaties. Het ministerie draagt zorg voor de bijbehorende formulierenstroom.

EOS
Het ministerie wordt in overweging gegeven om de uitvoering van de tijdelijke regeling huurgewenning bij het EOS project onder te brengen. Er kan hierdoor veel efficiëntiewinst worden bereikt.

WONING CORP DOMIJN

Domijn
WONINGCORPORATIE

IHS regeling
Het ministerie heeft een generaal pardon afgekondigd inzake de fiatteringen van het ihs tijdvak 1998-1999 en lopende tijdvak. Dit betekent dat we in het kader van de prestatienormering de gezamenlijk afgesproken beperkingen boven de aftoppingsgrenzen kunnen loslaten.

Groepsbewoning boven de aftoppingsgrenzen is nu niet mogelijk. Voorstel is om een generaal pardon voor deze groep bewoners te geven.

Voor de huurgrens voor jongeren, tijdvak 1999-2000 is dit f. 611,- en voor nieuwe tijdvak f. 634,- , wordt voorgesteld om zowel in de tijdelijke situatie als in de definitieve situatie een generaal pardon te geven.

Ten slotte
Dit voorstel is vers van de pers. Er is hierover nog niet gecommuniceerd met de gemeente en het ministerie. Dit overleg kan in de loop van donderdag of vrijdag georganiseerd worden.

Namens de samenwerkende corporaties in Enschede

5.1.2e 5.1.2e
Woonplaats/Domijn.

Laagland'advies

GARANTIES VOOR DE BEWONERS VAN ROOMBEEK, ENSCHEDE

Amersfoort, 20 mei 2000

HEILIGENBERGERWEG 113-1 / 3816 AJ AMERSFOORT (INGANG PARK RANDENBROEK)
POSTBUS 2000 / 3800 CA AMERSFOORT
TELEFOON (033) 4229522 / FAX (033) 4229595
E-MAIL info-laaglandadvies.nl / www.laaglandadvies.nl
POSTBANKREKENING 2018 / KVK AMERSFOORT 32074929

In opdracht van:
De Woonplaats
Wethouder Beversstraat 104
7543 BN ENSCHEDE

Laagland'advies
Postbus 2000
3800 CA Amersfoort

"Ik zal er alles aan doen om deze wijk weer op te laten bouwen. Precies zoals het was. Nou ja, een tikkeltje moderner mag. Roombeek moet als Nationaal Monument herrijzen. En dan krijgen alle bewoners het recht om op hun eigen plek terug te komen. 5.1.2e *op* 5.1.2e *en* 5.1.2e *op* 5.1.2e *"*

5.1.2e geboren en getogen in Roombeek; geciteerd in het Utrecht Nieuwsblad van 19 mei 2000.

INHOUD

1	**VOORAF**	1
2	**MISSIE EN UITGANGSPUNTEN**	3
2.1	Kernuitgangspunten en missie	3
2.2	De positie van de corporatie	5
2.3	Tot slot	5
3	**SITUATIE**	7
3.1	Bebouwing	7
3.2	Sociale structuur	7
3.3	Na de ramp	7
3.4	Bestaande plannen voor Enschede Noord	8
3.5	Plannen voor Groot Roombeek	9
3.6	Plannen voor het Roomveldje	9
3.7	Overige plannen of beleidsvoornemens	9
4	**AANPAK**	11
4.1	Herontwikkeling in het algemeen	11
4.2	Sociale huurwoningen (het Roomveldje en elders in het gebied)	12
4.3	Overige bebouwing	12
5	**COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE**	13
5.1	Uitgangspunten	13
5.2	Doelgroepen van communicatie	13
5.3	Communicatie planontwikkeling	14
5.4	Planontwikkeling	14
6	**PARTICULIERE WONINGEN: DE CORPORATIE ALS INTERMEDIAIR.**	17
6.1	Situatie/aannames	17
6.2	Uitgangspunten	17
6.3	Verzekering en individuele herbouw	17
6.4	Vormen van regie	18
6.5	Mogelijkheden en voordelen van intermediaire rol corporatie	19
6.6	Enkele financiële aspecten van het herbouwproces	19
6.7	Enkele opmerkingen over het proces	20
6.8	Particuliere huurwoningen	21
6.9	Rampspeculanten?	21
6.10	Beschadigde woningen	21
6.11	Vervolgstappen	22

Bijlage 1: Situatieschets
Bijlage 2: Concept-bewonersbrief

1 VOORAF

De wederopbouw van een rampgebied vergt een specifieke aanpak. We kunnen putten uit de gereedschapskist met methoden en technieken voor stedelijke vernieuwing, participatie en particuliere woningverbetering. Maar we moeten ons bewust zijn dat ze tekort schieten in een situatie waarin een wijk en een samenlevingsverband in één keer zijn weggeslagen plus de traumatische ervaringen die daarmee gepaard gaan.
Bewoners zijn al hun zekerheid en geborgenheid kwijt. De wijk ligt in puin en de mensen zijn verspreid over stad en streek. Geen enkel vertrouwd punt van herkenning, geen bekenden in de buurt waarmee je een gemeenschappelijke ervaring kunt delen.

In een dergelijke situatie zijn een paar zaken van essentieel belang:
absolute zekerheid, garanties, openheid en snelheid. Bewoners moeten zich geen zorgen hoeven maken over het feit of zij terug kunnen komen in hun wijk. Deze zekerheid biedt hen de betrekkelijke rust om zich te kunnen concentreren op het verwerken van hun ervaring. Het gezamenlijk wederopbouwen van de wijk, ondersteunt deze verwerking wellicht en helpt hen zich te richten op een nieuwe toekomst.

Dit plan van aanpak schetst een aantal belangrijke vertrekpunten voor het samen met bewoners opbouwen van de wijk, de wijze waarop dit georganiseerd kan worden en een aantal aspecten dat specifieke aandacht vergt.
Het plan is in eerste instantie geschreven op verzoek van woningstichting De Woonplaats, ten behoeve van de wederopbouw van "Het Roomveldje", maar is ook toepasbaar op het totale rampgebied.

Er zullen zich vele momenten voordoen waarbij samengewerkt wordt met instanties, collega-verhuurders en andere betrokkenen. We zijn als professionals gewend om planvorming te bezien in een breder kader, rekening te houden met de samenhang met aanpalende gebieden en met omgevingsfactoren. Kenmerkend voor dergelijke processen is dat ze gepaard gaan met uitgebreide discussies en besluitvormingstrajecten en daarmee veel tijd vergen.
Voor de herontwikkeling van dit gebied is dat niet bruikbaar. Wellicht komt er een moment waarop je als corporatie zeker weet: als ik het zelf kon doen, was het al klaar geweest. Op zo'n moment, met dit plan van aanpak, moet de keuze niet moeilijk meer zijn. Immers, het draait deze keer echt en alleen om een nieuwe, zekere toekomst voor de bewoners van Het Roomveldje.

Deze notitie is geschreven op verzoek van De Woonplaats, binnen tien dagen na de ramp. We hebben het gebied niet bezocht en betrokkenen niet gesproken. De analyse en de conclusies en aanbevelingen zijn slechts bedoeld om voeding te geven aan de discussie en besluitvorming in Enschede over de wederopbouw van Roombeek. Het is raadzaam daarbij de ervaringen te betrekken die corporaties en bewoners in vergelijkbare situaties, bijvoorbeeld na de Bijlmerramp, hebben opgedaan.

2 MISSIE EN UITGANGSPUNTEN

2.1 Kernuitgangspunten en missie

Kernuitgangspunt: absolute zekerheid
Getroffen worden door een ramp is een traumatische ervaring. Alle zekerheden zijn in één keer weggeslagen. Vertrouwen in een nieuwe toekomst moet worden opgebouwd. Wonen is een basisbehoefte. Wonen in je vertrouwde omgeving, met mensen die je kent is, in dit specifieke geval, óók een basisbehoefte.
Absoluut uitgangspunt is dan ook het wegnemen van onzekerheid en het teruggeven van een vertrouwde plek. Bewoners hoeven zich geen zorgen te maken over de vraag of ze wel of niet terug kunnen keren naar hun wijk, of ze wel of niet een zelfde soort huis terugkrijgen, of ze weer naast hun buren kunnen wonen, of ze de nieuwe woningen kunnen betalen etcetera.
Wellicht willen sommige bewoners op dit moment absoluut niet meer terug. Ook zij moeten de zekerheid hebben dat ze elders goed en naar hun zin worden gehuisvest. Misschien willen bewoners, na verloop van tijd, toch elders wonen. Ook daar moet in worden voorzien.

Missie
Absolute zekerheid wordt vertaald in de volgende missie:
- Bewoners kunnen terugkeren in hun wijk;
- De wijk wordt weer opgebouwd op basis van de individuele en collectieve wensen van bewoners;
- De corporatie heeft de inspanningsverplichting om diegenen die niet terug willen, te helpen hun individuele woonwens elders te vervullen.

Openheid
Met het uitgangspunt 'absolute zekerheid' zijn termen als 'in principe', 'wellicht' en 'wordt gestreefd naar' taboe en dus bewust niet opgenomen in de missie. Belangrijk is dat de corporatie helder, open en regelmatig boodschappen communiceert. Duidelijkheid over wat wel en niet kan is noodzakelijk. Persberichten, informatiebulletins e.d. worden hierop getoetst. Een en ander wordt nader uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Garanties
Geen zekerheid zonder garanties. Met alleen zeggen dat bewoners terug kunnen komen ben je er niet. Zekerheid wordt geleidelijk aan opgebouwd door hen daadwerkelijk te betrekken bij de invulling van de wijk. Het plan van aanpak gaat daar in hoofdstuk 4 verder op in.
Zekerheid die vóóraf wordt gegarandeerd is het beste. Vandaar een aantal garanties:
- Een terugkomgarantie binnen twee jaar;
- De garantie van begeleiding bij het vinden van gewenste andere huisvesting in de stad, elders in het land, een koopwoning etcetera.
- Een huurgarantie

- Financiele bijdrage in verhuis- en herinrichtingskosten.

Snelheid
Garanties kunnen alleen worden waar gemaakt als er snelheid in het proces zit. Al eerder is aangegeven dat bij herontwikkeling van een gebied meerdere partijen betrokken zijn en de planontwikkeling in een breder kader dient te worden geplaatst hetgeen vaak tot vertraging leidt.
De volgende prioriteiten worden gehanteerd:

1e Herontwikkeling van het Roomveldje, rekening houdend met de relatie met de VINEX-ontwikkeling Groot Roombeek, de toekomst van de Grolsch fabriek, het bezit van collega-corporaties en de particuliere voorraad.
2e Herontwikkeling van het rampgebied.

Concreet komt het er op neer dat woningstichting De Woonplaats absolute prioriteit geeft aan haar bewoners in het Roomveldje. Natuurlijk richt zij zich op het totale rampgebied, maar indien de samenwerking of afstemming met overige partijen tot ontoelaatbare vertraging leidt (toetsingscriterium is de terugkomgarantie binnen twee jaar) concentreert De Woonplaats zich op haar eigen gebied.

Individuele- en collectieve woonwensen centraal
De wijk wordt opgebouwd op basis van de individuele- en collectieve woonwensen van de getroffen bewoners. Dit betreft zowel de woningen als de woon- en leefomgeving, de voorzieningen en de kleine bedrijvigheid. Als eerste stap worden huishoudens individueel benaderd om hun toekomstige woonwensen te inventariseren.
Dit geeft het speelveld voor de corporatie aan en legt de corporatie vast. Eerdere planontwikkeling m.b.t. het Roomveldje is dus hiermee van de baan.
Deze uitgangspunten en consequenties dienen helder en zo snel mogelijk naar de bewoners toe worden gecommuniceerd. In bijlage 2 is een concept-bewonersbrief opgenomen.

Flexibiliteit in proces en planontwikkeling
Terugbouwen van de wijk voor haar oorspronkelijke bewoners trekt een behoorlijke wissel op de toekomst. Het is onverstandig geen rekening te houden met ontwikkelingen op de langere termijn. Woonwensen van bewoners kunnen tijdens of na het proces veranderen, bewoners kunnen op langere termijn toch wegtrekken uit de buurt.
Daarom is voor de herontwikkeling van de wijk flexibiliteit een belangrijk uitgangspunt:

- Flexibiliteit in de woning (casco met flexibele inbouw en de mogelijkheid tot aanbouw of uitbreidingsmogelijkheden; grote beukmaat; ruime kavels);
- Flexibiliteit in aanleg en inrichting van de woonomgeving;
- Multifunctionaliteit in voorzieningen en bedrijfshuisvesting
- Flexibiliteit in het ontwikkelingsproces.

2.2 De positie van de corporatie

Vertrouwen in de corporatie

Het is van belang dat de corporaties niet alleen zekerheid en een terugkomgarantie bieden maar ook het vertrouwen van de bewoners blijven behouden. De kans is groot dat de overheid de komende tijd zwaar onder druk komt te staan. Na het verdriet van bewoners volgt onbegrip en wellicht woede over de oorzaken van de ramp, ondersteund door bevolking en pers.
In deze situatie is het raadzaam dat de corporaties zich als 'wederopbouwer' profileren.
De posities dienen duidelijk te blijven. Dat wil zeggen dat hulpverleningstrajecten en het wederopbouwtraject niet in elkaar vervlochten worden, elkaar hooguit ondersteunen.

De corporatie als regisseur

Voorgaande heeft als consequentie dat niet de gemeente maar de corporatie de regisseur voor de herontwikkeling van het gebied wordt.
De corporatie is de spin in het web en regelt alle communicatie voor wat betreft de fysieke wederopbouw.

2.3 Tot slot

Een laatste uitgangspunt. Het is belangrijk dat bewoners en getroffenen een punt in de wijk zelf hebben dat refereert aan de verschrikkelijke gebeurtenis en verwijst naar het verleden. Dat kan een gedenkteken zijn, het kan ook een gedenkteken in combinatie met een ontmoetingsplaats zijn. Bijvoorbeeld een multifunctioneel wijkgebouw. Een wijkpunt dat in de eerste tijd als een centrale ontmoetingsplaats geldt, waar bewoners, over de stad verspreid, zeker weten dat zij elkaar kunnen ontmoeten. Een punt waar het projectbureau is gehuisvest, waar je informatie kunt krijgen maar waar je ook een kop koffie of een biertje kunt halen.

3 SITUATIE

Deze notitie is in korte tijd geschreven en met een zeer beperkte kennis van het gebied, de situatie en de meningen van betrokkenen. Het gebied is niet bezocht In deze paragraaf beschrijven we - binnen deze beperking - kort de situatie.

3.1 Bebouwing

Binnen de grenzen van het rampgebied bevond zich de volgende bebouwing:

Woningvoorraad

- 198 woningen (voornamelijk eengezins) van De Woonplaats. Deze vooroorlogse woningen, in de buurt het Roomveldje, hebben een begane grond tussen de 40 en 50 m2 met eenvoudige voorzieningen. De bouwtechnische kwaliteit was goed. De complexen zijn in 1966 gerenoveerd door Woningstichting De Volkswoning (per 1/12000 gefuseerd met De Woonplaats).
- 120 woningen van Domijn, gerealiseerd in de 80-er jaren.
- ... woningen van Licht en Lucht.
- ... eenheden van de Stichting Jongeren huisvesting.

Bedrijfsruimte

Fabrieken, loodsen en opslagruimtes: aantal en oppervlakte onbekend. Een deel stond leeg. Over de toekomst van de Grolsch fabriek wordt al enige tijd gesproken. Tot concrete plannen heeft dit nog niet geleid.

Voorzieningen en winkels

De Mariakerk met jeugdhonk De Kajuit, enkele winkels, biljartcentrum Krabbe, een Turkse soos, een aquariumvereniging, een EHBO-oefenlokaal, een cafetaria en een Chinees restaurant.

3.2 Sociale structuur

De huurwoningen kenden relatief lage huren. De bevolking was gemêleerd (oorspronkelijke bewoners, studenten, kleine ondernemers, asielzoekers, allochtonen). De inkomenspositie was relatief laag, de werkeloosheid hoog. Uit de verhalen in de media rijst het beeld op van een wijk met een sterke, en voor deze tijd bijzondere sociale samenhang, ondanks de verschillen en de problemen die zich daarbij af en toe voordeden.

3.3 Na de ramp

Kwaliteit bebouwing

Over de huidige staat en handhaafbaarheid van de gebouwen hebben we geen informatie ter beschikking. Naar verluid zijn 500 woningen en 90 particuliere

woningen zwaar beschadigd. Bij het besluit tot al of niet slopen van bouwblokken zullen de volgende overwegingen een rol spelen:

- Constructieve en bouwkundige staat van de bebouwing na de ramp.
- Kosten instandhouding op basis van de huidige staat.
- Belang dat bewoners en ondernemers hechten aan het handhaven van bebouwing, bijvoorbeeld omdat daarmee de geschiedenis en de identiteit voor een deel bewaard wordt.
- Waardering van de monumentale waarde.
- Toekomstige verhuurbaarheid van het type woning.
- De locatie van de woningen en bedrijfsgebouwen in relatie tot het stedenbouwkundig plan van de te vernieuwen wijk.

Acties van corporaties

De Woonplaats en Domijn zijn individueel en gezamenlijk druk doende de grootste nood te ledigen. Noodreparaties zijn uitgevoerd en medewerkers zoeken contact met alle huurders om in elementaire behoeften te voorzien. Verder is een gezamenlijk crisiscentrum ingericht om de getroffen huurders zo spoedig mogelijk aan (tijdelijke) woonruimte te helpen. Collega-corporaties uit stad en regio hebben hiervoor 600 woningen ter beschikking gesteld.

3.4 Bestaande plannen voor Enschede Noord

De Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie (tot 2015) en de Toekomstvisie voor Enschede tot 2010 omvatten het integrale programma voor de economische, fysieke en sociale structuurversterking van de stad voor de komende jaren. De visie leidde in december 1999 tot een Maatwerkconvenant Grotestedenbeleid tussen de gemeente Enschede en het Rijk met afspraken over beleidsprogramma's en de daarbij passende inzet van middelen.

Reeds in 1998 is het initiatief genomen tot een publiek-privaat samenwerkingsproces in Enschede-Noord. Op 29 juni 1998 tekenden partijen een intentieovereenkomst. In de daarop volgende fase werd de haalbaarheid van de intenties onderzocht. Op 18 januari 1999 werd dit afgerond met het ondertekenen van samenwerkingsovereenkomst door bedrijven, woningcorporaties en overheden (rijk, provincie en gemeente).

In de overeenkomst staat (samengevat) dat partijen:

- een krachtige kwaliteitsimpuls en een nieuw hart willen geven aan Enschede-Noord (inclusief nieuwbouw in Roombeek);
- investeringen willen gaan doen in de bestaande woningvoorraad en van plan zijn een nieuw woon- en werkgebied op een oude textiellocatie te ontwikkelen.

Als resultaat van deze overeenkomst heeft KPMG Metrum begin dit jaar de Wijkvisie Enschede-Noord 1999-2015: "Kwaliteiten benutten, kansen creëren" gemaakt in opdracht van alle partijen. Deze visie vormt de basis van 46 projecten (9 economisch, 19 fysiek en 18 sociaal).

Ten behoeve van het uitwerkingstraject is de volgende structuur opgezet:

1. integraal: een stuurgroep met vertegenwoordiging vanuit rijk, gemeente, corporaties en bedrijfsleven;

2. integraal: een stadsdeelteam met vertegenwoordigers van politie, gezondheidszorg, welzijnswerk, corporaties, onderwijs en gemeentelijke diensten;
3. specifiek: aparte overleggroepen per pijler economie, fysiek en sociaal.

3.5 Plannen voor Groot Roombeek

In januari 1998 is het stedenbouwkundige ontwerp voor de binnenstedelijke Vinexlocatie Groot Roombeek gereed gekomen. Op basis hiervan presenteerde Bureau BVR begin 1999 de stedenbouwkundige randvoorwaarden voor de verdere planvorming
Wat bij eerste lezing opvalt is dat deze randvoorwaarden nauwelijks aandacht besteden aan de huidige en toekomstige relaties tussen de Vinexlocatie enerzijds en de omliggende gebieden anderzijds. Toch ligt het voor de hand zorgvuldig te kijken hoe de verschillende onderdelen van Enschede Noord elkaar kunnen versterken bij herontwikkeling. Elders in het land zijn daar goede ervaringen mee opgedaan, bijvoorbeeld bij de planontwikkeling van de Houthavens in Amsterdam, in relatie tot de aangrenzende Spaarndammerbuurt.
Wellicht is deze integratie op de schaal van Enschede Noord in een andere studie of beleidsstuk vastgelegd.

Twee macabere details:

- Er is gesproken (cq. de gesprekken waren gepland) met de directie van Fireworks over een uitplaatsing van het bedrijf in het licht van de plannen voor Groot Roombeek.
- De plannen voor Groot Roombeek maken deel uit van de tentoonstelling "Remaking NL" die eind mei in Hannover geopend wordt in het kader van de Expo 2000.

3.6 Plannen voor het Roomveldje

In opdracht van De Woonplaats maakte het bureau KuiperCompagnons in maart 2000 een kwaliteitsopname van het Roomveldje met betrekking tot woningvoorraad, woonomgeving en specifieke kenmerken. Aan deze analyse zijn vervolgens conclusies en adviezen gekoppeld met betrekking tot een mogelijke aanpak van het gebied.
Ook deze studie legt geen relaties met omliggende gebieden en eventuele milieuhinder. Dit wordt overigens vooraf expliciet gemeld in de rapportage.

3.7 Overige plannen of beleidsvoornemens

Voor het overige hebben we geen informatie over studies of plannen van delen van het gebied.

4 AANPAK

In hoofdstuk 2 is het kernuitgangspunt geformuleerd en gemotiveerd: bewonersbelangen staan centraal en worden stevig verankerd. Hoofdstuk 3 beschrijft kort de plannen voor de wijk en het stadsdeel.
Gelet op de kernuitgangspunten zullen de bestaande plannen beoordeeld moeten worden op hun relevantie en op de bijdrage die ze kunnen leveren aan het realiseren van dit kernuitgangspunt.

De wens tot integrale planontwikkeling en samenwerking is - zeker voor de korte termijn - ondergeschikt aan de belangen van en afspraken met de getroffen bewoners. Bestaande samenwerkingsverbanden worden opnieuw beoordeeld en herijkt.

4.1 Herontwikkeling in het algemeen

De met name fysieke herontwikkeling van de wijk dient met grote voortvarendheid op twee niveaus en in parallelle trajecten te worden georganiseerd:
- Kleinschalig en beperkt, gericht op de afzonderlijke deelgebieden (waaronder het "Roomveldje", looptijd 2-3 jaar).
- Grootschalig en breed, voor het gehele getroffen gebied (Enschede-Noord), inclusief de aansluitende wijken en buurten (looptijd maximaal 5-7 jaar).

Bij de grootschalige en brede planontwikkeling wordt een hoge kwaliteit van de totale wijk als uitgangspunt genomen. Dus: ten aanzien van wonen, werken, recreëren, voorzieningen en verkeer, mede in relatie tot de omliggende wijken en de totale stad. Dit traject kan onder de eindverantwoordelijkheid van de stuurgroep " Wijkvisie Enschede-Noord" en het stadsdeelteam vallen.

De afzonderlijke deelgebieden worden zelfstandig ontwikkeld binnen de randvoorwaarden zoals in deze notitie geformuleerd. Daarbij worden zo veel als mogelijk en verantwoord is, de randvoorwaarden aangehouden die voor de gehele wijk zijn geformuleerd. Voor elk van de gebieden wordt één partij als eindverantwoordelijke aangesteld. Dat kan zijn de gemeente, een projectontwikkelaar of een corporatie, afhankelijk van de aard van de taakstelling. Voor het Roomveldje is dat De Woonplaats.

Voor elk van de deelgebieden worden 5 ontwikkelingsfases onderscheiden:
1. Voortraject
   - Technisch: staat van de woningen, risico's en bruikbaarheid.
   - Functioneel: wensen van vroegere bewoners t.a.v. soort woning, grootte, ligging en evt. terugkeer; algemene woningvraag in Enschede-Noord.
   - Financieel: boek- en marktwaarden, herbouwkosten, verzekeringsuitkeringen, reserveringen en externe geldstromen.
   - Organisatorisch: het opzetten van een projectorganisatie en vorm geven aan bewonersbetrokkenheid en communicatie.
2. Programmering
   Programma van Eisen, keuze stedenbouwkundige en architect(en).
3. Planontwikkeling

4. Planuitvoering
5. Gebruikname en beheer

4.2 Sociale huurwoningen (het Roomveldje en elders in het gebied)

De woningen in het getroffen gebied behoorden zoals eerder beschreven tot de goedkoopste van de woningvoorraad in Enschede. De bevolkingssamenstelling was gemêleerd (qua leeftijd en nationaliteit) en bestond voor een groot deel uit lagere inkomensklassen. Juist voor deze mensen is de zekerheid van een huis en een vertrouwde woonomgeving van groot belang. Wij stellen daarom voor om de planontwikkeling van het gebied, respectievelijk de gebieden, vorm te geven in een open planproces tussen de woningcorporatie(s) en (vertegenwoordigers van) de huurders.
Het gaat daarbij om:

- Opstellen van de te hanteren randvoorwaarden;
- Uitvoeren van de analyse van de situatie;
- Bepalen gewenste ambitieniveau;
- Formuleren van visie, doelen en programma van eisen.

De regie van het proces dient naar onze mening bij de corporatie(s) te liggen. Zo mogelijk bij beide corporaties gezamenlijk, anders individueel. De corporaties verzorgen daarbij ook de afstemming met andere partijen of betrekken indien gewenst anderen bij de planontwikkeling.

4.3 Overige bebouwing

Over de verhuureenheden van Licht en Lucht en Stichting Jongeren Huisvesting (herhuisvesting?) hebben we geen informatie. Hetzelfde geldt voor de bedrijfshuisvesting in de voorzieningen.
Aan de particuliere voorraad besteden we apart aandacht in het laatste hoofdstuk.

5 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

5.1 Uitgangspunten

Voor een goede communicatie met alle betrokkenen is het van belang dat de communicatie open, betrouwbaar en continue is. Alle boodschappen moeten snel, helder en simpel overgebracht worden, en alleen die zaken die zeker zijn. Boodschappen met veel 'mitsen' en afhankelijkheden zaaien verwarring, waardoor de communicatie een onbetrouwbaar image krijgt.
'Betrouwbaarheid en helderheid' betekent ook dat aan alle betrokkenen garanties gegeven worden. In hoofdstuk 2 hebben we dit nader omschreven.

Daarnaast is het belangrijk het planontwikkeligs- en herhuisvestingstraject gescheiden te houden van het sociale / psychische hulpverleningproces. Bouw (bijvoorbeeld bij bijeenkomsten) wel ruimte in voor verwerking, maar probeer de focus daarna weer op de planontwikkeling te krijgen.

De communicatie met bewoners dient maatwerk te leveren en direct aan te sluiten bij behoeften en wensen van de verschillende groepen. Alle berichten en (nieuws)brieven dienen ook in het Turks en Marokkaans te verschijnen. Sleutelpersonen van moskeeën en migranten-zelforganisaties kunnen hier een belangrijke rol vervullen.

Ten slotte is het van belang het bewonerskader (o.a. wijkraad Enschede Noord) goed te faciliteren met geld, ruimte en eigen ondersteuning.

5.2 Doelgroepen van communicatie

Dit zijn:
- een op te richten vereniging of commissie van wijkbewoners
- Wijkraad Enschede Noord
- individuele huurders in het getroffen gebied
- eigenaar bewoners in het gebied
- huurders elders in de stad
- bedrijven in het gebied
- collega-corporaties
- gemeente
- pers

In het gebied woonden veel allochtonen. Het is van groot belang hier in de communicatie (vertalingen, goede contacten met moskee en culturele verenigingen) en bij de te hanteren werkmethodes rekening mee te houden.

5.3 Communicatie planontwikkeling

Schriftelijke communicatie
Brieven aan bewoners zijn kort en helder: 'als-dan' en 'mitsen' worden zoveel mogelijk vermeden.

Er verschijnt regelmatig (voorlopig eens per maand) een (meertalige) nieuwsbrief ten behoeve van de wijkbewoners. Hierin is de laatste stand van zaken en praktische informatie opgenomen.
Daarnaast verschijnt elk kwartaal een korte rapportage over de voortgang van de planontwikkeling. Deze is gericht aan de bewoners, professioneel betrokkenen en aan de pers.
Alle nieuwsbrieven en voortgangsrapportages verschijnen in drie talen: Nederlands, Turks en Arabisch.

Vaste contactpersonen
De bewoners van het getroffen gebied bevinden zich nu verspreid over de streek; een aantal logeren bij vrienden en familie. Het onderhouden van persoonlijke contacten met alle huishoudens is en blijft daarom belangrijk.

De Woonplaats stelt vaste contactpersonen/accountmanagers aan, die per persoon elk het contact met ongeveer vijftien huishoudens onderhouden. Zij kunnen de betreffende huishoudens van informatie voorzien, doorverwijzen naar (hulp)instanties, behoeften inventariseren en bijhouden waar de huishoudens zich bevinden.

Er zijn dus tien tot twaalf contactpersonen (in deeltijd) nodig. Gezien de samenstelling van de bevolking bevelen we aan om vier à vijf contactpersonen van Turkse en Marokkaanse afkomst aan te stellen.

5.4 Planontwikkeling

Inventarisatie woonwensen
Het ligt voor de hand de inventarisatie van woonwensen door de contactpersonen uit te laten voeren. De volgende zaken komen tijdens deze inventarisatie aan de orde.

- Knelpunten bij huidige huisvesting.
- Verwachtingen ten aanzien van De Woonplaats.
- Keuze ten aanzien van toekomstige woonplek:
  - terugkeren
  - huurwoning elders
  - blijven in huidige woning
  - woning kopen in of buiten het gebied.
- Wensen ten aanzien van woning (grootte en type).
- Wensen ten aanzien van woonomgeving.
- Wensen ten aanzien van leefbaarheid en samenleven.

Aanvullen aan de hand van ervaringen van Domijn. Zij hebben al een eerste inventarisatie uitgevoerd.

Eerste stap planvorming
Aan de hand van de inventarisatie worden voor het gebied een aantal varianten zeer globaal uitgewerkt op de volgende niveau's:

- stedenbouw
- woningtype
- voorzieningen
- sociaal plan.

Markt
De uitgewerkte varianten (met alle voor- en nadelen) worden tijdens een 'markt' gepresenteerd. Iedere variant heeft een eigen marktkraam, met informatie en deskundigen. Bewoners kunnen rondlopen, zich laten informeren en zich een indruk vormen. Daarna via een gesprek met de zaal de eerste gedachten peilen. Met allochtone sleutelpersonen vóóraf de opzet van de markt en hun rol tijdens de markt doorspreken. Dit kan de opkomst en het vertrouwen verhogen.

Bewonersvertegenwoordiging planteam
De plannen worden door een planteam uitgewerkt. Een vertegenwoordiging van de bewoners heeft hierin zitting. Deze mensen kunnen via de Wijkraad Enschede Noord en tijdens de markt-avond geworven worden.

Deze bewonersvertegenwoordiging heeft, gezien de omstandigheden, een bijzonder zware taak. Bovendien is haar achterban verspreid over de regio. Daarom wordt de bewonersvertegenwoordiging fysiek (kantoorruimte en -faciliteiten), financieel en professioneel in ruime mate ondersteund.
Een idee is aan alle getroffenen c.q. alle vertegenwoordigers, de gelegenheid te geven een computer aan te schaffen en een chat-box op te zetten. Zo kan iedereen contact met elkaar houden, ondanks de spreiding over de regio.

Projectbureau
Voor het geven van algemene informatie (los van het individuele contact met de getroffen huurders) wordt een projectbureau in de wijk ingericht.
Hier is informatie over de voortgang van de planontwikkeling verkrijgbaar. Ook vinden hier de vergaderingen van het planteam en de bewonersbijeenkomsten plaats.
Daarnaast kan iedereen binnenlopen voor een kopje koffie en een gesprek over de situatie. Dit kan een bijdrage leveren aan de verwerking van de ervaringen.

6 PARTICULIERE WONINGEN: DE CORPORATIE ALS INTERMEDIAIR

Voor de eigenaren van particulieren woningen kan de corporatie een rol spelen als intermediair bij de herbouw. We beschrijven in dit hoofdstuk kort wat dit voor de eigenaren en bewoners kan opleveren, en wat er bij een dergelijk proces komt kijken.
We concentreren ons op de herbouw van de verwoeste woningen. Aan het eind gaan we in op de mogelijke rol van de corporatie bij het herstel van beschadigde woningen.

6.1 Situatie/aannames

In het rampgebied staan, voorzover wij zijn geïnformeerd, naast de corporatiewoningen, circa 200 particuliere woningen, verwoest of beschadigd. Het is ons niet bekend waar deze woningen staan, maar we nemen aan dat deze in enkele straten zijn geconcentreerd, en mogelijk ook gemengd met corporatiebezit. Aangenomen mag worden dat het, gezien de aard van de bebouwing van de wijk, nagenoeg uitsluitend om eengezinswoningen gaat, niet of nauwelijks om appartementen.
Ook nemen we aan dat het vrijwel altijd gaat om woningen die deel uitmaken van grotere bouwblokken, al dan niet oorspronkelijk in één bouwstroom gebouwd, en dat vrijstaande woningen niet of nauwelijks voorkomen.
Eigen woningen en particuliere huurwoningen zullen beide voorkomen. In het laatste geval zijn er twee groepen betrokken: de eigenaars en de huurders.

6.2 Uitgangspunten

Voor de bewoners van particuliere woningen (eigenaar-bewoners èn huurders) geldt hetzelfde uitgangspunt als voor de huurders van de corporaties: wie terug wil keren moet de zekerheid hebben dat dit kan.
Voor alle particuliere eigenaren is het uitgangspunt dat zij door de ramp geen vermogensschade mogen lijden.
Verder dient de betrokkenheid van de corporatie bij de herbouw de volgende meerwaarde te hebben ten opzichte van individuele herbouw:

- een voor de eigenaren hanteerbaar en inzichtelijk proces;
- een betere kwaliteit/prijs–verhouding;
- meer snelheid.

6.3 Verzekering en individuele herbouw

Doorgaans heeft de eigenaar een opstalverzekering afgesloten die onder meer de schade dekt door brand en ontploffing. De verzekering wordt afgesloten voor een bepaalde herbouwwaarde en keert de herstelkosten uit. Daarnaast dekt de verzekering tot op zekere hoogte bepaalde bijkomende kosten zoals opruimingskosten, huurderving, hotel- en pensionkosten.

Wanneer de woning niet wordt herbouwd kan het voorkomen dat niet de herstelkosten worden uitgekeerd, maar het verschil tussen de waarde vóór en de waarde na het ontstaan van de schade.
De meeste eigenaren hebben hun woning geheel of gedeeltelijk gefinancierd met een hypothecaire lening. De woning is hierbij het onderpand. De bank stelt als voorwaarde dat, als de woning beschadigd wordt door brand etc, de verzekeringsuitkeringen als onderpand voor de lening gelden. De bank eist dan dat de verzekeraar aan haar uitkeert. De bank houdt de uitkering vervolgens beschikbaar voor het herstel of herbouw.
Er bestaat altijd een risico van onderverzekering, maar uit uitlatingen van de overheid begrijpen we dat hiervoor in dit geval afdoende voorzieningen getroffen zijn.
Met de opstalverzekering kan de eigenaar de woning dus in beginsel weer op dezelfde plaats laten herbouwen.

De herbouw van de afzonderlijke woningen door iedere eigenaar afzonderlijk kent echter zoveel knelpunten dat deze in praktijk niet op grote schaal te realiseren is:

- Het bouwen van woningen door meerdere opdrachtgevers met ieder hun eigen aannemer is alleen mogelijk met een strakke coördinatie. Is deze er niet, dan zijn de gevolgen: verschillen in architectuur en kwaliteit, aansluitingsproblemen, conflicten.
- De meeste eigenaren hebben niet de kennis en capaciteiten om het opdrachtgeverschap op een verantwoorde wijze te vervullen.

Bovendien levert individuele herbouw een aantal nadelen op:

- Bij afzonderlijke opdrachten wordt niet geprofiteerd van potentiële schaalvoordelen van het bouwen in grotere eenheden. Een individuele eigenaar is dus duurder af, of krijgt minder kwaliteit voor hetzelfde geld.
- Er zullen eigenaren zijn die niet willen terugkeren. Zij moeten een eigen oplossing zien te vinden voor hun woning of hun perceel.
- Er moet op dezelfde percelen worden teruggebouwd. Wanneer het om smalle kavels gaat is het moeilijk te voldoen aan de kwaliteitseisen die tegenwoordig aan nieuwbouw worden gesteld.

6.4 Vormen van regie

Er is dus bij de herbouw een bepaalde regie nodig en wenselijk. Deze regie ligt bij voorkeur tenminste op het niveau van het bouwblok, maar kan ook over een groter gebied gaan.
Er zijn verschillende vormen van regie denkbaar:

1. Iedere eigenaar sluit een overeenkomst met een instantie, bijvoorbeeld een corporatie, waarbij deze namens de eigenaar als bouwheer optreedt. De corporatie zorgt voor één bouwplan en één bouwstroom.
2. Iedere eigenaar draagt zijn opdrachtgeverschap en de bijbehorende financiële middelen over aan een overkoepelende instelling, bijvoorbeeld een stichting. Deze instelling fungeert als collectieve opdrachtgever.
3. Eigenaren dragen, bijvoorbeeld per bouwblok, hun eigendom over aan een gezamenlijk opgericht collectief orgaan, bijvoorbeeld een

ontwikkelingsmaatschappij. Dit orgaan is opdrachtgever voor de nieuwbouw en verkoopt na realisatie de woningen weer aan de eigenaren.

4. Een corporatie treedt op als intermediair: koopt de percelen van de eigenaren, bouwt nieuwe woningen en verkoopt deze weer aan de eigenaren.

In alle varianten dienen de procedures vanzelfsprekend zo te zijn dat voldoende rekening wordt gehouden met de meningen en belangen van de afzonderlijke eigenaren.

6.5 Mogelijkheden en voordelen van intermediaire rol corporatie

Een uitgebreide beschouwing over de voor- en nadelen van de bovengenoemde opties laten we hier achterwege. We volstaan met de vermelding van een aantal mogelijkheden en voordelen die een intermediaire rol van de corporatie biedt:

- De corporatie beschikt over de deskundigheid om het herbouwproces in goede banen te leiden.
- De corporatie is beter dan individuele eigenaren of dan een collectief van eigenaren in staat om te zorgen voor de complexe financiële afhandeling, inclusief de overbruggingen.
- Door de bundeling tot een grotere bouwstroom kan goedkoper worden gebouwd.
- Eigenaren die niet terugkeren, kunnen hun bezit overdoen aan de corporatie. Deze percelen kunnen dan ingebracht worden in het herbouwproces.
- Doordat alle grond tijdelijk in één hand is, wordt het mogelijk te herverkavelen: terugbouwen van bredere woningen in het geval de oude woningen naar de huidige normen te smal waren, oplossen van onlogische perceelscheidingen zodat goedkoper gebouwd kan worden.
- Eigenaar-bewoners die niet willen terugkeren in een eigen woning kunnen hun perceel aan de corporatie overdragen en gaan huren, in de wijk of elders, of kopen buiten de wijk.
- De corporatie kan ook zelf een direct belang hebben bij een regierol, namelijk in blokken met gemengd bezit.
- De regie over de herbouw van het totale gebied is in één hand.

6.6 Enkele financiële aspecten van het herbouwproces

1. Welke prijs krijgt de eigenaar bij inkoop door de corporatie en welke prijs betaalt hij bij terugkoop van de nieuwe woning?
   De oude woning, van vóór de ramp, had een marktwaarde en een herbouwwaarde: de kosten die nodig zijn om dezelfde woning op dezelfde plaats te herbouwen. Deze twee waarden hebben geen directe relatie met elkaar.
   Is de woning geheel verloren gegaan, dan is de 'residuwaarde' van belang: de marktwaarde minus de herstelkosten. Na herbouw heeft de woning immers weer (minstens) de oorspronkelijke marktwaarde. De corporatie kan in beginsel dus de 'residuwaarde' betalen als overnameprijs. Proceskosten worden in beginsel opgenomen in de bouwkosten.
2. Het is voorstelbaar dat, ondanks een voldoende verzekering en een goed herbouwproces, een deel van de eigenaren in financiële problemen komt.

terwijl er zonder de ramp weinig of niets aan de hand zou zijn geweest. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties waarbij de hypotheek hoog is ten opzichte van de waarde, of om mensen wiens inkomen is gedaald. In samenwerking met onder meer de gemeente moeten hiervoor afdoende oplossing worden gevonden.

3. Doordat sprake is van een verkoop en een terugkoop hebben eigenaren de mogelijkheid om de oude hypotheek af te lossen en met een nieuwe financiering verder te gaan. Knelpunten in de financieringsvoorwaarden, waaronder het rentepercentage, kunnen hiermee worden opgelost.
4. Bij herverkaveling en terugbouw van minder woningen moeten de 'residuwaarden' over minder nieuwe woningen verdeeld worden. De kosten van de nieuwe woningen zijn dan hoger dan de oude marktwaarden. Daar staat wel meer kwaliteit tegenover. Probleem kan zijn dat de maandlasten voor sommige van de oude eigenaren te hoog worden.
   Een ander kostenverhogende factor kan schuilen in het feit dat er bij de vaststelling van herbouwwaarde voor de opstelverzekering van uitgegaan is dat wordt herbouwd op de oude fundering. Denkbaar is dat de oude fundering van de zwaar verwoeste woningen niet meer bruikbaar is. Bij herverkaveling kan ook niet worden teruggebouwd op de oude funderingen. Dit levert extra kosten op.
   Voor dergelijke problemen moeten zonodig, bijvoorbeeld via overheidsbijdragen, aanvullende oplossingen gevonden worden.
5. Vervult de corporatie een intermediaire rol via aankoop en terugverkoop, dan gaat dit gepaard met enkele transacties. Dit levert kostenposten op die niet aan de orde zouden zijn wanneer de iedere eigenaar op eigen houtje zou herbouwen.
   Deels gaat het om kosten van (semi-)overheid:
   - overdrachtsbelasting indien dit in de toekomst voor corporaties van toepassing is, of als de corporatie er voor kiest de intermediaire rol bij een afzonderlijke rechtspersoon onder te brengen;
   - BTW over de totaalprijs van de terug te leveren nieuwe woning in plaats van over de bouwkosten;
   - kadasterkosten.

   Vrijstelling voor dergelijke kostenposten ligt voor de hand, maar moet wel worden geregeld.
   Daarnaast zijn er extra kosten bij private partijen: notaris, banken. Zeker wanneer het gaat om formaliteiten die weinig werk opleveren moet aangedrongen worden op een zeer terughoudende tariefstelling en een collectieve regeling.

6.7 Enkele opmerkingen over het proces

- Wanneer er aaneengesloten, in rijtjes, wordt herbouwd, ligt het voor de hand dat gekozen wordt voor een bepaalde uniformiteit in de architectuur en voor een bouwproces. Binnen dit collectieve raamplan moeten er echter optimale voorwaarden zijn voor eigen keuzes van eigenaren bij ontwerp. Door de volstrekt andere uitgangssituatie hoort dit aanzienlijk verder te gaan dan bij een gebruikelijk nieuwbouwproces van koopwoningen.

- Met alle eigenaren zal een individueel juridisch en financieel traject doorlopen worden. Het blijft maatwerk.
- Het is van groot belang dat tenminste op het niveau van het afzonderlijke bouwblok alle eigenaren deelnemen.

6.8 Particuliere huurwoningen

Het voorafgaande ging vooral over woningen die door de eigenaar worden bewoond. Daarnaast zijn er ook particuliere huurwoningen.
Zoals al eerder gezegd, bij huurwoningen zijn er twee groepen betrokkenen: de eigenaren en de huurders. Voor beide partijen kan de corporatie een belangrijke rol spelen.
Wil een eigenaar herbouwen, dan kan de corporatie voor hem dezelfde intermediaire rol vervullen als bij eigenaar-bewoners. Wil hij niet meer als verhuurder blijven fungeren, dan kan de corporatie zijn perceel voor de residuwaarde overnemen.
Voor huurders die terug willen keren in de herbouwde huurwoning van hun eigen verhuurder, kan de corporatie voor een tijdelijke oplossing zorgen. Herbouwt de particuliere verhuurder niet, maar wil de huurder wel in de wijk terugkeren, dan kan de corporatie hiervoor na herbouw zorgen. Tenslotte kan de corporatie voor definitieve vervangende huisvesting zorgen voor huurders van particuliere huurwoningen die niet willen terugkeren.

6.9 Rampspeculanten?

Er bestaat een zeker risico dat speculanten van de situatie gebruik maken door eigenaren die van hun bezit af willen te verleiden dit voor een veel te lage prijs te doen, mogelijk mede met als doel een (bouw)positie in het gebied te verwerven. Het risico is beperkt, omdat de focus zo sterk op het gebied is gericht dat de meeste bedrijven en beleggers niet de kans zullen willen lopen een slechte naam te krijgen. Mochten de betrokken partijen, waaronder de gemeente, veel belang hechten aan een centrale regie en aan het uitsluiten van uitwassen, dan valt te overwegen snel een voorkeursrecht voor het totale gebied te vestigen.

6.10 Beschadigde woningen

Bij herstel van de beschadigde woningen is het minder noodzakelijk dat de woningen tijdelijk in één hand komen. Als rol van de corporatie valt dan eerder te denken aan die van bouwheer: het vervullen van het opdrachtgeverschap, met als doel een gezamenlijk bouwplan en -proces.
Voor eigenaren die van hun bezit af willen, kan de corporatie de woningen overnemen volgens dezelfde principes als eerder beschreven. Ook voor de herhuisvesting kan de corporatie eenzelfde rol spelen als bij herbouw.

6.11 Vervolgstappen

Kiest de corporatie er voor om voor de herbouw van particuliere woningen als intermediair op te treden, dan zijn de vervolgstappen:

- Onderzoeken draagvlak bij eigenaren en gemeente.
- Contact opnemen met banken en verzekeraars. Informatie is te achterhalen via het kadaster. Banken en verzekeraars zijn zonder meer gebaat bij een centrale regie, te verwachten valt dat ze daaraan alle medewerking zullen verlenen.

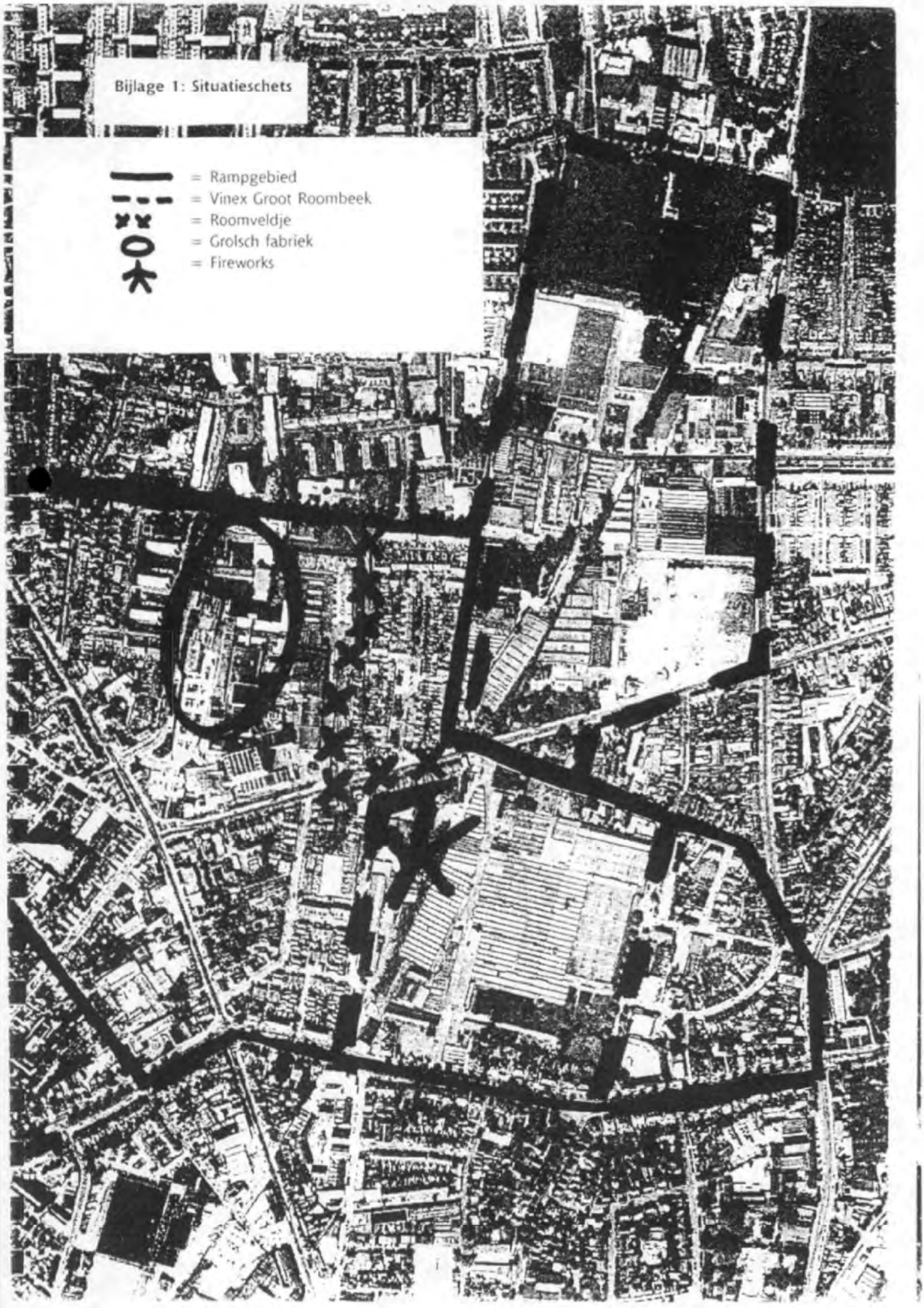
Bijlage 1: Situatieschets
= Rampgebied
= Vinex Groot Roombeek
= Roomveldje
= Grolsch fabriek
= Fireworks

Bijlage 2: Concept bewonersbrief

- *versies in meerdere talen*
- *relatie leggen met eventueel eerdere correspondentie*
- *brief in concept bespreken met sleutelpersonen uit de wijk*
- *versturen als corporatie, na overleg met of akkoord van gemeente*

Aan: (op naam)

Betreft: Herbouw Roombeek.

Geachte (op naam),

Direct na de ramp met de vuurwerkfabriek gingen uw eerste gedachten uiteraard naar het welzijn van u, uw gezin en uw medebewoners en naar diegenen die de ramp niet overleefden.
Ook maakten veel mensen zich zorgen over de bezittingen die verloren zijn gegaan of in het huis achtergebleven.
Wij proberen u, samen met gemeente en hulpverleners, in deze zware tijden zo goed mogelijk terzijde te staan en zullen dat in de toekomst ook blijven doen. Daar kunt u op rekenen.

Veel bewoners vragen ons de laatste tijd, wat er in de toekomst gaat gebeuren met de huizen die daar stonden of nog steeds staan. U zult begrijpen dat wij daar zo snel na de ramp nog geen vaste plannen en ideeën over hebben. Maar als we aan de toekomst denken, staan er wat ons betreft een paar dingen vast. In deze brief vertellen we daar meer over.

De Woonplaats *(plus Domijn?)* hebben na overleg met de gemeente nu alvast het volgende 10-puntenplan opgesteld:

1. De wijk wordt herbouwd voor de bewoners die er vóór de ramp woonden. We bieden u de absolute zekerheid, dat u terug kunt keren naar de wijk. Dat kan zijn in een zelfde soort huurwoning of, als u daarvoor kiest, in een andere woning, bijvoorbeeld een koopwoning of een seniorenwoning.

2. De wijk wordt weer opgebouwd in overleg met de bewoners. Uw ideeën en wensen staan daarbij centraal.

3. Als u in de toekomst liever niet naar de wijk terugkeert, dan zullen we u helpen ergens anders een woning naar uw keuze te vinden.

4. De komende weken zullen we u en uw medebewoners bezoeken voor een eerste gesprek. We overleggen dan met u over uw woonwensen. U hoeft natuurlijk niet op korte termijn definitief te beslissen, maar we willen graag weten hoe u aankijkt tegen de toekomst van de wijk. Ook willen we praten over uw woonsituatie tot het moment van terugkeer.

5. Het herbouwen van de wijk heeft voor De Woonplaats de absolute prioriteit en we zetten alles op alles om dat zo snel mogelijk te doen. Toch moeten we erop rekenen dat de eerste nieuwe woningen pas over twee jaar worden opgeleverd.

6. Voor onze huurders die straks terug willen keren naar een nieuwe huurwoning in de wijk, garanderen we voor de eerste jaren dat zij voor een vergelijkbare huurwoning straks dezelfde huur betalen dan voor de oude woning.

7. Veel huurders hebben een verzekering voor de inboedel. Maar of u van de verzekeringsmaatschappij veel of weinig geld zult krijgen, wij garanderen dat u bij terugkeer naar de wijk genoeg geld heeft voor de herinrichting. Ook betaalt De Woonplaats de kosten voor de verhuizing.
Deze garantie geldt ook als u kiest voor een woning buiten de wijk.

8. Wij denken dat het voor velen van uw belangrijk is om de komende jaren regelmatig contact met elkaar houden en goed op de hoogte te zijn van hoe het ervoor staat met de plannen voor de herbouw. Daarom stellen we het volgende voor:
   - De Woonplaats richt een "bewonerscommissie Roombeek" op en geeft ondersteuning bij de activiteiten van deze commissie. De commissie organiseert de kontakten tussen de bewoners en overlegt met De Woonplaats over de herbouw van de wijk.
   - Met vaste regelmaat verschijnt er een nieuwsbrief waarin onder andere staat hoever het met de plannen is.

9. Iedere bewoner krijgt een contactpersoon binnen De Woonplaats. Deze contactpersoon is het aanspreekpunt en de vraagbaak voor alle zaken die te maken hebben met uw woning. Het kan daarbij gaan over hoe u nu -tijdelijk- woont, maar ook over uw wensen over de toekomst.

10. .....

Veel is nog onzeker en er moet nog heel veel gebeuren. Samen met u willen we straks aan de slag om de wijk weer op te bouwen.
Misschien bent u nog niet zover en hebt u op dit moment heel andere dingen aan uw hoofd. Toch leek het ons goed om u alvast enige duidelijkheid en zekerheid te bieden door dit 10-puntenplan.

We willen dit graag toelichten. Daarom nodigen we u uit voor een bijeenkomst .....

Tijdens deze bijeenkomst lichten we onze "garanties" toe. Ook willen we graag van u horen, of we met deze tien punten de voor u belangrijkste zaken te pakken hebben.

Met vriendelijke groeten,

HEILIGENBERGERWEG 113-1 / 3816 AJ AMERSFOORT (INGANG PARK RANDENBRODEK)
POSTBUS 2000 / 3800 CA AMERSFOORT
TELEFOON (033) 4229522 / FAX (033) 4229595
E-MAIL info@laaglandadvies.nl / www.laaglandadvies.nl

LAAGLAND'ADVIES BV BUREAU VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING is een onderzoeks- en adviesbureau op het terrein van woonbeleid, strategisch bouwen en voorraadbeheer, stedelijke vernieuwing en beheer, wonen en zorg, communicatie en interactieve beleidsvorming.
Opdrachtgevers zijn bestuur en management van overheden, woningcorporaties en overige marktpartijen, zorginstellingen en maatschappelijke organisaties.
LAAGLAND'ADVIES is nauw gelieerd aan stichting Werkgroep '2duizend, ideeel laboratorium voor innovaties en productontwikkeling en stimulator van maatschappelijke discussies.

0113

169

42645529 18-Mei 2000 16:40 WONING CORP DOMIJN Nr.1498 P.2

5.1.2e

Domijn

Voorstel tijdelijke huurgewenningsregeling rampgebied in Noord Enschede

Inleiding
Een aantal huurders die (tijdelijk) vervangende woonruimte nodig heeft zal waarschijnlijk worden geconfronteerd met een hogere huurprijs dan de prijs die ze tot nu toe voor hun oude woning betaalden. Er is een oplossing gevonden in de vorm van een tijdelijke huurgewenningsregeling om dit verschil gedeeltelijk dan wel geheel te subsidiëren.

Regeling voor bewoners met ihs
Bij de vaststelling van de huurgewenning gaan we uit van de huurprijs van de nieuwe woning. Hiervoor wordt subsidie aangevraagd en vervolgens wordt het nieuw te betalen bedrag afgezet tegen het oude te betalen bedrag. Het verschil wordt uitbetaald aan de bewoner in een vorm van een gewenningsbijdrage. Bij de vergelijking oude huurprijs en nieuwe huurprijs wordt uitgegaan voor wat betreft de oude huurprijs van het tijdvak 1999-2000 en de nieuwe huurprijs het tijdvak 2000-2001. Er wordt dan rekening gehouden met een huurstijging die er in de oude situatie ook zou zijn geweest.

De huurgewenningsregeling kent een looptijd van 3 jaar. Deze 3 jaar geldt zowel voor de tijdelijke woonruimte als voor de definitieve woonruimte. Maximaal kan er sprake zijn 6 jaar gewenning. Veel bewoners van eengezinswoningen wonen nu tijdelijk in een flatwoning en zullen weer terug willen naar een eengezinswoning. Het is alleszins te verdedigen dat dit niet spoedig is te realiseren vanwege de ontstane krapte op de Enschede woningmarkt. Dit kan dus betekenen dat er nu in de tijdelijke woning er even geen gewenning nodig is en in de definitieve situatie deze behoefte er wel is.

Regeling voor bewoners zonder ihs
In delen van het rampgebied stonden woningen met een relatief lage huurprijs. Hier zal ongetwijfeld sprake zijn geweest van goedkope scheefgroei. Voorstel is om deze bewoners tevens onder de gewenningsregeling te brengen.

Uitvoeren van de regeling
De bewoners voor wie de regeling bedoeld is zullen veelal de relevante inkomens- en andere ihs gegevens niet meer direct bij de hand hebben. Daarom wordt voorgesteld om de uitvoering op hoofdlijnen als volgt vorm te geven:

- De gemeente levert een overzicht bewoners en inwoners per getroffen woning met vermelding van de sofinummers.
- Het ministerie van VROM levert aan de hand van deze lijst alle relevante inkomensgegeven via de belastingdienst.
- De betreffende corporaties leveren per getroffen woning de huurprijs oude woning plus ihs en huurprijs nieuwe woning plus ihs.

De daadwerkelijke uitvoering wordt verzorgd door de samenwerkende corporaties. Het ministerie draagt zorg voor de bijbehorende formulierenstroom.

EtOS
Het ministerie wordt in overweging gegeven om de uitvoering van de tijdelijke regeling huurgewenning bij het BOS project onder te brengen. Er kan hierdoor veel efficiëntiewinst worden bereikt.

18-Mei 2000 16:40 WONING CORP DOMIJN Nr. 1496 P. 3

IHS regeling
Het ministerie heeft een generaal pardon afgekondigd inzake de flatterzegen van het (na tijdvak 1998-1999 en lopende tijdvak. Dit betekent dat we in het kader van de prestatiemeting de gezamenlijk afgesproken beperkingen boven de afloopgrenzen kunnen loslaten.

Gesplitsbewoning boven de afloopingsgrenzen is nu niet mogelijk. Voorstel is om een generaal pardon voor deze groep bewoners te geven.

Voor de huurgrens voor jongeren, tijdvak 1999-2000 is dit f. 611,- en voor nieuwe tijdvak f. 634,-, wordt voorgesteld om zowel in de tijdelijke situatie als in de definitieve situatie een generaal pardon te geven.

Ten slotte
Dit voorstel is vers van de pers. Er is hierover nog niet geconsulteerd met de gemeente en het ministerie. Dit overleg kan in de loop van donderdag of vrijdag georganiseerd worden.

Namens de samenwerkende corporaties in Enschede

[redacted] [redacted]
Woonplaats/Domijn

P. 1

* * * Communicatie fout rapport (18.Mei 2000 12:30) * * *

1) WONING CORP DOMIJN 053 4327115
2)

tum/Tijd: 18.Mei 2000 12:08

st Nr.	Modus	Bestemming	Pag's	Result	Pag. Wislukt
85	Gehouden TX	[redacted] 5.1.2e	P. 3	E-2) 2) 2) 2) 2)	P.1~3

Nr.1498 P. 1

Beden voor fout
E1) Ongehaasen/Trintout
E3) Geen antwoord
E2) Bezet
E4) Geen Tassenvinding

5.1.2e

WONING CORP DOMIJN

18.Mei 2000 16:40

TELEFAX

5.1.2e

Concept - [illegible]

42645529

Concept

Overeenkomt betreffende tegemoetkoming herhuisvestingskosten

1. Woningcorporatie....., gevestigd te Enschede, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar directeur de heer ...., verder te noemen A

en

2. de heer/mevrouw...., wonende te Enschede aan de ...., verder te noemen B ;

in aanmerking nemende:

- dat wegens de vuurwerkramp te Enschede op 13 mei 2000 een tegemoetkomingsregeling tot stand is gekomen als vermeld in de bijlage die deel uitmaakt van en is bijgevoegd bij deze overeenkomst;
- dat de Enschedese woningcorporaties zijn belast met de uitvoering van de regeling zowel voor gedupeerde huurders als voor gedupeerde particuliere woningbezitters;
- dat door de in de bijlage genoemde beoordelingscommissie is besloten dat B voor een tegemoetkoming op grond van de regeling in aanmerking komt;

komen overeen als volgt;

1. In het kader van genoemde regeling wordt aan B een tegoed toegekend van *f.* .....
2. B zal, na ontvangst van de catalogus vermeld in de bijlage, door middel van een bij de catalogus gevoegd bestelformulier zijn herinrichtingswensen ten bedrage van maximaal *f.* .... kenbaar maken door inlevering van dit formulier bij een van de in de bijlage aangewezen leveranciers.
   De leverancier zorgt voor de levering van de bestelde goederen aan B.
   De leverancier factureert vervolgens aan A. A draagt zorg voor de betaling.
3. Na levering van de goederen aan B worden deze eigendom van B.
4. De leverancier zal door A worden geïnformeerd over het aan B toegekende bedrag. Bestellingen dit bedrag te boven gaande zullen door de leverancier niet worden geaccepteerd.
   Indien B bestellingen wenst te doen bij de leverancier voor een hoger bedrag dan het toegekende bedrag dient B daartoe rechtstreeks zelf bij de leverancier een bestelling te plaatsen. De kosten daarvan komen volledig voor rekening van B.
5. Op grond van de regeling kan geen aanspraak worden gemaakt op uitbetaling van geldbedragen ook niet indien B voor een lager bedrag dan het toegekend bedrag aan herinrichtingskosten zou besteden.
6. Voor gevallen waarin deze overeenkomst en de regeling waarop de overeenkomst is gebaseerd niet voorzien zullen desnoodzakelijk nadere regelingen worden opgesteld door de in de regeling genoemde beoordelingscommissie.

Aldus overeengekomen te Enschede op 2000

De woningcorporatie Huurder/Eigenaar-bewoner

Directeur

5.1.2e

Bijlage bij de overeenkomst betreffende tegemoetkoming herhuisvestingskosten

Tegemoetkomingsregeling herhuisvestingskosten gedupeerden ramp Enschede Noord.

Doel van de tegemoetkomingsregeling
Doel is de gedupeerde huishoudens van de ramp in Enschede Noord voor een hieronder aangegeven bedrag tegemoet komen in de kosten die zij voor de herinrichting van hun vervangende woning nodig hebben. De tegemoetkoming is bedoeld als aanvulling op een eventueel te ontvangen verzekeringsuitkering. De gedupeerden die van de regeling gebruik willen maken beogen de vervangende woning voor een langere periode dan een jaar te bewonen.
Belangrijk is dat de gedupeerden weer zo snel mogelijk in een 'normale' thuissituatie terecht komen waarbij het huis voorzien van de meest elementaire voorzieningen zoals bedden, vloerbedekking, bestek, tafels, stoelen, een koelkast, verlichting etcetera.

Bedrag van de tegemoetkoming en bestedingsdoel
De tegemoetkoming bestaat uit een tegoed ter waarde van fl. 30.000,- voor meerpersoonshuishoudens en fl. 15.000,- voor eenpersoonshuishouden uitsluitend te besteden aan de herinrichting van de woning op basis van een meerkeuzen-inrichtingspakket geleverd door de firma's ..... Genoemde firma's stellen een ruime catalogus samen van de woninginrichting en witgoed goederen die men binnen een maand kan leveren en waaruit de gedupeerden kunnen kiezen.
De goederen staan in de catalogus afgebeeld voorzien van de gangbare catalogusprijs en de geldende garantievoorwaarden. Tevens wordt daarbij de 40% korting* vermeld.

Gedupeerden
Onder gedupeerden wordt verstaan die huishoudens, particuliere eigenaren of huurders, die op 13 mei 2000 een substantieel deel van hun inboedel zijn kwijtgeraakt als gevolg van brand en andere schade.

Beoordeling
Een beoordelingscommissie bestaande uit een vertegenwoordiger van de gemeente Enschede, een vertegenwoordiger van Enschedese corporaties en een onafhankelijk voorzitter beoordeelt of een gedupeerde in aanmerking komt voor de tegemoetkomingsregeling.

Uitvoering
De regeling wordt uitgevoerd door de Enschedese Woningcorporaties, voor de gedupeerde huurders en de gedupeerde eigenaar-bewoners.

Overeenkomst
Voor gebruikmaking van de regeling dient de gedupeerde een overeenkomst te sluiten met de gemachtigde uitvoeringsorganisatie.

Klachtenprocedure
Bezwaren van de direct betrokkene tegen de toekenning van de regeling of klachten over de uitvoering van de regeling kunnen voorzien van een schriftelijke motivatie bij de gemeentelijke klachtencommissie worden ingediend.

Financiering
Geschat wordt dat ongeveer 500 huishoudens een beroep kunnen en zullen gaan doen op de regeling. Het gemiddeld bedrag wordt geschat op 25.000 per huishouden., totaal 500 * 25.000 = 12,5 miljoen gulden.
Het ministerie van VROM staat garant voor deze 12,5 miljoen gulden. Voor uitgaven die boven deze regeling uitgaan staan de gemeente Enschede en de Enschedese corporaties ieder voor de helft garant.

5.1.2e

De Woonplaats
WONINGCORPORATIE

Uitgangspunten voor huurvaststelling tijdelijke woonruimte

Algemeen

- Per 15 juni willen wij voor alle door de corporaties beschikbaar gestelde woonruimte een nieuw huurcontract hebben.
- Alle bewoners die een tijdelijke woonruimte hebben toegewezen, die afkomstig zijn uit het rampgebied (adressen conform bijgevoegde lijst[1]), krijgen een huurcontract aangeboden.
- Bewoners die niet afkomstig zijn uit het rampgebied worden verzocht de woning te verlaten. Geen contract.
- Bewoners die uit het rampgebied komen en die aantoonbaar samen met anderen een woning bewoonden (dubbele bewoning) zullen, indien redelijker wijze de nieuwe woning ongeschikt is voor dubbele bewoning, een huurcontract krijgen. (Terughoudend zijn met meerderjarige kinderen.)

Bewoners uit kernrampgebied[2] (rood gebied 16 mei 11 uur)

Noodzakelijk is een duidelijk onderscheid te maken tussen deze bewoners en overige bewoners uit het rampgebied. Uitgangspunt dient te zijn:

- Alleen deze bewoners – vastgelegde adrescodes – komen in de toekomst in aanmerking voor verdere bemiddeling bij huisvesting.
- Alleen deze bewoners – gedwongen verhuizing – komen in aanmerking voor een huurmatiging om te wennen aan de nieuwe huur (huurgewenningsregeling).
- Bewoners uit het overige rampgebied hebben bij een verhuizing niet meer rechten als normale urgenten. Dit passend binnen de regels van de corporatie. Bij tijdelijke verhuizingen worden de woningen voor deze groep niet gestoffeerd.[3]

Vorm van huurgewenning voor bewoners uit kernrampgebied

Uitgaande van de eerder vastgestelde uitgangspunten, maximaal 6 jaar (rekeninghoudend met maximaal 3 jaar gewenning, zie bijlage), stellen wij de volgende regeling voor :

- De regeling is alleen van toepassing voor die huurders die in aanmerking komen voor IHS.
- De regeling is alleen van toepassing voor die huurders die na verhuizing een grotere huursprong maken dan ƒ 100,-- per maand. Voor berekening van de IHS uitgaan van de subsidiabele huur.
- De hoogte van de huurgewenning wordt bepaald door de huursprong die gemaakt wordt tussen de oude (subsidiabele) huur van de verlaten woning en de huur van de nieuwe woning, na aftrek van de te ontvangen IHS. De huursprong in het eerste jaar (dus bij aanvraag) is daarbij bepalend. Aan de bewoner wordt respectievelijk 90%, 60%, 30% van het verschil tussen de oude subsidiabele huur (minus eventuele IHS) en de nieuwe subsidiabele huur (minus IHS) gedurende drie jaar vergoed.

---

[1] Hier gaat het om alle adressen van het totale rampgebied. Dus ook de bewoners die direct na de ramp tijdelijk zijn verhuisd en niet meer wensen terug te keren in hun woning. De te hanteren lijst is identiek aan de door de Gemeente Enschede opgestelde lijst.

[2] Hier gaat het om alle adressen van verloren dan wel permanent onbruikbaar geworden woningen (zie bijgevoegde adressenlijst).

[3] Een uitzondering hierop vormt de beperkte groep bewoners die langdurig, meer dan 2 maanden, hun woning moeten verlaten (zie bijgevoegde lijst).

WONING CORP DOMIJN

Domijn
WONINGCORPORATIE

Voorstel tijdelijke huurgewenninsregeling rampgebied in Noord Enschede

Inleiding
Een aantal huurders die (tijdelijk) vervangende woonruimte nodig heeft zal waarschijnlijk worden geconfronteerd met een hogere huurprijs dan de prijs die ze tot nu toe voor hun oude woning betaalden. Er is een oplossing gevonden in de vorm van een tijdelijke huurgewenningsregeling om dit verschil grotendeels dan wel geheel te subsidiëren

Regeling voor bewoners met ihs
Bij de vaststelling van de huurgewenning gaan we uit van de huurprijs van de nieuwe woning. Hiervoor wordt subsidie aangevraagd en vervolgens wordt het nieuw te betalen bedrag afgezet tegen het oude te betalen bedrag. Het verschil wordt uitbetaald aan de bewoner in een vorm van een gewenningsbijdrage. Bij de vergelijking oude huurprijs en nieuwe huurprijs wordt uitgegaan voor wat betreft de oude huurprijs van het tijdvak 1999-2000 en de nieuwe huurprijs het tijdvak 2000-2001. Er wordt dan rekening gehouden met een huurstijging die er in de oude situatie ook zou zijn geweest.

De huurgewenningsregeling kent een looptijd van 3 jaar. Deze 3 jaar geldt zowel voor de tijdelijke woonruimte als voor de definitieve woonruimte. Maximaal kan er sprake zijn 6 jaar gewenning. Veel bewoners van eengezinswoningen wonen nu tijdelijk in een flatwoning en zullen weer terug willen naar een eengezinswoning. Het is alleszins te verdedigen dat dit niet spoedig is te realiseren vanwege de ontstane krapte op de Enschede woningmarkt. Dit kan dus betekenen dat er nu in de tijdelijke woning er even geen gewenning nodig is en in de definitieve situatie deze behoefte er wel is.

Regeling voor bewoners zonder ihs
In delen van het rampgebied stonden woningen met een relatief lage huurprijs. Hier zal ongetwijfeld sprake zijn geweest van goedkope scheefgroei. Voorstel is om deze bewoners tevens onder de gewenningsregeling te brengen.

Uitvoeren van de regeling
De bewoners voor wie de regeling bedoeld is zullen veelal de relevante inkomens- en andere ihs gegevens niet meer direct bij de hand hebben. Daarom wordt voorgesteld om de uitvoering op hoofdlijnen als volgt vorm te geven:

- De gemeente levert een overzicht bewoners en inwoners per getroffen woning met vermelding van de sofinummers.
- Het ministerie van VROM levert aan de hand van deze lijst alle relevante inkomensgegeven via de belastingdienst.
- De betreffende corporaties leveren per getroffen woning de huurprijs oude woning plus ihs en huurprijs nieuwe woning plus ihs.

De daadwerkelijke uitvoering wordt verzorgd door de samenwerkende corporaties. Het ministerie draagt zorg voor de bijbehorende formulierenstroom.

EOS
Het ministerie wordt in overweging gegeven om de uitvoering van de tijdelijke regeling huurgewenning bij het EOS project onder te brengen. Er kan hierdoor veel efficiëntiewinst worden bereikt.

WONING CORP DOMIJN

Domijn
WONINGCORPORATIE

IHS regeling
Het ministerie heeft een generaal pardon afgekondigd mzake de fiatteringen van het ihs tijdvak 1998-1999 en lopende tijdvak. Dit betekent dat we in het kader van de prestatienormering de gezamenlijk afgesproken beperkingen boven de aftoppingsgrenzen kunnen loslaten.

Groepsbewoning boven de aftoppingsgrenzen is nu niet mogelijk. Voorstel is om een generaal pardon voor deze groep bewoners te geven.

Voor de huurgrens voor jongeren, tijdvak 1999-2000 is dit f. 611,- en voor nieuwe tijdvak f. 634,- , wordt voorgesteld om zowel in de tijdelijke situatie als in de definitieve situatie een generaal pardon te geven.

Ten slotte
Dit voorstel is vers van de pers. Er is hierover nog niet gecommuniceerd met de gemeente en het ministerie. Dit overleg kan in de loop van donderdag of vrijdag georganiseerd worden.

Namens de samenwerkende corporaties in Enschede

5.1.2e 5.1.2e
Woonplaats/Domijn.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 26-5-00 10.08
Onderwerp: Afstemmingsberaad Enschede 29/5

Collega's
Graag a.s. maandag 900 uur even (hooguit half uur) afstemming lopende acties Enschede. Kamer 5.1.2e bij IMH.
Ditmaal met een beperktere groep dan vorige keer, omdat alles in deze week al weer in wat rustiger vaarwater is gekomen.
Ik zal vanavond met 5.1.2e bespreken of het loont dat 5.1.2e er ook bij komt; vanuit Zwolle lijkt me dat overdreven, maar als hij toevallig toch (weer) in Arnhem is ....
5.1.2e

CC: 5.1.2e, 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Datum: 15-5-00 17.06
Onderwerp: stukken ramp Enschede

In geval van nood voor jullie de stukken van Enschede.

De memo was voor de persconferentie, de brief de input voor de brief aan de TK.

Relevante contactpersonen op werkvloerniveau:
5.1.2e De Woonplaats (5.1.2e)
5.1.2e (Domijn) 5.1.2e (coordinator herhuisvesting)
5.1.2e (hoofd volkshuisvesting gemeente) 5.1.2e
5.1.2e stadsdeelcoordinator Noord 5.1.2e
5.1.2e Aedes 5.1.2e

Ik ben circa 14.00 uur weer aanwezig
Succes

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 5.1.2e
email: 5.1.2e @ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl

****

Het rampgebied Roomveldje is onderdeel van het stadsdeel Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Voor het centrum van het rampgebied was een herstructureringsoperatie voorzien met onder meer de sloop van circa 200 woningen. Aan de oostzijde van het rampgebied ligt het gebied Groot Roombeek, dat bestaat uit braakliggend terrein in combinatie met oude industriële bebouwing. Dit gebied wordt ontwikkeld als VINEX-locatie en is met 1100 woningen de grootste binnenstedelijke VINEX-locatie van Nederland. Ten noorden van het rampgebied liggen twee naoorlogse wijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in volle gang is.

De inschatting van de woningcorporaties is dat 220 woningen van De Woonplaats, 180 woningen van Domijn en 50 woningen van Licht en Lucht verwoest zijn. In totaliteit zijn derhalve circa 450 woningen verwoest. De eerste raming voor de totale kosten van de verwoeste woningen bedraagt circa 100 miljoen gulden. Voor het woningbezit dat verder van het centrum van de ramp af ligt is de schade minder ernstig, maar wel omvangrijk.

De hoogste prioriteit wordt door de corporaties gelegd bij de herhuisvesting van de bewoners. Door leegstaande (deels voor sloop bestemde) woningen opnieuw geschikt voor bewoning te maken, door opschorting van de woonruimteverdeling, waardoor alle vrijkomende woningen beschikbaar komen voor de herhuisvesting en door aanbiedingen van corporaties uit de regio verwacht men 600 woningen in de sociale huursector aan te kunnen bieden in de regio Twente. De corporaties verwachten binnen een week deze woningen geschikt voor bewoning te hebben gemaakt. Door particulieren zijn 200 woningen aangeboden in Enschede en omgeving. Verwacht wordt dat voor de urgente woningzoekenden voldoende huisvestingsmogelijkheden gecreëerd kunnen worden. Door de corporaties wordt zoveel mogelijk getracht de getroffenen in sociale huurwoningen in Enschede te huisvesten.

MEMO

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

Aan :
Kamer :
IPC :
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

5.1.2e

5.1.2e
Van :
Kamer : 3055
IPC :

Toestel : 5557
Kenmerk :
Datum : 15 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e 5.1.2e

Betreft : Informatie Enschede tbv persconferentie Nota Wonen

Situatieschets rampgebied
Het rampgebied maakt deel uit van Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het ISV. Het stadsdeel bestaat uit de wijken Deppenbroek, Mekkelholt, Roomveldje en Roombeek. Typologie van het gebied is divers. De wijken Deppenbroek en Mekkelholt zijn naoorlogse woonwijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in gang is gezet. Groot Roombeek is een braakliggend gebied met oude industriele bebouwing dat wordt ontwikkeld als VINEX-locatie (1100 woningen).
Roomveldje is een vooroorlogs tuindorp waarvoor een herstructureringsoperatie op de rol stond. Dit is het centrum van het rampgebied.
Op het bijgevoegde kaartje wordt de onderverdeling verduidelijkt.

Woningcorporaties
De woningen in het rampgebied zijn in hoofdzaak eigendom van de woningcorporaties in Enschede. De woningen direct rondom de plaats van de ramp zijn voor de helft eigendom van de Domijn en voor de andere helft eigendom van de Woonplaats. In het rondom gelegen gebied zijn de woningen hoofdzakelijk in eigendom van de corporaties Domijn, Woonplaats en Licht en Lucht. De eerste aandacht van de woningcorporaties gaat uit naar de bewoners. Herhuisvesting heeft daarbij de hoogste prioriteit. Zoveel mogelijk wordt getracht dit binnen Enschede op te lossen. Daarbij worden leegstaande flats in Enschede Noord die op de nominatie staan om gesloopt te worden wederom geschikt gemaakt voor bewoning. Verder is het woonruimteverdelingssysteem opgeschort en worden alle vrijgekomen woningen gereserveerd voor de herhuisvesting.
Of het aanbod aan woning voldoet om alle bewoners te kunnen herhuisvesten is nog onduidelijk. Veel bewoners

hoe reageren de bewoners die daar in willen Jan?

worden nu door familie opgevangen. Aangenomen wordt dat de vraag naar herhuisvesting verder toe zal nemen. Vanuit het hele land komen spontane aanbiedingen van collegacorporaties binnen om woningen beschikbaar te stellen. Het streven van gemeente en corporaties is om dit zoveel mogelijk binnen Enschede of Twente op te lossen.

Contacten DGVH met gemeente Enschede en woningcorporaties
In het weekend is door zowel de DG als de Inspecteur Volkshuisvesting contact opgenomen met de wethouder volkshuisvesting van de gemeente Enschede, de heer Buursink. Maandagochtend is tevens contact geweest op ambtelijk niveau met de gemeente en de woningcorporaties. Van de zijde van DGVH is aangeboden een actieve rol te spelen bij de herhuisvesting door corporaties in omliggende gemeenten op te roepen hun woning beschikbaar te stellen. Dit aanbod wordt overwogen. De belangstelling en de blijken van medeleven worden zeer gewaardeerd.

Overige contacten DGVH

Met **Aedes** is afgestemd welke acties noodzakelijk zijn voor de herhuisvesting. Aedes heeft alle Overijsselse corporaties benaderd met een verzoek om financiële steun, maar nog niet met een verzoek om woningen beschikbaar te stellen.

IMH onderzoekt de vergunningsgegevens en is bezig met een inventarisatie van vuurwerkopslagplaatsen in Gelderland en Overijssel.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
Datum: 19-6-00 10.00
Onderwerp: Drst: Loket Enschede

1. De volgende vragen kreeg ik van 5.1.2e (IMH) over het loket.
Kunnen jullie (als zijnde het loket) deze beantwoorden?

2. 5.1.2e heeft gevraagd naar een tijdsbesteding vanuit IVH Overijssel aan de ramp in Enschede. Ik schat dit in op circa 2 dagen per week (voor de rest van het jaar) rekening houdend met de projectgroep, de uitwerking van de regelingen, de vele bezoeken van bewindslieden, het overleg in de regio (IMH, IRO, IVH) en de interne communicatie. Wat is jullie inschatting?

mvg
5.1.2e

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 5.1.2e
email: 5.1.2e@ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl
****

CC: 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 19-6-00 9.47
Onderwerp: Loket Enschede

5.1.2e,
Als "loket" zal jij, hoop ik, de volgende vragen kunnen beantwoorden:
1. is er een brief waarmee Enschede op de hoogte is gesteld van onze centrale en regionale loketten? Zoja, kan je mij dan een kopie sturen?
2. is er bij (een van) de loketten een concrete vervolgvraag binnengekomen van Enschede over zaken die tijdens het eerste bezoek waren aangeroerd, zoals: de milieu-vergunning voor een andere vuurwerkopslag 5.1.2e) en de bodemsanering vanwege asbestresten?
3. zijn er andere kontakten geweest tussen loketten en Enschede?
4. wie bereidt komend bezoek van 26/6 voor?
5.1.2e

CC: 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e
Datum: 19-6-00 10.27
Onderwerp: Betreft: Drst: Loket Enschede

5.1.2e ,
Naar aanleiding van de vraag van 5.1.2e over de tijdsbesteding vanuit IVH Overijssel aan de ramp in Enschede: die kan 5.1.2e misschien beantwoorden.
Wat de vragen van 5.1.2e over het loket betreft:
1. Er is bij mijn weten geen brief waarmee Enschede op de hoogte is gesteld van onze centrale en regionale loketten. Inmiddels is er wel meer duidelijkheid daarover van beide kanten. 5.1.2e en ik onderhouden vrij intensieve contacten met de Bouw- en Milieudienst en met wethouder Buursink.
2. Tijdens ons bezoek van afgelopen woensdag zijn heel veel dingen besproken, waaronder de andere vuurwerkopslag (Haarman) en de bodemsanering vanwege asbestresten. Wat 5.1.2e betreft: er is gemeld dat er bij de omwonenden veel ongerustheid bestaat; ik ga ervan uit dat er voor VROM geen andere rol is weggelegd dan (via de IMH) tweedelijnstoezicht.
3. Over contakten tussen loketten en Enschede: zie hiervoor.
4. 5.1.2e en ik bereiden komend bezoek van 26/6 voor. Als het goed is hebben we een dezer dagen een briefing met beide heren. Materiaal op basis van alle gesprekken van vorige week. We zullen ruwe opzet verspreiden. Reacties en bijdragen zijn zeer welkom.
5.1.2e

CC: 5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e
Datum: 19-6-00 10.48
Onderwerp: Betreft: Drst: Loket Enschede

5.1.2e ,
Wat betreft 5.1.2e och nog even: ik heb tijdens het eerste bezoek gezegd dat ik graag bereid ben om in de kwestie 5.1.2e zonodig een concreet advies uit te brengen (wat wij normaal niet doen). Omdat wij echter zeker in deze fase van de vergunningverlening niet spontaan kunnen adviseren zou Enschede ons wel een verzoek om advies moeten doen. Dat is echter (nog?) niet gebeurd.
5.1.2e

CC: 5.1.2e , 5.1.2e

MEMO

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

Aan :
Kamer :
IPC :
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Projectgroep Enschede

5.1.2e
Van :
Kamer : 3055
IPC :

Toestel : 5.1.2e
Kenmerk :
Datum : 19 juni 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e
5.1.2e

Betreft : Rijksbijdrage wederopbouw Enschede

In de ministerraad van 7 juli zal de rijkssteun aan Enschede in verband met de vuurwerkramp aan de orde komen. Ter voorbereiding hiervan is door BZK het verzoek aan de andere ministeries gericht een inschatting van de extra kosten ten gevolge van de ramp, zowel materieel als voor de wederopbouw.

Uit gesprekken met gemeente, onderzoeksbureaus en collega's blijkt dat het moeilijk is zonder plannen en exploitatieopzet een raming van de kosten op te stellen. In het onderstaande is een aanzet gegeven voor een denkrichting waarbij voor de vuist weg bedragen zijn genoemd. Alle bedragen m.u.v. de 6,5 miljoen van Groot Roombeek zijn volstrekt discutabel en dienen als opening voor de discussie!

Groot Roombeek
Het rampgebied grenst aan de locatie Groot Roombeek, de grootste binnenstedelijke Vinex-locatie van Nederland waar zo'n 1100 woningen zouden worden gebouwd. Voor de ontwikkeling van deze locatie volgens de plannen in de periode voor de ramp was een tekort in de exploitatie begroot van ruim 20 miljoen gulden. Vanwege de innovatieve aspecten in de plannen werd door het Rijk rekening gehouden met een bijdrage van 6,5 miljoen gulden uit de knelpunten en innovatiepot van het ISV. Deze bijdrage is overigens nog niet vastgelegd in de vorm van een beschikking of een concrete toezegging aan de gemeente.

De Wederopbouw
Na de ramp in Enschede zal het rampgebied in combinatie met Groot Roombeek worden ontwikkeld. De gemeente houdt vast aan het streven om de eerste fase van Groot Roombeek volgens de oorspronkelijke plannen

van start te laten gaan. Voor de overige fasen, het rampgebied en wellicht aangrenzende gebieden zoals het Grolsch-terrein zal verdere planvorming plaats vinden.

Exploitatieopzet

Aangezien de planvorming nog plaats moet vinden is zelfs geen voorlopige exploitatieopzet te geven. Hierbij spelen de volgende zaken mee:

In de exploitatieopzet van Groot Roombeek is rekening gehouden met inpassing van cultuur-historische elementen. Een deel van het cultuur-historisch erfgoed is echter vernietigd door de ramp, waardoor inpassing niet meer of in veel mindere mate noodzakelijk is. Het exploitatietekort neemt hierdoor af.

Voor het rampgebied wordt vermoedelijk als uitgangspunt gehanteerd dat gebouwd wordt voor de oorspronkelijke bewoners naar de wensen van deze bewoners.

Onzeker is in hoeverre het Grolsch-terrein bij de planvorming kan worden betrokken. De kosten van deze eventuele bedrijfsverplaatsing hebben grote consequenties voor de exploitatieopzet.

Rijksbijdrage

Voor de rijksbijdrage aan de wederopbouw van Enschede na de ramp wordt het volgende voorgesteld:

Gezien de verwachtingen en de gevoeligheid rondom de ramp lijkt het verstandig de bijdrage van 6,5 miljoen uit het ISV knelpunten en innovatiebudget vast te leggen in een beschikking. De bijdrage van 6,5 miljoen is tot stand gekomen door het tekort door drie (Rijk, gemeente, marktpartijen) te delen. Gezien de nieuw ontstane situatie is het de vraag of dit geen te zware belasting voor partijen vormt.

De hoogte van de overige rijksbijdrage aan de wederopbouw is afhankelijk van de keuze of het Grolsch-terrein deel uitmaakt van de locatie:

Indien dit niet het geval is kan een reservering gemaakt worden van circa 10 miljoen gulden (?) onder voorbehoud van een door VROM geaccordeerde exploitatieopzet, waarbij VROM maximaal 50% bijdraagt in het tekort.

Behoort het Grolsch-terrein wel bij de locatie dan kan de reservering worden opgehoogd tot een bedrag van circa 50 miljoen gulden (?), waarbij hetzelfde voorbehoud als bij 1 van toepassing is.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e .
Datum: 19-6-00 15.55
Onderwerp: discussie raming kosten wederopbouw Enschede

Projectgroepleden en overige collega's
Hierbij een memo (discussiestuk) over de kosten van de wederopbouw. Op- en aanmerkingen welkom!
mvg 5.1.2e

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 5.1.2e
email: 5.1.2e @ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl

****

CC: 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 19-6-00 16.57
Onderwerp: Overleg 20 juni over Enschede

Op dinsdag 13 juni hadden 5.1.2e en ik als "loket Enschede" een eerste klankbordoverleg met andere bij de wederopbouw betrokken VROMmers. Het afgesproken vervolgoverleg is morgen (dinsdag) om 13.30 uur in kamer D10.58.
Graag nodig ik jullie (5.1.2e) uit voor dat vervolgoverleg. Informatie zal heet van de naald ter vergadering worden verstrekt.
Aan 5.1.2e (DJZ) en 5.1.2e (RPD) hierbij de vraag om ook aanwezig te zijn, of bij verhindering een collega af te vaardigen.
5.1.2e 5.1.2e

CC: 5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 23-6-00 8.40
Onderwerp: Gespreksnotitie Enschede

Hierbij de (bijna) laatste versie van de gespreksnotitie voor het bezoek van de bewindslieden van a.s. maandag. Woensdagmiddag is de vorige versie met hen besproken.
Dank voor jullie bijdragen.
Eventuele opmerkingen graag **per omgaande** naar 5.1.2e (op zijn Haagse mailadres) en naar mij.
5.1.2e

Concept 23.6.2000, 08.00 uur

BEZOEK BEWINDSLIEDEN VROM AAN ENSCHEDE OP 26 JUNI 2000

AANGEVULDE GESPREKSNOTITIE OVER SCHADE EN WEDEROPBOUW

Deze notitie is een geactualiseerde versie van het stuk dat op woensdagmiddag 21 juni met u besproken is. Het stuk is opgesteld door het "loket Enschede": 5.1.2e (DGVH) en 5.1.2e (DGM)
Voorstellen aan u zijn vet afgedrukt.

Inhoud:

A. Programma van het bezoek
B. Coördinatie BZK
C. Situatiebeschrijving
D. Huisvestingszaken
E. Bodem
F. Asbest en sloopkosten
G. Vuurwerkbedrijf Haarman
H. Grolsch
I. Wederopbouw
J. Emotionele aspecten

A. Programma van het bezoek

Het bezoek vindt plaats op maandagochtend **26 juni van 9.00 tot 11.30 uur** op het stadhuis van Enschede.
Van de kant van de gemeente zullen naar verwachting aanwezig zijn .....
Van VROM-zijde zult u naar verwachting worden vergezeld door .....

Wethouder Buursink heeft voorgesteld het programma er als volgt te laten uitzien:
09.00 - 10.30: bespreking met de gemeente over het herstel van de schade van de ramp
10.30 - 11.00: aanbieding van handtekeningen door bewoners van het Woonwagencentrum Enschede die verontrust zijn door de aanwezigheid van het vuurwerkbedrijf Haarman
(op dit bedrijf wordt hierna ingegaan bij onderdeel G)
11.00 - 11.30: gesprek met de wethouders van Enschede, Hengelo en Almelo over de Vijfde Nota r.o.
Wat dit laatste betreft: op 1 juli vindt een bestuurlijk overleg over de Vijfde Nota plaats met alle betrokken partijen. Wethouder Buursink heeft u in een brief van 20 juni gevraagd om a.s. maandag alvast de opvattingen over de netwerkstad Twente te kunnen toelichten. U hebt eerder te kennen gegeven geen behoefte te hebben aan bilaterale overleggen los van het brede bestuurlijke overleg.
Voorstel: aan wethouder Buursink meedelen dat u a.s. maandag alleen wilt overleggen over de gevolgen van de vuurwerkramp en niet over de Vijfde Nota.

B. Coördinatie BZK

In het bijgevoegde schema (bijlage 1) wordt een poging gedaan de door BZK opgezette overlegstructuur en de plaats van VROM daarin te schetsen.
Dat ook BZK intensief bij Enschede betrokken is, kan worden geïllustreerd met het feit dat de Enschedese wethouders Helder (PvdA) en Althof (CDA) tegelijk met uw bezoek aan Enschede een gesprek in Den Haag met minister Van Boxtel hebben waarin zij de houtskoolschets van Enschede willen toelichten.

Het is de bedoeling dat medio oktober een aanvullend GSB-convenant met Enschede wordt gesloten. Dit convenant zal zich primair richten op de wederopbouw van het gebied, in samenhang met omgeving. De coördinatiestructuur ligt op 27/6 ter besluitvorming in de GSB-Onderraad.

Daarnaast is BZK in beeld aan het brengen welke financiële gevolgen er voor de departementen zijn. Onderscheid wordt gemaakt voor de korte (schade) termijn en de wederopbouw.
Bedoeling van BZK is om de gebundelde claims inzake neer te leggen in de MR van 7/7 zodat een reservering voor kosten Enschede kan worden gemaakt in het kader van de verdeling van de "meevallers" (juli-brief).

Een eerste inventarisatieronde is door BZK gemaakt. Daarin heeft VROM alle feitelijk geleden schade en kosten in beeld gebracht (uitgezonderd de ambtelijke kosten), maar ook reeds de te verwachten VROM-bijdrage in kosten m.b.t. herhuisvesting, sloop en afvoer, extra meetcapaciteit RIVM, etc. De totale korte-termijnkosten bedragen ca 60 mln (zie bijlage 2). Dit is nog slechts een ambtelijk concept. BZK heeft toegezegd dat het totale plaatje met de departementen wordt afgestemd voordat het in de bestuurlijke ronde wordt gebracht.

C. Situatiebeschrijving

Het rampgebied (nu voorlopig geheten Roombeek West) is volledig afgesloten d.m.v. een schutting en bewaking. Er zijn ca 550 woningen onbewoonbaar verklaard, daarnaast zijn ca 85 bedrijven hun huisvesting kwijtgeraakt.
Het gaat om ca 150 eigenaar-bewoners en 400 huurders, merendeels van sociale verhuurders.

Het IRT heeft veel woningen moeten slopen om naar menselijke resten te zoeken. Er zijn nog een aantal woningen als woning herkenbaar. Deze weken worden daar per huis de bewoners en een verzekeringsdeskundige toegelaten om de inboedelschade op te nemen en bewoners nog de gelegenheid te geven de meest waardevolle spullen eruit te halen.
Daarna is dringend sloop nodig (zie asbestproblematiek en afval)

Buiten de schutting staat nog een aantal woningen die onbewoonbaar zijn of zodanig beschadigd dat bewoners moesten worden geherhuisvest.

Nadat de bewoners een eerste opvang hebben gekregen en tijdelijk geherhuisvest zijn is nu een begin gemaakt met de definitieve (tijdelijke) herhuisvesting van de huurders en eigenaar bewoners die naar een huurhuis willen. Ook de herhuisvesting van bedrijven is op gang gekomen met behulp van een bedrijvenfonds dat huisvestingskosten overbrugt.

D. Huisvestingszaken

Inboedels
VROM staat garant voor 12,5 mln (toezegging staatssecretaris)
Bij voorschot van de gemeente (30.000/woning) hebben bewoners mogelijkheid om zich nieuwe inboedel en kleding aan te schaffen. De verzekering begint uit te keren. Er is een nog onbekende problematiek van onder- en niet-verzekering. Via de bijzondere bijstand en het Rampenfonds verwacht de gemeente dat er voldoende middelen zijn om de herinrichting van woningen te bekostigen en de VROM-garantie daarvoor niet wordt hoeft te worden benut.
Voorstel: met Enschede bespreken of de toegezegde ruimte van 12,5 mln. niet beter deels voor de andere in deze notitie genoemde onderwerpen kan worden ingezet.

Huursprong
Een aantal huurders krijgt te maken met een aanzienlijke huursprong. Gemiddeld voor alle huurders berekend op ca *f* 200 per maand
Deze huursprong zal voor die bewoners die binnen de termen van de huursubsidie vallen deels door huursubsidie worden weggenomen.
Er blijft altijd een eigen te betalen huurdeel van de verhoging over en ook zij die geen huursubsidie (kunnen) ontvangen worden nu geconfronteerd met een niet door hen gewilde hogere huur.
Gemeente en corporatie willen graag een huurgewenningsregeling in het leven roepen. Normaal gesproken is huurgewenning een zaak die door gemeente en corporatie zelf wordt geregeld en betaald. Vanwege de rampsituatie in Enschede is er reden om daar nu van af te wijken. De gemeente vraagt of VROM deze huurgewenningskosten op zich wil nemen. Na lang aarzelen schijnt de gemeente deze week, vooruitlopend op een mogelijke toezegging van VROM, alvast groen licht aan de corporatie te hebben gegeven.
Wanneer wordt uitgegaan van geleidelijk aflopende bedragen, bedragen de totale geschatte kosten ca. 1,4 mln voor periode van 3 jaar.
Een alternatief zou zijn om (vanwege eerdere toezeggingen dat bewoners vanwege de ramp geen gulden extra zouden behoeven te betalen) het niveau constant te houden. De kosten bedragen dan ongeveer het dubbele.
Voorstel: het verzoek van de gemeente positief benaderen, een keuze maken uit de twee genoemde alternatieven, en aansluitend aan het gesprek in overleg met de gemeente hieraan de nodige publiciteit geven.

Huursubsidie
VROM moet rekening houden met een extra huursubsidiebeslag van ca 1,3 mln/jaar.
Daarnaast speelt de situatie van de prestatienormering. Als gevolg van loslaten van de fiattering zal Enschede en corporaties uit Enschede en regio, zeker volgende periode als gevolg van deze ramp aangeslagen worden voor een bijdrage. Er wordt gevraagd of VROM vooraf duidelijk wil maken dat komende periode in de regio Enschede geen bijdrageprestatienormering wordt geïnd (kosten ca 5 mln over 4 jaar). Eerder is door VROM toegezegd dat de inning van de bijdrage over 1998/1999 wordt opgeschort en dat voor 1999/2000 een "generaal pardon" voor de gemeente geldt. De huursubsidiewet geeft de mogelijkheid om bij rampen af te zien van de prestatienormering.
Voorstel: definitief afzien van de inning van de bijdrage over 1998/1999 en voor de daarop volgende periode van vier jaar (1999/2000 tot en met 2002/2003) afzien van de prestatienormering

Aangepaste woningen
Schade bestaat ook voor de gemeente in de vorm van ca 60 in het kader van de WVG aangepaste woningen, die in het gebied stonden. Twee woningen waren volledig rolstoel aangepast. Totale schade aangepaste woningen wordt thans geschat op *f* 250.000. Nagegaan zal worden of dit voor rekening van WVC dan wel VROM kan komen.

Eigenaar-bewoners
De bedoeling is een tweetal complexen uit het binnenstedelijk VINEX plan Groot Roombeek wel in aanbouw te nemen (start verkoop medio juli). Het gaat om woningen van ca *f* 400.000.
Vraag van de gemeente is of eigenaar-bewoners uit het rampgebied in staat moeten worden gesteld zich hier een woning aan te schaffen door het prijsniveau omlaag te brengen.
Het gat tussen gemiddelde marktwaarde en koopprijs is waarschijnlijk te groot om dat zo maar weg te subsidiëren. Een contant gemaakte "woonlasten-gewenningsregeling" in de vorm van eenmalige uitkering die te vergelijken valt met de huurgewenning komt neer op: ca *f* 15.000 per woning. Daarmee worden in principe

kopers en huurders gelijk behandeld.
Er is nog te veel onduidelijkheid over de categorie eigenaar-bewoners, over de waarde van de (voormalige) woningen en over de verzekeringsuitkeringen om nu besluiten te nemen. Eerst moet Enschede meer info leveren over deze categorie.
Voorstel: in afwachting van de door Enschede te leveren informatie nu nog geen standpunt innemen over deze wens van de gemeente.

Helpdesk eigenaar-bewoners
De gemeente heeft recent voorgesteld om een helpdesk voor de ondersteuning van de eigenaar-bewoners in het gebied in het leven te roepen.
Voorstel: deze wens van de gemeente positief benaderen en toezeggen dat ambtelijk verder zal worden overlegd over de uitwerking.

Corporaties
Naast VROM hebben de corporaties schade. Het betreft huurderving en niet verzekerde funderingschade. Vooralsnog nemen de corporaties dit voor eigen rekening.

E. Bodem

Enschede staat onder grote tijdsdruk om de onbewoonbare en ten dele op instorten staande woningen en bedrijven te verwerven in het kader van nieuwbouw. Als er bodemverontreiniging aanwezig is, wordt Enschede bij verwerving zogenaamd "schuldig eigenaar" op grond van de Wet bodembescherming. Het gevolg hiervan is dat Enschede voor alle saneringskosten zal moeten opdraaien. Enschede (dan wel de provincie Overijssel) kan wel verhaal plegen op mogelijke veroorzakers van de reeds bestaande bodemverontreiniging in de wijk. Enschede voorziet financiële problemen omdat de mogelijkheden van verhaal gering zullen zien. De gemeente wenst daarvoor een oplossing van uw kant aangereikt te krijgen.

Bij VROM Crisismanagement bestaat de indruk dat de ernst van de vervuiling door de ramp niet wezenlijk is vergroot. De gemeente wil uiteraard wel onderzoek doen naar de huidige situatie, zowel in het oostelijk deel (de VINEX-locatie) als in het westelijk deel (niet eerder onderzocht). De onderzoekskosten worden door de gemeente voorlopig geraamd op *f* 200.000. Hiervoor is in de kostenopgave voor BZK een claim neergelegd (zie tabel).

Voor het deel van het rampgebied dat deel uitmaakt van de VINEX-locatie Groot Roombeek was al bodemsanering voorzien. De financiering van de daar geraamde saneringskosten van *f* 5,2 miljoen is geregeld in het VINEX-convenant met de regio Twente. Onderdeel van de financiering (op het niveau van het convenant) is een bijdrage van gemiddeld 20% van de saneringskosten door kostenverhaal op eigenaren/veroorzakers.
Voorstel: Deze bijdrage van 20% kan in dit geval, door de beperkte verhaalsmogelijkheden, komen te vervallen, waardoor Enschede de volledige saneringskosten vergoed krijgt.

Voor het overige deel van het rampgebied, waar nog geen inzicht bestaat in eventueel aanwezige bodemverontreiniging, is het aan de gemeente Enschede toegekende Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing het financieringskader. Ook dit financieringskader gaat uit van kostenverhaal op eigenaren/veroorzakers en daarnaast wordt rekening gehouden met het feit dat een deel van de saneringskosten gedekt kan worden uit planontwikkeling. Gemiddeld bedraagt de rijkssubsidie ca. 25% van de saneringskosten. Maar ook hier is een aanpassing in de zin van een hogere rijksbijdrage mogelijk.
Voorstel: Wanneer de gemeente zich naar vermogen inspant om andere kostendragers te vinden, maar dit aantoonbaar niet mogelijk is gebleken, kan het ISV-budget voor de gemeente worden verhoogd.

Ten aanzien van het nodige onderzoek kan worden opgemerkt dat alle werkelijk te maken kosten voorgefinancierd kunnen worden uit het WBB-budget van de provincie Overijssel. Ook kan financiering plaats vinden uit de reeds aan Enschede toegekende ISV-middelen. Het ISV-budget voor de gemeente kan daartoe worden verhoogd.

F. Asbest en sloopkosten

Er ligt op veel plaatsen in het gebied asbest, ten dele in stukken, ten dele verbrijzeld als gevolg van de sloop- en opruimwerkzaamheden. In het zuidoostelijk deel van het gebied binnen de schutting (Bamshoeve e.o.) ligt blauw asbest, dat vochtig moet worden gehouden om verstuiving tegen te gaan.
Door de tijdsdruk en werkwijze van het IRT bij de sloop is selectief slopen in veel gevallen niet mogelijk (geweest).
De gemeente heeft in haar berekening van de kosten van sloop en (asbest)sanering aangenomen dat de sloop en het transport van het materiaal zal geschieden onder asbestcondities en dat al het materiaal als asbesthoudend puin wordt afgevoerd. Dit leidt dan tot een bedrag van *f* 28,4 miljoen (met een minimum van 15 en een maximum van 43 miljoen).
De berekening ziet er samengevat als volgt uit:

Woningen: 48000 ton; kosten per ton *f* 50 sloop en transport;	
f 90 verwerking	6.720.000
Bedrijven Bamshoeve en Cord Finish: 64000 ton; kosten per ton *f* 55	
sloop en transport; *f* 90 verwerking	9.280.000
Overige bedrijven: 6000 ton; kosten per ton *f* 50 sloop en transport;	
f 90 verwerking	840.000
Openbare ruimte: 7200 ton; kosten per ton *f* 20 sloop en transport;	
f 90 verwerking	792.000
Verwijdering koel- en vriesinstallaties:	250.000
Subtotaal	**17.882.000**
Voorbereiding en toezicht 15%	2.682.300
Onvoorzien 20%	3.576.400
Subtotaal	**24.140.700**
BTW	4.224.624
Totaal	**28.365.324**

Normaal gesproken zijn de verwerkingskosten (= stortkosten) van asbesthoudend puin op de regionale stortplaats *f* 160 per ton. De regiogemeenten zijn echter bereid om Enschede tegemoet te komen en het tarief te beperken tot *f* 90. Dat is altijd nog aanzienlijk meer dan de verwerkingskosten van schoon puin in een puinbreker (*f* 10). Ook het vervoer van schoon puin is goedkoper.

Het uitgangspunt bij de aanpak van het rampterrein zou moeten zijn dat ook in dit geval zo veel als mogelijk selectief wordt gesloopt hetgeen uiteraard ook uit milieuhygiënisch oogpunt de voorkeur heeft.
Door de gemeente is in de verstrekte informatie over de sloop op het terrein feitelijk zelf ook al aangegeven dat eerst nog een inventarisatie en zonodig aanvullend onderzoek gedaan zou moeten worden naar de meer precieze omvang en lokalisatie van de verontreiniging met asbest.
Door de gemeente is ook een plan van aanpak m.b.t. de asbestsanering opgesteld (in afstemming met de Arbeidsinspectie en de Inspectie Milieuhygiëne). In dit verband is door de Inspectie Milieuhygiëne aan de gemeente Enschede ook al meegegeven dat het uitgangspunt moet zijn zoveel als mogelijk selectief slopen.

Voorstel : Het volgende aan de gemeente overbrengen:
- ook in dit geval (of misschien wel juist in dit geval) is uitgangspunt dat er toch zoveel als mogelijk is selectief moet worden gesloopt;
- eerst moet zo snel mogelijk aanvullend onderzoek worden uitgevoerd om de verontreiniging van het rampterrein met asbest in kaart te brengen;
- de kosten van het nadere onderzoek wil het Rijk voor zijn rekening nemen;
- pas als duidelijk is wat op basis van dit nadere onderzoek de sloop- en saneringskosten zullen zijn, zal het Rijk een toezegging kunnen doen over de financiële bijdrage.

G. Vuurwerkbedrijf Haarman

Er is veel ongerustheid in Enschede over andere als gevaarlijk ervaren bedrijven.
Daarbij gaat het in de eerste plaats om het vuurwerkbedrijf Haarman. De inspecteur milieuhygiëne Oost heeft inmiddels de gemeente gezegd dat hij graag bereid is om in de kwestie-Haarman zo nodig een concreet advies uit te brengen (wat normaal niet gebeurt).

Bij de gemeente Enschede was door 5.1.2e in april een aanvraag voor een veranderingsvergunning in het kader van de Wm ingediend. Door de gemeente is inmiddels het besluit genomen om de beslissing op deze aanvraag uit te stellen met 6 maanden.
Het bedrijf Haarman is ook meegenomen in het landelijk onderzoek van de Inspectie Milieuhygiëne bij vuurwerkbedrijven en in dit kader onlangs ook bezocht. Het bedrijf heeft milieuvergunningen voor de opslag van maximaal circa 360 ton vuurwerk (oprichtingsvergunning uit 1992 en veranderingsvergunning uit 1998) en is gelegen op het industrieterrein de Sleutelkamp met een woonwagenlokatie op 40 meter afstand en bedrijfswoningen van derden op 55 meter.
Er wordt voldaan aan de geldende afstandsrichtlijnen (Handboek Milieuvergunningen en afstandsrichtlijnen zoals gehanteerd door bureau Milan van Defensie) ten opzichte van de omgeving . De geldende veiligheids-afstanden komen niet over de erfgrens.
Bij het bezoek van de Inspectie is geconstateerd dat het bedrijf de milieuvergunning (behoudens een aantal kleine onvolkomenheden) goed naleeft.
Voorstel: in dit stadium geen toezeggingen doen m.b.t. een bijdrage in de kosten van verplaatsing van Haarman.

H. Grolsch

De Grolsch-brouwerij kan niet zonder grote extra uitgaven voor 2005 naar Boekelo worden verplaatst. Vanwege de veiligheids- en stankcirkels betekent dit dat op een aanzienlijk deel van het gebied (waaronder het gebied Roomveldje) woningbouw de eerstkomende vijf jaar zeer problematisch is.

In de publicatie van de VNG (Bedrijven en milieuzonering) die bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt gehanteerd is voor een bierbrouwerij sprake van afstanden tot de woonomgeving van 300 meter voor geur en 50 meter voor gevaar. In 1995 is een kwantitatieve risicobeoordeling gemaakt voor de ammoniakkoelinstallatie. Het individuele risico van de ammoniakkoelinstallatie bedraagt 10^{-6} op 10 meter afstand uit de terreingrens van de bierbrouwerij. Binnen deze risicocontour bevinden zich geen woningen of andere gebouwen. Dat betekent niet dat bij een calamiteit de effecten van een ongeval zich beperken tot deze grens. Ammoniak is een giftige stof met een dodelijke effectafstand met deze hoeveelheid onder ongunstige omstandigheden van meer dan een kilometer. Om rekening te houden met dit effect is het groepsrisicobeleid al jaren een onderdeel van het externe veiligheidsbeleid waarin ook met het emotionele aspect van de omvang van de ramp rekening wordt gehouden. Dit beleid zou nadrukkelijker bij de bestuurlijke belangenafweging moeten worden betrokken. Daarvoor is in de eerste plaats nodig dat een berekening wordt gemaakt van het groepsrisico om de feitelijke situatie te kunnen beoordelen. Grolsch heeft toegezegd een nieuwe risico-analyse te laten maken. Onderdeel van de risico-analyse is het berekenen van het groepsrisico.

De belangenafweging die in deze situatie aan de orde is, is hoe in de ruimtelijke ordening om te gaan met de periode tot het verhuizen van de bierbrouwerij in 2005. In het voorgestelde beleid van de Amvb milieukwaliteitseisen externe veiligheid kan maximaal voor een periode van 3 jaar geanticipeerd worden op het verdwijnen dan wel beperken van de effecten van de risicobron om toch in een situatie te kunnen bouwen waar de 10^{-6} wordt overschreden. In het geval er sprake zou zijn van een overschrijding van de GR-norm door nieuwbouw of een verergering van de bestaande overschrijding voor het GR zou een parallelle redenering kunnen worden aangehouden. Het bevoegd gezag, dat in het huidige beleid zelf verantwoordelijk is voor het omgaan met het GR (oriënterende waarde), zou dan bebouwing binnen het gebied waar de grootste bijdrage aan het groepsrisico wordt geleverd pas kunnen starten in 2002/2003 indien zeker is dat in 2005 de brouwerij wordt verplaatst. Een tijdelijke overschrijding zou derhalve gemotiveerd kunnen worden met de zekerheid dat het bedrijf binnen 3 jaar weg is. Een alternatief voor een dergelijke werkwijze zou zijn alsnog de plaatsing van een nieuwe installatie te overwegen die door een ander koudemiddel (HCFK) wordt gedreven. Dat geeft hoge kosten, echter wachten met bouwen ook. E.e.a. zou m.b.t. een kosten-baten analyse zichtbaar kunnen worden gemaakt.

De gemeente heeft (nog) niet aangegeven hoeveel een vervroegde sluiting van Grolsch op de huidige lokatie zou kosten. Duidelijk is wel dat de kosten zeer aanzienlijk zullen zijn. Het verdient daarom aanbeveling geen verwachtingen te wekken m.b.t. een rijksbijdrage. Een kosten-batenanalyse zoals hierboven bedoeld zou onderdeel van deze kostenstudie kunnen zijn.

I. Wederopbouw

Thans wordt er nagedacht over de wederopbouw van het gebied (nu voorlopig geheten Roombeek West). Bedoeling is een relatie te leggen met de binnen stedelijke VINEX-locatie Groot Roombeek. Daarnaast wordt in de plannen rekening gehouden met het vertrek van Grolsch en een paar locaties die aanliggen tegen het gebied Groot Roombeek en Roombeek West.

Bekeken wordt of de wijkvisie Noord uit het MeerjarigOntwikkelingsPlan (ISV/GSB) moet worden aangepast.

In het kader van de wederopbouw speelt voor VROM het volgende
gestand doen van reeds gedane mondelinge toezegging van VROM om 6.5 mln bij te dragen aan exploitatie Groot Roombeek (knelpuntenpot ISV) onder destijds afgesproken condities.
de differentiatie van woningen zowel koop-huur als huurniveaus) in relatie tot de woningmarktsituatie en gewenste kwaliteiten.
de terugkeer van combinatie van bedrijvigheid en woningen
extra bodemverontreiniging en snellere sanering
asbestproblemen
te verwachten exploitatietekorten op het gebied
eerdere verplaatsing van Grolsch naar andere locatie (in belang van totale planontwikkeling en veiligheid (ammoniak) (2003 ipv 2005)

In orde-van-grootte-bedragen worden nu separaat door Enschede en VROM op een rij gezet teneinde enige indicatie te krijgen van de mogelijke kosten en een eventuele rijksbijdrage.

Op korte termijn echter dringt de gemeente er op aan schriftelijke bevestiging te krijgen dat aan het oorspronkelijke plan Groot Roombeek door VROM 6,5 mln zou worden bijgedragen. Dit omdat de bouw van de eerste twee complexen van start moet gaan omdat anders weer extra kosten ontstaan.
De definitieve bijdrage van VROM kan dan vervolgens worden gebaseerd op het geheel nieuwe plan. Daarbij kan dan rekening worden gehouden met kostenverhogende factoren door de ramp. Te denken valt aan aankoop van vernielde panden op basis marktwaarde van voor de ramp, extra saneringskosten, eventuele snellere verplaatsing Grolsch, onrendabele investeringen in huurwoningen, etc.

Voorstel: aangeven dat een formele beschikking m.b.t. de 6,5 mln door de gewijzigde situatie voorlopig helaas niet mogelijk is, maar dat dit geld daarmee niet verdwenen is. Verder toezeggen dat verder zal worden overlegd over afspraken die worden aangepast aan de nieuwe omstandigheden.

Financiële bijdrage Europese Commissie

Hoewel door de voorzitter van de Europese Commissie vol medeleven is gereageerd op de ramp, met de toezegging dat ook Europa een steentje bij zal dragen is nog onduidelijk waar dat concreet toe leidt.
Verwacht wordt dat dit grotendeels betekent dat binnen de aan Nederland toegekende budgetten geschoven moet gaan worden.
Een en ander zal binnen VROM en met BZK moeten worden uitgezocht.

J. Emotionele aspecten

Tijdens ambtelijk overleg tussen Enschede en VROM-vertegenwoordigers bleek dat er veel emoties bestaan (vooral ook in de relatie tussen de bevolking en het gemeentebestuur). Daarover de volgende signalen:

Teleurstelling
Bij de gemeente bestaat in meerdere of mindere mate het gevoel dat toezeggingen die kort na de ramp vanuit Den Haag zijn gedaan geleidelijk weer in het vergeetboek raken.
Het zou overigens ook wel zo kunnen zijn dat de gemeente als dat zo uitkomt de zwarte piet graag in Den Haag legt.

Ambities
In Twente bestaat traditioneel al het gevoel achtergesteld te zijn bij het Westen. Daar zijn nu de deprimerende gebeurtenissen in mei bijgekomen. De gemeente heeft de behoefte om nu te streven naar extra hoopgevende elementen, in het wederopgebouwde gebied maar ook elders in de stad. Dat betekent o.a. dat de plannen in de visie van de gemeente het gebied een bijzondere uitstraling en zeer goed imago moeten geven waardoor de negatieve associaties met de ramp kunnen worden verdreven (à la Guggenheim in Bilbao). Het beeld leeft binnen Enschede (ambtelijk en bestuurlijk) dat Enschede ook in de sfeer van de wederopbouw door het Rijk extra moet worden gecompenseerd door hogere bijdragen.

Ontwikkelingen op andere beleidsterreinen
Vanwege de genoemde emoties werd erop aangedrongen dat Enschede de komende jaren ook op andere terreinen wordt ontzien, dan wel tegemoetgekomen. Voorbeelden, voor het grootste deel op het terrein van andere departementen:
toestemming voor de langverwachte hartkliniek zou zeer welkom zijn;
beëindiging van de subsidiëring van het Theater van het Oosten zou een nieuwe klap zijn;
medewerking vanuit V&W voor de hoogwaardige o.v.-verbinding in Enschede-Noord is zeer gewenst;
daarnaast zijn er wensen op het gebied van cultuur- en kunstinstellingen, groen, bedrijfslocaties, winkelvoorzieningen en zorgvoorzieningen.

Voorstel: geen toezeggingen doen, maar deze signalen in gedachten houden.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 13-6-00 10.56
Onderwerp: STAS

5.1.2e,

Gelukkig weer terug en en een gelukkige vader geworden !

Met 5.1.2e van de provincie is afgesproken dat 17 juni de stas het rapport Stad of Platteland in ontvangst zal nemen.
Gedeputeerde Kamperman zal het overhandigen.
Er dient ook nog een persbericht te worden opgesteld samen met de provincie.
Tevens een inleiding (tje) door de STAS. Het is kort dag !

Wil jij dit verder afhandelen in samenspraak met 5.1.2e en 5.1.2e Laatstgenoende verzorgd het dossier voor de STAS van de Twistvlietbrug.

Bedankt.

5.1.2e
5.1.2e
e-mail: 5.1.2e @IVH-Overijssel.DGVH.minvrom.nl

OVERZICHT PRESTATIENORMERING IN EN OM ENSCHEDE.

Naar aanleiding van de memo van 26 mei 2000 van 5.1.2e (IVH-Overijssel) zal van de volgende verhuurders GEEN heffingsbeslissing verzonden worden ten aanzien van overschrijding van de uitgavennorm over 1998/1999 in de gemeente Enschede:

Wstg De Woonplaats (voorheen De Volkswoning)	kvk 06016513	ƒ 137.765,-
Wbv Licht en Lucht	kvk 06032856	ƒ 77.285,-
RK Wstg Ons Huis	kvk 06033220	ƒ 68.865,-
Wstg Domijn	kvk 06033220	ƒ 210.801,-
Stg Vooruit	kvk 06033103	ƒ 237.811,-
Stg Jongerenhuisvesting Twente	kvk 06062073	ƒ 6.797,-
	Totaal	ƒ 739.324,-

Voor alle zekerheid zal ik hieronder weergeven welke heffingsbeslissingen inzake Enschede verder nog klaarliggen om verzonden te worden. Omdat op dit moment, 30 mei 2000, bij mij nog onduidelijk is welke toezeggingen er door de Stas bij het bezoek aan Enschede zijn gedaan en omdat de naam van de centrale projectleider VROM/Enschede mij nog niet bekend is, zal ik deze beslissingen vooralsnog ook NIET verzenden. De grote bulk wordt gewoon 9 juni 2000 verzonden; als over de hieronder genoemde instanties duidelijkheid is verkregen, kunnen die beslissingen evt. ook nà 9 juni 2000 worden verzonden.

Van de volgende verhuurders liggen er nog heffingsbeslissingen klaar i.h.k.v. overschrijding van de uitgavennorm van hun bezit in Enschede:

ABC Vastgoedbeheer	kvk 09032020	ƒ 30.354,-
Alg. Ned. Won. Stichting	kvk 41035065	ƒ 3.622,-
Dr. Ariensstg. Korhoenplantsoen	kvk 41028755	ƒ 3.832,-
Dr. Ariensstg. Enschede	kvk 41028756	ƒ 6.992,-
Snelder-Zijlstra B.V.	kvk 06068717	ƒ 21.854,-
Stg. Geref. Bouwcorp. v. Bej.	kvk 34065563	ƒ 11.132,-
Stg. Huisv. voor 'Korteland'	kvk 41030422	ƒ 1.544,-
Stg. Humanitas voor Ouderen	kvk 41028000	ƒ 1.565,-
Stienstra Holding b.v.	kvk 14030216	ƒ 2.062,-
	Totaal	ƒ 82.957,-

(er zijn nog wel meer verhuurders met bezit in Enschede, maar deze hebben de norm niet overschreden en krijgen dus ook geen heffingsbeslissing)

Verder is er nog een lijst met corporaties die betrokken zijn bij de herhuisvesting. Bij deze instanties ligt het voor de hand dat zij in de toekomst met een overschrijding van de uitgavennorm te maken krijgen (en de betreffende gemeenten wellicht met een overschrijding van de verhuisnorm). Ik stel me voor dat op enig moment een afweging gemaakt moet worden hoe hier mee om te gaan. Zowel voor de verhuisnorm als de uitgavennorm wordt in de Huursubsidiewet overigens in de hardheidsclausule al gesproken over calamiteiten (art. 39, lid 3 Hsw en art. 44, lid 2c Hsw).

Ik zal de bij de herhuisvesting betrokken corporaties hieronder noemen met daarbij de huidige gevolgen voor de overschrijding van de uitgavennorm 98/99 in de gemeente waarin zij werkzaam zijn.

Wbv. Licht en Lucht	Haaksbergen	kvk 06032792	geen heffing
Stg. Woningbelangen Losser	Losser	kvk 06069268	geen heffing
Almelose Wstg. Beter Wonen	Almelo	kvk 06032903	*f* 309.439,-
Hengelose Bouwstg. Ons Belang	Hengelo	kvk 06032957	*f* 82.117,-
Hengelose Bouwstg. Ons Belang	Ambt Delden	kvk 06032957	geen heffing
Stg. Woningbeheer St. Joseph	Hengelo	kvk 06033080	geen heffing
Stg. Woningbeheer St. Joseph	Den Haag	kvk 06033080	geen heffing
Stg. Wonen Borne	Borne	kvk 06037098	geen heffing
Wbv. Oldenzaal	Oldenzaal	kvk 06056970	*f* 49.913,-
		Totaal	*f* 441.469,-

Verder ligt er wat betreft de **gemeente Enschede** zelf een heffingsbeslissing klaar ten aanzien van overschrijding van de verhuisnorm voor een bedrag van ***f* 36.000,-.**

Tot zover de stand van zaken.

Den Haag, 30 mei 2000,

5.1.2e
DGVH/IBS/U/VB 5.1.2e
tst. 5.1.2e

Van: 5.1.2e n
Aan: 5.1.2e
Datum: 17-5-00 9.12
Onderwerp: Prestatienormering Enschede

allemaal!

5.1.2e,
Remkes heeft gistermiddag toegezegd de vordering ivm de prestatienormering HS voor Enschede op te schorten (tijdvak 98-99) en de corporaties voor 99-2000 een generaal pardon te verlenen.
Dit is inmiddels aan de corporaties gemeld.
5.1.2e

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 5.1.2e
email: 5.1.2e @ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl

****

5.1.2e 5.1.2e - OVERZICHT.xls Page 1

	corporatie	brief	reactie	antwoord	rappel	aanwijzing		aantekeningen
1	Stg Wb Bathmen	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
2	Stg Wonen Borne	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
3	Wstg Brederwiede	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
4	Woonunie Deventer	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
5	Wstg Ons Huis Enschede	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
6	Domijn Enschede	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
7	Wstg Vooruit Enschede	1/5/00	1/10/00	1/13/00	3/31/00			geen juridisch eigenaar
8	Lucht en Licht Haaksbergen	1/5/00			4/12/00			wordt opgeheven
9	Schulpenburch Hasselt	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
10	Ons Belang Hengelo	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
11	St Joseph Hengelo	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
12	Wstg Diepenheim-Markelo	1/5/00	1/27/00		3/31/00			wacht op advies van AEDES
13	de Veste Ommen	1/5/00			4/12/00			nog geen reactie
14	SavoWnv Zwolle	1/5/00	2/22/00		3/31/00			vraag opschorting ivm rechtszaak
15	Beter Wonen Almelo	11/30/99	3/28/00	4/18/00	nvt			onderzoekt kruisconstructie

Σ ca 325.000

5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/IVH-OVERIJSSEL

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3.010
IPC :
Toestel : 5.1.2e
Kenmerk :
Datum : 26 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e, 5.1.2e

Betreft : **Opschorting heffing prestatie-normering HS (1998-1999) Enschedese Woningcorporaties**

De vordering i.v.m. de prestatienormering HS over het tijdvak 1998-1999 zal in verband met de vuurwerkramp krachtens een toezegging van staatssecretaris Remkes (16 mei j.l.) worden opgeschort.
Het is dus de bedoeling dat de komende verzending van brieven (9 juni a.s.) voor deze corporaties ongedaan wordt gemaakt.
Mondeling is dit al meegedeeld aan de corporaties.
Onderstaand een kort overzicht van de zes corporaties waar de opschorting voor geldt:

- Woningstichting De Volkswoning, inmiddels: De Woonplaats[1]
- Woningbouwvereniging Licht en Lucht
- R.K. Woningstichting 'Ons Huis'
- Stichting 'Vooruit'
- Woningstichting Domijn
- Stichting Jongeren Huisvesting Twente

[1] Deze corporatie is inmiddels gefuseerd met Woningstichting De Woonplaats (= huidige naamgeving).

Bijlage Prestatienormering Huursubsidie
Subsidiejaar 1998-1999
Definitief resultaat uitgavennorm

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Gemeente: 0153 ENSCHEDE

Datum: 11-04-2000 Blad: 3

Resultaten

Voor zover van toepassing worden in eerste instantie de resultaten van de verhuurders per cluster weergegeven.
Per cluster worden daarna de clusterresultaten weergegeven.
Na de clusters worden de resultaten vermeld van verhuurders die niet deelnemen aan een cluster.
Na de verhuurders worden gegevens vermeld van aanvragen in de gemeente die nog niet eerder per verhuurder zijn vermeld.
Tenslotte worden de resultaten van de gehele gemeente vermeld.

Cluster	Verhuurder KvK nr.	Naam	Gemiddelde bijdrage vorig tijdvak	Norm percentage	Maximum gemiddelde bijdrage	Subsidiesom op jaarbasis	Realisatie aantal toekenningen	Realisatie gemiddelde bijdrage	(Afwijking t.o.v. vorig tijdvak)	Overschrijding max. gemiddelde bijdrage
89	06016513	Woningstichting De Volkswoning	3.030	3,30%	3130	9.119.088	2.869	3.178	(+4,88%)	+48,02
89	06032856	Woningbouwver. Licht en Lucht	3.020	3,30%	3120	6.679.157	2.116	3.157	(+4,51%)	+36,52
89	06032993	R.K. Woningstg. 'Ons Huis'	2.978	3,30%	3077	6.293.167	2.023	3.111	(+4,44%)	+34,04
89	06033103	Stichting 'Voorwil'	3.079	3,30%	3181	6.138.624	1.855	3.309	(+7,46%)	+128,20
89	06033220	Woningstichting Domijn	3.077	3,30%	3178	20.142.833	6.271	3.212	(+4,39%)	+33,62
89		Totaal Cluster	3.034	3,30%	3134	48.372.869	15.134	3.196	(+5,37%)	+62,65
	06012084	Prenger e.g. en Ass. B.V.	2.811	3,30%	2904	205.260	73	2.812	(+0,02%)	
	06062073	Stg. Jouget. Huisv. Twente	1.810	3,30%	1870	206.856	107	1.933	(+6,81%)	+63,53
	06068717	Snelder-Zijlstra B.V.	3.577	3,30%	3695	332.255	84	3.955	(+10,57%)	+260,17
	09032020	ABC Vastgoedbeheer	3.739	3,30%	3863	810.634	202	4.013	(+7,32%)	+150,27
	14030216	Stienstra Holding B.V.	3.619	3,30%	3739	185.256	49	3.781	(+4,46%)	+42,10
	33107894	Woonzorg Nederland	4.219	3,30%	4358	1.358.520	315	4.313	(+2,23%)	
	34065563	Stg. Geref. Bouwcorp. v. Hej.	3.520	3,30%	3636	363.816	97	3.751	(+6,56%)	+114,77
	41028000	Stg. Humanitas voor Ouderen	3.688	3,30%	3810	169.200	44	3.845	(+4,26%)	+35,57
	41028212	Stg. 't Achtervoort Enschede	5.825	3,30%	6017	736.704	124	5.941	(+1,99%)	
	41028755	Dr. Ariensstg. Korhoenhits	5.400	3,30%	5578	316.212	56	5.647	(+4,57%)	+68,44
	41028756	Dr. Ariensstichting Enschede	5.319	3,30%	5495	1.001.508	181	5.533	(+4,03%)	+38,63
	41029076	Stg. De Horste Expl. Zorgwon.	4.995	3,30%	5160	295.752	58	5.099	(+2,08%)	
	41030056	Stg. dr. Ariensteh. Florapark	5.843	3,30%	6036	718.032	120	5.984	(+2,41%)	
	41030422	Stg. Huisv. voor 'Korteland'	4.556	3,30%	4707	834.600	177	4.715	(+3,49%)	+8,73
	41031602	Stg. 'Broeder Veld' Verh. v.	4.371	3,30%	4515	1.811.388	402	4.506	(+3,10%)	
	41035065	Alg. Ned. Woning Stichting	3.824	3,30%	3950	600.036	151	3.974	(+3,93%)	+23,99
		Overige verhuurders				1.954.668	633	3.088		
		Totaal Gemeente:	3.202	3,30%	3308	60.273.566	18.007	3.347	(+4,53%)	+39,80

* Bij de berekening zijn geen gegevens van het vorig subsidiejaar bekend.
Als gevolg hiervan is geen berekening uitgevoerd voor de bepaling van de maximale gemiddelde bijdrage en het verschil tussen de maximale en gerealiseerde gemiddelde bijdrage.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 18-5-00 16.27
Onderwerp: Enschede

5.1.2e

Ik heb begrepen dat je morgen, als verantwoordelijk inspecteur naar Enschede gaat, en daar praat met bestuurders en vertegenwoordigers van gemeenten en verhuurders
Diverse vragen zullen je gesteld gaan worden over mogen we de huursverhoging uitstellen etc.
Bij afdeling uitvoering zijn we aan het nagaan hoe we prudent met uitvoering regelgeving om kunnen gaan.
Denk aan vorderingen huursubsidie, bijdrage op grond van regelingen als gehandicapten, eigen woningen etc.
Als de mogelijkheid zich voordoet om te vragen naar een lijst van beschadigde, verdwenen woningen, postcode's, straatnamen,huisnummers zijn we daar zeer in geinteresseerd.
Met Postcode en huisnr. kunnen we al een heleboel.
Wellicht dat het ook mogelijk is te achterhalen welke mensen in de door de corporatie beschikbaar gestelde woningen terecht zijn gekomen.
Via de lijn zal ik afstemmen/ vernemen, wat er vervolgens van ons wordt verwacht. Ik heb reeds gebeld en een geeltje neer laten leggen, dat ging hierover. Mocht je nog vragen hebben, ik ben morgen bereikbaar op 5.1.2e

vriendelijke groet,

5.1.2e

CC: 5.1.2e, 5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraal-Generaal van de Volkshuisvesting
Directie Marktdiensten
Postbus 7006
8007 HA ZWOLLE
5.1.2e

Inspectie Volkshuisvesting
Overijssel

5.1.2e

Stg. Interconf. Oud zorg Heino
Postbus 95
8140 AB HEINO

Contactpersoon
5.1.2e

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
41025578		IBS/UV 2000042760	11-04-2000

Onderwerp
Definitieve stand prestatienormering huursubsidie 1998-1999

Geachte mevrouw, mijnheer,

Bij deze brief treft u een overzicht aan met de definitieve stand van de resultaten met betrekking tot de uitgavennorm van uw instelling en - voorzover van toepassing - dat van de cluster verhuurders waaraan uw instelling deelneemt. Het betreft het subsidiejaar 1998-1999. Bepalend zijn geweest de aanvraagformulieren huursubsidie voor de op het overzicht vermelde gemeente, waarop tot 1 januari 2000 door het ministerie is beschikt.

Als in een gemeente de uitgavennorm is overschreden, zijn de verhuurders, bij wie deze overschrijding zich heeft voorgedaan, aan het Rijk een bijdrage verschuldigd op grond van artikel 44 van de Huursubsidiewet.

Uit het overzicht over de uitgavennorm kunt u afleiden of uw instelling voldoet aan de uitgavennorm. Die norm is in het subsidiejaar 1998-1999 bij besluit van 24 april 1998 vastgesteld op 103,3 procent (Staatscourant 1998, 81). Het overzicht geeft ook aan of het resultaat van de eventuele cluster van verhuurders en het totaalresultaat op gemeenteniveau aan de uitgavennorm voldoet.

De bijdrage wordt berekend door de nominale overschrijding van de maximaal toegestane gemiddelde bijdrage

f 5000,- of minder worden niet geïnd.

Bijlage overzichten

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.

5.1.2e CENTRAAL FONDS VOLKSHUISVESTING

Postbus 5075
1410 AB Naarden
Huizerstraatweg 11-A
1411 GM Naarden
Telefoon
Telefax 5.1.2e

Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
t.a.v. mevrouw 5.1.2e
Postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Ons kenmerk
AA/MvR/00.296

Onderwerp
Zienswijze CFV in verband met de financiële positie van de toegelaten instellingen te Enschede.

Naarden, 24 mei 2000

Geachte mevrouw 5.1.2e,

Naar aanleiding van het verzoek u te informeren omtrent de financiële positie van de Enschedese toegelaten instellingen delen wij u het volgende mee.

De financiële beoordeling door het Centraal Fonds heeft plaatsgevonden op basis van de BBSH-verslaglegging 1998. Daarbij is de beoordelingsmethodiek gevolgd zoals door het Fonds bij de uitvoering van de reguliere jaarlijkse beoordeling van de financiële positie van individuele toegelaten instellingen wordt toegepast. Het betreft de navolgende toegelaten instellingen.

L 0032	Woningstichting De Woonplaats te Groenlo (v/h Woningstichting De Volkswoning)
L 0173	RK Woningstichting Ons Huis
L 1101	Stichting Vooruit
L 1375	Woningbouwvereniging Licht en Lucht
L 1974	Stichting voor studenten huisvesting Drienerlo
L 1426	Woningstichting Domijn (vh Chr. Wstg Patrimonium, Wstg De Eendracht en Wstg Eigen Haard)
L 1964	Stichting Jongeren Huisvesting Twente

De omvang van het woningbezit ultimo 1998 en de relatieve omvang van het weerstandsvermogen van deze corporaties is opgenomen in onderstaande tabel. Het betreft de som van het eigen vermogen, de egalisatierekening en de voorzieningen verminderd met de eventuele immateriële vaste activa uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.

Tabel 1: Gepresenteerd weerstandsvermogen op basis van jaarverslagen 1998

Corporatie	L 0032	L 0173	L 1101	L 1375	L 1974	L 1426	L 1964
Aantal won	13.504	3.978	3.540	3.729	2.082	11.148	988
Gepresenteerd weerstandsvermogen							
1998	21%	30%	12%	16%	92%	7%	42%
1999	24%	29%	12%	14%	95%	8%	42%
2000	28%	28%	11%	13%	78%	7%	41%
2001	30%	24%	13%	13%	67%	8%	41%
2002	35%	24%	14%	13%	51%	9%	40%
2003	39%	23%	15%	14%	48%	11%	48%

CENTRAAL FONDS VOLKSHUISVESTING

Op de door de instellingen gepresenteerde weerstandsvermogens is door het Fonds een correctie aangebracht wegens onder- (of over)waardering van het woningbezit. Met andere woorden de hogere danwel lagere bedrijfswaarde van het gehele woningbezit ten opzichte van de balanswaarde op basis van historische kostprijs is gecorrigeerd. Daarbij is voorts een (negatieve) rentabiliteitswaardecorrectie van de leningportefeuille in aanmerking genomen alsmede een marge vanwege het onzekere karakter van de toekomstige exploitatieontvangsten en –uitgaven ad ƒ 6.300,-- per woning. Bij de toegelaten instelling L 0173 en L 1964 is een nader onderzoek naar de over- c.q. onderwaardering ingesteld waardoor een lagere marge wegens onzekerheid is gehanteerd. Dit is eveneens het geval met betrekking tot de in 1999 gefuseerde instelling L 1426 (nu Domijn).

Tabel 2: Gecorrigeerd weerstandsvermogen o.b.v. onder- c.q. overwaardering

Corporatie	L 0032	L 0173	L 1101	L 1375	L 1974	L 1426	L 1964
1998	26%	17%	22%	25%	89%	16%	22%
1999	29%	18%	23%	23%	92%	18%	22%
2000	33%	18%	22%	22%	70%	19%	21%
2001	35%	16%	25%	22%	56%	20%	19%
2002	40%	17%	28%	22%	37%	21%	17%
2003	44%	18%	27%	23%	33%	24%	22%

Op grond van de beoordelingsmethodiek wordt van alle instellingen een individueel risicoprofiel bepaald. Naast het basisrisico wordt op grond van eventuele extra risico's in de normale bedrijfsuitoefening (bijv. hoge toekomstige opbrengsten uit woningverkopen), uit hoofde van financierings-, belegingsactiviteiten en renterisico, alsmede projectrisico's en potentiële herstructureringsrisico's het door het CFV minimaal gewenste weerstandsvermogen per instelling bepaald. De uitkomsten zijn hierna opgenomen.

Tabel 3: Gewenst weerstandsvermogen volgens normen risicoprofiel

Corporatie	L 0032	L 0173	L 1101	L 1375	L 1974	L 1426	L 1964
1998	12%	14%	16%	13%	15%	10%	12%

Conclusie

Alle instellingen zijn door het Fonds op grond van de uitkomsten van de financiële beoordeling 1998 als zogenaamde A-corporaties aan te merken. Dit wil zeggen dat op basis van de verantwoordingsstukken 1998 en nader verkregen informatie deze instellingen in de periode t/m 2003 een hoger weerstandsvermogen hebben dan het minimaal gewenste weerstandsvermogen volgens Fondsnormen en mogen dus als financieel gezond worden beschouwd.
Uiteraard is er sprake van verschillen in omvang van de vermogenspositie. Daarvan geeft het gecorrigeerde weerstandsvermogen in tabel 2 in relatie tot het risicoprofiel volgens tabel 3 een indicatie. Er is echter aanvullend onderzoek nodig om een nauwkeurige bepaling van de omvang van de vermogenspositie mogelijk te maken.

Met vriendelijke groet,
Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting

5.1.2e

Adjunct-directeur

Door het CFV is een financiele beoordeling uitgevoerd van de jaarstukken 1998. De exploitatie 1999 zullen uiteraard wat andere uitkomsten. Echter hieruit worden geen grote verschillen verwacht. De invloed van de ramp moet nog worden verwerkt.

Naar het oordeel van het CFV zijn alle zeven corporaties als A corporaties aangeduid. Dit betekent dat zij als financieel gezond zijn aangemerkt. Uiteraard is er verschil in de omvang per corporaties waarbij de Woningstiching De Woonplaats zeer gezond genoemd mag worden.

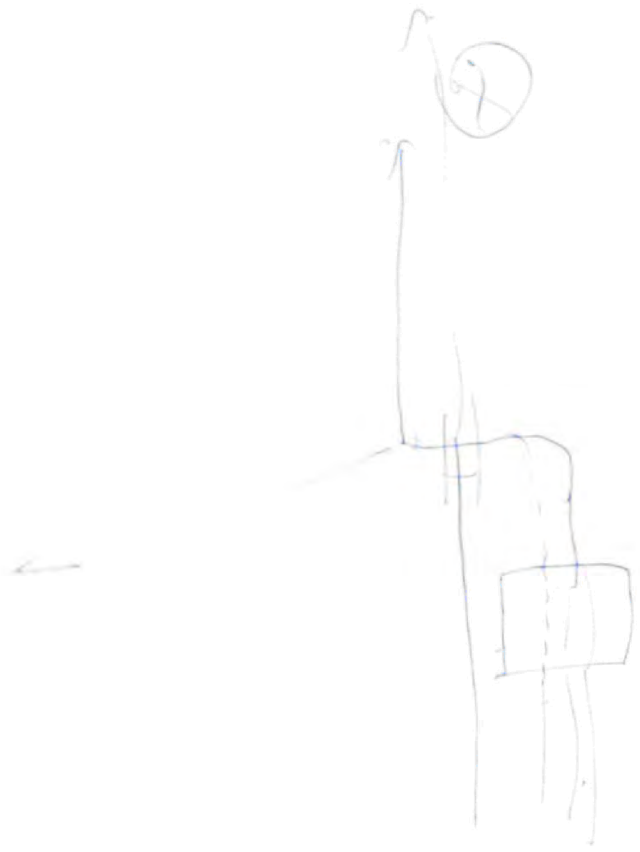

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting

Memo

9304

Datum 29/5/'00

Van [redacted] 5.1.2e

Dienstonderdeel

Voor

Dienstonderdeel

Onderwerp

Vraag 1 = Woonplaats

1 Volkswoning
2 Lucht en licht
3 Ons Huis
4 Domein
5 St. Vooruit
6 St. Jongeren huisv. Twente

Overschrijding verhuisnorm gem. Enschede

Wordt deze ook opgeschort

Vraag 2

Nog aantal corpo's wel bedrukking door uitgaan niet genoemd door Jan B

Afschriften aan en aantal

1.0302.0000.0-5266

5.1.2e

Prestationen / Einschede

5.1.2e

terugbellen s.v.p. / gemaild

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e
Datum: 29-5-00 19.21
Onderwerp: Prestatienormering in ENSCHEDE

Hallo 5.1.2e ,

Namens 5.1.2e is ondergetekende belast met de verzending van de heffingsbeslissingen i.h.k.v. prestatienormering. Via 5.1.2e ontving ik de memo van 26 mei jl. waarin aangegeven wordt voor welke verhuurders in Enschede GEEN beslissing verzonden mag worden. Dank daarvoor.

Om misverstanden te voorkomen toch graag nog even aandacht voor bijgaand overzicht. I.v.m. de naderende verzending graag uiterlijk 31 mei 2000 een reactie.

Verder ter informate nog dit:

Ik begreep van 5.1.2e dat er voor VROM en/of DGVH een centraal contactpersoon zou komen die de vragen rond Enschede coördineert. Wie dat is/wordt heb ik nog niet vernomen, maar in dat kader wil ik nog doorgeven dat ik vrijdagmiddag 26 mei jl. ben gebeld door mw. 5.1.2e van de afd. Volkshuisv. v.d. gem. Enschede (haar tel.nr. is 5.1.2e).

Zij deelde mee dat haar directeur die avond overleg zou voeren met de corporaties binnen Enschede over het volgende:
De mensen die nu 'geherhuisvest' worden komen over het algemeen uit woningen met een lage huur en ontvingen 100 % HS. Hun eigen bijdrage bleef beperkt tot de minimale normhuur. Nu komen deze mensen in woningen net onder of net boven de aftopingsgrens. Gevolg: In het gunstigste geval nog maar 75 % HS en in elk geval een hogere eigen bijdrage.

Gemeente en corpo's kijken nu wat er voor de mensen gedaan kan worden; zij denken aan het systeem van de 'oude' huurgewenning. Mw. 5.1.2e deelde mee dat VROM wellicht in een later stadium hierbij betrokken zal worden. In elk geval vroeg zij mij diezelfde middag nog wat informatie te faxen over het systeem van kwaliteitskorting en de eigen bijdrage. Heb ik gedaan (gedeelte circ. MG 97-03 verzonden alsmede het actuele berekenings-schema met de grenzen per 1 juli 2000).

Lijkt me typisch een situatie voor een centraal contactpersoon. Ik heb in elk geval mijn direct leidinggevenden (5.1.2e , 5.1.2e en 5.1.2e) hiervan op de hoogte gebracht.

Tot zover.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
tst. 5.1.2e

CC: 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e

OVERZICHT PRESTATIENORMERING IN ENSCHEDE.

Naar aanleiding van de memo van 26 mei 200 zal van de volgende verhuurders GEEN heffingsbeslissing verzonden worden ten aanzien van overschrijding van de uitgavennorm in de gemeente Enschede:

Wstg De Woonplaats (voorheen De Volkswoning)	kvk 06016513	ƒ 137.765,-
Wbv Licht en Lucht	kvk 06032856	ƒ 77.285,-
RK Wstg Ons Huis	kvk 06033220	ƒ 68.865,-
Wstg Domijn	kvk 06033220	ƒ 210.801,-
Stg Vooruit	kvk 06033103	ƒ 237.811,-
Stg Jongerenhuisvesting Twente	kvk 06062073	ƒ 6.797,-
	Totaal	ƒ 739.324,-

Voor alle zekerheid zal ik hieronder weergeven welke heffingsbeslissingen inzake Enschede verder nog klaarliggen om verzonden te worden. Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat deze ook daadwerkelijk verzonden kunnen worden:

Wat betreft de **gemeente Enschede** zelf ligt er een heffingsbeslissing klaar ten aanzien van overschrijding van de verhuisnorm voor een bedrag van ***ƒ 36.000,-.***

Van de volgende verhuurders liggen er nog heffingsbeslissingen klaar i.h.k.v. overschrijding van de uitgavennorm van hun bezit in Enschede:

ABC Vastgoedbeheer	kvk 09032020	ƒ 30.354,-
Alg. Ned. Won. Stichting	kvk 41035065	ƒ 3.622,-
Dr. Ariensstg. Korhoenplantsoen	kvk 41028755	ƒ 3.832,-
Dr. Ariensstg. Enschede	kvk 41028756	ƒ 6.992,-
Snelder-Zijlstra B.V.	kvk 06068717	ƒ 21.854,-
Stg. Geref. Bouwcorp. v. Bej.	kvk 34065563	ƒ 11.132,-
Stg. Huisv. voor 'Korteland'	kvk 41030422	ƒ 1.544,-
Stg. Humanitas voor Ouderen	kvk 41028000	ƒ 1.565,-
Stienstra Holding b.v.	kvk 14030216	ƒ 2.062,-
	Totaal	ƒ 82.957,-

Tot zover de stand van zaken. Graag uiterlijk 31 mei 2000 een reactie i.v.m. het strakke tijdschema om de beslissingen daadwerkelijk op 9 juni 2000 verzonden te krijgen.

Den Haag, 29 mei 2000,

5.1.2e
DGVH/IBS/U/VB 5.1.2e
tst. 5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/IVH-OVERIJSSEL

MEMO

Aan : dMD, 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : RMT-Oost
Kamer : 3.010
IPC :
Toestel :
Kenmerk :
Datum : 31 mei 2000, 7 juni 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e IMH-Oost, IRO-Oost

Betreft : **Organisatie VROM-betrokkenheid Enschede**

Inleiding

De betrokkenheid van VROM bij de nazorg van de ramp in Enschede vergt duidelijkheid over organisatie en verantwoordelijkheden, zowel centraal als regionaal.
De VROM-inspecteurs IMH-Oost, IRO-Oost en IVH-Overijssel hebben hieromtrent een beeld ontwikkeld[1] dat zij gaarne aan u voorleggen.
Oogmerk hierbij is te checken of dit beeld en de wijze waarop de nazorg door VROM-centraal wordt aangepakt goed op elkaar aansluiten.

[1] Hierbij is gebruik gemaakt van een schematische opzet van 5.1.2e aan de hand waarvan 29 mei j.l. een bespreking heeft plaatsgevonden tussen 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e

Organisatie VROM-betrokkenheid bij nazorg ramp Enschede

Onderscheid in drie categorieën:
Wat de betrokkenheid van de VROM-inspecties bij Enschede betreft kunnen de volgende categorieën onderscheiden:
1. Coördinatie Retrospectieve Inspectie
2. Project Bijzondere Toepassing Regelgeving
3. Normale taakuitoefening VROM-inspecties

Ad. 1: Coördinatie Retrospectieve Inspectie
Dit betreft de (coördinatie van de) activiteiten die gericht zijn op de inspectie en beoordeling-achteraf van vergunningen en toezicht c.a. inzake S.E. Fireworks te Enschede. Ook de relatie met het werk van de inmiddels ingestelde onderzoekscommissie Oosting is hierbij van belang. Deze categorie betreft IMH-O en IRO-O, waarbij IMH-O tot nu toe (sinds 13 mei) de coördinerende rol vervult.
Deze situatie zal worden gecontinueerd, dat wil zeggen: IMH-O coördineert en IMH-O en IRO-O verrichten activiteiten in deze categorie.

Ad. 2: Project Bijzondere Toepassing Regelgeving
Bij hun werkbezoek aan Enschede, 26 mei j.l. hebben onze bewindslieden gewezen op de noodzaak om in deze bijzondere omstandigheden te zoeken naar bijzondere toepassingen van bestaande regels en procedures. Het gaat daarbij vooral om zaken die op het terrein van DGVH liggen zoals huren, prestatienormering en ISV maar het kan bijvoorbeeld ook gaan om bodemzaken die DGM aangaan.
Sinds 13 mei is voornamelijk IVH-Overijssel actief in deze categorie waarbij ad-hoc werd gecommuniceerd naar DGVH.
Deze situatie zal veranderen!
Binnen VROM wordt vanuit DGVH, DGM en RPD zorg gedragen voor één centraal loket waar Enschede zich kan vervoegen met alle zaken die liggen op het terrein van de bijzondere toepassing van regelgeving.
Binnen DGVH is hiertoe een projectleider aangesteld (5.1.2e , inspecteur Volkshuisvesting Noord-Brabant/Zeeland) die het project "Bijzondere toepassing van regelgeving" zal aansturen.
Vanuit Den Haag zullen de regionale inspecties zo nodig worden benaderd via een regionaal loket bij IVH-Overijssel.
Bij het regionale loket kunnen de volgende namen worden ingevuld: 5.1.2e (account Enschede) en 5.1.2e (achtervang voor Enschede), beiden werkzaam bij IVH-Overijssel. Zij zullen zo nodig contact leggen met verschillende specialisten bij IMH-Oost of IRO-Oost. Werkendeweg zal blijken of hiermee kan worden volstaan dan wel dat het eventueel nodig is om aanspreekpunten bij IMH-Oost of IRO-Oost aan te wijzen.
5.1.2e (of 5.1.2e) neemt vanuit de regionale inspecties deel aan de projectgroep die centraal naar verwachting zal worden gevormd rond de te benoemen projectleider.
Vanaf nu is het de bedoeling dat Enschede zich voor alle zaken die te maken hebben met "bijzondere toepassing" rechtstreeks richt tot het centrale loket.
Een voorbeeld: woensdag 31 mei kwam bij IVH-Overijssel het verzoek van directeur 5.1.2e *van woningcorporatie Domijn (namens alle betrokken corporaties) om op korte termijn (vanwege af te sluiten huurcontracten) een regeling te treffen voor huurgewenning bij*

herhuisvesting voor getroffen bewoners. Dergelijke verzoeken zullen voortaan rechtstreeks bij het centrale loket moeten worden ingebracht en afgehandeld.

Ad. 3: Normale taakuitoefening VROM-inspecties
Alle niet onder 1 of 2 vallende zaken en activiteiten vallen in de categorie 'normale taakuitoefening' van de inspecties.
Dit regardeert alle drie inspecties en behoeft verder geen specifieke organisatie.
Wel zullen in de praktijk steeds afwegingen gemaakt moeten worden of een bepaalde zaak een normale dan wel een bijzondere behandeling vergt.

Annex: gezondheidszaken
IMH-Oost is in de persoon van 5.1.2e vertegenwoordigd in de volksgezondheids-commissie Huysman, die onder andere gezondheidsonderzoek, infocentrum Enschede en dergelijke regelt. Er zou een zekere overlap kunnen ontstaan met activiteiten van 5.1.2e 5.1.2e / 5.1.2e Om dit zoveel mogelijk te vermijden is er in elk geval tussen hen en 5.1.2e het nodige contact.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e
Datum: 2-6-00 9.16
Onderwerp: Betreft: Organisatie VROM-betrokkenheid Enschede

Enkele opmerkingen bij het concept:
1. Ik zou alles wat met ad 2 te maken heeft, inclusief de centrale en regionale loketten bij elkaar behandelen en ad 3 pas als derde item (tot slot) plaatsen.
2. Er wordt bij de loketten gesproken over "aanwijzen van aanspreekpunten per regionale inspectie". Dat deden we juist niet; ik ga ervan uit dat 5.1.2e / 5.1.2e relaties kunnen hebben met verschillende specialisten uit mijn dienst. Mocht dat bezwaarlijk **blijken** dan kunnen we alsnog een IMH-aanspreekpunt aanwijzen; omgekeerd dus als nu verwoord.
3. Van mij hoeft mijn schema niet toegevoegd te worden; wel hebben we overwogen om het gedeelte dat op ad 2 betrekking heeft (twee loketten; relatie met regionale insp's, met DG's en met Enschede) op te nemen.
4. We hebben niet besproken dat 5.1.2e namens ons zitting heeft in de volksgezondheidscommissie Huysman, die o.a. gezondheidsonderzoek, infocentrum e.d. regelt. Er zit een zekere overlap met 5.1.2e / 5.1.2e hun activiteiten, althans die kan er zijn. Misschien goed om ook die actie apart te noemen.
5.1.2e

>>> 5.1.2e 31-05-00 18.12 >>>

CC: 5.1.2e

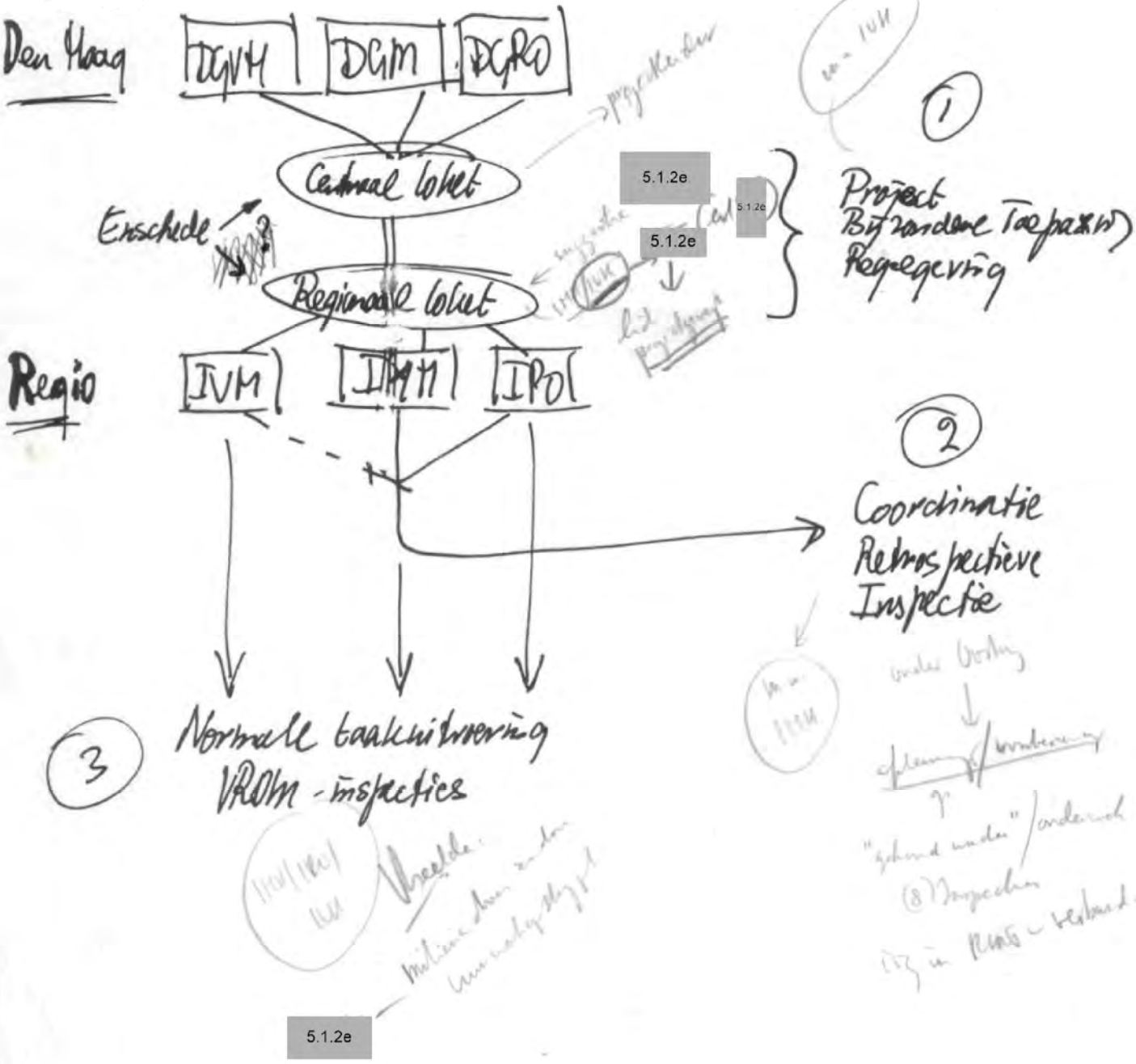
Den Haag
DGVH
DGM
DGRO
Centraal bolwet
Enschede
Regionale bolwet
Regio
IVM
IPO
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
1
Project
Bijzondere Toepassing
Regelgeving
2
Coordinatie
Retrospectieve
Inspectie
3
Normale taakuitvoering
VROM-inspecties
5.1.2e

m/29-5 Enschede – vuurwerkteam! 5.1.2e / 5.1.2e

t. exemplaar AR-stijging

hoofdstad → Graf scheuren!

verbrand →

concept → erop zetten!

verslag → (5.1.2e || Gaaen!

nota namens 3 Imp.

5.1.2e : verslag:

rg sche. Zie schema 5.1.2e !

Project Bgz. Toep. Regelgeving : wat moeten we hier onder verstaan?

5.1.2e : IRU zit vrij in (3) → (1) mn IMK/IUK

→ centraal: mn. OGVK

→ regionaal: meer IMU

moeilijk tijd anders. bijn. is nu → IUK.

Regionaal lokaal: 1 persoon of? promus inter pace?!

5.1.2e (1 persoon!

5.1.2e week 24: ik

v.a. week 24 (13/1) → FS

Ik met 5.1.2e → dit plaatje uitwerken / formaliseren → dit plaatje formaliseren

Ent. – dit apart op een A4-tje → 5.1.2e

ie waarvoor actieve (v. 29/5) → 5.1.2e / 5.1.2e

Projectgroep! → tid: (5.1.2e = regionaal lokaal! (+ 5.1.2e als verwarring)

KAV/WKL/AR: → vanaf geen ledige variant Inspecties!

Retrospectief verhaal – concept blijft voorlopig concept!

+ t1 → Centraal (zelfde adres als bij verslag)

Laatste wijziging: 29-05-00 14:22

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Crisisberaad Den Haag**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt vanaf 29 mei opgeheven. Stelt "Projectplan Nazorg" voor VROM centraal vast.
2.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e	Concept op 25 mei aan hiMH aangeboden. Afronding beoogd op 6 juni. Openbaarmaking in de pers hoeft daarop geen invloed te hebben.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e	Uitbreiding eerste inventarisatie naar aanleiding van contacten met alle gemeenten in Overijssel en Gelderland. Afronding op 24 mei.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e etc.	Gaan ook 29 en 30 mei nog door.
4.	**Regionale-nazorg**	5.1.2e	IMH, IRO, IVH	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. wordt een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.
4.a	**Volkshuisvesting**			5.1.2e (IVH) heeft diverse Vhv-aspecten van nazorg op een rijtje gezet.
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; idem bodem en kosten WBB ■ aankoop terreinen en "ongerechtvaardigde verrijking" ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (Haarman)

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 29-05-00 14:22

4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
4.d	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Start informatie en adviescentrum. 5.1.2e heeft contact met Arbeidsinspectie in verband met asbest.
5.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygienisch deskundige bij de Officier van Justitie.
6.	**Nieuw beleid**	VROM	-	Eerste prioriteit geworden. De directie Straling en Stoffen is hiermee al begonnen. Als regio een vinger aan de pols houden.
7.	**Overig**			Afgesproken wordt dat er een groep aangemaakt zal worden in Groupwise zodat alle betrokken medewerkers uit Oost elkaar kunnen informeren over de gang van zaken. Hier krijgen jullie zo spoedig mogelijk bericht over van 5.1.2e (medewerker informatievoorziening, IMH-O).

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Crisisberaad Den Haag**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt vanaf 22 mei opgeheven.
2.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Concept op 22 mei aan hiMH
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e	
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e etc.	
4.	**Regionale-nazorg**	5.1.2e	IMH, IRO, IVH	Vrijdag 26 mei brengen de bewindslieden een bezoek aan Enschede. 5.1.2e (IVH) bereidt het programma en de nota voor.
4.a	**Volkshuisvesting**			De gemeente moet een plan van aanpak maken voor het slopen van de woningen die getroffen zijn tijdens de ramp in verband met de milieuhygiënische aspecten. De IMH heeft haar hulp aangeboden. 5.1.2e 5.1.2e zal samen met een groepje een lijst opstellen welke zaken spelen en eventueel kunnen gaan spelen.
4.b	**Milieu**			
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
4.d	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Start informatie en adviescentrum.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

5.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygienisch deskundige bij de Officier van Justitie.
6.	**Nieuw beleid**	VROM	-	Op termijn; eerste prioriteit is de nazorg. De directie Straling en Stoffen is hiermee al begonnen. Als regio een vinger aan de pols houden.
7.	**Overig**			Afgesproken wordt dat er een groep aangemaakt zal worden in Groupwise zodat alle betrokken medewerkers uit Oost elkaar kunnen informeren over de gang van zaken. Hier krijgen jullie zo spoedig mogelijk bericht over van 5.1.2e (medewerker informatievoorziening, IMH-O).

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Crisisberaad Den Haag**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt vanaf 24 mei opgeheven.
2.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e	Concept op 22 mei aan hiMH gezonden. Afronding beoogd op 24 mei.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e	Uitbreiding eerste inventarisatie naar aanleiding van contacten met alle gemeenten in Overijssel en Gelderland. Afronding op 24 mei.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e etc.	
4.	**Regionale-nazorg**	5.1.2e	IMH, IRO, IVH	
4.a	**Volkshuisvesting**			Vrijdag 26 mei brengen de bewindslieden een bezoek aan Enschede. 5.1.2e (IVH) bereidt het programma en de nota voor.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

4.b	**Milieu**			De gemeente moet een plan van aanpak maken voor het slopen van de woningen die getroffen zijn tijdens de ramp in verband met de milieuhygiënische aspecten. De IMH heeft haar hulp aangeboden. 5.1.2e zal samen met een groepje een lijst opstellen welke zaken spelen en eventueel kunnen gaan spelen.
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
4.d	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Start informatie en adviescentrum. 5.1.2e de 5.1.2e heeft contact met Arbeidsinspectie in verband met asbest.
5.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygienisch deskundige bij de Officier van Justitie.
6.	**Nieuw beleid**	VROM	-	Op termijn; eerste prioriteit is de nazorg. De directie Straling en Stoffen is hiermee al begonnen. Als regio een vinger aan de pols houden.
7.	**Overig**			Afgesproken wordt dat er een groep aangemaakt zal worden in Groupwise zodat alle betrokken medewerkers uit Oost elkaar kunnen informeren over de gang van zaken. Hier krijgen jullie zo spoedig mogelijk bericht over van 5.1.2e (medewerker informatievoorziening, IMH-O).

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 31-5-00 18.00
Onderwerp: Enschede, bodemverontreiniging en ISV

5.1.2e,

Voor je digitale dossier:
Ik heb 5.1.2e vorige week vrijdag de volgende tekst aangereikt ivm Enschede, het bezoek van de minister en verwachte vragen vanuit Enschede:
Groet,

5.1.2e (VVV doorscrollen svp)

Het is te verwachten dat Enschede de volgende concrete vraag bij de Minister zal neerleggen:
Is de minister bereid om Enschede te helpen in het oplossen van de problematiek van de bodemverontreiniging. De gemeente is bang om als 'schuldige eigenaar' aangeslagen te worden door de Landsadvocaat voor een 'ongerechtvaardigde verrijking' indien de bodem met overheidsmiddelen worden gesaneerd nadat eigendomsoverdracht heeft plaatsgevonden. Deze vraag wordt gesteld omdat Enschede van plan is om versneld de aanwezige bedrijfsterreinen aan te kopen en geschikt te maken voor woningbouw.
Overleg met de beleidsdirectie heeft aangegeven dat de beleidsdirectie graag op creatieve wijze mee wil werken aan een oplossing voor dit acute probleem, zonder overigens zelf de Wet opzij te willen zetten. Zij geeft hiervoor twee oplossingsrichtingen aan:
Een mogelijkheid (heeft de voorkeur) zou kunnen zijn om (een deel van) de onvoorziene bodemsanering te financieren vanuit ISV-gelden. Deze gelden bevatten ook gelden uit het Wbb-budget. Hiervoor zou een geactualiseerd Meerjaren Ontwikkelings Programma moeten worden opgesteld waarin ook het 'rampgebied' is opgenomen en de consequenties die de ramp heeft voor het ISV-bodemprogramma. De Minister zou kunnen aangeven coulance te willen betrachten bij het beoordelen van dit nieuwe bodemprogramma. Mogelijkheden hiertoe liggen in het willen toestaan van een lagere multipier. Nu is die factor 3:1. Voor dit gebied in Enschede zou gedacht kunnen worden aan een lagere factor van 2:1 of 1:1.
Ook kan de Landsadvocaat om een advies gevraagd worden: Hij/zij zou gevraagd kunnen worden om in dit geval wegens bijzondere omstandigheden geheel of gedeeltelijk af te zien van een vordering op de nieuwe ongerechtvaardigd verrijkte eigenaar (gemeente Enschede). Hierbij moet dan worden afgeweken van de Wbb die volledige terugvordering voorschrijft. En er zou additioneel budget aan de provincie Overijssel moeten worden toegekend.
In beide gevallen moet overigens de provincie Overijssel als bevoegd gezag Wbb worden betrokken in de concrete uitwerking.

CC: 5.1.2e

Laatste wijziging: 13-06-00 10:35

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Crisisberaad Den Haag**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt vanaf 29 mei opgeheven. Stelt "Projectplan Nazorg" voor VROM centraal vast.
2.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Concept op 25 mei aan hiMH aangeboden. Afronding beoogd op 6 juni. Openbaarmaking in de pers hoeft daarop geen invloed te hebben.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e	Uitbreiding eerste inventarisatie naar aanleiding van contacten met alle gemeenten in Overijssel en Gelderland. Afronding op 24 mei.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e etc.	Gaan ook 29 en 30 mei nog door.
4.	**Regionale-nazorg**	5.1.2e	IMH, IRO, IVH	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. wordt een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.
4.a	**Volkshuisvesting**			5.1.2e (IVH) heeft diverse Vhv-aspecten van nazorg op een rijtje gezet.
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; idem bodem en kosten WBB ■ aankoop terreinen en "ongerechtvaardigde verrijking"

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 13-06-00 10:35

				■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e)
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
4.d	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Start informatie en adviescentrum. 5.1.2e heeft contact met Arbeidsinspectie in verband met asbest.
5.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygienisch deskundige bij de Officier van Justitie.
6.	**Nieuw beleid**	VROM	-	Eerste prioriteit geworden. De directie Straling en Stoffen is hiermee al begonnen. Als regio een vinger aan de pols houden.
7.	**Overig**			Afgesproken wordt dat er een groep aangemaakt zal worden in Groupwise zodat alle betrokken medewerkers uit Oost elkaar kunnen informeren over de gang van zaken. Hier krijgen jullie zo spoedig mogelijk bericht over van 5.1.2e (medewerker informatievoorziening, IMH-O).

Laatste wijziging: 17-07-2000, 11:06

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e); 5.1.2e vraagt beleidsstukken op. b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Nazorg (5.1.2e).
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden. Kopie is ter kennisname en niet ter verdere verspreiding afgegeven aan LCI (zie 2b).
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (5.1.2e is definitief. Wel is nog enige discussie ontstaan over de afbakening. In dit verband zal 5.1.2e dokumenteren (volgens reconstructie-format) welke acties en betrokkenheid wij hebben gehad bij afvoer van puin, asbest, vuurwerk e.d. 5.1.2e vraagt 5.1.2e hetzelfde te doen voor hun betrokkenheid, zoals RIVM-metingen e.d. Dossier-onderzoek RVI-dossier is gebeurd; overige kan deze week starten, nu vandaag is gemeld dat dossiers door politie/justitie zijn vrijgegeven. 5.1.2e heeft in WG Enschede besproken wie commentaar op reconstructie zullen leveren.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond. IRO ontvangt overzicht. (5.1.2e)
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. Schriftelijke terugmeldingen aan gemeenten zijn week 28 uitgegaan. IRO ontvangt overzicht (5.1.2e)

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 17-07-2000, 11:06

4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e .	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase. Inmiddels genaamd: loket Wederopbouw
4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen . 5.1.2e heeft nogmaals bij Enschede aangedrongen op aangepast plan asbestverwijdering (loket (5.1.2e) bereidt brief van minister voor met dezelfde strekking) ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e); minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ verplaatsing Grolsch: gemeente komt met kostenplaatje ■ ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's).
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek ■ gemeente wil in 2000 deels al beginnen met bouwen op grond van art 19 WRO. ■ 5.1.2e heeft 20/7 overleg over milieu-aspecten van nieuwbouw nabij Grolsch; berekende risico levert geen belemmeringen, maar politiek en emotie mogelijk wel: typisch keuze bevoegd gezag.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond. Mogelijk alleen nog ad-hoc inzet.
7.	**Diversen**			

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 5.1.2e van de IMH-Oost te Arnhem.
Deelnemers: 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e
Agendaleden: 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 03-07-2000, 8:55

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e); 5.1.2e vraagt beleidsstukken op. b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Nazorg (5.1.2e).
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Dij bij werkgroepbespreking 23/6 geweest. Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (5.1.2e) is gereed.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. Schriftelijke terugmelding aan gemeenten wordt voorbereid. IMH moet nog geïnformeerd worden.
4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags en een regionaal VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 03-07-2000, 8:55

4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (Haarman); minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ Verplaatsing Grolsch: gemeente komt met kostenplaatje ■ Ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's). Kos is 6-7 in Enschede in verband met asbest en restant vuurwerk.
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ Rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e is toegevoegd als milieuhygiënisch deskundige bij de Officier van Justitie.Zijn bijdrage is afgerond. Mogelijk alleen nog ad-hoc inzet.
7.	**Diversen**			

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.

Deelnemers: 5.1.2e 5.1.2e

Agendaleden: 5.1.2e 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 14-6-00 11.38
Onderwerp: Activiteitenoverzicht

Beste allemaal,

Bijgaande ontvangen de bijgewerkte versie van het activiteitenoverizcht VROM-inspecties nav Enschede.

Elke maandag van 09.00-09.30 uur zal er een vast afstemmingsoverleg plaatsvinden in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

CC: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e,

Laatste wijziging: 14-06-00 11:33

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e), b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Nazorg (5.1.2e).
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Gaan nog steeds door.
4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags en een regionaal VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.
4.a	**Volkshuisvesting**			5.1.2e (IVH) heeft diverse Vhv-aspecten van nazorg op een rijtje gezet.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 14-06-00 11:33

4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; idem bodem en kosten WBB ■ aankoop terreinen en "ongerechtvaardigde verrijking" ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Start informatie en adviescentrum en uitvoering bevolkingsonderzoek. 5.1.2e heeft contact met Arbeidsinspectie in verband met asbest (zie ook bijzondere toepassing regelgeving).
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygiënisch deskundige bij de Officier van Justitie.
7.	**Diversen**			Nieuw bezoek Bewindslieden op 26 juni a.s.

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.

Deelnemers: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e

Agendaleden: 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 13-6-00 10.12
Onderwerp: Afstemming Enschede

Collega's,
De afgelopen weken hebben wij vele typwn activiteiten gepleegd ivm Enschede. En hoewel er inmiddels qua organisatie meer helderheid komt blijven er nog steeds meerdere activiteiten naast elkaar lopen, zoals de loket-activiteiten, de rijks-inspectie-activiteiten, de gezondheids-activiteiten, die het m.i. nuttig blijven maken daartussen regelmatig af te stemmen.
Ik stel daarom voor dat ik blijf doorgaan met een breed afstemmingsoverleg, wekelijks of veertiendaags (als dat 5.1.2e vanuit Zwolle beter uitkomt), met als deelnemers 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e met 5.1.2e en 5.1.2e als permanent welkom en met eventuele anderen als dat opportuun is.

Vanwege het vervallen van het RMT stel ik voor om morgen, 14 juni om 900 uur weer bijeen te komen in het Holthuis ("VIP-room") bij de IMH-O.

5.1.2e

CC: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e

Laatste wijziging: 13-06-00 10:35

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Crisisberaad Den Haag**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt vanaf 29 mei opgeheven. Stelt "Projectplan Nazorg" voor VROM centraal vast.
2.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Concept op 25 mei aan hiMH aangeboden. Afronding beoogd op 6 juni. Openbaarmaking in de pers hoeft daarop geen invloed te hebben.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e	Uitbreiding eerste inventarisatie naar aanleiding van contacten met alle gemeenten in Overijssel en Gelderland. Afronding op 24 mei.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e etc.	Gaan ook 29 en 30 mei nog door.
4.	**Regionale-nazorg**	5.1.2e	IMH, IRO, IVH	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. wordt een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.
4.a	**Volkshuisvesting**			5.1.2e (IVH) heeft diverse Vhv-aspecten van nazorg op een rijtje gezet.
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; idem bodem en kosten WBB ■ aankoop terreinen en "ongerechtvaardigde verrijking"

Q:\mana_bak\managementinformatie\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 13-06-00 10:35

				■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (Haarman)
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
4.d	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Start informatie en adviescentrum. 5.1.2e heeft contact met Arbeidsinspectie in verband met asbest.
5.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygienisch deskundige bij de Officier van Justitie.
6.	**Nieuw beleid**	VROM	-	Eerste prioriteit geworden. De directie Straling en Stoffen is hiermee al begonnen. Als regio een vinger aan de pols houden.
7.	**Overig**			Afgesproken wordt dat er een groep aangemaakt zal worden in Groupwise zodat alle betrokken medewerkers uit Oost elkaar kunnen informeren over de gang van zaken. Hier krijgen jullie zo spoedig mogelijk bericht over van 5.1.2e (medewerker informatievoorziening, IMH-O).

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Volkshuisvesting

GNTVANG.N

Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
31 mei 2000	---	---	00B008022 VH	5.1.2e

Onderwerp
Adressenbestand

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Hierbij doen wij u overeenkomstig de gemaakte afspraak tijden het overleg op vrijdagmiddag 19 mei j.l. een drietal overzichten toekomen van de adressen van de woningen in het door de vuurwerkexplosie d.d. 13 mei 2000 getroffen gebied.

Op overzicht 1 zijn alle adressen van alle woningen in het gebied opgenomen.
De adressen zijn uitgesplitst
- naar gebied: binnenste ring en buitenste ring (de grenzen zoals die in eerste instantie zijn aangegeven zijn daarbij aangehouden)
- naar woningbezit: bezit van Enschedese corporaties en particulier bezit (onder particulier bezit worden ook de woningen van institutionele beleggers begrepen).

In totaal betreffen het 5317 woningen:
- binnenste ring: 907 corporatiewoningen en 1852 "overige woningen"
- buitenste ring: 735 corporatiewoningen en 1823 "overige woningen".

In het algemeen kan gesteld worden dat de woningen in de binnenste ring zwaar tot zeer zwaar getroffen zijn. De mate van beschadiging van de woningen in het kerngebied, zie kaartje "kerngebied" bijlage 2a, is als volgt samen te vatten: de woningen in de gebieden 1 tot en met 5 zijn , behoudens de woningen Kroedhofstraat 1 t/m 11, verwoest en de woningen in de gebieden 6, 7 en 8 en de woningen Kroedhofstraat 1 t/m 11 zijn al dan niet tijdelijk onbewoonbaar. De woningen in de gebieden 1,2,6,8 zijn corporatie bezit en de woningen in de gebieden 3,4,5 en 7 zijn particulier bezit. De adressen van deze woningen zijn vermeld in bijlage 2b.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Noordmolen
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e

In bijlage 3 zijn de verwoeste woningen vermeld die buiten het kerngebied liggen. De mate van beschadiging van de overige woningen is voor zover het "particulier bezit" betreft op dit moment nog niet bekend. Voorzover het bezit van een Enschedese corporatie betreft is de mate van beschadiging ,zoals die op dit moment door de desbetreffende corporatie wordt ingeschat, weergegeven in bijlage 4.

In dit overzicht zijn ook woningen opgenomen die buiten het in overzicht 1 bedoelde gebied liggen maar wel getroffen zijn door de ramp.

Wij hopen u conform de afspraak te hebben geïnformeerd

Hoogachtend,

de directeur,
namens deze,

5.1.2e

sectormanager Volkshuisvesting
Ruimtelijke Ordening en Milieu.

In afschrift aan:
- Woningcorporatie Domijn, t.a.v. de heer 5.1.2e, Postbus 1345, 7500 BH Enschede

Bijlage:
1. overzicht van de adressen van alle woningen in het door de vuurwerkexplosie d.d.13 mei 2000 getroffen gebied
2a. kaartje overzicht woningen kerngebied.
2b. adressen woningen kerngebied
3. adressen verwoeste woningen buiten het kerngebied
4. overzichten Enschedese woningbouwcorporaties

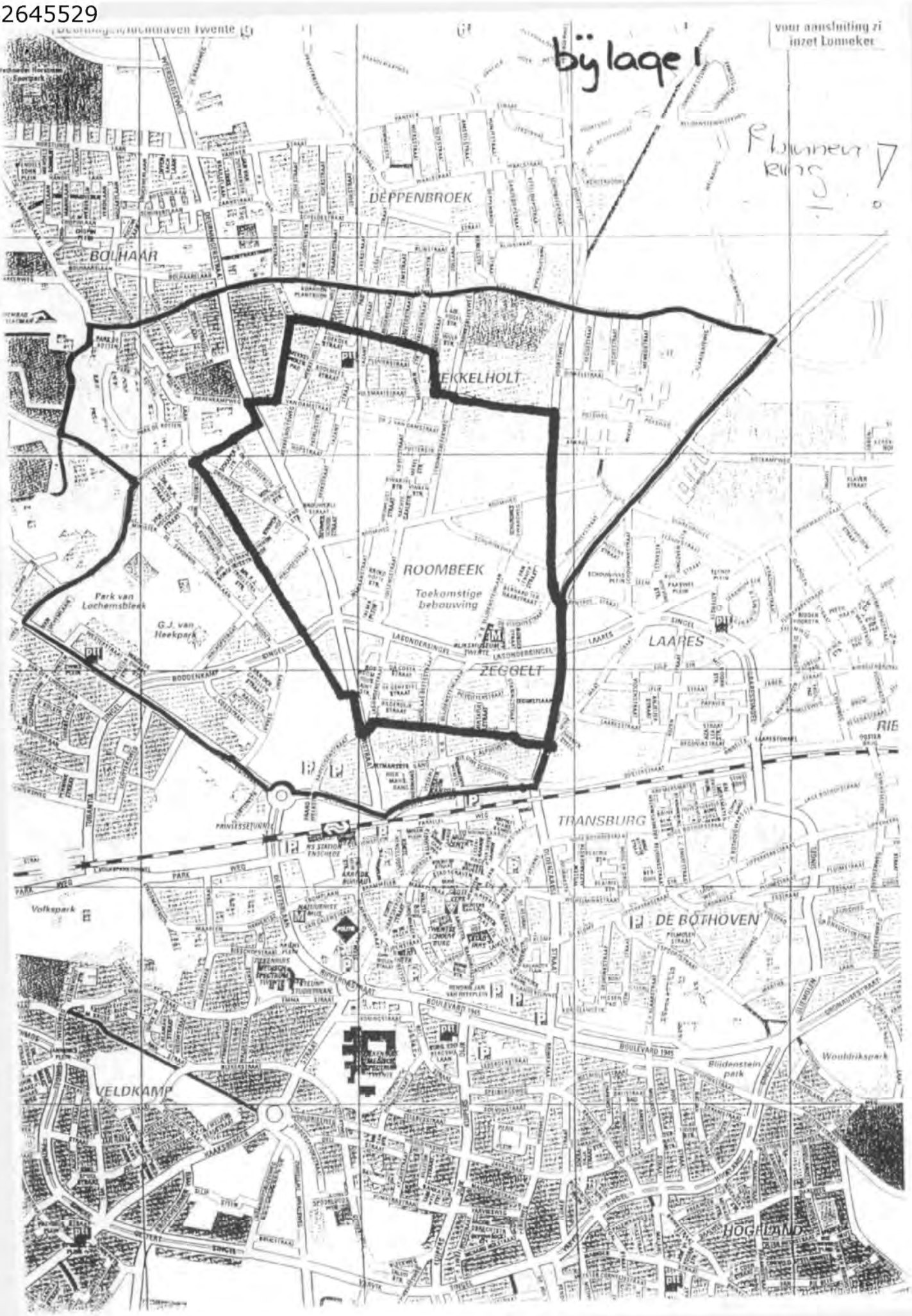
bijlage 1
voor aansluiting zi
inzet Lonneker
DEPPENBROEK
BOLHAAR
ROOMBEEK
Toekomstige bebouwing
Park van Lochemsbleek
G.J. van Heekpark
LAARES
ZEGGELT
TRANSBURG
DE BOTHOVEN
Volkspark
VELDKAMP
HOGELAND
Blijdenstein park
Wouldrikspark

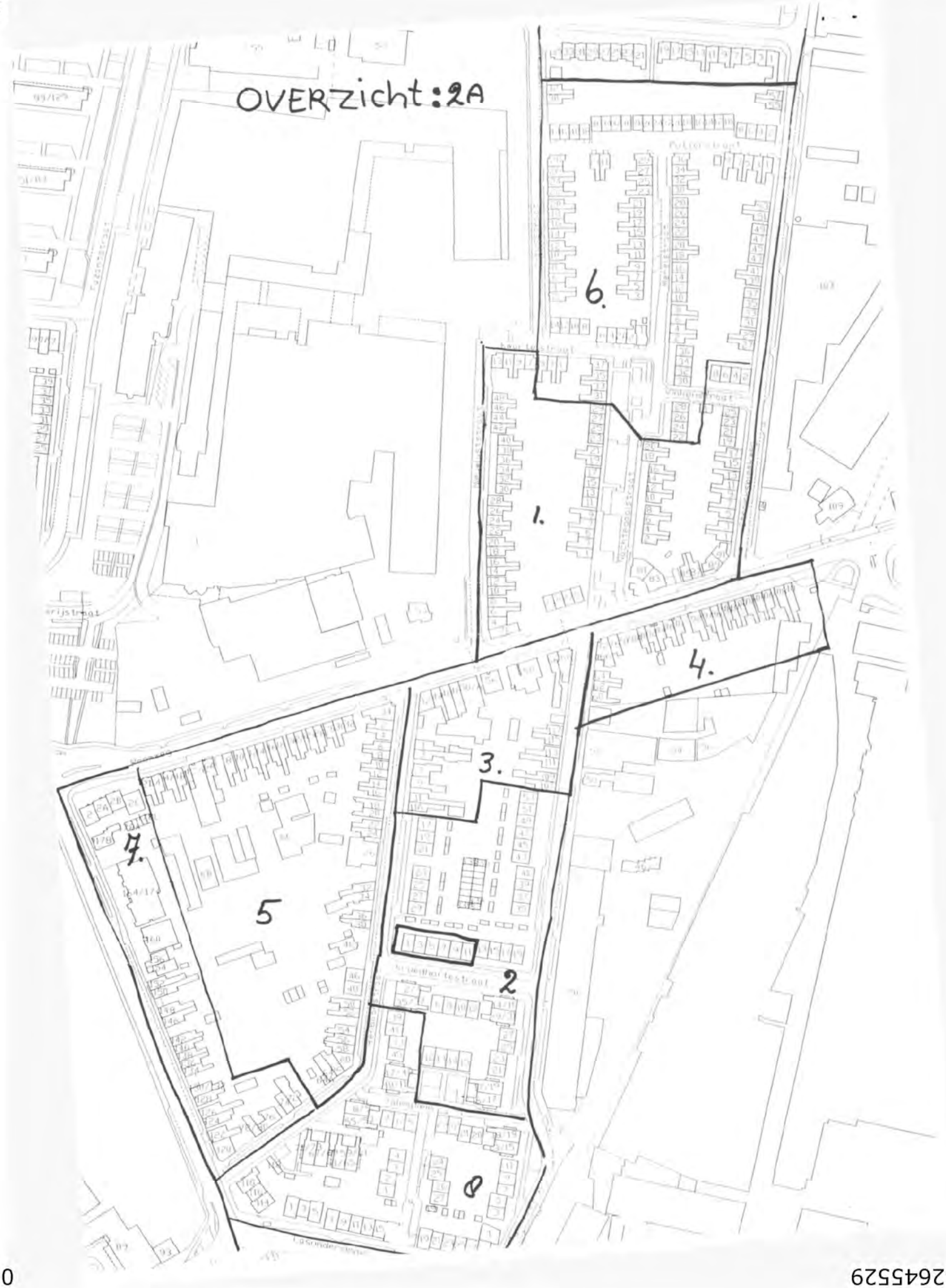
OVERZICHT:2A
6.
1.
4.
3.
7.
5
2
8

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Volkshuisvesting

ONTVANGEN - 5 JUNI 2000

Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
31 mei 2000	---	---	00B008022 VH	5.1.2e

Onderwerp
Adressenbestand

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Hierbij doen wij u overeenkomstig de gemaakte afspraak tijden het overleg op vrijdagmiddag 19 mei j.l. een drietal overzichten toekomen van de adressen van de woningen in het door de vuurwerkexplosie d.d. 13 mei 2000 getroffen gebied.

Op overzicht 1 zijn alle adressen van alle woningen in het gebied opgenomen.
De adressen zijn uitgesplitst
- naar gebied: binnenste ring en buitenste ring (de grenzen zoals die in eerste instantie zijn aangegeven zijn daarbij aangehouden)
- naar woningbezit: bezit van Enschedese corporaties en particulier bezit (onder particulier bezit worden ook de woningen van institutionele beleggers begrepen).

In totaal betreffen het 5317 woningen:
- binnenste ring: 907 corporatiewoningen en 1852 "overige woningen"
- buitenste ring: 735 corporatiewoningen en 1823 "overige woningen".

In het algemeen kan gesteld worden dat de woningen in de binnenste ring zwaar tot zeer zwaar getroffen zijn. De mate van beschadiging van de woningen in het kerngebied, zie kaartje "kerngebied" bijlage 2a, is als volgt samen te vatten: de woningen in de gebieden 1 tot en met 5 zijn , behoudens de woningen Kroedhofstraat 1 t/m 11, verwoest en de woningen in de gebieden 6, 7 en 8 en de woningen Kroedhofstraat 1 t/m 11 zijn al dan niet tijdelijk onbewoonbaar. De woningen in de gebieden 1,2,6,8 zijn corporatie bezit en de woningen in de gebieden 3,4,5 en 7 zijn particulier bezit. De adressen van deze woningen zijn vermeld in bijlage 2b.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Noordmolen
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e

In bijlage 3 zijn de verwoeste woningen vermeld die buiten het kerngebied liggen. De mate van beschadiging van de overige woningen is voor zover het "particulier bezit" betreft op dit moment nog niet bekend. Voorzover het bezit van een Enschedese corporatie betreft is de mate van beschadiging ,zoals die op dit moment door de desbetreffende corporatie wordt ingeschat, weergegeven in bijlage 4.

In dit overzicht zijn ook woningen opgenomen die buiten het in overzicht 1 bedoelde gebied liggen maar wel getroffen zijn door de ramp.

Wij hopen u conform de afspraak te hebben geïnformeerd

Hoogachtend,

de directeur,
namens deze,

5.1.2e

sectormanager Volkshuisvesting
Ruimtelijke Ordening en Milieu.

In afschrift aan:
- Woningcorporatie Domijn, t.a.v. de heer 5.1.2e Postbus 1345, 7500 BH Enschede

Bijlage:
1. overzicht van de adressen van alle woningen in het door de vuurwerkexplosie d.d.13 mei 2000 getroffen gebied
2a. kaartje overzicht woningen kerngebied.
2b. adressen woningen kerngebied
3. adressen verwoeste woningen buiten het kerngebied
4. overzichten Enschedese woningbouwcorporaties

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst
Gemeente Enschede
Afdeling Volkshuisvesting

5.1.2e
Afdelingshoofd

Molenstraat 50
Postbus 173
7500 AD Enschede

Telefoon (0 5.1.2e
Fax (0 5.1.2e
E-mail: h 5.1.2e enschede.nl

Stadsdeel Noord
Gemeente Enschede

5.1.2e
Stadsdeelcoördinator

Servicecentrum Noord
Zaanstraat 12
7523 HC Enschede

Tel. (0 5.1.2e
Tel. (0 5.1.2e
Fax (0 5.1.2e
E-mail: 5.1.2e @enschede.nl
Privé: tel 5.1.2e

5.1.2e
accountmanager

Oeverlandenweg 2, 7944 HZ Meppel
Postbus 153, 7940 AD Meppel
Telefoon 5.1.2e
Fax 5.1.2e
Mobiel 5.1.2e
E-mail 5.1.2e @aedeswcp.nl

aedes
vereniging van woningcorporaties

WONINGSTICHTING DE VOLKSWONING

WETHOUDER BEVERSSTRAAT 104
7543 BN ENSCHEDE
POSTBUS 23
7500 AA ENSCHEDE
TELEFOON 5.1.2e
FAX 5.1.2e

5.1.2e
DIRECTEUR

5.1.2e
algemeen directeur

privé: Prins Hendrikstraat 23
7101 CK Winterswijk
telefoon 5.1.2e
e-mail 5.1.2e @worldonline.nl

De Woonplaats

Tramstraat 2
7141 EG Groenlo
Postbus 85
7140 AB Groenlo
telefoon 5.1.2e
fax 5.1.2e
e-mail 5.1.2e @de-woonplaats.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

5.1.2e
afdeling Grote Stedenbeleid
directie Grote Stedenbeleid en Interbestuurlijke Betrekkingen

Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

t +31 5.1.2e
f +31
m +31 5.1.2e
e 5.1.2e @minbzk.nl

Ontploffing in vuurwerkopslagplaats
Deurningerstraat
Rampgebied, sinds zaterdag 20.00 uur volledig afgesloten
5.1.2e
Grolsch
Beekstr.
Van Damstr.
Nieuwlustst.
Stroinksbl. weg
Roomweg
Oldenzaalsestraat
Ronbaanstr.
Tollensstr.
Bijdenstolnlaan
Brouwerijstr.
Lasondersingel
Lasressingel
Boddenkampsingel
Explosie bij SE Fireworks
STATION
c e n t r u m
ENSCHEDE
500 meter
Almelo
Oldenzaal
Borne
A1
A1
DLD
Hengelo
Vliegbasis Twente
Losser
A35
4 km
Enschede
Glanerbrug
anp

5.1.2e

7523 ZC ENSCHEDE

5.1.2e

lokatie gevonden vermeling

vliegveld

ziekenhuis

spoorwegstation

kerk

metrostation

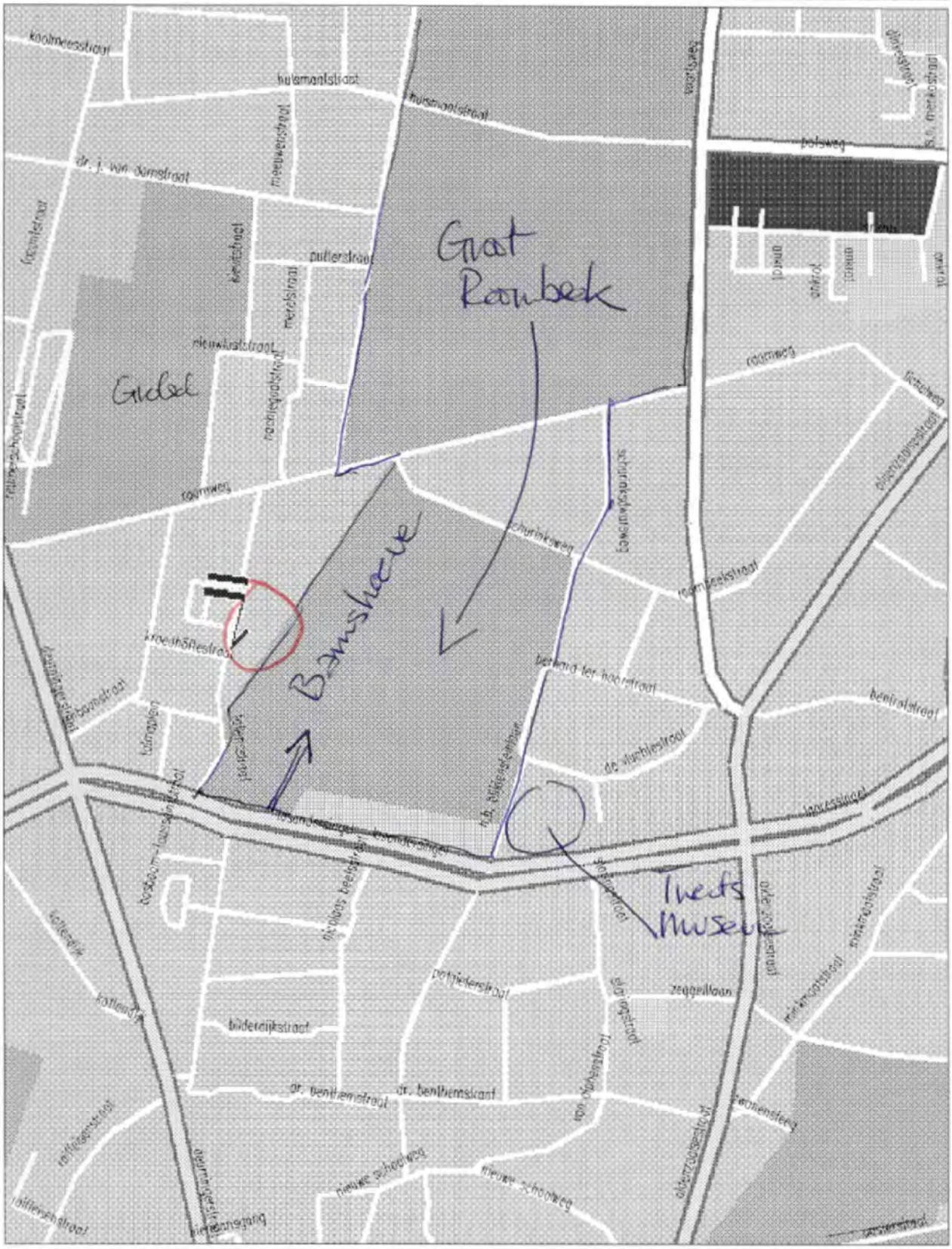

5.1.2e

Copyright © 1998

CD-foongids 1998

KPN Telecom - Bureau van Dijk - Andes VSP BV

5.1.2e
7523 ZC ENSCHEDE
5.1.2e

lokatie gevonden vermeling
spoorwegstation
vliegveld
kerk
ziekenhuis
metrostation

Copyright © 1998
CD-foongids 1998
KPN Telecom - Bureau van Dijk - Andes VSP BV

, dr. Loe de Jong.
erde hem de hele affa
doen als een 'politieke je.
zonde'. Maar mijn vader vond

...B-verleden. Bovendien maakte niemand verschil tussen iemand die lid was in 1933 of in 1943."

...r eerder, woens-
...P/Carlo ter Ellen

n

t

...ijn
...

Justitie blies overleg af

Vuurwerkbranche praat weer met overheid

Door Allard Besse en Peter de Knegt

LEEUWARDEN - Niet het ministerie van VROM, maar Justitie was er verantwoordelijk voor dat het overleg met de vuurwerkbranche vorig jaar mei werd afgebroken. Justitie liet in mei 1999 aan VROM en VWS weten dat de conceptregeling aan alle kanten rammelde en oncontroleerbaar was. Daarop kapten VROM en VWS het overleg met de branche onverwacht af.

Dat zegt G. Oudendag, voorzitter van de Federatie Vuurwerkhandel Nederland (FVN) en lid van de werkgroep die samen met de overheid de nieuwe regelgeving voor de vuurwerkbranche op de rails moest krijgen. „Wij zaten nog met VROM en VWS aan tafel, maar nadat er departementaal overleg was geweest met Justitie was het plotseling voorbij. De mensen van VROM en VWS wilden nog wel verder borduren op de conceptregeling, Justitie niet. We hebben te weinig kansen gehad. Ik had vorig jaar zelf ook nog veel vragen en twijfels over de conceptregeling. Ik heb laten weten dat wij ons wilden onderwerpen aan strenge controle en dat justitie de verantwoordelijkheid had dat deel van de branche aan te pakken dat zich aan de regels hield. Toch hebben ze de boel afgeblazen."

Sinds begin dit jaar worden - achter de schermen - nieuwe pogingen gedaan een platform met de overheid in het leven te roepen om alsnog tot betrouwbare en controleerbare regels te komen, aldus Oudendag die daarvoor zelf het initiatief nam.

Pronk liet gistermiddag weten dat hij de regeling vorig jaar juni heeft afgewezen omdat het een slechte regeling was. Hij wil nog voor het einde van deze kabinetsperiode (half 2002) een allesomvattende vuurwerkwet tot stand brengen, waarin productie, import, vervoer, opslag en afsteken worden geregeld en waarop door één ministerie wordt toegezien. Voor deze zomer wil hij de uitgangspunten daarvan in het kabinet bespreken. Hij verwacht overigens dat zijn idee alle vuurwerkopslagplaatsen te verbannen uit de bebouwde kom, nog op veel weerstand zal stuiten. „Veel politici vinden nou eenmaal dat aan bedrijfsactiviteiten altijd risico's zijn verbonden."

Advertentie

22/5/03

Circa 600 woningen worden gesloopt

Helft huizen particuliere eigenaren waarschijnlijk niet meer te herstellen

ENSCHEDE - Een kleine 600 bewoners van het rampgebied zal niet meer terug kunnen keren naar de oude woning. De Enschedese woningbouwcorporaties becijferen dat van hun woningbezit in het gebied 500 huizen onbewoonbaar zijn geworden. Verder zouden 90 van de 190 woningen die eigendom zijn van de bewoners wegens instortingsgevaar moeten worden gesloopt.

In de wijk Roomveldje zijn precies 198 huizen van woningcorporatie De Woonplaats van de kaart verdwenen of rijp voor de sloop. Domijn heeft bekendgemaakt dat 112 huizen gesloopt zullen worden in het Kroedhofte. Daarnaast hebben ruim vijfhonderd woningen van deze corporatie zware schade opgelopen. Onderzoek heeft uitgewezen dat ook de woningen van De Woonplaats die nog wel overeind staan vaak onherstelbaar beschadigd zijn. Foto's, gemaakt tijdens een inspectie door de directeuren onder begeleiding van de ME, bleek duidelijk dat veel daken compleet omzet zijn. De kracht van de explosies heeft deze huizen uit het lood geslagen. Onduidelijk is nog wanneer de bewoners hun persoonlijke bezittingen kunnen meenemen. In afwachting daarvan is de inboedel wel zoveel mogelijk in veiligheid gesteld.

De meer dan vijfhonderd beschadigde woningen van Domijn zijn ondertussen grotendeels voor bewoning vrijgegeven. Dat betekent dat ook hier de bewoners de komende dagen weer in hun woning terug kunnen keren. Wel zullen de komende tijd nog veel herstelwerkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Zeven woningen, waaronder zes in de Mekkelholtflat, kunnen nog niet vrijgegeven worden vanwege beschadigingen aan de gevel.

De negentig woningen van Vooruit, gesitueerd in de oorspronkelijke tweede ring van het rampgebied, zijn over het algemeen licht beschadigd, variërend van kapotte ruiten tot scheuren in de muur. Slechts één huis van Vooruit is zodanig beschadigd dat het gesloopt moet worden. Een brokstuk van deze woning is door de kracht van de explosie tot over het spoor gevlogen. Vooruit heeft dertig woningen beschikbaar gesteld voor de noodopvang.

Ons Huis meldt dat er nog drie appartementen aan de Blijdensteinlaan nog niet zijn vrijgegeven. Nagenoeg alle overige getroffen huizen zijn inmiddels weer bewoond. Na de eerste reparaties komen steeds meer meldingen binnen van 'secundaire' schades, zoals scheurtjes in muren. Over de omvang van de schade, de kosten van herstel en de duur van de werkzaamheden kan dan ook nog niets met zekerheid worden gezegd.

Alle getroffen woningen van Licht en Lucht in de Fazantstraat en omgeving en het Lasondercomplex zijn vrijgegeven. De gemeente heeft ook deze huizen veilig verklaard. De eerste herstelwerkzaamheden zijn verricht. De meeste bewoners konden enkele dagen na de ramp al weer terug naar hun eigen huis. Wel zal er de komende tijd nadere inspectie worden uitgevoerd, omdat ook hier 'secundaire' schades nu meer zichtbaar worden. De corporaties hebben een centraal meldpunt ingericht aan Het Reulver, waar gedupeerden terecht kunnen voor tijdelijke huisvesting. Als de woning is toegewezen, worden de bewoners sinds zaterdag persoonlijk door corporatiemedewerkers naar hun nieuwe huis gebracht en wordt met hen de inrichting geregeld via het centrale punt in de Diekmanthal. Het aantal mensen dat nog geherhuisvest moet worden, werd zaterdag geschat op zo'n honderd huishoudens. De corporaties verwachten dat het centrale meldpunt in de loop van de week zal worden verplaatst.

[redacted]

Tachtig huishoudens nog zonder woning

ENSCHEDE - De gezamenlijke woningcorporaties schatten dat er nog voor tachtig huishoudens een vervangende woning moet worden gezocht. Tot nu toe zijn 450 huishoudens die niet kunnen terugkeren naar hun eigen woning elders ondergebracht. Gisteren kregen 45 huishoudens de sleutels van hun tijdelijke woning. De woningstichtingen hebben bij de gemeente Enschede aangedrongen op een adequaat onderzoek. Ook de studentenhuisvesting is zwaar getroffen. Verdeeld over vier complexen zijn 36 woonruimten volledig verloest of onbruikbaar. Nog eens dertig andere woonruimten zijn licht tot zwaar beschadigd.

21/5/03

[redacted]

VUURWERK
SE FIREWORKS
TOLLENSSTRAAT 50 7523 ZD ENSCHEDE
5.1.2e

straat gevonden vermelding
vliegveld
ziekenhuis
spoorwegstation
kerk
metrostation

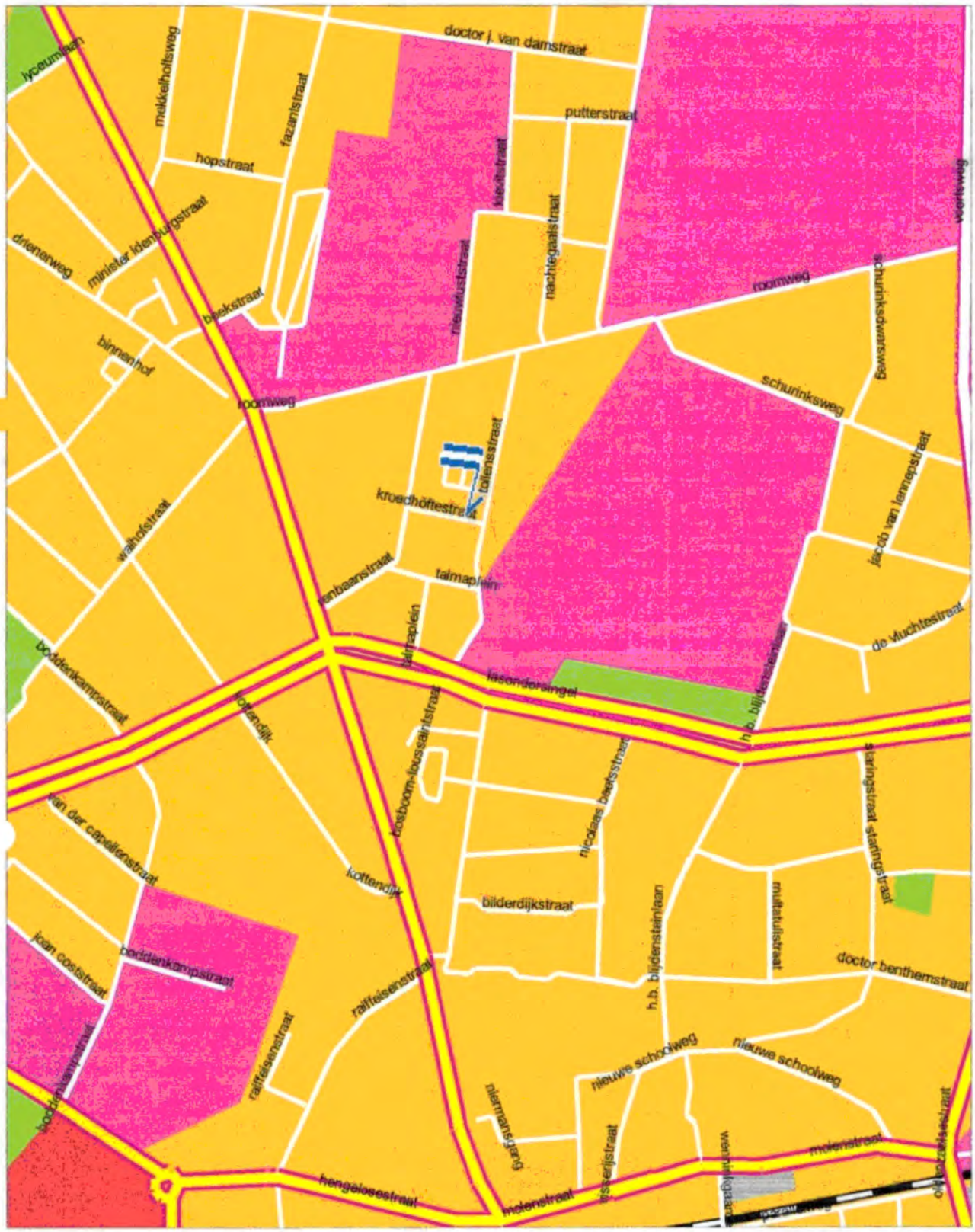

100 m

CD-foongids® op CD-ROM - © KPN Telecom
Database plattegronden en routeplanner © Andes-VSP
Software © Bureau van Dijk Electronic Publishing

CD-foongids 1999

VUURWERK
SE FIREWORKS
TOLLENSSTRAAT 50 7523 ZD ENSCHEDE
5.1.2e

straat gevonden vermelding
vliegveld
ziekenhuis
spoorwegstation
kerk
metrostation

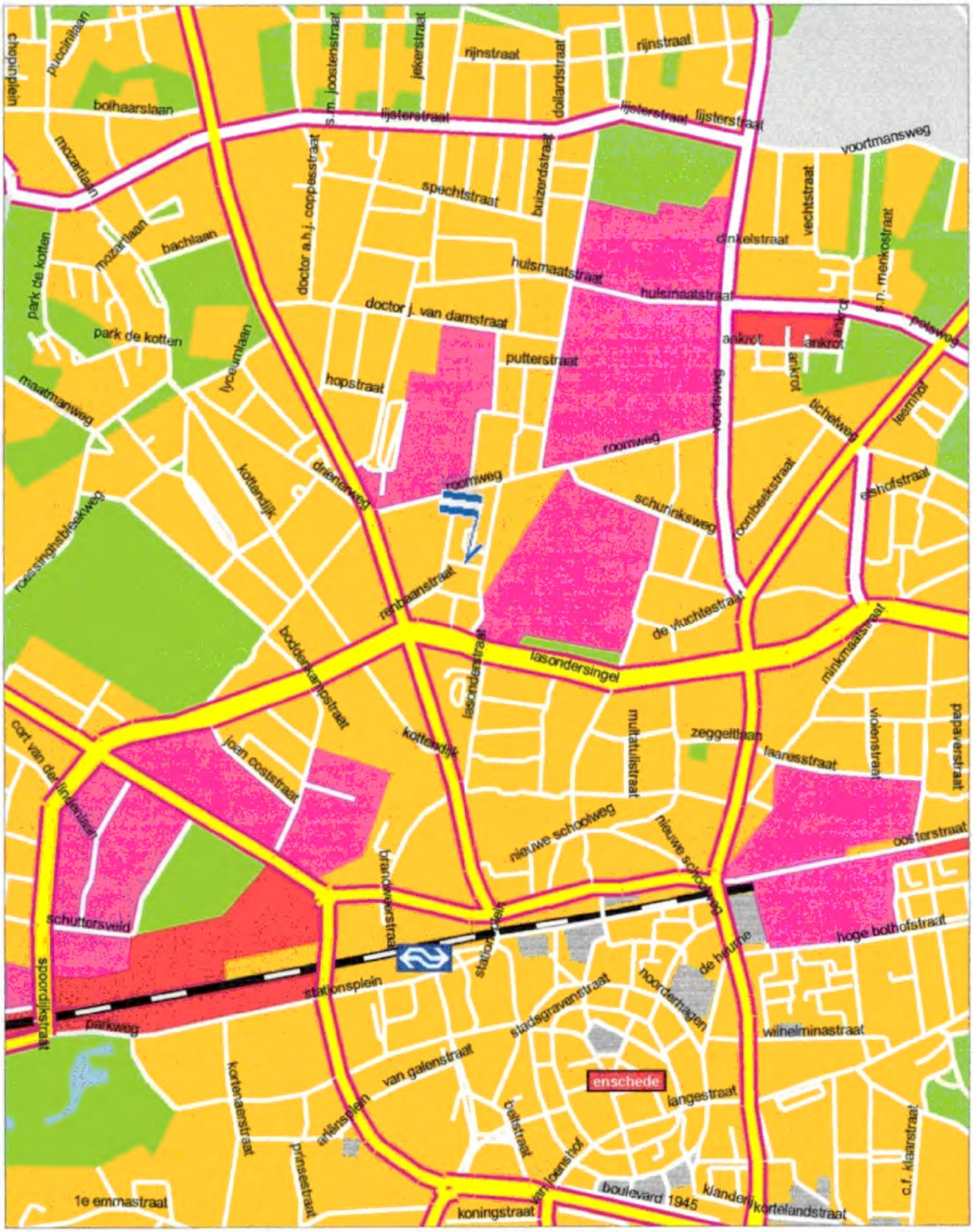

200 m

CD-foongids 1999

CD-foongids® op CD-ROM - © KPN Telecom
Database plattegronden en routeplanner © Andes-VSP
Software © Bureau van Dijk Electronic Publishing

Buursink vermoedt campagne tegen Enschede

ENSCHEDE - 'Een welbewuste strategie om de aandacht af te leiden van de verantwoordelijken in Den Haag en de zwarte piet bij Enschede neer te leggen.' De Enschedese wethouder D. Buursink is bijzonder geïrriteerd over het uitlekken van vertrouwelijke gegevens, waaruit blijkt dat Enschede heeft gefaald waar het gaat om handhaving van de vergunningen van S.E. Fireworks.
'Een aantal lieden heeft er kennelijk belang bij de aandacht af te leiden van de wrakke wetgeving op het gebied van vuurwerkopslag in Nederland en de ministers die daarvoor verantwoordelijk zijn', vermoedt wethouder Buursink. 'En wat doe je dan? Je gaat je indekken. Bijvoorbeeld door een rapportje te laten uitlekken waarin staat dat het allemaal de schuld van Enschede is. Dan gaat alle aandacht uit naar het handhavingsbeleid van Enschede en niet meer naar de betrokken ministeries en bewindslieden. Want die moeten kennelijk uit de wind worden gehouden.'
Afgelopen zaterdag berichtte deze krant, dat de controle van de gemeente Enschede op S.E. Fireworks gebrekkig is geweest. Enschede zou hebben meegewerkt aan legaliseren van overtredingen van het vuurwerkbedrijf door simpelweg achteraf steeds de vergunningen te verruimen. Aldus berichtte inspecteur C. Boekel van de Inspectie Milieu Hygiëne (IMH) Oost in een vertrouwelijk rapport - waarop deze krant de hand wist te leggen - aan minister Pronk van VROM. Buursink geeft toe dat hij, net als burgemeester Mans en wethouder Helder, het bestaan van S.E. Fireworks niet kende tot het de lucht in vloog. 'Maar voor wat er tussen 1994 en 1998 is gebeurd in dat vergunningentraject was ik als wethouder wel bestuurlijk verantwoordelijk, zo simpel is dat. En als blijkt dat het allemaal waar is wat er nu wordt beweerd, dan zal ik wat anders moeten zoeken. Daar loop ik niet voor weg. Maar van de spelletjes die er nu in de media worden gespeeld door Enschede zwart te maken, baal ik gigantisch.'

Zie verder **pagina 7**

29/5/00

29/26/5/0

De ramp in cijfers

Dodelijke slachtoffers: 18

Gewonden: er zijn **947** mensen behandeld. Van hen liggen er nog elf in het ziekenhuis, van wie één op de intensive care.

Getroffen bewoners: in het rampgebied zelf (de binnenring) wonden **5300** mensen, in de buitenring ongeveer **5000** mensen.

Opvang: in totaal zijn **700** mensen één of meerdere dagen opgevangen in de Diekmanhal.

Materiële schade: wordt door de Bond van Verzekeraars voorlopig geschat op **600 miljoen** gulden. Waarvan 200 miljoen particulieren (woningen, inboedels, auto's) en 400 miljoen bedrijven en instellingen.

Zwaar beschadigde huurwoningen: 247

Onherstelbaar beschadigde huurwoningen: 152

Zwaar beschadigde particuliere woningen: 33

Onherstelbaar beschadigde particulier woningen: 48

Zwaar beschadigde bedrijfsgebouwen: 23

Onherstelbaar beschadigde bedrijfsgebouwen: 24

Vernielde kunstenaarsateliers: 60

Politie-inzet: vanaf 13 mei gemiddeld 665 man per dag. In totaal tot 25 mei **7980** man.

Brandweer-inzet: in totaal 1675 man. Van wie 835 uit de regio Twente, dertig van de vliegbasis, twintig van bedrijfsbrandweerkorpsen, 80 uit Duitsland.

Gemeentelijke inzet: 1000 man

Gemeentelijke hulpverlening: op 13 mei in rampgebied **680** man.

Defensie: 200 man van Landmacht en vliegbasis Twenthe.

Centrale informatienummer: 35.000 telefoontjes.

Meldpunt vermisten: 280 meldingen.

Gemeentelijke internetsite: ruim **vier miljoen** 'hits'.

E-mails: ruim **11.000**, waarvan 9000 condoleanceberichten.

Condoleanceregister: in totaal hebben ruim **30.000** mensen de condoleancesregisters getekend die in de verschillende gebouwen van de gemeente lagen.

Stille tocht van 19 mei: ruim **100.000** deelnemers.

Pers: in de eerste week na de ramp waren rond de **200** journalisten aanwezig. Waaronder 25 cameraploegen. Het merendeel van de journalisten was afkomstig uit Nederland, Duitsland, België en Groot-Brittannië.

Hulpacties: bij de gemeente zijn tot nu toe ruim **100** hulpacties gemeld uit heel Nederland.

ONTVANGEN 2 6 MEI 2000

5.1.2e / 5.1.2e

aedes
vereniging van woningcorporaties

knipselkrant

24 mei 2000 Nummer 10

Explosie vaagt woonwijk weg

De Volkskrant
15-05-00

Van onze verslaggevers

ENSCHEDE

De Enschedese woonwijk Roombeek is zaterdagmiddag om half vier in een inferno veranderd toen 100 ton vuurwerk ontplofte. De wijk werd grotendeels verwoest. Naar schatting twintig mensen werden dodelijk getroffen door rondvliegende brokstukken puin, raakten eronder bedolven of verbrandden. Vannacht werden nog tweehonderd bewoners vermist. Inmiddels zijn vijftien lijken geborgen, waarvan er tot vannacht drie konden worden geïdentificeerd.

Tot de dodelijke slachtoffers behoren vier brandweerlieden. Zij rukten samen met collega's om drie uur uit voor een brand in een opslagloods bij het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks. Om half vier vlogen de eerste vuurpijlen de lucht in, gevolgd door een hevige ontploffing. Terwijl omstanders in paniek een schuilplaats zochten, volgde een tweede, vernietigende explosie. Zo'n 400 vooroorlogse woningen in Roombeek zijn ernstig beschadigd of werden weggevaagd. Tot ver in de omgeving sneuvelden ruiten.

Zeker 590 mensen raakten gewond, van wie er 42 nog in ziekenhuizen in Enschede en omgeving liggen. Zes mensen zijn er ernstig aan toe. Wijkbewoners werden ondergebracht in de Diekmanhal en de Pathmoshal. De meesten bezitten niet meer dan wat ze bij zich droegen. Gezinnen konden bij de Stadsbank Oost Nederland vijfhonderd gulden krijgen voor de komende dagen.

Hulpverleners waren snel ter plaatse. Ambulances uit omliggende steden en uit Duitsland reden af en aan om de gewonden te vervoeren. Ook lijkwagens en traumahelikopters werden ingezet. De Nationale Reserve werd ingezet om ramptoeristen te weren. Gisteren werd al een begin gemaakt met het ruimen van de vele autowrakken.

Koningin Beatrix en premier Kok brachten zondag een bezoek aan het rampgebied. Zij toonden zich zichtbaar ontdaan. De koningin brak na een halfuur haar bezoek af om de reddingsteams niet langer voor de voeten te lopen. In de Diekmanhal troostte ze getroffen bewoners, onder wie vele allochtonen.

Premier Kok kondigde een 'diepgaand en onafhankelijk onderzoek' aan naar de oorzaak van de ramp. Vele bewoners waren totaal verrast door de mededeling dat zo dicht bij hun huizen vuurwerk lag opgeslagen. Ook burgemeester Mans en gemeenteraadsleden zeiden niet op de hoogte te zijn van het bestaan van de opslagplaats, waarvoor de gemeente overigens wel vergunning had verleend.

Burgemeester Mans verklaarde het rampgebied kort na de explosies voor iedereen gesloten. Gisteren ontstonden de hele dag brandjes als gevolg van lekkende gasleidingen. Later op de dag werd bekend dat er asbest was vrijgekomen. De giftige stof bleek zich, aldus het milieu-instituut RIVM, niet te hebben verspreid over de rest van de stad.

Paniek ontstond ook toen bekend werd dat in de bierbrouwerij van Grolsch zesduizend liter ammoniak lag opgeslagen. Ook de brouwerij, nabij het vuurwerkbedrijf, raakte ernstig beschadigd, maar de ammoniakopslag werd niet getroffen. Ramptoeristen werden op de toegangswegen naar de stad geweerd. In de binnenstad werd de Mobiele Eenheid ingezet

om plunderingen te voorkomen.
Drie filmers maakten opnamen van de explosies en de paniek bij de bewoners. De ontreddering bij de slachtoffers sloeg later om in woede. Velen vragen zich af hoe de vuurwerkramp heeft kunnen ontstaan. Justitie in Almelo onderzoekt of een gerechtelijk vooronderzoek kan worden ingesteld. De gemeente zegt in contact te zijn met de advocaat van de twee eigenaren van het bedrijf. De politie had de eigenaar tot gisteren nog niet weten te spreken.

Zondag is door woningcorporaties hard gewerkt om de dakloze bewoners onder te brengen. De corporaties schatten dat de wijk de komende twee jaar niet kan worden bewoond.
Internet:
www.volkskrant.nl

Schade huurbazen minstens 100 miljoen

Tubantia
15-05-00

Corporaties

maken eerste raming op basis van televisiebeelden

ENSCHEDE - Zeker 331 huizen van woningbouwcorporaties in het rampgebied zijn van de aardbodem verdwenen. De materiële schade werd gisteravond geschat op zeker 100 miljoen. Het duurt volgens de corporaties zeker twee jaar voordat de totaal verwoeste delen van de wijk weer zijn opgebouwd.

Onderhoudsteams en een door aannemingsbedrijven geleverde herstelploeg werden gisteren pas aan het begin van de avond tot de buitenste ring van het gebied toegelaten om noodvoorzieningen aan te brengen.
De corporaties baseren hun eerste schatting van de schade op televisiebeelden en waarnemingen van medewerkers die zelf in het getroffen gebied wonen. Alleen in de buitenring kon gisteravond een begin worden gemaakt met een inventarisatie van de schade.
Zestig tot tachtig bouwvakkers begonnen met het aanbrengen van de eerste noodvoorzieningen, zoals stutten, noodverankeringen en afdekplaten. Zij maken deel uit van een herstelploeg van zo'n 200 bouwvakkers die door dertig aannemingsbedrijven in de regio is geleverd. De aannemers stellen vandaag een telefoonnummer open waar particulieren zich voor noodhulp kunnen melden.
Van de totaal verwoeste huizen zijn er 200 van woningbouwcorporatie De Woonplaats (het zogeheten Roomveldje) Van verhuurder Domijn zijn 120 huizen aan de Tollensstraat van de kaart geveegd. Samen schatten zij de schade op 100 miljoen gulden. Corporatie Ons Huis bezit ongeveer 100 huizen in de binnenste cirkel en schat de schade op enkele miljoenen gulden. Van de stichting Jongerenhuisvesting zijn elf wooneenheden weggevaagd. Niet alle corporaties waren op de hoogte van de aanwezigheid van de vuurwerkopslag.
De corporaties leggen veel nadruk op de psycho-sociale opvang van de bewoners. Volgens directeur F. Catau van De Woonplaats zal ook contact worden gezocht met woningbouwvereniging Nieuw-Amsterdam in De Bijlmer. 'We zullen hun rampenplannen opvragen'.
Vandaag en morgen worden getroffen huurders via onder meer de media gevraagd zich bij de corporaties te melden. De Woonplaats, Domijn en Ons Huis willen de bewoners woensdag een plan van aanpak presenteren.

In Enschede en Oost-Gelderland (waar De Woonplaats ook huizen bezit) worden de komende tijd alleen woningen toegewezen aan slachtoffers van de ramp.

Herbouw Roombeek duurt zeker twee jaar

Het Parool
18-05-00

(Van een verslaggeefster)
ENSCHEDE – De herbouw van het getroffen gebied in Enschede zal twee tot drie jaar in beslag nemen, denken de betrokken corporaties. Het bezit van de woningstichtingen Domijn en De Woonplaats is verwoest. Renovatie van de overgebleven panden in de wijk Roombeek is onmogelijk. De corporaties hebben zeshonderd woningen ter beschikking voor daklozen.

De komende tijd moeten circa vierhonderd huishoudens elders worden ondergebracht. Medewerkers van de woningcorporaties gaan de komende dagen op bezoek bij mensen die vervangende huisvesting hebben gekregen. Een onbekend aantal mensen aan de rand van het rampgebied kan in verband met herstelwerkzaamheden, die naar schatting drie tot zes maanden zullen duren, nog niet naar huis.
De herhuisvesting van gedu-

peerden heeft gevolgen voor de wachtlijsten voor woningzoekenden, zeggen de corporaties. Op crisisgevallen na wordt woningzoekenden op de wachtlijsten geadviseerd zich elders in te schrijven.

Vanavond is bij de Enschedese brandweer een herdenking voor de vier omgekomen brandweerlieden met hun nabestaanden en burgemeester Mans. Morgen en zaterdag worden de brandweerlieden met korpseer begraven. Het korps gaat deze week nog niet aan het werk. Een officiële herdenking van de ramp zal worden gehouden als alle slachtoffers terecht zijn.

Het Nationaal Rampenfonds stelt direct 7,5 miljoen gulden beschikbaar aan de gedupeerden. In Nederland en in het buitenland zijn tientallen inzamelingsacties op gang gekomen. Verschillende gemeentes en provincies hebben geld beschikbaar gesteld.

Ondernemers kunnen geld storten bij een speciale stichting 'Bedrijfsleven helpt getroffenen'. De eerste gift, vijf miljoen gulden, was van een Rijssense bouwondernemer. Bij sommige bedrijven wordt bezuinigd op kerstpakketten of wordt vrijwillig een deel van het loon ingehouden voor Enschede.

De Spar-supermarkt in het Brabantse Putte staat tot het eind van de maand van elke verkochte kilo groente en fruit een kwartje af. Waterleidingsmaatschappij Overijssel, energiebedrijf Essent en waterschap Regge en Dinkel bieden 350 wasmachines aan. De fietsbranche geeft bewoners van de binnenring een gratis fiets.

Aan tweedehands goederen is geen behoefte meer. Nieuwe goederen, vooral televisies en radiotoestellen zijn wel welkom.

Ook het buitenland laat zich niet onbetuigd. Op initiatief van zes Curaçaose banken is een hulpactie opgezet. De Oostenrijkse regio Tirol heeft getroffen kinderen uitgenodigd voor een gratis vakantie. Het Duits-Nederlandse samenwerkingsverband Euregio heeft een speciaal bankrekeningnummer geopend.

De Duitse voetbalclub Borussia-Mönchengladbach organiseert een benefietwedstrijd tegen FC Twente en handtekeningenuurtjes, waar de spelers voor vijfhonderd D-mark een handtekening geven. De supportersvereniging van FC Twente heeft na het duel Feyenoord-FC Twente in de trein ruim 4600 gulden opgehaald. De in Enschede geboren voetbalscheidsrechter Jaap Uilenberg staat zijn honorarium van 2000 gulden per wedstrijd af aan Enschede.

Corporaties bieden 800 woningen aan

Algemeen Dagblad
16-05-00

De binnenste ring is afgezet met hekken, maar de gemeente zette busjes in waarin 150 bewoners meereden om de schade in ogenschouw te nemen. Ze werden begeleid door professionele hulpverleners en waren zeer geëmotioneerd. Hun circa 400 woningen zijn vernietigd. De rond de 2000 bewoners moeten elders onderdak vinden. Voor meer dan 200 huishoudens was dat gisteravond al geregeld. Veel stadgenoten boden spontaan bed en ontbijt aan en vakantieparken stelden bungalows beschikbaar.

De samenwerkende woningcorporaties meldden gisteren ongeveer 800 woningen direct beschikbaar te hebben. In de als opvangcentrum ingerichte Diekmanhal sliepen vannacht nog ongeveer 80 mensen.

Sinds zondagmorgen zijn in alle hoeken van de Enschedese samenleving hulpacties begonnen. Dat leverde een aanzienlijke hoeveelheid speelgoed, dekens en kleding op.

Uit een inventarisatie van de gemeente bleek gisteren dat er vooral behoefte is aan huishoudelijke apparaten, keukengerei, meubels en beddengoed. De Stichting Bedrijfsleven Helpt Getroffenen begon gisteravond een inzamelactie, die 15 miljoen moet opleveren. De Stadsbank Oost-Nederland heeft voor bijna 100.000 gulden aan leningen verstrekt aan 330 wijkbewoners.

In Enschede, Hengelo en Oldenzaal dreigt een tekort aan water te ontstaan. Dat is het gevolg van de grote hoeveelheden water die bij het blussen zijn gebruikt. De Waterleiding Maatschappij Overijssel heeft haar klanten opgeroepen zuinig om te springen met het leidingwater.

Hulpverleners en bewoners hoeven niet langer te vrezen voor het kankerverwekkende asbest uit vernielde huizen en uit de muren van de opslagplaats. Burgemeester Mans meldde dat metingen hebben uitgewezen dat de asbest alleen in de directe omgeving van de Tollensstraat is neergeslagen.

Het kruispunt Deurlingerstraat/Lasonderstraat in Enschede is aangewezen tot verzamelplaats voor bloemen. Mensen die de slachtoffers van de explosie willen herdenken, kunnen op deze plek aan de rand van het rampgebied een bos bloemen leggen.

Veel woningen in rampwijk stonden op de slooplijst

De Volkskrant
15-05-00

Van onze verslaggever

ENSCHEDE

De vuurwerkramp in Enschede heeft behalve een dramatische ook een erg cynische kant. Veel van de gebouwen en huizen die door de ontploffing zijn verwoest, hadden sowieso tegen de vlakte gemoeten binnen nu en vijf jaar voor het nieuwbouwplan Groot Roombeek.

De wijk waar de ontploffing de meeste verwoestingen heeft aangericht, staat bekend als een sociale achterstandswijk, met een hoog percentage allochtonen, uitkeringsgerechtigden en slechte huizen.

Dat geldt met name voor de straatjes ten oosten van de Grolschfabriek. Het lijkt erop dat de ontploffing vooral hier zwaar heeft huisgehouden. De bewoners van deze vooroorlogse huisjes hadden te horen gekregen dat ze nog tot 2005 in hun huizen moch-

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 4

ten blijven wonen. Daarna zouden ze tegen de vlakte gaan.

De straatjes bij de Grolschfabriek horen bij de wijk Mekkelholt, dat geen goede naam heeft in Enschede. Overigens is het zeker niet de ernstigste achterstandswijk van Enschede. Wijken als Pathmos en Deppenbroek hebben een nog slechtere naam. Enschede kampt met hoge werkloosheid sinds de teloorgang van de textiel.

Het is de bedoeling dat ook de Grolschfabriek, die ternauwernood aan de ramp ontsnapte, verhuist naar een bedrijventerrein bij Boekelo. Er is al een terrein gevonden, maar de bewoners van Boekelo verzetten zich nog tegen de komst van Grolsch.

Het vuurwerkbedrijf van S.E. Fireworks was eveneens geen lang leven meer beschoren aan de Tollensstraat. Het stond samen met een opslag voor oud papier en een staalfabriek op het bedrijventerrein Roombeek, waar vroeger de textielfabriek de Bamshoeve stond.

Dit hele terrein zou worden leeggemaakt voor nieuwbouw. Aan de kant van de Blijdensteinlaan, ten oosten van het terrein, was al met de afbraak begonnen. Op Groot Roombeek dat dit hele gebied omvat moeten 1100 woningen worden gebouwd. Daarmee is het de grootste binnenstedelijke Vinexlocatie van Nederland.

Het plan kost 100 miljoen. Het stedenbouwkundig ontwerp is gemaakt door Riek Bakker, die ook verantwoordelijk was voor de ontwikkeling van de Kop van Zuid in Rotterdam.

De bedoeling was dat een deel van de oude gebouwen van de textielfabriek behouden zouden blijven en een nieuwe bestemming zouden krijgen als atelier of ruimte voor culturele activiteiten.

De ingang van het vuurwerkbedrijf lag aan de Tollensstraat. Aan deze kant van de straat stonden maar een paar huizen. Aan de overkant van de Tollensstraat en vooral in het zuidelijke deel stonden nieuwere huizen, die omstreeks de jaren tachtig zijn gebouwd. Die zouden blijven staan.

Dat geldt ook voor de huizen in de Kroedhoftestraat en aan het Talmaplein, die allemaal in de binnenste cirkel liggen van huizen die waarschijnlijk geheel verwoest zijn. Aan de Lasondersingel, aan de zuidrand van het Roombeek, staan vooral statige kantoorvilla's. Het lijkt erop dat zij aan de verwoesting zijn ontkomen.

Dans rond schuldvraag geopend

De ramp in Enschede heeft bij woningcorporatie De Woonplaats een knopje omgezet. Moet een woningbouwvereniging zich niet veel meer bemoeien met wat er aan bedrijvigheid is in de directe nabijheid van de huizen van huurders? Zodra de dakloze huurders weer een dak boven hun hoofd hebben, wil De Woonplaats het woningbezit – ruim 11 000 huizen in Overijssel en Gelderland – gaan inventariseren op veiligheid.

Ramp

Joop Bouma

'Je vertrouwt natuurlijk op overheidstoezicht. De controle op de naleving van milieuvergunningen is niet aan ons. Wij zien het echter wel als een primaire taak voor onze huurders op te komen. Misschien moeten daarom wij structureel de risico's op woonlocaties gaan inschatten', zegt woordvoerder Petra Bosboom van woningcorpoaratie De Woonplaats in Enschede. Voortschrijdend inzicht, aldus Bosboom. Ingegeven door een enorme ramp.

Tweehonderd woningen van De Woonplaats zijn door de ontploffing in Enschede weggevaagd. „Maar huizen kunnen worden herbouwd. Onze eerste opdracht is nu onze huurders op te vangen en ervoor te zorgen dat ze weer onderdak komen. We zijn zondagochtend bijeen geweest en we hebben afgesproken dat we direct na de herhuisvesting van de huurders onze woonlocaties gaan bekijken op veiligheid."

De Woonplaats wist dat er in het bedrijfspand aan de Tollensstraat vuurwerk was opgeslagen. „We zijn daar in 1993 bij toeval achter gekomen toen we in het gebied grondaankopen deden. Ik denk dat ook veel mensen in de wijk wel wisten dat er vuurwerk lag. Maar niemand heeft zich de omvang gerealiseerd. De risico's waren niet bekend. Iedereen, ook iedere woningcorporatie, is het erover eens dat vuurwerk niet in een woonwijk thuishoort. Maar iedereen vertrouwt ook op het overheidstoezicht. Ik denk dat wij veel meer dan nu bedrijfsactiviteiten rondom onze woongebieden kritisch moeten gaan volgen."

Hoe? „Door scherper op te letten wat er op bedrijventerreinen gebeurt. Bedrijfjes veranderen van eigenaar, krijgen andere bestemmingen, veranderen van activiteit. Daar zullen we als woningcorporatie bovenop moeten zitten. We zijn voor overheden een krachtige overlegpartij en die positie moeten we als woningbezitter misschien gebruiken bij het volgen van de bedrijvigheid rondom woonwijken. Corporaties hebben een taak bij de verbeteren van de leefbaarheid in wijken. Dit zou daar goed bij passen."

Trouw
16-05-00

Vooralsnog is voor De Woonplaats de aansprakelijkheidsvraag bij de vuurwerkramp niet aan de orde. Zoals alle getroffen corporaties heeft ook deze organisatie de handen vol aan het lenigen van de eerste nood van dakloze huurders. Maar in de rituele dans rond de schuldvraag zijn inmiddels wel de eerste voorzichtige pasjes gezet. Letselschade-advocaten verdringen zich rond het rampgebied 'om de belangen van gedupeerden veilig te stellen'.

Het is een wat on-Nederlandse situatie: een letselschadebureau uit Overijssel en een vereniging van letselschadeslachtoffers openden 0900-lijnen voor gedupeerden, leden van de vereniging van letselschade-advocaten meldden zich bij het Enschedese Buro Slachtofferhulp om juridische hulp aan te bieden. Amerikaanse toestanden in Enschede. Vooralsnog gaf het Buro het advies even kalm aan te doen, juridische bijstand is nog niet gewenst.

De gretigheid van advocaten „is inderdaad een beetje stuitend", zegt Y. Drost, directeur van een letselschadebureau in Hengelo. Hij opende gisteren een 0900-nummer, dat echter door een storing bij KPN op z'n vroegst morgen actief wordt. „We zitten er zelf ook wel een beetje mee. Wat moet je met deze kwestie aan? Maar anderzijds, het is ons werk en mensen uit de regio benaderen ons. Ik zit niet om werk verlegen en ik wil ook echt niet beter worden van deze ramp ten koste van de

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 5

slachtoffers."

Tijdige juridische actie kán overigens wel zinnig zijn, want eerdere rampen hebben bewezen dat vroegtijdige oriëntatie de kans op succes van toekomstige claims vergroten. „De toedracht moet zo snel mogelijk boven tafel komen, want het gaat hier om een enorme schade met veel slachtoffers. De vraag rijst of gedupeerden, als ze te lang wachten, nog wel hun schade kunnen verhalen", aldus de Amersfoortse letselschade-advocaat M. J. de Witte.

Duidelijk is van naast de gemeente Enschede (Deugde de milieuvergunningen wel? Is er goed op naleving gecontroleerd?), de vennoten van het bedrijf S.E. Fireworks in de frontlinie zitten bij de aansprakelijkheidsvraag.

De gemeente Enschede maakte gisteren een paar weinig zeggende velletjes tekst openbaar met informatie over de recente hinderwetvergunningen. Twintig jaar lang stond het bedrijf registreerd als een onderneming die zich bezighield met klein vuurwerk voor particulieren. Sinds 1997 richtte de onderneming zich in hoofdzaak op professioneel vuurwerk.

Bij de vergunningaanvragen van 1997 en 1999 is door de gemeente, zoals voorgeschreven, advies gevraagd aan de Koninklijke Landmacht, die op grond van de Wet Milieubeheer de bouwkundige staat van een bedrijf beoordeelt als er explosieven en pyrotechnische stoffen van de – zwaarste – klasse I worden verwerkt. Beide adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van defensie waren positief, aldus de gemeente. De adviezen zijn overigens niet bindend. Maar zou het advies negatief zijn geweest, dan had Enschede geen vergunning afgegeven, meldt de gemeente.

De gemeente merkt verder op dat de Landmacht bij de advisering zelfstandig onderzoek doet naar het explosiegevaar op de locaties, waarbij met name de afstand tussen opslag en andere functies een belangrijke rol speelt. „Zeker in geval van nabijgelegen woningen moeten wij ervan uitgaan dat Defensie met de alleen bij haar bekende afstandcriteria het advies formuleren. De gemeente krijgt geen inzicht in deze gegevens", aldus een toelichting van Enschede op de vergunningen van het vuurwerkbedrijf. Waarmee Enschede een derde partij introduceert bij de aansprakelijkheidsvraag: de Koninklijke Landmacht.

De gemeente meldt verder dat er in december 1999 nog een controle op naleving van de vergunningsvoorwaarden is geweest bij S. E. Fireworks. „Er zijn geen onregelmatigheden geconstateerd." En: „Afgelopen week is er bij het bedrijf nog een gesprek geweest tussen ambtenaren van de gemeentelijke bouw- en milieudienst, de Landmacht en de eigenaar. Daarbij is nog rondgekeken op het terrein." Ook toen: geen onregelmatigheden.

De structuur van het bedrijf blijkt overigens recentelijk te zijn gewijzigd. S. E. Fireworks is een vennootschap onder firma (v.o.f.). Volgens gegevens uit het Handelsregister heeft de v.o.f. drie firmanten waarvan er twee geen bevoegdheid hebben en dus niet door derden aansprakelijk kunnen worden gesteld voor schade. De onbevoegde vennoten zijn Wilhelm Pater en Marion Schippers uit Enschede. De derde firmant is een rechtspersoon die onbeperkte bevoegdheden heeft: de besloten vennootschap Moonlight Events, waarvan Rudi Jan Bakker uit Enschede directeur is.

Moonlight Events BV is op 30 maart van dit jaar toegetreden tot de vennootschap S. E. Fireworks. Op diezelfde datum trad Bakker uit als bevoegd functionaris van S. E. Fireworks. De bv-constructie is in het bedrijfsleven gebruikelijk ter beperking van aansprakelijkheid.

Volgens advocaat De Witte kunnen slachtoffers op meer dan één grond een claim indienen bij ofwel S. E. Fireworks ofwel de gemeente Enschede. Gedupeerden kunnen het vuurwerkbedrijf 'een gebrekkige opstal' verwijten. Het bedrijf heeft mogelijk veiligheidsvoorschriften genegeerd, waardoor een brandje kon uitmonden in een reeks enorme explosies. Voor de eigenaar geldt in dit geval een risico-aansprakelijkheid; hij zal moeten aantonen dat hij zich wel aan de veiligheidsregels heeft gehouden. Als er voorschriften of wettelijke regelingen zijn geschonden kan ook de overheid onrechtmatig handelen worden verweten. In dat geval wordt ook de gemeente Enschede, als belangrijkste toezichthouder, in de zaak betrokken.

Voorsprong Enschedese corporaties

Aannemers maken zich op voor enorme bouwvraag

Cobouw
16-05-00

ENSCHEDE - Met de oprichting van een speciale stichting en het openstellen van een telefoonlijn proberen bouwbedrijven in Enschede de bouwactiviteiten in de rampwijk Meekelholt te stroomlijnen. Voorlopig ligt de nadruk op het dichten van daken en gevels.

Niks met groot materieel de wijk in en de mouwen opstropen. De dag van gisteren begon voor gewestelijk NVOB-voorzitter J. Hannink uit Enschede met een bezoek aan de notaris. In allerijl werd de Stichting Enschedese Aannemers opgericht. Die moet de bouwwerkzaamheden, die de komende dagen losbarsten, coördineren. Daartoe was besloten in de vergadering van gewestelijke afdelingen van NVOB en VGBouw, die zondagavond bijeen was geroepen. De aannemers kunnen zich na het vrijgeven van de buitenste afzettingsring opmaken voor een enorme bouwvraag.

Alles tegelijk aanpakken kan niet, dus er zullen prioriteiten moeten worden gesteld. Ook door de woningcorporaties, die met hun vaste aannemers werken en daarmee een voorsprong hebben op alle particulieren die radeloos op zoek zijn naar een bouwer om hen bij te staan. Het weer was tot nu toe immers zonnig, maar met een weeromslag en een mogelijke regenbui in het verschiet, staan alle huizen binnen de kortste keren blank. Eerste prioriteit is dat daken en gevels weer dicht gaan. Maar gisterochtend kwam dat nog maar mondjesmaat op gang. Er werden wat ruiten geplaatst, maar vooral multiplexplaten voor de gehavende kozijnen getimmerd. Dakdekkers waren nog niet aan de gang. Voor een tekort aan dakpannen is Hannink niet bang. "Want, hoe groot de schade ook is, als je het vergelijkt met een grote storm die over het land raast, is een betrekkelijk klein gebied getroffen." Bouwers mobiliseren hun mensen, die voor een belangrijk deel nog bij andere projecten zijn ingezet. Voor zover er in de buitenste ring wordt gewerkt, die streng wordt bewaakt door de politie, betreft het vooral winkels en bedrijven. Particulieren trekken pas echt massaal aan de bel wanneer

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 6

ze na drie uur 's middags hun gebied weer in mogen. Dat kunnen ze doen op het speciaal ingestelde telefoonnummer: 0800-0651.

Shovels

Sloopbedrijf Veltkamp uit Hengelo was wel al meteen met groot materieel op de been. Maandagmorgen was het met zestien kranen en shovels op de plek des onheils. In de binnenste afzettingsring ruimde het bedrijf laagje voor laagje het puin op. Dat moest voorzichting gebeuren in verband met de identificatie van slachtoffers die mogelijk nog onder het puin liggen. Zo af en toe werd ook een muurtje, of wat daar nog van over was, omgeduwd. Maar daar was volgens bedrijfsleider G. Pauw, zelf ter plekke, niet veel voor nodig.

Vanuit de Tollensstraat, waar de vuurwerkopslagplaats gevestigd, ging het puin op wagens naar een braakliggend terrein een paar blokken verderop. Daar wordt het bijna steen voor steen nageplozen door mensen van het Rampen Identificatie Team. Alles gebeurt onder asbestveilige condities. Want in de vooroorlogse woningen rondom de Tollensstraat is veel asbest toegepast als dakbeschot en achter kachels. Al het materiaal wordt natgehouden, om de vezels vast te houden. Mensen zijn uitgerust met persoonlijke beschermingsmiddelen en alle wagens en ander materieel zijn uitgerust met overdrukcabines.

AEDES: VERKOOP HUURWONINGEN TEMPERT HUIZENPRIJZEN NIET

Remkes zet corporaties met rug tegen de muur

De Telegraaf
15-05-00

De woningmarkt is het spoor bijster. De huizenprijzen zijn torenhoog als gevolg van het tekort aan koopwoningen. Na-oorlogse wijken lopen leeg en verloederen, maar ook de nieuwe (Vinex-)woningen voldoen niet aan de kwaliteitseisen van de bewoners.

Niemand weet wie verantwoordelijk is voor deze *mismatch*. Met de conceptnota Wonen die afgelopen maandag verscheen, neemt staatssecretaris Remkes (VROM) de regie weer in handen en wijst woningcorporaties en gemeenten op hun verantwoordelijkheden.

■ door CARLIJNE VOS

AMSTERDAM, zaterdag

„Het is niet mijn bedoeling om iedereen een eigen woning door de strot te duwen." Staatssecretaris Remkes (VROM) wil de burger alleen in staat stellen om te profiteren „van een aantal maatschappelijke voordelen" dat de koopwoning nu eenmaal heeft, zo legde hij deze week in Scheveningen uit tijdens een verhit debat over zijn nota.

Om meer koopwoningen op de markt te brengen, moeten woningcorporaties de komende tien jaar ruim 500.000 woningen verkopen; bijna een kwart van hun bezit. „Een volstrekt onrealistisch aantal", vindt W. van Leeuwen, directeur van koepelorganisatie Aedes. „Waar moeten we die woningen vandaan halen? Veel etage-woningen en na-oorlogse huizen zijn over tien jaar niet meer aan de man te brengen en de goede woningen wil je natuurlijk bewaren om de huurders kwaliteit te kunnen bieden", legt hij uit.

In grote lijnen kan Van Leeuwen zich vinden in de visie van Remkes. De corporaties zijn ook al begonnen met het verkopen van huurwoningen en doen inmiddels zo'n 25.000 woningen per jaar van de hand. „Het belang van onze maatschappelijke taak staat buiten kijf, maar we moeten wel de ruimte krijgen om hem uit te voeren. We hadden gehoopt dat we die zouden krijgen en juist minder overheidsbemoeienis."

De staatssecretaris heeft de corporaties flink tegen zich in het harnas gejaagd door het speelveld voor commerciële activiteiten buiten de sociale huisvestingstaak drastisch in te perken. Corporaties moeten zich alleen richten op hun maatschappelijke kerntaak: het aanbod van huurwoningen aan de laagstbetaalden. De corporaties hebben 80% van de huurwoningenmarkt in handen, waarvan ruim de helft bewoond wordt door de miljoen huishoudens met huursubsidie.

„Hiermee schoffeert de staatssecretaris de corporaties", vindt ook prof. H. Priemus, directeur van het Onderzoeksbureau OTB van de TU Delft. „De corporaties hebben de commerciële activiteiten hard nodig om die maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Accepteer dat maatschappelijk ondernemerschap, maar zorg dat ze daar waar ze concurreren met commerciële marktpartijen zoals projectontwikkelaars gelijk worden behandeld."

Priemus wijst juist op de waarde van het publiek/private Nederlandse systeem. „Hierdoor krijg je mooie gemengde woonvormen en -omgevingen en niet de armoedige voorbeelden van *public housing* zoals we die in de Verenigde Staten kennen." Volgens Van Leeuwen willen corporaties graag ook duurdere koopwoningen bouwen en daartoe vrij zijn om te onderhandelen met andere marktpartijen zoals projectontwikkelaars. „Het gevolg van de sancties die Remkes in gedachten heeft voor ondernemerschap in dit 'grijze' gebied is dat tal van bestaande contracten nu op de helling gaan. Zo werkt de bemoeienis van de overheid vruchtbare samenwerking alleen maar tegen."

Remkes wil de valse concurrentiepositie van corporaties aanpakken door opheffing van de vrijstelling voor de vennootschapsbelasting. „Hoe de staatssecretaris dit wil realiseren is nog onduidelijk", zegt P. Vermeulen, bestuurslid van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) die met ruim

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 7

een derde van de circa *f* 140 miljard schuld de belangrijkste geldschieter is voor de corporaties. „Als je de winst uit de verkoop van huurwoningen gaat belasten en vervolgens een omvangrijke stedelijke herstructurering van ze verwacht, zal je subsidies moeten geven. Dat komt alleen maar neer op nutteloos rondpompen van geld." Maar Remkes heeft al aangegeven geen cent extra te willen bijdragen aan de investeringen, die hij op liefst *f* 340 miljard raamt, omdat hij het vermogen van de corporaties groot genoeg acht. „Zalm ziet me aankomen", zo liet hij Aedes weten. Toch is het financiële plaatje van Remkes „niet sterk", vindt het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), het instituut dat borg staat voor de leningen van corporaties. „De inkomsten moeten vooral komen uit de verkoop van die half miljoen woningen. Het is nog maar de vraag of zoveel huurders die woningen tegen marktconforme prijzen willen kopen. Bovendien gaat Remkes nogal optimistisch uit van de huidige marktprijzen van ruim een ton winst per woning", zegt directeur G. Erents. „Over tien jaar is de situatie misschien wel heel anders."

Of de maatregelen van Remkes een drukkend effect op de huizenprijzen zullen hebben, is nog maar zeer de vraag. Volgens Van Leeuwen zullen de prijzen in het lage segment tijdelijk dalen „daar waar veel huurwoningen worden verkocht". Remkes streeft ernaar het aandeel koopwoningen op te krikken van 50 naar 65%. In een gemeente als Amsterdam, waar slechts 14% van het bezit koopwoning is, kan dat een enorme verschuiving teweeg brengen. Maar de maatregelen zullen ook volgens de Aedes-directeur geen prijsdrukkend effect hebben op de huizen van drieënhalf tot acht ton, waar nu zoveel vraag naar is.

Het tekort aan dure koopwoningen is volgens velen de oorzaak van de overspannen woningmarkt. Doorstroming vanuit huurwoningen en goedkopere koopwoningen blijft hierdoor uit. „Maar er zijn ruim voldoende goedkope woningen", weet Van Leeuwen. „De vraag gaat uit naar middeldure en dure woningen, maar gemeenten blijven denken dat er betaalbare woningen moeten worden gebouwd zolang ze wachtlijsten hebben. Dat verklaart het ongewenste beeld op de nieuwe Vinex-wijken."

Corporaties boos over Nota Wonen

Staatscourant
19-05-00

Van onze medewerker

DEN HAAG – De corporatiesector is verbolgen over de conceptnota Wonen van staatssecretaris Remkes van VROM. Vooral het feit dat wordt getwijfeld over de inzet van de corporaties voor de kwetsbare groepen in de samenleving is tegen het zere been.

Dit bleek donderdag tijdens een bijeenkomst van Aedes, de vereniging van woningcorporaties, in Den Haag.

De discussie ging niet over de inhoud van het woonbeleid. Verschil van mening over de toekomstige opgaven op het terrein van onder andere de stedelijke vernieuwing, sociale huisvesting en de combinatie van wonen en zorg is er namelijk nauwelijks.

Dat wordt heel anders als het gaat over de vorm waarin aan dat beleid uitvoering moet worden gegeven. In zijn nota stelt Remkes dat het rijk in de toekomst scherper zal formuleren welke maatschappelijke prestaties van de woningcorporaties wordt verwacht. In een nieuwe Woonwet zal worden geregeld dat woningcorporaties nog uitsluitend werkzaam mogen zijnop het gebied van 'wonen, woondiensten en het woonmilieu'. De prestaties op deze drie terreinen worden op rijksniveau vastgelegd in een nationaal beleidskader, en op lokaal niveau in nog af te sluiten prestatiecontracten tussen individuele gemeenten en corporaties.

Daarmee breekt de bewindsman met het volkshuisvestingsbeleid zoals dat de laatste tien jaar is gevoerd en waarin decentralisatie, deregulering, verzelfstandiging en marktwerking centraal stonden. Op de Aedes-bijeenkomst was Remkes duidelijk over de aanleiding daarvoor: het uitblijven van een goed systeem van interne controle op het maatschappelijk ondernemerschap, het op onderdelen achterblijven van de prestaties van corporaties, en het al te grote enthousiasme waarmee sommige corporaties hun ondernemerschap invulling denken te kunnen geven. 'Ik heb nooit begrepen dat met verzelfstandiging 'vrijheid, blijheid' zou zijn bedoeld,' aldus Remkes.

Algemeen directeur W. van Leeuwen van Aedes toonde zich teleurgesteld over de opstelling van VROM. Hij wees op de grote maatschappelijke winst van de verzelfstandigingsoperatie in de corporatiesector. 'Er is een transformatie in gang gezet die zijn weerga niet kent, waarover de samenleving tevreden kan zijn en waarop de bedrijfstak trots mag zijn.' Corporaties zijn volgens Van Leeuwen professioneler geworden en leveren betere prestaties dan in het verleden.

Daarbij hebben en houden zij wel degelijk oog voor hun maatschappelijke verantwoordelijkheden. 'Woningcorporaties werken slagvaardig als ondernemer op een breed terrein van het wonen en woongerelateerde diensten en vervullen voor kwetsbare groepen in de samenleving een maatschappelijke functie.'

De maatregelen die Remkes in de nota Wonen voorstelt, betekenen een verslechtering van de ruimte en het klimaat voor het ondernemerschap van woningcorporaties, aldus Van Leeuwen. Er wordt bovendien te veel van bovenaf gedicteerd, terwijl overleg tussen alle betrokken meer op zijn plaats zou zijn.

Van Leeuwen vond in dat opzicht een medestander in de Haagse wethouder P. Noordanus. Hij waarschuwde Remkes voor het 'centralistische, bureaucratische denken' dat uit de nota spreekt, en typeerde de bewindsman daarbij schertsend als 'een liberale staatssecretaris met stalinistische sturingspretentie'. Het leverde hem een langdurig applaus uit de zaal met corporatiedirecteuren op.

E. Harms

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 8

Remkes draagt niet bij aan renoveren oude woningen

Staatscourant
18-05-00

Van onze redacteur

DEN HAAG – De woningcorporaties krijgen geen geld van de overheid voor het opknappen van hun woningbestand. Ook mogen de huren daar niet voor worden verhoogd.

Staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting zei dit donderdag in Den Haag op een bijeenkomst van Aedes, de vereniging van woningcorporaties.

Bij de presentatie van zijn nota over het woonbeleid de komende tien jaar ('Mensen, wensen, wonen'), afgelopen maandag, maakte Remkes bekend dat het vermogen van de corporaties in 2009 naar schatting zal zijn opgelopen tot f 57 mrd. Aedes komt tot een bedrag van f 42 mrd.

Remkes laat zich daar echter niet door vermurwen. 'Maar dan nog: ik kan en wil tegen deze achtergrond noch in het kabinet, noch in de Kamer, noch in de samenleving uitleggen dat de huren omhoog moeten of dat er extra rijksgeld nodig is voor de transformatie van wijken. Zalm ziet me aankomen,' zei hij.

Overheden en corporaties moeten onderling harde en toetsbare afspraken maken over te leveren prestaties. 'Dat gaat over de investeringen in nieuwbouw en transformatie van wijken, maar ook over het voor eigen rekening aanpassen van woningen voor gehandicapten. En ik vind dat de corporaties de kwaliteitsverbeteringen in de bestaande voorraad zonder huurverhogingen moeten doorvoeren.'

Aedes: nota Remkes belemmert corporaties

Staatscourant
16-05-00

Van onze redacteur

DEN HAAG – Staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting zegt weliswaar de woningcorporaties meer ruimte te zullen geven, maar tegelijk verplicht hij ze de komende tien jaar ruim 500.000 woningen te verkopen.

Dit stelt Aedes, de vereniging van woningcorporaties, in een eerste reactie op de maandag door Remkes gepresenteerde nota Mensen, wensen, wonen, waarin hij het woonbeleid voor de komende tien jaar uiteenzet.

Remkes kondigt aan dat hij met de woningcorporaties afspraken wil maken over de maatschappelijke prestaties die hij van ze verwacht, zoals het verruimen van de keuzevrijheid voor woningzoekenden met een beperkt inkomen, het betrekken van bewoners bij de aanpak van wijken en het verhogen van de woonkwaliteit bij stedelijke vernieuwing. De schaalvergroting in de corporatiewereld zal hij 'kritisch volgen'. Fusies mogen, zolang de lokale binding van de corporaties niet verloren gaat. Corporaties mogen van Remkes ook activiteiten verrichten die buiten de 'maatschappelijke kernopdracht' liggen, zolang die activiteiten maar beperkt blijven tot het gebied van wonen, woondiensten en woonomgeving.

Aedes is echter van mening dat de corporaties door Remkes in hun ondernemingsruimte worden beknot, met name bij het aangaan van coalities met andere partijen en het ontwikkelen van woonzorgarrangementen. De ambities van de corporaties op het gebied van stedelijke vernieuwing komen daardoor in gevaar, terwijl Remkes juist zegt meer inspanningen op dit terrein te willen.

Aedes verwijt de staatssecretaris dat hij op twee gedachten hinkt: enerzijds zegt hij te streven naar wilsovereenstemming en partnerschap tussen de overheid en de corporaties, maar anderzijds stelt hij directieven, zoals de jaarlijkse verkoop van 50.000 corporatiewoningen (nu zijn dat er 20.000). Ook heeft Aedes kritiek op de schatting van het corporatievermogen, dat volgens Remkes over tien jaar f 57 mrd zou zijn. Aedes komt zelf tot een bedrag van f 42 mrd.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is op zich niet tegen de verkoop van woningen, maar wijst op het risico dat het daarbij vooral zal gaan om woningen die gesloopt moeten worden of eigenlijk als huurwoning behouden zouden moeten blijven. Verder vraagt de VNG zich af of er voldoende geld beschikbaar komt voor de ambities van de staatssecretaris (onder meer de bouw van 950.000 woningen tot 2010).

De Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) vindt het vooral positief dat Remkes kiest voor kwaliteit boven kwantiteit. 'De nota is hoopgevend voor jong en oud,' stelt NVM-voorzitter T. Smit. Wel waarschuwt hij voor het poldermodel: de nota mag niet sterven op de 'talloze vergadertafels in ons land'.

Remkes zet in op vergroting woonkwaliteit

Het Financieele Dagblad
16-05-00

VAN ONZE REDACTEUR

DEN HAAG — De komende jaren zijn forse investeringen nodig om de kwaliteit van het wonen te verhogen. Tot 2010 moet hiervoor *f* 340 mrd beschikbaar komen. Met name in de grote steden moet veel gebeuren.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 9

Verder moeten de burgers meer zeggenschap krijgen bij de bouw en het beheer van hun woning. De positie van woonconsumenten en hun organisatie wordt verankerd in een nieuwe Woonwet.

Dat stelt staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting in de maandag gepubliceerde Nota Wonen. In de nog voorlopige nota, 'Mensen, wensen, wonen', wordt een waslijst aan maatregelen opgesomd. Zo wil Remkes de komende tien jaar het eigen woningbezit opkrikken tot 65% van het woningbestand. Daartoe moeten 700.000 huurwoningen worden verkocht. De woningcorporaties zouden er 500.000 voor hun rekening moeten nemen.

Remkes zei gisteren in Den Haag dat het er vooral om gaat de kwaliteit van het wonen te vergroten. 'Tien jaar terug ging het in de Nota Heerma om kwantitatieve doelstellingen. Inmiddels zijn de tekorten weggewerkt en is de welvaart sterk gestegen. De kwantitatieve schaarste is omgeslagen in een kwaliteitstekort', aldus Remkes.

Hij zegt dat het gebrek aan goede woningen in de binnensteden steeds meer koopkrachtige consumenten de stad uit jaagt. Daarom moet de stad weer populairder worden. 'Anders stemmen mensen straks met de verhuiswagen'. Remkes wil de ambitie bij de stedelijke vernieuwing fors verhogen. Op grond van de trend zouden in de steden de komende tien jaar 470.000 woningen nieuwe woningen worden gebouwd. Remkes wil dit aantal optrekken tot 600.000. Hij verwacht dat 225.000 woningen rijp zijn voor de sloop. Aan de vraag naar ruimere woningen kan worden voldaan door 150.000 woningen samen te voegen tot 75.000 nieuwe.

In dorpen en landelijke gebieden zouden in tien jaar 400.000 nieuwe woningen moeten worden gebouwd, 50.000 meer dan in de bestaande plannen. Door sloop en samenvoeging verdwijnen hier 80.000 woningen.

Voorzitter Mr. W.D. van Leeuwen van de vereniging van woningcorporaties Aedes zegt in een reactie dat de nota naar zijn smaak nog lang niet af is. 'Ik ben blij dat de nota er is, het werd hoog tijd, maar ik hoop dat de definitieve nota een slag verder komt en op sommige punten beter is doorgedacht.'

Van Leeuwen zegt de doelstelling om te experimenteren met woonvouchers te steunen, maar onvoldoende uitgewerkt te vinden. Hij proeft een zekere neiging om de verkoop van huurwoningen dwingend op te leggen: 'Daar verzet ik me tegen. Bovendien kan het goed zijn dat de markt deze grote aantallen niet eens kan hebben.'

Meer keus voor koper en huurder

Algemeen Dagblad
16-05-00

Kabinet akkoord met nota Wonen in 21ste eeuw

DEN HAAG - Woningzoekenden mogen over vijf jaar 30 procent van de nieuwe woningen zelf (laten) bouwen. Dat is nu 18 procent. De ruimere armslag voor huizenkopers staat in de gisteren verschenen nota Wonen in de 21ste eeuw van staatssecretaris Remkes (Volkshuisvesting).

Om woningbouw door particulieren te stimuleren, overweegt Remkes die groep voorrang te geven bij grondaankoop. Nieuwe technieken, zoals flexibel en demontabel bouwen, worden gestimuleerd. Via internet en in speciale woonwinkels krijgen kopers betere informatie over wonen en wijken.

Het kabinet dat vrijdag instemde met de nota, wil meer mensen de kans geven een eigen woning te kopen. Ook krijgen kopers en huurders meer zeggenschap over hun woning en de buurt waarin zij wonen. „Zij waren erg afhankelijk van aannemers, corporaties en gemeenten en hadden weinig te vertellen", aldus Remkes gisteren. „De burger wil een maatpak dat lekker zit en vele functies kan vervullen."

In 2010 moet 65 procent (nu 50) van de Nederlandse woningvoorraad uit eigen huizen bestaan. In Rotterdam, Den Haag en Utrecht is slechts 25 procent van de woningen bezit van de bewoner; in Amsterdam 14 procent. Volgens onderzoeken wil een kwart van de huurders kopen. Daarom wil Remkes ten minste 700.000 huurwoningen laten verkopen, waarvan 500.000 woningwetwoningen. De komende tien jaar worden 950.000 woningen gebouwd, waarvan 600.000 in de steden. Ongeveer 225.000 huizen worden gesloopt en 160.000 worden samengevoegd.

De VVD-bewindsman waarschuwt voor een tweedeling in de maatschappij. Hij constateert dat de beter gesitueerde stadsbewoners wegtrekken naar dorpen waar grotere huizen en tuinen zijn. Mensen met kleinere beurzen blijven achter. „De geweldige opdrijving van de huizenprijzen is niet alleen een probleem van luxe. Die ontwikkeling bedreigt de leefbaarheid van de steden", meent Remkes.

De huren zullen de komende jaren evenveel stijgen als de inflatie. Als huurders en huisbaas het eens kunnen worden, mogen ze de huur voor tien jaar vastleggen. Ook kunnen ze afspreken dat de huurder het onderhoud van de woning voor eigen rekening neemt, in ruil voor een lagere huur. Maar de huurbescherming blijft, verzekert Remkes.

Remkes kreeg gisteren veel kritiek. De Tweede Kamer, de gemeenten en Aedes (de vereniging van corporaties) vinden de plannen erg vrijblijvend. D66 en GroenLinks verwijten de bewindsman dat hij te veel huurwoningen wil verkopen. De PvdA'er Duivesteijn dringt erop aan meer dan de geplande 500.000 woningwetwoningen te verkopen.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 10

Bouw 180.000 extra huizen nodig

Cobouw
16-05-00

Ron Kragten

DEN HAAG - **De komende tien jaar moeten nog ongeveer één miljoen nieuwe woningen worden gebouwd. Dat is 180.000 meer dan in de bestaande plannen is opgenomen. Van de nieuw te bouwen woningen moeten ongeveer 600.000 in en bij de steden komen. De rest is gepland in dorpen en landelijk gebied.**

Dit blijkt uit de Nota Wonen in de 21ste eeuw ('Mensen, wensen, wonen') die staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting gistermiddag heeft gepresenteerd. De plannen in de nota vergen de komende tien jaar een investering van 340 miljard gulden, waarvan 240 miljard voor nieuwbouw.

Remkes wil een belangrijke kwaliteitsslag maken. Hij pleit voor meer ruimte in en rond de woning. Consumenten moeten meer grip krijgen op de bouwproductie. Het individueel opdrachtgeverschap wordt gestimuleerd. Vanaf het jaar 2005 zou 30 procent van de nieuwbouwwoningen langs die weg moeten worden gerealiseerd. Nu is dat ongeveer 18 procent.

Mochten de stimuleringsmaatregelen geen soelaas bieden, dan overweegt het kabinet een wettelijk voorkeursrecht vast te leggen voor particulieren. De mogelijkheden hiertoe worden momenteel onderzocht.

Het kabinet heeft afgelopen vrijdag ingestemd met de Nota Wonen. Dit belangrijke beleidsstuk gaat er van uit dat voor de bouw van nieuwe huizen tot 2030 ongeveer 75.000 hectare nodig is. Bij een verdere verdunning van de plannen, om tegemoet te komen aan de wens van de consument om ruimer te wonen, kan dit oplopen tot 90.000 hectare. Deze kerngegevens moeten worden vastgelegd in de Vijfde Nota voor de Ruimtelijke Ordening, die later dit jaar verschijnt. In zijn toelichting verklaarde staatssecretaris Remkes dat er in de Randstad nog ruimte genoeg is. voor extra bouw. "En ik verschil hierover niet van mening met minister Pronk."

Samenvoegen

Het kabinet wil de komende tien jaar in de steden 225.000 huizen slopen en 150.000 samenvoegen tot 75.000 nieuwe en ruimere woningen. In de dorpen zullen door sloop en samenvoeging ongeveer 80.000 huizen verdwijnen.

De bouwregelgeving wordt drastisch versimpeld. Zo mag er straks geen verschil meer bestaan in procedures voor het aanvragen van bouwvergunningen. Het kabinet wil verder toe naar één document voor de technische voorschriften voor bouwwerken. Het is de bedoeling dat eisen, die een oorspronkelijk en verrassend woningontwerp in de wegstaan, worden geschrapt uit het Bouwbesluit.

Remkes wil verder de minimale plafondhoogte voor woningen verhogen van 2,40 naar 2,60 meter en de beukmaat voor rijtjeshuizen stellen op minimaal zes meter.

Ambitieniveau stedelijke vernieuwing moet omhoog

Vervolg van pagina 1

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - **Het ambitieniveau van de plannen voor stedelijke vernieuwing moet drastisch omhoog. Gebeurt dat niet, dan slagen de steden er niet in de neerwaartse spiraal in probleemwijken te doorbreken.**

Dit stelt staatssecretaris Remkes in zijn gisteren gepresenteerde Nota Wonen. Een belangrijke taak is bij die vernieuwing weggelegd voor corporaties. Remkes verlangt van deze instellingen dat ze na sloop een betere kwaliteit woningen terugzetten. Daaraan mag geen drastische huurverhoging worden gekoppeld. De corporaties hebben volgens Remkes voldoende maatschappelijk kapitaal (naar schatting in 2010 een bedrag van 60 miljard gulden) om te kunnen volstaan met een verhoging gelijk aan de inflatie.

Ze moeten dat kapitaal ook gaan gebruiken voor het aanpassen van woningen voor bijvoorbeeld gehandicapten. De nu bestaande subsidies hiervoor vervallen.

Het kabinet vindt dat corporaties vooral een maatschappelijke functie moeten blijven vervullen. Weliswaar zijn ze meer en meer marktpartij geworden en zelfs op de stoel van projectontwikkelaars gaan zitten, maar de hoofdtaak ligt volgens Remkes bij het huisvesten van mensen met lagere inkomens. Hij verlangt van corporaties dat ze met gemeenten prestatiecontracten sluiten. Doen ze dat, dan mogen ze ook andere activiteiten ontwikkelen. Daarbij mogen ze echter niet langer concurrentievoordeel genieten. De vrijstelling van vennootschaps- en overdrachtsbelasting komt om die reden te vervallen. De vrijstelling van leges bij ingrijpende woningverbetering gaat ook gelden voor andere marktpartijen. Geld dat corporaties met commerciële activiteiten verdienen moet ten goede komen aan de maatschappelijke activiteiten.

Verkopen

Remkes wil dat de corporaties de komende tien jaar 500.000 woningen verkopen. Particuliere verhuurders moeten 200.000 van de hand doen. Mede door deze actie moet het eigen woningbezit worden gestimuleerd. Over tien jaar moet 65 procent (nu 51 procent) van de Nederlanders een eigen huis hebben. Hij gaat er vanuit dat corporaties bezit in betere wijken afstoten. Hij zou het een slechte zaak vinden als woningen in probleemwijken worden verkocht. Daar moeten corporaties juist mede de regierol van de stedelijke vernieuwing vertolken.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 11

Nieuwbouwhuizen hoger en breder

De Telegraaf
15-05-00

door
Jeroen Hendriks en Sjuul Paradijs
DEN HAAG, maandag

Nieuwbouwhuizen worden hoger en breder. Staatssecretaris Remkes (Volkshuisvesting) gaat de wettelijke minimum bouwmaten aanscherpen.

Dit staat in de nog vertrouwelijke nota Wonen die de VVD-bewindsman vandaag presenteert.

De maatregelen in de nota hebben vooral tot doel dat de kwaliteit van woningen en de woonomgeving verbetert en dat mensen meer te vertellen krijgen over de bouw en de inrichting van de huizen.

De plafonds in kamers moeten nu wettelijk minimaal 2.40 meter hoog zijn. Remkes wil dat verhogen naar minimaal 2.60 meter. De bewindsman stoort zich er aan dat projectontwikkelaars en aannemers de minimumeis van 2.40 meter tot een soort standaard hebben verheven en grijpt daarom in. In het verlengde van deze maatregel moeten ook deuren, sanitaire ruimtes en liftkooien evenredig hoger worden.

Specifieke wensen

De breedte van de huizen die momenteel worden gebouwd is standaard 5 meter of 5.40 meter. Remkes vindt dat te smal en gaat de regels zo wijzigen dat huizen zes meter breed moeten worden. Op die manier komen er ruimere mogelijkheden voor huizenkopers om in overleg met de aannemer de indeling van een huis aan te passen aan hun specifieke wensen.

Ook worden de normen voor geluidsisolatie aangescherpt. De staatssecretaris vindt het niet meer van deze tijd dat mensen precies kunnen horen of de buurvrouw weer met haar naaldhakken over de plavuizenvloer loopt.

In zijn plannen maakt Remkes ook korte metten met een aantal in zijn ogen overbodig geworden regeltjes die een flexibele indeling van een woning in de weg staan. Zo is het straks niet langer verplicht om ieder huis standaard op te leveren met een bergruimte, een buitenruimte zoals een schuurtje, een opstelplaats voor was- en droogmachines en meterkasten.

Ook standaardaansluitingen voor radio, tv en telefoon zijn niet meer verplicht, zodat huizenkopers direct bijvoorbeeld een ISDN-telefoonaansluiting of een speciale internetkabel kunnen laten aanleggen.

Minimummaten

Ook worden de minimummaten voor woonkamers alsmede toilet- en badruimtes geschrapt uit de bouwregels. Ook daar was het minimum door aannemers tot standaard verheven. VVD'er Remkes verwacht dat huizenbouwers grotere kamers en ruimten gaan bouwen omdat woningen anders steeds moeilijker te verkopen worden.

Verenigingen van huiseigenaren worden straks wettelijk verplicht om een onderhoudsfonds op te richten waarin iedereen regelmatig een bijdrage moet storten. Volgens Remkes zijn er nog te veel eigenarenverenigingen die matig tot slecht functioneren waardoor het onderhoud aan de woningen gevaar loopt.

Corporaties moeten meer huizen verkopen

Trouw
16-05-00

Van onze redactie politiek

DEN HAAG – Woningbouwcorporaties moeten de komende tien jaar een half miljoen woningen verkopen. Er gaan 300 000 huizen tegen de vlakte en er komen 950 000 nieuwe.

Deze plannen presenteerde staatssecretaris Remkes (volkshuisvesting, VVD) gisteren. De bewindsman wil dat burgers meer keuzevrijheid krijgen en dat de kwaliteit van de huizen sterk verbetert.

Het aantal mensen met een eigen huis moet omhoog. De staatssecretaris vindt dat huiseigenaren beter voor hun huis zorgen dan huurders. Dat komt buurten ten goede. Hij verwacht dat een ruim aanbod van goede, betaalbare koopwoningen voorkomt dat mensen wegtrekken uit de stad.

Om ook mensen met een lager inkomen in staat te stellen een woning te kopen, moeten corporaties veel meer huizen verkopen dan ze van plan waren. Van de opbrengst kunnen ze het restant huurhuizen opknappen, zonder dat de huur stijgt. Extra argument daarvoor is volgens Remkes dat de corporaties rond 2010 bijna 60 miljard gulden hebben. In de steden moeten 600 000 huizen wor-

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 12

den gebouwd. Dat is 130 000 meer dan geschat. Op het platteland zouden er 50 000 woningen moeten worden gebouwd.

Remkes zegt niet waar die woningen moeten komen. Minister Pronk (ruimtelijke ordening, PvdA), die de nota *Mensen, wensen, wonen* ook heeft ondertekend, sprak eerder dat niet alle wensen voor grotere huizen kunnen worden gehonoreerd. Remkes gaat ervan uit dat er in het landelijk gebied hoe dan ook extra ruimte voor woningen moet komen. Maar mooie gebieden moeten open blijven, aldus Remkes, en stilte is ook belangrijk.

'Corporaties zijn de zwakke schakel'

De Volkskrant
16-05-00

Van onze verslaggeefster
Elaine de Boer

DEN HAAG

De kwaliteit van de huizen in Nederland moet worden verbeterd en burgers moeten meer zeggenschap krijgen over hun huizen. Dat zijn de ambities van VVD-staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting, die maandag zijn Nota Wonen presenteerde.

'Het gaat goed met het wonen in Nederland', oordeelt hij na twee jaar praten en kijken. 'Er zijn voldoende huizen. Iedereen heeft een dak boven zijn hoofd, maar de kwaliteit van de woningen en woonomgeving moet omhoog.'

Vooral in de grote steden is de urgentie volgens Remkes groot. 'We moeten het proces van uitholling stoppen. Mensen met middeninkomens verlaten de stad. Zij vinden geen huis naar hun zin. Ze stemmen met de verhuiswagen. Gevolg: de zwakkeren in de samenleving blijven achter.'

– U heeft een ambitieus plan gemaakt. Wat is de zwakke schakel?

'De woningbouwcorporaties. Die moeten zich veel meer richten op de taak waarvoor zij zijn opgericht. Zorgen dat de zwakkeren in de samenleving goed kunnen wonen. Maar ik ben er niet zeker van dat corporaties hun bezigheden in het grijze gebied buiten die hoofdtaak zullen terugschroeven.'

– Hoe wilt u daar greep op krijgen?

'Ik ga in de wet regelen dat corporaties moeten motiveren wat een andere activiteit bijdraagt aan hun sociale taak. Ik kan mij voorstellen dat het zin heeft samen te gaan met een makelaar als er veel huurwoningen worden verkocht. Maar dat ligt anders als een corporatie een groot makelaarskantoor overneemt.

'Ik sta nog steeds achter de overname van het pand van het Amsterdamse New Age-centrum Oininio door corporatie Het Oosten. Het was belangrijk voor de buurt. Maar juist dat soort initiatieven zal het rijk in de toekomst kritischer bekijken.'

– De verkoop van een half miljoen huurwoningen van corporaties lijkt de financiële kurk van uw plan. Hoe zeker bent u van die kapitaalstroom?

'Ook als de verkoop lager uitvalt, moeten de corporaties meebetalen aan nieuwbouw, renovatie en verbetering. Dat kunnen ze echt betalen. De rente, inflatie, verkoop en de verkoopprijs van huizen pakken nu allemaal in hun voordeel uit. Ik zie de verkoop van huurwoningen overigens niet alleen als financiële bron. Het is wenselijk, omdat veel mensen hun huis willen kopen.

– Hoe voorkomt u dat de corporaties toekomstige sloopwoningen en goede huurhuizen verkopen?

'Gemeenten moeten in de prestatiecontracten die zij met de corporaties afsluiten, vastleggen welke huizen gesloopt of verbeterd worden en waar nieuwbouw moet komen. Ik ga er van uit dat de corporaties daar zelf trouwens ook een visie op hebben.

– Wat als een gemeente verzaakt?

'Dan grijpt het rijk in met een aanwijzing.'

– Uw ambities vergen ruimte. Waar vindt u die?

'Zij kosten niet allemáál ruimte. In de steden wil ik delen verdichten met meer hoogwaardige hoogbouw.

'Oude stadswijken zullen wel moeten verdunnen. Rond de steden is ruimte nodig en mensen willen in het groen wonen. Per saldo is er meer ruimte nodig voor wonen'.

– Botst u daarover met minister Pronk van VROM?

'We delen de gedachte dat woningbouw gekoppeld moet worden aan economische activiteit. In en rond de steden is best enige ruimte. We stellen ook vast dat de economie niet alleen in de Randstad hard groeit, maar meer verspreid in een groter gebied.

'Waar de economie groeit, zoals in Brabant, moet de woningbouw meegroeien. In het landelijk gebied moet huizenbouw aansluiten bij bestaande bebouwing. En op plaatsen waar kazernes of instellingen, zoals sanatoria, staan, mogen in de toekomst ook woningen worden gebouwd.'

Remkes: Bouwregelgeving is zwemmen in stroop

Cobouw
12-05-00

Elsemiek de Jong

DEN HAAG - **Binnen drie jaar moeten alle gemeenten zijn gecontroleerd op naleving van de bouwregelgeving. Als blijkt dat zij die ernstig veronachtzamen, dreigen er sancties die staatssecretaris Remkes (Volkshuisvesting) zo spoedig mogelijk met de Vereniging Nederlandse Gemeenten wil opstellen.**

De VVD heeft de pagina's over bouwregelgeving geteld en komt uit op het magistrale aantal van 25.000. "Het is zwemmen in stroop, een moeizame activiteit", gaf Remkes gisteren in het algemene overleg met de Vaste Kamercommissie toe. "Maar de complexiteit ervan is geen enkel excuus om het Bouwbesluit niet na te leven."

Volgens een Nipo-onderzoek in opdracht van deze krant en een daaruit volgend onderzoek van het ministerie, blijken gemeenten de bouwregelgeving met voeten te treden. Er bestaat nauwelijks controle op bouwplannen en bouwplaatsen worden slechts in een uitzonderlijk geval bezocht. De

hoge bouwleges staan in geen enkele verhouding tot de prestaties die gemeenten hiervoor dienen te leveren. Een kwart van de onderzochte bouwplannen wordt niet nagelopen op constructieve veiligheid. Het is tot nu toe nog niet fout gegaan, stelt Remkes, maar de Tweede Kamer wenst hier ook niet op te wachten. Er moeten sancties komen, en snel.
Remkes bereidt in overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten de strafmaatregelen voor. Zij zullen zich op nalatige gemeenten richten en niet op de bouwers.

Bouwoverleg

In de besprekingen die Remkes voert met het Overleg Platform Bouw is afgesproken de bouwregelgeving door te lichten en de verantwoordelijkheden te bepalen. Eind dit jaar wordt de afronding hiervan verwacht. De conversie van het Bouwbesluit maakt hier onderdeel van uit.
Tot slot overweegt Remkes ook de invoering van procescertificering, een kwaliteitswaarborg voor bedrijven. Hij noemt dit "een goed instrument, mits de bouw het voortvarend oppakt en gemeenten niet denken dat hiermee de noodzaak tot handhaving verdwijnt".

Remkes wil 'woonbon'

Trouw
10-05-00

Vouchers voor lage inkomens moeten huursubsidie vervangen

door Maaike van Houten

DEN HAAG – Staatssecretaris Remkes (volkshuisvesting, VVD) wil gaan experimenteren met 'woonbonnen'. In plaats van huursubsidie krijgen mensen met een laag inkomen in dat systeem een bedrag dat ze naar believen kunnen inzetten voor een duurder huis of een verbouwing van het bestaande huis. In de Tweede Kamer is alleen de VVD voor. De overgrote meerderheid wijst invoering van deze vouchers af.

Remkes schrijft in de nog vertrouwelijke nota 'Wonen' dat hij experimenten met vouchers wil toestaan. Het kabinet bespreekt de nota vrijdag. De staatssecretaris maakt zijn plannen maandag openbaar. Bij de stuurgroep experimenten volkshuisvesting hebben zich vijf corporaties gemeld die het vouchersysteem graag willen proberen.

Volgens de staatssecretaris moeten huurders – moderner: woonconsumenten – veel meer mogelijkheden krijgen om zelf te kiezen. De een zou graag naar een duurder huis verhuizen (maar verliest nu dan vaak de huursubsidie), de ander wil graag in het bestaande huis de keuken verbouwen, wat haast nooit mag. De huursubsidie, waarop mensen met een laag inkomen recht hebben, is in deze optiek een te rigide en eenvormig instrument.

Daar komt nog bij dat de huursubsidie, waarmee drie miljard gemoeid is, een belangrijke factor is in de armoedeval, het verschijnsel dat mensen met een uitkering zoveel subsidies krijgen dat ze er nauwelijks op vooruit gaan als ze een baan krijgen. Nadeel is ook dat iedereen die er recht op heeft de subsidie krijgt; er zit geen plafond aan de uitgaven en dat is voor rekenaars op departementen lastig.

De liberaal Remkes liet al in de discussienota die aan de eigenlijke nota voorafging, weten dat hij voor de vouchers voelt. Hij beklemtoont echter volgens ingewijden nu wel, dat aan de huursubsidie in elk geval op korte termijn niet wordt getornd.

Niettemin krijgt hij vrijwel de hele Kamer over zich heen nu hij zijn plannen doorzet. PvdA, D66 en oppositiepartij CDA zijn doodsbenauwd dat de huursubsidie toch op den duur in het gedrang komt. PvdA'er Duivesteijn noemt zichzelf in deze zaak 'zeer conservatief'. Zolang er niks beters is voor huursubsidie wil hij deze behouden. CDA'er Biesheuvel ziet dat ook zo. Alleen de VVD juicht de plannen van Remkes toe.

Aedes hecht zeer aan individuele huursubsidies

Cobouw
11-05-00

Elsemiek de Jong

DEN HAAG - Vereniging van woningcorporaties Aedes kijkt (nog) niet reikhalzend uit naar de 'vouchers' die de huursubsidies mogelijk gaan vervangen. Staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting presenteert maandag de nota Wonen, waarin hij de bonnen voor huurders introduceert. Dit maandelijkse bedrag mag de woonconsument gebruiken voor een duurder huis of voor een verbouwing van zijn huidige woning.

Manager Bedrijf en Bedrijfstak bij Aedes, E. Wilke, reageert aanvankelijk terughoudend op de nota van Remkes. Ze is immers nog vertrouwelijk en hij heeft slechts "brokstukken onder ogen gehad". Daaruit heeft hij wel begrepen dat de VVD-staatssecretaris liberaler om wil gaan met de huursubsidies. Voor die zienswijze staat Aedes open. Maar de koepel reserveert enige argwaan voor de uitvoering ervan.

Waarom?

"De huursubsidies zijn fijnmazig, nauwelijks te misbruiken en dank-

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 14

zij de technologische ontwikkeling goedkoop uit te voeren. Die voorsprong ben je met de invoering van vouchers, of woonbonnen, kwijt. De huursubsidie is bovendien huurgebonden. Vouchers zijn dat niet. Waar deze aan worden gerelateerd, is nog onduidelijk. Dat kan het inkomen zijn of bijvoorbeeld de marktsituatie."

Wordt de woningcorporatie er beter van?
"Nee. Het voordeel ligt bij de woonconsument. Hij krijgt de vrije keuze en een eigen verantwoordelijkheid. Als we uitgaan van het huidige gemiddelde bedrag aan huursubsidie van 350 gulden per maand, kan de woonconsument inderdaad duurder gaan wonen. Maar ook goedkoper, zodat hij nog minder per maand aan huur zelf hoeft te betalen. Die vrijheid heeft hij met de invoering van vouchers."

Beaamt u de behoefte aan woonbonnen van huurders?
"Wij zijn daarover niet platgebeld."

In de nota van Remkes kan de woonconsument zijn huurwoning van de woonbonnen ook verbouwen. Verbinden woningcorporaties daar een bonafide bouwer aan?
"Ik heb die variant in de brokstukken niet gelezen. Maar misschien staat er een zinnetje over in dat ik over het hoofd heb gezien. Als die huurder een goede bouwvakker is, hoeven wij geen bouwer aan te wijzen."

Zijn vaardigheden kunt u pas achteraf beoordelen.
"Wij hebben de nota zo geïnterpreteerd, dat die verbouwingsvariant nog uiterst onzeker is. Ik kan me er niets bij voorstellen. Maar als die mogelijkheid er is, verbinden wij daar als woningcorporatie vanzelfsprekend wel eisen aan. De corporatie blijft eigenaar van de woning."

Voor Aedes mag de huursubsidie in zijn oude jasje blijven?
"We hechten zeer aan de huidige individuele huursubsidie. Maar we willen openstaan voor de discussie om haar in een moderner jasje te steken."

Corporaties: ordening regionaal vastleggen

Het Financieele Dagblad
18-05-00

VAN ONZE REDACTEUR

AMSTERDAM — Het ruimtelijkeordeningsbeleid voor het wonen moet niet langer op landelijk, maar op regionaal niveau worden ontwikkeld. Het centralisme in de ordening dient te worden beperkt. De rijksoverheid moet de regio's de ruimte bieden om te kiezen voor een grotere variatie.

Dat zegt de vereniging van woningcorporaties, Aedes, in een woensdag aan minister Pronk van Ruimtelijke Ordening aangeboden manifest. Het loopt vooruit op de later dit jaar te verschijnen Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening.

Volgens de corporaties is er geen behoefte meer aan een alles regulerende overheid die aan het hele land via centrale concepten haar zienswijze voorschrijft. Daarbij zou bovendien het gevaar bestaan dat het beleid voor sommige regio's verkeerd uitpakt, omdat de verschillen per regio groot kunnen zijn.

'Het Rijk moet wel uitgangspunten vaststellen, maar zou geen blauwdruk moeten maken voor de inrichting van heel Nederland', zegt Aedes-directeur J.G. van Harten in een toelichting. Hij vindt verder dat de bestuurlijke procedures niet te veel geüniformeerd mogen worden.

Aedes verzet zich tegen het door de overheid gehanteerde concept van het compactestedenbeleid. Dat zou er toe leiden dat de verschillen in woonomgeving tussen de stad en het 'ommeland' groter worden. Een discussie op regionaal niveau zou het mogelijk maken de balans tussen stad en ommeland te herstellen.

De woningcorporaties koppelen aan dit pleidooi de wens om een kwaliteitssprong in de woningbouw te maken, iets waarvoor ook staatssecretaris Remkes zich in de Nota Wonen sterk maakt. Aedes gaat voor de periode tot 2030 uit van een woningbehoefte door de groei van het aantal huishoudens van tussen de 1,5 en 2,1 mln. Daarnaast wordt gerekend met extra ruimteclaim in verband met herstructurering van 300.000 tot 600.000 woningen.

Bij gelijkblijvende woningdichtheid zou dat betekenen dat er tussen de 75.000 en 115.000 ha extra nodig is voor het wonen. Momenteel neemt het wonen 240.000 ha in beslag, 6% van Nederland.

Pronk werpt schaduw over ambities van Remkes

Het Financieele Dagblad
16-05-00

VAN ONZE REDACTEUR

DEN HAAG — 'Minister Jan Pronk en ik zijn het volledig eens', zei staatssecretaris Remkes gisteren aan de verzamelde pers. Hij kon de twijfels echter niet wegnemen of later dit jaar met Pronks Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening de kern van zijn Nota Wonen niet sneuvelt.

VVD-staatssecretaris Johan Remkes van Volkshuisvesting heeft gisteren in Den Haag een Nota Wonen gepresenteerd die in veel opzichten een liberaal karakter draagt. Weliswaar wil de staatssecretaris op een aantal punten de rol van de overheid in de woonsector vergroten, hij kiest toch heel nadrukkelijk voor wat de markt wenst. Die wenst grotere, ruimere en meer luxueuze woningen, met een flinke tuin erbij. Remkes zet daar nadrukkelijk op in.

In feite geeft hij de markt een zetje in de rug met voorstellen om voortaan verplicht te stellen dat de plafondhoogte van minimaal 2,40 meter naar 2,60 gaat. Ook speelt hij met de gedachte vast te leggen dat de beukmaat, de breedte van een woning, minimaal 6 meter moet worden. In de praktijk zijn beukmaten van 5 meter of iets meer heel gewoon.

Verder wil de bewindsman een aantal wettelijke maatregelen ne-

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 15

men om de positie van de burger ten opzichte van de gevestigde machtsblokken in het wonen te versterken. Woningcorporaties, gemeenten, architecten, projectontwikkelaars en ook het rijk zouden nu over te veel macht beschikken. Remkes: 'Het is wat mij betreft een hartekreet om kopers en huurders meer zeggenschap te geven.' Hij wil de bouwregelgeving geheel opschonen. Hij hoopt dat een grotere consumenteninvloed er toe kan leiden dat in de nieuwbouw een einde komt aan de situatie van 'veel middelmaat en weinig maatwerk'.

In de Nota Wonen wordt ervan uitgegaan dat er tot 2030 nog 70.000 ha extra nodig is voor het wonen, eventueel zelfs 90.000. Voorzitter Van Leeuwen van Aedes, de vereniging van woningcorporaties noemt dat een conservatieve schatting. Hij komt uit op ten minste 100.000 ha.

Maar ook achter de realiseerbaarheid van die 75.000 of 90.000 ha moeten grote vraagtekens worden gezet. 'De precieze inpassing van de ruimtebehoefte van het wonen gebeurt niet in de Nota Wonen, maar in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening', zo vermeldt de Nota Wonen.

Minister Pronk heeft er bij vele gelegenheden blijk van gegeven dat hij vindt dat niet aan alle woonwensen van de Nederlandse burgers voldaan kan worden, omdat daarvoor naar zijn inzicht de ruimte in ons kleine land ontbreekt. Pronk zegt dat wens voor een ruime tuin niet altijd gerealiseerd kan worden. Verder vindt hij dat de Randstad zo vol is dat veel van de toekomstige woningbehoefte in dat deel van Nederland, maar in Brabant moet worden bevredigd.

Gevraagd om een reactie op het laatste zei Remkes gisteren dat 'Jan Pronk en ik' het volledig eens zijn. Volgens Remkes is er in de Randstad nog voldoende ruimte om goede nieuwe woningen te bouwen. Verder zei hij dat de afweging waar de bouw van nieuwe woningen gehonoreerd moet worden plaatsvindt in de later dit jaar te verschijnen Vijfde Nota.

Daarbij maakte de staatssecretaris de indruk dat het er vooral om gaat wáár de woningen gebouwd worden en niet óf die gewenste hectaren er daadwerkelijk komen. Over dat laatste bestaat echter geen enkele duidelijkheid. In de Vijfde Nota moet Pronk aangeven hoeveel hectaren er beschikbaar kunnen komen, voor wonen, werken, infrastructuur, landbouw, water, recreatie en natuur. In die afweging kan een deel van die 70.000 ha voor wonen sneuvelen. Als dat gebeurt gaat de kern van Remkes nota onderuit. Dan wordt het veel moeilijker de door hem gewenste noodzakelijke kwaliteitsslag te maken.

Van Leeuwen van Aedes spreekt in dat verband van een 'aanzienlijk risico' dat veel in de Vijfde Nota onderuit gaat. Hij zegt zich zorgen te maken over het standpunt van minister Pronk.

Het zou goed kunnen dat alle schitterende voorzetten die Remkes in de Nota Wonen produceert straks door minister Pronk feilloos naast het doel worden gekopt.

J.F.HINRICHS

PvdA: Ouderen langer zelfstandig laten wonen

Algemeen Dagblad
11-05-00

Van onze politieke redactie

DEN HAAG - Wonen, zorg en dienstverlening dicht bij elkaar. Dat moet volgens de PvdA de kern zijn van het toekomstige huisvestingsbeleid voor ouderen.

Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor woningcorporaties als maatschappelijke ondernemingen, zo staat in een PvdA-notitie die gisteren is aangeboden aan fractieleider Melkert.

De corporaties moeten behalve woningen ook verzorging en dienstverlening kunnen aanbieden, legde PvdA-Kamerlid Duivesteijn uit. Daardoor kunnen mensen langer zelfstandig in hun vertrouwde omgeving blijven. Corporaties moeten wel een erkenning als zorgaanbieder hebben, of fusies aangaan met bijvoorbeeld thuiszorginstellingen.

De sociaal-democraten vinden dat er onvoldoende wordt nagedacht over de woonbehoefte van de toekomst. Zo ontberen uitbreidingswijken vaak speciale voorzieningen voor ouderen. In 2020 zal de helft van de woningen in Nederland worden bewoond door ten minste één 55-plusser. Nu is dat een derde deel. Bovendien worden mensen gemiddeld steeds ouder.

Volgens Duivesteijn zou de bouw van een 'levensloopbestendige woning' of renovatie om die reden niet meer dan een slordige 20.000 gulden extra moeten kosten.

Die kosten kunnen worden verdeeld over de reserves van de corporaties, de Wet voorzieningen gehandicapten en huur. Mocht het voor bepaalde groepen te duur worden, dan kan de huursubsidie uitkomst bieden.

Volgens de PvdA verkeren rijkere ouderen al vaker in de positie dat zij langer zelfstandig kunnen blijven door aanvullende zorg- en dienstverlening zelf in te kopen. Voor hen worden ook luxe woonzorgcomplexen ontwikkeld.

De sociaal-democraten vinden dat zorg een basisvoorziening moet zijn en dat er geen 'grijze tweedeling' mag komen. Ouderen met een smalle beurs zijn meerafhankelijk van de overheid, gaan eerder naar verpleeg- en verzorgingshuizen en maken meer dan gemiddeld gebruik van thuiszorg, wijkverpleging en hulp van familie of bekenden.

Staatssecretaris Remkes (Volkshuisvesting) stelde in december voor de komende drie jaar 130 miljoen gulden beschikbaar voor het stimuleren van vernieuwende projecten op het gebied van wonen, verzorging en dienstverlening. Melkert klaagt dat de bewindsman niet verder gaat dan experimenten.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 16

Het Volkskrant
08-05-00

Sociale huursector dreigt restcategorie van woningmarkt te worden

Huurder duurder uit dan huiseigenaar

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

Huishoudens met een inkomen rond het sociale minimum geven, ondanks de huursubsidie die zij meestal ontvangen, meer uit aan woonlasten dan andere inkomensgroepen. Ook de meeste modale huurders betalen meer voor hun huis dan de eigenaar van een koopwoning.

Dat blijkt uit *Perspectief op Wonen*, de vierjaarlijkse rapportage van het Nationaal Woningbehoefte Onderzoek. Het rapport werd onlangs aangeboden aan staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting.

De woningmarkt is het afgelopen decennium ingrijpend gewijzigd. De koopsector groeide, de huursector bleef in omvang gelijk, maar werd verhoudingsgewijs kleiner.

Tussen 1994 en 1998 werden ruim 160 duizend huurwoningen in de verkoop gedaan, waarvan zo'n 125 duizend voorheen in eigendom waren van een woningbouwcorporatie.

De sociale huursector dreigt volgens de onderzoekers een restcategorie van de woningmarkt te worden. De typische sociale huurder is steeds vaker alleenstaand, jonger dan 25 of 65-plusser, laagopgeleid en allochtoon. Hoger opgeleiden en samenwonenden verhuizen al snel naar een beter huis.

In sommige delen van het land ontstaat een overschot aan huurwoningen. Vooral eengezinshuurwoningen in een landelijke omgeving zijn ruim voorradig. Verkoop daarvan zou een bijdrage kunnen leveren aan ontspanning van de woningmarkt, want naar eengezinskoopwoningen bestaat een grote vraag.

Toch zijn andere soorten huurwoningen nog altijd zeer in trek. Vooral bij nieuwe toetreders (jongeren, starters, buitenlanders) en vaak ook ouderen die hun koopwoning voor een (kleiner) huurhuis willen verruilen.

Het aantal allochtone huishoudens is de laatste jaren stevig gestegen. In 1994 telde Nederland 806 duizend allochtone gezinnen, in 1998 waren dat er 1,12 miljoen. De helft daarvan bestaat uit huishoudens die uit westerse en rijke landen (Japan, Amerika en de EU) afkomstig zijn. Hun woonsituatie en hun woonwensen wijken weinig af van die de rest van Nederland.

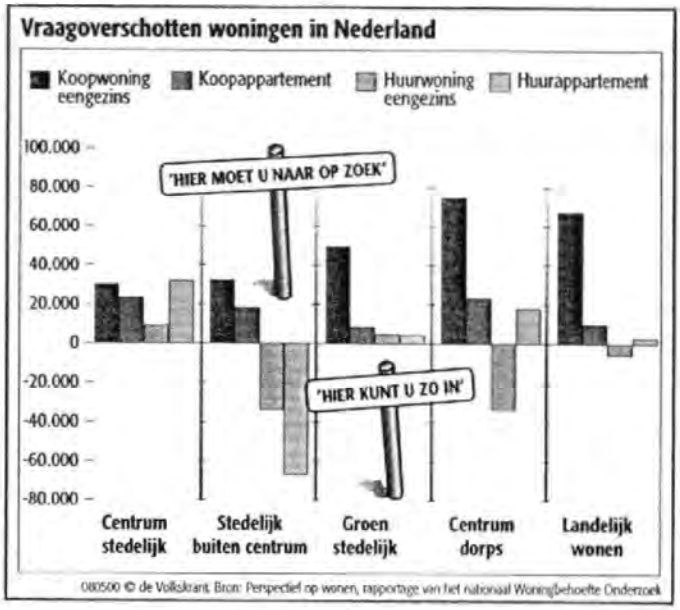

Met de niet-westerse allochtonen (Turken, Marokkanen, Surinamers en asielzoekers) ligt dat anders. Ruim 80 procent van hen woont in de grote stad. Hun gezinnen zijn groter, maar ze zijn kleiner gehuisvest en zelden eigenaar van een huis.

De tweede generatie allochtonen doet het aanmerkelijk beter. Hun woonsituatie begint die van de autochtonen dicht te benaderen. Veel vaker dan hun ouders zijn ze eigenaar van hun huis.

Opvallend is dat allochtonen vaker willen verhuizen dan autochtonen. De meesten hopen zich te verbeteren in de stad, maar het verlangen naar een landelijke woonomgeving groeit.

Het percentage huishoudens dat graag vanuit de stad naar een landelijke omgeving verhuist, is onder allochtonen en autochtonen ongeveer even groot.

De onderzoekers verbinden daar de conclusie aan dat landelijke gemeenten een bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van de concentratie van allochtonen in de stad.

Als er in de dorpen en kleinere gemeenten meer huizen voor hen beschikbaar komen, zullen twintigduizend meer allochtonen vanuit de stad naar het platteland verhuizen, dan omgekeerd.

De kansen van ouderen op de woningmarkt zijn sterk verbeterd. In 1994 woonden tweehonderdduizend mensen in woningen die speciaal voor ouderen waren bestemd. Vier jaar later waren dat er 360 duizend.

Dat is een forse toename die, bij gebrek aan een omvangrijk nieuwbouwprogramma, vooral moet worden verklaard uit het feit dat woningbouwcorporaties een deel van hun woningen vooral voor ouderen hebben bestemd.

Lang niet al die woningen voldoen aan de eisen (gelijkvloers) en ze zijn vaak aan de kleine kant. Naar betaalbare driekamerwoningen voor ouderen (al dan niet met zorgvoorzieningen) bestaat nog altijd een grote vraag en de grote vergrijzingsgolf komt pas vanaf 2010 op gang.

De verdeling van (inkomens)groepen over de verschillende woongebieden – grote stad, buitenwijk, dorp en platteland – heeft het afgelopen decennium weinig ingrijpende wijzigingen ondergaan.

In het hele land is het aantal mensen met een minimuminkomen licht afgenomen (van 12,9 naar 10,2 procent), terwijl het aantal tweeverdieners juist fors is toegenomen.

Dat geldt ook voor de grote steden, maar het aantal tweeverdieners steeg daar minder sterk dan in de rest van het land. Ook het

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 17

aantal gezinnen met kinderen is in de grote steden lager dan elders; sociale minima (allochtone huishoudens, eenoudergezinnen, jongeren en studenten) wonen er juist meer.

In Amsterdam verhuizen steeds meer gezinnen met lage inkomens vanuit het centrum naar naoorlogse buurten en buitenwijken als de westelijke tuinsteden. In Rotterdam is juist sprake van een trek naar het centrum van de stad.

Den Haag komt er van de grote steden het slechts vanaf. Daar is sinds 1986 het aantal huishoudens met minimuminkomens toegenomen.

Extra huurcompensatie voor hoge huren

Algemeen Dagblad
11-05-00

Van onze politieke redactie

DEN HAAG - Huurders van wie de huur per 1 juli meer stijgt dan de inflatie, krijgen daarvoor nog in de periode juli 2000-juli 2001 compensatie via de huursubsidie.

Dat is de uitkomst van het huurdebat gisteren in de Tweede Kamer. Alleen PvdA, GroenLinks en SP vinden dat huurders elk jaar volledig moeten worden gecompenseerd. Staatssecretaris Remkes (Volkshuisvesting) wees die wens af: „Dat is onbetaalbaar." Hij dreigde zelfs zijn wetsvoorstel voor de huurverhogingen in te trekken als de Kamer een amendement van de PvdA'er Duivesteijn over een jaarlijkse volledige compensatie zou steunen.

In februari sloten PvdA, VVD en D66 een moeizaam compromis over de huurverhogingen. In 2000 mag de huur per woning maximaal met 3,8 procent omhoog. Mensen met huursubsidie worden jaarlijks gecompenseerd voor een verwachte gemiddelde huurstijging. Duivesteijn wilde dat oprekken en vindt dat, als de huren meer stijgen dan de inflatie, de compensatie voor alle huurders omhoog moet.

De PvdA-wens kost volgens Remkes het eerste jaar 30 miljoen gulden, daarna 60 miljoen, 95 en zo verder. Bovendien worden verhuurders gestimuleerd om hun huren maximaal te verhogen. „Je lokt ze uit tot slecht gedrag", beklemtoonde de bewindsman. Een ander nadeel is dat veel huurders onterecht van de regeling zullen profiteren.

In februari steunden D66, GroenLinks, SP en GPV Duivesteijn nog, die over de compensatie een motie indiende. D66 wil de kwestie nog bespreken. Ook de Pvda wenst fractieberaad. De Kamer is tevreden met strengere voorstellen van Remkes hoe corporaties huurverhogingen boven de inflatie aan hun huurders moeten motiveren.

Huurvast: vijf jaar dezelfde woonlasten

Dagblad de Limburger
08-05-00

VENRAY • Alle huurders van Wonen Noord-Limburg kunnen zich binnenkort verzekeren tegen huurverhogingen. Zij betalen dan gedurende vijf of tien jaar een vast huurbedrag per maand. In die periode hebben zij geen last van de jaarlijkse huurverhoging.

Later dit jaar gaat de Noord-Limburgse woningcorporatie de bijna tienduizend huurders in Venray, Horst, Sevenum, Grubbenvorst, Maasbree en Helden aanbieden om de huurprijs voor langere tijd vast te leggen. Wonen Noord-Limburg is de eerste corporatie in Limburg die met het project 'Huurvast' aan de slag gaat.

Afgelopen najaar kregen een paar honderd huurders in Noord-Limburg bij wijze van experiment al de kans om hun huur te laten vastleggen. Van hen heeft 16 procent voor die constructie gekozen.

„Dat is iets minder dan we hadden verwacht, maar voldoende om Huurvast definitief in te voeren", erkent directeur H. Krabbe van Wonen Helden. „Maar het aantal deelnemers aan Huurvast is voor ons niet het belangrijkste. Het gaat erom dat de klanten iets te kiezen hebben. Op die manier proberen we het imago van de huurwoning op te krikken."

Dat het project tijdens de proefperiode minder deelnemers heeft gekend dan vooraf verwacht, komt doordat veel huurders huursubsidie krijgen, waarmee het nadeel van huurverhogingen al wordt gecompenseerd. Verder speelt mee dat de constructie nauwelijks aantrekkelijk is voor ouderen. Huurvast is alleen lonend voor wie zeker weet dat hij nog langere tijd zijn woning zal huren, omdat hij aanvankelijk een hoger bedrag betaalt dan normaal. Pas na verloop van tijd kan de constructie financieel voordeel opleveren. Veel ouderen zien Huurvast dan ook niet zitten vanwege hun leeftijd. Van alle benaderde ouderen heeft slechts 6 procent meegedaan aan het experiment. Ter vergelijking: bij huurders van eensgezinswoningen ligt dat percentage op 21. Krabbe: „We verwachten dat straks 30 procent van alle huurders kiest voor Huurvast."

Bij Huurvast berekent Wonen Noord-Limburg wat de verwachte huurverhoging voor de komende jaren is. Uitgangspunt is de jaarlijkse inflatie, die momenteel 2,2 procent bedraagt. De totale huur die de corporatie volgens die rekenmethode vraagt, wordt omgeslagen in een vast bedrag per maand. Voor Wonen Noord-Limburg zit daarin het risico dat bij forse rentestijging de huren sneller stijgen dan verwacht.

Daar staat tegenover dat de corporatie financieel voordeel heeft zodra een huurder verhuist voordat de Huurvast-periode voorbij is. In het begin van de periode betalen de huurders immers iets meer en aan het einde iets minder.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 18

Woningcorporaties starten offensief tegen gettovorming

De Telegraaf
15-05-00

De gezamenlijke woningcorporaties in ons land starten een grootscheeps offensief ter voorkoming van gettovorming.

Meer dan 51.000 woningen in elf probleemwijken worden de komende jaren ingrijpend gerenoveerd. Om te voorkomen dat deze buurten verder afglijden, zullen bovendien economische en sociaal-culturele achterstanden worden weggewerkt.

Tweederde van alle problematiek concentreert zich in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, maar ook elders in Nederland dreigt verpaupering. Het gaat met name om Laakkwartier, Spoorwijk en Transvaal in Den Haag; Oude Noorden en Feijenoord in Rotterdam; Overtoomse Veld in Amsterdam; Vrijheidswijk in Leeuwarden; Rolduckerveld/ Chevremont in Kerkrade; Malburgen in Arnhem; Wijckerpoort in Maastricht en Sanderbout in Sittard.

Inventarisatie

Aedes, de landelijke koepel van woningcorporaties, maakt dezer dagen een inventarisatie van alle problemen in deze urgentiewijken. De heer W. de Bruin, beleidsmanager-herstructurering, benadrukt dat behalve bij deze elf, nog in zo'n zestig buurten verspreid over het land maatregelen nodig zullen zijn om ernstige ophoping van sociale problemen te voorkomen.

„In deze wijken speelt niet alleen de eenzijdige samenstelling van de woningen, maar ook van de bevolking een rol", licht De Bruin toe. „Evenals andere zaken, zoals een laag opleidingsniveau van de bewoners, tekort aan werkgelegenheid, een gebrekkig voorzieningenniveau (dokters, bejaardenoorden, openbaar vervoer, winkelbestand) en overlast van vervuilende bedrijven. Echter, niet alle probleemwijken zijn identiek; er zijn grote verschillen."

In nauwe samenwerking met de overheden en andere betrokkenen — zoals arbeidsbureaus en uitzendbureaus — maken de corporaties voor elke wijk een analyse van de problematiek en een plan van aanpak.

Conclusie uit studie naar islam in Nederland

Integratie stopt bij de voordeur

De Volkskrant
11-05-00

Van onze verslaggevers
Bas Mesters
Henk Müller

AMSTERDAM

Jonge moslims houden binnenshuis vast aan hun eigen cultuur. Tweederde van de Marokkaanse en Turkse jongeren wil thuis volledig Marokkaans of Turks blijven. Van de allochtone en Nederlandse jongeren ziet 40 procent een onoverbrugbare kloof tussen de westerse en islamitische familiewaarden en levenswijze.

Dit blijkt uit *Islam in de multiculturele samenleving*, een onderzoek dat is uitgevoerd door de Universiteit Utrecht in opdracht van *de Volkskrant*. Het onderzoek vond plaats in Rotterdam onder driehonderd Turkse, driehonderd Marokkaanse en driehonderd Nederlandse jongeren. Centraal stonden hun opvattingen over Nederland, de islam en integratie.

Bijna 100 procent van de Marokkaanse en Turkse jongeren noemt zich moslim en 90 procent hecht grote waarde aan de islam. Ze zeggen dat de islam voor hen alleen maar in betekenis zal toenemen. Meer dan de helft van de autochtone jongeren is niet godsdienstig. De onderzoekers spreken van een 'spanningsveld' en een 'conflictpotentieel' tussen moslims en autochtone jongeren. Ruim een kwart van de autochtonen vreest het 'islamitische gevaar'. Omgekeerd ziet een kwart van de Turken en eenderde van de Marokkanen in West-Europa een gevaar voor de islam.

Eén op de veertien jonge moslims is bereid om met geweld de islam te verdedigen. Zo'n 16 procent weet nog niet of ze geweld zullen gebruiken. De overgrote meerderheid van de jonge Marokkanen en Turken is tegen gebruik van geweld. Onder autochtone jongeren is één op de twintig bereid met geweld het nationaal belang te verdedigen.

De helft van de jongeren voelt zich helemaal Marokkaans of Turks en absoluut niet Nederlands. Slechts een kleine minderheid voelt zich ongeveer evenveel Nederlands als Turks of Marokkaans. De gerichtheid op het land van herkomst wordt minder; het belang van de islam als ijkpunt blijft even sterk.

Het onderzoek constateert dat er een 'Hollandse islam' in de maak is die vele gezichten heeft. Moslims verschillen onderling scherp van mening over vrije partnerkeuze, de positie van de vrouw en het belang van de moskee. Driekwart van de Turkse jongeren en ruim de helft van de Marokkanen geeft een persoonlijke en selectieve invulling aan zijn geloofsbeleving. Een kwart van de jonge Turken en bijna één op de twee Marokkanen hecht sterk aan traditie en conformisme. Volgens de onderzoekers zal een 'rekkelijke' islam aan terrein winnen.

Het onderzoek constateert dat er buitenshuis, op school en op het werk, wel sprake is van een wens tot integratie. In de publieke sfeer kiest ruim de helft van de Marokkaanse en Turkse jongeren voor integratie. Eén op de vijf Marokkanen en Turken wijst ook dan nog elke vermenging af.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 19

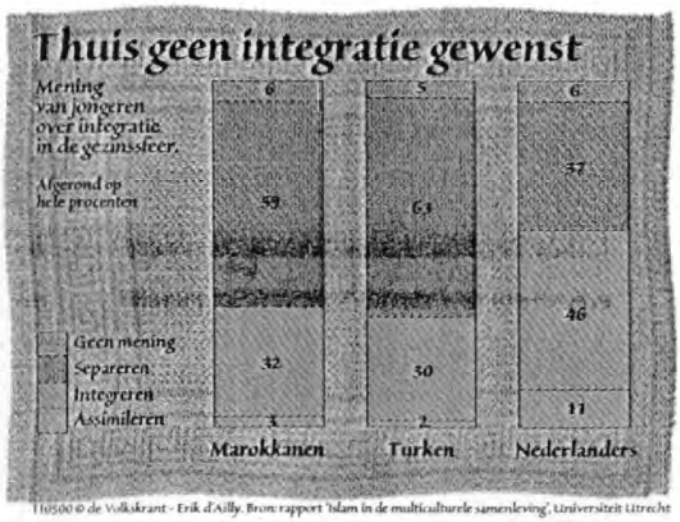

110500 © de Volkskrant - Erik d'Ailly. Bron: rapport 'Islam in de multiculturele samenleving', Universiteit Utrecht

Bouwbeleid blijkt ramp voor Delfzijl

Cobouw
11-05-00

Ernstige kritiek commissie op gemeentebestuur

Mario Silvester

DELFZIJL - **Het bouw- en sloopbeleid van het Groningse Delfzijl voldoet in geen enkel opzicht. Hierdoor begint de gemeente snel in een spookstad te veranderen. Om deze alarmerende ontwikkeling te keren, moet het woningbouwprogramma drastisch worden omgegooid. Hiervoor is een bedrag van tenminste 200 miljoen gulden nodig.**

Dit zijn de (gisteren bekend gemaakte) resultaten van een onderzoek naar de oorzaken van het opmerkelijk hoge migratiesaldo in Delfzijl. Als de gemeente het roer niet snel omgooit, zal het aantal inwoners de komende tien jaar dalen van ruim 29.000 naar 24.000, zo luidt de waarschuwing.

Het woningbouwprogramma dat de gemeente enkele jaren geleden inzette, voldoet allesbehalve. Het rapport 'Bouwen aan een beter Delfzijl' maakt de gemeente het ernstige verwijt dat "er veel is gesloopt en dat op de vrijgekomen plekken maar weinig nieuwbouw is verrezen'.

De commissie benadrukt "het bouw- en sloopbeleid drastisch te wijzigen", zodat de leegloop nog enigszins kan worden geremd. Voordat er weer panden worden gesaneerd, moeten de plekken die eerder vrijkwamen worden bebouwd. Het is noodzakelijk dat tot en met 2005 jaarlijks gemiddeld 180 huizen bij komen.

Ontoereikend

Bovendien wordt de 82 miljoen gulden die burgemeester en wethouders willen uittrekken om de stad weer aantrekkelijk te maken als ontoereikend beschouwd. Het rapport komt niet met een exact bedrag, maar volgens een gemeentewoordvoerder wordt in de wandelgangen gefluisterd dat het om een slordige 200 miljoen gulden zou moeten gaan.

De commissie concludeert dat een daling van het bevolkingsaantal de komende jaren onvermijdelijk is. Maar als de gemeente er in slaagt de massale migratie vanwege het slechte woonklimaat te stoppen, kan de schade beperkt blijven tot het vertrek van tussen twee- en drieduizend inwoners. Ontevredenheid over de woning of de buurt vormen niet de enige redenen Delfzijl de rug toe te keren, aldus de commissie. Jongeren verlaten de stad om elders een opleiding te volgen. De stagnerende groei van de werkgelegenheid is ook een reden voor vertrek.

De gemeente laat in een eerste reactie weten het rapport te waarderen. De suggestie eerst te gaan bouwen op vrijgekomen plekken, wordt overgenomen. Verder zijn B en W van plan vaker met de bewoners te overleggen. "Beter dan in het verleden zullen er bij persoonlijke vragen en problemen ook persoonlijke gesprekken en briefwisselingen worden gevoerd".

Ander bouwbeleid moet Delfzijl redden

DELFZIJL - **Terwijl de gemiddelde Nederlandse gemeente moeite heeft om de komende jaren de bevolkingsgroei op te vangen, staat Delfzijl voor een tegenovergesteld probleem: hoe ervoor te zorgen dat de stad niet helemaal leegloopt?**

"Delfzijl staat in de komende periode voor een omvangrijke krimpopgave", stelt de commissie Tielrooij in het dinsdag verschenen rapport 'Bouwen aan een beter Delfzijl'. "Het is onmogelijk op korte termijn de bevolkingsontwikkeling om te buigen van een afname naar groei."

Het verloop binnen het plaatsje is dramatisch. Nu wonen er nog ruim 29.000 mensen. Maar, stelt de commissie: "Wanneer de huidige trend van de bevolkingsafname met circa vijfhonderd personen per jaar zich doorzet, bedraagt de bevolkingsomvang in Delfzijl in

2010 24.000 personen. Als Delfzijl erin slaagt de migratie om woonredenen te beperken, kan de omvang van de bevolking zich wellicht stabiliseren op een niveau tussen 25.000 en 27.000 inwoners."

Middelgrote stad

Deze ambitie staat haaks op vroegere verwachtingen. In 1960 werd er nog van uitgegaan dat de gemeente in nauwelijks twintig jaar zou zijn uitgegroeid tot een middelgrote stad met zo'n 80.000 inwoners. Doordat de werkgelegenheid minder toenam dan verwacht, stagneerde echter de groei en begon in de jaren negentig het aantal inwoners gestaag te dalen.
Sindsdien verschijnen met de regelmaat van de klok plannen om de Groningse gemeente uit het dal te trekken. Zo bedacht de geograaf P. Louwerse in 1997 dat Delfzijl een aantrekkelijke stad kon worden door het 'waterfront' uit te bouwen. "Het hele gebied bij de oude handelskade, langs de dijk en de kades langs het Oude Eemskanaal, kan worden ontwikkeld tot een verblijfsruimte met een hoogwaardig karakter. Delfzijl kan hiermee een unieke locatie in Noord-Nederland verkrijgen", zo maakte destijds de gemeente bekend.
Ruim een half jaar later verscheen er weer een plan. Ditmaal gemaakt door de gemeente en de Woningstichting Delfzijl. Het had een meer algemeen karakter en kwam erop neer dat duizend huizen zouden worden afgebroken, de woonomgeving opnieuw werd ingericht en dat er zo'n vijfhonderd nieuwe woningen bijgebouwd moesten worden.
De samenstellers van het plan trakteerden zich bijvoorbaat op een sigaar uit eigen doos: "De gemeente en de woningstichting Delfzijl vinden dat zij een goed plan hebben gemaakt, dat leidt tot een beter woonklimaat in Delfzijl tot ver in de volgende eeuw."

Binden

Nu, drie jaar later lijkt er vrijwel niets te zijn verbeterd. Erger nog, de situatie is aanmerkelijk verslechterd. "Delfzijl biedt onvoldoende aantrekkelijke woonmilieus, zowel in de huur- als in de koopsector, om huishoudens die momenteel in Delfzijl wonen aan zich te binden vanuit positieve overwegingen", concludeert de commissie Tielrooy.
De commissie legt de oorzaak van de problemen bij het nieuwbouw- en sloopprogramma. Er is wel veel gesloopt, maar onvoldoende gebouwd. "Slechts een deel van de vraag naar koopwoningen, en dan nog uitsluitend in het goedkope segment, werd bediend door verkoop en upgrading van bestaande huurwoningen. Tot op heden is vrijwel geen nieuwbouw gerealiseerd op de vrijgekomen slooplocaties. Met het uitblijven van nieuwbouw van een hoog kwaliteitsniveau is aan de herstructureringslocaties onvoldoende woonkwaliteit toegevoegd en te weinig perspectief op verbetering geboden."

Nog niet te laat

Toch is het volgens de commissie nog niet te laat om de neerwaartse spiraal te keren. De stad heeft voldoende mogelijkheden om uit het slop te komen. Vanwege de ligging aan zee, de aanwezigheid van een haven en een aantrekkelijke omgeving. "Maar dit vereist wel een aantal bijstellingen in het beleid, zowel wat betreft de omvang van de herstructurering, als de kwalitatieve invulling van het woningbouwprogramma en de organisatie van het proces."

Corporaties gaan 'zorg aan huis' leveren

Woningen gaan in vastgoedbedrijf om financieel risico te beperken

Trouw
05-05-00

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM – Steeds meer corporaties ontwikkelen zich tot 'woondienstmaatschappijen' die zorg aan huis, maaltijden en tuinonderhoud aanbieden. Vijf corporaties gaan deze diensten loskoppelen van hun huizen. Ze hopen zo hun klanten beter te bedienen en hun financiële risico's te beperken.

Kenners van de volkhuisvesting vinden het een revolutionaire gedachte: de sociale verhuurders nemen afstand van hun huizen – de 'stenen' – en profileren zich als moderne leveranciers die hun klanten op maat bedienen. Vijf corporaties (uit Groningen, Amsterdam, Lelystad, Utrecht en Nijmegen) willen een vastgoedbedrijf oprichten waarin hun gezamenlijk bezit wordt ondergebracht. Volgens directeur A. Moerman van de Groningse corporatie Nijestee maakt dit de afzonderlijke corporatie minder afhankelijk van het aantal huizen dat zij in een stad of regio bezit. „Een bedrijf dat in verschillende delen van het land vastgoed heeft, spreidt haar financiële risico's", licht Moerman toe, „Dit is nodig omdat de huurmarkt krimpt. In Groningen merken we dit al lang, maar nu doet deze trend zich in het hele land voor."

Wat overblijft is een corporatie zonder huizen, maar niet zonder functie, verzekert Moerman. Juist omdat de corporaties of woningbouwverenigingen van oudsher geworteld zijn in de wijk en hun huurders vaak al jaren 'kennen', zijn zij geschikt zich tot woondienst-leverancier te ontwikkelen. De vijf denken aan het aanbieden van 'zorgpakketten', onderhoudswerk, verzekeringen en zelfs het bemiddelen bij de inkoop van elektriciteit of gas. „Onze klanten vragen tegenwoordig om maatwerk én kwaliteit", merkt Moerman, „ook de huurders van onze goedkoopste woningen vragen nu een andere keuken of douche. Als het overal om hen heen luxer wordt, kunnen ze in hun flatje niet meer achterblijven." Behalve met huurders, hopen de woondienstmaatschappijen ook met particuliere eigenaren contracten af te sluiten.

Sinds de woningcorporaties in 1995 verzelfstandigd zijn, zijn zij op grote schaal gaan fuseren en commerciëler gaan werken. Politici houden hun hart vast, omdat zij bang zijn dat een te 'marktgerichte' corporatie haar sociale doelstellingen – het huisvesten van mensen met lage inkomens – uit het oog verliest. Ook de Groningse bestuurders hebben hun zorgen al uitgesproken. „Zij vrezen dat ik in Nijmegen zit als ik in Groningen nodig ben. Ik moet steeds uitleggen dat ik dit doe om ook in de toekomst veel voor Groningen te kunnen doen."

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 21

De moderne huurder neemt er een boodschappendienst bij

Trouw
05-05-00

Huurders zijn klanten en klanten moeten worden bediend. Vlak voor staatssecretaris Remkes zijn nota 'wonen', publiceert, een verkenning van de mogelijkheden van de nieuwe huurder. Woningcorporaties bieden geen huizen meer aan maar 'woonarrangementen' en ook huurders zullen over de prijs van hun huis kunnen gaan onderhandelen.

Woondiensten

Gonny ten Haaft

Hè, wat viel die respons op het aanbod voor een klusjesman, honden-uitlaat-service of hulp bij de verzorging bitter tegen. Woningcorporatie Samen Bouwen te Weesp had nog wel zó op een grote vraag naar haar nieuwe aanbod aan 'woondiensten' gerekend, maar slechts 80 van de 2700 huurders maakten in het eerste jaar van één van deze diensten gebruik.

„We zijn geneigd te denken in producten, maar moeten eigenlijk denken in klanten", evalueerde directeur R. Blanc onlangs zijn tegenvallende resultaten, „dat is een nieuw perspectief, maar op termijn zal het onze positie als woningcorporatie versterken."

Blanc geeft dus niet op. Hij is ervan overtuigd dat hij met zijn woondiensten inspeelt op wensen die bij huurders leven. Hij moet alleen nog beter nagaan wie, op welk moment, waaraan behoefte heeft. De toekomstige huurder wil meer dan alleen een huis, de toekomstige corporatie kan alleen overleven als zij (ook) zorg aan huis, bemiddeling bij thuiszorg, boodschappenservices en zelfs kabel- en internet-diensten levert.

Blancs constatering dat hij aanvankelijk teveel het product en te weinig de klant voor ogen had, is volgens Bert de Jong van de Stuurgroep Experimenten Volkhuisvesting (SEV) illustratief voor 'de hele sector'. Zolang het nog als groot nieuws wordt gepresenteerd dat woningzoekenden te Gouda „voortaan telefonisch" op het aanbod van huurwoningen kunnen reageren, ziet het er somber uit met de klantvriendelijkheid van verhuurders. De Jong: „Ik ken nog steeds corporaties die van vertrekkende huurders eisen dat zij hun huis volledig in de oude staat – en dan heb ik het over een huis uit de jaren vijftig – terugbrengen. Een huurhuis lijkt wel een gevangeniscel waarbinnen je alleen met je meubeltjes mag schuiven. Waarom zou een huurder tijdens het EK zijn gevel niet oranje mogen verven? Als ik corporatie-directeur was, zou ik zelf de makkelijk verwijderbare verf verstrekken."

De Jong kijkt vol spanning uit naar de nota wonen die staatssecretaris Remkes (volkshuisvesting) binnenkort presenteert. In de discussienota die Remkes daaraan voorafgaand publiceerde, kondigde hij aan dat 'de burger' hierin het uitgangspunt zal vormen. Niet alleen de koper, beloofde Remkes, maar ook de huurder moet veel meer kunnen kiezen. Neem bijvoorbeeld de huurprijs, waarom zouden huurders daar niet over kunnen onderhandelen, net zoals kopers en verkopers dat al jaren doen?

Natuurlijk, erkent de VVD-er Remkes, staat ook de strakke regelgeving – zoals de huurprijzenwet en het systeem van individuele huursubsidies – nieuwe ontwikkelingen in de weg. De Jong is benieuwd in hoeverre de liberale staatssecretaris deze regels zal durven loslaten. Zelf schreef hij voor de SEV, een stuurgroep die al jaren innovaties in de volkshuisvesting stimuleert, een notitie met voorstellen hoe de huurder meer invloed kan krijgen: op de prijs, maar ook op het type woning en het 'totaal pakket' aan diensten.

Uiteindelijk, voorspelt De Jong, zullen mensen niet meer kiezen voor een huis ('de stenen'), maar voor een *woonarrangement*, dat wil zeggen een huis plus één of meer woondiensten. Ouderen zullen bijvoorbeeld in 'wonen plus zorg' geïnteresseerd zijn, werkende ouders in 'wonen plus boodschappendienst en oppas', en yuppen in 'luxe wonen'. „Voor de nieuwe corporatie vormt niet meer het woningbestand, maar het klantenbestand de crux", analyseert De Jong.

Deze andere manier van denken, waarschuwt de SEV, vergt ook een andere manier van rekenen. Dezelfde corporatie die nu nog wil bepalen aan welk keukenblok de heer of vrouw des huizes werkt, moet in de toekomst over de prijzen van 'pakketten' durven onderhandelen. In gesprekken met corporaties maakt De Jong graag de vergelijking met een reisbureau, dat bijvoorbeeld voor een vliegtuigstoel 700 gulden rekent, voor dezelfde stoel 500 gulden als de klant er een hotel bijneemt en voor de stoel met hotel en georganiseerde excursies 300 gulden. „Als je meer diensten afneemt, moet de prijs op onderdelen zakken. Verhuurders redeneren tot nu toe omgekeerd: zij tellen alleen maar op, voor elke dienst extra betaalt de klant meer."

„Het fenomeen kortingen is in de corporatiesector nog onbekend", vult Frank Köster hem aan, „trouwe klanten kunnen moeilijk worden beloond." Köster werkte vroeger bij een corporatie in Den Haag en heeft nu een eigen adviesbureau, dat regelmatig opdrachten uitvoert voor de SEV. Voor de 27 corporaties in de regio Haaglanden ontwikkelde Köster het plan om huurders die al langer bij een corporatie huren, voorrang te geven als zij willen doorstromen.

In veel regio's kan dat nu niet. Bij de verdeling van vrijkomende huurwoningen kijkt de corporatie naar het aantal jaren dat een huurder al bij een corporatie een woning huurt, maar het maakt niet uit of deze zogeheten woonduur bij een corporatie in Groningen of in Den Haag is opgebouwd. „Een Rotterdammer met 20 jaar woonduur die vijfhonderd meter verderop wil gaan wonen, moet dan wijken voor iemand uit Ootmarsum met een woonduur van 21 jaar. Ik vind het belachelijk dat je voor trouwe klanten die al twintig jaar netjes wonen en betalen, niets extra's zou kunnen doen."

Het tegen-argument dat Köster en De Jong altijd horen, is dat het principe 'eigen klanten eerst' onrechtvaardig is. „Wethouder Noordanus van Den Haag is vast bang dat mensen uit Den Haag dan geen kans meer maken in Voorburg of Leidschendam", verwacht De Jong. „Dit nadeel moet je echter afwegen tegen het voordeel dat corporaties meer mogelijkheden krijgen klanten aan zich te binden."

Bovendien, argumenteert De Jong, gaan teveel corporaties, beleidmakers

Huurders moeten uit 'inbouwpakketten' kunnen kiezen

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 22

en politici er nog steeds van uit dat er om elk huurhuis wordt gevochten. In werkelijkheid zijn grote delen van de huurdersmarkt nu ontspannen. „Veel van de beschermende regels en criteria kunnen daarom worden afgeschaft. Mensen worden nog steeds gedwongen eens per week voor een huurwoning in de rij te staan, terwijl je in veel regio's best het motto 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' zou kunnen hanteren. We zouden eens écht moeten onderzoeken hoe groot de maatschappelijke schaarste is, ik ben ervan overtuigd dat die kleiner is dan menig corporatie denkt."

Ook de Vrom-raad constateerde in zijn advies 'Wonen, beleid en legitimiteit' dat vraag en aanbod in de huurdersmarkt meer in evenwicht zijn. Op verzoek van staatssecretaris Remkes reageerde de raad in dit advies op zijn idee om zogeheten *woonvouchers* in te voeren, een instrument dat de keuzevrijheid van de burgers sterk vergroot. Een voucher is een vast bedrag dat aan het inkomen gerelateerd is en dat de huurder naar eigen keuze gebruikt voor het 'wonen'. „Iemand die veel voor wonen over heeft, zal zijn voucher aan een duurder huis met veel woongenot besteden", licht Bert De Jong van de SEV toe. „Een huurder die liever op wonen bespaart, geeft juist de voorkeur aan een goedkoper huis."

De woonvoucher wordt wel vergeleken met het persoonsgebonden budget in de zorg. Patiënten die langdurig zorg nodig hebben, kunnen met dit budget zelf hulp inkopen. Zij kunnen bijvoorbeeld kiezen of zij hiermee een 'goedkope' buurvrouw, een verpleegkundige van de thuiszorg of een particuliere ziekenverzorgende inhuren. Uit evaluaties blijkt dat deze patiënten goed in staat zijn hun behoeften én hun portemonnee te overzien. Volgens De Jong geldt dit ook voor huurders. „Politici en sommige corporatie-medewerkers wijzen steeds op het gevaar dat huurders met zo'n voucher te duur gaan wonen, of dat zij het geld gaan vergokken of verbrassen. Gelukkig hebben zich ook vijf corporaties bij ons aangemeld die – als Remkes zo'n experiment toestaat – het willen gaan proberen."

Prof. J. van der Schaar, voorzitter van genoemd adviescollege van de Vromraad, verwacht dat Remkes dit zal doen. Een moedige beslissing, daar de introductie van vouchers botst met het systeem van de individuele huursubsidie, een instrument dat bijna net zo heilig is als de aftrek van de hypotheekrente. De Jong hoopt dat de complexe en bureaucratische huursubsidie-modellen snel afgeschaft kunnen worden. Deze individuele subsidies brengen zijns inziens teveel rekenarij met zich mee en belemmeren soms de doorstroming. „Als je maar iets meer gaat verdienen, kan je die ietsie-pietsie duurdere woning al niet meer krijgen."

Van de huurders van corporatie-woningen ontvangt zo'n dertig procent huursubsidie. De hoogte daarvan hangt af van het inkomen, vermogen, de grootte van het huishouden én de huurprijs. Vaak betalen de corporaties deze subsidie aan de huurder uit door het bedrag direct in mindering te brengen op de huur. „Een huurder die maandelijks 500 gulden betaalt, beseft dan vaak niet meer dat hij in een huis met een werkelijke huur van 800 gulden woont", stelt De Jong, „als dezelfde huurder een voucher krijgt, heeft hij dat inzicht wel."

Ook Van der Schaar geeft toe dat het systeem van individuele huursubisidie „overbelast is". Vouchers zouden een oplossing kunnen zijn, maar dan vooral uit het oogpunt dat de keuzemogelijkheden van de burger hiermee worden vergroot. Hij betwijfelt of vouchers minder regelgeving zullen vergen. „Ook de hoogte van de vouchers moet je namelijk aan de regionale omstandigheden aanpassen, het bedrag moet afhankelijk zijn van de eventuele woningtekorten en de huurprijzen. Corporaties en politici zullen elk hun uitzonderingen willen bedingen, dus voor je het weet heb je toch weer een enorm ingewikkeld stelsel."

Om huurders meer invloed te geven, verwacht Van der Schaar meer van een grotere variatie in contractvormen tussen de huurder en verhuurder. Voorstellen hiervoor staan bij de SEV al op papier: nieuwe huurwoningen zouden als halffabrikaat moeten worden opgeleverd („De klant bepaalt de rest"), huurders moeten uit diverse 'inbouwpakketten' voor keukens en badkamers kunnen kiezen en de huurprijs moet omlaag voor die huurders die zelf het onderhoud (laten) doen. Revolutionairder nog is de gedachte dat elke huurder een professionele onderhandelaar mag meenemen als hij met de verhuurder over de huurprijs onderhandelt. Al krijgt de huurder er maar een dubbeltje van af, stelt Köster, dan nog kan dit hem het gevoel geven dat het hem waard is juist deze woning te betrekken. „Ik ben daar een warm voorstander van", valt Van der Schaar hem bij. „huurders moeten de mogelijkheid krijgen hun 'standaardverhuurder' onder druk te zetten. In de huursector is er maar één huurbeleid, terwijl er in de koopsector wel honderd-en-één hypotheken zijn."

Gonny ten Haaft

Instellingen werken volgens onderzoekster vaak te betuttelend

Verstandelijk gehandicapte integreert amper in woonwijk

Deventer Dagblad
17-05-00

Door BEREND VAN DE SANDE

APELDOORN - De integratie van verstandelijk gehandicapten loopt veel minder voorspoedig dan het ministerie had verwacht. Het beleid om mensen met een verstandelijk handicap in woonwijken te huisvesten heeft amper het beoogde effect. Dat blijkt uit een onderzoek van Els Overkamp, die morgen daarop promoveert aan de Universiteit Twente.

De overheid wil verstandelijk gehandicapten uit de grote instellingen halen en ze tussen andere mensen laten wonen. Daardoor zouden ze vanzelf integreren. Verstandelijk gehandicapten vinden makkelijker werk, kunnen vaker naar een gewone school en bij de buren op de koffie gaan. Overkamp concludeert dat 'de mooie doelstellingen' niet zijn gehaald'. „Verstandelijk gehandicapten die in de wijk wonen maken wel meer gebruik van winkels en lopen vaker een rondje door de buurt, maar op de arbeidsmarkt en in het reguliere onderwijs is hun aanwezigheid nog heel beperkt. Ook deelname aan verenigingsactiviteiten is heel summier."
Overkamp onderzocht drie instellingen voor verstandelijk gehandicapten, in Assen, Losser en Heel. Ze ondervroeg dertig à veertig bewoners voordat ze van de grote instelling naar de woonwijk verhuisden en negen maan-

den na de verhuizing.
Aardig is dat Overkamp ook onderzoek verrichtte onder de achterblijvers. Ze ondervroeg verstandelijk gehandicapten -van hetzelfde niveau- die niet naar de wijk verhuisden, maar in de instellingen bleven wonen, bijvoorbeeld omdat hun ouders dat liever wilden. Vreemd genoeg heeft deze groep het door de verhuizing van hun medebewoners in twee van de onderzochte instellingen zelfs slechter gekregen. „Hun activiteiten en contacten zijn afgenomen. Door het wegtrekken van een groep moesten voorzieningen worden gesloten. Het was niet meer rendabel om het zwembad of de speel-o-theek heel de dag open te houden."
Volgens Overkamp komt de integratie niet op gang omdat de instellingen nog veel te veel regelen voor de verstandelijk gehandicapten. Ze krijgen ook in de wijk dagactiviteiten aangeboden en maaltijden worden bezorgd. „In feite is de instelling naar de wijk verplaatst. Meestal is er een hoofdgebouw, met daar omheen klusters van woningen en enkele huizen verder in de wijk. Als de overheid wil dat verstandelijk gehandicapten integreren dan moeten ze echt deconcentreren. Laat ze wonen in een gewoon huis, in een gewone straat, wel met begeleiding natuurlijk. Laat ze zelf boodschappen doen. Dat willen ze ook, maar het personeel heeft geen tijd om met de een naar de winkel te gaan en met een ander naar paardrijden."
Overkamp vindt dat het ministerie bij het opstellen van het beleid teveel is uitgegaan van de licht verstandelijk gehandicapte. Voor anderen is het beter al er grotere, beschermde woonterreinen blijven bestaan. „Er zijn verstandelijk gehandicapten voor wie een wereld open gaat in de wijk, anderen hebben meer begeleiding nodig. Sommige verstandelijk gehandicapten hebben op een beschermd woonterrein meer bewegingsvrijheid dan in de wijk. Ook zijn er ouders die het prettiger vinden als hun kind in een meer beschermde omgeving woont."
Het is volgens Overkamp te vroeg om te spreken van een totaal mislukt beleid. Daarvoor zou na langere tijd nog eens gekeken moeten worden naar de situatie.

Bolsward biedt ontuchtpleger begeleid wonen

De Volkskrant
20-05-00

Van onze verslaggeefster
Ellen de Visser

BOLSWARD

In Bolsward hoeft een ontuchtpleger niet te verhuizen. De gemeente begeleidt sinds een half jaar een zedendelinquent die met medeweten van de buurtbewoners in een woonwijk woont en de ervaringen zijn positief. De wijkagent houdt hem in de gaten; de man moet zijn huis uit zodra hij over de schreef gaat. Hij zegt er met plezier te wonen, de buurtbewoners houden zich rustig.

Gemeentevoorlichter en beleidsadviseur W. Haanstra geldt als de architect van dat 'Bolswarder model'. Hij was jarenlang directeur van een basisschool en deed vijf jaar geleden aangifte van misbruik van drie kinderen uit de wijk Noord 1. Daardoor kwam een omvangrijke ontuchtzaak aan het licht waarbij tientallen buurtkinderen bij waren betrokken. De wijk, zegt Haanstra, is nog altijd getraumatiseerd.

De gemeente organiseerde tijdens die affaire een 'openbare zedenavond'. Dat bleek succesvol. 'Het grote probleem is de geruchtenstroom', zegt Haanstra. 'Als je daar ruimte aan geeft, krijg je problemen die nog jaren doorsudderen.'

Die les kwam van pas toen zich bij de terugkeer van gestrafte zedendelinquenten een coördinerende rol krijgen. De buurt mag echter nooit worden ingelicht.

vorig jaar zomer een nieuwe ontuchtzaak aandiende. In het nabijgelegen Schraard was de koster opgepakt wegens ontucht. De man werd weggepest uit het dorp en vestigde zich met zijn gezin in Bolsward. Toevallig in Noord 1, toevallig naast twee slachtoffers van de eerste ontuchtzaak.

De buurt kreeg er lucht van en er kwam een actiecomité. Die man moest weg.

De gemeente had begrip voor de emoties van de bewoners maar geen enkele omliggende gemeente wilde het gezin huisvesten. Zo ontstond, uit nood, een baanbrekend model. Gemeente, politie, reclassering, woningstichting en GGZ werken intensief samen bij de begeleiding van de man en zijn gezin.

De dader tekende een contract met de woningstichting waarin is vastgelegd dat bij 'verwijtbaar gedrag' de huurovereenkomst wordt opgezegd. De man krijgt therapie, de wijkagent komt langs en er is contact met de reclassering.

De dader wordt gecontroleerd, de buurt voelt zich serieus genomen. 'Er is geen ideale oplossing', beseft A. Krassenburg, woordvoerster van de bewoners. 'Je kunt het probleem verplaatsen, maar wat dan?'

In het begin, zegt Haanstra, kwamen er nog weleens telefoontjes binnen van bewoners die wilden melden dat hij 'buiten naar de lucht stond te kijken'. Maar de laatste tijd is het rustig.

De belangstelling voor de Bolswarder aanpak is groot. Haanstra heeft informatie moeten doorfaxen aan gemeenten, politiekorpsen, advocaten en kamerleden.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft er bij minister Korthals van Justitie op aangedrongen dat burgemeesters Dan bestaat de kans dat de dader geïsoleerd raakt, wat de problematiek verergert.

Haanstra is het daarmee eens, maar wijst erop dat in zijn gemeente de buurt al op de hoogte was. Toch gaat het in Noord 1 nu wonderwel goed.

'Ik ontmoet veel mededogen', zegt buurtbewoonster Krassenburg. De buurtkinderen mogen alleen niet bij de ontuchtpleger binnen spelen. 'Er zijn grenzen.'

Minister Korthals roemt de aanpak van Bolsward. Hij overweegt om zedendelinquenten na hun vrijlating door de overheid te laten volgen. Het Friese model wordt door hem echter niet als blauwdruk gezien voor andere gemeenten die problemen hebben met huisvesting van een zedendelinquent.

Maar Krassenburg is enthousiast. 'Het probleem is beheersbaar. Iedereen weet waar hij woont en daar kunnen ouders rekening mee houden.

'Vergelijk het met een stoplicht. Je leert kinderen dat ze moeten wachten bij een oversteekplaats. Zo kun je ze ook vertellen dat ze niet bij dat ene huis mogen komen.'

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 24

'Alleen reclassering moet op de hoogte zijn'

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

Minister Korthals van Justitie en de Tweede Kamer prijzen de aanpak van Bolsward. Korthals spreekt van 'een bijzondere prestatie', maar de politici willen niet spreken van het 'Bolswarder model'. 'Daar hebben ze het goed opgelost, daar werkt het', zegt Korthals. 'Maar ik ga het niet promoten of bij andere gemeenten aanbevelen.'

'Het is géén model', waarschuwt VVD-Kamerlid A. Nicolaï. 'Deze man had dienstverlening, hij was geen kinderverkrachter. Je moet niet eens om de tafel willen zitten om te overleggen over de aanpak van een ex-zedendelinquent. Hoe zie je dat voor je bij een kinderverkrachter? Gesprek met de ouders hoe samen te leven?'

PvdA-Kamerlid M. Barth staat huiverig tegenover het Bolswarder model. 'Er heerste daar een noodsituatie. De buurt ontdekte dat de man een zedenmisdadiger was waarna verstoringen van de openbare orde dreigden. Ik heb mijn bedenkingen. Er is afgesproken dat het huurcontract wordt opgezegd als hij in de fout gaat. We moeten ons realiseren dat de privacy van de ex-gedetineerde een groot goed is.'

GroenLinkser F. Halsema is vierkant tegen het model-Bolsward. Ze vindt het van evident belang dat de ex-zedendelinquent in anonimiteit door het leven kan gaan. 'Anders werkt het agressieverhogend. Alleen de reclassering moet op de hoogte zijn.'

'Korting geen weggegooid geld'

Corporatie verkoopt woningen tegen zeventig procent marktwaarde

Cobouw
10-05-00

Jos Goos

UTRECHT - **Gooien ze bij de grootste woningcorporatie van Utrecht, Mitros, zomaar tien miljoen gulden weg? Je zou dat kunnen denken bij het zien van de advertentie, eind vorige week, waarmee Mitros honderd nieuwbouwhuizen aanbiedt tegen 70 procent van de marktwaarde.**

Verre van dat, legt algemeen directeur Wim Duijster uit. Bij een normale prijsontwikkeling van huizen, dus iets boven de inflatie, verdient Mitros de 'subsidie' die ze nu geeft royaal terug. Ook bij een marktdaling, zoals eind jaren zeventig, zijn de risico's beperkt. De enige die bij een langdurige prijsdaling echt schade lijdt, de gemeente Utrecht, die dan de lage erfpacht van nu niet kan verhalen op latere eigenaren.

Hoe werkt de uitgifte van woningen in 'maatschappelijk gebonden eigendom' volgens het Mitros-model?

De kopers, deze zomer al, betalen 70 procent van de (door makelaars vastgestelde) marktwaarde. In dit geval komt dat neer op bedragen rond de 245.000 gulden. Als de eigenaar van het huis af wil, mag hij het alleen verkopen aan Mitros, die terugkoopt voor alweer 70 procent van de dan geldende marktwaarde. De winst of het verlies komt niet voor rekening van de eigenaar; 51 procent valt aan hem toe, 40 procent aan Mitros.

Duijster: "Waaromdoen we iets dat zoveel geld lijkt de kosten? We laten zo op het oog honderdmaal 100.000 gulden, dus 10 miljoen, zitten. Wel, we doen het om tegemoet te komen aan de nu eenmaal gegroeide voorkeur voor koop boven huur. En daar zitten inderdaad ook voordelen aan. Maar helaas is koop voor velen niet meer of nog niet haalbaar. Daarom hebben we deze constructie bedacht. We proberen daarmee het prijsgat tussen lage huren en duurdere kooplasten te dichten. Op die manier bevorderen we ook de doorstroming. Want er komen goedkopere flats vrij, hopen we. Ik voorspel trouwens dat dergelijke constructies in aantal zullen toenemen."

Natuurlijk zitten er wat haken en ogen aan het idee. Dat de eigenaar bij verkoop 49 procent van zijn vermogenswinst moet afstaan aan Mitros, is zuur. Maar Mitros heeft dat nodig om uit de aanloopverliezen te komen en als risicodekking. Het kan echter reden zijn voor liefhebbers er toch maar niet in te stappen. Duijster: "Een huis kopen als winnend lot in de staatsloterij, tja, dat is dit niet. Het gaat hier om andere overwegingen en afwegingen van kopers, andere dan winst maken."

De verdeling van de winst, of het verlies vooral, is ook afgedwongen door de fiscus, die eist dat de eigenaar voor meer dan de helft het vermogensrisico loopt. Anders geldt de hypotheekrente-aftrek niet voor deze huizen. Het fiat van de fiscus is informeel al binnen, formeel nog niet. Duijster: "Dat moet eerst zwart op wit geregeld zijn, want we kunnen natuurlijk geen huis verkopen met zo'n ontbindende voorwaarde."

Merkwaardig aspect is ook, dat Mitros er belang bij heeft dat de woningen niet al te lang (bijvoorbeeld 10 of 15 jaar) door dezelfde bewoners bezet blijven. Binnen die periode moeten deze honderd woningen toch minstens één keer teruggekocht en weer doorverkocht kunnen worden om uit de verlieskosten te raken. En het zou ook mooi meegenomen zijn, omdat leegkomende woningen opnieuw naar doorstromers kunnen gaan. Of het zo zal lopen, moet worden afgewacht.

Duijster: "De kans bestaat dat eigenaren juist niet zo snel weggaan, omdat ze niet de hele winst kunnen pakken bij verkoop."

En tenslotte komt er een terugkoop, tegen een prijs waardoor de woning in de vrije sector belandt. Mitros verkoopt dan het huis voor de laatste keer, en dit keer voor een heel stevig bedrag. Duijster: "Deze aanbieding is namelijk mede mogelijk gemaakt

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 25

door de gemeente, die genoegen heeft genomen met een lage afkoop van de erfpacht. Maar als de aard van het huis verandert, moeten wij, Mitros, afrekenen met de gemeente."
Stijgen de prijzen niet of heel langzaam, dan is dus de gemeente het kind van de rekening: de erfpacht kan niet worden rechtgetrokken.

Grondprijs cruciaal

"Dit systeem van Mitros om koopwoningen binnen bereik te brengen van de onderkant van de koopmarkt, is wel het mooiste dat ik ken. Maar het zal geen grote vlucht kunnen nemen, omdat je daarvoor geen financiering rond krijgt." Zo reageert Jan Brecheisen, toonaangevend woningmakelaar in de regio Utrecht, op 'de truc' van woningcorporatie Mitros.
Brecheisen: "Dit is op het scherp van de snede georganiseerd. Ik vermoed dat deze woningen tegen lage rente zijn gefinancierd, en bovendien is de gemeente Utrecht bereid geweest de erfpacht af te laten kopen tegen een laag bedrag, zoals dat ook geldt voor huurwoningen en sociale woningbouw. Dat is natuurlijk heel mooi", vervolgt hij, "maar die condities kun je lang niet altijd en lang niet overal krijgen. Het Mitros-systeem staat of valt met de grondprijs, lijkt me. Mitros zelf moet kostendekkend werken, daar zit het voordeel niet."
De reden waarom hij dit "het mooiste systeem" vindt, is gelegen in het feit dat bijvoorbeeld anti-speculatiebedingen "niet eerlijk zijn. Hier zijn de risico's en de kansen wel naar behoren verdeeld".
Toch blijft volgens Brecheisen complete eigendom, met volle eigen rechten en plichten, voor woningeigenaren het beste en het meest gewild. "Je moet dit dus zien als gerichte poging voor een speciale groep, als overgang."

Ook Vleuten-De Meern komt met koopsubsidie

Utrechts Nieuwsblad
17-05-00

Van een onzer verslaggevers
Vleuten-De Meern

Na de Utrechtse woningcorporatie Mitros, komt ook de Woonstichting Vleuten-De Meern met koopwoningen in Leidsche Rijn voor starters met lagere inkomens. Het gaat om 11 eengezinswoningen in de wijk Laagland van Veldhuizen.

Terwijl Mitros zijn 105 woningen voor ongeveer een ton onder de marktprijs verkoopt met daaraan gekoppeld strenge voorwaarden, zit de koopsubsidie van Woningstichting Vleuten-De Meern in een renteloze lening. De stichting treedt op als bank.
De huizen van zo'n 275.000 gulden, zijn bedoeld voor woningzoekenden met een bruto gezinsinkomen van 50.000 tot 65.000 gulden. „Deze groep kan verantwoord 220.000 gulden lenen", cijfert directeur L. Verheul van de Stichting voor. „De rest van de hypotheek kan men via ons renteloos en aflossingsvrij lenen. Pas als de mensen de woning verkopen moeten ze het stuk, net als de rest van de hypotheek, aflossen." De Woningstichting toetst om de zoveel jaar het inkomen van de kopers. Als het inkomen groeit, stopt de subsidie.
„Voordeel van deze constructie is, dat dit helder is en de woning voor de marktprijs wordt verkocht", zegt directeur Verheul. „Daarnaast vervalt het voordeel, zodra het inkomen groeit." De elf woningen zijn een experiment. Bij succes wil de Woonstichting meer van zulke huizen bouwen in de wijk Vleuterweide van Leidsche Rijn. Geïnteresseerden kunnen reageren op een advertentie die 17 mei in deze krant komt.

Woning te koop voor ton minder

NRC
05-05-00

Door een onzer redacteuren
ROTTERDAM, 5 MEI. Mensen met een modaal inkomen kunnen in het nieuwe Utrechtse stadsdeel Leidsche Rijn een huis kopen voor een prijs die ruim een ton onder de marktwaarde ligt. Het gemeentebestuur van Utrecht heeft daartoe geruime tijd geleden afspraken gemaakt met de woningcorporatie Mitros en de bouwgrond verkocht voor een bedrag dat normaal geldt bij sociale woningbouw.

Het gaat om 105 nieuwbouwwoningen in een project van totaal 570 die op de vrije markt tegen de 350.000 gulden zouden opbrengen. De eengezinswoningen zullen nu te koop worden aangeboden voor prijzen tussen de 233.000 en 256.000 gulden. Dat bedrag is volgens de corporatie eigenlijk de kostprijs. Mensen met een inkomen tussen de 55.000 en 80.000 gulden bruto per jaar komen hiervoor in aanmerking. Verwacht wordt dat zich duizenden belangstellenden zullen melden. De aanmelding is deze week geopend. De woningen worden omstreeks juli dit jaar opgeleverd.

Wethouder E. Haitsma van Utrecht is „zeer gelukkig met deze landelijke primeur". Hij noemt de bijzonder geprijsde koopwoningen 'maatschappelijk gebonden eigendom' en de adspirant-kopers krijgen te maken met strenge voorwaarden om speculatie tegen te gaan. Als de koper er weer van af wil, moet de woning voor het aankoopbedrag worden aangeboden aan de corpora-

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 26

tie Mitros. Als intussen de marktwaarde duidelijk is gestegen, moet een onafhankelijk taxateur die meerwaarde bepalen. De eigenaar en Mitros krijgen hiervan dan ieder de helft. De corporatie zal dat geld gebruiken om weer nieuwe projecten te starten.

„De huizenprijzen zijn in de afgelopen tijd echt de pan uitgerezen, de modale groepen zouden er helemaal niet meer aan te pas komen", zegt wethouder Haitsma. Volgens hem verdient het plan navolging in het hele land. Inmiddels heeft de Woonstichting Vleuten-De Meern besloten om in 'haar' deel van Leidsche Rijn elf woningen op een soortgelijke wijze aan te bieden.

In het verleden zijn allerlei plannen bedacht om de lagere inkomensgroepen in de gelegenheid te stellen een huis te kopen. Zo bedacht het kabinet-Den Uyl met staatssecretaris Jan Schaefer in de jaren zeventig een subsidieregeling waar duizenden gezinnen met een modaal inkomen gebruik van maakten. In 1990, vier jaar voor zijn overlijden, kwam Schaefer met het idee om 'bouwsparen' in te voeren; mensen met een laag inkomen moesten een aantal jaren sparen en wanneer ze een huis wilden kopen, zou het rijk met een premie bijspringen.

Onbeperkt beroep tegen woz-waarde van woning blijft

De Telegraaf
12-05-00

Huizenbezitters zullen ook in de toekomst zonder beperkingen bezwaar kunnen blijven maken tegen de hoogte van de zogenoemde woz-waarde van hun woning, op basis waarvan het huurwaardeforfait en de onroerendezaakbelasting wordt vastgesteld.

Dat maakte staatssecretaris Bos (Financiën) gisteren bekend tijdens een debat in de Tweede Kamer, nadat een Kamermeerderheid onder leiding van PvdA en VVD juist had aangedrongen op het instellen van een drempel.

De coalitiefracties willen daarmee voorkomen dat ook in de toekomst vele honderdduizenden huizenbezitters kostbare bezwaarprocedures starten om de woz-waarde van hun huis iets te kunnen verlagen.

Uit onlangs gepresenteerde cijfers van Financiën blijkt dat 7 procent van de huizenbezitters de afgelopen jaren tegen de waardevaststelling in beroep is gegaan, hetgeen de belangrijkste oorzaak is dat de uitvoeringskosten van de Wet Waardering Onroerende Zaken (woz) drie keer hoger zijn uitgekomen dan geraamd.

Door bijvoorbeeld een drempel van 5 procent op te werpen waarbij bezwaren niet in behandeling worden genomen, zal het aantal protesten weliswaar afnemen, maar volgens Bos zal een dergelijke maatregel juridisch niet houdbaar blijken.

Vanaf volgend jaar wordt voor elk huis in Nederland weer een nieuwe woz-waarde vastgesteld, die voor de meeste huizenbezitters waarschijnlijk fors hoger uitkomt als gevolg van de gestegen huizenprijzen.

Het kabinet zal echter in reactie hierop in augustus vrijwel zeker beslissen om de tarieven van het huurwaardeforfait te verlagen, waardoor de waardestijging per saldo niet of nauwelijks tot hogere lasten leidt.

Ook gemeenten krijgen van de overheid meer mogelijkheden de tarieven van de onroerende-zaakbelasting te verlagen om forse kostenstijgingen te voorkomen. Zo mag straks flink gevarieerd worden met de tarieven van woningen en niet-woningen zoals bedrijfspanden, waardoor de huizenbezitter ontzien kan worden.

Burenoverlast bij kwart bevolking

De Telegraaf
16-5-00

door Annemiek Paping

DELFT, dinsdag

Geluidsoverlast door buren is een groeiende bron van ergernis. Bijna een kwart van de Nederlanders ondervindt regelmatig (ernstige) hinder van burenlawaai.

Uit een representatief onderzoek van TNO onder 4000 landgenoten blijkt dat tussen 1993 en nu de overlast van buren met meer dan de helft is toegenomen tot ruim 22 procent.

De Nederlandse Stichting Geluidhinder (NSG) maakt zich zorgen over deze ontwikkeling en vindt dat de rijksoverheid maatregelen moet nemen. Zo zouden bij nieuwbouwwoningen de eisen ten aanzien van geluidsisolatie aangescherpt moeten worden. Per wijk moeten sociale normen worden vastgesteld, waaraan alle inwoners zich dienen te houden. Bij conflicten dienen speciale bemiddelaars te worden ingezet. En politie, verhuurder en gemeente moeten gezamenlijk een protocol voor de aanpak van deze vorm van overlast opstellen, waarin is afgesproken wie welke rol vervult.

Geluidsisolatie vaak onvoldoende

„Burengerucht vormt een ernstig probleem in Nederland", aldus de heer Jan Kramer, adviseur van de NSG. „Na het wegverkeer blijkt burenlawaai de grootste bron van overlast. Geluidsinstallaties (radio en tv) geven verreweg de meeste ergernis, gevolgd door loopgeluiden, lawaai van doe-'t-zelven, huisdieren en van sanitair (douche/toilet)."

Uit het TNO-onderzoek, dat in opdracht van het ministerie van VROM is opgesteld, blijkt dat in 1993 niet meer dan dertien procent van de Nederlanders last ondervond van de buren. De NSG heeft geen echte verklaring voor de stijging van de overlast met vijftig procent.

„Dankzij het stringente beleid is de toename van geluidhinder door weg-, trein- en vliegverkeer en industrie is de afgelopen zeven jaar — ondanks de sterke groei in deze sectoren — veel minder sterk", aldus de stichting.

Volgens de heer Kramer is het zeer wel mogelijk nieuwbouwwoningen zodanig te isoleren dat geluid nog nauwelijks doordringt bij de buren. „De meerkosten van deze operatie bedragen *f* 3200 per huis; op een totale som van een paar ton is dat niet zoveel geld."

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 27

De klant kiest bij *Woonbron*

Rotterdams Dagblad
Mei 2000

Niet eens zo heel lang geleden stonden er bij Woonbron nog zo'n honderd mensen voor één huurwoning in de rij. Dat zijn er inmiddels nog maar tien. „Woningen van corporaties waren altijd de Trabant van de woningmarkt. En dat geldt nog wel een beetje," zegt René Scherpenisse, directeur innovatie bij Woonbron. Maar er is een kentering gaande.

De klant kiest. Zo heet het proefproject dat werd bedacht door de ontwikkelafdeling van de Rotterdamse woningcorporatie. Aan de Van der Hilststraat in het Nieuwe Westen, waar jarenlang een rijtje slooppanden werd geteisterd door brandjes en bevolkt door verslaafden en zwervers, zet Woonbron nu een complex neer van 37 nieuwbouwwoningen. Gevarieerde woningen. Niet alleen wat oppervlakte en indeling betreft, maar ook financieel. De toekomstige bewoners kunnen kiezen voor gewoon huren, een voor vijf of tien jaar vastgestelde huur, beschermd kopen (waarbij de corporatie het huis terugkoopt), of - in de toekomst - voor vrije koop.

Scherpenisse verwacht dat er veel animo voor de woningen zal zijn, ook al zijn ze volgend jaar pas klaar. „Kopers zijn gewend op de lange termijn te denken, huurders hebben dat minder. Maar we denken dat ze de woningen aardig genoeg vinden om zich nu aan te melden."

Het Van der Hilstproject is één van de vijf proeven met woonlastkeuze waar Woonbron dit jaar mee begint. De andere vier zijn proefprojecten in bestaande woningen. „We dachten altijd te veel in doelgroepen," zegt Scherpenisse. „Jij verdient zoveel, en je bent met zoveel mensen, dus moet jij daar maar gaan wonen. En daarmee was de kous af. Het is nu een andere tijd. We zijn altijd woninggericht geweest, waardoor het woningbestand standaard is geworden. We moeten klantgerichter worden." En dus wordt nu gekeken naar het individu en naar zijn of haar leeftstijl.

Daar wil Woonbron in de toekomst vrij ver in gaan. Scherpenisse: „We willen woonwinkels gaan vestigen op centrale plaatsen. Corporaties zitten nu soms op industrieterreinen. Daar hoeft kennelijk geen klant te komen." De bedoeling is dat klanten net als bij een makelaar een woning kunnen uitkiezen. Vervolgens wordt een woonarrangement samengesteld. „Vergelijk het met een reisbureau. Als je naar buiten komt, heb je ook een heel pakket geboekt."

Allereerst wordt gekeken naar huur of koop. Bij huur draagt de corporatie zorg voor de buitenkant van het huis en de huurder is verantwoordelijk voor de binnenkant. Hij mag daar doen wat hij wil, want 'de terreur van het terugbrengen in de oude staat' behoort tot het verleden. „Huurders moeten de vrijheid krijgen om de woning van hen te maken." Bij koop kan ook een regeling worden getroffen dat de corporatie de buitenkant onderhoudt.

Vervolgens wordt gekeken naar de inbouw. Iemand die voor het goedkope basistarief kiest, neemt genoegen met bijvoorbeeld een gevelkachel en enkel glas. Maar ook kan de klant kiezen voor de predikaten kwaliteit (onder meer dubbel glas) en comfort (ligbad). Wie wat meer geld aan zijn woning wil besteden kan kiezen voor allerlei extra's, bijvoorbeeld een luxere keuken of extra hang- en sluitwerk.

Hypotheken

„We willen in de toekomst ook verzekeringen en hypotheken gaan aanbieden," schetst Scherpenisse. „We kopen immers groot in en het voordeel dat dat oplevert kan dan worden doorberekend aan de klant. Verder kijken we nog naar de mogelijkheden voor een Woonbron-hypotheek met gunstige voorwaarden."

Ook in de liberalisering van de energiemarkt ziet hij mogelijkheden. „Woonbron is met 24.000 woningen - en straks na de fusie met Maasoevers met 36.000 - immers een grootverbruiker en kan gas en elektra door scherp in te kopen goedkoper aan de klant aanbieden."

Een ander idee is het aanbieden van woon- en comfortdiensten, zoals maaltijdvoorziening of tuinonderhoud. „Dat gaan we natuurlijk niet zelf doen, maar daar gaan we in bemiddelen. Ook praten we met zorgaanbieders over zorgarrangementen. In 2015 wordt de helft van de woningen bewoond door vijftig-plussers. Voor die categorie moet nog veel gebeuren."

Uiteindelijk verwacht Woonbron op meer middeldure en dure woningen in het bestand uit te komen. Om meer koopkrachtige klanten aan te trekken moet meer kwaliteit en meer extra's worden geboden, is de achterliggende gedachte. „Maar de groep die het nodig heeft, die moet bediend blijven, zoals de minder draagkrachtigen, asielzoekers, daklozen of verslaafden. De bescheiden winsten die we maken bij de duurdere woningen kunnen we gebruiken om die aandachtsgroepen meer kwaliteit en keuze te kunnen bieden." *

Voorbeeld: eenvoudige 3-kamerwoning

Huur	ƒ450
Huurvast 5 jaar	ƒ475
Huurvast 10 jaar	ƒ500
Maatschappelijk gebonden eigendom	ƒ54.500
Vrije koop	ƒ62.675 k.k.

Genoemde bedragen zijn fictief.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 28

Gratis schutting van De Woonplaats

Tubantia
04-05-00

Doel: corporatie wil leefbaarheid Stroinkslanden verbeteren

ENSCHEDE - De bewoners van 2300 huurwoningen op Stroinkslanden kunnen kosteloos een schutting krijgen van woningcorporatie De Woonplaats. Dit kost de verhuurder ruim een miljoen gulden. Plaatsing van de erfafscheiding gebeurt op vrijwillige basis.

Slechts een kleine minderheid weigert tot nu toe het aanbod. Er zijn huurders die een poort hebben geplaatst in hun huidige erfafscheiding. Die willen ze niet kwijt. Een andere reden voor een aantal bewoners om niet mee te doen, is dat ze vrij uitzicht willen hebben vanuit hun achtertuin. Bijvoorbeeld op het speeltereintje achter de tuin, waar hun kinderen spelen.
De aanleiding voor het project is volgens L. van de Kerke en H. van Voorst van De Woonplaats het huidige gebrek aan uniformiteit. 'Op sommige plekken timmeren de mensen schuttingen van sinaasappelkistjes in elkaar. Of ze gebruiken een paar planken afvalhout, die met behulp van een haag bij elkaar worden gehouden.'
Enkele maanden terug werden de eerste nieuwe schuttingen geplaatst. Dat was aan de Braamlanden. De hechte bewonersgroep aldaar benaderde
De Woonplaats zelf met het verzoek om een uniforme schutting. Dat werd ingewilligd. Maar er gebeurde nog meer. De Braamlandenhuurders kregen een strook grond achter de nieuwe erfafscheidingen zelf in beheer. Bij wijze van experiment. Na de Braamlanden is De Woonplaats nu begonnen aan de eengezinswoningen aan de A-landen, oftewel de Auskamp-, de Assink- en de Ahuislanden. Zodra deze bewoners zijn voorzien, gaat de klus gefaseerd verder.

Te beginnen met de eengezinswoningen op de B-landen (Borggreve-, Braam-, Brandehof-, Brookhuis- en Bruggemanlanden), de seniorenwoningen op de A-landen en de seniorenwoningen op de B-landen. Tot slot verhuizen de schuttingbouwers naar de H-landen, dat zijn de Holtwik-, de Hesselink- en de Hanenberglanden.
'We willen het project binnen vijf jaar afronden', aldus Van de Kerke. De Woonplaats biedt de Stroinkslandenbewoners keus uit vier soorten schuttingen. 'Iedereen geeft zijn eigen voorkeur aan, er hoeven geen uniforme blokken te komen.'
Een moeilijkheid waar De Woonplaats bij de uitvoering tegenaan loopt is dat diverse bewoners zonder overleg hun tuinen hebben uitgebreid. Illegaal dus, ten koste van gemeente- of corporatiegrond. Van de Kerke erkent dat sommige situaties gelegaliseerd worden omdat de corporatie zelf nalatig is gebleven in de handhaving. 'Dat is een vervelende kwestie. We proberen schoon schip voor de toekomst te maken, door nieuwe schuttingen zoveel mogelijk op één lijn te zetten.'

Volgens het rayonhoofd is De Woonplaats de eerste corporatie in Enschede die huurders kosteloos van schuttingen voorziet. 'Wat wij en andere corporaties al langer doen, is dat we tegen betaling schuttingen neerzetten.'

Onduidelijk is of huurders van De Woonplaats elders in de stad zich ook mogen verblijden op de gulle geste van hun huisbaas. Daarover is intern bij De Woonplaats discussie nog gaande.

Webcamera brengt bouw in huiskamer

De Dordtenaar
09-05-00

ZWIJNDRECHT - De bewoners-in-spe van de wijk Westkeetshaven kunnen straks via internet de vorderingen bij de bouw op de voet volgen. Op de bouwplaats komt een webcamera die de voortgang van de bouw 'live' naar de pc brengt.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 29

Dat is een van de mogelijkheden die de internetsite www.westkeetshaven.nl hun biedt. De site, een initiatief van NBM-Amstelland en KPN Telecom, is vanaf morgen toegankelijk.

De computer krijgen de aspirant-kopers in bruikleen. Het gaat om een proefproject dat twee jaar duurt. Als het slaagt willen NMB Amstelland en KPN telecom op grote schaal maatgerichte en veelzijdige woondiensten aanbieden. net behulp van de nieuwste technieken kunnen bewoners functies in hun huis automatiseren. Aspirant-kopers hebben volgens Michel Westbeek van NBM-Amstelland positief gereageerd.

Volgens woordvoerster Carla van Lomwel van KPN is het voor het eerst dat via het medium internet toekomstige wijkbewoners al tijdens de bouw met elkaar in contact kunnen komen. Hoewel zij werkt in een bedrijf waar ze gewend zijn aan snelle veranderingen in de informatietechnologie omschrijft ze het project als 'tamelijk vernieuwend'.

Ze zegt dat ze benieuwd is of en hoe het project gevolgen heeft

Vorderingen Westkeetshaven 'live' op pc

voor het sociale leven in de toekomstige wijk.

NBM-Amstelland en KPN Telecom willen met de computers in Westkeetshaven inspelen op trends als de individualisering en de toenemende behoefte aan persoonlijke dienstverlening en telewerken.

Bovendien willen ze op deze manier toekomstige bewoners vroegtijdig betrekken bij de ontwikkeling van hun huis en de wijk. Zo kunnen de kopers via het internet met de projectontwikkelaar en de bouwer meedenken over de indeling van de woning en krijgen ze meer keuzevrijheid in eventuele extraatjes aan de woning. Met elkaar kunnen de bewoners aan de hand van de rubriek Uw Mening hun ei kwijt over bijvoorbeeld ontwikkelingen in de wijk. Volgens Michel Westbeek van NBM-Amstelland hebben mensen steeds meer geld over voor een huis dat aan hun persoonlijke kwaliteitseisen voldoet. Een op de koper toegesneden pakket aan voorzieningen, zoals in Westkeetshaven, speelt daarop in.

Het belang voor KPN Telecom schuilt er ook in dat nieuwe doelgroepen worden aangeboord die gebruik kunnen maken van innovatieve diensten. Bovendien zoekt KPN samenwerking met bedrijven die via de telefoonlijn diensten aanbieden.

Voor beide bedrijven is de virtuele woonwijk ook een manier om echter te komen over welke 'slimme' diensten de toekomstige bewoners willen beschikken en wat ze daarvoor willen betalen.

De start van de echte wijk begint in juni van dit jaar; medio 2001 moeten de eerste 86 huizen klaar zijn.

NMa keurt afspraken over hypotheken goed

Het Financieele Dagblad
12-05-00

VAN ONZE REDACTEUR

AMSTERDAM — De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) keurt onderlinge afspraken tussen hypotheekverstrekkers goed. Informatie over hypotheken wordt hierdoor beter toegankelijk en vergelijkbaar voor de huizenkoper. De afspraken hebben hun beslag gekregen in de Gedragscode Hypothecaire Financieringen, die de consument onder andere moet beschermen tegen te hoge hypotheken.

Alleen het maximumpercentage voor het aflossingsvrije gedeelte van een lening moeten de hypotheekverstrekkers schrappen. Omdat huizenkopers op die manier geen standaardlening kunnen afsluiten met een groter aflossingsvrij gedeelte, wordt de keuzevrijheid beperkt. Aangezien de andere onderdelen van de gedragscode in het voordeel uitpakken voor de consument, heeft de NMa een ontheffing van tien jaar verleend.

Twee onderdelen beperken de concurrentie volgens de NMa wel, maar kunnen toch door de beugel. Dat zijn de toetsrente om de grootte van een hypotheek te berekenen en de bepalingen over vergoedingen bij extra of vervroegde aflossing. Zij bieden voldoende flexibiliteit en zekerheid bij complexe hypothecaire financiering met een lange looptijd, vindt de NMa. Het ministerie van Economische Zaken, de Consumentenbond, de Vereniging Eigen Huis en De Nederlandsche Bank zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van de gedragscode.

Cobouw
10-05-00

Prijzen voor schaarse bouwgrond gestegen

ROTTERDAM - De prijzen voor bouwgrond zijn vorig jaar opnieuw flink gestegen. De gemiddelde prijs klom met eenderde van 280 gulden naar 365 gulden per vierkante meter.

Onderzoek door Bouwcentrum Expo onder alle 542 gemeenten toonde aan dat er bijna geen grond meer onder de 200 gulden te koop is, behalve enkele goedkope kavels in de noordelijke provincies, Brabant en Limburg.

De prijzen in de Randstad (Utrecht en Noord- en Zuid-Holland) zijn duidelijk het hoogst. Maar Gelderland is bezig naar de top te klimmen met een vierkantemeterprijs van 400 gulden tot 500 gulden en zelfs 650 gulden.

De onderzoekers vinden het zeer verontrustend dat bijna tweederde van de gemeenten volgens eigen opgave niet meer beschikt over bouwgrond voor de particuliere sector. Gemeenten die die nog wel hebben, beperken de uitgifte vaak tot eigen inwoners of mensen die economisch aan de regio zijn gebonden.

Aedes Knipselkrant nr10 2000 pag. 30

Boxtel heeft primeur van collectief regenwatersysteem

Cobouw
11-05-00

Van onze correspondent
Marcel van Rijnbach

ENSCHEDE/BOXTEL - **Het eerste collectieve regenwatersysteem van Nederland wordt in Boxtel toegepast. Achttien van in totaal 36 nieuwbouwwoningen zijn aangesloten op het grijswatercircuit.**

Het collectieve principe van regenwaterbenutting voor onder meer het spoelen van het toilet is nieuw. GEP Benelux, waarvan de Nederlandse vertegenwoordiging in Enschede resideert, heeft het systeem in Boxtel ontwikkeld en aangelegd. Dankzij deze maatregel bespaart één bewoner per dag 36,2 liter drinkwater.
GEP is gespecialiseerd in het ontwikkelen van grijswatercircuits voor gebouwen. In Boxtel zijn twee blokken van negen woningen aangesloten op een collectieve regenwaterinstallatie. Het dakoppervlak van elk blok (400 vierkante meter) is aangesloten op één ondergronds inline-filter.
Het systeem werkt simpel: het regenwater wordt afgevangen door filters die onder een nabijgelegen parkeerplaats zijn aangelegd. Deze filters hebben een behuizing van polyethyleen en een kern van roestvrijstaal. Tussen de aan- en afvoer van regenwater mag een verval optreden van zeven centimeter, dat is een bijzonder kenmerk van de door GEP toegepaste inline-filters.

Tanks

Negentig procent van het aangevoerde water komt via de filters in de tanks terecht, waarvan per blok twee exemplaren zijn geplaatst. Slechts tien procent van het aangevoerde regenwater verdwijnt via het filter in een sloot die achter de nieuwbouwwijk ligt. Eén tank herbergt een inhoud van 11.300 liter. Tussen de tank en de schuur van de hoekwoning in het betreffende woningblok ligt een aanzuigleiding die het water uit de tank naar de pompbesturing stuurt. In overleg met de gemeente en de bewoner is de schuur/berging van de hoekwoning met een meter verbreed. In deze ruimte is de pompinstallatie en de besturing geplaatst die het regenwater naar het pand transporteren. Om alle woningen te voorzien van regenwater is per woningblok van negen circa 60 meter kunststof leiding aangelegd.
Alleen de toiletten worden gespoeld, niet de wasmachine. Volgens ing. F. Prins van GEP Benelux bleek het in dit project niet rendabel om én de wasmachine en toilet te spoelen én regenwater te benutten voor de tuinkraan. "Het dakoppervlak per woningen is te klein om regenwater voor al deze voorzieningen te benutten. Rendabel is het pas bij een dakoppervlak van minimaal 80 vierkante meter per woning".

Verbaasd

Volgens Prins kende Nederland tot dusver geen collectieve regenwatersystemen. "We hebben dit principe op de BouwRai gepresenteerd en iedereen stond verbaasd. Negentig procent van de architecten wist niet dat dit kan. Er komen dan ook steeds meer architecten naar ons toe met het verzoek dit systeem toe te passen. Vijf projecten zitten nu in de pen. Wij zien duidelijk toekomst in dit systeem. Als ieder huis zijn eigen regenwatervoorziening krijgt, wordt het veel te duur. In collectief verband moet je de installaties groter uitvoeren, maar op termijn ben je veel goedkoper uit."
Prins hamert erop dat GEP eerder in het ontwerpproces moet worden betrokken om faalkosten te voorkomen. Prins: "Een ideaal stadium om in te stappen is als de ruwe schets is gemaakt. Eigenlijk werden we ook te laat bij het project in Boxtel ingeschakeld. De architect had al aansluitingen laten maken voor de wasmachine, maar toen bleek dat regenwaterbenutting voor die toepassing niet rendabel was, moesten die aansluitingen weer ongedaan worden gemaakt. Dat is zonde van de kosten. Daar komt bij dat je rekening moet houden met het gegeven hoe diep het riool in de grond komt. Want het systeem en de leidingen moeten uiteraard wel boven het riool worden aangelegd."

'Het was hún wijk, zij praten mee'

Directeur Toering van Enschedese corporatie wil bewoners laten meebeslissen over herbouw Roombeek.

Van onze verslaggever
Mac van Dinther

ENSCHEDE

De verwoeste woonwijk in Enschede moet zo snel mogelijk worden herbouwd. De bewoners van de vernielde huizen krijgen inspraak. Alle bewoners die terug willen naar hun wijk kunnen dat. Die garantie geeft A. Toering, algemeen directeur van woningcorporatie Domijn. De corporatie is de grootste van Enschede en een van de twee die het zwaarst zijn ge[illegible]en door de vuurwerkramp.

[illegible] groot de verwoesting precies is, is nog steeds niet helemaal duidelijk. Toering wil daarom een slag om de arm houden. 'Wij hebben nog niet mogen kijken in de binnenste ring van het rampgebied.' Toering schat dat alle huizen binnen de rechthoek gevormd door de Putterstraat, Stroinksbleekweg/Tollensstraat, Kroedhoftestraat en Renbaanstraat/Nieuwluststraat totaal zijn verwoest.

Daarnaast verwacht hij dat de huizen grenzend aan dit gebied en met name het stukje tussen Kroedhoftestraat en de Lasondersingel zwaar zijn beschadigd. Zo zwaar wellicht dat de huizen die hier nog staan alsnog plat moeten. 'De kans is groot dat ze door de drukgolf helemaal zijn ontzet.'

Het gaat om vier- tot vijfhonder[illegible]izen in tien tot twaalf straten. [illegible]iehonderd huizen zijn in bezit van woningbouwverenigingen Domijn en de Woonplaats. De rest is particulier bezit.

De woningbouwverenigingen zijn verzekerd tegen de schade, maar hebben ook juridisch adviseurs ingeschakeld om schade te verhalen op eventuele verantwoordelijken voor de ramp. 'We maken nu ook extra kosten. Mensen van ons maken al acht dagen overuren, we derven huur. Allemaal zaken die niet door de verzekering zijn gedekt.'

De afgelopen week zijn de Enschedese woningcorporaties druk bezig geweest om vervangende huisvesting te verzorgen voor ongeveer 450 huishoudens. Het merendeel van hen is in Enschede gehuisvest, aldus Toering. 'Ik denk dat enkele tientallen huishoudens in omliggende gemeenten zijn terechtgekomen.' Afgezien van een paar incidenten is het merendeel van de tijdelijk gehuisvesten volgens hem tevreden.

De komende tijd wordt gekeken hoe de mensen die uit hun huis zijn gedreven door de vuurwerkramp permanent gehuisvest kunnen worden. Sommigen zullen terugkunnen naar hun huizen nadat die weer zijn opgeknapt. Anderen zullen wellicht blijven in de huisvesting waar ze nu tijdelijk zijn ondergebracht. De derde en waarschijnlijk grootste groep moet nieuwe huisvesting krijgen.

Deze groep krijgt voorrang boven alles en iedereen, aldus Toering. 'De normale verhuur zit nu even vast. Dat zetten we stop. Ook de verkoop van woningen aan particulieren staat nu stil. We hebben de huizen zelf nodig. Dit gaat vóór alles.'

A. Toering

FOTO HARRY COCK

Dat de bewoners van de rampwijk weer bij elkaar in de buurt komen te wonen, acht Toering vrijwel uitgesloten. 'De meeste huizen liggen toch verspreid over de stad. Er zijn alleen twee complexjes ten zuiden van de Lasondersingel die op de nominatie stonden om te worden gesloopt, maar nu gereed gehouden worden voor de slachtoffers.' Hier kunnen ongeveer tachtig huishoudens terecht.

Het fabrieksterrein waar de ramp zich nu anderhalve week geleden voltrok lag binnen het nieuwbouwplan Groot Roombeek, de grootste binnenstedelijke Vinex-locatie van Nederland. Ook de nu verwoeste huizen ten oosten van de Grolschfabriek hadden daar waarschijnlijk plaats voor moeten maken.

Dat Groot Roombeek doorgaat zoals gepland is vrijwel uitgesloten, zegt Toering. 'Alles verandert nu. Een deel van de gebouwen van de Bamshoeve (de voormalige textielfabriek die naast de vuurwerkopslag stond, red.) zou in het plan worden opgenomen. Maar dat is allemaal weg.'

Het is nog wat te vroeg om over de wederopbouw te praten, aldus Toering. Maar hij weet wel hoe hij het wil aanpakken. 'Wat ik voor me zie, is dat alle bewoners stem krijgen in de ontwikkeling van de wijk. Het was hún wijk, ik weet zeker dat ze daar een mening over hebben.'

Toering wil met de bewoners, de gemeente en de woningbouwvereniging om tafel gaan zitten om zo snel mogelijk plannen te maken. Normaal duurt het bij een project van deze grootte al snel een jaar of vijf voordat de huizen er weer staan. Maar dat moet in dit geval een stuk sneller kunnen, vindt Toering.

'Ik denk niet aan vijf, niet aan vier, maar misschien wel drie jaar of korter. Ik vind dat alle partijen alles moeten doen om de snelheid van handelen flink op te voeren. Misschien kunnen we er wel een experiment van maken.' Hij garandeert dat de huidige bewoners terug kunnen. 'Dat die mensen weer een plek moeten krijgen in de wijk staat voor mij vast. Ik besef dat ik daarmee verwachtingen wek. Maar dat wil ik ook.'

niet op rampterrein

zegt woordvoerder M. Kortleven. 'Bij ons stonden ze bekend als een keurig bedrijf.'

En dan is er nog de opmerkelijke gewoonte van eigenaar Bakker. De stevig gebouwde directeur, vertelt een bron, placht bij aankomst op zijn bedrijf met zijn BMW altijd een inspectierondje om de bunkers te rijden alvorens zijn wagen bij bomen naast de toegangspoort te parkeren. 'Hij was een beetje lui.' De wagen staat niet op de foto's die kort voor de fatale explosie zijn genomen. Voor ingewijden is de conclusie onontkoombaar. Hij was niet aanwezig tot het moment dat hij, volgens zijn advocaat, drie vuurhaarden ontdekte. Dat zou duiden op brandstichting.

Geven bovenstaande puzzelstukjes een sluitend beeld? Vervormt het indirecte bewijs de werkelijkheid juist? Of staat de precieze verblijfplaats van de directeuren al vast dankzij verklaringen van getuigen? 'We vinden dat absoluut duidelijk moet worden hoe dit allemaal heeft kunnen gebeuren', schreven de Fireworks-directeuren in hun enige publieke reactie sinds de ramp. Op dat moment zeiden ze alleen in een onafhankelijk onderzoek te vertrouwen; inmiddels hebben ze hun lot noodgedwongen in handen gelegd van justitie.

Vier- tot vijfhonderd woningen verwoest

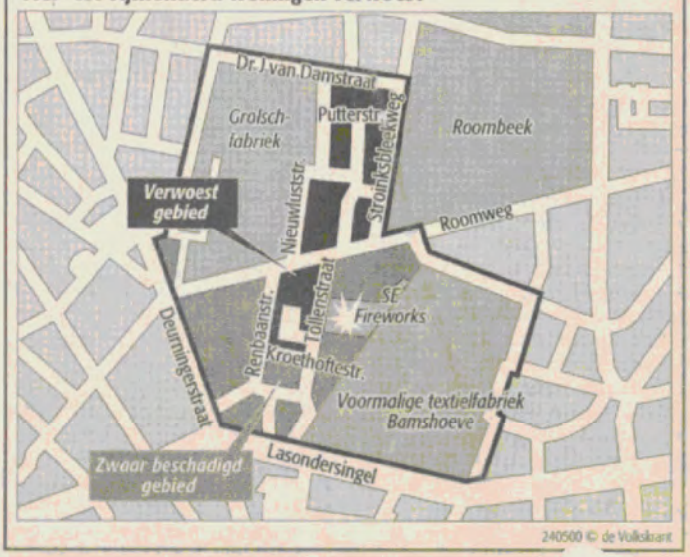

de Volkskrant BUITENL

Libanezen vieren bevrijding v

'Een dag van vernedering' noemde de grootste Israëlische krant de haastige aftocht uit Zuid-Libanon. Maar Libanon vierde het als een bevrijding.

Honderden Libanezen staan bij de grenspost Metulla te wachten tot ze Israël in mogen.

AFP, Reuters

BEIROET

Het beruchtste symbool van de Israëlische bezetting in Zuid-Libanon, de gevangenis van Khiam, is dinsdagmiddag veroverd door een opgetogen menigte Libanese burgers. Onder het roepen van 'Allahu akbar' (God is groot) lieten ze de 145 gevangenen vrij. De leden van de pro-Israëlische militie SLA die de gevangenis bewaakten sloegen op de vlucht.

Honderden SLA-strijders zijn met hun familie naar Israël gevlucht. Anderen hebben zich volgens Libanese veiligheidsfunctionarissen overgegeven aan het Libanese leger, of aan de gewapende islamitische groepen Hezbollah (dat door Iran wordt gesteund) en Amal (met Syrië als beschermheer). Dinsdagavond zweeg de zender van het SLA, de Stem van het Zuiden.

Ook in het oosten van de 'veiligheidszone' in Zuid-Libanon, waaruit het Israëlische leger zich nu haastig terugtrekt, hebben de SLA-eenheden zich overgegeven. De Israëlische luchtmacht bombardeerde de door de SLA verlaten stellingen, om te voorkomen dat die in handen zouden vallen van de oprukkende Hezbollah-strijders. De Israëlische chauffeur van een BBC-ploeg werd dodelijk getroffen door een granaat van een Israëlische tank.

Overal in Libanon werd het einde van de Israëlische bezetting in het zuiden spontaan gevierd. Automobilisten tooiden hun voertuigen met de vlaggen van Libanon en Hezbollah en speelden nationalistische muziek. Bij de verkeerslichten hielden jongeren een collecte voor Hezbollah, dat jarenlang heeft gevochten tegen het Israëlische leger en de SLA. In Bint Jbail, dat gisteren door het Israëlische leger werd verlaten, vierden Hezbollah en zijn oude rivaal Amal samen de overwinning

eider Hassan Nas- mee doelde hij ook op een omstreden gebiedje bij de Golan-Hoogvlakte, dat Israël in 1967 op Syrië heeft veroverd.

Israël en de Verenigde Staten willen dat Libanon zijn leger naar het zuiden stuurt om het ontruimde gebied over te nemen. Maar volgens een hoge Libanese officier is Beiroet niet van plan zijn troepen naar het zuiden te sturen voordat alle Israëli's daar plaats hebben gemaakt voor troepen van de Verenigde Naties.

VN-secretaris Kofi Annan heeft van de Veiligheidsraad toestemming gekregen om de VN-macht Unifil uit te breiden van 4.515 naar 5.600 man. Annans speciale gezant Terje Röd-Larsen vertrok gisteren naar het Midden-Oosten om het verloop van de Israëlische terugtrekking te volgen. Frankrijk

Na 18 jaar vertrekt Isra

14 maart 1978
Na een aanval door een Palestijns commando vanuit Libanon valt Israël het buurland binnen met 25 duizend soldaten. Er vallen tussen de twee- en vierhonderd doden. Naar schatting 400 duizend inwoners van Zuid-Libanon vluchten naar Beiroet.

19 maart 1978
De Veiligheidsraad roept Israël in resolutie 425 op zich onmiddellijk terug te trekken en brengt een vredesmacht op de been: Unifil. Het Israëlische leger trekt zich terug, maar draagt gebieden over aan bevriende christelijke milities.

den lang. Tussen 15 augustus en 3 september trekt PLO-leider Arafat alle elfduizend strijders uit Beiroet terug. Ook duizenden Syrische soldaten vertrekken.

mei 1983
Libanon en Israël sluiten een akkoord. Syrië legt zich er echter niet bij neer. Israël en de christelijke militie SLA (Zuid-Libanese Leger) houden daarom het zuiden van Libanon bezet. Syrië blijft met troepen aanwezig in het noorden en de Beka'a-vallei.

juni 1985
Het Israëlische leger trekt zich terug op een klein grensgebied in

Dick Buursink legt minister Pronk het een en ander uit

Ook minister Pronk bezoekt Groot Roombeek

Gedurende de eerste maanden van 1999 hebben we al hoog Haags bezoek mogen ontvangen. In januari bezochten minister Van Boxtel van Grotestedenbeleid en staatssecretaris Remkes van het Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) Groot Roombeek.

En heet van de naald: 25 maart jongstleden liet minister Pronk van VROM zich een uurtje bijpraten over Groot Roombeek. De gezamenlijke inspanningen om dit deel van Enschede-Noord op het Haagse netvlies te krijgen lijken te werken. De vraag die nog rest is: wie volgt — premier Kok?

Inloopuur donderdag 22 april in het Kompas

Ongeveer een jaar geleden hebben we een **Open Dag** gehouden om u te informeren over het stedenbouwkundig plan. Natuurlijk hebben we het afgelopen jaar niet stilgezeten. Daarover heeft u kunnen lezen in deze nieuwsbrief. Over bijvoorbeeld de lobbycampagne en de uitwerking van de Deelplannen 1 en 2. Maar we kunnen natuurlijk nog veel meer vertellen. Daarom houden we op donderdag 22 april aanstaande van 16.00 tot 19.00 uur in het Kompas (IJstraat 4) een '*inloopuur*'. Iedereen met vragen of de behoefte aan meer informatie over de deelplannen kan binnen komen lopen. Medewerkers van de Bouw- en Milieudienst zijn aanwezig om u te informeren.
Verwacht u echter nog geen concrete informatie over woningen. Zover zijn we nog niet. Deze informatie wordt pas in de loop van het jaar verwacht.

Projectleider Rien Wilderink

Cord Finish

Eén van de momenteel in Groot Ro gevestigde bedrijven is Cord Finish stedenbouwkundig ontwerp is er v gaan dat Cord Finish niet op de hui tie kan blijven. Dit betekent dat ze mijn naar een andere locatie moet zen. Rien Wilderink, projectleider betrokken bij de onderhandelingen Finish, hierover: "Natuurlijk komer met een leuke mededeling naar he Maar toch zijn de onderhandelinge zakelijke en goede sfeer verlopen. jes zijn op de 'i' gezet. Er is aan Cor een nieuwe locatie op het industrie De Marssteden aangeboden. Uiterl ber 2000 zal Cord Finish naar de M verhuizen. Op het huidige terrein v Finish zal aansluitend gestart wor woningbouw. Ook over het grootst blok — wie draait op voor de koste aanwezige bodemverontreiniging - voor alle partijen aanvaardbaar co gesloten."

Colofon

De Nieuwsbrief Groot Roombeek is een uit Bouw- en Milieudienst van de gemeente Ens De oplage van 5000 exemplaren wordt deels onder bewoners en ondernemers in en rond 'Groot Roombeek', alsmede andere betrokk geïnteresseerden.
Redactie: afdeling Communicatie BMD
Fotografie: Johan Ghijsels GKf
Illustraties: Max.1, Ontwerpbureau 10
Vormgeving en realisatie: Ontwerpbureau 1
Lithografie: Ontwerpbureau 10, Scan Four
Gedrukt door Drukkerij te Sligte op Bioset TC chloorvrij geproduceerd recycleboar papier
Correspondentie-adres: Nieuwsbrief Groot R Bouw- en Milieudienst, postbus 173, 7500 A
© 1999 gemeente Enschede / Ontwerpbureo Alle rechten voorbehouden.

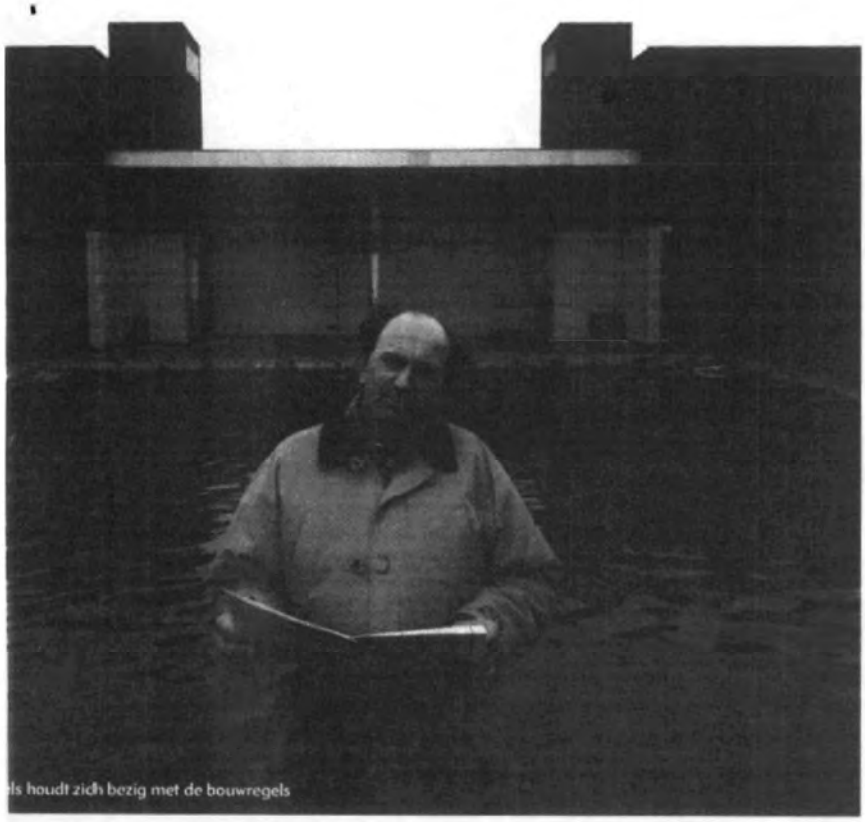

ls houdt zich bezig met de bouwregels

uwen en procedures

000 gaan we starten met de
ıim 200 woningen. We kunnen
egelijk beginnen. Dus is Groot
n een aantal stukjes gehakt, de
e plandelen (zie kaart). In 2000
ınen ... de bouw in de plande-
aar om te kunnen bouwen, moet
r van 1999 begonnen worden
wrijp maken van het terrein,
nleggen van straten waaraan
ɔrdt.

:o maar een straat aanleggen,
provisorisch. Daar gelden aller-
e regels voor. Johan Wessels, van
Ruimtelijke Ontwikkeling van de
ilieudienst, over de bouwregels
ɔek komen kijken: "Je kan pas
ven als Burgemeester en Wet-
bouwvergunning hebben afge-
igt pas een bouwvergunning als
ın een aantal eisen uit de wet.
s is dat het bouwplan past in het Groot Roombeek, een bestemmingsplan gemaakt. Maar de huidige plannen voor Groot Roombeek zijn niet in overeenstemming met dit bestemmingsplan. De gemeente gaat daarom voor Groot Roombeek een nieuw bestemmingsplan maken. In de volgende nieuwsbrieven wordt u hierover nader geïnformeerd." Aldus Johan Wesseis.

Toch al aan de slag met een voorbereidingsbesluit

Een bestemmingsplan maken kost tijd. Dat staat op gespannen voet met het voornemen om dit najaar al te starten met het bouwrijp maken van het terrein. Johan Wessels vervolgt: "Om toch tijdig met de voorbereidingen voor de bouw te kunnen beginnen heeft de gemeenteraad in februari een voorbereidingsbesluit genomen. Hierin is vastgelegd dat voor de eerste deelplannen van Groot Roombeek een bestemmingsplan wordt voorbereid. Door dit besluit kunnen vergunningen worden afgegeven voor de uitvoering van (bouw)werkzaamheden. Maar dit kan

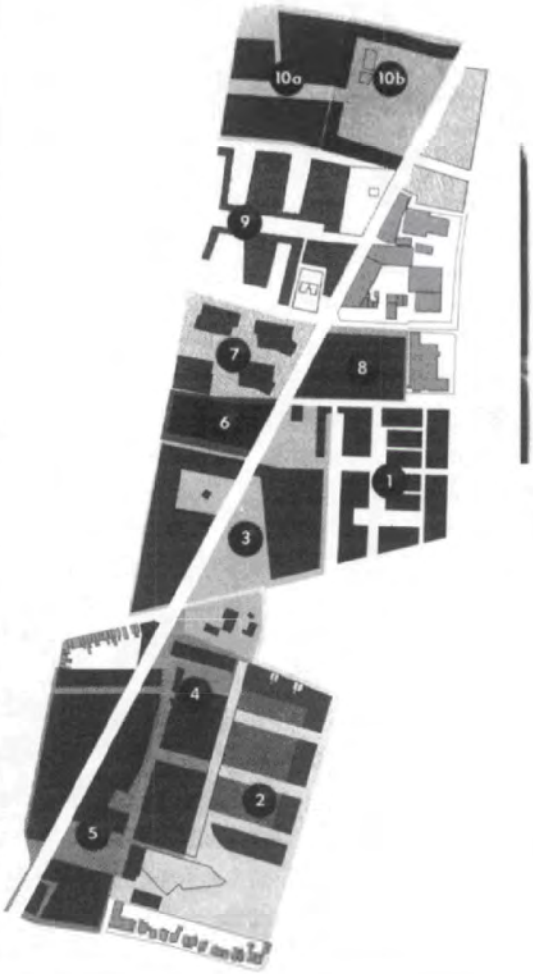

Families – fasering

FAMILIE	START BOUW	AANTAL WONINGEN
1	april 2000	120
2	september 2000	82
3	maart 2001	34
4	september 2001	80
5	maart 2002	164
6	september 2002	47
7	maart 2003	121
8	september 2003	37
9	maart 2004	134
10a/b	september 2004	156

ling in de gemeente-advertentie in Huis-aan-Huis wordt aangekondigd dat gedurende twee weken het verzoek voor bouwwerkzaamheden en de bijbehorende tekeningen ter inzage liggen bij de Publieksbalie van de Bouw- en Milieudienst, Molenstraat 50. Iedereen kan dan bezwaar indienen tegen het voornemen tot het afgeven van deze vergunning. De gemeente verzamelt de reacties en stuurt deze samen met de aanvraag voor de vergunning naar de Provincie. De Provincie geeft dan wel of niet een zogenaamde verklaring van geen bezwaar voor het verlenen van een vergunning af."

GROOT ROOMBEEK

ef voor bewoners, ondernemers,
en en geïnteresseerden

j ar geleden

een jaar geleden, op 7 maart 1998, is er een gehouden in de Bamshoeve. Het was de en reeks van informatiebijeenkomsten edenbouwkundig ontwerp. Het was ook de ukwekkendste. Ruim 1.000 (!) belangstel- en zich op een natte en sombere zaterdag nnen informeren.

Gessel, senior medewerker Volkshuis- n de Bouw- en Milieudienst: "Dit aantal onze stoutste verwachtingen. En doordat n, verhuurbedrijf Nijland en het kunste- ctief, ook in hun ruimtes activiteiten orga- ont: d er een vrolijke, braderie-achtige t terrein. Maar — en dat is toch wel het ste — ik heb het gevoel dat we een behoor- lak hebben gecreëerd voor de plannen. en die ik heb gesproken reageerden met: ou ik wel willen wonen".

lling voor de maquette

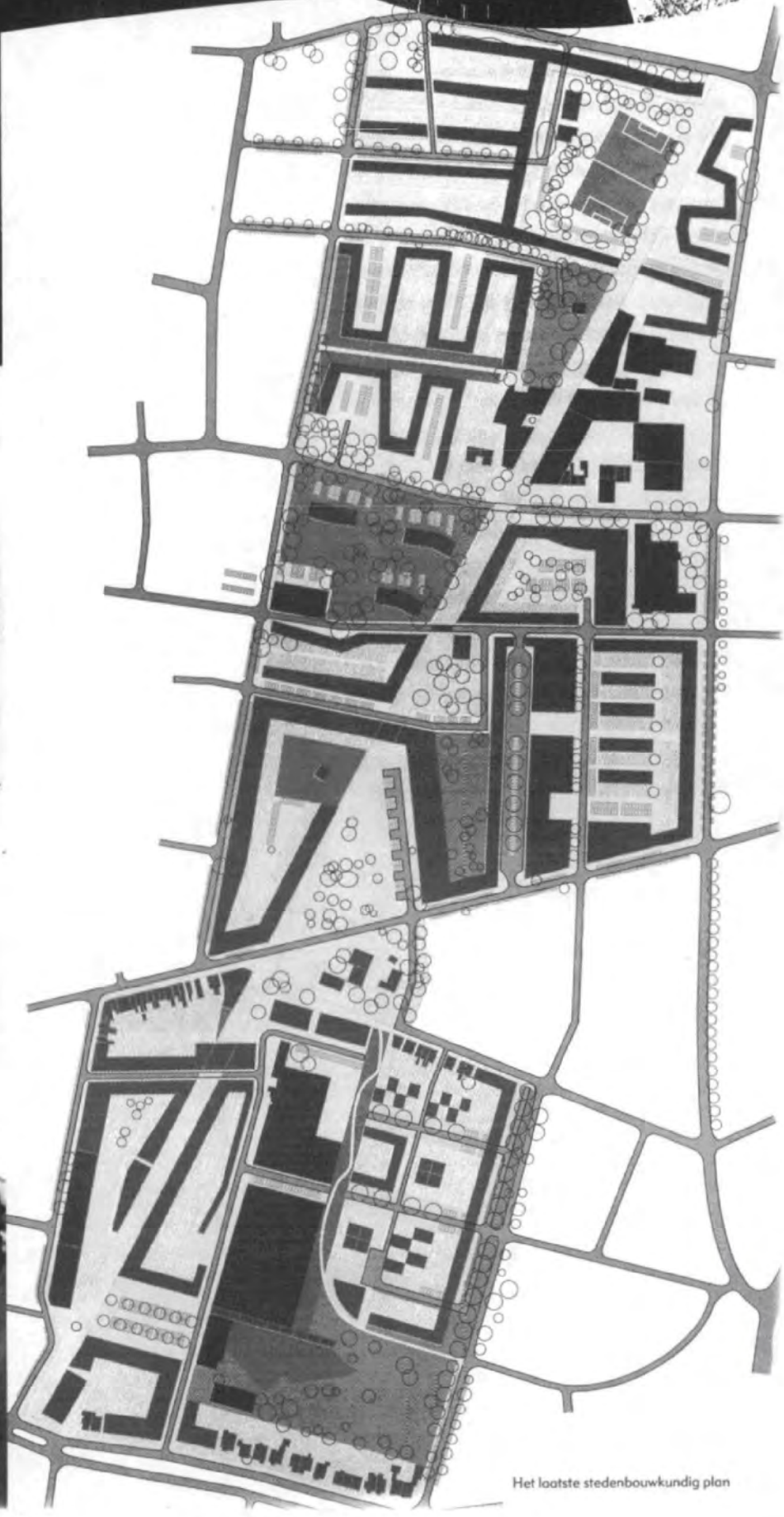

Het laatste stedenbouwkundig plan

Het Enschedese inferno van 1862

KONING Willem III had zich verwaardigd helemaal van Het Loo naar Twente te reizen. Enschede was voor de gelegenheid zwaar opgedoft. Erepoorten, guirlandes en bogen van dennengroen in de straten tussen de merendeels houten huizen. De vorst kwam op 1 mei 1862, ongeïnteresseerd als altijd. Aan dit soort verplichtingen aan zijn volk had hij een forse hekel. Een week later hingen of lagen de versieringen er nog altijd. Het was erg warm geweest, de dagen ervoor. De dennentakken waren dor en droog.

Op dat moment, zaterdag 7 mei, klonk de kreet: 'Brand!' Er was brand in de Kalanderstraat. Drie uur later was bijna heel Enschede van de aardbodem verdwenen. Enschedeërs zouden daarvan hun eigen historische watercheiding maken. Dingen die gebeurd waren, situeerde je vóór of ná de brand.

Lezen we de *Enschedese Courant*, die (overigens pas drie weken later, óók door gevolgen van de brand) schreef: 'Het personeel der brandspuiten repte zich naar de spuiten. De schutterij kwam in de wapenen. Overal hoorde men alarm geroep. Alles ijlde naar de plaats des gevaars om te helpen, om te redden, waar geholpen en gered kon worden.

'Eene zwarte rookzuil, waarin de vlammen speelden, hief zich intusschen op van de reeds brandende gebouwen, en werd door den wind wiens kracht zich plotseling verhief, in noord-westelijke rigting, naar de stad heen gedreven. In die zuil, die zwart als de nacht zich steeds breeder uitzette, huisde de pest des verderfs.

'Nog waren niet alle spuiten aanwezig of reeds donk het geroep: "De spinnerij van Van Heek brandt." Even later was het: "De rectorschool over de gracht brandt!" En van toen af was het, als stortte eene vlammenzee over de ongelukkige stad.'

Waar de brand ontstond, is bekend. Het was in een achterwoning in de Kalanderstraat die bewoond werd door de textielarbeider L. van Voorst en zijn vrouw. De man werd een dag lang vastgehouden en hard ondervraagd, maar er bleek geen enkel bewijs van moedwillige brandstichting.

Door de kurkdroge versieringen voor het koninklijk bezoek kon het vuur gemakkelijk overslaan van de ene kant van de straat naar de andere, geholpen door de voortdurend draaiende wind. De allermeeste huizen waren nog van hout.

Honderden Enschedeërs vluchtten in grote paniek. Het kwam tot enorm gedrang bij de enige uitgangen die de stad toen kenden, de Eschpoort en de Veldpoort. Met paard en wagen en hondenkar probeerde men de brandende stad te ontvluchten.

Commissaris der koningin jhr. mr. C. Backer kwam aangesneld uit Zwolle om zich met de gemeentebesturders te beraden over maatregelen. De vergadering moest gehouden worden in het pand van raadslid W. Blijdenstein (een textielfabrikant) omdat het raadhuis, de burgemeesterswoning en de huizen van alle andere raadsleden en ook dat van de gemeentesecretaris verbrand waren. Commissies werden gevormd ter leniging van de nood. Burgemeester L. ten Cate nam vrijwel onmiddellijk ontslag. Hij voelde zich politiek verantwoordelijk voor de catastrofe.

Maar veel was er niet meer uit te richten. Nogmaals de Enschedese Courant: 'Te een ure ging het geroep brand op, te 2½ ure bleef het uurwerk op den toren stilstaan, te 7 ure was Enschede een brandende puinhoop en alle leven verdwenen.'

Wonderbaarlijk is dat in dit inferno slechts twee doden te betreuren waren en dat er nauwelijks gewonden waren. Verdere cijfers: 633 woningen vernietigd, 25 stallen, 44 pakhuizen, vrijwel alle publieke gebouwen, scholen, de meeste fabrieken, 660 gezinnen, 3675 mensen werden dakloos.

Kranten in binnen- en buitenland besteedden grote aandacht aan de ramp in de textielstad. Men sprak destijds van 'een modern Pompeï'. Makkelijk was de berichtgeving niet. Boodschappers reden te paard naar Hengelo. Vandaar kon het nieuws per telegraaf verder. De telegraafdraden waren nog niet tot Enschede doorgetrokken (het spoor evenmin).

Minister Thorbecke van Binnenlandse Zaken stuurde vierhonderd legertenten en liet daar later de gemeente schandelijk veel voor betalen. Hij was zelf ook een der eerste Haagse politici op de plek des onheils. Op 13 mei bracht hij in de Tweede Kamer verslag uit. Hij had een 'tooneel van verwoesting' gezien 'zoals men zelden aanschouwt'.

Nog een keer de Enschedese Courant: 'En tusschen die puinen zwierven enkele mannen, vrouwen en kinderen, elkander zoekende, of om afscheid te nemen van de plaats waar zij eenmaal gelukkig waren en waar nu hunne herinnering, hun leven, de vrucht van hun zweegen en voor velen ook van hunner ouderen vlijt in het vuurgraf bedolven lag. Men zag geen handen wringen. Er was slechts stomheid, de stomheid der ontzetting op die bleeke aangezigten te lezen...'

De wederopbouw verliep voortvarend. Van alle kanten kwamen metselaars en timmerlui naar Enschede. De drie tollen tussen Almelo en Hengelo brachten in het rampjaar elfduizend gulden op. Dat was drieduizend gulden meer dan het jaar ervoor. Alles te danken aan ramptoerisme en de expeditie van bouwmaterialen.

De verzekering betaalde rond zeven miljoen gulden. Uitersard niet aan de gewone man, want die was in die tijd niet verzekerd. Het merendeel ging naar de textielfabrikanten. In het jaar vóór de brand bezat Enschede acht stoomspinnerijen, met 22.600 spillen, en zes stoomweverijen, met 888 getouwen. Vijf jaar later telden we elf stoomspinnerijen, met 63.350 spillen, en dertien stoomweverijen, met 2.659 getouwen. De nieuwste machines konden worden aangeschaft en de aloude concurrentie met de Engelse textielindustrie werd afgeschud. Enschede nam vanaf dat moment ook een niet meer te overbruggen voorsprong op Almelo en Hengelo.

Henk Strabbing

Uitgebrande fabrikantenvilla. FOTO SPAARNESTAD

Ontploffen toegestaan

RAMPGEBIED ENSCHEDE WERD ALS INDUSTRIETERREIN GEZIEN, NIET ALS WOONWIJK – DE HISTORIE VAN EEN VUURWERKDEPOT

Als in 1977 S.E. Fireworks zich meldt voor de lege kolenopslagplaats van de Twentsche Broodfabriek, krijgen ze snel toestemming. Werk is werk, en: elk leeg gebouw dat wordt gevuld is er een, dachten de Enschedese ambtenaren. Bijna een kwart eeuw later ontploft het explosieve depot, met een ramp als gevolg.

GERTJAN VAN SCHOONHOVEN

Zou de ambtenaar van de gemeente Enschede superieur om zijn eigen woorden hebben moeten glimlachen? Verbedelijk wel. Het zinnetje waarmee in 1997 en bewoner van de nu verwoeste Renbaanat, die tegen een nieuwe vergunning voor S.E. Fireworks had geprotesteerd, werd teruggejaagd in z'n hok, druipt van de ambtelijke arrogantie. Het is – drie jaar, waarschijnlijk 22 doden en vierhonderd verdwenen huizen later – de moeite waard om er even bij stil te staan. Het zinnetje is namelijk illustratief voor de ambtelijke 'tunnelvisie' die mede debet is aan de ramp van twee weken geleden. En het vertelt ook iets over wat men de sociaal-economische en ruimtelijke voorgeschiedenis van de ramp zou kunnen noemen. Het vertelt hoe het komt dat zo'n explosief bedrijf midden in een woonwijk lag.

De heer M.A. Slot, wonend aan de Renbaanstraat 46, is begin 1997 de enige buurtbewoner die bezwaar maakt tegen een nieuwe vergunning voor S.E. Fireworks voor de opslag van zwaar vuurwerk in zijn depot aan Tollensstraat 50. Zulke bedrijven, vindt Slot, horen niet in een woonwijk thuis maar in een industriegebied.

De gemeente wijst Slots bezwaar op formele gronden af. Directeur Bouw- en Milieudienst F.W. van Aggelen formuleert op 22 april 1997 namens B en W waarom. De aanvraag van S.E. Fireworks kan alleen worden getoetst aan de Wet milieubeheer, niet aan 'planologische c.q. ruimtelijke ordeningsaspecten'. Derhalve: 'De ingebrachte bedenking kan door ons bij de beoordeling van deze vergunningaanvraag buiten beschouwing worden gelaten.'

Dan komt het superieure zinnetje. 'Ambtshalve merken wij nog op,' schrijft Van Aggelen in koninklijk meervoud, 'dat onderhavige inrichting niet is gevestigd in een woonwijk, zoals kennelijk door bezwaarde wordt gesteld, maar op een industrieterrein.' Je hoort F.W. van Aggelen denken: de sukkel! Die man wil S.E. Fireworks naar een industrieterrein verplaatsen – maar het staat allang op een industrieterrein!

De heer Slot zal zijn ogen niet hebben kunnen geloven toen hij het besluit van B en W las. Ja, S.E. Fireworks ligt op een industrieterrein. Maar aan de westkant van de straat begint de woonwijk.

Er zit in dit bureaucratische absurdisme iets typisch Nederlands en ook iets typisch Enschedees. Typisch Nederlands is de gedelegeerde macht van de ambtenaar. Hij wikt en beschikt, B en W zetten een handtekening. Maar machtiger nog dan de ambtenaar is de ordening van de stad op papier. Als het bestemmingsplan iets aanwijst als industriegebied is elke discussie eigenlijk gesloten.

S.E. Fireworks moest, getuige de gedetailleerde eisen, aan veel voorwaarden voldoen, wilde het die nieuwe vergunning krijgen. Ook aan de omwonenden werd gedacht: een deel van de eisen had betrekking op 'overlast'. Maar wat er met de overkant van de straat en de rest van de omringende wijk zou gebeuren als de hele handel de lucht in zou gaan, daar keken die gedetailleerde eisen niet naar.

De voorwaarden moesten de gevaarlijke bedrijvigheid op papier zo goed mogelijk *regelen*. Dus niet: de wenselijkheid van zo'n bedrijf in dit deel van Enschede *toetsen*. Dat de oostzijde van de Tollensstraat een industriële bestemming had, heeft in deze beperkte blik een cruciale rol gespeeld, zo blijkt uit het besluit van 1997. Het was irrelevant dat er aan de westzijde van de Tollensstraat huizen stonden. De oostzijde was industriegebied. Punt. Bestemmingsplan is bestemmingsplan. En *too bad* voor de omwonenden: op een industriegebied is ontploffen toegestaan.

Op dit punt wordt de ramp, althans de voorgeschiedenis ervan, ook een typisch Enschedees verhaal. Bijna overal in de voor-

Verslagenheid in de voormalige textielstad Enschede tijdens de stille mars van vrijdag 19 mei

FOTO MARCO OKKEN

De Roomweg, omstreeks 1974, dankte zijn naam aan het Room Veldje, een beekje van vroeger

malige textielstad zijn de fabrieken de huizen voorafgegaan. Op de meeste plekken in de stad is dat niet meer te zien, hooguit af te lezen aan straatnamen of de namen van nieuwe gebouwen. Die verwijzen naar het daar ter plaatse weggesaneerde textielverleden. Het huidige Enschede is deels een op gesloopte fabrieken gebouwde stad.

Elders, met name in het noorden, bestaat het oude Enschede nog. Daar is te zien hoe Enschede, dankzij de industriële revolutie, een grote stad werd. De textielindustrie had mensen nodig, die rondom de fabrieken gingen wonen. Voor het huidige rampgebied, de buurt Roombeek en de omringende wijk Mekkelholt, geldt dat bij uitstek. Daar lag het centrum van de textielindustrie in het noordelijke deel van de stad. De woningen en de mensen kwamen in haar kielzog.

Een kaart uit 1884 laat zien dat er ruim een eeuw geleden nog niets was in het gebied dat toen het Room Veldje heette, naar een beekje. Op een paar boerderijen en een boerenschooltje na. Een van die boerderijen was de Kroedhöfte, die stond waar later de gelijknamige straat werd aangelegd die bij de Fireworks-catastrofe werd verwoest. Een andere boerderij heette de Bamshoeve; die zou later haar naam schenken aan de gigantische katoenspinnerij die in 1896 in het gebied werd gebouwd. Een groot deel van dit complex is sinds zaterdag 13 mei verwrongen staal.

De belangrijkste economische motor van het gebied, dat veel later dan het zuiden van Enschede tot ontwikkeling kwam, was de nieuwe spoorlijn tussen Enschede en Oldenzaal, die rond 1890 werd aangelegd. De Bamshoeve kwam eropaf, en later, in het eerste decennium van de twintigste eeuw, ook textielfabrikant N.J. Menko. Hij bouwde ten noorden van de Bamshoeve, aan de Roomweg en net als de Bamshoeve direct ten oosten van de spoorlijn, in 1906 een weverij en ververij en in 1912 de spinnerij Roombeek.

Ook een deel van dit complex stond er nog op het moment van de explosies. Het meest oostelijke deel ervan was al wel gesloopt en zou – na een sanering van de vervuilde bodem – opnieuw worden bebouwd. Het braakliggende terrein werd de afgelopen weken gebruikt voor het bergingswerk van het Rampen Identificatie Team (RIT) van de politie.

Pas op een kaart uit 1928, dus ruim na de komst van de fabrieken, is er in het gebied sprake van substantiële woningbouw, en wel meteen ten westen van de spoorlijn en de fabrieken. Medio jaren twintig verrijst bijvoorbeeld de arbeiderswijk het Roomveldje, waar de straten naar veldvogels zijn vernoemd – die straten behoren tot het zwaarstgetroffen deel. Ook de Tollensstraat verschijnt pas in 1928 op de kaart, al moeten daar al eerder huizen hebben gestaan.

De Tollensstraat is van meet af aan een gespleten straat. Het is de eerste straat ten westen van het spoor Enschede-Oldenzaal. Aan de ene kant staan huizen, aan de andere kant – langs het spoor – bevindt zich een machinefabriek. Tollensstraat nummer 50, waar Fireworks zich in 1977 zou vestigen, is vanaf 1926 eigendom van de Twentsche Broodfabriek en Warenhandel De Concurrent. Ook die is op het spoor afgekomen: De Concurrent bakt op de lokatie Tollensstraat geen brood, maar slaat er de kolen voor zijn ovens op.

Op oude luchtfoto's is goed te zien dat ter hoogte van het latere vuurwerkdepot een kromme vertakking van het spoor loopt. Ook de opslagloodsen voor de kolen, die langs dat kromme spoortje liggen, zijn te zien. De nu zo vaak vanuit de lucht gefotografeerde, scheef opgestelde vuurwerkloodsen van S.E. Fireworks volgden dezelfde kromming.

De spoorlijn naar Oldenzaal, die nooit erg rendabel is geweest, is in de jaren zeventig op-

OMEGA

AALSMEER
• Sparnaay Juweliers
ALKMAAR
• Ibink Juweliers Diamantair
• Oudes Juweliers
ALMERE
• Triade Juweliers
ALPHEN A/D RIJN
• Siebel Juweliers
AMERSFOORT
• Van Hell Juweliers
AMSTELVEEN
• Juwelier-Horloger Sieverding
• Juwelier Peereboom
• Siebel Juweliers
• Sparnaay Juweliers
AMSTERDAM
• Amsterdam Diamond Center
• Dik Juwelier
• Gassan Plaza
• Juwelier Nusselein
• Juwelier H. Tromp
• Rokin Diamonds
• Schaap & Citroen
• Siebel Juweliers
• Stream & Field
• Strego (Tussenmeer)
• Strego (Buitenveldert)
APELDOORN
• Schaap & Citroen
• Van Hell Juweliers
ARNHEM
• Schaap & Citroen
• Juwelier van Kalleveen
• Juwelier Helldorfer Presikhaaf
ASSEN
• Juwelier Verhaagen
BAARN
• Juwelier Sassoon
BARNEVELD
• Kaasschieter Juweliers
BENNEKOM
• Diadeem
BERGEN OP ZOOM
• Juwelier Herbers & Jenniskens
BEVERWIJK
• Rense de Boer Juwelier
BREDA
• Juwelier Pertijs
• Schaap & Citroen
• Juwelier Sengers-Albers
BRUNSSUM
• Van Sloun Juweliers
BUSSUM
• Jos Geerling Juweliers
DEN BOSCH
• Ton van Grinsven Juweliers
DEN HAAG
• Arcade Juweliers
• Juwelier Alpin Exclusief
• Schaap & Citroen
• Gaemers Jewels & Watches
• Siebel Juweliers
DEURNE
• Juwelier Horlogerie van Hooff
DEVENTER
• Juwelier Peters
DIEMEN
• Juwelier Puttmann
DOETINCHEM
• Juwelier Kopmels
DOKKUM
• Juwelier Laurens Bits
DRACHTEN
• Juwelier van der Meulen
EINDHOVEN
• Siebel Juweliers
• C. van de Kerkhof Juweliers
• Schaap & Citroen
• Juwelier Sanders (Demer)
• Juwelier Sanders (Woensel)
ENSCHEDE
• Juwelier J.W.C. Gruyters
• G. Koelink Juwelier
GOUDA
• G.C. de Vooys Juweliers
GRONINGEN
• Juwelier De Schatkamer
• Schaap & Citroen
• Kiestra Juweliers
HAARLEM
• Aronson Juweliers
• Juwelier F.J. Driessen
• Juwelier De Boer & Haverkort
HAREN
• Ten Berge Juweliers
HEERLEN
• Juwelier Meertens
• Juwelier Vaessen
HELMOND
• Juwelier Stockx (Ameidestraat)
HENGELO
• Juwelier Jonge Poerink
HILLEGOM
• Roeland Juweliers
HOOFDDORP
• Sparnaay Juweliers
HOOGEVEEN
• Juwelier Groeneveld
HUIZEN
• Juwelier R. Kahlé
IJMUIDEN
• Juwelier Ris
LAREN
• Juwelier Köhler
LEEK
• Juwelier van Zanten
LEERDAM
• Bouman Juwelier
LEEUWARDEN
• Rolf Friesland Juwelier
LEIDEN
• Juwelier F.W. Plessen
• Siebel Juweliers
LEIDERDORP
• Juwelier Gorthuis
LEIDSCHENDAM
• Siebel Juweliers
MAASTRICHT
• Juwelier Leon Martens
• Juwelier Pierre Martens
• Juwelier Servé Monfrance
MIDDELHARNIS
• Juwelier Keuvelaar
NAALDWIJK
• Juwelier A.J. Bosch
NIJMEGEN
• Juwelier Kamerbeek
• Juwelier Eug. van Baal
OEGSTGEEST
• Juwelier v.d. Eerden
OLDENZAAL
• Kornelink Juweliers
OOSTERHOUT
• Juwelier H.A. Luijckx
OSS
• Van Amelsfoort Juweli
PURMEREND
• Juwelier J.W. Muis
RIJSSEN
• Saffier Juweliers
RIJSWIJK
• Siebel Juweliers
ROERMOND
• Stassar Juweliers
ROOSENDAAL
• Juwelier Vergouwen
• Juwelier Herbers en Jenniskens
ROTTERDAM
• van Willegen Juwelier
• Berkman Juwelier Diamantair
• Juwelier Robert den Haag
• Schaap & Citroen
• Siebel Juweliers
• Juwelier Brunott
SCHIEDAM
• Juwelier v.d. Vlink
SCHOONHOVEN
• Juwelier Rikkoert
SITTARD
• Jan de Wever Juwelier
SOEST
• Juwelier Sassoon
TERNEUZEN
• Juwelier van Deyk
TILBURG
• Aug. Pijnenburg Juweliers
• J.H. Hoogers Juweliers
UDEN
• Van Hout Juweliers
UTRECHT
• De Vries Juweliers
• Juwelier Punte
• Siebel Juweliers
• Schaap & Citroen
VEENENDAAL
• Horlogerie van Manen
VELDHOVEN
• Van Sloun Juweliers
VELP
• Juweliershuis Aalbers
VENLO
• Juwelier Boermans
VENRAY
• Juwelier Verlinden
VOLENDAM
• Piet Schilder Juwelier
VUGHT
• Boers Juweliers
WADDINXVEEN
• Juwelier J. den Haag
WASSENAAR
• Koekkoek Juwelier
WATERINGEN
• Juwelier J.M. Mosterd
WOERDEN
• Juwelier C. Nobel
WORMERVEER
• Frans Kuyper Juwelier
ZAANDAM
• Zonjee Juweliers
ZEIST
• Juwelier v.d. Weerd-Janssen
ZOETERMEER
• Juwelier v. Koningsbruggen
• Siebel Juweliers
ZUTPHEN
• Slotboom Juwelier-Horloger
ZWOLLE
• Juwelier Zetsma
• Juwelier van Klaveren

Voor meer informatie: 043 - 351 12 11

EEN NORMAAL RISICO

De materiële schade van de ramp in Enschede wordt gedekt door de algemeen gebruikelijke verzekeringen

Een normaal verzekerd huishouden hoeft in Nederland de financiële gevolgen van ontploffingsschade in vredestijd niet te vrezen. Dat geldt ook de honderden huishoudens die getroffen zijn door de ramp in Enschede: als ze verzekerd zijn voor inboedel- en opstalschade, gelden alle gebruikelijke normen. Dát ze verzekerd zijn is heel waarschijnlijk. Vrijwel ieder Nederlandse huishouden heeft een inboedelverzekering, dat geldt ook voor de meeste huishoudens van allochtonen. Voor koopwoningen met hypotheek is een opstalverzekering bijna altijd verplicht. In Enschede zijn voor de meeste gedupeerden de normale polisvoorwaarden van kracht.

Schade-experts zijn aan hun werk begonnen om namens de verzekeraars de omvang van de schade vast te stellen. De woordvoerster van het Verbond van Verzekeraars zegt dat deze hun gedragslijn waar nodig zullen coördineren. De polissen zijn bijna identiek, en dan is het verwarrend als de ene expert zijn opdrachtgevende verzekeraar adviseert om de nog gave betegeling op een mogelijk beschadigde muur toch maar te vervangen, terwijl de andere vindt dat de tegeltjes best kunnen blijven zitten.

De uitkeringen hangen af van de verzekerde waarde. Huizen zijn gewoonlijk verzekerd voor de herbouwwaarde. De eigenaren van de bescheiden arbeiderswoningen die door de ramp zijn weggevaagd, kunnen dus op kosten van hun verzekeraar een in omvang identiek huis laten herbouwen. Als het huis nog staat en niet hoeft te worden gesloopt wegens ernstige schade, is het herstel voor de verzekeraar. Verzekeraars van inboedels hebben de laatste jaren (uit commerciële motieven) erg hun best gedaan om hun klanten over te halen de waarde van hun boedel toch vooral goed te bepalen opdat ze niet onderverzekerd zijn. Als de spullen in Enschede nog bestaan en kunnen worden getaxeerd, geldt meestal een vergoeding van de nieuwwaarde, maar voor heel oud (maar niet antiek) huisraad kan de schade-expert besluiten de dagwaarde aan te houden. Enige coulance mag in de rampsituatie wel worden verwacht, zeggen verzekeraars.

En als het huis met alles erin van de aardbodem is weggevaagd? Dan geldt de totale verzekerde waarde als basis voor de schade-uitkering voor de inboedelverzekering. Een doorsnee Nederlands huishouden heeft zijn inboedel voor 80- à 100 duizend gulden verzekerd. Dat kan dus een aardig bedrag opleveren om het leven te hervatten.

Met autoverzekeringen kunnen meer problemen ontstaan. De meeste Nederlandse automobilisten hebben een zogenoemde WA-plus beperkt-cascoverzekering. Dan is schade door brand en ontploffing gewoonlijk gedekt. Zij zitten dus goed, althans, ze krijgen meestal de dagwaarde van hun auto vergoed. Alleen bij een dure all-riskverzekering komt het voor dat de nieuwwaarde van een verloren gegane auto wordt uitgekeerd. Bij drie of vier van de tien auto's is alleen de wettelijk verplichte WA-verzekering afgesloten. Zulke autobezitters hebben pech. Ze kunnen maar een ding doen, net als degenen die hun huis en boedel niet of onvoldoende hebben verzekerd: de veroorzaker van de schade aansprakelijk stellen.

Dat zal niet eenvoudig zijn, want dat het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks ontplofte, betekent niet zonder meer dat de eigenaren aansprakelijk kunnen worden gesteld en hun verzekeraar zal betalen. Het bedrijf is via de assurantiebeurs verzekerd bij diverse maatschappijen, waarbij Zürich in Den Haag 'leidende verzekeraar' is. Zürich houdt zich volgens een woordvoerster echter alleen bezig met de goedereninventaris en de bedrijfsschadeverzekering van S.E. Fireworks zelf. Of het bedrijf een aansprakelijkheidsverzekering heeft – en zo ja, bij wie en op welke voorwaarden – is onduidelijk.

Behalve voor onderverzekerde omwonenden – en voor slachtoffers die hopen smartengeld te kunnen claimen – is de aansprakelijkheid voor de ramp niet van belang. Wie voldoende verzekerd is, laat de zaken over aan zijn eigen verzekeraar. Die zal vast wel gaan uitzoeken of er mogelijkheden zijn om op zijn beurt weer te claimen bij de veroorzaker van de ramp, maar dat gaat buiten de gedupeerde particulier of ondernemer om.

Wie overal buiten valt, of niet uitkomt met het geld van de eigen verzekeraar, heeft meestal nog een hoop: de overheid. Omdat het om normaal verzekerbare (en door de meeste mensen inderdaad ook verzekerde) risico's gaat – anders dan bij de watersnoden van voorgaande jaren – mag daarvan niet veel meer worden verwacht dan bijzondere bijstand van de gemeente Enschede om acute problemen te overbruggen. De speciale wettelijke regeling voortegemoetkoming bij schade van rampen is niet van toepassing omdat het niet om onverzekerbare risico's gaat. Wie toch in problemen komt, wordt verwezen naar het Nationaal Rampenfonds.

Paul de Hen

Met medewerking van Anouk Turkenburg

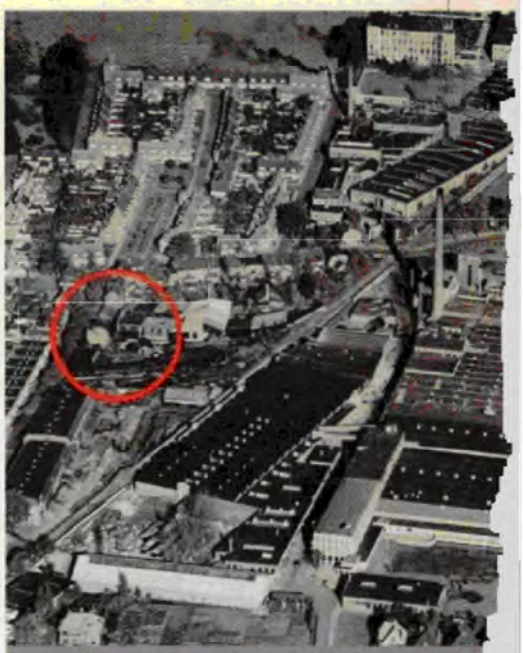

Roomweg en omstreken in 1949

gebroken. Ten noorden van Roombeek is dan de nieuwbouwwijk Mekkelholt al verrezen. Het noorden van Enschede is na bijna een eeuw een woonwijk geworden, met een industrieel hart.

In datzelfde decennium, de jaren zeventig, gaat het echter goed mis in dat industriële hart. De Concurrent gaat in 1973 failliet: supermarktketens hebben de broodfabriek overbodig gemaakt, gas heeft kolen als brandstof vervangen. In de rest van Enschede is het dan diepe crisis in de textiel, de kurk waarop de plaatselijke economie drijft. Medio jaren zeventig bereikt de werkloosheid in Enschede als gevolg van die crisis een voorlopig hoogtepunt. De Bamshoeve, bijvoorbeeld, gaat in 1973 failliet en wordt daarna in afgeslankte vorm met andere spinnerijen samengevoegd tot één bedrijf, waaruit in 1978 uiteindelijk Spinnerij Nederland ontstaat, die bijna voor de helft eigendom is van de Staat. Spinnerij Roombeek mag niet meedoen en moet sluiten.

Het zal geen toeval zijn dat juist in deze crisisjaren, in 1977 om precies te zijn, S.E. Fireworks een vergunning krijgt om aan de Tollensstraat, waar eens kolen lagen, een handelsvoorraad klein vuurwerk voor particulieren op te slaan. Werk is werk, zullen de ambtenaren van toen hebben gedacht. En elk leeg gebouw dat kan worden gevuld, is er een. Ter illustratie: 1977 is het jaar dat het immense Van Heek-complex wordt gesloopt en ook de fabriek van J.E. Scholten aan de Haaksbergerstraat. Er waren dus nogal wat lege gebouwen en plekken waar Enschede mee in z'n maag zat.

Dat verklaart ook waarom pas recent plannen zijn ontwikkeld voor de sanering van Roombeek. Die voorzagen in de verplaatsing van bedrijven als Fireworks naar een lokatie

De keuze van
Sir Peter Blake

www.omega.ch

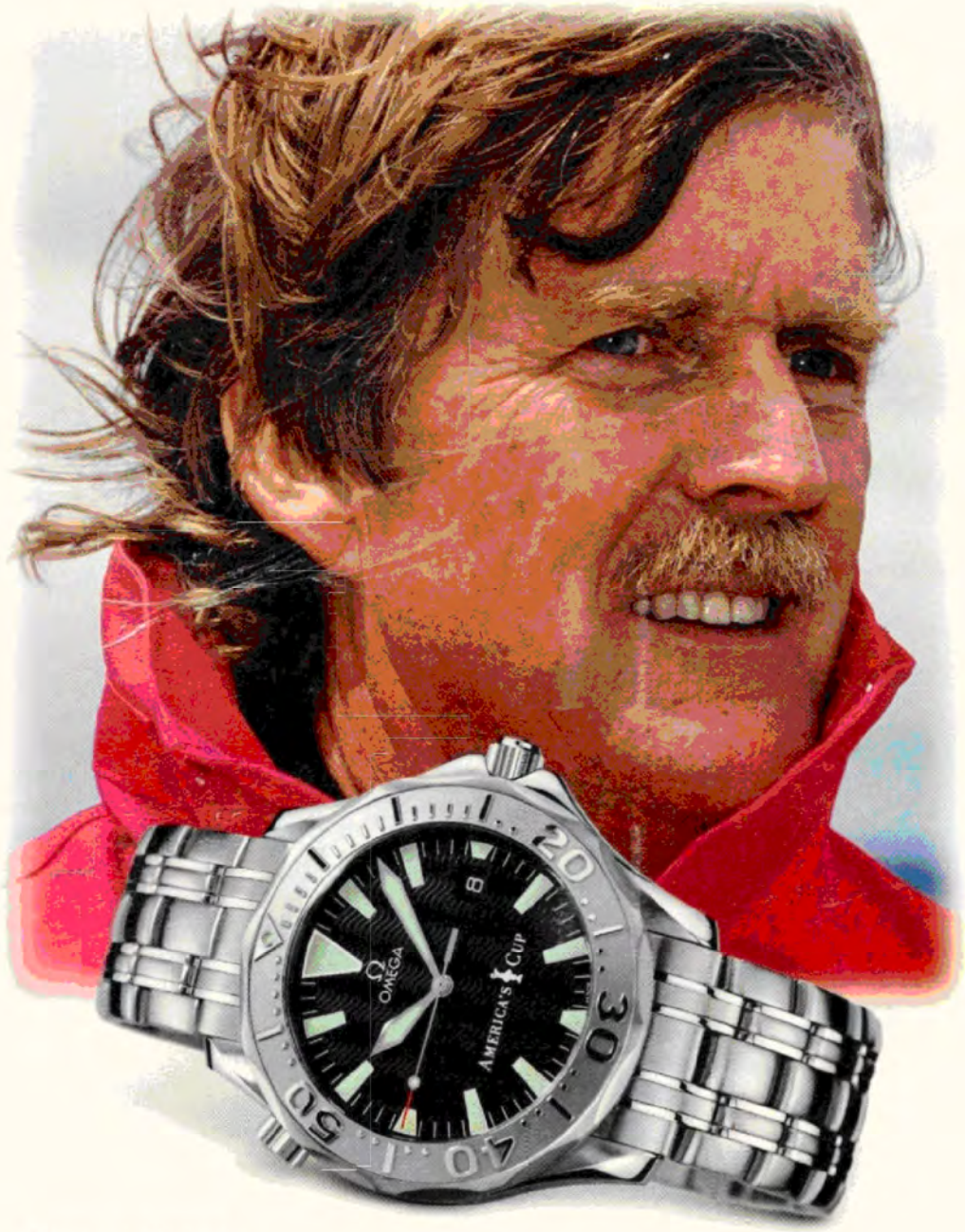

OMEGA, Official Timekeeper of the America's Cup.

Seamaster Professional
Chronometer. Limited Edition.

OMEGA
my choice

Voor meer informatie: 043-351 12 11

Tekening 1

AANDUIDINGEN
KADASTRALE GEGEVENS
KADASTRALE SECTIEGRENS
GRENS VAN HET PLAN
BEBOUWINGSGRENS
WANDEN TOEGESTAAN
KANTOREN TOEGESTAAN
SCHEIDINGSLIJN BEDRIJFSCATEGORIE
MAAT IN METERS
MAXIMALE BEBOUWINGSHOOGTE
BESTEMMINGEN
WEG
TUINEN GEEN BEBOUWING TOEGESTAAN
TUINEN BEBOUWING TOEGESTAAN
ERF- EN GEBOUWEN MAGAZIJNEN EN WERKPLAATSEN t/m CATEGORIE II
GARAGEBEDRIJVEN t/m CATEGORIE II
BEDRIJVEN t/m CATEGORIE II
BEDRIJVEN t/m CATEGORIE III
WB 1-2
WOONBEBOUWING IN 1 BOUWLAAG MET EEN TWEEDE BOUWLAAG TOEGESTAAN
MINIMALE VOORGEVELBREEDTE IN METERS
GOOTHOOGTE IN METERS
MINIMAAL
MAXIMAAL
420
≥ 10
≤ 10
KADASTRALE GEMENTE ENSCHEDE SECTIE L
GEMEENTE ENSCHEDE SCHAAL 1:5000
DIENST OPENBARE WERKEN EN VOLKSHUISVESTING ENSCHEDE
BESTEMMINGSPLAN „TOLLENSSTRAAT 20"
VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT
GOEDGEKEURD DOOR GEDEPUTEERDE STATEN
Schaal 1:1000
No. 50944

DIENST OPENBARE WERKEN EN VOLKSHUISVESTING ENSCHEDE

BESTEMMINGSPLAN „TOLLENSSTRAAT 20"

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT .....

GOEDGEKEURD DOOR GED.STATEN .....

Wijz.	Getekend: Naam:	Dat.:	Ontw. leiding	Afd. chef	Hfd.afd. chef	Adj. dir.	Dir.
	CB	sep.83					
1							
2							
3							

Form.: A1
Schaal: 1:1000
Code:
Besteknr.:
Aantal bladen:
Class.nr.:

Vervangen door nr.:
Vervangt nr.:
Nr.: 50944

2013050066X
doos 23

Tekening 2

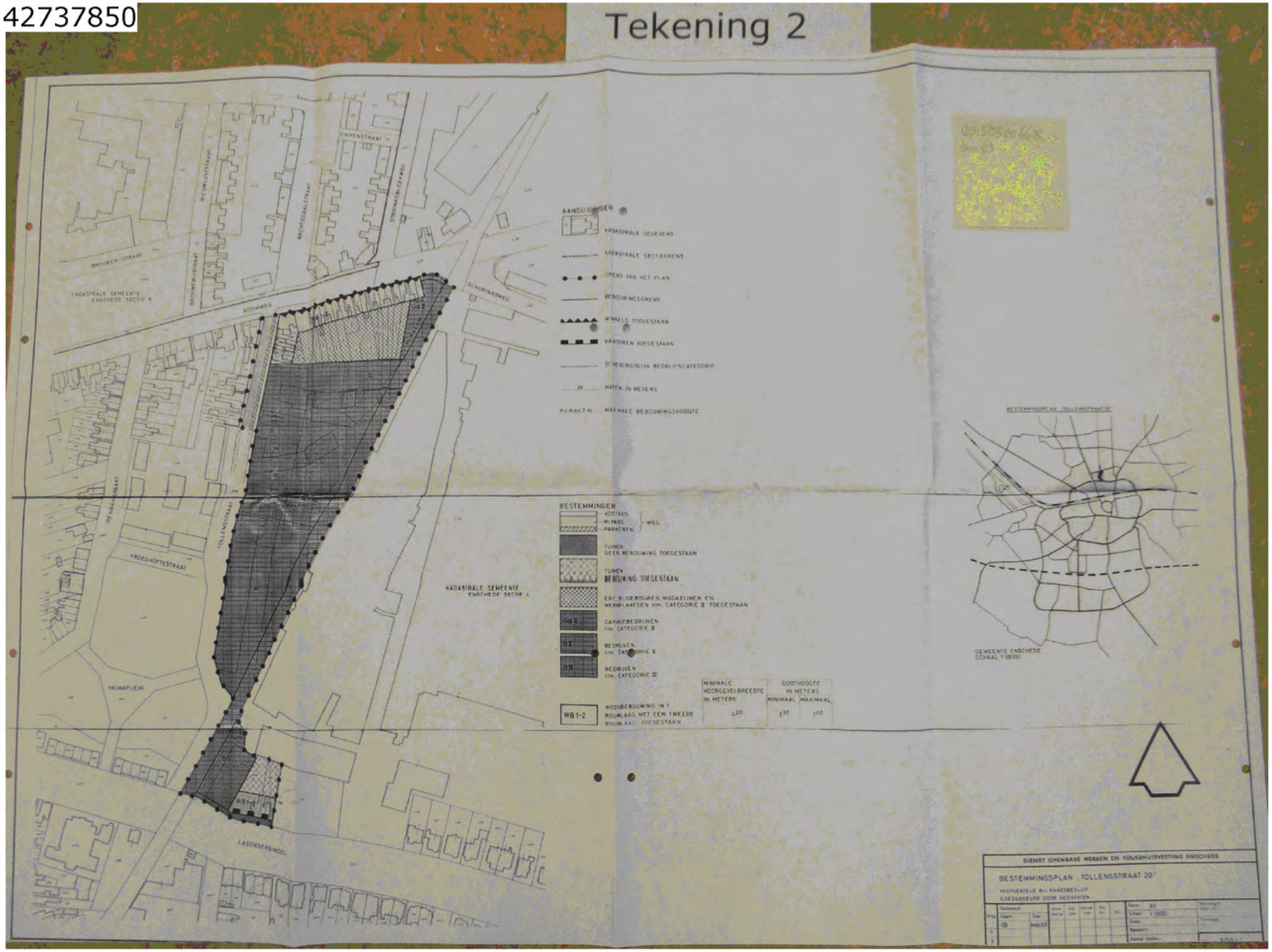
AANDUIDINGEN
KADASTRALE GEGEVENS
KADASTRALE SECTIEGRENS
GRENS VAN HET PLAN
BEBOUWINGSGRENS
WINKELS TOEGESTAAN
KANTOREN TOEGESTAAN
SCHEIDINGSLIJN BEDRIJFSCATEGORIE
MATEN IN METERS
MAXIMALE BEBOUWINGSHOOGTE
BESTEMMINGEN
VOETPAD
RIJWEG
PARKEREN
WEG
TUINEN
GEEN BEBOUWING TOEGESTAAN
TUINEN
BEBOUWING TOEGESTAAN
ERF, BIJGEBOUWEN, MAGAZIJNEN EN WERKPLAATSEN t/m. CATEGORIE II TOEGESTAAN
GARAGEBEDRIJVEN t/m. CATEGORIE II
BEDRIJVEN t/m. CATEGORIE II
BEDRIJVEN t/m. CATEGORIE III
WB1-2
WOONBEBOUWING IN 1 BOUWLAAG MET EEN TWEEDE BOUWLAAG TOEGESTAAN
MINIMALE VOORGEVELBREEDTE IN METERS
GOOTHOOGTE IN METERS
MINIMAAL
MAXIMAAL
KADASTRALE GEMEENTE ENSCHEDE SECTIE L
BROUWERIJSTRAAT
ROOMWEG
SCHURINKSWEG
KROEDHOFTESTRAAT
TALMAPLEIN
LASONDERSINGEL
GEMEENTE ENSCHEDE
SCHAAL 1:58000
DIENST OPENBARE WERKEN EN VOLKSHUISVESTING ENSCHEDE
BESTEMMINGSPLAN „TOLLENSSTRAAT 20"
VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT
GOEDGEKEURD DOOR GEDSTATEN
Schaal: 1:1000

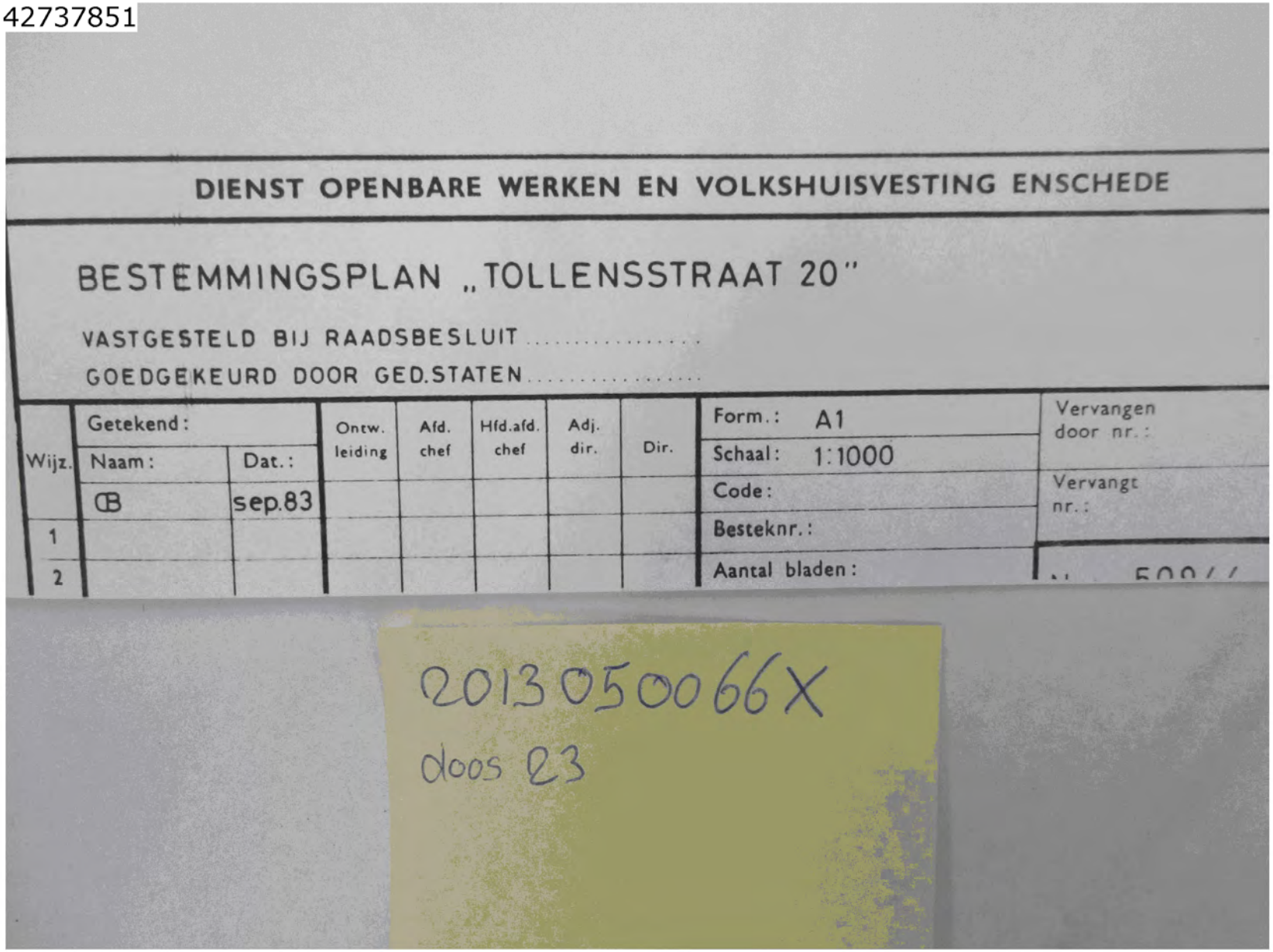

DIENST OPENBARE WERKEN EN VOLKSHUISVESTING ENSCHEDE

BESTEMMINGSPLAN „TOLLENSSTRAAT 20"

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT .....

GOEDGEKEURD DOOR GED.STATEN .....

Wijz.	Getekend: Naam:	Dat.:	Ontw. leiding	Afd. chef	Hfd.afd. chef	Adj. dir.	Dir.
	CB	sep.83					
1							
2							

Form.: A1
Schaal: 1:1000
Code:
Besteknr.:
Aantal bladen:

Vervangen door nr.:
Vervangt nr.:

2013050066X
doos 23

Tekening 3

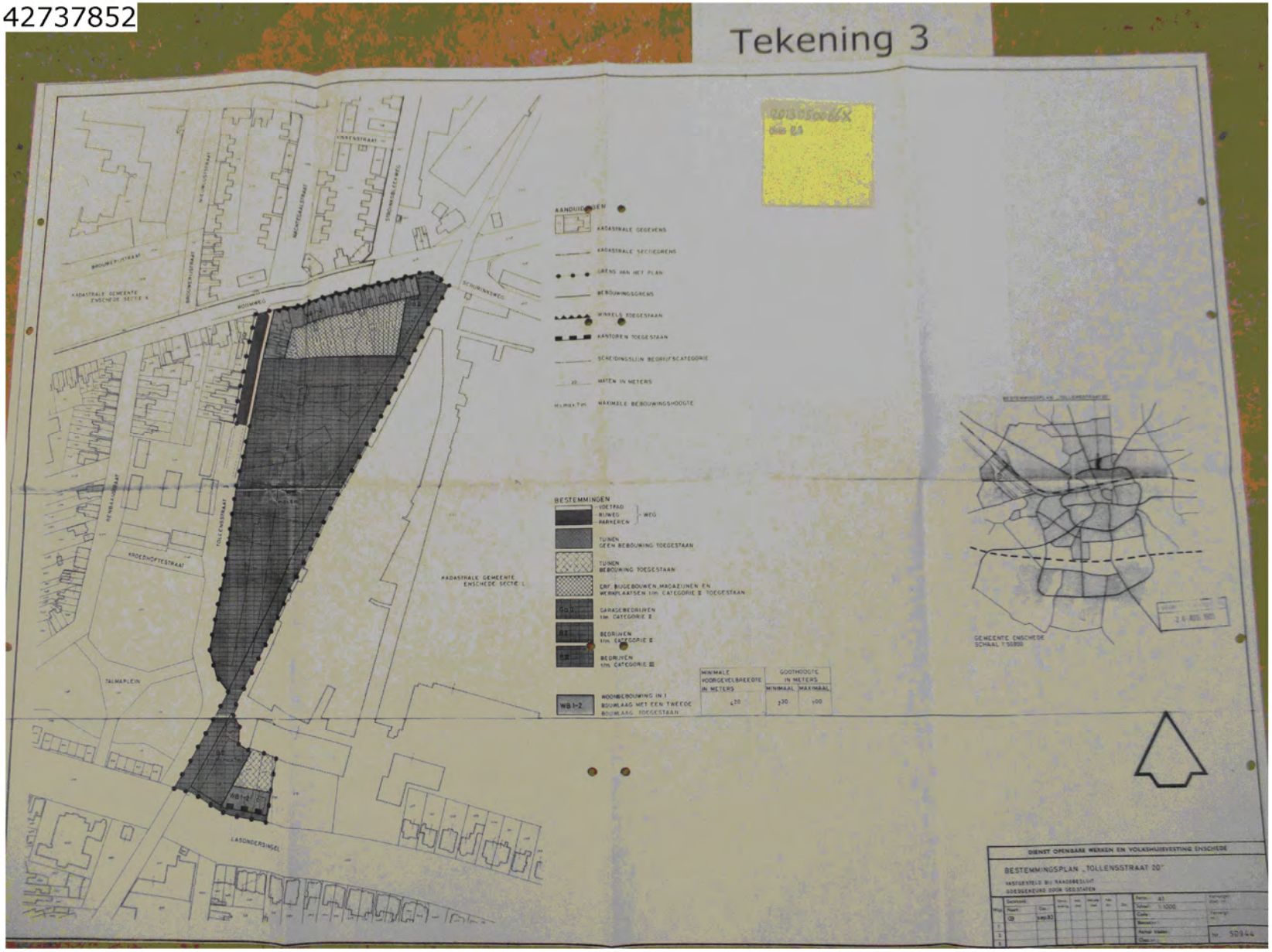
AANDUIDINGEN
KADASTRALE GEGEVENS
KADASTRALE SECTIEGRENS
GRENS VAN HET PLAN
BEBOUWINGSGRENS
WINKELS TOEGESTAAN
KANTOREN TOEGESTAAN
SCHEIDINGSLIJN BEDRIJFSCATEGORIE
MATEN IN METERS
MAXIMALE BEBOUWINGSHOOGTE
BESTEMMINGEN
VOETPAD
RIJWEG
PARKEREN
WEG
TUINEN
GEEN BEBOUWING TOEGESTAAN
TUINEN
BEBOUWING TOEGESTAAN
ERF, BIJGEBOUWEN, MAGAZIJNEN EN WERKPLAATSEN t/m CATEGORIE II TOEGESTAAN
GARAGEBEDRIJVEN t/m CATEGORIE II
BEDRIJVEN t/m CATEGORIE II
BEDRIJVEN t/m CATEGORIE III
WB1-2
WOONBEBOUWING IN 1 BOUWLAAG MET EEN TWEEDE BOUWLAAG TOEGESTAAN
MINIMALE VOORGEVELBREEDTE IN METERS
GOOTHOOGTE IN METERS
MINIMAAL
MAXIMAAL
≥ 20
≥ 3,0
≤ 6,0
KADASTRALE GEMEENTE ENSCHEDE SECTIE K
KADASTRALE GEMEENTE ENSCHEDE SECTIE L
BROUWERSTRAAT
WEIMARSTRAAT
BEUKENDAALSTRAAT
LINDENSTRAAT
STOOMMOLENWEG
WOOLWEG
SCHUURMANSWEG
KERKHOFFSTRAAT
TOLLENSSTRAAT
TALMAPLEIN
LASONDERSINGEL
GEMEENTE ENSCHEDE
SCHAAL 1:50000
DIENST OPENBARE WERKEN EN VOLKSHUISVESTING ENSCHEDE
BESTEMMINGSPLAN „TOLLENSSTRAAT 20"
VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT
GOEDGEKEURD DOOR GEDEPUTEERDE STATEN
Schaal 1:1000
Nr. 50944

DIENST OPENBARE WERKEN EN VOLKSHUISVESTING ENSCHEDE

BESTEMMINGSPLAN „TOLLENSSTRAAT 20"

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT .....

GOEDGEKEURD DOOR GED.STATEN .....

Wijz.	Getekend: Naam:	Dat.:	Ontw. leiding	Afd. chef	Hfd.afd. chef	Adj. dir.	Dir.
	CB	sep.83					
1							
2							
3							

Form.: A1	Vervangen door nr.:
Schaal: 1:1000	
Code:	Vervangt nr.:
Besteknr.:	
Aantal bladen:	Nr.: 50944
Class.nr.:	

2013050066X

doos 23

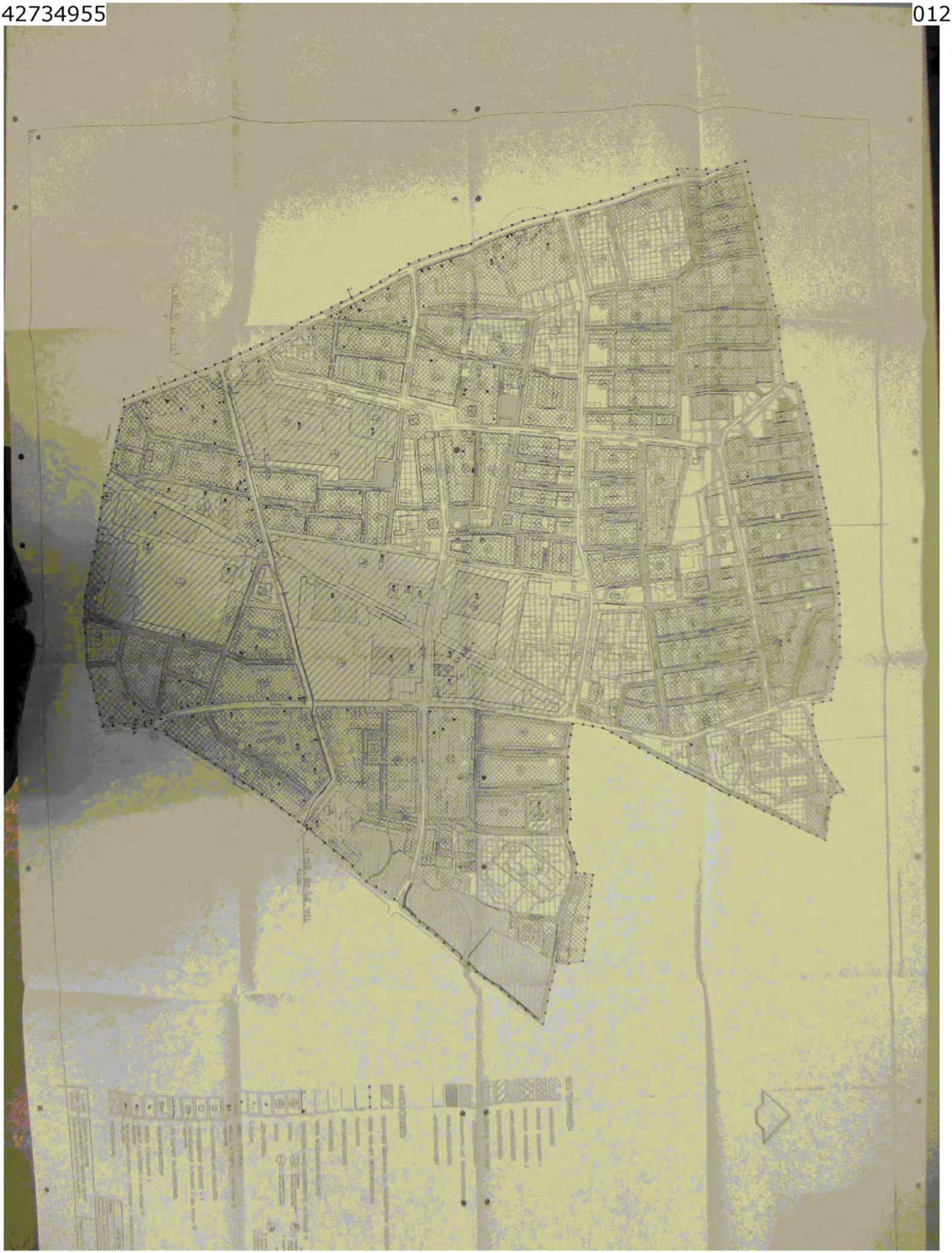

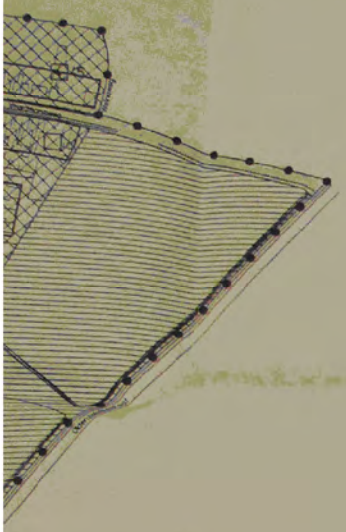

BESTEMMINGEN

- WOONDOELEINDEN
- GEMENGDE DOELEINDEN 1
- GEMENGDE DOELEINDEN 2
- WINKELVOORZIENINGEN
- BEDRIJFSDOELEINDEN
- BIJZONDERE DOELEINDEN
- GROENVOORZIENINGEN
- LANDSCHAPPELIJKE GROENVOORZIENINGEN
- VERBLIJFSDOELEINDEN
- VERKEERSDOELEINDEN

AANDUIDINGEN

- BESTAANDE BEBOUWING EN TOPOGRAFISCHE GEGEVENS
- GRENS VAN HET BESTEMMINGSPLAN
- BOUWGRENS
- BESTEMMINGSGRENS
- MATRIXGRENS
- GRENS WIJZIGINGSBEVOEGDHEID
- 2 VERWIJZING NAAR DWARSPROFIEL IN BIJLAGE 9
- MATRIX (2 2 3) — BOUWGRENS, MATE VAN AANEENGESLOTENHEID, MAX. AANTAL BOUWLAGEN
- MATRIX (25 3) — BEBOUWINGSPERCENTAGE, MAX. AANTAL BOUWLAGEN
- DETAILHANDEL
- KANTOOR
- HORECA CATEGORIE ≤ 2
- HORECA CATEGORIE 3 (zie bijlage 8) — 17 volgnummer
- MAATSCHAPPELIJKE DOELEINDEN
- GARAGEBEDRIJF CATEGORIE ≤ 2
- GARAGEBEDRIJF CATEGORIE 2 (zie bijlage 7) — 3 18 volgnummer
- LPG VULPUNT EN HINDERCIRKEL
- BVP BENZINEVERKOOPPUNT
- BEDRIJF ≤ CATEGORIE 2
- BEDRIJF > CATEGORIE 2 (zie bijlage 3) — 23 volgnummer
- BEDRIJFSAKTIVITEITEN > CATEGORIE 2 TOEGESTAAN (zie bijlage [illegible]) — volgnummer
- ONDERDOORGANG

BOUWGRENS
1 bouwen in de bouwgrens
2 verspringend bouwen binnen een zone van 2 meter voor en achter de bouwgrens
3 nadere eisen stellen

MATE VAN AANEENGESLOTENHEID
T/M 2 BOUWLAGE 2 3 BOUWLAGEN

1 aaneengesloten	0 - [illegible]	[illegible]
2 compact	5 - [illegible]	[illegible]
3 vrijstaand	≥ [illegible]	≥ [illegible]
4 vrijstaand/compact	0 - [illegible]	

LEIDING GAS [illegible] NIE

Attentie:
Op deze tekening zijn alleen die Gasunie-[illegible] aan[illegible] in de direkte nabijheid van die door u voorgenomen [illegible] wo[illegible]
Onze leidingen zijn kosteloos [illegible] beschermd.

1 : 2500 FEBR. 1993 601.117.02	GEMEENTE ENSCHEDE BESTEMMINGSPLAN ENSCHEDE NOORD VOOR KADASTRALE GEGEVENS ZIE BLAD 2	Enschede [illegible] Zandvoort Odiring [illegible]

Gemeente Enschede
bestemmingsplan Noord
kadastrale gegevens
blad 2
Schaal 1:2500

Gemeente Enschede
bestemmingsplan Noord
kadastrale gegevens
blad 2
Schaal 1:2500

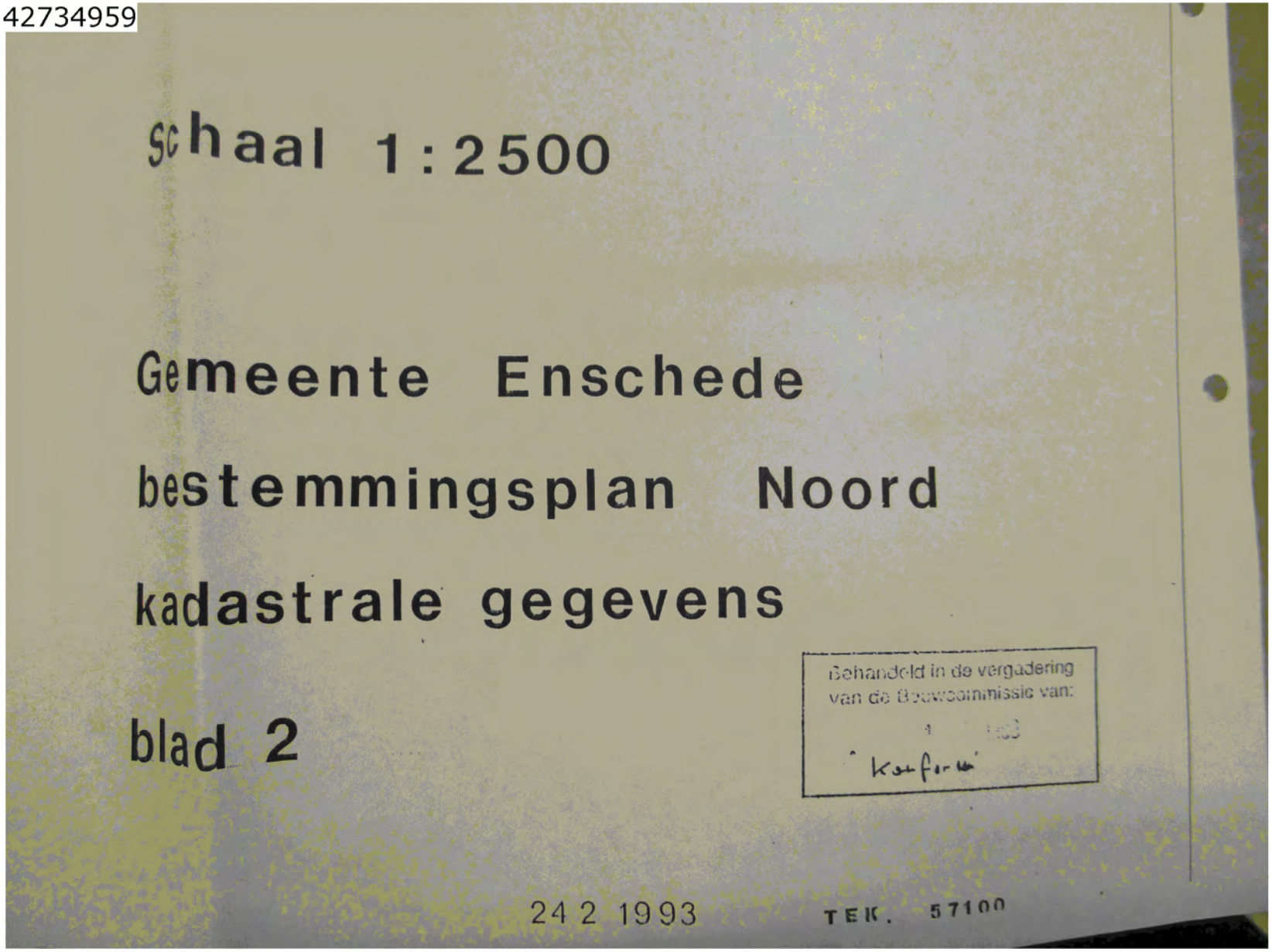

schaal 1:2500

Gemeente Enschede

bestemmingsplan Noord

kadastrale gegevens

blad 2

Behandeld in de vergadering
van de Bouwcommissie van:
1 [illegible]
[illegible]

24 2 1993 TEK. 57100

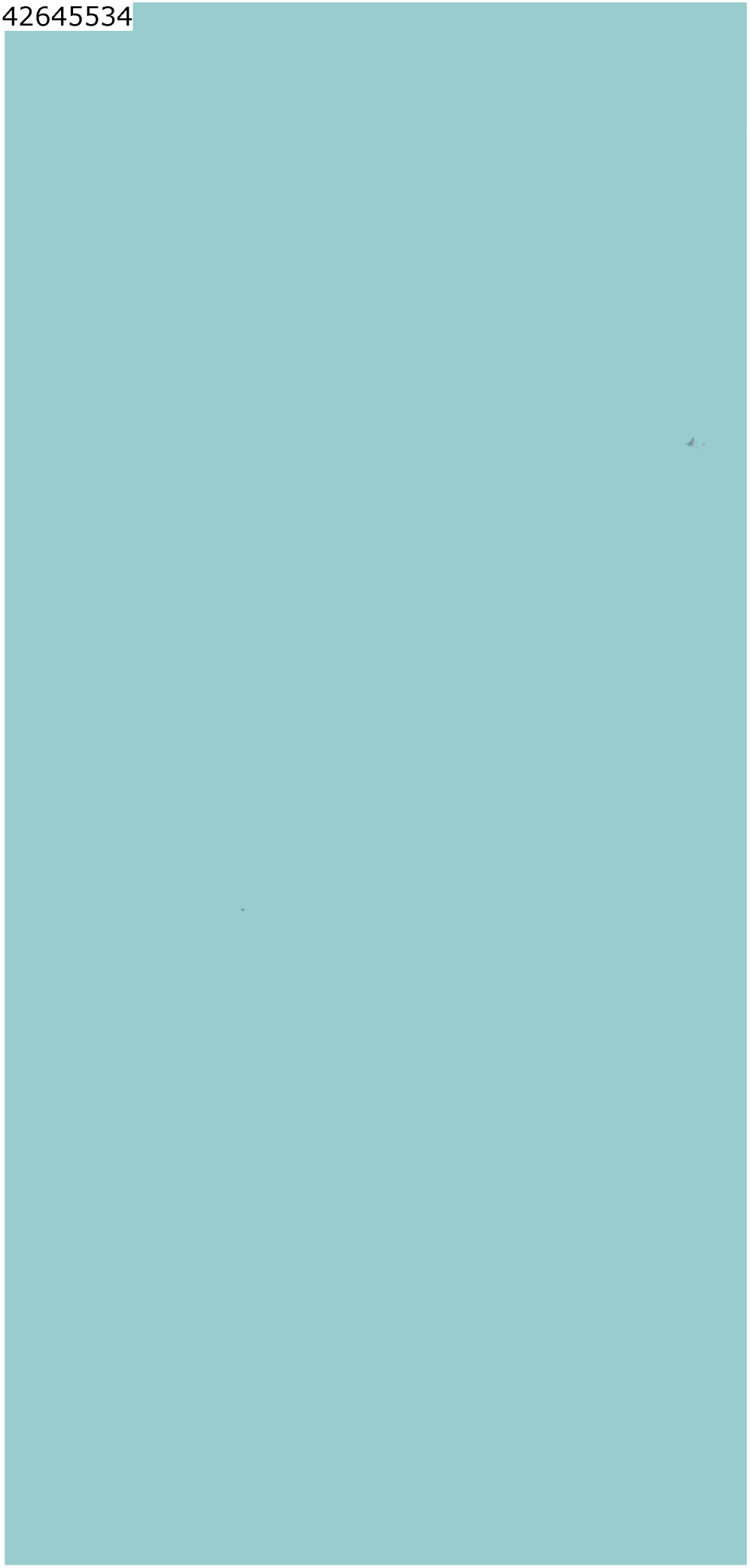

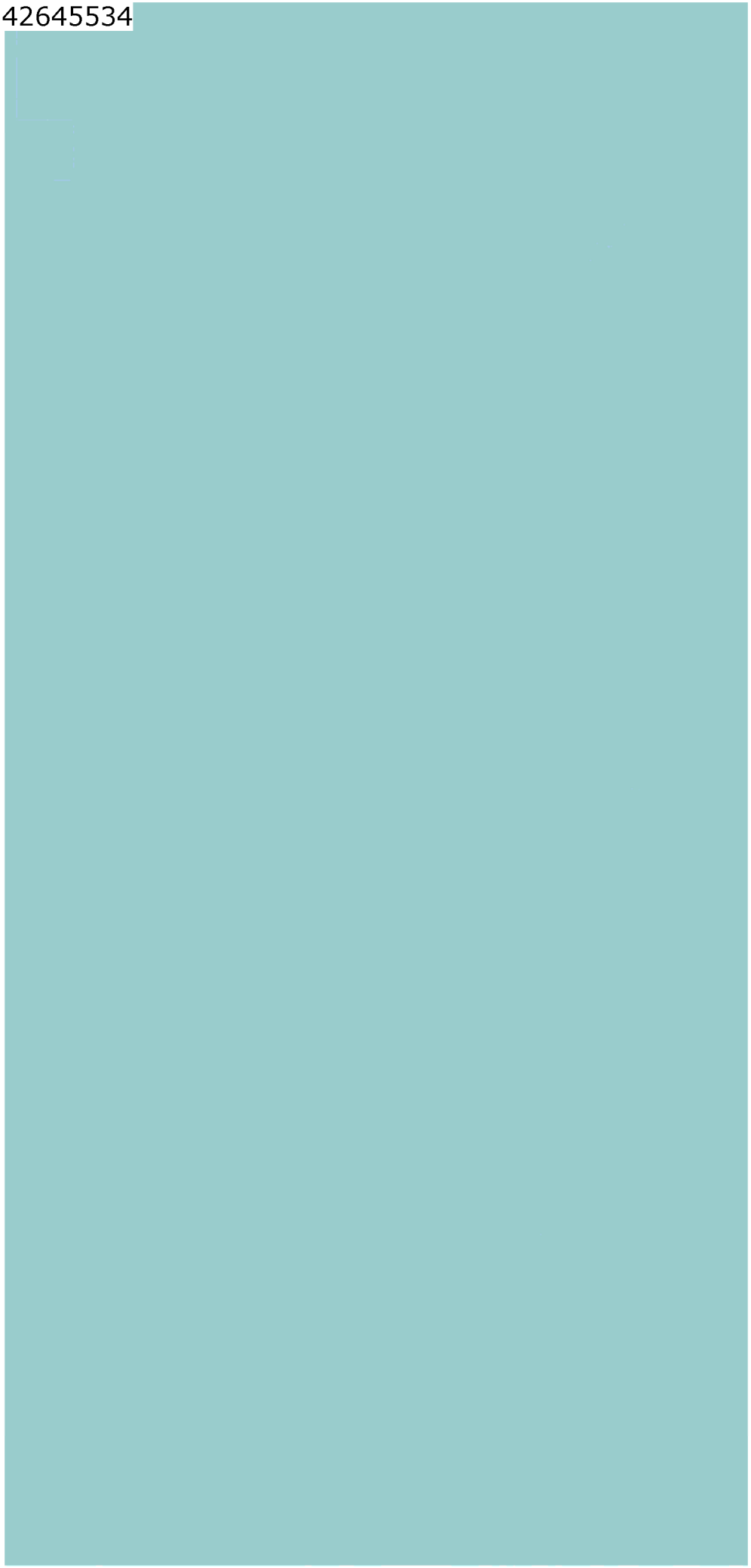

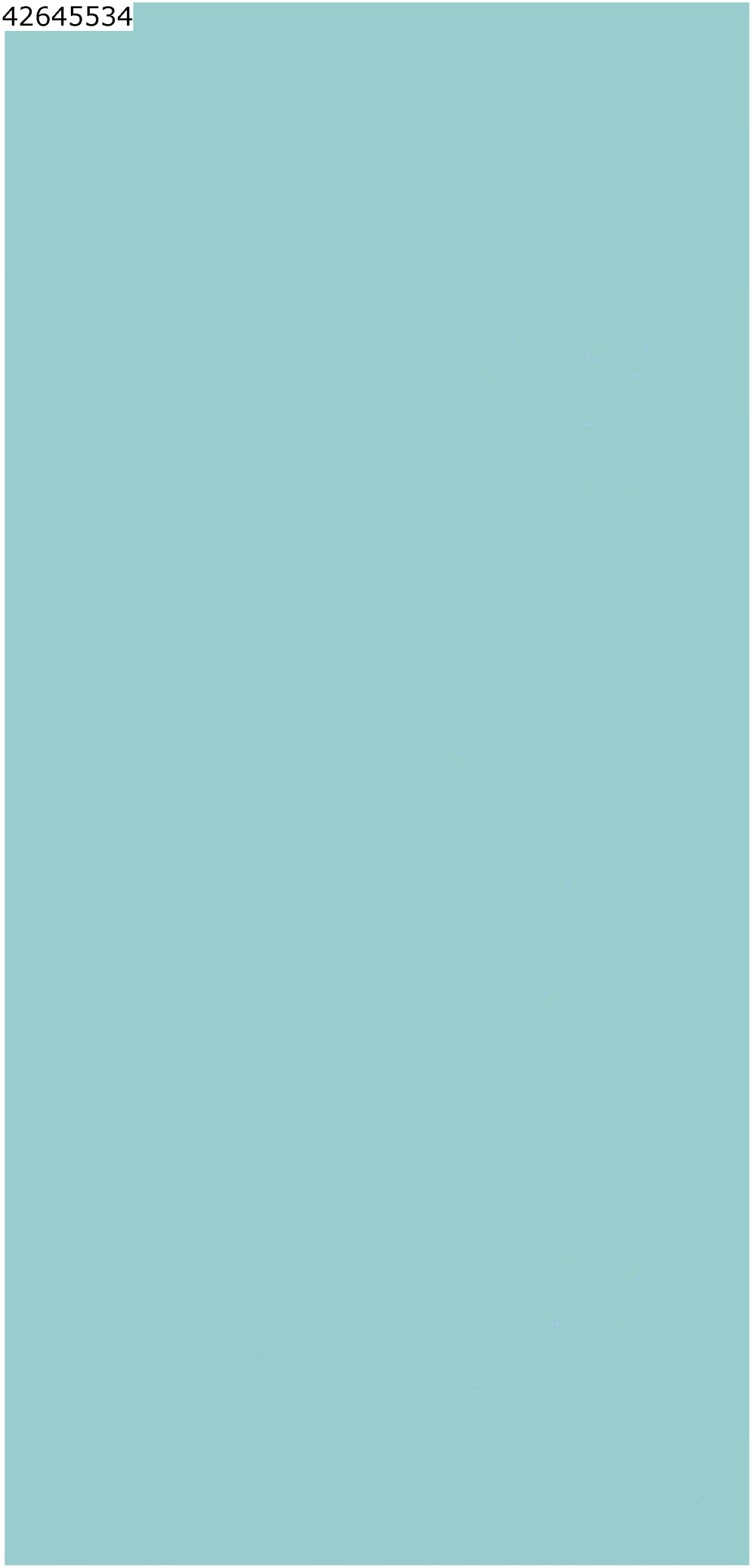

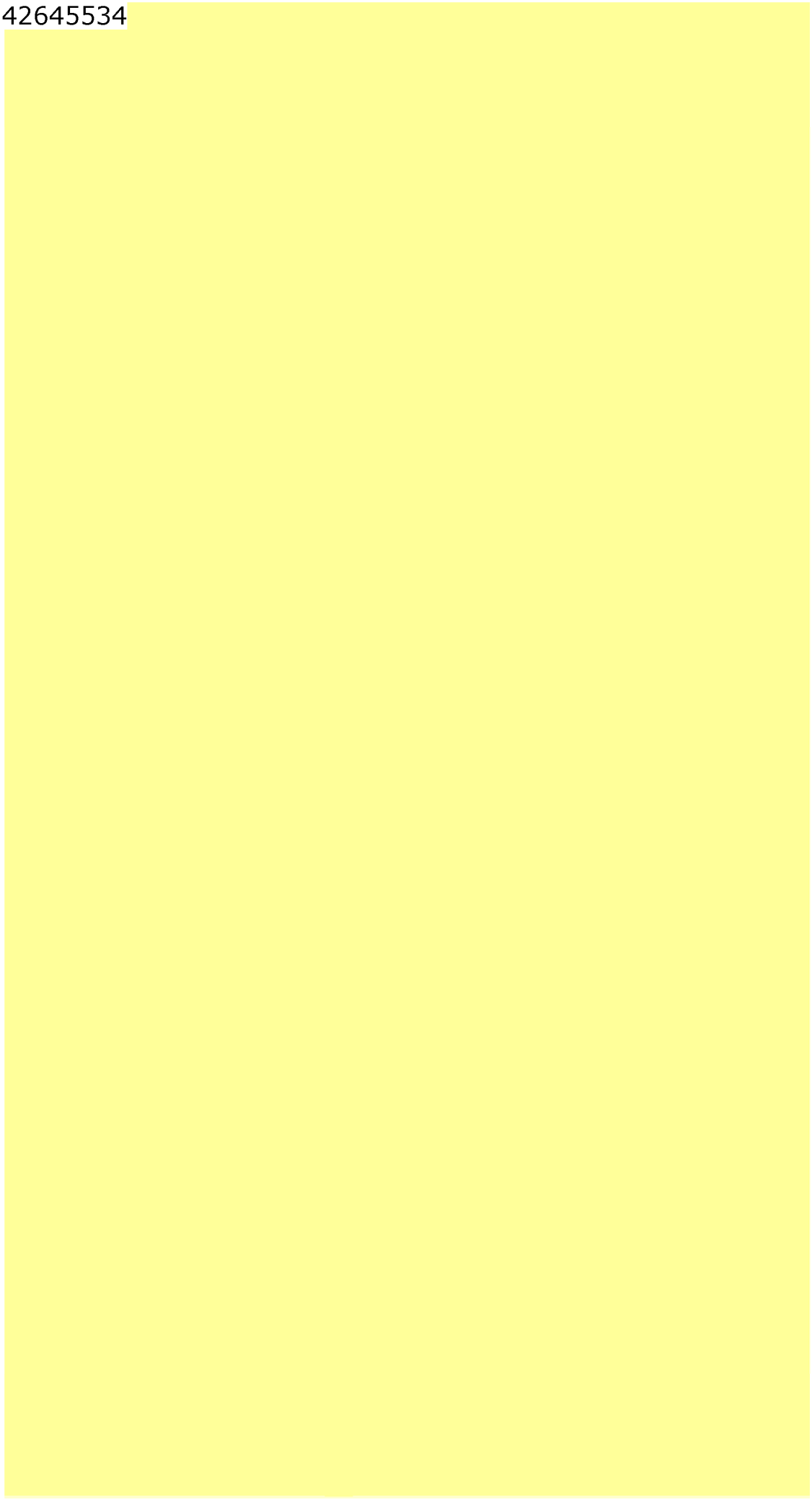

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING
- 1.1 Algemeen
- 1.2 De opdracht
- 1.3 Doelstelling van het onderzoek van de Inspectie voor de politie
- 1.4 Opzet en uitvoering van het onderzoek
  - 1.4.1 Werkwijze Indeling eindrapportage
- 1.5 Indeling eindrapportage
- 1.6 Leeswijzer

2 HET REGIONAAL POLITIEKORPS TWENTE EN HET KORPS LANDELIJKE POLITIEDIENSTEN
- 2.1 Korte beschrijving van het regionaal politiekorps Twente
- 2.2 Korte beschrijving van het Korps landelijke politiediensten

3 DE GEBEURTENISSEN IN KORT BESTEK
- 3.1 Inleiding
- 3.2 Escalatie
- 3.3 Opschaling
- 3.4 Consolidatie
- 3.5 Routine
- 3.6 Afbouw
- 3.7 Afronding

4 HET BEDRIJF S.E. FIREWORKS: INFORMATIE EN GEVAARSZETTING
- 4.1 Inleiding
- 4.2 Referenties en taakstelling
- 4.3 Politiële bemoeienis met het bedrijf S.E. Fireworks
- 4.4 Feitelijke bekendheid met het bedrijf S.E. Fireworks
- 4.5 Conclusies
- 4.6 Aanbevelingen

5 PREPARATIE
- 5.1 Inleiding
- 5.2 Referenties
- 5.3 Structuren
  - 5.3.1 Organisatie rampbestrijding regio Twente
  - 5.3.2 Staf grootschalig politieoptreden
    - 5.3.2.1 Opzet staf grootschalig politieoptreden
    - 5.3.2.2 Politiestructuur en bestuurlijke coördinatie
  - 5.3.3 Mobiele eenheid en aanhoudingseenheid
  - 5.3.4 Calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente
- 5.4 Opleiding, oefening en ervaring
- 5.5 Voorzieningen
- 5.6 Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing
- 5.7 Conclusies
- 5.8 Aanbevelingen

6 THEMA'S

6.1 Paraatheid regionaal politiekorps Twente

6.1.1 Algemeen

6.1.2 Referenties ten aanzien van paraatheid regionaal politiekorps Twente

6.1.3 Het Regionaal Meldcentrum

6.1.3.1 De structuur van het Regionaal Meldcentrum

6.1.3.2 De specifieke problemen van het Regionaal Meldcentrum

6.1.3.3 De gang van zaken in het Regionaal Meldcentrum op 13 mei (15.00-15.35 uur)

6.1.3.4 De gang van zaken in het Regionaal Meldcentrum op 13 mei na 15.35 uur.

6.1.4 Analyse van het functioneren van het Regionaal Meldcentrum

6.1.5 Conclusies ten aanzien van het Regionaal Meldcentrum

6.1.6 Aanbevelingen ten aanzien van het Regionaal Meldcentrum

6.1.7 Het optreden bij de plaats van het incident

6.1.7.1 De gebeurtenissen op de plaats van het incident

6.1.7.2 (Motorkap-)overleg met de andere hulpdiensten

6.1.7.3 In het rampgebied na de fatale explosie

6.1.7.4 Analyse algemene optreden in het rampgebied

6.1.7.5 Conclusies ten aanzien van het algemene optreden in het rampgebied

6.1.8 De chef van Dienst

6.1.8.1 De functie chef van Dienst

6.1.8.2 Het optreden van de chef van Dienst op 13 mei 2000 (15.00-15.35 uur)

6.1.8.3 Analyse optreden chef van Dienst

6.1.8.4 Conclusies ten aanzien van de chef van Dienst

6.1.8.5 Aanbeveling ten aanzien van de chef van Dienst

6.1.9 Politiezorg elders in Twente

6.2 De totstandkoming- en instandhouding van de Staf GPO

6.2.1 Referenties ten aanzien van de totstandkoming en instandhouding van de Staf GPO.

6.2.2 (Motorkap-)overleg

6.2.3 De vorming van een CTPI

6.2.4 Analyse ten aanzien van het CTPI

6.2.5 Conclusies ten aanzien van het CTPI

6.2.6 Aanbevelingen ten aanzien van het CTPI

6.2.7 De opbouw van de Staf GPO

6.2.8 Analyse en conclusies met betrekking tot de Staf GPO

6.2.9. Aanbevelingen ten aanzien van de Staf GPO

6.2.10 De politiële bijdrage aan het Gemeentelijk Coördinatiecentrum/ het driehoeksoverleg
6.2.11 Analyse ten aan zien van de politiële bijdrage aan het Gemeentelijk Coördinatiecentrum / het driehoeksoverleg
6.2.12 Conclusies ten aanzien van de politiële bijdrage aan het Gemeentelijk Coördinatiecentrum / het driehoeksoverleg
6.2.13 De politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum
6.2.14 Analyse van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum
6.2.15 Conclusie ten aanzien van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum
6.2.16 Aanbevelingen ten aanzien van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum

6.3 De afzetting van het gebied en de verkeersgevolgen
6.3.1 Algemeen
6.3.2 Referenties ten aanzien van afzettingen en verkeersbegeleiding/gidsen
6.3.3. De gang van zaken met betrekking tot het afzetten van het gebied.
6.3.3.1 Algemeen
6.3.3.2 Complicatie in verband met de dreiging van explosies bij de Grolsch fabriek
6.3.3.3 Vorming van een buitenring
6.3.3.4 Fysieke afzettingen ter vervanging van politiepersoneel
6.3.3.5 Het regime in het afgezette gebied
6.3.3.6 De effectiviteit van de afzetting
6.3.3.7 Analyse van de afzetting van het rampgebied
6.3.3.8 Conclusies ten aanzien van de afzetting van het rampgebied
6.3.3.9 Aanbevelingen ten aanzien van de afzetting van het rampgebied.
6.3.4 De verkeersgevolgen
6.3.4.1 Wegverkeer en Begidsing
6.3.4.2 Vliegverkeer
6.3.4.3 Analyse van de verkeersgevolgen
6.3.4.4 Conclusies ten aanzien van de verkeersgevolgen
6.3.4.5 Aanbevelingen ten aanzien van de verkeersgevolgen
6.3.5 Vrijgeven van gebieden
6.3.5.1 De buitenring
6.3.5.2 Verdere vrijgave gebieden
6.3.5.3 Analyse en conclusies ten aanzien van het vrijgeven van gebieden
6.3.5.4 Aanbevelingen ten aanzien van het vrijgeven van gebieden
6.3.6 Algehele conclusies ten aan zien van de afzettingen, verkeersgevolgen en het vrijgeven van gebieden

6.4 Personeelszorg
- 6.4.1 Inleiding
- 6.4.2 Taakopvatting en uitvoering
- 6.4.3 Analyse en conclusies met betrekking tot inzet
- 6.4.4 Aanbeveling

6.5 Bijstand en assistentie
- 6.5.1 Referenties
- 6.5.2 Bijstandsverlening
- 6.5.3 Assistentie
- 6.5.4 Bijstandszorg
- 6.5.5 Analyse en conclusies naar aanleiding van bijstand
- 6.5.6 Aanbeveling

6.6 Beschermende maatregelen
- 6.6.1 Gevaarlijke stoffen
- 6.6.2 Asbest
- 6.6.3 Analyse en conclusies ten aanzien van beschermende maatregelen
- 6.6.4 Specifieke conclusies
- 6.6.5 Aanbevelingen gevaarlijke stoffen en asbest

6.7 Opvang en Nazorg
- 6.7.1 Inleiding
- 6.7.2 Referenties
- 6.7.3 Gewonde politiemensen
- 6.7.4 Opvang
- 6.7.5 Nazorg
- 6.7.6 Analyse nazorg
- 6.7.7 Conclusies nazorg
- 6.7.8 Aanbevelingen nazorg

6.8 Logistieke voorzieningen
- 6.8.1 Conclusies logistieke voorzieningen
- 6.8.2 Aanbevelingen logistieke voorzieningen

6.9 Het Rampen Identificatie Team (RIT)
- 6.9.1 Referenties
  - 6.9.1.1 De structuur van het RIT
  - 6.9.1.2 De werkwijze van het RIT

6.9.1.3 De voorzieningen van het RIT
6.9.2 De feitelijke gang van zaken in Enschede
6.9.2.1 De organisatorische ophanging van het RIT
6.9.2.2 Overledenenzorg
6.9.2.3 De factor tijd en het RIT werk
6.9.2.4 De specifieke problematiek van de vermistenlijst
6.9.2.5 De verschillende belangen in het rampterrein
6.9.2.6 De specifieke problematiek van de goederen
6.9.3 Evaluatie van de inzet van het RIT
6.9.4 Analyse van het optreden van het RIT
6.9.5 Conclusies ten aanzien van het optreden van het RIT
6.9.6 Aanbevelingen ten aanzien van het optreden van het RIT

6.10 Interne en externe communicatie
6.10.1 Algemeen
6.10.2 Communicatiebeleid en strategie
6.10.3 De gang van zaken rondom de externe communicatie
6.10.3.1 Analyse van de externe communicatie
6.10.3.2 Conclusies ten aanzien van de externe communicatie
6.10.3.3 Aanbevelingen ten aanzien van de externe communicatie
6.10.4 Interne communicatie
6.10.4.1 De operationele communicatie
6.10.4.2 Nieuwsbrieven
6.10.4.3 Analyse van de interne communicatie
6.10.4.4 Conclusies ten aanzien van de interne communicatie
6.10.4.5 Aanbevelingen ten aanzien van de interne communicatie

6.11 Strafrechtelijke aspecten met betrekking tot de vuurwerkramp
6.11.1 Algemeen
6.11.2 Het TOL team
6.11.2.1 Het Strafrechtelijk Forensisch Onderzoek Bomexplosies
6.11.2.2 het Spiderteam

6.12 Informatie en evaluatie
6.12.1 Regionaal Informatie Knooppunt
6.12.2 Evaluatie regionaal politiekorps Twente
6.12.3 Conclusies
6.12.4 Aanbevelingen

7 DE CONCLUSIES EN HET INK-MANAGEMENTMODEL

7.1 Algemeen
7.2 Achtergronden
7.3 De resultaatvelden van het INK-managementmodel
7.4 De organisatievelden van het INK-managementmodel
7.5 Beoordeling per taakdimensie

8 AANBEVELINGEN

Voorwoord

De vuurwerkramp in Enschede van 13 mei 2000 heeft op velen een onuitwisbare indruk gemaakt. Niet alleen op de direct betrokken slachtoffers, maar zeker ook op de hulpverleners die de ontreddering aan den lijve ondervonden en soms zelfs de dood in de ogen zagen. In deze volstrekt unieke context stond het regionaal politiekorps Twente, met hulp van de gehele Nederlandse politie, voor de taak om vanuit een vooraf geformuleerde rol, in een multidisciplinair verband, een belangrijke kerntaak van de politie op een kwalitatief hoog niveau uit te voeren en tegelijkertijd de gezondheid van haar eigen werknemers adequaat te beschermen.

Nadat de rook letterlijk was opgetrokken, moest de politie Twente zich veel moeite getroosten om de vele onderzoeken, die daarna werden gestart, te faciliteren. De Inspectie voor de politie, die zich specifiek bezig hield met het onderzoeken van het politieoptreden in de rampperiode, had het meest intensief contact met het korps. Zij deed onderzoek dat - voor het eerst - werd afgestemd met dat van andere inspecties, het Openbaar Ministerie en de onafhankelijke Commissie onderzoek vuurwerkramp. Er was een enorme druk om de rapportage snel te publiceren. Ondanks de gebleken omvang en complexiteit van het onderzoek en andere onvoorziene factoren kon de eindrapportage in 2000 worden afgerond. De kwaliteit van het onderzoek heeft in de afweging steeds voorop gestaan, waarbij als leidraad heeft gegolden een zo onafhankelijk, objectief en integer mogelijk onderzoek.

Voor de onderzoekers werd naarmate meer beelden van de ramp werden bekeken, na een bezoek aan het rampterrein en na het horen van ervaringen van betrokkenen, steeds duidelijker dat een kale beoordeling van het politieoptreden geen recht zou doen aan de zeer extreme omstandigheden waaronder de eerste dagen gewerkt moest worden. Een zorgvuldige, genuanceerde en afgewogen analyse was op zijn plaats. De Inspectie voor de politie is van oordeel dat, de gehele rampperiode overziend en rekening houdend met de zeer bijzondere omstandigheden, het politiekorps Twente zich zeer behoorlijk van haar taak heeft gekweten. Hierbij wordt onderkend, niet in de laatste plaats door het korps zelf, dat er niettemin ook door de rest van de Nederlandse politie veel te leren valt van het politieoptreden tijdens de vuurwerkramp.

Het regionaal politiekorps Twente en haar medewerkers verdienen alle lof voor de wijze waarop zij aan het onderzoek van de inspectie(s) hebben meegewerkt en de transparante wijze waarop zij bereid was haar eigen optreden te laten beoordelen.

Het politiekorps Twente heeft tijdens en na de rampbestrijding getoond te willen leren van ervaringen van andere korpsen met rampen en van haar eigen ervaring met de vuurwerkramp. Het is nu ook aan de overige politiekorpsen van Nederland om de leerervaringen van Twente om te zetten in verdere verbetering van dit specifieke aspect van de politietaak.

Het hoofd van de Inspectie voor de politie

5.1.2e

1. INLEIDING

1.1 Algemeen

Op 13 mei 2000 explodeerde het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede. Deze dag staat voor zeer velen, met name in Enschede, als een zwarte dag te boek.
Al heel snel na de explosies ontstond de vraag hoe deze ramp heeft kunnen gebeuren, maar ook of er goed en adequaat is gehandeld door de diverse hulpverlenende diensten die betrokken waren bij de rampbestrijding in Enschede. Naast het strafrechtelijk onderzoek naar mogelijke strafbare gedragingen met betrekking tot de vuurwerkramp werd al snel besloten tot een onafhankelijk onderzoek waartoe de gemeente, de provincie en het rijk een gemeenschappelijke opdracht gaven aan de Commissie onderzoek vuurwerkramp (COV). Ook werd verschillende rijksinspecties ingevolge hun wettelijke taak opgedragen onderzoek te doen. De Inspectie voor de politie kreeg de opdracht onderzoek te doen naar het politieoptreden bij gelegenheid van de vuurwerkramp. Van dit onderzoek vormt dit rapport de weerslag.

1.2 De opdracht

De Inspectie voor de politie heeft als wettelijke taak het verrichten van onderzoek naar ingrijpende gebeurtenissen waarbij de politie betrokken is, indien daar in bijzondere gevallen reden toe is. De opdracht voor het onderzoek naar de vuurwerkramp is conform artikel 53a van de Politiewet 1993 verleend door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de brief van 24 mei 2000 (kenmerk ES 2000/71135). Deze opdrachtverlening in opgenomen in bijlage I.
De Inspectie voor de politie heeft naar aanleiding hiervan een, met andere rijksinspecties gecoördineerd, onderzoek ingesteld naar het politieoptreden bij gelegenheid van de vuurwerkramp in Enschede op 13 mei 2000.

1.3 Doelstelling van het onderzoek van de Inspectie voor de politie

Het doel van een onderzoek naar ingrijpende gebeurtenissen door de Inspectie voor de politie is een bijdrage te leveren aan de best denkbare reconstructie van feiten en om de ervaringen van de politie bij de uitoefening van haar taak bij de vuurwerkramp in Enschede maximaal te benutten door daaruit leermomenten voor de Nederlandse politie te identificeren.

In de coördinatie van de verschillende onderzoeken door de betrokken rijksinspecties was besloten een verdeling van de specifieke aandachtspunten naar clusters. Deze clusters zijn overgenomen uit de leerstof met betrekking tot rampbestrijding. Voor de Inspectie voor de politie betekende dit de onderzoeksverantwoordelijkheid voor:

cluster 8)	openbare orde en strafrechtelijk onderzoek;
cluster 9)	bereikbaarheid en afzetting rampterrein;
cluster 13)	overledenenzorg.

Tevens werd de Inspectie voor de politie verzocht als mede-onderzoeker te fungeren voor:

cluster 2)	preparatie;
cluster 4)	alarmering, coördinatie, informatievoorziening en verbindingen op alle niveaus;
cluster 5)	redding, brandbestrijding en coördinatie op het rampterrein, logistiek en bijstand;
cluster 10)	evacuatie en registratie bewoners rampterrein;
cluster 12)	waarschuwen bevolking, opvang en verzorging;
cluster 14)	geestelijke gezondheidszorg inclusief traumapreventie en nazorg bevolking en hulpverleners.

Een volledig overzicht van de onderzoeksclusters is opgenomen in bijlage II. Deze rapportage omvat het onderzoek naar alle aan de Inspectie voor de politie opgedragen clusters.
Het onderzoek dat is uitgevoerd naar het politieoptreden bij gelegenheid van de vuurwerkramp betreft niet alleen het optreden van het regionaal politiekorps Twente, maar ook van het Korps Landelijke politiediensten (KLPD) en de andere regiokorpsen, die in het kader van bijstand in Enschede een rol hebben gespeeld. Eenheden van deze korpsen functioneerden onder de eindverantwoordelijkheid van de korpschef van het regionaal politiekorps Twente.

1.4 Opzet en uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek van de gezamenlijke inspecties is verdeeld in twee fasen. In de eerste fase zijn relevante feiten verzameld; hiervan zijn per cluster zoveel mogelijk chronologisch, overzichten gemaakt die "reconstructie" [1] is genoemd. Alhoewel voor de samenstelling van deze feitenverzameling ook veel onderzoeksmateriaal van de Inspectie voor de politie is gebruikt, berust de verantwoordelijkheid voor de gekozen systematiek en de eindredactie voor dit document bij de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding. In de tweede fase werd, gebaseerd op de feiten uit de feitenverzameling, door de afzonderlijke inspecties een analyse verricht, ieder op haar eigen werkterrein. Op basis van deze analyse is uiteindelijk door iedere inspectie een eindrapportage samengesteld. De gepleegde analyses zijn vóór publicatie tussen de inspecties uitgewisseld en besproken om een zo evenwichtig mogelijke analyse te krijgen. Iedere inspectie heeft de volledige eindverantwoordelijkheid voor de door haar gepubliceerde eindrapportage. Tussen de onderzoekende inspecties is afgesproken dat het onderzoek zich ten minste zou uitstrekken vanaf de datum van de laatste vergunningverlening aan het bedrijf S.E. Fireworks (en daar waar relevant eerder) tot het moment waarop de rampverklaring door de burgemeester van Enschede is ingetrokken, namelijk 24 mei 2000 om 18.00 uur. Omwille van een integraal overzicht in de door de politie genomen maatregelen is in een aantal gevallen ook informatie van na dit laatste moment in het onderzoek betrokken.

1.4.1 Werkwijze

Voorwerk

Allereerst is op basis van eigen ervaring een lijst opgesteld met alle aspecten die een rol zouden kunnen hebben gespeeld bij het politieoptreden in relatie tot de vuurwerkramp. Vervolgens is een lijst gemaakt met daarin personen bij wie informatie zou kunnen worden verkregen over bedoelde aspecten. Ook zijn documenten verzameld die als referentie konden worden gebruikt om het feitelijke politieoptreden te toetsen. Indien in de tekst gebruik is gemaakt van deze referenties wordt hiervan melding gemaakt.

Dataverzameling

Ten behoeve van het onderzoek zijn door de Inspectie voor de politie documenten opgevraagd. Een belangrijke informatiebron vormden de transcripties van de gesprekken die door politiemensen gevoerd zijn over de mobilofoon en telefoon. Door de politie Twente zijn deze gesprekken op papier uitgewerkt. Op 15 juni 2000 kon de Inspectie hierover beschikken. Deze uitwerkingen waren gemaakt door administratief personeel en zijn door de Inspectie gecontroleerd op juistheid en volledigheid. Dit is gebeurd door zowel willekeurige steekproeven als door gericht het originele bandmateriaal uit te luisteren van bijvoorbeeld de periode 13 mei 15.00-16.00 uur en deze te vergelijken met de uitwerkingen. De Inspectie is van oordeel dat, behoudens een gering aantal kennelijke schrijffouten of onjuiste interpretaties, de uitwerkingen een betrouwbaar beeld van het originele bandmateriaal vormen.
Op basis van dit materiaal werd de eerste informatiematrix bijgesteld en kon een vragenlijst worden geconcipieerd, die als basis heeft gediend voor de interviews met politiemensen.

Interviews

Met inachtneming van de samenwerkingsovereenkomst tussen het OM, de inspecties en de politie Twente werden interviews aangekondigd met medewerkers van wie verwacht mocht worden dat zij de gewenste informatie konden geven. Deze lijst is gedurende het onderzoek gewijzigd. Een aantal malen is afgezien van het houden van interviews. Enerzijds omdat van een groot aantal politiemensen processen-verbaal konden worden ingezien die in het kader van het strafrechtelijk onderzoek waren opgemaakt en die zoveel informatie bleken te bevatten dat de meeste vragen konden worden beantwoord. Anderzijds bleken sommige interviews dermate informatief dat hiermee kon worden volstaan; andere functionarissen hoefden dan niet te worden geïnterviewd. In bijlage III is een lijst opgenomen van alle door de Inspectie voor de politie geïnterviewde functionarissen.

Er zijn in totaal 43 interviews gehouden. Op één gesprek na (vanwege een logistiek probleem) zijn van alle gesprekken bandopnamen gemaakt. Van de gesprekken werden interviewverslagen gemaakt, die ter goedkeuring aan de geïnterviewden werden voorgelegd. Door nadere

toelichtingen, aanvullingen en het weglaten van niet terzake doende passages vormen de interviewverslagen geen letterlijke weerslag van de bandopnamen. Alle gemaakte interviewverslagen zijn voor juist ondertekend door de betrokken geïnterviewden.
Het eerste interview is gehouden op 25 juli 2000 en het laatste interview op 13 oktober 2000. De inhoud van de interviewverslagen en processen-verbaal is mede gebruikt om de feiten uit journaals, rapporten, transcripties en andere reeds verzamelde documenten aan te vullen.

Verificatie
De totale feitenverzameling door de gezamenlijke inspecties is ter verificatie aangeboden aan onder andere de korpschef van de politie Twente met als doel het materiaal te laten verifiëren op onjuistheden of mogelijke onvolledigheid. De door de korpschef aangeleverde wijzigingsvoorstellen zijn, voorzover de Inspectie daarmee akkoord kon gaan, opgenomen in de feitenverzameling[2].

Analyse
De reconstructie, de verzamelde documenten en de interviewverslagen zijn gebruikt als input voor de analyse. Pas in deze analyse-fase van het onderzoek is waarde toegekend aan de verschillende feiten. Dit gebeurde door daar waar mogelijk de feiten en de hierover afgelegde verklaringen af te zetten tegen de vooraf verzamelde referenties. Daar waar geen referenties beschikbaar waren, werd op eigen deskundigheid en ervaring van de Inspectie teruggevallen.

INK-managementmodel
De conclusies die door de Inspectie voor de politie zijn getrokken, zijn binnen de negen aandachtsvelden van het INK-managementmodel geplaatst. Immers dit model wordt door de korpsen gebruikt voor de evaluatie en sturing van de kwaliteit van de organisatie.
De Inspectie voor de politie heeft onder andere tot taak om te toetsen op welke wijze de korpsen met kwaliteitszorg omgaan.
De concept-rapportage is voorgelegd aan de korpschef van de politie Twente alsmede aan de korpsbeheerder. Relevante passages over het Rampenidentificatieteam (RIT), overledenenzorg en asbest zijn eveneens voorgelegd aan de leiding van het RIT, functionarissen van het KLPD. Door de betrokkenen is een beperkt aantal verbeteringen, toelichtingen en aanvullingen gegeven. Hiermee is door de Inspectie rekening gehouden bij de vaststelling van de definitieve versie van het eindrapport.

1.5 Indeling eindrapportage

De rapportage begint met een korte beschrijving van de organisatie van het regionaal politiekorps Twente en het Korps Landelijke Politiediensten. Hoofdstuk 3 beschrijft voor de niet ingewijde lezers in kort bestek welke gebeurtenissen en de daarmee samenhangende politiemaatregelen hebben plaatsgevonden voor, tijdens en na de ramp. Men krijgt hierdoor snel inzicht in de volgordelijkheid van de gebeurtenissen. Aan dit hoofdstuk mag geen zelfstandige betekenis worden toegekend. Voor gedetailleerde feiten wordt verwezen naar de feitenverzameling die separaat is gepubliceerd.

In hoofdstuk 4 wordt de kennis en informatie van het regionaal politiekorps Twente over het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks behandeld. Hoofdstuk 5 gaat over de organisatie rondom het grootschalig politieoptreden, de preparatie op rampbestrijding, oefeningen, opleidingen en structuren. De vergunningen, het toezicht en de handhaving door het politiekorps Twente voorzover deze tot de competentie van de politie behoren, worden hier eveneens besproken.
In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op een aantal specifieke thema's. Het betreft hier de paraatheid van het politiekorps Twente(paragraaf 6.1), waarbij met name het Regionaal Meldcentrum en de 1-1-2 centrale aan de orde komen. Ook het leidinggeven aan het incident vóór de fatale explosie en de coördinatie van en transformatie naar de rampbestrijdingsstructuur worden hier behandeld. De politiezorg ten tijde van de vuurwerkramp buiten Enschede elders in Twente komt in deze paragraaf ook aan bod. Als tweede thema (paragraaf 6.2) is bekeken hoe de organisatie van de (politiële) rampbestrijding is verlopen. Er wordt ingegaan op de feitelijke structuur, de voorzieningen, de communicatie en samenwerking met andere hulpdiensten en binnen de politie en de rol van de verbindingen daarin
De afzettingen, de verkeersgevolgen, het regime in het gebied en het vrijgeven van gebieden worden als derde thema in paragraaf 6.3 behandeld.
In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de personeelszorg(6.4) , bijstand en assistentie (6.5), gezondheidsbeschermende maatregelen(6.6) en de opvang en nazorg(6.7). In paragraaf 6.8 staan enige beschouwingen over de logistieke voorzieningen. Paragraaf 6.9 gaat over het functioneren van het Rampen Identificatie Team. Hierin komt ook de situatie rondom de vermistenregistratie aan de orde. De interne en externe communicatie en de relatie met de pers wordt in paragraaf 6.10 behandeld. Tenslotte wordt kort ingegaan op het strafrechtelijke onderzoek naar de ramp in paragraaf 6.11. Per thema zijn conclusies en waar mogelijk aanbevelingen geformuleerd. In een afsluitend hoofdstuk 7 worden de conclusies in het perspectief van het INK-managementmodel geplaatst en in hoofdstuk 8 zijn de aanbevelingen systematisch weergegeven en gekoppeld aan de verschillende doelgroepen.

1.6 Leeswijzer

De lezer die wil volstaan met een korte beschrijving van de gebeurtenissen en politiemaatregelen kan volstaan met het lezen van hoofdstuk 3. De lezer die geïnteresseerd is in een overzicht van de conclusies en aanbevelingen en de eindbeoordeling kan volstaan met het lezen van de hoofdstukken 7 en 8. In hoofdstuk 4 staat een beschrijving van de informatie waarover het politiekorps Twente met betrekking tot het vuurwerkbedrijf beschikte voor 13 mei 2000. De activiteiten van het politiekorps Twente met betrekking tot de preparatie op rampen valt te lezen in hoofdstuk 5. De lezers die geïnteresseerd is in een uitgebreide weergave en analyse van de politiële maatregelen wordt aangeraden vooral hoofdstuk 6 te lezen. De rapportage van de Inspectie voor de politie raakt in haar onderzoek aan veel onderwerpen die in de onderzoeken van andere inspecties soms uitgebreider en soms vanuit een andere invalshoek wordt belicht. Daar waar dit van toepassing is kan de lezer eveneens (delen van) die onderzoeken te lezen.

2 HET REGIONAAL POLITIE KORPS TWENTE EN HET KORPS LANDELIJKE POLITIEDIENSTEN

2.1 Korte beschrijving van het regionaal politiekorps Twente

Het regionaal politiekorps Twente is één van de 25 regionale politiekorpsen van Nederland. Korpsbeheerder is de burgemeester van Enschede. De korpsbeheerder, de hoofdofficier van Justitie van het arrondissement Almelo en de korpschef vormen gezamenlijk het regionaal driehoeksoverleg.

Het werkgebied van het regionaal politiekorps Twente omvat 1432 km2 en er wonen circa 590.900 inwoners in dat gebied.[3] De verhouding politiemedewerkers (fte) : inwoners is 1: 454[4] .
Het regionaal politiekorps Twente heeft 1.302,7 fte's, die worden vervuld door circa 1.400 medewerkers, van wie ongeveer driekwart mannen en een kwart vrouwen. De korpsleiding wordt momenteel door twee personen gevormd, te weten de korpschef en de directeur Bedrijfsvoering. De functie van plaatsvervangend korpschef was ten tijde van de vuurwerkramp vacant. Dit geldt tevens voor de functie van Districtschef van het District Zuid-Twente.

Het politiekorps Twente is geografisch verdeeld in vier districten. De districten zijn opgebouwd uit afdelingen, die de basispolitiezorg voor hun rekening nemen. Binnen het korps zijn in totaal 21 geografische afdelingen.
De districten zijn het district Midden-Twente (met daarin ondermeer de steden Hengelo en Delden), district Noordoost-Twente (met onder meer Oldenzaal), district Noordwest-Twente (met onder meer Almelo) en het district Zuid-Twente (waarvan Enschede deel uitmaakt). Met ingang van 1 januari 2001 worden de districten Midden-Twente en Noordoost-Twente samengevoegd tot één district.
Naast deze districten zijn er twee ondersteunende divisies. Het betreft de divisie Districtsondersteuning en de divisie Recherche.
De divisie Districtsondersteuning richt zich op de bestuurlijke en justitiële ondersteuning en inlichtingen, internationale samenwerking, grootschalig optreden, milieuondersteuning, parketzaken, regionaal meldcentrum, regionale telefooncentrale, verkeersondersteuning en vreemdelingenzorg.
De divisie Recherche richt zich op de criminele informatie, georganiseerde criminaliteit, rechercheondersteuning en advies en preventie.
Binnen het korps is ook een aantal stafafdelingen ingericht. Het betreft de stafafdeling Beheer en Informatisering, de stafafdeling Communicatie, de stafafdeling Personeel en Organisatie en het stafbureau Korpsleiding. Deze stafafdelingen vallen rechtstreeks onder de korpsleiding.
Met betrekking tot de mobiele eenheid en aanhoudingseenheden kan worden vermeld dat er drie secties ME en één sectie AE beschikbaar zijn.
In het beleidsplan 2000-2002 van de het regionaal politiekorps Twente [5] is de visie op leiding weergegeven. Het uitgangspunt ten aanzien van aansturing in het politiekorps is, dat er een ontwikkeling van directief leidinggeven naar voorwaardenscheppend leidinggeven is ingezet. De

managers zijn op de hoogte van de kennis en vaardigheden van hun medewerkers en zorgen dat zij zelfstandig kunnen werken om gestelde doelen te halen. Zij stimuleren hun ontwikkeling zodat zij niet alleen het huidige werk, maar ook toekomstige taken goed kunnen uitvoeren.
In het beleidsplan is tevens de visie op samenwerking door het politiekorps Twente met de publieke diensten opgenomen. Er is vastgelegd dat initiatieven zullen worden ondernomen om, waar mogelijk, te komen tot een intensievere samenwerking met publieke hulpdiensten (regionaal of euregionaal) op onderdelen zoals oefenbeleid en oefenlocaties, C-2000 en rampbestrijding. De afstemming zal onder meer gestalte krijgen door middel van maatregelen op grond van het project Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR).

Het hoofdbureau van het regionaal politiekorps Twente, tevens het districtsbureau van het district Zuid-Twente is gevestigd in Enschede, Hermandad 2. De afstand tussen dit hoofdbureau en de kern van het rampgebied is hemelsbreed ongeveer 1200 meter en de afstand tussen het hoofdbureau en het gemeentehuis is hemelsbreed ongeveer 375 meter.

Het regionaal politiekorps Twente is in 1994 formeel tot stand gekomen uit een samenvoeging van de korpsen rijks- en gemeentepolitie in de regio Twente. De politiezorg in de gemeente Enschede werd vóór 1994 uitgevoerd door de gemeentepolitie Enschede.

2.2 Korte beschrijving van het Korps landelijke politiediensten

Het Korps landelijke politiediensten (KLPD) is een landelijk opererend politiekorps dat zelfstandige taken uitvoert in relatie tot mobiliteit en strafrechtelijke onderzoeken. Daarnaast is het KLPD ondersteunend aan de regionale korpsen in Nederland.

Het KLPD bestaat uit de volgende divisies:
- divisie Mobiliteit;
- divisie Ondersteuning;
- divisie Recherche;
- divisie Koninklijke en diplomatieke beveiliging;
- divisie Logistiek;
- divisie Spoorwegpolitie.

Vrijwel alle divisies zijn in meer of mindere mate actief geweest tijdens de vuurwerkramp.

Het KLPD beschikt over een landelijke meldkamer te Driebergen. De meldingen die via de mobiele telefoons worden gedaan, komen terecht bij deze meldkamer. Vanuit Driebergen worden de alarmoproepen, indien nodig, doorverbonden naar de betreffende regionale meldkamer.
Om de ondersteunende taken van het KLPD, die op veel deelterreinen betrekking hebben, optimaal af te stemmen met de regionale korpsen kent de divisie Ondersteuning een bureau Bijstandscoördinatie. Dit bureau treedt ook op in geval van calamiteiten en coördineert de ondersteuning vanuit het KLPD. Bij dit bureau is ook het beheer van het Rampen Identificatie Team ondergebracht; het RIT kent een projectstructuur en bestaat uit politiemensen, die op projectbasis worden ingezet bij rampen.

3 DE GEBEURTENISSEN IN KORT BESTEK

3.1 Inleiding

Het optreden van de politie met betrekking tot de vuurwerkramp op 13 mei 2000 laat zich met moeite in kort bestek beschrijven. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat de beschikbare informatie, vooral die over de eerste uren, de bemoeienis van de politie bijna van minuut tot minuut beschrijft. Om toch een beeld te schetsen van hetgeen zich op 13 mei en de daarop volgende periode heeft afgespeeld, wordt een overzicht gegeven van de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden. Dit beeld wordt aangevuld met de reactie van de politie op de rampzalige gebeurtenis en de acties die vervolgens - tezamen met vele anderen - zijn ondernomen (omkaderde gedeelten).
De bemoeienis van de politie met het bedrijf S.E. Fireworks vóór 13 mei 2000 was voornamelijk van routinematige aard. Aandacht voor het bedrijf was er vanuit de Afdeling Bijzondere Wetten en de Afdeling Milieuondersteuning van het korps. Diverse medewerkers van de afdeling Enschede Noord van het district Zuid-Twente waren op de hoogte van het bestaan van het vuurwerkbedrijf in hun werkgebied. Het vuurwerkbedrijf genoot overigens betrekkelijk weinig bekendheid binnen de andere onderdelen van het korps.
Aan de hand van de aspecten escalatie, opschaling, consolidatie, routine, afbouw en afronding wordt de politiebemoeienis op hoofdlijnen beschreven. In de kaders wordt daarbij aangegeven welk beslag de maatregelen feitelijk voor de inzet van de politieorganisatie hebben betekend.

3.2 Escalatie

⇒ *zaterdag 13 mei: voormiddag*

Tijdens een vrij rustige dienst is er sprake van regulier mobilofoonverkeer tussen het Regionaal Meldcentrum (hierna RMC) en surveillance-eenheden.

- binnen de staande organisatie is sprake van een reguliere bezetting van de surveillancedienst in de districten en van een minimale bezetting van het RMC;
- het hoogste leidinggevend niveau in de staande organisatie buiten kantooruren bestaat voor de surveillancedienst uit een chef van Dienst. Op de achterhand is, tevens voor de justitiële dienst, een beleidsfunctionaris oproepbaar, die een piketdienst draait. Voor de voorlichtingstaken is ook een piketfunctionaris oproepbaar.

⇒ *zaterdagmiddag 13 mei: na de eerste meldingen van de brand*

Kort na drie uur 's middags meldt een motorrijder van de regiopolitie "knallen en een ontploffing" bij de Grolsch fabriek. Niet lang daarna komen bij het RMC van de politie meerdere meldingen van burgers binnen over een brand, waarbij gesproken wordt over vuurwerk en over een vuurwerkfabriek. Door het RMC wordt aandacht besteed aan het treffen van politiemaatregelen op straat en er wordt contact gezocht met de sleutelhouder van het pand aan de Tollensstraat. Op straat wordt de coördinatie van het politieoptreden geregeld. Mede door het mooie weer is er een massale toeloop van publiek dat de brand en de bestrijding daarvan door de aanwezige brandweer van dichtbij wil meemaken. Op de achtergrond staat een auto van de ambulancedienst, die bij dit soort meldingen vaak preventief aanwezig is. Inmiddels heeft het ontploffende vuurwerk een dermate omvang aangenomen dat door de politie afzettingen worden geformeerd en het publiek op afstand wordt gezet. Het RMC wordt "plat gebeld" en heeft inmiddels contact met de sleutelhouder/eigenaar van het bewuste pand.

- door het spectaculaire verloop van de brand bij het bedrijf en de massale toeloop van het publiek worden ook surveillance-eenheden van andere districten naar de plaats van het incident gedirigeerd. Tevens wordt door het RMC ter plaatse om een leidinggevende gevraagd die de maatregelen en afzettingen kan coördineren. Hierin wordt vanuit het bureau van de afdeling Enschede Noord voorzien. De voorlichter vraagt om informatie over de brand en leden van de Koninklijke marechaussee melden met een paar auto's te komen;
- er is contact tussen brandweer en politie over te treffen afzettingsmaatregelen. Contact met de aanwezige ambulancedienst is op dat moment niet opportuun en heeft ook niet plaatsgevonden. Het voorgenomen overleg tussen de coördinator van de politie en de dienstdoende brandweerofficier komt uiteindelijk niet tot stand, omdat de eerste explosie plaatsvindt.

⇒ *zaterdagmiddag 13 mei: na de explosies*

Even na half vier vinden vervolgens twee reusachtige explosies plaats, die de vuurwerkopslag waar de brand was en de woonwijk tot in de wijde omgeving (gedeeltelijk) verwoesten of in brand zetten en in een rampgebied veranderen. Vanaf dat moment is sprake van wat later tijdens interviews met betrokken politiemensen wordt aangeduid als de chaosfase. Burgers en hulpverleners beleven enerverende, levensbedreigende momenten. Van alle kanten is er de roep om meer politie, meer brandweer en vooral meer ambulances en om ruimte in de ziekenhuizen. Het RMC stuurt alle beschikbare eenheden van twee naburige districten naar Enschede met als opdracht alles af te sluiten. Intern wordt het RMC overstelpt met 1-1-2 meldingen en telefoontjes

van burgers, collega's, andere hulpdiensten, enzovoorts, enzovoorts. De pers had al bij het RMC geïnformeerd naar wat zich afspeelde.
De omvang van de chaos blijkt onder meer uit de melding van een politie-eenheid van "grote paniek in de binnenstad"; tot ver in de omtrek is sprake van schade als gevolg van de explosies.
Een leidinggevende van de politie die in het rampgebied is, vraagt het RMC na te gaan of alle collega's er nog zijn "want het is slecht en er zijn een boel gewonden".
Vanuit het rampgebied zelf wordt spoedig daarna het eerste dodelijke slachtoffer aan het RMC gemeld.

- na de explosies expandeert het politiewerk. Op het RMC ontstaat een enorme druk op het mobilofoonverkeer met de eenheden in het rampgebied. Daarnaast komen enkele honderden telefonische meldingen, zowel via de 1-1-2 alarmlijn die door het dienstdoende personeel van het RMC moeten worden afgehandeld als via de gewone lijnen;
- vanuit het rampgebied wordt gemeld dat het rampenplan groot er moet komen;
- alle eenheden die beschikbaar zijn in de regio Twente worden naar het rampgebied gedirigeerd;
- de chef van Dienst is aanwezig op het RMC en besluit daar te blijven; diens opvolger gaat van daaruit naar het rampgebied.

3.3 Opschaling

⇒ *zaterdag 13 mei: namiddag en vooravond*

Vanuit het RMC wordt het opschalingsproces in gang gezet. Rond 16.00 uur arriveert de beleidspiketfunctionaris, die zelf de explosies heeft gehoord, bij het RMC. De noodzaak van grootschalige aanpak is evident. De mobiele eenheid van Twente wordt even voor 16.00 uur via de semafoon opgeroepen. De kracht van de explosies heeft er toe geleid dat politiemensen, die in of in de omgeving van Enschede wonen, in grote getale op eigen initiatief naar het rampgebied komen. Ook van buiten het eigen korps is sprake van assistentie en inzet van mensen en middelen, zowel van politie als van andere diensten. Een functionaris van Defensie meldt dat eenheden van de Nationale Reserve (NATRES), die in de buurt op oefening zijn, direct ingezet kunnen worden. Het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD biedt telefonisch ondersteuning aan van verbindingsmiddelen, het RIT en een mobiele commandounit (ook wel MCU genoemd).

voorzover mogelijk worden piketfunctionarissen telefonisch benaderd; een groot aantal functionarissen op uitvoerend en leidinggevend niveau heeft de ramp fysiek waargenomen en komt op eigen initiatief in dienst. Vele tientallen politiemensen gaan rechtstreeks of via het hoofdbureau naar het rampgebied om daar dienst te doen.

Omstreeks 16.15 uur beginnen de contouren van een Algemeen Commando van de politie zich af te tekenen. Op het hoofdbureau van politie neemt de dienstdoende beleidspiketfunctionaris q.q. de functie van Algemeen Commandant op zich en een eerste stand van zaken over de inmiddels getroffen maatregelen wordt vastgelegd: afzetting, begeleiding hulpdiensten, commandoauto naar het rampterrein, mobiele eenheid, opvangplaatsen voor slachtoffers, informeren Radio Oost en dergelijke. De commandokamer op het RMC wordt bezet en de piketvoorlichter van de politie is na telefonische briefing door het RMC rechtstreeks naar de plaats van het rampgebied gedirigeerd.

- de beleidspiketfunctionaris is in het RMC aanwezig en vraagt naar het rampenplan; de eerste maatregelen worden op papier gezet en vormen de start van het journaal van het Algemeen Commando;
- op uitvoerend niveau is de mobiele eenheid, na semafoonoproep in dienst gekomen en ingezet in het rampgebied;
- het opschalingsproces is in volle gang, leidinggevende functionarissen melden zich voor strategische, tactische en uitvoerende taken in de stafstructuur.

Op leidinggevend niveau wordt de gemeentelijke rampenstaf onder leiding van de burgemeester geformeerd en gestationeerd op het stadhuis van Enschede. Om 16.50 uur stelt hij het rampenplan in werking. Dit stelt de rampstructuren (formeel) in werking en politievertegenwoordigers nemen plaats in het gemeentelijk coördinatiecentrum (GCC) in Enschede en het regionaal coördinatiecentrum (RCC) in Hengelo.

In het rampgebied zelf wordt door vele tientallen hulpverleners van politie, brandweer en ambulancediensten zorggedragen voor de opvang van gewonden en het vervoer naar ziekenhuizen. Burgers worden verwezen naar sporthallen en andere locaties die met spoed zijn ingericht als opvangadressen. Om zo snel mogelijk grip te krijgen op de situatie wordt het rampterrein gedefinieerd. De politie formeert de afzettingen en stelt posten in om de aan- en afrijdroutes voor de andere hulpdiensten te waarborgen en evacueert bewoners uit het rampgebied. De brandweer zoekt naarstig naar brandweereenheden ter vervanging van de uitgeschakelde Enschedese brandweer om de brandende woonwijk onder controle te krijgen. Door de geneeskundige hulpverlening zijn zogenaamde gewondennesten ingericht.
De aansturing van de politiemaatregelen vindt plaats vanuit de commandokamer van het RMC. Het vergt een enorme inspanning van de daar aanwezige centralisten die inmiddels ondersteuning hebben gekregen, om zicht en grip te krijgen op de politie-eenheden en het politiepersoneel in het rampgebied. De mobiele eenheid van het korps Twente is al snel ingezet en anticiperend op

langdurige en omvangrijke maatregelen zijn omliggende korpsen gealarmeerd om bijstand te verlenen. De mobiele commandounit (MCU) is onderweg en arriveert nabij het rampgebied.

- de leden van de Staf Grootschalig Politieoptreden komen aan het hoofdbureau, sommigen opgeroepen anderen op eigen initiatief. Een eerste overleg vindt plaats om een beeld te krijgen van de situatie en van de maatregelen die op personeel en materieel gebied getroffen moeten worden;
- de bijstandsverlening komt van de grond: het KLPD heeft al in een vroeg stadium verbindings- en communicatieapparatuur aangeboden en verleent fysiek bijstand door personeel van het bureau Bijstands Coördinatie. De NATRES was op oefening en is met één peloton ingezet;
- de bijstandsverlening is met behulp van naburige ME-coördinatoren in kaart gebracht en via de geëigende kanalen in gang gezet;
- het RIT en het SFOB zijn opgeroepen.

⇒ *zaterdagavond 13 mei*

In de loop van de avond krijgt de commandovoering op het rampgebied vaste vorm en komt het noodzakelijke overleg tussen de drie parate hulpdiensten binnen de structuur van het Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI) van de grond. Op het hoofdbureau van politie is de stafstructuur voor grootschalig politieoptreden inmiddels volledig geëffectueerd en worden de maatregelen voor de komende nacht en dagen in kaart gebracht.

Personeelsleden van het eerste uur worden afgelost en opgevangen in het Dish Hotel te Enschede. Iedereen wordt bij binnenkomst geregistreerd. Door de spontane indiensttreding is geen zicht op wie allemaal ingezet is. Mede daardoor heerst er nog onzekerheid binnen het politiekorps, omdat een aantal politiemensen wordt vermist. Er is inmiddels bekend dat onder het brandweerpersoneel slachtoffers zijn gevallen.

Berichtgeving uit het gebied spreekt nog steeds over gevaarlijke situaties, zoals bijvoorbeeld bij de Grolsch fabriek in verband met explosieve tanks. 's Avonds worden door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) ook de eerste metingen gedaan naar de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, die mogelijk bij de branden zijn vrijgekomen.

Omstreeks middernacht is in de wijk een operationeel gebied gemarkeerd, verdeeld in zones met een binnenring en een buitenring. De mobiele eenheid surveilleert en de posten bij de afzettingen zijn bezet. Er zijn doden geborgen en vele gewonden geregistreerd. Ook in de nacht worden nog reddingsploegen ingezet, bestaande uit brandweer en politie, die het rampgebied afzoeken op overlevenden.

Met het oog op de identificatie en registratie van dodelijke slachtoffers van de ramp is het RIT opgeroepen en inmiddels aan de slag gegaan met de voorbereiding van haar werkzaamheden.

Hetzelfde geldt voor het SFOB, dat het strafrechtelijk technisch rechercheonderzoek zal verrichten op het terrein van het bedrijf en de omgeving (de "plaats delict").

- op het rampterrein vindt in de loop van de avond gestructureerd overleg plaats tussen de commandanten van de operationele diensten, het CTPI-overleg;
- aan het eind van de avond kan voor de politieorganisatie de volgende balans worden opgemaakt:
  afzettingseenheden, verkeersregeling, -begeleiding en surveillance in het rampgebied zijn geregeld. Er worden logistieke maatregelen getroffen om tekorten aan verbindingsmiddelen en beschermende kleding en dergelijke voor de posten op te lossen;
- er is politie-inzet bij de opvangcentra voor burgers onder andere in verband met registratie. Politie inzet is tevens beschikbaar voor reddingswerk in het rampgebied;
- de commandovoering van de eenheden in het rampgebied is door de mobiele commando unit overgenomen van de commandokamer van het RMC;
- het RIT en SFOB zijn paraat en bereiden de inzet voor de volgende dagen voor;
- de Staf Grootschalig Politieoptreden is voltallig en staat ten dienste van de Algemeen Commandant op het hoofdbureau;
- de coördinatiecentra van de rampbestrijdingsorganisatie zijn bemenst;
- naast de stafstructuur is de opvang en nazorg van het politiepersoneel, dat uit het rampgebied terugkomt, georganiseerd;
- de korpschef fungeert als vangnet en participeert in het beleidsoverleg met de burgemeester.

3.4 Consolidatie

⇒ *zaterdag 13 mei: 's nachts en zondag 14 mei*

Onverminderd de druk van de werkzaamheden gedurende de eerste uren hebben de structuren van coördinatie en ondersteuning op regionaal en gemeentelijk niveau, alsmede die van leidinggeven en aansturing op operationeel niveau geleidelijk vaste vorm gekregen. De leden van de onderscheiden staven brengen om het hoofd te kunnen bieden aan de uitzonderlijke situatie en omstandigheden, hun expertise en ervaring in. De burgemeester formuleert in overleg met zijn adviseurs de contouren van het beleid op basis van het gemeentelijk rampenplan. De gemeentelijke diensten en de hulpverleningsdiensten van brandweer, politie en GGD in het gemeentelijk coördinatiecentrum brengen daartoe de mogelijkheden van de uitvoeringsorganisaties op de korte en wat langere termijn in beeld. In de afstemming tussen beleid en uitvoering worden de kaders besproken, afspraken gemaakt, vastgelegd en in uitvoering gebracht. Het regionaal coördinatiecentrum houdt zich onder meer bezig met de randvoorwaarden

voor de rampbestrijdingsorganisatie (bijstand en dergelijke) en met gezondheidsaspecten naar aanleiding van de ramp.
Ter ondersteuning van de werkzaamheden van de hulpdiensten is door de burgemeester een noodverordening uitgegeven; hiermee is het aangegeven gebied voor onbevoegden tot verboden terrein verklaard.
In de politiële stafstructuur zijn de benodigde disciplines ondergebracht en worden personele, verkeerstechnische en logistieke maatregelen uitgewerkt en uitgevoerd. De justitiële politietaak is vanwege het specifieke karakter van haar werkzaamheden bij deze ramp buiten deze stafstructuur geplaatst. Hetzelfde geldt voor de opvang en nazorg van het personeel. Hiervoor is de reguliere bedrijfsopvang ingeschakeld, die voor haar werkzaamheden rechtstreeks in contact staat met de districtsleiding en de korpsleiding. De communicatieve functie binnen het politiekorps heeft zich toegelegd op de interne informatievoorziening door middel van extra nieuwsbrieven. De externe communicatie over de ramp(maatregelen) lag, zoals vastgelegd in het gemeentelijk rampenplan bij de gemeente.
De aansturing van de politiële eenheden in het rampgebied vindt plaats door de Operationele Commandanten in de mobiele commando unit bij het rampterrein, onder gezag van de Algemeen Commandant. Voor de afstemming van werkzaamheden in het rampterrein staan de commandovoertuigen van de drie hulpdiensten bij elkaar en de commandanten voeren regelmatig overleg. De politiële taakuitvoering heeft primair betrekking op de openbare orde taak: de afzetting en bewaking van het rampgebied en het uitvoeren van het toelatingsbeleid met betrekking tot het gebied van de buitenring en de binnenring. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden wordt intensief gebruikt gemaakt van de bijstand van de gehele Nederlandse politie. De strafrechtelijke taak voor de geüniformeerde diensten is uiteindelijk van beperkte omvang geweest. Er zijn aanhoudingen verricht, die vooral betrekking hadden op overtreding van de noodverordening. Voorzover sprake is geweest van het plegen van strafbare feiten is besloten dat bij het lokale afdelingsbureau aangifte kon worden gedaan.
De justitiële werkzaamheden worden uitgevoerd door het RIT, RBT en het SFOB. Het RIT is in het rampterrein bezig met haar identificatie- en registratiewerkzaamheden van slachtoffers. Dit vergt een minutieus onderzoek door zoekploegen van het gehele terrein. Een onderwerp dat in dit verband - mede door de publicitaire belangstelling - veel aandacht heeft gevergd, is de registratie van vermisten geweest. Met behulp van expertise vanuit andere korpsen heeft de politie zich hiervoor mede ten behoeve van de gemeentelijke verantwoordelijkheid actief ingezet. Tegelijkertijd is het SFOB bezig geweest met het zoeken naar sporen in verband met het strafrechtelijk onderzoek naar de ramp.

- de stafstructuur en de bezetting van de coördinatiecentra zijn in functie;
- de aansturing van de eenheden in het rampgebied vindt plaats vanuit het CTPI;
- het RIT start met haar werkzaamheden. Het SFOB en het RBT beginnen met de voorbereidende werkzaamheden;

- besluit tot instelling van het Rampen Informatie Knooppunt[6] met een aantal taken:
  - verzamelen van alle informatie over politieoptreden bij de ramp;
  - opbouwen van een archief met beschikbaar materiaal;
  - een reconstructie van de feitelijke gebeurtenissen;
  - aanspreekpunt ten behoeve van externe onderzoeken;
- besluit om een tweetal registers aan te melden bij de Registratiekamer. Hierdoor werd de mogelijkheid gecreëerd om informatie te verzamelen en te veredelen, zonder dat druk van buitenaf dit belemmerde;
- in het driehoeksoverleg wordt een aantal onderzoekstrajecten uitgezet[7]. Naast het strafrechtelijk onderzoek onder leiding van het OM is een reconstructie van het politieoptreden noodzakelijk. Deze reconstructie heeft een tweeledig doel: evaluatie van de interne bedrijfsvoering en bron voor het onderzoek door externe commissies, zoals de Commissie onderzoek vuurwerkramp en door de inspecties.

3.5 Routine

⇒ *maandag 15 mei tot en met donderdag 18 mei*

Met het oog op de druk van de personele inzet voor de politie wordt gewerkt aan een fysieke afscherming van het terrein van de binnenring. De druk - van buiten - op het openstellen van delen van de wijk kan daardoor mede worden weggenomen, zonder dat dit overigens ten koste gaat van de zorgvuldigheid die het werk van het RIT en het SFOB vereist.
In de wisselwerking tussen beleid en uitvoering wordt voortdurend afgestemd of het gebied van de buitenring en de binnenring kan worden aangepast; vele bewoners willen terug naar hun (gehavende) woningen. Er is een plan van aanpak opgesteld, waarin een procedure is opgenomen voor het vrijgeven van gebieden. De beslissingen tot het vrijgeven van gebieden en de daadwerkelijke uitvoering blijken niet altijd goed afgestemd (bijvoorbeeld door voortijdige berichtgeving op Teletekst) en dat leidt dan tot fricties bij de afzettingen.
In het plan van aanpak is ook een zogenaamd asbestprotocol opgenomen. Dit laatste hield verband met de constatering dat in huizen en fabrieksgebouwen in de wijk asbest was gesignaleerd. Op grond hiervan zijn maatregelen getroffen om de hulpverleners die in en rond het rampterrein werkzaam waren te beschermen tegen de nadelige gevolgen. Tevens zijn metingen verricht om de mate van asbestvervuiling vast te kunnen stellen. Deze problematiek heeft gedurende de gehele periode van maatregelen de aandacht opgeëist van zowel het beleidsniveau als het uitvoerend niveau, omdat de mate van bescherming en het gebied waarvoor de beschermende maatregelen golden steeds weer tot discussie leidden. De metingen van andere gevaarlijke stoffen hebben geen direct nadelige risicogegevens opgeleverd.
Uit het gezondheidsonderzoek van het Ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, dat op 20 juli 2000 is gepresenteerd, is gebleken dat er van de gevaarlijke stoffen geen grotere

hoeveelheden dan normaal zijn aangetroffen in bloed of urine. Voor wat betreft asbestbesmetting geeft genoemd onderzoek geen uitsluitsel.
In de eerste week na de ramp worden binnen het politiekorps al beslissingen genomen om verantwoordelijkheden met betrekking tot de maatregelen in de reguliere organisatiestructuur onder te brengen. Het betreft hier onder andere de zorg voor de personele voorziening, die wordt opgedragen aan de districtsleiding van Zuid-Twente. Het is de opstap naar de terugkeer naar de reguliere organisatie. Voor de nazorg van het personeel is deze stap feitelijk al direct genomen door vanaf het begin van dit traject het management en leidinggevenden daarin te betrekken. Daarbij heeft voor ogen gestaan dat de nazorg op termijn als onderdeel van hun reguliere verantwoordelijkheid voor personeelszorg in de lijn moet worden ondergebracht.

maandag 15 mei

- besluit om de politiemaatregelen om te gaan ombouwen naar een projectorganisatie. De eerste stap naar de projectorganisatie wordt gezet door de verantwoordelijkheid voor de personeelsvoorziening ten behoeve van de maatregelen op het rampterrein over te dragen van het Algemeen Commando aan de districtsleiding;
- de politie stelt voor om haar vertegenwoordiger terug te trekken uit het RCC, maar dit vindt geen instemming;
- het CTPI wordt in het perspectief van de verschuiving van verantwoordelijkheden ten aanzien van de zorg voor het rampterrein uitgebreid met een vertegenwoordiger van de gemeente van de afdeling Milieu/Bouw en woningtoezicht. De gemeente regelt ook het plaatsen van de hekken rondom het rampterrein;
- de toegangsposten bij de binnenring worden bezet door de mobiele eenheid, stadswachten en reguliere politie. De politie werkt aan toelatingspasjes;
- de beveiligingspost bij het stadhuis is deels overgenomen door een particulier beveiligingsbedrijf;

dinsdag 16 mei

- in overleg met de Algemeen Commandant van de brandweer en de Algemeen Commandant van de politie wordt het RCC voor de nacht gesloten;
- de bijstand van het SFOB wordt geformaliseerd;
- afsluiting van het journaal van het RCC en aanwijzing van contactpersonen van de politie;

woensdag 17 mei

- de bezetting van het Gemeentelijk Coördinatiecentrum (beleid) wordt afgebouwd, er is geen continue bezetting meer;
- in overleg met het Crisis Onderzoeksteam/ Universiteit Leiden wordt de projectstructuur voor aanpak van de maatregelen verder uitgewerkt;

donderdag 18 mei

- in het Gemeentelijk Coördinatiecentrum wordt vastgesteld dat niet de politie, maar de afdeling Burger- en Algemene Zaken (BAZ) van de gemeente verantwoordelijk is voor de lijst met vermisten;
- er is een externe projectleider aangesteld voor de registratie van vermisten;
- aangifte van plunderingen die eerder zijn voorgevallen in het rampgebied worden verwezen naar de reguliere recherche van afdeling Enschede Noord.

3.6 Afbouw

⇒ *vrijdag 19 mei tot en met woensdag 24 mei*

De afbouw van de staf- en commandostructuur is in belangrijke mate gekoppeld aan enerzijds de afloop van de justitiële werkzaamheden door het RIT en het SFOB en anderzijds de realisatie van de fysieke afzetting van het rampgebied. Vooruitlopend daarop wordt besloten dat tijdens de nachtelijke uren de functies van Algemeen Commandant, Operationeel Commandant en chef Staf Grootschalig Politieoptreden in elkaar worden geschoven en als zodanig in één locatie op het rampgebied (het CTPI) wordt ondergebracht.
De fysieke afzetting wordt gerealiseerd door een twee meter hoge schutting, die rondom het gebied is opgebouwd. Door het successievelijk vrijgeven van gebieden en de vordering met deze omheining kan ook de bijstandsverlening ten behoeve van de afzettingen langzamerhand worden teruggedraaid. Er was tot en met 2 juni voorzien in bijstandslevering door de korpsen[8].
Op 22 mei wordt het Algemeen Commando opgeheven en gaat de leiding van de maatregelen over naar het district Zuid-Twente. Ook op beleidsniveau worden voorbereidingen getroffen om de maatregelen af te bouwen. In het driehoeksoverleg wordt besloten dat het buitenwerking stellen van het rampenplan gekoppeld wordt aan het einde van de bergingswerkzaamheden van het RIT. Op 24 mei besluit de burgemeester dat deze werkzaamheden om 14.00 uur zullen worden gestaakt. Het RIT meldt dat er officieel drie vermisten zijn; het aantal dodelijke slachtoffers is op dat moment achttien. Op diezelfde dag om 18.00 uur wordt de rampverklaring ingetrokken.

Vrijdag 19 mei

- voorstel van de brandweer om het CTPI op te heffen wordt door de politie niet overgenomen;
- het Provinciaal Coördinatie Centrum (functie in het kader van de (ME bijstandsaanvragen) is tot 22 mei 09.00 uur gesloten;
- het GCC (beleid) is tot 20 mei 07.00 uur gesloten;

zaterdag 20 mei

- besluit in het beleidsteam dat er één commandocentrum komt op een nader te bepalen locatie;

zondag 21 mei

- besluit om tijdens de nachtelijke uren de politiefuncties van Algemeen Commandant, Operationeel Commandant en chef Staf ineen te schuiven en in het CTPI onder te brengen;

maandag 22 mei

- het Algemeen Commando wordt in de middag opgeheven;
- de leiding over de maatregelen wordt overgedragen aan district Zuid-Twente;
- oplichtings- en plunderingzaken worden behandeld door de afdeling Justitiële Zaken van district Zuid-Twente;

dinsdag 23 mei

- het RIT verricht haar laatste doorzoeking van het rampterrein;

woensdag 24 mei

- de burgemeester besluit dat de bergingswerkzaamheden van het RIT 's middags worden beëindigd;
- het RBT neemt de verantwoordelijkheid voor het rampterrein over van het RIT;
- om 18.00 uur wordt de rampverklaring ingetrokken.

3.7 Afronding

⇒ *donderdag 25 mei tot en met dinsdag 30 mei*

De verantwoordelijkheid voor het afgesloten terrein blijft bij de politie zolang het RBT/SFOB haar werkzaamheden (op de plaats delict) nog niet heeft afgerond. En marge wordt hier gewezen op de oprichting van het zogenaamde Spiderteam, dat zich zal gaan bezighouden met onderzoek naar fraudezaken in verband met de vuurwerkramp.
De Noodverordening wordt vervangen door de Veiligheidsverordening en de bewaking van de toegangspoorten bij het afgezette gebied wordt uitgevoerd door een particulier beveiligingsbedrijf, dat door de gemeente is ingehuurd. Het toegangsbeleid wordt door de gemeente bepaald en de politie is verantwoordelijk voor de openbare orde. In het CTPI dat nog in functie is, wordt multidisciplinair overleg gevoerd tussen de Operationele Commandanten, de gemeentelijke Bouw en milieudienst, de politie van de afdeling Enschede Noord en de leiding van het beveiligingsbedrijf.

Op 29 mei vindt, parallel aan de opdracht tot het produceren van personeelsoverzichten, de overdracht van logistieke zaken en de verdere koppeling van operationele activiteiten aan de

reguliere stafafdeling respectievelijk het district Zuid-Twente, de afschaling van de Staf Grootschalig Politieoptreden plaats. Uiteindelijk wordt op 30 mei het journaal van het CTPI afgesloten. Het toelatingsbeleid tot het gebied ligt bij de gemeente en de uitgifte van de pasjes wordt door een particulier beveiligingsbedrijf overgenomen.

donderdag 25 mei

- het CTPI wordt bezet door een multidisciplinair coördinatieteam: de Operationele Commandanten, de politie van de afdeling Enschede Noord, de gemeentelijke Bouw- en milieudienst en de leiding van een particulier beveiligingsbedrijf;

vrijdag 26 mei

- oprichting van het Spiderteam voor rechercheonderzoeken naar fraudezaken in verband met de vuurwerkramp;
- de toegang tot het gebied wordt bepaald door de gemeente. De politie is verantwoordelijk voor de openbare orde;

zaterdag 27 en zondag 28 mei

- afbouw van de activiteiten;

maandag 29 mei

- overdracht van logistieke zaken en activiteiten van de operationele ondersteuning aan het district Zuid-Twente;
- afschaling van Staf Grootschalig Politieoptreden;
- toelatingsbeleid tot het afgezette gebied is een taak van de gemeente;
  begeleiding op het terrein vindt plaats door de politie;

dinsdag 30 mei

- een particulier beveiligingsbedrijf neemt, namens de gemeente, de uitgifte van de toegangspasjes voor het afgezette gebied over.

4 HET BEDRIJF S.E. FIREWORKS: INFORMATIE EN GEVAARSZETTING

4.1 Inleiding

De ramp die zich in de vuurwerkopslag van het bedrijf S.E. Fireworks heeft voltrokken heeft geleid tot de vraag naar de bekendheid van de politie met het bedrijf en haar bemoeienis met het bedrijf. Gelet op het karakter van het inspectieonderzoek is aan de hand van documenten en interviews met politiemensen een beeld gevormd omtrent de kennis binnen het korps van het bedrijf en de eventuele bemoeienis met het toezicht op het bedrijf.

4.2 Referenties en taakstelling

De informatie over het bedrijf is aangetroffen in diverse gegevensbestanden, te weten: het Bedrijfsinformatiesysteem (BIS), het Bedrijfsprocessensysteem (BPS) en het Vergunningen- en Ontheffingensysteem (VOS).
Met betrekking tot de taakstelling van de politie bij het toezicht op het bedrijf kan worden gemeld dat de politie bestuursondersteunende activiteiten verricht. Het primaat van milieuhandhaving ligt bij het bevoegd gezag; indien noodzakelijk kan de politie het bestuur ondersteunen. Daartoe kan ook het opmaken van een proces-verbaal horen. Daarnaast ligt er bij klachten, aangifte en dergelijke een zelfstandige taak voor de politie. Er kan dan een strafrechtelijk onderzoek worden ingesteld[9].
De politie, in het bijzonder de afdeling Bijzondere Wetten/ afdeling Milieuondersteuning heeft een tweeledige functie inzake vuurwerk-aspecten. Enerzijds betreft dit een taak inzake het adviseren over het bezigen van professioneel vuurwerk bij evenementen en anderzijds controle bij de vuurwerkadressen waar rond de jaarwisseling verkoop aan consumenten plaatsvindt.
De procedure die bij controle van vuurwerk-verkoopadressen rond de jaarwisseling plaatsvindt, verloopt in zes stappen, te weten: de aanvraag bij de afdeling Bijzondere Wetten, de aanvraag gaat naar de gemeentelijke Bouw- en milieudienst, deze stelt op de plaats van verkoop een onderzoek in en geeft haar advies (waaronder maximaal aantal kilogrammen opslag) door aan afdeling Bijzondere Wetten en ze verleent al dan niet vergunning. De vergunningverlening en handhaving van bouw- en milieu-vergunningen ligt bij de Bouw- en milieudienst van de gemeente.

4.3 Politiële bemoeienis met het bedrijf S.E. Fireworks

Het bedrijf S.E. Fireworks genoot binnen de voormalige gemeentepolitie van Enschede een beperkte bekendheid. Functioneel was men binnen de afdeling Bijzondere Wetten op de hoogte van het bestaan van het bedrijf[10]. Dit hield onder andere verband met de zogenaamde oudejaarscontroles. Eens per jaar werden in december deze controles op consumentenvuurwerk gehouden door de verantwoordelijke ambtenaar van de gemeente, de gemeentelijk toezichthouder, die zich daarbij liet vergezellen door een politiefunctionaris van de afdeling

Bijzondere Wetten. Van deze bezoeken werden in de journaals van de afdeling mutaties bijgehouden. Het betrof assistentie van de milieucoördinatoren van de politie aan de gemeente bij de handhaving c.q. controle van de verkoopadressen. Bij deze controles was geen sprake van een integrale bedrijfscontrole. De controle was uitsluitend gericht op zaken die rechtstreeks met de verkoop van consumentenvuurwerk te maken hadden, alsmede de aan- en afvoer van vuurwerk. De controles bij het bedrijf S.E. Fireworks waren formeel niet nodig, omdat vanuit die locatie geen verkoop aan particulieren zou plaatsvinden. In het verleden werd in het kader van deze controles elk verkooppunt door gemeente en politie gezamenlijk bezocht, doch sedert 1998 blijkt dit niet meer het geval te zijn geweest. Een verandering van organisatie binnen het politiekorps leidde tot wisseling van functionaris en degene die deze werkzaamheden als taakaccenthouder milieu van het betreffende afdelingsbureau ging uitvoeren, is - naar zijn zeggen door toeval[11] - niet bij de controles van S.E. Fireworks aanwezig geweest; de te controleren verkooppunten waren vooraf al verdeeld.
Daarnaast is de politie betrokken bij de vergunningverlening op grond van het Reglement Gevaarlijke stoffen. Het betreft hier het antecedentenonderzoek in verband met verzoeken omtrent het bezigen van professioneel vuurwerk op evenementen en de verklaring van geen bezwaar voor het afsteken van vuurwerk[12]. Uit de correspondentie naar aanleiding van de oudejaarscontroles bij S.E. Fireworks in 1995 en 1996 blijkt voorts dat ten aanzien van opslag, voor zover gecontroleerd, geen misstanden werden geconstateerd[13]. In het journaal van de afdeling Bijzondere Wetten wordt naar aanleiding van het oudejaarsbezoek eind 1995 wel opgemerkt, dat "informatie op overtreding wijst". Eind 1997 is gemuteerd dat naar aanleiding van een overtreding met betrekking tot aangetroffen vuurwerk voor particulier gebruik een proces-verbaal is opgemaakt. Uit de door de Inspectie voor de politie verzamelde gegevens is gebleken, dat de afgelopen jaren verder geen strafrechtelijk onderzoek is ingesteld tegen het bedrijf S.E. Fireworks. Uit de voor de Inspectie beschikbare gegevens is hiertoe ook geen directe aanleiding gebleken.
Wel stond het bedrijf onder de naam van de vorige eigenaar als dubieus bekend. Deze kwalificatie gold overigens voor meerdere vuurwerkbedrijven in Nederland, volgens de politie Twente[14].
Naast deze relatief recente gegevens omtrent de bekendheid van de politie met het bedrijf wordt gewezen op een fax[15], die in 1991 naar aanleiding van de ramp met de vuurwerkfabriek in Culemborg aan de afdeling Bijzondere Wetten is toegezonden. De afzender van de fax heeft ernstige bedenkingen omtrent de veiligheid bij de - toenmalige - firma Smallenbroek aan de Tollensstraat. De afzender, een concurrerende ondernemer en ex-werknemer van het bedrijf, hoopt dat de opmerkingen ernstig worden genomen in verband met de veiligheid van onder andere omwonenden en het personeel van omliggende bedrijven. In de fax ligt het accent op de actuele toestand van het bedrijf, de inrichting (constructies) en bedrijfsvoering; tevens worden verdachtmakingen geuit over vermeend illegaal handelen. De afzender gaf aan dat hij werd bedreigd.
Uit de inhoud van de fax kan worden opgemaakt dat er vóór het verzenden van de fax contact is geweest met een politieman en dat de fax op verzoek van deze politieman is geschreven. Dit is later door de betrokken politiemensen bevestigd.
De twee indertijd betrokken politiefunctionarissen van de afdeling Bijzondere Wetten[16] hebben hierover bij de politie een verklaring afgelegd. Hieruit wordt duidelijk dat het faxbericht is opgesteld

op hun verzoek nadat de betrokken ondernemer in een persoonlijk gesprek de later op schrift gestelde bedenkingen had verwoord. Voorts is verklaard dat de betrokken fax is ontvangen en dat deze doorgezonden is naar de gemeente Enschede. Betrokkene kan zich niet meer herinneren of er ook mondeling contact is geweest met de gemeente Enschede. Betrokkene geeft aan zich niet te kunnen herinneren of van het bedoelde gesprek of de bedoelde fax ook melding is gemaakt in het dagrapport van de toenmalige gemeentepolitie Enschede. Deze bestanden zijn inmiddels, conform de regels hieromtrent, geschoond. Wel is duidelijk dat over de bedoelde fax geen contact heeft plaatsgevonden met de toenmalige chef van de afdeling Bijzondere Wetten van de gemeentepolitie Enschede[17]. Gelet op het feit dat voornoemd document is aangetroffen in de archieven van de gemeente Enschede maakt het inderdaad aannemelijk, dat de bedoelde fax indertijd is verzonden aan en ontvangen door de gemeente Enschede.

Tijdens de eerste politiemaatregelen naar aanleiding van de brand in de vuurwerkopslag op 13 mei is door het personeel van het RMC het BIS geraadpleegd. In het BIS is informatie opgeslagen met betrekking tot onder meer basisgegevens, alarminstallaties, waarschuwingsadressen, eerdere alarmmeldingen en andere bijzondere gegevens van percelen.
Het BIS is beschikbaar voor het personeel op het RMC en kan in voorkomende gevallen geraadpleegd worden. De gegevens voor het BIS worden in de districten ingevoerd en bijgehouden. Waarschijnlijk op grond van de beschikbare informatie in het BIS is op 13 mei contact gelegd met een sleutelhouder van het bedrijf. Naast deze informatie is in het BIS opgenomen dat in het pand gevaarlijke stoffen (explosief) aanwezig zijn[18].

In het licht van de bekendheid met het bedrijf is vermeldenswaard het rapport "Externe veiligheidsrisico's in Overijssel" dat in maart 1999 is gepubliceerd door de provincie Overijssel en aan de gemeenten en politie is toegezonden[19]. Dit rapport betreft een inventarisatie van bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken en wel in zodanige omvang, dat bij een ongeval op het bedrijfsterrein een schadelijk effect buiten het bedrijfsterrein kan ontstaan. Onder de bedrijven die zijn geïnventariseerd, valt onder meer de grootschalige opslag van vuurwerk. S.E. Fireworks wordt vermeld onder de categorie inrichtingen, die een zogenaamde zorgplicht hebben op grond van het Besluit Risico's Zware Ongevallen. Dit houdt in dat de exploitant op verzoek van het bevoegd gezag moet kunnen aantonen op de hoogte te zijn van de risico's en voorzieningen te hebben getroffen om de risico's te beperken.

Een andere gegevensbron over bedrijven is het VOS. Dit systeem is onder andere beschikbaar bij de afdeling Infodesk van het korps en is op 13 mei ook daadwerkelijk geraadpleegd. Dit gebeurde al voordat de fatale explosie plaatsvond, maar de betreffende informatie is niet aan het personeel van het RMC doorgegeven. De gegevens in het VOS hebben betrekking op de verleende vergunningen c.q. de verklaringen van geen bezwaar aan S.E. Fireworks voor het afsteken van (speciaal/groot) vuurwerk.

4.4 Feitelijke bekendheid met het bedrijf S.E. Fireworks

In het onderzoekstraject is opgevallen, dat de bekendheid binnen de politie met het bedrijf S.E. Fireworks van beperkte aard is geweest. Slechts een beperkt aantal personen was en dan ook nog veelal in marginale zin, op de hoogte van het bestaan van het vuurwerkbedrijf. Met uitzondering van de mensen van de afdeling Bijzondere Wetten, de afdeling Milieu-ondersteuning en de medewerkers van de afdeling Enschede Noord (die het bedrijf voornamelijk kenden onder de naam van de vorige eigenaar) kwam men voor het overgrote deel door de ramp feitelijk voor het eerst in aanraking met het bedrijf. In dit kader is tevens geconstateerd dat slechts weinigen van de geïnterviewden voor 13 mei 2000 op de hoogte waren van het rapport "Externe veiligheidsrisico's in Overijssel". In dit rapport wordt het bedrijf S.E. Fireworks met naam en toenaam genoemd. Opvallend is dat het rapport in ieder geval tenminste in één district is gebruikt bij de lokale voorbereidingen op de Millenniumwisseling, terwijl het tenminste in één ander district niet bekend was[20].

4.5 Conclusies

Uit het onderzoek van de inspectie naar de bekendheid van de politie met het bedrijf S.E. Fireworks kan het volgende worden opgemaakt:

- met de informatie over risicovolle objecten is het politiekorps Twente niet op eenduidige wijze omgegaan;
- het politiekorps Twente beschikte zowel in journaals, het BIS als het VOS over diverse gegevens met betrekking tot het bedrijf S.E. Fireworks;
- de gegevens die op 13 mei jl. operationeel (bij het RMC) beschikbaar waren, waren het sleuteladres en de aantekening dat in het pand aan de Tollensstraat gevaarlijke stoffen aanwezig zijn (explosieven); feitelijke bekendheid met het bestaan van het bedrijf was, buiten het personeel van de afdeling Bijzondere Wetten, de afdeling Milieuondersteuning en de afdeling Enschede Noord, schijnbaar nauwelijks binnen het politiekorps aanwezig.
- de fax die in 1991 aan een medewerker van de afdeling Bijzondere Wetten van de politie is gestuurd, is niet in de politieadministratie ingeboekt. Of deze ook in het dagrapport van de toenmalige gemeentepolitie Enschede is ingeboekt is niet duidelijk. De inhoud van de fax had betrekking op de inrichting (constructie) van het bedrijf, de bedrijfsvoering en vermeend illegaal handelen;
- aannemelijk is dat de bewuste fax is overgedragen aan de gemeente Enschede. Het is onjuist geweest dat de betrokken chef van de afdeling Bijzondere Wetten niet op de hoogte is gebracht van het gesprek met de bedoelde ondernemer en de naar aanleiding hiervan opgestelde fax. Ondanks dat de inhoud van de fax voornamelijk handelde over zaken die de competentie van de gemeente Enschede betroffen had de fax formeel aangeboden dienen te worden aan de gemeente Enschede. Wel stelt de Inspectie vast dat het hier om een kennelijk individueel handelen van ambtenaren betreft, dat negen jaar geleden

plaatsvond;

- de politie had in het toezicht op de naleving van de vergunningen van het bedrijf S.E.Fireworks slechts een beperkte rol. Voor een gedetailleerde uitwerking van de handhaving wordt verwezen naar de onderzoeksrapportages van de Rijksverkeersinspectie en de Inspectie Milieuhygiëne van het Ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

4.6 Aanbevelingen

- het verdient aanbeveling om de beschikbare informatie over risicovolle objecten zorgvuldig vast te leggen en meer nadrukkelijk te betrekken in de preparatie op rampen en zware ongevallen. Het ligt voor de hand dat de brandweer hierin het initiatief heeft.

5 PREPARATIE

5.1 Inleiding

De politie heeft als hulpverlenende organisatie een taak om in voorkomende situaties adequaat op te treden. In geval van calamiteiten speelt naast de interne structuur de samenwerking met de andere hulpdiensten, brandweer en GGD, een belangrijke rol. Om het feitelijk optreden van het regionaal politiekorps Twente op 13 mei en de daaropvolgende periode te kunnen toetsen, is onderzoek gedaan naar de wijze waarop het korps zich had voorbereid op grootschalig optreden, met name ook in multidisciplinair verband.

5.2 Referenties

De politiekorpsen dienen in verband met het politieoptreden bij grootschalige gebeurtenissen voor een aantal specifieke taken toegerust te zijn. Het betreft hier onder meer voorzieningen zoals de mobiele eenheid en, al dan niet tezamen met andere korpsen, een staf voor de coördinatie van het grootschalig politieoptreden[21]. Met het oog op het voor de politie gewenste niveau van conflict- en crisisbeheersing zijn landelijke ontwikkelingen in gang gezet, die de verdere professionalisering op dit gebied moeten stimuleren. In het kader van preparatie is gekeken naar het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing[22], dat in 1999 onder auspiciën van de portefeuillehouder van de Raad van Hoofdcommissarissen is opgesteld. Het referentiekader is bedoeld als richtlijn voor de politiekorpsen ten aanzien van de minimale voorzieningen op het terrein van conflict- en crisisbeheersing. Het heeft een richtinggevend karakter en zal op onderdelen, waaronder het proces van informatievoorziening en de flexibilisering van de mobiele eenheid, nog worden verdiept. In die zin heeft het, mede gelet op het ontwikkelingsproces waarin het zich bevindt, als normstellend kader derhalve nog een relatieve betekenis.

5.3 Structuren

Het regionaal politiekorps Twente beschikt in het kader van het grootschalig optreden over diverse documenten, waarin structuren of operationele onderdelen die hiermee verband houden, beschreven zijn. De stukken zijn primair op de eigen organisatie gericht. In een aantal gevallen worden zij ook geplaatst in de bredere kaders van intra-regionale samenwerking met andere hulpdiensten, van interregionale samenwerking met naburige korpsen respectievelijk van landelijk vastgestelde richtlijnen. De inhoud van de documenten wordt hierna kort besproken.
Over de status van de stukken is het volgende gebleken. In maart 2000 is in het Regionaal Managementteam (RMT) van de politie Twente de nota "Politie Twente in bijzondere omstandigheden" besproken[23]. Uit dit stuk blijkt dat medio 1999 voor het eerst een overzicht is gepresenteerd van de geldende regelingen ten aanzien van de politieorganisatie in bijzondere omstandigheden. Er is toen door de korpschef, gebaseerd op de opvattingen van het RMT,

vastgesteld dat er periodiek actualisering zou plaatsvinden. De bij de nota behorende documenten betreffen de "Politie-Organisatie bij grootschalig optreden", het "Inrichtingsplan 2000 Mobiele Eenheden Politie Twente", de "Inrichtingsnotitie Aanhoudingseenheid Politie Twente" en de "Calamiteitenregeling en Noodscenario Politie Twente"[24]. Deze documenten zijn in maart 2000 in geactualiseerde vorm door de korpschef, na consultatie van het RMT, vastgesteld met de kanttekening dat de begrippen in de onderscheiden stukken onderling nader afgestemd dienden te worden[25]. Dit was ten tijde van de ramp nog niet gebeurd.
Voorafgaand aan een korte weergave van deze documenten volgt, vanwege de aard van de maatregelen van 13 mei en volgende dagen, een beschrijving van de betrokkenheid van het politiekorps Twente bij de organisatie van de rampbestrijding in Twente[26].

5.3.1 Organisatie rampbestrijding regio Twente

In het kader van de preparatie op de bestrijding van rampen en grootschalige incidenten is de laatste jaren in Twente flink geïnvesteerd in de onderlinge verhoudingen en samenwerking tussen gemeenten, brandweer, politie en GGD. Deze samenwerking heeft, gegeven het primaat van de brandweer ten aanzien van preparatie en coördinatie bij de bestrijding van rampen en onverlet ieders primaire verantwoordelijkheden, geleid tot een regionaal model rampenplan dat in 1997 door alle gemeenten in Twente is vastgesteld. Elke gemeente heeft zijn lokale rampenplan overeenkomstig dit model ingericht.
Om een goede analyse te kunnen maken van de plaats van de Staf GPO van het politiekorps Twente is het gewenst om een beeld te hebben van de structuur zoals deze in het rampenplan van de gemeente Enschede is omschreven.
In het rampenplan wordt uitgegaan van twee scenario's. Ten eerste het scenario waarbij één gemeente betrokken is en ten tweede een scenario, waarbij meerdere gemeenten zijn betrokken. In beide scenario's wordt uitgegaan van daadwerkelijke operationele aansturing vanuit een regionaal operationeel team.
De situatie zoals die zich in Enschede heeft voorgedaan, is het scenario met één gemeente van toepassing, voor dat geval beschrijft het rampenplan de volgende structuur (zie figuur 1):

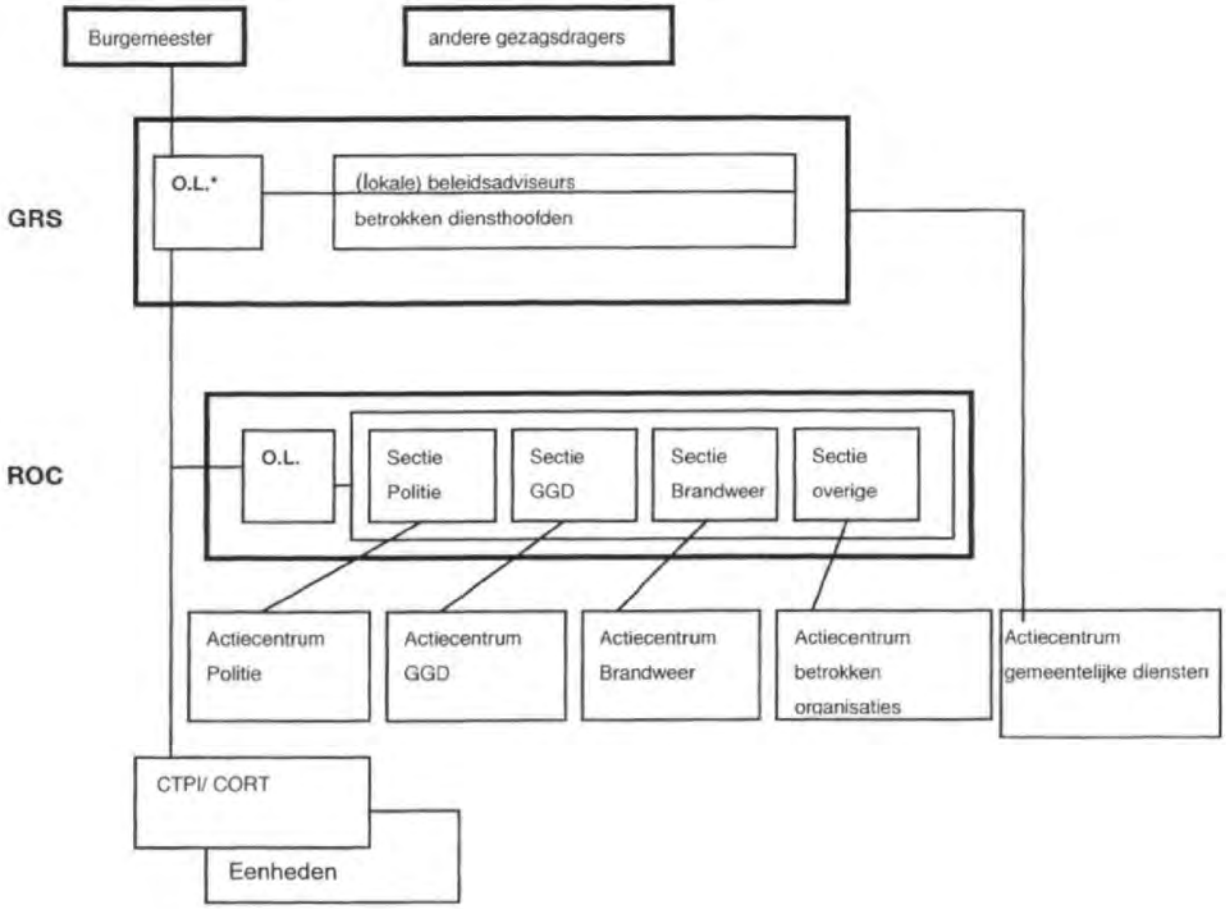

*= Operationeel Leider

figuur 1: schematisch overzicht van de organisatie waarbij één gemeente is betrokken en de aansturing vanuit het regionaal operationeel team plaatsvindt[28]

In de betreffende passages van het rampenplan staat nog vermeld, dat de burgemeester en zijn rampenstaf (gemeentelijk beleidsteam) zijn gezeteld in het gemeentelijk coördinatiecentrum (GCC), terwijl ervan uitgegaan wordt, dat de aansturing van de uitvoerende diensten plaatsvindt vanuit het regionaal operationeel centrum (ROC) door een regionaal operationeel team. Hierbij is dus geen sprake van een regionaal coördinatiecentrum (RCC).

Exemplaren van het rampenplan zijn onder meer aanwezig op het RMC en bij de afdeling Operationele Ondersteuning van de divisie Districtsondersteuning.
De politietaken in het gemeentelijk rampenplan van Enschede[29] zijn in diverse deelplannen opgenomen en hebben betrekking op het waarschuwen van de bevolking, ontruiming, evacuatie en bewaking, verkeersregeling en begeleiding, ordehandhaving en afzetting, opvang, alsmede op identificatie en registratie van slachtoffers en de justitiële taak.
Aangaande het waarschuwen van de gemeentelijke rampenstaf is uit het dienaangaande deelplan van het rampenplan af te leiden dat de politie in voorkomende gevallen door de brandweer kan

worden gevraagd deze gemeentelijke rampenstaf te waarschuwen. Hiertoe ontvangt het RMC jaarlijke een bijgesteld overzicht van de leden van deze rampenstaf. Overigens kan uit andere passages worden afgeleid dat de brandweer (RAC) dit zou moeten doen.

De voorbereiding op rampen en het in stand houden van de politiële staforganisatie vallen onder de verantwoordelijkheid van de divisie Districtsondersteuning[30]. De chef van deze divisie is door de korpsleiding aangewezen als portefeuillehouder[31]; hij volgt onder meer de landelijke ontwikkelingen. De contacten met de verschillende hulpdiensten op regionaal niveau worden onderhouden door de chef van de afdeling Operationele Ondersteuning van genoemde divisie[32]. Op districtsniveau is ongeveer twee jaar geleden een medewerker met het taakaccent rampbestrijding aangewezen. Deze functionaris heeft een ondersteunende rol voor het plaatselijke politiemanagement en niet zozeer een uitvoerende functie. Zijn rol dient onder meer tot uitdrukking te komen bij de jaarlijkse oefeningen op gemeentelijk niveau. Het (collectief) overleg tussen de districtelijke taakaccenthouders met de regionale functionarissen is zeer beperkt[33].
In de "Almanak Versterking Rampbestrijding", die op initiatief van de regiocoördinatoren rampbestrijding bij de directie Brandweer en Rampbestrijding is opgesteld[34], zijn de landelijke gegevens opgenomen van de vertegenwoordigers van diverse besturen en diensten die betrokken zijn bij de invoering van de versterking van de rampbestrijding. Voor het regionaal politiekorps Twente zijn de portefeuillehouder crisisbeheersing en conflicthantering, alsmede de coördinator rampbestrijding opgenomen. Desgevraagd gaf de medewerker, die als coördinator rampbestrijding is vermeld aan, dat zijn functie binnen het politiekorps niet officieel als zodanig is benoemd[35]. Zijn takenpakket bestaat voornamelijk uit het organiseren van zaken voor de mobiele eenheid, aanhoudingseenheden en de hondengeleiders en de werkzaamheden voor de staf Grootschalig Politieoptreden komen daar nog bij. De betrokken medewerker gaf aan dat het takenpakket reeds overvol was, waardoor hij slechts een voornamelijk ondersteunende functie kon vervullen voor wat betreft het grootschalig politieoptreden. De chef van de afdeling Operationele Ondersteuning is feitelijk uitvoerend op het vlak van de (politiële) rampenbestrijding.

5.3.2 Staf Grootschalig Politieoptreden

Bij de beschrijving van de opzet en de positionering van de Staf GPO wordt een aantal randvoorwaarden genoemd, waarbinnen de voorgestelde organisatievorm toepasbaar wordt geacht. Dit zijn grootschalig optreden binnen het eigen korps, in bijstandssituaties en bij de rampbestrijding. Het gaat om afstemming binnen de rampenorganisatie in Twente, afstemming met de vastgestelde landelijke kaders, met andere hulpdiensten, alsmede om uitwisselbaarheid met het politiekorps IJsselland en de drie politiekorpsen in de provincie Gelderland.

5.3.2.1 Opzet staf Grootschalig Politieoptreden

Het politiekorps Twente beschikt ten behoeve van het grootschalig en bijzonder optreden over een staf grootschalig politieoptreden[36]. In het document dat deze staf beschrijft, wordt de structuur hiervan vrij gedetailleerd beschreven. Daarbij is tevens een aantal functionarissen aangewezen om in voorkomende situaties de functies binnen de staf ook daadwerkelijk te vervullen. In de notitie

wordt de situatie voor de politie Twente uitgewerkt en toegespitst op de positie en werkwijze van de Staf GPO. Indien de uitsluitend in tekst vervatte nota wordt weergegeven in een schema ontstaat het volgende beeld:

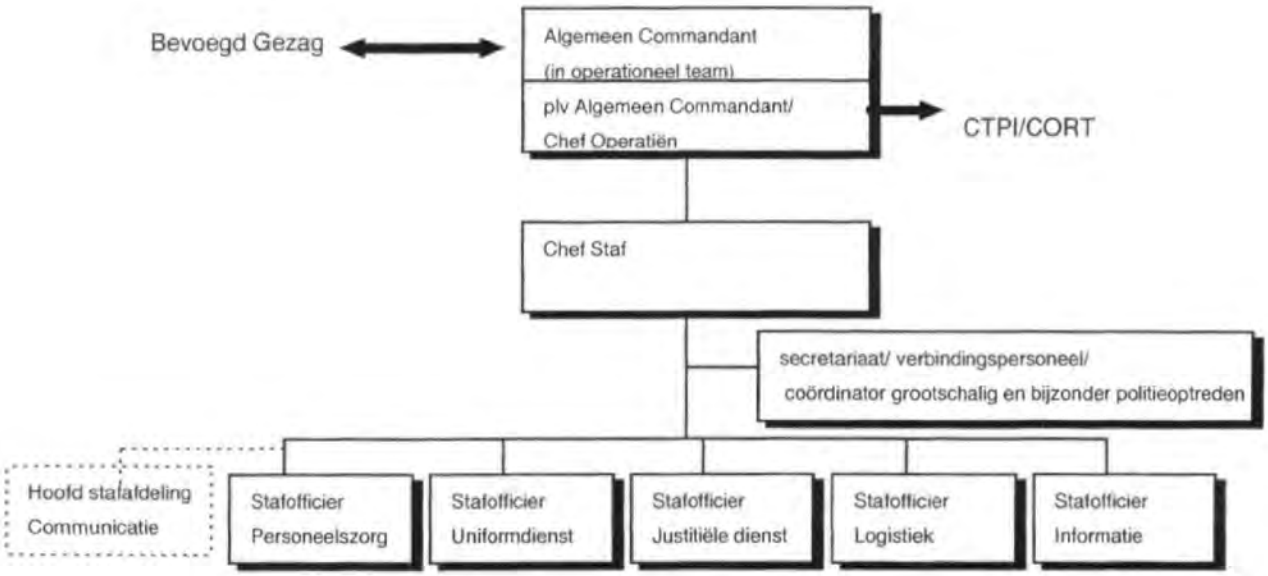

figuur 2: schematische weergave Staf GPO regiopolitie Twente

In de beschrijving van de stafstructuur zijn alle voorkomende functies benoemd en voorzien van een taakomschrijving en een profiel van de betrokken functionaris (stressbestendig, coöperatief, en dergelijke). Dit betreft de Algemeen Commandant, de chef Operatiën, de chef Staf en een vijftal stafofficieren, te weten: personeelszorg, uniformdienst, justitiële dienst, logistiek en informatie. Ten aanzien van de stafofficieren is de functionaliteit qua taakstelling tot op bureauniveau uitgeschreven. De communicatiefunctie is in deze opsomming van functies apart benoemd.
In het document wordt ook de functie van de functionaris CTPI/CORT (coördinatie team plaats incident/commando rampterrein) beschreven. Om recht te doen aan de organisatiestructuur in het kader van de (multidisciplinaire) rampbestrijding is bij de vorming van een CTPI de chef van Dienst van het district waar het incident plaatsvindt, aangewezen als politiefunctionaris die in dat team participeert.

De aanwijzing voor een functie binnen de Staf GPO is gekoppeld aan het functieniveau in de dagelijkse taakuitvoering, waarbij op grond van de functie die betrokkene uitoefent de nodige flexibiliteit wordt verwacht om op meerdere functies ingezet te kunnen worden. De Algemeen Commandant en de chef Operatiën worden gerecruteerd uit de adjunct districtschefs, de functie van chef Staf is verbonden aan die van de chef divisie Districtsondersteuning en de chef afdeling Operationele Ondersteuning. De dagelijkse functies van de stafofficieren vertonen congruentie met hun staftaak, maar bij hun aanwijzing kunnen persoonlijke kwaliteiten ook een rol spelen[37]. De

staftaak met betrekking tot communicatie is opgedragen aan het hoofd van de stafafdeling Communicatie. Onder leiding van de chef Staf wordt ook een ondersteuningsgroep ingesteld, bestaande uit een secretariaat en verbindingspersoneel. Deze functies zijn niet op de persoon ingevuld. Ook de coördinator grootschalig/bijzonder optreden is lid van de ondersteuningsgroep; deze laatste is overigens wel op de persoon ingevuld.

Ten aanzien van de plaats van de korpschef/districtschef is vastgesteld dat deze in het coördinatiecentrum aanwezig hoort te zijn. Afhankelijk van de betrokkenheid van één of meerdere gemeenten is dit in de betrokken gemeente dan wel in het regionaal coördinatiecentrum te Hengelo.
Voor de Algemeen Commandant is vastgesteld, dat deze in het operationeel team werkt. Hij onderhoudt nauwe contacten met het coördinatiecentrum en doet voorstellen aan het driehoeksoverleg omtrent het operationeel optreden. In de nota wordt ook uitgegaan van de optie dat er een gemeentelijk operationeel centrum is (GOC). De optie van een gemeentelijk operationeel centrum is niet als zodanig benoemd in het rampenplan van de gemeente Enschede. Van de Algemeen Commandant wordt vastgesteld dat deze nauw overleg pleegt en contact onderhoudt met de politiechef in het driehoeksoverleg in het coördinatiecentrum. Ook is vastgesteld dat hij als leider van het operationele optreden feitelijk aanwezig behoort te zijn in het regionale operationeel team te Hengelo.
De chef Operatiën is belast met de coördinatie van de werkzaamheden van de Operationeel Commandant. Hij bezet het politieactiecentrum als beslissingsbevoegde commandant.

5.3.2.2 Politiestructuur en bestuurlijke coördinatie

Het document van de Staf GPO bevat een uitgebreide beschrijving van de organisatiestructuur op bestuurlijk niveau, waarbinnen de positie en de verantwoordelijkheden van de politie in beleidsmatige zin en in operationele zin zijn benoemd. Afhankelijk van de aard van het incident of de gebeurtenis ligt het accent van de structuur op het terrein van de openbare orde dan wel op justitieel terrein. De omvang van het incident of de gebeurtenis is bepalend voor het niveau of de niveaus waarop de onderscheiden structuren worden ingericht. De nota benoemt vier niveaus, namelijk gemeentelijk, regionaal, provinciaal en landelijk niveau, maar beschrijft alleen de drie eerstgenoemde. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen een coördinerende en een operationele functie van de staf.

De coördinerende functie van de staf is geënt op beleidsmatige verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De beleidsmatige inbreng vanuit politie wordt in geval van openbare orde maatregelen in beginsel ingebracht door de betreffende districtschef, die in het "lokale" coördinerend overleg participeert. De korpschef fungeert in voorkomende gevallen in het hogere coördinerende echelon.
De plaats van het coördinatiecentrum (het beleidscentrum) wordt bepaald door het bevoegd gezag; er wordt aangenomen dat hierover op voorhand in het driehoeksoverleg principe-afspraken worden gemaakt en dat mogelijke voorzieningen worden getroffen. Volgens het document zal in de praktijk

met name de politiechef (korpschef of districtschef), vooral bij onvoorziene gebeurtenissen, een belangrijke invloed hebben op de keuze en het inrichten van een coördinatiecentrum, uiteraard na instemming van het bevoegd gezag.

De operationele functie daarentegen, is gericht op de uitvoering en wordt ten aanzien van de politietaken uitgevoerd door de Algemeen Commandant. Hij heeft een beleidsondersteunende en adviserende rol naar het beleidsniveau en is tevens belast met de aansturing van de operationele uitvoering. De Algemeen Commandant maakt deel uit van het operationeel team. Dit staat onder leiding van de operationeel leider, die door de (coördinerend) burgemeester wordt aangewezen en die leiding geeft aan de operationele diensten. Afhankelijk van de omvang van de gebeurtenis of het incident wordt een gemeentelijk[38] of regionaal operationeel centrum georganiseerd.
De politiële activiteiten worden gecoördineerd in een politieactiecentrum. Hierin zijn werkzaam de chef Operatiën en de chef Staf. Om praktische redenen wordt het wenselijk geacht dat het politieactiecentrum en het coördinatiecentrum, gezien hun verschillende taken fysiek van elkaar gescheiden zijn, maar zich wel zo dicht mogelijk in elkaars nabijheid bevinden.

5.3.3 Mobiele eenheid en aanhoudingseenheid

In een tweetal inrichtingsplannen worden de hoofdlijnen omtrent taak en organisatie van de mobiele eenheid respectievelijk de aanhoudingseenheden beschreven. Het politiekorpsTwente beschikt over drie secties ME. Zij heeft hierdoor 1 sectie ME meer dan zij op basis van de landelijke verplichtingen beschikbaar dient te hebben. Zij worden gevormd door personeelsleden uit district Zuid-Twente respectievelijk district Noordwest-Twente en, gecombineerd, district Midden-Twente/Noordoost-Twente. Er is één pelotonscommandant en één plaatsvervangend pelotonscommandant.
De aanhoudingseenheid bestaat uit één sectie, bestaande uit twee groepen.

5.3.4 Calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente

Teneinde de diverse regelingen op het gebied van grootschalig of bijzonder politieoptreden op een snelle wijze toegankelijk te maken is het document "Calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente" opgesteld. Daarin wordt aangegeven hoe de structuur van een calamiteitenregeling er uit moet zien en welke instructies en regelingen daarbij horen. Het document is tezamen met de hierboven behandelde stukken in maart 2000 door de korpschef vastgesteld. De beschreven processen hebben betrekking op openbare orde zaken, justitiële zaken en de situatie van een calamiteit of ramp. Met het oog op de gebeurtenissen van 13 mei worden de aandachtspunten genoemd, die gelden voor de chef van Dienst (de hoogst aanwezige functionaris in uniform op uitvoerend niveau, buiten kantooruren) in geval van een melding van een calamiteit of ramp en in het verlengde daarvan, die voor de beleidspiketmedewerker (de oproepbare politiefunctionaris op tactisch-strategisch niveau).
De chef van Dienst richt zich in geval van de melding van een ramp of calamiteit op de informatie (vergaren en organiseren), het treffen van maatregelen (plan van aanpak, beslissing omtrent opschaling, ter plaatse gaan in verband met CTPI), verkeerszaken (afzetting, routering), justitiële

zaken en communicatie (waarschuwen van piketfunctionarissen). De aandachtspunten voor de beleidspiketmedewerker hebben betrekking op de algemene leiding, informatie, de evaluatie (in verband met het eventueel inlichten van hogere echelons binnen politie respectievelijk van bestuur en van justitie) en de zorg voor de verdere organisatie en alarmering binnen het politieapparaat. Hierbij worden genoemd: het regelen van een operationeel leider, van personeel (ME, AE), logistieke zaken, informatiestromen, communicatie en van ruimtelijke voorzieningen. Indien de maatregelen de mogelijkheden van het district overstijgen, dient het grootschalige karakter van het optreden als zodanig benoemd en aangekondigd te worden. De districtsleiding is verantwoordelijk voor het operationele proces, ook in bijzondere omstandigheden, en de districtschef (c.q. diens adjunct) dient bij een incident dat de normale bedrijfsvoering te boven gaat, gealarmeerd te worden.

In de calamiteitenregeling zijn ook aandachtspunten voor het RMC beschreven. Genoemd worden het opslaan van rampenplannen, alarmeringsregelingen en actuele piketlijsten. Voorts het onderhouden van radioverkeer, de aansturing van de eenheden en de opschaling van leidinggevenden, alsmede het bijhouden van een logboek, de P-zorg (wie is waar in dienst) en de M-zorg (verbindingen).
De opschalingsprocedure wordt als volgt beschreven: na informatie van de eerst aanwezige surveillance-eenheid of eenheden kan de chef van Dienst besluiten tot alarmering van andere diensten en neemt hij/zij de coördinatie van het incident over van het RMC; de chef van Dienst gaat zonodig zelf ter plaatse. Indien noodzakelijk, dan wordt de districtschef of de beleidspiketmedewerker gealarmeerd. Op diens aanwijzingen worden zonodig de bijzondere eenheden (mobiele eenheid en dergelijke) en eventueel (een deel van) de Staf GPO gealarmeerd. Deze opschaling kan bij een groot ongeval of (dreigende) calamiteit in versneld tempo plaatsvinden. Als algemeen aandachtspunt geldt, dat bij een grootschalige aanpak de korpsleiding kan worden ingeschakeld.

Voor de chef van Dienst, de beleidspiketmedewerker, de functionarissen van de Staf GPO en de districts- en divisiechefs zijn in het document verschillende logistieke zaken voorzien, zoals vervoer en/of verbindingsmiddelen (semafoon, mobiele telefoon). Voor de leden van de mobiele eenheid betreft dit de semafoon en voor de ME-commandanten mobiele telefoons. Een deel van deze passages heeft het karakter van een voorstel; niet al deze voorstellen zijn geëffectueerd.

5.4 Opleiding, oefening en ervaring

Voor de uitoefening van de politietaak in grootschalig verband is opleiding en oefening in deze specifieke functies noodzakelijk. Voor de opleiding en geoefendheid van de mobiele eenheid en de aanhoudingseenheden gelden landelijke richtlijnen[39], die in de eerdergenoemde inrichtingsplannen van het politiekorps Twente worden benoemd.
De toerusting van de leden van de Staf GPO is in het korps geënt op opleiding, oefening en/of ervaring. In het kader van de millenniumwisseling is door de leiding van de divisie

Districtsondersteuning en de waarnemend districtschef van Zuid-Twente een oefening - in multidisciplinair verband - van het regionaal coördinatie centrum gevolgd[40]. In september/oktober 1999 is een door het NIBRA/LSOP opgezette opleiding voor bestuurlijke en staffunctionarissen gegeven. De leden van de Staf GPO hebben deze opleiding gevolgd. Vanuit de verschillende hulpverlenende organisaties is in deze opleiding aangegeven hoe de eigen discipline werkt in relatie tot het rampenplan. Behandeld zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en de vraag waar de begrenzingen liggen. Aan deze opleiding is deelgenomen door burgemeesters, de brandweer, de GGD en de politie op directie niveau (korpsleiding en districtsleiding) en beleidsniveau (regionaal en districtsniveau). De in de voorgaande paragraaf behandelde documenten hebben hierbij als lesmateriaal gediend[41]. In het kader van de voorbereiding op de millennium-nacht is door de stafafdeling Communicatie een bijeenkomst georganiseerd voor alle persvoorlichters van de gemeenten in de regio Twente.

Daarnaast hanteert het politiekorps Twente ten aanzien van de opleiding het principe van "learning by doing"[42]. De staf of individuele leden daarvan zijn in de afgelopen jaren ingezet bij grootschalige gebeurtenissen of incidenten, die zich voor werkzaamheden met een stafachtig karakter leenden. Zo vond een integraal stafoptreden plaats tijdens de maatregelen in verband met de wateroverlast in de Betuwe (in 1995) en deden individuele leden in hun specifieke functie ervaring op tijdens inzet bij politiemaatregelen in verband met autobranden in Hengelo en bij een ongeval met een straaljager. De meeste ervaring werd echter opgedaan tijdens politiemaatregelen bij voetbalwedstrijden van de voetbalclub F.C. Twente, die regelmatig in Enschede worden gespeeld. De regionale brandweer maakt een jaarlijks een planning voor de gemeentelijke oefeningen. Deze planning wordt al in de ontwerpfase afgestemd met functionarissen van de GGD en politie. Het NIBRA ondersteunt hierbij en zorgt vaak voor de vakmatige oefenvoorbereiding- en leiding. Dit heeft de laatste drie jaar zijn beslag gekregen; in 1999 werd op deze wijze de millenniumproblematiek als thema aangewezen. Bij de actualisering van de inrichtingsplannen (maart 2000[43]) is als voorstel opgenomen het voornemen om in vervolg op de eerdere scholing van een aantal functionarissen in het komende jaar meer leden van de Staf GPO op te leiden in het kader van de crisisbeheersing en rampbestrijding. Een concreet opleidingsplan wordt nog verder ontwikkeld. Ook is er in het kader van de opleidingen het voornemen om de chefs van dienst, die een functie krijgen in het CTPI, terzake een opleiding aan te bieden[44].

Het RMC vormt binnen het grootschalig optreden een belangrijke schakel. Qua inzet zijn binnen de Staf GPO geen specifieke maatregelen voor het RMC getroffen. De reguliere teamleiding van het RMC wordt in de rampenstructuur ingepast en zorgt voor de communicatie naar het Algemeen Commando[45]. Enkele leden van de Staf GPO gaven tijdens de interviews aan dat de verschillende functies binnen de Staf GPO nog niet volledig uitgekristalliseerd waren.[47]

5.5 Voorzieningen

Op het gebied van voorzieningen wordt een onderscheid gemaakt tussen interne en externe maatregelen.
Binnen de politie Twente is fysiek een aantal zaken geregeld, dat betrekking heeft op de opschaling naar grootschalig optreden. In het RMC is een aparte commandokamer ingericht, die ingezet kan worden, waardoor het mobilofoon- en telefoonverkeer ten behoeve van de politiemaatregelen gescheiden kan worden van het reguliere mobilofoon- en telefoonverkeer. In de commandokamer is een zogenaamd "smartboard" aanwezig. Dit is een geavanceerde, geautomatiseerde plattegrond van het grondgebied, die op de wand kan worden geprojecteerd en waarop in- en uitgezoomed kan worden, maatregelen kunnen worden ingetekend, aangepast en vastgelegd kunnen worden, alsmede meegelezen kunnen worden op de monitor van de centralist. Het gebruik van het smartboard vereist overigens wel specifieke kennis van de apparatuur.
In het RMC heeft men ook de beschikking over een uitgave van het model-rampenplan. Voor de functie van Algemeen Commandant zijn op het hoofdbureau een tweetal ruimtes voorbestemd. Bij de inrichting van deze ruimtes, zeven jaar geleden, werd rekening gehouden met het gebruik bij grootschalig optreden. Voor dit doel werden extra telefoonlijnen en aansluitingen voor computers aangelegd. In de loop van de tijd is een aantal lijnen echter weggehaald[48], waardoor deze faciliteiten op 13 mei niet meer optimaal beschikbaar waren.
Voor de bereikbaarheid van politiefunctionarissen zijn diverse communicatiemiddelen beschikbaar. Conform de interne nota's beschikken de leden van de mobiele eenheid over semafoon c.q. telefoon en kunnen op deze wijze opgeroepen worden. Voor diegenen die in de Staf GPO kunnen participeren zijn geen aparte voorzieningen getroffen. Zij beschikken veelal uit hoofde van hun reguliere functie over een mobiele telefoon. Er is geen aparte bereikbaarheidsregeling. In dit kader is wel geregeld dat de functionaris die beleidspiket heeft in voorkomende gevallen vanuit die functie de rol van Algemeen Commandant op zich neemt.

Het politiekorps Twente heeft met de omliggende politiekorpsen in de provincie Gelderland en met het politiekorps IJsselland afspraken gemaakt op het gebied van onderlinge bijstand en samenwerking. Deze afspraken hebben niet alleen betrekking op kortlopende lijnen voor fysieke inzet over en weer van de mobiele eenheid, maar komen ook tot uitdrukking in het afstemmen van functies en gezamenlijk volgen van opleidingen op het gebied van grootschalig politieoptreden, onder andere de Staf GPO. Rode draad bij dit laatste is het behoud en onderhoud van een uniforme benadering van de functies met het oog op de onderlinge uitwisselbaarheid.

5.6 Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing

Het LSOP/Politie Instituut Openbare orde en Gevaarsbeheersing (PIOG) heeft aan de hand van het Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing[49] onder de politiekorpsen in Nederland een

evaluatie gehouden over de stand van zaken met betrekking tot de daarin beschreven referenties. Deze zogenaamde nul-meting is door de politiekorpsen zelf ingevuld (in februari 2000). Op grond van een beoordeling door het PIOG is door het politiekorps Twente op meerdere punten gescoord. In het kader van de preparatie betrof dit de inbedding van de portefeuille voor conflict- en crisisbeheersing binnen de organisatie en de regeling omtrent de commandovoering bij grootschalige en/of bijzonder gebeurtenissen. Een opleidingsplan was er nog niet, maar er was wel sprake van geoefendheid, onder meer door de rampenoefeningen. Voor onvoorziene gebeurtenissen is er een alarmeringsregeling, waaronder die voor de mobiele eenheid en ligt er een instructie voor opschaling door leidinggevenden. Bij verdere opschaling zijn de onderscheiden verantwoordelijkheden van commandanten, districtschefs en Algemeen Commandant vastgelegd en is de hiërarchische stafstructuur functioneel ingevuld. In geval van volledige opschaling zijn de kaders van de bestuurlijke leiding en de operationele leiding beschreven; dit geldt ook voor de (politiële rol in de) organisatie van de rampbestrijding. Tenslotte zijn er afspraken met omliggende korpsen over samenwerking en is met name de opvang en nazorg van korpsleden die bij het grootschalig optreden betrokken zijn geweest, goed geregeld. In tegenstelling tot de score in de nul-meting beschikt de politie Twente echter nog niet over geprepareerde verbindingsschema's[50]. Uit een vergelijking met andere korpsen in Nederland die de vragenlijst hebben ingevuld, blijkt dat het politiekorps Twente qua voorzieningen een redelijk positief beeld laat zien.

5.7 Conclusies

- het Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing heeft nog een te weinig normstellend karakter om als referentie voor grootschalig optreden te kunnen fungeren;
- er bestaat spanning tussen de inhoud van de nota's van de politie Twente en het rampenplan van de gemeente Enschede voor wat betreft de plaats van het operationeel team (de optie van een gemeentelijk operationeel team wordt niet genoemd in het rampenplan);
- er bestaat te weinig duidelijkheid over de vraag wie verantwoordelijk is voor het waarschuwen van de gemeentelijke rampenstaf;
- het politiekorps Twente heeft meer ME dan waartoe zij op basis van landelijke regelgeving verplicht is;
- het overleg binnen het politiekorps Twente tussen de regionale functionarissen voor de rampenvoorbereiding en de districtelijke taakaccenthouders is nog te beperkt;
- de functie van de coördinator rampbestrijding, zoals die is opgenomen in de landelijke "Almanak Versterking Rampbestrijding" is niet conform de feitelijke situatie. De facto wordt deze functie vervuld door de chef van de afdeling Operationele Ondersteuning;
- de verantwoordelijkheid van de politie voor een adequate structuur ten behoeve van grootschalig optreden is bij het politiekorps Twente nadrukkelijk onderkend;
- de ontwikkeling van rampenplannen voor de gemeenten heeft een positieve invloed gehad op de samenwerking met de brandweer en de GGD. De onderscheiden rollen en

verantwoordelijkheden in het kader van de rampbestrijdingsorganisatie zijn daarbij geëxpliciteerd en afgestemd;

- de staffuncties zijn in theorie, zowel op beleidsmatig als operationeel niveau benoemd, beschreven alsook aan de hand van functieniveaus op de persoon ingevuld;
- de opleiding en geoefendheid van de Staf GPO als geheel en van de individuele stafleden is beperkt geprogrammeerd. Als geheel zijn de vaardigheden ontleend aan ervaringen vanuit een beperkt aantal praktijksituaties; daarnaast is recent door stafleden, die kernfuncties bezetten de NIBRA/LSOP-opleiding gevolgd. Voor de stafofficieren ligt het accent op het principe van learning by doing tijdens maatregelen met een "stafachtig" karakter;
- qua voorzieningen is het politiekorps Twente op een aantal punten voorbereid op maatregelen in verband met opschaling. Dit betreft intern de structuur van de commandokamer en de getroffen voorzieningen voor bereikbaarheid van de mobiele eenheid. Voor de alarmering van de leden van de staf GPO zijn geen specifieke afspraken gemaakt; de leden van de kernbezetting beschikken q.q. wel over mobiele telefoons en worden geacht op die wijze bereikbaar te zijn;
- met omliggende korpsen zijn afspraken gemaakt over bereikbaarheid en inzet over en weer van de mobiele eenheid en er vindt samenwerking en afstemming plaats met betrekking tot de opleiding van functies binnen de Staf GPO;
- de politie Twente kent geen gestructureerd c.q. structureel oefenprogramma voor het optreden in de Staf GPO. Voor de inbreng van diverse stafleden is hun ervaring vanuit de reguliere functie een factor geweest, die bij het functioneren in de staf een rol heeft gespeeld[51]. Bij de politie Twente wordt onderkend dat de maatschappelijk situatie in Nederland van de laatste jaren gevolgen heeft gehad voor de ervaring op het gebied van het grootschalig optreden; in de jaren negentig is er minder vaak grootschalig opgetreden door de politie dan in de jaren daaraan voorafgaand.

5.8 Aanbevelingen

De aanbevelingen hebben voor een deel betrekking op het politiekorps Twente, namelijk de eerste vier. De daarop volgende aanbevelingen hebben ook een landelijke strekking:

- het verdient aanbeveling om het overleg binnen de politie Twente tussen de regionale en districtelijke functionarissen voor rampenvoorbereiding te intensiveren;
- het verdient aanbeveling om een coördinator rampbestrijding aan te wijzen die deze taak ook daadwerkelijk uitvoert;
- de verantwoordelijkheid voor het waarschuwen van de gemeentelijke rampenstaf dient duidelijker geregeld te worden;
- het is van belang om de voorzieningen voor de Staf GPO (zoals die mede door het korps reeds zijn voorgesteld) uit te breiden dan wel te optimaliseren;

- het Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing moet worden uitgebouwd tot een landelijk kader waarin meetbare kwaliteitseisen voor de organisatie van grootschalig politieoptreden zijn opgenomen;
- het is van belang een opleidingsprogramma op te stellen voor de leden van de Staf GPO (waaronder ook de administratief ondersteunende leden) en de chefs van Dienst voor wat betreft hun aandeel in rampbestrijding en grootschalig politieoptreden;
- het verdient aanbeveling voor met name kleine en middelgrote politieregio's om samenwerkingsverbanden aan te gaan met omliggende regio's om de uitwisselbaarheid van sleutelfunctionarissen zo groot mogelijk te maken, vooral met het oog op grootschalige en langdurige inzet van stafleden GPO bij rampen.

6 THEMA'S

6.1 Paraatheid regionaal politiekorps Twente

6.1.1 Algemeen

In een onderzoek van de Inspectie voor de politie dat in 1998 is uitgevoerd[52], is ten aanzien van paraatheid een onderscheid gemaakt tussen primaire en secundaire paraatheid. Onder primaire paraatheid wordt verstaan het vermogen van de politie om direct met de op dat moment beschikbare middelen te reageren op ordeverstoringen. Onder secundaire paraatheid wordt begrepen het vermogen om, nadat gebleken is dat alle direct inzetbare middelen ontoereikend zijn, extra eenheden en materiaal op te roepen en in te zetten. Indien deze indeling wordt toegepast op de vuurwerkramp in Enschede, dan kan grofweg worden gezegd dat vóór de fatale explosie vooral over de primaire paraatheid kan worden gesproken en na de fatale explosie over de secundaire paraatheid.

6.1.2 Referenties ten aanzien van de paraatheid regionaal politiekorps Twente

Voor het beschrijven van de paraatheid van het regionaal politiekorps Twente is gebruik gemaakt van een aantal referenties, namelijk het Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing, de enquête die op grond daarvan heeft plaatsgevonden, de notities van het politiekorps Twente (zoals die zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van dit rapport) en het onderzoek naar paraatheid door de Inspectie voor de politie[53].

In dit onderzoek zijn ten aanzien van het paraatheidsaspect bij onvoorziene ordeverstoringen de volgende op de situatie tijdens de vuurwerkramp toepasselijke, sterk gecomprimeerde uitspraken gedaan:

- de rol van het centrale meldcentrum bij de eerste inzet, de ondersteuning bij verdere inzet en de managementondersteuning tijdens operaties staat buiten kijf;
- de bereikbaarheid van belangrijke (groepen) functionarissen met beleidspiket, regionale bureaus openbare orde en veiligheid en korpsleidingen kan met behulp van semafoons en mobiele telefoons beter worden gewaarborgd;
- de ontwikkeling van algemeen geldende standaarden, inclusief kwaliteitseisen aan de hand waarvan de voorbereiding op en de uitvoering van grootschalig politieoptreden kan plaatsvinden en achteraf kan worden getoetst, lijkt gewenst;
- de slagkracht van politiekorpsen ten aanzien van een snelle, geconcentreerde inzet van (nagenoeg) het volledige potentieel, dat op een bepaald moment - regiobreed - regulier dienst doet, loopt in Nederland fors uiteen;
- politiekorpsen verlenen elkaar op ruime schaal bijstand. Soms gebeurt dat op basis van formele regelingen, veelal verloopt de praktijk op basis van informele en collegiale afspraken en niet zelden gewoon spontaan. Er lijkt geen behoefte aan nadere regelgeving op dit punt;

- de norm voor het eerste bijstandspeloton van maximaal anderhalf uur voor de tijd tussen het moment van alarmering en het inzetbaar zijn voor vertrek is voor sommige politiekorpsen problematisch. Door middel van bestaande elektronische hulpmiddelen en ad-hoc piketdiensten kan hierin verbetering worden gebracht;
- evaluaties van grootschalig optreden worden onvoldoende benut ten behoeve van leermomenten in andere politiekorpsen;
- het besef dat het KLPD ook bij niet-voorzienbare ordestoringen, goede ondersteunende diensten kan verlenen moet worden verbeterd.

Voor het RMC van het politiekorps Twente gelden in geval van een grootschalig politieoptreden, in de nota Calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente[54] vastgestelde aandachtspunten:

- opslagplaats van rampenplannen, bijbehorende alarmeringsregelingen;
- algemene alarmeringsregelingen en actuele piketlijsten;
- bijhouden van een logboek;
- personeels-zorg (wie is in dienst, waar, hoe?);
- materieel-zorg (verbindingen);
- informeren van betrokkenen (chef van Dienst);
- afschermen van berichtgeving;
- alarmeren van andere regiokorpsen;
- onderhouden van radioverkeer en het aansturen van eenheden.

6.1.3 Het Regionaal Meldcentrum

6.1.3.1 De structuur van het Regionaal Meldcentrum (RMC)

Het Regionaal Meldcentrum (RMC) van het regionaal politiekorps Twente is een organisatieonderdeel, dat valt onder de divisie Districtsondersteuning en is gehuisvest in het hoofdbureau van politie te Enschede. Er werken 32 medewerkers van wie twee in een technisch-logistieke functie. In totaal zijn er 24,5 fte's (fulltime equivalents). In het meldcentrum wordt het berichtenverkeer voor het regionaal politiekorps Twente verzorgd; voor ieder district is er één meldtafel en daarnaast is er een aparte telefoontafel. In de praktijk zijn de districten Midden-Twente en Noordoost-Twente gecombineerd op één meldtafel. Daarnaast is er een commandokamer, een half afgescheiden deel van het RMC waar in geval van calamiteiten het berichtenverkeer met betrekking tot de betreffende calamiteit kan worden geïsoleerd. De minimumbezetting van het RMC gaat uit van vier personen waardoor drie meldtafels (waaronder de gecombineerde) en de telefoontafel bezet kunnen worden. Het RMC verzorgt ook het 1-1-2 berichtenverkeer. Dit betekent dat 1-1-2 oproepen in eerste instantie terecht komen bij het meldcentrum van het politiekorps Twente (het RMC) en van daaruit worden doorverbonden met de RAC (Regionale alarmcentrale brandweer), de Centrale Post Ambulancevervoer (CPA) of de politie. In dit laatste geval wordt de 1-1-2 oproep doorverbonden met de meldtafel van het betrokken district. In geval van calamiteiten wordt het RMC geacht zowel het 1-1-2

berichtenverkeer als het eigen (politiële) telefoon- en mobilofoonverkeer af te handelen, waarbij als uitgangspunt geldt dat het 1-1-2 berichtenverkeer en het mobilofoonverkeer prioriteit hebben. Het afhandelen van 1-1-2 berichten kan plaatsvinden op twee van de vier meldtafels en op de telefoontafel. De 1-1-2 berichten worden meestal rechtstreeks doorverbonden met de RAC en CPA, dat wil zeggen dat het doorverbinden plaatsvindt zonder contact tussen de medewerkers van het RMC en de RAC of de CPA. In het geval dat de CPA of de RAC een doorgeschakeld 1-1-2 bericht niet beantwoorden, komt dit bericht na verloop van tijd weer terug op de 1-1-2 centrale bij het RMC. Daarnaast komen doorgeschakelde 1-1-2 oproepen van de meldkamer van het KLPD te Driebergen, bij het RMC binnen.
Voor het doen van semafoonoproepen is op het RMC een aparte werkplek ingericht, waardoor geautomatiseerd groepen medewerkers (met name mobiele eenheid/aanhoudingseenheid) opgeroepen kunnen worden. Om deze werkplek te bedienen, dient één van de in dienst zijnde medewerkers van het meldcentrum zijn meldtafel te verlaten en tijdelijk de genoemde werkplek te bemensen. Naast het RMC is er in het hoofdbureau van de politie in Enschede een regionale telefooncentrale. Deze centrale wordt bezet door telefonisten. Als deze telefonisten telefoontjes krijgen, die bestemd lijken voor het RMC, dan worden deze doorverbonden naar het RMC.

6.1.3.2 De specifieke problematiek van het Regionaal Meldcentrum

Over de kwaliteit van het RMC bestonden binnen het politiekorps Twente al voor de ramp van 13 mei zorgen. In ieder geval wordt binnen het korps onderkend, dat in het verleden bij het bezetten van vacatures in het RMC te weinig naar de kwaliteit van de medewerkers is gekeken en teveel naar de beschikbaarheid van medewerkers, die door verschillende oorzaken niet meer inzetbaar waren voor de basispolitiezorg[55]. Initiatieven ter verbetering zijn nog niet volledig tot ontplooiing gekomen[56]. Wel is eind 1999 aan de leiding van het RMC een extra leidinggevende toegevoegd, mede vanwege de geconstateerde problematiek[57].

Het ziekteverzuim binnen het RMC is al langere tijd hoog. In de periode van 10 juli 1999 tot en met 31 december 1999 was het ziekteverzuim 9,6% terwijl in de periode van 1 juli 1999 tot 31december 1999 het ziekteverzuimcijfer voor het totale politiekorps 7,1% was. Mede door het ziekteverzuim bestaat de feitelijke bezetting binnen het RMC regelmatig uit drie medewerkers in plaats van de vastgestelde vier. Volgens de chef van het RMC speelt hier ook de uitvoering van inconveniënten-regelingen mee, waardoor met name buiten kantoortijden vaak een lagere bezetting moet worden ingeroosterd dan tijdens kantoortijd. Dit heeft onder meer te maken met een relatief groot aantal medewerkers dat ouder is dan 55 jaar, waardoor men niet meer 's nachts hoeft te werken. Het betreft hier vijf medewerkers.
Tijdens eerdere calamiteiten is door medewerkers van het RMC de ervaring opgedaan, dat de beschreven combinatie van het afhandelen van 1-1-2 berichtenverkeer en het adequaat bedienen van de meldtafels moeilijk hanteerbaar is. Door de enorme toevloed van 1-1-2 meldingen (met prioriteit!) bij grotere calamiteiten is een medewerker, die daarmee belast is vrijwel niet meer in staat de andere werkzaamheden op een goede wijze uit te voeren, zoals een goede aansturing van de eenheden op straat via het mobilofoonverkeer. Dit probleem is volgens medewerkers van het

RMC diverse malen onder de aandacht van de leiding van het RMC gebracht. Overigens heeft een groot aantal medewerkers van het RMC op het daarvoor geëigende politieinstituut een opleiding gehad met betrekking tot het functioneren als verbindingsfunctionaris bij een grootschalig politieoptreden.

6.1.3.3 De gang van zaken in het RMC op 13 mei (15.00 - 15.35 uur)

Op 13 mei 2000 bestond de avonddienst in het RMC uit drie medewerkers, zij waren in het dienstrooster ingepland van 14.00 tot 22.00 uur. Deze dienst werd derhalve vervuld door minder medewerkers dan het minimum dat voor het RMC is vastgesteld. De bezetting bestond uit twee medewerkers en één senior-medewerker. Van deze laatste werd, gelet op de geldende werkwijze in het RMC, een coördinerende rol verwacht.

Op 13 mei 2000 om 15.01.46 uur deed een motorrijder van de politie Twente via de mobilofoon aan het RMC melding van knallen en ontploffingen nabij de Grolsch fabriek in Enschede. Deze melding vond plaats nog voordat telefonisch hierover bij het RMC de eerste meldingen zijn gedaan. Vanaf dat moment vonden zowel via de mobilofoon als telefonisch (zowel 1-1-2 als via de normale politienummers) veel meldingen plaats over ontploffingen en brand(en) nabij de Grolsch fabriek. Voor de RMC-medewerkers was het niet onmiddellijk duidelijk waar de ontploffingen zich hadden voorgedaan. Informatie hierover werd vooral betrokken van de politiemensen op straat. Om 15.03.19 uur werd voor het eerst de locatie Tollensstraat genoemd en om 15.03.48 uur voor het eerst een vuurwerkfabriek aan de Tollensstraat. Geen van de aanwezige medewerkers op het RMC was bekend met het bestaan van een vuurwerkbedrijf op die locatie.

Nadat eenmaal duidelijk was dat de RAC (van de brandweer) in Hengelo op de hoogte was van de ontploffing/brand werden de 1-1-2 meldingen niet meer doorverbonden, maar werd volstaan met het melden aan de beller dat "het gemelde" bekend was en dat brandweer en politie "ermee bezig" waren. De sfeer in het RMC was het eerste half uur vrij laconiek, dit ondanks de ernst van de uitgesproken teksten door zowel burgers (via 1-1-2) als via het mobilofoonkanaal. Letterlijke teksten zoals "er gaat een vuurwerkfabriek de lucht in" (15.02 uur), "enorme brand" (15.03 uur), "het knalt nog behoorlijk en er zijn al aardig wat ontploffingen" (15.04 uur) en "ernstige rookontwikkeling en heftige vuurwerkknallen" (15.05 uur) leidden in dit stadium niet tot extra acties of bijzondere maatregelen. Om 15.07.13 uur informeerde de regionale telefooncentrale of bij het RMC al bericht was binnengekomen van "de brand". Dit werd door het RMC bevestigd; er zouden al honderd meldingen zijn binnengekomen en het RMC verzocht om telefoontjes hierover niet meer door te verbinden.

Op dat tijdstip was de exacte locatie van de gemelde ontploffingen/brand overigens nog niet duidelijk. Om 15.11 uur vroeg het RMC aan een politiemedewerker in de Tollensstraat om een adres, zodat de eigenaar gebeld kon worden. In de beleving van de medewerkers van het RMC heeft raadpleging van het Bedrijven Informatie Systeem (BIS) pas plaatsgevonden na de grote explosies. Echter om 15.13.00 uur werd al door medewerkers van het RMC het antwoordapparaat van S.E. Fireworks ingesproken met het verzoek om ter plaatse te gaan, omdat het vuurwerkbedrijf aan de Tollensstraat was ontploft. Ook werd om 15.15.05 uur gebeld met familie van de eigenaren van het pand aan de Tollensstraat. Kennelijk beschikte het RMC toen al over de juiste gegevens.

In het BIS stond met betrekking tot het perceel Tollensstraat 50 vermeld: "Smallenbroek vuurwerkbedrijf" met daarbij de vermelding "In pand gevaarlijke stoffen aanwezig (explosief)"[58]. Ook waren de telefoonnummers van de eigenaar van het pand en de eigenaren van het bedrijf in dit bestand opgenomen. Niet duidelijk is dus of het RMC voor de fatale explosie over deze informatie over de gevaarszetting beschikte of dat het RMC de gegevens uit een andere bron had verkregen. In ieder geval was bij de afdeling Infodesk[59] om 15.16 uur al bekend dat het ging om een vuurwerkloods op het adres Tollensstraat 50. Deze informatie was afkomstig uit het VOS. Deze informatie is door de afdeling Infodesk in ieder geval niet overgedragen aan de medewerkers van het RMC[60].
Duidelijk was dat de medewerkers van het RMC te maken kregen met een stroom aan telefoontjes met name via de 1-1-2 lijnen. Om 15.12.45 uur meldde één van de medewerkers aan een medewerker van het RTL- nieuws die om informatie vroeg: "We weten er nog helemaal niets van, we worden hier helemaal plat gebeld". Om 15.23.16 uur meldde een medewerker van het RMC aan een onbekende medewerker van de Koninklijke marechaussee, dat ze niets anders deden dan telefoon aannemen.
De activiteiten van het RMC in de fase voor de fatale explosie hadden vooral betrekking op het ter plaatse krijgen van medewerkers en een coördinator om alle politiemensen die ter plaatse kwamen aan te sturen. Nadat eerst het RMC had gevraagd of iemand zich ter plaatse als chef wilde opwerpen (niet specifiek gericht aan een bepaalde medewerker; 15.15 uur), vroegen medewerkers in het rampgebied hier zelf ook om[61]. Een medewerker van het RMC gaf echter aan dat hij het ter plaatse krijgen van een coördinator "niet in de benen" kreeg. Om 15.21.12 uur werd gemeld dat een coördinator (een brigadier van politie) vanuit het afdelingsbureau Enschede-Noord naar de Tollensstraat zou gaan. Dit was het gevolg van overleg dat op het afdelingsbureau had plaatsgevonden tussen de afdelingschef en de betrokken brigadier van politie van deze afdeling.

De gevaarszetting werd kennelijk steeds duidelijker en om 15.18.59 uur werd dan ook vanuit de Tollensstraat gemeld, dat er meer volk (bedoeld wordt politiemensen) ter plaatse moest komen, omdat er ontploffingsgevaar dreigde. Mogelijk werd dit gemeld nadat één van de politiemedewerkers in de Tollensstraat contact had gehad met een onbekende ter plaatse (waarschijnlijk mede-eigenaar B. van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks) die letterlijk zei: "Zorg dat je de mensen hier weg hebt. Want als het knalt, knalt het hard"[62]. Na een telefoongesprek vanuit Malta met S., de eigenaar van het pand en de voormalig eigenaar van het bedrijf, waarin deze nogal nadrukkelijk de explosiviteit van het bedrijf benadrukt, roept het RMC op: "Al het volk (bedoeld wordt het publiek) terug achter de Roomweg"[63].
Om 15.28 uur wordt door de (politie)coördinator in het rampgebied gemeld dat de afzetting goed is en de boel op afstand. Uit de transcripties is niet gebleken dat er tussen 15.01 uur en 15.35 uur overleg is geweest tussen de RAC en het RMC.

6.1.3.4 De gang van zaken in het RMC op 13 mei na 15.35 uur

Op het RMC werd rond 15.35 uur duidelijk dat het niet goed ging in de Tollensstraat. Door meldingen van burgers, zoals "Er gaat hier iets heel erg mis"[64] en van politiemedewerkers, zoals "Dit loopt hier uit de hand" [65], werd duidelijk dat er zich iets ernstigs afspeelde in de omgeving van de Tollensstraat. De eerste reflex van het RMC was om zoveel mogelijk eenheden vanuit heel Twente naar Enschede te sturen om daar te helpen. Om 15.39.22 uur bereikte het RMC via de mobilofoon de melding van de politiecoördinator in het rampgebied uit de omgeving van de Tollensstraat dat "Het rampenplan groot moet hier komen, nu!", waarmee het woord ramp voor het eerst is gevallen. De problematiek zoals die hiervoor is beschreven (een overvloed aan telefonische meldingen), deed zich nu in verhevigde mate voor. De noodzaak tot het nemen van maatregelen en het aansturen van het (chaotische) mobilofoonverkeer was groot en tegelijkertijd was de hoeveelheid meldingen via 1-1-2 te omvangrijk groot voor het aantal beschikbare medewerkers op het RMC. Er zijn onbevestigde berichten dat van 15.30 tot 16.00 uur zevenhonderd 1-1-2 meldingen zijn binnengekomen, waarvan er ongeveer driehonderd niet konden worden beantwoord[66].

Verdere illustraties van dit gebrek aan tijd om adequaat te kunnen handelen, zijn terug te vinden in de transcripties van het telefoon- en mobilofoonverkeer. Zo werd om 16.16 uur door het RMC het rampenplan genoemd, maar men zegt geen tijd te hebben om het op te pakken. De aanwezige medewerkers van het RMC geven aan dat deze situatie de eerste uren zo is gebleven. Om 15.57.08 uur werd door de alarmcentrale van het KLPD aan het RMC van het politiekorps Twente gemeld, dat zij veel telefoontjes krijgen en zij vroegen wat zij melders moesten adviseren. Een centralist van het RMC meldde, dat zij moesten doorgeven dat ze naar Radio Oost moesten luisteren. Desgevraagd was de betrokken centralist op dat moment niet in staat de FM frequentie van Radio Oost te noemen. Om de druk op het mobilofoonverkeer te verminderen werd de (mobilofoon)zorg voor andere districten opgedragen aan de in de verschillende districtsbureaus aanwezige meldtafels, zodat het RMC zich kon concentreren op Enschede. De druk op het telefoonverkeer werd nog verder versterkt doordat de explosies in de wijde omgeving van Enschede te horen waren geweest en zowel politiemensen als anderen bij het RMC informatie wilden inwinnen over de situatie en de vraag waar zij hun hulp konden bieden. Dit patroon werd later nog versterkt door een op verzoek van de politie op Teletekst geplaatste open oproep aan alle politiemensen "om in dienst te komen"[67]. Velen bleken namelijk eerst contact te zoeken met het RMC alvorens in dienst te komen.

Een ernstige complicatie bij het werk van het RMC vormde de overbelasting van de telefoonnetwerken. De eerste uren is er regelmatig sprake geweest van overbelasting van de telefoonnetwerken, zowel vast als mobiel. Hierdoor konden bepaalde contacten niet tot stand komen en ook kon vanuit het rampgebied met mobiele telefoons slecht of geen contact worden verkregen met het RMC of anderen. Zo heeft de Algemeen Commandant geprobeerd leden van de Staf GPO te bellen, maar dit bleek niet mogelijk, zodat hij het in aanvang moest doen met medewerkers die spontaan in dienst waren gekomen. In Twente zijn voor de bereikbaarheid van de leden van de Staf GPO geen speciale voorzieningen getroffen. Er wordt vertrouwd op de GSM-telefoon die de meeste functionarissen q.q. in hun bezit hebben. Overigens zijn over

bereikbaarheid van de leden van de Staf GPO ook geen sluitende afspraken gemaakt binnen het politiekorps Twente[68].

Het Nationaal Noodnet is in de eerste periode binnen het Regionaal Meldcentrum niet gebruikt. Voor contacten met de CPA en RAC was dit niet nodig, omdat hiervoor aparte, vaste telefoonlijnen beschikbaar zijn. Later heeft het Nationaal Noodnet goede diensten bewezen[69]. Omstreeks 16.30 uur komt een medewerker van het RMC in dienst die ervaring heeft als ME-verbindingsfunctionaris. Samen met een andere medewerker van het RMC bemenst hij het commandodeel van het RMC en zij slagen erin enige grip te krijgen op het aansturen van het mobilofoon- en telefoonverkeer met betrekking tot de ramp. De overige medewerkers van het RMC assisteren hen met het uitvoeren van allerlei opdrachten. Zodra de Algemeen Commandant het gevoel krijgt, dat de betrokken medewerkers enige grip krijgen, besluit hij in een ander deel van het regiokantoor de Staf GPO op te bouwen. Vanaf dat moment is de communicatie tussen de Algemeen Commandant en de Staf GPO (in oprichting) enerzijds en de medewerkers in het commandodeel van het meldcentrum anderzijds moeizaam en minimaal. De betrokken medewerkers in het commandodeel van het RMC hadden het gevoel dat het "ongelofelijk lang duurde voordat de mensen van de commandokamer een aanspreekpunt hadden bij het beleidscentrum van de politie (bedoeld wordt de Staf GPO van de politie Twente)". Voor hun gevoel hebben deze RMC-medewerkers in de commandoruimte tot 21.00 uur á 21.30 uur "de ramp alleen gedraaid"[70]. De latere Operationeel Commandant had ook geen goed gevoel over de aansluiting van de staf GPO op het RMC. Hij informeerde zowel in de loop van de middag als ook om 19.29 uur 's avonds bij het RMC of er iemand van de Staf GPO aanwezig was in het commandodeel van het RMC[71]. Ook op straat werd een leidinggevende node gemist. Er werd door de in het rampgebied aanwezige chef van Dienst wel incidenteel via de portofoon/mobilofoon met het RMC gecommuniceerd, maar het accent lag bij haar op het rechtstreeks, mondeling verslag uitbrengen aan de Algemeen Commandant in het hoofdbureau van politie.

6.1.4 Analyse ten aanzien van het functioneren van het RMC

15.00 - 15.35 uur

De combinatie van het 1-1-2 werk met het aansturen van het mobilofoonverkeer is in Nederland met name bij kleinere regio's niet ongebruikelijk. Ook het neerleggen van taken bij een politiemeldcentrum in het kader van centraal informatiepunt en centraal punt voor alarmering van bijstandseenheden, piketfunctionarissen en Staf GPO is zeer gebruikelijk. De enorme toevloed van 1-1-2 meldingen en ook overig telefoonverkeer maakte dat men onvoldoende aandacht kon besteden aan de aansturing van het mobilofoonverkeer. Dit blijkt ook uit de transcripties van het mobilofoonverkeer, waaruit is af te leiden dat diverse eenheden in het rampgebied op bepaalde momenten tevergeefs contact zochten met het RMC. De op zich positieve actie om via Teletekst politiemensen op te roepen om in dienst te komen, heeft extra telefoondruk bij het RMC gegenereerd. Ook het enorm toegenomen gebruik van mobiele telefoons gedurende de laatste jaren heeft ongetwijfeld een grote rol gespeeld in de hoeveelheid telefoonmeldingen. In verband met deze ontwikkeling moet kritisch gekeken worden naar de gekozen structuur en bezetting. Dit geldt zeer waarschijnlijk ook voor veel andere politiemeldcentra in Nederland.

De situatie in het RMC in Twente is in het verleden negatief beïnvloed door bij plaatsing niet altijd de kwaliteit van medewerkers voor dit belangrijke werk voorop te stellen. Alhoewel niet expliciet uitgesproken, kan uit de verschillende reacties wel degelijk worden opgemaakt dat veel medewerkers van de politie Twente en ook van het RMC zelf zich zorgen maken over de kwaliteit van RMC-medewerkers in zijn algemeenheid. Niet duidelijk is of het hoge ziekteverzuim in het RMC hier verband mee houdt maar het kwam de afgelopen jaren in ieder geval regelmatig voor dat de afgesproken minimale bezetting van vier medewerkers niet gehaald werd. De problematiek werd met name gevoeld buiten kantoortijden. Naast het huidige inconveniëntenbeleid werd het seniorenbeleid door de chef van het RMC als tweede oorzaak aangegeven voor de constatering dat met de bezetting buiten kantoortijden soms niet aan het afgesproken minimum kon worden voldaan. Dit heeft te maken met een relatief groot aantal oudere medewerkers (55+) in de bezetting van het RMC die minder onregelmatige diensten hoeven te draaien. De problematiek van de bezetting is steeds ad hoc opgelost tussen de divisiechef Districtsondersteuning en districtschefs. In de praktijk kwam het er steeds op neer dat, als door een piek in het ziekteverzuim de bezetting niet gegarandeerd kon worden, er vanuit de districten bijstand werd geleverd. Er lijkt geen expliciet besluit te zijn genomen, dat incidenteel van de minimum bezetting mocht worden afgeweken. Wel was de problematiek van de bezetting van het RMC in het korps, waaronder de korpsleiding, breed bekend. Niet is gebleken dat ondanks signalen van medewerkers van het RMC daartoe (na eerdere incidenten) de problematiek van de bezetting van het RMC in verband is gebracht met de werkwijze, en de problemen die deze zou geven, bij grote incidenten (met name onverwachte). Alhoewel ook bij een bezetting met vier medewerkers de overbelasting groot zou zijn geweest waren er in ieder geval meer mogelijkheden geweest tot bijvoorbeeld bezetting van de telefoontafel of commandotafel.

Gegeven de geschetste omstandigheden en de genoemde kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van het RMC, gekoppeld aan het verwachtingspatroon dat in de nota "Calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente" ten aanzien van het RMC was neergelegd zijn de betrokken medewerkers van het RMC voor een "onmogelijke" opgave geplaatst en hebben zij zich desondanks behoorlijk van hun taak gekweten.

Ook het verrichten van semafoonoproepen vanaf een aparte werkplek had onder gegeven omstandigheden een negatieve invloed op de werksituatie in het RMC, omdat hiervoor de normale werkplek aan de meldtafel (tijdelijk) moest worden verlaten.

In de reacties van het RMC op de meldingen valt op dat de ernst van de inhoud van de meldingen niet synchroon liep met de beleving van de ernst van de situatie op het rampterrein. Men laat zich meer leiden door de relatief kalme toon waarop vanuit de plaats van het incident wordt gesproken, dan door de inhoud van de door melders uitgesproken bewoordingen. Enige tijd later, als er vanuit de plaats van het incident duidelijk wordt dat de spanning toeneemt wordt ook door het RMC meer druk gevoeld in de communicatie.

Het is niet precies duidelijk is geworden over welke informatie het RMC vóór de fatale explosie beschikte. In ieder geval is contact verkregen met de eigenaar van de betreffende panden en deze sprak onverbloemd over de gevaarszetting van het bedrijf. Een oproep om al het publiek naar de Roomweg terug te dringen (15.27 uur) was feitelijk een bevestiging van wat al eerder in gang was

gezet, namelijk de ontruiming van Tollensstraat tussen de Roomweg en de Kroedhoftestraat en dit was omstreeks 15.30 uur al in een afrondend stadium.
Als laatste punt kan worden genoemd, dat men binnen het RMC onbekend was met de FM-radiofrequentie van Radio Oost, dat als rampenzender fungeert. Dit geldt voor alle in dienst zijnde centralisten. Radio Oost zendt naast de ether tevens uit via de kabel. Uit de interviews blijkt dat de betrokken centralist veronderstelde, dat nu bijna heel Nederland op kabel is aangesloten, de FM frequentie geen relevant gegeven meer vormde. De inspectie tekent echter aan dat dat niet betekent dat de kabel niet kan uitvallen of dat er geen mensen zijn die geen kabelaansluiting (in de buurt) hebben of zich in de auto bevinden.

Na 15.35 uur
De problematiek zoals deze hiervoor is beschreven (een overvloed aan telefonische meldingen), doet zich na de fatale explosie in verhevigde mate voor, terwijl de noodzaak tot het nemen van maatregelen door het RMC groot is. In de gegeven situatie bleek de organisatie van het RMC onvoldoende voorbereid om in situaties, zoals deze zich voordeden, adequaat te kunnen voorzien in versterking van de RMC-bezetting. Ondanks dit gegeven zijn toch behoorlijk wat maatregelen genomen. Deze maatregelen waren vooral gericht op de vragen vanuit het rampgebied en op het kunnen werken in het RMC. Ook werd versterking aangevraagd in de vorm van ME eenheden van Twente zelf. De opschaling en waarschuwing van piket- en staffunctionarissen kreeg onvoldoende aandacht.
Door alle betrokken politiemensen wordt erkend dat de bezetting van het commandodeel van het RMC door verbindingsmensen met ervaring (vanaf ongeveer 16.30 uur) als zeer belangrijk en cruciaal is ervaren. Uit de transcripties van het mobilofoonverkeer op 13 mei vanaf ongeveer 16.30 uur blijkt ook welke vitale rol deze functionarissen hebben gespeeld. Opmerkelijk is de waarneming van betrokkenen, dat er nauwelijks contact was met de leden van de Staf GPO (in oprichting). Zij hebben vanuit deze staf geen sturing ervaren en bij gebrek aan een commando in het rampgebied hadden zij het gevoel alléén sturing te geven aan het politiële deel van de rampbestrijding. Ook de latere Operationeel Commandant geeft er blijk van vragen te hebben over de communicatie tussen het RMC en de Staf GPO. Het gevoel van de medewerkers in het commandodeel van het RMC is begrijpelijk gelet op het weinige contact dat er met de leden van de staf was. Wel is het zo dat zij niet op de hoogte waren van het feit dat de Algemeen Commandant geïnformeerd werd via briefjes (aanvankelijk) en later via persoonlijke verslagen van de chef van Dienst uit het rampgebied. Daarnaast waren de medewerkers in het meldcentrum niet op de hoogte van de opdrachten waarmee de chef van Dienst weer naar het rampgebied ging. Ook werden op basis van deze informatie door de Staf GPO zaken rechtstreeks zonder tussenkomst van het RMC, geregeld. Dit neemt niet weg dat de betreffende medewerkers van de inhoud van deze contacten op de hoogte hadden moeten zijn.

6.1.5 Conclusies ten aanzien van het RMC
De leden van het regionaal management en de korpsleiding van de politie Twente waren voor 13 mei 2000 bekend met de problematiek binnen het RMC ten aanzien van ziekteverzuim, capaciteit

en kwaliteit. Mede door de bezettingsproblematiek kon aan het kwaliteitsaspect onvoldoende aandacht worden besteed. In de dagelijkse praktijk leverde dit echter niet zodanige problemen op, dat hieraan meer dan normale aandacht is besteed. Het beeld dat uit het totaal naar voren komt, is dat de problematiek onvoldoende prioriteit heeft gekregen.
De verwachtingen die men binnen de politie Twente heeft ten aanzien de rol van het RMC bij grootschalig politieoptreden waren volstrekt niet in evenwicht met de aandacht voor de problematiek van het RMC. De bezetting van drie medewerkers van het RMC op 13 mei van 14.00 - 22.00 uur was onder de afgesproken norm van vier medewerkers. Gelet op de brede bekendheid van de bezettingsproblematiek kan feitelijk worden gesproken van het gedogen van een situatie onder het minimum. Dit leverde wellicht tijdens de normale bedrijfsvoering geen problemen op, maar er is onvoldoende bij stilgestaan dat een minimumnorm ook rekening beoogt te houden met calamiteiten. Er waren geen voorzieningen getroffen om in tijd van nood de bezetting van het RMC snel te kunnen uitbreiden. Er zijn vele 1-1-2 meldingen niet beantwoord. Hier zaten potentieel ook meldingen bij van ernstige calamiteiten die geen verband hielden met de vuurwerkramp.

De "aansturingsmogelijkheden" van het RMC werden nadelig beïnvloed door de gekozen infrastructuur (met name ten aanzien van de telefonie) in combinatie met de onderbezetting op 13 mei. Alhoewel een dergelijke infrastructuur vaker voorkomt, is zij in combinatie met een onderbezetting zeer nadelig voor het optreden in crisissituaties. Vitale sturingsacties zoals contact met de chef van Dienst, het overleg met brandweer en CPA en het verzamelen van relevante informatie over het (risico)object, konden hierdoor onvoldoende worden gerealiseerd. Ook was het RMC op bepaalde momenten onbereikbaar voor eenheden in het rampgebied.
Waarschijnlijk mede door het toegenomen mobiele telefoonverkeer en de oproep op Teletekst aan hulpverleners om in dienst te komen, was er sprake van een zeer grote stroom telefoongesprekken bij het RMC. De structuur en werkwijze van het RMC bleek hierop onder de gegeven omstandigheden van een ramp onvoldoende voorbereid.
Ondanks de eerder omschreven, volstrekt onmogelijke situatie waarvoor de medewerkers van het RMC van de middagdienst op zaterdag 13 mei zich geplaatst zagen, zijn zij toch in staat geweest gedurende het eerste uur na de laatste explosies een aantal goede sturingsacties te verrichten. Zo werden veel ambulances geregeld (via de CPA), werd de mobiele eenheid opgeroepen, werd het mobilofoonverkeer voor de andere districten omgeleid via andere districtsbureaus, werd contact gezocht met de chef van het RMC en er werden EHBO-vrijwilligers opgeroepen. De gepleegde inzet van de betrokken medewerkers van het RMC dient dan ook positief gewaardeerd te worden.
De frequentie van de rampenzender Radio Oost was bij de dienstdoende centralisten bij het RMC onbekend.
Ondanks het gegeven dat het commandodeel van het RMC weinig tot geen contact heeft gehad met het Algemeen Commando, is er vanuit dit commandodeel bijzonder goed gereageerd op de crisissituatie in het veld.

6.1.6 Aanbevelingen voor het RMC

- het politiekorps Twente werkt samen met de andere hulpdiensten toe naar een geïntegreerd, centraal meldcentrum voor de regio Twente. Alhoewel hiermee veel van de geconstateerde knelpunten kunnen worden aangepakt, verdient het aanbeveling ook voor de korte termijn de bezetting zowel kwantitatief als kwalitatief, als ook de werkwijze van het RMC kritisch door te lichten.
  Hierin dienen de volgende aspecten te worden betrokken:
  - de beschikbare capaciteit in zijn algemeenheid;
  - de gevolgen van de inconveniëntenregeling en ouderenbeleid voor een evenredige bezetting van het RMC;
  - de hoogte van het ziekteverzuim;
  - de technische infrastructuur (1-1-2/ werkplek voor telefonie);
  - de mogelijkheden om snel extra capaciteit in te zetten;
  - de kwalificaties van het zittende RMC-personeel;
  - kennis van grootschalig politieoptreden en de rol van de rampenzenders daarbij.
- in bredere zin geldt, dat alle politiemeldcentra in Nederland dienen na te gaan of men, gegeven de ervaringen van de vuurwerkramp, binnen het eigen meldcentrum adequaat is voorbereid op soortgelijke situaties.
- in het perspectief van de ervaringen in Enschede lijkt co-locatie dan wel integratie van meldcentra van de operationele hulpdiensten een stimulans voor multidisciplinair optreden;
- het plaatsen van een oproep op Teletekst aan hulpverleners om in dienst te komen, zou vergezeld moeten worden van een informatie-nummer alsmede van informatie over waar de mensen zich zouden moeten melden bij indiensttreding.

6.1.7 Het optreden bij de plaats van het incident

6.1.7.1 De gebeurtenissen op de plaats van het incident

De eerste meldingen over de brand aan de Tollensstraat kwamen van een motorrijder van de politie Twente. Dichterbij komend meldde hij achtereenvolgens dat de brand bij de Grolsch fabriek, aan de Roomweg bij de Chinees en tenslotte in de Tollensstraat was. Toen hij omstreeks 15.03 uur ter plaatse was, was daar nog geen brandweer aanwezig. Vanaf 15.03 uur werd diverse malen om ondersteuning gevraagd van meer politiemensen. Hierin werd voorzien. De belangrijkste problematiek ter plaatse was het terugdringen van het massaal toegestroomde publiek, zodat de hulpverleners en met name de brandweer hun werk konden doen. Na overleg met een brandweerman ter plaatse[72] werd besloten het publiek terug te dringen tot aan de Roomweg aan de ene kant van de Tollensstraat en tot aan de Kroedhoftestraat aan de andere zijde van de Tollensstraat (de afstand tussen deze punten is ongeveer 100 meter). Op onderstaande foto van voor de ramp zijn deze afzettingen door middel van een streep weergegeven.

Diverse politiemedewerkers werkten mee aan het realiseren van dit besluit. Met een afzetlint in de hand over de breedte van de weg liepen diverse politiemensen over de Tollensstraat in de richting van de Roomweg, het publiek daarbij voor zich uit sturend. Bij de Roomweg werd het lint over de weg gespannen en hielden diverse politiemensen toezicht op deze afzetting. Aan de andere zijde van de Tollensstraat gebeurde ter hoogte van de Kroedhoftestraat hetzelfde. In een verklaring wordt gesproken over het feit dat een brandweerman opdracht zou hebben gegeven voor het

aanbrengen van het afzetlint op deze plaats[73]. Lopend van de afzetting van de Roomweg naar de Kroedhoftestraat werden diverse bewoners van de Tollensstraat gemaand om hun huizen binnen te gaan[74]. Toen de betrokken politiemensen bezig waren met het vastmaken van het afzetlint bij de Kroedhoftestraat vond de eerste enorme explosie plaats. Een complicatie van het verzamelen van veel politie-eenheden aan de Roomweg is dat door de chaotische situatie aldaar politieauto's op ongelukkige wijze werden geparkeerd. Volgens verklaringen van de bevelvoerder van de tweede tankautospuit van de brandweer moest zijn eenheid op de Roomweg 4 afgesloten politieauto's met de hand verplaatsen om aldus doorgang te krijgen op de Roomweg. Hierdoor zou een vertraging van ongeveer 6 minuten zijn opgetreden. In één geval is door een politieman hierover een verklaring afgelegd. Deze geeft echter aan zelf zijn politieauto te hebben verplaatst[75].

6.1.7.2 (Motorkap-)overleg met de andere hulpdiensten

Op 13 mei 2000 van 15.00 tot 15.35 uur was er in toenemende mate noodzaak tot overleg met in ieder geval de brandweer. Met de (preventief) aanwezige ambulancemedewerkers was de noodzaak minder groot omdat er tot op dat moment geen slachtoffers waren gevallen. In de lijn van "motorkapoverleg", overgaand naar een "coördinatieteam plaats incident" (CTPI) en uiteindelijk naar een "commando rampterrein" (CORT) zoals gebruikelijk bij rampen, lag het voor de hand dat tussen de verantwoordelijke leidinggevenden hier motorkapoverleg zou plaatsvinden. De brigadier van politie is om 15.21.12 uur op de mobilofoon aangemeld als coördinator. Ter plaatse stelde hij zich op de hoogte van de situatie en pleegde overleg met de brandweerman bij de blusauto op de Tollensstraat. In dit overleg deelde de betrokken brandweerman mee dat de dan gerealiseerde afzetting (Tollensstraat-Roomweg en Tollensstraat-Kroedhoftestraat) hem redelijk leek[76]. Vervolgens is de politie-coördinator op zoek gegaan naar de bevelvoerder van de brandweer, doch voordat er contact kon worden gelegd, vond de fatale explosie plaats.

6.1.7.3 In het rampgebied na de fatale explosie

Nadat de fatale explosie heeft plaatsgevonden, ontstond een fase van totale chaos. De omstandigheden waren zeer slecht. Door brand, rook, stof en puin werd het werk zeer bemoeilijkt. Politiemensen zagen doden en gewonden om zich heen en ieder van hen had vanuit het eigen perspectief er belang bij om bij de situatie in de eigen directe omgeving hulp te krijgen. Het ging hier met name om eerste hulpverlening en ambulancezorg. Bovendien waren er dertien (van de twintig aanwezige) politiemensen, die lichamelijke verwondingen hadden opgelopen en hierdoor in meer of mindere mate waren uitgeschakeld voor de hulpverlening[77]. Desondanks werd er met man en macht gewerkt om daar waar mogelijk hulp te verlenen. De vele verklaringen die hierover door politiemensen zijn afgelegd, schetsen het beeld van de vele activiteiten, die door politiemensen direct na de fatale explosie zijn ondernomen. Meer specifieke aspecten van de politiezorg na 15.35 uur worden in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

Voor de politiemensen die onmiddellijk na de fatale explosie aankwamen, lag het accent naast het verlenen van eerste hulp ook op het ontruimen van straten en huizen en het regelen van het verkeer.

Zo waren er meldingen over ontruiming van de Boddenkampsingel en van huizen aan de zuidelijke zijde van de Boddenkampsingel en het Roomveldje tot aan de dr J.van Damstraat (16.16 uur) en over evacuatie van bewoners aan de Deurningerstraat achter de Grolsch fabriek (16.22 uur). In de berichtgeving komt regelmatig tot uitdrukking, dat er op operationeel niveau contacten met de brandweer zijn.

Omstreeks 17.00 uur à 17.15 uur arriveerde de commandoauto van de mobiele eenheid van het regionaal politiekorps Twente met anderhalve groep ME'ers op de locatie Boddenkampsingel bij garage Roeloffzen. Twee andere ME-groepen waren al eerder onder aansturing van het commandodeel van het RMC naar het rampgebied gestuurd.
De mobiele eenheid richtte zich vooral op het afzetten van het rampgebied. Al vrij snel blijkt dat het gebied te groot is voor het beschikbare aantal mensen, waarna werd besloten om bijstand aan te vragen van de mobiele eenheid uit de regio IJsselland. Deze bijstand arriveerde omstreeks 19.00 uur in het rampgebied.
Al eerder, omstreeks 17.00 uur, arriveerden eenheden van de NATRES (de Nationale Reserve), die onder gezag van de commandant ME worden ingezet voor onder andere de afzetting van het rampgebied.

6.1.7.4 Analyse algemene optreden in het rampgebied

Primaire paraatheid

In het eerste half uur na het bekend worden van de brand/explosies aan de Tollensstraat was voor de politie vooral de taak weggelegd om een adequate afzetting te verzorgen. Hiervoor waren veel extra politiemensen noodzakelijk. Immers vuurwerk wordt geassocieerd met amusement en dit trekt heel veel publiek aan. Foto's en videobeelden uit de beginfase van het optreden geven hiervan een duidelijk beeld. Om de twintig politiemensen, die ter plaatse waren gekomen adequaat aan te sturen werd, nadat de behoefte aan coördinatie was onderkend, hierin voorzien. Er werd overleg gepleegd met een brandweerman over de afzetting. Uit de verklaringen en audiovisueel materiaal dat van het eerste half uur beschikbaar is, kan worden opgemaakt dat de politie er in geslaagd is om het publiek op een, op het oog, veilige afstand te brengen. Het parkeren van dienstauto's van de politie op de Roomweg heeft voor ongewenste vertraging van een tankautospuit van de brandweer gezorgd.

Secundaire paraatheid

De maatregelen die in eerste instantie werden genomen om de chaotische situatie in het rampgebied het hoofd te kunnen bieden waren logisch. Nadat het accent aanvankelijk lag op eerste hulp en ambulancevervoer werd al vrij snel de afzetting van het gehele rampgebied als aandachtspunt onderkend. Aangezien op een dergelijk korte termijn enkel een menselijke afzetting kon worden geregeld, was de vraag om meer potentieel voor de hand liggend. Het type potentieel, te weten vooral ME-ers, lag eveneens voor de hand vanwege hun collectieve optreden, de oproepbaarheid en een eigen commandostructuur, hetgeen de span of control van het optreden positief beïnvloedde. Tussen het moment dat de dienstdoende pelotonscommandant contact had

met het RMC (15.52 uur) en het moment van daadwerkelijke inzet van de eerste ME groepen (omstreeks 17.10 uur) zat één uur en 18 minuten. Immers, ME-ers zijn reguliere politiemensen, die ofwel in dienst zijn ofwel in vrije tijd gealarmeerd kunnen worden en zich dan in hun uitrusting moeten melden bij verzamelpunten en vervolgens afreizen naar (in dit geval) het hoofdbureau van politie in Enschede. Hiermee voldeed het regionaal politiekorps Twente ruimschoots aan de hiervoor gestelde normen.

6.1.7.5 Conclusies ten aanzien van het algemene optreden in het rampgebied

Primaire paraatheid

- gelet op de omstandigheden op de plaats van het incident, het overleg dat heeft plaatsgevonden met de brandweer en de grote aantrekkingskracht, die het incident op het publiek uitoefende (vuurwerk wordt geassocieerd met amusement), kan het optreden van de betrokken politiemensen ter plaatse als adequaat wordt betiteld. Voor de afstanden die bij de afzettingen werden gehanteerd, is overleg gepleegd met de brandweer op wiens deskundigheid moest worden afgegaan. De regiopolitie Twente bleek in staat binnen korte tijd veel politiemensen op de plaats van het incident te krijgen. Op basis van de beschikbare informatie mocht worden aangenomen, dat het publiek op veilige afstand was gezet;
- het parkeren van politievoertuigen heeft gezorgd voor ongewenste vertraging van de inzet van een tankautospuit van de brandweer.

Secundaire paraatheid

- de inzet van de politiemensen die reeds ter plaatse waren, was zeer groot. De aanwezige coördinator heeft zeer snel na de fatale explosie een helder signaal afgegeven dat er sprake was van een ramp en dat maximaal opgeschaald diende te worden. Naast de vele spontane bijstand, die de politie uit eigen en andere politiekorpsen en van derden ontving, werd binnen de normen die daarvoor zijn gesteld de mobiele eenheid van Twente en snel daarna die van IJsselland, ingezet;
- zowel de primaire als de secundaire paraatheid bleken ten aanzien van de opschaling effectief. Op de verdere opbouw van de commandovoering wordt in de desbetreffende hoofdstukken nader ingegaan.

6.1.8 De chef van Dienst

6.1.8.1 De functie chef van Dienst

In het regionaal politiekorps Twente heeft iedere afdeling de beschikking over een wachtcommandant en ieder district over een chef van Dienst. De wachtcommandant is aanwezig tijdens kantooruren en is belast met het organiseren van de dagelijkse gang van zaken. De chef van Dienst-functie wordt 24 uur per dag vervuld. Deze functionaris is tevens hulpofficier van Justitie en kan de daarmee verbonden bevoegdheden in het betreffende district uitvoeren. Ten aanzien van de taakstelling van de chef van Dienst heeft ieder district in beginsel de ruimte om een eigen taakomschrijving te maken. In het district Zuid-Twente, waar Enschede onder valt, is een dergelijke

instructie voor de chef van Dienst beschikbaar. In deze taakomschrijving staan echter geen verwijzingen naar grootschalig politieoptreden [78]. Wel kan uit de genoemde instructie worden afgeleid dat de chef van Dienst van dit district zijn taken zoveel mogelijk op het hoofdbureau uitvoert. Uit het interview met de verantwoordelijke districtschef blijkt, dat men in dit district bezig is met een cultuurverandering waarbij het accent van het werk van de chef van Dienst meer op straat komt te liggen[79]. De hiervoor genoemde instructie is echter nog niet gewijzigd. In het district Zuid-Twente is er in de nabijheid van de ruimte voor de medewerkers basispolitiezorg een ruimte waar de chef van Dienst zijn functie uitoefent. Hij is daar bereikbaar, kan door middel van monitoren enige plaatsen in het regiokantoor (tevens districtsbureau Zuid-Twente) observeren en is in staat daar het mobilofoonverkeer te volgen. Ten aanzien van het grootschalig politieoptreden is in de nota "Calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente" [80] voor de chef van Dienst het volgende opgenomen:
"Het incident doet zich voor en er volgt een melding bij het RMC. De standaardrespons van de politie is dat er een surveillance-eenheid ter plaatse wordt gestuurd. Deze eenheid, eenmaal ter plaatse aangekomen, kan het incident niet zelfstandig afhandelen en informeert het RMC over de stand van zaken. Een informatie-uitwisseling tussen het RMC en de chef van Dienst leidt tot een opschaling in de inzet. Dat betekent ofwel dat er meerdere eenheden bij het incident worden ingeschakeld, dan wel dat er door de chef van Dienst wordt aangegeven dat een alarmering van andere diensten noodzakelijk is. Het RMC verzorgt dan de alarmering van de noodzakelijk geachte diensten. De chef van Dienst neemt de coördinatie van het incident zelf over en gaat zonodig zelf ter plaatse."

6.1.8.2 Het optreden van de chef van Dienst op 13 mei 2000 (15.00-15.35 uur)
De chef van Dienst van het district Zuid-Twente was op 13 mei wachtcommandant van de afdeling Enschede Binnenstad van dit district. De chef van Dienst die 's middags om 15.00 uur met deze taak moest aanvangen had aan hem gevraagd deze taak van 15.00 tot 16.00 uur over te nemen. Om deze reden bevond betrokkene zich omstreeks 15.00 uur in de genoemde ruimte voor de chef van Dienst in het hoofdbureau. Onmiddellijk nadat hij met genoemde taak was aangevangen, las hij de melding over een brand aan de Tollensstraat. Hij volgde het mobilofoonverkeer en nadat door het RMC was opgeroepen om al het beschikbare personeel naar de Tollensstraat te sturen, stuurde hij zelf ook diverse medewerkers van de afdeling Enschede Binnenstad naar de plaats van de melding. Tevens gaf hij toestemming aan een wijkbureau om dit tijdelijk te sluiten zodat de medewerkers eveneens naar de plaats van de melding konden gaan.

Vlak voor de fatale explosie was de chef van Dienst van mening dat het fout ging en hij besloot contact op te nemen met het RMC. Dit voornemen kon niet tot uitvoering komen, omdat vrijwel tegelijkertijd de eerste explosie plaatsvond. Hij besloot toen naar het RMC te gaan. Aan een vrouwelijke medewerker vroeg hij om zijn plaats in de chef van Dienst-ruimte over te nemen. De betrokken chef van Dienst heeft verklaard dat tot op dat moment "de berichtgeving niet van dien aard was, dat hij zelf naar het gebied moest gaan"[81].

In het RMC

Zoals hiervoor is uiteengezet nam de chef van Dienst vlak voor het moment van de fatale explosie het besluit om naar het RMC te gaan om zich daar persoonlijk op de hoogte te stellen van de situatie. Aangekomen in het RMC ervoer de chef van Dienst aldaar volstrekte chaos: "Het was een en al gerinkel van telefoons en een groot geschreeuw vanuit de mobilofoons. Het was volstrekte chaos, er kwam geen eind aan"[82]. De chef van Dienst werd vrijwel onmiddellijk bestookt met vragen van de RMC-medewerkers. Ofschoon hij voelde, dat er ook iemand naar het rampgebied moest, besloot hij toch om in het RMC te blijven, omdat hij begreep dat zijn aanwezigheid daar noodzakelijk was. Hij besloot in elk geval de ME van de regio Twente te laten oproepen omdat er in het rampgebied nog steeds een groot gebrek aan medewerkers was. De semafoonoproepen voor de ME van Twente zijn terug te vinden om 15.54 uur, 15.55 uur en 15.56 uur. Deze ME-oproepen konden worden gedaan, omdat een politiemedewerker van een andere afdeling dan het meldcentrum spontaan was binnengelopen en de meldtafel van de betrokken RMC-medewerker tijdelijk kon overnemen, zodat deze op de eerder genoemde aparte werkplek de semafoonoproepen kon verzorgen.

De chef van Dienst informeerde bij de aanwezige RMC-medewerkers of "de hotemetoten" waren gewaarschuwd. Toen dit werd bevestigd, heeft hij verder geen actie meer ondernomen om zelf met verantwoordelijke politiemensen contact te zoeken. Hij geeft zelf aan hiervoor "geen tijd te hebben gehad of er niet aan gedacht te hebben"[83].

Er is gebleken dat de eerst verantwoordelijke functionaris, namelijk de beleidspiketfunctionaris niet door het RMC is gebeld. Niet is gebleken dat door de centralisten in het RMC of door de chef van Dienst kort na de fatale explosie met andere leden van het management of de Staf GPO contact is gezocht. Wel is geprobeerd de chef van het RMC thuis te bereiken (15.48 uur); dit is op dat moment niet gelukt.

Ten aanzien van de te krappe bezetting van het RMC is niet gebleken, dat door de chef van Dienst actief gezocht is naar mogelijkheden om snel meer medewerkers in het RMC aan het werk te krijgen.

In het rampgebied

Omstreeks 16.00 uur verschijnt de tweede chef van Dienst in het hoofdbureau van politie. Zij ontmoette de andere chef van Dienst in het RMC en hield kort overleg met hem. Afgesproken werd dat de eerste chef van Dienst op het RMC zou blijven en zijn rol als vraagbaak zou voortzetten, terwijl de tweede chef van Dienst naar het rampgebied zou gaan en daar in eerste instantie zou zorgdragen voor het vrijhouden van aan- en afvoerroutes naar het rampgebied. Zij is vervolgens met een opvallend politievoertuig met diverse communicatiemiddelen naar het rampgebied gereden en heeft in eerste instantie de kruising Deurningerstraat/Raiffeissenstraat afgezet om zo een vrije doorgang van hulpdiensten te garanderen. Ter plaatse heeft zij met een aantal politiemensen van de verkeerspolitie en met parkeerwachters het verkeer geregeld, gewonden opgevangen en vervoer voor gewonden geregeld. Zij kreeg daar een betere indruk van de omvang van de ramp dan de medewerkers op het RMC, doch zij was niet in staat hierover mededelingen te

doen omdat haar verbindingsmiddelen niet functioneerden vanwege netwerkproblemen in het GSM-telefoonnet. Door middel van briefjes met haar handtekening die zij door burgers naar het hoofdbureau van politie liet wegbrengen, slaagde zij er toch in om boodschappen door te geven. Deze boodschappen hielden onder andere in een oproep om meer politiemensen ter plaatse te sturen en het verzoek een oproep op Teletekst te plaatsen of burgers geen gebruik meer wilden maken van mobiele telefoons om de hulpverleners in staat te stellen dat wel te doen. De chef van Dienst in het rampgebied heeft vervolgens haar taak op de kruising overgedragen aan een politiemedewerker, die op de fiets kwam aanrijden[84]. Zij is vervolgens met deze fiets het rampgebied ingereden en heeft zich beziggehouden met het verkrijgen van een beeld van de omvang van het rampgebied en de toestand van de politiemensen. Vervolgens is zij vele malen met de fiets heen en weer gereden tussen het rampgebied en het hoofdbureau van politie, alwaar zij steeds verslag uitbracht bij de inmiddels dienstdoende Algemeen Commandant. Op één van deze ritten nam zij een mobiel grondstation van de luchtvaartdienst van het KLPD mee om deze af te leveren bij het RMC. Omstreeks 16.55 uur heeft zij overleg met de brandweercommandant gevoerd over het inventariseren van de politiemensen van het eerste uur. Ook was deze chef van Dienst in het rampgebied samen met een brigadier van politie aanwezig bij het eerste multidisciplinaire overleg in het rampgebied (brandweer, politie en medisch leidster rampterrein); dit was omstreeks 19.30 uur. Dit overleg vond plaats in de verbindingscommandounit van de brandweer op de locatie Deurningerstraat. Het overleg kon slechts een paar minuten duren, omdat de betrokken brandweercommandant zich in verband met de druk op de brandweerwerkzaamheden niet langer kon vrijmaken. Het had overigens niet het karakter van een CTPI-overleg zoals bedoeld in de ongevals- en rampbestrijdingsliteratuur, omdat de betrokken chef van Dienst nog niet de beschikking had over een commando-infrastructuur in het rampterrein en het overleg van korte duur was.

6.1.8.3 Analyse optreden chef van Dienst

In het RMC als eerstverantwoordelijke leidinggevende

Uit de diverse interviews is gebleken, dat de kennis over de structuur van de rampbestrijding bij chefs van Dienst beperkt is.

Gegeven de ontwikkelingen in Enschede op 13 mei vanaf 15.01 uur was de inzet van een chef van Dienst op de plaats van het incident ook vóór 15.35 uur op zijn plaats geweest. In de cultuur van het district Zuid-Twente is het echter nog geen regel dat de chef van Dienst ook snel als leidinggevende ter plaatse van een incident dient te gaan. De fysieke werkplek van de chef van Dienst met daarbij behorende functies, zoals toezicht op de diverse daar aanwezige monitoren, bevorderde ook niet dat een chef van Dienst gemakkelijk naar een incident toe gaat. Hij moet dan eerst een andere politiemedewerker aanwijzen, die bedoelde werkplek in zijn afwezigheid bemenst.

In de nota's over grootschalig politieoptreden is helder omschreven welke taken van de chef van Dienst worden verwacht. Deze omschrijving is als instructie op te vatten.

Onder de zeer moeilijke omstandigheden waarin de centralisten van het RMC en de chef van Dienst terecht kwamen, was het gegeven de condities onmogelijk snel grip te krijgen op de situatie.

In de afwegingen van de betrokken chef van Dienst om in het RMC te blijven speelde mee, dat hij vrijwel direct overladen werd met vragen en hij absoluut het gevoel had daar een rol te moeten spelen. Zo kreeg hij contact met de burgemeester, met een officier van Justitie en met beslissingen rondom een eventueel vliegverbod. Anderzijds wist betrokkene, dat zijn collega om 16.00 uur in dienst zou komen en dat er dan gelegenheid zou zijn alsnog een leidinggevende naar het rampgebied te sturen.
In de rol van het doorhakken van knopen in verband met vragen die op dat moment op het RMC werden afgevuurd heeft betrokkene een goede rol gespeeld. Zo heeft hij desgevraagd ingestemd met een vliegverbod boven het rampgebied. Hij heeft alle eenheden van Twente naar Enschede laten komen en heeft sturing gegeven aan de vragen over de inzet van de rampenstaf. Ook heeft betrokkene, ondanks het feit dat hij daar officieel niet toe bevoegd was, de ME van de regio Twente laten oproepen en heeft hij deze verantwoordelijkheid, gelet op de omstandigheden, terecht naar zich toe getrokken.
Anderzijds is hij niet in staat gebleken meer pro-actieve sturing te geven aan het opschalingsproces naar een rampbestrijdingsorganisatie. Zo heeft hij zelf geen contact gezocht met de beleidspiketfunctionaris, hij heeft geen contact gehad met de RAC van de brandweer en evenmin acties ondernomen om de acute nood van meer medewerkers voor het RMC op te lossen. Hij heeft bijvoorbeeld niet stilgestaan bij de mogelijkheid om de drie medewerkers van de afdeling Infodesk die vlak naast het RMC werken in te schakelen voor het verrichten van hand en spandiensten of telefonie. Deze medewerkers hadden het door de aard van hun werkzaamheden tijdens de eerste uren van de ramp juist zeer rustig en hadden ook wel het gevoel iets meer te willen doen[85]. Door diverse geïnterviewden wordt de eventuele inschakeling van de medewerkers van Infodesk in dit soort situaties voor bepaalde taken een goede optie genoemd[86]. Anderen geven aan dat dit alleen zinvol zou zijn geweest, indien betrokkenen daartoe enige vorm van instructie hadden gevolgd. Dit laatste was echter niet het geval.

Ten aanzien van het optreden van de chef van Dienst in het rampgebied
In het rampgebied waren de omstandigheden, zoals reeds eerder vermeld, zeer moeilijk en chaotisch. Na de afwegingen, die door beide chefs van dienst zijn gemaakt werd besloten, dat het vrijhouden van een route voor ambulances en brandweer de eerste prioriteit zou moeten hebben. Het eerste optreden was dan ook hierop gericht. Daarbij werden tevens gewonden opgevangen en vervoer geregeld. Zodra deze taak kon worden overgenomen (17.05 uur) heeft de betrokken chef van Dienst zich in hoofdzaak bezig gehouden met de informatievoorziening vanuit het rampgebied naar de staf GPO in oprichting. Dit was gegeven de omstandigheden een juiste prioriteit, immers zij zelf had nog nauwelijks overzicht over de situatie in het rampgebied, laat staan de medewerkers in het politiebureau. Daarnaast was het voor haar niet of nauwelijks mogelijk om met de mobiele telefoon of portofoon contact te krijgen met haar collega chef van Dienst in het RMC. Zij realiseerde zich dat dit voor alle hulpverleners in het rampgebied gold, zodat informatieoverdracht van groot belang was. Zij communiceerde door middel van briefjes die ze door derden naar het hoofdbureau van politie liet brengen en later door zelf vele keren vanuit het rampgebied naar het hoofdbureau te fietsen en vice versa. Ook zijn er contacten geweest met de

brandweercommandant. Daarnaast is er door de betrokken chef van Dienst met de commandant brandweer en de medisch leidster rampterrein van de GHOR overleg geweest. Dit overleg vond omstreeks 19.30 uur plaats en duurde enkele minuten.
Alle betrokkenen zijn het er over eens, dat de in het begin van de politiële rampbestrijding van de betrokken chef van Dienst verkregen informatie zeer waardevol is geweest. Het eventueel innemen van een plaats in de verbindingscommando-unit van de brandweer was op dat moment geen echte optie, daar de chef van Dienst nog niet beschikte over een politiële commando-infrastructuur in het rampterrein en de betrokken brandweercommandant geen tijd vrij kon maken om aan overleg daadwerkelijk invulling te geven. Bovendien bleef er grote behoefte bestaan aan mondelinge informatieoverdracht aan de Algemeen Commandant.

6.1.8.4 Conclusies ten aanzien van de chef van Dienst

- de gewenste interactie tussen het RMC en de chef van Dienst[87] heeft in de periode vóór de fatale explosie niet plaatsgevonden. Evenmin heeft de betrokken chef van Dienst uit zichzelf de noodzaak onderkend om ter plaatse van het incident leiding te gaan geven. Opmerkelijk is dat de instructies voor de chef van Dienst die in Zuid-Twente respectievelijk voor de Staf GPO zijn opgesteld, tegenstrijdig zijn. Het ontbreken van een eenduidige korpsbrede instructie, de cultuur binnen het district Zuid-Twente en de fysieke werkomstandigheden zijn niet bevorderlijk voor een snelle inzet van een chef van Dienst ter plaatse van een incident. Gelet op de tijd die nodig was om vanaf het hoofdbureau op de plaats van het incident te komen alsmede de relatief geringe tijd die verstreken is totdat vanaf het afdelingsbureau Enschede Noord een coördinator ter plaatse was gestuurd (minder dan vier minuten) heeft één en ander op het optreden ter plaatse echter geen negatieve invloed gehad;
- de chef van Dienst heeft in het RMC een waardevolle rol gespeeld in het beantwoorden van vragen, die in het begin van de ramp snel opkwamen. Gezien de omstandigheden was zijn besluit om in het RMC te blijven een juiste. Het karakter van de werkzaamheden was voornamelijk reactief. De chef van Dienst heeft terecht de verantwoordelijkheid genomen om de mobiele eenheid van de regio Twente in dienst te roepen. De pro-actieve rol die van de betrokken chef van Dienst mocht worden verwacht, heeft hij niet ingevuld;
- de kennis bij de functionarissen, die als chef van Dienst optreden, over de rampstructuren en rampenplannen is beperkt;
- de chef van Dienst in het rampgebied heeft in de ontstane situatie een waardevolle functie gehad. Zij heeft een belangrijke rol gespeeld bij de beeldvorming van de staf GPO over de situatie in het rampgebied. Doordat zij niet de beschikking had over de gewenste infrastructuur of voldoende werkende verbindingsmiddelen (onder andere door de netwerkproblemen) kon zij niet de rol spelen van een commandant politie in het rampterrein en derhalve ook niet in een eventueel CTPI. Voorts speelde een rol dat de brandweercommandant onvoldoende beschikbaar was voor gestructureerd overleg.

6.1.8.5 Aanbevelingen ten aanzien van de chef van Dienst

- het verdient aanbeveling om bij de opleiding voor de rampbestrijding de functionarissen, die de rol van chef van Dienst vervullen, actief te betrekken;
- de diverse instructies voor de chef van Dienst die binnen het korps aanwezig zijn, moeten worden geharmoniseerd met als doel om de tegenstrijdigheden te verwijderen en tot een eenduidige regionale instructie te komen.

6.1.9 Politiezorg elders in Twente

Vrijwel direct nadat de fatale explosie hadden plaatsgevonden, werd helder dat er een grote behoefte was aan meer medewerkers ter plaatse van de ramp. Door het RMC werden alle beschikbare eenheden van de overige districten naar Enschede gedirigeerd[88]. In de berichtgeving hierover wordt geen nuancering gemaakt ten aanzien van het reserveren van politiecapaciteit voor de rest van de regio Twente. Wel wordt door een RMC-medewerkster om 15.45 uur aan het bureau in Almelo gevraagd om het mobilofoonverkeer voor Almelo over te nemen. Ook blijkt dat om 17.55 uur een eenheid wordt ingezet voor een ernstige aanrijding in Oldenzaal. Uit diverse telefoongesprekken is opgemaakt, dat is afgewogen dat in heel Twente in tijd en plaats politie beschikbaar moest blijven. Wel bleek bij aanvang van de nachtdienst in Hengelo dat voor de twintig dienstdoende politiemensen slechts één politievoertuig beschikbaar was. Door de chef van Dienst van Hengelo is om deze reden met een aantal politiemensen naar het rampgebied gereden en toen zijn vier politievoertuigen van Enschede overgebracht naar Hengelo. Uit de gesprekken met de RMC-medewerkers is gebleken, dat zij er steeds vanuit zijn gegaan dat de waarborg van een minimale politiezorg elders in Twente door de chefs van Dienst van de respectievelijke districten zou worden geregeld[89]. Gelet op de aard en inhoud van de berichtgeving mag ervan worden uitgegaan dat dit een terechte aanname is geweest.

6.2 De totstandkoming- en instandhouding van de Staf GPO

6.2.1 Referenties ten aanzien van de totstandkoming en instandhouding van de Staf GPO

Bij de behandeling van de inwerkingtreding van de Staf GPO, alsmede de instandhouding daarvan, is gebruik gemaakt van de volgende referenties;[90]

- rampenplan gemeente Enschede;
- organisatie rampbestrijding Twente;
- notitie "Politieorganisatie bij grootschalig optreden";
- calamiteitenregeling en noodscenario politie Twente.

6.2.2 (Motorkap-)overleg

Zoals reeds eerder is aangegeven, heeft vóór de formele vorming van een Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI) veelal een vorm van overleg plaats tussen de aanwezige coördinatoren van de hulpverleningsdiensten, welk overleg wel wordt aangeduid als "motorkapoverleg". In Enschede is sprake geweest van vormen van overleg, zowel vóór als na de fatale explosie. Deze overlegvormen zijn niet steeds in volle omvang aan te duiden als motorkapoverleg.

6.2.3 De vorming van een CTPI

In geval van een grootschalig optreden bij een ramp is voorzien in een opschaling van multidisciplinair optreden: van motorkapoverleg via Coördinatie Team Plaats Incident (CTPI) naar Commando Rampterrein (CORT).
Het verschil tussen de laatste twee, is dat een CTPI wordt gevormd op basis van gelijkwaardige inbreng van de drie parate hulpdiensten en dat een Commando Rampterrein in beginsel een hiërarchisch model is, waarbij de brandweercommandant in het rampterrein als commandant wordt aangewezen. In het geval door de burgemeester aan een incident de rampstatus wordt gegeven (in Enschede op 13 mei 2000 om 16.50 uur), treedt de facto de situatie in dat de commandant van de brandweer de operationele leiding van de bestrijding van de ramp heeft en dat onder diens verantwoordelijkheid een Commandant Rampterrein wordt aangewezen. Dit kan ook een commandant van een andere hulpverlenende organisatie dan de brandweer zijn, indien hiervoor argumenten zijn. Deze Commandant Rampterrein geeft leiding aan het optreden van de verschillende diensten in het rampterrein. Het Commando Rampterrein is gevestigd nabij het terrein waar een ramp heeft plaatsgevonden[91]. Van een expliciete aanwijzing van een Operationeel Leider is in Enschede geen sprake geweest, noch van een Commandant Rampterrein. Op 13 mei omstreeks 16.29 uur is het verbindingscommandovoertuig van de brandweer gepositioneerd op de Deurningerstraat. Naast dit voertuig stond eveneens een commandocontainer van de brandweer van waaruit de commandant van de brandweer leiding gaf aan het brandweeroptreden in het rampgebied. In de journaals wordt over deze eenheid gesproken als het CTPI. Vanuit de gedachte dat deze eenheden kennelijk inderdaad als CTPI zullen gaan fungeren, is omstreeks 17.11 uur aan het RMC gevraagd te voorzien in een verbindingsfunctionaris van de politie Twente in het Verbindingscommandovoertuig van de brandweer. Hierin werd kort hierna door de politie voorzien. Deze politieverbindingsfunctionaris fungeerde vanaf dat moment als een liaison tussen het brandweercommando in het rampterrein en het commandodeel van het RMC. Van de brandweer mocht een initiërende rol worden verwacht ten aanzien van de opbouw van een CTPI/CORT.
Het eerste commandovoertuig van de politie nabij het rampterrein is de ME-commandoauto die samen met de gealarmeerde ME eenheden (anderhalve groep) van het regionaal politiekorps Twente naar het rampterrein vertrekt en daar omstreeks 17.00 à 17.15 uur is aangekomen. Dit ME-commandovoertuig werd bezet door een (plaatsvervangend) pelotonscommandant en een verbindingsfunctionaris. Het ME-commandovoertuig werd gepositioneerd op de Boddenkampsingel bij garage Roeloffzen, omdat werd aangenomen dat op deze plaats meerdere leidinggevenden van de politie aanwezig zouden zijn (dit was echter niet het geval). Tevens was deze locatie in de buurt van het Van Heekpark waar het noodhospitaal van de GHOR zou worden gerealiseerd[92]. Voorts waren op deze plaats vele brandweerauto's en ambulances verzameld in afwachting van hun inzet. Deze positie aan de Boddenkampsingel ligt ongeveer 400 meter verwijderd van de positie waar een verbindings- en een commandovoertuig van de brandweer stonden opgesteld. Het ME-commandovoertuig fungeerde niet als een integrale commando-eenheid voor politie-eenheden in het rampgebied, maar hield zich "slechts" bezig met de aansturing van de ingezette ME-eenheden. De feitelijke aansturing van de overige eenheden in het rampterrein werd nog tot laat in de avond verzorgd door de RMC-medewerkers in de commandoruimte van het RMC. Inmiddels was de

Mobiele Commando Unit (MCU) van het KLPD onderweg naar Enschede en door politiemensen werd aangenomen dat daarin het CTPI gevormd zou worden. Op 13 mei 2000 om 19.00 uur was de MCU technisch operationeel en geplaatst aan de Boddenkampsingel. Er was echter geen geschikte bezetting van de regiopolitie Twente aanwezig, waardoor de MCU op dat moment nog niet als zodanig kon functioneren.
Zoals eerder is beschreven vond omstreeks 19.30 uur een eerste multidisciplinair overleg plaats tussen de chef van Dienst in het rampterrein, een met de coördinatie van de activiteiten in het Van Heekpark belaste brigadier van politie, de brandweercommandant en de medisch leidster rampterrein van de GHOR.
Voor de aankomst van de MCU op de Boddenkampsingel hadden twee medewerkers van het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD ter plaatse al poolshoogte genomen. Beiden waren van mening dat het ter plaatse niet goed liep: er was geen concentratie van brandweer, politie en GGD op één plaats en alle politiebijstand ter plaatse verzamelde zich op deze plaats en hadden geen ander aanspreekpunt dan het ME-commandovoertuig waarvan de commandant zich "slechts" bezig hield met de aansturing van ME-eenheden. Bovendien was het ME-commandovoertuig niet geschikt en in staat om de opvang, informatievoorziening en briefing van de bijstandsverlenende eenheden te kunnen verzorgen. Beide medewerkers van het KLPD hebben zowel telefonisch als in persoon hun zorgen overgebracht aan de Algemeen Commandant. Bij deze laatste gelegenheid is door de Algemeen Commandant aangegeven wie de Operationeel Commandant (voor de politie) in het rampterrein zou moeten worden en is toen in overleg met de medewerkers van het KLPD en de Algemeen Commandant meegegaan naar de MCU om aldaar het commando op zich te nemen. Naar schatting bereikte de Operationeel Commandant de MCU even voor 20.30 uur. De optie om de MCU naast de Verbindingscommandoauto van de brandweer aan de Deurningerstraat te plaatsen, is niet overwogen. Het is niet helemaal duidelijk geworden wie nu precies een besluit heeft genomen over de positie van de MCU. Wel staat vast dat alle betrokken politiefunctionarissen het er over eens zijn dat de plaats van de Verbindingscommandoauto van de brandweer veel te dicht op het rampterrein was [93] en dat de plaats aan de Boddenkampsingel een vrijwel ideale was. Over deze plaats heeft geen overleg plaatsgevonden met de brandweercommandant[94].

De MCU werd rond 20.30 uur door de Operationeel Commandant bezet. De verbindingen worden dan nog niet vanuit het rampterrein verzorgd. Een probleem is de beschikbaarheid van verbindingsfunctionarissen voor de MCU. Eén politieverbindingsfunctionaris werkte vanuit het Verbindingscommandoauto van de brandweer en een andere in de ME-commandoauto. Door de Operationeel Commandant wordt de overgang van deze functionarissen geforceerd. Waarschijnlijk rond 22.10 uur werd de MCU dan ook door in ieder geval één verbindingsfunctionaris van de politie Twente bezet. Dit betrof de eerder genoemde liaison-verbindingsfunctionaris vanuit de Verbindingscommandoauto van de brandweer, die hiertoe werd overgeplaatst naar de MCU. Deze verplaatsing werd tegen de wil van betrokkene en van de RMC-medewerkers in de commandoruimte van het RMC in geforceerd, omdat hiermee een communicatieschakel tussen politie en brandweer werd verbroken, terwijl de commandoauto's nog niet bij elkaar stonden. De

overgang van de verbindingsfunctionaris vanuit de ME commando-auto werd tegen middernacht gerealiseerd. Hierdoor moest één van de twee aanwezige commandanten van de ME zich zelf met de ME verbindingen gaan bezighouden.
Na aankomst van de Operationeel Commandant in de MCU (omstreeks 20.30 uur) werd door hem telefonisch overleg gepleegd met de brandweercommandant, die zich nog steeds bevond in zijn (brandweer) commando-unit bij de Deurningerstraat. Dit gesprek was vooral bedoeld om te bereiken, dat de betrokken commandant naar de MCU zou komen voor (CTPI) overleg. Ook werd in opdracht van de Operationeel Commandant hierover door de eerder genoemde coördinerend brigadier persoonlijk overleg gepleegd met de brandweercommandant. Dat één en ander niet onmiddellijk gerealiseerd kon worden, had niet zozeer te maken met onwil maar meer met de druk die nog steeds op het werk van de brandweercommandant werd uitgeoefend. De brandweer had geen extra leidinggevende capaciteit vrijgemaakt om een CTPI/CORT tot stand te brengen. Het eerste formele CTPI-overleg waarbij naast de brandweercommandant en zijn opvolger ook de medisch leidster rampterrein aanwezig was, vond plaats omstreeks 21.30 uur. De betrokkenen geven aan het gevoel te hebben dat na dit eerste CTPI-overleg de samenwerking tussen de betrokken hulpdiensten goed verliep. Uiteindelijk zijn op 13 mei 2000 omstreeks 23.30 uur de brandweercommandovoertuigen verplaatst naar de Boddenkampsingel bij de MCU en werd intensief overleg gepleegd in CTPI-verband. Het ziekenautostation van de GHOR, ook wel ZAUSTAT genoemd, was om 16.30 uur aanwezig bij het Van Heekpark. Om 18.25 uur is het ZAUSTAT met een noodhospitaal overgeplaatst naar Miracle Planet. Rond 23.00 uur stond de ZAUSTAT weer bij garage Roeloffzen.

Later in de rampperiode

Nadat het CTPI eenmaal was gevormd en er structureel overleg plaatsvond, zijn alle betrokkenen van mening dat de samenwerking tussen de parate diensten goed liep. Afhankelijk van de situatie van het moment werd een overlegfrequentie afgesproken dan wel was men bepaalde periodes permanent bij elkaar. De voorzieningen ter plaatse van de Boddenkampsingel werden snel uitgebreid en functioneerden naar behoren. Door een dubbele bezetting (vanaf zondagmorgen) van het operationeel politiecommando kon een taakverdeling worden gemaakt, waarbij de één zich meer richtte op het multidisciplinaire aspect en de ander meer politiespecifiek bezig was.
Overigens zijn gedurende de gehele periode van de ramp de begrippen CTPI en CORT door elkaar heen gebruikt. In de beleving van de Operationeel Commandanten van de politie was er echter geen misverstand over dat, zeker in de eerste dagen, de brandweercommandant de leiding had. Ook voor de leider van de sector Berging van het RIT was de brandweercommandant steeds aanspreekpunt. Opvallend is dat bij een aantal andere leidinggevende politiefunctionarissen, waaronder een Algemeen Commandant dit beeld heel anders was; zij waren van mening dat de politie leidend was in het CTPI[95].
Op vrijdag 19 mei wordt in het journaal van het Algemeen Commando melding gemaakt van het feit dat de brandweer het CTPI wil opheffen. Hieruit blijkt dat, hoewel de rampstatus nog steeds van kracht is, het aantal brandweertaken op dat moment beperkt is. Dit voorstel wordt overigens niet uitgevoerd.

Op 21 mei worden tijdens de nachtelijke uren de functies van Algemeen Commandant, Operationeel Commandant en chef Staf GPO ineen geschoven en gepositioneerd in het CTPI. Op maandag 22 mei 2000 om 13.00 uur worden de commando-eenheden op de Boddenkampsingel ontmanteld en worden deze gevestigd in containers op het parkeerterrein van de Grolsch fabriek. Het Algemeen Commando wordt op 22 mei om 16.15 uur in zijn geheel opgeheven.

6.2.4 Analyse ten aanzien van het CTPI

Bij de opbouw van de Staf GPO lag het accent vooral op het krijgen van inzicht in de situatie in het rampgebied. Er waren veel zaken die in de vorm van vragen op de leden van de Staf GPO afkwamen. Er is niet gebleken dat de opbouw van een politiecommando in het rampgebied in die fase een hoge prioriteit had. Wel zijn er signalen geweest, dat er geen sprake was van "één CTPI". Om 19.00 uur en 21.00 uur (RCC) worden in het betreffende journaal meldingen aangetroffen over "problemen in de communicatie tussen de beide CTPI's". Dit is in meerdere opzichten opmerkelijk, niet alleen omdat het wezen van een CTPI in zich heeft, dat een dergelijk team slechts op één plaats geconcentreerd kan zijn en anderzijds was er om 19.00 uur bij de politie nog geen sprake van een commando op het rampterrein. De aansturing geschiedde nog geheel vanuit het commandodeel van het RMC. In de berichtgeving werd het CTPI kennelijk gebruikt als synoniem voor een commandovoertuig.

Net als het RCC die de zorg uitsprak over het CTPI, hebben ook de medewerkers van het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD deze signalen bij de Algemeen Commandant afgegeven. Alhoewel het door de contacten met de medewerker van het bureau Bijstandscoördinatie op zich wel duidelijk was, dat er een MCU zou komen en wat daarmee mogelijk was, heeft deze eenheid na aankomst nog te lang ongebruikt klaar gestaan. Het belang van een CTPI kan alleen maar ten volle worden waargemaakt, als er ook sprake is van frequent contact tussen de Operationeel Commandanten van de onderscheiden hulpdiensten en deze commandanten ook daadwerkelijk in staat zijn de aansturing in het rampterrein van de eigen discipline voor hun rekening te nemen. Hiervoor is de beschikking over een infrastructuur in het rampgebied, waardoor ze in staat zijn eventuele afspraken in het CTPI ook daadwerkelijk zelf aan te sturen, onontbeerlijk. De verantwoordelijkheid voor de vorming van een CTPI/CORT is een brandweertaak. Nadat meerdere keren werd geconstateerd dat het CTPI nog geen vorm had gekregen, werd in het RCC afgesproken dat de politiecommandant hiermee aan het werk zou gaan. De daadwerkelijke vorming van het CTPI is uiteindelijk dan ook tot stand gebracht door intensieve communicatie vanuit de politie naar de brandweercommandant in het rampterrein.

Nadat de Operationeel Commandant de MCU eenmaal bezet had, was er nog het probleem van de bezetting door verbindingsfunctionarissen. De Operationeel Commandant zag zich genoodzaakt de enige twee verbindingsfunctionarissen in het rampterrein naar de MCU te verplaatsen. Deze keuze was pijnlijk, omdat daardoor bij de ME een verbindingsmedewerker werd weggehaald, die de gehele aansturing van het ME-potentieel en van de NATRES in het rampterrein verzorgde; de andere verbindingsfunctionaris vervulde een belangrijke liaisonfunctie naar de brandweercommando. Toch was dit indirect een belangrijk besluit, omdat hiermee zowel naar de

(separate) aansturing van de ME als naar de Verbindingscommandoauto van de brandweer een snellere samenvoeging in en bij de MCU van de politie werd geforceerd. Ondanks de negatieve gevoelens bij anderen (RMC/ME) over deze beslissing, dient deze positief te worden gewaardeerd. Wel vormt in algemene zin de beschikbaarheid van verbindingsfunctionarissen een belangrijk aandachtspunt. Door het specifieke karakter van deze functie, de vele plekken die in een dergelijk grootschalig optreden potentieel door verbindingsmensen moeten worden bezet (het ME-commando, de brandweerliaison, het RMC en de MCU) en het betrekkelijk kleine potentieel waaruit moet worden geput, is de beschikbaarheid van verbindingsfunctionarissen in dit soort crisissituaties een niet te onderschatten factor. Er zijn in het politiekorps Twente geen specifieke voorzieningen voor de bereikbaarheid of beschikbaarheid van verbindingsmensen (met uitzondering van de vier voor de ME aangewezen verbindingsmensen, die zijn opgenomen in de ME-bereikbaarheidsregeling).
De discussie over de vorming van één CTPI is in grote mate bepaald door de fysieke plaats van de onderscheiden commando-eenheden. Los van de constatering dat het uiteraard zeer wenselijk is de verschillende commando-eenheden te groeperen op één plaats, was het door de aanwezigheid van een leidinggevende en een politieverbindingsfunctionaris in de Verbindingscommandauto van de brandweer mogelijk geweest eerder een (voorlopig) CTPI te vormen in afwachting van de verdere bezetting van de MCU. Het ontbrak echter aan een brandweercommandant, die zijn handen vrij had om daadwerkelijk leiding te geven aan het overleg van het CTPI, dan wel het CORT. Het feit dat de betrokken Operationeel Commandant zijn prioriteit legde bij het opbouwen van een operationeel commando in het rampterrein is verstandig geweest, aangezien een dergelijk commando noodzakelijk is voor het functioneren van een CTPI.
Het voorstel dat door de Brandweer op 19 mei wordt gedaan om het CTPI op te heffen, illustreert het feit dat het accent van de werkzaamheden was verschoven van "hulpverlening en redding" naar justitiële en politiële taken. Het aanwijzen van een politiefunctionaris als Commandant Rampterrein was een optie geweest om op dat moment een vakgerichte aansturing in het rampterrein te realiseren.

6.2.5 Conclusies ten aanzien van het CTPI

- bij de opbouw van de politiële Staf GPO heeft een snelle inrichting van een politiecommando in het rampterrein onvoldoende prioriteit gekregen. De MCU van het KLPD, die zeer geschikt is voor een dergelijke commandopost en ook als basis voor een CTPI, is te lang onbezet gebleven;
- de vorming van het CTPI is te zeer gekoppeld geweest aan de fysieke plek van de verschillende commando-eenheden;
- de keuze van de Operationeel Commandant om prioriteit te geven aan het oprichten van een politiecommando is, gegeven de omstandigheden, een terechte geweest;
- de beschikbaarheid van gekwalificeerde verbindingsfunctionarissen is tijdens een grootschalig politieoptreden een cruciale factor. De politie heeft uiteindelijk aangedrongen op vorming van het CTPI, terwijl dit initiatief eigenlijk vanuit de brandweer had moeten komen;

- de late vorming van een CTPI heeft enkele nadelige effecten gehad op het politieoptreden. Zo is er door het aanhouden van een (onterecht gebleken) veiligheidscirkel van 750 meter rond de Grolsch fabriek veel onnodige energie verspild. Een goed lopend CTPI-overleg was in dat geval gewenst. De rapportage van de Inspectie voor Brandweerzorg en Rampbestrijding gaat in haar rapportage dieper op de algehele coördinatie in.

Nadat het CTPI eenmaal gevormd was, is de samenwerking in het CTPI goed verlopen.
De uiteindelijke positie van de MCU op Boddenkampsingel waar later de commando-eenheden verzamelden, was gelet op de situatie ter plaatse, een verstandige keuze.

6.2.6 Aanbevelingen ten aanzien van het CTPI

- sneller aandacht voor het opbouwen van een effectief politiecommando en een snelle vorming van een CTPI in het rampterrein is noodzakelijk;
- in de preparatie van een politiekorps op een ramp dient de beschikbaarheid van voldoende en geschikte verbindingsfunctionarissen gegarandeerd te zijn.

6.2.7 De opbouw van de Staf GPO

Als referentiekader voor de opbouw van de Staf GPO kunnen gelden het Rampenplan voor de gemeente Enschede en de nota "Politie-Organisatie bij grootschalig optreden" zoals deze door de politie Twente is vastgesteld. In de nota is, uitgaande van het kader van het rampenplan, een uitwerking gemaakt voor de staf GPO en de positie van de commandanten hierin. De essentie van beide stukken staat beschreven in hoofdstuk 5 van dit rapport.

Zoals eerder beschreven, startte de opbouw van de Staf GPO in het hoofdbureau van politie feitelijk vanaf het moment dat de beleidspiketfunctionaris in dienst kwam en, meer specifiek de commandoruimte van het RMC verlaat om in een aantal ruimtes nabij het RMC de staf te formeren. Alhoewel het journaal als tijdstip hiervoor 16.16 uur vermeldt, heeft de feitelijke bezetting van de stafruimtes korte tijd later plaatsgevonden[96]. Hiervoor heeft een aantal medewerkers zich bezig gehouden met het gebruiksklaar maken van een aantal ruimtes ten behoeve van de Staf GPO. De ruimtes in het hoofdbureau waren voor dit doel weliswaar bestemd, maar niet voldoende toegerust[97]. Aangezien, zoals eerder beschreven, de vaste leden van de Staf GPO aanvankelijk niet bereikbaar bleken, werd in het begin gewerkt met wel aanwezige politiemensen. De Algemeen Commandant koos ervoor om op het hoofdbureau te blijven en van daar uit sturing te geven aan de Staf GPO (in oprichting).
In de communicatie tussen de RAC van de brandweer en het RMC is sprake van een aantal momenten waarop onduidelijkheid ontstond over de plaats van de gemeentelijke rampenstaf. Zo werd om 16.20 uur tussen beide afgesproken dat het "rampenteam" naar het stadhuis zou gaan en om 16.22 uur dat in opdracht van de chef van Dienst (vermoedelijk de functionaris in het RMC) de gehele rampenstaf alsnog naar de commandokamer van het politiebureau werd gestuurd.
Overigens werd op dit moment door het RAC gericht geïnformeerd of het RMC bezig was de hele

(gemeentelijke) rampenstaf te waarschuwen. Dit wordt op dat moment bevestigd. Van uitvoering van deze actie is niet gebleken. Om 16.25 uur meldde de brandweer, dat de inrichting van de gemeentelijke rampenstaf in het stadhuis van Enschede ging plaatsvinden. Hierop meldde het RMC dat dan ook de beleidsman van de politie naar het stadhuis zou gaan. Om 16.36 uur werd nogmaals door het RCC bevestigd dat de leden van de gemeentelijke rampenstaf naar het stadhuis moesten gaan en tenslotte werd om 16.48 uur door de politievertegenwoordiger in het RCC aan het RMC verzocht om met spoed een beleidspiketman naar het stadhuis te sturen. In ieder geval werd om 17.00 uur door een leidinggevende politiefunctionaris deelgenomen aan de eerste bijeenkomst van de rampenstaf in het stadhuis. Deze politiefunctionaris nam samen met de verantwoordelijke districtschef (aanwezig enige tijd na 17.00 uur) deel aan de bijeenkomsten van de rampenstaf. Er was op dat moment geen onderscheid tussen beleidsteam en operationeel team. Later werd boven de rampenstaf een driehoeksoverleg ingesteld, dat het karakter had van een beleidsteam[98]. Hieraan nam steeds de korpschef en/of de plaatsvervangend korpschef deel. Deze eenmaal ingegeven structuur bleef lange tijd in stand. De verantwoordelijkheid van de Algemeen Commandant was al vrij snel beperkt, doordat een aantal taken bij andere gremia werd neergelegd. Zo was bijvoorbeeld de verkeerszorg niet in de stafstructuur opgenomen[99], hoewel de betrokken functionaris wel vele vergaderingen van de stafgroep bijwoonde. Ook de latere Algemeen Commandanten gaven aan de taak te smal te vinden[100].

De Algemeen Commandant bleef op het hoofdbureau werken en had uitsluitend een monodisciplinaire taakuitvoering[101]. De communicatie met het rampterrein verliep langs verschillende wegen, via lijn RCC naar CTPI en later via de lijn GCC naar CTPI en via de politielijn GCC-politie naar Algemeen Commandant politie respectievelijk Operationeel Commandant politie, waarbij de politielijn door sommige medewerkers als een extra schakel werd ervaren[102]. Immers door de Operationeel Commandanten van de politie werd steevast de communicatielijn via de Algemeen Commandant gevolgd[103], terwijl de opdrachten van het "beleidsteam" en/of "operationeel team" via de lijn van het GCC regelmatig rechtstreeks naar het CTPI werden gegeven.
De verschillende posities binnen de Staf GPO zijn qua hiërarchisch niveau hoger ingevuld geweest dan in de verschillende nota's van de politie Twente was voorzien. Zo werden voor de bezetting van het CTPI nagenoeg steeds adjunct-districtschefs of adjunct-divisiechefs ingezet en voor de functie van de Algemeen Commandant én politievertegenwoordiging in het GCC steeds functionarissen van het niveau districts- of divisiechefs.
De functie van stafofficier Informatie is in de Staf GPO gedurende de ramp niet ingevuld. Als motivatie hiervoor werd aangegeven dat met name de justitiële informatievoorziening een plaats kreeg in het al snel opgerichte Recherchebijstandsteam en de noodzaak voor een stafofficier Informatie derhalve niet aanwezig was[104].
Doordat de vaste leden van de Staf GPO van het politiekorps Twente in de loop van 13 mei in dienst kwamen, vervolgens doorwerkten tot zondagochtend 14 mei en daarna werden afgelost door niet-vaste leden van de staf of leden van een staf uit een andere regio, ontstond vrijwel automatisch een ritme waarin de vaste staf van Twente steeds 's-nachts werkte en de

schaduwbezetting tijdens de daguren[105]. Hierdoor kon de vaste staf minder effectief optreden dan gewenst. Na enkele dagen is dit ritme omgedraaid[106].
Veel medewerkers van de Staf GPO geven aan, dat er naast investeringen in de medewerkers van de staf ook meer aandacht moet worden geschonken aan vaste ondersteunende medewerkers, onder andere voor verslaglegging en vaste werkinstructies alsmede aan hulpmiddelen voor dit ondersteunend personeel[107].

6.2.8 Analyse en conclusies met betrekking tot de Staf GPO

De opbouw

- de opbouw van de Staf GPO werd ernstig gehinderd, doordat door de overbelasting van de telefoonnetwerken de individuele leden niet of slecht bereikbaar bleken. Pas om 19.00 uur was de volledige bezetting aanwezig en kon de staf feitelijk in structuur worden gebracht[108]. Dit neemt niet weg dat reeds direct na aankomst van de beleidspiketfunctionaris op het hoofdbureau helder was, dat deze de rol van Algemeen Commandant op zich zou nemen; hij heeft met het op dat moment beschikbare potentieel dan ook de nodige acties heeft ondernomen.

Semafonie

- de semafoonoproepen, die door het RMC-personeel zijn gedaan, bleken effectief. Dit had te maken met het feit dat dit signaal via een modem en een aparte telefoonlijn (de dovenlijn) het hoofdbureau buiten de telefooncentrale om verlaat en elders landelijk wordt verspreid. Een dergelijke voorziening kan derhalve van groot belang zijn voor de bereikbaarheid van met een semafoon uitgeruste politiefunctionarissen.

Gemeentelijke rampenstaf

- de telefoontjes tussen 16.20 uur en 16.48 uur met betrekking tot de plaats waar de rampenstaf zich moet verzamelen, geven een beeld dat de betrokken medewerkers van het RMC en de chef van Dienst geen duidelijk beeld hadden van de verschillende componenten waaruit een (multidisciplinaire) rampbestrijdingsorganisatie bestaat. Een en ander wordt onderbouwd door de gebruikte trefwoorden, als "de rampenstaf" en "de hotemetoten". Overigens is de verwarring over de gehanteerde begrippen een breder verschijnsel en ook niet beperkt tot de politieorganisatie.
- in het gesprek tussen de RAC en het RMC wordt kennelijk afgestemd of de politie (conform bepaalde delen van het rampenplan) daadwerkelijk bezig is de hele (gemeentelijke) rampenstaf te waarschuwen. Alhoewel dit wordt bevestigd, is niet gebleken van daadwerkelijke uitvoering hiervan.

Invulling Staf GPO

- ondanks dat de feitelijke invulling van het politiële deel afweek van hetgeen daarover in de nota's van de politie Twente is vastgesteld[109], benaderde de invulling materieel wel genoemde

situatie met dien verstande dat de politievertegenwoordiging in de gemeentelijke rampenstaf als Algemeen Commando zou kunnen worden aangemerkt en de Algemeen Commandant (in het hoofdbureau van politie) als plaatsvervangend Algemeen Commandant, tevens chef Operatiën. Immers de verhouding tussen de districtschef en de Algemeen Commandant was volstrekt helder[110]. De Algemeen Commandant was ondergeschikt aan de districtschef van Zuid-Twente, die zitting had in de gemeentelijke rampenstaf. Wel is ten aanzien van de fysieke plek van de commandanten een duidelijk andere keuze gemaakt dan in de voorbereiding was voorzien. Dit betekende dat de zeer gewenste communicatie tussen de commandanten van de andere hulpdiensten in het Operationeel Team bij het RCC en de Algemeen Commandant van de politie in ieder geval de eerste dagen te beperkt was. Alhoewel de gekozen structuur door de korpschef wordt gemotiveerd met de stelling dat er door de Algemeen Commandant meer zaken geregeld moesten worden dan alleen de "enge" politiezorg in het rampgebied, is de ervaring van anderen dat de taak van de Algemeen Commandant juist smaller was dan zou behoren; dat bepaalde onderwerpen nu elders in de organisatie werden geregeld dan wel langs de Algemeen Commandant heen gingen[111].

- het geconstateerde hogere niveau van functionarissen dat op de positie van Operationeel Commandant en Algemeen Commandant is ingezet, was gelet op de buitengewone grootschaligheid van het optreden verstandig.
- opmerkelijk is dat later wordt besloten tot een dubbele bezetting van de functie van Algemeen Commandant, terwijl dit juist in de beginperiode van de ramp zeer gewenst was. Het benoemen van een Chef Operatiën had in deze behoefte sneller kunnen voorzien.

Dag/nacht ritme

- de ervaring dat de vaste leden van de Staf GPO effectiever overdag kunnen optreden, werd adequaat, doch te laat opgepakt en vertaald in een andere invulling van de diensten.

Stafofficier Informatie

- ten aanzien van het niet invullen van de functie van de stafofficier Informatie ontstaat het beeld dat de verantwoordelijke functionarissen van mening waren, dat deze functie voornamelijk justitieel georiënteerd was en dat deze taken werden gewaarborgd bij het al snel onder de naam TOL team opgerichte Recherchebijstandsteam[112]. In de nota's van de politie Twente over de inrichting van deze functie wordt echter nadrukkelijk gesproken over informatie-inwinning, -verzameling en -verwerking van alles wat betrekking heeft dan wel afkomstig is van de bijzondere gebeurtenis[113], waarbij de nadruk ligt op operationele aspecten. Uiteraard is niet zeker of een dergelijke functionaris enkele dagen later gerezen misverstanden (onder andere omtrent beschermende maatregelen, zie paragraaf 6.6) had kunnen voorkomen, maar een expliciete verantwoordelijkheid van een functionaris voor de beschikbare politiële informatie had onder de gegeven, complexe omstandigheden naar het oordeel van de Inspectie zeker een positieve bijdrage kunnen leveren. Het RIK (zie paragraaf 6.12.1) heeft zich eveneens gericht

op het inwinnen, verzamelen en verwerken van informatie, maar dat diende niet in eerste plaats om de operationele aansturing van de rampbestrijding te faciliteren.

6.2.9 Aanbevelingen ten aanzien van de Staf GPO

- het optreden in Enschede wijst uit, dat recent opgedane expertise, vaardigheden en oefening, belangrijke factoren zijn bij een plotselinge overschakeling naar een grootschalig en multidisciplinair optreden. Het planmatig aanpakken en ook uitvoeren van de opleiding en oefening op dit terrein is van wezenlijk belang. De interregionale samenwerking en afstemming met andere politiekorpsen is hierbij evident vruchtbaar gebleken en verdient een duurzame basis;
- met name voor kleinere en middelgrote politieregio' s in Nederland is een samenwerkingsverband met naburige regio's voor een langdurige bezetting van een Staf GPO onontbeerlijk. Initiatieven hiertoe zijn dan ook gewenst;
- het verdient aanbeveling leden van een Staf GPO uit te rusten met een semafoon. De mobiele telefoon is onder omstandigheden zoals tijdens de eerste uren van de vuurwerkramp in Enschede absoluut onbetrouwbaar gebleken. Via een separate telefoonlijn kunnen semafoonoproepen ook in situaties van overbelasting van de lokale telefooncentrales doorgang vinden. Het verdient aanbeveling dat alle meldkamers in Nederland zich, voor zover zij dit nog niet hebben gedaan, op deze wijze verzekeren van de bereikbaarheid van medewerkers met een semafoon;
- in voorkomende gevallen kan ook bij een ramp of een ander niet-justitieel georiënteerd grootschalig politieoptreden de stafofficier Informatie een belangrijke bijdrage leveren;
- het verdient aanbeveling dat ten aanzien van de invulling van de Staf GPO in nauw overleg met de andere partners nog eens kritisch gekeken wordt naar de fysieke werkplek van de verschillende commandanten en functionarissen in de verschillende scenario's. Het is van belang om in bredere kring binnen het politiekorps Twente voorlichting te geven over de structuur en werking van de staf GPO, de plaats binnen de rampbestrijdingsorganisatie en de begrippen die daarin gehanteerd zijn worden;
- het verdient aanbeveling de verantwoordelijkheid voor het waarschuwen van de gemeentelijke rampenstaf duidelijker te regelen, voor de hand liggend lijkt dat de brandweer die in rampsituaties de leiding heeft deze taak uitvoert.

6.2.10 De politiële bijdrage aan het gemeentelijk coördinatiecentrum/ het driehoeksoverleg

Vanaf zaterdag 13 mei omstreeks 17.00 uur is er een bezetting geregeld in de gemeentelijke rampenstaf die zich richtte op zowel het beleid als op de operationele condities. Aanvankelijk was dit de verantwoordelijke districtschef met naast zich steeds een vertegenwoordiger uit het hogere management zijn collegae (adjunct-) districtschefs hebben steeds deelgenomen aan de gemeentelijke rampenstaf. Later hebben de andere (adjunct-) districtschefs deze taak uitgevoerd. De communicatie verliep in beginsel langs de lijn van de Algemeen Commandant en soms ook

direct naar het CTPI als daar aanleiding voor was. Aanvankelijk lijken beleidsteam en operationeel team in één orgaan te zijn opgenomen, waarin de verantwoordelijke districtschef van Zuid-Twente als hoogst verantwoordelijk functionaris aanwezig is. Vanaf maandag 15 mei 10.00 uur komt het uitgebreide driehoeksoverleg frequent bijeen. De verslagen die van dit overleg zijn gemaakt geven de indruk dat deze uitgebreide driehoek het karakter had van een beleidsteam, zoals is bedoeld in het rampenplan van de gemeente Enschede, maar dit is niet aangeduid als zodanig[114]. De korpschef heeft in de beginfase van de ramp onder andere contact gehad met zijn collega's van de politiekorpsen Amsterdam-Amstelland en Groningen (de korpschef van Groningen was ten tijde van de Bijlmerramp Algemeen Commandant) met als doel advies in te winnen over hun ervaringen met de Bijlmerramp. Uit deze contacten en uit hieruit voortvloeiende contacten kwamen belangrijke aandachtspunten naar voren ten aanzien van gezondheidsaspecten van hulpverleners, druk op het proces van vermissingen en identificatie, regulering van de stroom autoriteiten en het belang van een betrouwbare politiële informatieverzameling.

6.2.11 Analyse ten aanzien van de politiële bijdrage aan het gemeentelijk coördinatiecentrum / het driehoeksoverleg

Opmerkelijk is dat het vrij lang heeft geduurd voordat de politiële bezetting van het gemeentelijke coördinatiecentrum en meer in het bijzonder de rampenstaf was geregeld. Voor (bijna) niemand bleek het een reflex om naar het stadhuis in Enschede te gaan. Voor de waarnemend districtschef van district Zuid-Twente was dit overigens wel een logische gang, hij kwam echter pas later in dienst. In de afwegingen lijkt het al dan niet gemeenteoverschrijdend karakter van de ramp nauwelijks een rol te spelen.
Ten aanzien van de benaming van de verschillende onderdelen van de gemeentelijke rampenorganisatie is moeilijk te begrijpen, waarom niet gekozen is voor benamingen in de dienaangaande plannen gebruikelijk zijn, zoals het beleidsteam, het operationeel team en de actiecentra van de verschillende onderdelen. Kennelijk waren deze begrippen, niet alleen bij de politie, nog geen gemeengoed. Dit is een verschijnsel dat zich ook voordoet voor andere entiteiten van de rampbestrijdingsorganisatie; de begrippen CTPI/CORT en RCC/ROC worden door elkaar gebruikt.

Zoals eerder geschetst, functioneerden de politiële onderdelen de facto wel ongeveer zoals beschreven in de betreffende plannen. Het zou de helderheid ten goede gekomen zijn als voor eenduidige benamingen was gekozen. Overigens gold dit ook voor het Commando Rampterrein waar de begrippen CTPI en CORT, zoals gezegd, lange tijd naast en ook door elkaar zijn gebruikt. Het is niet gebleken dat dit de effectiviteit van het CTPI/CORT als zodanig negatief heeft beïnvloed.
Kort na aanvang van de ramp is er door de korpschef een gerichte informatie-inwinning geweest naar de ervaringen van de Amsterdamse politie en de korpschef van Groningen met de Bijlmerramp. Deze contacten hebben aanwijsbaar effect gehad in de aanpak van de ramp in Enschede. Genoemd worden de pro-actieve strategie ten aanzien van de communicatie over de vermistenlijst en de bergingsoperatie en de oprichting van het RIK.

6.2.12 Conclusies ten aanzien van de politiële bijdrage aan het gemeentelijk coördinatiecentrum / het driehoeksoverleg

- de bezetting van de rampenstaf in het GCC is door de aanwezigen in de eerste uren niet als een logische stap ervaren. De benaming van de verschillende onderdelen van het GCC waren niet conform die van het gemeentelijk rampenplan. Zij waren, niet alleen voor de politie, geen gemeengoed;
- de Staf GPO sloot niet aan op het GCC op de wijze zoals dat in het rampenplan en de nota's van de politie Twente was voorzien;

6.2.13 De politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum

De eerste bezetting van het regionaal coördinatiecentrum(RCC) door de politie werd verzorgd door een chef van Dienst van het district Midden-Twente, die daar op verzoek van de RAC van de brandweer naar toe was gegaan[115]. Hij meldde dat hij in het RCC aanwezig was aan het RMC om 16.27 uur.

Het is niet bekend waarom specifiek om een chef van Dienst uit het district Midden-Twente is gevraagd. Deze functionaris was nauwelijks bekend met de rollen in een rampenorganisatie en hij realiseerde zich al snel dat hij aldaar vervangen moest worden door een andere functionaris van de politie Twente. Desalniettemin heeft hij de nodige acties ondernomen. Toen hij contact kreeg met iemand van de Staf GPO werd hem desgevraagd medegedeeld, dat hij vervangen zou worden door een adjunct-districtschef.

Intussen hield de betrokken chef van Dienst zich bezig met het verzamelen van informatie en het - op verzoek van de brandweer - regelen van begeleiding van ambulance- en brandweereenheden. De adjunct-districtschef arriveerde tussen 17.30 uur en 18.00 uur bij het RCC. Na overleg tussen beide functionarissen is toen besloten een medewerker van de afdeling Hengelo Centrum naar het RCC te laten komen om daar de verslaglegging te gaan verzorgen. Toen later de plaatsvervangend korpschef arriveerde werd besloten, dat de betrokken adjunct-districtschef zich zou gaan bezighouden met het bijeen brengen van de twee CTPI's in het rampterrein. In het journaal van het RCC staat vermeld onder 13 mei om 19.30 uur dat de commandant van de politie zich zal gaan belasten met het aanleggen van een lijn tussen de twee CTPI's. Dit nadat eerder reeds bij het RCC was geconstateerd dat de twee CTPI's niet bij elkaar stonden.

Later is het RCC kort bezocht door de korpschef die, nadat hij op de hoogte was gesteld van de omvang van de ramp, daar als eerste naartoe was gereden, vermoedelijk omdat daar ook de plaatsvervangend korpschef aanwezig was. De rol die het RCC heeft gespeeld, wordt voor wat betreft het politiële deel betreft sterk gerelativeerd. Het accent van de politiemaatregelen lag duidelijk op het hoofdbureau van politie.

6.2.14 Analyse van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum

Alhoewel vrij consequent wordt gesproken van een regionaal coördinatiecentrum (RCC), was er feitelijk sprake van een regionaal operationeel centrum (ROC). Er was immers sprake van een opbouw van een GCC, waarbij in het rampenplan voorzien is in een ROC. Verwarrend hierbij is dat vrijwel alle diensten over het RCC spreken en dat daar ook een coördinerend burgemeester aanwezig was, die gelet op de situatie in één gemeente, niet noodzakelijk was.
Opvallend is dat de operationele diensten elk het accent van de opbouw van hun staf leggen in de nabijheid van het eigen meldcentrum. Voor brandweer en CPA is dat in Hengelo en voor de politie heel nadrukkelijk het hoofdbureau van politie. In die zin was het niet opmerkelijk dat er door het RCC is gevraagd om een leidinggevende van de politie, omdat die bij het RCC gemist werd. Waarom gevraagd is naar een chef van Dienst uit Hengelo is niet helder. Voor de leidinggevende politiemensen was al snel duidelijk, dat voor wat betreft de politie het accent niet bij het RCC lag. De korpschef koos er dan ook al snel voor om daar te vertrekken en naar het stadhuis in Enschede te gaan. Vele betrokkenen vanuit de politie geven aan dat de rol van het RCC voor wat betreft het politiële deel zeer gering is geweest. Dit is verklaarbaar door de opbouw van de Staf GPO in het hoofdbureau van politie. Indien besloten zou zijn om deze staf, conform het rampenplan, in Hengelo op te bouwen bij de andere operationele diensten, dan was dit uiteraard volstrekt anders geweest. Het besluit van het RCC dat de commandant van de politie zich bezig ging houden met de kennelijke communicatieproblemen tussen de twee CTPI's is opmerkelijk, omdat één van de belangrijkste beperkingen bij de vorming van één CTPI de beschikbaarheid van de brandweercommandant was; het lag voor de hand dat hierin in de brandweerlijn zou worden voorzien.

6.2.15 Conclusies ten aanzien van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum

- door de gemaakte keuze voor opbouw van de Staf GPO in het hoofdbureau van politie kwam het accent van de politieoperaties daar te liggen. Hierdoor was de toegevoegde waarde van het RCC voor de politieoperaties al snel marginaal. Het is opmerkelijk dat de politie zich belastte met de taak om het CTPI in het rampgebied tot stand te brengen;
- er blijkt in de communicatie geen verschil gemaakt te worden tussen een RCC en een ROC.

6.2.16 Aanbevelingen ten aanzien van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum

- het lijkt van belang dat de gezamenlijke partners in de rampbestrijding nog eens kritisch kijken naar de in het rampenplan gemaakte keuzen in relatie tot de ervaringen van de vuurwerkramp. Hierbij dienen verschillende scenario's voor mogelijke incidenten op hun praktische consequenties te worden bezien;
- het verdient aanbeveling om meer te investeren in het zich eigen maken van onder meer de gebruikte begrippen en de praktische betekenis daarvan, alsmede om de kennis over de rol van een RCC te vergroten. Speciaal de verschillen tussen een GCC en een RCC en daarmee

samenhangende konsekwenties (met name plaats van het operationeel team) moeten voor iedereen helder gemaakt worden;

6.3 De afzetting van het gebied en de verkeersgevolgen daarvan

6.3.1 Algemeen

In de eerdere paragrafen is een algemene schets gegeven van de opschaling van de politie, de wijze waarop capaciteit werd gegeneerd en de opbouw van de commandostructuur. In deze paragraaf wordt specifieker gekeken naar de afzetting van het rampterrein, de gevolgen voor het verkeer en het vrijgeven van gebieden. Dit wordt gedaan aan de hand van een drietal aspecten: de afzettingen, de verkeersregulering en het vrijgeven van de afgesloten gebieden.

6.3.2 Referenties ten aanzien van afzettingen en verkeersbegeleiding/gidsen

In het rampenplan van de gemeente Enschede zijn de taken van de politie in het geval van rampen opgenomen. Daarnaast zijn er, zoals eerder is beschreven, binnen de politie Twente nota's verschenen waarin haar taak in deze is vastgelegd.

Rampenplan gemeente Enschede

In het rampenplan van de gemeente Enschede[116] met de titel "Rampenplan Gemeente Enschede", (november 1998) zijn diverse deelplannen opgenomen.

In deelplan 6, Afzetten/Afschermen, wordt als doel geformuleerd: het zorgen voor het ongestoord kunnen plaatsvinden van de rampbestrijdingsactiviteiten door het afzetten van wegen en/of het afschermen van objecten en terreinen. Aandachtspunten hierbij zijn ook het water-, spoor- en luchtverkeer. De politie is de procesverantwoordelijke voor dit deelplan, waarbij de uitvoering van het aanbrengen van afzettingen en verwijsborden door de politie samen met de bouw- en milieudienst van de gemeente moet worden verricht. Het toezien op de naleving van deze afzettingen is een taak voor de politie, waarbij de voorlichting over de afzettingen door de gemeentelijke afdeling voorlichting verzorgd moet worden.

In deelplan 7, Verkeer regelen, wordt als doel geformuleerd: het voorkomen en/of oplossen van verkeersopstoppingen of -stremmingen, alsmede het voorkomen van verkeersonveilige situaties, zowel buiten als binnen het rampterrein. De politie is de procesverantwoordelijke. Aandachtspunt hierbij is dat ook rekening moet worden gehouden met het regelen van verkeersstromen op het water, via het spoor en door de lucht. Het verkeer moet geregeld worden door de politie, terwijl de politie en de gemeentelijke voorlichting gezamenlijk verkeersinformatie moeten geven. Het aanbrengen van (tijdelijke) verkeerstekens is een taak van de gemeentelijke Bouw- en milieudienst. De politie is echter belast met het toezicht op de naleving van de verkeersregels.

In deelplan 8, Handhaven rechtsorde, wordt als doel geformuleerd: het handhaven van de openbare orde en de strafrechtelijke rechtsorde. Aandachtspunten hierbij zijn dat bij het handhaven van de openbare orde de politie onder het gezag van de burgemeester staat en dat bij de handhaving van de rechtsorde de politie onder gezag van het Openbaar Ministerie staat. De

politie is de procesverantwoordelijke. De ordehandhaving op en rond het rampterrein is een taak van de politie. De opsporing van strafbare feiten ligt op het terrein van Justitie[117].
In deelplan 19, Begidsen, wordt als doel geformuleerd: het begeleiden van de bij de hulpverlening betrokken organisaties en personen ter voorkoming van stagnatie in de hulpverlening.
Aandachtspunten hierbij zijn dat het treffen van maatregelen ten aanzien van de begidsing kan worden gecombineerd met beveiligingstaken en dat indien nodig, bijstand gevraagd kan worden aan het ministerie van Defensie. De procesverantwoordelijkheid ligt bij de politie, waarbij zij begidsing/loodsen voor haar rekening neemt.
In deelplan 20, Toegankelijk/Begaanbaar maken, opruimen, wordt als doel geformuleerd: het begaanbaar maken van aan- en afvoerwegen naar en van het rampterrein en het opruimen van voor de rampbestrijding hinderlijke blokkades in het rampterrein. Hoewel de brandweer hiervoor de procesverantwoordelijke instantie is, is de politie onder meer betrokken bij het opstellen van een plan voor het toegankelijk/begaanbaar maken en het opruimen en voor het inzetten van personeel en middelen en het instrueren van het personeel.

Politieorganisatie bij grootschalig optreden
In de eerder aangehaalde nota "Politie-organisatie bij grootschalig optreden"[118] zijn de diverse taken van de onderdelen van de Staf GPO opgenomen. Bij de taak van de stafofficier Uniformdienst zijn de volgende elementen opgenomen: bureau Algemene Uniformdienst, bureau Verkeer en bureau Mobiele eenheid.
Het bureau Algemene Uniformdienst heeft tot taak de advisering alsmede de voorbereiding van alle surveillancetaken, alle afzettingstaken, alle bewakings- en beveiligingstaken en alle begeleidingstaken. Het bureau Verkeer heeft tot taak de verkeersmaatregelen te organiseren, waaronder het afsluiten van wegen, het omleiden van verkeer, het aanwijzen van aan- en afvoerroutes, het bepalen van routes en alternatieven naar en van belangrijke gebouwen/locaties en het doen verrichten van motorsurveillance gericht op begeleiding en doorstroming. Het bureau Mobiele eenheid heeft tot taak de deeltaken van de geüniformeerde politie, die door de operationeel-tactische optredende mobiele eenheden uitgevoerd moeten worden, te organiseren.

6.3.3 De gang van zaken met betrekking tot het afzetten van het gebied.

6.3.3.1 Algemeen

Na de fatale explosie werden door de aanwezige politiemensen diverse toegangswegen afgezet. Naast afsluitingen en verkeersmaatregelen die ter plaatse op eigen initiatief werden genomen, heeft ook het RMC enige structuur aangebracht in de afzettingen. De schade aan panden, de brandhaarden en de gegeven gevaarsindicaties waren hierbij richtinggevend.
Om 15.36 uur werd door het RMC de opdracht gegeven "alles af te sluiten": Hengelosestraat/ Singels/Oldenzaalsestraat en dan Stationsplein en Weerseloseweg.
Hiermee werden de contouren van de latere buitenring al behoorlijk neergezet. Het feit dat dit reeds zo kort na de fatale explosie werd geïndiceerd, mag opmerkelijk genoemd worden, omdat het voor veel betrokkenen heel lastig bleek een overzicht te krijgen van de omvang van de ramp. Een groot deel van de inspanningen van de politie na 15.36 uur werd besteed aan het

langzamerhand volledig afzetten van het gebied zoals dit grofweg door het RMC was geïndiceerd. Deze opbouw ging gepaard met de ontruiming van het gebied, dat binnen de afzettingen lag, door de politiemensen van het eerste uur, de spontane en gestructureerde bijstand en later ook door ME-ers.

6.3.3.2 Complicatie in verband met de dreiging van explosies bij de Grolsch fabriek

De opbouw van de reguliere afzetting werd complexer doordat een politieman om 16.32 uur aan het RMC meldde van een brandweerman gehoord te hebben, dat een tank met methaan bij de Grolsch fabriek op springen zou staan. Om 16.46 uur meldde een politie-eenheid dat zij een straal van 500 meter vanaf de Grolsch fabriek getrokken had. Kennelijk was al duidelijk gemaakt welk gebied ontruimd diende te worden.

Om 17.11 uur werd in verband met de situatie bij de Grolsch fabriek "in overleg met de brandweer" de afzetting uitgebreid tot een gebied met een straal van 750 meter vanuit de Grolsch fabriek. Opvallend is dat in de berichtgeving van de brandweer deze 750 meter niet is terug te vinden. Onduidelijk is wie nu precies de bron is geweest van het besluit tot deze afstand. Er is niet gebleken, dat op leidinggevend niveau tussen commandanten over deze veiligheidscirkel van 750 meter is gesproken.

Op deze dreiging van de ontploffing volgde geen melding dat het weer veilig zou zijn. Om 18.12.51 uur werd door een functionaris van de brandweer wederom explosiegevaar met methaan gemeld bij de Grolsch fabriek .

Door het RMC werd als reactie een "algemeen bericht" uitgegeven. Men gaf door dat bij de Grolsch fabriek op dat moment een acuut explosiegevaar met betrekking tot methaan dreigde en dat iedereen die er in de buurt was op veilige afstand en op een veilige plek moest gaan staan.

Om 18.25 uur werd door het RMC ten behoeve van de ME-commandant de veiligheidscirkel (in verband met ontploffingsgevaar van de Grolsch fabriek) gedefinieerd. Het betrof de Potsweg/ Hulstmaatstraat/Van Damstraat/Deurningerstraat oversteken en bij het Roessingh langs, Roessinghsbleekweg, Goolkatenweg tot de Hengelosestraat naar beneden Boddenkampsingel, Lasondersingel.

Om 18.25.11 uur werd door een brandweerfunctionaris gemeld dat het explosiegevaar bij de Grolsch fabriek weer even geweken was. Om 18.39 uur werd dit bericht doorgegeven aan de Bravo 00 (de ME-commandant).

Aangezien de gedefinieerde veiligheidscirkel geheel binnen de buitenring (op dat moment in opbouw) lag, had het wijken van het explosiegevaar als zodanig geen gevolgen voor de afzetting maar wel voor het regime binnen de afzettingen.

In verband met de gehanteerde veiligheidscirkel van 750 meter werd door een medewerker van de politie bij een leidinggevende van het noodhospitaal in het Van Heekpark (vermoedelijk een OVDG) gemeld, dat zij zich in verband met de explosiedreiging bij de Grolsch fabriek klaar moesten houden om direct te vertrekken. Deze leidinggevende van het noodhospitaal besloot dit bericht niet af te wachten en startte onmiddellijk met het verplaatsen van het noodhospitaal. Op het

moment dat het bericht kwam dat de dreiging weer geweken was, was men al zover dat men de verplaatsing toch doorzette. De medisch leidster rampterrein bleek niet betrokken bij het besluit om direct te vertrekken en was hierover ontstemd. Ook wilde zij direct overleg met de brandweercommandant.
Om 18.16 uur werd door medewerkers van het RMC aan de politiefunctionaris in de Verbindingscommandoauto van de brandweer medegedeeld dat ook bedoeld voertuig in de veiligheidscirkel van 750 meter stond en derhalve verplaatst diende te worden. Deze politiefunctionaris deelde echter mede dat dat niet ging en dat men in een soort "bunkertje" zat. Hij veronderstelde dat, indien de situatie inderdaad gevaarlijk zou zijn, de brandweer hem hier wel op zou attenderen[119]. Hierna werd hieraan geen aandacht meer besteed. Waarschijnlijk ook omdat zoals gezegd om 18.25 uur al werd medegedeeld dat het explosiegevaar bij de Grolsch fabriek weer even geweken was.

6.3.3.3 Vorming van een buitenring

Het in aanvang ruim gedefinieerde gebied dat afgezet diende te worden, werd in de loop van de eerste uren nader gespecificeerd. In het journaal van de Algemeen Commandant werd om 17.29 uur het rampterrein gedefinieerd. Om 19.35 uur definieerde de brandweer in het GCC een binnenring: Lasondersingel, Deurningerstraat, Brouwerijstraat, Fazantstraat, Van Damstraat, Stroinkbleeksweg tegenover Roomweg, Schurinksweg, H.B.Blijdensteinlaan. Dit is in grote lijnen de kern van het rampgebied, dat later door een schutting werd afgeschermd.
In de noodverordening die door de burgemeester werd afgekondigd (13 mei 2000, 20.00 uur) is het navolgende gebied als rampgebied aangemerkt: Deurningerstraat, Brouwerijstraat, Beekstraat, Van Damstraat, Stroinkbleeksweg, Schurinksweg, H.B. Blijdensteinlaan en Lasondersingel.
Op deze wijze werd de omvang van het rampgebied gedefinieerd in een binnenring en een buitenring. Het totaal beeld gaf het volgende plaatje:

figuur 3: overzicht van de afzettingsringen [120]

In de loop van de nacht van zaterdag op zondag werd het door het toenemende aantal politiemensen, vrijwilligers en militairen van de NATRES mogelijk de afzetting van het gebied ook daadwerkelijk vorm te geven. Hierbij werd door de ME-commandant(en) opgetreden als een soort commandant afzettingen[121]. In aanvang ontvingen de ME commandanten hun opdrachten vanuit het RMC, later vanuit het Operationeel Commando politie in de MCU.

Er is lange tijd onduidelijkheid geweest over de plaatsen waar afzetposten waren ingericht en wie zich bij posten bevonden, omdat veel politiemensen naar het gebied waren gegaan zonder zich eerst aan te melden of omdat zij geen verbindingsmiddelen bij zich hadden.
In de eerste uren is door de chef van Dienst in het gebied geprobeerd om deze posten zoveel mogelijk persoonlijk te informeren over de gang van zaken. In de nacht van zaterdag op zondag heeft men geprobeerd om de mensen bij te posten te voorzien van portofoons[123] en andersoortige hulpmiddelen zoals verkeersvesten en lampen.
Op zondagmorgen 14 mei om 07.00 uur was er voor de Operationeel Commandanten van de politie die toen met hun dienst begonnen nog steeds geen duidelijk overzicht beschikbaar[124]. Wel waren reeds gerichte acties uitgevoerd om overzicht te krijgen. Zo is rond middernacht door de ME-commandant een rit door het gebied gemaakt om te inventariseren waar de posten stonden[125].

Zowel het Operationeel Commando, het Algemeen Commando en het gemeentelijk coördinatie centrum hielden zich bezig met de afzettingenproblematiek. Het belang van goed kaartmateriaal was evident. In de eerste uren was er slechts beperkt kaartmateriaal beschikbaar, zowel beperkt in aantal als in kwaliteit. Men werkte in die uren met kopieën van een normale plattegrond van de

stad Enschede. Na enige tijd kwamen er kaarten beschikbaar waarop ook perceelnummers waren vermeld. Later bleken de kaarten die door de politie gebruikt werden te verschillen van de kaarten van de brandweer, wat enige verwarring gaf. De communicatie over gebieden binnen het rampterrein tussen de diverse echelons binnen de rampenstaven werd hierdoor bemoeilijkt.

6.3.3.4 Fysieke afzettingen ter vervanging van politiepersoneel

Al spoedig werd duidelijk dat de maatregelen in het kader van de vuurwerkramp enige tijd in beslag zouden gaan nemen en men begreep, dat het een enorm beslag op de capaciteit zou betekenen indien de afzettingen door politiepersoneel bewaakt zouden moesten blijven. Bovendien waren er veel andere belangen om het rampgebied goed afgesloten te houden. Enerzijds het belang om te voorkomen bij het betreden van het gebied dat mensen een gevaarlijk gebied in gingen waar nog diverse objecten brandden, instortingsgevaar van woningen bestond en waar door de hulpverlenende diensten naarstig werd gezocht naar overlevenden en stoffelijke resten. Anderzijds waren er de belangen van het onderzoek naar de oorzaak van de ramp en het voorkomen van diefstallen in het rampgebied.

In de loop van de nacht van zaterdag op zondag heeft men nagedacht over de wijze waarop het gebied afgezet en bewaakt zou kunnen worden. In de briefing van 06.20 uur op 14 mei wordt al gesproken over een afzetting van het gebied met hekken[126].

Toen er zicht kwam op het min of meer definitieve formaat van de afzettingen, konden hekken worden geplaatst om zodoende de afzetting met minder politiemensen te kunnen realiseren. In de nieuwsbrief van de politie van zondag 14 mei, 11.00 uur wordt aandacht besteed aan het gegeven dat men bezig is om de binnenste ring van het gebied fysiek met bouwhekken af te sluiten (hiermee wordt de latere buitenring bedoeld).

Voor het plaatsen van de hekken is de gemeentelijke Bouw- en milieudienst verantwoordelijk. Een particuliere firma heeft in opdracht van deze dienst beziggehouden met het plaatsen van grote bouwhekken rondom het gehele gebied van de binnenring, zodat dit gebied hermetisch afgesloten kon worden.

De posten hebben de afzetting van het gebied verzorgd totdat de hekken waren geplaatst.

Naast de (vertraagde)[127] leveranties, is ook het feitelijk plaatsen van de hekken een punt van zorg geweest. De exacte locatie van de hekken was van groot belang om een goede afscherming van het gebied te garanderen. In een aantal gevallen is de plaatsing onzorgvuldig gebeurd. Na overleg met een politiefunctionaris in het CTPI werden dergelijke, foutief geplaatste hekken alsnog op de juiste plek geplaatst. Als check hebben de ME-commandanten rondes gemaakt om te controleren of alle afzettingen op de juiste plaats stonden en ook afdoende waren.

De plaats van de hekken werd telkens aangepast met het wijzigen van het formaat van de ringen. Het bleef daardoor een dynamisch proces, waarin telkens nieuwe controlemomenten noodzakelijk waren.

De binnenring is in de loop van maandagmiddag 15 mei volledig van hekken voorzien. Rond het middaguur is een vertegenwoordiger van de gemeentelijke Bouw- en milieudienst naar het CTPI

gekomen om informatie over de hekken te geven en om zo, bij wijzigingen van de binnenring samen met de leden van het CTPI, het verplaatsen van de hekken te organiseren.

Op 16 mei werd door het RIT het verzoek gedaan om de hekken af te schermen. In verband met oplopende emoties van omstanders werden gedeelten van de afzetting aan de grens van het rampgebied met doeken en plastic afgedekt om het zicht te beperken.
Op 17 mei werd duidelijker wat de definitieve omvang van de binnenste ring zou moeten zijn. Toen is ook een aanvang gemaakt met het semi-permanent afzetten van de binnenste ring met een houten schutting.

6.3.3.5 Het regime in het afgezette gebied

In de beginuren van de ramp was het duidelijk dat iedereen het gebied diende te verlaten.
In de loop van de nacht bleek dat bewoners aan de mensen bij de posten doorgaven dat op Teletekst het bericht had gestaan, dat bepaalde delen zouden worden vrijgegeven[128].
Op 14 mei om 00.42 uur werd door het CTPI via de mobilofoon aan de medewerkers in het veld bekend gemaakt, dat de bewoners van de buitenste ring weer lopend naar hun woningen mochten gaan. Het is onduidelijk wie hiervoor toestemming heeft gegeven of door wie het bericht op Teletekst is geplaatst. Om 00.45.03 uur werd het bericht weer ingetrokken, omdat door diverse politiemensen in het rampterrein werd aangegeven, dat het volstrekt chaotisch zou worden om de bewoners in het gebied toe te laten.
Doordat in de beginperiode de verschillende posten geen verbindingsmiddelen hadden, is de berichtgeving over deze vrijgave van het gebied en het weer intrekken daarvan in een aantal gevallen onjuist, onvolledig of sowieso niet doorgekomen. Hierdoor ontstond de situatie dat de kennis bij de posten over de situatie en de mogelijke toegang tot het gebied verschillend was. Dit was voor de bewoners onbegrijpelijk.

In de nieuwsbrief van de politie van 14 mei, 07.00 uur werd gemeld "dat voor het rampgebied de noodverordening van kracht is". Dit betekende dat het voor onbevoegden verboden was om zich in het gebied te begeven. Ook bewoners moesten het gebied verlaten.
Mensen die zich nog in het gebied bevonden werden op grond van deze noodverordening door de ME, AE of andere surveillerende politie-eenheden uit het gebied verwijderd. Dit leidde tot enigszins bizarre situaties. Zo is het in een aantal gevallen voorgekomen dat bewoners, die de eerste nacht nog in hun huizen hadden kunnen overnachten, de dag daarna weer uit hun huizen verwijderd werden. In andere gevallen werden bewoners, die 's ochtends het gebied nog hadden kunnen verlaten, 's avonds niet meer toegelaten.

Hoewel personen op grond van de noodverordening het gebied moesten verlaten, bestond voor diverse instanties de noodzaak om het getroffen gebied te betreden. Op zondagavond 14 mei werden, naast politie-instanties, ook Salvage, de milieudienst van de gemeente en aannemers die met herstelwerkzaamheden waren begonnen, toegelaten in de buitenring. De aannemers werden alleen toegelaten onder politiebegeleiding.

Op 15 mei werd besloten om stickers uit te reiken aan aannemers, die toestemming hadden om het gebied te betreden. Hierdoor kon onderscheid gemaakt worden tussen mensen met en zonder toestemming. De hulpverleners werden ook voorzien van pasjes om zichzelf te kunnen legitimeren. In het gebied werd door talloze diensten gewerkt en deze hadden in een aantal gevallen tegenstrijdige belangen. Zo wilden de verzekeraars de schade snel inventariseren en auto's bergen, terwijl deze voor het RBT potentieel belangrijke informatie betekende en dus zo lang mogelijk op hun oorspronkelijke plek moesten blijven staan. Deze discrepanties leidden in diverse gevallen tot discussies waarbij meestal werkafspraken tussen betrokken partijen werden gemaakt.

Bij de posten kwamen ook veelvuldig vragen van mensen om het gebied te mogen betreden. Soms werd toestemming gegeven, indien de noodzaak voor het bezoek werd onderkend. Het toelatingsregime werd niet duidelijker toen de kwestie van asbest aan de orde kwam. Immers, delen van het gebied waren potentieel risicovol en daarnaast waren er tegenstrijdige adviezen over de condities waaronder het gebied betreden mocht worden. Op een gegeven moment mocht niemand het gebied meer betreden, terwijl er nog wel veel werk te doen was.

Zoals al eerder aangegeven moest het rampterrein, in het bijzonder de binnenste ring met daarbinnen de plaats delict, worden bewaakt. Diverse mensen die op het terrein moesten werken, is het daarbij opgevallen dat te weinig mensen de locatie als een plaats delict beschouwden. Er werden volgens hen teveel mensen toegelaten op het terrein. Toegang tot het terrein had uitzondering moeten zijn[129]. Op 20 mei werd door de Operationeel Commandant verzocht om de plaats delict zo min mogelijk te betreden[130].

Zoals bij elke grote gebeurtenis ontstond ook in Enschede een mechanisme dat mensen het gebied wilden bekijken. De noodverordening rondom ramptoerisme en de communicatie hierover heeft echter mede ertoe bijgedragen dat de toestroom van nieuwsgierige burgers beperkt bleef. Het rampterrein is ook door andere belanghebbenden bezocht. Genoemd worden het bezoek van H.M. de Koningin en de minister-president op 14 mei, de voorzitter van de Europese Commissie en een kamerdelegatie op 17 mei. Hoewel de bezoeken door velen op prijs zijn gesteld, heeft het in sommige gevallen ook tot vertraging van de werkzaamheden geleid. Op die momenten moesten de hulpverleners voor een bepaalde periode, hun werkzaamheden stilleggen. Door een aantal personen is aangegeven dat men het gevoel had, dat de rampenorganisatie gedurende die bezoeken ondergeschikt gemaakt werd aan de protocollen van de hoogwaardigheidsbekleders, waardoor de rampbestrijding op die momenten nagenoeg stil kwam te liggen.
Uit de notulen van de gemeentelijke beleidsstaf is overigens op te maken dat er zorgvuldige afwegingen zijn gemaakt met betrekking tot het toelaten van personen tot het rampgebied.
De korpschef heeft hier mede op gestuurd. Hij had zelf het idee dat de toestroom van autoriteiten die zich presenteerden bij de ramp gereguleerd moest worden[131].
De begeleiding op het rampterrein van bewoners, journalisten en andere belanghebbenden werd verzorgd door politiemensen.

6.3.3.6 De effectiviteit van de afzetting

Zeker in de eerste nacht van de ramp kon het gebied niet hermetisch worden afgesloten. De eerste melding van plunderingen is op 13 mei om 17.35 uur en wordt gedaan door leden van de ME. Deze melding leidde tot de eerste aanhouding. Al eerder was de opdracht gegeven dat de ME een bepaalde afzetting moest controleren. In de loop van de nacht van zaterdag op zondag werd in de binnen- en buitenring gesurveilleerd door ME, AE, beredenen en politiehondgeleiders. In verband met plunderingen is tijdens het stafoverleg aan de verkeersofficier gevraagd of de motorrijders dat ook extra in de gaten konden houden.
De avond van 13 mei om 20.20.04 uur werd gemeld dat de ME de plunderingen onder controle had. Op 17 mei in de namiddag meldde de ME dat in een bepaalde sector mogelijk op grote schaal geplunderd was. Twee dagen later, op 19 mei was de melding dat er op de Lasondersingel twee aanhoudingen zijn gedaan. De ME verscherpte om die reden het toezicht in de gebieden.
De meldingen van diefstallen en plunderingen hebben in ieder geval geleid tot een verhoging van de prioriteit voor een fysieke afscheiding van het rampgebied gedurende de eerste dagen.

Diverse malen werden journalisten in het gebied aangetroffen die daarvoor geen toestemming hadden. Later zagen journalisten kans om met de diverse bergingsauto's, met of zonder toestemming van de chauffeur, mee te liften het gebied in. In het gebied zijn diverse aanhoudingen gedaan. Naast journalisten zijn verschillende personen aangehouden die in het gebied niets te zoeken hadden.
Het is niet eenvoudig om een eenduidig toegangsregime te hanteren wanneer er zo veel diensten en personen zijn die toegang willen en moeten hebben tot het gebied. De posten werden bemand door ME-ers en deze wisselden regelmatig.
Het belang van goede informatievoorziening voor de ME-ers is evident. De briefings van de nieuwe ME-pelotons werden verzorgd door de ME-commandanten van het politiekorps Twente[132]. Het aansturen van de grote hoeveelheid ME-ers was geen eenvoudige opgave. Er werd al snel geregeld dat een commandant van het ME -peloton dat bijstand verleende, naar het CTPI werd gehaald om daar als coördinator van de ME pelotons op te treden. Door deze keuze werd de informatievoorziening en de aansturing van de pelotons vereenvoudigd[133]. Veel bijstandverlenende ME pelotons gaven in hun evaluatie aan dat de briefing van de bijstandverlenende eenheden nog meer aandacht had verdiend.

6.3.3.7 Analyse van de afzetting van het rampgebied

De plotseling noodzakelijke afzetting van een omvangrijk gebied zoals in Enschede met daarin zowel woningen als bedrijven en bovendien een aantal belangrijke verkeersaders mag als een mega-operatie worden beschouwd, die in de recente Nederlandse geschiedenis haar gelijke op dit terrein niet kent.
Van de spontane toestroom van veel politiemensen, maar ook van vrijwilligers en militairen is dankbaar gebruik gemaakt om deze complexe operatie uit te voeren. Complicerend was wel om de communicatie met deze mensen snel vorm te geven. Door gebruik te maken van de ME-

infrastructuur kon een forse stap worden gezet naar een effectieve afzetting. In de loop van zondag 14 mei kon door het afnemen van de ergste hectiek en door meer overzicht en betere communicatiemogelijkheden met de politiemensen ter plaatse, de afzetting worden geoptimaliseerd.

Bijzonder is het feit dat binnen de politie enige tijd gewerkt is met een veiligheidscirkel van 750 meter "op advies van de brandweer", terwijl deze afstand bij de brandweer op geen enkele wijze teruggevonden kan worden. Mede gelet op het ingrijpende gevolg van deze gehanteerde veiligheidscirkel, de verplaatsing van een heel veldhospitaal, mag de vraag worden gesteld of hierover niet op niveau van commandanten nadrukkelijker gecommuniceerd had moeten worden. In verband hiermee wordt ook verwezen naar de problematiek rond de vorming van een CTPI.
In dit kader is het ook bijzonder dat in de communicatie vanuit het RMC naar de politiefunctionaris in het Verbindingscommandoauto van de brandweer werd aangegeven, dat dit voertuig daar weg zou moeten in verband met die veiligheidscirkel. Het had voor de hand gelegen indien de berichtgeving over de veiligheidscirkel van 750 meter langs deze functionaris bij de brandweerleiding was geverifieerd. Gelet op het feit dat bij de brandweercommandant een cirkel van 750 meter niet is genoemd, was dit bij verificatie zeer waarschijnlijk opgehelderd. De brandweer heeft in dit opzicht, te weten het informeren van de hulpdiensten over de situatie in het rampterrein, in de ogen van politiemensen tekort geschoten.

Met betrekking tot de effectiviteit van de afzettingen kan gesteld worden dat de uitvoering zoals die heeft plaatsgevonden, gegeven de enorme omvang van het gebied, de beperkte middelen en de gebrekkige communicatie met de posten, het maximaal haalbare heeft opgeleverd. Op signalen dat er in het gebied geplunderd werd, is adequate actie ondernomen.
Later in de rampperiode was er uiteraard meer regie mogelijk op het afzettingsproces en kan gesproken worden van een effectieve afzetting.
Het is een goede keuze geweest om een gebied met een dergelijke omvang door hekken of schuttingen af te zetten. Helaas heeft het plaatsen enige tijd in beslag genomen en moest de politie controleren of ze wel op de juiste plaats werden gezet. In dit kader zijn de beschikbaarheid van hekken en de capaciteit voor een snelle en adequate plaatsing aandachtspunten.

De verschillende afzettingsposten werden in de eerste chaotische uren uitgevoerd door mensen deels zonder instructie, verbindingsmiddelen of andere faciliteiten. Het was niet mogelijk om met al deze mensen te communiceren. Doordat de chef van Dienst veel posten heeft bezocht, kon deze ongeveer een beeld schetsen van de plaats van de posten en de hoeveelheid.

Vanwege de omvang van het rampgebied en de vele activiteiten die daarbinnen werden verricht, is het van groot belang om over dezelfde sectoren te spreken. Het beschikken over hetzelfde kaartmateriaal, zoals dat later in de week wel gebeurde, heeft de communicatie over de geografische aspecten van de rampbestrijding vereenvoudigd.

6.3.3.8 Conclusies ten aanzien van de afzetting van het rampgebied

- de afzettingen tijdens de eerste 48 uur waren niet volledig effectief, maar gelet op de omschreven omstandigheden het maximaal haalbare. Later in de periode was de afzetting van het rampgebied effectief. De communicatie over de veiligheidcirkels in verband met de explosiedreiging bij de Grolsch fabriek heeft ten onrechte niet met de brandweercommandant plaatsgevonden. Hierdoor bleef een (onjuiste) aanname ten aanzien van een veiligheidscirkel van 750 meter rond de Grolsch fabriek in stand. Een actieve informatievoorziening vanwege de brandweercommandant is achterwege gebleven. De gevolgen in de zin van de verplaatsing van het veldhospitaal in het Van Heekpark waren verregaand voor de medische hulpverleners, alhoewel daartoe door een leidinggevende bij het noodhospitaal zelf werd besloten.
- er waren niet eerder, onder verantwoordelijkheid van de gemeentelijke Bouw- en milieudienst, op dergelijke schaal hekken geplaatst. De tijdsduur die gepaard ging met het verkrijgen van hekken en vooral het feitelijk plaatsen ervan heeft vertragend gewerkt voor de diverse hulpverlenende instanties in het gebied. Uiteindelijk heeft men vanuit de politie de plaats van de hekken nog geïnspecteerd om te bekijken in welke mate de afzetting afdoende was. Uiteindelijk heeft men moeten constateren dat, ondanks de verscherpte surveillance en de fysieke afzetting, de maatregelen niet afdoende waren om alle ongewenste bezoekers van het rampterrein te weren. Aan het gegeven dat het formaat van de buitenring en binnenring ook wijzigde in de loop van de tijd en dat hierdoor de hekken ook herhaaldelijk verplaatst moeten worden, moest veel aandacht worden besteed.

6.3.3.9 Aanbevelingen ten aanzien van de afzetting van het rampgebied

- het verdient aanbeveling om bij de voorbereiding op rampen zorg te dragen dat afzettingsmateriaal, zoals hekken, op afroep beschikbaar kan zijn. Ook dient bij de plaatsing rekening gehouden te worden met voldoende capaciteit voor deze plaatsing. Inschakeling van meerdere bedrijven dient overwogen te worden;
- indien om welke reden dan ook de communicatie tussen de hulpverleners op een rampterrein door de brandweer niet zelf wordt geëntameerd, verdient het aanbeveling dat de politie de communicatie met de brandweercommandant zelf oppakt. Het semi-permanent afschermen van gebieden met ondoorzichtige schuttingen is een optie die snel overwogen moet worden voor gebieden waarvan verwacht mag worden dat zij voor langere tijd afgezet zullen moeten worden.

6.3.4 De verkeersgevolgen

Door de explosies kwamen diverse verkeersstromen op gang. Er waren bewoners in of nabij het rampgebied die het gebied met grote haast wilden verlaten en er waren mensen die het rampgebied juist wilden bereiken om naar hun eigendom, familie of anderen te zoeken. Daarnaast was er een grote toestroom van hulpverleningsdiensten. Als complicerende factor kan de staat van diverse wegen worden benoemd: sommige wegen waren geblokkeerd door brokstukken of

brandweerslangen. Ook de grote rookontwikkeling en de enorme hitte belemmerden de toegankelijkheid van het rampgebied.

6.3.4.1 Wegverkeer en begidsing

De politiemensen van het eerste uur sloten onder meer kruisingen af, zodat het gebied ontoegankelijk werd voor onbevoegden. Na korte tijd zijn motorrijders gearriveerd, die de afzetting van wegen voor hun rekening hebben gehouden. De motorrijders konden vanuit hun ervaring en kennis van de infrastructuur in en rondom Enschede strategische plekken afzetten, zodat de toestroom naar het gebied werd beperkt en de hulpverleners het gebied konden bereiken en verlaten. Voor dit doel zijn onder meer door de motorrijders de aan- en afvoerroutes vrijgehouden en hebben zij diverse ambulances, bussen met gewonden en andere hulpverlenende voertuigen begeleid naar ziekenhuizen en opvangcentra.
Hiervoor waren al de motorbrigades van het districten Midden-Twente en Zuid-Twente opgeroepen. In de latere periode hebben ook motorrijders van andere districten, andere politiekorpsen waaronder het KLPD geassisteerd. De aanrijdroutes voor het gebied waren in eerste instantie de Voortsweg, de Boddenkampsingel tussen de Lasondersingel en de Hengelosestraat, Tubantiasingel, Deurningerstraat/Weerselosestraat en Oldenzaalsestraat via Lonneker.

De politiefunctionaris die in het reguliere werk de taak van teamchef Verkeer vervuld, is op zondag door de Staf GPO geraadpleegd over noodmaatregelen om ervoor te zorgen dat de hulpverlening goed kon (blijven) functioneren en dat er geen kijkerspubliek zou komen. Omdat de verkeersdoorstroming een belangrijk punt was, heeft de teamchef Verkeer deelgenomen aan de bijeenkomsten van de Staf GPO. De dagen daarop ging het ook om de advisering over omleidingroutes en de inzet van de motorrijders bij begeleidingen[136].

In het algemeen gaat het bij het opstellen van een verkeerscirculatieplan om veiligheid en doorstroming. In het geval van de vuurwerkramp ging het er vooral ook om dat ter plaatse door de diensten gewerkt kon worden. Doorstroming was daarbij minder van belang, zij het dat cruciale routes zoals naar ziekenhuizen wel vrijgehouden werden.
Het doel van het verkeerscirculatieplan, waarvan de eerste contouren in de loop van de nacht van zaterdag op zondag werden vastgesteld en op zondag nader werden ingevuld, was in eerste instantie gericht op het maken van een noodplan om snel en adequaat te kunnen reageren. Daarna verschoof de aandacht naar een wat structureler plan dat snel aan veranderingen in de binnen- of buitenring aangepast kon worden, een flexibel plan dat voor de komende weken zou kunnen fungeren[137]. Op zondag is het initiële verkeerscirculatieplan in werking getreden. Er werd vooraf bekeken wat de aard van het rampgebied was, hoe groot dat was, welke gebied vrij moest zijn om de verbindingsunit te plaatsen en waar bijvoorbeeld de brandweerauto's geplaatst konden worden. Dit betrof de grote buitenring. Toen die eenmaal afgezet was, kon bekeken worden hoe de verkeersstromen moesten lopen[138]. In de nieuwsbrief van 15 mei, 10.00 uur, wordt vermeld dat het verkeerscirculatieplan voor het getroffen gebieden in werking treedt na de vrijgave van die gebieden.

De noodverordening tegen ramptoerisme die is afgekondigd door de burgemeester heeft bijgedragen aan een snelle doorstroming van het verkeer, omdat mensen die er niets te zoeken hadden te kennen gegeven werd om weg te blijven. Via de media en borden op de invalswegen werden mensen opgeroepen om niet naar het rampgebied te gaan. Bijkomend voordeel hierbij was dat er vanwege de zondag praktisch geen woon-werkverkeer en dus geen ochtend- en avondspits was. Overigens werden bij de strafvorderlijke aspecten van deze noodverordening door de hoofdofficier van justitie kanttekeningen geplaatst.

6.3.4.2 Vliegverkeer

Naast het wegverkeer is ook aandacht besteed aan het vliegverkeer. Op 13 mei om 16.35 uur wordt het RMC gebeld over de aanwezigheid van vliegtuigen boven Enschede[139].
Door de chef van Dienst die aanwezig was, is aan de vliegbasis Twente doorgegeven dat vliegtuigen niet boven het gebied mochten komen. Dit leidde tot een officieel vliegverbod, dat dagen van kracht is gebleven. Hoewel op 15 mei het beleidscentrum besloot om het luchtruim vrij te geven, werd dit besluit door de Algemeen Commandant herroepen om misbruik te voorkomen. Alleen militair verkeer werd boven het gebied toegestaan.
Op 24 mei werd bekend dat het vliegverbod op korte termijn zou worden opgeheven, waarbij vliegtuigen een minimum vlieghoogte van 1000 voet dienden aan te houden. Politiemensen kregen de opdracht om van vliegtuigen die lager vlogen, indien mogelijk, herkenningstekens te noteren. Op 25 mei om 08.55 uur is het vliegverbod boven het rampgebied feitelijk opgeheven. Indien er daarna nog vragen zouden komen, dan werden deze personen doorverbonden met de account-manager van de Politie Luchtvaartdienst van het KLPD. In het kader van de rampbestrijding zijn door het KLPD tientallen ondersteunende vluchten uitgevoerd.

Het reguleren van het vliegverkeer boven het rampgebied is door het instellen van het vliegverbod goed verlopen. Toch hield niet iedereen zich aan het verbod. Vermeldenswaard is hierbij het incident met een luchtballon. Op 21 mei werd om 09.24 uur melding gemaakt van een luchtballon die zich boven het rampgebied begaf. Twee uur later werd de volgauto van deze luchtballon staande gehouden, maar de luchtballonvaarders weigerden naar de grond te komen. Omdat de ballon intussen richting Duits grondgebied koerste is door de Officier van Justitie contact gelegd met de Staatsanwalt[140]. De ballonvaarder is later door de Duitse politie aangehouden. De samenwerking met de Duitse instanties was ook op dit punt goed.

6.3.4.3 Analyse van de verkeersgevolgen

Rondom de verkeerscirculatie hebben zich praktisch geen problemen voorgedaan. De motorrijders regelden hun routes zelf en bleken een effectief en efficiënt middel, met name door hun flexibele en snelle inzetbaarheid. Daarnaast was er sprake van de inbreng van een medewerker van het de politie Twente die belast is met de verkeersadvisering binnen het korps. Deze medewerker heeft zich in het beginstadium beziggehouden met de beeldvorming van de situatie, de grootte van het gebied en de vorming van de verkeersring. Op een later tijdstip is hij met een surveillanceauto de

straat opgegaan om te bekijken of de maatregelen, die waren getroffen ook inderdaad de juiste waren geweest of mogelijk gewijzigd moesten worden en of de doorstroming van verkeer goed verliep.

6.3.4.4 Conclusies ten aanzien van de verkeersgevolgen

- de verkeersmedewerkers beschikten over voldoende kennis, expertise en ervaring om de verkeersstromen te reguleren. Dit heeft tot weinig problemen geleid;
- door de flexibele en snelle inzetbaarheid van motorrijders, aangevuld met hun lokale kennis, was het mogelijk om verkeersopstoppingen in een vroegtijdig stadium te voorzien en te voorkomen;
- de regelgeving (zoals de verordening rondom ramptoerisme) en de adequate voorlichting daarover hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het beperken van de verwachte verkeersproblemen.

6.3.4.5 Aanbevelingen ten aanzien van de verkeersgevolgen

- het is aan te bevelen om te beschikken over een groot aantal motorrijders dat in situaties zoals in Enschede op flexibele en snelle wijze ingezet kan worden om zo verkeersproblemen te voorkomen en in adequate begeleiding en begidsing te kunnen voorzien.
- het is van groot nut om de deskundigheid over de lokale infrastructuur, die binnen een politiekorps beschikbaar is, zo spoedig mogelijk in te schakelen.

6.3.5 Vrijgeven van gebieden

Het totale gebied dat van 13 op 14 mei werd met behulp van politiemensen en anderen werd afgezet, bevatte zowel totaal vernietigde panden, panden met zware schade en panden die slechts licht beschadigd waren. Gemiddeld genomen was de schade lichter naarmate de panden verder uit de kern van het rampgebied waren gelegen.

6.3.5.1 De buitenring

Aanvankelijk was het de bedoeling om reeds op zondag 14 mei de buitenring met de minst beschadigde woningen vrij te geven. Voorwaarde hiervoor was dat de binnenring geheel met hekken zou zijn afgesloten. Dit kon pas op 15 mei in de loop van de dag gerealiseerd worden. Ook werd besloten dat er tenminste nog een onderzoek naar eventueel verspreide asbest zou moeten plaatsvinden. Dit betekende dat in de publieksvoorlichting teruggekomen moest worden op de gewekte, verwachting dat de buitenring op 14 mei zou worden vrijgegeven. In de met hekken afgezette ring werden zeven toegangspoorten aangebracht waardoor bewoners die toestemming hadden daarvoor, het gebied konden ingaan.
Het was overduidelijk dat het gebied, dat in de hekken stond geleidelijk moest worden verkleind om zo de situatie in Enschede enigszins te normaliseren. Omdat de politie verantwoordelijk was voor

de afzetting en bewaking van het gebied, was het noodzakelijk dat de politie intensief betrokken werd en bleef bij het vrijgeven van gebieden. De posten bij de diverse toegangspoorten waren feitelijk degenen die de hekken openzetten en mensen tot het gebied toelieten. De druk bij de posten werd naar mate de tijd verstreek steeds groter. Bewoners en andere belanghebbenden kwamen naar hen toe met vragen over tijdstippen en het vrijgeven van gebieden. Ook mensen die hun huis niet meer in konden, kwamen - veelal in emotionele toestand - naar de posten.

De beleidslijn die door het beleidsteam was uitgezet, was dat eerst de binnenring gesloten moest zijn en afgezet door hekken voordat bewoners een gebied konden betreden. Na de bewoners volgden de bouw- en timmerlieden en een paar uur later andere belanghebbenden. Dit nam veel tijd in beslag. Dat in het begin werd gewerkt met kopieën van een stratenboek was op zich niet zo bezwaarlijk. Het creëren van een routine rondom het intekenen, waarmerken en verspreiden van kaartmateriaal, zodat alle gremia over hetzelfde materiaal zouden beschikken, was essentieel. Het heeft dagen geduurd voordat dit soepel verliep.

Naast de interne onduidelijkheden over het formaat van de ring, veroorzaakt door verschillend kaartmateriaal en tegenstrijdige informatie, is ook door externe factoren onduidelijkheid ontstaan over het formaat. Zo werden op de kabelkrant en TV-Oost alsmede Teletekst een enkele keer andere gebieden genoemd dan die bij het Algemeen Commando bekend en afgesproken waren.

Omdat de terugkeer van bewoners naar de huizen in de buitenring goed georganiseerd was verlopen, werd besloten om de buitenring op te heffen. Uiteindelijk is de buitenring op maandag 15 mei om 15.00 uur vrijgegeven voor de bewoners, om 16.00 uur is de pers toegelaten en om 19.00 uur werd de gehele buitenring vrijgegeven. In de buitenring werd hierna verscherpt gesurveilleerd.

6.3.5.2 Verdere vrijgave gebieden

In het begin van de week van 15 mei werd een plan gemaakt om delen van het rampgebied later verder vrij te kunnen geven. De zeven sectoren, die werden vrijgegeven zijn opgenomen in onderstaand figuur:

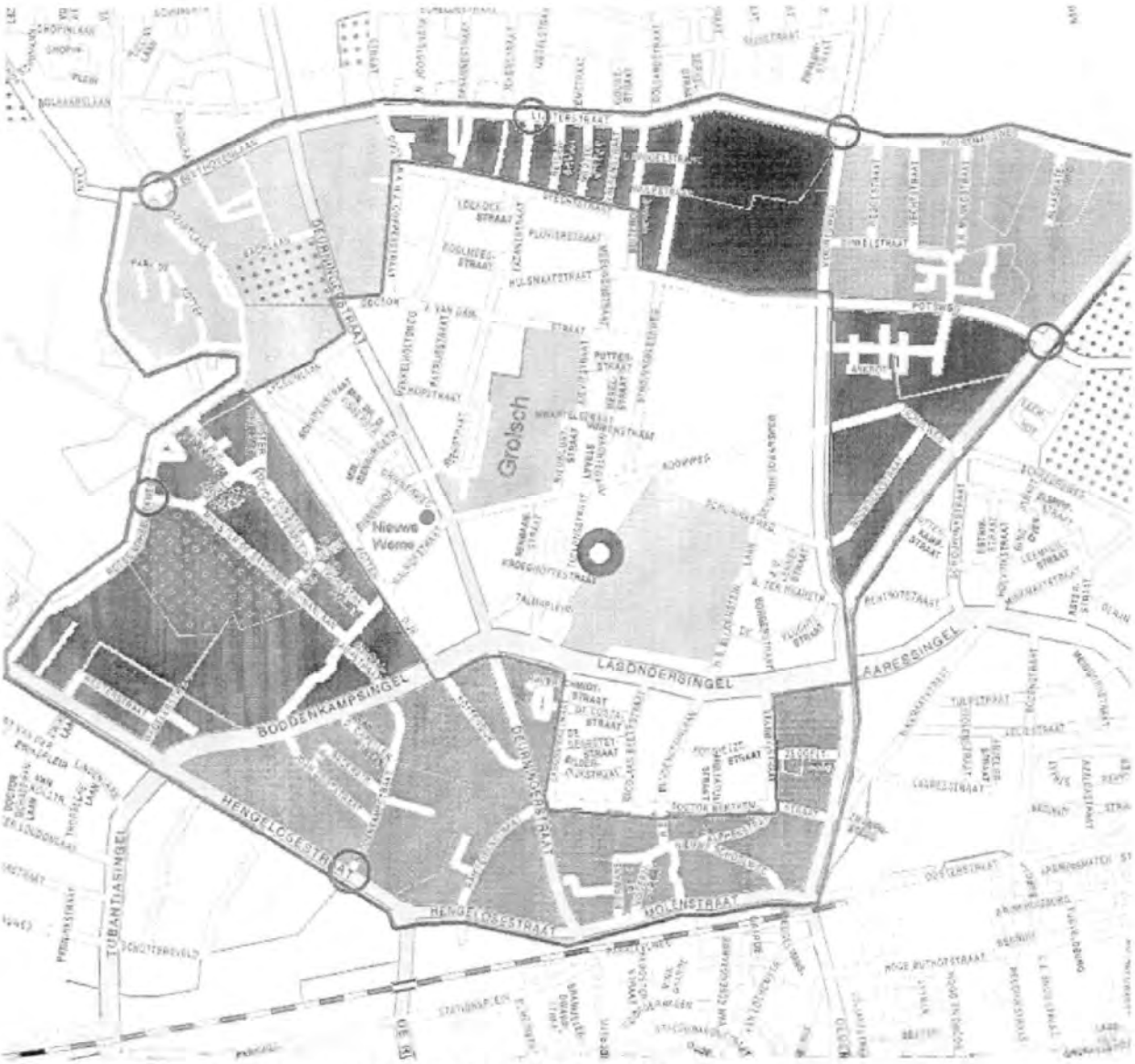

figuur 4: Sector-indeling toelating bewoners in 'buitenste ring'. © KLPD, 2000

In het begin was het rampgebied nog ruim gedefinieerd. Iedereen had baat bij het terugbrengen van het gebied, zowel bewoners, brandweer als de politie. De voorwaarden daarvoor waren voorgeschreven in een protocol. Dit protocol hield de volgende processtappen in:

1. het RIT en de Technische Recherche geven het deel vrij voor verdere schouw;
2. de brandweer verklaart het gebied veilig;

3. Bouw- en Woningtoezicht verklaart de woningen en andere gebieden veilig;
4. er wordt een nieuwe onderverdeling van het gebied gemaakt;
5. de noodverordening die voor het rampgebied geldt wordt aangepast;
6. er wordt gestart met het verplaatsen van de hekken die om het rampgebied staan;
7. de politie verhoogt het toezicht in de wijk;
8. aannemers gaan het vrij te geven wijkdeel in om zaken af te dichten en de straat wordt zo goed als het kan opgeruimd;
9. de nieuwe afzetting is klaar;
10. de lijsten met bewoners zijn beschikbaar;
11. bewoners kunnen het wijkdeel betreden via speciale doorgangen in de afzettingen;
12. bewoners krijgen de gelegenheid hun woningen weer deels bewoonbaar te maken en zij mogen zich laten vergezellen van hulpkrachten;
13. na een aantal uren wordt het wijkdeel ook voor anderen opengesteld [141].

De opdracht om een gebied vrij te geven, werd gegeven door het beleidsteam. De Operationeel Commandant overlegde vanuit het CTPI met de Algemeen Commandant, die de stand van zaken in een bepaalde wijk weer doorkoppelde naar het beleidsteam.
Dit protocol voor het vrijgeven van gebieden werd op 15 mei, 06.50 uur bij het CTPI aangeleverd.

Operationeel werd vastgesteld of het vrijgeven van een gebied aan het protocol voldeed. Bij het CTPI was hiervoor een zekere volgorde bepaald. Het CTPI gaf aan het beleidsteam door als alle instanties de wijk hadden doorzocht en wat hun bevindingen waren. Als alle stappen waren doorlopen, dan kon het gebied worden teruggegeven aan de bewoners. De afdeling Communicatie van de gemeente Enschede zette vervolgens een traject uit met betrekking tot de tijdstippen van vrijgeven en de bijbehorende communicatie[142].
Bewoners van wijken die vrijgegeven werden, moesten aannemelijk kunnen maken dat ze in de wijk woonden, waarbij daadwerkelijke legitimatie niet noodzakelijk was; dit in tegenstelling tot de lijn die in de eerdere dagen werd gevolgd en waarbij legitimatie wel vereist was. De posten beschikten over uitdraaien van het bevolkingsregister waardoor gecontroleerd kon worden of de bewoners ook inderdaad in de wijk woonachtig waren. Alleen de mensen die op de lijsten voorkwamen mochten naar hun huizen teruggaan. De gemeente zorgde voor foldermateriaal, met daarin telefoonnummers waar de bewoners met hun vragen terecht konden.

Binnen de ringen werd intensief gesurveilleerd. Wanneer een gebied werd vrijgegeven, werd bijvoorbeeld een half peloton ME in een wijk ingezet met als tactische reden dat de politie voor een ieder zichtbaar was. Als bij de gemeente het beeld bestond dat het overgrote van de bewoners weer naar hun huizen was teruggekeerd, werd besloten de hekken te verwijderen en de surveillance af te bouwen[143]. Als een huis bijvoorbeeld nog niet bewoond was, maar de buren er op konden letten, dan kon de politie weg. In een aantal gevallen heeft het vrijgeven van gebieden op zich laten wachten, doordat er asbest was aangetroffen. In die gevallen bepaalde het beleidsteam

dat de buitenring gehandhaafd bleef tot het sein "veilig" met betrekking tot asbest was gegeven. Uiteindelijk werd op 22 mei het laatste gebied vrijgegeven, waardoor alleen het binnenterrein overbleef dat geheel omgeven was door een hoge houten schutting.

Voor mensen die het gebied in moesten werden pasjes uitgegeven. De pasjes werden uitgegeven bij het CTPI. Zo waren er pasjes voor diensten als aannemers en bergers, burgers, dierenambulance, medewerkers van het Rijksmuseum, de cateraar en asbestverwijderingsbedrijven, maar ook voor de geneeskundige diensten. De verantwoordelijkheid voor het verstrekken van pasjes lag bij de Bouw en milieudienst en er werd later geregeld dat de verstrekking van de pasjes op de parkeerplaats van Grolsch fabriek zou plaatsvinden. Bij de beëindiging van de rampsituatie is dit overgenomen door een particulier beveiligingsbedrijf.

6.3.5.3 Analyse en conclusies ten aanzien van het vrijgeven van gebieden

- het vrijgeven van gebieden is een complexe taak geweest. In overleg met de diverse diensten die volgens het vastgestelde protocol een gebied doorzochten, werd bepaald of een wijk klaar was om vrijgegeven te worden. Dit bericht werd doorgegeven aan de betrokken diensten bij het beleidsteam en vervolgens werd dit gecommuniceerd in de pers. De communicatie hierover is niet altijd vlekkeloos verlopen en er werd een enkele keer informatie gegeven die later weer ingetrokken moest worden omdat het onjuist of voorbarig bleek te zijn. Niet is komen vast te staan hoe deze communicatiestoringen zijn ontstaan. Bij de doorlaatposten werd gecontroleerd of de betrokken bewoner het gebied mocht betreden; dit werd bepaald door het al dan niet voorkomen op de GBA-lijsten.

6.3.5.4 Aanbevelingen ten aanzien van het vrijgeven van gebieden

- het verdient aanbeveling om bij grootschalig optreden waarbij geografische aspecten een belangrijke rol spelen, zo snel mogelijk te voorzien in voldoende adequaat kaartmateriaal met een voldoende gedetailleerd niveau. Om wijzingen in maatregelen visueel zichtbaar te maken, deze effectief te verspreiden en te communiceren is een sluitende procedure gewenst. Hierdoor kan worden bewerkstelligd dat ongewenste misverstanden worden voorkomen.

6.3.6 Algehele conclusies ten aan zien van de afzetting van het gebied en de verkeersgevolgen daarvan

Kijkend naar de referenties voor dit onderdeel van het politieoptreden, kan aan de hand van de processen die in het gemeentelijk rampenplan zijn onderscheiden, het volgende worden geconcludeerd:

- ten aanzien van het proces afzetten/afschermen:
  de politie heeft zorggedragen voor de betreffende maatregelen waardoor de rampbestrijdingsactiviteiten ongestoord konden plaatsvinden. De verstoringen die wel plaatsvonden, waren geen gevolg van het uitblijven van politieoptreden;

- ten aanzien van het proces verkeer regelen:
  de politie heeft zorggedragen voor de regulering van verkeersstromen rondom het rampgebied. Na de chaotische fase van de eerste dag werd door een effectieve organisatie van toezicht, regelgeving en planning, het verkeer op adequate wijze geregeld;

- ten aanzien van het proces handhaving rechtsorde:
  gegeven de enorme omvang van het rampterrein, de complexiteit van de verschillende activiteiten en de emotionele gevoeligheden van bewoners van het rampterrein, is door de politie effectief opgetreden. Op indicaties/meldingen van verstoringen is steeds snel gereageerd;

- ten aanzien van het proces begidsing:
  door een snelle inzet van motorrijders van de politie Twente en van bijstandsverlenende regiokorpsen en het KLPD kon in de behoefte aan begidsing, met name van hulpverleners die onbekend waren in Enschede, worden voorzien. Ook werden veel eenheden vanuit het rampterrein effectief begeleid.

6.4 Personeelszorg

6.4.1 Inleiding

Maatregelen van een omvang zoals deze in Enschede hebben plaatsgevonden, vergen een aanzienlijke personele inspanning en inspanning van het personeel. In beide gevallen komen aspecten van personeelszorg aan de orde, waaraan tijdens en/of na afloop van de maatregelen aandacht moet worden besteed. Naast de kwaliteiten van personen die voor bepaalde taken worden ingezet, speelt de benodigde hoeveelheid personeel een grote rol. Daarnaast is het voor de medewerkers van belang dat zij tijdens hun inzet voorzien zijn van middelen om hun werkzaamheden op goede en veilige wijze uit te kunnen voeren. Tenslotte heeft bij de inzet in Enschede door de aard van het incident ook de opvang en nazorg van het personeel een belangrijk accent gekregen.

Uit de evaluatie van de maatregelen door het korps blijkt, dat bijna zevenhonderd mensen van de politie Twente voor het optreden bij de ramp zijn ingezet[145]. Tijdens de eerste dag is daarbij naast de reguliere dienst sprake geweest van een grote toeloop van niet gepland personeel, dat door de berichtgeving of anderszins op eigen initiatief naar de plaats van het rampgebied is gekomen. Door deze spontane aanwas van personeel heeft het zeker tot de zondag geduurd voordat er een volledig zicht bestond op het personeel dat in dienst was (gekomen). Vooral gedurende de eerste uren na de explosies heeft dit mede geleid tot onzekerheid over het lot van een aantal politiemensen, dat vermist werd. Uiteindelijk kon pas in de vroege ochtend van zondag 14 mei door

de Algemeen Commandant definitief vastgesteld worden, dat er onder de dienstdoende politiemensen geen dodelijke slachtoffers waren gevallen[146].
In de loop van de zaterdagavond zijn overigens wel al maatregelen getroffen om vast te leggen wie er in dienst waren. Na afloop van het werk op straat diende men zich af te melden in het Dish Hotel. Hierbij werd de inmiddels geregelde eerste opvang met het oog op de in het rampgebied opgedane ervaringen in praktische zin gecombineerd met een registratie van ingezet personeel. Ook aan het hoofdbureau was door de chef van Dienst een politiefunctionaris aangewezen om alle politiemensen die daar arriveerden te registreren en op te vangen[147].
Door de korpschef is op 18 mei 2000 een brief verstuurd naar de planners en afdelingschefs in het korps waarin hij met het oog op de Arbeidstijdenwet verklaart, dat vanwege de ramp het goed naleven van de Arbeidstijdenwet wordt belemmerd. Tevens geeft hij door de uitzonderlijke omstandigheden een beroep zal doen op bepalingen waardoor de Arbeidstijdenwet niet van toepassing is op werkzaamheden die in het kader van de ramp worden verricht. Hierdoor ontstond de mogelijkheid om onder andere ook formeel voor enige tijd 12-uurs diensten voor politiepersoneel in te stellen.

6.4.2 Taakopvatting en uitvoering

Verklaringen van mensen van het eerste uur geven een beeld van de wijze waarop de politie zich in die eerste fase heeft gemanifesteerd. Hieruit spreekt een professionele taakopvatting. De chaotische fase waarvan op een dergelijk moment sprake is, heeft blijkbaar geen invloed gehad op de alertheid van individuele politiemensen om zich van hun politiële taken te kwijten. Met name op uitvoerend niveau als ook op leidinggevend niveau zijn taken en verantwoordelijkheden opgepakt en is actie ondernomen om de noodzakelijke primaire hulp te verlenen en om grip te krijgen op de situatie in het rampterrein. Leidinggevenden waren vooral bezig met het aanbrengen van structuur in de eigen organisatie. Bovenstaande constatering onderstreept het beeld dat bij de korpsleiding over het korps bestaat, namelijk dat het uitvoerend goed werkt en een sterke operationele traditie heeft[148].
Uit interviews met diverse leidinggevenden uit de stafstructuur blijkt, dat voorbereiding en uitvoering van de millenniummaatregelen een belangrijke ervaring zijn gebleken bij de praktische invulling van de staftaken op en na 13 mei. Mede daardoor had men snel zicht op de politiële taken binnen de rampbestrijdingsorganisatie[149].
Een constatering achteraf in dit verband is dat tijdens de eerste periode na de fatale explosie de directe sturing tussen de staf op het hoofdbureau en de uitvoering in en rond het rampgebied niet of op onduidelijk wijze in concrete bevelsstructuren en verbindingslijnen tot uitdrukking is gekomen. In dit verband wordt gewezen op het ontbreken van rechtstreeks contact tussen het commandodeel in het RMC en de staf, het ontbreken van verbindingsmiddelen (tot zondagnacht) bij veel mensen op straat alsook op de ontwikkelingen rond de totstandkoming van het CTPI. Onverminderd de kenmerken die verbonden zijn aan een situatie van chaos is het, ook in termen van personeelszorg, van belang alert te zijn, dat in voorkomende gevallen actie wordt ondernomen om zo snel mogelijk zicht te krijgen waar welke politiemensen, welke werkzaamheden uitvoeren. Mensen kunnen in crisissituaties boven zichzelf uitstijgen, maar de leiding draagt in dergelijke

situaties een extra verantwoordelijkheid voor het aansturen van haar mensen. Tijdens interviews is overigens gebleken dat er op alle niveaus voorbeelden zijn van een zekere fixatie op het werk ten koste van de persoonlijke zorg[150].
In het korps werd geruime tijd gewerkt met 12-urige dienstverbanden. Doordat de andere hulpverleningsdiensten al snel weer waren teruggevallen op 8-urige dienstverbanden, werd het aantal wisselingen in de bezetting van bijvoorbeeld het CTPI door de politie als te hoog ervaren.

6.4.3 Analyse en conclusies met betrekking tot inzet

- het politiekorps Twente heeft met grote inzet en met ondersteuning van de overige korpsen in Nederland zich professioneel gemanifesteerd.
- de verschillende werkritmes (8-urige dienstverbanden versus 12-urige dienstverbanden) tussen de verschillende disciplines veroorzaakten in de multidisciplinaire teams een te frequente wisselingen in de samenstelling van de teams.

6.4.4 Aanbeveling

- het is aan te bevelen om de dienstverbanden van de verschillende disciplines op elkaar af te stemmen.

6.5 Bijstand en assistentie

6.5.1 Referenties

Vanaf het prille begin van de maatregelen na de fatale explosie is sprake geweest van georganiseerde en van spontane assistentie van politie- en andere eenheden van buiten de regiopolitie Twente. Bijstand vindt zijn formele grondslag in Hoofdstuk IX van de Politiewet 1993 en de nadere uitwerking daarvan in ministeriële regelgeving[151].
Spontane assistentie laat zich niet in kaders vatten en zal gegeven de omstandigheden, veelal op dezelfde wijze verdwijnen als het ontstond.

6.5.2 Bijstandsverlening

Op 13 mei bleek al snel dat de politie Twente behoefte zou hebben aan bijstand. Om die reden heeft de ME-coördinator van Twente diezelfde dag al omstreeks kwart over vijf 's middags contact gelegd met de politieregio IJsselland[152]. Op grond van bestaande samenwerkingsafspraken met omliggende politiekorpsen zijn de bijstandspelotons van IJsselland en Gelderland-Zuid gemobiliseerd en is door de ME-coördinatoren van IJsselland en Groningen een belangrijk deel van het werk van hun collega opgepakt. Zij zijn naar het provinciehuis te Zwolle gegaan om van daaruit de door Twente gewenste bijstand te inventariseren, in een schema voor de komende periode neer te leggen om daaraan vervolgens via de geëigende procedures uitvoering te laten geven. Hierdoor kon de politieregio Twente zich volledig op de uitvoering in Enschede zelf richten. In een later stadium is ook door de ME-coördinatoren van de politiekorpsen Noord- en Oost-Gelderland en Flevoland assistentie verleend bij de uitvoering van de maatregelen. Gedurende een periode van ruim twee weken is, verspreid over de

tijd door alle regionale politiekorpsen en het KLPD in enigerlei vorm bijstand verleend aan Twente. Het betrof voor een belangrijk deel inzet van de mobiele eenheid, aanhoudingseenheden, motorrijders, hondengeleiders en beredenen, maar daarnaast ook van expertise op het gebied van persoonsregistratie en met name van de ondersteunende diensten vanuit het KLPD[153].

De Koninklijke marechaussee heeft eveneens meerdere keren eenheden geleverd. De eerste dagen na de ramp is er enkele malen door verschillende brigades op grond van artikel 10 van de Politiewet 1993 hulp geleverd aan de lokale politie. In aanvang werd de aanvraag van bijstand, hoewel eenheden direct beschikbaar waren en ingezet konden worden, op formele gronden aangehouden. In het journaal van het Nationaal Coördinatie Centrum[154] is hierover opgetekend, dat zolang politie Nederland nog niet is uitgeput, bijstand geleverd wordt door de politie en niet door de Koninklijke marechaussee. Er zijn door het uitblijven van de bijstandverlening vanuit de Koninklijke Marechaussee enige spanningen geweest. Gelet op de aard van de situatie is deze bijstand, nadat daarover op hoog politiek niveau contact had plaatsgevonden, echter alsnog geëffectueerd[155]. Er is daarop diverse malen bijstand verleend in de vorm van een peloton. De leden van de Koninklijke marechaussee zijn onder meer ingezet bij de afzettingen, verkeerscontroles en de opvang van ontheemden.

Op het gebied van het justitiële onderzoek en de identificatie van slachtoffers is door een groot aantal technische en tactische rechercheurs van buiten de politie Twente aan het RBT respectievelijk het RIT bijstand verleend. Hun feitelijke inzet wordt elders in dit rapport besproken(zie paragraaf 6.9); aspecten van personeelszorg die hierna worden behandeld, hebben echter ook op hen betrekking.
In verband met het zoeken naar stoffelijke resten is niet alleen gebruik gemaakt van hondengeleiders en politiespeurhonden vanuit Nederland, maar ook van combinaties uit het buitenland. Op grond van de kennis omtrent de kwaliteit van die combinaties had hun inzet de voorkeur boven diverse aanbiedingen van particulieren (of organisaties) om ook hun speurhonden in te zetten.

6.5.3 Assistentie

De inzet van leden van de Nationale Reserve heeft spontaan plaatsgevonden. Reeds omstreeks kwart over vier 's middags is er de melding, dat zij voor directe inzet beschikbaar zijn. Men was ten tijde van de ramp bezig met een oefening en heeft op die eerste dag van de ramp - ongewapend en onder leiding van de lokale politie - afzettingstaken uitgevoerd. Zij hebben zich verdienstelijk gemaakt bij de opbouw van de afzettingen van het rampgebied gedurende de eerste uren en bij de opvangplaatsen voor burgers. Het spontane karakter heeft als eerste hulpfunctie goede diensten bewezen. Overigens heeft de inzet van dit legeronderdeel, waarvan de formele toestemming achteraf alsnog is verleend, niet langer geduurd dan noodzakelijk was.
De vliegbasis Twenthe is eveneens vanaf het begin nauw betrokken geweest bij de hulpverlening. Er zijn onder meer ruimtes beschikbaar gesteld voor het onderbrengen van overledenen en gewonden. Daarnaast zijn er op de vliegbasis in de beginperiode ontheemden opgevangen. Het RIT heeft de basis benut als werkruimte. Tevens is de vliegbasis gebruikt als rust- en slaapplaats voor de medewerkers van het RIT.

Voorzover tijdens de eerst fase na de fatale explosie sprake is geweest van assistentie van politie uit Duitsland, heeft dit een spontaan karakter gehad. Hierover heeft in ieder geval geen verslaglegging plaatsgevonden.

6.5.4 Bijstandszorg

De aanpak en uitvoering van het bijstandsconcept levert een beeld op dat de bijstandsvoorziening door de politie op adequate wijze is georganiseerd en ook over langere periode inzetbaar is gebleken.
Ten tijde van de feitelijke uitvoering van de bijstand zijn naar verwachting ervaringen opgedaan, die voor toekomstige bijstandsverlening van belang kunnen zijn. In dat kader is aan de politiekorpsen en aan het ministerie van Defensie gevraagd om eigen evaluaties van de bijstandsverlening aan Twente toe te zenden[156]. Hoewel het regel is dat het bijstandsontvangende korps een evaluatie van de maatregelen opmaakt, heeft het merendeel van de korpsen - voor een deel naar aanleiding van het verzoek van de Inspectie voor de politie - ook zelf het een en ander op papier gezet. Uit de toegezonden stukken zijn aandachtspunten opgetekend, die uit de specifieke situatie in Enschede uitgelicht kunnen worden en onder andere omstandigheden, ook elders in verband met grootschalig politieoptreden een rol kunnen spelen.
In de eerste plaats wordt opgemerkt dat er binnen de politiekorpsen een uitgesproken motivatie was om, soms zelfs spontaan, de bijstand te verlenen en dat bewondering werd uitgesproken voor de wijze waarop de regiopolitie Twente zich in de gegeven situatie manifesteerde. In een aantal evaluaties wordt hier met zoveel woorden aandacht aan besteed. Het is van belang te kunnen constateren dat in situaties zoals bij de vuurwerkramp binnen de Nederlandse politieonderdelen sprake is van een onderling sterke solidariteit.
De excentrische ligging van Twente betekende voor de bijstandsverlening van veel politiekorpsen een extra belasting door de lange reistijden. Bij 12-urige dienstverbanden konden deze daardoor extra lang uitlopen. Het gebruik van de standaard ME-voertuigen droeg hier vanwege hun beperking in snelheid ook aan bij. Een aantal politiekorpsen vond een oplossing door bij het heen en weer reizen gebruik te maken van vervoer per autobus en in Enschede zelf van elkaars ME-voertuigen gebruik te maken. Vanwege de aard van de inzet, die vooral gericht was op afzettingsmaatregelen, bleek de noodzaak om over de eigen voertuigen te kunnen beschikken minder opportuun.
In een aantal evaluaties is aandacht besteed aan de briefing voorafgaand aan de inzet in Enschede. De ervaringen hiermee zijn wisselend. Het blijkt dat door de directe contacten met het publiek in de taakuitvoering en door onbekendheid ter plaatse, zowel duidelijkheid over de inhoud van de taak en de beslissingen die daaraan ten grondslag liggen, alsmede informatie over de feitelijke taakuitvoering en aansturing, noodzakelijk zijn. Onderwerpen die in dit verband werden genoemd zijn het toelatingsbeleid tot de afgezette gebieden, de beschikbaarheid van goed kaartmateriaal en de interne voorlichting. In dit kader hebben ook de verwikkelingen rond beschermende maatregelen vanwege de gesignaleerde asbestproblematiek voor de bijstandsverlenende politiekorpsen onduidelijkheden opgeleverd.

Enkele korpsen wijzen op de noodzaak van een adequate communicatie- en verbindingsstructuur. Verbindingsschema's zijn wat hen betreft een must, maar werden in Enschede gemist.
Ten aanzien van de personele inzet van de bijstand wordt een tweetal opmerkingen vermeld. Twee politiekorpsen wijzen op een surplus aan personeel voor de door haar tijdens de nadagen van de maatregelen uit te voeren taken. In dat kader wijst men op een grotere alertheid voor mogelijk snellere afschaling van personeelsinzet wanneer ter plaatse fysieke afzettingsmaatregelen zijn getroffen. Een ander politiekorps merkt op tegen het einde van de maatregelen tijdig gewaarschuwd te zijn, dat de volgens het gehanteerde schema vastgelegde bijstandsverlening niet meer nodig zou zijn. Hierdoor konden de logistieke inspanningen van het betreffende politiekorps tijdig worden teruggedraaid.

Door de bijzondere aard van de ramp, heeft de nazorg voor het politiepersoneel extra aandacht gekregen. Dit geldt ook voor diegenen die bijstand hebben verleend. Door een aantal politiekorpsen is in dit verband echter een kanttekening geplaatst bij het tijdstip waarop informatie werd verstrekt over een algemeen medisch onderzoek onder auspiciën van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport waaraan ook de hulpverleners konden deelnemen. Door datum en plaats van het onderzoek (de vrijdag na Hemelvaartdag in Enschede) was het voor het merendeel van de politiekorpsen praktisch gezien niet meer mogelijk om hun personeelsleden daar naar toe te laten gaan. Een aantal politiekorpsen heeft dit overigens ondervangen door binnen de eigen regio een soortgelijk medisch onderzoek te regelen.
Tenslotte zijn de opmerkingen van politiekorpsen over de verzorging van de catering tijdens de maatregelen in Enschede zonder uitzondering positief.

6.5.5 Analyse en conclusies naar aanleiding van bijstand

- De aanvraag, behandeling en feitelijke levering van bijstand door de politie Twente is doortastend en op effectieve wijze opgepakt. De waarde van de interregionale afspraken is evident gebleken. Op het punt van de bijstand door de Koninklijke marechaussee ontstonden (formele) problemen. Deze zijn door de aanwezige gezagdragers effectief opgelost. Toch dringt zich de vraag op of de bijstand door de marechaussee niet nog nader moet worden geregeld.
- Het KLPD heeft haar rol als leverancier van hoogwaardige ondersteuning van voorzieningen ten behoeve van regionale korpsen waargemaakt.

6.5.6 Aanbevelingen

- Het verdient aanbeveling om de bijstand door de Koninklijke Marechaussee te bezien op haar toepasbaarheid voor situaties zoals de vuurwerkramp in Enschede.

6.6 Beschermende maatregelen

Tijdens de uitvoering van haar taak is de politie geconfronteerd met omstandigheden, die door de aard van de ramp een nadrukkelijke invloed hebben gehad op de condities waaronder gewerkt kon

worden. Naast herkenbare zaken zoals adequate maatregelen ter beveiliging tijdens de dienst op straat met behulp van veiligheidsvesten, zaklantaarns en voldoende verbindingsmiddelen, werden de beschermende maatregelen in Enschede vooral gekenmerkt door het mogelijk vrijkomen van gevaarlijke stoffen en de constatering van asbest. In de behoefte aan de eerstbedoelde zaken is, nadat men na de eerste chaotische uren meer en meer grip kreeg op de situatie, al redelijk snel voorzien. Het feit dat mensen tijdens de eerste nacht zonder verbindingsmiddelen op post hebben gestaan, is achteraf beredeneerd waarschijnlijk meer te wijten aan het ongeorganiseerd in dienst komen dan aan een gebrek aan portofoons.
In de risicoinventarisatie/Arboplan is geen rekening gehouden met omstandigheden zoals die zich tijdens de vuurwerkramp hebben voorgedaan. Voor wat betreft de grootschalige asbestbranden kan worden vermeld, dat er ook voor dergelijke situaties geen voorzieningen waren.

6.6.1 Gevaarlijke stoffen

Ten tijde van de eerste reddings- en hulpverlenende acties door brandweer, politie, ambulancepersoneel en anderen, vlak na de fatale explosie, is er geen aandacht besteed aan beschermende maatregelen. Ieder was gericht op de directe zorg voor slachtoffers en gewonden. Na deze hectische periode is er een eerste signaal over mogelijk nadelige gezondheidsaspecten als het RMC tegen 16.00 uur op een telefonische vraag van een politiefunctionaris zegt, dat door de brandweer nog geen melding is gedaan van het vrijkomen van giftige stoffen: "Ze zijn nog aan het meten en aan het blussen". In de loop van de avond van 13 mei is sprake van diverse berichten over mogelijk schadelijke stoffen, zoals een mutatie in het journaal van het regionaal coördinatiecentrum (19.00 uur) dat het RIVM gemeld heeft dat er weinig gevaar is voor chemische stoffen, een vraag aan het RMC (rond 19.40 uur) over "neerdalende troep" en de reactie daarop dat men volgens een brandweerfunctionaris nog gaat meten en dat een milieudeskundige onderweg is en tenslotte een vraag van de ME uit IJsselland (21.00 uur) naar schadelijke bestanddelen in de rook.
Het RIVM doet vanaf kwart voor acht metingen naar de toestand van de lucht. De rook die van het rampterrein komt, is vervelend, maar niet schadelijk[157]. Het journaal van het Algemeen Commando (21.45 uur) meldt dat beschermkapjes worden opgehaald, overigens met de toevoeging dat deze waarschijnlijk niet effectief zullen zijn én dat voor de goede zal worden gezorgd. Hieruit blijkt dat de gezondheidsbescherming van de hulpverleners inmiddels de aandacht heeft. Tijdens de inzet van de zoekploegen in het rampgebied in de nacht van zaterdag op zondag speelt de kwestie van de gezondheidsbescherming ook als het zoeken rond 03.00 uur tijdelijk wordt gestopt in afwachting van de beloofde mondkapjes. Deze waren al eerder gevraagd als bescherming tegen de nog steeds aanwezige en hinderlijke rookontwikkeling in het gebied, maar nog steeds niet gearriveerd. De stofkapjes die uiteindelijk werden uitgereikt, waren zonder filter en bedoeld tegen de rookontwikkeling.
In een latere tussenrapportage van het RIVM over de metingen op het rampterrein[158] wordt geconcludeerd, dat de aangetroffen concentraties van stoffen, gelet op de duur van de blootstelling, geen gezondheidsrisico's met zich meebrengen. De rapportage richt zich zowel op beschermingsaspecten voor de bevolking als voor de hulpverleners in het rampterrein

6.6.2 Asbest

Een onderwerp dat gedurende langere tijd bijzondere aandacht heeft gevraagd, is de asbestproblematiek. Op zondag 14 mei in de vroege ochtend zijn er de eerste berichten met betrekking tot de aanwezigheid van asbest. Door het Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies (SFOB) wordt bij het betreden van het terrein van de vuurwerkopslagplaats om 07.00 uur, asbest aangetroffen. Dit is voor de leden van het team aanleiding om onder de voor haar werkzaamheden vastgelegde asbestcondities te gaan werken[159]. Het SFOB is in die zin geëquipeerd dat men ofwel zelf beschermingsmiddelen bij zich heeft of deze via vaste contacten met een professioneel asbestverwijderingsbedrijf kan laten komen. In de loop van de zondag komt de aanwezigheid van asbest steeds weer aan de orde en wordt het gebruik van beschermkapjes aangeraden, onder andere door berichtgeving rond half één 's middags vanuit het commando op het rampterrein om in verband met asbestgevaar niet in de rook als gevolg van brand van de Grolsch fabriek te gaan staan. Dit bericht wordt door het RMC via de mobilofoon aan "allen die uitluisteren" gemeld. Het gebied waarvoor deze maatregelen gelden, beslaat in ieder geval de binnenring.
Op grond van een onderzoek door het RIVM vermeldt het journaal van het RCC om 12.30 uur dat in de buitenring geen asbest is aangetroffen. Een fax die bij het GCC is binnengekomen[160], maakt de situatie niet duidelijker, daarin wordt gesproken over een groot gebied van asbestconcentratie, namelijk Enschede Noord, Hengelo, Delden tot aan Nijverdal.
Diverse berichten over de beschermkapjes geven aan, dat van alles in het werk is gesteld om deze aan betrokkenen uit te reiken. Rond 13.00 uur zijn bijvoorbeeld door de Mobiele eenheid beschermkapjes uitgedeeld aan de mensen die op post staan. Vanuit de sector Berging van het RIT wordt echter opgemerkt dat de kapjes die zij hebben gekregen niet goed zijn en men concludeert niet genoeg beschermende kleding ter beschikking te hebben.
In de loop van de zondagmiddag volgen meerdere berichten over asbestmeting elkaar op. De teneur is dat het dragen van de beschermende mondkapjes uiteindelijk beperkt kan blijven tot degenen die in de binnenring verblijven. GGD en brandweer hebben de rest van het gebied asbestvrij verklaard[161]. Inmiddels zijn de goede beschermkapjes (mondkapjes type P3) beschikbaar en uitgedeeld, ook bij het RIT[162]. De nieuwsbrief van de politie van 17.00 uur besteedt aandacht aan de bescherming. Daarnaast is er een persbericht uitgegeven dat er buiten het rampgebied zelf geen asbestgevaar is[163].

De asbestproblematiek in de binnenring blijft de aandacht houden. Tijdens het verdere verloop van de week ontstaat een discussie over de mate van asbestdreiging en de vraag naar de meest adequate wijze van bescherming daartegen. De opvattingen van deskundigen op het gebied van asbest, ervaringsdeskundigen in het omgaan met en de verwijdering van asbest en verantwoordelijken voor het toezicht op de naleving van terzake dienende regelgeving enerzijds en de werkdruk van met name de bergingsploegen van de politie binnen de binnenring anderzijds spelen hierbij een rol. In grote lijnen is het volgende proces te beschrijven.

In het weekeinde is er door de dienstdoende pikethoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie contact opgenomen met het RMC van de politie Twente[164] om ondersteuning aan te bieden. Dit contact leverde naast de nodige interne berichtgeving binnen de Arbeidsinspectie geen op het rampterrein waarneembare acties op. Op maandagochtend 15 mei is er een plan van aanpak[165], bestaande uit een stappenplan voor het vrijgeven van gebieden en een asbestprotocol voor de binnenring[166]. Voor het verrichten van de werkzaamheden binnen de binnenring is door het SFOB-team eigen beschermende kleding geregeld; bij de commandopost van de politie zijn voor anderen mondkapjes beschikbaar.
In het lokale driehoeksoverleg wordt diezelfde dag besproken dat een door de korpschef van Twente bepleit veiligheids-risico-onderzoek onder regie van de GGD wellicht uitgevoerd kan worden door middel van een quick scan door de Arbeidsinspectie[167].
's Middags wordt in hetzelfde overleg gemeld dat de Arbeidsinspectie ook voor de mobiele eenheid in de buitenring bij het handhaven van de afzettingen beschermende middelen tegen asbest verplicht acht[168]; op grond van ARBO-wetgeving dienen werknemers/hulpverleners dergelijke voorzieningen te dragen en hierop bestaan geen uitzonderingen.
De Arbeidsinspectie had 's ochtends op provinciaal niveau en later bij een vertegenwoordiger binnen het RCC het aspect van risico voor hulpverleners aan de orde gesteld. Bij een eerste bezoek die middag aan het rampgebied wordt door deze inspectie een ruime hoeveelheid asbest aangetroffen[169]. Dit betekende dat het als een asbest vervuild terrein moest worden beschouwd, waar men feitelijk alleen onder zeer strikte condities aanwezig mocht zijn. Ten aanzien van het treffen van voorzieningen onder dergelijke omstandigheden hanteert de Arbeidsinspectie, gelet op de risico's van asbest, het zogenaamd "alara"-principe, ofwel het "as low as reasonable achievable principe[170] ".

Naar aanleiding van de melding van de Arbeidsinspectie over de beschermende maatregelen in de buitenring heeft de burgemeester besloten, dat in eerste instantie de quick scan van het RIVM aangehouden wordt als uitgangspunt voor de maatregelen[171]. Volgens deze scan blijkt buiten het epicentrum (de binnenring) geen asbest aanwezig te zijn.
Naast deze kwestie van het al of niet aanwezig zijn van asbest speelt de vraag van de te gebruiken beschermingsmiddelen en wie (welke werkgever) daarop aangesproken kan worden. De problematiek rondom de asbestdreiging wordt in dat kader ook door de politievakorganisaties en de ondernemingsraad van het KLPD aan de orde gesteld[172]. Ten aanzien van de beschermende middelen zijn er inmiddels ruim voldoende mondkapjes (snuitjes met P3 filter) in voorraad.
Feitelijk spreekt de Arbeidsinspectie de korpschef van het KLPD aan op diens verantwoordelijkheid voor het RIT. De korpschef van de regiopolitie Twente wordt in dit kader voor het eerst op 16 mei door middel van een 's avonds per fax toegezonden brief van de Arbeidsinspectie (zie hierna) op diens verantwoordelijkheid aangesproken. Het gesprek met de burgemeester van Enschede (op 16 mei aan het eind van de middag) dat door de hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie was geëntameerd heeft alleen een informatief karakter gehad[173].

De communicatie rondom asbest lijkt niet optimaal te zijn als de burgemeester op dinsdagochtend 16 mei, 07.30 uur, in het beleidsteam vraagt "hoe het kan dat er ieder uur andere informatie wordt gegeven over asbest". Een en ander kennelijk naar aanleiding van zijn eerdere beslissing om in afwijking van een besluit van het RCC, bewoners toe te laten in de binnenring.
Inmiddels is er een Coördinatieteam gevaarlijke stoffen gevormd[174], dat op dinsdag onderzoek verricht naar veiligheidsrisico's en daartoe alle stoffen die eventueel bij de brand vrijgekomen zijn, zal onderzoeken.
De taak van dit team was de coördinatie van metingen in het veld en maatregelen voor de mensen in het rampterrein, de coördinatie van alle betrokken diensten aangaande maatregelen en het in kaart brengen van risico's. 's Avond besluit het team, bestaande uit vertegenwoordigers van TNO, Arbeidsinspectie, GGD en RIVM haar werkzaamheden met een aantal actiepunten, waaronder voorlichtingsbrieven, af[175]. De Arbeidsinspectie is het niet eens met de afronding, omdat blootstelling aan asbest niet is uit te sluiten; zij is van mening dat de hulpverleners vanwege de asbest beschermende pakken moeten blijven dragen om risico's te voorkomen. In het beleidsteam wordt om die reden besloten dat de pakken gedragen moeten worden[176].
's Avonds komt de voorzitter van het coördinatieteam terug uit de gemeentelijke rampenstaf met de mededeling dat zij geen gebruik meer wenst te maken van de diensten van het team waarmee deze feitelijk weer wordt opgeheven. Overigens zijn beide leden van de korpsleiding van de politie Twente niet op de hoogte geweest van het bestaan van genoemd team.[177].

De Arbeidsinspectie is op basis van eigen waarneming ontevreden over de naleving van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen door de politie en kaart dit op dinsdagmiddag tijdens het hiervóór gerefereerde gesprek met de burgemeester aan. In dit gesprek worden overigens geen concrete afspraken gemaakt[178]. Diezelfde dag nog wordt aan de politie (politiekorps Twente en KLPD) een brief gefaxed[179] met daarin de voorgeschreven beschermingsmaatregelen voor degenen die actief zoekwerkzaamheden in het rampterrein verrichten. Aanleiding voor de brief was de volgens de Arbeidsinspectie te lichtzinnige perceptie van de asbestproblematiek binnen de rampenorganisatie en de noodzaak voor de Arbeidsinspectie om meer houvast te krijgen[180].
De kwestie van de beschermingsmaatregelen is echter nog steeds niet helder. Bij het CTPI (van de politie) komt bijvoorbeeld het bericht binnen dat asbestkapjes niet meer verplicht zijn en ieder zelf kan bepalen of hij/zij beschermingsmiddelen draagt[181]; hiermee lijkt overigens te worden gedoeld op het gebied buiten de binnenring.

De richtlijnen in de brief van de Arbeidsinspectie worden op woensdag 17 mei door de korpsleiding schriftelijk bevestigd en ook gepubliceerd in de nieuwsbrief van 17 mei 10.00 uur; ook het KLPD zegt toe de richtlijnen te volgen. In het regime wordt qua zwaarte van beschermingsmaatregelen onderscheid gemaakt tussen degenen die actief in het puin zoeken (de leden van het SFOB in verband met het strafrechtelijk onderzoek op de plaats delict; onder andere volgelaatsmaskers), de

leden van het RIT (in verband met de berging van stoffelijke resten; halfgelaatsmaskers) en overigen (toezichthouders, bewaking en dergelijke; filtrerend gelaatstuk met P3 filter).
Tijdens de briefing van het RIT op 17 mei 08.00 uur wordt het volgende tenue meegegeven: op het terrein overall met mondkap[182]. De leden van het SFOB werkten, zoals eerder gememoreerd, al volgens eigen asbestnormen met kapjes en overalls.

De kwestie rondom de aard en kwaliteit van beschermingsmaatregelen komt op woensdagmiddag weer aan de orde. Vanuit de bijstand van de mobiele eenheid komen geluiden dat de uitgereikte mondkapjes onvoldoende zijn[183].
Inspecteurs van de Arbeidsinspectie monitoren inmiddels de werkzaamheden op het rampterrein binnen de binnenring op naleving van het asbestregime, zoals vastgelegd in de bedoelde brief van 16 mei en men constateert bij het RIT afwijkingen van de afspraken[184], onder andere met betrekking tot de gelaatsbescherming. Ook wordt er aan de politiemensen ter plaatse advies gegeven over de situering van de rustplaats van het SFOB, omdat deze midden in een gebied met asbestresten stond[185]. Gesterkt door een advies van het door het SFOB zelf ingeschakelde asbestverwijderingsbedrijf, bestaan er echter bedenkingen bij de bevindingen van de Arbeidsinspectie over de aanwezigheid van asbest. Desondanks worden er de volgende dag (donderdag) - na een herhaalde opmerking door de Arbeidsinspectie alsnog maatregelen getroffen[186]. De Arbeidsinspectie is echter zeker van haar waarnemingen van asbest op de betreffende plaats[187].
De leden van het RIT worden tijdens de briefing op donderdag 18 mei om 08.00 uur geïnformeerd over het (aangescherpte) asbestprotocol. In het journaal staat hierover vermeld, dat gewerkt wordt onder het asbestprotocol. Dit is als volgt omschreven: gelaatsmaskers + witte overall, eten/drinken + overdruk, overall uit in buitengebied, vertraging in verband met logistiek (andere maskers) en wasplaats en contaminatieruimte (bedoeld wordt decontaminatie) aan de Roomweg nabij pand 2/4.

De verhouding tussen de politie in de binnenring en de Arbeidsinspectie raakt verder gespannen als de gebruikte beschermingsmiddelen weer ter discussie worden gesteld, omdat het gebruik van de beschikbare mondbescherming gevaarlijk zou zijn[188]. Deze mededeling zou met name van de medisch leidster rampterrein afkomstig zijn. Ook zou de Arbeidsinspectie tijdens de sloop van een fabriekspand het werk willen stilleggen[189]. Het RIT, sector Berging, vraagt duidelijkheid omtrent de bescherming, omdat de druk op de afronding van haar werkzaamheden onverminderd aanwezig is. Een en ander is voor de leiding van de sector Berging aanleiding om te bepalen dat men aanwijzingen omtrent de bescherming alleen nog maar via de hiërarchische lijn wenst te ontvangen en niet meer in het veld door inspecteurs van de Arbeidsinspectie.

Op vrijdag 19 mei maakt de dienstdoende Operationeel Commandant van de brandweer een voorlopig einde aan de onduidelijkheid omtrent kwestie van de beschermingsmaatregelen. Dit gebeurt nadat de Arbeidsinspectie heeft geconstateerd dat de bescherming op dat moment onvoldoende is en niet conform de fax van 16 mei. Het werk binnen de binnenring wordt door de

betreffende brandweercommandant (opererend als Commandant Rampterrein) stilgelegd en de besluitvorming omtrent de juiste maatregelen wordt naar het beleidsniveau getild.
Nadat diezelfde middag op een door de burgemeester gesteld (tweede) ultimatum aan de Arbeidsinspectie om uitsluitsel over de beschermende middelen niet tijdig is gereageerd, wordt door hem besloten dat het RIT onder de eerder gebezigde condities weer aan het werk kan.
Later in de middag heeft een gesprek plaats tussen GGD, Arbeidsinspectie, gemeente, RIT, brandweer en politie over de gang van zaken rondom de asbestproblematiek. Er wordt gesproken over de brief van de Arbeidsinspectie en de constatering dat de regels niet nageleefd werden. Het overleg wordt afgesloten met afspraken over de persoonlijke bescherming en de communicatie[190].
Voor de persoonlijke bescherming gelden de richtlijnen van de brief van 16 mei, met uitzondering van de maskers voor het RIT. Het halfgelaatsmasker met aangeblazen P3 filterunits wordt vervangen door een niet aangeblazen masker.

Tijdens een vergadering van de beleidsstaf op zaterdagochtend (20 mei) wordt teruggekomen op de beschermingsmaatregelen[191]. Er wordt gesteld dat de Arbeidsinspectie alsnog een zwaarder regime voorstelt, hoewel er geen zwaardere meetresultaten zijn. Men wenst zich te conformeren aan de beschermingsmaatregelen die op basis van de eerdere - en niet tot andere resultaten leidende - RIVM-metingen zijn getroffen. Gelet op de - eerder geaccordeerde - inhoud van de brief van 16 mei alsmede de nadere afspraak daarover tijdens het overleg op 19 mei, meent de vertegenwoordiger van de Arbeidsinspectie niet zonder ruggespraak met zijn directie met het afwijkende regime in te kunnen stemmen. Feitelijk is hier geen sprake van een zwaarder regime, maar een consequente doorzetting van de eisen van de Arbeidsinspectie uit de fax van 16 mei en de gemaakte aanvullende afspraken op 19 mei. Op het uitvoerende niveau lijkt men het op dat moment, een week na aanvang van de ramp en geconfronteerd met de consequenties van de maatregelen gekoppeld aan de tegenstrijdige adviezen, "meer dan zat". De Arbeidsinspectie is zeer verbaasd over deze reactie. Een frontale botsing van twee percepties van de werkelijkheid, zo lijkt het.
Naderhand koppelt de vertegenwoordiger van de Arbeidsinspectie na intern overleg terug[192]. Het gehanteerde beschermingsniveau is naar de opvatting van de Arbeidsinspectie weliswaar niet 100%, maar er zal geen interventie plaatsvinden als de hulpverleners met de tot nu toe gebezigde middelen blijven werken. Alertheid voor uitzonderlijke situaties dient te blijven bestaan, zodat naar een hoger beschermingsniveau opgeschaald kan worden.

En marge van dit proces was besloten, dat medewerkers van het Bedrijfsopvangteam (BOT) zullen inventariseren wie van de politie op asbestgevaarlijke plekken heeft gewerkt[193].
Binnen de politie is de asbestverklaring van de Arbeidsinspectie verspreid als nieuwsbrief en ter kennis gebracht van de ondernemingsraad[194]. Het BOT heeft de stukken met een toelichtende aanbiedingsbrief toegezonden aan de bijstandsverlenende korpsen[195].

Uit de evaluatie van de sector Technische identificatie van het RIT blijkt, dat er grote hoeveelheden zand en puin van het rampterrein naar de vliegbasis zijn gebracht en aldaar onder andere is

gezeefd in verband met het zoeken naar lijkdelen. Hierbij is niet onder asbestcondities gewerkt[196]. Gegeven de geschetste omstandigheden moet dit als onverantwoord worden aangemerkt.
Uit een later geneeskundig onderzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport blijkt niet van verhoging van concentraties van bepaalde typen gevaarlijke stoffen[197]. Overigens moet hierbij worden aangetekend dat een eventuele besmetting van asbest niet door middel van een geneeskundig onderzoek is vast te stellen.

6.6.3 Analyse en conclusies ten aanzien van beschermende maatregelen

- de verwikkelingen rond de beschermende maatregelen in verband met de meting van gevaarlijke stoffen en in het bijzonder asbest leiden tot een tweetal constateringen. Enerzijds is het van belang dat de informatie over de aanwezigheid van gezondheidsrisico's op een adequate wijze wordt verzameld, wordt verwerkt en tenslotte aan betrokkenen, zowel burgers als hulpverleners, wordt verstrekt. Afstemming van deskundigheid die bij meerdere diensten aanwezig is, dient te voorkomen dat tegenstrijdige adviezen worden verstrekt. De gang van zaken rond de asbestproblematiek tijdens de vuurwerkramp verdient op dit aspect geen bijzondere bijval, onverminderd de goede intenties waarmee de afzonderlijke diensten hun werkzaamheden zullen hebben uitgevoerd;
- daarnaast is het een individuele verantwoordelijkheid van de hulpverleners die in (potentieel) besmet gebied hun werkzaamheden moeten verrichten om het belang van hun eigen gezondheid te laten prevaleren boven het ongemak van het gebruik van beschermende middelen. Vanuit de korpsleiding heeft men onder andere via de nieuwsbrieven met de betrokkenen politiemensen op het terrein over asbest gecommuniceerd;
- onverminderd de kwestie van de juiste beschermingsmiddelen hebben zich op het rampterrein situaties voor gedaan, waarbij hulpverleners tegen beter weten in geen of niet zorgvuldig gebruik maakten van de beschikbare middelen. De verantwoordelijkheid van de werkgever voor de arbeidsomstandigheden neemt niet weg dat de werknemers ook zelf verantwoordelijk zijn voor het gebruik van de beschikbare beschermingsvoorzieningen. Wel dient de werkgever door adequaat toezicht hierop haar werknemers aan te spreken. Er is een aantal voorbeelden van door leidinggevende politiemensen uitgeoefend toezicht aangetroffen.

6.6.4 Specifieke conclusies

Gevaarzetting

- de korpsleiding[198] van de politie Twente wist dat het punt van de gevaarlijke stoffen een risicofactor was, heeft er naar haar gevoel alles aan gedaan om dit in goede banen te leiden, maar is desondanks van mening dat een en ander niet goed gegaan is. De Inspectie is van mening dat de korpsleiding van Twente de problematiek met een juiste intentie heeft opgepakt. Aansturing van de problematiek door het beleidsteam/rampenstaf was hier echter op zijn plaats. Immers, door de aanwezigheid van vele verschillende hulpverleners in het rampgebied kon een sectorgewijze aanpak alleen maar misverstanden opleveren. De gezamenlijke leiding van de rampbestrijding is er niet in geslaagd dit onderwerp afdoende te behandelen.

Afstemming

- afstemming tussen verschillende deskundigen (GGD, brandweer, RIVM, Arbeidsinspectie, eventueel asbestbedrijven) op hetzelfde terrein is noodzakelijk als input voor degenen (onder andere politie) die afhankelijk zijn van die informatie. De beleidsstaf is er niet in geslaagd deze afstemming tot stand te brengen. Het Coördinatieteam gevaarlijke stoffen wordt om onbegrijpelijke redenen ontbonden. Later in de week als de behoefte aan een dergelijk team kennelijk toch wordt onderkend wordt niet het initiatief genomen om dit team weer bij elkaar te roepen. Het effect was dat leidinggevende politiemensen die reeds onder zware druk stonden, geacht werden zich intensief met de asbestproblematiek bezig te houden;
- de Arbeidsinspectie was onvoldoende bekend met de structuur van de rampbestrijdingsorganisatie waardoor pas later op het juiste niveau werd ingestoken, en de haalbaarheid van een volledig asbestregime onder druk kwam. Haar opvatting wie voor de werkzaamheden in het rampterrein verantwoordelijk was, spoorde niet met de feitelijke beleving van de gezagsdragers en hulpverleners;
- de communicatie tussen het RCC en het GCC over de afspraken met betrekking tot de asbest (bijvoorbeeld het coördinatieteam gevaarlijke stoffen) was slecht. De communicatie tussen het niveau van het driehoeksoverleg/GCC en de mensen op de werkvloer heeft onvoldoende gefunctioneerd;
- met betrekking tot de zorg voor arbeidsomstandigheden leek het voor de Arbeidsinspectie niet duidelijk wie als werkgever onder de geschetste omstandigheden daarvoor verantwoordelijk was. Waarschijnlijk omdat de Ondernemingsraad van het KLPD de Arbeidsinspectie had geïnformeerd, werd aanvankelijk de korpschef van het KLPD benaderd, terwijl deze slechts één van de vele werkgevers was van de politiemensen in het rampterrein.

Expertise

- de Arbeidsinspectie is uit hoofde van haar taak en functie niet direct begonnen met het beoordelen van de situatie, waardoor de eerste echte duidelijkheid op het niveau van de korpschef van de politie Twente pas op dinsdagavond 16 mei werd verkregen (feitelijk drie dagen na de ramp). Het werd door de andere hulpverleners, gegeven de situatie, niet begrepen waarom de Arbeidsinspectie niet eerder op eigen initiatief naar het rampterrein was gekomen. Nu werd daags na de ramp al nauwelijks meer begrepen waarom de dagen ervoor met een veel lager niveau van bescherming kon worden volstaan;
- er is binnen de politie een groot gebrek aan fundamentele kennis over het risico van asbest. De Arbeidsinspectie is er gedurende haar optreden niet in geslaagd duidelijk te maken dat er een verschil bestond tussen de metingen (met name van het RIVM) en het risico op secundaire besmetting door werkzaamheden in het puin.

6.6.5 Aanbevelingen gevaarlijke stoffen en asbest

Gevaarzetting

- de politie dient zich bij de uitvoering van haar taak verantwoordelijk te weten voor de gezondheidsrisico's, die werkomstandigheden met zich mee kunnen brengen en zich aldus aan richtlijnen van deskundigen te houden. Bij twijfel mag hierbij geen onnodig risico genomen worden. Het is de vraag of de politie zich altijd moet verlaten op de deskundigheid van de lokale GHOR of brandweer. Met name voor risicovolle werkzaamheden als die van het RIT moet serieus overwogen worden om de eigen verantwoordelijkheid in toekomstige gevallen in te vullen met eigen (eventueel per geval in te huren) deskundigen. Een dergelijke functionaris kan dan ook discussies met Arbeidsinspectie, het GHOR en de brandweer voor de politie begeleiden;
- tevens is denkbaar dat in een dergelijke deskundigheid wordt voorzien door een multidisciplinaire landelijke adviescommissie, die in voorkomende gevallen wordt gealarmeerd en ingezet.

Expertise

- in overleg met de andere hulpdiensten dient (binnen de eigen regio) inzicht te bestaan in aanwezige expertise buiten de eigen diensten, die in voorkomende gevallen snel gemobiliseerd kan worden.

Afstemming

- gelet op het belang van de gezondheidsbescherming vereist de informatievoorziening tussen de onderscheiden coördinatieniveaus in de rampbestrijdingsorganisatie over metingen van gevaarlijke stoffen en de beschermende maatregelen voor hulpverleners extra aandacht.

Verantwoordelijkheid

- alhoewel in feitelijk gedrag de burgemeester van Enschede met betrekking tot de arbozorg als bevoegd gezag werd geaccepteerd, is het niet duidelijk of dat ook stoelt op wettelijke bepalingen. Er bestond in ieder geval onduidelijkheid bij enkelen. Het is daarom wenselijk dat de verantwoordelijkheid voor arbozorg tijdens ramp duidelijk wordt gemaakt;
- in de risicoinventarisatie van politiekorpsen dient aandacht te worden besteed aan politieoptreden in omstandigheden waar sprake is van risico op asbestbesmetting.

6.7 Opvang en nazorg

6.7.1 Inleiding

De ervaringen van politiemensen tijdens en na de ramp op 13 mei zijn voor de korpsleiding van Twente aanleiding geweest om de bestaande structuur van de bedrijfsopvang direct te activeren[199]. Niet alleen de eerste opvang, kort na de ramp, maar ook de nazorg op de langere termijn heeft daarbij vanuit de korpsleiding en de leden van het bedrijfsopvangteam de bijzondere aandacht gehad. De maatregelen en voorzieningen die zijn getroffen, zullen kort worden beschreven om de

ervaringen met het aspect van personeelszorg in beeld te brengen. Organisatorisch werd de opvang ondergebracht in een structuur buiten de Staf GPO; er was een rechtstreekse lijn met de korpsleiding en de leiding van het district Zuid-Twente.

6.7.2 Referenties

Het korps kent al sedert jaren een bedrijfsopvangteam voor schokkende gebeurtenissen in de politiepraktijk, het zogenaamd BOT. De leden van het BOT hebben hun normale hoofdtaak binnen een onderdeel van het politiekorps (district, divisie of stafdiensten) en zijn voor wat betreft hun opvangtaak operationeel vanuit dat onderdeel. Functioneel werken zij nauw met elkaar samen en zijn zij onderling uitwisselbaar. De bedrijfsopvang is een aanvulling op de reguliere personeelszorg, exclusief gericht op het specifieke onderwerp schokkende ervaringen. De verantwoordelijkheid voor de feitelijke opvang is onderdeel van de personeelszorg voor eigen collega's en ligt, evenals de verantwoordelijkheid voor het materiële functioneren van het team, voorzover zich dat binnen de kaders van de organisatorische eenheden afspeelt, bij de respectievelijke districts- en divisiechefs. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de opvang ligt bij de ingeschakelde bedrijfsopvanger. De leden van het team kunnen gebruik maken van de diensten van een begeleidingscommissie, die bestaat uit een bedrijfsarts, een bedrijfsmaatschappelijk werker, een personeelsconsulent en een trainer politiële vaardigheden. De inhoudelijke afstemming, supervisie en onderlinge communicatie behoort tot de verantwoordelijkheid van de bedrijfsmaatschappelijk werker.
De structuur en werkzaamheden van het BOT zijn opgenomen in een brochure "Schokkende ervaringen opgedaan?" van het korps Twente[200].

6.7.3 Gewonde politiemensen

Als gevolg van de ramp zijn dertien politiemensen fysiek gewond geraakt. Vier van hen zijn (minimaal één nacht) in het ziekenhuis opgenomen geweest. Vanaf het eerste moment is aan betrokkenen door de korpsleiding en het bedrijfsmaatschappelijk werk van het politiekorps persoonlijk aandacht besteed.

6.7.4 Opvang

De opvang van politiemensen "van het eerste uur" heeft op de avond van 13 mei al direct plaatsgevonden in het Dish Hotel. Hierbij werd aangehaakt bij de groepsopvang van andere hulpverleners, waarbij ook mensen van de brandweer en ambulance aanwezig waren. Een tweede bijeenkomst is vervolgens georganiseerd op zondag 14 mei, maar nu alleen voor politiemensen. Achterliggende gedachte bij deze beperking tot politiemensen is het principe van de bedrijfsopvang, waarbij bevorderd wordt dat mensen hun ervaringen zoveel mogelijk in collegiaal verband kunnen delen. Tijdens beide bijeenkomsten zijn de aanwezigen personeelsleden door een lid van de korpsleiding toegesproken. Bij de tweede bijeenkomst was ook de "huis"- deskundige van het politiekorps Twente op het gebied van "post traumatische stress syndroom" aanwezig.
Op maandag (15 mei) is voor iedereen met medische klachten de gelegenheid geboden om het spreekuur van de bedrijfsartsen te bezoeken.

Voorts is op maandagavond nog een bijeenkomst gehouden bij Miracle Planet. Deze bijeenkomst was bestemd voor alle professionele hulpverleners en werd bezocht door meer dan 400 personen. Tijdens deze bijeenkomst spraken de chefs van de diverse organisaties.

En marge van deze eerste opvang speelde een opmerkelijke kwestie. Op zondag stond de voetbalwedstrijd Feyenoord-Twente op het competitieprogramma. Het korps Twente had voor de begeleiding van supporters normaliter politiemensen in moeten zetten. Deze hadden echter op zaterdag nog in het rampgebied gewerkt.
Door de korpsleiding is druk uitgeoefend op het bestuur van FC Twente om, gebaseerd op ethische gronden, niet aan de wedstrijd deel te nemen. De beslissing om een wedstrijd al dan niet door te laten gaan, lag echter niet bij de politie.
Hoewel direct betrokkenen en verantwoordelijken binnen het korps dus van mening waren en ook veronderstelden dat deze inzet uit oogpunt van personeelszorg niet plaats zou mogen vinden, is de verantwoordelijkheid voor deze beslissing uiteindelijk door niemand expliciet opgepakt. Dit heeft tot gevolg gehad dat de wedstrijd inclusief de reguliere bijstand door het korps Twente volgens het programma is afgewerkt.

6.7.5 Nazorg

Het traject van nazorg dat binnen het korps is ingezet, betreft niet alleen een aantal maatregelen op korte termijn, maar strekt zich ook uit over een langere periode.
De maandag na de ramp is aan al het politiepersoneel een speciale beknopte uitgave van de BOT-brochure uit 1996 toegestuurd met daarin informatie over de "ins en outs" van schokkende ervaringen. In het begeleidend schrijven is tevens aangegeven dat de leden van het BOT binnen de onderscheiden dienstonderdelen beschikbaar waren. Voor deze teamleden is ten behoeve van de feitelijke uitvoering van hun werkzaamheden een interne handleiding opgesteld. Deze is tijdens een instructie-bijeenkomst op dinsdag (16 mei) uitgereikt en onder leiding van deskundigen besproken. Ieder betrokken personeelslid zou door één van de leden van het BOT persoonlijk benaderd worden. Uit de interviews die tijdens het onderzoek door de Inspectie zijn gehouden, is gebleken dat nagenoeg alle betrokkenen ook daadwerkelijk door het BOT zijn benaderd. Niet iedereen heeft gebruik gemaakt van het aanbod van het BOT.
Naast de individuele benadering van personeelsleden zijn alle leidinggevenden van het politiekorps schriftelijk benaderd. Met het oog op de terugkeer naar het werk van alle dag is in het kader van de opgedane ervaringen aan het management van de onderdelen een aantal aandachtspunten voorgelegd, waarop men als leidinggevende in het bijzonder zou moeten letten. Bijzondere aandacht is besteed aan politiemensen die woonachtig waren in de binnen- of buitenring van het rampgebied. Aan hen is door de korpschef apart, schriftelijk, aandacht besteed.

In de loop van de maand mei is op afdelingsniveau een groepsopvang georganiseerd, waarbij de districtsleiding, bedrijfsopvang, de personeelsconsulent, de bedrijfsmaatschappelijk werker en een psychiater aanwezig waren. Het politiekorps heeft daarnaast aangeboden om bijeenkomsten te organiseren voor politiemensen, hun partners en kinderen vanaf 12 jaar. In juli zijn

groepsbijeenkomsten belegd voor de mensen van het eerste uur om ervaringen, beleving en verwerking met elkaar te delen; in oktober is hieraan een vervolg gegeven.

De politiekorpsen die bijstand hebben verleend, zijn door de korpsleiding schriftelijk benaderd. In de betreffende brief van 16 mei is aangegeven dat de bedrijfsopvang van het korps direct beschikbaar was voor acute situaties van nazorg of voor vragen om opvang. In deze brief is voorts de verwachting uitgesproken dat voor de collectieve nazorg (evaluaties) en voor meer duurzame begeleiding het eigen politiekorps zorg zal dragen.
Door het RIT is met de eigen kaderleden geëvalueerd, terwijl ook tijdens een tweetal bijeenkomsten met de mensen vanuit de politiekorpsen naast technische en tactische zaken over de beleving van de werkzaamheden is gesproken. De leden van de sector Technische Identificatie hebben niet van deze bijeenkomst geweten. In hun evaluatie beschouwen zij het ontbreken van nazorg als een gemis[201].

Voor de nazorg op de langere termijn is een traject ingezet, waarbij de verantwoordelijkheid uiteindelijk weer als onderdeel van de reguliere personeelszorg door het districts- c.q. divisiemanagement wordt overgenomen. Om hieraan gestalte te kunnen geven, is tijdens de maatregelen rondom de ramp door de korpsleiding een tijdelijke projectorganisatie in het leven geroepen, de Unit Nazorg Vuurwerkramp. Deze beoogt de nazorg op termijn te integreren in het bestaande instrumentarium van personeelsbeleid en (lijn)begeleiding. Binnen de unit worden beleidsmatige aspecten (ontwikkeling van een visie en beleid door een gedragsdeskundige), de externe zorg- en hulpverlening, alsmede rechtspositionele aspecten behartigd.
De unit houdt zich bezig met het nog lopende nazorgtraject van de ramp. Hiertoe richt men zich op de districts- en divisie-managementteams, vaak uitgebreid met de teamchefs. Er is een protocol ontwikkeld om in beeld te krijgen hoe mensen bij de ramp betrokken zijn geweest en hoe eventuele verdere (externe) begeleiding gestalte zou moeten krijgen.
In september is een algehele scan georganiseerd om na te gaan hoe en in welke mate betrokkenen, vier maanden na dato, hun ervaringen hebben kunnen verwerken. Met een ieder die in eerste instantie is benaderd, wordt door leden van de BOT-teams weer contact opgenomen met de vraag of er nog behoefte is aan enige vorm van aandacht. Daarnaast zijn diegenen die op 13 mei operationeel direct en zeer nauw bij de ramp betrokken zijn geweest en als zodanig bij de unit bekend zijn, uitgenodigd voor een evaluerend gesprek. Voor de begeleiding hiervan wordt gebruik gemaakt van externe psychiatrische deskundigheid en zijn afspraken gemaakt voor mogelijkheden van directe individuele opvang, indien daaraan behoefte blijkt te bestaan.

Ten aanzien van het gezondheidsonderzoek in verband met de mogelijke blootstelling aan schadelijke stoffen is aansluiting gezocht bij het bevolkingsonderzoek dat in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is uitgevoerd. Het onderzoek richtte zich op bewoners van de wijk en op de hulpverleners, die de eerste 24 uur op of bij het rampgebied hebben gewerkt en/of in de dagen daarna binnen de schuttingen werkzaam zijn geweest. Er zijn bloed- en urinemonsters afgenomen met als primair doel om medisch inzicht te verkrijgen (een

nulmeting) en te kunnen constateren of een dergelijk onderzoek in de toekomst weer noodzakelijk zou zijn. Ook zijn de eventuele psychische problemen naar aanleiding van de vuurwerkramp onderzocht. Hieruit bleek dat de ramp bij de hulpverleners diepe sporen heeft achtergelaten, zeker bij diegenen die tijdens de ramp net zo angstig en verbijsterd waren als de bewoners en passanten[202].

Deelname aan het onderzoek was vrijwillig. Het onderzoek stond ook open voor de politiemensen van de bijstand, maar door de wat ongelukkige datum op de vrijdag na Hemelvaartsdag, de korte periode van kennisgeving en de plaats van onderzoek in Enschede is hiervan beperkt gebruik gemaakt.

De korpsleiding van Twente, die reeds kort na de ramp had gepleit voor een gezondheidsonderzoek, heeft grote druk uitgeoefend op de stuurgroep onder wiens verantwoordelijkheid het gezondheidsonderzoek werd uitgevoerd om dit snel en praktisch uit te voeren. Dit is slechts gedeeltelijk gelukt. Het onderzoek is relatief laat, op een ongelukkige datum en voor andere korpsen onpraktisch uitgevoerd. Slechts na grote druk werd de mogelijkheid geboden voor politiemensen die ver buiten Enschede woonden om bij hun eigen Arbodienst aan het onderzoek deel te kunnen nemen. De korpsleiding van het politiekorps Twente had de indruk dat de praktische aspecten van het onderzoek een veel te lage prioriteit hebben gekregen[203].

6.7.6 Analyse nazorg

Het politiekorps Twente beschouwt de zorg voor haar personeel als een serieuze zaak. De reeds langere tijd bestaande structuur van de bedrijfsopvang kon daardoor op snelle en adequate wijze ingezet worden. Door het organiseren van bijeenkomsten vlak na de ramp, maar ook in de perioden daarna is er voor betrokkenen steeds gelegenheid geweest om hun verhaal te kunnen doen of dat van anderen te kunnen horen. Daarmee is aan de essentie van de bedrijfsopvang zoals die door het politiekorps Twente wordt voorgestaan en waarbij intercollegialiteit een belangrijke rol speelt, daadwerkelijk invulling gegeven. Het programma van de nazorg strekt zich over langere tijd uit, waardoor voor iedereen de gelegenheid bestaat in zijn of haar tempo de opgedane ervaringen te verwerken. De medische en psychologische deskundigheid die op de achtergrond is georganiseerd, fungeert daarbij als belangrijk vangnet.

De gekozen constructie van de Unit Nazorg Vuurwerkramp wijst op een duurzame borging van de aandacht voor personeel dat ervaringen met schokkende gebeurtenissen heeft opgedaan of in de toekomst zal kunnen opdoen. Het tijdelijke karakter van de unit in het perspectief dat de opvang en nazorg als onderdeel van de personeelszorg uiteindelijk tot de verantwoordelijkheid van de lijnchef wordt gerekend, is voor die borging van wezenlijk belang.

In verband met de omvangrijke bijstandsverlening is de nazorg voor die personeelsleden expliciet onder de aandacht van het eigen politiekorps gebracht. Het is van essentieel belang dat voor iedereen die bij de maatregelen betrokken is geweest de keuze bestaat om, binnen eigen kring of omgeving, van psychische en/of medische nazorg gebruik te maken.

6.7.7 Conclusies nazorg

- de opvang en nazorg als onderdeel van de reguliere personeelszorg is in het politiekorps

uitstekend georganiseerd en heeft in de praktijk adequaat gefunctioneerd. Er is vanaf het begin sprake geweest van een intensieve ondersteunende aanpak van nazorg, die mede verzorgd werd door professionele deskundigen. De aanpak richtte zich zowel op individuen als op groepen;

- de nazorg voor de langere termijn is zowel inhoudelijk als beleidsmatig vorm gegeven, waarbij het perspectief van de lijnverantwoordelijkheid voor de personeelszorg als uiteindelijk uitgangspunt nadrukkelijk is aangegeven;
- de opvang en nazorg van het personeel van de bijstandsverlenende politiekorpsen is onderdeel geweest van de maatregelen die op dit gebied zijn getroffen.
- de Inspectie is van mening dat gelet op de omstandigheden en de zorg voor de betrokken medewerkers van de politie Twente het voor de hand liggend en verdedigbaar was geweest als de korpsleiding de bijstand aan de voetbalwedstrijd Feijenoord-FC Twente had geweigerd.

6.7.8 Aanbevelingen nazorg

- het verdient aanbeveling dat de aanpak door het politiekorps Twente van de opvang en nazorg van de bij het optreden betrokken medewerkers wordt vastgelegd en benut wordt voor de gehele Nederlandse politie;
- bij maatregelen inzake opvang en nazorg dient aandacht besteed te worden aan de praktische kant van het gebruik van voorzieningen door personeel van de bijstand. Het verdient uit praktische overweging aanbeveling dat bijstandsverlenende politiekorpsen nazorgvoorzieningen eerder in eigen omgeving treffen, dan dat meegelift wordt op voorzieningen in het bijstandsontvangende politiekorps. Het bijstandsontvangende politiekorps dient hierbij een actief informatieve functie te vervullen;
- bij gezondheidsonderzoeken voor hulpverleners bij grootschalige rampen verdienen de praktische aspecten meer aandacht.

6.8 Logistieke voorzieningen

Een aspect van personeelszorg dat hier nog kort aan de orde wordt gesteld, ligt op het terrein van de logistieke voorzieningen. Voor het goed kunnen functioneren van het personeel zijn adequate voorzieningen op materieel gebied onontbeerlijk. Toegespitst op de maatregelen in verband met de ramp wordt een aantal onderwerpen op dit terrein aangestipt.

In de eerste plaats wordt gewezen op de ondersteuning die op dit terrein geleverd is door het KLPD. Het betreft dan met name de communicatie- en verbindingsapparatuur. Door een toevallige samenloop van omstandigheden kon op zeer korte termijn de mobiele commando unit (MCU) ingezet worden. Deze is gedurende nagenoeg de gehele periode van de maatregelen nabij het rampterrein gebruikt voor de commandovoering van de dienstdoende eenheden. Op het gebied van de verbindingen beschikte Twente zelf over voldoende apparatuur; regulier over circa 400 portofoons en voor calamiteiten nog eens 50 extra. Deze laatste zijn op 13 mei ook daadwerkelijk uitgereikt. Daarnaast heeft het KLPD op verzoek nog een aantal 450 en 170Mhz portofoons geleverd. Deze waren na een dag of twee echter al niet meer nodig.

Van de mogelijkheid van inzet van de vliegdienst van het KLPD onder meer met het doel om ter ondersteuning van de maatregelen het rampgebied vanuit de lucht in beeld te brengen, is ruim gebruik gemaakt[204]. De meerwaarde van de luchtbeelden (met name infrarood) was betrekkelijk[205]. Door de overbelasting van het telefoonnet op 13 mei kwam het gebruik van de mobiele telefoon voor politiemensen onder druk te staan. Met behulp van extra voorzieningen (onder andere door uitbreiding van basisposten voor de GSM) die door de telefoniebedrijven werden gerealiseerd, kon dit worden verholpen. Achteraf bleek dat op het moment dat dit gerealiseerd was, de druk op het GSM-net weer was afgenomen[206]. De verbindingen van de politie met brandweer en ambulancedienst zijn in dit soort situaties overigens gewaarborgd door de aanwezigheid van vaste verbindingen. Daarnaast is er gebruik gemaakt van het Nationale Noodnet.

In het RMC is al kort na het plaatsvinden van de ramp de speciale commandoruimte in gebruik genomen. Hiermee kon het mobilofoon- en telefoonverkeer met betrekking tot de maatregelen rondom het rampgebied gescheiden worden van het reguliere berichtenverkeer. Hoewel voor de visualisering van de maatregelen een geavanceerd hulpmiddel beschikbaar was, is van dit zogenaamde "smart-board" feitelijk geen gebruik gemaakt, omdat de vaardigheid in het gebruik ervan op dat moment ontbrak. Het "smart-board" is overigens wel benut om het gebied op de wand te projecteren, maar specifieke vaardigheden zoals het intekenen van maatregelen beheerste men niet.
De problematiek rond de asbest heeft geleerd, dat specifieke middelen zoals in casu beschermkapjes op korte termijn geregeld kunnen worden. Bij de aanschaf bleek echter vooral de deskundigheid en eenduidigheid omtrent de juiste bescherming een probleem te zijn.

6.8.1 Conclusies logistieke voorzieningen

- tijdens de eerste fase van grootschalige incidenten blijkt de druk op het reguliere telefoonnet al snel tot overbelasting te kunnen leiden, waardoor het gebruik van GSM door de politie een kwetsbare verbinding is;
- gebleken is dat het politiekorps met behulp van beschikbare en ter plekke geïmproviseerde voorzieningen op korte termijn kan beschikken over een, met het oog op langdurige, grootschalige maatregelen, adequate infra-structuur voor communicatie en verbindingen;
- de ondersteuning van het KLPD op het gebied van de communicatie en verbindingen is zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin van groot belang geweest. De snelheid waarmee de ondersteuning in casu gerealiseerd kon worden, heeft daaraan mede bijgedragen.

6.8.2 Aanbeveling logistieke voorzieningen

- teneinde het telefoonverkeer met behulp van GSM te kunnen waarborgen, zijn afspraken met het telefoniebedrijf over het treffen van snelle, extra voorzieningen dan wel afspraken over het exclusieve gebruik door hulpverleners van belang.

6.9 Het Rampen Identificatie Team

6.9.1 Referenties

6.9.1.1 De structuur van het RIT[207]

Het Rampen Identificatie Team (RIT) is een projectorganisatie, die op verzoek van een politiepolitiekorps in Nederland kan worden ingezet ten behoeve van het bergen en identificeren van dodelijke slachtoffers bij ongevallen en rampen[208]. Het RIT bestaat uit een vaste kern van 36 leden die per inzet worden aangevuld met medewerkers van de lokale politie of van bijstandseenheden. De vaste leden van het RIT hebben gemiddeld genomen veel ervaring met RIT-werkzaamheden en het bergen van dodelijke slachtoffers is voor de betreffende technisch rechercheurs onderdeel van hun reguliere werkzaamheden.

Het RIT heeft een leider en is onderverdeeld in vier sectoren, te weten:

- *sector Berging:*
  deze sector is belast met de berging van doden en van de voor het identificatie-onderzoek van belang zijnde goederen. In overleg met de plaatselijke politiechef kunnen ook overige goederen bij de bergingsoperatie worden betrokken;
- *sector Technische Identificatie:*
  deze sector heeft als taak het onderzoeken van lichamen, kledingstukken en overige goederen die door de bergingsploegen in het rampgebied zijn geborgen, alsmede het vastleggen van de op die wijze verkregen informatie op daarvoor bestemde Post Mortem (P.M.)-formulieren en RITSYS invoerdocumenten;
- *sector Tactische Identificatie:*
  deze sector draagt zorg voor het verzamelen van Ante Mortem (A.M.)-gegevens van slachtoffers en tracht aan de hand van deze A.M.-gegevens en door de sector Technische Identificatie beschikbaar gestelde P.M.-gegevens door vergelijking tot identificatie te komen;
- *sector Registratie en Documentatie:*
  deze sector heeft tot taak het verzamelen, bewerken en beheren van alle gegevens omtrent personen, die bij gelegenheid van een ramp als slachtoffer zijn betrokken of als vermist zijn aangegeven.

Het hoofd van de sector Tactische Identificatie is tevens plaatsvervangend hoofd van het RIT. In dit geval is hij tevens hoofd van het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD dat naast een alarmeringsfunctie voor het RIT ook een beheersfunctie heeft voor de instandhouding van de organisatie en hulpmiddelen van het RIT.
Het RIT beschikt over een stafgroep RIT. Deze stafgroep heeft tot taak de zorg voor en de behandeling van alle aangelegenheden op het gebied van personeel, materieel, huisvesting en overige logistieke aspecten het RIT betreffende.

6.9.1.2 De werkwijze van het RIT

De standaardwerkwijze ten aanzien van het identificeren door het RIT begint met het verzamelen van zoveel mogelijk gegevens van de slachtoffers, enerzijds van vóór het overlijden en anderzijds van na het overlijden. Vervolgens worden de A.M.- en P.M.- gegevens met elkaar vergeleken. Indien de gegevens zodanig met elkaar blijken overeen te stemmen dat het om één en dezelfde persoon gaat, dan spreekt het RIT van een positieve identificatie.

De werkwijze van de sector Berging voor wat betreft het zoeken en bergen van slachtoffers in Enschede is, behoudens enige kleine aanpassingen tijdens de werkzaamheden, als volgt verlopen:

- in eerste instantie is de plek visueel bekeken;
- daarna werden de resten van de woning gesloopt;
- het puin op de plek werd vervolgens weer visueel bekeken;
- het puin werd in kleine porties op vrachtwagens geladen, waarbij dit weer visueel werd gecontroleerd;
- het puin werd op de stortplaats wederom visueel bekeken;
- het puin werd door honden, die getraind zijn op het herkennen van menselijke geur, gecontroleerd;
- het puin werd 's nachts naar een definitieve en exclusieve stortplaats afgevoerd[209].

6.9.1.3 De voorzieningen van het RIT

Om het werk van het RIT op adequate wijze te kunnen uitvoeren, beschikt zij over een vrachtauto met aanhangwagen voor het vervoer van twee containers, één voor de sector Berging en één voor de sector Technische Identificatie. De containers kunnen tevens dienst doen als beperkte kantoorruimte. Verder werkt het RIT met rampensets, dit zijn kisten die gevuld zijn met toepasselijke gereedschappen en beschermingsmiddelen. Ook kan het RIT beschikken over mobiele sectietafels.
Ten behoeve van de administratieve organisatie beschikt het RIT over in de loop van de jaren ontwikkelde formulieren voor de vastlegging van A.M.- en P.M.- gegevens en over standaard documenten voor identificatie en herkenning. Een speciaal computerprogramma (RITSYS) ondersteunt de rechercheurs bij de opslag, ordening, naslag en vergelijking van gegevens.
Uit aanvullende informatie is gebleken dat de uitrusting van het RIT naast de standaarduitrusting zoals laarzen, overalls en stofkapjes (type P1)[210], geen beschermingsmiddelen bevat tegen gevaarlijke stoffen of asbest[211].
Het RIT beschikt niet over eigen deskundigheid ten aanzien van de arbeidsomstandigheden, zij maakt bij haar optreden gebruik van de plaatselijke deskundigheid van de brandweer.

6.9.2 De feitelijk gang van zaken in Enschede

Op zaterdag 13 mei 2000 om 16.03 uur werd de piketfunctionaris van het bureau Bijstandscoördinatie van het Korps landelijke politiediensten gebeld door de Alarmcentrale van het

KLPD met de mededeling dat er in Enschede iets bijzonders aan de hand was. Deze melding leidde tot een vloeiend proces van informatie-inwinning, overleg met de leiding van het RIT, voorwaarschuwing en de feitelijke waarschuwing van de vaste medewerkers en uiteindelijk de indiensttreding van het RIT. Hierin speelde de betrokken medewerker van het BBC een belangrijke rol. Op zaterdag vond tussen 18.00 uur en 19.00 uur reeds contact plaats tussen het plaatsvervangend hoofd van het RIT en de door de Algemeen Commandant uit het politiekorps aangewezen liaison-functionaris voor het RIT. In dit contact werden praktische afspraken gemaakt en meer in het bijzonder werd afgesproken hoeveel medewerkers het korps diende vrij te maken om het RIT op goede wijze te kunnen ondersteunen.
De leider van de sector Berging arriveerde op 13 mei 2000 omstreeks 20.30 uur op de vliegbasis Twente en hij heeft reeds in de loop van die avond is het rampgebied bezocht.
Op zondagmorgen 14 mei om 05.00 uur zijn de leden van de sector Berging en de bijstandseenheden voor de zoekploegen gebriefd. Om 05.30 uur werden de zoekploegen geformeerd en om 07.00 uur is men in het rampgebied begonnen met het zoeken naar stoffelijke resten. Naast de vaste kern van het RIT en de toegevoegde medewerkers van de politie Twente bestonden deze zoekploegen ook uit leden van een brandweerpeloton uit Drente. Dit peloton is in overleg met de pelotonscommandant onder de leiding van het RIT gesteld.
Nadat eenmaal goed zicht verkregen was op de situatie in het rampgebied en de eerste ordening scheppende maatregelen genomen waren, waaronder het ontruimen van de wegen en het bergen van slachtoffers die onmiddellijk zichtbaar waren, is er een plan van aanpak is opgesteld, dat in grote lijnen is gevolgd en dat op 24 mei 2000 uur om 14.00 uur kon worden afgerond. Opmerkelijk is dat reeds op zaterdag 13 mei om 18.40 uur door de leider van het RIT aan de Algemeen Commandant werd gemeld dat er waarschijnlijk 20 doden waren gevallen[212].
Zowel binnen als buiten het RIT is geconstateerd dat de leider van de sector Berging een te grote werkdruk voor één functionaris moest dragen[213]. Hierbij speelde ook een rol dat door de dominante rol van het RIT in het rampgebied aan betrokkene zwaardere verantwoordelijkheden werden toegedacht dan op basis van de taken van het RIT van hem mochten worden verwacht. Dit leidde dan ook tot allerlei niet direct met de taak van het RIT samenhangende vragen uit de omgeving[214].
Binnen de sector Berging wordt de wijze waarop in Enschede ad hoc in personele en materiële ondersteuning van het bergingsproces is voorzien, gezien als aanzet voor een structurele voorziening[215].
Specifieke aspecten die het werk van het RIT in sterke mate hebben beïnvloed komen hierna in een aantal paragrafen nader aan de orde.

6.9.2.1 De organisatorische ophanging van het RIT

Het RIT maakt bij inzet als zelfstandige eenheid deel uit van de door de verantwoordelijke autoriteiten (politie/bevoegd gezag) op te zetten (ad hoc) organisatie. In de praktijk betekent dit dat het RIT als één van de politie-eenheden onder het gezag van de Algemeen Commandant valt. In Enschede werd, mede ingegeven door de bijzondere positie van de Algemeen Commandant[216], een andere werkwijze gevolgd. Ook speelde een rol dat binnen de korpsleiding van de regio Twente was afgesproken, dat de korpschef zich zou bezig houden met de gang van zaken met

betrekking tot het RIT; uit contacten met de korpschef van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland was gebleken dat deze inzet als een belangrijk aandachtspunt moest worden beschouwd. Ten aanzien van de berging en de meer praktische gang van zaken werd door het hoofd van sector Berging direct contact onderhouden met de Commandant Rampterrein. De meer beleidsmatige aspecten van het RIT werden regelmatig in de gemeentelijke rampenstaf en in het (uitgebreide) driehoeksoverleg besproken; soms werden er ook via de politievertegenwoordiging in het gemeentelijk coördinatiecentrum of rechtstreeks aan het leiding van het RIT opdrachten gegeven. Het hoofd van het Landelijk Recherche Team (LRT), dat zich bezighield met de vermistenregistratie, heeft contacten onderhouden met de korpschef en zelfs met de burgemeester[217].

6.9.2.2 Overledenenzorg

De opzet van een RIT-onderzoek is dat een aangewezen rampgebied systematisch wordt doorzocht op stoffelijke overschotten. Deze worden vervolgens op de voorgeschreven wijze geborgen en overgedragen aan de sector Technische Identificatie. Dit betekent in beginsel dat men stoffelijke overschotten, die voor een ieder zichtbaar zijn, laat liggen totdat het RIT aan het betreffende deel van het rampterrein is toegekomen. Reeds op 13 mei om 16.10 uur, dus nog voor aanvang van de werkzaamheden van het RIT, is aan een uitvaartondernemer gevraagd om de lichamen van twee slachtoffers in het rampgebied op te halen. Op zaterdagavond is vanuit het RIT aan de politie Twente verzocht om de lichamen zoveel mogelijk op de aangetroffen plaatsen te laten liggen. In het journaal van de rampenstaf wordt hiervan om 18.12 uur en 18.33 uur melding gemaakt. Deze werkwijze is in Enschede niet steeds gevolgd. De burgemeester van Enschede had besloten hieraan alleen mee te willen werken als dit ethisch verantwoord was. Hierdoor zijn in de eerste nacht dan ook reeds vóór aanvang van de zoekwerkzaamheden door het RIT verschillende slachtoffers overgebracht naar de vliegbasis Twenthe, die was ingericht als werkruimte voor het RIT en naar een mortuarium in Enschede. Op zondag bleek, dat er nog stoffelijke resten voor een ieder zichtbaar op het rampterrein lagen. De druk om deze snel te bergen was groot. Hierbij speelde ook mee dat zich onder deze slachtoffers nog brandweermensen bevonden van wie collega's nog in het rampgebied aan het werk waren. Door een direct contact van het hoofd de sector Berging met de Commandant Rampterrein kon dit probleem worden opgelost en werd de werkwijze van de berging iets aangepast; één bergingsploeg zou zich met voorrang bezighouden met de berging van een aantal reeds aangetroffen stoffelijke overschotten[218].
Bij aanvang van de werkzaamheden van het RIT waren reeds zes lichamen geborgen. Op 14 mei om 11.30 uur waren dit er veertien en op 17 mei om 17.50 uur werd gemeld dat er achttien doden waren geborgen. Op dat moment was 50 % van het terrein van de binnenring doorzocht. Meer dan deze achttien stoffelijke overschotten zijn er niet geborgen; drie personen zijn als vermist opgegeven. Door de leiding van het RIT wordt aangenomen dat deze drie vermisten daadwerkelijk bij de ramp zijn omgekomen, hoewel van hen geen identificeerbare stoffelijke resten zijn geborgen. Naast de menselijke resten werden ook veel dierlijke resten aangetroffen. Als leermoment is binnen de sector Technische Identificatie vastgesteld, dat het zinvol kan zijn om bij de berging een

forensisch patholoog aanwezig te hebben teneinde reeds vroegtijdig een scheiding te kunnen maken tussen dierlijke en menselijke resten, dit kan overbodig werk voorkomen[219].
Ter voldoening aan de bepalingen van de Wet op de Lijkbezorging is aan het RIT een gemeentelijke lijkschouwer toegevoegd.
Doordat alle geborgen stoffelijke resten apart met een lijkauto naar de vliegbasis werden vervoerd, ontstond in de media de indruk dat er meer doden te betreuren waren dan er feitelijk werden geborgen. Om die reden is later besloten het vervoer met busjes te verrichten.
In het kader van de overledenenzorg is de informatievoorziening een belangrijk punt. In dit kader heeft zich een betreurenswaardig incident voorgedaan. Een in de Diekmanhal opgevangen familie was toegezegd dat zij geïnformeerd zouden worden over hun vermiste familieleden. Politiemensen die zich verantwoordelijk voelden voor de gedane toezegging namen op maandag 15 mei tussen 00.00 en 03.00 uur hierover contact op met de Algemeen Commandant. Deze besloot contact op te nemen met medewerkers van het RIT om aan de toezegging te kunnen voldoen. Van het RIT werd de informatie verkregen dat in het betreffende pand van de familie geen personen waren aangetroffen. Deze informatie werd door de betrokken politiemensen doorgegeven aan de betrokken familie. Later bleek dat reeds op 14 mei 17.00 uur bekend was dat er in het betreffende pand diverse stoffelijke overschotten waren aangetroffen.

6.9.2.3 De factor tijd en de RIT-werkzaamheden

Reeds bij aanvang van de RIT-werkzaamheden was duidelijk dat de factor tijd van cruciaal belang zou worden. Al snel werd vastgesteld dat de rampsituatie kon worden beëindigd zodra de bergingswerkzaamheden zouden zijn afgerond, hetgeen de druk op de bergingswerkzaamheden alleen maar vergrootte. In het driehoeksoverleg van maandag 15 mei deelde de korpschef mee, dat het RIT nog zeker drie dagen nodig zou hebben en wellicht langer. Toen werd er al extra aandacht gevraagd om naar mogelijkheden te zoeken, die de snelheid positief zouden beïnvloeden. Met name de Commissaris der Koningin heeft daarbij aangedrongen op ondersteuning door buitenlandse eenheden[220].
Uit de opeenvolgende verslagen van het driehoeksoverleg kan worden opgemaakt dat de leiding van het RIT hier vanwege verschillen in werkwijze niets voor voelde[221]. In het driehoeksoverleg van 16 mei 16.45 uur noemde de korpschef de optie van eventuele extra ondersteuning van tactische en technische rechercheurs uit Nederland. Hiervan is geen gebruik gemaakt. De inschatting werd gemaakt dat de bergingswerkzaamheden op zaterdag 20 mei konden worden afgerond. Ook speelde al vrij snel na aanvang van de bergingswerkzaamheden de vraag of er 's nachts doorgewerkt kon worden. Door de leiding van RIT zijn argumenten aangevoerd waarom dit niet zinvol was. Zij stelde dat het zoeken bij kunstlicht per definitie moeilijker is, dat de nachtelijke uren nodig waren om het overdag verzamelde, uitgestorte en doorzochte puin af te voeren en tenslotte dat de vereiste menskracht en ervaringsdeskundigen ontbraken om een nachtploeg te formeren. Nadat dit nader was toegelicht, werd het door de leden van het beleidsteam geaccepteerd[222].
De hiervoor geschetste druk op het bergingsproces is ook bij eerdere rampen ervaren.
In de evaluatie van de sector Technische Identificatie[223] wordt op basis van de ervaringen in Enschede aan de orde gesteld of het RIT, overeenkomstig de beschrijving in de bedrijfsfolder, qua

materieel en personeelsinzet wel toegerust is om adequaat te opereren bij rampen waarbij maximaal 500 slachtoffers vallen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat naast het aantal slachtoffers vooral ook de omvang en de aard van het rampgebied de snelheid van het bergingsproces beïnvloeden.
Zowel de korpschef van het regionaal politiekorps Twente, de leiding van het RIT, als de leider van het LRT beschikten over informatie uit eerdere ervaringen met het optreden van het RIT met betrekking tot de mediadruk op het bergingsproces en de vermistenlijst. Zowel de leider van het RIT als de leider van het LRT hebben op verzoek van het bevoegd gezag op ad hoc basis aan de media toelichting gegeven op de werkprocessen van het RIT.

6.9.2.4 De specifieke problematiek van de vermistenlijst

De registratie van vermisten is in beginsel een taak van de gemeente. In het beginstadium na een ramp wordt de eerste registratie echter door de politie ter hand genomen[224]. Dit is ook in Enschede zo verlopen. De gegevens die door de politie in aanvang werden verzameld, zijn op zondag 14 mei omstreeks 01.00 uur op papier en floppydisk overgedragen aan de gemeente Enschede[225]. Deze overdracht is overigens door verschillende politiemensen betreurd[226], omdat zij inschatten dat hierdoor het proces van het aanleveren van een goede vermistenlijst vertraging heeft opgelopen. Opmerkelijk is dat de betrokken medewerkers van de gemeente Enschede zich een overdracht niet kunnen herinneren[227]. Dit was ook al het geval op zondagmorgen 14 mei toen rechercheurs ten behoeve van het op te starten getuigenverhoor een kopie van de overgedragen lijst wilden hebben [228]. Wel zijn de betreffende floppy-disk en lijsten in de gemeentelijke administratie aangetroffen. De gegevens bleken verwerkt te zijn. De medewerkers van het Centraal Registratie en Informatie Bureau van de gemeente (CRIB) leken in de ogen van de politie geïrriteerd over het feit dat de politie al een registratie had aangelegd[229].
In de werkwijze van het RIT ligt besloten dat de medewerkers van de sector Tactische Identificatie de begeleiding van de gemeente, die verantwoordelijk is voor de vermistenregistratie, op zich nemen. In dit kader behoort door medewerkers van het RIT aan de medewerkers van de gemeente een goede instructie te worden gegeven[230]. Op zondagmorgen 14 mei heeft in dit kader contact plaatsgevonden tussen medewerkers van de respectievelijke de sector Tactische Identificatie en van het CRIB[231]. Overigens beschikt het RIT niet over specifieke draaiboeken of protocollen, die betrekking hebben op het omgaan met lange vermistenlijsten[232].
Op zondag 14 mei om 07.00 uur wordt na eerder vooroverleg tussen het plaatsvervangend hoofd van het RIT en het hoofd van het LRT gevraagd of laatstgenoemde met zoveel mogelijk mensen naar Twente wil komen om de sector Tactische Identificatie te ondersteunen.
Hiermee wordt ingestemd en op zondagmorgen 11.00 uur kan de briefing met ongeveer 20 medewerkers van het LRT worden beëindigd. Twee medewerkers zijn nodig voor de eerder gememoreerde verzameling van A.M.-gegevens en de anderen gaan aan het werk in het gemeentehuis om de vermistenlijst tot een betrouwbare lijst met reële vermisten terug te brengen. Intussen was de registratie van vermisten doorgegaan, niet alleen bij de gemeente, maar ook bij de verschillende opvangplekken zoals de GHOR en in ziekenhuizen. Nadat de aanvankelijke lijst van zondagmorgen door inzet van het LRT was teruggebracht van 700 naar circa 220, bleek

zondagavond dat er die dag ongeveer 500 vermisten bij gekomen waren. Dit was voor de mensen van het LRT het moment dat besloten werd om op de volgende dag te gaan bezien hoe het registratieproces feitelijk was opgezet. Zij kwamen tot de ontdekking dat de registratie ongestructureerd plaatsvond en dat de beschikbare hulpmiddelen (met name het informatiesysteem CRIB) van onvoldoende kwaliteit waren; voorts was de verantwoordelijkheid ten aanzien van het doen van mededelingen aan familieleden van vermisten onduidelijk. Er is door de medewerkers van het LRT onder alle instanties die zich met registratie bezig hielden een instructie verspreid, zodat dit proces meer structuur kreeg. Dit heeft vermoedelijk op dinsdag 16 mei plaatsgevonden. Om toch binnen korte tijd de lijst met vermisten te kunnen terugbrengen tot een lijst met echte vermisten zijn extra medewerkers van het LRT ingeschakeld en is ondersteuning verkregen van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland. Mede hierdoor kon uiteindelijk op donderdag 18 mei 2000 om 19.00 uur een lijst met 21 vermisten worden gepubliceerd. Van deze lijst zijn uiteindelijk drie personen als officieel vermist overgebleven.

Op maandag 15 mei is via het hoofd van het LRT een verzoek gedaan aan de divisie Ondersteuning van het KLPD om ter ondersteuning van het werkproces inzake het terugbrengen van het aantal vermisten een software-toepassing te leveren. Medewerkers van de afdeling Onderzoek en Ontwikkeling van genoemde divisie zijn hiermee direct aan de slag. De uiteindelijk ontwikkelde toepassing BOOGIS (Beleids- en operationeel ondersteunend geografisch informatiesysteem) is in staat om verschillende bestanden zoals de vermistenlijst, kadastergegevens en gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie te combineren en visueel inzichtelijk te maken op een kaart en op foto's van vóór- en na de explosies. Ook kunnen op deze wijze gewonden en overledenen geografisch worden ingetekend. Door de benodigde ontwikkeltijd heeft de applicatie het werk aan de vermistenlijst in Enschede niet meer kunnen ondersteunen. Wel is met behulp van BOOGIS ten behoeve van het beleidsteam nog kaartmateriaal gemaakt, waarin de verschillende ringen werden ingetekend. Ter illustratie van de mogelijkheden van het BOOGIS wordt hieronder een uitdraai van een de adressen van een aantal geregistreerde gewonden op een luchtfoto weergegeven.

figuur 5 voorbeeld uitdraai BOOGIS

6.9.2.5 De verschillende belangen in het rampterrein

Nadat het rampgebied in de loop van zaterdagavond en -nacht (13 op 14 mei) was afgezet en er nog gericht was gezocht naar overlevenden kon op zondagmorgen met verschillende activiteiten in het rampgebied worden begonnen. Hierbij werd in de loop der tijd duidelijk dat er verschillende belangen in het spel waren in relatie tot het werk van het RIT. De brandweer had er belang bij de stoffelijke overschotten van de omgekomen brandweermensen zo snel mogelijk te bergen. Het Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies (SFOB) wilde de plaats van de explosies zo grondig mogelijk op sporen onderzoeken. Daarnaast waren er belangen om hoogwaardigheidsbeklederS gelegenheid te geven zich persoonlijk op de hoogte te stellen in het rampgebied en, naast de toegankelijkheid van het gebied, uiteraard de grote belangen bij bewoners in het kader van rouwverwerking en het zo snel mogelijk veilig stellen van waardevolle en voor hen belangrijke goederen.

De afweging van de verschillende belangen werd niet altijd bewust gemaakt of er werden keuzen gemaakt, die niet helder gecommuniceerd of door iedereen begrepen werden. Het hoofd van de sector Berging beschrijft dat het werk van de bergers vanuit een relatief geïsoleerde positie werd verricht. Doordat men intensief bezig is, lange dagen maakt en feitelijk langere tijd alleen maar werkt, eet en slaapt, heeft men geen goed zicht op wat er buiten het rampgebied gebeurt; dit veroorzaakt soms onbegrip. Een goede communicatie tussen de verschillende partijen in het rampgebied wordt door hem dan ook essentieel genoemd[233]. In dit verband vindt hij het jammer

dat de nieuwsbrieven van de politie Twente hem en dus ook de andere bergers pas veel later hebben bereikt[234].

Bij het verwijderen van autowrakken uit het rampgebied is onvoldoende vastgelegd vanaf welke exacte plaats zij werden verwijderd. Hierdoor is informatie verloren gegaan, die van belang had kunnen zijn voor het strafrechtelijk onderzoek dan wel voor het terugbrengen van de vermistenlijst[235]. De belangentegenstelling tussen het RIT en het SFOB is hoog opgelopen. Het hoofd van de sector Berging noemt het in dit verband van belang dat er een leidinggevende wordt aangewezen, die zich uitsluitend bezighoudt met het regime op het rampgebied; hij beslist over de toelating tot het rampgebied en dient bij belangentegenstellingen beslissingen te kunnen nemen[236].

6.9.2.6 De specifieke problematiek van goederen

Zoals eerder geschetst, is het RIT vooralsnog alleen gericht op het bergen van goederen, die kunnen bijdragen aan de identificatie. Er is niet gebleken dat er gesproken is over de ander optie in de werkbeschrijving, dat ook andere goederen geborgen kunnen worden. Hierdoor werd geen aandacht besteed aan goederen, die op zich een emotionele waarde vertegenwoordigden. Het lag voor de hand dat waardevolle goederen die tijdens de werkzaamheden werden aangetroffen (zoals brandkastjes en geldkistjes), veiliggesteld zouden worden en in afwachting van teruggave door het politiekorps beheerd zouden worden. De stichting Salvage heeft ook nog veel goederen veilig gesteld. Naast deze goederen zijn er ook goederen, die geen zakelijk waarde vertegenwoordigden, weggegooid.
Op 5 juni zijn in opdracht van de stichting Salvage alle - minder waardevolle - goederen die in het bezit waren van de politie aan een schoonmaakbedrijf meegegeven om ze vervolgens aan de respectievelijke eigenaren terug te geven. Veertien dagen later, op 19 juni, werden van deze goederen vijf pallets bij de politie teruggebracht. Het betrokken bedrijf gaf daarbij aan niet in staat te zijn deze goederen naar de eigenaren terug te brengen. De politie heeft toen een poging gedaan, waarbij 95% van de goederen alsnog aan de rechthebbenden kon worden teruggegeven. In een rapport van een hoofdagent van de afdeling Georganiseerde Criminaliteit van de divisie Recherche, die zich met de teruggaaf van deze goederen heeft beziggehouden, wordt in relatie tot rampsituaties een zorgvuldiger omgang met goederen bepleit. Betrokkene onderbouwt dit vooral met de veelal zeer emotionele reacties van rechthebbenden bij het in ontvangst nemen van hun goederen[237]. Ook in de evaluatie van de sector Berging wordt vastgesteld, dat de afhandeling van waardevolle en persoonlijke goederen verbetering behoeft[238].

6.9.3 Evaluatie van de inzet van het RIT

Door de verschillende sectoren van het RIT zijn eigen evaluaties gehouden, waarin veel specifieke aandachtspunten voor optimalisering van een RIT-optreden zijn opgenomen[239]. Ook tijdens periodes waarin het RIT niet wordt ingezet, komen de vaste leden van de verschillende sectoren bij elkaar. Tijdens deze bijeenkomsten worden naast deskundigheidsbevordering ook evaluaties besproken en mogelijkheden voor verdere kwaliteitsverbetering bezien. De inzet van het RIT in Enschede zal op die wijze nog tot nadere beschouwing en verbetervoorstellen kunnen leiden.

6.9.4 Analyse van het optreden van het RIT

Het RIT is een projectorganisatie die uit mensen bestaat, die gemiddeld veel RIT-ervaring hebben en al vaker intensief met elkaar hebben samengewerkt. Een gemiddeld regionaal politiekorps in Nederland beschikt slechts over summiere kennis van de werkwijze van het RIT; men is derhalve in sterke mate afhankelijk van de deskundigheid en ervaring van het RIT. Het is dan ook van het grootste belang, dat voor of bij aanvang van een inzet van het RIT aan het betreffende politiekorps duidelijk wordt gemaakt wat de consequenties zijn van het optreden bij een ongeval of ramp. Dit betreft ook de opties die er ten aanzien van het optreden zijn, zoals bijvoorbeeld de berging van niet voor identificatie geschikte goederen[240]. In de ogen van de meest betrokkenen van de politie Twente is deze informatieoverdracht voor verbetering vatbaar.

In Enschede is door het bevoegd gezag de nodige druk uitgeoefend om het bergingsproces te versnellen. Aangezien de duur van de rampsituatie en de daarmee samenhangende noodverordeningen en andere maatregelen met dit bergingsproces samenhingen, is dit alleszins begrijpelijk. Ook werd grote waarde gehecht aan het zo snel mogelijk verschaffen van duidelijkheid over het aantal slachtoffers. Ondanks de uitgeoefende druk heeft het RIT veel meer tijd gekregen dan aanvankelijk was voorzien. Dit geeft aan dat het bevoegde gezag uiteindelijk een genuanceerde afweging heeft gemaakt en de adviezen van de RIT-deskundigen in deze zwaar heeft laten wegen. Het neemt niet weg dat over mogelijke versnelling van dit soort bergingsprocessen verder nagedacht moet worden.

Ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor het registreren van vermisten is veel in zwart-wit termen gedacht. Politiemensen spraken over het overdragen van verantwoordelijkheid voor de registratie aan de gemeente en het weer terughaken daarvan. Ook wordt gesproken over het "rechercheachtige karakter" van het werken met een vermistenlijst.

In feite dient onderscheid gemaakt te worden tussen enerzijds het feitelijk registreren van vermisten en anderzijds het werken met de lijst van geregistreerde vermisten met als doel deze terug te brengen tot "echte" vermisten. Gesteld kan worden dat in het rampenplan van de gemeente Enschede (deelplan 15) hierover onvoldoende duidelijkheid werd geboden. Naar verwachting zal dit voor veel gemeenten in Nederland gelden. De overdracht van politie naar gemeente is niet soepel verlopen. De bestanden van de politie werden door een kennelijk geïrriteerde medewerker van de gemeente in ontvangst genomen. Dit is opmerkelijk, omdat in het rampenplan voorzien is dat in de eerste uren van een ramp de politie zich met registratie belast in afwachting van de bemensing van het CRIB. Voor irritatie over het politie-initiatief lijkt dus geen enkele aanleiding te zijn geweest.

Het lijkt wenselijk het registratieproces beter te beschrijven en de ondersteuning van dit proces door middel van de benodigde programmatuur verder te ontwikkelen. Voorts dient de sturende rol van de gemeente als het gaat om de begeleiding van een juiste instructie door andere instanties duidelijk te worden ingevuld. Daarnaast lijkt het wenselijk dat in de werkprocessen van het RIT meer aandacht wordt besteed aan het belang van het zo snel en zo goed mogelijk samenstellen van een vermistenlijst.

Juist in het geval van een "open" ramp[241] , zoals in Enschede, waarbij zeer moeilijk te bepalen is welke mensen zich op het moment van de ramp in het rampgebied bevonden, is het belang van een zo goed mogelijke vermistenlijst groot. Niet alleen met betrekking tot de sturing op de vraag voor welke vermisten A.M.-gegevens verzameld dienen te worden, maar ook publicitair blijkt een en ander van wezenlijk belang. Opvallend is dat over de werkwijze om tot een goede vermistenlijst te komen binnen het RIT nogal verschillend wordt gedacht[242].
Het BOOGIS-programma, dat tijdens de ramp is ontwikkeld, lijkt veelbelovend. Binnen het KLPD is inmiddels voorzien in een verdere ontwikkeling van dit programma.
Het lijkt wenselijk hierbij tevens de mogelijkheden te bezien van integratie met een CRIB-achtig programma, zodat de registratie van vermisten optimaal aansluit bij het verder rechercheren met de vermistenlijst door het RIT.

Bij de verdere ontwikkeling kan BOOGIS zowel in geval van rampen als bij ander grootschalig politieoptreden in Nederland een adequate ondersteuning bieden. Hierbij kan tevens het eerder in deze rapportage gesignaleerde knelpunt van gebruik door onderscheiden gremia van verschillend kaartmateriaal effectief worden opgelost. Samenwerking met de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten lijkt hierbij voor de hand te liggen.

In de afweging van belangen speelt daar waar "leven en dood" op het spel staan de zorg voor goederen een ondergeschikte rol. Dit is op zich begrijpelijk, echter naarmate de tijd vordert en belanghebbenden de eerste schrik verwerkt hebben, zal hun aandacht zich weer richten op de eigendommen in het rampgebied. Deze zorg lijkt verbeterd te kunnen worden.

Bij een grote ramp ontstaat al vrij snel een grote stroom meldingen van mensen die familieleden, kennissen, vrienden of werknemers missen. Zij proberen deze onduidelijkheid weg te nemen door zo snel mogelijk informatie in te winnen bij de officiële instanties. In de praktijk zal blijken dat instanties hier over het algemeen nog niet klaar voor zijn; de aandacht ligt veelal nog bij de primaire rampbestrijding en organisatorisch zijn er nog geen voorzieningen getroffen.

De keus om brandweereenheden het RIT te laten ondersteunen is als zeer positief beoordeeld. Zij konden een goede inschatting maken van gevaarssituaties, zij hielden puinhopen koel en waren tevens in staat de benodigde fysieke inspanningen te leveren[243]. Na een minder goede ervaring met een bepaald brandweerpeloton is besloten een vast brandweerpeloton, dat goed functioneerde, het RIT blijvend te laten ondersteunen.

6.9.5 Conclusies ten aanzien van de inzet van het RIT

Algemeen

- het RIT heeft aangetoond voor de Nederlandse politie een onmisbare projectorganisatie te zijn met alom gerespecteerde expertise en ervaring.

Ten aanzien van de mediadruk

- een standaard communicatieplan en eventueel daarbij ondersteunende hulpmiddelen om in geval van rampen naar de media te kunnen communiceren werd gemist.

Ten aanzien van alarmering

- de (preventieve) alarmering van het RIT is een vloeiend proces, dat autonoom verloopt, waardoor het politiekorps dat de (potentiële) aanvraag voor bijstand van het RIT doet hier niet mee belast wordt. Het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD speelt hierin een effectieve rol.

Ten aanzien van voorinformatie

- de politie Twente was bij aanvang van het optreden van het RIT niet optimaal geïnformeerd over alle consequenties van het optreden. Dit had nadelige consequenties voor de latere bemensing van het bureau Vermissingen, omdat hiervoor geen rechercheurs met lokale bekendheid meer beschikbaar waren[244]. De bestaande contacten van de account-managers van het bureau Bijstandscoördinatie (tevens beheerder van RIT voorzieningen) van het KLPD kunnen eveneens worden benut om korpsen hier in algemene zin op voor te bereiden.

Ten aanzien van de berging

- de personele en materiële ondersteuning van de sector Berging is nog niet structureel geregeld;
- de aandacht voor het bergen, veiligstellen en retourneren van goederen naar rechthebbenden kan nog verder worden verbeterd;
- de samenwerking met de brandweer is goed verlopen, in de gegeven situatie was het combineren van brandweer en het RIT een goede keus;
- tijdens de vuurwerkramp in Enschede is veel druk uitgeoefend op de snelheid van het bergingsproces. Voorzover kan worden waargenomen heeft dit niet geleid tot concessies aan de kwaliteit van het bergingswerk. Wel is de druk die op het hoofd de sector Berging is uitgeoefend te groot geweest. Naast het bergingswerk, dat qua emotionele belasting en extreme werktijden al belastend genoeg was, werd hij ook belast met de problematiek van de arbeidsomstandigheden. Hierop is in hoofdstuk 6 nader ingegaan;

Ten aanzien van de registratie van vermisten en de vermistenlijst

- de politie heeft haar taak met betrekking de registratie tijdens de eerste uren van de ramp, zoals opgenomen in het deelplan van het gemeentelijk rampenplan, goed ingevuld. Na daartoe verkregen opdracht zijn de verzamelde gegevens conform genoemd deelplan overgedragen aan het CRIB;
- er is terecht veel aandacht besteed aan het belang om een goede vermistenlijst te krijgen. Indien het proces van de registratie van vermisten (bij de gemeente Enschede) beter zou zijn georganiseerd, dan zou sneller een goede vermistenlijst kunnen zijn gepubliceerd;

- het werkproces binnen het RIT ten behoeve van de vermistenregistratie is niet voldoende beschreven;
- het CRIB-programma dat bij gemeenten in gebruik is ten behoeve van de registratie van ontheemden, vermisten en overledenen heeft niet die functionaliteit die daarvan gevraagd mag worden. Met name het niet-geïntegreerde karakter maakt snelle en adequate uitwisseling met andere gegevensverzamelingen onmogelijk;
- bij een ramp met de omvang van die in Enschede komen al vrij snel de eerste meldingen van vermisten binnen en dat gaat vaak dagen door. Deze meldingen zullen bij veel verschillende instanties binnenkomen en leveren vaak maar zeer beperkte informatie op, omdat zij hierop veelal niet geprepareerd zijn. Tegelijkertijd geldt dat hoe sneller dit proces wordt gestroomlijnd, hoe sneller het aantal vermisten adequaat kan worden teruggebracht. In Enschede heeft het te lang geduurd voordat de kwaliteit van de registratie van voldoende niveau was.

Ten aanzien van de overledenenzorg

- in één specifiek geval is het geven van informatie over de resultaten van de zoekactiviteiten van het RIT niet met de vereiste zorgvuldigheid verlopen.

6.9.6 Aanbevelingen ten aanzien van de inzet van het RIT

- het RIT dient, zo mogelijk nog voor aanvang van haar feitelijke optreden, een zo helder mogelijke beschrijving van de algemene werkwijze en consequenties op het terrein van personeel, materieel en organisatie aan het bijstandsvragende politiekorps te overhandigen en toe te lichten. De bestaande contacten van de account-managers van het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD kunnen worden benut om de korpsen hierop in algemene zin voor te bereiden;
- gelet op de bij iedere ramp terugkerende druk op de snelheid van het bergingsproces dient te worden bezien hoe de voortgang in voorkomende gevallen positief beïnvloed kan worden. Hierbij dienen naast andere opties de mogelijkheden van inzet van buitenlandse eenheden, het werken bij verbeterde kunstlichtomstandigheden en het uitbreiden van de vaste kern van de sector Berging te worden bezien;
- de werkprocessen van het RIT dienen nader te worden uitgewerkt, waarbij met name de werkprocessen ten behoeve van het snel en effectief bewerken van de vermistenlijsten de aandacht verdienen;
- het RIT dient een communicatiestrategie en eventueel daaraan ondersteunend materiaal te ontwikkelen dat in voorkomende gevallen kan worden aangeboden aan een korps om hiermee in te spelen op de mediadruk ten aanzien van het werk van het RIT. Deze communicatiestrategie dient zowel de algehele werkwijze, het bergingsproces als ook de werkwijze rond het werken met de vermistenlijst te omvatten;
- het programma BOOGIS dient verder te worden ontwikkeld ten behoeve van toepassing bij rampen en ander grootschalig politieoptreden. Voor wat betreft de toepasbaarheid en ondersteuning dienen de nodige organisatorische voorzieningen te worden getroffen. Het ligt

voor de hand deze bij het KLPD onder te brengen. De Vereniging Nederlandse Gemeenten en de politie, waaronder de regiecommissie ICT, dienen zo snel mogelijk te worden geïnformeerd over - en wellicht betrokken te worden bij - de verdere ontwikkeling van genoemde applicatie;
- de personele en materiële ondersteuning van de sector Berging van het RIT dient structureel geregeld te worden, mede ter ontlasting van het hoofd van de sector Berging;
- stel heldere regels op binnen het RIT op welke wijze en op welk moment welke informatie wordt gecommuniceerd.

6.10 Interne en externe communicatie

6.10.1 Algemeen

Bij een ramp van een omvang zoals die in Enschede is goede communicatie over de feitelijke situatie, de reacties van de overheid en mogelijke ontwikkelingen van evident belang. Dit geldt zowel voor het publiek, de pers als voor de hulpverleners. In het rampenplan van de gemeente Enschede wordt aangegeven, dat voorlichting en informatie een gemeentelijke taak is. De Inspectie voor de politie heeft zich dan ook beperkt tot politiële aspecten van de communicatie.

6.10.2 Communicatiebeleid en strategie

De stafafdeling Communicatie van de regiopolitie Twente richt zich in algemene zin op de interne en externe communicatie, de voorlichting en de public relations van het korps. Na de vuurwerkramp werd reeds op 14 mei een beknopt communicatieplan geschreven[245]. Uitgangspunt van het plan was een zorgvuldige, open, tijdige, regelmatige en volledige communicatie naar alle doelgroepen.
In het communicatieplan is opgenomen dat de eindverantwoordelijkheid voor de voorlichting bij de gemeente Enschede lag. Alle telefoontjes van de media en burgers dienden te worden doorverwezen naar de afdeling Communicatie van de gemeente. De rol van de stafafdeling van de politie betrof het aanleveren en stroomlijnen van relevante politie-informatie naar de gemeente, het doorverwijzen van persaanvragen naar het perscentrum en het beantwoorden van de vragen van de media over specifieke politiezaken.

Als één van de kerntaken heeft de stafafdeling Communicatie zich beziggehouden met het uitbrengen van interne nieuwsbrieven om de korpsleden zo goed en actueel mogelijk te informeren.
Bij de politie is het gebruikelijk dat politiemensen de pers niet zelf te woord staan, maar dat zij doorverwijzen naar de (politie) persvoorlichters. Dit is ook tijdens de vuurwerkramp gedaan.

6.10.3 De gang van zaken rondom de externe communicatie

De eerste uren

In verband met de melding op 13 mei van de brand in de Tollensstraat heeft het RMC, conform de geldende afspraken, contact opgenomen met de piketfunctionaris van de voorlichting. Betrokkene werd via de semafoon opgeroepen en hij heeft om 15.19 uur contact met het RMC gehad. Tijdens dit eerste contact is al gesproken over een brand bij een vuurwerkfabriek. Op grond van de informatie van het RMC en de radioverslagen van Radio Oost die de piketman thuis op de radio had gehoord, besloot hij om meteen naar Enschede te rijden. Gedurende de autorit heeft de betrokkene in een rechtstreekse uitzending op de radio aan alle burgers verzocht om zoveel mogelijk weg te blijven uit het gebied, zodat de hulpverleners niet gehinderd werden. Hij had tot deze actie besloten op grond van de informatie vanuit het RMC, de zwarte rookwolken die hij onderweg boven Enschede zag en de rapportages van Radio Oost waarin ooggetuigen aan het woord werden gelaten.

De voorlichter arriveerde rond 15.50 uur bij het gebied en ging vervolgens te voet naar de Verbinbindingscommandoauto van de brandweer aan de Lasondersingel, waar op dat moment als enige plaats informatie te halen was. Vervolgens is hij naar garage Roeloffzen gegaan, omdat daar op dat moment de ME-commandowagen was gearriveerd. Omdat de 06 - lijnen niet functioneerden, heeft de voorlichter gebruik gemaakt van de verbindingsmiddelen van de ME-commandowagen om te communiceren. Om 16.16 uur heeft hij weer contact met het RMC met de vraag wat hij kon doen. Vanuit het RMC werd meegedeeld dat een chef van Dienst en de beleidspiketfunctionaris aanwezig waren, hij kon zelf het beste richting Tollensstraat gaan in verband met de daar mogelijk aanwezige pers. Betrokkene heeft vervolgens om 17.35 uur aan het RMC gevraagd of er al een gemeentelijk crisiscentrum was, want "hier (*bij de ME commandowagen*) weten ze ook helemaal niets". Om 17.56 uur is aan de ME-commandant gemeld dat er nog gezocht werd naar een locatie voor een crisiscentrum voor de persvoorlichting. De betrokken voorlichter besloot toen om in de omgeving van het ME-commandovoertuig te blijven en zich daar bezig te gaan houden met de begeleiding van persmensen. Hij had hierover overleg gehad met de ME-commandant[246]. Desondanks zijn er persmensen geweest die op eigen gelegenheid het rampgebied zijn ingetrokken. Achteraf is de voorlichter van mening dat, gezien het grote aantal aanwezige persmensen, in dergelijke situaties niet kan worden volstaan met één voorlichter in het rampterrein. Er is door hem geen extra informatie over het gebied gegeven. De pers moest het doen met wat ze zelf konden waarnemen; zij is gedurende de gehele avond en het begin van de nacht in de gelegenheid geweest om samen met de voorlichter het gebied te betreden. Voor informatie over werkzaamheden, beleid en bevindingen werden de journalisten doorverwezen naar het stadhuis waar met steeds persconferenties werden gehouden.

De voorlichter van de gemeente Enschede was al snel na de explosies naar het hoofdbureau van de politie in Enschede gekomen. Na aankomst van het hoofd van de stafafdeling Communicatie van het korps om 16.15 uur hebben zij overlegd over de werkzaamheden[247]. Er is toen afgesproken dat de gemeente haar verantwoordelijkheid voor de voorlichting zou oppakken. Het hoofd van de stafafdeling heeft daarbij aangeboden, dat de gemeente gebruik zou kunnen maken

van de politievoorlichters. Omdat daarvan werd afgezien kon de stafafdeling zich nagenoeg volledig op de interne communicatie richten.

Het belang van een perscentrum en goede persvoorlichting werd al snel duidelijk. Bij de diverse politieposten werd de druk door toestroom van journalisten steeds groter. Zo meldde de politiepost aan de Renbaanstraat rond 22.40 uur dat ze daar werden overstroomd door internationale pers. De ramp had een grote aantrekkingskracht op de media. Het was echter in de eerste uren nog onveilig om het gebied te betreden. Bovendien zou aanwezigheid van de pers de hulpverleners kunnen storen bij het uitvoeren van hun werk.

In het veld hebben diverse problemen met de pers plaatsgevonden. Zo was er in de eerste nacht rond middernacht behoefte aan extra politiepersoneel bij de Diekmanhallen, die was ingericht voor de opvang van getroffen bewoners, omdat de pers te opdringerig werd.

Later persbezoek aan het rampterrein

Voor de pers zijn de dagen na 13 mei vanuit het stadhuis diverse ritten door het rampgebied georganiseerd. Bij het bezoek van de H.M. de Koningin aan het rampgebied op 14 mei waren veel journalisten aanwezig. De begeleiding werd door motorrijders en ME-ers verzorgd. Voor dit bezoek was onderscheid gemaakt tussen geselecteerde en niet-geselecteerde pers. De geselecteerde journalisten mochten in een bus mee het rampterrein in. Vanuit de gemeentelijke voorlichting was aan deze journalisten geen toestemming verleend om in de binnenring de bus te verlaten. Ondanks de afspraken bleken de gemeentelijke voorlichters niet in staat de journalisten hieraan te houden; zij verlieten de bussen en probeerden, ieder voor zich, zo diep mogelijk in het rampgebied opnames te maken. Na overleg met de Algemeen Commandant van de politie werden de journalisten onder drang weer in de bussen gedirigeerd en zijn ze terug gereden naar de commandopost om daar alsnog op de naleving van de gemaakte afspraken gewezen te worden[248].

Ondanks het feit dat journalisten de gelegenheid werd geboden om onder begeleiding het gebied in te gaan, heeft de ME problemen gehad met persmensen die de wijk wilden ingaan. Op zondag 14 mei bleek dat mensen van de pers (TV-ploegen) illegaal met autobergers het verboden terrein waren opgekomen. Twee cameramensen werden verwijderd.

In de nieuwsbrief van de politie Twente van 15 mei is erop geattendeerd dat contacten met de pers in principe via het perscentrum van de gemeente moesten verlopen. Politiemensen werden opgeroepen journalisten in voorkomende gevallen voor nadere informatie door te verwijzen. Op 18 mei werden politiemensen benaderd door mensen van de pers, die probeerden onder valse voorwendselen een verhaal van hen los te krijgen.

Afscherming stadhuis tegen pers

De persconferenties zijn steeds in het stadhuis gehouden. De enorme toestroom van nationale en internationale pers leidde tot grote druk op het stadhuis. Zo meldde een politiemedewerker bij het

stadhuis op 13 mei tegen middernacht, dat daar veel persmensen aanwezig waren, maar dat er geen persvoorlichter te vinden was.
Opmerkelijk is dat, voordat de beveiliging van het stadhuis werd opgepakt, het mogelijk was om het gebouw vrij in te lopen en te betreden[249]. Door politiemensen van het bureau Binnenstad is later de orde rondom het stadhuis gehandhaafd. Een particulier beveiligingsbedrijf heeft de bewaking in eerste instantie voor haar rekening genomen, in eerste instantie "om niet" later werden wel kosten berekend.
De Koninklijke marechaussee heeft op 14 mei in de namiddag met tien man de posities bij het stadhuis van het beveiligingsbedrijf overgenomen. Op 15 mei in de avond werd de bewaking bij het stadhuis teruggebracht van zes naar twee man.

Aanhoudingsbeleid pers
Het bleek, zoals hierboven vermeld, niet eenvoudig om persmensen aan de gemaakte afspraken te houden. Om duidelijkheid te krijgen over het aanhoudingsbeleid met betrekking tot de pers heeft de korpsleiding contact opgenomen met de Hoofdofficier van Justitie[250]. Hij heeft toen vastgesteld dat journalisten aangehouden mochten worden en vervolgens heengezonden moesten worden; er mochten geen films in beslag worden genomen in verband met inbreuk op de persvrijheid. Op grond van deze richtlijn is gehandeld en zijn er diverse aanhoudingen van journalisten gepleegd.

6.10.3.1 Analyse van de externe communicatie

Ondanks het feit dat de gemeente de verantwoordelijkheid had voor externe voorlichting, kreeg de politie uiteraard toch veel te maken met de pers. Ten eerste bij de afzetting van het rampterrein en bij pogingen van journalisten om toch opnames te maken in gebieden waar dit verboden was. Ten tweede moest de politie optreden bij het naleven van afspraken die door de gemeentelijke communicatiemedewerkers waren gemaakt. Ten derde kreeg de politie te maken met de ordeproblemen rondom het stadhuis waar veel persmensen zich hadden verzameld. In de hectiek van de eerste uren is er kennelijk niet aan gedacht om reeds vanaf zondagmorgen de beveiliging van het stadhuis ter hand te nemen. Niet bekend is of deze tijdelijke omissie tot ongewenste effecten heeft geleid.

De Inspectie is van oordeel dat in het licht van de omstandigheden en ook op grond van ervaringen bij ander grootschalig optreden dat het politiepersoneel uit de diverse korpsen zich, conform datgeen wat verwacht mocht worden, terughoudend heeft opgesteld naar de pers.

6.10.3.2 Conclusies ten aanzien van de externe communicatie

De bemoeienis van de politie met de pers was vooral een zaak van ordehandhaving.
De afstemming tussen het hoofd van de stafafdeling Communicatie van de politie Twente en de gemeentelijke voorlichter, al zeer kort na de explosies, heeft het voor de stafafdeling mogelijk gemaakt om zich voornamelijk te richten op de interne communicatie. De kennis over de communicatiestructuur en de bijbehorende verantwoordelijkheden in dergelijke situaties was binnen het politiekorps goed aanwezig. Het is daarbij een voordeel geweest dat de voorlichters van

de diverse hulpdiensten en instellingen in het kader van de millennium-nacht nog uitgebreid over de taakverdeling bij calamiteiten hebben gesproken. Dit heeft de helderheid in de taakverdeling ten tijde van de vuurwerkramp bespoedigd.

6.10.3.3 Aanbevelingen ten aanzien van externe communicatie

- het verdient aanbeveling om in situaties zoals die in Enschede zo snel mogelijk het beleidscentrum te beveiligen en af te schermen tegen onbevoegden;
- voortdurende afstemming tussen de voorlichtingsdiensten van de gemeente en de politie blijft nodig, omdat toch ook de politie in dit soort situaties indringend te maken krijgt met persmensen;
- het verdient aanbeveling om in situaties zoals bij de vuurwerkramp, ondanks de eindverantwoordelijkheid van de gemeente voor de persvoorlichting, tijdig na te denken over het inzetten van meerdere persvoorlichters op de plaats van het incident voor de begeleiding van de pers.

6.10.4 Interne communicatie

6.10.4.1 De operationele communicatie

Zoals reeds eerder in deze rapportage gememoreerd, verliep de operationele communicatie langs verschillende lijnen. Enerzijds was er de lijn vanuit de Algemeen Commandant naar de Operationeel Commandant van de politie. Hierbij kan nog een onderscheid gemaakt worden tussen zaken, waarbij het initiatief bij de politievertegenwoordiging in het GCC lag, en die via de Algemeen Commandant werden gecommuniceerd en zaken die door de Algemeen Commandant zelf (of door zijn staf) werden geïnitieerd. Anderzijds was er een lijn vanuit de politievertegenwoordiging in het GCC rechtstreeks naar de Operationeel Commandant van de politie. Uiteraard functioneerden beide lijnen in beide richtingen. Soms schiep dit onduidelijkheid[251]. Ook is er in aanvang van de ramp enkele malen rechtstreeks contact geweest tussen politiemedewerkers in het RCC en de Operationeel Commandant. Het ging dan vooral om het verkrijgen van informatie. Dit werd als onnodig en overbodig ervaren[252].
Uit het onderzoek is geen duidelijk beeld verkregen welke communicatielijnen voor welke zaken werden gebruikt. In ieder geval werd met het RIT rechtstreeks gecommuniceerd door het beleidsteam (via de korpschef of zijn plaatsvervanger)[253]. Door de verschillende Operationeel Commandanten is over het algemeen voor politiespecifieke zaken de lijn naar de Algemeen Commandant gebruikt. Binnen het CTPI werd voor andere zaken vaak de brandweerlijn benut. Een specifiek probleem vormde het gebruik van verschillende kaarten. Zo kreeg de Algemeen Commandant op een gegeven moment van het CTPI respectievelijk de politievertegenwoordiger in het GCC verschillende kaarten van dezelfde situatie[254].

6.10.4.2 Nieuwsbrieven

Met het oog op de interne communicatie en informatieverstrekking is in een vroeg stadium na de ramp gestart met het uitbrengen van speciale nieuwsbrieven. Deze nieuwsbrieven werden korpsbreed en in ruime oplage verspreid.

De eerste nieuwsbrief verscheen op zondag 14 mei om 07.00 uur. In totaal zijn er in een periode van ruim een week negentien nieuwsbrieven uitgekomen. De laatste extra nieuwsbrief is gedateerd op 22 mei, 19.00 uur.
De nieuwsbrief was één van de weinige informatiekanalen van de staven naar het rampterrein. De inhoud van de nieuwsbrieven werden, mits zij voorhanden waren, door de betrokkenen in het rampterrein dan ook zeer kritisch gelezen.
Het was derhalve van groot belang om de inhoud van de nieuwsbrieven zorgvuldig tot stand te laten komen. Voordat zij werden verspreid werd de tekst geaccordeerd door een lid van de korpsleiding of door de Algemeen Commandant.

De nieuwsbrieven waren een combinatie van zakelijk informatie die direct van belang was voor de uitvoering van de politietaak in het rampterrein, achtergrondinformatie en informatie met betrekking tot het welzijn van de politiemedewerkers. Bij de samenstelling van de nieuwsbrieven werd ervan uitgegaan dat de informatie vooral bedoeld was als naslagwerk voor die zaken die reeds door de verschillende lijnchefs in briefings en dergelijke waren medegedeeld. In de praktijk bleek de informatie uit de nieuwsbrieven voor velen de enige informatiebron te zijn. Zeker in het begin van de ramp toen de structuur ten aanzien van informatieoverdracht nog niet op orde was, bleek de nieuwsbrief een zeer waardevolle informatiebron.

De nieuwsbrieven werden op meerdere manieren verspreid: via de kantine, bij de ingang van het hoofdbureau en in het CTPI, via logistiek (bij het rondbrengen van de maaltijden) en daarnaast politiekorpsbreed via de postkamer en digitaal per mail naar alle stafleden. De nieuwsbrieven die verschenen, werden gebundeld en verspreid onder alle secretariaten. Hoewel er veel aan is gedaan om de nieuwsbrieven bij alle betrokkenen af te leveren, zijn er bij de distributie wel problemen geweest. Zo zijn er vanuit de binnenring signalen geweest dat de nieuwsbrieven daar niet aankwamen. Ook bij de ME-commandowagen en het CTPI is de verspreiding van de nieuwsbrieven niet vlekkeloos verlopen. In het CTPI werd de nieuwsbrief via de fax ontvangen en het enige exemplaar verdween nogal eens doordat het door een van de vele bezoekers van de MCU werd meegenomen[255].

Naast de nieuwsbrieven werd in artikelen van het personeelsblad PIT (Politie Info Twente) aangesloten bij de verwerkingsfase waarin medewerkers van het korps, gelet op de situatie van dat moment, naar verwachting verkeerden[256].
Ter gelegenheid van de ramp is een speciale uitgave van PIT uitgebracht, waarin de belevingen van medewerkers van het korps centraal stonden. Dit blad is tevens verspreid onder alle

politiekorpsen in Nederland met als doel ook andere politiemensen over de ervaringen in Enschede te informeren.
Voorts kreeg de interne communicatie gestalte door de aanwezigheid van de korpsleiding bij de diverse bijeenkomsten met het personeel en door persoonlijke contacten met de slachtoffers onder het politiepersoneel.

6.10.4.3 Analyse van de interne communicatie

Ten aanzien van de operationele communicatie kan gesteld worden, dat er een samenhang bestaat tussen de gekozen organisatiestructuur en de kwaliteit van de communicatie. In zijn algemeenheid is de communicatie binnen de politielijn goed gelopen. Enkele communicatiestoringen rondom afzettingen en het gebruik van verschillend kaartmateriaal hingen samen met de complexe situatie en ook met de aparte fysieke plek van de Algemeen Commandant.

Reeds op zondag 14 mei om 07.00 uur verscheen een eerste extra nieuwsbrief voor de politiemensen die werkzaam waren in Enschede. De snelheid en intentie waarmee het belang van een goede interne communicatie is opgepakt, is indrukwekkend. Spijtig is dat het ondanks veel inspanningen toch niet gelukt is om de nieuwsbrieven bij alle medewerkers onder de aandacht te brengen. Juist de medewerkers in het rampterrein bleken relatief vaak verstoken van deze informatie. Met name degenen die in een zeker isolement hun werk moesten doen, hebben deze informatie gemist[257]. De publikaties in het personeelsblad bleken waardevol te zijn, niet alleen voor de medewerkers van Twente, maar ook voor die van de andere korpsen in Nederland.
De korpsleiding was zich uitstekend bewust van haar rol en is, ondanks de tijdsdruk, op de juiste momenten en plaatsen aanwezige geweest om van haar betrokkenheid te laten blijken.

6.10.4.4 Conclusies ten aanzien van de interne communicatie

De opzet en intentie van de interne communicatievoorziening over de ramp was uitstekend. Het is belangrijk om de goede ervaringen van Twente in dit verband vast te leggen voor de Nederlandse politie, daar waar slechte communicatie zo vaak als kritisch evaluatiepunt bij grootschalig politieoptreden wordt genoemd.
Het gebruik van nieuwsbrieven om de betrokkenen in het rampgebied over achtergronden en feitelijke situaties te informeren, is van groot belang geweest. De nieuwsbrieven werden naast informatiebron ook als naslagwerk gebruikt. De verspreiding is echter de achilleshiel gebleken. Hoewel de nieuwsbrieven op diverse (en ook creatieve) manieren werden verspreid, is dit op een aantal plekken toch niet voldoende gebleken. Spijtig is dat dit vooral ook medewerkers trof, die in een zeker isolement hun werk deden (het RIT) en daardoor juist behoefte hadden aan informatie.

6.10.4.5 Aanbevelingen ten aanzien van de interne communicatie

Het verdient aanbeveling dat de positieve ervaringen van de politie Twente met betrekking tot de interne informatievoorziening vastgelegd worden in een draaiboek. Dit draaiboek kan een

waardevolle bron van informatie zijn voor andere korpsen, die geconfronteerd worden met een dergelijk optreden. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan een goede verspreiding.

6.11 Strafrechtelijke aspecten met betrekking tot de vuurwerkramp

6.11.1 Algemeen

De Inspectie voor de politie heeft geen onderzoek gedaan naar het kwalitatieve verloop van het strafrechtelijk onderzoek.
In verband met de grote mate van vertrouwelijkheid van het strafrechtelijk onderzoek, de te verwachten tijdsduur daarvan en de rapportagetermijn van het inspectieonderzoek (mede in relatie tot die van de Commissie Onderzoek vuurwerkramp), was het voor de Inspectie niet mogelijk hiernaar betekenisvol onderzoek te doen.
Omwille van de volledigheid van de informatie rondom de activiteiten van de politie, wordt in het navolgende deel volstaan met een (summiere) omschrijving van de activiteiten van de diverse onderzoeksteams.

6.11.2 Het TOL-team

Op zondag 14 mei is naar aanleiding van de ontploffingen op het bedrijfsterrein van S.E. Fireworks een eerste aanzet gegeven tot formering van een Recherche Bijstands Team (RBT) onder de naam TOL-team (ontleend aan de Tollensstraat), gericht op het onderzoek naar de oorzaak van de ramp. Deze generale doelstelling is in de loop van het onderzoek uitgewerkt in een viertal onderzoeksvragen:

- Hoe is de brand ontstaan?
- Hoe heeft de brand zich kunnen uitbreiden?
- Hoe heeft de brand tot zo'n omvangrijke explosie kunnen leiden?
- Heeft handelen of nalaten van enige overheidsdienst bijgedragen tot het ontstaan van de ramp?

Het beantwoorden van deze onderzoeksvragen werd uitgevoerd in vier deelprojecten, te weten:

- technisch onderzoek, gericht op het reconstrueren van de gebeurtenissen;
- tactisch onderzoek, gericht op de directe oorzaak van de ramp;
- bestuurlijk-milieu onderzoek, gericht op de milieuvergunning en het toezicht daarop;
- financieel-economisch onderzoek, gericht op het reconstrueren van de goederenstroom binnen S.E. Fireworks.

De doelstellingen en onderzoeksvragen zijn uitgewerkt in een plan van aanpak van de politie Twente en het Openbaar Ministerie van het arrondissement Almelo[258]. Het onderzoek is op het moment van verschijning van deze rapportage nog volop in gang.

6.11.2.1 Het Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies

Het Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies (SFOB) is een samenwerkingsverband van elf technisch rechercheurs uit diverse regiokorpsen, twee technisch rechercheurs van de Koninklijke marechaussee, alsmede een medewerker van de vakgroep Explosies en Explosieven van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Het SFOB wordt gevormd door twee technisch rechercheurs per ressort en bestaat circa drie jaar[259]. De technisch rechercheurs zijn gespecialiseerd in sporenonderzoek op plaatsen waar explosies hebben plaatsgevonden.
De werkzaamheden in Enschede werden verricht onder verantwoordelijkheid van het korps Twente. De aansturing en de coördinatie van het SFOB vindt plaats door een inzetcoördinator. In het geval van de vuurwerkramp was dat de chef Technische recherche van het regionaal politiekorps Limburg Zuid. De verantwoordelijkheid voor het onderzoek lag bij de projectleider, in casu een technisch rechercheur van het korps Twente met brandonderzoek als specifieke deskundigheid[260]. Hij functioneerde onder verantwoordelijkheid van de leider van het RBT. De inzetcoördinator is opgetreden als operationeel leider voor het SFOB van de plaats delict. De kernleden van het samenwerkingsverband kregen in de loop van het onderzoek ondersteuning van acht technisch rechercheurs, afkomstig uit diverse politieregio's.

De kernleden van het SFOB waren op zondag 14 mei om 10.00 uur aanwezig op het hoofdbureau van politie in Enschede. Na de briefing is een eerste verkenning gehouden op de plaats van het incident. De projectleider had reeds informatie ingewonnen over de situatie, onder meer bij het secretariaat van het reeds opgerichte RBT. De verkenning van de plaats van het incident hield in dat het fabrieksterrein van S.E. Fireworks werd bezocht en dat er uitgebreid video- en foto-opnamen van het terrein werden gemaakt.
Op basis van deze verkenning is in de middag van 14 mei een brainstormsessie gehouden, waarna een concept plan van aanpak is opgesteld en een werkverdeling is opgemaakt. Bij het opstellen van het plan van aanpak is gewerkt conform de richtlijnen uit het handboek Forensisch Onderzoek Bomexplosies en Explosieven.
De vragen die men zichzelf had gesteld, hadden betrekking op de reconstructie van de situatie vóór het incident, het verloop van de branden/explosies in de loop van de tijd en de oorzaak van het ontstaan van de eerste brand/explosies.
Voor extra kennis en assistentie is een beroep gedaan op de vakgroep Explosies en Explosieven en andere deskundigheidsgebieden van het NFI, TNO/PML en vuurwerkspecialisten van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland.
Tevens is het Bundes Kriminal Amt in Wiesbaden (het BKA) benaderd, omdat het BKA het opleidingsinstituut is voor de collega's van het SFOB. Door het BKA is een aantal weken ondersteuning verleend in Enschede. Zij heeft onder meer gefungeerd als klankbord voor het forensisch onderzoek. Indien de medewerkers van bovengenoemde assisterende organisaties de plaats delict wilden bezoeken, dan mocht dit alleen indien zij dit samen deden met een lid van het SFOB.

De projectleider fungeerde als intermediair tussen het technische en het tactische deel van het onderzoek. Op het hoofdbureau werd elke ochtend een briefing gehouden over het onderzoek. De projectleider regelde de logistiek en de technische zaken voor het SFOB.

In overleg met het RBT en het Openbaar Ministerie is bepaald dat het terrein waar het SFOB haar onderzoek zou doen zich beperkte tot het fabrieksterrein van S.E. Fireworks, het fabrieksterrein van Thole en een gedeelte van de aangrenzende straat[261]. Dit gebied werd onderverdeeld in negen (hoofd-)sectoren. De sectoren werden gemarkeerd met afzetlint.

Nadat op zondag 14 mei de eerste oriëntatie op het onderzoek had plaatsgevonden en men op 15 mei het onderzoek op de plaats delict had voorbereid, werd op dinsdag 16 mei een begin gemaakt met het feitelijke onderzoek. De sectoren werden vrijgemaakt tot op de oorspronkelijke ondergrond, waarbij sporen werden veiliggesteld. Bij het sporenonderzoek door het SFOB is gebruik gemaakt van een speurhond voor brandversnellende middelen.
Als spoor werden aangemerkt: hang- en sluitwerk, sleutels, delen van deuren en kozijn, concentratie van vuurwerk, intacte stukken vuurwerk, lichtsignalen, delen van de sprinklerinstallatie, administratie, elektrische apparatuur, vervoermiddelen van het personeel, kleding en of persoonlijke bescheiden, containerdelen en andere metaalresten, etiketten, verpakkingen en heftig versmolten metaaldelen.
Door het SFOB is met betrekking tot de sporende volgende werkwijze gevolgd [262]. De sporen werden per sector veiliggesteld en gewaarmerkt, waarbij op de verpakking of het spoor zelf de sector waar het spoor was aangetroffen, werd vermeld. Vervolgens werd het volgnummer per sector vermeld en werden de nummers ingevoerd in een sporenbestand. Indien het vuurwerk betrof, werden er drie per soort bewaard. Het vuurwerk werd afzonderlijk opgeslagen, evenals het hang- en sluitwerk. De geregistreerde sporen werden opgeslagen op de vliegbasis Twenthe.
Het onderzoek op de plaats delict is op 26 mei afgerond. De eindsituatie is, evenals de beginsituatie op 14 mei, uitgebreid vastgelegd door video- en foto-opnamen.
Uit alle sporen die op de vliegbasis zijn opgeslagen, is een selectie gemaakt van sporen die door het TOL-team benut zijn om tot een inzicht te komen in het technische deel van de toedracht van de ramp[263]. Op grond van de eerder gememoreerde redenen, wordt niet verder ingegaan op de bevindingen van het SFOB.

6.11.2.2 Het Spiderteam

In het journaal van de Staf GPO van 26 mei 10.45 uur[264] is opgenomen, dat het Spiderteam is opgericht. Dit team richtte zich op onderzoek naar fraudezaken met betrekking tot door de overheid getroffen voorzieningen naar aanleiding van de vuurwerkramp. De voor vervolging in aanmerking komende zaken werden aangeboden aan de Officier van Justitie te Almelo[265]. Het team is op 20 juli 2000 ontbonden. De oprichting van een dergelijk fraudeteam komt onder andere voort uit de leermomenten van de Bijlmerramp.
Het Spiderteam maakte deel uit van het TOL-team en bestond uit variërend vier tot zes personen afkomstig uit het korps Twente. Het team richtte zich op informatie over mogelijke fraudezaken die

via diverse kanalenbij de politie binnenkwam, bijvoorbeeld via het BPS en de CID. Diverse instanties zoals verzekeringsmaatschappijen, woningbouwverenigingen, bouwbedrijven en gemeentelijke instellingen werden op de hoogte gebracht van het bestand van het Spiderteam. Er is samengewerkt met de sociale recherche te Enschede en de Sociale Verzekeringsbank te Deventer.

De leden van het Spiderteam hebben een rapport opgemaakt over de activiteiten van het team. Daarin wordt vermeld dat het Spiderteam circa 60 zaken heeft onderzocht, waarvan er zeven tot een strafrechtelijk onderzoek hebben geleid[266]. In twaalf gevallen is proces-verbaal opgemaakt ter zake van oplichting en valsheid in geschrifte, waarbij in de periode van 30 mei 2000 tot 18 juli 2000 aanhoudingen zijn verricht[267]; in vijf van deze gevallen is een afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt ter zake van uitkeringsfraude[268].

Het Spiderteam kon in een aantal gevallen van (vermeende) fraude geen actie ondernemen, omdat er in aanvang te weinig aandacht was voor registratie van gegevens over aanvraag en de feitelijke verstrekking van hulp(goederen). Tevens heeft het gegeven dat het begrip "slachtoffer van de vuurwerkramp" niet eenduidig was vastgelegd, geleid tot een ruime interpretatie door bepaalde mensen van dit begrip. Door het gebrek aan eenduidige richtlijnen in de beginperiode na de ramp kon hiertegen niet worden opgetreden.

Bij het Spiderteam kwamen diverse vragen van burgers terecht omtrent gevonden voorwerpen en bezittingen in het rampgebied. Door het RIT en de stichting Salvage zijn goederen uit het rampgebied veiliggesteld en door het Spiderteam is een deel van die goederen geretourneerd aan de rechthebbenden. Voor een nadere beschrijving van deze activiteiten wordt verwezen naar de paragraaf over het RIT.

6.11.3 Strafbare feiten in het rampterrein

Binnen het korps Twente was men al zeer snel doordrongen van het grote belang om het rampgebied goed af te schermen tegen personen die met verkeerde bedoelingen het gebied wilden betreden. Ondanks de afzettingen en surveillance in en rond het gebied heeft men echter niet kunnen voorkomen dat er op het terrein aanhoudingen moesten worden verricht.
Op zaterdagavond 13 mei kwamen er berichten rondom plunderingen. Op zondagmorgen 14 mei wordt in het journaal van de Algemeen Commandant vermeld dat er die nacht 12 aanhoudingen zijn verricht. Ook later in de periode zijn er enkele aanhoudingen verricht. Onder deze aanhoudingen waren er ook van persmensen in het rampgebied.

6.12 Informatie en evaluatie

6.12.1 Regionaal Informatie Knooppunt

Door de ervaringen rondom de Bijlmerramp en de Herculesramp werd men al snel tot nadenken gestemd over de beschikbaarheid van informatie[269]. Men erkende hierbij het belang van de betrouwbaarheid van informatie.
Op zondagavond of maandagochtend werd binnen het korps besloten het Regionaal Informatie Knooppunt (RIK) op te richten en een tweetal politieregisters bij de Registratiekamer aan te melden. Hierdoor werd de mogelijkheid gecreëerd om in alle rust de informatie te verzamelen en te veredelen, zonder dat druk van buitenaf dit zou kunnen belemmeren. De gedachte hierachter was dat daardoor op termijn geen onvolledige of onjuiste informatie over de ramp zou worden gebruikt.
Op 24 mei werd in het driehoeksoverleg[270] door de korpschef gemeld, dat de politie inmiddels het RIK had ingesteld waar alle gebeurtenissen van de eerste dagen werden uitgewerkt. Daarvoor was een tijdelijk politieregister aangelegd. De banden met het mobilofoon- en telefoonverkeer zouden worden uitgeluisterd en uitgeschreven.

Het RIK kreeg een aantal taken toebedeeld, te weten:

- het verzamelen van alle informatie over politieoptreden bij de ramp;
- het opbouwen van een archief met beschikbaar materiaal;
- een reconstructie van de feitelijke gebeurtenissen;
- het fungeren als aanspreekpunt ten behoeve van externe onderzoeken[271].

De oprichting van het RIK heeft een waardevolle bijdrage geleverd aan een verantwoorde informatiestroom van de politie naar het Openbaar Ministerie en de verschillende onderzoekers. Het was voor de onderzoekers prettig om één aanspreekpunt te hebben binnen het korps Twente.

6.12.2 Evaluatie regionaal politiekorps Twente

In het driehoeksoverleg tussen de korpsbeheerder, de hoofdofficier van Justitie en de korpschef[272] is een aantal onderzoekstrajecten uitgezet. Naast het strafrechtelijk onderzoek onder leiding van het Openbaar Ministerie was het noodzakelijk dat er door het korps een reconstructie plaatsvond van het politieoptreden. Deze reconstructie had een tweeledig doel. Enerzijds kon daarmee de interne bedrijfsvoering geëvalueerd worden, anderzijds kon zij dienstbaar zijn aan het onderzoek door externe instanties. Naast de Commissie Onderzoek vuurwerkramp betrof dit een achttal inspecties van verschillende ministeries. De verwachting was dat deze instanties met een groot aantal vragen zou komen. Hiervoor kon men bij het RIK terecht.

Het regionaal politiekorps Twente heeft een eigen interne evaluatie gehouden. Hiertoe zijn door medewerkers van het korps diverse interviews gehouden met betrokkenen aan wie gevraagd is om sterke- en verbeterpunten aangaande de rampbestrijding te benoemen.
Deze evaluatie is ook ter beschikking van de Inspectie voor de politie gesteld.

6.12.3 Conclusies

- het regionaal politiekorps Twente heeft, gebruikmakend van de ervaringen bij andere rampen, de juiste maatregelen genomen om de kwaliteit en eenduidigheid van de informatie zo goed mogelijk te maken. Het instrument van de Wet op de Politieregisters bleek hiertoe een geëigend middel.

6.12.4 Aanbevelingen

- met het oog op interne en externe evaluaties van grootschalig optreden van een omvang zoals die van de vuurwerkramp is een projectorganisatie als het RIK een waardevol instrument gebleken waarvan toepassing in voorkomende situaties (ook elders) navolging verdient;
- leg de ervaringen met het RIK vast en stel deze ter beschikking van de gehele Nederlandse politie.

7 DE CONCLUSIES EN HET INK-MANAGEMENTMODEL

7.1 Algemeen

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de voorbereiding van het korps op grootschalige gebeurtenissen als de vuurwerkramp, de feitelijke uitvoering van de politietaak ten tijde van de rampbestrijding en de afwikkeling van de rol van de politie zowel op als rond het rampterrein. In de diverse hoofdstukken zijn de gebeurtenissen geanalyseerd en zijn daaraan conclusies en aanbevelingen verbonden. In dit hoofdstuk worden de conclusies gepresenteerd in de structuur van het INK-managementmodel. Alhoewel hierbij geen nieuwe feiten worden betrokken, heeft dit een toegevoegde waarde door de op zichzelf willekeurige opsomming van conclusies te relateren aan de structurele en systematische wijze van verbeteren aan de hand van het INK- managementmodel.

7.2 Achtergronden

Op basis van artikel 53a van de Politiewet en het Besluit kwaliteitszorg politie is in de Nederlandse politie een kwaliteitsstelsel ingevoerd. Als diagnose- en ontwikkelingsinstrument in genoemd kwaliteitsstelsel wordt het INK-managementmodel gebruikt. De Inspectie voor de politie is in het kader van haar A-taak belast met het toezicht op toepassing van dit stelsel door de Nederlandse politie.
De analyse van de gebeurtenissen bij de vuurwerkramp en de conclusies op de verschillende gebieden, geven inzicht in de wijze waarop de politie Twente met ondersteuning van andere korpsen op het terrein van de politiële rampbestrijding haar taken heeft uitgevoerd.
Het ligt dan ook voor de hand om een onderzoek naar ingrijpende gebeurtenissen (C-taak) als het onderhavige ten dienste te stellen van de continue en systematische verbetering van de taakuitvoering en het beheer van de politie zoals met het genoemde kwaliteitsstelsel wordt beoogd.

De conclusies uit het onderzoek worden gepresenteerd in de structuur van de negen velden van het INK-managementmodel. Hierbij zullen de conclusies zoals die in de voorgaande hoofdstukken zijn beschreven, niet letterlijk worden herhaald. Er wordt volstaan met een kernachtige samenvatting[273]. Bij de presentatie is een onderscheid gemaakt tussen de primaire paraatheid (de periode voor de fatale explosie) de uitvoering van de politiële rampbestrijding en de nazorg, omdat het hier drie te onderscheiden fasen betreft. In de organisatievelden is hier nog het aspect van de preparatie aan toegevoegd.

Dit INK-managementmodel ziet er als volgt uit:

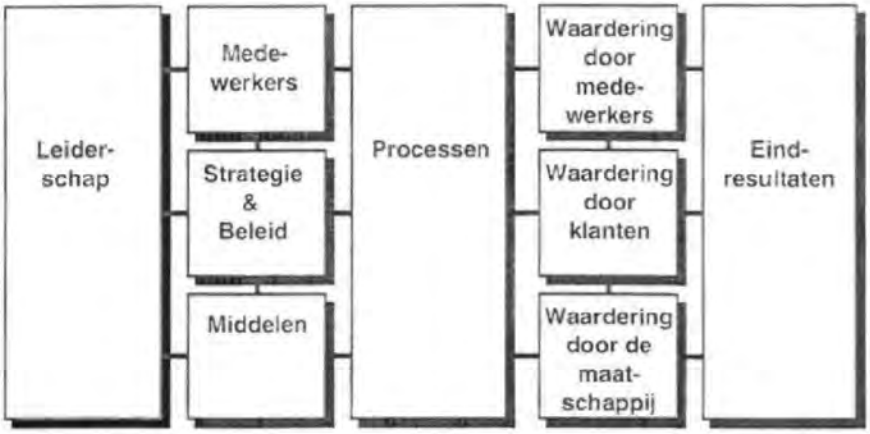

figuur 6: INK-managementmodel

Het INK-managementmodel is onderverdeeld in negen velden, te weten: leiderschap, strategie en beleid, medewerkers, middelen en processen (de organisatievelden), waardering door klanten en leveranciers, waardering door medewerkers, waardering door de maatschappij en de eindresultaten (de resultaatvelden)[274].
Deze aandachtsgebieden zijn in hun samenhang bepalend voor het succes van de organisatie. De verbinding tussen de gebieden illustreert dat. Het model is verdeeld in organisatievelden en resultaatvelden. In de beleving van het fenomeen kwaliteit ligt het accent doorgaans op de resultaten. Alle activiteiten zijn er immers op gericht om zo goed mogelijke resultaten te behalen. Het resultaat wijzigt als er maatregelen worden genomen in één of meerdere organisatievelden. Door de organisatie- en de resultaatvelden met elkaar te verbinden ontstaat er essentiële feedback.

In de verbetersystematiek die in het kwaliteitsstelsel voor de Nederlandse politie wordt toegepast, speelt de verbeterdynamiek die bestaat uit de componenten *Plan, do, check, act*, een grote rol. Indien deze cyclus geheel doorlopen wordt, ontstaan er mogelijkheden voor optimaal leren en verbeteren. Het onderzoek van de Inspectie voor de politie valt te bezien als de *check* van de verbetercyclus. Dit betekent dat met de bevindingen van de Inspectie informatie wordt aangedragen, waarmee de cyclus kan worden gesloten. Het is aan de politie Twente en de overige korpsen in Nederland om voor hun eigen situatie de bij de aanpak van de vuurwerkramp opgedane ervaringen in Twente optimaal aan te wenden voor de eigen ontwikkeling en verbetering; *act*.

7.3 De resultaatvelden van het INK-managementmodel

Omdat het INK-managementmodel, zoals weergegeven in figuur 5 van rechts naar links gelezen moet worden, worden eerst de resultaatvelden behandeld en daarna de organisatievelden.

INK managementmodel (RESULTAATVELDEN) toegepast op politieoptreden vuurwerkramp Enschede				
	WAARDERING DOOR MEDEWERKERS	**WAARDERING DOOR KLANTEN**	**WAARDERING DOOR DE MAATSCHAPPIJ**	**EINDRESULTATEN**
UITVOERING PRIMAIRE PARAATHEID, (13-5-1500-1535) STERKE PUNTEN	nvt	inzet en betrokkenheid politiemensen zeer gewaardeerd.	inzet en betrokkenheid politiemensen zeer gewaardeerd.	Snelle opschaling (regionaal). Effectieve ontruiming van gebied rond incident. Coordinatie bij het incident opgepakt.
UITVOERING PRIMAIRE PARAATHEID, (13-5-1500-1535) VERBETERPUNTEN	nvt			Leiding (CvD) ter plaatse en overleg met brandweercdt. Adequate afhandelingtelefoon en mobiliofoonverkeer.
UITVOERING 13-5 1535/ 24-5 STERKE PUNTEN	Medewerkers van de politie Twente zijn tevreden over het optreden van het korps als collectief.	Inspanningen om 'overgebleven goederen' alsnog terug te brengen bij eigenaars zeer gewaardeerd.	Zoeken naar overledenen zorgvuldig uitgevoerd.	Snelle opschaling (bovenregionaal). Rampbestrijdingsactiviteiten kordaat georganiseerd. Verkeersdoorstroming gegarandeerd. Begeleiding andere hulpdiensten adequaat.
UITVOERING 13-5 15.35/24-5 VERBETERPUNTEN	Kennis over rampbestrijding breder in de organisatie uitzetten.	Informeren van slachtoffers over overledenen vanuit RIT verbeteren.		Kennis en zorg arbeidsomstandigheden verbeteren. Multidisciplinaire aanpak.
NAZORG VOOR MEDEWERKERS, STERKE PUNTEN	Medewerkers van de politie Twente zijn tevreden met de zorg en aandacht van het korps.	Politiebureaus opengesteld voor opvang ontheemden.	nvt	Tevredenheid medewerkers. Bij mediach onderzoek zijn geen verhoogdeconcentraties gevaarlijke stoffen aangetroffen.
NAZORG VOOR MEDEWERKERS, VERBETERPUNTEN	Zorg voor andere dan eigen medewerkers.	nvt	nvt	Onduidelijkheid over asbestblesmelting.

figuur 7: conclusies Inspectie voor de politie gepresenteerd in de INK-velden (RESULTATEN)

Analyse per resultaatveld

Waardering door medewerkers

Sterke punten

- medewerkers van de politie Twente ervoeren een heldere doelstelling bij de inzet voor de vuurwerkramp;
- zij voelden zich gesteund door leidinggevenden in de organisatie;
- zij die dat wensten en nodig hadden, verkregen de benodigde zorg.

Verbeterpunten

- aandacht voor een gelijkwaardig zorgaanbod voor politiemensen buiten Twente.

Waardering door klanten

Sterke punten

- er zijn aantoonbare aanwijzingen voor tevredenheid van klanten over de door de politie geleverde inzet en betrokkenheid;
- in de acute rampsituatie zijn politiebureaus betrokken geweest bij opvang van slachtoffers;
- er is niet berust in het niet kunnen retourneren van eigendommen aan slachtoffers door een particulier bedrijf.

Verbeterpunten

- de informatieverstrekking aan slachtoffers in relatie tot het RIT optreden verdient aandacht.

Waardering door de maatschappij

Sterke punten

- er zijn aantoonbare uitingen van tevredenheid en waardering door de samenleving in verband met het optreden van hulpverleners in zijn algemeenheid en de politie Twente in het bijzonder.

Eindresultaten

Sterke punten

- de politie heeft zowel voor als na de fatale explosie, snel en voldoende politiemensen in dienst gekregen om haar kerntaken in de rampbestrijding adequaat te kunnen uitvoeren;
- de politie droeg er zorg voor dat de rampbestrijding ongestoord kon plaatsvinden, dat de verkeersdoorstroming na de stagnatie in het begin op gang werd geholpen en gehouden en dat in adequate begeleiding van andere hulpdiensten werd voorzien.

Verbeterpunten

- er kan niet met zekerheid gesteld worden dat er met name ten aanzien van het gevaar van asbestbesmetting geen risico's gelopen zijn;
- kennis en zorg met betrekking tot arbeidsomstandigheden dienen te verbeteren;
- de multidisciplinaire aanpak in aanvang van een ramp verdient meer aandacht;
- de aandacht voor operationele commandovoering in aanvang van een ramp dient te worden verbeterd.

7.4 De organisatievelden van het INK-managementmodel

INK managementmodel (ORGANISATIEVELDEN) toegepast op politieoptreden vuurwerkramp Enschede					
	LEIDERSCHAP	**STRATEGIE EN BELEID**	**MEDEWERKERS**	**MIDDELEN**	**PROCESSEN**
PREPARATIE STERKE PUNTEN	De leiding heeft op alle onderwerpen mbt (politieel) rampenbestrijding initiatieven genomen.	Bijeenkomsten aan model rampenplan in Twente. Bijdrage politie uitgewerkt in deelplannen en specifieke notities. Basis (in nazorg) goed gelegd. Raadsovereenkomsten en Artoplan aanwezig. Samenwerking buurregio's positief.	Politieassches cultuur in het kader.	Uitoefenbaarheid van rampenorganisaties technisch gegarandeerd. ME Twente adequate beschikbaar. Informatie over risico-object beschikbaar.	Proces van opschaling optima incidenten verlief goed.
PREPARATIE VERBETERPUNTEN	Problematiek van het RMC niet (onderzoek) opgepakt?	Niet alle afspraken zijn adequaat uitgewerkt of gedragen. In Artoplan geen beeld tav gezondheidsrisico's agv rampen en branden. Informatie over risico's uit de buurgemeenten gestructureerd benutten.	Spontane inzet van medewerkers leidt tot coördinatie en communicatieproblemen.	Bereikbaarheid leden staf grootschalig optreden verbeteren. Stafruimtes niet optimaal voorbereid. Infrastructuur RMC verbeteren.	
UITVOERING PRIMAIRE PARAATHEID. (13-5 1535/ 24-5) STERKE PUNTEN	Snelle oplossing van voldoende personeel. Goede coördinatie ter plaatse van het incident, adequate communicatie afstelling en overleg met brandweer.		Grote inzet.		
UITVOERING PRIMAIRE PARAATHEID. (13-5 1535/ 24-5) VERBETERPUNTEN	Taakinstructie chef van Dienst niet eenduidig.	Geen regeling voor ondersteuning RMC bij calamiteiten. Geen contact tussen CvD en RMC.			Taakinstructie chef van Dienst niet eenduidig.
UITVOERING (13-5 1535/ 24-5) STERKE PUNTEN	Spontane inzet leidinggevenden. Veel inzet in politiekolom. Snel besluit tot opschaling. Opschaling in niveau, bezetting commando's. Medewerkers commandodeel RMC uitvoerend gewerkt. AC kende zijn rol en handelt daarnaar. Politie brengt CTPI tot stand.	Samenwerking politieregio's in Overijssel en Gelderland zeer positief. Communicatiebeleid naar eigen medewerkers snel en adequaat opgepakt. Waarschuwing rol CvD en rampteam. Inzet verkeersdeskundigen effectief.	Spontane inzet medewerkers. Betrokkenheid tot langdurige en intensieve inzet. Creatieve oplossing voor gebrek aan communicatie met rampteam (CvD).	Contractloos telefoonverkeer niet gewaarborgd.	Opschalingsproces RIT verliep prima. Over alle politieke (rampbestrijding) processen is nagedacht.
UITVOERING (13-5 15.35/24-5) VERBETERPUNTEN	Tot 13-5 20.30 te weinig aandacht voor operationeel commando. Te weinig contact tussen RMC en AC Oranjelaan aanwezigheid te monodisciplinair. Positieve rol van het KLPD. Aansturing staf GPO op Gemeentelijke rampenplan verbeteren.	Communicatiestrategie tov RIT gemist. Praktische consequenties niet altijd duidelijk. Verspreiding nieuwsbrieven gedeeltelijk. Proactieve rol CvD te weinig gebleken. Kennis bij CvD over rampen beperkt.	Instructie bestand onvoldoende. Takenpakket diverse functionarissen bij RIT te zwaar. Efficiëntie inzet ME (bestand). Onbekendheid RMC met FM frequentie rampenzender. Geen statificer informatie. Kwantiteitkwaliteit ondersteunend personeel.	Gezondheidbeschermende middelen niet snel aanwezig. Werking telefoonverkeren niet optimaal. Beschikbaarheid adequaat kaartmateriaal niet optimaal. Infrastructuur RMC niet optimaal.	Kwaliteit ondersteunend proces bij GPO (m.n. journalistiek, werkprocessen RIT onvoldoende)m.n. tav vermissenmeldingen). Protocol tav verlaten met kaartmateriaal gemist. Hakmateriaal en plaatsing duurde lang. Borging processen onvoldoende.
NAZORG VOOR MEDEWERKERS: STERKE PUNTEN	Snelle onderkenning van kerntaak en structurering nazorg zowel voor de korte als de lange termijn. Holistisch verantwoordelijkheidsverdeling.	Oprichting unit nazorg met heldere taakstelling. Opzet RIK uitstekend voorbeeld. Medewerkers tijdig voorbereid op hun (BOT) rol.	Inzet eigen collega's bij nazorg (BOT) adequaat verzorgd en geborgd.		Werkprocessen BOT voldeden. Ad hoc aanvullingen waren effectief.
NAZORG VOOR MEDEWERKERS: VERBETERPUNTEN	Afstemming met medewerkers van andere korpsen + RIT niet optimaal onderlinge inspanningen.		Meer kennis over arbeidsgevaar noodzakelijk.		

Figuur 8: conclusies Inspectie voor de politie gepresenteerd in de INK velden- ORGANISATIE

Analyse per organisatieveld

Leiderschap

Sterke punten

- het leiderschap in de regio Twente beperkte zich niet tot de korpsleiding. Medewerkers namen doelgerichte initiatieven ook buiten hun eigen verantwoordelijkheid om;
- leiderschap was in aanvang van de ramp vooral herkenbaar als zelfsturing;
- het leiderschap sluit goed aan bij de cultuur van het korps die sterk operationeel gericht is;
- het leiderschap ging uit van (potentiële) behoeften van klanten, eigen medewerkers en andere belanghebbenden.

Verbeterpunten

- de politie kon naar andere hulpverleningsdiensten een nog belangrijker initiërende rol spelen ook al werd dat formeel niet van haar verwacht. Het leiderschap kon meer op de partners gericht worden;
- leiderschap moet ook buiten de operationele taakuitvoering worden aangewend in het aanpakken van de problematiek van het RMC, de zorg voor arbeidsomstandigheden en borging van processen;
- alhoewel medewerkers in belangrijke mate zelfsturend bleken, dient (op maat gesneden) leiderschap ook gericht te zijn op de operationele commandovoering op de eerste uren/dag van de ramp.

Strategie en Beleid

Sterke punten

- Het regionaal politiekorps Twente had nagedacht over alle aspecten van de politiële rampbestrijding, er waren hiervan ook documenten gemaakt;
- samenwerking met andere regio's speelde in de voorbereiding en uitvoering een belangrijke rol;
- door bij te dragen aan een model-rampenplan werd de hanteerbaarheid van gemeentelijke rampenplannen positief beïnvloed.

Verbeterpunten

- het arbeidsomstandighedenbeleid was niet toegesneden op rampen of zware ongevallen met gevaarlijke stoffen.
- de uitvoering, praktische toepasbaarheid en borging van een aantal plannen verdient verbetering.

Medewerkers

Sterke punten

- medewerkers van de politie Twente toonden zich klantgericht, actiebereid en creatief in het omgaan met de problemen die de vuurwerkramp met zich meebracht;
- er werd met grote inzet gewerkt;

- medewerkers verleenden voorzien (BOT) en onvoorzien veel zorg aan elkaar.

Verbeterpunten
- ondersteunende medewerkers waren onvoldoende voorbereid op een rol tijdens een ramp;
- de aandacht voor kwaliteit en bezetting van RMC moeten worden verbeterd;
- niet alle medewerkers waren voorbereid op een aantal specifieke rollen.

Middelen
Sterke punten
- het voorzieningenniveau van de politie Twente was redelijk;
- de voorzieningen van het KLPD sloten goed aan op die van de politie Twente;
- de voorzieningen voor de Mobiele Eenheid waren effectief.

Verbeterpunten
- de operationele informatievoorziening moet worden verbeterd;
- de voorzieningen voor bereikbaarheid van leden van de Staf GPO moet worden verbeterd;
- de verkrijgbaarheid van gezondheidsbeschermende middelen dient te worden geregeld.

Management van processen
Sterke punten
- het opschalingsproces voor leden van het RBT, het RIT en andere teams verliep goed.

Verbeterpunten
- meer aandacht voor ondersteunende processen tijdens een ramp/grootschalig politieoptreden is gewenst;
- de plannen in verband met rampen en grootschalig politieoptreden dienen beter te worden geborgd;
- voor sleutelfunctionarissen (met name chef van Dienst) dient een eenduidige instructie te worden gemaakt.

7.5 Beoordeling per taakdimensie

Indien niet per INK-veld, maar door de velden heen een verbinding wordt gelegd tussen de organisatievelden en de resultaatvelden ontstaat per aspect van uitvoering (primaire paraatheid, uitvoering en nazorg) het volgende beeld. Hierbij zijn bij de beoordeling van de organisatievelden ook de velden die iets zeggen over de preparatie meegenomen.

Primaire paraatheid.
De positieve eindbalans ten aanzien van de primaire paraatheid lijkt vooral te zijn ontstaan door een combinatie van de velden leiderschap (zelfsturing) en medewerkers (inzet). De professionele cultuur in het korps bevordert een goed resultaat op dit punt zeer.

Het verbeterpunt ten aanzien van leiding ter plaatse lijkt vooral veroorzaakt te zijn door de werkprocessen (niet eenduidige werkinstructie voor chefs van Dienst). Overigens werd bij gebrek aan een chef van Dienst ter plaatse de coördinatie ter plaatse goed opgepakt.

Uitvoering.

Kijkend naar de resultaten in de uitvoering is de conclusie dat met name de politiële operationele uitvoering goed is uitgevoerd. De aspecten die relatief "secundair" kunnen worden geacht, zoals samenwerking met anderen en kennis en toepassing van arbeidsomstandigheden zijn duidelijk minder goed uit de verf gekomen. Kijkend naar relaties met de organisatievelden lijkt er te weinig aandacht besteed aan de vertaling van de, wel bestaande, plannen tot op werkniveau (strategie en beleid) en alsmede een adequate borging hiervan (processen).

Nazorg

De resultaten op de taakdimensie nazorg zijn zeer positief. De aanpak van de politie Twente kan als voorbeeld dienen voor andere korpsen. Ook hier lijkt een combinatie van leiderschap, (betrokken) medewerkers en investeringen in het bedrijfsopvangteam (medewerkers en processen) de meerwaarde te hebben gegenereerd.

Eindbeoordeling

Met inachtneming van het hiervoor gestelde is de Inspectie voor de politie van mening dat het gehele politieoptreden door de regio Twente, met ondersteuning van de overige korpsen in Nederland, de kwalificatie *zeer behoorlijk* verdient

8 AANBEVELINGEN

Op basis van het gehele onderzoek vraagt de Inspectie zich af of met name kleine en middelgrote politieregio's in Nederland überhaupt in staat zijn zich adequaat te prepareren op omstandigheden zoals deze zich tijdens de vuurwerkramp voordeden. Ook met een intensief oefenprogramma lijkt aanvullende input van actuele en relevante praktijkervaring gewenst. De Inspectie is dan ook van mening dat hiervoor een landelijke voorziening zou moeten worden getroffen. In de verdere uitwerking hiervan kunnen het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD en het expertisecentrum conflict- en crisisbeheersing van het Politie Instituut voor Openbare Orde en Gevaarsbeheersing (PIOG) onder regie van de portefeuillehouder conflict en crisisbeheersing van de Raad van Hoofdcommissarissen goede diensten bewijzen.

Hieronder worden de door de Inspectie gedane aanbevelingen ook nog eens op andere wijze gepresenteerd. In het betreffende schema wordt ook gepreciseerd tot wie de aanbevelingen van de Inspectie zich specifiek richten.

Overzicht van aanbevelingen n.a.v onderzoek vuurwerkramp Enschede
de Inspectie voor de Politie

		Politie Twente	Alle regiokorpsen	Korps Landelijke Politiediensten	Ministerie BZK
1	Zet de ontwikkeling naar een geintegreerde/geco-lokeerde meldkamer door	X			
2	Licht het RMC op korte termijn door	X			
3	Landelijke check op preparatie meldkamers		X	X	
4	Planmatig uitvoeren opleiding en oefening		X		
5	Start samenwerkingsverbanden voor langduriger bezetting staf GPO		X(mn kleinere re		
6	Rust leden staf GPO uit met semafoon	X	X		
7	Zet een stafofficier informatievoorziening ook in bij rampen	X			
8	Bezie in overleg met andere hulpverleningsdiensten de fysieke werkplek van de staf GPO	X			
9	Licht politiepersoneel beter voor over structuur en werking van grootschalig politieoptreden	X			
10	Investeer (multidisciplinair) in structuur en werking van het RCC in verschillende scenario's	X			
11	Bereid de beschikbaarheid van adequaat kaartmateriaal voor en maak een protocol zodat wijzigingen in kaartmateriaal op eenduidige wijze worden aangebracht en gehanteerd door de verschillende gremia in de rampbestrijdingsstructuur	X			
12	Inhuren eigen deskundigheid mbt arbeidsomstandigheden RIT			X	
13	Inzicht in in te huren expertise ogv arbeidsomstandigheden	X		X	
14	Informatievoorziening tussen de verschillende disciplines en coordinatieniveau's dient te worden verbeterd	X			
15	Afstemming van bijstand op de behoefte permanent evalueren		X		
16	Heroverwegen dienstverbanden bij bijstand over langere perioden		X		
17	Onderzoeken alternatieven voor ME transport		X		
18	Aandacht voor aanbieden nazorg aan bijstand		X		
19	Aanpak politiekorpsTwente mbt nazorg vastleggen voor hele Nederlandse politie	X			
20	Aandacht voor praktische kanten van aanbod nazorg		X		
21	Afspraken met providers over continuiteit telefoonverkeer		X		
22	Overdracht informatie over consequenties RIT inzet aan regiokorps verbeteren			X	
23	Onderzoeken snelheid bergingsproces			X	
24	Verder uitwerken werkprocessen RIT			X	
25	Ontwikkelen communicatiestrategie mbt vermistenlijst en bergingsproces			X	
26	Verder ontwikkelen programma BOOGIS			X	
27	Aandacht voor personele en materiele ondersteuning Sector Berging			X	
28	Aanpak Twente mbt interne communicatie vastleggen voor hele Ned.politie	X			
29	Vastleggen en verspreiden ervaringen Twente mbt Regionaal Informatie Knooppunt	X			
30	Beschikbare informatie over risicovolle objecten betrekken bij preparatie op rampen	X	X		
31	Referentiekader conflict- en crisisbeheersing uitbouwen tot normstellend kader				X
32	Opleidingsprogramma voor leden staf GPO en chefs van Dienst	X			
33	Intensiveer overleg tussen regionale en distr.functionarissen mbt rampenbestrijding	X			
34	Wijs een coordinator rampenbestrijding aan die deze functie ook daadwerkelijk uitoefent	X			
35	Voorzieningen voor staf GPO optimaliseren	X			
36	Plaats bij algemene oproepen in publieke media altijd een infonummer en meldplaats	X	X		
37	Maak een eenduidige instructie voor de chef van Dienst	X			
38	Besteed aandacht aan een snelle opbouw van een politiecommando in het rampterrein bij rampen	X	X		
39	Geef voorlichting en instructie over de structuur en werkwijze van een staf GPO en een rampbestrijdingsorganisatie	X	X		
40	Zorg voor de beschikbaarheid van afzettingsmateriaal (afspraken) niet alleen bij de lokale overheid	X	X		
41	Start zelf de communicatie met het brandweercommando indien dit om welke reden dan ook niet tot stand komt.				
42	Zorg in rampsituaties voor veel motorrijders	X	X		
43	Zet bij rampen zsm verkeersdeskundigen in en communiceer snel en duidelijk over genomen maatregelen	X	X		
44	Zorg voor snel inzetbare landelijke expertise voor ondersteuning van mn kleinere politieregio's			X	X
45	Optimaliseer de informatieverstrekking over de werkzaamheden van het RIT			X	

figuur 9: matrix aanbevelingen per doelgroep

[1] ter voorkoming van misverstanden over het karakter van deze reconstructie wordt deze in de rest van de tekst aangeduid als feitenverzameling
[2] een beperkt aantal opmerkingen paste niet in de feitenverzameling op dat moment en zijn meegenomen in de analyse
[3] gebaseerd op de kengetallen van 1 januari 1998 zoals opgenomen in de politiealmanak 2000/2001
[4] ter vergelijking, de gemiddelde verhouding in heel Nederland is 1: 379.
[5] LCI 0001
[6] LCI 0112
[7] LCI 1087
[8] LCI 0409
[9] LCI 0309
[10] LCI 0309
[11] LCI 0769
[12] LCI 0048
[13] LCI 0048
[14] LCI 1273 (zie bijlage III, 33)
[15] LCI 1423
[16] LCI 1423
[17] proces-verbaal nr. PL0500/00-233590
[18] LCI 0159
[19] LCI 0147
[20] LCI 1514, LCI 1512 (zie bijlage III, 11 respectievelijk 15)
[21] artikel 45 Politiewet 1993 jo artikelen 6 en 7 Besluit beheer regionale politie
[22] Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing Politie, versie 1999, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Den Haag, december 1999, nr. 99334
[23] LCI 0061
[24] LCI 0063 resp. LCI 0064, LCI 0065 en LCI 0066
[25] LCI 1516 (zie bijlage III, 7)
[26] LCI 0061

[28] LCI 0003
[29] LCI 0003
[30] LCI 1078, LCI 1441(zie bijlage III, 29)
[31] nulmeting Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing Politie
[32] LCI 1516 (zie bijlage III, 7)
[33] LCI 1271 (zie bijlage III, 21)
[34] Almanak Versterking Rampbestrijding, een uitgave van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, juli 2000
[35] LCI 1271 (zie bijlage III, 21)
[36] conform artikel 7 Besluit beheer regionale politie
[37] LCI 1075 (zie bijlage III, 1)
[38] zie eerdere opmerkingen over het ontbreken van deze optie in het rampenplan van de gemeente Enschede
[39] Regeling mobiele eenheid van 25 maart 1994, Stcrt. 64
[40] LCI 1516, LCI 1512 (zie bijlage III, 7 respectievelijk 18)
[41] LCI 1516 (zie bijlage III, 7)
[42] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)

[43] LCI 0067
[44] LCI 0063
[45] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)
[46] LCI 1078, LCI 1273, LCI 1275 en LCI 1516 (zie bijlage III, 17, 33, 42, 7)
[47] LCI 1080 (zie bijlage III, 27)
[48] LCI 1272 (zie bijlage III, 22
[49] t.a.p.
[50] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)
[51] LCI 1078, LCI 1273, LCI 1275 en LCI 1516 (zie bijlage III, 17, 33, 42, 7)
[52] Paraatheid 'alleen een kwestie van opschalen'?, Inspectie voor de politie, Den Haag augustus 1998
[53] zie noot 52
[54] LCI 0066
[55] LCI 1445(zie bijlage III, 30)
[56] LCI 1516 (zie bijlage III, 7)
[57] LCI 1525 (zie bijlage III, 32)
[58] melding in Bedrijven Informatie Systeem politie Twente d.d. 11 februari 2000.
[59] de afdeling Infodesk behoort tot de divisie Recherche en is gehuisvest naast het RMC; zij behandelt verzoeken om (politiële) informatie, onder andere via mobilofoon/telefoon van de eenheden op straat
[60] LCI 1517 (zie bijlage III, 41)
[61] via mobilofoon melding "een coördinator ter plaatse, het is hier een zootje", 13 mei 15.17.26 uur; LCI 0041
[62] LCI 0322
[63] LCI 0041; mobilofoonverkeer 13 mei 15.27.11 uur
[64] LCI 0041; 1-1-2 melding onbekende burger, 13 mei 15.35.02 uur
[65] LCI 0041; mobilofoonverkeer 13 mei 15.35 uur
[66] LCI 1079 (zie bijlage III, 20)
[67] LCI 1083 (zie bijlage III, 38)
[68] LCI 1516 (zie bijlage III, 7)
[69] LCI 1445 (zie bijlage III, 30)
[70] LCI 1269 (zie bijlage III, 12)
[71] LCI 1545 (zie bijlage III, 25)
[72] LCI 0316
[73] LCI 0777
[74] LCI 0317
[75] LCI 0321
[76] LCI 0320
[77] LCI 0407
[78] LCI 1189
[79] LCI 1512 (zie bijlage III, 15)
[80] LCI 0066, ongedateerd document van politie Twente; uit LCI 1516 blijkt dat de nota in maart 2000 aan het RMT is aangeleverd
[81] LCI 1082 (zie bijlage III, 35)
[82] LCI 1082 (zie bijlage III, 35)
[83] LCI 1082 (zie bijlage III, 35)
[84] zie reconstructie 13 mei 17.05 uur.
[85] LCI 1517 (zie bijlage III, 41)

[86] LCI 1269 (zie bijlage III, 12)
[87] LCI 0066
[88] LCI 0414; 13 mei 15.36 uur, LCI 0003
[89] LCI 1082 (zie bijlage III, 35)
[90] LCI 0003, LCI 0062, LCI 0063, LCI 0066
[91] LCI 0003, Deel 1, hoofdstuk 4
[92] LCI 1518 (zie bijlage III, 3 respectievelijk 26)
[93] een en ander wordt geïllustreerd door beschrijvingen dat de verbindingscommandovoertuig van de brandweer midden tussen de brokstukken stond als gevolg van de explosies en dat bij eventuele volgende explosies het niet ondenkbaar was dat op die plaats weer brokstukken zouden neervallen
[94] LCI 1443 (zie bijlage III, 43)
[95] LCI 1272 (zie bijlage III, 22)
[96] LCI 1445 (zie bijlage III, 30)
[97] LCI 1272, LCI 1331 (zie bijlage III, 22 respectievelijk 37)
[98] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[99] LCI 1516 (zie bijlage III, 7)
[100] LCI 1514 (zie bijlage III, 11)
[101] LCI 1272 (zie bijlage III, 22)
[102] LCI 1445 (zie bijlage III, 30)
[103] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[104] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)
[105] zie verslag evaluatiebijeenkomst Staf GPO d.d. 7 juli 2000
[106] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)
[107] LCI 1078, LCI 1272 (zie bijlage III, 17 respectievelijk 22)
[108] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)
[109] LCI 0066
[110] LCI 1512 (zie bijlage III, 15)
[111] LCI 1524, LCI 1514, LCI 1516 (zie bijlage III, 24, 11, 7)
[112] LCI 1078 (zie bijlage III, 17)
[113] LCI 0063
[114] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[115] LCI 1332 (zie bijlage III, 14)
[116] LCI 0003
[117] tekst nagenoeg letterlijk overgenomen uit het betreffende deelplan
[118] LCI 0063
[119] LCI 1267 (zie bijlage III, 5)
[120] Deze indicatieve plattegrond is rechtstreeks overgenomen van het KLPD en wijkt op onderdelen af van de omvang van het gebied zoals vastgesteld in de eerste noodverordening.
[121] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[122] LCI 0044; 14 mei 07.05.00 uur
[123] LCI 0043; 14 mei 00.33.15 uur en LCI 0044; 14 mei 07.05.00 uur
[124] LCI 1514 (zie bijlage III, 11)
[125] LCI 1545 (zie bijlage III, 25)
[126] LCI 0035; 14 mei 06.20 uur
[127] LCI 1524 (zie bijlage III, 24)
[128] LCI 1083 (zie bijlage III, 38)
[129] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)

[130] LCI 0036
[131] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[132] LCI 1518 (zie bijlage III, 3 respectievelijk 26)
[133] LCI 1514 (zie bijlage III, 11)
[134] LCI 1518 (zie bijlage III, 3)
[135] LCI 1514 (zie bijlage III, 11)
[136] LCI 1275 (zie bijlage III, 42)
[137] LCI 1275 (zie bijlage III, 42)
[138] LCI 1275 (zie bijlage III, 42)
[139] LCI 0041; 16.35.56 uur
[140] Officier van Justitie in Duitsland
[141] LCI 0084
[142] LCI 1445 (zie bijlage III, 30)
[143] LCI 1445 (zie bijlage III, 30)
[144] LCI 0001
[145] LCI 0083
[146] LCI 1272 (zie bijlage III, 22)
[147] LCI 1082 (zie bijlage III, 35)
[148] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[149] LCI 1445, LCI 1512 (zie bijlage III, 30 respectievelijk 15)
[150] LCI 1265, LCI 1339 (zie bijlage III, 2 respectievelijk 6)
[151] Regeling mobiele eenheid van 25 maart 1994, Stcrt. 64
[152] LCI 1271 (zie bijlage III, 21)
[153] een overzicht van de verleende bijstand door de korpsen is opgenomen in LCI 0409
[154] onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, LCI 0413
[155] LCI 1441, LCI 1330 (zie bijlage III, 29 respectievelijk 8)
[156] brief van de Inspectie voor de politie, kenmerk EIN2000/U75595 d.d. 21 juni 2000
[157] LCI 0043; 13 mei 21.35 uur
[158] tussenrapportage RIVM d.d. 22 mei 2000, opgenomen in LCI 0172
[159] LCI 1265 (zie bijlage III, 2)
[160] LCI 0038; 14 mei 13.50 uur
[161] LCI 0035; 14 mei 16.35 uur
[162] LCI 0412; 14 mei 17.15 uur
[163] LCI 0039; 14 mei 18.30
[164] het moment van contact is niet opgenomen in de transcripties
[165] LCI 0039; 15 mei 02.00 uur
[166] LCI 0186a; 15 mei 01.40 uur
[167] LCI 1087; 15 mei 10.00 uur
[168] LCI 1087; 15 mei 16.30 uur
[169] LCI 1446 (zie bijlage III, 28)
[170] LCI 1442 (zie bijlage III, 36)
[171] LCI 1087; 15 mei 16.30 uur
[172] LCI 0035; 15 mei 21.35 uur, LCI 1446
[173] LCI 1446 (zie bijlage III, 28)
[174] LCI 0039; 15 mei 21.45 uur
[175] LCI 0038; 16 mei 21.35 uur
[176] LCI 0038; 16 mei 21.35 uur
[177] LCI 1330, LCI 1441 (zie bijlage III, 8 respectievelijk 29)

[178] LCI 1446 (zie bijlage III, 28)
[179] LCI 0172
[180] LCI 1446 (zie bijlage III, 28)
[181] LCI 0036; 16 mei 22.12 uur
[182] LCI 0412
[183] LCI 0036; 17 mei 17.45 uur
[184] LCI 0035; 17 mei 17.11 uur
[185] LCI 1442 (zie bijlage III, 36)
[186] LCI 1265 (zie bijlage III, 2)
[187] LCI 1442 (zie bijlage III, 36)
[188] LCI 0412; 18 mei 11.40 uur
[189] LCI 0414a; 18 mei 11.40 uur
[190] LCI 0038; 19 mei 17.43 uur
[191] LCI 0038; 20 mei 11.00 uur
[192] LCI 0038; 20 mei 12.50 uur
[193] LCI 0040; 19 mei 14.30 uur
[194] LCI 0037; 20 mei 14.45 uur
[195] LCI 0040; 20 mei 15,.30 uur
[196] LCI 0510
[197] LCI 1547
[198] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[199] LCI 1444 (zie bijlage III, 34)
[200] brochure "Schokkende ervaring opgedaan?", waarin opgenomen de Regeling bedrijfsopvangteam Twente, juli 1996
[201] LCI 0510
[202] LCI 1547
[203] informatie afkomstig uit telefonische toelichting door de korpschef
[204] LCI-0414b
[205] LCI 1272 (zie bijlage III, 22)
[206] LCI 1272 (zie bijlage III, 22)
[207] de informatie in deze paragraaf is samengesteld uit een bedrijfsfolder van het RIT: 7 x 24 uur paraat, oktober 1997, en een beschrijving van de verschillende onderdelen van het RIT, LCI 0509
[208] ook wordt op verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken wel in het buitenland opgetreden
[209] LCI 0412
[210] LCI 1565;14 mei 07.00 uur
[211] LCI 1515 (zie bijlage III, 16)
[212] na afloop van het bergingsproces blijken dit er 21 te zijn
[213] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[214] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)
[215] LCI 0412
[216] zie hierover verder hoofdstuk ten aanzien van de Staf GPO.
[217] LCI 1268 (zie bijlage III, 9)
[218] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)
[219] LCI 0510
[220] LCI 1087
[221] IP 8.6
[222] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)

[223] LCI 0165
[224] LCI 0003
[225] LCI 1273 (zie bijlage III, 33)
[226] LCI 1273, LCI 1272 (zie bijlage III, 33 respectievelijk 22)
[227] zie rapportage cluster 10
[228] telefonisch interview Inspectie voor de politie met een rechercheur van de politie Twente op 1 november 2000
[229] telefonisch interview Inspectie voor de politie met een rechercheur van de politie Twente op 2 november 2000
[230] LCI 1443 (zie bijlage III, 43)
[231] LCI 1268, LCI 1443 (zie bijlage III, 9 respectievelijk 43)
[232] LCI 1268 (zie bijlage III, 9)
[233] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)
[234] zie verder paragraaf 6.10 Interne en externe communicatie
[235] LCI 1273 (zie bijlage III, 33)
[236] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)
[237] rapport van een hoofdagent van de politie Twente, d.d.12 juli 2000 over de omgang met goederen tijdens de vuurwerkramp
[238] LCI 0412
[239] LCI 0412, LCI 0347 en LCI 0165
[240] LCI 1273 (zie bijlage III, 33)
[241] dit staat tegenover een "gesloten" ramp, waarbij al snel duidelijk is dat een bepaald aantal slachtoffers gevonden moet worden van wie soms ook gegevens bekend zijn, bijvoorbeeld een vliegtuigongeluk
[242] LCI 1443 (zie bijlage III, 43)
[243] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)
[244] LCI 1268 (zie bijlage III, 9)
[245] LCI 0068
[246] LCI 1270 (zie bijlage III, 19)
[247] LCI 1331 (zie bijlage III, 37)
[248] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[249] LCI 1268 (zie bijlage III, 9)
[250] zie reconstructie 14 mei 08.39 uur
[251] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[252] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[253] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[254] LCI 1266 (zie bijlage III, 4)
[255] LCI 1518 (zie bijlage III, 3)
[256] LCI 1331 (zie bijlage III, 37)
[257] LCI 1339 (zie bijlage III, 6)
[258] LCI 0346
[259] LCI 1265 (zie bijlage III, 2) en LCI 1188
[260] LCI 1265 (zie bijlage III, 2)
[261] LCI 1265 (zie bijlage III, 2)
[262] LCI 1188
[263] LCI 0346
[264] zie reconstructie
[265] LCI 0806

[266] LCI 0806
[267] LCI 0405
[268] LCI 0806
[269] LCI 1441 (zie bijlage III, 29)
[270] LCI 1087; 24 mei
[271] LCI 0112
[272] LCI 0201
[273] deze samenvattingen lenen zich niet voor zelfstandig gebruik!
[274] gebaseerd op het in 2000 gewijzigde INK-managementmodel

Bijlagen

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
24 mei 2000

Ons kenmerk
ES2000/71135

Onderdeel
DBRB

Inlichtingen
5.1.2e

Uw kenmerk
nvt

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan de Hoofdinspecteur Brandweerzorg en
Rampenbestrijding

Onderwerp
Opdrachtverlening onderzoek vuurwerkramp

De ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede is aanleiding geweest om op de kortst mogelijke termijn overleg met u te hebben, teneinde te komen tot het in artikel 19 Brandweerwet 1985 bedoelde onderzoek. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 19 Brandweerwet 1985 verleen ik u hierbij opdracht tot het bedoelde onderzoek.

Bij het onderzoek naar de vuurwerkramp zijn meerdere rijksinspecties betrokken. De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding heeft daarbij tot taak om de coördinatie op rijksniveau met de overige betrokken inspecties inhoud te geven. Ik verzoek u daarbij er zorg voor te dragen, dat de te onderscheiden onderzoeken van de betrokken rijksinspecties alsook de eindrapportage onderling afgestemd plaatsvinden. Tevens verzoek ik u de voorzitter van de commissie onderzoek vuurwerkramp te informeren over de aanpak en vorderingen van uw werkzaamheden en die van de overige betrokken inspecties. Ook verzoek ik u om, via mij, de resultaten van uw werkzaamheden onverwijld aan de commissie ter beschikking te stellen.

Tenslotte wijs ik u er op, dat ook door het Openbaar Ministerie onderzoek gedaan wordt naar de vuurwerkramp. Ik verwacht dat het onderzoek van het OM en het inspectieonderzoek raakvlakken zullen hebben; ik stel mij voor om terzake te komen tot wederzijdse afspraken over onder meer het gebruik van het inmiddels verzamelde informatiemateriaal.

5.1.2e

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,
de Directeur-Generaal Openbare Orde en Veiligheid,

5.1.2e

Bijlage II

Overzicht clusters

1	proactie en preventie
2	preparatie (plannen, deskundigheid personeel, oefenen bestrijding van relevante ramptypen)
3	bestrijding initiële brand inclusief directe aanleiding
4	alamering, coördinatie, informatievoorzieining en verbindingen op alle niveaus
5	redding, brandbestrijding en coördinatie op rampterrein, logistiek en bijstand
6	geneeskundige hulpverleningsketen geneeskundige hulpverleningorganisatie rampenbestrijding CPA en ambulancezorg ziekenhuizen
7	voorkomen besmetting
8/9	openbare orde en strafrechtelijk onderzoek bereikbaarheid en afzetting rampterrein
10	evacuatie en registratie bewoners rampterrein
11	publieksvoorlichting op alle niveaus
12	waarschuwen bevolking, opvang en verzorging
13	overledenenzorg (identificatie)
14	geestelijke gezondheidszorg inclusief traumapreventie
15	schadebehandeling

Bijlage III

Overzicht van gehouden interviews (tabel 1) en geraadpleegde processen verbaal (pv's) (tabel 2)

Tabel 1 (gehouden interviews).

	Functie normaal	functie ramp	datum interview	bron
1	Coördinator milieuhandhaving bij Divisie Districts- ondersteuning	stafofficier logistiek	22 augustus 2000	interview
2	Technisch rechercheur bij Divisie Recherche	projectleider SFOB	12 september 2000	interview
3	plv ME commandant	plv. ME commandant	3 oktober 2000	interview
4	adjunct Divisiechef Recherche	operationeel commandant	5 september 2000	interview
5	Centralist RMC	centralist bij verbindings commandovoertuig brandweer en bij CTPI	4 september 2000	interview
6	Districtschef van korps Drenthe	Hoofd Berging RIT	20 september 2000	interview
7	chef afdeling AOO van DDO	Chef Staf	3 oktober 2000	interview
8	Directeur Bedrijfsvoering	RCC en algemeen	13 september 2000	interview
9	hoofd LRT van korps KLPD	CRIB/vermisten	22 september 2000	interview
10	Centralist RMC	centralist RMC 1e uur	2 augustus 2000	interview
11	Afdelingschef Operationele Ondersteuning van korps IJsselland	Operationeel en algemeen commandant	29 augustus 2000	interview
12	Centralist RMC	centralist commandokamer	13 september 2000	interview
13	Centralist RMC	centralist RMC 1e uur	31 juli 2000	interview
14	Teamchef afdeling Hengelo Noord	politiefunctionaris 1e uur bij RCC	6 oktober 2000	interview
15	wnd chef District Zuid Twente	politievertegenwoordiger bij GCC	8 september 2000	interview
16	Accountmanager BBC KLPD	accountmanager BBC KLPD	14 september 2000	interview
17	chef Divisie Districtsondersteuning	Chef Staf	25 juli 2000	interview
18	Voorzitter OR	politiefunctionaris 1e uur bij van Heekpark	8 september 2000	interview
19	Voorlichter korps	piketvoorlichter	22 september 2000	interview
20	senior medewerker RMC	centralist RMC 1e uur	31 juli 2000	interview
21	Coördinator ME en hondengeleiders Divisie Distictsondersteuning	coördinator ME	31 augustus 2000	interview
22	chef Divisie Recherche, Hoofd Justitiële Bedrijfsvoering	Algemeen Commandant 1e uur	1 augustus 2000	interview
23	hoofd Interne Zaken KLPD	leider RIT	13 oktober 2000	Interview (IBR)
24	Divisiechef Operationele Ondersteuning korps N-O Gelderland	Algemeen Commandant	30 augustus 2000	interview

Vervolg tabel 1

	Functie normaal	functie ramp	datum interview	bron
25	Adjunct Districtschef Midden Twente	politiechef CTPI 1e uur	15 september 2000	interview
26	ME commandant	ME commandant	3 oktober 2000	interview
27	Projectleider wijkgericht werken	operationeel commandant	4 september 2000	interview
28	Hoofdinspecteur Arbeidsinspectie regio Oost	hoofdinspecteur AI regio Oost	12 oktober 2000	interview
29	Korpschef Twente	korpschef Twente	28 september 2000	interview
30	adjunct Districtschef Noord West Twente	politiefunctionaris 1e uur bij GCC	7 september 2000	interview
31	Afdelingschef basis politiezorg	stafofficier planning	25 augustus 2000	interview
32	Teamchef RMC	teamchef RMC	7 september 2000	interview
33	chef afdeling georganiseerde criminaliteit	liaison RIT en leiding RBT	29 augustus 2000	interview
34	Bedrijfsmaatschappelijk werker regio Twente	bedrijfsmaatschappelijk werker regio Twente	22 september 2000	interview
35	Teamchef bureau binnenstad van district Zuid Twente	chef van dienst 1e uur	31 augustus 2000	interview
36	Inspecteur Arbeidsinspectie regio Oost	inspecteur Arbeidsinspectie regio Oost	12 oktober 2000	interview
37	hoofd stafafdeling Communicatie	hoofd stafafdeling Communicatie, assistent AC 1e uur	31 augustus 2000	interview
38	Afdelingschef Enschede West	chef van dienst 1e uur	1 augustus 2000	interview
39	Basismedewerker van politie	politiefunctionaris 1e uur noodhulp	4 augustus 2000	interview
40	Afdelingschef Almelo Zuid/West	chef van dienst Almelo, operationeel commandant CTPI	22 augustus 2000	interview
41	Medewerker Infodesk van Divisie Recherche	medewerker Infodesk	25 september 2000	interview
42	Teamchef Bureau Verkeerszaken	verkeersadviseur voor stafgroep	7 september 2000	interview
43	hoofd BBC van KLPD	plv leider RIT en hoofd BBC	14 september 2000	interview

Tabel 2 (geraadpleegde processen verbaal).

Functie normaal	functie ramp	datum pv	bron
Basispolitiefunctionaris Enschede Noord	politiefunctionaris 1e uur	14 mei 2000	pv
Politiesurveillant Enschede Zuid	politiefunctionaris 1e uur	27 mei 2000	pv
hoofdagent Enschede Oost	politiefunctionaris 1e uur	27 mei 2000	pv
politiesurveillant Enschede West	politiefunctionaris 1e uur	31 mei 2000	pv
brigadier en wijkagent Enschede West	politiefunctionaris 1e uur	30 mei 2000	pv
brigadier afdeling Losser, Noord Oost Twente	voorheen taakaccent Milieu bij afdeling Enschede Oost	20 juli 2000	pv
medewerker afdeling milieu		14 mei 2000	verklaring (pv)
motorrijder bureau Verkeerszaken, district Zuid	motorrijder 1e uur	15 mei 2000	pv
hoofdagent rechercheur korps Gelderland Midden	politiefunctionaris 1e uur	7 juni 2000	pv
brigadier bureau Enschede Noord	coördinator politie 1e uur	31 mei 2000	pv
Basispolitiefunctionaris Enschede Oost	politiefunctionaris 1e uur	27 mei 2000	pv
politiesurveillant afdeling Borne	politiefunctionaris 1e uur	21 juni 2000	pv
hoofdagent Enschede Oost	politiefunctionaris 1e uur	27 mei 2000	pv
Basispolitiefunctionaris Enschede Noord	politiefunctionaris 1e uur	31 mei 2000	pv
teamchef Technische Recherche	politiefunctionaris 1e uur (HB)	26 mei 2000	pv
Basispolitiefunctionaris Enschede Oost	politiefunctionaris 1e uur	27 mei 2000	pv
hoofdagent Enschede Zuid	politiefunctionaris 1e uur	7 juni 2000	pv
Parkeerwachter	functionaris 1e uur	28 mei 2000	pv
Basispolitiefunctionaris Enschede Noord	functionaris 1e uur	27 mei 2000	pv
motorrijder hoofdagent bureau Verkeerszaken, district Zuid	motorrijder 1e uur	15 mei 2000	pv
politiesurveillant afdeling Denekamp /Ootmarsum/ Weerselo	politiefunctionaris 1e uur	31 mei 2000	pv
medewerker Afdeling Milieu, divisie districtsondersteuning		6 juni 2000	pv
brigadier Enschede Noord	politiefunctionaris 1e uur	29 mei 2000	pv

Bijlage IV

Verklaring gebruikte afkortingen

...	
112-centrale	Algemeen alarmnummer (zowel regionaal voor het normale telefoonnet als de landelijke 112 centrale voor mobiele telefonie in Driebergen)
48.17 e.a	Roepnummers van (surveillance)eenheden van de regiopolitie Twente
A	
AC	Algemeen commandant, gezeteld op hoofdbureau politie te Enschede
ACP	Algemene Christelijke Politiebond
AE	Aanhoudingseenheid
AI	Arbeidsinspectie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
B	
BCC	Bureau Bijstandscoordinatie van het KLPD
BIS	Bedrijven Informatie Systeem
BPS	Bedrijfs Processen Systeem
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C	
CdK	Commissaris der Koningin van Overijssel
CID	Criminele Inlichtingendienst
CoRT	Commando Rampterrein
COT	Crisis Onderzoek Team
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CRIB	Centraal Registratie en Informatie Bureau van de gemeente Enschede
CTPI	Coördinatie Team Plaats Incident
G	
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GCC	Gemeentelijk Coördinatie Centrum (onderdeel van de gemeentelijke rampenstaf)
GGD	Gemeentelijk Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GPO	Grootschalig Politieoptreden
K	
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Knar	Koninklijke Marechaussee
L	
LRT	Landelijk Recherche Team
M	
MCU	Mobiel Communicatie Unit van het Korps Landelijke Politiediensten

ME	Mobiele Eenheid

N

NATRES	Nationale Reserve van het ministerie van Defensie
NCC	Nationaal Coördinatiecentrum van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
NIBRA	Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding

O

OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
OVDG	Officier van Dienst Geneeskundig

P

PCC	Provinciaal Coördinatie Centrum (van provincie Overijssel)
PD	Plaats Delict

R

RAC	Regionale Alarmcentrale (Alarmcentrale van de regionale Brandweer Twente te Hengelo)
RBT	Recherche Bijstand Team
RCC	Regionaal Coördinatie Centrum van de Regionale Brandweer Twente te Hengelo
RIT	Rampen Identificatie Team (van het KLPD)
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
RMC	Regionaal Meldcentrum van de regiopolitie Twente, gevestigd te Enschede
RMT	Regionaal Managementteam van de regiopolitie Twente
RTC	Regionale Telefooncentrale, regiopolitie Twente

S

SFOB	Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies
Staf GPO	Staf Grootschalig Politieoptreden

V

VC	Verbindingscommandoauto (van brandweer)
VOS	Vergunningen- en Ontheffingensysteem
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Z

Zaustat	Ziekenautostation

INSPECTIE BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING
Onderzoek registratie slachtoffers en verwanteninformatie (proces 6.5)

Afkortingenlijst.

BAZ	Burger- en Algemene Zaken
DBAZ	Directeur BAZ
DMO	Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
CCB	Coördinator Crisisbeheersing (VWS)
CRIB	Centraal Registratie – en Inlichtingenbureau
GBA	Gemeentelijk Basisadministratiesysteem
GGD	Geneeskundige Gezondheidsdienst
GRS	Gemeentelijke Rampenstaf
KLU	Koninklijke Luchtmacht
KMAR	Koninklijke Marechaussee
LCI	Logistiek Centrum Inspecties
LRT	Landelijk Rechercheteam
OLCT	Operationeel leider crisisteam VWS
PBZ	Publiekszaken
NIBRA	Nederlands Instituut voor de Brandweer
RIT	Rampen Identificatieteam
SNT	eigen naam callcenter
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VWS	Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

INSPECTIE BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING
Onderzoek registratie slachtoffers en verwanteninformatie (proces 6.5)

Geraadpleegde documenten:

LCI nummers en titels

- 3 Rampenplan gemeente Enschede
- 35 journaal algemeen commandant politie
- 36 journaal Commando team plaats incident (CTPI)
- 37 journaal Gemeentelijk Coördinatieteam kamer 73
- 204 idem
- 38 journaal Gemeentelijk Coördinatieteam kamer 77
- 185 idem
- 513 idem
- 39 journaal Regionaal Coördinatiecentrum
- 866 idem
- 980 idem
- 40 journaal staf Grootschalig Politieoptreden
- 41 journaal Regionaal Informatie Knooppunt RIK 1
- 49 deelplan 15 gemeente Enschede
- 71 extra nieuwsbrief 3
- 72 extra nieuwsbrief 4
- 75 extra nieuwsbrief 7
- 82 extra nieuwsbrief 14
- 83 extra nieuwsbrief 15
- 84 extra nieuwsbrief 16
-141 logboek CRIB
- 197 logboek DMO
- 210 logboek kamer 70
- 164 verslag RIT
- 165 idem
- 347 idem
- 412 idem
- 509 idem
- 510 idem
- 1103 idem
- 403 journaal Nationaal Crisiscentrum
- 764 evaluatierapport CRIB van W&S Transition- en Interimmanagement
- 714 t/m 717 concept reconstructies inspectie politie
- 932 concept reconstructie inspectie gezondheidszorg
- 980 logboek GHOR
- 1089 concept reconstructie 10

interviews, genummerd:

1078,1177, 1193, 1257, 1258, 1259, 1268, 1272, 1273, 1340, 1341, 1342, 1343, 1443, 1445, 1452, 1530 en ongenummerd dd. 9/11/00 van DBAZ , HPBZ , dd 18/10/00 van OLCT VWS en dd.10/11/00 van CCB VWS.

8. **Overall beeld registreren slachtoffers en verwanteninformatie.**

- De voorbereiding van de gemeente, Publiekszaken in het bijzonder, op het proces van registreren van slachtoffers en verwanteninformatie, was goed;
- De alarmering van PBZ/CRIB medewerkers verliep adequaat, waardoor CRIB snel operationeel was;
- De afstemming van de draaiboeken van de politie en het CRIB aangaande de taken en functies ten behoeve van de persoonsregistratie is onvoldoende geweest;
- De vele kwaliteit beperkende omstandigheden aangaande de registraties heeft een snelle verwerking en verificatie in de weg gestaan;
- De Verwanteninformatielijn van het Ministerie van VWS is op zich functioneel, maar thans onvoldragen, waarbij onvoldoende bekendheid met taak en verantwoordelijkheid, alsmede het ontbreken van een formele status, het tijdig goed functioneren in een goed samenspel met het CRIB heeft verhinderd, hetgeen ten nadele is gegaan van de belanghebbenden;
- De samenwerking tussen het CRIB en het LRT/RIT is zeer functioneel gebleken en pleit voor een vaste organisatievorm, waarin de politie participeert binnen het CRIB;
- De verwanteninformatie had beter en sneller gekund, indien eerder over betere informatie en registraties beschikt had kunnen worden;
- De verificatie had sneller verricht kunnen worden, indien een geautomatiseerd systeem beschikbaar was geweest, dat koppelbaar is met andere data-base, zodat de bestanden geautomatiseerd vergeleken kunnen worden;
- Om dezelfde redenen zou de definitieve vermistenlijst ook eerder gepubliceerd kunnen zijn geworden, maar gezien de omstandigheden is het een juiste keuze geweest om kwaliteit prioriteit te geven boven tijd;
- De omvang en ernst van de ramp inachtnemend, met de impact welke het heeft gehad voor slachtoffers, verwanten en voor hulpverleners, inclusief de functionarissen die direct betrokken zijn geweest bij de CRIB processen, is door de betrokken functionarissen goed gefunctioneerd.

De personalia van slachtoffers die zich melden werden genoteerd en hun verblijfplaats eveneens. Voorts werden vragen en opmerkingen van bellers genoteerd en verzameld.
Al deze informatie werd centraal door VWS verzameld en vervolgens naar de afdeling Voorlichting van de gemeente Enschede verzonden per fax.(*bijlagen C,E,F*)

Vanaf het tijdstip van starten met de "VWS-lijn" (ca. 19.45 uur) ontbeerden de medewerkers bij VWS en SNT relevante informatie om antwoord te kunnen geven op veel gestelde vragen. Deze vragen zijn verzameld en doorgegeven aan Enschede. Een antwoord is volgens VWS niet gekomen. VWS ontving slechts algemene informatie van de afdeling Voorlichting, zoals het ANP deze ook ontving tot 's-nachts 02.30 uur . Nadien ontving VWS informatie van het CRIB, bestaande uit lijsten met persoonsgegevens en plaatsen van opvang. Hierin zaten echter nog onvolkomenheden.

7.2. Conclusies verwanteninformatie.

- gezien aard en omvang van de ramp was het onvermijdelijk dat de eerste uren onvoldoende informatie beschikbaar was om op alle vragen het goede antwoord te kunnen geven;
- het scheiden van front-office en back-office binnen het CRIB is functioneel;
- de afwezigheid van een goede geautomatiseerde persoonsregistratie verhindert het snel een overzicht kunnen geven over het feitelijk aantal slachtoffers, hun status en verblijfplaats;
- indien informatieverstrekking op meerdere plaatsen plaatsvindt, zonder coördinatie, ontstaan er misverstanden in gebruik van informatie;

7.3. Aanbevelingen verwanteninformatie.

a. de verwanteninformatie dient gecoördineerd vanuit het CRIB te gebeuren, in nauwe samenwerking/afstemming met het Rampenidentificatieteam;
b. de verwanteninformatie kan door een facilitaire instantie, zoals VWS-Verwanteninformatielijn, worden uitgevoerd, indien middels liaisons de vanwege het CRIB geautoriseerde informatie wordt gebruikt, waarbij tijdens de uitvoering men zich strak aan de instructies houdt;
c. verander het draaiboek CRIB ten aanzien van het Registratiebureau en het Inlichtingenbureau in de functie-eenheden front-office en back-office;
d. bevorder de totstandkoming van het verbeterde geautomatiseerde CRIB-systeem, waardoor sneller inzicht en overzicht over het aantal slachtoffers wordt verkregen.

Opm.:
Deze conclusies en aanbevelingen dienen te worden bezien in het licht van en met inachtneming van het gestelde in de hoofdstukken 5 en 6, met name de conclusies en aanbevelingen.

7. Verwanteninformatie.

7.1 Algemeen.

De verwanteninformatie is kwalitatief afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare informatie bij degene die de informatie behoort te verstrekken. De verstrekkingsverantwoordelijkheid berust blijkens het draaiboek, behorend bij deelplan 15, bij de afdeling Publiekszaken, die belast is met opzet en uitvoering van het CRIB[76].

Vanaf het moment dat de gemeente het telefoonnummer, waarheen burgers kunnen bellen, bekend maakt, wordt via dat nummer ook informatie gevraagd.Daar de eerste uren na de ramp de gemeente, met name Publiekszaken, nog onvoldoende inzicht had in aard en omvang met gevolgen van de ramp, was het niet mogelijk in die uren goede antwoorden te geven op vragen. De kwaliteit van de verwanteninformatie is langdurig negatief beïnvloed door het gebrek aan concrete informatie bij zowel CRIB als VWS/SNT over welke personen waar waren opgevangen en in welke staat van gezondheid, alsmede over straten/woningen welke getroffen waren.

Het inzicht en overzicht aangaande de opvang en status van slachtoffers van de ramp ontstond pas op zondag 14 mei 2000, zij het met veel onjuistheden en onvolledigheden. De oorzaken hiervan zijn in dit rapport beschreven.

De formele organisatie van het CRIB, met een onderscheid tussen een Registratiebureau en een Inlichtingenbureau bleek in de praktijk niet te werken. De opbellers gaven informatie, maar vroegen ook informatie aan de telefonist.
In de samenwerking tussen het CRIB en het LRT is gekozen voor een andere opzet. Er werd gewerkt met een *front-office*, dat de telefoongesprekken behandelde. In het *back-office* werd de informatie uit de telefoongesprekken behandeld door ermee te rechercheren middels opbelacties en te matchen/vergelijken met data in andere bestanden[77].

Bij de slachtoffers en hun verwanten, de autoriteiten, de burgerij van Enschede en de media bestond de sterke wens om snel het goede inzicht te hebben aangaande het aantal slachtoffers van de ramp. Hiervan ondervonden de hiermee belastte functionarissen de druk.

Bij de opvang in de Diekmanhal zijn op enig moment aan de ramen lijsten met namen opgehangen. Het was de bedoeling dat daarop alleen de personen stonden vermeld die aanwezig waren in de Diekmanhal. Echter deze lijsten bevatten fouten, alsmede de vermelding van personen die in een ziekenhuis verbleven en mensen die vermist werden. Hierdoor ontstond grote verwarring o.a. bij de mensen in de Diekmanhal en bij de media. De lijsten zijn snel verwijderd[78].

Doordat het Ministerie van VWS, na akkoord vanuit de gemeente Enschede, de Verwanteninformatielijn instelde en landelijke het nummer 0800-1100 bekend maakte, werd dat nummer massaal gebeld door slachtoffers, verwanten en relaties/belangstellenden. Sommige bellers meldden zich "veilig" en stelden vragen over verwanten, relaties, maatregelen enz..

---

[76] LCI 49
[77] LCI 1268,1343,1452
[78] LCI 185,1452

6.9. Aanbevelingen VWS-verwanteninformatielijn.

a. VWS werkt het onderwerp verder en detail uit, in samenwerking met vertegenwoordiging van belanghebbende partijen, zodat organisatie, doel, werkwijze, verantwoordelijkheden en kosten duidelijk zijn;
b. VWS bespreekt het onderwerp met de VNG en partijen komen tot besluitvorming;
c. VWS en VNG geven schriftelijk bericht van de uitkomst aan gemeenten en andere overheden;
d. Op ministerieel niveau wordt besloten omtrent het instellen van de VWS-Verwanteninformatielijn en het imperatieve dan wel facultatieve karakter daarvan;
e. Bij positieve besluitvorming wordt de faciliteit opgenomen in de gemeentelijke rampenplannen;
f. Bij operationalisatie wordt vanwege VWS een liaison afgevaardigd naar de betrokken gemeente, die participeert in het CRIB-proces en die alle VWS activiteiten coördineert via één punt binnen VWS,
g. VWS maakt in voorkomend geval gebruik van de(nog te ontwikkelen) landelijke standaard, zowel de registratiekaart als het CRIB-systeem;
h. VWS en gemeenten maken heldere afspraken over de uitgifte van verwanteninformatie, m.n. wat gegeven kan worden onder welke voorwaarden en door wie;
i. Gemeenten dragen zorg voor een aanspreekpunt met mandaat, zodat snel tot besluitvorming inzake samenwerking met partners gekomen kan worden;
j. De interne communicatie bij de gemeente Enschede ter gelegenheid van rampbestrijding kan verbeterd, indien de afdeling Voorlichting meer inzicht heeft in de processen welke bij andere gemeenteonderdelen in het kader van de rampbestrijding worden uitgevoerd. Dientengevolge kan voorkomen worden dat externen langdurig verstoken blijven van benodigde input, welke binnen de gemeente voorhanden is en dat afdelingen binnen de gemeente en overheden *langs elkaar* werken in plaats van *met elkaar*.

- Als gevolg van deze miscommunicatie heeft VWS van de gemeente niet tijdig de juiste informatie gehad die zij nodig hadden om goed te kunnen functioneren. VWS/SNT konden niet op de juiste (gewenste) wijze registreren en konden niet alle gestelde vragen goed beantwoorden. Het gevolg hiervan was onvrede bij de bellers en bij de VWS/SNT functionarissen. Voorts vond er geen afstemming plaats tussen het CRIB en VWS, waardoor de juiste informatie niet werd gegeven onderling en ook geen format werd uitgewisseld.

- Vanaf het moment van afgesproken samenwerking tussen het CRIB en VWS is de informatie-uitwisseling verbeterd, maar was nog niet optimaal. Er is niet voldoende gecommuniceerd dan wel begrepen wat de opzet was van het werken door VWS/SNT met de verzonden lijsten. Evenmin is onmiddellijk een format uitgewisseld. Dit heeft geduurd tot 15 mei 2000!

- De gemeente Enschede heeft, gebaseerd op haar beeld van de verwanteninformatielijn, strikt formeel gereageerd op het aanbod van VWS, hetgeen tijdsverlies en kwaliteitsverlies in de hulpverlening heeft veroorzaakt. Indien minder formeel, maar praktisch was omgegaan met het aanbod van VWS, waarbij goede werkafspraken gemaakt zouden zijn, dan zou in een vroeger stadium de VWS-faciliteit als ondersteuning zijn ervaren.

- VWS had sneller meer en beter moeten investeren, desnoods vanwege hoger niveau bij VWS, in het duidelijk maken aan de gemeente Enschede, en later het CRIB, wat doel, taak en werkwijze van de Verwanteninformatielijn inhield, gezien de nood en verwachtingen bij de bellers.
- VWS had indringender en in veel eerder stadium het onderwerp Verwanteninformatielijn bij de VNG op de agenda dienen te plaatsen gezien de functionaliteit ten tijde van een ramp.

- VNG had eerder het onderwerp Verwanteninformatielijn als hulpmiddel ten tijde van rampen ten finale moeten bespreken en besluitvorming moeten plegen. Voorts had VNG eerder terzake dienen te communiceren met de gemeenten.

6.8. Conclusies VWS-verwanteninformatielijn.

Aangaande de VWS-verwanteninformatielijn zijn op basis van de bevindingen in dit onderzoek de navolgende conclusies getrokken:

- de preparatie vanuit VWS betreffende de formele besluitvorming voor organisatie, inrichting, taken en verantwoordelijkheden van de verwanteninformatielijn is niet voltooid en is niet volledig geweest.
  Weliswaar is de verwanteninformatielijn beschikbaar en operationeel te maken op nationaal niveau en zijn daartoe overeenkomsten gesloten met het Nederlandse Rode Kruis en met SNT.
  Voorts zijn vele vrijwilligers beschikbaar en opgeleid. Met de KPN zijn contracten opgesteld.
  Met de gemeenten en de VNG echter is de discussie blijven steken in 1999. Er is geen convenant met de VNG afgesloten; er is geen convenant met de gemeente Enschede afgesloten en evenmin met de Regiobrandweer Twente.
  De folder met de voorlichting over de Verwanteninformatielijn geeft in hoofdlijnen aan wat het middel inhoudt, maar is bedoeld als een korte informatie in aanloop op de 3 geplande informatiebijeenkomsten over dit onderwerp.

- Door VWS is de taak van de verwanteninformatielijn niet voldoende uitontwikkeld. Met name de registratietaak is onbeschreven, terwijl feitelijk wel wordt geregistreerd. Daarbij is geen relatie gelegd met de verplichtingen welke de gemeente terzake heeft in het kader van de Wet Rampen en zware ongevallen.

- de gemeente Enschede, op het niveau van de gemeentelijke rampenstaf, kon formeel niet weten wat de faciliteit van de VWS-verwanteninformantielijn inhield. Hieromtrent was nimmer via "de lijn" informatie binnengekomen en had intern geen besluitvorming plaatsgevonden.

- Door het hoofd Publiekszaken is het onderwerp in het kader van de rampbestrijdingspreparatie besproken met partners in het daartoe strekkend overleg bij de Regionale Brandweer Twente. Vanuit de correspondentie blijkt dat het onderwerp serieus behandeld is en dat het onderwerp geparkeerd is, in afwachting van de uitkomst van de discussie tussen de VNG en VWS terzake.

- VWS heeft verzuimd de gemeente te informeren over de voortgang van de discussie met de VNG. Dat, ondanks de discussie, de faciliteit beschikbaar is voor de gemeenten, ook al is er geen sprake van een formele overeenkomst, is bij de gemeenten niet schriftelijk bekend gemaakt.

- VWS heeft onvoldoende inzicht gehad in de voorkennis bij de gemeente inzake de Verwanteninformatielijn en is uitgegaan van het eigen inzicht. Bij de communicatie tussen beiden op het moment van akkoord gaan met het instellen van het landelijk nummer zijn wederzijds verschillende beelden ontstaan. De gemeente zag het als een algemene informatielijn voor het publiek, terwijl VWS het zag als een registratie – en verwanteninformatielijn. De beperking die bij het akkoord gaan door de gemeente aan VWS is opgelegd is niet gehoord en/of begrepen door VWS.

De functionaris van VWS heeft vervolgens telefonisch contact gehad met de loco-burgemeester van de gemeente Enschede. Aan de loco-burgemeester is uitgelegd wat de VWS-verwanteninformatielijn inhoudt en welke informatie derhalve nodig is voor het uitoefenen van de taak. Tevens is uiteengezet dat VWS een faciliteit is die wordt aangeboden aan de gemeente, waarbij de **verantwoordelijkheid** bij de **gemeente** blijft.

Voorts is aan de loco-burgemeester uitgelegd, dat KPN had gemeld, dat het telefoonverkeer dreigde vast te lopen, met name voor het stadhuis Enschede. KPN kon uitbreiden tot 100 lijnen, terwijl op dat moment 50 lijnen bij VWS/SNT in gebruik waren. De 15 lijnen van het stadhuis waren absoluut onvoldoende.

De loco-burgemeester ging akkoord met de voorstellen van de VWS functionaris en liet de uitwerking van de samenwerking tussen VWS en de gemeente Enschede over aan het hoofd Publiekszaken (PBZ), die fungeerde als hoofd CRIB[75]. Dit besluit hield in dat door VWS/SNT ook personen zouden worden geregistreerd en dat door VWS/SNT verwanteninformatie zou worden verstrekt

Vanaf 14 mei 2000, circa 02.30 uur is de communicatie tussen het CRIB en VWS op gang gekomen. Per half uur zijn vanuit het CRIB lijsten met namen van opgevangen personen met de opvangadressen gefaxt en gemailed naar VWS. (*bijlagen Q*)

Volgens het Hoofd CRIB was het de bedoeling, dat VWS deze lijsten zou aanvullen en NIET dat VWS uit deze lijsten informatie zou verstrekken. Dit is een enkele keer wel gebeurd, met negatieve effecten, omdat de verstrekte informatie niet conform de werkelijkheid was, hetgeen bij CRIB/LRT/RIT wel bekend was, maar nog niet doorgegeven aan betrokken verwanten.

Volgens de operationeel leider van het crisiscentrum VWS waren de lijsten incompleet en bevatten onjuistheden. De lijsten waren huns inziens niet geautoriseerd. Bij het werken met de lijsten zijn enkele vervelende incidenten gebeurd, die het gevolg waren van de onjuistheden, volgens VWS.

Het heeft enkele dagen geduurd alvorens sprake was van een kwalitatieve uitwisseling tussen VWS/SNT en het CRIB. Het verloop hiervan is in hoofdstuk 5 beschreven.

[75] LCI 1452, interview HPBZ 9/11 IBR

De VWS-lijn werd al snel een "publiekslijn", waarlangs vele mensen allerlei vragen m.b.t. de ramp stelden. Een belangrijke functie erbij was het geven van "een luisterend oor". Echter ontbeerden de medewerkers voldoende en goede informatie om antwoord te kunnen geven op de gesteld vragen. VWS beschikte niet over een overzicht wie inmiddels waar was opgevangen en over welke straten getroffen waren.

Naar aanleiding van deze informatiebehoefte is door de operationeel leider enkele malen gebeld met de afdeling Voorlichting van de gemeente Enschede. Voor deze informatie werd de operationeel leider echter doorverwezen naar andere functionarissen binnen de gemeente. Het bereiken van die anderen verliep uitermate moeizaam, doordat de telefooncentrale van het stadhuis overbelast was en mensen niet of slecht bereikbaar waren. Dit was erg tijdrovend.

Wel ontving VWS van de afdeling Voorlichting vanaf 20.00 uur de persberichtgeving welke door de gemeente werd uitgegeven. Daarin stond het landelijk nummer vermeld. Voorts werd verzonden een kopie van de Noodverordening ex artikel 176 van de Gemeentewet, waarin het getroffen gebied werd omschreven, en een kaartje werd meegezonden. Het laatste bericht werd om 04.37 uur naar VWS verzonden door de afdeling Voorlichting.(*bijlagen H*)

VWS kreeg geen vast aanspreekpunt bij de gemeente te pakken en via het Nationaal Noodnet lukte het ook niet. Bij VWS ontstond het beeld dat de gemeente zelf niet goed op de hoogte was van de omvang en gevolgen van de ramp en dat de organisatie van de aanpak nog te wensen overliet.[73]
Uiteindelijk is de operationeel leider van het crisiscentrum in contact gekomen met de directeur BAZ, die aangaf verantwoordelijk te zijn voor de informatie welke aan verwanten gegeven kon worden. Tussen beiden is indringend gesproken over de taakstelling van de VWS-verwanteninformatielijn en de verantwoordelijkheid van de gemeente aangaande registratie en verwanteninformatie.

De directeur BAZ[74] bleef op zijn standpunt staan, dat de **gemeente verantwoordelijk** is voor (de kwaliteit van) de registraties in het kader van de opvang van slachtoffers en voor het verstrekken van informatie over personen in dat verband aan verwanten. De uitvoering hiervan bleef derhalve bij het CRIB, onder zijn verantwoordelijkheid.

Beide functionarissen hebben totaal 3 maal met elkaar gesproken over dit onderwerp, waarbij geen verandering van standpunten werd bereikt. Uiteindelijk heeft de functionaris van VWS, onder druk van verontrustende berichten vanuit de callcentra, dat bellers en telefonisten ontevreden waren met het gemis aan juiste informatie voor goede antwoorden en de verontrusting bij KPN, dat het telefoonverkeer dreigde vast te lopen, geëist dat hij met een hogere verantwoordelijke functionaris in de gemeente kon spreken.

Indien de gemeente wenste te volharden in haar standpunt, dan verwachtte VWS hieromtrent schriftelijk en ondertekend de weergave, waarbij vermeld diende te worden dat de gemeente Enschede alle verantwoordelijkheid nam aangaande het proces van de verwantenregistratie en verwanteninformatieverstrekking en garanties gaf voor de adequate afwikkeling van het totale telefoonverkeersaanbod. Deze brief is wel gemaakt, maar niet verzonden door de gemeente. De brief is in het ongerede geraakt.

---

[73] LCI ..interview OLCT VWS / IBR
[74] LCI 1342, interview DBAZ 9/11 IBR

De directeur BAZ stelt echter vast dat in de Rampenstaf men akkoord gegaan is met het instellen van de VWS-verwanteninformatielijn met de beperking dat VWS algemene informatie zou verstrekken over de ramp en dat de persoonsregistratie en informatieverstrekking over personen aan verwanten zou worden uitgevoerd door de gemeente. De GRS was in de veronderstelling dat het ging om een callcenter voor algemene informatieverstrekking.

Omstreeks 19.45 uur was het landelijk telefoonnummer operationeel. De medewerkers registreerden naam, adres, telefoonnummer van de beller en de gevraagde/gegeven informatie. Deze notities stonden op blanco papier. Er was geen format.

Alle verkregen informatie werd centraal bij VWS verzameld en bewerkt ten behoeve van doorgifte aan Enschede. Dit gebeurde per fax. Op deze wijze zijn meerdere faxen verzonden naar Enschede, afdeling Voorlichting, faxnummer 053- 4818183 (*bijlagen C,E,F*).

De inhoud van deze faxen bestond uit een overzicht van punten uit de gestelde vragen en opmerkingen door bellers, waarop door VWS antwoord gevraagd werd aan Enschede. Tevens werd verzonden een aantal meldingen van personen die zich bij VWS/SNT "veilig" gemeld hadden.

De eerste fax werd verzonden om 00.27 uur, herhaald om 00.29 uur en 00.38 uur.
De volgende fax bevatte de oproep aan de gemeente om namen e.d. publiek te maken, omdat de ziekenhuizen in Enschede e.o. overspoeld werden met telefoontjes.
Om 01.27 is wederom een fax met namen naar gemeente Enschede, afdeling Voorlichting verzonden, alsmede vragen en opmerkingen van bellers, met het verzoek om zo concreet mogelijk te antwoorden.

VWS verklaart geen antwoord gehad te hebben op de gestelde vragen.

Vanwege VWS zijn niet meer faxen getoond welke betrekking hebben op het overgeven van informatie uit de Verwanteninformatielijn aan de gemeente Enschede voor 02.30 uur, zijnde het tijdstip dat VWS contact kreeg met het CRIB.

Bij de afdeling Voorlichting van de gemeente Enschede is bevestigd dat de faxen van VWS zijn aangekomen. Men herinnerde zich niet dat daar lijsten met personalia bij zaten. Wel dat er vragen en opmerkingen van bellers in stonden. De medewerkers van de afdeling Voorlichting behandelden deze inhoud niet, maar via het hoofd Voorlichting werd deze informatie overgegeven aan de Rampenstaf, die voor verdere afhandeling zou zorgdragen.

Deze informatie, welke inhield dat personen zich hadden "veilig"gemeld, is bij het CRIB afgegeven en verwerkt blijkens verklaring van het hoofd CRIB. De informatie is teruggevonden in de systemen en bij de documenten in het CRIB-archief.

Wie belast is geweest met het beantwoorden van de gestelde vragen van VWS is niet vastgesteld kunnen worden.

Met KPN is een nauw contact geweest om te bezien of het aantal telefoonlijnen voldoende was voor het verkeersaanbod. Dientengevolge zijn er meer callcentra geactiveerd en is opgeschaald naar 60 lijnen. De bereikbaarheid van deze callcentra is middels KPN verzorgd en functioneerde onder het landelijk nummer. Door KPN-telecom is de noodzaak tot opzet van extra capaciteit onderschreven naar aanleiding van de bevindingen van KPN-telecom, die constateerde dat de techniek van het stadhuis volstrekt ontoereikend was om het telefoonverkeer in deze rampsituatie in korte tijd goed te kunnen afhandelen / routeren.[71]

6.6. Telefonisch verkeersaanbod.

Het telefonisch verkeersaanbod op 0800-1100 is geweest:
zaterdag 13 mei 2000:
98.615 oproeppogingen, 2580 beantwoord, 96.035 onbeantwoord, gemiddelde gespreksduur 1 min 50;
zondag 14 mei 2000:
25.137 oproeppogingen, 16309 beantwoord, 8.828 onbeantwoord, gemiddelde gespreksduur 2 min 10.
(zie *bijlage P*)

Het hoge aantal oproeppogingen en onbeantwoorde gesprekken kan in verband gebracht worden met de benutting van de "herhaalfunctie" in de telefooncentrales in relatie tot het bezet zijn van de lijn tijdens de behandeling van het gesprek.

Het grootste aanbod van telefoonverkeer vond plaats in de avond en voornacht tot circa 03.00 uur. Hierna is door SNT afgeschaald kunnen worden, evenals door het crisisteam VWS.
Vanaf 08.00 uur nam het telefoonverkeer weer toe. Dat is verzorgd door SNT, die 50 lijnen beschikbaar had. De persoonsinformatie werd vooral door Enschede verzorgd via telefoonnummer 053- 4818921.

6.7. Afstemming VWS met gemeente Enschede.[72]

Vanuit VWS is door de operationeel leider van het crisiscentrum gebeld met de gemeente Enschede. Er werd contact gekregen met het hoofd afdeling Voorlichting van de gemeente. Aan dit hoofd is toegelicht welk aanbod VWS deed en wat de Verwanteninformatielijn inhield. Na bespreking van het voorstel in de Rampenstaf heeft het hoofd voorlichting aan VWS terugbericht dat Enschede akkoord ging met het instellen van het landelijk telefoonnummer met daaraan gekoppeld de Verwanteninformatielijn. In Enschede zag men ook het voordeel van de uitbreiding van de technische faciliteiten.

De operationeel leider heeft het beeld bij dit akkoord, dat Enschede akkoord was met het integraal uitvoeren van de taken van de Verwanteninformatielijn. Hij heeft niets vernomen van enige beperking in de taakstelling.

Het hoofd voorlichting beperkt zich in het onderzoek tot het bevestigen van de telefoongesprekken met VWS en het bespreken van het onderwerp in de rampenstaf.

[71] LCI interview OLCT VWS
[72] LCI 185,1342,1530, interview DBAZ en HPBZ 9/11 IBR

Bij gelegenheid van de vuurwerkramp leefde bij VWS het beeld dat de gemeente Enschede bekend was met de VWS-Verwanteninformatielijn, haar taak en doelstelling, alsmede de organisatie.

6.3. Organisatie Crisiscentrum VWS.

Het Ministerie VWS beschikt over een Crisiscentrum, zoals dat is bepaald voor elk departement. Het doel van het crisiscentrum van VWS is tweeledig:

1. het dienst doen als operationeel centrum bij een crisis of calamiteit die onder de verantwoordelijkheid valt van het ministerie van VWS;

2. het verstrekken van informatie aan verwanten bij een crisis op nationaal niveau of op verzoek van andere eenheden (gemeente/provincie) bij een crisis of ramp op een ander niveau.

De organisatie Crisiscentrum bestaat uit een Telefoonteam, dat geleid wordt door de Operationeel Leider met assistent Operationeel leider, een coördinator telefoonteam met assistent, enkele liaisons en ondersteuning t.a.v. beleid en administratie. (*bijlage O*)

6.4 Alarmering.

Vanwege VWS zijn bij gelegenheid van de opstart van een Departementaal Crisiscentrum (DCC) omstreeks 17.30 uur een aantal sleutelfunctionarissen gewaarschuwd, waaronder de operationeel leider van het crisiscentrum. Na overleg met de waarnemend Directeur-Generaal Volksgezondheid is door deze operationeel leider gebeld met de gemeente Enschede, met het aanbod van het instellen van de Verwanteninformatielijn door het Ministerie van VWS.

Na acceptatie van dit aanbod, heeft deze functionaris een aantal medewerkers van VWS gebeld. De vrijwilligers van VWS hebben geen beschikbaarheidsregeling. Aanvankelijk startte VWS, omstreeks 19.45 uur, met een "eigen" callcenter met 8 medewerkers.

Na korte tijd bleek dit aantal medewerkers en telefoonlijnen te weinig, waarna het callcenter SNT te Capelle aan de IJssel is ingeschakeld. Met dit bedrijf heeft het NRK een contract.
Twee uur later was het SNT callcenter operationeel, waardoor 60 lijnen beschikbaar kwamen.

De alarmering is conform de alarmeringsprocedure Organisatie Verwanteninformatie, vastgelegd in het handboek Crisisbeheersing van VWS dd. Maart 1999, uitgevoerd.

6.5. Bereikbaarheid.

Na de beslissing van de gemeente Enschede om akkoord te gaan met de VWS-verwanteninformatielijn is via het A.N.P. het telefoonnummer 0800-1100 landelijk bekend gemaakt, nadat in overleg met KPN het nummer beschikbaar gesteld was.

Aangaande de faciliteit Verwanteninformatielijn is bij het overleg tussen VWS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een patstelling ontstaan, welke verband hield met enkele juridische en bestuurlijke bezwaren van de zijde van de VNG.

In de brief, kenmerk CSZ/EZ-99.9862 dd. 14 juli 1999 zijn de Nederlandse Gemeenten terzake geïnformeerd.
In deze brief wordt voorts vermeld dat in augustus 1999 het overleg terzake wordt voortgezet en dat na die zomer de knelpunten waarschijnlijk zullen zijn opgelost. In afwachting daarvan werden van de zijde van VWS geen verdere stappen ondernomen met betrekking tot het sluiten van convenanten met gemeenten inzake onderhavig onderwerp. De gemeenten zouden worden geïnformeerd zodra meer duidelijkheid verkregen zou zijn.

Nadien is door VWS geen informatie terzake meer verzonden aan de Nederlandse gemeenten. Het onderwerp is niet tot besluitvorming gekomen binnen de VNG.

De gemeente Enschede, afdeling Publiekszaken heeft de brief dd. 23 juni 1998 ontvangen van de regionale brandweer.(*bijlage M*) Het onderwerp is binnen de kring van rampbestrijdingsorganisaties besproken. Men was voorstander van het benutten van deze faciliteit en volgde de landelijke ontwikkeling.

Per brief van 19 juli 1999, gericht aan de ambtenaren Openbare Veiligheid van de bij de Regio Twente aangesloten gemeenten, berichtte de regionale Brandweer, afdeling preparatie, dat er enige problemen waren ontstaan tussen VWS en de VNG omtrent de verwanteninformatielijn en voegde de betrokken brief van het Ministerie dd. 14 juli 1999 bij. Zodra de knelpunten zouden zijn opgelost, kon het voorstel om gezamenlijk een convenant "Verwanteninformatie" aan te gaan, aan het Veiligheidsberaad voor goedkeuring en ondertekening worden voorgelegd. (*bijlage N*)

Nadien is door de gemeente Enschede niets meer vernomen terzake, noch van de Regionale Brandweer, noch van VNG, noch van VWS.

Het beeld bij hoofd PBZ gemeente Enschede is, dat er geen besluit genomen is om de VWS Verwanteninformatielijn beschikbaar te stellen aan de gemeenten. Derhalve is deze faciliteit niet opgenomen in het draaiboek CRIB en zijn geen afspraken gemaakt met VWS, ook niet via de Regionale Brandweer Twente. Het hoofd PBZ heeft het onderwerp niet als agendapunt besproken met zijn chef, de directeur BAZ[70]. Wel heeft hij de ontvangst van de voorlichtingsfolder gemeld, met de mededeling dat de inhoud op dat moment nog niet relevant was omdat regionaal het wachten was op een convenant. Tot op heden is dat convenant niet gerealiseerd.

6.2. Doelstelling/taak.

Doel van de Verwanteninformatielijn is het verstrekken van informatie aan naasten over personen die vermoedelijke slachtoffer zijn van een ramp en het bieden van facilitaire ondersteuning aan overheden in de vorm van personele capaciteit en telefooncapaciteit. In de taakomschrijving is het registreren van slachtoffers niet opgenomen.

[70] LCI 1454, interview DBAZ en HPBZ IBR 9/11

6. VWS-Verwanteninformatielijn.[69]

6.1. Preparatie.

Door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is medio 1998 het initiatief genomen om de faciliteit Verwanteninformatielijn aan te bieden aan de Nederlandse Gemeenten. Hiertoe werd aan alle gemeenten een brief verzonden, kenmerk CSZ/EZ-98.8548, dd. 23 juni 1998, ondertekend door de Ministers van VWS en BZK (*bijlage I*).

Deze faciliteit bestond bij het Ministerie van VWS om bij een ramp op nationaal niveau de verwanteninformatie te kunnen verzorgen. Daartoe is binnen het Nationaal Voorlichtingscentrum (NVC), als onderdeel van het onder het Ministerie van BZK ressorterende Nationaal Coördinatiecentrum een eenheid verwanteninformatie voorzien. Doel is het verstrekken van informatie aan naasten over personen die (mogelijk) slachtoffer van een ramp zijn. **(Het registreren van slachtoffers is niet in de doelstelling opgenomen)**

Binnen VWS zijn een vijftigtal personen getraind. Met dit team (vrijwilligers) is VWS in staat om gedurende 6 uren 12 telefoonlijnen te bemensen. Voor het geval dat de afhandeling van de ramp langer duurt heeft VWS met het Nederlandse Rode Kruis een overeenkomst gesloten (bijlage J). Deze overeenkomst houdt in dat het NRK 250 vrijwilligers traint en daarmee 50 telefoonlijnen zal/kan bezetten.
Bedoelde overeenkomst tussen het NRK en VWS is ondertekend dd. 15 maart 1999 door de Algemeen Directeur van het NRK en de Minister van VWS, namens deze de directeur Curatieve en Somatische zorg.

De opkomsttijd is in kantooruren 1 uur, daarbuiten 1 ½ uur.

In voornoemde brief aan de Nederlandse gemeenten is duidelijk kenbaar gemaakt dat het ging om het aanbieden van een faciliteit en dat de verantwoordelijkheden bij de gemeente bleven. Het aanbod was vrijblijvend. De faciliteit bood menselijke capaciteit en een uitbreiding van de technische faciliteiten.

Voor wat betreft de kosten is in de brief vermeld dat alleen de gesprekskosten voor rekening van de gemeente komen.

Vervolgens zijn vanwege VWS voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd op meerdere plaatsen in het land voor gemeenten, provincie, brandweer en politie.(brief CSZ/EZ 99.2099 dd. 15 februari 1999). Plaats en data in 1999 waren: 12 april te Meppel, 16 april te Hilversum en 22 april te Eindhoven. Bij de brief werd een voorlichtingsfolder gevoegd, genaamd *"Verwanteninformatie bij rampen"* (*bijlage K*).

Voor de regio Twente was de regionale brandweer te Hengelo het aanspreekpunt. Uit een overzicht blijkt dat de plaatsvervangend directeur Brandweer het onderwerp behartigt en dat o.a. van de gemeente Enschede een reactie aangaande regionale participatie is gegeven (*bijlage L*)

[69] interview OLCT en CCB VWS / IBR

5.12. Aanbevelingen uitvoering CRIB.

Naar aanleiding van vorenstaande conclusies worden de navolgende aanbevelingen gedaan:

a. completeer het CRIB-systeem zodat erin/ermee gezocht kan worden en dat het systeem gekoppeld kan worden aan andere data-bestanden;
b. maak van het CRIB-systeem een landelijke standaard, welke landelijk beschikbaar is (zie ook rapport W&S);
c. verbeter de CRIB-registratiekaart en verspreid deze landelijk onder de diensten welke ter gelegenheid van een calamiteit belast wordt met registratie;
d. pas de organisatiestructuur van het CRIB aan, zodanig,dat geen sprake meer is van een Registratiebureau en een Inlichtingenbureau, maar van een front-office en een back-office (zie ook rapport W&S);
e. hanteer bij de samenstelling van de vermistenlijst het onderscheid tussen "onbekend" en "vermist" en hanteer criteria alvorens een persoon als vermist te registreren (zie ook rapport W&S)
f. verbeter de afspraken aangaan de communicatie van informatie over de calamiteit tussen het CRIB en de afdeling Voorlichting;
g. verbeter de afspraken/beeldvorming tussen de gemeente/CRIB en de politie omtrent ieders taak(-afbakening) en doelstelling m.b.t. de (voorlopige) registratie en pas de draaiboeken daarop aan;
h. verbeter de afspraken/afstemming tussen het CRIB en DMO aangaan de (voorlopige) registratie en pas de draaiboeken erop aan;
i. laat de uitvoering van de registratie uitvoeren door professionals van de gemeente, politie en eventueel faciliterende diensten, aan de hand van de CRIB registratiekaarten, welke in voldoende mate aanwezig zijn en de CRIB-systeem standaardprogrammatuur;
j. organiseer altijd taktische recherche-capaciteit van de politie binnen het CRIB, welke samenwerkt met het RIT;
k. indien besloten wordt tot het landelijk instellen van de VWS-Verwanteninformatielijn , dient een goede afstemming/instructie te worden georganiseerd tussen het CRIB en VWS en daarachter opererende callcentra. Het verdient aanbeveling in voorkomend geval een liaison van VWS te stationeren binnen het CRIB.

5.11. Conclusies uitvoering CRIB.

De belangrijkste conclusies zijn:

- de preparatie van het proces CRIB in het kader van het Rampenplan is adequaat geweest (zie ook rapport W&S);
- de ontwikkeling van een geautomatiseerd CRIB-systeem op eigen initiatief door medewerker Publiekszaken van Enschede is zeer positief (zie ook rapport W&S);
- het beoefenen van het draaiboek en het systeem met andere disciplines en buurgemeenten is goed gebleken i.v.m. inzetbaarheid en continuïteit (zie ook rapport W&S);
- bij de alarmering zijn geen problemen opgetreden, ondanks het ontbreken van een beschikbaarheidsregeling en technische hulpmiddelen (zie ook rapport W&S), dankzij betrokkenheid van de betreffende functionarissen ;
- de functionarissen belast met CRIB werkzaamheden hebben grote inzet en deskundigheid getoond, waardoor het proces, binnen de gegeven omstandigheden, goed verlopen is;
- het onderscheid tussen een Registratiebureau en Inlichtingenbureau werkt in de praktijk niet, daar werkzaamheden door elkaar lopen (zie ook rapport W&S);
- het CRIB-systeem kan niet gekoppeld worden met andere registratiesystemen;
- de afstemming tussen de afdeling Voorlichting en het CRIB is niet voldoende geweest;
- de afstemming tussen het CRIB en DMO is niet steeds voldoende geweest;
- het wederzijdse begrip over de registratietaak in het kader van het rampenplan tussen het CRIB en de Politie behoeft verbetering, waarin het complementaire karakter met behoud van ieders verantwoordelijkheid en functionaliteit wordt benadrukt;
- de uitvoering van registratie door niet-deskundigen veroorzaakt tekortkomingen;
- de overdracht van registraties heeft in enkele gevallen slecht plaatsgevonden;
- de afstemming tussen de gemeente en VWS is onvoldoende geweest en heeft tot misverstanden geleid;
- de ondersteuning door het Landelijk Rechercheteam aan het CRIB is zeer positief geweest. De inzet van professionele recherche naast professionele medewerkers Publiekszaken blijkt een goede combinatie;
- het verkeerd gebruik van de rubriek "vermist" heeft de indruk gewekt van een groot aantal vermiste personen (zie ook rapport W&S);
- de publicatie van de vermistenlijst had eerder gekund, indien geen sprake was geweest van bovengenoemde problematiek. Er is gekozen voor kwaliteit in plaats van tijd, omdat de overheid zich geen fouten in de officiële publicatie van de vermistenlijst kan permitteren. In de communicatie is van belang dat geen begrippen door elkaar worden gebruikt (onbekend en vermist) en dat in publicaties de getallen niet negatief fluctueren.

Het begrip "vermist" werd verward met het begrip "onbekend" voor een persoon waarvan niet bekend was waar deze zich bevond. Er werden aanvankelijk geen criteria gehanteerd om iemand op de vermistenlijst te plaatsen.
Door intensief te rechercheren met deze lijst, overigens gehinderd door afwezigheid van telefoonnummers, verblijfplaatsen en het defect van telefonische verbindingen, kon het aantal "onbekend" sterk worden gereduceerd.

Op zondag 14 mei 2000 konden al vele namen van de lijst "onbekend" worden overgeboekt naar de lijst "opgevangen". Maandag 15 mei 2000 steeg echter het aantal "onbekend" tot 700. Rechercheonderzoek leverde de reductie tot 300 op dinsdag 16 mei 2000 en op donderdag 18 mei 2000 was dit aantal 53 personen.
Door het CRIB/LRT is vanaf dat moment geen nieuwe naam meer toegevoegd aan deze lijst "onbekend".[68]

- Publicatie vermistenlijst.

Op donderdagavond 18 mei 2000 is de "vermistenlijst" openbaar gemaakt. Op deze lijst stonden 21 personen vermeld. De openbaarmaking van deze lijst is tot stand gekomen na intensief overleg tussen CRIB/LRT, RIT, Voorlichting, GGD, DMO en Rampenstaf. Door de GRS is bepaald dat de politie verantwoordelijk was voor de publicatie en de wijze van presenteren van de gegevens.

Teneinde reacties te kanaliseren en te verwerken is door het CRIB/LRT een speciaal telefoonnummer bekend gemaakt waarheen men bellen kon voor reacties. Hiertoe is een callcenter ingericht en bemensd door het CRIB/LRT.

Reeds na 1 uur was het aantal vermisten teruggebracht tot 14. De dagen erna is verder gerechercheerd met de beschikbare informatie, hetgeen op vrijdag 19 mei 2000 reeds resulteerde in een reductie van het aantal "vermisten" tot 7. Uiteindelijk is het aantal vermiste personen officieel vastgesteld op 3.

[68] LCI 185,1268,1343,1452

Ten aanzien van de inzet van het CRIB in de Diekmanhal is door medewerkers DMO[63] opgemerkt, dat zij in aanvang de registratie zelf hebben moeten uitvoeren en dat het CRIB werd gemist. Uit de reconstructie blijkt dat de Diekmanhal om 18.30 uur geopend zou gaan worden. Voorts blijkt daaruit dat om 20.00 uur de eerste evacués aankomen in die hal. Het CRIB ontvangt om 20.15 uur bericht dat de Diekmanhal dient als opvangplaats en is met enkele medewerkers om 20.30 uur ter plaatse, waarna zij starten met de registratie[64].

De registraties van de andere opvangplaatsen zijn ofwel uitgevoerd door politiemensen, dan wel aan de politie afgegeven. In de ziekenhuizen is door politiemensen de registratie uitgevoerd. Deze registratie werd via de afdeling Info-desk van de politie geverifieerd in het GBA systeem van de gemeente. Uiteindelijk beschikte de politie over een data-base van 700 geregistreerde[65]. Deze data-base is afgegeven bij de gemeente en de gegevens zijn verwerkt in de CRIB registraties.

De registratie van de opvang van mensen in de Noaberschap bij het vliegveld Twente is uitgevoerd door medewerkers van de Koninklijke Marechaussee. Toen deze evacués naar de Diekmanhal werden gebracht, is deze registratie meegenomen en door de KMAR aangeboden aan gemeenteambtenaren die zich bezighielden met de registratie. Evenwel is deze gegevensverzameling door hen niet aangenomen, onder het motto dat alle mensen, die in de hal werden opgevangen, opnieuw geregistreerd werden. De registratie van de Noaberschap is pas op 15 mei 2000 in de avond afgegeven aan het stadhuis aan een medewerker van het CRIB en de gegevens zijn toen verwerkt[66]. De documenten zijn in het archief van het CRIB aangetroffen.

De registratie-informatie afkomstig van VWS/SNT voldeed aanvankelijk kwalitatief niet doordat daar niet over een format en de benodigde informatie werd beschikt. Na de eerste uitwisseling van informatie vanuit het CRIB aan VWS/SNT konden lijsten met namen etc. worden ingezien en aangevuld. Dit is wel uitgevoerd, maar toch nog onvoldoende kwalitatief naar het oordeel van de verwerkers bij het CRIB. Na het verzenden van de format (CRIB-registratiekaart) op zondag 14 mei 2000 en nogmaals op 15 mei 2000 een door het CRIB/LRT aangescherpte format[67], is de registratie door VWS/SNT verbeterd.

Met de informatie van bovenvermelde registratie moest uiteindelijk de vermistenlijst worden samengesteld, nadat de registraties waren vergeleken met de gemeentelijke databestanden van Publiekszaken, Huisvesting en bijvoorbeeld de afdeling Belasting.

Bovenvermelde tekortkomingen hebben geleid tot meer registraties dan nodig (totaal 4400) en tot veel onderzoek ten behoeve van aanvulling dan wel correctie en verificatie. Met dit onderzoek ging veel tijd gemoeid.

Een ander belangrijk fenomeen was het verkeerd gebruik van het begrip "vermisten". Alle meldingen over personen die verwanten kwijt waren werden geregistreerd als vermist. Ook opgave van vermissing door niet-verwanten, van een kennis bijvoorbeeld, werd zo geregistreerd.

---

[63] N 700
[64] LCI 1452, interview HPBZ 9/11 IBR
[65] Interview IP recherche Enschede
[66] N 709, N 715
[67] LCI 164

Voorts is 5.1.2e ingezet als projectleider Registratie bewoners en slachtoffers bij de gemeente Enschede van 18 mei 2000 tot en met 14 juli 2000.

Er is geen sprake geweest van samenwerking tussen het CRIB/LRT en 5.1.2e De inzet van betrokkene vond plaats in de periode dat het LRT haar werk al had voltooid.

5.10. De vermistenlijst[62].

De activiteiten van het CRIB dienden ertoe om zo snel mogelijk een betrouwbaar beeld te geven over het aantal personen dat getroffen was door de ramp, ongedeerd, gewond of overleden, over evacués en daklozen.

De input voor het CRIB waren de registraties,welke afkomstig waren van de plaatsen waar mensen werden opgevangen. Zoals eerder vermeld waren er, gezien de omvang van de ramp, op meerdere plaatsen opvangvoorzieningen en hebben daar meestal (voorlopige) registraties plaatsgevonden.

Bij die registraties zijn de navolgende kanttekeningen te maken:
- soms zijn bij de opvang alleen de gewonden geregistreerd en niet de ontheemden en verwanten van de gewonden;
- de registratie was onvolledig; men beperkte zich tot naam, adres en het ziekenhuis waarheen men ging;
- lichtgewonden en evacuées werden geregistreerd, maar er werd niet bij vermeld of de familie compleet was, waar men bereikbaar was en hoe;
- er werd fonetisch geregistreerd;
- verificatie aan de hand van legitimaties was onmogelijk, omdat men geen documenten bij zich had en ook niet meer bezat;
- er werd geregistreerd op losse vellen papier, zonder format derhalve, hetgeen tekortkomingen/onvolledigheden heeft veroorzaakt;
- er is geregistreerd onder invloed van de shock van de gebeurtenis en hectiek van de gevolgen;
- er is geregistreerd door personen die daarin geen ervaring hadden,
- er zijn personen dubbel geregistreerd, doordat zij zich meerdere malen melden bij verschillende registratiepunten, inclusief VWS/SNT;
- er is geregistreerd door de medewerkers van VWS/SNT zonder dat zij beschikten over een format/registratiekaart;
- er is geregistreerd door de medewerkers van VWS/SNT zonder dat zij beschikten over voldoende informatie over de gebeurtenissen en de exacte gegevens van de getroffen families en percelen;

Door het CRIB is zo spoedig mogelijk de registratie ter hand genomen in de bij hen bekende opvangplaatsen. Dit betroffen de Hogeschool Enschede en de Pathmoshal. Vanaf het moment dat het bij het CRIB bekend werd dat de Diekmanhal geopend werd voor de opvang van evacués zijn medewerkers van het CRIB ter plaatse gegaan en hebben de registratie uitgevoerd. Daarbij is samengewerkt met medewerkers van de Dienst DMO van de gemeente, welke dienst verantwoordelijk is voor de Opvang/Verzorging en voorlopige registratie.

[62] LCI 185,1268,1343,1452, interview HPBZ 9/11 IBR

Bij de uitvoering van het onderzoek door het LRT bleken niet alleen de onvolkomendheden van de verkregen informaties, maar tevens de beperkingen van het CRIB-systeem. Vanwege het KLPD/LRT is dit systeem aangepast, zodat er beter in gezocht kon worden.
In overleg met CRIB/PBZ is de format ontwikkeld welke verzonden is naar degenen die zich met registraties bezig hielden. Nadien werd meer uniformiteit en volledigheid in de registraties gerealiseerd[60].

De gezamenlijke inspanningen van het LRT en het CRIB leidden ertoe dat tussen dinsdag 16 mei en vrijdag 19 mei een forse reductie in de lijst "onbekend" kon worden bereikt en waardoor dientengevolge sprake kon zijn van een beperkt aantal vermisten (21), wiens gegevens toen ook zijn gepubliceerd. Ter gelegenheid van deze bekendmaking is een apart telefoonnummer gepubliceerd en is door het LRT een callcenter ingericht ter behandeling van reacties op de lijst. Er werden geen nieuwe meldingen van vermissingen gedaan, hetgeen de conclusie rechtvaardigde dat kennelijk alle "vermissingen" bekend waren bij het CRIB/LRT. Voorts konden vermelde personen, dan wel hun verwanten, reageren op de publicatie, waardoor de lijst gevalideerd en ingekort kon worden.

Het doorrechercheren met de beschikbare informatie heeft uiteindelijk geleid tot het definitieve getal van 3 vermisten.

Het LRT heeft nauw contact onderhouden met het RIT ter uitwisseling van gegevens die nodig waren voor de identificatie van slachtoffers en ter afstemming in het vraagstuk rondom het aantal daadwerkelijk vermiste mensen en de publicatie van die gegevens.

Onder leiding van het LRT hebben 8 medewerkers van het regiopolitiekorps Amsterdam/Amstelland bijgedragen aan het onderzoek. Er was geen sprake van een toegevoegde waarde welke was gebaseerd op de ervaringen in dat korps met de afwikkeling van de gevolgen van de Bijlmerramp. Evenmin was sprake van een specifieke "rampendatabase" in dat korps welke gebruikt zou kunnen worden in Enschede. Een dergelijke database bestond niet.

5.9. Ondersteuning W&S Transition- en Interimmanagement.[61]

In opdracht van directeur Dienst Burger- en Algemene zaken (BAZ) is door 5.1.2e 5.1.2e van W&S Transition- en Interimmanagement te Amstelveen een evaluatie uitgevoerd naar het functioneren van het CRIB. Doel van deze evaluatie is om na te gaan in hoeverre het CRIB bij de vuurwerkramp adequaat heeft gefunctioneerd en welke verbeteringen er eventueel mogelijk zijn. De rapportage was volgens de directeur BAZ voor interne doeleinden.

Dit evaluatierapport is bij dit onderzoek betrokken en beschikbaar onder nummer LCI 0764. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn door onderzoeker bij zijn onderzoek gebruikt en voor zover voor dit onderzoek relevant, overgenomen in de conclusies en aanbevelingen.

[60] LCI 164
[61] LCI 764.1341

Globaal is de samenwerking tussen het CRIB/LRT en VWS pas echt goed verlopen vanaf maandag 15 mei 2000. Toen is vanuit het CRIB/LRT de format[58] indringend verspreid en zijn lijsten met een beter realiteitsgehalte verspreid, d.w.z. er was een selectie gemaakt tussen meldingen die ten aanzien van de vermissing als serieus en als minder serieuze meldingen bestempeld werden. Vanaf die periode is de lijst met "vermiste personen" c.q. "verblijfplaats" onbekend ingekort kunnen worden.

In de periode dat het CRIB en VWS nog geen contact hadden met elkaar is de communicatie tussen de gemeente Enschede en VWS verlopen via de afdeling Voorlichting van de gemeente.
Van directe afstemming tussen de afdeling Voorlichting en het CRIB terzake de dringende vragen om informatie door VWS is in het onderzoek niet gebleken. Voorlichting was vertegenwoordigd in de GRS, evenals HBAZ. Laatstgenoemde heeft 3 maal met de woordvoerder van VWS gesproken. In hoofdstuk 6 wordt hierop nader ingegaan.

Door de afdeling Voorlichting zijn persberichten verzonden aan VWS (*bijlagen H*). Op zaterdag 13 mei 2000 om 20.02 uur betrof dit informatie over de ramp en het rampgebied, de verordening van de burgemeester ex artikel 176 Gemeentewet en een plattegrond.

Om 21.37 uur, 01.10 uur en 04.37 uur zond men weer een persbericht. Blijkens faxdocumenten (aan 5.1.2e wordt door Voorlichting aan VWS/SNT gevraagd (21.16 uur) meer lijnen open te gooien ter verbetering van de bereikbaarheid. Daarbij wordt tevens het telefoonnummer 5.1.2e aangereikt aan VWS. Deze activiteiten waren kennelijk bedoeld om VWS/SNT in z'n algemeenheid te informeren.

5.8. Bijstand Rampen Identificatieteam (RIT) / Landelijk Rechercheteam (LRT).[59]

Het Landelijk Rechercheteam behoort tot het Korps Landelijke Politiediensten. Dit team is belast met opsporing in langdurige, gecompliceerde onderzoeken welke de grenzen van regiopolitiekorpsen overschrijden, alsmede hun capaciteit. Het team heeft een eigen formatie.

Door het Landelijk Rechercheteam is bijstand geleverd aan het CRIB. Dit kwam tot stand nadat de leider LRT spontaan zijn diensten had aangeboden aan de leider van het RIT. Op zondag 14 mei 2000 vond de eerste breefing plaats aan het stadhuis. Vanwege het RIT waren reeds 2 medewerkers in overleg getreden met het CRIB personeel om de vermistenregistratie te beoordelen en enkele zaken voor te bereiden.De medewerkers LRT werden ingezet om het tactisch team van het RIT te ondersteunen in het verzamelen van Ante Mortem gegevens (2 medewerkers) en voorts om te participeren in de CRIB processen met vooralsnog 18 medewerkers. Dit aantal is later nog uitgebreid.

De LRT medewerkers hebben gerechercheerd met de beschikbare informatie, welke in vele opzichten niet voldeed. Er zijn vele opbelacties uitgevoerd en tezamen met het CRIB/PBZ personeel zijn de gegevens vergeleken met gemeentelijke data. Voorts is de lijst met "onbekend" geschoond, door te selecteren op wat als een "serieuze" vermissingsmelding moest worden beschouwd en welke niet. De laatste kreeg een lagere prioriteit.

[58] LCI 164
[59] LCI 509,1268,1443

- *onderscheid registratiebureau en inlichtingenbureau:*

Het draaiboek CRIB[54] kent in de organisatorische opzet een Registratiebureau en een Inlichtingenbureau. De praktijk toonde aan dat zo'n opzet niet werkt. Indien mensen bellen dan geven zij informatie af, maar vragen ook direct en andersom.

Door het CRIB is met het LRT gewerkt volgens het model front-office / backoffice[55].
In het frontoffice werden de telefoontjes behandeld, terwijl in het backoffice zaken werden onderzocht, aangevuld en geregistreerd, zodat het bestand werd ge-updated en gevalideerd was.

Het front-office was operationeel tussen 08.00 uur en 23.00 uur, terwijl het back-office 24 uur per dag functioneerde.

5.7. Afstemming CRIB en VWS-Verwanteninformatielijn[56].

In het deelplan CRIB[57] is niets opgenomen over een mogelijkheid tot opzet van de Verwanteninformatielijn door het Ministerie van VWS. Er bestaat terzake geen zogenaamde "Waakvlamovereenkomst" met dat Ministerie. Zo'n overeenkomst kan de gemeente afsluiten met VWS, opdat in voorkomende geval zeer snel de faciliteit kan worden gealarmeerd en opgebouwd.

De afstemming tussen het CRIB en VWS-Verwanteninformatielijn was er aanvankelijk in het geheel niet. Bij het CRIB bestond het beeld dat VWS een algemene informatielijn had opgezet voor generale informatie over de ramp. Er was bij het CRIB geen enkel besef dat door de callcentra van VWS/SNT geregistreerd zou gaan worden en verwanteninformatie verstrekt zou gaan worden. Bij het CRIB was door overleg tussen HBAZ en HPBZ vanaf circa 22.30 uur bekend dat VWS een beperkte taakstelling had gekregen, nadat de Gemeente Rampenstaf akkoord was gegaan met het aanbod van VWS.

Op zondag 14 mei 2000 na circa 02.30 uur, toen na overleg met de woordvoerder van VWS, de loco-burgemeester akkoord was gegaan met het registreren van persoonsinformatie en het verstrekken van verwanteninformatie door VWS/SNT, kreeg het CRIB een ander beeld. Van de loco-burgemeester kreeg HPBZ als hoofd CRIB de opdracht de uitwerking van het samenwerken met VWS ter hand te nemen.

De samenwerking tussen de gemeente/het CRIB werd hierdoor effectief en resulteerde in de uitwisseling per half uur van de beschikbare persoonslijsten.(*bijlagen G*) De bedoeling was dat VWS deze lijsten zou completeren. Helaas is door callcenter-medewerkers aan enkele bellers informatie van deze lijsten bekend gemaakt waarbij de informatie foutief geïnterpreteerd is. Dat heeft in die gevallen tot betreurenswaardige incidenten geleid.

---

[54] LCI 49
[55] LCI 764,1268,1343,1452
[56] LCI 1452, interview HPBZ IBR 9/11
[57] LCI 49

Nadien ging het doorgaans beter. Incidenten zijn gecommuniceerd per e-mails. Op dinsdag 16 mei 2000 11.43 uur is nogmaals de CRIB registratiekaart (*bijlage* D) verzonden aan VWS/SNT, nadat bleek dat er fouten werden gemaakt en zijn met een contactpersoon sluitende voortgangsafspraken gemaakt.

5.6. Informatieverwerking.[50]

Binnen het CRIB zijn de registraties vanaf decentrale registratiepunten centraal verwerkt in het CRIB systeem. In totaal zijn 4400 personen in de registratie opgenomen, waarvan velen met meer dan één melding. In het begin is sprake geweest van enige achterstand, maar dat is beperkt gebleven tot enkele uren. De ingezette medewerkers van Publiekszaken Enschede en van de buurgemeenten verwerkten de registraties snel.

Zoals o.a. uit het rapport van W&S Transition – en Interimmanagement en interviews[51] blijkt, zijn geen grote problemen opgetreden bij de gegevensverwerking. Wel zijn verbeteringen mogelijk door een duidelijker opzet van de registratiekaarten en het toevoegen van enkele items.
Hoewel het CRIB-systeem een vooruitgang betekende, is het gebruik van de registratiekaart onmisbaar alvorens de gegevens in te voeren in het systeem, omdat aan de hand van de kaart de gegevens vergeleken kunnen worden met andere bestanden.

- *Rampen Identificatieteam (RIT)*[52].

Er was een nauwe samenwerking met het Rampen Identificatieteam (RIT). De sector Registratie en Documentatie bewerkte de output van het CRIB/LRT en gebruikte daarbij een eigen geautomatiseerd systeem (RIT-sys). Volgens de plaatsvervangend leider RIT[53] was voorzienbaar,dat, indien de coördinatie van de vermistenregistratie niet bij de politie zou berusten, er problemen zouden kunnen ontstaan Er zou gewerkt moeten worden met standaard-vragen. Zijn voorkeur gaat uit naar een data-base met een aantal standaard-vragen. Daar aan het CRIB werk een belangrijke recherche activiteit kleeft dient de politie zijns inziens een voorname rol te spelen in dit proces.

Vanwege computerdeskundigen van het Korps Landelijke Politiediensten is het CRIB systeem enigszins aangepast ten behoeve van het recherchewerk. De onvolledigheid van de gegevens betekende erg veel recherchewerk, waartoe extra politiepersoneel (15) is toegevoegd.

Met het systeem waren geen koppelingen mogelijk met andere gemeentelijke registratiesystemen. Er moest gewerkt worden met uitdraaien, waarna in andere systemen de gegevens geverifieerd konden worden.

De informatieveredeling heeft een belangrijk positieve gevolg ervaren van het in combinatie werken van recherchepersoneel en PBZ-personeel. Beiden benutten hun deskundigheid in het naspeuren van de ontbrekende gegevens dan wel het verifiëren daarvan in gemeente systemen.

---

[50] LCI 764,1268,1343,1452
[51] LCI 1268,1343,1452
[52] LCI 164,165,347,412,519,764,1103,1268,1343,1443,1452
[53] LCI 1443

De eerste uren dat de callcentra van VWS/SNT operationeel waren, beschikte VWS/SNT over te weinig informatie omtrent de gebeurtenissen en de gevolgen voor personen en omgeving om adequaat te kunnen reageren op de vragen van de burgers die belden. Het contact tussen VWS en de gemeente Enschede verliep op dat moment nog steeds via de afdeling Voorlichting.

Door VWS is vanaf 14 mei 2000, 00.27 uur contact gezocht met de gemeente en gevraagd om meer informatie te geven ten behoeve van de medewerkers in de callcentra. VWS gaf aan welke vragen en opmerkingen door de bellers werden aangereikt en vroeg om antwoord daarop. Dit kon op faxnummer 070 3407778. (*bijlage C*)
Tevens gaf VWS in die berichtgeving aan de gemeente meldingen van personen die zich veilig hadden gemeld.(*bijlage D*)

Uit het onderzoek blijkt dat VWS contact heeft onderhouden met een medewerker van de afdeling Voorlichting van de gemeente. Deze heeft de van VWS afkomstige informatie overgegeven aan zijn chef, die het vervolgens, mogelijk via de Rampenstaf, in handen gespeeld heeft van het CRIB. Al deze informatie is verwerkt door het CRIB en teruggevonden in het archief.

Om 00.43 uur werd door VWS aan de gemeente aangereikt dat de ziekenhuizen in Enschede overspoeld werden met telefoontjes van ongeruste mensen. VWS verzocht de gemeente om namen bekend te maken en de pers daarin te betrekken.

Om 01.53 uur, 05.01 en 06.31 uur heeft faxverkeer plaatsgevonden van VWS naar de afdeling Voorlichting gemeente Enschede omtrent enkele vragen. Noch bij VWS, noch bij de gemeente zijn de antwoorden hierop getraceerd kunnen worden.

VWS/SNT beschikte aanvankelijk niet over een format, het CRIB registratieformulier, van de gemeente (*bijlage D*). De medewerkers van de callcentra noteerden wel een aantal persoonsgegevens, maar essentiële informatie, zoals telefoonnummers waarop men bereikbaar was of adressen waar men verbleef, werden soms niet vermeld.

Pas vanaf 14 mei 2000, 02.46 uur kwam de informatie-uitwisseling over gestelde vragen en persoonsregistraties tussen het CRIB en VWS op gang. Vanuit het CRIB werden lijsten met personalia verzonden per fax aan VWS, welke intern bij VWS/SNT zijn verspreid. Er zijn 5 maal lijsten verzonden door CRIB vanaf faxnummer 053 48189141 en per e-mail naar dhr. Memeo van VWS. De eerste e-mail werd verzonden op zondag 14 mei 2000, om 3.37 uur, inhoudende de alfabetische lijst van personen. De volgende lijsten werden per e-mail verzonden om het half uur, de laatste om 06.13 uur.(*bijlagen E en F*)

Per antwoord e-mail om 04.24 uur, is vanwege VWS aan de gemeente Enschede bericht gegeven dat door VWS/SNT het bestand met de lijsten was ontvangen en dat het was verspreid. Voorts werd daarin verzocht om, zodra er meer informatie beschikbaar kwam, dit te mailen en desgewenst te bellen met telefoonnummer 079 3686970.

Het was de bedoeling van het CRIB, aldus hoofd CRIB, dat VWS/SNT de informatie op de lijsten aanvulde en deze niet verspreidde aan bellers. In enkele gevallen is dat wel gebeurd, waarbij verkeerde uitleg van deze informatie is gegeven.. In de loop van de zondag 14 mei 2000 is door het CRIB de format van de CRIB registratiekaart aan VWS doorgegeven, opdat gestandaardiseerd informatie kon worden gevraagd en geregistreerd.

Door het hoofd CRIB is, in het kader van dit onderzoek, vastgesteld dat de gegevensverzameling van de politie aanwezig is in het archief van de rampregistraties en dat deze informatie, blijkens erop gestelde aantekeningen, is verwerkt in de registraties van het CRIB.

Binnen de politie is door een enkeling kritiek geuit op het registreren van personen door de gemeente, vanuit de overtuiging, dat dit een typische politietaak zou zijn. Evenwel heeft dit niet tot problemen[45] geleid. De aanname in deze was, dat als verwanten elkaar zouden missen, zij in dat geval wel contact zouden zoeken met de overheidsinstanties. A contrario , wie niet wordt gemeld, is niet vermist.

- *koninklijke marechaussee:*

In de Noaberschap, een gebouw op het vliegveld Twente, gebeurde de registratie van slachtoffers door personeel van de Koninklijke Marechaussee[46].

De overdracht van deze registratiedocumentatie aan de gemeente is niet goed verlopen.

Nadat besloten was dat de opgevangen mensen moesten worden overgebracht naar de Diekmanhal is de registratie meegenomen door de KMAR en in de Diekmanhal aangeboden aan de gemeentemedewerkers die de registratie uitvoerden (CRIB en/of DMO). Deze functionarissen weigerden de registratie onder de opmerking dat in de hal opnieuw zou worden geregistreerd.

Die nacht is wel éénmaal telefonisch navraag gedaan uit dit KMAR-bestand. De feitelijke overdracht aan CRIB heeft pas op maandag 15 mei 2000 in de avond plaatsgevonden[47].

Uit het onderzoek is niet vastgesteld kunnen worden wie de weigering in de Diekmanhal heeft gedaan. Volgens het hoofd CRIB was de opdracht aan alle CRIB medewerkers om alle informatie aan te nemen en te verwerken. De gebeurtenis was hem onbekend[48].

- *VWS/SNT*[49]*:*

De overdracht van registratie-informatie van VWS/SNT naar het CRIB is verlopen via faxverkeer en e-mails. Binnen VWS/SNT werd gewerkt op verschillenden lokaties, welke technisch per telefoon gekoppeld waren onder het ene 0800 nummer. Men meldde zich met "gemeente Enschede". De informatie, welke werd ingewonnen, werd naar één punt bij VWS doorgegeven. Op dit punt werd de informatie gereed gemaakt voor doorgave aan de gemeente Enschede.

[45] LCI 1268,1272,1443
[46] N 709,N715
[47] LCI 141
[48] interview HPBZ 9/11 IBR
[49] interview OLCT en CCB VWS IBR

Dit vele werk resulteerde in vele dagen wachten voordat sprake kon zijn van het naar buiten brengen van een betrouwbare "vermistenlijst".

5.5. Overdracht registraties

- *politie.*

Conform het draaiboek CRIB[40], hoofdstuk 1.3 en 5, onder 5.5.3. heeft de politie[41], vooruitlopend op de instelling van het CRIB, van begin af de registratie van personen ter hand genomen in opvangcentra en ziekenhuizen (zie 5.3).

Vanwege medewerkers van de Recherche van de politie is uiteindelijk een registratie-verzameling van 700 personen in een geautomatiseerd bestand opgeslagen.
Aan het hoofdbureau van politie is door personeel van de afdeling Info-desk een aantal gegevens van personen, die in ziekenhuizen werden behandeld, geverifieerd middels hun directe aansluiting met het gemeentelijk basisadministratiesysteem (GBA)[42].

Op 14 mei 2000 omstreeks 01.00 uur heeft de algemeen commandant politie opdracht geven het registreren van personen door de politie te staken en deze informatie over te dragen aan de gemeente.
Deze beslissing is valide op basis van het gestelde terzake in het draaiboek CRIB, hoofdstuk 5, sub 5.5.3., immers het actiecentrum CRIB was volledig geïnstalleerd en operationeel. De registratietaak kon derhalve door de gemeente worden uitgevoerd.

Een recherche-medewerker heeft vervolgens de diskette met 700 records naar het stadhuis gebracht voor afgifte aan de gemeente[43].

Blijkens zijn verklaring heeft deze rechercheur uitvoerig gediscussieerd met een gemeenteambtenaar aangaande de acceptatie van deze diskette. De gemeente-ambtenaar was niet welwillend om de diskettte aan te pakken. Na lang aandringen is dit wel gebeurd. De rechercheur kent geen naam van die ambtenaar, hij zou tot de afdeling "bevolking"behoren. De rechercheur heeft in de loop van de dag, toen hij weer aan het gemeentehuis was, gezien dat de door hem afgegeven informatie werd gebruikt door het CRIB.

Bij navraag bij de leiding en medewerkers van het CRIB[44] is achteraf niet vastgesteld kunnen worden wie in bovenbedoelde discussie betrokken is geweest. Vanwege de leiding wordt uitgesloten dat een CRIB medewerker hierin betrokken is geweest, daar de leiding nadrukkelijk had uitgevaardigd dat alle soorten en vormen van informatie in het CRIB systeem zou worden betrokken. Een registratie die afkomstig is van de politie zou des te meer erbij betrokken worden omdat de leiding CRIB deze als uiterst betrouwbaar beschouwt, wetende dat de politie gewend is om persoonsinformatie te vragen en te registreren.

---

[40] LCI 049
[41] LCI 1272, interview IP recherche
[42] LCI 1517
[43] interview IP recherche
[44] interview HPBZ 9/11 IBR

5.4.Kwaliteit registraties[37].

De kwaliteit van de registraties liep sterk uiteen. Niet op alle plaatsen is van begin af aan beschikt over registratiekaarten. Er werd soms op losse papieren geregistreerd. De registratie werd ook wel uitgevoerd door mensen die daarin niet bedreven waren, waardoor van belang zijnde informatie niet altijd gevraagd is. Het ontbreken van een format speelde hier een rol.

De emotie heeft bij vrager en antwoordgever een grote rol gespeeld.
Mensen beschikten niet over identiteitspapieren. Het fonetisch registreren van namen, waaronder vele buitenlandse namen, is problematisch gebleken.

De registratie is bij gewondennesten beperkt gebleven tot naam en adres en eventueel ziekenhuis waarheen men getransporteerd werd. Niet-gewonden werden soms niet geregistreerd op de opvangplek, hoewel ze wel slachtoffer waren.

De registraties vertoonden meerdere malen dubbele registratie, doordat overdracht van registratie niet of slecht plaatsvond, dan wel niet werd overgenomen. In de Diekmanhal zijn mensen meerdere malen geregistreerd, omdat men na registratie weer naar buiten kon en vervolgens weer aansloot in de rij bij een registratiepunt.

De instelling van het landelijke 0800 nummer ten behoeve van de VWS-verwanteninformatielijn heeft ook geleid tot dubbele registratie, doordat slachtoffers van de ramp voor informatie naar dat nummer belden en vervolgens werden geregistreerd. Ook het personeel van VWS en SNT heeft, bij ontbreken van voldoende en goede informatie en een format, de eerste tijd niet volledig gevraagd en geregistreerd. Hierdoor was de informatie die afkomstig was van VWS voor het CRIB niet altijd van de juiste kwaliteit.

Op zondag 14 mei 2000 is gerechercheerd door medewerkers van het LRT in samenwerking met het CRIB met de lijsten, waaraan vele gegevens ontbraken. Zo kon bv. dikwijls geen contact gelegd worden met de melder omdat telefoonnummers ontbraken. In de loop van de zondagavond was sprake van een lijst met circa 200 personen met de status "onbekend". In de loop van maandag 15 mei 2000 kwamen daar weer 500 meldingen van "vermiste" personen bij. Op dat moment werd nogmaals manifest dat op meerder plaatsen verschillend werd geregistreerd, waarbij onvolledigheid het kwalijkst was. Er werd niet gewerkt volgens een format.

Vanwege het CRIB/LRT is vervolgens aan alle betrokken registrerende instanties een model- registratie [38]aangereikt volgens welke geregistreerd moest worden. Vanwege het LRT is terzake een protocol of checklist gemist[39].

De kwaliteitstekortkomingen hebben voor het terugdringen van het aantal mensen, waarvan onbekend was waar zij waren en in welk staat van gezondheid, tot veel werk geleid. Met name de koppels recherchemensen/pbz-medewerkers bij het CRIB hebben terzake recherchewerk verricht door opbelacties en zoekslagen in meerdere geautomatiseerde systemen van de gemeente Enschede en andere overheidsinstanties.

[37] LCI 764,1268,1343,1452, interview OLCT VWS
[38] LCI 164
[39] LCI 1268/1343

De opvang en registratie is in eerste aanleg uitgevoerd door medewerkers van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) van de gemeente, welke dienst volgens het draaiboek belast is met de Opvang en de voorlopige registratie.[35]

Om 20.30 waren 3 CRIB medewerkers met materialen ter plaatse in de Diekmanhal. Later op de avond, na sluiting van de Pathmoshal is het CRIB personeel (2 mdw.) van daar naar de Diekmanhal gegaan om te assisteren.

Het hoofd Opvang en Verzorging in de Diekmanhal heeft de ondersteuning van de CRIB medewerkers niet ervaren. Zij hebben zich niet bij hem gemeld, zoals in het draaiboek DMO staat vermeld. Echter deze meldplicht staat niet opgenomen in het draaiboek CRIB.

Op meerdere lokaties is door anderen dan CRIB-medewerkers geregistreerd. Bij gewondennesten en tijdelijke opvangcentra is geregistreerd door burgers, ehbo-ers, ziekenbroeders en politiemensen. Deze registratie gebeurde een aantal malen op losse papiertjes en was niet steeds volledig[36].Dit betreffen voorlopige registraties welke door het CRIB worden overgenomen volgens draaiboek.

Er werd opgevangen bij:

- het Dr. Ariens-tehuis (niet geregistreerd);
- het Roessingh (wel geregistreerd door politie i.o.m. GG & GD),
- het CBB-gebouw (registratie van gewonden door politie);
- het Hoofdbureau van politie in kantine (registratie door politie),
- het WSC Noord (wel geregistreerd gewonden door politie);
- het Kompas (niet geregistreerd);
- het DISH-hotel (beperkt geregistreerd van enkele slachtoffers, maar niet doorgegeven aan de politie) [betrof hier vooral opvang van hulpverleners];
- Miracle Planet (wel gewonden geregistreerd) [overdracht registratie aan Diekmanhal];
- Universiteit Twente (wel geregistreerd) [lijst overgedragen aan Diekmanhal];
- Vliegveld Twente De Noaberschap (wel geregistreerd door KLU/KMAR) [geweigerde overdacht aanbod aan Diekmanhal, overdracht aan CRIB dd. 15/5/00];
- Diverse ziekenhuizen (wel geregistreerd zijn de gewonden. Politie assisteerde hierbij en verzamelde de gegevens).

Voor de personen die niet in een ziekenhuis behoefden te worden opgenomen is de opvang in de Diekmanhal vooral van belang geweest. In deze hal concentreerde de opvang van getroffenen zich in de loop van de avond. Opgevangen mensen van andere lokaties zijn derwaarts gebracht/gegaan.

[35] LCI 197,1193
[36] LCI 399,400,1268,1289,1343,interviews IP rechercheurs politie

5. Uitvoering Centraal Registratie- en Inlichtingenbureau (CRIB).[33]

5.1. Alarmering / paraatheid.

De ambtenaren van Publiekszaken (PBZ)hebben geen bereikbaarheidsregeling, waardoor zij bij gelegenheid van calamiteiten op basis van piket of beschikbaarheid direct bereikbaar zijn. Evenmin hebben zij communicatieapparatuur daartoe.

In het draaiboek CRIB, in het hoofdstuk alarmering, is vastgelegd dat hoofd Publiekszaken (HPBZ), nadat de burgemeester het rampenplan in werking heeft gesteld, door tussenkomst van directeur Burger- en Algemene zaken (HBAZ), de opdracht heeft het actiecentrum CRIB in staat van paraatheid te brengen.

HPBZ is omstreeks 16.15 uur gealarmeerd door wethouder Buursink en heeft nadien de sleutelfunctionarissen CRIB gebeld conform het draaiboek, die snel in het actiecentrum CRIB aanwezig waren. Gezamenlijk is het CRIB opgebouwd, dat circa 16.30 uur operationeel was met 10 medewerkers.

Gezien het bovenstaande blijkt dat de paraatheid van de CRIB-functionarissen adequaat was, ondanks dat zij geen regeling en specifieke communicatiemiddelen hiertoe hadden. Niettemin is het niet hebben van die hulpmiddelen wel door hen als een gemis ervaren.

De paraatheid van gemeentefunctionarissen van buurgemeenten is eveneens goed gebleken. Er kon op deze ambtenaren een beroep gedaan worden op basis van eerder gemaakte afspraken conform het draaiboek en dankzij gezamenlijk oefenen met gelijke draaiboeken en het CRIB-systeem. Enkelen zijn gebeld, anderen meldden zich spontaan.

5.2. Opbouw.

De opbouw van het CRIB bestond eruit dat enkele werkruimten van Publiekszaken hiertoe werden ingericht. Het CRIB-systeem werd operationeel gemaakt, zowel centraal als ten behoeve van decentraal, hetgeen bestond uit de preparatie van lap-tops. Voorts zijn vanuit de voorraad de CRIB-registratiekaarten klaargelegd voor de opvangcentra.

5.3. Decentrale registraties.

Zodra bij het CRIB bekend werd welke opvangplaatsen zouden worden opengesteld voor de getroffenen is vanwege het CRIB personeel ter plaatse gezonden. Zij namen lap-tops en registratiekaarten mee.
Bij het CRIB waren bekend de Hogeschool Enschede en de Pathmoshal en zijn medewerkers ter plaatse gaan registreren. De CRIB medewerkers waren om 17.00 uur in de Hogeschool aanwezig.
De Pathmoshal is tussen 16.30 en 17.00 uur voor opvang geopend. Het exacte tijdstip van aanwezigheid van CRIB medewerkers is niet vastgesteld.
Bij het CRIB werd om 20.15 uur bekend dat de Diekmanhal als opvangplaats was aangewezen. Het openingstijdstip was omstreeks 18.30 uur.
Blijkens de reconstructie kwamen de eerste mensen voor opvang omstreeks 20.00 uur in de Diekmanhal[34] aan.

[33] LCI 1268,1341,1343, HPBZ
[34] LCI 197

4.6.Conclusies preparatie.

- De voorbereidingen vanwege de gemeente aangaande het CRIB zijn voldoende geweest. Het draaiboek is actueel en bij de medewerkers bekend. Er is recent interdisciplinair geoefend aan de hand van de nieuwste versie van het draaiboek.(zie ook rapport W&S)

- Zeer positief is dat op initiatief van de medewerkers PBZ gewerkt is aan de ontwikkeling van een geautomatiseerd CRIB-systeem, nadat in 1995 ten tijde van een oefening behoefte hieraan was gebleken. Het systeem betekent een snellere verwerking van de registratie en een betere toegankelijkheid van de informatie door meerdere raadplegers tegelijkertijd. (zie ook rapport W&S)

- Ook zeer positief is het feit dat met de ambtenaren van de regiogemeenten het draaiboek en het CRIB-systeem zijn beoefend. Bij de vuurwerkramp bleken dientengevolge die ambtenaren snel en goed inzetbaar bij de CRIB-processen. (zie ook rapport W&S)

4.7. Aanbevelingen preparatie.

a. Het CRIB-systeem heeft enkele tekortkomingen, welke kunnen worden verbeterd. Het systeem is niet beveiligd tegen de invoering van onlogische combinaties van gegevens en het opvoeren van dubbele records. Voorts zouden tijdstippen van invullen of muteren automatisch moeten worden vastgelegd en zou het systeem "verplichte" velden moet hebben. De koppeling van het systeem met andere systemen zou het zoeken en verifiëren vergemakkelijken.(zie ook rapport W&S)

b. Het beheer van het CRIB-systeem tijdens de operatie in het draaiboek kan worden verbeterd v.w.b. maken van back-ups en verrichten van opschoningsactiviteiten. (zie rapport W&S)

c. Het CRIB-systeem leent zich voor het zijn van een landelijke standaard. Initiatieven hiertoe dienen kortlopend te worden gestart waarbij in ieder geval de partijen die gemoeid zijn met CRIB activiteiten, t.w. PBZ/gemeente en RIT/politie, worden betrokken.(zie ook rapport W&S)

d. De draaiboeken van CRIB, DMO en politie dienen beter op elkaars processen ter worden afgestemd/aangevuld voor wat betreft de voorlopige registratie, de verantwoordelijkheid daarin en de overdracht/overname van de taak en documentatie.

4.4.2. Registratiemateriaal.

De afdeling PBZ beschikte over voldoende registratiemateriaal in de vorm van CRIB-kaarten. Deze waren recentelijk aangevuld.

Het geautomatiseerde systeem aan het stadhuis was voorzien van het CRIB-systeem. Dit systeem was tevens voorbereid om in lap-tops te worden opgezet, ten behoeve van decentrale inzet.Het CRIB systeem bleek niet optimaal. Met het systeem kon niet worden gezocht, mede omdat het niet aan enig ander gemeentelijk registratiesysteem gekoppeld kon worden. Voorts registreerde het niet alleen vermisten, maar ook doden, gewonden en ontheemden met de opvanglokatie.

4.4.3. Communicatiemiddelen.

De CRIB functionarissen beschikken niet over semafoons en/of mobiele telefoons.

4.4.4. Bereikbaarheid.

Het CRIB/PBZ is niet rechtstreeks bereikbaar voor de burger. De telefoongesprekken kwamen binnen via het algemene telefoonnummer van de gemeente en men werd doorverbonden via de telefonist. Ten behoeve van het CRIB waren vier doorkiesnummers beschikbaar. Als gevolg van de massaliteit van het aanbod van telefoonverkeer ontstonden gedurende de eerste uren aanhoudend lange wachtrijen (50 wachtenden).

4.4.5. Werkruimten.

Het CRIB heeft geen aparte werkruimte, maar wordt uitgevoerd in ruimten welke ter beschikking staan van Publiekszaken. Er zijn daar geen aparte voorzieningen getroffen.

4.5. Paraatheid.

De medewerkers van Publiekszaken zijn niet gebonden aan een piket of beschikbaarheids-regeling en beschikken niet over daartoe dienende verbindingsapparatuur zodat zij snel bereikt kunnen worden. In voorkomende gevallen wordt gebruik gemaakt van de telefoonaansluitingen welke intern bekend zijn en wordt gealarmeerd volgens de alarmeringsregeling in het draaiboek.

De inrichting van het CRIB is voorgeschreven op grond van de Wet rampen en zware ongevallen, artikel 4 lid n.

In het draaiboek CRIB is nauwkeurig doel, alarmering, organisatie, communicatie en taken beschreven.

De politietaken staan vermeld in hoofdstuk 1.3 en 5, sub 5.5.3, t.w. de registratie van personen zolang nog geen CRIB door de gemeente is ingericht.

In hoofdstuk 1.3 staat voorts vermeld dat CRIB gebruik kan maken van voorlopige registraties van politie, opvang&verzorging of GGD.

Tijdens de vuurwerkramp is gewerkt aan de hand van de nieuwe versie van het draaiboek. Een belangrijk verschil met de vorige versie is het werken met elektronische registratie in het CRIB-systeem.

Kort voor de ramp zijn de navolgende zaken van het draaiboek geactualiseerd: telefoonnummers, alarmeringslijst en de standaardprogramma's voor de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Voorts is een voldoende voorraad CRIB kaarten aangelegd.

4.3.Oefenen.

Op 7 oktober 1999 is met het nieuwe geautomatiseerde CRIB-systeem geoefend ter gelegenheid van een multi-disciplinaire oefening tussen CRIB, DMO, Koninklijke Luchtmacht, Regionale GGD Twente, Regionale Brandweer Twente, Brandweer gemeente Enschede, Regiopolitie Twente en Enschede Airport Twente.

Op 30 november 1999 is per diskette het systeem beschikbaar gesteld aan de regiogemeenten. Door PBZ is op 23 maart 2000 met betrokken ambtenaren van regiogemeenten het systeem beoefend, welke oefening als zeer geslaagd beschouwd kon worden. Hiermede werd een belangrijke stap gezet in de uitwisselbaarheid van functionarissen c.q. de capaciteitsuitbreiding van deskundigheid, zoals gebleken tijdens de ramp.

4.4.Voorzieningen.

4.4.1.Nationaal Noodnet.

De gemeente heeft 3 aansluitingen van het Nationaal Noodnet. Eén aansluiting op de kamer van de burgemeester met parallel-doorschakeling naar kamer 77 waar de GRS zetelt, één aansluiting naar kamer 73 , ruimte voor gemeentelijk beleidsteam en de derde op dezelfde kamer ten behoeve van de faxaansluiting.(*bijlageB)*

Deze aansluitingen en nummers zijn bekend bij de burgemeester en de loco-burgemeester, directeur BAZ en zijn vervanger,het sectorhoofd Facilitair Bedrijf en de huismeester. Bij elke aansluiting ligt het nummerplan (interdisciplinair). Voorts zijn de aansluitingen vermeld in het deelplan Verbindingen.

4. Preparatie.

4.1 Rampenbestrijding Twente.

De laatste jaren is in het kader van de voorbereiding voor de bestrijding van rampen en grootschalige incidenten veel geïnvesteerd in de verstandhouding en samenwerking tussen de hulpverleningsdiensten. Het primaat inzake preparatie en coördinatie bij de bestrijding van rampen lag bij de brandweer. Deze samenwerking heeft geleid, met behoud van de eigen verantwoordelijkheid van de onderscheidene organisaties terzake, tot een regionaal model rampenplan, dat in 1997 door alle gemeenten in Twente is vastgesteld. Vervolgens is door elke gemeente het lokale rampenplan conform het regionale model rampenplan vastgesteld.

In het rampenplan wordt uitgegaan van 2 scenario's. Het scenario waarbij één gemeente betrokken is en het scenario waarbij meerdere gemeenten betrokken zijn. In beide scenario's geschiedt de aansturing vanuit het Regionaal Operationeel Team. Bij gelegenheid van de vuurwerkramp was het scenario met één gemeente van toepassing.

4.2 Gemeentelijke rampenorganisatie Enschede.

De structuur van de rampbestrijdingsorganisatie staat weergegeven in het Rampenplan van de gemeente Enschede op pagina 11[30]

De burgemeester en zijn rampenstaf (GRS) fungeren als gemeentelijk beleidsteam en zijn gehuisvest aan het stadhuis in het Gemeentelijk Coördinatiecentrum (GCC). In de GRS heeft o.a. zitting de directeur Burger- en Algemene Zaken (BAZ), binnen de gemeentelijke organisatie belast met de alarmering van sleutelfunctionarissen in de processen van de rampbestrijding en de bezetting / inrichting van beleidscentra, coördinatiecentra, telefooncentrale en het verzorgen van logistieke voorzieningen.

Onderdeel van het Rampenplan van de gemeente is het Deelplan 15 "*Registreren van slachtoffers*[31]". Proces-verantwoordelijk is de dienst Burger- en Algemene Zaken. Doel is het registreren, verzamelen, groeperen en verifiëren van alle gegevens over slachtoffers en het op basis van de registratie verstrekken van algemene informatie aan de GRS en via deze staf aan de afdeling Voorlichting t.b.v. informeren van publiek en pers, alsmede het verstrekken van persoonlijke informatie aan familie / relaties van slachtoffers.

De uitvoering van de registratie van slachtoffers ligt bij de afdeling Publiekszaken (PBZ), die daartoe het Centraal Registratie- en Informatiebureau (CRIB) inricht, conform het gemeentelijk draaiboek Registreren van slachtoffers[32] behorend bij Deelplan 15. De officiële vigerende versie dateert van 1993. Een nieuwe versie was begin mei 2000 gereed voor bestuurlijke vaststelling, hetgeen geschied is op13 juni 2000.

De gemeente, afdeling BAZ/PBZ had reeds in 1999 een nieuw deelplan CRIB gemaakt, alsmede een geautomatiseerde versie van CRIB-systeem. In het najaar 1999 en het voorjaar 2000 is daarmee geoefend, zowel intern als met regio(buur)gemeenten. Dit ter bevordering van de uitwisselbaarheid van medewerkers en de gestandaardiseerde aanpak binnen de regio.

---

[30] LCI 003
[31] LCI 003
[32] LCI 49

Op donderdagavond is aan de media het getal van vermoedelijk 21 vermisten doorgegeven. Voor het behandelen van telefoongesprekken met nieuwe aanmeldingen en ter reductie van de lijst met 21 vermisten, werd een speciaal telefoonnummer bekend gemaakt en een callcenter ingericht. Er werden geen nieuwe aanmeldingen ontvangen, wel correcties.

Op vrijdag 19 mei 2000 was sprake van nog 7 vermisten .Het rechercheren resulteerde uiteindelijk in 3 vermisten, welke vermoedelijk omgekomen zijn bij de verzengende branden.

3.9. Verwanteninformatie [29]

Het informeren van verwanten van personen welke mogelijk het slachtoffer waren geworden van de ramp is uitgevoerd door medewerkers van het CRIB en van de VWS-verwanteninformatielijn, i.c. de bezetting van de callcentra bij VWS en bij SNT.

Vanaf maandag 15 mei 2000 is meer inzicht in de verblijfplaats en omstandigheden van personen ontstaan en kon daaromtrent betrouwbaarder informatie verstrekt worden.

[29] LCI 1452, interview OLCT VWS

Het CRIB maakte gebruik van registratiekaarten en het geautomatiseerde CRIB systeem. Telefonisch verkregen informatie werd ook verwerkt in dit systeem. De kwaliteit van de registraties die afkomstig was van decentrale registratiepunten was kwalitatief niet altijd goed bruikbaar. Er was zonder format geregistreerd op o.a. blanco papier, er was sprake van meervoudige registratie en fonetische registratie, alsmede incomplete registratie. De incompleetheid betrof namen, adressen,telefoonnummer, bereikbaarheidgegevens van de melder en of betrokkenen. Dit bemoeilijkte de verificatie van gegevens en derhalve het doen slinken van de "vermistenlijst".

Het onderzoek naar de juistheid van de informatie werd gehinderd en vertraagd door de onvolledigheid van de beschikbare informatie. Door het niet gekoppeld zijn/ kunnen worden van systemen moest er handmatig gezocht worden, hetgeen tijdrovend was.

Binnen het CRIB systeem kon wel gezocht worden.

3.6 Inzet Landelijk Rechercheteam (LRT)[26]

De verwerking en controle van de informatie vergde veel menskracht. Deze is bij het CRIB gerealiseerd door bijstand van het Landelijk Rechercheteam, die onder verantwoordelijkheid van het Rampen Identificatieteam(RIT) opereerde. Het LRT functioneerde in koppelverband met de gemeenteambtenaren vanaf 14 mei 2000, circa 11.00 uur. Vanaf dat moment werden de vele registraties onderzocht en werd de lijst "vermiste personen"kwantitatief gereduceerd.

3.7 Inzet W&S Transition- en Interimmanagement.[27]

In opdracht van de directeur BAZ is door 5.1.2e van W&S een evaluatie uitgevoerd naar het functioneren van het CRIB. Betrokkene was als project-leider Registratie bewoners en slachtoffers werkzaam bij de gemeente Enschede van 18 mei tot en met 14 juli 2000. Deze evaluatie had een intern doel en heeft zich specifiek gericht op het functioneren van het CRIB.

3.8 De vermistenlijst.[28]

In de vermistenregistratie zijn 4400 personen geregistreerd, waaronder veel dubbele meldingen en meldingen van personen wiens verblijfplaats onbekend was op dat moment. Beperkingen in het CRIB-systeem (zoeken / koppelen) vertraagden de verificatie. Het werk werd gecompliceerd door de soms gebrekkige kwaliteit van de aangeleverde registraties door anderen dan het CRIB. Ook bleek de CRIB-registratiekaart niet optimaal.

De eerste piek onbekenden wordt bereikt op zondagmorgen. In de loop van die dag treedt een daling op, doordat personen kunnen overgeboekt naar de categorie "opgevangenen". Op maandag 15 mei 2000 ontstaat een nieuwe piek van 700 "onbekend". Op dinsdag 16 mei 2000 is dit aantal gereduceerd kunnen worden naar 300, en is op donderdag 18 mei 2000 het aantal van 53 bereikt. Na dit moment zijn geen records meer toegevoegd aan de lijst en kon met dat bestand verder worden gerechercheerd.

[26] LCI 764,1268,1343,1452, HPBZ
[27] LCI 764,1341,1342
[28] LCI 185,764,1268,1343,1452

Door de Gemeentelijke Rampenstaf is dit aanbod aanvaard, in de veronderstelling dat het ging om een callcentre voor algemene informatieverstrekking en dat het registreren van persoonsinformatie en verstrekken van verwanteninformatie bleef voorbehouden aan het CRIB[21]. Dit 0800-nummer is vanaf 19.45 uur operationeel geworden met een bezetting door medewerkers van VWS.

Later, onder druk van het werkaanbod, is dit uitgebreid met het callcenter SNT waarmee VWS een contract heeft, tot een capaciteit van 60 lijnen. Via de landelijke pers is dit nummer 0800-1100 publiek gemaakt.[22]

Tussen VWS en de directeur Burger- en Algemene Zaken (BAZ) is in de avond en nacht in meerdere gesprekken een discussie gevoerd omtrent de inzet/taak van de verwanteninformatielijn.[23] Vanwege VWS werd betoogd dat de "VWS-lijn" ervoor was om naast het CRIB dezelfde werkzaamheden uit te voeren als het CRIB en voorts om technisch en qua personeel een uitbreiding te zijn t.b.v. de gemeente. De gemeente, bij monde van de directeur BAZ, was van mening dat de gemeente het zelf afkon, zowel technisch als met het aantal beschikbare mensen en dat de gemeente competent was om informatie te verstrekken aan burgers omdat dat door het CRIB geverifieerde informatie was. De directeur BAZ vreesde voor bestandsvervuiling als gevolg van ondeskundige registratie door VWS, hetgeen tot vertraging zou kunnen leiden (hetgeen gebeurd is) in het vaststellen van het exact aantal vermisten.

Door de loco-burgemeester is, op grond was de aangereikte argumentatie door VWS, besloten tot samenwerking door het CRIB met de VWS-verwanteninformatielijn, waarbij de "VWS-lijn" ook mocht registreren en informatie mocht verstrekken. Vanaf dat moment, 14 mei 2000 omstreeks 02.30 uur, werd er informatie uitgewisseld tussen het CRIB en VWS.

3.5 Kwaliteit registraties.[24]

Bij gelegenheid van een ramp waarbij bevolking wordt "verplaatst" heeft de gemeente de taak deze bevolking te registreren. De taak tot registreren van doden, gewonden, evacues en daklozen is opgedragen aan de Dienst Burger- en Algemene Zaken (BAZ), afdeling Publiekszaken (PBZ). Op grond van de Wet rampen en zware ongevallen, artikel 4 lid n, is de inrichting van een Centraal Registratie- en Informatiebureau voorgeschreven.

Het doel van het CRIB[25] is:

- het registreren, verzamelen en verifieren van gegevens over overledenen, gewonden, evacues en daklozen;
- informatie te verschaffen aan familieleden en verwanten van de door de ramp of zwaar ongeval getroffenen;
- het verschaffen van inlichtingen aan de burgemeester en zijn rampenstaf en via deze staf aan het actiecentrum voorlichting t.b.v. informeren van het publiek en de pers.

---

[21] LCI 185,1342.
[22] LCI interview OLCT VWS
[23] LCI 1342,1452, interview OLCT VWS
[24] LCI 764,1268,1343,1452, interview OLCT VWS
[25] LCI 049

3.2.2. Inzicht omvang ramp.

Er was de eerste uren ook bij de CRIB medewerkers, net als bij o.a de GRS, onvoldoende inzicht in aard, omvang en gevolgen van de ramp. Vanuit de GRS werd het CRIB geinformeerd door de directeur BAZ. De informatie kwam ook via de media. Evenmin was er goed inzicht in de exacte omvang van het rampterrein, waardoor men informatie over getroffen personen/ straten/ gebied mistte.

3.2.3 Inzet CRIB personeel.

Door het CRIB zijn eigen medewerkers ingezet om samen te werken met de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente, die het proces Opvang verzorgden in de Diekmanhal en in de Pathmoshal. Door DMO is blijkens verklaringen dit in de Diekmanhal door enkelen niet als zodanig ervaren[16]. DMO ontbeerde, gebaseerd op eigen perceptie van de draaiboeken, daar de assistentie en inzet van CRIB-medewerkers, terwijl vanaf 20.30 uur daar 3 CRIB functionarissen registreerden en vanaf 22.30 uur werden verstrekt met twee collega's van CRIB.

3.3. Registratie[17]

Aanvankelijk vond er op vele plaatsen eerste opvang van mensen plaats, waarbij geen registratie plaatsvond. Wel werd geregistreerd in ziekenhuizen, in gewondennesten en opvangcentra, zoals CBB-gebouw, Sparta-clubgebouw, Miracle-planet, WSC-gebouw, Dish-hotel, Het Kompas, De Noaberschap en in de opvangplaatsen Diekmanhal, Pathmoshal en de Hogeschool Enschede.Volgens de politie zijn de op het hoofdbureau van politie opgevangen mensen door de politie geregistreerd.

Later zijn door de politie de registraties van opvangcentra, gewondennesten en ziekenhuizen verzameld (700 dossiers) en is die informatie overgedragen aan de gemeente/het CRIB[18].

Het CRIB was niet op de hoogte van het feit dat registratie-informatie van de politie ontvangen is. Het onderzoek heeft niet uitgewezen wie op het stadhuis deze informatie heeft ontvangen.De documenten/diskette is echter wel aangetroffen in het archief en de informatie is verwerkt in de registratie, zoals blijkt uit aantekeningen op de documenten.[19].

3.4 De VWS-verwanteninformatielijn.

De technische en menselijke capaciteit voor telefoonafhandeling aan het stadhuis was ontoereikend voor kwalitatieve afhandeling van het aanbod in korte tijd. Er was lange tijd sprake van 50 "wachtenden". Ten behoeve van de burger werd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) aan de gemeente het aanbod gedaan om een "verwanteninformatielijn"op te zetten middels een 0800 nummer[20].

---

[16] LCI 1193
[17] LCI 197, 932,1089
[18] interviews recherche Enschede / IP
[19] LCI 1452,HPBZ 9/11
[20] LCI 1342, 1530, interview OLCT VWS

3. Gebeurtenissen / opschaling in kort bestek.

Gezien het tijdstip van de explosies was het stadhuis niet geopend. Het was prachtig weer en de hierna vermelde sleutelfunctionarissen in het CRIB-proces waren in de privé-sfeer actief. Zij die in de directe omgeving van de stad waren hoorden de explosies en zagen de enorme rookontwikkeling.

3.1. Alarmering[14].

Door de gemeentemedewerkers van Burger en Algemene Zaken (BAZ)/Publiekszaken (PBZ), die volgens het rampenplan met CRIB werkzaamheden zijn belast, is snel gereageerd na de ramp. Sommigen zijn gebeld en gekomen, anderen kwamen spontaan. De verantwoordelijken waren snel op het stadhuis en hebben initiatieven genomen om het CRIB te operationaliseren, hetgeen omstreeks 16.20 uur gerealiseerd was.

Dit bestond uit het bezetten van de telefooncentrale voor behandeling en doorleiding van telefoonverkeer naar CRIB, het beschikbaar stellen van werkruimten voor o.a. CRIB en Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO), het in dienst roepen van benodigd personeel (voor zover bereikbaar), het operationeel maken van het CRIB-systeem, het beschikbaar maken van registratiemateriaal en lap-tops, ten behoeve van decentrale inzet in de opvangplaatsen, het decentraal inzetten van medewerkers ten behoeve van de registratie van personen.

Ook van de buurgemeenten kwam personeel dat ingezet kon worden in het CRIB proces.

Vanaf circa 16.30 uur was het CRIB operationeel met gebruikmaking van de registratiekaarten en het geautomatiseerde CRIB-systeem. Vanuit het CRIB is personeel gegaan naar de Pathmoshal en naar de Hogeschool Enschede om direct slachtoffers te registreren.

Nadat door DMO omstreeks 20.15 uur gemeld was dat de Diekmanhal geopend werd is vanaf 20.30 uur CRIB personeel (3 medewerkers) ter plaatse gegaan. De decentrale werkers beschikten over lap-tops met CRIB-systeem.

3.2. Functioneren Centraal Registratie- en Informatiebureau (CRIB)[15].

3.2.1. Telefonische bereikbaarheid.

Het aanbod van telefonische meldingen en vragen was massaal gedurende de eerste uren. De bereikbaarheid van het stadhuis was dientengevolge te beperkt en er ontstonden gedurende de eerste uren aanhoudend lange telefonische wachttijden.(ca. 50 wachtenden)

[14] LCI 141,1089,1342,1452
[15] LCI 141,1452

2.2 Werkwijze.

De start van dit deelonderzoek heeft vertraging ondervonden welke werd veroorzaakt door capaciteitsproblematiek bij de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding. Onderzoeker heeft op 7 augustus 2000 de onderzoeksopdracht[2] ontvangen van het Hoofd Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding en is ter uitvoering van het onderzoek vanaf 15 augustus 2000 gedetacheerd bij deze inspectie vanuit het Regiopolitiekorps Gooi en Vechtstreek.

Het onderzoek is begonnen met het analyseren van het deelplan registratie van slachtoffers van het Rampenplan van de gemeente Enschede, *deelplan 15*[3]. Dit plan dateert van november 1998. Tevens werd hierbij betrokken het bij deelplan 15 behorend *Gemeentelijk Draaiboek Registreren van Slachtoffers*, kortweg "draaiboek CRIB", versie april 2000.[4]

Aangezien de onderzoeken van de overige inspecties reeds enige tijd liepen en door het Logistiek Centrum Inspecties (LCI) documenten werden verzameld, afkomstig uit en ten behoeve van deze onderzoeken, zijn ten behoeve van dit onderzoek zoveel mogelijk relevante en bruikbare documenten verzameld. Dit betroffen de journaals van de politie[5], Gemeentelijk Coördinatie Centrum kamer 73 en 77[6], Regionaal Commandocentrum[7], Staf Grootschalig Optreden[8], logboek CRIB [9], evaluatie RIT [10], logboek Opvang en Verzorging [11], logboek brandweer[12]. Voorts is gebruik gemaakt van reeds bruikbaar materiaal van de Inspectie Politie cluster 8 / 9, Inspectie Brandweerzorg / Nibra (cluster 12), Inspectie Gezondheidszorg en Rijnconsult (cluster publieksvoorlichting).

Vervolgens is, gebaseerd op het Rampenplan van de gemeente en het Draaiboek CRIB, een vragenlijst ontwikkeld en zijn de sleutelfunctionarissen in het CRIB-proces geïnterviewd, o.a. aan de hand van deze vragenlijst *(bijlage A)*.

Tevens is gebruik gemaakt van de Evaluatie CRIB, opgemaakt door 5.1.2e van W&S Transition- en Interimmanagement [13].

Met het verzamelde materiaal, dat voorlopige concept documenten van andere Inspecties bevatte, is het chronologische feitenrelaas, *reconstructie cluster 10*, samengesteld, welke dd. 1 november 2000 is gepubliceerd. In de eindversie komen afwijkingen voor op details, welke echter geen essentiële verschillen betreffen die een ander licht op de gebeurtenissen werpen.

---

[2] Brief dd. 1september 2000 v/h hoofd Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (kenmerk IBR 2000/85015)
[3] LCI 3
[4] LCI 49
[5] LCI 35,36
[6] LCI 37,38,185,204,513
[7] LCI 39
[8] LCI 40,
[9] LCI 141,
[10] LCI 164, 165, 347, 509, 510,1103
[11] LCI 197
[12] LCI 210,214
[13] LCI 0764

1.4. Leeswijzer.

Dit onderzoeksrapport is als volgt te lezen. In de inleiding is de doelstelling van het onderzoek en het wettelijk kader weergegeven. In hoofdstuk 2 is de verantwoording van de onderzoekswijze gerapporteerd. Hoofdstuk 3 is een verkort verslag van de gebeurtenissen en opschaling in algemene termen, zonder conclusies en aanbevelingen. Hoofdstuk 4 geeft een beeld van de preparatie van de gemeente Enschede v.w.b. het registreren van slachtoffers en de verwanteninformatie. Hoofdstuk 5 gaat in op de wijze waarop deze taak is uitgevoerd. In hoofdstuk 6 is de preparatie, opzet en uitvoering van de VWS-verwanteninformatielijn gerapporteerd, terwijl hoofdstuk 7 ingaat op de informatieverstrekking aan verwanten. In het hoofdstuk 8 is een overall-beeld van de bevindingen in de onderzoek weergegeven.

2. Verantwoording onderzoek.

Het onderzoek van de inspecties strekt zich uit van een dag voor de explosies tot het moment van intrekking van de rampverklaring door de burgemeester van Enschede. (24 mei 2000). Het hierna weergegeven onderzoek beperkt zich echter tot het moment waarop de vermistenlijst definitief is vastgesteld en openbaar gemaakt (19 mei 2000).

2.1.Opzet en uitvoering van het onderzoek.

Het onderzoek van de inspecties is verdeeld in twee fasen. In de eerste fase zijn de relevante feiten verzameld, waarvan per cluster zoveel mogelijk chronologisch overzichten zijn gemaakt. Deze overzichten zijn reconstructies genaamd. De reconstructie voor dit onderzoek is genaamd: *Deelreconstructie cluster 10*.[1]

Door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding is een overzicht samengesteld van de Hoofdprocessen en Deelprocessen. Registreren van slachtoffers is ondergebracht in *deelproces 6.5* onder *hoofdproces 6 Bevolkingszorg*.

In de tweede fase is door de afzonderlijke inspecties, op basis van de betreffende reconstructie en andere onderzoeksmateriaal (rapporten, interviews, verslagen) een analyse verricht. De uitkomsten van de analyse zijn verwoord in een eindrapport. Voor publicatie zijn de rapporten afgestemd tussen de inspecties ter voorkoming van tekortkomingen en/of tegenstrijdigheden.

Voor het onderhavige eindrapport berust de volledige verantwoordelijkheid bij de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding. Dit onderzoek is uitgevoerd door Ch.P.A. de Mari, commissaris van politie, behorend tot het korps Gooi&Vechtstreek, ten behoeve van dit onderzoek gedetacheerd bij de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.

[1] LCI 1089

1. Inleiding

1.1. Algemeen.

Op 13 mei 2000 ontplofte in Enschede het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks. Een woonwijk werd weggevaagd, er vielen vele doden en gewonden. De emotionele en materiële schade was buitengewoon groot.

De hulpverlening komt massaal op gang, gestructureerd en ongestructureerd. Benevens het onderzoek naar de oorzaak van de ramp, rees direct de vraag of door de lokale overheid en hulpverleningsdiensten op juiste wijze is gereageerd. Besloten werd tot een onafhankelijk onderzoek, waartoe gemeente, provincie en het rijk een gemeenschappelijke opdracht gaven aan de commissie Vuurwerkramp.

Tevens werden meerdere rijksinspecties ingevolge hun wettelijke taak opgedragen onderzoek te doen .
De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding kreeg o.a. de opdracht onderzoek te doen naar het optreden van de gemeente inzake opzet, aanpak en verloop van het registreren van slachtoffers en het informeren van verwanten vanuit dat proces.

1.2. Wettelijk kader.

Het in dit rapport weergegeven onderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van Inspectie-onderzoek op grond van de Brandweerwet 1985, artikel 19, nadat hiertoe opdracht verleend is door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties per brief dd. 24 mei 2000.
De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding heeft vervolgens, afgestemd met andere rijksinspecties, onderzoek ingesteld naar het optreden van de gemeente Enschede aangaande de activiteiten ten behoeve van Centraal Registratie- en Inlichtingenbureau (CRIB) en Verwanteninformatie bij gelegenheid van de vuurwerkramp op 13 mei 2000.

1.3. Doelstelling onderzoek Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.

Ten behoeve van de coördinatie van de verschillende onderzoeken door de inspecties is dit onderzoek ingedeeld binnen cluster 10 " *evacuatie en registratie bewoners rampterrein*". Er is een samenhang met de cluster 2 (*Preparatie*), cluster 4 (*Alarmering, coördinatie, informatievoorziening en verbindingen op alle niveaus)* en cluster 12 (*Waarschuwen bevolking, opvang en verzorging*).

Doel van het hieronder weergegeven onderzoek is om de ervaringen van de gemeente en andere participanten in dit proces ten volle te benutten door verbeterpunten te markeren en in de aanpak van toekomstige calamiteiten te verbeteren.

5. Uitvoering Centraal Registratie- en Inlichtingen Bureau (CRIB)

5.1 Alarmering / paraatheid
5.2 Opbouw
5.3 Decentrale registraties
5.4 Kwaliteit registraties
5.5 Overdracht registraties
5.6 Informatieverwerking
5.7 Afstemming CRIB en VWS-Verwanteninformatielijn
5.8 Bijstand Rampen Identificatieteam / Landelijk Rechercheteam
5.9 Ondersteuning W&S Transition- en Interimmanagement
5.10 De vermistenlijst
5.11 Conclusies uitvoering CRIB
5.12 Aanbevelingen uitvoering CRIB

6. VWS- verwanteninformatielijn

6.1 Preparatie
6.2 Doelstelling / taak
6.3 Organisatie Crisiscentrum VWS
6.4 Alarmering
6.5 Bereikbaarheid
6.6 Telefonisch verkeersaanbod
6.7 Afstemming VWS met gemeente / CRIB
6.8 Conclusies VWS-verwanteninformatielijn
6.9 Aanbevelingen VWS-verwanteninformatielijn

7. Verwanteninformatie.

7.1. Algemeen
7.2. Conclusies verwanteninformatie
7.3. Aanbevelingen verwanteninformatie

8. Overall beeld registreren slachtoffers en verwanteninformatie.

- **bijlagen**
- **geraadpleegde documenten**
- **afkortingenlijst**

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding

1.1 Algemeen
1.2 Wettelijk kader
1.3 Doelstelling onderzoek Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
1.4 Leeswijzer

2. Verantwoording onderzoek

2.1 Opzet en uitvoering van het onderzoek
2.2 Werkwijze

3. Gebeurtenissen / opschaling in kort bestek

3.1 Alarmering
3.2 Functioneren CRIB
3.2.1 Telefonische bereikbaarheid
3.2.2 Inzicht omvang ramp
3.2.3 Inzet CRIB personeel
3.3 Registratie
3.4 De VWS-verwanteninformatielijn
3.5 Kwaliteit registraties
3.6 Inzet Landelijk Recherche Team
3.7 Inzet W&S Transition- en Interimmanagement
3.8 De vermistenlijst
3.9 Verwanteninformatie

4. Preparatie

4.1 Rampenbestrijding Twente
4.2 Gemeentelijke rampenorganisatie Enschede
4.3 Oefenen
4.4 Voorzieningen
4.4.1. Nationaal Noodnet
4.4.2. Registratiemateriaal
4.4.3 Communicatiemiddelen
4.4.4 Bereikbaarheid
4.4.5 Werkruimten

4.5 Paraatheid
4.6 Conclusies preparatie
4.7 Aanbevelingen preparatie

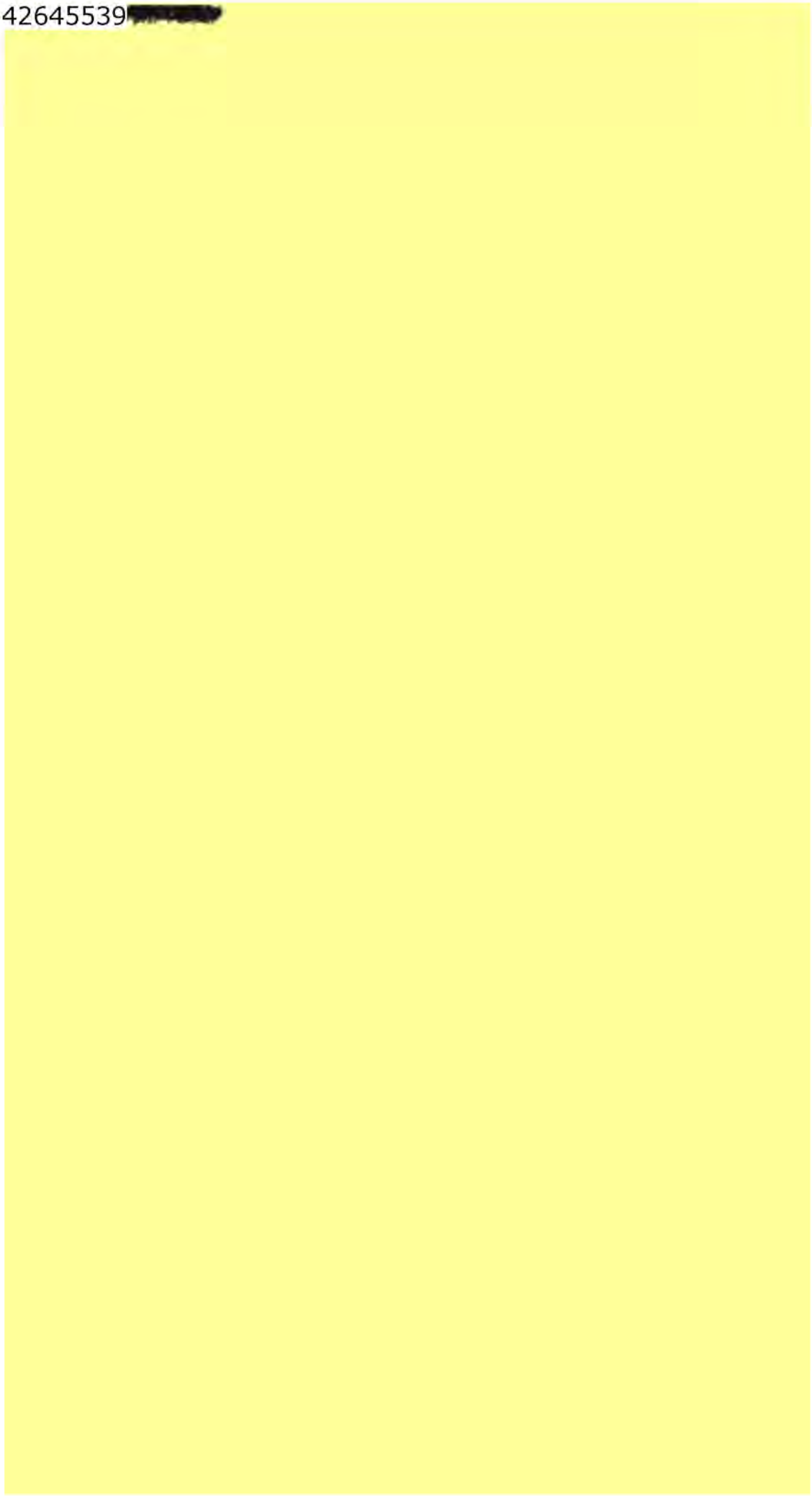

Telegraaf 25/7/00 54695.

De Krant
Voorpagina
Binnenland
Buitenland
Sport
Financiën
Deze week
Reiswereld
i-Mail
Auto
Cinema
Specials
Hoe bevalt Nederland?
EK 2000
PC Thuis
Calculator
Model Look
Het Jaar '99
Souvenirs
Opinie
Hoofdartikel
Reageer!
TelegraafNet
Autospeurder
Weerkamer
Vacatures
Vertel.nl
El Cheapo
ChatWeb
Veilinghal
De Sterren
Per week
Chinese
Zomer
Service
Archief
Scorebord
Bel & Mail
Avonturier
Huizenkrant
Info
Hier werken
Over de site
Tarieven
Abonneer mij
Jaarverslag
Mail ons
Strips
Zodiak
Dilbert

Ambtenaar verdachte in vuurwerkramp

door John van den Heuvel

ENSCHEDE - Justitie houdt voor het eerst officieel rekening ermee dat de gemeente Enschede (mede-) verantwoordelijk is voor de vuurwerkramp, die op zaterdag 13 mei jongstleden het leven kostte aan 21 mensen.

Het politieteam dat onderzoek doet naar de oorzaak van de ontploffing bij het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks blijkt vorige week een ambtenaar van de gemeente Enschede als verdachte te hebben gehoord.

Het gaat hierbij om N. ten Bosch, de functionaris die formeel verantwoordelijk was voor het afgeven van de vergunningen aan S.E. Fireworks en de controle op het naleven van de vergunningen.

Ten Bosch was door het onderzoeksteam eerder als getuige gehoord. Inmiddels beschikt justitie over aanwijzingen dat de Enschedese ambtenaar bij de controle op en het afgeven van de vergunningen aan het vuurwerkbedrijf mogelijk niet zorgvuldig is geweest, en daardoor wellicht (mede-)verantwoordelijk is voor het ontstaan van de ramp.

Verhoor

Het politieteam heeft Ten Bosch voor het eerst op 11 juli jongstleden als verdachte gehoord. Ook in de dagen daarna zijn er verhoren geweest, waarbij de verdachte ambtenaar zich in een aantal gevallen heeft laten bijstaan door een raadsman van een advocatenkantoor uit Almelo. Ten Bosch is vooralsnog niet gearresteerd.

Het is voor het eerst dat het openbaar ministerie een verdachte in het vizier heeft die geen directe relatie onderhield met S.E. Fireworks. Tot vorige week werd formeel slechts de betrokkenheid van de directeuren Bakker en Pater bij de fatale explosie onderzocht en niet de rol van de overheid als vergunningverlener en -handhaver. Pater en Bakker zitten vast op verdenking van het overtreden van de milieuwet en de illegale verkoop van professioneel en consumentenvuurwerk aan particulieren.

De advocaten van de twee verdachte directeuren hebben er al eerder op aangedrongen ook de rol van de overheid in strafrechtelijk opzicht nader te onderzoeken. Na de ramp werd alleen een bestuurlijk onderzoek naar de rol van de gemeente gestart. Volgens een door de verdediging geconsulteerde deskundige is de grootste fout bij het vuurwerkbedrijf geweest dat de deuren van de zeecontainer in de grote bewaarplaats op elkaar gericht stonden, op geringe afstand.

Daarover staat niets in de laatste milieuvergunning die de gemeente Enschede aan S.E. Fireworks gaf. Sindsdien hebben verschillende milieuhandhavers van zowel de gemeente als defensie de situatie ter plekke gezien en goed gevonden.

Andere verdachten

De Amsterdamse advocaat mr. Gabriël Meijers, die S.E. Fireworks-directeur Pater bijstaat, noemt het juist dat het strafrechtelijk onderzoek zich nu verruimt naar andere verdachten. "Het onderzoek richt zich nu eindelijk op de dingen die wezenlijk zijn in deze zaak, namelijk het handelen van de instantie die de vergunningen afgaf en controleerde", aldus Meijers.

De advocaat noemt het verder 'vreemd' dat justitie niet naar buiten heeft gebracht dat de gemeente Enschede in de persoon van de ambtenaar die in staat van beschuldiging is gesteld nu ook in het verdachtenbankje is beland.

"Voor en na de arrestatie van mijn cliënt is een reeks persberichten door het OM de wereld in gestuurd en nu zie ik niets. Dat is merkwaardig", meent Meijers, die verder zegt aan te nemen dat ook het ministerie van Defensie binnenkort formeel als verdachte zal worden aangemerkt. Ambtenaren van dat ministerie hebben de gemeente Enschede namelijk geadviseerd bij het verstrekken van de vergunningen en de controle op de naleving van de voorschriften. De advocaat van Ten Bosch was gisteren niet voor commentaar bereikbaar.

dinsdag 25 juli 2000

© 1996-2000 Dagblad De Telegraaf. Alle rechten voorbehouden
e-mail: redactie@telegraaf.nl

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
24 mei 2000

Ons kenmerk
ES2000/71136

Onderdeel
DBRB

Inlichtingen

T (5.1.2e
F (5.1.2e

Uw kenmerk
nvt

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening
en Milieu

Onderwerp
aanbieding dossier vuurwerkramp

Van het ministerie van Defensie ontving ik recent een dossier, bevattende stukken met betrekking tot de vergunningverlening aan S.E. Fireworks te Enschede, zulks met het oog op de coördinerende rol van BZK terzake de rampenbestrijding.

Ten behoeve van het nader onderzoek door de Inspectie voor de Volksgezondheid en Milieuhygiene heb ik op 22 mei j.l. het betreffende dossier ter hand gesteld aan 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e Hoofdinspecteur.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,

de Directeur-Generaal Openbare Orde en Veiligheid,

5.1.2e

ontvangen 16/5 9.40 u

1) c.c. t.b.v. dossier Cie Oosting
2) archief

5.1.2e 18/05

5.1.2e 17/05 11.00 uur

inspectie W&V

aan : 5.1.2e
5.1.2e. : 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
datum : 15 mei 2000
tijd : 17:33 uur

van : 5.1.2e, 5.1.2e
doorkiesnr. : 5.1.2e
onderwerp : Vuurwerkramp Enschede

Algemene Directie
Postbus 16.108
2500 BC 's-Gravenhage

Parnassusplein 5
's-Gravenhage

Telefoon 070-340 50 60
Telefax 070-340 54 35

memo

Van onze regio Zuid-west is in verband met de vuurwerkramp in Enschede de volgende informatie ontvangen:
Conform de afspraken met de douane ontvangt de Keuringsdienst van Waren Zuidwest alle importmeldingen van vuurwerk.
Op 8 mei 2000 is een melding ontvangen van een partij van 81 ton bestemd voor SE Fireworks in Enschede. Omdat het om professioneel vuurwerk ging, viel de partij buiten de opsporingsbevoegdheid van de Keuringsdienst van Waren. Daarom is op 9 mei door ons gemeld dat wij geen onderzoek kunnen instellen. Daarna is de partij, die waarschijnlijk in vier containers werd vervoerd, naar valt aan te nemen op 10 of 11 mei afgeleverd in Enschede.
Het is dan ook uitermate aannemelijk dat tenminste een deel van de partij nog in de containers aanwezig was op zaterdag. Volgens berichten vanuit Enschede is ook een deel van een zeecontainer tussen de puinhopen gevonden. Er wordt nog nagegaan of deze container overeenkomt met een van de containers van het vuurwerktransport.
In overleg met de douane wordt nog nadere informatie opgediept. Zodra dat beschikbaar is zal ik dat doen toekomen.

Aanvulling 16 mei 2000 9.30 uur van 5.1.2e directeur ZW.

Er zijn inderdaad 4 containers vrijgemaakt op de Maasvlakte. Eén daarvan is rechtsstreeks per auto naar Enschede gegaan. Drie anderen zijn per schip naar Nijmegen vervoerd. Van deze drie is ook weer één per auto naar Enschede gegaan. Er staan dus nog twee in Nijmegen, waarover de KvW geen verder info krijgt. Het transport valt verder onder het Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, eventuele opslag onder de wet Milieubeheer.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e, 5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGOOV / Directie Brandweer en Rampenbestrijding
Ingekomen: 22 MEI 2000
Verantw. afd.: PSEF Te verblijfpl.:
Afdoening per: Kopie verste.:
Agendanummer: ES 2000 / 71144

2000/73384

ES 2000/73384 ontvangen van 5.1.2.e 16/5 (?)

22/5 ~~1) ee Goet~~ ~~[illegible]~~ punt 13

2) archief: milieu/vergunning

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e

Faxnr 5.1.2e

Hierbij ter informatie het beknopte chronologisch overzicht van het dossier DMKL/bureau adviseur milieuvergunningen. Overigens is een afschrift hiervan hedenmiddag aangeleverd aan SG AZ.
Zoals besproken zal een afschrift van het dossier zelf morgen aan BZK worden aangeleverd.
Het dossier is vandaag 15/05/00 aan de Hoofdofficier van Justitie te Almelo aangeleverd ten behoeve van het onderzoek dat het OM heeft aangekondigd.
Ik ga ervan uit dat er niet uit de inhoud zal worden geciteerd zonder dat er eerst overleg met Defensie/DJZ heeft plaatsgevonden.

Met vriendelijke groet

5.1.2e

15/05/00

: totaal 7 blz

Beknopt chronologisch overzicht dossier DMKL/milan/bureau adviseur milieuvergunningen inzake S.E Fireworks B.V. te Enschede

1. Brief gemeente Enschede/milieudienst aan DMKL/Bureau Adviseur milieuvergunningen dd 12/08/94.

Melding van overleg met 5.1.2e n.a.v. advies Milan 27.981/A

*opslag vuurwerk gevarenklasse 1.3G in bunker 5 beperkt tot 500kg, voorstel 5.1.2e 3 kleine bunkers ook te gebruiken voor opslag vuurwerk gevarenklasse 1.3G, welke zijn maximale hoeveelheden in dit geval?.
*Opstelling MAVO boxen geen instemming 5.1.2e /Milan

Niet zinvol de 5.1.2e grote investeringen te laten doen gezien te verwachten ontwikkelingen woningbouw op bedrijventerrein. Voorstel 5.1.2e Mavo boxen om en om leeg laten staan en ter vervanging 3 lege boxen drie 20 ft zeecontainers te plaatsen Vraag: kunnen deze containers binnen de inrichting worden geplaatst, Zo ja welke zijn maximale hoeveelheden die mogen worden opgeslagen.

*In geladen vrachtwagen zit ca 400 kg vuurwerk gevarenklasse 1.4G (nettokruitgewicht 50 kg en ontstekingsfakkeltjes gevarenklasse 1.4G

2. Brief KL./DMKL./sie Milan aan college B&W Enschede t.a.v . Milieudienst dd 05/10/94

Reactie n.a.v. brief gemeente12/08/94 en gesprek/bezoek dd 4/10/94.

*MAVO-boxen kunnen worden gebruikt voor opslag (2000 kg vuurwerk1.4S en 1.4G) indien er brandmuur wordt geplaatst. (eisen brandmuur opgenomen).
*Belegging 3 kleine bunkers heeft instemming tot maximaal 500 kg per bunker gevarenklasse 1.3G: In geval er geen 1.3G klasse vuurwerk wordt opgeslagen dan is 5 t vuurwerk van gevarenklasse 1.4S/G toegestaan.
*gegevens vrachtwagen brief 12/08/94 hebben instemming.
*Uitbreiding met 3 containers zoals afgesproken heeft instemming mits is voldaan aan 4 in brief genoemde eisen.

3. Brief Milieudienst gemeente Enschede aan DMKL/Bureau adviseur Milieuvergunningen dd 03/09/96

Door verscheidene redenen nog niet overgegaan tot in procedure brengen van revisievergunning firma S.E. Fireworks. Gemeente van plan aanvraag zoals in 1994 aan DMKL voorgelegd verder af te handelen. Reeds advies geweest DMKL 22/06/94 en 05/10/94. Aanvullling aanvraag 5.1.2e ontvangen dd 11/09/96 (bijgevoegd) voor het plaatsen van drie zeecontainers voor de opslag van vuurwerk. Gemeente vraagt om advies.

Beknopt chronologisch overzicht dossier DMKL/milan bureau adviseur milieuvergunningen inzake S.E Fireworks B.V. te Enschede.

4. Brief DMK/Bureau Adviseur Milieuvergunningen aan college B&W Gemeente Enschede t.a.v. milieudienst dd 25/09/96

Adviezen uit 1994 nog van kracht; voor overige aanvullende voorschriften wordt geadviseerd de voorschriften uit handboek milieuvergunningen op te nemen. Huidig commentaar kan niet als advies worden beschouwd als bedoeld in de Wet Milieubeheer ; ontwerpbeschikking dient formeel voor advies te worden aangeboden

5. Ontwerp besluit Wet Milieubeheer Gemeente Enschede om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk dd 21/01/97 (naam aanvrager S.E. Fireworks)

6. Openbare Kennisgeving Ontwerpbesluit Wet Milieubeheer Gemeente Enschede voor een nieuwe de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk dd 23/01/97; aanvraag vergunning SE Fireworks dd 04/11/96 bijgevoegd. (ontvangen DMKL/MILAN 22/01/97)

7. Brief DMKL/Bureau Adviseur Milieuvergunningen aan B&W gemeente Enschede , t.a.v. milieudienst dd 10 februari 1997 n.a.v. gegevens Gemeente 23/01/97 met betrekking tot Advies behorende bij vergunningaanvraag S.E. Fireworks d.d. 04/11/96

*Op grond van de normering vallen de aangegeven hoeveelheden binnen de noodzakelijke veiligheidsafstanden.
*Betonnen afscheidingen moeten aan bepaalde in de brief beschreven eisen (betonwapeningsnet) voldoen,.
*Betonnen vloeren moeten zijn afgedekt met een materiaal dat geen vonkvorming kan veroorzaken.
*Voor het overige moet konstruktie voldoen aan Handboek milieuvergunningen hfdstuk III.2

Huidig commentaar kan niet als advies worden beschouwd als bedoeld in de Wet Milieubeheer; ontwerpbeschikking dient formeel voor advies te worden aangeboden.

8. Brief Bouw en Milieudienst Gemeente Enschede aanDMKL/Milan/adviseur dd 24/02/97 met reactie op advies S.E. Fireworks.

Verwijzing naar telefonisch overleg dd 18/02/97 van medewerker Bouw en Milieudienst met medewerker van Milan.

Beknopt chronologisch overzicht dossier DMKL/milan bureau adviseur milieuvergunningen inzake S.E Fireworks B.V. te Enschede.

*Medewerker Bouw en milieudienst heeft bij dit overleg aangegeven dat het bestaande gebouwen betreft, derhalve zouden nu geen eisen meer kunnen worden gesteld aan het betonwapeningsnet.
*Door gemeente toegezonden stukken betreffen de ontwerpbeschikking
*N.a.v. bovenstaande heeft medewerker Milan vlgs brief aan medewerker Bouw en Milieudienst medegedeeld dat er geen aandacht hoeft te worden besteed aan het betonwapeningsnet en dat hij akkoord gaat met ontwerpbeschikking.

9. Besluit Wet Milieubeheer, Bouw en Milieudienst gemeente Enschede om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk dd 22/04/97 mbt S.E. Fireworks.

10. Openbare kennisgeving besluit Wet Milieubeheer, bouw en Milieudienst Gemeente Enschede om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk dd 24/04/97 (besluit niet gewijzigd t.o.v. ontwerpbesluit)

11. Brief DMKL/MILAN/Bureau Adviseur Milieuvergunningen aan B&W gemeente Enschede t.a.v. Milieudienst dd 01/05/97 .

Geen bezwaren tegen besluit vergunningaanvraag S.E. Fireworks dd 24/04/97

12. Formulier Kontrole DMKL/Milan ontplofbare stoffen vergunning SE Fireworks (datum bezoek 10/06/98)

*Opmerking: er staan 7 containers; op tekening zijn er 3 weergegeven, er is geen bezwaar tegen van kant DMKL/Milan. Aantal opmerkingen: onder meer te hoog stapelen ; over toegestane hoeveelheden heen.

13. Brief DMKL/Milan/bureau adviseur milieuvergunningen aan College B&W gemeente Enschede, t.a.v. medewerker milieudienst , i.a.a. SE Fireworks dd 16/06/98

*opsomming 9 afwijkingen n.a.v. kontrolebezoek dd 10/06/98 aan inrichting zoals onder meer:

-In één van de containers staat te veel vuurwerk
-er staan 7 containers; terwijl er slechtsvergunning is voor 3; er is geen bezwaar tegen van kant DMKL/Milan mits vastgelegd.
-In het algemeen staat in sommige bunkers een combinatie van 1.3 en 1.4. waarmee de totale inhoud van de bunkers boven de toegestane hoeveelheid komt,
- in bunker 1 staat naast vuurwerk een ontvlambare stof klasse 3,
- in het algemeen wordt het vuurwerk te hoog opgestapeld, nl (bijna) tegen de sprinkler installatie,
-in loods 6 is aangetroffen een afvoergerede partij vuurwerk terwijl volgens de vergunning in deze geen vuurwerk mag staan.

Beknopt chronologisch overzicht dossier DMKL/milan/bureau adviseur milieuvergunningen inzake S.E. Fireworks B.V. te Enschede.

Punten zijn binnen 1 maand te realiseren/corrigeren. Eventuele hercontrole laat DMKL/Milan over aan inzicht gemeente. DMKL bereid assistentie hierbij te verlenen.

14. Brief Gemeente Enschede, Bouw en milieudienst aan DMKL/Milan/Bureau adviseur milieuvergunningen dd 17/11/98 met bijgevoegd brief SE Fireworks aan Gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst dd 07/10/98 met verzoek uitbreiding van opslag van vuurwerk (zowel uitbreiding aantal containers als toegestane gewicht).

*Verzoek betreft onder meer uitbreiding aantal zeecontainers (tot 14?), verhogen van aantal kilo's in de zeecontainers van 2000 kg tot 3000 kg, het verhogen van het aantal kilo's voor 7 Mavo garageboxen van 2000 kg tot 3000 kg
*Gemeente vraagt om een vooradvies voordat zij met het bedrijf de vergunningprocedure starten.

15. Aantekeningen op formulier 'Opslag en verkoop vuurwerk';

*Aantekening: dezerzijds geen bezwaar tegen verhogen hoeveelheden van 2000 naar 3500, Tijdelijke oplossing i.afw van verhuizing; In de toekomst in principe geen container.

16. Brief Gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst aan DMKL/Milan/Bureau adviseur milieuvergunningen dd 25/01/99

*Nog geen advies ontvangen op verzoek gemeente aan Milan/bureau adviseur milieuvergunningen dd 17/11/98 . Hierdoor stagneert aanvraag milieuvergunning. Bedrijf heeft er groot belang bij dat e.e.a. tijdig wordt vergund; dit omdat i.v.m. jaar/millenniumwisseling een grote omzet in vuurwerk wordt verwacht en voldoende opslagcapaciteit voorhanden dient te zijn. Gemeente verzoekt binnen 2 weken advies te geven.

17. Faxbericht Gemeente Enschede, bouw en milieudienst aan Milan/bureau adviseur milieuvergunning dd 02/02/99 met bijgevoegd brief SE Fireworks aan gemeente Enschede, Bouw en milieudienst dd 07/10/98.

18. Brief DMKL/Bureau adviseur Milieuvergunningen aan College B&W gemeente Enschede, t.a.v. Bouw en Milieudienst dd 23/02/99.

*N.a.v. verzoek betreffende uitbreiding opslag bezoek gebracht door hoofd Bureau adviseur milieuvergunningen aan inrichting.
*Hoewel opslag in containers zijn voorkeur niet heeft kan hoofd bureau adviseur zich verenigen met verhoging hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte en uitbreiding gewenste aantal containers.
*Met 5.1.2e en 5.1.2e (SE Fireworks) zijn volgende afspraken gemaakt:
-containers worden op lijn gezet en niet tegen over elkaar
-het betreft een tijdelijke oplossing (volgens de heren 1 a 2 jaren) in afwachting van de

Beknopt chronologisch overzicht dossier DMKL/milan/bureau adviseur milieuvergunningen inzake S.E. Fireworks B.V. te Enschede.

realisatie van nieuwbouwplannen
-in de nieuwbouw worden geen containers meer gepland.
*indien de ompakruimte wordt voorzien van handbediende sprinklerinstallatie kan de hoeveelheid hier worden uitgebreid tot 500 kg.

19. Aanvraag vergunning Wet Milieubeheer SE Fireworks aan gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst dd 29/03/99 inzake veranderen inrichting met een tijdelijk karakter en wel voor een termijn van drie jaar.

*uitbreiden aantal zeecontainers van 3 naar 14
*verhogen max. aantal kg opslag van 2000 kg tot 3500 kg per Mavobox zowel als per zeecontainer

20. Ontwerp besluit Wet Milieubeheer , Gemeente Enschede Bouw en Milieudienst inzake een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van drie jaar voor een oprichting voor opslag van vuurwerk (S.E. Fireworks) dd 10/05/99

21. Openbare kennisgeving ontwerpbesluit Wet Milieubeheer, gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst dd 12/05/99 voor SE Fireworks inzake een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van drie jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk; bijgevoegd is ontwerpbesluit dd 10/05/99 en aanvraag vergunning dd 29/03/99

22. Brief DMKL/Hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen aan College van B&W gemeente Enschede dd 18/05/99.

*DMKL/Hfd Bureau Adviseur kan zich naar aanleiding van de aangeboden ontwerpbeschikking verenigen met de door de gemeente geformuleerde voorschriften.

23. Besluit Wet Milieubeheer, gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst dd 19/07/99 voor SE Fireworks inzake inzake een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van drie jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

24. Openbare kennisgeving besluit Wet Milieubeheer, gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst dd 21/07/99 voor SE Fireworks inzake inzake een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van drie jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

25. Brief gemeente Enschede, Bouw en Milieudienst aan DMKL/Milan/Bureau adviseur milieuvergunningen dd 09/09/99

Beknopt chronologisch overzicht dossier DMKL/milieu/bureau adviseur milieuvergunningen inzake S.E. Fireworks B.V. te Enschede.

*SE Fireworks moet op termijn weg aan de Tollenstraat en wil bedrijfsactiviteiten voort zetten op andere loactie binnen gemeente (nieuwbouw).
*Bedrijf wil aantal in brief opgesomde producten opslaan
*Bureau adviseur wordt op basis van deze gegevens verzocht aan te geven hoe producten moeten worden gecompartimenteerd, welke bouwkundige en brandpreventieve voorzieningen moeten worden getroffen en welke terreinafmetingen noodzakelijk zijn ervan uitgaande dat het gevaaraspect binnen de grenzen van de inrichting blijft.

26. Brief DMKL/Hoofd bureau Adviseur Milieuvergunningen aan college B&W gemeente Enschede dd 07/12/99 met reactie op vragen opgenomen in brief gemeente Enschede dd 09/09/99 (zie nr 25).

*Opmerkingen kunnen niet als advies worden beschouwd als bedoeld in de Wet Milieubeheer; Pas na aanbieding ontwerpbeschikking kan formeel advies worden gegeven.

mg'l
(4/05/00)

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2000 12:17
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Vergunning vuurwerkfabriek
Urgentie: Hoog

22/5 Contact met E-mail CC Voor?

Archief → milieu: vergunningen

ES 2000/73444.

Wellicht ook voor jou van belang om te weten, 5.1.2e!

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 18 mei 2000 13:43
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Vergunning vuurwerkfabriek
Urgentie: Hoog

5.1.2e,

n.a.v. gesprek heden met Justitie ter voorbereiding op AO juridisering kwam het onderwerp vergunningverlening en Enschede aan de orde. 5.1.2e 5.1.2e heeft e.e.a. op papier gezet. Ik stuur het je ook ter info. Mocht hier nog iest over komen dan weet je mij te vinden.

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e - DGWRR/DW(5.1.2e @best-dep.minjus.nl)
Verzonden: donderdag 18 mei 2000 13:51
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Vergunning vuurwerkfabriek
Urgentie: Hoog

5.1.2e,

Ter info. Nu De Vries blijkbaar zo druk bezig is met Enschede, weet je maar nooit of BZK ook met de gang van zaken rond de vergunningverlening wordt geconfronteerd.

Groet,

5.1.2e

> ----------
> Van: 5.1.2e 5.1.2e - DGWRR/DW
> Verzonden: donderdag 18 mei 2000 12:35
> Aan: 5.1.2e 5.1.2e - DV
> CC: 5.1.2e - DGWRR/DW; 5.1.2e - DGWRR/DW; 5.1.2e 5.1.2e - DGWRR/DW
> Onderwerp: Vergunning vuurwerkfabriek
> Urgentie: Hoog
>
> 5.1.2e,
>
> De aandacht in de media gaat de laatste dagen steeds meer uit naar de
> vergunningverlening aan de vuurwerkfabriek. Gisteren was er bij een
> "bestuurskundige" te zien die beweerde dat de procedures voor het verlenen
> van een milieuvergunning niet in acht waren genomen. Verder wordt er het
> een en ander beweerd over het al dan niet kunnen weigeren van zo'n
> vergunning.
> Vanochtend werd op de voorpagina van mijn krant onder de kop "Enschede
> publiceerde vergunning onjuist" zelfs een bepaling uit de de Algemene wet
> bestuursrecht geciteerd die ik daar nog nooit in heb zien staan, maar die
> zou gaan over het kennisgeven van vergunningenaanvragen.
> Omdat ik vanwege de Awb-aspecten niet uitsluit dat er ook bij Justitie,

> bij jou dus, vragen over dit onderwerp binnenkomen, zet ik hieronder,
> proactief als wij behoren te zijn, alvast een paar zaken op een rij.
> Overigens niet om dat allemaal aan journalisten te laten melden, maar
> primair als achtergrondinformatie voor jou en je collega's. M.i. zou je,
> ook omdat we de inhoud van de vergunning en de aanvraag niet precies
> kennen en omdat Justitie er niet primair over gaat, in eerste instantie
> moeten verwijzen naar het nog door Oosting uit te voeren onderzoek, dat
> zich ongetwijfeld ook wel zal bezighouden met de vergunningverlening.
>
> Procedures voor aanvraag en vergunning
>
> Uit wat ik erover heb gelezen en gehoord blijkt dat de gemeente Enschede
> in 1997 een zgn. revisievergunning o.g.v. de Wet milieubeheer (Wm) heeft
> verleend aan S.E. Fireworks. Een revisievergunning is een vergunning voor
> het veranderen van een inrichting (art. 8.6 Wm). De verandering i.c.
> bestond eruit dat de S.E. Fireworks een veel zwaardere categorie vuurwerk
> wilde opslaan. Een revisievergunning betreft in feite een compleet nieuwe
> vergunning, waarbij de aanvraagprocedure met dezelfde waarborgen is
> omkleed als wanneer er voor de eerste keer een vergunning wordt
> aangevraagd.
> Op die aanvraagprocedure is sinds 1994 afdeling 3.5 van de Awb van
> toepassing (uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure), terwijl er
> daarnaast in de Wm nog enkele specifieke voorschriften staan. In de
> publiciteit van de afgelopen dagen spitste de vraag zich toe of de
> gemeente op een goede manier de omwonenenden had ingelicht over het
> voornemen om een vergunning te verlenen en over de uiteindelijk verleende
> vergunning. Dat zijn dus twee verschillende zaken.
>
> Eerst de fase die voorafgaat aan de vergunningverlening. In art. 3:19 lid
> 2 Awb is vastgelegd dat het bestuur een ontwerpbesluit ter inzage moet
> leggen. Verder is vereist een "kennisgeving in een of meer dag-, nieuws-
> of huis-aan-huisbladen op zodanige wijze dat het daarmee beoogde doel zo
> goed mogelijk wordt bereikt" (art. 3:19 lid 2 sub b Awb). In deze algemene
> kennisgeving moeten o.a. "de zakelijke inhoud van de aanvraag en de
> strekking van het ontwerp" worden vermeld (art. 3:20 lid 1 sub a Awb). Het
> doel van deze kennisgeving is de gelegenheid te bieden om bedenkingen in
> te brengen tegen het ontwerpbesluit.
> Door de bestuurskundige die gisteren op TV aan het woord was, is gezegd
> dat kennisgeving in een dagblad niet is toegestaan. Dat lijkt mij gelet op
> de tekst van art. 3:19 Awb onjuist. Maar wel volgt uit de bepaling dat er
> bij de keuze van het medium voor moet worden gezorgd dat het met de
> kennisgeving beoogde doel zo goed mogelijk wordt bereikt. Er is gisteren
> ook gezegd dat de gemeente dan voor een (gratis) huis-aan-huisblad had
> moeten kiezen en niet voor het dagblad Tubantia, omdat er vele minder
> draagkrachtigen in de wijk wonen die een abonnement op een dagblad niet
> kunnen betalen. Hoewel ik wel sympathie heb voor die gedachte, is die eis
> bij mijn weten niet in de jurisprudentie terug te vinden. Wel letten
> rechters er op dat het dagblad een voldoende bereik heeft. Zo werd eens
> een beschikking vernietigd die in ontwerp slechts was gepubliceerd in het
> Dagblad voor Noord-Limburg en niet in de Gelderlander, terwijl de
> beschikking ook voor inwoners van Gelderland van belang was.
>
> De Awb bevat niet de verplichting om een kennisgeving aan omwonenenden toe
> te sturen. Maar de Wet milieubeheer bevat die verplichting in beginsel
> wel, en bevat dus een aanvullend vereiste t.o.v. art. 3:19 Awb. Artikel
> 13.4 sub b Wm vereist namelijk een "niet op naam gestelde kennisgeving aan
> de gebruikers van gebouwde eigendommen die in de directe omgeving van de
> inrichting liggen, voor zover zodanige kennisgeving kan dienen om het
> beoogde doel te bereiken". (Ook moet de kennisgeving nog aangeplakt worden
> aan het gemeentehuis, art. 13.4 sub a Wm). Ook hier is weer het doel te
> bereiken dat omwonenenden eventueel bedenkingen kunnen inbrengen tegen het
> ontwerpbesluit.
> Ik heb uit de pers begrepen dat de kennisgeving ex art. 13.4 sub b Wm ook
> heeft plaatsgevonden, maar er is discussie over de vraag of wel genoeg
> omwonenenden de kennisgeving in de bus hebben gekregen. De gemeente zou

> zich hebben beperkt tot enkele straten die in de onmiddellijke nabijheid
> van de fabriek liggen. Hier is dus aan de orde wat in art. 13.4 Wm moet
> worden verstaan onder "directe omgeving", mede in relatie tot de clausule
> "om het beoogde doel te bereiken".
> In de wetgeschiedenis van de Wm is hierover te lezen: "De aard van de
> inrichting en de milieubelasting die deze naar verwachting zal
> veroorozaken, zijn hierbij uiteraard essentiele factoren. (....) Het doel
> van de bepaling is omwonenden die naar alle waarschijnlijkheid het eerst
> en het meest direct met de inrichting en haar gevolgen worden
> geconfronteerd, op de hoogte te stellen. Het bevoegd gezag zal in ieder
> concreet geval moeten nagaan hoever de "directe" omgeving zich uitstrekt,
> en welke personen moeten worden gewaarschuwd om aan de bedoeling van het
> voorschrift te voldoen." In de jurisprudentie is een uitspraak van de
> Afdeling geschillen van bestuur uit 1989 te vinden dat bij
> vergunningverlening voor een schietbaan waar met zware en minder zware
> wapens schietoefeningen voor militaire doeleinden worden uitgevoerd,
> bewoners van een woonwijk op 400 m en de exploitant van een hotel op 300 m
> een kennisgeving moeten ontvangen. De Afdeling bestuursrechtspraak
> oordeelde in 1994 dat ook woningen die buiten een straal van 50 m van de
> inrichting zijn gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de inrichtingen
> liggen. Het zal voor de cie. Oosting denk ik zeker de moeite waard zijn de
> jurisprudentie op art. 13.4 Wm nader te analyseren en te bezien of de
> gemeente Enschede deze heeft opgevolgd. Uit de jurisprudentie blijkt dat
> het niet opvolgen van de verplichting van art. 13.4 Wm in beginsel leidt
> tot vernietiging van de beschikking door de rechter als de omwonende
> daardoor geen gebruik heeft kunnen maken van zijn recht om bedenkingen in
> te dienen. Omdat er geen bezwaarschriftprocedure geldt na het nemen van
> het besluit, kan e.e.a. namelijk niet meer in een bezwaarschriftprocedure
> worden gerepareerd.
>
> Dan de fase na de vergunningverlening, dus de manier waarop omwonenden op
> de hoogte moeten worden gesteld van de uiteindelijk verleende vergunning.
> Dat is geregeld in art. 3:44 Awb, i.h.b. lid 2 sub a: daarin wordt art.
> 3:19 lid 2 Awb van toepassing verklaard. Dat betekent dus kort gezegd dat
> er op dezelfde manier een algemene kennisgeving van de vergunning moet
> plaatsvinden als eerder is gebeurd met de algemene kennisgeving van de
> ontwerpvergunning: ook hier bestaat dus in beginsel weer de mogelijkheid
> om dat in een dagblad te doen, met de mitsen en maren die daaraan zijn
> verbonden (zie boven).
> Interessant is de vraag of er naast deze algemene kennisgeving ook, net
> als bij het ontwerpbesluit, krachtens de Wm nog een aanvullende
> verplichting geldt om omwonenden een kennisgeving toe te sturen. Volgens
> de tekst van art. 13.4 Wm geldt die verplichting alleen voor het ontwerp
> en dus niet voor de definitieve vergunning. Voor 1-1-1994 bevatte de Wm
> nog wel een expliciete verplichting om aan directe omwonenden ook kennis
> te geven van de verleende vergunning. Bij de aanpassing van de Wet
> milieubeheer aan de Awb per 1-1-1994 (toen de inspraakprocedure uit de Wm
> grotendeels verhuisde naar afdeling 3.5 Awb) is deze uitdrukkelijke
> verplichting echter uit de Wm verdwenen. Het lijkt er op dat deze bepaling
> toen een beetje tussen wal en schip is gevallen. De wetsgeschiedenis wijdt
> er geen uitdrukkelijke overwegingen aan. Je zou kunnen redeneren dat
> beginselen van behoorlijk bestuur meebrengen dat aan de omwonenden aan wie
> kennis is gegeven van het ontwerp ook kennis moet worden gegeven van de
> definitieve vergunning, maar ik heb geen jurisprudentie gevonden die deze
> visie schraagt (ook niet van het omgekeerde).
>
> Van belang is nog de vraag hoe e.e.a. zal gaan onder het regime van de
> nieuwe uniforme openbare voorbereidingsprocedure (wetsvoorstel 27 023).
> Wat de Awb-voorschriten beterft niet veel anders, zou ik denken. De nieuwe
> procedure in de Awb bevat nog steeds de verplichting om een algemene
> kennisgeving te doen. Dat kan ook in een dagblad. De uitdrukkelijke
> clausule "op zodanige wijze dat daarmee het beoogde doel zo goed mogelijk
> wordt bereikt" is uit het oogpunt van vereenvoudiging en deregulering
> geschrapt, maar blijft als uitwerking van het zorgvuldigheidsbeginsel
> materieel wel bestaan.

> De vraag of de verplichte kennisgeving aan omwonenenden in art. 13.4 Wet
> milieubeheer moet blijven bestaan, moet worden beantwoord via de nog te
> maken aanpassingswet. Je zult je herinneren dat het regeerakkoord zegt dat
> de nieuwe Awb-procedure uniform en niet gedetailleerd moet zijn. Gelet op
> dit uitgangspunt zouden extra verplichtingen in de bijzondere wetgeving in
> beginsel moeten verdwijnen. Maar ik kan mij afhankelijk van het verdere
> verloop van de discussie over dit onderwerp inmiddels wel goed voorstellen
> dat die aanvullende kennisgevingsplicht van omwonenenden in art. 13.4 Wet
> milieubeheer toch maar gewoon blijft staan. Ik geef wel toe dat ik daar
> voor afgelopen zaterdag anders over dacht, maar VROM heeft er sindsdien
> een sterk argument bij.
>
> Kon de vergunning worden geweigerd?
>
> Er is door deze en gene gezegd dat de de gemeente geen andere beslissing
> kon nemen dan het verlenen van de aangevraagde revisievergunning. De
> vergunning moest worden verleend, aldus sommigen.
> Dit vraagstuk heeft als zodanig niet direct met de Awb te maken, maar het
> gaat hier primair om art. 8.10 lid 1 Wet mileubeheer, dat zegt:
> "De vergunning kan slechts in het belang van de bescherming van het milieu
> worden geweigerd."
> Voorzover ik weet valt onder dit belang ook externe veiligheid, dus schade
> voor de gezondheid. Het argument dat veiligheidsrisico's nooit tot een
> weigering van een milieuvergunning kunnen leiden, klopt volgens mij niet.
> Een andere vraag is hoever de beoordelingsruimte van art. 8.10 lid 1 Wm
> strekt. Het woord "slechts" wekt in eerste instantie misschien de indruk
> dat er nauwelijks geweigerd kan worden, maar daartegenover staat dat het
> criterium "in het belang van de bescherming van het milieu" tamelijk vaag
> is en dus nogal wat beoordelingsvrijheid geeft. Wel moet gezegd worden
> dat de rechter daarin sinds april 1998 marginaler toetst dan voor die
> tijd. De Afdeling bestuursrechtspraak zette toen een koerswijziging in,
> waardoor aan het bevoegd gezag meer ruimte werd geboden bij de toepassing
> van de open norm "het belang vande bescherming van het milieu". Dat zou
> een reden kunnen zijn om inderdaad te veronderstellen dat, in 1997, het
> bestuur inderdaad moeilijk de vergunning had kunnen weigeren. Daarbij is
> het dan zo dat als je door het stellen van vergunningvoorschriften (o.g.v.
> art. 8.11 Wm) schade kan voorkomen of beperken, het belang van de
> bescherming van het milieu zich niet langer verzet tegen afgifte van de
> vergunning. O.a. prof. Michiels is van mening dat in dat geval de
> vergunning dan ook moet worden verleend.
> Om dit verder uit te zoeken is een uitvoerig jurisprudentie- en
> literatuuronderzoek noodzakelijk en is sterk afhankelijk van de concrete
> casus. Dit vraagstuk ligt als gezegd ook eerder op het terrein van VROM
> dan van Justitie.
>
> Ik hoop dat je aan deze eerste analyses iets hebt voor het geval er vragen
> komen.
>
> Groet,
>
> 5.1.26
>
>
>

****

Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Ministerie van Justitie.

****

archief

5.1.2e

ES 2000/77506

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2000 12:17
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Vergunning vuurwerkfabriek
Urgentie: Hoog

Wellicht ook voor jou van belang om te weten, 5.1.2e!

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 18 mei 2000 13:43
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Vergunning vuurwerkfabriek
Urgentie: Hoog

5.1.2e,

n.a.v. gesprek heden met Justitie ter voorbereiding op AO juridisering kwam het onderwerp vergunningverlening en Enschede aan de orde. 5.1.2e 5.1.2e heeft e.e.a. op papier gezet. Ik stuur het je ook ter info. Mocht hier nog iest over komen dan weet je mij te vinden.

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e - DGWRR/DW(5.1.2e J@best-dep.minjus.nl)
Verzonden: donderdag 18 mei 2000 13:51
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Vergunning vuurwerkfabriek
Urgentie: Hoog

5.1.2e,

Ter info. Nu 5.1.2e blijkbaar zo druk bezig is met Enschede, weet je maar nooit of BZK ook met de gang van zaken rond de vergunningverlening wordt geconfronteerd.

Groet,

5.1.2e

> ---------
> Van: 5.1.2e 5.1.2e, - DGWRR/DW
> Verzonden: donderdag 18 mei 2000 12:35
> Aan: 5.1.2e 5.1.2e, - DV
> CC: 5.1.2e - DGWRR/DW; 5.1.2e - DGWRR/DW; 5.1.2e 5.1.2e, - DGWRR/DW
> Onderwerp: Vergunning vuurwerkfabriek
> Urgentie: Hoog
>
> 5.1.2e,
>
> De aandacht in de media gaat de laatste dagen steeds meer uit naar de
> vergunningverlening aan de vuurwerkfabriek. Gisteren was er bij een
> "bestuurskundige" te zien die beweerde dat de procedures voor het verlenen
> van een milieuvergunning niet in acht waren genomen. Verder wordt er het
> een en ander beweerd over het al dan niet kunnen weigeren van zo'n
> vergunning.
> Vanochtend werd op de voorpagina van mijn krant onder de kop "Enschede
> publiceerde vergunning onjuist" zelfs een bepaling uit de de Algemene wet
> bestuursrecht geciteerd die ik daar nog nooit in heb zien staan, maar die
> zou gaan over het kennisgeven van vergunningenaanvragen.
> Omdat ik vanwege de Awb-aspecten niet uitsluit dat er ook bij Justitie,

> bij jou dus, vragen over dit onderwerp binnenkomen, zet ik hieronder,
> proactief als wij behoren te zijn, alvast een paar zaken op een rij.
> Overigens niet om dat allemaal aan journalisten te laten melden, maar
> primair als achtergrondinformatie voor jou en je collega's. M.i. zou je,
> ook omdat we de inhoud van de vergunning en de aanvraag niet precies
> kennen en omdat Justitie er niet primair over gaat, in eerste instantie
> moeten verwijzen naar het nog door Oosting uit te voeren onderzoek, dat
> zich ongetwijfeld ook wel zal bezighouden met de vergunningverlening.
>
> Procedures voor aanvraag en vergunning
>
> Uit wat ik erover heb gelezen en gehoord blijkt dat de gemeente Enschede
> in 1997 een zgn. revisievergunning o.g.v. de Wet milieubeheer (Wm) heeft
> verleend aan S.E. Fireworks. Een revisievergunning is een vergunning voor
> het veranderen van een inrichting (art. 8.6 Wm). De verandering i.c.
> bestond eruit dat de S.E. Fireworks een veel zwaardere categorie vuurwerk
> wilde opslaan. Een revisievergunning betreft in feite een compleet nieuwe
> vergunning, waarbij de aanvraagprocedure met dezelfde waarborgen is
> omkleed als wanneer er voor de eerste keer een vergunning wordt
> aangevraagd.
> Op die aanvraagprocedure is sinds 1994 afdeling 3.5 van de Awb van
> toepassing (uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure), terwijl er
> daarnaast in de Wm nog enkele specifieke voorschriften staan. In de
> publiciteit van de afgelopen dagen spitste de vraag zich toe of de
> gemeente op een goede manier de omwonenenden had ingelicht over het
> voornemen om een vergunning te verlenen en over de uiteindelijk verleende
> vergunning. Dat zijn dus twee verschillende zaken.
>
> Eerst de fase die voorafgaat aan de vergunningverlening. In art. 3:19 lid
> 2 Awb is vastgelegd dat het bestuur een ontwerpbesluit ter inzage moet
> leggen. Verder is vereist een "kennisgeving in een of meer dag-, nieuws-
> of huis-aan-huisbladen op zodanige wijze dat het daarmee beoogde doel zo
> goed mogelijk wordt bereikt" (art. 3:19 lid 2 sub b Awb). In deze algemene
> kennisgeving moeten o.a. "de zakelijke inhoud van de aanvraag en de
> strekking van het ontwerp" worden vermeld (art. 3:20 lid 1 sub a Awb). Het
> doel van deze kennisgeving is de gelegenheid te bieden om bedenkingen in
> te brengen tegen het ontwerpbesluit.
> Door de bestuurskundige die gisteren op TV aan het woord was, is gezegd
> dat kennisgeving in een dagblad niet is toegestaan. Dat lijkt mij gelet op
> de tekst van art. 3:19 Awb onjuist. Maar wel volgt uit de bepaling dat er
> bij de keuze van het medium voor moet worden gezorgd dat het met de
> kennisgeving beoogde doel zo goed mogelijk wordt bereikt. Er is gisteren
> ook gezegd dat de gemeente dan voor een (gratis) huis-aan-huisblad had
> moeten kiezen en niet voor het dagblad Tubantia, omdat er vele minder
> draagkrachtigen in de wijk wonen die een abonnement op een dagblad niet
> kunnen betalen. Hoewel ik wel sympathie heb voor die gedachte, is die eis
> bij mijn weten niet in de jurisprudentie terug te vinden. Wel letten
> rechters er op dat het dagblad een voldoende bereik heeft. Zo werd eens
> een beschikking vernietigd die in ontwerp slechts was gepubliceerd in het
> Dagblad voor Noord-Limburg en niet in de Gelderlander, terwijl de
> beschikking ook voor inwoners van Gelderland van belang was.
>
> De Awb bevat niet de verplichting om een kennisgeving aan omwonenenden toe
> te sturen. Maar de Wet milieubeheer bevat die verplichting in beginsel
> wel, en bevat dus een aanvullend vereiste t.o.v. art. 3:19 Awb. Artikel
> 13.4 sub b Wm vereist namelijk een "niet op naam gestelde kennisgeving aan
> de gebruikers van gebouwde eigendommen die in de directe omgeving van de
> inrichting liggen, voor zover zodanige kennisgeving kan dienen om het
> beoogde doel te bereiken". (Ook moet de kennisgeving nog aangeplakt worden
> aan het gemeentehuis, art. 13.4 sub a Wm). Ook hier is weer het doel te
> bereiken dat omwonenenden eventueel bedenkingen kunnen inbrengen tegen het
> ontwerpbesluit.
> Ik heb uit de pers begrepen dat de kennisgeving ex art. 13.4 sub b Wm ook
> heeft plaatsgevonden, maar er is discussie over de vraag of wel genoeg
> omwonenenden de kennisgeving in de bus hebben gekregen. De gemeente zou

> zich hebben beperkt tot enkele straten die in de onmiddellijke nabijheid
> van de fabriek liggen. Hier is dus aan de orde wat in art. 13.4 Wm moet
> worden verstaan onder "directe omgeving", mede in relatie tot de clausule
> "om het beoogde doel te bereiken".
> In de wetgeschiedenis van de Wm is hierover te lezen: "De aard van de
> inrichting en de milieubelasting die deze naar verwachting zal
> verorozaken, zijn hierbij uiteraard essentiele factoren. (....) Het doel
> van de bepaling is omwonenden die naar alle waarschijnlijkheid het eerst
> en het meest direct met de inrichting en haar gevolgen worden
> geconfronteerd, op de hoogte te stellen. Het bevoegd gezag zal in ieder
> concreet geval moeten nagaan hoever de "directe" omgeving zich uitstrekt,
> en welke personen moeten worden gewaarschuwd om aan de bedoeling van het
> voorschrift te voldoen." In de jurisprudentie is een uitspraak van de
> Afdeling geschillen van bestuur uit 1989 te vinden dat bij
> vergunningverlening voor een schietbaan waar met zware en minder zware
> wapens schietoefeningen voor militaire doeleinden worden uitgevoerd,
> bewoners van een woonwijk op 400 m en de exploitant van een hotel op 300 m
> een kennisgeving moeten ontvangen. De Afdeling bestuursrechtspraak
> oordeelde in 1994 dat ook woningen die buiten een straal van 50 m van de
> inrichting zijn gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de inrichtingen
> liggen. Het zal voor de cie. Oosting denk ik zeker de moeite waard zijn de
> jurisprudentie op art. 13.4 Wm nader te analyseren en te bezien of de
> gemeente Enschede deze heeft opgevolgd. Uit de jurisprudentie blijkt dat
> het niet opvolgen van de verplichting van art. 13.4 Wm in beginsel leidt
> tot vernietiging van de beschikking door de rechter als de omwonende
> daardoor geen gebruik heeft kunnen maken van zijn recht om bedenkingen in
> te dienen. Omdat er geen bezwaarschriftprocedure geldt na het nemen van
> het besluit, kan e.e.a. namelijk niet meer in een bezwaarschriftprocedure
> worden gerepareerd.
>
> Dan de fase na de vergunningverlening, dus de manier waarop omwonenden op
> de hoogte moeten worden gesteld van de uiteindelijk verleende vergunning.
> Dat is geregeld in art. 3:44 Awb, i.h.b. lid 2 sub a: daarin wordt art.
> 3:19 lid 2 Awb van toepassing verklaard. Dat betekent dus kort gezegd dat
> er op dezelfde manier een algemene kennisgeving van de vergunning moet
> plaatsvinden als eerder is gebeurd met de algemene kennisgeving van de
> ontwerpvergunning: ook hier bestaat dus in beginsel weer de mogelijkheid
> om dat in een dagblad te doen, met de mitsen en maren die daaraan zijn
> verbonden (zie boven).
> Interessant is de vraag of er naast deze algemene kennisgeving ook, net
> als bij het ontwerpbesluit, krachtens de Wm nog een aanvullende
> verplichting geldt om omwonenden een kennisgeving toe te sturen. Volgens
> de tekst van art. 13.4 Wm geldt die verplichting alleen voor het ontwerp
> en dus niet voor de definitieve vergunning. Voor 1-1-1994 bevatte de Wm
> nog wel een expliciete verplichting om aan directe omwonenden ook kennis
> te geven van de verleende vergunning. Bij de aanpassing van de Wet
> milieubeheer aan de Awb per 1-1-1994 (toen de inspraakprocedure uit de Wm
> grotendeels verhuisde naar afdeling 3.5 Awb) is deze uitdrukkelijke
> verplichting echter uit de Wm verdwenen. Het lijkt er op dat deze bepaling
> toen een beetje tussen wal en schip is gevallen. De wetsgeschiedenis wijdt
> er geen uitdrukkelijke overwegingen aan. Je zou kunnen redeneren dat
> beginselen van behoorlijk bestuur meebrengen dat aan de omwonenden aan wie
> kennis is gegeven van het ontwerp ook kennis moet worden gegeven van de
> definitieve vergunning, maar ik heb geen jurisprudentie gevonden die deze
> visie schraagt (ook niet van het omgekeerde).
>
> Van belang is nog de vraag hoe e.e.a. zal gaan onder het regime van de
> nieuwe uniforme openbare voorbereidingsprocedure (wetsvoorstel 27 023).
> Wat de Awb-voorschriten beterft niet veel anders, zou ik denken. De nieuwe
> procedure in de Awb bevat nog steeds de verplichting om een algemene
> kennisgeving te doen. Dat kan ook in een dagblad. De uitdrukkelijke
> clausule "op zodanige wijze dat daarmee het beoogde doel zo goed mogelijk
> wordt bereikt" is uit het oogpunt van vereenvoudiging en deregulering
> geschrapt, maar blijft als uitwerking van het zorgvuldigheidsbeginsel
> materieel wel bestaan.

> De vraag of de verplichte kennisgeving aan omwonenenden in art. 13.4 Wet
> milieubeheer moet blijven bestaan, moet worden beantwoord via de nog te
> maken aanpassingswet. Je zult je herinneren dat het regeerakkoord zegt dat
> de nieuwe Awb-procedure uniform en niet gedetailleerd moet zijn. Gelet op
> dit uitgangspunt zouden extra verplichtingen in de bijzondere wetgeving in
> beginsel moeten verdwijnen. Maar ik kan mij afhankelijk van het verdere
> verloop van de discussie over dit onderwerp inmiddels wel goed voorstellen
> dat die aanvullende kennisgevingsplicht van omwonenenden in art. 13.4 Wet
> milieubeheer toch maar gewoon blijft staan. Ik geef wel toe dat ik daar
> voor afgelopen zaterdag anders over dacht, maar VROM heeft er sindsdien
> een sterk argument bij.
>
> Kon de vergunning worden geweigerd?
>
> Er is door deze en gene gezegd dat de de gemeente geen andere beslissing
> kon nemen dan het verlenen van de aangevraagde revisievergunning. De
> vergunning moest worden verleend, aldus sommigen.
> Dit vraagstuk heeft als zodanig niet direct met de Awb te maken, maar het
> gaat hier primair om art. 8.10 lid 1 Wet mileubeheer, dat zegt:
> "De vergunning kan slechts in het belang van de bescherming van het milieu
> worden geweigerd."
> Voorzover ik weet valt onder dit belang ook externe veiligheid, dus schade
> voor de gezondheid. Het argument dat veiligheidsrisico's nooit tot een
> weigering van een milieuvergunning kunnen leiden, klopt volgens mij niet.
> Een andere vraag is hoever de beoordelingsruimte van art. 8.10 lid 1 Wm
> strekt. Het woord "slechts" wekt in eerste instantie misschien de indruk
> dat er nauwelijks geweigerd kan worden, maar daartegenover staat dat het
> criterium "in het belang van de bescherming van het milieu" tamelijk vaag
> is en dus nogal wat beoordelingsvrijheid geeft. Wel moet gezegd worden
> dat de rechter daarin sinds april 1998 marginaler toetst dan voor die
> tijd. De Afdeling bestuursrechtspraak zette toen een koerswijziging in,
> waardoor aan het bevoegd gezag meer ruimte werd geboden bij de toepassing
> van de open norm "het belang vande bescherming van het milieu". Dat zou
> een reden kunnen zijn om inderdaad te veronderstellen dat, in 1997, het
> bestuur inderdaad moeilijk de vergunning had kunnen weigeren. Daarbij is
> het dan zo dat als je door het stellen van vergunningvoorschriften (o.g.v.
> art. 8.11 Wm) schade kan voorkomen of beperken, het belang van de
> bescherming van het milieu zich niet langer verzet tegen afgifte van de
> vergunning. O.a. prof. Michiels is van mening dat in dat geval de
> vergunning dan ook moet worden verleend.
> Om dit verder uit te zoeken is een uitvoerig jurisprudentie- en
> literatuuronderzoek noodzakelijk en is sterk afhankelijk van de concrete
> casus. Dit vraagstuk ligt als gezegd ook eerder op het terrein van VROM
> dan van Justitie.
>
> Ik hoop dat je aan deze eerste analyses iets hebt voor het geval er vragen
> komen.
>
> Groet,
>
> 5.1.2e
>
>
>

.....
Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Ministerie van Justitie.
.....

archief 5.1.2e 9/7

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** en **Koninkrijksrelaties**

Datum
27 juli 2000 ES2000/82327

Onderdeel
DGOOV/project
Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 2

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan VROM
T.a.v. 5.1.2e
Fax 339 45 89

Fax

Onderwerp
Verzoek CdK Overijssel

5.1.2e,

Zoals zojuist telefonisch afgesproken doe ik je hierbij de fax van het kabinet van de Commissaris van de Koningin in Overijssel toekomen ter verdere behandeling.

Vriendelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e
projectsecretaris Vuurwerkramp

Commissaris van de Koningin
Kabinet

Overijssel

FAXBERICHT	
Aan	NCC
T.a.v.	5.1.2e
Faxnummer	5.1.2e

Van	5.1.2e 5.1.2e
Faxnummer	5.1.2e
Telefoonnummer	5.1.2e
Onderwerp	verzoek om opinie VROM rond aanpassing vergunning
Datum	25 juli 2000
Aantal pagina's (incl. voorblad)	1

Hierbij verzoeken wij u namens de gemeente Enschede om het volgende.

Bij controle bij het vuurwerkbedrijf 5.1.2e in de gemeente Enschede is gebleken dat niet aan alle voorwaarden wordt voldaan. Op korte termijn kan het bedrijf niet aan alle vereiste aanpassingen voldoen. Daarnaast verwacht het bedrijf binnen enkele weken een nieuwe lading vuurwerk.

Gelet op de mogelijke risico's die aan de opslag van grote hoeveelheden vuurwerk kleven en de huidige lokatie van het bedrijf in kwestie, acht de gemeente Enschede het voortduren van deze situatie hoogst onwenselijk en wordt op zo kort mogelijke termijn naar een oplossing gezocht.

Op initiatief van Domeinen onderzoeken wij thans de bruikbaarheid van door Defensie af te stoten munitiecomplexen in onze provincie. In aanwezigheid van een vertegenwoordiger van Domeinen en de beheerder van de munitiecomplexen in onze provincie, hebben wij maandag 24 juli jongstleden daarom een bezoek gebracht aan het complex Bruinerveld.

Gelet op de ernst van de situatie in Enschede waren bij dit bezoek ook de directeur van de firma 5.1.2e en een vertegenwoordiger van de gemeente Enschede aanwezig. Gebleken is dat het complex Bruinerveld uitstekend geschikt lijkt als opslaglocatie voor vuurwerk. Het complex Stegerveld, ook in onze provincie, is door een aantal beperkingen, hiertoe minder geschikt. Het complex Staphorst zou ook geschikt zijn maar deze bevindt zich op grotere afstand van Enschede en staat, in tegenstelling tot Bruinerveld en Stegerveld, bovendien niet op de nominatie om te worden afgestoten.

Het probleem waar wij hier tegen aan lopen is dat de vergunningen van de munitiecomplexen in onze provincie niet voorzien in de opslag van vuurwerk. Als mogelijke tijdelijke oplossing voor dit probleem zien wij het verlenen van een gedoogbeschikking door het bevoegd gezag (gemeente of VROM?). Een gedoogbeschikking zou naar ons idee binnen enkele dagen tot een week kunnen worden verleend en de opslag van vuurwerk in ieder geval mogelijk maken gedurende de inspraakperiode van 6 weken.

De mogelijkheden van opslag voor langere termijn op (af te stoten) munitiecomplexen is natuurlijk een vraag van een andere orde en zou pas definitief kunnen worden beantwoord als de nieuwe richtlijnen bekend zijn en duidelijk is wie bevoegd gezag wordt in geval van de opslag van vuurwerk.

Gaarne verzoeken wij u op zo kort mogelijke termijn om deze kwestie aan te kaarten bij VROM om te bezien of zij zouden kunnen instemmen met genoemde oplossing of dat zij een reëel alternatief aan kunnen dragen. Overigens is de gemeente Hellendoorn ambtelijk op de hoogte (info die zij hebben is een summiere vergunning uit 1961 van SOSA).

De Commissaris van de Koningin
in de provincie Overijssel,
voor deze,

5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

TOTAL P.01

A:TF7338 90 00-07-25-18:03 last page 1

****
*** TX RAPPORT ***
****

VERZENDING OK

TX/RX NR	2949
TEL. AANSLUITING	03394589
SUB-ADRES	
ID AANSLUITING	MIN.VROM/HIMH/CM
ST. TIJD	27/07 15:01
GEBR. T.	01'04
PAG.	2
RESULTAAT	OK

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
27 juli 2000

Onderdeel
DGOOV/project
Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 2

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan VROM
T.a.v. 5.1.2e
Fax 339 45 89

Fax

Onderwerp
Verzoek CdK Overijssel

5.1.2e,

Zoals zojuist telefonisch afgesproken doe ik je hierbij de fax van het kabinet van de Commissaris van de Koningin in Overijssel toekomen ter verdere behandeling.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

ES2000/82330

archief

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

5.1.2e /8

Datum
28 juli 2000

Onderdeel
DGOOV/project
vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 7

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan VROM
T.a.v. 5.1.2e
Fax 3394589

Fax

Onderwerp
Verzoek CdK Overijssel

5.1.2e,

In vervolg op het verzoek van de CdK Overijssel dat ik je gisteren faxte, doe ik je hierbij wat correspondentie van de firma 5.1.2e en de gemeente Enschede toekomen.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

stukken dan gestuurd aan IHM.Corr (5.1.2.e)

Commissaris van de Koningin
Kabinet

Overijssel PROVINCIE

FAXBERICHT	
Aan	NCC
T.a.v.	5.1.2e
Faxnummer	5.1.2e

Van	5.1.2e 5.1.2e
Faxnummer	5.1.2e
Telefoonnummer	5.1.2e
Onderwerp	oplossing vuurwerkprobleem Enschede
Datum	28 juli 2000
Aantal pagina's (incl. voorblad)	6

Hierbij verzoeken wij u namens de gemeente Enschede om het volgende.

Naar aanleiding van de ramp in de gemeente Enschede zijn milieucontroles uitgevoerd bij vuurwerkopslagplaatsen, met name t.a.v. veiligheidsaspecten. Bij controle van de firma 5.1.2e is gebleken dat niet aan alle voorwaarden wordt voldaan. Termijnen zijn gesteld om deze overtredingen ongedaan te maken. Bij een controle vrijdag jl. is geconstateerd dat één van de overtredingen van de voorschriften behorende bij de vergunning op grond van de Wet milieubeheer nog niet ongedaan was gemaakt.

Deze overtreding is van dien aard dat de controlerende ambtenaren de firma 5.1.2e hebben aangezegd het College van B&W te zullen adviseren bestuursdwang toe te passen met een begunstigingstermijn van een week. Dit kan betekenen dat het overtreden van het genoemde voorschrift vandaag 28 juli 2000 ongedaan gemaakt dient te zijn.

Het spoedeisende karakter van het probleem heeft verband met de onduidelijkheid aangaande de mate van veiligheid in de huidige situatie. Zeer recente informatie van veiligheidsadviseurs wijst erop dat de gevaarsclassificatie niet altijd op de juiste wijze wordt toegepast. Derhalve acht de gemeente de opslag van het vuurwerk niet voldoende veilig en vindt zij het essentieel dat er op grond van het algemeen belang met spoed naar een andere opslaglokatie wordt uitgeweken.

De te verplaatsen hoeveelheid betreft 100.000 kg vuurwerk (groot- en consumentenvuurwerk) welke voor een periode van tenminste twee maanden elders opgeslagen dient te worden. Daarnaast is een partij van 350.000 kg in aantocht die medio september wordt verwacht. Tenminste 150.000 kg van deze zending zal elders moeten worden opgeslagen. De gemeente Enschede zal trachten de firma 5.1.2e te bewegen deze bestelling te annuleren.

In verband met de geconstateerde overtreding en het advies inzake het toepassen van bestuursdwang is het van groot belang op zeer korte termijn te kunnen beschikken over een opslagplaats voor genoemde hoeveelheden.

Aangezien wij reeds in overleg zijn met Domeinen over de mogelijkheid tot opslag van vuurwerk (op lange termijn) op af te stoten munitiecomplexen, is door ons gesuggereerd de mogelijkheid tot opslag op (af te stoten) munitiecomplexen van Defensie te onderzoeken. Wij begrijpen dat het ministerie van Defensie hier tot nog toe niet haar medewerking aan kan verlenen aangezien zij van mening is dat de vergunning voor deze complexen slechts voorziet in de opslag van munitie.

Naar wij hebben begrepen zijn alternatieve opslaglokaties nauwelijks voorhanden. De twee munitiecomplexen in ons land die wel goedkeuring hebben voor het opslaan van vuurwerk zouden op dit moment vol liggen en toestemming om te beschikken over deze opslag zou vooralsnog teveel problemen opleveren. Verder hebben wij begrepen dat contact is gezocht met Duitsland om te onderzoeken of in het grensgebied lokaties beschikbaar zijn. Tenslotte lijkt opslag bij collega vuurwerkhandelaren ook geen optie. Door de verscherpte handhaving na de ramp in Enschede dienen de meeste opslagen eerst aanpassingen te verrichten.

Wij verzoeken u om in overleg met VROM (o.a. Inspectie Milieuhygiëne Oost en het Interdepartementaal Hulploket) en Defensie te bezien of er een (tijdelijke) oplossing kan worden gevonden voor dit vergunningtechnisch probleem. Gelet op de urgentie van het voorliggende probleem verzoeken wij om ons uiterlijk vrijdag 28 juli 2000 om 1200 uur te berichten over een mogelijke oplossing.

De Commissaris van de Koningin
in de provincie Overijssel,
voor deze,

5.1.2e

Gemeente Enschede

Afdeling bestuursondersteuning

VERTROUWELIJK

Provincie Overijssel
De Commissaris van de Koningin,
De Hoogedelgestrenge Heer mr. J.A.M. Hendrikx
Postbus 10078
8000 GB ZWOLLE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
27 juli 2000	--	--	00B011447 MIL	5.1.2e

Onderwerp
Verplaatsing deel van de bedrijfsactiviteiten van Firma 5.1.2e te Enschede

Behandeld door
5.1.2e

Hoogedelgestrenge Heer Hendrikx,

Met deze brief vragen wij uw aandacht voor het volgende.

In navolging van de vuurwerkramp van 13 mei jongstleden hebben wij milieucontroles uitgevoerd bij bedrijven in de gemeente Enschede waar vuurwerk wordt opgeslagen. De controles zijn specifiek gericht geweest op veiligheidsaspecten die een rol spelen bij het opslaan van vuurwerk.

Eén van de bezochte bedrijven betreft de firma 5.1.2e aan de 5.1.2e te Enschede. In één van de opslagplaatsen van deze firma ligt momenteel circa 100.000 kilogram vuurwerk opgeslagen. Het betreft zowel groot- als consumentenvuurwerk. Daarnaast verwacht de firma 5.1.2e medio september een reeds bestelde lading vuurwerk (met dezelfde gevaarsclassificaties) van circa 350.000 kilogram.

Tijdens de controle van de vuurwerkbewaarplaats van de firma 5.1.2e is een aantal tekortkomingen geconstateerd. De bevindingen hebben betrekking op eenvoudig ongedaan te maken overtredingen en op minder eenvoudig ongedaan te maken overtredingen. Teneinde de overtredingen ongedaan te kunnen maken, is in de brief aan de firma 5.1.2e een termijn gesteld. Voor het opheffen van een aantal overtredingen is een termijn van twee weken gehanteerd, voor twee overtredingen is echter een termijn van een week genoemd.

Op vrijdag 21 juli 2000 is het bedrijf aan de Winterweg 19 opnieuw bezocht door ambtenaren van de gemeente Enschede, afdeling Milieu om te controleren of de overtredingen waarvoor de termijn van een week was gesteld, waren opgeheven. Tijdens dit bezoek is geconstateerd dat één overtreding van de voorschriften beborende bij de vergunning op grond van de Wet milieubeheer van de firma 5.1.2e nog niet ongedaan was gemaakt.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Noordmolen
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e

Deze overtreding is van dien aard dat de controlerend ambtenaren de firma 5.1.2e hebben aangezegd het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Enschede te zullen adviseren bestuursdwang toe te passen met een begunstigingstermijn van een week. Dit kan betekenen dat het overtreden van het genoemde voorschrift komende vrijdag (28 juli 2000) ongedaan gemaakt dient te zijn.

Het spoedeisende karakter van het probleem heeft verband met de onduidelijkheid aangaande de mate van veiligheid in de huidige situatie.
Zeer recente informatie van onze veiligheidsadviseurs heeft ons doen beseffen dat de gevaarsclassificatie zeer waarschijnlijk niet altijd op de juiste wijze wordt toegepast. Dat betekent dat wij op dit moment de opslag van het vuurwerk niet voldoende veilig achten en dat er dus op grond van het algemeen belang op zeer korte termijn naar een andere opslaglocatie moet worden uitgeweken.

Het overtreden van het genoemde voorschrift alsmede het feit dat er een partij van 350.000 kilogram vuurwerk in aantocht is terwijl voor deze hoeveelheid geen vergunning is verleend, stelt ons voor het voldongen feit dat de opslag van vuurwerk op de locatie 5.1.2e te Enschede in de huidige situatie niet meer kan worden toegestaan. Verder hebben wij intensief contact met 5.1.2e over de zending van september waarbij wij proberen 5.1.2e er van te overtuigen dat deze zending niet moet gaan plaatsvinden. Hierover hopen wij binnenkort meer mededelingen te kunnen doen.

Bovenstaande betekent dat de firma 5.1.2e gezien het advies inzake het toepassen van bestuursdwang op korte termijn dient te kunnen beschikken over een opslagplaats voor een groot deel van haar vuurwerk.

De firma 5.1.2e heeft ons verzocht om via u een verzoek aan de Minister te doen om een tijdelijke opslagplaats beschikbaar te stellen voor het vuurwerk (zie de kopie van het schriftelijke verzoek dat de firma Haarman aan ons heeft gedaan). Momenteel is nog niet exact bekend voor hoe lang de opslag zal moeten zijn maar wij gaan er nu vanuit dat dat in ieder geval een maand of twee zal zijn.

Begeleid door medewerkers van Rijksdomeinen is afgelopen maandag (24 juli 2000) een bezoek gebracht aan de munitieopslagplaats in Hellendoorn, bekend onder de naam munitieopslag Bruinerveld. Deze opslagplaats heeft voldoende capaciteit om het vuurwerk op een veilige manier en op korte termijn op te slaan. (Gesproken is over een termijn van enkele dagen, zodat vrijdag 28 juli 2000 het transport mogelijkerwijs kan plaatsvinden.)

In navolging van het verzoek van de firma Haarman verzoeken wij u om het hiervoor uiteengezette probleem kenbaar te maken bij de Minister en hem te verzoeken om op zo kort mogelijke termijn medewerking te verlenen aan het beschikbaar stellen van de door de firma 5.1.2e verzochte opslagcapaciteit.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

5.1.2e

5.1.2e (J.H.H. Mans)

Bijlage:
- brief van de Firma 5.1.2e d.d. 25 juli 2000 inhoudende aan de Minister te verzoeken opslagruimte beschikbaar te stellen teneinde vrijdag 28 juli 2000 een partij van 100.000 kilogram te kunnen herbergen en medio september 2000 een partij van 150.000 kilogram vuurwerk

[redacted] Vuurwerk
IMPORTEUR GROOTHANDEL

[redacted]

College van B. & [redacted]
van de Gemeente Enschede
t.a.v. de heer [redacted]
Postbus 20
7500 [redacted] ENSCHEDE

Enschede, 25 juli 2000

Class nr.	[redacted] .13 A
Reg.nr.	00B011465
Datum	26 JUL 2000
Aktie	VROM / MIL
Attentie	
Streefdatum	11-08-00

Onderwerp : Opslag vuurwerk Winterweg 19

Geacht College,

Ten vervolge op onze bespreking van 7 juni jl. en de brief van ondergetekende van 22 juni jl., vraag ik uw aandacht voor het volgende:

Dezerzijds is aan de orde gesteld dat door uw beslissing het besluit tot het verlenen van een bouw- en milieuvergunning aan te houden dezerzijds enorme problemen ontstaan, omdat de bouw van een extra opslaghal aan de Winterweg 19 dan niet tijdig gereed kan zijn, waardoor extra opslag van 150 ton (professioneel en consumenten) vuurwerk in gevaar komt.

Wij hebben afgesproken dat zowel Uw College als ondergetekende zal zoeken naar een oplossing voor dit probleem.
Inmiddels is mij ter ore gekomen dat in een munitieopslagplaats te Hellendoorn, bekend onder de naam "Munitieopslag Bruinerveld", mogelijkheden zijn om vuurwerk op te slaan.

Op 24 juli jl. heeft ondergetekende deze opslagplaatsen bekeken en geconcludeerd dat ze aanvaardbaar zijn, ook al sluit opslag aldaar, zoals u zult begrijpen, op grote logistieke problemen; het is immers buitengewoon onhandig om een onderneming in Enschede te hebben en een opslagplaats in Hellendoorn.
Niettemin menen wij dat opslag in Hellendoorn van met name professioneel vuurwerk aan het opslagprobleem tijdelijk het hoofd kan bieden.

Dezerzijds wordt benadrukt dat de opslag te Hellendoorn tijdelijk van aard is. Onze onderneming is namelijk, zoals u weet, sedert 1928 in Enschede gevestigd en handelt daar sedert 1952 in vuurwerk en heeft in Enschede zijn economische wortels
Wij blijven er dus naar streven onze activiteiten te Enschede te behouden en uit te breiden, hetzij op de huidige, hetzij op een andere locatie (dat dat laatste onze voorkeur heeft, is u bekend).

Specialist in volledige verzorging van feestvuurwerk o.a. bedrijfsfeesten - evenementen - promotie - surprise - jubilee - bedrijfsfeesten - binnenshuisvuurwerk

Op 1/2 onze aanbiedingen en overeenkomsten tot levering zijn van toepassing onze algemene verkoop-, leverings- en betalingsvoorwaarden, zoals gedeponeerd bij de Kamer 5.1.2e Koophandel te Enschede onder inschrijfnummer 06080339. Wij zenden u op verzoek 5.1.2e exemplaar toe

[redacted] 5.1.2e

Vuurwerk
IMPORTEUR GROOTHANDEL

Dat onze voorkeur op uw begrip kan rekenen is in de bespreking van 7 juni jl. al door u uitgesproken, voorts begrijpen wij uit een recente bespreking met mevrouw A. van 't Eind van DHV dat ook uw college zoekt naar een aanvaardbare oplossing voor het bovenstaande tijdelijke opslagprobleem.

Als gevolg van het voorgaande verzoek ik uw college de Minister te verzoeken op zo kort mogelijke termijn medewerking te verlenen aan het vrijmaken van voldoende bunkers voor de opslag van ± 200 ton (professioneel) vuurwerk , zijnde 700 blokpallets, 1.200 x 1.000 mm (niet stapelbaar).

Uw berichten, of die van het Ministerie, omtrent het bovenstaande zien wij gaarne op korte termijn tegemoet.

Hoogachtend,

[redacted] 5.1.2e

Specialist in volledige verzorging van feestvuurwerk o.a. bedrijfsfeesten - evenementen - jammotie - kurpers - jubilea - oranjefeesten - binnenshuisvuurwerk

Op al onze aanbiedingen en overeenkomsten tot levering zijn van toepassing onze algemene verkoop-, leverings- en betalingsvoorwaarden, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Enschede onder inschrijfnummer 06080339. Wij zenden u op verzoek een exemplaar toe.

TOTAL P.06

****
*** TX RAPPORT ***
****

VERZENDING OK

TX/RX NR	2952
TEL. AANSLUITING	03394589
SUB-ADRES	
ID AANSLUITING	MIN.VROM/HIMH/CM
ST. TIJD	28/07 14:03
GEBR. T.	03'08
PAG.	7
RESULTAAT	OK

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
28 juli 2000

Onderdeel
DGOOV/project vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 7

Bezoekadres
Schedeldoeksháven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan VROM
T.a.v. 5.1.2e
Fax 3394589

Fax

Onderwerp
Verzoek CdK Overijssel

5.1.2e,

In vervolg op het verzoek van de CdK Overijssel dat ik je gisteren faxte, doe ik je hierbij wat correspondentie van de firma 5.1.2e en de gemeente Enschede toekomen.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Gemeente Enschede

Archief 2/1,

5.1.2e

Concernstaf
Afdeling Secretariaat

5.1.2e

Ministerie Binnenlandse Zaken
t.a.v. 5.1.2e
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
21 september 2000	---	---	00S004831	053 4818066

Onderwerp
Onderzoeksrapport vergunningverlening aan SE Fireworks

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer/mevrouw,

De Gemeenteraad van Enschede heeft ons College op 29 mei 2000 gevraagd nader inzicht te verschaffen in de vergunningverlening aan SE Fireworks.

Op ons verzoek heeft het COT Universiteit Leiden hiernaar een onderzoek ingesteld. Het onderzoeksrapport, dat het karakter heeft van een feitenoverzicht dat zich uitstrekt over de periode 1975 - 2000, is nu afgerond en door het COT aan ons aangeboden. U treft het hierbij aan.

Bij zijn onderzoek heeft het COT de schriftelijke stukken uit de archieven van de gemeente Enschede in kaart gebracht. Op basis hiervan is een chronologische reconstructie opgesteld van de acties die betrekking hebben op de vergunningverlening aan SE Fireworks.

Het onderzoeksrapport is op basis van desk research tot stand gekomen. Aangezien de onderzoeken van de diverse inspecties, het Openbaar Ministerie en de commissie Onderzoek Vuurwerkramp (commissie Oosting) nog niet zijn afgerond, heeft het COT ervoor gekozen geen gesprekken te voeren met betrokkenen.

Uiteraard hebben zich in de periode die door het onderzoek wordt bestreken (1975 - 2000), ook andere ontwikkelingen voorgedaan die mogelijk van invloed zijn geweest op de situatie rond SE Fireworks. Een aantal van deze ontwikkelingen, betrekking hebbend op het ruimtelijk beleid en op delegatie en mandatering van bevoegdheden en verantwoordelijkheden, wordt in de bijlagen van het onderzoek beschreven.

5.1.2e

Het feitenoverzicht zoals dat nu voorligt, zal vragen bij u oproepen. Ook bij ons zijn zulke vragen gerezen. Voor een deel zijn deze terug te voeren tot de beperkingen die in de hiervoor geschetste onderzoeksmethode liggen opgesloten.

Het COT heeft aan het slot van het feitenoverzicht een paragraaf 'Observaties en Vragen' opgenomen, waarin het niet alleen zaken weergeeft die zijn opgevallen, maar ook vragen stelt die het archiefonderzoek heeft opgeroepen.
Beantwoording van deze vragen vereist naar onze mening nader onderzoek.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

5.1.2e

5.1.2e) (E. Helder, loco)

ES 2000/90790 Archief tot 54693
original binnen
is — 5.1.2e
2/10

Feitenoverzicht rond de vergunningverlening aan S.E. Fireworks

COT Universiteit Leiden
21 september 2000

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding en verantwoording**	**5**
2.	**Chronologische weergave feiten**	**7**
2.1	**De jaren zeventig**	**7**
2.2	**De jaren tachtig**	**17**
2.3	**De jaren negentig**	**25**
2.4	**Het jaar 2000**	**41**
3.	**Observaties en vragen**	**43**
3.1	**Observaties**	**43**
3.2	**Vragen**	**45**
Bijlagen		**47**
I	**Ontwikkelingen Roombeek en S.E. Fireworks**	**49**
II	**Inventarisatie wet- en regelgeving vuurwerk**	**55**
III	**Attributie, delegatie en mandaat in de gemeente Enschede**	**59**
IV	**Overzicht vergunningen en voorwaarden**	**65**
V	**Fax van All Round Effects aan politie Enschede**	**91**
VI	**Overzicht gebruikte bronnen**	**93**

1. Inleiding en verantwoording

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft op 10 juli 2000 de gemeenteraad een nota toegezegd waarin de feitelijke gang van zaken met name rond de vergunningverlening en handhaving ten aanzien van S.E. Fireworks zo nauwkeurig mogelijk in beeld wordt gebracht. Het COT Universiteit Leiden is verzocht deze notitie op te stellen.

De nu voorliggende nota en bijlagen geven dit feitenoverzicht vanaf 1975 tot mei 2000. Het overzicht is gebaseerd op door de gemeente - met name de Bouw- en Milieudienst - aangeleverde stukken uit verschillende archieven. Het betreft zowel gemeentelijke stukken als stukken van de provincie Overijssel en van verschillende ministeries. Er is geen gebruik gemaakt van andere dan deze gemeentelijke archieven. Dat betekent dat wij geen volledig zicht erop hebben of en hoe andere organisaties, zoals bijvoorbeeld handhavingsorganisaties, Inspecties en andere ministeriële afdelingen en diensten, bij het proces van vergunningverlening en handhaving betrokken zijn geweest. In verband met de complexiteit van wet- en regelgeving op onderhavig terrein hebben wij in een vroegtijdig stadium een concept-feitenoverzicht voorgelegd aan gespecialiseerde juristen.

Op basis van de stukken is een chronologische reconstructie van de gebeurtenissen en activiteiten rond vergunningverlening en -handhaving opgesteld. Wij hebben ervoor gekozen ons in de hoofdtekst primair te richten op het vergunningenproces in het kader van de Hinderwet/Wet milieubeheer. Per jaar is aangegeven wat er is geschied. Over jaren waarover niets is terug te vinden in de dossiers hebben wij dus ook niets geschreven. Uiteraard hebben zich in deze periode ook andere ontwikkelingen voorgedaan die mogelijk van invloed zijn geweest op de situatie rond het bedrijf S.E. Fireworks. Een aantal van deze zaken, zoals ontwikkelingen op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling en de situatie met betrekking tot delegatie en mandatering, is opgenomen in bijlagen.

Dit feitenoverzicht is zeker niet volledig en heeft daarmee beperkingen. Zoals gezegd is gekozen voor een feitenoverzicht op basis van documenten. Gezien de lopende onderzoeken was het niet opportuun ook gesprekken te voeren in het kader van dit feitenoverzicht. Tevens zijn sommige stukken die in brieven en nota's worden vermeld, niet als zodanig in de dossiers terug teruggevonden. Om een compleet beeld te krijgen zou aanvullend onderzoek dienen te worden verricht.

Zoals vermeld, geeft deze nota primair een overzicht van feiten. Wel hebben wij zaken die ons opvielen bij bestudering van deze feiten, onder de noemer 'Observaties en vragen', in deel drie opgenomen. De observaties zijn gebaseerd op de schriftelijke bronnen uit de gemeentelijke archieven. Het feitenoverzicht en de observaties roepen vragen op. Een aantal van deze vragen hebben wij hier opgenomen. Dit zijn dus vragen die nader onderzoek vereisen. Antwoorden op deze vragen kunnen ertoe bijdragen de gebeurtenissen in Enschede in een bredere context te plaatsen.

COT Universiteit Leiden
21 september 2000

2. Chronologische weergave feiten

2.1 De jaren zeventig

1975

Op 2 juli 1975 koopt H. 5.1.2e handelend als lasthebber van H.R.A. Smallenbroek een perceel industrieterrein, waarop zich een woonhuis en verdere aanhorigheden bevonden, staande en gelegen aan de Tollensstraat 46–50 te Enschede. Dit terrein hoort bij de naamloze vennootschap in liquidatie: N.V. Twentse broodfabriek en brandstoffenhandel "De concurrent."
(Notariële akte, 2 juli 1975)

1976

Op 10 juni 1976 doet 5.1.2e als eigenaar van Tollensstraat 50 in Enschede een aanvraag voor het oprichten van vuurwerkvoorraadcellen met een totale inhoud van 848 m³.
(Aanvraag bouwvergunning 5.1.2e, 10 juni 1976)

De chef van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht vraagt op 16 juni 1976 de chef van de afdeling Stedebouw naar het al dan niet bestaan van bezwaren tegen de bouw van vuurwerkvoorraadcellen zoals verzocht door 5.1.2e. Op 18 juni 1976 geeft de chef van de afdeling Stedebouw aan geen bezwaren te hebben.
(Brief chef van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht aan de chef van de afdeling Weg- en Waterbouw en de chef van de afdeling Stedebouw, 16 juni 1976)

Op 21 juni 1976 stuurt het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht een brief aan 5.1.2e waarin wordt gereageerd op diens aanvraag voor een bouwvergunning van 10 juni 1976. In de brief staat dat Bouw- en Woningtoezicht geen bezwaar heeft tegen de bouw van vuurwerkvoorraadcellen zoals omschreven in het verzoek van 5.1.2e, 5.1.2e wordt er op attent gemaakt dat de bouw niet eerder mag beginnen dan de bouwvergunning is verleend.
(Brief van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht namens de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting Enschede aan 5.1.2e, 21 juni 1976)

Op 22 juni 1976 adviseert de Overijsselse welstandcommissie, 'Het Oversticht', gunstig met betrekking tot het ontwerp voor de bouw van vuurwerkvoorraadcellen door 5.1.2e.
(Brief Het Oversticht aan het college van Burgmeester en Wethouders en de directeur van Gemeentewerken, 22 juni 1976)

Op 1 juli 1976 brengt de commandant van de brandweer aan de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting advies uit betreffende de bouw van vuurwerkvoorraadcellen door 5.1.2e. De brandweercommandant formuleert in zijn advies vijf noodzakelijke preventieve brandveiligheidsmaatregelen:

Het geheel moet voldoen aan het gestelde in de voorwaarden van de Hinderwetvergunning; het dak moet 60 minuten brandwerend zijn; de buitendeuren moeten zijn uitgevoerd als zelfsluitende branddeuren en dienen als explosieluik; de geplande blusinstallatie moet vanaf een veilige plaats in werking te stellen zijn; in de montage- en ompakruimte moet een vorstvrije aansluiting op het gemeentelijke waterleidingnet zijn.
(Advies commandant brandweer aan dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting, 1 juli 1976)

Op 27 juli 1976 dient Smallenbroek bij het college van Burgemeester en Wethouders een aanvraag in voor een vergunning tot het oprichten, in werking brengen en in werking houden van opslagcellen voor vuurwerk ten behoeve de opslag en montage van vuurwerk krachtens de Hinderwet. Het betreft tien bunkers waarin per bunker 1.650 kilogram klein vuurwerk wordt opgeslagen en drie bunkers waarin per bunker 650 kilogram groot vuurwerk wordt opgeslagen. In de montage- en werkruimte wordt groot vuurwerk uitgepakt en gemonteerd en klein vuurwerk omgepakt voor de detailhandel.
(Hinderwet, verzoek vergunning - tevens beschrijving, 27 juli 1976)

Op 3 september 1976 verzoekt het college van Burgemeester en Wethouders het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de bouw van vuurwerkvoorraadcellen door 5.1.2e. Hierbij wordt vermeld dat de bouw van de voorraadcellen in overeenstemming is met de bestemming van het gebied en dat het omliggende gebied wordt gevormd door bedrijven en woonhuizen. Ook staat in de brief vermeld dat aangezien voor deze inrichting een Hinderwetvergunning vereist is de Kwartiermeester-Generaal reeds de situatie ter plaatse heeft bezien en de nodige aanwijzingen heeft gegeven.[1]
(Brief college van Burgemeester en Wethouders aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, 3 september 1976)

De burgemeester van Enschede schrijft in zijn brief van 7 oktober 1976 aan 5.1.2e dat er zijnerzijds geen bezwaar bestaat tegen de opslag van vuurwerk in een aantal prefab beton garages, geplaatst in een loods op het terrein bij Tollensstraat 50, voor de periode van 1 oktober 1976 tot 30 april 1977. In de brief van de burgemeester van 7 oktober 1976 staat een twaalftal voorwaarden ten aanzien van de opslag van vuurwerk.[2] De brief eindigt met de voorwaarde dat 5.1.2e aansprakelijk is voor alle eventuele schade die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.
(Brief burgemeester aan 5.1.2e, 7 oktober 1976)

Op 14 oktober 1976 wordt de ontwerp-bouwvergunning, die op 26 juli 1976 door de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting is ondertekend, ter visie voorgelegd aan het college van Burgemeester en Wethouders. Op de ontwerp-vergunning is aangegeven dat voor het terrein een voorbereidingsbesluit geldt en dat de aanvraag voor de bouwvergunning is gestuurd aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel. Het document is getekend door de wethouder sociale zaken, volksgezondheid en milieubeheer, de wethouder voor ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, openbare werken en agrarische zaken, de wethouder voor economische zaken, werkgelegenheid en middenstandszaken en de wethouder voor financiën, bedrijven, organisatie en planning.

---

[1] Nadere informatie omtrent bezoek ontbreekt;
[2] Zie bijlage 4;

(Ontwerp-bouwvergunning, 14 oktober 1976)
Op 19 oktober 1976 verleent het college van Burgemeester en Wethouders een bouwvergunning aan 5.1.2e voor het bouwen van vuurwerkvoorraadcellen met een voorafgaande verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten van Overijssel.[3] Aan de vergunning is een aantal voorschriften verbonden.[4]
(Bouwvergunning, 19 oktober 1976)

Op 29 oktober 1976 wordt het verzoek van 5.1.2e van 27 juli 1976 behandeld tijdens een openbare zitting ten overstaande van de daartoe aangewezen ambtenaar. De vergunning betreft het oprichten, in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk in bunkers (bunkers elk met een opslag van 1.650 kilogram klein vuurwerk en drie bunkers elk met een opslag van 650 kilogram groot vuurwerk). Tegen de vergunning worden geen schriftelijke bezwaren ingediend.
(Hinderwet proces-verbaal, 16 november1976)

Op 29 november 1976 ondertekent de burgemeester van Enschede een verklaring van geen bezwaar tegen de aanvoer van kleinvuurwerkartikelen bij het Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e in de maanden november en december 1976. In de brief wordt tevens een drietal voorwaarden genoemd waaraan het bedrijf dient te voldoen:
1. Tenminste 24 uur voordat een hoeveelheid vuurwerk in de gemeente wordt aangevoerd moet daarvan kennis worden gegeven aan de hoofdcommissaris van Politie;
2. Alle aanwijzingen van de politie moeten stipt worden opgevolgd;
3. De firma is aansprakelijk voor alle eventuele schade die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

(Brief burgemeester aan 5.1.2e, 29 november 1976)

1977

Het college van Burgemeester en Wethouders in Enschede besluit op 2 februari 1977 tot het verlenen van een vergunning aan 5.1.2e betreffende het oprichten, in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk in bunkers. De beschikking is namens het college van Burgemeester en Wethouders ondertekend door de loco-burgemeester. De beschikking telt achttien voorwaarden waaraan voldaan moet worden.[5]
(Hinderwetvergunning, datum beschikking 2 februari 1977)

In een brief aan 5.1.2e van 25 oktober 1977 schrijft de burgemeester van Enschede in een reactie op een brief van 5.1.2e van 27 september 1977,[6] dat er van zijn kant geen bezwaar bestaat tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij de Tollensstraat 50 van 15 oktober 1977 tot en met 31 juli 1978. Aan deze verklaring is een aantal voorwaarden verbonden.[7]

---

[3] Volgens het feitenrelaas van de provincie (13 juni 2000) heeft Gedeputeerde Staten bij besluit van 7 oktober 1976 aan het college van Burgemeester en Wethouders van Enschede een verklaring van geen bezwaar afgegeven op grond van het (voormalige) artikel 50, lid 8 woningwet voor de bouw van 13 vuurwerkvoorraadcellen alsmede voor de bouw van een montage-/opslagruimte aan de Tollensstraat 50;
[4] Zie bijlage 4;
[5] Zie bijlage 4;
[6] Deze brief ontbreekt in het dossier;
[7] Zie bijlage 4;

(Brief burgemeester aan 5.1.2e, 25 oktober 1977)

1978

Op 6 september 1978 verzoekt 5.1.2e de afdeling Algemene Zaken van de gemeente Enschede om een verlenging van de vergunning voor de opslag van vuurwerk tot juli 1979. 5.1.2e geeft als reden voor dit verzoek aan dat de vochtigheidsgraad te hoog is om vuurwerk op te slaan op het moment dat de onderhanden zijnde bouw plus minus voor de helft af is. De fabriek beschikt over zeven prefab garages om het vuurwerk op te slaan. Voor één daarvan wil 5.1.2e graag de mogelijkheid tot opslag van 6.000 kilogram in transportverpakking. Voor de andere zes wil hij graag de mogelijkheid tot opslag van elk 3.500 kilogram, waarvan 500 kilogram in losse verpakking. Deze brief is op 11 september namens het college van Burgemeester en Wethouders doorgestuurd aan de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting.
(Brief van 5.1.2e aan gemeente Enschede, 6 september 1978)

De directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting adviseert het college van Burgemeester en Wethouders in een brief van 17 oktober 1978 over het verlenen van toestemming voor de opslag van klein vuurwerk in zeven prefab garages. Dit in reactie op de brief van 5.1.2e d.d. 6 september 1978 die op 11 september 1978 aan hem is doorgestuurd. De directeur adviseert de burgemeester om een verklaring van geen bezwaar aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e af te geven voor de opslag van maximaal 21.000 kilogram klein vuurwerk in een zevental garages.
Dit advies is gebaseerd op de volgende redenering:

1. Aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e hebt u reeds een vergunning ingevolge de Hinderwet verleend voor de opslag van vuurwerk in een aantal in aanbouw zijnde bunkers. Deze bunkers zijn nog niet gereed.
2. De opslag van vuurwerk vindt thans tijdelijk plaats in een zevental geprefabriceerde garages op het terrein bij het pand Tollensstraat 50.
3. De situering van het terrein is zodanig, dat tegen deze wijze van opslag geen bezwaar bestaat. Wel dient te worden voldaan aan de voorwaarden vermeld op de in viervoud hierbij gevoegde bijlage.
4. Uit deze voorwaarden blijkt, dat in afwijking van het verzoek van de belanghebbende per garage 3.000 kilogram vuurwerk mag worden opgeslagen waarvan 500 kilogram in losse verpakking en de rest in vervoersverpakking.

(Brief directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het college van Burgemeester en Wethouders, 17 oktober 1978)

De burgemeester schrijft 5.1.2e in een brief van 27 oktober 1978 dat hij geen bezwaar heeft tegen de opslag van vuurwerk van 1 november 1978 tot en met 30 juni 1979 in een zevental garages bij het pand Tollensstraat 50 te Enschede, mits wordt voldaan aan de bijgaande voorwaarden.[8]
(Brief burgemeester aan 5.1.2e, 27 oktober 1978)

[8] Zie bijlage 4;

1979

Op 28 februari 1979 deelt het college van Burgemeester en Wethouders aan de firma 5.1.2e 5.1.2e mede dat het college besloten heeft de aangevraagde Hinderwetvergunning voor de uitbreiding van de inrichting voor de opslag van vuurwerk te weigeren. Het betreft hier een uitbreiding van een tweetal bunkers, elk met een opslag van 2.000 kilogram vuurwerk.
Het besluit hiertoe is genomen op 13 februari 1979. Voor de overwegingen welke tot dit besluit aanleiding zijn geweest wordt verwezen naar een afschrift van een beschikking.
(Brief van het college van Burgemeester en Wethouders aan de firma 5.1.2e 5.1.2e, 28 februari 1979)

Het college van Burgemeester en Wethouders vraagt op 2 maart 1979 de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting om advies inzake het tot stand brengen van een algemene regeling krachtens welke het verboden is in de bebouwde kom vuurwerkbunkers te bouwen.
Het college van Burgemeester en Wethouders gaf hierbij de volgende overwegingen:

1. Van dergelijke inrichtingen vrezen wij ernstig explosiegevaar voor de omgeving;
2. Aan dit gevaar kan naar onze mening ook in het kader van de Hinderwet redelijkerwijs niet voldoende tegemoet worden gekomen door middel van het stellen van voorwaarden;
3. Wij hebben dan ook besloten onder andere de door de firma 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e, gevraagde vergunning ingevolge de Hinderwet te weigeren.

(Brief college van Burgemeester en Wethouders aan de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting, 2 maart 1979)

De directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting schrijft op 30 maart 1979 aan het college van Burgemeester en Wethouders: 'Ik adviseer u niet over te gaan tot het tot stand brengen van een algemene regeling krachtens welke het verboden is in de bebouwde kom vuurwerkbunkers te bouwen.'
In zijn toelichting schrijft de directeur:

1. De stelling, dat de aanwezigheid van opslagbunkers voor vuurwerk ernstig explosiegevaar voor de omgeving met zich meebrengt, kan ik niet onderschrijven;
2. Genomen proeven hebben uitgewezen, dat er geen sprake is van een explosie waarbij lichamelijk letsel voor omwonenden of schade aan omliggende gebouwen optreedt. Het vuurwerk zal onder heftige vuurwerkverschijnselen geleidelijk exploderen. Overigens merk ik het volgende op;
3. Om tot de bouw en het inrichten van een vuurwerkopslagplaats te komen moet een bouwvergunning en een vergunning ingevolge de Hinderwet worden aangevraagd;
4. Het verzoek om een bouwvergunning wordt getoetst aan het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Als blijkt dat de aanvraag niet in overeenstemming is met het bestemmingsplan, dan moet de bouwvergunning worden geweigerd. Het bouwwerk moet voorts voldoen aan de bepalingen van de Bouwverordening;
5. Alvorens in de bunker vuurwerk wordt opgeslagen dient de vergunning ingevolge de Hinderwet te zijn verleend;
6. Het verzoek om een Hinderwetvergunning wordt om advies gezonden aan het ministerie van Defensie. Medewerkers van het Bureau Hinderwetzaken van deze dienst geven advies over de aanvraag. Dit advies kan voor de aanvragen zowel negatief als positief uitvallen. Mede afhankelijk van dit advies kunt u de vergunning weigeren of verlenen;
7. De bovengenoemde procedure is vastgelegd in respectievelijk de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Woningwet (Bouwverordening) en de Hinderwet. Aangezien het

gevarenaspect van een vuurwerkopslagplaats bekend is, is een en ander in de eerste plaats een aangelegenheid die door de Hinderwet wordt geregeld;

8. De in die wet voorgeschreven procedure waarborgt dan ook een veilige opslag van vuurwerk. Immers aan de Hinderwetvergunning kunnen voorwaarden worden verbonden die gevaar, schade of hinder voor de omgeving tegengaan of tot een aanvaardbaar niveau beperken. Door deze wetgeving wordt bevorderd dat een landelijk gelijke procedure wordt toegepast;
9. Gelet op het vorenstaande acht ik het niet gewenst over te gaan tot het tot stand brengen van een algemene regeling op grond waarvan het verboden is in de bebouwde kom vuurwerkbunkers te bouwen.

(Brief directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het college van Burgemeester en Wethouders, 30 maart 1979)

Op 20 april 1979 stuurt het college van Burgemeester en Wethouders een brief aan de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne. Het college van Burgemeester en Wethouders schrijft in deze brief dat de firma 5.1.2e 5.1.2e in beroep gaat tegen hun besluit van 13 februari 1979 om de aangevraagde vergunning te weigeren. De aanvraag was geweigerd ingevolge artikel 12, juncto artikel 13 van de Hinderwet.
De appellant is van oordeel dat gezien de ligging en de uitvoering van de twee bunkers er voor de omgeving geen explosiegevaar is te vrezen. Het explosiegevaar is volgens reclamant ook niet relevant aangezien de hoeveelheid opgeslagen vuurwerk bij een calamiteit niet in een keer detoneert, maar in brand geraakt en geleidelijk ontploft. Volgens de appellant is verder door het verbinden van voorschriften aan de vergunning het gevaar voor de omgeving tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. Het college van Burgemeester en Wethouders is echter van mening dat van de inrichting ernstig explosiegevaar is te vrezen voor de omgeving, zowel voor de woningen als voor een ter plaatse gevestigde textielfabriek. Aan dit gevaar kan niet redelijkerwijs worden tegemoetgekomen door middel van het stellen van voorwaarden.
(Brief van het college van Burgemeester en Wethouders aan de Minister van de Volksgezondheid en Milieuhygiëne, 20 april 1979)

5.1.2e dient op 21 mei 1979 een verzoek in tot het uitbreiden van de opslag van vuurwerk. De uitbreiding zou bestaan uit:

a) Een vergroting van de opslagcapaciteit in de bestaande bunkers. In de tien bunkers voor klein vuurwerk zal per bunker in plaats van 1.650 kilogram nu 7.000 kilogram vuurwerk worden opgeslagen;
b) In de zeven MAVO-garages zal per box 2.000 kilogram knalvuurwerk worden opgeslagen.

(Brief van 5.1.2e aan het college van Burgemeester en Wethouders, 21 mei 1979)

De chef van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht vraagt op 23 mei 1979 de chef van de afdeling Weg- en Waterbouw en de chef van de afdeling Stedebouw naar het al dan niet bestaan van bezwaren tegen een uitbreiding van de opslag van vuurwerk zoals verzocht door 5.1.2e. Op 23 mei 1979 geeft de chef van de afdeling Weg- en Waterbouw te kennen geen bezwaren te hebben en op 28 mei 1979 geeft ook de chef van de afdeling Stedebouw aan geen bezwaren te hebben.
(Brief chef afdeling Bouw- en Woningtoezicht aan de chef van de afdeling Weg- en Waterbouw en de chef van de afdeling Stedebouw, 23 mei 1979)

Een volgend verzoek van 5.1.2e komt op 31 mei 1979 bij de afdeling Algemene Zaken van de gemeente Enschede binnen en betreft een tijdelijke verlenging van de opslag van vuurwerk voor het tijdvak van 1 juli 1979 tot en met juli 1980.

Als reden hiervoor noemt 5.1.2e het feit dat hij een definitieve Hinderwetgunning voor de opslag van vuurwerk heeft aangevraagd, maar dat deze niet meer op tijd zal kunnen worden verstrekt. 5.1.2e vraagt toestemming om vuurwerk opnieuw op te slaan in zeven prefab garages, elk goed voor 3.000 vuurwerk.
Deze brief wordt op 11 juni 1979 namens het college van Burgemeester en Wethouders om advies aan de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting doorgestuurd.
(Brief van 5.1.2e aan de afdeling Algemene Zaken van de Gemeente Enschede, 31 mei 1979)

Naar aanleiding van de aanvraag van d.d. 21 mei 1979 voor een Hinderwetvergunning voor Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e schrijft de inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne in zijn brief van 29 juni 1979 het volgende aan het college van Burgemeester en Wethouders: 'In de inrichting wordt onder andere vuurwerk opgeslagen. Gezien het bepaalde in artikel 8 van de Hinderwet, alsmede artikel 3-b van het Hinderwetbesluit behoort dit onderdeel tot het werkterrein van de Kwartiermeester-generaal van de Koninklijke Landmacht. Ik adviseer U derhalve genoemde officier in de gelegenheid te stellen advies uit te brengen.'
(Brief inspecteur van Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne aan het college van Burgemeester en Wethouders, 29 juni 1979)

In een brief van 27 juli 1979 schrijft de hoofdinspecteur van de arbeidsinspectie het volgende aan 5.1.2e: 'Ter voldoening aan het bepaalde bij artikel 35 bis, lid 1, der Veiligheidswet 1934 verklaar ik - zulks in verband met uw aanvraag ingevolge de Hinderwet om vergunning tot uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk, op perceel Tollensstraat, gemeente Enschede, dat de Veiligheidswet 1934 op de inrichting van toepassing is en dat voor zover mij kan blijken uit de op 28 juni 1979 ontvangen bescheiden en de ingewonnen nadere inlichtingen, de inrichting zal voldoen aan de voorschriften, aangewezen bij Koninklijk Besluit d.d. 31 januari 1953. Een afschrift van deze verklaring is aan het gemeentebestuur gezonden, dat op uw aanvraag om een Hinderwet beslist.'
(Brief van de hoofdinspecteur van de Arbeid aan 5.1.2e, 27 juli 1979)

Op 1 augustus 1979 adviseert de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting het college van Burgemeester en Wethouders om aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de opslag van maximaal 21.000 kilogram klein vuurwerk in zeven garages bij het pand Tollensstraat 50 tot uiterlijk 1 maart 1980 onder een aantal voorwaarden.[9]
In zijn toelichting noemt de directeur vier overwegingen:

1. Aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e hebt u reeds een vergunning ingevolge de Hinderwet verleend voor de opslag van vuurwerk in een aantal in aanbouw zijnde bunkers. Deze bunkers zijn gedeeltelijk gereed;
2. De opslag van vuurwerk vindt thans tijdelijk plaats in zeven prefab garages op het terrein bij het pand Tollensstraat 50;
3. De situering van het terrein is zodanig dat tegen deze wijze van opslag geen bezwaar bestaat. Wel dient te worden voldaan aan de voorwaarden vermeld op de in viervoud bijgesloten bijlage;
4. Uit deze voorwaarden blijkt dat per garage 3.000 kilogram vuurwerk mag worden opgeslagen, waarvan 500 kilogram in losse verpakking en de rest in vervoersverpakking.

[9] Deze voorschriften ontbreken in het dossier;

Deze brief is een reactie op het verzoek om advies d.d 11 juni 1979 van het college van Burgemeester en Wethouders naar aanleiding van de brief van 5.1.2e d.d. 31 mei 1979.
(Brief directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting aan college van Burgemeester en Wethouders, 1 augustus 1979)

De burgemeester van Enschede verklaart in een brief van 7 augustus 1979 aan 5.1.2e dat hij geen bezwaar heeft tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages mits voldaan zal worden aan de voorwaarden.[10] De burgemeester schrijft tevens dat het bedrijf de aansprakelijkheid dient te aanvaarden ten aanzien van alle eventuele schade, welke derden in verband met het gebruik van deze verklaring mochten ondervinden. De verklaring geldt tot uiterlijk 1 maart 1980. Deze brief is een reactie op het verzoek tot uitbreiding van 31 mei 1979.
(Brief burgemeester aan 5.1.2e, 7 augustus 1979)

Op de secretarie van de gemeente Enschede ligt vanaf 9 augustus 1979 een openbare kennisgeving van het verzoek om een vergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor de opslag van vuurwerk. In deze openbare kennisgeving worden de mogelijkheden tot bezwaar en beroep uiteen gezet. Tevens wordt vermeld dat op 24 augustus 1979 een openbare zitting zal plaatsvinden op het gemeentehuis.
(Openbare kennisgeving verzoek om Hinderwetvergunning, 9 augustus 1979)

Op 27 augustus 1979 geeft het hoofd Bureau Hinderwetzaken Koninklijke Landmacht per brief advies aan het college van Burgemeester en Wethouders met betrekking tot de aanvraag voor een Hinderwetvergunning voor Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e. Het hoofd Bureau Hinderwetzaken Koninklijke Landmacht verwijst in zijn advies onder andere naar het bezoek van zijn bureau aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e op 25 juli 1979. Dit bezoek vond plaats naar aanleiding van een brief van het college van Burgemeester en Wethouders van 21 juni 1979.
Het hoofd schrijft in zijn brief dat tijdens het bezoek van 25 juli is geconstateerd dat de onderhavige MAVO-boxen niet zijn gelokaliseerd zoals op de bij de aanvraag behorende situatieschets is aangegeven. Desondanks heeft hij geen bezwaar tegen de aangetroffen situatie. Wel zou box 7 naar zijn mening verplaatst moeten worden naar de andere zijde van de reeks boxen.
Een opslag van vuurwerk in de boxen, direct voor de toegangsopeningen van de bunkers waarvoor reeds een vergunning is verleend en met de deurzijden naar deze bunkers toegekeerd, zou immers het gevaar van brandoverslag van de bunkers naar de boxen of omgekeerd bij een onverhoopte ontbranding van vuurwerk in de opslagruimtes in de hand werken. "Op grond van een zodanige opstelling zou ik uw College kunnen adviseren gunstig te beschikken." Daarnaast meldt het hoofd Bureau Hinderwetzaken Koninklijke Landmacht dat het niet aan hem is om te beoordelen of nieuwe aanvraagbescheiden nodig zijn.
Verder adviseert het hoofd om in de voorwaarden op te nemen dat de toegangsdeur van Box 1 en die van de daartegenoverliggende werkruimte bij aanwezigheid van vuurwerk niet gelijktijdig geopend mogen zijn.

[10] Zie bijlage 4;

Ten aanzien van de voorgenomen hoeveelheden vuurwerk in de reeds door een vergunning gedekte bunkers 1 tot en met 10 deelt het hoofd mede geen bezwaren te hebben indien dit vuurwerk betreft dat in de originele transportverpakking wordt opgeslagen. Bevindt zich echter (mede) uitgepakt vuurwerk of zogenaamd assortiment in de bunkers dan dient de hoeveelheid van 1.650 kilogram in de bunkers waarin zulk vuurwerk aanwezig is niet te worden overschreden.
(Brief hoofd Bureau Hinderwetzaken namens de officier ex artikel 8 van de Hinderwet, directie Materieel Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 27 augustus 1979)

Het proces-verbaal in het kader van de Hinderwet betreffende de aanvraag van 21 mei 1979 van 5.1.2e geeft aan dat er op 24 augustus een openbare zitting is gehouden.[11] De aanvraag van 5.1.2e heeft betrekking op een vergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk. Er zijn geen schriftelijke bezwaren ingediend en geen mondelinge bezwaren geuit.
(Hinderwet proces-verbaal, 10 september 1979)

Op 5 november 1979 stuurt het hoofd van de afdeling Beroepen Milieuhygiëne van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne een brief aan de voorzitter van de afdeling voor de Geschillen van Bestuur van de Raad van State naar aanleiding van het Hinderwetberoep van de firma 5.1.2e 5.1.2e, tegen de weigering van de uitbreiding van de vuurwerkopslag.
Het volgende wordt medegedeeld: "De inrichting, een magazijn voor verkoop van speelgoed 'in het groot' aan winkelbedrijven, ligt op vrij ruime afstand achter een rij woningen, waarvan enkele met diepe tuinen in een gebied met bedrijven. Verzoeker is reeds in het bezit van vergunningen voor een inpandige ruimte voor de opslag van vuurwerk, alsmede voor een buiten, tegen de achtergevel aangebouwde kluis voor hetzelfde doel. Ook het vuurwerk wordt 'in het groot' verkocht en er bestond behoefte aan uitbreiding van de reeds door de vergunningen gedekte opslagcapaciteit met 4.000 kilogram vuurwerk. Daartoe is een verzoek ingediend. Zowel mondelinge als schriftelijke bezwaren ex artikelen 10 en 11 van de Hinderwet hebben enkele omwonenden naar voren gebracht en met deze bezwaren rekening houdende heeft het gemeentebestuur de gevraagde uitbreidingsvergunning geweigerd." Ten aanzien van het beroep wordt het volgende medegedeeld: "De uit te breiden vuurwerkopslag ligt op ruime afstand van bebouwing van derden. Mede gezien de gunstige ligging alsook gelet op de constructie van de kluizen had het gemeentebestuur de gevraagde uitbreidingsvergunning naar mijn mening behoren te verlenen, omdat door voorwaarden voldoende aan gevaar, schade of hinder is tegemoet te komen." In dit verband wordt ook nog opgemerkt dat de voor dit soort inrichtingen aangewezen officier ex artikel 8 van de Hinderwet het gemeentebestuur in positieve zin heeft geadviseerd. Hij heeft bij zijn advies het gemeentebestuur enkele suggesties aan de hand gedaan ten aanzien van de constructie van de te bouwen kluizen. Het hoofd van de afdeling Beroepen Milieuhygiëne bericht van mening te zijn dat het beroep gegrond moet worden verklaard, het bestreden besluit moet worden vernietigd en dat de gevraagde vergunning alsnog moet worden verleend onder een aantal voorwaarden, welke vervolgens worden opgesomd.
(Brief van het hoofd van de afdeling Beroepen Milieuhygiëne namens de Directeur-Generaal voor de Milieuhygiëne aan de voorzitter van de afdeling voor de Geschillen van Bestuur van de Raad van State, 5 november 1979)

[11] Stukken over de openbare zitting ontbreken in het dossier;

De inspecteur van de Volksgezondheid bericht het college van Burgemeester en Wethouders in zijn brief van 14 november 1979 dat de ontwerp-vergunning ingevolge de Hinderwet voor bovengenoemde inrichting naar zijn mening geen wijziging behoeft. Deze brief is een reactie op de brief van het college van Burgemeester en Wethouders van 7 november 1979.[12]
(Brief van de inspecteur van de Volksgezondheid aan het college van Burgemeester en Wethouders, 14 november 1979)

Op 14 december 1979 verleent het college van Burgemeester en Wethouders 5 1 2e een Hinderwetvergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk. De vergunning is voorzien van een aantal voorwaarden.[13]
(Hinderwetvergunning, 14 december 1979)

[12] Brief ontbreekt in het dossier;
[13] Zie bijlage 4;

2.2 De jaren tachtig

1980

Op 21 mei 1980 ontvangt het college van Burgemeester en Wethouders een brief van de secretaris van de Raad van State met betrekking tot het besluit om een Hinderwetvergunning voor de firma 5.1.2e 1.2e, te weigeren. In deze brief wordt medegedeeld dat ter voldoening van hetgeen bepaald in artikel 56, eerste lid van de Wet op de Raad van State het aan 5.1.2e, de Koningin gerichte advies van de afdeling voor geschillen van bestuur op 20 mei 1980 is verzonden naar de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne. Te zijner tijd zal een afschrift van het Koninklijk Besluit worden toegezonden.
(Brief van de secretaris van de Raad van State aan het college van Burgemeester en Wethouders, 21 mei 1980)

Bij Koninklijk Besluit d.d. 28 juli 1980 wordt het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 13 februari 1979 vernietigd en wordt bepaald alsnog aan firma 5.1.2e 5.1.2e, een vergunning te verlenen tot het uitbreiden van de inrichting voor de opslag van vuurwerk door het plaatsen van een tweetal kluizen, elk met een opslag van 2.000 kilogram vuurwerk. Aan de uitbreiding wordt een aantal voorwaarden verbonden.
De beweegreden van het college van Burgemeester en Wethouders om de vergunning niet te verlenen was dat zij vreesden voor een ernstig explosiegevaar voor de omgeving dat niet voldoende kan worden tegemoetgekomen door het stellen van voorwaarden. De appellant voerde onder meer aan dat, ondanks het feit dat een medewerker van het Ministerie van Defensie, Bureau Hinderwetzaken, en een medewerker van de afdeling Hinderwet van de gemeente Enschede vooraf advies gaven omtrent het verzoek en ondanks het feit dat er van hun kant geen bezwaar bestond tegen de voorgenomen uitbreiding, het college van Burgemeester en Wethouders de gevraagde vergunning heeft geweigerd. Verder voerde de appellant aan dat er onder andere geen explosiegevaar te vrezen is, dat de gevraagde bebouwing op geruime afstand van bebouwing van derden ligt en dat volgens hem het explosiegevaar door het verbinden van voorwaarden aan de vergunning tot een aanvaardbaar niveau is terug te brengen.
Het Koninklijk Besluit is getekend door de Minister en de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.
(Koninklijk Besluit nummer 75, 28 juli 1980)

Het hoofd van de afdeling Beroepen Milieuhygiëne stuurt op 30 juli 1980 aan het college van Burgemeester en Wethouders een afschrift van het Koninklijk Besluit van 28 juli 1980 behorende bij het Hinderwetberoep van de firma 5.1.2e 5.1.2e.
(Brief van het hoofd van de afdeling Beroepen Milieuhygiëne namens de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne aan het college van Burgemeester en Wethouders, 30 juli 1980)

1982

Op 10 februari 1982 dient 5.1.2e een aanvraag in voor een bouwvergunning voor het bouwen van een werkruimte en schaftlokaal op de Tollensstraat 50.
(Aanvraag bouwvergunning 5.1.2e, 10 februari 1982)

Op 10 februari 1982 vraagt 5.1.2e een bouwvergunning aan voor het bouwen van een kantoor en garage op de Tollensstraat 50.
(Aanvraag bouwvergunning 5.1.2e, 10 februari 1982)

Op 2 maart 1982 zet het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht zijn paraaf op een bijlage bij de bouwaanvraag voor de bouw van een werkruimte en schaftlokaal welke is ingekomen op 23 februari 1982. De chef van de afdeling Stedebouw had zijn paraaf op 26 februari gezet. De chef van de afdeling Bouwtoezicht maakt duidelijk dat er een voorbereidingsbesluit geldt voor het gebied rondom de singels en dat het college van Burgemeester en Wethouder niet zonder meer een bouwvergunning kan verlenen.
(Bijlage bij de aanvraag voor een bouwvergunning afkomstig van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht, 2 maart 1982)

Op 2 maart 1982 zet het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht zijn paraaf op een bijlage bij de bouwaanvraag voor de bouw van een kantoor met garage welke is ingekomen op 23 februari 1982. De chef van de afdeling Stedebouw had zijn paraaf op 26 februari gezet. De chef van de afdeling Bouwtoezicht maakt duidelijk dat er een voorbereidingsbesluit geldt voor het gebied rondom de singels en dat het college van Burgemeester en Wethouder niet zonder meer een bouwvergunning kan verlenen.
(Bijlage bij de aanvraag voor een bouwvergunning afkomstig van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht, 2 maart 1982)

Op 4 maart 1982 adviseert de Overijsselse welstandcommissie, 'Het Oversticht', gunstig met betrekking tot het ontwerp voor de bouw van werkruimte en schaftlokaal door 5.1.2e.
(Brief 'Het Oversticht' aan het college van Burgemeester en Wethouders en de directeur van Gemeentewerken, 4 maart 1982)

Op 9 maart 1982 adviseert de Overijsselse welstandcommissie, 'Het Oversticht', gunstig met betrekking tot het ontwerp voor de bouw van kantoor en garage door 5.1.2e mits een aantal wijzigingen wordt doorgevoerd.
(Brief 'Het Oversticht' aan het college van Burgemeester en Wethouders en de directeur van Gemeentewerken, 9 maart 1982)

Op 24 maart 1982 vraagt het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht aan de brandweer advies betreffende noodzakelijk geachte preventieve brandbeveiligingsmaatregelen voor de bouw van een kantoor met garage door 5.1.2e.
(Brief van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht namens de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting aan de commandant van de brandweer, 24 maart 1982)

Op 26 maart 1982 dient het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht een verzoek in bij het college van Burgemeester en Wethouders om het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel te vragen een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de bouw van een werkruimte en schaftlokaal door 5.1.2e. Ook verzoekt hij de belanghebbende hiervan in kennis te stellen. In een toelichting schrijft het afdelingshoofd dat voor het terrein een voorbereidingsbesluit geldt en dat het bouwplan niet strijdig geacht wordt met het bestemmingsplan ter plaatse.
(Brief van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht namens de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het college van Burgemeester en Wethouders, 26 maart 1982)

Tevens verzoekt het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht op 26 maart 1982 het college van Burgemeester en Wethouders om het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel te vragen een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de bouw van een kantoor met garage door 5.1.2e. Ook vraagt hij de belanghebbende hiervan in kennis te stellen.
In een toelichting schrijft het afdelingshoofd dat voor het terrein een voorbereidingsbesluit geldt en dat het bouwplan niet strijdig geacht wordt met het bestemmingsplan ter plaatse.
(Brief van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht namens de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het college van Burgemeester en Wethouders, 26 maart 1982)

Op 1 april 1982 geeft de commandant van de brandweer de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting advies over noodzakelijk geachte preventieve brandveiligheidsmaatregelen. De garage met een brandwerendheid van tenminste 60 minuten moet gescheiden worden van de rest van het gebouw. Verbindingen moeten plaatsvinden door middel van zelfsluitende deuren of luiken met een brandwerendheid van tenminste 30 minuten en de deur naar het dak moet van binnenuit zonder sleutels en dergelijke geopend kunnen worden. Indien de garage gebruikt gaat worden voor het stallen van voertuigen kunnen nadere eisen gesteld worden aan de brandveiligheid. Andere voorwaarden hebben betrekking op de blusmiddelen en het stallen van voertuigen.
(Advies commandant brandweer aan directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting, 1 april 1982)

Op 8 juli 1982 schrijft het college van Burgemeester en Wethouders een brief aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e betreffende de verbouwing van de panden Tollensstraat 46 en 48. Het college van Burgemeester en Wethouders geeft aan dat het terrein waarop deze panden zich bevinden gelegen is in een gebied waarvoor een voorbereidingsbesluit van kracht is. Het college van Burgemeester en Wethouders is in principe bereid zijn medewerking te verlenen aan de bouwplannen, maar eerst moet er een bouwplan komen dat zal moeten voldoen aan redelijke eisen van welstand en bepalingen van de Bouwverordening. Dit plan zal beoordeeld worden door de provinciale Welstandscommissie 'Het Oversticht.' Ook wordt aangegeven dat Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel een verklaring van geen bezwaar moet afgeven. Verder wijst het college van Burgemeester en Wethouders 5.1.2e erop dat de vermelde woning moet worden aangemerkt als een bedrijfswoning en niet verhuurd mag worden aan derden, aangezien in de nabijheid van de eventueel te bouwen woning een vuurwerkopslagplaats gelegen is. Bij het verhuren van de woning aan derden moet er rekening mee gehouden worden dat op grond van de Hinderwet beperkende voorwaarden moeten worden verbonden aan het gebruik van de vuurwerkopslagplaats.
Het college van Burgemeester en Wethouders schrijft met betrekking tot de bouwaanvraag voor een kantoor met een magazijn alsmede een garage dat de eerste indruk is dat het oogmerk bestaat deze ruimten als woningen te gebruiken.
Het college van Burgemeester en Wethouders deelt mee dat een dergelijk gebruik strijdig is met de Bouwverordening. Bij verhuur aan derden van die ruimten als woning zal op grond van de Hinderwet overgegaan moeten worden tot sluiting van de vuurwerkopslagplaats op het terrein.
(Brief college van Burgemeester en Wethouders aan Kunstvuurwerkfabriek 5.1.2e, 8 juli 1982)

Op 6 oktober 1982 wordt de ontwerp-bouwvergunning welke op 25 augustus 1982 door de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting is ondertekend ter visie gelegd aan het college van Burgemeester en Wethouders. De wethouder voor ruimtelijke ordening, woningbouw en stadsvernieuwing, milieu- en agrarische zaken, de wethouder voor culturele zaken, sport, jeugdzaken, welzijn en recreatie en de wethouder voor financiën, personeelszaken, planning, automatisering en onderzoek tekenen het ontwerp.
(Ontwerp-bouwvergunning, 6 oktober 1982)

Op 14 oktober 1982 verleent het college van Burgemeester en Wethouders een bouwvergunning voor de bouw van een werkruimte en een schaftlokaal aan 5.1.2e met een voorafgaande verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten.[14]
(Bouwvergunning, 14 oktober 1982)

Op 2 december 1982 gaat de ontwerp-bouwvergunning d.d. 24 november 1982 voor het bouwen van een kantoor met garage namens de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting ter visie naar het college van Burgemeester en Wethouders. De wethouder voor ruimtelijke ordening, woningbouw en stadsvernieuwing, milieu- en agrarische zaken, de wethouder voor onderwijs, vorming, emancipatie en peuterzalen, de wethouder voor culturele zaken, sport, jeugdzaken, welzijn en recreatie en de wethouder voor financiën, personeelszaken, planning, automatisering en onderzoek tekenen het ontwerp.
(Ontwerp-bouwvergunning, 24 november 1982)

Op 8 december 1982 verleent het college van Burgemeester en Wethouders een bouwvergunning aan 5.1.2e voor de bouw van een kantoor met een garage en een magazijn.[15]
(Bouwvergunning, 8 december 1982)

1984

Op 28 juni 1984 dient 5.1.2e een aanvraag in voor een bouwvergunning voor het veranderen van een inrit.
(Aanvraag Bouwvergunning, 28 juni 1984)

Naar aanleiding van een verzoek om advies van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 21 augustus 1984 geeft de Overijsselse Welstandscommissie 'Het Oversticht' op 4 september 1984 advies met betrekking tot het wijzigen van de inrit. Het ontwerp inclusief twee tekeningen en drie toelichtingen betreffende het wijzigen van de inrit was bij het verzoek om advies gevoegd. Het advies luidt gunstig, mits in overeenstemming met de op de tekening in rood aangegeven wijzigingen. Dit is met de opdrachtgever d.d. 31 augustus 1984 besproken.
(Brief van de Overijsselse Welstandscommissie 'Het Oversticht' aan het college van Burgemeester en Wethouders en de directeur Gemeentewerken, 4 september 1984)

[14] Zie bijlage 4;
[15] Zie bijlage 4;

Op 29 augustus 1984 zet het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht zijn paraaf op een bijlage bij de bouwaanvraag voor het veranderen van de straatgevel welke is ingediend op 28 juni 1984. De chef van de afdeling Stedebouw heeft zijn paraaf op 28 augustus gezet.

De chef van de afdeling Bouwtoezicht maakt duidelijk dat er een voorbereidingsbesluit geldt voor het gebied rondom de singels en dat het college van Burgemeester en Wethouder niet zonder meer een bouwvergunning kan verlenen.
(Bijlage bij de aanvraag voor een bouwvergunning afkomstig van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht, 29 augustus 1984)

Op 28 november 1984 wordt de ontwerp-bouwvergunning, welke op 2 november 1984 door de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting is ondertekend, aan het college van Burgemeester en Wethouders ter visie gelegd. De wethouder voor ruimtelijke ordening, woningbouw en stadsvernieuwing, milieu- en agrarische zaken, de wethouder sociale zaken, volksgezondheid en maatschappelijk werk, de wethouder voor onderwijs, vorming, emancipatie en peuterzalen en de wethouder voor culturele zaken, sport, jeugdzaken, welzijn en recreatie tekenen het ontwerp.
Op de ontwerp-bouwvergunning staat een aantal mededelingen voor het college van Burgemeester en Wethouders:

1. Voor het terrein waarop belanghebbende het onderhavige bouwwerk wenst te realiseren geldt een voorbereidingsbesluit.
2. Deze vergunning ware te verlenen met gebruikmaking van de algemene verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten.
3. De tekening voor de tervisielegging is u reeds toegezonden op 7 september 1984.

(Ontwerp-bouwvergunning, 28 november 1984)

Op 6 december 1984 verleent het college van Burgemeester en Wethouders een bouwvergunning voor het perceel aan de Tollensstraat 50 voor het veranderen en verplaatsen van de erfafscheiding. Op 28 juni 1984 is deze aanvraag ingekomen. Aan de vergunning is een aantal voorwaarden verbonden.[16]
(Bouwvergunning, 6 december 1984)

1985

Op 17 april 1985 komt de aanvraag voor een bouwvergunning voor het bouwen van een vrachtwagenloods aan de Tollensstraat 50 binnen. De aanvraag is ingediend door 5.1.2e 5.1.2e
(Aanvraag bouwvergunning, 17 april 1985)

Op 10 mei 1985 zet het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht zijn paraaf op een bijlage bij de bouwaanvraag voor het bouwen van vrachtwagenloods welke is ingediend op 17 april 1985. De chef van de afdeling Stedebouw had zijn paraaf op 8 mei gezet. Bouwtoezicht maakt duidelijk dat er een voorbereidingsbesluit geldt voor het gebied rondom de singels en dat het college van Burgemeester en Wethouder niet zonder meer een bouwvergunning kan verlenen.
(Bijlage bij de aanvraag voor een bouwvergunning afkomstig van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht, 10 mei 1985)

[16] Zie bijlage 4;

Op 14 mei 1985 stuurt de Overijsselse Welstandscommissie 'Het Oversticht' ter advisering een ontwerp betreffende de bouw van een vrachtwagenloods. Bij het ontwerp zijn 4 tekeningen en 3 toelichtingen gevoegd. Het advies luidt gunstig, mits de op de linker woning aansluitende muur wordt teruggerooid, zodat een minder koude overgang ontstaat. Geadviseerd wordt de aluminium roldeur dezelfde kleur te geven als de gevelbeplating. Een materiaalmonster op kleur daarvan wordt ter beoordeling nog verwacht.
(Brief van de Overijsselse Welstandscommissie 'Het Oversticht' aan het college van Burgemeester en Wethouders en de directeur Gemeentewerken, 14 mei 1985)

Op 17 juli 1985 wordt de ontwerp-bouwvergunning betreffende de bouw van een vrachtwagenloods, welke op 12 juli 1985 door de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting is ondertekend, aan het college van Burgemeester en Wethouders ter visie gelegd. De wethouder voor ruimtelijke ordening, woningbouw en stadsvernieuwing, milieu- en agrarische zaken, de wethouder voor onderwijs, vorming, emancipatie en peuterzalen, de wethouder voor financiën, personeelszaken, planning, automatisering en onderzoek, de wethouder voor culturele zaken, sport, jeugdzaken, welzijn en recreatie en de wethouder voor economische zaken, bedrijven, grondzaken, verkeer en vervoer en de wethouder voor sociale zaken, volksgezondheid en maatschappelijk werk tekenen het ontwerp.
Op de ontwerp-bouwvergunning staat een aantal mededelingen voor het college van Burgemeester en Wethouders:

1. Voor het terrein waarop belanghebbende het onderhavige bouwwerk wenst te realiseren geldt een voorbereidingsbesluit;
2. Deze vergunning ware te verlenen met gebruikmaking van de algemene verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten;
3. De tekening voor de tervisielegging is u reeds toegezonden op 21 juni 1985;

(Ontwerp-bouwvergunning, 17 juli 1985)

Op 24 juli 1985 verleent het college van Burgemeester en Wethouders een bouwvergunning voor het perceel aan de Tollensstraat 50 voor het bouwen van een vrachtwagenloods en een erfafscheiding. De aanvraag voor de bouwvergunning is op 17 april 1985 ingekomen. Aan de bouwvergunning is een aantal voorwaarden verbonden.[17]
(Bouwvergunning, 24 juli 1985)

1986

Op 14 oktober 1986 stuurt het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht een brief aan het constructiebedrijf dat de vrachtwagenloods aan de Tollensstraat 50 gaat bouwen. Het hoofd verklaart geen bezwaar te hebben tegen de uitvoering van de werkzaamheden. De berekeningen en constructies zijn door het constructiebedrijf op 3 oktober 1986 aan hem toegezonden.
(Brief van het hoofd van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht namens de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het constructiebedrijf, 14 oktober 1986)

[17] Zie bijlage 4;

1989

Op 28 november 1989 ondertekent de hoofdcommissaris van Politie namens het college van Burgemeester en Wethouders een verklaring van geen bezwaar - in afwachting van een nieuwe Hinderwetvergunning - tegen een tijdelijke neerlegging van vuurwerk in een stalen scheepscontainer op het terrein van de inrichting aan de Tollensstraat 46-50 te Enschede. De verklaring geldt in de periode 1 december 1989 tot en met 15 januari 1990.
Het Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e is aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van het gebruik van deze verklaring. Aan deze verklaring van geen bezwaar is een aantal voorschriften verbonden.[18]
(Brief van het college van Burgemeester en Wethouders aan 5.1.2e, 28 november 1989)

[18] Zie bijlage 4.

2.3 De jaren negentig

1991

Op 27 maart 1991 komt een fax van All Round Effects binnen bij de politie Enschede, afdeling Bijzondere Wetten.[19] De fax gaat over de situatie bij Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e naar aanleiding van de ramp in Culemborg. De steller van deze fax zegt zijn fax te sturen op verzoek van een politiefunctionaris. Bovendien zou de steller zijn gevraagd te getuigen. De steller wijst dit af, tenzij er een dringende reden voor is. De volgende punten worden in de brief aangestipt:

- De totale hoeveelheid vuurwerk wordt bij Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e regelmatig overschreden (vooral bij binnenkomen van klein vuurwerk rond oktober tot december);
- De bunkers hebben openingen naar elkaar voor doorvoeren van waterleiding, dit mag volgens voorschriften niet;
- De bunkers zijn op een waterleiding aangesloten met niet meer dan 22 m/m leiding (is voor één bunker al niet toereikend);
- De bunkers hebben meer inhoud dan mag, de drukleiding is niet van manometers voorzien of automatische sproeikoppen (installatie is door eigen mensen aangebracht en niet getest of gekeurd); Er kan geen druk op worden gezet omdat alles lek is;
- Alles zit op dezelfde 22 m/m leiding en niet – zoals het hoort – op het gemeentenet en extra brandweer aansluiting;
- Geen enkele deur van de bunkers sluit zoals het hoort (allemaal krom en van hout met asbest bekleed van binnen);
- Deuren zijn niet inbraakveilig, hoewel vergunning dat vereist;
- Er worden allerlei eigen vuurwerkonderdelen gemaakt;
- Overgebleven afval wordt geloosd in het riool;
- Zwart kruit wordt verwerkt (levensgevaarlijk!), het staat niet op de inkooplijst omdat het zwart wordt ingekocht;
- Geen Hinderwet voor chemie opslag of verwerking ervan, ook niet betreffende hout- en machineverwerking of het lozen in het riool;
- Er zouden ook vrachtwagens worden gereinigd op het terrein, waarvan het afvalwater in het riool loopt;
- Belastingfraude, zwartwerkers.

(Fax van All Round Effects aan Politie Enschede, afdeling Bijzondere Wetten, 27 maart 1991)

Op 6 november 1991 schrijft de directeur van de Milieudienst een brief aan 5.1.2e over de uitvoering van de Hinderwet betreffende de opslag van vuurwerk. Het betreft een brief over de wijziging van de regeling voor de opslag van vuurwerk. 5.1.2e wordt gewezen op het feit dat de nieuwe regeling niet op hem van toepassing is aangezien hij meer dan 1.000 kilogram opslaat. De aan hem verleende Hinderwetvergunning blijft dus van kracht. Hij wordt erop gewezen dat hij strikt aan de voorwaarden uit de in het verleden verleende Hinderwetvergunning moet voldoen. Indien geconstateerd zou worden dat de voorschriften worden overtreden dan zal er een proces-verbaal opgemaakt worden en het vuurwerk in beslag genomen worden. Tevens zullen op grond van de strafbepalingen van de Hinderwet de nodige sancties worden genomen. Bij grove overtredingen en overtredingen die meerdere keren worden geconstateerd zou overwogen kunnen worden de verleende vergunning in te trekken.

[19] Het is onduidelijk wat met deze fax gebeurd is. De complete brief is opgenomen als bijlage 5;

(Brief van de directeur van de Milieudienst aan 5.1.2e *6 november 1991)*

1993

Op 15 juli 1993 schrijft de directeur Milieudienst een brief aan de afdeling Milieuvergunningen van de Directie Materieel Koninklijke Landmacht betreffende de uitvoering van de milieuwetgeving en handhavingsacties.
Hij schrijft dat hij, naar aanleiding van een telefonisch overleg op 12 juli 1993 met een functionaris van de afdeling Milieuvergunningen van de directie Materieel Koninklijke Landmacht ten aanzien van de vuurwerkopslag van Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e en een brief van deze functionaris van 24 juni 1993 ten aanzien van de opslag van ontplofbare stoffen aan de Brinkstraat, constateert dat er binnen de gemeente Enschede bedrijven worden gecontroleerd zonder overleg met de Milieudienst.
De directeur van de Milieudienst verzoekt de directeur Materieel Koninklijke Landmacht om voor toekomstige controles vooraf contact op te nemen met de Milieudienst zodat een gemeenschappelijk bezoek kan worden gepland en er een betere afstemming kan plaatsvinden.
(Brief directeur Milieudienst aan directeur Materieel Koninklijke Landmacht, 15 juli 1993)

In een brief van 6 december 1993 doet de Milieudienst aan 5.1.2e verslag van een bezoek aan zijn bedrijf door de Milieudienst op 24 november 1993. Dit bezoek van 24 november vond plaats naar aanleiding van een controlebezoek van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht.[20] [21] Tijdens beide bezoeken is geconstateerd dat er hoofdzakelijk 'groot' vuurwerk wordt opgeslagen, terwijl de vergunning toestemming verleent voor de opslag van 1.950 kilogram 'groot' en 84.000 kilogram 'klein' vuurwerk. Verder blijkt een aantal deuren slecht te sluiten. Op grond van artikel 8.4 van de Wet milieubeheer dient er een nieuwe vergunning te worden aangevraagd. 5.1.2e dient daartoe een bouwkundige plattegrondtekening bij te voegen.
Ten aanzien van deze aanvraag zijn op 24 november tijdens het bezoek van de Milieudienst de volgende hoeveelheden vuurwerk en gevarenklasse bepaald per bunker:

- Negen grote bunkers van 7.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G[22];
- Eén grote bunker nummer 6 van 7.000 kilogram vuurwerk, waarvan maximaal 1.000 kilogram vuurwerk 1.3G en 6.000 kilogram 1.4S en 1.4G;
- Zeven MAVO-boxen van 2.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G;
- Eén ompakruimte waarin maximaal 250 kilogram onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van de gevarenklasse 1.4S, 1.4G, 1.3G en/of 1.1G.

Ten aanzien van het huidige blussysteem moet in overleg met de brandweer worden bepaald of dit systeem aanpassing behoeft. De deuren van de grote bunkers dienen binnen 2 maanden na datum van deze brief zodanig te worden aangepast dat deze goed sluiten tegen een kozijnaanslag van tenminste 25 millimeter rondom.
(Brief van Milieudienst aan 5.1.2e*, 6 december 1993)*

[20] Voorheen Bureau Hinderwetzaken Koninklijke Landmacht;
[21] Nadere gegevens over dit bezoek ontbreken;
[22] Zie bijlage 2 voor een omschrijving van deze vuurwerkklasses;

1994

In een notariële akte van 7 februari 1994 staat dat 5.1.2e wil regelen dat zijn onderneming in een vennootschap wordt ingebracht. 5.1.2e draagt alle onder de inbreng begrepen activa over aan de vennootschap. De vennootschap neemt voor haar rekening en zal als eigen schulden voldoen de voormelde schulden en verplichtingen. Alle voormelde activa en passiva zijn aan partijen volledig bekend, ze gaan op de vennootschap over in de staat waarin zij zich op de balansdatum bevonden met alle daaraan verbonden rechten en verplichtingen, de inbrenger aan de vennootschap verleent geen garantie en de vennootschap verleent de inbrenger volledige vrijwaring ten aanzien van de aansprakelijkheid voor de voldoening van voormelde schulden en de nakoming van voormelde verplichtingen. Hte recht van opstal is voor een periode van 10 jaar verleend, eindigend op 1 februari 2004.
(Notariële akte, 7 februari 1994)

In een verslag van het project vuurwerkinrichtingen van 10 februari 1994 staat vermeld dat op woensdag 29 december 1993 twee functionarissen van de Milieudienst en een politiefunctionaris Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e hebben gecontroleerd. Smallenbroek houdt zich uitsluitend bezig met de presentatie van groot vuurwerk. Een deel van de aanwezige bunkers wordt verhuurd aan de firma Lesli voor de opslag van klein vuurwerk. Lesli heeft ook het klantenbestand overgenomen van 5.1.2e Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e moet naar aanleiding van deze controle binnen afzienbare tijd een nieuwe allesomvattende vergunning aanvragen (actie Technische Milieuhygiëne).[23]
(Verslag van het project vuurwerkinrichtingen, 10 februari 1994)

Op 25 mei 1994 stuurt de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne naar aanleiding van de ontvangst van het concept-jaarverslag van de gemeente Enschede een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders. Op grond van artikel 34 van het Bijdragenbesluit openbare lichamen milieubeleid bericht hij het volgende met betrekking tot conclusies en aanbevelingen:

- Algemeen concluderend ben ik van mening dat de gemeente Enschede in 1993 wederom een goede voortgang heeft gemaakt met de uitvoering van de Bijdrage Uitvoering Gemeentelijk Milieubeleid- en Nationaal Milieubeleids Plan-taken;
- Ten aanzien van de vergunningverlening Wet milieubeheer en de controles stel ik vast dat u de planning ruimschoots heeft weten te halen. Op grond van de tot en met 1993 geleverde prestaties concludeer ik dat het adequate niveau op deze onderdelen enigszins na 1 januari 1995 zou worden bereikt indien deze lijn ongewijzigd zou worden voortgezet. Gezien uw resterende werkvoorraad ga ik er vanuit dat met de nieuwe planning voor 1994 het adequate niveau medio 1995 kan worden bereikt. Het doet mij deugd dat u vanuit een forse achterstandssituatie enige jaren geleden nu tot een goed niveau van uitvoering bent gekomen. Gezien uw organisatie en personele bezetting voor de uitvoering van de milieutaken welke de laatste jaren (ook in relatie tot het samenwerkingsverband) is gerealiseerd ga ik er vanuit dat deze goede lijn onverkort kan worden gehandhaafd;
- Wat betreft de intergemeentelijke samenwerking in het samenwerkingsverband Enschede adviseer ik u om, zowel voor de uitvoering van de Bijdrage Uitvoering Gemeentelijk Milieubeleid- als voor de Nationaal Milieubeleids Plan-taken wederom een regionaal werkprogramma op te stellen;

[23] Hierover is verder geen correspondentie aangetroffen;

(Brief van de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne aan het college van Burgemeester en Wethouders, 25 mei 1994)

Op 27 mei 1994 wordt een verzoek om vooradvies inzake de op te leggen voorschriften voor een revisievergunning aan de inrichting aan de Tollensstraat 46-50 te Enschede gedaan door de directeur Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht. Dit verzoek wordt gedaan naar aanleiding van controles in het verleden waarbij geconstateerd is dat bij Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e hoofdzakelijk groot vuurwerk in plaats van klein vuurwerk wordt opgeslagen.
(Brief van de directeur Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, 27 mei 1994)

Het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht schrijft in een brief van 22 juni 1994 aan de Milieudienst, in een reactie op diens verzoek om vooradvies met betrekking tot de revisievergunning voor de firma 5.1.2e d.d. 27 mei 1994, het volgende:

1. De volgende hoeveelheden hebben niet geheel zijn instemming:
   a. In bunker 5 is maximaal toegestaan: 500 kilogram van de gevarenklasse 1.3G. Bij een opslag van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de toelaatbare hoeveelheid maximaal 500 kilogram;
   b. In de ompakruimte is maximaal toegestaan: 100 kilogram van de gevarenklasse 1.1G. Bij een opslag van de gevarenklasse 1.1G, 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de toelaatbare hoeveelheid maximaal 100 kilogram. Alleen bij een opslag van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S is de gevraagde hoeveelheid van 250 kilogram toelaatbaar;
   c. De geladen vrachtwagen met vuurwerk is zonder nadere gegevens (gevarenklasse, hoeveelheid, ontstekingsmiddelen) niet te beoordelen;
2. Omtrent brandpreventie werd geadviseerd een en ander te bespreken met de brandweer;
3. De tekeningen 4 en 5 geven niet de juiste situatie weer. De opstelling van de MAVO-boxen heeft in de huidige situatie uit oogpunt van veiligheid niet mijn instemming. Een mogelijke oplossing is te vinden in het verspringend opstellen van de bewaarplaatsen of een vrije ruimte van een halve meter tussen de bewaarplaatsen;
4. Ook volgt het advies om een aantal voorschriften over te nemen, onder andere: de in overleg met de commandant brandweer geplaatste brandblusmiddelen en slanghaspels moeten onbelemmerd bereikt kunnen worden en steeds voor onmiddellijk gebruik gereed beschikbaar zijn. Brandblusmiddelen dienen jaarlijks door een deskundige op bruikbaarheid te worden getest. Als bewijs van keuring moet door de controleur op een aan het blusmiddel bevestigd label de datum van keuring en diens handtekening worden vermeld. Verder mogen mortieren niet worden geladen. Naast deze voorschriften volgen er ook nog voorschriften met betrekking tot de bewaarplaatsen/ MAVO-boxen, de werk-/ montage- en ompakruimte en het gebruik van interne transportmiddelen.

(Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel Koninklijke Landmacht aan de Milieudienst, 22 juni 1994)

Naar aanleiding van het advies van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht d.d. 22 juni 1994 heeft overleg plaatsgevonden met 5.1.2e 5.1.2e geeft aan dat hij het niet eens is met de beperkingen die uit het advies voortvloeien. 5.1.2e stelt voor de drie kleine bunkers ook te gebruiken voor vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G. Vervolgens verzoekt de directeur van de Milieudienst in een brief van 12 augustus 1994 het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht om opnieuw advies te geven omtrent de opslag van vuurwerk bij het Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e De directeur van de Milieudienst verzoekt het hoofd

Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht na te gaan welke maximale hoeveelheden in dat geval in de drie kleine bunkers mogen worden opgeslagen.

Ook de opstelling van de MAVO-boxen kreeg geen instemming van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht. De directeur van de Milieudienst geeft aan dat het gezien de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van woningbouw op de bedrijfsterreinen aan de Tollensstraat en het naastgelegen industrieterrein niet zinvol is 5.1.2e investeringen te laten doen. Het voorstel van 5.1.2e was om de MAVO-boxen om en om leeg te laten en ter vervanging van de drie lege MAVO-boxen drie 20 ft zeecontainers binnen de inrichting te plaatsen, bij voorkeur in het verlengde van de MAVO-boxen. Bij een eventuele verhuizing zijn deze containers gemakkelijk mee te nemen. De directeur van de Milieudienst verzoekt het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan te geven welke maximale hoeveelheden in deze containers mogen worden opgeslagen. Tenslotte wordt gemeld dat in de geladen vrachtwagen circa 400 kilogram vuurwerk van gevarenklasse 1.4G, netto kruitgewicht 50 kilogram en ontstekingsfakkeltjes (Bengaals vuur) van de gevarenklasse 1.4G aanwezig is.
(Brief van de directeur van de Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, 12 augustus 1994)

Op 5 oktober 1994 komt het advies van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders met betrekking tot de aanvraag voor een nieuwe milieuvergunning voor het perceel Tollensstraat 46-50 naar aanleiding van het verzoek van 12 augustus 1994 en het gesprek/bezoek d.d. 4 oktober 1994.

1. De MAVO-boxen mogen alsnog als opslag (2.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G) worden aangemerkt indien er een 'brandmuur' tussen de op lijn geplaatste boxen wordt aangebracht. De brandmuur dient voor de helft uit steenmetselwerk te bestaan, hij dient een halve meter uit te steken ten opzichte van de voorzijde van de boxen en hij dient een halve meter uit te steken ten opzicht van de bovenzijde van de toegangsdeuren.
2. In de drie kleine bunkers mag een hoeveelheid tot 500 kilogram (gevarenklasse 1.3G) per bunker worden opgeslagen. Ook 5.000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S/G is toegestaan indien er geen vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G werd opgeslagen.
3. Ook de geladen vrachtwagen heeft zijn instemming.
4. Een uitbreiding met drie containers heeft de instemming van de Landmacht indien de containers brandwerend worden gemaakt (dat wil zeggen een brandwerendheid tussen de bewaarplaatsen van tenminste 120 minuten), indien de containers met een houten deur met brandwerendheid van ten minste 30 minuten worden geconstrueerd, indien per container maximaal 2.000 kilogram vuurwerk van gevarenklasse 1.4S/G in ongeopende verpakking wordt opgelegd en indien de deuren niet worden gericht/opengesteld direct in de richting van overige bewaarplaatsen.

(Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 5 oktober 1994)

1996[24]

In een brief van 12 januari 1996 deelt het college van Burgemeester en Wethouders de conclusies van een bezoek van een politiefunctionaris en een functionaris van de Milieudienst aan het Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e op 29 december 1995 mede aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e.

[24] Per 1 mei 1996 zijn de Bouwdienst en de Milieudienst samengevoegd tot een nieuwe organisatie Bouw- en Milieudienst;

De conclusies luiden: 'Tijdens het bezoek is geconstateerd dat er nauwelijks vuurwerk voor detaillisten binnen uw inrichting wordt opgeslagen. Verder zijn ten aanzien van de opslag van vuurwerk geen misstanden geconstateerd.'
(Brief college van Burgemeester en Wethouders aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e *, 12 januari 1996)*

Op 3 mei 1996 stuurt de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne naar aanleiding van de ontvangst van het ontwerp-jaarverslag over de uitvoering van de taken uit de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid in 1995 van de gemeente Enschede een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders. Hij schrijft dat hij op basis van de verstrekte gegevens tot de conclusie komt dat de gemeente het adequate niveau van vergunningverlening en handhaving (taken genoemd in artikel 29, eerste lid, onder a van de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid) naar het inzicht van de inspectie heeft bereikt. Hij complimenteert de gemeente hiermee. Hij vraagt echter blijvende aandacht voor de kwaliteit van de vergunningen (bijvoorbeeld de verruimde reikwijdte Wet milieubeheer, koppeling aan bedrijfsinterne milieuzorg, en doorvertaling van het doelgroepenbeleid industrie) en controles.
Het gehele ontwerp-jaarverslag overziend komt de Regionaal Inspecteur tot een positief oordeel. Verder schrijft hij dat de Minister voornemens is, op basis van de ontwerp-Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid-jaarverslagen 1995 de Tweede Kamer te informeren welke gemeenten naar de inschatting van de Inspectie Milieuhygiëne al dan niet tijdig het adequaat niveau per 1 januari 1997 zullen bereiken. De Regionaal Inspecteur verwijst hiervoor naar zijn brief van 25 maart jongstleden waarin hij onder andere een overzicht geeft van de inspectieactiviteiten in 1996.
(Brief van de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne aan het college van Burgemeester en Wethouders, 3 mei 1996)

In een brief van 11 september 1996 aan de Bouw- en Milieudienst komt 5.1.2e terug op een bespreking van diezelfde dag om de oude Hinderwetvergunning die in 1993 samen met het hoofd Bureau Hinderwetzaken is herzien, aan te passen.
5.1.2e schrijft: 'Het gaat om het volgende. Gezien het feit dat de materialen c.q. vuurwerk die wij uit onze eigen fabrieken vanuit China ontvangen, en die zo zijn geconstrueerd zodat er weinig explosieve lading in zit, zien wij ons volume steeds groter worden en de bestaande cellen zouden op bepaalde maanden zeer vol staan. Wij zouden het vuurwerk willen verspreiden in meerdere cellen, daarom vragen wij u bij deze of wij achter op ons bedrijfsterrein (...) een drietal zeecontainers van 20 feet mogen plaatsen voor permanente bewaarplaatsen voor de Klasse I, 1.4 cijfer 43 waar wij dan bruto +/- 4.500 kilogram willen opslaan per container. De containers worden met een tussenruimte van 1 meter van elkaar geplaatst, om bij een eventuele brand te zorgen dat de mondingsvlam niet bij andere containers kan komen.'
(Brief 5.1.2e *aan de Bouw- en Milieudienst, 11 september 1996)*

Op 23 september 1996 schrijft de directeur Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht met betrekking tot de uitvoering milieuwetgeving Tollensstraat 46-50 het volgende: 'Door verscheidene redenen zijn wij tot op heden nog niet overgegaan tot het in procedure brengen van een revisievergunning voor S.E. Fireworks. Wij zijn van plan de aanvraag zoals deze reeds in 1994 aan u is voorgelegd verder af te handelen. U heeft ons reeds op 22 juni 1994 en 5 oktober 1994 geadviseerd.

Als aanvulling op de aanvraag hebben wij op 11 september 1996 van 5.1.2e nog een verzoek gekregen met betrekking tot het plaatsen van drie zeecontainers voor de opslag van vuurwerk (...). Wij verzoeken u hierbij nogmaals om advies, aangezien in de loop der tijd de inzichten en eventuele voorschriften kunnen zijn gewijzigd.'
(Brief directeur Bouw- en Milieudienst aan hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, 23 september 1996)

In een brief van 25 september 1996 aan het college van Burgemeester en Wethouders van Enschede schrijft het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht in een reactie op de adviesaanvraag van 23 september 1996 dat de adviezen, zoals deze zijn uitgebracht in 1994, nog steeds van toepassing zijn. Voor de overige aanvullende voorschriften adviseert hij de voorschriften uit het Handboek Milieuvergunningen (uitgave december 1995), hoofdstuk III.2 Opslag en verkoop van vuurwerk op te nemen.
De directeur deelt verder nog mee dat advies uitgebracht dient te worden op basis van een ontwerp-beschikking. Deze ontbreekt en dus kan het commentaar op dit moment niet als advies worden beschouwd.
(Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan college van Burgemeester en Wethouders, 25 september 1996)

Op 4 november 1996 dient S.E. Fireworks een aanvraag in voor een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning Wet milieubeheer voor de opslag van vuurwerk. In een bijlage bij de aanvraag zijn de hoeveelheden en vuurwerkklasses voor de opslag van vuurwerk opgenomen waarvoor een vergunning wordt aangevraagd:

- Zeven MAVO-boxen à 2.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G;
- Drie zeecontainers dan wel MAVO-boxen à 2.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G;
- Drie kleine bunkers à 500 kilogram vuurwerk 1.3G of 5.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G;
- Negen grote bunkers à 7.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G;
- Eén grote bunker à 7.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G of 500 kilogram 1.3G;
- Eén ompakruimte waarin maximaal 250 kilogram onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van gevarenklasse 1.3G, 1.4S en 1.4G of 100 kilogram 1.1G.

De genoemde hoeveelheden zijn maximale hoeveelheden en er is vanuit gegaan dat het vuurwerk in originele transportverpakking is verpakt, tenzij anders vermeld.
Daarnaast wordt een aantal mededelingen met betrekking tot geladen vrachtwagens gedaan.
(Aanvraag vergunning Wet milieubeheer, 4 november 1996)

De Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede verstuurt op 18 november 1996 een ontvangstbewijs van de vergunningaanvraag Wet milieubeheer aan S.E. Fireworks 5.1.2e.
(Brief Bouw- en Milieudienst aan S.E. Fireworks, 18 november 1996)

1997

Op 10 januari 1997 stuurt de directeur van de Bouw- en Milieudienst een brief aan 5.1.2e. In de brief wordt vermeld dat tijdens een controlebezoek aan S.E. Fireworks op 30 december 1996 door twee ambtenaren van de Bouw- en Milieudienst en één van de politieregio Twente geconstateerd is dat er nauwelijks vuurwerk voor detaillisten wordt opgeslagen. Verder zijn ten aanzien van de opslag van vuurwerk geen misstanden geconstateerd.

Tijdens dit bezoek is nagegaan in hoeverre de inrichting en vuurwerkbewaarplaatsen van S.E. Fireworks voldoen aan de voorschriften behorend bij de hun verleende milieuvergunning.
(Brief van de directeur van de Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders aan 5.1.2e *, 10 januari 1997)*

Op 21 januari 1997 ligt er een ontwerp-besluit in het kader van de Wet milieubeheer. 5.1.2e heeft op 4 november 1996 een aanvraag ingediend voor een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk. De Bouw- en Milieudienst geeft aan geen bezwaar te hebben om de vergunning te verlenen.
Aan het ontwerp-besluit van het college van Burgemeester en Wethouders is een aantal voorschriften verbonden. Deze voorschriften zijn gericht op de elektrische installatie, stookinstallaties, afvalstoffen, brandpreventie en brandbestrijding, bodembescherming, geluid- en trillinghinder, luchtverontreiniging en stankhinder, gedragsvoorschriften, instructie personeel, onvoorziene gebeurtenissen, gasflessenopslag en -gebruik, diesel heftruck/ veegmachine, opslag van vuurwerk, NEN, NEN-EN Normen, besparing energie en water, afvalwater.
(Ontwerp-besluit Wet milieubeheer, 21 januari 1997)

Op 22 januari 1997 stuurt een bewoner van de Renbaanstraat in Enschede naar aanleiding van de aanvraag voor de nieuwe vergunning een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders en de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede. De bewoner van de Renbaanstraat heeft bedenkingen tegen de vergunning. Het is hem een raadsel hoe het in deze tijd nog mogelijk is dat een bedrijf als dit in een woonwijk gehuisvest is. Hij is van mening dat dergelijke bedrijven naar een industrieterrein verplaatst zouden moeten worden.
(Brief van een bewoner van de Renbaanstraat Enschede aan het college van Burgemeester en Wethouders, 22 januari 1997)

Op 23 januari 1997 volgt de openbare kennisgeving van het ontwerp-besluit Wet milieubeheer naar aanleiding van de aanvraag van S.E. Fireworks. Gemotiveerde bedenkingen tegen het ontwerp-besluit kunnen door een ieder tot 21 februari 1997 worden ingediend bij het college van Burgemeester en Wethouders. Ieder wordt vervolgens in de gelegenheid gesteld om mondeling bedenkingen in te brengen tijdens een gedachtewisseling over de stukken bij de Bouw- en Milieudienst.
(Openbare kennisgeving ontwerp-besluit Wet milieubeheer, 23 januari 1997)

Op 28 januari 1997 is een fotokopie van de ingebrachte bedenking met betrekking tot het ontwerp-besluit verzonden aan S.E. Fireworks.
(Toezending ingebrachte bedenking aan 5.1.2e *door de directeur van de Bouw- en Milieudienst, namens het college van Burgemeester en Wethouders, 28 januari 1997)*

Op 10 februari 1997 stuurt het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders. Het betreft een advies behorende bij de vergunningaanvraag van S.E. Fireworks van 4 november 1996. Zijn advies met betrekking tot de vergunningaanvraag luidt als volgt:

1. Op grond van de normering vallen de aangegeven hoeveelheden binnen de noodzakelijke veiligheidsafstanden;
2. De voorgestelde betonnen afscheidingen van de vuurwerkbewaarplaatsen moeten voorzien zijn van een betonwapeningsnet van minimaal 5 millimeter en een maaswijdte van tenminste 50 millimeter;

3. De betonnen vloeren moeten zijn afgedekt met een materiaal dat geen vonkvorming kan veroorzaken;
4. Voor het overige moet de constructie voldoen aan het Handboek milieuvergunningen, hoofdstuk III.2, Opslag en verkoop van vuurwerk.

(Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 10 februari 1997)

Op 24 februari 1997 schrijft de directeur van de Bouw- en Milieudienst aan een functionaris van de Directie Materieel Koninklijke Landmacht een brief waarin verslag wordt gedaan van een telefonisch contact op 18 februari 1997 tussen een functionaris van de Bouw- en Milieudienst en de functionaris van de Directie Materieel Koninklijke Landmacht. Dit contact heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht van 10 februari 1997. Tijdens dit gesprek heeft de functionaris van de Bouw- en Milieudienst aangegeven dat er met betrekking tot de vergunning van S.E. Fireworks geen eisen meer kunnen worden gesteld aan het betonwapeningsnet aangezien het bestaande gebouwen betreft. De functionaris van de Directie Materieel Koninklijke Landmacht is hiermee akkoord gegaan, alsmede met de ontwerp-beschikking.

(Brief van de directeur van Bouw- en Milieudienst aan functionaris van de directie Materieel Koninklijke Landmacht, 24 februari 1997)

Op 11 april 1997 stuurt de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne naar aanleiding van de ontvangst van ontwerp-jaarrapportage over 1996 en een informeel gesprek tussen een functionaris van zijn dienst en een functionaris van de gemeente Enschede over de voortgang van de taken uit de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders.
De Regionaal Inspecteur schrijft dat hij op basis van de verstrekte gegevens en het vooroverleg tot de conclusie komt dat de gemeente de taken vergunningverlening, meldingen en handhaving Wet milieubeheer op 1 januari 1997 op een adequaat niveau uitvoert. Hij vindt dit een goede prestatie en gaat er vanuit dat de gemeente dit niveau verder zal vasthouden. Nu de gemeente op een adequaat niveau van uitvoering is gekomen verzoekt hij de gemeente de komende jaren blijvende aandacht te hebben voor de kwaliteit van de vergunningen met bijzondere aandacht voor de verruimde reikwijdte van de Wet milieubeheer en de integratie van het doelgroepenbeleid en de nazorg van de bedrijfscontroles. De Regionaal Inspecteur maakt de gemeente er verder op attent dat de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid-bijdrage voor 1997 pas wordt overgemaakt nadat het door het college van Burgemeester en Wethouders vastgestelde jaarverslag door de Minister is ontvangen.

(Brief van de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne aan het college van Burgemeester en Wethouders, 11 april 1997)

Op 15 april 1997 zendt de dienst voor het Kadaster en de Openbare Registers te Zwolle de Bouw- en Milieudienst op diens verzoek een uittreksel van de kadastrale registratie betreffende S.E. Fireworks, welke de situatie op dat moment weergeeft. In het uittreksel uit het Kadastraal register staat dat het recht 5.1.2e wordt verleend voor een tijdvak van 10 jaren. De einddatum is 1 februari 2004. De cultuur betreft het huis, de loods, het erf en de fabriek.

(Uittreksel kadastraal register, 15 april 1997)

Op 22 april 1997 verleent de directeur van de Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders aan 5.1.2e een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor de opslag van vuurwerk in het kader van de Wet milieubeheer. Aan de vergunning is een aantal voorschriften verbonden.[25]
Bij de 'nadere motivering van het besluit' wordt vermeld dat naar aanleiding van de tervisielegging een bewoner van de Renbaanstraat op 22 januari een bedenking heeft gestuurd, welke op 23 januari was binnengekomen. De Bouw- en Milieudienst merkt naar aanleiding van deze bedenking op dat zij bij de beoordeling van het onderhavige verzoek om vergunning slechts de milieuhygiënische aspecten kan betrekken. Planologische c.q. ruimtelijke ordeningsaspecten kunnen niet worden aangemerkt als aspecten in de zin van de Wet milieubeheer. Deze aspecten vallen namelijk buiten de reikwijdte van de genoemde wet. De ingebrachte bedenking kan door de Bouw- en Milieudienst bij de beoordeling van deze vergunningaanvraag buiten beschouwing worden gelaten. Ambtshalve wordt opgemerkt dat de onderhavige inrichting niet is gevestigd in een woonwijk, zoals kennelijk door de bezwaarde wordt gesteld, maar op een industrieterrein. De Bouw- en Milieudienst is van mening dat bij naleving van de voorschriften verbonden aan een dergelijke vergunning de eventuele ondervonden overlast voor de omgeving tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt. Wel wordt opgemerkt dat de gemeente maatregelen kan treffen indien geconstateerd wordt dat een bedrijf de gestelde voorwaarden heeft overtreden.
(Vergunning Wet milieubeheer, 22 april 1997)

Op 24 april 1997 is de openbare kennisgeving van het besluit tot vergunningverlening voor een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk in het kader van de Wet milieubeheer. Beroep tegen dit besluit kan worden ingesteld voor 6 juni 1997.
(Openbare kennisgeving besluit Wet milieubeheer, 24 april 1997)

Op 1 mei 1997 deelt het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht in een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders mee dat er geen bezwaar bestaat tegen het besluit tot vergunningverlening aan S.E. Fireworks.
(Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 1 mei 1997)

1998

Op 8 april 1998 wordt een huurovereenkomst tussen 5.1.2e en een viertal vennoten gesloten. Het huurcontract loopt van januari 1998 tot en met 31 december 2002. De huurovereenkomst heeft betrekking op de bedrijfsruimte met twee woonruimten. Het gehuurde mag uitsluitend gebruikt worden als bedrijfshal, kantoor, bunkers en garages bestemd voor de handel in en opslag van vuurwerk en al hetgeen daarmee in de ruimste zin van het woord verband houdt. Wat de woonruimten betreft mag het gehuurde uitsluitend hetzij als kantoor annex opslagruimte hetzij als woonruimte bestemd voor eigen woning door één of meer van de vennoten van huurder gebruikt worden.
(Huurovereenkomst, 8 april 1998)

[25] Zie bijlage 4;

Op 8 mei 1998 stuurt de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne naar aanleiding van de ontvangst van het ontwerp-jaarverslag over 1997 en een informeel gesprek tussen een functionaris van zijn dienst en een functionaris van de gemeente Enschede over de voortgang van de taken uit de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders. In de brief geeft hij aan dat de gemeente Enschede vanaf 1995 actief heeft deelgenomen aan de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid. Op grond van deze regeling heeft het Rijk gemeenten gedurende drie jaar financieel ondersteund om de in deze regeling genoemde taken op een adequaat niveau uit te kunnen gaan voeren. Met het indienen van het laatste ontwerp-Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid-jaarverslag wordt door het college van Burgemeester en Wethouders aangegeven in hoeverre het vereiste adequate niveau is bereikt. De Regionaal Inspecteur geeft aan dat het grootste deel van de wettelijk verplichte en gekozen Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid-taken inmiddels op adequaat niveau wordt uitgevoerd. Aan de taken 'BOOT', 'Lozingenbesluit' en 'Gemeentelijk rioleringsplan' is formeel niet voldaan. Afhankelijk van de inhoud van het door het college van Burgemeester en Wethouders vast te stellen Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid-verslag en de reactie van het college van Burgemeester en Wethouders op de door de Regionaal Inspecteur gevraagde nadere toelichting over de stand van zaken van de uitvoering van de achterblijvende taken zal de Regionaal Inspecteur de Minister berichten of de gemeente Enschede voldaan heeft aan de Vervolgbijdrageregeling Ontwikkeling Gemeentelijk Milieubeleid.
(Brief van de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne aan het college van Burgemeester en Wethouders, 8 mei 1998)

In een brief van 16 juni 1998 van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, een functionaris van de Bouw- en Milieudienst, 5.1.2e en 5.1.2e wordt vermeld dat een functionaris van de directie Materieel Koninklijke Landmacht op 10 juni 1998 de vuurwerkopslag aan de Tollensstraat 50 te Enschede bezocht heeft. De volgende afwijkingen van de milieuvergunning zijn geconstateerd:

1. In bunker 1 staat naast vuurwerk een ontvlambare stof klasse 3, zogenaamde Regenboogvloeistof; deze moet gescheiden van het vuurwerk worden opgeslagen;
2. In bunker 4 staan verschillende dozen met een foutieve sticker; de gebruiker moet deze van de juiste sticker voorzien;
3. In bunker 8 ontbreekt de kozijnaanslag;
4. In bunker 12 staat naast verpakt vuurwerk 1.4G:
   a. Afvalvuurwerk;
   b. ontvlambare stoffen als in bunker 1;
   c. een aantal losse mortierbommen, die daardoor in de klasse 1.1 ingedeeld moeten worden;

   Stoffen onder a en b verwijderen of elders gescheiden van vuurwerk onderbrengen; mortierbommen inpakken in originele verpakking, dan 1.3G;
5. In het algemeen staat in sommige bunkers een combinatie van 1.3 en 1.4 waarmee de totale inhoud van de bunkers boven de toegestane hoeveelheid komt. Daarnaast wordt in het algemeen het vuurwerk te hoog opgestapeld, namelijk (bijna) tegen de sprinklerinstallatie;
6. In loods 6 is een afvoergerede partij vuurwerk van 300 à 400 kilogram aangetroffen; volgens de vergunning mag in deze loods geen vuurwerk staan: hiervoor zo mogelijk een aparte bunker inrichten en indien nodig een aanpassing van de vergunning starten;

7. In totaal staan er zeven containers, terwijl op de tekening bij de vergunning drie containers zijn weergegeven; hiertegen is geen bezwaar maar het moet wel vastgelegd worden;
8. In één van de containers staat te veel vuurwerk, circa 3.000 kilogram in plaats van de toegestane 2.000 kilogram;
9. Verpakkingsafval niet laten liggen in bunkers, ompakruimte en loods, maar opslaan in bijvoorbeeld een afvalcontainer of andere opslagplaats zonder vuurwerk en dergelijke; afvalvuurwerk in aparte bunker opslaan (zie ook 4).

De brief besluit met de opmerking dat eventuele aanpassingen binnen een maand zijn te realiseren of te corrigeren. Eventuele hercontrole laat het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan het inzicht van de eigenaar over.
(Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, functionaris van de Bouw- en Milieudienst, 5.1.2e, 5.1.2e*, 16 juni 1998)*

In een brief van 7 oktober 1998 doet S.E. Fireworks een verzoek aan een functionaris van de Bouw- en Milieudienst tot uitbreiding van een aantal zeecontainers,[26] het verhogen van het aantal kilo's in de zeecontainers van 2.000 kilogram tot 3.000 kilogram, en het verhogen van het aantal kilo's vuurwerk in de ompakruimte tot maximaal 500 kilo.
(Brief van S.E. Fireworks aan de Bouw- en Milieudienst, 7 oktober 1998)

In een brief van 17 november 1998 verzoekt de Bouw- en Milieudienst een functionaris van de directie Materieel Koninklijke Landmacht om een vooradvies uit te brengen inzake de door S.E. Fireworks aangevraagde uitbreiding.
(Brief van de Bouw- en Milieudienst aan een functionaris van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, 17 november 1998)

1999

De Bouw- en Milieudienst verzoekt het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht op 25 januari 1999 binnen twee weken advies te geven met betrekking tot de uitbreiding van de opslag van vuurwerk bij de firma S.E. Fireworks. Op een eerder verzoek om advies hieromtrent is nog steeds geen reactie gekomen waardoor de aanvraag van de milieuvergunning stagneert. Het bedrijf verwacht voor de millenniumwisseling een grote omzet in vuurwerk waarvoor voldoende opslagcapaciteit noodzakelijk is.
(Brief van de Bouw- en Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, 25 januari 1999)

Het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht meldt in een brief van 23 februari 1999 aan het college van Burgemeester en Wethouders dat hij op 19 februari 1999 een bezoek heeft gebracht aan de firma S.E. Fireworks. Hij zegt dat hij zich kan verenigen met de verhoging van de hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte en de uitbreiding met het gewenste aantal containers, ondanks het feit dat de opslag in containers niet zijn voorkeur geniet. Het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht heeft met 5.1.2e en 5.1.2e afgesproken dat de containers op lijn worden gezet en

[26] Het aantal zeecontainers wordt niet vermeld;

niet tegenover elkaar. Verder benadrukt hij dat het een tijdelijke oplossing betreft voor de periode van 1 à 2 jaar en dat in de nieuwbouw geen containers meer worden gepland.

Het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht geeft aan dat de hoeveelheid in de ompakruimte kan worden uitgebreid tot 500 kilogram indien de ompakruimte wordt voorzien van een handbediende sprinklerinstallatie.
(Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 23 februari 1999)

Op 29 maart 1999 diende S.E. Fireworks een aanvraag in voor een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van drie jaar voor een inrichting voor de opslag van vuurwerk.
(Aanvraag vergunning Wet milieubeheer, 29 maart 1999)

Op 10 mei 1999 geeft de Bouw- en Milieudienst aan dat het college van Burgemeester en Wethouders voornemens is de gevraagde vergunning te verlenen. Er bestaat geen bezwaar om de vergunning te verlenen vanwege de bestaande toestand van het milieu; de gevolgen voor het milieu, die de inrichting kan veroorzaken; de toekomstige ontwikkelingen van de inrichting / in de omgeving; het stellen van toereikende voorschriften om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen; vigerende milieukwaliteitseisen en overige in acht te nemen factoren. Een aantal voorschriften is verbonden aan de het ontwerp-besluit met betrekking tot de instructie van het personeel en de opslag van vuurwerk.
(Ontwerp-besluit Wet milieubeheer, 10 mei 1999)

Op 12 mei 1999 vindt de openbare kennisgeving van het ontwerp-besluit plaats. De Bouw- en Milieudienst geeft aan dat gemotiveerde bedenkingen tegen de veranderingsvergunning voor de duur van 3 jaar voor de inrichting en opslag van vuurwerk tot 10 juni 1999 schriftelijk kunnen worden ingediend bij het college van Burgemeester en Wethouders. Mondelinge bezwaren kunnen na afspraak worden geuit op 3 juni 1999 in de vergaderkamer van de Bouw- en Milieudienst.
(Openbare kennisgeving ontwerp-besluit, 12 mei 1999)

Op 18 mei 1999 stuurt het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders. In deze brief geeft het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan dat hij zich kan verenigen met de voorschriften die de gemeente heeft geformuleerd in de ontwerp-beschikking Wet milieubeheer.
(Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 18 mei 1999)

Op 22 juni 1999 schrijft het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst aan directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht dat zij steeds vaker wordt geconfronteerd met adviezen met betrekking tot de mogelijkheden voor de opslag van vuurwerk van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht die rechtstreeks zijn gericht aan de betrokken ondernemer. De gemeente Enschede, in vele gevallen het bevoegd gezag, wordt hierbij echter niet betrokken. De gemeente kan pas op het moment dat bij haar een aanvraag voor een milieuvergunning binnenkomt nagaan of de opslag van vuurwerk op de aangegeven plaats mogelijk is. De gemeente toetst hierbij op meer punten dan alleen de Wet milieubeheer. Er wordt in ieder geval gekeken of de opslag van vuurwerk en de bijbehorende activiteiten binnen het geldende bestemmingsplan passen. De gemeente moet in dat geval de betreffende ondernemer op grond van de Wet milieubeheer een milieuvergunning verlenen en

hem meedelen dat hij de activiteiten op grond van het bestemmingsplan niet mag uitoefenen, hetgeen voor ondernemers teleurstellend kan zijn.

De gemeente wijst de directeur Materieel Koninklijke Landmacht op het feit dat het Bureau Adviseur Milieuvergunningen op grond van artikel 7.1 van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer is aangewezen als adviseur voor het bevoegd gezag en niet als adviseur van de onderneming. Het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht adviseert nu zowel de vergunningaanvrager als de vergunningverlener waardoor de onafhankelijkheid in het geding komt. De gemeente wil weten of deze wijze van advisering strijdig dan wel overeenkomstig de werkwijze van de Koninklijke Landmacht is. Indien het niet strijdig is, verzoekt de gemeente bij het adviestraject betrokken te worden.
(Brief van het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst aan de directeur Materieel Koninklijke Landmacht, 22 juni 1999)

Op 6 juli 1999 reageert het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht op de brief van 22 juni 1999 van het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst. Hij geeft aan dat de manier van werken is voortgekomen uit de uiteenlopende wijze waarop gemeenten/milieudiensten het bureau bij de vergunningverleningsprocedure betrekken. Dit heeft ertoe geleid dat een adviseur in de regel op voorhand gaat bezien wat uitgaande van de externe veiligheid de mogelijkheden zijn zonder dat hieraan het woord advies wordt verbonden. Het voordeel voor het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht is dat bezoeken regionaal kunnen worden gepland omdat er geen adviestermijn aan verbonden is. Het voordeel voor het bevoegd gezag is dat er minder hoeft te worden aangepast in een (ontwerp-) vergunning. Het gebeurt regelmatig dat een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag bij een dergelijke bespreking aanwezig is. Het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht wijst erop dat bij elke telefonische afspraak wordt verteld dat eerst contact met het bevoegd gezag moet worden opgenomen om te bezien of de verkoopvergunning en opslagvergunning passen binnen het door de gemeente gevoerde beleid. Bij het bezoek wordt medegedeeld dat uit de brief niet mag worden afgeleid dat de vergunningen ook zullen worden verleend. Verder wordt verteld dat het officiële advies aan het bevoegd gezag is gericht en niet aan de aanvrager van de vergunning. Het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht belooft dat een dergelijke bespreking in het vervolg uitsluitend via de gemeente Enschede en in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de gemeente zal worden gepland.
(Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst, 6 juli 1999)

Op 19 juli 1999 wordt een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor de opslag van vuurwerk aan S.E. Fireworks verleend. Aan de vergunning zijn voorschriften verbonden.[27] In eerste instantie zijn geen voorschriften verbonden aan de opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal elf zeecontainers. Hieraan wordt tegemoetgekomen door het verbinden van voorschriften in hoofdstuk 3 aan de vergunning. Voor het overige zijn geen wijzigingen aangebracht ten opzichte van het uitgebrachte ontwerp-besluit.
(Besluit Wet milieubeheer, 19 juli 1999)

Op 21 juli 1999 is de openbare kennisgeving van het besluit (Wet milieubeheer) om een veranderingsvergunning te verlenen met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor de opslag van vuurwerk. Beroep tegen het besluit kan worden ingesteld tot 2 september 1999.

---

[27] Zie bijlage 4;

(Openbare kennisgeving besluit, 21 juli 1999)
Op 9 september 1999 verzoekt de Bouw- en Milieudienst het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht om advies in verband met de mogelijke verhuizing van S.E. Fireworks. De Bouw- en Milieudienst wil graag weten hoe de producten van S.E. Fireworks moeten worden gecompartimenteerd, welke bouwkundige en brandpreventieve voorzieningen moeten worden getroffen en welke terreinafmetingen, er vanuit gaande dat het gevaaraspect binnen de grenzen van de inrichting blijft, noodzakelijk waren.
(Brief van de Bouw- en Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, 9 september 1999)

Op 7 december 1999 adviseert het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht het college van Burgemeester en Wethouders inzake de opslag van vuurwerk en explosieve stoffen in het kader van de Wet milieubeheer bij S.E. Fireworks in verband met de mogelijke verhuizing:

- 50 kilogram rookzwak buskruit netto 1.3G op te slaan in een vrijstaande ruimte aan de buitenzijde van gebouwen, toegang in een veilige richting; onveilige afstand bij deze hoeveelheid 25 meter. Voor dit gebouwtje kan gedacht worden aan een opslag als bij vuurwerk, halfsteens metselwerk eventueel in verband met weersomstandigheden met een spouw. Bij voorkeur verdelen in zo klein mogelijke hoeveelheden, bijvoorbeeld in een zogenaamde honingraatopstelling;
- 100 kilogram ontstekers 1.4S bruto in de originele verpakking in bijvoorbeeld een brandkast op kantoor of een 60 minuten brandwerend opslagkastje van halfsteens metselwerk met een betonnen afdekking; a-b-c afstanden 0-2,5-5 meter. Niet opslaan tezamen met explosieven in verband met eventuele diefstal of gezamenlijke reacties;
- 50 kilogram vuurwerk 1.1G bruto opslaan in een 60 minuten brandwerende ruimte aan de buitenzijde van gebouwen, toegang in een veilige richting, bij voorkeur vrijstaand; onveilige afstand rondom bij deze hoeveelheid 17 meter;
- 50 kilogram vuurwerk 1.2G bruto: uit beproeving is gebleken dat deze vuurpijlen door de geringe uitworpafstanden opgeslagen kunnen worden als 1.3G met een minimum onveilige c-afstand van 40 meter. Hierdoor zouden ze gecombineerd opgeslagen kunnen worden met het vuurwerk uit het volgende punt;
- 1.000 kilogram 1.3G bruto a-b-c: 25-35-50 meter, met automatische sprinkler 0-2,5-5 meter;
- Voor de opslag van 200.000 kilogram 1.4S en 1.4G heeft het hoofd niet voldoende informatie om een gedegen antwoord te geven.

(Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, 7 december 1999)

Feitenoverzicht rond de vergunningverlening aan S.E. Fireworks

2.4 Het jaar 2000

In een brief d.d. 4 januari 2000 aan S.E. Fireworks vermeldt het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders dat op 29 december drie functionarissen van de Bouw- en Milieudienst S.E. Fireworks bezocht en gecontroleerd hebben aan de hand van de voorschriften welke verbonden zijn aan de op 22 april 1997 verleende revisievergunning en de op 19 juli 1999 verleende veranderingsvergunning. Tijdens de controle is geconstateerd dat de voorschriften, voor zover gecontroleerd, worden nageleefd.
(Brief hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders aan S.E. Fireworks, 4 januari 2000)

Op 13 mei 2000 zijn de Revisievergunning van 22 april 1997 en de Veranderingsvergunning van 19 juli 1999 van toepassing op S.E. Fireworks. De volgende vergunde hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte gelden op 13 mei 2000:[28]

- Negen grote bunkers à 7.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G (revisievergunning)
- Eén grote bunker à 7.000 kilogram 1.4S/G of 500 kilogram 1.3G (revisievergunning)
- Drie kleine bunkers à 500 kilogram 1.3G of 5.000 kilogram 1.4S/G (revisievergunning)
- Zeven MAVO-boxen à 3.500 kilogram vuurwerk 1.4S/G (veranderingsvergunning)
- Veertien zeecontainers à 3.500 kilogram vuurwerk 1.4S/G (veranderingsvergunning)

Daarnaast is er één ompakruimte waarin maximaal 500 kilogram onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van gevarenklasse 1.4S/G.
De maximale hoeveelheid vuurwerk bedraagt *158.500 kilogram*.

[28] De vergunde hoeveelheden vuurwerk zijn ontleend aan hetgeen bepaald is in de Revisievergunning van 22 april 1997 en Veranderingsvergunning van 19 juli 1999. Zie ook bijlage 4;

3 Observaties en vragen

3.1 Observaties

Deze observaties zijn gebaseerd op de schriftelijke bronnen uit gemeentelijke archieven. Het is denkbaar dat aanvullende informatie in een enkel geval tot een andere observatie zou leiden.

1. In de loop van de jaren (1976-1999) is de *capaciteit* van de vuurwerkopslag bij S.E. Fireworks schoksgewijs fors toegenomen: van 10.000 kilogram in 1976 tot 158.500 kilogram in 1999.

2. Ook de *aard* van het opgeslagen vuurwerk is veranderd: van consumentenvuurwerk naar steeds meer professioneel vuurwerk.

3. In de loop van de jaren zijn er meer verschillende *soorten van opslag*plaatsen gekomen (MAVO-boxen, zeecontainers).

4. De hierboven geconstateerde ontwikkelingen hebben een aantal malen geleid tot veranderingen in het kader van de Hinderwet/milieuvergunning. Dit gebeurt voortdurend in een samenspel tussen de gemeente Enschede, het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht en S.E. Fireworks.

5. In 1993 constateert het bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht dat het accent bij S.E. Fireworks was verschoven van klein vuurwerk naar professioneel vuurwerk en dat daardoor de bestaande vergunning niet meer aansloot bij de werkelijkheid. Het duurt dan tot september 1996 alvorens de gemeente de draad weer oppakt en start met de procedure voor een revisievergunning.

6. Bij de vergunningverlening heeft de gemeente Enschede zich steeds gebaseerd op de adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht. Dit bureau geeft met name de voorwaarden aan waaronder opslag en bewerking zijn gerechtvaardigd.

7. Het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht communiceert niet alleen met de gemeente, maar ook rechtstreeks met het betrokken bedrijf. In 1993 constateert de gemeente dat het bureau zonder overleg met de gemeente bedrijven in Enschede controleert. In 1999 legt de gemeente aan het bureau de vraag voor of het nu adviseur voor het bevoegd gezag of van de onderneming is.

8. De gemeente stelt voorwaarden aan S.E. Fireworks maar richt zich tegelijkertijd steeds op het continueren van een werkbare situatie bij het bedrijf.

9. De gemeente is vanaf het midden van de jaren negentig in onderhandeling met S.E. Fireworks in verband met de herinrichting van het gebied en de daaruit voortvloeiende verplaatsing van het bedrijf.

10. In 1994 acht de gemeente het, gezien de te verwachten ontwikkelingen binnen het betreffende gebied, niet zinvol dat S.E. Fireworks nog grote investeringen moet plegen. Het gemeentelijk bevoegd gezag en het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht gaan akkoord met de plaatsing van zeecontainers om uitbreiding van opslagcapaciteit mogelijk te maken.

11. Uit de archieven blijkt weinig van controle op de naleving van alle voorschriften die het bevoegd gezag aan S.E. Fireworks heeft gesteld.

12. S.E. Fireworks wordt in ieder geval vier keer (1993, 1995, 1996 en 1999) bezocht in het kader van eindejaars-acties met betrekking tot de opslag van vuurwerk. Bij deze bezoeken constateren controleurs (politiefunctionarissen en/of medewerkers van de Milieudienst) dat bij S.E. Fireworks weinig consumentenvuurwerk is opgeslagen en de voorschriften, voor zover gecontroleerd, worden nageleefd. Er worden ten aanzien van de opslag van het vuurwerk geen misstanden geconstateerd. Daarnaast hebben bezoeken plaats in het kader van vergunningaanvragen.

13. Enkele keren (1993, 1994 en 1998) wordt tijdens controles door het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aangegeven dat er wat schort aan de veiligheidssituatie bij S.E. Fireworks. Wat met deze observaties is gebeurd, is onduidelijk.

14. Uit de gemeentelijke archieven blijkt niet dat, afgezien van medewerkers van de Milieudienst, politie en controleurs van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht nog anderen (brandweer, Inspecties) controles of inspecties bij S.E. Fireworks hebben uitgevoerd.

15. De reacties van de Inspectie van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne midden jaren negentig ten aanzien van het gemeentelijk vergunningen- en handhavingsbeleid gaven het gemeentelijk bevoegd gezag geen aanleiding om het vigerende milieubeleid aan te passen.

16. De verslaglegging van het gehele handhavingstraject is karig. Van sommige bezoeken die plaatsvonden zijn geen verslagen; mogelijk hebben meer bezoeken plaatsgehad dan waarover is gerapporteerd.

17. Externe veiligheid komt in relatie tot S.E. Fireworks in de loop der jaren weinig aan de orde. Hierbij speelt een belangrijke rol:
    - de afwezigheid van landelijk beleid ten aanzien van vuurwerkopslag;
    - de afwezigheid van de brandweer in het gehele vergunningentraject;
    - de beperkte afstanden van de te hanteren veiligheidszone's; en
    - de positieve adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht.

3.2 Vragen

Naast een aantal eerste observaties roept het feitenoverzicht ook een aantal vragen op. Beantwoording van deze vragen kan mogelijk een beter zicht geven op de gebeurtenissen in Enschede. Slechts door middel van aanvullend onderzoek binnen, maar ook buiten Enschede, zal het mogelijk zijn antwoord te geven op deze vragen.

Enschede specifiek:

- In hoeverre is de gemeente in formele zin correct omgegaan met de verschillende vergunningen?
- In hoeverre waren de milieuvergunningen (en dan met name die van 1997 en de uitbreiding van 1999) adequaat en passend gezien de toen aanwezige kennis over vuurwerkopslag en externe veiligheid?
- Welke redenen liggen ten grondslag aan de vertraging in de vergunningprocedure tussen 1993 en 1996?
- In hoeverre was de houding van de gemeente ten aanzien van S.E. Fireworks bijzonder? Was er verschil met de wijze van omgang met andere bedrijven - met name ook vuurwerkopslag - in Enschede?
- Zijn er nog andere handhavingsactiviteiten verricht dan die welke in het stuk zijn vermeld?
- Hoe was het gemeentelijk handhavingsbeleid georganiseerd (frequentie, vastlegging, controle, bekendmaking, scheiding tussen vergunningverlening en handhaving en dergelijke)?
- Hoe en wat werd door de gemeente gecommuniceerd met de omwonenden in het kader van de vergunningen (advertenties, voorlichtingsavonden, huis-aan-huis brieven en dergelijke)?
- Wat is de invloed geweest van de plannen voor de herstructurering van het gebied op het veiligheidsbeleid ten aanzien van S.E. Fireworks?
- Wat is gedaan met de brief uit 1991 naar aanleiding van de explosie in Culemborg?
- Wat betekende de gedeeltelijke goedkeuring door Gedeputeerde Staten van het bestemmingsplan? Heeft dit iets te maken met de externe veiligheidsrisico's van onder andere S.E. Fireworks?[29]
- Welke andere signalen zijn in deze periode ontvangen over de veiligheidssituatie van vuurwerkopslag?

[29] Zie bijlage 1.

Enschede in vergelijking tot en in relatie tot externen:

- In hoeverre was de wijze van opslag bij S.E. Fireworks afwijkend van de wijze waarop vuurwerkopslag in de rest van Nederland plaatsheeft?
- In hoeverre hebben andere organen en instanties in de betreffende periode controles verricht bij S.E. Fireworks? Zouden dergelijke controles te verwachten zijn geweest?
- In hoeverre is het handhavingsbeleid in Enschede afwijkend van het beleid in andere vergelijkbare gemeenten?
- In hoeverre zijn er naar aanleiding van bijvoorbeeld de explosie in Culemborg elders lessen geleerd die ook relevant zouden zijn geweest voor Enschede?
- In hoeverre draagt de complexiteit van de classificering en de vele voorschriften rond de vuurwerkopslag bij aan een situatie waarin het bevoegd gezag zich in het algemeen niet meer bezighoudt met de vergunningverlening?
- Zou de aanwezigheid van landelijk vuurwerkbeleid -in het bijzonder voor professioneel vuurwerk- hebben bijgedragen aan een volwaardiger lokaal vergunningenbeleid?

BIJLAGEN

I	Ontwikkelingen Roombeek en S.E. Fireworks	49
II	Inventarisatie wet- en regelgeving vuurwerk	55
III	Attributie, delegatie en mandaat in de gemeente Enschede	59
IV	Overzicht vergunningen en voorwaarden	65
V	Fax van All Round Effects aan politie Enschede	91
VI	Overzicht gebruikte bronnen	93

I. Bijlage I: Ontwikkelingen Roombeek en S.E. Fireworks

Omstreeks 1830 heeft een aantal stoomweverijen zich in het gebied 'Roombeek' gevestigd. Een impuls tot verdere ontwikkeling kwam met de op particulier initiatief aangelegde spoorlijnen in 1870. Dit droeg bij aan de verdere ontwikkeling van de textielindustrie in dit gebied. Langs deze spoorwegen concentreerden zich de weverijen, blekerijen, ververijen en andere textielbedrijven. In de directe omgeving van deze concentraties ontstonden woongebieden zoals Schurinksweide en het Roomveldje. In 1907 kwam het uitbreidingsplan van Enschede tot stand. Dit plan bevatte de aanleg van 'de Singel', een brede rondweg rondom Enschede. De invulling van het gebied langs en binnen de Singel, voornamelijk met woningbouw, nam hiermee een aanvang.
In de jaren zestig begon de malaise in de textielindustrie en vele bedrijven moesten uiteindelijk stoppen. In 1990 sloot het laatste bedrijf dat deel uitmaakt van de oorspronkelijke industrie, Spinnerij Nederland, haar deuren.
(Dossier bedrijfsterreinen: herstructurering bedrijfsterreinen Enschede-Noord, nr. 4115, geen jaartal)

1984

Het bestemmingsplan 'Tollensstraat 20'[30] van 4 juni 1984 heeft tot doel de vestiging van milieuhinderlijke bedrijven te voorkomen door de betreffende gronden een bestemming te geven. De bestemming voor de percelen Tollensstraat 46, 48, 50 is grotendeels BII; deels BIII. Volgens de bij de voorschriften behorende staat van inrichting valt de opslag van vuurwerk in categorie 4 (afstand tot woningen minimaal circa 100 meter).
(Dossier Bestemmingsplan 'Tollensstraat 20', nr. BD 3275 1983)

1989

In mei 1989 komt er een opdracht voor een herstructureringsonderzoek gericht op het gebied in de omgeving van de Bamshoeve en het voormalig Nino-complex. Aanleiding is het feit dat hier in de loop van de tijd problemen zijn ontstaan met betrekking tot het functioneren van de bedrijfsterreinen in relatie tot de daaromheen gelegen woongebieden. Geopperd:
- het aanreiken van uitbreidingsmogelijkheden en vernieuwing op eigen terrein;
- verplaatsing van de huidige bedrijven naar elders, waarna sloop en uitgifte van nieuwe kavels plaatsvinden. Een nieuwe hoofdontsluitingsweg is daarbij voorwaarde.

Verder valt uit de conclusies en aanbevelingen op te maken dat men van oordeel is dat woningbouw langs de Tollensstraat in kwalitatief opzicht een goede optie is. Tussen een lineaire woningbouwontwikkeling en de nieuwe ontsluitingsweg is dan ruimte voor een overgangszone met bedrijfsontwikkeling. Gezien de te verwachten verwervings- en verplaatsingskosten wordt de haalbaarheid gering geacht. De meest oostelijke zone van het complex van de Spinnerij Nederland (Bamshoeve) wordt het meest geschikt geacht voor woningbouwontwikkeling.
(Dossier Haalbaarheidsonderzoek Bamshoeve 1989-1994 nr. BD 1956, geen jaartal)

---

[30] Dit bestemmingsplan heeft betrekking op het gebied Tollensstraat, Roomweg, voormalige spoorlijn Enschede-Lonneker, alsmede percelen aan de Lasondersingel (gelegen ten oosten van de Tollensstraat). Dit bestemmingsplan is in het leven geroepen nadat de Machinefabriek v/h Thole BV gesaneerd was. Deze fabriek was gesitueerd aan de Tollensstraat 20.

In het haalbaarheidsonderzoek herstructurering bedrijfsterreinen Enschede-Noord 1989-1990 doet Bureau op ten Noort-Blijdenstein in een tussenrapportage Onderzoek Binnenstedelijk Bedrijfsterrein Enschede (8 december 1989) verslag van een gesprek met Smallenbroek. Het betreft een opname van de bestaande situatie. Uitbreiding van het bedrijf binnen enkele jaren wordt als dringend gewenst gezien. Als de gemeente Enschede met een voorstel tot bedrijfsverplaatsing zou komen zal dit door 5.1.2e niet afgewezen worden, mits een redelijk alternatief wordt geboden.
(Dossier herstructurering bedrijfsterreinen Enschede-Noord, nr. BD 41158)

1991

De afdeling Economische Zaken doet op 21 maart 1991 verslag aan het projectteam Herstructurering Bedrijfsterreinen Enschede-Noord van één van de gevoerde gesprekken met eigenaars en verhuurders van bedrijven in het gebeid Tollensstraat. Er is onder andere gesproken met 5.1.2e van S.E. Fireworks. Bij een eventuele verplaatsing heeft 5.1.2e -gezien de werkzaamheden die hij uitvoert- behoefte aan 3500 m². De beoogde locatie is het Euregio Bedrijvenpark.
(Dossier Projectteam herstructurering bedrijfsterreinen Enschede-Noord, vergaderingen 1990-1991, nr. BD 1997-138)

In het kader van de subsidie-aanvraag 'Bamshoeve Enschede-Noord' van 4 juni 1991 aan Gedeputeerde Staten is voor het gebied een ontwikkelingsrichting aangegeven. Hoofduitgangspunten bij de verdere ontwikkeling van het gebied met een oppervlakte van circa 20 hectare is dat gestreefd wordt naar een verantwoorde integratie van wonen en werken (en eventueel verzorgen). Dit uitgangspunt impliceert dat aan de bedrijfsfunctie vanuit milieu-overwegingen beperkingen worden opgelegd. Uit de analyse blijkt dat een aantal milieu-onvriendelijke bedrijven uit het gebied moet verdwijnen zodat een verantwoorde integratie van wonen en werken kan worden bereikt. Het perceel van 5.1.2e wordt in de analyse niet vermeld.
(Dossier bedrijfsterreinen: herstructurering bedrijfsterreinen Enschede-Noord, nr. 41157, geen jaartal)

1993

In februari 1993 is, op het moment dat in Nederland de discussie wordt gevoerd omtrent de verdeling van de middelen voor de stadsvernieuwing, door de gemeente Enschede door middel van een speciale mailing de omvang van de resterende stadsvernieuwingsproblematiek naar voren gebracht bij het toenmalige kabinet, de Tweede Kamer en betrokken adviesorganen van het Rijk. Essentieel in deze mailing was de omvang van nog te saneren verouderde fabriekscomplexen in de stad. Onderdeel hiervan was het gebied Roombeek waar S.E. Fireworks vanaf 1976 gevestigd was. De gemeente achtte naar schatting 200 miljoen gulden nodig te hebben om de stadsvernieuwing binnen de gestelde periode (1994-2005) tot een goed einde te brengen. Daarnaast werd, boven op de reguliere stadsvernieuwingsgelden een aanvullende bijdrage van het Rijk nodig geacht. Enschede viel net buiten de 'grote steden', hoewel zij wel behoefte had aan extra middelen. Op zichzelf is de problematiek wel erkend; er is echter geen financiële steun voor Enschede aan verbonden.

(Dossier marktconferentie gemeente Enschede d.d. 12 januari 1994, nr. BD 1920 en dossier plan de campagne stadsvernieuwing, nr. BD 1926)

1994

Op 11 oktober 1994 stuurt de voorzitter van Gedeputeerde Staten van Overijssel een brief aan de Raad van de gemeente Enschede naar aanleiding van het bestemmingsplan 'Enschede-Noord'. In het bestemmingsplan 'Enschede-Noord' van 21 februari 1994 is het voormalige vuurwerkdepot aan de Tollensstraat opgenomen. De woongebieden in het plangebied zijn bestemd voor woondoeleinden. Het perceel Tollensstraat 46, 48, 50 is bestemd voor bedrijfsdoeleinden. De afstand van een gebouw tot een perceelgrens dient tenminste 4 meter te bedragen. Het perceel maakt deel uit van een veel groter gebied met de bestemming bedrijfsdoeleinden. Een gedeelte van het perceel is bestemd voor opslag van vuurwerk (milieucategorie 4).
Op 21 februari 1994 heeft de Raad dit bestemmingsplan vastgesteld. Tijdens de termijn van 4 weken waarin het vastgestelde bestemmingsplan ter inzage heeft gelegen, is er een aantal bedenkingen ingebracht. Gedeputeerde Staten heeft een aantal van de bedenkingen gegrond verklaard, een aantal deels gegrond, deels ongegrond, en een aantal ongegrond. Daarnaast heeft Gedeputeerde Staten goedkeuring onthouden aan de roodomlijnde gedeelten op de plankaart. Ook is goedkeuring onthouden aan de wijzigingsbevoegdheid van artikel 18 voor zover die betrekking heeft op het groenomrande gedeelte van de plankaart. Verder wordt goedkeuring onthouden aan artikel 6 lid 14, artikel 6a lid 3 sub G, een zinsnede in artikel 8 lid 1 en artikel 18 sub 4, artikel 18 sub 2. Voor het overige heeft Gedeputeerde Staten besloten het bestemmingsplan goed te keuren.
(Brief van de voorzitter van Gedeputeerde Staten van Overijssel aan de Raad van de gemeente Enschede, 11 oktober 1994)

1995

In het kader van het project 'Voorbereiding Groot Roombeek' komt er in september 1995 een projectvoorstel. Binnen het gebied ligt een aantal in werking zijnde bedrijven die werken met een (al dan niet dekkende) Hinderwetvergunning. Eén van deze bedrijven is Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e, dat volgens het bestemmingsplan in milieucategorie 4 valt. Bedrijven met categorie 4 hebben een potentiële hindercirkel van 100 meter, wat inhoudt dat deze bedrijven een afstand tot nieuwe woningbouw moeten hebben van minimaal 100 meter.
(Voorschriften bestemmingsplan ten aanzien van perceel Tollensstraat 46, 48, 50, geen jaartal)

1998

In het verslag van een informatiebijeenkomst Groot Roombeek op 16 februari 1998 staat dat ondernemers en huurders bij deze bijeenkomst aanwezig zijn. Ook 5.1.2e van S.E. Fireworks is aanwezig. Het doel van de bijeenkomst is de direct betrokkenen te informeren met betrekking tot het plan Groot Roombeek voordat het plan woensdag 18 februari 1998 openbaar wordt. Er komt nog een besluitvormingsprocedure en ook de gemeenteraad moet het plan nog goedkeuren. De bouw start waarschijnlijk begin 2000 en betreft de verplaatsing van industrie.

(Dossier ontwikkelingsplan Roombeek, nr. BD 5500/657, geen jaartal)

In december 1998 stuurt de afdeling Projectontwikkeling gemeente Enschede een aantal interne emails met betrekking tot een verzoek van S.E. Fireworks om naar het nieuwe Euregiopark te verhuizen. In het kader van de bedrijvenverplaatsingen uit Groot Roombeek loopt men aan tegen het bedrijf S.E. Fireworks, omdat hiervoor een wijziging van het bestemmingsplan nodig is. De projectgroep zal beslissen over wijzigingen ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan op basis van afweging van verschillende belangen.
(Interne mail Bouw- en Milieudienst, 4 en 7 december 1998)

1999

In een mail van 5 januari 1999 schrijft een functionaris van de afdeling Grondbedrijf van de Bouw- en Milieudienst aan 5.1.2e dat hij hem graag zou spreken over de plannen voor Groot Roombeek. De gemeente wenst te spreken over de voorwaarden waaronder 5.1.2e zijn eigendom, de grond aan de Tollensstraat, bereid is aan de gemeente over te dragen.
(Email van een functionaris van de afdeling Grondbedrijf van de Bouw- en Milieudienst aan 5.1.2e, 5 januari 1999)

In een mail van 27 januari 1999 schrijft een functionaris van de afdeling Grondbedrijf van de Bouw- en Milieudienst aan een functionaris van de afdeling Economische Zaken van de Bouw- en Milieudienst dat hij ook S.E. Fireworks wil verplaatsen. Het zou voor de hand liggen als ze een bestaand object terug huren, maar dit is helaas moeilijk in verband met afstanden (ontploffingsgevaar). Hij verwacht dat S.E. Fireworks een beroep op hen zal doen. De functionaris van de afdeling Grondbedrijf vraagt zich af of er een sprinklerinstallatie op het terrein van De Marssteden ligt waar S.E. Fireworks gebruik van kan maken. Naar aanleiding van deze mail laat de functionaris van de afdeling Economische Zaken dezelfde dag aan de functionaris van de afdeling Grondbedrijf weten dat 5.1.2e vorig jaar heeft aangegeven een kavel nodig te hebben met een dienstwoning. Dit kan op korte termijn alleen nog het Euregio Bedrijvenpark bieden. Om die reden heeft hij de projectgroep Euregio Bedrijvenpark gevraagd naar mogelijkheden om deze bedrijfsactiviteit in het bestemmingsplan op te nemen.
(Email van een functionaris van de afdeling Grondbedrijf van de Bouw- en Milieudienst aan een functionaris van de afdeling Economische Zaken van de Bouw- en Milieudienst, 27 januari 1999)

De Bouw- en Milieudienst verklaart op 2 februari 1999 in een brief aan 5.1.2e dat ze bereid is het perceel sectie L nummer 1105 met een oppervlakte van 3434 m² aan te kopen voor een bedrag van f775.000,-. De onroerende zaak wordt vrij van huur, leeg, en ontruimd geleverd. Het gemeentebestuur moet dit nog wel goedkeuren en de bodem moet vrij zijn van voor het milieu of de volksgezondheid gevaarlijke of niet aanvaardbare stoffen.
(Brief van de sectormanager afdeling Grondbedrijf Economische Zaken en Ontwikkeling van de Bouw- en Milieudienst aan 5.1.2e, 2 februari 1999)

Op 23 februari 1999 schrijft een advocaat van het advocatenkantoor 5.1.2e 5.1.2e & 5.1.2e aan het college van Burgemeester en Wethouders een brief waarin hij in gaat op

plannen van de gemeente om S.E. Fireworks te verplaatsen naar een ander bedrijfsterrein. De advocaat vertegenwoordigt de vennootschap onder firma S.E. Fireworks.

De advocaat geeft aan dat hij opmaakt uit een gesprek met een functionaris van de afdeling Grondbedrijf van de Bouw- en Milieudienst dat het college van Burgemeester en Wethouders geen bezwaar heeft tegen het beëindigen van activiteiten van cliënt tegen de einddatum van de met 5.1.2e gesloten huurovereenkomst, te weten 31 december 2002. De advocaat legt uit dat reden voor de gemeente voor de verplaatsing van de onderneming bestaat uit het voornemen van de gemeente om het ter plaatse geldende bestemmingsplan 'Groot Roombeek' te wijzigen. Op het ogenblik is de bestemming 'Bedrijven tot en met categorie III', in de toekomst zou de bestemming 'Wonen' moeten zijn. Ook geeft de advocaat aan dat zijn cliënt zou willen spreken over de financiële consequenties van een verplaatsing van de onderneming en over schadeloosstelling.
(Brief 5.1.2e, 5.1.2e *&* 5.1.2e *aan het college van Burgemeester en Wethouders, 23 februari 1999)*

In een reactie op de brief van 23 februari 1999 van het advocatenkantoor 5.1.2e 5.1.2e schrijft de sectormanager Grondbedrijf, Economische Zaken en Ontwikkeling van de Bouw- en Milieudienst op 4 maart 1999 dat hij kennis heeft genomen van de inhoud van de brief en dat hij op twee punten aanleiding ziet tot een reactie.
Hij schrijft dat het bestemmingsplan, waarin de bestemming ter plaatse vermoedelijk zal wijzigen, in voorbereiding is en dat de datum waarop dit in procedure gebracht wordt nog niet duidelijk is.
De door de advocaat geschetste gevolgen voor S.E. Fireworks zegt de sectormanager niet zozeer te zien als een gevolg van een wijziging in het planologische regiem, maar als het gevolg van het eventueel beëindigen van de huurovereenkomst met 5.1.2e.
Dit is volgens de sectormanager door een functionaris van de afdeling grondbedrijf aan de cliënt van de advocaat duidelijk gemaakt en er is dan ook volgens de sectormanager geen aanleiding voor een gesprek over schadevergoeding.
(Brief van de sectormanager Grondbedrijf, Economische Zaken en Ontwikkeling van de Bouw- en Milieudienst aan advocatenkantoor 5.1.2e 5.1.2e *&* 5.1.2e*, 4 maart 1999)*

Op 28 september 1999 stuurt de sectormanager Grondbedrijf, Economische Zaken en Ontwikkeling een brief aan de door 5.1.2e ingehuurde taxateur/onteigeningsexpert met als onderwerp de aankoop van Tollensstraat 50. De sectormanager schrijft dat de onteigeningsexpert in februari 1999 aan de afdeling Grondbedrijf heeft laten weten dat de verhouding tussen 5.1.2e en zijn huurder vertroebeld is en dat daarom het gesprek met de gemeente over de aankoop tot na de zomer zou worden uitgesteld. Op 15 september 1999[31] heeft de advocaat laten weten in een kort gesprek met een functionaris van de afdeling Grondbedrijf, Economische Zaken en Ontwikkeling dat 5.1.2e thans wel bereid is over de aankoop te spreken. De sectormanager schrijft ook dat de basis voor het gesprek een minnelijke verwerving is op basis van onteigening, waarbij volgens de sectormanager de onteigeningsexpert zegt er van uit te gaan dat de berekening plaatsvindt op basis van reconstructie en dat het pand wordt geleverd in verhuurde staat. De sectormanager schrijft dat hij graag de argumenten verneemt waarmee de onteigeningsexpert zijn keuze voor een reconstructie onderbouwt. De sectormanager schrijft dat hij geen aanknopingspunten in het onteigeningsrecht ziet voor een dergelijke aanpak.

[31] Nadere informatie hierover ontbreekt in dossier;

(Brief van de sectormanager Grondbedrijf, Economische Zaken en Ontwikkeling namens de directeur Bouw- en Milieudienst aan de taxateur/onteigeningsexpert van 5.1.2e*, 28 september 1999)*

In een fax van 5 december 1999 verzoekt de Bouw- en Milieudienst 5.1.2e om een afspraak te maken over mogelijke overdracht van het perceel grond dat in bezit is van 5.1.2e. De gemeente wil de grond kopen in verband met de plannen voor Groot Roombeek.

(Fax van de Bouw- en Milieudienst aan 5.1.2e*, 5 december 1999)*

2000

In een fax van 8 februari 2000 schrijft de door 5.1.2e ingehuurde onteigeningsexpert aan de Bouw- en Milieudienst dat hij de nieuwe afspraak voor maandag 21 februari 2000 wil bevestigen.

(Fax onteigeningsexpert aan de Bouw- en Milieudienst, 8 februari 2000)

In een brief van 13 april 2000 schrijft een functionaris van de Bouw- en Milieudienst aan de onteigeningsexpert dat het tijd is de balans op te maken van het proces dat moet leiden tot de aankoop door de gemeente van onroerende zaken van 5.1.2e.

De functionaris schrijft dat het laatste voorstel van de kant van 5.1.2e het volgende inhoudt:

- Schadeloosstelling van *f* 1.250.000,-;
- Levering van onroerende zaak onder last van huur en risico;
- Mogelijkheid de onroerende zaak, voor verkoop aan gemeente, naar privé over te brengen;
- Een voorkeursbehandeling bij het vinden van een kavel op een bedrijventerrein.

De functionaris schrijft dat de bij 5.1.2e in eigendom zijnde onroerende zaak is verhuurd en dat de huurders recht hebben op een schadeloosstelling. De aanvraag van 5.1.2e heeft de gemeente op een voorkeurslijst geplaatst betreffende de uitgifte van bedrijventerrein. Smallenbroeks aanvraag voor een perceel op een bedrijventerrein kan volgens de functionaris niet op de voorkeurslijst geplaatst worden, daar het geen verplaatsing betreft van een bestaand bedrijf dat plaats maakt voor gemeentelijke plannen. De functionaris schrijft dat wel ingestemd kan worden met de schadeloosstelling onder de voorwaarde dat het pand ontruimd wordt geleverd per 31 december 2002. Levering onder last van huur betekent volgens de functionaris wel dat hier een koopsom tegenover staat van *f* 965.000,-. Dit betekent volgens de functionaris dat de gemeente de schadeloosstelling voor de huurders heeft getaxeerd op een bedrag van *f* 285.000,-.

(Brief Bouw- en Milieudienst aan onteigeningsexpert, 13 april 2000)

Bijlage II: Inventarisatie wet- en regelgeving vuurwerk

In een brief van 16 mei 2000 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt ingegaan op de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede. In deze brief staat onder andere een overzicht van de verschillende vormen van regelgeving en de daarbij behorende verantwoordelijkheden met betrekking tot vuurwerk zoals deze golden op het moment van de ramp. Dit overzicht is hieronder ten dele weergegeven en bevat de volgende wet- en regelgeving:

A. Wet milieubeheer
B. Besluit opslag vuurwerk
C. Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer 1999
D. Wet explosieven voor civiel gebruik
E. Reglement gevaarlijke stoffen
F. Wet vervoer gevaarlijke stoffen
G. Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen
H. Arbeidsomstandighedenwet

Milieuwetgeving

A. Wet milieubeheer (voorheen Hinderwet)
Voor het opslaan van hoeveelheden groter dan 1.000 kilo vuurwerk in een inrichting geldt een vergunningsplicht op grond van de Wet milieubeheer. Voor de Wet Milieubeheer is de minister van VROM eindverantwoordelijk. De vergunningverlening voor bedrijven en het toezicht op de naleving daarvan is primair de bevoegdheid van gemeenten of, indien van toepassing, provincies. Ook voor het vervaardigen of assembleren van vuurwerk of vuurwerkartikelen is een vergunning op grond van de Wet milieubeheer vereist. Het hoofd van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht, alsmede de onder zijn bevelen werkzame ambtenaren met uitzondering van hen die meer in het bijzonder administratieve werkzaamheden uitoefenen zijn op grond van artikel 7.1, eerste lid onder a, van het inrichtingen- en vergunningenbesluit aangewezen als adviseur bij vergunningverlening voor zover het de externe veiligheid betreft. Tevens zijn zij op grond van artikel 4 van het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving aangewezen als toezichthouders.

B. Besluit opslag vuurwerk
Voor een inrichting waarin minder dan 1.000 kilo vuurwerk wordt opgeslagen geldt het Besluit opslag vuurwerk op grond van artikel 8:40 van de Wet milieubeheer. Dit besluit bevat uitsluitend algemene regels voor het opslaan van vuurwerk en stelt eisen aan de opslag en de opslagfaciliteiten met het oog op de interne en externe veiligheid.

C. Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer
Het Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer 1999 is van toepassing op de opslag of vervaardiging van vuurwerk binnen een inrichting. Dit besluit is op 19 juli 1999 in werking getreden en gelijktijdig is het voorheen geldende besluit ingetrokken. Het Besluit risico's zware ongevallen 1999 vormt de implementatie van de Seveso II richtlijn. Het besluit beoogt het belang van de interne veiligheid en externe veiligheid te beschermen, alsmede informatie te verschaffen ten behoeve van de rampenbestrijding.

Overige wetgeving

D. Wet explosieven voor civiel gebruik
De Wet explosieven voor civiel gebruik stelt eisen aan de overbrenging en het in de handel brengen van explosieve stoffen zoals zwart buskruit, vuuroord en dergelijke maar regelt niet de opslag van vuurwerk. Wel verplicht deze wet voor overbrenging van deze stoffen naar een plaats waar de overbrenging eindigt in al dan niet tijdelijke opslag dat voorafgaand aan die overbrenging een vergunning vereist is van het college van Burgemeester en Wethouders zodat ter plaatse bekend is welke explosieve stoffen binnen een inrichting aanwezig zijn en in welke hoeveelheden. De Wet explosieven voor civiel gebruik valt onder de verantwoordelijkheid van meerdere departementen. De minister van VROM is echter volgens de wet eerst verantwoordelijk.

E. Reglement gevaarlijke stoffen
Voor het afleveren, het ter aflevering aanwezig houden en het bezigen van professioneel vuurwerk is een vergunning van de Minister van Verkeer en Waterstaat vereist op grond van de artikelen 33, eerste lid, en 41, eerste lid, van het Reglement gevaarlijke stoffen. Aan de vergunning worden voorschriften verbonden inzake vakbekwaamheid van de betrokken personen, de melding van de plaats, de datum en het tijdstip van het bezigen van het vuurwerk aan de toezichthoudende instantie. Andere voorschriften betreffen de registratie van de aan- en afvoer en het gebruik van het vuurwerk en de betrokken ontplofbare voorwerpen per soort en artikel, het treffen van maatregelen ten behoeve van de veiligheid van het publiek en de brandveiligheid.
Voorts is voor het bezigen een verklaring van de burgemeester vereist, waaruit blijkt dat deze tegen het bezigen in zijn gemeente geen bezwaar had.

F. Wet vervoer gevaarlijke stoffen
Het vervoeren van gevaarlijke of explosieve stoffen, waaronder vuurwerk, is geregeld in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen. Deze wet valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Verkeer en Waterstaat en stelt regels ten aanzien van vervoershandelingen.

G. Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen
Het huidige Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen stelt algemene regels ten aanzien van de invoer, de handel, het ontsteken en het voorhanden hebben van consumentenvuurwerk. Deze wet valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van VROM en de minister van VWS.

H. Arbeidsomstandighedenwet
Zowel bij 'magazijn-' als bij 'montagewerkzaamheden' is de Arbowet c.a. van toepassing. De Arbeidsinspectie ziet toe op de naleving van de Arbo-bepalingen. Op grond van artikel 6 van de Arbowet 1998 moeten bepaalde bedrijven een Arbeids Veiligheids Rapport opstellen. Hierbij is uitgangspunt de hoeveelheid stof die in een bepaald containment aanwezig is. Voor explosieven en dergelijk geldt een hoeveelheid van 1.000 kilogram TNT equivalent. In Nederland vallen geen vuurwerkopslagplaatsen onder de Arbeids Veiligheids Rapport-regeling.

Klasse	Omschrijving
Gevarenklasse 1	**Ontplofbare stoffen en voorwerpen**
Subklassen	
1.1	Stoffen en voorwerpen met gevaar voor massa-explosie
1.2	Stoffen en voorwerpen met gevaar voor scherfwerking, maar niet met gevaar voor massa-explosie
1.3	Stoffen en voorwerpen met gevaar voor brand en met een gering gevaar voor luchtdruk of scherfwerking of met gevaar voor beide, maar niet met gevaar voor massa-explosie, a) Waarvan de verbranding aanleiding geeft tot een aanzienlijke warmtestraling of b) Die een voor een uitbranden, waarbij een geringe luchtdruk of scherfwerking of beide optreden
1.4	Stoffen en voorwerpen die slechts een gering explosiegevaar opleveren indien ze tijdens het vervoer tot ontsteking of tot inleiding komen. De gevolgen blijven in hoofdzaak beperkt tot het collo en leiden niet tot scherfwerking van enige omvang of reikwijdte. Een van buitenaf inwerkende brand mag niet leidden tot een explosie op praktisch hetzelfde ogenblik van vrijwel de gehele inhoud van het collo.
1.5	Zeer ongevoelige stoffen met gevaar voor massa-explosie, die zo ongevoelig zijn dat er onder normale vervoersomstandigheden een zeer geringe kans bestaat op inleiding of op de overgang van verbranding naar detonatie. Als minimumvoorwaarde geldt dat ze niet mogen exploderen bij de (uitwendige) brandproef.
1.6	Uiterst gevoelige stoffen of voorwerpen die geen massa-explosiegevaar hebben. De artikelen of voorwerpen bevatten alleen uiterst gevoelige ontplofbare stoffen.
Compatibiliteitsgroepen	
G	Pyrotechnische stof of voorwerp dat een pyrotechnische stof bevat of voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een lichtverspreidende brandstichtende traanverwekkende of rookproducerende stof bevat (met uitzondering van een door water te activeren voorwerp of een voorwerp dat witte fosfor, fosfiden, een pyrofore stof, een brandbare vloeistof of brandbare gel of hypergolische vloeistoffen bevat)
S	Stof of voorwerp zodanig verpakt of ontworpen dat alle gevaarlijke effecten ten gevolge van het onopzettelijk in werking treden beperkt blijven tot het inwendige van het collo tenzij het collo is aangetast door brand. In dit laatste geval moeten alle effecten van luchtdruk of scherfwerking voldoende beperkt blijven zodat ze de brandbestrijdings- of andere noodmaatregelen in de onmiddellijke omgeving van het collo niet aanmerkelijk hinderen of beletten.

Uit: *Handboek milieuvergunningen*

Bijlage III: Attributie, delegatie en mandaat in de gemeente Enschede

In Enschede is op 1 februari 1987 een delegatie- en mandaatbesluit in werking getreden. Voor die tijd tekende de burgemeester. Het delegatie- en mandaatbesluit is geldig tot 1 januari 1989. In geval van delegatie oefenen de functionarissen de verkregen bevoegdheden uit als eigen bevoegdheid.[32] In geval van mandaat oefenen de functionarissen de bevoegdheden uit namens het ter zake bevoegde bestuursorgaan.[33] Indien bij een namens het college van Burgemeester en Wethouders te nemen besluit het beleid van dezen is betrokken, legt de mandataris de zaak vooraf aan de betrokken portefeuillehouder voor. Indien deze het nodig acht, wordt de zaak ter verdere besluitvorming aan het college van Burgemeester en Wethouders voorgelegd. Dit geldt in elk geval:

- als het voornemen bestaat tot aanvulling of afwijking van het tot dan toe gevoerde beleid;
- als er rekening mee moet worden gehouden dat de betrokken portefeuillehouder en/of het college van Burgemeester en Wethouders op zijn of haar verantwoordelijkheid voor het te nemen besluit zal worden betrokken;
- voor wat betreft personele aangelegenheden, indien er rekening mee gehouden moet worden, dat de ambtenaar die het betreft, van zijn of haar bevoegdheid op grond van het bepaalde in artikel A 8 van het Algemeen ambtenarenreglement 1973 om zijn of haar belangen rechtstreeks bij het tot aanstelling bevoegde gezag te bepleiten gebruik zal maken;
- als uit het te nemen besluit niet voorziene financiële of andere belangrijke consequenties kunnen voortvloeien.

Het in artikel 5 bepaalde is van overeenkomstige toepassing op namens de burgemeester te nemen besluiten.

In geval van uitoefening van bevoegdheden namens het college van Burgemeester en Wethouders worden uitgaande stukken ondertekend met: "Burgemeester en Wethouders van Enschede, namens dezen, " gevolgd door de functieaanduiding van de mandataris en zijn of haar handtekening (en naam). Ingeval van uitoefening van bevoegdheden namens de Burgemeester worden uitgaande stukken ondertekend met: "De Burgemeester van Enschede, namens deze, " gevolgd door de functieaanduiding van de mandataris en zijn of haar handtekening (en naam).[34] Ondertekeningsmandaat geldt niet ten aanzien van stukken gericht aan de Kroon, minister, staatssecretaris, Commissaris van de Koningin en Gedeputeerde Staten, behoudens zaken met een routinematig karakter.[35] De functionarissen aan wie bevoegdheden zijn toegekend verstrekken eenmaal per kwartaal een overzicht van de krachtens delegatie c.q. mandaat genomen besluiten, voor zover deze niet een routinematig karakter hebben.[36] Als een krachtens delegatie of mandaat te nemen besluit een andere gemeentelijke dienst raakt legt de functionaris, aan wie de bevoegdheid ter zake is toegekend, de zaak aan het hoofd van de andere dienst voor. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt wordt de zaak aan de betreffende portefeuillehouder voorgelegd.[37] Mandatarissen mogen functionarissen binnen hun dienst machtigen tot het geheel of gedeeltelijk uitoefenen van de hen gegeven bevoegdheden. Zij kunnen hierbij nadere richtlijnen vaststellen. De

[32] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 3;
[33] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 4;
[34] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 6;
[35] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 7;
[36] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 9;
[37] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 10;

machtiging geschiedt schriftelijk en wordt ter kennis van het college van Burgemeester en Wethouders c.q. de burgemeester gebracht.
In geval van uitoefening van submandaat worden uitgaande stukken ondertekend met: "Burgemeester en Wethouders van Enschede, namens dezen, " gevolgd door de functieaanduiding van de mandataris, "voor deze," gevolgd door de handtekening en naam van de submandataris.[38]

Het delegatie- en mandaatbesluit van 1987 geldt voor een aantal onderdelen van de gemeente, waaronder de Bouwdienst en de Milieudienst. In het onderdeel van de Bouwdienst worden het verstrekken van bouwvergunningen en beslissingen omtrent bestemmingsplannen behandeld:

- Het verlenen van een bouwvergunning (artikel 47 Woningwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst;
- Het weigeren van bouwvergunningen waarvoor geen vrijstelling mogelijk is (artikel 47 Woningwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst;
- Het weigeren van vrijstelling in het kader van aanvraag bouwvergunning (en daarmee weigering bouwvergunning) en beslissen omtrent principiële vrijstellingen in het kader van aanvraag bouwvergunning valt onder het parafenbesluit, via directeur Bouwdienst - secretaris - wethouder rva;[39]
- Het gereed maken van een voorstel aan de Raad om een beroepschrift tegen weigering enzovoorts bouwvergunning niet-ontvankelijk of ongegrond te verklaren valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - secretaris - wethouder rva- burgemeester;[40]
- Het beslissen omtrent geringe afwijkingen van bestemmingsplannen (vrijstellingen en geringe planwijzigingen) die doelstellingen plan niet aantasten valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - wethouder rva;
- Het vaststellen van nadere uitwerkingen op grond van artikel 11 Wet op de Ruimtelijke Ordening, indien geen bezwaren zijn ingediend valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - wethouder rva - burgemeester;
- Het gereed maken van voorstel aan Raad tot verdaging vaststelling bestemmingsplan valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - secretaris - wethouder rva - burgemeester;[41]
- Het gereed maken van voorstel van Raad inzake vaststelling voorbereidingsbesluit valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - secretaris - wethouder rva-burgemeester;
- Het beslissen ter uitvoering van de Subsidieverordening Stadsvernieuwing, hoofdstukken II tot en met V (hieronder vallen onder andere individuele en collectieve woningverbetering en verhuis- en herinrichtingskosten), is door college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst;
- Vertegenwoordiging van de gemeente bij de behandeling van beroepschriften op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in het kader van een bestemmingsplanprocedure door Gedeputeerde Staten c.q. de Afdeling voor de geschillen van bestuur van de Raad van State is door het college van Burgemeester en Wethouders (waar nodig krachtens delegatie door de Raad) opgedragen aan de daartoe aangewezen functionarissen.

---

[38] Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, artikel 11 lid 1 en 2;
[39] Binnen deze portefeuille vallen: ruimtelijke ordening, woningbouw, stadsvernieuwing, bouw- en woningtoezicht, verkeer en vervoer, openbare werken, agrarische zaken;
[40] Vervallen met invoering van het delegatie- en mandaatbesluit van 1992;
[41] Vervallen met invoering van het delegatie- en mandaatbesluit van 1992;

In het onderdeel van de Milieudienst wordt het verstrekken van Hinderwetvergunningen behandeld:

- Beslissen omtrent het verlenen van Hinderwetvergunningen (artikel 2 lid 1; artikel 4 lid 1 Hinderwet en artikel 1 Hinderwetbesluit) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Het doen van aanschrijvingen om een Hinderwetvergunning aan te vragen (artikel 2 lid 1, artikel 4 lid 1 Hinderwet en artikel 1 Hinderwetbesluit) is door college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Het maken van de keuze van toepassing van de korte dan wel de normale Hinderwetprocedure (artikel 29 Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne) is door Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Het verrichten van publicaties in het kader van de invoering van de Hinderwet (artikel 12 lid 2, artikel 24 en 31 Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne) is door college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Het voeren van procedures tot wijziging van een Hinderwetvergunning (artikel 26 Hinderwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Het uitvoeren en coördineren van werkzaamheden in verband met een bevel tot sluiting of oplegging van een dwangsom (artikel 28, 28a Hinderwet) en ondertekening van correspondentie terzake is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.

Op 23 februari 1988 volgen wijzigingen en aanpassingen van het op 26 januari 1987 vastgestelde delegatie- en mandaatbesluit 1987. Dit heeft echter geen consequenties voor de hierboven genoemde bevoegdheden.

In december 1989 volgt een nieuw delegatie- en mandaatbesluit. Verschillen met het delegatie- en mandaatbesluit van 1987 en 1988 zijn:

- Vertegenwoordiging van de gemeente bij de behandeling van beroepschriften op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in het kader van een bestemmingsplanprocedure door Gedeputeerde Staten c.q. de afdeling voor de Geschillen van Bestuur van de Raad van State, geschiedt namens het college van Burgemeester en Wethouders door door de directeur Bouwdienst aangewezen medewerkers. In het delegatie- en mandaatbesluit van 1987 werden deze medewerkers nog bij naam genoemd. Reden hiervan is dat binnen de dienst problemen kunnen ontstaan als de door de burgemeester krachtens vertegenwoordiging in persoon aangewezen functionarissen door omstandigheden gedurende lange tijd afwezig zijn.
- In het delegatie- en mandaatbesluit van 1987 staat dat het beslissen omtrent het verlenen van een Hinderwetvergunning door het college van Burgemeester en Wethouders is gemandateerd aan de directeur Milieudienst. In het delegatie- en mandaatbesluit 1989 staat dat niet meer. Wel is er vermeld dat alle bevoegdheden op grond van artikel 4 lid 1 juncto Hoofdstuk II van de Hinderwet door het college van Burgemeester en Wethouders zijn gemandateerd aan de directeur Milieudienst.

In 1992 komt een nieuw delegatie- en mandaatbesluit uit. Veranderingen ten opzichte van het delegatie- en mandaatbesluit van voorgaande jaren zijn:

- Toegevoegd is: Het verzorgen van de bekendmaking van vergunningaanvragen als bedoeld in artikel 4.1.3 APV is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.

In 1992 komt uitwerking van het delegatie- en mandaatbesluit Bouwdienst uit. Veranderingen ten opzichte van de voorgaande delegatie- en mandaatbesluiten zijn:

- Vervallen is: het gereedmaken van voorstel aan Raad om beroepschrift tegen weigering enzovoorts bouwvergunning niet ontvankelijk of ongegrond te verklaren valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - wethouder rva.
- Vervallen is: Het gereed maken van voorstel aan Raad tot verdaging vaststelling bestemmingsplan valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - secretaris wethouder rva - burgemeester.

In 1994 komt een nieuw delegatie- en mandaatbesluit uit. Veranderingen ten opzichte van de voorgaande delegatie- en mandaatbesluiten zijn:

- Toegevoegd is: bevoegdheid tot het verlenen van bouwvergunningen in afwijking van advies van de Welstandscommissie van het college van Burgemeester en Wethouders valt onder het parafenbesluit via directeur Bouwdienst - secretaris functionele wethouder.
- Toegevoegd is: ondertekening ontvangstbewijs aanvraag bouwvergunning (artikel 2.2.1. Bouwverordening) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst.
- Toegevoegd is: ondertekening ontvangstbewijs melden (artikel 3.1 lid 7 Bouwverordening) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Toegevoegd is: beslissen omtrent ontvankelijkheid aanvraag bouwvergunning (artikel 47 lid 1 en lid 4 Woningwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst.
- Toegevoegd is: beslissen omtrent aanhoudingsgronden aanvraag bouwvergunning (artikel 50, 51, 52, 53, 54 en 55 Woningwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst
- Toegevoegd is: niet ontvankelijk verklaren van een melding (artikel 3.1 lid 8 Bouwverordening) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouwdienst.
- Toegevoegd is: schriftelijke mededeling samenloop aanvraag bouwvergunning met vrijstelling ruimtelijke ordening, te weten artikel 15, 17, 18 of 19 Wet op de Ruimtelijke Ordening (artikel 2.2.2 Bouwverordening) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouw- en Milieudienst.
- Vervangen is: beslissen omtrent het verlenen van een Hinderwetvergunning (artikel 2 lid 1 en artikel 4 lid 1 Hinderwet, artikel 1 Hinderbesluit) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst. Hiervoor is in de plaats gekomen: beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet milieubeheer is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Vervangen is: het doen van aanschrijvingen om een Hinderwetvergunning aan te vragen (artikel 2 lid 1, artikel 4 lid 1 Hinderwet en artikel 1 Hinderwetbesluit) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst. Hiervoor is in de plaats gekomen: Beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet milieubeheer is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Vervangen is: het maken van de keuze van toepassing van de korte dan wel de normale Hinderwetprocedure (artikel 29 Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.

Hiervoor is in de plaats gekomen: beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet milieubeheer is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.

- Vervangen is: het verrichten van publicaties in het kader van de invoering van de Hinderwet (artikel 12 lid 2, artikel 24 en 31 Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst. Hiervoor is in de plaats gekomen: beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet milieubeheer is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Vervangen is: het voeren van procedures tot wijziging van een Hinderwetvergunning (artikel 26 Hinderwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst. Hiervoor is in de plaats gekomen: beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet milieubeheer is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Vervangen is: het uitvoeren en coördineren van werkzaamheden in verband met een bevel tot sluiting of oplegging van een dwangsom (artikel 28, 28a Hinderwet) en ondertekening van correspondentie terzake is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst. Hiervoor is in de plaats gekomen: beslissen omtrent het verlenen van vergunningen als bedoeld in de hoofdstukken 8, 13 en 14 Wet milieubeheer is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Milieudienst.
- Nieuw is: het uitvoeren en coördineren van werkzaamheden in verband met aanzegging toepassing bestuursdwang, dwangsom en intrekken van de vergunning is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouw- en Milieudienst. In specifieke bepalingen wordt opgemerkt dat niet is gemandateerd: beslissen omtrent toepassing van bestuursrechtelijke sancties op grond van de Wet milieubeheer dan wel de Gemeentewet zoals vaststellen aanzegging bestuursdwang, dwangsom en intrekken van vergunning.
- Nieuw is: beslissen omtrent het verlenen van vergunningen/ontheffingen (waaronder de hierboven genoemde vergunningen), indien bezwaren zijn ingediend en/of in het kader van de procedure gevraagde adviezen negatief zijn dan wel bij het geheel of gedeeltelijk weigeren van de vergunning/ontheffing valt namens het college van Burgemeester en Wethouders onder het parafenbesluit via directeur Milieudienst, secretaris, functionele wethouder.

Per 1 mei 1996 zijn de Bouwdienst en de Milieudienst samengevoegd tot een nieuwe organisatie Bouw- en Milieudienst. Het delegatie- en mandaatbesluit voor de Bouw- en Milieudienst is grotendeels hetzelfde gebleven als het delegatie- en mandaatbesluit van de voorgaande jaren voor de Bouwdienst en de Milieudienst. Ten opzichte van de delegatie- en mandaatbesluiten uit voorgaande jaren zijn de volgende wijzigingen te onderscheiden:

- Overal waar voorheen naar de directeur Bouwdienst of directeur Milieudienst werd gemandateerd moet nu naar de directeur Bouw- en Milieudienst worden gemandateerd.
- Het weigeren van bouwvergunningen waarvoor geen vrijstelling mogelijk is (artikel 44 Woningwet) is door het college van Burgemeester en Wethouders gemandateerd naar de directeur Bouw- en Milieudienst. Voorheen werd hiervoor verwezen naar artikel 47 Woningwet.

- Het weigeren van vrijstellingen op grond van artikel 15 Wet op de Ruimtelijke Ordening alsmede eventueel daarmee te weigeren bouwvergunningen valt namens het college van Burgemeester en Wethouders onder het parafenbesluit via de directeur van de Bouw- en Milieudienst naar de secretaris functionele wethouder. Dit is in de plaats gekomen van: het weigeren van vrijstelling in het kader van aanvraag bouwvergunning (en daarmee weigering bouwvergunning) en beslissen omtrent principiële vrijstellingen in het kader van aanvraag Bouwvergunning valt onder het parafenbesluit, via directeur Bouwdienst - secretaris wethouder rva.
- De uitoefening van bevoegdheden ter uitvoering van de Subsidieverordening stadsvernieuwing 1985, te weten het beslissen op aanvragen en ondertekening van stukken ter zake van de hoofdstukken I tot en met 8 (onder andere Algemene bepalingen, bijdragen verhuis- en inrichtingskosten, midden en kleinbedrijf) is door Burgemeester en Wethouders gemandateerd aan de directeur Bouw- en Milieudienst. Voorheen stond hier: Beslissen ter uitvoering van de Subsidieverordening Stadsvernieuwing, hoofdstukken II tot en met V (hieronder vallen onder andere verhuis- en herinrichtingskosten).

In 1998 komt het mandaatbesluit 1998 uit. Er zijn met betrekking tot de Bouwvergunningen en Hinderwetvergunningen geen wijzigingen opgetreden.

Bijlage IV: Overzicht vergunningen en voorwaarden

I. Overzicht van de verleende vergunningen
II. Voorschriften behorende bij de vergunningen
III. Toegestane hoeveelheden vuurwerk

I. Overzicht van de verleende vergunningen

A Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in een aantal prefab beton garages, geplaatst in een loods op het terrein bij Tollensstraat 50 (1 oktober 1976-30 april 1977)
B Bouwvergunning (19 oktober 1976)
C Oprichtingsvergunning Hinderwet (2 februari 1977-22 april 1997)
D Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (15 oktober 1977-31 juli 1978)
E Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (1november 1978-30 juni 1979)
F Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (7 augustus 1979-1maart 1980)[42]
G Uitbreidingsvergunning Hinderwet (14 december 1979-22 april 1997)
H Bouwvergunning voor de bouw van een werkruimte en een schaftlokaal (14 oktober 1982)
I Bouwvergunning voor de bouw van een kantoor met garage en magazijn (8 december 1982)
J Bouwvergunning voor het veranderen en verplaatsen van de erfafscheiding (6 december 1984)
K Bouwvergunning voor het bouwen van een vrachtwagenloods en een erfafscheiding (24 juli 1985)
L Schriftelijke goedkeuring tijdelijke neerlegging vuurwerk in een scheepscontainer op het terrein van de inrichting Tollensstraat 46-50 (1 december 1989-15 januari 1990)
M Revisievergunning Wet milieubeheer (22 april 1997-...)
N Veranderingsvergunning Wet milieubeheer (19 juli 1999 -...)[43]

[42] Op 7 augustus 1997 schrijft de burgemeester in een brief aan S.E. Fireworks dat hij geen bezwaar heeft tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages;
[43] Deze vergunning is verleend voor een periode van 3 jaar;

II. Voorschriften behorende bij de vergunningen

A. Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in een aantal prefab beton garages, geplaatst in een loods op het terrein bij Tollensstraat 50 (1 oktober 1976- 30 april 1977)

(brief van burgemeester aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e *d.d. 7 oktober 1976)*

De volgende voorwaarden dienen in acht te worden genomen:

1. Het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in een bewaarplaats waarvan:

a) De wanden, de vloer en de afdekking zijn vervaardigd uit metselwerk, dik tenminste 7 centimeter, of een andere constructie met een brandwerendheid van tenminste 60 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 1076, uitgave 1963;

b) De afsluiting wordt gevormd door een deur van hout, dik tenminste 4 centimeter en met een aanslag van tenminste 2,5 centimeter ook op de drempel, of een andere deurconstructie met een brandwerendheid van tenminste 30 minuten bepaald overeenkomstig de norm NEN 3884 voorwaarden, uitgave1963;

2. In de bewaarplaats mogen geen elektrische leidingen, ornamenten of schakelaars aanwezig zijn; bij gebruik van kunstlicht moet gebruik worden gemaakt van draagbare lantaarns met droge batterijen;
3. In de bewaarplaats mag ten hoogste 10.000 kilogram vuurwerk aanwezig zijn, gerekend naar het totale gewicht van het vuurwerk wanneer dit gereed is om te worden afgestoken; het vuurwerk moet voldoen aan de met betrekking tot de samenstelling, verpakking, en opschriften gegeven voorschriften in de Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (Staatsblad 207, 1968) en in de voorgeschreven verpakking soortgelijks zijn opgeslagen;
4. a) Andere goederen alsmede lege verpakkingsmiddelen mogen niet in de bewaarplaats aanwezig zijn;
   b) Gevallen vuurwerk moet onmiddellijk worden opgeraapt, gemorste ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en buiten de inrichting op een veilige plaats onschadelijk worden gemaakt;
5. De bewaarplaats mag uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon die de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt worden geopend en gesloten en wel slechts voor het inbrengen of uitnemen van het vuurwerk of de verpakkingsmiddelen, alsmede voor controle; overigens moet de bewaarplaats met slot en sleutel zijn afgesloten en de sleutel uit het slot zijn genomen;
6. In de bewaarplaats en binnen 3 meter afstand daarvan:
   a) Mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn;
   b) Mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen, geen brandbare vloeistoffen en geen drukhouders aanwezig zijn;
7. De toegang tot de kluizen dient onbelemmerd bereikbaar te zijn;
8. Op de toegangsdeur moet met duidelijk leesbare letter, hoog tenminste 4 centimeter, het opschrift luidende "ROKEN EN VUUR VERBODEN" aanwezig zijn;
9. Nabij de kluizen moet steeds voor onmiddellijk gebruik gereed en onbelemmerd bereikbaar zijn:
   - Een op de waterleiding aangesloten slang van rubber of ander niet aan rotting onderhevig materiaal, welke een nominale binnenmiddellijn van 13 millimeter en een lengte van tenminste 15 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 6 millimeter en

- een natblusser, voorzien van een vulling van 10 liter;

10. De inrichting moet schoon zijn en in een goede staat van onderhoud verkeren;
11. Alle eventuele andere bevelen of aanwijzingen van of vanwege de
    - Directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting;
    - Hoofdcommissaris van Politie;
    - Commandant van de Brandweer;
    - Commandant van het Corps Controleurs van Gevaarlijke Stoffen,

    moeten strikt worden opgevolgd;
12. U bent aansprakelijk voor alle eventuele schade, die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

B. Bouwvergunning voor het oprichten van vuurwerkvoorraadcellen (19 oktober 1976)

De volgende voorwaarden dienen in acht te worden genomen:

1. Met het aanbrengen van de gewapend beton-, staal-, hout- en holle baksteenconstructies mag geen begin worden gemaakt voordat de nog in te zenden tekeningen en berekeningen van deze constructies door de directeur van Openbare Werken en Volkshuisvesting zijn goedgekeurd;
2. De in rood op de bij deze vergunning behorende tekening aangegeven brandveiligheids-maatregelen moeten in acht worden genomen;
3. De buitendeuren moeten zijn uitgevoerd als zelfsluitende branddeuren en tevens dienen als explosieluik;
4. De geplande blusinstallatie moet vanaf een veilige plaats in werking te stellen zijn.

Vrijstellingen:
Wij verlenen u vrijstelling van het bepaalde in de artikelen:
1. 44 lid 1 van de Bouwverordening, zodat het naar de weg gekeerde gevelvlak van het gebouw niet in de voorgevelrooilijn behoeft te worden geplaatst;
2. 46 juncto artikel 48 lig f van de Bouwverordening, zodat het gebouw geheel mag worden gebouwd met overschrijding van de achtergevelrooilijn.

Aanwijzingen:
Voorts wijzen wij u erop dat
1. Voor de in dit gebouw te vestigen inrichting een vergunning ingevolge de Hinderwet dient te worden aangevraagd;
2. Het gebouw niet eerder in gebruik mag worden genomen, alvorens 14 dagen zijn verstreken, nadat de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting, door middel van bijgaand formulier in kennis is gesteld dat de werkzaamheden zijn voltooid.

***C* Oprichtingsvergunning Hinderwet (2 februari 1977-22 april 1997)**

Vergunning tot het oprichten, in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk.

De vergunning is verleend overeenkomstig de aangehechte gewaarmerkte bescheiden onder de aangehechte gewaarmerkte voorwaarden:

I. Algemeen

1. Rondom de vuurwerkopslag dient een strook van tenminste 10 meter in acht genomen te worden waarbinnen:
a) Niet mag worden gerookt en geen open vuur aanwezig zijn (een en ander dient duidelijk op in het oog lopende plaatsen te worden aangegeven);
b) Eventuele begroeiing kort gehouden dient te worden;
c) Geen opslag van drukhouders, brandbare vloeistoffen en gemakkelijk ontvlambare stoffen mag plaatsvinden;
d) Geen andere voertuigen aanwezig mogen zijn dan waarmee vuurwerk mag worden vervoerd;
2. Op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of beproefd;
3. De elektrische installatie binnen de ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moet voldoen aan de normen, gesteld in NEN 1010, uitgave 1962, en NEN 3125, uitgave 1969 voor elektrische installaties in ruimten met beperkt ontploffingsgevaar;
4. Gevallen vuurwerk moet steeds onmiddellijk worden opgeraapt, vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond worden opgeveegd en op een veilige plaats worden vernietigd;
5. Voertuigen mogen niet langer dan strikt noodzakelijk is voor het laden en lossen nabij de toegangsdeuren aanwezig zijn;
6. a) De afsluiting van de blusdouchekoppen mag zich niet binnen de ruimte bevinden waar de blusdouchekoppen zijn aangebracht, maar bijvoorbeeld in een hier tegenover gelegen ruimte;
   b) In de montage- en pakruimte moeten steeds goed bereikbaar en voor direct gebruik gereed aanwezig zijn:
   - 3 natblussers met een vulling van tenminste 10 liter;
   - een op de waterleiding aangebrachte kraan ter wijdte van tenminste ...[44] waarop blijven een tenminste ... slang van rubber of van daaraan gelijkwaardig materiaal is gekoppeld; de slang moet tenminste 30 meter lang zijn en aan het einde zijn voorzien van een afsluitbare straalpijp met een mondstuk wijd 6 millimeter; de waterleiding, dienende voor de aanvoer van bluswater moet tegen bevriezen zijn beschermd en de constructie van de te gebruiken slangen moet voldoende waarborg bieden tegen knikken en dichtknijpen;
7. De inrichting met schoon zijn en in goede staat van onderhoud verkeren. Alle ruimten waar zich vuurwerk mag bevinden moeten steeds onbelemmerd bereikbaar zijn;

II Opslag klein vuurwerk

1. Onder klein vuurwerk wordt uitsluiten verstaan vuurwerk dat voldoet aan de voorschriften van Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen;
2. Per opslag ruimte mag ten hoogste 1.650 kilogram klein vuurwerk worden opgeslagen;
3. Op 50 centimeter gerekend van de voorzijde van de kluis moet op de vloer, de wanden en het plafond een rode streep van minstens 8 centimeter breed worden aangebracht. Vóór deze streep is geen opslag toegestaan;
4. Andere goederen en/of lege verpakkingsmiddelen mogen niet in de kluizen aanwezig zijn;

[44] Deze getallen zijn niet goed leesbaar.

5. De kluizen dienen met slot en grendel afgesloten te zijn. Zij mogen slechts door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon van 18 jaar of ouder worden geopend indien de werkzaamheden het binnentreden noodzakelijk maken.

I. III Opslag groot vuurwerk

1. In de drie kleine kluizen (afmetingen 4 meter x 2,46 meter) mag groot vuurwerk worden opgeslagen;
2. Per kluis mag ten hoogste 650 kilogram groot vuurwerk aanwezig zijn;
3. De voorwaarden 3, 4 en 5 onder II zijn ongewijzigd van kracht.

I. IV Montage- en pakruimte

1. De montage en het om- en uitpakken van vuurwerk mag slechts geschieden in de daartoe bestemde ruimte;
2. De hoeveelheid vuurwerk in de werkplaats mag niet groter zijn dan voor een goede gang van de werkzaamheden noodzakelijk is doch de hoeveelheid van 250 kilogram nimmer te boven gaan;
3. Indien geen montage- of pakwerkzaamheden worden verricht mag in de ruimte geen vuurwerk aanwezig zijn.

***D* Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (15 oktober 1977 - 31 juli 1978)**
(brief van burgemeester aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e *d.d. 25 oktober 1977)*

De volgende voorwaarden dienen in acht te worden genomen:

a) Het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in de zeven prefab garages (MAVO garages);
b) Per garage mag ten hoogste 3.000 kilogram vuurwerk aanwezig zijn, ten hoogste 500 kilogram vuurwerk per garage mag zich in ongeopende toestand bevinden; het overige vuurwerk moet in de houten gesloten vervoersverpakking worden opgeslagen. Onder vuurwerk wordt verstaan klein vuurwerk waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften;
c) De toegang tot de garages dient onbelemmerd bereikbaar te zijn;
d) In de garages mag uitsluiten vuurwerk worden opgeslagen;
e) In de garages en binnen een afstand van 2 meter daarvan:
   - Mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn (dit verbod dient door een opschrift "Roken en vuur verboden binnen een afstand van 2 meter" in letters van tenminste 4 centimeter op de afsluiting te worden aangegeven);
   - Mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen, en andere gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen drukvaten, en dergelijke;
f) In elke garage dient een poederblusser met een vulinhoud van tenminste 12 kilogram op een steeds goed bereikbare plaats en voor het gebruik gereed aanwezig te zijn;
g) Nabij de bewaarplaats moet steeds voor onmiddellijk gebruik gereed en onbelemmerd bereikbaar zijn:

- Een op de waterleiding aangesloten slang welke een nominale binnenmiddellijn van 13 millimeter en een lengte van tenminste 15 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 6 millimeter of
- een natblusser, voorzien van een vulling van 10 liter;

h) Alle eventuele andere bevelen of aanwijzingen van of vanwege
- Directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting,
- Hoofdcommissaris van Politie,
- Commandant van de Brandweer,
- Commandant van het Corps Controleurs van Gevaarlijke Stoffen

moeten strikt worden opgevolgd;

i) U bent aansprakelijk voor alle eventuele schade, die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

E Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (1 november 1978 - 30 juni 1979)

(brief van burgemeester aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e *d.d. 27 oktober 1978)*

De voorwaarden waaraan moet worden voldaan zijn in een bijlage bijgevoegd.[45]
Verder dient de heer 5.1.2e de aansprakelijkheid te aanvaarden ten aanzien van eventuele schade welke derden in verband met het gebruik van deze verklaring ondervinden.

F Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (7 augustus 1979-1 maart 1980)

(Brief van burgemeester aan Kunstvuurwerkbedrijf 5.1.2e *d.d. 7 augustus 1979)*

De voorwaarden waaraan moet worden voldaan zijn in een bijlage bijgevoegd.[46]
Verder dient 5.1.2e de aansprakelijkheid te aanvaarden ten aanzien van eventuele schade welke derden in verband met het gebruik van deze verklaring ondervinden.

G Uitbreidingsvergunning Hinderwet (14 december 1979-22 april 1997)

Vergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk.

De vergunning is verleend overeenkomstig de aangehechte gewaarmerkte bescheiden onder de aangehechte gewaarmerkte voorwaarden:

---

[45] Bij het advies van de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting zijn voorschriften gevoegd (zie hoofdtekst). In het archief zelf zitten de uiteindelijk opgelegde voorschriften niet achter de brief van de burgemeester. Derhalve is het niet duidelijk of de burgemeester het advies van de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting heeft opgevolgd;

[46] Bij het advies van de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting zijn voorschriften gevoegd. Deze zijn echter niet in het dossier terug te vinden. Ook de voorschriften die de burgemeester heeft opgelegd zijn niet in het dossier terug te vinden;

A. *Voorwaarden voor de 10 bestaande bunkers:*

1. In afwijking van het gestelde in de voorwaarden die zijn verbonden aan de Hinderwetvergunning d.d. 2 februari 1977 mag per bunker 7.000 kilogram vuurwerk aanwezig zijn in de originele ongeopende houten vervoersverpakking of 1.650 kilogram vuurwerk in uitgepakte toestand.
   Onder vuurwerk wordt verstaan klein vuurwerk, waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften.

Voorwaarden voor de zeven nieuwe bunkers (MAVO-garages):

1. Het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in een kluis waarvan:

a) De vloer, wanden en afdekking zijn vervaardigd uit metselwerk dik tenminste 10,5 centimeter of uit beton van tenminste 7 centimeter dikte;

b) De afsluiting wordt gevormd door een zelfsluitende deur van hout, dik tenminste 4 centimeter en met een aanslag van tenminste 2,5 centimeter ook op de drempel, of een andere deurconstructie met een brandwerendheid van tenminste 30 minuten bepaald overeenkomstig de norm NEN 3884 voor wanden. De afsluiting van een kluis moet naar buiten opendraaien en zodanig zijn bevestigd dat deze een drukontlasting mogelijk maakt in geval van een plotseling inwendig optredende overdruk.

2. In de bewaarplaats mag per compartiment ten hoogste 2.000 kilogram vuurwerk aanwezig zijn in de ongeopende originele houten vervoersverpakking. Onder vuurwerk wordt verstaan klein vuurwerk, waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften;
3. Een eventuele elektrische installatie binnen een kluis moet voldoen aan de voorschriften welke gelden voor zone 2 (ruimten met beperkt gasontploffingsgevaar, zoals aangegeven in de normen NEN 1010 en NEN 3125) voor de gasgroep T3 (temperatuur tussen de 135°C en 200°C);
4. Voor de verwarming van een kluis mogen slechts toestellen worden gebruikt waarbij water voor warmte-overdracht wordt toegepast. De maximum oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparatuur mag niet boven 100°C komen. Bij eventuele plaatsing van deze apparatuur in een kluis moeten voorzieningen zijn getroffen opdat pakmiddelen met vuurwerk niet daartegen kunnen worden geplaatst. Dit geldt ook ten aanzien van een verlichtingsinstallatie. De afstand tussen verwarming c.q. verlichting en vuurwerk dient tenminste 30 centimeter te bedragen;
5. Andere goederen alsmede lege verpakkingsmaterialen mogen niet in de bewaarplaats aanwezig zijn. Gevallen vuurwerk moet onmiddellijk worden opgeraapt, gemorste ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en buiten de inrichting op een veilige plaats onschadelijk worden gemaakt;
6. De bewaarplaats mag uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon die de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt worden geopend en gesloten en wel slechts voor het inbrengen of uitnemen van het vuurwerk of de verpakkingsmiddelen, alsmede voor controle; overigens moet de bewaarplaats met slot en sleutel zijn afgesloten en de sleutel uit het slot zijn genomen;
7. Binnen de bewaarplaats mag zich geen gasleiding bevinden;
8. In een kluis en binnen een afstand van 2 meter daarvan:
   - Mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn (dit dient door middel van een opschrift luidende "ROKEN EN VUUR VERBODEN BINNEN 2 METER AFSTAND" in letters van tenminste 4 centimeter op de afsluiting van de kluis zijn aangegeven);
   - Mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en andere gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen, drukvaten enzovoorts;
9. De kluizen mogen zich niet bevinden:
   - In een gang, open bordes of portaal dat deel uitmaakt van een vluchtweg,
   - In of nabij een lift (koker),
   - In de verkoopruimte;
10. De toegang tot de kluizen dient onbelemmerd bereikbaar te zijn;

11. In de kluizen mag uitsluitend vuurwerk, al dan niet verpakt, worden opgeslagen;
12. De kluizen moeten zijn voorzien van een gevarenetiket waardoor het ontploffingsgevaar wordt aangeduid;
13. Nabij de kluizen moet steeds voor onmiddellijk gebruik gereed en onbelemmerd bereikbaar zijn:
    - Een op de waterleiding aangesloten slang van rubber of ander niet aan rotting onderhevig materiaal, welke een nominale binnenmiddellijn van 20 millimeter en een lengte van tenminste 20 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 6 millimeter en
    - 5 natblussers, voorzien van een vulling van 9 liter;
14. De uitbreiding moet schoon worden gehouden en in een goede staat van onderhoud verkeren;
15. Indien de toegangsdeuren van de tegenoverliggende bunkers of montageruimte geopend zijn, moeten de deuren van de zeven nieuwe bunkers gesloten zijn;

H Bouwvergunning voor de bouw van een werkruimte met een schaftlokaal (14 oktober 1982)

De volgende voorwaarde dient in acht te worden genomen:

1. Met het aanbrengen van de gewapend betonconstructies mag geen begin worden gemaakt, voordat de nog in te zenden tekeningen en berekeningen van deze constructies door de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting zijn goedgekeurd.

I Bouwvergunning voor de bouw van een kantoor met garage en magazijn (8 december 1982)[47]

De volgende voorwaarden dienen in acht te worden genomen:

1. Met het aanbrengen van de riolering mag geen begin worden gemaakt voordat de hiervan nog in te zenden tekening door de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting is goedgekeurd;
2. De centrale verwarmingsinstallatie moet voldoen aan de daarop van toepassing zijnde bepalingen in de Veiligheidseisen voor centrale verwarmingsinstallaties (Nederland normblad NEN 3028, tweede druk, december 1970);
3. De in rood op de bij deze vergunning behorende tekening aangegeven constructieve-, esthetische- en brandveiligheidmaatregelen moeten in acht worden genomen.

Vrijstellingen:
Wij verlenen u vrijstelling van het bepaalde in artikel 46 juncto artikel 48 lid f van de bouwverordening, zodat het gebouw geheel mag worden gebouwd met overschrijding van de achtergevelrooilijn.

[47] Zowel op de ontwerp-bouwvergunning als op de definitieve bouwvergunning staat dat het perceel Tollensstraat 50 kadastraal bekend is bij de gemeente Lonneker, sectie L, nr 1105;

Aanwijzingen:
Voorts wijzen wij u erop dat:
1. Het gebouw niet eerder in gebruik mag worden genomen alvorens 14 dagen zijn verstreken, nadat de directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting door middel van bijgaand formulier in kennis is gesteld dat de werkzaamheden zijn voltooid.

J Bouwvergunning voor het veranderen en verplaatsen van de erfafscheiding (6 december 1984)

De volgende voorwaarden dienen in acht te worden genomen:

1. De kleur van het opgaande metselwerk moet worden aangepast aan de bestaande bebouwing;
2. De in rood op de bij deze vergunning behorende tekening aangegeven constructieve en esthetische maatregelen moeten in acht worden genomen.

Vrijstellingen:
Wij verlenen u vrijstelling van het bepaalde in artikel 302, lid 1 van de Bouwverordening, zodat de erfafscheiding een hoogte mag hebben zoals op de bij deze vergunning behorende tekening is aangegeven.

K Bouwvergunning voor het bouwen van een vrachtwagenloods en een erfafscheiding (24 juli 1985)

De volgende voorschriften dienen in acht te worden genomen:

1. Met het aanbrengen van de gewapend beton- en staalconstructies mag geen begin worden gemaakt voordat de nog in te zenden tekeningen en berekeningen van deze constructies door de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting zijn goedgekeurd;
2. De in rood bij deze vergunning behorende tekeningen aangegeven esthetische maatregelen moeten in acht worden genomen.

Vrijstellingen:
Wij verlenen u vrijstelling voor hetgeen bepaald in artikel 302, lid 1 van de bouwverordening zodat de erfafscheiding in de weggrens een hoogte mag hebben zoals op de bij deze vergunning behorende tekening is aangegeven.

L Schriftelijke goedkeuring tijdelijke nederlegging vuurwerk in een scheepscontainer op het terrein van de inrichting Tollensstraat 46-50 (1 december 1989-15 januari 1990)[48]

De volgende voorschriften dienen in acht te worden genomen:

a) Uitsluitend vuurwerken voorkomend op de lijst van vuurwerken mogen in de container worden opgeslagen;
b) In de container mag maximaal 7.000 kilogram vuurwerk worden opgeslagen;
c) De toegang tot de container en bunkers dient overigens onbelemmerd bereikbaar te zijn. In de container en binnen een afstand van twee meter daarvan mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn. Dit verbod dient door een opschrift "roken en vuur verboden binnen een afstand van 2 meter" in letters van tenminste 4 centimeter hoogte op de afsluiting te zijn aangegeven en voorts mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en andere gevaarlijke stoffen aanwezig te zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen, en dergelijke;
d) In de container dienen twee poederblussers met een vulinhoud van tenminste 12 kilogram op een steeds bereikbare plaats en voor gebruik gereed aanwezig te zijn;
e) De container dient te zijn opgesteld overeenkomstig de op de bij het verzoek behorende situatietekening aangegeven plaats.

Alle eventuele aanwijzingen van de politie of andere daartoe bevoegde personen dienen strikt te worden opgevolgd. Tevens diens [redacted] 5.1.2e de aansprakelijkheid te aanvaarden ten aanzien van eventuele schade welke derden in verband met het gebruik van deze verklaring mochten ondervinden.

M Revisievergunning Wet milieubeheer (22 april 1997 - ...)

Een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk is verleend onder de aangehechte gewaarmerkte voorschriften. Verder wordt opgemerkt dat de aanvraag deel uitmaakt van de vergunning.

De volgende voorschriften zijn verbonden aan de vergunning:

1. Elektrische installatie:
1.1 De elektrische installatie moet voldoen aan NEN 1010; indien ruimten aanwezig zijn met gasontploffingsgevaar moet de daar aanwezige elektrische installatie bovendien voldoen aan NEN 3410;
1.2 De elektrische installatie mag geen storing in de radio- en/of televisieontvangst veroorzaken.

[48] De hoofdcommissaris van Politie heeft deze goedkeuring namens het college van Burgemeester en Wethouders getekend.

2. Stookinstallaties

2.1 Algemeen;

2.1.1 Stooktoestellen moeten regelmatig en vakkundig worden onderhouden, afgesteld en zo vaak als nodig is dan doch tenminste eenmaal per jaar worden gereinigd, zonder dat de roet of ander vuil zich daarbij buiten de inrichting kan verspreiden;

2.1.2 Een verbrandingsgasafvoersysteem moet zo vaak als nodig is inwendig worden gereinigd, zonder dat roet en andere verbrandingsresten zich buiten de inrichting worden verspreid;

2.1.3 Bij vervanging van een stookinstallatie dient de nieuw te plaatsen installatie een rookgaszijdig rendement te hebben van tenminste 80%;

2.2 Centrale verwarmingsinstallatie met een vermogen van maximaal 130 kW);

2.2.1 Aardgasgestookte toestellen, ten aanzien waarvan GIVEG-keuringseisen zijn gesteld moeten aan de desbetreffende eisen voldoen;

2.2.2 Een aardgasinstallatie als gedefinieerd in NEN 1078, alsmede de ruimte waarin zich deze installatie zijn opgesteld moeten voldoen aan de voorschriften gesteld in NEN 1078; aardgasinstallaties aan de "Richtlijnen bestaande gasinstallaties" van het KVGN, uitgave 1977.

3. Afvalstoffen

3.1 In de inrichting mag geen afval worden verbrand, gestort, of begraven;

3.2 Afvalstoffen of met afvalstoffen verontreinigd water mogen niet in de bodem worden gebracht, of mogen daar niet terecht kunnen komen;

3.3 Het bewaren van afval stoffen moet op ordelijke en nette wijze geschieden binnen de inrichting; van afvalstoffen afkomstige geur mag zich niet buiten de inrichting kunnen verspreiden;

3.4 Afvalstoffen moeten op gezette tijden uit de inrichting worden afgevoerd; het afvoeren moet zodanig geschieden dat zich geen afval in of buiten de inrichting kan verspreiden;

3.5 Indien het compressorcondensaat meer dan 200 milligram olie per liter bevat mag het niet worden geloosd op de riolering en dient te worden opgevangen en afgevoerd als gevaarlijk afval.

4. Brandpreventie en brandbestrijding

4.1 Teneinde een begin van brand effectief te kunnen bestrijden moeten voldoende brandblusmiddelen of bestrijdingsinstallaties aanwezig zijn, conform de bij de vergunning behorende tekening;

4.2 Brandblusmiddelen moeten steeds voor onmiddellijk gebruik beschikbaar zijn en onbelemmerd kunnen worden bereikt; draagbare blustoestellen, slanghaspels en andere kleine blusmiddelen moeten jaarlijks door een REOB (Regeling Erkenning Onderhoudsbedrijven kleine blusmiddelen) worden gecontroleerd op hun deugdelijkheid; het onderhoud van kleine brandblusmiddelen moet overeenkomstig NEN 2559 geschieden;

4.3 Draagbare blustoestellen moeten zijn voorzien van een rijkskeurmerk met een rangnummer; slanghaspels moeten voldoen aan NEN 3211, dan wel van een hieraan gelijkwaardige constructie zijn;

4.4 De wanden welke de inrichting scheiden van ruimten van derden moeten een brandwerendheid bezitten van tenminste 60 minuten, bepaald overeenkomstig NEN 6069;

4.5 Een tot de inrichting behorend gebouw moet van een zodanige brandwerende constructie zijn dat, gelet op de te verwachten vuurbelasting, in aanmerking nemende de in het gebouw aanwezige toestellen en stoffen, de daarin uitgevoerde werkzaamheden en de binnen de inrichting aanwezige brandpreventieve en brandrepressieve voorzieningen, alsmede de brandbestrijdingsmogelijkheden van de plaatselijke brandweer, in geval van brand overslag en doorslag daarvan naar de niet tot de inrichting behorende gebouwen wordt voorkomen;

4.6 Wanden waaraan krachtens voorschrift 4.4 of enig ander in deze vergunning opgenomen voorschrift eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, moeten ook voor wat betreft hun aansluiting op andere constructiedelen en voor wat betreft de doorvoering van de kabels, leidingen en kanalen een brandwerendheid bezitten overeenkomende met die van deze wanden, vloeren en plafonds, dan wel daaraan geen afbreuk doen;

4.7 Ventilatie- of luchtverwarmingskanalen alsmede ventilatieopeningen of ventilatieroosters moeten ter plaatse van de doorvoering door wanden, vloeren, plafonds, waaraan krachtens voorschrift 4.4 of enig andere in deze vergunning opgenomen voorschriften eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, voldoen aan voorgenoemde eisen van brandwerendheid, dan wel daaraan geen afbreuk doen;

4.8 CFK-houdende brandblusmiddelen dienen te voldoen aan de van toepassing zijde voorschriften zoals deze zijn opgenomen in het "Besluit inzake stoffen die de ozonlaag aantasten" d.d. 5 november 1992.

5. Bodembescherming

5.1 Indien na het van kracht worden van deze beschikking verontreiniging van de bodem en/of het grondwater met stoffen optreedt of is opgetreden, dan wel wordt vermoed, zonder dat er sprake is van ernstige bodemverontreiniging ten gevolge van een ongewoon voorval in de zin van de Wet bodembescherming, moet degene die de inrichting drijft deze verontreiniging of dit vermoeden terstond aan het college van Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede melden;

5.2 Direct na een in het vorige voorschrift bedoelde melding dient de bodem en/of het grondwater van de inrichting te worden onderzocht; de resultaten hiervan dienen zo snel mogelijk doch uiterlijk drie maanden daarna te worden overlegd aan het college van Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede;

5.3 Indien uit het bovengenoemde onderzoek blijkt dat de bodem en/of het grondwater zijn verontreinigd dient de oorzaak van de verontreiniging zo spoedig mogelijk te worden weggenomen en dient de verontreinigde bodem en/of het verontreinigde grondwater overeenkomstig de aanwijzingen van het college van Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede te worden verwijderd of behandeld.

6. Geluid- en trillinghinder

6.1 Het equivalente geluidsniveau veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden mag ter plaatse van woningen van derden, andere geluidsgevoelige bestemmingen en – voorzover binnen een afstand van 25 meter van de inrichting geen woningen van derden of geluidsgevoelige bestemmingen aanwezig zijn- op enig punt 25 meter van de

inrichting niet meer bedragen dan: 50 dB (A) tussen 07.00 uur en 19.00 uur; 45 dB (A) tussen 19.00 uur en 23.00 uur; 40 dB (A) tussen 23.00 uur en 7.00 uur;

6.2 Onverminderd het gestelde in het voorschrift 6.1 mogen de piekwaarden voor zover deze een gevolg zijn van de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, alsmede van de in de inrichtingen verrichte werkzaamheden voertuigbewegingen, gemeten in meterstand "fast" niet groter zijn dan 15 dB (A) boven de getalswaarde van het overeenkomstig 6.1 toegelaten equivalente geluidsniveau;

6.3 De voorschriften over piekwaarden van geluidsniveau zijn niet van toepassing op het laden, lossen en de voertuigbewegingen ten behoeve van de inrichting tussen 07.00 uur en 19.00 uur;

6.4 Indien controle op of berekening van de in voorgaande geluidsvoorschriften vastgelegde geluidsniveaus plaatsvindt, moet dit geschieden overeenkomstig de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai, IL-HR-13-01" van maart 1981; ook de beoordeling van meetresultaten moet overeenkomstig deze handleiding plaatsvinden;

6.5 De in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, alsmede de in de inrichting uit te voeren werkzaamheden mogen in een geluidgevoelige ruimte van woningen van derden en in andere geluidgevoelige ruimte van woningen van derden en in andere geluidgevoelige bestemmingen geen trillingen met een continu of met een continu-intermitterend karakter veroorzaken hoger dan de in de DIN 4150, uitgave 1992, gedefinieerde waarnemingssterkte van 0.1. Dit voorschrift geldt niet ten aanzien van woningen en geluidgevoelige bestemmingen indien de gebruiker van deze woningen en geluidgevoelige bestemmingen aan degene die de inrichting drijft geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van trillingmetingen;

6.6 Autoradio's van bevoorradingswagens en radio's ten behoeve van het personeel van de inrichting moeten zodanig zijn afgesteld dat deze buiten de inrichting niet hoorbaar zijn.

7. Luchtverontreiniging en stankhinder

7.1 Uitmondingen in de buitenlucht van afvoeren van ventilatiesystemen, luchtbehandelingsinstallaties of afzuigsystemen, ten aanzien waarvan in deze vergunning geen andere voorschriften zijn gesteld, moeten zodanig zijn gesitueerd dat de hierdoor uittredende lucht en de daarin aanwezige stoffen geen hinder wordt ondervonden buiten de inrichting.

8. Gedragsvoorschriften

8.1 De inrichting moet schoon zijn en in een goede staat van onderhoud verkeren;

8.2 Het aantrekken van insecten, knaagdieren en ongedierte moet zoveel mogelijk worden voorkomen; zo vaak de omstandigheden daartoe aanleiding geven, moet doelmatige bestrijding van insecten, knaagdieren en ander ongedierte plaatsvinden;

8.3 Degene die de inrichting drijft is overigens gehouden te doen en na te laten hetgeen redelijkerwijs gevergd kan worden om gevaar en schade dan wel hinder buiten de inrichting te voorkomen of te beperken.

9 Instructie personeel

9.1 Degene die de inrichting drijft, moet de in zijn inrichting werkzame personen en schriftelijke instructie verstrekken, die erop is gericht gedragingen, hunnerzijds, die tot gevolg kunnen hebben dat een voorschrift wordt overtreden, uit te sluiten en die erop

is gericht dat zij zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten van de opgeslagen stoffen en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten.

10 Onvoorziene gebeurtenissen

10.1 Indien zich een onvoorziene gebeurtenis zoals een bedrijfsstoornis heeft voorgedaan of zich voordoet waardoor giftige of anderszins gevaarlijke, schadelijke stoffen buiten de inrichting zijn gekomen dan wel kunnen komen, moeten onmiddellijk maatregelen worden getroffen om de gevolgen van die gebeurtenis te beperken; van een en ander moet terstond kennis worden gegeven aan het college van Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede.

11 Gasflessenopslag en -gebruik

11.1.1. Algemeen

11.1.2. Het aantal in de inrichting aanwezige gasflessen mag niet meer bedragen dan 1 gasfles koolzuur à 20 liter;

11.1.3. In de inrichting mogen geen gasflessen aanwezig zijn, waarvan de goedkeuring niet, of blijkens de in de gasfles ingeponste datum niet tijdig, heeft plaatsgevonden door het Stoomwezen B.V., een door het Stoomwezen B.V. geaccepteerde deskundige of een, ingevolge de EG-kaderrichtlijn 76/767/Eeg, alsmede de daarop berustende bijzondere richtlijnen 84/525, 84/526 en 84/527/EEG, aangewezen instantie; de beproeving moet periodiek zijn herhaald overeenkomstig de termijnen aangegeven in het VLG;

11.1.4. Gasflessen mogen slechts zijn gevuld met het gas waarvoor zij zijn beproefd en waarvan de naam op de les is aangebracht;

11.1.5. Voorkomen moet zijn dat gasflessen kunnen omvallen; de gasflessen moeten daartoe zijn geplaatst op een verharde afwaterende vloer waar geen plassen kunnen ontstaan;

11.1.6. Gasflessen moeten steeds gemakkelijk bereikbaar zijn en mogen niet in de onmiddellijke nabijheid van brandgevaarlijke stoffen zijn opgesteld;

11.1.7. Voor lege gasflessen moeten dezelfde veiligheidsmaatregelen in acht worden genomen als voor gevulde gasflessen; lege gasflessen moeten zoveel mogelijk gescheiden worden opgeslagen naar de aard van het gevaaraspect; de afsluiters van niet in gebruik zijnde gasflessen moeten zijn voorzien van een deugdelijke beschermkap;

11.1.8. Beschadigde of lekke gasflessen moeten onmiddellijk in de buitenlucht worden gebracht en worden gemerkt met het woord 'defect' respectievelijk 'lek'; ook moeten direct maatregelen worden getroffen om brand- en explosiegevaar, dan wel verstikkingsgevaar te voorkomen;

11.1.9. Gasflessen mogen niet worden blootgesteld aan stralende warmte; wanneer de gasflessen niet in permanente schaduw staan moet boven de gasflessen een afdak van onbrandbaar materiaal zijn aangebracht; gasflessen moeten met hun appendages tegen beschadiging zijn gevrijwaard;

11.2 Gebruik van gasflessen

11.2.1 Gasflessen die niet aan een vaste plaats zijn gebonden, moeten buiten werktijd op een vaste plaats zijn ondergebracht; deze plaats moet in overleg met de plaatselijke brandweer nader worden bepaald; de plaatselijke brandweer moet bekend zijn met de plaats van de gasflessen die wel aan een vaste plaats zijn gebonden;

11.2.2 De gastoevoer naar de branders moet afsluitbaar zijn nabij de branders;

11.2.3 Een brander en de aan deze brander en flessen verbonden slangen moeten als ze niet in gebruik zijn, uitsluitend zijn opgehangen over een nabij de flessen geplaatst slangzadel; de slagen moeten moet slangklemmen zijn bevestigd aan de brander en aan de flessen;

11.2.4 De afsluiter van een gasfles die niet in gebruik is moet gesloten zijn;
11.2.5. Afsluiters moeten goed bereikbaar zijn.

12 Diesel heftruck/ veegmachine

12.1 Een verbrandingsmotor van een vorkheftruck dan wel veegmachine moet zodanig zijn afgesteld dat de uitlaatgassen nagenoeg roet- en rookloos zijn; de verbrandingsmotor moet zijn voorzien van een doelmatige geluidsdemper in de uitlaat.

13 Opslag van vuurwerk

13.1 Algemeen

13.1.1 De samenstelling, de hoeveelheid ontplofbare stof en de opschriften moeten, voor wat betreft klein vuurwerk, voldoen aan de voorschriften, zoals genoemd in het Vuurwerkbesluit Wet Milieugevaarlijke Stoffen (besluit 4 februari 2993, Staatsblad nummer 215) en Regeling nadere eisen aan vuurwerk (besluit 24 november 1993, staatscourant nummer 228) en voor wat betreft groot vuurwerk voldoen aan het gestelde in de bijlage A van de ADR (Europese Overeenkomst betreft het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg);

13.1.2 Vuurwerk mag alleen (behoudens intern transport) aanwezig zijn in de daarvoor bestemde bewaarplaatsen en de werk-/ montage- en ompakruimte en alleen in de hoeveelheden en op de wijze, zoals genoemd in de voorschriften met betrekking tot deze ruimten;

13.1.3 Voorschrift 13.1.2 is niet van toepassing op de vrachtwagen welke maximaal 24 uur voor vertrek geladen mag zijn met vuurwerk ten behoeve van een evenement; hierbij moet worden voldaan aan hetgeen in de bijlage behorende bij deze vergunning is gesteld;

13.1.4 Personen belast met inbrengen of uitnemen van vuurwerk met betrekking tot de bewaarplaats, moeten duidelijk zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten daarvan en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

13.1.5 Ruimten waar vuurwerk aanwezig is, mogen uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen meerderjarig persoon worden geopend voor de vorenbeschreven werkzaamheden en voor controle;

13.1.6 Gevallen vuurwerk mag men niet laten liggen, doch moet onmiddellijk worden opgeraapt; vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig orden opgeveegd en op een veilige plaats (buiten de inrichting) onschadelijk worden gemaakt;

13.1.7 Indien de werkzaamheden niet vergen dat een ruimte moet worden betreden, moet de deur daarvan met een sleutelslot zijn afgesloten, terwijl de sleutel uit het slot moet zijn genomen;

13.1.8 Alle ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moeten steeds onbelemmerd kunnen worden bereikt; voertuigen mogen niet langer dan voor het lossen en laden strikt noodzakelijk is aanwezig zijn;

13.1.9 Op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of worden beproefd;

13.1.10 Het terreingedeelte, waar zich de voor het vuurwerk bestemde bewaarplaatsen bevinden moet met een hek of soortgelijke voorziening zijn afgescheiden; op dit afgesloten terrein mogen slechts aanwezig zijn:
- de vergunninghouder;
- door de vergunninghouder toegelaten personen, die daar voor hun werkzaamheden aanwezig moeten zijn;
- personen die ambtshalve belast zijn met controle;

13.1.11 In de bewaarplaatsen en binnen een afstand van 2 meter van de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen mag niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn; op de toegangsdeuren moet dit verbod met duidelijk leesbaar opschrift, luidende: "ROKEN

EN OPEN VUUR BINNEN 2 METER AFSTAND VERBODEN", zijn aangegeven; de hoogte van de letters moet ten minste 50 millimeter bedragen;

13.1.12 Binnen een afstand van 3 meter van de toegangsdeuren van de bewaarplaats mogen geen brandbare vluchtige vloeistoffen, geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn;

13.2 Bewaarplaatsen/MAVO-boxen/zeecontainers

13.2.1 Van de bewaarplaatsen moeten:

- de wanden, de vloer en de afdekking zijn vervaardigd van metselwerk, dik ten minste 105 millimeter, of bestaan uit naadloos beton, dik ten minste 70 millimeter;
- de toegangsdeur naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnaanslag van ten minste 25 millimeter hebben en een brandwerendheid bezitten van ten minste 30 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 3885 (uitgave 1982); om drukontlasting mogelijk te maken mogen geen dievenklauwen e.d. worden toegepast;

MAVO-boxen

Indien de bewaarplaatsen overeenkomstig de richtlijnen voor MAVO-boxen zijn uitgevoerd zijn bovengenoemde eisen ten aanzien van de wanden, de vloer en de afdekking niet van toepassing; eventuele roosters dienen regeninslag vrij en vlamwerend te zijn uitgevoerd; tussen de op lijn geplaatste MAVO-boxen moet een brandmuur zijn geplaatst welke bestaat uit halfsteens metselwerk, dat 0.5 meter uitsteekt ten opzichte van de voorzijde en 0.5 meter uitsteekt ten opzichte van de bovenzijde van de toegangsdeuren;

Zeecontainers

Indien de op tekening 1 behorende bij deze vergunning aangegeven zeecontainers worden toegepast moeten deze zodanig zijn aangepast dat de deuren van hot zijn vervaardigd; de toegangsdeur moet naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnenaanslag van ten minste 25 millimeter hebben en een brandwerendheid bezitten van ten minste 30 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 3885 (uitgave 1982); om drukontlasting mogelijk te maken mogen geen dievenklauwen e.d. worden toegepast; de zeecontainers moeten op de aangegeven plaats worden opgesteld en de onderlinge afstand moet ten minste 1 meter zijn;

13.2.2 In de wanden en/of afdekking van de bewaarplaatsen mogen geen openingen aanwezig zijn;

13.2.3 In de ruimte waar vuurwerk aanwezig mag zijn mogen geen elektrische schakelaars of wandcontactdozen aanwezig zijn; voorts moet de elektrische installatie voldoen aan de voorschriften voor ruimten met brandgevaar van NEN 1010 met dien verstande dat het elektrisch materieel een beschermingsgraad van ten minste IP5X moet hebben; de oppervlaktetemperatuur van de armaturen (in schone toestand) mag niet boven de 100 graden Celsius kunnen komen;

13.2.4 Buiten de verlichtingsarmaturen en de daarvoor bestemde voedingsleidingen mogen in de bewaarplaatsen geen elektrische apparaten aanwezig zijn;

13.2.5 Voor de verwarming van de bewaarplaatsen mogen slechts toestellen worden gebruikt, waarbij water voor de warmte-overdracht wordt toegepast; de maximale oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparatuur mag niet boven de 100 graden Celsius kunnen komen;

13.2.6 Binnen de bewaarplaatsen mogen zich geen gasleidingen bevinden;

13.2.7 Voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van de verwarmings- en/of de verlichtingsinstallatie kunnen worden geplaatst; de afstand tussen de verwarmings- en/of verlichtingsapparatuur en het vuurwerk moet ten minste 300 millimeter bedragen;

13.2.8 In de bewaarplaatsen mogen zich gelijktijdig met verpakt en/of onverpakt vuurwerk geen andere goederen bevinden;

13.2.9 Op de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen moet een gevaarsetiket zijn aangebracht, waarmede het ontploffingsgevaar wordt aangeduid; het etiket moet een vorm hebben van een vierkant, op de punt staand, met een zijde van 250 millimeter, met de afbeelding van een zware bom op een oranje achtergrond;

13.2.10

a. In de drie kleine bewaarplaatsen, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag maximaal 500 kilogram van de gevarenklasse 1.3G of 5.000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G worden opgeslagen; bij een opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 500 kilogram;

b. In bewaarplaatsen 1 tot en met 4 en 6 tot en met 10, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag ten hoogste 7.000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn;

c. In bewaarplaats 5, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag maximaal 500 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G of 7000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G worden opgeslagen; bij een opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 500 kilogram;

d. In de MAVO-boxen dan wel de zeecontainers, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 1, mag ten hoogste 2.000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn;

13.3 Werk-/montage- en ompakruimte

13.3.1 De vloer van de werk-/montage- en ompakruimte dient glad te zijn afgewerkt en dient een weerstand tussen de 25.000 en 1.000.000 Ohm te bezitten;

13.3.2 Werktuigen, gereedschappen en instrumenten die tijdens het gebruik bij werkzaamheden met vuurwerk statisch elektriciteit kunnen opwekken, dienen geaard te zijn;

13.3.3 Het personeel werkzaam in werk- /montage- en ompakruimte dienst geen kunststof of zijden kleding te dragen; elektrisch geleidend schoeisel, dient zo mogelijk een weerstand tussen de 25.000 en 1.000.000 Ohm tussen persoon en vloer te bezitten;

13.3.4 Tijdens werk-, ompak- en montagewerkzaamheden mogen, behalve vuurwerk en de hiervoor benodigde verpakkingsmiddel alsmede brandblusmiddelen, geen andere goederen in deze ruimte aanwezig zijn;

13.3.5 Zodra in de werk-, ompak- en montageruimte de werkzaamheden zijn beëindigd moet het eventueel restant van het vuurwerk en het omgepakte vuurwerk weer naar de bewaarplaatsen worden teruggebracht;

13.3.6 Eventuele mortieren mogen niet worden geladen;

13.3.7 In de werk- /montage- en ompakruimte, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag ten hoogste 100 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.1G of 250 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G, 1.4S en 1.4G aanwezig zijn; bij gelijktijdige aanwezigheid van vuurwerk van de gevarenklasse 1.1G, 1.3G, 1.4G en 1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 100 kilogram;

14 NEN, NEN-EN Normen

14.1 Voor enig in een der voorschriften in deze vergunning genoemde NEN, NEN-EN norm, geldt dat die norm van toepassing is welke geldig was ten tijde van het van kracht worden van deze vergunning of het installeren van de betrokken constructies, toestellen en/ of apparaten;

15 Besparing energie en water

15.1 In de inrichting moet een energie-logboek worden aangelegd; dit logboek moet ter inzage beschikbaar zijn voor een controlerend ambtenaar; in dit logboek moeten tenminste de volgende zaken worden bijgehouden:
a. het aardgasverbruik van de inrichting in m3 per jaar;
b. het leidingwaterverbruik van de inrichting in m3 per jaar;
c. het elektriciteitsverbruik van de inrichting in KWh per jaar;
daartoe moeten jaarlijks in week 52 de meterstanden worden genoteerd in het logboek; hiertoe mogen ook kopieën van de jaarafrekeningen van het energiebedrijf worden bewaard;

15.2 Bij renovatie/vervanging van apparatuur, installaties en dergelijke dient de vergunninghouder energie- en waterbesparende voorzieningen/maatregelen te treffen die voldoen aan het principe 'stand der techniek'.

16 Afvalwater

16.1 Het is verboden bedrijfsafvalwater te lozen dat:
a. een gevaarlijke afvalstof is, waarvan kan worden voorkomen dat deze in de riolering terecht komt;
b. stankoverlast buiten de inrichting veroorzaakt;

16.2 Bedrijfsafvalwater mag slechts in een openbaar riool worden gebracht, indien door de samenstelling, eigenschappen of hoeveelheid ervan:
a. de doelmatige werking niet wordt belemmerd van een openbaar riool, een door een bestuursorgaan beheerd zuiveringstechnisch werk, of de bij een zodanig openbaar riool of zuiveringstechnisch werk behorende apparatuur;
b. de verwerking niet wordt belemmerd van slib, verwijderd uit een openbaar riool of een door een bestuursorgaan beheerd zuiveringstechnisch werk;
c. de nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater zoveel mogelijk worden beperkt.

N Veranderingsvergunning Wet milieubeheer (19 juli 1999 - ...)

Een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

Nadere motivering van het besluit: de verandering omvat de uitbreiding van drie naar veertien zeecontainers, het verhogen van het aantal kilo's vuurwerkopslag per MAVO-box of zeecontainer en het veranderen van de gevaarklasse van het vuurwerk in de werk-/ montage- en ompakruimte.
Abusievelijk zijn door ons in eerste instantie geen voorschriften verbonden aan de opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal elf zeecontainers. Hieraan wordt door ons tegemoetgekomen door het verbinden van voorschriften in Hoofdstuk 3 aan de vergunning.

Voor het overige zijn door ons geen wijzigingen aangebracht ten opzichte van het uitgebrachte ontwerp-besluit.
De vergunning kan worden verleend aangezien door het geven van voorschriften het belang van de bescherming van ons milieu voldoende kan worden gewaarborgd. De aanvraag maakt deel uit van de vergunning.

Aan de vergunning hebben wij voorschriften verbonden met betrekking tot:

a. Instructie personeel:
Degene die de inrichting drijft moet de in zijn inrichting werkzame personen een schriftelijke instructie verstrekken die erop is gericht gedragingen hunnerzijds die tot gevolg kunnen hebben dat een voorschrift wordt overtreden uit te sluiten en die erop is gericht dat zij zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten van de opgeslagen stoffen en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

b. Uitbreiding opslag van vuurwerk in bestaande MAVO-boxen, zeecontainers en werk-/ montage- en ompakruimte:
- MAVO-boxen en zeecontainers: In afwijking met voorschrift 13.2.10.d van de revisievergunning van 22 april 1997 mag in de MAVO-boxen dan wel zeecontainers ten hoogste 3.500 kilogram (reeds vergunde hoeveelheid inclusief onderhavige uitbreiding) vuurwerkkasse1.4S en 1.4G aanwezig zijn;
- Werk-/montage- en ompakruimte: In afwijking met voorschrift 13.3.7 van de revisievergunning van 22 april 1997 mag in de werk-/montage- en ompakruimte uitsluitend vuurwerk klasse 1.4S en 1.4G met een maximumhoeveelheid van 500 kilo aanwezig zijn.

c. Opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal elf zeecontainers
Algemeen

3.1 De samenstelling, de hoeveelheid ontplofbare stof en de opschriften moeten, voor wat betreft klein vuurwerk voldoen aan de voorschriften zoals genoemd in het Vuurwerkbesluit Wet Milieugevaarlijke Stoffen (besluit 4 februari 1993, Staatsblad nr. 215) en Regeling nadere eisen aan vuurwerk (besluit 24 november 1993, Staatscourant nr. 228) en voor wat betreft groot vuurwerk voldoen aan het gestelde in de Bijlage A van de ADR (Europese Overeenkomst betreft het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg);

3.2 Vuurwerk mag alleen (behoudens intern transport) aanwezig zijn in de daarvoor bestemde bewaarplaatsen en alleen in de hoeveelheden en op de wijze, zoals genoemd in de voorschriften met betrekking tot deze ruimten;

3.3 Personen belast met inbrengen of uitnemen van vuurwerk, met betrekking tot de bewaarplaats moeten duidelijk zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten daarvan en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

3.4 Ruimten waar vuurwerk aanwezig is mogen uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon worden geopend voor de vorenbeschreven werkzaamheden en voor controle;

3.5 Gevallen vuurwerk mag men niet laten liggen, doch moet onmiddellijk worden opgeraapt; vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en op een veilige plaats (buiten de inrichting) onschadelijk worden gemaakt;

3.6 Indien de werkzaamheden niet vergen dat een ruimte moet worden betreden moet de deur daarvan met een sleutelslot zijn afgesloten, terwijl de sleutel uit het slot moet zijn genomen;

3.7 Alle ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moeten steeds onbelemmerd kunnen worden bereikt; voertuigen mogen niet langer dan voor het laden en lossen strikt noodzakelijk is aanwezig zijn;

3.8 Op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of worden beproefd;

3.9 Het terreingedeelte waar zich de voor het vuurwerk bestemde bewaarplaatsen bevinden moet met een hek of soortgelijke voorziening zijn afgescheiden; op dit afgesloten terrein mogen slechts aanwezig zijn:
- De vergunninghouder;
- Door de vergunninghouder toegelaten personen die daar voor hun werkzaamheden aanwezig moeten zijn;
- Personen die ambtshalve zijn belast met controle;

3.10 In de bewaarplaatsen en binnen een afstand van 2 meter van de toegangsdeuren mag niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn; op de toegangsdeuren moet dit verbod met duidelijk leesbaar opschrift luidende "ROKEN EN VUUR BINNEN 2 METER AFSTAND VERBODEN" zijn aangegeven; de hoogte van de letters moet tenminste 50 millimeter bedragen;

3.11 Binnen een afstand van drie meter van de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen mogen geen brandbare vluchtige vloeistoffen, geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn;

Zeecontainers

3.12 In de wanden en/of afdekking van de bewaarplaatsen mogen geen openingen aanwezig zijn;

3.13 In de ruimte waar vuurwerk aanwezig mag zijn mogen geen elektrische schakelaars of wandcontactdozen aanwezig zijn; voorts moet de elektrische installatie voldoen aan de voorschriften voor ruimten met brandgevaar van NEN 1010, met dien verstande dat het elektrisch materieel een beschermingsgraad van tenminste IP54 moet hebben; de oppervlakte temperatuur van de armaturen (in schone toestand) mag niet boven de 100°C kunnen uitkomen;

3.14 Buiten de verlichtingsarmaturen en de daarvoor bestemde voedingsleidingen mogen in de bewaarplaatsen geen elektrische apparaten aanwezig zijn;

3.15 Voor de verwarming van de bewaarplaatsen mogen slechts toestellen worden gebruikt, waarbij water voor de warmte-overdracht wordt toegepast; de maximale oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparaten mag niet boven de 100°C kunnen komen;

3.16 Binnen de bewaarplaatsen mogen zich geen gasleidingen bevinden;

3.17 Voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van de verwarmings- en/of de verlichtingsinstallatie kunnen worden geplaatst; de afstand tussen de verwarmings- en/of verlichtingsapparatuur en het vuurwerk moet tenminste 300 millimeter bedragen.

3.18 In de bewaarplaatsen mogen zich gelijktijdig met verpakt en/of onverpakt vuurwerk geen andere goederen bevinden;

3.19 Op de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen moet een gevaarsetiket zijn aangebracht waarmee het ontploffingsgevaar wordt aangeduid; het etiket moet de vorm hebben van een vierkant, op de punt staand, met een zijde van 250 millimeter, met de afbeelding van een zwarte bom op een oranje achtergrond;

3.20 In de zeecontainers, zoals aangeven op de bij deze vergunning behorende tekening mag ten hoogste 3.500 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn;

III. Overzicht van de hoeveelheden vuurwerk

A Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in een aantal prefab beton garages, geplaatst in een loods op het terrein bij Tollensstraat 50 (1 oktober 1976- 30 april 1977)

In de bewaarplaats mag ten hoogste *10.000 kilogram* klein vuurwerk aanwezig zijn, gerekend naar het totale gewicht van het vuurwerk wanneer dit gereed is om te worden afgestoken; het vuurwerk moet voldoen aan de met betrekking tot de samenstelling, verpakking, en opschriften gegeven voorschriften in de Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (Staatsblad 207, 1968) en in de voorgeschreven verpakking soortgewijs zijn opgeslagen;

B Bouwvergunning (19 oktober 1976)

Geen wijzigingen in de vergunde hoeveelheden vuurwerk.

C Oprichtingsvergunning Hinderwet (2 februari 1977-22 april 1997)

Uit de voorwaarden bij de vergunning kan worden afgeleid dat er een vergunning is afgegeven voor maximaal 1.950 kilogram groot vuurwerk en 1.650 kilogram klein vuurwerk per opslagplaats. Het aantal opslagplaatsen wordt hier niet genoemd.
In het verzoek om een vergunning voor het oprichten, in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk stond bij 'nadere gegevens' het volgende:

- Tien grote bunkers à 1.650 kilogram klein vuurwerk;
- Drie kleine bunkers à 650 kilogram groot vuurwerk;
- In montage- en pakruimte wordt groot vuurwerk uitgepakt en gemonteerd. In deze ruimte wordt ook klein vuurwerk omgepakt voor de detailhandel;

Dit houdt in dat in totaal maximaal *18.450 kilogram* vuurwerk mag worden opgeslagen.

Verder mag de hoeveelheid vuurwerk in de werkplaats niet groter zijn dan 250 kilogram. Indien geen montage- of pakwerkzaamheden worden verricht mag in de ruimte geen vuurwerk aanwezig zijn.

D Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (15 oktober 1977- 31 juli 1978)

Per garage (7 in totaal) mag ten hoogste 3.000 kilogram klein vuurwerk aanwezig zijn, ten hoogste 500 kilogram vuurwerk per garage mag zich in ongeopende toestand bevinden.
In totaal mag er dus maximaal *21.000 kilogram* klein vuurwerk worden opgeslagen

E Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50 (1 november 1978-30 juni 1979)

Per garage (7 in totaal) mag ten hoogste 3.000 kilogram klein vuurwerk aanwezig zijn, ten hoogste 500 kilogram vuurwerk per garage mag zich in ongeopende toestand bevinden.
In totaal mag er dus maximaal *21.000 kilogram* klein vuurwerk worden opgeslagen

F Verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in zeven prefab garages op het terrein bij Tollensstraat 50, (7 augustus 1979 - 1 maart 1980)

Indien de burgemeester het advies van de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting heeft overgenomen dan mag er maximaal *21.000 kilogram* klein vuurwerk worden opgeslagen.

G Uitbreidingsvergunning Hinderwet (14 december 1979-22 april 1997)

Op de volgende punten hebben ten opzichte van de oprichtingsvergunning wijzigingen plaatsgevonden met betrekking tot de vergunde hoeveelheden vuurwerk:

- In de tien bestaande bunkers mag per bunker 7.000 kilogram klein vuurwerk in de originele verpakking worden opgeslagen of 1.650 kilogram klein vuurwerk in onverpakte toestand.
- In de zeven MAVO-garages mag per box 2.000 kilogram klein vuurwerk worden opgeslagen.

Het bovenstaande heeft geleid tot de volgende vergunde hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte:
- Tien bunkers à 7.000 kilogram klein vuurwerk in de originele verpakking of 1.650 kilogram klein vuurwerk in onverpakte toestand (uitbreidingsvergunning)
- Drie kleine bunkers à 650 kilogram groot vuurwerk (oprichtingsvergunning)
- Zeven MAVO-garages à 2.000 kilogram klein vuurwerk (uitbreidingsvergunning)

De maximale hoeveelheid vuurwerk bedraagt *85.950 kilogram.*[49]

In de montage- en pakruimte mag de hoeveelheid vuurwerk in de werkplaats niet groter zijn dan 250 kilogram. Indien geen montage- of pakwerkzaamheden worden verricht mag in de ruimte geen vuurwerk aanwezig zijn (oprichtingsvergunning).

[49] In deze bijlage is bij het bepalen van de maximale hoeveelheid vuurwerk alleen gekeken naar het grootste aantal kilo's dat in een opslagruimte mag liggen. Er is hier geen onderscheid gemaakt tussen verpakt/onverpakt vuurwerk en klein/groot vuurwerk.

***H* Bouwvergunning voor de bouw van een werkruimte en een schaftlokaal (14 oktober 1982)**

Geen wijzigingen in de vergunde hoeveelheden vuurwerk.

I* Bouwvergunning voor de bouw van een kantoor met garage en magazijn (8 december *1982)

Geen wijzigingen in de vergunde hoeveelheden vuurwerk

***J* Bouwvergunning voor het veranderen en verplaatsen van de erfafscheiding (6 december 1984)**

Geen wijzigingen in de vergunde hoeveelheden vuurwerk.

***K* Bouwvergunning voor het bouwen van een vrachtwagenloods en een erfafscheiding (24 juli 1985)**

Geen wijzigingen in de vergunde hoeveelheden vuurwerk

***L* Schriftelijke goedkeuring tijdelijke nederlegging vuurwerk in een scheepscontainer op het terrein van de inrichting Tollensstraat 46-50 (1 december 1989-15 januari 1990)**

Op het volgende punt heeft ten opzichte van de oprichtingsvergunning en uitbreidingsvergunning een wijziging plaatsgevonden met betrekking tot de vergunde hoeveelheden vuurwerk:

- In een nieuwe scheepscontainer mag maximaal 7.000 kilogram vuurwerk voorkomend op de lijst van vuurwerken worden opgeslagen.

Het bovenstaande heeft, mede op basis van de al verleende oprichtings- en uitbreidingsvergunning, tot de volgende vergunde hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte geleid:

- Tien bunkers à 7.000 kilogram klein vuurwerk in de originele verpakking of 1.650 kilogram klein vuurwerk in onverpakte toestand (uitbreidingsvergunning);
- Drie kleine bunkers à 650 kilogram groot vuurwerk (oprichtingsvergunning);
- Zeven MAVO-garages à 2.000 kilogram klein vuurwerk (uitbreidingsvergunning);

Verder mag de hoeveelheid vuurwerk in de werkplaats niet groter zijn dan 250 kilogram. Indien geen montage- of pakwerkzaamheden worden verricht mag in de ruimte geen vuurwerk aanwezig zijn (oprichtingsvergunning).

De maximale vergunde hoeveelheid vuurwerk bedraagt *92.950 kilogram*.

M Revisievergunning Wet milieubeheer (22 april 1997-....)

De revisievergunning vervangt de oprichtingsvergunning Wet milieubeheer uit 1977 en de uitbreidingsvergunning Wet milieubeheer uit 1979.

De volgende hoeveelheden per opslagruimte zijn toegestaan:

- In de grote bunkers 1 tot en met 4 en 6 tot en met 10 mag per bunker ten hoogste 7.000 kilogram vuurwerk aanwezig zijn;
- In de grote bunker nummer 5 mag maximaal 500 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G of 7.000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G worden opgeslagen; bij een opslag van vuurwerk van gevarenklasse 1.3G en 1.4S/G blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 500 kilogram
- In de drie kleine bunkers mag maximaal 500 kilogram vuurwerk van gevarenklasse 1.3G of 5.000 kilogram vuurwerk gevarenklasse 1.4S/G; bij een opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G en 1.4S/G blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 500 kilogram;
- In de MAVO-boxen dan wel zeecontainers mag maximaal 2.000 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn.

In de werk-/montage- en ompakruimte mag ten hoogste 100 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.1G of 250 kilogram vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G, 1.4S en 1.4G aanwezig zijn; bij gelijktijdige aanwezigheid van vuurwerk van de gevarenklasse 1.1G, 1.3G, 1.4G en 1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 100 kilogram.

De totale vergunde hoeveelheid vuurwerk bedraagt op dit moment *105.000 kilogram.*[50]

N Veranderingsvergunning Wet milieubeheer (19 juli 1999-....)

Op het volgende punt heeft ten opzichte van de revisievergunning een wijziging plaatsgevonden met betrekking tot de vergunde hoeveelheden vuurwerk:

- Toegestane hoeveelheden vuurwerk in MAVO-boxen en zeecontainers verhoogd van 2.000 kilogram naar 3.500 kilogram.

Het bovenstaande heeft geleid tot de volgende vergunde hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte:

- Negen grote bunkers à 7.000 kilogram vuurwerk 1.4S en 1.4G (revisievergunning);
- Eén grote bunker à 7.000 kilogram 1.4S/G of 500 kilogram 1.3G (revisievergunning);
- Drie kleine bunkers à 500 kilogram 1.3G of 5.000 kilogram 1.4S/G (revisievergunning);
- Zeven MAVO-boxen à 3.500 kilogram vuurwerk 1.4S/G (veranderingsvergunning);
- Veertien zeecontainers à 3.500 kilogram vuurwerk 1.4S/G (veranderingsvergunning);

Daarnaast is er één ompakruimte waarin maximaal 500 kilogram onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van gevarenklasse 1.4S/G.

---

[50] Bij het bepalen van de hoeveelheid vuurwerk is ervan uitgegaan dat er naast de aantallen die al in de vergunning zelf worden genoemd zeven MAVO-boxen en drie zeecontainers op het terrein waren. Deze hoeveelheden zijn in een bijlage behorende bij de aanvraag voor de vergunning vermeld:

De maximale hoeveelheid vuurwerk bedraagt *158.500 kilogram*.

Feitenoverzicht vond de vergunningverlening aan S.E. Fireworks

Bijlage V: Fax van All Round Effects aan politie Enschede

FAX DR:ENSCHEDE NL :21- 3-91 : 13:58 : ALL ROUND EFFECTS→ 31 53301616:# 1

AFD. BIJZONDERE WETTEN T.A.I.

Dit schrijven laten wij u toekomen,inverband met het recentelijke ongeluk in cullemborg,en wij ernstige vermoedens hebben omtrent de veiligheid bij de firma 5.1.2e te enschede aan de tollenstraat. Wij hopen dat u deze opmerkingen ernstig neemt inverband met de veiligheid van omwoonenden en het personeel van omliggende bedrijfen

De totale hoeveelheid wordt regelmatig overschreden(vooral bij het binnen komen van kleinvuurwerk rond oktober tot december)ook groot vuurwerk

De bunkers hebben openingen naar elkaar voor doorvoeren van waterleiding dit mag volgens de voorschriften niet(overbrengen van druk hitte en vuur)

De bunkers zijn op een waterleiding aangesloten met niet meer dan een 22m/m leiding(deze is zelf voor een bunker al niet toereikend(zie toelatings eis kleinvuurwerk boven 750 kg:) zijn bunkers hebben meer inhoud per stuk waarvan er 12 staan,de drukleiding is niet van manometers voorzien of automatische sproeikoppen(de installatie wordt door eigen mensen aangebracht,dus zonder keuring of test raporten)ook kan er geen druk op worden gezet omdat alles lek is zelfs niet om te testen omdat dan de goederen nat worden in alle bunkers(woonhuis en kantoor en werkhal zit op een en de zelfd 22m/m leiding en niet zoals hoort op gemeente net an exatra brandweer aansluiting zoals het gebruikelijk is(brandweer weet dit ook niet)

Geen enkele deur van de bunkers sluit zoals het hoort(zijn allemaal krom) en zijn van hout met een asbest van binnen bekleed(van buiten dus kan men ze zonder meer aansteken of met een andere warmte bron ingeval van ongeluk gemakelijk doen onbranden,tevens kan door wind of anderzijds vuur door de de kromme deuren waaien(deze zijn ook niet inbraak beveiligt wat wel moet volgens vergunning)

Er worden eigen vuurwerkonderdelen gemaakt,zoals.bengaals vuur en fosfor fakkels tekst lampjes enz:enz: de chemie hiervoor staat ook in opslag op het terein(zonder hinderwet of techniach kunnen in huis.)overgebleven of afval hiervan wordt geloost in het riool.

Zwart kruit verwerking(levens gevaarlijk)deze staan niet op de inkooplijst omdat het zwart wordt ingevoerd,via moog brd en verpakt wordt als normale bom er is niets aan te zien,maar de vulling bestaat uit puur zwartkruit.

Zwart verkoop van kermis en feest vuurwerken(ook aansteken???)

Invoer van vuurwerk niet type gekeurd of goede verpakking(un nummers)uit Belie wordt tevens vervoerd zonder chauffeurs certifikaat en dit internationaal grensoverschrijdend.

Op het hele terein 2 brandhaspels waarvan er een gebruikt wordt voor de stoomcleaner(dus niet inzetbaar)

Geen hinderwet voor chemie opslag of verwerking ervan(de stof die hiervan vrij komt waait over het terein en over de woonwijk)

Veel illegale verkoop van zowel klein als groot vuurwerk(geschat 100,000) gulden op jaar basis

toilet wagen verhuur zwart en bemand door werklosen(kwartjes in ontvanget nemen dit loopt in de 10,000 den guldens per maand)

De gehele plee is ongergraven om er rood zand uit te halen voor zijn gebouwen(geschat 5000m³ kub het ontstane gat is gedicht met afval,hierdoor verzakt het bunker plato(reeds duidelijk zichtbaar)

Er wordt grond van de buren bij het terein aangetrokken(hiervoor is geen hinderwet)

Op het gehele bedrijf is geen hinderwet betreffende hout en machine bewerking of het losen op het riool(dit gebeurd illegaal even zo als stroom en gas of water bedrijfs matig dus)

Er worden vrachtwagens met de stoomcleaner gereinigt en gewassen,dit water wordt geloost op het normale riool of loopt zo het terein af naar de street zonder wat of ammar opvang put

Er wordt olie ververst(heeft eigen werkplaats met brug en olie voorraad) waar de afgewerkte olie blijf is ons een raadsel.

Alle electra zowel in de werkhallen als kantoor is zelf aangelegt en niet gekeurd door gemeente of anderzijds(dit is zo erg dat het bijna kriminiel is op het gehele terein is er geen lamp die aan de voorwaarden voldoet .

80% van de gebouwen zijn eigenl gebouwd door zwartwerkers even zo als de vuurwerken waar hij extra personeel bij gebruikt (koninginnedagen enz:) deze rijden ook op de extra vuurwerk auto's die dan gehuurd worden bij een verhuur bedrijf,waarvoor geen vergunning voor is afgegeven evenzo de betreffende personen(geen rijbewijs certifikaat gevaarlijke stoffen enz)

Er loopt al jaren een persoon zwart (wso er) deze woont er schuin tegen over en kan bij kontrole gemakelijk verdwijnnen,deze man waarschuwt ook als er iets niet pluis is in de straat of omgeving.

Ook is het kantoor als woning in gebruik zonder vergunning en dit al 10 jaar de eigenaar bezit 2 kinderen die met andere kinderen op het terein spelen (dit is levens gevaarlijk)maar er ook niet voor schuwen om klein vuurwerk af te steken(volgens de hinderwet vergunning mag hij hier niet wonen,althans niet zoals die nu van toepassing zou zijn)of het is helemaal niet bekent bij penbare werken of gevaarlijke stoffen.

Ons is bekent dat er wel tot 25 mensen zwart werken voor zijn toilet oplegge: die door het hele land verhuurt worden(deze werken vaak 24 uur op een dag) Daar gaat het zwart geld naar toe van het vuurwerk zwart verkoop,en de kwartjes inkomsten(2 kwartjes per bezoekje aan de tiolet auto) waarvan maar een deel wordt opgegeven(geschat inkomen aan entree per jaar 50,000) Waarin niet is gerekend pink pop te galeen(heerlen) waar op een dag naar ik schat alleen al 15,000 geint wordt(buiten het eta geld om wat de organisatie voor de plaatsing moet betalen)

Het zelfgebouwde kantoor /woonhuis vertoond door zakken over het gehele dak van meer dan 30 cm: zodat het gestud wordt door een extra muur(mogen hier wel kinderen in gehuisvest worden(zonder bouwplan of vergunning) Vuurwerk leveren aan derden is meer regelmaat denuitzondering,zonder de nodige vergunningen (groot vuurwerk)

Er lopen 5 opleggers voor toilet doeleinden deze zijn niet gekeurd en voldoen niet aan de verkeers veiligheid (al 15 jaar gaat dit zo)

Tevens wordt er nu ook matriaal van de firma M.S. uit cullemborg opgeslagen onder een andere naam(hier weet ik het fijns niet van)

MIJN REDEN DAT IK MIJ NU MELDT MET DEZE GEGEVENS,IS DAT WAT ER IN CULLEMBORG IS GEBEURD IN HET GEHEEL NIET DENKBEELDIG IS AAN DE TOLLENSTRAAT(DEZE MAN HEEFT MIJ OOK GEDREIGT DIT NIET DOOR TE SPELEN OMDAT BEPAALDE MENSEN MIJ DIT NIET IN DANK ZOUDEN AFNEMEN)DEZE MAN KENT VELE ONDERWERELD FIGUREN UIT ENSCHEDE EN ERBUITEN DOOR ZIJN ELEGALE VUURWERK VERKOOP.

AFD:BIZONDERE WETTEN

DIT SCHRIJVEN OP ZIJN VERZOEK

HIERBIJ WEROT NIET GEVRAAGT OOK TE GETUIGEN(WAT IK BIJ DEZE DAN OOK AFWIJS TENZIJ ER EEN DRIFTIGE REDEN VOOR IS

Bijlage VI: Overzicht gebruikte bronnen

Voor de totstandkoming van dit feitenrelaas is van de volgende bronnen gebruik gemaakt:

Dossiermappen Gemeente Enschede:

- Dossier Grondbedrijf Tollensstraat 50, Smallenbroek/S.E. Fireworks
- Dossier defensie
- Dossier brandweer/AVIV
- Dossier vergunningen
- Dossier Reconstructie/Stadvernieuwing, Roomveldje, 32244, 1985
- Dossier bedrijfsterreinen: herstructurering bedrijfsterreinen Enschede-Noord, nr. 4115, 1989-1994 en nummer 41157, geen jaartal en nummer BD 41158
- Dossier Bestemmingsplan 'Tollensstraat 20', nr. BD 3275 1983
- Dossier Haalbaarheidsonderzoek Bamshoeve 1989-1994 nr. BD 1956, geen jaartal
- Dossier marktconferentie gemeente Enschede d.d. 12 januari 1994, nr. BD 1920
- Dossier plan de campagne stadsvernieuwing, nr. BD 1926
- Voorschriften bestemmingsplan ten aanzien van perceel Tollensstraat 46, 48, 50, geen jaartal
- Dossier ontwikkelingsplan Roombeek, nr. BD 5500/657, geen jaartal
- 1.783.1: Opslag en verkoop van vuurwerk1968-1991
- 1.783.1: Opslag en verkoop van vuurwerk 1992-..
- 1.778.511: Enschedese Brandstoffenhandel NV de Concurrent, Tollensstraat 46
- 1.778.511: Tollensstraat 50
- 1.778.511b: Tollensstraat 50, 5.1.2e
- 1.824.1: Enschede-Noord, projectteamherstructurering bedrijfsterreinen, 1990-1991
- 1.731.211p: ontwikkelingsplan Roombeek, voorbereiding, 5500/657, 1995
- 1.731.21: Groot Roombeek, Te handhaven gebouwen, 3000/468, 1997
- 1.731.212p: Bestemmingsplan Enschede Noord, Bamshoeve-Nino voorbereiding, 5500/833, 1994 –
- 1.733.41: Stadsvernieuwing, meerjarenplan, toekomst van de oude wijken
- 1.777.811.2: Saneringsplan, Tollensstraat/ Renbaanstraat/Kroedh., 23278, 1971
- 1.731.212p: Bestemmingsplan Enschede Noord
- 1.733.41: Bestemmingsplan Enschede Noord, herziening 9, 1999
- 1.731.211p: Wijkstructuurschets, Enschede noord, 1989-1992
- 1.733.41: Stadvernieuwing, Stedelijke vernieuwing Enschede Noord, 1998
- 1.824: Sanering Milieu Hinderlijke Bedrijven, diverse bedrijven m-z, 1979
- 1.824.1: Bedrijfsterreinen Enschede Noord, haalbaarheidsonderzoek, 41158, 1989-1990
- 1.824.1: Projectteam herstructurering bedrijfsterreinen Enschede Noord, 1990-1991
- 1.731.21:Groot Roombeek
- 1.731.212.p: Enschede-Noord,

Overige stukken

- Weergave feitencomplex op terreinen milieu en veiligheid, eerste concept 13 juni 2000
- Delegatie- en mandaatbesluit gemeente Enschede 1987, 1988 (wijzigingen 1987), 1989, 1992, 1994, 1996 en 1998

- Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 16 mei 2000

5.1.2e

3 Observaties en vragen

3.1 Observaties

5.1.2e

Deze observaties zijn gebaseerd op de schriftelijke bronnen uit gemeentelijke archieven. Het is denkbaar dat aanvullende informatie in een enkel geval tot een andere observatie zou leiden.

1. In de loop van de jaren (1976-1999) is de *capaciteit* van de vuurwerkopslag bij S.E. Fireworks schoksgewijs fors toegenomen: van 10.000 kilogram in 1976 tot 158.500 kilogram in 1999.

2. Ook de *aard* van het opgeslagen vuurwerk is veranderd: van consumentenvuurwerk naar steeds meer professioneel vuurwerk.

3. In de loop van de jaren zijn er meer verschillende *soorten van opslag*plaatsen gekomen (MAVO-boxen, zeecontainers).

4. De hierboven geconstateerde ontwikkelingen hebben een aantal malen geleid tot veranderingen in het kader van de Hinderwet/milieuvergunning. Dit gebeurt voortdurend in een samenspel tussen de gemeente Enschede, het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht en S.E. Fireworks.

5. In 1993 constateert het bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht dat het accent bij S.E. Fireworks was verschoven van klein vuurwerk naar professioneel vuurwerk en dat daardoor de bestaande vergunning niet meer aansloot bij de werkelijkheid. Het duurt dan tot september 1996 alvorens de gemeente de draad weer oppakt en start met de procedure voor een revisievergunning.

6. Bij de vergunningverlening heeft de gemeente Enschede zich steeds gebaseerd op de adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht. Dit bureau geeft met name de voorwaarden aan waaronder opslag en bewerking zijn gerechtvaardigd.

7. Het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht communiceert niet alleen met de gemeente, maar ook rechtstreeks met het betrokken bedrijf. In 1993 constateert de gemeente dat het bureau zonder overleg met de gemeente bedrijven in Enschede controleert. In 1999 legt de gemeente aan het bureau de vraag voor of het nu adviseur voor het bevoegd gezag of van de onderneming is.

8. De gemeente stelt voorwaarden aan S.E. Fireworks maar richt zich tegelijkertijd steeds op het continueren van een werkbare situatie bij het bedrijf.

9. De gemeente is vanaf het midden van de jaren negentig in onderhandeling met S.E. Fireworks in verband met de herinrichting van het gebied en de daaruit voortvloeiende verplaatsing van het bedrijf.

10. In 1994 acht de gemeente het, gezien de te verwachten ontwikkelingen binnen het betreffende gebied, niet zinvol dat S.E. Fireworks nog grote investeringen moet plegen. Het gemeentelijk bevoegd gezag en het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht gaan akkoord met de plaatsing van zeecontainers om uitbreiding van opslagcapaciteit mogelijk te maken.

11. Uit de archieven blijkt weinig van controle op de naleving van alle voorschriften die het bevoegd gezag aan S.E. Fireworks heeft gesteld.

12. S.E. Fireworks wordt in ieder geval vier keer (1993, 1995, 1996 en 1999) bezocht in het kader van eindejaars-acties met betrekking tot de opslag van vuurwerk. Bij deze bezoeken constateren controleurs (politiefunctionarissen en/of medewerkers van de Milieudienst) dat bij S.E. Fireworks weinig consumentenvuurwerk is opgeslagen en de voorschriften, voor zover gecontroleerd, worden nageleefd. Er worden ten aanzien van de opslag van het vuurwerk geen misstanden geconstateerd. Daarnaast hebben bezoeken plaats in het kader van vergunningaanvragen.

13. Enkele keren (1993, 1994 en 1998) wordt tijdens controles door het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aangegeven dat er wat schort aan de veiligheidssituatie bij S.E. Fireworks. Wat met deze observaties is gebeurd, is onduidelijk.

14. Uit de gemeentelijke archieven blijkt niet dat, afgezien van medewerkers van de Milieudienst, politie en controleurs van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht nog anderen (brandweer, Inspecties) controles of inspecties bij S.E. Fireworks hebben uitgevoerd.

15. De reacties van de Inspectie van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne midden jaren negentig ten aanzien van het gemeentelijk vergunningen- en handhavingsbeleid gaven het gemeentelijk bevoegd gezag geen aanleiding om het vigerende milieubeleid aan te passen.

16. De verslaglegging van het gehele handhavingstraject is karig. Van sommige bezoeken die plaatsvonden zijn geen verslagen; mogelijk hebben meer bezoeken plaatsgehad dan waarover is gerapporteerd.

17. Externe veiligheid komt in relatie tot S.E. Fireworks in de loop der jaren weinig aan de orde. Hierbij speelt een belangrijke rol:
    - de afwezigheid van landelijk beleid ten aanzien van vuurwerkopslag;
    - de afwezigheid van de brandweer in het gehele vergunningentraject;
    - de beperkte afstanden van de te hanteren veiligheidszone's; en
    - de positieve adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht.

3.2 Vragen

Naast een aantal eerste observaties roept het feitenoverzicht ook een aantal vragen op. Beantwoording van deze vragen kan mogelijk een beter zicht geven op de gebeurtenissen in Enschede. Slechts door middel van aanvullend onderzoek binnen, maar ook buiten Enschede, zal het mogelijk zijn antwoord te geven op deze vragen.

-Enschede specifiek:

- In hoeverre is de gemeente in formele zin correct omgegaan met de verschillende vergunningen?
- In hoeverre waren de milieuvergunningen (en dan met name die van 1997 en de uitbreiding van 1999) adequaat en passend gezien de toen aanwezige kennis over vuurwerkopslag en externe veiligheid?
- Welke redenen liggen ten grondslag aan de vertraging in de vergunningprocedure tussen 1993 en 1996?
- In hoeverre was de houding van de gemeente ten aanzien van S.E. Fireworks bijzonder? Was er verschil met de wijze van omgang met andere bedrijven - met name ook vuurwerkopslag - in Enschede?
- Zijn er nog andere handhavingsactiviteiten verricht dan die welke in het stuk zijn vermeld?
- Hoe was het gemeentelijk handhavingsbeleid georganiseerd (frequentie, vastlegging, controle, bekendmaking, scheiding tussen vergunningverlening en handhaving en dergelijke)?
- Hoe en wat werd door de gemeente gecommuniceerd met de omwonenden in het kader van de vergunningen (advertenties, voorlichtingsavonden, huis-aan-huis brieven en dergelijke)?
- Wat is de invloed geweest van de plannen voor de herstructurering van het gebied op het veiligheidsbeleid ten aanzien van S.E. Fireworks?
- Wat is gedaan met de brief uit 1991 naar aanleiding van de explosie in Culemborg?
- Wat betekende de gedeeltelijke goedkeuring door Gedeputeerde Staten van het bestemmingsplan? Heeft dit iets te maken met de externe veiligheidsrisico's van onder andere S.E. Fireworks?[29]
- Welke andere signalen zijn in deze periode ontvangen over de veiligheidssituatie van vuurwerkopslag?

[29] Zie bijlage 1

Enschede in vergelijking tot en in relatie tot externen:

- In hoeverre was de wijze van opslag bij S.E. Fireworks afwijkend van de wijze waarop vuurwerkopslag in de rest van Nederland plaatsheeft?
- In hoeverre hebben andere organen en instanties in de betreffende periode controles verricht bij S.E. Fireworks? Zouden dergelijke controles te verwachten zijn geweest?
- In hoeverre is het handhavingsbeleid in Enschede afwijkend van het beleid in andere vergelijkbare gemeenten?
- In hoeverre zijn er naar aanleiding van bijvoorbeeld de explosie in Culemborg elders lessen geleerd die ook relevant zouden zijn geweest voor Enschede?
- In hoeverre draagt de complexiteit van de classificering en de vele voorschriften rond de vuurwerkopslag bij aan een situatie waarin het bevoegd gezag zich in het algemeen niet meer bezighoudt met de vergunningverlening?
- Zou de aanwezigheid van landelijk vuurwerkbeleid -in het bijzonder voor professioneel vuurwerk- hebben bijgedragen aan een volwaardiger lokaal vergunningenbeleid?

Archief 5.1.2e 2/10

⇒ 5.1.2e : M.i. agenderen voor projectgroep van dond. a.s. (in relatie tot voorbereiden kabinetsstandpunt).

AAN: 5.1.2e.

VAN: 5.1.2e. 5.1.2e

25/9

- Bijgaand Hfst 3 v/h COT-rapport.
- Er is geen management-samenvatting.
- Totale rapport = ± 115 pagina's.
- Vandaar eerst maar dit hoofdstuk met de observaties en vragen!!
- Als de rest ook wil, geef een gil!
- Heb dit hfst tevens bij 5.1.2e neergelegd.

Groet

5.1.2e.

3 Observaties en vragen

3.1 Observaties

Deze observaties zijn gebaseerd op de schriftelijke bronnen uit gemeentelijke archieven. Het is denkbaar dat aanvullende informatie in een enkel geval tot een andere observatie zou leiden.

1. In de loop van de jaren (1976-1999) is de *capaciteit* van de vuurwerkopslag bij S.E. Fireworks schoksgewijs fors toegenomen: van 10.000 kilogram in 1976 tot 158.500 kilogram in 1999.

2. Ook de *aard* van het opgeslagen vuurwerk is veranderd: van consumentenvuurwerk naar steeds meer professioneel vuurwerk.

3. In de loop van de jaren zijn er meer verschillende *soorten van opslag*plaatsen gekomen (MAVO-boxen, zeecontainers).

4. De hierboven geconstateerde ontwikkelingen hebben een aantal malen geleid tot veranderingen in het kader van de Hinderwet/milieuvergunning. Dit gebeurt voortdurend in een samenspel tussen de gemeente Enschede, het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht en S.E. Fireworks.

5. In 1993 constateert het bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht dat het accent bij S.E. Fireworks was verschoven van klein vuurwerk naar professioneel vuurwerk en dat daardoor de bestaande vergunning niet meer aansloot bij de werkelijkheid. Het duurt dan tot september 1996 alvorens de gemeente de draad weer oppakt en start met de procedure voor een revisievergunning.

6. Bij de vergunningverlening heeft de gemeente Enschede zich steeds gebaseerd op de adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht. Dit bureau geeft met name de voorwaarden aan waaronder opslag en bewerking zijn gerechtvaardigd.

7. Het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht communiceert niet alleen met de gemeente, maar ook rechtstreeks met het betrokken bedrijf. In 1993 constateert de gemeente dat het bureau zonder overleg met de gemeente bedrijven in Enschede controleert. In 1999 legt de gemeente aan het bureau de vraag voor of het nu adviseur voor het bevoegd gezag of van de onderneming is.

8. De gemeente stelt voorwaarden aan S.E. Fireworks maar richt zich tegelijkertijd steeds op het continueren van een werkbare situatie bij het bedrijf.

9. De gemeente is vanaf het midden van de jaren negentig in onderhandeling met S.E. Fireworks in verband met de herinrichting van het gebied en de daaruit voortvloeiende verplaatsing van het bedrijf.

10. In 1994 acht de gemeente het, gezien de te verwachten ontwikkelingen binnen het betreffende gebied, niet zinvol dat S.E. Fireworks nog grote investeringen moet plegen. Het gemeentelijk bevoegd gezag en het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht gaan akkoord met de plaatsing van zeecontainers om uitbreiding van opslagcapaciteit mogelijk te maken.

11. Uit de archieven blijkt weinig van controle op de naleving van alle voorschriften die het bevoegd gezag aan S.E. Fireworks heeft gesteld.

12. S.E. Fireworks wordt in ieder geval vier keer (1993, 1995, 1996 en 1999) bezocht in het kader van eindejaars-acties met betrekking tot de opslag van vuurwerk. Bij deze bezoeken constateren controleurs (politiefunctionarissen en/of medewerkers van de Milieudienst) dat bij S.E. Fireworks weinig consumentenvuurwerk is opgeslagen en de voorschriften, voor zover gecontroleerd, worden nageleefd. Er worden ten aanzien van de opslag van het vuurwerk geen misstanden geconstateerd. Daarnaast hebben bezoeken plaats in het kader van vergunningaanvragen.

13. Enkele keren (1993, 1994 en 1998) wordt tijdens controles door het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aangegeven dat er wat schort aan de veiligheidssituatie bij S.E. Fireworks. Wat met deze observaties is gebeurd, is onduidelijk.

14. Uit de gemeentelijke archieven blijkt niet dat, afgezien van medewerkers van de Milieudienst, politie en controleurs van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht nog anderen (brandweer, Inspecties) controles of inspecties bij S.E. Fireworks hebben uitgevoerd.

15. De reacties van de Inspectie van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne midden jaren negentig ten aanzien van het gemeentelijk vergunningen- en handhavingsbeleid gaven het gemeentelijk bevoegd gezag geen aanleiding om het vigerende milieubeleid aan te passen.

16. De verslaglegging van het gehele handhavingstraject is karig. Van sommige bezoeken die plaatsvonden zijn geen verslagen; mogelijk hebben meer bezoeken plaatsgehad dan waarover is gerapporteerd.

17. Externe veiligheid komt in relatie tot S.E. Fireworks in de loop der jaren weinig aan de orde. Hierbij speelt een belangrijke rol:
    - de afwezigheid van landelijk beleid ten aanzien van vuurwerkopslag;
    - de afwezigheid van de brandweer in het gehele vergunningentraject;
    - de beperkte afstanden van de te hanteren veiligheidszone's; en
    - de positieve adviezen van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht.

3.2 Vragen

Naast een aantal eerste observaties roept het feitenoverzicht ook een aantal vragen op. Beantwoording van deze vragen kan mogelijk een beter zicht geven op de gebeurtenissen in Enschede. Slechts door middel van aanvullend onderzoek binnen, maar ook buiten Enschede, zal het mogelijk zijn antwoord te geven op deze vragen.

Enschede specifiek:

- In hoeverre is de gemeente in formele zin correct omgegaan met de verschillende vergunningen?
- In hoeverre waren de milieuvergunningen (en dan met name die van 1997 en de uitbreiding van 1999) adequaat en passend gezien de toen aanwezige kennis over vuurwerkopslag en externe veiligheid?
- Welke redenen liggen ten grondslag aan de vertraging in de vergunningprocedure tussen 1993 en 1996?
- In hoeverre was de houding van de gemeente ten aanzien van S.E. Fireworks bijzonder? Was er verschil met de wijze van omgang met andere bedrijven - met name ook vuurwerkopslag - in Enschede?
- Zijn er nog andere handhavingsactiviteiten verricht dan die welke in het stuk zijn vermeld?
- Hoe was het gemeentelijk handhavingsbeleid georganiseerd (frequentie, vastlegging, controle, bekendmaking, scheiding tussen vergunningverlening en handhaving en dergelijke)?
- Hoe en wat werd door de gemeente gecommuniceerd met de omwonenden in het kader van de vergunningen (advertenties, voorlichtingsavonden, huis-aan-huis brieven en dergelijke)?
- Wat is de invloed geweest van de plannen voor de herstructurering van het gebied op het veiligheidsbeleid ten aanzien van S.E. Fireworks?
- Wat is gedaan met de brief uit 1991 naar aanleiding van de explosie in Culemborg?
- Wat betekende de gedeeltelijke goedkeuring door Gedeputeerde Staten van het bestemmingsplan? Heeft dit iets te maken met de externe veiligheidsrisico's van onder andere S.E. Fireworks?[29]
- Welke andere signalen zijn in deze periode ontvangen over de veiligheidssituatie van vuurwerkopslag?

[29] Zie bijlage 1;

Enschede in vergelijking tot en in relatie tot externen:

- In hoeverre was de wijze van opslag bij S.E. Fireworks afwijkend van de wijze waarop vuurwerkopslag in de rest van Nederland plaatsheeft?
- In hoeverre hebben andere organen en instanties in de betreffende periode controles verricht bij S.E. Fireworks? Zouden dergelijke controles te verwachten zijn geweest?
- In hoeverre is het handhavingsbeleid in Enschede afwijkend van het beleid in andere vergelijkbare gemeenten?
- In hoeverre zijn er naar aanleiding van bijvoorbeeld de explosie in Culemborg elders lessen geleerd die ook relevant zouden zijn geweest voor Enschede?
- In hoeverre draagt de complexiteit van de classificering en de vele voorschriften rond de vuurwerkopslag bij aan een situatie waarin het bevoegd gezag zich in het algemeen niet meer bezighoudt met de vergunningverlening?
- Zou de aanwezigheid van landelijk vuurwerkbeleid -in het bijzonder voor professioneel vuurwerk- hebben bijgedragen aan een volwaardiger lokaal vergunningenbeleid?

5493. Archief 2/11

Gemeente Enschede

5.1.2e

Concernstaf

Afdeling Secretariaat

5.1.2e

5.1.2e

cc.

1) Ook na schrapping zijn in deze rapportage de nodige aanbevelingen voor het verantwoordingsonderzoek. Zie met name p 44, 46, 55

Ministerie Binnenlandse Zaken
t.a.v. 5.1.2e
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
21 september 2000	---	---	00S004831	053 4818066

Onderwerp
Onderzoeksrapport vergunningverlening aan SE Fireworks

Behandeld door
5.1.2e

2) kunnen jullie a.s. maandag tussen 11-12.00 uur even inlichten of jullie aanpak

Geachte heer/mevrouw,

De Gemeenteraad van Enschede heeft ons College op 29 mei 2000 gevraagd nader inzicht te verschaffen in de vergunningverlening aan SE Fireworks.

Op ons verzoek heeft het COT Universiteit Leiden hiernaar een onderzoek ingesteld. Het onderzoeksrapport, dat het karakter heeft van een feitenoverzicht dat zich uitstrekt over de periode 1975 - 2000, is nu afgerond en door het COT aan ons aangeboden. U treft het hierbij aan.

Bij zijn onderzoek heeft het COT de schriftelijke stukken uit de archieven van de gemeente Enschede in kaart gebracht. Op basis hiervan is een chronologische reconstructie opgesteld van de acties die betrekking hebben op de vergunningverlening aan SE Fireworks.

Het onderzoeksrapport is op basis van desk research tot stand gekomen. Aangezien de onderzoeken van de diverse inspecties, het Openbaar Ministerie en de commissie Onderzoek Vuurwerkramp (commissie Oosting) nog niet zijn afgerond, heeft het COT ervoor gekozen geen gesprekken te voeren met betrokkenen.

Uiteraard hebben zich in de periode die door het onderzoek wordt bestreken (1975 - 2000), ook andere ontwikkelingen voorgedaan die mogelijk van invloed zijn geweest op de situatie rond SE Fireworks. Een aantal van deze ontwikkelingen, betrekking hebbend op het ruimtelijk beleid en op delegatie en mandatering van bevoegdheden en verantwoordelijkheden, wordt in de bijlagen van het onderzoek beschreven.

3) Alt in persoonlijke (kapitaal L) min dan hoe ik dat graag zie

Concernstaf
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

Bezoekadres:
Gemeente Enschede
Langestraat 24

Algemeen telefoonnummer: 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e

Het feitenoverzicht zoals dat nu voorligt, zal vragen bij u oproepen. Ook bij ons zijn zulke vragen gerezen. Voor een deel zijn deze terug te voeren tot de beperkingen die in de hiervoor geschetste onderzoeksmethode liggen opgesloten.

Het COT heeft aan het slot van het feitenoverzicht een paragraaf 'Observaties en Vragen' opgenomen, waarin het niet alleen zaken weergeeft die zijn opgevallen, maar ook vragen stelt die het archiefonderzoek heeft opgeroepen.
Beantwoording van deze vragen vereist naar onze mening nader onderzoek.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

5.1.2e

5.1.2e

(E. Helder, loco)

Archief 5.1.2e 19/01/20

5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aan : MinBZK MinGSI
Van : BSG/ 5.1.2e
Datum : 11 januari 2001
Via : SG

Advies BSG:
Het doorlichten van het bureau van Defensie (milieuvergunningen) heeft geleid tot constatering dat advieswerk suboptimaal was.

Dit kan bij gemeenten (mede-afhankelijk van dit advies) onrust genereren.

Wij laten (de openbaarmaking) van dit vuiltje bij Defensie liggen (wordt uiteraard wel betrokken bij kabinetsstandpunt naar aanleiding van Oosting).

54693. 5.1.2e : 1) → registreren o.v.v. bijgevoegd rapport
2) → tezamen met verslag gesprek BZK/DEF in archief VWR

5.1.2e

19/01

Ministerie van Defensie

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon (070) 3 188 188
Telex 34576 MVD/GV/NL
Telefax (070) 3 18 6523

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. 5.1.2e, DGOOV
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		C2000/233 2001000093	15 januari 2001

Onderwerp
vuurwerkramp Enschede, rapportages bureau Adviseur Milieuvergunningen

Geachte 5.1.2e,

Bijgaand zend ik u een afschrift van de brief die de Minister van Defensie heden heeft gezonden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer.

Hoogachtend,
De Minister van Defensie
Voor deze,
De Directeur Juridische zaken

5.1.2e
5.1.2e

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één		318 7863

Verzoeke bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Nota

Onderwerp
rapport inzake functioneren bureau AMV (defensie)

Datum
9 januari 2001

Kenmerk
ES2001/51121

Onderdeel
dgoov/project vuurwerkramp

Inlichtingen
Paats
T (5.1.2e
F (5.1.2e

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Aan
min BZK a.i.

Van
paats

Lijnparaaf
dgOOV

Medeparaaf

Afschrift aan
projectleider vuurwerkramp

hIBR

→ origineel in archief onder - reg. nr.

Advies/actie
Gaarne kennisnemen van de nota.

Aanleiding
Naar aanleiding van de ramp in Enschede is onderzoek gedaan naar het functioneren van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van Defensie. Mede naar aanleiding van deze rapporten heeft het ministerie van Defensie een extern bureau uit België verzocht een onderzoek te doen naar de kwaliteit van de adviezen van het bureau. Hierbij gaat het niet om de normen die het bureau hanteert maar specifiek om de wijze van de totstandkoming van de adviezen.

Een dezer dagen zijn de uitkomsten van dit rapport besproken met Defensie. In het onderzoek zijn de adviezen van de periode 1 maart 1999 tot 1 juli 2000 onder de loep genomen. De resultaten geven kortweg aan dat de kwaliteit van de adviezen te behoorlijk wensen over laat.

Volgens planning zou Defensie de eerste rapporten over het bureau gelijktijdig aan de rapporten van de inspecties doen toekomen aan de Tweede Kamer. Nu zal ook dit rapport aan de TK worden toegezonden. Echter de conclusies van het onderzoek kunnen mogelijkerwijs veel onrust veroorzaken bij gemeenten omdat de adviezen van het bureau input zijn voor de vergunningverlening. Nu blijkt dat die adviezen misschien niet goed zijn geweest kan dit leiden tot vragen over de, op basis van deze adviezen, afgegeven vergunningen. In dit kader heeft dinsdagmiddag een bijeenkomst plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van Defensie, VROM en BZK onder voorzitterschap van de plv. SG van Defensie.

Op de bijeenkomst zijn de volgende afspraken gemaakt:
1. Defensie zal in samenwerking met VROM alle vergunningen voor evenementen-vuurwerkbedrijven aan de hand van een prioriteitsstelling opnieuw

beoordelenop basis van de huidige maatstaven/normeringen. Hierbij wordt betrokken het onderzoek dat in dit kader reeds door de Inspectie Milieuhygiëne heeft plaatsgevonden. (controle op basis van toekomstig beleid van VROM is niet mogelijk gezien een verscherping van dit beleid en de gevolgen die daarbij zullen optreden)
2. Het onderwerp wordt gelijktijdig met de inspectierapporten aan de TK aangeboden, maar staat hier los van. De woordvoering loopt dan ook, anders dan bij de inspectieonderzoeken, via Defensie.
3. Tenslotte zal in de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer op basis van de huidige informatie geprobeerd worden ongerustheid onder de gemeenten zoveel mogelijk te voorkomen door concreet aan te geven wat er gebleken is en wat niet. Tenslotte zullen concreet en op zeer korte termijn maatregelen/acties worden aangekondigd.

Als coördinerend departement zal BZK betrokken blijven, maar het voortouw ligt bij Defensie en VROM.

Samenvattende toelichting

Ministerie van Defensie

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 5.1.2e
Telex 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-generaal

iaa: De Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		C2000/233	15 januari 2001

Onderwerp
Vuurwerkramp Enschede, aanbieden rapporten Bureau AMV

Het bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) ressorterende onder de Directie Materieel Koninklijke Landmacht (DMKL) heeft op basis van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit Milieubeheer en het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving een rol gehad bij de totstandkoming van en het toezicht op de naleving van de milieuvergunning van onder andere het bedrijf S.E. Fireworks.

Diverse instanties zijn vrijwel direct na de vuurwerkramp met een onderzoek gestart naar de toedracht van de ramp en de betrokkenheid van verschillende personen en organisaties. Het betreft onder meer onderzoeken van de Inspecties van het Ministerie van VROM, het Openbaar Ministerie te Almelo en de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp (Commissie Oosting). De rol van het bureau AMV als adviseur ten behoeve van het bevoegd gezag bij de vergunningverlening aan S.E. Fireworks en als mede-toezichthouder op de naleving van de milieuvergunning door S.E. Fireworks komt aan de orde in deze onderzoeken.

De ramp in Enschede is voor mij aanleiding geweest om opdracht te geven tot een eigen onderzoek naar de opzet en werkwijze van het bureau AMV. Op 30 mei is aan de voormalig directeur van de Defensie Accountantsdienst, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e, verzocht op korte termijn een beoordeling/advies op te stellen met betrekking tot de organisatie, taken en het functioneren van het bureau AMV. Dit onderzoek heeft dus niet als doel gehad om de rol van het bureau met

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
drie		

Verzoeke bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

betrekking tot S.E. Fireworks te bezien. Hiernaar is of wordt immers onderzoek uitgevoerd door de hierboven genoemde instanties.

5.1.2e heeft schriftelijk gerapporteerd op 13 juni 2000. In zijn rapport heeft hij onder meer als aanbeveling gegeven om een nader onderzoek in te stellen op basis van gesprekken met medewerkers van het bureau. Een daartoe strekkende vervolgopdracht is aan 5.1.2e gegeven op 16 juni 2000. 5.1.2e heeft daarna een vervolgrapport ingediend d.d. 27 juni 2000.

Op basis van de bevindingen van 5.1.2e heb ik opdracht gegeven om een aantal verbetermaatregelen te nemen met betrekking tot het bureau AMV. Het betreft met name de versterking van de personele bezetting van het bureau zowel wat betreft de adviseurs (deskundigen m.b.t. vuurwerk en munitie) als wat betreft de administratieve ondersteuning. Inmiddels zijn er twee nieuwe adviseurs aangetrokken en is er een extra administratief medewerker aangesteld. Tevens is functiescheiding doorgevoerd tussen de verschillende taken (met name advisering en toezicht) van het bureau; in concreto wordt voortaan het toezicht op de naleving van de vergunning uitgevoerd door een andere adviseur dan diegene die het advies rond de vergunningverlening heeft gegeven. De aansturing van het bureau is door de Directie Materieel Koninklijke Landmacht verbeterd. Ook is overleg gaande met het ministerie van VROM over de toekomstige onderbrenging en uitvoering van de taken van het bureau, mede in relatie tot de door de minister van VROM aangekondigde nieuwe geïntegreerde regelgeving ten aanzien van vuurwerk.

Van het onderzoek van 5.1.2e en de naar aanleiding daarvan genomen maatregelen is in algemene zin melding gemaakt in het Voortgangsbericht afwikkeling vuurwerkramp dat de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties op 11 september 2000 aan de Voorzitter van de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamer heeft gezonden. Afschriften van de rapporten van 5.1.2e zijn, ten behoeve van de in gang gezette onderzoeken, ter beschikking gesteld aan de Hoofdofficier van Justitie te Almelo en de Voorzitter van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp. Het interviewverslag van twee medewerkers is daarbij niet meegezonden omdat de betrokkenen daarvoor geen toestemming wensten te geven. Ook zijn de rapporten gezonden aan de Inspectie Milieuhygiëne van het Ministerie van VROM en het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties.

In het rapport van 5.1.2e is onder meer gewezen op het risico van een mogelijke vermindering van de kwaliteit van de door het bureau afgegeven adviezen, met name gedurende de periode waarin sprake was van onderbezetting. Dit is voor mij aanleiding geweest hiernaar onafhankelijk onderzoek te laten doen. Hierover heeft overleg plaatsgevonden met de Inspectie

Milieuhygiëne van VROM. In oktober 2000 is daartoe het 'Internationaal Bureau voor explosieveiligheid en risicobeheersing' STUVEX N.V. ingeschakeld. Dit bureau heeft een dossierstudie verricht en heeft op basis daarvan de wijze van advisering beoordeeld. Bij het onderzoek is steekproefsgewijs 10% van de dossiers doorgelicht waarin in de periode maart 1999 tot juli 2000 correspondentie is gevoerd.

Daarnaast zijn bij het onderzoek tevens 22 dossiers beoordeeld uit de lijst van 51 vuurwerkbedrijven die medio 2000 door de Inspectie Milieuhygiëne zijn geïnventariseerd en gecontroleerd. Deze lijst bevatte bedrijven met de hoogste potentiële risico's die zijn gecontroleerd door de Inspectie Milieuhygiëne. Het dossier S.E. Fireworks is niet door STUVEX onderzocht.

De Minister van VROM heeft over deze 'quick scan' controle aan de Kamer gerapporteerd bij brief van 27 juli 2000. Bij deze ter plaatse uitgevoerde controle door VROM zijn onder meer de ligging van de inrichting, de toegestane en feitelijk aanwezige hoeveelheden vuurwerk en de inhoud van de vergunning (externe veiligheidsafstanden) aan de orde geweest. De vergunning verlenende instanties (gemeenten) zijn door het Ministerie van VROM naar aanleiding van deze controles over de bevindingen en eventuele aanbevelingen geïnformeerd.

Het bureau STUVEX heeft op 8 januari 2001 zijn rapport ingediend.
Samenvattend komt STUVEX op basis van de bestudering van de dossiers tot de conclusie dat de kwaliteit van de advisering door het bureau AMV als onvoldoende moet worden beoordeeld zonder dat dit betekent dat dit automatisch resulteert in gevaarlijke situaties.

De bevindingen van STUVEX hebben mij tot de volgende maatregelen gebracht, waarbij over de aanpak overleg is gevoerd met de Inspectie Milieuhygiëne van VROM en het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties. Allereerst zie ik aanleiding om met onmiddellijke ingang de werkwijze van AMV bij de advisering aan te passen en aan te scherpen. Deze maatregel dient, in combinatie met de eerder genoemde verbetermaatregelen, om er voor te zorgen dat de door STUVEX als onvoldoende gekwalificeerde situaties worden voorkomen.

Uiteraard dient meteen te worden bezien in welke dossiers tekortkomingen zitten, of deze tekortkomingen gevolgen hebben voor de kwaliteit van de geleverde adviezen en bovendien of dit gevolgen heeft voor de externe veiligheid.
Bij een inmiddels aangevangen onderzoek is aansluiting gezocht bij de eerder in 2000 door de Inspectie Milieuhygiëne van VROM uit de inventarisatie van vuurwerkbedrijven gemaakte selectie van 51 bedrijven met de grootste potentiële risico's.

Een aantal dossiers dat door STUVEX als prioriteit is aangemerkt, is inmiddels als eerste nader bekeken. In samenwerking met VROM zijn daarbij de bevindingen van de bureaustudie van STUVEX vergeleken met de uitkomsten van de 'technische' controle ter plaatse van de bedrijven door VROM. Er zijn uit deze eerste vergelijking geen nieuwe elementen met betrekking tot de externe veiligheid naar voren gekomen die niet al eerder in de rapportage van VROM aan de betreffende gemeenten waren medegedeeld.
Om het zekere voor het onzekere te nemen, meen ik toch dat de overige dossiers met voortvarendheid op de zelfde wijze dienen te worden onderzocht. Dit gebeurt in samenwerking met VROM en waar nodig met inschakeling van externe deskundigen. Indien de bevindingen daartoe aanleiding geven zullen de betreffende gemeenten daarover worden geïnformeerd.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in zijn brief van heden de definitieve rapporten van acht Rijksinspecties aan de Tweede Kamer aangeboden.

Er is voor gekozen het moment van publicatie van de rapporten van 5.1.2e af te stemmen met de publicatie van de onderzoeksrapporten van de Rijksinspecties naar aanleiding van de vuurwerkramp. Dit gelet op de aard van het onderzoek van 5.1.2e, de samenhang met de andere onderzoeken die worden uitgevoerd naar aanleiding van de vuurwerkramp en met name het onderzoek van de Inspecties van het Ministerie van VROM.
Zoals in de brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is aangegeven zal het Kabinet na het verschijnen van het rapport van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp zijn standpunt met betrekking tot de verschillende onderzoeksrapporten aan de Kamer doen toekomen.

De rapporten van 5.1.2e van 13 juni 2000 respectievelijk 27 juni 2000 alsmede het rapport van STUVEX d.d. 8 januari 2001 voeg ik hierbij als bijlage. Ik teken hierbij aan dat uit privacy-overwegingen de verwijzingen naar personen uit de rapporten zijn verwijderd en de interviewverslagen behorende bij het rapport van 27 juni 2000 niet zijn bijgevoegd.

DE MINISTER VAN DEFENSIE,

5.1.2e

mr. F.H.G. de Grave

RAPPORT ONDERZOEK

BUREAU ADVISEUR MILIEUVERGUNNINGEN

(BAM)

5.1.2e

13 juni 2000

5.1.2e

AAN:
De Plv. Secretaris-Generaal van het Ministerie van Defensie,
5.1.2e
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

onderwerp: rapport BAM
referte : uw brief van 5 juni 2000 nummer C2000/233

datum : 13 juni 2000

Geachte 5.1.2e,

Met verwijzing naar referte bied ik u bijgaand het door u verzochte rapport van bevindingen met betrekking tot het Bureau Adviseur Milieuvergunningen aan.

Ik teken daarbij het volgende aan:

- het (concept)rapport is voorgelegd aan en besproken met de SC Verwerving van de DMKL; zijn reacties leidde tot enige -marginale- aanpassingen van het rapport;
- het rapport is gebaseerd op de van uw organisatie verkregen documentatie; onderzoek ter plaatse en interviews hebben niet plaatsgevonden; de indicatieve conclusies dienen dan ook in dat licht te worden bezien;
- een aanvullende verdiepingsslag, zoals in hoofdstuk 7 van het rapport is geïndiceerd, is gewenst; ik ben bereid -conform de voorwaarden bij dit onderzoek- hieraan mede te werken.

Tot het geven van een nadere toelichting ben ik gaarne bereid.

Hoogachtend,

5.1.2e

INHOUDSOPGAVE PAGINA

1 INLEIDING 3

2 WET- EN REGELGEVING 5

2.1 WETTELIJK KADER 5
2.2 ADVIES 5
2.3 TOEZICHT 6
2.4 BEOORDELING 7

3. NORMSTELLING 8

3.1 ONTWIKKELING WET- EN REGELGEVING 8
3.2 ALGEMEEN 8
3.3 NORMSTELLING OPSLAG GROOT VUURWERK 9
3.4 NORMOPSTELLING KLEIN VUURWERK 10
3.5 BEOORDELING 11

4. INTERNE ORGANISATIE 12

4.1 STRUCTUUR 12
4.2 AAN BAM GERELATEERDE DEFENSIE-ORGANEN 12
4.3 FUNCTIE EN TAKEN 13
4.4 BEOORDELING 15

5. (OPZET) ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE 18

5.1 ALGEMEEN 18
5.2 PROCEDURE CIVIELE INRICHTINGEN 18
5.3 PROCEDURE MILITAIRE INRICHTINGEN 19
5.4 INTERNE CONTROLE 19
5.5 TOEZICHTHOUDENDE TAAK 19
5.6 BEOORDELING 20

6. (WERKING) ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE 21

6.1 ALGEMEEN 21
6.2 BEOORDELING 22

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 23

7.1 ALGEMENE CONCLUSIES 23
7.2 WET- EN REGELGEVING 23
7.3 ORGANISATIE BAM 24
7.4 AANBEVELINGEN 24

BIJLAGE 25

ONDERZOEK BUREAU ADVISEUR MILIEUVERGUNNINGEN (BAM)

1 Inleiding

opdracht

Op 30 mei 2000 werd -door de Plv. Secretaris Generaal van Defensie (mondeling) verzocht voor het Bureau Adviseur Milieuvergunningen (BAM) een beoordeling/advies op te stellen met betrekking tot:

- de organisatorische ophanging;
- de taken;
- het kader/regelgeving voor de taken;
- de bezetting/vulling;
- het niveau/deskundigheid van de medewerkers;
- de procedures alsmede de sturing van de activiteiten;
- de werkwijze en cultuur.

Tevens dient het aspect functiescheiding te worden betrokken, mede in verband met de verschillende taken die het bureau heeft op het gebied van advisering, toezicht op naleving alsmede normstelling bij zowel civiele als militaire vergunningaanvragen

Een beknopt rapport van bevindingen zal op 9 juni aan de opdrachtgever worden aangeboden.

Deze opdracht werd met de brief van 5 juni nummer C2000/233 schriftelijk bevestigd.

uitwerking

Gelet op de korte tijd werd afgesproken op hoofdzaken - kort en bondig-te rapporteren. De rapportage heeft betrekking op de aangeleverde documentatie en behelst derhalve voornamelijk een advies over de *opzet* van de organisatie. Over de *werking* ervan (het functioneren in de praktijk) zal desgewenst in een later stadium nader worden gerapporteerd, waarbij onder meer de betrokken medewerkers zullen worden geinterviewd.

documentatie

Gebruik is gemaakt van de volgende documentatie:

- relevante wet- en regelgeving;
- voorschriften op het gebied van de normering;
- handboek Bureau Adviseur Milieuvergunningen;
- diverse correspondentie over het onderwerp;
- een drietal dossiers.

werkwijze

De uitwerking van de opdracht geschiedt vanuit de ter beschikking gestelde documenten

Wet- en regelgeving	Aan de hand van de verkregen documentie wordt in hoofdstuk 2 aandacht besteed aan de relevante wet- en regelgeving op het gebied van advisering over en het houden van toezicht op de opslag van vuurwerk. Op deze wijze kan zicht worden gekregen op het kader waarbinnen het bureau geacht wordt te functioneren. Naast een beschrijving wordt tevens een beoordeling gegeven .
Normering	In hoofdstuk 3 wordt het aspect normering op het gebied van vuurwerkverwerking en –opslag aan de orde gesteld, eveneens voorzien van een beoordeling.
Organisatie	Op basis van het handboek van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen en orgaan- en functiebeschrijving daarvan wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de organisatie van het bureau, waarbij aspecten als structuur, (hoofd)taken, formatie en bezetting en niveau aan de orde komen. Daarbij worden ook aan het onderwerp gerelateerde werkzaamheden van andere defensie-organen ingegaan. Separaat wordt aandacht besteed aan het aspect "functiescheiding"; het bureau verricht immers zowel advies- als toezichtstaken en heeft daarnaast bemoeienis met de normstelling op het gebied van de opslag van vuurwerk. Ook dit hoofdstuk wordt afgesloten met een beoordeling.
Opzet administratieve organisatie	Een beschrijving en beoordeling van de (opzet van de) administratieve organisatie/interne controle wordt gegeven in hoofdstuk 5.
Werking administratieve organisatie	Aan de hand van de drie –willekeurig- toegezonden dossiers wordt in hoofdstuk 6 het feitelijk functioneren van de administratieve organisatie/interne controle getoetst. Gelet op de beperkte tijd, het geringe aantal dossiers en het feit dat het (nog) geen interviews konden worden afgenomen gaat het bij deze toetsing slechts om een indruk, een indicatie. Deze toetsing wordt eveneens van een beoordeling voorzien.
Conclusies en aanbevelingen	De rapportage wordt afgesloten met hoofdstuk 7. Hierin wordt een aantal conclusies/aanbevelingen opgenomen.

2 Wet- en regelgeving

2.1 Wettelijk kader

Algemeen

Er geldt een aantal wettelijke verplichtingen voor het produceren, opslaan, invoeren, verhandelen, vervoeren en afsteken van vuurwerk en hoog explosieve stoffen. De beleidsverantwoordelijkheden voor deze regelgeving is verspreid over verschillende departementen (waaronder VROM en Defensie).

De belangrijkste verplichtingen voor het Ministerie van Defensie met betrekking tot vuurwerk liggen vast in de Wet milieubeheer en de daarbij behorende besluiten als het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer, het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving, het Besluit opslag vuurwerk en het Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer 1999.

Bevoegd gezag

Voor het opslaan van hoeveelheden vuurwerk groter dan 1000 kilo geldt een vergunningplicht, af te geven door het bevoegd gezag, op grond van de Wet milieubeheer

Afhankelijk van de categorie van inrichting geldt het College van Burgemeester en Wethouders , het College van Gedeputeerde Staten dan wel de Minister van VROM als het bevoegd gezag

De Minister van VROM is bevoegd gezag voor inrichtingen die in hoofdzaak zijn bestemd voor het opslaan van munitie ten behoeve van de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht alsmede schietkampen, -terreinen, e.d. die door deze krijgsmachten worden gebruikt.

2.2 Advies

Onderwerp advies

Het bevoegde gezag dient bepaalde bij algemene maatregel van bestuur aangewezen overheidsorganen "in de gelegenheid te stellen hem advies uit te brengen over het *ontwerp* van de beschikking op de aanvraag om een vergunning."

De adviseur kan te allen tijde uit eigen beweging aan het bevoegd gezag advies uitbrengen over de *beslissing* op de aanvraag.

Aanwijzing

De Directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht is aangewezen als adviseur voor aanvragen van vergun-

ningen voor bepaalde inrichtingen, in het bijzonder inrichtingen bestemd voor de productie en opslag van vuurwerk en munitie.

Beperking

De aanwijzing als adviseur geldt ten aanzien van de gevolgen voor de externe veiligheid, die de inrichting kan veroorzaken.
De adviezen worden betrokken bij de beslissing op de aanvraag onder voorwaarde dat zij overeenkomstig de voorwaarden van de Algemene wet bestuursrecht (waaronder reactietermijnen) zijn ingebracht.

2.3 Toezicht

Handhaving

Het bestuursorgaan dat bevoegd is een vergunning te verlenen heeft tot taak zorg te dragen voor de bestuursrechtelijke handhaving van het met betrekking tot de inrichting bepaalde. Het bestuursorgaan dient de doelmatige handhaving te bevorderen door het instellen van een overlegorgaan waarin alle bij de handhaving betrokken bestuursorganen vertegenwoordigd zijn. Het toezicht heeft daarbij betrekking op de naleving van het bij of krachtens de wet bepaalde.

Toezicht

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde ten aanzien van inrichtingen bestemd voor vuurwerk en munitie is *mede* (naast de Inspectie Volksgezondheid en overige door het bevoegde gezag aangewezen organen) aangewezen het hoofd van het bureau Adviseur Milieuvergunningen van de Directie Materieel Koninklijke Landmacht van het Ministerie van Defensie.

Aanvullende bepaling

Ten aanzien van inrichtingen waar de veiligheid van de Staat een rol speelt is het toezicht met uitsluiting van anderen specifiek opgedragen aan daartoe aangewezen ambtenaren van de Inspectie van de Volksgezondheid en *mede* aan het bureau Adviseur Milieuvergunningen van de Directie Materieel van de Koninklijke Landmacht. Het betreft hier vooral inrichtingen van het Ministerie van Defensie of met grote betekenis voor dit ministerie.

2.4 Beoordeling

Bevoegdheden DMKL

De Directeur Materieel Koninklijke Landmacht van het Ministerie van Defensie is wettelijk bevoegd om (*mede*) te adviseren in het kader van de vergunningverlening. De advisering heeft betrekking op de gevolgen voor de externe veiligheid, die de inrichting kan veroorzaken.

Hoofd BAM

Het Hoofd van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de Directie Materieel Koninklijke Landmacht van het Ministerie van Defensie is wettelijk bevoegd (*mede*) toezicht uit te oefenen op de naleving van de vergunningvoorwaarden. Het toezicht heeft betrekking op de naleving van het bij of krachtens de wet bepaalde.

Overigens is opvallend dat bij de advisering de DMKL wordt genoemd, terwijl voor het toezicht het hoofd van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen wordt aangewezen

De advisering en het toezicht vinden beide plaats ten behoeve van het bevoegde gezag in het kader van respectievelijk de vergunningverlening en de bestuursrechtelijke handhaving. Hierbij is een groot aantal organen betrokken (verwezen wordt naar de bijlage).

Duidelijke punten

De wet en regelgeving is duidelijk:

- bij de aanwijzing van de "bevoegde organen" en het aanvragen van advies bij een vergunningaanvraag;
- waar het gaat om het wettelijk" (mede) bevoegd zijn van de DMKL en het hoofd BAM voor respectievelijk advisering en toezicht;
- op het punt van het aangeven van de soorten en hoeveelheden van de ontplofbare stoffen en voor welke inrichtingen adviezen respectievelijk toezicht bedoeld zijn;

Onduidelijkheden

Daarentegen bestaat er onduidelijkheid:

- over de aspecten waarop de advisering betrekking moet hebben en over de wijze waarop toezicht moet worden uitgeoefend. Volstaan wordt met het wijzen op "de externe veiligheid";
- naar eventuele normering wordt slechts "verslui-erd"verwezen.

3. Normstelling

3.1 Ontwikkeling wet- en regelgeving

Rapportage aan de Tweede Kamer

De Minister van VROM heeft op 25 mei 2000 in een brief aan de Voorzitter en leden van de vaste commissie van VROM de achtergronden van de thans geldende vuurwerkregeling toegelicht.

Consumenten vuurwerk

Uit deze toelichting blijkt dat in 1993 het Vuurwerkbesluit Wet millieugevaarlijke stoffen tot stand is gebracht ter vervanging van het bestaande Vuurwerkbesluit Warenwet. Dit nieuwe Vuurwerkbesluit regelt onder meer de import, handel en etikettering van consumentenvuurwerk.

Professioneel vuurwerk

De (integratie van) de regelgeving voor ontploffingsgevaarlijke stoffen, waaronder professioneel vuurwerk, is nog niet geregeld.

Thans zijn hierop nog delen van het oorspronkelijke Reglement Gevaarlijke Stoffen van toepassing. Een en ander is eind 1999 op basis van een spoedregeling op basis van de Wet milieugevaarlijke stoffen gerealiseerd.

In het navolgende staat de regelgeving met betrekking tot de opslag van vuurwerk op grond van de Wet milieubeheer centraal.

3.2 Algemeen

Kaders

De wettelijke verplichtingen rond vuurwerk hebben betrekking op het produceren, opslaan, invoeren, vervoeren en afsteken van vuurwerk. In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de normstelling op bouwkundig gebied met betrekking tot vuurwerk.

Bepalingen rond de invoer en het transport blijven buiten beschouwing. Bepalingen met betrekking tot munitie blijven eveneens buiten beschouwing.

Normstelling algemeen

In de documentatie werd aangetroffen:

- het Memorandum veiligheidsafstanden opslag groot vuurwerk (van mei 1992);
- het Memorandum veiligheidsafstanden opslag klein vuurwerk (van augustus 1992);
- het Handboek Milieuvergunningen (Samson, 1999).

Daarnaast werden enige ondersteunende documenten aangetroffen, waarin deelaspecten uit de hiervoor genoemde memoranda zijn uitgewerkt.

3.3 Normstelling opslag groot vuurwerk

Voorschriften

De voorschriften betreffen:

- bouwkundige voorschriften voor de ruimten waarin vuurwerk wordt opgeslagen (met en zonder sprinklerinstallaties);
- veiligheidszones die rondom het opslaggebouw moeten worden aangehouden.

Soorten ruimten

In het memorandum wordt een viertal soorten ruimten onderscheiden:

- "echte" opslag (artikelen in transportverpakking):
- opslagruimten met grijpvoorraad;
- werkruimten/produktieruimten;
- opslagruimten met geproduceerd groot vuurwerk.

Met betrekking tot de eerste soort ruimten is een nadere uitwerking gegeven aan de afstands-hoeveelheidsrelaties (veiligheidszones). Voor de overige drie typen ruimten is naast de hierboven genoemde veiligheidszones alleen aangegeven dat de toe te stane hoeveelheid dient te worden beperkt tot een *werkbaar minimum*, vanwege de grotere kans op calamiteiten en de aanwezigheid van personeel.

Gevarenklassen

De te verwachten effecten bij calamiteiten worden gerelateerd aan de gevarenklasse waarin het vuurwerk is ingedeeld. Voorop staat de indeling op grond van UN-beproeving in 5 klassen. Indien (nog) niet beproefd deelt het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de DMKL zelf in.

Overige opmerkingen

Opgemerkt wordt dat de opslag van grotere hoeveelheden groot vuurwerk in een inrichting aanleiding geeft om frequent toezicht uit te oefenen en strikt te handhaven.

Er zijn geen bepalingen opgenomen over de eventuele opslag van groot vuurwerk in (zee)containers.

3.4 Normopstelling klein vuurwerk

Voorschriften

De voorschriften betreffen:

- bouwkundige voorschriften voor de ruimten waarin vuurwerk wordt opgeslagen (met en zonder sprinklerinstallaties);
- veiligheidszones, die rondom het opslaggebouw moeten worden aangehouden.

Soorten ruimten

De normstelling heeft met name betrekking op opslagruimten. Met betrekking tot ompakruimten is aangegeven dat deze altijd tot de hoogste risicocategorie behoren en dat de hoeveelheden maximaal 2000 kg mogen bedragen.

Gevarenklassen

De te verwachten effecten bij calamiteiten worden gerelateerd aan de gevarenklasse waarin het vuurwerk is ingedeeld. Voorop staat de indeling op grond van UN-beproeving in 3 klassen. Indien (nog) niet beproefd deelt het Bureau Adviseur Milieuvergunnigen van de DMKL zelf in.

Overige opmerkingen

De normstelling omvat in een bijlage aanvullende voorwaarden voor de opslag van klein vuurwerk in containers. Hierbij dient te worden opgemerkt dat alleen voor opslag voor langere tijd in containers eisen zijn gesteld ten aanzien van de brandwerendheid van de containers. Voorts zijn aanvullende voorschriften opgenomen voor de opstelling van twee of meer containers. Daarnaast zijn in het Handboek Mileuvergunningen nadere richtlijnen vastgelegd met betrekking tot het gebruik van (zee)containers als vuurwerkbewaarplaats.

3.5 Beoordeling

Algemeen	Er is een beperkte set normen voor de opslag van groot en klein vuurwerk aangetroffen.
Groot vuurwerk	Voor groot vuurwerk bestaat er alleen normering voor de opslag.
Opslagruimten	Voor hoeveelheden toe te staan in opslagruimten met grijpvoorraad, werk-/productieruimten en opslagruimten voor geproduceerd vuurwerk bestaan geen gedetailleerd uitgewerkte normen.
Klein Vuurwerk	Voor klein vuurwerk geldt dat normen zijn aangetroffen voor opslag- en ompakruimten. Normen voor de buffer- en verkoopruimten zijn niet in de beoordeelde documenten aangetroffen.
Regelgeving	De beoordeelde documenten (met uitzondering van het door Samson uitgegeven Handboek Milieuvergunningen uit 1999) stammen uit 1992. Onbekend is of de betreffende documenten zijn aangepast op basis van de nieuwe wet- en regelgeving, zoals het Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer uit 1999. De recente brief van de Minister van VROM aan de Tweede Kamer en de bestudeerde documentatie op het gebied van opslag van vuurwerk wijzen niet op een heldere en actuele regelgeving op dit terrein.
NB	Tijdens het onderzoek kon niet worden beschikt over het Besluit opslag vuurwerk.

4. Interne organisatie

4.1 Structuur

structuur

Het bureau maakt als stafgroep deel uit van de systeemgroep Verwerving van de Directeur Materieel KL, hetgeen in het volgende schema kan worden weergegeven. Directe aansturing vindt plaats door de plv. sous-chef verwerving.

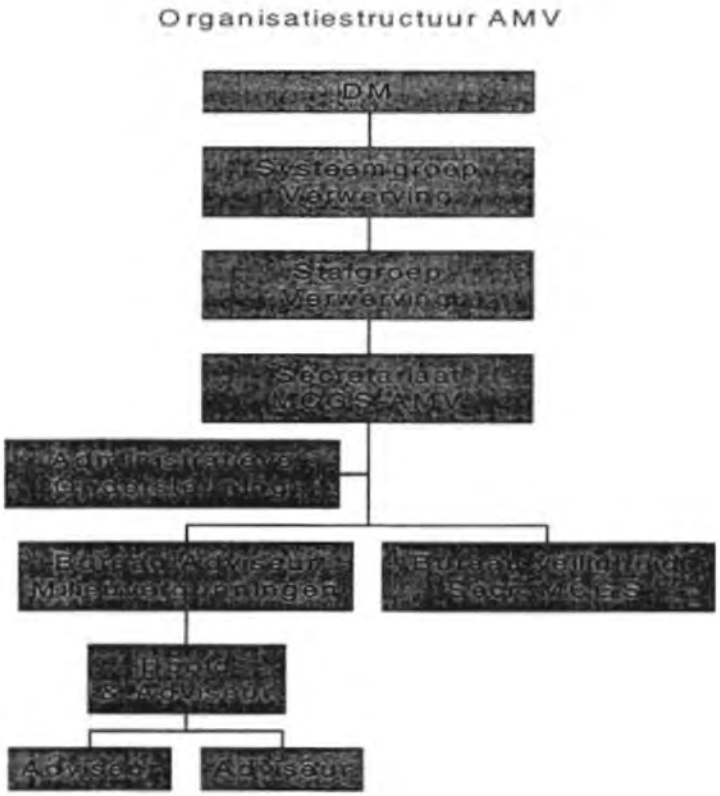

4.2 Aan BAM gerelateerde defensie-organen

Overige defensie-onderdelen, die zich bezig houden met gevaarlijke stoffen

De defensie-organisatie kent een aantal organen dat betrokken is bij de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen:

- de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen. Taken en bevoegdheden van deze commissie zijn vastgelegd in een beschikking van de Staatssecretaris van Defensie (dd. 13 januari 1998, nummer CWO 98/062). De taken hebben betrekking op veiligheidsaspecten met betrekking tot munitie en overige gevaarlijke stofen en betreffen het adviseren daarover, het voorbereiden van regelgeving, zowel binnen defensie als in interdepartementaal verband.

- De commissie kent een tweetal subcommissies:
  - de permanente Subcommissie Munitie en Explosieve Stoffen (SMES) en
  - de permanente Subcommissie Overige Gevaarlijke Stoffen (SOGS).

- Als onderdeel van de Koninklijke Marechaussee:
  - het Bureau Milieudelicten van de CJD.
  - de Controle Opslag en Vervoer van Gevaarlijke Stoffen (COVGS) met als onderdelen:
  - de Controle Opslag en Behandeling van Munitie (COBM);
  - het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS)

- DGW&T als aanvrager voor milieu-vergunningen aan het "bevoegde gezag" , in casus de minister van VROM, met betrekking tot militaire inrichtingen (met name voor munitie opslagplaatsen e.d.).

4.3 Functie en taken

(Hoofd)taken van het bureau

Gebaseerd op de in hoofdstuk 2 beschreven wet- en regelgeving zijn de volgende (hoofd)taken te onderscheiden:

- het verstrekken van advies aan het bevoegd gezag bij de vergunningsprocedure voor inrichtingen waarbij met -in de wet bepaalde- explosieve stoffen wordt gewerkt, met als onderverdeling:
  - civiele inrichtingen;
  - militaire inrichtingen
- het houden van toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden

Orgaan- en functiebeschrijving (hoofd)

Aan de orgaan- en functiebeschrijving van het hoofd van het BAM (versie 6 maart 1998) kan nog het volgende worden ontleend.

De eerder genoemde (hoofd)taken worden hierin nader uitgewerkt.

het uitoefenen van de taken en bevoegdheden van de DMKL als Rijksadviseur (deze taken zijn -door de orgaan- en functiebeschrijving- overgedragen aan het hoofd BAM). Specifiek worden onder meer de volgende activiteiten genoemd:

- het voeren van in- en extern overleg inzake vergun-

ningen en de toepassing van algemene regels krachtens de Wet milieubeheer;
- het verwerven en instandhouden van juridische, procedurele en technische deskundigheid op het gebied van de Wet Milieubeheer;
- het bevorderen van de totstandkoming van *landelijke normering* terzake, alsmede de bewaking en toepassing van die normering;
- hij maakt bij de advisering gebruik van (wettelijk vastgelegde) normering welke tot stand is gekomen in overleg met de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (zie boven).

het houden van toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Wet milieubeheer bepaalde:

- het, *op aanwijzing van de Minister van Vrom,* houden van toezicht op .....

algemeen

- de stafofficier AMV (thans BAM) is verantwoording verschuldigd aan de plv. SC Verwerving.

Deskundigheid

De orgaan- en functiebeschrijving kent voor de adviseurs de volgende opleidingseisen:

- deelopleiding Off Muntech (TNO);
- cursus milieurecht voor niet-juristen;
- cursus handhaving milieurecht;
- cursus groot vuurwerk

Formatie en bezetting

Het bureau kende per 1 januari 1994 (toen nog onder de naam "Bureau Milieuvergunningen") 5.5 formatieplaatsen:

hoofd	: 1
adviseur	: 3
adm. medewerk:	1.5
totaal	5.5

Bij de reorganisatie per 1 augustus 1998 werd de formatie teruggebracht tot 3 (1 hoofd, tevens adviseur en 2 adviseurs). De administratieve ondersteuning werd separaat ondergebracht (zie schema).

De huidige bezetting bestaat sedert eind december 1999 uit 2 adviseurs. Door uitzending van één van de adviseurs was gedurende de periode van oktober '98 tot eind juli '99 geen capaciteit voor toezicht op de civiele inrichtingen beschikbaar. Dit werd tevens in de hand

gewerkt door de hausse aan adviesaanvragen naar aanleiding van het naderende millennium. Er is tijdelijk externe capaciteit ingehuurd (een oud-medewerker).

De gewenste cursussen zijn door de adviseurs niet alle gevolgd. Gesteld wordt dat door training-on-the-job en jarenlange ervaring de vereiste kennis binnen het bureau in ruime mate aanwezig is.

4.4 Beoordeling

Opzet organisatie in het algemeen

Over de opzet van de inrichting van het bureau kunnen de volgende -algemene- opmerkingen worden gemaakt:

- De ophanging onder de SC Verwerving lijkt niet onlogisch. Aansturing door de plv. SC Verwerving lijkt op het eerste gezicht nogal "op afstand" (SC-systeemgroep-stafgroep-BAM) De indruk wordt gewekt dat het bureau relatief zelfstandig opereert.Dit zal ter plaatse nader moeten worden bezien.
- De omvang van het bureau lijkt (te) gering, indien deze wordt afgezet tegen de hoeveelheid taken, zowel civiel als militair. Mondeling werd een aantal van 600 adviesaanvragen per jaar genoemd!
- de wijze van onderlinge afstemming (er zijn 3 rayons) ten behoeve van "eenheid van beleid" is niet op enigerlei wijze vastgelegd

Taken

Inzicht dient te worden verkregen in de aard en omvang van het takenpakket, waarbij minimaal onderscheid ware te maken tussen:

- adviestaken (aantal aanvragen), zowel civiel als militair;
- toezichtswerkzaamheden, eveneens zowel civiel als militair;
- taken op het gebied van normering;
- overige taken.

Daarnaast is niet duidelijk op welke wijze prioriteit wordt gegeven aan civiele dan wel militaire taken.

Blijkens mondelinge mededeling levert het geautomatiseerde systeem gegevens als deze niet zonder meer op.

Taakuitvoering

Mede op basis van correspondentie wordt de vraag opgeroepen of de wijze van advisering (wanneer en aan de hand waarvan) en toezicht houden (waarop en hoe) voldoende duidelijk is. Mogelijke hiaten op dit punt moeten worden weggenomen.

Ook de relatie op het punt van de samenwerking met het bevoegde gezag -met name op het punt van verantwoordelijkheden- behoeft verduidelijking

In de overhandigde stukken is onder meer een relatie gelegd met de door VROM verstrekte lijsten van civiele vuurwerkopslagplaatsen in Nederland en de bemoeienis daarmee van het BAM. VROM kwam aanvankelijk met een lijst van 71 opslagplaatsen. Volgens mondelinge mededeling van VROM-zijde, zou deze lijst gebaseerd zijn op een opgave van V&W van 1971. Door de SC Verwerving van de DMKL werd gemeld, dat de lijst inmiddels is geactualiseerd tot ca. 280 opslagplaatsen.

Volgens opgave van de SC zou het overgrote deel van de opslagplaatsen het bureau (BAM) zijn gepasseerd in het kader van adviesaanvragen. Bij een eerder onderzoek op 17 en 18 mei voor de 71 opslagplaatsen bleek deze relatie moeilijker te leggen; deels vanwege de onduidelijkheid van de VROM-opgave en deels vanwege de niet optimale toegankelijkheid van de eigen gegevens

Samenloop normering, advies en controle

Normering

Uit de documentatie kan worden afgeleid dat de wettelijke regelgeving op het gebied van de normering noch transparant noch actueel is.

In de orgaan- en functiebeschrijving van het bureau is opgenomen "het bevorderen van de totstandkoming van landelijke normering terzake, alsmede de bewaking en toepassing van die normering". Daarnaast moet gebruik worden gemaakt van de (wettelijk vastgelegde) normering welke tot stand is gekomen in overleg met de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen.

Uit een oogpunt van functiescheiding ligt deze relatief grote bemoeienis met de normering niet voor de hand; immers op basis van deze normering zullen adviezen moeten worden uitgebracht respectievelijk toezicht worden uitgeoefend. Dit argument vindt nog versterking in het relatief onafhankelijk functioneren van het bureau.

Advisering

Uit de stukken kan worden opgemaakt dat het adviseren als de "core-business" van het bureau moet worden beschouwd. Voorgeschreven reactietermijnen dwingen op zichzelf al een prioriteitsbepaling ten opzicht van de overige taken af..

Gelet op het belang van de adviezen is op dit punt een maximale vorm van onafhankelijkheid gewenst.

Toezicht

Toezicht houden op het uitvoering geven aan de "eigen" adviezen is geen gelukkige combinatie. Voor het handhaven van een dergelijke samenloop dienen goede argumenten voorhanden te zijn, terwijl bovendien "beschermende" maatregelen nodig zijn.

Algemeen

De bovenstaande argumentering wordt nog verstrekt met het feit dat het om een bureau van (zeer) geringe omvang gaat.

Bijlage

Verwezen wordt nog naar het in de bijlage opgenomen schema.

5. (Opzet) administratieve organisatie

5.1 Algemeen

Werkwijze

In het Handboek Bureau Adviseur Milieuvergunningen (versie 11-01-00) zijn de procedures van de onderscheiden taken beschreven. Deze kunnen als volgt worden samengevat.

5.2 Procedure civiele inrichtingen

Particuliere verzoeken

Een particulier kan om tot een goede vergunningaanvraag te komen bij het bevoegd gezag (meestal college B&W) het verzoek indienen tot een *ambtelijk vooroverleg* met het Bureau BAM.

Aanvraag vergunning

Bij ontvangst van de aanvraag wordt door het bevoegd gezag een ontwerpbeschikking opgemaakt. In voorkomende gevallen wint het bevoegd gezag informatie in op basis van de vergunningaanvraag bij bureau BAM. Aan de hand hiervan kan door de adviseur en *voorlopig advies* verstrekt worden.

Ontwerp beschikking

Na publicatie van de ontwerp-beschikking door het bevoegd gezag, wordt door de adviseur een *formeel advies* uitgebracht. De adviseur is verplicht, eventueel met verwijzing naar het voorlopig advies, hierop te reageren.

Beschikking

Na het verstrijken van de publicatietermijn wordt door het bevoegd gezag een definitieve beschikking gemaakt. Indien de beschikking afwijkt van het gestelde in de ontwerp-beschikking vindt wederom een beoordeling door de adviseur plaats. Na overleg met het bevoegd gezag over de motivering van de afwijking wordt afgewogen of een beroepsprocedure bij de Raad van State moet worden opgestart.

5.3 Procedure militaire inrichtingen

Vooroverleg

Alle vergunningen die betrekking hebben op militaire inrichtingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de DGWT. Gebruikelijk is dat beide partijen in een zo vroeg mogelijk stadium met elkaar in overleg treden. Van elk overleg vindt adequate vastlegging plaats.

Een verzoek tot wijziging wordt alleen dan ingediend wanneer de adviseur hiermee akkoord is. Bij geschillen wordt het hoofd bureau Veiligheid geïnformeerd, die vervolgens in overleg treedt met de centrale directie DGWT en eventueel DJZ.

Alle voor een vergunning relevante inrichtingen worden in een database bijgehouden.

Formele advisering

Bij het formeel voorleggen van de vergunningaanvraag wordt:

- Het geautomatiseerde systeem bijgewerkt.
- Binnen drie kalenderweken een advies uitgebracht en ter ondertekening voorgelegd aan het bureauhoofd.

Beschikking

Na vastlegging van de gegevens door de administratie neemt de adviseur kennis van de beschikking en vergelijkt deze met de ontwerpbeschikking. Bij een verschil wordt kontakt opgenomen met het bevoegd gezag en eventueel, met toestemming van de Directeur Materieel een beroepsprocedure bij de Raad van State gestart.

5.4 Interne controle

Maatregelen interne controle

Binnen de administratieve organisatie zijn geen maatregelen getroffen ten behoeve van het aanbrengen van functiescheiding en of het toepassen van maatregelen van interne controle

5.5 Toezichthoudende taak

Algemeen

Toezicht wordt gehouden op de voorgeschreven inrichtingen (zowel civiel als militair) en uitsluitend op de aspecten die betrekking hebben op de externe veiligheid

Controlefrequentie

Voor *civiele* inrichtingen wordt gestreefd naar een controlefrequentie van 1 jaar na datum beschikking en variërend van 1 maal per jaar (voor opslag > 100 ton en verwerking/bewerking van vuurwerk) tot 1 maal per 3 of 5 jaar (afhankelijk van aard en hoeveelheid van de op-

geslagen stoffen).

Voor *militaire* inrichtingen wordt gestreefd naar een controlefrequentie van 1 maal per 2 jaar tot 1 maal per 3 jaar

Jaarprogramma

Aan het einde van enig jaar wordt een jaarprogramma van de te bezoeken inrichtingen voor het daarop volgende jaar vastgesteld. Volgens het Handboek zou dit door het hoofd BAM gebeuren.

Op basis van het "jaarprogramma toezicht civiele en militaire inrichtingen"dragen de adviseurs zorg voor de uitvoering van de controles gedurende het jaar".

controlerapport

Van elke controle wordt een controlerapport gemaakt waarvan het bevoegd gezag middels een schriftelijk verslag op de hoogte wordt gesteld. (
Het volledige dossier wordt ter ondertekening aangeboden aan het bureauhoofd.

Vervolgens doet de adviseur het verslag toekomen aan de administratieve ondersteuning die in ieder geval de volgende gegevens vastleggen.

- Laatste controle
- Geplande controle (middels frequentie tabel)
- Verzending

5.6 Beoordeling

Opzet

In opzet voldoet de administratieve organisatie in redelijke mate aan de daaraan te stellen eisen.

Administratieve ondersteuning

Niet geheel duidelijk is hoe autorisatie en voortgangscontrole is geregeld. Met name de inrichting en werkwijze van de administratieve ondersteuning vraagt om verheldering

Interne controle

Op het punt van de interne controle is weinig geregeld, hetgeen begrijpelijk is gezien de beperkte omvang van het bureau.

6. (Werking) administratieve organisatie

6.1 Algemeen

Dossiers

Aan de hand van een drietal -op verzoek- toegezonden behandeldossiers van het BAM is getracht een globale indruk te verkrijgen van het in de praktijk toepassen van de voorgeschreven regelgeving. De dossiers betreffen (vergunningaanvragen voor) *civiele* inrichtingen:

- Dossier 28.142:
- Dossier 27.906:
- Dossier 28.171:

Bevindingen

- In 2 van de 3 gevallen is door belanghebbenden direct aan BAM verzoek gericht om tot ambtelijk (voor-) overleg te komen. (o.a. in zake milieuvergunningen ex EVR-verplichtingen, naar aanleiding van Enschede);
- In 1 geval is ambtelijk vooroverleg met gemeente gepleegd (o.a. inzake interpretatie regelgeving)
- In alle gevallen is de concept-vergunning ter advisering voorgelegd aan BAM. In alle gevallen is door BAM advies uitgebracht. Het advies is in alle gevallen door bevoegd gezag gevolgd (in 1 geval zelfs daar waar andere adviseurs strengere eisen hadden geadviseerd).
- BAM stelt in alle gevallen vast of vergunning in overeenstemming is met concept-vergunning c.q. uitgebrachte advies.
- Uit de dossiers blijkt niet dat binnen BAM functiescheiding en / of interne controle wordt toegepast.
- In 1 geval is sprake van frequent toezicht (jaarlijks). In 1 geval vond laatste toezichtbezoek plaats in 1992. In 1 geval is geen toezichtrapport aangetroffen. Van alle bezoeken is verslag uitgebracht aan het bevoegd gezag. De reacties van het bevoegd gezag op de rapportages zijn niet opgenomen / gevolgd. Een relatie met een jaarplan toezicht is niet aangetroffen.

- Ten aanzien van de procedure ten behoeve militaire inrichtingen is geen informatie voorhanden.

6.2 Beoordeling

Uit alle dossiers blijkt dat betrokken organen problemen hebben met de interpretatie van normen op basis van wet- en regelgeving. Dit geldt in het bijzonder bij nieuwe wet- en regelgeving.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Algemene conclusies

Volgen van ontwikkelingen

In algemene zin kan worden opgemerkt dat een aantal ontwikkelingen, zoals:

- de wet- en regelgeving (met name op het gebied van milieu);
- aard en omvang van het vuurwerk (meer en "ingewikkelder");
- normering opslag en verwerking van vuurwerk;
- toename van de aantallen vuurwerkopslagplaatsen;
- wijziging ("verdichting") ruimtelijke ordening;

niet zichtbaar vertaald is in normering, advisering en toezicht.

Deze vertaling wordt bestuurlijk, organisatorisch en uitvoerend belemmerd door het grote aantal organen (verspreid over een aantal departementen)

Verantwoordelijkheden

Bevoegde gezag

Uit de documentatie kan worden afgeleid dat de verantwoordelijkheid voor de opslag van vuurwerk (waar onder de vergunningverlening en toezicht) bij het "bevoegde gezag" (B&W, GS, en VROM) ligt.

VROM

De verantwoordelijkheid voor regelgeving en normering ligt primair bij het departement van VROM.

Defensie

Het departement van defensie is *mede* betrokken bij normering, advisering en toezicht. De indruk bestaat dat op dit departement –vanwege de veronderstelde deskundigheid- een te groot beroep wordt gedaan

7.2 Wet- en regelgeving

Algemeen

Op een aantal punten is de wet- en regelgeving op het gebied van milieu (in dit geval toegespitst op de verwerking en opslag van vuurwerk) niet helder en verdient derhalve verduidelijking en aanscherping. Met name de toewijzing van (bestuurlijke) verantwoordelijkheden is voor verbetering vatbaar.

Normering

(Wettelijke) regelgeving op het punt van normstelling

voor verwerking, opslag e.d. van vuurwerk is noch transparant, noch actueel. Ook hier is dan ook verbetering gewenst.

7.3 Organisatie BAM

Functiescheiding

Het zo'n grote rol laten spelen door een bureau van geringe omvang (en met onderbezetting) bij zowel normstelling, advisering als toezicht moet als ongewenst worden beschouwd.

Als de indruk –op basis van de documentatie- juist is dat de adviesfunctie primair is, dienen de activiteiten op het gebied van normering en toezicht aan andere organen worden overgedragen en in ieder geval te worden-beperkt.

Prioriteitsstelling

De huidige verdeling tussen militaire enciviele taken is niet helder en dient -naar het zich laat aanzien op een "hoger" niveau- te worden vastgelegd.

Administratieve organisatie

Niet is gebleken dat jaarprogramma's, overzichten behandelde en in behandeling zijnde dossiers, voortgang van de werkzaamheden, etc. tijdig en volledig beschikbaar zijn.

7.4 Aanbevelingen

Verdiepingsslag

Daar het onderzoek in een korte tijd en (slechts) aan de hand van documenten is uitgevoerd , kon slechts tot indrukken en globale conclusies worden gekomen. Een nader onderzoek (ter plekke en met interviews van medewerkers) is dan ook gewenst.

Algemeen

Als algemene aanbeveling geldt het verbeteren van de boven aangegeven onduidelijk/zwakke punten.

Concreet

Concrete aanbevelingen, zoals het "verleggen" van normerings- en toezichttaken kunnen in dit stadium en zonder nader onderzoek niet worden gegeven.

BIJLAGE

Hierna volgt een overzicht van de organisaties die betrokken zijn bij de opslag van vuurwerk. Het overzicht is gebaseerd op de wet- en regelgeving waarin (onderdelen van) het Ministerie van Defensie zijn genoemd. Het betreft hier:

- de Wet milieubeheer;
- het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer;
- het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving;
- het Besluit opslag vuurwerk *(P.M. niet in ons bezit)*.

	Def	**VROM**	**Ov. Min.**	**GS**	**B&W**	**Derden**
Regelgeving - Wet - Overige	 X	 X X	 X			
Normering	X	X				X (1)
Bevoegd gezag		(X) (2)	(X) (2)	X	X	
Advies	X (3)	X		X (4)	X (4)	X (4)
Toezicht	X (3)	X	X (5)	X	X	
Handhaving: - Bestuursrecht - Strafrecht		(X) (2)	(X) (2) X	X (6)	X	

(1) O.a. afgeleid van UN-classificering en TNO-onderzoeken.
(2) Voor zover het inrichtingen van het Ministerie van Defensie betreft VROM, V&W voor inrichtingen op zee of niet gemeentegebonden territorium.
(3) Beperkt tot 'gevolgen voor de externe veiligheid, die inrichting kan veroorzaken'.
(4) Aangewezen indien zij niet bevoegd gezag zijn. Tevens adviesrecht voor samenwerkingsverbanden en bij inrichtingen in de buurt van territoriale grenzen.
(5) O.a. Inspectie Volksgezondheid.
(6) Gedeputeerde Staten dient een overlegorgaan in te stellen waarin vertegenwoordigd zijn alle bij de handhaving betrokken bestuursorganen.

RAPPORTAGE (VERVOLG-)ONDERZOEK

BUREAU ADVISEUR MILIEUVERGUNNINGEN

5.1.2e

27 juni 2000

5.1.2e 5.1 5.1.2e 5.1.2e

AAN:
De Plv. Secretaris-Generaal van het Ministerie van Defensie,
5.1.2e,
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

onderwerp: (vervolg)rapport BAM
referte : uw brief van 5 juni 2000, nummer C2000/233
en uw mondeling verzoek van 16 juni 2000
datum : 23 juni 2000

Geachte 5.1.2e,

Met verwijzing naar referte bied ik u bijgaand het door u verzochte (vervolg)rapport van bevindingen met betrekking tot het Bureau Adviseur Milieuvergunningen (BAM) aan.

Ik teken daarbij het volgende aan:

- de bevindingen en conclusies zijn slechts gebaseerd op de uitkomsten van de interviews met het (gewezen) hoofd en de adviseurs van het bureau; inhoudelijke beoordeling van administratie en dossiers heeft niet plaats kunnen vinden;

- de concept teksten van de interviews zijn ter beoordeling aan betrokkenen voorgelegd; hun reacties zijn -waar mogelijk- verwerkt;

- er was geen gelegenheid het (vervolg)rapport voor te leggen aan de SC Verwerving; mondeling zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen met hem doorgesproken; in algemene zin kan hij met een en ander instemmen.

Tot het geven van een nadere toelichting ben ik gaarne bereid.

Hoogachtend,

5.1.2e

INHOUDSOPGAVE blz.

1 INLEIDING 3

2 ORGANISATIE 5

2.1 AANSTURING 5
2.2 FUNCTIONELE RELATIES 5
2.3 BEZETTING 5

3 WET- EN REGELGEVING 7

4 NORMERING 8

5 WERKWIJZE 9

5.1 TOETSING AAN OPZET (CONFORM HANDBOEK) 9
5.2 WERKPAKKET 9
5.3 ADMINISTRATIEF SYSTEEM 9
5.4 SAMENLOOP NORMSTELLING, ADVISERING EN TOEZICHT 9
5.5 WERKDRUK 10

6 CONCLUSIES 12

7 AANBEVELINGEN 13

8 BIJLAGEN 14

BIJLAGE 1: INTERVIEW 15
BIJLAGE 2: INTERVIEW 21
BIJLAGE 3: KNELPUNTENNOTA 26
BIJLAGE 4: PROJECTPLAN 2000: BUREAU MILIEUVERGUNNING 27

1 Inleiding

Algemeen

Conform de mondeling verstrekte vervolgopdracht zijn de bevindingen van dit onderzoek gebaseerd op een drietal interviews. Deze interviews werden op 20 en 21 juni 2000 afgenomen van respectievelijk de 2 adviseurs van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) en het (op non-actief gestelde) hoofd van dat bureau.

Beperking bij het onderzoek

De bevindingen en conclusies zijn gebaseerd op het vorige rapport en de uitkomsten van de interviews. Inhoudelijke toetsing ter plaatse heeft -vanwege de beschikbare tijd- niet plaatsgevonden.

Geïnterviewden

Geïnterviewd werden achtereenvolgend:

-
-
-

De gespreksverslagen zijn als bijlagen gevoegd.

Algemene indruk

Hier volgt een algemene indruk van de interviews.

- *adviseurs*

De geïnterviewden waren, vooral in het begin, nogal gespannen. Zij drongen beiden aan op een gezamenlijk af te nemen interview, waarmee werd ingestemd.

Hun gemoedstoestand kan worden gekarakteriseerd als:

- teleurgesteld;
- (door de organisatie) in de steek gelaten;
- publiekelijk "te kijk gezet";
- onzeker

Als toelichting kan het volgende worden genoemd:

- beiden voelden zich vóór 13 mei (datum van de ramp) niet of of nauwelijks aangestuurd, noch door het hoofd, noch door anderen (zie later);
- na 13 mei was er vanzelfsprekend wel veel aandacht: veel verzoeken om informatie, achtergronden, etc.; echte "persoonlijke aandacht en opvang" werd door hen niet ervaren;

- ook reacties uit de omgeving (vanwege de publiciteit waren ook buren en bekenden op de hoogte) droegen niet bij aan verbetering van hun gemoedstoestand, mede tot uiting komend in slapeloze nachten en het 2 weken ziek thuis zijn van één der adviseurs;
- het niet doorgaan van de toegezegde aanstelling als hoofd van het bureau (inclusief bevordering) van één der adviseurs;
- bij het binnenkomen van -relatief veel- telefonische verzoeken om informatie (vooral van gemeenten) kreeg men het onzekere gevoel dat er wellicht fouten zouden zijn gemaakt.

had duidelijk de behoefte "van zich af te praten": het kostte af en toe moeite zijn woordenstroom te onderbreken. Hij bevestigde op een aantal punten de bij de adviseurs opgedane indrukken:

- in de steek gelaten, teleurstelling, e.d.;

-
- een brief als vervolg op die van 23 december 2000 met daarin de daadwerkelijke aanzegging van ontheffing uit zijn functie had hij nog niet ontvangen.

Uitwerking

Bij de interviews is een bepaalde volgorde van onderwerpen vastgehouden. Deze zal in deze rapportage worden gevolgd, zodat achtereenvolgens aandacht zal worden geschonken aan:

- de organisatie van het bureau;
- de wet- en regelgeving;
- het vaststellen en gebruik van normen;
- de werkwijze van het bureau in de praktijk.

Het rapport zal worden afgesloten met een aantal conclusies en aanbevelingen.

2 Organisatie

2.1 Aansturing

Aansturing nihil

Volgens het Handboek AMV en de functie- en taakbeschrijving van het hoofd van het bureau zou aansturing van het bureau dienen te geschieden door de plv. SC Verwerving. Zowel het (gewezen) hoofd als de adviseurs deelden mede dat deze aansturing in de laatste jaren als *nihil* kan worden gekaraktiseerd.

Zelfstandig functioneren

Gewezen werd op het ontbreken van enige betrokkenheid, laat staan bemoeienis, noch in de functionele noch in de persoonlijke sfeer. Het relatief onafhankelijk en eigenstandig funtioneren van het bureau lijkt hierdoor te worden bevestigd.

2.2 Functionele relaties

MCGS

De relatie met het nevengeschikte Bureau Veiligheid (secr. Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen) is goed. Dit bureau bevindt zich op dezelfde gang en met het hoofd van dat bureau vindt regelmatig afstemming plaats over techtnische zaken.

KMar

Met de KMar (Controle Opslag en Behandeling van Munitie) vindt op gezette tijden overleg plaats.

Knoop-overleg

Op initiatief van AMV vindt in beginsel ieder halfjaar overleg plaats met VROM en de KMar, het z.g. "Knoop-overleg" op de Generaal Knoopkazerne).

2.3 Bezetting

Inkrimping

Bij de reorganisatie is de bezetting teruggelopen van 5,5 tot 3 formatieplaatsen: 1 hoofd (tevens adviseur) en 2 adviseurs. De administratieve ondersteuning wordt gedeeld met het Bureau Veiligheid.

Deze -ten opzichte van het takenpakket- toch al geringe bezetting kwam in 1998/99 extra onder druk te staan door de uitzending van één der adviseurs (in enige mate gecompenseerd door de inhuur van een ex-medewerker).

Signalen

Volgens zowel het (gewezen) hoofd als de adviseurs zijn in de loop der jaren regelmatig signalen afgegegeven richting de leiding over de risico's die door deze terugloop werden gelopen; volgens mededeling van de zowel mondeling als schriftelijk. Doordat reacties achterwege bleven, zijn deze pogingen gestaakt.

Knelpuntennota

Eén der adviseurs heeft op 30 november 1999 een nota met "Knelpunten bij het Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) sinds de reorganisatie augustus 1998" afgegeven aan de secretaresse van de DM (pas later aan het hoofd) maar niet aan de directe chef :de plv. SC Verwerving of de naasthogere chef de SC Verwerving, hetgeen op zichzelf al een indicatie van de verhoudingen geeft. Een reactie werd niet ontvangen.

De nota is op 16 mei 2000 wederom voorgelegd, nu aan de DM, de SC Verwerving en diens plaatsvervanger. Slechts indirect werd vernomen van een reactie.

De knelpunten nota is als bijlage gevoegd.

3 Wet- en regelgeving

Algemeen

AMV is bij de totstandkoming van de wet- en regelgeving dan wel wijzigingen daarvan nauwelijks betrokken. Daar de regelgeving als betrekkelijk vaag wordt ervaren (het begrip "externe veiligheid" wordt bijvoorbeeld niet uitgewerkt en heldere normen ontbreken) heeft het bureau daaraan een eigen invulling gegeven.

Juridische ondersteuning

In het verleden beschikte het bureau over een eigen juridische deskundigheid. Thans is dat niet meer het geval. Bij nieuwe ontwikkelingen is er aan een dergelijke deskundigheid wel degelijk behoefte. Nu proberen de adviseurs deze leemte zelf in te vullen, hetgeen ten koste gaat van de beschikbare tijd voor de eigenlijke werkzaamheden.

4 Normering

Werkwijze

Op basis van onderzoeken door TNO zijn door het bureau "Memoranda veiligheidsafstanden opslag groot en klein vuurwerk (respectievelijk mei en augustus 1992)" opgesteld. Het memorandum klein vuurwerk is in de periode 1998/1999 aangepast onder meer op het TNO-rapport betreffende brandveiligheid van containers en verwerkt in het Handboek Milieuvergunningen 1999.

Betrokkenheid defensie

Deze door de adviseurs geschetste werkwijze accentueert de (te) grote betrokkenheid van Defensie op dit gebied, zeker indien daarbij het adviseren en toezichthouden wordt betrokken.

Een wijze van werken die overigens wel begrijpelijk is in het licht van de -in het vorige rapport- genoemde recente brief van de Minister van VROM, waarin het ontbreken van transparante en actuele regelgeving op het terrein van normering wordt geschetst.

5 Werkwijze

5.1 Toetsing aan opzet (conform handboek)

Algemeen

In het algemeen wordt de in het handboek van het bureau opgenomen procedure (de 4 fasen, kort beschreven in het vorige rapport) gevolgd. Aan de 1e fase, die van het *ambtelijk vooroverleg*, wordt echter relatief veel aandacht besteed. Volgens de adviseurs is deze gewoonte in de loop der jaren gegroeid (het vooraf langs gaan bij een aanvrager van een vergunning en hem/haar vrij ruim te adviseren, inclusief adviezen over bedrijfsinrichting, derhalve ruimer dan een "ambtelijk vooroverleg" rechtvaardigt).

Prioriteitsstelling

Zoals verwacht mocht worden geven de adviseurs aan de adviestaak de 1e prioriteit vanwege de aan de aanvraag verbonden reactie-termijnen. Toezicht en andere taken komen op de 2e plaats, hetgeen zich met name bij een verhoogde werkdruk manifesteert.

5.2 Werkpakket

Verdeling civiel versus militair

Door de adviseurs werd de verhouding tussen het civiele en militaire werkpakket geschat (nauwkeurige gegevens ontbreken vanwege het gebrekkige administratieve systeem) op 80 – 20.

Omvang

De adviseurs gaan uit van ongeveer 600 adviezen en 600 tot 700 controles per jaar. Volgens het archief zou het daarbij gaan om ongeveer 3.500 civiele en 250 militaire inrichtingen.

5.3 Administratief systeem

Onvoldoende ondersteuning

Bij de reorganisatie van 1998 is de administratieve ondersteuning verminderd (zie ook de eerdergenoemde knelpuntennota). Daarnaast is er van systeem veranderd.

Gevolgen

Een en ander heeft tot gevolg gehad dat het archief niet meer up-to-date is, "logische" overzichten niet kunnen worden aangeleverd, planning en voortgangscontrole worden bemoeilijkt.

5.4 Samenloop normstelling, advisering en toezicht

Opvatting adviseurs

Door de adviseurs werd het min of meer samenlopen van normstellingen, advisering en toezichthouden niet als storend ervaren. Men was bovendien aan deze situatie gewend geraakt.

idem: na Enschede

Na Enschede wordt hierover meer genuanceerd gedacht: het "twee-pettenbeleid-probleem wordt onderkend en men komt nu zelf tot een begin van een oplossing, door voor te stellen niet meer de "eigen" inrichtingen te controleren, zodat advies en toezicht worden gescheiden.

Onderling overleg

De adviseurs komen in beginsel eenmaal per week op kantoor voor bij- en afwerken van hun administratie en het ophalen van eventuele nieuwe aanvragen. Slechts een deel van deze dag wordt gebruik voor (afstemmings-)overleg.

5.5 Werkdruk

toegenomen werkdruk

Een aantal omstandigheden heeft bijgedragen aan de verhoging van de werkdruk:

- het toegenomen werkpakket; kwantificering is vooralsnog niet mogelijk, maar de millennium-hausse behoeft nauwelijks toelichting;
- de afnemende formatie en bezetting, met name na de reorganisatie van 1998, tevens in de hand gewerkt door de uitzending van één der adviseurs (gedeeltelijk gecompenseerd door inhuur);
- de onvoldoende administratieve ondersteuning.

Projectplan 2000

Deze omstandigheden en andere (ook kwantitatieve) feiten zijn door één van de adviseurs opgenomen in het "Projectplan 2000 van het Bureau Adviseur Milieuvergunning" van 28 mei 2000, inmiddels aangeboden aan de SC Verwerving. Dit projectplan is als bijlage gevoegd.

Gevolgen

Afnemende bezetting en toegenomen werkpakket heeft geleid tot een aantal risico's:

- een mogelijke vermindering van de kwaliteit van de advisering; op zich als een logisch gevolg, maar -na Enschede- ook duidelijk door de adviseurs aangevoeld en bij de interviews aangegeven;
- het bovenstaande wordt nog in de hand gewerk door het ontbreken van een "hercontrole"; adviezen (inclusief berekeningen) worden eenmaal gegeven en overgenomen zonder dat "iemand daar nog naar kijkt"; door de adviseurs wordt dit -zeker nu- als een omissie ervaren;
- aan de 4e fase, het vergelijken van de beschikking van het bevoegde gezag met het gegeven advies, werd minder invulling gegeven, waardoor eventuele afwijkingen niet werden opgemerkt;
- een vermindering van de controles: de laatste jaren wordt de in het Handboek AMV aangegeven controlefreqentie niet gehaald;

- mede vanwege de gebrekkige administratieve ondersteuning is er geen sprake van voortgangscontrole; ook werden er geen jaarprogramma's gemaakt, zoals voorgeschreven in het Handboek.

6 Conclusies

Organisatie

Aansturing van het bureau heeft, in ieder geval de laatste jaren, niet of nauwelijks plaatsgevonden. De in het vorige rapport verwoorde indruk op dit punt wordt hiermee bevestigd. Gesteld kan dan ook worden dat het bureau eigenstandig heeft kunnen functioneren en zijn werkzaamheden naar eigen inzichten heeft kunnen indelen en uitvoeren.

Onbalans werkpakket en bezetting

Als gevolg van een -niet te kwantificeren- toename van het werkpakket en afname van de bezetting is er een (te) hoge werkdruk voor het bureau ontstaan. Dit werd nog in de hand gewerkt door een gebrekkige administratieve ondersteuning.

Signalen

Volgens de adviseurs is deze onbalans aan de "leiding" kenbaar gemaakt, zowel mondeling als—volgens
- als schriftelijk. De als bijlage gevoegde "Knelpuntennota" van het bureau werd op 30 november van het vorig jaar aangeboden (aan de secretaresse van de DM).

Risico's

Een en ander heeft geleid tot een aantal risico's:

- mogelijke kwaliteitsvermindering bij de afgegeven adviezen, zodat onvolkomenheden op dit punt niet uitgesloten zijn
- het niet volledig uitvoeren van de werkzaamheden "4e fase", in casu de vergelijking van de door het bevoegde gezag afgegeven vergunning met het door het bureau gegeven advies, zodat afwijkingen mogelijk zijn;
- het ontstaan van achterstand bij de voorgeschreven controles, zodat niet duidelijk of , en zo ja in hoeverre, de vergunninghouders zich aan de vergunning houden
- vanwege de gebrekkige dossiersvorming bestaat er geen duidelijk inzicht in gegevens als:
  - actualiteit en volledigheid van de "vergunningsplichtige" inrichtingen;
  - stand van zaken onder handen werk en voortgangscontrole.

7 Aanbevelingen

Organisatie

Organisatie, waaronder inrichting en met name aansturing, opnieuw bezien. Daarbij ware tevens rekening te houden met de omvang (en vulling daarvan) van de benodigde formatie.

Aandachtspunten hierbij:

- de mogelijkheid tot hercontrole;
- de invulling van juridische ondersteuning;
- de mogelijkheden van functiescheiding (vaststelling van normen, advisering en toezichthouden), waarbij advisering als de kerntaak kan worden bezien.

Administratie

De administratieve ondersteuning dient te worden verbeterd, waarbij de eerste aandacht moet uitgaan naar een opschoning van de dossiers.

Inzicht in advies en toezicht

Het voorgaande moet tevens inzicht verschaffen in de huidige situatie voor wat betreft de afgegeven adviezen en de gehouden controles. Op basis daarvan dient een plan te worden gemaakt voor het wegwerken van de achterstanden. In dit verband kan worden overwogen, op basis van een risicoanalyse, een aantal adviezen nogmaals te bezien, dit op gond van de door de adviseurs uitgesproken "angst"op dit punt.

Relatie VROM - Defensie

Intern Defensie zal aandacht moeten besteed aan genoemde aanbevelingen. Daarnaast kan worden overwogen de positie van het bureau in generale zin te bezien, daar 80% van de werkzaamheden civiele inrichtingen betreft. De vraag dringt zich hierbij op of er niet sprake is van voor defensie "oneigenlijke" werkzaamheden, die overigens zonder verrekening plaatsvinden.

Als extra argument geldt nog de relatief grote verantwoordelijkheid van Defensie op het punt van vuurwerkopslag, e.d.

8 Bijlagen

Bijlage 3: Knelpuntennota

NOTA

Knelpunten bij het Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) sinds de reorganisatie augustus 1998

Het Bureau AMV met administratieve ondersteuning (4+1,5 formatieplaatsen) is tot augustus 1998 een onderdeel van de voormalige Sectie Milan (totaal 10,5 formatieplaatsen), waartoe ook het bureau MCGS (2 formatieplaatsen) en Arbo/NBC-zaken (1 formatieplaats) en een sectiehoofd met secretariaat (2 formatieplaatsen) behoren.
Bij de reorganisatie blijven alleen de bureaus AMV en MCGS met 3 resp. 2 formatieplaatsen over.
Administratieve ondersteuning zal vanuit het centrale cluster worden geleverd. Doordat met de twee bureaus enige malen geschoven is tussen Natco (Gouda) en DM (Den Haag) is deze administratieve ondersteuning niet uit de verf gekomen.
Naar mijn mening heeft men op centraal niveau geen inzicht in de specifieke werkzaamheden van de twee bureaus, die door de juridische consequenties van hun papierwerk niet geholpen zijn met een ad hoc inzetten van enige centrale administratieve ondersteuning.

Overzicht van gebeurtenissen

Bij het Bureau AMV kan, omdat rond en door de reorganisatie een aantal gebeurtenissen elkaar hebben beïnvloed niet meer gesproken kan worden van op zichzelf staande zaken om de knelpunten te verklaren

1. Het bureau AMV beschikt tot augustus 1998 over twee eigen administratieve medewerksters (1,5 formatieplaats). Hoewel als capaciteit niet geheel toereikend kan men het werk, er zijn pieken en dalen in het werkaanbod, over een jaar genomen aan.
2. Bij de nadering van de reorganisatie weten de oorspronkelijke administratieve medewerksters dat er voor hen geen plaats meer is binnen het bureau en dat overplaatsing of ontslag nadert; de inzet van de dames neemt merkbaar af. Dit is o.a. te merken omdat dossiers, ook nu nog, op verkeerde plaatsen opgeborgen zijn: onder een verkeerde provincie, bij een niet bestaande gemeente, niet op nummer etc.
3. De administratieve ondersteuning vermindert in het derde kwartaal van 1998 naar nul, vervolgens na veel aandringen naar tijdelijk één (boventallig) personeelslid.
4. Door het wegvallen van de oorspronkelijke ondersteuning die bekend is met de werkzaamheden valt het bureau administratief in een zwart gat. Het archief en de post moeten, enige weken lang, door de adviseurs zelf worden bijgehouden; zij kunnen niet voorkomen dat door hun drukke dagelijkse bezigheden de archivering te wensen gaat overlaten. Er zijn nog steeds dossiers weg! Voor het bijwerken van documentatie is in het geheel geen tijd.
   Dit leidt tot irritaties bij verschillende overheden, onder andere als gevolg van (te) late reacties op ontwerp-vergunningen.
5. De tijdelijke administratieve ondersteuning i.c. het boventallig personeelslid levert na haar inwerkperiode goed werk, maar wordt voor ze echt effectief kan worden overgeplaatst.
6. De reorganisatie vermindert het aantal adviseurs van 3 naar 2; hierdoor moet het bureauhoofd in een deel van Nederland de advisering voor zijn rekening gaan nemen. Het gevolg is dat er nog steeds te weinig tijd overblijft voor zijn belangrijke coördinerende taken: het vergaren van kennis en bijhouden van nieuwe ontwikkelingen, het steunen van de adviseurs, bewaken van de noodzakelijke eenduidigheid in Nederland, coördinatie met gemeentelijke en andere overheden, overleg met TNO, directies DGW&T, VROM etc.
   Weliswaar was de weggeschreven adviseur fysiek al enige tijd weg, maar tot dan toe werd het bureau niet geconfronteerd met personeelsverschuivingen als hierboven en –onder beschreven.
7. Kort na de reorganisatie wordt één van de adviseurs uitgezonden naar Bosnië (dec. '98 t/m juni '99), waarmee de resterende capaciteit op 50% uitkomt. Deze adviseur is gedurende twee maanden verminderd inzetbaar (cursussen) en vervolgens ca 8 maanden uit het net.
   Na een aantal maanden (ca februari '99) komt er tijdelijk een externe kracht het bureauhoofd en de overgebleven adviseur versterken.

8. Het bureau wordt nu (1999) administratief ondersteund door één DIV'er. Dit levert echter te weinig handjes om een bruikbaar archief en een adequate dossieropbouw te garanderen: gevolg extra zoektijd en frustraties bij alle medewerkers van het bureau. Ook met dit personeelslid ging door inwerken "bureautijd" verloren.
9. Deze DIV'er is nauwelijks toereikend om de af te werken zaken administratief bij te houden.
   a. Het aantal handelingen nodig om de grote hoeveelheid inkomende schriftelijke aanvragen en (ontwerp)beschikkingen en de uitgaande reakties (adviezen) vergt meer dan het beschikbaar aantal uren van één persoon.
   b. Naast de administratieve verwerking is de DIV'er het lijfelijk antwoordapparaat en telefonisch doorgeefluik voor de adviseurs op dagen dat deze op werkbezoek (dienstreis) zijn bij inrichtingen of overheden.
   c. Archiefvorming, bijhouden en opschoning worden sporadisch uitgevoerd, maar blijven door gebrek aan menskracht stiefkind van het bureau. Evenwel voor een adekwate nazorg en kontrole op de naleving van de vergunningen is een toegankelijk en overzichtelijk archief van essentieel belang.

Opm.: er zijn bij de DIV'er al tekenen van frustratie door het gebrek aan handjes

10. Tijdelijk heeft het bureau (2 dagen per week) de beschikking gehad over een uitzendkracht zich die vooral bezighield met het opschonen van het dossierarchief; hierdoor werd de nood enigszins gelenigd. Het opschonen is voor ca 40% gereed.
11. Wijziging van de automatisering van stand-alone systemen naar het LAN geeft veel verlies van effectieve bureautijd; daarbij komen aanloopproblemen als het geregeld niet beschikbaar zijn van het systeem, het zonder aanwijsbare oorzaak vervallen van toegangscodes, printerverbindingen die in een ander gebouw of op een andere verdieping uitkomen.
    Geregeld kan, m.i. door capaciteitsproblemen van de server/centrale computer de DIV'er soms gedurende meer dagen geen gebruik maken van zijn "documentatie"programma
12. Overgang van tekstverwerker WP naar Word, dus aanpassing en inleving, brengt een niet te kwantificeren verlies aan tijd mee. Dit is mede veroorzaakt door de lange impasse tussen cursus en implementatie én de slecht begeleide en ondersteunde herhalingscursus.
13. Sinds januari 1999 is het aantal adviezen met ca 500% toegenomen en daarmee ook het aantal bezoeken aan inrichtingen en de administratieve afwerking. Voor de reorganisatie kon men met 1,5 formatieplaats het werk nog af, de werkdruk is nu zo toegenomen dat de pieken niet meer vereffend kunnen worden met de periodieke dalen, zeker niet met slechts één formatieplaats

Konklusies

1. Door het weghalen van de administratieve ondersteuning en het niet gelijktijdig lenigen van de administratieve behoefte is het archief niet meer up-to-date: kost tijd om e.e.a. te verbeteren
2. Eén DIV'er is niet genoeg om de lopende zaken administratief bij te houden, het archief up-to-date te maken én de fouten die er in het afgelopen jaar ingeslopen zijn te verbeteren. Bovendien is de werkdruk zodanig toegenomen dat zelfs 1,5 formatieplaats ontoereikend zal zijn.
3. Door het weghalen van een adviseur komt het bureauhoofd niet meer toe aan zijn eigenlijke werk: coördinatie
4. Implementatie van het LAN zonder voldoende opslagcapaciteit werkt oponthoud en achterstand in de hand
5. Een andere tekstverwerker zonder voldoende tijd om in te dribbelen en slecht begeleide cursussen veroorzaken irritatie en daardoor opnieuw achterstand.

Mogelijke oplossingen

Oplossingen zijn alleen te vinden als er voldoende tijd, lees menskracht in het bureau gestoken kan worden zonder dat de overige werkzaamheden, de wettelijke verplichtingen van de Directeur Materieel (volgens het Inrichtingen- en vergunningenbesluit) daardoor worden belemmerd.
En wel:

1. een **permanente** extra administratieve medewerker, die kan zorgen voor archivering, kopieerwerk, verzenden van post, opzoeken van dossiers etc., m.a.w. kan tellen en het alfabet kent.
2. een **tijdelijke** kracht, intelligent en enthousiast om de huidige impasse, een niet-up-to-date archief nog ca 60% te helpen opknappen, zodat het voor de verhuizing van het bureau klaar is.
3. een **derde adviseur** zodat het bureauhoofd zich weer kan toeleggen op zijn hoofdtaak coördinatie.

Eenvoudig zeggen: "Stop de overige werkzaamheden voor een periode van bijv. een maand, zodat de achterstand door de bureaumedewerkers zelf weggewerkt kan worden" is, zeker op de langen duur **geen** oplossing.
30 november 1999

Bijlage 4: Projectplan 2000: Bureau Milieuvergunning

Projectplan 2000

Bureau Adviseur Milieuvergunning

28 mei 2000
Ede

Projectplan 2000 Bureau Adviseur Milieuvergunning (AMV)

Inleiding

In een aantal gevallen is het niet toegestaan om een inrichting op te richten, te veranderen of in werking te hebben zonder de vereiste milieuvergunning. Deze vergunning wordt verleend door het bevoegd gezag, afhankelijk van de inrichting B&W, Provinciale Staten of VROM. Om zeker te stellen dat het bevoegd gezag kan komen tot een juiste beoordeling van de vergunningaanvraag stelt de Wet Milieubeheer, art. 8.7 dat het bevoegd gezag verplicht advies moet inroepen van bepaalde autoriteiten of bestuursorganen. Een van deze autoriteiten is de Directeur Materieel.
In het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer (IVB)[1] is de Directeur Materieel (Koninklijke Landmacht) aangewezen als adviseur voor inrichtingen in de categorieën 3 en 17a uit bijlage I van het IVB en de categorieën 4b en 6 uit bijlage II[2]
Voor de uitvoering van de adviserende taak heeft de Directeur Materieel het Hoofd van het Bureau adviseur milieuvergunningen aangewezen.

Daarnaast heeft het bureauhoofd van de Minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) rechtstreeks de bevoegdheid gekregen toezicht te houden op verleende vergunningen en inrichtingen behorende tot bovengenoemde categorieën.[3]

Het werk van het bureau AMV bestaat derhalve uit de hoofdtaken:

---

[1] Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer, artikelen 7.1 onder a., 7.2 onder b. en 7.3 onder b.
[2] bijlage I, cat. 3 inrichtingen waar ontplofbare stoffen, preparaten of produkten worden vervaardigd, bewerkt, verwerkt of herverpakt, opgeslagen of overgeslagen; e.e.a. volgens VLG
bijlage I, cat. 17a inrichtingen waar met vuurwapens wordt geschoten of met ontvlambare of ontplofbare voorwerpen wordt geworpen
bijlage II, cat. 4b inrichtingen die in hoofdzaak bestemd zijn voor het opslaan van munitie t.b.v. de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht
bijlage II, cat. 6 schietkampen, schietranges, schietgebieden, regionale schietterreinen, die in hoofdzaak worden gebruikt door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht
Opm.: VLG = Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen 1997 behorend bij het Besluit Vervoer gevaarlijke stoffen
[3] Op grond van het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving, 21 februari 1994/nr. MJZ 11294026; Staatscourant 40 van vrijdag 25 februari 1994

- verlenen van advies aan het bevoegd gezag bij de vergunningsprocedure voor civiele en militaire inrichtingen waar met explosieve stoffen (van de categorie 1) wordt gewerkt of waar sprake is van een schietinrichting (prioriteit 1 op grond van reactietermijn)
  Opm.: het bevoegd gezag geeft de vergunning af en kan desgewenst afwijken van het advies van het bureau AMV
- toezicht houden op de inrichtingen (controles) die onder de adviesbevoegdheid van het bureau AMV vallen (prioriteit 2, omdat hieraan geen termijn is gesteld)

Recente geschiedenis van het bureau AMV in een notendop

Tot maart 1996 bestaat het Bureau adviseur milieuvergunningen, onderdeel van de Sectie Milan uit een bureauhoofd en drie adviseurs (twee militairen en twee burgers).
Nederland is verdeeld in drie adviesrayons, noord, midden en zuid, waarvoor de drie adviseurs verantwoordelijk zijn. Het bureauhoofd coördineert de werkzaamheden van de adviseurs, houdt zich bezig met de externe kontakten met betrekking tot regelgeving en geeft adviezen aan grote inrichtingen, waaronder Schiphol, Hoogovens en de militaire opslag op MMC Ruinen en complex Nieuwe Haven in Den Helder.
De adviseurs doen hun werk grotendeels te velde en verwerken hun administratie op hun kantoordag, één dag per week in Den Haag.
De administratieve ondersteuning (1,5 formatieplaats) zorgt voor het typewerk, de postverwerking en de archivering.

In maart '96 verlaat een burger met vervroegd pensioen het bureau; zijn plaats wordt, eerst voorlopig niet meer gevuld. 100% advisering (hoofdtaak van het bureau AMV) is nu alleen mogelijk ten koste van controlewerk. Controles worden om prioriteitsredenen uitgesteld, soms zelfs naar latere jaren.

In september '96 wordt ik als nieuwe adviseur (tijdelijk op BAS-code) bij het bureau AMV geplaatst ter vervanging van die eind maart '97 met vervoegd FLO gaat. Op dat moment zit het bureauhoofd al enige tijd ziek thuis Door mijn komst heeft het bureau, na een korte inwerkperiode, vanaf januari 1997 de gelegenheid om iets van de achterstand in de controlewerkzaamheden in te lopen.

April '97, eemt afscheid. Het bureau AMV beschikt over een bureauhoofd en twee adviseurs die ieder een rayon beheren. Omdat advisering hoofdtaak is, kunnen controles niet tijdig plaatsvinden, waardoor het controle-interval en daarmee de achterstand toeneemt.

Eind '97, een reorganisatie is op handen. Het rommelt bij de administratieve ondersteuning van het bureau AMV. Door onzekerheid over hun baan werken de dames niet optimaal. Ze zijn meer bezig met hun toekomst dan met hun administratieve taken. De eerste tekenen van archiveringsfouten vertonen zich al.

Tweede kwartaal '98, door cursussen van de ene en overplaatsing van de andere administratieve medewerker komt meer administratieve druk op de adviseurs te liggen. Deze druk wordt opgevangen door per twee weken een extra 'bureaudag' in te lassen. Doordat verschillende personen het archief bijhouden is onduidelijk of alle aanvragen tot dossier zijn verwerkt en of ze in een van de computerbestanden zijn opgenomen. Aannemelijk is dat het archief niet meer up-to-date is. Eventuele omissies zullen alleen bij toeval worden opgespoord.

Augustus '98, de reorganisatie is definitief. Er blijft een bureauhoofd over met twee adviseurs. De functie van de tweede burgeradviseur is vervallen. Het bureauhoofd krijgt nu permanent één van de rayons en kan minder tijd besteden aan zijn coördinerende en controlerende werkzaamheden.
Er is geen eigen administratieve ondersteuning meer, deze moet uit de centrale poel betrokken worden.
Er komt een boventallige kracht om de administratieve druk te lenigen; hoewel zeer enthousiast wordt ze, voor ze na een inwerkperiode effectief kan inspringen, in december weer overgeplaatst.

Derde kwartaal '98, één van de adviseurs wordt aangewezen om per december naar een internationaal hoofdkwartier van SFOR in Bosnië te gaan en gaat ter voorbereiding onmiddellijk naar een aantal cursussen. Op de kritiek dat het pas gereorganiseerde bureau AMV deze extra aderlating niet kan hebben, reageert de Plv Sc-V met de opmerking dat 'de DM dit "pijntje" wel kan lijden'.
Er wordt een LAN ingevoerd met nieuwe programmatuur. Bestanden gemaakt met dan verouderde programmatuur, zoals OAII en WordPerfect blijken niet compatibel en niet over te zetten in het LAN. Er wordt, noodgedwongen met twee systemen naast elkaar gewerkt, wat de efficiëntie niet ten goede komt.

Eind oktober '98, het bureau AMV heeft nu een bureauhoofd en één adviseur ter beschikking. Controles moeten tot een minimum worden beperkt.

December '98, De boventallige administratieve kracht krijgt een andere functie. Het bureau AMV wordt ondersteund door een DIV medewerker.

1999, als gevolg van de aanstaande millenniumovergang komen er honderden (ca 4 à 5 maal meer dan normaal) extra aanvragen van gemeentes en particulieren voor adviezen. Er vinden geen controles meer plaats.

Februari 1999, het bureau AMV mag gedurende drie dagen per week een voormalige medewerker inhuren om de adviseringshausse te ontlasten.

Eind juli 1999, de uitgezonden adviseur keert terug op zijn werkplek, de externe kracht vertrekt.
De werkdruk blijft tot eind november onverminderd hoog. Er vinden in deze periode geen of nauwelijks controles plaats.

Eind 1999, er komt (opnieuw boventallig) ondersteuning voor de DIV'er.
Ruwe schatting voor 2000 is dat gezien de achterstand, het aantal controles tenminste verdubbeld is. Het geautomatiseerd brievensysteem (GRS/X-Post) blijkt niet gebruikt te kunnen worden voor planning, de gegevens uit OAII zijn niet, tenzij handmatig, over te zetten naar een ander database.
Als gevolg van een intern onderzoek worden bureauhoofd en een adviseur op non-actief gezet. Nederland bestaat nog uit slechts één rayon.

Begin 2000: het hoofd van het bureau AMV wordt overgeplaatst; één adviseur wordt waarnemend bureauhoofd; naar aanvulling van het bureau AMV wordt gezocht. Op dat moment zijn er twee adviseurs.
Voor advisering en toezicht wordt Nederland (voorlopig) op de autosnelweg A12 in tweeën gedeeld.
Advisering vindt nog normaal plaats. Controles worden door gebrek aan een bruikbaar planningssysteem, zoveel mogelijk verricht op grond van kennis van de betrokken adviseur.

Februari 2000: het bureau AMV verhuist, o.a. door opruimwerkzaamheden en opschonen van overbodig archief onstaat opnieuw achterstand, nu in de advisering. Met moeite kan de ca drie weken achterstand na de verhuizing worden ingelopen

Half mei 2000: na een sollicitatieprocedure wordt bepaald dat het waarnemend bureauhoofd onder gelijktijdige bevordering per 1 juni 2000 bureauhoofd van het bureau AMV wordt.

Eén dag later vindt de vuurwerkramp in Enschede plaats

Conclusie: ongewild heeft een verschuiving plaatsgevonden in de aard van de taken van het bureau AMV waardoor een is milieu geschapen waarin medewerkers hun werkzaamheden niet meer naar behoren hebben kunnen uitvoeren danwel waarin het bureau AMV niet meer toegerust was op een optimale taakuitoefening. Onvermijdelijk heeft dit geleid tot fouten.

Formatie en taakverdeling

Het Bureau Adviseur Milieuvergunning is een onderdeel van de Directie Materieel, Systeemgroep Verwerving en valt onder de Stafgroep Verwerving in de cluster MCGS/AMV (Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen en Adviseur Milieuvergunning).

Sinds december 1998 bestaat het bureau AMV uit het bureauhoofd, twee adviseurs en een administratieve medewerker en een assistent.

Adviseurs

Het bureauhoofd en de twee adviseurs hebben ieder een rayon, waarin zij de aanspreekpartner zijn voor alle participanten in een milieuvergunningprocedure, overheden belast met milieuzaken op alle niveaus, brandweer en militaire en civiele inrichtingen, waar een "milieuverplichting" op rust.

1. Advisering kan plaatsvinden in alle fasen van de vergunningprocedure en in principe alleen in aanwezigheid van en in overleg met de plaatselijke milieuambtenaar.[4] De advisering wordt pas formeel na aanbieding van de ontwerpbeschikking.
2. Controles (toezicht) worden periodiek uitgevoerd volgens een interne lijst waarin de frequentie per inrichting is opgenomen. In de meeste gevallen worden de controles gehouden in overleg met de vergunningverlenende instantie, gemeente, provincie of VROM, soms gezamenlijk.[5] Controles kunnen onaangekondigd worden afgelegd of na voorafgaande afspraak.
3. Het bureauhoofd heeft naast zijn advies- en toezichttaak, de verantwoording voor de coördinatie van de werkzaamheden van de adviseurs, toezicht op hun werk, onderhouden van externe kontakten, advisering van raadscolleges zoals de Raad van State, bijhouden van ontwikkelingen op milieugebied die raakvlak hebben met de wettelijke adviestaak, toezicht op archivering, opstellen van de jaarplanning etc.

[4] voor details zie het Handboek Bureau adviseur milieuvergunningen, deel II, hoofdstukken 2.2 en 2.3
[5] zie het Handboek Bureau adviseur milieuvergunningen, deel III, hoofdstuk 3.1

Administratieve ondersteuning

De administratieve kracht (DIV'er)[6] draagt zorg voor de administratieve handelingen nodig bij advisering en toezicht. Zijn taak behelst dermate veel handelingen dat ik gemakshalve verwijs naar het Handboek Bureau adviseur milieuvergunningen.

Buiten reguliere werkzaamheden wordt hij geconfronteerd met de historie van het bureau AMV onder andere gevormd door een uitermate onvolledig archief.

[6] vanaf december 1999 ondersteund door een boventallige assistent

Jaarplan 2000

Werkzaamheden

Adviezen

Op grond van het aantal adviesbezoeken in 1997 en 1998 (in 1999 is het aantal door m.n. de millenniumovergang extreem hoog) ga ik er vanuit dat er ook in 2000 ca 600 adviezen moeten worden uitgebracht. De advisering vindt deels op de locatie van de inrichting plaats, deels in de vorm van administratieve afwikkeling op kantoor.

Controles

Planmatig moest iedere adviseur in 1997 en 1998 ca 225 inrichtingen inspecteren, met andere woorden met drie man 6 à 700 controles door het bureau AMV op jaarbasis. Hiervan werd ongeveer 80% daadwerkelijk gecontroleerd. Bij de resterende 20% was sprake van voor een dichte deur komen (herplanning), niet meer bestaan, of niet voldoende tijd omdat het programma te vol is vanwege het grote aantal adviezen.
Het archief van het Bureau AMV bestaat uit ca 3.500 civiele en 250 militaire inrichtingen, waarop periodiek toezicht moet worden gehouden. Hierbij hoort de volgende globale verdeling:

115 inrichtingen 1 x per jaar
75 inrichtingen 1 x per 2 jaar
1.310 inrichtingen 1 x per 3 jaar
2.250 inrichtingen 1 x per 5 jaar

Coördinerende werkzaamheden

Het bureauhoofd moet naast zijn advies- en toezichttaak, de werkzaamheden van zijn adviseurs coördineren, toezicht houden op hun werk, externe kontakten onderhouden, advies geven aan raadscolleges zoals de Raad van State, ontwikkelingen bijhouden op milieugebied die raakvlak hebben met de wettelijke adviestaak, toezicht houden op archivering, de jaarplanning opstellen etc.

Achterstallige werkzaamheden

Door een aantal, hierboven genoemde oorzaken heeft het bureau AMV in voorgaande jaren een achterstand in controles opgelopen. Ik schat het aantal op ca 950.

Zoals gezegd moet het archief geüpdatet worden.

Benodigde tijd

Adviezen

Ten minste eenmaal in de vergunningprocedure gaat de adviseur naar de plaats van de inrichting om een indruk te krijgen van de situatie; hiervoor moet zonder verplaatsingen ca 1,5 à 2,5 uur worden aangehouden, bij grotere inrichtingen meer. Omdat dergelijke adviezen zich willekeurig aandienen, is het meestal niet mogelijk op één dag meer adviezen in eenzelfde streek te plannen. Hierdoor kunnen er tussen twee afzonderlijke adviezen vele kilometers en een aantal uren reistijd zitten. In het algemeen zijn twee adviezen per dag het maximum haalbare.

Gezien de ervaringen in 1997 en 1998 staan ca 600 adviezen voor 300 mandagen.

Voor de administratieve afwerking 1,5 dag/week per adviseur, uitgaande van de huidige OTAS-sterkte totaal 190 mandagen.

Opm.: ik ben van plan om voor de eigen bescherming adviseurs niet meer in de eigen woongemeente te laten adviseren. Dit brengt voor een adviseur die uit een ander rayon moet komen extra reistijd mee. Deze tijd is niet te kwantificeren, derhalve voorlopig: p.m.

Naast het normale advieswerk is er op de kantoorlocatie behoefte aan een (beleids)medewerker die adviezen voor 'moeilijke' inrichtingen narekent. Deze functionaris kan daarnaast ten behoeve van het voorschrijdend inzicht de documentatie en de wijzigingen daarop bewaken en de consequenties voor advisering en toezicht vaststellen. Dit zal naar schatting een halve weektaak zijn.

Controles

Voor een controle zonder aan- en afrijdtijd staat in de regel 1 uur. Het is mogelijk op één dag zo'n vier controles te doen in één streek zolang het gaat om eenvoudige inrichtingen en onder de restrictie dat zich er ook zoveel voordoen in dezelfde periode. Voor grote inrichtingen moet in de regel een halve tot (bij ±10% van deze inrichtingen) hele dag gerekend worden.

Bij 5% van de inrichtingen zal één of meer malen opnieuw moeten worden gecontroleerd.

115 inrichtingen 1 x per jaar	à ca 4 uur:	ongeveer 58 mandagen/jaar
75 inrichtingen 1 x per 2 jaar	à ca 4 uur:	ongeveer 20 mandagen
1.310 inrichtingen 1 x per 3 jaar	à ca 1 uur (4/dag)	ongeveer 110 mandagen
2.250 inrichtingen 1 x per 5 jaar	à ca 1 uur (4/dag)	ongeveer 112 mandagen
10% extra tijd t.b.v. 190 grote inrichtingen		ongeveer 10 mandagen

totaal controle 310 mandagen

5 % hercontrole 15 mandagen

totaal 325 mandagen/jaar

Opm.: om een landelijke gelijke beoordeling van adviezen te krijgen en de schijn van een "tweepetten" beleid zoveel mogelijk te vermijden, omdat de adviseur zelf controleert, zullen controles in het kader van collegiale toetsing worden uitgevoerd door een controleur die de inrichting niet heeft geadviseerd en dus niet kent. Bij grote inrichtingen is het wenselijk dat met twee man gecontroleerd wordt om het missen van details of delen van een inrichting te voorkomen.

Aantal inrichtingen: ntb

Extra tijdsbeslag: p.m.

Coördinerende werkzaamheden door het bureauhoofd

Hiervoor schat ik voorlopig een beslag van 0,5 dagen/week: totaal 21 mandagen/jaar

Diverse

Bijwonen van vergaderingen, proefnemingen, militaire bijscholing etc.: ca 40 mandagen/jaar

Inlopen van achterstand van voorgaande jaren; geschat ca 950 inrichtingen controleren i.e. ca 325 mandagen.

Herziening normeringen van onder andere evenementenvuurwerk: p.m.

Administratieve ondersteuning

Ervaring uit de periode voor de reorganisatie leert dat bij de gemiddeld hoeveelheid werk geproduceerd door 3 adviseurs een capaciteit van 1,5 administratieve kracht voldoende is om de stroom documenten bij te houden. Eventueel groter aanbod in drukke perioden (pieken) kunnen worden opgevangen met de relatieve dalen van rustige perioden.

Beschikbare tijd

Per medewerker zijn per jaar, na aftrek van vakantie, ADV, feestdagen e.d. gemiddeld 205 tot 215 mandagen beschikbaar ik ga voor de berekening binnen dit jaarplan uit van 210 mandagen/man/jaar.

Resumé

Voor advies en controles e.d. nodig, getotaliseerd:

adviezen	300 mandagen
administratieve verwerking	190
beleid en doorrekenen	105
controles	325
extra mankracht grote inrichtingen	p.m.
coördinatie bureauhoofd	21
extra t.b.v. advies in vreemde gemeente	p.m.
vergaderingen e.d.	40
inlopen achterstand	325
herziening normeringen	p.m.

Dit betekent een behoefte van structureel 876 mandagen per jaar voor advies en controle en 105 mandagen voor beleid etc.

Afgezet tegen een gemiddelde beschikbaarheid van 210 mandagen per jaar per medewerker benodigd 980 : 210 = ca 4.7 medewerker

Voor het eenmalig inlopen van de achterstand ca 325 mandagen : 210 = 1,5 medewerker

Voor administratieve ondersteuning nodig

Bij een uitbreiding van het aantal adviseurs zal de documentenstroom en daarmee de vraag naar ondersteuning toenemen. Bij 4 adviseurs dus naar 2 voltijd administratieve krachten.

Daarnaast zal nog geruime tijd administratieve inspanning vereist zijn om het archief up-to-date te krijgen.

Afgeleide taken

- herziening normeringen en opname in bijv. richtlijnen en handboeken
- opstarten intern overleg en rapportage aan Directeur/Souschef
- inwerken (programma) nieuwe adviseurs
- inlopen controle-achterstand
- rayonindeling aanpassen
- stroomlijnen van werkzaamheden en voorkomen van tijdverlies en fouten door dubbel registreren of invoeren, m.a.w. koppeling tussen data GRS en Excel
- up-to-date maken archief
- cursussen aanvragen en inhaalslag
- onderzoeksbudget aanvragen

28 mei 2000, Ede

MINISTERIE VAN DEFENSIE

BEOORDELING BUREAU AMV

REFERENTIE VB 00/0579

Stuvex N.V.
Heiveldekens 8
B-2550 Kontich

Titel	:	Beoordeling Bureau AMV
Referentie	:	VB 00/0579
Opdrachtgever	:	Ministerie van Defensie Directie Materieel KL Van der Burchlaan 31 NL-2597 PC 's-Gravenhage
Contactpersoon	:	5.1.2e
Datum	:	8 januari 2001
Auteurs	:	5.1.2e en 5.1.2e

SAMENVATTING

In opdracht van het Ministerie van Defensie is een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de adviezen afgegeven door het bureau AMV in de periode 1999/2000. Het onderzoek is uitgevoerd door ca 10 % van alle dossiers die in deze periode behandeld zijn door te lichten. De 10 % is bepaald door middel van een a-selecte steekproef. Tevens zijn, op verzoek van de opdrachtgever, een 20-tal voorgeselecteerde dossiers behandeld.
Het rapport beschrijft de doelstelling van het onderzoek, de gevolgde werkwijze en de resultaten van het onderzoek.

INHOUD

1. INLEIDING **2**

1.1. RANDVOORWAARDEN 2
1.2. GEVOLGDE METHODIEK 2

2. HET CHECKBLAD **3**

3. PROCEDURE **3**

4. TAAK **4**

4.1. VERPAKKING 4
4.2. REALISTISCHE HOEVEELHEDEN 5
4.3. VEILIGHEIDSAFSTANDEN 5

5. INHOUDELIJKE BEOORDELING **6**

5.1. VOLLEDIGHEID DOSSIERS 6
5.2. HET BEZOEK EN PRE-ADVIES 6
5.3. DE ADVIESAANVRAAG 6
5.4. DE BEOORDELING 7
5.5. INSPECTIERAPPORTEN 7

6. EVALUATIE **8**

1. Inleiding

Het bureau AMV/DM heeft als gevolg van een aantal wettelijke besluiten een verplichte adviesrol (met name t.a.v. gevaarzetting/externe veiligheid) aan het bevoegd gezag in vergunningsprocedures zowel t.a.v. civiele inrichtingen voor wat betreft vuurwerk als militaire inrichtingen voor opslag van munitie en explosieven.
Naar aanleiding van een extern uitgevoerd asessment naar het functioneren van het Bureau AMV zijn twijfels gerezen over de kwaliteit van de geleverde adviezen, met name in de periode waarin sprake is van onderbezetting.

Daarom is aan Stuvex opdracht gegeven tot een onafhankelijke analyse en kwaliteitsbeoordeling van adviezen afgegeven door Bureau AMV in de periode 01-08-98 tot 01-07-00 in het kader van de vergunningverlening voor wat betreft de civiele inrichtingen.

1.1 Randvoorwaarden

Adviezen in het kader van vergunningsaanvragen worden getoetst tegen de ten tijde van de ontwerpbeschikking geldende normering. De normering als zodanig vormt geen onderwerp van onderzoek.

1.2 Gevolgde methodiek

In overleg met de opdrachtgever is de te volgen methodiek vastgesteld. Aan Stuvex zijn computerlijsten beschikbaar gesteld van alle dossiers die in de te onderzoeken periode behandeld zijn. Deze lijsten bleken beschikbaar vanaf 01-03-99. De lijsten bevatten in totaal ongeveer 1400 verschillende dossiers (enkele dossiers komen meerdere malen op de lijst voor).
Uit deze lijsten is door Stuvex, volledig a-select, 10 % van de dossiers geselecteerd. Op deze wijze werden ongeveer 140 dossiers verkregen. Deze dossiers zijn aangevuld met een 20-tal, door de opdrachtgever voorgeselecteerde, dossiers.
De op deze wijze geselecteerde dossiers zijn opgevraagd en door de auteurs van dit rapport bestudeerd. Daarbij is niet alleen het eindadvies beschouwd, maar zijn ook alle vooradviezen, inspecties en dergelijke in beschouwing genomen. Hoewel de computerlijst slechts vanaf 01-03-99 beschikbaar was bestrijkt het onderzoek daardoor een veel langere periode. De door de opdrachtgever voorgeselecteerde dossiers zijn over het algemeen van veel oudere datum, tot ongeveer 20 jaar geleden voor wat betreft het begin van het dossier.
Bij de aanvang van het onderzoek is een soort van checkblad opgesteld, wat voor alle dossiers zo goed mogelijk is gevolgd. Bij het eigenlijke onderzoek is door beide auteurs onafhankelijk van elkaar gewerkt: er is wel regelmatig tussentijds overleg geweest, maar ieder dossier is steeds maar door één persoon onderzocht. Op de checkbladen is, door middel van een paraaf, aangegeven wie het behandeld heeft.
Door deze wijze van werken zijn er uiteraard persoonlijke verschillen ontstaan in de wijze waarin de checkbladen zijn ingevuld. Ook is gedurende de loop van het onderzoek, naarmate meer ervaring werd opgedaan, wel enige verandering ontstaan in de wijze van invullen.

Gezien de formulering van de opdracht zijn schietbanen, in ieder geval voor wat betreft de veiligheid van het schieten (kogelvangers en dergelijke) buiten beschouwing gelaten. Ook specifieke opslag van munitie is in de meeste gevallen niet in de analyse betrokken.

2.Het checkblad

Per dossier is een blad ingevuld, met daarop over het algemeen de volgende gegevens:

- Het nummer van het dossier. In verband met de bescherming van de privacy van de vergunninghouders leek het ons niet wenselijk de naam en/of de plaats te vermelden.
- De behandelaar. Indien regelmatig ernstige fouten worden geconstateerd is het nuttig te kunnen nagaan of dit altijd bij dezelfde persoon gebeurt. Als behandelaar is niet de ondertekenaar van de correspondentie vermeld (dit is normaal het hoofd van het bureau) maar de persoon naar wie in de correspondentie verwezen wordt voor nadere inlichtingen. Bij dossiers die meerdere jaren bestrijken zijn vaak meerdere personen betrokken. Het is niet altijd even duidelijk wie wat gedaan heeft. In het onderzoek blijkt dat er uiteraard wel verschillen zijn tussen de verschillende behandelaars maar er is niet een opvallend verschil in kwaliteit tussen de dossiers van de verschillende behandelaars.
- Het tijdsverloop. Dit is vooral opgenomen om een beeld te krijgen hoe snel op een adviesaanvraag gereageerd wordt. De laatste jaren blijkt er altijd zeer snel gereageerd te worden: meestal binnen enkele dagen. Als het antwoord al iets langer duurt worden hiervoor, in de betreffende brief, soms ook excuses aangeboden. In het verleden is de tijd tussen aanvraag en antwoord vaak aanzienlijk langer: perioden van enkele weken zijn geen uitzondering. Uit het tijdsverloop blijkt ook dat sommige aanvragen soms een zeer lange looptijd hebben: tussen een pre-advies en de formele aanvraag liggen vaak enkele maanden.
- Per "stap" in het proces is vervolgens getracht met enkele kernwoorden een beeld te krijgen. Om het blad overzichtelijk te houden zijn veel toelichtende en kritische kanttekeningen weergegeven als opmerkingen aan het eind van ieder blad.

3.Procedure

Vooral bij klein vuurwerk is de gang van zaken meestal als volgt:

- Er wordt een bezoek gebracht. Dit wordt gevolgd door een pre-advies (aan de aanvrager).
- Er wordt bij de vergunningsverlenende instantie (meestal de gemeente) een hinderwetvergunningsaanvraag ingediend. Deze stuurt dit voor advies door naar de KL.
- De KL brengt advies uit.
- Er wordt een ontwerpbeschikking opgesteld en voor advies naar de KL gestuurd. Soms gaat de hinderwetvergunningaanvraag al direct vergezeld van een ontwerpbeschikking.
- De KL brengt advies uit.
- De vergunning wordt verleend. De KL ontvangt een kopie.

- Indien de vergunning afwijkt van het advies wordt hier soms op gereageerd.
- Na enige tijd wordt soms een inspectie bezoek gebracht (de laatste jaren vrijwel nooit meer).

Regelmatig gebeurt het dat, na verloop van tijd, een nieuwe procedure in gang wordt gezet om een wijziging (meestal een uitbreiding) te verkrijgen. Daarbij wordt in principe weer hetzelfde traject bewandeld, al wordt dan soms bijvoorbeeld het bezoek en/of het pre-advies overgeslagen.
Ook zijn er regelmatig dossiers waarin halverwege een traject wordt gestopt: er wordt bijvoorbeeld door de gebruiker een advies gevraagd over de mogelijkheid de opgeslagen hoeveelheid uit te breiden, maar dit wordt later niet gevolgd door een formele aanvaag.
In sommige gevallen is in het dossier een officiële melding aanwezig (van de vergunning verlenende instantie) dat een aanvraag als ingetrokken dient te worden beschouwd.
De vraag rijst in hoeverre de KL zou moeten reageren indien wel advies gegeven werd op een ontwerp-vergunning, maar nooit een exemplaar van de definitieve vergunning werd ontvangen.

4.Taak

De taak van het bureau, als adviseur, is wettelijk geregeld en beperkt zich tot toetsing van de externe veiligheid. Het bureau dient, als specialist, te toetsen aan de normering. Echter, om deze taak inhoud te geven is het naar onze mening ook vooral van belang dat de specialist aandacht schenkt aan die zaken die in de normering niet geheel, of onduidelijk, zijn geregeld. Soms dient hierdoor verder gekeken te worden dan de externe veiligheid alleen. In een aantal gevallen schiet het bureau in die bredere taak te kort.

4.1.Verpakking

De classificatie van vuurwerk, evenals die van andere ontplofbare stoffen, is afhankelijk van de verpakking. Dit blijkt het duidelijkst uit de classificatie 1.4S: de verpakking is zodanig dat, bij ontsteking, de externe effecten gering zijn, deze beperken zich voornamelijk tot binnen de verpakking.
Vooral klein vuurwerk wordt meestal geclassificeerd als 1.4S. Dit geldt dan uiteraard alleen voor het betreffende vuurwerk in de originele, gesloten, verpakking.
Bij de oudere dossiers wordt meestal nadrukkelijk aangegeven dat de geadviseerde opslag geldt voor vuurwerk in gesloten verpakking. Voor onverpakt vuurwerk gelden dan veel kleinere hoeveelheden. Bijvoorbeeld: 1 kg onverpakt vuurwerk is gelijk te stellen aan 4 kg verpakt vuurwerk.
Bij de nieuwere dossiers wordt hier vrijwel nooit over gesproken. Vooral voor het kleine (particuliere) vuurwerk is dit een probleem als bedacht wordt hoe de gebruikelijke procedure is. Het vuurwerk mag maar in een zeer korte periode verkocht worden. De praktijk is dat van tevoren de bestellingen worden opgenomen. Het vuurwerk wordt uitgepakt en de verschillende bestellingen worden gereed gemaakt om, gedurende de toegestane verkoopperiode (meestal maar één of ten hoogste enkele dagen) te worden afgeleverd.

Het ompakken dient te gebeuren in de voorziene ompakruimte. De gereed gemaakte pakketten worden vervolgens weer opgeslagen in de opslagruimte. Dat betekent dat zich, juist voor de verkoopperiode, in de opslag nog vrijwel uitsluitend gereed gemaakte pakketten bevinden. Deze pakketten zijn zeker niet te beschouwen als klasse 1.4S.

4.2 Realistische hoeveelheden

Voor het samenstellen van vuurwerkpakketten, in de ompakruimte, zal het nodig zijn verschillende open dozen te hebben staan waaruit de gevraagde items uitgenomen kunnen worden. In een niet gesprinklerde ompakruimte (zoals vaak voorkomt) mag zich maximaal 50 kg vuurwerk bevinden. Als er een behoorlijk aantal dozen staan en aan een aantal pakketten gewerkt wordt, zal deze hoeveelheid al zeer snel bereikt of overschreden worden. Dezelfde problematiek doet zich voor in de verkoopruimte. Als bedacht wordt dat sommige bedrijven vele duizenden kilo's vuurwerk in voorraad hebben, die in één of ten hoogste enkele dagen geleverd moeten worden, is het moeilijk voor te stellen hoe dit gedaan kan worden zonder dat de maximale hoeveelheid van 50 kg in de verkoopruimte (niet van sprinkler voorzien) wordt overschreden.
Terecht wordt daarom in veel pre-adviezen voorgesteld een sprinkler te installeren in de ompak- en verkoopruimte zodat de toegestane hoeveelheden vergroot worden. Vaak wordt dit voorstel niet opgevolgd en wordt toch positief geadviseerd op de vergunning. Is het niet de taak van de specialist er op te wijzen dat een vergunning gevraagd wordt voor iets wat praktisch gezien niet mogelijk is?

4.3 Veiligheidsafstanden

In de normering (Handboek milieuvergunningen) staat duidelijk aangegeven welke veiligheidsafstanden tot de erfgrens of tot "derden" dienen te worden gehanteerd.
Vooral het begrip "derden" is in dit verband niet duidelijk gedefinieerd.

- In veel gevallen voldoet de afstand tussen de opslag van vuurwerk en de verkoopruimte niet aan de veiligheidsafstand tot "derden". Men zou kunnen overwegen dat eventuele klanten vrijwillig en bewust de verkoopruimte betreden: zij weten dat daar vuurwerk aanwezig is en dat zij dus een zeker risico lopen. Echter: in veel gevallen is de verkoop van vuurwerk slechts een onderdeel van de totale bedrijfsactiviteiten en vindt er ook verkoop van, bijvoorbeeld, fietsen plaats.
  Een andere overweging kan zijn: voordat het tot een massale vuurwerkbrand komt is er enige tijd verstreken. Bij een beginnende brand kunnen klanten de verkoopruimte verlaten, waardoor zij dus een betrekkelijk gering risico lopen. Echter, er zijn ook dossiers aangetroffen waarin zich een grote verkoopruimte op de eerste verdieping bevindt en op de begane grond grote hoeveelheden vuurwerk worden opgeslagen. In hoeverre is dit nog een aanvaardbare situatie?
- Soms bevinden zich op het erf nog andere panden. Bijvoorbeeld een bedrijfswoning. Deze wordt dan over het algemeen niet als "derden" bezien. Echter er is ook een dossier bestudeerd waarin, vlak naast de vuurwerkopslag zich een grote horecagelegenheid bevond. Als deze van

dezelfde eigenaar is als de vuurwerkopslag is dit formeel geen "derde". Naar onze mening zijn dergelijke situaties evenwel niet toelaatbaar.

5.Inhoudelijke beoordeling

Ter wille van het overzicht is de inhoudelijke beoordeling uitgesplitst naar een aantal onderwerpen.

5.1.Volledigheid dossiers

Uit het onderzoek is gebleken dat de recentere dossiers over het algemeen zeer volledig zijn en goed geordend. Bij de oudere stukken, zoals die in sommige dossiers voorkomen (globaal: ouder dan ongever 10 jaar), gebeurt het regelmatig dat bepaalde stukken ontbreken. Bij de recente stukken is het hoogst uitzonderlijk dat een stuk in een dossier ontbreekt.

5.2.Het bezoek en pre-advies

In vrijwel alle gevallen is de informatie hier zeer beperkt.
Als er al een bezoekverslag aanwezig is, is dit bijna altijd zeer summier en bevat vaak weinig meer dan de gegevens van het betreffende bedrijf en enkele vaak nauwelijks leesbare aantekeningen.
Tekeningen zijn zeer zelden aanwezig.
Het pre-advies geeft alleen aan hoeveel in welke ruimte opgeslagen mag worden, maar zonder enige motivatie.
Het gevolg is dat het in de meeste gevallen onmogelijk is het pre-advies te beoordelen.
Er ligt soms een aanzienlijke tijd tussen het pre-advies en de formele aanvraag. Dit betekent dat de persoon die de aanvraag moet beoordelen (ook al is dit dezelfde die het pre-advies heeft uitgebracht) bij zijn beoordeling geen gebruik kan maken van de waarnemingen die bij het bezoek gedaan zijn.

5.3.De adviesaanvraag

Bij de adviesaanvraag valt op dat de informatie in de aanvraag meestal zeer beperkt is. De te volgen procedure (een invulformuller wat gericht is op milieu en niet op vuurwerk) werkt dit zeker in de hand. Om na te gaan waarvoor nu eigenlijk vergunning wordt gevraagd, kan men zich in veel gevallen alleen baseren op het pre-advies (waarvan vaak een kopie bij de aanvraag wordt gevoegd) en de tekeningen bij de aanvraag.
Zoals eerder werd aangegeven levert het pre-advies in het algemeen geen aanknopingspunten voor de beoordeling.
Bij een aantal aanvragen is geen tekening bijgevoegd.
Veel dossiers bevatten onvolledige tekeningen. Voorbeelden van relevante informatie die regelmatig ontbreekt:

- Op de tekening staan geen maten of schaal.
- De omgeving is niet aangegeven (van belang voor het beoordelen van de veiligheidsafstanden).
- De gegevens van de opslagruimte zijn onvolledig: wanddiktes, plaats en draairichting van deuren.
- De brandblusmiddelen zijn niet, of onvoldoende, aangegeven.

In een enkel geval wordt hier door de vergunning verlenende instantie zelf op gereageerd met een vraag om aanvullende informatie. Wij hebben helaas vrijwel geen enkel dossier gezien waarin, bij het ontbreken van tekeningen, (of onvolledige tekeningen), door de KL gevraagd werd om aanvullende informatie.

5.4.De beoordeling

In de oudere dossiers wordt regelmatig een zorgvuldige beoordeling gegeven van de aanvraag. Echter, de laatste jaren worden aanvragen vrijwel altijd kritiekloos goedgekeurd. Als er al kritiek wordt geleverd dan betreft het vaak details. Enkele punten die regelmatig voorkomen (maar ook weer regelmatig worden geaccepteerd):

- Elektrische apparatuur dient IP 54 te zijn. In veel (ontwerp)vergunningen staat IP 5X. Formeel is dit inderdaad onjuist, maar dit heeft nauwelijks praktische gevolgen.
- In de vergunning behoort gewezen te worden naar de wettelijke voorschriften: er mag alleen officieel goedgekeurd vuurwerk worden opgeslagen. Daartoe wordt meestal verwezen naar de betreffende "vuurwerkbesluiten". Soms gebeurt dit niet geheel juist.

Bij de bestudering van de dossiers is echter gebleken dat zeer veel andere tekortkomingen niet worden gesignaleerd. Globaal gesproken kan men deze tekortkomingen in de volgende rubrieken onderverdelen:

- Interne afstanden

De afstanden en oriëntatie tussen verschillende opslageenheden wordt niet, of onjuist, beoordeeld. De afstand tussen opslag en andere activiteiten is reeds vermeld in 4.3.

- Externe afstanden

De (externe) veiligheidsafstanden worden vrijwel nooit vermeld. Soms worden ze wel gemeld, maar wordt niet aangegeven dat hieraan niet voldaan wordt. De veiligheidsafstanden overschrijden regelmatig royaal de erfgrens. Indien daar geen bebouwing aanwezig is, kan dit aanvaardbaar zijn. Maar, met het oog op eventuele toekomstige bebouwing, zou dit expliciet vermeld moeten worden in het advies.

- Details

Er wordt onvoldoende gelet op de aanwezigheid en plaats van brandblusmiddelen. Het is van belang dat, in een vergunning, verwezen wordt naar de wetgeving betreffende vuurwerk (dat wil zeggen: er mag alleen goedgekeurd vuurwerk aanwezig zijn). Deze verwijzing ontbreekt soms of is onjuist. Hier wordt soms op gereageerd, soms ook niet.

5.5.Inspectierapporten

In het verleden werden regelmatig inspecties uitgevoerd, de laatste jaren is het aantal inspecties zeer beperkt.
Bij veel inspectierapporten is niet de naam van de inspecteur aangegeven. Vaak staat er wel een paraaf op het inspectieblad zodat, zo nodig, nog wel achterhaald zou kunnen worden wie de inspecteur geweest is.
Ook is meestal niet terug te vinden of de inspectie alleen werd uitgevoerd of, bijvoorbeeld, samen met een ambtenaar van de betreffende gemeente.
Uit de bestudeerde dossiers blijkt dat bij de inspecties die de laatste jaren zijn uitgevoerd er over het algemeen zeer weinig afwijkingen worden

geconstateerd, terwijl dit in het verleden vaak wel het geval was. Dit zou natuurlijk het gevolg kunnen zijn van een sterk verbeterd verantwoordelijkheidsgevoel bij alle gebruikers. Echter: op de inspectierapporten komen soms (gekrabbelde) aantekeningen voor, bijvoorbeeld betreffende de hoeveelheden die in een bepaalde opslagruimte opgeslagen mogen worden. Uit vergelijking van deze notities met de gegevens uit de vergunning blijkt dat deze notities soms fout zijn.

De conclusie dringt zich derhalve op dat de inspecties niet met de nodige zorg zijn uitgevoerd.

In de meeste gevallen volgt, na een inspectie, geen formele rapportage.

6.Evaluatie

Uit het onderzoek is niet gebleken dat er (gedurende de laatste paar jaren waarop de steekproef betrekking had) verschillen in kwaliteit zijn voor een bepaalde periode of voor een bepaalde persoon.

Uit de gesignaleerde afwijkingen wordt de indruk verkregen dat deze voor een deel te wijten zijn aan onzorgvuldige bestudering van de adviesaanvraag, wellicht door tijdsgebrek.

In enkele gevallen moet, gezien het uitgebrachte advies, de meer specialistische technische kennis van de betreffende adviseur in twijfel worden getrokken.

Er is geen consistentie in de uitgebrachte adviezen.

In een aantal gevallen worden zeer duidelijk foutieve situaties niet afgekeurd, terwijl dit niet geweten kan worden aan onzorgvuldigheid of gebrek aan kennis.

De controlerende taak (inspecties) is sterk verwaarloosd en, indien uitgevoerd, van een onvoldoende kwaliteit.

Samenvattend kan, op basis van de bestudering van de dossiers, worden gesteld dat de kwaliteit van de door het Bureau AMV geleverde adviezen als onvoldoende moet worden beoordeeld. Hieruit mag evenwel niet worden geconcludeerd dat de vastgestelde tekortkomingen in de adviezen automatisch resulteren in gevaarlijke situaties.

5.1.2e

5.1.2e

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 1
Pro-actie en preventie

Versie geschiedenis
Bij elke gebeurtenis is het versienummer vermeld:
1.1 Samengesteld uit reconstructies van de Inspectie voor de Politie, Inspectie voor de Milieuhygiëne en Rijksverkeersinspectie
1.2 - Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Arbeidsinspectie toegevoegd
- Gebeurtenissen toegevoegd, verwijderd of gewijzigd n.a.v. interviews en verificatie

Inleiding

In deze deelreconstructie zijn gebeurtenissen verwerkt uit de onderzoeken van:
- de Inspectie Milieuhygiëne
- de Inspectie Ruimtelijke Ordening
- de Inspectie Volkshuisvesting
- de Inspectie voor de Politie
- de Rijksverkeersinspectie
- de Arbeidsinspectie

Tijdens het onderzoek van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding bij de Brandweer Enschede is gebleken dat de brandweer ten aanzien van S.E. Fireworks vóór 13 mei 2000 geen preventieve activiteiten heeft ontplooid.

Deze reconstructie is gebaseerd op documenten in dossiers van:
- Gemeente Enschede (Afd. Milieu en Bouw- en Woningtoezicht)
- Ministerie van Defensie (Buro Milan)
- Ministerie van V&W (RVI)
- Ministerie van VROM (Inspecties Milieuhygiëne, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting)

Status
- Deze reconstructie is nog niet op alle punten geverifieerd door degenen die informatie hebben aangeleverd
- Verificatie van de informatie die door de Inspecties Milieuhygiëne, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting is aangeleverd heeft niet plaatsgevonden. De reden daarvoor is dat de informatie gebaseerd is op concrete documenten, die direct te relateren zijn aan een onderwerp, functionaris, organisatieonderdeel en datum. Verder is de informatie geverifieerd op basis van verklaringen van personen die in het kader van het onderzoek door justitie zijn verhoord en die beschikbaar waren voor de onderzoekers van het Inspectieonderzoek.
- Tijdens de analyse- en rapportagefase van het onderzoek kan deze reconstructie aangevuld en/of gewijzigd worden.

Selectiecriteria
Gebeurtenissen die in de navolgende reconstructie zijn opgenomen passen binnen het terrein van Pro-actie of Preventie **en** voldoen minimaal aan één van de onderstaande criteria. In de kolom 'selectie criteria' is aangegeven aan welk van de onderstaande criteria een gebeurtenis voldoet.

A COMMUNICATIE

- moet iets toevoegen aan de beeld- en besluitvorming/ verandering van omstandigheden **en**
- moet nieuwe informatie bevatten

A1 tussen organisaties
A2 binnen een organisatie
A3 extern met derden

B BEELD- EN BESLUITVORMING DOOR ACTOREN
B1 beeldvorming/analyse
B2 informatievoorziening over de besluitvorming aan derden
B3 besluit omtrent inzet personeel en middelen
B4 besluit omtrent toepassing plan/procedures
(bepaling tactiek van handelen)

C VERANDERING VAN OMSTANDIGHEDEN
C1 geplande verandering voortvloeiend uit besluit van derden
C2 geplande verandering voortvloeiend uit plannen/procedures
C3 niet geplande verandering met positief effect
C4 niet geplande verandering met negatief effect

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.2	**00-00-25**	Enschede	College van B&W	B4, A3	Diverse bouwvergunningen van 1925 tot 1938. *Deze vergunningen zijn afgegeven aan NV de Concurrent en verklaren de vorm van de gebouwen zoals die op de bestemmingsplankaart staan ingetekend.*		VHRO 001	
1.1	**eind 1998**	politie	Afdeling Bijzonder Wetten	B1	Afdeling Bijzondere Wetten constateert dat het beleid inzake professioneel vuurwerk aanscherping behoeft. Dit is meerdere keren duidelijk gemaakt in het maandelijkse evenementenoverleg *bijeenkomst met o.a. gemeente, brandweer, Bouw- en milieudienst* De uitkomsten uit een demonstratie *(in week 44 van 1999)* die door de Afdeling Bijzondere Wetten was georganiseerd t.b.v. de brandweer, de milieudiensten e.d. zijn in een conceptnotitie verwoord *de gegevens uit deze demonstratie zouden worden verwerkt door de Afdeling Bouw- en milieudienst, maar dit is door o.a. ziekte en werkdruk nog niet gebeurd*		LCI-0309 LCI-0612	
1.2	**10-06-76**	Enschede	Vuurwerkbedrijf	B1, A3	Aanvraag bouwvergunning vuurwerkvoorraadcellen. *Er zijn twee tekeningen toegevoegd plus een berekening van de constructie. De wapeningen van de constructie is bestemd voor meerwaartskracht.*		VHRO 002	
1.2	**01-07-76**	Enschede	Brandweer	B1, A2	Advies Brandweer t.b.v. bouwvergunning voorraadcellen. *In het advies worden preventieve brandveiligheidsmaatregelen opgenomen.*	• Commandant Brandweer	VHRO 002	
1.2	**27-07-76**	Enschede	Vuurwerkbedrijf	B1, A3	Vuurwerkbedrijf dient bij de gemeente Enschede de aanvraag in voor de oprichting en het in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk in bunkers. *In de aanvraag is onder 'opgaaf van hetgeen in de*	• Eigenaar Vuurwerkbedrijf	VGEV001	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld' opgenomen: Vuurwerk opslag en montage. Betreft aanvraag Hinderwetvergunning			
1.2	**03-09-76**	Enschede	B en W	B2, A1	Aanvraag verklaring van geen bezwaar bij GS Overijssel, kenmerk 34635 rvog/bra. *Betreft aanvraag in verband met verlening bouwvergunning. In de aanvraag wordt gewezen op het feit dat deze inrichting Hinderwetvergunningplichtig is.*		VHRO 003	
1.2	**07-10-76**	Enschede	Gemeente Enschede OWV	B4, A3	Brief van gemeente aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek, kenmerk 36669/azk. Betreft verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in een aantal prefab betongarages. *Verklaring is op te vatten als een gedoogbeschikking voor het opslaan van vuurwerk zonder Hinderwetvergunning. De verklaring geldt voor het tijdvak 1 oktober 1976 tot 30 april 1977. De verklaring bevat tevens voorwaarden waaronder de opslag dient plaats te vinden. De verklaring betreft vuurwerk zoals bedoeld in Bijlage III van het Reglement gevaarlijke Stoffen (Stb. 207, 1968)..*	Burgemeester	VGEMH 001	
1.2	**07-10-76**	Zwolle	Gedeputeerde Staten provincie Overijssel, gehoord de Inspecteur van de Ruimtelijke Ordening	B4, A2	Verklaring van geen bezwaar voor de afgifte van een bouwvergunning terwijl voorbereidingsbesluit van kracht is (art 50 lid 7 WRO) *Betreft antwoord op verzoek van 3 september 1976*		VHRO 004	
1.2	**19-10-76**	Enschede	College van B en W	B4, A3	Verlening bouwvergunning nr 775 voor 13 stuks vuurwerkvoorraadcellen	Behandelend ambte-naar bouwvergunning	VHRO 005	
1.2	**16-11-76**	Enschede	Gemeentesecreta rie Enschede	B2, A3	Verslag van de zitting van de openbare hoorzitting ex. artikel 11 Hinderwet die plaatsvond op 291076.	Horende ambtenaar is niet bekend.	VGEV002	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					In het verslag is opgenomen dat de verzoek Hinderwetvergunning betreft het oprichten enz. van opslagcellen voor vuurwerk (bunkers elk met een opslag van 1650 kg klein vuurwerk en 3 bunkers, elk met een opslag van 650 kg groot vuurwerk. Er zijn geen schriftelijke en mondelinge bezwaren ingediend.			
1.2	**29-11-76**	Enschede	Gemeente Enschede OWV	B4, A3	Brief van gemeente aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek. Kenmerk azk. Verklaring van geen bezwaar tegen de aanvoer van vuurwerk naar de Tollenstraat 50 te Enschede. *Betreft verklaring op grond van het Reglement Gevaarlijke Stoffen.* *Verklaring betreft kleinvuurwerk-artikelen en geldt voor november en december 1976. Elke aangevoerde hoeveelheid dient 24 uur voor aanvoer gemeld te worden aan de Hoofdcommissaris van politie.*	Burgemeester	VGEMH 002	
1.2	**02-02-77**	Enschede	B&W gemeente Enschede	B4, A3	Verlening Hinderwetvergunning onder kenmerk H3350 voor het oprichten, in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk in bunkers. *Er zijn voorschriften aan de vergunning verbonden.*	• Eigenaar vuurwerkbedrijf	VGEV003	
1.2	**25-10-77**	Enschede	Gemeente Enschede	B4, A3	Brief van gemeente aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek. Kenmerk 63326 azk. Betreft verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in 7 prefab garages op het terrein Tollenstraat 50. *Verklaring is op te vatten als een gedoogbeschikking voor het opslaan van vuurwerk zonder Hinderwetvergunning. De verklaring geldt voor het tijdvak 15 oktober 1977 tot en met 31 juli 1978.*	Eigenaar vuurwerkbedrijf Burgemeester	VGEMH 003	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					De verklaring bevat tevens voorwaarden waaronder de opslag dient plaats te vinden. *De verklaring betreft vuurwerk zoals bedoeld in Bijlage III van het Reglement gevaarlijke Stoffen (Stb. 207, 1968).*			
1.2	**06-09-78**	Enschede	Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek.	B1, A3	Brief aan gemeente, kenmerk a/s. Verzoek tot verlenging van de vergunning voor de opslag van vuurwerk tot juli 1979 in de 7 prefab garages. In zes garages opslag van elk 3500 kilo vuurwerk. In één garage opslag van 7000 kilo. *De reden voor het verzoek is de onderhanden zijnde bouw die weliswaar half december voor de helft klaar komt maar dan een te hoge vochtigheidsgraad kent om vuurwerk in op te slaan. Het verzoek luidt verlenging van de vergunning, bedoeld zal zijn verlenging van de gedoogbeschikking van 25 oktober 1977.*	Behandelend ambtenaar Vuurwerkbedrijf: getekend p/o naam onbekend	VGEMH 004	
1.2	**11-09-78**	Enschede	Gemeente Enschede, Algemene Zaken en kabinet	B1, A2	Intern verzoek van Algemene Zaken aan directeur OWV om advies over verzoek van 060978 *Dit verzoek is kenbaar uit de stempel op het verzoek van 6 september 1978*	Chef Algemene Zaken en Kabinet Directeur OWV	VGEMH 004A	
1.2	**17-10-78**	Enschede	Gemeente Enschede, Directeur OWV??	B1, A2	Advies aan B&W, nr. H3350, kenmerk 6579 afd. bw. Betreft advies inzake verklaring van geen bezwaar tegen tijdelijke opslag van klein vuurwerk in een zevental garages. Geadviseerd wordt een verklaring van geen bezwaar af te geven tot uiterlijk 1 juli 1979 onder voorwaarden. *Uit de toelichting blijkt dat aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek reeds een Hinderwetvergunning is afgegeven voor de opslag in een aantal in aanbouw zijnde bunkers. Deze bunkers zijn nog niet gereed. De opslag vindt thans tijdelijk plaats in een zevental prefab garages.*	Directeur OWV afschriften aan: GM/JL/MN	VGEMH 005	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					In afwijking van verzoek wordt geadviseerd de opslag te beperken tot 3000 kilo per garage.			
1.2	**27-10-78**	Enschede	Enschede, B&W	B4, A3	Brief aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek, kenmerk 84153 azk. Betreft beschikking, bevattende een verklaring van geen bezwaar voor de opslag van vuurwerk in een zevental garages onder voorwaarden. De verklaring geldt van 1 november 1978 tot en met 30 juni 1979. *Verklaring is op te vatten als een gedoogbeschikking voor het opslaan van vuurwerk zonder Hinderwetvergunning.*	Burgemeester	VGEMH 006	
1.2	**02-03-79**	Enschede	B&W Enschede	B1	Adviesaanvraag van B&W aan Directeur OWV over de mogelijkheid van een algemene regeling verbod vuurwerkbunkers in de bebouwde kom. Kenmerk 95735RVOG/RO		PRC 213	
1.2	**30-03-79**	Enschede	Gemeente Enschede, Directeur OWV	B1	Advies aan College B&W. Kenmerk 9747 Afd. Bw. *Geadviseerd wordt om niet over te gaan tot een dergelijk verbod. De procedures bouw- en hinderwetvergunning en toetsing aan bestemmingsplan zijn voldoende waarborgen.*		PRC 214	
1.2	**21-05-79**	Enschede	Eigenaar vuurwerkbedrijf	B1, A3	Eigenaar vuurwerkbedrijf dient bij de gemeente Enschede een aanvraag in voor een Hinderwetvergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor de opslag van vuurwerk. *De aanvraag heeft betrekking op vergroting van de opslagcapaciteit in de bestaande bunkers, te onderscheiden in:* *10 bunkers voor klein vuurwerk. In plaats van 1650 kg, nu 7000 per bunker opslag. In de 7 MAVO-garages zal per box 2000 kg knalvuurwerk worden opgeslagen.*	Geen ambtenaar van de gemeente bekend. Stempel op document is van bouw- en woningtoezicht.	VGEV004	
1.2	**23-05-79**	Enschede	Chef van afdeling bouw-en	B1, A2	Intern wordt aan de afdelingen weg- en waterbouw en stedebouw gevraagd of er bezwaren zijn tegen de oprichting, uitbreiding en/of wijziging van de inrichting.	Chefs van afdelingen: • weg- en	VGEV005	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			woningtoezicht		*Betreft een standaardformulier. Op het formulier hebben de betrokken chefs afgetekend voor geen bezwaar*	waterbouw • bouw- en woningtoezicht stedebouw		
1.2	**31-05-79**	Enschede	Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek	B1	Brief aan gemeente, Afd. algemene Zaken, kenmerk a/s. Verzoek om tijdelijke verlenging van opslag van vuurwerk voor het tijdvak 1 juli 1979 t/m juli 1980. *Als reden wordt aangegeven dat een Hinderwetvergunning is aangevraagd maar dat deze niet meer op tijd kan worden verstrekt. Aangegeven wordt dat het vuurwerk kan worden opgeslagen in 7 prefab garages waar per garage 3000 kg. kan worden opgeslagen. Verzoek is op te vatten als een aanvraag gedoogbeschikking voor het opslaan van vuurwerk zonder Hinderwetvergunning.*	Verzoek is ondertekend p/o, naam onbekend	VGEMH 007	
1.2	**11-06-79**	Enschede	Gemeente Enschede, Algemene Zaken en Kabinet	B1, A2	Intern verzoek van Algemene Zaken aan OWV om advies over verzoek van 310579. *Verzoek is kenbaar uit stempel op verzoek van 31 mei 1979*	Chef Algemene Zaken en Kabinet	VGEMH 007A	
1.2	**29-06-79**	Zwolle	Inspecteur van de Volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu in Zwolle	B1, A1	De inspecteur adviseert B&W van de gemeente Enschede m.b.t. tot de aanvraag om een Hinderwetvergunning van de eigenaar vuurwerkbedrijf op het adres Tollensstraat 46-48-50 te Enschede. *De Inspecteur adviseert de gemeente om voorwaarden op te nemen in de vergunning die veelal ontleend kunnen worden aan het handboek 'Hinderwet', uitgave Samson. Tevens adviseert de inspecteur om de Kwartiermeester-Generaal van de Koninklijke Landmacht om advies te vragen.*	• Inspecteur Volksgezondheid te Zwolle. • B&W Enschede	VGEV006	
1.2	**27-07-79**	Deventer	Arbeidsinspectie, achtste district.	B1, A1	De Arbeidsinspectie stuurt een brief aan de eigenaar van het vuurwerkbedrijf Smallenbroek Vuurwerkbedrijf	• Plv. hoofd van de Arbeidsinspectie	VGEV007	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					waarin aangegeven wordt dat de Veiligheidswet 1934 op de inrichting van toepassing is en naar de mening van de Arbeidsinspectie de inrichting zal voldoen aan de voorschriften aangewezen bij KB d.d. 310153 Stb.nr. 40. *Een afschrift van de brief wordt naar B&W van Enschede gezonden.*	• Eigenaar vuurwerkbedrijf		
1.2	**01-08-79**	Enschede	Gemeente Enschede, Directeur OWV??	B1, A2	Advies aan B en W, nr. H4023, kenmerk 11674 afd bw. Betreft advies inzake verklaring van geen bezwaar tegen tijdelijke opslag van klein vuurwerk in een zevental garages. Geadviseerd wordt een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de opslag van maximaal 21.000 kg klein vuurwerk tot uiterlijk 1 maart 1980 onder voorwaarden. *Uit de toelichting blijkt dat aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek reeds een Hinderwetvergunning is afgegeven voor de opslag in een aantal in aanbouw zijnde bunkers. Deze bunkers zijn nog niet gereed. De opslag vindt thans tijdelijk plaats in een zevental prefab garages. Uit de voorwaarden blijkt dat per garage 3000 kg mag worden opgeslagen, waarvan 500 kg in losse verpakking, de rest in vervoersverpakking.*	Directeur OWV afschriften aan: GM/vW/MZ	VGEMH 008	
1.2	**07-08-79**	Enschede	Gemeente Enschede, B&W	B4, A3	Brief van gemeente aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek, nr. H4023, kenmerk 2340 azk. Brief bevat verklaring inzake geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in 7 prefab garages, onder voorwaarden *De verklaring geldt tot 1 maart 1980* *Verklaring is op te vatten als een gedoogbeschikking voor het opslaan van vuurwerk zonder Hinderwetvergunning*	Burgemeester	VGEMH 009	
1.2	**09-08-79**	Enschede - gemeentehuis	B&W gemeente Enschede,	B2, A3	Openbare kennisgeving, waarin gemeld wordt de ter inzagelegging van de aanvraag Hinderwetvergunning tot	• B&W gemeente Enschede	VGEV008	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			gemeentesecretarie		het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk. Tevens aankondiging openbare zitting te houden op vrijdag 24 augustus 1979.			
1.2	**27-08-79**	Den Haag	Directie Materieel van de Koninklijke Landmacht (DMKL)	B1, A1	DMKL stuurt aan college van B&W van Enschede een advies naar aanleiding van de Hinderwetaanvraag nr. H4023 *Het advies houdt in dat de ter plaatse geconstateerde situatie niet voldoet aan de in de aanvraag opgenomen getekende situatie. De aangetroffen situatie wordt DMKL gevaarlijk geacht wegens brandoverslag naar de bunkers van de boxen en omgekeerd. Hij adviseert daarom 1 box te verplaatsen die aangeduid wordt in bijlage 2 van het advies. Onder die voorwaarde adviseert hij gunstig te beschikken. Tevens adviseert hij de voorwaarde dat de toegangsdeur van box nummer 1 en van de daar tegenover liggende werkruimte bij aanwezigheid van vuurwerk in beide ruimten, niet gelijktijdig geopend mogen zijn. Daarnaast dient origineel knalvuurwerk in originele transportverpakking te zijn opgeslagen. Ten aanzien van de verhoging van de capaciteit van de 10 bunkers geeft hij aan geen bezwaar te hebben indien het vuurwerk betreft dat in originele transportverpakking ligt opgeslagen. De hoeveelheid van 1650 kg blijft als maximum gelden als er (mede) sprake is van uitgepakt vuurwerk of zogenaamd assortiment in de bunkers.*	• Hoofd bureau Hinderwetzaken DMKL	VGEV009	
1.2	**26-10-79**	Enschede	B&W gemeente Enschede, afdeling BW	B4, A2	Ontwerp-beschikking Hinderwetvergunning wordt voor ontwerp getekend (nr. 11330). Tevens worden voorwaarden opgenomen.	• Directeur van Openbare werken en volkshuisvesting gemeente Enschede.	VGEV010	
1.2	**14-11-79**	Zwolle	Inspecteur van de Volksgezondheid	B1, A1	De inspecteur stuurt een brief aan B&W van Enschede naar aanleiding van de ontwerpvergunning en adviseert	• Inspecteur van de Volksgezondheid	VGEV011	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			voor de hygiëne van het milieu		dat het ontwerp van de vergunning geen wijziging behoeft.	voor de hygiëne van het milieu te Zwolle.		
1.2	**14-12-79**	Enschede	B&W gemeente Enschede	B4, A3	De gemeente Enschede verleent aan het vuurwerkbedrijf een Hinderwetvergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor de opslag van vuurwerk onder kenmerk H4023. Aan deze vergunning zijn voorwaarden verbonden conform de ontwerpbeschikking.	• B&W gemeente Enschede • Eigenaar vuurwerkbedrijf	VGEV012	
1.2	**08-07-82**	Enschede	college B en W	C4, A3	Brief aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek inzake vergroting panden Tollenstr 46 en 48. *Aangegeven wordt dat de woning niet verhuurt mag worden aan derden vanwege de vuurwerkopslag. B&W heeft de indruk dat kantoor/magazijn gebruikt gaan worden als woning. Dit zou strijdig zijn met bouwverordening. Bij verhuur aan derden van die ruimten als woning zou vuurwerkopslag gesloten moeten worden.*	Kenmerk 66882 rvog/boz	VHRO 006	
1.2	**14-10-82**	Enschede	College B&W	B4, A3	Verlening bouwvergunning 480 *Betreft aanbouw van werkruimte met schaftlokaal aan de bestaande opslagbunkers en ompak- en montageruimte. Op tekening: Droogruimte, technische ruimte, en schaftlokaal. Uit de procedureomslag bouwvergunning blijkt dat geen advies van de brandweer wordt ingewonnen, en dat geen hinderwetvergunning is aangevraagd.*	Behandelaar	VHRO 007	
1.2	**08-12-82**	Enschede	College B&W	B4, A3	Verlening Bouwvergunning 602. *Betreft het bouwen van een kantoor en garage met ,magazijn achter de woning*		VHRO 008	
	04-06-84	Enschede	Gemeenteraad	B1	Nieuw voorbereidingsbesluit 'Gebied rondom de Singels'.		IRO 699	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Besluit heeft o.a. betrekking op Tollenstraat 46-48-50.			
1.2	**26-06-84**	Enschede	Vuurwerkbedrijf	B1, A3	Aanvraag bouwvergunning voor het veranderen van de erfafscheiding		VHRO 009	
1.2	**08-12-84**	Enschede	College van B&W	B4, A3	Verlening bouwvergunning 616 voor het veranderen en verplaatsen van een erfafscheiding		VHRO 010	
1.2	**18-01-85**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Ontwerp bestemmingsplan Tollenstraat 20 heeft gedurende 1 maand ter inzage gelegen. Geen bezwaren ingediend.		IRO 699	
1.2	**06-03-85**	Enschede	Vuurwerkbedrijf	B1, A3	Aanvraag voor het bouwen van een vrachtwagenloods en een erfafscheiding.	Eigenaar vuurwerkbedrijf	VHRO 011	
1.2	**24-07-85**	Enschede	College B&W	B4, A3	Verlening bouwvergunning voor het bouwen van een vrachtwagenloods en een erfafscheiding.		VHRO 012	
1.2	**13-08-85**	Enschede	College van B&W	B1	Raadsvoorstel Bestemmingsplan Tollenstraat 20		IRO 699	
1.2	**26-08-85**	Enschede	Gemeente Enschede, Gemeenteraad	B1	Gemeenteraad van Enschede stelt bestemmingsplan Tollensstraat 20 vast *De percelen Tollenstraat 46, 48, en 50 hebben in dit plan een bedrijfsbestemming gekregen (gedeeltelijk "BII: bedrijven tot en met categorie II",en gedeeltelijk "BIII: bedrijven tot en met categorie III")* *Volgens de bij het plan behorende Staat van Inrichtingen valt de opslag van vuurwerk in milieucategorie 4 (minimum afstand tot woonbebouwing plusminus 100 meter)* *Met toepassing van artikel 13 van het plan kunnen B en W vrijstelling verlenen t.b.v. de vestiging van een bedrijf uit categorie 3 respectievelijk categorie 4 op gronden met de bestemming "bedrijven tot en met de categorie II, respectievelijk categorie III".*		IRO 699	
1.2	**17-10-85**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Gemeente zend vastgesteld bestemmingsplan Tollenstraat 20 naar Gedeputeerde Staten van Overijssel		IRO 699	
1.2	**07-11-85**	Zwolle	Gedeputeerde Staten van	B1	Ontvangstbevestiging bestemmingsplan Tollenstraat 20 door Gedeputeerde Staten van Overijssel		IRO 699	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			Overijssel					
1.2	**23-12-85**	Zwolle	Provinciale Planologische Commissie	B1	Advies Provinciale Commissie Stadvernieuwing (Provinciale Planologische Commissie) over bestemmingsplan Tollenstraat 20		IRO 699	
1.2	**09-04-86**	Zwolle	Gedeputeerde Staten van Overijssel	B1	Goedkeuring Gedeputeerde Staten bestemmingsplan Tollenstraat 20. *Advies Provinciale Planologische Commissie wordt niet overgenomen.*		IRO 699	
1.2	**28-11-89**	Enschede	Gemeente Enschede, Politie Enschede	B4, A3	Brief van politie aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek. Betreft schriftelijke goedkeuring tijdelijke nederlegging vuurwerk. De verklaring geldt in de periode 1989 t/m 15 januari 1990. *In afwachting van nieuwe Hinderwetvergunning verklaren B&W geen bezwaar te hebben tegen een tijdelijke nederlegging van vuurwerken in een stalen scheepscontainer op het terrein van de inrichting onder voorwaarden.* *In de container mag maximaal 7000 kg vuurwerk worden opgeslagen .* *Bijgevoegd is een situatietekening waarop wordt aangegeven op welke plaats de container dient te zijn opgesteld.* *Brief is op te vatten als een gedoogbeschikking voor het zonder Hinderwetvergunning opslaan van vuurwerk in een zeecontainer.*	B&W namens deze de hoofdcommissaris van politie afschrift aan Milieudienst t.a.v. de behandelend ambtenaar	VGEMH 010	
1.2	**19-12-90**	Enschede	College van B&W	B1	Aanbieding onderzoekrapporten 28 juni 1990. Hoofdrapport rekenmodellen en woningbouw structuuronderzoek Enschede Noord.		LCI 0259	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Het gebied tussen de Tollensstraat en gebouw 'v.m. Spinnerij Nederland' krijgt als voorstel mee dit (deelgebied 7) te bestemmen voor woningbouw. Bedrijven zouden open staan voor bedrijfsverplaatsing.			
1.2	**datum onbekend**	Enschede	Adviesbureau	B1	Door adviesbureau vervaardigde kaart met potentiële milieuhindersituatie per bedrijf. *Onder nr. 43 wordt aangegeven Tollenstraat 46-48-50, H. Smallenbroek, Opslag, montage vuurwerk, categorie 5.*		LCI 250	
1.2	**15-01-91**	Enschede	College van B&W	B1	B&W vergadering over o.a. bedrijventereinen Enschede Noord. *Het college van B&W heeft in grote lijnen het beleid voor bedrijfsterreinen bepaald.*		LCI 0259	
1.2	**28-01-91**	Enschede	College van B&W	B1	B&W vergadering over onder andere bedrijventereinen Enschede Noord		LCI 0259	
1.2	**27-03-91**	Enschede		B1, A3	Betreft een anonieme fax aan afd. bijzondere wetten van de politie Enschede, volgens schrijver op verzoek van de politie. *Fax is geschreven naar aanleiding van ramp in Culemborg. Schrijver acht het niet denkbeeldig dat hetzelfde gebeurd aan de Tollenstraat. Schrijver hoopt dat zijn opmerkingen ernstig worden genomen in verband met de veiligheid van omwonenden en personeel van omliggende bedrijven.* *Fax bevat observaties inzake de actuele toestand op de inrichting (constructies), de bedrijfsvoering en vermeend illegaal handelen. Schrijver geeft aan dat hij wordt bedreigd.*	Medewerker afdeling Bijzondere Wetten van de politie	VGEMH 011	
1.2	**06-11-91**	Enschede	Gemeente Enschede, Milieudienst,	A3, B2, A3	Brief van gemeente aan Smallenbroek Vuurwerkbedrijf, kenmerk MD H 4023. Brief heeft als onderwerp de opslag van vuurwerk.	Eigenaar vuurwerkbedrijf	VGEMH 012	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			afdeling Technische Milieuhygiëne		*Brief bevat aankondiging dat de regeling voor het opslaan van vuurwerk is gewijzigd. Aangegeven wordt dat deze regeling op het bedrijf niet van toepassing is omdat meer dan 1000 kg wordt opgeslagen. Gewezen wordt op het feit dat de vergunning geldig blijft en de voorwaarden strikt nageleefd dienen te worden. Niet naleven van de voorwaarden kan leiden tot een PV, inbeslagname vuurwerk, intrekking vergunning. In de brief wordt aangenomen wordt dat in dit geval deze maatregelen niet nodig zijn omdat geadresseerde reeds meerdere malen mondeling van het bovenstaande op de hoogte is gesteld*	Behandelaars gemeente Enschede Ondertekening: directeur Milieudienst		
1.2	**05-12-91**	Enschede	Gemeentelijke Werkgroep bestemmingsplan	B1	Werkgroepvergadering Enschede Noord. *Een onderwerp is de staat van inrichtingen. Afgesproken wordt dat in het bestemmingsplan voor alsnog wordt verder gewerkt met de gemeentelijke lijst. Ten behoeve van interne discussie wordt door het adviesbureau twee kaarten geleverd, ten einde de verschillen tussen de beide lijsten (gemeentelijke en VNG) te verduidelijken.*		LCI 0259	
1.2	**19-12-91**	Enschede	Adviesbureau	B1	Brief van adviesbureau met kaarten potentiële milieuhinder Enschede Noord. Het adviesbureau heeft op verzoek van de gemeente Enschede een vergelijking gemaakt tussen de staat van inrichtingen gemeente Enschede en de door het Vereniging van Nederlandse Gemeenten opgestelde basiszoneringslijst volgens de SBI (Standaard Bedrijfs Indeling) code. *Tollenstraat 46-48-50 wordt aangegeven als categorie 4. Met als corresponderende afstand 100 meter.*		LCI 0259	
1.2	**datum onbekend**	Enschede	Gemeenteraad Enschede	B1	Wijkstructuurschets Enschede Noord. *Datum vaststelling onbekend.*		LCI 0259	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.2	**28-04-92**	Enschede	Smallenbroek kunstvuurwerkbedrijf S.E.	B1, A3	Bedrijf dient een aanvraag om een verlenging van een ontheffing voor vervoer, bezigen en afleveren in bij het Korps controleurs gevaarlijke stoffen. *De gevraagde ontheffing heeft betrekking op 'vervoer' verg. nr: GB5/V123610 d.d. 24 mei 1991; 'bezigen' verg. nr: GB5/V123609 d.d. 24 mei 1991; 'afleveren' verg. nr: GB5/V123614 d.d. 24 mei 1991* *Bij de brief is tevens een bijlage gevoegd met deskundige personen met het verzoek de personen in de vergunning op te nemen.*	Indiener verzoek Behandelend ambtenaar van KCGS aan wie de brief is gericht.	VRVI001	
1.2	**27-05-92**	Den Haag	KCGS/RVI	B1, A1	KCGS zendt aan de Hoofdcommissaris van de politie Enschede een adviesaanvraag inzake verlenen bezigingsvergunning. Kenmerk, KCGS/BEZ. 114.	KCGS	VRVI002	
1.2	**03-06-92**	Enschede	Hoofdcommissaris van de politie Enschede.	B1, A1	De hoofdcommissaris brengt een advies uit aan het KGCS. Kenmerk 004213. *De politie geeft aan geen bezwaar te hebben tegen het verlenen van de vergunning.*	Medewerker Bijzondere Wetten	VRVI003	
1.2	**22-06-92**	Enschede	Smallenbroek kunstvuurwerkbedrijf S.E.	B1, A3	Bedrijf verzendt aan de afdeling vergunningen van het ministerie van V&W een fax met aanvullende gegevens (welke ontbreken in dossier) op de aanvraag om ontheffing.	Eigenaar vuurwerkbedrijf Behandelaar V&W/KCGS	VRVI004	
1.2	**29-06-92**	Enschede	Politie Enschede	B1, A1	Politie Enschede faxt, volgens voorblad fax, KCGS 4 pagina's tekst, met betrekking tot een (positief advies) t.a.v. de vergunninverlening.		VRVI006	
1.2	**30-06-92**	Enschede	Smallenbroek kunstvuurwerkbedrijf S.E.	B1, A3	Bedrijf zendt een brief aan KCGS met een verklaring dat 2 personen deskundig zijn m.b.t. het bezigen en het transport van vuurwerk, met het verzoek tot bijvoeging van deze personen bij de andere namen.	• Eigenaar vuurwerkbedrijf • Ambtenaar KGCS	VRVI005	
1.2	**30-06-92**	Den Haag	Ministerie van V&W, KCGS/RVI	B4, A3	Ministerie van V&W/KCGS verleent aan Smallenbroek kunstvuurwerk S.E. onder nummer: KCGS/BEZ.114 een vergunning voor het bezigen van groot vuurwerk en een	KCGS	VRVI007	

Versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					ontheffing voor het bezigen van de overige ontploffingsgevaarlijke stoffen, genoemd in bijlage 1 bij de beschikking. *Bijlage 1 omvat de opsomming van de overige ontploffingsgevaarlijke stoffen die mogen worden gebezigd. Bijlage 2 bevat de namen van de deskundige personen.*			
1.2	**30-06-92**	Den Haag	KCGS/RVI	B4, A1	KCGS zendt aan de politie Enschede een afschrift van de aan Smallenbroek Kunstvuurwerk S.E. onder nummer KCGS/BEZ.114 verleende vergunning.	Behandelaar KCGS	VRVI008	
1.2	**07-09-92**	Enschede	Gemeenteraad	B4	Vaststelling voorbereidingsbesluit Enschede Noord	Behandelend ambtenaar	VHRO 013	
1.2	**09-12-92**	Enschede	Gemeente Enschede Bouwdienst	B1	Brief van Bouwdienst aan Werkgroep Enschede Noord met inventarisatie van belangrijkste discussiepunten in het toegestuurde ontwerpbestemmingsplan naar aanleiding van verslag werkgroep. Onder punt 2, laatste alinea: *"Vooralsnog zijn geen dekkingsmiddelen aangegeven om bestemmingsplanwijzigingen met financiële gevolgen voor de gemeente te realiseren. Het bestemmingsplan kan daardoor nauwelijks gewenste ontwikkelingen afdwingen. De belangrijkste functie van dit bestemmingsplan is dan ook het reguleren en stimuleren van particuliere investeringen".*		LCI 0259	
1.2	**14-12-92**	Enschede	Gemeentelijke Werkgroep bestemmingsplan	B1	Verslag vergadering werkgroep: geopteerd wordt voor combinatie van bedrijfsbebouwing en woningbouw. *Het verslag meldt dat woningbouw wel geblokkeerd wordt door 2 bedrijven aan de Tollenstraat, waaronder een vuurwerkbedrijf. ("vuurwerkbedrijf en hijskranenfabriek zouden in de gemeentelijke categorie 5 vallen")*		LCI 0259	
1.2	**17-12-92**	Gemeente		B1	Nota van Projectmanager Enschede Noord aan		LCI 0259	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
		Enschede, Bouwdienst			werkgroep. *Nota bevat inventarisatie discussiepunten, o.a. dat woningbouw wordt geblokkeerd door 2 bedrijven Tollenstraat waaronder vuurwerkbedrijf.*			
1.2	**11-01-93**	Enschede	Gemeentelijke Werkgroep bestemmingsplan Enschede Noord	B1	Verslag werkgroep bestemmingsplan Enschede Noord *Bestemming bedrijven Tollenstraat wordt gemeentelijke categorie 2. "Door bedrijfsdoeleinden te beperken tot categorie 2 wordt een toekomstige omzetting naar woondoeleinden niet verder bemoeilijkt".*		LCI 0259	
1.2	**18-01-93**	Enschede	Werkgroep bestemmingsplan Enschede Noord	B1	Werkgroep bestemmingsplan Enschede. Discussie over meerdere bedrijfscategorieen en locaties.		LCI 0259	
1.2	**15-02-93**	Enschede	Gemeente Enschede Bouwdienst	B1	Het ontwerpbestemmingsplan wordt vrijgegeven voor overleg en inspraak.	directeur Bouwdienst	LCI 0259	
1.2	**23-02-93**	Enschede	College van B&W	B1	Aan Raadscommissie ROVV 01-03-93. In principe in te stemmen met het voorlopig ontwerp Bestemmingsplan Enschede Noord. Uit de toelichting: *"Voor het gebied Enschede Noord bestonden slechts ten dele actuele bestemmingsplannen. Met dit bestemmingsplan wordt het hele gebied eenduidig geregeld. Met het bestemmingsplan kan gemeentelijke sturing worden gegeven aan het toekomstige gebruik van de grote aanwezige bedrijfsterreinen. Ongewenste ontwikkelingen kunnen hiermee worden gekeerd. Op 15-01-91 heeft uw college in grote lijnen het beleid voor de bedrijfsterreinen bepaald. Met dit bestemmingsplan wordt daar juridisch vorm aan gegeven".*		LCI 0259	
1.2	**31-03-93**	Enschede	College van B&W	B1	Het ontwerpbestemmingsplan Enschede Noord wordt, onder andere aan de Provinciale Planologische Commissie		LCI 0259	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					in Overijssel, de Inspecteur van de Volksgezondheid en de Milieuhygiëne in Overijssel, de Inspecteur Ruimtelijke Ordening in de Provincies Overijssel en Gelderland en het ministerie van defensie Overijssel Dienst gebouwen Werken en Terreinen toegezonden.			
1.2	**13-04-93**	Enschede	Gemeente Enschede Bouwdienst	B1	Aankondiging Bouwdienst dat het ontwerpbestemmingsplan van 13 april tot en met 14 mei 1993 ter inzage ligt op diverse locaties.		LCI 0259	
1.2	**06-05-93**	Enschede	S.E. Fireworks BV & Pyro Effects	B1, A3	Bedrijf dient een aanvraag om een verlenging van een ontheffing voor vervoer, bezigen en afleveren in bij het Korps controleurs gevaarlijke stoffen. *De gevraagde ontheffing heeft betrekking op 'vervoer' verg. nr: GB5/V222028 d.d. 27 mei 1992; 'bezigen' verg. nr: KCGS/BEZ.114 d.d. 30 juni 1992; 'afleveren' verg. nr: KCGS/AFL.307 d.d. 30 juni 1992* *Bij de brief is tevens een bijlage gevoegd met de namen van 37 deskundige personen voor het bezigen/vervoer van het vuurwerk.*	KCGS Eigenaar vuurwerkbedrijf	VRVI009	
1.2	**07-05-93**	Zwolle	Ministerie van Defensie, Dienstgebouwen Werken en Terreinen	B1	Ministerie van Defensie heeft geen opmerkingen op het bestemmingsplan Enschede Noord.		LCI 0259	
1.2	**11-05-93**	Den Haag	Rijksverkeersinspectie (RVI)	B2, A3	RVI zendt aan S.E. Fireworks BV een brief als ontvangstbevestiging van de aanvraag voor het bezigen, afleveren en ontdoen van ontploffingsgevaarlijke stoffen en voorwerpen. *In de brief wordt aangegeven dat het bedrijf zich m.b.t. de overige ontheffingen moet richten tot de hoofdafdeling Gevaarlijke stoffen, afdeling ontheffingen van het ministerie van V&W. Tevens wordt aangegeven dat*	Ambtenaren RVI	VRVI010	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					personen slechts als deskundige wordt aangegeven wanneer men in het bezit is van een erkend diploma.			
1.2	**11-05-93**	Den Haag	RVI	B1, A1	De RVI zendt een bief, kenmerk RVI/BEZ. 145, aan de hoofdcommissaris van de politie Enschede met een verzoek tot advies op het verlenen van de bezigingsvergunning.	Behandelaar RVI Hoofdcommissaris van de politie	VRVI011	
1.2	**13-05-93**	Deventer	Min. VROM RPD IRO Oost	B1	Brief aan gemeente. *Geen opmerkingen van algemeen planologische aard. Geadviseerd wordt het plan voor te leggen aan de Provinciale Planologische Commissie.*		LCI 0259	
1.2	**17-05-93**	Enschede	Politie Enschede	B1, A1	De hoofdcommissaris zendt aan de RVI een brief met 'geen bezwaar' tegen het verlenen van de bezigingsvergunning. Kenmerk 002789	Medewerkers van de politie	VRVI012	
1.2	**24-05-93**	Den Haag	RVI	B4	Verlening vergunning nr. RVI/BEZ.145 aan S.E. Fireworks voor het bezigen van groot vuurwerk, een ontheffing voor het bezigen van de overige ontploffingsgevaarlijke stoffen, genoemd in bijlage 1 bij de beschikking. *In 2 bijlagen worden de stoffen genoemd en de namen van de deskundige personen.* *De vergunning is geldig tot en met 31 mei 1994 .*	Behandelend ambtenaar RVI	VRVI013	
1.2	**24-05-93**	Den Haag	RVI	B4, A1	Brief aan hoofdcommissaris van politie Enschede met toezending van een afschrift van de bezigingsvergunning nr. RVI/BEZ.145.	RVI Medewerker afdeling Bijzondere Wetten van de politie	VRVI014	
1.2	**17-06-93**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Vergadering werkgroep over inspraakreacties bestemmingsplan Enschede Noord.		LCI 0259	
1.2	**27-07-93**	Zwolle	PPC Overijssel	B1	De Provinciale Planologische Commissie brengt het gevraagde advies uit. *Geadviseerd wordt tot aanpassingen van voorschriften*		LCI 0259	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					bestemmingsplan Enschede Noord.			
1.2	**08-09-93**	Enschede	College van B&W	B1	B&W verzend inspraakverslag aan Gemeenteraad. *De inspraakreacties hebben geleid tot een aantal aanpassingen van het bij het ontwerpplan Enschede Noord behorende plankaart, toelichting en voorschriften.*		LCI 0259	
1.2	**09-09-93**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Publicatie eerste te visie legging Enschede Noord. (in Tubantia, de Twentse Courant en Staatscourant)		LCI 0259	
1.2	**10-09-93**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Ontwerp bestemmingsplan Enschede Noord eerste maal ter visie		LCI 0259	
1.2	**11-09-93**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Voorbereidingsbesluit Enschede Noord expireert.		LCI 0259	
1.2	**06-12-93**	Enschede	Milieudienst van de gemeente Enschede	C4, A3, C4, B2, B1, A3	De gemeente Enschede stuurt een brief, kenmerk H4023, aan Smallenbroek Vuurwerkbedrijf naar aanleiding van een controlebezoek van MILAN en een bezoek van 241193 van de gemeente Enschede. *Tijdens beide controlebezoeken is vastgesteld dat in tegenstelling tot de huidige vergunning hoofdzakelijk 'groot' vuurwerk wordt opgeslagen. De brief vermeldt dat tijdens de controles gebleken is dat een aantal deuren slecht sluiten. De brief geeft aan dat een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning dient te worden aangevraagd vanwege de wijziging van de opslag.* *De brief meldt dat ten aanzien van de aanvraag tijdens het bezoek de volgende hoeveelheden vuurwerk per bunker zijn bepaald:* • *9 grote bunkers a 7000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G* • *1grote bunker nr. 6 op tekening behorende bij de vergunning nr. 5) a 7000 vuurwerk, waarvan maximaal 1000 kg vuurwerk 1.3G en 6000 kg 1.4S en 1.4G* • *7 MAVO-boxen a 2000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G*	• Milieudienst, afdeling technische milieuhygiëne • Directeur Milieudienst • Controleur MILAN • Controleurs van de gemeente Enschede (controle 24/11)	VGEV013	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					• *1 ompakruimte waarin maximaal 250 kg onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van de gevarenklasse 1.4S, 1.4G, 1.3G en/of 1.1G* *De genoemde hoeveelheden zijn maximale hoeveelheden en er is vanuit gegaan dat het vuurwerk in originele transportverpakking is verpakt. Ten aanzien van het huidige blussysteem zal in overleg met de brandweer moeten worden bepaald of het systeem aanpassing behoeft. De brief geeft verder aan dat de deuren van de grote bunkers binnen 2 maanden na de datum van de brief, zodanig zijn aangepast dat deze goed sluiten tegen een kozijnaanslag van tenminste 25 mm rondom. De brief meldt dat aanvraagformulieren voor een vergunning Wet Milieubeheer als bijlage zijn toegevoegd.*			
1.1	**12-01-94**	politie	Bijzondere Wetten/Afdeling Milieuonderzoek	B2	mutatie in het journaal van de Afdeling Bijzondere Wetten/Afdeling Milieuonderzoek m.b.t. de aanvraag van een vergunning Wet Milieubeheer bij de gemeente Enschede door S.E. Fireworks, Tollensstraat 46-50		LCI-0309	
1.2	**24-01-94**	Enschede	College van B&W	B1	B&W schrijven aan commissie ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en verkeer dat de ingediende bezwaren tegen ontwerp-bestemmingsplan Enschede-noord zullen worden behandeld in de commissievergadering van 31-01-94		LCI 0259	
1.2	**08-02-94**	Enschede	College van B&W	B1	Vergadering van B&W betreffende vaststellen bestemmingsplan Enschede Noord. Aan raadscommissie 14-02-92 voor behandeling.		LCI 0259	
1.2	**10-02-94**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Ontwerpbestemmingsplan Enschede-Noord wordt voor tweede keer ter visie gelegd		LCI 0259	
1.2	**21-02-94**	Enschede	Gemeenteraad Enschede	B1, B4	Vaststelling bestemmingsplan Enschede Noord *In het plan is met betrekking tot de vuurwerkopslagplaats de volgende bestemming opgenomen:* *"Bedrijfsdoeleinden" met als specifieke bestemming:*		LCI 029	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					"Bedrijfsactiviteiten > categorie 2 toegestaan (zie bijlage 3)". In betreffende bijlage 3 is voor dit bedrijf als bedrijfsactiviteit opgenomen: "Tollenstraat 46-48-50: vuurwerk, opslag van" "milieucategorie 4". *Uit de staat van Inrichtingen van de gemeente Enschede die als bijlage 4 bij het plan is gevoegd blijkt dat bij milieucategorie 4 een zone van 100 meter in acht genomen dient te worden.* *Artikel 10 van de voorschriften heeft betrekking op de bestemming Bedrijfsdoeleinden: "De op de plankaart voor bedrijfsdoeleinden aangewezen gronden zijn bestemd voor het bouwen van gebouwen ten behoeve van bedrijfsactiviteiten zoals voor het betreffende perceel in de bijlage 3 "bedrijfsactiviteiten "is aangegeven met de daarbij aangegeven categorie".* *Op grond van de bestemmingsplankaart en de luchtfoto's valt te constateren dat de MAVO boxen en containers buiten het op de plankaart gearceerde gedeelte lagen met de aanduiding bedrijfsactiviteiten > categorie 2 toegestaan. De centrale bunkers werkplaats en schaftruimte waren wel binnen het gearceerde gedeelte gelegen.* *Opmerking bij de arcering op de plankaart: Deze arcering komt niet overeen met het perceel waarop de vuurwerkopslag is gevestigd maar heeft de vorm van voormalige gebouwen op dit perceel.*			
1.2	**15-03-94**	Enschede	Gemeente Enschede Bouwdienst	B1	Mededeling. *"Vanaf 18 maart ligt het besluit tot vaststelling van onderhaving bestemmingsplan Enschede Noord gedurende 4 weken ter inzage in het dienstgebouw "De Noordmolen" te Enschede. Binnen het genoemde termijn*		LCI 0259	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					kan er tegen het besluit van de Gemeenteraad schriftelijke bedenkingen worden ingebracht bij de Gedeputeerde Staten van Overijssel".			
1.2	**17-03-94**	Enschede		B1	Publicatie Bestemmingsplan Enschede-Noord in Tubantia, Twentse Courant en de Staatscourant. Gedurende een maand ter inzage.		LCI 0259	
1.2	**17-03-94**	Zwolle	Gedeputeerde Staten Overijssel	B1	Bestemmingsplan Enschede Noord door Gedeputeerde Staten ontvangen.		LCI 0259	
1.1	**03-05-94**	politie	Bijzondere Wetten/Afdeling Milieuonderzoek	B2	mutatie in het journaal van de Afdeling Bijzondere Wetten/Afdeling milieuonderzoek m.b.t. het verzoek van S.E. Fireworks & Pyro Effects, Tollensstraat 50 om een vergunning voor het afleveren van groot vuurwerk		LCI-0309	
1.2	**03-05-94**	Enschede	S.E. Fireworks	B1, A3	Bedrijf dient een aanvraag om een verlenging van een ontheffing voor het bezigen in bij de RVI Unit West. *Betreft een verzoek tot verlenging van de vergunning RVI/BEZ.145 De geldigheid hiervan is op 31 mei 1994 afgelopen.* *Bij de brief is een bijlage gevoegd met namen van deskundige personen.*	Eigenaar vuurwerkbedrijf Behandelend ambtenaar	VRVI015	
1.2	**09-05-94**	Rotterdam	RVI	B1, A1	De RVI zendt aan de hoofdcommissaris van de politie Enschede een verzoek tot advies op het verlenen van de bezigingsvergunning. Kenmerk RVI/BEZ.176	Behandelaar RVI Hoofdcommissaris van de politie	VRVI016	
1.2	**18-05-94**	Enschede	Politie Enschede	B1, A1	De hoofdcommissaris zendt aan de RVI een brief met 'geen bezwaar' tegen het verlenen van de vergunning. Kenmerk 2318.	Hoofdcommissaris van de politie RVI/Unit West	VRVI017	
1.1	**26-05-94**	politie	Bijzondere Wetten/ Afdeling Milieuonderzoek	B4	mutatie in het journaal van de Afdeling Bijzondere Wetten/Afdeling Milieuonderzoek m.b.t. de ontvangst van een afschrift van de verleende vergunning voor het "afleveren van groot vuurwerk" door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat/ Directoraat-Generaal Vervoer aan S.E. Fireworks		LCI-0309	
1.2	**26-05-94**	Den Haag	RVI	B4	Vergunning voor het afleveren van vuurwerk uitgegeven.	Medewerker RVI	RVI /	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Kenmerk RVI/Afl.314 *De vergunning is geldig tot het inwerking treden van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen(1-8-96)*		Afl.314	
1.2	**26-05-94**	Rotterdam	Rijksverkeersinspectie (Unit West)	B4	Verlening vergunning nr. RVI/BEZ.176 aan S.E. Fireworks voor het bezigen van groot vuurwerk, een ontheffing voor het bezigen van de overige ontploffingsgevaarlijke stoffen, genoemd in bijlage 1 bij de beschikking. *In 2 bijlagen worden de stoffen genoemd en de namen van de deskundige personen.* *De vergunning is geldig tot het inwerking treden van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen(1-8-96)*	Behandelaar RVI	VRVI018 / RVI/BEZ. 176	
1.2	**26-05-94**	Rotterdam	RVI (Unit West)	B4, A1	Brief aan hoofdcommissaris van politie Enschede met toezending van een afschrift van de vergunning nr. RVI/BZE.176.	Behandelaar RVI Hoofdcommissaris van de politie	VRVI019	
1.2	**27-05-94**	Enschede	Milieudienst gemeente Enschede	B1, A1	De milieudienst van de gemeente Enschede zendt aan DMKL een brief (kenmerk 94M004719TMH), met het verzoek om een vooradvies inzake de op te leggen voorschriften bij de revisievergunning voor de inrichting van Smallenbroek Vuurwerkbedrijf. *Uit de brief blijkt dat de aanvraag inmiddels is ingediend. Volgens de brief is toegevoegd is de situatietekening, de bouwkundige tekening en de aanvraag. Deze stukken zijn echter niet het dossier aangetroffen*	• Behandelaar gemeente Enschede • Dir. Milieudienst • Medewerker MILAN	VGEV014	
1.2	**22-06-94**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt B&W van de gemeente Enschede, t.a.v. de milieudienst een brief inzake de aanvraag om een milieuvergunning met daarin opgenomen een advies. *Het advies bevat o.a. voorschriften over de maximale hoeveelheden op te slaan vuurwerk per bunker en ompakruimte. Tevens bevat de brief een advies t.a.v. de brandpreventie en t.a.v. de opstelling van de MAVO-*	• MILAN, ondertekenaar advies	VGEV015	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					boxen. MILAN stemt niet geheel in met de in de bijlage aangegeven hoeveelheden vuurwerk. De brief geeft vervolgens een nadere uitwerking van de hoeveelheden die wel de instemming van MILAN hebben. Verder heeft MILAN opmerkingen over de tekeningen 4 en 5. De tekeningen geven niet de juiste situatie weer. Met name komt hier een montage en ompakruimte op de tekening voor welke niet correspondeert met o.a. de bijlage, opgave hoeveelheden vuurwerk. Ten aanzien van de MAVO-boxen wordt een oplossing aangedragen, nl. het verspringend opstellen van de bewaarplaatsen of een vrije ruimte van een halve meter tussen de bewaarplaatsen. *MILAN adviseert de gemeente Enschede m.b.t. de brandpreventie e.e.a. te bespreken met de brandweer.*			
1.2	**12-08-94**	Enschede	Gemeente Enschede, Milieudienst	B1, A1	Brief aan MILAN, kenmerk 94M007671, met verzoek om een aanvullend advies. *Naar aanleiding van advies (kenmerk MILAN 27.981/A) is er tussen de gemeente en Smallenbroek Vuurwerkbedrijf overleg geweest. De brief bevat de weergave van dat overleg. MILAN wordt verzocht aanvullend te adviseren op alternatieven die in het overleg ter sprake zijn gebracht:* *Smallenbroek vindt de door MILAN geadviseerde hoeveelheid opslag van 1.3G vuurwerk te beperkt. Gemeente verzoekt MILAN te adviseren aangaande opslag van 1.3G in de 3 kleine bunkers. Gevraagd wordt om te adviseren over de maximaal op te slaan hoeveelheid vuurwerk in de kleine bunkers. De gemeente is het niet eens met het advies van MILAN inzake de opstelling van de MAVO-boxen. Het wordt niet zinvol geacht Smallenbroek grote investeringen te laten doen*	• Behandelaar gemeente Enschede • Directeur Milieudienst gemeente Enschede	VGEV016	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					gezien de te verwachten ontwikkelingen met woningbouw op de bedrijfsterreinen aan de Tollenstraat en het naastgelegen bedrijfsterrein. De brief vermeldt verder dat Smallenbroek voorstelt dat om de MAVO-boxen om en om leeg te laten en ter vervanging van de drie lege MAVO-boxen drie 20 ft zeecontainers te plaatsen. Bij een eventuele verhuizing zijn die eenvoudig mee te nemen. De gemeente Enschede verzoekt aan MILAN dan ook om na te gaan of er binnen de inrichting drie 20 ft zeecontainers geplaatst kunnen worden, bij voorkeur in het verlengde van de MAVO-boxen. Tevens wordt in de brief verzocht aan te geven welke maximale hoeveelheden in deze containers mogen worden opgeslagen. De brief van de gemeente geeft verder nadere informatie over de lading van de geladen vrachtwagen.			
1.2	**12-08-94**	Enschede	Gemeente Enschede, Milieudienst	B1, A1	Brief gemeente aan MILAN n.a.v. door MILAN uitgebracht advies. Verzoek om aanvullend advies. *Zie opmerkingen bij ref. VGEV016*	Behandelaar gemeente Enschede Directeur Milieudienst gemeente Enschede	VMIL 001	
1.2	**14-09-94**	Zwolle	Provinciale Planologische Commissie	B1	Advies Provinciale Planologische Commissie over bestemmingsplan Enschede Noord. *Aangegeven wordt geen woningbouw binnen bestemming bedrijven categorie> 3*		LCI 0259	
1.2	**05-10-94**	Den Haag	MILAN	B1, A1	Brief van MILAN, kenmerk 27/981/B, aan gemeente. Betreft aanvullend advies conform verzoek van 12 augustus 1994. *Zie voor details de opmerkingen bij reconstructie verg. verlening onder VGEV017.* *Dossier bevat tevens een handgeschreven concept van deze brief.*	Medewerker MILAN	VMIL 002	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.2	**05-10-94**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt aan de gemeente Enschede t.a.v. de milieudienst een brief. Het betreft een aanvullend advies dat wordt uitgebracht naar aanleiding van de brief van 120894 van de gemeente Enschede en een gesprek/bezoek van 4 oktober 1994. *Het advies vermeldt dat MAVO-boxen voor de opslag van vuurwerk kunnen worden aangemerkt indien er een brandmuur tussen de op lijn geplaatste boxen wordt aangebracht. Verder vermeldt het advies de eisen m.b.t. de brandmuur. Geadviseerd wordt over de maximale hoeveelheden vuurwerk in de kleine bunkers (500 kg 1.3G of 5 ton ander vuurwerk 1.4S/G). De gegevens over de vrachtwagen, zoals vermeld in de brief van de gemeente hebben de instemming van MILAN.* *Verder meldt het advies dat uitbreiding met drie containers zoals afgesproken de instemming heeft van MILAN, indien:* • *de containers brandwerend worden gemaakt (brandwerendheid tussen de bewaarplaatsen ten minste 120 min bedraagt);* • *de containers met een houten deur met een brandwerendheid van ten minste 30 minuten wordt geconstrueerd;* • *per container maximaal 2000 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S/G in ongeopende verpakking wordt opgelegd;* • *deuren niet worden gericht/opengesteld direct in de richting van de overige bewaarplaatsen.*	• B&W gemeente Enschede, Milieudienst • Hoofd Bureau adviseur Milieuvergunningen.	VGEV017	
1.2	**11-10-94**	Zwolle	Gedeputeerde Staten van Overijssel	B1	Goedkeuringsbesluit RGP 94/503 bestemmingsplan Enschede Noord. Verder besluit Gedeputeerde Staten onder de nummers III, IV, V en VI de goedkeuring te onthouden van het bestemmingsplan Enschede Noord betreffende de onder die nummers beschreven		VHRO 016	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					onderwerpen. *Onder andere onthouding wijzigingsbevoegdheid art. 18, sub.2: Geen mogelijkheid om woningen te bouwen bij cat. >3 bedrijven*			
1.2	**28-12-94**	Den Haag	Raad van State	B1	Beroep ingesteld bij de Raad v. State door belanghebbenden tegen bestemmingsplan Enschede Noord		LCI 0259	
1.2	**03-01-95**	Den Haag	Raad van State	B1	Beroep ingesteld bij de Raad v. State door belanghebbenden tegen bestemmingsplan Enschede Noord		LCI 0259	
1.1	**25-10-95**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	A2	mutatie uit het journaal "illegale vuurwerkhandel 1995". Hierin wordt gemeld dat op 29-10-95 vele zwarthandelaren zijn uitgenodigd door firma S. om naar het afsteken van groot vuurwerk in het Volkspark te komen kijken		LCI-0309	
1.1	**27-10-95**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	A2	mutatie uit het journaal "illegale vuurwerkhandel in 1995". Hierin wordt gemeld dat bij S. ene B. werkt die "zwart/illegaal vuurwerkgebeuren regelt"		LCI-0309	
1.1	**13-11-95**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B4	mutatie uit het journaal "illegale vuurwerkhandel in 1995". Hierin wordt als actiepunt voor de Divisie Districtsondersteuning *(van de regiopolitie Twente)* vermeld om de leemtes in de districtelijke vuurwerkhandhaving op te pakken		LCI-0309	
1.2	**24-11-95**	Enschede	Gemeente Enschede, Milieudienst, afdeling Technische Milieuhygiëne	B3, A3	Brief aan geadresseerde. Aankondiging jaarlijkse controle vuurwerkbewaarplaatsen . *Betreft een algemeen rondschrijven.* *Uit brief blijkt dat getoetst wordt aan Besluit opslag vuurwerk milieubeheer. In de brief wordt een handhavingspassage opgenomen. Bij overtreding wordt*	Geadresseerden. Behandelaar gemeente Enschede Ondertekend door directeur Milieudienst Afschrift aan	VGEMII 013	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					direct strafrechtelijk en/of bestuursrechtelijk opgetreden. Aangegeven wordt dat de hoeveelheid vuurwerk in een winkel maximaal 50 kg. mag zijn i.t.t. de 15 kilo die in de voorschriften is genoemd.	regiopolitie Twente		
1.1	**29-12-95**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B1	mutatie in het bedrijfsprocessensysteem (BPS) van het bezoek door de Afdeling Bijzondere Wetten *(samen met de gemeente)* aan S.E. Fireworks in het kader van de jaarlijkse vuurwerkcontrole: "Informatie wijst op overtreding. Constatering van opslag. Verder geen activiteiten geconstateerd".		LCI-0309	
1.2	**12-01-96**	Enschede	Gemeente Enschede, Milieudienst, afdeling Technische Milieuhygiëne	C4, A3	Brief gemeente aan SE Fireworks, kenmerk 96M00314 TMH. Brief bevat weergave controlebezoek van 29 december 1995. *Controle is uitgevoerd door de gemeente Enschede en de regiopolitie Twente.* *Tijdens het bezoek is geconstateerd dat er nauwelijks vuurwerk voor detaillisten binnen de inrichting werd opgeslagen.* *Vastgesteld werd dat er ten aanzien van de opslag van vuurwerk verder geen misstanden zijn geconstateerd*	Eigenaar vuurwerkbedrijf Behandelaar gemeente Enschede Ondertekend door directeur Milieudienst Medewerker politie Enschede	VGEMH 014	
1.2	**26-07-96**	Den Haag	Raad van State	B1, B4	Uitspraak door Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State betreffende bestemmingsplan Enschede Noord		LCI 0259	
1.2	**01-08-96**	Den Haag	RVI	C2	Vergunning bezigen stilzwijgend verlengd tot de inwerkingtreding van het nieuwe Vuurwerkbesluit Wms. *Op deze datum zou de uitvoering van de vergunningverlening door middel van een nieuw Vuurwerkbesluit bij het Ministerie VROM hebben moeten liggen.*	Medewerker RVI	RVI/BEZ.176	
1.2	**01-8-96**	Den Haag	RVI	C2	Vergunning afleveren stilzwijgend verlengd tot de inwerkingtreding van het nieuwe Vuurwerkbesluit Wms. *Op deze datum zou de uitvoering van de*	Medewerker RVI	RVI/Afl.314	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					vergunningverlening door middel van een nieuw Vuurwerkbesluit bij het Ministerie VROM hebben moeten liggen.			
1.2	**14-08-96**	Den Haag	Raad van State	B1	Brief van de Raad van State aan Gemeente Enschede betreffende rectificatie uitspraak inzake bestemmingsplan Enschede Noord		LCI 0259	
1.2	**19-08-96**	Rotterdam	RVI	B1	De RVI verleent aan S.E. Fireworks een ontheffing onder nummer RVI-MOV/0035 voor het vervoer over de weg van voorgemonteerd vuurwerk zonder knaleffect, van Klasse I van bijlage I ADR van het VLG. *De beschikking wordt verleend van 1 oktober 1996 tot 30 september 1999.*	Medewerker RVI	VRVI020 / RVI-MOV / 0035	
1.2	**11-09-96**	Enschede	S.E. Fireworks BV	B1, A3	S.E. Fireworks zendt aan de regio Twente, p/a Bouw en Milieudienst, een brief. In de brief wordt verzocht een drietal zeecontainers te mogen plaatsen conform bijgevoegde tekeningen met daarin een opslag van 4500 kg 1.4G per container. De containers worden met een tussenruimte van 1 meter van elkaar geplaatst. *In de aanhef van de brief wordt gerefereerd aan de bespreking van 110996 om de oude hinderwet(vergunning) aan te passen.*	• Gemeente Enschede • Directeur SE Fireworks.	VGEV018	
1.2	**23-09-96**	Enschede	Gemeente Enschede - Milieudienst	B1, A1	De gemeente Enschede zendt een brief (kenmerk 96M007963TMH) aan MILAN met het verzoek wederom te adviseren op de aanvraag van 1994, aangevuld met de brief van 11 september 1996. *Zie opmerkingen onder ref. VMIL 003*	• Behandelaar MILAN • Behandelaar gemeente Enschede • Directeur Bouw- en Milieudienst	GVEV019	
1.2	**23-09-96**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en Milieudienst, Milieudienst	B1, A1	De gemeente Enschede zendt een brief (kenmerk 96M007963TMH) aan MILAN met het verzoek wederom te adviseren op de aanvraag van 1994, aangevuld met de brief van 11 september 1996.	Behandelaar gemeente Enschede	VMIL 003	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					De reden om nogmaals advies te vragen is dat in de loop der tijd de inzichten en de eventuele voorschriften kunnen zijn gewijzigd. *Als bijlage bij de brief wordt het aanvullend verzoek van S.E. Fireworks meegestuurd. alsmede de bij dit verzoek behorende tekeningen.*	Ondertekenaar: Directeur Bouw- en Milieudienst Medewerker MILAN		
1.2	**25-09-96**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt een brief aan B&W Enschede t.a.v. de Milieudienst. De brief betreft een advies op de aanvraag milieuvergunning. De brief van MILAN is een antwoord op de brief van de gemeente Enschede van 23 september 1996. *Gemeld wordt dat de adviezen die uitgebracht zijn door MILAN in 1994 nog steeds van toepassing zijn. Voor overige aanvullende voorschriften wordt verwezen naar het handboek milieuvergunningen, uitgave december 1995, hoofdstuk III.2, inzake de opslag en verkoop van vuurwerk.* *MILAN meldt verder in de brief dat het gegeven commentaar niet beschouwd kan worden als een advies, omdat de ontwerp-beschikking ontbreekt. Verzocht wordt om de ontwerp-beschikking formeel voor advies aan MILAN aan te bieden.*	• Waarnemend Hoofd Bureau adviseur milieuvergunning en MILAN • Behandelaar MILAN	GVEV020	
1.2	**25-09-96**	Den Haag	MILAN	B1, A1	Brief van MILAN aan gemeente, kenmerk 27.981/C. Betreft advies in antwoord op verzoek gemeente van 23 september 1996. *Zie ook opmerkingen in het kader van reconstructie vergunningverlening.* *Ref. VGEV020*	Behandelaar MILAN	VMIL 004	
1.2	**08-11-96**	Enschede	Gemeente	B1, A1	De milieudienst van de gemeente Enschede ontvangt de	• Eigenaar	VGEV021	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			Enschede (Milieudienst)		definitieve aanvraag (nummer 6886) van S.E. Fireworks om een revisievergunning in het kader van de Hinderwet. *Verzocht wordt om een nieuwe de gehele inrichting omvattende vergunning in verband met de verandering/wijziging van de inrichting voor welke reeds een vergunning werd verleend.* *In de aanvraag is onder 'opgave van activiteiten in de inrichting' wordt aangegeven: 'opslag van vuurwerk'.* *Kopje 'omgeving': afstand tot dichtstbijzijnde woning van derden bedraagt 12 meter. Het betreft een burgerwoning (ter onderscheiding van bedrijfswoning en bovenwoning).* *Onder 'coördinatie bouwvergunning' wordt aangegeven dat bouwvergunning niet nodig is. Onder 'beschrijving inrichting - voorzieningen ter beperking van brand' is aangekruist: dat blusmiddelen/installatie volgens tekening is. De optie 'aanvalsplan' is niet aangekruist.* *Bij de aanvraag is een opgave aanwezig met daarin een beschrijving van de bewaarplaatsen voor vuurwerk en de maximale capaciteit per gevaarklasse per soort bewaarplaats.*	SE Fireworks		
1.2	**11-11-96**	Enschede	Milieudienst gemeente Enschede	B2, A3	B&W van de gemeente Enschede stuurt aan SE Fireworks een brief met een ontvangstbewijs vergunningaanvraag Wet milieubeheer. *Betreft aanvraag van 8 november 1996*	• Eigenaar SE Fireworks • Directeur Bouw- en Milieudienst	VGEV022	
1.2	**12-11-96**	Enschede	Gemeente Enschede	B1, A2	Intern formulier (ongedateerd) dat betrekking heeft op de legesberekening en de afhandeling van de vergunningaanvraag Wet milieubeheer 6886. Het formulier vermeldt dat de aanvraag ook intern verzonden is aan VEZ, BD, GM.	• Behandelaar gemeente Enschede	VGEV023	
1.2	**18-11-96**	Enschede	Gemeenteraad Enschede	B4	2e herziening bestemmingsplan Enschede Noord *Wijziging voorschriften bestemmingsplan Enschede*		VHRO 018	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Noord. Goedkeuring GS d.d. 28 februari 1997.			
1.1	**30-12-96**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B1	mutatie in het BPS van het bezoek aan S.E. Fireworks door de Afdeling Bijzondere Wetten en de Milieudienst *(van de gemeente)* in het kader van de jaarlijkse vuurwerkcontrole: "Er is geconstateerd dat de bunkers in gebruik zijn *(door derden)* voor klein vuurwerk. Verder geen bijzonderheden.		LCI-0309	
1.2	**10-01-97**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en Milieudienst, afdeling Technische Milieuhygiëne	C4, A3	Brief gemeente aan SE Fireworks, kenmerk 96M010934 TMH. Brief bevat weergave controlebezoek van 30 december 1996. *Controle is uitgevoerd door de gemeente Enschede en de regiopolitie Twente.* *Tijdens het bezoek is geconstateerd dat er nauwelijks vuurwerk voor detaillisten binnen de inrichting werd opgeslagen.* *Vastgesteld werd dat er ten aanzien van de opslag van vuurwerk verder geen misstanden zijn geconstateerd*	Eigenaar vuurwerkbedrijf Behandelaar gemeente Enschede Ondertekend door directeur Bouw- en Milieudienst	VGEMH 015	
1.2	**21-01-97**	Enschede	Bouw- en milieudienst van de gemeente Enschede	B4	Ontwerp-besluit voor een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning (vergunning Wet milieubeheer) voor een inrichting voor opslag van vuurwerk. *In het ontwerp-besluit wordt aangegeven dat B&W voornemens zijn de gevraagde vergunning te verlenen en dat er geen bezwaar bestaat tegen verlening van de vergunning. Het besluit bevat verder standaardoverwegingen. Verder is er nog een nadere motivering aan het besluit verbonden waarin wordt opgemerkt dat geen aanleiding bestaat om de vergunning te weigeren, aangezien door het geven van voorschriften het belang van de bescherming van het milieu voldoende kan worden gewaarborgd. De aanvraag maakt onderdeel uit van de vergunning. Verder wordt gemeld dat voorschriften zijn opgenomen ten aanzien van een aantal*	• Eigenaar vuurwerkbedrijf • Directeur Milieudienst • Inspecteur milieuhygiëne Zwolle.	VGEV024	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					met name genoemde onderwerpen. Een exemplaar van de vergunning wordt toegezonden aan de vergunninghouder en de Inspecteur Milieuhygiëne.			
1.2	**21-01-97**	Gemeente Enschede	??	B2, A2	Uitdraai (ongedateerd) van adresbestanden. *Vermoedelijk heeft de uitdraai te maken met het bepalen van de kring van belanghebbenden/omwonenden.*	??	VGEV024	
1.2	**22-01-97**	Enschede	Particulier	B1, A3	Een particulier zendt de gemeente Enschede een bedenking naar aanleiding van de aanvraag van SE Fireworks BV. *De particulier maakt bezwaren tegen het plaatsen van een dergelijke inrichting in een woonwijk en hij vraagt zich af hoe het in deze tijd het mogelijk is dat een dergelijke onderneming nog steeds zo gehuisvest is. Hij vraagt zich verder af waarom er niet verhuisd wordt naar een lokatie op het industriegebied buiten de stad.*	• Particulieren • Bouw- en milieudienst gemeente Enschede	VGEV025	
1.2	**23-01-97**	Enschede	Bouw- en milieudienst gemeente Enschede	B2, A3	Er verschijnt een openbare kennisgeving van het ontwerp-besluit van de vergunning. *De strekking van het ontwerp van het besluit is het verlenen van een vergunning onder het geven van voorschriften in het belang van de bescherming van het milieu. De openbare kennisgeving geeft aan dat gemotiveerde bedenkingen tot 21 februari 1997 kunnen worden ingediend. Tevens dat er een mogelijkheid tot een mondelinge gedachtenwisseling is met de gemeente Enschede (bouw- en milieudienst) op 19 februari.*	• Een ieder • Directeur Bouw- en milieudienst		
1.2	**27-01-97**	Zwolle	RIMH Overijssel	B1	Interne mutatie, betreffende een ontvangsregistratie van de ontwerp-beschikking van SE Fireworks.		IMH 9799709B	
1.2	**28-01-97**	Enschede	Bouw- en milieudienst	B2, A3	De gemeente Enschede zendt een brief aan SE Fireworks waarbij een fotokopie van een ingebracht bezwaar met betrekking tot het ontwerp-besluit wordt toegezonden.	• Waarnemend directeur Bouw- en milieudienst gemeente	VGEV027	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
						Enschede		
1.2	**10-02-97**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt een brief aan B&W gemeente Enschede betreffende een advies behorende bij de vergunningaanvraag SE Fireworks. In de brief wordt gerefereerd aan gegevens van 23 januari 1997. *Het advies luidt: op grond van de normering vallen de aangegeven hoeveelheden binnen de noodzakelijke veiligheidsafstanden. De betonnen afscheidingen van de vuurwerkbewaarplaatsen moeten gemaakt zijn van een betonnen bewapeningsnet van minimal 5 mm en een maaswijdte van tenminste 50 mm. De betonnen vloeren moeten zijn afgedekt met een materiaal dat geen vonkvorming kan veroorzaken. Voor het overige moet de constructie voldoen aan het handboek milieuvergunningen hoofdstuk III.2 Tevens verzoekt MILAN om de ontwerp-beschikking na opmaak formeel voor advies aan te bieden.*	• Behandelaars MILAN	VGEV028	
1.2	**10-02-97**	Den Haag	MILAN	B1, A1	Brief MILAN aan gemeente, t.a.v. Milieudienst, kenmerk 27.981/D. Betreft advies naar aanleiding van gegevens van 23 januari 1997. *Zie voor inhoud advies reconstructie vergunningverlening Ref VGEV028*	Behandelaars MILAN	VMIL 005	
1.2	**24-02-97**	Enschede	Bouw- en milieudienst gemeente Enschede	B1, A1	De gemeente Enschede zendt aan MILAN een brief. *De brief betreft een reactie op advies van MILAN d.d. 100297. De brief bevat een weergave van een telefoongesprek tussen een medewerker van de gemeente Enschede en MILAN op 18 februari 1997.* *In het gesprek is aangegeven door dat er nu geen eisen meer kunnen worden gesteld aan het betonbewapeningsnet. Het betreft bestaande gebouwen.*	• Behandelaar MILAN • Behandelaar gemeente Enschede • Waarnemend Directeur Bouw- en milieudienst gemeente Enschede	VGEV 029	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Verder wordt aangegeven dat de toegezonden stukken de ontwerp-beschikking betreft. Aan de medewerker van de gemeente werd meegedeeld dat er geen aandacht hoeft te worden besteed aan het betonbewapeningsnet en dat MILAN akkoord gaat met de ontwerp-beschikking.	(ondertekenaar brief)		
1.2	**24-02-97**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en Milieudienst	B1, A1	Brief gemeente aan MILAN naar aanleiding van advies van 10 februari 1997, kenmerk 97B002048 M. *Voor inhoud brief wordt verwezen naar reconstructie vergunningverlening. Ref VGEV029*	Behandelaar MILAN Behandelaar van de gemeente Enschede Ondertekenaar: Waarnemend directeur Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede	VMIL 006	
1.2	**06-03-97**	Enschede op locatie S.E. Fireworks	RVI sector handhaving	B1	RVI voert een broncontrole vergunninghouders vuurwerk uit bij S.E. Fireworks aan de Tollenstraat 50 te Enschede. *Tijdens de controle treft de RVI de bezigingsvergunning nr. RVI/BEZ.176 aan de afleveringsvergunning onder nummer RVI/AFLG314. Verder wordt aangetroffen een ontheffing voorgemonteerd vuurwerk onder nummer RVI-MOV/0035. Men toonde het register van het vuurwerk, diploma's en ADR-certifica-ten. Verder werd aan de controleur een brief van de RVI getoond van 22 maart 1995 onder nummer RVI/BEZ./des. De brief vermeldde een aantal namen die niet als deskundigen kon worden geregistreerd op de vergunning wegens het ontbreken van een erkend diploma.* *Naar de mening van de controleur is dit in strijd met de wettelijke voorschriften en de richtlijn "broncontrole vergunninghouders vuurwerk".* *Voorgesteld wordt de brief te herroepen.*	Medewerker RVI-team Midden RVI teamleider	VRVI021/ RVIC / 060397/1000/3132/R	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.2	**24-03-97**	Brummen	RVI sector handhaving	C4, A2	Rapport VLG, naar aanleiding van controle van 6 maart 1997. Bij het rapport behoort een aantal bijlagen. Uitgezonderd een uittreksel van de KvK en het register vuurwerk 1997 zijn deze bijlagen niet in de onderzoeksdossiers aangetroffen. *Vastgesteld werd dat het register niet op de juiste wijze werd bijgehouden. Verder werden geen overtredingen gepleegd. Vermeld wordt dat over de opslag van vuurwerk geen opmerkingen zijn.*	Medewerker RVI-team Midden	VRVI021	
1.2	**22-04-97**	Enschede	B&W gemeente Enschede	B4	Besluit (kenmerk H6886) tot verlening vergunning (Wet milieubeheer) voor een nieuwe de gehele inrichting omvattende vergunning, voor een inrichting voor opslag van vuurwerk. *Aan de vergunning zijn voorschriften verbonden. Volgens de vergunning mogen de volgende hoeveelheden worden opgeslagen:* • *In de drie kleine bewaarplaatsen mag maximaal 500 kg 1.3G of 5000 kg 1.4S en 1.4G worden opgeslagen. Bij opslag van 1.3G en 1.4G/1.4S blijft een maximale toelaatbare hoeveelheid 500 kg.* • *Bewaarplaatsen 1 t/m 4 en 6 t/m 10 mag maximaal 7000 1.4S en 1.4G worden opgeslagen.* • *Bewaarplaats 5 mag maximaal 500 kg 1.3 G of 7000 1.4S en 1.4G worden opgeslagen.* • *In de MAVO-boxen, dan wel de zeecontainers mag maximaal 2000 kg 1.4S en 1.4G worden opgeslagen.* • *In de werkmontage en ompakruimte mag ten hoogste 100 kg 1.1G of 250 kg 1.3G, 1.4S en 1.4G worden opgeslagen. Bij gelijktijdige aanwezigheid van deze 4 klassen mag de maximale hoeveelheid 100 kg bedragen.*	• Eigenaar SE Fireworks • Directeur Milieudienst (tekent de beschikking) • Wethouder parafeert conform. • Bezwaarde • Inspecteur Milieuhygiëne • directeur koninklijke landmacht.	VGEV030	

ONDERZOEK VUURWERKRAMP ENSCHEDE
Deelreconstructie cluster 1
Pro-actie en preventie

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.2	**24-04-97**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en milieudienst	B2, A3	Openbare kennisgeving van het besluit tot verlening vergunning aan SE Fireworks. *Strekking van het besluit is dat het besluit niet gewijzigd is ten opzichte van het ontwerp-besluit. Het betreft het verlenen van een vergunning onder het geven van voorschriften in het belang van de bescherming van het milieu. Tevens bevat de kennisgeving de mededeling dat beroep kan worden ingesteld tegen het besluit voor 6 juni 1997.*	• Directeur milieudienst.	VGEV031	
1.2	**01-05-97**	Den Haag	MILAN	A1	MILAN zendt een brief aan B&W van de gemeente Enschede t.a.v. de milieudienst. In de brief wordt aangegeven dat MILAN geen bezwaren heeft tegen het besluit tot het verlenen van de vergunning.	• Behandelaar MILAN • Ondertekenaar MILAN	VGEV032	
1.2	**01-05-97**	Den Haag	MILAN	A1	MILAN zendt aan B&W van de gemeente Enschede t.a.v. de milieudienst een brief met het kenmerk 27.981/E. *MILAN bericht geen bezwaren te hebben tegen de definitieve beschikking.*	• Behandelaar MILAN • Ondertekenaar MILAN	VMIL007	
1.1	**09-11-97**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	A2	mutatie in het BPS van een bommelding bij de echtgenote van de eigenaar van S.E. Fireworks: "Er heeft geen ontploffing plaatsgevonden."		LCI-0309	
1.1	**30-12-97**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	A2 B4	mutatie in het BPS over het bezoek aan S.E. Fireworks n.a.v in beslag genomen vuurwerk: "Ter plaatse werd vuurwerk aangetroffen t.b.v particulier gebruik, dat niet aan de voorschriften voldeed en in beslag werd genomen. Afgehandeld na consultatie van de Keuringsdienst van Waren te Rotterdam."		LCI-0309	
1.2	**15-01-98**	Rotterdam	RVI sector Marktordening Vervoerinformatie Centrum	C4, A3	Brief aan S.E. Fireworks B.V., kenmerk Mi/vic. Aangegeven wordt dat de bezigingsvergunning, nr. RVI/BEZ. 176 niet meer geldig is. In verband met verlenging van de vergunning wordt verzocht schriftelijk aan te geven of er mutaties zijn opgetreden ten opzichte van de Bijlage I en II van de vorige vergunning.	RVI / VIC	VRVI022	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Door SE wordt niet gereageerd op de check op de juistheid van deze gegevens. SE (alsook de andere bedrijven) achten het niet zinvol de vergunningen aan te passen of te verlengen. Men wacht liever de overdracht van de vergunningen naar VROM af. *De vergunning is sinds 1 januari 1996 niet meer geldig omdat op dat moment de Wet vervoer gevaarlijke stoffen in werking is getreden.*			
1.2	**16-06-98**	Den Haag	MILAN	C4, A1	Brief aan B&W, kenmerk 27.981/F., betreffende vergunning H 6886. Brief bevat weergave resultaten controlebezoek uitgevoerd door MILAN. Overtredingen worden geconstateerd. Genoemde punten zijn binnen een maand te realiseren of te corrigeren. *Constateringen:* *In bunker 1 wordt naast vuurwerk tevens ontvlambare stof klasse 3 aangetroffen.* *In bunker 4 staan verschillende dozen met foutieve sticker (1.3G 0335, moet zijn 1.4G 0336).* *Bunker 8 heeft geen kozijnaanslag.* *In bunker 12 staat afvalvuurwerk, ontvlambare stof en losse mortierbommen bij elkaar.* *In sommige bunkers staat een combinatie van 1.3 en 1.4.* *Het vuurwerk is te hoog opgestapeld, bijna tegen de sprinklerinstallatie.* *In loods wordt voor afvoer gereed vuurwerk aangetroffen (300 a 400 kilo) dit mag niet volgens de vergunning.* *Er staan 7 containers, terwijl op de tekening drie containers staan aangegeven. MILAN heeft hiertegen geen bezwaar* *In één van de containers staat 3000 kg vuurwerk i.p.v. 2000 kg vuurwerk.* *Afvalvuurwerk moet in een aparte bunker worden*	Behandelaar MILAN Ondertekenaar MILAN Brief in afschrift aan: Medewerker Bouw- en Milieudienst Enschede Directeuren SE Fireworks	VGEM 016	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					opgeslagen.			
1.2	**16-06-98**	Den Haag	MILAN	C4, A1	MILAN zendt aan B&W van de gemeente Enschede een brief (kenmerk 27.981/F). *De brief gaat over een uitgevoerde controle bij SE Fireworks. Voor de inhoud van de brief wordt verwezen naar de inhoud van de reconstructie 'handhaving' onder nummer VGEMH016.*	• Behandelaar MILAN • Ondertekenaar MILAN • Directeuren SE Fireworks hebben een afschrift van de MILAN-brief ontvangen	VMIL008	
1.2	**21-09-98**	Enschede	Gemeenteraad Enschede	B1	7e herziening bestemmingsplan Enschede Noord. *Voorschriften wijzigingen.* *Wijzigingsbevoegdheid + categorie indeling Enschede Noord*		Raad g.g.	
1.2	**23-09-98**	Arnhem	IMH-Oost	B1	Brief van Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne Oost aan B&W Enschede betreffende project sanering stukkenstroom. *Vanaf 1 november 1998 start het project sanering stukkenstroom. Vanaf deze datum kan worden volstaan met het toesturen van stukken en kerngegevens op de wijze zoals vermeld in een notitie 'werkafspraken tussen IMH en bevoegde instanties'.*		IMH 0098920	
1.1	**25-9-98**	Enschede	SE Fireworks	B1, A3	Brief van SE in verband met wisseling van eigenaar. Citaat uit deze brief: "*Voor u als klant wijzigt er niets en blijft zoals u gewend bent, dat wil zeggen dat persoonlijke aandacht, alsmede service en kwaliteit, bij ons hoog in het vaandel blijven staan". De wisseling vindt plaats in januari 1998.*	Het team van SE. Medewerker RVI	RVI	
1.2	**05-10-98**	Enschede	S.E. Fireworks	B1, A3	Bedrijf dient een aanvraag in voor het wijzigen van de afleveringsvergunning. Als toelichting op deze aanvraag wordt opgemerkt dat het bedrijf een deel van haar	Directeur S.E. Fireworks Medewerker RVI	VRVI023	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					activiteiten aan het verleggen is en zich nog meer gaat toeleggen op de verkoop van professioneel vuurwerk . Het verzoek is de vergunning zo te wijzigen dat het mogelijk is aan een onbepaalde groep (bezigings)vergunninghouders vuurwerk te kunnen leveren. In de bestaande vergunning is dit beperkt tot een groep van 15 vergunninghouders. *Bij de brief is een rondschrijven gevoegd van 25 september 1998, waarin de relaties van S.E. Fireworks op de hoogte worden gesteld van het terugtreden van de voormalige eigenaren*			
1.2	**07-10-98**	Enschede	SE Fireworks	B1, A3	SE Fireworks zendt een brief aan Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede betreffende een (concept) aanvraag voor het uitbreiden van de opslagcapaciteit. *Aangevraagd wordt de uitbreiding van het aantal zeecontainers, het verhogen van het maximum per zeecontainer tot 3000 kg, het verhogen van het maximum per MAVO-box tot 3000 kg, verhoging van het maximum in de ompakruimte tot 500 kg.* *Reden voor de aanvraag is het aantal te verwachten evenementen in het jaar 2000 en de jaren hierna. Onder referentie naar tekening nummer 6 wordt uitbreiding van het aantal kg gevraagd.*	• Behandelaar gemeente Enschede • Directeur SE Fireworks	VGEV033	
1.2	**08-10-98**	Rotterdam	RVI	B4	Betreft de verleende afleveringsvergunning op aanvraag van 5 oktober 1998. Nummer RVI/AFGL.314A. *Vergund wordt de aflevering , dan wel het ter aflevering aanwezig houden van groot vuurwerk van klasse 1 van het ADR. De vergunning geldt tot de inwerkingtreding van het eerstvolgende Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen.* *Als voorwaarde wordt gesteld dat een en ander alleen*	Behandelend ambtenaar namens Minister van Verkeer en Waterstaat	VRVI024 RVI/AFGL. 314A.	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					mag geschieden ten behoeve van vergunninghouders voor het bezigen van groot vuurwerk. Tevens dient een register bijgehouden te worden inzake de aan- en afvoer van de ontploffingsgevaarlijke stoffen *In de vergunning is sprake van een advies van de korpschef van politie.* *In de vergunning wordt aangegeven dat door de verzoeker namen en adressen verstrekt zijn van degenen aan wie ontploffingsgevaarlijke stoffen worden afgeleverd, dan wel ter aflevering aanwezig gehouden worden.*			
1.2	**17-11-98**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en milieudienst, sector VROM, afdeling milieu	B1, A1	De gemeente zendt een brief aan MILAN betreffende een verzoek om een vooradvies inzake de uitbreiding van de inrichting. *Er wordt advies gevraagd over de uitbreiding van het aantal zeecontainers en de verhoging van het toegestane gewicht voor de zeecontainers, MAVO-boxen en ompakruimte.*	• Medewerker Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede • Hoofd afdeling Milieu gemeente Enschede (ondertekenaar) • Behandelaar MILAN	VGEV 034	
1.2	**17-11-98**	Enschede	Gemeente Enschede Bouw- en milieudienst	B1, A1	De gemeente Enschede zendt aan MILAN een brief met een verzoek tot advies over verzoek van SE Fireworks tot uitbreiding van de opslag van vuurwerk. Bij de brief zijn gevoegd het verzoek van SE Fireworks van 7 oktober met tekening. *Uit de tekening blijkt dat 11 zeecontainers extra zijn ingetekend in de bij de Wm-vergunning van 22 april behorende tekening.*	• Behandelaar gemeente Enschede • Hoofd afd. Milieu gemeente Enschede als ondertekenaar • Medewerker MILAN	VMIL009	
1.2	**25-01-99**	Enschede	Gemeente	B1, A1	De gemeente zendt een brief met het kenmerk	• Behandelaar	VGEV035	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
			Enschede, Bouw- en milieudienst, sector VROM, afdeling milieu		99B001466MIL aan MILAN betreffende een herinnering aan de adviesaanvraag van 17 november 1998. *Aangegeven wordt dat de aanvraag stagneert door het achterwege blijven van het advies. Het bedrijf heeft er groot belang bij dat het een en ander tijdig wordt vergund, omdat het komende jaar een grote omzet in vuurwerk moet worden verwacht, zodat er voldoende opslagcapaciteit voorhanden dient te zijn. Verzocht wordt binnen 2 weken een advies te verzenden.*	gemeente Enschede • Medewerker MILAN • Hoofd afd. Milieu gemeente Enschede		
1.2	**25-01-99**	Enschede	Gemeente Enschede Bouw- en milieudienst, afdeling milieu	B1, A1	De gemeente zendt een brief met het kenmerk 99B001466MIL aan MILAN betreffende een herinnering aan de adviesaanvraag van 17 november 1998. *Zie opmerkingen ref. VGEV035*	• Medewerker afd. Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede • Hoofd afd. Milieu gemeente Enschede • Medewerker MILAN • Directeur SE Fireworks (afschrift ontvangen).	VMIL010	
1.2	**02-02-99**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en milieudienst.	B1, A1	De gemeente zendt aan MILAN een faxbericht. De fax heeft betrekking op stukken inzake het verzoek van SE Fireworks voor uitbreiding van de vuurwerkopslag. *Betreft dezelfde stukken als gezonden op 17 november 1998.* *Zie ref. VMIL009*	• Medewerker Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede • Medewerker MILAN	VMIL011	
1.2	**09-02-99**	Enschede	SE Fireworks	B1, A1	SE Fireworks zendt aan Bouw- en milieudienst van de gemeente Enschede een fax met een weergave van het gesprek tussen de directeur van SE Fireworks en een	• Directeur SE Fireworks • Behandelaar	VGEV036	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					medewerker van de Bouw- en Milieudienst. *De fax vermeldt dat de voorkeur van SE Fireworks in de nieuw te realiseren nieuwbouw voor de opslag van vuurwerk zou zijn tot ongeveer 200.000 kg netto. Bruto zou dit zijn 600.000 kg volgens de gegevens van de Seveso-richtlijn. Volgt een beschrijving van de subklasse van klasse I. Een lijstje wordt in de fax weergegeven, onderverdeeld in klassen 1.3G, 1.4S, 1.1G, 1.2G, 1.3G, 1.4G en 1.4S.*	gemeente Enschede		
1.2	**22-02-99**	Den Haag ?	MILAN?	B1, A1	Bezoekverslag 'opslag en verkoop vuurwerk'. Datum onbekend *Het betreft een verslag dat vrijwel zeker is opgemaakt door MILAN.* *Het verslag vermeldt dat er dezerzijds geen bezwaar is tegen het verhogen van de hoeveelheden van 2000 kg naar 3500 kg. Tijdelijke oplossing in afwachting van verhuizing. In de toekomst in principe geen container.*	• Controleurs MILAN	VMIL012	
1.2	**23-02-99**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt een brief (kenmerk MILAN/27.981/G) aan B&W gemeente Enschede, Bouw- en milieudienst medewerker Bouw- en Milieudienst. *Een controleur van MILAN heeft op 190299 een bezoek gebracht aan SE Fireworks, waarbij is afgesproken dat de containers op lijn worden gezet en niet tegenover elkaar. Gesproken werd met de directeuren van SE Fireworks. Het betreft hier een tijdelijke oplossing, in afwachting van de realisatie van de nieuwbouwplannen. In de nieuwbouw worden geen containers meer gepland. Het advies luidt dat MILAN zich kan verenigen met de verhoging van de hoeveelheid vuurwerk per opslagruimte en de uitbreiding van het aantal containers. In de brief wordt aangetekend: hoewel de opslag in zeecontainers niet mijn voorkeur geniet. Tevens wordt geadviseerd in de*	• Gemeente Enschede • Adviseur MILAN	VGEV037	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					ompakruimte een handbediende sprinklerinstallatie te installeren, dan kan de opslag in deze ruimte verhoogd worden tot 500 kg.			
1.2	**23-02-99**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt B&W van de gemeente Enschede, Bouw- en milieudienst een brief, kenmerk MILAN/27.981/G, met een advies naar aanleiding van een verzoek van de gemeente. *Indien de ompakruimte wordt voorzien van een handbediende sprinklerinstallatie kan de hoeveelheid hier worden uitgebreid tot 500 kg.* *Overigens wordt voor de inhoud van de brief verwezen naar de reconstructie vergunningverlening ref. VGEV037*	• Gemeente Enschede • Adviseur MILAN	VMIL013	
1.2	**29-03-99**	Enschede	SE Fireworks/gemeente Enschede	B1, A3	Definitieve aanvraag om een vergunning voor het veranderen - met een tijdelijk karakter - voor een termijn van 3 jaar - voor een opslag van vuurwerk. *In de aanvraag worden omschreven de veranderingen t.o.v. de vigerende vergunningen: de uitbreiding van 3 naar 14 zeecontainers en het verruimen van de hoeveelheden vuurwerk in de verschillende bewaarplaatsen. De aanvraag vermeldt gevarenklassen 1.4S en 1.4G in plaats van 1.1G of 1.3G, 1.4S en 1.4G. De aanvraag vermeldt tevens het verhogen van de maximale opslag van de zeecontainers van 2000 kg naar 3500 kg, van de MAVO-boxen van 2000 kg naar 3500 kg.*	• Directeur SE Fireworks	VGEV038	
1.2	**03-99**	Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	B1	Onderzoeksrapport 'Externe veiligheidsrisico's in Overijssel-stationaire objecten'. In opdracht van de provincie Overijssel. *Se FireWorks staat genoemd onder de Zorgplichtige bedrijven (BRZO 1992 par2. Doch komt niet voor op de lijst van PBZO-bedrijven (Seveso-2-richtlijn art. 6/7, BRZO 1998 par. 2)* *SEF staat tevens op de lijst met aanbevolen*	AVIV-Enschede	LCI - 147	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					aanvalsplannen. *Alle bedrijven voldoen aan de min. afstand m.b.t. het evaluatiegebied*			
1.2	**12-04-99**	Brandweer kazerne	Gem. Brandweer	B1	Kort verslag bezoek AVIV. *M.b.t. S.E. Fireworks is de vraag wat het maatgevend scenario is. AVIV: 'explosie' moet 'felle brand' zijn. Verwachting is dat verpakt vuurwerk geen massa explosie oplevert* *Brandweer kent het bestaan van de BZK-brochure 'Bestrijding ongevallen met ontplofbare stoffen', doch hebben deze niet gebruikt.*	AVIV en brandweer Enschede	LCI - 313 I - HP. OP.	
1.2	**15-04-99**		RVI	B1, A2	Betreft notitie. *Gedateerd 15 april 1999. Na de naw-gegevens volgt het nummer RVI/BEZ/176. Op het formulier staat aangetekend dat op S.E. Fireworks een nieuwe ondernemer zit, en dat een medewerker van de politie Enschede moet worden teruggebeld.*	Medewerker politie Enschede	VRVI025	
1.2	**22-04-99**	Enschede	S.E. Fireworks	B1, A3	Betreft een fax aan het VIC. *Verzoek tot bijplaatsing aantal personen onder bijlage II deskundig personeel. Tevens verzoek tot verwijdering van deze lijst t.a.v. drie personen.*	Directeur S.E. Fireworks	VRVI026	
1.2	**27-04-99**	Den Haag	RVI	B1, A2	Brief aan regiopolitie Twente (regio 5) gericht aan de korpschef, kenmerk Mi/vic. Verzoek om advies inzake het wijzigen van de aan S.E. Fireworks verleende bezigingsvergunning. De wijziging betreft een toevoeging aan bijlage II van deskundige personen.	Behandelend ambtenaar RVI/VIC Korpschef van de politie	VRVI027	
1.2	**29-04-99**	Enschede	S.E. Fireworks	B1, A3	Betreft fax aan VIC. *Bij de fax is een rondschrijven gevoegd van 25 september 1998, waarin de relaties van S.E. Fireworks op de hoogte worden gesteld van het terugtreden van de voormalige*	Directeur S.E. Fireworks	VRVI028	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					eigenaren.			
1.2	**06-05-99**	Enschede	Regiopolitie Twente	B1, A3	Brief aan RVI-ViC betreffende een advies van de korpschef inzake wijziging van de bezigingsvergunning. Er bestaan geen bezwaren tegen het wijzigen van de vergunning.	Korpschef van de politie	VRVI029	
1.2	**10-05-99**	Enschede	B&W gemeente Enschede - Bouw- en milieudienst	B4	Ontwerp-besluit (nummer 1723) voor de veranderingsvergunning (Wet milieubeheer) met een tijdelijk karakter voor de duur van drie jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk. *B&W zijn voornemens de vergunning te verlenen onder de aangehechte voorschriften. Uit de motivatie blijkt dat aan het ontwerp-besluit voorschriften zijn verbonden met betrekking tot instructie personeel en opslag van vuurwerk.*	• Hoofd afdeling Milieu van de Bouw- en milieudienst • SE Fireworks • Ministerie van Defensie - MILAN	VGEV039	
1.2	**12-05-99**	Enschede	B&W gemeente Enschede - Bouw- en milieudienst	B2, A3	Openbare kennisgeving van het ontwerp-besluit vergunning (Wet milieubeheer) met daarin vermeld ter inzagelegging. *Aangegeven wordt dat bedenkingen tegen het besluit kunnen worden ingediend tot 10 juni 1999. Tevens wordt de mogelijkheid aangegeven tot gedachtenwisseling op 3 juni 1999.*	• Hoofd afdeling Milieu van de Bouw- en milieudienst	VGEV040	
1.2	**13-05-99**	Enschede	Gemeente Enschede	B4, A2	Intern formulier dat betrekking heeft op de legesberekening en de afhandeling van de aanvraag WM1723.	• Behandelend ambtenaar gemeente Enschede	VGEV041	
1.2	**14-05-99**	Enschede	S.E. Fireworks	B1, A3	Brief aan het VIC. *Onder verwijzing naar "ons" telefoongesprek en de fax van 29 april 1999 worden de diploma's meegezonden van de personen die met goed gevolg de cursus Veilig werken met Grootvuurwerk hebben afgelegd.* *Tevens wordt verzocht deze personen op bijlage III*	Directeur S.E. Fireworks	VRVI030	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					(waarschijnlijk wordt bedoeld bijlage II) van deskundig personeel te plaatsen. Tevens wordt verzocht nader genoemde personen van deze bijlage te verwijderen			
1.2	**18-05-99**	Den Haag	MILAN	B1, A1	Brief aan B&W gemeente Enschede met advies naar aanleiding van aangeboden ontwerp-beschikking (vergunning Wet milieubeheer). *Het advies luidt dat MILAN zich kan verenigen met de geformuleerde voorschriften. Tevens wordt gevraagd om een afschrift te ontvangen van het besluit met de voorschriften.*	• Adviseur MILAN	VGEV042	
1.2	**18-05-99**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt een brief aan B&W van de gemeente Enschede, kenmerk AMV/99.7475. *In de brief wordt aan het college medegedeeld dat MILAN zich kan verenigen met de in de ontwerp-beschikking geformuleerde voorschriften.*	• Adviseur MILAN • B&W gemeente Enschede	VMIL014	
1.2	**21-05-99**	Enschede	Smallenbroek Holding BV	B1, A3	Betreft fax aan RVI/VIC. Aanvraag voor een nieuwe bezigings- en afleveringsvergunning. *In de fax wordt mededeling gedaan dat naar aanleiding van een onderhoud met een medewerker van het VIC, het bedrijf heeft geconcludeerd dat een nieuwe vergunning noodzakelijk is.* *Tevens wordt aangegeven dat deze aanvraag verband houdt met de overdracht van de naam S.E. Fireworks aan de werknemers van Smallenbroek. Verzocht wordt de naam van S.E. Fireworks te veranderen in Smallenbroek Holding B.V.* *Verzocht wordt (drie) personen op de pagina bijlagen te handhaven en de overige namen er van af te halen.* *Tenslotte wordt verzocht om bijvoeging van twee nieuwe namen. Als bijlage worden de diploma's van twee medewerkers (Duits diploma) meegestuurd.*	Smallenbroek Holding B.V. Behandelaar VIC	VRVI031	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.1	**25-5-99 09.00u**	Den Haag	RVI	A3	Toezending van een afschrift van het verzoek van Smallenbroek Holding BV per fax naar SE. *In verband met de gang van zaken omtrent de vergunning van SE en de vorige eigenaar (diens verzoek van 21-5-99) wordt aan SE opheldering gevraagd..*	Medewerker RVI	RVI	
1.2	**25-05-99 09.58u**	Enschede	S.E. Fireworks	B1, A3	Fax aan VIC. Fax betreft een uittreksel van de KvK. *Uit dit uittreksel blijken de vennoten.* *Aanvang vertegenwoordigingsbevoegdheid is 27 april 1999.*	Directeur S.E. Fireworks Behandelaar RVI/VIC	VRVI032	
1.2	**25-05-99 13.21u**	Enschede	Smallenbroek Holding BV	B1, A3	Fax aan RVI/VIC. *In de fax wordt aangegeven dat naar aanleiding van "ons" telefonisch onderhoud voorlopig wordt afgezien van de aanvraag voor een bezigings- en afleveringsvergunning*	Smallenbroek Holding Behandelaar RVI/VIC	VRVI033	
1.2	**25-05-99**	Den Haag	RVI/VIC	B2, A3	Twee brieven aan S.E. Fireworks, kenmerk Mi/vic, waarbij afschriften van de faxen van Smallenbroek Holding BV aan S.E. Fireworks worden toegezonden. *Betreft de faxen van 25 mei 1999 (13.21) en 21 mei 1999*	Behandelaar RVI/VIC	VRVI034	
1.2	**03-06-99**	Den Haag	RVI/VIC	B4, A3	Betreft brief aan S.E. Fireworks waarbij bezigingsvergunning 176 A wordt aangeboden, kenmerk Mi/vic. *De lijst met deskundigen is gewijzigd, het aantal deskundigen is toegevoegd.*	Behandelaar RVI/VIC	VRVI035	
1.2	**03-06-99**	Den Haag	Directoraat-Generaal Goederenvervoer /RVI	B4	Verlening vergunning aan S.E. Fireworks (aangevraagd 29 april 1999). Betreft bezigingsvergunning onder nummer RVI/BEZ. 176A. Vergund wordt het bezigen van groot vuurwerk en toestemming wordt verleend voor het bezigen van de in Bijlage I van de beschikking genoemde ontplofbare voorwerpen.	Namens de Minister van Verkeer en Waterstaat, de Directeur Generaal goederenvervoer, namens deze een bevoegde	VRVI036	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					In bijlage I worden de ontplofbare voorwerpen genoemd. In bijlage II wordt een lijst van deskundige personen opgenomen. *De vergunning is geldig tot de inwerkingtreding van het eerstvolgende Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen.*	medewerker		
1.2	**14-06-99**	Enschede	Gemeente Enschede	B1	Toezending aan IMH van formulier kerngegevens Wm-procedures. *Melding conform project sanering stukkenstroom dat op 12 mei 1999 een vergunning is verleend aan de firma SE Fireworks voor de opslag van vuurwerk.*		IMH 0098920	
1.2	**19-07-99**	Enschede	B&W gemeente Enschede - Bouw- en milieudienst	B4	Besluit (nummer WM1723) tot het verlenen van een veranderingsvergunning (Wet milieubeheer) met een tijdelijk karakter voor de duur van drie jaar voor een inrichting voor de opslag van vuurwerk. *Het besluit wordt nader gemotiveerd. Daaruit blijkt dat bij de ontwerp-beschikking in eerste instantie geen voorschriften verbonden zijn aan de opslag van vuurwerk en de uitbreiding met de 11 zeecontainers. In hoofdstuk 3 van de vergunning zijn ten aanzien van deze opslag voorschriften opgenomen.*	• Hoofd afdeling milieu van de Bouw- en milieudienst • SE Fireworks • Ministerie van Defensie - MILAN	VGEV043	
1.2	**21-07-99**	Enschede	B&W gemeente Enschede - Bouw- en milieudienst	B2, A3	Openbare kennisgeving van het ontwerp-besluit (vergunning Wet milieubeheer) met daarin vermeld ter inzagelegging. *Aangegeven wordt dat beroep tegen het besluit kan worden ingediend tot 2 september 1999. In de openbare kennisgeving wordt aangegeven dat het besluit niet is gewijzigd t.o.v. het ontwerp-besluit.*	• Hoofd afdeling Milieu van de Bouw- en milieudienst	VGEV044	
1.2	**22-07-99**	Enschede	??	B2, A2	Uitdraai (ongedateerd) van adresbestanden. *Vermoedelijk heeft de uitdraai te maken met het bepalen*	??	VGEV045	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					van de kring van belanghebbenden/omwonenden voor ontwerpbesluit van 21 juli 1999.			
1.1	**07-09-99**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B1	mutatie in het BPS van het verzoek van S. aan de toezichthouder van de gemeente tot inrichting van een vuurwerkbunker aan de Mensinkweg 26 te Enschede: "Verzoeker wekt de indruk een andere weg te willen bewandelen. Het is bekend dat vanuit deTollensstraat verkoop van gevaarlijk vuurwerk aan particulieren plaatsvindt. Aandacht en onderzoek is nodig."		LCI-0309	
1.1	**08-09-99**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B4	mutatie in het BPS m.b.t. het verzoek van de Divisie Recherche aan de Kamer van Koophandel om ten dienste van de justitie te beschikken over een uittreksel uit het Handelsregister t.n.v. Smallenbroek Holding b.v. en een verzoek om informatie welke firma staat ingeschreven op Tollensstraat 50		LCI-0309	
1.2	**09-09-99**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en milieudienst, afdeling Milieu/VROM	B1, A2	Gemeente zendt aan MILAN, een brief over de eventuele verhuizing van het bedrijf SE Fireworks. *In de brief wordt aangegeven welke producten het bedrijf zou willen opslaan in die nieuwbouw en ook de hoeveelheden. Er wordt aan MILAN advies gevraagd of MILAN op basis van deze gegevens kan aangeven hoe deze producten moeten worden gecompartimenteerd en welke bouwkundige en brandpreventieve voorzieningen moeten worden getroffen en welke terreinafmetingen noodzakelijk zijn, ervan uitgaande dat het gevarenaspect binnen de grenzen van de inrichting blijft. Advies wordt gevraagd over 200.000 kg vuurwerk.*	• Medewerker Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede • Adviseur MILAN	VGEV046	
1.2	**09-09-99**	Enschede	Bouw- en milieudienst, afdeling milieu	B1, A2	De gemeente Enschede zendt aan MILAN een brief, kenmerk 99B014264MIL *Voor de inhoud van de brief wordt verwezen naar de reconstructie vergunningverlening, referentie VGEV046*	• Medewerker Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede • Adviseur	VMIL015	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
						MILAN • Hoofd afd. Milieu gemeente Enschede		
1.1	**24-09-99**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B1	mutatie in het BPS m.b.t. een alarmmelding bij Smallenbroek Holding b.v., Mensinkweg 26 te Enschede: "Betrof een paniekalarm en werd telefonisch afgedaan."		LCI-0309	
1.2	**30-09-99**	Hengelo	Damste/Spoor c.s Advocaten namens S.E. Fireworks v.o.f	B1, A3	Fax aan VIC, inzake S.E. Fireworks/Smallenbroek. *Betreft een handhavingsverzoek aangaande een getraceerde partij vuurwerk die mogelijk op naam van S.E. Fireworks door Nederland zwerft en wellicht wordt gebruikt zonder afleverings- en bezigingsvergunningen. Het vermoeden wordt uitgesproken dat de heer en mevrouw Smallenbroek op naam van SE Fireworks een partij vuurwerk hebben ingevoerd en opgeslagen.* *Krachtens de brief heeft het VIC toegezegd deze zaak te onderzoeken.*	Damste/Spoor c.s. Behandelaar RVI	VRVI037	
1.2	**07-10-99**	Almelo	Krantebericht	B1	Verslag rechtzaak tussen SE Fireworks en de voormalige eigenaren van SE Fireworks. *Eis SE Fireworks:* *naleving concurrentiebeding en verandering naam huidig bedrijf van de voormalige eigenaren, waarin het woord fireworks in voor komt. Een boete van 203.000 gulden wordt geëist wegens overtreden beding. Tevens wordt verlenging van het beding gevraagd.*	Twentse Courant/ Tubantia	VRVI038	
1.2	**12-10-99**	Enschede op locatie S.E. Fireworks	RVI	C4, A2	RVI voert op locatie een broncontrole uit, nr. WB/111099/0900/3138/BRN. *Van deze controle wordt een afloopbericht opgesteld. Uit*	Controleur RVI	VRVI039	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					dit afloopbericht blijkt dat op allerlei aspecten is gecontroleerd. *Geconstateerd wordt o.a. dat er 190.000 kilo ADR-klasse aanwezig was.*			
1.2	**14-10-99**	Hengelo	Damste/Spoor c.s.	B1	Fax aan VIC. Vervolgbrief op 30 september. *In de brief wordt aangegeven dat de behandelaar van RVI op 13 oktober 1999 telefonisch heeft aangegeven dat het onderzoek door de inspecteur is gestaakt omdat de ingeschakelde inspecteur eerst de rechtszaak wil afwachten.* *De advocaat is het hier niet mee eens en verzoekt het onderzoek te hervatten*	Damste/Spoor c.s. Behandelaar RVI	VRVI040	
1.2	**16-10-99**	Almelo	Krantebericht	B1	Verslag uitspraak rechtszaak. *Smallenbroek moet woord fireworks uit zijn bedrijfsnaam verwijderen.* *Eis boete en eis verlenging concurrentiebeding wordt afgewezen.*	Tubantia	VRVI041	
1.2	**19-10-99**	Den Haag	RVI	B1	Brief aan SE Fireworks naar aanleiding van controle 12 oktober 1999,kenmerk voorlichtingssessie WB-3138-99. *Aangegeven wordt dat geen onregelmatigheden zijn geconstateerd*	RVI: Het hoofd van de afdeling goederenvervoer over de weg.	VRVI042	
1.2	**31-10-99**	Holten	RVI		Controlerapport. Het betreft hier controle ter plaatse van het bezigen van het vuurwerk (afsteken). Ten aanzien van het bezigen werden geen overtredingen geconstateerd. Ten aanzien van de vervoersdocumenten wel. *Het vervoersdocument was niet volledig ingevuld.* *Er werd een onjuiste bruto/netto verhouding gehanteerd.*	RVI inspecteurs	RVI	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Volgens de afspraak dient 50% als nettomassa ontplofbare stof ingevuld te worden en niet 30% Deze (volgens de controleur) foutieve informatie kwam volgens de de directeur van SE Fireworks van het VEN. Tevens waren de voorgemonteerde letters van UN 0335 1.4G,30 ADR niet goed omschreven. Naar aanleiding van de overtredingen werd voorlichting gegeven aan de vertegenwoor-digers van S.E. Fire-works, gepaard gaande met de waarschuwing dat bij volgende soort-gelijke overtredingen proces verbaal zal worden opgemaakt. De controleur acht de toegepaste omreken-ingsformule van 30% onjuist. Ofwel er werd meer nettomassa ont-plofbare stof vervoerd dan aangegeven.			
1.2	**31-10-99**	Enschede/Ker mis	?	C4, A3	Controlerapport. Het betreft hier controle ter plaatse van het bezigen van het vuurwerk (afsteken). *Ten aanzien van het bezigen werden geen overtredingen geconstateerd. Ten aanzien van de vervoersdocumenten wel.* *Het vervoersdocument was niet volledig ingevuld. Er werd een onjuiste brato/netto verhouding gehanteerd. Volgens de afspraak dient 50% als nettomassa ontplofbare stof ingevuld te worden en niet 30% Deze (volgens de controleur) foutieve informatie kwam volgens de directeur van SE FIreworks van het VEN. Tevens waren de voorgemonteerde letters van UN335 1.4G,30 ADR niet goed omschreven*	?	VRVI043	
1.2	**04-11-99**	Hengelo	Damste/Spoor c.s advocaten	A3	Brief aan VIC.	Damste/Spoor c.s,	VRVI044	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					Betreft herinneringsbrief aan brief van 14 oktober 1999.	Behandelaar RVI		
1.2	**05-11-99**	Den Haag	RVI/VIC	A3	Betreft antwoordbrief aan Damste/Spoor c.s. in reactie op brief van 4 november 1999. *De partij is bekend en ingevoerd door een Italiaans bedrijf. De opslag en verzekering van de partij wordt verzorgd door haar vertegenwoordiger. Aflevering en het ter aflevering voorhanden houden zal plaats vinden onder door VenW te verlenen vergunning. SE Fireworks hoeft dus niet bevreesd te zijn voor illegaal vuurwerk.*	Behandelaar RVI/VIC	VRVI045	
1.2	**11-11-99**	Hengelo	Damste/Spoor c.s Advocaten	A3	Brief aan RVI/VIC. *Aangegeven wordt dat indien de eenmanszaak Smallesto blijft gelden, er gehandeld is zonder inachtneming van juiste vergunning, omdat Smallesto niet een dergelijke vergunning heeft.*	Damste/Spoor c.s., Behandelaar RVI	VRVI046	
1.2	**16-11-99**	Den Haag	RVI/VIC	A3	Brief aan advocaat in antwoord op brief 11 november 1999. *Aangegeven wordt dat er niet sprake is van illegaal gedrag omdat voor de ontvangst in Nederland geen vergunning is vereist, uitgezonderd een opslagvergunning.*	Behandelaar RVI	VRVI047	
1.2	**22-11-99**	Hengelo	Damste/Spoor c.s Advocaten	A3	Brief aan RVI/VIC. *Standpunt wordt herhaald dat Smallesto in het verleden en wellicht nog steeds vuurwerk aanbiedt zonder vergunning*	Damste/Spoor c.c, Behandelaar RVI/VIC	VRVI048	
1.2	**26-11-99**	Den Haag	RVI/VIC	A3	Brief aan advocaat in antwoord op brief van 221199. *Gewezen wordt op het gegeven dat uit onderzoek is gebleken dat SE Fireworks zich geen zorgen hoeft te maken over de partij waarom het gaat. Er wordt vanuit gegaan dat de zaak op bevredigende wijze is afgedaan*	Behandelaar RVI/VIC	VRVI049	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.2	**06-12-99**	Enschede	SE Fireworks	B1, A3	Brief aan RVI/VIC. Betreft aanvraag wijziging bezigingsvergunning. *Wijziging heeft betrekking op toevoegen drie namen aan lijst van deskundigen*	Directeur SE Fireworks	VRVI050	
1.2	**06-12-99**	Den Haag	RVI/VIC	B2, A3	Brief aan SE Fireworks. *Betreft bevestiging aanvraag + verzoek aanvullende gegevens (diploma's).*	RVI/VIC	VRVI051	
1.2	**07-12-99**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt een brief (kenmerk AMV/9919010) aan het college van B&W van Enschede met het door de gemeente gevraagde advies. Betreft advies opslag vuurwerk en explosieve stoffen Wet Milieubeheer SE Fireworks te Enschede. *Per klasse vuurwerk wordt een advies gegeven met de daarbij behorende veiligheidsafstanden.*	• Adviseur MILAN • Medewerker Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede	VGEV047	
1.2	**07-12-99**	Den Haag	MILAN	B1, A1	MILAN zendt een brief aan de gemeente (kenmerk AMV/99.19010). *Voor de inhoud van deze brief wordt verwezen naar de reconstructie vergunningverlening, ref.nr. VGEV047*	• Adviseur MILAN • Medewerker Bouw- en Milieudienst gemeente Enschede	VMIL016	
1.1	**10-12-99**	Den Haag	RVI	C2	Controle op het bezigen van professioneel vuurwerk naar aanleiding van een overzicht met daarop de te houden evenementen in de maand december. *Het betreffende vuurwerk werd afgestoken door S.E. Fireworks & Pyro Effects. Tijdens de inspectie werd gecontroleerd op het achterliggende vervoer van het vuurwerk alsmede op de bezigingsvoorschriften. Met betrekking tot het vervoer werd een overtreding geconstateerd. Noch op het vervoerdocument noch op een afzonderlijk bescheid stond nl. een afzendersverklaring vermeld (VLG 2002 (9)) Hiervoor is een waarschuwing gegeven.*	Rvi inspecteur	RVI	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
1.1	**10-12-99**	Enschede	RVI		*Controle bij SE Fireworks.* Bij alle vergunninghouders wordt een (bron -) controle gehouden. Het betreft het doorlichten van alle vergunninghouders voor het bezigen van vuurwerk. Motief voor deze actie: een aantal ongevallen tijdens het bezigen van vuurwerk eerder dit jaar, de verwachten problematiek rond vuurwerk tijdens het millennium en het niet doorgaan van de erkenningsregeling ten behoeve van de vuurwerkbranche, welke leidt tot een publiciteitscampagne van de vuurwerkbranche. Het onderzoek vermeld geen bijzonderheden ten aanzien van SE Fireworks.	Rvi inspecteur	RVI	
1.2	**13-12-99**	Enschede	SE Fireworks	B1, A3	Fax aan met daarbij de ontbrekende diploma's. *Fax is vermoedelijk gericht aan RVI en betreft antwoord op verzoek om aanvullende gegevens van 6 december 1999*	SE Fireworks: ??	VRVI052	
1.2	**13-12-99**	Den Haag	RVI/VIC	B1, A1	Brief aan Regiopolitie Enschede t.a.v. de korpschef. Kenmerk Mi/BEZ/176A *Betreft verzoek te adviseren over de aangevraagde wijziging van de bezigingsvergunning d.d. 6 december 1999*	Behandelaar RVI/VIC	VRVI053	
1.2	**14-12-99**	Enschede	SE Fireworks	B1, A1	Brief aan RVI/VIC. Verzoek tot bijplaatsing persoon *Betreft verzoek tot bijplaatsing op lijst van deskundigen, behorende bij de bezigingsvergunning.*	Directeur SE Fireworks	VRVI054	
1.2	**15-12-99**	Enschede	Politie	B1, A1	Brief Korpschef aan RVI/VIC. Aangegeven wordt dat er geen bezwaar is tegen verlening van bezigingsvergunning.	Namens Korpschef van de politie ondertekend.	VRVI055	
1.1	**17-12-99**	Eibergen	RVI	B1	Rapport van de inspecteur van de RVI t.a.v. het conflict SE Fireworks en Smallesto. *Conclusie is dat SE Fireworks zich geen zorgen behoeft te maken omtrent de partij goederen onder naam van Smallesto. Tevens wordt er geen bezwaar gemaakt t.a.v. de afleveringsvergunning*	Inspecteur RVI Medewerker RVI	RVI	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					voor Smallesto.			
1.1	**19-12-99**	Den Haag	RVI	B1, A1	Verzoek van de RVI aan de korpschef politie Twente in verband met de toevoeging van werknemers op de lijst van deskundigen van SE.	Medewerker RVI	RVI	
1.2	**04-01-00**	Enschede	Gemeente Enschede, Bouw- en Milieudienst, sector VROM, afdeling Milieu	B1	Brief gemeente aan SE Fireworks, kenmerk 00B000041 MIL. Brief bevat weergave controlebezoek van 39 december 1999. Controle vindt plaats aan de hand van de vigerende vergunningen. *Controle is uitgevoerd door controleurs van de gemeente Enschede..* *Tijdens het bezoek is geconstateerd dat de voorschriften, voor zover gecontroleerd, worden nageleefd.*	Behandelaar gemeente Enschede Controleurs gemeente Enschede Hoofd Milieu gemeente Enschede	VGEMH 017	
1.2	**19-01-00**	Enschede	SE Fireworks	B1, A3	Fax met afschrift diploma. *Betreft fax met diploma ten behoeve van aanvraag bijplaatsing extra persoon op 14 december 1999.*	Directeur SE Fireworks Behandelaar RVI/VIC	VRVI056	
1.2	**19-01-00**	Den Haag	RVI/VIC	B1, A1	Brief aan Regiopolitie Twente, regio 5, t.a.v. de korpschef. Kenmerk Mi/bez. *Betreft verzoek om advies in verband wijziging bezigingsvergunning, t.b.v. bijplaatsing extra persoon.*	Adviseur RVI/VIC	VRVI057	
1.2	**20-01-00**	Enschede	Politie	B1, A3	Brief Korpschef aan RVI/VIC. *Aangegeven wordt dat er geen bezwaar is tegen vergunningverlening*	Namens Korpschef Teamleider Bijzondere Wetten	VRVI058	
1.2	**24-01-00**	Den Haag	RVI	B4	Verlening wijziging bezigingsvergunning, onder nummer RVI/BEZ.176 B. Onder gelijktijdige intrekking van vergunning 176A. *Inhoudelijk is de vergunning gelijk aan 176 A. De lijst met deskundige personen is in de vergunning uitgebreid*	Minister van Verkeer en Waterstaat, namens deze de Directeur Generaal Goederenvervoer.	VRVI059	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					met vier			
1.1	**11-02-00**	politie	Afdeling Bijzondere Wetten	B1	mutatie in het BPS van een alarmmelding bij Smallenbroek Vuurwerkbedrijf *geen nadere toelichting*		LCI-0309	
1.2	**04-04-00**	Enschede	SE Fireworks	B1, A1	Verzoek om "verlenging" van de ontheffing van de verpakkingsvoorschriften voor het vervoer van voorgemonteerd vuurwerk. *Het betreft de ontheffing van 19-8-96, RVI-MOV/0035, welke tot 30-9-99 geldig is.*	SE Fireworks , Medewerker RVI	RVI	
1.2	**04-04-00**	Den Haag	RVI	B2, A3	Fax aan SE Fireworks. Kenmerk RVI/00-27. Ontvangstbevestiging aanvraag voor ontheffing vervoer gevaarlijke stoffen. *Als voorwaarde voor het vervoer van onverpakt, voorgemonteerd vuurwerk wordt het gebruik van een transporteenheid type EX II vereist. Daartoe dient er een afschrift van het bij het voertuig behorende keuringsdocument te worden ingediend.*	Behandelaar RVI Directeur SE Fireworks	VRVI060	
1.2	**07-04-00**	Den Haag	RVI	B1, A2	Interne notitie: *Voorgemonteerd vuurwerk (klasse 1.4G) wordt naar inzicht van de behandelaar RVI ingedeeld in 1.3G. Dus zijn de grenzen voor vrijstelling keuringsplicht niet van toepassing.*		VRVI061	
1.2	**14-04-00**	Den Haag	RVI	B1, A3	Brief aan SE Fireworks. *Betreft herhaald verzoek om keuringsdocument d.d. 4 april 2000 m.b.t. een speciaal gekeurd voortuig(EXII)*	Behandelaar RVI	VRVI062	
1.1	**21-04-00**	Rotterdam	RVI	B1,C2	Reguliere inspectie zeevervoer van stukgoedcontainer SEAU 800577-0. *De container was bestemd voor S.E. Fireworks. De afzender was Jianki Jingxian Lidu Export Fireworks Factory te China (Prov. Jiangxi.). De container bevatte vuurwerk met UN-nr 0336, gevarenklasse en letter 1.4G. Er werden geen overtredingen geconstateerd. Vrachtbrief ter inzage. Oud*	RVI inspecteurs	RVI	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					zegel: 10980. Nieuw zegel: A132126.			
1.1	**21-04-00**	Rotterdam	RVI	B1,C2	Reguliere inspectie zeevervoer van stukgoedcontainer XTRU124525-8. *De container was bestemd voor S.E. Fireworks. De afzender was Jianki Jingxian Lidu Export Fireworks Factory te China (Prov. Jiangxi.). De container bevatte vuurwerk met UN-nr 0336, gevarenklasse en letter 1.4G. Er werden geen overtredingen geconstateerd. Vrachtbrief ter inzage. Oud zegel: MAERSK ML CL 0706781. Nieuw zegel: A132075.*	RVI inspecteurs	RVI	
1.2	**21-04-00**	Den Haag	RVI	B2, A3	Brief aan SE Fireworks. *Betreft aanbiedingsbrief beschikking op aanvraag van 4 april 2000*	Behandelaar RVI	VRVI063	
1.2	**25-04-00**	Den Haag	RVI	B4	Beschikking op aanvraag 4 april 2000, nr. RVI/00-27. De beschikking strekt tot weigering van de aanvraag. *Vuurwerk dat onverpakt wordt vervoerd brengt een groter risico met zich mee dan verpakt vuurwerk, welk voldoet aan de regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen. De aanvrager heeft niet aangetoond te beschikken over een daartoe geschikte transporteenheid EX II. Er wordt geen ontheffing verleend, mede omdat montage ook op de afsteek-locatie kan geschieden*	Minister van Verkeer en Waterstaat, namens deze de Directeur-generaal goederenvervoer	VRVI064	
1.2	**26-04-00**	Enschede	SE Fireworks	B1, A3	Brief aan RVI. *Gemeld wordt dat SE Fireworks op het punt staat nieuwe aangepaste voertuigen aan te schaffen. Verzocht wordt de aanvraag aan te houden totdat deze wagens binnen zijn.*	Directeur SE Fireworks Behandelaar RVI/VIC	VRVI065	
1.2	**03-05-00**	Den Haag	RVI/VIC	B2, A3	Brief aan SE Fireworks, kenmerk RVI00-27A. *Gemeld wordt dat naar aanleiding van het verzoek van 26 april een creditnota voor de behandeling van een aanvraag om ontheffing wordt meegestuurd. De nota behorend bij de afwijzende beschikking van 25-4-00 kan*	Behandelaar RVI	VRVI066	

versie	Datum	Plaats handeling	Organisatie-(eenheid)	Selectie Criteria	Omschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris(sen)	Bron	Vraag
					hiermee verrekend worden, omdat men het ontheffingsverzoek wenst aan te houden (zie ook brief van 26-4-00).			
1.2	**26-06-00**	Brandweer kazerne	Gem. Enschede	B1	Interview met hfd. Afd. Preventie en officier Pro. Actie. *Van SE Fireworks is alleen de milieuvergunning van 22 april 1997 in het preventiearchief aanwezig.*	Brandweer Enschede	I - HP en OP	

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Postbus 30941
2500 GX Den Haag
Interne postcode 213
Tel : 070-339 2007
Fax: 070-339 1455

ONTVANGEN 15 JAN. 2

5.1.2e

IVH Overijssel

Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting
Informatie, Beheer en Subsidieregelingen
Informatievoorziening, Financiën en Beleid
(2000/231)

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Enschede

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
.	.	IBS2000.142088	.

Onderwerp

regeling eigenaar-bewoners vuurwerkramp Enschede

Ontvangen d.d. 15 JAN. 2001
IOV
JHU FSU AS Archief
Zaakcr.
Dos.nr.

Geacht College,

Tijdens het overleg van 26 juni jl. tussen Minister Pronk en uw college over de gevolgen van de vuurwerkramp Enschede is een aantal conclusies getrokken over de VROM-aspecten van het herstel van de schade van de ramp; deze conclusies zijn bevestigd in de brief van de Minister d.d. 14 juli jl., nr. DGM/B/BMB Mbb 2000080016.

Naar aanleiding van deze brief heeft op een aantal punten nader overleg plaatsgevonden, onder meer over de vraag of en in hoeverre eigenaar bewoners uit het betroffen gebied een bijdrage zouden kunnen krijgen in de aankoopkosten van een andere woning.

De thans voorliggende brief bevat de uitwerking van een regeling voor getroffen eigenaar-bewoners uit het rampgebied. Deze eigenaar-bewoners zullen een (financiële) bijdrage ontvangen in de vorm van een koopvoucher.
Voor deze vorm van bevordering van het eigen-woningbezit is gekozen vanuit de gedachte dat eigenaar-bewoners zowel flexibel moeten kunnen zijn in de *plaats* van besteding (binnen het rampgebied of daarbuiten) als in het *moment* waarop zij een andere woning zouden willen betrekken.
De voucher kan onder de hierna te noemen randvoorwaarden te gelde worden gemaakt.

Op mijn begroting zijn middelen beschikbaar gesteld om in de kosten van deze regeling te voorzien.

Voorwaarden

Bijlagen:

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld dat u bij bezoek aan een VROM-kantoor gebruik maakt van het openbaar vervoer.

Voorwaarden
De VROM-uitgangspunten voor de regeling luiden:

- Het gaat om een tegemoetkoming voor de eigenaar-bewoners van (ten hoogste 200) woningen wier woning op 13 mei 2000 als gevolg van de vuurwerkramp onbewoonbaar is geworden/is vernietigd. Ter nadere afbakening van deze doelgroep overlegt uw gemeente (voor 1 februari 2001) een volledige lijst van woningen in deze categorie, die als bijlage bij deze brief kan worden beschouwd. Recht op een voucher bestaat alleen voor eigenaren van de woningen die op deze lijst voorkomen;
- Voor woningen die tot deze doelgroep behoren, wordt een koopvoucher uitgereikt; deze voucher kunnen eigenaar-bewoners eenmalig voor een waarde van f10.000,- per woning verzilveren indien zij wederom een woning kopen, ongeacht waar deze woning is gelegen;
- De gemeente heeft de mogelijkheid in voorkomende gevallen de waarde van de voucher te verdelen over medeëigenaren van de betreffende woning, zodat zij een evenredig deel van de voucher kunnen ontvangen. De totale waarde mag het maximum van f10.000,- per woning niet te boven komen;
- De voucher is slechts overdraagbaar aan medebewoners van de woning die op 12 mei 2000 op het betreffende adres in de GBA van uw gemeente stonden ingeschreven;
- De regeling geldt tot en met 31 december 2007 (wat tevens de einddatum is van het convenant wederopbouw);
- Bij de verzilvering van de voucher dient de eigenaar-bewoner als hierboven bedoeld een bewijsstuk te overleggen in de vorm van een kopie van de (op zijn naam gestelde) overdrachtsakte van de nieuwe woning;
- Bij de toekenning van de voucher dient expliciet te worden aangegeven dat de bijdrage kan worden teruggevorderd ingeval de subsidieverstrekking achteraf niet rechtmatig blijkt te zijn geweest.

Uitvoering
De uitvoering van de regeling ligt in handen van uw gemeente.

Uitfinanciering: ritme en betaaldatum
De betaling van de regeling is gebaseerd op artikel 03.16.07 compensatie bewoners Enschede (van de 2e suppletoire begrotingswet van het jaar 2000 van het ministerie van VROM).
Hierin is een totaalbedrag van *f*2 mln opgenomen, dat bij wijze van voorschot eenmalig wordt verstrekt in februari 2001. Dit bedrag is volledig bestemd voor de verzilvering van de vouchers; uitvoeringskosten kunnen niet worden gedeclareerd.

Controle en verantwoording
De bijdrage wordt verstrekt in de vorm van een eenmalig voorschot. Tussentijdse verantwoording vindt plaats tezamen met de verantwoording van het ISV-convenant (dat geldt tot en met 31 december 2004) voor 13 juli 2005. Bij deze tussentijdse verantwoording dient u een accountantsverklaring te overleggen waaruit rechtmatige besteding van de middelen blijkt.

Kenmerk	Datum	Bladnummer
IBS2000.142088		3

Eindafrekening vindt plaats in 2008 na verstrekking van de laatste bijdragen, of zoveel eerder als alle uitgegeven vouchers zijn verzilverd. U dient daartoe vóór 31 oktober 2008 bij de eindafrekening een accountantsverklaring te overleggen waaruit de rechtmatige besteding van de middelen blijkt.
Ik merk hierbij op dat bij overschrijding door u van het totale beschikbare budget geen aanvullende middelen beschikbaar zullen worden gesteld. Mocht blijken dat het als voorschot uitgekeerde bedrag niet volledig voor de regeling is uitgegeven, dan dient het resterende bedrag te worden gerestitueerd.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben ingelicht. Mocht u nog vragen hebben dan kunt contact opnemen met de daartoe aangewezen contactpersonen binnen dit departement, te weten de heer 5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e of 5.1.2e) en mevrouw 5.1.2e 5.1.2e).

5.1.2e

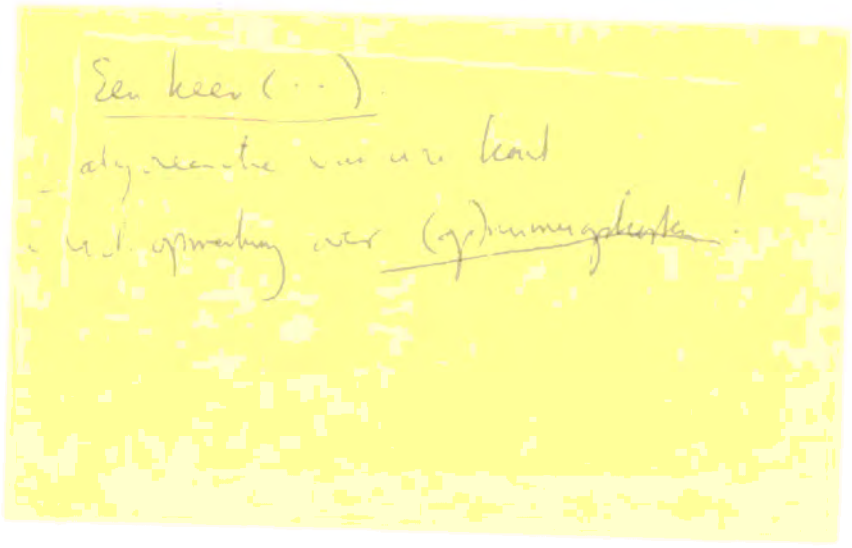
Een keer (...)

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling bouwbeheer

ONTVANGEN - 3 JULI 2000
JHU

Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
T.a.v. de heer 5.1.2e
postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
30 juni 2000	---	---	00B009521 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaringen panden gemeente Enschede
vuurwerkramp

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de in de gemeente Enschede plaatsgevonden ontploffing op het terrein van de S.E. Fireworks aan de Tollenstraat hebben wij besloten nog twee woningen in het getroffen gebied onbewoonbaar te verklaren.

Ingevolge artikel 29 lid 6 van de Woningwet dient een door ons genomen besluit tot het onbewoonbaar verklaren van een woning zo spoedig mogelijk aan u bekend te worden gemaakt.

Gelet hierop doen wij u hierbij de afschriften van de besluiten tot het onbewoonbaar verklaren van de woningen zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst toekomen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,

5.1.2e

Bijlagen:
- afschriften

Bouw- en Milieudienst
postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053-

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

5.1.2e

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
26 juni 2000	---	---	00B009103 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw
mw 5.1.2e
mw

Geachte heer 5.1.2e

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning.
Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet.
Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.
Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e, mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e.

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

...ders van Enschede,
de

5.1.2e

5.1.2e

(J.

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier
- Toelichting

Gemeente Enschede

Adressenlijst onbewoonbaarverklaarde woningen

5.1.2e

[redacted]

Behoort bij besluit van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Enschede van 26 juni 2000
nr. 00B009103

De Secretaris,

5.1.2e

[redacted]

n Milieudienst

[redacted]

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

5.1.2e

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
26 juni 2000	---	---	00B009103 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw 5.1.2e
mw
mw

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.
Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Wethouders van Enschede,
de

5.1.2e

5.1.2e

(

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier
- Toelichting

Gemeente Enschede

Adressenlijst onbewoonbaarverklaarde woningen

5.1.2e

[redacted]

[redacted]

'ehoort bij besluit van Burgemeester en Wethouders
an de gemeente Enschede van 26 juni 2000
r. 00B009103

'e Secretaris,

5.1.2e

n Milieudienst

[redacted]

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

Ontvangen d.d. 21 JUNI 2000
IOV 2000074540
JH4 FS AS Archief d.d.
5.1.2e 12.11-2001
Zaaknr. 3050114
Dos.nr. 113656
Clas.nr. -1.712.4

Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
20 juni 2000	---	---	00B008646 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaringen panden gemeente Enschede vuurwerkramp

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de in de gemeente Enschede plaatsgevonden ontploffing op het terrein van de S.E. Fireworks aan de Tollenstraat hebben wij besloten een aantal woningen in het getroffen gebied onbewoonbaar te verklaren.

Ingevolge artikel 29 lid 6 van de Woningwet dient een door ons genomen besluit tot het onbewoonbaar verklaren van een woning zo spoedig mogelijk aan u bekend te worden gemaakt. Gelet hierop doen wij u hierbij de afschriften van de besluiten tot het onbewoonbaar verklaren van woningen zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst toekomen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

5.1.2e

Bijlagen:
- diversen

Bouw- en Milieudienst
postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Adressenlijst onbewoonbaarverklaarde woningen

Adres	Kadastraal
5.1.2e	

Behoort bij besluit van Burgemeester en Wethoud
van de gemeente Enschede van 9 juni 2000
nr. 00B008429

De Secretaris,
nam
de di en Milieudienst

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	---	---	00B008429 BBH	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw
mw 5.1.2e
mw

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.

Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

5.1.2e

houder van Enschede
d

5.1.2e

(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	---	---	00B008429 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw
mw 5.1.2e
mw

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S E Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.

Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 30

Algemeen telefoonnummer: 053 4815111
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

houders
de

5.1.2e

5.1.2e

(J

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	—	—	00B008429 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw
mw 5.1.2e
mw

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.

Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053 4315111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

houder
d

5.1.2e

5.1.2e

(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	—	—	00B008429 BBH	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw
mw 5.1.2e
mw

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.

Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achtervolgen.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer 053 4818108
Doorkiesnummer 5.1.2e
Faxnummer 053 4818111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

5.1.2e houders van Enschede
de
5.1.2e
(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	—	—	00B003429 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw. 5.1.2e
mw.
mw.

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.

Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 170
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer 053 4818108
Doorkiesnummer 5.1.2e
Faxnummer 053 4818111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

5.1.2e

ouders van Enschede

de

5.1.2e

(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	---	---	00B008429 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw pand 5.1.2e

Behandeld door
mw.
mw. 5.1.2e
mw.

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woning is ernstig getroffen.

Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat de panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning. Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet. Ook uw pand, 5.1.2e is aldus onbewoonbaar verklaard.

Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming, als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw pand is belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woning krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e , mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woning, dan wel bij het vinden van een nieuwe woonlocatie.

Hoogachtend,

houder
d

5.1.2e

5.1.2e

(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

ONTVANGEN 1 3 JUNI 2000

Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
T.a.v. de heer 5.1.2e
postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 juni 2000	---	---	00B008250 BBH	5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaringen panden gemeente Enschede
vuurwerkramp

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de in de gemeente Enschede plaatsgevonden ontploffing op het terrein van de S.E. Fireworks aan de Tollenstraat hebben wij besloten een aantal woningen in het getroffen gebied onbewoonbaar te verklaren.

Ingevolge artikel 29 lid 6 van de Woningwet dient een door ons genomen besluit tot het onbewoonbaar verklaren van een woning zo spoedig mogelijk aan u bekend te worden gemaakt. Gelet hierop doen wij u hierbij toekomen de afschriften van de besluiten tot het onbewoonbaar verklaren van genoemde woningen. Het betreft hier de woningen die in het eigendom zijn van de woningbouwverenigingen Domijn en De Woonplaats

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst
postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053-

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
5 juni 2000	---	---	00B007981 BBH	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw panden

Behandeld door
mw. 5.1.2e
mw.
mw.

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woningen zijn ernstig getroffen.
Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat uw panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning.
Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet.
Ook uw panden zijn aldus onbewoonbaar verklaard.
Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming , als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw panden zijn belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woningen krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e, mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e.

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woningen.

Hoogachtend,

le,
er,

5.1.2e

5.1.2e

(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier
- Toelichting

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

Adres	Nummer	Postcode 1	Kadastraal
[redacted]			

Behoort bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Enschede

d.d. - 5 JUNI 2000

Reg.nr. 00800798

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

Behoort bij besluit van Burge-
meester en Wethouders van Enschede

d.d. - 5 JUNI 2000

Reg.nr. 00B007981

5.1.2e

Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Bouwbeheer

MET BEWIJS VAN ONTVANGST

Aan geadresseerde

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
5 juni 2000	---	---	00B007981 BBH	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp
Onbewoonbaarverklaring van uw panden

Behandeld door
mw 5.1.2e
mw
mw

Geachte heer/mevrouw,

Ten gevolge van de ontploffing op het terrein van het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks aan de Tollensstraat in Enschede is een groot aantal woningen in de omgeving van dit bedrijf ernstig beschadigd, dan wel geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook uw woningen zijn ernstig getroffen.
Ons College betuigt u haar deelneming met het leed dat u en de uwen is overkomen.

Inmiddels is vastgesteld, dat uw panden, zoals vermeld op de bijgevoegde adressenlijst, ten gevolge van de ontploffing zodanig zijn getroffen en beschadigd dat zij ongeschikt zijn geworden voor bewoning.
Bovendien hebben wij moeten vaststellen dat deze panden niet alsnog in bewoonbare staat kunnen worden gebracht door het treffen van voorzieningen zoals bedoeld in artikel 14 lid 1 of artikel 16 van de Woningwet.

Gelet op deze feiten hebben wij in onze vergadering van 24 mei 2000 besloten om alle panden, die op de bijgevoegde adressenlijst zijn vermeld, onbewoonbaar te verklaren krachtens artikel 29 van de Woningwet.
Ook uw panden zijn aldus onbewoonbaar verklaard.
Wij betreuren deze beslissing, maar de situatie is zodanig ernstig, dat mede gelet op de gevaren die bij het betreden van de panden ontstaan, geen andere beslissing rest.

Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, zijn alle onbewoonbaar verklaarde woningen ontruimd (waarmee wij bedoelen dat de bewoning is gestaakt). Om die reden laten wij een bevel tot ontruiming , als bedoeld in artikel 29 lid 3 Woningwet achterwege.

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres:
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 053 4818108
Doorkiesnummer 5.1.2e
Faxnummer: 053 4815111

Voorafgaande aan de hierboven genoemde besluitvorming is de Inspecteur Volkshuisvesting voor de provincie Overijssel gehoord.

Indien en voor zover uw panden zijn belast met hypotheek zal het besluit tot onbewoonbaarverklaring door ons College krachtens het bepaalde in artikel 29 lid 7 en artikel 36 lid 2 van de Woningwet ter kennis worden gebracht van de hypotheekhouder.

Gelet op de uiterst gevaarlijke situatie die is ontstaan hebben wij er vanaf gezien u voorafgaand aan het besluit in de gelegenheid te stellen uw zienswijze naar voren te brengen.

Wij wijzen u op de mogelijkheid om tegen het besluit tot onbewoonbaarverklaring van uw woningen krachtens de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na dagtekening van deze brief een bezwaarschrift in te dienen bij ons College, Postbus 20, 7500 AA Enschede. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. U heeft voorts de mogelijkheid om een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen bij de President van de Arrondissementsrechtbank te Almelo. Voor verdere informatie verwijzen wij naar het bijgevoegde inlichtingenformulier.

Indien u over bovenstaande vragen heeft kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur telefonisch contact opnemen met de behandelend ambtenaren, mevrouw 5.1.2e mevrouw 5.1.2e of mevrouw 5.1.2e

Rest ons u nogmaals te verzekeren hoezeer wij ons betrokken voelen met de gevolgen, die u van deze ramp heeft ondervonden. Wij zullen alles in het werk stellen zodat aan u de noodzakelijke ondersteuning zal worden gegeven bij de herbouw van uw woningen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

5.1.2e

5.1.2e

(J.H.H. Mans)

Bijlagen:
- Adressenlijst
- Inlichtingenformulier
- Toelichting

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

Adres	Nummer	Postcode 1	Kadastraal

Behoort bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Enschede

d.d. - 5 JUNI 2000

Reg.nr. 00800798I

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

Behoort bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Enschede
d.d. - 5 JUNI 2000
Reg.nr. 00800798[illegible]

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/IVH-OVERIJSSEL

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3.010
IPC :
Toestel : 5.1.2e
Kenmerk :
Datum : 25 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Betreft : Tekstvoorstellen ivm brief aan TK over Enschede

Blz. 22, alinea 2, laatste zin:
De in "Dit vraagt (…) gebundeld wordt"wijzigen in:

Dit vraagt dan ook om een aanpak waarbij de steun vanuit het rijk, de provincie, de gemeente en de woningcorporaties samen met andere betrokkenen gebundeld wordt.

Blz. 21, alinea 1, regel 14 na "(NRF)":
Toevoegen de volgende zin:

Door VROM/DGVH is als tegemoetkoming in de kosten van herinrichting van getroffen bewoners een bedrag van *f* 10 à 15 miljoen toegezegd.

Datum
24 mei 2000

Ons kenmerk

Blad
21 van 27

7. Financiële afwikkeling vuurwerkramp

In de eerste week na de ramp heeft de gemeente Enschede door middel van een noodvoorziening en een overbruggingsuitkering op grond van de Algemene bijstandswet de eerste financiële hulp verleend. Aan 3.063 particuliere gedupeerden is een bedrag van f 4,6 mln uitgekeerd voor de eerste levensbehoeften.
In het vervolg op deze noodvoorziening heeft de gemeente ten behoeve particulier gedupeerden een drietal regelingen opgesteld. Hierin is onderscheid gemaakt naar ligging in het totale schadegebied en mate waarin het individu is getroffen. Deze regelingen voorzien in een normbijdrage in de kosten van kleding, persoonlijke benodigdheden en inrichtingskosten. Voor zover de kosten zijn gedekt door verzekeringspolissen zal verrekening plaatsvinden (via acte van cessie) met de claims op grond van uitkeringen van verzekeringsmaatschappijen. Voor zover kosten niet of onvoldoende op bovenstaande wijze zijn verzekerd, vindt tegemoetkoming plaats op grond van de bijzondere bijstand en door een bijdrage uit giften van het Nationaal Rampenfonds (NRF).
Naast de groep particulieren is er ook een andere categorie getroffenen die bestaat uit onder meer verenigingen, stichtingen, verenigingen, scholen en kerkgenootschappen. Momenteel is niet duidelijk wat de omvang van de totale materiële schade van gedupeerden is en welk deel daarvan verzekerd is. De inventarisatie is nu in volle gang. Ik verwacht dat ik hierover in mijn volgende brief meer duidelijkheid kan geven. De gemeente heeft echter op voorhand het uitgangspunt aangegeven dat geen enkele gedupeerde uiteindelijk financieel nadeel van de ramp mag ondervinden.

Momenteel is op initiatief van het kabinet de instelling van een commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp in voorbereiding. Alle betrokken partijen ondersteunen dit initiatief. De commissie heeft onder meer tot taak met inachtneming van bestaande regelgeving en verzekeringsdekking advies uit te brengen aan de gemeente omtrent de wijze waarop kan worden voorzien in eventuele aanvullende financiële tegemoetkoming. De commissie gaat uit van een categoriale benadering, hetgeen inhoudt dat zij zich niet op individuele gevallen zal richten. Op basis van het adviezen van de commissie aan de gemeente en de nog af te ronden inventarisatie en taxatie van schade en kosten zal ik u nader informeren over de verdere financiële afwikkeling van de vuurwerkramp.

Aanvullend meld ik nog dat de wederopbouw in het vervolgtraject door middel van een aanvullend bestuursakkoord nieuwe stijl onder coördinatie van collega van Boxtel ter hand zal worden genomen. Ik ga hierop onderstaand nader in.

Bij de aanpak van het herstel en de wederopbouw van de wijk Rombeek is het van belang dat de betrokkenheid van de bewoners op een zorgvuldige wijze vorm krijgt. Niet alleen in de materiële zin is er sprake van een noodzakelijke wederopbouw maar ook immaterieel. De sociale samenhang in de wijk, de sociale infrastructuur die een

Datum
24 mei 2000

Ons kenmerk

Blad
22 van 27

wijk tot een geheel maakt, is immers letterlijk weggevaagd. Een coherente en goed afgestemde aanpak in samenwerking met alle betrokkenen is noodzakelijk.

De rode draad is hierbij het belang van de bewoners. De realisatie van de wensen van de bewoners bij de herinrichting van de wijk, via een directe betrokkenheid bij de wederopbouw, is daarbij essentieel.
Dit vraagt dan ook om een aanpak waarbij de steun vanuit het rijk, de provincie en de gemeente samen met andere betrokkenen gebundeld wordt.

Uitgangspunt is om deze bundeling via een te sluiten convenant vorm te geven. Dit in navolging van de methode die is gevolgd met het Grote Stedenbeleid. In een dergelijk convenant geven partijen aan hoe en wanneer gezamenlijk beleid geconcretiseerd gaat worden.
Concreet zal er daartoe op korte termijn een specifiek convenant tussen het rijk en de gemeente Enschede worden gesloten over hoe en op welke wijze de wederopbouw van de wijk [redacted] In het convenant dient helder te zijn wie een bijdrage levert, hoe het rijk [redacted] van rijkszijde organiseert, wanneer zaken worden afgerond en hoe de [redacted] kunnen uitoefenen op het wederopbouwproces.

Zowel bestaande GSB middelen als eventuele aanvullende gelden kunnen in dit convenant een plek krijgen. In overleg met de Europese Commissie zal besproken worden of voor de wijk (die onderdeel uitmaakt van een zogenaamd Doelstelling 2 gebied) nadere afspraken kunnen worden gemaakt.

Voorts zal een duidelijke caesuur moeten worden gemaakt tussen de kosten die te maken hebben met de directe afwikkeling van de ramp, en de kosten die gerelateerd zijn aan het wederopbouw proces.

De Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid zal het initiatief nemen tot de totstandkoming en uitvoering van dit convenant voor de wederopbouw van de wijk Roombeek.

Direct grenzend aan het eigenlijke rampgebied ligt Groot-Roombeek: een deels braakliggend gebied met oude industriele bebouwing dat wordt ontwikkeld als Vinex-lokatie (1.100 woningen). In dit gebied ligt ondermeer de voormalige textielfabriek Bamshoeve. Over de exploitatie van dit plan is reeds lange tijd intensief overleg gaande tussen gemeente en rijk, waarbij het vooral gaat over extra middelen in het kader van de innovatie. De consequenties van de ramp voor de exploitatie van dit plangebied zullen moeten worden bezien.

c) In de opiegbrief aan de MR wordt de kwestie voorgelegd hoe om te gaan met niet-verzekerden en onverzekerden (is er sprake van schadeloosstelling, wat voor de gemeente Enschede het uitgangspunt is, of is er sprake van een tegemoetkoming)

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Inspectie Milieuhygiëne Oost
Postbus 60083, 6800 JB ARNHEM
Telefoon (026) 3528400, Telefax (026) 3528455

Bezoekadres: Pels Rijckenstraat 1, Arnhem

5.1.2e

Aan IVA-Overijssel
t.a.v. 5.1.2e

Uw kenmerk Uw brief Kenmerk Datum

Onderwerp

Bijgevoegd ontvangt u:

- [x] ter kennisname om te behouden
- [ ] ter inzage
- [ ] met het verzoek om advies
- [ ] stuk(ken) gaarne retour
- [ ] ter medeparafering
- [x] conform de afspraak
- [ ] met het verzoek de behandeling over te nemen c.q. voor betaling te willen zorgdragen.
- [ ] .....

Inspectie milieuhygiëne Oost,

Bijlage(n)

5.1.2e

Bijlagen

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
27 juni 2000

Onderdeel
DGOOV/project
Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
T (5.1.2e
F (5.1.2e

Blad
1 van 19

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan Deelnemers en betrokkenen van het IBT-vuurwerkramp
T.a.v. zie. deelnemerslijst
Fax zie. deelnemerslijst

Fax

Onderwerp
voortgangsbericht inzake de vuurwerkramp te Enschede

Bijgaand treft u de brief aan die verzonden is aan de Tweede Kamer inzake het voortgangsbericht over de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede.

5.1.2e

Datum
27 juni 2000

Blad
2 van 19

Deelnemers en betrokken van het het overleg IBT

Naam	Ministerie	Locatie	Tel	Fax
5.1.2e	BZK		5.1.2e	
	BZK			
	BZK/GSI	5.1.2e		
	BZK/VLC			
	BZK			
	BZK			
	BZK	5.1.2e		
	BZK			
	AZ			
	Justitie			
	Justitie			
	VWS			
	Defensie			
	EZ			
	V&W			
	Financiën/IRF			
	SZW/AI			
	VROM/Imh			
	VWS			
	VROM			
	V&W			
	Financiën			

Kopie:

5.1.2e	5.1.2e

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
26 juni 2000

Ons kenmerk
ES2000/75576

Onderdeel
directoraat-generaal
Openbare Orde en
Veiligheid

Inlichtingen
5.1.2e
F (070) 426 8251

Uw kenmerk

Blad
1 van 17

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Voortgangsbericht over de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede

Inleiding

Hierbij doe ik u als coördinerend minister een voortgangsbericht toekomen over de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede. Dit voortgangsbericht is een vervolg op mijn eerdere berichten van 16 en 29 mei en 9 juni jongstleden (TK 1999-2000, 27157, nrs 1 tot en met 3).
Conform het verzoek van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (brief d.d. 14 juni 2000, nr B.Z.K. 49) zal ik haar in het vervolg tenminste een maal in de vier weken op de hoogte stellen van de stand van zaken met betrekking tot de afhandeling van de ramp.

In deze brief wordt ingegaan op:
1. Nazorg;
2. Onderzoek;
3. Financiën;
4. Wederopbouw;
5. Stand van zaken evaluatie staand beleid.

Bij de behandeling van bovengenoemde onderwerpen worden tevens de schriftelijke vragen van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beantwoord (brief d.d. 14 juni 2000, nr. B.Z.K. 50). In de paragraaf over nazorg worden de vragen beantwoord over het capaciteitsgebrek op het gebied van de nazorg en over de hulpverlening aan allochtone slachtoffers. De vragen over de financiële afwikkeling van de ramp worden beantwoord in de paragraaf over financiën. In de paragraaf over de stand van zaken evaluatie staand beleid wordt ingegaan op de vraag inzake nieuwe beleidsmaatregelen.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

1. Nazorg

In deze paragraaf wordt ingegaan op de tussenevaluatie van nazorg in brede zin, op de aan de gezondheidszorg gerelateerde nazorg, op de sanering van het rampterrein en op de werktijdverkortingsaanvragen.

Tussenevaluatie nazorg
Door de verschillende betrokken overheden wordt veel aandacht besteed aan de nazorg. Nazorg is breder dan medische en psychosociale zorg. In algemene zin houdt nazorg in: het wegnemen van de gevaarsbron of de bedreiging en het bereiken van een zodanig stabiele situatie zodat het leven weer doorgang kan vinden. Naast medische en psychosociale nazorg worden de volgende typen onderscheiden: administratieve, juridische, financiële en economische nazorg.

Om duidelijkheid te verschaffen in de taken en verantwoordelijkheden op gemeentelijk, provinciaal en op departementaal niveau ten aanzien van nazorg en om inzicht te krijgen in de mate waarin de (rijks)overheid deze taak invult, is besloten tot een tussenevaluatie ten aanzien van de nazorg in Enschede in de volle breedte.

Op korte termijn zal in kaart worden gebracht welke nazorgactiviteiten de gemeente, provincie en ministeries in dit kader hebben opgestart of zullen opstarten. De uitkomsten van de tussenevaluatie zullen worden gebruikt als monitorinstrument aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of op onderdelen intensivering wenselijk is.

Gezondheidszorg gerelateerde nazorg
In aanvulling op de informatie die u bij mijn brief van 29 mei jongstleden is toegezonden bericht ik u nader over de stand van zaken met betrekking tot de aan de gezondheidszorg gerelateerde nazorg. Het betreft:

1. Informatie- en adviescentrum (IAC);
2. gezondheidsmonitoring;
   a) Gezondheidsonderzoek;
   b) Gezondheidsmonitoring door huisartsen/bedrijfsartsen;
   c) Gezondheidsmonitoring door Mediant en anderen waaronder het Medisch Spectrum Enschede;
3. gemeentelijke projectorganisatie psycho-sociale nazorg.

1. Informatie- en adviescentrum
Het Informatie- en adviescentrum (IAC) is voor de bevolking het aanspreekpunt voor hun vragen in relatie tot de vuurwerkramp. Het is thans nog zo dat de vragen van de bevolking meer gericht zijn op praktische zaken, zoals huisvesting en financiële hulp en in mindere mate op gezondheidszorg gerelateerde (na)zorg.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

De hulpverlening aan getroffen allochtonen speelt een belangrijke rol. Het IAC heeft hiervoor contacten gelegd met organisaties als het Inspraakorgaan Turken in Nederland, dat bij de nazorg aan de aardbevingsslachtoffers in Turkije veel kennis heeft opgedaan.
Het IAC stelt mede op verzoek van de minister van VWS en mij een registratie op van getroffenen en hulpverleners, die zich kort na de ramp in het gebied bevonden. Door koppeling aan het klantvolgsysteem zal een zo compleet mogelijk beeld van de zorgbehoefte worden verkregen. Aan de instellingen voor zorg in Twente, alsmede aan de huisartsen en aan de bedrijfsartsen wordt gevraagd om aan dit klantvolgsysteem mee te werken. De resultaten van het bevolkingsonderzoek zullen ook in dit systeem worden opgenomen. Het IAC vervult inmiddels ook de functie van kenniscentrum voor alle hulpverleners in het rampgebied.

Inmiddels wordt een definitieve staf voor het IAC opgebouwd. Mochten zich bij de bemensing daarvan problemen voordoen dan zullen de minister van VWS en ik bezien op welke wijze deze kunnen worden opgelost.

2. Gezondheidsmonitoring
Ten aanzien van de gezondheidsmonitoring ga ik hieronder in op:
a) het gezondheidsonderzoek;
b) monitoring door huisartsen en bedrijfsartsen;
c) monitoring door GGZ-instellingen gebundeld in Mediant, maatschappelijk werk en het Medisch Spectrum Enschede.

Ad a) Gezondheidsonderzoek
Het gezondheidsonderzoek is onder supervisie van VWS uitgevoerd door de GGD Twente. De eerste fase van het gezondheidsonderzoek heeft plaatsgevonden van 1 tot en met 4 juni. Vanwege de onmogelijkheid voor de hulpverleners om allemaal in die periode aan het onderzoek deel te nemen, is het onderzoek met 3 dagen verlengd (tweede fase). Ook de bevolking kon van die verlenging gebruik maken. Ongeveer de helft van de daarvoor in aanmerking komende personen uit Enschede heeft dit gezondheidsonderzoek ondergaan. Voor de hulpverleners geldt dat deze ook aan dit onderzoek kunnen deelnemen via de huisarts of bedrijfsarts. Aan de huisartsen en de ARBO-diensten zullen door de GGD Twente de benodigde sets materiaal ter beschikking worden gesteld. Vanuit wetenschappelijke overwegingen worden de gegevens uit het aanvullend onderzoek en het onderzoek via de huis- en bedrijfsartsen vooralsnog gescheiden gehouden van de gegevens uit de eerste fase van het onderzoek.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

De eerste resultaten worden 6 tot 8 weken na afsluiting van de eerste fase verwacht. Met de desbetreffende Medisch Ethische Commissie heeft overleg plaats gevonden over het resterende deel van het gezondheidsonderzoek.
De aandacht is daarbij gericht op de verzamelde gegevens van een steekproef onder de deelnemers. Op basis van die gegevens zal onder meer een analyse plaats vinden van stoffen waaraan betrokkenen bij de ramp blootgesteld kunnen zijn geweest. Bij de keuze van de te analyseren stoffen worden de referentiewaarden en de luchtmetingen van RIVM/TNO gericht op vuurwerk in ogenschouw genomen. Tevens wordt rekening gehouden met de uitkomsten van de analyse van overige mogelijk vrijgekomen stoffen die in het gebied voorkwamen.

Ad b) Monitoring door huisartsen en bedrijfsartsen
De Regionale huisartsenvereniging Enschede is verantwoordelijk voor de monitoring door de huisartsen. Het gaat daarbij met name om uniformering van aanpak en registratie, waarbij gebruik wordt gemaakt van ervaringen die zijn opgedaan bij de medische onderzoeken naar aanleiding van de Bijlmerramp. Dit geldt ook voor bedrijfsartsen. Door het ministerie van VWS is contact opgenomen met het ministerie SZW om te bewerkstelligen dat de bedrijfsartsen bij deze werkzaamheden aansluiten.

Ad c) Monitoring door GGZ-instellingen gebundeld in Mediant, maatschappelijk werk en het Medisch Spectrum Enschede
Het is de bedoeling dat de problemen die gerelateerd zijn of kunnen worden aan de vuurwerkramp door de GGZ-instellingen worden gesignaleerd en geregisteerd. Deze monitoring is een primaire verantwoordelijkheid van de betreffende instellingen. Er wordt naar gestreefd de registratie van relevante gegevens te laten aansluiten bij de wijze waarop dergelijke gegevens bij het IAC worden geregistreerd. Het ministerie van VWS neemt daartoe het initiatief.

3. Gemeentelijke projectorganisatie psycho-sociale nazorg
De gemeente Enschede coördineert de zorg voor personen die (ernstige) psychische gevolgen ondervinden van de ramp, zoals het ontwikkelen van het posttraumatische stress-syndroom (PTSS). Vanuit het ministerie van VWS wordt de gemeente ondersteund door middel van expertise, capaciteit en financiële middelen. De zorgaanbieders, de zorgverzekeraar Amicon en de gemeentelijke projectorganisatie maken afspraken over de invulling van psycho-sociale nazorg. Het gaat daarbij om de zorgverlening op (middel)lange termijn. Binnenkort zal de gemeente Enschede een plan van aanpak vaststellen voor de psycho-sociale nazorg.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 99141

De door de vuurwerkramp toegenomen vraag naar psycho-sociale zorg (circa 10 extra aanmeldingen voor ambulante zorg per dag), het door de ramp gestegen aantal opnames en het feit dat zich onder de personeelsleden van Mediant ook slachtoffers van de ramp bevonden, heeft een probleem opgelevert ten aanzien van de personele capaciteit. Mediant heeft zich met het verzoek om extra capaciteit tot collega-instellingen gewend. Naar aanleiding van dit verzoek hebben enkele instellingen personeel beschikbaar gesteld.

Sanering van het rampterrein

De minister van VROM is in overleg met de gemeente over de bodemsanering, de sloop van opstallen en de verwijdering van asbest. Onder verantwoordelijkheid van de gemeente Enschede wordt de sanering van het rampterrein uitgevoerd volgens de daarvoor geldende regels voor asbestsloop en -verwijdering met daartoe gecertificeerde asbestinventarisatie- en asbestverwijderingsbedrijven. Hiertoe is in opdracht van de gemeente een plan van aanpak opgesteld door bureau Search. De Arbeidsinspectie en de Inspectie Milieuhygiëne zijn bij het opstellen van dit plan betrokken geweest. Door de Arbeidsinspectie wordt steekproefsgewijs toezicht gehouden op de werkzaamheden. Bovendien vindt frequent coördinerend overleg plaats over de uitvoering van het plan van aanpak tussen de gemeente Enschede, het bureau Search, de Arbeidsinspectie en zonodig de Inspectie Milieuhygiëne.

Daarnaast is op verzoek van de gemeente Enschede door het Explosieven Opruimings Commando van de Koninklijke Landmacht een plan van aanpak met hierin opgenomen een veiligheids- en gezondheidsplan opgesteld, ten behoeve van het ruimen van achtergebleven niet verbrand vuurwerk in de binnenste ring van het rampgebied. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in twee fases: ten eerste een visuele inspectie van het rampgebied in door de gemeente aangegeven prioriteitgebieden en ten tweede het stand-by zijn tijdens de sloop- en afvoerwerkzaamheden.

Werktijdverkorting

De stand van zaken met betrekking tot de werktijdverkortingsaanvragen is dat nu 35 bedrijven een aanvraag hebben ingediend, waarvan er 34 zijn toegekend en 1 in onderzoek is. Daarnaast zijn er van 15 bedrijven verzoeken om informatie binnengekomen (dan wel formulieren aangevraagd), welke nog uit kunnen monden in een officiële aanvraag. In totaal gaat het bij de 34 verleende werktijdverkortingen om 230 werknemers.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

2. Onderzoek

Coördinatie inspectieonderzoeken

Bij brief van 9 juni jongstleden heb ik u het plan van aanpak "afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede" aangeboden. In aanvulling op dit plan van aanpak meld ik u dat de voorgenomen vernietiging van bandopnamen van door de inspecties gevoerde gesprekken niet zal plaatsvinden. De bandopnamen worden in overeenstemming met hetgeen hierover in de Archiefwet is bepaald ten minste tot 10 jaar na dato bewaard.

Het in het plan van aanpak aangekondigde Logistiek Centrum Inspecties (LCI) in Enschede is met ingang van 13 juni jongstleden operationeel geworden. Dit centrum is onder andere belast met het op gecoördineerde wijze afhandelen van de verzoeken van de betrokken inspecties om personen te interviewen en documenten en andere informatie te verstrekken. Ook de coördinatie van de uitvoering van de interviews en het opzetten en beheren van een database met de gespreksverslagen is een taak van het LCI.

Het LCI is gestart met het inventariseren van de voortgang van de onderzoeken door de betrokken inspecties. Alle inspecties leveren daartoe aan wat ter beschikking is aan onderzoeksplannen, lijsten van te interviewen personen en te benaderen instanties en een overzicht van de documenten die voor het onderzoek nodig zijn.

De eerste fase van de eigenlijke onderzoekswerkzaamheden van de inspecties bestaat uit het maken van een gemeenschappelijke feitelijke reconstructie. Deze reconstructie beslaat de periode van de laatste vergunningverlening door de gemeente Enschede aan de huidige eigenaren van S.E. Fireworks tot aan het opheffen van de gemeentelijke rampenstaf. De reconstructie is erop gericht een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van activiteiten en gebeurtenissen, zodat dit als basismateriaal kan dienen voor de uiteindelijke inspectierapporten en de rapportage van de Commissie onderzoek vuurwerkramp.

Een groot deel van de informatie die relevant is voor de onderzoeken van de rijksinspecties, is door het Openbaar Ministerie in het kader van het strafrechtelijk onderzoek in beslag genomen. Ook andere informatie waarover het openbaar Ministerie of de politie beschikt (zoals processen-verbaal van verhoren) kunnen voor de onderzoeken van de inspecties van belang zijn. In verband met het opsporingsbelang en het recht op privacy van betrokken personen is het verstrekken van dergelijke informatie door het OM of de politie aan een tweetal (wettelijke) vormvereisten gebonden.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Ten eerste is verstrekking van informatie uit politieregisters aan derden (anderen dan het OM en de politie) niet zonder meer mogelijk. Om de overdracht van dergelijke informatie aan derden mogelijk te maken is op grond van artikel 18 lid 5 van de Wet Politieregisters een besluit nodig van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minster van Justitie. Het besluit behelst een opdracht van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie aan de korpsbeheerder om informatie uit het politieregister ter beschikking te stellen. Voor zover het informatie betreft die gerelateerd is aan de opsporing wordt de informatie verstrekt na toestemming van het Openbaar Ministerie. Dit gezamenlijke besluit is op 19 juni jongstleden in werking getreden.

Ten tweede dient het LCI op basis van artikel 19 van de Wet Persoonsregistraties een privacy-reglement op te stellen voor de (deels geautomatiseerde) registratie van de (persoons)informatie. Dit privacy-reglement zal naar verwachting deze week gereed zijn.

Daarenboven is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de Hoofdofficier van Justitie in Almelo, het College van Procureurs-Generaal, de korpschef van de regionale politie Twente en de inspecties, vertegenwoordigd door de (coördinerend) hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding. De overeenkomst omvat de voorwaarden waaronder het OM, de politie en de inspecties informatie aan elkaar ter beschikking kunnen stellen, met inachtneming van de wet- en regelgeving. Deze overeenkomst is op 20 juni jongstleden door alle betrokken partijen ondertekend.

Door het moeten voldoen aan bovengenoemde voorwaarden en het opstellen van de samenwerkingsovereenkomst zijn de onderzoekswerkzaamheden enigzins vertraagd. Immers, de informatie waarop beslag ligt is grotendeels essentieel voor de onderzoeken van de inspecties.

Commissie onderzoek vuurwerkramp

De commissie onderzoek vuurwerkramp is op vrijdag 26 mei jongstleden geïnstalleerd. De commissie zal in de loop van deze week naar buiten treden met informatie over haar werkzaamheden.

3. Financiën

In mijn brief van 29 mei jongstleden heb ik u geïnformeerd over de financiële afwikkeling van de vuurwerkramp. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen enerzijds de materiële schade en kosten die direct te relateren zijn aan de ramp en anderzijds de kosten die te relateren zijn aan de wederopbouw. Tevens heb ik u toen geïnformeerd over de voorbereidingen voor de instelling van een commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp.
Hieronder ga ik achtereenvolgens in op de financiële voorzieningen die direct na de ramp voor de gedupeerden zijn getroffen, de schade inventarisatie en de commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp.

Financiële voorzieningen voor gedupeerden
Met betrekking tot de financiële voorzieningen kan onderscheid gemaakt worden tussen voorzieningen ten behoeve van particulieren en voorzieningen voor bedrijven.

Particulieren
Direct na de ramp is op 15 mei aan de gedupeerde bewoners (particulieren) op basis van een noodvoorziening door de gemeente geld verstrekt om te voorzien in de eerste levensbehoeften.
Tevens zijn op grond van artikel 11 van de Algemene Bijstandswet overbruggingsuitkeringen verstrekt aan gedupeerden die als gevolg van de ramp de eerste vier weken na de ramp zonder financiële middelen zaten. Volgens opgave van de gemeente Enschede hebben circa 3.200 mensen op deze regelingen een beroep gedaan. De daarmee gemoeide kosten bedroegen f 4,8 mln.

Over deze noodvoorzieningen heb ik u reeds geïnformeerd in mijn brief van 29 mei jongstleden. Het betreft het in deze brief onder Bijzondere bijstand genoemde eerste deel van de regelingen betreffende de opvang in de periode van 14 tot 20 mei 2000.

Naast deze noodvoorzieningen is in de week na de ramp door de gemeente en de woningbouwcorporaties gezamenlijk in overleg met SZW een drietal regelingen opgesteld voor de getroffen bewoners van de wijk. Afhankelijk van de plaats waar zij in het rampgebied woonden, kunnen deze bewoners een beroep doen op één van deze drie regelingen. De regelingen worden door de gemeente uitgevoerd. Het betreft hier het tweede deel van de regelingen herinrichtings- en aanverwante kosten waarover ik u in mijn brief van 29 mei jongstleden onder Bijzondere bijstand geïnformeerd heb. Met de uitvoering van de betreffende drie regelingen door de gemeente Enschede is naar verwachting een bedrag van 30 miljoen gemoeid.

Met betrekking tot deze regelingen vindt in principe verrekening plaats van de uitgekeerde bedragen conform de bepalingen van de Algemene bijstandswet. Hieronder ga ik nader in op de drie regelingen.

Regeling I
Deze regeling is van toepassing op gedupeerden wier huis door de ramp is verwoest danwel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard. Het betreft circa 625 personen. De regeling treft een voorziening in de vorm van normbijdragen voor kleedgeld, kosten van herinrichting en de overige eerste kosten na de ramp. De uitvoering van de regeling is gestart op 23 mei en duurt thans nog voort.

Regeling II
Deze regeling voorziet in een uitkering aan gedupeerden die na een periode van 6 weken of langer weer kunnen terugkeren naar hun woning. De in mijn brief van 29 mei jongstleden genoemde termijn van 2 maanden is bij nader inzien door de gemeente Enschede gesteld op zes weken. Het betreft circa 200 adressen. Een normvergoeding wordt verstrekt voor kleedgeld, inrichtingskosten en overige eerste kosten. De uitvoering van deze regeling is van start gegaan op 21 juni.

Regeling III
Deze regeling voorziet in een bijdrage in de overige eerste persoonlijke kosten die na de ramp gemaakt moesten worden die wordt uitgekeerd aan bewoners die binnen 6 weken konden terugkeren naar hun woning. Ook hier is de in mijn brief van 29 mei jongstleden genoemde termijn van 2 maanden bij nader inzien door de gemeente Enschede gesteld op zes weken. Het betreft hier circa 1800 adressen. Ook de uitvoering van deze regeling is van start gegaan op 21 juni.

Huurmaatregelen
Het ministerie van VROM houdt rekening met een groter beslag op de individuele huursubsidie als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de bewoners die uit het gebied van de ramp moesten vertrekken. De regels met betrekking tot de financiële passendheid van de woningtoewijzing in Enschede worden tijdelijk buiten werking gesteld. In aanvulling hierop zal in overleg met de gemeente Enschede een compensatieregeling tot stand worden gebracht waardoor bewoners in de eerstkomende jaren netto niet meer huur behoeven te betalen dan in de oude situatie.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Bedrijven
Ten behoeve van de getroffen ondernemers in het rampgebied is met bijdragen van verschillende organisaties, waaronder de Kamer van Koophandel, een fonds gevormd. Momenteel is een bedrag van f 8 mln beschikbaar. Het fonds wordt beheerd door de Stichting financiële opvang getroffen ondernemers. Deze stichting is op 22 mei op initiatief van de Kamer van Koophandel in het leven geroepen. De stichting levert een bijdrage aan het weer actief kunnen zijn van de getroffen bedrijven. Uitgangspunt daarbij is hulp op maat die in de volgende vormen mogelijk is.

Voorschot
Ondernemers van wie het bedrijf volledig is verloren gegaan, of langer dan 2 maanden niet bruikbaar is, kunnen een voorschot ontvangen van maximaal f 20.000,=. Dit voorschot is een rentevrije achtergestelde lening.

Huursuppletie
Door ondernemers kan een beroep worden gedaan op het fonds in geval zij de huur van een nieuw bedrijfsonderkomen niet kunnen opbrengen. De bijdrage uit het fonds bestaat uit het verschil tussen de nieuwe en de oude huurprijs.

Kredietfaciliteit
Met banken zijn afspraken gemaakt over een soepele toepassing van de regels rondom kredietverlening en borgstelling voor de gedupeerde ondernemers. Als in een volledige kredietbehoefte niet door de bank kan worden voorzien, bestaat de mogelijkheid dat uit het fonds een aanvullend krediet wordt verstrekt.

Inventarisatie van materiële schade en kosten direct gerelateerd aan de ramp
Ten aanzien van de schade en kosten die direct aan de ramp te relateren zijn, wordt hieronder op twee categorieën ingegaan:
1. de materiële schade van particulieren en bedrijven;
2. de schade en kosten van de overheid.

Ad 1. *De materiële schade van particulieren en bedrijven*
De totale registratie en coördinatie van schaden bij getroffen particulieren vindt plaats door het Bureau Coördinatie Experts (BCE). BCE doet dit namens het Verbond van Verzekeraars en werkt nauw samen met de gemeente Enschede. De inventarisatie heeft plaatsgevonden aan de hand van postcodelijsten en de gemeentelijke bevolkingsadministratie. Op basis van de registratie door BCE hebben alle particulieren (verzekerd en onverzekerd) bericht ontvangen en vindt taxatie van de schade plaats. Mensen die op 1 juli nog geen bericht hebben ontvangen maar toch denken voor één van de regelingen in aanmerking te komen kunnen zich alsnog melden bij het Informatie- en Adviescentrum te Enschede.

Volgens de meest recente raming van BCE bedraagt de verzekerde schade voor particulieren circa 135 miljoen. Het betreft hier schade aan inboedels, opstallen en auto's.

De schade aan bedrijven wordt momenteel door BCE geïnventariseerd. BCE raamt de verzekerde schade van bedrijven op circa 215 miljoen. Deze raming is exclusief de verzekerde schade (materieel en bedrijfsschade) van de bierbrouwerij Grolsch ad circa 200 miljoen.

De schade die verenigingen, stichtingen en kerken hebben geleden, heeft in hoofdzaak betrekking op schade aan onroerend goed. Deze schade wordt momenteel geïnventariseerd door BCE.

De onverzekerde schade van particulieren en bedrijven wordt thans door BCE geïnventariseerd.

Ad 2. *De schade en kosten van de overheid.*

Gemeente Enschede

Ik heb de gemeente Enschede gevraagd een inventarisatie te maken van de financiële gevolgen van de ramp.
Voor een deel van de kosten die de gemeente Enschede heeft gemaakt en verwacht nog te zullen maken kan door het rijk een bijdrage worden verleend op grond van het Besluit rijksbijdragen gemeenten bij rampen en zware ongevallen. Of alle kosten die de gemeente maakt en nog zal maken ter bestrijding van de ramp en de gevolgen daarvan hieronder vallen, zal nog moeten worden bezien. Hierover zal nader overleg plaatsvinden tussen gemeente en rijk.

Provincie Overijssel

De provincie Overijssel heeft op diverse terreinen een ondersteunende, faciliterende en coördinerende rol vervuld, onder meer bij de inzet van hulpverleningsdiensten van buiten de regio. De kosten die met deze activiteiten zijn gemoeid, worden momenteel door de provincie geïnventariseerd.

Betrokken ministeries

Meerdere ministeries zijn in meer of mindere mate betrokken bij de activiteiten die het gevolg zijn van de ramp. Dit heeft betrekking op terreinen als bijstandsverlening, nazorg en onderzoek.
Momenteel worden de kosten van deze activiteiten en eventuele schade door de ministeries geïnventariseerd.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp

De gemeente Enschede heeft in verband met de financiële afwikkeling van de vuurwerkramp het initiatief genomen een commissie in het leven te roepen, de commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp Enschede. De commissie zal langs de volgende lijn haar werkzaamheden verrichten.
De eerste stap is de inventarisatie van de schade door de verzekeraars. Deze inventarisatie moet een zo compleet mogelijk beeld geven van:

- de omvang van de totale schade (verzekerd en onverzekerd);
- de mate waarin getroffenen onderverzekerd zijn;
- het aantal gevallen waarin geen verzekering was afgesloten.

Het beeld dat dan is ontstaan wordt door de commissie afgezet tegen de mogelijkheden die bestaande regelingen en bronnen ter dekking en tegemoetkoming kunnen bieden. Dit vergelijk vormt voor de commissie het uitgangspunt voor voorstellen aan de gemeente Enschede voor eventuele aanvullende voorzieningen.

De commissie richt haar werkzaamheden op de volgende categorieën gedupeerden:

- particulieren;
- ondernemers;
- overige getroffenen zoals instellingen, verenigingen, kerken en stichtingen.

Er zal zo veel mogelijk sprake zijn van een categoriale benadering, niet van advisering omtrent individuele gevallen.

De vuurwerkramp heeft inmiddels (wederom) duidelijk gemaakt dat ten aanzien van veel aspecten elke ramp op zich zelf staat en betrokken partijen voor nieuwe vragen stelt, ook met betrekking tot de financiële afwikkeling van de ramp. De omvang van de ramp, de mate waarin gedupeerden getroffen zijn, maar ook beginselen van redelijkheid en billijkheid stellen verzekeraars en overheden voor vragen ten aanzien van financiële vergoedings- en tegemoetkomingsmogelijkheden.

De commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp wordt als volgt samengesteld:

- vertegenwoordigers van de gemeente Enschede;
- een vertegenwoordiger namens de verzekeraars;
- een vertegenwoordiger van het Nationaal Rampenfonds;
- waarnemers namens het rijk.

Het voorzitterschap zal worden vervuld door de burgemeester van Deventer, de heer J. van Lith de Jeude. Het secretariaat waarin door de gemeente Enschede zal worden voorzien, zal inhoudelijk worden ondersteund door het adviesbureau Deloitte & Touche.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Van drie ministeries, te weten Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken alsmede Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zullen waarnemers in de commissie zitting nemen. Hiermee wordt voorkomen dat de commissie waarvan het rijk lid zou zijn, voorstellen doet waarover het rijk in een later stadium zou moeten beslissen. Het rijk geeft de voorkeur aan een onafhankelijke positie ten opzichte van de commissie, zonder dat dit afbreuk doet aan de betrokkenheid van het rijk bij een deugdelijke financiële afwikkeling. De voorbereidende werkzaamheden zijn inmiddels in volle gang. De gemeente Enschede heeft aangegeven dat de commissie deze week zal worden geïnstalleerd.

Het Nationaal Rampenfonds en het college van burgemeester en wethouders van Enschede hebben afspraken gemaakt over de uitkeringen uit het Rampenfonds. Belangrijkste criterium is dat de gelden ten gunste komen van slachtoffers van de vuurwerkramp en wel, overeenkomstig de statutaire doelstelling van het Rampenfonds, tot het verstrekken van materiële hulp in de persoonlijke sfeer tot herstel van woon- en leefmilieu van de getroffenen. Schade die in de bedrijfsmatige sfeer is geleden komt niet in aanmerking voor vergoeding uit het Rampenfonds.
Op basis van de uitkomsten van de werkzaamheden van de commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp zal worden bepaald op welke wijze gelden van het Nationaal Rampenfonds kunnen worden uitgekeerd.

Tenslotte
Uiteindelijk zou kunnen blijken dat voor gedupeerden bestaande regelingen en financieringsbronnen niet toereikend zijn. De mogelijkheden van aanvullende regelingen ter tegemoetkoming worden door het rijk in afwachting van de uitkomsten van de werkzaamheden van de commissie verkend.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

4. Wederopbouw

In mijn brief van 29 mei jongstleden is ingegaan op de werkwijze om tot afspraken over de wederopbouw van de wijk Roombeek te komen. De wederopbouw van de getroffen wijk Roombeek zal door middel van een convenant onder coördinatie van de minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid (GSI) worden voorbereid. Het in mijn brief van 29 mei jongstleden aangekondigde overleg met de gemeente Enschede, de provincie, het rijk, bedrijven en instellingen, woningcorporaties en vertegenwoordigers van de bewoners inzake de wederopbouw van de wijk Roombeek is inmiddels gestart. Vooralsnog is daarbij gekozen voor een getrapte structuur. De minister voor GSI draagt zorg voor overleg met de betrokken ministeries, de provincie Overijssel en de gemeente Enschede. De gemeente Enschede verzorgt het overleg met de overige betrokken partners zoals woningcorporaties en vertegenwoordigers van de bewoners.

De korte geprognostiseerde doorlooptijd van de convenantvorming (afronding oktober 2000) noodzaakt tot een projectmatig aanpak. Binnen de organisatie van GSI is daartoe een Projectorganisatie Convenantvorming Wederopbouw Enschede (PCWE) ingesteld. De opdracht van de PCWE komt tot een einde met het afsluiten van een convenant ten behoeve van de wederopbouw.

Zoals in mijn brief van 29 mei jongstleden is aangegeven, zal in het convenant helder dienen te zijn wie een bijdrage levert aan het proces van wederopbouw, hoe het rijk de coördinatie van rijkszijde organiseert, wanneer zaken worden afgerond en hoe de bewoners invloed kunnen uitoefenen op het wederopbouwproces.
Tevens zullen noodzakelijk geachte bijstellingen in bestaande plannen zoals bijvoorbeeld opgenomen in het Meerjarig Ontwikkelingsplan (MOP) van de gemeente Enschede worden verwerkt in het af te sluiten convenant waarbij de sociale samenhang en de sociale infrastructuur bijzondere aandacht zullen krijgen.

Er zal bij de totstandkoming van het convenant een duidelijke cesuur worden aangebracht tussen de kosten voor afwikkeling van de ramp enerzijds en van de wederopbouw anderzijds. Zo zullen de uit te keren schadevergoedingen (verzekeringen) aan particulieren niet bij de wederopbouw betrokken kunnen worden.
Van rijkszijde wordt zo spoedig mogelijk aangegeven welke verschillende financieringsbronnen op nationaal en Europees niveau kunnen worden ingezet ten behoeve van de wederopbouw. Bij deze inventarisatie van benodigde middelen wordt aandacht gegeven aan de drie pijlers van het Grote Stedenbeleid (fysiek, economisch en sociaal).

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Bezien wordt of de geldstromen in het kader van het herziene convenant en de verantwoording daarover op vergelijkbare wijze kunnen lopen als bij de reguliere convenanten. Voor de fysieke pijler van het herziene convenant met Enschede zou dit betekenen dat aangesloten wordt bij het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV).

De gemeente Enschede heeft op 21 juni een aanzet tot een programmatische benadering voor de wederopbouw aangeleverd. Dit is het startpunt voor overleg met betrokkenen, dat onder coördinatie van de minister voor GSI zal worden geïnitieerd.

5. Stand van zaken evaluatie staand beleid

In mijn brief van 29 mei jongstleden heb ik u bericht dat alle betrokken ministeries bezien welke consequenties de vuurwerkramp heeft voor het beleid van de rijksoverheid. Uitgangspunt daarbij is dat voor de uitvoering van eventuele maatregelen niet behoeft te worden gewacht op de uitkomsten van de diverse onderzoeken.

Naar aanleiding van de vuurwerkramp kan een eerste indicatie gegeven worden van de te evalueren beleidsterreinen, maar definitieve keuzen daaromtrent kunnen eerst gemaakt worden na ommekomst van het eindrapport en de aanbevelingen van de Commissie onderzoek vuurwerkramp. Hieronder ga ik in op deze beleidsterreinen.

Regelingen vuurwerk
Bij brief d.d. 25 mei jl., kenmerk DGM/SVS/2000063381, van de minister van VROM is de voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van de Tweede Kamer der Staten-Generaal geïnformeerd over de voorgeschiedenis, de regelingen met betrekking tot consumenten- en professioneel vuurwerk, de erkenningsregeling vuurwerkbedrijven en de voorbereiding van nieuwe, geïntegreerde regelgeving ter zake. Conform eerdere toezeggingen, zal de minister van VROM u, vooruitlopend op het advies van de Commissie onderzoek vuurwerkramp, nader informeren over de voorlopige uitwerking op hoofdlijnen voor het zomerreces. Een definitieve keuze met betrekking tot de hoofdlijnen en de nadere uitwerking van de nieuwe geïntegreerde regelgeving zal mede worden gebaseerd op de adviezen van de Commissie onderzoek vuurwerkramp.

Munitie-opslagplaatsen
Naar aanleiding van de vuurwerkramp heeft het ministerie van Defensie een aantal verzoeken ontvangen van gemeenten om informatie inzake de munitie-opslag binnen hun gemeente. Omdat vergunningen ten behoeve van munitie-opslag veelal geheim gerubriceerd zijn, is in overleg met het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gezocht naar een mogelijkheid om toch te voldoen aan de informatiebehoefte van betreffende gemeenten. De minister van Defensie heeft besloten de betrokken burgemeesters op de hoogte te stellen van de lokatie van de opgeslagen munitie en de in de vergunning per munitiemagazijn toegestane maximale hoeveelheid ontplofbare stof per gevaren(sub)klasse. Dit gegeven kan de gemeente helpen bij de voorbereiding op de rampenbestrijding. De informatie wordt verstrekt aan alle burgemeesters van gemeenten waar munitie-opslag van Defensie aan de orde is op basis van als geheim gerubriceerde vergunningen. De informatieverstrekking heeft plaats gevonden in de week van 19 t/m 23 juni.

Datum
26 juni 2000

Ons kenmerk
ES2000/75578

Blad
17 van 17

Daarnaast wordt actuele informatie over hetgeen opgeslagen is, op een voor de hulpverleningsdiensten bereikbare plaats beschikbaar gehouden.

Rampenbestrijding
Bij brief van 16 december 1999 (TK 1999-2000, 26956, nr. 1) heeft de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uw kamer de beleidsnota Rampenbestrijding 2000-2004 'Rampenbestrijding de veiligheidsketen gesmeed' toegezonden. In deze nota zijn de beleidsvoornemens voor de komende jaren ten aanzien van de rampenbestrijding vervat. De staatssecretaris beziet of de uitvoering van deze beleidsvoornemens als gevolg van de vuurwerkramp waar nodig dient te worden geintensiveerd dan wel te worden versneld.

De in mijn voortgangsbericht van 29 mei jongstleden toegezegde brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de toedeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden terzake van de voorbereiding op de bestrijding van rampen en zware ongevallen wordt u deze week toegezonden.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

5.1.2e

K.G. de Vries

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
7 juni 2000

Inlichtingen
5.1.2e
T (5.1.2e
F (070) 426 8251

Blad
1 van 1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. projectsecretariaat
5.1.2e

Aantal pagina's incl. dit blad: 1

Fax

Onderwerp
Antwoordfax

U wordt verzocht deze antwoordfax op **7 juni 2000 vóór 12.00 uur** te faxen naar het projectsecretariaat Vuurwerkramp. (fax.: 070-426 8251)

De hoofdinspecteur van de ..... geeft hierbij aan accoord te gaan met de inhoud van het '*plan van aanpak coordinatie inspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede*' en het verslag van de vergadering van 6 juni 2000 zoals dat op 7 juni 2000 gemaild en gefaxt is aan betreffende inspecties, met in achtneming van de volgende opmerkingen:

De Hoofdinspecteur van de .....

Plaats: .....

Datum: .....

Verslag IBT-Inspecties

Datum: 6 juni 2000

Aanwezig:

5.1.2e	BZK/Projectleider vuurwerkramp BZK/Inspectie Brandweerzorg en rampenbestrijding BZK/Inspectie Brandweerzorg en rampenbestrijding SZW/Arbeidsinspectie VROM/Inspectie Milieuhygiëne V&W/Rijksverkeersinspectie VWS/Inspectie voor de Gezondheidszorg BZK/Inspectie voor de politie BZK/Inspectie voor de politie BZK/Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving OM/Parket-Generaal Commissie Onderzoek Vuurwerkramp BZK/Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding BZK/Projectsecretaris vuurwerkramp

Afwezig met bericht van verhindering:

5.1.2e	SZW/Arbeidsinspectie VWS/Inspectie voor de Gezondheidszorg BZK/Project Vuurwerkramp

Opening en mededelingen

5.1.2e opent de vergadering met de mededeling dat 5.1.2e verhinderd is.

Verslag IBT-I d.d. 26 mei 2000

Het verslag wordt vastgesteld met inachtneming van de volgende punten:

Pagina 2:

5.1.2e merkt op dat de Commissie haar taak anders ziet dan slechts als aanvulling op de taak van de inspecties en stelt voor dit als zodanig op te nemen in het verslag.

5.1.2e geeft met betrekking tot ondersteuning aan dat de Rekenkamer wellicht capaciteit heeft.

Pagina 3:

5.1.2e merkt op dat de passage over de vergelijking van de situatie bij S.E. Fireworks met die van andere vuurwerkbedrijven tegen de zin van VROM is geschrapt. Vanuit Enschede bestaat behoefte aan het opnemen van een dergelijke passage. 5.1.2e geeft aan dat het punt niet direct met de coördinerende taak te maken heeft en derhalve niet thuishoort in het stuk.

5.1.2e geeft aan dat het opnemen betekent dat de inspecties een hoop werk op de hals kunnen halen. Voor de Arbeidsinspectie betekent dit bijvoorbeeld een capaciteitsprobleem.

5.1.2e brengt als aandachtspunt naar voren dat niet opnemen, niet betekent: niet doen.

Besloten wordt de passage op te nemen op pagina 9 als algemene opmerking.

Stand van zaken Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

-

Vaststellen plan van aanpak

5.1.2e heeft de binnengekomen opmerkingen zoveel mogelijk verwerkt. Het concept van heden wordt pagina voor pagina doorgenomen en waar nodig ter plekke aangepast.

5.1.2e meldt dat door de provincie is opgemerkt dat de beschrijving van de taken van de Inspectie Milieuhygiëne lijken te neigen naar een terughoudende opstelling van deze Inspectie. De vergadering stelt echter vast dat dit een beschrijving van de feitelijke wettelijke taken is en dat deze ongewijzigd kan blijven.

Gehoord het besprokene zal 5.1.2e het plan van aanpak aanpassen. Hij zal hiertoe overleg hebben met:

Defensie

Met betrekking tot de tekst op pagina 5 heeft Defensie aangegeven niet genoemd te willen worden. 5.1.2e brengt naar voren dat het niet noemen van Defensie vragen zal oproepen. In de brief aan de TK is immers al melding gemaakt van de activiteiten door Defensie en ook in het instellingsbesluit van de Commissie Oosting wordt Defensie genoemd. 5.1.2e stelt voor dat 5.1.2e dit nogmaals onder de aandacht zal brengen van Defensie.

Korps Twente

Met betrekking tot de tekst op pagina 8 en 9, de Wet Politieregisters (WPR), merkt 5.1.2e het volgende op: Opsporingsinformatie die onder de WPR valt, maar niet bij OM terecht komt, dient toch op een of ander manier bij de inspecties, danwel de Commissie terecht te kunnen komen. In principe staat de WPR die mogelijkheid in de weg; echter een mogelijkheid bestaat dat op grond van art. 18, lid 5 de minister van Justitie of BZK toestemming kunnen geven aan het korps om die informatie alsnog te verstrekken. Het korps heeft aangegeven dat dit punt nog niet goed aan de orde komt in het plan van aanpak. 5.1.2e neemt contact op met 5.1.2e om hierover te spreken.

Samenwerkingsverband/werkafspraken Inspecties, OM en Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

-

Werkafspraken

5.1.2e stelt vast dat het nu voorliggende plan van aanpak - met in achtneming van de besproken wijzigingen - door de voltallige vergadering is geaccordeerd. 5.1.2e krijgt van de vergadering het mandaat om de punten genoemd onder 4.1 en 4.2 van dit verslag te verwerken.

Woensdag 7 juni, 9.30 wordt het aangepaste plan van aanpak aan de leden gezonden. Deze hebben **tot 12.00 uur de tijd om te reageren** en hun akkoord te geven. Afgesproken wordt dat indien geen reactie wordt ontvangen, men akkoord gaat met de inhoud. Vervolgens zal het plan van aanpak aan de TK gezonden worden.

Rondvraag

5.1.2e geeft aan om 8 juni, 11.00 uur in Enschede een overleg te hebben met vertegenwoordigers van het OM, recherche, gemeente, provincie, inspecties en wellicht de Commissie Oosting. Gesproken zal worden over de procedures en het operationeel maken van de informatieuitwisseling. 5.1.2e zal later op de dag, om 14.00 uur, het informatiecentrum introduceren bij de onderzoekers en de operationele afspraken bespreken. Dit moment is te markeren als het begin vanhet onderzoek. 5.1.2e verzoekt de leden onderzoekers af te vaardigen voor deze bijeenkomst in Enschede.

5.1.2e geeft aan dat VROM brieven heeft ontvangen met aanbiedingen voor onderzoek door externen. Afgesproken wordt dat deze brieven, door tussenkomst van BZK aan de Commissie Oosting worden doorgeleid. VROM stelt de afzenders hiervan in kennis.

De volgende bijeenkomst zal plaatsvinden op initiatief van Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.

Sluiting

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 24-5-00 11.27
Onderwerp: Enschede: toelevering ivm brief aan TK

5.1.2e,
Bijgaand onze toelevering.
mvrgroet, 5.1.2e

CC: 5.1.2c

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/IVH-OVERIJSSEL

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3.010
IPC :
Toestel : (5.1.2e
Kenmerk :
Datum : 24 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e

Betreft : **Aanvullingen en wijzigingen op par. "Aanpak en wederopbouw wijk Roombeek" i.v.m. brief aan TK**

Onze wijzigingen en aanvullingen op paragraaf 6, integraal weergegeven (wijzigingen/aanvullingen gecursiveerd):

6. Aanpak wederopbouw wijk Roombeek

Bij de aanpak van het herstel en de wederopbouw is het van belang dat de betrokkenheid van de bewoners op een zorgvuldige wijze vorm krijgt. Niet alleen materieel is sprake van noodzakelijke wederopbouw maar ook immaterieel. De sociale samenhang in de wijk, de sociale infrastructuur die een wijk tot een geheel maakt, is immers letterlijk weggevaagd. Een coherente en goed afgestemde aanpak in samenwerking met alle betrokkenen is noodzakelijk. De rode draad is hierbij het belang van de bewoners. De realisatie van de wensen van de bewoners bij de herinrichting van de wij, via een directe betrokkenheid bij de wederopbouw, is daarbij essentieel.

Dit vraagt dan ook om een aanpak waarbij de steun vanuit de gemeente, de provincie en het rijk samen met andere betrokkenen gebundeld wordt. *Tot de direct betrokkenen moeten zeker de woningcorporaties worden gerekend. Zij zijn reeds zeer intensief aan de slag gegaan met de herhuisvesting van getroffen bewoners en het inventariseren en repareren van de schade aan de woningen in en rond het rampgebied. Ook zullen de woningcorporaties een belangrijke rol vervullen bij de wederopbouw van de woonwijk in het rampgebied.*

Deze bundeling zal via een te sluiten convenant vorm worden gegeven. Dit in navolging van de methode die is gevolgd met het Grotestedenbeleid. In een dergelijk convenant geven partijen aan hoe en wanneer gezamenlijk beleid geconcretiseerd gaat worden.
Concreet zal er daartoe op korte termijn een specifiek convenant tussen het rijk en de gemeente Enschede worden gesloten *over* de wijze waarop de wederopbouw van de wijk vorm krijgt. In het convenant dient helder te zijn wie een bijdrage levert, hoe het rijk de coördinatie van rijkszijde organiseert, wanneer zaken worden afgerond en hoe de bewoners invloed kunnen uitoefenen op het wederopbouwproces.

Direct grenzend aan het eigenlijke rampgebied ligt Groot Roombeek: een deels braakliggend gebied met oude industriële bebouwing dat wordt ontwikkeld als Vinex-locatie (1.100 woningen). In dit gebied ligt onder meer de voormalige textielfabriek Bamshoeve. Over de exploitatie van dit plan is reeds lange tijd intensief overleg gaande tussen gemeente en rijk, waarbij het vooral gaat over extra middelen in het kader van innovatie. De consequenties van de ramp voor de exploitatie van dit plangebied zullen moeten worden bezien.

Zowel bestaande GSB-middelen als eventuele aanvullende gelden kunnen in dit convenant een plek krijgen. In overleg met de Europese Commissie zal, in navolging van het bezoek van de voorzitter van de Europese Commissie aan Enschede, bezien worden of voor de wijk (die onderdeel uitmaakt van een zgn. Doelstelling 2 gebied) nadere afspraken kunnen worden gemaakt. De minister-president is voornemens de heer 5.1.2e hieromtrent een brief te zenden. De minster voor GSI zal het initiatief nemen tot de totstandkoming en uitvoering van dit convenant.

NB: graag checken op eventuele (over-)typfouten.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 24-5-00 11.29
Onderwerp: Betreft: Enschede: toelevering ivm brief aan TK

bedankt!

5.1.2e

>>> 5.1.2e 24-05-00 11.27 >>>
5.1.2e,
Bijgaand onze toelevering.
mvrgroet, 5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

SPOED

Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting

Directie Marktdiensten
Faxnummer : (070) 339 20 77
Telefoon secretariaat : (070) 339 27 71
Postadres : IPC 210
Postbus 30942
2500 GX Den Haag

Telefaxbericht

Datum : 22 Mei 2000
Bestemd voor [redacted]

Afkomstig van :
Telefoon/Kamer :
Aantal pagina's
(incl. deze pagina) :

OPMERKINGEN/BIJZONDERHEDEN:

Ik fax de brieven in 2x.

groetjes

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

SPOED

Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting

Directie Marktdiensten
Faxnummer : (070) 339 20 77
Telefoon secretariaat : (070) 339 27 71
Postadres : IPC 210
Postbus 30942
2500 GX Den Haag

Telefaxbericht

Datum : 22 Mei 2000
Bestemd voor
Afkomstig van
Telefoon/Kamer
Aantal pagina's
(incl. deze pagina) :

5.1.2e

OPMERKINGEN/BIJZONDERHEDEN:

Ik fax de brieven in 2x.

groetjes

+31 5.1.2e

Ministerie van **Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
EE2000/70312

Onderdeel
directie Brandweer 5.1.2e
Rampenbestrijding

Inlichtingen
5.1.2e
F (070) 426 4464

Uw kenmerk

Blad
1 van 13

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp
Ramp op en rondom S.E. Fireworks
vuurwerkopslagplaats te Enschede

1. De ramp in Enschede

Op zaterdagmiddag 13 mei 2000 is kort na 15.00 uur brand uitgebroken op of bij de vuurwerkopslagplaats S.E. Fireworks aan de Tollensstraat te Enschede. De brand is gevolgd door een aantal hevige explosies. Deze hebben aan tenminste 15 mensen het leven gekost, waaronder 4 brandweerlieden. Volgens de gegevens van 16 mei zijn ruim 600 mensen gewond geraakt. Er zijn nog 36 mensen opgenomen in het ziekenhuis, van wie 5 op de intensive care. Volgens de door de gemeente Enschede aangeleverde gegevens hebben nog ongeveer 200 mensen, die volgens het bevolkingsregister wel in het getroffen gebied wonen, zich (nog) niet gemeld bij een van de hulpverleningscentra. Op grond van verschillende bronnen wordt thans onderzocht of hier sprake is van daadwerkelijke vermissing. Overigens dient te worden aangetekend dat - ook onder verwijzing naar eerdere ervaringen - het in tempo terugbrengen van het aantal vermisten een weerbarstige en arbeidsintensieve opgave is. Immers, niet alleen dient de GBA-administratie van de gemeente vergeleken te worden met de personen die zich bij de gemeentelijke hulpcentra gemeld hebben, maar ook dient vastgesteld te worden of er, niet opgenomen in de GBA-administratie, andere - niet geregistreerde - inwonenden waren of toeschouwers en passanten die als vermist op het rampterrein dienen te worden aangemerkt. Van de gemeente Enschede is vernomen dat wellicht nog heden een update van het aantal vermisten beschikbaar zou kunnen komen.

Tenminste 400 woningen zijn verwoest en circa 1.000 woningen beschadigd. Voor degenen die als gevolg hiervan dakloos zijn geworden is tijdelijke huisvesting geregeld. Ongeveer 80 mensen verblijven nog in de noodopvang in de Diekmanhallen.

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
IB2000/70312

Blad
2 van 13

Bewoners van de buitenste ring zijn vanaf maandag 15 mei in de gelegenheid gesteld terug te keren naar hun woning, voor zover de toestand van de woning dat toelaat.

Vanwege de ernst van het ongeval zijn zowel op operationeel als op bestuurlijk niveau onverwijld maatregelen getroffen die nodig zijn voor de bestrijding van de gevolgen van de ramp en voor de nazorg. Het kabinet heeft grote waardering voor de getoonde inzet van de hulpverleners. Deze erkentelijkheid geldt ook de hulpverleners vanuit de Bondsrepubliek Duitsland en België.

2. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het kader van de rampenbestrijding

Eerstverantwoordelijke voor de rampenbestrijding is de burgemeester van de gemeente waar de ramp zich voordoet. Hij voert het opperbevel over de daadwerkelijke rampenbestrijding (artikel 11, eerste lid, Wet rampen en zware ongevallen, (Wrzo)). Dat betekent dat alle daarbij betrokken diensten, zoals de (regionale) brandweer, de politie en de geneeskundige hulpverleningsdiensten, onder zijn gezag staan en dat hij voor het gevoerde beleid terzake de bestrijding van de ramp verantwoordelijkheid aflegt aan de gemeenteraad.

Deze centrale verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding van de burgemeester sluit aan bij de taken en bevoegdheden die de burgemeester op grond van de Gemeentewet heeft terzake de openbare orde en veiligheid. Zo kan hij voor de handhaving van de openbare orde alle bevelen geven die noodzakelijk zijn (artikel 172 Gemeentewet). Tevens heeft hij het opperbevel bij brand en andere ongevallen, voorzover de brandweer daarbij een taak heeft, en kan hij hiertoe alle noodzakelijk bevelen geven (artikel 173 Gemeentewet). In geval van een (dreigende) ramp of zwaar ongeval kan hij noodbevelen en noodverordeningen uitvaardigen (resp. artikelen 175 en 176 Gemeentewet).

De brandweercommandant van de gemeente waarin de ramp of het zware ongeval zich heeft voltrokken, heeft de operationele leiding over de inzet van alle betrokken diensten en organisaties, tenzij daar andere afspraken over zijn gemaakt. Deze operationele leiding doet overigens niet af aan de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke diensten voor hun eigen optreden. Zo heeft de directeur van de gemeentelijke geneeskundige dienst de leiding over de geneeskundige hulpverlening bij rampen en zware ongevallen en kan hij aanwijzingen geven aan de leiding van de centrale post ambulancevervoer (artikel 2, tweede lid, Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, Wghr).

Indien de ramp of het zware ongeval in een of meer gemeenten meer dan plaatselijke betekenis heeft of dreigt te krijgen, kan de commissaris van de Koningin de betrokken burgemeester(s) de nodige aanwijzingen geven over het te voeren beleid bij de

bestrijding van de ramp of het zware ongeval en zonodig in de operationele leiding daarvan voorzien (artikel 12 Wrzo). Voor de wijze waarop deze aanwijzingen worden uitgevoerd blijft de burgemeester die het opperbevel voert verantwoordelijk.

Indien het algemeen belang zulks dringend eist kan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de commissaris van de Koningin de nodige aanwijzingen geven over het te voeren beleid inzake de bestrijding van de ramp of het zware ongeval (artikel 13 Wrzo). Ook hier geldt dat de commissaris van de Koningin verantwoordelijk is voor de wijze waarop hij deze aanwijzingen terzake het beleid uitvoert. Indien de commissaris van de Koningin - naar aanleiding van deze aanwijzingen van de minister - de burgemeester aanwijzingen terzake het te voeren beleid geeft, blijft de burgemeester verantwoordelijk voor de wijze waarop hij die aanwijzingen uitvoert.

3. Lopende acties

Communicatie

Vanaf de avond van de ramp zijn zeer frequent persbriefings gegeven onder leiding van de burgemeester dan wel loco-burgemeester. Later is de noodzaak van die hoge frequentie niet langer aanwezig geweest en is de frequentie teruggebracht.

Voorts heeft de gemeente op zaterdag 13 mei een informatienummer opengesteld.

RTV Oost, omroep voor Overijssel, fungeert als rampenzender. De uitgezonden programma's staan geheel in het teken van de ramp. De regionale omroep wordt buitengewoon goed bekeken. Informatie wordt - behalve in het Nederlands - zowel in het Arabisch, Turks als Marokkaans verstrekt. Tevens zijn in de hulpverleningscentra tolken aanwezig.

Op nationaal niveau heeft het ministerie van VWS, door middel van het beschikbaar stellen van een gratis informatienummer voor verwanten van degenen die (mogelijk) bij de ramp betrokken zijn geweest, een bijdrage geleverd aan de start van de nazorg. Het informatienummer zal voorlopig geopend blijven.

Nazorg

De nazorg zal in beginsel zijn basis moeten vinden in de reguliere hulpverlening op lokaal niveau. Adequate nazorg heeft een grote invloed op het verwerkingsproces van diegenen die een dergelijke traumatische gebeurtenis hebben meegemaakt. Er zal veel aandacht moeten zijn voor de gevolgen van deze traumatische ervaringen bij zowel de getroffenen en hun directe omgeving als ook de hulpverleners. Bij de nazorg aan de bewoners speelt de eigen huisarts, ondersteund door met name de geestelijke gezondheidszorg, een sleutelrol. Met het oog op een goede interpretatie van gezondheidsklachten die de komende periode bij betrokkenen kunnen optreden, is

5.1.2e

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
ES2000070312

Blad
6 van 13

het gewenst dat huisartsen en bedrijfsartsen de gezondheidstoestand van betrokken burgers en hulpverleners vanaf nu monitoren. VWS zal de komende weken alle hulp bieden die voor de opzet van een goede medische en psychosociale nazorg nodig is.

Op dit moment wordt een inloop- en informatiecentrum ingericht. De gemeente Enschede wordt hierbij ondersteund door het ministerie van VWS. Een inloop- en informatiecentrum is een plek waar de getroffenen, nabestaanden en verwanten terecht kunnen voor hulp, informatie, ondersteuning en lotgenotencontact. Het zal, zo leert de ervaring ook, noodzakelijk zijn zo'n centrum een langere periode open te houden.

De wijze waarop nazorg precies moet worden ingevuld, is afhankelijk van verschillende factoren. Bovendien is de kennis hierover versnipperd. Er bestaat behoefte om deze kennis op een centraal punt bijeen te brengen.
Daarom heeft het kabinet naar aanleiding van de Herculesramp besloten tot het oprichten van een expertisecentrum voor nazorg. Aan het expertisecentrum zal, onder verantwoordelijkheid van de minister van VWS en in overleg met de staatssecretaris van BZK, invulling worden gegeven in samenwerking met andere kenniscentra op het terrein van medische hulpverlening en zorg, zoals de leerstoel rampengeneeskunde, het Nederlands Instituut voor Psychotrauma, het Nederlands Instituut voor Urgentiegeneeskunde, het calamiteitenhospitaal en de afdeling psychiatrie van het AMC.
Naar aanleiding van de rapportage die is opgesteld na de Bijlmerramp heeft het kabinet nazorg opgenomen als expliciet onderdeel van crisisbeheersing.
Daarnaast zal de staatssecretaris van BZK het Landelijk Beraad Rampenbestrijding i.o. vragen voorstellen te doen over de mogelijkheden om de nazorg beter te organiseren.

Herhuisvesting

Na de eerste opvang is een aanvang gemaakt met herhuisvesting van diegenen, die hun huis hebben verloren. Hieraan wordt door de woningcorporaties de hoogste prioriteit gegeven. Door leegstaande woningen opnieuw geschikt voor bewoning te maken, door opschorting van de woonruimteverdeling, waardoor alle vrijkomende woningen beschikbaar komen voor de herhuisvesting en door aanbiedingen van corporaties uit de regio, verwacht men 600 woningen in de sociale huursector aan te kunnen bieden in de regio Twente. De corporaties trachten deze woningen binnen een week geschikt voor bewoning te maken. Door particulieren zijn 200 woningen aangeboden in Enschede en omgeving. Verwacht wordt dat voor de urgente woningzoekenden voldoende huisvestingsmogelijkheden gecreëerd kunnen worden. Mochten er voor corporaties financiële problemen ontstaan, dan zal het kabinet in overleg met de corporaties naar een oplossing zoeken.

22/05/00 15:34 MINISTERIE VROM DGVH DIR MARKT → IVH 3392077 NR.041 P006/014
16/05 '00 DIN 18:07 FAX +31 70 3614464 MIN. BIZA/NCC 005

5.1.2e

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
652000/70312

Blad
5 van 13

Financiële aspecten van materiële schade

In het rampgebied is sprake van enorme schade voor zowel individuen, aan goederen, voor bedrijven en voor de gemeente Enschede. Velen zijn in financieel opzicht ernstig getroffen. Het kabinet gaat na hoe de getroffenen financieel tegemoet worden gekomen.

In een overleg van het kabinet met het Verbond van Verzekeraars is vastgesteld dat de schade ten gevolge van deze ramp in beginsel verzekerbaar is. De schade aan opstallen en inboedels wordt door de gebruikelijke particuliere brandpolissen gedekt. Dit geldt ook voor *uitbreuk* in de (verdere) omgeving. Ook zogeheten secundaire kosten (bv. de kosten van tijdelijke onderbrenging elders) zijn veelal gedekt waarbij meestal een vergoeding van 10 % boven de verzekerde som van toepassing is. Brandschade aan auto's wordt gedekt op volledige en beperkte cascopolissen. Ook schade geleden door bedrijven is gedekt via de inventariagoederenverzekering en de opstalverzekering. De bedrijfsschadeverzekering, indien van toepassing, dekt voor een periode van een of twee jaar de derving van de brutowinst. De ziektekostenverzekeringen - particulier dan wel ziekenfonds - en de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen kunnen worden aangesproken voor letselschade.

De verzekeraars coördineren hun werkzaamheden met betrekking tot de inventarisatie van de omvang van de schades. Schade-experts namen op verzoek van het kabinet in het getroffen gebied de schades op ongeacht of betrokkenen verzekerd zijn. Om een beroep te doen op schadevergoeding moesten de getroffenen met hun verzekeringsadviseur of verzekeringsmaatschappij in contact treden. Het Verbond van Verzekeraars heeft een helpdesk ingesteld.

Een belangrijke rol is ook weggelegd voor het particulier initiatief. In dit vlak speelt de Stichting Nationaal Rampenfonds een belangrijke rol. Ook bij rampen die eerder plaatsvonden boden de doelstelling van dit fonds en haar activiteiten uitkomst voor gedupeerden. De Stichting Nationaal Rampenfonds heeft inmiddels een gironummer opengesteld om geld in te zamelen ten behoeve van gedupeerden bij deze ramp.

De Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen sluit, indien de schade verzekerbaar is, een tegemoetkoming uit. Van verzekerbaarheid is in de onderhavige situatie sprake. De genoemde wet is derhalve niet van toepassing.

Het kan voorkomen dat gedupeerden zich niet of niet voldoende hebben verzekerd. Voor deze gedupeerden heeft de ramp in financieel opzicht ernstige gevolgen. In deze situaties kan het Nationaal Rampenfonds ondersteuning bieden. Ook in het geval dat niet verzekerde en niet verzekerbaar gebleken schade uiteindelijk verhaalbaar is op de veroorzaker van de ramp of een eventueel andere aansprakelijke partij, kan een voorschotverlening hangende het onderzoek noodzakelijk zijn. De gemeente Enschede heeft daartoe stappen gezet.

5.1.2e

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
ES2000/70312

Blad
6 van 13

Ter leniging van de acute financiële nood van personen die door de ramp zijn getroffen, kan de gemeente Enschede gebruik maken van haar bestaande bevoegdheden tot het verlenen van bijzondere bijstand. Het kabinet is bereid om, in overleg met de gemeente Enschede, een extra bijdrage voor bijzondere bijstand beschikbaar te stellen, additioneel op de reguliер beschikbare middelen voor bijzondere bijstand.

Daarnaast voorziet het kabinet op basis van bestaande regelgeving in een tegemoetkoming in de excessieve kosten die instellingen en diensten moeten maken in het kader van de bestrijding van de ramp.

Monstername

Zaterdag 13 mei 2000, ongeveer één uur na aanvang van het incident in Enschede werd de meetwagen van het RIVM in opdracht van VROM naar Enschede gestuurd. Door de meetploeg zijn verschillende veegmonsters genomen en nabij de GROLSCH fabriek werd 's avonds om 23 uur een rookmonster genomen. Zondagmorgen is de meetploeg van het RIVM vervorst. De metingen worden de komende tijd voortgezet.

Zware metalen

Uit analyse van de genomen monsters blijkt dat het stof en de rook een verontreinigingskarakteristiek vertonen die overeenstemt met emissies van afgestoken vuurwerk. Gevonden zware metalen vertonen een lichte verhoging, die geen gevaar voor de volksgezondheid vormt. Deze lichte verhoging is in de loop van zondag is verdwenen.

Asbest

Het is op basis van de huidige inzichten onwaarschijnlijk dat slachtoffers, overige burgers en hulpverleners hebben blootgestaan aan normoverschrijdende asbestconcentraties.
Zaterdag direct na de ramp is de neerslag die tot Delden is gevallen op milieu-aspecten onderzocht. Op zondagmorgen is, onder regie van het ministerie van VROM, gericht onderzoek verricht naar het vrijkomen van asbestdeeltjes.
Deskundigen van het RIVM hebben samen met de zogenaamde Detectieteams asbest (DTA-teams) van de brandweer het gebied geïnspecteerd. Het onderzochte gebied kan worden onderverdeeld in een binnenste ring, een buitenste ring en een derde gebied waarboven de rookpluim zich bevond.
Op 14 mei is door een asbestexpert van TNO vastgesteld dat in de binnenste ring van het rampterrein aanzienlijke hoeveelheden cementgebonden asbesthoudende delen aanwezig zijn. In de gebieden daarbuiten werden wel veel verbrandingsresten, maar geen asbestresten aangetroffen.
Bij de eerste explosie is de aanwezige asbest uit de bunker in brokken vrijgekomen. De asbestcementplaten die als dakbedekking voor omliggende schuurtjes en bedrijfsgebouwen zijn gebruikt, is in stukjes uiteengeslagen. De vorming van dunne

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
EB2000/70312

Blad
7 van 13

- en lichte - flinters is daarbij niet opgetreden, zodat het verspreidingsgebied 1.2.1 is beperkt gebleven tot de binnenste ring. Tijdens de daarop volgende brand is naar alle waarschijnlijkheid de dakbedekking van de nog intakte schuurtjes wel door vuur vernietigd. Het is niet uit te sluiten dat hierbij vrije asbest vezels zijn vrijgekomen. Verondersteld wordt en door analyse na monstername bevestigd dat als gevolg van de grote hitte tijdens de brand/explosie een sterke pluimstijging is opgetreden, waardoor de rookwolk, met daarin stof en vrije asbestvezels, tot grote hoogte is opgestuwd. Wanneer de pluim elders op leefniveau terechtkomt, is de concentratie asbest zo laag dat het zgn verwaarloosbaar risiconiveau niet word overschreden.

Onderwijs

Diverse schoolgebouwen in Enschede zijn beschadigd. Leerlingen in Enschede die komende weken niet in staat zijn geheel of gedeeltelijk het centraal schriftelijk eindexamen te doen, krijgen de mogelijkheid in een extra periode het examen te maken. Deze extra periode is van 5 juni tot en met 9 juni. De betrokken bewindslieden van OC&W hebben dit besluit genomen, nadat de scholen in Enschede de Inspectie voor het Onderwijs hebben laten weten dat tientallen leerlingen niet in staat zijn het examen te maken.

4. Wettelijk kader met betrekking tot vuurwerk

Het is van belang een duidelijk onderscheid te maken tussen de verschillende wettelijke verplichtingen die gelden voor het produceren, opslaan, invoeren, verhandelen, vervoeren en afsteken (bezigen) van vuurwerk en hoog explosieve stoffen. Bovendien zijn de beleidsverantwoordelijkheden voor deze regelgeving verspreid over verschillende departementen.
Onderstaand volgt een kort overzicht van de verschillende vormen van regelgeving en de daarbij behorende verantwoordelijkheden.

Milieuwetgeving

Wet milieubeheer

Voor het opslaan van hoeveelheden groter dan 1000 kilo vuurwerk in een inrichting geldt een vergunningplicht op grond van de Wet milieubeheer (Wm). Voor de Wm is de minister van VROM eerstverantwoordelijk. De vergunningverlening voor bedrijven en het toezicht op de naleving daarvan is primair de bevoegdheid van gemeenten of, indien van toepassing, provincies. Ook voor het vervaardigen of assembleren van vuurwerk of vuurwerkartikelen is een vergunning op grond van de Wet milieubeheer vereist. Het hoofd van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de directie Materieel van de Koninklijke Landmacht, alsmede de onder zijn bevelen werkzame ambtenaren met uitzondering van hen die meer in het bijzonder administratieve werkzaamheden uitoefenen zijn op grond van artikel 7.1, eerste lid onder a, van het inrichtingen- en vergunningenbesluit aangewezen als adviseur bij vergunningverlening voor zover het de externe veiligheid betreft. Tevens zijn zij op

5.1.2e

Datum
18 mei 2000

Ons kenmerk
EB2000/70312

Blad
8 van 13

grond van artikel 4 van het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving aangewezen als toezichthouders.
Defensie is dus wettelijk bevoegd om te adviseren en meestal gebeurt dit ook. De Inspectie Milieuhygiëne adviseert in de praktijk niet over dit type bedrijven.

Besluit opslag vuurwerk
Voor een inrichting waarin minder dan 1000 kilo vuurwerk wordt opgeslagen geldt het Besluit opslag vuurwerk op grond van artikel 8:40 van de Wm. Dit Besluit bevat uitsluitend algemene regels voor het opslaan van vuurwerk (dus niet voor hoog explosieve stoffen) en stelt eisen aan de opslag en de opslagfaciliteiten (zoals de opslagbunkers) met het oog op de (interne en externe) veiligheid.

Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer 1999
Het Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer 1999 is van toepassing op opslag of vervaardiging van vuurwerk binnen een inrichting. Dit besluit is op 19 juli 1999 in werking getreden en gelijktijdig is het voorheen geldende besluit ingetrokken. Het Besluit risico's zware ongevallen 1999 vormt de implementatie van de Seveso II richtlijn. Het besluit beoogt het belang van de interne veiligheid en externe veiligheid te beschermen, alsmede informatie te (doen) verschaffen ten behoeve van de rampenbestrijding.

Bepalend voor de toepasbaarheid van dit besluit zijn de drempelwaarden voor Seveso-inrichtingen. Het besluit is slechts van toepassing indien bepaalde drempelwaarden worden overschreden. Met betrekking tot vuurwerk zijn van belang de drempelwaarde van 50 ton voor pyrotechnische stoffen (= vuurwerk en dan exclusief de verpakking) en eventueel 10 ton bij aanwezigheid van zogenaamde hoog explosieve stoffen. Naast deze aanwijsdrempels gelden ook hogere aanwijsdrempels van 200 ton voor pyrotechnische stoffen en 50 ton bij aanwezigheid van hoog explosieve stoffen. Bij overschrijding van deze hoge drempelwaarden zou het bedrijf verplicht zijn geweest om een Veiligheidsrapport in te dienen (voor februari 2001). Er zijn momenteel echter geen aanwijzingen dat overschrijding van de hoge drempelwaarde hier aan de orde zou zijn. Bij overschrijding van de lage drempelwaarde gelden de lichtere verplichtingen van het Besluit, zoals de verplichting om uiterlijk per 19 juli 2000, dat wil zeggen een jaar na de inwerkingtreding van het Besluit risico's zware ongevallen 1999, een kennisgeving in te dienen bij het bevoegd gezag. Een andere verplichting uit het besluit is het voeren van een preventiebeleid zware ongevallen en het invoeren van een Veiligheidsbeheerssysteem. Ook dit zou bij een bedrijf dat onder het Besluit valt, uiterlijk per 19 juli 2000 operationeel moeten zijn. Tenslotte zou er bij een bedrijf dat de (lage) drempelwaarden overschrijdt vanaf 19 oktober 1999 een lijst met de aanwezige gevaarlijke stoffen en de hoeveelheden beschikbaar moeten zijn voor de rampenbestrijding.

22/05/00 15:36 MINISTERIE VROM DGVH DIR MARKT → IVH 3392077 NR.041 P010/014
+31 70 3614464

Als geen sprake is van een "Seveso-inrichting" is de beoordeling van de risico's aan het bevoegd gezag ter zake van de verlening van een Wet milieubeheer vergunning. Daarbij dient het betreffende bevoegde gezag deze afweging te maken en zij kan daarbij autonoom een kwantitatieve risicobeoordeling laten opstellen om de veiligheidsrisico's, waaronder de relatie tussen de opgeslagen hoeveelheid vuurwerk en de mogelijke risico's voor de omgeving, beter te kunnen afwegen. Een dergelijke risicobeoordeling is verplicht voor zogenaamde "Seveso-inrichtingen" die een verplichting hebben tot het opstellen van een veiligheidsrapport, echter niet voor inrichtingen die niet als zodanig worden gekwalificeerd.

Overige wetten

Wet explosieven voor civiel gebruik

De Wet explosieven voor civiel (Wecg) gebruik stelt eisen aan de overbrenging en het in de handel brengen van explosieve stoffen zoals zwart buskruit, vuurkoord 5.1.2e, maar regelt niet de opslag van vuurwerk. Wel verplicht de wet voor overbrenging van deze stoffen naar plaats waar de overbrenging eindigt in al dan niet tijdelijke opslag, voorafgaand aan die overbrenging een vergunning vereist is van burgemeester en wethouders zodat ter plaatse bekend is welke explosieve stoffen binnen een inrichting aanwezig zijn en in welke hoeveelheden. De Wecg valt onder de verantwoordelijkheid van meerdere departementen, echter de minister van VROM is eerstverantwoordelijk voor de wet.

Reglement gevaarlijke stoffen

Voor het afleveren, het ter aflevering aanwezig houden en het bezigen (afsteken) van professioneel vuurwerk is een vergunning van de Minister van Verkeer en Waterstaat vereist op grond van de artikelen 33, eerste lid, en 41, eerste lid, van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (RGS). In Nederland beschikken 71 bedrijven over een dergelijke vergunning. Aan de vergunning worden voorschriften verbonden inzake de vakbekwaamheid van de betrokken personen, de melding van de plaats, de datum en het tijdstip van bezigen van het vuurwerk aan de toezichthoudende instantie. Andere voorschriften betreffen de registratie van de aan- en afvoer en het gebruik van het vuurwerk en de betrokken ontplofbare voorwerpen per soort en artikel, het treffen van maatregelen ten behoeve van de veiligheid van het publiek en de brandveiligheid. Voorts is voor het bezigen een verklaring van de burgemeester vereist, waaruit bleek dat deze tegen het bezigen in zijn gemeente geen bezwaar had.

Wet vervoer gevaarlijke stoffen

Het vervoeren van gevaarlijke of explosieve stoffen, waaronder vuurwerk is geregeld in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen. Deze wet valt onder verantwoordelijkheid van de Minister van Verkeer en Waterstaat en stelt regels ten aanzien van vervoershandelingen.

5.1.2e

Datum
18 mei 2000

Ons kenmerk
E&2000/70312

Blad
10 van 13

Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen
Het huidige Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen (verantwoordelijkheid Minister van VROM en VWS) stelt algemene regels ten aanzien van de invoer, de handel, het ontsteken en het voorhanden hebben van consumentenvuurwerk.

De feitelijke situatie bij S.E. Fireworks te Enschede zal worden getoetst aan het hierboven beschreven wettelijk kader. Uiteraard zal hier de komende tijd veel aandacht aan worden besteed. Dit geldt ook voor andere bedrijven die vuurwerk hebben opgeslagen.
Vergunningverlening en toezicht op bedrijven die vuurwerk opslaan is een taak van de gemeente waar het bedrijf is gevestigd.
Naar aanleiding van de ramp wordt thans door de Inspectie Milieuhygiëne, in samenwerking met de Inspectie Ruimtelijke Ordening, bij alle gemeenten geïnventariseerd welke bedrijven in Nederland vuurwerk hebben opgeslagen. Daarbij worden de volgende aspecten gedetailleerd onderzocht:

- welke hoeveelheden en welke soorten ontploffbare stoffen mogen in de betreffende inrichtingen maximaal aanwezig zijn?
- bestaan adequate vergunningen?
- door wie is over vergunningverlening geadviseerd en hoe luidde het advies?
- bevinden de inrichtingen zich in de bebouwde/bewoonde omgeving en zo ja op welke afstand?
- welke activiteiten vinden binnen de inrichting plaats?
- zijn er resultaten van eerdere controles?

Op 15 mei jl. zijn de regio's van de Inspectie Milieuhygiëne geïnformeerd over dit onderzoek en op 16 mei is het onderzoek van start gegaan. Tot de te onderzoeken bedrijven behoren in ieder geval de 71 bedrijven waarvan bekend is dat zij beschikken over een door de Minister van Verkeer en Waterstaat verleende vergunning voor het afleveren, ter aflevering voorhanden houden en/of bezigen van professioneel vuurwerk. Zodra de bevindingen zijn vastgesteld zal de Tweede Kamer daarover worden geïnformeerd.

Arbeidsomstandighedenwet
Zowel bij 'magazijn-' als bij 'montagewerkzaamheden' is de Arbowet 5.1.2e van toepassing. De Arbeidsinspectie ziet toe op de naleving van de arbo-bepalingen. Op grond van artikel 6 van de Arbowet 1998 moeten bepaalde bedrijven een ArbeidsVeiligheidsRapport opstellen. Hierbij is uitgangspunt de hoeveelheid stof die in een bepaald containment aanwezig is. Voor explosieven o.d. geldt een hoeveelheid van 1.000 kg TNT equivalent. In het onderhavige geval betekent dit dat gekeken wordt naar de totale hoeveelheid actieve stof in een bunker. Overigens vallen in Nederland geen vuurwerkopslagplaatsen onder de AVR-regeling.

5.1.2e

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
E&2000/70312

Blad
11 van 13

5. Justitieel onderzoek

Het Openbaar Ministerie in Almelo stelt een strafrechtelijk onderzoek in naar de mogelijke oorzaken van de ramp in Enschede. In dat kader zijn dinsdagmorgen bij de rechter-commissaris in strafzaken in het arrondissement Almelo twee gerechtelijke vooronderzoeken gevorderd.
Enerzijds is er een gerechtelijk vooronderzoek gevorderd tegen het bedrijf S.E. Fireworks. Dit onderzoek houdt verband met mogelijke overtreding van een of meer 5.1.2e de milieuvergunning opgenomen milieuvoorschriften door het bedrijf (artikel 18.18 Wet milieubeheer). Omdat anderzijds niet uitgesloten kan worden dat onbekenden betrokken zijn geweest bij het ontstaan van de ramp, is er tevens een gerechtelijk vooronderzoek gevorderd dat zich richt op het opzettelijk brand stichten of opzettelijk een ontploffing teweeg brengen (artikel 157 Wetboek van Strafrecht), danwel het aan de schuld van een of meer personen te wijten zijn van een brand of ontploffing (artikel 158 Wetboek van Strafrecht). Dit gerechtelijk vooronderzoek richt zich op een onbekende persoon of personen.

Een gerechtelijk vooronderzoek houdt in dat bij het strafrechtelijk onderzoek een rechter-commissaris betrokken wordt, die bepaalde onderzoekshandelingen kan of kan laten verrichten, zoals het horen van getuigen of het doen van technisch onderzoek.

Op basis van de ervaringen uit het verleden is op 14 mei op het ministerie van Defensie de relevante documentatie ten aanzien van de advisering door het Bureau Adviseur Milieuvergunningen bij de vergunningverlening door het gemeentebestuur van Enschede zeker gesteld.
Bij het bijeenbrengen van de desbetreffende gegevens kwam toen naar voren dat het hoofd van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen eind 1999 van zijn functie is ontheven, wegens met zijn hoofdfunctie onverenigbare nevenactiviteiten. In dezelfde periode heeft het Openbaar Ministerie te Arnhem aan de Koninklijke Marechaussee verzocht een onderzoek te doen. Het Openbaar Ministerie heeft deze zaak nog niet afgesloten.
Hoewel nu niet is gebleken van een verband met de advisering aan het gemeentebestuur van Enschede, is het dossier daaromtrent ter meerdere zekerheid overgedragen aan de Hoofdofficier van Justitie te Almelo.

6. Vervolgaanpak

Gezien de primaire verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur in het kader van de bestrijding van de ramp, ligt ook het zwaartepunt bij de vervolgaanpak op lokaal niveau.

5.1.2e

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
5B2000/70312

Blad
12 van 13

In verband met de omvang van de problematiek wordt de inzet op rijksniveau gecoördineerd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het betreft hier niet alleen de coördinatie van de inzet tijdens de eerste dagen na de ramp, maar ook de inzet gedurende de periode die daarop volgt.
Gelet op het grote aantal uit te voeren werkzaamheden en het belang dat wordt gehecht aan een adequate uitvoering daarvan heb ik besloten om binnen het directoraat-generaal Openbare Orde en Veiligheid van mijn ministerie een projectorganisatie op te zetten. Deze projectorganisatie wordt ingesteld op het moment dat er geen directe noodzaak meer is om in de crisisstructuur te werken en de coordinatie vanuit het NCC derhalve kan worden stopgezet. De projectorganisatie voorziet op rijksniveau in de afstemming tussen de meest betrokken ministeries, te weten BZK, Justitie, VWS, VROM, Defensie, SZW, Financien en AZ. Zonodig zullen andere ministeries bij de werkzaamheden worden betrokken.
Voorts vindt afstemming plaats met de gemeente Enschede, de provincie Overijssel, alsmede met andere betrokken partijen, zoals het Verbond van Verzekeraars.

Cruciaal is een onafhankelijk onderzoek naar de toedracht en gevolgen van de ramp, het zogenaamde ongevallenonderzoek. Gelet op de ervaringen in het verleden hebben de drie bestuurslagen besloten de ramp te Enschede integraal te laten onderzoeken door een gezaghebbende onafhankelijke commissie.
De komende dagen zal door de burgemeester van Enschede, de commissaris van de Koningin in de provincie Overijssel en mijzelf, als coördinerend en eerst verantwoordelijk bewindspersoon voor de nazorgfase van de ramp, het onderzoek worden opgestart. Het college van burgemeester en wethouders van Enschede geeft hiermee tevens inhoud aan de verplichting uit de Wet rampen en zware ongevallen om zorg te dragen voor een volledige analyse van de ramp en het zonodig doen van aanbevelingen om een soortgelijke ramp in de toekomst te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. De commissie zal haar onderzoek ook richten op het optreden van de betrokken overheden.
Voor de goede orde zij vermeld dat dit onderzoek los staat van het justitieel onderzoek dat eerder in deze brief is beschreven.

In overleg met de voorzitter, dr.mr. M. Oosting, zal de opdracht van de commissie worden geformuleerd, de samenstelling van de commissie worden uitgewerkt en de wijze en het tijdpad van rapporteren worden vastgesteld. Als coördinerend bewindspersoon zal ik er op toezien dat er sprake zal zijn van een integraal onderzoek waarbij de commissie gebruik kan maken van o.a. de expertise van de diverse overheidsinspecties, die op basis van de bestaande wet- en regelgeving binnen hun eigen discipline tevens onderzoek zullen verrichten.

5.1.2e

Datum
16 mei 2000

Ons kenmerk
CB2000/70312

Blad
13 van 13

Vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek concentreert het kabinet zich de komende tijd op beleidsconsequenties die thans reeds te trekken zijn. Na ommekomst van de rapportage van de onafhankelijke commissie zal een finale afweging plaatsvinden.

Ik zal uw Kamer in de komende periode regelmatig informeren over de voortgang van alle relevante ontwikkelingen bij de afwikkeling van de ramp.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

5.1.2e

K.G. de Vries

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 15-5-00 17.06
Onderwerp: stukken ramp Enschede

In geval van nood voor jullie de stukken van Enschede.

De memo was voor de persconferentie, de brief de input voor de brief aan de TK.

Relevante contactpersonen op werkvloerniveau:
5.1.2e 5.1.2e)
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

Ik ben circa 14.00 uur weer aanwezig
Succes

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 038 - 5.1.2e
email: 5.1.2e @ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl
****

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3055
IPC :
Toestel : 5557
Kenmerk :
Datum : 15 mei 2000

Auteur : 5.1.2e
Afschrift : 5.1.2e

Betreft : Informatie Enschede tbv persconferentie
Nota Wonen

Situatieschets rampgebied
Het rampgebied maakt deel uit van Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het ISV. Het stadsdeel bestaat uit de wijken Deppenbroek, Mekkelholt, Roomveldje en Roombeek. Typologie van het gebied is divers. De wijken Deppenbroek en Mekkelholt zijn naoorlogse woonwijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in gang is gezet. Groot Roombeek is een braakliggend gebied met oude industriele bebouwing dat wordt ontwikkeld als VINEX-locatie (1100 woningen).
Roomveldje is een vooroorlogs tuindorp waarvoor een herstructureringsoperatie op de rol stond. Dit is het centrum van het rampgebied.
Op het bijgevoegde kaartje wordt de onderverdeling verduidelijkt.

Woningcorporaties
De woningen in het rampgebied zijn in hoofdzaak eigendom van de woningcorporaties in Enschede. De woningen direct rondom de plaats van de ramp zijn voor de helft eigendom van de Domijn en voor de andere helft eigendom van de Woonplaats. In het rondom gelegen gebied zijn de woningen hoofdzakelijk in eigendom van de corporaties Domijn, Woonplaats en Licht en Lucht. De eerste aandacht van de woningcorporaties gaat uit naar de bewoners. Herhuisvesting heeft daarbij de hoogste prioriteit. Zoveel mogelijk wordt getracht dit binnen Enschede op te lossen. Daarbij worden leegstaande flats in Enschede Noord die op de nominatie staan om gesloopt te worden wederom geschikt gemaakt voor bewoning. Verder is het woonruimteverdelingssysteem opgeschort en worden alle vrijgekomen woningen gereserveerd voor de herhuisvesting.

Of het aanbod aan woning voldoet om alle bewoners te kunnen herhuisvesten is nog onduidelijk. Veel bewoners worden nu door familie opgevangen. Aangenomen wordt dat de vraag naar herhuisvesting verder toe zal nemen. Vanuit het hele land komen spontane aanbiedingen van collegacorporaties binnen om woningen beschikbaar te stellen. Het streven van gemeente en corporaties is om dit zoveel mogelijk binnen Enschede of Twente op te lossen.

Contacten DGVH met gemeente Enschede en woningcorporaties
In het weekend is door zowel de DG als de Inspecteur Volkshuisvesting contact opgenomen met de wethouder volkshuisvesting van de gemeente Enschede, de heer Buursink. Maandagochtend is tevens contact geweest op ambtelijk niveau met de gemeente en de woningcorporaties. Van de zijde van DGVH is aangeboden een actieve rol te spelen bij de herhuisvesting door corporaties in omliggende gemeenten op te roepen hun woning beschikbaar te stellen. Dit aanbod wordt overwogen. De belangstelling en de blijken van medeleven worden zeer gewaardeerd.

Overige contacten DGVH

Met **Aedes** is afgestemd welke acties noodzakelijk zijn voor de herhuisvesting. Aedes heeft alle Overijsselse corporaties benaderd met een verzoek om financiële steun, maar nog niet met een verzoek om woningen beschikbaar te stellen.

IMH onderzoekt de vergunningsgegevens en is bezig met een inventarisatie van vuurwerkopslagplaatsen in Gelderland en Overijssel.

(C) Copyright Andes Electronics Eindhoven

1 Kaapgebied = Roomveldje

3 Groot Roombeek

3 Melkelhold

4 Deppenbroek

IMH gebeld over Enschede

1 Aanspreekpunt: 5.1.2e 5.1.2e

Activiteiten IMH:

- Inspecteur IMH zit nu bij de CDK 5.1.2e om onderwerp te bespreken
- 5.1.2e plv. inspecteur is in den Haag

Afspraak met IMH:

- IVH geeft dit door en wacht nadere berichten af

jk/15 mei 2000

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Nota

Dienst, directie, bureau, afdeling

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
Overijssel

Aan

de Staatssecretaris

Kenmerk

5557

Datum

15 mei 2000

Toestel

Auteur

5.1.2e

Parafen

Paraaf auteur

5.1.2e

Medeparaaf

5.1.2e

Medeparaaf

Medeparaaf

Medeparaaf

Afschrift aan auteur plus archief en aan

Onderwerp

Signalen uit Enschede

Samenvatting/conclusie

1. Het contact opnemen van ondergetekende en de Inspecteur Volkshuisvesting Overijssel met de gemeente Enschede in de eerste uren na de ramp en het aanbieden van hulp bij de herhuisvesting is door de gemeente zeer gewaardeerd. Dit is diverse malen uitgesproken.
2. Van de zijde van de gemeente en de woningcorporaties komt een claim richting VROM met betrekking tot de tijdelijke huisvesting. De gewenste voorwaarden, de tijdsduur en de kostenraming worden 16 mei in het crisisteam besproken. Zodra hierover meer bekend is wordt U geïnformeerd.
3. Met de projectleider Groot Roombeek van de gemeente Enschede zijn de consequenties van de ramp op de ontwikkeling van de naast het rampgebied gelegen binnenstedelijke VINEX-locatie Groot Roombeek besproken. Hoewel nog geen totaaloverzicht van de consequenties van de ramp beschikbaar is, kan worden gesteld dat de uitgangspunten compleet gewijzigd zijn. Het op de locatie Groot Roombeek aanwezige cultuurhistorisch erfgoed in de vorm van oude industriële bebouwing is vermoedelijk zwaar beschadigd, zodat opnieuw bekeken moet worden of inpassing van deze bebouwing in het stedebouwkundig concept nog mogelijk is. Een tweede punt is de omvang van de locatie Groot Roombeek. Het rampgebied grenst direct aan de Groot Roombeek. Het ligt voor de hand om de ontwikkeling van beide gebieden op elkaar af te stemmen. Beide zaken hebben consequenties voor de exploitatieopzet van Groot Roombeek.
4. De corporaties overwegen U uit te nodigen om het rampgebied te bezoeken en om de onder 2 genoemde claim te bespreken.

Ondertekening

de Directeur-Generaal van de Volkshuisvesting,

5.1.2e

Het rampgebied Roomveldje is onderdeel van het stadsdeel Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Voor het centrum van het rampgebied was een herstructureringsoperatie voorzien met onder meer de sloop van circa 200 woningen. Aan de oostzijde van het rampgebied ligt het gebied Groot Roombeek, dat bestaat uit braakliggend terrein in combinatie met oude industriële bebouwing. Dit gebied wordt ontwikkeld als VINEX-locatie en is met 1100 woningen de grootste binnenstedelijke VINEX-locatie van Nederland. Ten noorden van het rampgebied liggen twee naoorlogse wijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in volle gang is.

De inschatting van de woningcorporaties is dat 220 woningen van De Woonplaats, 180 woningen van Domijn en 50 woningen van Licht en Lucht verwoest zijn. In totaliteit zijn derhalve circa 450 woningen verwoest. De eerste raming voor de totale kosten van de verwoeste woningen bedraagt circa 100 miljoen gulden. Voor het woningbezit dat verder van het centrum van de ramp af ligt is de schade minder ernstig, maar wel omvangrijk.

De hoogste prioriteit wordt door de corporaties gelegd bij de herhuisvesting van de bewoners. Door leegstaande (deels voor sloop bestemde) woningen opnieuw geschikt voor bewoning te maken, door opschorting van de woonruimteverdeling, waardoor alle vrijkomende woningen beschikbaar komen voor de herhuisvesting en door aanbiedingen van corporaties uit de regio verwacht men 600 woningen in de sociale huursector aan te kunnen bieden in de regio Twente. De corporaties verwachten binnen een week deze woningen geschikt voor bewoning te hebben gemaakt. Door particulieren zijn 200 woningen aangeboden in Enschede en omgeving. Verwacht wordt dat voor de urgente woningzoekenden voldoende huisvestingsmogelijkheden gecreëerd kunnen worden. Door de corporaties wordt zoveel mogelijk getracht de getroffenen in sociale huurwoningen in Enschede te huisvesten.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3055
IPC :

Toestel : 5557
Kenmerk :
Datum : 15 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e

Betreft : Informatie Enschede tbv persconferentie Nota Wonen

Situatieschets rampgebied
Het rampgebied maakt deel uit van Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het ISV. Het stadsdeel bestaat uit de wijken Deppenbroek, Mekkelholt, Roomveldje en Roombeek. Typologie van het gebied is divers. De wijken Deppenbroek en Mekkelholt zijn naoorlogse woonwijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in gang is gezet. Groot Roombeek is een braakliggend gebied met oude industriele bebouwing dat wordt ontwikkeld als VINEX-locatie (1100 woningen). **Roomveldje is een vooroorlogs tuindorp waarvoor een herstructureringsoperatie op de rol stond. Dit is het centrum van het rampgebied.**
Op het bijgevoegde kaartje wordt de onderverdeling verduidelijkt.

Woningcorporaties
De woningen in het rampgebied zijn in hoofdzaak eigendom van de woningcorporaties in Enschede. De woningen direct rondom de plaats van de ramp zijn voor de helft eigendom van de Domijn en voor de andere helft eigendom van de Woonplaats. In het rondom gelegen gebied zijn de woningen hoofdzakelijk in eigendom van de corporaties Domijn, Woonplaats en Licht en Lucht. De eerste aandacht van de woningcorporaties gaat uit naar de bewoners. Herhuisvesting heeft daarbij de hoogste prioriteit. Zoveel mogelijk wordt getracht dit binnen Enschede op te lossen. Daarbij worden leegstaande flats in Enschede Noord die op de nominatie staan om gesloopt te worden wederom geschikt gemaakt voor bewoning. Verder is het woonruimteverdelingssysteem opgeschort en worden alle vrijgekomen woningen gereserveerd voor de herhuisvesting.

Of het aanbod aan woning voldoet om alle bewoners te kunnen herhuisvesten is nog onduidelijk. Veel bewoners worden nu door familie opgevangen. Aangenomen wordt dat de vraag naar herhuisvesting verder toe zal nemen. Vanuit het hele land komen spontane aanbiedingen van collegacorporaties binnen om woningen beschikbaar te stellen. Het streven van gemeente en corporaties is om dit zoveel mogelijk binnen Enschede of Twente op te lossen.

Contacten DGVH met gemeente Enschede en woningcorporaties

In het weekend is door zowel de DG als de Inspecteur Volkshuisvesting contact opgenomen met de wethouder volkshuisvesting van de gemeente Enschede, de heer 5.1.2e
Maandagochtend is tevens contact geweest op ambtelijk niveau met de gemeente en de woningcorporaties. Van de zijde van DGVH is aangeboden een actieve rol te spelen bij de herhuisvesting door corporaties in omliggende gemeenten op te roepen hun woning beschikbaar te stellen. Dit aanbod wordt overwogen. De belangstelling en de blijken van medeleven worden zeer gewaardeerd.

Overige contacten DGVH

Met **Aedes** is afgestemd welke acties noodzakelijk zijn voor de herhuisvesting. Aedes heeft alle Overijsselse corporaties benaderd met een verzoek om financiële steun, maar nog niet met een verzoek om woningen beschikbaar te stellen.

IMH onderzoekt de vergunningsgegevens en is bezig met een inventarisatie van vuurwerkopslagplaatsen in Gelderland en Overijssel.

(C) Copyright Andes Electronics Eindhoven

1 Kaapgebied = Roomveldje

3 Groot Roombeek

3 Melkelhold

4 Deppenbroek

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Nota

NB: ook maatregelen van gemeente en woningcorporaties!

Dienst, directie, bureau, afdeling	Aan
Directeur Marktdiensten	Directeur-Generaal

Kenmerk		Datum	
Toestel	(5.1.2e	Auteur	5.1.2e
Parafen	Paraaf auteur / Medeparaaf	Medeparaaf	Medeparaaf / Medeparaaf
Afschrift aan auteur plus archief en aan	IBS: 5.1.2e	BD: 5.1.2e	DJZ: 5.1.2e

Onderwerp

Ingelast BO Enschede op 19 mei 2000

Samenvatting/conclusie

Bijgaand treft u ter informatie een kort verslag aan van een ingelast BO met wethouder 5.1.2e van de gemeente Enschede. Bij dit overleg waren tevens aanwezig de heer 5.1.2e namens de Enschedese woningcorporaties alsmede enkele gemeenteambtenaren. Namens VROM/DGVH waren aanwezig 5.1.2e waarnemend Inspecteur Volkshuisvesting Overijssel, en 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e van de Inspectie Volkshuisvesting Overijssel.
Inmiddels is de afspraak gemaakt dat de bewindslieden Pronk en Remkes aanstaande vrijdag 26 mei om 17 uur een kort werkbezoek afleggen aan Enschede.

Ondertekening

De Directeur Marktdiensten,

5.1.2e

Kenmerk Datum Bladnummer 2

Verslag ingelast BO 19 mei 2000 met Enschede (weth. 5.1.2e

Inleiding
Vrijdag 19 mei vond om 12.30 een ingelaste bespreking plaats tussen 5.1.2e (wnd. Inspecteur Volkshuisvesting Overijssel) en wethouder 5.1.2e van Enschede. Namens de woningcorporaties in Enschede was aanwezig de heer 5.1.2e (directeur van Domijn). Andere aanwezigen: hoofd volkshuisvesting (5.1.2e en hoofd Grondbedrijf, EZ en Ontwikkeling (5.1.2e . Namens IVH-Overijssel waren verder aanwezig: 5.1.2e 5.1.2e (vervanger voor 5.1.2e tijdens diens komende verlof).
Doel van het overleg was ons te informeren over de laatste stand van zaken en een aantal relevante zaken te bespreken. Na afloop is een kort bezoek gebracht aan de (rand van) het rampgebied.
Tijdens het overleg gaf wethouder 5.1.2e an veel waarde te hechten aan een spoedig bezoek van Staatssecretaris Remkes. Hierover is apart gecommuniceerd en inmiddels is al een datum bekend (vrijdag 26 mei a.s.) De wethouder schoof iets later aan bij de bespreking: hij kwam net terug van een begrafenis van een slachtoffer onder de burgers.

Onbewoonbare woningen
Aan de hand van kaartjes van het rampgebied wordt getoond hoe de huidige begrenzing van het nog afgesloten rampgebied is. Ingetekend is welke woningen (corporatiebezit en particulier) naar verwachting onbewoonbaar verklaard moeten worden. In totaal zou het gaan om circa 300 à 400 woningen.[1]

Herhuisvesting
Er zijn (19 mei) circa 350 huishoudens al dan niet tijdelijk geherhuisvest in woningen of campers. 5.1.2e verwacht dat dit aantal nog wel zal toenemen omdat sommige getroffen bewoners eerst bij familie of vrienden zijn ingetrokken. Coördinatiepunt voor de allereerste opvang is de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling. In een volgende fase zal geprobeerd worden rekening te houden met wensen van de getroffen bewoners (kwalitatieve matching).

Kostenvergoedingen
Ons wordt een overzicht overhandigd van de bijdragen in de diverse kosten als gevolg van de ramp, opgesteld door de gemeente en woningcorporaties (concept-versie 18 mei 14.45 uur). Onderscheid wordt gemaakt tussen:
1. Mensen in het kerngebied met totaal verwoeste of onbewoonbaar verklaarde woningen.
2. Mensen uit de rest van de binnenste ring die nu in noodwoningen zijn of worden opgevangen en die op middellange termijn weer terug kunnen naar hun eigen woningen.

[1] Uit een bericht in Tubantia (Internet 20-05-2000 om 20.00 uur) blijkt dat de woningen van vijfhonderd huishoudens in het rampgebied zo zwaar getroffen zijn dat de bewoners er niet naar kunnen terugkeren.

3. Mensen uit de binnenste ring die nu reeds of binnen enkele dagen zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning.

Inschatting kosten
De totale kosten worden als volgt ingeschat: *f* 17 miljoen voor herinrichtingskosten, *f* 5.25 miljoen kleedgeld, *f* 5.3 miljoen overbruggingsuitkering, *f* 4.6 miljoen vergoeding eerste kosten. Totaal: *f* 32.15 miljoen, eventuele opslag *f* 3.2 miljoen (10%) vanwege mogelijke rechthebbenden die niet in het GBA zijn geregistreerd.
De vraag rijst hoe het fonds wordt gevoed waaruit deze kosten kunnen worden vergoed. Hierover zijn contacten geweest met het rampenfonds en met VROM. 5.1.2e meldt dat de schatting bij VROM was dat het zou gaan om *f* 10 à 15 miljoen; in het contact met VROM is alleen gesproken over de inrichtingskosten.

Heffingen i.v.m. prestatienormering
5.1.2e geeft aan dat een opschorting plaatsvindt van de heffingen die nu/op korte termijn zouden worden opgelegd aan de desbetreffende woningcorporaties.

Herhuisvesting en huren
Door gemeente en woningcorporatie wordt aangegeven dat men "onconventioneel" te werk is gegaan. Er wordt nu niet moeilijk gedaan over huursprongen e.d.

Adresgegevens getroffenen
5.1.2e geeft aan dat men bij VROM-centraal graag de beschikking zou hebben over (minstens) postcode en huisnummer van de getroffenen: enerzijds het oude adres, anderzijds het tijdelijke/nieuwe adres (aparte lijsten heeft de voorkeur). Dit is niet alleen van belang vanwege huursubsidie maar kan ook van belang zijn bij zaken als premiekoopregeling en gehandicaptenbijdrage. 5.1.2e geeft aan dat hieraan wordt gewerkt. Volgens 5.1.2e kunnen deze lijsten de volgende week klaar zijn.

BZK
5.1.2e meldt dat gedacht wordt aan een nieuw overall-convenant waarbij BZK coördineert. Buursink geeft aan dat Enschede van VROM alle denkbare steun verwacht.

Plan Groot Roombeek
De gemeente geeft aan de oorspronkelijke planning voor Groot Roombeek (fase 1 en 2) te willen aanhouden. Er is wel extra bodemonderzoek nodig voor het plangebied waar nu tijdelijk opslag plaatsvindt van puin e.d. 5.1.2e vindt het een goed uitgangspunt om zoveel mogelijk door te gaan met Groot Roombeek.

Verzekeringsaspecten herbouw
5.1.2e meldt dat de woningcorporaties niet verzekerd zijn tegen funderingsschade en huurderving. Verzekeringstechnisch kunnen problemen ontstaan bij gedwongen herbouw elders. Wat de beschadigde (te repareren) woningen betreft worden verzekeringstechnisch geen problemen verwacht.

Overleg gemeente - rijk

5.1.2e meldt dat de gemeente de komende tijd actief overleg wil onderhouden met relevante rijks-inspecties. Vooralsnog 1 keer per maand en 1 persoon per inspectie. Voor VROM in eerste instantie vertegenwoordiging door de 3 afzonderlijke inspecties. 5.1.2e geeft aan dat dit te zijner tijd kan worden beperkt tot 1 vertegenwoordiger van VROM.

Herbouw ter plaatse

Buursink geeft aan dat men uitdrukkelijk ter plaatse woningen wil herbouwen. De indruk bestaat dat de meeste bewoners dat ook graag willen. Zo wil men de karakteristieke, beeldbepalende "tuindorpwoningen" aan de Lasondersingel in dezelfde stijl terugbouwen.

Bezoek Staatssecretaris

Buursink zou het zeer op prijs stellen indien de Staatssecretaris zo spoedig mogelijk op bezoek zou komen, zodra het RIT gereed is met zijn werk ter plaatse. Dus: vanaf midden volgende week. 5.1.2e zal deze uitnodiging direct overbrengen.

Onbewoonbaarverklaring

5.1.2e vraagt hoe wordt omgegaan met restanten/eigendommen van bewoners van te slopen woningen. 5.1.2e meldt dat bewoners zoveel mogelijk gelegenheid zal worden geboden om voor hen relevante zaken mee te nemen. Hij maakt onderscheid in 3 categorieën: betreedbaar, eventueel betreedbaar (met begeleiding) en absoluut niet betreedbaar. 5.1.2e wijst hierbij op de rol van de verzekeraars die van meet af aan het heft in handen lijken te willen nemen. De gemeente wenst haar regierol te behouden.

Grondeigendom te slopen woningen

5.1.2e meldt dat de gemeente hard werkt aan een voorbereidingsbesluit in verband met toepassing van de Wet Voorkeursrecht (voorlopig voor 280 adressen). Particuliere eigenaars van te slopen woningen melden zich al voor verkoop van hun grond. Een probleem in dit verband is dat dinsdag a.s. de noodverordening afloopt voor het (op zich steeds kleiner geworden) rampgebied.

Huurverhogingen

5.1.2e vraagt zich af hoe moet worden omgegaan met de aanzegging van huurverhogingen (per 1 juli aanstaande) bij beschadigde woningen. 5.1.2e antwoordt dat moet worden uitgezocht hoe hiermee om te gaan. Ze wijst er op dat corporaties hier zelf creatief mee om kunnen gaan. 5.1.2e meldt dat de corporaties in Enschede hier onderling nog over verder praten. Maar er zal wel sprake zijn van een aanzienlijke huurderving.

Afsluiting

Het overleg wordt afgesloten. Daarna wordt een kort bezoek afgelegd aan (de rand van) het rampgebied in het gezelschap van wethouder 5.1.2e en de heer 5.1.2e.

Laatste wijziging: 05-11-2000

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Ad hoc afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e) b) Inspectie-onderzoeken 5.1.2e) en c)Wederopbouw (5.1.2e
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**			Overgegaan in 2b.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Reconstructie en concept-analyse vergunningen c.a. en milieunazorg per 27/10 gereedgekomen en ingediend. Reconstructie etc post-Culemborg loopt. Workshop met VROM-beleidsdirecties in voorbereiding.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond.
3.c	**Etikettering**	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e opgelost met bestuursdwang; noodopslag via Defensie. Wethouders Ede, Heerde en Steenwijk voorgewaarschuwd.
4.	**Wederopbouw (bijzondere toepassing regelgeving)**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Haags VROM-loket op laag pitje na toezegging geldbedrag door Kabinet aan Enschede.
4.a	**Volkshuisvesting**			Eventueel probleem met bouwen zonder vergunning: IVH
4.b	**Milieu**			Verwijderingsplan/sloopplan asbestpuin van commentaar voorzien, maar nog niet definitief goedgekeurd
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			Berekende risico levert geen formele belemmeringen om nabij bestaande Grolsch alvast te gaan herbouwen.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond.
7.	**Diversen**			

Afstemmingsoverleg sinds 31/7 ad hoc
Deelnemers: 5.1.2e
Agendaleden: 5.1.2e

VERGUNNINGVERLENINGEN
S.E. FIREWORKS

PRC Bouwcentrum B.V.
Bodegraven, 15 oktober 2000

VERGUNNINGVERLENINGEN S.E. FIREWORKS

Inleiding

Op 19 september heeft het Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting, Inspectie Volkshuisvesting Gelderland opdracht verleend aan PRC Bouwcentrum voor het uitvoeren van onderzoek in het kader van de vuurwerkramp Enschede. Het onderzoek richt zich op de volgende aspecten:

Bestemmingsplannen
Onderzoek naar de wijze waarop de bestemmingsplannen 1985 en 1994 tot stand zijn gekomen. Voor de reconstructie van de totstandkoming van de bestemmingsplannen wordt gebruik gemaakt van de gegevens die bij LCI bekend zijn. In het onderzoek komen aan de orde:

- de procedure die is doorlopen voor het opstellen van de bestemmingsplannen 1985 en 1994;
- de gevoerde discussies en de redenen waarom bepaalde keuzes, met name voor de indeling naar bedrijfscategorie, gemaakt zijn;
- een inventarisatie van herzieningen op het bestemmingsplan 1994 die voor het betreffende perceel relevant zijn.

Het onderzoek levert:

- een feitenrelaas; chronologisch overzicht van activiteiten/documenten samenhangende met de totstandkoming van de bestemmingsplannen;
- een analyse van het proces van keuzes en beslissingen voor zover relevant voor het betreffende perceel.

Materiële toets vergunningen
Onderzoek naar het (bouwkundig relevante) referentiekader dat van toepassing was op het moment dat vergunningen zijn verleend. Het betreft hier onder andere de op dat moment geldende (gemeentelijke) bouwverordening en de criteria, die door MILAN (Koninklijke Landmacht) gesteld zijn aan vuurwerkopslagplaatsen in het kader van de milieuvergunningen.
Vervolgens wordt onderzocht in hoeverre de bouwaanvraag van S.E. Fireworks destijds getoetst is aan het toenmalige referentiekader. Indien deze toetsing op punten onvolledig geweest is, wordt onderzocht wat een dergelijke toetsing naar alle waarschijnlijkheid zou hebben opgeleverd.
Vastgesteld is dat voor de MAVO-boxen en de zeecontainers geen bouwvergunning is aangevraagd. Bekeken wordt wat het resultaat van de toetsing aan het referentiekader geweest zou zijn, wanneer deze aanvraag wel ingediend was.

Het onderzoek levert:

- een beschrijving van de bouwvoorschriften van toepassing op S.E. Fireworks, een beschrijving van de (vermoedelijke)[1] situatie;
- een beschrijving van de uitkomsten van de toetsing.

[1] Vermoedelijk, omdat uitsluitend gebruik is gemaakt van gegevens uit de beschikbare documenten. De feitelijke situatie kan hiervan hebben afgeweken.

Proces
Onderzoek naar het verloop van de vergunningverleningen, waarbij met name aandacht wordt besteed aan:

- de procedures die zijn gevolgd voor vergunningverlening;
- de context, dat wil zeggen de zaken/inzichten die een rol hebben gespeeld bij het tot stand komen van de vergunningen;
- de samenhang/verschillen in de afgegeven vergunningen (consistentie);
- de handhaving van de verleende vergunningen.

Het onderzoek levert:

- een feitenrelaas; een chronologisch overzicht van activiteiten/documenten samenhangende met het tot stand komen van diverse vergunningen;
- een analyse van het proces van vergunningverlening van het moment van vestiging van het bedrijf tot aan de vuurwerkramp.

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd uitsluitend op basis van stukken die door de opdrachtgever en het LCI beschikbaar zijn gesteld en de teksten van in de loop der tijd vigerende regelgeving. Een overzicht van de stukken is als bijlage toegevoegd (bijlage 6); het overzicht van vigerende regelgeving is toegevoegd aan "Bouwvoorschriften van toepassing op S.E. Fireworks BV", zie bijlage 2.
Gedurende de uitvoering van het onderzoek is meermalen overleg gevoerd met de opdrachtgever (IVH) en vertegenwoordigers van andere inspecties (IM en IRO). Tevens heeft afstemmingsoverleg plaatsgevonden met de Arbeidsinspectie en met de Inspectie Brandweer en Rampenbestrijding.

Opbouw rapportage

Het rapport bestaat uit een samenvattend en chronologisch overzicht waarin een beschrijving wordt gegeven van het proces van vergunningverlening: de bevindingen. Vragen en opmerkingen naar aanleiding van het proces zijn in de tekst opgenomen. De rapportage sluit af met een aantal conclusies. Hierin zijn de belangrijkste conclusies uit de analyse van het proces van het tot stand komen van de bestemmingsplannen en uit de materiele toets verwerkt. De analyse van het proces rond het tot stand komen van de bestemmingsplannen (Onderzoek S.E. Fireworks: Ruimtelijke Ordening) en de materiele toets (Bouwvoorschriften van toepassing op S.E. Fireworks BV) zijn als respectievelijk bijlage 1 en bijlage 2 toegevoegd.
Tevens zijn als bijlage opgenomen:

- een overzicht van de hoeveelheden vuurwerk waarvoor in de loop der tijd vergunning voor opslag is afgegeven, bijlage 3;
- een nadere beschouwing over de functionele eis voor brandwerendheid zoals deze in de vergunning Wet Milieubeheer van 1997 is opgenomen, bijlage 4;
- een overzicht van de verleende bouwvergunningen, bijlage 5
- een overzicht van de stukken die beschikbaar zijn gesteld door de opdrachtgever en het LCI, bijlage 6.

Bevindingen

Bestudering van de beschikbare informatie (dossiers VHRO 001 t/m VHRO 012 en LCI 0314) op het verloop van de afgifte van vergunningen levert de volgende inzichten, vragen en opmerkingen.

In werking brengen en in werking houden vuurwerkopslagplaats

- In juni 1976 wordt door H. Smallenbroek een **bouwvergunning** aangevraagd voor de realisatie van vuurwerkvoorraadcellen op het perceel Tollensstraat 50. "Het terrein waarop zal worden gebouwd is gelegen in dat gedeelte van de gemeente waarvan de Gemeenteraad in zijn vergadering van 24 november 1975 heeft verklaard dat een bestemmingsplan wordt voorbereid." Voorafgaande aan de vergunningverlening wordt door B & W in een brief aan het College van gedeputeerde Staten verklaard dat het College geen bezwaar heeft tegen de voorgenomen bouw, omdat deze in overeenstemming is met de ter plaatse gedachte bestemming. Tevens wordt in de brief gewezen op het feit dat voor de inrichting een hinderwetvergunning vereist is en wordt gerefereerd aan aanwijzingen die zijn gegeven door de Kwartiermeester-generaal. "Bij de realisering van het bouwplan zal hiermede - voor zover nodig - uiteraard rekening worden gehouden." Er zijn geen stukken beschikbaar waaruit blijkt wat voornoemde aanwijzingen omvatten. De vergunning wordt op 19 oktober 1976 verleend (Bouwvergunning nr. 775) en heeft betrekking op de bouw van **13 vuurwerkvoorraadcellen** (10 grote en 3 kleine) en een **ompakruimte**.

- Kort na aanvraag van de bouwvergunning wordt een verzoek ingediend voor een vergunning in het kader van de **Hinderwet** voor de oprichting, het in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor **opslag** van vuurwerk (juli 1976). Er is sprake van de opslag van klein vuurwerk (10 cellen a 1650 kg: totaal 16500 kg) en in mindere mate groot vuurwerk (3 cellen a 650 kg: totaal 1950 kg) alsmede van een **montage- en ompakruimte** voor uitpakken en **monteren** van **groot** vuurwerk. De Hinderwetvergunning wordt in februari 1977 verleend (vergunning nr. H 3350).

- Bij verlening van de bouwvergunning (19-10-76) wordt een aantal **voorwaarden** gesteld ter attentie van brandveiligheid. Deze eisen zijn ontleend aan het advies dat door de brandweer is uitgebracht (01-07-76). Geëist wordt o.a. dat de deuren als explosieluik dienen te worden uitgevoerd. De geplande blusinstallatie moet vanaf een veilige plaats in werking te stellen zijn. Op tekening behorende bij de aanvraag voor de bouw van 13 stuks vuurwerkvoorraadcellen en montageruimte (tevens gebruikt voor de aanvraag van hinderwetvergunningen 1977 en 1979) geeft aan: 5 sproeikoppen per cel, afsluitkranen per cel en in de ompakruimte. De sproeikoppen zijn volgens tekening aangesloten op een 1,5 duim waterleiding welke wordt aangebracht tegen de achterwand van de cellen. Het advies van de brandweer: "In de montage- en ompakruimte een vorstvrije aansluiting op het gemeentelijk waterleidingnet, waaraan permanent verbonden 30 meter ¾ duim rubberslang op een axiaal gevoede haspel, met een straalpijpje met 6 mm mondstuk." wordt niet in de voorwaarden vermeld. Deze voorwaarde wordt echter wel opgenomen in de hinderwetvergunning van februari 1977.
  De tekeningen en berekeningen van de betonconstructie worden door de gemeente goedgekeurd. Uit de berekeningen en tekeningen blijkt niet dat er rekening wordt gehouden met een ernstige explosie (waardoor nadere eisen zouden moeten worden gesteld aan de

gehele constructie). Uit latere correspondentie zal blijken dat volgens de toenmalige inzichten een algehele explosie van opgeslagen vuurwerk niet te verwachten is.

De situatie zoals weergegeven op de tekening die door de heer H. Smallenbroek is ingediend wijkt af van de situatie zoals in werkelijkheid gerealiseerd (de gerealiseerde bouwmassa ligt in werkelijkheid iets gedraaid t.o.v. de getekende). In de bestemmingsplannen van 1985 en 1994 wordt de oorspronkelijk door Smallenbroek getekende situatie overgenomen en wijkt daarmee dus af van de werkelijkheid.

De **voorwaarden** verbonden aan de hinderwetvergunning van februari 1977 melden o.a.:

- De afsluiting van de blusdouchekoppen mag zich niet binnen de ruimte bevinden waar de blusdouchekoppen zijn aangebracht;
- In de montage- en ompakruimte moeten aanwezig zijn:
  - 3 natblussers met een vulling van tenminste 10 liter;
  - een op de waterleiding aangebrachte kraan ter wijdte van tenminste ¾ duim waarop blijvend een ¾ duim slang van rubber of daaraan gelijkwaardig materiaal is gekoppeld; de slang moet tenminste 30 meter lang zijn en aan het einde zijn voorzien van een afsluitbare waterpijp met een mondstuk wijd 6 mm.

Deze voorwaarden gaan dus verder dan de voorwaarden verbonden aan de bouwvergunning.
De hoeveelheden vuurwerk zijn conform het verzoek. Voor de ompakruimte wordt max. 250 kg los vuurwerk toegestaan. Indien in deze ruimte geen werkzaamheden worden verricht mag er geen vuurwerk aanwezig zijn.

In de periode van oktober 1976 tot augustus 1979 wordt door de burgemeester enkele malen een verklaring van geen bezwaar afgegeven voor de **tijdelijke opslag** van vuurwerk in 7 prefab garages. Aanvankelijk worden deze garages (Mavo-boxen) geplaatst in een bestaande loods, later worden ze geplaatst op het terrein. Het is niet duidelijk om welke loods het gaat.
De tijdelijke opslag is gewenst omdat de vuurwerkvoorraadcellen waarvoor bouwvergunning is verkregen nog in aanbouw zijn.
Voorwaarden welke in acht moeten worden genomen voor de tijdelijke opslag zijn o.a.:

- Nabij de bewaarplaats: op waterleiding aangesloten slang, binnendiameter 13 mm, lengte min. 15 m., afsluitbare straalpijp 6 mm, en natblusser inhoud 10 liter (1976)
- idem 1977 plus in elke garage een poederblusser inhoud min. 12 kg.
- Idem 1978 (afwijking: straalpijp 4 mm).
- 1979, genoemde voorwaarde verbonden aan verklaring niet beschikbaar.

Voor de plaatsing van de garages wordt **geen** bouwvergunning aangevraagd.
Let wel: op het moment van plaatsing van de garages is geen bestemmingsplan van kracht. Mogelijk wel een voorbereidingsbesluit (zie beschrijving "aanvraag bouwvergunning"). Het bestemmingsplan dat in 1985 van kracht wordt heeft een conserverende werking. De Mavo-boxen staan er dan al, maar zijn feitelijk illegaal vanwege het ontbreken van een bouwvergunning. Dit houdt in dat de conserverende werking geen betrekking kan hebben op de Mavo-boxen.

- Blijkbaar worden de vuurwerkvoorraadcellen in de loop van 1979 voltooid. In december 1979 wordt een herziene **Hinderwetvergunning** (H 4023) afgegeven voor het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk waarbij:
    - De opslagcapaciteit van klein vuurwerk in de bestaande bunkers wordt vergroot van 1650 kg per cel naar maximaal 7000 kg verpakt (originele vervoersverpakking) of 1650 kg in uitgepakte toestand;
    - De opslag in Mavo-boxen wordt gecontinueerd (max. 2000 kg verpakt).

  Ondanks de **aanzienlijke verhoging** van de vuurbelasting in de vuurwerkvoorraadcellen worden geen aanvullende eisen gesteld voor het niveau van brandveiligheid.
  Voorwaarden voor de Mavo-garages zijn o.a.:
  - wanden, vloeren en afdekking (dak) beton tenminste 7 cm dik. Let wel: op tekening behorende bij de aanvraag staan wordt een wanddikte aangegeven van 5 cm;
  - een zelfsluitende deur van hout, dik tenminste 4 cm of een andere deurconstructie met een brandwerendheid van tenminste 30 min.. Let wel: op tekening staat een stalen kanteldeur;
  - de afsluiting van de kluis moet naar buiten toe opendraaien en zodanig zijn bevestigd dat deze een drukontlasting mogelijk maakt in geval van een plotseling inwendig optredende overdruk
  - nabij de kluizen: op waterleiding aangesloten slang, binnendiameter 20 mm, lengte min. 20 m., afsluitbare straalpijp 6 mm, en 5 natblussers inhoud 9 liter. Deze voorwaarden wijken dus af van eerder gestelde voorwaarden in de "verklaringen van geen bezwaar".

  In zijn advies wijst Defensie er op dat **een van de Mavo-boxen verplaatst dient te worden** vanwege het feit dat deze tegenover de bestaande opslag is geplaatst. Uit de stukken blijkt niet of aan het advies voor verplaatsing ook daadwerkelijk uitvoering is gegeven. Situatietekeningen uit de 90-er jaren doen vermoeden van niet. In de vergunning wordt geen melding gemaakt van de drie kleinere voorraadcellen en de ompakruimte, wellicht omdat het hier een uitbreiding van een bestaande vergunning betreft.

- In maart 1979 vraagt B en W naar aanleiding van een verzoek voor een Hinderwetvergunning door fa. van der Wurp advies aan de directeur OWV inzake een **algemene regeling verbod vuurwerkbunkers** in de bebouwde kom. B en W vreest ernstig explosiegevaar en wijst op het feit dat de Hinderwet naar hun mening ontoereikend is om afdoende maatregelen af te dwingen. De directeur OWV adviseert om niet over te gaan tot een dergelijke algemene regeling omdat er geen sprake is van ernstig explosiegevaar en omdat noodzakelijke bouw- en hinderwetvergunningen alsmede toetsing aan bestemmingsplan en advisering van Defensie voldoende waarborgen dienen. De opvatting dat er geen sprake is van ernstig explosiegevaar is gebaseerd op proeven, die zouden aantonen dat er bij brand slechts sprake is van geleidelijke explosie van het opgeslagen vuurwerk. Een concrete verwijzing naar een rapport over de genoemde proeven wordt niet gegeven.
  De gang van zaken rond het verzoek voor een Hinderwetvergunning van fa. van der Wurp bevestigt dat volgens de toenmalige inzichten geen ernstig explosiegevaar is te duchten van de opslag van vuurwerk. Echter de vraag kan worden gesteld waarom in het ene geval het College aanleiding ziet een vergunning te weigeren terwijl in het andere geval tot twee maal toe een verklaring van geen bezwaar en vervolgens een (herziene) Hinderwetvergunning wordt afgegeven.

Bouwvergunningen voor nieuwbouw en verbouw op het terrein in de tachtiger jaren.

- Blijkens een brief van B en W verzoekt H. Smallenbroek in 1981 de gemeente om medewerking aan een aantal **bouwplannen**. Vermoedelijk gaat het om:
  - Schaftlokaal, droogruimte en technische ruimte;
  - Kantoor/magazijn/garage;
  - Loods langs de Tollensstraat.

  Het college B&W verklaart in juli 1982 in principe bereid te zijn tot medewerking aan de (ver)bouwplannen. "Verder wijzen wij u erop dat de door u vermelde woning moet worden aangemerkt als een bedrijfswoning en niet verhuurd mag worden aan derden, aangezien in de nabijheid van de *eventueel te bouwen* woning een vuurwerkopslagplaats gelegen is." Er wordt vervolgens uitdrukkelijk gewezen op het feit dat het nieuw te realiseren kantoor/magazijn niet gebruikt mag worden als woning in verband met **strijdigheid met de bouwverordening**. Wordt de ruimte gebruikt als woning, dan zal een aanschrijving volgen om het dit gebruik te staken. Daaraan wordt toegevoegd dat bij verhuur aan derden van die ruimten als woning de vuurwerkopslag gesloten moet worden.
  In een huurovereenkomst uit 1998 tussen H. Smallenbroek en 4 vennoten wordt o.a. gesproken over twee woningen, ook blijkens de (reconstructie)tekening van de Vuurwerkopslag S.E. Fireworks B.V. (gestempeld 10 juli 2000) is er sprake van een (bedrijfs)woning in de na 1981 gerealiseerde uitbreiding. Blijkbaar heeft geen controle plaats gevonden op de feitelijke bestemming van de uitbreiding, dan wel is alsnog gebruik als woning toegestaan (stukken die daarop wijzen zijn niet aangetroffen). Wel moet worden opgemerkt dat de brief van juli 1982 niet eenduidig is, de brief spreekt enerzijds over het (niet) gebruik als woning, anderzijds over "verhuur aan derden van die ruimten als woning". In voornoemde huurovereenkomst wordt het gebruik van de verhuurde ruimten geregeld, onderhavig ruimte zou alleen als bedrijfswoning dienst mogen doen.

- November 1982 wordt een **bouwvergunning** (nr. 480) verleend voor de realisatie van een **werkruimte met schaftlokaal**. Volgens bijbehorende tekeningen gaat het om een droogruimte, een technische ruimte en een schaftlokaal. Een nadere omschrijving van het gebruik van droogruimte en technische ruimte is niet aangetroffen. Een hinderwetvergunning wordt **niet** aangevraagd. Blijkens een aantekening op de "procedure-omslag bouwvergunning" is dit niet nodig. Er is geen advies gevraagd aan de brandweer. Het bouwplan wordt niet strijdig geacht met de voor dit terrein gedachte bestemming.

- December 1982 wordt een **bouwvergunning** (nr. 602) verleend voor de realisatie van **kantoor, magazijn en garage** achter de bestaande bedrijfswoning. Advies van de brandweer wordt ingewonnen en verkregen (dit laatste feit is niet geregistreerd op de "procedure-omslag bouwvergunning"). Een hinderwetvergunning wordt niet nodig geacht. Over de aard van opslag in het magazijn is geen informatie beschikbaar. Het ontwerp bestemmingsplan van 1982 geeft voor onderhavige locatie aan: bedrijven categorie II. Het bouwplan wordt niet strijdig geacht met de voor dit terrein gedachte bestemming.

- In december 1984 wordt een **bouwvergunning** (nr. 661) verleend voor het veranderen van de **inrit/erfafscheiding.**

- In juli 1985 wordt een **bouwvergunning** (nr.373) verleend voor het bouwen van een **vrachtwagenloods en een erfafscheiding**. Blijkens de "Procedureomslag bouwvergunning

wordt geen advies gevraagd aan de brandweer. Er zijn geen stukken aangetroffen waaruit blijkt dat de brandweer een advies heeft gegeven. De voorwaarden maken geen melding van brandpreventieve voorwaarden. Let wel: voor de bouw van het kantoor met garage (bouwvergunning nr. 602) stelt de brandweer wel degelijk een aantal brandwerende eisen aan de garage, waaraan nog is toegevoegd: "indien de garage gebruikt gaat worden voor het stallen van voertuigen (?) kunnen nadere eisen gesteld worden aan de brandveiligheid." Het bouwplan wordt niet strijdig geacht met de voor dit terrein gedachte bestemming.
Uit de reconstructietekening van 10 juli 2000 en uit correspondentie tussen de Milieudienst en Defensie naar aanleiding van de revisievergunning (vanaf 1993) blijkt dat in de loods met vuurwerk geladen vrachtwagens kunnen staan (max. 400 kg. Gevaarklasse 1.4G). Dit roept de vraag op niet een hinderwetvergunning zou moeten zijn aangevraagd en nadere eisen zouden moeten zijn gesteld aan brandveiligheid.
Op 26 augustus 1985 wordt het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" voor het gebied door de gemeenteraad vastgesteld. Blijkens de plankaart is op de plaats waar de loods is gerealiseerd bedrijvencategorie II toegestaan. De vraag is gewettigd of een loods waarin een (of meerdere?) met vuurwerk geladen vrachtwagen(s) staat(n) niet valt onder een hogere milieucategorie en zo ja, of in dat geval de verklaring van geen bezwaar niet ten onrechte is afgegeven.

Gebeurtenissen voorafgaande aan afgifte vergunning 1997

- In november 1989 verleent de hoofdcommissaris van politie namens het College, in afwachting van een nieuwe hinderwetvergunning, toestemming voor **tijdelijke opslag** van vuurwerk in een stalen scheepscontainer. Hierin mag maximaal 7000 kg vuurwerk worden opgeslagen tot 15 januari 1990. **In** (?) de container dienen 2 poederblussers met een inhoud van tenminste 12 kg op een steeds bereikbare plaats aanwezig zijn.
  Blijkbaar gaat het om vuurwerk bestemd voor de jaarwisseling. Dit is de eerste maal dat er sprake is van een scheepscontainer. Onduidelijk is wat daarmee gebeurt na verlopen van de goedkeuring voor opslag. Een bouwvergunning is **niet** aangevraagd. Uit de stukken blijkt niet dat er een nieuwe hinderwetvergunning is aangevraagd.

- November 1991 informeert de Milieudienst dhr. Smallenbroek schriftelijk dat de regeling voor opslag van vuurwerk **tot 1000 kg** is gewijzigd. De opslag aan de Tollensstraat valt niet onder deze regeling (er is sprake van grotere hoeveelheden opgeslagen vuurwerk), de Milieudienst wijst er op dat de in het verleden verleende hinderwetvergunning (dec. 1979) dient te worden nageleefd. Blijkbaar is de wijziging van de regelgeving voor de Milieudienst geen aanleiding geweest om de vigerende vergunning te toetsen aan de eisen zoals die in de betreffende regeling zijn geformuleerd. Deze eisen zouden als een soort minimum eisen kunnen worden beschouwd.
  Toetsing aan de betreffende regeling zou o.a. hebben geleid tot de volgende conclusies:
  - De voor vuurwerk bedoelde brandcompartimenten waren bestemd voor een te grote hoeveelheid vuurwerk en waren niet voorzien van een automatische sprinklerinstallatie. Andere maatregelen die ertoe hadden kunnen leiden om het risico te verkleinen waren niet aanwezig.
  - De brandwerendheid van de garageboxen en zeecontainers was op zichzelf onvoldoende. De voor vuurwerk bedoelde compartimenten hadden in verband met de hoge vuurbelasting onderling een onvoldoende weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag.

- Er is onvoldoende aangetoond dat de ruimten bestemd voor vuurwerk, waar nodig, bestand waren tegen de krachten die kunnen optreden bij een volledig ontwikkelde brand.

Zie notitie "Bouwvoorschriften van toepassing op S.E. Fireworks BV te Enschede"door Rien van Overveld (bijlage 2).

- Naar aanleiding van een controlebezoek van de heer Bouma van Defensie en het daaropvolgend bezoek van de heren Meijerink en Ten Bosch van de Milieudienst (nov. 1993) wordt geconstateerd is dat in afwijking van de vergunning **hoofdzakelijk groot vuurwerk** wordt opgeslagen. Naar aanleiding daarvan wordt in december 1993 Smallenbroek aangeschreven om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning (revisievergunning) in het kader van milieuwetgeving aan te vragen. Er wordt aangegeven wat aard en omvang van de opslag zou mogen omvatten.
  - 9 grote bunkers: 7000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G;
  - 1 grote bunker: 7000 kg vuurwerk, waarvan maximaal 1000 kg 1.3G en 6000 kg 1.4S en 1.4G;
  - 7 Mavo-boxen: 2000 kg 1.4S en 1.4G;
  - ompakruimte: 250 kg onverpakt vuurwerk klasse 1.4S, 1.4G, 1.3G en/of 1.1G.

  Het gaat om maximale hoeveelheden in de originele transportverpakking. Bij de vrachtwagens dienen de opstelplaatsen te worden aangegeven, dat deze geladen kunnen zijn met vuurwerk en het maximaal aantal dagen per jaar waarop dit kan voorkomen en tussen welke uren. Ook wordt gewezen op noodzakelijk overleg met de brandweer over eventuele de aanpassing van het blussysteem.
  Er zijn geen stukken aangetroffen die er op wijzen dat overleg met de brandweer heeft plaatsgevonden. Uiteindelijk zal het tot 22 april 1997 duren voordat een herziene vergunning wordt afgegeven. Het is niet duidelijk of in afwachting van een herziene vergunning de daadwerkelijke opslag van vuurwerk in overeenstemming is gebracht met datgene wat op grond van de vigerende vergunning werd toegestaan.

- In een brief van S.E. Fireworks aan de Milieudienst dd 11 sept. 1996 wordt de volgende zin aangetroffen: "Naar aanleiding van onze bespreking op 11 september jl. om de **oude hinderwet** die in 1993 zamen met Kapitein Goedhart was herzien aan te passen, komen wij met de volgende vraag nog even bij u terug". De zinsnede suggereert de afgifte van een herziene hinderwetvergunning in 1993, echter er zijn geen stukken aangetroffen waar dit uit valt op te maken.

- In mei 1994 verzoekt de Milieudienst aan Defensie om een vooradvies. De tekst van de aanvraag alsmede de bijbehorende bijlagen (situatietekening, bouwkundige tekeningen) zijn niet in het dossier aangetroffen. Als reactie op het verzoek verklaart Defensie in juli 1994 niet akkoord te kunnen gaan met de genoemde hoeveelheden. Voor bunker 5 stellen zij voor maximaal 500 kg 1.3G, bij combinatie van 1.3 G en 1.4G/1.4S blijft het maximum 500 kg. Voor de ompakruimte wordt maximaal toegestaan: 100 kg 1.1G. In combinatie met andere gevarenklassen blijft het maximum 100 kg. Bij opslag van alleen 1.3G en 1.4G/1.4S is maximaal 250 kg toelaatbaar. "De geladen vrachtwagen met vuurwerk is zonder nadere gegevens niet te beoordelen". Opnieuw adviseert Defensie overleg met de brandweer. De opstelling van de Mavo-boxen dient te worden aangepast, hetzij verspringend opstellen (30 cm) hetzij een vrije ruimte van 0,5 m.

Let wel: de vergunning van 1979 staat opslag in Mavo-boxen toe van 2000 kg verpakt vuurwerk. Naar aanleiding van het bezoek van Bouma (nov. 1993) blijft het voorstel 2000 kg 1.4S/G. Blijkbaar ligt de aanleiding voor het advies inzake de Mavo-boxen **niet** in een uitbreiding van de hoeveelheid vuurwerk of de aard van het opgeslagen vuurwerk, maar enkel in de feitelijke opstelling. Er zijn geen aanwijzingen dat de Mavo-boxen na plaatsing op het terrein (zie verklaring van geen bezwaar d.d. 25-10-77) zijn verplaatst, behoudens een advies van Defensie om een van de boxen (nr.7) te verplaatsen (zie advies bij vergunning van 14-12-79). Niet bekend is of dit advies ook daadwerkelijk is opgevolgd. Bestudering van getekende informatie en luchtfoto's (waarbij opstelling van Mavo-boxen aansluitend aan loods/afdak is te constateren (dit overigens in tegenstelling tot de [reconstructie]tekening dd 10 juli 2000) doet vermoeden dat uitvoering is gegeven aan het advies. Gezien de latere reactie van de Milieudienst (aug. 1994) is het niet aannemelijk dat de opstelling van de Mavo-boxen waarnaar Defensie verwijst het gevolg is van een verplaatsing van de boxen. Als deze gevolgtrekking juist is, dan is de vraag gewettigd waarom eerst nu door Defensie een nadere eis wordt gesteld aan de opstelling van de Mavo-boxen. Overigens wijken de geadviseerde voorschriften voor de Mavo-boxen niet af van eerdere adviezen van Defensie. Expliciete eisen voor brandpreventieve maatregelen worden niet genoemd in, zoals boven gemeld verwijst Defensie hiervoor naar overleg met de brandweer.

In augustus 1994 vraagt de Milieudienst opnieuw advies aan Defensie, nu over opslag van (groot?) vuurwerk (1.3G) in de drie kleinere vuurwerkvoorraadcellen (bunkers) in plaats van in "bunker 5". De Milieudienst stelt dat in verband met de **verwachte ontwikkeling van woningbouw** het niet zinvol is om Smallenbroek grote investeringen te laten doen in de aanpassing van de opstelling van de Mavo-boxen. Voorgesteld wordt om het **gebruik** aan te passen: de Mavo-boxen om-en-om leeg en bijplaatsing van 3 zeecontainers.

In oktober 1994 verstrekt Defensie een nader advies; in de kleine bunkers wordt opslag van (groot?) vuurwerk 1.3G toegestaan tot maximaal 500 kg of 5000 kg 1.4 S/G. Let wel: in de vergunning van 1977 wordt **650 kg groot vuurwerk** per bunker toegestaan. Vraag: gaat het hier om hetzelfde type vuurwerk, betekent dit dat hiermee een beperking is ingevoerd t.o.v. de vergunningen van 1977 en 1979?
Defensie gaat niet in op de suggestie voor ander gebruik van de Mavo-boxen maar adviseert een brandmuur "tussen de op lijn geplaatste boxen", 0,5 m uitstekend aan voorzijde en bovenzijde bij toegangsdeur. Voor de plaatsing van de 3 zeecontainers adviseert Defensie: brandwerendheid tussen containers van 120 min., deuren van hout met min. brandwerendheid van 30 min., maximaal 2000 kg 1.4S/G per container (vgl. Mavo-boxen) en **deuren niet gericht in richting van overige bewaarplaatsen**. Uit situatietekening is op te maken dat containers aan "kopse kant" van bunkers worden geplaatst, dus daarmee zou gevolg zijn gegeven aan het advies van Defensie.

In december 1995 wordt een controle uitgevoerd door medewerkers Milieudienst in aanwezigheid van een medewerker (genoemd wordt: dhr. Dokter van de regiopolitie District Zuid(?)). Vermoedelijk gaat het hier om controle op naleving van regels inzake opslag/verkoop vuurwerk voor consumenten. Geconstateerd wordt dat binnen de inrichting nauwelijks vuurwerk voor detaillisten is opgeslagen.

- In september 1996 verzoekt H. Smallenbroek tot plaatsing van 3 zeecontainers als **permanente bewaarplaatsen** voor vuurwerk 1.4G. De Milieudienst vraagt vervolgens advies van Defensie. Nog diezelfde maand reageert Defensie en verwijst naar eerder advies, met daarbij wel de opmerking dat van een formeel advies alleen sprake kan zijn op basis van een ontwerpbeschikking. Ook wordt verwezen naar het Handboek Milieuvergunningen ('95) hoofdstuk III "Opslag en verkoop van vuurwerk" (n.b. een handboek heeft geen juridische status). Opgemerkt moet worden dat blijkens de stukken **geen** bouwvergunning is aangevraagd voor de plaatsing van de containers.

- In november 1996 vraagt S.E. Fireworks een vergunning aan inzake de Wet Milieubeheer, bijna drie jaar na aanschrijving dat een revisievergunning nodig is. Op het aanvraagformulier staat o.a. aangegeven dat een bouwvergunning niet nodig is. In de aanvraag is sprake van 3 zeecontainers. Onduidelijk is of de containers al aanwezig zijn of alsnog geplaatst gaan worden.

- December 1996 vindt opnieuw controle plaats door medewerkers van de Milieudienst en Regiopolitie Twente. Conclusie: nauwelijks opslag voor detaillisten en verder **geen** misstanden geconstateerd.

- Op 21 januari 1997 wordt het Ontwerpbesluit Wet Milieubeheer vastgesteld en op 23-01 ter inzage gelegd (openbare kennisgeving ontwerpbesluit). Op 22-01 tekent een omwonende bezwaar aan tegen de voorgenomen vergunning. Z.i. past een dergelijke inrichting niet in een woonwijk.

- In februari 1997 brengt Defensie advies uit, men gaat akkoord met de aangegeven hoeveelheden onder verwijzing dat deze vallen binnen de "de noodzakelijke veiligheidsafstanden". Niet duidelijk is welke norm/regeling wordt gehanteerd, welke veiligheidsafstanden worden bedoeld. Mogelijk doelt men op het Bijlage I van Besluit Opslag Vuurwerk Milieubeheer (gaat over opslag consumentenvuurwerk). Er worden door Defensie nadere eisen gesteld aan het wapeningnet van de betonnen afscheidingen. Uit de brief wordt niet duidelijk of deze eisen slaan op alleen de vuurwerkvoorraadcellen of ook op de Mavo-boxen. "Voor het overige moet de constructie voldoen aan het handboek milieuvergunningen, hoofdstuk III.2, Opslag en verkoop van vuurwerk." Overigens wijst men weer op het feit dat het schrijven geen formele status heeft, eerst moet een ontwerpbeschikking zijn vervaardigd.

- Nog diezelfde maand reageert de Milieudienst: de toegezonden stukken betreffen de ontwerpbeschikking. Aan het wapeningnet kunnen geen aanvullende eisen meer worden gesteld omdat het bestaande bouw betreft. Defensie heeft blijkens de brief meegedeeld dat er geen aandacht meer behoeft te worden besteed aan het betonwapeningsnet.
  De vraag moet worden gesteld in hoeverre dit standpunt correct is. Desgevraagd geeft Rien van Overveld de volgende visie:
  In het kader van een vergunning Wet milieubeheer is bij een bestemmingswijziging geen sprake meer van verworven rechten (zoals bedoeld in artikel 8.4, lid 3 van de Wet milieubeheer) en kunnen onverkort de benodigde eisen worden opgelegd (hetgeen niet wegneemt dat deze eisen in overleg met de aanvrager van de vergunning zo kunnen worden gekozen dat met relatief goedkope aanpassingen kan worden volstaan). Ook zonder bestemmingswijziging kan het bevoegde gezag (op grond van afdeling 8.1.2 van de Wet

milieubeheer) overgaan tot een wijziging van de voorwaarden waaronder de vergunning is verleend, indien daartoe aanleiding bestaat (bijvoorbeeld op grond van nieuwe inzichten). Het bevoegde gezag heeft zelfs de verplichting dit regelmatig te bezien (artikel 8.22, lid 1 van de Wet milieubeheer). Wordt de bestemming van een bestaand gebouw veranderd dan moet dat gebouw voldoen aan de voorschriften voor bestaande bouw die gelden op basis van de nieuwe bestemming. Voldoet een gebouw daaraan niet dan kunnen B&W aanschrijven tot het treffen van voorzieningen (artikel 18 Woningwet). Betreft het een spoedeisende situatie dan kan bij voorraad (d.w.z. dat beroep dan alleen achteraf mogelijk is) worden aangeschreven (artikel 21, lid 2 Woningwet). Indien B&W van oordeel zijn dat het gaat om noodzakelijke voorzieningen dan kunnen zij ook aanschrijven wegens strijd met de nieuwbouwvoorschriften of uit andere hoofde (artikel 18, lid 1 Woningwet).
Let wel: in de vergunning van 1979 wordt de opslag van 7000 kg verpakt of 1650 kg onverpakt klein vuurwerk per voorraadcel toegestaan. In 1997 is sprake van 7000 kg vuurwerk 1.4S/G, met uitzondering van bunker nr. 5, waar of 500 kg vuurwerk 1.3G of 7000 kg 1.4S/G mag worden opgeslagen, bij combinatie blijft 500 kg het maximum. Voor de 3 kleine bunkers (zie ook eerdere opmerking n.a.v. advies van okt. 1994) wordt 500 kg 1.3G of 5000 kg 1.4S/G toegestaan. Bij combinatie blijft het maximum 500 kg. Voor de ompakruimte wordt toegestaan: 100 kg 1.1.G of 250 kg 1.3 G en 1.4 S/G, bij combinatie blijft het maximum 100 kg. Feitelijk verandert er dus niet zo veel t.o.v. de vergunning van 1979 (ervan uitgaande dat vuurwerk 1.4S/G is te kwalificeren als "klein vuurwerk" en vuurwerk 1.3 G en 1.1.G als "groot vuurwerk" cf. de benamingen in de vergunningen van 1977 en 1979). De eerder door Defensie geadviseerde aanvullende eisen t.a.v. het wapeningnet zijn dus mogelijk gebaseerd op veranderde inzichten en niet zozeer op wijziging in het gebruik.

April 1997 wordt de vergunning verleend (nr. H 6886). Het bezwaar (bedenking) aangetekend door een omwonende wordt afgewezen. Opgemerkt wordt: *"dat wij bij de beoordeling van onderhavig verzoek slechts milieuhygiënische aspecten kunnen betrekken. Planologische c.q. ruimtelijke ordeningsaspecten kunnen niet worden aangemerkt als aspecten in de zin van de Wet Milieubeheer. Deze aspecten vallen namelijk buiten de reikwijdte van genoemde wet.... Ambtshalve merken wij nog op dat onderhavige inrichting niet is gevestigd in een woonwijk, zoals kennelijk door de bezwaarde wordt gesteld, maar op een industrieterrein."*
De afhandeling van het bezwaar op deze wijze roept vragen op, immers:

- in het document "aanvraag vergunning" dat door de gemeente wordt ingevuld na ontvangst van een verzoek, moet worden aangegeven of er een bouwvergunning nodig is, is aangevraagd, etc.. Daarmee is feitelijk de link met R.O.-aspecten gelegd; immers als een bouwvergunning nodig is (of is aangevraagd) dient te worden getoetst aan het bestemmingsplan (eerder door de dir. OWV genoemd als een van de waarborgen voor afhandeling van aanvragen opslag vuurwerk).
  In het betreffende document "aanvraag vergunning" wordt aangegeven dat een bouwvergunning niet nodig is. De vraag is op welke wijze en door wie wordt bepaald/gecontroleerd of een bouwvergunning nodig is of niet. In de onderhavige situatie is sprake van het in gebruik nemen van drie zeecontainers voor permanente opslag. Voor deze containers is eerder geen bouwvergunning aangevraagd terwijl dit volgens de bouwregelgeving wel noodzakelijk is.
- in 1994 schrijft de Milieudienst in een verzoek tot nader advies aan Defensie dat "in verband met verwachte ontwikkelingen t.a.v. **woningbouw** het niet zinvol is om

Smallenbroek grote investeringen te laten doen. M.a.w. hier wordt een R.O.-aspect gehanteerd om voorwaarden in het kader van de Wet Milieubeheer op een andere wijze in te vullen.

- In 1999 wordt een nieuwe vergunning afgegeven voor een periode van 3 jaar, waarbij de voorgenomen verplaatsing van het bedrijf (r.o.-aspect) als argument wordt gebruikt om akkoord te gaan met de tijdelijke uitbreiding van opslag.
- Tot slot kan worden opgemerkt dat de "bedenking" eerder zal zijn ingegeven vanuit veiligheidsoverwegingen dan vanuit planologische overwegingen. Veiligheidsaspecten vallen wel degelijk onder de werking van de Wet Milieubeheer.

Op 21 februari 1994 is het nieuwe bestemmingplan Enschede-Noord door de Gemeenteraad vastgesteld en op 11 oktober 1994 door G.S goedgekeurd. Dit bestemmingsplan heeft feitelijk een conserverende werking voor bedrijven in de categorie hoger dan 2. Plaatsing van containers betekent uitbreiding en is derhalve strijdig met het bestemmingsplan.

In de **voorwaarden** verbonden aan de vergunning worden eisen gesteld aan de brandwerendheid van wanden "welke de inrichting scheiden van ruimten van derden". Deze moet tenminste 60 minuten zijn. Expliciete eisen voor brandwerendheid tussen bestaande vuurwerkvoorraadcellen worden niet genoemd. Wel wordt gesteld: " een tot de inrichting behorend gebouw moet van een zodanige brandwerende constructie zijn, dat gelet op de te verwachten vuurbelasting, in aanmerking nemende de in het gebouw aanwezige toestellen en stoffen, de daarin uitgevoerde werkzaamheden en de binnen de inrichting aanwezige brandpreventieve en brandrepressieve voorzieningen, alsmede de brandbestrijdingsmogelijkheden van de plaatselijke brandweer, in geval van brand overslag en doorslag daarvan naar de niet tot de inrichting behorende gebouwen wordt voorkomen. De implicatie van deze voorwaarde, die blijkens de stukken noch door de aanvrager noch door de vergunningverlener is geconcretiseerd, is uitgewerkt in bijlage 4: "Nadere beschouwing over functionele eis inzake brandwerendheid". Op grond van deze beschouwing kan worden geconcludeerd dat een uitwerking van voornoemde voorwaarde zou hebben moeten leiden tot nadere bouwkundige, installatietechnische en mogelijk organisatorische eisen.
"Teneinde een begin van brand effectief te kunnen bestrijden moeten voldoende brandblusmiddelen of brandbestrijdingsinstallaties aanwezig zijn, conform de bij de vergunning behorende tekening." Let wel, de tekening van de vuurwerkvoorraadcellen is dezelfde als de tekening behorende bij de vergunning uit 1977. Uitwerking van deze voorwaarde zou hebben geleid tot het voorschrijven van een automatische sprinklerinstallatie in een hoge gevaarsklasse.
Wel worden eisen gesteld aan Mavo-boxen en containers (wanden en vloeren naadloos beton, tenminste 70 mm, toegangsdeuren naar buiten openend, brandwerendheid 30 minuten, e.e.a. conform eerdere eisen). Echter: "Indien de bewaarplaatsen overeenkomstig de **richtlijnen** voor Mavo-boxen zijn uitgevoerd zijn de bovengenoemde eisen t.a.v. wanden, vloer en afdekking niet van toepassing." Niet bekend is welke die richtlijnen zijn en of deze ook zijn afgestemd op de toegestane hoeveelheid op te slaan vuurwerk.
Het eerdere advies mbt een brandmuur tussen de op lijn geplaatste Mavo-boxen, 0,5 m uitstekend aan voorzijde en ten opzichte van de bovenzijde van de toegangsdeuren, wordt in de voorwaarden opgenomen. Voor de zeecontainers wordt geëist dat deze op een onderlinge afstand van 1 meter worden geplaatst. Blijkbaar vervangt dit de (bouwkundige) eisen t.a.v. brandwerendheid.

De toegestane hoeveelheden opgeslagen vuurwerk zijn conform aanvraag.

Tegen het besluit worden geen bezwaren ingebracht.

Gebeurtenissen na afgifte vergunning 1997

- In juni 1998 wordt de locatie gecontroleerd door Defensie. Er wordt o.a. geconstateerd dat in afwijking van de milieuvergunning 7 containers staan opgesteld in plaats van de 3 waarvoor vergunning is afgegeven. Defensie heeft geen bezwaar, maar e.e.a. moet wel worden vastgelegd. Ook wordt geconstateerd dat de opslag in een aantal gevallen de toegestane hoeveelheid overtreft. In loods 6 (vermoedelijk wordt bedoeld de vrachtwagenloods zoals weergegeven op tek. nr. 6 behorende bij de vergunning van 1997) wordt een "afvoergerede partij vuurwerk 300 a 400 kg" aangetroffen. Hiervoor moet volgens Defensie ofwel een aparte bunker worden ingericht ofwel de vergunning dient te worden aangepast.
  Opmerkingen:
  Opslag in loods is strijdig met het bestemmingsplan;
  Voor plaatsing van nieuwe containers zou eveneens een bouwvergunning moeten zijn aangevraagd, toetsing aan het bestemmingsplan zou leiden tot weigering. Door Defensie wordt **geen** opmerking gemaakt over de plaatsing van de containers ten opzichte van bestaande vuurwerkopslag.

- In oktober 1998 vraagt S.E. Fireworks om uitbreiding van de opslag voor vuurwerk in verband met de evenementen voor het jaar 2000. In de aanvraag is sprake van uitbreiding van het aantal zeecontainers, op tekening wordt aangegeven: 7 stuks als bestaand, en 6 stuks "eventuele uitbreiding". Verzocht wordt om de toegestane hoeveelheid vuurwerk in Mavo-boxen en containers te verhogen van 2000 naar 3000 kg en in de ompakruimte naar max. 500 kg. Tevens wordt verzocht om **uitbreiding** van het aantal kilo's opgeslagen in de loods.
  De aanvraag wordt op de gebruikelijke manier geregistreerd bij de gemeente, op het betreffend formulier wordt aangegeven dat het om een "spontane aanvraag" gaat. Een vreemde constatering gezien de brief van Defensie van juni 1998.

- In november 1998 vraagt de Milieudienst om een vooradvies aan Defensie, dit verzoek wordt in januari 1999 herhaald. Februari 1999 reageert Defensie. Daarbij wordt o.a. gesteld **dat opslag in containers niet de voorkeur geniet**. Men zegt zich te kunnen verenigen met uitbreiding van het aantal containers en verhoging van de hoeveelheid opgeslagen vuurwerk per opslagruimte., waarna een aantal afspraken die met de heren Bakker en Pater zijn gemaakt worden opgesomd:
  - de containers worden op lijn gezet en niet tegenover elkaar geplaatst;
  - het betreft hier een **tijdelijke** oplossing (volgens de heren 1 a 2 jaren) in afwachting van de realisatie van de nieuwbouwplannen;
  - in de nieuwbouw worden geen containers meer geplaatst.

  De ompakruimte moet worden voorzien van een handbediende sprinklerinstallatie.
  Let wel: het tijdelijke karakter van de opslag is dus blijkbaar een argument om een situatie toe te staan die niet of minder gewenst is.

- In maart 1999 dient SE-Fireworks (opnieuw?) een formele aanvraag in voor een veranderingsvergunning Wet Milieubeheer, nu voor de **tijdelijke** uitbreiding van opslag van vuurwerk voor 3 jaar. De uitbreiding betreft:

De toegestane hoeveelheden opgeslagen vuurwerk zijn conform aanvraag.

Tegen het besluit worden geen bezwaren ingebracht.

Gebeurtenissen na afgifte vergunning 1997

- In juni 1998 wordt de locatie gecontroleerd door Defensie. Er wordt o.a. geconstateerd dat in afwijking van de milieuvergunning 7 containers staan opgesteld in plaats van de 3 waarvoor vergunning is afgegeven. Defensie heeft geen bezwaar, maar e.e.a. moet wel worden vastgelegd. Ook wordt geconstateerd dat de opslag in een aantal gevallen de toegestane hoeveelheid overtreft. In loods 6 (vermoedelijk wordt bedoeld de vrachtwagenloods zoals weergegeven op tek. nr. 6 behorende bij de vergunning van 1997) wordt een "afvoergerede partij vuurwerk 300 a 400 kg" aangetroffen. Hiervoor moet volgens Defensie ofwel een aparte bunker worden ingericht ofwel de vergunning dient te worden aangepast.
  Opmerkingen:
  Opslag in loods is strijdig met het bestemmingsplan;
  Voor plaatsing van nieuwe containers zou eveneens een bouwvergunning moeten zijn aangevraagd, toetsing aan het bestemmingsplan zou leiden tot weigering. Door Defensie wordt **geen** opmerking gemaakt over de plaatsing van de containers ten opzichte van bestaande vuurwerkopslag.

- In oktober 1998 vraagt S.E. Fireworks om uitbreiding van de opslag voor vuurwerk in verband met de evenementen voor het jaar 2000. In de aanvraag is sprake van uitbreiding van het aantal zeecontainers, op tekening wordt aangegeven: 7 stuks als bestaand, en 6 stuks "eventuele uitbreiding". Verzocht wordt om de toegestane hoeveelheid vuurwerk in Mavo-boxen en containers te verhogen van 2000 naar 3000 kg en in de ompakruimte naar max. 500 kg. Tevens wordt verzocht om **uitbreiding** van het aantal kilo's opgeslagen in de loods.
  De aanvraag wordt op de gebruikelijke manier geregistreerd bij de gemeente, op het betreffend formulier wordt aangegeven dat het om een "spontane aanvraag" gaat. Een vreemde constatering gezien de brief van Defensie van juni 1998.

- In november 1998 vraagt de Milieudienst om een vooradvies aan Defensie, dit verzoek wordt in januari 1999 herhaald. Februari 1999 reageert Defensie. Daarbij wordt o.a. gesteld **dat opslag in containers niet de voorkeur geniet**. Men zegt zich te kunnen verenigen met uitbreiding van het aantal containers en verhoging van de hoeveelheid opgeslagen vuurwerk per opslagruimte., waarna een aantal afspraken die met de heren Bakker en Pater zijn gemaakt worden opgesomd:
  - de containers worden op lijn gezet en niet tegenover elkaar geplaatst;
  - het betreft hier een **tijdelijke** oplossing (volgens de heren 1 a 2 jaren) in afwachting van de realisatie van de nieuwbouwplannen;
  - in de nieuwbouw worden geen containers meer geplaatst.

  De ompakruimte moet worden voorzien van een handbediende sprinklerinstallatie.
  Let wel: het tijdelijke karakter van de opslag is dus blijkbaar een argument om een situatie toe te staan die niet of minder gewenst is.

- In maart 1999 dient SE-Fireworks (opnieuw?) een formele aanvraag in voor een veranderingsvergunning Wet Milieubeheer, nu voor de **tijdelijke** uitbreiding van opslag van vuurwerk voor 3 jaar. De uitbreiding betreft:

- uitbreiding van 3 naar 14 containers;
- opslag per container van 2000 kg naar 3500 kg;
- opslag Mavo-boxen van 2000 naar 3500 kg;
- in ompakruimte uitsluitend 1.4 S/G, hoeveelheid ophogen naar 500 kg.

Op het aanvraagformulier wordt aangegeven dat een bouwvergunning niet nodig is.

- Mei 1999 wordt het ontwerp besluit gepubliceerd. Men ziet geen aanleiding om de vergunning met een tijdelijk karakter te weigeren. Defensie verklaart eveneens in mei 1999 zich te kunnen verenigen met de geformuleerde voorschriften. Er worden geen bezwaren aangetekend tegen de voorgenomen afgifte van de veranderingsvergunning, welke vervolgens in juli 1999 wordt verleend(nr. Wm 1723). Tegen het besluit wordt geen beroep aangetekend.
  De veranderingsvergunning heeft betrekking op de gevraagde verhoging van de hoeveelheden opgeslagen vuurwerk per Mavo-box en per container. Tevens wordt toestemming verleend voor het veranderen van de gevarenklasse vuurwerk in de ompakruimte naar 1.4S en 1.4G met als maximum hoeveelheid 500 kg.
  Ondanks het verhogen van de vuurbelasting in Mavo-boxen en zeecontainers worden **geen** aanvullende brandveiligheidseisen gesteld. Een bouwvergunning voor het bijplaatsen van 11 zeecontainers is **niet** aangevraagd.

- In december 1999 vindt controle plaats op naleving van de voorschriften in de revisievergunning van 1997 en de veranderingsvergunning van 1999. Voor zover gecontroleerd (?) worden de voorschriften nageleefd.

Vragen en opmerkingen n.a.v. de gebeurtenissen in de 90-er jaren:

- De aanschrijving voor revisievergunning (1993) vindt zijn aanleiding in de constatering dat in afwijking van de vergunning hoofdzakelijk groot vuurwerk wordt opgeslagen. Als de definitie "groot vuurwerk" inhoudt vuurwerk in de gevarenklasse hoger dan 1.4S/G dan lijkt het dat met verlening van vergunning van 1997 geen drastische wijziging heeft plaats gevonden van de aanvankelijke **aard** van de opslag van vuurwerk. De aard van de opslag verandert vnl door ook in bunker 5 opslag van vuurwerk in een hogere gevarenklasse toe te staan (tot 500 kg).

- De toename in **omvang** sinds de eerste vergunning uit 1977 wordt in eerste instantie voornamelijk veroorzaakt door het verhogen de toegestane hoeveelheid vuurwerk in de voorraadcellen en door het bijplaatsen van de Mavo-boxen (beiden geregeld in vergunning van 1979). In de negentiger jaren wordt de hoeveelheid opgeslagen vuurwerk verhoogd door bijplaatsing van een groot aantal containers en door de verhoging van de hoeveelheid opgeslagen vuurwerk in Mavo-boxen en containers. Het is opmerkelijk dat verhoging van de omvang van de opslag (en daarmee verhoging van de vuurbelasting) niet heeft geleid tot stringentere en expliciete eisen voor brandpreventie en brandbestrijding. Dit terwijl met name in de negentiger jaren ten gevolge van o.a. de vuurwerkramp in Culemborg sprake zou kunnen (moeten?) zijn van veranderde inzichten.

- Blijkens een correspondentie tussen de Milieudienst en Defensie uit 1999, waarbij de gemeente bezwaar aantekent tegen de klaarblijkelijke praktijk dat Defensie ook rechtstreeks bedrijven adviseert, toetst de gemeente aanvragen voor opslag van vuurwerk op meer punten dan alleen de Wet Milieubeheer. **"Er wordt in ieder geval gekeken of de opslag van vuurwerk en de**

bijbehorende activiteiten binnen het geldende bestemmingsplan passen." (bron: IM). De wijze waarop het bezwaar tegen de vergunning van 1997 is afgehandeld komt hiermee wel in een zeer vreemd daglicht te staan.
Op grond van het vigerende bestemmingsplan zou naar onze mening ten allen tijde uitbreiding van de activiteiten van S.E. Fireworks door bijplaatsing van opslagruimte behoren te zijn afgewezen.

- Het heeft lang geduurd voordat n.a.v. de aanschrijving voor revisievergunning ook daadwerkelijk een vergunning is afgegeven. De vraag kan worden gesteld in hoeverre de feitelijke situatie in die periode vooruit liep op wat uiteindelijk in de vergunning is geregeld. In ieder geval kan dit worden geconstateerd voor de periode tussen de vergunning 1997 en de aanpassing in 1999. Immers Defensie constateert dat er 7 containers zijn geplaatst terwijl er vergunning is voor 3.

Conclusies

Overzien we de feiten die in onderhavige inventarisatie op tafel zijn gekomen, dan kunnen voorlopig de volgende conclusies worden geformuleerd:

- In de periode vanaf 1976 zijn uitbreidingen gerealiseerd van de opslag van vuurwerk (via Mavo-boxen en containers) waarvoor verzuimd is een bouwvergunning aan te vragen.
- De aanvrager oordeelde blijkens de documenten "Aanvraag vergunning" (bijlage bij besluit vergunningverlening) voor alle gedane aanvragen dat een bouwvergunning niet nodig was. De gemeente vraag is of de gemeente dit niet had moeten controleren.
- Voor de uitbreidingen waarvoor bouwvergunning is aangevraagd is niet in alle gevallen het advies van de brandweer verkregen. De "procedure omslag bouwvergunning" vraagt expliciet of advies is gevraagd en verkregen. Het ontbreken van een advies voor met name de loods langs de Tollensstraat, waar met vuurwerk geladen vrachtwagens werden gestald, alsmede het ontbreken van een advies voor de bouw van het schaftlokaal, technische ruimte en droogruimte aansluitend aan de ompakruimte roept vraagtekens op.
- Door het ontbreken van aanvragen voor bouwvergunningen bij uitbreiding van de opslag heeft geen toetsing van het bestemmingsplan via deze procedure plaats gevonden. Echter uit een brief van de Milieudienst gericht aan Defensie (juni 1999 kan worden afgeleid dat toetsing aan het bestemmingsplan een reguliere procedure is. Dit is in tegenspraak met de argumenten op grond waarvan een bezwaar tegen het ontwerpbesluit vergunning in 1997 is afgewezen.
- Zouden uitbreidingen zijn getoetst aan vigerende bestemmingsplannen, dan zou dit hebben moeten leiden tot afwijzing hiervan. Immers de bestemmingsplannen 1985 en 1994 hadden voor de bedrijvencategorie >2 een conserverende werking.
- In de loop der jaren is de hoeveelheid opgeslagen vuurwerk aanzienlijk toegenomen. Ondanks de daarmee gepaard gaande aanzienlijke verhoging van de vuurbelasting heeft dit niet geleid tot stringentere en expliciet geformuleerde eisen ten aanzien van brandpreventie en brandbestrijding.
- De inzichten over het explosiegevaar van vuurwerk waren in de 70-er jaren van dien aard, dat geen maatregelen werden geëist die de gevolgen van een algehele explosie kunnen doen voorkomen of beperken. Dit blijkt o.a. uit de gebeurtenissen rond de vergunningaanvraag van de fa. van der Wurp. De vraag kan worden gesteld of deze inzichten niet zodanig zijn gewijzigd

in de loop der jaren, dat dit had moeten leiden tot een kritische toetsing van de afgegeven vergunningen. De vuurwerkramp in Culemborg zou hier aanleiding voor kunnen zijn geweest.
Voor een kritische toetsing konden de eisen in gevolg het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer als referentiekader dienen (zie ook notitie Bouwvoorschriften van toepassing op S.E. Fireworks BV). Op grond daarvan zouden voor de vuurwerkvoorraadcellen nadere eisen zijn geformuleerd. Plaatsing van Mavo-boxen en containers zoals gerealiseerd zou niet zijn toegestaan.

- Mede in het licht van bovenstaande opmerkingen is de vergunningverlening van 1999 opmerkelijk. Eerder verstrekte adviezen over het niet plaatsen van nieuwe opslagplaatsen tegenover bestaande vuurwerkopslagplaatsen worden niet herhaald terwijl duidelijk sprake is van een dergelijke situering van nieuw te plaatsen (en mogelijk ook reeds aanwezige) containers. Ondanks het feit dat opslag in containers niet de voorkeur verdient wordt klaarblijkelijk onder het mom van **tijdelijkheid** (voor het ministerie van Defensie 1 a 2 jaar, in de vergunning uiteindelijk 3 jaar) ingestemd met plaatsing en tegelijkertijd verhoging van de hoeveelheden op te slaan vuurwerk. Nog afgezien van eerdere constateringen t.a.v. noodzakelijke bouwvergunning en toetsing aan het bestemmingsplan dringt de vraag zich op of bij het verstrekken van een vergunning in het kader van de Wet Milieubeheer de tijdelijkheid van de activiteit/voorziening een overweging kan zijn.
- Er zijn geen dossierstukken aangetroffen waaruit blijkt dat de Gemeente heeft toegezien op de realisatie van de bouwwerken conform de voorwaarden verbonden aan de bouwvergunningen en op handhaving van het gebruik en de staat van de gebouwen (art. 17 Woningwet).

BIJLAGE 1

ONDERZOEK S.E. FIREWORKS ENSCHEDE RUIMTELIJKE ORDENING

Projectnummer: K0558.01.01

Auteur: 5.1.2e

PRC Bouwcentrum B.V.
Bodegraven, 16 oktober 2000
WydV/TvD

INHOUDSOPGAVE pagina

1.	**Inleiding**	1
2.	**Samenvatting**	1
2.1	S.E. Fireworks - Totstandkoming vuurwerkdepot Tollenstraat	1
2.2	Bestemmingsplan Tollensstraat 20, Enschede een bouwvergunning	1
2.3	Wijkstructuurschets Enschede-Noord	2
2.4	Bestemmingsplan Enschede-Noord	2
3.	**Enschede-Noord – Ruimtelijke omgeving S.E. Fireworks**	3
3.1	Totstandkoming vuurwerkdepot S.E. Fireworks Enschede	3
3.2	Totstandkoming ontwerpbestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede	4
3.3	Vaststelling vigerend bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede	5
3.4	Toelichting behorend bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede	5
3.5	Plankaart "Tollensstraat 20" Enschede	6
3.6	Voorschriften behorend bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede	6
3.7	MAVO-boxen/-containers	8
3.8	Plaatsing tijdelijke zeecontainer (29 november 1989)	8
4.	**Wijkstructuurschets Enschede-Noord**	9
5.	**Milieuzondering/bedrijfscategorien Enschede-noord**	10
6.	**Bestemmingsplan Enschede-Noord**	13
6.1	Samenvatting toelichting behorend bij het bestemmingsplan Enschede-Noord	14
6.2	Voorstellen voor verbeteringen in bedrijfslob Enschede-Noord.	14
6.3	Bedrijven	15
6.4	Uitwerking voorstel; de bedrijfslob Enschede-Noord	16
6.5	Plansystematiek en wijze van bestemmen	16
6.6	Voorschriften	16

6.7 Plankaart Enschede-Noord 18

7. **Vigerende planologische regeling enschede noord** 19

7.1 Proces na de vaststelling bestemmingsplan Enschede-Noord door Gemeenteraad 19

7.2 Herziening bestemmingsplan Enschede-Noord 20

8. **Afrondend Onderzoek** 21

9. **Conclusies** 21

1. INLEIDING

Op verzoek van inspectie Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu te Arnhem is onderzoek verricht naar de totstandkoming van het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede-Noord (1985) en het bestemmingsplan "Enschede-Noord" (1994).
In beide bestemmingsplannen is het vuurwerkdepot van S.E. Fireworks aan de Tollensstraat 46, 48 en 50 bestemd voor het gebruik hiervan.

Het onderzoek is verricht op basis van de gegevens die door inspectie Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu en LCI beschikbaar zijn gesteld. Het onderzoek rond de totstandkoming bestemmingsplan "Tollensstraat 20" (1985) is beperkter door de kleinschaligheid van het bestemmingsplan dan dat van het bestemmingsplan voor "Enschede-Noord" (1994). Het laatste plan is ook van een recentere datum.

Het onderzoek richt zich op reconstructie van de processen en de te doorlopen procedures voor de totstandkoming en vaststelling van de bestemmingsplannen "Tollensstraat 20" en "Enschede-Noord".

De Inspectie Ruimtelijke Ordening heeft de inhoudelijke toetsing verricht voor beide bestemmingsplannen

2. SAMENVATTING

2.1 S.E. Fireworks – Totstandkoming vuurwerkdepot Tollenstraat

Voor de totstandkoming van het vuurwerkdepot S.E. Fireworks zijn de nodige R.O. procedures doorlopen en is door het College van Burgemeester & Wethouders op 19 oktober 1976 een bouwvergunning verstrekt.

Op 27 oktober 1978 wordt een 'Verklaring van geen bezwaar' volgens de Hinderwet voor de tijdelijke opslag van klein vuurwerk in zeven MAVO-boxen afgegeven. Uit het gehouden onderzoek is niet gebleken dat voor deze zeven MAVO-boxen een bouwvergunning is aangevraagd c.q. verleend.

2.2 Bestemmingsplan Tollensstraat 20, Enschede een bouwvergunning

Het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" is rechtmatig tot stand gekomen. Alle wettelijke procedures zijn doorlopen. Bedrijven in een te hoge milieucategorie worden positief bestemd. Er zijn geen inspraakreacties of bezwaren tegen S.E. Fireworks, Tollensstraat 46, 48 en 50, ingediend. Het plan wordt op 26 augustus 1985 door de Gemeenteraad vastgesteld.
In de toelichting en voorschriften wordt niet gesproken over de zeven MAVO-boxen voor opslag van klein vuurwerk.

Voor de percelen Tollensstraat 46, 48 en 50 is nog een oude kadastrale ondergrond gebruikt, waarbij nog bouwcontouren zijn weergegeven van afgegeven bouwvergunningen van 1925 tot 1938, zoals deze vergunningen zijn verstrekt aan N.V.-Concurrent.

Deze bebouwingscontouren komen niet overeen met de precieze ligging van het permanente vuurwerkdepot van S.E. Fireworks.

2.3 Wijkstructuurschets Enschede-Noord

In 1991 komt de wijkstructuurschets Enschede-Noord gereed.

In de lijst van bedrijven met potentiële milieuhindersituatie, behorend bij de wijkstructuurschets, valt het bedrijf H. Smallenbroek – Tollensstraat 46, 48 en 50 – als opslag/montage vuurwerk, onder milieucategorie 5.

2.4 Bestemmingsplan Enschede-Noord

- Het bestemmingsplan Enschede-Noord vervangt 10 oude bestemmingsplannen en hun herzieningen.
- Met dit bestemmingsplan (Enschede-Noord) wordt het hele gebied eenduidig geregeld.
- Door de gemeente kan nu sturing worden gegeven op de grote aanwezige bedrijfsterreinen.
- Bedrijven in te hoge milieucategorieën worden positief bestemd.
- Het bestemmingsplan Enschede-Noord is rechtmatig totstandgekomen. Alle wettelijke procedures zijn doorlopen.

Er zijn inspraakreacties ingediend bij de Gemeente. Dit heeft geleid tot aanpassingen van het plan. Er zijn bedenkingen ingediend bij G.S. die geleid hebben tot wijzigingen/aanpassingen van het plan. Door enkele belanghebbenden is beroep ingediend bij de Raad van State.

Geen van de reacties had echter betrekking op S.E. Fireworks, Tollensstraat 46, 48, 50 te Enschede. Voor de percelen Tollensstraat 46, 48 en 50 is nog een oude kadastrale ondergrond gebruikt, waarbij nog bouwcontouren zijn weergegeven van afgegeven bouwvergunningen van 1925 tot 1938, zoals deze vergunningen zijn verstrekt aan N.V.-Concurrent.

Deze bebouwingscontouren komen niet overeen met de precieze ligging van het permanente vuurwerkdepot van S.E. Fireworks.

3 ENSCHEDE-NOORD – RUIMTELIJKE OMGEVING S.E. FIREWORKS

Het vuurwerkdepot S.E. Fireworks was gevestigd aan de Tollensstraat 46-48-50 in Enschede-Noord. Onderstaand wordt de ruimtelijke omgeving voor twee periodes van Enschede-Noord omschreven. S.E. Fireworks is tot stand gekomen eind 1976 begin 1997.

Periode 1945-1960: verval textielindustrie

Na de Tweede Wereldoorlog wordt voor de gehele stad een gedetailleerd plan ontworpen, waarin voorzien wordt in een concentrische groei rond de kern.
In deze periode wordt de huidige omvang van Enschede-Noord bepaald. De wijken Deppenbroek en Mekkelholt zijn typische voorbeelden van een uitbreiding uit deze periode: relatief grote uitbreidingen met een verkaveling, die wordt getypeerd door middelhoogbouw rond de openbare groengebieden.

Periode 1960-1991: verval textiel industrie

In de jaren '60 stort de textielindustrie totaal in. Er is sprake van veel leegstand (Rozendaal geheel en Midea, voormalig Nino-Menko, gedeeltelijk). In 1990 gaat de laatste textielfabriek, de Spinnerij Nederland, failliet.

Op een aantal plekken op of rond de complexen vindt stadsvernieuwing plaats. Op andere plekken is sprake van hergebruik van de veelal vervallen gebouwen. De spoorlijn Enschede-Lonneker-Oldenzaal is niet meer in gebruik. In het plangebied zijn de rails verdwenen, het tracé is echter nog duidelijk aanwezig.

3.1 Totstandkoming vuurwerkdepot S.E. Fireworks Enschede

Op 10 juni 1976 is door de heer 5.1.2e te Enschede bij het College van Burgemeester en Wethouders een bouwaanvraag ingediend voor het bouwen van vuurwerkvoorraadcellen.
Het terrein, waarop zal worden gebouwd, is gelegen in dat gedeelte van de Gemeente waarvan de Gemeenteraad, in haar vergadering van 24 november 1975, heeft verklaard dat een bestemmingsplan wordt voorbereid. Als onderdeel van de procedure voor de totstandkoming voor de bouw van het vuurwerkdepot heeft het College van Burgemeester & Wethouder (B&W) van Enschede op 3 september 1976 een aanvraag voor 'Verklaring van geen bezwaar' bij de Gedeputeerde Staten (G.S.) ingediend.

G.S. besluiten op 7 oktober 1976 over de aanvraag van B&W van Enschede om aan hen een 'Verklaring van geen bezwaar' af te geven op grond van het (voormalige) artikel 50, lid 8, Woningwet voor de bouw van 13 vuurwerkvoorraadcellen aan de Tollensstraat 50, terwijl het voorbereidingsbesluit van kracht is (artikel 46, lid 7,WRO).

Het College van B&W van Enschede heeft vervolgens voor de bouw van het vuurwerkdepot bij besluit van 19 oktober 1976 een bouwvergunning afgegeven. Bij besluit van 2 februari 1977 heeft B&W van Enschede ten behoeve van het gebruik van het depot een Hinderwetvergunning afgegeven. Het vuurwerkdepot van S.E. Fireworks Tollensstraat 50 is eind 1976 - begin 1977 tot stand gekomen.

In oktober 1976 wordt een 'Verklaring van geen bezwaar' volgens de Hinderwetvergunning voor de tijdelijke opslag van klein vuurwerk in zeven MAVO-boxen afgegeven. Hier is dus sprake van een nieuwe situatie. Uit het gehouden onderzoek is niet gebleken dat voor deze zeven MAVO-boxen een bouwvergunning is aangevraagd c.q. verleend.

3.2 Totstandkoming ontwerpbestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede

Het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" heeft in hoofdzaak betrekking op de gronden gelegen tussen de Tollensstraat, de Roomweg, de voormalige spoorlijn Enschede-Lonneker, alsmede op een aantal percelen aan de Lasondersingel, gelegen ten oosten van de Tollensstraat.

Het onderhavige gebied is niet begrepen in een geldend bestemmingsplan. Het plangebied maakt deel uit van een gebied, waarvan de Gemeenteraad van Enschede op 4 juni 1984 heeft verklaard dat daarvoor een ontwerpbestemmingsplan wordt voorbereid (voorbereidingsbesluit voor gebieden gelegen rondom de singels).

Onderhavige gebied is grotendeels in gebruik bij Machinefabriek v/h Thole B.V., Tollensstraat 20. Door de G.S. van Overijssel is in 1983 een bijdrage toegekend in de kosten van gedeeltelijke sanering van dit bedrijf. Deze sanering heeft in de vorm van stopzetting van een bedrijfsonderdeel (staalstraalsinrichting), waarvan door de omgeving de nodige overlast werd ondervonden, inmiddels plaatsgevonden.

Aan de toegekende saneringsbijdrage hebben de G.S. van Overijssel de voorwaarde verbonden, dat aan de betreffende gronden een bestemming wordt gegeven die de vestiging van milieuhinderlijke bedrijven ter plaatse voorkomt. De Gemeente Enschede heeft daarom een bestemmingsplan ontworpen, waarbij het bedrijfsterrein voor een gedeelte is bestemd voor "Bedrijven tot en met categorie II". De gedeelten van het bedrijventerrein die zijn gelegen op een afstand van minimaal circa 40 meter vanaf de dichtstbijzijnde woonbebouwing zijn bestemd voor "Bedrijven tot en met categorie III". Voor het overige worden de in het plangebied aanwezige gronden overeenkomstig de bestaande situatie positief bestemd.

Op basis van de bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" behorende voorschriften (artikelen 8 en 9) mogen op gronden met de bestemming "bedrijven tot en met categorie II, respectievelijk III" alleen gebouwen worden gebouwd ten dienste van bedrijven, die zijn genoemd in de milieucategorieën 1 en 2, respectievelijk 1 tot en met 3 van de bij de voorschriften behorende "Staat van Inrichtingen".

Ook de percelen Tollensstraat 46, 48 en 50 te Enschede, waarop S.E. Fireworks is gevestigd, maken onderdeel uit van het ontwerpbestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede en dienen te voldoen aan deze voorschriften.

3.3 Vaststelling vigerend bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede

In 1985 wordt het ontwerpbestemmingsplan vastgesteld door de Gemeenteraad van Enschede.

In het kader van de inspraak zijn belanghebbenden in kennis gesteld van het ontwerpbestemmingsplan. Er zijn geen inspraakreacties binnen gekomen bij de Gemeente Enschede.

Het ontwerpbestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede heeft ingaande 18 januari 1985 gedurende een maand op het Gemeentesecretariaat voor eenieder ter inzage gelegen. Er zijn toen geen bezwaren ingediend.

Het plan wordt ongewijzigd vastgesteld in de Gemeenteraadsvergadering van 26 augustus 1985 onder nummer VIA 4.

Vervolgens is het Gemeenteraadsbesluit middels een brief d.d. 17 oktober 1985 gezonden aan de G.S. van Overijssel.

Op 16 december 1985 wordt het plan besproken in de commissie voor Gemeentelijke plannen voor stadsvernieuwing klein beraad van de Provinciale Planologische Commissie (PPC). De commissie kan instemmen met het besluit, behoudens met de planvoorschriften behorend bij artikel 13, Vrijstellingsbevoegdheid, van het bestemmingsplan "Tollensstraat 20".

Citaat Artikel 13, Vrijstellingsbevoegdheid:
Via de vrijstellingsbevoegdheid is het mogelijk om bedrijven toe te staan die 2 categorieen hoger zijn dan de bedrijfsvorm die bij het recht zijn toegestaan. De commissie acht het juister één categorie hoger toe te staan i.v.m. de aangrenzende woonwijk.

Per brief van 9 april 1986, gericht aan de Gemeenteraad, delen G.S. van Overijssel mee dat zij kunnen instemmen met het plan. Het advies van de kleine commissie PPC is hierbij niet overgenomen. Het plan wordt door G.S. ongewijzigd goedgekeurd.

3.4 Toelichting behorend bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede

In het bestemmingsplan is een toelichting opgenomen. Een samenvatting van deze toelichting:

Het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" beoogt ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan.

De bestemmingen die op het planterrein zijn gelegd, zijn conserverende bestemmingen.

De percelen Tollensstraat 46, 48 en 50 van S.E. Fireworks hebben in het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede een bedrijfsbestemming gekregen, te onderscheiden de bestemming "Bedrijven tot en met categorie II" en deels de bestemming "Bedrijven tot en met categorie III". Volgens de bij het bestemmingsplan behorende Staat van Inrichtingen, bij de artikelen 8 en 9 van de voorschriften valt "opslag van vuurwerk" in de milieucategorie 4, inhoudende een afstand tot (nieuwe) woningen van circa 100 meter.

Zowel het vuurwerkdepot van S.E. Fireworks als de afzonderlijk geplaatste zeven MAVO-boxen op het terrein van S.E. Fireworks voor de tijdelijke opslag van klein vuurwerk, worden niet vermeld in de toelichting bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede.

3.5 Plankaart "Tollensstraat 20" Enschede

Voor de percelen Tollensstraat 46, 48 en 50 is nog een oude kadastrale ondergrond gebruikt, waarbij nog bouwcontouren zijn weergegeven van afgegeven bouwvergunningen van 1925 tot 1938, zoals verstrekt aan N.V.- Concurrent.

Deze bebouwingscontouren komen niet overeen met de precieze ligging van het permanente vuurwerkdepot van S.E. Fireworks.

Het vuurwerkdepot is over de gehele lengteas West-Oost getekend, terwijl de feitelijke situatie over de gehele lengteas Zuid-West/Noord-Oost getekend diende te zijn.

Ook de reeds langdurig aanwezige geplaatste zeven MAVO-boxen worden niet als opslagplaats voor klein vuurwerk aangegeven.

Uit de ontvangen kadastrale tekening blijkt dat de zeven MAVO-boxen allen staan binnen de algemene bedrijfsbestemming bedrijfsdoeleinden met milieucategorie 1 en 2, echter voor vuurwerkopslag is milieucategorie <3 toegestaan. De MAVO-boxen staan hierdoor te dicht bij de woonbebouwing.

3.6 Voorschriften behorend bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede

Artikel 1 tot en met 17 zijn van toepassing voor het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede, waarbij in artikel 8 en 9 'bestemmingsomschrijvingen' is opgenomen, in artikel 15 de overgangsbepaling bebouwing en in artikel 16 overgangsbepaling gebruik.

Artikel 8, bestemmingsplan Tollensstraat 20
Bedrijven tot en met categorie II

A. Bestemmingsomschrijving

1. De voor "bedrijven tot met categorie II" aangewezen gronden zijn bestemd voor bedrijven, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 van de bij deze voorschriften behorende "Staat van Inrichtingen" zoals aangegeven in bijlage A.
2. Onder de in dit artikel bedoelde bedrijven worden niet begrepen bedrijven, die detailhandel, in welke vorm dan ook, uitoefenen.
3. Inrichtingen, die zijn genoemd in het Besluit categorie A-inrichtingen Wet Geluidhinder, zoals dit besluit is aangegeven in de bij deze voorschriften behorende bijlage C, zijn niet toegestaan.

Artikel 9, bestemmingsplan Tollensstraat 20
Bedrijven tot en met categorie III

A. Bestemmingsomschrijving

1. De voor "bedrijven tot en met categorie III" aangewezen gronden zijn bestemd voor bedrijven, die zijn genoemd in de categorieën 1 tot en met 3 van de bij deze voorschriften behorende "Staat van Inrichtingen" zoals aangegeven in bijlage A.
2. Onder de in dit artikel bedoelde bedrijven worden niet begrepen bedrijven, die detailhandel, in welke vorm dan ook, uitoefenen.
3. Inrichtingen die zijn genoemd in het Besluit categorie A-inrichtingen Wet Geluidhinder, zoals dit besluit is aangegeven in de bij deze voorschriften behorende bijlage C, zijn niet toegestaan.

Artikel 15, bestemmingsplan Tollensstraat 20
Overgangsbepaling bebouwing

1. Bouwwerken die ten tijde van de tervisielegging van het ontwerpplan bestaan of (kunnen) worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde bouwvergunning en die afwijken van het bestemmingsplan, mogen, mits de bestaande afwijking naar haar aard niet wordt vergroot:
   a. Gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   b. Naar inhoud met maximaal 15% worden vergroot, mits dit niet reeds eerder krachtens overgangsregeling heeft plaatsgevonden;
   c. Zo nodig met overschrijding van de bebouwingsgrens geheel worden vernieuwd of veranderd, nadat zij door een calamiteit zijn verwoest; een en ander behoudens onteigening overeenkomstig de Wet.

2. Het bepaalde in het eerste lid onder c. is uitsluitend van toepassing, indien de bouwvergunning binnen één jaar na de calamiteit is aangevraagd.

Artikel 16, bestemmingsplan Tollensstraat 20

Overgangsbepaling gebruik

1. Indien op het tijdstip van het onherroepelijk van kracht worden van het plan gronden of opstallen worden gebruikt of dat tijdstip geregeld plachten te worden gebruikt in strijd met artikel 11, bijzondere doeleinden, mag het gebruik worden voortgezet, met dien verstande, dat de bestaande afwijking op generlei wijze, ook naar de aard, mag worden vergroot of verzwaard.
2. Burgemeester en Wethouders verlenen vrijstelling van het bepaalde in de laatste zinsnede van het eerste lid, indien een strikte toepassing zou leiden tot een beperking van het meest doelmatige gebruik, die niet door dringende redenen wordt gerechtvaardigd.

3.7 MAVO-boxen/-containers

Wijziging van functies, gebruik en nieuwe bebouwingen dienen getoetst te worden aan deze voorschriften van het bestemmingsplan "Tollensstraat 20". De geplaatste MAVO-boxen (en zeecontainer) zijn niet getoetst aan dit bestemmingsplan en worden in het geheel niet genoemd in de toelichtingen op de voorschriften en plankaart behorend bij het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede.

3.8 Plaatsing tijdelijke zeecontainer (29 november 1989)

Op of na 29 november 1989 is nog een scheepscontainer geplaatst voor de tijdelijke neerlegging van vuurwerk in de periode 1 december 1989 tot en met 15 januari 1990. Deze scheepscontainer is geplaatst op basis van een gedoogbeschikking - in afwachting van een nieuwe hinderwetvergunning. Toetsing aan het bestemmingsplan heeft zover bekend niet plaatsgevonden.

4 WIJKSTRUCTUURSCHETS ENSCHEDE-NOORD

In 1991 komt de wijkstructuurschets Enschede-Noord gereed. In hoofdstuk 4.3.2. van deze wijkstructuurschets wordt de huidige milieuhindersituatie weergegeven.

Om inzicht te krijgen in de huidige milieuhindersituatie, is de potentiële milieuhinder per bedrijf bezien. De bedrijven zijn aan de hand van de Staat van Inrichtingen, die door de Gemeente Enschede wordt gebruikt, ingedeeld naar milieucategorieën. Bedrijven uit de milieucategorieën 3 tot en met 6 zijn slechts toelaatbaar met inachtneming van de bepaalde afstand ten opzichte van woningen. Aangezien bedrijven uit de milieucategorieën 3 tot en met 6 direct beperkingen opleveren voor woningbouw, zijn deze geïnventariseerd. Daarvoor is gebruik gemaakt van de gegevens van de Gemeente Enschede.

milieucategorie	aantal bedrijven
3	21
4	19
5	3

Het aantal bedrijven uit de milieucategorieën 3, 4 en 5 is groot. In zijn algemeenheid passen deze bedrijven gezien hun milieubelasting niet binnen een overwegend woongebied.

In de lijst van bedrijven met potentiële milieuhindersituatie, behorend bij de wijkstructuurschets, valt het bedrijf 5.1.2e - als opslag/montage vuurwerk, onder milieucategorie 5.

De wijkstructuurschets omschrijft in paragraaf 4.3.2.2 mogelijke oplossingsrichtingen voor die gevallen (gesteld wordt dat milieucategorieën 4 en 5 verplaatst dienen te worden naar de daarvoor ingerichte bedrijfsterreinen (Marssteden).
In dit verband wordt in de wijkstructuurschets onder nummer 43 H. Smallenbroek genoemd. De wijkstructuurschets zal in de toekomst onder andere gebruikt worden voor het opstellen van het bestemmingsplan Enschede-Noord.

5 MILIEUZONERING/BEDRIJFSCATEGORIEEN ENSCHEDE-NOORD

Dat de milieuzonering en de indeling in bedrijfscategorieën voor het bestemmingsplan Enschede-Noord in discussies heel wezenlijk zijn geweest, blijkt uit de toelichting bij het bestemmingsplan en de voorschriften hiervan. Voorafgaan hieraan is hierover in de Gemeente Enschede veel discussie gevoerd.

De Gemeente Enschede gebruikt bij het maken van bestemmingsplannen haar eigen Staat van Inrichtingen. Dit met goedkeuring van de provincie Overijssel. Geen gebruik wordt gemaakt van de basiszoneringlijst volgens de SBI (Standaard Bedrijfs Indeling) code van het Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Het ministerie van VROM adviseert in "Bestemmen met beleid" (1989) om de indeling van de V.N.G. te gebruiken voor de bij bestemmingsplannen te voegen Staat van Inrichtingen. Er is wel veel discussie in werkgroep(en) bestemmingsplan "Enschede-Noord" over deze lijsten in de Gemeente Enschede. Keuzes werden veelal uitgesteld of verschoven naar een volgende werkgroep/projectgroep vergadering.

In opdracht van de Gemeente Enschede wordt door een adviesbureau voor de wijkstructuurschets Enschede-Noord een kaart met potentiële milieuhinder situatie per bedrijf vervaardigd.

In deze kaart met milieuhindercirkels staat onder r 5.1.2e 5.1.2e , montage vuurwerk, categorie 6 (waarschijnlijk categorie-indeling Vereniging van Nederlandse Gemeenten) opgenomen.

In de Gemeentelijke werkgroep bestemmingsplan vergadering op 15 december 1991 wordt besloten: In het bestemmingplan wordt vooralsnog verder gewerkt met de Gemeentelijke lijst. Voor interne discussie worden door het adviesbureau twee kaarten geleverd, waardoor de verschillen tussen de beide lijsten (Gemeentelijke en V.N.G.) duidelijk worden. Op 19 december 1991 meldt het adviesbureau hierover dat de ene keer de VNG-methode een grotere afstand geeft en de andere keer is het de Gemeentelijk methode met behulp van de Staat van Inrichtingen die de grootste afstand tot gevolg heeft. Er is geen eenduidige oorzaak te geven voor de verschillen. Een van de oorzaken is het feit dat de Gemeentelijke lijst een minder gedetailleerde indeling kent dan de SBI-code van het V.N.G. De onderverdeling binnen een bedrijfstak is bij de SBI-code veel groter. In de Gemeentelijke lijst is het daarom moeilijk sommige bedrijven in de juiste milieucategorie te plaatsen. Inrichtingen worden ingedeeld bij de milieucategorie die er het dichtst bij in de buurt komt. Dit is niet altijd even nauwkeurig.
Een andere oorzaak van de verschillen is de ongelijkheid in de verdeling van de afstanden. Bij de VNG-methode is deze verdeling verfijnder. In het rapport van het vergelijkend onderzoek is een tabel opgenomen van inrichtingen. Onder kaartnummer 68 is het perceel Tol-

lensstraat 50 opgenomen met de omschrijving 'opslag + montage vuurwerk' – SBI-code 2995. Volgens de VNG-methode zou volgens de tabel een afstand van 500 meter moeten worden toegepast en volgens milieucategorie 4 van de Staat van Inrichtingen van de Gemeente Enschede zou een afstand van 100 meter moeten worden toegepast.

Op 14 december 1992 komt een (nieuwe) Gemeentelijke werkgroepbestemmingsplan Enschede-Noord weer bij elkaar. In het verslag wordt gemeld:
"Gemeente pleit voor combinatie van bedrijfsgebouw en woningbouw. Het verslag meldt dat woningbouw wel geblokkeerd wordt door 2 bedrijven aan de Tollensstraat, waaronder een vuurwerkbedrijf. (vuurwerkbedrijf en hijskranenfabriek zouden in de Gemeentelijke categorie 5 vallen)."

In een volgende vergadering van deze Gemeentelijke werkgroep op 06 januari 1993 wordt van de nota werkgroep Enschede-Noord besproken.
Oplossingsrichting: gehele terrein bedrijfsbestemming categorie 2 geven. Bedrijven > categorie 2: bestemming. Bedrijfscategorie 2 (tekening) met raster waarvoor specifiek huidig gebruik wordt toegestaan. Oorspronkelijke bestemmingsplan "Tollensstraat 20" is positief bestemd. Nagegaan zal worden wat de bedrijfscategorie is van dit bestemmingsplan, ten behoeve van Tollensstraat 46-48-50, zijnde Vuurwerkopslagdepot.

Op 11 januari 1993 komt deze werkgroep weer bij elkaar. Uit verslag blijkt:
(Verslag werkgroep bestemmingsplan Enschede-Noord);
Bestemming bedrijven bestemmingsplan "Tollensstraat 20" categorie 2. Door bedrijfsdoeleinden te beperken tot categorie 2 wordt een toekomstige omzetting naar woondoeleinden niet verder bemoeilijkt. In dit bestemmingsplan is S.E. Fireworks opgenomen.

Als op 18 januari 1993 de werkgroep Bestemmingsplan Enschede-Noord nogmaals bij elkaar is, blijkt uit het verslag:
Er is discussie over meerdere bedrijfscategorieën en locaties. Het is echter nog maar de vraag of zo'n sterke detaillering nog wel spoort met de nadrukkelijke bedoeling van de wetgever bij het maken van een globaal bestemmingsplan.

Op 23 februari 1993 schrijft het College van B&W aan de Raadscommissie ROVV voor haar vergadering van 01 maart 1993 in principe in te stemmen met het voorlopig ontwerpbestemmingsplan Enschede-Noord. Voor het gebied Enschede-Noord bestonden slechts ten dele actuele bestemmingsplannen. Met dit ontwerp bestemmingsplan wordt het hele gebied eenduidig geregeld. Met het ontwerp bestemmingsplan kan Gemeentelijke sturing worden gegeven aan het toekomstige gebruik van de grote aanwezige bedrijfsterreinen. Ongewenste ontwikkelingen kunnen hiermee worden gekeerd. Op 15 januari 1991 heeft het college van B&W in grote lijnen het beleid voor de bedrijfsterreinen bepaald. Met dit ontwerp bestemmingsplan wordt daar juridisch vorm aan gegeven.

Uit verdere verslagen van de werkgroep is niet op te maken dat de milieuzoneringen, na opneming in de bijlage van het vastgesteld voorlopig ontwerpbestemmingsplan, verder ter discussie is gesteld.

In het uiteindelijk vastgestelde bestemmingsplan Enschede-Noord door de Gemeenteraad op 21 februari 1994 in bijlage 3 van het plan, is het adres Tollensstraat 46-48-50, volgnummer 4, kadnr. 1105, als 'vuurwerk, opslag van-' opgenomen in de Gemeentelijke milieucategorie 4.

6 BESTEMMINGSPLAN ENSCHEDE-NOORD

In januari 1991 heeft de Bouwdienst van de Gemeente Enschede een adviesbureau opdracht gegeven een bestemmingsplan voor het gebied Enschede-Noord op te stellen. Aan het bestemmingsplan is een wijkstructuurschets voorafgegaan, waarin een structuurvisie voor de (middel-)lange termijn is opgenomen. De wijkstructuurschets is de eerste uitwerking op wijkniveau van de Ontwerp Kadernota (september 1991), waarin het ruimtelijk beleid in hoofdlijnen van de Gemeente is opgenomen. De Kadernota vormt daarmee de kapstok en het toetsingkader voor meer uitwerkingen op stadsdeelniveau.

Het plangebied wordt begrensd door de Deurningerstraat, de Lasondersingel, de Oldenzaalsestraat en de Vanekerstraat en bestaat uit woonbebouwing en twee bedrijfsterreinen: de bedrijfslob Enschede-Noord en het terrein waar Grolsch is gevestigd. De Deurningerstraat valt in zijn totaliteit in het plan, behoudens de westzijde (bebouwingswand). De Oldenzaalsestraat en de Singel behoren slechts met respectievelijk westelijke en noordelijke straatzijde tot dit bestemmingsplan. Bij de analyse van de ruimtelijke structuur is naar geheel Enschede-Noord gekeken: het gebied tussen de westelijke en oostelijke groene lob en de singels.

Als redenen om één bestemmingsplan te maken voor dit gebied kunnen worden genoemd:

- op dit moment vigeert een groot aantal plannen, elk met zijn eigen wijze van bestemmen;
- een aantal plannen is zeer gedateerd;
- voor delen van het plangebied is geen bestemmingsplan aanwezig;
- het gebied kent een veelzijdige problematiek, hetgeen een modern bestemmingsplan rechtvaardigt.

Het bestemmingsplan Enschede-Noord vervangt derhalve de bestemmingsplannen (en hun herzieningen):

	Datum vaststelling Gemeenteraad	Datum goedkeuring G.S. Overijssel
Mekkelholt	17 juli 1950	6 februari 1951
Voortsweide	17 juli 1950	6 februari 1951
Deppenbroek	25 mei 1959	15 september 1959
De Kroedhöfte	18 september 1972	5 juni 1973
Nieuwluststraat e.o.	7 februari 1977	22 november 1977
Hopstraat e.o.	7 februari 1977	29 november 1977
't Spiker	19 december 1977	1 mei 1979
De Kroedhöfte 2	8 oktober 1979	30 mei 1980
Bamshoeve	12 mei 1980	16 juni 1981
Tollensstraat 20	26 augustus 1985	9 april 1986

6.1 Samenvatting toelichting behorend bij het bestemmingsplan Enschede-Noord

Bestaande situatie van de bedrijfslob Enschede-Noord.

Verspreid in Enschede-Noord komen in woongebieden bedrijven voor, zowel in de milieucategorieën 1 en 2 als hoger. Voor de hogere milieucategorieën geldt dat zij van invloed zijn op het woon- en leefmilieu in de directe omgeving.

In de woongebieden waarin bedrijven zijn gelegen in hogere milieucategorieën zullen uitbreidingsmogelijkheden worden beperkt. Bij eventueel vertrek van het bedrijf kan niet zondermeer een ander bedrijf daarvoor in de plaats komen.

Er is een aanzienlijke achteruitgang van grote delen van het bedrijfsterrein ten noorden van de Roomweg. Deels leegstand en deels verhuur van de vaak bouwvallige bedrijfsruimtes aan kleinere gebruikers zorgen voor een negatieve uitstraling. Bovendien is sprake van achterstallige onderhoud, onveilige situaties en oncontroleerbare bedrijfs- en andere activiteiten. Het gedeelte ten zuiden van de Roomweg, waar ook de Tollensstraat is gelegen en het vuurwerkdepot van S.E. Fireworks, verkeert in een betere staat.

6.2 Voorstellen voor verbeteringen in bedrijfslob Enschede-Noord.

B&W hebben in april 1991 besloten de bedrijfslob in Enschede-Noord grotendeels te reconstrueren dat wil zeggen, geschikt te maken voor woningbouw en te herstructureren dat wil zeggen, voor hergebruik voor bedrijfsdoeleinden geschikt te maken.
De totale capaciteit van het aanbod voor bedrijfshuisvesting zou daarbij drastisch worden teruggebracht, onder andere om (verdere) ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan, de bedrijfhuisvestingsmarkt beheersbaar te houden door aanbod van relatief hoogwaardige huisvesting en stimulering van de woonfunctie.

In het kader van de InterGemeentelijk StructuurPlan is een sterke behoefte geconstateerd aan binnenstedelijke woningbouwlocaties. De bedrijfslob in Enschede-Noord is daarvoor een aantrekkelijke mogelijkheid. Voor de Bamshoeve, zo dicht bij het centrum, is ook een nog intensievere bebouwing denkbaar (er is dan ruimte voor +/- 400 woningen).
Realisering van nieuwe woningbouw in de huidige bedrijfslob kan derhalve een aantrekkelijke ontwikkeling zijn. Zeer globale berekeningen wijzen vooralsnog op grote financiële tekorten bij omzetting naar woningbouw. Die keuze wordt in dit plan dan ook niet gemaakt. Op (langere) termijn is een dergelijke omzetting wellicht eenvoudiger; derhalve is in de voorschriften van het plan een wijzigingsbevoegdheid van de bestemming "Bedrijfsdoeleinden" in "Woondoeleinden" opgenomen. De Gemeente geeft aan dat een dergelijke wijziging niet voor alle terreinen met die bestemming binnen de planperiode realistisch te achten is.

Om die omzetting maar woningbouw niet te bemoeilijken zal het aantal milieuhinderlijke bedrijven niet mogen toenemen. In het bestemmingsplan wordt dat bevorderd door de bedrijfsterreinen slechts toegankelijk te maken voor bedrijven uit maximaal categorie 2 en de bestaande bedrijven in een hogere categorie positief te bestemmen voor zover het hun huidige concrete activiteiten betreft. Het effect daarvan zal zijn, dat op termijn het aantal milieuhinderlijke bedrijven ter plaatse afneemt en daarmee ook de kosten voor omzetting naar woongebied.

6.3 Bedrijven

Om inzicht te krijgen in de huidige milieuhindersituatie, is de potentiële milieuhinder per bedrijf bekeken. De bedrijven zijn aan de hand van de Staten van Inrichtingen die door de Gemeente Enschede wordt gebruikt, ingedeeld naar milieucategorieën. Aangezien bedrijven uit milieucategorieën 3 t/m 6 direct beperkingen opleveren voor woningbouw zijn deze geïnventariseerd. Daarvoor is gebruik gemaakt van de gegevens van de Gemeente Enschede.

Het aantal bedrijven uit milieucategorieën 3, 4 en 5 is groot. In zijn algemeenheid passen deze bedrijven gezien hun milieubelasting, niet binnen een overwegend woongebied. De potentiële hinder, hoeft echter niet overeen te komen met de feitelijke hinder. Voor de Grolsch bierbrouwerij heeft dit bijvoorbeeld een reductie van de hindercirkel tot gevolg van 500 meter naar 300 meter. Bij nieuwe woningbouwprojecten zal de milieuhinder (feitelijk) als gevolg van bedrijven uiteraard moeten worden teruggebracht.

In het bestemmingsplan Enschede-Noord worden bedrijfsmatige activiteiten, waaronder ook horeca- en garagebedrijven vallen, in categorie 3 en hoger van de hinderschaal echter positief bestemd. Dit zijn bedrijfsactiviteiten, die gezien hun aard in principe niet in (toekomstige) woongebieden thuis horen. Er is uitdrukkelijk van afgezien deze bedrijfsactiviteiten weg te bestemmen. Het wegbestemmen van een bedrijf schept immers verwachtingen bij de bewoners dat het Gemeentebestuur ook daadwerkelijk tot amovering zal overgaan en betekent voor het bedrijf een onzekere situatie over (de duur van) het kunnen voortbestaan ter plaatse, hetgeen ook problematisch kan zijn bij het verkrijgen van bijvoorbeeld financiële middelen te behoeve van investeringen. Zo lang en zodra niet bekend is of er middelen aanwezig zijn om daadwerkelijk tot uitplaatsing van de bedrijven over te gaan, is het voor alle betrokkenen duidelijker en rechtvaardiger de betreffende activiteit positief te bestemmen. Het verdient dan aanbeveling (en dit is ook gebeurd) dat in het bestemmingsplan de mogelijkheid is opgenomen om voor planwijzigingen ex artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening de mogelijkheid op te nemen om de positieve bestemming uit het plan te halen indien een dergelijk bedrijf verplaatst. In de toelichting op het bestemmingsplan "Enschede-Noord" wordt verder nog gemeld dat deze beleidsmatige overwegingen is het ook van belang dat op grond van constante jurisprudentie bij wegbestemmen uit de bij het bestemmingsplan horende exploitatieopzet moet blijken dat daarvoor voldoende financiële middelen (gedurende de planperiode) aanwezig (zullen) zijn. Wel is in het bestemmingsplan bepaald dat be-

drijfsmatige activiteiten in een te hoge hindercategorie zich moeten beperken tot de huidige bedrijfsvoering.

6.4 Uitwerking voorstel: de bedrijfslob Enschede-Noord

Op het bedrijfsterrein mogen bedrijven gevestigd worden tot en met milieucategorie 2. Er worden alleen bedrijven met een hogere categorie toegestaan als deze reeds aanwezig zijn. Eventuele woningbouw in de bedrijfslob kan pas, via de wijzigingsbevoegdheid, plaatsvinden als de hinder van deze bedrijven geen invloed heeft op het woonmilieu.

6.5 Plansystematiek en wijze van bestemmen

Uitgangspunt bij de keuze voor de plansystematiek en de mate van detaillering van het bestemmingsplan is geweest dat de gekozen planvorm aan zou moeten sluiten bij hetgeen het Gemeentebestuur wenst te regelen en ook niet meer zou moeten regelen dan strikt noodzakelijk. Het bestemmingsplan Enschede-Noord is een globaal eindplan.

In het plan is een beschrijving in hoofdlijnen opgenomen in artikel 4. van de voorschriften behorende bij bestemmingsplan Enschede-Noord.

6.6 Voorschriften

In bijlage 3 van het bestemmingsplan is voor S.E. Fireworks als bedrijfsactiviteit opgenomen: "Tollensstraat 46, 48 en 50" vuurwerk, opslag van" milieucategorie 4. In de voorschriften is dit bedrijf geregeld bij artikel 10 Bedrijfsdoeleinden.

Artikel 10: Doeleindenomschrijving

1a. De op de plankaart voor bedrijfsdoeleinden aangewezen gronden zijn bestemd voor het bouwen van gebouwen ten behoeve van bedrijfsactiviteiten in de categorieen 1 en 2, voor verblijfsdoeleinden en groenvoorzieningen, alsmede voor zover nader aangeduid op de plankaart mede voor:

1. de bedrijfsactiviteiten zoals voor het betreffende perceel in de bijlage 3. "Bedrijfsactiviteiten" is aangegeven met de daarbij aangegeven categorie.
2. Garagebedrijven categorie 2, alsmede het garagebedrijf zoals voor het betreffende perceel in de bijlage 7. "Garagebedrijven" is aangegeven met de daarbij behorende categorie.
3. Kantoren.
4. Benzineverkooppunten, waaronder de verkoop van LPG voorzover de gronden daartoe nader zijn aangeduid.

1b. Onder de in dit artikel bedoelde bedrijven worden niet begrepen bedrijven die detailhandel, in welke vorm dan ook, uitoefenen.

Op de plankaart staat het bedrijf aangegeven met het cijfer 4. In artikel 18 van de voorschriften is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen dat B&W bevoegd zijn overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening en met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 4 en 19, het plan te wijzigen.

Van belang is ook de gebruiksbepaling, zoals opgenomen in artikel 16 van het bestemmingsplan Enschede-Noord.

Artikel 16 gebruiksbepaling

1. Het is verboden de in dit plan begrepen gronden en de daarop voorkomende bouwwerken te gebruiken voor een doel of op een wijze strijdig met de bestemming.
2. Als een verboden gebruik als bedoeld in lid 1 wordt in ieder geval beschouwd:

    1. het gebruik van de onbebouwde gronden:

        a. Voor het plaatsen of geplaatst houden of als sta- of ligplaats voor onderkomens.
        b. Als vaste standplaats voor wagens, bedoeld en geschikt voor de uitoefening van handel en/of bedrijf.
        c. Als stortplaats, berging of opslagplaats van onbruikbare of althans aan het oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen en materialen, behoudens voor zover het storten, bergen of opslaan noodzakelijk is voor het op de bestemming gericht gebruik van de grond.
        d. Als autosloperij.

    2. het gebruik van gronden en bouwwerken voor categorie A-inrichtingen, zoals opgenomen in het inrichtingen- en Vergunningenbesluit Wet Milieubeheer.

    3. Burgemeester en wethouders verlenen vrijstelling van het bepaalde in het eerste lid, indien een strikte toepassing zou leiden tot een beperking van het meest doelmatige gebruik, die niet door dringende redenen wordt gerechtvaardigd

Voor de overgangsbepalingen is Artikel 20 van het bestemmingsplan Enschede-Noord van toepassing.

Artikel 20 Overgangsbepalingen van het bestemmingsplan Enschede-Noord

Bouwen

1. Een bouwwerk, dat op het tijdstip van tervisielegging van het ontwerp van dit plan bestond danwel in uitvoering krachtens bouwvergunning was, of is of kan worden gebouwd krachtens een bouwvergunning, waarvoor de aanvraag is ingediend, en dat af-

wijkt van het in dit plan – behoudens in dit artikellid – bepaalde ten aanzien van het toelaatbaarheid van bebouwing, mag, mits de bestaande afwijkingen ook naar hun aard niet worden vergroot en behoudens onteigening:

a. Gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd, mits dit geen algehele vernieuwing of verandering van het in de aanhef bedoelde bouwwerk tot gevolg heeft;
b. Uitsluitend indien het bouwwerk door een calamiteit is teniet gegaan, geheel worden vernieuwd, met inachtneming van de grenzen welke ten aanzien van het bouwen ter plaatse bij het plan – behoudens in dit artikel lid – zijn bepaald, tenzij herbouw hierdoor niet zou zijn toegestaan, en mits de aanvraag tot bouwvergunning is ingediend binnen 18 maanden nadat het bouwwerk is tenietgegaan;
c. Tot niet meer dan 115% van de oppervlakte van het in de aanhef bedoeld bouwwerk worden uitgebreid, met inachtneming van de grenzen welke ten aanzien het bouwen ter plaatse bij het plan – behoudens in dit artikel lid – zijn bepaald en mits dit niet reeds eerder krachtens een overgangsregeling heeft plaatsgevonden.

Gebruik

2. Het gebruik van gronden anders dan voor bebouwing alsmede het gebruik van zich op die gronden bevindende bouwwerken, dat in strijd is met het in dit plan – behoudens in dit artikellid – bepaalde en dat bestaat op het tijdstip, waarop het plan voor zover betrekking hebbend op de strijdigheid van dat gebruik van kracht wordt, mag worden voortgezet en/of gewijzigd, mits door de wijziging de strijdigheid met het plan niet wordt vergroot.
3. Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing op gebruik als daar bedoeld dat reeds in strijd was met het tot het daargenoemde tijdstip ter plaatse geldende bestemmingsplan en dat tot op 3 maanden voor dat tijdstip nog niet bestond.

6.7 Plankaart Enschede-Noord

Voor de percelen Tollensstraat 46, 48 en 50 is nog een oude kadastrale ondergrond gebruikt, waarbij nog bouwcontouren zijn weergegeven van afgegeven bouwvergunningen van 1925 tot 1938, zoals deze vergunningen zijn verstrekt aan N.V.- Concurrent.
Deze bebouwingscontouren komen niet overeen met de precieze ligging van het permanente vuurwerkdepot van S.E. Fireworks.

Het vuurwerkdepot is over de gehele lengteas West-Oost getekend, terwijl de feitelijke situatie over de gehele lengteas Zuid-West/Noord-Oost getekend diende te zijn. Ook de reeds langdurig aanwezig geplaatste zeven MAVO-Boxen zijn nu op de plankaart aangegeven.

Bij het bestemmingsplan Enschede-Noord is wel een kadastrale tekening vervaardigd met apart de ingetekende kadastrale percelen. Deze tekening is echter niet bij de stukken aangetroffen.

7 VIGERENDE PLANOLOGISCHE REGELING ENSCHEDE NOORD

Het vuurwerkdepot van S.E. Fireworks is planologisch geregeld in het bestemmingsplan Enschede-Noord. Op 22 juli 1993 heeft de PPC in het kader van artikel 10 BRO-overleg het plan van advies voorzien. Het bestemmingsplan Enschede-Noord is op 22 oktober 1993 ter inzage gelegd. Er zijn toen zienswijzen ingediend (die overigens niet gericht waren op de functie van vuurwerkdepot).

Op 24 februari 1994 is het plan vastgesteld en op 10 februari 1994 is het ter visie gelegd. Er zijn op dit plan bedenkingen ingediend. Deze hadden echter geen betrekking op S.E. Fireworks.
Op 24 mei 1994 heeft de PPC advies uitgebracht over het vastgestelde plan en op 7 juni 1994 hebben de G.S. het grootste deel van het plan goedgekeurd. Volgens beschikbare informatie bij de IRO en volgens telefonische informatie van de provincie Overijssel en de Gemeente Enschede is sinds 1994 artikel 19 of artikel 17 van de WRO niet toegepast met betrekking tot het terrein van de vuurwerkopslag.

7.1 Proces na de vaststelling bestemmingsplan Enschede-Noord door Gemeenteraad

Op 17 maart 1994 wordt het besluit van de Gemeenteraad van 21 februari 1994 met betrekking tot het vaststellen van het Bestemmingsplan Enschede-Noord, gepubliceerd in de Tubantia, de Twentse Courant en de Staatscourant. In de publicatie wordt aangegeven, dat het bestemmingsplan ingaande 18 maart 1994 gedurende een maand ter inzage ligt in het dienstgebouw "De Noordmolen", en dat schriftelijke bezwaren kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Overijssel. Tevens wordt gemeld dat gelijke bevoegdheid toekomt aan eenieder, die bezwaren heeft tegen wijzigingen welke bij vaststelling van het bestemmingsplan daarin door de Raad zijn aangebracht.

Op 17 maart 1994 ontvangen Gedeputeerde Staten van Overijssel van de Gemeente Enschede het bestemmingsplan Enschede-Noord ter goedkeuring. Tegen het plan zijn tijdens de periode van de ter inzage legging, acht brieven met bedenkingen ingebracht. G.S. van Overijssel verzochten de Provinciale Planologische Commissie (PPC) (Klein Beraad) om aan G.S. advies uit te brengen over het plan en de daartegen ingebrachte bedenkingen. Het advies van de PPC wordt door G.S. van Overijssel op 14 september 1994 per brief ontvangen. GS hebben de reclamanten in de gelegenheid gesteld hun bedenkingen mondeling nader toe te lichten ten overstaan van een lid van het college in een hoorzitting die gehouden is op 26 september 1994.

Op 11 oktober 1994 besluiten Gedeputeerde Staten van Overijssel met betrekking tot het bestemmingsplan Enschede-Noord de ingebrachte bedenkingen deels ongegrond te verklaren. Verder besluiten GS onder de nummers III, IV en VI de goedkeuring te onthouden betref-

fende de onder die nummers beschreven onderwerpen. G.S. besluiten onder VII van het besluit om het bestemmingsplan Enschede-Noord voor het overige goed te keuren.
Tegen het besluit van G.S. van Overijssel wordt door twee appellanten op 28 december 1994 en 3 januari 1995 beroep ingesteld bij de Raad van State. Naar aanleiding van dat beroep dienen G.S. van Overijssel op 27 juni 1995 een verweerschrift in.

De adviseur ten behoeve van de Raad van State stelt een onderzoek in en brengt daarvan een verslag uit dat gedateerd is op 19 december 1995.

De twee appellanten zenden naar aanleiding van het door hen ingestelde beroep op 2 februari 1996 en 28 februari 1996 nadere memories in.
Op 12 juli 1996 is het geding behandeld in een openbare vergadering van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op 23 juli 1996 doet de afdeling uitspraak.

Geen van de bedenkingen richtte zich tegen de vuurwerkopslagplaats S.E. Fireworks, Tollensstraat 46, 48, 50.

7.2 Herziening bestemmingsplan Enschede-Noord

Totaal zijn 13 herzieningen bekend. De eerste, tweede, vijfde, zesde en zevende herzieningen zijn formeel door de Raad en de Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Van de overige herzieningen zijn alleen de tekeningen bekend. Geen van de voorzieningen heeft betrekking op Tollensstraat 46, 48 en 50 vuurwerkdepot S.E. Fireworks.

8. AFRONDEND ONDERZOEK

Als afrondend onderzoek dient nog te geschieden:

1. Het onderzoek naar aankoopbeleid van de Gemeente Enschede in relatie tot S.E. Fireworks.
2. Toetsing van de van toepassing zijnde model bouwverordeningen en mogelijke afwijkingen hiervan verband houdende met de R.O. aangelegenheden.
3. Vaststelling datum vigerend zijn bestemmingsplan Tollensstraat 20, Enschede.
4. Vaststelling datum vigerend zijn bestemmingsplan Enschede-Noord.
5. Het opvragen van de notulen van de Raadscommissie ROVV en Gemeenteraad van de vergaderingen waarin vaststelling ontwerpbestemmingsplan "Tollensstraat 20" en "Enschede-Noord" besproken is.
6. De ontwikkeling en het gebruik van zeecontainers na 1994 zover dat verband houd met R.O. aangelegenheden.

9. CONCLUSIES

Het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" Enschede en het bestemmingsplan "Enschede-Noord" zijn op juiste wijze tot stand gekomen.

Bij de plankaart van beide bestemmingsplannen is gebruik gemaakt van verouderde gegevens voor het juist weergeven van de bebouwingscontouren.

Geen van ingediende bezwaren c.q. bedenkingen op het bestemmingsplan "Tollensstraat 20" en het bestemmingsplan "Enschede-Noord" richten zich op S.E. Fireworks, Enschede.

BIJLAGE 2

BOUWVOORSCHRIFTEN VAN TOEPASSING OP S.E. FIREWORKS

PRC Bouwcentrum B.V.
Bodegraven, 4 oktober 2000

Bouwvoorschriften van toepassing op S.E. Fireworks B.V.

Inhoud

	blz.
0. Inleiding en uitgangspunten	3
1. Compartimentering	5
2. Weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag	7
3. Afgesloten zijn van deuren	8
4. Krachten die vrijkomen bij een volledig ontwikkelde brand	9
5. Samenvatting	10
Bijlage A - Relevante technische bouwvoorschriften	12
Bijlage B - Indeling van ontplofbare stoffen	20
Bijlage C - Bijlage bij Besluit opslag vuurwerk milieubeheer	22

5.1.2e

datum: 12 oktober 2000

0. Inleiding en uitgangspunten

In verband met de ontploffing bij S.E. Fireworks B.V. te Enschede heeft de Inspectie Volkshuisvesting gevraagd na te gaan in hoeverre de bouwvergunningen voor de gebouwen die bestemd waren voor vuurwerk, terecht waren verleend en hoe de beoordeling eventueel zou zijn geweest indien geen vergunning is aangevraagd waar dat wel had moeten plaats vinden. Het onderhavige onderzoek beperkt zich tot de bouwkundige aspecten.

Op basis van de vergunningen die in het kader van de Wet Milieubeheer c.q. Hinderwet zijn verleend is aangenomen dat de volgende gebouwen bestemd waren voor opslag van vuurwerk:
- de bunker;
- de garageboxen, en
- de zeecontainers.

Voor de bunker is in 1976 bouwvergunning verleend.
De garageboxen en zeecontainers zijn zonder vergunning gebouwd[1].

Wetgevingskader
Voor het verlenen van een bouwvergunning zijn de Woningwet en de op grond van de Woningwet gegeven voorschriften van belang. Waar het gaat om de bouwkundige voorschriften is tot 1 oktober 1992 de gemeentelijke bouwverordening, die is afgeleid van de Model-bouwverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (verder aangeduid[2] als GBV 1962 en GBV 1977), het toetsingskader en vanaf die datum het Bouwbesluit (zie voor de relevante technische bouwvoorschriften bijlage A). Deze voorschriften zijn zogenoemde functionele voorschriften[3].

Uitgangspunten van het onderzoek
Voor het onderhavige onderzoek zijn alleen de bouwkundige eisen die betrekking hebben op de veiligheid van belang. Deze eisen hebben zowel betrekking op de veiligheid binnen het eigen perceel als op de veiligheid voor de omgeving[4]. De voorschriften met betrekking tot de veiligheid binnen het eigen perceel zijn er op gericht dat de binnen het perceel aanwezige personen geen direct gevaar lopen en bij brand kunnen vluchten. Aangenomen is dat de bebouwing deze veiligheid in voldoende mate heeft geboden. Het onderzoek heeft zich derhalve beperkt tot de vraag of de veiligheid voor de omgeving in voldoende mate was gewaarborgd. Omdat het hierbij om de invulling van functionele eisen gaat, moet vooraf te worden vastge-

[1] Op basis van de gangbare bouwwerktheorie is voor het plaatsen daarvan wel bouwvergunning vereist.
[2] Deze aanduidingen geven het jaar weer van uitgave van de Model-bouwverordening (MBV) door de VNG. De gemeentelijke raadsbesluiten waaruit moet blijken wanneer welk supplement exact in de gemeentelijke bouwverordening is opgenomen, zijn wel aanwezig, doch konden niet binnen de gegeven onderzoekstijd worden beoordeeld. Er is echter geen reden om aan te nemen dat de gemeentelijke bouwverordening niet dezelfde mogelijkheden heeft geboden om nadere eisen te stellen als de MBV.
[3] Onder een functioneel voorschrift wordt in dit kader verstaan een voorschrift dat in kwalitatieve termen weergeeft waaraan moet worden voldaan (bijvoorbeeld: een constructie moet bestand zijn tegen de op die constructie werkende krachten).
[4] Op grond van het Arbeidsomstandighedenbesluit gelden eveneens eisen voor de veiligheid binnen het eigen terrein en op grond van de Wet Milieubeheer voor de omgeving. De onderlinge afstemming is voorzien in artikel 8 van de Woningwet, doch hieraan is slechts in beperkte mate invulling gegeven.

steld welk niveau aan bouwkundige eisen het uitgangspunt voor het onderhavige onderzoek dient te zijn[5]. Hierbij is overwogen dat, nu bekend is wat feitelijk kan gebeuren, de invulling van de functionele voorschriften aanzienlijk strenger zouden kunnen worden gekozen dan wellicht was gebeurd voordat de catastrofe had plaatsgevonden. Teneinde dit te voorkomen is in beginsel uitgegaan van hetgeen via wettelijke regelgevingen als eisen kunnen worden aangemerkt, waaraan in ieder geval diende te zijn voldaan. Hiervoor lijken in aanmerking te komen:

- de bouwkundige voorschriften die zijn opgenomen in bijlage 1 die behoort bij het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer (zie bijlage C), en
- de richtlijnen van de Commissie Preventie van Rampen door Gevaarlijke Stoffen (CPR-richtlijnen).

Omdat de CPR-richtlijnen niet van toepassing zijn op de opslag van vuurwerk[6] is alleen uitgegaan van bijlage 1 die behoort bij het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer. Dit Besluit is uitsluitend gericht op vuurwerk bestemd voor particulier gebruik[7] (verder 'consumentenvuurwerk' genoemd). Omdat SE Fireworks B.V. ook en wellicht in zeer grote mate, professioneel vuurwerk had opgeslagen, is aangenomen dat de bouwkundige maatregelen die bij SE Fireworks B.V. zijn c.q. hadden moeten worden verlangd in ieder geval de eisen van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer niet dienden te onderschrijden.

Voor het invulling geven aan de functionele eisen is ervan uitgegaan dat rekening diende te worden gehouden met de mogelijkheid dat een eventuele brand in een opslagruimte zich kan ontwikkelen tot een volledige brand. Hierbij is, gelet op de aard van het opgeslagen materiaal, aangenomen dat een brand zal ontstaan die zich sneller ontwikkelt (dat wil zeggen dat de temperatuur binnen een zelfde tijd sneller stijgt) dan waarvan de standaardbrandkromme[8] is uitgegaan. De hiermee gepaard gaande hoge verhitting zal op een gegeven moment tot gevolg hebben dat het dan nog resterende vuurwerk in relatief korte tijd tot ontploffing komt. Aangenomen is dan ook dat bij een ontwikkelde brand rekening moet worden gehouden met een kortdurende hoge belasting op de wanden van een opslagruimte voor vuurwerk.

Het onderzoek is gebaseerd op de gegevens die zijn vermeld in de verleende bouwvergunning, en vergunningen Wet Milieubeheer c.q. Hinderwet. Aangenomen is dat aan concreet gestelde

[5] Niet is uitgegaan van de prestatie-eisen met betrekking tot beperking van uitbreiding van brand, die zijn opgenomen in het wijzigingsbesluit voor de tweede fase van het Bouwbesluit (Stb. 1998, nr. 618) en die op 1 januari 2002 in de vorm van een geconverteerd Bouwbesluit van kracht zullen worden. Dit, omdat deze prestatie-eisen niet zijn toegespitst op de gegeven situatie en derhalve voor wat betreft het wijzigingsbesluit uit zou moeten worden gegaan van een, met de vigerende functionele eis vergelijkbare, functionele omschrijving.

[6] CPR 7 heeft betrekking heeft op de bewaring van springstoffen en ontstekingsmiddelen. In de inleiding van CPR 7 (d.d. juni 1983) is aangegeven dat aanvankelijk de werkgroep die verantwoordelijk is voor het opstellen van CPR 7 zich heeft gericht op de opslag van vuurwerk en ontploffingsgevaarlijke stoffen; hieruit resulteerde in 1978 de "Voorwaarden voor de bewaring van vuurwerk in verband met de winkelverkoop van vuurwerk in het kader van de Hinderwet". Nadien heeft, aldus de inleiding, de werkgroep zich gericht op de opslag van explosieve stoffen en ontstekingsmiddelen waarvan de toepassing berust op detonatie. De resultaten hiervan zijn neergelegd in CPR 7.

[7] Artikel 1, lid 1, onder b van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer in samenhang met artikel 2, lid 1, onder b van het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen.

[8] Voor de standaardbrandkromme geldt dat de gemiddelde temperatuurstijging in °C in een ruimte gelijk is aan 345 log (8t + 1), waarin t de tijd in minuten is nadat de brand zich volledig heeft ontwikkeld (na 'vlamoverslag'); zie NEN 6081.

eisen invulling is gegeven[9]. De als zodanig beschouwde situatie is aangeduid als 'formele situatie'. Alleen waar daaromtrent twijfel kan bestaan is dit bij de analyses tot uitdrukking gebracht en dan alleen voor zover dit in het kader van de veiligheid van direct belang kon zijn geweest.

Onderzoeksvragen
Om het uitgangspunt gevaar voor de omgeving te beperken te realiseren dient te worden voorkomen dat zich een brand c.q. ontploffing van grote omvang kan ontwikkelen. Dit heeft geleid tot de volgende onderzoeksvragen:
1. Hoe had de compartimentering moeten worden uitgevoerd?
2. Welke weerstanden tegen branddoorslag en brandoverslag (wbdbo) waren nodig?
3. Op welke wijze hadden de deuren afgesloten moeten zijn?
4. In welke mate had de constructie van een brandcompartiment bestand moeten zijn tegen krachten die vrijkomen bij een volledig ontwikkelde brand?

1. Compartimentering

1.1 Bouwvoorschriften

uitgave	artikel
GBV-1962:	152, lid 1
GBV-1977:	152, lid 1 en 156, lid 2
Bouwbesluit:	186

De opslag van vuurwerk moet worden gecompartimenteerd teneinde te voorkomen dat brand in korte tijd kan overslaan naar een aangrenzend perceel. Hierbij zal het aantal brandcompartimenten worden bepaald door de grootte van elk compartiment in relatie tot de soort en de hoeveelheid vuurwerk waarvoor een compartiment is bestemd, hetgeen weer bepalend is voor beperking van:
1. de duur van de brand,
2. de hitte die daarbij kan ontstaan, en
3. de explosiekracht die vrij kan komen.

Grenswaarde op grond van bijlage 1 van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer
Voor consumentenvuurwerk (klasse 1.4) is een maximale opslag van 1000 kg vuurwerk per compartiment toegestaan mits een automatische sprinklerinstallatie aanwezig is (zie onderdeel 5.5.4).

1.2 Formele situatie
In de op grond van de Wet Milieubeheer in 1997 verleende vergunning die in 1999 is gewijzigd, zijn de afmetingen en de toegestane opslag van de voor vuurwerk bestemde brandcompartimenten in tabel 1 weergegeven[10].

[9] Er zijn geen documenten aangetroffen waaruit blijkt dat conform de verleende vergunningen is gebouwd of waaruit blijkt dat de voorgeschreven maatregelen daadwerkelijk zijn getroffen.
[10] De toegestane hoeveelheden verpakt vuurwerk in een bewaarplaats zijn hoger ingevolge de wijzigingsvergunning van 1999 dan werd toegestaan op grond van voor 1997 verleende toestemmingen (vergunningen).

soort	breed	lang	opp.	aantal	klasse 1.1[11]	klasse 1.3[11]	klasse 1.4
bunkercel	3,8 m	4,0 m	15,4 m²	1		500 kg, of	7.000 kg
bunkercel	3,8 m	4,0 m	15,4 m²	9			7.000 kg
bunkercel	2,5 m	4,0 m	10,0 m²	3		500 kg, of	5.000 kg
garagebox	2,6 m	5,2 m	13,5 m²	7			3.500 kg
zeecontainer	2,3 m	5,9 m	13,5 m²	11			3.500 kg
werkruimte etc. [12]	3,8 m	8,2 m	31,2 m²	1	100 kg, of	250 kg, of	500 kg

tabel 1

In de bewaarplaatsen mocht zich volgens de vergunning die is verleend op grond van de Wet milieubeheer[13] alleen vuurwerk subklasse 1.3 of 1.4 in de compatibiliteitsgroepen G en S, (zie voor codering bijlage B) bevinden. Alleen in de werk-, montage- en ompakruimte was vuurwerk in de subklasse 1.1. toegestaan.

In de stukken is aangegeven dat er een handbediende blusinstallatie[14] aanwezig moest zijn[15].

1.3 Analyse

Ervan uitgaande dat de grenswaarden die voor vuurwerk op grond van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer gelden, op zijn minst zouden moeten gelden voor de onderhavige bewaarplaatsen, dan zouden de compartimenten niet mogen worden bestemd voor een grotere opslag dan 1000 kg aan vuurwerk klasse 1.4 (en een in evenredigheid geringere hoeveelheid voor vuurwerk klasse 1.3 en klasse 1.1). De compartimenten zijn echter bestemd voor een aanzienlijk grotere opslag per compartiment. Bovendien ontbreekt een automatische sprinklerinstallatie.

1.4 Conclusie

De voor vuurwerk bedoelde brandcompartimenten waren bestemd voor een te grote hoeveelheid vuurwerk en waren niet voorzien van een automatische sprinklerinstallatie.
Andere maatregelen die ertoe hadden kunnen leiden om het risico op een andere wijze te verkleinen[16] waren niet aanwezig.

---

[11] Is in een ruimte zowel klasse 1.3 als klasse 1.4 aanwezig dan mag niet meer vuurwerk aanwezig zijn dan voor klasse 1.3 is toegestaan. Is in de werk-, montage- en ompakruimte ook vuurwerk klasse 1.1 aanwezig dan mag niet meer vuurwerk dan 100 kg aanwezig zijn.

[12] In de werk-, montage- en ompakruimte mag het vuurwerk onverpakt aanwezig zijn. Uit de letterlijke tekst van voorwaarde 2.2.1 van de wijzigingsvergunning van 1999 zou kunnen worden opgemaakt dat geen ander vuurwerk aanwezig mag zijn dan vuurwerk klasse 1.4. Omdat het om een wijzigingsvergunning gaat is het niet waarschijnlijk dat bedoeld is de aanwezigheid van vuurwerk klasse 1.3 of 1.1 te verbieden. Derhalve is aangenomen dat de hoeveelheden die daarvoor in de vergunning van 1997 zijn aangegeven ook zijn toegestaan.

[13] Het gaat hier om de op grond van de Wet milieubeheer in 1997 verleende vergunning die in 1999 is gewijzigd.

[14] Voorgeschreven is weliswaar een "handbediende sprinklerinstallatie", doch bedoeld is een "handbediende blusinstallatie".

[15] In de van kracht zijnde voorwaarden (vergunning 1997/1999) is het volgende voorgeschreven: "teneinde een begin van brand effectief te kunnen bestrijden moeten voldoende brandblusmiddelen of brandbestrijdingsinstallaties aanwezig zijn, conform de bij de vergunning behorende tekening. Uit de tekening is niet zonder meer op te maken in welke ruimten waarin vuurwerk is opgeslagen de handbediende blusinstallatie aanwezig moest zijn. Wel is het duidelijk dat geen automatische sprinklerinstallatie (zoals bedoeld in NEN 6094) aanwezig was.

2. Weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag

2.1 Bouwvoorschriften

uitgave	artikel
GBV-1962:	164, lid 3, onder e, artikel 187, lid b en 198
GBV-1977:	164, lid 2, onder b en artikel 187, lid 3 en 198
Bouwbesluit:	186

De weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag moet zijn afgestemd op:
- de (extreme) hitte-ontwikkeling die ontstaat bij een volledig ontwikkelde brand, en
- de totale vuurbelasting.

Grenswaarde op grond van bijlage 1 van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer
Voor consumentenvuurwerk (klasse 1 4) is aangegeven dat een brandcompartiment bestemd voor vuurwerk moet zijn voorzien van brandwerende wanden en vloeren met een brandwerendheid van 60 minuten (zie onderdeel 5.4.6 en 5.5.6) en indien vuurwerk zich bevindt in twee compartimenten, deze compartimenten moeten zijn gescheiden door een 120 minuten brandwerende wand (zie de onderdelen 5.9.2 en 5.10.2).

2.2 Formele situatie

De bewaarplaatsen in de bunker zijn onderling afgescheiden door een betonnen wand met een dikte van 20 cm. Deze wand heeft een voldoende dikte voor een brandwerendheid van 120 minuten. Onbekend is welke doorvoeren zijn aangebracht en hoe deze zijn uitgevoerd. Een berekening van de brandwerendheid waarbij ook de belasting en de wapening in ogenschouw is genomen, is niet aangetroffen.
De wanden van de garageboxen zijn van gewapend beton en hebben slechts een dikte van 5 cm.
De zeecontainers hebben een buitenwand van staal waarvan is aangenomen dat deze 1,5 à 2 mm dik is[17].
Voor de deuren van de bewaarplaatsen in de bunker, in de garageboxen en in de zeecontainers is in de vergunning een brandwerendheid vereist van 30 minuten. De kortste afstand tussen deuren van de bunker en deuren van de garageboxen is 6 m (gemeten van de tekening die behoort bij de wijzigingsvergunning die in 1999 is verleend op grond van de Wet milieubeheer).

2.3 Analyse

Van een gewapend betonnen wand met een dikte van 5 cm is in nauwelijks een reële brandwerendheid te verwachten. Tussen twee naast elkaar geplaatste garageboxen (2 x 5cm betonnen wand) is een brandwerendheid aanwezig van minder dan 60 minuten[18].

[17] Indien het perceel voldoende groot was geweest en voldoende vrij had gelegen van bebouwing van derden zou een andere maatregel kunnen zijn geweest het aanhouden van een nader te bepalen voldoende grote afstand ten opzichte van perceelsgrens en andere bebouwing.
[17] Bron: www.bcs-container.de/seeconta.html.
[18] Twee gewapend betonnen wanden van 5 cm mogen niet worden beschouwd als één gewapend betonnen wand van 10 cm. Dit, omdat bij brand elke wand afzonderlijk bezwijkt. De brandwerendheid van twee wanden van 5 cm is zelfs iets geringer dan twee keer de brandwerendheid van één wand van 5 cm.

De brandwerendheid van de stalen buitenwand van een zeecontainer is verwaarloosbaar. De afstand van 1 m tussen de zeecontainers is onvoldoende. Voor een weerstand tegen brandoverslag moet, uitgaande van NEN 6068 (onderdeel 5.7) een afstand aanwezig zijn van ten minste 5 m.
Ervan uitgaande dat de grenswaarden die voor vuurwerk klasse 1.4 op grond van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer gelden, op zijn minst zouden moeten gelden voor de onderhavige bewaarplaatsen, dan zou op zijn minst tussen alle brandcompartimenten een brandwerendheid van ten minste 120 minuten aanwezig moeten zijn (ook tussen de deuren van de verschillende brandcompartimenten). Ter plaatse van de zeecontainers is de vereiste brandwerendheid niet aanwezig. Niet is geconstateerd dat de voorgeschreven metselwerkwanden tussen de garageboxen al waren aangebracht.
Niet is aangetoond dat de weerstand tegen brandoverslag tussen de brandcompartimenten in de bunker en de garageboxen c.q. de zeecontainers (met name indien de deuren van deze compartimenten in het branduitbreidingstraject liggen) ten minste 120 minuten was.
Gelet op de grote hoeveelheid vuurwerk en de hoge vuurbelasting[19] zou wellicht, om een vergelijkbaar effect te verkrijgen, een aanzienlijk hogere weerstand tegen brandoverslag en brandoverslag nodig zijn dan 120 minuten.

2.4 Conclusie

De brandwerendheid van de garageboxen en zeecontainers was op zichzelf onvoldoende.
De voor vuurwerk bedoelde compartimenten hadden onderling een onvoldoende weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag.

3. Afgesloten zijn van deuren

3.1 Bouwvoorschriften

uitgave	artikel
GBV-1962:	198
GBV-1977:	198
Bouwbesluit:	186

Twee brandwerende constructies waartussen zich een onvoldoende afstand bevindt ter beperking van brandoverslag tussen ruimten met vuurwerk, mogen zich niet beide in een geopende toestand kunnen bevinden[20].

Grenswaarde op grond van bijlage 1 van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer
Voor consumentenvuurwerk (klasse 1.4) is aangegeven dat twee zich naast elkaar bevindende deuren van twee vuurwerkopslagplaatsen nimmer gelijktijdig geopend mogen zijn (zie de onderdeel 5.10.3)

[19] Ervan uitgaande dat aan verpakking een even groot gewicht aan brandbaar materiaal aanwezig is als het gewicht aan vuurwerk, is in een grote bewaarplaats van de bunker bestemd voor vuurwerk een variabele vuurbelasting $\frac{2 \times 7.000 \times 19}{15.4} = 17.273$ MJ/m² aanwezig.

[20] Dit geldt ook indien een deur als ontlastopening fungeert.

3.2 Formele situatie

In de op grond van de Wet Milieubeheer in 1997 verleende vergunning die in 1999 is gewijzigd, is aangegeven dat de deuren van de bewaarplaatsen in de bunker en de deuren van de zeecontainers zelfsluitend moeten zijn. In de hinderwetvergunning van 1979 werd deze eis ook expliciet gesteld voor de deuren van de garageboxen. De deuren van de ruimten bestemd voor vuurwerk in de bunker zijn van hout. De deuren van de zeecontainers moeten, ingevolge de voorwaarden die zijn gesteld bij de op grond van de Wet Milieubeheer in 1997 verleende vergunning, eveneens van hout zijn. Niet is aangetoond dat de houten deuren voldoen aan klasse 2 van de bijdrage tot brandvoortplanting[21].
Tussen op lijn geplaatste[22] garageboxen moest volgens de voorwaarden die zijn gesteld bij de op grond van de Wet Milieubeheer in 1997 verleende vergunning een halfsteens metselwerkwand aanwezig zijn (die 0,5 m voor de deuren en 0,5 m boven de deuren uit diende te steken).

3.3 Analyse

Op grond van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer ontbraken maatregelen met betrekking tot het onmogelijk doen zijn van het gelijktijdig geopend kunnen zijn van twee naast elkaar gelegen deuren van twee verschillende compartimenten. Wel waren maatregelen getroffen om te voorkomen dat brand gemakkelijk over kon slaan bij naast elkaar gelegen deuren[23].

Uit de beschikbaar gestelde stukken kan niet worden opgemaakt dat de oorspronkelijke (overhead-)deuren van de garageboxen zijn vervangen door zelfsluitende brandwerende, 30 minuten brandwerende deuren. Maatregelen die ertoe leiden dat geen twee deuren gelijktijdig geopend kunnen zijn, zijn niet aangetroffen.

3.4 Conclusie

Het totale pakket aan maatregelen is onvoldoende.

4. Krachten die vrijkomen bij een volledig ontwikkelde brand

4.1 Bouwvoorschriften

uitgave	artikel
GBV-1962:	153, lid 2 en 266 in samenhang met onderdeel 3 van NEN 3850, uitgave 1972
GBV-1977:	153, lid 2 in samenhang met onderdeel 3 van NEN 3850, uitgave 1972 en lid 3
Bouwbesluit:	174, lid 4

[21] Ingevolge onderdeel 5.1 van NEN 6068 dient een gevel van een gebouw waarin de ruimte is gelegen van waaruit de weerstand tegen brandoverslag wordt bepaald aan de buitenzijde te bestaan uit bouwmaterialen die ten minste voldoen aan klasse 2 van de bijdrage tot brandvoortplanting, bepaald volgens hoofdstuk 3 van NEN 6065.

[22] Aangenomen is dat is bedoeld dat deze eis niet geldt voor garageboxen die enigszins verspringend zijn geplaatst.

[23] Niet duidelijk is of de genomen maatregelen tussen naast elkaar gelegen deuren in alle situaties een voldoende weerstand tegen brandoverslag gaf.

Bij een volledig ontwikkelde brand moet, rekening houdend met het aanwezige buskruit[34], een brandcompartiment voldoende bestand zijn tegen krachten die kunnen optreden bij een eventuele ontploffing die niet tot gevolg mag hebben dat:

- een ander brandcompartiment dat is bestemd voor vuurwerk in brand geraakt, of
- gevaar ontstaat buiten het eigen perceel.

Grenswaarde op grond van bijlage 1 van het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer
Voor consumentenvuurwerk (klasse 1.4) is aangegeven dat de toegangsdeur naar buiten open moet gaan en dat, om drukontlasting mogelijk te maken, geen dievenklauwen en dergelijke mogen worden toegepast.

4.2 Formele situatie

De deuren zijn impliciet aangemerkt als ontlastopeningen (in de op grond van de Wet milieubeheer in 1997 verleende vergunning).
Een berekening van de krachten die bij een ontploffing bij een volledig ontwikkelde brand in een bewaarplaats of in de werk-, montage- en ompakruimte kan optreden, is niet aangetroffen.

4.3 Analyse

Niet is aangetoond dat de als zodanig aangemerkte ontlastopening[35] in voldoende mate de optredende krachten, die kunnen optreden bij een ontploffing in de situatie van een volledig ontwikkelde brand in een ruimte met vuurwerk, vermindert. Zowel voor de garageboxen als de zeecontainers is het niet waarschijnlijk dat ze bestand zijn tegen deze krachten.

4.4 Conclusie

Er is onvoldoende aangetoond dat de ruimten bestemd voor vuurwerk, waar nodig, bestand waren tegen de krachten die kunnen optreden bij een volledig ontwikkelde brand.

5. Samenvatting

Voor de bouw van de bunker was in 1976 bouwvergunning verleend.
De brandcompartimenten (die waren bestemd voor de opslag van vuurwerk) in deze bunker hadden onderling, naar is aan te nemen, een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van ten minste 120 minuten. Bovendien was de bunker op een redelijke grote afstand van de perceelsgrens geplaatst.
De plaatsing van garageboxen en zeecontainers waren bij het verlenen van deze vergunning (naar mag worden aangenomen) niet voorzien.
Er is geen reden om aan te nemen dat in die tijd de bouwvergunning niet terecht was verleend.
Dit neemt niet weg dat nadien, op grond van artikel 18, eerste lid van de Woningwet, alsnog verlangd had kunnen worden dat:

- een automatische sprinklerinstallatie werd aangebracht;
- een beveiliging met betrekking tot het niet gelijktijdig open kunnen staan van twee deuren werd gerealiseerd, en

[34] In vuurwerk van klasse 1.4 is ongeveer 30% van het gewicht buskruit. In een bewaarruimte met 3.500 kg vuurwerk (klasse 1.4) bevindt zich derhalve ongeveer 1.000 kg buskruit (garageboxen en zeecontainers). In de bunker moet zelfs gerekend worden op 2.000 kg buskruit per grote bewaarplaats. In de werk-, montage- en ompakruimte zou maximaal 150 kg vuurwerk aanwezig kunnen zijn.
[35] Dit laat onverlet dat als gevolg van het opengaan van een ontlastopening de weerstand tegen brandoverslag naar een andere ruimte met vuurwerk kan worden verminderd en de plaats van de ontlastopening in zo'n situatie verkeerd gekozen kan zijn.

- de toegestane variabele vuurbelasting in de compartimenten werd verlaagd.

De garageboxen en de zeecontainers zijn zonder bouwvergunning geplaatst. Zou een aanvraag om bouwvergunning zijn aangevraagd, dan had deze alleen al op grond van de technische bouwvoorschriften moeten worden geweigerd, omdat:

1. de voor vuurwerk bedoelde brandcompartimenten bestemd waren voor een te grote hoeveelheid vuurwerk en niet waren voorzien van een automatische sprinklerinstallatie;
2. de brandwerendheid van de garageboxen en zeecontainers op zichzelf onvoldoende was en de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag naar andere brandcompartimenten waarin vuurwerk was opgeslagen (inclusief de compartimenten in de bunker) onvoldoende was;
3. het totale pakket aan maatregelen voor brandoverslag via de deuren onvoldoende was;
4. niet is aangetoond dat de ruimten bestemd voor vuurwerk, waar nodig, bestand waren tegen de krachten die konden optreden bij een volledig ontwikkelde brand.

Bijlage A - Relevante technische bouwvoorschriften

GBV 1962

Van belang zijnde artikelen (deze zijn ongewijzigd gebleven totdat de 14e serie wijzigingen van 23 april 1977, in de gemeentelijke bouwverordening werden opgenomen):

ARTIKEL 152 Algemene constructieve eisen

1. Een bouwwerk, de aard, de samenstelling en de afmetingen van de daarvoor nodige constructiedelen en materialen en de uitvoering van het bouwwerk moeten zodanig zijn, dat waarborgen aanwezig zijn, dat het bouwwerk de noodzakelijke eigenschappen bezit met betrekking tot sterkte, stijfheid, stabiliteit, duurzaamheid, veiligheid, brandveiligheid daaronder begrepen, afvoer van water en vuil en wering van ratten en muizen.
2. Tot bewoning bestemde gebouwen en de aard, de samenstelling en de afmetingen van de daarvoor nodige constructiedelen en materialen moeten -onverminderd het bepaalde in lid 1 - bovendien zodanig zijn, dat waarborgen aanwezig zijn, dat het tot bewoning bestemde gebouw de noodzakelijke eigenschappen bezit met betrekking tot vocht- en regenwerend vermogen, warmte-isolatie en geluidisolatie.
3. Als nadere eis kan worden gesteld, dat een schriftelijke verklaring van een door burgemeester en wethouders aanvaarde deskundige instantie of persoon wordt overgelegd, waaruit blijkt, dat het bouwwerk waarvoor bouwvergunning wordt gevraagd of voor dat bouwwerk nodige constructiedelen en materialen voldoen aan de eisen, welke in deze afdeling en afdeling D van dit hoofdstuk voorkomen.

ARTIKEL 153 Algemene eis van sterkte, stijfheid en stabiliteit

1. Om aan de in artikel 152 gestelde eis van voldoende sterkte, stijfheid en stabiliteit te voldoen moeten een bouwwerk en de daarvoor nodige constructiedelen en materialen voldoende weerstand bieden aan de krachten, welke naar mag worden verwacht op dat bouwwerk en die constructiedelen en materialen kunnen inwerken.
2. Aan het bepaalde in lid 1 wordt - behoudens het bepaalde in lid 3 - in de regel geacht te zijn voldaan, indien een bouwwerk en de daarvoor nodige constructiedelen en materialen voldoen aan de bepalingen, welke zijn neergelegd in:
   a. N 1055, Technische Grondslagen voor Bouwvoorschriften (T.G.B. 1955) uitgegeven door de Hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland;
   b. NEN 1009, uitgave 1962, Gewapend-Betonvoorschriften (G.B.V. 1962), voor zover zij niet in strijd komen met de V.G.B.W. 1949;
   c. Voorschriften voor Gewapend-betonvloeren in Woningen (V.G.B.W. 1949), uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
   d. Voorschriften voor Gewapende-baksteenvloeren (V.G.B. 1949), uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
   e. NEN 3266, uitgave 1963, Houten trappen in woningen.
3. Gemetselde wanden van baksteen of kalkzandsteen van tot bewoning bestemde gebouwen worden geacht de in lid 1 genoemde eigenschappen te bezitten, indien zij zijn opgetrokken overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 171 t/m 173.

4. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd nadere regelen te stellen met betrekking tot de eisen van sterkte, stijfheid en stabiliteit, waaraan andere dan in baksteen of kalkzandsteen gemetselde, niet balk- of vloerdragende of niet balk- of vloersteunende binnenwanden van gebouwen moeten voldoen.
5. Nadere eisen kunnen worden gesteld met betrekking tot sterkte, stijfheid en stabiliteit van gebouwen, waarvan een verdiepingvloer, met uitzondering van de vloer van een bergzolder, hoger ligt dan 12,5 m boven peil.

ARTIKEL 164 Brandveiligheid van wanden en kolommen van niet tot bewoning bestemde gebouwen

1. Wanden van niet tot bewoning bestemde gebouwen moeten ten aanzien van de onbrandbaarheid en brandwerendheid de in tabel 3 *) genoemde eigenschappen bezitten.
   Niet van toepassing is voorgaande bepaling op wanden van:
   a. een buiten een gebouw gelegen vrijstaande bergruimte, als bedoeld in artikel 63, met geen grotere inwendige vloeroppervlakte dan 8 m²;
   b. een bij een tot bewoning bestemd gebouw behorende vrijstaande garage, waarvan geen deel op een geringere afstand dan 10 m van een gebouw is gelegen en welke uitsluitend is bestemd voor het stallen van motorvoertuigen en die geen grotere inwendige vloeroppervlakte heeft dan 40 m².
2. Wanden die niet tot bewoning bestemde gebouwen begrenzen, andere dan buitenwanden, moeten zodanig aansluiten aan de dakconstructie dat brandvoortplanting wordt voorkomen. In deze wanden mogen geen deur- of raamopeningen voorkomen.
3. Nadere eisen kunnen ten aanzien van niet tot bewoning bestemde gebouwen worden gesteld met betrekking tot de brandveiligheid ten aanzien van:
   a. de afstand tot andere gebouwen;
   b. kolommen met een dragende functie;
   c. wanden van een gebouw, dat mede voor bewoning is bestemd;
   d. wanden van voor het verblijf van mensen bestemde gebouwen, andere dan tot bewoning bestemde gebouwen;
   e. wanden van ruimten waarvan de bestemming een hoge vuurbelasting medebrengt.
4. Vrijstelling kan worden verleend van:
   a. de ingevolge lid 1 in tabel 3 gestelde eis van brandwerendheid van buitenwanden van gebouwen, indien daartegen in verband met ligging, bestemming en afmetingen van het gebouw geen bezwaar bestaat;
   b. de ingevolge lid 1 in tabel 3 gestelde eis van brandwerendheid van wanden binnen een gebouw die deel uitmaken van de hoofddraagconstructie, voor glasvlakken in die wanden, indien de vuurbelasting gering is en de wanden geen vluchtweg begrenzen;
   c. de ingevolge lid 1 in tabel 3 gestelde eis van onbrandbaarheid van de buitenzijde van buitenwanden, mits voldaan wordt aan de richtlijnen L4.1.2 onder b, L 4.1.3 en L4.1.4 van NEN 3081, uitgave 1957 (Richtlijnen voor de brandbeveiliging van logeergebouwen), voor zover het logeergebouwen betreft of voor zover deze richtlijnen overeenkomstige toepassing vinden voor andere niet tot bewoning bestemde gebouwen;
   d. de ingevolge lid 1 in tabel 3 gestelde eis van onbrandbaarheid van balkof vloerdragende wanden binnen gebouwen, welke wanden geen deel uitmaken van de hoofddraagconstructie van het gebouw, indien de vuurbelasting gering is en de wanden geen vluchtweg begrenzen;

e. het bepaalde in de tweede zin van lid 2, indien voldoende waarborgen tegen brand-doorslag aanwezig zijn.

ARTIKEL 187 Brandwerendheid van daken

Nadere eisen kunnen worden gesteld ten aanzien van de brandwerendheid, gerekend van binnen naar buiten, van daken en dakconstructies van gebouwen, indien:
a. ligging en bestemming van het gebouw daartoe aanleiding geven;
b. het gebouw direct onder het dak ruimten bevat, die naar de aard van hun bestemming een hoge vuurbelasting kunnen hebben;
c. het dak grenst aan een hoger opgaand deel van hetzelfde of van een ander gebouw.

ARTIKEL 198 Brandveiligheid van deuren en ramen in buitenwanden

Nadere eisen kunnen worden gesteld ten aanzien van deuren en ramen in buitenwanden van gebouwen met betrekking tot de onbrandbaarheid, de brandwerendheid en de onderlinge afstand, indien bijzondere bescherming tegen brandgevaar noodzakelijk is.

ARTIKEL 266 Herziening van normen, keuringseisen en voorschriften

Onverminderd het bepaalde in artikel 376, lid 2, zijn burgemeester en wethouders in de gevallen waarin in deze verordening en de krachtens deze verordening vastgestelde nadere regelen bepalingen voorkomen, waarin is verwezen naar een Norm, uitgegeven door het Nederlands Normalisatie-instituut of door de Hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland of naar keuringseisen of naar een voorschrift, dat ook niet in deze verordening is opgenomen en de bevoegde instantie die Norm, die keuringseisen of dat voorschrift heeft herzien en de herziening heeft gepubliceerd, bevoegd met deze herziening rekening te houden.

GBV 1977

Van belang zijnde artikelen:

ARTIKEL 152 Algemene constructieve eisen

1. Een bouwwerk, de aard, de samenstelling en de afmetingen van de daarvoor nodige constructiedelen en materialen en de uitvoering van het bouwwerk moeten zodanig zijn, dat waarborgen aanwezig zijn, dat het bouwwerk de noodzakelijke eigenschappen bezit met betrekking tot sterkte, stijfheid, stabiliteit, duurzaamheid, veiligheid, brandveiligheid daaronder begrepen, afvoer van water en vuil en wering van ratten en muizen.
2. Tot bewoning bestemde gebouwen en de aard, de samenstelling en de afmetingen van de daarvoor nodige constructiedelen en materialen moeten -onverminderd het bepaalde in lid 1 - bovendien zodanig zijn, dat waarborgen aanwezig zijn, dat het tot bewoning bestemde gebouw de noodzakelijke eigenschappen bezit met betrekking tot vocht- en regenwerend vermogen, warmteisolatie en geluidisolatie.
3. Als nadere eis kan worden gesteld, dat een schriftelijke verklaring van een door burgemeester en wethouders aanvaarde deskundige instantie of persoon wordt overgelegd, waaruit blijkt, dat het bouwwerk waarvoor bouwvergunning wordt gevraagd, of voor dat bouwwerk nodige constructiedelen en materialen voldoen aan de eisen welke voorkomen in deze afdeling en in de afdelingen B en D van dit hoofdstuk.
   Een attest, afgegeven door de Stichting KOMO, kan worden aangemerkt als verkalring van een deskundige instantie.

ARTIKEL 153 Algemene eis van sterkte, stijfheid en stabiliteit

1. Om aan de in artikel 152 gestelde eis van voldoende sterkte, stijfheid en stabiliteit te voldoen moeten een bouwwerk en de daarvoor nodige constructiedelen en materialen voldoende weerstand bieden aan de krachten, welke naar mag worden verwacht op dat bouwwerk en die constructiedelen en materialen kunnen inwerken.
2. Aan het bepaalde In lid 1 wordt in de regel geacht te zijn voldaan, indien een bouwwerk en de daarvoor nodige constructiedelen en materialen voldoen aan de bepalingen welke zijn neergelegd in:
   a. de Technische Grondslagen voor de berekening van bouwconstructies (T.G.B. 1972), omvattende:
      NEN 3850, uitgave 1972 -Algemeen gedeelte en belastingen;
      N-EN 3851, uitgave 1973 -Staal;
      NEN 3852, uitgave 1973 - Hout;
      NEN 3853, uitgave 1976 - Steen.
   b. de Voorschriften Beton (V.B. 1974), omvattende:
      NEN 3861, uitgave 1974 - deel A - Gemeenschappelijk gedeelte;
      NEN 3862, uitgave 1974 - deel B - In het werk gestort beton; aanvullende bepalingen;
      NEN 3863, uitgave 1976 - deel C - Vooraf vervaardigd beton; aanvullende bepalingen;
      NEN 3864, uitgave 1975 - deel D - Ongewapend beton; aanvullende bepalingen;
      NEN 3865, uitgave 1975 - deel E - Gewapend beton; aanvullende bepalingen;
      NEN 3866, uitgave 1976 - deel F - Voorgespannen beton; aanvullende bepalingen.

c. Voorschriften voor Gewapende-Baksteenvloeren (V.G.B. 1949) uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
d. NEN 3266, uitgave 1963 - Houten trappen in woningen.

3. Nadere eisen kunnen worden gesteld met betrekking tot sterkte, stijfheid en stabiliteit van gebouwen, waarvan een verdiepingvloer, met uitzondering van de vloer van een bergzolder, hoger ligt dan 12,5 m boven peil.

ARTIKEL 156 (nieuw ingevoerd in het 14e supplement van de MBV)

Algemene eisen van brandveiligheid

1. Om aan de in artikel 152 gestelde eis van brandveiligheid te voldoen moeten gebouwen zodanig zijn samengesteld dat in het gebouw aanwezige personen in geval van brand via de daartoe bestemde vluchtweg(en) het gebouw tijdig kunnen verlaten dan wel tijdig een veilige plaats kunnen bereiken, een en ander door:
   a. het beperken van de toepassing van materialen met een grote bijdrage tot de brandvoortplanting;
   b. het beperken van de toepassing van materialen die bij verbranding grote hoeveelheden rook of voor de gezondheid schadelijke gassen ontwikkelen;
   c. het toepassen van in voldoende mate rook- en brandwerende afscheidingen tussen vluchtwegen en andere ruimten;
   d. het toepassen van in voldoende mate rook- en brandwerende afscheidingen tussen gemeenschappelijke trappen en andere (delen van) vluchtwegen in het gebouw;
   e. het toepassen van in voldoende mate brandwerend uitgevoerde dragende constructies.
2. Gebouwen moeten zodanig zijn samengesteld, dat ten gevolge van brand schade aan belendingen en omringende bebouwing zoveel mogelijk wordt voorkomen.
3. Aansluitingen van constructiedelen onderling of aan andere constructiedelen mogen de vereiste brandwerendheid van de betrokken constructies niet nadelig beïnvloeden.

ARTIKEL 164 Brandveiligheid van wanden en kolommen van niet tot bewoning bestemde gebouwen

1. Wanden en kolommen die deel uitmaken van de hoofddraagconstructie van een niet tot bewoning bestemd gebouw, moeten een brandwerendheid, gebaseerd op het criterium van bezwijken, hebben die ten minste:
   a. gelijk is aan de te verwachten duur van de brand in de betrokken ruimte, indien het gebouw niet hoger is dan 8 m;
   b. 30 minuten groter is dan de onder a bedoelde brandwerendheid, indien het gebouw hoger is dan 8 m, doch niet hoger dan 16 m;
   c. 60 minuten groter is dan de onder a bedoelde brandwerendheid, indien het gebouw hoger is dan 16 m.
2. Nadere eisen kunnen worden gesteld ten aanzien van wanden en kolommen in niet tot bewoning bestemde gebouwen met betrekking tot:
   a. de onbrandbaarheid;
   b. de brandwerendheid, al dan niet gebaseerd op het criterium van bezwijken, afhankelijk van de te verwachten vuurbelasting, dan wel van de benodigde ontruimingstijd;
   c. het beperken van de bijdrage tot de brandvoortplanting, als bedoeld in NEN 3883, uitgave 1975;

d. de toegepaste materialen in verband met te verwachten rookontwikkeling of voor de gezondheid schadelijke gassen bij brand, of - in geval van buitenwanden - het voorkomen van brandoverslag.

3. Vrijstelling kan worden verleend aan het bepaalde in lid 1, indien daartegen in verband met de ligging, de bestemming en de afmetingen van het gebouw geen bezwaar bestaat.

ARTIKEL 187 Brandveiligheid van daken

1. Daken, of gedeelten van daken, die gelegen zijn binnen een strook van 3 m van een buitenwand van een hoger opgaand ander gebouw, moeten een brandwerendheid hebben, gemeten van binnen naar buiten, van ten minste 30 minuten.
2. Niet van toepassing is het bepaalde in dit lid op daken die aansluiten aan buitenwanden die tot 4 m boven het dak zijn samengesteld uit onbrandbaar materiaal, mits deze buitenwanden, met inbegrip van daarin aangebrachte ramen, doorvoeren e.d., waarvan de oppervlakte meer dan 0,25 M2 bedraagt, een brandwerendheid hebben van ten minste. 20 minuten.
3. Vrijstelling kan worden verleend van het bepaalde in lid 1 voor lichtopeningen, doorvoeren e.d. in het betrokken dakgedeelte, mits de oppervlakte van bedoelde openingen en doorvoeren niet meer bedraagt dan 0,25 M2.
4. Nadere eisen kunnen worden gesteld met betrekking tot de brandwerendheid, gerekend van binnen naar buiten, van daken en dakconstructies van gebouwen, indien het gebouw onmiddellijk onder het dak ruimten bevat die, naar de aard van hun bestemming, een hoge vuurbelasting kunnen hebben en, in verband daarmee, de ligging van het gebouw daartoe aanleiding geeft.

ARTIKEL 198 Brandveiligheid van deuren en ramen in buitenwanden

Nadere eisen kunnen worden gesteld ten aanzien van deuren en ramen in buitenwanden van gebouwen met betrekking tot de onbrandbaarheid, de brandwerendheid en de onderlinge afstand, indien bijzondere bescherming tegen brandgevaar noodzakelijk is.

Bouwbesluit

Van belang zijnde artikelen:

ARTIKEL 174 Sterkte van de bouwconstructie

1. Een in NEN 6702 bedoelde uiterste grenstoestand van een bouwconstructie mag, opdat de constructie duurzaam bestand is tegen de daarop werkende krachten, bij de in die norm bedoelde fundamentele belastingscombinaties niet zijn overschreden.
2. Onverminderd het eerste lid, mag een uiterste grenstoestand van een in NEN 6702 bedoelde bouwconstructie bij de in die norm bedoelde bijzondere belastingscombinaties niet zijn overschreden.
3. Onverminderd het eerste lid, mag, ter voorkoming van voortschrijdende instorting, een in dat lid bedoelde uiterste grenstoestand van de in NEN 6702 bedoelde hoofddraagconstructie bij de in die norm bedoelde bijzondere belastingscombinaties, met uitzondering van de combinaties met brand, niet zijn overschreden.
4. Onverminderd het eerste tot en met derde lid, moet voor de bepaling van de in die leden bedoelde belastingscombinaties, indien NEN 6702 daarin niet voorziet, zijn uitgegaan van NEN 6700.
5. Het niet-overschrijden van een uiterste grenstoestand als bedoeld in het eerste tot en met derde lid, moet zijn bepaald overeenkomstig: a NEN 6710 en NEN 6770, indien de bouwconstructie is vervaardigd van in die normen bedoeld metaal;
   a. NEN 6720 en NEN 6790, indien de bouwconstructie is vervaardigd van in die normen bedoeld steenachtig materiaal;
   b. NEN 6760, indien de bouwconstructie is vervaardigd van in die norm bedoeld hout;
   c. NEN 2608, indien de bouwconstructie is vervaardigd van in die norm bedoeld glas, en
   d. NEN 6707, indien de bouwconstructie de in die norm bedoelde bevestiging van dakbedekking is.
6. Indien een ander materiaal of een andere bepalingsmethode is toegepast dan in het vijfde lid is bedoeld, moet het niet-overschrijden van een uiterste grenstoestand van een bouwconstructie zijn bepaald overeenkomstig NEN 6700.
7. Onverminderd het derde lid, mag, opdat een gebouw, voor zover dat een voor mensen toegankelijke, overdekte en geheel met wanden omsloten ruimte vormt, bij brand op veilige wijze kan worden verlaten, een uiterste grenstoestand van een in tabel V aangegeven bouwconstructie bij de overeenkomstig NEN 6702 in geval van brand aan te houden bijzondere belastingscombinaties, gedurende de in die tabel voor die bouwconstructie aangegeven tijdsduur van de brandwerendheid met betrekking tot bezwijken, bepaald overeenkomstig NEN 6069 dan wel, voor zover van toepassing, NEN 6071, NEN 6072 of NEN 6073, niet zijn overschreden.

Tabel V. Brandwerendheid met betrekking tot bezwijken	
Bouwconstructie	Brandwerendheid met betrekking tot bezwijken in minuten
bouwconstructie waarvan het bezwijken leidt tot het onbruikbaar worden van een vluchtmogelijkheid	30
in NEN 6702 bedoelde hoofddraagconstructie van een gebouw mede bestemd voorovernachting, waarin geen vloer van een verblijfsgebied hoger is gelegen dan 5 m boven het aansluitende terrein, gemeten ter plaatse van de toegang	60
in NEN 6702 bedoelde hoofddraagconstructie van een gebouw, waarin een vloer van een verblijfsgebied is gelegen tussen 5 m en 13 m, boven het aansluitende terrein, gemeten ter plaatse van de toegang	90
in NEN 6702 bedoelde hoofddraagconstructie van een gebouw mede bestemd voorovernachting, waarin geen vloer van een verblijfsgebied hoger is gelegen op een hoogte van meer dan 13 m boven het aansluitende terrein, gemeten ter plaatse van de toegang	120

1. Onverminderd het zevende lid, moet de brandwerendheid met betrekking tot bezwijken voor een gezondheidszorggebouw dat mede is bestemd voor klinische patiënten, zodanig zijn dat in de nabijheid van een ruimte bestemd voor medische verpleging, verzorging of behandeling dan wel voor medisch onderzoek de komst van de brandweer veilig kan worden afgewacht.
2. De in tabel V gegeven waarde van de brandwerendheid met betrekking tot bezwijken van een hoofddraagconstructie als bedoeld in die tabel, mag met ten hoogste 30 minuten zijn verminderd, indien de permanente vuurbelasting van het gebouw, bepaald overeenkomstig NEN 6090, niet groter is dan 500 MJ/m^2.

ARTIKEL 186 Beperking van uitbreiding van brand

1. Een gebouw, voor zover dat een voor mensen toegankelijke, overdekte en geheel met wanden omsloten ruimte vormt, moet zodanig in brandcompartimenten zijn ingericht dat een in dat gebouw begonnen brand zich niet binnen korte tijd kan uitbreiden naar een ander deel van het gebouw of naar een ander gebouw.
2. Onverminderd het eerste lid, moet, wat uitbreiding van brand naar een ander gebouw betreft, voorts zijn uitgegaan van een identiek, doch spiegelsymmetrisch ten opzichte van de perceelsgrens gelegen gebouw.

Bijlage B - Indeling van ontplofbare stoffen

Indeling in subklassen en compatibiliteitsgroepen van klasse 1 van ontplofbare stoffen volgens de Europese Overeenkomst betreffende het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg (ADR), zoals die gelden met ingang van 1 januari 1997 (Richtlijn 94/55/EG, gewijzigd bij Richtlijn 96/86/EG).

Klasse 1 ontplofbare stoffen en voorwerpen:

1.1 Stoffen en voorwerpen met gevaar voor massale explosie (een massale explosie is een explosie die vrijwel ogenblikkelijk in nagenoeg de gehele lading plaatsvindt).
1.2 Stoffen en voorwerpen met gevaar voor scherfwerking, zonder gevaar voor massale explosie.
1.3 Stoffen en voorwerpen met gevaar voor brand en met een gering gevaar voor luchtdruk- of scherfwerking of voor beide, maar zonder gevaar voor massale explosie,
a) waarvan de verbranding aanleiding geeft tot een aanzienlijke warmtestraling, of
b) die één voor één uitbranden, met een geringe luchtdruk- of scherfwerking, of beide.
1.4 Stoffen en voorwerpen die slechts een gering gevaar opleveren indien ze tijdens het vervoer tot ontsteking of inleiding komen. De gevolgen blijven wezenlijk beperkt tot het collo en leiden normalerwijze niet tot scherfwerking van noemenswaardige omvang of reikwijdte. Een van buitenaf inwerkende brand mag niet leiden tot een vrijwel ogenblikkelijke explosie van nagenoeg de gehele inhoud van het collo.
1.5 Zeer weinig gevoelige stoffen met gevaar voor massale explosie, die zodanig ongevoelig zijn dat er onder normale vervoersomstandigheden slechts een zeer kleine kans bestaat op inleiding of op de overgang van verbranding naar detonatie. Als minimale voorwaarde geldt dat ze niet mogen exploderen bij de uitwendige brandproef.
1.6 Uiterst weinig gevoelige voorwerpen, zonder gevaar voor massale explosie. Deze voorwerpen bevatten enkel uiterst weinig gevoelige springstoffen en er gaat een verwaarloosbaar kleine kans op accidentele inleiding of voortplanting van uit.
Opmerking: Het risico dat uitgaat van voorwerpen van subklasse 1.6 beperkt zich tot de explosie van één enkel voorwerp.

Definitie van de compatibiliteitsgroepen van de stoffen en voorwerpen:

A Inleispringstof.
B Voorwerp dat een inleispringstof bevat en niet voorzien is van ten minste twee doeltreffende veiligheidsvoorzieningen. Enkele voorwerpen (zoals de slagpijpjes, de slagpijpjes, samengesteld en de slaghoedjes) zijn hierbij inbegrepen, ofschoon ze geen inleispringstoffen bevatten.
C Voortdrijvende lading of andere deflagrerende ontplofbare stof, of voorwerp dat een dergelijke lading of stof bevat.
D Springstof, zwart buskruit, voorwerp dat een springstof bevat zonder inleimiddel en zonder voortdrijvende lading, of voorwerp dat een inleispringstof bevat en voorzien is van ten minste twee doeltreffende veiligheidsvoorzieningen.

E Voorwerp dat een springstof bevat, zonder inleimiddel maar met voortdrijvende lading (niet bestaande uit een brandbare vloeistof of brandbare gel of hypergolische vloeistoffen).

F Voorwerp dat een springstof bevat, met zijn eigen inleimiddel en ofwel met voortdrijvende lading (niet bestaande uit een brandbare vloeistof of brandbare gel of hypergolische vloeistoffen) ofwel zonder voortdrijvende lading.

G Pyrotechnische stof, voorwerp dat een pyrotechnische stof bevat, of voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een lichtverspreidend, brandstichtend, traanverwekkend of rook producerend mengsel bevat (met uitzondering van een door water te activeren voorwerp of een voorwerp dat witte fosfor, fosfiden, een pyrofore stof, een brandbare vloeistof, een brandbare gel of hypergolische vloeistoffen bevat).

H Voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als witte fosfor bevat

J Voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een brandbare vloeistof of brandbare gel bevat.

K Voorwerp dat zowel een ontplofbare stof als een giftige scheikundige stof bevat

L Ontplofbare stof, of voorwerp dat een ontplofbare stof bevat, die een bijzonder gevaar oplevert (bijvoorbeeld vanwege zijn activering door water of vanwege de aanwezigheid van hypergolische vloeistoffen, fosfiden of een pyrofore stof) en die de afzondering van elk type vereist.

N Voorwerp dat enkel uiterst weinig gevoelige springstoffen bevat.

S Stof of voorwerp, zodanig verpakt of ontworpen dat alle gevaarlijke effecten ten gevolge van het onopzettelijk in werking treden beperkt blijven tot het inwendige van het collo, tenzij de verpakking aangetast is door brand; in dit laatste geval moeten alle effecten van luchtdruk of scherfwerking dermate beperkt zijn dat ze de brandbestrijding en de andere noodmaatregelen in de onmiddellijke omgeving van het collo niet aanmerkelijk hinderen of beletten.

Bijlage C - Bijlage bij Besluit opslag vuurwerk milieubeheer

Bijlage 1, behorende bij Besluit opslag vuurwerk milieubeheer Stb. 503, 1988, laatstelijk gewijzigd bij: Stb , 1994)

Inhoud

I Begrippen
II Voorschriften
1 Brandpreventie en brandbestrijding
2 Gedragsvoorschriften
3 Onvoorziene gebeurtenissen
4 Instructie personeel
5 Opslag en verkoop van vuurwerk

I Begrippen

1. In dit besluit wordt verstaan onder:
bewaarplaats: een gesloten ruimte buiten de verkoopruimte uitsluitend bestemd voor het bewaren van vuurwerk;
brandwerendheid van bouwdelen: de tijd uitgedrukt in minuten, gedurende welke enig bouwkundig onderdeel van een gebouw, niet zijnde een deur-, luik- of raamconstructie, zijn functie moet kunnen blijven vervullen bij verhitting, bepaald volgens NEN 3884, uitgave 1978;
brandwerendheid van deur-, luik- en raamconstructies: de tijd uitgedrukt in minuten, gedurende welke deur-, luik- en raamconstructies weerstand bieden tegen bezwijken en vlamdicht blijven in geval van brand, bepaald volgens NEN 3885, uitgave 1982;
bufferbewaarplaats: een gesloten ruimte in de verkoopruimte, uitsluitend bestemd voor het bewaren van een beperkte hoeveelheid vuurwerk;
herverpakruimte: een ruimte waarin vuurwerkpakketten voor de verkoop worden samengesteld;
NEN: een door het Nederlands Normalisatie Instituut (NNI) uitgegeven norm.

2. Voor zover een NEN-norm waarnaar in een voorschrift verwezen wordt, betrekking heeft op de uitvoering van constructies, toestellen en apparaten, wordt bedoeld de vóór de datum, waarop dit besluit in het Staatsblad is geplaatst, laatst uitgegeven norm met de daarop tot die datum uitgegeven aanvullingen of correctiebladen dan wel - voor zover het op voornoemde datum reeds bestaande constructies, toestellen en apparaten betreft - de norm die bij de aanleg c.q. installatie van die constructies, toestellen en apparaten is toegepast, tenzij in het voorschrift anders is bepaald.

II Voorschriften

1 Brandpreventie en brandbestrijding

1.1. Brandblusmiddelen moeten steeds voor onmiddellijk gebruik beschikbaar zijn en onbelemmerd kunnen worden bereikt. Draagbare blustoestellen, slanghaspels en andere brandblusmiddelen of brandbestrijdingsinstallaties moeten jaarlijks door een deskundige worden gecontroleerd op hun deugdelijkheid. Het onderhoud van draagbare blustoestellen moet overeenkomstig NEN 2559 geschieden.
1.2. Draagbare blustoestellen moeten zijn voorzien van een rijkskeurmerk met rangnummer. Slanghaspels moeten voldoen aan NEN 3211.
1.3. Wanden, vloeren en plafonds, waaraan krachtens een in deze bijlage opgenomen voorschrift eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, moeten ook voor wat betreft hun aansluiting op andere constructiedelen en voor wat betreft de doorvoeringen van kabels, leidingen en kanalen een brandwerendheid bezitten overeenkomende met die van deze wanden, vloeren en plafonds, dan wel daaraan geen afbreuk doen.
1.4. Deuren en luiken in wanden, vloeren en plafonds, waaraan krachtens een in deze bijlage opgenomen voorschrift eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, moeten een brandwerendheid bezitten overeenkomende met die van de wand, vloer of het plafond waarin deze zich bevinden, dan wel daaraan geen afbreuk doen.
Deuren en luiken met een brandwerende functie moeten, behoudens voor het onmiddellijk doorlaten van personen of goederen, gesloten zijn dan wel in geopende stand slechts kunnen worden vastgezet door middel van een voorziening die de deuren of luiken automatisch laat sluiten zodra een toestand intreedt, waarin deze hun brandwerende functie moeten vervullen. Vluchtwegen moeten altijd van binnenuit kunnen worden geopend.
1.5. Ventilatie- of luchtverwarmingskanalen alsmede ventilatieopeningen of ventilatieroosters moeten ter plaatse van de doorvoering door wanden, vloeren of plafonds, waaraan krachtens een in deze bijlage opgenomen voorschrift eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, zijn voorzien van een doelmatige brandklep, tenzij deze kanalen zodanig zijn uitgevoerd dat deze aan voornoemde eisen van brandwerendheid voldoen, dan wel daaraan geen afbreuk doen. De brandklep moet automatisch sluiten zodra een toestand intreedt, waarin deze zijn brandwerende functie moet vervullen.
1.6. Ramen of lichtopeningen in wanden of plafonds, waaraan krachtens een in deze bijlage opgenomen voorschrift eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, moeten in de dichte stand zijn vastgezet, dan wel zelfsluitend zijn uitgevoerd en moeten een brandwerendheid bezitten overeenkomende met die gesteld aan de wand of het plafond waarin deze zich bevinden, dan wel daaraan geen afbreuk doen. Vluchtwegen moeten altijd van binnenuit kunnen worden geopend.

2 Gedragsvoorschriften

2.1. De inrichting moet schoon worden gehouden en in goede staat van onderhoud verkeren.
2.2. Degene die de inrichting drijft is overigens gehouden de nadelige gevolgen voor het milieu, die de inrichting kan veroorzaken, te voorkomen, dan wel, voor zover zij niet kunnen worden voorkomen, zoveel mogelijk te beperken.

3 Onvoorziene gebeurtenissen

Vervallen.

4 Instructie personeel

4.1. Degene die de inrichting drijft, moet de in zijn inrichting werkzame personen een schriftelijke instructie verstrekken, die erop is gericht gedragingen hunnerzijds, die tot gevolg kunnen hebben dat een voorschrift of nadere eis wordt overtreden, uit te sluiten en die erop is gericht dat voornoemde personen zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten van vuurwerk en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten.

5 Opslag en verkoop van vuurwerk

5.1. Algemeen
5.1.1. De samenstelling, de hoeveelheid ontplofbare stof en de opschriften van het vuurwerk moeten voldoen aan het terzake bepaalde in het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen.
5.1.2. Vuurwerk mag alleen, behoudens intern transport, aanwezig zijn in daarvoor bestemde bewaarplaatsen, een bufferbewaarplaats, een herverpakruimte en de verkoopruimte.
5.1.3. Gevallen vuurwerk moet onmiddellijk worden opgeraapt. Vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en op een veilige wijze onschadelijk worden gemaakt.
5.1.4. In de inrichting moet een op de waterleiding aangesloten slanghaspel aanwezig zijn. De plaats van de slanghaspel moet zodanig zijn gekozen dat met de slang de bewaarplaats en eventuele bufferbewaarplaats, de herverpakruimte en de verkoopruimte kunnen worden bestreken. De leiding voor de aanvoer van bluswater moet tegen bevriezen zijn beschermd en ten minste 5 mm groter zijn dan de binnenmiddellijn van de slang.
5.1.5. Het gestelde in voorschrift 5.1.4 is niet van toepassing op een inrichting die niet is aangesloten op de waterleiding en waarvan de bewaarplaats, een eventuele bufferbewaarplaats, herverpakruimte of verkoopruimte:
a. deel uitmaakt van een gebouw en dit gebouw is gelegen op een afstand van ten minste 6 m van belendingen van derden;
b. vrijstaand is gelegen op een afstand van 6 m van belendingen van derden.
In dat geval moeten voldoende andere blusmiddelen aanwezig zijn om een begin van brand effectief te kunnen bestrijden. Het bevoegd gezag kan ten aanzien van de aard, de capaciteit, het aantal en de plaats van deze brandblusmiddelen nadere eisen stellen.

5.2. Herverpakruimte
5.2.1. In de herverpakruimte mag alleen gedurende het samenstellen van vuurwerkpakketten vuurwerk aanwezig zijn en niet meer dan voor een geregelde voortgang van de werkzaamheden noodzakelijk is. Een hoeveelheid van 50 kg mag echter niet worden overschreden.
5.2.2. In de herverpakruimte mag gedurende het aanwezig zijn van vuurwerk niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn. Op daartoe geschikte plaatsen moet met betrekking tot dit verbod een veiligheidssymbool volgens het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats (Stcrt. 1982, 142) zijn aangebracht.
5.2.3. In de herverpakruimte mogen bij de aanwezigheid van vuurwerk geen andere gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn.

5.3. Verkoopruimte
5.3.1. Uitsluitend gedurende de toegestane openingstijden mag in de verkoopruimte een hoeveelheid van ten hoogste 15 kg vuurwerk aanwezig zijn.

.3.2. Het in de verkoopruimte aanwezige vuurwerk moet zijn opgeslagen in goed gesloten verpakking of zijn opgeslagen in een vitrine of winkelkast, die voor het publiek in de verkoopruimte niet direct toegankelijk is.
5.3.3. In de verkoopruimte mag gedurende het aanwezig zijn van vuurwerk niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn. Op daartoe geschikte plaatsen moet met betrekking tot dit verbod een veiligheidssymbool volgens het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats zijn aangebracht.
5.3.4. Binnen 3 m van het in de verkoopruimte aanwezige vuurwerk mogen in de verkoopruimte geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn.

5.4. Bufferbewaarplaats
5.4.1. Uitsluitend gedurende de toegestane verkooptijden mag een hoeveelheid van ten hoogste 50 kg vuurwerk in een bufferbewaarplaats aanwezig zijn. Per verkoopruimte is slechts één bufferbewaarplaats toegestaan.
5.4.2. De situering van een bufferbewaarplaats moet zodanig zijn dat de toegangsdeur zich niet in een vluchtweg bevindt, niet direct bereikbaar is voor en niet kan worden geopend door het publiek. De toegangsdeur van de bufferbewaarplaats moet steeds onbelemmerd bereikbaar zijn.
5.4.3. Uit een bufferbewaarplaats mag geen directe verkoop plaatsvinden.
5.4.4. In een bufferbewaarplaats mag gedurende het aanwezig zijn van vuurwerk niet worden gerookt en geen open vuur aanwezig zijn. Op daartoe geschikte plaatsen moet met betrekking tot dit verbod een veiligheidssymbool volgens het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats zijn aangebracht.
5.4.5. Binnen 3 m van een bufferbewaarplaats mogen in de verkoopruimte geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn.
5.4.6. Wanden, vloer en afdekking moeten zijn vervaardigd van metselwerk dik ten minste 105 mm, of moeten bestaan uit beton dik ten minste 70 mm, dan wel bestaan uit een andere constructie met overeenkomstige constructieve degelijkheid en een brandwerendheid hebben van ten minste 60 minuten. De toegangsdeur moet naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnaanslag van ten minste 25 mm hebben en een brandwerendheid van ten minste 30 minuten. Om drukontlasting mogelijk te maken, mogen geen dievenklauwen en dergelijke worden gebruikt.
5.4.7. De elektrische installatie van een bufferbewaarplaats moet zijn aangepast aan de aard en de gevaren van de opgeslagen stoffen en voldoen aan de "voorschriften voor ruimten met brandgevaar" van NEN 1010 met dien verstande dat het elektrisch materieel een beschermingsgraad van ten minste IP5X dient te hebben.
5.4.8. Indien in een bufferbewaarplaats geen elektrische installatie aanwezig is, mag voor de verlichting alleen gebruik worden gemaakt van draagbare, elektrische lantaarns met droge batterijen.
5.4.9. Voor de verwarming en de verlichting van een bufferbewaarplaats mogen slechts toestellen worden gebruikt waarvan de maximale oppervlaktetemperatuur niet boven 100°C kan komen.
5.4.10. Binnen een bufferbewaarplaats mag zich geen gasleiding bevinden.
5.4.11. Voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van een verwarmings- of verlichtingsinstallatie kunnen worden ge-

plaatst. De afstand tussen verwarmings- of verlichtingsapparaat en vuurwerk moet ten minste 30 cm bedragen.
5.4.12. In een bufferbewaarplaats mogen zich gelijktijdig met vuurwerk geen andere goederen bevinden.
5.4.13. Op de toegangsdeur van een bufferbewaarplaats moet een veiligheidssymbool volgens het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats zijn aangebracht, waarmee het ontploffingsgevaar wordt aangeduid.

5.5. Bewaarplaats algemeen
5.5.1. In een bewaarplaats mag ten hoogste 200 kg vuurwerk aanwezig zijn indien de bewaarplaats deel uitmaakt van een gebouw en dit gebouw is gelegen op een afstand van minder dan 6 m van belendingen van derden.
5.5.2. In een bewaarplaats mag ten hoogste 300 kg vuurwerk aanwezig zijn indien:
a. de bewaarplaats deel uitmaakt van een gebouw en dit gebouw is gelegen op een afstand van ten minste 6 m van belendingen van derden;
b. de bewaarplaats vrijstaand is gelegen op een afstand van minder dan 6 m van belendingen van derden.
5.5.3. In een bewaarplaats mag ten hoogste 500 kg vuurwerk aanwezig zijn indien de bewaarplaats vrijstaand is gelegen op een afstand van ten minste 6 m van belendingen van derden.
5.5.4. In afwijking van het gestelde in de voorschriften 5.5.1, 5.5.2 en 5.5.3 mag in een bewaarplaats ten hoogste 1000 kg vuurwerk aanwezig zijn indien de bewaarplaats is voorzien van een automatische sprinklerinstallatie die voldoet aan de voorschriften van hoofdstuk 5.8.
5.5.5. Een bewaarplaats mag zich niet in een vluchtweg bevinden.
5.5.6. Wanden, vloer en afdekking moeten zijn vervaardigd van metselwerk dik ten minste 105 mm, of moeten bestaan uit beton dik ten minste 70 mm, dan wel bestaan uit een andere constructie met overeenkomstige constructieve degelijkheid en een brandwerendheid hebben van ten minste 60 minuten. De toegangsdeur moet naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnaanslag van ten minste 25 mm hebben en een brandwerendheid van ten minste 30 minuten. Om drukontlasting mogelijk te maken, mogen geen dievenklauwen en dergelijke worden gebruikt.
5.5.7. De toegangsdeur van een bewaarplaats moet steeds onbelemmerd bereikbaar zijn.
5.5.8. De elektrische installatie van een bewaarplaats moet zijn aangepast aan de aard en de gevaren van de opgeslagen stoffen en voldoen aan de "voorschriften voor ruimten met brandgevaar" van NEN 1010, met dien verstande dat het elektrisch materieel een beschermingsgraad van ten minste IP5X dient te hebben.
5.5.9. Indien in een bewaarplaats geen elektrische installatie aanwezig is, mag voor de verlichting alleen gebruik worden gemaakt van draagbare, elektrische lantaarns met droge batterijen.
5.5.10. Voor de verwarming van een bewaarplaats mogen slechts toestellen worden gebruikt waarvan de maximale oppervlaktetemperatuur niet boven 100°C kan komen.
5.5.11. Binnen een bewaarplaats mag zich geen gasleiding bevinden.
5.5.12. Voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van een verwarmings- of verlichtingsinstallatie kunnen worden geplaatst. De afstand tussen verwarmings- of verlichtingsapparaat en vuurwerk moet ten minste 30 cm bedragen.
5.5.13. In een bewaarplaats mogen zich gelijktijdig met vuurwerk geen andere goederen bevinden.

5.5.14. Op de toegangsdeur van een bewaarplaats moet een veiligheidssymbool volgens het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats zijn aangebracht, waarmee het ontploffingsgevaar wordt aangeduid.
5.5.15. In een bewaarplaats en binnen een afstand van 2 m van de toegangsdeur van een bewaarplaats mag niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn. Op de toegangsdeur moet met betrekking tot dit verbod een veiligheidssymbool volgens het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats zijn aangebracht.
5.5.16. Binnen een afstand van 3 m van de toegangsdeur van een bewaarplaats mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn.
5.5.17. Uit een bewaarplaats mag geen directe verkoop plaatsvinden.

5.6. Van binnenuit toegankelijke bewaarplaats
5.6.1. Een vanuit een andere ruimte toegankelijke bewaarplaats moet onverminderd het voorgaande aan de voorschriften 5.6.2 en 5.6.3 voldoen.
5.6.2. Een bewaarplaats mag zich niet bevinden:
- in een gang, open bordes of portaal, dat deel uitmaakt van een vluchtweg;
- in of nabij een liftkoker;
- in enig deel van de inrichting, dat voor het publiek toegankelijk is.
5.6.3. Een bewaarplaats mag niet direct vanuit een woning of een ruimte waar gebruikelijk open vuur wordt gebezigd, bereikbaar zijn.

5.7. Van buitenaf toegankelijke bewaarplaats (aan- en inpandig en vrij staand)
5.7.1. Een van buitenaf toegankelijke bewaarplaats moet onverminderd het voorgaande aan de voorschriften van dit hoofdstuk voldoen.
5.7.2. De afstand van de toegangsdeur van een bewaarplaats tot een erfscheiding moet ten minste 3 m bedragen, tenzij tussen de toegangsdeur en de erfscheiding een brandmuur met een brandwerendheid van ten minste 60 minuten aanwezig is van zodanige lengte dat de afstand van de toegangsdeur tot de erfscheiding, om de brandmuur heen gemeten, ten minste 3 m bedraagt. Een eventuele brandmuur moet ten minste even hoog zijn als de bewaarplaats.
5.7.3. De afstand van de toegangsdeur van een bewaarplaats tot openingen in een gevel van niet tot de inrichting behorende panden, moet horizontaal gemeten ten minste 3 m en verticaal gemeten ten minste 4 m bedragen.
5.7.4. De afstand van de toegangsdeur van een bewaarplaats tot een hier tegenoverliggende niet tot de inrichting behorende gevel moet ten minste 4 m bedragen.
5.7.5. Indien de toegangsdeur van een bewaarplaats moet worden bereikt via een terrein dat voor derden toegankelijk is, moet op een afstand van ten minste 2 m van de toegangsdeur een deugdelijke afrastering van metaaldraadvlechtwerk met een hoogte van ten minste 2 m aanwezig zijn, waardoor de toegangsdeur wordt afgescheiden van het overige terrein. De toegangspoort in de afrastering mag alleen worden geopend voor werkzaamheden of controle in de bewaarplaats en moet overigens met slot en sleutel zijn gesloten.

5.8. Automatische sprinklerinstallatie in de bewaarplaats
5.8.1. Indien een bewaarplaats is voorzien van een automatische sprinklerinstallatie, moet deze sprinklerinstallatie, alsmede de ruimte waarin deze installatie is geplaatst, voldoen aan de voorschriften 5.8.2 tot en met 5.8.9.
5.8.2. Per 4 m^2 vloeroppervlakte moet ten minste één sproeier (open normaalsprinkler) aanwezig zijn.

5.8.3. De afstand tussen het plafond en de spreiplaat moet circa 10 cm bedragen.
5.8.4. De installatie moet zodanig zijn uitgevoerd dat deze automatisch in werking treedt als de temperatuur in de bewaarplaats of aan de buitenzijde van de toegangsdeur meer dan 70°C bedraagt.
5.8.5. De sproeidichtheid van de installatie moet ten minste 7,5 mm/min. bedragen.
5.8.6. Het systeem moet zodanig zijn ontworpen en aangelegd dat, bij het in werking zijn van de installatie, aan de sproeikop(pen) een overdruk van ten minste 50 kPa aanwezig is. Om de installatie te testen, moet een beproevingsleiding zijn aangebracht, die is voorzien van een manometer.
5.8.7. De sprinklerinstallatie moet zijn aangelegd door een hiervoor erkende installateur. Een verklaring voor deugdelijkheid, afgegeven door het Bureau voor Sprinklerbeveiliging, moet voor het in gebruik nemen van de bewaarplaats aan het bevoegd gezag worden overgelegd. Voorts moet de installatie elke 2 jaar door een hiervoor erkend inspectiebureau of sprinklerinstallateur op deugdelijkheid worden gecontroleerd. De resultaten van deze controle moeten aan het bevoegd gezag worden overgelegd.
5.8.8. De toevoerleiding van de sprinklerinstallatie moet afdoende tegen vorst zijn beschermd.
5.8.9. Het interieur van de bewaarplaats moet zodanig zijn uitgevoerd dat de schappen waarop het vuurwerk wordt opgeslagen, 2 cm vrij van de wanden liggen en het vuurwerk niet tegen de wanden kan worden geplaatst, zodat het bluswater langs de wanden kan stromen. De afstand tussen het opgeslagen vuurwerk en het plafond moet ten minste 60 cm bedragen.

5.9. Twee vanuit één andere ruimte toegankelijke bewaarplaatsen
5.9.1. Twee vanuit één andere ruimte toegankelijke bewaarplaatsen moeten onverminderd het voorgaande aan de voorschriften 5.9.2, 5.9.3 en 5.9.4 voldoen.
5.9.2. De bewaarplaatsen moeten zich, gescheiden door een ten minste 120 minuten brandwerende wand, naast elkaar bevinden. Indien de toegangsdeuren zich eveneens naast elkaar bevinden moet de scheidingswand ten minste 300 mm uitsteken aan de voorzijde van de bewaarplaats.
5.9.3. De toegangsdeuren mogen nooit gelijktijdig zijn geopend.
5.9.4. Indien de toegangsdeuren zich naast elkaar bevinden, moet daar tegenover een vrije ruimte van ten minste 5 m aanwezig zijn. In deze vrije ruimte mogen zich gedurende de periode dat vuurwerk in de beide bewaarplaatsen aanwezig is, behoudens brandblusmiddelen, geen voorwerpen bevinden. Dit voorschrift is niet van toepassing indien de bewaarplaatsen zijn voorzien van een automatische sprinklerinstallatie. Er moet dan worden voldaan aan de voorschriften van hoofdstuk 5.8.

5.10. Twee van buitenaf toegankelijke bewaarplaatsen (aan- en inpandig en vrijstaand)
5.10.1. Twee van buitenaf toegankelijke bewaarplaatsen die op minder dan 6 m uit elkaar zijn gelegen, moeten onverminderd het voorgaande aan de voorschriften 5.10.2 en 5.10.3 voldoen.
5.10.2. De bewaarplaatsen moeten zich, gescheiden door een ten minste 120 minuten brandwerende wand, naast elkaar bevinden. Indien de toegangsdeuren zich eveneens naast elkaar bevinden, moet de scheidingswand ten minste 300 mm uitsteken aan de voorzijde van de bewaarplaats.
5.10.3. De toegangsdeuren mogen indien deze zich naast elkaar bevinden, nooit gelijktijdig zijn geopend.

Behoort bij koninklijk besluit van 19 oktober 1988, Stb. 503.

Mij bekend,

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
E. H. T. M. Nijpels

BIJLAGE 3

PRC 203 07-10-'76

		Verpakt		Onverpakt	
		Groot	Klein		
Prefab garages (?) in Loods			10.000		
Kg max. aanwezig			10.000		

PRC 206 02-02-'77

		Verpakt		Onverpakt	
		Groot	Klein		
Grote bunkers	10		1650		
Kleine bunkers	3	650			
Ompakruimte				250	
Kg max. aanwezig		1950	16500		

PRC 208 25-10-'77

		Verpakt		Onverpakt	
		Groot	Klein		
Grote bunkers	10		1650		
Kleine bunkers	3	650			
Mavo-garages	7		3000	500	of/of
Ompakruimte				250	
Kg max. aanwezig		1950	37500	3750	

PRC 215 14-12-'79

		Verpakt		Onverpakt	
		Groot	Klein		
Grote bunkers	10		7000	1650	of/of
Kleine bunkers	3	650			
Mavo-garages	7		2000	500	of/of
Ompakruimte				250	
Kg max. aanwezig		1950	84000	20250	

PRC 225 28-11-'89

		Verpakt		Onverpakt	
		Groot	Klein		
Grote bunkers	10		7000	1650	of/of
Kleine bunkers	3	650			
Mavo-garages	7		3000	500	of/of
Container	1		7000		
Ompakruimte				250	
Kg max. aanwezig		1950	98000	20250	of/of

PRC 22-04-'97

		Verpakt					
		1.1G	1.3G	1.4S/G	1.3G/1.4S/G	1.1G/1.3G/1.4S/G	
Grote bunkers	9			7000			
Grote bunkers	1		500	7000	500		of/of
Kleine bunkers	3		500	5000	500		of/of
Mavo-garages	7			2000			
Container	3			2000			
Kg max. aanwezig			2000	105000	2250		
Ompakruimte (onverpakt)		100			250	100	of/of
Kg max. aanwezig		100			250	100	of/of

PRC 19-07-'99

		Verpakt					
		1.1G	1.3G	1.4S/G	1.3G/1.4S/G	1.1G/1.3G/1.4S/G	
Grote bunkers	9			7000			
Grote bunkers	1		500	7000	500		of/of
Kleine bunkers	3		500	5000	500		of/of
Mavo-garages	7			3500			
Container	14			3500			
Kg max. aanwezig			2000	158500	2250		
Ompakruimte (onverpakt)		100		500	250	100	of/of
Kg max. aanwezig		100		500	250	100	of/of

BIJLAGE 4

BIJLAGE 4

Nadere beschouwing over de functionele eisen voor brandwerendheid.

Datum: 15-10-2000
Opsteller: 5.1.2e **PRC Bouwcentrum**

(Bewerking op basis van cursusboek Nibra cursus BM/ AHBM Preventie , Voorschriften voor Automatische Sprinklerinstallaties en Onderzoeksrapportage "Beheersbaarheid van Brand")

In de milieuvergunning van 1997 voor S.E. Fireworks (de revisievergunning) staan onder andere twee artikelen die komen uit en gelden voor Meldingsplichtige inrichtingen (S.E. Fireworks is een vergunningsplichtige inrichting)

Artikel 9.1
Teneinde een begin van brand effectief te kunnen bestrijden, moeten voldoende brandblusmiddelen of brandbestrijdingsinstallaties aanwezig zijn. Het bevoegd gezag kan ten aanzien van de aard, de capaciteit, het aantal, en de plaats van brandblusmiddelen of brandbestrijdingsinstallaties nadere eisen stellen.

Artikel 9.4
Een tot een inrichting behorend gebouw moet van een zodanige brandwerende constructie zijn dat, gelet op te verwachten vuurbelasting, in aanmerking nemende de in het gebouw aanwezige toestellen en stoffen, de daarin uitgevoerde werkzaamheden en de binnen de inrichting aanwezige brandpreventieve en brandrepressieve voorzieningen, alsmede de brandbestrijdingsmogelijkheden van de plaatselijke brandweer, in geval van brand overslag en doorslag daarvan naar niet tot de inrichting behorende gebouwen kan worden voorkomen. Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen ten aanzien van de hiertoe aan te brengen voorzieningen

Beide artikelen implicerenm dat er een maatgevend brandscenario wordt gezocht. Een brandscenario is een beschrijving van een reëel voorstelbare brand aan de hand van een aantal vooraf geselecteerde factoren die de ontwikkeling en het verloop van de brand bepalen, met als uitkomst de gevolgen van deze brand voor personen en de schade aan de inventaris en het gebouw als zodanig.
Bij de factoren die het ontstaan en de ontwikkeling van de brand beïnvloeden, kan ondermeer gedacht worden aan:

- de vuurbelasting
- de mate van brandvoortplanting
- de rookproductie
- mogelijke ontstekingsbronnen/ontstekingsrisico's

De beveiliging van de inrichting moet zijn gericht op de maatgevende scenario's, dat wat zeggen: de scenario's met de grootste effecten en de grootste waarschijnlijkheid van optreden. De vergunning van 1997 geeft toestemming tot het in werking hebben van een inrichting met een opslag van vuurwerk klasse 1.3 , 1.4 en 1.1 volgens onderstaande tabel.

Wet Milieubeheer
PRC 255

		Verpakt					
		1.1G	1.3G	1.4S/G	1.3G/1.4S/G	1.1G/1.3G/1.4S/G	
Grote bunkers	9			7000			
Grote bunkers	1		500	7000	500		of/of
Kleine bunkers	3		500	5000	500		of/of
Mavo-garages	7			2000			
Zeecontainer	3			2000			
	Kg max aanwezig		2000	105000	2250		
Ompakruimte (onverpakt)		100			250	100	of/of
	Kg max aanwezig	100			250	100	of/of

Indien voor de bepaling van de benodigde brandpreventieve maatregelen het begrip vuurbelasting nader was onderzocht middels het door bureau SAVE opgestelde reken- & beslismodel "Beheersbaarheid van brand" was een zwaardere beveiliging gerealiseerd. Op basis van dit reken en beslismodel "Beheersbaarheid van brand" was men in staat geweest de beveiliging van S.E. Fireworks integraal te regelen binnen een set van organisatorische, bouwkundige en installatie technische eisen.
Op grond van een onderzoek "Beheersbaarheid van brand" was aan het licht gekomen dat de vuurbelasting erg hoog is. Voorbeeld: 7000 kg Vuurwerk met een gemiddelde vuurbelasting van circa 19 MJ/Kg (aanname) resulteert in een maatgevende vuurbelasting van 3000 000 / (7000 KgV/) = 42,85 m2 maximaal oppervlakte van een brandcompartiment. In werkelijkheid was een compartiment in de voorraadbunker slechts 15,2 m2 groot. De oppervlakte van een brandcompartiment voldoet dus aan het gestelde. Belangrijk is welke maatregelen daarbij horen. De maatgevende vuurbelasting bedraagt : 7000 KgV/m2 / 15,2 m2 = circa 460 KgV/m2

Binnen het reken- & beslismodel werkt men met de aanname dat 1 Kg Vurenhout equivalent (een rekenkundige eenheid met 19 MJ per Kilogram) overeenkomt met een brandduur van 1 minuut bij een brand met 0,3 MW vermogen.

De beveiliging moet dus rekening houden met een brand die theoretisch het vermogen heeft om gedurende circa 8 uur te branden. Het is vrijwel uitgesloten dat de deuren van de Mavo-boxen en containers hieraan kunnen voldoen. Een brandwerendheid van 30 minuten zoals geëist is onvoldoende om met een normale inzet van een TAS (tankauto spuit) de brand op tijd brandmeester te krijgen. Een logische maatregel is het plaatsen van een automatisch blussysteem aangezien de brand dag en nacht kan optreden.

Een automatisch blussysteem dient te worden gemaakt conform de daarvoor bedoelde opslag. Dit resulteert in een minimum gevaarsklasse en een maximum sproeivlak .
Een snelle beoordeling van de VAS (Voorschriften voor Automatische Sprinklerinstallaties) leert dat een hoge gevaarsklasse (HP 4 Deluge) voor vuurwerkfabricage benodigd is. Voor vuurwerk opslag geldt alleen al op basis van de vuurbelasting (een vuurbelasting van meer dan 4200 MJ/m2 of meer dan 220 Kg vurenhout per m2 = zeer hoge vuurbelasting) een automatische sprinkler van de hoogste orde noodzakelijk is.
S.E. Fireworks heeft op tekening bij de oprichtingsvergunning (1977) en de bouwaanvraag (1976) voor de vuurwerkvoorraadcellen aangegeven dat er een handbediend blussysteem wordt gerealiseerd. Hieraan zijn door de vergunningsverleners vervolgens nooit inhoudelijk eisen aan gesteld. Wel heeft men herhaaldelijk verwezen naar de brandweer om inhoudelijk advies in te winnen. Hiervan is in de

dossiers geen bewijs aangetroffen dat enig moment om advies inzake de installatie is gevraagd door Bouw- & Woningtoezicht of de Milieuafdeling.

Om de effecten van een brand te beheersen bij een beperkte brandcompartimentering is blussing essentieel. Een bijzondere aandacht voor een vroegtijdige melding en detectie van de brand had prioriteit moeten hebben. De vergunningsverlener had inzake de vroegtijdige melding van de brand een automatische brandmeldinstallatie conform NEN 2535 kunnen eisen. Daarmee bewerkstelligd dat een automatische melding van de brand direct bij de brandweer binnen was gekomen. Wanneer hier afspraken over zouden zijn gemaakt had dit direct opgevolgd kunnen worden door een pakket van repressieve maatregelen.
Een automatische blusinstallatie die gedimensioneerd was op de aard van de opslag van vuurwerk had in vele gevallen de brand kunnen beheersen en/of blussen. Door een gecertificeerde installatie te eisen hadden ook verzekeraars en brandweer preventie medewerkers informatie verkregen omtrent de vuurbelasting en de mate van onderhoud. In ieder geval was er dan halfjaarlijkse controle gerealiseerd op de technische integriteit van de installatie en de werkelijke opslagconfiguratie van de hoeveelheid en soort van vuurwerk.

BIJLAGE 6

Bronvermelding Ruimtelijke Ordening

PRC nr.	Datum	Titel
LCI 0259	26-08-85	Bestemmingsplan Tollensstraat 20, Bouwdienst Gemeente Enschede
LCI 0259	17-10-85	Inzending vastgesteld bestemmingsplan van Gemeente Enschede aan Gedeputeerde Staten van Overijssel
LCI 0259	07-11-85	Brief Gedeputeerde Staten aan Gemeente Enschede
LCI 0259	10-12-90	Nota van Economische Zaken/Bouwdienst aan B&W Enschede
LCI 0259	19-12-90	Agendapunt voor vergadering B&W
LCI 0259	19-12-91	Brief Adviesbureau aan Bouwdienst Enschede
LCI 250	Datum onbekend	Van Adviesbureau Wijkstructuurschets Enschede Noord en kaart met Potentiele Milieuhindersituatie per bedrijf
LCI 0259	12-11-92	Brief Bouwdienst aan leden op te richten werkgroep bestemmingsplan Enschede-Noord
LCI 0259	09-12-92	Brief Bouwdienst aan Werkgroepleden bestemmingsplan Enschede-Noord
LCI 0259	14-12-92	Verslag 1e vergadering werkgroep bestemmingsplan Enschede-Noord.
LCI 0259	17-12-92	Nota van Projectmanager Enschede-Noord aan overige leden werkgroep bestemmingsplan.
LCI 0259	06-01-93	Nota van Projectmanager Enschede aan overige leden werkgroep bestemmingsplan.
LCI 0259	11-01-93	Verslag aan leden werkgroep bestemmingsplan Enschede Noord.
LCI 0259	18-01-93	Verslag aan leden werkgroep bestemmingsplan Enschede-Noord.
LCI 0259	25-01-93	Verslag aan leden werkgroep bestemmingsplan Enschede-Noord.
LCI 0259	23-02-93	Brief B&W aan Raadscommissie ROVV
LCI 0259	13-04-93	Brief van Bouwdienst aan Gemeente
LCI 0259	13-05-93	Brief van Min. Vrom RPD IRO Oost aan Gemeente Enschede
LCI 0259	07-09-93	Stuk ingediend door Adviesbureau aan Gemeente Enschede betreffende bestemmingsplan Enschede-Noord
LCI 0259	08-09-93	Inspraakverslag B&W Bestemmingsplan Enschede-Noord
LCI 0259	08-09-93	Brief van Bouwdienst aan Gemeente
LCI 0259	07-10-93	Brief van De Jonge, Peters & Leppink advocaten aan Gemeenteraad Enschede
LCI 0259	18-11-93	Nota Projectmanager Enschede aan overige leden Werkgroep bestemmingsplan.
LCI 0259	24-01-94	Brief B&W aan Commissie Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en Verkeer
LCI 0259	31-01-94	Brief Bouwdienst aan Bouwcommissie
LCI 0259	21-02-94	Bestemmingsplan Enschede-Noord, Bouwdienst Gemeente Enschede
LCI 0259	17-03-94	Copij Tubantia, Twentse Courant en/of Staatscourant ivm publicaties
LCI 0259	14-09-94	Brief PPC aan G.S. Overijssel
LCI 0259	11-10-94	Brief Provincie van Overijssel aan Gemeenteraad Enschede
LCI 0259	17-03-95	Brief van Bouwdienst aan G.S. van Overijssel
LCI 0259	14-08-96	Brief van de Raad van State aan Gemeente Enscheden
LCI 0259	12-12-96	Brief van Bouw- en Milieudienst aan G.S. van Overijssel
LCI 0259	24-02-99	Brief van Provincie van Overijssel aan de Raad van Enschede

Bronvermelding op PRC nummer, Bouw

PRC nr.	Datum	Titel
201	10 juni 1976	Aanvraag bouwvergunning 5.1.2e
202	27 juli 1976	Hinderwet, verzoek vergunning – tevens beschrijving
203	03 september 1976	Brief college van Burgemeester en Wethouders aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel
204	07 oktober 1976	Brief burgemeester aan 5.1.2e
205	19 oktober 1976	Bouwvergunning
206	16 november 1976	Hinderwet proces-verbaal
207	29 november 1976	Brief burgemeester aan 5.1.2e
208	02 februari 1977	Hinderwetvergunning, datum beschikking
209	25 oktober 1977	Brief burgemeester aan 5.1.2e
210	06 september 1978	Brief van Smallenbroek aan gemeente Enschede
211	17 oktober 1978	Brief directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het college van Burgemeester en Wethouders
212	27 oktober 1978	Brief burgemeester aan 5.1.2e
213	02 maart 1979	Brief college van Burgemeester en Wethouders aan de directeur Openbare Werken en Volkshuisvesting
214	30 maart 1979	Brief directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting aan het college van Burgemeester en Wethouders
215	21 mei 1979	Brief van Smallenbroek aan het college van Burgemeester en Wethouders
216	23 mei 1979	Brief chef afdeling Bouw- en Woningtoezicht aan de chef van de afdeling Weg- en Waterbouw en de chef van de afdeling Stedebouw
217	31 mei 1979	Brief van Smallenbroek aan de afdeling Algemene Zaken van de Gemeente Enschede
218	29 juni 1979	Brief inspecteur van Volksgezondheid voor de Milieuhygiene aan het college van Burgemeester en Wethouders
219	27 juli 1979	Brief van de hoofdinspecteur van de Arbeid aan 5.1.2e
220	01 augustus 1979	Brief directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting aan college van Burgemeester en Wethouders
221	07 augustus 1979	Brief burgemeester aan Smallenbroek
222	09 augustus 1979	Openbare kennisgeving verzoek om Hinderwetvergunning
223	27 augustus 1979	Brief hoofd Bureau Hinderwetzaken namens de officier ex artikel 8 van de Hinderwet, directie Materieel Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders
224	10 september 1979	Hinderwet proces-verbaal
225	14 november 1979	Brief van de inspecteur van de Volksgezondheid aan het college van Burgemeester en Wethouders
226	14 december 1979	Hinderwetvergunning
227	08 juli 1982	Brief college van Burgemeester en Wethouders aan Kunstvuurwerkfabriek 5.1.2e
228	14 oktober 1982	Bouwvergunning

Bronvermelding op PRC nummer, Bouw

229	08 december 1982	Bouwvergunning
230	26 juni 1984	Aanvraag Bouwvergunning
231	08 december 1984	Bouwvergunning
232	6 maart 1985	Aanvraag bouwvergunning
233	24 juli 1985	Bouwvergunning
234	28 november 1989	Brief van het college van Burgemeester en Wethouders aan 5.1.2e
235	06 november 1991	Brief van de directeur van de Milieudienst aan 5.1.2e
236	06 december 1993	Brief van Milieudienst aan 5.1.2e
237	27 mei 1994	Brief van de directeur Mileudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunning Koninklijke Landmacht
238	14 juli 1994	Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel Koninklijke Landmacht aan de Milieudienst
239	12 augustus 1994	Brief van de directeur van de Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht
240	05 oktober 1994	Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders
241	24 november 1995	Controle opslag vuurwerk
242	12 januari 1996	Brief college van Burgemeester en Wethouders aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek
243	11 september 1996	Brief Smallenbroek aan de Bouw- en Milieudienst
244	23 september 1996	Brief directeur Bouw- en Milieudienst aan hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht
245	25 september 1996	Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan college van Burgemeester en Wethouders
246	06 november 1996	Aanvraag vergunning Wet milieubeheer
247	08 november 1996	Brief Bouw- en Milieudienst aan S.E. Fireworks
248	10 januari 1997	Brief van de directeur van de Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders aan 5.1.2e
249	21 januari 1997	Ontwerpbesluit Wet milieubeheer
250	22 januari 1997	Brief van een bewoner van de Renbaanstraat Enschede aan het college van Burgemeester en Wethouders
251	23 januari 1997	Openbare kennisgeving ontwerp-besluit Wet milieubeheer
252	28 januari 1997	Toezending ingebrachte bedenking aan Smallenbroek door de directeur van de Bouw- en Milieudienst, namens het college van Burgemeester en Wethouders
253	10 februari 1997	Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke

Bronvermelding op PRC nummer, Bouw

		Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders
254	24 februari 1997	Brief van de directeur van Bouw- en Milieudienst aan functionaris van de directie Materieel Koninklijke landmacht
255	22 april 1997	Vergunning Wet milieubeheer
256	24 april 1997	Openbare kennisgeving besluit Wet milieubeheer
257	01 mei 1997	Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders.
258	16 juni 1998	Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders, functionaris van de Bouw- en Milieudienst, 5.1.2e
259	07 oktober 1998	Brief van S.E. Fireworks aan de Bouw- en Milieudienst
260	17 november 1998	Brief van de Bouw- en Milieudienst aan een functionaris van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht
261	25 januari 1999	Brief van de Bouw- en Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht
262	09 februari 1999	Brief 5.1.2e nieuwbouw
263	23 februari 1999	Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders
264	31 maart 1999	Aanvraag vergunning Wet milieubeheer
265	10 mei 1999	Ontwerp-besluit Wet milieubeheer
266	12 mei 1999	Openbare kennisgeving ontwerp-besluit
267	18 mei 1999	Brief hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel van de Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders
268	19 juli 1999	Besluit Wet milieubeheer
269	21 juli 1999	Openbare kennisgeving besluit
270	09 september 1999	Brief van de Bouw- en Milieudienst aan het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen Koninklijke Landmacht
271	07 december 1999	Brief van het hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen namens de directeur Materieel Koninklijke Landmacht aan het college van Burgemeester en Wethouders
272	04 januari 2000	Brief hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst namens het college van Burgemeester en Wethouders aan S.E. Fireworks

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e ...
Datum: 16-10-00 20.52
Onderwerp: Enschede-overleg 16/10

Collega's,
Op 16/10 hebben we weer ons Enschede-overleg gehad van de VROM-Inspecties in Oost.

Hierbij de afspraken :

-Inspectie-onderzoek vuurwerkramp
* IRO en IVH leveren uiterlijk woensdag 18/10 aan 5.1.2e een toelichting/onderbouwing m.b.t. :
Hoe is het 2e lijns toezicht uitgevoerd voor hun onderdeel en welke activiteiten zijn waarom wel of niet uitgevoerd (**actie** 5.1.2e **en** 5.1.2e
* In het kader van het plan van aanpak kabinetsstandpunt vuurwerk organiseert de IMH een bijeenkomst met betrokken beleidsdirecties. (**actie IMH**).
De IRO en IVH geven aan de IMH door welke directie voor hun onderdeel daarbij moet zijn (**Actie** 5.1.2e **en** 5.1.2e

- Beleid.
* Voortgangsbrief aan 2e kamer in concept gereed.
Definitieve wordt weer verspreid (**actie** 5.1.2e).

- Nazorg/wederopbouw
* Het punt van het bouwen zonder vergunningen dat in eerste instantie door Enschede bij het"loket" is aangegeven als knelpunt waarvoor de gemeente onvoldoende menskracht heeft, zal nog weer door IVH-Ov worden nagetrokken (**actie** 5.1.2e in overleg met 5.1.2e 5.1.2e

Groeten,
5.1.2e

Staatstoezicht bouwregelgeving

In de eerste twee paragrafen wordt het wettelijk kader geschetst voor de handhaving van bouwregelgeving. In de laatste paragraaf worden conclusies getrokken met betrekking tot de taken en verantwoordelijken met betrekking tot de handhaving van de bouwregelgeving in het algemeen en de ramp in Enschede in het bijzonder voor wat het staatstoezicht door de Inspectie Volkshuisvesting betreft.

2.1 Eerstelijns toezicht (op de burger)

Om de gemeentelijke handhavingsopgave in beeld te brengen is een onderscheid gemaakt tussen de preventieve handhavingstaak (de bouwvergunningverlening) en de repressieve handhavingstaak (toezicht op de naleving van voorschriften na verlening van de bouwvergunning bij bestaande bouw).

2.1.1 Preventieve handhaving

De preventieve handhavingstaak vindt zijn basis in de artikelen 40 en 44 van de Woningwet. Op grond van artikel 40 is het verboden om te bouwen zonder of in afwijking van een bouwvergunning van burgemeester en wethouders. Via het imperatief-limitatief stelsel uit artikel 44 van de Woningwet moeten burgemeester en wethouders ingekomen bouwaanvragen preventief toetsen aan het Bouwbesluit, het bestemmingsplan, redelijke eisen van welstand en de bouwverordening. Bij strijd met een van deze toetscriteria moeten burgemeester en wethouders de gevraagde vergunning weigeren en mag er niet worden gebouwd. Als er zich geen weigeringsgrond voordoet moeten burgemeester en wethouders de bouwvergunning verlenen. Het betreft hier derhalve een gebonden beschikkingsbevoegdheid.

Gezien de vormgeving van het imperatief-limitatief stelsel, behoort een integrale toets aan alle toetscriteria plaatsvinden. Er kan geen sprake zijn van een selectieve of steekproefsgewijze invulling van de preventieve handhavingstaak.

2.1.2 Repressieve handhaving

Handhaving in de repressieve sfeer vindt eveneens zijn basis in artikel 40 van de Woningwet. Indien er wordt gehandeld in strijd met het verbod uit dit artikel om te bouwen zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders, geeft artikel 125 van de Gemeentewet de bevoegdheid om met toepassing van bestuursdwang, een voorbeeld hiervan is het stil leggen van de werkzaamheden, of een dwangsom handhavend op te treden. Het in dit verband uit te oefenen toezicht is geregeld in artikel 100 van de Woningwet.

Daarnaast kent de Woningwet een specifiek aanschrijfinstrumentarium waarmee de desbetreffende eisen uit het Bouwbesluit, alsmede de welstandseisen voor de bestaande bouw, nageleefd kunnen worden. Ten aanzien van bestaande woningen bestaat in dit verband de plicht om aan te schrijven indien er wegens strijd met het Bouwbesluit of uit andere hoofde noodzakelijke voorzieningen getroffen moeten worden. Bij de bepaling van de status "ongeschikt voor bewoning" en "noodzakelijke voorzieningen" heeft de gemeente de mogelijkheid om zelf te oordelen. Artikel 13 geeft burgemeester en wethouders in dit verband een specifieke onderzoekstaak. Op grond van dit artikel moeten burgemeester en wethouders nagaan welke woningen ongeschikt zijn voor bewoning en welke woningen en andere gebouwen of bouwwerken voorzieningen behoeven in verband met strijd met het Bouwbesluit

(toezicht op de bestaande gebouwen voorraad). Anders dan bij de preventieve handhavingstaak, laat de repressieve handhavingstaak een ruimere beleidsvrijheid om het handhavingstoezicht in te vullen.

2.2 Tweedelijnstoezicht (op de gemeente)

De Woningwet voorziet in een staatstoezicht op de volkshuisvesting. Daarnaast kent de Gemeentewet een algemene taakverwaarlozingsregeling waarbij gedeputeerde staten de taken van burgemeester en wethouders overnemen.

2.2.1 Tweedelijns staatstoezicht

Op grond van artikel 93 van de Woningwet dient er een staatstoezicht te zijn op de volkshuisvesting. Naast het verrichten van onderzoek naar de staat van de volkshuisvesting heeft dit staatstoezicht tot taak om de wetten en de krachtens die wetten gegeven voorschriften op het gebied van de volkshuisvesting te handhaven, voor zover terzake geen andere wettelijke regeling geldt. Dit staatstoezicht is opgedragen aan de Inspectie voor de Volkshuisvesting.

Alhoewel niet concreet omschreven heeft de wetgever met artikel 93 een beperkte vorm van tweedelijnstoezicht bedoeld. Beperkt omdat dit toezicht alleen de volkshuisvesting kan betreffen en dus alleen toeziet op woningen en niet op andere gebouwen en bouwwerken.

Een bevestiging hiervan wordt gevonden in de Memorie van toelichting (1996) bij dit artikel. De toelichting spreekt over een uitbreiding van het staatstoezicht met sta-woonwagens en standplaatsen, terwijl het voorheen alleen het begrip 'volkshuisvesting' betrof.
A contrario redenerend (een gebruikelijke wetsuitleg) vallen niet-woongebouwen en andere bouwwerken dus niet onder het staatstoezicht, zoals bedoeld in artikel 93.

Nog van belang is de relatie met artikel 2 van de Woningwet, waarin wordt gesproken over een AMvB betreffende voorschriften omtrent het bouwen van woningen, woonketen, woonwagens en andere gebouwen (Bouwbesluit). Dit is een versterking van de a contrario-redenering: andere (dan woon) gebouwen zijn hier bewust wel genoemd en in artikel 93 niet.

Ook al is artikel 93 niet van toepassing op andere gebouwen, dan is over de toezichtstaak op het gebied van de volkshuisvesting nog het volgende te zeggen:
Om de toezichttaak ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren stelt de Woningwet het staatstoezicht geen specifieke bevoegdheden en sancties ter beschikking. De wettelijke status van de inspecteur van de volkshuisvesting gaat niet verder dan het recht van een belanghebbende. In die hoedanigheid bezit hij alleen het recht om bezwaar- en beroep in te stellen tegen de door burgemeester en wethouders genomen besluiten. In dit verband kan de inspecteur een college van burgemeester en wethouders ook verzoeken om handhavend op te treden. Er ontbreken bevoegdheden voor de inspectie om in te grijpen indien gemeenten structureel hun taken verwaarlozen. De (wettelijke) positie van het tweedelijns staatstoezicht is dusdanig dat vooral langs de weg van ambtelijke en bestuurlijke beïnvloeding bereikt moet worden.

Artikel 98 betreft de informatieplicht welke een gemeente heeft t.o.v. de Inspecteur van de Volkshuisvesting. Ook hier betreft het alle informatie, 'de volkshuisvesting betreffende'. Het gaat hier dus eveneens niet om andere gebouwen.

In de praktijk betreft die informatie uitsluitend de woningen zelf en het gebruik daarvan, bestaand en nieuwbouw. En dan doorgaans op lokaal en regionaal woningmarktniveau.

Artikel 99 bepaalt dat er bij AMvB nadere voorschriften worden gegeven over de inrichting van het staatstoezicht op de volkshuisvesting. Het betreft hier het Organisatiebesluit Volkshuisvesting. Ook in deze AMvB worden echter geen nadere bevoegdheden gegeven ter invulling van de handhavingstaak. Verder is het op grond van artikel 100, lid 4, mogelijk om bij AMvB voorschriften te geven omtrent het uitoefenen van toezicht op de naleving van de bij het Bouwbesluit gegeven voorschriften. Deze AMvB is er nooit gekomen.

2.2.2. Tweedelijns provinciaal toezicht

De in artikel 124 van de Gemeentewet opgenomen taak van gedeputeerde staten om in de plaats te treden van burgemeester en wethouders, indien sprake is van taakverwaarlozing van opgedragen medebewindstaken, kan ook aangemerkt worden als een vorm van tweedelijnstoezicht. Indien burgemeester en wethouders hun taken op het terrein van de bouwvergunningverlening niet naar behoren uitvoeren, moeten gedeputeerde staten deze taken dus overnemen. Dat betekent dat gedeputeerde staten bouwvergunningen moeten gaan verlenen en het toezicht op de naleving zullen moeten uitvoeren. Ingevolge artikel 135 van de Gemeentewet zijn gedeputeerde staten daarbij ook bevoegd om bestuursdwang toe te passen ter sanctionering van geconstateerde overtredingen. Deze vorm van tweedelijnstoezicht is tot op heden nog nooit toegepast en gezien de enorme uitvoeringsproblemen die toepassing van het middel voor de provincie met zich meebrengt, ligt het ook niet voor de hand dat het ooit zal worden toegepast.

2.3 Conclusies

Het algemene uitgangspunt van de huidige wetgeving is dat de verantwoordelijkheid voor de handhaving van voorschriften zoveel mogelijk bij de uitvoerende organen wordt gelegd. Bij de bouwregelgeving ligt de eerstelijns handhavingstaak (het toezicht op de burger) dus bij burgemeester en wethouders. Daarnaast bestaat er een tweedelijnstoezicht (toezicht op de gemeente) dat zich specifiek richt op de volkshuisvesting. Deze taak rust op de Inspectie voor de Volkshuisvesting. Als sluitstuk is er tenslotte nog een algemene taak voor gedeputeerde staten om medebewindstaken van burgemeester en wethouders over te nemen indien zij deze taken niet of niet naar behoren uitvoeren.

Ten aanzien van de gemeentelijke (eerstelijns) handhavingstaak moet geconcludeerd worden dat de preventieve handhavingstaak (vergunningverlening) zodanig is vorm gegeven dat daarbij geen beleidsvrijheid bestaat. Bij alle bouwaanvragen behoort de voorgeschreven toets aan alle aspecten van de regelgeving plaats te vinden. De repressieve handhavingstaak is vrijblijvender omschreven en laat op onderdelen (onbewoonbaar verklaringen en noodzakelijke voorzieningen) ruimere beleidsvrijheid om het handhavingstoezicht in te vullen.

Ten aanzien van het tweedelijns staatstoezicht op de bouwregelgeving door de Inspectie voor de Volkshuisvesting kan gesteld worden dat deze in vrij algemene termen is vastgelegd in de woningwet, waarbij er verder geen wettelijke bevoegdheden zijn opgenomen. De bandbreedte van dit tweedelijnstoezicht is beperkt tot het beleidsveld van de volkshuisvesting. Dit beleidsveld heeft betrekking op woningen en niet op gebouwen of bouwwerken niet zijnde

woningen. Geconstateerd wordt dat volgens het wettelijk kader het staatstoezicht op de bouwregelgeving betrekking heeft op woningen en niet op overige gebouwen of bouwwerken.

Met betrekking tot de ramp in Enschede is de conclusie dat het Rijk, in casu de Inspectie Volkshuisvesting, geen toezichthoudende taak heeft of had op de geëxplodeerde vuurwerkfabriek. Het betreft een gebouw of bouwwerk niet zijnde een woning, en deze categorie bevindt zich buiten de toezichtscompetentie van de Inspectie Volkshuisvesting.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Pels Rijckenstraat 1
6814 DK Arnhem
Interne postcode
Tel : 026 3528495
Fax: 026 3528499

5.1.2e

MB 3/10

kan je hier wat mee?

5.1.2e

Rijksplanologische Dienst
Inspectie Ruimtelijke Ordening Oost

Inspectie Volskhuisvesting Gelderlan
mevrouw 5.1.2e
Postbus 750
6800 AT Arnhem

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
		V.M	3 oktober 2000

Onderwerp

afschriften

Bijgaand zend ik u -als afgesproken in RMT van 2 oktober jl. .-ter vertrouwelijke kennisname- een afschrift van mijn schrijven aan Twijnstra Gudde over onderzoek t.b.v. commissie Oosting.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Bijlagen: 1.

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld dat u bij bezoek aan een VROM-kantoor gebruik maakt van het openbaar vervoer.
VROM 11

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Pels Rijckenstraat 1
6814 DK Arnhem
Interne postcode
Tel : 026-35.28.495
Fax: 026-35.28.499

Rijksplanologische Dienst
Inspectie Ruimtelijke Ordening Oost
Inspectie Ruimtelijke Ordening-Oost

Twijnstra Gudde
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 907
3800 AX Amersfoort

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
		HV/337	27 september 2000

Onderwerp

decorschets werkzaamheden IRO-Oost

VERZONDEN 2 7 SEP. 2000

Geachte heer 5.1.2e

Naar aanleiding van bovenvermeld onderwerp heeft u op 23 augustus jl. een gesprek gehad met de heer 5.1.2e RPD: afdeling Bestuurszaken, en mevrouw 5.1.2e en de heer 5.1.2e, beiden van RPD: IRO-Oost.
Door mevrouw 5.1.2e zijn u daarna enkele stukken, waar u om heeft gevraagd, toegestuurd.

Recentelijk hebben wij per E-mail van mevrouw 5.1.2e uw concept-verslag toegezonden gekregen, waarop namens ons drieën door mevrouw 5.1.2e per E-mail is gereageerd. Volledigheidshalve voeg ik deze reactie - geprint - toe. Zoals u aan onze opmerkingen kunt zien, is door ons veel gecorrigeerd en/of toegevoegd. Ik ga er daarbij vanuit dat u alle opmerkingen overneemt, omdat u anders een verkeerd beeld schetst voor de Commissie Oosting. Graag verneem ik dit van u omdat ik anders het door ons aangepaste verslag rechtstreeks aan de Commissie Oosting toezend. Ik ga er namelijk vanuit dat de Commissie Oosting zoveel deskundigheid bezit om een en ander naar waarde te kunnen inschatten.

Ik dank u tenslotte voor het prettige gesprek t.o. op 23 augustus jl. en de aanzet voor verslaglegging.

Hoogachtend,

5.1.2e

Bijlagen: 2

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld dat u bij bezoek aan een VROM-kantoor gebruik maakt van het openbaar vervoer.

Vertrouwelijk, concept

Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

Verslag

Bijeenkomst	Oriënterend gesprek Inspectie Volkhuisvesting Overijssel in het kader van decorschets vergunningverlening en handhaving (GESP2c)
Plaats	Zwolle
Datum	17 augustus 2000
Aanwezig	IVH Overijssel: 5.1.2e Twynstra Gudde: 5.1.2e
Afwezig	--

1 Doel

Twynstra Gudde is voor de commissie Oosting bezig met het maken van een decorschets. Hierin wordt onder andere geschetst hoe de vergunningverlening, de handhaving en het toezicht hierop momenteel is geregeld in Nederland. Om een beeld hiervan te krijgen is een gesprek gevoerd met Inspectie Volkshuisvesting Overijssel te Zwolle.

2 Functie en werkzaamheden gesprekspartners

De heer 5.1.2e is regiocoördinator teven kantoorcoördinator bij de Inspectie Volkshuisvesting Overijssel.
De heer 5.1.2e is één van de tien adviseurs bij de Inspectie Volkshuisvesting Overijssel en eerste aanspreekpunt voor de bouwregelgeving.

3 Takenpakket en bevoegdheden IVH

De inspectie Volkshuisvesting (IVH) speelt een belangrijke rol in het kader van het tweede lijns toezicht op de toepassing en uitvoering van de bouwregelgeving. Deze rol vormt een onderdeel van de handhavingstaak op grond van de Woningwet. Het rijkstoezicht met betrekking tot de handhaving bouwregelgeving is een taak van de IVH, die is gebaseerd op de artikelen 93 t/m 99 van de Woningwet, waarin het zogenaamde 'staatstoezicht op de volkshuisvesting' is geregeld.

Er is geen hoofdinspectie Volkshuisvesting. Alle regionale inspecteurs rapporteren via de Directeur-Generaal van de Volkshuisvesting aan de Staatssecretaris en dragen ook bij aan de ontwikkeling van het beleid. Verwacht wordt dat medio 2002 er alleen nog maar één integrale inspectie zal zijn (IMH, RO, IVH).

Artikel 17 geeft de Burgemeesters en Wethouders de bevoegdheden om eerste lijnstoezicht te houden op de gebouwen.
Het staatstoezicht wordt via de Minister van VROM opgedragen aan de Inspecteurs en de aan hen toegevoegde ambtenaren. De adviseurs van de Inspectie voeren tweedelijnstoezicht uit naar de staat van de volkshuisvesting en het handhaven van de wetten en de krachtens die wetten gegeven voorschriften, onder andere op het gebied van bouwregelgeving.

3.1 Inspectierapporten

Jaarlijks wordt de werkwijze van enkele (ca. 50) gemeentes doorgelicht op het gebied van vergunningverlening voor het bouwen van woningen en woongebouwen. Daarvan wordt door IVH een landelijke rapport over bouw wet- en regelgeving opgesteld. In 1996 en in 1999 is zo'n rapport opgesteld. Momenteel wordt aan het rapport van 2000 gewerkt. In de landelijke rapportage 1999 zijn de bevindingen van de gemeente Enschede verwerkt. Het dossieronderzoek bij deze gemeente heeft in 1999 plaatsgevonden.

Binnen het jaarlijkse inspectieonderzoek vindt er een zogenaamde materiële- en beleidstoets plaats. Bij de materiële toets richt het onderzoek zich op de inhoud van het bouwbesluit (veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en energiezuinigheid).
De materiële toets wordt sinds een aantal jaren door een extern bureau, PRC Bouwcentrum, uitgevoerd. PRC beoordeelt of de (noodzakelijke technische) gegevens aanwezig/voldoende zijn voor het kunnen toetsen aan het Bouwbesluit en toetst vervolgens zelf de aanwezige gegevens aan het Bouwbesluit. Tot slot is er een controle door PRC naar uitvoering op de bouwplaats. De bevindingen van PRC zijn verwerkt/opgenomen in de rapportage.
De beleidstoets wordt door IVH zelf verricht. IVH toetst de verlening van vergunningen door gemeenten op doelmatigheid en rechtmatigheid, het functioneren van toezicht-en aanschrijvingsbeleid en de bouwregistratie.

Bij het jaarlijkse inspectieonderzoek worden ongeveer 18 dossiers per gemeente doorgenomen. Daarvan zijn er slechts 1 of 2 utiliteitsbouw. Door de aanname dat utiliteitsbouw een zelfde regiem kent, voorschriften Bouwbesluit, kan de IVH van deze bouw de verlening van vergunningen toetsen. De 18 dossiers worden (ondanks dat het a-select zou moeten gebeuren) selectief gekozen om het grootste rendement uit de onderzoeken te halen.

Het Regionaal Management Team verricht jaarlijks een integraal (Milieu, RO en Volkshuisvesting) onderzoek naar vergunningverlening bij een drietal gemeenten. De heren 5.1.2e verwachten dat over 2 jaar alleen

nog maar integrale studies verricht gaan worden. De afzonderlijke studies worden daar dan in opgenomen.
Gevraagd wordt of bij een integrale toets de materiële toets ook de technische voorschriften gecontroleerd worden. De heer 5.1.2e geeft aan dat bij de materiële toets de technische voorschriften op aanwezigheid gecontroleerd worden en dat gelet wordt op de beoordeling door de gemeente van de bouwtechnische gegevens en het voldoen aan de eerstelijnsnormen en controle van het bouwwerk. Daarbij valt op dat de grotere bouwer/aanvrager zelf een toets aan het Bouwbesluit indient, compleet met de vereiste gegevens en dat de kleinere of eigen bouwers moeite hebben met het indienen van deze gegevens. In het eerste geval heeft de gemeente het gemak van door de aanvrager geleverde toets Bouwbesluit (inclusief de daarbij behorende stukken) en in het tweede geval worden veel vereiste technische gegevens gemist in het dossier van een verleende vergunning.
Voor de bepaling/eis (grenswaarde) wordt in het Bouwbesluit regelmatig verwezen naar voor de bouwpraktijk opgestelde bepalingsmethoden. Deze methoden zijn neergelegd in de NEN's.

Gevraagd wordt of IVH ook het gebruik van de art. 19 procedure inspecteert. IVH bekijkt inderdaad of de art. 19 procedure conform regelgeving is verlopen alhoewel dit niet formeel tot haar werkzaamheden behoort. Dit doen zij als het ware als een service voor de Inspectie RO.

4Woningwet, bouwbesluit, bouwverordening en de rol van de brandweer

Op grond van art 2 Woningwet worden bij of krachtens AMvB, het zogenaamde Bouwbesluit, uit het oogpunt van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu technische voorschriften gegeven omtrent het bouwen van woningen, woonketen, woonwagens en andere gebouwen. Het Bouwbesluit bevat alle technische voorschriften omtrent het bouwen van bouwwerken en omtrent bestaande bouwwerken. Het Bouwbesluit is een toetsingsnorm voor alle bouwaanvragen.

De gemeente mag geen nadere technische eisen stellen aan het bouwbesluit (zie art. 122/123 Ww). De gemeente heeft wel de bevoegdheid om extra eisen toe te voegen. Te denken valt bijvoorbeeld aan welstandseisen (kleur of vorm van gebouwen). De gemeente geeft uitvoering aan het bouwbesluit middels de bouwverordening. De juridische basis van de bouwverordening ligt in art 8 Woningwet waarin is bepaald dat de gemeenteraad een bouwverordening moet vaststellen. Een bouwverordening geeft nadere invulling van voorschriften en mag uitsluitend die voorschriften bevatten die in art 8 zijn aangegeven. Daarin worden eisen m.b.t. het gebruik van gebouwen, de werkwijze van bouwen en slopen, de aanleg- , de bouw- en de sloopvergunning en de meldingen vastgelegd. De bouwverordening kent twee adviescollege's, de welstand en de

brandweer. Vooral de brandweer is een adviescollege dat zeer dynamisch is en waarbij het beleid steeds geactualiseerd wordt.

In geval van utiliteitsbouw dient de brandweer altijd bij de vergunningverlening advies uit te brengen. Wat betreft woongebouwen moeten de richtlijnen van het bouwbesluit (afkomstig van de inspectie brandwezen) aangehouden worden. Deze richtlijnen zijn altijd preventief (bouwtechnisch) van aard en niet repressief.

Tussen het brandweerwezen en de Inspectie Volkshuisvesting vindt geregeld overleg plaats op regionaal gebied.

5Toezicht Ww door de jaren heen

In de jaren 70 hebben er op het gebied van de bouwregelgeving veel veranderingen voorgedaan. Momenteel wordt weer gewerkt aan zo'n grote wijziging in de bouwregelgeving. Het voornemen is een vereenvoudiging van regelgeving, gedacht wordt dat gehele bouwdelen aan eisen moeten voldoen in tegenstelling tot de huidige regelgeving waarbij de keuze en toepassing van materialen het uitgangspunt is.

6Landelijk beeld uitvoering vergunning- en handhavingstaken gemeenten 1999

Uit het inspectieonderzoek 1999 zijn de volgende conclusies te trekken:

- de handhaving door gemeenten van de bouwregelgeving krijgt een onvoldoende. Dit is het beeld dat naar voren komt uit het onderzoek verricht door alle Inspecties Volkshuisvesting onder 50 gemeenten in 1999
- het toetsen aan het Bouwbesluit is mager te noemen: gebrekkige dossiervorming over bodemonderzoek, onvoldoende toets op constructieve veiligheid en gezondheid en een onvolledig inzicht in de energieprestaties (EPC)
- het toetsen aan de gemeentelijke bouwverordening is - voor zover daar zicht op is - matig. Bij sloopvergunningen worden de voorschriften van Asbestverwijderingsbesluit onvoldoende gehanteerd.

Circa 90% van de gemeenten werkt met de model bouwverordening van het VNG

- de controle tijdens en na de bouw is onvoldoende en geschiedt niet systematisch
- de gemeentelijke organisatie rond vergunningverlening en handhaving is zwak en ondoorzichtig, waardoor zowel eerste- als tweedelijns handhaving bemoeilijkt wordt. Er ontbreken veel gegevens inzake de toetsing, maar ook inzake de behandelingsprocessen. Iedere gemeente heeft haar eigen interne en administratieve organisatie voor vergunningverlening. Ook de vergunningaanvragen verschillen per gemeente en zijn veelal afgeleiden van

het VNG-model
- ondanks het feit dat er in de praktijk geen aanleiding is te veronderstellen dat de kwaliteit van de bouw in ernstige mate in het geding is, is de handhaving van de bouwregelgeving een punt van zorg.

7 Beeld uitvoering Enschede

Het inspectieonderzoek volkshuisvesting in Enschede heeft in 1999 plaatsgevonden. Op basis van dit onderzoek hebben zowel de heren 5.1.2e als 5.1.2e een positief beeld van de gemeente Enschede. Zowel op doelmatigheid als rechtmatigheid wordt goed gescoord. Enschede verleent tijdig en volgens de procedures vergunningen. Op het gebied van buitentoezicht zou Enschede echter wel beter kunnen scoren. Dit beeld is overigens in vrijwel iedere gemeente zichtbaar.

De gemeentelijke rapportage, naar aanleiding van het inspectieonderzoek 1999 in Enschede, verwacht de inspectie dit najaar af te ronden.

Gevraagd wordt of de Inspectie ook gekeken heeft naar verleende/ of te verlenen bouwvergunningen. Deze vraag wordt gesteld omdat bij SEF ook mavo-boxen stonden waarvoor nooit een vergunning is verleend. De vraag is of bij dossieronderzoek van bijvoorbeeld SEF deze zaken door de Inspectie geconstateerd zouden kunnen worden. De heer 5.1.2e geeft aan dat zowel voor de beleidstoets als de materiële toets 1999, een selectie is gemaakt uit de verleende vergunningen in de periode 1998 en eerste helft 1999. De mavo-boxen dateren uit een eerdere periode, bovendien maakt een onderzoek naar gebruik en/of er een vergunning is verleend voor bestaande bouw geen deel uit van het hier bedoelde onderzoek.

8 Uitgereikte stukken

Van de IVH-Overijssel zijn de volgende documenten ontvangen:
- Tweedelijnsinspectie bouwregelgeving; invulling handhavingstaken IVH op grond van de Woningwet van september 1995
- Inspectieonderzoek bouwregelgeving 1999
- Inspectieonderzoek bouwregelgeving 2000
- Inspectie Volkshuisvesting handhavingsvisie van september 1996
- organisatieschema (wordt nog nagestuurd).
-
-

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e.
Datum: 14-9-00 9.16
Onderwerp: Werkgroep Enschede 12/9

Collega's,
Op 12 september is weer een bijeenkomst van de Werkgroep Enschede geweest.Hierbij een korte weergave van een aantal punten daaruit.

- Vuurwerkbeleid.
* Minister is akkoord met het voorgestelde interim-beleid wat betreft de vergunningverlening voor vuurwerkbedrijven.
Ik zal het stuk aan jullie doen toekomen (actie 5.1.2e).
* Minister is ook akkoord met de hoofdlijnen voor het nieuwe vuurwerkbeleid in zijn totaliteit (vuurwerkbesluit).
Inhoudelijk betekent dit o.a. dat de importeur verantwoordelijk moet worden voor de etikettering. De provincies krijgen de vergunningverlening en handhaving bij vuurwerkbedrijven.
De voorstellen van VROM worden nu met andere Ministeries besproken.
De verwachting is dat het nieuwe vuurwerkbesluit medio 2001 in werking zal treden.

- Voortgangsbrief aan 2e kamer
Op 11 september is weer een voortgangsbericht naar de 2e kamer gegaan over de afwikkeling van de vuurwerkramp.
Ik stuur jullie die ook toe(actie 5.1.2e).

- Inspectie-onderzoek
Zoals bekend is er een nieuwe planning veroorzaakt door de opmerkingen van Oosting. Nog van mijn kant gemeld dat de blokkade van het OM voor het houden van de interviews nog steeds bestaat.
Dit kan dus nog voor verdere vertraging zorgen.
Afgesproken dat wij problemen op dit gebied ook aan 5.1.2e en 5.1.2e melden (eventueel actie 5.1.2e en 5.1.2e).
Conform de nieuwe planning is door de IMH op 8/9 (zowel via LCI als rechtstreeks) haar concept-reconstructie naar de commissie Oosting gestuurd (onderdeel Pro-actie en preventie).

- Nazorg en wederopbouw.
* Door mij nog even onze betrokkenheid gemeld bij het plan van aanpak bodem-en asbestsanering (de 5.1.2e en 5.1.2e).
* Door 5.1.2e 5.1.2e werd nog aangegeven dat over de toekenning van de 270 miljoen aan Enschede tussen rijk en gemeente enig verschil van interpretatie lijkt te bestaan. Vanuit het rijk is het idee dat dit in principe het bedrag is waar Enschede het mee moet doen. De gemeente beschouwd het als een soort 1e werkkapitaal waarop indien nodig nog wel aanvullingen te verkrijgen zijn.
Dit kan in de toekomst nog wel een punt worden.

- 5.1.2e
Door mij gemeld dat Vuurwerkbedrijf 5.1.2e momenteel brieven stuurt (via zijn advokaat) aan gemeenten met een grote vuurwerkopslag, met het verzoek om alle gegevens over de vergunning en het toezicht daarop. Vermoedelijk bedoeld om zich te verdedigen tegen de aanpak door de gemeente Enschede (rechtsgelijkheid).

- Proeven TNO.
Gemeld door mij dat (via onze defensiemedewerker 5.1.2e ons de vraag is gesteld vanuit het strafrechtelijk onderzoeks-team SE Fireworks of er op een schietterrein van Defensie (bijv ASK Harde) plofproeven met vuurwerk gedaan konden worden .
Hiervoor blijken de vergunningen echter toereikend.
De vergunning moet hier dus op worden aangepast of TNO moet een andere lokatie hebben voor dergelijke proeven.
In het kader van de controle-actie van de IMH m.b.t. de etikettering waar TNO ook bij betrokken is, zal ook hier het punt van de plofproeven (waar uitgevoerd door TNO en hoe geregeld in vergunningen)

met TNO worden besproken.

Groeten,
5.1.2e

Terugmelding vanuit Wekgroep Enschede van 15 augustus.

1. (Interim) Beleid

a. Directie ontwerpt interimbeleid voor professioneel vuurwerk. Nu 5.1.2e niet meer adviseert buiten wat in Handboek vastligt over consumentenvuurwerk kunnen wij als VROM gemeenten niet in de kou laten staan. Dit alvast in voortgangsbrief BZK aankondigen.

b. Het punt van onjuist verpakken en labellen wordt nader onderzocht namens VROM (signalen van TNO en OM zouden gekleurd kunnen zijn). Initiatief tot plan van aanpak (uitbesteed) 5.1.2e Tot die tijd Justitie het probleem laten inbrengen voor voortgangsbrief BZK.

2. Inspectie-onderzoek c.a.

a. Uitbreiding onderzoek tot direct na de ramp wordt gedaan door 5.1.2e (CM). 5.1.2e maandag 21 contact met hem leggen en hem informeren.

b. Gesprekken met Twijnstra/Gudde namens Oosting gemeld en akkoord. Betrokkenheid TG was centraal gemeld. Overigens alle (nieuwe) verzoeken van Oosting terugmelden bij CM.

c. Verzoek Hasko namens Oosting om vergunningen alsnog wel honoreren door die vergunningen bij gemeenten op te vragen. Actie Klein naar andere IMH's, binnen Oost en naar Hasko.

3. Wederopbouw

Het lijkt erop dat de provincie Overijssel bezwaar zal maken tegen een bestemmingsplan voor wederopbouw, waarbij binnen bepaalde geurcontouren rondom Grolsch wordt gebouwd. De IMH-Oost zal nagaan in hoeverre dit (op zichzelf prima) provinciaal beleid formeel onverkort op deze situatie moet worden toegepast en in hoeverre daar beleidmatige keuzevrijheid in zit (omdat het immers om herbouw bestaande bebouwing gaat).

4. Overig

Besloten wordt vanuit de IMH-defensiegroep (5.1.2e 5.1.2e)het initiatief te nemen om alternatieve noodlokaties voor tijdelijke opslag a.g.v. bestuurlijk optreden te zoeken. Na eerste contact met MinDefensie snel verbreden naar IRO en provincies. Dit wellicht al in voortgangsbrief BZK melden.

4. Volgende bijeenkomst: maandag 28/8 1600 uur (nieuwe) kamer 5.1.2e kan niet (Stgr 5.1.2e wel?

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 14-8-00 16.07
Onderwerp: Bouwregelgeving Tollenstraat 50 te Enschede

Dag 5.1.2e

Ik heb het dossier Tollenstraat 50 te Enschede doorgezien en getracht de verleende bouwvergunningen te toetsen aan de bouwregelgeving. Dat is niet gelukt. Geen van de in het dossier voorkomende aanvragen bouwvergunning is compleet. Voor een toets aan de bouwregelgeving is informatie benodigd over het in behandeling nemen van de aanvraag, informatie waaruit blijkt dat de aanvraag is getoetst aan de bouwvoorschriften, toetsing aan procedures, publicatie, toezicht en eventuele aanschrijvingen.
Wisselend is de informatie over de voorwaarden waaronder vergunningen zijn verleend. Bijvoorbeeld een voorkomende voorwaarde betreffende het aanbrengen van beton- en staalconstructies waarmee geen begin mag worden gemaakt, voordat de nog in te zenden tekeningen en berekeningen van deze constructies door de directeur van openbare weken en volkshuisvesting zijn goedgekeurd, mist informatie over de daadwerkelijke toets en/of de gevraagde gegevens wel zijn aangeleverd.
Uit de aangetroffen stukken betreffende de toetsing aan welstand en preventieve brandveiligheidsmaatregelen kan geconcludeerd worden dat B&W het advies van de welstandscommissie of commandant van de brandweer volgt.
Aan de bevindingen betreffende de toepassing van de planologische voorschriften heb ik geen toevoegingen tov IRO-visie.

Met vriendelijke groet,
5.1.2e

CC: 5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Plan van aanpak

(aangepaste versie 19/7)

Auteur : 5.1.2e Datum:19 juli 2000

Betreft : Plan van aanpak reconstructie vuurwerkramp Enschede - onderdeel VROM- inspecties

Inleiding

De Inspecties Milieuhygiëne, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting zijn drie van de acht rijksinspecties die onderzoek doen naar (een onderdeel van) de vuurwerkramp die op 13 mei jongstleden plaatsvond. Ten behoeve van de commissie Vuurwerkramp richten de rijksinspecties zich de komende weken op een reconstructie van de gebeurtenissen. Alhoewel elke inspectie een reconstructie maakt voor zijn eigen onderzoek, zal er ten behoeve van de commissie een document worden gemaakt waar de integrale reconstructie van gebeurtenissen in is opgenomen. Elke rijksinspectie zal daarnaast op basis van de onderzoeksgegevens een eigen onderzoeksrapport vervaardigen met een analyse en beoordeling van de gegevens, getoetst aan het wettelijke kader waar de betreffende rijksinspectie voor verantwoordelijk is.

Dit voorliggende document is een plan van aanpak waarin de onderzoeksdoelen van de IMH, IRO en IVH zijn opgenomen, op welke wijze het onderzoek wordt afgebakend, wat er aan onderzoeksactiviteiten zal plaatsvinden om de reconstructie te vervaardigen, welke instanties bij het onderzoek moeten worden betrokken, zowel in termen van nevenonderzoekers als ook te benaderen instanties en/of personen met betrekking tot de verificatie van reeds verzamelde onderzoeksgegevens. Tevens bevat het plan van aanpak een planning van de diverse onderzoeksactiviteiten. Het voorliggende plan is een nadere uitwerking van het door alle betrokken inspecties vastgestelde 'Plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede'. Het onderzoek richt zich met name op cluster 1 zoals beschreven in het document 'Overzicht van onderzoeksactiviteiten door de betrokken inspecties'd.d. 22.06.00.

Onderzoeksdoelen

De volgende doelstelling voor het inspectieonderzoek worden geformuleerd:

'De reconstructie van het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving met betrekking tot de vigerende regelgeving en beleid, aangaande het milieu en ruimtelijke ordening, voorafgaande aan 13 mei 2000'.

Te splitsen in:

de reconstructie van de gebeurtenissen (= feitelijke opsommingen van gebeurtenissen zonder analyse en waardetoekenning) betreffende:
het bestemmingsplan;
het bestemmingsplan in relatie tot de bouwvergunning;
de bouwvergunning in relatie tot de milieuvergunning;
de bouwvergunning in relatie tot de daarbij gehanteerde lokale verordeningen en de procedure-aspecten naar de burger; de interne behandeling en het gehouden toezicht op de uitvoering van de vergunning (technische aspecten van de bouw;
de milieuvergunning en externe veiligheid;
het vergunningsverleningsproces (Wm, Awb en Wro);
de vergunning tot het bezigen van vuurwerk en ontploffingsgevaarlijke stoffen en de vergunningen tot het afleveren van, dan wel tot aflevering voorhanden hebben van vuurwerk en ontploffingsgevaarlijke stoffen, beiden in relatie tot de Wet milieubeheer;
toezicht en handhaving.

B. de reconstructie van de gebeurtenissen met een daaraan gekoppelde toetsing en analyse en beoordeling door:
toetsing van de onderzoeksresultaten (gegevens reconstructie) aan de vigerende regelgeving om een uitspraak te kunnen doen op welke wijze het instrumentarium door de betrokken instanties is toegepast.

Het onderzoek zal zich **niet** richten op de onderwerpen 'Gezondheidszorg en bron- en primaire effectbestrijding', waaronder begrepen 'meten, registreren en evalueren, ontsmetten van mensen, voertuigen etc.' Zo nodig kan wel een bijdrage als nevenonderzoeker aan die onderwerpen worden geleverd. Afstemming hierover zal plaatsvinden met de AI en de IGZ.

Wijze van onderzoek

De IMH en IRO hebben al een eerste en voorlopige reconstructie van de gebeurtenissen uitgevoerd en verwerkt in een voorlopig inspectierapport. De inspecties hebben zich daarbij gebaseerd op bij de inspecties aanwezige archiefmateriaal en documentatie die door betrokken instanties zoals de gemeente Enschede en het ministerie van Defensie op verzoek aan de inspecties is toegestuurd. Een exemplaar van het voorlopige inspectierapport is reeds aan het LCI ter beschikking gesteld. Ten behoeve van een volledig uit te voeren reconstructie en voor het door de inspecties op te stellen 'inspectierapport' dienen de stukken nader gecompleteerd te worden. Het is in dat verband noodzakelijk om dossieronderzoek uit te voeren bij betrokken instanties zoals de gemeente Enschede, MILAN van het ministerie van Defensie, de regiopolitie Twente en wellicht ook de provincie Overijssel. Verder dient verificatie door hoor en wederhoor plaats te vinden naar aanleiding van diverse onderdelen van de reconstructie. Conform de daarover gemaakte afspraken zal dat plaatsvinden door middel van het afnemen van interviews volgens een door de inspecties vastgestelde procedure. De interviews zullen worden vastgelegd in schriftelijke verslagen die voor ondertekening worden voorgelegd aan de geïnterviewden.

Ten behoeve van de integrale reconstructie zal een door de inspecties vastgesteld format worden gehanteerd om een eenduidige vastlegging van de gegevens te waarborgen.

Bij het onderzoek te betrekken instanties en personen

Gelet op de voor de reconstructie geformuleerde onderzoeksdoelen, zullen de Inspectie Milieuhygiëne en de Inspectie Ruimtelijke Ordening met dit inspectie-onderzoek worden belast. Een klein team zal daartoe worden samengesteld, bestaande uit de volgende personen:
5.1.2e juridisch medewerker IMH Oost
5.1.2e , groepshoofd/inspecteur IMH Oost (tevens trekker van het onderzoek)
5.1.2e IRO Oost
IVH Oost

Dossieronderzoek en te interviewen instanties en personen

Voor de uitvoering van de reconstructie, gerelateerd aan de in dit plan geformuleerde doelstellingen, zijn de volgende thema's van belang:

Thema	Dossier	Instantie	Persoon
Bouw	Bouwvergunning	afd. bouw gemeente Enschede	
Ruimtelijke ordening	Bestemmingsplan	Bouw en milieudienst Enschede afd. planologie provincie Overijssel	
Milieu	Vergunningen opslag en bewerking externe veiligheid brandpreventie Toezicht/handhaving	Bouw en milieudienst Enschede MILAN Defensie Brandweer idem + politie	
Bewerken en toepassen	Vergunningen bezigen + voorhanden hebben	V&W/RVI politie/korpschef	

De in de tabel opgenomen opsomming van instanties is een voorlopige. Niet uit te sluiten valt dat andere instanties of afdelingen ervan bij het onderzoek moeten worden betrokken.

Planning

De integrale reconstructie dient eind augustus 2000 gereed te zijn. Meer uitgewerkte planning:

Weeknr.	Activiteit
26	maken van plan van aanpak toesturen aan LCI
27	voorbereiden dossieronderzoek afstemmen met andere inspecties
28	uitvoeren dossieronderzoek opstellen concept reconstructie
29	uitvoeren dossieronderzoek opstellen concept-reconstructie
30	uitvoeren dossieronderzoek voorbereiden interviews opstellen concept-reconstructie
31	uitvoeren interviews opstellen concept-reconstructie
32	concept-reconstructie verzenden (7/8) voor commentaar naar betrokkenen werken aan concept inspectierapport met analyse en aanbevelingen
33	inwachten commentaar op concept-reconstructie (uiterlijk 14/8) verwerken commentaar op concept-reconstructie verzenden inspectiebijdrage reconstructie naar LCI/IBR voor integrale verwerking

34	werken aan concept inspectierapport met analyse en aanbevelingen verzenden van concept inspectierapport voor commentaar naar betrokkenen(uiterlijk op 24/8)
37	inwachten commentaar (uiterlijk 11/9) op concept-inspectierapport en verwerking commentaar
38 en 39	definitief maken eindrapport inspecties IMH, IRO en IVH betreffende de reconstructie, analyse, beoordeling en aanbevelingen.

Door de IMH, IRO en IVH zal een gezamenlijk onderzoeksrapport worden opgesteld dat uiterlijk in september 2000 gereed dient te zijn. Een concept-onderzoeksrapport zal in week 34 voor commentaar worden aangeboden aan de gemeente Enschede, de provincie Overijssel, de Commissie onderzoek vuurwerkramp en andere betrokken instanties. Commentaar wordt ingewacht tot begin week 37. In de weken 38 en 39 zal het definitieve onderzoeksrapport worden aangeboden.

Interne commentaarronde

Conform de planning zal het concept-onderzoeksrapport uiterlijk op 24 augustus aanstaande gereed zijn en voor commentaar worden aangeboden aan interne betrokkenen. Het conceptrapport zal worden voorgelegd aan:
Minister
dg/DGM
DGM/SVS - 5.1.2e
DGM/LMV - 5.1.2e
RPD - 5.1.2e
HIMH - hiMH en plv. hiMH 5.1.2e
DGVH - 5.1.2e

Nadrukkelijk wordt opgemerkt dat de aangepaste planning is opgesteld op basis van de huidige situatie met betrekking tot ter beschikking staande dossiers en te verwachtten beschikbaar te stellen dossiers. Mogelijke externe invloeden die de planning kunnen beinvloeden, zoals dossiers die om formele redenen laat beschikbaar worden gesteld, afwezigheid van te interviewen personen door vakantie en dergelijke, zijn uiteraard niet in de planning verwerkt.

Bijlagen:
format reconstructie van gebeurtenissen
interviewprocedure

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e
Datum: 31-7-00 10.30
Onderwerp: Overzicht Acties Enschede

Maandags overleg voorlopig opgeschort tot september.

CC: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e

Laatste wijziging: 31-07-2000

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e) b) Inspectie-onderzoeken 5.1.2e en c) Wederopbouw 5.1.2e
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Concept is ter kennisname en niet ter verdere verspreiding ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b); het wordt niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e		Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (Dij) is definitief. Discussie over de afbakening wordt ondervangen door (volgens reconstructie-format) alsnog te dokumenteren welke acties en betrokkenheid wij hebben gehad bij afvoer van puin, asbest, vuurwerk e.d. 5.1.2e en idem bij RIVM-metingen e.d. (CM). Dossier-onderzoek en vastleggen in reconstructie-format is afgerond. Wel IVH nog wijzen op hun bijdrage, evt mmv IRO. Interviews met ca 10 personen worden voorbereid. Bij eventuele problemen met agenderen van gesprekken wordt halfproduct alvast ingebracht tbv 8inspectie-onderzoek. VROM-commentaar pas op eindproduct. Afstemming met gereedkomen en beschikbaar komen resultaten OM vormt probleem voor 8Inspecties en Oosting. Wordt op hoogste niveau aangekaart. Boe heeft in WG Enschede besproken wie commentaar op reconstructie zullen leveren. Perscontacten voorlopig via afzonderlijke departementale CDC's.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 31-07-2000

4.	**Wederopbouw (bijzondere toepassing regelgeving)**	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e .	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase. Minister 26/6 opnieuw op bezoek geweest. Brieven/petities, daarbij aangeboden zijn beantwoord.
4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten Eventueel probleem met bouwen zonder vergunning: IVH
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen . ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e : minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ (vervroegde) verplaatsing Grolsch: gemeente komt wellicht niet meer met kostenplaatje, vanwege geringe risico (zie onder). ■ ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's).
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek ■ gemeente wil in 2000 deels al beginnen met bouwen op grond van art 19 WRO. ■ milieu-aspecten van nieuwbouw nabij Grolsch: berekende risico levert geen belemmeringen, maar politiek en emotie mogelijk wel: typisch keuze bevoegd gezag; aldus 20/7 door 5.1.2e besproken. ■ IRO is door DHV (iov Enschede) benaderd over locatie 5.1.2e vooralsnog geen landelijke afstandsrichtlijnen beschikbaar.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM		Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond.
7.	**Diversen**			Noodopslag vuurwerk a.g.v. hh-actie jegens 5.1.2e is door bemiddeling van IMH-O bij Defensie en iom IOB 28/7 geregeld.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 31-07-2000

Afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem; **vanaf 31/7 voorlopig opgeschort**.
Deelnemers: 5.1.2e
Agendaleden: 5.1.2e

Laatste wijziging: 26-06-2000, 8:16

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e), b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Nazorg 5.1.2e.
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Dij bij werkgroepbespreking 23/6 geweest. Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Gezamenlijke plan van aanpak is in de maak.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. Schriftelijke terugmelding aan gemeenten wordt voorbereid.
4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags en een regionaal VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 26-06-2000, 8:16

4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. * overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli * huursprong en huursubsidie * gelijke behandeling eigenaren en huurders
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; Minister hecht zeer aan selectief slopen ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e . Minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ Verplaatsing Grolsch: gemeente komt met kostenplaatje ■ Ruimen van resten vuurwerk (valt mee, 5.1.2e gaat nog na)
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	5.1.2e is toegevoegd als milieuhygiënisch deskundige bij de Officier van Justitie.Rondt binnenkort zijn bijdrage af.
7.	**Diversen**			

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.

Deelnemers: 5.1.2e

Agendaleden: 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

5.1.2e Overzicht Acties Enschede Page 1

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 31-7-00 10.30
Onderwerp: Overzicht Acties Enschede

Maandags overleg voorlopig opgeschort tot september.

CC: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e

(1) achterstand BWT:

5.1.2e : bellen. over achterstand BWT.

1/8 - Gehold met 5.1.2e (nie ook opmerking kees 5.1.2e in reactie op Procesplan).
- groot tekort aan constructeurs.
- heb wat relaties in bureau's sfeer gesondend
- advies aan gemeente om extra kosten in het plaatje mee te nemen. (nie ook opm 5.1.2e - gelijkluidend)

(2). hulp aan IMH bij Inspectie onderzoek. o.g.v. mailtje 5.1.2e. IMH/IRO zitten in onderzoeksteam - IRO 5.1.2e met vakantie NH kan het opknappen!

Laatste wijziging: 31-07-2000

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e) b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Wederopbouw (5.1.2e).
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Concept is ter kennisname en niet ter verdere verspreiding ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b); het wordt niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e		Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (Dij) is definitief. Discussie over de afbakening wordt ondervangen door (volgens reconstructie-format) alsnog te dokumenteren welke acties en betrokkenheid wij hebben gehad bij afvoer van puin, asbest, vuurwerk e.d. (Kos) en idem bij RIVM-metingen e.d. (CM). Dossier-onderzoek en vastleggen in reconstructie-format is afgerond. Wel IVH nog wijzen op hun bijdrage, evt mmv IRO. Interviews met ca 10 personen worden voorbereid. Bij eventuele problemen met agenderen van gesprekken wordt halfproduct alvast ingebracht tbv 8inspectie-onderzoek. VROM-commentaar pas op eindproduct. Afstemming met gereedkomen en beschikbaar komen resultaten OM vormt probleem voor 8Inspecties en Oosting. Wordt op hoogste niveau aangekaart. Boe heeft in WG Enschede besproken wie commentaar op reconstructie zullen leveren. Perscontacten voorlopig via afzonderlijke departementale CDC's.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 31-07-2000

4.	**Wederopbouw (bijzondere toepassing regelgeving)**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase. Minister 26/6 opnieuw op bezoek geweest. Brieven/petities, daarbij aangeboden zijn beantwoord.
4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten Eventueel probleem met bouwen zonder vergunning: IVH
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen . ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e ; minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ (vervroegde) verplaatsing Grolsch: gemeente komt wellicht niet meer met kostenplaatje, vanwege geringe risico (zie onder). ■ ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's).
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek ■ gemeente wil in 2000 deels al beginnen met bouwen op grond van art 19 WRO. ■ milieu-aspecten van nieuwbouw nabij Grolsch: berekende risico levert geen belemmeringen, maar politiek en emotie mogelijk wel: typisch keuze bevoegd gezag; aldus 20/7 door 5.1.2e besproken. ■ IRO is door DHV (iov Enschede) benaderd over locatie 5.1.2e vooralsnog geen landelijke afstandsrichtlijnen beschikbaar.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond.
7.	**Diversen**			Noodopslag vuurwerk a.g.v. hh-actie jegens Haarman is door bemiddeling van IMH-O bij Defensie en iom IOB 28/7 geregeld.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 31-07-2000

Afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem; **vanaf 31/7 voorlopig opgeschort**.
Deelnemers: 5.1.2e
Agendaleden: 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

5.1.2e - Drst: Bouw- en milieuvergunningen Page 1

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 27-7-00 14.14
Onderwerp: Drst: Bouw- en milieuvergunningen

Collega's,
Ikstel voor ter bespreking maandagochtend in ons overleg.

5.1.2e

↳ afgesproken 28/7:

1) aanwezigheid niet doelmatig/nuttig.
2) IVH-ov. vol Inspectie, Enschede is 'achterwang' als IRO BouwB.-naken nodig heeft. IVH uit ook niet in het onderzoeksteam zelf.
3) Memo 5.1.2e aandacht voor achterstand nieuwe bouwvergunningen i.k.v. herstel/wederopbouw. extra mankracht aantrekken. Gemeente in extra middelen/kosten opnemen.

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 27-7-00 13.12
Onderwerp: Bouw- en milieuvergunningen

In vervolg op mijn mailtje van vorige week heb ik vandaag nog een keer aan de bel getrokken bij 5.1.2e 5.1.2e over de achterstand bij de bouw- en milieuvergunningen in Enschede. Hij verzekerde me dat de gemeente probeert om zo goed mogelijk prioriteiten te stellen: geen prioriteit geven aan gevallen van puur schadeherstel, wel mensen aanschrijven die van de gelegenheid gebruik maken om hun huis uit te breiden etc. De gemeente probeert voor de komende anderhalf à twee jaar mensen van buiten in te huren, maar de markt is krap.
Hebben jullie suggesties voor verbetering?
5.1.2e

CC: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan:
Datum: 6-7-00 13.57
Onderwerp: Betreft: Plan van aanpak reconstructie Inspecties VROM

5.1.2e nu alvast een reactie op dit stuk
Ik neem aan dat bij de bouwvergunning ook wordt gekeken naar de daarbij gehanteerde lokale verordeningen, de procedureaspekten naar de burger
de interne behandeling, maar ook naar het toezicht op de uitvoering van de vergunning (de technische aspekten van de bouw)
5.1.2e
groet 5.1.2e

>>> 5.1.2e 5.1.2e 06-07-00 13.47 >>>
Bijgaand zend ik u ter informatie het Plan van aanpak behorend bij agendapunt 6, vergadering wg. Enschede d.d.11/7.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 26-7-00 14.37
Onderwerp: Drst: Betreft: Plan van aanpak reconstructie Inspecties VROM

het bewuste mailtje waardoor wij nu toch iets moeten met het onderzoek terwijl AR, 5.1.2e , jij en ik geconstateerd hadden dat we geen rol hadden.
5.1.2e belde of jij contact op wil nemen met 5.1.2e van de IRO om de rol en participatie van de IVH af te stemmen.
Groet
5.1.2e

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 038 - 5.1.2e
email: 5.1.2e @ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl
****

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Inspectie Milieuhygiëne Oost
Postbus 60083, 6800 JB ARNHEM
Telefoon (026) 3528400, Telefax (5.1.2e

Bezoekadres: Pels Rijckenstraat 1, Arnhem

ONTVANGEN 28 JULI 2000
FSU

Aan IVA - Overijssel
t.a.v. 5.1.2e

Uw kenmerk | Uw brief | Kenmerk | Datum 27/7/2000

Onderwerp

Bijgevoegd ontvangt u:

- [x] ter kennisname om te behouden
- [ ] ter inzage
- [ ] met het verzoek om advies
- [ ] stuk(ken) gaarne retour
- [ ] ter medeparafering
- [x] conform de afspraak
- [ ] met het verzoek de behandeling over te nemen c.q. voor betaling te willen zorgdragen.
- [x] Stukken Werkgroep Enschedé

Inspectie milieuhygiëne Oost,

Bijlage(n)

5.1.2e

Bijlagen

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld dat u bij bezoek aan VROM-kantoor gebruik maakt van het openbaar vervoer.

5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
Interne postcode 660
Tel : 070-339 4042
Fax: 070-339 1302

Aan Burgemeester en Wethouders
van Enschede
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
		DGM/B/BMB Mbb 2000080016	14 JULI 2000

Onderwerp

Geacht College,

Op 26 juni had ik een overleg met de burgemeester en de wethouders 5.1.2e over de VROM-aspecten van het herstel van de schade van de vuurwerkramp. De conclusies van het overleg, waarover ambtelijk overleg heeft plaatsgevonden, treft u hierbij aan.

Afgesproken is dat over enkele aspecten nog nadere informatie zal worden verschaft en/of nader overleg zal plaatsvinden. Contactpersonen bij mijn ministerie voor zaken met betrekking tot de gevolgen van de vuurwerkramp en de wederopbouw zijn de heren 5.1.2e (5.1.2e , 5.1.2e) en 5.1.2e (5.1.2e).

Hoogachtend,
De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J.P. Pron 5.1.2e

Bijlagen

Verzoeke bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld
dat u bij bezoek van een VROM-kantoor gebruik maakt van het openbaar vervoer.

Conclusies, getrokken tijdens het bezoek van minister Pronk aan de gemeente Enschede op 26 juni 2000

Huisvestingszaken

- Het Rijk neemt de kosten op zich van een compensatieregeling die ertoe leidt dat geherhuisveste bewoners uit het getroffen gebied de eerste drie jaar geen hogere huurlasten hebben dan voor de ramp. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de huurprijs van de nieuwe woning lager is dan de maximale huurprijsgrens

- De nieuwe huurcontracten gaan in per 1 juli 2000. Uitgangspunt is dat de bewoners over de periode 13 mei - 1 juli geen huur behoeven te betalen. Over de vraag door wie dit wordt gefinancierd zal op korte termijn nader ambtelijk overleg plaatsvinden nadat de gemeente de bedragen waar het om gaat zichtbaar heeft gemaakt.

- Voor de jaren 1999/2000 tot en met 2002/2003 ziet het Rijk af van de prestatienormeringsbijdrage.

- De kosten van verloren gegane gehandicaptenvoorzieningen in woningen (geraamd op ƒ 250.000) komen ten laste van het Rijk.

- De minister geeft nog geen reactie op de gedachte van de gemeente om eigenaar-bewoners die een nieuw huis in het gebied Groot Roombeek willen kopen financieel tegemoet te komen.

- De minister staat positief tegenover het in het leven roepen van een helpdesk voor eigenaar-bewoners en wacht nadere voorstellen van de gemeente af.

- De eerder door het Rijk aangeboden garantie voor herinrichtingskosten behoeft waarschijnlijk niet of slechts voor een klein deel te worden gebruikt.

Milieuzaken

- De gemeente behoeft bij de aankoop van gronden ten behoeve van de VINEX-locatie Groot Roombeek in het getroffen gebied geen rekening te houden met de in VINEX-kader afgesproken 20 % bijdrage als gevolg van kostenverhaal. De desbetreffende kosten komen ten laste van het Rijk. Voor het overige deel van het rampgebied kan via ISV een hogere rijksbijdrage verkregen worden, indien de gemeente zich naar vermogen inspant om andere kostendragers te vinden.

- Het Rijk draagt de kosten van een nader onderzoek naar de bodemverontreiniging (geraamd op ƒ 200.000). Daarbij zal ook worden gekeken naar het voorkomen van asbest in de bovenste grondlagen.

- De minister dringt zowel om milieu- als om financiële redenen aan op het zo veel mogelijk selectief slopen van de nog aanwezige panden. De gemeente zal de mogelijkheden hiertoe in kaart brengen en een aangepaste begroting toesturen.

- De minister deelt mee dat deze week in het kabinet zal worden gesproken over de uitgangspunten met betrekking tot strakkere regels inzake de vuurwerkbranche. Deze regels hebben betrekking op het in één hand brengen van verantwoordelijkheden, op veiligheidsmaatregelen en op de afstandsnormen.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Inspectie Milieuhygiëne Oost
DGM/IMH Oost/

MEMO

Aan : Leden afstemmingsoverleg VROM-Inspecties Oost i.v.m Enschede
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer :
IPC :
Toestel :
Kenmerk :
Datum : 20 juli 2000

Afschrift : 5.1.2e (DGM/EV),
5.1.2e (DGM/B

Betreft : Overleg gemeente Enschede i.v.m. plannen Groot Roombeek

- Op donderdag 20 juli overleg geweest met gemeente Enschede (milieu, stadsontwikkeling: 5.1.2e) Provincie (RO en Milieu 5.1.2e en IMH-Oost over de "milieuparagraaf" voor het plandeel 1 en plandeel 2 van de VINEX-lokatie Groot Roombeek.
Op 8 juni is over het plan al met de IRO overleg geweest. De gemeente wil voor dit bouwplan gebruik maken van de nieuwe artikel 19 procedure. In het overleg met de IRO is aan de orde geweest dat daartoe door de gemeente een goede "ruimtelijke onderbouwing" gegeven moet worden, waarin in ieder geval ook aandacht voor de milieuaspecten.
Het overleg van 20 juli was bedoeld om vooraf daarover af te stemmen.

- Door de gemeente is aangegeven dat zij na de zomer de art. 19 procedure voor plandeel 1 willen starten en begin 2001 met de bouw willen beginnen. Voor plandeel 2 zijn deze stappen een half jaar later voorzien.
De gemeente is nu bezig de "ruimtelijke onderbouwing" te maken ook voor de milieu-paragraaf.
Afgesproken is dat zodra de milieuparagraaf in concept gereed is daarover met de IMH en de provincie wordt gesproken (begin september).
Vervolgens wordt ,alvorens het plan ter visie komt, door de gemeente ook op hun verzoek nog een keer "breed" overlegd over het gehele plan met de VROM-Inspecties en de provincie.

- Voor de invulling van de milieuparagraaf komen de volgende zaken aan de orde :
sanering van de bodem (incl. asbestverontreiniging), verkeersgeluid en de relatie met de bedrijven in de omgeving (geluid, veiligheid, geur, etc.).
Voor de behandeling van dit laatste is de gemeente bezig een inventarisatie van de bedrijven, met hun milieu-aspecten en eventueel -contouren, in de omgeving van het plan te maken.

In ieder geval speelt bierbrouwerij Grolsch daarbij een rol en met name de milieuaspecten geur en veiligheid.
Het bedrijf Grolsch ligt op enige honderden meters van de plangebieden 1 en 2 maar dichter rondom het bedrijf lag uiteraard ook woonbebouwing. Het gebied rondom het bedrijf is grotendeels verwoest en de gemeente weet nog niet hoe en wanneer precies de herbouw hiervan zal geschieden. De verwachting van de gemeente is dat dit wel een aantal jaren kan duren.
Volgens mededeling van de gemeente zal Grolsch in 2005 de activiteiten op de huidige lokatie beeindigen en verder gaan in de nieuwe brouwerij nabij Boekelo.
Voor deze nieuwe lokatie is het bestemmingsplan vastgesteld maar er loopt nog een beroeps-procedure met een verzoek om schorsing. De gemeente heeft van de RvSt bericht gekregen dat deze binnen enige weken tot een uitspraak komt.
De milieuvergunning is verleend en ook daartegen loopt nog een beroepsprocedure. Een verzoek om schorsing is inmiddels door de RvSt afgewezen en de vergunning is dus van kracht (maar nog niet onherroepelijk omdat de hoofdzaak nog moet worden behandeld en dit kan nog enige tijd duren).
De bouwvergunning is verleend en ook van kracht.
De bedoeling is om direct na de zomer al met de bouw te beginnen.
De reden dat (pas) in 2005 de oude lokatie in Enschede kan worden verlaten is volgens de gemeente ,behalve de bouwtijd, met name het feit dat het opstarten van een nieuwe brouwerij (het brouwproces) veel tijd kost. Daarbij is het de bedoeling dat de brouwerij in Groenlo, om bedrijfsmatige redenen (is minder modern dan die in Enschede), als eerste naar de nieuwe lokatie vertrekt! Aangegeven van mijn kant dat daarin dus voor de gemeente een onderhandelingspunt zit om Grolsch eventueel eerder uit Enschede te verplaatsen.

- Wat betreft de milieuaspecten van Grolsch in relatie tot de plangebieden nog het volgende.

* Geur
  Volgens de VNG-leidraad Bedrijven en Milieuzonering moet voor een brouwerij een afstand van 300 m worden aangehouden i.v.m. geurhinder .De plangebieden vallen gedeeltelijk binnen deze afstand.
  Door de gemeente is aangegeven met een nieuwe geurrapportage te komen. Daarbij zullen ook de recente definitieve afspraken over de geurbestrijding bij brouwerijen (die in het kader van de NER worden gemaakt) worden betrokken. Op dit moment heeft Grolsch geen meer uitzonderlijke maatregelen getroffen dan gemiddeld in de bedrijfstak.
* Veiligheid
  Door buro SAVE is een nieuwe risico-analyse gemaakt vanwege de aanwezigheid van een koelinstallatie met ammoniak. Daarnaast heeft SAVE voor een aantal scenario's ook effectberekeningen gedaan.
  Uit het rapport blijkt dat het berekend individueel risiconivo van 10-5 per jaar (grenswaarde voor bestaande situaties) op circa 50 m van de installatie en binnen de inrichtingsgrens ligt.
  Het individueel risiconivo van 10-6 per jaar (grenswaarde voor nieuwe situaties) ligt op circa 90 m van de installatie. Dit betekent dat enkele van de (verwoeste) huizen in de omgeving juist binnen deze contour vallen.
  Voor de plangebieden 1 en 2 speelt dit dus geen rol.
  Het berekend groepsrisico ligt ruim onder de orienterende waarde voor het groepsrisico.
  Uit de effectberekeningen blijken voor grotere uitstromingen effectafstanden met mogelijk dodelijk letsel van enige honderden meters. Dit is vergelijkbaar met hetgeen onlangs ook door de Universiteit Twente is berekend (worst-case benadering).
  De kans hierop wordt door SAVE als uiterst klein aangemerkt.

Aangegeven dat voor ons op dit moment het huidige risicobeleid uitgangspunt is en dat als de gemeente verdergaande eisen wil stellen dit een lokale afweging/onderhandeling is tussen gemeente en Grolsch. Daarbij is aan de gemeente bijv. als optie meegegeven om van een ander koudemiddel (HCFK) gebruik te maken. Op grond van Alara uit de Wm zou je dit kunnen voorschrijven. Daarnaast speelt ook nog het punt van het tijdstip van verplaatsing. Wellicht dat dit eerder kan dan 2005 als de brouwerij in Enschede als eerste wordt verplaatst i.p.v. die in Groenlo (of ligt die in Groenlo ook midden in de woonomgeving?).
Ik kreeg de indruk van de aanwezige gemeente-ambtenaren dat Enschede (ook bestuurlijk) niet meer zo hard trekt aan Grolsch (en dus ook in financiele zin richting het Rijk in verband met een claim voor een bijdrage voor eerdere verplaatsing).

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Directie Stoffen, Veiligheid, Straling
DGM/SVS/

MEMO

Aan : HIMH
CM/molhoek
dLMV

Kamer :
IPC :

Van 5.1.2e

Kamer :
IPC :

Toestel :
Kenmerk :
Datum : 19-7-2000

Afschrift : 5.1.2e

Betreft : Aanscherping vergunningsvereisten Defensie

Bijgaand een kopie van een brief van het bureau MILAN 5.1.2e. Hierin worden voorstellen gedaan voor aanscherping van vergunningsvereisten voor consumentenvuurwerk. Aanleiding hiervoor is een verzoek van van mij aan dit bureau, gedaan in een overleg over het onderwerp beleid in de interimsituatie. Mij was ter oren gekomen (en de VNG en lid-gemeenten inmiddels ook) dat het bureau geen advies meer wilde geven over professioneel vuurwerk zo lang het onderzoek n.a.v. Enschede nog loopt en het derhalve nog onduidelijk is wat daarvan precies de oorzaken en de te trekken conclusies zijn. Voor consumentenvuurwerk, opgevat als klasse 1.4 G en 1.4 S wilde Milan wel blijven adviseren op basis van het Handboek Milieuvergunningen. E.e.a. was aanleiding om overleg te voeren. De inspectie kon daarbij niet aanwezig zijn wegens andere afspraken.
In het overleg zijn twee zaken aan de orde geweest:
1) is het terecht om voor professioneel vuurwerk niet meer te adviseren en
2) is het terecht om onverkort voor consumentenvuurwerk uit te gaan van het handboek.

Ad 1: Defensie weigert categorisch om te adviseren over professioneel vuurwerk omdat men te weinig zeker is van de te stellen eisen. Gegeven de omstandigheden van Enschede en de onvermijdelijkheid van het inschakelen van MILAN, heb ik moeten concluderen dat daar weinig tegenin te brengen is. Echter, de facto komt dat neer om een moratorium voor vergunningen voor de opslag etc. van professioneel vuurwerk. De VNG heeft in mijn richting al gewezen op juridische complicaties. Ik kan me inderdaad niet goed voorstellen dat gemeenten zelfstandig , zonder advies van MILAN tot vergunningverlening zullen overgaan. In de praktijk zal men dan de behandelingstermijn laten verlopen, waardoor er sprake is van een weigering. Deze situatie zal naar verwachting tot tenminste eind dit jaar voortduren.
Ad 2: Naar Defensie is betoogd dat onverkort het handboek hanteren niet wenselijk is. In verband met de wens tot aancherpen van het beleid is het nodig, vooruitlopend op de

definitieve keuzes in het kader van de op te stellen AMvB, te kijken naar die zaken die voor de hand liggen als het om aanscherping gaat en waarvan je ook geen spijt hoeft te hebben als het achteraf met de eisen meevalt.
In dit overleg is geconstateerd dat elementen die hierbij o.a. aan de orde dienen te komen zijn: het schrappen van het effect van het hebben van een sprinkler op de afstandseis omdat die een kans-element inbrengt in een overigens effectgerichte benadering (faalkans sprinkler 1 op 100) en het beter scheiden van opslagen ten opzichte van elkaar.
N.a.v. de discussie hierover is aan Defensie verzocht, alvorens nu zo maar weer het handboek te gebruiken, een voorstel te doen voor aanscherping. Dat is bijgevoegd.
Die houden o.a. in dat afstands-hoeveelheden-tabellen voor 1.4 S tot een maximum van 5000 kg (was 100.000 kilo) mogen worden gebruikt en dat een maximum-grens van eveneens 5000 kilo (was onbepaald) aan opslag in zee-containers wordt gesteld. Wat betreft de afstanden is de aanscherping dat voortaan altijd de afstand tot de erfgrens dient te worden aangehouden. In de brief wordt niet gerept over het buiten beschouwing laten van srprinklers bij het bepalen van aan te houden afstanden. Het is derhalve onduidelijk hoe MILAN hiermee omgaat. Dhr. Forsman kon over de inhoud van de brief nog niet bereikt worden voor overleg.

Procedurele aspecten
In het gesprek is gestuit op enige eigenaardigheden als het gaat om de beleidsontwikkeling bij MILAN. Op de eerste plaats is MILAN van mening dat haar opvattingen geen toets bij de politieke leiding behoeven. Het opereert derhalve zonder enige ruggespraak op dit gebied.
Ten tweede had MILAN de gedachte om haar zienswijze, oorspronkelijk dus zonder aanscherping van beleid voor consumentenvuurwerk, met de buitenwereld, inclusief VNG , te communiceren zonder daarbij andere ministeries te betrekken. Ik heb aangegeven er prijs op te stellen dat over een te voeren interim-beleid de minister van VROM een uitspraak zou moeten kunnen doen. Betrokkenheid van de eigen minister leek me ook voor de hand te liggen. Dus geen brieven aan VNG hierover zonder instemming van tenminste onze minister. Daar had Defensie in het gesprek wel begrip voor.
Het is daarom wel verrassend om in de bijgevoegde brief te lezen dat men vanaf 17 juli met de voorgestelde aangescherpte eisen werkt. En ook dat weet men inmiddels bij sommige gemeenten.

Met MILAN zal worden overlegd hoe deze materie in meer ordentelijke banen kan worden geleid. Naar mijn mening dient er een interim-beleidsbrief te komen, met politieke rugdekking, waarin aangegeven wordt hoe in afwachting van verdere ontwikkeling van de regelgeving met vergunninverlening wordt omgegaan. Voor consumenten-vuurwerk bevat de brief van Defensie al een aantal aanscherpingen waar ook in de definitieve regelgeving gebruik van kan worden gemaakt. Met name de invloed van sprinklers op afstanden (voorkeur: geen invloed) en het moratorium op vergunningen voor opslag van professioneel vuurwerk zijn dan zaken die nu niet worden besproken maar in een interim-beleidsbrief wel aan de orde zouden moeten komen.

J-01-2000 13:31 VAN- T-174 P 002/011 F-478
870 P02 20.07.00 10:34

Y. C.

landmacht

Directie Materieel

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Directoraat-Generaal Milieubeheer/ IPC 655
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
t.a.v. Drs 5.1.2e

Wa[redacted] 5.1.2e
Aa[redacted]

Hierbij mijn brief n.a.v. ons gesprek van 4 juli j.l. Origineel met bijlage komt per post. Dit kan gezien de vakantie even duren.

[redacted] 5.1.2e

werving
1CGS/AMV

2
n Heeft

3169484
3166091
46 69484
3 818196

n
laan 31
Haag

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk
18 juli 2000	AMV/2000/11564	

Onderwerp
Aanpassing van de eisen (Handboek Milieuvergunningen) van vuurwerk voor particulier gebruik

Geachte heer 5.1.2e

Op uw verzoek hebben wij bezien welke aanscherpingen redelijkerwijs aangebracht kunnen worden in het voorschriftenpakket van het hoofdstuk Opslag van Vuurwerk in het Handboek Milieuvergunningen. Wij zijn er hierbij vanuit gegaan dat het nieuwe inrichtingen betreft

NB.. mijn bureau adviseert vanaf 17 juli 2000 conform onderstaande

1 Blz 3. 1 Samenvatting
in deze samenvatting wordt het bevoegd gezag de keuze gelaten om de erfgrens of bebouwing van derde als maatgevend te beschouwen. Aanscherping kan gevonden worden door de erfgrens standaard als maatgevend te beschouwen
2. Paragraaf 4.3 Ompakken
hier moet bijv. in een toelichting verduidelijkt worden dat ompakken niet mag plaatsvinden in de bewaarplaats
3. Paragraaf 6.2 Ompakruimte
aan voorschrift 9 toevoegen dat ook het vuurwerk in de ompakruimte minimaal 3 meter van de toegang van de bewaarplaats verwijderd moet zijn
4 Paragraaf 6.3 Verkoopruimte
aan voorschrift 22 toevoegen dat het vuurwerk in de verkoopruimte minimaal 3 meter van de toegang van de bewaarplaats verwijderd moet zijn
5 Paragraaf 6.4 Vuurwerkbewaarplaatsen
aan voorschrift 33 toevoegen dat tussen publieksruimten en bewaarplaatsen een fysieke scheiding met een minimale brandwerendheid van 60 minuten aanwezig moet zijn (bijvoorbeeld een sluis)
6. Voorschrift 39
de brandwerendheid van de deur van de bewaarplaats verhogen van 30 naar 60 minuten brandwerendheid
7 Voorschrift 49
i.p.v. "roken en vuur binnen twee meter afstand verboden" een algeheel rookverbod binnen de inrichting eisen

8. Paragraaf 6 4 4.1 Inleiding
de rekenregel om bij de opslag van vuurwerk gebruik te maken van de tabel voor 1.4S te beperken tot een maximale opslag van 5.000 kg per inrichting
9. Tekst onder tabellen 1 en 2 (1 4C en 1.4G)
punt c (m.b.t. afstand tot bebouwing van derden) verwijderen
Opm.: hiervoor moeten de tekeningen in het handboek ook worden aangepast
10. Paragraaf 6.6 Twee of meer vuurwerkbewaarplaatsen
tussen opslagen groter dan 10.000 kg een onderlinge afstand aanhouden van 50 cm
11. Paragraaf 6.7 Containers
toelichting 16 altijd verplicht stellen
12. Voorschrift 75
i.p.v. "roken en vuur binnen twee meter afstand verboden" een algeheel rookverbod binnen de inrichting eisen
13. Voorschrift 76
aan de toelichting toevoegen dat de maximale hoeveelheid 5.000 kg is

Bijlage: kopie uit het Handboek Milieuvergunningen

DE DIRECTEUR MATERIEEL KL
voor deze

5.1.2e

5.1.2e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Eerste resultaten gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede

'Wat voor invloed heeft de vuurwerkramp op onze gezondheid?'
'Wat betekent dat voor mij en de andere getroffenen en betrokkenen?'

Dit zijn veel gehoorde vragen van mensen die bij de ramp betrokken waren. Daarom heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport(VWS) opdracht gegeven tot een grootschalig gezondheidsonderzoek. Gelukkig is het onderzoek snel gehouden. De getroffenen vonden het namelijk belangrijk, zo bleek uit de reacties op de vliegbasis. Deelnemers aan het onderzoek voelden zich serieus genomen. Velen hebben geaarzeld deel te nemen, maar zijn toch gekomen.
Later kan pas worden vastgesteld wat verder de precieze waarde van het onderzoek is geweest. Het onderzoek laat zien wat u mogelijk is overkomen. Wat u heeft gedaan, gehoord, gezien en gevoeld. En wellicht nog steeds voelt. Want vrijwel iedereen die "Enschede" van dichtbij heeft meegemaakt, zal zich tijdelijk onrustig, verdrietig of neerslachtig voelen. Belangrijk is dat het binnen een redelijke termijn overgaat. Dat mensen straks weer kunnen leven op de manier zoals ze voor de vuurwerkramp gewend waren. Ook al wonen ze misschien ergens anders. Het onderzoek helpt de hulpverlenende instanties om de getroffenen beter te helpen. Nu en straks.

Over de eerste resultaten van het onderzoek leest u de belangrijkste bevindingen in deze publiekssamenvatting.

Als u heeft meegedaan aan het onderzoek: nogmaals onze dank!

Hoe zit het?

Wellicht was u één van de mensen die zich eind mei, begin juni op de Vliegbasis Twenthe heeft laten onderzoeken. Dan weet u, dat het onderzoek geen persoonlijke keuring was. Er heeft een algemeen gezondheidsonderzoek plaatsgevonden gericht op lichaamsbelasting en emotionele problemen. Dat betekent ook dat er algemene resultaten te melden zijn: gegevens die gelden voor grote aantallen mensen. Vandaar dat u en andere deelnemers alleen persoonlijk benaderd worden als daar op grond van de resultaten aanleiding voor is. Gelukkig blijkt, dat slechts drie mensen uit de steekproef nader onderzocht hoeven te worden. Wat de oorzaak is van hun stofconcentratie in bloed of urine is nu nog niet bekend, maar er lijkt geen relatie te bestaan met de vuurwerkramp.

Alle gegevens?

Aan het onderzoek hebben 4.232 mensen meegedaan. Bewoners, voorbijgangers en hulpverleners. Om binnen zes tot acht weken na het onderzoek iets te kunnen zeggen, is gewerkt met een zogenoemde 'steekproef'. Dat betekent dat het bloed en de urine van ruim 900 mensen is onderzocht. Van ruim 1.400 personen zijn de vragenlijsten doorgenomen. Dat zijn voldoende gegevens om algemene uitspraken te kunnen doen over lichamelijke belasting en emotionele problemen.

Na analyse van de bloed- en urinemonsters is gebleken dat niemand uit de steekproef van de deelnemers verhoogde hoeveelheden van stoffen in bloed en urine heeft, die in verband kunnen worden gebracht met de vuurwerkramp.

Hoe moet ik de resultaten lezen?

In de voorlichtingsbrochure over het onderzoek staat "Het doel van het onderzoek is om na te gaan of eventuele toekomstige gezondheidsproblemen iets te maken hebben met deze ramp. De kans op problemen is weliswaar klein, maar nu willen we gegevens vastleggen die anders verloren zouden gaan". Zo moet u de resultaten ook lezen. Verspreid over deze samenvatting vindt u vier belangrijke conclusies van het onderzoek. Daarnaast hebben we geprobeerd te bedenken met welke vragen over het gezondheidsonderzoek u kunt zitten. Die hebben we, met antwoord, op de achterzijde van deze samenvatting opgenomen.

De resultaten

Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de totale gezondheidstoestand van alle betrokkenen bij de vuurwerkramp. Daarom is er een onderscheid gemaakt tussen blootstelling aan schadelijke stoffen en emotionele problemen.

Ongeveer de helft van de bewoners heeft twee tot drie weken na de ramp te maken met angsten, voelt zich vaker depressief of heeft andere gezondheidsklachten.

Blootstelling aan schadelijke stoffen

We hebben gezocht naar stoffen die door de ramp in het lichaam kunnen zijn opgenomen en nu nog in bloed en urine te vinden zijn. Het gaat dus niet om verwondingen die tijdens de ramp zijn ontstaan. Onze aandacht richt zich op stoffen die normaal niet of nauwelijks in het lichaam voorkomen. Ook hebben we gekeken of er niet abnormaal veel van een stof in bloed of urine zit.

Het onderzoek in bloed en urine bevestigt de resultaten van de milieumetingen die net na de ramp zijn gehouden. Bij de onderzochte mensen zijn door de vuurwerkramp geen grotere hoeveelheden gevaarlijke stoffen in bloed of urine terecht gekomen. We hebben geen aanwijzingen voor extra blootstelling door de vuurwerkramp gevonden. Er zijn dus ook geen extra gezondheidsrisico's te verwachten.

Door de ramp zijn veel huizen zwaar beschadigd of totaal verwoest. Mensen die hun huis zijn kwijtgeraakt, hebben de meeste last van emotionele problemen. Ze zijn als het ware dubbel getroffen. Ze hebben de explosies meegemaakt én ze zijn hun vertrouwde omgeving kwijtgeraakt. Schrik, vrees, verdriet en andere klachten komen bij deze getroffenen dan ook meer voor.

Emotionele problemen

Iedereen zal begrijpen dat het meemaken van een ramp emotionele reacties oproept. Niemand had ooit verwacht een ramp als deze, met zoveel doden, gewonden en verwoestingen, mee te maken. Juist dat onverwachte en de aanblik van alle weggevaagde, beschadigde en uitgebrande huizen, maakt de schok zo groot. Ook na afloop. Zo groot, dat niet iedereen daar op eigen kracht overheen kan komen. Ervaringen bij andere rampen hebben aangetoond dat goede begeleiding niet alleen nu maar ook straks, heel belangrijk is. Mensen kunnen elkaar daarbij helpen!

De hulpverleners hebben duidelijk minder last van emotionele problemen, behalve zij die tevens de explosies hebben meegemaakt. Of zij die direct na de ramp zijn ingezet en vreselijke dingen hebben ervaren.

In het onderzoek hebben we onderscheid gemaakt tussen hoe mensen de ramp hebben ervaren en hoe de gezondheidstoestand voor de ramp was. Aan de hand van de vragenlijst hebben we een beeld gekregen van wat bewoners, passanten en hulpverleners bezighoudt. Kortom, hoe het staat met hun gezondheid twee tot drie weken later. Bij veel mensen die binnen de zogenoemde schuttingring woonden is het gezondheidsherstel duidelijk nog gaande. Zo denken ze vaker aan wat er allemaal is gebeurd. Ze melden vaker dat zij schrikachtig en overwaakzaam zijn.

Normale zaken kosten hen meer energie en inspanning. Dat kan makkelijk gepaard gaan met lichamelijke klachten, zoals hoofdpijn en spierpijn. Vooral de mensen met ernstig letsel, of een zwaar beschadigd eigen huis hebben daar vaker mee te maken. Ongeveer de helft van alle bewoners en passanten heeft terugkerende angstgevoelens, neerslachtigheid, vervreemding, slaapproblemen, schrikachtigheid en concentratiestoornissen. Veel mensen herbeleven de ramp met alle emoties van dien. Of proberen telkens deze nare gedachten opzij te zetten. Er zijn meer personen in de ziektewet dan voor de ramp. Voor de hulpverleners geldt dit allemaal in iets mindere mate. Toch heeft de ramp ook bij hen diepe sporen nagelaten. Zeker diegenen die tijdens de ramp net zo angstig en verbijsterd waren als de bewoners en passanten.

Hoe verder?

Het hebben van onderzoeksresultaten is natuurlijk niet genoeg. Er moet wat gedaan worden. Inmiddels wordt er al heel wat gedaan. Door de gemeente bijvoorbeeld en door de gezondheidszorg in Enschede en omgeving. Dit onderzoek helpt om de hulp gerichter in te zetten. Om te kiezen voor de mensen die de hulp het hardst nodig hebben.

Gezondheidsonderzoek
Vuurwerkramp
Enschede
Forse resultaten

Wat gaat er concreet gebeuren?

- Nooit eerder is na een ramp een zo grootschalig onderzoek uitgevoerd. De verzamelde gegevens moeten dus zo goed mogelijk gebruikt en beschreven worden. Dat betekent dat we ook de overige bloed- en urinemonsters en vragenlijsten zullen onderzoeken.
- Kinderen worden niet vergeten. Uit studies is gebleken dat ook zij ingrijpend reageren op een dergelijke ramp. Via scholen en Mediant zijn reeds belangrijke gegevens over hun gezondheidstoestand verkregen. Deze gegevens worden onderzocht om ook de kinderen op de juiste wijze te kunnen begeleiden.
- We zullen speciale aandacht schenken aan allochtone bewoners. Gezien de cultuur en achtergrond is voor hen hulpverlening op maat nodig.
- Uw gezondheidstoestand en die van anderen wordt via onderzoeken gevolgd. Dat doen we onder meer via huisartsen, bedrijfsartsen, jeugdartsen, Mediant en Medisch Spectrum. Deze onderzoeken richten we zo in dat wanneer behandeling nodig is, dit ook voor betrokkenen duidelijk wordt.
- Via voorlichting krijgt u informatie over klachten die zich op den duur kunnen ontwikkelen. Huisartsen, maatschappelijk werkers en allen die hulp zullen verlenen, krijgen gerichte bijscholing.
- Om geestelijke gezondheidsproblemen te voorkomen, is het van het grootste belang dat de getroffenen geholpen worden zelf hun leven op te pakken en hun buurt weer op te bouwen. Elkaar helpen en respecteren is de beste remedie tegen het voortduren of verergeren van emotionele problemen.
- Dankzij het onderzoek is beter aan te geven of er meer deskundige hulpverleners nodig zijn die tijdig de behandelingen kunnen geven aan hen die dat nodig hebben.
- Het is ook van belang om de onderzoeksgegevens te verwerken tot wetenschappelijke publicaties. Zo kunnen deskundigen in binnen- en buitenland een discussie op gang brengen hoe bij toekomstige rampen het best kan worden ingespeeld op de noden van de getroffenen.

Meer informatie?

Lees a.u.b. eerst de vragen en antwoorden op de achterzijde van deze samenvatting.
Voor meer informatie kunt u altijd terecht bij het Informatie en Advlescentrum Vuurwerkramp Molenplein 1 in Enschede of telefonisch 0800-1100 (gratis).
Daar liggen ook de wetenschappelijke rapporten ter inzage.
Het volledige rapport kunt u downloaden van het Internet (www.minvws.nl of www.crisisnet.nl).

Vragen en antwoorden

Kan ik informatie krijgen over het onderzoek van mijn eigen bloed- en urinemonsters?
Nee, dat is niet mogelijk. We hebben een algemeen onderzoek gehouden en geen persoonlijke keuring.

Hoe weet ik of mijn bloed- en urinemonsters al zijn onderzocht?
Als er in uw bloed of urine iets afwijkends gevonden is dan bent u daar via de huisarts al van op de hoogte gesteld. Dat geldt voor die deelnemers aan het onderzoek die in de steekproef zaten. Eenzelfde berichtgeving aan de huisarts zal plaats vinden als bij het analyseren van de overige bloed- en urine monsters daar aanleiding voor is.

Wat kan ik doen met mijn emotionele klachten?
Belangrijk is, dat u er niet mee rond blijft lopen. Veel mensen hebben deze klachten,
U hoeft zich dus nergens voor te schamen. U kunt het beste naar uw huisarts gaan.
Die kan u verder helpen of doorverwijzen.

Ik heb niet deelgenomen aan het onderzoek. Heeft het zin om alsnog mijn bloed en urine te laten onderzoeken of een vragenlijst in te vullen?
Alleen bloed- en urineonderzoek is niet zinvol. Maar als u klachten heeft, lichamelijk of emotioneel, heeft het altijd zin om naar uw huisarts te gaan.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e ...
Datum: 25-7-00 17.32
Onderwerp: Werkgroep Enschede 25/7

Collega's,
Hier weer het verslagje van de bijeenkomst van de Werkgroep Enschede.

- Informatie
Ter info stuur ik jullie de volgende schriftelijke info
* Persbericht m.b.t. Resultaten gezondheidsonderzoek
* Memo + bijlage van 5.1.2e m.b.t. aanscherping regelgeving vuurwerkopslag

- WOB-verzoeken.
De WOB-verzoeken van Netwerk m.b.t. de correspondentie tussen de IMH en de gemeente Enschede inzake S.E.Fireworks en het concept-rapport van de IMH zijn door DJZ 5.1.2e behandeld en afgewezen.
Argumentatie :het eerste is er niet en het rapport betreft een intern concept.

- Inspectieonderzoek
* Nota aan Minister m.b.t. vertraging onderzoek.
Nota is maandag 24 juli naar de Minister gegaan, overigens zonder het plan van aanpak (beslissing 5.1.2e
* Afstemming met onderzoek Commissie Oosting.
In het IBT (Interdepartementaal Beleids Team) is afgesproken dat informatie die met de onderzoeken te maken heeft door het LCI aangeleverd wordt aan de commissie Oosting. Achtergrondinformatie kan door het betreffende ministerie rechtstreeks aan de commissie worden gezonden met afschrift aan BZK zodat wel een centraal overzicht ontstaat. Voor de Inspecties gold die afspraak al.
* Het bijgestelde Plan van Aanpak van 5.1.2e is in de Werkgroep gebracht en akkoord.

- Beleidszaken.
DGM/EV in de persoon van 5.1.2e heeft overleg gehad met MILAN over de advisering m.b.t. vuurwerkopslag.
Het nieuwe aangescherpte beleid is er nog niet en het zal zeker pas begin 2001 worden alvorens dit gereed is.
In de tussenliggende periode moeten er wel afspraken gemaakt worden over de vergunningeisen (en de adviserng daarover door MILAN) als er aanvragen daarvoor ingediend worden.
De bedoeling is nu om op korte termijn met een beleidstandpunt te komen voor deze interim-periode (bijv. in de vorm van een brief/circulaire aan de gemeenten). De Minister moet hier uiteraard akkoord mee zijn.
De beleidsdirectie streeft er naar om dit eind augustus rond te hebben.
Door MILAN is overgens daartoe al een voorzet gegeven (zie de info van 5.1.2e

- Nazorg/wederopbouw.
* Herbouw zonder vergunningen
5.1.2e heeft 5.1.2e van de gemeente Enschede nog gevraagd om concreter aan te geven hoe het nu zit met dat punt van het bouwen zonder de vereiste vergunningen (bouw, milieu).
Nog geen antwoord uit die richting.
Afgesproken dat we deze week nog op antwoord wachten van 5.1.2e en afhankelijk daarvan (en indien geen antwoord) zelf als VROM-Inspecties op onderzoek gaan. Dit laatste op zeer dringend verzoek van 5.1.2e

* Grolsch in relatie tot herbouw en Groot Roombeek.
  Ook in de Werkgroep Enschede was de mening dat extra maatregelen of vervroegde verplaatsing van Grolsch een gemeentelijke "beleids-vrijheid" is bij het voldoen aan het huidige rijksbeleid m.b.t. veiligheid.
* Burgerbrieven.
  Er komen nog steeds aardig wat burgerbrieven binnen n.a.v. de ramp. Afgesproken is nu dat deze primair door SBM worden behandeld en niet meer door de Hoofdinspectie/CM.

- Volgende bijeenkomst Werkgroep Enschede
  Dinsdag 15 augustus om 15.30 uur te Den Haag.

Groeten,
5.1.2e

5.1.2e - Werkgroep Enschede 18/7 Page 1

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e ..
Datum: 18-7-00 23.37
Onderwerp: Werkgroep Enschede 18/7

Collega's,
Hierbij weer de terugkoppeling uit de bijeenkomst van de Werkgroep Enschede op 18/7. De Hoofdinspecteur is met vakantie en de Werkgroep wordt nu voorgezeten door de plv. hiMH, 5.1.2e 5.1.2e
Toch weer en aantal punten ook als actie voor ons.

- Informatie.
Ter info stuur ik jullie het volgende:
* Brief van Minister Pronk aan B&W van Enschede met daarin de afspraken/conclusies van zijn bezoek aldaar van 26 juni.

- Onderzoek van DRZ naar het "lek"
5.1.2e was benieuwd of wij al iets meer weten over het onderzoek. 5.1.2e wil jij 5.1.2e inlichten (actie 5.1.2e).

- Inspectieonderzoek.
* Bijstelling plan van aanpak
Meegedeeld dat ook wij vertraging oplopen door het later beschikbaar komen van de dossiers.
Afgesproken dat wij een bijgesteld plan van aanpak maken met daarin drie aanpassingen : rol IVH m.b.t. bouwvergunning nadrukkelijker opgenomen, de commentaar-ronde in de planning opgenomen en een bijgestelde planning (die ligt binnen de nieuwe termijn zoals in de brief aan de 2e kamer : reconstructie gereed eind augustus)
(actie 5.1.2e)
* Nota aan Minister.
De Minister heeft de verwachting dat hij ,volgens de oude planning, dezer dagen een concept-rapportage over de reconstructie van de VROM-Inspecties ontvangt.
Afgesproken dat wij een korte nota voor de Minister maken ter info over de vertraging en de nieuwe planning.Deze moet donderdag a.s. via 5.1.2e naar de Minister samen met het bijgestelde plan van aanpak.
Ik maak woensdag een voorzet voor de nota (actie 5.1.2e).
* Bijdrage CM aan de reconstructie.
Met CM afgesproken dat zij het format invullen m.b.t. hun inbreng en uiterlijk binnen 14 dagen aan ons zullen toezenden.
Vraag aan 5.1.2e : is er een digitale versie van het format; dan graag naar 5.1.2e mailen.

- Nazorg/wederopbouw
* Kostenraming Enschede
Volgens mededeling van 5.1.2e vervanger 5.1.2e als "loket") komt Enschede op verzoek van de betrokken Ministers nog met een beter onderbouwde kostenraming van de wederopbouw.
VROM schakelt een extern buro in om deze raming te verifieren.
* Sloop/asbestsanering.
Behalve door ons (5.1.2e 5.1.2e met projectleider in Enschede) is in de brief van 5.1.2e ook weer gewezen op het selectief slopen
(zie toegestuurde info).
* Bouwactiviteiten op het rampterrein.
5.1.2e had vanuit Enschede 5.1.2e gehoord dat de Gemeente momenteel geconfronteerd wordt met de start van her-bouwactiviteiten waarvoor zij onvoldoende capaciteit hebben om al deze aanvragen

daarvoor nu te behandelen (als voorbeeld werd ook Grolsch genoemd die snel weer in productie wil).
Afgesproken dat het "loket" met Enschede contact opneemt om wat nauwkeuriger gepresenteerd te krijgen wat er speelt.
5.1.2e informeert ons en zonodig nemen wij (met name IMH en IVH) actie richting Gemeente.

* Overleg met Enschede over Grolsch op 20/7.
Meegedeeld dat de IMH op 20/7 met Enschede en Provincie overleg heeft over de milieuaspecten van Grolsch in relatie tot de herbouw in de omgeving.
De vergadering was met ons van mening terughoudend te zijn met het ,o.g.v. het huidige risico-beleid, adviseren om Grolsch (met een financiele claim) vervroegd te verplaatsen.

Groeten,
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Aan: Internet 5.1.2e @enschede.nl"
Datum: 18-7-00 15.29
Onderwerp: Bouw- en milieuvergunningen

Beste 5.1.2e,
Je vertelde me gisteren dat jullie dienst voor enorme problemen staat in verband met de grote hoeveelheid bouwwerkzaamheden die nu worden uitgevoerd en waarvoor slechts zelden een bouwvergunning wordt gevraagd. Ook milieuvergunningen worden zelden of nooit aangevraagd, met als hoogtepunt Grolsch.
Ik heb dit binnen VROM gemeld. Hoewel jullie probleem wordt begrepen, bestaat er hier grote ongerustheid over de gevolgen die deze situatie zou kunnen hebben. Vraag: kunnen jullie het probleem snel concreter zichtbaar maken? En zien jullie mogelijkheden om bijvoorbeeld via inhuur van externen de achterstanden snel in te lopen? Het zou voor de hand liggen om de extra kosten daarvan in het totale korte-termijnplaatje dat jullie bij het Rijk neerleggen mee te nemen.
5.1.2e

CC: 5.1.2e Internet :" 5.1.2e @enschede.n...

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 19-7-00 9.48
Onderwerp: Enschede en wonen (4)

5.1.2e
In vervolg op ons overleg van maandagmiddag had ik daarnet overleg met 5.1.2e
Conclusies (ik volg onze agenda van jl. maandag):

-- de compensatieregeling voor de huurders

De regeling zal worden uitgevoerd door de corporaties m.b.v. voorschotten van VROM; afrekeningen achteraf. Uitgangspunt is volledige compensatie zonder drempel. 5.1.2e zorgt dat wij de door de corporaties opgestelde regeling krijgen.

-- de tegemoetkoming voor de eigenaar-bewoners

Enschede bereidt een regeling voor op basis van een forfaitair bedrag van 10.000 gulden voor alle eigenaar-bewoners van wie het huis is verwoest of definitief onbewoonbaar is geworden. Wij kunnen pas een toezegging doen na de besluitvorming in het kabinet in augustus.

-- de herhuisvestingskostengarantie

Ik heb verteld dat wij het nogal oneigenlijk vinden om een VROM-kop te zetten op een regeling die in het kader van de bijzondere bijstand in overleg met SZW is opgesteld, en dat we dus op dit moment geen verwachtingen kunnen wekken. Het lijkt me goed dat ik hierover contact met SZW opneem.

-- de zeven-wekenproblematiek

We zijn het erover eens dat de huurderving van de Enschedese corporaties in mei en juni voor hun eigen rekening is (desgewenst te verrekenen met de prestatienormering). Wat de 200.000 gulden betreft die de gemeente wil terugbetalen aan de mensen die bij andere huisbazen zijn ondergebracht: ik heb verteld dat wij dat willen verrekenen via een kop op de bijdrage die we beschikbaar stellen voor de compensatieregeling. 5.1.2e akkoord; wijze van uitvoering door gemeente en/of corporaties moet nog worden bekeken.

-- de prestatienormering

Geconcludeerd dat onze tegemoetkomende houding beperkt kan blijven tot Enschede en de **Enschedese** corporaties. Van de corporaties uit Almelo, Hengelo en Oldenzaal kan er dus (alsnog) worden geïnd. Ook al zijn er misschien mensen ondergebracht bij corporaties uit Hengelo of Oldenzaal (5.1.2e zoekt dat nog uit), die corporaties hebben daar geen schade door geleden.

-- de al toegekende huursubsidie over juni

Ik heb verteld dat nog uitgezocht wordt of er iets moet worden teruggevorderd.

Aanvullend punt:

-- de schade van de corporaties

5.1.2e kent de fax over de schade van de corporaties waarvan ik jullie gisteren een kopie heb gegeven. Ik heb gezegd dat ik er moeilijk mee uit de voeten kan: een deel van de posten is al op andere wijze in discussie; voor andere posten geldt dat het niet voor de hand ligt om ze bij VROM te claimen. Ik heb geadviseerd om te bekijken in hoeverre bepaalde posten alsnog kunnen worden toegevoegd aan de schade die door de gemeente Enschede bij BZK/Fin is en wordt aangemeld.
5.1.2e
NB Ik stuur dit mailtje in kopie ook aan 5.1.2e

CC: 5.1.2e,...

Annotatie ambitieniveau herstructurering

De uitgangssituatie verschilt tussen de Stedendriehoek en Zwolle evenals binnen de Stedendriehoek. Deventer en Zutphen (en Zwolle?) lopen verhoudingsgewijs meer risico richting 2010.
Volgens ABF is in Zwolle op dit moment reeds sprake van een flink overschot in de buitencentrummilieus aan goedkope en dure eengezinshuur en vooral in de goedkope meergezinshuur. Ook is in Zwolle al sprake van een overschot aan goedkope koop. In de Stedendriehoek bestaat voor deze categorieën evenwicht of een tekort (goedkope koop). Het ABF rapport geeft geen uitsplitsing naar gemeenten binnen de Stedendriehoek, maar vermoed wordt dat de situatie voor Apeldoorn enerzijds en Deventer en Zutphen anderzijds verschilt. Al deze drie gemeenten ervaren nog druk op de woningmarkt, maar in Deventer en Zutphen behoren aanzienlijk meer huishoudens tot de lagere inkomens, waarbij een aanzienlijk grotere goedkope huur- en goedkope koopwoningvoorraad aanwezig is. Daarmee lopen Deventer en Zutphen verhoudingsgewijs meer risico richting 2010. **(Zwolle niet eens met ABF analyse?)**

Door de bestaande druk op de goedkope woningmarkt ervaart men binnen de Stedendriehoek (en Zwolle?) weinig 'sense of urgency'. Dit geldt het sterkst voor Zutphen (en Zwolle?)
Alleen in Deventer (en Zwolle?) is sprake van herstructurering die op enige schaal daadwerkelijk in uitvoering is. In Zutphen (5.1.2e) ligt de nadruk nog op inventarisatie en het opzetten van de planvoorbereiding. Hier wordt veel overgelaten aan het initiatief van de corporatie (5.1.2e Hanzewonen), terwijl deze op dit punt niet zo initiatiefrijk lijkt. In Apeldoorn (5.1.2e is men in de planvoorbereidende fase en speelt weerstand van bewoners en een fors verschil van mening met de corporatie (5.1.2e Goede Woning) een grote rol in een buurt waar men daadwerklijk aan de slag wil (Metaalbuurt). Alle gemeenten besteden in hun ingediende ISV programma's aandacht aan de herstructurering, maar de mate van concreetheid varieert sterk. In het ISV programma van Zutphen worden wel aantallen genoemd (100 woningen per jaar), maar hier zijn ook verkopen van huurwoningen meegeteld. (Deventer, Zwolle?).

De verkoop van huurwoningen in wijken met een al langer lopend verkoopprogramma stagneert als gevolg van hoge prijzen.
Vanuit de Stedendriehoekse coporaties komt het signaal dat ....

Laatste wijziging: 17-07-2000, 11:13

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e); 5.1.2e vraagt beleidsstukken op. b) Inspectie-onderzoeken 5.1.2e en c) Nazorg 5.1.2e).
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden. Kopie is ter kennisname en niet ter verdere verspreiding afgegeven aan LCI (zie 2b).
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (Dij) is definitief. Wel is nog enige discussie ontstaan over de afbakening. In dit verband zal Kos dokumenteren (volgens reconstructie-format) welke acties en betrokkenheid wij hebben gehad bij afvoer van puin, asbest, vuurwerk e.d. Dij vraagt CM hetzelfde te doen voor hun betrokkenheid, zoals RIVM-metingen e.d. Dossier-onderzoek RVI-dossier is gebeurd; overige kan deze week starten, nu vandaag is gemeld dat dossiers door politie/justitie zijn vrijgegeven. Boe heeft in WG Enschede besproken wie commentaar op reconstructie zullen leveren.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond. IRO ontvangt overzicht. 5.1.2e
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. Schriftelijke terugmeldingen aan gemeenten zijn week 28 uitgegaan. IRO ontvangt overzicht (Dij)

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 17-07-2000, 11:13

4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase. Inmiddels genaamd: loket Wederopbouw
4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen . Kos heeft nogmaals bij Enschede aangedrongen op aangepast plan asbestverwijdering (loket (5.1.2e) bereidt brief van minister voor met dezelfde strekking) ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e ; minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ verplaatsing Grolsch: gemeente komt met kostenplaatje ■ ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's).
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek ■ gemeente wil in 2000 deels al beginnen met bouwen op grond van art 19 WRO. ■ Boe heeft 20/7 overleg over milieu-aspecten van nieuwbouw nabij Grolsch; berekende risico levert geen belemmeringen, maar politiek en emotie mogelijk wel: typisch keuze bevoegd gezag.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM	5.1.2e	Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond. Mogelijk alleen nog ad-hoc inzet.
7.	**Diversen**			

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.
Deelnemers: 5.1.2e
Agendaleden: 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 2412:02-07-2000, 12:02

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e) b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e en c) Wederopbouw (5.1.2e
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden. Kopie is ter kennisname en niet ter verdere verspreiding afgegeven aan LCI (zie 2b).
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie" volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (Dij) is definitief. Discussie over de afbakening wordt ondervangen door (volgens reconstructie-format) alsnog te dokumenteren welke acties en betrokkenheid wij hebben gehad bij afvoer van puin, asbest, vuurwerk e.d. (5.1.2e en idem bij RIVM-metingen e.d. (CM). Dossier-onderzoek RVI, MILAN en Enschede (VV+HH) is grotendeels gebeurd. Interviews met ca 10 personen worden voorbereid. Afstemming met gereedkomen en beschikbaar komen resultaten OM vormt probleem voor 8Inspecties en Oosting. Wordt op hoogste niveau aangekaart. Boe heeft in WG Enschede besproken wie commentaar op reconstructie zullen leveren.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. IRO ontvangt alsnog overzicht (Dij)

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 2412:02-07-2000, 12:02

4.	**Wederopbouw (bijzondere toepassing regelgeving)**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase. Minister 26/6 opnieuw op bezoek geweest. Brieven/petities, daarbij aangeboden zijn beantwoord.
4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen . ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e ; minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ (vervroegde) verplaatsing Grolsch: gemeente komt wellicht niet meer met kostenplaatje, vanwege geringe risico (zie onder). ■ ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's).
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek ■ gemeente wil in 2000 deels al beginnen met bouwen op grond van art 19 WRO. ■ milieu-aspecten van nieuwbouw nabij Grolsch: berekende risico levert geen belemmeringen, maar politiek en emotie mogelijk wel: typisch keuze bevoegd gezag; aldus 20/7 door Boekel besproken. ■ IRO is door DHV (iov Enschede) benaderd over locatie 5.1.2e vooralsnog geen landelijke afstandsrichtlijnen beschikbaar.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM		Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond. Mogelijk alleen nog ad-hoc inzet.
7.	**Diversen**			

Afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem; 31/7 voorlopig laatste keer.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 2412:02-07-2000, 12:02

Deelnemers: 5.1.2e
Agendaleden: 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 2412:03-07-2000, 12:03

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e) b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e en c) Wederopbouw 5.1.2e .
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden. Kopie is ter kennisname en niet ter verdere verspreiding afgegeven aan LCI (zie 2b).
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Plan van aanpak VROM-inspectie (Dij) is definitief. Discussie over de afbakening wordt ondervangen door (volgens reconstructie-format) alsnog te dokumenteren welke acties en betrokkenheid wij hebben gehad bij afvoer van puin, asbest, vuurwerk e.d. (Kos) en idem bij RIVM-metingen e.d. (CM). Dossier-onderzoek RVI, MILAN en Enschede (VV+HH) is grotendeels gebeurd. Interviews met ca 10 personen worden voorbereid. Afstemming met gereedkomen en beschikbaar komen resultaten OM vormt probleem voor 8Inspecties en Oosting. Wordt op hoogste niveau aangekaart. Boe heeft in WG Enschede besproken wie commentaar op reconstructie zullen leveren.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. IRO ontvangt alsnog overzicht (Dij)

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 2412:03-07-2000, 12:03

4.	**Wederopbouw (bijzondere toepassing regelgeving)**	5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase. Minister 26/6 opnieuw op bezoek geweest. Brieven/petities, daarbij aangeboden zijn beantwoord.
4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. ■ overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli ■ huursprong en huursubsidie ■ vergoeding voorzieningen gehandicapten
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; minister hecht zeer aan selectief slopen . ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e : minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ (vervroegde) verplaatsing Grolsch: gemeente komt wellicht niet meer met kostenplaatje, vanwege geringe risico (zie onder). ■ ruimen van resten vuurwerk (valt mee, enkele kilo's).
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			■ rampgebied opnemen in nieuw plan Groot Roombeek ■ gemeente wil in 2000 deels al beginnen met bouwen op grond van art 19 WRO. ■ milieu-aspecten van nieuwbouw nabij Grolsch: berekende risico levert geen belemmeringen, maar politiek en emotie mogelijk wel: typisch keuze bevoegd gezag; aldus 20/7 door Boekel besproken. ■ IRO is door DHV (iov Enschede) benaderd over locatie 5.1.2e vooralsnog geen landelijke afstandsrichtlijnen beschikbaar.
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM		Deelname vanuit IMH-O aan opsporingsteam is afgerond. Mogelijk alleen nog ad-hoc inzet.
7.	**Diversen**			

Afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem; 31/7 voorlopig laatste keer.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 2412:03-07-2000, 12:03

Deelnemers: 5.1.2e
Agendaleden 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Plan van aanpak

Auteur : 5.1.2e Datum: 27 juni 2000

Betreft : Plan van aanpak reconstructie vuurwerkramp Enschede - onderdeel VROM-inspecties

Inleiding

De Inspecties Milieuhygiëne, Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting zijn drie van de acht rijksinspecties die onderzoek doen naar (een onderdeel van) de vuurwerkramp die op 13 mei jongstleden plaatsvond. Ten behoeve van de commissie Vuurwerkramp richten de rijksinspecties zich de komende weken op een reconstructie van de gebeurtenissen. Alhoewel elke inspectie een eigen reconstructie van gebeurtenissen maakt voor zijn eigen onderzoek, zal er ten behoeve van de commissie een document worden gemaakt waar de integrale reconstructie van gebeurtenissen in is opgenomen. Elke rijksinspectie zal daarnaast een eigen onderzoeksrapport vervaardigen waarin de reconstructie van gebeurtenissen is opgenomen, als ook een analyse van de onderzoeksgegevens. In dit rapport zal tevens een beoordeling worden opgenomen van de gebeurtenissen, getoetst aan het wettelijke kader waar de betreffende rijksinspectie voor verantwoordelijk is.

Dit voorliggende document is een plan van aanpak waarin de onderzoeksdoelen van de IMH, IRO en IVH zijn opgenomen, op welke wijze het onderzoek wordt afgebakend, wat er aan onderzoeksactiviteiten zal plaatsvinden om de reconstructie te vervaardigen, welke instanties bij het onderzoek moeten worden betrokken, zowel in termen van nevenonderzoekers als ook te benaderen instanties en/of personen met betrekking tot de verificatie van reeds verzamelde onderzoeksgegevens. Tevens bevat het plan van aanpak een planning van de diverse onderzoeksactiviteiten. Het voorliggende plan is een nadere uitwerking van het door alle betrokken inspecties vastgestelde 'Plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede'.

Onderzoeksdoelen

De volgende doelstelling voor het inspectieonderzoek worden geformuleerd:

'De reconstructie van het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving met betrekking tot de vigerende regelgeving en beleid, aangaande het milieu en ruimtelijke ordening, voorafgaande aan 13 mei 2000'.

Te splitsen in:

A. de reconstructie van de gebeurtenissen (= feitelijke opsommingen van gebeurtenissen zonder analyse en waardetoekenning) betreffende:

- het bestemmingsplan;
- het bestemmingsplan in relatie tot de bouwvergunning;
- de bouwvergunning in relatie tot de milieuvergunning;
- de milieuvergunning en externe veiligheid;
- het vergunningsverleningsproces (Wm, Awb en Wro);
- de vergunning tot het bezigen van vuurwerk en ontploffingsgevaarlijke stoffen en de vergunningen tot het afleveren van, dan wel tot aflevering voorhanden hebben van vuurwerk en ontploffingsgevaarlijke stoffen, beiden in relatie tot de Wet milieubeheer;
- toezicht en handhaving.

B. de reconstructie van de gebeurtenissen met een daaraan gekoppelde toetsing en analyse en beoordeling door:

- toetsing van de onderzoeksresultaten (gegevens reconstructie) aan de vigerende regelgeving om een uitspraak te kunnen doen op welke wijze het instrumentarium door de betrokken instanties is toegepast.

Het onderzoek zal zich **niet** richten op de onderwerpen 'Gezondheidszorg en bron- en primaire effectbestrijding', waaronder begrepen 'meten, registreren en evalueren, ontsmetten van mensen, voertuigen etc.' Zo nodig kan wel een bijdrage als nevenonderzoeker aan die onderwerpen worden geleverd.

Wijze van onderzoek

De IMH, IRO ~~en IVH~~ hebben al een eerste en voorlopige reconstructie van de gebeurtenissen uitgevoerd en verwerkt in een voorlopig inspectierapport. De inspecties hebben zich daarbij gebaseerd op bij de inspecties aanwezige archiefmateriaal en documentatie die door betrokken instanties zoals de gemeente Enschede en het ministerie van Defensie op verzoek aan de inspecties is toegestuurd. Een exemplaar van het voorlopige inspectierapport is reeds aan het LCI ter beschikking gesteld. Ten behoeve van een volledig uit te voeren reconstructie en voor het door de inspecties op te stellen 'inspectierapport' dienen de stukken nader gecompleteerd te worden. Het is in dat verband noodzakelijk om dossieronderzoek uit te voeren bij betrokken instanties zoals de gemeente Enschede, MILAN van het ministerie van Defensie, de regiopolitie Twente en wellicht ook de provincie Overijssel. Verder dient verificatie door hoor en wederhoor plaats te vinden naar aanleiding van diverse onderdelen van de reconstructie. Conform de daarover gemaakte afspraken zal dat plaatsvinden door middel van het afnemen van interviews volgens een door de inspecties vastgestelde procedure. De interviews zullen worden vastgelegd in schriftelijke verslagen die voor ondertekening worden voorgelegd aan de geinterviewden.

Ten behoeve van de integrale reconstructie zal een door de inspecties vastgesteld format worden gehanteerd om een eenduidige vastlegging van de gegevens te waarborgen.

Bij het onderzoek te betrekken instanties en personen

Gelet op de voor de reconstructie geformuleerde onderzoeksdoelen, zullen de Inspectie Milieuhygiëne en de Inspectie Ruimtelijke Ordening met dit inspectie-onderzoek worden belast. Een klein team zal daartoe worden samengesteld, bestaande uit de volgende personen:

- 5.1.2e juridisch medewerker IMH Oost
- 5.1.2e groepshoofd/inspecteur IMH Oost (tevens trekker van het onderzoek)
- 5.1.2e ..... IRO Oost
- jurist IRO ?
- IVH

Dossieronderzoek en te interviewen instanties en personen

Voor de uitvoering van de reconstructie, gerelateerd aan de in dit plan geformuleerde doelstellingen, zijn de volgende thema's van belang:

Thema	Dossier	Instantie	Persoon
Bouw	Bouwvergunning	afd. bouw gemeente Enschede	
Ruimtelijke ordening	Bestemmingsplan	– Bouw en milieudienst Enschede – afd. planologie provincie Overijssel	
Milieu	Vergunningen • opslag en bewerking • externe veiligheid • brandpreventie Toezicht/handhaving	– Bouw en milieudienst Enschede – MILAN Defensie – Brandweer – idem + politie	
Bewerken en toepassen	Vergunningen bezigen + voorhanden hebben	– V&W/RVI – politie/korpschef	

De in de tabel opgenomen opsomming van instanties is een voorlopige. Niet uit te sluiten valt dat andere instanties of afdelingen ervan bij het onderzoek moeten worden betrokken.

Planning

De integrale reconstructie dient in de week van 24 juli aanstaande gereed te zijn. Meer uitgewerkte planning:

Weeknr.	Activiteit
26	• maken van plan van aanpak • toesturen aan LCI
27	• voorbereiden dossieronderzoek • voorbereiden interviews • selectie te interviewen instanties en personen • afstemmen met andere inspecties
28	• uitvoeren dossieronderzoek • afnemen interviews
29	• dossieronderzoek en interviews • opstellen concept-reconstructie
30	• verwerken commentaar en indienen definitieve reconstructie

Door de IMH, IRO en IVH zal een gezamenlijk onderzoeksrapport worden opgesteld dat uiterlijk in september 2000 gereed dient te zijn. Een concept-onderzoeksrapport zal in begin week 33 voor commentaar worden aangeboden aan de gemeente Enschede, de provincie Overijssel, de Commissie onderzoek vuurwerkramp en andere betrokken instanties. Commentaar wordt ingewacht tot eind week 35, dat verwerkt zal worden in week 36. In week 37 zal het definitieve onderzoeksrapport worden aangeboden.

Bijlagen:
1. format reconstructie van gebeurtenissen
- interviewprocedure

ONTVANGEN 2 1 JUNI 2000

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Logistiek Centrum Inspecties

Datum
20 juni 2000

Ons kenmerk
Enschede/001

Onderdeel
LCI

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e
T (5.1.2e
F (5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Raadhuisstraat 2
Enschede

Postadres
Postbus 118
7500 AC Enschede

Inspectie Volkshuisvesting
Dhr 5.1.2e
Postbus 7006
8007 HA ZWOLLE

Onderwerp
Logistiek Centrum Inspecties

Geachte heer 5.1.2e,

Op 9 juni 2000 is het 'Plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede' bij brief ES 2000/73778 aangeboden aan de Tweede Kamer. Hierin wordt de instelling van een Logistiek Centrum Inspecties (LCI) aangekondigd. Dit centrum zal de informatie-uitwisseling tussen de betrokken acht rijksinspecties onderling en met de gemeente Enschede, de provincie Overijssel en het Openbaar Ministerie coördineren. Ook is dit centrum belast met het op gecoördineerde wijze doorgeleiden van verzoeken om personen die in dienst zijn van de gemeente Enschede, de provincie Overijssel of andere betrokken organisaties te interviewen.
Hierbij bericht ik u dat het Logistiek Centrum Inspecties vanaf heden operationeel is.
Het LCI is telefonisch bereikbaar onder nummer: 5.1.2e.

DE HOOFDSINSPECTEUR BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING,
Voor deze /

5.1.2e

Ontvangen d.d. 21 JUNI 2000
IOV
JM FS AS Archief d.d.
5.1.2e
knr.
Dos.nr.
Clas.nr.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Inspectie Milieuhygiëne Oost
Postbus 60083, 6800 JB ARNHEM
Telefoon (026) 3528400, Telefax (026) 3528455

Bezoekadres: Pels Rijckenstraat 1, Arnhem

ONTVANGEN 3 0 JUNI 2000
FSU

Aan IVA- Overijssel
t.a.v. dhr. 5.1.2e

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum

Onderwerp

Bijgevoegd ontvangt u:

- [X] ter kennisname om te behouden
- [ ] ter inzage
- [ ] met het verzoek om advies
- [ ] stuk(ken) gaarne retour
- [ ] ter medeparafering
- [X] conform de afspraak
- [ ] met het verzoek de behandeling over te nemen c.q. voor betaling te willen zorgdragen.
- [ ] .....

Inspectie milieuhygiëne Oost,

Bijlage(n)

5.1.2e

Bijlagen

Verzoek bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.
In verband met het regeringsbeleid om het aantal auto-kilometers terug te dringen wordt het zeer op prijs gesteld
5.1.2e

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
27 juni 2000

Onderdeel
DGOOV/project
Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F (070) 426 8251

Blad
1 van 19

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Aan Deelnemers en betrokkenen van het IBT-vuurwerkramp
T.a.v. zie. deelnemerslijst
Fax zie. deelnemerslijst

Fax

Onderwerp
voortgangsbericht inzake de vuurwerkramp te Enschede

Bijgaand treft u de brief aan die verzonden is aan de Tweede Kamer inzake het voortgangsbericht over de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede.

5.1.2e

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 0914]

Datum
27 juni 2000

Blad
2 van 19

Deelnemers en betrokken van het het overleg IBT

Naam	Ministerie	Locatie	Tel	Fax
5.1.2e	BZK		5.1.2e	
	BZK			
	BZK/GSI	5.1.2e		
	BZK/VLC			
	BZK			
	BZK			
	BZK	5.1.2e		
	BZK			
	AZ			
	Justitie			
	Justitie			
	VWS			
	Defensie			
	EZ			
	V&W			
	Financiën/IRF			
	SZW/AI			
	VROM/Imh			
	VWS			
	VROM			
	V&W			
	Financiën			

Kopie:

5.1.2e	5.1.2e

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
26 juni 2000

Ons kenmerk
ES2000/75576

Onderdeel
directoraat-generaal
Openbare Orde en
Veiligheid

Inlichtingen
5.1.2e
5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 17

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Voortgangsbericht over de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede

Inleiding

Hierbij doe ik u als coördinerend minister een voortgangsbericht toekomen over de ramp op en rondom S.E. Fireworks vuurwerkopslagplaats te Enschede. Dit voortgangsbericht is een vervolg op mijn eerdere berichten van 16 en 29 mei en 9 juni jongstleden (TK 1999-2000, 27157, nrs 1 tot en met 3).
Conform het verzoek van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (brief d.d. 14 juni 2000, nr B.Z.K. 49) zal ik haar in het vervolg tenminste een maal in de vier weken op de hoogte stellen van de stand van zaken met betrekking tot de afhandeling van de ramp.

In deze brief wordt ingegaan op:
1. Nazorg;
2. Onderzoek;
3. Financiën;
4. Wederopbouw;
5. Stand van zaken evaluatie staand beleid.

Bij de behandeling van bovengenoemde onderwerpen worden tevens de schriftelijke vragen van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beantwoord (brief d.d. 14 juni 2000, nr. B.Z.K. 50). In de paragraaf over nazorg worden de vragen beantwoord over het capaciteitsgebrek op het gebied van de nazorg en over de hulpverlening aan allochtone slachtoffers. De vragen over de financiële afwikkeling van de ramp worden beantwoord in de paragraaf over financiën. In de paragraaf over de stand van zaken evaluatie staand beleid wordt ingegaan op de vraag inzake nieuwe beleidsmaatregelen.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

1. Nazorg

In deze paragraaf wordt ingegaan op de tussenevaluatie van nazorg in brede zin, op de aan de gezondheidszorg gerelateerde nazorg, op de sanering van het rampterrein en op de werktijdverkortingsaanvragen.

Tussenevaluatie nazorg
Door de verschillende betrokken overheden wordt veel aandacht besteed aan de nazorg. Nazorg is breder dan medische en psychosociale zorg. In algemene zin houdt nazorg in: het wegnemen van de gevaarsbron of de bedreiging en het bereiken van een zodanig stabiele situatie zodat het leven weer doorgang kan vinden. Naast medische en psychosociale nazorg worden de volgende typen onderscheiden: administratieve, juridische, financiële en economische nazorg.

Om duidelijkheid te verschaffen in de taken en verantwoordelijkheden op gemeentelijk, provinciaal en op departementaal niveau ten aanzien van nazorg en om inzicht te krijgen in de mate waarin de (rijks)overheid deze taak invult, is besloten tot een tussenevaluatie ten aanzien van de nazorg in Enschede in de volle breedte.

Op korte termijn zal in kaart worden gebracht welke nazorgactiviteiten de gemeente, provincie en ministeries in dit kader hebben opgestart of zullen opstarten. De uitkomsten van de tussenevaluatie zullen worden gebruikt als monitorinstrument aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of op onderdelen intensivering wenselijk is.

Gezondheidszorg gerelateerde nazorg
In aanvulling op de informatie die u bij mijn brief van 29 mei jongstleden is toegezonden bericht ik u nader over de stand van zaken met betrekking tot de aan de gezondheidszorg gerelateerde nazorg. Het betreft:

1. Informatie- en adviescentrum (IAC);
2. gezondheidsmonitoring;
    a) Gezondheidsonderzoek;
    b) Gezondheidsmonitoring door huisartsen/bedrijfsartsen;
    c) Gezondheidsmonitoring door Mediant en anderen waaronder het Medisch Spectrum Enschede;
3. gemeentelijke projectorganisatie psycho-sociale nazorg.

1. Informatie- en adviescentrum
Het Informatie- en adviescentrum (IAC) is voor de bevolking het aanspreekpunt voor hun vragen in relatie tot de vuurwerkramp. Het is thans nog zo dat de vragen van de bevolking meer gericht zijn op praktische zaken, zoals huisvesting en financiële hulp en in mindere mate op gezondheidszorg gerelateerde (na)zorg.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

De hulpverlening aan getroffen allochtonen speelt een belangrijke rol. Het IAC heeft hiervoor contacten gelegd met organisaties als het Inspraakorgaan Turken in Nederland, dat bij de nazorg aan de aardbevingsslachtoffers in Turkije veel kennis heeft opgedaan.
Het IAC stelt mede op verzoek van de minister van VWS en mij een registratie op van getroffenen en hulpverleners, die zich kort na de ramp in het gebied bevonden. Door koppeling aan het klantvolgsysteem zal een zo compleet mogelijk beeld van de zorgbehoefte worden verkregen. Aan de instellingen voor zorg in Twente, alsmede aan de huisartsen en aan de bedrijfsartsen wordt gevraagd om aan dit klantvolgsysteem mee te werken. De resultaten van het bevolkingsonderzoek zullen ook in dit systeem worden opgenomen. Het IAC vervult inmiddels ook de functie van kenniscentrum voor alle hulpverleners in het rampgebied.

Inmiddels wordt een definitieve stal voor het IAC opgebouwd. Mochten zich bij de bemensing daarvan problemen voordoen dan zullen de minister van VWS en ik bezien op welke wijze deze kunnen worden opgelost.

2. Gezondheidsmonitoring
Ten aanzien van de gezondheidsmonitoring ga ik hieronder in op:
a) het gezondheidsonderzoek;
b) monitoring door huisartsen en bedrijfsartsen;
c) monitoring door GGZ-instellingen gebundeld in Mediant, maatschappelijk werk en het Medisch Spectrum Enschede.

Ad a) Gezondheidsonderzoek
Het gezondheidsonderzoek is onder supervisie van VWS uitgevoerd door de GGD Twente. De eerste fase van het gezondheidsonderzoek heeft plaatsgevonden van 1 tot en met 4 juni. Vanwege de onmogelijkheid voor de hulpverleners om allemaal in die periode aan het onderzoek deel te nemen, is het onderzoek met 3 dagen verlengd (tweede fase). Ook de bevolking kon van die verlenging gebruik maken. Ongeveer de helft van de daarvoor in aanmerking komende personen uit Enschede heeft dit gezondheidsonderzoek ondergaan. Voor de hulpverleners geldt dat deze ook aan dit onderzoek kunnen deelnemen via de huisarts of bedrijfsarts. Aan de huisartsen en de ARBO-diensten zullen door de GGD Twente de benodigde sets materiaal ter beschikking worden gesteld. Vanuit wetenschappelijke overwegingen worden de gegevens uit het aanvullend onderzoek en het onderzoek via de huis- en bedrijfsartsen vooralsnog gescheiden gehouden van de gegevens uit de eerste fase van het onderzoek.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

De eerste resultaten worden 6 tot 8 weken na afsluiting van de eerste fase verwacht. Met de desbetreffende Medisch Ethische Commissie heeft overleg plaats gevonden over het resterende deel van het gezondheidsonderzoek.
De aandacht is daarbij gericht op de verzamelde gegevens van een steekproef onder de deelnemers. Op basis van die gegevens zal onder meer een analyse plaats vinden van stoffen waaraan betrokkenen bij de ramp blootgesteld kunnen zijn geweest. Bij de keuze van de te analyseren stoffen worden de referentiewaarden en de luchtmetingen van RIVM/TNO gericht op vuurwerk in ogenschouw genomen. Tevens wordt rekening gehouden met de uitkomsten van de analyse van overige mogelijk vrijgekomen stoffen die in het gebied voorkwamen.

Ad b) <u>Monitoring door huisartsen en bedrijfsartsen</u>
De Regionale huisartsenvereniging Enschede is verantwoordelijk voor de monitoring door de huisartsen. Het gaat daarbij met name om uniformering van aanpak en registratie, waarbij gebruik wordt gemaakt van ervaringen die zijn opgedaan bij de medische onderzoeken naar aanleiding van de Bijlmerramp. Dit geldt ook voor bedrijfsartsen. Door het ministerie van VWS is contact opgenomen met het ministerie SZW om te bewerkstelligen dat de bedrijfsartsen bij deze werkzaamheden aansluiten.

Ad c) <u>Monitoring door GGZ-instellingen gebundeld in Mediant, maatschappelijk werk en het Medisch Spectrum Enschede</u>
Het is de bedoeling dat de problemen die gerelateerd zijn of kunnen worden aan de vuurwerkramp door de GGZ-instellingen worden gesignaleerd en geregisteerd. Deze monitoring is een primaire verantwoordelijkheid van de betreffende instellingen. Er wordt naar gestreefd de registratie van relevante gegevens te laten aansluiten bij de wijze waarop dergelijke gegevens bij het IAC worden geregistreerd. Het ministerie van VWS neemt daartoe het initiatief.

3. Gemeentelijke projectorganisatie psycho-sociale nazorg
De gemeente Enschede coördineert de zorg voor personen die (ernstige) psychische gevolgen ondervinden van de ramp, zoals het ontwikkelen van het posttraumatische stress-syndroom (PTSS). Vanuit het ministerie van VWS wordt de gemeente ondersteund door middel van expertise, capaciteit en financiële middelen. De zorgaanbieders, de zorgverzekeraar Amicon en de gemeentelijke projectorganisatie maken afspraken over de invulling van psycho-sociale nazorg. Het gaat daarbij om de zorgverlening op (middel)lange termijn. Binnenkort zal de gemeente Enschede een plan van aanpak vaststellen voor de psycho-sociale nazorg.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

De door de vuurwerkramp toegenomen vraag naar psycho-sociale zorg (circa 10 extra aanmeldingen voor ambulante zorg per dag), het door de ramp gestegen aantal opnames en het feit dat zich onder de personeelsleden van Mediant ook slachtoffers van de ramp bevonden, heeft een probleem opgeleverd ten aanzien van de personele capaciteit. Mediant heeft zich met het verzoek om extra capaciteit tot collega-instellingen gewend. Naar aanleiding van dit verzoek hebben enkele instellingen personeel beschikbaar gesteld.

Sanering van het rampterrein

De minister van VROM is in overleg met de gemeente over de bodemsanering, de sloop van opstallen en de verwijdering van asbest. Onder verantwoordelijkheid van de gemeente Enschede wordt de sanering van het rampterrein uitgevoerd volgens de daarvoor geldende regels voor asbestsloop en -verwijdering met daartoe gecertificeerde asbestinventarisatie- en asbestverwijderingsbedrijven. Hiertoe is in opdracht van de gemeente een plan van aanpak opgesteld door bureau Search. De Arbeidsinspectie en de Inspectie Milieuhygiëne zijn bij het opstellen van dit plan betrokken geweest. Door de Arbeidsinspectie wordt steekproefsgewijs toezicht gehouden op de werkzaamheden. Bovendien vindt frequent coördinerend overleg plaats over de uitvoering van het plan van aanpak tussen de gemeente Enschede, het bureau Search, de Arbeidsinspectie en zonodig de Inspectie Milieuhygiëne.

Daarnaast is op verzoek van de gemeente Enschede door het Explosieven Opruimings Commando van de Koninklijke Landmacht een plan van aanpak met hierin opgenomen een veiligheids- en gezondheidsplan opgesteld, ten behoeve van het ruimen van achtergebleven niet verbrand vuurwerk in de binnenste ring van het rampgebied. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in twee fases: ten eerste een visuele inspectie van het rampgebied in door de gemeente aangegeven prioriteitgebieden en ten tweede het stand-by zijn tijdens de sloop- en afvoerwerkzaamheden.

Werktijdverkorting

De stand van zaken met betrekking tot de werktijdverkortingsaanvragen is dat nu 35 bedrijven een aanvraag hebben ingediend, waarvan er 34 zijn toegekend en 1 in onderzoek is. Daarnaast zijn er van 15 bedrijven verzoeken om informatie binnengekomen (dan wel formulieren aangevraagd), welke nog uit kunnen monden in een officiële aanvraag. In totaal gaat het bij de 34 verleende werktijdverkortingen om 230 werknemers.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

2. Onderzoek

Coördinatie inspectieonderzoeken

Bij brief van 9 juni jongstleden heb ik u het plan van aanpak "afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede" aangeboden. In aanvulling op dit plan van aanpak meld ik u dat de voorgenomen vernietiging van bandopnamen van door de inspecties gevoerde gesprekken niet zal plaatsvinden. De bandopnamen worden in overeenstemming met hetgeen hierover in de Archiefwet is bepaald ten minste tot 10 jaar na dato bewaard.

Het in het plan van aanpak aangekondigde Logistiek Centrum Inspecties (LCI) in Enschede is met ingang van 13 juni jongstleden operationeel geworden. Dit centrum is onder andere belast met het op gecoördineerde wijze afhandelen van de verzoeken van de betrokken inspecties om personen te interviewen en documenten en andere informatie te verstrekken. Ook de coördinatie van de uitvoering van de interviews en het opzetten en beheren van een database met de gespreksverslagen is een taak van het LCI.

Het LCI is gestart met het inventariseren van de voortgang van de onderzoeken door de betrokken inspecties. Alle inspecties leveren daartoe aan wat ter beschikking is aan onderzoeksplannen, lijsten van te interviewen personen en te benaderen instanties en een overzicht van de documenten die voor het onderzoek nodig zijn.

De eerste fase van de eigenlijke onderzoekswerkzaamheden van de inspecties bestaat uit het maken van een gemeenschappelijke feitelijke reconstructie. Deze reconstructie beslaat de periode van de laatste vergunningverlening door de gemeente Enschede aan de huidige eigenaren van S.E. Fireworks tot aan het opheffen van de gemeentelijke rampenstaf. De reconstructie is erop gericht een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van activiteiten en gebeurtenissen, zodat dit als basismateriaal kan dienen voor de uiteindelijke inspectierapporten en de rapportage van de Commissie onderzoek vuurwerkramp.

Een groot deel van de informatie die relevant is voor de onderzoeken van de rijksinspecties, is door het Openbaar Ministerie in het kader van het strafrechtelijk onderzoek in beslag genomen. Ook andere informatie waarover het openbaar Ministerie of de politie beschikt (zoals processen-verbaal van verhoren) kunnen voor de onderzoeken van de inspecties van belang zijn. In verband met het opsporingsbelang en het recht op privacy van betrokken personen is het verstrekken van dergelijke informatie door het OM of de politie aan een tweetal (wettelijke) vormvereisten gebonden.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Ten eerste is verstrekking van informatie uit politieregisters aan derden (anderen dan het OM en de politie) niet zonder meer mogelijk. Om de overdracht van dergelijke informatie aan derden mogelijk te maken is op grond van artikel 18 lid 5 van de Wet Politieregisters een besluit nodig van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minster van Justitie. Het besluit behelst een opdracht van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie aan de korpsbeheerder om informatie uit het politieregister ter beschikking te stellen. Voor zover het informatie betreft die gerelateerd is aan de opsporing wordt de informatie verstrekt na toestemming van het Openbaar Ministerie. Dit gezamenlijke besluit is op 19 juni jongstleden in werking getreden.

Ten tweede dient het LCI op basis van artikel 19 van de Wet Persoonsregistraties een privacy-reglement op te stellen voor de (deels geautomatiseerde) registratie van de (persoons)informatie. Dit privacy-reglement zal naar verwachting deze week gereed zijn.

Daarenboven is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de Hoofdofficier van Justitie in Almelo, het College van Procureurs-Generaal, de korpschef van de regionale politie Twente en de inspecties, vertegenwoordigd door de (coördinerend) hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding. De overeenkomst omvat de voorwaarden waaronder het OM, de politie en de inspecties informatie aan elkaar ter beschikking kunnen stellen, met inachtneming van de wet- en regelgeving. Deze overeenkomst is op 20 juni jongstleden door alle betrokken partijen ondertekend.

Door het moeten voldoen aan bovengenoemde voorwaarden en het opstellen van de samenwerkingsovereenkomst zijn de onderzoekswerkzaamheden enigzins vertraagd. Immers, de informatie waarop beslag ligt is grotendeels essentieel voor de onderzoeken van de inspecties.

Commissie onderzoek vuurwerkramp

De commissie onderzoek vuurwerkramp is op vrijdag 26 mei jongstleden geïnstalleerd. De commissie zal in de loop van deze week naar buiten treden met informatie over haar werkzaamheden.

3. Financiën

In mijn brief van 29 mei jongstleden heb ik u geïnformeerd over de financiële afwikkeling van de vuurwerkramp. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen enerzijds de materiële schade en kosten die direct te relateren zijn aan de ramp en anderzijds de kosten die te relateren zijn aan de wederopbouw. Tevens heb ik u toen geïnformeerd over de voorbereidingen voor de instelling van een commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp.
Hieronder ga ik achtereenvolgens in op de financiële voorzieningen die direct na de ramp voor de gedupeerden zijn getroffen, de schade inventarisatie en de commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp.

Financiële voorzieningen voor gedupeerden
Met betrekking tot de financiële voorzieningen kan onderscheid gemaakt worden tussen voorzieningen ten behoeve van particulieren en voorzieningen voor bedrijven.

Particulieren
Direct na de ramp is op 15 mei aan de gedupeerde bewoners (particulieren) op basis van een noodvoorziening door de gemeente geld verstrekt om te voorzien in de eerste levensbehoeften.
Tevens zijn op grond van artikel 11 van de Algemene Bijstandswet overbruggingsuitkeringen verstrekt aan gedupeerden die als gevolg van de ramp de eerste vier weken na de ramp zonder financiële middelen zaten. Volgens opgave van de gemeente Enschede hebben circa 3.200 mensen op deze regelingen een beroep gedaan. De daarmee gemoeide kosten bedroegen f 4,8 mln.

Over deze noodvoorzieningen heb ik u reeds geïnformeerd in mijn brief van 29 mei jongstleden. Het betreft het in deze brief onder Bijzondere bijstand genoemde eerste deel van de regelingen betreffende de opvang in de periode van 14 tot 20 mei 2000.

Naast deze noodvoorzieningen is in de week na de ramp door de gemeente en de woningbouwcorporaties gezamenlijk in overleg met SZW een drietal regelingen opgesteld voor de getroffen bewoners van de wijk. Afhankelijk van de plaats waar zij in het rampgebied woonden, kunnen deze bewoners een beroep doen op één van deze drie regelingen. De regelingen worden door de gemeente uitgevoerd. Het betreft hier het tweede deel van de regelingen herinrichtings- en aanverwante kosten waarover ik u in mijn brief van 29 mei jongstleden onder Bijzondere bijstand geïnformeerd heb. Met de uitvoering van de betreffende drie regelingen door de gemeente Enschede is naar verwachting een bedrag van 30 miljoen gemoeid.

Met betrekking tot deze regelingen vindt in principe verrekening plaats van de uitgekeerde bedragen conform de bepalingen van de Algemene bijstandswet. Hieronder ga ik nader in op de drie regelingen.

Regeling I
Deze regeling is van toepassing op gedupeerden wier huis door de ramp is verwoest danwel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard. Het betreft circa 625 personen. De regeling treft een voorziening in de vorm van normbijdragen voor kleedgeld, kosten van herinrichting en de overige eerste kosten na de ramp. De uitvoering van de regeling is gestart op 23 mei en duurt thans nog voort.

Regeling II
Deze regeling voorziet in een uitkering aan gedupeerden die na een periode van 6 weken of langer weer kunnen terugkeren naar hun woning. De in mijn brief van 29 mei jongstleden genoemde termijn van 2 maanden is bij nader inzien door de gemeente Enschede gesteld op zes weken. Het betreft circa 200 adressen. Een normvergoeding wordt verstrekt voor kleedgeld, inrichtingskosten en overige eerste kosten. De uitvoering van deze regeling is van start gegaan op 21 juni.

Regeling III
Deze regeling voorziet in een bijdrage in de overige eerste persoonlijke kosten die na de ramp gemaakt moesten worden die wordt uitgekeerd aan bewoners die binnen 6 weken konden terugkeren naar hun woning. Ook hier is de in mijn brief van 29 mei jongstleden genoemde termijn van 2 maanden bij nader inzien door de gemeente Enschede gesteld op zes weken. Het betreft hier circa 1800 adressen. Ook de uitvoering van deze regeling is van start gegaan op 21 juni.

Huurmaatregelen
Het ministerie van VROM houdt rekening met een groter beslag op de individuele huursubsidie als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de bewoners die uit het gebied van de ramp moesten vertrekken. De regels met betrekking tot de financiële passendheid van de woningtoewijzing in Enschede worden tijdelijk buiten werking gesteld. In aanvulling hierop zal in overleg met de gemeente Enschede een compensatieregeling tot stand worden gebracht waardoor bewoners in de eerstkomende jaren netto niet meer huur behoeven te betalen dan in de oude situatie.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Bedrijven
Ten behoeve van de getroffen ondernemers in het rampgebied is met bijdragen van verschillende organisaties, waaronder de Kamer van Koophandel, een fonds gevormd. Momenteel is een bedrag van f 8 mln beschikbaar. Het fonds wordt beheerd door de Stichting financiële opvang getroffen ondernemers. Deze stichting is op 22 mei op initiatief van de Kamer van Koophandel in het leven geroepen. De stichting levert een bijdrage aan het weer actief kunnen zijn van de getroffen bedrijven. Uitgangspunt daarbij is hulp op maat die in de volgende vormen mogelijk is.

Voorschot
Ondernemers van wie het bedrijf volledig is verloren gegaan, of langer dan 2 maanden niet bruikbaar is, kunnen een voorschot ontvangen van maximaal f 20.000,=. Dit voorschot is een rentevrije achtergestelde lening.

Huursuppletie
Door ondernemers kan een beroep worden gedaan op het fonds in geval zij de huur van een nieuw bedrijfsonderkomen niet kunnen opbrengen. De bijdrage uit het fonds bestaat uit het verschil tussen de nieuwe en de oude huurprijs.

Kredietfaciliteit
Met banken zijn afspraken gemaakt over een soepele toepassing van de regels rondom kredietverlening en borgstelling voor de gedupeerde ondernemers. Als in een volledige kredietbehoefte niet door de bank kan worden voorzien, bestaat de mogelijkheid dat uit het fonds een aanvullend krediet wordt verstrekt.

Inventarisatie van materiële schade en kosten direct gerelateerd aan de ramp
Ten aanzien van de schade en kosten die direct aan de ramp te relateren zijn, wordt hieronder op twee categorieën ingegaan:
1. de materiële schade van particulieren en bedrijven;
2. de schade en kosten van de overheid.

Ad 1. *De materiële schade van particulieren en bedrijven*
De totale registratie en coördinatie van schaden bij getroffen particulieren vindt plaats door het Bureau Coördinatie Experts (BCE). BCE doet dit namens het Verbond van Verzekeraars en werkt nauw samen met de gemeente Enschede. De inventarisatie heeft plaatsgevonden aan de hand van postcodelijsten en de gemeentelijke bevolkingsadministratie. Op basis van de registratie door BCE hebben alle particulieren (verzekerd en onverzekerd) bericht ontvangen en vindt taxatie van de schade plaats. Mensen die op 1 juli nog geen bericht hebben ontvangen maar toch denken voor één van de regelingen in aanmerking te komen kunnen zich alsnog melden bij het Informatie- en Adviescentrum te Enschede.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Volgens de meest recente raming van BCE bedraagt de verzekerde schade voor particulieren circa 135 miljoen. Het betreft hier schade aan inboedels, opstallen en auto's.

De schade aan bedrijven wordt momenteel door BCE geïnventariseerd. BCE raamt de verzekerde schade van bedrijven op circa 215 miljoen. Deze raming is exclusief de verzekerde schade (materieel en bedrijfsschade) van de bierbrouwerij Grolsch ad circa 200 miljoen.

De schade die verenigingen, stichtingen en kerken hebben geleden, heeft in hoofdzaak betrekking op schade aan onroerend goed. Deze schade wordt momenteel geïnventariseerd door BCE.

De onverzekerde schade van particulieren en bedrijven wordt thans door BCE geïnventariseerd.

Ad 2. ***De schade en kosten van de overheid.***

Gemeente Enschede

Ik heb de gemeente Enschede gevraagd een inventarisatie te maken van de financiële gevolgen van de ramp.
Voor een deel van de kosten die de gemeente Enschede heeft gemaakt en verwacht nog te zullen maken kan door het rijk een bijdrage worden verleend op grond van het Besluit rijksbijdragen gemeenten bij rampen en zware ongevallen. Of alle kosten die de gemeente maakt en nog zal maken ter bestrijding van de ramp en de gevolgen daarvan hieronder vallen, zal nog moeten worden bezien. Hierover zal nader overleg plaatsvinden tussen gemeente en rijk.

Provincie Overijssel

De provincie Overijssel heeft op diverse terreinen een ondersteunende, faciliterende en coördinerende rol vervuld, onder meer bij de inzet van hulpverleningsdiensten van buiten de regio. De kosten die met deze activiteiten zijn gemoeid, worden momenteel door de provincie geïnventariseerd.

Betrokken ministeries

Meerdere ministeries zijn in meer of mindere mate betrokken bij de activiteiten die het gevolg zijn van de ramp. Dit heeft betrekking op terreinen als bijstandsverlening, nazorg en onderzoek.
Momenteel worden de kosten van deze activiteiten en eventuele schade door de ministeries geïnventariseerd.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Datum
26 juni 2000

Ons kenmerk
ES2000/75576

Blad
12 van 17

Commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp

De gemeente Enschede heeft in verband met de financiële afwikkeling van de vuurwerkramp het initiatief genomen een commissie in het leven te roepen, de commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp Enschede. De commissie zal langs de volgende lijn haar werkzaamheden verrichten.
De eerste stap is de inventarisatie van de schade door de verzekeraars. Deze inventarisatie moet een zo compleet mogelijk beeld geven van:

- de omvang van de totale schade (verzekerd en onverzekerd);
- de mate waarin getroffenen onderverzekerd zijn;
- het aantal gevallen waarin geen verzekering was afgesloten.

Het beeld dat dan is ontstaan wordt door de commissie afgezet tegen de mogelijkheden die bestaande regelingen en bronnen ter dekking en tegemoetkoming kunnen bieden. Dit vergelijk vormt voor de commissie het uitgangspunt voor voorstellen aan de gemeente Enschede voor eventuele aanvullende voorzieningen.

De commissie richt haar werkzaamheden op de volgende categorieën gedupeerden:

- particulieren;
- ondernemers;
- overige getroffenen zoals instellingen, verenigingen, kerken en stichtingen.

Er zal zo veel mogelijk sprake zijn van een categoriale benadering, niet van advisering omtrent individuele gevallen.

De vuurwerkramp heeft inmiddels (wederom) duidelijk gemaakt dat ten aanzien van veel aspecten elke ramp op zich zelf staat en betrokken partijen voor nieuwe vragen stelt, ook met betrekking tot de financiële afwikkeling van de ramp. De omvang van de ramp, de mate waarin gedupeerden getroffen zijn, maar ook beginselen van redelijkheid en billijkheid stellen verzekeraars en overheden voor vragen ten aanzien van financiële vergoedings- en tegemoetkomingsmogelijkheden.

De commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp wordt als volgt samengesteld:

- vertegenwoordigers van de gemeente Enschede;
- een vertegenwoordiger namens de verzekeraars;
- een vertegenwoordiger van het Nationaal Rampenfonds;
- waarnemers namens het rijk.

Het voorzitterschap zal worden vervuld door de burgemeester van Deventer, de heer 5.1.2e. Het secretariaat waarin door de gemeente Enschede zal worden voorzien, zal inhoudelijk worden ondersteund door het adviesbureau Deloitte & Touche.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Van drie ministeries, te weten Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken alsmede Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zullen waarnemers in de commissie zitting nemen. Hiermee wordt voorkomen dat de commissie waarvan het rijk lid zou zijn, voorstellen doet waarover het rijk in een later stadium zou moeten beslissen. Het rijk geeft de voorkeur aan een onafhankelijke positie ten opzichte van de commissie, zonder dat dit afbreuk doet aan de betrokkenheid van het rijk bij een deugdelijke financiële afwikkeling. De voorbereidende werkzaamheden zijn inmiddels in volle gang. De gemeente Enschede heeft aangegeven dat de commissie deze week zal worden geïnstalleerd.

Het Nationaal Rampenfonds en het college van burgemeester en wethouders van Enschede hebben afspraken gemaakt over de uitkeringen uit het Rampenfonds. Belangrijkste criterium is dat de gelden ten gunste komen van slachtoffers van de vuurwerkramp en wel, overeenkomstig de statutaire doelstelling van het Rampenfonds, tot het verstrekken van materiële hulp in de persoonlijke sfeer tot herstel van woon- en leefmilieu van de getroffenen. Schade die in de bedrijfsmatige sfeer is geleden komt niet in aanmerking voor vergoeding uit het Rampenfonds.
Op basis van de uitkomsten van de werkzaamheden van de commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp zal worden bepaald op welke wijze gelden van het Nationaal Rampenfonds kunnen worden uitgekeerd.

Tenslotte
Uiteindelijk zou kunnen blijken dat voor gedupeerden bestaande regelingen en financieringsbronnen niet toereikend zijn. De mogelijkheden van aanvullende regelingen ter tegemoetkoming worden door het rijk in afwachting van de uitkomsten van de werkzaamheden van de commissie verkend.

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

4. Wederopbouw

In mijn brief van 29 mei jongstleden is ingegaan op de werkwijze om tot afspraken over de wederopbouw van de wijk Roombeek te komen. De wederopbouw van de getroffen wijk Roombeek zal door middel van een convenant onder coördinatie van de minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid (GSI) worden voorbereid. Het in mijn brief van 29 mei jongstleden aangekondigde overleg met de gemeente Enschede, de provincie, het rijk, bedrijven en instellingen, woningcorporaties en vertegenwoordigers van de bewoners inzake de wederopbouw van de wijk Roombeek is inmiddels gestart. Vooralsnog is daarbij gekozen voor een getrapte structuur. De minister voor GSI draagt zorg voor overleg met de betrokken ministeries, de provincie Overijssel en de gemeente Enschede. De gemeente Enschede verzorgt het overleg met de overige betrokken partners zoals woningcorporaties en vertegenwoordigers van de bewoners.

De korte geprognostiseerde doorlooptijd van de convenantvorming (afronding oktober 2000) noodzaakt tot een projectmatig aanpak. Binnen de organisatie van GSI is daartoe een Projectorganisatie Convenantvorming Wederopbouw Enschede (PCWE) ingesteld. De opdracht van de PCWE komt tot een einde met het afsluiten van een convenant ten behoeve van de wederopbouw.

Zoals in mijn brief van 29 mei jongstleden is aangegeven, zal in het convenant helder dienen te zijn wie een bijdrage levert aan het proces van wederopbouw, hoe het rijk de coördinatie van rijkszijde organiseert, wanneer zaken worden afgerond en hoe de bewoners invloed kunnen uitoefenen op het wederopbouwproces.
Tevens zullen noodzakelijk geachte bijstellingen in bestaande plannen zoals bijvoorbeeld opgenomen in het Meerjarig Ontwikkelingsplan (MOP) van de gemeente Enschede worden verwerkt in het af te sluiten convenant waarbij de sociale samenhang en de sociale infrastructuur bijzondere aandacht zullen krijgen.

Er zal bij de totstandkoming van het convenant een duidelijke cesuur worden aangebracht tussen de kosten voor afwikkeling van de ramp enerzijds en van de wederopbouw anderzijds. Zo zullen de uit te keren schadevergoedingen (verzekeringen) aan particulieren niet bij de wederopbouw betrokken kunnen worden.
Van rijkszijde wordt zo spoedig mogelijk aangegeven welke verschillende financieringsbronnen op nationaal en Europees niveau kunnen worden ingezet ten behoeve van de wederopbouw. Bij deze inventarisatie van benodigde middelen wordt aandacht gegeven aan de drie pijlers van het Grote Stedenbeleid (fysiek, economisch en sociaal).

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Bezien wordt of de geldstromen in het kader van het herziene convenant en de verantwoording daarover op vergelijkbare wijze kunnen lopen als bij de reguliere convenanten. Voor de fysieke pijler van het herziene convenant met Enschede zou dit betekenen dat aangesloten wordt bij het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV).

De gemeente Enschede heeft op 21 juni een aanzet tot een programmatische benadering voor de wederopbouw aangeleverd. Dit is het startpunt voor overleg met betrokkenen, dat onder coördinatie van de minister voor GSI zal worden geïnitieerd.

5. Stand van zaken evaluatie staand beleid

In mijn brief van 29 mei jongstleden heb ik u bericht dat alle betrokken ministeries bezien welke consequenties de vuurwerkramp heeft voor het beleid van de rijksoverheid. Uitgangspunt daarbij is dat voor de uitvoering van eventuele maatregelen niet behoeft te worden gewacht op de uitkomsten van de diverse onderzoeken.

Naar aanleiding van de vuurwerkramp kan een eerste indicatie gegeven worden van de te evalueren beleidsterreinen, maar definitieve keuzen daaromtrent kunnen eerst gemaakt worden na ommekomst van het eindrapport en de aanbevelingen van de Commissie onderzoek vuurwerkramp. Hieronder ga ik in op deze beleidsterreinen.

Regelingen vuurwerk
Bij brief d.d. 25 mei jl., kenmerk DGM/SVS/2000063381, van de minister van VROM is de voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van de Tweede Kamer der Staten-Generaal geïnformeerd over de voorgeschiedenis, de regelingen met betrekking tot consumenten- en professioneel vuurwerk, de erkenningsregeling vuurwerkbedrijven en de voorbereiding van nieuwe, geïntegreerde regelgeving ter zake. Conform eerdere toezeggingen, zal de minister van VROM u, vooruitlopend op het advies van de Commissie onderzoek vuurwerkramp, nader informeren over de voorlopige uitwerking op hoofdlijnen voor het zomerreces. Een definitieve keuze met betrekking tot de hoofdlijnen en de nadere uitwerking van de nieuwe geïntegreerde regelgeving zal mede worden gebaseerd op de adviezen van de Commissie onderzoek vuurwerkramp.

Munitie-opslagplaatsen
Naar aanleiding van de vuurwerkramp heeft het ministerie van Defensie een aantal verzoeken ontvangen van gemeenten om informatie inzake de munitie-opslag binnen hun gemeente. Omdat vergunningen ten behoeve van munitie-opslag veelal geheim gerubriceerd zijn, is in overleg met het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gezocht naar een mogelijkheid om toch te voldoen aan de informatiebehoefte van betreffende gemeenten. De minister van Defensie heeft besloten de betrokken burgemeesters op de hoogte te stellen van de lokatie van de opgeslagen munitie en de in de vergunning per munitiemagazijn toegestane maximale hoeveelheid ontplofbare stof per gevaren(sub)klasse. Dit gegeven kan de gemeente helpen bij de voorbereiding op de rampenbestrijding. De informatie wordt verstrekt aan alle burgemeesters van gemeenten waar munitie-opslag van Defensie aan de orde is op basis van als geheim gerubriceerde vergunningen. De informatieverstrekking heeft plaats gevonden in de week van 19 t/m 23 juni.

Daarnaast wordt actuele informatie over hetgeen opgeslagen is, op een voor de hulpverleningsdiensten bereikbare plaats beschikbaar gehouden.

Rampenbestrijding

Bij brief van 16 december 1999 (TK 1999-2000, 26956, nr. 1) heeft de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uw kamer de beleidsnota Rampenbestrijding 2000-2004 'Rampenbestrijding de veiligheidsketen gesmeed' toegezonden. In deze nota zijn de beleidsvoornemens voor de komende jaren ten aanzien van de rampenbestrijding vervat. De staatssecretaris beziet of de uitvoering van deze beleidsvoornemens als gevolg van de vuurwerkramp waar nodig dient te worden geintensiveerd dan wel te worden versneld.

De in mijn voortgangsbericht van 29 mei jongstleden toegezegde brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de toedeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden terzake van de voorbereiding op de bestrijding van rampen en zware ongevallen wordt u deze week toegezonden.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

5.1.2e

K.G. de Vries

27/06 '00 DIN 12:40 [TX/RX NR 9914]

Laatste wijziging: 26-06-2000, 10:19

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e), b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Nazorg 5.1.2e
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Dij bij werkgroepbespreking 23/6 geweest. Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Gezamenlijke plan van aanpak is in de maak.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. Schriftelijke terugmelding aan gemeenten wordt voorbereid.
4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags en een regionaal VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 26-06-2000, 10:19

4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. * overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli * huursprong en huursubsidie * gelijke behandeling eigenaren en huurders
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; Minister hecht zeer aan selectief slopen ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e Minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ Verplaatsing Grolsch: gemeente komt met kostenplaatje ■ Ruimen van resten vuurwerk (valt mee 5.1.2e gaat nog na)
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM		5.1.2e is toegevoegd als milieuhygiënisch deskundige bij de Officier van Justitie.Rondt binnenkort zijn bijdrage af.
7.	**Diversen**			

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.

Deelnemers: 5.1.2e

Agendaleden: 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 26-06-2000, 10:20

Overzicht activiteiten VROM-inspecties naar aanleiding van Enschede

	Activiteit	Trekker	Betrokkenheid regio	Opmerkingen
1.	**Werkgroep Enschede (Den Haag)**	5.1.2e	5.1.2e	Wekelijkse afstemming tussen a) Beleidsontwikkeling (5.1.2e), b) Inspectie-onderzoeken (5.1.2e) en c) Nazorg (5.1.2e
2a.	**Analyse vergunningen S.E. Fire Works en RO**	5.1.2e	5.1.2e	Wordt in concept-vorm ingebracht in breed inspectie-onderzoek (zie 2b) en dus niet zonder verificatie afgemaakt en ook niet apart aan Minister aangeboden.
2b.	**Rijksinspectie-onderzoek**	5.1.2e	5.1.2e	Dij bij werkgroepbespreking 23/6 geweest. Onderzoek leidt primair tot "Reconstructie"volgens vast format. Daarna komt analyse en beoordeling aan de orde. Gezamenlijke plan van aanpak is in de maak.
3.	**Andere vuurwerklocaties**			
3.a	**Inventarisatie**	5.1.2e	5.1.2e + G-mensen	Afgerond.
3.b	**Bezoeken**	5.1.2e	5.1.2e	Afgerond. Schriftelijke terugmelding aan gemeenten wordt voorbereid.
4.	**Bijzondere toepassing regelgeving**	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	Op grond van bezoek bewindslieden van 26 mei jl. is een Haags en een regionaal VROM-loket ingesteld om Enschede te helpen met allerlei bijzondere procedures en regels tijdens de nazorgfase.

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

Laatste wijziging: 26-06-2000, 10:20

4.a	**Volkshuisvesting**			Minister heeft 26/6 diverse toezeggingen gedaan, o.a. * overbrugging 1,5 mnd huur tot 1 juli * huursprong en huursubsidie * gelijke behandeling eigenaren en huurders
4.b	**Milieu**			De volgende aspecten zijn voorlopig aan de orde: ■ verwijdering (asbest) puin; Minister hecht zeer aan selectief slopen ■ verwijdering: onderzoek door rijk betaald ■ "ongerechtvaardigde verrijking": via ISV niet korten. ■ uitbreiding andere vuurwerkopslag (5.1.2e . Minister geen uitspraak; inspecteur wel steun toegezegd. ■ Verplaatsing Grolsch: gemeente komt met kostenplaatje ■ Ruimen van resten vuurwerk (valt mee, 5.1.2e gaat nog na)
4.c	**Ruimtelijke Ordening**			
5.	**Gezondheid**	VWS	5.1.2e	Is eigenlijk met bevolkingsonderzoek al afgerond.
6.	**Strafrechtelijk onderzoek**	OM		5.1.2e is toegevoegd als milieuhygiënisch deskundige bij de Officier van Justitie.Rondt binnenkort zijn bijdrage af.
7.	**Diversen**			

Vast afstemmingsoverleg elke maandag van 09.00-09.30 uur in kamer 't Holthuis van de IMH-Oost te Arnhem.

Deelnemers: 5.1.2e

Agendaleden: 5.1.2e

Q:\mana_bak\managementinformatie\Enschede\Overzicht activiteiten VROMinspectie nav Enschede

MEMO

Rijksplanologische Dienst
Inspectie Ruimtelijke Ordening Oost
RPD/IRO Oost/

Aan :
Kamer :
IPC :
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Medewerkers IRO Oost
5.1.2e IVH Overijssel)
5.1.2e MH Oost)

5.1.2e 5.1.2e
Van :
Kamer :
IPC :

Toestel :
Kenmerk :
Datum : 9 juni 2000

Afschrift : 5.1.2e (prov. Overijssel)
dossier gem Enschede

Betreft : Groot Roombeek Enschede

Donderdag 8 juni was er in Arnhem een overleg over de voortgang van de Vinex-lokatie Groot Roombeek in Enschede. Door treinproblemen waren de mensen van de gemeente (5.1.2e) drie kwartier te laat, gelukkig was wel 5.1.2e (ingehuurd door de gemeente voor de stedenbouw) wel op tijd aanwezig. Van VROM waren 5.1.2e en 5.1.2e en ik aanwezig.

Natuurlijk is er ook gesproken over de relatie tussen de uitgangspunten voor deze Vinex-lokatie en de nieuwbouw/herbouw van de woningen die vernield zijn door de ontploffing van het vuurwerk in een pand dat aan de rand van de lokatie stond. Diezelfde dag (8 juni) was er een zogeheten stadsconferentie over de gevolgen van de ontploffing met als doel een plan van aanpak te formuleren over een drietal thema's: sanering van het rampgebied (sloop, milieu), een aanpak van de herbouw (projectleider 5.1.2e) en communicatie.
In dat kader werd ook verwezen naar de toezeggingen van Pronk en Remkes bij hun werkbezoek aan Enschede op 26 mei; daar hebben zij diverse dingen toegezegd waaronder natuurlijk een voortvarende behandeling van vragen van Enschede op het terrein van VROM. Binnen de VROM-inspecties is daarvoor de IVH als coordinatie aangewezen (5.1.2e . Bij de provincie is dat overigens 5.1.2e .
Bij de herbouw van de wijk zit de overheden enigszins in een spagaat: we willen snelheid, maar nog meer dan anders zal het proces ook zorgvuldig moeten gebeuren, zowel richting de betrokkenen als ten aanzien van de inhoud (bijvoorbeeld milieu, maar ook de r.o.-procedures).

De gemeente wil graag in 2000 beginnen met de bouw van woningen in het zogenaamde plangebied 1 (124 woningen). Het zijn daar woningen die afwijken van de woningen in de bestaande woonwijken in de buurt,

maar ook geen woningen zoals in de Eschmarke. Het zijn woningen met een hoogstedelijke kwaliteit, met onder meer parkeervoorzieningen onder het maaiveld. De gemeente wil ook graag voor dit bouwplan gebruik maken van de nieuwe artikel 19 procedure. Dat betekent dat GS en IRO moeten beoordelen of er een goede ruimtelijke onderbouwing is. Met heel veel passen en meten zouden wellicht de woningen gebouwd kunnen worden op basis van het bestaande bestemmingsplan Enschede Noord, maar de gemeente wil ook andere functies mogelijk maken en bovendien afwijken van de bebouwingsgrenzen in dat bestemmingsplan.
We hebben aangegeven dat de gemeente zich ervan bewust moet zijn dat er nog geen jurisprudentie ligt over wat verstaan moet worden onder een 'goede ruimtelijke onderbouwing'. Bovendien is ons niet geheel duidelijk wat volgens de gemeente die ruimtelijke onderbouwing is. In ieder geval zal daarin aandacht besteed moeten worden aan enkele milieuzaken, zoals de relatie met de bedrijvigheid (zoals LPG en Grolsch), de sanering van de bodem en het verkeersgeluid. Ook zal inzicht moeten komen in de financiele uitvoerbaarheid. Dit naast al bestaande documenten zoals een beeldkwaliteitsplan.

We hebben de volgende afspraken gemaakt:
De VROM-inspecties laten binnen 1 week weten of er nog andere zaken zijn die aan de orde moeten komen in de ruimtelijke onderbouwing (attentie: 5.1.2e).
Over ongeveer 1 maand hebben we weer overleg tussen gemeente, VROM-inspecties en de provincie om te bezien of het dan aanwezige materiaal voldoet aan de eis van een goede ruimtelijke onderbouwing om artikel 19 te kunnen toepassen.

5.1.2e - Loket Enschede Page 1

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 19-6-00 9.47
Onderwerp: Loket Enschede

5.1.2e,
Als "loket" zal jij, hoop ik, de volgende vragen kunnen beantwoorden:
1. is er een brief waarmee Enschede op de hoogte is gesteld van onze centrale en regionale loketten? Zoja, kan je mij dan een kopie sturen?
2. is er bij (een van) de loketten een concrete vervolgvraag binnengekomen van Enschede over zaken die tijdens het eerste bezoek waren aangeroerd, zoals: de milieu-vergunning voor een andere vuurwerkopslag (Haarman) en de bodemsanering vanwege asbestresten?
3. zijn er andere kontakten geweest tussen loketten en Enschede?
4. wie bereidt komend bezoek van 26/6 voor?
5.1.2e

CC: 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 19-6-00 10.27
Onderwerp: Betreft: Drst: Loket Enschede

5.1.2e,

Naar aanleiding van de vraag van 5.1.2e over de tijdsbesteding vanuit IVH Overijssel aan de ramp in Enschede: die kan 5.1.2e misschien beantwoorden.
Wat de vragen van 5.1.2e over het loket betreft:
1. Er is bij mijn weten geen brief waarmee Enschede op de hoogte is gesteld van onze centrale en regionale loketten. Inmiddels is er wel meer duidelijkheid daarover van beide kanten. 5.1.2e en ik onderhouden vrij intensieve contacten met de Bouw- en Milieudienst en met wethouder Buursink.
2. Tijdens ons bezoek van afgelopen woensdag zijn heel veel dingen besproken, waaronder de andere vuurwerkopslag 5.1.2e en de bodemsanering vanwege asbestresten. Wat 5.1.2e betreft: er is gemeld dat er bij de omwonenden veel ongerustheid bestaat; ik ga ervan uit dat er voor VROM geen andere rol is weggelegd dan (via de IMH) tweedelijnstoezicht.
3. Over contakten tussen loketten en Enschede: zie hiervoor.
4. 5.1.2e en ik bereiden komend bezoek van 26/6 voor. Als het goed is hebben we een dezer dagen een briefing met beide heren. Materiaal op basis van alle gesprekken van vorige week. We zullen ruwe opzet verspreiden. Reacties en bijdragen zijn zeer welkom.
5.1.2e

CC: 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 19-6-00 10.17
Onderwerp: Betreft: Loket Enschede

5.1.2e,
Je hebt ongetwijfeld gelijk, maar wij hebben bewust regionaal ook afgesproken niet allemaal apart met Enschede of met het centrale loket kontakten te hebben, maar dat via jou (als regionaal loket) te coodineren. Vandaar.
Inderdaad elke maandag 900 uur afstemming in Arnhem. Vanochtend in de soep gelopen omdat diverse deelnemers in Dieren een klein uur treinvertraging opliepen.
Zoals eerder gemeld hoop ik erop dat jij regelmatig zult aanschuiven, maar ik heb er begrip voor als dat niet elke week is.
Vanwege bewindsliedenbezoek kan het zijn dat we deze week nog extra overleg nodig hebben, maar per mail gaat het ook lekker, of niet????
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Datum: 19-6-00 10.48
Onderwerp: Betreft: Drst: Loket Enschede

5.1.2e,
Wat betreft 5.1.2e toch nog even: ik heb tijdens het eerste bezoek gezegd dat ik graag bereid ben om in de kwestie 5.1.2e zonodig een concreet advies uit te brengen (wat wij normaal niet doen). Omdat wij echter zeker in deze fase van de vergunningverlening niet spontaan kunnen adviseren zou Enschede ons wel een verzoek om advies moeten doen. Dat is echter (nog?) niet gebeurd.
5.1.2e

CC: 5.1.2e

Bouw- en Milieudienst

Gemeente Enschede

Molenstraat 50
Enschede
Telefoon 053-4818181*
* doorkiesnummer
Fax 053-4815111

Correspondentie-adres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

ONTVANGEN 12 JULI 2000

5.1.2e

5.1.2e

De ingesloten bijlage(n) zend ik u zonder begeleidende brief toe,

- [x] volgens afspraak
- [ ] naar aanleiding van uw brief d.d. _____
- [ ] naar aanleiding van het telefonisch onderhoud d.d. _____
- [ ] ter inzage, gaarne retour
- [x] ter kennisname
- [ ] ter goedkeuring
- [ ] ter (mede)ondertekening
- [ ] ter verdere behandeling
- [ ] ter afdoening
- [ ] retour, met dank voor inzage
- [ ] verzoek hierover contact op te nemen
- [ ] dringend
- [ ] gaarne advies
- [ ] _____

Behandeld door: 5.1.2e

Telefoon*: 5.1.2e Datum: 11-7-2000

* doorkiesnummer

BMD 261

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	ring
	zie memo	Terug naar eigen woning	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Nette buurt en bij scholen	Deppenbroek/Mekkelholt/Bolhaar/Sander	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Is nog geen intake van geweest		0		Nee	binnen
			3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	geen echte intake; alleen toew + adres		0		Nee	binnen
	zie memo	Doetinchem	4		Nee	binnen
	Zie 5.1.2e persnr. 5.1.2e		0		Nee	binnen
	zie memo		5		Nee	binnen
	wil graag zelf bouwen	Mekkelholt	1	hobbykamerwoning	Nee	binnen
	geen echte intake; alleen toew		0		Nee	binnen
			0		Ja	binnen
	Veilige buurt	Hogeland - Ribbelt - Getfert - Perik	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Retour in eigen woning		0		Ja	binnen
5.1.2e		Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil terug naar Genestetstraat 23		4		Nee	binnen
	Zie memo	Stadsveld / Eindhoven/Utrecht/Amersfoort	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e	zie memo		5		Ja	binnen
	Eigen wongen Vluchtestr. 57		1		Nee	binnen
			2		Nee	binnen
	Leuke woning in leuke wijk.	Centrum	1	Eengezinswoning/App.	Nee	buiten
			3		Nee	buiten
	2 kmrs. Als eigen kantoor.	Noord	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	geen echte intake; zie memo		0		Ja	binnen
	IS DEZE INTAKE WEL VAN HEM? Nee 5.1.2e	Centrum	2	Studentenwoning	Nee	binnen
	Zie memo		1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Zie intake 5.1.2e r, pers.nr 5.1.2e		0		Nee	binnen
	Wil met huisgenoten samen een flat	Arnhem	1		Nee	binnen
	Dhr. 5.1.2e er willen samen blijven wonen	Twekkelerveld - Centrum	8	Studentenwoning	Nee	binnen
	2e persoon 5.1.2e pers.nr 5.1.2e	Stadsveld	2	Flat zonder lift	Nee	binnen
	Zit met 2 personen op 1 kamer/zie memo		1	Flat zonder lift	Ja	binnen
	Terug naar eigen woning zie memo		2		Nee	binnen
	tijd.woning via werkgever/kan niet te lang	Stadsveld/Hogeland//Varvik/Tw.veld	2	eengezonswoning	Nee	binnen
	Woning onbewoonbaar verklaard.	Centrum/Ribbelt/Twekkelerveld/Deppenbroek	2	Flat met lift	Ja	binnen

uidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gereedheid	flag
	130600 heeft zich uit laten schrijven	Wesselerbrink/De Posten	4		Nee	binnen
	5.1.2e stond niet in GBA		1	Flat met lift	Ja	binnen
	Wil in Nijmegen dicht bij centrum wonen	Nijmegen	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Centrum	1	Studenterwoning	Nee	binnen
	Het liefst een studentenhuis en een wnk. 16m2.	Nabij UT	4	Studenterwoning	Nee	binnen
		Nabij UT	1	Studenterwoning	Nee	binnen
	ZIE memo	niet ver van universiteit	1	studentenhuis 3/7 bewoners	Nee	binnen
	Zie memo	Centrum	1	Flat met lift	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
	zie memo	Zwolle	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	wil van Lochem 34	Centrum	1	Flat met lift	Nee	binnen
	voor tijdelijk adres zie memo	Centrum - Binnen singels	1	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
	geen echte intake; alleen toew en adres		0		Ja	binnen
	Wil graag flat Terborghstraat	Binnen singels	1	Eengezinswoning/Flat	Ja	binnen
	Graag ruim balkon	Centrum	1	Appartement	Nee	binnen
		Centrum	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
5.1.2e			1		Nee	binnen
	Persoon noch adres in GBA	Centraal/singel/buitengebied	1	Flat met/zonder lift	Nee	
	Woningzoekende		1		Nee	binnen
	aanbieding sturen naar: zie memo	Centrum	1	Flat met lift	Ja	binnen
	Eigen plek nodig. Goede vriend verloren bij ramp.	Zuid - Hogeland	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Deurningerstraat	1	Flat met lift	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
	Mogen nog niet naar de woning. Geen idee van schad	Niet in rampgebied	2		Nee	binnen
	memo	Twekkerv./Stadsveld/Centrum/Laares	0	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Adr. noch pers. in GBA Zie ook 1.2e,5.1.2e	Hengelo	2	Flat met/zonder lift		
	Zie memo	UT - Centrum	0	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	zie memo	Twekkelerveld	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	geen echte intake; alleen toewijzing		0		Ja	binnen
	geen echte intake; alleen nw adres		0		Ja	binnen
	Onbekend of hij terug kan. Geen adres nu	Utrecht	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	geen echte intake; toew en nw adres		1		Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Dier_gehuisvest	rlag
			0		Nee	binnen
	Terug naar oude buurt	Twekkelerveld	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Stadsveld	1	Flat zonder lift	Nee	binnen
	Noch adres noch pers. stond in GBA	mag ook Hengelo	1	Flat met/zonder lift	Ja	
	Zie memo		0			binnen
	Zie memo,	Centrum	2	Flat zonder lift	Ja	binnen
	Zie memo	Rond centrum	2	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	Wil aan de Chr. De Welstraat blijven wonen.		8		Nee	binnen
	Intake met 5.1.2e persnr 5.1.2e	Centrum/Mekkelholt	2	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
	zie 5.1.2e		0		Ja	binnen
	Staat niet in GBA		0			binnen
	Adres was kamerverhuur. Willen wel in Akkerstraat		7	Flat zonder lift	Nee	binnen
	zie memo	nvt	4		Nee	binnen
		Geen voorkeur	4	Flat met lift	Nee	binnen
	zie memo		2		Nee	binnen
5.1.2e	geen echte intake; zie memo		0		Nee	binnen
	Wil in de buurt van de school blijven wonen.	Noord	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Hogeland - Centrum	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie ook 5.1.2e pers.nr 5.1.2e		0		Ja	binnen
	Woning in Noord met 3 slpk.	Mekkelholt/Deppenbroek	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Deppenbroek - Roomveld	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Absoluut gelijkvloerse woning.		2	Seniorenwoning	Ja	binnen
	Kunstenaar. Binnen-buitenruimte nodig.	Maakt niet uit	2	Eengezinswoning	Nee	buiten
	zie memo	Pathmos - Boswinkel	1	Senioren	Ja	buiten
		Maakt niet uit	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	Interesse G.Terborghstr.123/127	Mekkelholt	5	eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Mekkelholt	3		Ja	binnen
		Deppenbroek/Mekkelholt	1	Seniorenwoning	Ja	binnen
		Mekkelholt	5	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil definitief hier blijven		1		Nee	binnen
		Mekkelholt	1	Flat met lift	Nee	binnen
	Intake: mw 5.1.2e Tot 1-7 dit adres	Mekkelholt Noord	1	Seniorenwoning	Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezins-grootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	rbg
	zie memo	Deppenbroek	1	Seniorenappartement	Ja	binnen
	Wil terug naar eigen (koop)woning		2		Ja	binnen
	Kan voorlopig niet terug, zie memoveld	Deppenbroek	5	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Ja	binnen
	Postadres, geen vast adres	Maakt niet uit	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Willen zelf weer bouwen.		3		Ja	binnen
	Mensen willen hier graag blijven wonen	Huidige lokatie	2	Seniorenappartement	Nee	binnen
	Willen terug naar eigen woning		4		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Zie memo	Deppenbroek/Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Toew. bij mw. persnr. 1196		0		Nee	binnen
	Sinds 22-5 retour oude wng.		0		Ja	binnen
	Terug naar Mekkelholt !!	Mekkelholt	3		Ja	binnen
			1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Stond niet in GBA	Stadsveld/Helmerhoek/Hengelo	1	Flat met/zonder lift		binnen
	zie memo	Drienerweg/Deurningerstr./event.Mekkenholt	2	flat zonder lift	Nee	binnen
5.1.2e	geen echte intake; alleen toew		0		Ja	binnen
	Zie memo	Mekkelholt/Twekkelerveld	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	zie memo	Nabij UT	1	Eengezinswoning/Flat	Ja	binnen
	5.1.2epatiente. Over 1 jaar terug naar huis		1	Flat met lift	Ja	binnen
	Tot 13-6 op vakantie. Graag bij ontr. aanw.	Haaksbergen of Centrum E'de	1	Seniorenappartement	Ja	binnen
	Woning onbewoonbaar.	Hengelo/Oldenzaal of Centrum E'de	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
			1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	20-5-2000 Retour oude woning		0		Ja	binnen
	Retour oude woning 20-5-2000		0		Ja	binnen
	zie memo	Centrum	1	Flat met lift	Nee	binnen
	voelt zich niet meer veilig	rustige wijk binnenstad	1	flat	Nee	binnen
	Sinds 25-5 retour oude woning		0		Ja	binnen
	psychische problemen met terugkeer	Wesselerbrink/Helmerhoek	2	flat	Nee	binnen
	zie memo	centrum/boswinkel	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	voelt zich niet veilig op dit adres	Stadsveld/Kwekkerlerveld	1	eengezinswoning	Nee	binne
			0		Nee	binne

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_geruisvest	ring
			0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Wil niet terug. Angsten	Centrum	1	Flat	Nee	binnen
	Retour oude woning sinds 18/5/2000		0		Ja	binnen
	zie memo	Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Retour wng. (zie ook pers. nr 1693)		0		Nee	binnen
	Retour wng. (zie ook pers.nr. 1694)		0		Ja	binnen
	geen echte intake; wel nw adres		0		Ja	binnen
	Is terug naar eigen woning.		1		Nee	binnen
	Sinds 25-5 retour (zie ook pers.nr. 1714)		0		Ja	binnen
	Sinds 25-5 retour (ook pers.nr. 1713)		0		Ja	binnen
		Noord	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Terug naar oude woning		0		Ja	binnen
	zie memo		0		Nee	binnen
	zie memo	Boswinkel	1	Flat met lift	Nee	binnen
	per 25 mei terug naar oude woning		0		Ja	binnen
	Willen niet terug naar oude woning.	Noord	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e	naar begane grond/angst en ziekte partner		3	flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Sinds 25 mei terug in woning.		0		Ja	binnen
		Deppenbroek - Mekkelholt	2	Flat met lift	Nee	binnen
	zie memo	Centrum-Mekkelholt	1	flat	Nee	buiten
			0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	bewoner durft niet meer terug(zie memo	Twekkelerveld/Stadsveld/Boswinkel	1	flat	Nee	binnen
		Stroinkslanden	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Twekkelerveld - Deppenbroek	1	Flat met lift	Nee	binnen
verd)	zie memo	Noord	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Sinds 25-5 retour naar oude woning		0		Ja	binnen
	zie memo		1		Nee	binnen
	Geen behoefte terug te gaan.	Boswinkel	2	Flat met lift	Ja	binnen
			0		Ja	binnen
	zie memo		1		Ja	binnen
	Gaat voor 27 mei retour oude woning		0		Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezins-grootte	Voorkeur_woning	Del_gebiedswijz	ring
	Begane grond ivm rugklachten	Stadsveld	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Sinds 25-5 retour oude woning		0		Ja	binnen
	Terug naar oude woning		0		Ja	binnen
	zie memo		1		Ja	binnen
	Sinds 25-5 retour oude woning		0		Ja	binnen
	zie memo	Centrum	2	Flat met lift	Nee	binnen
	Inboedel nog goeg vlgs.bewoner	Hogeland	3	eengezinswoning	Nee	binnen
	Mw. is bang. Graag zsm iets anders	Noord	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Amersfoort	2		Nee	binnen
	zie memo	Centrum	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	buiten
	Sinds 22-5 retour oude woning		0		Ja	buiten
			0		Nee	buiten
			1		Nee	buiten
		Lasonder	1		Nee	buiten
			0		Nee	buiten
5.1.2e			0		Nee	buiten
	zie memo		1		Nee	buiten
			0		Nee	buiten
	Zoon	Hogeland	2	Seniorenwoning	Nee	buiten
		Losser	1		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	zie memo	Stadsveld	1	Seniorenwoning	Ja	binnen
	Post sturen naar Hulsmaatstr. 35	Noord/Centrum	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Heeft aanbod Anjelierstr. 10	Centrum - Laares	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo		1		Nee	binnen
	Gaat terug naar eigen woning		4		Nee	binnen
	Om psychische reden niet terug	Rond de singels	2		Nee	binnen
		Deppenbroek - Mekkelholt	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Geen kern, nog geen huisvesting nu		0		Nee	binnen
	zie 5.1.2e	5.1.2e buiten de singel	2	eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Rigtersbleek - Laares - Zeggelt - Hogeland	2	Eengezinswoning	Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_geruisvest	dlng
5.1.2e		Mekkelholt - Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Terug naar oude wijk. Kan hier niet lang blijven	Deppenbr- Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Pathmos 1,2,3 - Roombeek	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wonen in bij ouders. SPOED woning	Ankrot/Deppenbroek/Twekkelerveld/Laares	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Terug naar nieuwbouw. Kan hier niet lang blijven.	Mekkelholt - Deppenbroek	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Twekkelerveld - Sahara	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Geen grijze vuilniston	Mekkelholt - Roomveld	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Roomveldje	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Roomweg 10 is ook van di 5.1.2e	Noord - Twekkelerveld	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Toestand onhoudbaar. Evt. kopen?	Deppenbroek/Mekkelholt	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Deppenbroek - Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo		0		Ja	binnen
	zie memo	Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	geen echte intake; alleen nw adres		0		Nee	binnen
	zie memo; 2e adres in memo		2		Nee	binnen
	zie memo	Noord, Twekkelerveld/centrum/laares	5	eengezinswoning/flat	Nee	binnen
		A. Cuypstraat	5		Nee	binnen
		terug eigen woning	4	eengezinswoning	Nee	binnen
	Terug naar eigen woning		0		Nee	binnen
	zie memo		1		Nee	binner
	zie verder intake 100000047	Sahara	5	Eengezinswoning		
	zie memo	Twekkelerveld (Sahara)	5	Eengezinswoning		
	Adres noch persoon in GBA	Centrum	1	Eengezinswoning	Ja	
	Adres noch pers. GBA (zie memo)		4		Nee	
	zie memo	Stroinkslanden	2	Hobbykamerwoning	Nee	
	Adres noch pers. GBA zie ook mw 5.1.2e	Mekkelholt	3	Eengezinswoning		
	Zie ook pers. 100000008 (5.1.2e		0			
	Staat niet in GBA		1	Eengezinswoning		
	Adres noch per. GBA zie ook 5.1.2e	Stroinkslanden/Twekkelerveld/Sahara	2	Seniorenwoning		
	Zie ook 5.1.2e		0			
	Adres noch pers. GBA (ook 100000012)	Twekkelerveld (Sahara)	2	Seniorenwoning/Eengezinswoning	Ja	
	Adres noch personen in GBA	Centrum	2	Flat met/zonder lift		
	Adres noch pers. in GBA (zie memo)	Tijdelijke woning?	4			

Huidig adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Dat_gehuisvest	fiks
	Adr. noch personen GBA (zie memo)	Laares - Centrum	1	Eengezinswoning		
	Adres noch personen GBA (zie memo)	Palthmos	2	Eengezinswoning		
	Adres noch personen in GBA	Boswinkel	1	Eengezinswoning	Ja	
	Stond niet in GBA	Stadsveld	1	Flat zonder lift		binnen
		Stadsveld	1	Flat zonder lift	Nee	binnen
	zie memo zie ook 2290		2	Flat met lift	Nee	binnen
	Wil wel in deze woning blijven.	Boswinkel - Hogeland	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Deze woning was al voor de ramp toegewezen.		1		Nee	binnen
	geen echte intake, alleen toew en nw adres		0		Ja	binnen
	natte cel en slaapkamer beg.grond/rolstoel	geen voorkeur/aangepaste woning	7	aangepaste woning	Nee	binnen
	zie memo	Centrum	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo	Noord/Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Men. Bellen als hij moet inschrijven voor buiten E	Utrecht - Hilversum	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo		3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo; dit is mw 5.1.2e	Laares - Posten - Centrum - zuid	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Bewoners niet thuis getroffen		4		Nee	binnen
5.1.2e	Zie memo	Talmaplein	2	Seniorenwoning	Ja	binnen
	zie memo	Geen voorkeur/ willen wel blijven	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	centrum + rondom	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie memo	Centrum	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	wordt 3 pers. vriendin in verwachting	centrum/Twekkelerveld/rond singels	1	eengezinswon.eindwon	Nee	binnen
			2	Eengezinswoning/Senioren	Ja	binnen
		Zuidwijken	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	zie memo (zie ook persnr. 2651)	Hogeland	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	intake vanwege toewijzing (zie memo)	Hogeland	0	Binnen Enschede	Ja	binnen
	Liefst flat Waalstraat	Deppenbroek	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Indicatie bestond al	Rustige wijk	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	Crr.adres. C. Houtmanstraat 64	Centrum	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie 5.1.2e pers.nr. 2630		0		Nee	binnen
	Mw 5.1.2e is hfdbew. persnr. 2626	Noord/Ribbelt/Bauriehter/Hogeland	2	Aanleunwoning	Nee	binnen
	Tijdelijk contract. Mw. zwanger. Schiestr?	Noord	5	Eengezinswoning	Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Det_gehuisvest	ring
	geen echte intake; alleen nw adres		0		Nee	binnen
	Flat ook mogelijkheid.	Deppenbroek/Hogeland	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Eengezinswoning met tuin	Eengezinswoning	1	2	Nee	binnen
	Adres noch pers. in GBA (zie memo)	Roomveld	3	Eengezinswoning		
	zie memo	Mekkelholt - Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Gasoven doet het niet	Mekkelholt (Roomveld)	6	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Kan zolang bij ouders blijven	Centrum	1	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
		Laares - Floraparkstraat	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie ook dhr. 5.1.2e 5.1.2e zie memi	Rond singels	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie ook mw. 5.1.2e 5.1.2e		0		Nee	binnen
		Noord e.o.	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
			5		Nee	binnen
	Kunnen plm. 1 jaar hier blijven	Deppenbroek	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	geen echte intake; alleen nw adres		0		Ja	binnen
	zie memo	Noord	2	Flat met lift	Ja	binnen
	Evt. Hengelo, Enschede nieuwe buurt	Noord/Ribbelt/Schreurserve/Tattersal	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e	Zie memo	Centrum e.o.	5	Eengezinswoning		
	Wil hier blijven wonen		1		Ja	binnen
	Bij conservatorium? Veel studeren	Centrum, Transburg, Veldkamp, Hogeland	1	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
5.1.2e		Omg. Centrum	1		Ja	binnen
5.1.2e			1		Nee	binnen
5.1.2e			1		Nee	binnen
		Stadsveld - Elferinksweg	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	Indien flatwoning, hooguit 2e verdieping.	Dicht mogelijk bij centrum	1	Flat met Lift	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
			2		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
			1		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Wil graag naar Veenstraat 64	Centrum	1	Flat met lift	Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Del_gehuisvest	flag
			1		Nee	binnen
	zie memo	Dollarflat(Dollarstr) 5136 won.	2	seniorenwoning/appartement	Nee	binnen
		Lasonder	1	Flat met lift	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
			2		Nee	binnen
	zie memo		1		Nee	binnen
		Lasonder - Voortswelde; Eendracht 2000	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	Mw. 5.1.2e Wil tijd. Huisv. Tot eigen woning.		2		Nee	binnen
			0		Ja	binnen
			3		Nee	binnen
			2		Ja	buiten
	Er is niets meer over.	Hogeland	1	Hobbykamerwoning	Nee	buiten
	Willen graag blijven wonen in de Rozenstraat. (Is		2		Nee	buiten
	Wil hier blijven		1	Hobbykamerwoning	Ja	buiten
	willen wel blijven wonen	Stroinkslanden	6	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Las.str 64 opzeggen. Blijft voorl. Hier	Stroinkslanden - Boswinkel	5	Hobbykamerwoning	Nee	binnen
	Gaan terug naar eigen woning.		4		Nee	binnen
5.1.2e	Wil in Jachthondenstr. 22 blijven wonen		1		Ja	binnen
	zie memo	Deppenbroek - Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie brief SMD(zie memo)/woont bij zus	Deppenbroek	5	eengezinswoning	Nee	binnen
			0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Dhr 5.1.2e stond niet geregistreerd	Noord	2	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
		Mekkelholt	1		Nee	binnen
	Kan terug naar eigen huis.		4		Nee	binnen
	wil in deze woning blijven wonen	Stadsveld	1	flat zonder lift	Nee	binnen
	Graag ruime zonnige tuin	Ribbelt - Stokhorst - Stroinkslanden - Helmerhoek	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Per 2-6 woning gekocht		2		Nee	binnen
	Wil wng zkrd. blijve		1		Nee	binnen
	memo	Mekkelholt - Deppenbroek - Laares	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Deppenbroek	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie ook intake bij persnr. 3376	Mekkelholt-Centrum-Veldkamp	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Graag een woning met tuin en schuurtje.	Niet Dolphia of Pathmos	2	Eengezinswoning	Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	ring
	zie memo	Diekman - Stadsveld	2	Flat met lift	Ja	binnen
	Wil uit Enschede vertrekken	Oldenzaal (Leeuwerik en Lijsterstraat)	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Oldenzaal	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo		5		Nee	binnen
	Wil graag terug bij nieuwbouw	Deppenbroek - Mekkelholt - Boswinkel - Stadsveld	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Stroinkslanden / Helmerhoek / Glanerbrug	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo		5		Nee	binnen
	zie memo	Noord	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie persnr. 5.1.2e		2		Ja	binnen
	Samen met 5.1.2e t.z.t. 5.1.2e	Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Wesselerbrink - Stroinkslanden	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Centrum - West	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	wil pas weer in okt. 2000	Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Deppenbroek - Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil betrokken worden bij de nieuwbouw	Ribbelt - Ankrot - Geen flat	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	zie memo	Mekkelholt -Roombeek	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
5.1.2e	zie memo	Deppenbroek / Roombeek / Stadsveld / Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Roomveldje/Stroinkslanden	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Intake zie pers.nr. 3412		0		Nee	binnen
	zie memo	Stroinkslanden	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Deppenbroek / Mekkelholt / Ribbelt / Laares	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
			2	Eengezinswoning/Senioren	Nee	binnen
	Niet in GBA. Zie ook Dhr. 5.1.2e		0			
	GBA onbekend. Zie ook mw. 5.1.2e	Roomveldje	2	Eengezinswoning		
	zie memo	Mekkelholt / Deppenbroek	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Geen Pathmos	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
		Hogeland/Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Centrum - Wesselerbrink	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	3 studenten die weer in 1 wng. 5.1.2e	Deppenbroek - Twekkelerveld	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil op fietsafstand wonen van centrum	Hogeland - Helmerhoe	1	Seniorenwoning	Ja	binnen
	zie memo	Centrum	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Intake zie pers.nr. 5.1.2e		0		Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezins-grootte	Voorkeur_woning	Def_gehuiswest	flag
	zie memo	Stroinksl.-Ankrot-Deppenbr.-Mekkelh.	2	Seniorenwoning/Egzw	Ja	binnen
			3		Nee	binnen
	zie memo	Noord	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	zie memo Zie pers.nr 5.1.2e 1 mw 5.1.2e	Roomveldje/Wesselerbrink - Boswinkel	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie verder intake dhr. 5.1.2e per 5.1.2e		3		Ja	binnen
	Zie pers.nr. 5.1.2e		0		Nee	binnen
	zie memo	Wesselerbrink - Stadsveld	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Ten noorden van Hengelosestr.	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Situaties lopen op. Spoed woning	Wesselerbrink / Stroinkslanden	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil graag een tuin. Liefst studeerkamer.	Getfert - Varvik - Hogeland - Soerabaiastr	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Getfert - Varvik - Hogeland	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	remigratie Marokko?	2		Nee	binnen
			1		Nee	binnen
		Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil dicht bij school kinderen wonen	Deppenbroek - Mekkelholt	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e	zie memo	Roombeek	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Hogeland - Ribbelt	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Niet dezelfde wijk	2		Nee	binnen
		Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil niet blijven wonen hier.	Weet ze nog niet	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Getfert - Ribbelt - Hogeland - Varvik	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo	Maastricht	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	geen echte intake,alleen toew en nw adres		0		Ja	binnen
			1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Ribbelt - Schreurserve - Ankrot - Bothoven	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Zuidwijken	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Noodopvang. Niet bevallen/zie memo	Ankrot	3	Eengezinswoning met tuin	Nee	binnen
	Koopwoning		2		Ja	binnen
	zie memo	Deppenbroek - Roombeek	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil voorlopig graag hier blijven wonen.		1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Aanleunwoning toegewezen door RIO		0		Nee	binnen
	Wil terug naar Nachtegaalstraat.	Roomveld	1	Eengezinswoning	Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Det_gehuisvest	ding
	Woont op Vretberg 49 tot wng. klaar is		3		Nee	binnen
	Opvangadres.	Wesselerbrink	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Mits huurprijs toelaat willen blijven wonen	Stroinkslanden	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Roomveld	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
	zie memo	Stroinkslanden - Noord	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	voor tijdelijk adres zie memo	Zuidwijk	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Gee Pathmos	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Bij dochter	Boswinkel/Veldkamp(Path06)Jamninksweg	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Wesselerbrink - Stroinkslanden	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	memo		4	Eengezinswoning	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
	zie memo	Stroinkslanden / Wesselerbrink	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Wesselerbrink - Stroinksland-Helmerhoek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Maakt niet uit	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Lindehof	1		Nee	binnen
5.1.2e	Grote voorkeur Utrechtlaan of Goolkatenweg		2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Hogeland-Varvik-Getfert	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Adres noch pers. in GBA (zie memo)	Deppenbroek/Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	
	zie memo	Roombeek	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Deppenbroek - Centrum	6	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo Willen hier beslist niet blijven.	Deppenbroek - Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Roomveld - Boswinkel - Stroinkslanden - Deppenbroe	5	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo		2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Inw bij zoon. Noodctr. Waalstr. 154	Deppenbroek	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Mevrouw is 6 maanden zwanger.	Deppenbroek	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	memo	Velve/Stadsveld	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Boswinkel B. van Veenlaan	3	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
		Deppenbroek/Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Z.s.m. antwoord over permanente huisvesting	Wesselerbrink	1	Seniorenwoning	Nee	binnen
	wil niet meer terug naar de woning	maakt niet uit	1	flat	Nee	binnen
		Geen voorkeur	1	Eengezinswoning	Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gezinswst	flag
	Tijdelijk via makelaar. Zoeken particulier		2		Nee	binnen
	Liefst tuin op zuiden.	Lonneker	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Geen Pathmos en Dolphia	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Mekkelholt - Roomveld - Laares	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Heeft eigen huis in aanbouw		2		Nee	binnen
	Dochter heeft contactallergie. Metaal etc.	Ribbelt - Ankrot	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil graag een tuintje	Geen Pathmos - Laares of Velve	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo	Ribbelt/Getfert/Varvik/centrum/Deppenbr	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Flat ook goed mits met lift.	Hogeland/Twekkelerveld	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	zsm mogelijk andere woning	Glanerbrug/Ekersdijk/Slankweg	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Al woonruimte gevonden in Emmen		2		Nee	binnen
	zie memo	Centrum - Mekkelholt	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Mekkelholt - Deppenbroek	2	Eengezinnswoning	Nee	binnen
	zie memo	Deppenbroek/Mekkelholt/Rigtersbleek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	is noodopvang		0		Nee	binnen
5.1.2e	Zie ook Dhr. 5.1.2e pers.n 5.1.2e	Roomveldje	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zoekt toch wng. die goedkoper is.	Noord - Ribbelt	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo Woont op 160 niet op 80	terug naar Roomveldje	1	eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Stadsveld - Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	memo	Boswinkel/Deppenbroek	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Kan hier niet lang blijven	Transburg/Oldenz str/zuidwijk	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Ribbelt - Varvik- Hengelosestr. - Roomveldje	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo Wil slpk. beneden	Deppenbroek/Mekkelholt	2	Eengezinswoning/seniorenwoning	Nee	binnen
					Nee	binnen
	zie memo	Mekkelholt - Deppenbroek	5	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Meneer kan geen traplopen.	Ankrot / Potsweg	2	Seniorewoning	Nee	binnen
	zie memo	Wesselerbr./Stroinks	6	Eengezinswoning	Nee	binnen
			4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	geen echte intake; zie persoon 3899		0		Ja	binnen
	zie memo	omgeving Dinkelstr/centrum noord/Ankrot	2	eengezinswoning	Nee	binnen
	Hadden een koopwoning en willen een koopwoning wee		4		Nee	binnen
	Is noodadres. 2 Kndr. komen elk weekend	Geen voorkeur	1	Eengezinswoning	Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gebuiswest	Abg
	geen echte intake, kan onbeperkt blijven wonen	wil weer gaan kopen	2		Nee	binnen
	zie memo	Stroinkslanden	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil samen wonen met oude huisgenoten en een huisdi	Nabij UT	3	Studentenwoning	Ja	binnen
	Wil heel graag met de volgende studenten bij elkaa	Twekkelerveld	3	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
	zie memo	Twekkelerveld	3	Studentenwoning	Ja	binnen
	zie memo	terug naar de plek waar nieuwbouw komt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Mevr. 5.1.2e	Mekkelholt/Deppenbroek	7	eengezinswoning	Nee	binnen
	Mevr.		0		Nee	binnen
	zie memo	Deppenbroek - Mekkelholt	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Boekelo	1	Eengezinswoning	Ja	
	zie memo	Chr. de Wetstraat 52	1		Nee	binnen
	Mevr. Is astmapatiënt. Moet zo snel mogelijk weg v	Deppenbroek	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo (stond niet in GBA)	Glanerbrug	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil Chr. De Wetstr. Wonen. MEMO: Renbaanstraat 25		5.1.2e		Nee	binnen
	memo	Maakt niet uit	2	Geen voorkeur	Nee	binnen
	Zie memo	Geen voorkeur	1	Flat zonder lift	Nee	binnen
			2		Nee	binnen
5.1.2e	zie memo	Helmerhoek - Wesselerbrink	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie ook mw. 5.1.2e		0		Nee	binnen
	Zie ook pers.nr. 5.1.2e. Zie memo	Mekkelholt-Hogeland-Ribbelt-Centrum	6	eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e	zie memo	Binnenstad - Ribbelt	1	Seniorenwoning	Nee	binnen
	Bij voorkeur mw. Wng. Eventueel duurder	Stroinkslanden - Helmerhoek	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Op intake staat mw. Bhondoe zie memo	Parallelweg 10	1		Nee	binnen
	Ivm. allergie een woning met cv.	tussen centrum en universiteit	3	eengezinswon./flat	Nee	binnen
	geen echte intake; zie memo		0		Nee	binnen
	Zkt. Wng. Voor 2 pers. Gaat trouwen.	Centrum	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Mw. Is zwanger	Hogeland - Zeggelt (binnen singels)	2	Eengezinswoning (hoek)	Nee	binnen
5.1.2e	woont nu nog Neptunusstr.56	noord	4	eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Ribbelt (Bouterstraat)	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	zie memo voor tijdelijk adres	Ribbelt - Hogeland	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo - tijdelijk adres	Noor - Centrum	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	voor intake zie 5.1.2e		0		Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezins-grootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	fbq
		Stadsveld - Twekkelerveld	3	Eengezinswng. Flat met/zonder lft	Nee	binnen
	geen echte intake; alleen toew en adres		0		Nee	binnen
			3		Nee	binnen
	Heeft 2 woningen toegewezen		0		Ja	binnen
	geen echte intake; zie persnr 5.1.2e	Wesselerbrink	0	Eengezinswoning	Nee	binnen
	memo; zie voor toewijzing persnr 5.1.2e	Hogeland/Twekkelerveld	2	Aangepaste woning	Nee	binnen
		Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Deppenbroek/Mekkelholt	1	Seniorenwoning	Nee	binnen
			1		Nee	binnen
	Verblijven op camping 5.1.2e	Stroinkslanden-Wesselerbrink	2	Eengezinswoning/Senioren	Nee	binnen
	Adres noch personen in GBA zie memo	Rotterdam/Groningen/A'dam - Geen voork/.	3	Eengezinswoning		
	Wil graag permanent hier blijven wonen	Boekelo	1	Seniorenwoning	Ja	binnen
			0		Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	slaapk. gelijk vloers/kan nog niet over praten	Ribbelt/Twekkelerveld	1	Sen. won./flat met l	Ja	binnen
	inwonend Renbaanstr. 67	zie memo	1		Nee	binnen
5.1.2e		Rond Centrum - Centrum - Stadsveld	1	Flat met lift	Nee	binnen
	Stond niet in GBA	Twekkelerveld	1	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
	bij vriend opgevangen/nu svp. eigen woonruimte	centrum	1	eengezinswon./flat	Nee	binnen
		Centrum noord	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Intake wegens toewijzing, zie memo		0		Ja	binnen
		Twekkelerveld - Centrum	4	Studentenwoning	Nee	binnen
	Willen graag in deze woning blijven. Voor definiti	Wesselerbrink	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	In de buurt v.basisschool Torenflat Deppen	Deppenbroek	3	eengezinswoning/flat	Nee	binnen
		Deppenbroek - Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Geen Accacia	1	Flat met lift	Nee	binnen
		Deppenbroek Mekkelholt	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Twekkelerweld/Ribbelt	3	eengezinswoning	Nee	binnen
		Deppenbroek	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Volgens toewijzing zie memo		0		Nee	binnen
112		Centrum/Jekerstraat (torenflat)	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo	Enschede Noord?centrum zie memo	1	eengezinswon./sen woning	Ja	binnen
5.1.2e		Deppenbroek	2	Eengezinswoning	Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeus_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	Rbg
			0		Nee	binnen
	zie memo	noord (dezelfde plek	1	seniorenwon	Nee	binnen
	zie memo		2		Nee	binnen
		Noord	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil trouwen na verbl.vergunning vriendin		2	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	zie memo	Mekkelholt - Hogeland - Stadsveld	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	geen echte intake, alleen nw adres		0		Nee	binnen
	Zie memo	Stadsveld	3	Flat zonder lift	Ja	binnen
	zie memo		0		Ja	binnen
	geen echte intake; alleen toew en adres		0		Ja	binnen
		Centrum	1	Studentenhuis	Nee	binnen
		Centrum	1	Studentenwoning	Nee	binnen
			0		Ja	binnen
	Wil graag huis met tuintje.	Hoogeland - Varvik	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e	uitsl schouwinkstraat 45, zie memo	Schreurserve	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Tot 1-6 Th 5.1.2e		2		Ja	binnen
	Is opvangadres. Wil betrokken worden bij nieuwbouw	Hogeland-Ribbelt-Tubantia-Zwik/ gr. tuin	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
			0		Ja	binnen
	Zie memo	Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Terug naar nieuwbouw	Deppenbr./Mekkelholt/Fazantstraat	1	Seniorenwoning	Ja	binnen
			3		Nee	binnen
	memo	Centrum	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil op korte termijn naar Deppenbroek	Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
			1	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Postadres: 5.1.2e Enschede		1	Seniorenwoning	Nee	binnen
	zie memo	Centrum/ of nijbij universiteit/Twek./Mek	4	Studentenwoning	Nee	binnen
	zie memo	centrum	1	FLAT/studentenwoning		binnen
	Wil met andere huisgenoten weer in 1 huis.	Nabij UT	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil het liefst met medebewoners van studentenhuis		5	Studentenhuis	Nee	binnen
	zie memo	dichtbij universiteit	1	eengezinswoning		binnen
	zie memo	centrum of nabij universiteit	3	eengezinswoning		binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Diet_gebruiksvest	ring
	zie memo	Stadsveld/Mekkelholt/Twekkelerveld	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Niet wijzigen op 38. Ze wonen op 40		0		Ja	binnen
	zie memo	Noord	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	rustige buurt/Goudbloemstr Ribbert	2		Ja	binnen
	Zie memo (studenten)	Geen Wesselerbrink	3		Nee	binnen
	Heeft tijdelijk contract	Deppenbr./Mekkelholt/Ribbelt/Voortswg	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Schouwinkstraat	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	woonde bij ouders in/ nu samenwonen	Noord / 5.1.2e	1	eengezinswon./flat	Nee	binnen
	zie memo Zie ook 5.1.2e	Helmerhoek-Veldkamp-H	2	eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie ook 5.1.2e		0		Nee	binnen
	Tot max. 1-8-00 zie memoveld		2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	Egzw. met traplift. Zie memo	Noord	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Noch adres noch personen in GBA	Centrum	2	Flat met/zonder lift	Nee	
	Zoe ook 5.1.2e persnr. 100000000		0			
	Gaat terug naar eigen woning		2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	geen echte intake; alleen toew + adres		0		Ja	binnen
5.1.2e	Wil hier blijven	Hengelo	2		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Zie ook dáchart, persnr. 5.1.2e - Kamerunit?	Centrum e.o.	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Gescheiden, maar kinderbezoek wekel.	Boswinkel - Wesselerbrink - Losser	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie ook Veraart, pers.nr. 5.1.2e		2		Nee	binnen
			3		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Medebewoner 5.1.2e ... Wordt nog vermist.	In de Hagen	4		Nee	binnen
	Zie memo	Boswinkel	2	Flat zonder lift	Nee	binnen
	zie memo	Boswinkel - Wesselerbrink	2	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Willen naar Rozenstraat 80/82		0		Nee	binnen
			2		Nee	binner
	Wil ook wel in studentenhuis wonen.	Geen Mekkelholt	1	Eengezinswoning/flat	Nee	binner
	Graag apart keuken. Terug naar eigen buurt	Mekkelholt - Centrum	2	Eengezinswoning	Nee	binner
	Evt. Anënstehuis woning/aanleunwng ?		0		Nee	binner
		Wesselerbrink/Helmerhoek	2	Eengezinswoning	Nee	binne
	Deur a. d. Spechtstr.129 is kapot (repareren)	Mekkelholt	2	Eengezinswoning	Nee	binne

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	ring
	Zie memo	Centrum e.o.	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Zie memo	Noord	4	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	geen echte intake; alleen nw adres		0		Ja	
	Geen woonr. nodig. Zoekt zel in Amsterdam	Amsterdam	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Wesselerbrink	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Heeft WVG	Nengelo - Klein Driene	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Roomveld	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Tot 5.1.2e Enschede	Helmerhoek/Roomveldje	2	Seniorenwoning	Ja	binnen
	zie memo	uitsluitend Sahara	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Zuidwijk	1	Seniorenwoning	Nee	binnen
	Nieuwe egz. Met tuin gewenst.	Deppenbroek - Ankrot - Roomveld - Baurichter	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie memo		0		Nee	binnen
	zie memo	Deppenbr.Ankrot/ Varvik - Hoogeland	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Mekkelholt - Deppenbroek	2	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Zie memo		5		Nee	binnen
			1		Nee	binnen
5.1.2e		Deppenbroek - Mekkelholt	6	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Helmerhoek	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Sahara - Twekkelerveld	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil graag in Den Haag wonen, maar lukt niet.	Mekkelholt - Deppenbroek - Boswinkel	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Oost/Sahara buurt bij fam. Stroinkbl.weg 37	2	eengezins/sen.won.	Nee	binnen
5.1.2e			2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Geen Pathmos / geen Glanerbrug	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Wil graag naar Lijsterstraat		1	Seniorenwoning	Nee	binnen
	zie memo	Hogeland - Laares - Centrum - Noord	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie memo	Noord/Lonneker/Ribbelt	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Stadsveld	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Centrum - Noord	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	zie memo	Roomveld	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Liefst buitenaf	Geen idee	3		Nee	binnen
	Wil graag in tijdelijke woning blijven wonen.	Wesselerbrink	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Deppenbroek	1	Flat met lift	Nee	binnen
	postadres is 5.1.2e Enschede (memo)	Noord	3	eengezinswoning	Ja	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	reg
		Talmaplein	2		Nee	binnen
	Zolang bij ouders zie memo	Noord/Centrum	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Noord	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Centrum - Helmerhoek	2	Flat zonder lift	Ja	binnen
	Ontmoeting organiseren voor alle bewoners?	Nabij UT	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	willen graag buurt zoon 5.1.2e blijven	Mekkelholt/ terug Roomveldje	2	seniorenwoning	Ja	binnen
	zie memo	Kroethofte/Meckenholt	1	zie memo	Ja	binnen
	Etagewoning met bergruimte en bij voorkeur op 1e e	Centrum	1	Etagewoning	Ja	binnen
	inschrijfnr. Domein 5.1.2e	Boswinkel of Kroedhofke/zie memo	2	flat met lift/ senioren woning	Nee	binnen
	Zoe ook dhr. 5.1.2e pers.nr. 5.1.2e		4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie ook mw. 5.1.2e	Noord	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	voorkeur koopwoning of verv. nieuwbouw	Roombeek/ Mekkelholt/zie opmerk.	2	eengezinswoning	Nee	binnen
	Bew. niet thuis. Toew. staat Hortensiastr.		0		Nee	binnen
		Tussen Centrum - UT	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie pers.nr. 5.1.2e	centrum	2	eengezinswon./appartement	Ja	binnen
			0		Ja	binnen
5.1.2e		Centrum	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo		0		Ja	binnen
		Noord	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Grote zolder en tuin	Transburg/Deppenbroek/Hogeland	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	geen echte intake;alleen toew +adres		0		Nee	binnen
	geen echte intake; alleen nw adres		0		Ja	binnen
	Dicht bij bushalte en winkels	Mekkelholt - Deppenbroek	1	Seniorenappartement	Nee	binnen
		Mekkelholt	1	Aangepaste woning	Nee	binnen
		5.1.2e	1	flat met lift	Ja	binnen
	zie memo		1	flat met lift	Ja	binnen
			1		Nee	binnen
	Wil hier wel blijven wonen	Roomveldje - Deppenbroek	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie ook 5.1.2e	Mekkelholt/Deppenbroek	4	eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie ook		0		Nee	binnen
		Hogeland	2	Flat met lift	Ja	binnen
			0		Nee	binnen

Indig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	Def_gehuisvest	ribg
	zie memo	Centrum e.o.	1	seniorenappartement	Ja	binnen
	zie memo	Uitsluitend Lonneker	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zou graag wat bestek, borden etc. willen hebben.	Omgeving UT	1	Eengezinswoning	Nee	binnen
		Rondom singels	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	woont samen me 5.1.2e persnr 5.1.2e		2		Ja	binnen
	zie memo		1		Nee	binnen
	geen echte intake;alleen toew + adres		0		Nee	binnen
	Tijdelijke huisvesting	Deppenbroek/Mekkelholt	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Doc. vr dienst: 5.1.2e	Zuid	6		Ja	binnen
	Zie mw. 5.1.2e persnr. 5.1.2e		0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	zie memo	Centrum - Hogeland	5	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Centrum-Hogeland-Mekkelholt-Stadsveld	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie memo	Zuid/Stepelobrink e.o.	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	Mekkelholt - Roomveld	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo		4	Eengezinswoning	Nee	binnen
5.1.2e			0		Nee	binnen
	Kunnen tot half juli blijven bij zoon.	Centraal / Blekerveld	2	Seniorenwoning	Nee	binnen
	telefonisch navraag	Deppenrboek/Mekkelholt	2	eengezinswoning	Nee	binnen
		Rondom singels - Stadsveld	3	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Zie memo	De Posten	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
			0		Nee	binnen
	Kunnen tot half juli blijven.	Noord e.o.	4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	geen echte intake, alleen nw adres		0		Nee	binnen
	Willen naar 5.1.2e	Oldenzaal/Lijster/Leeuwerikstraat	0	Eengezinswoning	Nee	buiten
	zie memo		2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Zie dhr. 5.1.2e		0		Nee	binnen
		Roombeek - Noord	4	Eengezinswoning	Ja	binnen
		Noord	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Huis met tuin	Getfert / Centrum	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo		0		Ja	binnen
	intake wegens toewijzing, zie memo	Helmerh;Wesselerbr;Stadsveld	1		Nee	binnen

Huidig_adres	Opmerking	Voorkeur_wijk	gezinsgrootte	Voorkeur_woning	5.1.2e f_genuisvest	ring
5.1.2e	zie memo	Mekkelholt	4		Nee	binnen
	zie memo		1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Zie memo	Fietsafstand van Haaksbergerstr.	1	Flat met lift	Nee	binnen
	zie memo	Walhofstraat	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Eerst 5.1.2e ?	Stadsveld - Walhofstraat	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	Tot 15-6 5.1.2e dan via SZ		5		Ja	binnen
	zie memo		4	Eengezinswoning	Nee	binnen
	zie memo	5.1.2e	2	Eengezinswoning	Ja	binnen
	zie memo	Noord	2	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Wil niet terug. Zoekt kamer of flat	Deppenbroek/Mekkelholt	1	Flat met/zonder lift	Nee	binnen
	Stond niet in GBA (zie memo)	Twekkelerveld (5.1.2e	1	Flat met/zonder lift	Ja	binnen
		Terborgh	1	Eengezinswoning	Ja	binnen
			0		Nee	binnen
	Niet meer te lang bij familie	Helmerhoek	3	Eengezinswoning	Nee	binnen
	Woont bij zoon (zie memo)	Mekkelholt/Deppenbroek	1	Eengezinswoning	Nee	binnen

MEMO

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Inspectie Milieuhygiëne Oost
DGM/IMH Oost/

Aan :
Kamer :
IPC :
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

- Werkgroep Enschede
- Platform Enschede VROM-Inspecties Oost

5.1.2e
Van :
Kamer :
IPC :

Toestel :
Kenmerk :
Datum : 9 juni 2000

Betreft : Afstemmingsoverleg m.b.t. onderzoeken Rijksinspecties vuurwerkramp

Op 8 juni is in Enschede een informatiebijeenkomst en afstemmingsoverleg geweest voor de Rijksinspecties die betrokken zijn bij onderzoek rond de vuurwerkramp.
Van dit overleg komt nog een volledig verslag, maar hierbij alvast een kort resume vanwege het feit dat snel enige acties in gang gezet moeten worden.

* De Hoofdinspecteur van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, 5.1.2e 5.1.2e, is met de coordinatie van de activiteiten van de verschillende Inspecties belast.
Om een gecoordineerde uitvoering van de verschillende onderzoeken die in de komende periode in en rondom Enschede zullen plaatsvinden te bewerkstelligen, is een Logistiek Centrum Inspecties (LCI) opgericht dat vanaf 13 juni operationeel is en kantoor houdt aan de Raadhuisstraat 2 te Enschede.
De taken van het LCI :
- coordineren van interviews bij te onderzoeken organisaties
- coordineren van informatiestromen
- faciliteren van de afstemming met OM en Commissie Oosting
- meedenken met de onderzoekers (adviseren)
- lichte vorm van regie op de uitvoering ("voortgangsbewaking")

* Zoals in het Plan van aanpak afstemming Rijksinspectieonderzoeken staat, dient de 1e fase van de onderzoeken afgerond te zijn in de **week van 24 juli**.
Deze eerste fase betreft de reconstructie van de relevante activiteiten en gebeurtenissen : feiten verzamelen en verifieren.
Daarna zal een analyse van deze gegevens plaatsvinden en daarop kunnen aanbevelingen geformuleerd worden.
De planning is dat de definitieve onderzoeksrapporten van de Inspecties uiterlijk in september gereed zijn.

* De onderzoeken van de Rijksinspecties zijn niet specifiek gericht op het achterhalen van de oorzaak van de ramp d.w.z. er wordt niet actief juist daarnaar gezocht. Dit gebeurt door Justitie.
Uiteraard wordt dit in de Inspectieonderzoeken wel meegenomen als we daar tegen op lopen.

* Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de informatiebeveiliging van het LCI:
- er komt een beveiligingsadvies van de KPLD
- administratief personeel wordt gescreend
- over de beveiliging van de informatiestromen (ook electronisch) komt een advies van de politie
- er komt een informatie-protocol m.a.w. systematisch zal worden bijgehouden wie welke stukken heeft gekregen

* Het LCI start in week 24 met een inventarisatie bij de Rijksinspecties m.b.t. :
- wat is er al aan informatie
- wat is er al aan onderzoek gedaan
Het LCI zal ons hiervoor benaderen.

* Om de onderzoeken en interviews op elkaar af te stemmen dienen wij in week 24 gereed te hebben een overzicht m.b.t. :
- welke organisaties/instanties willen wij interviewen
- welke concrete vragen willen wij aan hen voorleggen
In afstemming met het LCI worden dan de interviews gepland, waarbij het ook zo kan zijn dat de Inspectie Brandweerzorg vragen van ons meeneemt bij het interview met de Brandweer en omgekeerd dat wij vragen van anderen meenemen bij een interview met bijv. buro Milan.

Laaglandadvies

GARANTIES VOOR DE BEWONERS VAN ROOMBEEK, ENSCHEDE

Amersfoort, 20 mei 2000

HEILIGENBERGERWEG 113-1 / 3815 AJ AMERSFOORT (INGANG PARK RANDENBROEK)
POSTBUS 2000 / 3800 CA AMERSFOORT
TELEFOON (033)4229522 / FAX (033)4229595
E-MAIL info-laaglandadvies.nl / www.laaglandadvies.nl
POSTBANKREKENING 2010 / KVK AMERSFOORT 320/4929

In opdracht van:
De Woonplaats
Wethouder Beversstraat 104
7543 BN ENSCHEDE

Laagland'advies
Postbus 2000
3800 CA Amersfoort

"Ik zal er alles aan doen om deze wijk weer op te laten bouwen. Precies zoals het was. Nou ja, een tikkeltje moderner mag. Roombeek moet als Nationaal Monument herrijzen. En dan krijgen alle bewoners het recht om op hun eigen plek terug te komen. Atze Veldman op Nachtegaalstraat 1 en Dirk ter Veen op Nachtegaalstraat 10."

Ferdi Lammerink, geboren en getogen in Roombeek; geciteerd in het Utrecht Nieuwsblad van 19 mei 2000.

INHOUD

1	**VOORAF**	1
2	**MISSIE EN UITGANGSPUNTEN**	3
2.1	Kernuitgangspunten en missie	3
2.2	De positie van de corporatie	5
2.3	Tot slot	5
3	**SITUATIE**	7
3.1	Bebouwing	7
3.2	Sociale structuur	7
3.3	Na de ramp	7
3.4	Bestaande plannen voor Enschede Noord	8
3.5	Plannen voor Groot Roombeek	9
3.6	Plannen voor het Roomveldje	9
3.7	Overige plannen of beleidsvoornemens	9
4	**AANPAK**	11
4.1	Herontwikkeling in het algemeen	11
4.2	Sociale huurwoningen (het Roomveldje en elders in het gebied)	12
4.3	Overige bebouwing	12
5	**COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE**	13
5.1	Uitgangspunten	13
5.2	Doelgroepen van communicatie	13
5.3	Communicatie planontwikkeling	14
5.4	Planontwikkeling	14
6	**PARTICULIERE WONINGEN: DE CORPORATIE ALS INTERMEDIAIR**	17
6.1	Situatie/aannames	17
6.2	Uitgangspunten	17
6.3	Verzekering en individuele herbouw	17
6.4	Vormen van regie	18
6.5	Mogelijkheden en voordelen van intermediaire rol corporatie	19
6.6	Enkele financiele aspecten van het herbouwproces	19
6.7	Enkele opmerkingen over het proces	20
6.8	Particuliere huurwoningen	21
6.9	Rampspeculanten?	21
6.10	Beschadigde woningen	21
6.11	Vervolgstappen	22

Bijlage 1: Situatieschets
Bijlage 2: Concept-bewonersbrief

1 VOORAF

De wederopbouw van een rampgebied vergt een specifieke aanpak. We kunnen putten uit de gereedschapskist met methoden en technieken voor stedelijke vernieuwing, participatie en particuliere woningverbetering. Maar we moeten ons bewust zijn dat ze tekort schieten in een situatie waarin een wijk en een samenlevingsverband in één keer zijn weggeslagen plus de traumatische ervaringen die daarmee gepaard gaan.
Bewoners zijn al hun zekerheid en geborgenheid kwijt. De wijk ligt in puin en de mensen zijn verspreid over stad en streek. Geen enkel vertrouwd punt van herkenning, geen bekenden in de buurt waarmee je een gemeenschappelijke ervaring kunt delen.

In een dergelijke situatie zijn een paar zaken van essentieel belang:
absolute zekerheid, garanties, openheid en snelheid. Bewoners moeten zich geen zorgen hoeven maken over het feit of zij terug kunnen komen in hun wijk. Deze zekerheid biedt hen de betrekkelijke rust om zich te kunnen concentreren op het verwerken van hun ervaring. Het gezamenlijk wederopbouwen van de wijk, ondersteunt deze verwerking wellicht en helpt hen zich te richten op een nieuwe toekomst.

Dit plan van aanpak schetst een aantal belangrijke vertrekpunten voor het samen met bewoners opbouwen van de wijk, de wijze waarop dit georganiseerd kan worden en een aantal aspecten dat specifieke aandacht vergt.
Het plan is in eerste instantie geschreven op verzoek van woningstichting De Woonplaats, ten behoeve van de wederopbouw van "Het Roomveldje", maar is ook toepasbaar op het totale rampgebied.

Er zullen zich vele momenten voordoen waarbij samengewerkt wordt met instanties, collega-verhuurders en andere betrokkenen. We zijn als professionals gewend om planvorming te bezien in een breder kader, rekening te houden met de samenhang met aanpalende gebieden en met omgevingsfactoren. Kenmerkend voor dergelijke processen is dat ze gepaard gaan met uitgebreide discussies en besluitvormingstrajecten en daarmee veel tijd vergen.
Voor de herontwikkeling van dit gebied is dat niet bruikbaar. Wellicht komt er een moment waarop je als corporatie zeker weet: als ik het zelf kon doen, was het al klaar geweest. Op zo'n moment, met dit plan van aanpak, moet de keuze niet moeilijk meer zijn. Immers, het draait deze keer echt en alleen om een nieuwe, zekere toekomst voor de bewoners van Het Roomveldje.

Deze notitie is geschreven op verzoek van De Woonplaats, binnen tien dagen na de ramp. We hebben het gebied niet bezocht en betrokkenen niet gesproken. De analyse en de conclusies en aanbevelingen zijn slechts bedoeld om voeding te geven aan de discussie en besluitvorming in Enschede over de wederopbouw van Roombeek. Het is raadzaam daarbij de ervaringen te betrekken die corporaties en bewoners in vergelijkbare situaties, bijvoorbeeld na de Bijlmerramp, hebben opgedaan.

2 MISSIE EN UITGANGSPUNTEN

2.1 Kernuitgangspunten en missie

Kernuitgangspunt: absolute zekerheid
Getroffen worden door een ramp is een traumatische ervaring. Alle zekerheden zijn in één keer weggeslagen. Vertrouwen in een nieuwe toekomst moet worden opgebouwd. Wonen is een basisbehoefte. Wonen in je vertrouwde omgeving, met mensen die je kent is, in dit specifieke geval, óók een basisbehoefte.
Absoluut uitgangspunt is dan ook het wegnemen van onzekerheid en het teruggeven van een vertrouwde plek. Bewoners hoeven zich geen zorgen te maken over de vraag of ze wel of niet terug kunnen keren naar hun wijk, of ze wel of niet een zelfde soort huis terugkrijgen, of ze weer naast hun buren kunnen wonen, of ze de nieuwe woningen kunnen betalen etcetera.
Wellicht willen sommige bewoners op dit moment absoluut niet meer terug. Ook zij moeten de zekerheid hebben dat ze elders goed en naar hun zin worden gehuisvest. Misschien willen bewoners, na verloop van tijd, toch elders wonen. Ook daar moet in worden voorzien.

Missie
Absolute zekerheid wordt vertaald in de volgende missie:
- Bewoners kunnen terugkeren in hun wijk;
- De wijk wordt weer opgebouwd op basis van de individuele en collectieve wensen van bewoners;
- De corporatie heeft de inspanningsverplichting om diegenen die niet terug willen, te helpen hun individuele woonwens elders te vervullen.

Openheid
Met het uitgangspunt 'absolute zekerheid' zijn termen als 'in principe', 'wellicht' en 'wordt gestreefd naar' taboe en dus bewust niet opgenomen in de missie. Belangrijk is dat de corporatie helder, open en regelmatig boodschappen communiceert. Duidelijkheid over wat wel en niet kan is noodzakelijk. Persberichten, informatiebulletins e.d. worden hierop getoetst. Een en ander wordt nader uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Garanties
Geen zekerheid zonder garanties. Met alleen zeggen dat bewoners terug kunnen komen ben je er niet. Zekerheid wordt geleidelijk aan opgebouwd door hen daadwerkelijk te betrekken bij de invulling van de wijk. Het plan van aanpak gaat daar in hoofdstuk 4 verder op in.
Zekerheid die vóóraf wordt gegarandeerd is het beste. Vandaar een aantal garanties:
- Een terugkomgarantie binnen twee jaar;
- De garantie van begeleiding bij het vinden van gewenste andere huisvesting in de stad, elders in het land, een koopwoning etcetera.
- Een huurgarantie.

- Financiële bijdrage in verhuis- en herinrichtingskosten.

Snelheid
Garanties kunnen alleen worden waar gemaakt als er snelheid in het proces zit. Al eerder is aangegeven dat bij herontwikkeling van een gebied meerdere partijen betrokken zijn en de planontwikkeling in een breder kader dient te worden geplaatst hetgeen vaak tot vertraging leidt.
De volgende prioriteiten worden gehanteerd:

1° Herontwikkeling van het Roomveldje, rekening houdend met de relatie met de VINEX-ontwikkeling Groot Roombeek, de toekomst van de Grolsch fabriek, het bezit van collega-corporaties en de particuliere voorraad.
2° Herontwikkeling van het rampgebied.

Concreet komt het er op neer dat woningstichting De Woonplaats absolute prioriteit geeft aan haar bewoners in het Roomveldje. Natuurlijk richt zij zich op het totale rampgebied, maar indien de samenwerking of afstemming met overige partijen tot ontoelaatbare vertraging leidt (toetsingscriterium is de terugkomgarantie binnen twee jaar) concentreert De Woonplaats zich op haar eigen gebied.

Individuele- en collectieve woonwensen centraal
De wijk wordt opgebouwd op basis van de individuele- en collectieve woonwensen van de getroffen bewoners. Dit betreft zowel de woningen als de woon- en leefomgeving, de voorzieningen en de kleine bedrijvigheid. Als eerste stap worden huishoudens individueel benaderd om hun toekomstige woonwensen te inventariseren.
Dit geeft het speelveld voor de corporatie aan en legt de corporatie vast. Eerdere planontwikkeling m.b.t. het Roomveldje is dus hiermee van de baan.
Deze uitgangspunten en consequenties dienen helder en zo snel mogelijk naar de bewoners toe worden gecommuniceerd. In bijlage 2 is een concept-bewonersbrief opgenomen.

Flexibiliteit in proces en planontwikkeling
Terugbouwen van de wijk voor haar oorspronkelijke bewoners trekt een behoorlijke wissel op de toekomst. Het is onverstandig geen rekening te houden met ontwikkelingen op de langere termijn. Woonwensen van bewoners kunnen tijdens of na het proces veranderen, bewoners kunnen op langere termijn toch wegtrekken uit de buurt.
Daarom is voor de herontwikkeling van de wijk flexibiliteit een belangrijk uitgangspunt:

- Flexibiliteit in de woning (casco met flexibele inbouw en de mogelijkheid tot aanbouw of uitbreidingsmogelijkheden; grote beukmaat; ruime kavels);
- Flexibiliteit in aanleg en inrichting van de woonomgeving;
- Multifunctionaliteit in voorzieningen en bedrijfshuisvesting
- Flexibiliteit in het ontwikkelingsproces.

2.2 De positie van de corporatie

Vertrouwen in de corporatie
Het is van belang dat de corporaties niet alleen zekerheid en een terugkomgarantie bieden maar ook het vertrouwen van de bewoners blijven behouden. De kans is groot dat de overheid de komende tijd zwaar onder druk komt te staan. Na het verdriet van bewoners volgt onbegrip en wellicht woede over de oorzaken van de ramp, ondersteund door bevolking en pers.
In deze situatie is het raadzaam dat de corporaties zich als 'wederopbouwer' profileren.
De posities dienen duidelijk te blijven. Dat wil zeggen dat hulpverleningstrajecten en het wederopbouwtraject niet in elkaar vervlochten worden, elkaar hooguit ondersteunen.

De corporatie als regisseur
Voorgaande heeft als consequentie dat niet de gemeente maar de corporatie de regisseur voor de herontwikkeling van het gebied wordt.
De corporatie is de spin in het web en regelt alle communicatie voor wat betreft de fysieke wederopbouw.

2.3 Tot slot

Een laatste uitgangspunt. Het is belangrijk dat bewoners en getroffenen een punt in de wijk zélf hebben dat refereert aan de verschrikkelijke gebeurtenis en verwijst naar het verleden. Dat kan een gedenkteken zijn, het kan ook een gedenkteken in combinatie met een ontmoetingsplaats zijn. Bijvoorbeeld een multifunctioneel wijkgebouw. Een wijkpunt dat in de eerste tijd als een centrale ontmoetingsplaats geldt, waar bewoners, over de stad verspreid, zeker weten dat zij elkaar kunnen ontmoeten. Een punt waar het projectbureau is gehuisvest, waar je informatie kunt krijgen maar waar je ook een kop koffie of een biertje kunt halen.

3 SITUATIE

Deze notitie is in korte tijd geschreven en met een zeer beperkte kennis van het gebied, de situatie en de meningen van betrokkenen. Het gebied is niet bezocht In deze paragraaf beschrijven we - binnen deze beperking - kort de situatie.

3.1 Bebouwing

Binnen de grenzen van het rampgebied bevond zich de volgende bebouwing:

Woningvoorraad

- 198 woningen (voornamelijk eengezins) van De Woonplaats. Deze vooroorlogse woningen, in de buurt het Roomveldje, hebben een begane grond tussen de 40 en 50 m2 met eenvoudige voorzieningen. De bouwtechnische kwaliteit was goed. De complexen zijn in 1966 gerenoveerd door Woningstichting De Volkswoning (per 1/12000 gefuseerd met De Woonplaats).
- 120 woningen van Domijn, gerealiseerd in de 80-er jaren.
- ... woningen van Licht en Lucht.
- ... eenheden van de Stichting Jongeren huisvesting.

Bedrijfsruimte

Fabrieken, loodsen en opslagruimtes: aantal en oppervlakte onbekend. Een deel stond leeg. Over de toekomst van de Grolsch fabriek wordt al enige tijd gesproken. Tot concrete plannen heeft dit nog niet geleid.

Voorzieningen en winkels

De Mariakerk met jeugdhonk De Kajuit, enkele winkels, biljartcentrum Krabbe, een Turkse soos, een aquariumvereniging, een EHBO-oefenlokaal, een cafetaria en een Chinees restaurant.

3.2 Sociale structuur

De huurwoningen kenden relatief lage huren. De bevolking was gemêleerd (oorspronkelijke bewoners, studenten, kleine ondernemers, asielzoekers, allochtonen). De inkomenspositie was relatief laag, de werkeloosheid hoog. Uit de verhalen in de media rijst het beeld op van een wijk met een sterke, en voor deze tijd bijzondere sociale samenhang, ondanks de verschillen en de problemen die zich daarbij af en toe voordeden.

3.3 Na de ramp

Kwaliteit bebouwing

Over de huidige staat en handhaafbaarheid van de gebouwen hebben we geen informatie ter beschikking. Naar verluid zijn 500 woningen en 90 particuliere

woningen zwaar beschadigd. Bij het besluit tot al of niet slopen van bouwblokken zullen de volgende overwegingen een rol spelen:

- Constructieve en bouwkundige staat van de bebouwing na de ramp.
- Kosten instandhouding op basis van de huidige staat.
- Belang dat bewoners en ondernemers hechten aan het handhaven van bebouwing, bijvoorbeeld omdat daarmee de geschiedenis en de identiteit voor een deel bewaard wordt.
- Waardering van de monumentale waarde.
- Toekomstige verhuurbaarheid van het type woning.
- De locatie van de woningen en bedrijfsgebouwen in relatie tot het stedenbouwkundig plan van de te vernieuwen wijk.

Acties van corporaties

De Woonplaats en Domijn zijn individueel en gezamenlijk druk doende de grootste nood te ledigen. Noodreparaties zijn uitgevoerd en medewerkers zoeken contact met alle huurders om in elementaire behoeften te voorzien. Verder is een gezamenlijk crisiscentrum ingericht om de getroffen huurders zo spoedig mogelijk aan (tijdelijke) woonruimte te helpen. Collega-corporaties uit stad en regio hebben hiervoor 600 woningen ter beschikking gesteld.

3.4 Bestaande plannen voor Enschede Noord

De Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie (tot 2015) en de Toekomstvisie voor Enschede tot 2010 omvatten het integrale programma voor de economische, fysieke en sociale structuurversterking van de stad voor de komende jaren. De visie leidde in december 1999 tot een Maatwerkconvenant Grotestedenbeleid tussen de gemeente Enschede en het Rijk met afspraken over beleidsprogramma's en de daarbij passende inzet van middelen.

Reeds in 1998 is het initiatief genomen tot een publiek-privaat samenwerkingsproces in Enschede-Noord. Op 29 juni 1998 tekenden partijen een intentieovereenkomst. In de daarop volgende fase werd de haalbaarheid van de intenties onderzocht. Op 18 januari 1999 werd dit afgerond met het ondertekenen van samenwerkingsovereenkomst door bedrijven, woningcorporaties en overheden (rijk, provincie en gemeente).

In de overeenkomst staat (samengevat) dat partijen:

- een krachtige kwaliteitsimpuls en een nieuw hart willen geven aan Enschede-Noord (inclusief nieuwbouw in Roombeek);
- investeringen willen gaan doen in de bestaande woningvoorraad en van plan zijn een nieuw woon- en werkgebied op een oude textiellocatie te ontwikkelen.

Als resultaat van deze overeenkomst heeft KPMG Metrum begin dit jaar de Wijkvisie Enschede-Noord 1999-2015: "Kwaliteiten benutten, kansen creëren" gemaakt in opdracht van alle partijen. Deze visie vormt de basis van 46 projecten (9 economisch, 19 fysiek en 18 sociaal).

Ten behoeve van het uitwerkingstraject is de volgende structuur opgezet:

1. integraal: een stuurgroep met vertegenwoordiging vanuit rijk, gemeente, corporaties en bedrijfsleven;

2. integraal: een stadsdeelteam met vertegenwoordigers van politie, gezondheidszorg, welzijnswerk, corporaties, onderwijs en gemeentelijke diensten;
3. specifiek: aparte overleggroepen per pijler economie, fysiek en sociaal.

3.5 Plannen voor Groot Roombeek

In januari 1998 is het stedenbouwkundige ontwerp voor de binnenstedelijke Vinexlocatie Groot Roombeek gereed gekomen. Op basis hiervan presenteerde Bureau BVR begin 1999 de stedenbouwkundige randvoorwaarden voor de verdere planvorming
Wat bij eerste lezing opvalt is dat deze randvoorwaarden nauwelijks aandacht besteden aan de huidige en toekomstige relaties tussen de Vinexlocatie enerzijds en de omliggende gebieden anderzijds. Toch ligt het voor de hand zorgvuldig te kijken hoe de verschillende onderdelen van Enschede Noord elkaar kunnen versterken bij herontwikkeling. Elders in het land zijn daar goede ervaringen mee opgedaan, bijvoorbeeld bij de planontwikkeling van de Houthavens in Amsterdam, in relatie tot de aangrenzende Spaarndammerbuurt.
Wellicht is deze integratie op de schaal van Enschede Noord in een andere studie of beleidsstuk vastgelegd.

Twee macabere details:

- Er is gesproken (cq. de gesprekken waren gepland) met de directie van Fireworks over een uitplaatsing van het bedrijf in het licht van de plannen voor Groot Roombeek.
- De plannen voor Groot Roombeek maken deel uit van de tentoonstelling "Remaking NL" die eind mei in Hannover geopend wordt in het kader van de Expo 2000.

3.6 Plannen voor het Roomveldje

In opdracht van De Woonplaats maakte het bureau KuiperCompagnons in maart 2000 een kwaliteitsopname van het Roomveldje met betrekking tot woningvoorraad, woonomgeving en specifieke kenmerken. Aan deze analyse zijn vervolgens conclusies en adviezen gekoppeld met betrekking tot een mogelijke aanpak van het gebied.
Ook deze studie legt geen relaties met omliggende gebieden en eventuele milieuhinder. Dit wordt overigens vooraf expliciet gemeld in de rapportage.

3.7 Overige plannen of beleidsvoornemens

Voor het overige hebben we geen informatie over studies of plannen van delen van het gebied.

4 AANPAK

In hoofdstuk 2 is het kernuitgangspunt geformuleerd en gemotiveerd: bewonersbelangen staan centraal en worden stevig verankerd. Hoofdstuk 3 beschrijft kort de plannen voor de wijk en het stadsdeel.
Gelet op de kernuitgangspunten zullen de bestaande plannen beoordeeld moeten worden op hun relevantie en op de bijdrage die ze kunnen leveren aan het realiseren van dit kernuitgangspunt.

De wens tot integrale planontwikkeling en samenwerking is - zeker voor de korte termijn - ondergeschikt aan de belangen van en afspraken met de getroffen bewoners. Bestaande samenwerkingsverbanden worden opnieuw beoordeeld en herijkt.

4.1 Herontwikkeling in het algemeen

De met name fysieke herontwikkeling van de wijk dient met grote voortvarendheid op twee niveaus en in parallelle trajecten te worden georganiseerd:

- Kleinschalig en beperkt, gericht op de afzonderlijke deelgebieden (waaronder het "Roomveldje", looptijd 2-3 jaar).
- Grootschalig en breed, voor het gehele getroffen gebied (Enschede-Noord), inclusief de aansluitende wijken en buurten (looptijd maximaal 5-7 jaar);

Bij de grootschalige en brede planontwikkeling wordt een hoge kwaliteit van de totale wijk als uitgangspunt genomen. Dus: ten aanzien van wonen, werken, recreëren, voorzieningen en verkeer, mede in relatie tot de omliggende wijken en de totale stad. Dit traject kan onder de eindverantwoordelijkheid van de stuurgroep " Wijkvisie Enschede-Noord" en het stadsdeelteam vallen.

De afzonderlijke deelgebieden worden zelfstandig ontwikkeld binnen de randvoorwaarden zoals in deze notitie geformuleerd. Daarbij worden zo veel als mogelijk en verantwoord is, de randvoorwaarden aangehouden die voor de gehele wijk zijn geformuleerd. Voor elk van de gebieden wordt één partij als eindverantwoordelijke aangesteld. Dat kan zijn de gemeente, een projectontwikkelaar of een corporatie, afhankelijk van de aard van de taakstelling. Voor het Roomveldje is dat De Woonplaats.

Voor elk van de deelgebieden worden 5 ontwikkelingsfases onderscheiden:

1. Voortraject
   - Technisch: staat van de woningen, risico's en bruikbaarheid.
   - Functioneel: wensen van vroegere bewoners t.a.v. soort woning, grootte, ligging en evt. terugkeer; algemene woningvraag in Enschede-Noord.
   - Financieel: boek- en marktwaarden, herbouwkosten, verzekeringsuitkeringen, reserveringen en externe geldstromen.
   - Organisatorisch: het opzetten van een projectorganisatie en vorm geven aan bewonersbetrokkenheid en communicatie.
2. Programmering
   Programma van Eisen, keuze stedenbouwkundige en architect(en).
3. Planontwikkeling

4. Planuitvoering
5. Gebruikname en beheer

4.2 Sociale huurwoningen (het Roomveldje en elders in het gebied)

De woningen in het getroffen gebied behoorden zoals eerder beschreven tot de goedkoopste van de woningvoorraad in Enschede. De bevolkingssamenstelling was gemêleerd (qua leeftijd en nationaliteit) en bestond voor een groot deel uit lagere inkomensklassen. Juist voor deze mensen is de zekerheid van een huis en een vertrouwde woonomgeving van groot belang. Wij stellen daarom voor om de planontwikkeling van het gebied, respectievelijk de gebieden, vorm te geven in een open planproces tussen de woningcorporatie(s) en (vertegenwoordigers van) de huurders.
Het gaat daarbij om:

- Opstellen van de te hanteren randvoorwaarden;
- Uitvoeren van de analyse van de situatie;
- Bepalen gewenste ambitieniveau;
- Formuleren van visie, doelen en programma van eisen.

De regie van het proces dient naar onze mening bij de corporatie(s) te liggen. Zo mogelijk bij beide corporaties gezamenlijk, anders individueel. De corporaties verzorgen daarbij ook de afstemming met andere partijen of betrekken indien gewenst anderen bij de planontwikkeling.

4.3 Overige bebouwing

Over de verhuureenheden van Licht en Lucht en Stichting Jongeren Huisvesting (herhuisvesting?) hebben we geen informatie. Hetzelfde geldt voor de bedrijfshuisvesting in de voorzieningen.
Aan de particuliere voorraad besteden we apart aandacht in het laatste hoofdstuk.

5 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

5.1 Uitgangspunten

Voor een goede communicatie met alle betrokkenen is het van belang dat de communicatie open, betrouwbaar en continue is. Alle boodschappen moeten snel, helder en simpel overgebracht worden, en alleen die zaken die zeker zijn. Boodschappen met veel 'mitsen' en afhankelijkheden zaaien verwarring, waardoor de communicatie een onbetrouwbaar image krijgt.
'Betrouwbaarheid en helderheid' betekent ook dat aan alle betrokkenen garanties gegeven worden. In hoofdstuk 2 hebben we dit nader omschreven.

Daarnaast is het belangrijk het planontwikkeligs- en herhuisvestingstraject gescheiden te houden van het sociale / psychische hulpverleningproces. Bouw (bijvoorbeeld bij bijeenkomsten) wel ruimte in voor verwerking, maar probeer de focus daarna weer op de planontwikkeling te krijgen.

De communicatie met bewoners dient maatwerk te leveren en direct aan te sluiten bij behoeften en wensen van de verschillende groepen. Alle berichten en (nieuws)brieven dienen ook in het Turks en Marokkaans te verschijnen. Sleutelpersonen van moskeeën en migranten-zelforganisaties kunnen hier een belangrijke rol vervullen.

Ten slotte is het van belang het bewonerskader (o.a. wijkraad Enschede Noord) goed te faciliteren met geld, ruimte en eigen ondersteuning.

5.2 Doelgroepen van communicatie

Dit zijn:
- een op te richten vereniging of commissie van wijkbewoners
- Wijkraad Enschede Noord
- individuele huurders in het getroffen gebied
- eigenaar bewoners in het gebied
- huurders elders in de stad
- bedrijven in het gebied
- collega-corporaties
- gemeente
- pers

In het gebied woonden veel allochtonen. Het is van groot belang hier in de communicatie (vertalingen, goede contacten met moskee en culturele verenigingen) en bij de te hanteren werkmethodes rekening mee te houden.

5.3 Communicatie planontwikkeling

Schriftelijke communicatie
Brieven aan bewoners zijn kort en helder; 'als-dan' en 'mitsen' worden zoveel mogelijk vermeden.

Er verschijnt regelmatig (voorlopig eens per maand) een (meertalige) nieuwsbrief ten behoeve van de wijkbewoners. Hierin is de laatste stand van zaken en praktische informatie opgenomen.
Daarnaast verschijnt elk kwartaal een korte rapportage over de voortgang van de planontwikkeling. Deze is gericht aan de bewoners, professioneel betrokkenen en aan de pers.
Alle nieuwsbrieven en voortgangsrapportages verschijnen in drie talen: Nederlands, Turks en Arabisch.

Vaste contactpersonen
De bewoners van het getroffen gebied bevinden zich nu verspreid over de streek: een aantal logeren bij vrienden en familie. Het onderhouden van persoonlijke contacten met alle huishoudens is en blijft daarom belangrijk.

De Woonplaats stelt vaste contactpersonen/accountmanagers aan, die per persoon elk het contact met ongeveer vijftien huishoudens onderhouden. Zij kunnen de betreffende huishoudens van informatie voorzien, doorverwijzen naar (hulp)instanties, behoeften inventariseren en bijhouden waar de huishoudens zich bevinden.

Er zijn dus tien tot twaalf contactpersonen (in deeltijd) nodig. Gezien de samenstelling van de bevolking bevelen we aan om vier à vijf contactpersonen van Turkse en Marokkaanse afkomst aan te stellen.

5.4 Planontwikkeling

Inventarisatie woonwensen
Het ligt voor de hand de inventarisatie van woonwensen door de contactpersonen uit te laten voeren. De volgende zaken komen tijdens deze inventarisatie aan de orde.

- Knelpunten bij huidige huisvesting.
- Verwachtingen ten aanzien van De Woonplaats.
- Keuze ten aanzien van toekomstige woonplek:
  - terugkeren
  - huurwoning elders
  - blijven in huidige woning
  - woning kopen in of buiten het gebied.
- Wensen ten aanzien van woning (grootte en type).
- Wensen ten aanzien van woonomgeving.
- Wensen ten aanzien van leefbaarheid en samenleven.

Aanvullen aan de hand van ervaringen van Domijn. Zij hebben al een eerste inventarisatie uitgevoerd.

Eerste stap planvorming
Aan de hand van de inventarisatie worden voor het gebied een aantal varianten zeer globaal uitgewerkt op de volgende niveau's:

- stedenbouw
- woningtype
- voorzieningen
- sociaal plan.

Markt
De uitgewerkte varianten (met alle voor- en nadelen) worden tijdens een 'markt' gepresenteerd. Iedere variant heeft een eigen marktkraam, met informatie en deskundigen. Bewoners kunnen rondlopen, zich laten informeren en zich een indruk vormen. Daarna via een gesprek met de zaal de eerste gedachten peilen. Met allochtone sleutelpersonen vóóraf de opzet van de markt en hun rol tijdens de markt doorspreken. Dit kan de opkomst en het vertrouwen verhogen.

Bewonersvertegenwoordiging planteam
De plannen worden door een planteam uitgewerkt. Een vertegenwoordiging van de bewoners heeft hierin zitting. Deze mensen kunnen via de Wijkraad Enschede Noord en tijdens de markt-avond geworven worden.

Deze bewonersvertegenwoordiging heeft, gezien de omstandigheden, een bijzonder zware taak. Bovendien is haar achterban verspreid over de regio. Daarom wordt de bewonersvertegenwoordiging fysiek (kantoorruimte en -faciliteiten), financieel en professioneel in ruime mate ondersteund.
Een idee is aan alle getroffenen c.q. alle vertegenwoordigers, de gelegenheid te geven een computer aan te schaffen en een chat-box op te zetten. Zo kan iedereen contact met elkaar houden, ondanks de spreiding over de regio.

Projectbureau
Voor het geven van algemene informatie (los van het individuele contact met de getroffen huurders) wordt een projectbureau in de wijk ingericht.
Hier is informatie over de voortgang van de planontwikkeling verkrijgbaar. Ook vinden hier de vergaderingen van het planteam en de bewonersbijeenkomsten plaats.
Daarnaast kan iedereen binnenlopen voor een kopje koffie en een gesprek over de situatie. Dit kan een bijdrage leveren aan de verwerking van de ervaringen.

6 PARTICULIERE WONINGEN: DE CORPORATIE ALS INTERMEDIAIR

Voor de eigenaren van particulieren woningen kan de corporatie een rol spelen als intermediair bij de herbouw. We beschrijven in dit hoofdstuk kort wat dit voor de eigenaren en bewoners kan opleveren, en wat er bij een dergelijk proces komt kijken.
We concentreren ons op de herbouw van de verwoeste woningen. Aan het eind gaan we in op de mogelijke rol van de corporatie bij het herstel van beschadigde woningen.

6.1 Situatie/aannames

In het rampgebied staan, voorzover wij zijn geïnformeerd, naast de corporatiewoningen, circa 200 particuliere woningen, verwoest of beschadigd. Het is ons niet bekend waar deze woningen staan, maar we nemen aan dat deze in enkele straten zijn geconcentreerd, en mogelijk ook gemengd met corporatiebezit.
Aangenomen mag worden dat het, gezien de aard van de bebouwing van de wijk, nagenoeg uitsluitend om eengezinswoningen gaat, niet of nauwelijks om appartementen.
Ook nemen we aan dat het vrijwel altijd gaat om woningen die deel uitmaken van grotere bouwblokken, al dan niet oorspronkelijk in één bouwstroom gebouwd, en dat vrijstaande woningen niet of nauwelijks voorkomen.
Eigen woningen en particuliere huurwoningen zullen beide voorkomen. In het laatste geval zijn er twee groepen betrokken: de eigenaars en de huurders.

6.2 Uitgangspunten

Voor de bewoners van particuliere woningen (eigenaar-bewoners èn huurders) geldt hetzelfde uitgangspunt als voor de huurders van de corporaties: wie terug wil keren moet de zekerheid hebben dat dit kan.
Voor alle particuliere eigenaren is het uitgangspunt dat zij door de ramp geen vermogensschade mogen lijden.
Verder dient de betrokkenheid van de corporatie bij de herbouw de volgende meerwaarde te hebben ten opzichte van individuele herbouw:

- een voor de eigenaren hanteerbaar en inzichtelijk proces;
- een betere kwaliteit/prijs-verhouding;
- meer snelheid.

6.3 Verzekering en individuele herbouw

Doorgaans heeft de eigenaar een opstalverzekering afgesloten die onder meer de schade dekt door brand en ontploffing. De verzekering wordt afgesloten voor een bepaalde herbouwwaarde en keert de herstelkosten uit. Daarnaast dekt de verzekering tot op zekere hoogte bepaalde bijkomende kosten zoals opruimingskosten, huurderving, hotel- en pensionkosten.

Wanneer de woning niet wordt herbouwd kan het voorkomen dat niet de herstelkosten worden uitgekeerd, maar het verschil tussen de waarde vóór en de waarde na het ontstaan van de schade.
De meeste eigenaren hebben hun woning geheel of gedeeltelijk gefinancierd met een hypothecaire lening. De woning is hierbij het onderpand. De bank stelt als voorwaarde dat, als de woning beschadigd wordt door brand etc. de verzekeringsuitkeringen als onderpand voor de lening gelden. De bank eist dan dat de verzekeraar aan haar uitkeert. De bank houdt de uitkering vervolgens beschikbaar voor het herstel of herbouw.
Er bestaat altijd een risico van onderverzekering, maar uit uitlatingen van de overheid begrijpen we dat hiervoor in dit geval afdoende voorzieningen getroffen zijn.
Met de opstalverzekering kan de eigenaar de woning dus in beginsel weer op dezelfde plaats laten herbouwen.

De herbouw van de afzonderlijke woningen door iedere eigenaar afzonderlijk kent echter zoveel knelpunten dat deze in praktijk niet op grote schaal te realiseren is:

- Het bouwen van woningen door meerdere opdrachtgevers met ieder hun eigen aannemer is alleen mogelijk met een strakke coördinatie. Is deze er niet, dan zijn de gevolgen: verschillen in architectuur en kwaliteit, aansluitingsproblemen, conflicten.
- De meeste eigenaren hebben niet de kennis en capaciteiten om het opdrachtgeverschap op een verantwoorde wijze te vervullen.

Bovendien levert individuele herbouw een aantal nadelen op:

- Bij afzonderlijke opdrachten wordt niet geprofiteerd van potentiële schaalvoordelen van het bouwen in grotere eenheden. Een individuele eigenaar is dus duurder af, of krijgt minder kwaliteit voor hetzelfde geld.
- Er zullen eigenaren zijn die niet willen terugkeren. Zij moeten een eigen oplossing zien te vinden voor hun woning of hun perceel.
- Er moet op dezelfde percelen worden teruggebouwd. Wanneer het om smalle kavels gaat is het moeilijk te voldoen aan de kwaliteitseisen die tegenwoordig aan nieuwbouw worden gesteld.

6.4 Vormen van regie

Er is dus bij de herbouw een bepaalde regie nodig en wenselijk. Deze regie ligt bij voorkeur tenminste op het niveau van het bouwblok, maar kan ook over een groter gebied gaan.
Er zijn verschillende vormen van regie denkbaar:

1. Iedere eigenaar sluit een overeenkomst met een instantie, bijvoorbeeld een corporatie, waarbij deze namens de eigenaar als bouwheer optreedt. De corporatie zorgt voor één bouwplan en één bouwstroom.
2. Iedere eigenaar draagt zijn opdrachtgeverschap en de bijbehorende financiële middelen over aan een overkoepelende instelling, bijvoorbeeld een stichting. Deze instelling fungeert als collectieve opdrachtgever.
3. Eigenaren dragen, bijvoorbeeld per bouwblok, hun eigendom over aan een gezamenlijk opgericht collectief orgaan, bijvoorbeeld een

ontwikkelingsmaatschappij. Dit orgaan is opdrachtgever voor de nieuwbouw en verkoopt na realisatie de woningen weer aan de eigenaren.

4. Een corporatie treedt op als intermediair: koopt de percelen van de eigenaren, bouwt nieuwe woningen en verkoopt deze weer aan de eigenaren.

In alle varianten dienen de procedures vanzelfsprekend zo te zijn dat voldoende rekening wordt gehouden met de meningen en belangen van de afzonderlijke eigenaren.

6.5 Mogelijkheden en voordelen van intermediaire rol corporatie

Een uitgebreide beschouwing over de voor- en nadelen van de bovengenoemde opties laten we hier achterwege. We volstaan met de vermelding van een aantal mogelijkheden en voordelen die een intermediaire rol van de corporatie biedt:

- De corporatie beschikt over de deskundigheid om het herbouwproces in goede banen te leiden.
- De corporatie is beter dan individuele eigenaren of dan een collectief van eigenaren in staat om te zorgen voor de complexe financiële afhandeling, inclusief de overbruggingen.
- Door de bundeling tot een grotere bouwstroom kan goedkoper worden gebouwd.
- Eigenaren die niet terugkeren, kunnen hun bezit overdoen aan de corporatie. Deze percelen kunnen dan ingebracht worden in het herbouwproces.
- Doordat alle grond tijdelijk in één hand is, wordt het mogelijk te herverkavelen: terugbouwen van bredere woningen in het geval de oude woningen naar de huidige normen te smal waren, oplossen van onlogische perceelscheidingen zodat goedkoper gebouwd kan worden.
- Eigenaar-bewoners die niet willen terugkeren in een eigen woning kunnen hun perceel aan de corporatie overdragen en gaan huren, in de wijk of elders, of kopen buiten de wijk.
- De corporatie kan ook zelf een direct belang hebben bij een regierol, namelijk in blokken met gemengd bezit.
- De regie over de herbouw van het totale gebied is in één hand.

6.6 Enkele financiële aspecten van het herbouwproces

1. Welke prijs krijgt de eigenaar bij inkoop door de corporatie en welke prijs betaalt hij bij terugkoop van de nieuwe woning?
   De oude woning, van vóór de ramp, had een marktwaarde en een herbouwwaarde: de kosten die nodig zijn om dezelfde woning op dezelfde plaats te herbouwen. Deze twee waarden hebben geen directe relatie met elkaar.
   Is de woning geheel verloren gegaan, dan is de 'residuwaarde' van belang: de marktwaarde minus de herstelkosten. Na herbouw heeft de woning immers weer (minstens) de oorspronkelijke marktwaarde. De corporatie kan in beginsel dus de 'residuwaarde' betalen als overnameprijs. Proceskosten worden in beginsel opgenomen in de bouwkosten.
2. Het is voorstelbaar dat, ondanks een voldoende verzekering en een goed herbouwproces, een deel van de eigenaren in financiële problemen komt.

terwijl er zonder de ramp weinig of niets aan de hand zou zijn geweest. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties waarbij de hypotheek hoog is ten opzichte van de waarde, of om mensen wiens inkomen is gedaald. In samenwerking met onder meer de gemeente moeten hiervoor afdoende oplossing worden gevonden.

3. Doordat sprake is van een verkoop en een terugkoop hebben eigenaren de mogelijkheid om de oude hypotheek af te lossen en met een nieuwe financiering verder te gaan. Knelpunten in de financieringsvoorwaarden, waaronder het rentepercentage, kunnen hiermee worden opgelost.
4. Bij herverkaveling en terugbouw van minder woningen moeten de 'residuwaarden' over minder nieuwe woningen verdeeld worden. De kosten van de nieuwe woningen zijn dan hoger dan de oude marktwaarden. Daar staat wel meer kwaliteit tegenover. Probleem kan zijn dat de maandlasten voor sommige van de oude eigenaren te hoog worden.
   Een ander kostenverhogende factor kan schuilen in het feit dat er bij de vaststelling van herbouwwaarde voor de opstelverzekering van uitgegaan is dat wordt herbouwd op de oude fundering. Denkbaar is dat de oude fundering van de zwaar verwoeste woningen niet meer bruikbaar is. Bij herverkaveling kan ook niet worden teruggebouwd op de oude funderingen. Dit levert extra kosten op.
   Voor dergelijke problemen moeten zonodig, bijvoorbeeld via overheidsbijdragen, aanvullende oplossingen gevonden worden.
5. Vervult de corporatie een intermediaire rol via aankoop en terugverkoop, dan gaat dit gepaard met enkele transacties. Dit levert kostenposten op die niet aan de orde zouden zijn wanneer de iedere eigenaar op eigen houtje zou herbouwen.
   Deels gaat het om kosten van (semi-)overheid:
   - overdrachtsbelasting indien dit in de toekomst voor corporaties van toepassing is, of als de corporatie er voor kiest de intermediaire rol bij een afzonderlijke rechtspersoon onder te brengen;
   - BTW over de totaalprijs van de terug te leveren nieuwe woning in plaats van over de bouwkosten;
   - kadasterkosten.

   Vrijstelling voor dergelijke kostenposten ligt voor de hand, maar moet wel worden geregeld.
   Daarnaast zijn er extra kosten bij private partijen: notaris, banken. Zeker wanneer het gaat om formaliteiten die weinig werk opleveren moet aangedrongen worden op een zeer terughoudende tariefstelling en een collectieve regeling.

6.7 Enkele opmerkingen over het proces

- Wanneer er aaneengesloten, in rijtjes, wordt herbouwd, ligt het voor de hand dat gekozen wordt voor een bepaalde uniformiteit in de architectuur en voor één bouwproces. Binnen dit collectieve raamplan moeten er echter optimale voorwaarden zijn voor eigen keuzes van eigenaren bij ontwerp. Door de volstrekt andere uitgangssituatie hoort dit aanzienlijk verder te gaan dan bij een gebruikelijk nieuwbouwproces van koopwoningen.

- Met alle eigenaren zal een individueel juridisch en financieel traject doorlopen worden. Het blijft maatwerk.
- Het is van groot belang dat tenminste op het niveau van het afzonderlijke bouwblok alle eigenaren deelnemen.

6.8 Particuliere huurwoningen

Het voorafgaande ging vooral over woningen die door de eigenaar worden bewoond. Daarnaast zijn er ook particuliere huurwoningen.
Zoals al eerder gezegd, bij huurwoningen zijn er twee groepen betrokkenen: de eigenaren en de huurders. Voor beide partijen kan de corporatie een belangrijke rol spelen.
Wil een eigenaar herbouwen, dan kan de corporatie voor hem dezelfde intermediaire rol vervullen als bij eigenaar-bewoners. Wil hij niet meer als verhuurder blijven fungeren, dan kan de corporatie zijn perceel voor de residuwaarde overnemen.
Voor huurders die terug willen keren in de herbouwde huurwoning van hun eigen verhuurder, kan de corporatie voor een tijdelijke oplossing zorgen. Herbouwt de particuliere verhuurder niet, maar wil de huurder wel in de wijk terugkeren, dan kan de corporatie hiervoor na herbouw zorgen. Tenslotte kan de corporatie voor definitieve vervangende huisvesting zorgen voor huurders van particuliere huurwoningen die niet willen terugkeren.

6.9 Rampspeculanten?

Er bestaat een zeker risico dat speculanten van de situatie gebruik maken door eigenaren die van hun bezit af willen te verleiden dit voor een veel te lage prijs te doen, mogelijk mede met als doel een (bouw)positie in het gebied te verwerven. Het risico is beperkt, omdat de focus zo sterk op het gebied is gericht dat de meeste bedrijven en beleggers niet de kans zullen willen lopen een slechte naam te krijgen. Mochten de betrokken partijen, waaronder de gemeente, veel belang hechten aan een centrale regie en aan het uitsluiten van uitwassen, dan valt te overwegen snel een voorkeursrecht voor het totale gebied te vestigen.

6.10 Beschadigde woningen

Bij herstel van de beschadigde woningen is het minder noodzakelijk dat de woningen tijdelijk in één hand komen. Als rol van de corporatie valt dan eerder te denken aan die van bouwheer: het vervullen van het opdrachtgeverschap, met als doel een gezamenlijk bouwplan en -proces.
Voor eigenaren die van hun bezit af willen, kan de corporatie de woningen overnemen volgens dezelfde principes als eerder beschreven. Ook voor de herhuisvesting kan de corporatie eenzelfde rol spelen als bij herbouw.

6.11 Vervolgstappen

Kiest de corporatie er voor om voor de herbouw van particuliere woningen als intermediair op te treden, dan zijn de vervolgstappen:

- Onderzoeken draagvlak bij eigenaren en gemeente.
- Contact opnemen met banken en verzekeraars. Informatie is te achterhalen via het kadaster. Banken en verzekeraars zijn zonder meer gebaat bij een centrale regie, te verwachten valt dat ze daaraan alle medewerking zullen verlenen.

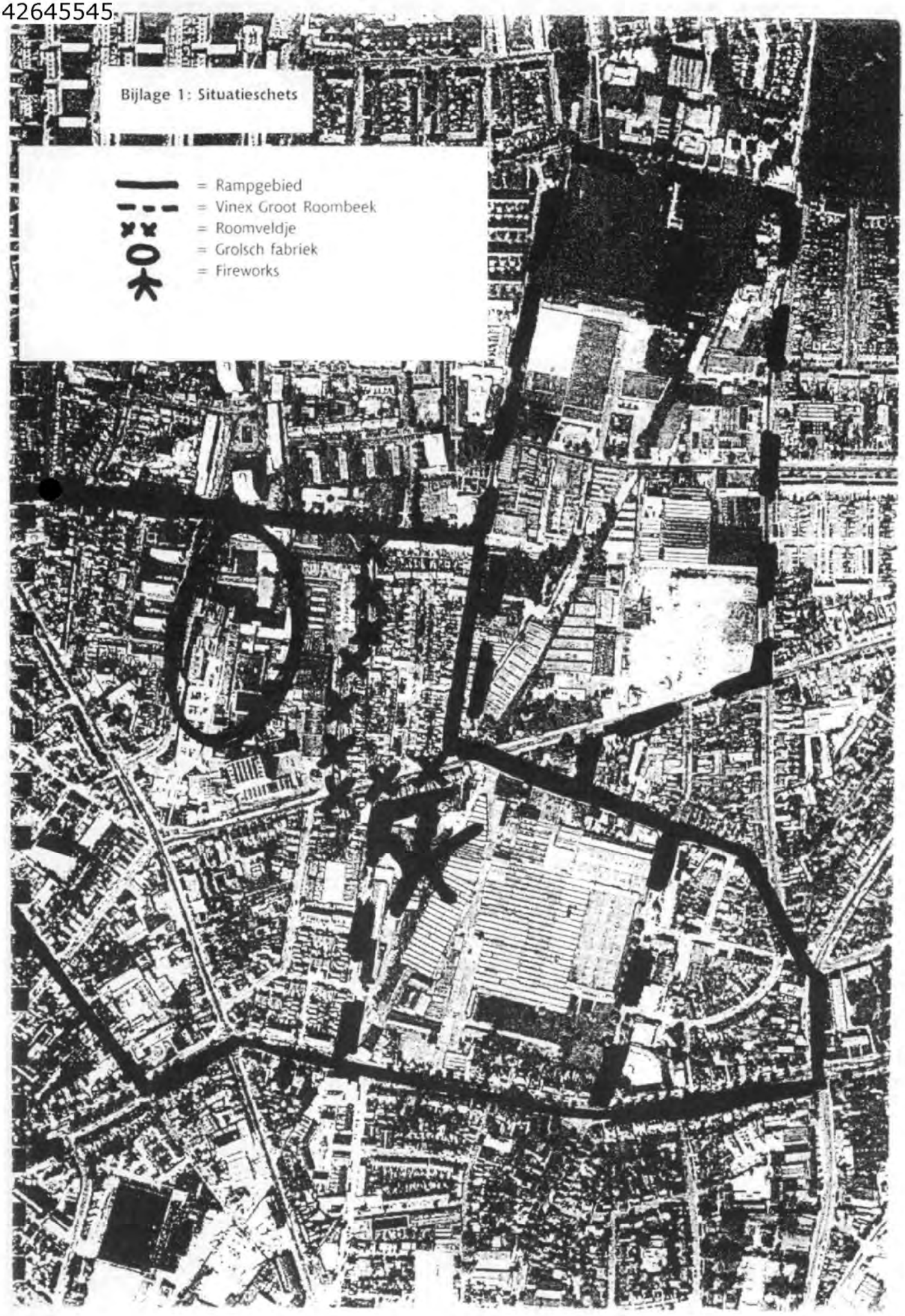
Bijlage 1: Situatieschets
= Rampgebied
= Vinex Groot Roombeek
= Roomveldje
= Grolsch fabriek
= Fireworks

Bijlage 2: Concept bewonersbrief

- *versies in meerdere talen*
- *relatie leggen met eventueel eerdere correspondentie*
- *brief in concept bespreken met sleutelpersonen uit de wijk*
- *versturen als corporatie, na overleg met of akkoord van gemeente*

Aan: (op naam)

Betreft: Herbouw Roombeek.

Geachte (op naam),

Direct na de ramp met de vuurwerkfabriek gingen uw eerste gedachten uiteraard naar het welzijn van u, uw gezin en uw medebewoners en naar diegenen die de ramp niet overleefden.
Ook maakten veel mensen zich zorgen over de bezittingen die verloren zijn gegaan of in het huis achtergebleven.
Wij proberen u, samen met gemeente en hulpverleners, in deze zware tijden zo goed mogelijk terzijde te staan en zullen dat in de toekomst ook blijven doen. Daar kunt u op rekenen.

Veel bewoners vragen ons de laatste tijd, wat er in de toekomst gaat gebeuren met de huizen die daar stonden of nog steeds staan. U zult begrijpen dat wij daar zo snel na de ramp nog geen vaste plannen en ideeën over hebben. Maar als we aan de toekomst denken, staan er wat ons betreft een paar dingen vast. In deze brief vertellen we daar meer over.

De Woonplaats *(plus Domijn?)* hebben na overleg met de gemeente nu alvast het volgende 10-puntenplan opgesteld:

1. De wijk wordt herbouwd voor de bewoners die er vóór de ramp woonden. We bieden u de absolute zekerheid, dat u terug kunt keren naar de wijk. Dat kan zijn in een zelfde soort huurwoning of, als u daarvoor kiest, in een andere woning, bijvoorbeeld een koopwoning of een seniorenwoning.

2. De wijk wordt weer opgebouwd in overleg met de bewoners. Uw ideeën en wensen staan daarbij centraal.

3. Als u in de toekomst liever niet naar de wijk terugkeert, dan zullen we u helpen ergens anders een woning naar uw keuze te vinden.

4. De komende weken zullen we u en uw medebewoners bezoeken voor een eerste gesprek. We overleggen dan met u over uw woonwensen. U hoeft natuurlijk niet op korte termijn definitief te beslissen, maar we willen graag weten hoe u aankijkt tegen de toekomst van de wijk. Ook willen we praten over uw woonsituatie tot het moment van terugkeer.

5. Het herbouwen van de wijk heeft voor De Woonplaats de absolute prioriteit en we zetten alles op alles om dat zo snel mogelijk te doen. Toch moeten we erop rekenen dat de eerste nieuwe woningen pas over twee jaar worden opgeleverd.

6. Voor onze huurders die straks terug willen keren naar een nieuwe huurwoning in de wijk, garanderen we voor de eerste jaren dat zij voor een vergelijkbare huurwoning straks dezelfde huur betalen dan voor de oude woning.

7. Veel huurders hebben een verzekering voor de inboedel. Maar of u van de verzekeringsmaatschappij veel of weinig geld zult krijgen, wij garanderen dat u bij terugkeer naar de wijk genoeg geld heeft voor de herinrichting. Ook betaalt De Woonplaats de kosten voor de verhuizing.
Deze garantie geldt ook als u kiest voor een woning buiten de wijk.

8. Wij denken dat het voor velen van uw belangrijk is om de komende jaren regelmatig contact met elkaar houden en goed op de hoogte te zijn van hoe het ervoor staat met de plannen voor de herbouw. Daarom stellen we het volgende voor:
   - De Woonplaats richt een "bewonerscommissie Roombeek" op en geeft ondersteuning bij de activiteiten van deze commissie. De commissie organiseert de kontakten tussen de bewoners en overlegt met De Woonplaats over de herbouw van de wijk.
   - Met vaste regelmaat verschijnt er een nieuwsbrief waarin onder andere staat hoever het met de plannen is.

9. Iedere bewoner krijgt een contactpersoon binnen De Woonplaats. Deze contactpersoon is het aanspreekpunt en de vraagbaak voor alle zaken die te maken hebben met uw woning. Het kan daarbij gaan over hoe u nu -tijdelijk- woont, maar ook over uw wensen over de toekomst.

10. .....

Veel is nog onzeker en er moet nog heel veel gebeuren. Samen met u willen we straks aan de slag om de wijk weer op te bouwen.
Misschien bent u nog niet zover en hebt u op dit moment heel andere dingen aan uw hoofd. Toch leek het ons goed om u alvast enige duidelijkheid en zekerheid te bieden door dit 10-puntenplan.

We willen dit graag toelichten. Daarom nodigen we u uit voor een bijeenkomst

.....

Tijdens deze bijeenkomst lichten we onze "garanties" toe. Ook willen we graag van u horen, of we met deze tien punten de voor u belangrijkste zaken te pakken hebben.

Met vriendelijke groeten,

HEILIGENBERGERWEG 113-1 / 3816 AJ AMERSFOORT (INGANG PARK RANDENBROEK)
POSTBUS 2000 / 3800 CA AMERSFOORT
TELEFOON (033) 4229522 / FAX (033) 4229595
E-MAIL info@laaglandadvies.nl / www.laaglandadvies.nl

LAAGLAND'ADVIES BV BUREAU VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING is een onderzoeks- en adviesbureau op het terrein van woonbeleid, strategisch bouwen en voorraadbeheer, stedelijke vernieuwing en beheer, wonen en zorg, communicatie en interactieve beleidsvorming.
Opdrachtgevers zijn bestuur en management van overheden, woningcorporaties en overige marktpartijen, zorginstellingen en maatschappelijke organisaties.
LAAGLAND'ADVIES is nauw gelieerd aan stichting Werkgroep '2duizend, ideeel laboratorium voor innovaties en productontwikkeling en stimulator van maatschappelijke discussies.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

FAXBERICHT

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
Overijssel

AAN	:	DGVH/BD/SI
T.A.V.	:	5.1.2e
FAXNUMMER	:	5.1.2e
VAN	:	5.1.2e
FAXNUMMER	:	5.1.2e
TELEFOONNUMMER	:	5.1.2e
DATUM	:	14 juni 2000
ONDERWERP	:	stukken Enschede
AANTAL BLADEN (incl. voorblad)	:	

BIJZONDERHEDEN :

De Woonplaats
WONINGCORPORATIE

Uitgangspunten voor huurvaststelling tijdelijke woonruimte

Algemeen

- Per 15 juni willen wij voor alle door de corporaties beschikbaar gestelde woonruimte een nieuw huurcontract hebben.
- Alle bewoners die een tijdelijke woonruimte hebben toegewezen, die afkomstig zijn uit het rampgebied (adressen conform bijgevoegde lijst[1]), krijgen een huurcontract aangeboden.
- Bewoners die niet afkomstig zijn uit het rampgebied worden verzocht de woning te verlaten. Geen contract.
- Bewoners die uit het rampgebied komen en die aantoonbaar samen met anderen een woning bewoonden (dubbele bewoning) zullen, indien redelijker wijze de nieuwe woning ongeschikt is voor dubbele bewoning, een huurcontract krijgen. (Terughoudend zijn met meerderjarige kinderen.)

Bewoners uit kernrampgebied[2] (rood gebied 16 mei 11 uur)

Noodzakelijk is een duidelijk onderscheid te maken tussen deze bewoners en overige bewoners uit het rampgebied. Uitgangspunt dient te zijn:

- Alleen deze bewoners – vastgelegde adrescodes – komen in de toekomst in aanmerking voor verdere bemiddeling bij huisvesting.
- Alleen deze bewoners – gedwongen verhuizing – komen in aanmerking voor een huurmatiging om te wennen aan de nieuwe huur (huurgewenningsregeling).
- Bewoners uit het overige rampgebied hebben bij een verhuizing niet meer rechten als normale urgenten. Dit passend binnen de regels van de corporatie. Bij tijdelijke verhuizingen worden de woningen voor deze groep niet gestoffeerd.[3]

Vorm van huurgewenning voor bewoners uit kernrampgebied

Uitgaande van de eerder vastgestelde uitgangspunten, maximaal 6 jaar (rekeninghoudend met maximaal 3 jaar gewenning, zie bijlage), stellen wij de volgende regeling voor :

- De regeling is alleen van toepassing voor die huurders die in aanmerking komen voor IHS.
- De regeling is alleen van toepassing voor die huurders die na verhuizing een grotere huursprong maken dan *f* 100,-- per maand. Voor berekening van de IHS uitgaan van de subsidiabele huur.
- De hoogte van de huurgewenning wordt bepaald door de huursprong die gemaakt wordt tussen de oude (subsidiabele) huur van de verlaten woning en de huur van de nieuwe woning, na aftrek van de te ontvangen IHS. De huursprong in het eerste jaar (dus bij aanvraag) is daarbij bepalend. Aan de bewoner wordt respectievelijk 90%, 60%, 30% van het verschil tussen de oude subsidiabele huur (minus eventuele IHS) en de nieuwe subsidiabele huur (minus IHS) gedurende drie jaar vergoed.

---

[1] Hier gaat het om alle adressen van het totale rampgebied. Dus ook de bewoners die direct na de ramp tijdelijk zijn verhuisd en niet meer wensen terug te keren in hun woning. De te hanteren lijst is identiek aan de door de Gemeente Enschede opgestelde lijst.

[2] Hier gaat het om alle adressen van verloren dan wel permanent onbruikbaar geworden woningen (zie bijgevoegde adressenlijst).

[3] Een uitzondering hierop vormt de beperkte groep bewoners die langdurig, meer dan 2 maanden, hun woning moeten verlaten (zie bijgevoegde lijst).

WONING CORP DOMIJN

Domijn
WONINGCORPORATIE

Voorstel tijdelijke huurgewenninsregeling rampgebied in Noord Enschede

Inleiding
Een aantal huurders die (tijdelijk) vervangende woonruimte nodig heeft zal waarschijnlijk worden geconfronteerd met een hogere huurprijs dan de prijs die ze tot nu toe voor hun oude woning betaalden. Er is een oplossing gevonden in de vorm van een tijdelijke huurgewenningsregeling om dit verschil grotendeels dan wel geheel te subsidieren

Regeling voor bewoners met ihs
Bij de vaststelling van de huurgewenning gaan we uit van de huurprijs van de nieuwe woning. Hiervoor wordt subsidie aangevraagd en vervolgens wordt het nieuw te betalen bedrag afgezet tegen het oude te betalen bedrag. Het verschil wordt uitbetaald aan de bewoner in een vorm van een gewenningsbijdrage. Bij de vergelijking oude huurprijs en nieuwe huurprijs wordt uitgegaan voor wat betreft de oude huurprijs van het tijdvak 1999-2000 en de nieuwe huurprijs het tijdvak 2000-2001. Er wordt dan rekening gehouden met een huurstijging die er in de oude situatie ook zou zijn geweest.

De huurgewenningsregeling kent een looptijd van 3 jaar. Deze 3 jaar geldt zowel voor de tijdelijke woonruimte als voor de definitieve woonruimte. Maximaal kan er sprake zijn 6 jaar gewenning. Veel bewoners van eengezinswoningen wonen nu tijdelijk in een flatwoning en zullen weer terug willen naar een eengezinswoning. Het is alleszins te verdedigen dat dit niet spoedig is te realiseren vanwege de ontstane krapte op de Enschede woningmarkt. Dit kan dus betekenen dat er nu in de tijdelijke woning er even geen gewenning nodig is en in de definitieve situatie deze behoefte er wel is.

Regeling voor bewoners zonder ihs
In delen van het rampgebied stonden woningen met een relatief lage huurprijs. Hier zal ongetwijfeld sprake zijn geweest van goedkope scheefgroei. Voorstel is om deze bewoners tevens onder de gewenningsregeling te brengen.

Uitvoeren van de regeling
De bewoners voor wie de regeling bedoeld is zullen veelal de relevante inkomens- en andere ihs gegevens niet meer direct bij de hand hebben. Daarom wordt voorgesteld om de uitvoering op hoofdlijnen als volgt vorm te geven:

- De gemeente levert een overzicht bewoners en inwoners per getroffen woning met vermelding van de sofinummers.
- Het ministerie van VROM levert aan de hand van deze lijst alle relevante inkomensgegeven via de belastingdienst.
- De betreffende corporaties leveren per getroffen woning de huurprijs oude woning plus ihs en huurprijs nieuwe woning plus ihs.

De daadwerkelijke uitvoering wordt verzorgd door de samenwerkende corporaties. Het ministerie draagt zorg voor de bijbehorende formulierenstroom.

EOS
Het ministerie wordt in overweging gegeven om de uitvoering van de tijdelijke regeling huurgewenning bij het EOS project onder te brengen. Er kan hierdoor veel efficiëntiewinst worden bereikt.

WONING CORP DOMIJN

IHS regeling
Het ministerie heeft een generaal pardon afgekondigd inzake de fiatteringen van het ihs tijdvak 1998-1999 en lopende tijdvak. Dit betekent dat we in het kader van de prestatienormering de gezamenlijk afgesproken beperkingen boven de aftoppingsgrenzen kunnen loslaten.

Groepsbewoning boven de aftoppingsgrenzen is nu niet mogelijk. Voorstel is om een generaal pardon voor deze groep bewoners te geven.

Voor de huurgrens voor jongeren, tijdvak 1999-2000 is dit f. 611,- en voor nieuwe tijdvak f. 634,- , wordt voorgesteld om zowel in de tijdelijke situatie als in de definitieve situatie een generaal pardon te geven.

Ten slotte
Dit voorstel is vers van de pers. Er is hierover nog niet gecommuniceerd met de gemeente en het ministerie. Dit overleg kan in de loop van donderdag of vrijdag georganiseerd worden.

Namens de samenwerkende corporaties in Enschede

5.1.2e
Woonplaats/Domijn.

18-Mei 2000 16:40 WONING CORP DOMIJN 053 4327115 Nr.1498 P. 2

Domijn

Voorstel tijdelijke huurgewenningsregeling rampgebied in Noord Enschede

Inleiding
Een aantal bewoners die (tijdelijk) vervangende woonruimte nodig heeft zal waarschijnlijk worden geconfronteerd met een hogere huurprijs dan de prijs die ze tot nu toe voor hun oude woning betaalden. Er is een oplossing gevonden in de vorm van een tijdelijke huurgewenningsregeling om dit verschil gedeeltelijk dan wel geheel te subsidiëren.

Regeling voor bewoners met ihs
Bij de vaststelling van de huurgewenning gaan we uit van de huurprijs van de nieuwe woning. Hiervoor wordt subsidie aangevraagd en vervolgens wordt het nieuwe te betalen bedrag afgezet tegen het oude te betalen bedrag. Het verschil wordt uitbetaald aan de bewoner in een vorm van een gewenningstoeslag. Bij de vergelijking oude huurprijs en nieuwe huurprijs wordt uitgegaan voor wat betreft de oude huurprijs van het tijdvak 1999-2000 en de nieuwe huurprijs het tijdvak 2000-2001. Er wordt dan rekening gehouden met een huurstijging die er in de oude situatie ook nou zijn geweest.

De huurgewenningsregeling kent een looptijd van 3 jaar. Deze 3 jaar geldt zowel voor de tijdelijke woonruimte als voor de definitieve woonruimte. Maximaal kan er sprake zijn 6 jaar gewenning. Veel bewoners van eengezinswoningen wensen na tijdelijk in een flatwoning te zullen weer terug willen naar een eengezinswoning. Het is allerminst te verdedigen dat dit niet spoedig is te realiseren vanwege de ontstane krapte op de Enschede woningmarkt. Dit kan dus betekenen dat er na in de tijdelijke woning er even geen gewenning nodig is en in de definitieve situatie deze behoefte er wel is.

Regeling voor bewoners zonder ihs
In delen van het rampgebied staanden woningen met een relatief lage huurprijs. Hier zal ongetwijfeld sprake zijn geweest van goedkope schaefgroei. Voorstel is om deze bewoners tevens onder de gewenningsregeling te brengen.

Uitvoeren van de regeling
De bewoners voor wie de regeling bedoeld is zullen vrolal de relevante inkomens- en andere ihs gegevens niet meer direct bij de hand hebben. Daarom wordt voorgesteld om de uitvoering op hoofdlijnen als volgt vorm te geven:

- De gemeente levert een overzicht bewoners en inwoners per getroffen woning met vermelding van de sofinummers.
- Het ministerie van VROM levert aan de hand van deze lijst alle relevante inkomensgegevens vin de belastingdienst.
- De betreffende corporaties leveren per getroffen woning de huurprijs oude woning plus ihs en huurprijs nieuwe woning plus ihs.

De daadwerkelijke uitvoering wordt verzorgd door de samenwerkende corporaties. Het ministerie draagt zorg voor de bijbehorende formeleremstroom.

EOS
Het ministerie wordt in overweging gegeven om de uitvoering van de tijdelijke regeling huurgewenning bij het EOS project onder te brengen. Er kan hierdoor veel efficiëntiewinst worden bereikt.

18.Mei 2000 16:40 WONING CORP DOMIJN 053 4327115 Nr.1498 P. 3

Domijn
WONINGCORPORATIE

opschorting

IHS regeling
Het ministerie heeft een generaal pardon afgekondigd inzake de fiatteringen van het ihs tijdvak 1998-1999 en lopende tijdvak. Dit betekent dat we in het kader van de prestatienormering de gezamenlijk afgesproken beperkingen boven de afloppingsgrenzen kunnen loslaten.

Groepsbewoning boven de afloppingsgrenzen is nu niet mogelijk. Voorstel is om een generaal pardon voor deze groep bewoners te geven.

Voor de huurgrens voor jongeren, tijdvak 1999-2000 is dit f. 611,- en voor nieuwe tijdvak f. 634,- , wordt voorgesteld om zowel in de tijdelijke situatie als in de definitieve situatie een generaal pardon te geven.

Ten slotte
Dit voorstel is vers van de pers. Er is hierover nog niet gecommuniceerd met de gemeente en het ministerie. Dit overleg kan in de loop van donderdag of vrijdag georganiseerd worden.

Namens de samenwerkende corporaties in Enschede

5.1.2e
Woonplaats/Domijn

Concept

Overeenkomt betreffende tegemoetkoming herhuisvestingskosten

1. Woningcorporatie……, gevestigd te Enschede, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar directeur de heer …., verder te noemen A

en

2. de heer/mevrouw…., wonende te Enschede aan de …., verder te noemen B ;

in aanmerking nemende:

- dat wegens de vuurwerkramp te Enschede op 13 mei 2000 een tegemoetkomingsregeling tot stand is gekomen als vermeld in de bijlage die deel uitmaakt van en is bijgevoegd bij deze overeenkomst;
- dat de Enschedese woningcorporaties zijn belast met de uitvoering van de regeling zowel voor gedupeerde huurders als voor gedupeerde particuliere woningbezitters;
- dat door de in de bijlage genoemde beoordelingscommissie is besloten dat B voor een tegemoetkoming op grond van de regeling in aanmerking komt;

komen overeen als volgt:

1. In het kader van genoemde regeling wordt aan B een tegoed toegekend van *f.* ……
2. B zal, na ontvangst van de catalogus vermeld in de bijlage, door middel van een bij de catalogus gevoegd bestelformulier zijn herinrichtingswensen ten bedrage van maximaal *f.* …. kenbaar maken door inlevering van dit formulier bij een van de in de bijlage aangewezen leveranciers.
   De leverancier zorgt voor de levering van de bestelde goederen aan B.
   De leverancier factureert vervolgens aan A. A draagt zorg voor de betaling.
3. Na levering van de goederen aan B worden deze eigendom van B.
4. De leverancier zal door A worden geïnformeerd over het aan B toegekende bedrag. Bestellingen dit bedrag te boven gaande zullen door de leverancier niet worden geaccepteerd.
   Indien B bestellingen wenst te doen bij de leverancier voor een hoger bedrag dan het toegekende bedrag dient B daartoe rechtstreeks zelf bij de leverancier een bestelling te plaatsen. De kosten daarvan komen volledig voor rekening van B.
5. Op grond van de regeling kan geen aanspraak worden gemaakt op uitbetaling van geldbedragen ook niet indien B voor een lager bedrag dan het toegekend bedrag aan herinrichtingskosten zou besteden.
6. Voor gevallen waarin deze overeenkomst en de regeling waarop de overeenkomst is gebaseerd niet voorzien zullen desnoodzakelijk nadere regelingen worden opgesteld door de in de regeling genoemde beoordelingscommissie.

Aldus overeengekomen te Enschede op ……..2000

De woningcorporatie Huurder/Eigenaar-bewoner

Directeur

5.1.2e

Bijlage bij de overeenkomst betreffende tegemoetkoming herhuisvestingskosten

Tegemoetkomingsregeling herhuisvestingskosten gedupeerden ramp Enschede Noord

Doel van de tegemoetkomingsregeling
Doel is de gedupeerde huishoudens van de ramp in Enschede Noord voor een hieronder aangegeven bedrag tegemoet komen in de kosten die zij voor de herinrichting van hun vervangende woning nodig hebben. De tegemoetkoming is bedoeld als aanvulling op een eventueel te ontvangen verzekeringsuitkering. De gedupeerden die van de regeling gebruik willen maken beogen de vervangende woning voor een langere periode dan een jaar te bewonen.
Belangrijk is dat de gedupeerden weer zo snel mogelijk in een 'normale' thuissituatie terecht komen waarbij het huis voorzien van de meest elementaire voorzieningen zoals bedden, vloerbedekking, bestek, tafels, stoelen, een koelkast, verlichting etcetera.

Bedrag van de tegemoetkoming en bestedingsdoel
De tegemoetkoming bestaat uit een tegoed ter waarde van fl. 30.000,- voor meerpersoonshuishoudens en fl. 15.000,- voor eenpersoonshuishouden uitsluitend te besteden aan de herinrichting van de woning op basis van een meerkeuzen-inrichtingspakket geleverd door de firma's ..... Genoemde firma's stellen een ruime catalogus samen van de woninginrichting en witgoed goederen die men binnen een maand kan leveren en waaruit de gedupeerden kunnen kiezen.
De goederen staan in de catalogus afgebeeld voorzien van de gangbare cataloguspijs en de geldende garantievoorwaarden. Tevens wordt daarbij de 40% korting* vermeld.

Gedupeerden
Onder gedupeerden wordt verstaan die huishoudens, particuliere eigenaren of huurders, die op 13 mei 2000 een substantieel deel van hun inboedel zijn kwijtgeraakt als gevolg van brand en andere schade.

Beoordeling
Een beoordelingscommissie bestaande uit een vertegenwoordiger van de gemeente Enschede, een vertegenwoordiger van Enschedese corporaties en een onafhankelijk voorzitter beoordeelt of een gedupeerde in aanmerking komt voor de tegemoetkomingsregeling.

Uitvoering
De regeling wordt uitgevoerd door de Enschedese Woningcorporaties, voor de gedupeerde huurders en de gedupeerde eigenaar-bewoners.

Overeenkomst
Voor gebruikmaking van de regeling dient de gedupeerde een overeenkomst te sluiten met de gemachtigde uitvoeringsorganisatie.

Klachtenprocedure
Bezwaren van de direct betrokkene tegen de toekenning van de regeling of klachten over de uitvoering van de regeling kunnen voorzien van een schriftelijke motivatie bij de gemeentelijke klachtencommissie worden ingediend.

Financiering
Geschat wordt dat ongeveer 500 huishoudens een beroep kunnen en zullen gaan doen op de regeling. Het gemiddeld bedrag wordt geschat op 25.000 per huishouden., totaal 500 * 25.000 = 12,5 miljoen gulden.
Het ministerie van VROM staat garant voor deze 12,5 miljoen gulden. Voor uitgaven die boven deze regeling uitgaan staan de gemeente Enschede en de Enschedese corporaties ieder voor de helft garant.

Concept, 18/5, 14.45 uur

Overzicht van bijdragen in de kosten als gevolg van de ramp opgesteld door gemeente en woningbouwcorporaties

Hieronder worden de verschillende componenten van de bijdragen toegelicht. De bijdragen zullen als all-in-bedragen aan de betreffenden worden verstrekt.
Voor de uitwerking en uitvoering van de regeling wordt gebruik gemaakt van de GBA-gegevens. Voor mensen die daarin niet zijn opgenomen gelden, indien zij tot 1 van de doelgroepen behoren (dit is ter beoordeling van de DMO) dezelfde, hieronder beschreven regelingen.

1. Mensen in het kerngebied met totaal verwoeste danwel onbewoonbaar verklaarde woningen.

a. Kleedgeld	ƒ 3.000,- per persoon
b. Overbruggingsuitkering	ƒ 2.000,- echtpaar
(is bestaande uitkering, grotendeels	ƒ 1.900,- alleenstaande ouder
al verstrekt via de Stadsbank)	ƒ 1.500,- alleenstaande
c. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres	ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
	ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
	ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
	ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners
d. Maximale vergoeding herinrichtingskosten	ƒ 10.000,- (niet-zelfstandige woonruimte)
	ƒ 30.000,-(eengezinswoning/maisonnette)
	ƒ 20.000,- (overig)

e. Bij terugkeer naar nieuwe woning in de wijk wordt ƒ 5.000,- beschikbaar gesteld voor verhuis- en stofferingskosten.

5.1.2e

2. Mensen uit de rest van de binnenste ring, die op de middellange termijn weer terug kunnen naar hun eigen woning, die nu in noodwoningen zijn of worden opgevangen

a. Kleedgeld ƒ 3.000,- per persoon

b. Overbruggingsuitkering
(is een al bestaande grotendeels
al verstrekt via de Stadsbank)
ƒ 2.000,- echtpaar
ƒ 1.900,- alleenstaande ouder
ƒ 1.500,- alleenstaand

c. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:
ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners

d. Vergoeding herinrichtingskosten nu: ƒ 5.000,-

e. Vergoeding herinrichtingskosten bij terugkeer naar eigen woning: ƒ 5.000,-forfaitair bedrag ineens, ingeval de noodzakelijk geachte te maken kosten hoger zijn, dan zal vergoeding daarvan in overleg met de gemeente dienen te worden bezien (maatwerk).

3. Mensen uit de binnenste ring, die nu reeds, of binnen enkele dagen zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning.

b. Overbruggingsuitkering:
(is een al bestaande uitkering, grotendeels
al verstrekt via de Stadsbank)
ƒ 2.000,- echtpaar
ƒ 1.900,- alleenstaande ouder
ƒ 1.500,- alleenstaande

c. Vergoeding eerste kosten, per woning/adres:
ƒ 2.500,- (een-ouder-)gezin met kinderen
ƒ 2.000,- echtpaar/samenwonenden
ƒ 1.500,- alleenstaanden (zelfstandig wonend)
ƒ 500,- per persoon, voor kamerhuurders, kostgangers, onderhuurders en studenten-huisbewoners

Inschatting van de totale kosten:

Herinrichtingskosten:	categorie 1: (500 x ƒ 25.000,-) - (500 x ƒ 5.000,-) =	ƒ 15,0 mln.
	categorie 2 (200 x ƒ 10.000,- =	ƒ 2,0 mln.
Kleedgeld:	{700 x 2,5 (=gem. aantal inwoners per adres)} x ƒ 3.000,- =	ƒ 5,25 mln.
Overbruggingsuitkering: maximaal:		ƒ 5,3 mln.
Vergoeding eerste kosten: 2.300 (=adressen in binnenste ring) x ƒ 2.000,- (gem.)=		ƒ 4,6 mln.
Totaal:		**ƒ 32,15 mln.**
(evt. 10%- extra i.v.m. met mogelijk niet in het GBA geregistreerd rechthebbenden:		ƒ 3,2 mln.)

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 18-5-00 16.27
Onderwerp: Enschede

5.1.2e

Ik heb begrepen dat je morgen, als verantwoordelijk inspecteur naar Enschede gaat, en daar praat met bestuurders en vertegenwoordigers van gemeenten en verhuurders.
Diverse vragen zullen je gesteld gaan worden over mogen we de huursverhoging uitstellen etc.
Bij afdeling uitvoering zijn we aan het nagaan hoe we prudent met uitvoering regelgeving om kunnen gaan.
Denk aan vorderingen huursubsidie, bijdrage op grond van regelingen als gehandicapten, eigen woningen etc.
Als de mogelijkheid zich voordoet om te vragen naar een lijst van beschadigde, verdwenen woningen, postcode's, straatnamen,huisnummers zijn we daar zeer in geinteresseerd.
Met Postcode en huisnr. kunnen we al een heleboel.
Wellicht dat het ook mogelijk is te achterhalen welke mensen in de door de corporatie beschikbaar gestelde woningen terecht zijn gekomen.
Via de lijn zal ik afstemmen/ vernemen, wat er vervolgens van ons wordt verwacht. Ik heb reeds gebeld en een geeltje neer laten leggen, dat ging hierover. Mocht je nog vragen hebben, ik ben morgen bereikbaar op 5.1.2e

vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

CC: 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Datum: 15-5-00 17.06
Onderwerp: stukken ramp Enschede

In geval van nood voor jullie de stukken van Enschede.

De memo was voor de persconferentie, de brief de input voor de brief aan de TK.

Relevante contactpersonen op werkvloerniveau:
5.1.2e De Woonplaats (5.1.2e)
5.1.2e Domijn) 5.1.2e (coordinator herhuisvesting)
5.1.2e hoofd volkshuisvesting gemeente) 5.1.2e
5.1.2e stadsdeelcoordinator Noord 5.1.2e
5.1.2e Aedes 5.1.2e

Ik ben circa 14.00 uur weer aanwezig
Succes

****

5.1.2e
Ministerie van VROM
Inspectie Volkshuisvesting Overijssel
telefoon: 5.1.2e
email: 5.1.2e @ivh-overijssel.dgvh.minvrom.nl

****

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3055
IPC :
Toestel : 5557
Kenmerk :
Datum : 18 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Betreft : Stand van zaken herhuisvesting Enschede

Door de woordvoerder van de woningcorporaties in Enschede de heer 5.1.2e is vandaag om 12.00 uur het volgende gemeld over de herhuisvesting van gedupeerden.

Herhuisvesting
Tot en met woensdag zijn 330 huishoudens (ca 800 personen) gehuisvest in woningen en kamers. Het merendeel hiervan is in Enschede gehuisvest, een klein deel in de directe omgeving van Enschede.
Circa 100 huishoudens moeten nog gehuisvest worden. Hiervoor worden in hoog tempo de voor sloop bestemde woningen in de gemeente opnieuw gereedgemaakt voor bewoning. Het aantal van 100 huishoudens neemt nog toe naar de verwachting van de woningcorporaties doordat een deel van de huishoudens die tijdelijk zijn ondergebracht bij familie en kennissen zich nog niet heeft aangemeld.

Kwalitatieve mismatch
In het herhuisvestingsproces is sprake van een kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod. De beschikbare woningen voldoen niet in alle gevallen aan de wensen van de gedupeerden. In de eerste fase richten de woningcorporaties zich vooral op het onder dak brengen van de gedupeerden. In de tweede fase zal worden getracht de wensen en het aanbod zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen. Geschat wordt dat beide fasen gezamenlijk circa 3 maanden in beslag zullen nemen.

Regelingen
Door de woningcorporaties en de gemeente zijn concepten opgesteld voor een tweetal regelingen:
1. Tegemoetkomingsregeling herhuisvestingskosten gedupeerden ramp Enschede Noord.
2. Huurgewenningsregeling herhuisvestingskosten gedupeerden ramp Enschede Noord.

Met betrekking tot de kosten van de regelingen is over de eerste regeling contact geweest tussen de gemeente en DG Volkshuisvesting. De woningcorporaties schieten de kosten van beide regelingen voor in afwachting van de definitieve kostenafwikkeling. De eerste prioriteit ligt bij een adequate huisvesting van de gedupeerden.

Betrokkenheid DGVH

Naast de betrokkenheid bij de opstelling van de financiële regelingen is DGVH betrokken bij de juridische afwikkelingen van de onbewoonbaarverklaringen van de verwoeste woningen.

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Nota

Dienst, directie, bureau, afdeling

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
Overijssel

Aan

de Staatssecretaris

Kenmerk

Toestel

5557

Datum

15 mei 2000

Auteur

5.1.2e

Paraaf

Paraaf auteur

5.1.2e

Medeparaaf

5.1.2e

Medeparaaf

Medeparaaf

Medeparaaf

Afschrift aan auteur plus archief en aan

Onderwerp

Signalen uit Enschede

Samenvatting/conclusie

1. Het contact opnemen van ondergetekende en de Inspecteur Volkshuisvesting Overijssel met de gemeente Enschede in de eerste uren na de ramp en het aanbieden van hulp bij de herhuisvesting is door de gemeente zeer gewaardeerd. Dit is diverse malen uitgesproken.
2. Van de zijde van de gemeente en de woningcorporaties komt een claim richting VROM met betrekking tot de tijdelijke huisvesting. De gewenste voorwaarden, de tijdsduur en de kostenraming worden 16 mei in het crisisteam besproken. Zodra hierover meer bekend is wordt U geïnformeerd.
3. Met de projectleider Groot Roombeek van de gemeente Enschede zijn de consequenties van de ramp op de ontwikkeling van de naast het rampgebied gelegen binnenstedelijke VINEX-locatie Groot Roombeek besproken. Hoewel nog geen totaaloverzicht van de consequenties van de ramp beschikbaar is, kan worden gesteld dat de uitgangspunten compleet gewijzigd zijn. Het op de locatie Groot Roombeek aanwezige cultuurhistorisch erfgoed in de vorm van oude industriële bebouwing is vermoedelijk zwaar beschadigd, zodat opnieuw bekeken moet worden of inpassing van deze bebouwing in het stedebouwkundig concept nog mogelijk is. Een tweede punt is de omvang van de locatie Groot Roombeek. Het rampgebied grenst direct aan de Groot Roombeek. Het ligt voor de hand om de ontwikkeling van beide gebieden op elkaar af te stemmen. Beide zaken hebben consequenties voor de exploitatieopzet van Groot Roombeek.
4. De corporaties overwegen U uit te nodigen om het rampgebied te bezoeken en om de onder 2 genoemde claim te bespreken.

Ondertekening

de Directeur-Generaal van de Volkshuisvesting,

5.1.2e

Het rampgebied Roomveldje is onderdeel van het stadsdeel Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Voor het centrum van het rampgebied was een herstructureringsoperatie voorzien met onder meer de sloop van circa 200 woningen. Aan de oostzijde van het rampgebied ligt het gebied Groot Roombeek, dat bestaat uit braakliggend terrein in combinatie met oude industriële bebouwing. Dit gebied wordt ontwikkeld als VINEX-locatie en is met 1100 woningen de grootste binnenstedelijke VINEX-locatie van Nederland. Ten noorden van het rampgebied liggen twee naoorlogse wijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in volle gang is.

De inschatting van de woningcorporaties is dat 220 woningen van De Woonplaats, 180 woningen van Domijn en 50 woningen van Licht en Lucht verwoest zijn. In totaliteit zijn derhalve circa 450 woningen verwoest. De eerste raming voor de totale kosten van de verwoeste woningen bedraagt circa 100 miljoen gulden. Voor het woningbezit dat verder van het centrum van de ramp af ligt is de schade minder ernstig, maar wel omvangrijk.

De hoogste prioriteit wordt door de corporaties gelegd bij de herhuisvesting van de bewoners. Door leegstaande (deels voor sloop bestemde) woningen opnieuw geschikt voor bewoning te maken, door opschorting van de woonruimteverdeling, waardoor alle vrijkomende woningen beschikbaar komen voor de herhuisvesting en door aanbiedingen van corporaties uit de regio verwacht men 600 woningen in de sociale huursector aan te kunnen bieden in de regio Twente. De corporaties verwachten binnen een week deze woningen geschikt voor bewoning te hebben gemaakt. Door particulieren zijn 200 woningen aangeboden in Enschede en omgeving. Verwacht wordt dat voor de urgente woningzoekenden voldoende huisvestingsmogelijkheden gecreëerd kunnen worden. Door de corporaties wordt zoveel mogelijk getracht de getroffenen in sociale huurwoningen in Enschede te huisvesten.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting
Inspectie Volkshuisvesting
DGVH/IVH/Overijssel

MEMO

Aan : 5.1.2e
Kamer :
IPC :

Van : 5.1.2e
Kamer : 3055
IPC :
Toestel : 5557
Kenmerk :
Datum : 15 mei 2000

Auteur : 5.1.2e

Afschrift : 5.1.2e

Betreft : Informatie Enschede tbv persconferentie Nota Wonen

Situatieschets rampgebied
Het rampgebied maakt deel uit van Enschede Noord. Dit stadsdeel is één van de vier investeringswijken in Enschede in het kader van het ISV. Het stadsdeel bestaat uit de wijken Deppenbroek, Mekkelholt, Roomveldje en Roombeek. Typologie van het gebied is divers. De wijken Deppenbroek en Mekkelholt zijn naoorlogse woonwijken waar het proces van stedelijke vernieuwing in gang is gezet. Groot Roombeek is een braakliggend gebied met oude industriele bebouwing dat wordt ontwikkeld als VINEX-locatie (1100 woningen).
Roomveldje is een vooroorlogs tuindorp waarvoor een herstructureringsoperatie op de rol stond. Dit is het centrum van het rampgebied.
Op het bijgevoegde kaartje wordt de onderverdeling verduidelijkt.

Woningcorporaties
De woningen in het rampgebied zijn in hoofdzaak eigendom van de woningcorporaties in Enschede. De woningen direct rondom de plaats van de ramp zijn voor de helft eigendom van de Domijn en voor de andere helft eigendom van de Woonplaats. In het rondom gelegen gebied zijn de woningen hoofdzakelijk in eigendom van de corporaties Domijn, Woonplaats en Licht en Lucht. De eerste aandacht van de woningcorporaties gaat uit naar de bewoners. Herhuisvesting heeft daarbij de hoogste prioriteit. Zoveel mogelijk wordt getracht dit binnen Enschede op te lossen. Daarbij worden leegstaande flats in Enschede Noord die op de nominatie staan om gesloopt te worden wederom geschikt gemaakt voor bewoning. Verder is het woonruimteverdelingssysteem opgeschort en worden alle vrijgekomen woningen gereserveerd voor de herhuisvesting.

Of het aanbod aan woningen voldoet om alle bewoners te kunnen herhuisvesten is nog onduidelijk. Veel bewoners worden nu door familie opgevangen. Aangenomen wordt dat de vraag naar herhuisvesting verder toe zal nemen. Vanuit het hele land komen spontane aanbiedingen van collegacorporaties binnen om woningen beschikbaar te stellen. Het streven van gemeente en corporaties is om dit zoveel mogelijk binnen Enschede of Twente op te lossen.

Contacten DGVH met gemeente Enschede en woningcorporaties
In het weekend is door zowel de DG als de Inspecteur Volkshuisvesting contact opgenomen met de wethouder volkshuisvesting van de gemeente Enschede, de heer Buursink. Maandagochtend is tevens contact geweest op ambtelijk niveau met de gemeente en de woningcorporaties. Van de zijde van DGVH is aangeboden een actieve rol te spelen bij de herhuisvesting door corporaties in omliggende gemeenten op te roepen hun woning beschikbaar te stellen. Dit aanbod wordt overwogen. De belangstelling en de blijken van medeleven worden zeer gewaardeerd.

Overige contacten DGVH

Met **Aedes** is afgestemd welke acties noodzakelijk zijn voor de herhuisvesting. Aedes heeft alle Overijsselse corporaties benaderd met een verzoek om financiële steun, maar nog niet met een verzoek om woningen beschikbaar te stellen.

IMH onderzoekt de vergunningsgegevens en is bezig met een inventarisatie van vuurwerkopslagplaatsen in Gelderland en Overijssel.

Easy Travel Kaartafdruk 15 mei 2000 9:58:36

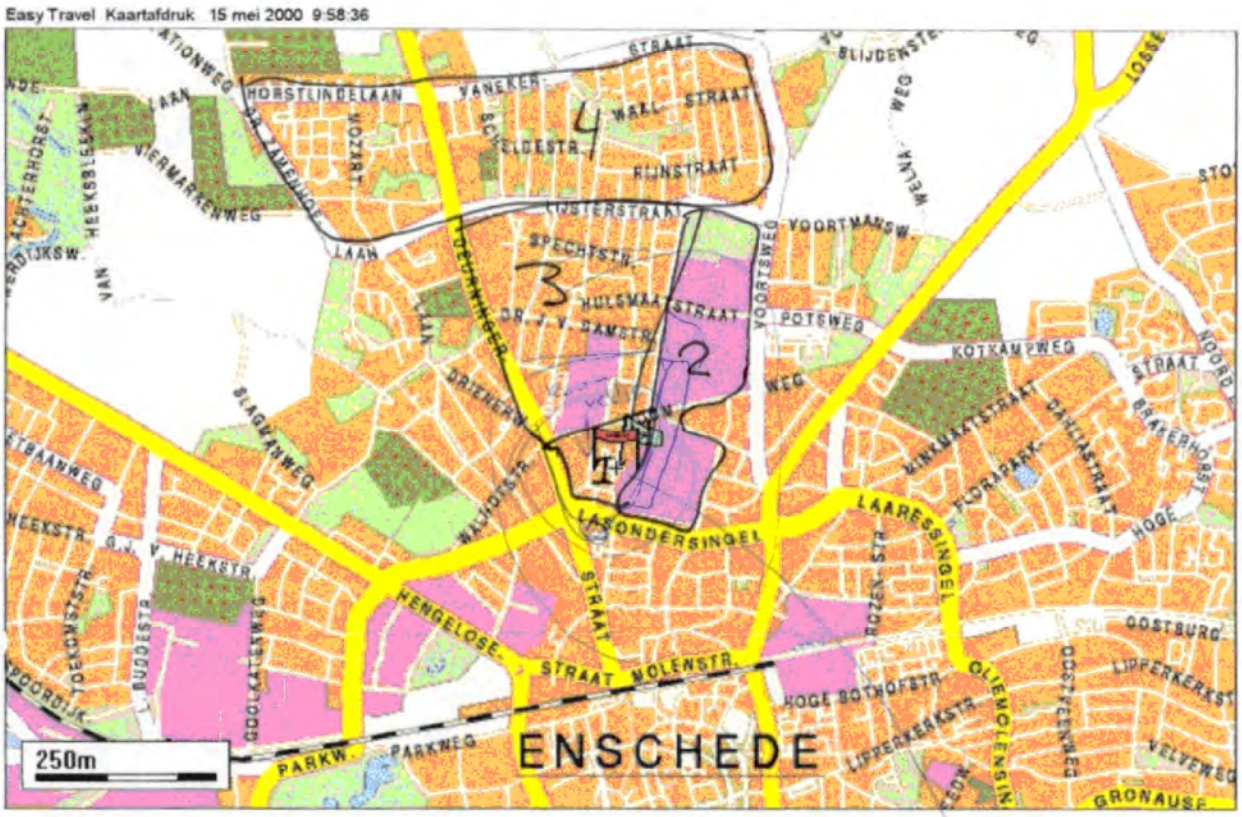

(C) Copyright Andes Electronics Eindhoven

1 kampgebied = Roomveldje

2 Groot Roombeek

3 Mekkelholt

4 Deppenbroek

Laarsdeel ?
geo-specifieke naam

IMH gebeld over Enschede

1 Aanspreekpunt: 5.1.2e 5.1.2e

Activiteiten IMH:

- Inspecteur IMH zit nu bij de CDK Hendriks om onderwerp te bespreken
- 5.1.2e plv. inspecteur is in den Haag

Afspraak met IMH:

- IVH geeft dit door en wacht nadere berichten af

jk/15 mei 2000

P. 1

* * * Communicatie fout rapport (18.Mei 2000 12:30) * * *

1) WONING CORP DOMIJN 053 4327115
2)

Datum/Tijd: 18.Mei 2000 12:08

Nr.	Modus	Bestemming	Pag's	Result	Pag. Mislukt
85	Geheugen TX	0384695560	P. 3	E-2) 2) 2) 2) 2)	P.1~3

Reden voor fout
E1) Ongehangen/lijntout
E3) Geen antwoord
E2) Bezet
E4) Geen fasconcilitie

Nr.1498 P. 1

WONING CORP DOMIJN 053 4327115

Datum 17 mei 2000

TELEFAX

BESTEMD VOOR

T.A.V.

FAXNUMMER

VERZONDEN DOOR

INTERNET

Concept - [illegible]

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Rond papier in Fond Area

[illegible]

Nr.1498 P. 1

WONING CORP DOMIJN 053 4327115

18 mei 2000 16:40

5.1.2e

Never underestimate the power of human stupidity

Never underestimate the power of human stupidity

De commissie

- 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e

De commissie

- 5.1.2e
- 5.1.2e 5.1.2e
- 5.1.2e 5.1.2e
- 5.1.2e 5.1.2e
- 5.1.2e
- 5.1.2e

Doel van de Commissie.

De commissie doet onderzoek naar de oorzaak, de toedracht en de bestrijding van de vuurwerkontploffing en de directe gevolgen daarvan. Daarbij horen ook de organisatie en eerste uitvoering van de zorg voor getroffenen. De commissie onderzoekt de gebeurtenissen voor, tijdens en na de ramp in onderlinge samenhang, en neemt daarbij ook het optreden van overheden mee.

Doelen van het onderzoek zijn:

- Waarheidsvinding;
- Vaststelling van verantwoordelijkheden en de beoordeling ervan;
- Het trekken van lessen voor volgende rampen;
- Het bijdragen aan de verwerking.

Veiligheidsonderzoek

- 5.1.2e (NIB-capital)
- 5.1.2e RIVM)
- 5.1.2e (DSM)
- 5.1.2e (Haskoning)
- 5.1.2e (MMG)
- 5.1.2e ie-vuurwerkramp)
- 5.1.2e MMG)

Onderzoeksinstellingen

- Nederlands Forensisch Instituut
- TNO
- Haskoning
- BenA
- Twijnstra en Gudde

Contra-expertise

- Health and Safety Executive
- Bundes Anstalt fur Materialprufung
- Bureau for Alcohol, Tobacco and Firearms

Het bedrijf

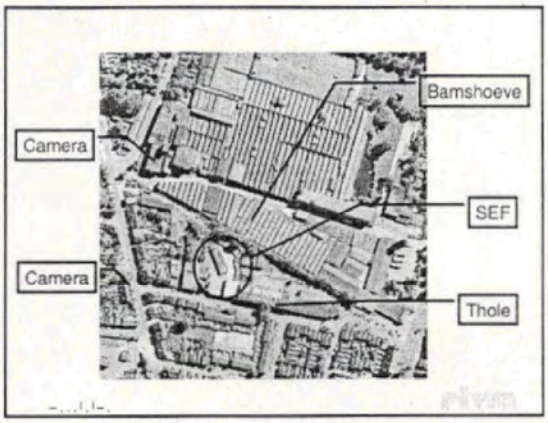

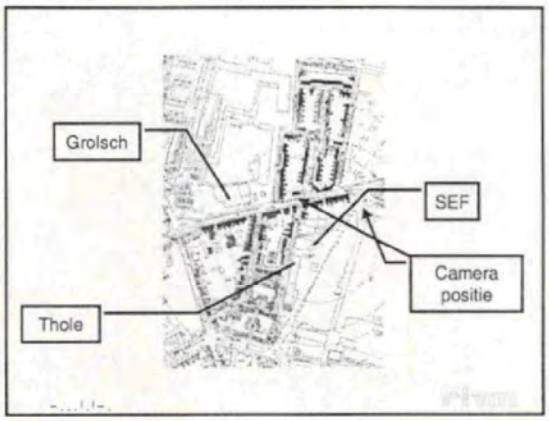

Layout in luchtfoto

Groei van SEF

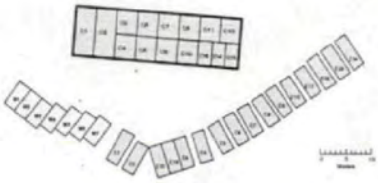

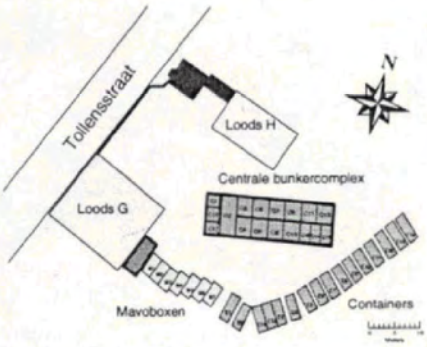

Vergunde hoeveelheden

Vuurwerk

Vuurwerkbom

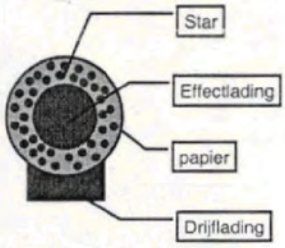

Knalbom

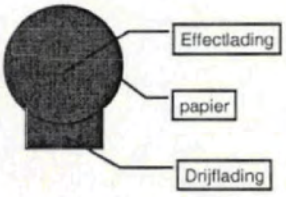

Vuurwerkbom

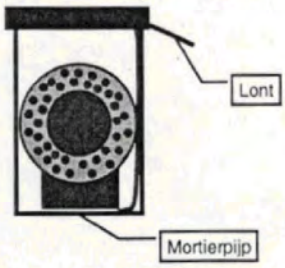

Cilinder bom

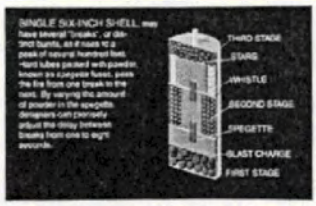

Romeinse kaars

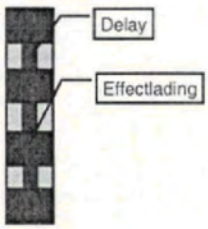

Vuurpijl

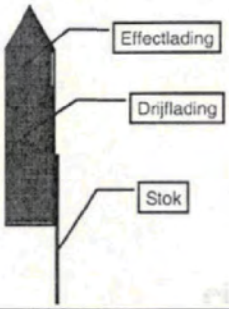

Lading

7500 gram

50 gram

Energie

$E = (1300 \cdot (100/3.6)^2)/2 = 0.5$ Mj

$E = 7.5 \cdot 4.6 \cdot 10^6 = 35.5$ Mj

Shell types

Cakedoos

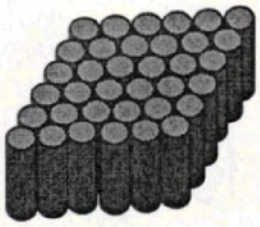

Letters en tekens

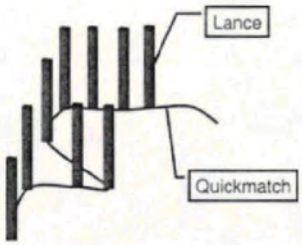

Ontstekingskoord

Ontstekers

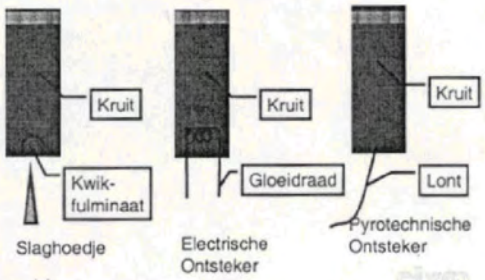

Classificatie

Classificatie 2

1.4 ???

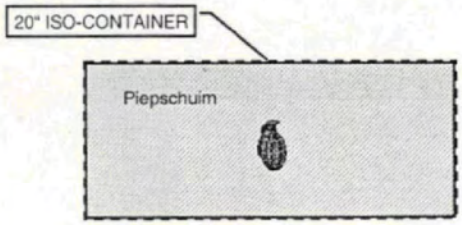

Effect 1.4 vuurwerkbrand

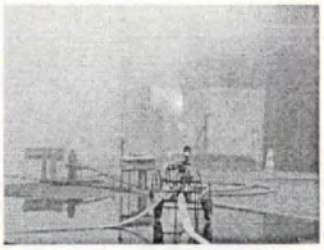

TNT equivalent

- Het TNT equivalent is de hoeveelheid TNT die op de plaats van de explosie tot ontploffing moet worden gebracht om dezelfde schade te verkrijgen
- Het TNT equivalent is voor echte detonaties onafhankelijk van de afstand.
- Voor niet ideale explosies neemt het TNT equivalent toe met de afstand.

Opsteilen

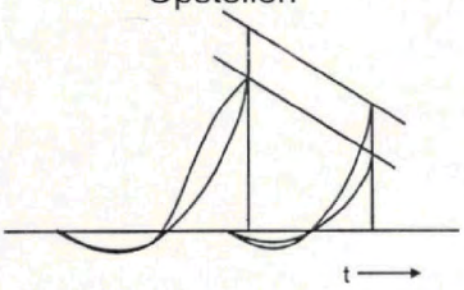

Het ongeval

13 mei 2000

14:45

Verloop van het ongeval

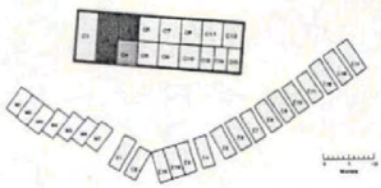

13 mei 2000

15:08

Verloop van het ongeval

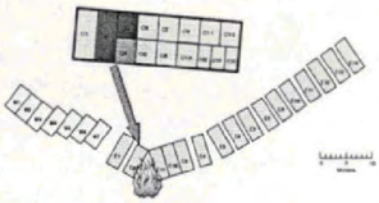

Verkennen van E2 en blussen C4

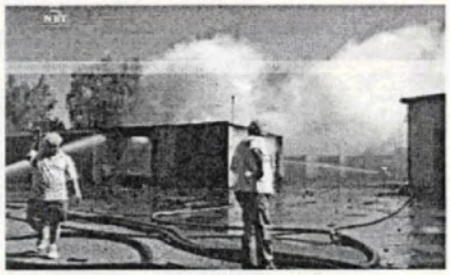

13 mei 2000

15:33:44

Verloop van het ongeval

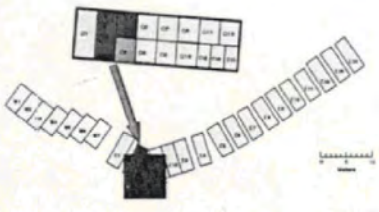

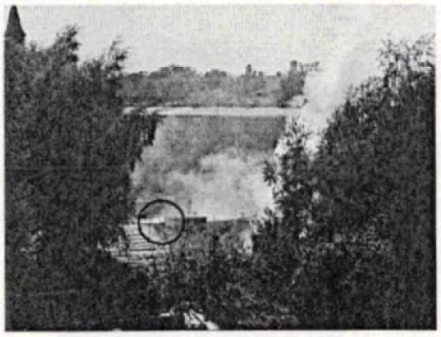

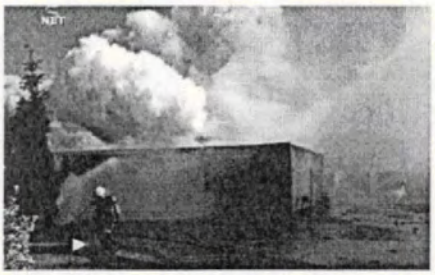

13 mei 2000

15:34:40

Verloop van het ongeval

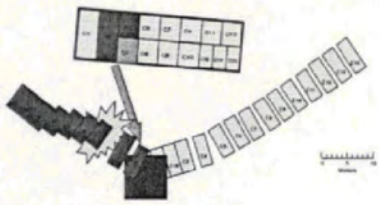

13 mei 2000

15:35:46

Verloop van het ongeval

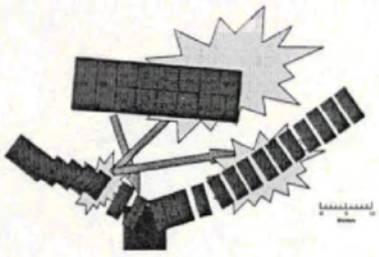

Leuheker
Deppenbroek
Valve

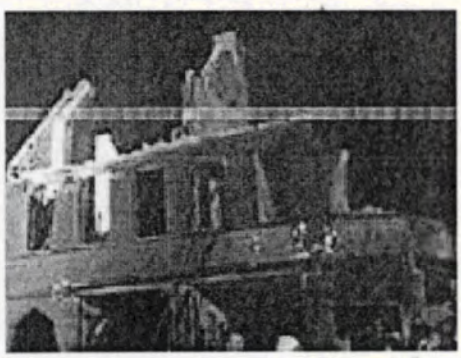

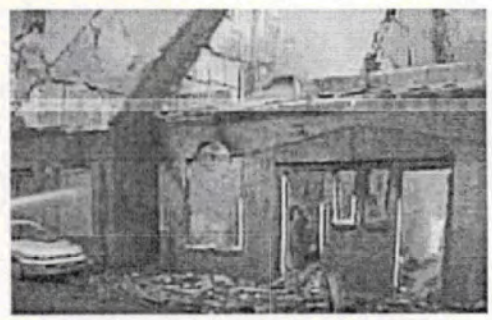

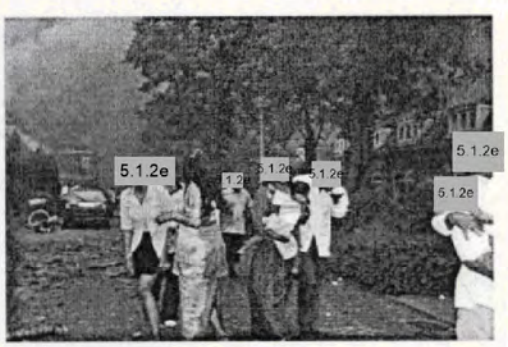
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

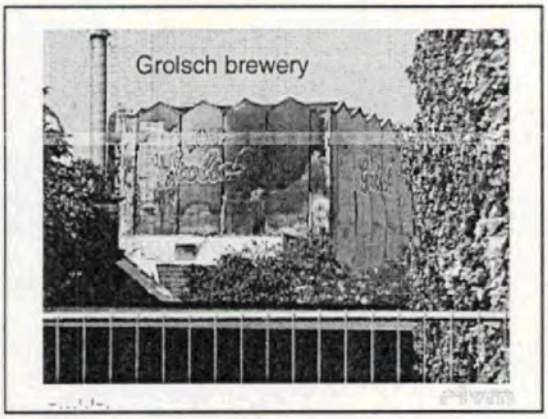
Grolsch brewery

Grolsch brewery

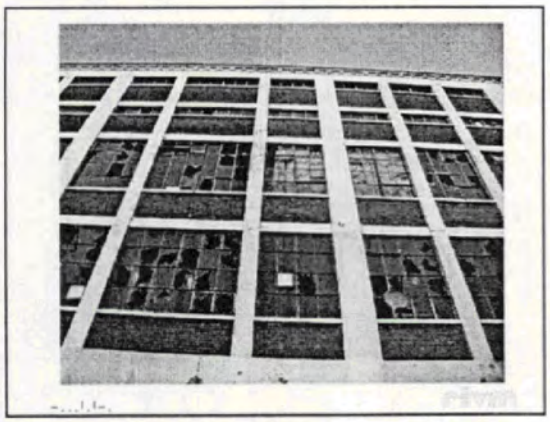

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

Technische oorzaak

Afgevallen

- Aanslag met explosieven
  - geen explosieven gevonden
- Zelfontbranding gereed vuurwerk
  - Komt ook in warme landen nooit voor
- Stofexplosie
  - Inconsistent met krater

Overgebleven

- Brandstichting
  - maar niemand heeft nog bekend
- Zelfontbranding flashcord
  - in combinatie met restanten van chemicalien
- Brand door eerdere werkzaamheden
  - Er was op 13 mei niemand op het terrein
  - maar op 12 mei was er aan het vuurwerk geknutseld
- Brand door electrische installatie
  - er was een provisorische verdeeldoos.

Escalatie

- Per jaar breekt in 100 chemicalien opslagen en 750 op en overslagen brand uit.
- Dat loopt meestal met een sisser af.
- In 20% van de gevallen wordt de oorzaak nooit gevonden.
- Een dergelijke inrichting moet dus tegen brand bestand zijn zonder in zijn geheel te exploderen

Escalatie

- Vuurwerk in C2 (illegaal)
- Ondeugdelijke sprinkler (semi legaal)
- Geen brandwerende voorzieningen tussen MAVOboxen en Containers (legaal)
- Te zwaar vuurwerk (illegaal)

C2

- 900 kg vuurwerk klasse 1.1
  - romeinse kaarsen
  - cakedozen
  - vuurpijlen
  - vulcans
  - shells 5" of 6"
  - shells 2.5", 3" of 4"
  - ijsfonteinen
  - textbord

C2

- Gedroogd flashcord
- Gerepareerde cakeboxen
- Losse chemicalien (?)

Sprinkler

- Douchekoppen i.p.v. sprinklerkoppen
- Afsluiters in iedere tegenoverliggende bunker
- Geen sprinkler in C2
- Afsluiter in C2

Containers

- Containers 4 minuten brandwerend
- Bekend sinds 1997
- Echter RvS in casus Feenstra te Eindhoven in 1982 gesteld dat vergunning voor opslaan vuurwerk in containers niet kan worden geweigerd.

MAVOboxen

- Bestand tegen vuurwerkbrand gedurende 8 minuten
- Bekend sedert 1981
- Vrijstaande brandmuur tussen containers aanbevolen

Te zwaar vuurwerk

- 1.4 16 ton (9%)
- 1.3 153 ton (87%)
- 1.2 5 ton (3%)
- 1.1 2 ton (1%)
- 87% van het aanwezige vuurwerk was in strijd met de vergunning

Massa- explosieve ruimten

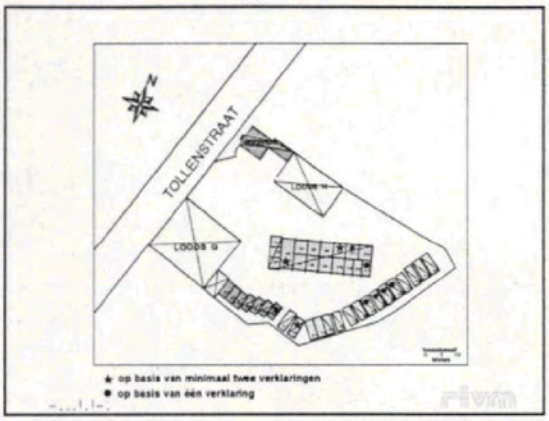

Groepsrisico

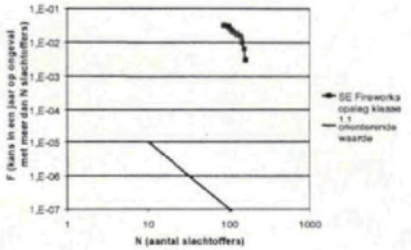

Indivdueel Risico

Bestuurlijke voorzieningen

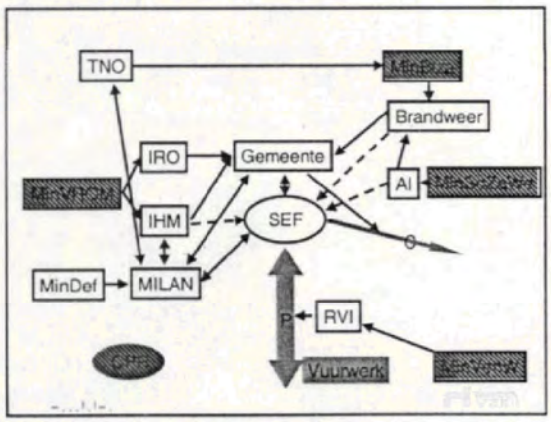

Reinventing government

- Grote efficiency operatie
- Inkrimping formatie
- Van deskundigen naar generalisten
- Van direct naar tweede-lijns toezicht
- Bevestigen primaat gemeente (VNG)

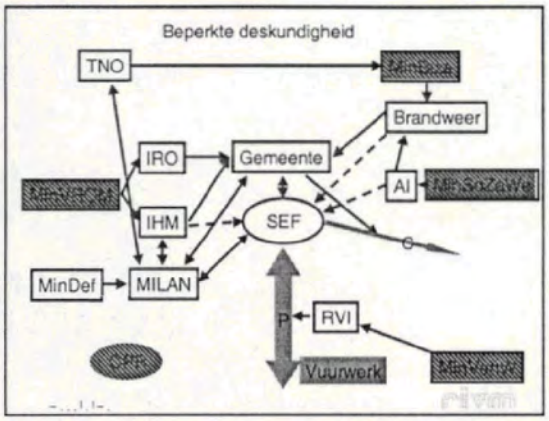

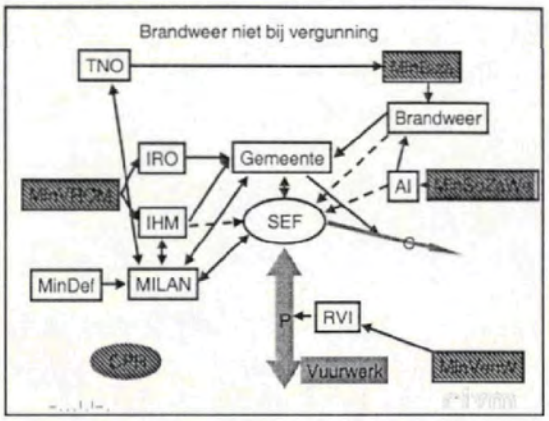

Culemborg

- Ongeval als gevolg van experimenteren met vuurwerk
- Onderzoek TNO alleen beschikbaar voor Defensie of het OM (en niet voor beide)
- Biza verzoekt CPR er bij de ontwikkeling van regelgeving rekening mee te houden dat experimenteren voor de branche noodzakelijk is voor haar overleven
- Labeling probleem wordt nergens gemeld

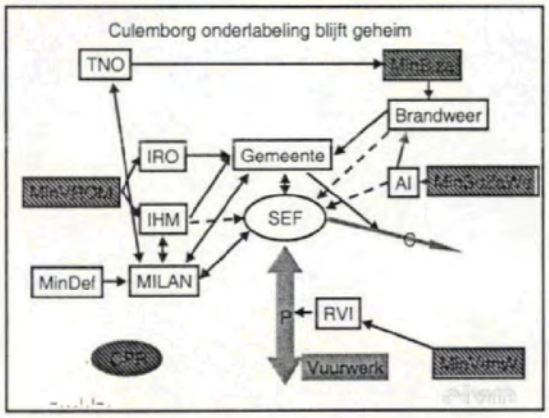

RVI

- Eerste taak: verlenen van ontheffingen
- Tweede taak inspectie
- Inspectie alleen op papier
- Inhoudelijke kennis na opheffen KCGS verloren

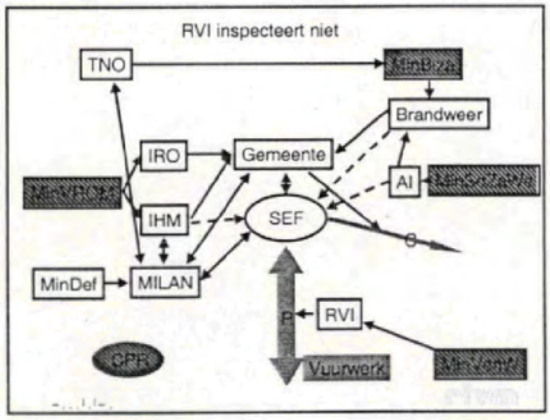

TNO

- Trekt wel aan bellen maar vaak de verkeerde
- Treedt soms op namens de vuurwerkbranche
- Geeft weinig inzichtelijke adviezen
- Voert proeven niet altijd goed uit

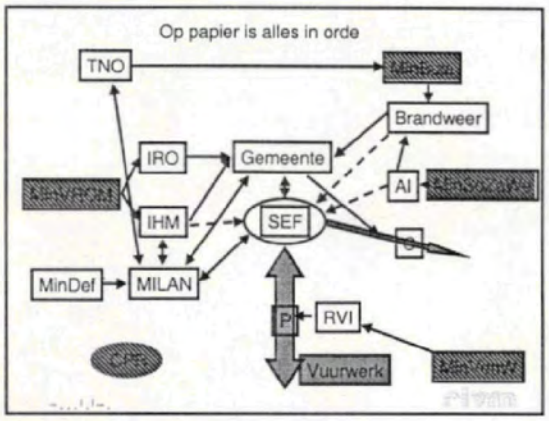

Gemeente

- Sanctioneert overtredingen met nieuwe vergunning
- (maar dat gebeurt heel erg vaak)
- Gedoogt situatie ivm naderende uitplaatsing
- (maar dat gebeurt ook erg vaak)
- Geen relatie tussen vergunning en RO beleid
- (maar die is er zelfs bij VROM niet)

Risico inventarisatie en evaluatie (vlgs A.I.)

- SEF geeft op:
- 5000 kg 1.4S
- 3000 kg 1.4G
- Discrepantie opgave - vergunning wordt niet opgemerkt
- Discrepantie opgave - werkelijkheid ook niet

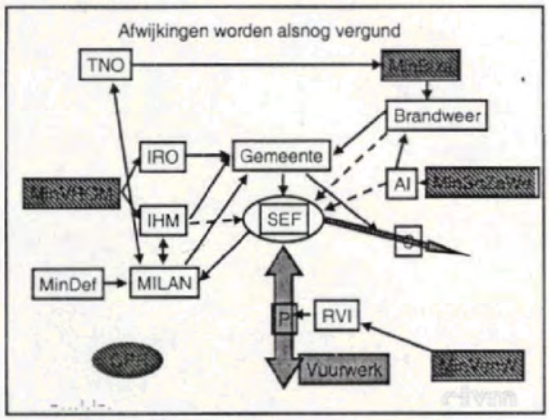

preparatie

- Informatie (oa AVIV) alleen op papier
- Niet gecheckt
- Zelfs aanbevolen aanvalsplan niet gemaakt
- Basisinstructie Vuurwerk uit de brandweeropleiding niet opgevolgd.

Brandweer

- Leiding onvoldoende
  - preparatie
  - inzet
- Operationele ploegen hadden geen schijn van kans
  - geen inzicht wat ze te wachten stond
  - al uit de hand gelopen toen ze arriveerden

MILAN

- Ingekrompen
- Deskundigheid verloren
- (corrupt?)

Overtredingen

- Vuurwerk in C2
- Twee illegale containers
- DIY sprinklersysteem
- DIY electra
- Ongeschikt gereedschap
- Verkeerd gelabeld vuurwerk

Not State of the Art

- Gebruik van isocontainers zonder modificatie
- Gebruik van MAVO boxen zonder modificatie
- Drogen van Flashcord boven de verwarming

Het was allemaal een beetje een rommeltje

- Het is mensenwerk
- Beleid maken heeft meer aanzien dan uitvoeren
- We gunnen ons geen tijd of nemen niet de moeite om de uitvoering echt goed te doen
- Nederland is een land van "dat mag eigenlijk niet"

Beter was het geweest

- Wanneer er bij SEF geen te zwaar vuurwerk had gelegen
- SEF buiten de woonbebouwing had gelegen
- Er een rampenbestrijdingsplan was geweest

En Toch

- Als SEF nu maar
- C2 had leeggeruimd OF
- Geen extra containers illegaal had bijgezet OF
- Het terrein vrij had gehouden van brandbare materialen OF
- Een goede sprinkler had gemonteerd

Als S.E.Fireworks zich aan de vergunningvoorwaarden had gehouden zou de ramp niet gebeurd zijn

Never underestimate the power of human stupidity

5.1.2e

22-04-02 09:21

To: 5.1.2e /RIVM/NL@RIVM, 5.1.2e
5.1.2e RIVM/NL@RIVM
cc: 5.1.2e RIVM/NL@RIVM, 5.1.2e
5.1.2e RIVM/NL@RIVM, 5.1.2e /RIVM/NL@RIVM,
5.1.2e RIVM/NL@RIVM, 5.1.2e /RIVM/NL@RIVM, 5.1.2e
5.1.2e RIVM/NL@RIVM
Subject: gezondheidsonderzoek in Enschede

Morgenvroeg gaat het tweede rapport over Enschede naar buiten. 5.1.2e 5.1.2e VTV) is projectleider van het onderzoek voor het RIVM geweest en is daar aanwezig. Haar numer is 5.1.2e . Zij is daar vanaf vanmiddag. Dinsdag om 10.00 uur is daar een extra persconferentie.
Het ministerie van VWS brengt en persbericht uit. Het onderzoek is opgesteld in samenwerking met instituut voor psychotrauma, en wordt uitgegeven in het kader van het ggve.
Ik heb afgesproken met 5.1.2e 5.1.2e dat het onderstaande korte bericht morgenvroeg op de website komt te staan.
Daaronder komt het persbericht (linkje naar het persbericht van VWS), en de samenvatting van het rapport (zie document hieronder), en het complete document (37KMB!, verzend ik separaat omdat dit de mailbox teveel opvult). Met vriendelijke groet, 5.1.2e

Tekst bestemd voor de voorpagina van de website (moet erop om 10.00 uur morgen 20 april)
Gezondheid getroffenen vuurwerkramp Enschede, 18 maanden na de ramp.

Getroffenen van de vuurwerkramp kampen nu met minder lichamelijke en psychische klachten dan 2-3 weken na de ramp. Zij hebben echter meer klachten dan personen uit de vergelijkingsgroepen. Dit blijkt uit het tweede gezondheidsonderzoek.
persbericht, samenvatting rapport , rapport

5.1.2e
5.1.2e
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
tel. 5.1.2e fax 5.1.2e email: 5.1.2e @rivm.nl

----- Forwarded by 5.1.2e RIVM/NL on 22-04-02 09:09 -----

5.1.2e

18-04-02 16:28

To: 5.1.2e RIVM/NL@RIVM
cc:
Subject: gezondheidsonderzoek in Enschede

Beste 5.1.2e ,

Het rapport voor het tweede gezondheidsonderzoek van de getroffenen van de vuuwerkramp in Enschede wordt nu geprint. Zoals beloofd stuur ik je de samenvatting toe. Verder zal je vandaag of morgen ook in 30 woorden de aankondiging die op internet moet komen, ontvangen.

Verder is het inmiddels duidelijk dat de woordvoerder bij VWS voor de publiciteit van dit onderzoek, 5.1.2e 5.1.2e is (ik neem aan dat jullie daar de telefoonnummers van hebben).
Dinsdag ochtend om 10 uur is dus de persconferentie in het stadhuis in Enschede. Waar naast Mw. 5.1.2e ook 5.1.2e een presentatie zal geven. Ik zal daar bij aanwezig zijn om eventuele vragen over het deel van het RIVM te beantwoorden. Dhr 5.1.2e zal de gehele presentatie integraal voor RIVM en zijn instituut voor Psychotrauma geven.
Na de persconferentie zal er een presentatie worden gehouden voor het college van B&W (extra ingelast).
Dinsdag mag na de persconferentie dus ook het rapport op internet. Aanwie kan ik dit alvast sturen?

Jij zou mij ook nog wat sturen om hoe om te gaan met de pers.

Samenvatting def.doc

Vriendelijke groeten,

5.1.2e 5.1.2e

SAMENVATTING

Naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede op 13 mei 2000 vond 2 tot 3 weken later een uitgebreid gezondheidsonderzoek onder de getroffenen plaats. Dit bestond uit een bloed- en urine onderzoek en een uitgebreide vragenlijst naar ervaringen met de ramp en naar de gezondheid. Eind 2001, circa 18 maanden na de ramp, is het vragenlijstonderzoek herhaald. Omdat er bij het eerste gezondheidsonderzoek geen schadelijke stoffen in bloed en urine werden gevonden ten gevolge van de vuurwerkramp is dit gedeelte niet herhaald.

Dit rapport beschrijft de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de getroffenen van de vuurwerkramp in Enschede op 13 mei 2000. De centrale vraagstellingen hierbij waren:

1. Is het lichamelijk, sociaal en geestelijke functioneren verbeterd, verslechterd of gelijk gebleven in de periode van 2-3 weken tot 18 maanden na de vuurwerkramp?
2. Hoe is de gezondheid van de getroffenen 18 maanden na de ramp in vergelijking met de gezondheid van personen die niet door de ramp getroffen zijn?
3. In hoeverre hebben de getroffenen medische, psychische of maatschappelijke hulp gezocht voor hun klachten op het gebied van het lichamelijk, psychisch en sociaal functioneren?

Het doel van het gezondheidsonderzoek is om door het verzamelen van deze informatie (verdere) sturing te geven aan de nazorgactiviteiten die naar aanleiding van de ramp zijn opgezet.

Deelnemers aan het gezondheidsonderzoek

Aan het tweede gezondheidsonderzoek hebben verschillende groepen deelgenomen. Ten eerste de groep getroffen bewoners, passanten en hulpverleners die ook aan het eerste gezondheidsonderzoek 2-3 weken na de ramp heeft deelgenomen. Verder heeft een groep getroffenen van de ramp aan het onderzoek meegewerkt, die niét aan het eerste gezondheidsonderzoek heeft deelgenomen. De groep wordt in dit rapport de 'nieuwe instroom' genoemd. Daarnaast, en dat is een belangrijke toevoeging ten opzichte van het eerste gezondheidsonderzoek, heeft een vergelijkbare groep bewoners uit Tilburg, en een vergelijkbare groep reddingswerkers bestaande uit politie, ambulance en brandweer een vragenlijst ingevuld over hun gezondheid op ongeveer hetzelfde tijdstip als de deelnemers aan het tweede gezondheidsonderzoek.

Net als in het eerste gezondheidsonderzoek zijn de getroffenen die deel hebben genomen aan het tweede gezondheidsonderzoek ingedeeld in groepen op basis van betrokkenheid bij de ramp. De groepen worden in onderstaande tabel omschreven:

Getroffen bewoners	Bewoners van het rampgebied en/of medewerkers/eigenaren van een zaak in getroffen woonwijk en/of personen van buiten de buitenring maar waarvan het woonhuis licht tot zwaar beschadigd is.
Bewoners tevens hulpverleners	Bewoners van het rampgebied die ook hulp hebben verleend bij de ramp
Reddingswerkers uit Enschede	Politie, brandweer en ambulance medewerkers, woonachtig in Enschede, die hulp hebben verleend bij de ramp
Reddingswerkers van buiten Enschede	Politie, brandweer en ambulance medewerkers van buiten Enschede die hulp hebben verleend bij de ramp
Overige hulpverleners uit Enschede	Overige hulpverleners (zoals EHBO-ers, militairen, buschauffeurs, slopers) woonachtig in Enschede.
Overige hulpverleners van buiten Enschede	Overige hulpverleners (zoals EHBO-ers, militairen, buschauffeurs, slopers) van buiten Enschede
Passanten	Personen die 'toevallig' betrokken waren bij de ramp, zoals familieleden van bewoners of van medewerkers/eigenaren van een zaak in het getroffen gebied, die voor evacuatie in het gebied aanwezig waren.

Benadering en deelname

Deze groepen zijn vanaf begin november 2001 benaderd voor deelname aan het tweede gezondheidsonderzoek. Aan elke deelnemer werd een vragenlijst toegestuurd in de gewenste taal (Nederlands, Engels, Duits of Turks). Deelnemers die hulp nodig hadden bij het invullen van de vragenlijst konden terecht bij twee inloopcentra in Enschede.

Aan het tweede gezondheidsonderzoek, waarover in dit rapport wordt gerapporteerd, heeft circa 76% van de deelnemers uit het eerste gezondheidsonderzoek opnieuw deelgenomen. Aan dit vervolgonderzoek deden relatief meer vrouwen, autochtonen en ouderen mee dan aan het eerste gezondheidsonderzoek. Uit enkele controle analyses is gebleken dat de percentages klachten van de getroffenen niet substantieel zijn beïnvloed door de selectieve deelname. Alleen voor de groep hulpverleners van buiten Enschede blijkt dat de percentages personen met lichamelijke en psychische klachten enigszins onderschat zouden kunnen zijn (degenen met veel klachten bij het eerste gezondheidsonderzoek hebben relatief minder vaak aan het tweede gezondheidsonderzoek deelgenomen).

Aan het eerste gezondheidsonderzoek (2-3 weken na de ramp) heeft naar schatting ongeveer 30% van alle getroffen bewoners uit het rampgebied deelgenomen. Voor de verschillende hulpverlenersgroepen ligt de deelname tussen de 8 en 45%. Exacte cijfers voor de hulpverleners en de passanten zijn niet bekend omdat de omvang van de groep getroffenen niet strak te definiëren is, met name voor passanten.

Aanvullend onderzoek onder de niet-deelnemers aan het eerste gezondheidsonderzoek blijkt dat mogelijk getroffen bewoners met een slechtere gezondheid eerder geneigd waren deel te nemen aan dit gezondheidsonderzoek. De resultaten in dit rapport hebben betrekking op de getroffenen die deel hebben genomen aan beide gezondheidsonderzoeken. Bij het generaliseren van de resultaten naar alle getroffenen moet dus voorzichtigheid betracht worden.

Hoe gaat het 18 maanden na de ramp met de gezondheid van de getroffenen ten opzichte van 2-3 weken na de ramp?

Op basis van de gegevens van de deelnemers die bij beide gezondheidsonderzoeken een vragenlijst hebben ingevuld (N=2851), is onderzocht of 18 maanden na de ramp het lichamelijk, psychisch en sociaal functioneren van de verschillende groepen is verbeterd, verslechterd of gelijk gebleven in vergelijking met 2-3 weken na de ramp. Deze vergelijking is ook gemaakt voor middelengebruik (medicijnen, roken en alcohol). Daaruit zijn de volgende zaken naar voren gekomen (zie figuren op de volgende bladzijden):

- Bij alle groepen getroffenen zijn de percentages van lichamelijke en psychische gezondheidsklachten afgenomen in de afgelopen 18 maanden, dit geldt met name voor beperkingen in functioneren als gevolg van lichamelijke, psychische en sociale problemen.
- Meer dan drie kwart van de bewoners, passanten en hulpverleners die bij het eerste gezondheidsonderzoek beperkingen ondervond in het lichamelijk functioneren door emotionele of lichamelijke problemen, heeft daar nu geen last meer van. Ook is een groot percentage hersteld van ernstige beperkingen in sociaal functioneren. Het herstel is het hoogst onder hulpverleners (74-94% van degenen die de klachten hadden in het eerste gezondheidsonderzoek), voor de overige getroffenen varieert dit tussen de 60-70%.
- Van de getroffen bewoners die 2-3 weken na de ramp psychische klachten hadden (circa 50%), is ongeveer de helft hersteld van deze klachten.
- Het percentage getroffenen met één of meer chronische aandoeningen is toegenomen in alle groepen; dit komt vooral door een toename in artrose en rugaandoeningen.
- Van de getroffenen die op het eerste gezondheidsonderzoek pijnklachten hadden, is een groot percentage hersteld, zowel onder getroffen bewoners en passanten (circa 50%) als onder hulpverleners (> 70%). Ongeveer 10% van de getroffenen heeft deze klachten pas na het eerste gezondheidsonderzoek ontwikkeld. Het percentage pijnklachten is vooral toegenomen bij de 'bewoners

tevens hulpverleners' en hulpverleners van buiten Enschede (reddingswerkers en overig samen).

Figuur: Veranderingen in lichamelijke gezondheid, sociaal functioneren en middelengebruik van getroffen bewoners

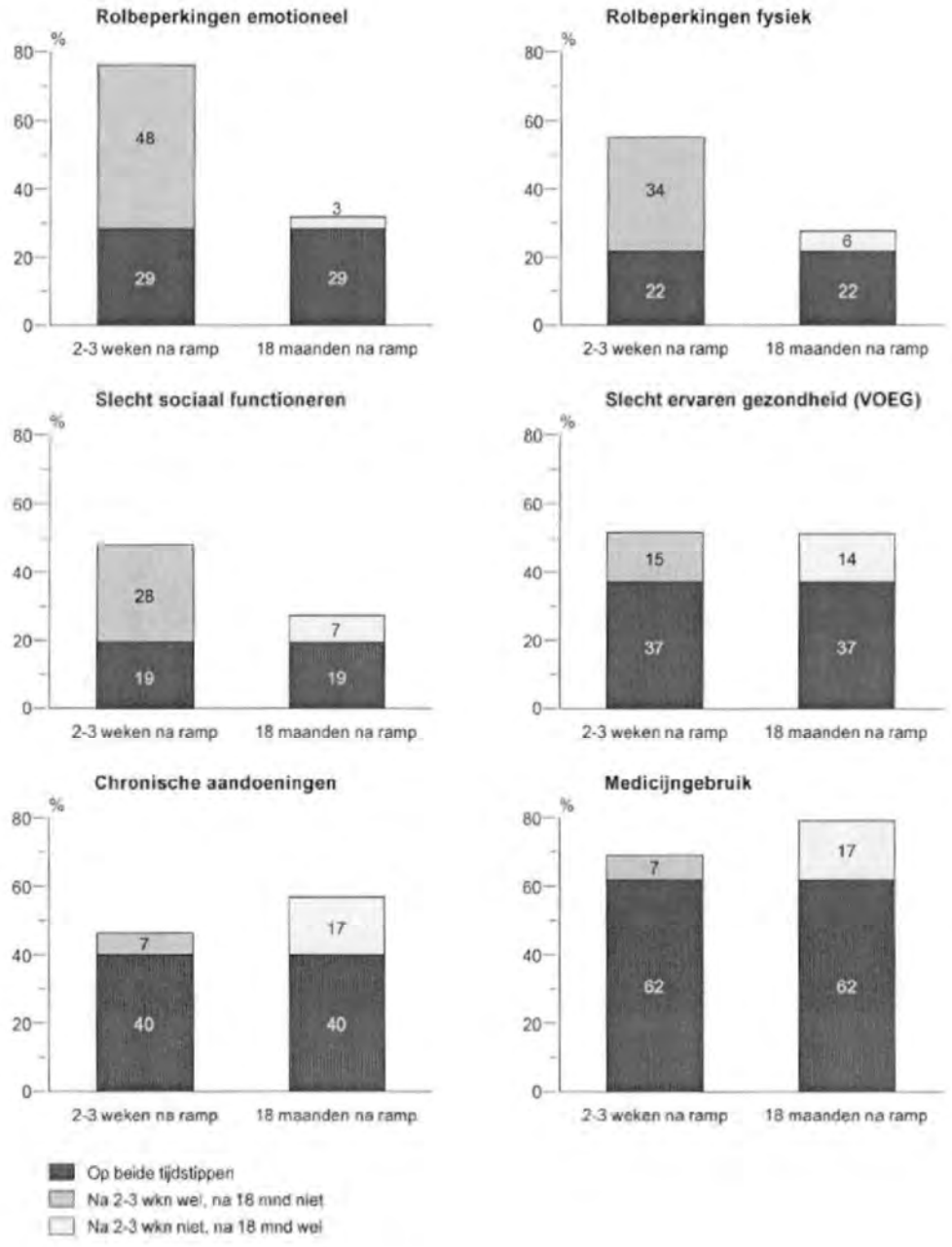

- Bij alle getroffenen is het gebruik van medicijnen toegenomen ten opzichte van 2-3 weken na de ramp. Dit komt vooral door een stijging in het gebruik van pijn- en koortswerende middelen en middelen tegen verkoudheid en griep.

- Het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen is onder alle getroffenen onveranderd hoog gebleven.

Figuur: Veranderingen in geestelijke gezondheid van getroffen bewoners

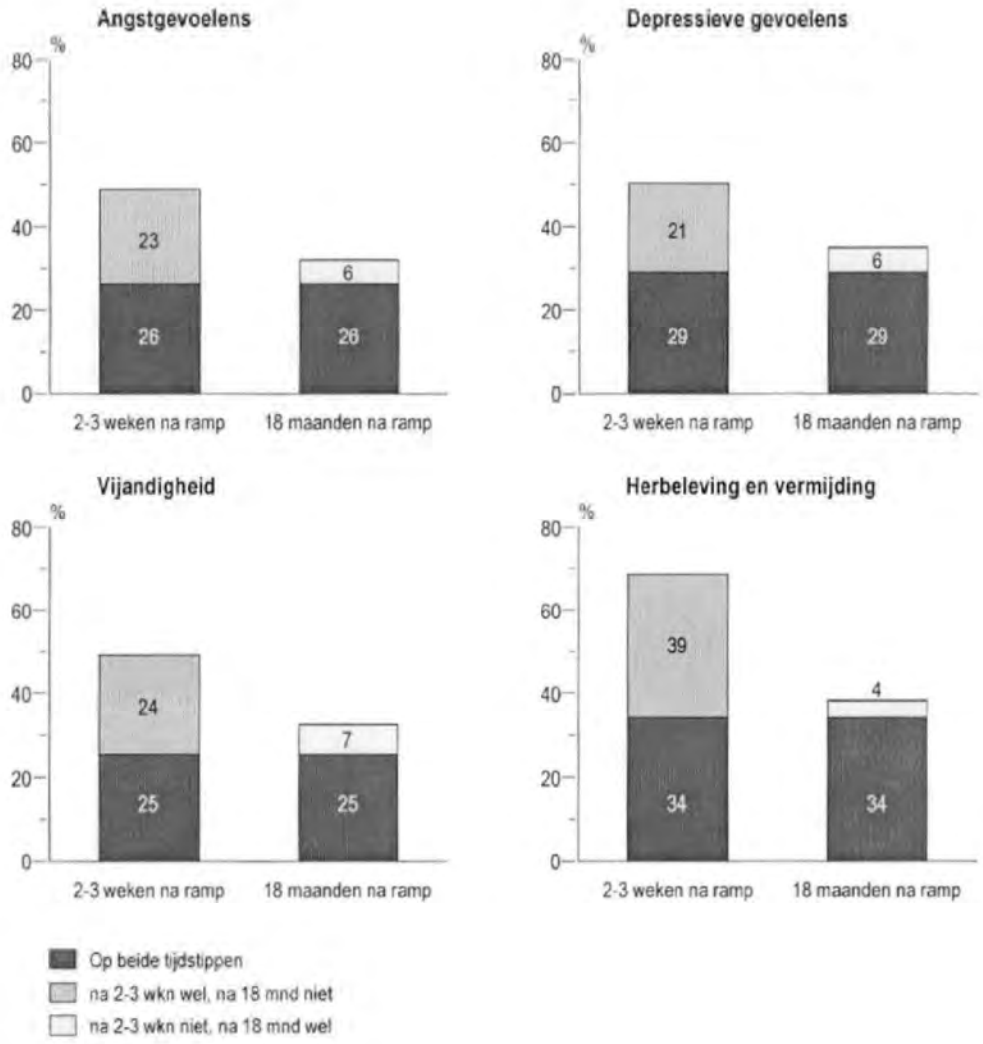

Hoe is de gezondheid van de getroffenen 18 maanden na de ramp in vergelijking met de gezondheid van personen die de ramp niet hebben meegemaakt?

De gezondheid van alle getroffen bewoners en reddingswerkers (politie, ambulance en brandweer) zijn vergeleken met de gezondheid van personen die niet door de ramp zijn getroffen (de vergelijkingsgroepen). De overige groepen verschillen op een aantal belangrijke persoonskenmerken van de vergelijkingsgroepen en door tijdsbeperking kon niet voor deze verschillen worden gecorrigeerd. De overige hulpverleners van buiten en uit Enschede komen overeen voor wat betreft persoonskenmerken en kunnen wel onderling worden vergeleken. Onderstaande tabel geeft weer welke vergelijkingen in dit rapport gemaakt kunnen worden.

Groep:	Vergelijken met:
Getroffen bewoners	Vergelijkingsgroep bewoners
Reddingswerkers (politie, ambulance en brandweer) uit Enschede	Vergelijkingsgroep reddingswerkers
Reddingswerkers van buiten Enschede	Vergelijkingsgroep reddingswerkers
Overige hulpverleners uit Enschede	Overige hulpverleners van buiten Enschede

Naast de vragen die ook in het eerste gezondheidsonderzoek zijn gesteld over de lichamelijke en geestelijke gezondheid, het sociaal functioneren en middelengebruik, is nog een aantal aanvullende vragen in de vragenlijst opgenomen. Het betreft het functioneren op het werk en het gebruik van medische zorgverlening, de geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en het IAC en de Belangenvereniging Slachtoffers Vuurwerkramp Enschede.

Figuur: Lichamelijke en geestelijke gezondheid 18 maanden na de ramp van de getroffen bewoners vergeleken met de desbetreffende vergelijkingsgroep

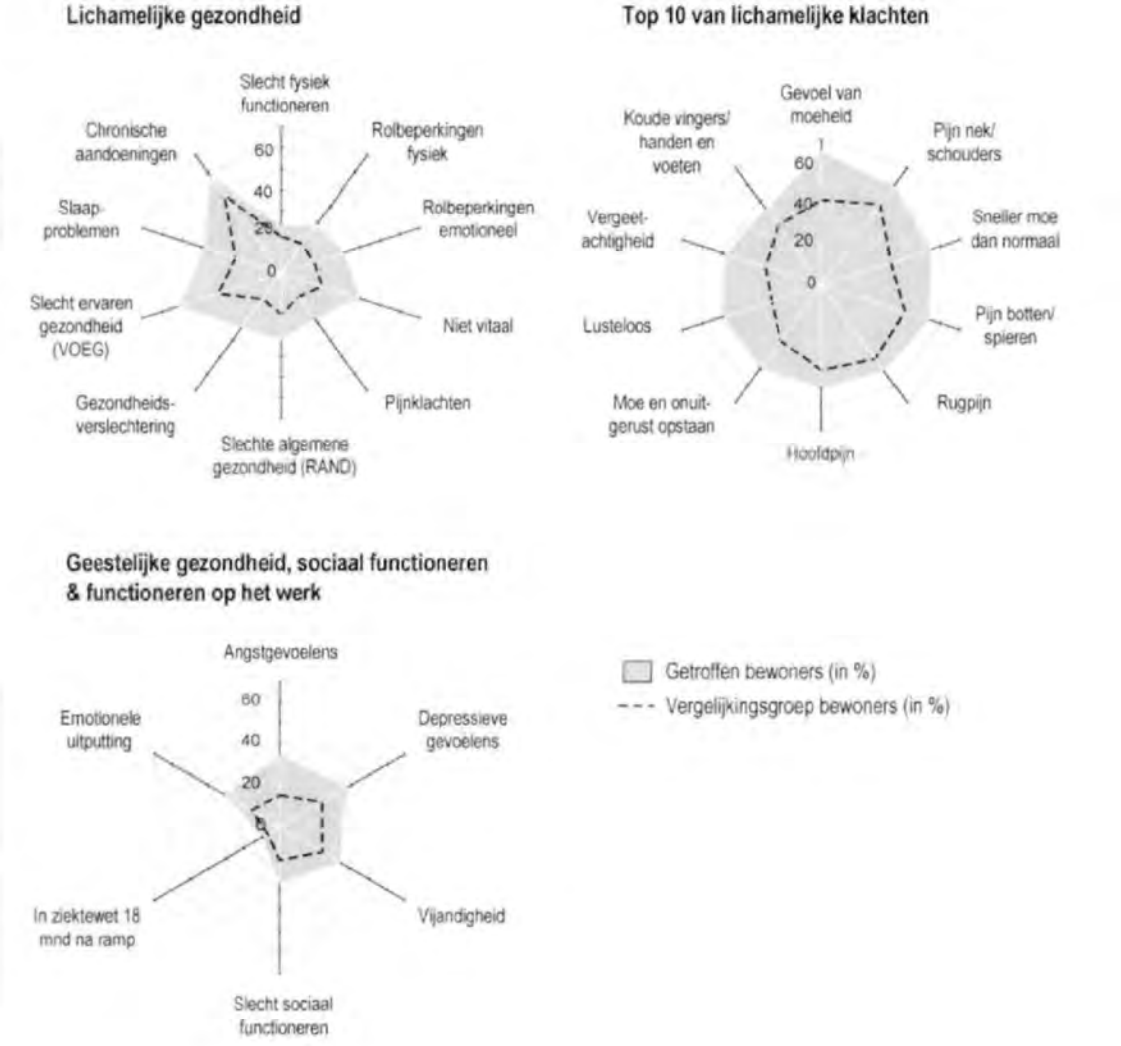

De belangrijkste resultaten zijn (zie bovenstaande figuur):

- Getroffen bewoners hebben over het algemeen een slechter lichamelijk, psychisch en sociaal functioneren dan de bewoners die de ramp niet mee hebben gemaakt (de vergelijkingsgroep).
- Ongeveer 26% van de getroffen bewoners heeft te kampen met een posttraumatische stress-stoornis (PTSS).
- Getroffen bewoners zitten niet vaker in de ziektewet maar hebben ongeveer twee keer zo vaak te kampen met emotionele uitputting als bewoners uit de vergelijkingsgroep.

- Getroffen bewoners en reddingswerkers uit Enschede rapporteren dezelfde lichamelijke gezondheidsklachten als de desbetreffende vergelijkingsgroepen, maar in hogere mate.
- Getroffen bewoners gebruiken tweemaal zoveel slaap- en kalmeringsmiddelen en anderhalf maal zoveel medicijnen tegen depressiviteit als de bewoners die de ramp niet mee hebben gemaakt (vergelijkingsgroep bewoners).
- Reddingswerkers uit Enschede hebben een hoger percentage lichamelijke klachten dan de reddingswerkers die de ramp niet mee hebben gemaakt, maar hebben evenveel psychische klachten en problemen met sociaal functioneren en functioneren op het werk.
- Reddingswerkers van buiten Enschede hebben een vergelijkbaar lichamelijk en sociaal functioneren en functioneren op werk als de desbetreffende vergelijkingsgroep, maar hebben minder psychische klachten.
- Reddingswerkers die bij de ramp betrokken waren gebruiken evenveel slaap- en kalmeringsmiddelen en medicijnen tegen depressiviteit als de reddingswerkers die de ramp niet mee hebben gemaakt.
- Bijna twee derde van de personen uit de 'nieuwe instroom' groep, ervaart zijn of haar gezondheid als slecht; ongeveer de helft rapporteert veel psychische klachten. Zonder aanvullende analyses kan geen vergelijking worden gemaakt met andere getroffenen. Wel is duidelijk dat deze groep relatief zwaar getroffen is in vergelijking tot de bewoners die reeds aan het eerste gezondheidsonderzoek deelnamen. Een groter percentage heeft namelijk letsel opgelopen tijdens de ramp en van een groter deel van de personen is het huis zwaar beschadigd.

Bijzondere aandachtsgroepen

Het eerste gezondheidsonderzoek liet zien dat getroffenen waarvan het huis zwaar was beschadigd, die een dierbare hebben verloren, letsel hebben opgelopen of erg verward waren tijdens of vlak na de ramp, meer klachten hadden dan getroffenen waarvoor dat niet gold. Daarom is onderzocht of deze personen ook 18 maanden na de ramp meer lichamelijke en psychische klachten hebben en meer een beroep doen op zorgverlenende instanties dan de andere getroffenen of vergelijkingsgroepen. Daarnaast is in het tweede gezondheidsonderzoek extra aandacht besteed aan getroffen gezinnen en hun kinderen, allochtonen en ouderen. Over de genoemde aandachtsgroepen kan 18 maanden na de ramp het volgende worden gezegd:

- Ongeveer 40% van de getroffen bewoners geeft aan dat de vuurwerkramp nu nog een negatieve invloed heeft op het gezin; onder hulpverleners uit Enschede is dit

10%. De ouders uit de bewonersgroep rapporteren echter niet meer klachten bij hun kinderen als de ouders van de vergelijkingsgroep bewoners.

- Allochtone getroffenen hebben meer slaapproblemen en psychische klachten dan de allochtonen die de ramp niet hebben meegemaakt (vergelijkingsgroep), dit geldt met name voor de Turkse getroffenen.
- Getroffen bewoners die een dierbare hebben verloren, hebben meer depressieve klachten dan getroffenen die dit niet hebben meegemaakt.
- Hulpverleners die een dierbare hebben verloren, hebben 18 maanden na de ramp ook een slechtere lichamelijke gezondheid, angstklachten en herbelevings- en vermijdingsreacties.
- Getroffen bewoners waarvan het huis zwaar is beschadigd, hebben meer psychische en lichamelijke klachten dan getroffenen waarvan het huis niet zwaar is beschadigd.
- De getroffenen (bewoners en hulpverleners) die tijdens en gedurende de eerste uren na de ramp erg verward waren (dwz dissociatieve reacties hadden), hebben nu meer psychische en lichamelijke klachten dan degenen die dat niet waren.

In hoeverre hebben de getroffenen medische, psychische of maatschappelijke hulp gezocht voor hun klachten ten opzichte van de vergelijkingsgroepen?

Geïnventariseerd is in welke mate de getroffenen een beroep hebben gedaan op de (para)medische zorg (huisarts, medisch specialist, fysiotherapeut), de geestelijke gezondheidszorg (Mediant/RIAGG, plaatselijke GGZ Instelling of vrijgevestigde psychiater, psycholoog of psychotherapeut) en de maatschappelijke dienstverlening (SMD). Verder is nagegaan in hoeverre zij contact hebben gehad met organisaties die speciaal naar aanleiding van de vuurwerkramp zijn opgericht, namelijk het Informatie Advies Centrum (IAC) en de Belangenvereniging Slachtoffers Vuurwerkramp Enschede (BSVE). Bij al deze instanties is gevraagd hoeveel baat of profijt men ervan heeft gehad voor het omgaan met de gevolgen van de vuurwerkramp.
Uit de bevindingen komt het volgende naar voren:

- Getroffen bewoners zijn in het afgelopen jaar niet vaker naar de huisarts en medisch specialist geweest, maar hebben wel vaker contact gehad met de fysiotherapeut, de maatschappelijke dienstverlening (SMD) en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) dan de bewoners die de ramp niet mee hebben gemaakt.
- Getroffen bewoners met ernstige psychische klachten zijn ruim tweemaal zoveel in de GGZ terecht gekomen dan bewoners met ernstige psychische klachten die niet de ramp hebben meegemaakt.

- Reddingswerkers uit Enschede zijn in het afgelopen jaar vaker naar de huisarts en de fysiotherapeut geweest dan de reddingswerkers uit de vergelijkingsgroep.
- Alhoewel de reddingswerkers uit Enschede over het algemeen niet meer psychische klachten, zoals angst en depressie hebben, gaan ze wel meer naar de GGZ dan de reddingswerkers uit de vergelijkingsgroep.
- Van de getroffenen die vanwege de vuurwerkramp contact hebben gehad met de GGZ, SMD , het IAC en de Belangenvereniging Slachtoffers Vuurwerkramp Enschede geeft het merendeel aan hiervan enigszins of veel baat te hebben gehad bij het omgaan met de gevolgen van de vuurwerkramp. Er is voor elke vorm van zorg een derde deel dat zegt geen baat of profijt te hebben gehad

Conclusies

De algemene conclusie van het tweede gezondheidsonderzoek is dat het een stuk beter gaat met de getroffenen, maar dat de nasleep van de vuurwerkramp nog zeker niet voorbij is. Dit geldt vooral voor de getroffen bewoners, gezien hun problemen op lichamelijk, psychisch en sociaal vlak. Ruim een kwart van de bewoners (26%) heeft bijvoorbeeld een posttraumatische stress-stoornis. Veel van de gerapporteerde klachten komen bij getroffen bewoners veelvuldiger voor dan bij bewoners uit de vergelijkingsgroep. Alhoewel het percentage hulpverleners met klachten lager is dan de getroffen bewoners, heeft een kleine groep getroffen hulpverleners uit Enschede nog ernstige problemen zoals PTSS (4-6%). Dit aantal lijkt niet hoger te liggen dan normaal bij reddingswerkers mag worden verwacht (Carlier et al, 1997). Belangrijke aandachtsgroepen zijn personen die een dierbare hebben verloren, van wie het huis zwaar is beschadigd, die gedurende de eerste uren na de ramp erg verward waren en de allochtone getroffenen.
Een vergelijking van deze resultaten met het onderzoek van I&O research in opdracht van de gemeente Enschede (Getroffenenmonitor; Van de Peppel, Bulthuis & Huijgen, 2002) is niet goed mogelijk. Dit heeft te maken met het hanteren van een verschillende groepsindeling van de getroffenen en verschillen in de vraagstelling naar gezondheid. In het I&O onderzoek zijn die beperkt van aard.
Van alle getroffenen met posttraumatische stress-stoornis (PTSS) is ruim 40% in behandeling bij de geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Bij 20% van de getroffenen die nu kampen met ernstige psychische klachten is ondanks deze klachten de behandeling beëindigd. Ongeveer 13% van de getroffenen met PTSS die nog geen contact heeft gehad met de GGZ geeft te kennen wel behoefte hieraan te hebben. Zoals eerder opgemerkt komen de personen met ernstige psychische klachten tweemaal zoveel in de zorg als de personen met ernstige psychische klachten uit de vergelijkingsgroep. Dat de GGZ meer getroffenen met ernstige klachten heeft bereikt

in Enschede, heeft vermoedelijk te maken met alle inspanningen ten behoeve van de getroffenen. Alle nazorgactiviteiten die ten behoeve van de getroffenen zijn opgestart, waaronder de oprichting van het Informatie Advies Centrum (IAC) en de stichting CONSENSE waarin alle zorgverleners samenwerken, hebben zeker een rol hierin gespeeld. Gezien het aantal getroffenen dat nog te kampen heeft met gezondheidsklachten, lijkt niettemin nog een behoorlijke groep voor nazorg of behandeling van deze klachten in aanmerking te komen.

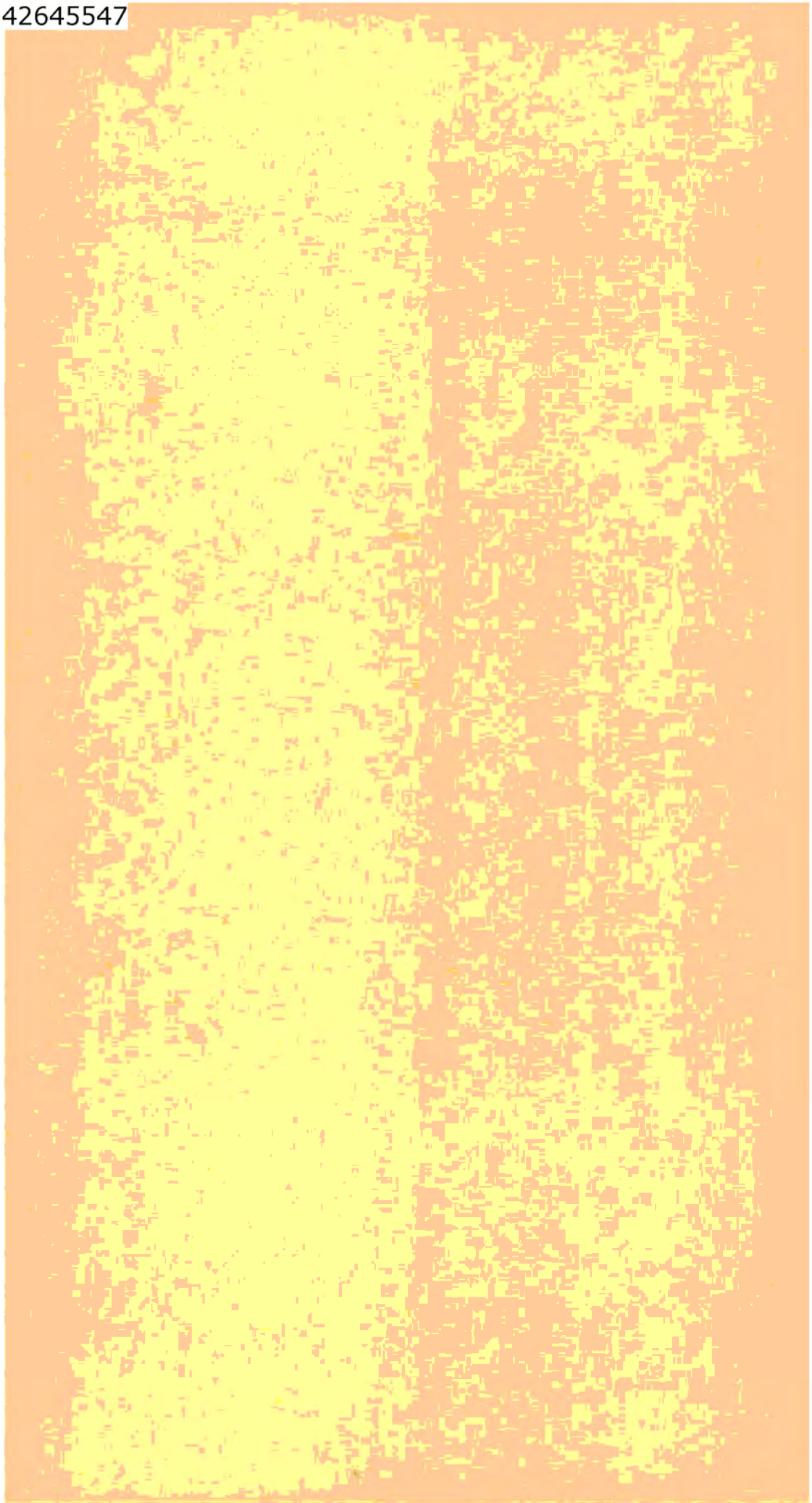

194/01 EL2.
origin. G. de Mik

22 NOV. 2001

Ärztlicher Dienst
Polizeiausbildungsinstitut
„Erich Klausener"
Schloß Holte-Stukenbrock

Polizeiausbildungsinstitut "EK" Schloß Holte-Stukenbrock
Dez. VL4, Lippstädter Weg 26, 33758 Schloß Holte-Stukenbrock

operator: 0049
office: 0049 5.1.2e
Fax: 0049
mobile: 0172
e-mail: 5.1.2e @t-online.de
my sign: 5.1.2e
VL4
(Bitte in Antwort angeben)

To
Rijksinstituut voor Volksgezondheid
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
P. O. Box 1
NL – 3720 BA BILTHOVEN

NIEDERLANDE

Stukenbrock, den 15.11.01

Subj.: German police-officers in the Enschede incident
5.1.2e born 5.1.2e your sign: 5.1.2e
5.1.2e born 5.1.2e your sign: 5.1.2e

Dear ladies and gentlemen,

the two police-officers of northrhine-westfalia named above have been on duty after the explosion in Enschede. Both officers were in Enschede with their trained search-dogs.
In your medical examination afterwards, you found elevated parameters in their blood-samples. In the case of 5.1.2e it had been strontium, which was above the normal. In the case of 5.1.2e (sample-number 18735), it is unknown to us, which parameters were elevated, because your first letter never reached 5.1.2e
For the necessary follow-up-examinations I need copy's of your results, best with the method of measurement included.
For your information,I include a result of a bloodsample taken from 5.1.2e Please note, that if the method of measurement differs, the results can differ also.
We did similar examinations in the dogs of 5.1.2e but found normal values for strontium.

Yours sincerely

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

194/01 EL2 5.1.2e
Origin. 5.1.2e

Ärztlicher Dienst
Polizeiausbildungsinstitut „Erich Klausener“
Schloß Holte-Stukenbrock

Polizeiausbildungsinstitut "EK" Schloß Holte-Stukenbrock
Dez. VL4, Lippstädter Weg 26, 33758 Schloß Holte-Stukenbrock

Zentrale: 05257 -
Durchwahl: 05257 - 5.1.2e
Fax: 05257 -
Funk: 0172 -
E-mail: 5.1.2e @t-online.de
Dezernatsleiter: 5.1.2e 5.1.2e
Mein Zeichen: VL4
(Bitte in Antwort angeben)

An
Rijksinstituut voor Volksgezondheid
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
P. O. Box 1
NL – 3720 BA BILTHOVEN

NIEDERLANDE

Stukenbrock, den 15.11.01

Betr.: Deutsche Polizeibeamte im Einsatz in Enschede
5.1.2e geb. 5.1.2e Ihr Kennzeichen: 5.1.2e
5.1.2e, geb. 5.1.2e Ihr Kennzeichen

Sehr geehrte Damen und Herren,

bei den beiden oben genannten Polizeibeamten des Landes NRW haben Sie nach dem Einsatz in Enschede, wo die Beamten als Leichenspürhundführer eingesetzt waren, veränderte Laborwerte festgestellt. Bei Herrn 5.1.2e handelte es sich um erhöhte Strontium-Werte, bei Herrn 5.1.2e (Labor-Nr. 18735) ist bisher nicht bekannt, welche Werte erhöht waren, da er Ihr erstes Informationsschreiben nicht erhalten hat.
Um entsprechende Nachuntersuchungen durchführen zu können, bitte ich Sie um Kopien Ihrer Untersuchungsergebnisse, möglichst mit Angabe der Meßmethode.
Zu Ihrer Information erhalten Sie eine Kopie einer Kontrolluntersuchung bei Herrn 5.1.2e 5.1.2e, ich bitte aber zu beachten, dass eventuell die Meßmethode und damit auch das Ergebnis, differieren kann.
Entsprechende Blutuntersuchungen bei den eingesetzten Diensthunden des Herrn 5.1.2e zeigten Normalwerte für Strontium.
Mit freundlichen Grüßen

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e
5.1.2e
Fachärzte für Laboratoriumsmedizin, Mikrobiologie und Infektionsepidemiologie

5.1.2e 5.1.2e
Facharzt für Laboratoriumsmedizin, Dipl.-Chemiker
5.1.2e 5.1.2e
Facharzt für Laboratoriumsmedizin, Pharmakologie und Toxikologie

5.1.2e
Fachärztin für Laboratoriumsmedizin

* alle Kassen

Welle 20 · 33602 Bielefeld · Telefon 5.1.2e · Telefax 5.1.2e

Internet: http://www.Laborzentrum-OWL.de · eMail: Labor@Laborzentrum-OWL.de

Dres. med. Haubold / v. Mallottke / Hofmann / Jung / Peltmann
Welle 20, 33602 Bielefeld

P

Akkreditiert nach DIN 45001. Deutscher Akkreditierungs Rat DAR DAC-P-0096-00-00

Herrn
5.1.2e 5.1.2e
Oberregierungsmedizinalrat
Polizeiausbildungsinstitut
Lippstädter Weg 26
33758 Schloss Holte-Stukenbrock

Endbefund

ARZTSACHE – VERTRAULICH
Tel. : 05257/98701

. med. 5.1.2e Welle 20 · 33602 Bielefeld
Telefon 5.1.2e · Telefax 5.1.2e

ID : 5.1.2e ♂ **Kostenträger:** 24870
: 5.1.2e 44 J.
Material: 2xVollblut,EDTA-Blut

Material-Eingang : 16.05.2001
Auftrags-Nummer : BP 1E16 0315
Befundbericht vom : 08.06.2001

Untersuchung	Ergebnis		Referenzbereich	Vorbefunde
Strontium	96.8	µg/l	< 19.8	

Der Befund ist kontrolliert.

- Ärztl. Dienst -
Eing. 11 JUNI 2001

Mit freundlichen Grüßen

1/

- Kontrolle in 6 Monaten

194/01 Elz.
origin. [redacted] 5.1.2e

22 NOV. 2001

Ärztlicher Dienst
Polizeiausbildungsinstitut „Erich Klausener“ Schloß Holte-Stukenbrock

Polizeiausbildungsinstitut "EK" Schloß Holte-Stukenbrock
Dez. VL4, Lippstädter Weg 26, 33758 Schloß Holte-Stukenbrock

operator: 0049 [redacted] 5.1.2e
office: 0049
Fax: 0049
mobile: 0172
e-mail: [redacted] 5.1.2e @t-online.de
my sign: [redacted] 5.1.2e 5.1.2e
VL4
(Bitte in Antwort angeben)

To
Rijksinstituut voor Volksgezondheid
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
P. O. Box 1
NL – 3720 BA BILTHOVEN

NIEDERLANDE

Stukenbrock, den 15.11.01

Subj.: German police-officers in the Enschede incident

[redacted] 5.1.2e

Dear ladies and gentlemen,

the two police-officers of northrhine-westfalia named above have been on duty after the explosion in Enschede. Both officers were in Enschede with their trained search-dogs.
In your medical examination afterwards, you found elevated parameters in their blood-samples. In the case of [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e, it had been strontium, which was above the normal. In the case of [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e (sample-number 18735), it is unknown to us, which parameters were elevated, because your first letter never reached [redacted] 5.1.2e
For the necessary follow-up-examinations I need copy's of your results, best with the method of measurement included.
For your information,I include a result of a bloodsample taken from [redacted] 5.1.2e. Please note, that if the method of measurement differs, the results can differ also.
We did similar examinations in the dogs of [redacted] 5.1.2e, but found normal values for strontium.

Yours sincerely

[redacted] 5.1.2e

194/01 EL2.
Origin. 5.1.2e

Ärztlicher Dienst
Polizeiausbildungsinstitut „Erich Klausener“
Schloß Holte-Stukenbrock

Polizeiausbildungsinstitut "EK" Schloß Holte-Stukenbrock
Dez. VL4, Lippstädter Weg 26, 33758 Schloß Holte-Stukenbrock

Zentrale: 05257 –
Durchwahl: 05257 – 5.1.2e
Fax: 05257 –
Funk: 0172 –
E-mail: 5.1.2e @t-online.de
Dezernatsleiter: 5.1.2e
Mein Zeichen: VL4
(Bitte in Antwort angeben)

An
Rijksinstituut voor Volksgezondheid
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
P. O. Box 1
NL – 3720 BA BILTHOVEN

NIEDERLANDE

Stükenbrock, den 15.11.01

Betr.: Deutsche Polizeibeamte im Einsatz in Enschede
5.1.2e geb. 5.1.2e Ihr Kennzeichen: 5.1.2e
5.1.2e geb. 5.1.2e Ihr Kennzeichen: 5.1.2e

Sehr geehrte Damen und Herren,

bei den beiden oben genannten Polizeibeamten des Landes NRW haben Sie nach dem Einsatz in Enschede, wo die Beamten als Leichenspürhundführer eingesetzt waren, veränderte Laborwerte festgestellt. Bei Herrn 5.1.2e handelte es sich um erhöhte Strontium-Werte, bei Herrn 5.1.2e (Labor-Nr. 18735) ist bisher nicht bekannt, welche Werte erhöht waren, da er Ihr erstes Informationsschreiben nicht erhalten hat.
Um entsprechende Nachuntersuchungen durchführen zu können, bitte ich Sie um Kopien Ihrer Untersuchungsergebnisse, möglichst mit Angabe der Meßmethode.
Zu Ihrer Information erhalten Sie eine Kopie einer Kontrolluntersuchung bei Herrn 5.1.2e 5.1.2e, ich bitte aber zu beachten, dass eventuell die Meßmethode und damit auch das Ergebnis, differieren kann.
Entsprechende Blutuntersuchungen bei den eingesetzten Diensthunden des Herrn 5.1.2e zeigten Normalwerte für Strontium.
Mit freundlichen Grüßen

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e
5.1.2e
Fachärzte für Laboratoriumsmedizin, Mikrobiologie und Infektionsepidemiologie

5.1.2e 5.1.2e
Facharzt für Laboratoriumsmedizin, Dipl.-Chemiker
5.1.2e 5.1.2e
Facharzt für Laboratoriumsmedizin, Pharmakologie und Toxikologie

5.1.2e
Fachärztin für Laboratoriumsmedizin

* alle Kassen

Welle 20 · 33602 Bielefeld · Telefon 5.1.2e · Telefax 5.1.2e

Internet: http://www.Laborzentrum-OWL.de · eMail: Labor@Laborzentrum-OWL.de

Dres. med. Haubold / v. Maiotke / Hofmann / Jung / Pelthmann
Welle 20, 33602 Bielefeld

Deutscher Akkreditierungs Rat
Akkreditiert nach DIN 45001. DAR
DAC-P-0096-00-00

P

Herrn
5.1.2e
Oberregierungsmedizinalrat
Polizeiausbildungsinstitut
Lippstädter Weg 26
33758 Schloss Holte-Stukenbrock

Endbefund

ARZTSACHE - VERTRAULICH
Tel. : 05257/98701

med. 5.1.2e 20 · 33602 Bielefeld
Telefon 5.1.2e · Telefax 5.1.2e

ie : 5.1.2e ♂ **Kostenträger:** 24870
: 5.1.2e 44 J.
Material: 2xVollblut,EDTA-Blut

Material-Eingang : 16.05.2001
Auftrags-Nummer : BP 1E16 0315
Befundbericht vom : 08.06.2001

Untersuchung	Ergebnis		Referenzbereich	Vorbefunde
Strontium	96.8	µg/l	< 19.8	

Der Befund ist kontrolliert.

- Ärztl. Dienst -
Eing. 11 JUNI 2001

Mit freundlichen Grüßen

- Kontrolle in 6 Monaten

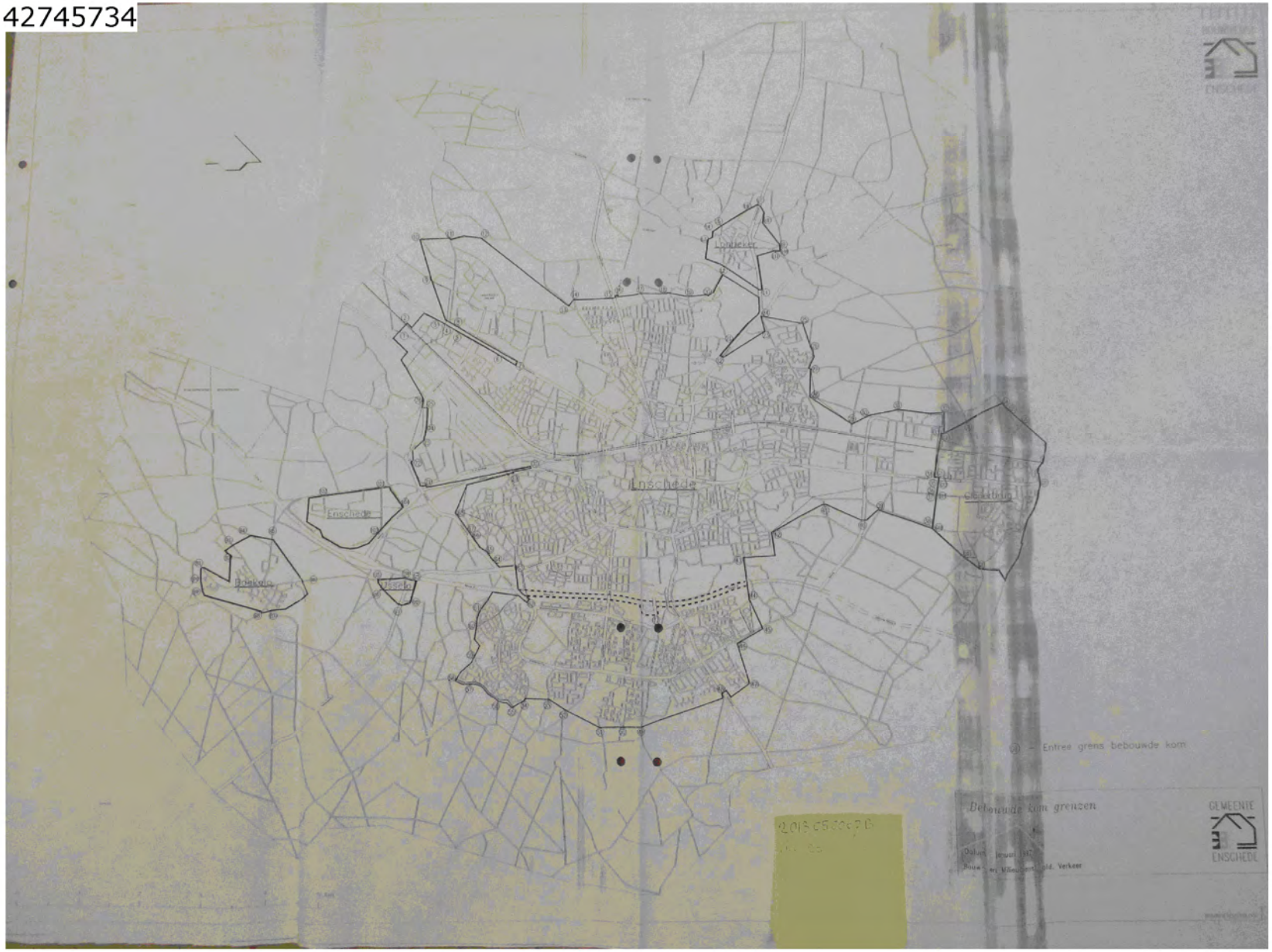
Lonneker
Enschede
Enschede
Boekelo
Ossele
Entree grens bebouwde kom
Bebouwde kom grenzen
GEMEENTE
ENSCHEDE

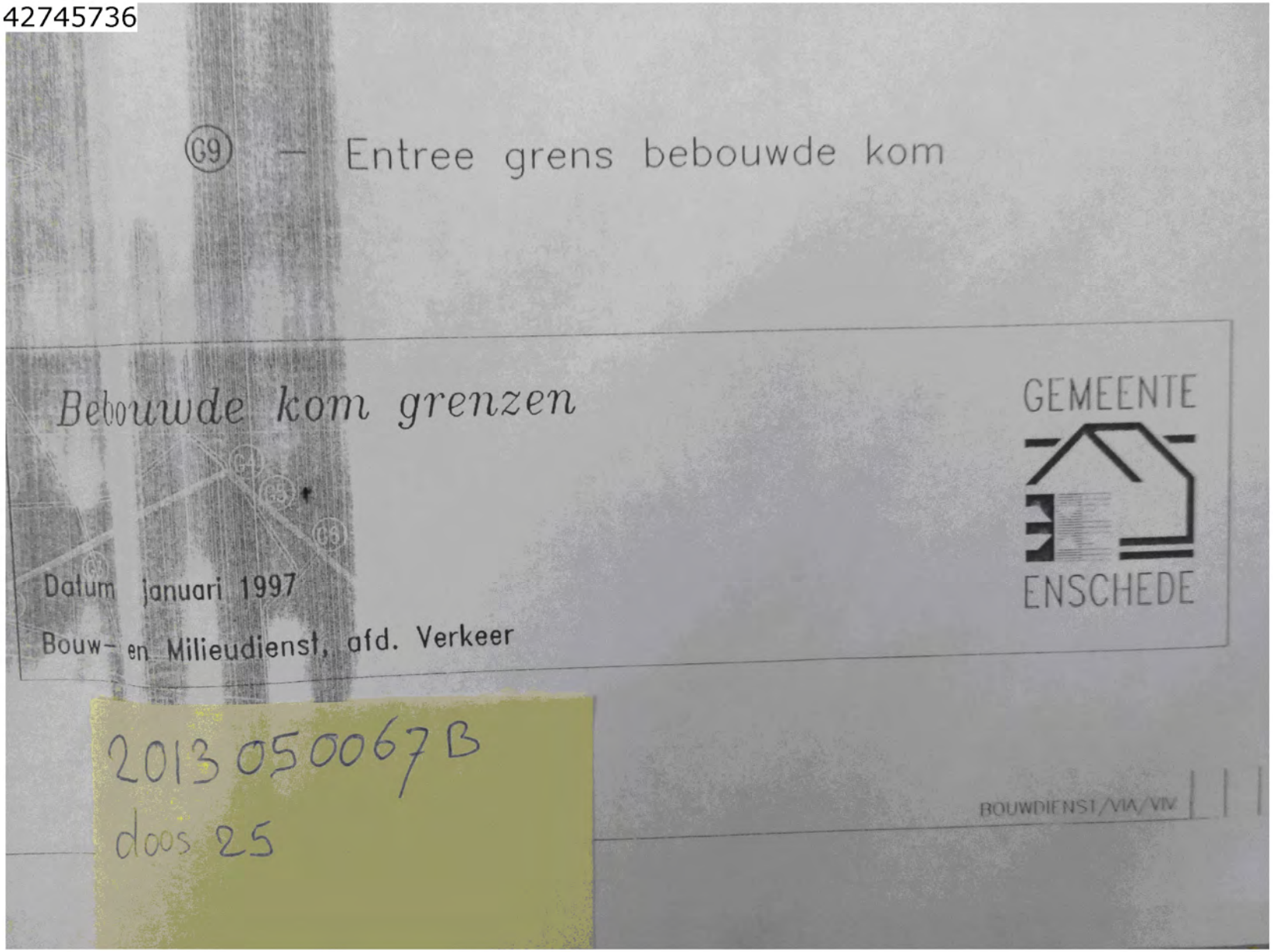
G9 — Entree grens bebouwde kom
Bebouwde kom grenzen
GEMEENTE
ENSCHEDE
Datum januari 1997
Bouw- en Milieudienst, afd. Verkeer
BOUWDIENST/VM/VM
2013050067B
doos 25

ICI - 1290

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Regio noordoost
Locatie Arnhem
Pels Rijckenstraat 1
6814 DR Arnhem
Telefoon 5.1.2e
Telefax (

Correspondentie uitsluitend:
Postbus 9013
6800 DR Arnhem

PERSOONLIJK / VERTROUWELIJK
LCI
5.1.2e
Postbus 118
7500 AC Enschede

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Arnhem,
EW/EB M00161	5.1.2e		17 oktober 2000
Onderwerp	Bijlage(n)	Uw brief	Uw kenmerk
vuurwerkramp Enschede	1		

Beste 5.1.2e

Bijgaand ontvang je het vastgestelde verslag van het interview met de heren 5.1.2e hoofd SEH en Behandelklinieken SMT 5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Inspecteur voor de Gezondheidszorg

Verzoeke ons kenmerk, dagtekening en onderwerp 5.1.2e uw antwoord te vermelden.

CHIRURGEN

kaart bij LG-1291

Streekziekenhuis
Midden-Twente

SMT

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

Hengelo, 3 oktober 2000

Aanvulling rapport van de Inspectie voor de Gezondheidszorg n.a.v. de ramp in Enschede.

In de rondvraag is door 5.1.2e het volgende gemeld: het heeft 5.1.2e verbaasd dat naar aanleiding van de ramp er nu ineens zo'n enorme aandacht is vanuit het ministerie in de vorm van geld, mankracht en ondersteuning. Dit is des te meer opmerkelijk omdat 5.1.2e in zijn periode als bestuurslid van De Nederlandse Vereniging Voor Traumatologie heeft meegemaakt dat jarenlang bij de ministeries aan de deur geklopt is om te komen tot een goede opvang van ongevalslachtoffers in Nederland. Vele malen kregen wij nul op het rekest of werden wij een zijweg ingestuurd. Het is aan de doortastendheid en de betrokkenheid en het plichtbesef van de Nederlandse "ongevals" -chirurgen en -verpleegkundigen te danken dat nu sinds ongeveer een jaar een aantal traumacentra in Nederland zijn. Door dit jarenlange initiatief vanaf de werkvloer was er gelukkig op het moment dat de ramp in Enschede ontstond al een dusdanige structuur dat op een adequate wijze de rampslachtoffers opgevangen konden worden in Enschede en de perifere ziekenhuizen. Het ware dan ook te wensen dat in de toekomst de overheid meer luistert naar de geluiden van de werkvloer bij het oplossen van problemen in de gezondheidszorg, en die problemen zijn op dit moment ook nog steeds zeer vele.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Stichting Streekziekenhuis Midden-Twente Hengelo Ov. | Geerdinksweg 141 7555 DL Hengelo Ov. | Postbus 546 7550 AM Hengelo Ov. | ☎ chir. secr. 5.1.2e 5.1.2e | telefax 5.1.2e

6905

Ondergetekende:

Naam: 5.1.2e .....

deelt hierbij mee de politie Twente

(*/ aankruisen wat wel van toepassing is)

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

en / of

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van LCI ten behoeve van de Inspecties.

Datum: 13-Sept- **2000** **Handtekening** 5.1.2e

Verzoeke om één ondertekend exemplaar per ommegaande retour te zenden in bijgesloten antwoordenveloppe (of te faxen naar: 053 - 455 54 00)

20-05-2000
Versie 1.1.
5.1.2e
H
TUIN
C1 C2 C3 C5 C7 C9 C11 C13
C4 C6 C8 C10 C12 C14 C15
G
MAVOBOXEN
M1 M2 M3 M4 M5 M6 M7
5.1.2e
19 JULI 1999
6881

6882

Ondergetekende:

Naam: ..... 5.1.2e .....

deelt hierbij mee de politie Twente

(*/ aankruisen wat wel van toepassing is)

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

en / of

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van LCI ten behoeve van de Inspecties.

Datum: 12-04- **2000** **Handtekening** 5.1.2e

Verzoeke om één ondertekend exemplaar per ommegaande retour te zenden in bijgesloten antwoordenveloppe (of te faxen naar: 053 - 455 54 00)

6887

Ondergetekende:

Naam: 5.1.2e 24-aug-2000

deelt hierbij mee de politie Twente

(*/ aankruisen wat wel van toepassing is)

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

en / of

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van LCI ten behoeve van de Inspecties.

Datum: 12-Sept- **2000** **Handtekening** 5.1.2e

Verzoeke om één ondertekend exemplaar per ommegaande retour te zenden in bijgesloten antwoordenveloppe (of te faxen naar: 053 - 455 54 00)

5.1.2e / Brief 28 augustus 2000 / toestemming gebruik proces-verbaal verhoor vuurwerkramp..

6915

Ondergetekende:

Naam: ..... 5.1.2e ..... 29 juli 1949 .....

deelt hierbij mee de politie Twente

(*/ aankruisen wat wel van toepassing is)

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

en / of

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van LCI ten behoeve van de Inspecties.

Datum: ..12.-.sept.- **2000** **Handtekening.** 5.1.2e

Verzoeke om één ondertekend exemplaar per ommegaande retour te zenden in bijgesloten antwoordenveloppe (of te faxen naar: 053 - 455 54 00)

5.1.2e / Brief 28 augustus 2000 / toestemming gebruik proces-verbaal verhoor vuurwerkramp.

6893

Ondergetekende:

Naam: 5.1.2e 5 juli 1955

deelt hierbij mee de politie Twente

(*/ aankruisen wat wel van toepassing is)

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

en / of

☒ **wel**
☐ **niet**

toestemming te verlenen het betreffende proces-verbaal of de processen-verbaal ter beschikking te stellen van LCI ten behoeve van de Inspecties.

Datum: 13 sept **2000** **Handtekenin** 5.1.2e .....

Verzoeke om één ondertekend exemplaar per ommegaande retour te zenden in bijgesloten antwoordenveloppe (of te faxen naar: 053 - 455 54 00)

RIK / Brief 28 augustus 2000 / toestemming gebruik proces-verbaal verhoor vuurwerkramp..

LCI-1303

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Logistiek Centrum Inspecties

Datum
17 oktober 2000

Ons kenmerk
Enschede/0126

Onderdeel
Enschede

Inlichtingen
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Raadhuisstraat 2
Enschede

Postadres
Postbus 118
7500 AC Enschede

Gemeente Enschede
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Faxnr. 5.1.2e

Onderwerp: aanvraag informatie

Geachte heer 5.1.2e

Hierbij verzoek ik u onderstaande stukken uit het bestand van Brandweer Enschede aan het LCI te verschaffen:

2950	1613		

> zie LCI-1304 voor antwoord

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

LCI - 1304

BRANDWEER regio twente

Logistiek Centrum Inspecties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Raadhuisstraat 2/ Postbus 118
7500 AC Enschede

LCI - 1303

Uw aanvraag van	Uw brief van	Ons kenmerk	* Telefoon	Datum
17-10-2000	Enschede/0126			17 okober 2000

Onderwerp
Documentatie

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Naar aanleiding van uw bovenstaande verzoek zenden wij u de volgende documenten:

3216 = 1613	2950

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Bijlage: verstrekte documenten

LCI-1305

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Logistiek Centrum Inspecties

Datum
19 oktober 2000

Ons kenmerk
Enschede/0127

Onderdeel
LCI

Inlichtingen
H 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Raadhuisstraat 2
Enschede

Postadres
Postbus 118
7500 AC Enschede

Provincie Overijssel

Deelnemers overleg voortgang onderzoeken
vuurwerkramp Enschede

5.1.2e

Onderwerp:
Uitnodiging vergadering

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij doe ik u toekomen de agenda voor het overleg van het hoofd van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding, namens de acht betrokken inspecties, met vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie, de gemeente Enschede, de provincie Overijssel en de politie Twente over de voortgang van de onderzoeken naar de vuurwerkramp in Enschede.

De hoofdinspecteur Brandweerzorg
en Rampenbestrijding,

5.1.2e

Dossier 17144 Bouwverordening

LCI - 1306

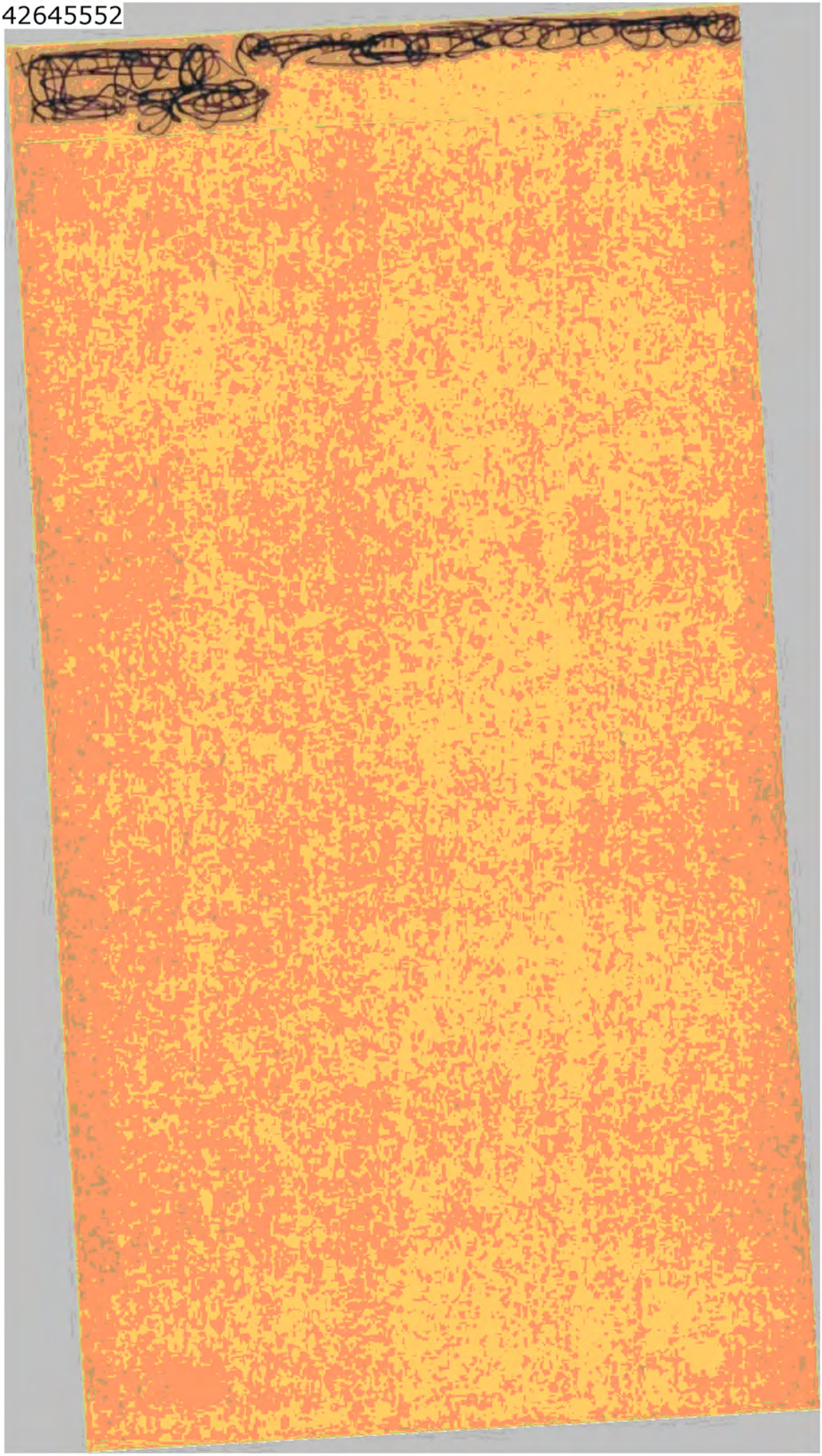

LC-0813

01-01-1998

Risico-inventarisatie Overijssel
1998

Stationaire Bronnen

Risico-inventarisatie Overijssel

Doelen

- Ondersteuning routering
- Basisinformatie risicokaart
- Ondersteuning preparatie rampbestrijding
- Basisinformatie GHOR
- Ondersteuning gemeentelijk veiligheidsbeleid

Effectgericht beleid
genereert bronmaatregelen

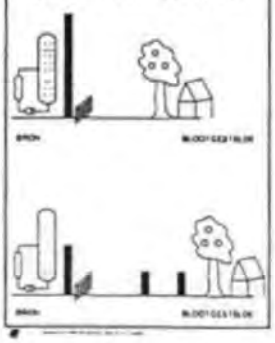

Inventarisatie in 4 stappen
1. De LPG-tankstations
2. De vervolgselectie
3. De gegevens van het bedrijf
Eerste evaluatie: Risicobron
4. De gegevens over de omgeving
Tweede evaluatie: Bron in omgeving

STAP 1: LPG-tankstations
- Naam, MERK EN/OF GASLEVERANCIER
- Adres
- Plaats van het station (rotpunt)
- Aantal overslagen per jaar
- Volume en aantal tanks
- Ondergronds/bovengronds
- Ook de vloeistoftanks
De LPG-stations komen terug in stap 4

STAP 2: Vervolgselectie
Uitdraai Milieuvergunningentoestand
Selectie in overleg
Voorbeelden:
Niet relevant:
Wel relevant:
Horeca
Detailhandel
Zwembad
Emplacement
Camping met LPG
Groothandel vuurwerk
WCA-verwerker
CPP- (1.2/3
Isocyanaten (TDI/MDI)

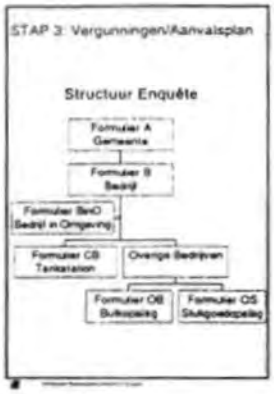
STAP 3: Vergunningen/Aanvalsplan
Structuur Enquête
Formulier A
Gemeente
Formulier B
Bedrijf
Formulier BinO
Bedrijf in Omgeving
Formulier OB
Tankstation
Overige Bedrijven
Formulier OB
Buisleiding
Formulier OS
Shuttgoedspoorlijn

Eerste Evaluatie Risico
Criteria
Grenswaarden BRZO (EVR/Zorgplicht)
Schadegebied slachtoffers
Schadegebied gewonden
Individueel Risico 10-6
Methoden
Risico-beoordeling zorgplichtbedrijven
Schade-scenario boek
Generieke regelingen
- CPR-15
- CPR-13

STAP4: Bedrijf in Omgeving
Aspecten
AVIV levert omvang gebied
Afstand tot bebouwing op kaart zichtbaar
Aanwezigheidsgegevens
Woon- en bedrijfsbebouwing
Bijzondere objecten
Milieurisico: afstand tot oppervlaktewater

GHOR !

Tweede Evaluatie Risico

Criteria

- Groepsrisico: Risico-ernstklasse
- Aantal doden en gewonden: Aandachtsklasse

Methoden

- Risico-beoordeling zorgplichtbedrijven
- Schade-scenario boek
- Generieke regelingen
  - CPR-15
  - CPR-13

Resultaten Inventarisatie

- Informatie over herkomsten/bestemmingen van de routeplichtige stof LPG
- Informatie t.b.v. risicokaart Overijssel
  - locatie bedrijven
  - omvang risico
- Rangordening inrichtingen naar extern risico per
  - gemeente: Gemeentesrapportage
  - provincie: Provinciaal rapport
- Informatie over bijzondere objecten in de invloedsgebieden van bedrijven
- Aanbevelingen voor schaal van preparatie in balans met risico-ernst

← dat's leuk

? eigen verantwoordelijkheid

Balans Risico-ernst-preparatie

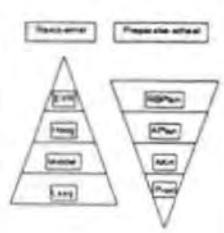

nu voor vergeet

tijdschema

(klaar!)

prioriteit maken

FORMULIER A GEGEVENS GEMEENTE

Langestraat 11, 7511 HA Enschede

Gemeente

Naam gemeente : BREDERWIEDE
Contactpersoon :
Afdeling / dienst : MILIEU VRO
Postadres :
Postcode & plaats : VOLLENHOVE
Telefoonnummer : -
Faxnummer : -

Overzichtskaart(en) gemeente

Is een overzichtskaart van de gemeente bijgeleverd? (Ja/Nee) : JA
Is een schaal op deze overzichtskaart weergegeven? (Ja/Nee) : 1:10.000
Zijn de locaties van de geinventariseerde inrichtingen op de kaart aangegeven? (Ja/Nee) : JA

Opmerkingen

FORMULIER B GEGEVENS BEDRIJF

Langestraat 11, 7511 HA Enschede

Gemeente BREDERWIEDE Datum 16-3-98

Gegevens bedrijf

Bedrijfnummer: 12
Naam bedrijf : 5.1.2e
Adres bedrijf :
Postcode & plaats :
Type bedrijf : VISVERWERKING

Informatie afkomstig uit :
- [X] Milieuvergunning : 2-7-1981
- [ ] Vergunning-aanvraag : - - 19
- [ ] Aanvalsplan: - - 19
- [ ] Anders, nl

Kaartverwijzing [Checklist voor verzending]

Is het bedrijfnummer op de overzichtskaart aangegeven (Ja/Nee) : JA
Is een detailkaart van het bedrijf toegevoegd (Ja/Nee) : JA
Zijn de locaties van de gevaarlijke stoffen met opslagnummer aangegeven op de detailkaart (Ja/Nee) : JA

RDM-coördinaten van het bedrijf:
X-RDM : 193.85
Y-RDM : 521.65

FORMULIER OB GEGEVENS BULKOPSLAG

AVW Langestraat 11, 7511 HA Enschede

Gemeente BREDERWIEDE Datum 16-3-98 Bedrijfnr 3

Wijze van opslag

Opslagnummer: OB 1

Aantal vergelijkbare opslagreservoirs : 1

Volume *per reservoir* : 10 m³

Opslagreservoir tz tankput, verdiepte of omwalde vloer (Ja/Nee) : JA

Zo ja, oppervlakte tankput/vloer : 25 m²

Opslagreservoir(s) ondergronds (Ja/Nee) : NEE

Stofgegevens

Stofnaam : AMMONIAK

VN-nummer : 1005

Concentratie : 100 [%]

Opslagdruk : 3 [atm]

Opslagtemperatuur : −10 [°C]

Aggregatie toestand :
- ☐ vloeibaar
- ☐ vast
- ☐ gas
- ☒ gas, tot vloeistof verdicht
- ☐ gas, tot vloeistof gekoeld

Detailkaarten

Geef op een detailkaart van de inrichting de genummerde opslagen weer.

FORMULIER CB GEGEVENS TANKSTATIONS

AVW Langestraat 11, 7511 HA Enschede

Gemeente BREDERWIEDE Datum 16-3-98

Naam bedrijf	Bedrijfsnummer	LPG			K1-vloeistoffen (benzine)		K2-vloeistoffen (petroleum/kerosine)		K3-vloeistoffen (dieselolie)	
		Opslag capaciteit [m³]	Ondergronds/ Bovengronds	Overslag: frequentie [per week]	Opslag capaciteit [m³]	Ondergronds/ Bovengronds	Opslag capaciteit [m³]	Ondergronds/ Bovengronds	Opslag capaciteit [m³]	Ondergronds/ Bovengronds
5.1.2e TEXACO	6	20	O	2	3X10	O			2X20	O
5.1.2e SHELL	7	2X20	O	1	4X20	O			3X30	O
5.1.2e TOTAL	8	10	O	1/2WK	1X20	O			1X20	O

FORMULIER OS GEGEVENS STUKGOEDOPSLAG

AVIV Langestraat 11, 7511 HA Enschede

Gemeente BREDERWIEDE Datum 16-3-'98 Bedrijfnr 2

Opslag loods

Opslagnummer: OL 2

Bestaat het opslagsysteem de gehele loods of een compartiment (loods/comp.): COMP.
Aantal vergelijkbare loodsen of compartimenten: 5
Oppervlakte van de loods of compartiment: 600 (m²)
Hoogte van de loods of compartiment: 6 (m)

CPR15-2/15-3 voorzieningen (Ja/Nee)

Blussysteem in loods (Ja/Nee): JA
Zo ja, welk systeem: Hi-Ex
Is er een opvangvoorziening voor produkten/bluswater (Ja/Nee): JA
Zo ja, wat is het opvangvolume: 360 (m³)

Opslag terrein

Opslagnummer: OT 1

Aantal vergelijkbare opslagterreinen: 1
Oppervlakte opslagterrein: 200 (m²)
Opslag verdiept of omwald (Ja/Nee): JA
Zo ja, wat is het opvangvolume: 200 (m³)

Wijze van opslag

Verpakkingswijze: ZAKKEN
Totale hoeveelheid: 50 TON (ook eenheid aangeven: ton, kg, ltr...)
Aantal verpakkingseenheden: 1000
Volume per verpakkingseenheid: 50 KG (ook eenheid aangeven: ton, kg, ltr...)

Stofgegevens

(Stuur eventueel een kopie van de stoffenlijst mee)

Stoffen: ZIE LIJST
Concentratie: ____ [%]

Aggregatie toestand: ☐ vloeibaar ☒ vast ☐ gas

Detailkaarten

Geef op een detailkaart van de inrichting de genummerde opslagen weer.

FORMULIER BInO GEGEVENS BEDRIJF IN OMGEVING

AVIV Langestraat 11, 7511 HA Enschede

Gemeente BREDERWIEDE Datum 12-5-'98

Gegevens bedrijf

Bedrijfnummer: 2
Naam bedrijf: 5.1.2e
Informatie omgeving afkomstig uit: ☒ Wijk- en buurtindeling ☐ Postcodebestand ☐ Anders, nl

Kaartverwijzing

De invloedsafstand voor dit bedrijf is (aangeleverd door AVIV): 150 meter
Is een detailkaart van het bedrijf in zijn omgeving toegevoegd (Ja/Nee): JA
De schaal van deze kaart is: 1: 2500

Gegevens omgeving

Woon- en bedrijfsbebouwing

Eerste aaneengesloten woon- of bedrijfsbebouwing op afstand van: 40 meter
De gemiddelde personendichtheid in woon- of bedrijfsbebouwing is: 70 /ha

Bijzondere objecten

Object_nummer	Object_naam	Afstand tot bedrijfsgrens (m)	Object_aard	Aantal Personen	Frequentie Aanwezigheid
1	DE GRAAFF	100	HOTEL	70	CONTINU
2	DE WIEDE	80	BEJAARDEN	120	CONTINU
3			FLAT		
4					
5					
6					

Afstand tot open oppervlaktewater

Is afstroming naar open water mogelijk (ja/nee)? JA
De afstand tot open oppervlaktewater is: 25 meter

Ondersteuning

- Startbijeenkomst
- Documentatiepakket
- Telefonisch consult bij AVIV
  - 5.1.2e
  -
- Telefoon 5.1.2e
- Fax 5.1.2e
- Email 5.1.2e @XS4ALL.NL

Overzicht LPG-tankstations

dossier : 0776
naam : Service Station Tonny Wessels
adres : Hulsmaatstraat 24
plaats : Enschede
merk : BP
gasleverancier : ELPEE
reservoir : ondergronds
inhoud : 20 m³
vulfrequentie : 1 keer per 7 à 8 dagen
RDM vulpunt : x: 258255
y: 472940

dossier : 1411
naam : Shell Station Parkweg
adres : Parkweg 98
plaats : Enschede
merk : Shell
gasleverancier : BK
reservoir : ondergronds
inhoud : 40 m³
vulfrequentie : 2 keer per week
RDM vulpunt : x: 256203
y: 471343

dossier : 0222
naam : Shell Station Broekheurne
adres : Broekheurne-Ring 1080
plaats : Enschede
merk : Shell
gasleverancier : BK
reservoir : ondergronds
inhoud : 20 m³
vulfrequentie : 2 keer per week
RDM vulpunt : x: 255938
y: 468941

dossier : 0969
naam : BP Diekman
adres : Kuipersdijk 420
plaats : Enschede
merk : BP
gasleverancier : ELPEE
reservoir : ondergronds
inhoud : 20 m³
vulfrequentie : 1 keer per 2 weken
RDM vulpunt : x: 258031
y: 469455

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

Correspondentieadres: Postbus 73 7600 AD Enschede
Locatie Noordmolen Molenstraat 50 Telefoon 053-4815151 Telefax 053-4815111
Locatie Oosterpoort Oosterstraat 2 Telefoon 053-4818111 Telefax 053-4815458

5)

dossier	: 0902
naam	: Tankstation De Knaihutte
adres	: Knaihutteweg 379
plaats	: Enschede
merk	: eigen
gasleverancier	: Ultragas
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m^3
vulfrequentie	: 1 keer per week
RDM vulpunt	: x: 259466
	y: 466925

C11 - H14

vlak voor kruising oostkant

6)

dossier	: 0870
naam	: BP De Rijk
adres	: Kerkstraat 270
plaats	: Enschede
merk	: BP
gasleverancier	: BK (op termijn ELPEE)
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m^3
vulfrequentie	: 1 keer per week
RDM vulpunt	: x: 263561
	y: 471732

L13 - M14

7)

dossier	: 0572
naam	: Texaco V.O.F. Duyn
adres	: Haaksbergerstraat 602
plaats	: Enschede
merk	: Texaco
gasleverancier	: ELPEE
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m^3
vulfrequentie	: 1 keer per 2 weken
RDM vulpunt	: x: 255868
	y: 469673

A10 - G7

8)

dossier	: 0658
naam	: BIM
adres	: H. ter Kuilestraat 195
plaats	: Enschede
merk	: BIM
gasleverancier	: Ultragas
reservoir	: bovengronds
inhoud	: 8 m^3
vulfrequentie	: 1 keer per week
RDM vulpunt	: x: 254740
	y: 471078

A8 - D7

dossier	: 1969
naam	: Shell Zelftank Wesselerbrink
adres	: Wesselerbrinklaan 99
plaats	: Enschede
merk	: Shell
gasleverancier	: BK
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m³
vulfrequentie	: 1 keer per week
RDM vulpunt	: x: 256934 y: 468296

dossier	: 0448
naam	: Mobilgarage Het Getfert
adres	: Getfertsingel 79
plaats	: Enschede
merk	: BP
gasleverancier	: ELPEE
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m³
vulfrequentie	: 1 keer per 2 weken
RDM vulpunt	: x: 257279 y: 470209

dossier	: 1297
naam	: Veger
adres	: Oldenzaalsestraat 726
plaats	: Enschede
merk	: eigen
gasleverancier	: ELPEE
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m³
vulfrequentie	: 1 keer per week
RDM vulpunt	: x: 259450 y: 474581

dossier	: 0325
naam	: BP Autorette Tad
adres	: Deurningerstraat 364
plaats	: Enschede
merk	: BP
gasleverancier	: ELPEE
reservoir	: ondergronds
inhoud	: 20 m³
vulfrequentie	: 1 keer per 2 weken
RDM vulpunt	: x: 257330 y: 473154

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

Correspondentieadres: Postbus 73 7500 AD Enschede
Locatie Noordmolen: Molenlaan 50 Telefoon 053-4815151 Telefax 053-4815115
Locatie Oosterpoort: Oosterstraat 2 Telefoon 053-4818111 Telefax 053-4815458

(12)

dossier : 1
naam : BP Parkweg
adres : Parkweg 143-145
plaats : Enschede
merk : BP
gasleverancier : ELPEE
reservoir : ondergronds
inhoud : 20 m³ (reservoir ook voor tankstation Westerval 30)
vulfrequentie : 2 keer per week
RDM vulpunt : x: 256279
y: 471276

(14)

dossier : 2487
naam : Avia Zelfservice Station Weghorst
adres : Twekkeler-Es 53
plaats : Enschede
merk : Avia
gasleverancier : BK
reservoir : ondergronds
inhoud : 20 m³
vulfrequentie : 1 keer per week
RDM vulpunt : x: 254069
y: 471597

(15)

dossier : 2052
naam : Platvoet Exploitatiemaatschappij B.V.
adres : Zuiderspoorstraat 19
plaats : Enschede
merk : Avia
gasleverancier : ELPEE of Ultragas
reservoir : ondergronds
inhoud : 20 m³
vulfrequentie : 1 keer per week
RDM vulpunt : x: 257703
y: 470303

~~(16)~~

dossier : 1701
naam : Kromhout Van der Meer
adres : Sumatrastraat 81
plaats : Enschede
merk : eigen
gasleverancier : ELPEE
reservoir : ondergronds (buiten gebruik, ontgast)
inhoud : 20 m³
vulfrequentie : n.v.t.
RDM vulpunt : x: 257793
y: 470393

Overzicht Gasdepots

(16)

dossier : 1755
naam : Rhee
adres : Twekkeler-Es A7
plaats : Enschede
gasleveranciers : Benegas Putten en Klöckner (Duitsland)
reservoir : ingeterpt
inhoud : 125 m^3
vulfrequentie : Afhankelijk van het seizoen en de mate van koude in de winter:
koude winter : circa 5 keer per week
warme winter : circa 2 keer per week
zomer : circa 1 keer per week
RDM vulpunt : x: 254405
y: 471093

(17)

dossier : 0096
naam : Jacob Bakker IJzerhandel B.V.
adres : Binnenhaven 16 BC 7
plaats : Enschede
gasleverancier : ROBO
reservoir 1 : bovengronds
inhoud 1 : 30 m^3
reservoir 2 : bovengronds
inhoud 2 : 30 m^3
reservoir 3 : bovengronds
inhoud 3 : 53 m^3
vulfrequentie : Afhankelijk van het seizoen en de mate van koude in de winter:
koude winter : circa 4 keer per week
warme winter : circa 2 keer per week
zomer : circa 1 keer per week
RDM vulpunt : x: 255350
y: 471415

(18)

5.1.2e

Lenteweg 35 (053 4615190)

8 m^3 2-3 week

5.1.2e

762 (700)
471 (600)

0138

1/11 BOUW- EN MILIEUDIENST Overzicht inrichtingen - SBI-code

GEMEENTE ENSCHEDE

10:42

Adres	Correspondentieadres:	Naam	Locatie Noordmolen	MPM	Locatie Wonne	SBI-code	Soort	Cat	Grt	Verg d.d.	door
	Postbus 172		Molenstraat 50		Bosterstraat 2						
Bijlandsterlnbeekweg	7500 AD Enschede	Dow	Telefoon 053-4815151	0138	0138	01.12.	tuinbouw (excl. fruitteelt)	3	RV	11-04-95	NA
Spoorbaanstraat	10		Telefax 053-4815111	2423	0	01.12.	tuinbouw (excl. fruitteelt)	3	X		AO
Lonneker weg	300			2224	5932	01.12.1	teelt van groenten, bloemen en ch	3	OV	07-09-93	FD
Aamsveenweg	294			2090	2090	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	17-10-89	MB
	294			2090	2090	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	03-02-88	MB
Arendsweg	85			0018	8142	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	26-11-96	MB
Assinkweg	26			0027	5836	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	31-08-92	NA
Badweg	16			0030	7622	01.21	fokken en houden van rundvee	3	OV	25-11-87	MB
Bruninkweg	40			0082	6916	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	19-04-94	MR
Boekelerhofweg	25			0154	7688	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	23-05-95	AW
	35			0155	7112	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	28-02-95	AW
Boerstege	41			2692	8375	01.21	fokken en houden van rundvee	3	OV		AT
Bruggerstraat	350			0234	7329	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	22-08-94	NA
Bruninkslaan	24			0235	5800	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	01-04-92	MB
Burgemeester Stroinstr	371			1688	6044	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	21-12-93	AO
Demmerweg	15			0292	5735	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	27-01-92	NA
Egberinksweg	138			0348	5820	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	07-07-94	MF
Glanerbruggeweg	85			2143	7158	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	19-09-94	A
Glanerveldweg	125			0477	6069	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	24-02-93	AT
Goorsedijk	10			0482	8357	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	17-04-97	AT
Grohausestraat	636			0493	8220	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	06-09-94	AT
	666			2145	2145	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	27-05-93	AT
	666			2145	2145	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	29-12-97	AT
Groot Bruninkstraat	35			0532	7424	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	06-09-88	AT
	35			0532	7424	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	11-11-97	AT
	300			0535	7080	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	01-03-95	AT
Haaksbergerstraat	962			0578	7566	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	07-12-95	MB
	1150			0582	0582	01.21	fokken en houden van rundvee	3	3	26-02-98	AO
Hermerstraat	400			0630	5745	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	24-06-97	AW
	410			0631	7301	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV		AW
Holmeijerweg	115			0725	8526	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV		MB
Holterhofweg	310			0754	5743	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	30-01-92	HO
Honnoltweg	20			0758	8250	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	23-01-97	MB
Klein Boekelerveldweg	2			0888	5291	01.21	fokken en houden van rundvee	3	6	22-01-91	AT
Kwekerijweg	15			0970	6855	01.21	fokken en houden van rundvee	3	OV	21-12-93	AT
Kwekkeboomweg	30			0972	0972	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	23-12-96	M
Landweerweg	49			0987	5078	01.21	fokken en houden van rundvee	3	OV	11-04-89	MR
	49			0987	5078	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	09-07-97	MR
Leppepaalweg	30			1067	8837	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	22-12-93	MB
Leppeweg	201			1056	5660	01.21	fokken en houden van rundvee	3	20	19-06-97	NA
	201			1056	5660	01.21	fokken en houden van rundvee	3	6	04-11-91	NA
Lossersestraat	475			1155	8028	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	22-02-96	AT
Lutje Bruninkweg	25			1158	5864	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	05-11-91	NA
Meesterweg	20			1181	3752	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	06-09-88	MR
Molenbergweg	2			1215	7152	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	06-07-95	OV
Morsbeekweg	50			2344	6126	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	23-12-93	AT
Oldenzaalsestraat	820			1301	6539	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	31-03-94	AT
Reitermsweg	180			1508	8187	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	27-03-97	MB
Rossinkweg	10			1537	8307	01.21	fokken en houden van rundvee	3	20	16-02-95	AT
	10			1537	8307	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	07-03-94	AT
Roessenweg	45			1504	6296	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	28-09-92	AT
Slagheksweg	198			2271	7181	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	20-12-94	MR
Spielerweg	24			2273	7378	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	22-10-96	AT
Tegenlandenweg	25			1011	8082	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	27-09-93	AW
Tesinkweg	120			1112	5471	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	24-03-92	HO

5.1.2e

Gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer: op loopafstand (± 5-8 min.) van NS- en busstation

42645558

Overzicht inrichtingen - SBI-code 10-03-1998 10:42

Adres	nr.	Naam	MPMnr.	WMnr	SBIcode	Soort	Cat	Srt	Verg d.d.	door
Twistveenweg	55		1782	8331	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	21-10-97	MB
Usselerveenweg	200		1790	7384	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	09-02-95	AT
Vegerweg	110		1947	8356	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	21-10-97	AW
Veldgeuverweg	20		1818	8275	01.21	fokken en houden van rundvee	3	RV	24-06-97	AW
Vergertweg	105		1844	6947	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	31-03-94	5.1.2e
	220		2746	8189	01.21	fokken en houden van rundvee	3	OV	23-12-96	5.1.2e
Wallenbeekweg	20		1918	7857	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	28-09-95	AT
Wiggersbosweg	25		1980	5910	01.21	fokken en houden van rundvee	3	5.1.2e	5.1.2e	HL
	25		1980	5910	01.21	fokken en houden van rundvee	3	9	22-09-92	HL
Wullenweg	230	5.1.2e	2019	8277	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	28-02-95	AW
Zoutindustrieweg	50		2040	7690	01.21	fokken en houden van rundvee	3	WV	25-06-96	MB
Beckumerstraat	460	5.1.2e	2094	8534	01.23	fokken en houden van varkens	3	5.1.2e		AT
Buurserstraat	500	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	fokken en houden van varkens	3	RV		AT
Ganzebosweg	250		0413	7823	01.23	fokken en houden van varkens	3	RV	22-10-96	AT
Haagsebosweg	35		0537	8463	01.23	fokken en houden van varkens	3	9		AW
Keizerweg	20	5.1.2e	0844	7994	01.23	fokken en houden van varkens	3	WV	28-11-96	MB
Kolmanlaan	153		0928	4600	01.23	fokken en houden van varkens	3	OV	13-04-82	AO
Pompstationweg	6		1431	6921	01.23	fokken en houden van varkens	3	VV	09-03-93	AT
[illegible]ootbeekweg	16		1691	5408	01.23	fokken en houden van varkens	3	RV	27-08-91	MB
[illegible]rbweg	103		1843	6565	01.23	fokken en houden van varkens	3	RV		AT
Welenmosweg	125		1945	8077	01.23	fokken en houden van varkens	3	RV	19-11-96	AT
Zuid Esmarkerrondweg	235		2317	2317	01.23	fokken en houden van varkens	3	RV	29-12-97	MB
	320		2043	7219	01.23	fokken en houden van varkens	3	9	15-06-95	AW
Lepperweg	198	5.1.2e	1058	8288	01.24	fokken en houden van pluimvee	3	5.1.2e	07-10-97	AO
Lossersestraat	378	5.1.2e	1154	5503	01.24	fokken en houden van pluimvee	3	RV	24-09-91	AT
Ganzebosweg	250		2969	2969	01.25	fokken en houden van overige dieren	3	OV		AT
Heuwkampstraat	45 A		2419	7997	01.25	fokken en houden van overige dieren	3	OV	10-09-96	MB
Haagsebosweg	63	5.1.2e 5.1.2e	0539	6982	01.41	hoveniersbedrijven /dienstverlening t.b.v. de akke	3	RV	05-09-95	AW
Vergertweg	239		1846	7917	01.41	hoveniersbedrijven /dienstverlening t.b.v. de akke	3	OV	12-12-95	HO
Wilgenkampweg	55		1982	5918	01.41.1	hoveniersbedrijven	4	RV	27-04-93	NB
Bergweg	217	5.1.2e	0078	5958	01.41.2	dienstverlening t.b.v. de akker- en tuinbouw	3	RV	07-09-93	HO
Euregloweg	300	5.1.2e 5.1.2e	0386	7307	15.11	slachterijen (excl. pluimvee-)	4	5.1.2e	14-02-95	5.1.2e
Het Lentfert	74		1054	8409	15.11	slachterijen (excl. pluimvee-)	4	5.1.2e	12-08-97	DH
Zomerweg	159		2031	6866	15.11	slachterijen (excl. pluimvee-)	4	RV	15-03-94	DH
De Giem	16		0468	0468	15.13	vleesverwe5.1.2e	3	KV	05-11-97	AO
	16		0468	0468	15.13	vleesverwerking	3	OV	05-06-89	AO
[illegible]	6	5.1.2e	2121	7615	15.13	vleesverwerking	3	OV	08-07-81	OW
Gru[illegible]usestraat	425	5.1.2e	0489	7395	15.13	vleesverwerking	3	5.1.2e	09-05-95	5.1.2e
Het Lentfert	64		2211	6994	15.13	vleesverwerking	4	RV	05-09-94	AO
Richterweg	3		1498	5993	15.13	vleesverwerking	3	OV	17-05-94	CS
Slootsweg	40		1697	5931	15.13	vleesverwerking	3	OV	29-03-94	CS
Het Lentfert	15		1043	5840	15.13.1	vervaardiging van snacks en kant-en-klaarmaaltijde	3	RV	15-12-92	FD
Olieslagweg	94		1319	7180	15.13.1	vervaardiging van snacks en kant-en-klaarmaaltijde	3	OV	17-04-90	OW
Handelskade Noord	1		0585	8225	15.13.2	vervaardiging van vleeswaren (excl.-snacks)+ ov.vl.	3	5.1.2e	27-05-97	DH
Het Lentfert	22	[illegible]boerma	1045	8433	15.13.2	vervaardiging van vleeswaren (excl.-snacks)+ ov.vl.	3	RV	04-11-97	AW
[illegible] E.L.C. Schiff Sr Str	276		1583	5707	15.20	visverwerking	3	RV	15-12-92	NB
Twenteweg	8		1770	1770	15.20	visverwerking	3	RV		DH
Lenteweg	92		1040	5899	15.33	groente- en fruitverwerking (excl. vervaardiging v	3	OV	27-04-93	NB
Zomerweg	184		2033	5441	15.33	groente- en fruitverwerking (excl. vervaardiging v	4	OV	30-03-93	AO
Raiffeisenstraat	25		1461	4649	15.51	vervaardiging van zuivelprodukten (excl. consumpti	4	RV	14-01-86	HO
Hollerhofweg	218		0751	7323	15.52	bereiding van consumptie-ijs	3	RV	14-03-95	5.1.2e
Nieuwstraat	10		1245	5589	15.81	broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen met wn	3	RV	12-05-92	DH
Pairweg	117		2251	5516	15.81	broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen me5.1.2e	5.1.2e	RV	12-05-92	DH
Sumatrastraat	21		1698	5180	15.81	broodfabrieken, 5.1.2e- en banketbakkerijer5.1.2e wn	3	RV	29-10-91	SV
Marssteden	58		1183	6010	15.84.2	vervaardiging van chocolade- en suikerwerk	3	OV	07-09-93	AO

Ø evtl. leistydingsmiddelen?

3 / 11 **BOUW- EN MILIEUDIENST** Overzicht inrichtingen - SBI-code

GEMEENTE ENSCHEDE 10:42

Adres Correspondentieadres Naam Locatie MP Locatie WK SBI-code Soort Cat Srt Verg d.d. door

Postbus 173 Molenstraat 50 Oosterstraat 2

7500 AD Enschede Tel.Mng.BV Telefoon 053-4815151 Telefoon 053-4815111

Telefax 053-4815456

Adres	Correspondentieadres	Naam	Locatie	MP	Locatie WK	SBI-code	Soort	Cat	Srt	Verg d.d.	door
Josinkstraat	5			0814	6826	15.82	vervaardiging van deegwaren	3	WV	15-12-92	NB
Marssteden	5			1182	8269	15.89.1	vervaardiging van bakkerijgrondstoffen	3	RV	23-10-97	HO
Brouwerijstraat	2			0229	6311	15.96	bierbrouwerijen	3	WV	07-09-93	HO
Lasondersingel	97			2699	2443	17.11	bewerken en spinnen van katoen- en katoenachtige v	4	WV	10-10-75	JP
Kuipersdijk	198	5.1.2e	5.1.2e	0964	6127	17.21	vervaardiging van katoenen of katoenachtige weefsel	3	OV	07-09-93	MR
Boekelosestraat	400			0165	5100	17.30	textielveredeling	4	WV	10-10-93	DH
Euregioweg	285			0383	5055	15.12e	textielveredeling	3	OV	19-02-91	OW
	289			0385	7636	17.30	textielveredeling	3	OV	12-12-95	AW
Kneedweg	35			0904	5804	17.30	textielveredeling	4	RV	09-02-93	JB
Roomweg	155	5.1.2e		1547	5367	17.30	textielveredeling	4	OV	22-05-73	DV
5.1.2estelweg	3 A	5.1.2e		0174	7660	17.40	vervaardiging van textielwaren (excl. kleding)	3	OV	28-05-96	HO
Josinkstraat	35			2187	6825	17.52	vervaardiging van bindgaren, touw en netten	3	WV	17-05-94	5.1.2e
Joan Coststraat	1			0264	5370	17.54	vervaardiging van overige textielprodukten n.e.g.	3	RV	02-06-92	DH
Spoordijkstraat	132			1648	5879	17.54	vervaardiging van overige textielprodukten n.e.g.	4	RV	09-11-93	IP
Getfertweg	227			0455	5512	17.60	vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen	3	OV	15-12-92	DH
Strootsweg	16			2845	8515	18.21	vervaardiging van werkkleding	3	OV		OW
Blekerstraat	165			2103	7027	18.22	vervaardiging bovenkleding (excl. werkkleding en v	3	RV	11-04-95	5.1.2e
Johan Van Hoornstraat	3			0765	6200	18.22	vervaardiging bovenkleding (excl. werkkleding en v	3	OV	07-07-94	
Twekkeler-Es	30			1762	6343	18.22	vervaardiging bovenkleding (excl. werkkleding en v	3	RV	19-04-94	AO
Glanerbruggeweg	157			0476	5927	20.10	primaire houtbewerking	3	RV	29-06-93	MB
Lenteweg	45			2691	8365	20.10	primaire houtbewerking	3	OV		5.1.2e
Oude Deventerweg	14			1372	5912	20.10.1	zagen van hout	4	RV	21-12-93	DH
Staalsteden	17			2805	8291	20.10.1	zagen van hout	3	5.1.2e	5.1.2e	HO
Windmolenweg	80			1993	6267	20.10.1	zagen van hout	3	WV	07-09-93	5.1.2e
Bleekweg	8			0120	7565	20.20	vervaardiging van fineer- en plaatmaterialen	3	RV	03-09-51	OW
Bultsweg	370		5.1.2e	0244	7961	20.30	vervaardiging van timmerwerk	3	OV	28-05-96	NA
Eftinksweg	50			2326	6814	5.1.2e	vervaardiging van timmerwerk	3	5.1.2e	15-02-94	AO
Ekersdijk	151 A		5.1.2e	0351	5528	20.30	vervaardiging van timmerwerk	4	RV	02-06-92	DH
Kanaalstraat	235			0834	7578	20.12e	vervaardiging van timmerwerk	3	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e
	329			0840	7203	20.30	vervaardiging van timmerwerk	3	OV	05-09-95	HO
Minkmaatstraat	112		5.1.2e	1210	7312	20.30	vervaardiging van timmerwerk	3	RV	05-09-95	JB
Twenteweg	30			1781	5388	20.30	vervaardiging van timmerwerk	3	OV	02-06-92	CS
De Glem	8			0467	7168	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	3	RV	22-08-96	HO
Getfertweg	5			0451	5276	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	3	RV	24-03-92	DH
Het Lentfert	21			1044	5256	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	3	OV	09-10-90	5.1.2e
	38			1047	5250	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	3	RV	14-05-91	HL
Oosterstraat	88			1330	7575	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	4	RV	02-07-96	HO
Pastoor Geertmanstraat	17			2138	5527	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	3	OV	20-10-92	AT
Twenteweg	26		5.1.2e	1780	6862	20.51	vervaardiging van overige artikelen van hout	3	23	20-12-94	JB
Getfertsingel	41			0446	7336	22.21	drukkerijen van dagbladen	3	5.1.2e	23-04-96	DH
't Sander	43 E			2616	7990	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	05-11-96	HO
Bultsweg	127			0240	5771	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	RV	29-09-92	OW
Cromhoffsbleekweg	120			2120	8209	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	WV	18-02-97	NA
Euregioweg	267	5.1.2e		0381	8114	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	5.1.2e	15-03-94	5.1.2e
	267			0381	8114	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	5.1.2e	12-08-97	MR
	320			0389	5190	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	23-04-91	OW
Getfertweg	227			0456	7509	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	20-01-87	OW
Gronausestraat	449			0490	7595	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	WV	28-11-96	OW
Hendrik Ter Kuilestraat	200			0661	8513	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	RV		DH
Hengelosestraat	547			0690	5445	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	07-06-92	OW
Lenteweg	8		5.1.2e	2208	2208	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	RV		FD
Marssteden	31			1177	5275	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	25-08-92	HO
Riglersbleek-Aalten	4		5.1.2e	2636	8152	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV		SV
Staalsteden	16			1652	7239	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	25-04-95	5.1.2e
Zomerweg	188			2034	7582	22.22	drukkerijen (excl. dagbladen)	3	OV	15-08-95	OW

Gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer, op loopafstand (± 5-8 min.) van NS- en busstation

4 / 11 Overzicht inrichtingen - SBI-code 10-03-1998 10:42

Adres	nr.	Naam	MPMnr.	WMnr	SBIcode	Soort	Cat	Srt	Verg d.d.	door
Marssteden	55	5.1.2e	1181	5298	22.22.4	drukkerijen van verpakkingen	3	OV	24-03-92	DH
Lonnekerbrugstraat	102 A		1130	6849	22.22.5	drukkerijen van formulieren	3	RV	20-03-94	DH
Euregioweg	225	5.1.2e	0378	5513	22.22.6	overige drukkerijen	4	RV	21-04-92	DH
Ir E.L.C. Schiff Sr Str	246	5.1.2e	1579	5139	22.22.6	overige drukkerijen	4	RV	05-05-94	CS
Madioenstraat	95		1163	7644	22.22.6	overige drukkerijen	3	OV	23-01-96	CS
Steenriet	25		2589	7794	22.22.6	overige drukkerijen	3	OV	12-12-95	AO
Voorjaarsweg	2		1884	7335	22.22.6	overige drukkerijen	3	OV	25-10-88	OW
Lipperkerkstraat	459		2649	8186	22.31	reproduktie van geluidsopnamen	3	OV	22-04-97	NA
Hendrik Ter Kuilestraat	181		0656	6133	24.30	vervaardiging van verf, lak, vernis, inkt en mastl	4	RV	21-12-93	HD
Voortsweg	99		1890	5280	24.30	vervaardiging van verf, lak, vernis, inkt en mastl	3	OV	02-06-92	AO
Hendrik Ter Kuilestraat	20		0637	6178	24.41	vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	3	WV	13-07-93	CS
Zomerweg	147		2027	7659	24.42	vervaardiging van farmaceutische produkten (excl	3	OV	28-05-96	HD
Rembrandtlaan	414		1468	1468	24.51	vervaardiging van zeep-, was-, reinigings-, onderh	4	5.1.2e	07-10-97	JP
Hoge Bothofstraat	45		2176	8251	24.64	vervaardiging van fotochemische produkten	4	RV	01-04-97	DH
Ir E.L.C. Schiff Sr Str	250		1580	7408	24.66	vervaardiging van overige chemische produkten n.e	4	RV	05-09-95	JP
Lenteweg	19		1027	5072	24.66	vervaardiging van overige chemische produkten n.e	3	OV	26-03-91	JP
De Ossenboer	50		1360	4116	25.11	vervaardiging van rubberbanden	3	OV	02-5.1.2e	NA
Ir E.L.C. Schiff Sr Str (Fiedl)	370		1584	5552	25.11	vervaardiging van rubberbanden	4	RV	20-10-92	NA
Lonnekerbrugstraat	83		1121	6098	25.13	vervaardiging van rubberprodukten (excl. banden)	3	RV	16-11-93	NB
kelosestraat	300		2107	8153	25.21	vervaardiging van kunststofplaten, -folie, -buizen,	4	5.1.2e	19-11-96	DH
Ir Hanlostraat	22		0595	5965	25.21	vervaardiging van kunststofplaten, -folie, -buizen,	3	RV	21-04-94	DH
De Giem	10	5.1.2e	2142	7553	25.22	vervaardiging van verpakkingsmiddelen van kunststo	3	RV	28-05-96	OW
Binnenhaven	28		2099	5644	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	RV	15-12-92	DV
	124 A	5.1.2e	0111	7650	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	OV	22-10-96	HD
Euregioweg	285		2689	8373	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	OV	07-10-97	5.1.2e
5.1.2e Ter Kuilestraat	121		2167	5841	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	RV	15-12-92	5.1.2e
Noord Esmarkerrondweg	419		1261	1261	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	RV		CS
Staalsteden	14	5.1.2e	1650	7651	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	OV	15-08-95	JP
Twekkeler-Es	28		2646	8183	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	OV	27-05-97	HD
Twentleweg	25		1779	8360	25.24	vervaardiging van overige produkten van kunststof	3	5.1.2e	12-08-97	HD
De Hoeveler	25		0724	8085	26.12	vormen en bewerken van vlakglas	3	5.1.2e	05-11-96	DH
Lonnekerbrugstraat	104 A	5.1.2e	1132	6639	26.21	vervaardiging van huishoudelijk en sieraardewerk	3	5.1.2e	07-12-93	NB
Schuttekamp	85	5.1.2e	1604	4321	26.61	vervaardiging produkten van beton(bouw) en van	5.1.2e	3	RV	12-03-91	5.1.2e
Kanaalstraat	195		0831	3970	26.61.1	vervaardiging van produkten van beton voor de bouw	4	RV	16-05-89	OW
Sesamstraat	5		1612	4635	26.64	vervaardiging van mortel	4	RV	01-02-83	AO
ostbultweg	25		1906	5988	26.66	vervaardiging produkten van beton, cement, gips (n	3	RV	27-04-93	NB
otholstraat	132		0739	6036	26.70	natuursteenbewerking	3	WV	13-07-93	DV
straat	203		0833	0833	26.82	vervaardiging ov. niet-metaalhoudende minerale pro	4	RV		HD
Auke Vleerstraat	91		1863	7214	27.51	gieten van ijzer	3	WV	18-04-95	JP
Molenstraat	81	5.1.2e	1225	7389	27.51	gieten van ijzer	3	RV	01-06-82	JP
De Plooij	10		0285	8353	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	3	RV	12-08-97	JB
Dorpsstraat	105		0333	6184	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	3	RV	07-09-93	AO
Handelskade West	7		0589	8289	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	4	RV		5.1.2e
Oostveenweg	47		1346	2116	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	3	OV	12-09-35	DV
Roonweg	6 B		1540	7178	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	3	RV	13-06-95	JP
Staalsteden	15		1651	8430	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	4	WV		AW
Twekkeler-Es	34		1763	7172	28.11	vervaardiging van metalen constructiewerken	3	WV	18-04-95	5.1.2e
Kanaalstraat	319		0839	5685	28.12	vervaardiging van metalen ramen, deuren en kozijne	4	KV	03-10-96	NB
Roonweg	236		1550	6116	28.21	vervaardiging van tanks en reservoirs	3	RV	09-11-93	CS
Euregioweg	265		0380	6666	28.40	smeden, persen, stampen, profielwalsen metaal poed	3	OV	19-04-94	DH
Binnenhaven	110		2100	7765	28.51	oppervlaktebehandeling	3	OV	08-10-91	DH
	120		0112	7502	28.51	oppervlaktebehandeling	3	OV	06-07-95	NA
	133		2870	2870	28.51	oppervlaktebehandeling	3	OV		HD
Blekerstraat	18		0122	7130	28.51	oppervlaktebehandeling	3	RV	13-12-94	NA
Deurningerstraat	380		0328	7051	28.51	oppervlaktebehandeling	4	RV	05-09-95	DH

① Ik spuit ...

5 / 11 **BOUW- EN MILIEUDIENST** Overzicht inrichtingen - SBI-code

GEMEENTE ENSCHEDE

5.1.2e res Correspondentieadres: Postbus 173 7500 AD Enschede Naam locatie Noordmolen Molenstraat 50 MP Mnr. Winkel Oosterstraat 2 Telefoon 053-4815111 Telefax 053-4815458 SBI-code Soort Cat Srt Verg d.d door

Euregioweg	5.1.2e	5.1.2e	0588	7001	28.51	oppervlaktebehandeling	3	WV	23-01-96	AW
Handelskade West	1		0588	7001	28.51	oppervlaktebehandeling	3	RV	15-11-94	DV
Kopersteden	20		2421	8075	28.51	oppervlaktebehandeling	3	OV	05-11-96	IP
Oosterstraat	202	5.1.2e	1335	7019	28.51	oppervlaktebehandeling 5.1.2e	3	RV	05-11-96	CS
Auke Vleerstraat	24		1860	8371	28.52	overige metaalbewerking	3	OV		DH
Bentrotstraat	15		0066	5200	28.52	overige metaalbewerking	3	RV	24-09-91	DH
Marssteden	60		1185	8099	28.52	overige metaalbewerking	3	RV	27-05-97	AT
Tinsleden	22		2385	7943	28.52	overige metaalbewerking	3	OV	28-05-96	HO
Lonnekerbrugstraat	104		1131	5239	28.62	vervaardiging van gereedschap	3	RV	02-06-92	HO
	130		2223	5223	28.73	vervaardiging van artikelen van draad	4	RV	25-08-92	CS
Aronskelkstraat	9		0023	2600	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	WV	15-12-92	5.1.2e
Handelskade West	19		2776	8424	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	OV		DA
E.L.C. Schiff Sr.Str	35		1575	7699	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	OV	28-05-96	HO
Kanaalstraat	151		0830	5169	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	4	OV	20-10-92	5.1.2e
Stroolsweg	22		1695	7191	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	OV	06-07-95	OW
Tinsleden	30	5.1.2e	2086	7916	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	OV	23-01-96	HO
Tweede Boltholdwarsstraat	8		0181	5242	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	RV	27-11-90	AO
Twekkelerveldse	41		1766	6316	28.75	vervaardiging van overige produkten van metaal n.e	3	RV	05-07-94	AT
Het Lentfert	27		1046	8521	29.14	vervaardiging tandwielen, lagers, andere drijfwerk	3	RV		DA
Lenteweg	50		2418	7978	29.14	vervaardiging tandwielen, lagers, andere drijfwerk	3	OV	27-02-96	HO
Handelskade 5.1.2e	11		2159	7401	29.21	vervaardiging van industriele ovens en branders	3	RV	21-11-95	SV
Binnenhaven	136		0115	7824	29.22	vervaardiging van hijs-, hef- en andere transportw	3	RV	22-10-96	NA
Oliemolenweg	7		1312	7318	29.22	vervaardiging van hijs-, hef- en andere transportw	4	WV	18-04-95	MK
Tollensstraat	20		1722	7020	29.22	vervaardiging van hijs-, hef- en andere transportw	3	WV	30-05-84	AO
Lonnekerbrugstraat	105		1133	8439	29.23	vervaardiging machines/apparaten ind.koeltechn.en	3	RV		SV
Binnenhaven	43		0103	5828	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	RV	20-10-92	NB
Buurserstraat	198		0246	6966	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	4	RV	19-07-94	SV
De Giem	4	5.1.2e	0464	8081	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	WV	28-11-96	5.1.2e
	19		0469	7616	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	5.1.2e	07-11-95	DH
Deurningerstraat	23		0300	8185	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	RV	07-09-93	NA
Lonnekerbrugstraat	88 A		2340	7244	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	WV	26-11-96	MB
	99		1128	8362	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	RV		AT
Marssteden	47		1180	6138	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	OV	07-09-93	NB
Roomweg	268		1553	5406	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	RV	10-12-91	FD
Steenriet	16		1677	5379	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	5.1.2e	28-09-95	NA
Twekkelerveldse	20		1757	7263	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	WV	07-12-95	DH
Twenteweg	16		1774	5351	29.24	vervaardiging ov. machines, app./onderd. voor alg.	3	OV	28-05-91	AW
Goolkatenweg	65		0480	6134	29.32	vervaardiging landbouwmachines, -werktuigen(exc	4	RV	21-12-93	DH
5.1.2e Ter Kuilestraat	173		0651	7193	29.53	vervaardiging machines, app. voor prod. voedings-/	3	RV	13-12-94	AT
Marssteden	59		1852	1852	29.53	vervaardiging machines, app. voor prod. voedings-/	3	OV	24-02-98	OW
Molenstraat	5		1217	7211	29.53	vervaardiging machines, app. voor prod. voedings-/	3	WV	06-07-95	OW
Bleekerstraat	160		0135	5524	29.54	vervaardiging machines, app. voor prod. textiel; k	3	RV	23-06-82	MB
	59		0124	5232	29.56	vervaardiging ov. machines, app. neg voor spec ind	3	RV	29-10-91	CS
Hengelosestraat	701		0694	5802	30.02	vervaardiging van computers	3	RV	20-10-92	5.1.2e
Lonnekerbrugstraat	135		1862	5598	31.10	vervaardiging elektromotoren, elektr generatoren,	3	OV	10-04-90	DH
Pyrmontstraat	19		1455	6302	31.10	vervaardiging elektromotoren, elektr generatoren,	3	RV	06-12-94	DH
Stroolsweg	24		2280	5274	31.10	vervaardiging elektromotoren, elektr generatoren,	3	OV	18-12-90	NB
Voortsweg	151		1896	5532	31.10	vervaardiging elektromotoren, elektr generatoren,	3	RV	02-06-92	AO
Zuiderspoorstraat	17		2319	5293	31.10	vervaardiging elektromotoren, elektr generatoren,	3	RV	21-01-92	DH
Riglersbleek-Aalten	4 1		2178	8388	33.10.2	vervaardiging medische app., instr., o.v orthop., p	3	OV		DA
Hendrik Ter Kuilestraat	163		0648	5587	33.20	vervaardiging meet-, regel-, contr.-app.(niet-bewa	3	OV	02-06-92	SV
Josinkstraat	70		0817	6826	33.20	vervaardiging meet-, regel-, contr.-app.(niet-bewa	3	WV	23-05-94	HO
E.L.C. Schiff Sr.Str	220		1578	7991	33.40	vervaardiging van optische instrumenten, foto-, fi	3	RV	25-06-96	AT
Brinkstraat	285		0214	5990	34.20	carrosseriebouw; vervaardiging aanhangwagens en o	3	RV	29-06-93	MB
Binnenhaven	4		0095	5581	35.12	nieuwbouw en replikatie van sport- en recreatievaar	3	RV	26-10-93	CS

5.1.2e

Gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer, op loopafstand (± 5-8 min.) van NS- en busstation

Adres	nr.	Naam	MPMnr.	WMnr	SBIcode	Soort	Cat	Srt	Verg	door
Kanaalstraat	127		0826	5172	35.50	vervaardiging van overige transportmiddelen n.e.g.	3	OV	11-06-91	JB
Goolkalenweg	55	5.1.2e	0479	8032	36.11	vervaardiging van zitmeubels	4	5	06-09-94	IP
Kneedweg	19		0903	7138	36.11	vervaardiging van zitmeubels	3	RV	20-02-96	NB
Euregloweg	279		0382	8452	36.12	vervaardiging van bedrijfsinterieurs en meubels	3	RV	04-11-97	SV
Wooldriksweg	38		0841	8297	36.12	vervaardiging van bedrijfsinterieurs en meubels	3	OV	22-02-97	NB
Binnenhaven	20		0098	8204	36.12.1	interieurbouw	3	22	19-12-96	NA
Boddenkampstraat	2 D	5.1.2e	0151	6226	36.14	vervaardiging van overige meubels	3	OV	06-09-94	AO
Lonnekerbrugstraat	107		1135	6887	36.14	vervaardiging van overige meubels	3	5	13-12-94	AT
Tubantiasingel	1		1746	7853	36.14	vervaardiging van overige meubels	3	RV	12-12-95	HO
Marssteden	46		1179	5863	36.50	vervaardiging van spellen en speelgoed	3	OV	07-09-93	AT
Lonnekerbrugstraat	101		1129	5819	36.63	vervaardiging van overige goederen	3	OV	23-11-95	HO
Wethouder Beversstraat	200		0087	7664	36.63.1	sociale werkvoorziening	4	RV	17-12-96	AO
De Hoeveler	1		1357	8476	37.10	voorbereiding tot recycling van metaalafval	4	RV		OW
Lonnekerbrugstraat	105		1134	7915	37.10	voorbereiding tot recycling van metaalafval	3	OV	12-12-95	HO
Najaarsweg	10		2669	8290	37.10	voorbereiding tot recycling van metaalafval	3	OV	14-03-97	5
Binnenhaven	60		0106	5565	37.20	voorbereiding tot recycling van overig afval	3	RV	02-06-92	NA
G J Van Heekstraat	79		0612	5356	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	3	OV	02-06-92	AO
Kanaalstraat	123		0825	7523	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	3	14	31-01-95	AO
Boekelerveldweg	40		2132	7527	40.00	produktie, distributie elektr5.1.2e aardgas, sto	3	5	5.1.2e	AO
Kanlaan	158 A		0931	7254	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	3	5	5.1.2e	NB
	158		0930	7251	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	3	WV	18-04-95	AO
Marssteden	35		1178	8035	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	4	OV	26-04-84	OW
	35		1178	8035	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	4	5	21-02-96	OW
Vechtstraat	4		1797	6831	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	4	WV	06-09-94	AO
Vlierstraat	107		1878	6830	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	4	WV	06-09-94	AO
Wethouder Beversstraat	185		0086	6114	40.00	produktie, distributie elektriciteit, aardgas, sto	3	RV	07-09-93	CS
Elsbeekweg	85		0363	7940	41.00	winning en distributie van water	3	5	27-02-96	HO
Weerselosweg	183	5.1.2e	1935	7321	41.00	winning en distributie van water	3	RV	14-02-95	5
Bergweg	22		0076	6176	45.21	algemene b-u bouw, bouw kunstwerken, leggen kabel	3	RV	13-12-94	AT
Kanaalstraat	323		2456	5446	45.21	algemene b-u bouw, bouw kunstwerken, leggen kabel	3	RV	12-11-91	HO
De Glem	14		2068	5492	45.21.1	algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	3	RV	29-10-91	CS
Kanaalstraat	145		2190	7858	45.21.1	algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	3	OV	12-12-95	DV
Roomweg	256		1551	5620	45.21.1	algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	3	RV	02-06-92	NB
De Glem	6		0465	7764	45.22	dakdekken en bouwen van dakconstructies	3	OV	31-10-95	HO
Mekkelholtsweg	88		1199	7649	45.22	dakdekken en bouwen van dakconstructies	3	OV	04-06-96	HO
Marssteden	65		2750	8335	45.25	overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw	3	OV		HO
Jeden	17		2817	8306	45.25.4	overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw	3	5	5.1.2e	SV
Pathmossingel	202		1419	7441	45.31	elektrotechnische bouwinstallatie	3	RV	06-07-95	JB
Twekkeler-Es	45		0892	8156	45.31	elektrotechnische bouwinstallatie	3	OV	23-12-96	NB
Parkweg	155		1414	7372	45.32	isolatiewerkzaamheden	3	RV	11-04-95	MR
Bultweg	90		0239	6812	45.33	loodg - 5.1.2e install sanitair, cv- e6	3	RV	07-07-94	NA
Bentstraat	39		0070	6177	45.33.2	installatie van cv- en luchtbehandelingsapparatuur	3	RV	19-04-94	NB
Euregroweg	259		0379	5681	45.33.2	installatie van cv- en luchtbehandelingsapparatuur	3	OV	02-06-92	DH
Het Wolbert	25		2006	5480	45.33.2	installatie van cv- en luchtbehandelingsapparatuur	3	OV	08-10-91	FD
Kanaalstraat	139		2189	6878	45.33.2	installatie van cv- en luchtbehandelingsapparatuur	3	RV	09-06-94	MR
Zwarteweg	105	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e.2	installatie van cv- en luchtbehandelingsapparatuur	3	RV	25-06-91	HO
Beckumerstraat	196		0047	5425	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	16-04-91	JB
Borstelweg	46		0177	5422	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	09-02-93	5
De Reulver	53		2256	8829	45.44	schilderen en glaszetten	3	WV	23-06-94	HO
	99		1485	5451	45.44	schilderen en glaszetten	3	5	29-10-91	JB
Ganzebosweg	325		0415	5434	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	27-04-93	JB
Gettertweg	370		0458	5436	45.44	schilderen en glaszetten	3	RV	26-02-92	NA
Gronausestraat	1086		0508	6656	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	29-03-94	HO
Heidestraat	10		0624	6978	45.44	schilderen en glaszetten	3	RV	06-12-94	DH
Hoogstraat	31		0763	5420	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	21-01-92	JB

7 / 11 BOUW- EN MILIEUDIENST Overzicht inrichtingen - SBI-code

GEMEENTE ENSCHEDE

10:42

Adres	Correspondentieadres: Postbus 173 7500 AD Enschede	Naam locatie Noordmolen Molenstraat 50	MP	Locatie Wijk	SBI-code	Soort		Dat Grt	Verg d.d.	door
5.1.2e	Willem Racelaan		1458	5426	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	01-10-97	CS
Kuipersdijk	5.1.2e		0968	4254	45.44	schilderen en glaszetten	3	WV	15-12-92	JB
Lipperkerkstraat	135	5.1.2e	2216	7941	45.44	schilderen en glaszetten	3	WV	28-11-96	DV
Minkmaatstraat	10		1208	5431	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	10-12-91	JB
	86		1209	5427	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	28-01-92	IP
Oostveenweg	111		1347	5433	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	10-12-91	JB
Ribbeltsweg	39		2259	5915	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	07-09-93	HO
Rigtersbleek-Aalten	35		1517	5505	45.44	schilderen en glaszetten	3	OV	15-12-92	JB
Boddenkampsingel	2		0145	3374	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	16-05-89	IP
Boekelosestraat	257		2647	8201	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	28-11-96	NA
Cromhoffsbleekweg	1		0268	7686	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	06-07-95	NA
De Reulver	30		1472	4112	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	OV	02-07-81	HO
Deurningerstraat	103 A		0311	6915	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	07-07-94	FD
Europalaan	23		0393	6208	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	10-11-94	DH
Getfertsingel	162		0450	5892	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	02-09-92	FD
Gronausestraat	216		0488	5833	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	27-04-93	HO
	1000		2146	7937	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	06-09-95	SV
	1046		0504	6867	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	09-06-94	L
Haaksbergerstraat	159		0550	7821	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	06-06-96	SV
	904		0577	7884	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	17-12-96	DH
Hengelosestraat	32		0662	5959	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	29-06-93	HO
	32		0662	5959	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	WV	04-11-97	HO
	311	5.1.2e	0686	7924	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	09-11-95	NA
Industriestraat	120		0796	5667	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	06-09-91	SV
Oldenzaalsestraat	137		1285	5627	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	27-04-93	HO
	726	5.1.2e	1297	5246	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	OV	27-11-90	IP
Olieslagweg	43		1317	7976	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	27-02-96	NB
Parkweg	102	5.1.2e	1411	7971	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	5.1.2e	22-10-96	IP
	143		1413	7610	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	5.1.2e	15-08-95	IP
Poolmansweg	57		1439	7803	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	03-08-95	HO
Rembrandtlaan	5.1.2e		1467	7046	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	02-12-93	CS
Sumatrastraat	75		1701	5656	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	OV	08-07-86	AO
Transportcentrum	2	5.1.2e	1727	7507	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	20-02-96	IP
	5		1729	7299	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	WV	28-11-96	IP
	8		1731	7555	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	RV	20-02-96	IP
	19		1736	5739	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	OV	25-08-92	SV
Welhouder Nijhuisstraat	21	5.1.2e	1247	5668	50.10	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	08-11-91	AT
Deurningerstraat	372		0326	4021	50.10.3	handel in/reparatie van bedrijfsauto's(excl import	3	RV	16-11-78	OW
5.1.2e Roggeveenstraat	44		1535	2537	50.10.3	handel in/reparatie van bedrijfsauto's(excl import	3	OV	15-12-70	IP
Kanaalstraat	217		2336	5264	50.10.3	handel in/reparatie van bedrijfsauto's(excl import	3	RV	18-12-90	OW
Kottendijk	21		0932	5843	50.10.3	handel in/reparatie van bedrijfsauto's(excl import	4	OV	28-09-93	CS
Marssteden	30		2447	2447	50.10.3	handel in/reparatie van bedrijfsauto's(excl import	4	OV	22-10-96	IP
Twenteweg	9		1771	7267	50.10.3	handel in/reparatie van bedrijfsauto's(excl import	3	WV	18-04-95	AO
De Genestetstraat	10		2848	8517	50.10.4	handel, reparatie personenauto's (excl import van	3	19	18-09-97	HO
Lipperkerkstraat	80 B		2854	8523	50.20	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19		HO
Lonnekerbrugstraat	106 A		2860	8540	50.20	handel in en reparatie van auto's (2)	3	19	27-11-97	HO
Hengelosestraat	237		2173	6888	50.20.2	bandenservicebedrijven	3	RV	09-06-94	HO
Brinkstraat	128		0208	6128	50.20.3	reparatie van specifieke auto-onderdelen	3	RV	21-12-93	SV
Ijsbaanweg	93		0787	6847	50.20.3	reparatie van specifieke auto-onderdelen	3	WV	15-02-94	5.1.2e
Kuipersdijk	194		2336	5950	50.20.3	reparatie van specifieke auto-onderdelen	3	OV	29-06-93	DH
'T Sander	43 A		0002	6321	50.20.4	carrosserieherstel	3	19	12-07-93	HO
Beckumerstraat	520		0049	3203	50.20.4	carrosserieherstel	3	OV	21-10-77	CS
Binnenhaven	113		0109	0109	50.20.4	carrosserieherstel	3	5.1.2e		DH
Blekerstraat	67		0127	7788	50.20.4	carrosserieherstel	3	19		MB
Cromhoffsbleekweg	75		0271	5625	50.20.4	carrosserieherstel	3	19	12-06-91	NA

Telefoon 053-4815111
Telefax 053-4815458

Gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer, op loopafstand (± 5-8 min.) van NS- en busstation

8 / 11 Overzicht inrichtingen - SBI-code 10-03-1995 10:42

Adres	nr.	Naam	MPMnr.	WMnr	SBIcode	Soort	Cat	Srt	Verg d.d.	door
De Osseriboer	16		1353	1353	50.20.4	carrosserieherstel	3	RV		5.1.2e
De Reulver	72		2257	4784	50.20.4	carrosserieherstel	3	OV	30-08-83	AV
Kneedweg	73		0906	4392	50.20.4	carrosserieherstel	3	RV	02-10-81	CS
Mekkelholtsweg	120	5.1.2e	1202	7568	50.20.4	carrosserieherstel	3	19	07-02-84	FD
Poolmansweg	99 A		1444	4961	50.20.4	carrosserieherstel	3	19	03-04-92	CS
Steenweg	46		1679	6180	50.20.4	carrosserieherstel	3	WV	13-07-93	SV
Voortmansweg	44		1886	6999	50.20.4	carrosserieherstel	3	19	05-05-94	CS
Josinkstraat	50		0816	7652	50.40	handel in, reparatie motorfietsen, onderdelen, acc	3	19	07-09-95	DH
Boulevard 1945	500		0197	4027	50.50	benzineservicestations	2	5.1.2e	08-02-80	IP
Broekheurne-Ring	1060	5.1.2e	0222	5062	50.50	benzineservicestations	3	5.1.2e	16-11-93	SV
5.1.2e van Veenlaan	7		2291	7011	50.50	benzineservicestations	2	WV	25-08-96	AO
	130		1805	4768	50.50	benzineservicestations	3	RV	15-04-83	IP
Deurningerstraat	364		0325	5354	50.50	benzineservicestations	3	RV	27-08-91	DH
Gelfertsingel	79		0448	2467	50.50	benzineservicestations	3	RV	14-03-77	NA
Gronausestraat	1317		0528	5095	50.50	benzineservicestations	2	OV	17-10-89	IP
Haaksbergerstraat	602		0572	7084	50.50	benzineservicestations	3	RV	14-02-95	IP
Hendrik Ter Kuilestraat	195		0659	4725	50.50	benzineservicestations	3	WV	27-04-93	IP
Hogelandsingel	186		0746	4821	50.50	benzineservicestations	2	OV	21-02-89	IP
smaatstraat	24		0776	7790	50.50	benzineservicestations	3	5.1.2e	20-08-96	NA
ijsselstraat	50		0791	4367	50.50	benzineservicestations	2	OV	29-10-69	IP
Kerkstraat	270		0870	0870	50.50	benzineservicestations	3	RV	31-10-95	IP
Knalhutteweg	379		0902	5158	50.50	benzineservicestations	3	OV	10-06-80	IP
Kuipersdijk	420		0969	4410	50.50	benzineservicestations	3	RV	18-08-78	IP
Laaressingel	32		0974	5348	50.50	benzineservicestations	2	RV	11-06-91	5.1.2e
Lambertus Buddestraat	101		0237	4825	50.50	benzineservicestations	2	RV	21-02-84	IP
Ribbeltsweg	6		2082	7488	50.50	benzineservicestations	2	19		IP
Stroolbeekweg	100		2796	7222	50.50	benzineservicestations	3	OV		NB
Transportcentrum	10	5.1.2e	1733	5533	50.50	benzineservicestations	2	OV	02-06-82	IP
Twekkeler-Es	53		2487	2487	50.50	benzineservicestations	3	WV		NB
Veldhoflanden	16		1828	5349	50.50	benzineservicestations	2	RV	14-05-91	IP
Wesselerbrinklaan	99		1969	5268	50.50	benzineservicestations	3	RV	25-06-91	NB
Wullenweg	35		2797	7233	50.50	benzineservicestations	3	OV	14-02-95	NB
Z 5.1.2e	19		2052	8023	50.50	benzineservicestations	3	RV	22-08-96	IP
Binnenhaven	81		0107	8293	51.21.1	groothandel in granen	3	RV	13-12-94	NA
Sesamstraat	1 A		2458	7909	51.21.6	groothandel ruwe plantaard., dierl. olien, vetten,	3	OV	05-11-96	DH
'Volbert	5	5.1.2e	2002	7206	51.31.1	groothandel in groenten en fruit	3	WV	18-04-95	AO
C. Schiff Sr Str	1		1574	8161	51.31.1	groothandel 5.1.2e groenten en fruit	3	WV	18-02-97	DH
De Reulver	65		1475	7405	51.34	groothandel 5.1.2e ranken	3	OV	20-02-96	HO
Ir Hanlostraat	15		0594	6918	51.39	groothandel voedings- en genotmiddelen algemeen a	3	RV	19-05-94	HO
Rijtersbleek-Aalten	4 1		2780	8395	51.39	groothandel voedings- en genotmiddelen algemeen a	3	OV		DA
Euregloweg	337		0391	7015	51.43.4	groothandel 5.1.2e erlichtingsartikelen	3	OV	11-04-95	AO
De Giem	25		0471	8073	51.47	gespec. groothandel ov. non-food consumentenart. n	3	RV	20-08-96	DV
Hengelosestraat	304		0684	5835	51.51	groothandel 5.1.2e landstoffen en andere minerale oli	3	RV	15-12-92	OW
Kanaalstraat	335		0842	5810	51.51	groothandel 5.1.2e brandstoffen en andere minerale oli	4	WV	06-06-96	IP
	343		0843	5811	51.51	groothandel in brandstoffen en andere minerale oli	4	RV	18-01-94	IP
Binnenhaven	16		0096	3831	51.51.2	groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffe	3	OV	01-05-80	NB
Gronausestraat	489		0492	7266	51.51.2	groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffe	3	OV	11-04-95	NB
Twekkeler-Es	8		1755	5137	51.51.2	groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffe	4	OV	06-02-90	NB
Ir. E.L.C. Schiff Sr Str	256		1582	5643	51.52	groothandel 5.1.2e ertzen en metaalertsen	3	RV	02-06-92	AT
Oosterstraat	319		2456	8096	51.53.1	groothandel in hout en plaatmateriaal	3	OV		HO
Spelbergsweg	37	5.1.2e	1634	6086	51.53.1	groothandel in hout en plaatmateriaal	3	WV	13-07-93	CS
Het Wolbert	30		2313	5277	51.53.2	groothandel in verf en verfwaren	3	RV	26-02-91	JB
Rijtersbleek-Aalten	20		1516	7054	51.53.2	groothandel 5.1.2e erf en verfwaren	3	OV	18-10-94	5.1.2e
Roessinghsbleekweg	21		1531	7963	51.53.2	groothandel 5.1.2e erf en verfwaren	3	RV	25-06-96	IP
Schuttersveld	34		2352	5701	51.53.2	groothandel in verf en verfwaren	3	OV	15-12-92	JB

9/11 BOUW- EN MILIEUDIENST Overzicht inrichtingen - SBI-code

GEMEENTE ENSCHEDE

10:42

Adres	Correspondentieadres	Naam locatie Noordmolen	MPM	Mon	WM	SBI-code	Soort	Dat Srt	Verg d.d.	door
	Postbus 173	Molenstraat 50			Oosterstraat 2		5.1.2e			
Schuttersveld	7500 AD Enschede		1609	5844	5844	51.53.2	groothandel in verf en verfwaren	3 OV	15-03-91	JB
Wethouder Beversstraat	195		2378	8111	8111	51.53.2	groothandel in verf en verfwaren	3 OV	12-12-95	HO
Ir. E.L.C. Schiff Sr.Str	350	5.1.2c	2527	7407		51.53.4	groothandel in zand en grind	3 RV	05-09-95	SV
Het Lentfert	98		5.1.2e	7714		51.54.1	groothandel in ijzer- en metaalwaren	3 OV	10-05-96	AO
Binnenhaven	50		0105	7508		51.55	groothandel in chemische produkten	4 OV	25-06-96	HO
Het Lentfert	3		1042	8130		51.55	groothandel in chemische produkten	4 RV	04-11-97	HO
Boddenkampsingel	31		0146	5771		51.55.1	groothandel chemische grondst., chemicalien ind to	3 OV	15-12-92	NB
Lenteweg	42		2710	8171		51.57	groothandel in afval en schroot	4 OV	17-12-96	HO
Najaarsweg	54		2744	8172		51.57	groothandel in afval en schroot	4 OV	17-12-96	HO
	62		2745	8170		51.57	groothandel in afval en schroot	4 OV	17-12-96	HO
De Ossenboer	15		1352	8279		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	3 RV	07-10-97	HO
	17		1354	8263		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	4 RV		HO
Het Lentfert	43		1049	7658		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	3 ZZ	15-06-95	DV
Kanaalstraat	135		0829	7860		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	3 OV	10-09-96	OW
	303		0838	0838		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	4 OV	24-07-59	OW
Oosterstraat	321		2244	8350		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	3 WV	09-07-97	HO
	343		1338	3205		51.57.1	groothandel in autosloopmaterialaal	4 OV	17-06-66	H
Arendsweg	120		0020	6969		51.57.2	groothandel ijzer-, staalschroot en oude non-ferro	3 OV	18-02-97	
Het Lentfert	50	5.1.2e	1050	4647		51.57.2	groothandel ijzer-, staalschroot en oude non-ferro	3 WV	21-10-97	HO
Ir. E.L.C. Schiff Sr.Str	254		1581	8174		51.57.2	groothandel ijzer-, staalschroot en oude non-ferro	3 RV		HO
Kanaalstraat	323		2865	2865		51.57.2	groothandel ijzer-, staalschroot en oude non-ferro	3 OV		DA
Binnenhaven	44		0104	5530		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	4 RV	09-02-93	NA
	116		2383	8042		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 OV	12-08-97	WB
De Sleutelkamp	2		1616	6914		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 OV	07-06-94	5.1.2e
	6		1619	6913		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 OV	07-06-94	IP
	10 1		1620	7302		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 OV	14-02-95	HO
Eurepleweg	310		0388	5329		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	4 OV	08-07-86	IP
Frederikastraat	26	5.1.2e 3.1.2e	0407	6056		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 RV	15-03-94	AO
Hendrik Ter Kuilestraat	125		0641	5709		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 WV	29-06-93	AT
Lenteweg	40		1038	7694		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 OV	15-08-95	AT
Oosterstraat	2		1327	6270		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 OV	15-03-94	HO
Tollensstraat	56		1724	1724		51.57.3	groothandel in overige oude materialen en afvalsto	3 RV	07-09-93	FD
Geerdinkszijdeweg	13	5.1.2e	2908	2908		51.62	groothandel in machines voor de bouw	3 ZZ		DA
Lonnekerbrugstraat	80		1118	8117		51.63	groothandel machines prod. textiel, naai-, breimat	3 OV	20-10-92	MB
Kopersteden	1		0907	8408		51.71.5	overige gespecialiseerde groothandel n.e.g.	3 ZZ	19-02-96	S
Lasondersingel	33		2898	2898		51.72.2	niet-gespecialiseerde groothandel overige goede	3 OV		D
Van Loelishof	92		2435	8319		52.11	detailhandel voedings-, genotmiddelen algemeen ass	3 WV	04-11-97	SV
Boulevard 1945	328		0191	7552		52.12.1	warenhuizen	3 B	13-04-95	NA
Kalanderstraat	9		0822	6911		52.12.1	warenhuizen	3 RV	17-05-94	DV
Hendrik Ter Kuilestraat	146		0645	6609		52.46.8	bouwmarkten e.a. detailhandel bouwmaterialen algem	3 WV	17-05-94	OW
Parkweg	159		1415	7185		52.46.8	bouwmarkten e.a. detailhandel bouwmaterialen algem	3 OV	13-12-94	AO
Schuttersveld	8		1605	7938		52.46.8	bouwmarkten e.a. detailhandel bouwmaterialen algem	3 OV	28-04-88	HO
Oldenzaalsestraat	340		1294	6945		52.48.5	detailhandel in 5.1.2e	3 WV	20-12-94	NB
Lipperkerkstraat	8 A		2214	8292		52.49.9	overige detailhandel n.e.g.	3 RV		NB
Weerselosseweg	355		2305	8193		52.50	detailhandel in tweedehands goederen en antiek	3 ZZ	18-09-97	SV
Boulevard 1945	2		0183	6299		55.11	hotel-restaurants	3 B	01-07-93	NA
Gronausestraat	664		0494	5982		55.11	hotel-restaurants	3 B	01-07-93	SV
Hengelosestraat	725		0696	6011		55.11	hotel-restaurants	3 B	24-02-93	AO
Oude Deldenerweg	203		1370	5368		55.11	hotel-restaurants	3 RV	02-06-92	AO
Keppeleridijk	200		0851	7330		55.22	kampeerterreinen	3 WV	07-12-95	NB
Blikkersmaatweg	15		0143	0143		55.30.1	restaurants	3 WV	18-02-97	JB
Hengelosestraat	437		2174	6591		55.30.1	restaurants	3 OV	14-03-95	5.1.2e
Hoge Boekelerweg	410		0736	5016		55.30.1	restaurants	3 OV	10-09-88	IP
Parkweg	48		1410	7427		55.30.1	restaurants	3 OV	27-02-96	NB
De Heurne	18 A		0706	6495		55.30.2	cafetaria's, lunchrooms, snackbars, eetkramen e.d.	3 B	18-11-93	JB

Gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer; op loopafstand (± 5-8 min.) van NS- en busstation

11 / 11 BOUW- EN MILIEUDIENST Overzicht inrichtingen - SBI-code

GEMEENTE ENSCHEDE 10:42

Adres | Correspondentieadres: Postbus 173 7500 AD Enschede | Naam locatie Noordmolen Molenstraat 50 | MP | Mutatiewijze | SBI-code | Soort | Cat | Srt | Verg d.d. | door

Adres		Naam locatie	MP		SBI-code	Soort	Cat	Srt	Verg d.d.	door
Binnenhaven	7		51	2430	6758	90.00.2	afvalinzameling	3	OV	15-03-94	IP
Lentelweg	44		1	1038	7886	90.00.2	afvalinzameling	4	OV	12-12-95	IP
Vlierstraat	5 5.1.2e			2438	8256	90.00.2	afvalinzameling	4	RV	18-03-97	5.1.2e
Gaslabriekstraat	6			2742	7932	91.31.1	religieuze organisaties	3	OV	22-10-96	5.1.2e
Stadsgravenstraat	26			2276	6035	92.13	vertoning van films	3	OV	07-09-93	AW
Noorderhagen	27			1275	5714	92.32	theaters e.d., dienstverlening t.b.v.	3	OV	25-08-92	NB
Langestraat	51			0998	5775	92.32.1	theaters, schouwburgen en concertgebouwen	3	RV	20-10-92	NB
Noorderhagen	12			1270	6676	92.32.1	theaters, schouwburgen en concertgebouwen	3	8	16-01-97	OW
Hyacintstraat	26			0784	6719	92.34.1	dansscholen	3	OV	15-11-94	OW
Raffelbenstraat	25			1462	6720	92.34.1	dansscholen	3	OV	06-12-94	OW
Kerkstraat	80			2192	6583	92.34.2	overige kunstzinnige vorming van amateurs	3	OV	05-09-95	OW
Poolmansweg	54 A			2253	6365	92.34.2	overige kunstzinnige vorming van amateurs	3	OV	05-09-95	OW
Tegelerweg	60			1704	6438	92.34.2	overige kunstzinnige vorming van amateurs	3	8	09-06-94	MR
Brammelerstraat	8			0201	7801	92.34.3	overig amusement n.e.g.	3	OV	27-02-96	NA
Langestraat	54			1000	6568	92.34.3	overig amusement n.e.g.	3	OV	15-11-94	NB
Molenstraat	6			1218	8293	92.34.3	overig amusement n.e.g.	3	5.1.2e	20-05-97	JB
Dude 5.1.2e	18			1394	6050	92.34.3	overig amusement n.e.g.	3	8		NB
Asravenstraat	13			2275	6528	92.34.3	overig amusement n.e.g.	3	8	25-04-96	N'
	15			1654	8228	92.34.3	overig amusement n.e.g.	3	8	15-07-93	AD
Elsbeerweg	100			2741	7811	92.61	sportaccommodaties	3	OV	22-10-96	WB
	100			2741	7811	92.61	sportaccommodaties	3	5.1.2e	5.1.2e	WB
J J Van Deinselaan	2			0287	5411	92.61.1	zwembaden	3	OV	16-04-91	NA
Magnoliastraat	9			1168	7959	92.61.1	zwembaden	3	OV	05-11-96	OW
Schopholtstraat	45			2846	8525	92.61.1	zwembaden	3	29		DA
De Reutver	120			1494	8095	92.61.2	sportaccommodaties (excl. zwembaden)	4	5.1.2e	18-02-97	AW
'T Sander	43	5.1.2e		0901	5766	92.62	overige sport	3	RV	25-08-92	NB
Auke Vleerstraat	99			2842	8504	92.62	overige sport	3	OV	25-11-97	WB
Kerkstraat	107			0866	6741	92.62	overige sport	3	WV	20-12-94	OW
Hulsmaatstraat	50			0782	0782	93.01	reinigen van kleding en textiel	3	RV	27-01-88	IP
Bolhaarslaan	20			0168	5469	93.01.1	wasserijen en linnenverhuur	4	5.1.2e	13-07-93	5.1.2e
Richterweg	5	5.1.2e		1500	5801	93.01.1	wasserijen en linnenverhuur	3	5.1.2e	20-10-92	5.1.2e
Biekerstraat	60			0125	5444	93.01.2	chemische wasserijen en ververijen	4	RV	07-04-92	NA
Marssleden	67			1186	5916	93.01.2	chemische wasserijen en ververijen	4	OV	05-07-94	HO
Usselerweg	40			1786	7946	93.03.2	crematoria, mortuaria en begraafplaatsen	3	RV	06-09-96	DH
V[illegible]kenweg	71			1851	4529	93.05	overige dienstverlening n.e.g.	3	OV	24-01-84	AD
[illegible]	2 1	5.1.2e		2420	4290	IN24.0	motorbrandstofpompen	3	5.1.2e	5.1.2e	D.
Heer[illegible]pweg	7			2164	6233	IN25.1	afvalwaterbehandelingsinstallaties - < 100.000 i	4	WV	06-07-95	AD
Kerkstraat	86			0863	7022	IN25.1	afvalwaterbehandelingsinstallaties - < 100.000 i	4	WV	20-12-94	5.1.2e
Weerninkhoekweg	52			1944	2389	IN25.1	afvalwaterbehandelingsinstallaties - < 100.000 i	3	OV	06-01-70	5.1.2e
Auke Vleerstraat	76			1861	7091	IN25.3	afvalwaterbehandelingsinstallaties - >= 300.000	4	OV		NA
Koperstieden	11			2816	2816	ONBEKEND	soort inrichting (nog) niet bepaald	3	19	06-03-97	NA
Seizoensweg	2			2953	2953	ONBEKEND	soort inrichting (nog) niet bepaald	3	OV		DA
Spinnerstraat	12	5.1.2e		1641	4844	OP 06.0	vuurwerk < 1000 kg	3	5.1.2e	5.1.2e	NB
Tolensstraat	46			1723	6886	OP 06.0	vuurwerk < 1000 kg	4	RV	22-04-97	NB
Deuningerstraat	346			0323	8479	OP 06.1	opslag vuurwerk > 1000 kg	3	WV		NB
Enmastraat	239 A	5.1.2e		2131	3868	OP 06.1	opslag vuurwerk > 1000 kg	3	RV	14-10-69	NB
Winterweg	19			1998	5542	OP 06.1	opslag vuurwerk > 1000 kg	4	WV	17-05-94	NB
Zuid Esmarkerrondweg	551			2044	5602	OP 06.1	opslag vuurwerk > 1000 kg	3	OV	13-07-93	NB
Windmolenweg	255	5.1.2e		2483	8220	OP 10.4	gel. drijfmest - gesloten, 350 - 750 m3	3	20	18-09-97	AT

Gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer, op loopafstand (± 5-8 min.) van NS- en busstation

10 / 11 Overzicht inrichtingen - SBI-code 10-03-1998 10:42

Adres	nr.	Naam	MPMnr.	WMnr	SBIcode	Soort	Cat	Srt	d.d.	door
Slankweg	78		1614	6363	55.30.2	cafetaria's, lunchrooms, snackbars, eetkramen e.d.	3	8	17-03-94	NB
Oude Markt	24		1397	7024	55.40	cafe's e.d.	3	OV	05-09-95	NB
Stadsgravenstraat	51		1664	6607	55.40	cafe's e.d.	3	8	20-12-94	OW
Voortsweg	109		1892	6555	55.40	cafe's e.d.	3	OV	19-05-94	JB
Stationsplein	33		1674	8490	60.10	vervoer per spoor	3	5.1.2e		CS
Beckumerstraat	445		2648	8202	60.22	ongeregeld personenvervoer per taxi	3	OV		NB
Lekstraat	47		1019	6542	60.24.2 (1)	goederenvervoer over de weg (excl. verhuisvervoer)	3	RV	15-03-94	AB
Najaarsweg	36		1236	6259	60.24.2	goederenvervoer over de weg (excl. verhuisvervoer)	3	OV	07-09-93	HO
Richtersweg	53		1503	5409	60.24.2	goederenvervoer over de weg (excl. verhuisvervoer)	3	OV	29-09-92	5.1.2e
Vliegveldweg	333		2359	8213	62.00	vervoer door de lucht	3	8	16-12-93	5.1.2e
5.1.2e anlostraat	9		0592	5861	63.11	laad-, los- en overslagactiviteiten	3	5.1.2e	13-04-95	CS
Transportcentrum	10		1732	7499	63.11.2	laad-, los- en overslagactiviteiten (niet t.b.v. z	3	RV	09-11-93	CS
	21		1737	8419	63.11.2	laad-5.1.2een overslagactiviteiten (niet t.b.v. z	3	5.1.2e	12-08-97	NB
	24		1738	6974	63.11.2	laad-, los- en overslagactiviteiten (niet t.b.v. z	3	OV	05-07-94	HO
Tinsteden	38		2640	8519	63.12.3	opslag (niet in tanks, koelhuizen e.d.)	3	5.1.2e		OW
Koopersteden	9		2662	8151	63.21	overige dienstverlening t.b.v. het vervoer over la	3	OV	19-11-96	AT
Rijtersbleek-Westend	1		1518	5732	64.11	nationale postdiensten	4	OV	09-03-93	
Zuiderhagen	14		2046	2048	64.20	telecommunicatie	3	WV		
Lage Bothofstraat	270	5.1.2e	2645	8178	71.34	verhuur van overige machines en werktuigen n.e.g.	3	OV	30-09-97	
Hengelosestraat	705		0695	7063	73.10	natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	3	WV	06-06-96	AW
	795		0121	0121	73.10	natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	3	RV		WB
Rijtersbleek-Aalten	4 1		2779	8398	73.10.2	technisch speur- en ontwikkelingswerk	3	OV		DA
	4 1		2785	8401	73.10.3	medisch en farmacologisch speur- en ontwikkelingsw	3	OV		DA
Steenriet	14 A		2576	8082	74.30.3	overige keuring en controle	3	OV	22-10-96	NB
Kanaalstraat	255		0835	7625	74.70.1	reiniging van gebouwen	3	OV	05-09-95	DH
Hengelosestraat	300		0682	6175	74.81	fotografie en ontwikkelen van foto's en films	3	OV	16-11-93	SV
Schuttersveld	38		1608	5507	74.81	fotografie en ontwikkelen van foto's en films	3	OV	15-12-92	OW
Lenteweg	21	5.1.2e	1030	8286	74.82	pakken, sorteren, schillen e.d. in loon	3	5.1.2e	27-05-97	DV
Vierstraat	103		2479	8320	75.25	brandweer	3	5.1.2e	27-05-97	IP
Boddenkampsingel	80		0149	6009	80.22.1	lager beroepsonderwijs	3	RV	06-07-95	CS
Hengelosestraat	381		0687	6865	80.22.1	lager beroepsonderwijs	3	RV	13-12-94	DV
Kuipersdijk	268	5.1.2e	0967	7643	80.22.1	lager beroepsonderwijs	3	25	15-06-95	5.1.2e
Neptunusstraat	49		1241	6007	80.22.1	lager beroepsonderwijs	3	25	09-06-94	CS
Wethouder Beversstraat	165		0085	8261	80.22.1	lager beroepsonderwijs	3	25	19-06-97	CS
Mr P J Troelstrastraat	9		1739	6060	80.22.3	middelbaar beroepsonderwijs	3	25	16-02-95	
Winkstraat	81		0205	8010	80.30.1	hoger beroepsonderwijs	3	RV	17-12-96	
Drienerlolaan	5		0340	8310	80.30.1	hoger beroepsonderwijs	4	5.1.2e		AT
M H Tromplaan	28		2285	7081	80.30.1	hoger beroepsonderwijs	4	5.1.2e	13-12-94	IP
Hengelosestraat	5.1.2e		2468	8191	80.30.2	wetenschappelijk onderwijs	3	OV		OW
Roessinghsbleekweg	155		1534	7351	80.30.3	overig hoger onderwijs	3	RV	26-09-95	AT
Blekerstraat	105		0133	5360	80.42.3	overig onderwijs n.e.g.	3	25	30-03-92	NA
Buurserstraat	228		0250	6115	80.42.3	overig onderwijs n.e.g.	3	RV	21-12-93	DV
Snelliusstraat	8		1831	5582	80.42.3	overig onderwijs n.e.g.	3	OV	26-02-92	NA
Voortsweg	113		1893	7017	80.42.3	overig onderwijs n.e.g.	3	5.1.2e	19-01-95	FD
Haaksbergerstraat	55		0540	7583	85.11.2	algemene ziekenhuizen	4	5.1.2e	15-06-95	CS
Broekheurne-Ring	1050		0221	8613	85.11.4	psychiatrische ziekenhuizen	4	WV	20-12-94	AO
Zuiderspoorstraat	13		2051	5907	85.11.4	psychiatrische ziekenhuizen	3	OV	29-06-93	DH
Roessinghsbleekweg	33		2262	4058	85.14	overige gezondheidszorg	4	WV	21-12-93	NB
Gronausestraat	752		0498	5553	85.31.2	verpleeghuizen voor psycho-geriatrische patienten	3	5.1.2e	26-11-91	CS
Weinaweg	100		1951	6013	85.31.6	zwakzinnigeninrichtingen	3	RV	07-09-93	AW
Espoorstraat	1		2967	2967	85.31.7	bejaardenhuizen	3	OV		AO
S N Menkostraat	80		2227	2227	85.31.7	bejaardenhuizen	3	WV	18-02-97	IP
Wethouder Nijhuisstraat	1	5.1.2e	2233	8016	90.00	milieudienstverlening	3	RV		IP
Binnenhaven	145		0116	7139	90.00.1	afvalwaterinzameling en -behandeling	3	OV	25-06-96	NA
	145		2381	8014	90.00.2	afvalinzameling	3	OV	29-04-97	IP

(1) [illegible]

Het Lentfert

Rhee gas

Bijzonderheden

De sprinkler kan in het gebouw door het personeel bediend worden, de brandweeraansluiting zit buiten. Indien een van beide sprinklers niet nodig kan deze middels een afsluiter gesloten worden

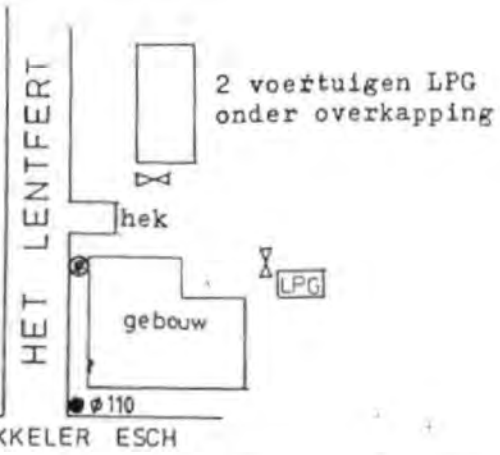

5.1.2e

H. ter Kuilestraat

BIM tankstation
naast de Runa

Bijzonderheden:
Aansluiting in een straatput

●ø200 Op hoek Ossenboer op hoek bij fa. Holst

Kuipersdijk

BP station t.o. Tiemeister

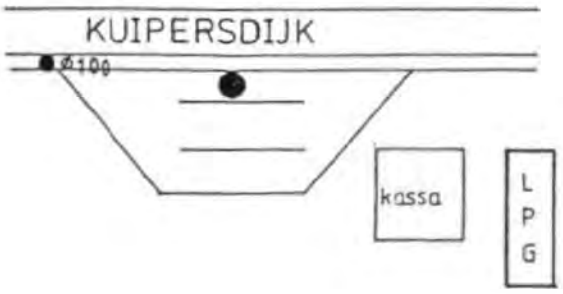

Parkweg

Tankstation Haarhuis

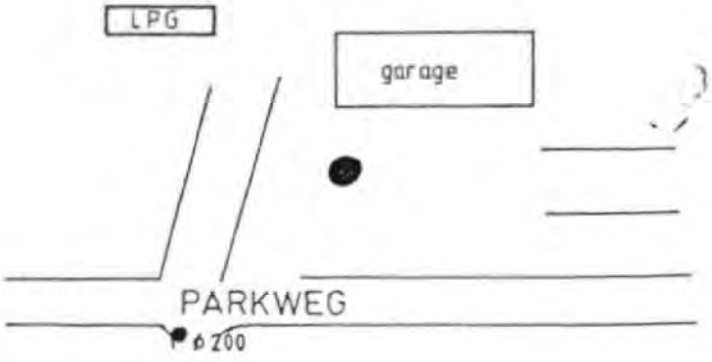

Auke Vleerstraat

Distributiecentrum

Brandput

Aansluitpunten voor de voeding van de sprinkler van L.P.G. tanks.

Brandput distributiecentrum. ⊛ Aansluitpunt

Binnenhaven

5.12e 5.12e

Bijzonderheden:
De sprinkler heeft een permanente pomp, afgelegd op het kanaal.
De motor kan gestart worden in het gebouwtje of d.m.v. een drukknop bij het hek.
Bij de drukknop bevindt zich ook koppeling voor aansluiting brandweer bij eventuele weigering van de bluspomp.

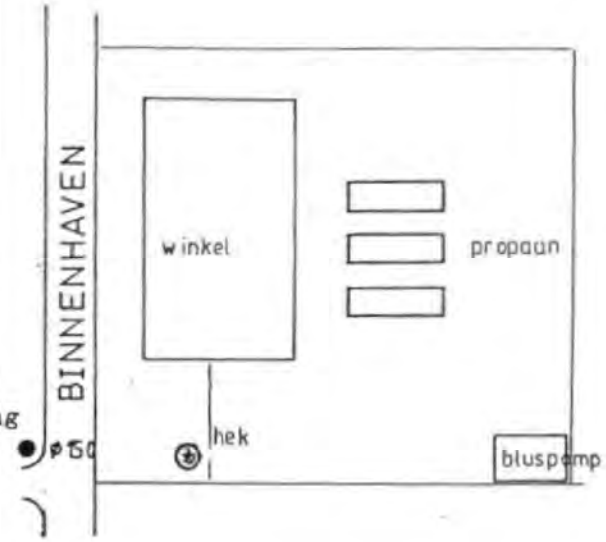

Getfertsingel

Mobil tankstation bij fabriek van Jannink

Hulsmaatstraat

Tankstation T. Wessels

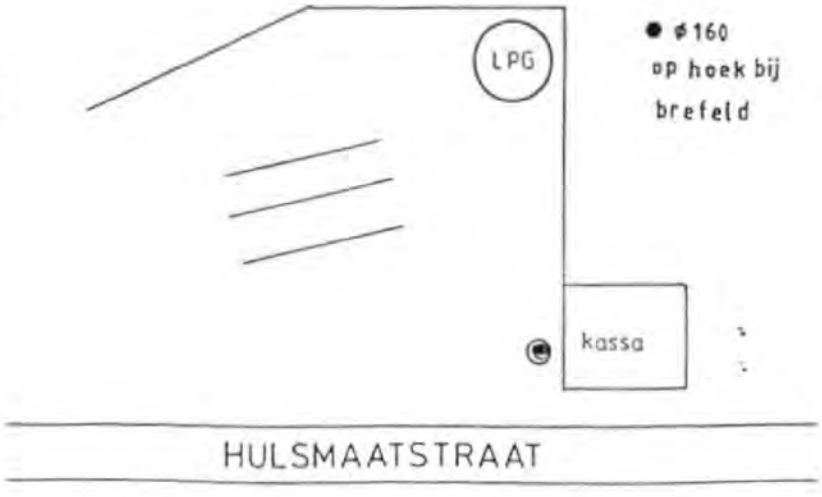

Adviserende ingenieurs

14 APR. 1998

Kenmerk: 153_stap_3

Datum: 09-04-98

Gemeente Enschede
T.a.v. 5.1.2e
Bouw Milieudienst
Postbus 173
7500AD Enschede

Cc: Dhr. 5.1.2e Brandweer Enschede

Geachte heer 5.1.2e,

Na aanleiding van het overleg op donderdag 9 april, stuur ik een lijst met bedrijven die we in dit overleg hebben geselecteerd als zijnde interessant voor nader onderzoek naar externe risico's (onderstaande tabel).

Bedr.Nr	MPM	Naam	Adres	Soort
153201	0229	Grolsche Bierbrouwerij BV	Brouwerijstraat 2	Bierbrouwerij
153202	0165	Texoprint	Boekelosestraat 400	Textielveredeling
153203	2179	Polaroid (Europa)	Hoge Bothofstraat 45	Vervaardiging fotochemische
153204	1584	Vredestein BV	Ir. E.L.C. Schiff Sr. str 370	Vervaardiging van rubberbanden
153205	2107	Boekelo folien BV	Boekelosestraat 300	Vervaardiging van kunststofplaten, -
153206	0595	Dec	Ir. Haniostraat 22	Vervaardiging van kunststofplaten, -
153207	0684	Kuil Nicos BV	Hengelosestraat 304	Groothandel in brandstoffen en andere
153208	0842	Oliko BV	Kanaalstraat 335	Groothandel in brandstoffen en andere
153209	0105	Wolbert	Binnenhaven 50	Groothandel in chemische produkten
153210	1042	Bleko BV	Het Lentfert 3	Groothandel in chemische produkten
153211	1723	Se Fireworks	Tollenstraat 46	Vuurwerk opslag tot 1000 kg
153212	1998	Haarman Gebr. BV	Winterweg 19	Vuurwerk opslag meer dan 1000 kg

Andere bedrijven die mogelijk interessant zijn, worden in de bijlage genoemd, met daarbij de criteria waaraan deze bedrijven moeten voldoen om voor nader onderzoek in aanmerking te komen. Zou u de locaties van de geselecteerde bedrijven weer kunnen geven op een plattegrond van Enschede?
De informatie die wij van de geselecteerde bedrijven nodig hebben, wordt in de B, OB en OS formulieren gevraagd en bevat tevens een bedrijfsplattegrond met daarop aangegeven de locaties van de opgeslagen stoffen[1]. Voor de tankstations en K1, K2 of K3 opslagen, kan in plaats van het OB of OS formulier, het CB formulier worden gebruikt. Alvast bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

[1] Zie voor stap 3 ook pagina 7 van het informatiepakket

Bijlage: Overige bedrijven met selectie-criteria

5.1.2e

Wilgenkampweg 55 1982 Hoveniersbedrijf
Bergweg 217 0078 Dienstverlening akker/tuinbouw

- grote opslag gewasbeschermingsmiddelen (ordegrootte: CPR 15 opslag)

SBI-Nr 15.11 t/m 16.52

- ammoniak koelinstallatie aanwezig.

SBI-Nr 22.21 t/m 22.22.6

- de écht grote drukkerijen; bulkopslag oplosmiddelen; terugwinning oplosmiddelen

Becam Chemie BV Lenteweg 19 1027 Vervaardiging chemische prod.

- gevaarlijke chemicaliën; CPR 15 loods

SBI-Nr 25.22 en 25.24

- verwerking van kunststoffen met stikstof-, chloor- of zwavelatomen (o.a. PVC), of
- aanwezigheid van gote silo's (meer dan 2) met kunststof granulaat

SBI-Nr 50.10 t/m 50.20(.0) en 50.50

- verkoop motorbrandstof (exclusief LPG) aan derden

SBI-Nr 51.53.2

- opslagloods met ordegrootte >500m² (CPR 15?)

Luchthaven Twente Vliegveldweg 333 2359 Vervoer door de lucht

- Opslagdepot brandstoffen

Adviesgroep AVIV BV
Langestraat 11
7511 HA ENSCHEDE
Telefoon : 5.1.2e
Telefax : 5.1.2e
E-mail : 5.1.2e@xs4all.nl

☐ Normaal ☐ Dringend ☐ Vertrouwelijk ☐ Direct persoonlijk

AAN	Bedrijf/instantie	Gemeente Enschede
	Afdeling	Bouw- en Milieudienst
	Dhr	5.1.2e
	Faxnummer	5.1.2e
VAN	Naam	5.1.2e
	Datum	16-04-98
	Kenmerk	
	Onderwerp	CPR15 instellingen
	Aantal blz (incl. deze blz)	1

Geachte heer 5.1.2e,

Bij een onderzoek van AVIV kwam ik toevallig een database tegen met daarin een groot aantal bedrijven met een CPR 15 loods. Uit deze gegevens bleek dat ook een aantal bedrijven in Enschede een CPR 15-2 of CPR 15-3 loods bezitten. Drie hiervan zijn bij de selectie niet geselecteerd:

- CHEMPROHA (VH WOLBERT) BINNENHAVEN 50 7547 BH ENSCHEDE
- DIVERSEY LEVER (VH OTARES) REMBRANDTLAAN 414 7545 ZW ENSCHEDE
- DE TOREN IR. SCHIFFSTRAAT 250 7547 RD ENSCHEDE

De vraag is of deze bedrijven nog bestaan / iets voorstellen. Als dit het geval is, willen we deze bedrijven graag alsnog meenemen in de derde stap van het inventarisatie project van provincie Overijssel.

Ter informatie; de andere CPR 15 bedrijven die in deze database werden genoemd, zijn:

CPR 15-2:
- BOEKELO FOLIEN BOEKELOSESTRAAT 300 7548 AW ENSCHEDE

CPR 15-3:
- POLAROID (EUROPE) BV HOGE BOTHOFSTRAAT ENSCHEDE

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Indien u deze bladen niet goed ontvangen hebt, belt u ons dan per omgaande

BEDRIJF_NAAM	BEDRIJF_ADRES	BEDRIJF	BEDRIJF_
Service station Tonny Wessels	Hulsmaatstraat 24	7523 WG	Enschede
Shell station Parkweg	Parkweg 98	7545 MV	Enschede
Shell station Broekheurne	Broekheurne-Ring 1080	7546 TA	Enschede
BP Diekman	Kuipersdijk 420	7541 WK	Enschede
Tankstation De Knalhutte	Knalhutteweg 379	7542 PB	Enschede
BP De Rijk	Kerkstraat 270	7532 AV	Enschede
Texaco V.O.F. Duyn	Haaksbergerstraat 602	7545 PG	Enschede
BIM	H. ter Kuilestraat 195	7547 SK	Enschede
Shell zelftank wesselerbrink	Wesselerbrinklaan 99	7544 JZ	Enschede
Mobilgarage Het Getfert	Getfertsingel 79	7513 GB	Enschede
Veger	Oldenzaalsestraat 726	7524 AG	Enschede
BP Autorette Tad	Deurningerstraat 364	7522 CP	Enschede
BP Parkweg	Parkweg 143-145	7545 MV	Enschede
Avia Zelfservice Station Weghorst	Twekkeler-Es 53	7547 ST	Enschede
Platvoet Exploitatiemaatschappij	Zuiderspoorstraat 19	7512 AX	Enschede
Kromhout Van der Meer	Sumatrastraat 81	7512 CT	Enschede
Rhee	Twekkeler-Es 8	7547 SM	Enschede
Jacob Bakker IJzerhandel BV	Binnenhaven 16	7547 BH	Enschede
Schepers	Lenteweg 35	7532 RV	Enschede
Munsterhuis	Westerval 30		Enschede
Air BP installatie Twenthe	Vliegveldweg 333	7524 PT	Enschede
Total Nederland NV 'De Lares'	Laressingel 32	7514 ES	Enschede
ESSO	Burgemeester van Veenlaan 130	7543 AB	Enschede
BP - Truckstop	Transportcentrum 10	7547 RW	Enschede
Total Nederland	Veldhoflanden 16	7542 LA	Enschede
Willemsen	Ribbeltsweg 6	7514 EJ	Enschede
Garage Roeloffzen	Boddenkampsingel 2	7514 AR	Enschede
Shell station Glanerbrug	Gronausestraat 1000	7534 AN	Enschede
AVIA	L. Buddestraat 101	7521 SB	Enschede
Auto Service Enschede	Hogelandsingel 188	7512 GK	Enschede
Brand Oil	IJsselstraat 50	7523 GC	Enschede
Texaco	Boulevard-1945 500	7511 AL	Enschede
Fina	Gronausestraat 1317	7548 TA	Glanerbru
Grolsche Bierbrouwerij BV	Brouwerijstraat 2	7548 AW	Enschede
Texoprint	Boekelosestraat 400	7511 ZA	Boekelo
Polaroid (Europa)	Hoge Bothofstraat 45	7547 RD	Enschede
Vredestein BV	Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 370	7548 AW	Enschede
Boekelo folien BV	Boekelosestraat 300	7547 RD	Boekelo
Kuil Nicos BV	Hengelosestraat 304	7547 AT	Enschede
Oliko BV	Kanaalstraat 335	7547 BH	Enschede
Wolbert	Binnenhaven 50	7547 SN	Enschede
Bleko BV	Het Lentfert 3	7523 ZD	Enschede
Se Fireworks	Tollensstraat 46	7532 PA	Enschede
Haarman Gebr. BV	Winterweg 19	7545 ZW	Enschede
Diversey Lever (Othara)	Rembrandlaan 414		Enschede
De Toren BV	Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 250	7547 RD	Enschede
BFI bijzondere afvalstoffen BV	Euregioweg 312	7532 CN	Enschede

TYPE_BEDRIJF	X_RDM	Y_RDM
Tankstation	258255	472940
Tankstation	256203	471343
Tankstation	255938	468941
Tankstation	258031	469455
Tankstation	259466	466925
Tankstation	263561	471732
Tankstation	255868	469673
Tankstation	254740	471078
Tankstation	256934	468296
Tankstation	257279	470209
Tankstation	259450	474581
Tankstation	257330	473154
Tankstation	256279	471276
Tankstation	254069	471597
Tankstation	257703	470303
Tankstation	257793	470393
Gasdepot	254405	471093
Gasdepot en IJzerhandel	255350	471415
Propaan/butaan afvulstation	262200	471600
Garage met tankstation	256223	471144
Tankinstallatie	258350	477150
Tankstation	258609	472221
Tankstation	257038	469548
Tankstation Vrachtwagens	254124	472492
Tankstation	258436	468358
Tankstation	258938	471836
Garage met tankstation	257102	471972
Tankstation	262799	470902
Tankstation	256174	472036
Tankstation	258712	470510
Tankstation	257805	473525
Tankstation	258760	470886
Tankstation	263536	470890
Bierbrouwerij	257736	472670
Textielveredeling	251854	469561
Vervaardiging fotochemische produkten	258512	471636
Vervaardiging van rubberbanden	254392	472056
Vervaardiging van kunststofplaten, -folie, -buizen	252030	469857
Groothandel in brandstoffen en andere minerale oli	256463	472388
Groothandel in brandstoffen en andere minerale oli	254498	472480
Groothandel in chemische produkten	255128	471562
Groothandel in chemische produkten	254356	471180
Vuurwerk opslag tot 1000 kg	257969	472479
Vuurwerk opslag meer dan 1000 kg	260740	471342
Vervaardiging chemische produkten	255470	471252
Vervaardiging chemische produkten	254828	471508
Bewaren, be- en verwerken gevaarlijke afvalstoffen		

Opmerking AVIV

Alleen vast afval (slib, etc.) vervuild water etc. niet relevant.

5.1.2e (BR-IZ)

Van: 5.1.2e @aviv.nl]
Verzonden: woensdag 23 september 1998 9:23
Aan: 5.1.2e @Enschede.nl
Onderwerp: Bedrijven lijst

AVIV Evaluatie.doc

ATT03333.txt

Ik zou je een beetje op de hoogte houden van de voortgang van de inventarisatie van Overijssel. Vandaag heb ik de volgende fax naar 5.1.2e 5.1.2e gestuurd, met daarin de bedrijven die wij hebben geselecteerd om in de omgeving te inventariseren.

MvG,

5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

In het kader van het project Risicokaart Overijssel, zijn we aangekomen bij de evaluatie van de opgegeven inrichtingen. De gegevens die u heeft opgestuurd zijn verwerkt en geanalyseerd. Uit deze analyse komen een aantal inrichtingen naar voren waarvan de omgeving binnen een bepaalde straal in kaart moet worden gebracht om een risico berekening uit te kunnen voeren.

Voor deze laatste stap zouden wij u willen vragen of u van de omgeving van de onderstaande inrichtingen een huisnummerkaart zou kunnen leveren. Bij deze inrichtingen is eveneens een straal genoemd. Op de kaart moet het gebied binnen deze straal zichtbaar zijn, zodat wij een schatting kunnen maken van de bevolkingsdichtheid en de ligging van de gebouwen binnen deze cirkel. De voorkeur gaat uit naar een kaart op A4 met een schaal van 1:5000 of 1:2500 (als de straal er in dat geval nog op past). Wilt u op elke kaart de betreffende schaal aangeven?

Zou u op het BinO formulier de gegevens van de gevoelige objecten binnen deze straal en de gegevens over de speciale bebouwing zoals de kantoor bezetting etc. kunnen weergeven? Voor de woonhuizen kunt u eventueel volstaan met opgave van het aantal personen per hectare.

Indien er in de vorige stap gegevens zijn opgestuurd met daarbij een dergelijke kaart, hebben wij deze bij deze brief gevoegd. Zou u in dit geval alleen de BinO gegevens kunnen invullen?

AVIV nr	BG nr	Naam	Adres	Postcode	Plaats	Straal [m]
153001	0775	Service station Tonny	Hulsmaatstraat 24	7523 WG	Enschede	300
153002	1411	Shell station Parkweg	Parkweg 98	7545 MV	Enschede	300
153003	0222	Shell station Broekheurne	Broekheurne-Ring 1080	7546 TA	Enschede	300
153004	0969	BP Diekman	Kuipersdijk 420	7541 WK	Enschede	300
153005	0902	Tankstation De Knalhutte	Knalhutteweg 379	7542 PB	Enschede	300
153006	0870	BP De Rijk	Kerkstraat 270	7532 AV	Enschede	300
153007	0572	Texaco V.O.F. Duyn	Haaksbergerstraat 602	7545 PG	Enschede	300
153008	0658	BIM	H. ter Kuilestraat 195	7547 SK	Enschede	300
153009	1969	Shell zelftank wesselerbrink	Wesselerbrinklaan 99	7544 JZ	Enschede	300
153010	0448	Mobilgarage Het Getfert	Getfertsingel 79	7513 GB	Enschede	300
153011	1297	Veger	Oldenzaalsestraat 726	7524 AG	Enschede	300
153012	0325	BP Autorette Tad	Deurningerstraat 364	7522 CP	Enschede	300
153013	1413	BP Parkweg	Parkweg 143-145	7545 MV	Enschede	300
153014	2487	Avia Zelfservice Weghorst	Twekkeler-Es 53	7547 ST	Enschede	300
153015	2052	Platvoet Expl.maatschappij	Zuiderspoorstraat 19	7512 AX	Enschede	300
153016	1701	Kromhout Van der Meer	Sumatrastraat 81	7512 CT	Enschede	300
153017	1755	Rhee	Twekkeler-Es 8	7547 SM	Enschede	300
153018	0096	Jacob Bakker IJzerhandel BV	Binnenhaven 16	7547 BH	Enschede	300
153019		Schepers	Lenteweg 35	7532 RV	Enschede	300
153201	0229	Grolsche Bierbrouwerij BV	Brouwerijstraat 2	7548 AW	Enschede	450
153203	2179	Polaroid (Europa)	Hoge Bothofstraat 45	7547 RD	Enschede	100
153204	1584	Vredestein BV	Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat	7548 AW	Enschede	250
153207	0684	Kuil Nicos BV	Plengelosestraat 304	7547 AT	Enschede	100
153210	1042	Bleko BV	Het Lentfert 3	7523 ZD	Enschede	100
153211	1723	Se Fireworks	Tollensstraat 46	7532 PA	Enschede	50
153212	1998	Haarman Gebr. BV	Winterweg 19	7545 ZW	Enschede	50

In de bijlage is een fictief voorbeeld van invulling bijgevoegd. Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Enveloppe bevat diskette

Commissaris van de Koningin
Kabinet

Overijssel
PROVINCIE

BU
25.02
bu
Br
G
G
K

Burgemeesters en wethouders van de gemeenten in Overijssel

BRANDWEER ENSCHEDE 82
ONTV. 29 MAART 1999 - 13 nr. 379
doss.nr.: - bijl. 4
copie ter beh. naar: Prev. ter k.n. -
rappèl JA/NEEN d.d. 16/4 - 23/4 wk 16

Postadres
Provincie Overijssel
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Uw kenmerk	Uw brief	Ons kenmerk	Datum
-	-	BAKA 457-JW	24 03 1999

Bijlagen	Doorkiesnummer	Inlichtingen bij
3	5.1.2e	hr. 5.1.2e

Onderwerp
inventarisatie externe veiligheidsrisico's in uw gemeente

Geacht College,

Begin 1998 is aan Adviesgroep AVIV te Enschede de opdracht verleend om te komen tot een inventarisatie van stationaire risico's in de provincie Overijssel.

Bij deze ontvangt u - onder embargo - de resultaten van de inventarisatie van risico-opleverende objecten in uw gemeente. Het provinciale rapport met daarin de risico's in de gehele provincie zal worden toegestuurd aan de portefeuillehouders rampenbestrijding van de drie brandweerregio's en aan de commandanten van deze regio's.

De voorliggende inventarisatie zal u zeker van dienst zijn bij het stellen van prioriteiten ten aanzien van het opstellen van rampbestrijdingsplannen en aanvalsplannen. Verder biedt het u een referentiekader bij vergunningverlening en ruimtelijke ordening. Eveneens kunt u deze inventarisatie gebruiken voor het vaststellen van de routering gevaarlijke stoffen over de gemeentelijke wegen.

Het is onze bedoeling om in de loop van dit jaar, in samenwerking met en ten behoeve van onze partners of lokaal en regionaal niveau, deze inventarisatie met die van de risico's van het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg en rail, te verwerken in één (digitaal) totaaloverzicht van risicosituaties in onze provincie (de 'risicokaart Overijssel').

Tijdens de jaarlijkse burgemeestersdag van 24 maart 1999 wordt gesproken over deze inventarisatie, de systematiek die ten grondslag ligt aan de aanbevelingen en mogelijke vervolgafspraken tussen de betrokken partners.

Op 8 april zal door middel van een persconferentie bekendheid worden gegeven aan de inventarisatie. Voor deze persconferentie zijn uitgenodigd de portefeuillehouders rampenbestrijding van de drie brandweerregio's, de commandanten van deze regio's en andere vertegenwoordigers van de hulpverleningsdiensten.

Postbank 833220
ING Bank 69 18 10 893

Bezoekadres
Luttenbergstraat 2
Zwolle

Het provinciehuis is vanaf het NS-station bereikbaar
met stadsbus lijn 3 richting Wipstrik/Oosterenk, halte provinciehuis

Gegeven de inhoud van het rapport en de geplande persconferentie wil ik u verzoeken om pas na genoemde persconferentie zelf in de publiciteit te treden.

Bijgevoegd vindt u een antwoordformulier dat wij graag voor 2 april ingevuld retour ontvangen. Dit formulier dient ter voorbereiding van de persconferentie en richt zich met name op de huidige mate van voorbereiding.

Ik wil tenslotte benadrukken dat dit overzicht van risico's rond inrichtingen en opslagen met gevaarlijke stoffen alleen tot stand heeft kunnen komen dankzij de goede medewerking van de Overijsselse gemeenten. Met waardering voor de manier waarop u aan het project heeft meegewerkt, zeg ik u dank voor uw inspanning om Adviesgroep AVIV de benodigde gegevens te leveren.

De COMMISSARIS VAN DE KONINGIN
in de provincie OVERIJSSEL

5.1.2e

Bijlage 1: antwoordformulier 'risico-inventarisatie'

gemeente: Enschede
contactpersoon: .....
telefoonnummer:.....

voor 2 april te faxen aan:
provincie Overijssel
kabinet Commissaris der Koningin
t.a.v. de heer 5.1.2e
fax 5.1.2e

In het rapport worden een aantal aanbevelingen gedaan voor het opstellen dan wel overwegen van een rampbestrijdingsplan of aanvalsplan. Voor de provincie zijn met name de aanbevelingen met betrekking tot rampbestrijdingsplannen interesssant.

Gaarne verzoek ik u dan ook om aan te geven wat de huidige mate van voorbereiding is bij die bedrijven waarvoor een aanbeveling tot opstellen van een rampbestrijdingsplan dan wel een aanbeveling tot het overwegen van een rampbestrijdingsplan wordt gegeven.

Door het invullen van de cijfers 1 t/m 5 kunt u onder het kopje 'huidig' aangeven wat de huidige mate van voorbereiding is.

1: rampbestrijdingsplan opgesteld
2: rampbestrijdingsplan in voorbereiding
3: aanvalsplan opgesteld
4: aanvalsplan in voorbereiding
5: geen voorbereiding noodzakelijk geacht

Tenslotte is ruimte vrijgehouden voor bedrijven waar naar uw mening sprake is van een te 'lichte' aanbeveling. Gelieve aan te geven om welke bedrijven het hier gaat en wat volgens u de mate van voorbereiding zou moeten zijn.

naam	type bedrijf	aanbeveling	huidig
BIM	LPG tankstation	rampenbestrijdingsplan aanbevolen	
Jacob Bakker IJzerhandel BV	Gasdepot en IJzerhandel	rampenbestrijdingsplan aanbevolen	
Schepers	Propaan/butaan afvulstation	rampenbestrijdingsplan aanbevolen	

Gemeente

Enschede

Overzicht risico-opleverende activiteiten

Een onderzoek in opdracht van de Provincie Overijssel

December 1998

Inhoudsopgave

Samenvatting provincierapport 1
1. Inleiding 1
2. Werkwijze 1
3. Overzicht resultaten 2
4. Aanbevelingen 3

Beschrijving gemeenterapportage 4
1. Inleiding 4
1.1. Overzicht van de vermelde gegevens in de gemeenterapportage 4
1.2. Korte toelichting op de evaluatie 5
1.2.1. Inleiding 5
1.2.2. Aanvalsplan (score: ja, overwegen) 6
1.2.3. Rampbestrijdingsplan (score: Ja, Nee, Overwegen) 7
Toelichting op enige termen 8
Overzicht bedrijven en kenmerken 9

Samenvatting provincierapport

1. Inleiding

"Externe Veiligheidsrisico's in Overijssel – stationaire objecten", Onder deze titel is medio december 1998 door AVIV B.V. te Enschede rapport uitgebracht aan de provincie Overijssel. Dit rapport bevat:

- een overzicht van bedrijven die op zodanige schaal met gevaarlijke stoffen werken dat een eventueel incident gevaar op kan leveren voor mensen die in de omgeving van het bedrijfsterrein verkeren;
- aanbevelingen om de schaal van de preparatie van de ongevalsbestrijding af te stemmen op de omvang van de gevaarzetting. Hiertoe is de grootte van het externe risico voor de mens geschat.

2. Werkwijze

Bij alle gemeenten in Overijssel zowel als bij de provincie is het milieuvergunningenbestand gescreend op de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen bij bedrijven.
Die bedrijven zijn geselecteerd, waar de stoffen in zodanige hoeveelheden of onder zodanige omstandigheden aanwezig zijn dat bij een incident een extern effect op de mens op voorhand niet uitgesloten is .
Met gangbare rekenmethodieken zijn van deze bedrijven de risico's globaal geschat.
Op grond van de grootte van de risico's zijn aanbevelingen ontwikkeld voor de ongevalsbestrijding volgens het uitgangspunt: hoe groter de risico's, hoe gedetailleerder de gewenste preparatie. De schaal van de preparatie loopt van de algemene basisprocedure gevaarlijke stoffen tot aan het meerdere diensten omvattende rampbestrijdingsplan. Een korte toelichting op de terminologie is opgenomen aan het einde van de gemeenterapportage.
Een formeel criterium dat de relatie aangeeft tussen de mate van gevaarzetting van een activiteit en de schaal van de preparatie van de rampbestrijding ontbreekt. De enige *verplichting*, geformuleerd in een door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken in 1988 uitgegeven circulaire, betreft de rampbestrijdingsplan-verplichting voor EVR-plichtige bedrijven.
In de overige gevallen wordt derhalve in het navolgende een bepaalde schaal van de preparatie *aanbevolen*.
Het zal in veel gevallen zo zijn dat de preparatie reeds op een bepaalde schaal is gerealiseerd. De resultaten van het onderzoek zijn dan ook vooral in relatieve zin bruikbaar. Voor bedrijven in dezelfde groep kan de preparatie op een vergelijkbaar niveau zijn uitgelegd.

3. Overzicht resultaten

Algemeen
In Overijssel zijn ca. 451 inrichtingen als mogelijk relevant geselecteerd[1]. In circa 70% van de inrichtingen gaat het om de opslag van brandbare vloeistoffen en/of brandbare gassen in bulk.

Rampbestrijdingsplan verplicht
In Overijssel vallen 5 bedrijven onder de EVR-verplichting van het BRZO 1992. Voor deze bedrijven is de opstelling van een rampbestrijdingsplan verplicht. Van deze is reeds een EVR beschikbaar. In vier situaties is een rampbestrijdingsplan opgesteld.

Rampbestrijdingsplan aanbevolen
Voor een aantal inrichtingen in Overijssel wordt op grond van de gevaarzetting een rampbestrijdingsplan aanbevolen. Te onderscheiden categorieën zijn:

- een aantal LPG-tankstations (23). Het risico van de stations bestaat in mogelijke onregelmatigheden bij de lossing van de tankwagens die het station bevoorraden. De stations komen meestal in deze groep terecht vanwege de nabijheid van een gevoelig object.
- overige inrichtingen (4) waaronder twee goederenemplacementen.

Voor de LPG-stations is dankzij de uniformiteit van deze categorie één basisplan volgens bestaande modellen toereikend.

Rampbestrijdingsplan ter overweging
Voor een aantal inrichtingen in Overijssel wordt op grond van de gevaarzetting de opstelling van een rampbestrijdingsplan ter overweging gegeven. In de meeste gevallen zal echter een rampbestrijdingsplan een te ver gaande vorm van preparatie zijn. Voor deze inrichtingen geldt in ieder geval wel de aanbeveling een aanvalsplan op te stellen. Het betreft met name een aantal LPG-tankstations (29) en een aantal industriële ammoniak-koelinstallaties (6).

Aanvalsplan aanbevolen
Voor de LPG-tankstations waarvoor een rampbestrijdingsplan eventueel in overweging is gegeven (29) wordt tenminste een aanvalsplan aanbevolen. Daarnaast vallen nog 42 LPG-tankstations onder deze categorie. Van de overige inrichtingen wordt gezien de gevaarzetting een aanvalsplan aanbevolen voor 51 diverse bedrijven in Overijssel. Zes hiervan zijn inrichtingen met een industriële ammoniak-koelinstallatie. Onder de overige bedrijven bevinden zich met name opslagen van explosieven, gasflessen en bestrijdingsmiddelen. Ook de bedrijven die vallen onder de algemene verplichting van het BRZO 1992 (14) dan wel onder art. 6/7 van de Seveso 2 richtlijn (11) vallen in deze groep.

Aanvalsplan ter overweging
In alle overige gevallen[2] wordt de aanbeveling tot overwegen van een aanvalsplan gegeven, omdat op grond van andere criteria dan hier genoemd (plaatselijke situatie,

[1] Ten tijde van het schrijven van dit rapport was de evaluatie voor 41 van de 45 gemeenten voltooid.

bereikbaarheid, veiligheid personeel) een aanvalsplan noodzakelijk kan zijn. Veelal volstaat echter het volgen van de procedure gevaarlijke stoffen en/of het opstellen van een bereikbaarheidskaart.

4. Aanbevelingen

Het rapport sluit af met de volgende aanbevelingen:

- nagaan of het bestaande niveau van de preparatie in overeenstemming is met het aanbevolen niveau;
- inbrengen van de in de studie ontwikkelde inzichten in de bestaande bestrijdingsplannen;
- ontwikkelen van een voor potentiële gebruikers werkbare en nuttige procedure om de gegevens up to date te houden.

[1] Uitgezonderd benzine tankstations en bedrijven met opslag vloeibare brandstoffen voor eigen transport

Beschrijving gemeenterapportage

1. Inleiding

De gemeenterapportage betreft per gemeente een uitdraai van de belangrijkste gegevens in het databestand van risico-opleverende objecten.
De bedrijven zijn, zoals de meeste milieuvergunningdossiers, alfabetisch geordend op adres.
Voor elk bedrijf zijn gegeven de naam, het vestigingsadres, een typering van de activiteiten en de plaatscoördinaten volgens het systeem van de Rijksdriehoekmeting (RDM-coördinaten). Voor elk bedrijf zijn van de geïnventariseerde stoffen de aanwezige hoeveelheden afgedrukt. De benaming van de stoffen is overgenomen uit de beschikbare gegevens. Achter de stofnaam staat vermeld of het bulk- danwel stukgoedopslag betreft.
Daarnaast geeft de rapportage de resultaten van de evaluatie.
Elke gemeente ontvangt op 3.5"floppy disk een overzicht van de genoemde bedrijfsgegevens.

1.1. Overzicht van de vermelde gegevens in de gemeenterapportage

Bedrijfsgegevens

Naam	Naam bedrijf
Adres	Adres van het bedrijf. Wanneer in het bestand van de gemeente een bepaalde bedrijfscode wordt gebruikt is deze tussen haakjes vermeld.
Plaats	Postcode en vestigingsplaats
Type	Algemene beschrijving van de aard van de inrichting
RDM coörd.	coördinaten (X,Y) volgens het Rijksdriehoekmeting-stelsel

Stofgegevens
Voor opslag in bulk en in stukgoed wordt de hoeveelheid van een bepaalde stof gegeven. Daarnaast worden enige opslagkenmerken vermeld, zoals opslag boven- dan wel ondergronds, opslag in loods, verpakking e.d.

Resultaten evaluatie
De exacte definitie van de hier vermelde dimensies is opgenomen in bijlage 1 van het provinciale hoofdrapport: "Evaluatiekader". Voor meer detail wordt de lezer daarnaar verwezen.

Dimensie	Schaal	Toelichting
Straal van het evaluatiegebied	m	Afstand in meters tot waar de omgeving is beschouwd d.i. de afstand tot waarop 50% van de mensen bij normale weersomstandigheden gewond kan raken.
Gevoelige objecten binnen deze straal	-	Objecten binnen het evaluatiegebied die voor de preparatie speciale aandacht vragen b.v. scholen
Aandachtspunt RO	j/n	Objecten aangetroffen binnen een RO-zone, hetzij binnen de 10^{-5}-contour, hetzij binnen een afstand voorgeschreven door een categorale regeling
BRZO-verplichting	par.2/par.3	Aanwijzing op grond van het BRZO (Stb. 291, 1992) par.3=EVR-plicht; par.2=zorgplicht
Seveso 2 verplichting:	art.6/7 / art.9	Aanwijzing op grond van het BRZO 1998 art.9=EVR-plicht; art.6/7=PBZO-plicht
Aanvalsplan	j/ovw	Aanbeveling voor het opstellen van een aanvalsplan
Rampbestrijdingsplan	j/n/ovw	Aanbeveling voor het opstellen van een rampbestrijdingsplan

De vorm en de straal van het geëvalueerde gebied variëren per scenario. De straal waarbinnen de omgeving is geanalyseerd, is in de gemeente rapportage weergegeven. In het geval van ronde schadegebieden, is dit gelijk aan het geëvalueerde gebied. Voor langwerpige schadegebieden is de (wind)richting van belang. In deze gevallen is het gebied gekozen waarbij de gevolgen het grootst zijn (worst case). Indien er iets over de objecten binnen de schadegebieden bekend is, staat dat weergegeven in de rapportage, waar mogelijk met aantallen en afstanden.
Benadrukt moet worden dat de resultaten moeten worden getoetst aan de specifieke locale inzichten. Aantallen en hoeveelheden zijn voor dit onderzoek zo goed mogelijk vastgesteld. Vaak was daarvoor echter een schatting nodig door het ontbreken van detailgegevens.

1.2. Korte toelichting op de evaluatie

1.2.1. Inleiding

De evaluatie van de gevaarzetting heeft zich gericht op drie aspecten:

- milieuvergunning;
- ruimtelijke ordening;
- preparatie.

In het kader van de milieuvergunning is vastgesteld of de inrichting valt onder de verplichtingen van het BRZO 1992 dan wel het BRZO 1998 (de in januari 1999 van kracht wordende nederlandse implementatie van de Seveso-2-richtlijn van de EG). Een inrichting kan vallen onder paragraaf 3 dan wel 2 van het BRZO 1992 of onder artikel 9 dan wel 6/7 van de Seveso 2 richtlijn.
In het kader van de ruimtelijke ordening is vastgesteld of zich binnen een geldende risicozone kwetsbare bestemmingen bevinden. De risicozone kan zijn

- een reeds in een AMvB vastgelegde zone, zoals in het geval van de LPG-tankstations;
- een in een circulaire vastegstelde zone, zoals in het geval van de CPR-15 opslagen;

- een 10^{-5} of 10^{-6}-individueel risico-contour voor inrichtingen waarvoor geen categoraal beleid geldt.

In het kader van de preparatie van de rampbestrijding zijn de inrichtingen op grond van hun gevaarzetting in een aantal groepen ingedeeld met elk een eigen aanbeveling voor het niveau van de preparatie. De groepsindeling is gebaseerd op de maten aandachtsklasse en risico-ernst-klasse.

Aandachtsklasse

De aandachtsklasse is een maat voor het potentieel aantal gewonden ten gevolge van een incident op het bedrijfsterrein. De indeling is afhankelijk van het aantal aanwezigen in het "evaluatiegebied" d.i. in de meeste gevallen het gebied waarin 50% van de mensen nog gewond zou kunnen raken. De aandachtsklassen zijn gedefinieerd in Tabel 1.

Aandachtsklasse	Aantal personen in evaluatiegebied
1	>1000
2	300-1000
3	100-300
4	30-100
5	<30

Tabel 1. Definitie aandachtsklassen

Risico-ernst-klasse

De risico-ernst-klasse is een maat voor zowel de omvang als voor de mate van voorzienbaarheid van een calamiteit. Daarmee sluit de maat aan bij de terminologie van de rampenwet. De risico-ernst-klasse geeft de verhouding tot de oriënterende waarde van het groepsrisico weer in de vorm van de maximale FN^2-score. De "oriënterende waarde" is de van rijkswege vastgestelde "norm" voor het groepsrisico en heeft de vorm: $max(FN^2)=10^{-3}$. De onderscheiden risico-ernst-klassen zijn gegeven in Tabel 2.

FN^2 max	Risico-ernstklasse
$>10^{-4}$	A
10^{-4}-10^{-5}	B
$<10^{-5}$	C

Tabel 2. Definitie risico-ernstklassen

Het verband tussen de maten aandachtsklasse/risico-ernstklasse en de aanbeveling voor de preparatie wordt in de volgende paragrafen toegelicht.

1.2.2. Aanvalsplan (score: ja, overwegen)

Het opstellen van een aanvalsplan wordt o.a. noodzakelijk geacht bij inrichtingen waarbij sprake is van opslag van toxische gassen (NH_3), explosieve stoffen, of waarbij ingeval van brand in belangrijke mate toxische verbrandingsprodukten kunnen vrijkomen. Indien de aanbeveling voor het opstellen van een rampbestrijdingsplan "overwegen" luidt, wordt het opstellen van een aanvalsplan noodzakelijk geacht. In alle andere gevallen wordt de aanbeveling tot overwegen gegeven, omdat op grond van andere criteria dan hier genoemd (plaatselijke situatie, bereikbaarheid, veiligheid personeel) een aanvalsplan

noodzakelijk kan zijn. Veelal volstaat echter het volgen van de *procedure gevaarlijke stoffen* en/of het opstellen van een *bereikbaarheidskaart*.

1.2.3. Rampbestrijdingsplan (score: Ja, Nee, Overwegen)

De criteria betreffen EVR-plicht de omvang van de gevaarzetting en de geschatte risico-ernst (d.w.z. de omvang en de kans op ongevalsgevolgen). De opstelling van een rampbestrijdingsplan behoeft serieuze overweging (Ja) bij EVR-plichtige bedrijven en bedrijven die zijn gecategoriseerd in de hoogste risico-ernstklasse A en/of aandachtsklassen 1 en 2. De achtergronden van de klasse-indeling zijn beschreven in het hoofdrapport.

Toelichting op enige termen

Rampbestrijdingsplan
In een rampbestrijdingsplan wordt in aanvulling op en overeenstemming met het gemeentelijk rampenplan de bestuurlijke en interdisciplinaire, operationele bestrijding van een ramp vastgelegd. Aanvalsplannen van de verschillende diensten kunnen deel uitmaken van het rampbestrijdingsplan.

Aanvalsplan
Onder een aanvalsplan wordt verstaan een gestructureerde verzameling gegevens van een object, die tot doel hebben het brandweerpersoneel vertrouwd te maken met de totale situatie van het object, zodat ingeval van brand of een andere noodsituatie het optreden van de brandweer op de meest doelmatige wijze kan verlopen.

Bereikbaarheidskaart
Een verkorte vorm van het aanvalsplan betreft de bereikbaarheidskaart die op de blusvoertuigen van de brandweer worden meegevoerd. Het betreft een "kaart" waarop ten behoeve van de bevelvoerder en eerste inzet de belangrijkste gegevens betreffende het specifieke object zijn samengevat.

Procedure gevaarlijke stoffen
Procedures zijn van belang indien snel, adequaat en veilig gewerkt moet worden. In de brandweerpraktijk zijn verschillende van dergelijke procedures te onderkennen. Eén ervan is de "procedure gevaarlijke stoffen". In de procedure gevaarlijke stoffen zijn afspraken vastgelegd met betrekking tot de inzet van de brandweer bij de bestrijding van ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken of worden vermoed.

BRZO
"BRZO" is de aanduiding voor de Algemene Maatregel van Bestuur op grond van de Wet Milieubeheer, het Besluit Risico's Zware Ongevallen (Stb. 1992, 291). In het BRZO wordt de houder van de vergunning een bepaalde zorgvuldigheidsplicht opgelegd met het oog op ongewone voorvallen die gevaar op kunnen leveren voor mens en milieu. In bepaalde gevallen moet de exploitant een Rapport inzake de Externe Veiligheid, het zogenaamde *EVR*, opstellen voor het bevoegd gezag.

Seveso 2
Het BRZO wordt in januari 1999 gewijzigd in verband met de implementatie van de Seveso 2 richtlijn. De aanwijzingsgrond verandert enigszins, de zorgvuldigheidsplicht is nader geconcretiseerd tot een PBZO-rapport ("Preventie Beleid Zware Ongevallen"), het externe veiligheidsrapport wordt geïntegreerd tot een VR ("Veiligheidsrapport"), waarin het EVR, het AVR en het rapport inzake de bedrijfsbrandweer zijn geïntegreerd.

AVIV

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (bedrijven overzicht)

Jacob Bakker IJzerhandel BV (BG code: 0095)	Binnenhaven 16	7547BH	Enschede
Type bedrijf: Gasdepot en IJzerhandel			
Wolbert (BG code: 0105)	Binnenhaven 50	7547SN	Enschede
Type bedrijf: Groothandel in chemische produkten			
Garage Roeloffzen (BG code: 0145)	Boddenkampsingel 2	7514AR	Enschede
Type bedrijf: Garage met tankstation			
Boekelo folien BV (BG code: 2107)	Boekelosestraat 300	7547RD	Boekelo
Type bedrijf: Vervaardiging van kunststofplaten, -folie, -buizen			
Texoprint (BG code: 0165)	Boekelosestraat 400	7511ZA	Boekelo
Type bedrijf: Textielveredeling			
Texaco (BG code: 0197)	Boulevard-1945 500	7511AL	Enschede
Type bedrijf: Tankstation			
Shell station Broekheurne (BG code: 0222)	Broekheurne-Ring 1080	7546TA	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			
Grolsche Bierbrouwerij BV (BG code: 0229)	Brouwerijstraat 2	7548AW	Enschede
Type bedrijf: Bierbrouwerij			
ESSO (BG code: 2291)	Burgemeester van Veenlaan	7543AB	Enschede
Type bedrijf: Tankstation			
BP Autorette Tad (BG code: 0325)	Deurningerstraat 364	7522CP	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			
BFI bijzondere afvalstoffen BV	Euregioweg 312	7532CN	Enschede
Type bedrijf: Bewaren, be- en verwerken gevaarlijke afvalstoffen			(Provinciaal bedrijf)
Mobilgarage Het Getfert (BG code: 0448)	Getfertsingel 79	7513GB	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			
Shell station Glanerbrug (BG code: 2146)	Gronausestraat 1000	7534AN	Enschede
Type bedrijf: Tankstation			
Fina (BG code: 0528)	Gronausestraat 1317	7548TA	Glanerbrug
Type bedrijf: Tankstation			
BIM (BG code: 0656)	H. ter Kuilestraat 195	7547SK	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			
Texaco V.O.F. Duyn (BG code: 0572)	Haaksbergerstraat 602	7545PG	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			
Kuil Nicos BV (BG code: 0684)	Hengelosestraat 304	7547AT	Enschede
Type bedrijf: Groothandel in brandstoffen en andere minerale olien			
Bleko BV (BG code: 1042)	Het Lentfert 3	7523ZD	Enschede
Type bedrijf: Groothandel in chemische produkten			
Polaroid (Europa) (BG code: 2179)	Hoge Bothofstraat 45	7547RD	Enschede
Type bedrijf: Fotochemische produkten fabriek			
Auto Service Enschede (BG code: 0746)	Hogelandsingel 188	7512GK	Enschede
Type bedrijf: Tankstation			
Service station Tonny Wessels (BG code: 0776)	Hulsmaatstraat 24	7523WG	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			
Brand Oil (BG code: 0791)	IJsselstraat 50	7523GC	Enschede
Type bedrijf: Tankstation			
De Toren BV (BG code: 1580)	Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 250	7547RD	Enschede
Type bedrijf: Chemische produkten fabriek			
Vredestein BV (BG code: 1584)	Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 370	7548AW	Enschede
Type bedrijf: Vervaardiging van rubberbanden			
Oliko BV (BG code: 0842)	Kanaalstraat 335	7547BH	Enschede
Type bedrijf: Groothandel in brandstoffen en andere minerale olien			
BP De Rijk (BG code: 0870)	Kerkstraat 270	7532AV	Enschede
Type bedrijf: LPG tankstation			

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (bedrijven overzicht)

Tankstation De Knalhutte (BG code: 0902) Type bedrijf: LPG tankstation	Knalhutteweg 379	7542PB Enschede
BP Diekman (BG code: 0969) Type bedrijf: LPG tankstation	Kuipersdijk 420	7541WK Enschede
AVIA (BG code: 0237) Type bedrijf: Tankstation	L. Buddestraat 101	7521SB Enschede
Total Nederland NV 'De Lares' (BG code: 0974) Type bedrijf: Tankstation	Laressingel 32	7514ES Enschede
Schepers Type bedrijf: Propaan/butaan afvulstation	Lenteweg 35	7532RV Enschede
Veger (BG code: 1297) Type bedrijf: LPG tankstation	Oldenzaalsestraat 726	7524AG Enschede
BP Parkweg (BG code: 1413) Type bedrijf: LPG tankstation	Parkweg 143-145	7545MV Enschede
Shell station Parkweg (BG code: 1411) Type bedrijf: LPG tankstation	Parkweg 98	7545MV Enschede
Diversey Lever (Othara) (BG code: 1468) Type bedrijf: Chemische produkten fabriek	Rembrandlaan 414	Enschede
Willemsen (BG code: 2082) Type bedrijf: Tankstation	Ribbeltsweg 6	7514EJ Enschede
Kromhout Van der Meer (BG code: 1701) Type bedrijf: LPG tankstation	Sumatrastraat 81	7512CT Enschede
Se Fireworks (BG code: 1723) Type bedrijf: Vuurwerk opslag tot 1000 kg	Tollensstraat 46	7532PA Enschede
BP - Truckstop (BG code: 1733) Type bedrijf: Tankstation Vrachtwagens	Transportcentrum 10	7547RW Enschede
Avia Zelfservice Station Weghorst (BG code: 2487) Type bedrijf: LPG tankstation	Twekkeler-Es 53	7547ST Enschede
Rhee (BG code: 1755) Type bedrijf: Gasdepot	Twekkeler-Es 8	7547SM Enschede
Total Nederland (BG code: 1828) Type bedrijf: Tankstation	Veldhoflanden 15	7542LA Enschede
Air BP Installatie Twenthe Type bedrijf: Tankinstallatie	Vliegveldweg 333	7524PT Enschede
Shell zelftank wesselerbrink (BG code: 1969) Type bedrijf: LPG tankstation	Wesselerbrinklaan 99	7544JZ Enschede
Munsterhuis Type bedrijf: Garage met LPG tankstation	Westerval 30	Enschede
Haarman Gebr. BV (BG code: 1998) Type bedrijf: Vuurwerk opslag meer dan 1000 kg	Winterweg 19	7545ZW Enschede
Platvoet Exploitatiemaatschappij (BG code: 2052) Type bedrijf: LPG tankstation	Zuiderspoorstraat 19	7512AX Enschede

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Jacob Bakker IJzerhandel BV (BG code: 0096)

RDM coördinaten: (255350,471415) m

Adres : Binnenhaven 16
Plaats : 7547BH Enschede
Type bedrijf : Gasdepot en IJzerhandel

BRZO-verplichting: Par. 2
Seveso II-verplichting: Art 6/7

Straal van het evaluatie gebied: 300 m
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

Rampenbestrijdingsplan: Ja

LPG: 113 m 3 Bovengronds

Wolbert (BG code: 0105)

RDM coördinaten: (255128,471562) m

Adres : Binnenhaven 50
Plaats : 7547SN Enschede
Type bedrijf : Groothandel in chemische produkten

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: Geen

Aanvalsplan: Ja

Aanwezige stoffen in Stukgoed					Verpakking
K1 vloeistoffen	30 m3	Loods		Opvang: 10 m3	div
oplosmiddelen (vlampunt	40 m3	Loods	CPR 15	Opvang: 4 m3	div
stoffen met gevarenklasse	??	Loods	CPR 15	Opvang: 17.5 m3	div
stoffen met gevarenklasse	??	Loods	CPR 15	Opvang: 6.6 m3	div
zoutoplossingen en gemod.	175 m3	Loods	CPR 15	Opvang: 17.5 m3	div
zuren en logen	66 m3	Loods	CPR 15	Opvang: 6.6 m3	div
zuren en logen	??	Terrein	Verdiept	Opvang: 1.1 m3	div
Aanwezige stoffen in Bulk					
azijnzuur = ijsazijn = ethaanzuur	30 m3	Loods		Tankput: 25 m2	
natriumhypochloriet	25 m3	Loods		Tankput: 25 m2	
natronloog	15 m3	Loods		Tankput: 25 m2	
natronloog	25 m3	Loods		Tankput: 25 m2	
waterstofperoxyde	30 m3	Loods		Tankput: 25 m2	
zoutzuur	25 m3	Loods		Tankput: 25 m2	
zwavelzuur	15 m3	Loods		Tankput: 25 m2	

Garage Roeloffzen (BG code: 0145)

RDM coördinaten: (257102,471972) m

Adres : Boddenkampsingel 2
Plaats : 7514AR Enschede
Type bedrijf : Garage met tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen

Aanvalsplan: Nee

K1: 54 m 3 Ondergronds
K3: 12 m 3 Ondergronds

Boekelo folien BV (BG code: 2107)

RDM coördinaten: (252030,469857) m

Adres : Boekelosestraat 300
Plaats : 7547RD Boekelo
Type bedrijf : Vervaardiging van kunststofplaten, -folie, -buizen

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: Geen

Aanvalsplan: Ovw

Aanwezige stoffen in Bulk			
MEK (methyl-ethyl-keton)	20 m3	Terrein	Ondergronds
MEK (methyl-ethyl-keton)	36 m3	Terrein	Ondergronds
PVC (polyvinylchloride)	250 m3	Terrein	
white spirit	18 m3	Terrein	

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Texoprint (BG code: 0165)

RDM coördinaten: (251854,469561) m

Adres : Boekelosestraat 400
Plaats : 7511ZA Boekelo
Type bedrijf : Textielveredeling

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Ovw

Aanwezige stoffen in Bulk

white spirit	75 m3	Terrein	Ondergronds	bij: 0 bar, en 288 K

Texaco (BG code: 0197)

RDM coördinaten: (258760,470886) m

Adres : Boulevard-1945 500
Plaats : 7511AL Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1:	80 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

Shell station Broekheurne (BG code: 0222)

RDM coördinaten: (255938,468941) m

Adres : Broekheurne-Ring 1080
Plaats : 7546TA Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ovw
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	62 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

Grolsche Bierbrouwerij BV (BG code: 0229)

RDM coördinaten: (257736,472670) m

Adres : Brouwerijstraat 2
Plaats : 7548AW Enschede
Type bedrijf : Bierbrouwerij

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 440 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ovw
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

K1:	30 m 3	Ondergronds
K3:	8.5 m 3	Bovengronds
K3:	140 m 3	Ondergronds

Aanwezige stoffen in Bulk

ammoniak	7194 kg	Loods

ESSO (BG code: 2291)

RDM coördinaten: (257038,469548) m

Adres : Burgemeester van Veenlaan 13
Plaats : 7543AB Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1:	62 m 3	Ondergronds
K3:	32 m 3	Ondergronds

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

BP Autorette Tad (BG code: 0325)

RDM coördinaten: (257330,473154) m

Adres : Deurningerstraat 364
Plaats : 7522CP Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	70 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

BFI bijzondere afvalstoffen BV

RDM coördinaten: (,) m — (Provinciaal bedrijf)

Adres : Euregioweg 312
Plaats : 7532CN Enschede
Type bedrijf : Bewaren, be- en verwerken gevaarlijke afvalstoffen

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Ovw

Mobilgarage Het Getfert (BG code: 0448)

RDM coördinaten: (257279,470209) m

Adres : Getfertsingel 79
Plaats : 7513GB Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	90 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

Shell station Glanerbrug (BG code: 2146)

RDM coördinaten: (262799,470902) m

Adres : Gronausestraat 1000
Plaats : 7534AN Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1:	30 m 3	Ondergronds
K3:	27 m 3	Ondergronds

Fina (BG code: 0528)

RDM coördinaten: (263536,470890) m

Adres : Gronausestraat 1317
Plaats : 7548TA Glanerbrug
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1:	20 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

BIM (BG code: 0658)

RDM coördinaten: (254740,471078) m

Adres : H. ter Kuilestraat 195
Plaats : 7547SK Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Ja

LPG:	8 m 3	Bovengronds
K1:	24 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Texaco V.O.F. Duyn (BG code: 0572)

RDM coördinaten:
(255868,469673) m

Adres : Haaksbergerstraat 602
Plaats : 7545PG Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	70 m 3	Ondergronds
K3:	25 m 3	Ondergronds

Kuil Nicos BV (BG code: 0684)

RDM coördinaten:
(256463,472388) m

Adres : Hengelosestraat 304
Plaats : 7547AT Enschede
Type bedrijf : Groothandel in brandstoffen en andere minerale olien

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 80 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

Aanwezige stoffen in Stukgoed			Verpakking
acetyleen	2000 ltr	Loods	gasflessen
ammoniak	320 ltr	Loods	gasflessen
argon	1500 ltr	Loods	gasflessen
butaan	260 ltr	Loods	gasflessen
helium	500 ltr	Loods	gasflessen
koolzuur	3000 ltr	Loods	gasflessen
lachgas	300 ltr	Loods	gasflessen
lucht	1500 ltr	Loods	gasflessen
propaan	1500 ltr	Loods	gasflessen
stikstof	1500 ltr	Loods	gasflessen
trichloorfluormethaan	1500 ltr	Loods	gasflessen
waterstof	500 ltr	Loods	gasflessen
zuurstof (vloeibaar)	2500 ltr	Loods	gasflessen
Aanwezige stoffen in Bulk			
koolstofdioxide	12.5 m3	Terrein	

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Bleko BV (BG code: 1042)

RDM coördinaten: (254356,471180) m

Adres : Het Lentfert 3
Plaats : 7523ZD Enschede
Type bedrijf : Groothandel in chemische produkten

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 110 m — Aandachtspunt voor RO: Ja — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

Aanwezige stoffen in Stukgoed					Verpakking
dichloormethaan	2 x 200 ltr			Opvang: 23 m3	vaten en cans
gevarenklasse 3.31C	40 ton	Loods	CPR 15		flessen
gevarenklasse 3.3B	35 ton	Loods	CPR 15		flessen
gevarenklasse 6.1	1 ton	Loods	CPR 15		flessen
gevarenklasse 8	20 ton	Loods	CPR 15		flessen
K1 en K2 vloeistoffen	100 ton	Loods	CPR 15		flessen
lijnolie	10 x 1000 ltr	Loods		Opvang: 23 m3	vaten en cans
terpentine	96 x 25 ltr			Opvang: 23 m3	vaten en cans
thinner	192 x 25 ltr			Opvang: 23 m3	vaten en cans
tolueen	3 x 200 ltr			Opvang: 23 m3	vaten en cans
trichlooretheen	3 x 200 ltr			Opvang: 23 m3	vaten en cans
wasbenzine	96 x 25 ltr			Opvang: 23 m3	vaten en cans
Aanwezige stoffen in Bulk					
ammonia	30 m3	Loods		Tankput: 20 m2	
brandspiritus	15 m3	Loods		Tankput: 20 m2	
ethyleenglycol	20 m3	Loods		Tankput: 20 m2	
isopropylalcohol	20 m3	Loods		Tankput: 20 m2	
methanol	20 m3	Loods		Tankput: 20 m2	
terpentine	30 m3	Terrein		Ondergronds	
thinner	60 m3	Terrein		Ondergronds	
wasbenzine	30 m3	Terrein		Ondergronds	

Polaroid (Europa) (BG code: 2179)

RDM coördinaten: (258512,471636) m

Adres : Hoge Bothofstraat 45
Plaats : 7547RD Enschede
Type bedrijf : Fotochemische produkten fabriek

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 80 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

Aanwezige stoffen in Stukgoed					Verpakking
corrosief	82 ton	Loods	CPR 15		div
giftig	0.8 ton	Loods	CPR 15		div
K1 vloeistoffen	1.6 m3	Terrein	Verdiept	Opvang: 1.6 m3	vaten
oxiderend	1.5 ton	Loods	CPR 15		div
schadelijk/irriterend	13 ton	Loods	CPR 15		div
Aanwezige stoffen in Bulk					
kaliloog	25 m3	Terrein		Tankput: 25 m2	

Auto Service Enschede (BG code: 0746)

RDM coördinaten: (258712,470510) m

Adres : Hogelandsingel 188
Plaats : 7512GK Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1: 42 m 3 Ondergronds
K3: 12 m 3 Ondergronds

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Service station Tonny Wessels (BG code: 0776)

RDM coördinaten: (258255,472940) m

Adres : Hulsmaatstraat 24
Plaats : 7523WG Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	60 m 3	Ondergronds
K3:	30 m 3	Ondergronds

Brand Oil (BG code: 0791)

RDM coördinaten: (257805,473525) m

Adres : IJsselstraat 50
Plaats : 7523GC Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1:	30 m 3	Ondergronds
K3:	10 m 3	Ondergronds

De Toren BV (BG code: 1580)

RDM coördinaten: (254828,471508) m

Adres : Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 250
Plaats : 7547RD Enschede
Type bedrijf : Chemische produkten fabriek

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Ovw

Aanwezige stoffen in Stukgoed				Verpakking
aanmaakblokjes	10 + 50 ton	Loods	CPR 15	
Aanwezige stoffen in Bulk				
fosforzuur	5 m3	Loods		
fosforzuur	5 m3	Loods		
K2 vloeistoffen	2 x 200 m3	Loods		

Vredestein BV (BG code: 1584)

RDM coördinaten: (254392,472056) m

Adres : Ir. E.L.C. Schiff Sr. straat 370
Plaats : 7548AW Enschede
Type bedrijf : Vervaardiging van rubberbanden

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 220 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

LPG: 3 m 3 Bovengronds

Aanwezige stoffen in Stukgoed				Verpakking
activators	280 ton	Loods		zakken, silo's, verwarmde t
chemisch afval	7200 ltr	Loods		vaten
chemisch afval	2400 ltr	Loods		vaten
versnellers	60 ton	Loods		zakken
vulcanisatie middelen	110 ton	Loods		zakken
Aanwezige stoffen in Bulk				
benzine	50 m3	Terrein	Ondergronds	
brandstoffen	15 m3	Terrein	Ondergronds	
roet en vulstoffen	360 m3	Terrein		
stookolie	250 m3	Terrein		bij 293 K

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Oliko BV (BG code: 0842)

RDM coördinaten: (254498,472480) m

Adres : Kanaalstraat 335
Plaats : 7547BH Enschede
Type bedrijf : Groothandel in brandstoffen en andere minerale olien

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: >100

K1:	1050 m 3	Bovengronds
K1:	100 m 3	Ondergronds
K2:	50 m 3	Ondergronds
K3:	2500 m 3	Bovengronds
K3:	40 m 3	Ondergronds

BP De Rijk (BG code: 0870)

RDM coördinaten: (263561,471732) m

Adres : Kerkstraat 270
Plaats : 7532AV Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ovw
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	35 m 3	Ondergronds
K3:	15 m 3	Ondergronds

Tankstation De Knalhutte (BG code: 0902)

RDM coördinaten: (259466,466925) m

Adres : Knalhutteweg 379
Plaats : 7542PB Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ovw
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	20 m 3	Ondergronds
K3:	30 m 3	Ondergronds

BP Diekman (BG code: 0969)

RDM coördinaten: (258031,469455) m

Adres : Kuipersdijk 420
Plaats : 7541WK Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ovw
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	68 m 3	Ondergronds
K3:	12 m 3	Ondergronds

AVIA (BG code: 0237)

RDM coördinaten: (256174,472036) m

Adres : L. Buddestraat 101
Plaats : 7521SB Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1:	49 m 3	Ondergronds
K3:	10 m 3	Ondergronds

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Total Nederland NV 'De Lares' (BG code: 0974)

RDM coördinaten:
(258609,472221) m

Adres : Laressingel 32
Plaats : 7514ES Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1: 75 m 3 Ondergronds
K3: 20 m 3 Ondergronds

Schepers

RDM coördinaten:
(262200,471600) m

Adres : Lenteweg 35
Plaats : 7532RV Enschede
Type bedrijf : Propaan/butaan afvulstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Ja

LPG: 8 m 3 Bovengronds

Aanwezige stoffen in Stukgoed

			Verpakking
propaan/butaan	130 m3	Terrein	gasflessen

Veger (BG code: 1297)

RDM coördinaten:
(259450,474581) m

Adres : Oldenzaalsestraat 726
Plaats : 7524AG Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG: 20 m 3 Ondergronds
K1: 24 m 3 Ondergronds
K3: 20 m 3 Ondergronds

BP Parkweg (BG code: 1413)

RDM coördinaten:
(256279,471276) m

Adres : Parkweg 143-145
Plaats : 7545MV Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG: 20 m 3 Ondergronds
K1: 60 m 3 Ondergronds
K3: 20 m 3 Ondergronds

Shell station Parkweg (BG code: 1411)

RDM coördinaten:
(256203,471343) m

Adres : Parkweg 98
Plaats : 7545MV Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG: 40 m 3 Ondergronds
K1: 62 m 3 Ondergronds
K3: 30 m 3 Ondergronds

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Diversey Lever (Othara) (BG code: 1468)

RDM coördinaten: (255470,471252) m

Adres : Rembrandlaan 414
Plaats : Enschede
Type bedrijf : Chemische produkten fabriek

BRZO-verplichting: Geen
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: Geen
Aanvalsplan: Ja

Aanwezige stoffen in Stukgoed					Verpakking
basen en zuren	23 ton	Loods	CPR 15	Opvang: 61 m3	div
chloorhoudend	onbekend	Loods	CPR 15	Opvang: 61 m3	div
milieugevaarlijke stoffen	30 ton	Loods	CPR 15	Opvang: 61 m3	div
Aanwezige stoffen in Bulk					
fosforzuur	30 m3	Loods		Tankput: 80 m2	
kaliumhydroxide	40 m3	Loods		Tankput: 130 m2	
natronloog	40 m3	Loods		Tankput: 115 m2	
overig sterk etsend	40 m3	Loods		Tankput: 130 m2	
overig sterk etsend	40 m3	Loods		Tankput: 115 m2	
overig sterk etsend	3 x 30 m3	Loods		Tankput: 80 m2	
shellsol	6 ton	Terrein		Ondergronds	
spiritus 96%	6.3 ton	Terrein		Ondergronds	
terpentine	4.5 ton	Terrein		Ondergronds	

Willemsen (BG code: 2082)

RDM coördinaten: (258938,471836) m

Adres : Ribbeltsweg 6
Plaats : 7514EJ Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen
Aanvalsplan: Nee

K1:	7 m 3	Ondergronds
K3:	8 m 3	Ondergronds

Kromhout Van der Meer (BG code: 1701)

RDM coördinaten: (257793,470393) m

Adres : Sumatrastraat 81
Plaats : 7512CT Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m
Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen
Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	0 m 3	Ondergronds
K1:	26 m 3	Ondergronds
K3:	12 m 3	Ondergronds

Se Fireworks (BG code: 1723)

RDM coördinaten: (257969,472479) m

Adres : Tollensstraat 46
Plaats : 7532PA Enschede
Type bedrijf : Vuurwerk opslag tot 1000 kg

BRZO-verplichting: Par. 2
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 15 m
Aandachtspunt voor RO: Nee
Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

Aanwezige stoffen in Stukgoed			Verpakking
vuurwerk 1.1G	100 kg	Loods	onverpakt
vuurwerk 1.3G	500 kg	Loods	orginele verpakking
vuurwerk 1.3G	3 x 500 kg	Loods	orginele verpakking
vuurwerk 1.4G/S	10 x 2 ton	Loods	orginele verpakking
vuurwerk 1.4G/S	9 x 7 ton	Loods	orginele verpakking

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

BP - Truckstop (BG code: 1733)

RDM coördinaten: (254124,472492) m

Adres : Transportcentrum 10
Plaats : 7547RW Enschede
Type bedrijf : Tankstation Vrachtwagens

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K3: 110 m 3 Ondergronds

Avia Zelfservice Station Weghorst (BG code: 2487)

RDM coördinaten: (254069,471597) m

Adres : Twekkeler-Es 53
Plaats : 7547ST Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG: 20 m 3 Ondergronds
K1: 62 m 3 Ondergronds
K3: 62 m 3 Ondergronds

Rhee (BG code: 1755)

RDM coördinaten: (254405,471093) m

BRZO-verplichting: Par. 2
Seveso II-verplichting: Art 6/7

Adres : Twekkeler-Es 8
Plaats : 7547SM Enschede
Type bedrijf : Gasdepot

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG: 125 m 3 Ondergronds

Aanwezige stoffen in Stukgoed			Verpakking
acetyleen	25.5 m3	Loods	gasflessen
propaan	5 m3	Loods	gasflessen
propaan/butaan	17 m3	Loods	gasflessen
propaan/butaan	45 m3	Loods	gasflessen

Total Nederland (BG code: 1828)

RDM coördinaten: (258436,468358) m

Adres : Veldhoflanden 16
Plaats : 7542LA Enschede
Type bedrijf : Tankstation

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1: 77 m 3 Ondergronds
K3: 15 m 3 Ondergronds

Air BP installatie Twenthe

RDM coördinaten: (258350,477150) m

Adres : Vliegveldweg 333
Plaats : 7524PT Enschede
Type bedrijf : Tankinstallatie

Straal van het evaluatie gebied: Geen — Aanvalsplan: Nee

K1: 112 m 3 Ondergronds

Gemeente Enschede

Geinventariseerde bedrijven op adres (detailgegevens)

Shell zelftank wesselerbrink (BG code: 1969)

RDM coördinaten: (256934,468296) m

Adres : Wesselerbrinklaan 99
Plaats : 7544JZ Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	74 m 3	Ondergronds
K3:	35 m 3	Ondergronds

Munsterhuis

RDM coördinaten: (256223,471144) m

Adres : Westerval 30
Plaats : Enschede
Type bedrijf : Garage met LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	70 m 3	Ondergronds
K3:	20 m 3	Ondergronds

Haarman Gebr. BV (BG code: 1998)

RDM coördinaten: (260740,471342) m

Adres : Winterweg 19
Plaats : 7545ZW Enschede
Type bedrijf : Vuurwerk opslag meer dan 1000 kg

BRZO-verplichting: Par. 2
Seveso II-verplichting: Geen

Straal van het evaluatie gebied: 15 m — Aandachtspunt voor RO: Nee — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen

Aanwezige stoffen in Stukgoed			Verpakking
vuurwerk 1.3G	12 x 200 kg	Loods	orginele verpakking
vuurwerk 1.4S/G	6 x 15 ton	Loods	orginele verpakking

Platvoet Exploitatiemaatschappij (BG code: 2052)

RDM coördinaten: (257703,470303) m

Adres : Zuiderspoorstraat 19
Plaats : 7512AX Enschede
Type bedrijf : LPG tankstation

Straal van het evaluatie gebied: 300 m — Aanvalsplan: Ja
Gevoelige objecten binnen deze straal: Geen — Rampenbestrijdingsplan: Nee

LPG:	20 m 3	Ondergronds
K1:	90 m 3	Ondergronds
K3:	30 m 3	Ondergronds

Veld_definities

Veld	Omschrijving
Bedrijven	
AVIV nr	Uniek AVIV nummer
Bedrijfsnu	Nummer dat door het BG wordt gebruikt
Naam	Naam van het bedrijf
Adres	Adres van het bedrijf
Postcode	Postcode van het bedrijf
Plaats	Plaats waar het bedrijf gevestigd is
Type bedri	Omschrijving van het bedrijf
X-RDM (m	X coordinaat volgens het RDM (m)
Y-RDM (m	Y coordinaat volgens het RDM (m)
Bevoegd g	Bevoegd gezag Prov(incie) of Gem(eente)
BRZO	Onder welke paragraaf valt het bedrijf volgens het BRZO (par. 2 (zorgplichtbedrijf) of par. 3 (EVR bedrijf))
SEVESOII	Onder welke artikel valt het bedrijf volgens de SEVESOII richtlijn (art 6/7 (v.h. zorgplichtbedrijf) of art 9 (v.h. EVR bedrijf))
Evaluatie l	Lengte van het geëvalueerde gebied (m)
IR 10-5 (m	Afstand waarop de risicocontour 10-5 ligt (m)
IR 10-6 (m	Afstand waarop de risicocontour 10-6 ligt (m)
Afst dichts	Afstand tot de dichtstbijzijnde bebouwing (m)
Aandachts	Zijn er objecten aangetroffen binnen de RO zone (deze zone is beschreven in het bijbehorende rapport)
Aanvalspl	Aanbeveling voor het opstellen van een aanvalsplan (Ja, Nee of overwegen)
Rampenb	Aanbeveling voor het opstellen van een rampenbestrijdingsplan (Ja, Nee of overwegen)
Overige Stoffen	
AVIV nr	Uniek AVIV nummer
Stof	Naam van de aanwezige stof
CAS-Num	CAS-nummer van de stof
VN-Numm	VN-nummer van de stof
Aggregatie	Aggregatie toestand waarin de stof wordt opgeslagen/bewerkt (Liquid; Gas; Solid; Liquid Gas by Pressure; Liquid Gas by Temperature;Solid or Gas)
Druk (bar)	Druk waarbij de stof wordt opgeslagen/bewerkt (bar)
Temperatu	Temperatuur waarbij de stof wordt opgeslagen/bewerkt (K)
Hoeveelhe	Hoeveelheid aanwezige stof (eenheid wordt in het veld vermeld)
Soort opsl	Betreft bulk- of stukgoedopslag (Bulk of Stukgoed)
CPR15	Stoffen zijn opgeslagen in een loods die aan de CPR15 richtlijn voldoet (CPR15 of <leeg>)
Blussyste	Blussysteem binnen de loods (in geval van CPR15 loods)
Opvang	Opvang aanwezig? (met opvang volume of oppervlak)

Veld_definities

Loods/Ter	Stof opgeslagen in loods of op terrein (loods of terrein)
Ondergron	Stof ligt ondergronds opgeslagen (ondergonds of <leeg>)
Verpakkin	Soort verpakking van de stof in geval van stukgoed
Tankstations	
AVIV nr	Uniek AVIV nummer
LPG Tank	Aantal LPG tanks
Volume L	Volume van de LPG tank (m3)
LPG O/B	LPG tank Ondergronds of Bovengronds
Overslag	Overslagfrequentie (per week)
K1 Tanks	Aantal K1 tanks (benzine)
Volume K	Volume van de K1 tank (m3)
K1 O/B	K1 tank Ondergronds of Bovengronds
K2 Tanks	Aantal K2 tanks (petroleum, kerosine)
Volume K	Volume van de K2 tank (m3)
K2 O/B	K2 tank Ondergronds of Bovengronds
K3 Tanks	Aantal K3 tanks (diesel(olie))
Volume K	Volume van de K3 tank (m3)
K3 O/B	K3 tank Ondergronds of Bovengronds

Tankstations

AVIV nr	LPG Tank	Volume L	LPG O/B	Overslag	K1 Tanks	Volume K	K1 O/B	K2 Tanks	Volume K	K2 O/B	K3 Tanks	Volume K3 (m3)	
153001	1	20	O	1	2	15	O				1	30	
153001					1	30	O						
153002	1	40	O	2	1	12	O				1	30	
153002					1	20	O						
153002					1	30	O						
153003	1	20	O	2	1	12	O				1	20	
153003					1	20	O						
153003					1	30	O						
153004	1	20	O	0,5	1	6	O				1	12	
153004					1	12	O						
153004					1	50	O						
153005	1	20	O	1	1	20	O				1	30	
153006	1	20	O	1	2	10	O				1	15	
153006					1	15	O						
153007	1	20	O	0,5	2	25	O				1	25	
153007					1	20	O						
153008	1	8	B	1	2	12	O				1	20	
153009											1	3	
153009	1	20	O	1	2	12	O				2	6	
153009					1	50	O				1	20	
153010	1	20	O	0,5	1	50	O				1	20	
153010					2	20	O						
153011	1	20	O	1	2	12	O				1	20	
153012	1	20	O	0,5	2	20	O				1	20	
153012					1	30	O						
153013	1	20	O	2	3	20	O				1	20	
153014	1	20	O	1	1	30	O				1	50	
153014					1	20	O				1	12	
153014					1	12	O						
153015	1	20	O	1	3	30	O				1	30	
153016	0	20	O	0	1	6	O				2	6	
153016					1	8	O						
153016					1	12	O						

Tankstations

153017	1	125	O	2,5									
153018	2	30	B	2									
153018	1	53	B	2									
153019	1	8	B	2,5									
153021	1	20	O		2	20	O				1	20	
153021					1	30	O						
153022					1	12	O						
153022					1	100	O						
153101					1	40	O						
153101					1	20	O						
153101					1	15	O				1	20	
153102					1	50	O				1	20	
153102					1	12	O				2	6	
153103											1	100	
153103											1	10	
153104					1	50	O				1	12	
153104					1	15	O				1	3	
153104					1	12	O						
153105					1	3	O				1	8	
153105					1	4	O						
153106					1	30	O						
153106					2	12	O				1	12	
153107					3	6	O				2	12	
153107					1	12	O				1	3	
153108					2	12	O				1	10	
153108					1	25	O						
153109					1	12	O				2	6	
153109					1	30	O						
153110					3	10	O				1	10	
153111					1	20	O						
153111					2	30	O				1	20	
153112					2	10	O				1	20	
153201					1	30	O				2	30	
153201											2	40	

Tankstations

153201											2	3	
153201											1	2,5	
153204	1	3	B	2,5									
153208											1	1500	
153208					1	100	O	1	50	O	2	20	
153208					2	525	B				2	500	

Bedrijven

AVIV Nr	Bedrijfsnu	Naam	Adres	Postcode	Plaats	Type bedri	X-RDM (m	Y-RDM (m	Bevoegd g	BRZO	SEVESO II	Evaluatie I	IR 10-5 (m	IR 10-6 (m	Afst dichts	Aandachts	Aanvalspl	Rampenbestrijdingsplan
153018	0096	Jacob Bak	Binnenhav	7547BH	Enschede	Gasdepot	255350	471415	Gem	Par. 2	Art 6/7	300						Ja
153209	0105	Wolbert	Binnenhav	7547SN	Enschede	Groothand	255128	471562	Gem	Geen	Geen						Ja	
153106	0145	Garage R	Boddenka	7514AR	Enschede	Garage (e	257102	471972	Gem								Nee	
153205	2107	Boekelo fo	Boekelose	7547RD	Boekelo	Vervaardig	252030	469857	Gem	Geen	Geen						Ovw	
153202	0165	Texoprint	Boekelose	7511ZA	Boekelo	Textielver	251854	469561	Gem	Geen	Geen						Ovw	
153111	0197	Texaco	Boulevard-	7511AL	Enschede	Tankstatio	258760	470886	Gem								Nee	
153003	0222	Shell stati	Broekheur	7546TA	Enschede	LPG tanks	255938	468941	Gem			300				Nee	Ovw	Nee
153201	0229	Grolsche	Brouwerijs	7548AW	Enschede	Bierbrouw	257736	472670	Gem	Geen	Geen	440			60	80 Nee	Ovw	
153102	2291	ESSO	Burgemee	7543AB	Enschede	Tankstatio	257038	469548	Gem								Nee	
153012	0325	BP Autoret	Deurninge	7522CP	Enschede	LPG tanks	257330	473154	Gem			300					Ja	Nee
153215		BFi bijzon	Euregiowe	7532CN	Enschede	Bewaren, be- en verwerken geva			Prov								Ovw	
153010	0448	Mobilgara	Getfertsin	7513GB	Enschede	LPG tanks	257279	470209	Gem			300					Ja	Nee
153107	2146	Shell stati	Gronause	7534AN	Enschede	Tankstatio	262799	470902	Gem								Nee	
153112	0528	Fina	Gronause	7548TA	Glanerbru	Tankstatio	263536	470890	Gem								Nee	
153008	0658	BIM	H. ter Kuil	7547SK	Enschede	LPG tanks	254740	471078	Gem			300						Ja
153007	0572	Texaco V.	Haaksber	7545PG	Enschede	LPG tanks	255868	469673	Gem			300					Ja	Nee
153207	0684	Kuil Nicos	Hengelose	7547AT	Enschede	Groothand	256463	472388	Gem	Geen	Geen	80			7,5	70 Nee	Ja	
153210	1042	Bleko BV	Het Lentfe	7523ZD	Enschede	Groothand	254356	47[illegible]80	Ger	Geen	Geen	110	100		290	50 Ja	Ja	
153203	2179	Polaroid (	Hoge Both	7547RD	Enschede	Fotochemi	258512	47[illegible]36	Ger	Geen	Geen	80	20		20	30 Nee	Ja	
153109	0746	Auto Servi	Hogelands	7512GK	Enschede	Tankstatio	258712	470510	Gem								Nee	
153001	0776	Service st	Hulsmaats	7523WG	Enschede	LPG tanks	258255	472940	Gem			300					Ja	Nee
153110	0791	Brand Oil	IJsselstraa	7523GC	Enschede	Tankstatio	257805	473525	Gem								Nee	
153214	1580	De Toren	Ir. E.L.C.	7547RD	Enschede	Chemisch	254828	471508	Gem	Geen	Geen						Ovw	
153204	1584	Vredestein	Ir. E.L.C.	7548AW	Enschede	Vervaardig	254392	472056	Gem	Geen	Geen	220	50		235	80 Nee	Ja	
153208	0842	Oliko BV	Kanaalstra	7547BH	Enschede	Groothand	254498	472480	Gem								>100	
153006	0870	BP De Rijk	Kerkstraat	7532AV	Enschede	LPG tanks	263561	471732	Gem			300					Ovw	Nee
153005	0902	Tankstatio	Knalhutte	7542PB	Enschede	LPG tanks	259466	466925	Gem			300				Nee	Ovw	Nee
153004	0969	BP Diekm	Kuipersdij	7541WK	Enschede	LPG tanks	258031	469455	Gem			300					Ovw	Nee
153108	0237	AVIA	L. Buddest	7521SB	Enschede	Tankstatio	256174	472036	Gem								Nee	
153101	0974	Total Ned	Laressing	7514ES	Enschede	Tankstatio	258609	472221	Gem								Nee	
153019		Schepers	Lenteweg	7532RV	Enschede	Propaan/b	262200	471600	Gem			300						Ja
153011	1297	Veger	Oldenzaal	7524AG	Enschede	LPG tanks	259450	474581	Gem			300					Ja	Nee
153013	1413	BP Parkw	Parkweg 1	7545MV	Enschede	LPG tanks	256279	471276	Gem			300					Ja	Nee
153002	1411	Shell stati	Parkweg 9	7545MV	Enschede	LPG tanks	256203	471343	Gem			300					Ja	Nee
153213	1468	Diversey L	Rembrandtlaan 414		Enschede	Chemisch	255470	471252	Gem	Geen	Geen						Ja	
153105	2082	Wilemsen	Ribbeltsw	7514EJ	Enschede	Tankstatio	258938	4[illegible]36	Ger								Nee	
153016	1701	Kromhout	Sumatrast	7512CT	Enschede	LPG tanks	257793	470393	Gem			300					Ja	Nee
153211	1723	Se Firewor	Tollensstr	7532PA	Enschede	Vuurwerk	257969	472479	Gem	Par. 2	Geen	15			10	25 Nee	Ja	
153103	1733	BP - Truck	Transportc	7547RW	Enschede	Tankstatio	254124	472492	Gem								Nee	
153014	2487	Avia Zelfs	Twekkeler	7547ST	Enschede	LPG tanks	254069	471597	Gem			300					Ja	Nee
153017	1755	Rhee	Twekkeler	7547SM	Enschede	Gasdepot	254405	471093	Gem	Par. 2	Art 6/7	300					Ja	Nee
153104	1628	Total Ned	Veldhoflan	7642LA	Enschede	Tankstatio	258436	468358	Gem								Nee	
153022		Air BP inst	Vliegveldw	7524PT	Enschede	Tankinstall	258350	477150	Gem								Nee	
153009	1969	Shell zelft	Wesselerb	7544JZ	Enschede	LPG tanks	256934	468296	Gem			300					Ja	Nee
153021		Munsterhu	Westerval	30	Enschede	Garage m	256223	471144	Gem			300					Ja	Nee
153212	1998	Haarman	Winterweg	7545ZW	Enschede	Vuurwerk	260740	471342	Gem	Par. 2	Geen	15			10	25 Nee	Ja	
153015	2052	Platvoet E	Zuiderspo	7512AX	Enschede	LPG tanks	257703	470303	Gem			300					Ja	Nee

Overige_Stoffen

153209	oplosmiddelen (vlampunt >100°C)			L			40 m3	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 4 m3	Loods		div		
153209	K1 vloeist	612-018-00-16		L			30 m3	Stukgoed			Ja: 10 m3	Loods		div		
153210	gevarenklasse 3.3B			L			35 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	gevarenklasse 3.31C			L			40 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	thinner	64742-89-	1993	L			60 m3	Bulk				Terrein	Ja			
153210	ammonia	1336-21-6	2672	L			30 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	gevarenklasse 6.1			L			1 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	wasbenzin	86290-81-	1203	L			30 m3	Bulk				Terrein	Ja			
153210	terpentine	8006-64-2	1299	L			30 m3	Bulk				Terrein	Ja			
153210	ethyleengl	107-21-1		L			20 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	thinner	64742-89-	1993	L			192 x 25 li	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	methanol	67-56-1	1230	L			20 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	dichloorm	75-09-2	1593	L			2 x 200 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	trichloreet	79-01-6	1710	L			3 x 200 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	tolueen	108-88-3	1294	L			3 x 200 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	brandspirit	64-17-5	1170	L			15 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	isopropylal	67-63-0	1219	L			20 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	gevarenklasse 8			L			20 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	K1 en K2 vloeistoffen			L			100 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	terpentine	8006-64-2	1299	L			96 x 25 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	wasbenzin	86290-81-	1203	L			96 x 25 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	lijnolie			L			10 x 1000	Stukgoed			Ja: 23 m3	Loods		vaten en cans		
153211	vuurwerk 1.4G/S			S			9 x 7 ton	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.3G			S			500 kg	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.3G			S			3 x 500 kg	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.4G/S			S			10 x 2 ton	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.1G			S			100 kg	Stukgoed				Loods		onverpakt		
153212	vuurwerk 1.4S/G			S			6 x 15 ton	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153212	vuurwerk 1.3G			S			12 x 200 k	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153213	overig sterk etsend			L			3 x 30 m3	Bulk			Ja: 80 m2	Loods				
153213	chloorhoudend			L			onbekend	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 61 m3	Loods		div		
153213	spiritus 96	64-17-5	1170	L			6.3 ton	Bulk				Terrein	Ja			
153213	basen en zuren			L			23 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 61 m3	Loods		div		
153213	terpentine	8006-64-2	1299	L			4.5 ton	Bulk				Terrein	Ja			
153213	shellsol	111-84-2	1920	L			6 ton	Bulk				Terrein	Ja			
153213	kaliumhydr	1310-58-3	1813	L			40 m3	Bulk			Ja: 130 m	Loods				
153213	fosforzuur	7664-38-2	2834	L			30 m3	Bulk			Ja: 80 m2	Loods				
153213	milieugevaarlijke stoffen			L			30 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 61 m3	Loods		div		
153213	overig sterk etsend			L			40 m3	Bulk			Ja: 130 m	Loods				
153213	overig sterk etsend			L			40 m3	Bulk			Ja: 115 m	Loods				
153213	natronloog	1310-73-2	1824	L			40 m3	Bulk			Ja: 115 m	Loods				
153214	aanmaakblokjes			S			10 + 50 to	Stukgoed	CPR15	automatisch	hi-ex insi	Loods				
153214	K2 vloeistoffen			L			2 x 200 m	Bulk			Ja: m2	Loods				
153214	fosforzuur	7664-38-2	2834	L			5 m3	Bulk				Loods				
153214	fosforzuur	7664-38-2	2834	L			5 m3	Bulk				Loods				

0138

153209	oplosmiddelen (vlampunt >100'C)			L			40 m3	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 4 m3	Loods		div		
153209	K1 vloeist	612-018-00-16		L			30 m3	Stukgoed			Ja: 10 m3	Loods		div		
153210	gevarenklasse 3.3B			L			35 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	gevarenklasse 3.31C			L			40 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	thinner	64742-89-	1993	L			60 m3	Bulk				Terrein	Ja			
153210	ammonia	1336-21-6	2672	L			30 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	gevarenklasse 6.1			L			1 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	wasbenzin	86290-81-	1203	L			30 m3	Bulk				Terrein	Ja			
153210	terpentine	8006-64-2	1299	L			30 m3	Bulk				Terrein	Ja			
153210	ethyleengl	107-21-1		L			20 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	thinner	64742-89-	1993	L			192 x 25 lt	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	methanol	67-56-1	1230	L			20 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	dichloorm	75-09-2	1593	L			2 x 200 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	trichlooret	79-01-6	1710	L			3 x 200 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	tolueen	108-88-3	1294	L			3 x 200 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	brandspirit	64-17-5	1170	L			15 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	isopropylal	67-63-0	1219	L			20 m3	Bulk			Ja: 20 m2	Loods				
153210	gevarenklasse 8			L			20 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	K1 en K2 vloeistoffen			L			100 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: m3	Loods		flessen		
153210	terpentine	8006-64-2	1299	L			96 x 25 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	wasbenzin	86290-81-	1203	L			96 x 25 ltr	Stukgoed			Ja: 23 m3			vaten en cans		
153210	lijnolie			L			10 x 1000	Stukgoed			Ja: 23 m3	Loods		vaten en cans		
153211	vuurwerk 1.4G/S			S			9 x 7 ton	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.3G			S			500 kg	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.3G			S			3 x 500 kg	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.4G/S			S			10 x 2 ton	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153211	vuurwerk 1.1G			S			100 kg	Stukgoed				Loods		onverpakt		
153212	vuurwerk 1.4S/G			S			6 x 15 ton	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153212	vuurwerk 1.3G			S			12 x 200 k	Stukgoed				Loods		orginele verpakking		
153213	overig sterk etsend			L			3 x 30 m3	Bulk			Ja: 80 m2	Loods				
153213	chloorhoudend			L			onbekend	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 61 m3	Loods		div		
153213	spiritus 96	64-17-5	1170	L			6.3 ton	Bulk				Terrein	Ja			
153213	basen en zuren			L			23 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 61 m3	Loods		div		
153213	terpentine	8006-64-2	1299	L			4.5 ton	Bulk				Terrein	Ja			
153213	shellsol	111-84-2	1920	L			6 ton	Bulk				Terrein	Ja			
153213	kaliumhydr	1310-58-3	1813	L			40 m3	Bulk			Ja: 130 m	Loods				
153213	fosforzuur	7664-38-2	2834	L			30 m3	Bulk			Ja: 80 m2	Loods				
153213	milieugevaarlijke stoffen			L			30 ton	Stukgoed	CPR15	beschermi	Ja: 61 m3	Loods		div		
153213	overig sterk etsend			L			40 m3	Bulk			Ja: 130 m	Loods				
153213	overig sterk etsend			L			40 m3	Bulk			Ja: 115 m	Loods				
153213	natronloog	1310-73-2	1824	L			40 m3	Bulk			Ja: 115 m	Loods				
153214	aanmaakblokjes			S			10 + 50 to	Stukgoed	CPR15	automatisch	hi-ex insi	Loods				
153214	K2 vloeistoffen			L			2 x 200 m	Bulk			Ja: m2	Loods				
153214	fosforzuur	7664-38-2	2834	L			5 m3	Bulk				Loods				
153214	fosforzuur	7664-38-2	2834	L			5 m3	Bulk				Loods				

42645558

70

51-3 [illegible]

Faxbericht

Gemeente Enschede

Datum:	30 maart 1999.		
Aan:	dhr. 5.1.2e	Van:	5.1.2e
Bedrijf:	provincie Overijssel, kabinet CdK.	Dienst:	Brandweer
Faxnummer:	5.1.2e	Afdeling:	

U hoort in totaal 2 pagina(s) te ontvangen inclusief deze.
Als u niet alle pagina's ontvangen hebt, bel dan 5.1.2e.

Bericht:

Geachte heer 5.1.2e

Met belangstelling is kennis genomen van het overzicht van risico-opleverende activiteiten binnen de gemeente Enschede, waardoor er een inzicht ontstaat in de mate van gevaar voor personen in de omgeving van industriële activiteiten. Graag informeren wij u over de mate van preparatie iets breder dan uw antwoordformulier mogelijk maakt.
In de bijgevoegde tabel vindt u de lijst van de door AVIV geselecteerde bedrijven met de desbetreffende aanbevelingen terug. De twee rechter kolommen geven de huidige stand van onze preparatie voor deze bedrijven weer. De afkorting 'RBP' staat hier voor rampenbestrijdingsplan en 'AP' voor aanvalsplan. Binnen de brandweer Enschede wordt een mengvorm van aanvalsplan en bereikbaarheidskaart toegepast ('AP/BK'). Afhankelijk van de aard van het object is deze mengvorm meer of minder uitgebreid.
Bij onze toekomstige planvorming zullen de bevindingen van AVIV een belangrijke rol spelen. Hier en daar stemt het door AVIV berekende overzicht van risico-opleverende activiteiten niet geheel overeen met ons eigen risicobeeld van de gemeente, waardoor er enkele twijfelgevallen zijn. Het betreft een drietal bedrijven waarbij na uitvoerige inventarisatie een rampbestrijdingsplan meer in overeenstemming zou kunnen zijn met een verantwoorde preparatie dan het voorgestelde aanvalsplan. Van de drie aangegeven objecten die in aanmerking zouden komen voor een rampbestrijdingplan verwachten wij dat 5.1.2e 5.1.2e een juiste aanbeveling is, maar dat er bij de overige twee objecten met een aanvalsplan zou kunnen worden volstaan. Na 8 april zullen wij dan ook contact met AVIV gaan opnemen om zo inzicht te krijgen in de aard van de diverse risico's en de bijbehorende maatgevende scenario's. Deze maatgevende scenario's zullen vervolgens als basis dienen voor de verdere planvorming. De gewijzigde aanbevelingen m.b.t. de planvorming, alsmede de prioriteitsvolgorde hierin zullen wij u te zijner tijd doen toekomen.
Ik hoop u op deze manier voorlopig voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

In afschrift aan: Burgemeester,
B & W, concernstaf, t.a.v. dhr 5.1.2e
BMD, t.a.v. dhr. 5.1.2e
Commandant Brandweer

08/04/99 13:56 FAX 031534811629 GEM. ENSCHEDE 01
From: Provincie Overijssel To: Enschede Date: 8-4-99 Time: 11:15:16 Page 1 of

Provincie Overijssel
Commissaris van de Koningin
Kabinet

Aan	alle gemeenten in Overijssel
T.a.v.	ambtenaar openbare veiligheid

Van	5.1.2e
Telefoonnummer	
Datum	8 april 1999
Betreft	vragen n.a.v. persconferentie risico-inventarisatie Overijssel
Aantal pagina's (incl. voorblad)	1

Per brief van 24 maart 1999 (kenmerk BAKA 457-JW) gericht aan het college van burgemeester en wethouders), heeft de provincie u een tweetal rapporten inzake externe risico's in uw gemeente toegestuurd. Dit rapport, waarvoor de gemeentelijke afdeling milieu en de gemeentelijke brandweer gegevens hebben aangeleverd, is kort besproken tijdens de burgemeestersdag van 24 maart jl. op het provinciehuis.

In genoemde brief wordt verwezen naar de persconferentie die hedenmorgen is gehouden te Nijverdal. Hierbij waren aanwezig de burgemeester van Bathmen, dhr. B. Migchels, (portefeuillehouder rampen-bestrijding, regio Stedendriehoek), de burgemeester van Dalfsen, dhr. L.V. Elfers (portefeuillehouder brandweer, regio IJssel-Vecht), de burgemeester van Hellendoorn, dhr. ir. J.J. van Overbeeke (portefeuillehouder rampenbestrijding, regio Twente), dhr. 5.1.2e (commandant brandweerregio IJssel-Vecht), dhr. 5.1.2e commandant brandweerregio Stedendriehoek), dhr. 5.1.2e (commandant brandweer Almelo, namens de brandweerregio Twente), en dhr. 5.1.2e (namens adviesbureau AVIV).

In verband met deze persconferentie is het gemeentelijk rapport u onder embargo toegezonden. In het provinciale rapport, dat vanmorgen gepresenteerd is, wordt melding gemaakt van aanbevelingen tot het opstellen dan wel overwegen van een rampbestrijdingsplan en aanbevelingen tot het opstellen van een aanvalsplan.

In het rapport worden bedrijven bij naam worden genoemd. Derhalve adviseren wij u rekening te houden met mogelijke vragen n.a.v. de persconferentie. Daarnaast is het mogelijk dat de media individuele bedrijven zullen benaderen met vragen. Voor alle duidelijkheid dient het helder te zijn dat het hier aanbevelingen zijn die vallen binnen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het is een taak van gemeente en brandweer om een rampbestrijdingsplan of aanvalsplan op te stellen en niet aan de individuele bedrijven.

Het is overigens mogelijk dat er lokale omstandigheden zijn die reden vormen om van de aanbevelingen af te wijken. Dit zou ertoe kunnen leiden dat de gemeente tot een zwaardere mate van voorbereiding besluit of tot een lichtere vorm. Verder kan in het geval van LPG-tankstations gebruik worden gemaakt van een standaardmodel omdat deze inrichtingen veel overeenkomsten kennen.

Tenslotte dient duidelijk te zijn dat de inventarisatie geen eindpunt is, maar een middel voor de gemeente om prioriteiten te stellen in de rampenbestrijding, in de ruimtelijke ordening, op het gebied van milieuvergunningen en als handreiking voor het vaststellen van de routering gevaarlijke stoffen.

Het persbericht behorende bij de persconferentie is verzonden aan de afdeling communicatie van uw gemeente

Gevolgde gedachtegang.

Op het volgende blad zijn dezelfde bedrijven terug te vinden zoals SAVE die heeft geselecteerd in het kader van het onderzoek naar de risico-opleverende activiteiten binnen Enschede. Hierbij zijn de bedrijven op basis van (mijn inschatting van) het type maatgevend scenario ingedeeld. Deze alternatieve indeling leidt tot een samenhangend beeld van wat bij bepaalde bedrijven het type maatgevend scenario is met de bijbehorende aanbevolen niveau van preparatie. Verder leidt deze gedachtegang tot onderstaande opmerkingen.

Opmerkingen.

1. Gezien het feit dat Kromhout van der Meer inmiddels is ontgast is het logischer om dit bedrijf onder te brengen bij de categorie 'Tankstation, geen LPG opslag' met het daarbij gegeven advies. Waarschijnlijk gaat het hier om een foutje in (de input van) de berekeningsmethodiek.

2. Het is mij onduidelijk hoe bij een gelijke straal evaluatiegebied (gebied waarbinnen 50% van de mensen gewond kan raken) opeens voor deze drie bedrijven wel een rampbestrijdingsplan nodig zou zijn. Heeft de bovengrondse opslag van LPG hier toch een invloed op. Leidt het verschil in opslagcapaciteit (8 tegen 53 m3) niet tot een verschil in scenario. In hoeverre is hier de indeling in risico-ernstklasse en aandachtsklasse toegepast

3. Wel of geen aanvalsplan of misschien overwegen

4. Rhee is toch wel een hele grote jongen

5. Is dit het juiste type maatgevende scenario

6. Waarom hier geen rampbestrijdingsplan, zie ook opmerking 2

Maatgevend scenario: ~~explosie.~~ (5)
153211 Se Fireworks
153212 Haarman Gebr. BV

Straal evaluatiegebied: 15 m.
Aanvalsplan: Ja

Maatgevend scenario: emissie toxisch gas. (5)
153201 Grolsche Bierbrouwerij BV

Straal evaluatiegebied: 440 m.
Aanvalsplan: Ovw (6)

Maatgevend scenario: emissie toxische verbrandingsproducten. (5)
153209 Wolbert
153205 Boekelo folien BV
153202 Texoprint
153215 BFI bijzondere afvalstoffen BV
153207 Kuil Nicos BV
153210 Bleko BV
153203 Polaroid (Europa)
153214 De Toren BV
153204 Vredestein BV
153208 Oliko BV
153213 Diversey Lever (Othara)

(3)

Straal evaluatiegebied: geen, 80, 110, 220 m.
Aanvalsplan: Ja , Ovw

Kort verslag bezoek AVIV 1999-04-12.
Aanwezigen: HbBt, 5.1.2e

Opmerkingen en antwoorden.

1. Gezien het feit dat Kromhout van der Meer inmiddels is ontgast is het logischer om dit bedrijf onder te brengen bij de categorie 'Tankstation, geen LPG opslag' met het daarbij gegeven advies. Waarschijnlijk gaat het hier om een foutje in (de input van) de berekeningsmethodiek.

AVIV: correct, wordt aangepast.

2. Het is mij onduidelijk hoe bij een gelijke straal evaluatiegebied (gebied waarbinnen 50% van de mensen gewond kan raken) opeens voor deze drie bedrijven wel een rampbestrijdingsplan nodig zou zijn. Heeft de bovengrondse opslag van LPG hier toch een invloed op. Leidt het verschil in opslagcapaciteit (8 tegen 53 m3) niet tot een verschil in scenario. In hoeverre is hier de indeling in risico-ernstklasse en aandachtsklasse toegepast

AVIV: Zowel bij de ondergrondse als bovengrondse LPG opslag is een BLEVE met een tankwagen inhoud 20 ton (45 m3) als maatgevend scenario genomen. Het verschil in opslag capaciteit is dus niet echt relevant. Relevante parameters zijn hierbij de overslagfrequentie en het aantal personen per hectare. Voor een woonwijk wordt 25 pers./ha aangenomen en voor een industrieterrein 40 pers./ha.

3. Wel of geen aanvalsplan of misschien overwegen

AVIV: Ja, scenario 'uitstorting vloeistof op het water'

4. Rhee is toch wel een hele grote jongen

AVIV: zie bij opmerking 2

5. Is dit het juiste type maatgevende scenario

AVIV: 'explosie' moet 'felle brand' zijn.

6. Waarom hier geen rampbestrijdingsplan, zie ook opmerking 2

AVIV: te klein aantal personen (ongeveer 75 personen) in gaswolk.

AVIV algemene opmerking: gemeente Enschede had het specifieke probleem dat er geen bevolkingsgegevens beschikbaar waren (lees: werden gesteld). Het aantal personen binnen de evaluatiegebieden is dus aan de hand van gemiddelde gegevens en een Falkplankaart geschat.

5.1.2e (BR-IZ)

Van: 5.1.2e (BR-IZ)
Verzonden: donderdag 22 april 1999 8:39
Aan: '5.1.2e @aviv.nl'
Onderwerp: naar aanleiding van het gesprek van gisteren

Het volgende naar aanleiding van het gesprek van 12 april jongstleden.

Een van de onderwerpen die aan bod is geweest is de verdeling van LPG-tankstations en opslagen over de categorieën 'aanvalsplan aanbevolen' en 'rampbestrijdingsplan aanbevolen'. Door AVIV is aangegeven dat het maatgevend scenario voor dit type van bedrijven bestaat uit een BLEVE van de bevoorradingstankauto met een inhoud van 20 ton aan LPG. De verdeling van de bedrijven over de verschillende categorieën zou dan veroorzaakt zijn door de inputparameters 'bevolkingsdichtheid in de omgeving' en 'frequentie van bevoorrading'.

Achteraf bekeken lijkt me dit toch niet de juiste verklaring.
Bedrijven met een bevoorradingsfrequentie van 1, 2, en 2.5 zijn zowel bij de categorie 'aanvalsplan aanbevolen' en 'rampbestrijdingsplan aanbevolen' ingedeeld. Voorbeelden: AVIA Weghorst en BIM (beide een frequentie van eenmaal per week); Rhee en Schepers (beide een frequentie van 2.5 maal per week).
Bedrijven met een gelijke bevolkingsdichtheid (te kiezen uit 25 personen per hectare in woongebieden en 40 personen per hectare in industriegebieden) zijn zowel bij de categorie 'aanvalsplan aanbevolen' en 'rampbestrijdingsplan aanbevolen' ingedeeld. Voorbeelden: AVIA Weghorst en BIM (beide industriegebied); Rhee en Schepers (beide industriegebied).
'Het feit dat in beide gevallen dezelfde voorbeelden gebruikt kunnen worden geeft verder aan dat het ook niet aan een combinatie van beide factoren kan liggen.

Om alle twijfel hierover uit te sluiten stel ik het volgende voor:
Vul als test bij de inputgegevens van Schepers en BIM de bevolkingsdichtheid voor woongebieden in (25 p/ha.). Mijn voorspelling is dat beide bedrijven in de categorie 'rampbestrijdingsplan aanbevolen' ingedeeld blijven in plaats van in de categorie 'aanvalsplan aanbevolen' waar alle andere LPG-stations in woongebieden zijn ingedeeld.
Indien mijn voorspelling juist is dan is er dus iets anders aan de hand.

Persoonlijk denk ik dat het berekeningsprogramma van AVIV de bovengrondse opslag als maatgevend heeft genomen. Dit is niet zo gek als je bedenkt dat in de provinciale versie van jullie onderzoek wordt aangegeven dat voor bovengrondse opslagtanks de FN2-score (een maat voor de risico ernstklasse) een factor 40 hoger is (zie blz 42 provinciaal rapport).
Graag hierover uitsluitsel.

5.1.2e (BR-IZ)

Van: 5.1.2e @aviv.nl]
Verzonden: vrijdag 23 april 1999 10:28
Aan: 5.1.2e @enschede.nl
Onderwerp: Re: naar aanleiding van het gesprek van gisteren

Hoi 5.1.2e (schrijf ik het goed?),

Ik ben het met je eens dat het bovengronds staan van tanks zwaar meeweegt. Als de gegevens worden gewijzigd door in plaats van industriegebied woongebied in te vullen bij BIM en bij Schepers, komt daar de respectievelijk de aanbeveling rampbestrijdingsplan aanbevolen en rampbestrijdingsplan overwegen (bijna aanvalsplan overwegen) uit.

Ik wil wel even opmerken dat alle aspecten samen worden geevalueerd. Het klopt dus dat boven-/ondergronds een grote invloed heeft op de uitkomst maar de andere factoren (overslagfrequentie/bevolkingsdichtheid) spelen (zij het in geval van bovengrondse opslag minder) ook mee.

NB: op pagina 32, 33 en 34 van de provinciale rapportage kun je de invloed van het aantal personen binnen het schadegebied op de aanbeveling zien.

Ik hoop hiermee je vraag te hebben beantwoord. Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

AVIV BV
Langestraat 11
7511 HA Enschede
tel: 5.1.2e
fax: 5.1.2e

5.1.2e (BR-IZ)

Van: 5.1.2e @aviv.nl]
Verzonden: maandag 26 april 1999 17:15
Aan: 5.1.2e @enschede.nl
Onderwerp: vraag aanbeveling preparatie BIM/Schepers

Geachte heer 5.1.2e

Het is inderdaad zo dat BIM en Schepers in de ernstklasse A terecht komen vanwege de factor 40 voor de bovengrondse tank.

Nauwkeuriger evaluatie levert het volgende:
De bovengrondse tank zelf scoort een FN2max van 3.1.10-6, d.i. risicoernstklasse C.
Voor BIM scoort de tankauto in risico-ernstklasse C, wanneer de bevolking op 25/ha (woongebied) wordt gesteld; de aandachtsklasse is dan 2 wat leidt tot de aanbeveling "Aanvalsplan aanbevolen".
Voor Schepers scoort de tankauto in risicoernstklasse B, wanneer de bevolking op 25/ha (woongebied) wordt gesteld; de aandachtsklasse is 2, wat leidt tot de aanbeveling "rampbestrijdingsplan overwegen".
Dat schepers hoger scoort dan BIM is te wijten aan de hogere overslagfrequentie (2.5/wk tegenover 1/wk) en de factor 2 hogere bevolkingsaantallen (Schepers bevolking rondom, BIM ongeveer op 50% van het oppervlak).

Als je het precieser wilt weten is het nodig de aantallen mensen in de omgeving nauwkeuriger in kaart te brengen. Eventueel kun je nog nagaan wanneer het vullen van de tank gebeurt. Voor of na gangbare werktijden zijn er ook weer minder mensen aanwezig.

Wij kunnen het uiteraard ook voor je uitzoekn, maar dan moeten we toch wat uren gaan schrijven.

Ik ben woensdag weer aanwezig, morgen kun je eventueel contact opnemen met 5.1.2e

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e
Postal Adress:
AVIV B.V.
Langestraat 11
7511 HA Enschede
Netherlands
Tel. 5.1.2e
Fax
mail 5.1.2e @aviv.nl

Externe veiligheidsrisico's in Overijssel

-Stationaire objecten-

Een onderzoek in opdracht van de Provincie Overijssel

Project : 98141
Datum : Maart 1999
Auteur : 5 1.2e
Status : Eindrapport

Opdrachtgever:
Provincie Overijssel
Eenheid EMT-V
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Voorwoord

Voor u ligt de eerste provinciale inventarisatie van de externe veiligheidsrisico's van bedrijven in Overijssel. Met dit resultaat is nu een compleet beeld beschikbaar van de risico's door activiteiten met gevaarlijke stoffen in de provincie.
De externe risico's van het transport van gevaarlijke stoffen over de weg en over het spoor waren reeds in kaart gebracht evenals de risico's van de EVR-plichtige inrichtingen en de goederenemplacementen [14,15,22,23,24]. De risico's van het transport over water en door buiseidingen zijn in Overijssel minder pregnant aanwezig. Deze inventarisatie heeft zich gericht op de overige inrichtingen.

In elke gemeente zijn de milieuvergunningdossiers gebruikt als voornaamste bron van gegevens. Daarnaast is ruim geput uit de lokale expertise van de brandweren. Zonder de bereidwillige medewerking van de gemeentelijke afdelingen milieu en ruimtelijke ordening en de brandweren was deze studie niet mogelijk geweest. De onderzoekers zijn vele mensen daarvoor dank verschuldigd.

Naast dit provinciale rapport is aan iedere gemeente afzonderlijk een gemeenterapportage toegezonden. Dit omvat de resultaten van de inventarisatie en de evaluatie voor de betreffende gemeente.

Eveneens onmisbaar was uiteraard de positieve impuls vanuit de provincie. Vanuit de wens om de routering van gevaarlijke stoffen systematisch te benaderen en aan het externe veiligheidsbeleid een solide basis te geven heeft het project voortvarend doorgang gevonden.

Samenvatting

In alle gemeenten in de provincie Overijssel zijn de bedrijven geïnventariseerd die een mogelijk extern veiligheidsrisico hebben. Dit zijn de bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken en wel in zodanige omvang dat bij een ongeval op het bedrijfsterrein een schadelijk effect buiten het bedrijfsterrein kan ontstaan.

Uit de milieuvergunningdossiers zijn gegevens verzameld over stoffen, hoeveelheden en opslagomstandigheden.

In de provincie zijn in het totaal 397 bedrijven met een mogelijk extern risico geïdentificeerd. Van deze bedrijven zijn 214 LPG-tankstations. Onder de overige bedrijven vallen o.a. chemicaliënopslagen, industriële ammoniak-koelinstallaties en grootschalige opslagen van vuurwerken.

De evaluatie van de verzamelde gegevens is uitgevoerd naar twee schakels van de veiligheidsketen, de preventie en de preparatie.

Voor de schakel preventie is gekeken naar de milieuvergunning en de ruimtelijke ordening. In kaart is gebracht welke ruimtelijke zoneringen uit oogpunt van externe veiligheid gelden en of verplichtingen gelden uit hoofde van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO).

Voor de schakel preparatie is een relatie gelegd tussen de gevaarzetting en het niveau van de preparatie. Hiervoor zijn de criteria van de Rampenwet, omvang van de gevolgen, mate van coördinatie, vereist van bestrijdings- en hulpverleningsorganisaties, en mate van voorzienbaarheid vertaald in een "risico-ernst-klasse" en een "aandachtsklasse". Op grond van de score van een bedrijf op beide maten is een aanbeveling gedaan voor het niveau van de preparatie. De schaal loopt daarbij van "rampbestrijdingsplan verplicht" (complexe inrichtingen en/of complexe situaties in de omgeving) tot aan de "basisprocedure gevaarlijke stoffen" (kleine opslagen in weinig kwetsbare omgevingen).

In Overijssel vallen 4 bedrijven onder de EVR-plicht van het BRZO. Zij moeten een volledig rapport inzake de externe veiligheid opstellen. Veertien bedrijven vallen onder de zogenaamde zorgplicht. Deze bedrijven moeten de externe risico's en de maatregelen en voorzieningen om die tegen te gaan toegankelijk documenteren. Na de herziening van het BRZO in de loop van 1999 zullen tien, deels andere, bedrijven onder de zorgplicht gaan vallen.

Voor de bedrijven die onder de EVR-plicht vallen is het opstellen van een rampbestrijdingsplan verplicht. In Overijssel is voor de 4 betrokken bedrijven een adequaat rampbestrijdingsplan beschikbaar.
Voor 28 LPG-tankstations en voor 5 overige inrichtingen wordt een rampbestrijdingsplan of vergelijkbare voorbereiding van de rampenbestrijding aanbevolen. Reden daarvoor is de gevaarzetting in combinatie met de bevolking in de nabijheid van de inrichting.

Door de hoge mate van standaardisatie van de LPG-installaties is ook bij de preparatie van de ongevalsbestrijding het werken met standaard modelplannen mogelijk.
Voor 39 LPG-tankstations en 7 overige bedrijven geldt dat een rampbestrijdingsplan te overwegen is. De gevaarzetting is wat lager dan die uit de vorige groep, maar bij een calamiteit is inzet van meerdere diensten zeker mogelijk.
Voor 53 LPG-tankstations en 52 overige inrichtingen wordt het opstellen van een aanvalsplan aanbevolen.
Niet alle aspecten, die voor de preparatie van de rampenbestrijding van belang zijn, zijn in dit project beschouwd. Voor de overige niet genoemde inrichtingen kunnen er speciale plaatselijke factoren zijn (bestuurlijke aspecten, aspecten van situering, aanrijroutes, complexiteit van objecten in de omgeving e.d.) die nopen tot een bepaald preparatieniveau. Het is aan de op het plaatselijk niveau betrokkenenen om het noodzakelijke preparatieniveau vast te stellen. Het belang van dit onderzoek is het aangeven van een rangorde, niet het voorschrijven van een preparatieniveau.

De risico-inventarisatie biedt een referentiekader voor het bevoegd gezag (provincie, gemeente, regio) bij de ruimtelijke ordening, de vergunningverlening en de voorbereiding van de rampbestrijding (preparatie).

Inhoudsopgave

Voorwoord 1
Samenvatting 2
Begrippenlijst 4
1. Inleiding 8
2. Opzet van de risico-inventarisatie 9
2.1. De werkwijze op hoofdlijnen 9
2.2. Evaluatie 9
3. Overzicht resultaten 10
3.1. Algemeen 10
3.2. Milieuvergunning en ruimtelijke ordening 13
3.2.1. Inleiding 13
3.2.2. EVR-plicht 14
3.2.3. Zorgplicht 14
3.3. Preparatie 16
3.3.1. Inleiding 16
3.3.2. Rampbestrijdingsplan EVR-plichtige bedrijven 16
3.3.3. Rampbestrijdingsplan aanbevolen 17
3.3.4. Rampbestrijdingsplan overwegen 18
3.3.5. Aanvalsplan aanbevolen 20
3.3.6. Nagaan gewenst preparatieniveau aanbevolen (aanvalsplan overwegen) 23
4. Conclusies 24
4.1. Algemeen 24
4.2. Rampbestrijdingsplannen 24
4.3. Aanvalsplannen 24
5. Suggesties voor vervolg 25
Literatuur 26
Bijlage 1 Evaluatiekader 27
1. Aanpak 27
1.1. Inleiding 27
1.2. Besluit Risico's Zware Ongevallen: BRZO 1992 en BRZO 1998 27
1.3. Calamiteitenplannen 28
1.3.1. Overzicht plannen 28
1.3.2. Beschrijving plannen 29
1.3.3. Toegepaste criteria 30
1.3.4. Achtergronden en toelichting op de criteria 30
1.3.5. Resumé 34
1.4. Bepaling gevaarzetting en risico 35
2. Evaluatie vuurwerk 37
2.1. Milieuvergunning en ruimtelijke ordening 37
2.2. Preparatie 38
2.2.1. Evaluatiegebied en aandachtsklassen 38
3. Evaluatie LPG-opslagen 40
3.1. Ruimtelijke ordening 40
3.2. Preparatie 40

3.2.1. Scenario 40
3.2.2. Evaluatiegebied 41
3.2.3. Aandachtsklasse 41
3.2.4. Risico-ernstklasse 41
3.2.5. Aanbeveling voor de preparatie 42
4. Evaluatie ammoniak koelinstallaties 43
4.1. Inleiding 43
4.2. Ruimtelijke ordening 43
4.3. Preparatie 44
4.3.1. Scenario's 44
4.3.2. Omvang evaluatiegebied 44
4.3.3. Aandachtsklasse 45
4.3.4. Risico-ernstklasse 45
4.3.5. Aanbeveling voor de preparatie 46
5. Evaluatie CPR-15-opslagen 47
5.1. Inleiding 47
5.2. Ruimtelijke ordening 47
5.3. Preparatie 47
5.3.1. Omvang evaluatiegebied 47
5.3.2. Aandachtsklasse 48
6. Evaluatie opslag gasflessen 48
6.1. Inleiding 48
6.2. Ruimtelijke ordening 49
6.3. Preparatie 49
6.3.1. Scenario 49
6.3.2. Omvang evaluatiegebied 50
6.3.3. Aandachtsklasse 50
Bijlage 2 CBS-gemeentenummers in Overijssel 51
Bijlage 3 Beleid en normering externe veiligheid 52
1. Integraal- en extern veiligheidsbeleid 52
2. De risicomaten: individueel en groepsrisico 53
3. Beoordeling van risico's 54

1. Inleiding

In het kader van het project Risicokaart Overijssel stelt de provincie Overijssel zich ten doel de externe veiligheidsrisico's in kaart te brengen en te monitoren. De risico's van het transport van gevaarlijke stoffen zijn reeds in kaart gebracht [14,15]. De externe risico's van de drie relevante goederenemplacementen (Almelo, Deventer en Hengelo) zijn berekend in het kader van het PAGE-project [zie o.a. 16, 22, 23, 24].
Het hier beschreven onderzoek richt zich op de externe risico's van de overige stationaire inrichtingen. De inrichtingen die in zodanige mate met gevaarlijke stoffen werken dat een effect buiten het bedrijfsterrein door een incident op het bedrijfsterrein niet kan worden uitgesloten, zijn geïdentificeerd. De risico's zijn geëvalueerd op drie aspecten:

- Milieuvergunning. Met name is van belang of een inrichting onder één van de verplichtingen valt van het BRZO 1992 dan wel het BRZO 1998. Het kan daarbij gaan om de verplichting tot het opstellen van een rapport inzake de externe veiligheid (EVR), dan wel tot het zich vergewissen van de mogelijke risico's van de bedrijfsvoering en het documenteren van het beheerssysteem (PBZO-rapport).
- Ruimtelijke ordening. De vraag is of kwetsbare bestemmingen aanwezig zijn binnen vastgelegde RO-zones (AMvB's, circulaires).
- Preparatie. Een aanbeveling is gedaan voor het niveau van de preparatie van de ongevalsbestrijding afgestemd op het externe risico.

Opbouw van het rapport
De werkwijze wordt kort toegelicht in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van het onderzoek in geaggregeerde vorm. Naast dit hoofdrapport is voor iedere gemeente een apart uitgegeven gemeenterapport samengesteld, dat meer details per inrichting bevat. Na de beschrijving van de resultaten volgen conclusies en aanbevelingen.
De technische achtergronden van de evaluatie zijn zoveel mogelijk opgenomen in bijlage 1: het evaluatiekader.

Gebruiksdoel van het rapport
De gebruiker kan met de resultaten van het (gemeente)rapport:

- prioriteiten stellen in de inspanning die voor de preparatie van de ongevalsbestrijding beschikbaar is;
- een overzicht verkrijgen van kwetsbare objecten in het risicogebied die bij de hulpverlening speciale aandacht vragen (dit is mede van belang voor de organisatie van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen);
- een basisinzicht verkrijgen in de spreiding van de locaties van herkomsten en bestemmingen van routeplichtige stoffen in een gemeente, m.n. LPG (dit inzicht vormt een onderdeel van het vaststellen van een gemeentelijke routeringsverordening);
- een overzicht verkrijgen van de ruimtelijke zones die vanuit oogpunt van externe veiligheid in een gemeente gelden;
- een overzicht verkrijgen van de inrichtingen in een gemeente met een mogelijk extern risico;
- een overzicht verkrijgen van de onder het BRZO 1992 en 1998 vallende inrichtingen.

2. Opzet van de risico-inventarisatie

2.1. De werkwijze op hoofdlijnen

De benodigde informatie over de stoffen en activiteiten van de inrichtingen is door de betrokken ambtenaren van gemeente en provincie, veelal in samenwerking met de brandweer, verzameld uit de milieuvergunningbestanden. Gedurende het onderzoek functioneerden AVIV-medewerkers als vraagbaak. Indien daaraan behoefte bestond zijn gemeenten ondersteund met een werkbezoek door een AVIV-medewerker. De gevolgde werkwijze is beschreven in [17]. Hier volgt alleen een beknopte schets.
Het resultaat is in vijf stappen verkregen.

1. Inventarisatie van de LPG-tankstations. Uit de milieuvergunningbestanden zijn kenmerken van opslag en overslag van de LPG-tankstations gehaald. De locatie van de stations is met name van belang voor de routering van gevaarlijke stoffen. De inventarisatiegegevens hebben als basis gediend voor het besluit van Gedeputeerde Staten tot het vrijgeven van een aantal provinciale wegen voor het vervoer van routeplichtige stoffen [18].
2. Selectie uit het milieuvergunningenbestand van bedrijven met een mogelijk extern risico. In de uitvoering van deze stap wordt de ervaring van de risico-analist gecombineerd met de kennis van de locale situatie van de milieu-ambtenaar en de brandweer.
3. Verzamelen van informatie over de bedrijven die in stap 2 zijn geselecteerd. Het gaat dan om hoeveelheid, plaats en opslagomstandigheden van de gevaarlijke stoffen. De informatie wordt verzameld met een gestructureerde enquête onder de milieu-ambtenaren van de gemeenten. In veel gevallen is hierbij intensief samengewerkt met de brandweer.
4. Evaluatie van het extern risico.
5. Wanneer de evaluatie daartoe aanleiding geeft worden voor een beperkt aantal inrichtingen nog een aantal omgevingskenmerken (aard en nabijheid van de omringende bebouwing) geïnventariseerd.

2.2. Evaluatie

De evaluatie betreft enerzijds het nagaan of een specifieke inrichting valt onder het "Besluit Risico's Zware Ongevallen" (BRZO 1992 dan wel BRZO 1998), anderzijds betreft het de (globale) bepaling van de gevaarzetting en externe veiligheidsrisico's en het op grond hiervan aangeven of de opstelling van een rampbestrijdingsplan mogelijk aan de orde is.
Het BRZO 1992 formuleert een zorgplicht voor de exploitant van een inrichting waarin met bepaalde soorten en bepaalde hoeveelheden gevaarlijke stoffen wordt gewerkt. De exploitant is verplicht om regelmatig de aard en omvang van de risico's vast te stellen, en maatregelen te nemen om ongewone voorvallen te voorkomen, waarbij gevaar kan ontstaan voor werknemers en/of omwonenden. Wanneer de hoeveelheden zekere drempelwaarden overschrijden dient de exploitant een Rapport inzake de Externe

Veiligheid (EVR) te overleggen aan het bevoegd gezag. Hierin worden in aanvulling op de genoemde verplichtingen de risico's gekwantificeerd en de veiligheidsmaatregelen, zowel preventief als repressief, in veel groter detail beschreven. In het BRZO 1998 worden de verplichtingen nader ingevuld.
Naast de BRZO-verplichting is de vraag beantwoord of voor een specifieke inrichting de opstelling van een calamiteitenplan aan de orde is, en zo ja, in welke mate van detail. De schaal loopt daarbij van de algemeen geldende *procedure gevaarlijke stoffen* tot het zeer gedetailleerde, verschillende diensten betreffende, *rampbestrijdingsplan*.
Een formeel criterium/maatstaf waarmee is vast te stellen voor welke activiteiten rampbestrijdingsplannen zijn op te stellen ontbreekt [1]. Dit geldt eveneens voor de andere, minder gedetailleerde, typen van preparatie waarvan hier sprake is. Wel is duidelijk dat de omvang van de mogelijke ongevalsgevolgen (aantal doden, gewonden bij een ongeval) en de kans dat deze ongevalsgevolgen zich zullen voordoen (risico) belangrijke afwegingsaspecten zijn. Daarnaast is voor een aantal stoffen met een specifiek ongevalsscenario een bepaalde vorm van preparatie gewenst, hoewel deze scenario's niet altijd direct aanleiding geven tot een extern effect in de vorm van doden en/of gewonden. In bijlage 1 wordt nader ingegaan op de achtergronden en de criteria die bij de evaluatie zijn gehanteerd.
De kans dat een bedrijf, waar in belangrijke mate risico-opleverende activiteiten plaatsvinden, niet in het bestand is opgenomen, is klein. De geïnventariseerde gegevens kunnen echter van de werkelijke situatie verschillen doordat ze ontleend zijn aan deels gedateerde documenten. In sommige gevallen is rechtstreeks informatie bij de bedrijven opgevraagd, of via bedrijfs- en gemeentekaarten verkregen.

3. Overzicht resultaten

3.1. Algemeen

De inventarisatie en evaluatie van de risico-opleverende activiteiten heeft geleid tot een database met basis- en evaluatiegegevens. In het navolgende wordt een aantal samenvattende overzichten gegeven. Meer detail is te vinden in de per gemeente uitgebrachte gemeenterapporten.
De kwaliteit van de aangeleverde gegevens liep uiteen afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare vergunningen en de werkbelasting van de betrokken ambtenaren.
In de 45 gemeenten in Overijssel zijn exclusief de tankstations die alleen benzine en diesel leveren 397 bedrijven met een mogelijk extern risico geïnventariseerd. Daarvan zijn 214 LPG-tankstations. De verdeling naar aantal over de gemeenten is weergegeven in Figuur 2. De CBS-gemeentecodes zijn opgenomen in bijlage 2.
Een indeling van de activiteiten met gevaarlijke stoffen bij de overige bedrijven is gegeven in Figuur 1.

[1] Voor de EVR-plichtige bedrijven dient formeel een rampbestrijdingsplan te worden opgesteld.

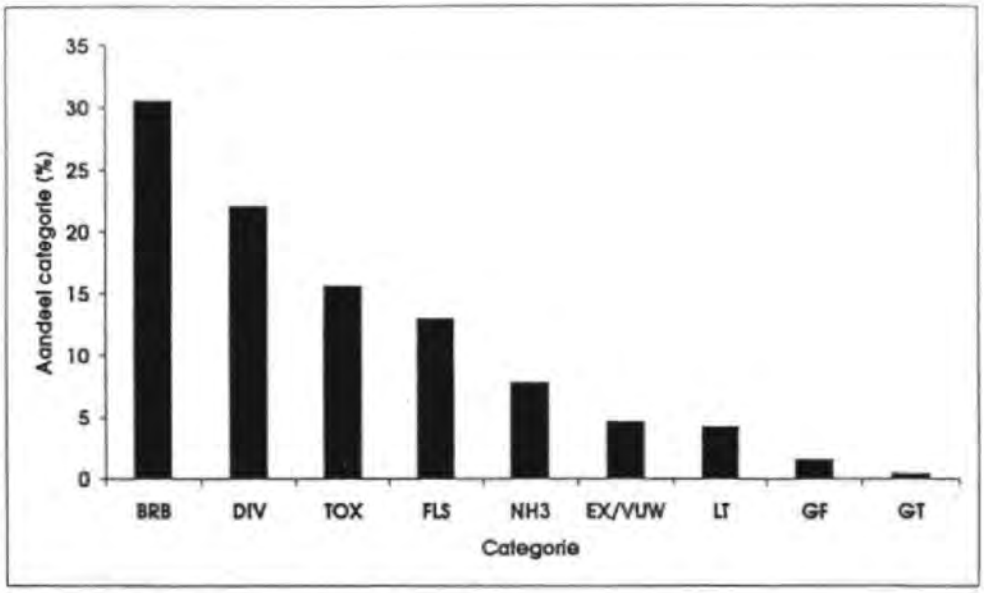

Figuur 1. Karakter van de mogelijke scenario's, overige bedrijven

Toelichting:

Afkorting	Omschrijving scenario	Afkorting	Omschrijving scenario
BRB	Brandbare vloeistof, plasbrand	EX/VUW	Explosieven of vuurwerk, felle brand, fragmenten
DIV	Diversen, meest niet relevant	LT	toxische vloeistof, plasverdamping
TOX	Toxische rookgassen, loodsbrand	GF	Brandbaar gas, BLEVE, fakkelbrand
FLS	Gasflessen, brand en fragmenten	GT	Toxisch gas, lekkages
NH3	Ammoniak, meestal in koelinstallatie		

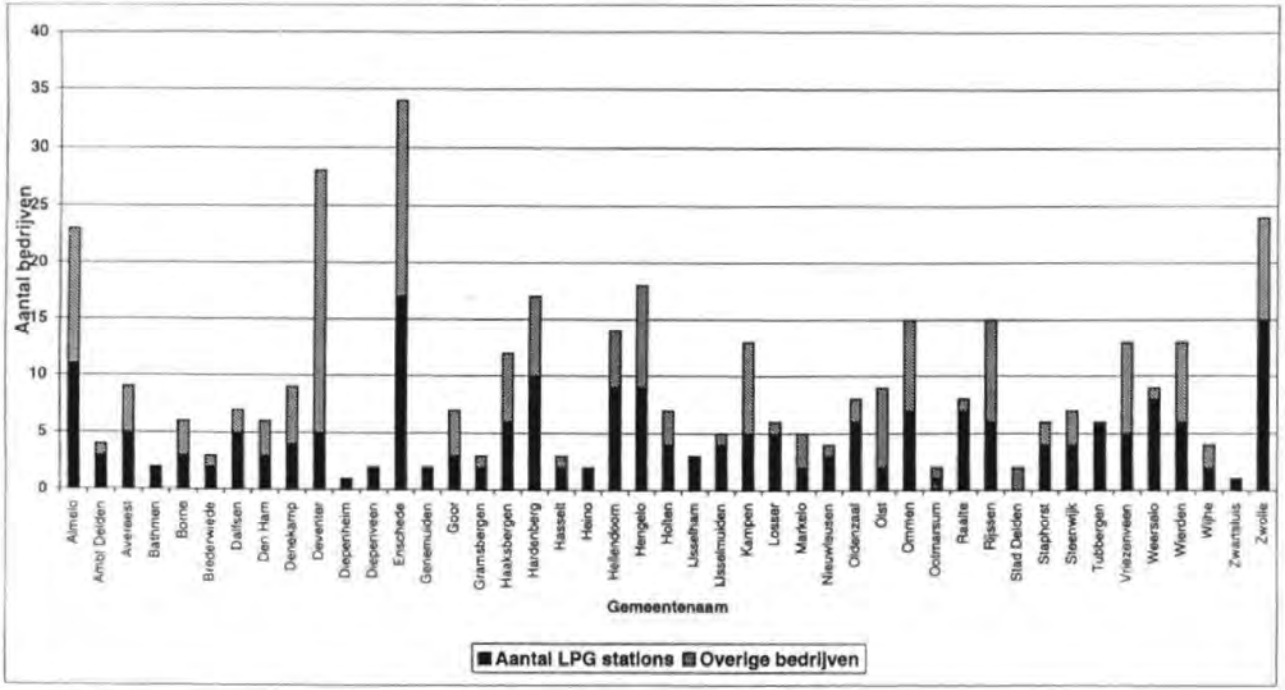

Figuur 2. Aantal geïnventariseerde bedrijven met mogelijk extern risico per gemeente

3.2. Milieuvergunning en ruimtelijke ordening

3.2.1. Inleiding

In het kader van de ruimtelijke ordening zijn de zones van belang die uit oogpunt van externe veiligheid rond een inrichting kunnen gelden. Deze zones, waarbinnen beperkingen kunnen gelden voor de ruimtelijke bestemmingen, kunnen zijn:

- Een zonering neergelegd in een AMvB. Een voorbeeld hiervan is de AMvB LPG-tankstations waarin de vereiste afstand tussen vulpunt en woonbebouwing is vastgelegd.
- Een zonering neergelegd in een richtlijn of circulaire. Een voorbeeld is de circulaire CPR-15 [11]. Andere voorbeelden zijn de afstandsrichtlijnen voor opslagen van vuurwerk, gasflessen, ammoniak-koelinstallaties (in ontwikkeling).
- Een 10^{-5} of 10^{-6}-contour van het individueel risico. Voor de inrichtingen waarvoor geen AMvB of circulaire van toepassing is, mogen geen kwetsbare bestemmingen aanwezig zijn binnen de 10^{-5}-contour (bestaande situaties) of binnen de 10^{-6}-contour (nieuwe situaties). Wanneer ook sprake is van een groepsrisico, d.w.z. direct buiten de genoemde zone is woningbouw gerealiseerd, kan in sommige gevallen een beperking gelden voor de bebouwingsdichtheid. Het product $F.N^2$, waarbij F staat voor de cumulatieve frequentie (per jaar) en N voor het aantal slachtoffers, mag niet groter zijn dan 0.001. Het externe veiligheidsbeleid en de normering worden beknopt toegelicht in bijlage 3.

Deze zones worden uiteraard in acht genomen bij de vergunningverlening voor nieuw te vestigen bedrijven. Niettemin kan het zo zijn dat in bestaande, historisch gegroeide, situaties toch een kwetsbare bestemming binnen een RO-zone aanwezig is. In de gemeenterapportages is zo'n situatie aangeduid als "aandachtspunt voor ruimtelijke ordening". Met locale kennis kan in dat geval gecontroleerd worden of de gevonden bestemming inderdaad als "kwetsbaar" kan worden bestempeld.

In het kader van de milieuvergunningverlening is van belang of een inrichting valt onder het BRZO 1992 (Stb. 1992, 291) dan wel het BRZO 1998 (96/82/EG, voorjaar 1999 in het Staatsblad te publiceren). Dit is conform de aanwijzingssystemen van het besluit en de richtlijn 96/82/EG (De "Seveso-2"-richtlijn) vastgesteld. De verplichtingen volgens het BRZO kunnen zijn:

- EVR-plicht (BRZO 1992 par. 3, zie Tabel 1 op pagina 14) of VR-plicht (Seveso 2 art. 9, zie eveneens Tabel 1);
- Zorgplicht (BRZO 1992 par. 2, zie Tabel 2 op pagina 15).

De verplichtingen zijn nader toegelicht in bijlage 1.

3.2.2. EVR-plicht

In Overijssel zijn vier inrichtingen EVR-plichtig, weergegeven in Tabel 1. De verplichting in paragraaf 3 van het BRZO 1992 behelst het opstellen van een rapport inzake de externe veiligheid, waarin onder andere een kwantitatieve risico-analyse is opgenomen. Bijkomende verplichtingen zijn de voorlichting van de bevolking over de risico's en de opstelling van een rampbestrijdingsplan.

Naam	Plaats	Type bedrijf
Akzo Nobel Chemicals BV	Deventer	Methanolfabriek
Gascompressorstation Gasunie	Vilsteren	Gascompressorstation
Servo Delden BV	Stad Delden	Chemische fabriek
Akzo Nobel Chemicals BV	Hengelo	Chemische fabriek

Tabel 1. EVR-plichtige bedrijven in Overijssel (BRZO par.3)

*) Formeel is conform het BRZO 1992 ook Foreco Dalfsen EVR-plichtig. In de praktijk is echter gebleken dat het externe risico van dit type bedrijven uitermate gering is. Foreco Dalfsen is dan ook in het kader van de gewijzigde aanwijzingscriteria van het BRZO 1998 niet meer EVR-plichtig (de art.9-drempelwaarde voor arseenpentoxide, het belangrijkste werkzame bestanddeel van super wolmanzout, is verhoogd van 500 kg naar 2000 kg).

Het BRZO 1998 wijst geen extra bedrijven aan voor het opstellen van een veiligheidsrapport.

3.2.3. Zorgplicht

De 14 inrichtingen in Overijssel die vallen onder de zorgplicht, paragraaf 2 van het BRZO 1992, zijn weergegeven in Tabel 2. Voor deze inrichtingen geldt dat de exploitant op verzoek van het bevoegd gezag moet kunnen aantonen op de hoogte te zijn van de risico's en voorzieningen te hebben getroffen om de risico's te beperken. In het BRZO 1998 wordt deze verplichting nader gespecificeerd tot het beschikbaar hebben van een PBZO-document (PreventieBeleid Zware Ongevallen).
In het kader van deze risico-inventarisatie is niet geverifieerd of door de betreffende bedrijven aan de zorgplicht is voldaan.

Naam	Plaats	Type bedrijf
Landbouwcentrum Poortman BV	Dedemsvaart	Gewasbeschermingsmiddelen opslag
Agro De' Vaart BV	Dedemsvaart	Gewasbeschermingsmiddelen opslag
BV Descol kunststof chemie	Deventer	Kunstharsen fabriek
J.T. Baker (Mallinckrodt Baker)	Deventer	Chemicalienopslag
Rhee	Enschede	Gasdepot
Jacob Bakker IJzerhandel BV	Enschede	Gasdepot en IJzerhandel
Se Fireworks	Enschede	Vuurwerk opslag
Haarman Gebr. BV	Enschede	Vuurwerk opslag
V.d. Sluijs	Hengelo	Opslag brandstoffen
Tholen Wegenbouw	Stegeren	Asfaltmolen met gasbranders
BK-gas depot	Staphorst	LPG op-/overslag
Visser Vogelzang Chemie BV	Aadorp	Groothandel chemische produkten
Schmits Nederland BV	Aadorp	Chemische produkten fabriek anorganische basischemicalieen
BP	Zwolle	Depot vloeibare brandstoffen

Tabel 2. Zorgplichtige bedrijven in Overijssel (BRZO 1992 par. 2)

In het kader van het BRZO 1998 treden in de aanwijzing voor de PBZO-plicht een aantal wijzigingen op. De volgens het BRZO 1998 (naar verwachting medio 1999 van kracht) aangewezen 10 inrichtingen zijn weergegeven in Tabel 3.

Naam	Plaats	Type bedrijf
Agro De' Vaart BV	Dedemsvaart	Gewasbeschermingsmiddelen opslag
Foreco Dalfsen	Dalfsen	Houtverduurzamingsbedrijf
J.T. Baker (Mallinckrodt Baker)	Deventer	Chemicalienopslag
Rhee	Enschede	Gasdepot
Jacob Bakker IJzerhandel BV	Enschede	Gasdepot en IJzerhandel
V.d. Sluijs	Hengelo	Opslag brandstoffen
Tholen Wegenbouw	Stegeren	Asfaltmolen met gasbranders
BK-gas depot	Staphorst	LPG op-/overslag
Visser Vogelzang Chemie BV	Aadorp	Groothandel chemische produkten
BP	Zwolle	Depot vloeibare brandstoffen

Tabel 3. PBZO-bedrijven in Overijssel (Seveso-2-richtlijn art. 6/7, BRZO 1998 par. 2)

De wijzigingen zijn:

1. Foreco Dalfsen, conform het BRZO 1992 nog EVR-plichtig, is aangewezen als PBZO-plichtig conform artikel 6/7 van de Seveso-2-richtlijn. De PBZO-drempelwaarde voor arseenpentoxide is 1000 kg.
2. Landbouwcentrum Poortman BV en Schmits Nederland BV vallen niet meer onder het BRZO 1998 vanwege de verhoging van de drempelwaarde voor toxische stoffen van 10 naar 50 ton.
3. BV Descol Kunststof chemie valt niet meer onder het BRZO 1998 aangezien MDI van de lijst van met name genoemde stoffen verdwijnt.
4. Se Fireworks en Gebr. Haarman BV vallen niet meer onder het BRZO vanwege de verhoging van de drempelwaarde voor dat type ontplofbare stoffen van 10 naar 50 ton.

5. Omdat conform de Seveso-2-richtlijn onder categorie 8, zeer licht ontvlambaar, ook een aantal gassen onder druk kunnen vallen kan Westfalen Gassen te Deventer wellicht PBZO-plichtig zijn. Wanneer de als "K0-gassen" aangeduide opslag echter LPG en vergelijkbare brandbare industriële gassen bevat is de inrichting niet aangewezen. De aanwijzingssystematiek laat hier enige interpretatieruimte open.

3.3. Preparatie

3.3.1. Inleiding

Zoals al in paragraaf 2.2 is vastgesteld ontbreekt een formeel criterium dat de relatie aangeeft tussen de mate van gevaarzetting van een activiteit en de schaal van de preparatie van de rampbestrijding. De enige *verplichting*, geformuleerd in een door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken in 1988 uitgegeven circulaire, betreft de rampbestrijdingsplan-verplichting voor EVR-plichtige bedrijven. Binnenkort zal deze verplichting worden opgenomen in het nieuwe Besluit Rampbestrijdingsplannen Inrichtingen (BRI).
In de overige gevallen wordt derhalve in het navolgende een bepaalde schaal van de preparatie *aanbevolen*.
In dit onderzoek zijn criteria geformuleerd om de schaal van de preparatie af te stemmen op de mate van gevaarzetting. De technische achtergrond van deze criteria is opgenomen in bijlage 1. Onderkend is op grond van eerder opgedane ervaringen dat slechts een beperkt deel van de inrichtingen een zodanig extern veiligheidsrisico met zich mee brengt, dat met het oog op het onderbouwen van de noodzaak tot het opstellen van bestrijdingsplannen een nadere evaluatie van de omvang van de externe veiligheidsrisico's noodzakelijk is. De betreffende inrichtingen zijn geïdentificeerd op grond van de criteria vermeld en onderbouwd in bijlage 1. Uitsluitend voor deze inrichtingen is een nadere risico-evaluatie uitgevoerd.
Deze paragraaf behandelt de evaluatie van de noodzaak of aanbeveling van een bepaald type bestrijdingsplan in volgorde van afnemende complexiteit. Onderscheiden worden de categorieën:

- Rampbestrijdingsplan verplicht (par. 3.3.2 en Tabel 1);
- Rampbestrijdingsplan aanbevolen (par. 3.3.3 en Tabel 4, 5);
- Rampbestrijdingsplan overwegen (par. 3.3.4 en Tabel 6, 7);
- Aanvalsplan aanbevolen (par. 3.3.5 en Tabel 8, 9);
- Aanvalsplan overwegen (par. 3.3.6).

3.3.2. Rampbestrijdingsplan EVR-plichtige bedrijven

Voor bedrijven die vallen onder de EVR-plicht uit hoofde van het BRZO (Stb. 1992, 291) geldt dat de burgemeester van de gemeente waarbinnen de inrichtingen gelegen zijn een rampbestrijdingsplan dient vast te stellen. De bedrijven die vallen onder de EVR-plicht zijn opgenomen in Tabel 1. Voor Foreco Dalfsen is gezien de geringe externe gevaarzetting geen rampbestrijdingsplan gemaakt. Dit bedrijf zal onder het BRZO 1998 dan ook niet VR-

plichtig zijn. Gezien de specifieke aard van het bedrijf valt het in de categorie "aanvalsplan aanbevolen" (par. 3.3.5).

3.3.3. Rampbestrijdingsplan aanbevolen

Voor niet EVR-plichtige inrichtingen, waar een incident een relatief groot aantal gewonden zou kunnen veroorzaken zodat de inzet van meerdere diensten noodzakelijk is, geldt de aanbeveling tot het opstellen van een rampbestrijdingsplan. In het merendeel van de gevallen wordt de relatief hoge score van deze bedrijven veroorzaakt doordat binnen het invloedsgebied één of meer bijzondere objecten zijn gelegen, waar relatief veel mensen aanwezig kunnen zijn.
Binnen deze bedrijven zijn twee groepen te onderscheiden: LPG-tankstations en overige bedrijven. De 28 LPG-tankstations (en een aantal overige inrichtingen met LPG-tanks) met deze aanbeveling zijn opgenomen in Tabel 4. "Rampbestrijdingsplan" heeft voor LPG-tankstations uiteraard een specifieke betekenis. Bestaande standaard modellen zijn direct toepasbaar door de gestandaardiseerde opzet van dit type inrichtingen.
De 5 overige bedrijven zijn opgenomen in Tabel 5.

Naam	Plaats	Type bedrijf
E.J. Morsink	Almelo	LPG tankstation
Altena	Balkbrug	Garage met LPG tankstation
A. van Zee Tweewielers V.O.F.	Bathmen	Rijwiel verkoop/ondehoud met LPG tankstation
Total Wiefferink	Denekamp	LPG tankstation
Zelftankstation Altenburg	Deventer	LPG tankstation
BIM	Enschede	LPG tankstation
Jacob Bakker IJzerhandel BV	Enschede	Gasdepot en IJzerhandel
Schepers	Enschede	Propaan/butaan afvulstation
BP Lütkehaus	Goor	LPG tankstation
Europagarage Hardenberg BV	Hardenberg	Garage met LPG tankstation
Tankstation Tholen	Slagharen	LPG tankstation
De Jong Autobedrijf BV	Hardenberg	Garage met LPG tankstation
Texaco Roadrunner service	Hengelo	LPG tankstation
De Sloet Super Sonia (AVIA)	Hengelo	LPG tankstation
De Vrije pomp	Hengelo	LPG tankstation
Gebr. Van Kleef	Hengelo	LPG tankstation
Demarol Kampen BV	Kampen	LPG tankstation
Autobedrijf Makkinga	Ommen	Autobedrijf met LPG tankstation
Van Aalderen	Ommen	Garage met LPG tankstation
Shell tankstation 'De hongerige wolf'	Stegeren	LPG tankstation
Tankstation Dijk	Lemele	LPG tankstation
Recreatieterrein 'Belmonde'	Stegeren	Chaletpark met centrale propaanvoorziening
De Roef Shell station	Raalte	Autobedrijf met LPG tankstation
Transportbedrijf Nijhof Wassink BV	Rijssen	Transportbedrijf

Naam	Plaats	Type bedrijf
BP Tankstation De Rijk	Zwartsluis	LPG tankstation
Bourgongen Texaco	Zwolle	LPG tankstation en bandenmontage
Midnet	Zwolle	Busbedrijf met LPG tankstation
Wieten's auto's BV	Zwolle	Garage met LPG tankstation

Tabel 4. LPG-tankstations (en overige inrichtingen met LPG in bulk) met aanbeveling voor rampbestrijdingsplan

Naam	Plaats	Type bedrijf
NS emplacement Almelo	Almelo	NS emplacement
De Scheg	Deventer	Kunstijsbaan
NS emplacement Deventer	Deventer	NS emplacement
A.C.M.	Hardenberg	Cooperatieve landbouwbank
NS emplacement Hengelo	Hengelo	NS emplacement

Tabel 5. Overige inrichtingen met aanbeveling voor rampbestrijdingsplan

3.3.4. Rampbestrijdingsplan overwegen

De aanbeveling een rampbestrijdingsplan te overwegen geldt voor inrichtingen die qua groepsrisico binnen een factor 10 van de oriënterende waarde scoren of waarbij, zij het met een wat lagere kans dan die in de voorgaande groep, toch een relatief groot aantal slachtoffers zou kunnen vallen. De aanbeveling "rampbestrijdingsplan overwegen" kan ook ingevuld worden als een "multidisciplinair aanvalsplan". In de meeste gevallen zal een rampbestrijdingsplan een te ver gaande vorm van preparatie zijn. Voor deze inrichtingen geldt in ieder geval wel de aanbeveling tot het opstellen van een aanvalsplan.
Binnen deze bedrijven zijn twee groepen te onderscheiden: LPG-tankstations en overige bedrijven. De 39 LPG-tankstations zijn weergegeven in Tabel 6. De 7 overige bedrijven in Tabel 7. De meeste van deze zijn bedrijven met een relatief grote industriële ammoniak-koelinstallatie.
Ook hier is het zo dat een bedrijf met name in deze categorie kan vallen door de aanwezigheid van een bijzonder object in het evaluatiegebied.

Naam	Plaats	Type bedrijf
Leus	Almelo	LPG tankstation
A. Lenters	Almelo	LPG tankstation
Esso Schutte	Lemelerveld	LPG tankstation
BP 'De Rondweg'	Dalfsen	LPG tankstation
Autobedrijf Boveree BV	Deventer	Garage met LPG tankstation
Winter's Oliehandel	Genemuiden	Groothandel olieprodukten met LPG tankstation
OK Tankstation	Haaksbergen	LPG tankstation
Tankstation Nijenhuis	Haaksbergen	Autobedrijf met LPG tankstation
Autobedrijf G. Heikens	Den Ham	Garage met LPG tankstation
Autobedrijf De Groot BV	Hardenberg	Autobedrijf met LPG tankstation
Hartholt Olie	Heino	LPG tankstation
Lohuis Brandstoffen Nijverdal	Nijverdal	Gasdepot

Naam	Plaats	Type bedrijf
BV		
Automobielbedrijf Rijnsburger BV	Nijverdal	LPG tankstation
Lohuis Brandstoffen Nijverdal BV	Nijverdal	Gasdepot
Autobedrijf Konijnenbelt Nijverdal BV	Nijverdal	LPG tankstation
Shell Hengelo Zuid	Hengelo	Garage met LPG tankstation
Olde Nordkamp	Beckum	LPG tankstation
Autobedrijf Dries Willems	Holten	Autobedrijf met LPG tankstation
BP autorette Flevo	Kampen	LPG tankstation
Kuys BV	Kampen	LPG tankstation
Autobedrijf Brilman BV	Losser	Garage met LPG tankstation
Automobielbedrijf Rob Wegdam BV	Losser	Garage met LPG tankstation
Mensink Tankstation	Nieuwleusen	LPG tankstation
Tankstation A.B. Belderink	Oldenzaal	Garage met LPG tankstation
B.F.H. Auto's BV	Oldenzaal	Garage met LPG tankstation
L. Steenwelle	Luttenberg	Garage met LPG tankstation
Autobedrijf van den Belt	Raalte	Garage met LPG tankstation
Roba	Rijssen	LPG tankstation
Benzinestation Hellinga	Steenwijk	LPG tankstation
Salland Oil BV	Tubbergen	LPG tankstation
W. Godeke	Westerhaar-Vriezenveensewijk	Garage met LPG tankstation
Gulf	Enter	Garage met LPG tankstation
BIM Automat	Wierden	LPG tankstation
Schasfoort BV	Wierden	Garage met LPG tankstation
Tankstation Westerhuis	Wijhe	LPG tankstation
Firma W.H. Bol BV	IJsselmuiden	LPG tankstation
Shell Station	Zwolle	LPG tankstation
Esso tanstation Ceintuurbaan	Zwolle	LPG tankstation
Pouw Automobielbedrijf BV	Zwolle	Garage met LPG tankstation

Tabel 6. LPG-tankstations met aanbeveling tot overwegen rampbestrijdingsplan

Naam	Plaats	Type bedrijf
Urenco Nederland Operations BV 1)	Almelo	Splijt- en kweekstoffenbewerking
Plukon Poultry BV	Dedemsvaart	Pluimvee slachterij
Salland BV	Dalfsen	Zuivelfabriek
Encko BV	Holten	Vleesfabriek
Udema vlees BV	Holten	Slachterij
Grolleman Vrieshuis BV	Olst	Vrieshuis
Frico Cheese (vh. Coberco Wierden)	Wierden	Zuivelfabriek

Tabel 7. Overige bedrijven met aanbeveling tot overwegen rampbestrijdingsplan

1) In het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding is Urenco ingedeeld als object categorie B. Voor deze objecten blijft de primaire verantwoordelijkheid voor de rampbestrijding bij de Burgemeester, hoewel opschaling naar categorie A, waarbij de coördinatie op rijksniveau plaatsvindt, niet wordt uitgesloten. Een in het kader van de milieu-effectrapportage in 1993 uitgevoerde risico-analyse laat zien dat de externe risico's gering zijn. Gezien het specifieke karakter van het bedrijf

zullen echter zeker verschillende diensten bij de ongevalsbestrijding betrokken zijn. Vandaar dat het bedrijf in deze categorie is opgenomen.

3.3.5. Aanvalsplan aanbevolen

Het opstellen van een aanvalsplan, een minder gedetailleerde vorm van preparatie, wordt aanbevolen bij de volgende typen inrichtingen:

- inrichtingen met risicoscore één ordegrootte lager dan de voorgaande categorie;
- nog niet eerder genoemde inrichtingen die vallen onder de algemene verplichting van het BRZO, genoemd in Tabel 2 en Tabel 3;
- opslag van toxische gassen;
- opslag van meer dan 50 flessen brandbaar gas;
- opslag van explosieve stoffen;
- inrichtingen waarbij in geval van brand in belangrijke mate toxische verbrandingsprodukten kunnen vrijkomen;
- inrichtingen met een grote bovengrondse opslag van brandbare vloeistoffen die aan het open oppervlaktewater gelegen zijn (type brandstoffendepot).

Wanneer bij de plaatselijke beoordeling van het gewenste preparatieniveau voor een al eerder genoemd bedrijf (onder "rampbestrijdingsplan aanbevolen" of "rampbestrijdingsplan overwegen" respectievelijk paragraaf 3.3.3 en 3.3.4) een rampbestrijdingsplan als te vergaand wordt beschouwd, wordt in ieder geval het opstellen van een aanvalsplan aanbevolen.

De 53 LPG-tankstations die nog niet onder een voorgaande categorie vielen zijn weergegeven in Tabel 8, de 52 overige bedrijven in Tabel 9.

Naam	Plaats	Type bedrijf
Total Nederland BV	Almelo	LPG tankstation
Autobedrijf Kamp	Almelo	Autobedrijf met LPG tankstation
Esso Nederland BV	Almelo	LPG tankstation
BP Nederland BV	Almelo	LPG tankstation
Total Nederland NV	Almelo	LPG tankstation
H. Knol Almelo BV	Almelo	Grooth. grondverbeteraars en LPG tankstation
Bolk (BP autorette)	Almelo	LPG tankstation
Wessels Automobielbedrijf	Dedemsvaart	Garage met LPG tankstation
Bruins en Zn BV	Borne	Garage met LPG tankstation
Mobil self service	Deventer	LPG tankstation
Fa. J.H. en W.O. Bouwmeester	Diepenheim	Garage met LPG tankstation
Service station Tonny Wessels	Enschede	LPG tankstation
Shell station Parkweg	Enschede	LPG tankstation
Texaco V.O.F. Duyn	Enschede	LPG tankstation
Shell zelftank wesselerbrink	Enschede	LPG tankstation
Mobilgarage Het Getfert	Enschede	LPG tankstation
Veger	Enschede	LPG tankstation
BP Autorette Tad	Enschede	LPG tankstation

Naam	Plaats	Type bedrijf
BP Parkweg	Enschede	LPG tankstation
Avia Zelfservice Station Weghorst	Enschede	LPG tankstation
Platvoet Exploitatiemaatschappij	Enschede	LPG tankstation
Kromhout Van der Meer	Enschede	LPG tankstation
Rhee	Enschede	Gasdepot
Munsterhuis	Enschede	Garage met LPG tankstation
Bandencentrum Heino	Heino	Garage met LPG tankstation
Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV	Nijverdal	LPG tankstation
BP Hengelo	Hengelo	Garage met LPG tankstation
Autohuis Euro	Hengelo	Garage met LPG tankstation
BP	Hengelo	LPG tankstation
Autobedrijf Rouwenhorst	Holten	Autobedrijf met LPG tankstation
Autobedrijf Pouw BV	Kampen	Garage met LPG tankstation
Leusink Oil BV	Kampen	LPG tankstation
Oosterveen's Tankstation BV	Nieuwleusen	LPG tankstation met Gashandel
Autobedrijf J. Peterman BV	Oldenzaal	Garage met LPG tankstation
Garagebedrijf Frans Munsterhuis	Oldenzaal	Garage met LPG tankstation
Tank- en wasstation Ensink	Olst	LPG tankstation
Autocentrum Cents	Ommen	Garage met LPG tankstation
Demarol Ommen BV (Wayerink)	Ommen	LPG tankstation
Autobedrijf Schuurhuis	Ommen	Garage met LPG tankstation
Texaco Nederland BV	Raalte	LPG tankstation
Baan	Rijssen	LPG tankstation
Vakgarage Voortman	Albergen	Garage met LPG tankstation
Autobedrijf Hondebrink	Harbrinkhoek	Autobedrijf met LPG tankstation
Brandstofhandel Benerink	Vriezenveen	LPG tankstation
Keupink	Deurningen	LPG tankstation en autorijschool
Schipdam	Wierden	Garage met LPG tankstation
Mobilstation Kattenberg	IJsselmuiden	LPG tankstation
Actomat BV BP Nederland	Zwolle	LPG tankstation
Sietsma Holding Zwolle BV	Zwolle	Garage met LPG tankstation
Esso service station	Zwolle	LPG tankstation
BP Oil BV	Zwolle	LPG tankstation
Autobedrijf Raggers V.O.F.	Oldemarkt	Garage met LPG tankstation
Autobedrijf G. Brouwer BV	Kuinre	Garage met LPG tankstation

Tabel 8. LPG-tankstations met aanbeveling opstellen aanvalsplan

Naam	Plaats	Type bedrijf
Linker's groothandel	Almelo	Groothandel in gassen e.a.
Hinnen en Zn	Almelo	Gasdepot
Leto Recycling BV	Almelo	Op- en overslag, be- en verwerken van gevaarlijke en overige afvalstoffen
Philips machinefabriek	Almelo	Machine- en apparatenfabriek
CTA	Almelo	Veevoederbedrijf
Landbouwcentrum Poortman BV	Dedemsvaart	Gewasbeschermingsmiddelen opslag
Agro De' Vaart BV	Dedemsvaart	Gewasbeschermingsmiddelen opslag
Coop. werktuigvereniging "Helpt elkander"	Denekamp	Landbouw loonbedrijf
Loonbedrijf Postel	Tilligte	Landbouw loonbedrijf
Wiefferink	Noord Deurningen	Landbouw loonbedrijf
Foreco Dalfsen	Dalfsen	Houtverduurzamingsbedrijf
Byk-Cera BV	Deventer	Chemische produkten fabriek
BV Descol kunststof chemie	Deventer	Kunstharsen fabriek
Mallinckrodt Baker BV	Deventer	Chemische produkten fabriek
Westfalen Gassen BV	Deventer	Groothandel vloeibare brandstoffen
J.T. Baker (2e adres van Mallinckrodt Baker)	Deventer	Chemicalienopslag
H. Struik & zoon BV	Deventer	Groothandel vloeibare brandstoffen
Polaroid (Europa)	Enschede	Fotochemische produkten fabriek
Vredestein BV	Enschede	Vervaardiging van rubberbanden
Kuil Nicos BV	Enschede	Groothandel in brandstoffen en andere minerale olien
Oliko BV	Enschede	Groothandel in brandstoffen en andere minerale olien
Wolbert	Enschede	Groothandel in chemische produkten
Bleko BV	Enschede	Groothandel in chemische produkten
Se Fireworks	Enschede	Vuurwerk opslag tot 1000 kg
Haarman Gebr. BV	Enschede	Vuurwerk opslag meer dan 1000 kg
Diversey Lever (Othara)	Enschede	Chemische produkten fabriek
Agrowin BV		Gewasbeschermingsmiddelen opslag
Koskamp	Den Ham	Groothandel automaterialen met gasflessenopslag
Wavin Nederland BV	Hardenberg	Kunststofverwerkende fabriek
J.R. Ramaker	Radewijk	Landbouw loonbedrijf
KONOSCH Europa BV	Hasselt	Opslag gasflessen en revisie, montage en verhuur stalen bekisting
Twentse Kabelfabriek	Haaksbergen	Aanwezigheid LPG Tank
V.d. Sluijs	Hengelo	Tankstation
Stork ketels	Hengelo	Machinefabriek
F.G.J. Busscher	Hengelo	Vuurwerk opslag
Van der Sluijs Tankopslag BV	Kampen	Groothandel minerale olieprodukten
H. Regelink/"Harry's dump"	Kampen	Schroothandel, vuurwerk opslag 9 ton
Houtbereiding G. Rozendaal BV	Kampen	Houtverduurzamingsbedrijf
Post BV	Kampen	Landbouwmachine's met gasdepot
Vlutters Handelsonderneming BV	Oldenzaal	Groothandel olieprodukten
Scansped Holland	Oldenzaal	Transportbedrijf
Solvay Pharmaceuticals	Olst	Magazijn pharmaceutische produkten

Naam	Plaats	Type bedrijf
Munitiedepot Ommen	Stegeren	Munitieopslag
Teunis Rijssen BV	Rijssen	Groothandel technische produkten
A. Hag Nederland BV		Leggen van kabels en leidingen
Chr. J. van der Nat	Steenwijk	Springstoffen- vuurwerkprodukten
Johannes Postkazerne	Kallenkote	Kazerne met munitie opslag
Visser Vogelzang Chemie BV	Aadorp	Groothandel chemische produkten
Schmits Nederland BV	Aadorp	Chemische produkten fabriek anorganische basischemicalieen
Hofman	Notter	Detailhandel in zaden en opslag munitie
Fa. van de Broeke	Wierden	Detailhandel fietsen en vuurwerkopslag >1000 kg
BP	Zwolle	Depot vloeibare brandstoffen

Tabel 9. Overige bedrijven met aanbeveling opstellen aanvalsplan

3.3.6. Onderzoek naar gewenst preparatieniveau aanbevolen (aanvalsplan overwegen)

Op grond van andere criteria dan hier genoemd (plaatselijke situatie, bereikbaarheid, veiligheid personeel) kan een aanvalsplan noodzakelijk zijn. Veelal volstaat echter het volgen van de procedure gevaarlijke stoffen en/of het opstellen van een bereikbaarheidskaart. De beoordeling van het gewenste niveau van preparatie is aan de plaatselijk betrokkenen. De betreffende bedrijven zijn aangegeven in de gemeenterapportages.
Voor totaal 172 bedrijven wordt het opstellen van een aanvalsplan in overweging gegeven. Circa 60% hiervan zijn LPG-tankstations. Hieronder vallen eveneens de bedrijven Tholen Wegenbouw te Stegeren en Het BK-gasdepot te Staphorst, eerder genoemd in Tabel 2.

Voor 181 kleine bedrijven, zoals tankstations met alleen benzineverkoop, loonbedrijven met kleine opslag van gewasbeschermingsmiddelen en transportbedrijven met alleen opslag van vloeibare brandstof voor eigen gebruik, is een aanvalsplan niet noodzakelijk. Het gaat daarbij voor ruim de helft om tankstations met alleen benzineverkoop.

4. Conclusies

4.1. Algemeen

1. De inrichtingen in de provincie Overijssel, die uit oogpunt van externe veiligheidsrisico's aandacht behoeven en waarbij op grond van de externe veiligheidsrisico's de opstelling van een bestrijdingsplan noodzakelijke dan wel serieuze afweging behoeft, zijn geïdentificeerd.
2. De kwaliteit van de aangeleverde data in ogenschouw genomen is met behulp van de systematische aanpak bij de inventarisatie en evaluatie een zo groot mogelijke mate van zekerheid nagestreefd.
3. De verkregen schattingen van de externe gevaarzetting zijn op grond van de toegepaste methodiek en diepgang van de analyses, indicatief van aard. Aan de resultaten mag geen absolute waarde worden toegekend. Ze zijn vooral in relatief opzicht van belang en te gebruiken.
4. Formele criteria voor de opstelling van bestrijdingsplannen ontbreken. De hier gehanteerde criteria waarop de aanbevelingen tot het opstellen van bestrijdingsplannen zijn gebaseerd, sluiten aan bij gangbare opvattingen en zijn reeds eerder in studies gebruikt [19, 20, 21].

4.2. Rampbestrijdingsplannen

1. In Overijssel vallen 4 bedrijven onder de EVR-verplichting van het BRZO. Voor deze bedrijven is de opstelling van een rampbestrijdingsplan verplicht. Voor deze bedrijven is een rampbestrijdingsplan beschikbaar.
2. Uit de evaluatie komt naar voren dat de aanbeveling tot het opstellen van een rampbestrijdingsplan voor de bedrijven die niet onder het BRZO vallen slechts geldt voor een beperkt aantal inrichtingen.
3. Voor 28 van de 214 geïnventariseerde LPG-stations dient gezien hun ligging t.o.v. de bevolking een rampbestrijdingsplan aanbevolen te worden. Het risico van de stations bestaat in mogelijke onregelmatigheden bij de lossing van de tankwagens die het station bevoorraden. Voor 39 LPG-tankstations geldt dat het opstellen van een rampbestrijdingsplan wellicht te overwegen is.
4. De aanbeveling tot het opstellen van een rampbestrijdingsplan geldt voor 5 overige bedrijven. Voor 7 overige bedrijven is het opstellen van een rampbestrijdingsplan te overwegen. Voor zes bedrijven uit deze laatste groep wordt de gevaarzetting gevormd door een relatief grote ammoniak-koelinstallatie.

4.3. Aanvalsplannen

1. Van de 24 geïnventariseerde industriële ammoniak-koelinstallaties wordt voor 6 een aanvalsplan aanbevolen (voor deze 6 kan wellicht na evaluatie door plaatselijke diensten een verder gaande vorm van preparatie adquater blijken te zijn, zie punt 4

onder "rampbestrijdingsplannen"). In de gevallen waarin op grond van de richtlijn CPR-13 een noodplan is opgesteld verdient het aanbeveling dit (bedrijfsinterne) noodplan af te stemmen met het aanvalsplan.

2. Voor 53 van de 214 geïnventariseerde LPG-stations dient tenminste een aanvalsplan aanbevolen te worden.
3. Exclusief de LPG-activiteiten en de ammoniak-koelinstallaties wordt voor 52 inrichtingen de opstelling van een aanvalsplan wenselijk geacht. Voor de overige inrichtingen zal bekeken moeten worden of op grond van andere criteria dan bij de inventarisatie toegepast, alsnog een aanvalsplan/bereikbaarheidskaart nodig is, dan wel de procedure gevaarlijke stoffen volstaat.

5. Suggesties voor vervolg

Gegeven de bevindingen van deze studie zijn de volgende suggesties denkbaar voor een vervolgtraject:

1. Voor de inrichtingen waarvoor een bepaalde vorm van preparatie is aanbevolen nagaan of het bestaande niveau van preparatie daarmee in overeenstemming is.
2. Stand van zaken met betrekking tot (ramp)bestrijdingsplannen in de regio's en op provinciaal niveau up to date houden.
3. Gegevens periodiek actualiseren met een eenvormige datastructuur en een (centrale) beheersorganisatie.
4. Op basis van de inventarisatieresultaten kan een algemeen beeld geschetst worden van de aard van de gevaren en de bedreigingen van de externe veiligheid bij calamiteiten met gevaarlijke stoffen. Dit kan mede als basis dienen voor een beleidskader voor externe veiligheid.

Literatuur

[1] SAVE, Afstand-dichthedengrafiek ammoniakkoelinstallaties, Apeldoorn 1996
[2] Ministerie BiZa, Schade-scenarioboek, Den Haag 1994
[3] Integrale nota LPG, Tweede kamer 1983-1984 18233 nrs. 1-2
[4] Sanering bestaande LPG tanksattions, Ministerie VROM april 1985
[5] Staatsblad 95 1988, Besluit LPG-tankstations Hinderwet
[6] Risicobeoordeling zorgplichtbedrijven, AVIV 1996
[7] Vuurwerk opslag en –verkoop, Handboek Milieuvergunningen, A.L. de Bles, 1995
[8] Leest, ir. A.M.M. van, Bestrijding van ongevallen waarbij ontplofbare stoffenzijn betrokken, Ministerie BiZa 1985
[9] CPR-16, methoden voor het berekenen van schade
[10] Creemers L.W., Handboek vervoer gevaarlijke stoffen over de binnenwateren 1998/1999, Numij Leiden 1998
[11] Ministerie VROM, Circulaire CPR-15, Oktober 1997
[12] Handboek Wet Milieubeheer revisie 21-7-1991
[13] AVIV, Risicobeoordeling zorgplichtbedrijven, 1996
[14] AVIV, Inventarisatie en evaluatie risico's wegtransport gevaarlijke stoffen in de provincie Overijssel, Enschede, 1995
[15] SAVE, Inventarisatie risico's vervoer gevaarlijke stoffen per spoor, locaties vrije baan, Apeldoorn 1997
[16] SAVE, Eindrapport PAGE (Plan van Aanpak Goederenemplacementen), Apeldoorn 1997
[17] AVIV, Risico-inventarisatie Provincie Overijssel 1998, Informatiepakket, Enschede 1998, ten behoeve van de informatiebijeenkomsten d.d. 5 maart 1998
[18] Provincie Overijssel, Aanwijzing provinciale wegen in Overijssel voor routering van gevaarlijke stoffen, Statenvoorstel 1998-27
[19] AVIV 1995, SIRA-Actualisatie gegevens risico-opleverende inrichtingen Provincie Gelderland
[20] AVIV 1994, Externe Milieu- en Veiligheidsrisico's in Limburg - Actualisatie stationaire inrichtingen
[21] AVIV 1993, Inventarisatie en evaluatie risico-opleverende objecten in de regio Zuid-Oost Noord-Brabant
[22] SAVE 1997, Risico-analyse voor NS-goederenemplacement Almelo
[23] SAVE 1995, Globale risicobeschouwing emplacement Deventer
[24] SAVE 1994, Risico-analyse Goederenemplacement Hengelo

Bijlage 1 Evaluatiekader

1. Aanpak

1.1. Inleiding

In deze bijlage worden de achtergronden gegeven van de evaluatie van de risicodragende objecten. De evaluatie betreft enerzijds het nagaan of een specifieke inrichting valt onder het "Besluit Risico's Zware Ongevallen" (BRZO 1992 dan wel BRZO 1998), anderzijds betreft het de (globale) bepaling van de gevaarzetting en externe veiligheidsrisico's en het op grond hiervan aangeven of de noodzaak voor de opstelling van een rampbestrijdingsplan aan de orde is.

De structuur van deze bijlage is als volgt.
Paragraaf 1.2 gaat kort in op de verplichtingen die voor een specifieke inrichting aanwezig kunnen zijn op grond van het "Besluit Risico's Zware Ongevallen" [Stb. 291 1992].
Paragraaf 1.3 beschrijft de verschillende voorhanden mogelijkheden om een goede voorbereiding van de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen te garanderen en vast te leggen in een bestrijdingsplan. De criteria die zijn gehanteerd om te komen tot de aanbevelingen voor het opstellen van bestrijdingsplannen worden beschreven. De omvang van de gevaarzetting, dat wil zeggen de omvang van de externe veiligheidsrisico's vormt daarbij een belangrijk afwegingsaspect.
In de paragrafen 2 t/m 6 wordt de geschetste aanpak toegespitst op de verschillende typen inrichtingen.

1.2. Besluit Risico's Zware Ongevallen: BRZO 1992 en BRZO 1998

Het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO) is een besluit op grond van de Wet Milieubeheer. Het geeft uitvoering aan de zogenaamde Seveso-richtlijn van de EEG. Het BRZO maakt onderscheid tussen inrichtingen die verplicht zijn een rapport inzake de externe veiligheid (EVR) op te stellen en inrichtingen die deze verplichting niet hebben (zorgplichtbedrijven). Dit onderscheid hangt af van de gevaarlijke stoffen die in de inrichting in bepaalde hoeveelheden aanwezig zijn of kunnen zijn. Onder welke categorie een inrichting valt is in het besluit vastgelegd.
De EVR-plicht is omschreven in paragraaf 3 van het BRZO. Het besluit omschrijft wat er in een EVR moet staan. De belangrijkste onderdelen zijn een beschrijving van het bedrijf, een beschrijving van de processen en maatregelen om de risico's te beperken, de QRA en een beschrijving van de milieurisico's.
Op grond van het BRZO zijn nadere regels gesteld voor het opstellen van een EVR. De nadere regels hebben onder andere betrekking op de berekeningen die ten grondslag liggen aan de risico-analyse. Ze bevatten tevens een sub-selectie-systeem, waarmee die

onderdelen van de inrichting worden geselecteerd, waarvoor een kwantitatieve risico-analyse (QRA) gemaakt moet worden.
Het EVR maakt deel uit van de vergunning en is openbaar. Het bevoegd orgaan beoordeelt het EVR en is verplicht tot het toezenden van het EVR aan relevante instanties, met het oog op de voorbereiding van de rampenbestrijding, voorlichting en ruimtelijke ordening.

Het besluit beschrijft in paragraaf 2 de regels voor inrichtingen waar wel gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, maar niet voldoende om EVR-plichtig zijn. Deze inrichtingen, ook wel zorgplicht-bedrijven genoemd, moeten de risico's van ongewone voorvallen vaststellen en maatregelen treffen om ongewone voorvallen te voorkomen of de gevolgen daarvan te beperken. Eén van de maatregelen is het voorlichten en opleiden van personeel. Hoewel er geen EVR opgesteld hoeft te worden kan het bevoegd orgaan vragen om een rapportage omtrent het voldoen aan bovengenoemde verplichtingen. Veel van deze inrichtingen vallen reeds onder andere meer specifieke besluiten en richtlijnen.

In dit onderzoek heeft een toetsing plaatsgevonden van de in de (milieu)vergunning vermelde hoeveelheden aan de in het BRZO vermelde grenswaarden. Met andere woorden, nagegaan is of voor een specifieke inrichting op grond van het BRZO de "EVR-plicht", de "zorgplicht" dan wel géén verplichting aan de orde is.

Het BRZO wordt in medio 1999 gewijzigd in verband met de implementatie van de Seveso 2 richtlijn. Het herziene besluit wordt aangeduid als "BRZO 1998". Door de wijziging zullen verschillen kunnen ontstaan in de aanwijzing van de bedrijven. In dit onderzoek is ook nagegaan of een bedrijf onder de Seveso 2 regeling wordt aangewezen voor hetzij de VR-plicht (Het "VeiligheidsRapport", dat de bestaande rapporten arbeidsveiligheidsrapport, externe veiligheidsrapport en rapport inzake de bedrijfsbrandweer, integreert, Seveso 2 richtlijn artikel 9) hetzij de PBZO-plicht (het zgn. "PreventieBeleid Zware Ongevallen", een nadere uitwerking van genoemde zorgplicht, Seveso 2-richtlijn artikel 6,7).

1.3. Calamiteitenplannen

1.3.1. Overzicht plannen

Naast "organisatieplannen" als het gemeentelijk en provinciaal coördinatieplan en inzetprocedures als de "procedure gevaarlijke stoffen" staan om een goede voorbereiding van de operationele bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen te garanderen en de operationele bestrijdingsaanpak in zekere mate vast te leggen een aantal mogelijkheden ter beschikking. Deze verschillen in de mate van complexiteit en gedetailleerdheid. De complexere bestrijdingsplannen zijn van toepassing op de objecten met de grootste gevaarzetting.
Onderscheiden kunnen worden, met toenemende complexiteit:

- bereikbaarheidskaarten;
- aanvalsplannen;
- rampbestrijdingsplannen.

In het navolgende wordt allereerst een korte karakterisering van deze "plannen" gegeven Vervolgens worden criteria aangegeven, die gehanteerd zijn om te bepalen of de opstelling van één van de genoemde type plannen aan de orde is.

1.3.2. Beschrijving plannen

Rampbestrijdingsplan
Het rampbestrijdingsplan heeft een wettelijke basis, verankerd in de Rampenwet. In een rampbestrijdingsplan wordt in aanvulling op en overeenstemming met het gemeentelijk rampenplan de bestuurlijke en interdisciplinaire, operationele bestrijding van een ramp vastgelegd. Het rampbestrijdingsplan legt de mogelijke voor die ramp te treffen maatregelen vast. Voor de opzet van rampbestrijdingsplannen zijn verschillende modellen beschikbaar.

Aanvalsplan
Voor een doeltreffende brandbestrijding in bepaalde objecten is een aanvalsplan onontbeerlijk. Onder een aanvalsplan wordt verstaan een gestructureerde verzameling gegevens van een object, die tot doel hebben het brandweerpersoneel vertrouwd te maken met de totale situatie van het object, zodat ingeval van brand of een andere noodsituatie het optreden van de brandweer op de meest doelmatige wijze kan verlopen.
Om een uniforme opzet van aanvalsplannen te waarborgen kan gebruik gemaakt worden van standaardmodellen. De te vermelden gegevens in een aanvalsplan betreffen o.a.: situatietekeningen en plattegrondtekening aangevuld met gegevens met betrekking tot brandmeldinstallatie, opslag gevaarlijke stoffen, bluswatervoorziening, constructie gebouw en blusinstallaties, brandblusleiding, afsluiters en schakelaars, waarschuwingsadressen, etc.

Bereikbaarheidskaart
Een verkorte vorm van het aanvalsplan betreft de bereikbaarheidskaart die op de uitrukvoertuigen van de brandweer worden meegevoerd. Het betreft een "kaart" waarop ten behoeve van de bevelvoerder en eerste inzet de belangrijkste gegevens betreffende het specifieke object zijn samengevat. De gegevens betreffen een situatiekaart conform het aanvalsplan, de mogelijke aanrijroutes, en gegevens betreffende de aanwezigheid van personen, gevaarlijke stoffen, ontruimingsplan en telefoonnummers van te waarschuwen instanties, etc.

Uiteraard kunnen in het aanvalsplan of het rampbestrijdingsplan ook de benodigde gegevens met betrekking tot de bestrijding van de milieugevolgen/-effecten worden vastgelegd. De "procedure gevaarlijke stoffen", waarin afspraken zijn vastgelegd met betrekking tot de inzet van de brandweer bij de bestrijding van ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken of worden vermoed, geeft in zekere zin de algemene aanpak weer bij ongevallen met gevaarlijke stoffen. Procedures zijn van belang indien snel, adequaat en veilig gewerkt moet worden. In de brandweerpraktijk zijn verschillende van dergelijke procedures te onderkennen.

1.3.3. Toegepaste criteria

Rampbestrijdingsplan (score: ja, nee, overwegen)
De objecten waarvoor de opstelling van een rampbestrijdingsplan noodzakelijk wordt geacht, zijn geïdentificeerd aan de hand van de criteria die in paragraaf 1.3.4 nader worden toegelicht. Belangrijke criteria betreffen de omvang van de gevaarzetting en de geschatte risico-ernst (d.w.z. de omvang en de kans op ongevalsgevolgen).

De opstelling van een rampbestrijdingsplan behoeft serieuze overweging (Ja) bij EVR-plichtige bedrijven en bedrijven die zijn gecategoriseerd in risico-ernstklasse A.
Bij bedrijven met risico-ernstklasse B is een nadere afweging nodig om de noodzaak voor een rampbestrijdingsplan te kunnen vaststellen (overwegen).

Aanvalsplan (score: ja, nee, overwegen)
In zijn algemeenheid zijn omstandigheden als aanwezige personen in het object of nabije omgeving, aard, omvang en complexiteit van het object, lengte van vluchtwegen, en het brandrisico bepalend voor de beoordeling of voor een object een aanvalsplan moet worden opgesteld [Biza,1985]. Het opstellen van een aanvalsplan wordt noodzakelijk geacht bij inrichtingen waarbij sprake is van opslag van toxische gassen (NH_3), explosieve stoffen, of waarbij ingeval van brand in belangrijke mate toxische verbrandingsprodukten kunnen vrijkomen. Indien de aanbeveling voor het opstellen van een rampbestrijdingsplan "overwegen" luidt, wordt het opstellen van een aanvalsplan noodzakelijk geacht. In alle andere gevallen wordt de aanbeveling tot overwegen gegeven, omdat op grond van andere criteria dan hier genoemd (plaatselijke situatie, bereikbaarheid, veiligheid personeel) een aanvalsplan noodzakelijk kan zijn. Veelal volstaat echter het volgen van de procedure gevaarlijke stoffen en/of het opstellen van een bereikbaarheidskaart.

Bereikbaarheidskaart
Bereikbaarheidskaarten kunnen worden opgesteld voor al die objecten met gevaarlijke stoffen waarvoor een aanvalsplan en/of rampbestrijdingsplan is opgesteld. Daarnaast is het te overwegen bereikbaarheidskaarten op te stellen voor die objecten met gevaarlijke stoffen die zijn aangesloten op het openbaar brandmeldsysteem.

Procedure gevaarlijke stoffen
De procedure gevaarlijke stoffen dient bij iedere calamiteit met gevaarlijke stoffen toegepast te worden en volstaat voor alle nog niet eerder vermelde (categorieën van) objecten. Het betreft activiteiten met brandbare vloeistoffen, gasflessen en zouten/zuren.

1.3.4. Achtergronden en toelichting op de criteria

De afweging die leidt tot de beslissing om al dan niet een rampbestrijdingsplan op te stellen, heeft in ieder geval betrekking op de omvang van de potentiële gevolgen, op bestuurlijke aspecten en op de aanwezigheid, middelen, kwaliteit en mate van preparatie van de organisatie verantwoordelijk voor de ongevals- en rampbestrijding. De laatste twee aspecten zijn in het navolgende geen onderwerp van aandacht. Ook de mogelijk in

het geding zijnde materiële belangen bij een calamiteit zijn in het navolgende niet expliciet meegewogen.

Een bijzondere categorie objecten vormen de EVR-plichtige bedrijven. Krachtens de Seveso Richtlijn zijn de EG-lidstaten verplicht om een samenstel van maatregelen te nemen ter verhoging van de veiligheid rondom bepaalde industriële installaties. Gelet op de verplichtingen uit deze richtlijn dient voor inrichtingen die daaronder vallen met prioriteit een rampbestrijdingsplan te worden vastgesteld. In de circulaire van 21 december 1988, nr. EB88/543/1, verzoekt de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken de betrokken burgemeesters de nodige stappen te doen om dit voor de EVR-plichtige bedrijven te realiseren.
Begin 1999 wordt de Seveso-2 richtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd, onder andere via het Besluit rampbestrijdingsplannen inrichtingen (BRI). Dit besluit legt aan de burgemeester de verplichting op een rampbestrijdingsplan vast te stellen voor de zogenaamde VR-plichtige inrichtingen (zie paragraaf 3.3.1). Bovendien wordt in de Wet rampen en zware ongevallen de definitie van een ramp of zwaar ongeval uitgebreid met het element "ernstige bedreiging van het milieu".

Hoewel de Rampenwet géén opsomming geeft van potentiële gevaarsbronnen waarvoor een rampbestrijdingsplan dient te worden opgesteld, kunnen relevante criteria wel aan de Rampenwet worden ontleend.
Volgens de Rampenwet is er sprake van een ramp als:

- een ernstige verstoring van de algemene veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen dan wel grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigd, en waarbij
- een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines vereist is.

De omschrijving laat de invulling van "vele" en "grote" open. Twee noodzakelijke criteria voor het oordeel "ramp" worden genoemd: "*vele* personen" en/of "*grote* belangen" en "*gecoördineerde* inzet". Het moet gaan om "meer dan routinematige" coördinatie. Een rampbestrijdingsplan wordt verplicht voor "elke ramp die naar plaats, aard en gevolgen *voorzienbaar* is". Het gaat in de meeste gevallen om een "bepaald gevaarzettend object". Gegeven deze wettelijke bepalingen ligt het in de aard besloten dat slechts voor een beperkt aantal voorzienbare gebeurtenissen dergelijke plannen kunnen worden vastgesteld.

Relevante criteria zijn derhalve:

- omvang van de gevolgen;
- mate van coördinatie vereist van bestrijdings- en hulpverleningsorganisaties;
- mate van voorzienbaarheid.

Deze worden nu beknopt besproken.

Omvang van de gevolgen
Wanneer in Nederland slachtoffers onder de bevolking vallen door een industrieel ongeval zal in de media en ongetwijfeld ook door het bevoegd gezag gesproken worden

van een ramp. Het ligt voor de hand de selectie van situaties waarvoor een rampbestrijdingsplan overwogen moet worden in elk geval te baseren op het aantal potentiële slachtoffers en gewonden. Daarnaast kan de omvang van besmet en/of niet meer toegankelijk gebied, maatschappelijke ontwrichting, etc. een relevante maat zijn om de omvang te karakteriseren.

Ten behoeve van de rangordening van de omvang zijn in Tabel 10 gegeven klassen gehanteerd. Voor de evaluatie wordt aangesloten bij het schade-scenarioboek [2]. Dat betekent dat de omgeving rond de inrichting wordt beschouwd tot een afstand waarop 50% van de mensen gewond (reversibel letsel) kan raken. Dit gebied wordt in navolging van het schade-scenarioboek gebaseerd op een maximaal aannemelijk scenario van vrijkomen. Voor tot vloeistof verdichte gassen is het te beschouwen scenario het instantaan falen van de tank. Voor vloeistoffen wordt tot een systeeminhoud van 100 ton uitgegaan van een verdampende plas van 1500 m^2, voor grotere inhouden van 10000 m^2. Voor intoxicatie wordt een dispergerende wolk verondersteld bij de meest voorkomende weersklasse (D5, een neutrale atmosfeer met een windsnelheid van 5 m/s, ca. 80% van de tijd).
Het gaat hier derhalve niet om een maximaal mogelijk effectgebied. In de eerste plaats is het criterium 50% gewond. Dat wil zeggen dat daarbuiten ook gewonden zullen kunnen vallen. In de tweede plaats kan het gebied bij zeer stabiel weer een ruim 10 maal zo groot oppervlak beslaan [2]. Het doel is hier echter onderlinge rangordening van inrichtingen. Daarop is de geschetste aanpak gericht.
De indeling gaat uit van het aantal aanwezige personen in de schadegebieden 'letaal' en 'gewond', dat wil zeggen het aantal potentiële slachtoffers (blootgestelden). Dit gebied wordt in dit rapport ook het "evaluatiegebied" genoemd.

Aandachtsklasse	Aantal personen in evaluatiegebied
1	>1000
2	300-1000
3	100-300
4	30-100
5	<30

Tabel 10. Definitie aandachtsklassen

Mate van coördinatie

Over de noodzaak van gecoördineerde inzet bij een ongeval wordt in eerste instantie beslist door de parate diensten (politie, brandweer, etc.). Opschaling naar de rampbestrijdingsorganisatie (RBO) is nodig als:

- afstemming tussen meerdere parate diensten nodig is;
- de rampverschijnselen zich ontwikkelen;
- hulp van externe disciplines nodig is, met name bij geneeskundige hulpverlening, bij evacuatie en bij voorlichting.

Een generiek criterium hiervoor is moeilijk te ontwikkelen. Voor vrijwel elke situatie in Nederland, waarbij een aanzienlijke hoeveelheid toxisch gas (enkele tonnen of meer) dreigt vrij te komen of is vrijgekomen, is gecoördineerde inzet noodzakelijk. Hetzelfde geldt voor een situatie wanneer in een dichtbevolkt gebied de inhoud van een LPG-

druktank momentaan dreigt vrij te komen door een BLEVE. Of een ongeval tot een ramp zal leiden is afhankelijk van de ontwikkeling in het schadeveroorzakend effect enerzijds en de ontwikkeling in de inzet van interventiemiddelen anderzijds. De ontwikkeling in het schadeveroorzakend effect kan meer en minder snel zijn. Ingeval van een (stof)explosie is die ontwikkeling zeer snel. Een brand met vorming van toxische produkten heeft relatief veel tijd nodig om zich volledig te ontwikkelen. De ontwikkeling in de inzet van interventiemiddelen is afhankelijk van bijvoorbeeld de mogelijke inzet van een bedrijfs-brandweer en van plaatselijke en regionale omstandigheden en mogelijkheden.

Mate van voorzienbaarheid: kans en risico-ernst
De mate van voorzienbaarheid van een ramp kan geïnterpreteerd worden als de mate van waarschijnlijkheid (kans) dat de ramp zou kunnen optreden. Het gaat om de kans op de ernstige gevolgen, dat wil zeggen de kans op (veel) slachtoffers c.q. het voorkomen daarvan. De kans op het ontstaan van een daadwerkelijke ramp is naast de initiële ongevalskans en vervolgkansen op bepaalde ontwikkelingen, afhankelijk van de effectiviteit van de bestrijdingsacties. Met behulp van de resultaten van risicoberekeningen kan het kansaspect in de afweging (of bij een nadere prioriteitsstelling) bij de opstelling van een rampbestrijdingsplan worden ingebracht.

Bovenstaande overwegingen over de kans op en de omvang van een potentiële "ramp" zijn geïntegreerd in het concept "risico-ernstklasse".

De aandachtsklasse brengt alleen de mogelijke omvang van een incident in beeld. Het risico wordt naast de omvang bepaald door de frequentie van voorkomen. Beide aspecten van risico komen tot uiting in de risico-ernstklasse. De risico-ernstklasse is gedefinieerd als de maximale waarde van $F.N^2$, waarbij F de frequentie (/jr) is waarmee N of meer (dodelijke) slachtoffers zouden kunnen vallen. De normering voor de externe veiligheid van stationaire inrichtingen stelt $F.N^2<0.001$. Vandaar dat de risico-ernstklasse ook als het produkt van F en N^2 is gedefinieerd.
De risico-ernstklasse is een schaal waarop een rangordening van de inrichtingen mogelijk is. De indeling van de risico-ernstklassen is weergegeven in Tabel 11.

FN^2 max	Risico-ernstklasse
$>10^{-4}$	A
10^{-4}-10^{-5}	B
$<10^{-5}$	C

Tabel 11. Definitie risico-ernstklassen

Aandachtsklasse en risico-ernstklasse geven samen een indicatie van de grootte van het risico. Daaraan is in deze studie een aanbeveling voor het niveau van preparatie gekoppeld. Nadrukkelijk gaat het hier om een aanbeveling op grond van de globale informatie die beschikbaar was. Beschouwing van alle locale aspecten kan uiteraard tot een andere afweging leiden.

Aanbeveling preparatie	Criterium	Toelichting
Rampbestrijdingsplan aanbevolen	Aandachtsklasse 1	Potentieel groot aantal slachtoffers
	Risicoernstklasse A en aandachtsklasse 2	
	BRZO par. 3	Verplichting
	Seveso 2 art. 9	Verplichting
Rampbestrijdingsplan overwegen	Risicoernstklasse A en aandachtsklasse >2	Binnen een factor 10 van de groepsrisiconorm
	Risicoernstklasse B en aandachtsklasse 2	Met name bij groot aantal slachtoffers
Geen rampbestrijdingsplan	Risico-ernstklasse C	
Aanvalsplan aanbevolen	BRZO par. 2	Inrichtingen waarvoor gedocumenteerde veiligheidszorg verplicht is
	Seveso 2 art. 6/7	Inrichtingen waarvoor gedocumenteerde veiligheidszorg verplicht is
	Risicoernstklasse C en aandachtsklasse 2	
	Meer dan 50 flessen brandbaar gas	
	flessen toxisch gas	
	opslag explosieven	
	Stukgoedopslag met toxische verbrandingsproducten (CPR-15)	
	Brandbare vloeistoffen bovengronds > 100 m3 met mogelijk uitstroming op water	
Aanvalsplan overwegen	aandachtsklasse 3, 4 of 5	
	Alle overige inrichtingen behalve: -benzinetankstations -bedrijven met opslag vloeibare brandstoffen voor eigen gebruik -loonbedrijven met minder dan 1000 kg gewasbesch.midd.	

Tabel 12. Aanbevelingen rampbestrijdingsplannen

1.3.5. Resumé

Voor een concrete inrichting komt de aanbeveling voor het niveau van de preparatie als volgt tot stand.

1. Bepaal het evaluatiegebied. Dit is het gebied waarin 50% van de mensen gewond kan raken door een maximaal aannemelijk scenario ontleend aan het schade-scenarioboek.
2. Bepaal het aantal aanwezigen in het evaluatiegebied. In eerste instantie wordt geen rekening gehouden met de aanwezigheidsfrequentie. Wel moeten de aanwezigheid en de activiteit gelijktijdig kunnen plaats vinden. Voorbeelden zijn kerk- en discobezoek. Deze zullen normaliter niet samenvallen met het vullen van een voorraadtank van een LPG-tankstation.
3. Bepaal de aandachtsklasse aan de hand van Tabel 10

4. Bereken de FN^2-score door een groepsrisicoberekening of de aanpak van paragraaf 2 t/m 6.
5. Bepaal of de inrichting valt onder de verplichtingen van het BRZO 1992 of het BRZO 1998.
6. Bepaal de aanbeveling volgens Tabel 12.

1.4. Bepaling gevaarzetting en risico

De evaluatie is erop gericht aan te geven of een specifieke inrichting een aandachtspunt vormt voor ofwel de opstelling van een (ramp)bestrijdingsplan dan wel een aandachtspunt vormt in het kader van de externe veiligheid bij vergunningverlening of ruimtelijke ordening.
Hiertoe dienen voor de betreffende inrichtingen berekeningen van de gevaarzetting en risico's te worden uitgevoerd.
De gehanteerde uitgangspunten bij de inventarisatie hebben ertoe geleid dat een scala aan activiteiten is geïdentificeerd. Bij een deel van deze activiteiten kan op voorhand reeds gesteld worden dat zij geen aandachtspunt vormen, doordat de omvang van de ongevalsgevolgen, de gevaarzetting en de externe veiligheidsrisico's gering zijn.
Om deze bedrijven op voorhand te identificeren is een nadere categorisering van de activiteiten gemaakt en zijn criteria opgesteld die aangeven wanneer een nadere evaluatie van de gevaarzetting (ongevalsgevolgen, risico's) wel of niet noodzakelijk is. De gehanteerde stof/activiteitencategorie en criteria zijn vermeld in Tabel 13.
De gevaarzetting van objecten is in eerste instantie bepaald met het schade-scenario-boek [2]. In het schade-scenario-boek zijn voor een aantal systeem/stofcategorieën standaard ongevalsscenario's gedefinieerd. Afhankelijk van de aanwezige hoeveelheid gevaarlijke stoffen kan de omvang van de schadegebieden voor de ongevalseffecten 'letaal' en 'gewond' bepaald worden. Met behulp van gegevens betreffende de aanwezigheid van personen in de omgeving van een specifieke inrichting is vervolgens een schatting te maken van het aantal potentiële slachtoffers (doden en gewonden) voor de onderscheiden ongevalsscenario's.
Na de algemene bepaling van de gevaarzetting volgens het schade-scenario-boek zijn de externe veiligheidsrisico's voor een aantal typen inrichtingen nader gekwantificeerd. De aanpak is specifiek voor een type inrichting en wordt besproken in de volgende paragrafen. Aan de orde komen:

- Opslagen van vuurwerk en explosieven;
- LPG-tankstations;
- Ammoniak-koelinstallaties;
- CPR-15-opslagen;
- Opslagen van gasflessen.

Afkorting	Omschrijving	Evaluatie criterium extern risico
BRB	Brandbare vloeistof (benzine, diverse oliën en oplosmiddelen, petroleum, aardolie, dieselolie e.d.)	Tankstations en vergelijkbare hoeveelheden niet evalueren
DIV	Niet nader in te delen	Niet evalueren
TOX	Toxische verbrandingsproducten (CPR-15 opslagen, kunstmesten, geneesmiddelen, stikstof-, zwavel- of chloorhoudende (kunst)stoffen)	Boven 10 ton; evalueren conform circulaire CPR-15; C-mesten of mestopslagen kleiner dan 100 ton niet evalueren; Kunststoffen alleen evalueren bij binnenopslagen groter dan 1000 m^2
FLS	Gasflessen	Minder dan 250 flessen niet evalueren
NH3	Ammoniak-koelinstallatie	Minder dan 1000 kg niet evalueren
VUW	Vuurwerk	Minder dan 1000 kg niet evalueren
EX	Explosieven (massa-explosie)	Altijd evalueren
ZOU	Zouten	Niet evalueren
ZUR	Zuren	Niet evalueren
GT	Gassen toxisch	Altijd evalueren
GF	Gassen brandbaar	Altijd evalueren
LT	Vloeistoffen toxisch	Evalueren afhankelijk van toxiciteit en mogelijk plasopppervlak

Tabel 13. Criteria voor nadere evaluatie risico's

2. Evaluatie vuurwerk

Opslagen onder de 1000 kg vuurwerk, vallend onder het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer van 19-10-1988 zijn niet nader geëvalueerd op extern risico. In dit project gaat het om grote niet seizoensgebonden opslagen.

2.1. Milieuvergunning en ruimtelijke ordening

De situeringseisen voor de grootschalige opslag van vuurwerk zijn beschreven in het Handboek Milieuvegunningen [7]. Dit behandelt de opslag van de vervoersklassen 1.4S en 1.4G. De definities daarvan zijn weergegeven in Tabel 14.

Klasse	Omschrijving
Subklassen	
1.3	Stoffen en voorwerpen met gevaar voor brand en met een gering gevaar voor luchtdruk of scherfwerking of met gevaar voor beide maar niet met gevaar voor massa-explosie, a) waarvan de verbranding aanleiding geeft tot een aanzienlijke warmtestraling of b) die één voor één uitbranden, waarbij een geringe luchtdruk of scherfwerking of beide optreden
1.4	Stoffen en voorwerpen die slechts een gering explosiegevaar opleveren indien ze tijdens het vervoer tot ontsteking of tot inleiding komen. De gevolgen blijven in hoofdzaak beperkt tot het collo en leiden niet tot scherfwerking van enig omvang of reikwijdte. Een van buitenaf inwerkende brand mag niet leiden tot een explosie op praktisch hetzelfde ogenblik van vrijwel de gehele inhoud van het collo.
Compatibiliteitsgroepen	
G	Pyrotechnische stof of voorwerp dat een pyrotechnische stof bevat of voorwep dat zowel een ontplofbare stof als een lichtverspreidende brandstichtende traanverwekkende of rookproducerende stof bevat (met uitzondering van een door water te activeren voorwerp of een voorwerp dat witte fosfor, fosfiden, een pyrofore stof, een brandbare vloeistof of brandbare gel of hypergolische vloeistoffen bevat)
S	Stof of voorwerp zodanig verpakt of ontworpen dat alle gevaarlijke effecten ten gevolge van het onopzettelijk in werking treden beperkt blijven tot het inwendige van het collo tenzij het collo is aangetast door brand. In dit laatste geval moeten alle effecten van luchtdruk of scherfwerking voldoende beperkt blijven zodat ze de brandbestrijdings- of andere noodmaatregelen in de onmiddellijke omgeving van het collo niet aanmerkelijk hinderen of beletten.

Tabel 14. Klasse-indeling aangetroffen vuurwerken

De situeringseisen (zie Tabel 15) worden in de regel in de vergunningvoorwaarden vastgelegd.

Aanwijzing BRZO

Het BRZO 1992 kent alleen de categorie ontplofbare stoffen. Deze is gekoppeld aan de etikettering van de Wet Milieugevaarlijke stoffen (R2 en R3). De drempelwaarden hiervoor zijn resp. 10 en 200 ton netto explosieve massa. Daarnaast worden een aantal specifieke ontplofbare stoffen met name genoemd. De drempelwaarde voor EVR-plicht voor deze stoffen is vastgesteld op 10 of 50 ton, afhankelijk van de stof.

Het BRZO 1998 kent de volgende indeling van ontplofbare stoffen:

Categorie a

1. stoffen en preparaten die ontploffingsgevaar opleveren door schok, wrijving, vuur of andere ontstekingsoorzaken (waarschuwingszin R2);
2. pyrotechnische stoffen. Onder een pyrotechnische stof wordt verstaan een stof of een mengsel van stoffen die tot doel heeft warmte, licht, geluid, gas of rook of een combinatie van dergelijke verschijnselen te produceren door middel van niet-ontploffende, zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties;
3. ontplofbare of pyrotechnische stoffen en preparaten die in voorwerpen zijn vervat.

Categorie b

1. Stoffen en preparaten die ernstig ontploffingsgevaar opleveren door schok, wrijving, vuur of andere ontstekingsoorzaken (waarschuwingszin R3)

Voor de stoffen vallend onder categorie a gelden drempelwaarden van respectievelijk 50 en 200 ton, voor categorie b stoffen zijn de drempelwaarden respectievelijk 10 en 50 ton.

Een correspondentietabel tussen enerzijds de stofindeling conform WMS en anderzijds de stofklassenindeling conform de vervoersregelgeving is niet beschikbaar. Tot de ontplofbare stoffen conform het huidig BRZO worden in dit rapport de stoffen in de gevarenklasse 1.1 tot en met 1.4 gerekend. In dit rapport wordt verder verondersteld dat de stoffen in gevarenklasse 1.1 en 1.2 tot de categorie b stoffen behoren. Tot categorie a worden gerekend de stoffen in gevarenklasse 1.3 en 1.4.
Bij groot vuurwerk van de classificatiecode 1.3G wordt 50% van de bruto massa gezien als netto massa ontplofbare stof, bij klein vuurwerk van de classificatiecodes 1.4S en 1.4G is dat 30% [10].

2.2. Preparatie

De vuurwerkopslagen zijn ingedeeld volgens de aandachtsklassen, gedefinieerd in paragraaf 1.3.4. De aandachtsklasse is gebaseerd op het aantal aanwezigen in het evaluatiegebied. Het evaluatiegebied is het gebied waarin mensen ten gevolge van een brand in de vuurwerkopslag gewond kunnen raken.

2.2.1. Evaluatiegebied en aandachtsklassen

Klasse 1.4

Voor de opslag van klasse 1.4 wordt uitgegaan van de in het handboek milieuvergunningen [7] genoemde c-afstand. Dit is de lengte van het (kegelvormige) evaluatiegebied loodrecht op de toegang van de opslag. De maximaal aangetroffen hoeveelheid per opslageenheid in Overijssel is 15 ton. Voor een aantal opslagkenmerken wordt de c-afstand gegeven in Tabel 15.

Opslaghoeveelheid (kg)	c-afstand (m)
1.4S zonder sprinkler	
1000	5
2000	7
5000	10
10000	13
1.4G zonder sprinkler	
<5000	20
10000	25
1.4S en 1.4G met sprinkler	
1000	5
2000	5
5000	5
10000	5

Tabel 15. Afstanden (deur-erfgrens) voor een aantal opslaghoeveelheden

Aan deze afstanden is in alle in Overijssel aangetroffen gevallen voldaan.

Klasse 1.3

Voor de opslag van de klasse 1.3 bestaat het externe risico uit de warmtestraling van een felle brand. Met het in [8] beschreven model en de probitrelatie voor tweede graads brandwonden [9] is de afstand tot een kans van 50% op gewond raken berekend. Dit is opgevat als de straal van het te beschouwen evaluatiegebied. De afstand is afhankelijk van de opgeslagen hoeveelheid weergegeven in Figuur 3.

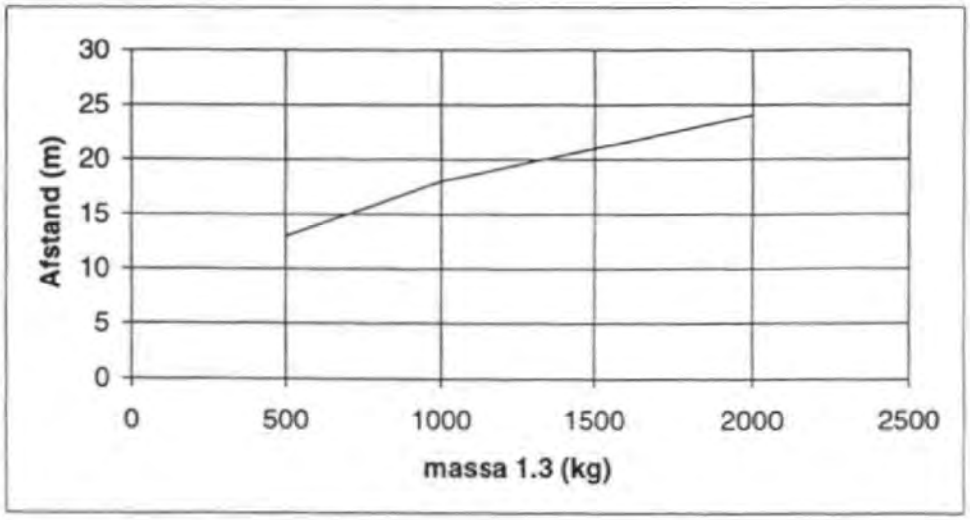

Figuur 3. Afstand tot een kans van 50% op tweede graads brandwonden voor vuurwerk van klasse 1.3

Bij geen van de in Overijssel aangetroffen inrichtingen zijn kwetsbare objecten binnen deze afstanden aangetroffen.

Dit betekent dat alle vuurwerkopslagen in aandachtsklasse 5 scoren: het te verwachten aantal gewonden onder omwonenden is nihil. Niettemin is duidelijk dat gezien het

speciale karakter van deze opslagen en de risico's voor de brandweer een aanvalsplan in alle gevallen wenselijk is.

3. Evaluatie LPG-opslagen

3.1. Ruimtelijke ordening

De ruimtelijke aspecten van de externe veiligheid rond LPG-tankstations zijn vastgesteld in [3,4 en 5]. Tabel 16 geeft de aan te houden afstanden tot verschillende soorten objecten voor nieuw te bouwen tankstations. In een bebouwde omgeving is meestal de afstand tot het vulpunt de beperkende factor.

Afstand tot	Bijzondere objecten categorie 1	Incidentele bebouwing	Woonwijk, flatgebouw en bijzondere objecten categorie 2
Vulpunt	30	80	80
Ondergrondse tank	20	40	40
Afleverzuil	20	20	20

Tabel 16. Afstanden in meters voor nieuw op te richten LPG-tankstations

Niet altijd was de locatie van het vulpunt in de gegevens aangegeven. In die gevallen is de ligging benaderd.
In circa de helft van de tankstations in Overijssel is binnen een straal van 80 meter mogelijk enig object gevonden. Dit wordt in de rapportages aangegeven. Door ter plaatse bekenden kunnen aard van het object en locatie van het vulpunt gecheckt worden op de eisen van de ruimtelijke ordening. In de meeste gevallen zal het waarschijnlijk gaan om historisch gegroeide situaties dan wel objecten met een speciale bestemming.

3.2. Preparatie

Om de LPG-tankstations en de bedrijven met een bovengrondse LPG-opslag te kunnen rangordenen naar risico zijn twee maten gebruikt: de aandachtsklasse en de risico-ernst-klasse. Deze worden berekend voor het evaluatiegebied. Let wel: het gaat hier om een methodiek voor rangordening, niet om een risicoberekening.

3.2.1. Scenario

Voor LPG-tankstations en bovengrondse LPG-opslagen is een BLEVE van de tank het scenario dat de grootste effectafstand heeft en waarbij in een bepaalde omgeving de meeste slachtoffers kunnen vallen. Dit scenario zal dus het maximum leveren voor de combinatie van frequentie en slachtofferaantal. Het vormt de basis voor de rangordening van de situaties.
Parameters voor het scenario zijn weergegeven in Tabel 17.

Parameter	LPG-tankstation	LPG-opslag bovengronds
Frequentie (/jaar)	$1.5.\ 10^{-6}$ (1)	$5.\ 10^{-7}$
Aanwezigheid (uur/jaar)	N*1 (2)	8760
Ontstekingskans direct	1	0.7

Tabel 17. Parameters BLEVE LPG-tank

(1) Opgebouwd uit 5.10^{-7} per jaar voor intrinsiek falen van de tank en $1.\ 10^{-6}$ per jaar voor brand door lekkage (zie [6])

(2) N: aantal overslagen per jaar

3.2.2. Evaluatiegebied

Voor de evaluatie wordt aangesloten bij het schade-scenarioboek [2]. Dat betekent dat de ongeving rond de LPG-opslag dan wel het vulpunt wordt beschouwd tot een afstand waarop 50% van de mensen gewond (reversibel letsel) kan raken. In geval van een standaard tankwagen van circa 20 ton LPG is dat een gebied met een straal van 300 meter.

3.2.3. Aandachtsklasse

De aandachtsklasse wordt bepaald door het aantal mensen in het evaluatiegebied te schatten. Indien mogelijk gebeurt dit aan de hand van tellingen van adressen op huisnummerkaarten (1:2500). Wanneer deze niet beschikbaar waren is geschat met een gemiddelde personendichtheid in woongebieden van 25 personen per hectare. Voor de in Overijssel beschouwde locaties is dit een representatief getal.
Wanneer binnen het gebied één of meer bijzondere objecten zijn gelegen worden deze aantallen bij de woonbebouwing opgeteld. In de regel resulteert dit in een verzwaring van de aandachtsklasse.
De aandachtsklassen zijn gedefinieerd als in Tabel 10.

3.2.4. Risico-ernstklasse

De aandachtsklasse brengt alleen de mogelijke omvang van een incident in beeld. Het risico wordt naast de omvang mede bepaald door de frequentie van voorkomen. Beide aspecten van risico komen tot uiting in de risico-ernstklasse. De risico-ernstklasse is gedefinieerd als de maximale waarde van $F.N^2$, waarbij F de frequentie (/jr) is waarmee N of meer (dodelijke) slachtoffers zouden kunnen vallen. De normering voor de externe veiligheid van stationaire inrichtingen stelt $F.N^2<0.001$. Vandaar dat de risico-ernstklasse ook als het produkt van F en N^2 is gedefinieerd.
De risico-ernstklasse is een schaal waarop een rangordening van de inrichtingen mogelijk is. De indeling van de risico-ernstklassen is weergegeven in Tabel 11.
Het verband tussen de FN^2_{max}-score, de personendichtheid en de afstand tot de bebouwing is voor LPG-tankstations weergegeven in Figuur 4.

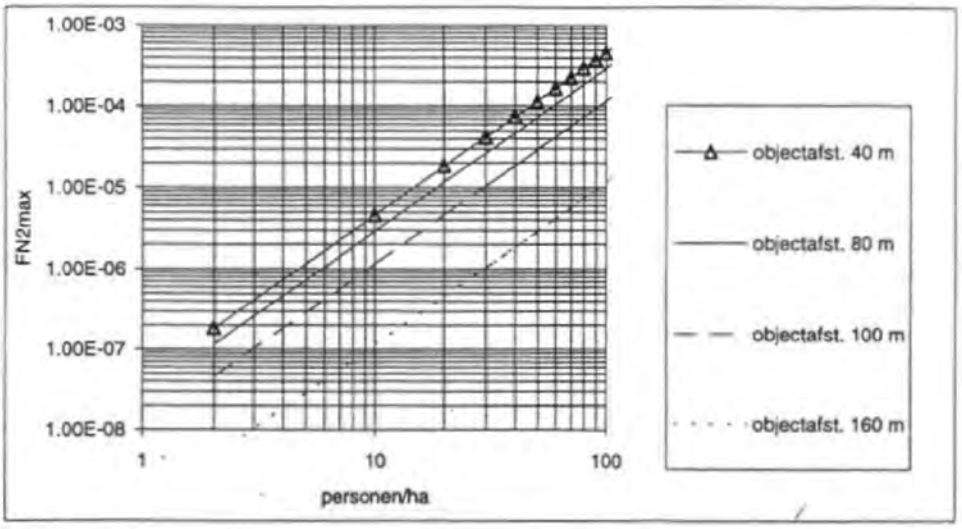

Figuur 4. FN^2-score voor LPG-tankstations bij 1 overslag per week

Wanneer het aantal overslagen afwijkt van 1 per week dient de FN^2-score met het werkelijk aantal overslagen per week te worden vermenigvuldigd. Voor bovengrondse tanks die het gehele jaar zijn gevuld dient de FN^2-score met een factor 40 te worden vermenigvuldigd.
Bij voorbeeld: voor een tankstation met 2 overslagen per week, bevolking vanaf 100 meter van het vulpunt met een dichtheid van 30 personen per hectare resulteert een FN^2-score van 2.10^{-5} (Figuur 4) en derhalve een risico-ernstklasse B (Tabel 11).
Wanneer de inhoud van de bovengrondse tank sterk afwijkt van de genoemde 20 ton (1 geval in Overijssel, 120 m^3 bovengronds bij een wegenbouwbedrijf) is in verband met de afwijkende vuurbaldiameter een aparte berekening gemaakt van de FN^2score.

3.2.5. Aanbeveling voor de preparatie

Aandachtsklasse en risico-ernstklasse geven samen een indicatie van de grootte van het risico. Daaraan is in deze studie een aanbeveling voor het niveau van preparatie gekoppeld (Tabel 12). Nadrukkelijk gaat het hier om een aanbeveling op grond van de globale informatie die beschikbaar was. Beschouwing van alle locale aspecten kan uiteraard tot een andere afweging leiden.

4. Evaluatie ammoniak koelinstallaties

4.1. Inleiding

Uit de milieuvergunningendossiers is meestal zeer beperkte informatie beschikbaar over de installatiekenmerken. De evaluatie is zo opgezet dat de uitkomst conservatief is d.w.z. dat het mogelijk is dat een aanbeveling bij nader inzien te zwaar is voor de betreffende installatie.
Bij gebrek aan detail informatie is de ammoniakkoelinstallatie gemodelleerd naar een veel voorkomende set van systeemkenmerken. Benadrukt moet worden dat de hierna beschreven aanpak alleen geschikt is om de installaties te *rangordenen* naar risico. Alleen installaties met een systeeminhoud groter dan 1000 kg ammoniak worden in de analyse betrokken. Van kleinere installaties wordt het extern risico als verwaarloosbaar beschouwd.

Systeemkenmerk	Massa < 3000 kg	Massa >3000 kg
Diameter vloeistofleiding (inch)	1.5	4
Lengte vloeistofleiding (m)	20	75
Frequentie breuk vloeistofleiding (/jr)	2.10^{-5}	$2.3.10^{-5}$
Frequentie lekkage vloeistofleiding (/jr)	1.10^{-4}	$1.5.10^{-4}$

Tabel 18. Systeemkenmerken standaard ammoniakkoelinstallatie

4.2. Ruimtelijke ordening

Voor de ruimtelijke ordening is met name de ligging van de individueel risicocontour van 10^{-6} per jaar van belang. Het groepsrisico van ammoniak-koelinstallaties is op een enkele uitzondering na verwaarloosbaar [1]. Voor ammoniak-koelinstallaties is analoog aan de inrichtingen met een CPR-15 opslag een afstandentabel in ontwikkeling. Deze is echter nog niet beschikbaar. Voor de exacte evaluatie van de ligging van de contour is meer informatie nodig dan in het algemeen in een milieuvergunning voorhanden is. Het gaat dan met name om het keuringsregime, de locatie van de installatieonderdelen en de beveiligingsmaatregelen. Voor deze studie wordt uitgegaan van een installatie onder entreekeuring (eerste keuring van installaties van voor 1988), zonder inblokbeveiliging, binnen geplaatst met een temperatuurniveau lager dan 10°C. Aan [1] kunnen voor een dergelijke installatie indicatieve afstanden tot de 10^{-6}-contour worden ontleend. Bij concrete toetsing zullen de afstanden vrijwel altijd kleiner zijn. In dit geval zijn ze daarom nuttig voor het opsporen van eventuele knelpunten in de ruimtelijke ordening. Een installatie die voldoet aan CPR-13 heeft een hoger veiligheidsniveau.
De afstanden tot de 10^{-6}-contour zijn gegeven in Tabel 19. Getoetst wordt op de aanwezigheid van kwetsbare bestemmingen binnen de 10^{-6}-contour.

Ssyteeminhoud (kg)	Afstand 10^{-6}-contour (m)	
	Installatie onder entreekeuring	CPR-13-installatie
>900	20	15
>1400	25	15
>2000	30	20
>3000	35	25
>4500	50	35
>7000 (tot 10000)	60	40

Tabel 19. Afstand tot de 10^{-6}-contour van referentie-installatie afhankelijk van systeeminhoud en keuringsregime [1]

4.3. Preparatie

4.3.1. Scenario's

De risicobepalende scenario's zijin breuk en lekkage van de vloeistofleiding [1]. De uitstroming wordt op grondniveau verondersteld. Parameters voor de uitstroming zijn weergegeven in Tabel 20.

Parameter	Massa < 3000 kg	Massa >3000 kg
Uitstroming breuk	tweefasen	tweefasen
Uitstroming lekkage	vloeistof	vloeistof
Uitstroomduur bij breuk (s)	200	335
Uitstroomduur bij lekkage (s)	1800	1800
Temperatuur afscheidervat (K)	263	263

Tabel 20. Parameters uitstroming ammoniakkoelinstallatie

4.3.2. Omvang evaluatiegebied

Voor de evaluatie wordt aangesloten bij het schade-scenarioboek [2]. Dat betekent dat de ongeving rond de koelinstallatie wordt beschouwd tot een afstand waarop 50% van de mensen gewond (reversibel letsel) kan raken bij een weersklasse D-5 (circa 80% van de tijd voorkomend). Het gebied wordt in de richting gelegd waarin de meeste mensen aanwezig zijn. De oppervlakte van het gebied wordt gecorrigeerd voor de afstand tot de dichtstbijzijnde bebouwing. De bepaling van de relatie tussen de dosis (C^2t, waarbij C de concentratie in de ademlucht is en t de blootstellingstijd) en de kans op letsel is beschreven in [2]. De bijbehorende afstanden zijn gegeven in Tabel 21.

Parameter	Massa < 3000 kg	Massa >3000 kg
Afstand tot 50% gewond (m)	290	440
Oppervlak van gebied 50% gewond (ha)	.96	3.3

Tabel 21. Afmetingen evaluatiegebied

4.3.3. Aandachtsklasse

De aandachtsklasse wordt bepaald door het aantal mensen in het evaluatiegebied te schatten. Indien mogelijk gebeurt dit aan de hand van tellingen van adressen op huisnummerkaarten (1:2500). Wanneer deze niet beschikbaar waren is geschat met een gemiddelde personendichtheid in woongebieden van 25 personen per hectare. Voor de in Overijssel beschouwde locaties is dit een representatief getal.
Wanneer binnen het gebied één of meer bijzondere objecten zijn gelegen worden deze aantallen bij de woonbebouwing opgeteld. In de regel resulteert dit in een verzwaring van de aandachtsklasse.
De aandachtsklassen zijn gedefinieerd als in Tabel 10.

4.3.4. Risico-ernstklasse

De aandachtsklasse brengt alleen de mogelijke omvang van een incident in beeld. Het risico wordt naast de omvang mede bepaald door de frequentie van voorkomen. Beide aspecten van risico komen tot uiting in de risico-ernstklasse. De risico-ernstklasse is gedefinieerd als de maximale waarde van $F.N^2$, waarbij F de frequentie (/jr) is waarmee N of meer (dodelijke) slachtoffers zouden kunnen vallen. De normering voor de externe veiligheid van stationaire inrichtingen stelt $F.N^2<0.001$. Vandaar dat de risico-ernstklasse ook als het produkt van F en N^2 is gedefinieerd.
De risico-ernstklasse is een schaal waarop een rangordening van de inrichtingen mogelijk is. De indeling van de risico-ernstklassen is weergegeven in Tabel 11.

Het verband tussen de risico-ernstklasse, de personendichtheid en de afstand tot de bebouwing is voor ammoniakkoelinstallaties weergegeven in Figuur 5 en Figuur 6.

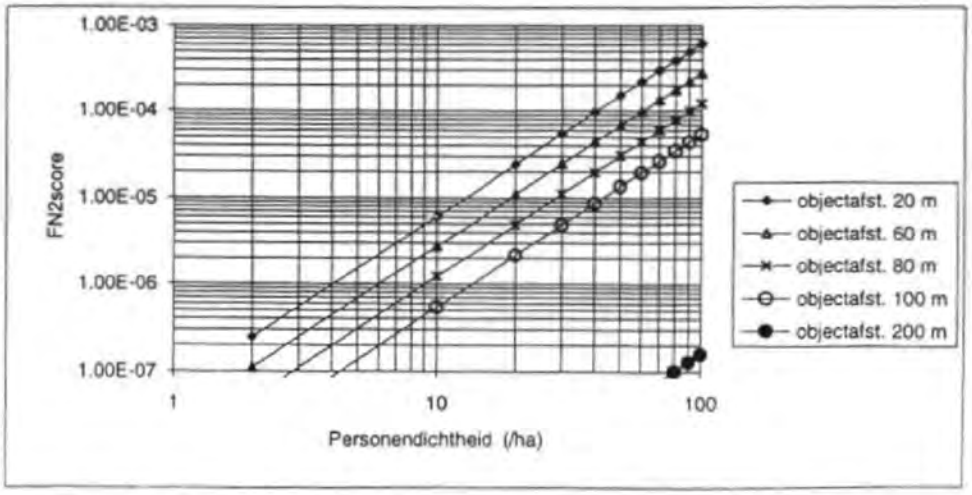

Figuur 5. FN^2-score voor koelinstallaties met massa ammoniak <3000 kg

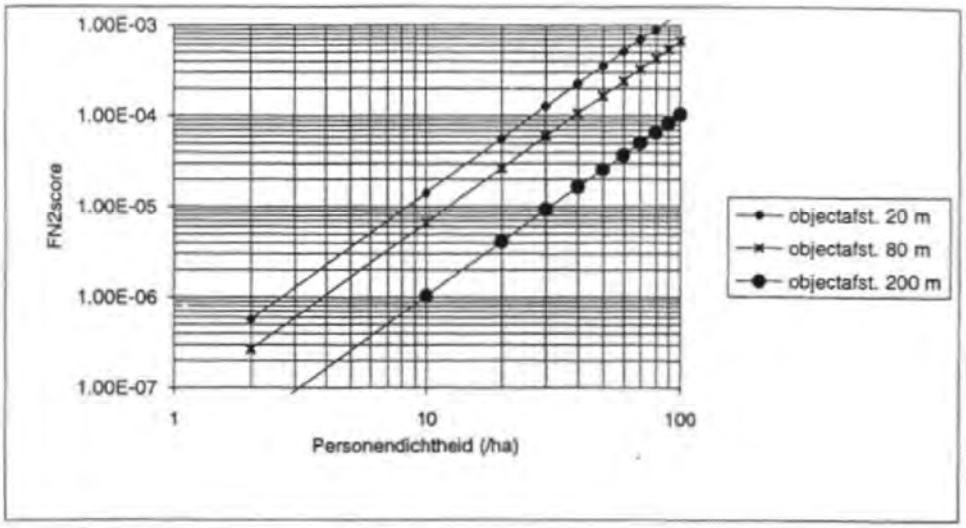

Figuur 6. FN^2-score voor koelinstallaties met massa ammoniak >3000 kg

4.3.5. Aanbeveling voor de preparatie

Aandachtsklasse en risico-ernstklasse geven samen een indicatie van de grootte van het risico. Daaraan is in deze studie een aanbeveling voor het niveau van preparatie gekoppeld (Tabel 12). Nadrukkelijk gaat het hier om een aanbeveling op grond van de globale informatie die beschikbaar was. Beschouwing van alle locale aspecten kan uiteraard tot een andere afweging leiden.

5. Evaluatie CPR-15-opslagen

5.1. Inleiding

Voor de chemicaliënopslagen vallend onder de CPR-richtlijn CPR-15, stukgoedopslagen van gevaarlijke stoffen, bestrijdingsmiddelen of gevaarlijke afvalstoffen van meer dan 10 ton, is de standaard aanpak [11] gevolgd. Net als de LPG-tankstations horen de CPR-15 opslagen tot de categorale inrichtingen. Hiervoor heeft het externe veiligheidsbeleid de vorm gekregen van een standaard tekst met vaste afstanden. Deze afstanden vervangen de risicoberekening voor het merendeel van de gevallen.
De circulaire afstanden zijn gebruikt voor loodsen die reeds CPR-15-voorzieningen hebben en voor vergelijkbare stukgoedopslagen. Wanneer alleen globale informatie over de opgeslagen producten voorhanden was is uitgegaan van de standaard tabellen. deze zijn gebaseerd op een aandeel stikstof in de opgeslagen stoffen van 1.5 gew.%. Als dit aandeel hiervan sterk afwijkt is een specifieke risico-analyse noodzakelijk.

5.2. Ruimtelijke ordening

Voor de ruimtelijke ordening is maatgevend de ligging van de 10^{-5} en 10^{-6}-contour van het individueel risico. Globaal gesteld mag in bestaande situaties zich geen kwetsbare bestemming bevinden binnen de 10^{-5}-contour, in nieuwe situaties (een ontwikkeling binnen het bedrijf dan wel in de omgeving) niet binnen de 10^{-6}-contour.
De contouren zijn overgenomen uit de circulaire CPR-15 (de tabellen 1 resp. 2). In de rapportages wordt aangegeven of binnen de 10^{-5}-contour mogelijk kwetsbare objecten zijn aangetroffen. Door ter plaatse bekenden kan de aard van het object gecheckt worden op de eisen van de ruimtelijke ordening. In de meeste gevallen zal het waarschijnlijk gaan om historisch gegroeide situaties dan wel objecten met een speciale bestemming.
De oriënterende waarde van het groepsrisico voor dit soort opslagen wordt alleen overschreden bij grote bevolkingsdichtheden in de nabijheid van een opslag (circulaire tabel 3). Deze combinaties van dichtheden en opslagoppervlakken worden in Overijssel niet bereikt.

5.3. Preparatie

5.3.1. Omvang evaluatiegebied

In tabel 3 van de circulaire CPR-15 wordt de afstand gegeven tot waarop met een kans van 1% mensen kunnen overlijden ten gevolge van een het gehele loods- of compartimentoppervlak omvattende brand. Deze afstanden gelden bij de weersklasse F2: een stabiele atmosfeer die alleen in de vroege ochtenduren voorkomt.
In lijn met de andere geëvalueerde inrichtingen en het schade-scenarioboek wordt de evaluatie van de stukgoedopslagloodsen gebaseerd op het gebied waarbinnen circa 50%

van de mensen gewond kan raken (reversibel letsel) bij de weersklasse D5. Bij benadering is dit gelijk aan het 1%-sterfte gebied (voor het risicobepalende rookgas, NO2, is de EC50, de concentratie waarbij 50% gewond kan raken, circa een factor 2 kleiner dan de LC01, de concentratie waarbij 1% van de mensen kan overlijden).
Het gebied wordt in de richting gelegd waarin de meeste mensen aanwezig zijn. Voor de bepaling van het aantal aanwezigen wordt de oppervlakte van het gebied gecorrigeerd voor de afstand tot de dichtstbijzijnde bebouwing. De omvang van het evaluatiegebied is gegeven in Tabel 22.

Opslagoppervlak (m2)	Afstand (m)	Ooppervlak (ha)
300	80	0.064
600	110	0.13
2500	220	0.44

Tabel 22. Afmetingen evaluatiegebied

5.3.2. Aandachtsklasse

De aandachtsklasse wordt bepaald door het aantal mensen in het evaluatiegebied te schatten. Indien mogelijk gebeurt dit aan de hand van tellingen van adressen op huisnummerkaarten (1:2500). Wanneer deze niet beschikbaar waren is geschat met een gemiddelde personendichtheid in woongebieden van 25 personen per hectare. Voor de in Overijssel beschouwde locaties is dit een representatief getal.
Wanneer binnen het gebied één of meer bijzondere objecten zijn gelegen worden deze aantallen bij de woonbebouwing opgeteld. In de regel resulteert dit in een verzwaring van de aandachtsklasse.
De aandachtsklassen zijn gedefinieerd als in Tabel 10.
Een risico-ernst-klasse is voor dit type opslagen in Overijssel niet zinvol. Het aantal mensen in het evaluatiegebied is meestal zeer gering, zodat de inrichtingen zich qua risico-ernst nauwelijks onderscheiden. De aandachtsklasse geeft dan voldoende houvast om te komen tot een aanbeveling voor de preparatie conform Tabel 12.

6. Evaluatie opslag gasflessen

6.1. Inleiding

Bij een aantal inrichtingen vindt opslag van brandbare (propaan, butaan, acetyleen) en inerte gassen (stikstof, kooldioxyde) plaats in cilinders/flessen.
Indien een opslag van gasflessen bij een brand betrokken is vormt dit met name een bedreiging van de veiligheid van de hulpverleners. Geconcludeerd is dat, gezien de berekende schade-effectafstanden en de gevaarzetting, de risico's relatief beperkt zijn. Voor dit type opslag behoeft geen aanvullende risico-berekening te worden uitgevoerd indien de opslag van brandbare en inerte gassen minder dan 250 cilinders bedraagt, zoals de navolgende analyse laat zien.

6.2. Ruimtelijke ordening

Tabel 23, ontleend aan [11], geeft de aan te houden afstanden tot bijzondere objecten weer. Hieruit blijkt dat bijvoorbeeld bij een aantal tot 250 flessen (zowel leeg als gevuld), de opslagplaats min. 15 m verwijderd moet zijn van andere objecten. De aan te houden afstanden betreffen de berekende ligging van de 10^{-5} jr^{-1} resp. de 10^{-6} jr^{-1} individueel risico-contour.

		Minimale afstand van de opslagplaats tot:	
Aard van de opslagplaats	Maximum aantal gevulde en lege gasflessen met zowel brandbaar als onbrandbaar gas [stuks]	Bijzondere objecten categorie I [m] IR = 10^{-5}/jr	Woningen en bijzondere objecten categorie II [m] IR = 10^{-6} /jr
Open opslagplaats zonder brandmuur	tot 250 van 250 tot 675 meer dan 675	15 15 15	15 40 80
Open opslagplaats met brandmuur	tot 500 van 500 tot 1350 meer dan 1350	7,5 7,5 7,5	7,5 40 80
Gesloten opslagplaats	tot 2450 van 2450 tot 6650 meer dan 6650	7,5 7,5 7,5	7,5 40 80

Tabel 23. Aan te houden afstanden tussen opslag gasflessen en bestemmingen

Bijzondere objecten categorie I: sporthal, weidewinkel, bedrijfsgebouw voor zover niet vallend onder categorie I.
Bijzondere objecten categorie II: objecten waar zich meer dan 50 mensen bevinden zoals ziekenhuizen, scholen, winkelcentra of objecten met hoge infrastructurele waarde zoals telefooncentrales.

6.3. Preparatie

6.3.1. Scenario

De te verwachten ongevalsscenario's bij gasflessen gevuld met brandbare gassen zoals propaan, zijn lekkage en bezwijken van de fles. Indien het vrijkomende gas ontstoken wordt kan resp. een gasfakkel of een BLEVE[2] ontstaan. Een fakkel kan andere flessen aanstralen waardoor deze op hun beurt kunnen bezwijken. Schade kan ontstaan als gevolg van brand of door wegvliegende scherven. Bij een BLEVE van een cilinder met 33 kg propaan ontstaat een vuurbal van ca. 8 meter doorsnede. Tot op 13 meter van het centrum bedraagt de warmtestraling kortdurend 40 kW/m^2. Vanaf 25 meter is geen schade door warmtestraling meer te verwachten.

In Tabel 24 zijn de effectafstanden van de diverse brandscenario's gegeven.

[2] BLEVE = Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion. De inhoud van een fles komt hierbij plotseling en zeer snel vrij. Bij ontsteking ontstaat een grote vuurbal.

Scenario	Gebeurtenis	Afstand [m]
Gaslekkage	Lekke flens/afsluiter met ontsteking	2,5 (lengte van de fakkel)
Vloeistoflekkage	Lekke flens/afsluiter met ontsteking	5 (lengte van de fakkel)
BLEVE 35 kg propaan	Straal vuurbal	8
	Letaliteit	13

Tabel 24. Effectafstanden voor scenario's gasflessenopslagen

6.3.2. Omvang evaluatiegebied

Volgens het Handboek Hinderwet/Wet Milieubeheer [11] komt 80% van de wegvliegende scherven neer binnen 80 meter van de explosie. De afstand tot waarop de kans op overlijden gelijk is aan 1% ligt daar ruim binnen. Voor opslagen van minder dan 5000 flessen ligt die afstand op circa 30 meter [13]. Gotere opslagen zijn in Overijssel niet aangetroffen. Een cirkel met een straal van de genoemde 30 meter is de omvang van het evaluatiegebied.

6.3.3. Aandachtsklasse

De aandachtsklasse wordt bepaald door het aantal mensen in het evaluatiegebied te schatten. Indien mogelijk gebeurt dit aan de hand van tellingen van adressen op huisnummerkaarten (1:2500). Wanneer deze niet beschikbaar waren is geschat met een gemiddelde personendichtheid in woongebieden van 25 personen per hectare. Voor de in Overijssel beschouwde locaties is dit een representatief getal.
Wanneer binnen het gebied één of meer bijzondere objecten zijn gelegen worden deze aantallen bij de woonbebouwing opgeteld. In de regel resulteert dit in een verzwaring van de aandachtsklasse.
De aandachtsklassen zijn gedefinieerd als in Tabel 10.
Het groepsrisico door rondvliegende scherven is beperkt tot maximaal enkele slachtoffers. Voor deze inrichtingen is het geven van een risico-ernst-klasse derhalve niet zinvol. De aandachtsklasse geeft voldoende houvast om te komen tot een aanbeveling voor de preparatie conform Tabel 12.

Bijlage 2 CBS-gemeentenummers in Overijssel

Gemeente	CBS-code	Gemeente	CBS-code
Almelo	141	IJsselham	195
Ambt Delden	142	IJsselmuiden	191
Avereest	143	Kampen	166
Bathmen	144	Losser	168
Borne	147	Markelo	169
Brederwiede	194	Nieuwleusen	170
Dalfsen	148	Oldenzaal	173
Den Ham	159	Olst	174
Denekamp	149	Ommen	175
Deventer	150	Ootmarsum	176
Diepenheim	151	Raalte	177
Diepenveen	152	Rijssen	178
Enschede	153	Stad Delden	179
Genemuiden	154	Staphorst	180
Goor	156	Steenwijk	181
Gramsbergen	157	Tubbergen	183
Haaksbergen	158	Vriezenveen	186
Hardenberg	160	Weerselo	188
Hasselt	161	Wierden	189
Heino	162	Wijhe	190
Hellendoorn	163	Zwartsluis	192
Hengelo	164	Zwolle	193
Holten	165		

Bijlage 3 Beleid en normering externe veiligheid

1. Integraal- en extern veiligheidsbeleid

Het integrale veiligheidsbeleid heeft betrekking op het beleid voor uiteenlopende vormen van (on)veiligheid zoals criminaliteit, brand, verkeersongelukken, sabotage, industriële ongevallen en ongelukken met het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij hoort dus ook de veiligheid in de omgeving van inrichtingen, waar gevaarlijke stoffen aanwezig (kunnen) zijn (externe veiligheid).

De zogenaamde veiligheidsketen vormt de basis van het integrale veiligheidsbeleid. Uitgaande van een specifiek probleem probeert integraal veiligheidsbeleid het beleid en de maatregelen, genomen in de verschillende delen van de veiligheidsketen, op elkaar af te stemmen en de betrokken partijen samen te brengen[3]. Een belangrijke schakel in de veiligheidsketen is pro-actie, waarin bij de besluitvorming over het al dan niet toestaan van een mogelijk risicovolle situatie rekening gehouden wordt met andere schakels. Dat wil zeggen dat naast aandacht voor preventieve maatregelen ook preparatie, ongevalsbestrijding en nazorg moeten worden meegewogen bij de besluitvorming. Voor potentieel risico-opleverende inrichtingen zijn diverse beleidssectoren van belang: ruimtelijke ordening, milieuvergunningverlening, arbeidsveiligheidsbeleid, risico-communicatie en beleid ten aanzien van rampenbestrijding en hulpverlening.

In het externe veiligheidsbeleid spelen twee uitgangspunten een belangrijke rol: bron- en effectgericht beleid en de risicobenadering.

Het brongerichte beleid is gericht op de bronnen, de veroorzakers van negatieve milieueffecten. Het instrument om brongerichte maatregelen vast te leggen is de milieuvergunning. Risico's die een inrichting voor haar omgeving veroorzaken, moeten zo veel mogelijk worden voorkomen. Voor zover dit niet geheel mogelijk is, moeten aan de vergunning voorschriften worden verbonden die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen de risico's, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd (art. 8.11, Wm). Dit is het ALARA-principe[4], dat altijd moet worden toegepast. Verder is het stand-still beginsel een uitgangspunt, wat betekent dat het opvullen van normen zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

Het effectgerichte beleid heeft tot doel om tenminste een bepaalde milieukwaliteit te waarborgen. Met behulp van de risicobenadering wordt het effectgerichte beleid gebruikt om een, politiek aanvaard, veiligheidsniveau zeker te stellen, dat in principe niet mag worden overschreden. In het externe veiligheidsbeleid heet dit veiligheidsniveau het 'maximaal toelaatbaar risico' (MTR).

---

[3] De aanpak van het integraal veiligheidsbeleid wordt uitvoerig beschreven in het 'Stappenplan integrale veiligheid' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

[4] As Low As Reasonably Achievable

Zowel brongerichte maatregelen (in de vergunning) als effectgerichte maatregelen (bijvoorbeeld het houden van afstand), worden in het effectgerichte beleid overwogen. Als, ondanks maximale toepassing van bronmaatregelen, de risico's toch te hoog zouden zijn, kunnen de risico's worden beperkt door het houden van afstand tussen bron en omgeving. Het handhaven van een zone voorkomt dat toekomstige ontwikkelingen de risico's vergroten.

Naast het brongericht en effectgericht beleid kan ook de voorbereiding op calamiteiten aanleiding zijn voor het treffen van bron- en effectgerichte maatregelen. Daarnaast zijn natuurlijk preparatieve maatregelen nodig, zoals het opstellen van bedrijfsnoodplannen en rampbestrijdingsplannen en het oefenen in de uitvoering daarvan.

2. De risicomaten: individueel en groepsrisico

De risicobenadering, zoals beschreven in de notitie "Omgaan met Risico's" [5], vormt de basis voor het huidige externe veiligheidsbeleid. Het begrip risico staat daarin centraal.

Risico: de ongewenste gevolgen van een activiteit, verbonden met de kans dat deze zich kunnen voordoen.

De risicobenadering is uitgewerkt voor diverse activiteiten waaraan risico's voor de omgeving zijn verbonden, zoals stralingsrisico's, risico's van mijnbouwactiviteiten, risico's bij blootstelling aan continue emissies van stoffen, risico's bij het vrijkomen van genetisch gemodificeerde organismen, risico's die gepaard gaan met het transport van gevaarlijke stoffen en risico's van inrichtingen waarin gevaarlijke stoffen aanwezig (kunnen) zijn.

In de risicobenadering worden activiteiten beoordeeld met behulp van een bovengrens. Voor de beoordeling worden twee risicomaten gebruikt: het individuele risico en het groepsrisico. Beide maten zijn gericht op overlijdensrisico's van personen, zogenaamde letale effecten. Andere effecten blijven bij deze risicomaten buiten beschouwing. Milieurisico's worden met andere rekenmethodes bepaald en beoordeeld.

Het individueel risico (IR) is de kans per jaar dat een persoon dodelijk wordt getroffen door een ongeval indien deze zich ten tijde van het ongeval permanent (d.w.z. 24 uur per dag en gedurende het gehele jaar) en onbeschermd op een bepaalde plaats zou bevinden.

Het individueel risico (IR) is plaatsgebonden en geeft een beeld van het risico rond een potentieel risico-opleverende inrichting. Het wordt ruimtelijk weergegeven op een topografische kaart door middel van lijnen die getrokken zijn door punten met een gelijk risico: de iso-risicocontouren.

Het groepsrisico (GR) is de kans per jaar dat in één keer een groep van tenminste een bepaalde grootte dodelijk getroffen wordt door een ongeval.

[5] Tweede Kamer 1988-1989, 21137, nr 5, Omgaan met Risico's, De risicobenadering in het milieubeleid

5.1.2e (BR-IZ)

Van: 5.1.2e (BR-IZ)
Verzonden: vrijdag 28 mei 1999 11:15
Aan: 5.1.2e @aviv.nl'
CC: 5.1.2e (BR-IZ)
Onderwerp: aanvraag offerte

Hierbij vraag ik om een offerte voor een door AVIV uit te voeren deelonderzoek. Dit deelonderzoek is een vervolg op het onderzoek dat AVIV eerder heeft uitgevoerd in opdracht van de provincie Overijssel (projectnummer 98141).

De opdracht voor dit deelonderzoek zal bestaan uit de volgende elementen:
-De in het deelonderzoek toegepaste berekeningsmethodiek is gelijk aan de berekeningsmethodiek zoals toegepast bij de uitvoering van de opdracht van de provincie Overijssel.
-Het deelonderzoek betreft specifiek drie bedrijven uit het overzicht risico-opleverende activiteiten van de gemeente Enschede, namelijk Kromhout van der Meer, BIM en Schepers.
-De volgende aanvullende gegevens worden in het deelonderzoek meegenomen:
Kromhout van der Meer is inmiddels ontgast en beschikt dus niet meer over een LPG-opslag;
Bij zowel BIM als Schepers is de bovengrondse opslagcapaciteit 8 m3, het evaluatiegebied wordt hierop afgestemd.
In een straal van 300 meter rondom het vulpunt en de bovengrondse opslag van Schepers is de gemiddelde personendichtheid 25 personen per hectare.
-De in het deelonderzoek toegepaste beoordelingsmethodiek is gelijk aan de beoordelingsmethodiek zoals toegepast bij de uitvoering van de opdracht van de provincie Overijssel.

Mocht het, om welke reden dan ook, niet mogelijk zijn om dit deelonderzoek uit te voeren dan hoor ik dit graag.

Bij voorbaat dank,
5.1.2e

Adviesgroep AVIV BV
Langestraat 11
7511 HA ENSCHEDE
Telefoon : 5.1.2e
Telefax : 5.1.2e

☐ Normaal ☐ Dringend ☐ Vertrouwelijk ☐ Direct persoonlijk

AAN	Bedrijf/instantie	Brandweer Enschede
	Afdeling	
	Dhr/mw	5.1.2e
	Faxnummer	5.1.2e
VAN	Naam	5.1.2e
	Datum	2 juni 1999
	Kenmerk	O99227_1
	Onderwerp	Offerte
	Aantal blz (incl. deze blz)	3

BERICHT

Beste 5.1.2e ,

Hierbij de beloofde offerte. Ik denk dat je hiermee wel uit de voeten kunt.

met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Indien u deze bladen niet goed ontvangen hebt, belt u ons dan per omgaande.

Adviesgroep AVIV BV
Langestraat 11
7511 HA Enschede

OFFERTE

Preparatie-aanbeveling voor drie LPG-tankstations in de gemeente Enschede

Project : 99227
Datum : 2 juni 1999

Aanvrager:
Brandweer Enschede
t.a.v. hr. 5.1.2e

1. Resultaat

In maart 1999 heeft de provincie Overijssel het rapport "Externe veiligheidsrisico's in Overijssel, stationaire objecten" uitgebracht. Het rapport geeft voor elke gemeente in Overijssel een overzicht van de externe veiligheidsaspecten van bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken. Bovendien geeft het rapport aanbevelingen voor de preparatie van de rampenbestrijding in relatie tot de gevaarzetting van het bedrijf.
De voor het provinciale onderzoek gebruikte gegevens waren in het geval van de gemeente Enschede met name voor wat betreft de bevolkingsgegevens erg summier.
De brandweer Enschede heeft voor een drietal inrichtingen behoefte aan een gedetailleerdere evaluatie. Het zijn de LPG-tankstations:

- Kromhout van der Meer aan de Sumatrastraat 81 (LPG-tank inmiddels ontgast en opgeheven).
- BIM aan de H. ter Kuilestraat 195 (Bovengrondse LPG-tank 8 m^3, wordt in de evaluatiemethodiek overschat).
- Schepers aan de Lenteweg 35 (Bovengrondse LPG-tank 8 m^3, wordt in de evaluatiemethodiek overschat).

Dit onderzoek zal resulteren in een notitie die de aanbevelingen van het provinciale rapport actualiseert op basis van de gedetailleerdere gegevens. Dezelfde rekenmethodiek zal worden gebruikt.

2. Planning en kosten

De notitie zal binnen 2 weken na opdrachtverlening worden geleverd in drievoud. De kosten bedragen Hfl. 750,- excl. BTW (Hfl. 881,25 incl. BTW).
De tarieven zijn exclusief BTW en er worden geen additionele kosten in rekening gebracht.

Voor deze offerte gelden verder de volgende voorwaarden:

- De offerte is geldig tot en met 15 juni 1999.
- De werkzaamheden van AVIV kunnen worden gestart bij opdrachtverlening.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd onder leiding van 5.1.2e
- Facturering zal plaatsvinden na oplevering van de concept notitie.
- Betaling van de facturen zal plaatsvinden binnen 30 dagen na factuurdatum op onze bankrekening ABN-AMRO te Enschede, rekening nr. 59.09.60.504, onder vermelding van ons projectnummer 99227.
- De notitie wordt in 3-voud opgeleverd.

Voor zover niet nader overeengekomen, en niet conflicterend met de voorwaarden van de opdrachtgever, is van toepassing de 'Regeling van de Verhouding tussen Opdrachtgever en adviserend Ingenieursbureau' RVOI - 1987 2e druk alsmede de "Nota van wijzigingen" uitgave KIVI.

BRANDWEER
Hengelosestraat 77
7514 AE Enschede
Telefoon 5.1.2e *
*doorkiesnummer
Telfax 5.1.2e

GEMEENTE
ENSCHEDE

Adviesgroep AVIV B.V.
T.a.v. 5.1.2e
Langestraat 11
7511 HA Enschede

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	* Telefoon	Datum
O99227_1	2 juni 1999	990411/R/	(5.1.2e	2 juni 1999

Onderwerp
Opdracht tot nader onderzoek

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Naar aanleiding van de door u uitgebrachte offerte (kenmerk O99227_1) bevestig ik hierbij de opdracht tot nader onderzoek naar de preparatie-aanbevelingen voor drie specifieke LPG-tankstations in de gemeente Enschede.

Het nader onderzoek zal plaatsvinden aan de hand van de volgende voorwaarden en aanvullende gegevens:

- De in het deelonderzoek toegepaste berekeningsmethodiek is gelijk aan de berekeningsmethodiek zoals toegepast bij de uitvoering van de opdracht van de provincie Overijssel (projectnummer 98141);
- Het deelonderzoek betreft specifiek drie bedrijven uit het overzicht risico-opleverende activiteiten van de gemeente Enschede, namelijk Kromhout van der Meer, BIM en Schepers;
- Kromhout van der Meer is inmiddels ontgast en beschikt dus niet meer over een LPG-opslag;
- Bij zowel BIM als Schepers is de bovengrondse opslagcapaciteit 8 m3, het evaluatiegebied wordt hierop afgestemd;
- In een straal van 300 meter rondom het vulpunt en de bovengrondse opslag van Schepers is de gemiddelde personendichtheid 25 personen per hectare, de afstand tot het dichtstbijzijnde gebouw is 20 meter;

- De in het deelonderzoek toegepaste beoordelingsmethodiek is gelijk aan de beoordelingsmethodiek zoals toegepast bij de uitvoering van de opdracht van de provincie Overijssel (projectnummer 98141);

Verder ga ik akkoord met de door u in de offerte opgegeven kosten, planning en wijze van uitvoering van de werkzaamheden.

Hoogachtend,
de commandant van de brandweer
namens deze,
Hoofd Afdeling Repressie

5.1.2e

Adviesgroep AVIV BV
Langestraat 11
7511 HA ENSCHEDE
Telefoon : 5.1.2e
Telefax : 5.1.2e
E-mail : @aviv.nl

AVIV

[X] Normaal [ ] Dringend [ ] Vertrouwelijk [ ] Direct persoonlijk

AAN	Bedrijf/instantie	Brandweer Enschede
	Afdeling	
	Dhr	5.1.2e
	Faxnummer	5.1.2e
VAN	Naam	5.1.2e
	Datum	9 juni 1999
	Kenmerk	
	Onderwerp	Concept notitie
	Aantal blz (incl. deze blz)	4

Beste 5.1.2e

Hierbij stuur ik zoals afgesproken een fax met de concept notitie. Zou je hier commentaar op kunnen leveren? Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Adviserende ingenieurs

Kenmerk: P99227_1

Datum: 9 juni 1999

Uw Kenmerk: 990411/R/

Brandweer Enschede
t.a.v. de heer 5.1.2e
Hengelosestraat 77
7514 AE Enschede

Geachte heer 5.1.2e

Naar aanleiding van de opdracht tot nader onderzoek naar de preparatie-aanbevelingen voor drie specifieke LPG-tankstations in de gemeente Enschede, stuur ik u hierbij drie exemplaren van de notitie 'Nadere beschouwing tankstations gemeente Enschede'. Zoals uit de notitie blijkt, wordt na nadere evaluatie voor de drie door u aangegeven LPG-tankstations een lagere preparatie-aanbeveling gedaan. Met opmerkingen of vragen kunt u terecht bij de heer 5.1.2e of ondergetekende. De rekening zal u apart worden toegezonden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

BRANDWEER ENSCHEDE
ONTV. 11 JUNI 1999 wk 23 nr. 202
doss.nr. — bijl. 1
copie ter beh. naar — ter 5.1.2e: C.c.T
rappel JA/NEEN d.d. — wk —

Adviesgroep AVIV BV
Langestraat 11
7511 HA Enschede

Nadere beschouwing tankstations gemeente Enschede

-vervolgonderzoek risico's stationaire objecten-

Project : 99227
Datum : Juni 1999
Auteur : 5.1 2e
Status : Definitief

Opdrachtgever:
Brandweer Enschede
Hengelosestraat 77
7514 AE Enschede

1. Inleiding en samenvatting

Begin 1999 is door AVIV een provinciaal project uitgevoerd waarbij alle stationaire inrichtingen binnen Overijssel met een mogelijk extern risico zijn geïnventariseerd. Hierbij is voor de geïnventariseerde bedrijven een aanbeveling gedaan voor de mate van preparatie. Daarbij was opgemerkt dat locale inzichten kunnen leiden tot een andere aanbeveling.

De brandweer van Enschede heeft AVIV verzocht om met een aantal nieuwe inzichten drie bedrijven nogmaals te evalueren.

Uit deze evaluatie is gebleken dat de bedrijven op basis van deze nieuwe gegevens een lichtere aanbeveling krijgen. Voor het bedrijf Kromhout Van der Meer zijn alle aanbevelingen vervallen en voor de bedrijven BIM en Schepers geldt de aanbeveling voor het opstellen van een aanvalsplan. Hiernaast wordt voor Schepers ook de aanbeveling "rampbestrijdingsplan overwegen" meegegeven.

2. Resultaat

2.1. Oude situatie

In Tabel 1 zijn de bedrijven weergegeven waarvoor een nieuwe analyse is uitgevoerd met daarbij de aanbeveling zoals die in de gemeente en provinciale rapportage is gedaan. De klasse slaat op de aandachtsklasse en de risico-ernstklasse zoals beschreven in de provinciale rapportage [1].

Bedrijf	Type	Aanbeveling	Klasse
BIM	LPG tankstation	Rampbestrijdingsplan	2A
Kromhout Van der Meer	LPG tankstation	Aanvalsplan	2C
Schepers	Propaan/butaan afvulstation	Rampbestrijdingsplan	1A

Tabel 1. Beoordeling volgens het inventarisatieproject Overijssel

2.2. Nieuwe situatie

Zoals in de inleiding is genoemd, kunnen plaatselijke overwegingen leiden tot een andere aanbeveling. De volgende punten zijn reden geweest voor een nieuwe risico evaluatie.

- De LPG tank bij Kromhout van der Meer is ontgast en daardoor beschikt deze niet meer over een LPG opslag.
- De LPG tanks bij BIM en Schepers betreffen beide 8m^3 tanks waardoor een ander risico maatgevend is dan waar hiervoor mee gewerkt is.
- De bevolkingsdichtheid is in de vorige evaluatie geschat op basis van een stadsplattegrond en vuistregels. Volgens plaatselijke gegevens blijkt dat dit tot een overschatting heeft geleid.

De beoordelingsmethode verloopt analoog aan de beoordelingmethode zoals die is gehanteerd in het project 'Externe veiligheidsrisico's in Overijssel' [1].

Vanwege de ontgassing van de LPG tank bij Kromhout van der Meer kan dit bedrijf worden verplaatst van de categorie 'LPG tankstation' naar 'Tankstation'. Voor deze categorie geldt geen verdere aanbeveling.

Voor de bedrijven Schepers en BIM worden twee scenario's met elkaar vergeleken: een BLEVE van de bovengrondse 8m^3 tank en een BLEVE van de tankauto tijdens het vullen van de tank. Het evaluatiegebied voor de 8m^3 tank (straal van 100m) is afgeleid door de gegevens uit het Schade-scenarioboek [2] te interpoleren. Het evaluatiegebied voor de tankauto is in dit boek gegeven en heeft een straal van 300m. Voor beide scenario's is een aanbeveling opgesteld, waarbij de zwaarste de doorslag geeft. Er is bij de analys vanuit gegaan dat binnen 40 meter van het vulpunt geen bebouwing aanwezig is. Daarnaast is de bevolkingsdichtheid rond Schepers overgenomen zoals die door de brandweer is voorgesteld. In Tabel 2 zijn de aandachtsklassen van de verschillende scenario's weergegeven.

	BLEVE 8m^3 tank		BLEVE Tankauto	
Bedrijf	Personen binnen evaluatiegebied (R=100 m)	Klasse	Personen binnen evaluatiegebied (R=300 m)	Klasse
Schepers	65	4B	715	2B
BIM	22	5C	522	2C

Tabel 2. Aandachtsklassen van beide scenario's

Uit voorgaande tabel blijkt dat de zwaarste aanbeveling voor Schepers wordt veroorzaakt door de BLEVE van de Tankauto waaruit de aanbeveling rampbestrijdingsplan overwegen (dit impliceert aanvalsplan aanbevolen) volgt. BIM krijgt op basis van hetzelfde scenario de aanbeveling tot het opstellen van een aanvalsplan. In Tabel 3 is een overzicht weergegeven van alle bedrijven met de nieuwe aanbeveling.

Bedrijf	Type	Aanbeveling	Klasse
BIM	LPG tankstation	Aanvalsplan aanbevolen	2C
Kromhout Van der Meer	Tankstation	Geen	-
Schepers	Propaan/butaan afvulstation	Rampbestrijdingsplan overwegen, Aanvalsplan aanbevolen	2B

Tabel 3. Beoordeling op basis van nieuwe gegevens

3. Literatuur

[1] AVIV, *Externe veiligheidsrisico's in Overijssel*, Enschede 1999.

[2] Ministerie BiZa, *Schade-scenarioboek*, Den Haag 1994.

BRANDWEER
Hengelosestraat 77
7514 AE Enschede
Telefoon 5.1.2e
*doorkiesnummer
Telfax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

Provincie Overijssel,
afdeling kabinet CdK,
t.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	* Telefoon	Datum
BAKA 457-JW	24 maart 1999	990449/R/	(5.1.2e	16 juni 1999

Onderwerp
Inventarisatie stationaire risico's

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

In de fax aan de heer 5.1.2e van 30 maart j.l. gaf de brandweer Enschede al aan dat sommige aanbevelingen uit het Overzicht risico-opleverende activiteiten niet overeenkwamen met het eigen risico-beeld. De brandweer Enschede heeft daarop de adviesgroep AVIV de opdracht gegeven tot een specifiek vervolgonderzoek voor een drietal tankstations. Bijgevoegd treft u de resultaten van dit vervolgonderzoek aan.
Hierbij vraag ik u kennis te nemen van deze resultaten en deze op te nemen in het totaaloverzicht van risicosituaties in de provincie Overijssel (de 'risicokaart Overijssel').

Hoogachtend,
de commandant van de brandweer

5.1.2e

In afschrift aan:
- Burgemeester gemeente Enschede
- B & W, concernstaf, t.a.v. dhr. 5.1.2e
- BMD, t.a.v. dhr 5.1.2e
- Commandant regionale brandweer Twente

Bijlage:
- AVIV vervolgonderzoek tankstations gemeente Enschede (project nr. 99227)

LCI-0314

Oprichtingsvergunning 02-02-1977

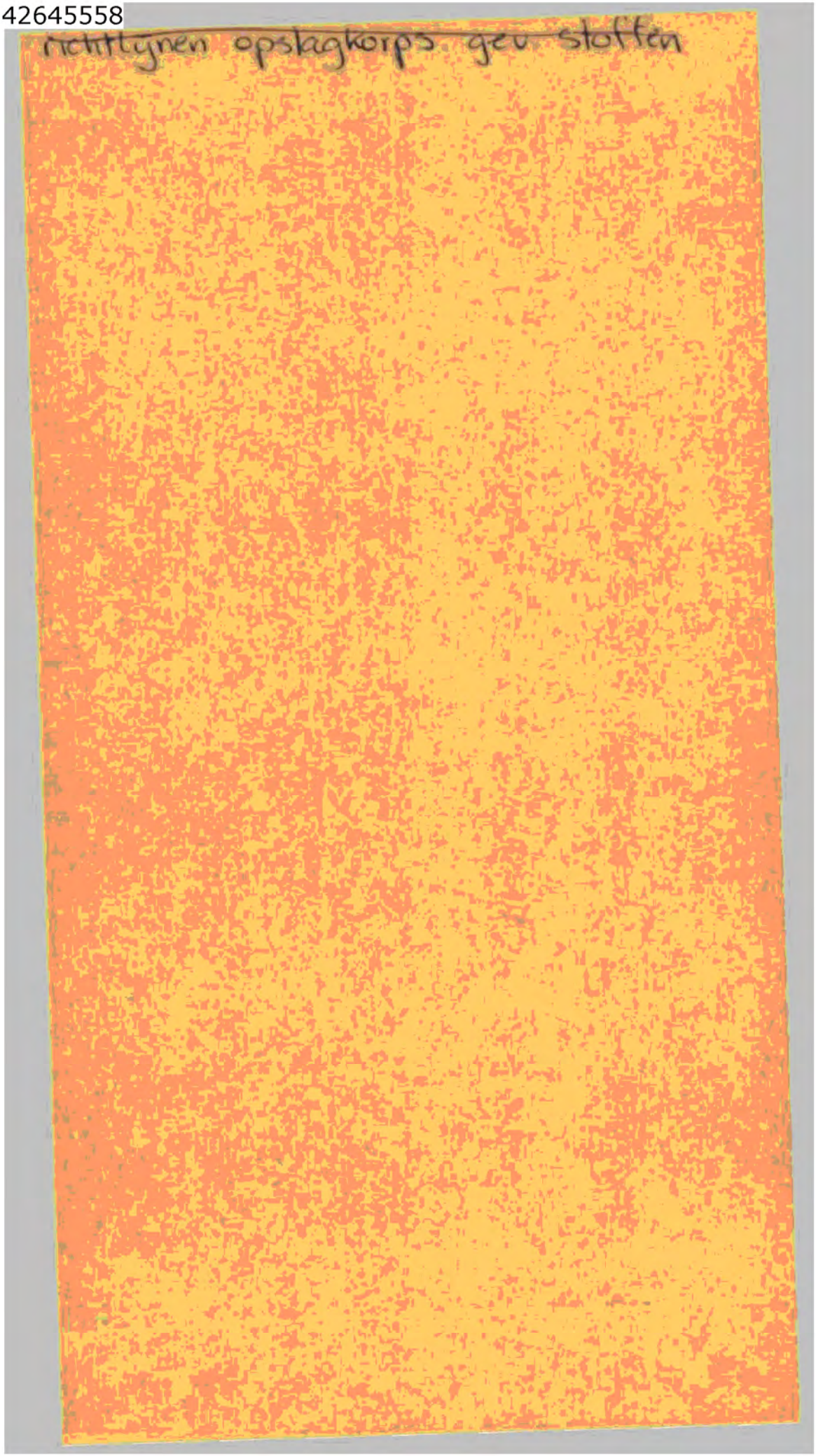
richtlynen opslagkorps gev stoffen

LCI-0314 19

HINDERWET vergunning (artt. 12 en 17)

5.1.2e

gemeente	datum beschikking	kenmerk
ENSCHEDE	2-2-1977	H3350
	datum van verzending	

naam verzoeker: 5.1.2e

straat en huisnummer	woongemeente (evt. postadres)
Tollensstraat 50	Enschede

betreft verzoek om vergunning tot het oprichten, in werking brengen en in werking houden van een inrichting voor de opslag van vuurwerk in bunkers

datum verzoek: 27 juli 1976

adres inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 46-48-50	Enschede	L	1105

Wij hebben besloten aan verzoeker de bij bovenaangehaald verzoek gevraagde vergunning *te verlenen* overeenkomstig de aangehechte gewaarmerkte bescheiden

☒ onder de aangehechte gewaarmerkte voorwaarde(n).

☐ onder de aan ommezijde vermelde voorwaarde(n).

Een afschrift van deze beschikking toegezonden aan: (art. 12, lid 2)

- ☒ de verzoeker
- ☒ het districtshoofd arbeidsinspectie
- ☒ andere instantie(s) aan welke het verzoek om vergunning is toegezonden
- ☐ hen, die in persoon of bij gemachtigde op de openbare zitting zijn verschenen
- ☐ hen, die buiten de gemeente wonen en tijdig schriftelijk bezwaar hebben ingebracht

5.1.2e

Burgemeester en wethouders,
De burgemeester,
loco
e secretaris.

5.1.2e

De vergunning geldt zowel voor de verzoeker als voor zijn rechtverkrijgenden (cf. art. 14).

Wanneer ingeval van uitbreiding of wijziging van de inrichting een nieuwe, de gehele inrichting omvattende, hinderwetvergunning is verleend, komen alle voorafgaande vergunningen, de inrichting betreffende, te vervallen, zodra de nieuwe vergunning onherroepelijk is geworden (cf. art. 6a).

BEROEP. Binnen twintig dagen na de dagtekening der verzending van deze beschikking kunt u bij een tot 5.1.2e **. *de Koningin* gericht beroepschrift daartegen in beroep komen. Het beroepschrift moet bij *ons* worden ingediend.**

Leges f 26 =
Bijlagen 2 -

voor nadere inlichtingen	telefoonnummer	toestelnummer
gemeentesecretarie	841841	142

voor ontwerp:
Enschede, 6 december 1976, nr-H 3350
De directeur van openbare werken
en volkshuisvesting,

Voorwaarden welke zijn verbonden aan de vergunning van burgemeester en wethouders van Enschede van nr H 3350

I. Algemeen.

1. Rondom de vuurwerkopslag dient een strook van tenminste 10 meter in acht genomen te worden waarbinnen:
a. niet mag worden gerookt en geen open vuur aanwezig mag zijn (een en ander dient duidelijk op in het oog lopende plaatsen te worden aangegeven);
b. eventuele begroeiing kort gehouden dient te worden;
c. geen opslag van drukhouders, brandbare vloeistoffen en gemakkelijk ontvlambare stoffen mag plaatsvinden;
d. geen andere voertuigen aanwezig mogen zijn dan waarmee vuurwerk mag worden vervoerd.

2. Op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of beproefd.

3. De electrische installatie binnen de ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moet voldoen aan de normen, gesteld in NEN 1010, uitgave 1962 en NEN 3125, uitgave 1969 voor electrische installaties in ruimten met beperkt gasontploffingsgevaar.

4. Gevallen vuurwerk moet steeds onmiddellijk worden opgeraapt, vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond worden opgeveegd en op een veilige plaats worden vernietigd.

5. Voertuigen mogen niet langer dan strikt noodzakelijk is voor het laden en lossen nabij de toegangsdeuren aanwezig zijn.

6a. De afsluiting van de blusdouchekoppen mag zich niet binnen de ruimte bevinden waar de blusdouchekoppen zijn aangebracht maar bijvoorbeeld in een hiertegenover gelegen ruimte.
b. In de montage- en pakruimte moeten steeds goed bereikbaar en voor direct gebruik gereed aanwezig zijn:
- 3 natblussers met een vulling van tenminste 10 liter;
- een op de waterleiding aangebrachte kraan ter wijdte van tenminste ¾" waarop blijvend een ¾" slang van rubber of van daaraan gelijkwaardig materiaal is gekoppeld; de slang moet tenminste 30 meter lang zijn en aan het einde zijn voorzien van een afsluitbare straalpijp met een mondstuk wijd 6 mm;
de waterleiding, dienende voor aanvoer van bluswater moet tegen bevriezen zijn beschermd en de constructie van de te gebruiken slangen moet voldoende waarborg bieden tegen knikken en dichtknijpen.

7. De inrichting moet schoon zijn en in goede staat van onderhoud verkeren. Alle ruimten waarin zich vuurwerk mag bevinden moeten steeds onbelemmerd bereikbaar zijn.

II. Opslag klein vuurwerk.

1. Onder klein vuurwerk wordt uitsluitend verstaan vuurwerk dat voldoet aan de voorschriften van Bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen.

2. Per opslagruimte mag ten hoogste 1650 kg klein vuurwerk worden opgeslagen.

3. Op 50 cm gerekend van de voorzijde van de kluis moet op de vloer, de wanden en het plafond een rode streep van minstens 8 cm breed worden aangebracht.
Vóór deze streep is geen opslag toegestaan.

4. Andere goederen en of lege verpakkingsmiddelen mogen niet in de kluizen aanwezig zijn.

5. De kluizen dienen met slot en sleutel afgesloten te zijn. Zij mogen slechts door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon van 18 jaar of ouder worden geopend indien de werkzaamheden het binnentreden noodzakelijk maken.

III. Opslag groot vuurwerk.

1. In de drie/kluizen (afmetingen 4 meter x 2,46 meter) mag groot vuurwerk worden opgeslagen. / kleine

2. Per kluis mag ten hoogste 650 kg groot vuurwerk aanwezig zijn.

3. De voorwaarden 3, 4 en 5 onder II zijn ongewijzigd van kracht.

IV. Montage- en pakruimte.

1. De montage en het om- en uitpakken van vuurwerk mag slechts geschieden in de daartoe bestemde ruimte.

2. De hoeveelheid vuurwerk in de werkplaats mag niet groter zijn dan voor een goede gang van de werkzaamheden noodzakelijk is doch de hoeveelheid van 250 kg nimmer te boven gaan.

3. Indien geen montage- of pakwerkzaamheden worden verricht mag in de ruimte geen vuurwerk aanwezig zijn.

HINDERWET verzoek vergunning - tevens beschrijving (artt. 2 en 5)

In viervoud (1e t/m 4e ex.) in te dienen!

Niet door aanvrager in te vullen!

volgnr. (ook voor dossier)

naam verzoeker

De stukken zijn vrij van zegelrecht.

stempel datum van ontvangst

O.W.V.
29 JUL 1976
afd.: H 3350

Burgemeester en wethouders
van de gemeente
ENSCHEDE.

datum: 27 juli 76.

naam van verzoeker

5.1.2e

straat en huisnummer (evt. telefoonnummer)
Tollensstraat 50 telef. 315326

woongemeente (evt. postadres)
enschede.

☒* verzoekt vergunning tot het opslag vuurwerk
☒ oprichten, in werking brengen en in werking houden

☐ uitbreiden

☐ wijzigen

van de hieronder omschreven inrichting.

☐* verzoekt in verband met de uitbreiding/wijziging van de inrichting, voor welke reeds vergunning werd verleend, een *nieuwe*, de gehele hieronder omschreven inrichting omvattende, vergunning (art. 6a). (1)

aard van de inrichting (2) opslag cellen voor vuurwerk.

plaats waar de inrichting is of zal worden gevestigd

straat- en nummer (evt. telefoonnummer) en gemeente van vestiging evt. postadres)
Tollensstraat4648-5o enschede.
46-48-50
telef. 5.1.2e

kadastrale ligging gemeente enschede. **sectie** L. **nummer(s)** 11o5

opgaaf van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld (3)

Vuurwerk opslag en montage.

☐ bescheiden in orde
☐ niet-ontvankelijk
d.d.

stukken toegezonden aan
☐ arbeidsinspectie
☐ kwartiermeestergeneraal der Kon. landmacht
☐ insp. der opleidingen
☐ rijksinstituut zuivering afvalwater
☐ insp. volksgezondheid
d.d.

☐ terugontvangst
☐ niet verder in behandeling
d.d.

☐ kenning. aan andere gemeente
d.d.

☐ kenning. aan belanghebbenden
d.d.

☐ openbare kennisgevin
d.d.

☐ proces-verbaal openb. zitting
d.d.

☐ toezending ontwerp-voorwaard
d.d.

☐ terugontvangst binnen 14 dage
d.d.

☐ beschikking op verzoek
d.d.

kenm.

* Aankruisen wat van toepassing is!

Zie voor de noten de toelichting behorende bij dit formulier.

Zie verder ommezijde

1

Vraag zo nodig voorlichting aan het gemeentebestuur wylke andere vergunningen u nog behoeft voor het in bedrijf stellen van uw inrichting.

opgaaf van de aan te wenden beweegkracht (4)

geen

nadere gegevens (5)

In 10 bunkers met afzetingen van 4m x 3,30 m, wordt per bunker 1650 kg klein vuurwerk opgeslagen.

In 3 bunkers met afzetingen van 4m x 2,46m, wordt per bunker 350 kg groot vuurwerk opgeslagen.

In montage- en pakruimte wordt groot vuurwerk uitgepakt en gemonteerd.

In deze ruimte wordt ook klein vuurwerk omgepakt voor de detailhandel.

Ter voorkoming van terugzending of niet-ontvankelijkverklaring van dit verzoek verdient *nauwkeurige* invulling ervan aanbeveling. Tekening en beschrijving te zamen moeten een volledig beeld van de inrichting c.q. uitbreiding of wijziging daarvan opleveren. Bij onvoldoende ruimte eventueel vervolgen op afzonderlijke vellen in viervoud. Deze ook ondertekenen!

Hierbij te voegen:

een bouwkundige plattegrondtekening in *viervoud*, schaal niet kleiner dan 1 : 250, doch bij voorkeur 1 : 100, de uit- en inwendige samenstelling van de inrichting en toebehoren aangevende.
(Deze tekening dateren en ondertekenen!)

handtekening verzoeker

5.1.2e

____ bijlagen

HINDERWET proces-verbaal (art. 11)

gemeente Enschede | datum 16-11-1976 | kennmerk # 3359

Een afschrift van het proces-verbaal moet ten spoedigste worden toegezonden aan de instantie(s) aan welke het verzoek om vergunning is toegezonden.

Openbare zitting gehouden

op Vrijdag 29-10.1976 | uur 11.30 | in gemeentehuis

ten overstaan van
de daartoe aangewezen ambtenaar

Betreft verzoek ingediend door 5.1.2e

straat en huisnummer
Tollenstraat 50

woongemeente (evt. postadres)
Enschede

om vergunning tot
het oprichten enz. van opslag cellen voor vuurwerk (bunkers elk met een opslag van 1650 kg. klein vuurwerk en 3 bunkers elk met een ~~opslag~~ opslag van 650 kg groot vuurwerk).

datum verzoek
27-7-1976

adres inrichting
Tollenstraat 46-48-50

kadastraal gemeente Enschede | sectie L | nummer(s) 1105

A tijdig ingediende bezwaren

☐ wel schriftelijke bezwaren ☒ geen schriftelijke bezwaren

naam en adres bezwaarde(n) met korte vermelding van aard bezwaa(a)r(en)

z.o.z.

voor nadere inlichtingen Gemeentesecretarie telefoonnummer 5.1.2e toestelnummer 5.1.2e

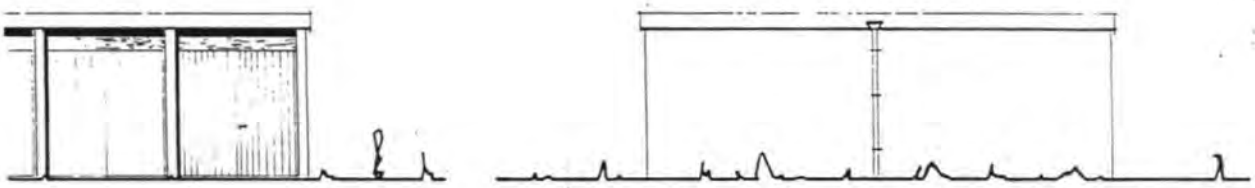

kopgevel

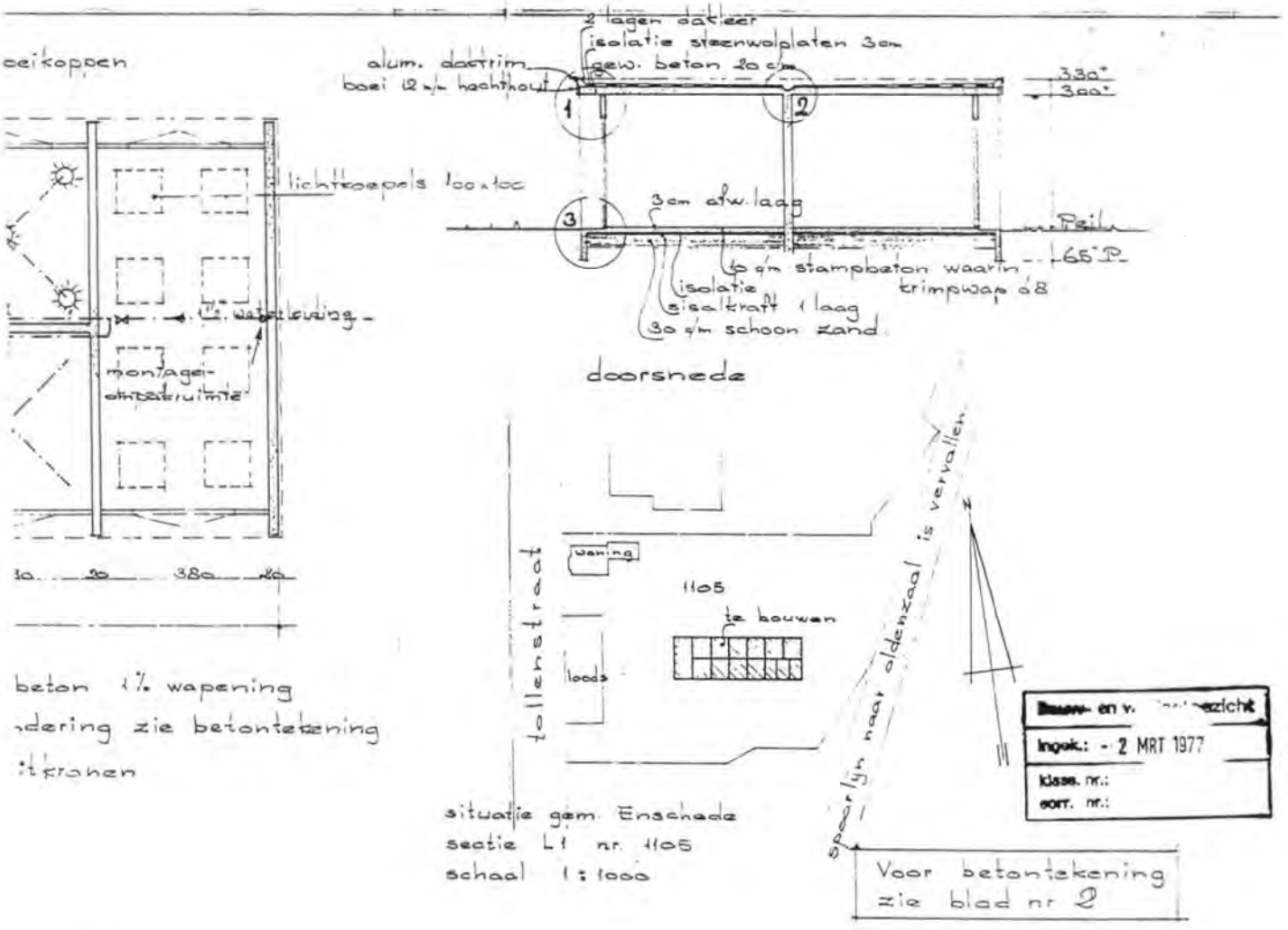

aanvraag voor het bouwen van 13 stuks vuurwerkvoorraadcellen + montage-opslagruimte

voor dhr. H.E allenbroek
Tollenstr. 50 te Enschede

blad nr. 1

wanden: regelwerk 5×10 waarop
2 zijdig 9⁵ m/m picalplaat + 6 m/m hechthout
deuren: raamwerk 4×12 + schoren waarop
2 zijdig picalplaat + 16 m/m schroefjes
(60 min. brandvertragend)

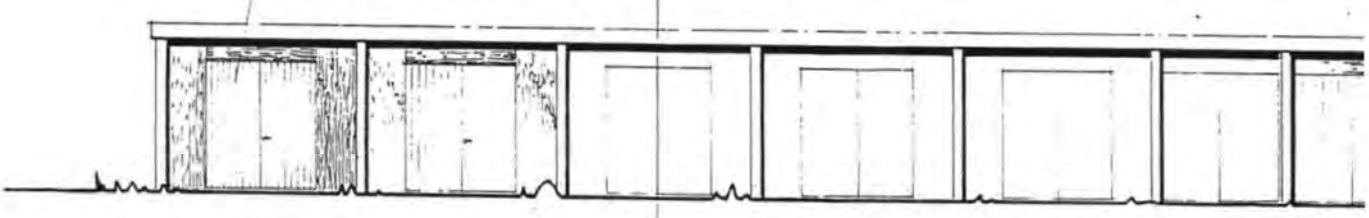

zuidgevel

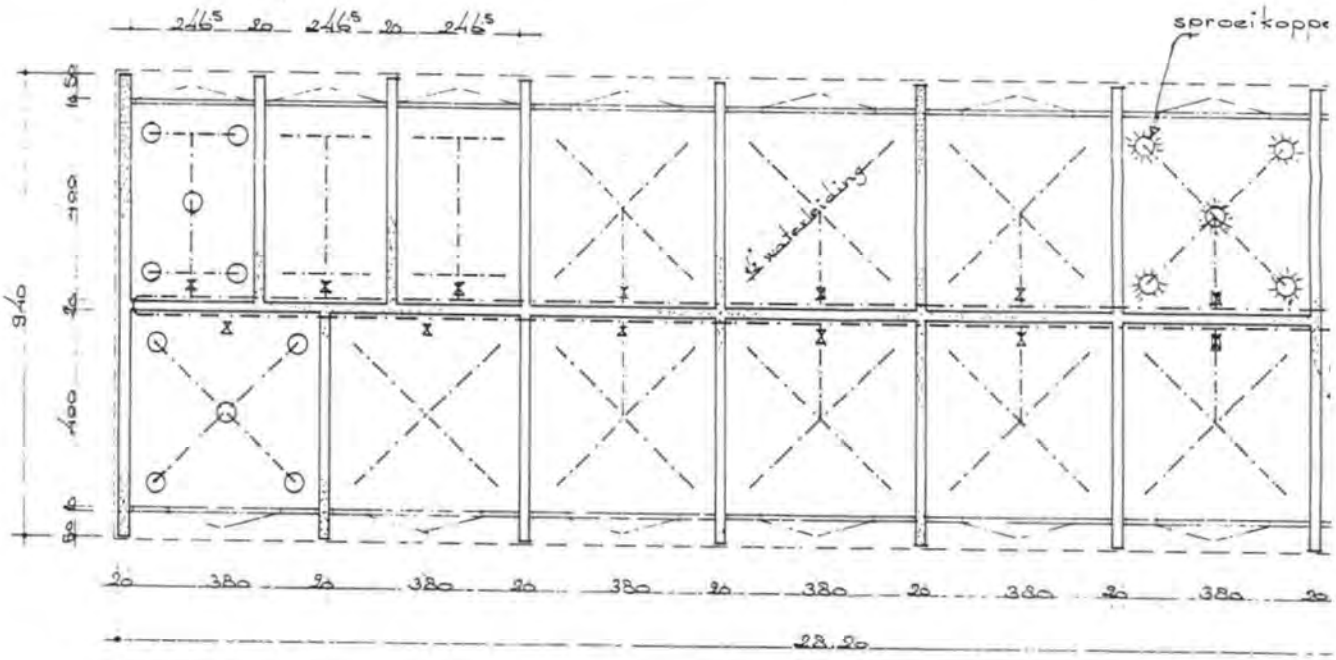

plattegrond

per m³ beton
voor fundering
⊠ afsluitkraan

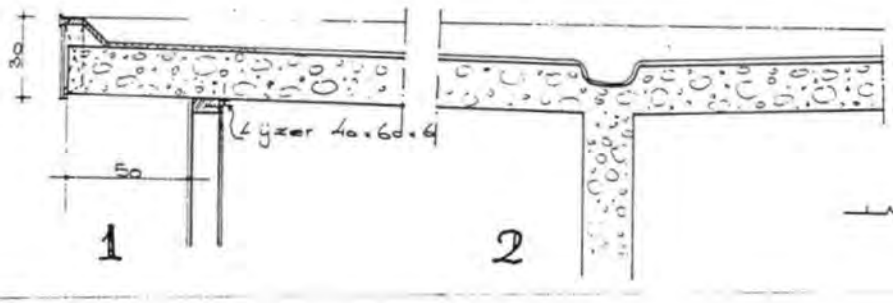

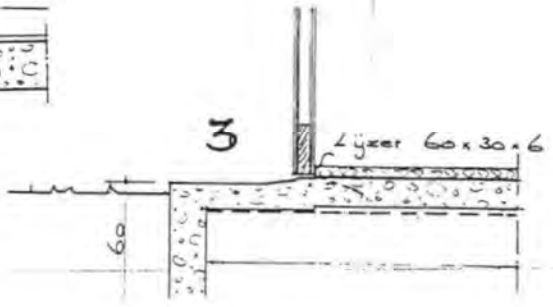

aanvraag voor het bouwen van 13 stuks vuurwerkvoorraadcellen + montage-opsl.ruimte

voor dhr. [redacted] 5.1.2e

Tollenstr. 50 te Enschede

blad nr. 1

aet: uit | schaal: 1:100 | data: 10-6-'76

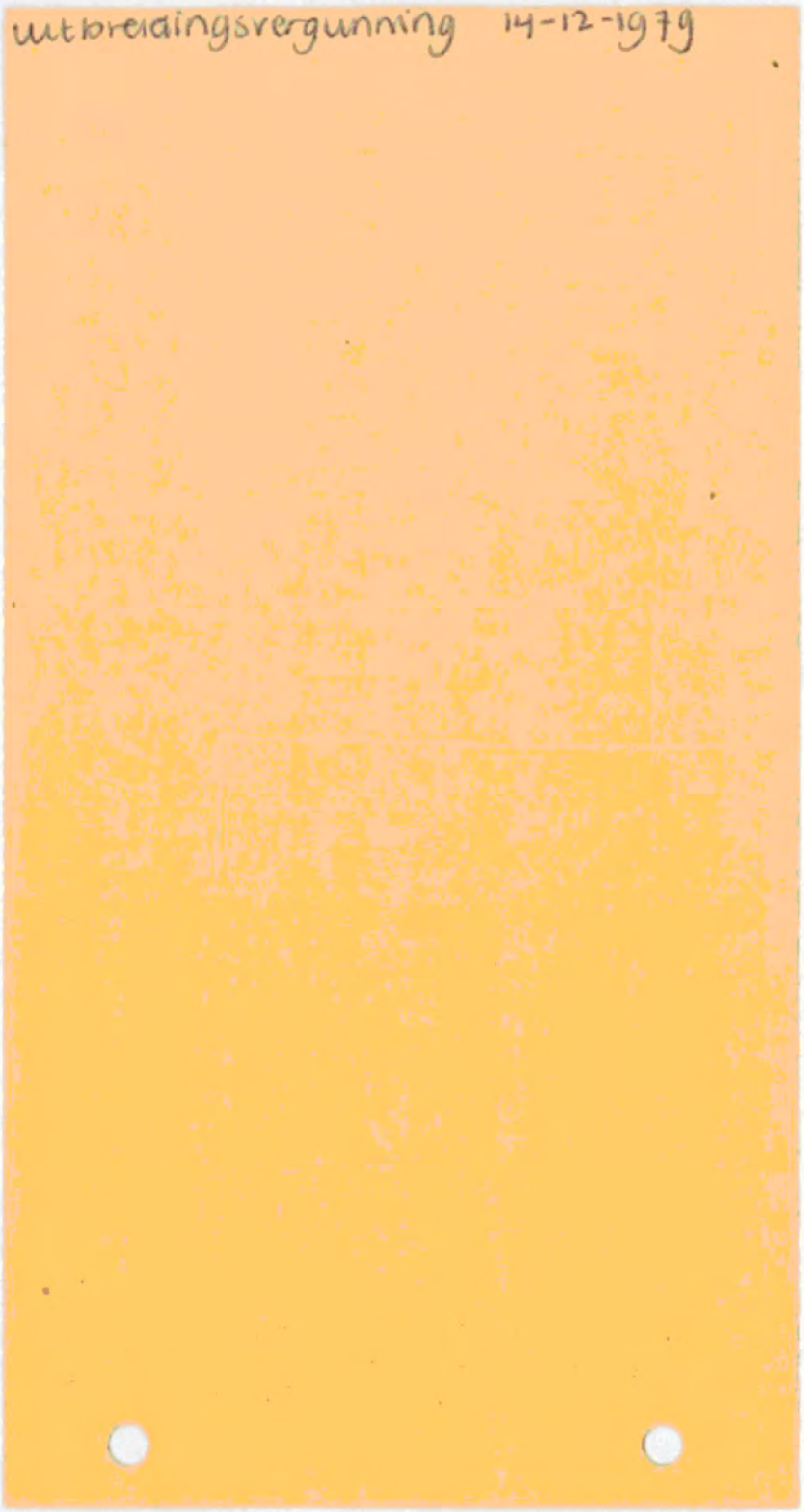
uitbreidingsvergunning 14-12-1979

HINDERWET proces-verbaal (art. 11)

gemeente	datum	kenmerk
Enschede	10-9-1979	H 4023

Een afschrift van het proces-verbaal moet ten spoedigste worden toegezonden aan de instantie(s) aan welke het verzoek om vergunning is toegezonden.

Openbare zitting gehouden

op	uur	in
24-8-1979	11.30	het gemeentehuis

ten overstaan van
de daartoe aangewezen ambtenaar

Betreft verzoek ingediend door
5.1.2e

straat en huisnummer	woongemeente (evt. postadres)
Tollemsstraat 50	Enschede

om vergunning tot	datum verzoek
het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk	21-5-1979

adres inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 46-48-50	Enschede	L	1105

A tijdig ingediende bezwaren

☐ wel schriftelijke bezwaren ☒ geen schriftelijke bezwaren

naam en adres bezwaarde(n) met korte vermelding van aard bezwa(a)r(en)

z.o.z.

voor nadere inlichtingen gemeentesecretarie telefoonnummer 5.1.2e toestelnummer 5.1.2e

samsom 28207 11 (mrt 63)

B ter zitting ingebrachte mondelinge bezwaren

☐ wel mondeling bezwaar ☒ geen mondeling bezwaar

☐ nadere toelichting schriftelijk bezwaar

naam en adres bezwaarde(n) met korte vermelding van aard bezwa(a)r(en)

C het horen van de verzoeker

☐ wel opmerkingen ☒ geen opmerkingen

D andere punten

naam en kwaliteit ondertekenaar(s)

5.1.2e

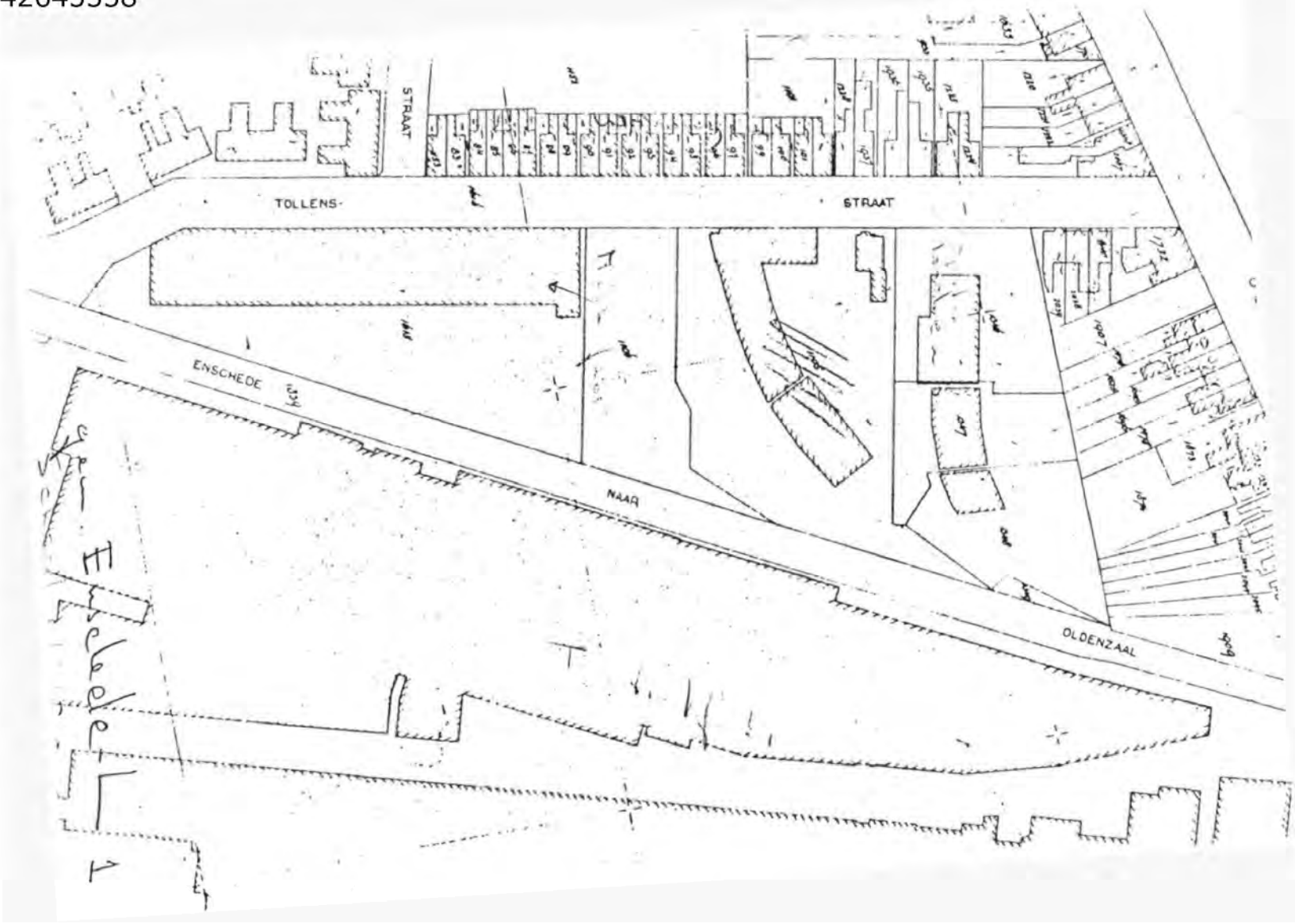
STRAAT
TOLLENS-
STRAAT
ENSCHEDE
NAAR
OLDENZAAL

HINDERWET vergunning (artt. 12 en 17)

gemeente ENSCHEDE

datum beschikking 14 DEC 1979

kenmerk H4023

datum van verzending 14 DEC. 1979

naam verzoeker 5.1.2e	
straat en huisnummer Tollensstraat 50	woongemeente (evt. postadres) Enschede
betreft verzoek om vergunning tot het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk	datum verzoek 21 mei 1979
adres inrichting Tollensstraat 46-48-50	kadastraal gemeente Enschede — sectie L — nummer(s) 1105

Wij hebben besloten aan verzoeker de bij bovenaangehaald verzoek gevraagde vergunning *te verlenen* overeenkomstig de aangehechte gewaarmerkte bescheiden

- ☒ onder de aangehechte gewaarmerkte voorwaarde(n).
- ☐ onder de aan ommezijde vermelde voorwaarde(n).

Een afschrift van deze beschikking toegezonden aan: (art. 12, lid 2)

- ☒ de verzoeker
- ☒ het districtshoofd arbeidsinspectie
- ☒ andere instantie(s) aan welke het verzoek om vergunning is toegezonden
- ☐ hen, die in persoon of bij gemachtigde op de openbare zitting zijn verschenen
- ☐ hen, die buiten de gemeente wonen en tijdig schriftelijk bezwaar hebben ingebracht

Burgemeester en wethouders,
De secretaris, De burgemeester,

5.1.2e

De vergunning geldt zowel voor de verzoeker als voor zijn rechtverkrijgenden (cf. art. 14).
Wanneer ingeval van uitbreiding of wijziging van de inrichting een nieuwe, de gehele inrichting omvattende, hinderwetvergunning is verleend, komen alle voorafgaande vergunningen, de inrichting betreffende, te vervallen, zodra de nieuwe vergunning onherroepelijk is geworden (cf. art. 6a).
BEROEP. Binnen twintig dagen na de dagtekening der verzending van deze beschikking kunt u bij een tot 5.1.2e. *de Koningin* gericht beroepschrift daartegen in beroep komen. Het beroepschrift moet bij *ons* worden ingediend.

leges f 30,10
bylagen: 5

voor nadere inlichtingen	telefoonnummer	toestelnummer
gemeentesecretarie	5.1.2e	5.1.2e

samsom 28208 11 (dec68) 1.777.51

voor ontwerp:
Enschede, 26 oktober 1979 nr 11330 afd bw
De directeur van openbare werken en
volkshuisvesting,

[redacted]

5.1.2e

5.1.2e

Voorwaarden, welke zijn verbonden aan de vergunning van burgemeester en wethouders van Enschede van nr H 4023

A. Voorwaarden voor de 10 bestaande bunkers.

1 In afwijking van het gestelde in de voorwaarden, die zijn verbonden aan de hinderwetvergunning d.d. 2 februari 1977 mag per bunker 7000 kg vuurwerk aanwezig zijn in de originele ongeopende houten vervoersverpakking of 1650 kg vuurwerk in uitgepakte toestand.
Onder vuurwerk wordt verstaan klein vuurwerk, waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften.

B. Voorwaarden voor de 7 nieuwe bunkers (M.A.V.O.-garages).

1 Het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in een kluis waarvan:
a. de vloer, wanden en afdekking zijn vervaardigd uit metselwerk dik tenminste 10,5 cm of uit beton van tenminste 7 cm dikte;
b. de afsluiting wordt gevormd door een zelfsluitende deur van hout, dik tenminste 4 cm en met een aanslag van tenminste 2,5 cm ook op de drempel, of een andere deurconstructie met een brandwerendheid van tenminste 30 minuten bepaald overeenkomstig de norm NEN 3884 voor wanden.
De afsluiting van een kluis moet naar buiten opendraaien en zodanig zijn bevestigd dat deze een drukontlasting mogelijk maakt in geval van een plotseling inwendig optredende overdruk.

2 In de bewaarplaats mag per compartiment ten hoogste 2000 kg vuurwerk aanwezig zijn in de ongeopende originele houten vervoersverpakking.
Onder vuurwerk wordt verstaan klein vuurwerk, waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften.

3 Een eventuele electrische installatie binnen een kluis moet voldoen aan de voorschriften welke gelden voor zône 2 (ruimten met beperkt gasontploffingsgevaar, zoals aangegeven in de normen NEN 1010 en NEN 3125) voor de gasgroep T3 (temperatuur tussen 135°C en 200°C).

4 Voor de verwarming van een kluis mogen slechts toestellen worden gebruikt waarbij water voor warmte-overdracht wordt toegepast. De maximum oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparatuur mag niet boven 100°C komen.
Bij eventuele plaatsing van deze apparatuur in een kluis moeten voorzieningen zijn getroffen opdat pakmiddelen met vuurwerk niet daartegen kunnen worden geplaatst. Dit geldt ook ten aanzien van een verlichtingsinstallatie.
De afstand tussen verwarming c.q. verlichting en vuurwerk dient tenminste 30 cm te bedragen.

5 Andere goederen alsmede lege verpakkingsmaterialen mogen niet in de bewaarplaats aanwezig zijn.
Gevallen vuurwerk moet onmiddellijk worden opgeraapt, gemorste ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en buiten de inrichting op een veilige plaats onschadelijk worden gemaakt.

6 De bewaarplaats mag uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon die de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, worden geopend en gesloten en wel slechts voor het inbrengen of uitnemen van het vuurwerk of de verpakkingsmiddelen, alsmede voor controle; overigens moet de bewaarplaats met slot en sleutel zijn afgesloten
en de sleutel uit het slot zijn genomen.

7 Binnen de bewaarplaats mag zich geen gasleiding bevinden.

8 In een kluis en binnen een afstand van 2 meter daarvan:
- mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn (dit dient door middel van een opschrift luidende "ROKEN EN VUUR VERBODEN BINNEN 2 METER AFSTAND" in letters van tenminste 4 cm op de afsluiting van de kluis zijn aangegeven);
- mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en andere gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen, drukvaten enz.

9 De kluizen mogen zich niet bevinden:
- in een gang, open bordes of portaal dat deel uitmaakt van een vluchtweg,
- in of nabij een lift (koker),
- in de verkoopruimte.

10 De toegang tot de kluizen dient onbelemmerd bereikbaar te zijn.

11 In de kluizen mag uitsluitend vuurwerk, al dan niet verpakt, worden opgeslagen.

12 De kluizen moeten zijn voorzien van een gevarenetiket waardoor het ontploffingsgevaar wordt aangeduid.

13 Nabij de kluizen moet steeds voor onmiddellijk gebruik gereed en onbelemmerd bereikbaar aanwezig zijn:
a. een op de waterleiding aangesloten slang van rubber of ander niet aan rotting onderhevig materiaal, welke een nominale binnenmiddellijn van 20 mm en een lengte van tenminste 20 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 6 mm en
b. 5 natblussers, voorzien van een vulling van 9 liter.

14 De uitbreiding moet schoon worden gehouden en in een goede staat van onderhoud verkeren.

15 Indien de toegangsdeuren van de tegenoverliggende bunkers of montageruimte geopend zijn, moeten de deuren van de 7 nieuwe bunkers gesloten zijn.

HINDERWET verzoek vergunning - tevens beschrijving (artt. 2 en 5)

In viervoud (1e t/m 4e ex.) in te dienen!

Niet door aanvrager in te vullen!

volgnr. (ook voor dossier)

naam verzoeker

stempel en datum ontvangst: Bouw- en Woningtoezicht
ingek.: 23 MEI 1979
klass.nr.: H 4023
corr.nr.: 11330

Burgemeester en wethouders
van de gemeente
Enschede

datum: 21 mei 1979

naam van verzoeker

5.1.2e

straat en huisnummer (evt. telefoonnummer)
Tollensstraat 50

woongemeente (evt. postadres)
Enschede

☒* verzoekt vergunning tot het
☐ oprichten, in werking brengen en in werking houden
☒ uitbreiden
☐ wijzigen
van de hieronder omschreven inrichting.

☐* verzoekt in verband met de uitbreiding/wijziging van de inrichting, voor welke reeds vergunning werd verleend, een *nieuwe*, de gehele hieronder omschreven inrichting omvattende, vergunning (art. 6a). (1)

aard van de inrichting (2) Inrichting voor de opslag van vuurwerk

plaats waar de inrichting is of zal worden gevestigd

straat- en nummer (evt. telefoonnummer) en gemeente van vestiging; evt. postadres)
Tollensstraat 46-48-50 Enschede
tel. 5.1.2e

kadastrale ligging: gemeente | sectie | nummer(s)
Enschede | L | II05

opgaaf van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld (3)
De opslag van vuurwerk

* Aankruisen wat van toepassing is!

Zie voor de noten de toelichting behorende bij dit formulier.

Zie verder ommezijde

1

☐ bescheiden in orde
☐ niet-ontvankelijk
d.d.

stukken toegezonden aan
☐ arbeidsinspectie
☐ kwartiermeester-generaal der Kon. landmacht
☐ insp. volksgezondheid belast met toezicht op de hygiëne van het milieu
d.d.

☐ terugontvangst
☐ niet verder in behandeling
d.d.

☐ kennisg. aan andere gemeente
d.d.

☐ kennisg. aan belanghebbenden
d.d.

☐ openbare kennisgeving
d.d.

☐ proces-verbaal openb. zitting
d.d.

☐ toezending ontwerp-voorwaarden
d.d.

☐ terugontvangst binnen 14 dagen
d.d.

☐ beschikking op verzoek
d.d.
kenm.

csamsom 28201 IV -1.777.51

Vraag zo nodig inlichting aan het gemeentebestuur welke andere vergunningen u nog behoeft voor het in bedrijf stellen van uw inrichting.

opgaaf van de aan te wenden beweegkracht (4)

geen

nadere gegevens (5)

De uitbreiding zal bestaan uit:

a) Een vergroting van de opslagcapaciteit in de bestaande bunkers.
In de 10 bunkers voor klein vuurwerk wordt per bunker inplaats van 1650 kg. nu 7000kg vuurwerk opgeslagen.

b) In de 7 mavo garages zal per box 2000 kg. knalvuurwerk worden opgeslagen

Hierbij te voegen:

een bouwkundige plattegrondtekening in *viervoud*, schaal niet kleiner dan 1 : 250, doch bij voorkeur 1 : 100, de uit- en inwendige samenstelling van de inrichting en toebehoren aangevende.
(Deze tekening dateren en ondertekenen!)

handtekening verzoeker

5.1.2e

..... bijlagen

Ter voorkoming van terugzending of niet-ontvankelijkverklaring van dit verzoek verdient nauwkeurige invulling ervan aanbeveling. Tekening en beschrijving te zamen moeten een volledig beeld van de inrichting e.q. de uitbreiding of wijziging daarvan opleveren. Bij onvoldoende ruimte eventueel vervolgen op afzonderlijke vellen in viervoud. Deze ook ondertekenen!

MATERIALEN

uitvoering in gewapend beton

ventilerende vuurverzinkte stalen kanteldeur

4 niet afsluitbare ventilatieroosters in de achterwand

afvoer hemelwater pvc ø 5 cm

wandafwerking: ..... kleur: .....

Opm. De ventilatieroosters zijn dichtgemaakt

LINKER ZUGEVEL VOORGEVEL RECHTER ZUGEVEL

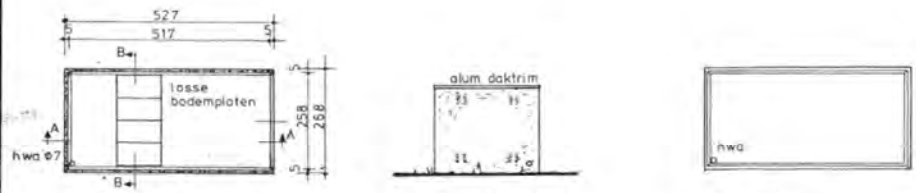

PLATTE-GROND ACHTER GEVEL DAKVLOER

Per box wordt 2000 kg „Knalvuurwerk" opgeslagen

Box 1 wordt gebruikt voor opslag emballage

SITUATIE Schaal 1 1000

Kadastraal bekend Gemeente Enschede

Sectie L

Nr 1105

DOORSNEDE A-A DOORSNEDE B-B

Plan voor het bouwen van garage type D
aan de Tollensstraat 46-48-50 te Enschede

MAVO-BOUW B.V. POSTBUS 1 VOORST tel [redacted]	Schaal 1:100	WIJZIGING A	B	C	TEK. NO D
	DATUM 31-05-1978				
	GETEKEND K-P				
	AKKOORD				

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN

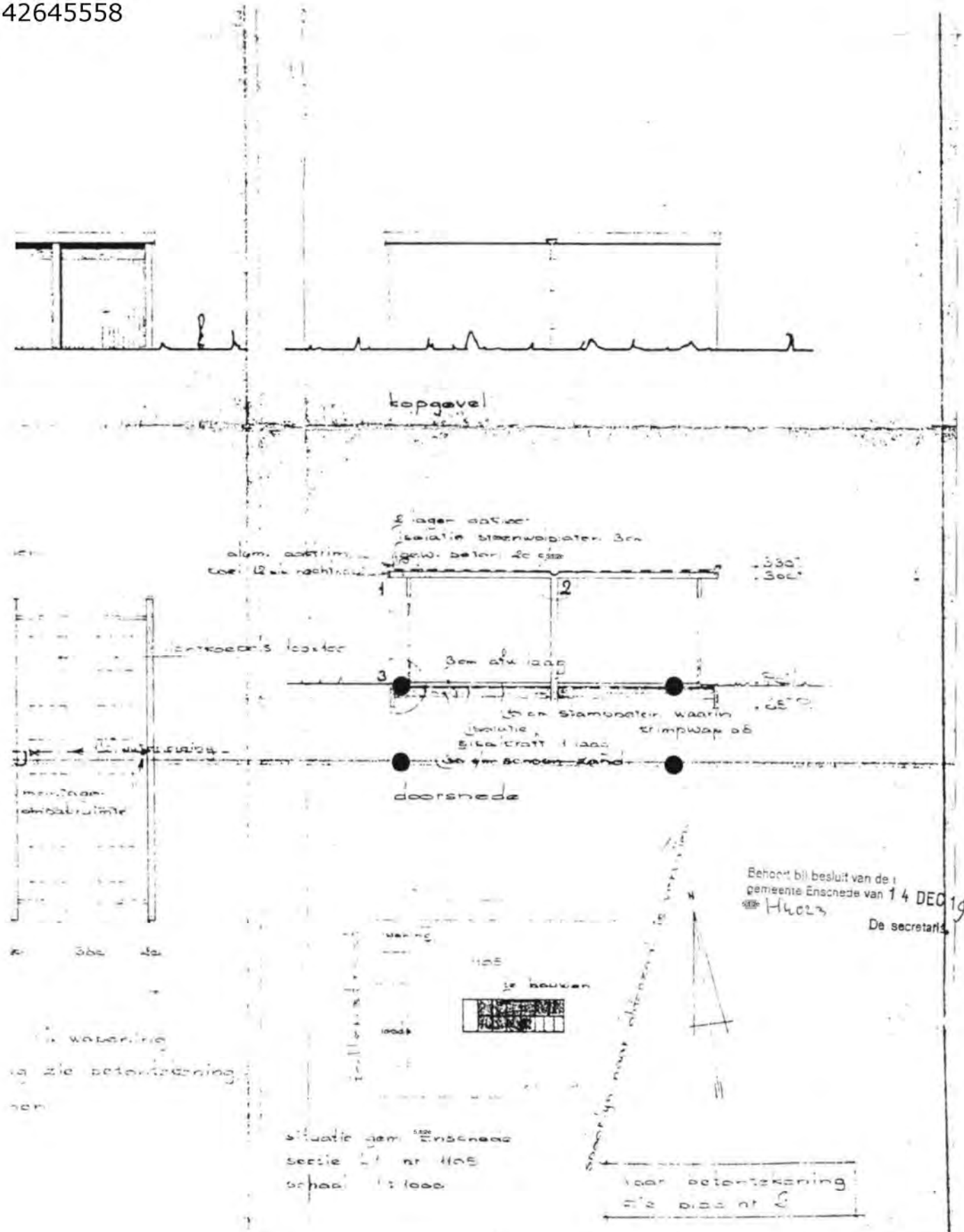

aanvraag voor het bouwen van 13 stuks vuurwerkvoorraadcellen + montage-opslagruimte

voor dhr 5.1.2e blad nr 1

Tollenstr 5a te Enschede

get:	schaal: 1:100 1:20	data: 10-6-76

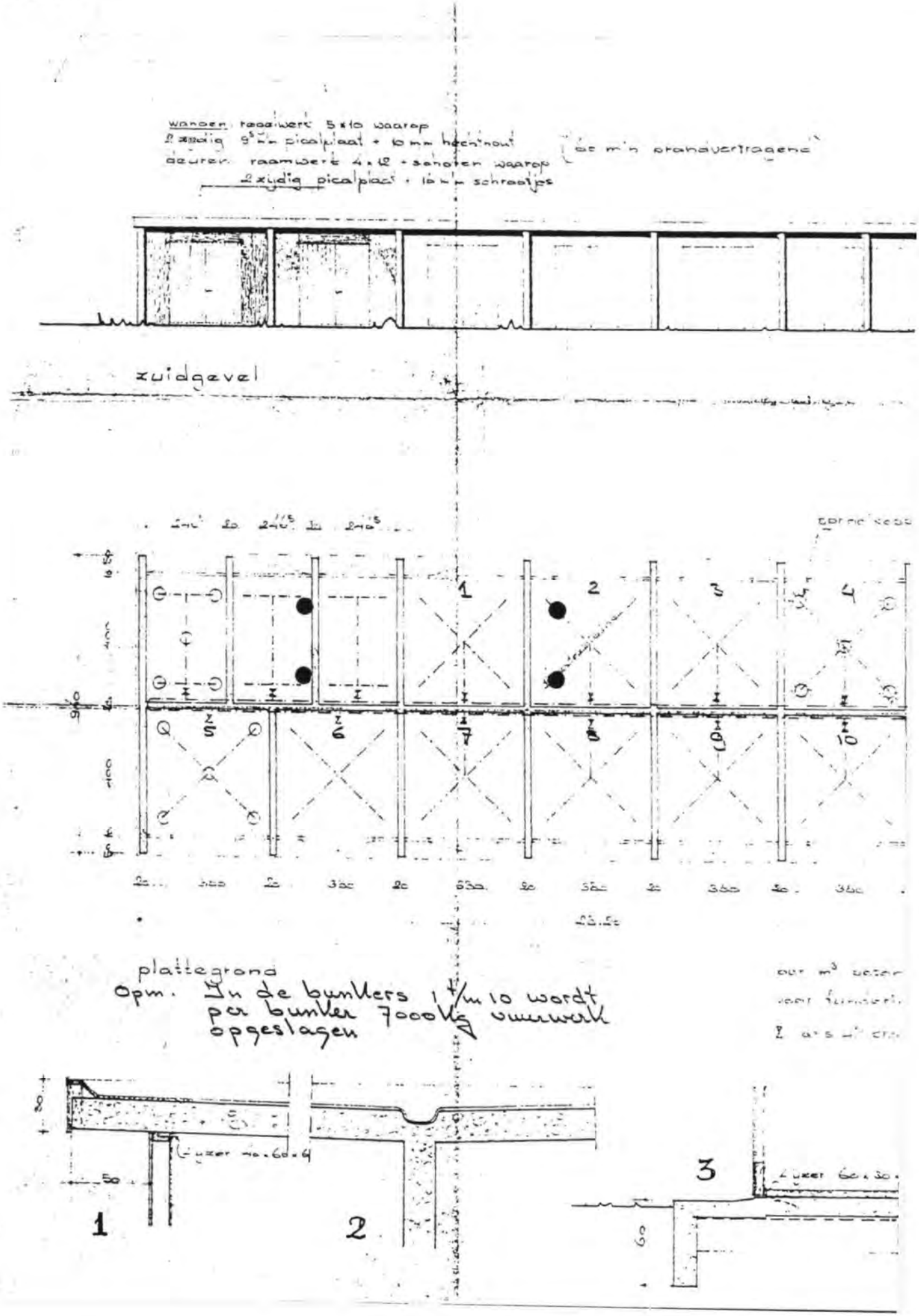
wanden regelwerk 5x10 waarop
2 zijdig 9 mm picalplaat + 10 mm hechtnout
deuren raamwerk 4x12 + schoren waarop
2 zijdig picalplaat + 10 mm schroefjes
zuidgevel
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
plattegrond
Opm. In de bunkers 1 t/m 10 wordt per bunker 7000 kg vuurwerk opgeslagen
1
2
3

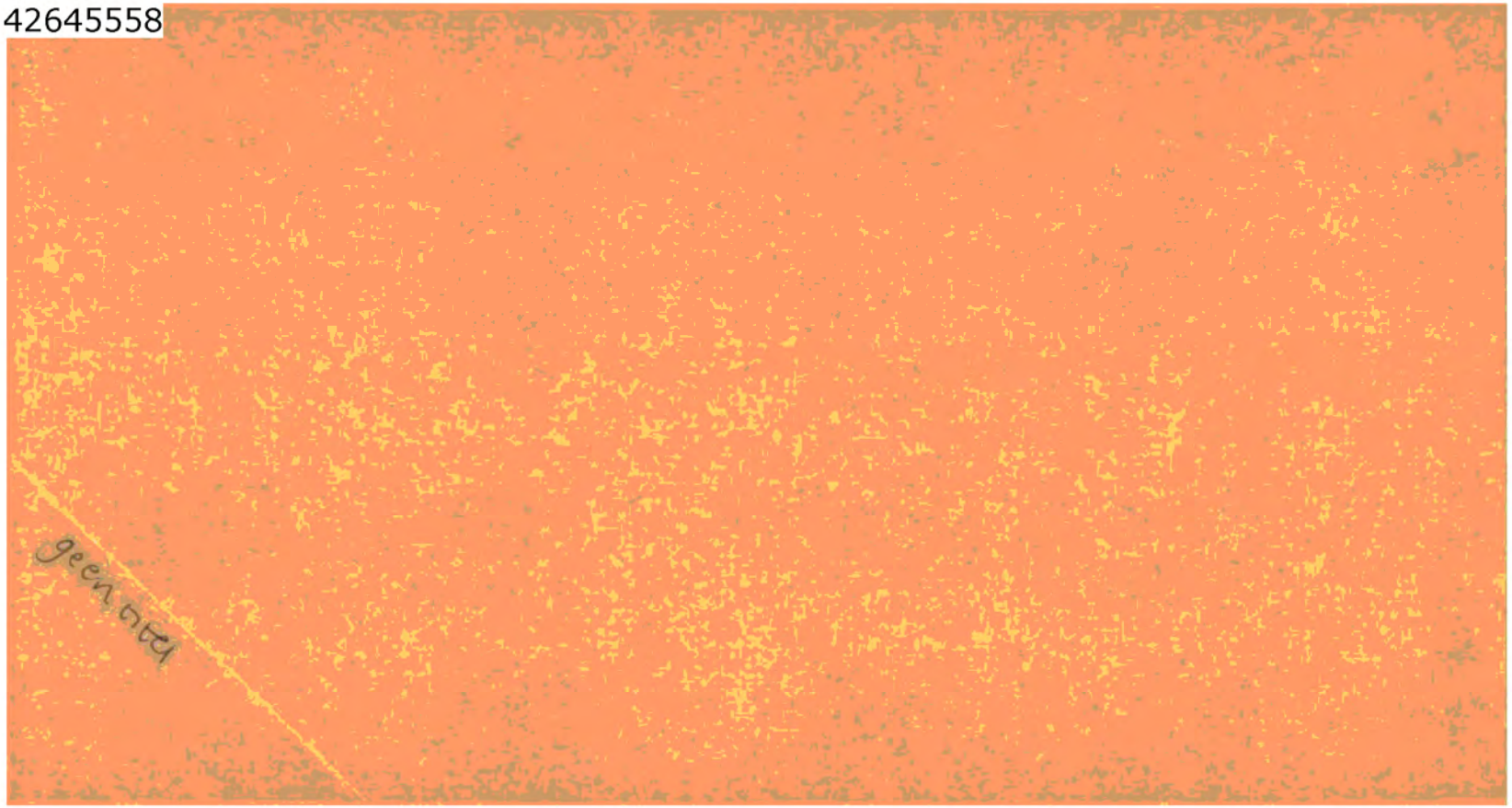
geen inz

es van de inrichting

Tollenstraat 50

Dossiernr.

4023 *

Adres van de inrichting

Tollenstraat 50

Dossiernr.

4023 *

sgevan de aanvrager/vergunninghouder

5.1.2e

Naam van de aanvrager/vergunninghouder

5.1.2e

chrijving van de aard van de inrichting

Opslag vuurwerk

Omschrijving van de aard van de inrichting

Opslag vuurwerk

n de chef van de afdeling
eg- en waterbouw

rzoeke hierneven te vermelden, of er bij u al
n niet bezwaren bestaan tegen de oprichting,
tbreiding en/of wijziging van de bovenvermelde
richting.

De chef van de afd. bw.

tum: 23-5-79

Aan de chef van de afdeling
bouw- en woningtoezicht.

[X] Dezerzijds bestaan geen bezwaren.

[ ] Dezerzijds bestaan de volgende bezwaren:

De chef van de afd. ww.

23.5.79
datum:

5.1.2e

Aan de chef van de afdeling
stedebouw.

Verzoeke hierneven te vermelden, of er bij u al dan niet bezwaren bestaan tegen de oprichting, uitbreiding en/of wijziging van de bovenvermelde inrichting.

De chef van de afd. bw.

datum: 23-5-79

Aan de chef van de afdeling
bouw- en woningtoezicht.

[X] Dezerzijds bestaan geen bezwaren.

[ ] Dezerzijds bestaan de volgende bezwaren:

De chef van de afd. sb.

datum: 23/5/79

5.1.2e

HINDERWET openbare kennisgeving verzoek om vergunning

Op de secretarie van de gemeente ENSCHEDE ligt ter inzage een verzoek met bijlagen van

naam verzoeker

5.1.2e

straat en huisnummer	woongemeente (evt. postadres)
Tollensstraat 50	Enschede

om vergunning tot	datum verzoek
het uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk	21-5-1979

adres inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 46-48-50	Enschede	L	1105

SCHRIFTELIJKE BEZWAREN tegen het verlenen van de vergunning kan een ieder gedurende vier weken na dagtekening van deze bekendmaking inbrengen bij het gemeentebestuur, waar dit verzoek ter inzage ligt. De ingekomen bezwaarschriften worden mede ter inzage gelegd.

MONDELINGE BEZWAREN kan een ieder persoonlijk of bij gemachtigde inbrengen op een openbare zitting

te houden op	uur	in
vrijdag 24-8-1979	11.30	het gemeentehuis

BEROEP tegen een beschikking kan later o.a. slechts worden ingesteld door:

a een inwoner van een gemeente waar deze openbare kennisgeving is geschied, mits hij in persoon of bij gemachtigde op de bovenbedoelde zitting is verschenen;

b een andere belanghebbende, mits hij binnen de gestelde termijn schriftelijk bezwaren heeft ingebracht.

datum: 9-8-1979

Burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede

De secretaris (get.) 5.1.2e (loco) (get.) H. Wierenga De burgemeester,

voor nadere inlichtingen gemeentesecretarie telefoonnummer 5.1.2e toestelnummer 5.1.2e

rvog X

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID

inspectie van de volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu voor Overijssel, de Zuidelijke IJsselmeerpolders en de gemeente Dronten

Wethouder Alferinkweg 300
Zwolle
Telefoon (05200) 11382
Correspondentie uitsluitend:
Postbus 10057
8000 GB Zwolle

Aan Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Enschede.

2 16 NOV. 1979 * 013682

Uw brief : d.d. 7-11-1979
Uw kenmerk : H 4023
(kenmerk: HW-4200/FH/CG
erwerp : Hinderwet; 5.1.2e, Tollensstraat 46-48-50 te Enschede,
sectie L nr. 1105.
Opslag vuurwerk.

ZWOLLE, 14 november 1979

Ter voldoening aan Uw verzoek bericht ik U, dat het ontwerp van de vergunning ingevolge de hinderwet voor bovengenoemde inrichting naar mijn mening geen wijziging behoeft.

DE INSPECTEUR VAN DE VOLKSGEZONDHEID
voor de hygiëne van het milieu,

5.1.2e

Model: I

Bijlagen:

H.I.M.H. 55

Verzoeke ons kenmerk, dagtekening en onderwerp in uw antwoord te vermelden.

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID
HYGIENE VAN HET MILIEU

2 -2 JUL 1979 * 004243

Weth. Alferinkweg 300
Zwolle.
Telefoon 5.1.2e
Correspondentie uitsluitend:
Postbus 10057
8000 GB ZWOLLE.

Aan Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Enschede.

Uw brief :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk: HW-4200/CG
Onderwerp : Hinderwet; 5.1.2e Tollensstraat 46-48-50 te Enschede,
sectie L nr. 1105.
Opslag van vuurwerk.

Zwolle, 29 juni 1979

Naar aanleiding van de mij toegezonden aanvraag om vergunning ingevolge de hinderwet voor bovengenoemde inrichting bericht ik U het volgende.

In de inrichting wordt o.a. vuurwerk opgeslagen.
Gezien het bepaalde in artikel 8 van de hinderwet, alsmede artikel 3-b van het hinderbesluit behoort dit onderdeel tot het werkterrein van de Kwartiermeester-Generaal van de Koninklijke Landmacht.
Ik adviseer U derhalve genoemde officier in de gelegenheid te stellen advies uit te brengen.

Indien er tevens vergunning wordt gevraagd voor andere hinderveroorzakende aspecten dan de opslag van vuurwerk, adviseer ik U desbetreffende voorwaarden op te nemen, die veelal ontleend kunnen worden aan het handboek "Hinderwet", uitgave Samsom.

DE INSPECTEUR VAN DE VOLKSGEZONDHEID
voor de hygiëne van het milieu,

5.1.2e

A R B E I D S I N S P E C T I E - 8e DISTRICT

T.G. Gibsonstraat 39, 7411 RP DEVENTER - tel.05700-14745 - telex 49423 SOZA

H.W.nr. : 904/'79 vK/Pr
Datum : 27 juli 1979
Ref.Gem.: H 4023/21 juni 1979

Aan de Heer 5.1.2e,
Tollenstraat 50,
7523 ZD ENSCHEDE.

Ter voldoening aan het bepaalde bij artikel 35 bis, lid 1, der Veiligheidswet 1934 verklaar ik - zulks in verband met uw aanvrage ingevolge de Hinderwet om vergunning tot **uitbreiden van de inrichting voor opslag van vuurwerk,**

op perceel, gelegen te **Enschede,**

Tollenstraat nr **46-48-50,** Kadastraal bekend,
Gemeente **Enschede** sectie **L** nr. **1105,**

☒ dat de Veiligheidswet 1934 op de inrichting van toepassing is;

☐ dat de Veiligheidswet 1934 niet op de inrichting van toepassing is;

☒ dat voorzover mij kan blijken uit de op **28 juni 1979** ontvangen beschikken en de ingewonnen nadere inlichtingen, de inrichting zal voldoen aan de voorschriften, aangewezen bij Koninklijk Besluit d.d. 31 januari 1953 (Stb. nr. 40).

DE HOOFDINSPECTEUR VAN DE ARBEID,
plv. HOOFD VAN HET 8e DISTRICT
DER ARBEIDSINSPECTIE,

5.1.2e

N.B. Een afschrift van deze verklaring is aan het gemeentebestuur gezonden, dat op uw aanvrage om een Hinderwet beslist.

Indien uit de verklaring blijkt, dat de inrichting niet zal voldoen aan de genoemde voorschriften, kunt u desgewenst binnen 14 dagen na dagtekening dezes beroep instellen bij de Minister van Sociale Zaken. Een dergelijk bezwaarschrift behoeft niet op zegel te zijn gesteld. Het bezwaarschrift moet worden ingediend bij bovengenoemd districtshoofd.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
DIRECTIE MATERIEEL KONINKLIJKE LANDMACHT
CORRESPONDENTIE - ADRES: POSTBUS 90701, 2509 LS 's-GRAVENHAGE

Afdeling / Sectie: Bur Hinderwetzaken/OS
Van der Burchlaan 31
Telefoon: 070 - 73 2308

Men wordt verzocht bij beantwoording datum en nummer van deze brief nauwkeurig te vermelden

Aan

Het College van Burgemeester
en Wethouders van
ENSCHEDE

2 29 AUG.1979•007851

bijlagen: 2

visum

uw ~~brief~~ van	uw kenmerk	ons nummer
21-6-1979	H 4023	HW/OS/38.631/I

onderwerp: Advies HW-aanvraag 5.1.2e
Tollensstraat 50
Enschede

's-Gravenhage, 27 AUG. 1979

Naar aanleiding van referte werd de inrichting op 25 juli jl bezocht.

Dezerzijds werd geconstateerd dat de onderhavige MAVO-boxen niet zijn gelokaliseerd zoals op de bij de aanvraag behorende situatieschets is aangegeven.

Op bijlage I is door mij de aangetroffen lokatie der boxen schetsmatig aangeduid.
In tegenstelling tot de op de in aanvraag aangeduide lokalisering ontmoet bij mij de aangetroffen situatie - behoudens de lokatie van de box welke door mij met nummer 7 is aangeduid - geen bezwaren.
Een opslag van vuurwerk in de boxen, direct voor de toegangsopeningen van de bunkers waarvoor reeds vergunning is verleend en met de deurzijden naar deze bunkers toegekeerd, zou immers het gevaar van brandoverslag van de bunkers naar de boxen of omgekeerd bij een onverhoopte ontbranding van vuurwerk in opslag in de hand werken.
Ook dient op grond van het bovenstaande m.i. box nr 7 verplaatst te worden naar de andere zijde van de reeks boxen (zie bijlage II).

Op grond van een zodanige opstelling zou ik Uw College kunnen adviseren gunstig te beschikken.
In hoeverre evenwel nieuwe aanvraagbescheiden nodig zijn vermag ik niet te beoordelen.

Overigens dient naar mijn mening indien U gunstig mocht beschikken voor een situatie zoals in bijlage II is geschetst een voorwaarde opgenomen te worden dat de toegangsdeur van box nr 1 en van de daar tegenoverliggende werkruimte bij aanwezigheid van vuurwerk in beide ruimten niet gelijktijdig geopend mogen zijn.
Het opgeslagen knalvuurwerk dient in de originele transportverpakking te zijn opgeslagen.

- 2 -

Ten aanzien van de voorgenomen verhoging van de hoeveelheden vuurwerk in de reeds door een vergunning gedekte bunkers 1 t/m 10 deel ik U mede geen bezwaren te hebben indien dit vuurwerk betreft dat in de originele transportverpakking wordt opgeslagen.
Bevindt zich echter (mede) uitgepakt vuurwerk of zg assortiment in de bunkers dan dient mi de hoeveelheid van 1650 kg in de bunker waarin zulk vuurwerk aanwezig is niet te worden overschreden.

Van Uw besluit ontving ik tzt gaarne twee afschriften.

DE OFFICIER EX ARTIKEL 8 VAN DE HINDERWET
voor deze
Het Hoofd Bureau Hinderwetzaken/OS
De Luitenant-Kolonel

5.1.2e

Bijlage I

Bijlage II

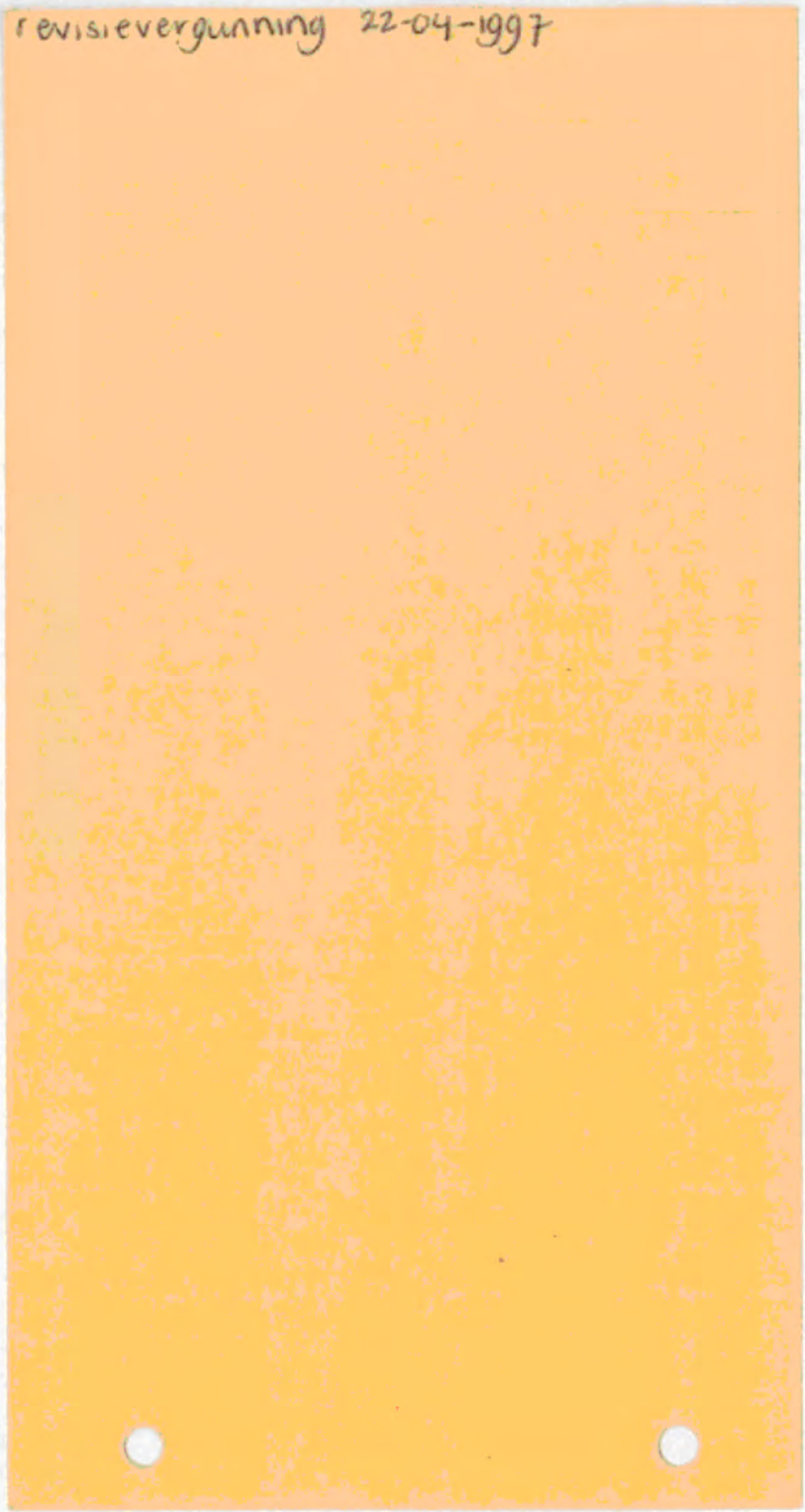
revisievergunning 22-04-1997

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

WET MILIEUBEHEER besluit

kenmerk: H 6886

datum besluit: 22 APR. 1997

Wet B cf: C1

Naam aanvrager

S.E. Fireworks BV
t.a.v. dhr. 5.1.2e

straat en huisnummer/postcode/gemeente

Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE

om
een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

datum aanvraag
4 november 1996

adres van de inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 50	**Enschede**	**L**	**1105**

Wij hebben besloten de gevraagde vergunning te verlenen
- ■ aan de aanvrager en zijn rechtverkrijgende
- ❒ aan de aanvrager persoonlijk
- ■ onder de aangehechte gewaarmerkte voorschriften
- ❒ met daaraan verbonden enkele voorschriften met een bijzondere tijdsbepaling (art. 8.16 Wet milieubeheer)
- ❒ voor de duur van
- ❒ in afwijking van de wettelijke termijn van drie jaar, waarbinnen de inrichting voltooid en in werking moet zijn gebracht, wordt deze termijn gesteld op
- ❒

Bij onze besluitvorming ter zake hebben wij mede overwogen dat er geen bezwaar bestaat de vergunning te verlenen vanwege:

- ■ de bestaande toestand van het milieu
- ■ de gevolgen voor het milieu, die de inrichting kan veroorzaken
- ■ toekomstige ontwikkelingen van de inrichting/in de omgeving
- ■ het stellen van toereikende voorschriften om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen
- ■ ingekomen advies en schriftelijke/mondelinge bedenkingen
- ❒ het gemeentelijk milieubeleidsplan
- ❒ de provinciale milieuverordening
- ■ vigerende milieukwaliteitseisen
- ❒ geldende instructieregels inzake de vergunningverlening
- ■ andere negatieve factoren die het milieu kunnen beïnvloeden/indirecte gevolgen
- ❒ overige door ons in acht te nemen/te betrekken/rekening te houden factoren
- ❒

voor nadere inlichtingen

Bouw- en Milieudienst

telefoonnummer

5.1.2e

Nadere motivering van het besluit

Het betreft hier een aanvraag om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk.
De aanvraag is gedateerd 4 november 1996 en op 8 november 1996 bij ons binnengekomen. De aanvraag met het ontwerpbesluit is door ons op 21 januari 1997 verzonden aan de aanvrager en de adviseurs en lag met ingang van 23 januari 1997 gedurende vier weken ter inzage. Op verzoek hebben wij op 19 februari 1997 gelegenheid gegeven tot een openbare gedachtenwisseling; hiervan is geen gebruik gemaakt.

Wel is naar aanleiding van de tervisielegging een bedenking binnengekomen van de heer 5.1.2e te Enschede. In deze bedenking komt naar voren de verbazing dat een dergelijke inrichting nog steeds gevestigd mag zijn in een woonwijk. Is van mening dat dergelijke bedrijven verplaatst zouden moeten worden naar een industriegebied.

Naar aanleiding van deze bedenking merken wij op dat wij bij de beoordeling van onderhavig verzoek om vergunning slechts de milieuhygiënische aspecten kunnen betrekken. Planologische c.q. ruimtelijke ordeningsaspecten kunnen niet worden aangemerkt als aspecten in de zin van de Wet milieubeheer. Deze aspecten vallen namelijk buiten de reikwijdte van genoemde wet. De ingebrachte bedenking kan door ons bij de beoordeling van deze vergunningaanvraag buiten beschouwing worden gelaten. Ambtshalve merken wij nog op dat onderhavige inrichting niet is gevestigd in een woonwijk, zoals kennelijk door bezwaarde wordt gesteld, maar op een industrieterrein.
Onderhavige vergunningprocedure beoogt een ieder in de gelegenheid te stellen bedenkingen in te brengen over de vraag in hoeverre de voorschriften verbonden aan een dergelijke milieuvergunning beantwoorden aan het doel van de Wet milieubeheer. Wij zijn van mening dat bij naleving van de voorschriften verbonden aan deze vergunning de eventuele ondervonden overlast voor de omgeving tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt.

Mocht onverhoopt uit ingestelde controlebezoeken c.q. klachten vanuit de omgeving blijken dat de gestelde voorschriften worden overtreden dan staan ons bestuursrechtelijke maatregelen ten dienste om daartegen op te treden.

Er bestaat geen aanleiding de vergunning te weigeren, aangezien door het geven van voorschriften het belang van de bescherming van het milieu voldoende kan worden gewaarborgd.
Ambtshalve merken wij op dat de aanvraag deel uitmaakt van de vergunning.
Aan het besluit hebben wij voorschriften verbonden met betrekking tot:
- elektrische installatie
- stookinstallaties
- afvalstoffen
- brandpreventie en brandbestrijding
- bodembescherming
- geluid- en trillinghinder
- luchtverontreiniging en stankhinder
- gedragsvoorschriften
- instructie personeel
- onvoorziene gebeurtenissen
- gasflessenopslag en -gebruik
- diesel heftruck/veegmachine
- opslag van vuurwerk
- NEN, NEN-EN normen
- besparing energie en water
- afvalwater

Burgemeester 5.1.2e wethouders van Enschede,
namens
de directeur [illegible]- en Milieudienst,

5.1.2e

Een exemplaar wordt gezonden aan:

- ■ de vergunninghouder of degene die de innchting drijft
- ■ inspecteur milieuhygiëne
- ☒ bezwaarde
- ☒ dir. mat kon. Landmacht
- ☐

Voorschriften, welke zijn verbonden aan de vergunning van burgemeester en wethouders van Enschede, van nr.H 6886

22 APR. 1997

S.E. Fireworks B.V.
Tollensstraat 50
7523 ZD Enschede

Inhoudsopgave

Hoofdstuk			Bladzijde
1.	Elektrische installatie		2
2.	Stookinstallaties		2
	2. 1.	Algemeen	2
	2. 2.	Centrale verwarmingsinstallatie met een vermogen van maximaal 130 kW	2
3.	Afvalstoffen		2
4.	Brandpreventie en brandbestrijding		3
5.	Bodembescherming		4
6.	Geluid- en trillinghinder		5
7.	Luchtverontreiniging en stankhinder		6
8.	Gedragsvoorschriften		6
9.	Instructie personeel		7
10.	Onvoorziene gebeurtenissen		7
11.	Gasflessen-opslag en -gebruik		7
	11. 1.	Algemeen	7
	11. 2.	Gebruik van gasflessen	8
12.	Diesel heftruck / veegmachine		9
13.	Opslag van vuurwerk		9
	13. 1.	Algemeen	9
	13. 2.	Bewaarplaatsen/MAVO-boxen/zeecontainers	10
	13. 3.	Werk-/montage- en ompakruimte	12
14.	NEN, NEN-EN Normen		13
15.	Besparing energie en water		14
16.	Afvalwater		14

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. .....
van directeur Bouw- en Milieudienst

1. Elektrische installatie

1. 1. de elektrische installatie moet voldoen aan NEN 1010; indien ruimten aanwezig zijn met gasontploffingsgevaar moet de daar aanwezige elektrische installatie bovendien voldoen aan NEN 3410;

1. 2. de elektrische installatie mag geen storing in de radio- en/of televisieontvangst veroorzaken;

2. Stookinstallaties

2. 1. Algemeen

2. 1. 1. stooktoestellen moeten regelmatig en vakkundig worden onderhouden, afgesteld en zo vaak als nodig is dan doch ten minste eenmaal per jaar worden gereinigd, zonder dat de roet of ander vuil zich daarbij buiten de inrichting kan verspreiden;

2. 1. 2. een verbrandingsgasafvoersysteem moet zo vaak als nodig is inwendig worden gereinigd, zonder dat roet en andere verbrandingsresten buiten de inrichting worden verspreid;

2. 1. 3. bij vervanging van een stookinstallatie dient de nieuw te plaatsen installatie een rookgaszijdig rendement te hebben van ten minste 80%;

2. 2. Centrale verwarmingsinstallatie met een vermogen van maximaal 130 kW

2. 2. 1. aardgasgestookte toestellen, ten aanzien waarvan GIVEG-keuringseisen zijn gesteld, moeten aan de desbetreffende eisen voldoen;

2. 2. 2. een aardgasinstallatie als gedefinieerd in NEN 1078, alsmede de ruimte waarin deze installatie zijn opgesteld moeten voldoen aan de voorschriften gesteld in NEN 1078; aardgasinstallaties, die zijn geplaatst voor 1 juli 1977 moeten ten minste voldoen aan de "Richtlijnen bestaande gasinstallaties" van het KVGN, uitgave 1977;

3. Afvalstoffen

3. 1. in de inrichting mag geen afval worden verbrand, gestort of begraven;

Behoort bij besluit d.d. ...
van directeur Bouw- en Milieudienst ...

3. 2. afvalstoffen of met afvalstoffen verontreinigd water mogen niet in de bodem worden gebracht of terecht kunnen komen;

3. 3. het bewaren van afvalstoffen moet op ordelijke en nette wijze geschieden binnen de inrichting; van afvalstoffen afkomstige geur mag zich niet buiten de inrichting kunnen verspreiden;

3. 4. afvalstoffen moeten op gezette tijden uit de inrichting worden afgevoerd; het afvoeren moet zodanig geschieden dat zich geen afval in of buiten de inrichting kan verspreiden;

3. 5. indien het compressorcondensaat meer dan 200 mg olie per liter bevat mag het niet worden geloosd op de riolering en dient te worden opgevangen en afgevoerd als gevaarlijk afval;

4. <u>Brandpreventie en brandbestrijding</u>

4. 1. teneinde een begin van brand effectief te kunnen bestrijden moeten voldoende brandblusmiddelen of brandbestrijdingsinstallaties aanwezig zijn, conform de bij de vergunning behorende tekening;

4. 2. brandblusmiddelen moeten steeds voor onmiddellijk gebruik beschikbaar zijn en onbelemmerd kunnen worden bereikt; draagbare blustoestellen, slanghaspels en andere kleine brandblusmiddelen moeten jaarlijks door een REOB (Regeling Erkenning Onderhoudsbedrijven kleine blusmiddelen) worden gecontroleerd op hun deugdelijkheid; het onderhoud van kleine brandblusmiddelen moet overeenkomstig NEN 2559 geschieden;

4. 3. draagbare blustoestellen moeten zijn voorzien van een rijkskeurmerk met een rangnummer; slanghaspels moeten voldoen aan NEN 3211, dan wel van een hieraan gelijkwaardige constructie zijn;

4. 4. de wanden welke de inrichting scheiden van ruimten van derden, moeten een brandwerendheid bezitten van tenminste 60 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 6069;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. .....
van directeur Bouw- en Milieudienst

4. 5.

een tot de inrichting behorend gebouw moet van een zodanige brandwerende constructie zijn dat, gelet op de te verwachten vuurbelasting, in aanmerking nemende de in het gebouw aanwezige toestellen en stoffen, de daarin uitgevoerde werkzaamheden en de binnen de inrichting aanwezige brandpreventieve en brandrepressieve voorzieningen, alsmede de brandbestrijdingsmogelijkheden van de plaatselijke brandweer, in geval van brand overslag en doorslag daarvan naar de niet tot de inrichting behorende gebouwen wordt voorkomen;

4. 6.

wanden waaraan krachtens voorschrift 4. 4. of enig ander in deze vergunning opgenomen voorschrift eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, moeten ook voor wat betreft hun aansluiting op andere constructiedelen en voor wat betreft de doorvoeringen van kabels, leidingen en kanalen een brandwerendheid bezitten overeenkomende met die van deze wanden, vloeren en plafonds, dan wel daaraan geen afbreuk doen;

4. 7.

ventilatie- of luchtverwarmingskanalen alsmede ventilatieopeningen of ventilatieroosters moeten ter plaatse van de doorvoering door wanden, vloeren of plafonds, waaraan krachtens voorschrift 4. 4. of enig andere in deze vergunning opgenomen voorschriften eisen inzake brandwerendheid worden of zijn gesteld, voldoen aan voorgenoemde eisen van brandwerendheid, dan wel daaraan geen afbreuk doen;

4. 8.

CFK-houdende brandblusmiddelen dienen te voldoen aan de van toepassing zijnde voorschriften zoals deze zijn opgenomen in het "Besluit inzake stoffen die de ozonlaag aantasten" d.d. 5 november 1992;

5. <u>Bodembescherming</u>

5. 1.

indien na het van kracht worden van deze beschikking verontreiniging van de bodem en/of het grondwater met stoffen optreedt of is opgetreden, dan wel wordt vermoed, zonder dat er sprake is van een ernstige bodemverontreiniging ten gevolge van een ongewoon voorval in de zin van de Wet bodembescherming, moet degene die de inrichting drijft deze verontreiniging of dit vermoeden terstond aan Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede melden;

5. 2.

direct na een in het vorige voorschrift bedoelde melding dient de bodem en/of het grondwater van de inrichting te worden onderzocht; de resultaten hiervan dienen zo spoedig mogelijk doch uiterlijk drie maanden daarna te worden overgelegd aan Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede;

Behoort bij besluit d.d. ...
van directeur Bouw- en Milieudienst

5. 3.

indien uit het bovengenoemde onderzoek blijkt dat de bodem en/of het grondwater zijn verontreinigd dient de oorzaak van de verontreiniging zo spoedig mogelijk te worden weggenomen en dient de verontreinigde bodem en/of het verontreinigde grondwater overeenkomstig de aanwijzingen van Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede te worden verwijderd of behandeld;

6. <u>Geluid- en trillinghinder</u>

6. 1.

het equivalente geluidniveau (L_{Aeq}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden, mag ter plaatse van woningen van derden, andere geluidgevoelige bestemmingen en - voorzover binnen een afstand van 25 meter van de inrichting geen woningen van derden of geluidgevoelige bestemmingen aanwezig zijn - op enig punt 25 meter van de inrichting niet meer bedragen dan :

50 dB(A) tussen 07.00 en 19.00 uur;
45 dB(A) tussen 19.00 en 23.00 uur;
40 dB(A) tussen 23.00 en 07.00 uur;

6. 2.

onverminderd het gestelde in het voorschrift 6.1 mogen de piekwaarden (L_{max}) voor zover deze een gevolg zijn van de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, alsmede van de in de inrichting verrichte werkzaamheden en voertuigbewegingen, gemeten in de meterstand "fast" niet groter zijn dan 15 dB(A) boven de getalswaarde van het overeenkomstig 6.1 toegelaten equivalente geluidniveau (L_{Aeq});

6. 3.

de voorschriften over piekwaarden (L_{max}) van geluidniveaus zijn niet van toepassing op het laden, het lossen en de voertuigbewegingen ten behoeve van de inrichting tussen 07.00 en 19.00 uur;

6. 4.

indien controle op of berekening van de in voorgaande geluidsvoorschriften vastgelegde geluidniveaus plaatsvindt, moet dit geschieden overeenkomstig de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai, IL-HR-13-01" van maart 1981; ook de beoordeling van de meetresultaten moet overeenkomstig deze handleiding plaats vinden;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. .....

van directeur Bouw- en Milieudienst

6. 5.

de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, alsmede de in de inrichting uit te voeren werkzaamheden mogen in een geluidgevoelige ruimte van woningen van derden en in andere geluidgevoelige bestemmingen geen trillingen met een continu of met een continu-intermitterend karakter veroorzaken hoger dan de in de DIN 4150, uitgave 1992, gedefinieerde waarnemingssterkte van 0.1;

dit voorschrift geldt niet ten aanzien van woningen en geluidgevoelige bestemmingen indien de gebruiker van deze woningen en geluidgevoelige bestemmingen aan degene die de inrichting drijft geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van trillingmetingen;

6. 6.

autoradio's van bevoorradingswagens en radio's ten behoeve van het personeel van de inrichting moeten zodanig zijn afgesteld dat deze buiten de inrichting niet hoorbaar zijn;

7. Luchtverontreiniging en stankhinder

7. 1.

uitmondingen in de buitenlucht van afvoeren van ventilatiesystemen, luchtbehandelingsinstallaties of afzuigsystemen, ten aanzien waarvan in deze vergunning geen andere voorschriften zijn gesteld, moeten zodanig zijn gesitueerd dat de hierdoor uittredende lucht en de daarin aanwezige stoffen geen hinder wordt ondervonden buiten de inrichting;

8. Gedragsvoorschriften

8. 1.

de inrichting moet schoon zijn en in een goede staat van onderhoud verkeren;

8. 2.

het aantrekken van insecten, knaagdieren en ongedierte moet zoveel mogelijk worden voorkomen; zo vaak de omstandigheden daartoe aanleiding geven, moet doelmatige bestrijding van insecten, knaagdieren en ander ongedierte plaatsvinden;

8. 3.

degene die de inrichting drijft is overigens gehouden te doen en na te laten hetgeen redelijkerwijs gevergd kan worden om gevaar en schade dan wel hinder buiten de inrichting te voorkomen of te beperken;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. ...

van directeur Bouw- en Milieudienst ...

9. Instructie personeel

9. 1.

degene die de inrichting drijft, moet de in zijn inrichting werkzame personen een schriftelijke instructie verstrekken, die erop is gericht gedragingen hunnerzijds, die tot gevolg kunnen hebben dat een voorschrift wordt overtreden, uit te sluiten en die erop is gericht dat zij zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten van de opgeslagen stoffen en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

10. Onvoorziene gebeurtenissen

10. 1.

indien zich een onvoorziene gebeurtenis zoals een bedrijfsstoornis heeft voorgedaan of zich voordoet waardoor giftige of anderszins gevaarlijke, schadelijke of hinder veroorzakende stoffen buiten de inrichting zijn gekomen dan wel kunnen komen, moeten onmiddellijke maatregelen worden getroffen om de gevolgen van die gebeurtenis te beperken; van een en ander moet terstond kennis worden gegeven aan Burgemeester en Wethouders dan wel de Bouw- en Milieudienst van de gemeente Enschede;

11. Gasflessen-opslag en -gebruik

11. 1. Algemeen

11. 1. 1.

het aantal in de inrichting aanwezige gasflessen mag niet meer bedragen dan 1 gasfles koolzuur à 20 liter;

11. 1. 2.

in de inrichting mogen geen gasflessen aanwezig zijn, waarvan de goedkeuring niet, of blijkens de in de gasfles ingeponste datum niet tijdig, heeft plaatsgevonden door het Stoomwezen B.V., een door het Stoomwezen B.V. geaccepteerde deskundige of een, ingevolge de EEG-kaderrichtlijn 76/767/EEG, alsmede de daarop berustende bijzondere richtlijnen 84/525, 84/526 en 84/527/EEG, aangewezen instantie; de beproeving moet periodiek zijn herhaald overeenkomstig de termijnen aangegeven in het VLG;

11. 1. 3.

gasflessen mogen slechts zijn gevuld met het gas waarvoor zij zijn beproefd en waarvan de naam op de fles is aangebracht;

11. 1. 4.

voorkomen moet zijn dat gasflessen kunnen omvallen; de gasflessen moeten daartoe zijn geplaatst op een verharde afwaterende vloer waar geen plassen kunnen ontstaan;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. .....

van directeur Bouw- en Milieudienst

11. 1. 5.

gasflessen moeten steeds gemakkelijk bereikbaar zijn en mogen niet in de onmiddellijke nabijheid van brandgevaarlijke stoffen zijn opgesteld;

11. 1. 6.

voor lege gasflessen moeten dezelfde veiligheidsmaatregelen in acht worden genomen als voor gevulde gasflessen; lege gasflessen moeten zoveel mogelijk gescheiden worden opgeslagen naar de aard van het gevaarsaspect; de afsluiters van niet in gebruik zijnde gasflessen moeten zijn voorzien van een deugdelijke beschermkap;

11. 1. 7.

beschadigde of lekke gasflessen moeten onmiddellijk in de buitenlucht worden gebracht en worden gemerkt met het woord "defect" respectievelijk "lek"; ook moeten direct maatregelen worden getroffen om brand- en explosiegevaar, dan wel verstikkingsgevaar te voorkomen;

11. 1. 8.

gasflessen mogen niet worden blootgesteld aan stralende warmte; wanneer de gasflessen niet in permanente schaduw staan moet boven de gasflessen een afdak van onbrandbaar materiaal zijn aangebracht;
gasflessen moeten met hun appendages tegen beschadiging zijn gevrijwaard;

11. 2. Gebruik van gasflessen

11. 2. 1.

gasflessen die niet aan een vaste plaats zijn gebonden, moeten buiten werktijd op een vaste plaats zijn ondergebracht; deze plaats moet in overleg met de plaatselijke brandweer nader worden bepaald; de plaatselijke brandweer moet bekend zijn met de plaats van de gasflessen die wel aan een vaste plaats zijn gebonden;

11. 2. 2.

de gastoevoer naar de branders moet afsluitbaar zijn nabij de branders;

11. 2. 3.

een brander en de aan deze brander en flessen verbonden slangen moeten als ze niet in gebruik zijn, uitsluitend zijn opgehangen over een nabij de flessen geplaatst slangzadel; de slangen moeten met slangklemmen zijn bevestigd aan de brander en aan de flessen;

11. 2. 4.

de afsluiter van een gasfles die niet in gebruik is moet gesloten zijn;

11. 2. 5.

afsluiters moeten goed bereikbaar zijn;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. ...
van directeur Bouw- en Milieudienst ...

12. Diesel heftruck / veegmachine

12. 1. een verbrandingsmotor van een vorkheftruck dan wel veegmachine moet zodanig zijn afgesteld dat de uitlaatgassen nagenoeg roet- en rookloos zijn; de verbrandingsmotor moet zijn voorzien van een doelmatige geluiddemper in de uitlaat;

13. Opslag van vuurwerk

13. 1. Algemeen

13. 1. 1. de samenstelling, de hoeveelheid ontplofbare stof en de opschriften moeten, voor wat betreft klein vuurwerk, voldoen aan de voorschriften, zoals genoemd in het Vuurwerkbesluit Wet Milieugevaarlijke Stoffen (besluit 4 februari 1993, Staatsblad nr. 215) en Regeling nadere eisen aan vuurwerk (besluit 24 november 1993, Staatscourant nr. 228) en voor wat betreft groot vuurwerk voldoen aan het gestelde in de bijlage A van de ADR (Europese Overeenkomst betreft het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg;

13. 1. 2. vuurwerk mag alleen (behoudens intern transport) aanwezig zijn in de daarvoor bestemde bewaarplaatsen en de werk-/montage- en ompakruimte en alleen in de hoeveelheden en op de wijze, zoals genoemd in de voorschriften met betrekking tot deze ruimten;

13. 1. 3. voorschrift 13. 1. 2. is niet van toepassing op de vrachtwagen welke maximaal 24 uur voor vertrek geladen mag zijn met vuurwerk ten behoeve van een evenement; hierbij moet worden voldaan aan hetgeen in de bijlage behorende bij deze vergunning is gesteld;

13. 1. 4. personen belast met inbrengen of uitnemen van vuurwerk, met betrekking tot de bewaarplaats, moeten duidelijk zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten daarvan en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

13. 1. 5. ruimten waar vuurwerk aanwezig is, mogen uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen meerderjarig persoon worden geopend voor de vorenbeschreven werkzaamheden en voor controle;

13. 1. 6. gevallen vuurwerk mag men niet laten liggen, doch moet onmiddellijk worden opgeraapt; vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en op een veilige plaats (buiten de inrichting) onschadelijk worden gemaakt;

22 APR. 1997
Behoort bij besluit d.d. .....
van directeur Bouw- en Milieudienst

13. 1. 7.

indien de werkzaamheden niet vergen dat een ruimte moet worden betreden, moet de deur daarvan met een sleutelslot zijn afgesloten, terwijl de sleutel uit het slot moet zijn genomen;

13. 1. 8.

alle ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moeten steeds onbelemmerd kunnen worden bereikt; voertuigen mogen niet langer dan voor het lossen en laden strikt noodzakelijk is aanwezig zijn;

13. 1. 9.

op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of worden beproefd;

13. 1.10.

het terreingedeelte, waar zich de voor het vuurwerk bestemde bewaarplaatsen bevinden moet met een hek of soortgelijke voorziening zijn afgescheiden; op dit afgesloten terrein mogen slechts aanwezig zijn:

- de vergunninghouder;
- door de vergunninghouder toegelaten personen, die daar voor hun werkzaamheden aanwezig moeten zijn;
- personen die ambtshalve belast zijn met controle;

13. 1.11.

in de bewaarplaatsen en binnen een afstand van 2 m van de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen mag niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn; op de toegangsdeuren moet dit verbod met duidelijk leesbaar opschrift, luidende: "ROKEN EN OPEN VUUR BINNEN 2 METER AFSTAND VERBODEN", zijn aangegeven; de hoogte van de letters moet ten minste 50 mm bedragen;

13. 1.12.

binnen een afstand van 3 m van de toegangsdeuren van de bewaarplaats mogen geen brandbare vluchtige vloeistoffen, geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn;

13. 2. <u>Bewaarplaatsen/MAVO-boxen/zeecontainers</u>

13. 2. 1.

van de bewaarplaatsen moeten:

- de wanden, de vloer en de afdekking zijn vervaardigd van metselwerk, dik ten minste 105 mm, of bestaan uit naadloos beton, dik ten minste 70 mm;
- de toegangsdeur naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnaanslag van ten minste 25 mm hebben en een brandwerendheid bezitten van ten minste 30 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 3885 (uitgave 1982); om drukontlasting mogelijk te maken mogen geen dievenklauwen e.d. worden toegepast;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. ...

van directeur Bouw- en Milieudienst ...

MAVO-boxen

indien de bewaarplaatsen overeenkomstig de richtlijnen voor MAVO-boxen zijn uitgevoerd zijn de eisen bovengenoemde eisen ten aanzien van de wanden, de vloer en de afdekking niet van toepassing; eventuele roosters dienen regeninslagvrij en vlamwerend te zijn uitgevoerd; tussen de op lijn geplaatste MAVO-boxen moet een brandmuur zijn geplaatst welke bestaat uit halfsteens metselwerk, 0.5 meter uitsteekt ten opzichte van de voorzijde en 0.5 meter uitsteekt ten opzichte van de bovenzijde van de toegangsdeuren;

zeecontainers

indien de op tekening 1 behorende bij deze vergunning aangegeven zeecontainers worden toegepast moeten deze zodanig zijn aangepast dat de deuren van hout zijn vervaardigd; de toegangsdeur moet naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnaanslag van ten minste 25 mm hebben en een brandwerendheid bezitten van ten minste 30 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 3885 (uitgave 1982); om drukontlasting mogelijk te maken mogen geen dievenklauwen e.d. worden toegepast; de zeecontainers moeten op de aangegeven plaats worden opgesteld en de onderlinge afstand moet ten minste 1 meter zijn;

13. 2. 2.

in de wanden en/of afdekking van de bewaarplaatsen mogen geen openingen aanwezig zijn;

13. 2. 3.

in de ruimte waar vuurwerk aanwezig mag zijn mogen geen elektrische schakelaars of wandcontactdozen aanwezig zijn; voorts moet de elektrische installatie voldoen aan de voorschriften voor ruimten met brandgevaar van NEN 1010 met dien verstande dat het elektrisch materieel een beschermingsgraad van ten minste IP5X moet hebben; de oppervlaktetemperatuur van de armaturen (in schone toestand) mag niet boven de 100°C kunnen komen;

13. 2. 4.

buiten de verlichtingsarmaturen en de daarvoor bestemde voedingsleidingen mogen in de bewaarplaatsen geen elektrische apparaten aanwezig zijn;

13. 2. 5.

voor de verwarming van de bewaarplaatsen mogen slechts toestellen worden gebruikt, waarbij water voor de warmte-overdracht wordt toegepast; de maximale oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparatuur mag niet boven de 100°C kunnen komen;

13. 2. 6.

binnen de bewaarplaatsen mogen zich geen gasleidingen bevinden;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. .....

van directeur Bouw- en Milieudienst

13. 2. 7.

voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van de verwarmings- en /of de verlichtingsinstallatie kunnen worden geplaatst; de afstand tussen de verwarmings- en/of verlichtingsapparatuur en het vuurwerk moet ten minste 300 mm bedragen;

13. 2. 8.

in de bewaarplaatsen mogen zich gelijktijdig met verpakt en/of onverpakt vuurwerk geen andere goederen bevinden;

13. 2. 9.

op de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen moet een gevaarsetiket zijn aangebracht, waarmede het ontploffingsgevaar wordt aangeduid; het etiket moet een vorm hebben van een vierkant, op de punt staand, met een zijde van 250 mm, met de afbeelding van een zwarte bom op een oranje achtergrond;

13. 2.10.

a. in de drie kleine bewaarplaatsen, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag maximaal 500 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G of 5000 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G worden opgeslagen; bij een opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 500 kg;
b. in bewaarplaatsen 1 t/m 4 en 6 t/m 10, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag ten hoogste 7.000 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn;
c. in bewaarplaats 5, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag maximaal 500 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G of 7000 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G worden opgeslagen; bij een opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 500 kg;
d. in de MAVO-boxen dan wel de zeecontainers, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 1, mag ten hoogste 2.000 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn;

13. 3. <u>Werk-/montage- en ompakruimte</u>

13. 3. 1.

de vloer van de werk-/montage- en ompakruimte dient glad te zijn afgewerkt en dient een weerstand tussen de 25.000 en 1.000.000 Ohm te bezitten;

13. 3. 2.

werktuigen, gereedschappen en instrumenten die tijdens het gebruik bij werkzaamheden met vuurwerk statisch elektriciteit kunnen opwekken, dienen geaard te zijn;

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d. .....

van Directeur Bouw- en Milieudienst

13. 3. 3.

het personeel werkzaam in werk-/montage- en ompakruimte dient geen kunststof of zijden kleding te dragen; elektrisch geleidend schoeisel, dient zo mogelijk een weerstand tussen de 25.000 en 1.000.000 Ohm tussen persoon en vloer te bezitten;

13. 3. 4.

tijdens werk-, ompak- en montagewerkzaamheden mogen, behalve vuurwerk en de hiervoor benodigde verpakkingsmiddelen alsmede brandblusmiddelen, geen andere goederen in deze ruimte aanwezig zijn;

13. 3. 5.

zodra in de werk-, ompak- en montageruimte de werkzaamheden zijn beëindigd, moet het eventueel restant van het vuurwerk en het omgepakte vuurwerk weer naar de bewaarplaatsen worden teruggebracht;

13. 3. 6.

eventuele mortieren mogen niet worden geladen;

13. 3. 7.

in de werk-/montage- en ompakruimte, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening 4, mag ten hoogste 100 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.1G of 250 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G, 1.4S en 1.4G aanwezig zijn; bij gelijktijdige aanwezigheid van vuurwerk van de gevarenklasse 1.1G, 1.3G, 1.4G en 1.4S blijft de maximaal toelaatbare hoeveelheid 100 kg;

14. <u>NEN, NEN-EN Normen</u>

14. 1.

voor enig in één der voorschriften in deze vergunning genoemde NEN, NEN-EN norm, geldt dat die norm van toepassing is welke geldig was ten tijde van
- het van kracht worden van deze vergunning of
- het installeren van de betrokken constructies, toestellen en/of apparaten;

22 APR. 1997
Behoort bij besluit d.d.
Van directeur Bouw- en Milieudienst

15. Besparing energie en water

15. 1.

in de inrichting moet een energie-logboek worden aangelegd; dit logboek moet ter inzage beschikbaar zijn voor een controlerend ambtenaar; in dit logboek moeten tenminste de volgende zaken worden bijgehouden:

a. het aardgasverbruik van de inrichting in m^3 per jaar;
b. het leidingwaterverbruik van de inrichting in m^3 per jaar;
c. het electriciteitsverbruik van de inrichting in KWh per jaar;

daartoe moeten jaarlijks in week 52 de meterstanden worden genoteerd in het logboek; hiertoe mogen ook kopieën van de jaarafrekeningen van het energiebedrijf worden bewaard;

15. 2.

bij renovatie/vervanging van apparatuur, installaties en dergelijke dient de vergunninghouder energie- en waterbesparende voorzieningen/maatregelen te treffen die voldoen aan het principe "stand der techniek";

16. Afvalwater

16. 1.

het is verboden bedrijfsafvalwater te lozen dat:

a. een gevaarlijke afvalstof is, waarvan kan worden voorkomen dat deze in de riolering terecht komt;
b. stankoverlast buiten de inrichting veroorzaakt;

16. 2.

bedrijfsafvalwater mag slechts in een openbaar riool worden gebracht, indien door de samenstelling, eigenschappen of hoeveelheid ervan:

a. de doelmatige werking niet wordt belemmerd van een openbaar riool, een door een bestuursorgaan beheerd zuiveringstechnisch werk, of de bij een zodanig openbaar riool of zuiveringstechnisch werk behorende apparatuur;
b. de verwerking niet wordt belemmerd van slib, verwijderd uit een openbaar riool of een door een bestuursorgaan beheerd zuiveringstechnisch werk;
c. de nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater zoveel mogelijk worden beperkt;

Behoort bij besluit 22 APR. 1997
van directeur Bouw- en Milieudienst

MILIEUBEHEER aanvraag vergunning

GEMEENTE ENSCHEDE

stempel datum van ontvangst

MILIEUDIENST
8 NOV 1996
6806

Aan Burgemeester en Wethouders

van de gemeente Enschede

Gegevens aanvrager

Naam van de aanvrager	
S.E. Fireworks B.V.	
adres *Tollensstraat 50*	postcode/plaats *7523 ZD ENSCHEDE*
telefoon 5.1.2e	fax 5.1.2e

☐ Verzoekt voor de hieronder omschreven inrichting een vergunning inzake het: ☐ oprichten ☐ in werking hebben ☐ veranderen ☐ met een tijdelijk karakter en wel voor een termijn van _____ jaar	■ Verzoekt in verband met verandering/wijziging van de inrichting, voor welke reeds vergunning werd verleend, een nieuwe de gehele inrichting omvattende vergunning (art. 8.4).

Aard van de inrichting

Omschrijving van de inrichting	
Opslag van vuurwerk	
categorie IVB (niet invullen) *3.1.*	SBI-code (niet invullen) *OP.06.1.*

Naam inrichting	
S.E. Fireworks B.V.	
adres *Tollensstraat 50*	postcode/plaats *7523 ZD ENSCHEDE*
telefoon 5.1.2e	fax 5.1.2e
contactpersoon *Dhr.* 5.1.2e	branchevereniging *F.N.V. groot vuurwerk*
kadastrale ligging: gemeente, sectie, nr(s) *Enschede, sectie L, nr. 1105*	

Behoort bij besluit d.d.
van directeur milieudienst
22 APR. 1997

Dit papier is vervaardigd uit 100% gebruikt papier.

Nauwkeurige opgave van de activiteiten in de inrichting / resp. veranderingen t.o.v. de huidige vergunning

Opslag van vuurwerk (zie bijlage).

Omgeving

De afstand tot de dichtstbijzijnde woning van derden bedraagt __*12*____ meter. Het betreft een burgerwoning/~~bedrijfswoning/ bovenwoning~~ (doorhalen wat niet van toepassing is).

Ligging:
- ❒ centrum/kern
- ❒ woonwijk
- ■ industrieterrein _____
- ❒ buitengebied
- ❒ bij gevoelig object, nl.:_____
- ❒ grondwaterbeschermingsgebied, 5 / 10 / 25 jaars zone (doorhalen wat niet van toepassing is)
- ❒ stiltegebied
- ❒ _____

Coördinatie bouwvergunning	**coördinatie Wet verontreiniging oppervlaktewateren**
bouwvergunning: ■ niet nodig ❒ niet aangevraagd ❒ aangevraagd, datum aanvraag _____ (afschrift bijvoegen) ❒ verleend, datum vergunning _____	vergunning Wet verontreiniging oppervlaktewateren: ■ niet nodig ❒ niet aangevraagd ❒ aangevraagd, datum aanvraag _____ (afschrift bijvoegen) ❒ verleend, datum vergunning _____

Als bijlagen zijn bijgevoegd (alle bijlagen dienen in viervoud bijgevoegd te worden)

- ■ __*1*__ beschrijving inrichting
- ■ __*6*__ tekeningen
- ❒ _____ renvooi lijst
- ■ __*1*__ kadastrale kaart
- ❒ _____ gegevens m.b.t. afvalstoffen
- ❒ _____ bodemonderzoeksrapport
- ❒ _____ gegevens m.b.t. brandbestrijding etc.
- ❒ _____ akoestische gegevens etc.
- ❒ _____ gegevens m.b.t. geur-, stof- en dampemissies
- ❒ _____ gegevens m.b.t. milieuzorg
- ❒ _____ gegevens m.b.t. specifieke werkwijze (spuitwerkzaamheden, machinale houtbewerking e.d.)
- ❒ _____ gegevens m.b.t. lozing afvalwater
- ■ __*1*__ ***bijlage opslag vuurwerk***

Plaats, datum

Enschede, 4 november 1996

naam, functie

Dhr. 5.1.2e

handtekening

5.1.2e

Behoort bij besluit d.d. [illegible]

WET MILIEUBEHEER beschrijving inrichting

1. Werktijden/personeel

personeel:	ploegendienst:
__3____ personen op kantoor ___2___ personen in productie-/werkruimte	❒ ja, _____ ploegen (aantal ploegen invullen) ■ nee

werktijden *variabel*	tijden	incidenteel overwerk (indien van toepassing)
Maandag	Van *07.30*____ tot *17.00*____ uur	Van _____ tot _____ uur
Dinsdag	Van *07.30*____ tot *17.00*____ uur	Van _____ tot _____ uur
Woensdag	Van *07.30*____ tot *17.00*____ uur	Van _____ tot _____ uur
Donderdag	Van *07.30*____ tot *17.00*____ uur	Van _____ tot _____ uur
Vrijdag	Van *07.30*____ tot *17.00*____ uur	Van _____ tot _____ uur
Zaterdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Zondag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur

2. Mechanisch vermogen

Vermogen van alle in de inrichting aanwezige motoren: op tekening/renvooi het vermogen per motor aangeven.

Electromotoren __*10,75*_____ kW	Verbrandingsmotoren ___*33*_____ kW

3. Ruimteventilatie

❒ zie tekening
■ op natuurlijke wijze
❒ op mechanische wijze, _____ 5 1/2 e boven daklijn / maaiveld (doorhalen s.v.p. indien niet van toepassing is)
❒ luchtbehandelingsinstallatie

4. Stookinstallaties

soort installatie en type (bijv. verbeterd rendement, HR-ketel etc.)	installatiejaar	verbruik (per jaar)	schoorsteen-hoogte	nominaal vermogen (kW)	nummer op tekening
■ gas *2 CV-ketels*	*1984*	*4000 m3*	*1 m bovendaks*	*20 kW*	
❒ electrisch _____					
❒ stookolie _____					
❒ vaste brandstof _____					
❒ stoomketel _____					
❒ _____					

5. Afvalstoffen

❒ zie bijlage

soort afvalstof	hoeveelheid per jaar	wijze van opslag	inzamelaar	afvoer-frequentie	nummer op tekening
❒ *huishoudelijk afval*					
■ *verpakkingsmateriaal*	*± 10 ton*	*container*	*Olde Kalter*	*5 x per jaar*	
❒ _____					
❒ _____					
❒ _____					
❒ _____					
❒ _____					

Behoort bij besluit d.d. 5 1/2 e 22 APR. 1997 van directeur milieudienst

6. Gevaarlijke afvalstoffen

■ niet van toepassing/zie bijlage (doorhalen wat niet van toepassing is)

soort afvalstof	hoeveelheid per jaar	wijze van opslag	inzamelaar	afvoer-frequentie	nummer op tekening
❒ afgewerkte olie					
❒ olie/vet mengsels					
❒ zand/slib afval					
❒ _____					
❒ _____					
❒ _____					
❒ _____					
❒ _____					

7. Beperking afvalstoffen/gescheiden inzameling

❒ niet van toepassing/zie bijlage (doorhalen wat niet van toepassing is)

gescheiden inzameling van / afvoer naar	maatregelen ter beperking van afvalstoffen
Plastic afval wordt gescheiden en gaat naar handelaar.	*Bekeken wordt of karton kan worden gescheiden van het overige afval.*

8. Voorzieningen ter beperking van brand e.d.

❒ zie bijlage	❒ compartimentering van gebouwen en/of gebouwdelen volgens tekening/toelichting
■ blusmiddelen/-installatie volgens tekening	❒ aanvalsplan/noodplan aanwezig
❒ brandmeldinstallatie aanwezig	

9. Bodem

Zijn er bodembeschermende maatregelen getroffen?	Is er een bodemkwaliteitsonderzoek verricht?
■ nee	❒ nee
❒ ja (hieronder specificeren, aangeven op tekening en specificaties bijvoegen)	❒ ja, rapport bijgevoegd
❒ lekbakken	
❒ vloeistofdichte vloeren	
❒ _____	
❒ _____	

10. Geluids- en trillingsbronnen

omschrijving geluids- en trillingsbronnen	bedrijfstijd geluidsbron	nummer op tekening
N.v.t.	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	

11. Maatregelen ter beperking van geluidsoverlast/trillingshinder

■ geen specifieke voorzieningen	❒ omkasting van _____
❒ zie bijgevoegd akoestisch rapport	❒ trillingsdempers (nrs. _____ op tek.)
❒ zie bijlage	❒ sluisdeuren (nr. _____ op tekening)
	❒ _____
	❒ _____
	❒ _____

Behoort bij besluit d.d. _____

12. Geur- en stofemissie

■ geuremissie niet van toepassing ■ stofemissie niet van toepassing	❒ zie geurrapport ❒ zie stofemissierapport ❒ zie bijlage

Welke geur-/stofcomponenten kunnen vrijkomen en waar komen deze vrij?

13. Maatregelen ter beperking van geur-/stofhinder

Welke maatregelen zijn genomen ter beperking van geur-/stofhinder?

N.v.t.

14. Afvoer gassen/dampen

■ niet van toepassing/zie bijlage

soort damp/gas	emissie (kg/uur)	debiet (m^3/uur)	afvoer-hoogte	getroffen reinigingsvoorziening	nummer op tekening

15. Transportmiddelen

❒ niet van toepassing/zie bijlage

aan- en afvoerbewegingen voertuigen (aantal aangeven)	tijden	frequentie (per dag/week)
__4__ personenwagens	*07.00 - 19.00 uur*	*8 x per dag*
__2__ bestelwagens	*07.00 - 19.00 uur*	*4 x per week*
__1__ vrachtwagen	*07.00 - 19.00 uur*	*2 x per week*
_____ _____		
_____ _____		

Transportmiddelen binnen de inrichting	vermogen	in bedrijf tussen	
❒ niet van toepassing/zie bijlage			
__1__ heftruck *(diesel)*	*30*	■ 07.00 - 19.00 uur	❒ 19.00 - 07.00 uur
_____ electrische heftrucks		❒ 07.00 - 19.00 uur	❒ 19.00 - 07.00 uur
_____ lpg heftrucks		❒ 07.00 - 19.00 uur	❒ 19.00 - 07.00 uur
_____ loskranen		❒ 07.00 - 19.00 uur	❒ 19.00 - 07.00 uur
_____ _____		❒ 07.00 - 19.00 uur	❒ 19.00 - 07.00 uur

Wordt bij het laden en lossen uitsluitend geparkeerd op het terrein van de inrichting?	■ ja	❒ nee
Worden ook vrachtwagens met koelmotoren gestald? (zo ja, locatie op tekening aangeven)	❒ ja	■ nee
Nadere toelichting aan- en afvoerbewegingen en laad/loslocatie op bijlage aangegeven	❒ ja	■ nee

16. Open terrein

❒ Geen open terrein	aanwezig ja/nee	soort	aantal
parkeerplaatsen	*ja*	n.v.t.	*4*
containers	*ja*	*staal*	*1*
verlichting	*ja*	*bouwlampen*	*3*
hekwerk, (afsluitbaar: ja/~~nee~~ (doorhalen wat n.v.t. is))	*ja*	*muur + poort*	

17. Opslag

❒ niet van toepassing/zie bijlage (doorhalen wat niet van toepassing is)

Bij ondergrondse opslag keurings- en installatiecertificaten toevoegen. Bij opslag chemicaliën e.d. nadere stoffenspecificatie (bijv. chemiekaarten) bijvoegen.

opslag brandbare vloeistoffen	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening
N.v.t.			

opslag gassen	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening
koolzuur	*20 l.*	*fles*	*4*

opslag chemicaliën	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening
N.v.t.			

opslag grondstoffen/half- en tussenproducten	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening
N.v.t.			

opslag gereed product	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening
vuurwerk	*zie bijlage*	*bunkers*	

Behoort bij besluit d.d. 22 APR. 1997

18. Specifieke werkwijze

■ niet van toepassing
❒ specifieke werkwijze (spuitwerkzaamheden/herstelwerkzaamheden/houtbewerking/metaalbewerking) in bijlage aangegeven
❒ processchema's bijgevoegd

19. Afvalwater

■ alleen lozing huishoudelijk afvalwater	lozing via:
❒ zie bijlage lozing afvalwater	❒ geen voorziening ❒ controlevoorziening ❒ vetafscheider
lozing bedrijfsafvalwater op:	❒ zand- c.q. slibvanger ❒ olie-afscheider
❒ gemeentelijk riool in vrijverval-/drukriool (doorhalen wat n.v.t. is)	❒ waterzuiveringsinstallatie
❒ bodem (ontheffing Lozingenbesluit noodzakelijk)	❒ septictank
❒ oppervlaktewater (Wvo-kennisgeving/-vergunning noodzakelijk)	❒ anders namelijk: _____

20. Milieuzorg

■ geen bedrijfsinterne milieuzorg/zie bijlage (doorhalen wat n.v.t. is)	aanwezig ja/nee	op te zetten binnen een termijn van
integraal milieuzorgsysteem		
afvalstoffenplan		
energieplan		
afvalwaterplan		
instructie personeel		
_____		

Milieubelasting wordt geregistreerd door meting/registratie van de volgende componenten:

❒ niet van toepassing
❒ zie bijlage
■ energiedrager
❒ afvalwater
❒ afvalstoffen
❒ _____

21. Analyse energiegebruik

Overzicht ingekocht jaargebruik per energiedrager in 19_____. Deze gegevens zijn af te leiden uit de energierekening.

Energiedrager	Hoeveelheid		Corresponderende kosten
Gas	*4000*	m^3	*f*
Electriciteit	*2800*	kWh	*f*
Olie		l	*f*
Stadsverwarming			*f*
Overig			*f*

Is het in de vorige vraag vermelde energiegebruik representatief voor het jaarlijkse energiegebruik in de inrichting? ■ ja ❒ nee
Zo nee, geef aan waarom niet.

Wordt er aan energiebeheer gedaan? ❒ ja ■ nee
Zo ja, hoe?

Is ten behoeve van de inrichting een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor energiebesparing? ☐ ja ■ nee
Zo ja, waar was het onderzoek op gericht? Gebouwen/faciliteiten/processen (doorhalen wat niet van toepassing is)

De volgende vragen alleen beantwoorden indien:

- er een energiebesparingsonderzoek is uitgevoerd;
- of als het gasverbruik meer dan 100.000 m³ is;
- of als het electriciteitsverbruik meer dan 170.000 kWh is.

U kunt ook verwijzen naar het energiebesparingsonderzoek als deze onderdeel van de aanvraag uitmaakt.

Geef de verdeling aan van het energiegebruik over de onderdelen van de inrichting. Deze informatie dient geclusterd weergegeven te worden naar de te onderscheiden onderdelen van gebouwen, faciliteiten en processen. Tevens dienen de gegevens te worden vermeld die de karakteristiek van het onderdeel bepalen zoals de grootte van het onderscheiden gebouw, de capaciteit van een faciliteit en de productiecapaciteit van een procesinstallatie. Voor een eerste globaal overzicht kan als hulpmiddel de volgende tabel worden ingevuld.

	Gebouwen	Processen
Energiesoort	Gebruik	Gebruik
Gas	m³	m³
Electriciteit	kWh	kWh
Olie	l	l
Stadsverwarming		
Overig		
Totaal		

Toelichting: Naast gebouwen kunnen ook faciliteiten zoals compressoren, stoomketels e.d. worden onderscheiden. In deze tabel worden de faciliteiten toegerekend aan het onderdeel processen. Indien het energiegebruik per onderscheiden onderdeel niet bekend is kan dit worden gebaseerd op metingen, schattingen en berekeningen. Indien gebruik wordt gemaakt van berekeningen kunnen de volgende formules worden gehanteerd:

Gasgebruik: $\frac{\text{nominale belasting op onderwaarde (kW) x bedrijfstijd (h/j)}}{8{,}79}$ = .. m³/j

Electriciteitsgebruik: vermogen (kW) x bedrijfstijd (h/j) = .. kWh/j

Geef aan welke energiebesparende maatregelen zijn getroffen onderscheiden naar de in de vorige vraag vermelde onderdelen van de inrichting.

Geef aan welke energiebesparende maatregelen zullen worden getroffen onderscheiden naar de in de vorige vraag vermelde onderdelen van de inrichting.

22. Overige gegevens

Maximale productiecapaciteit van de inrichting: _____

N.v.t.

23. Toekomstige ontwikkelingen

In de toekomst zijn er gemeentelijke plannen dit gebied te ontwikkelen voor andere doeleinden.

Verleend bij besluit d.d. 22 APR. 1997

Bijlage behorend bij aanvraag vergunning Wet milieubeheer van:

S.E. Fireworks B.V.
Tollensstraat 46-50
Enschede

Beschrijving opslag vuurwerk:

tekeningnummer 1

7 MAVO-boxen	à 2000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G;
3 zeecontainers dan wel MAVO-boxen	à 2000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G;

tekeningnummer 4

3 kleine bunkers	à 500 kg vuurwerk 1.3G of 5000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G;
9 grote bunkers (1 t/m 4 en 6 t/m 10)	à 7000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G;
1 grote bunker (5)	à 7000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G of 500 kg 1.3G;
1 ompakruimte	waarin maximaal 250 kg onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van gevarenklasse 1.3G, 1.4S en 1.4G of 100 kg 1.1G;

De genoemde hoeveelheden zijn maximale hoeveelheden en er is vanuit gegaan dat het vuurwerk in originele transportverpakking is verpakt, tenzij anders is vermeld.

Maximaal 20 keer per jaar zal een met vuurwerk geladen vrachtwagen (ten behoeve van een evenement) maximaal 24 uur worden gestald in de loods (tekeningnr. 6), de vrachtwagen wordt in wegrijdrichting voor de deur geparkeerd. In de vrachtwagen is maximaal 400 kg vuurwerk van de gevaarsklasse 1.4G opgeslagen, er is geen lont in de vrachtwagen aanwezig en verder bevinden zich in de vrachtwagen ontstekkingsfakkeltjes (bengaalsvuur) van de gevaarsklasse 1.4G.

22 APR. 1997

namens Bij besluit d.d.
van directeur milieudienst

MBV aanschrijven in een straal van 100 meter

Bouwdienst gemeente Enschede

22 APR. 1997

MILIEUDIENST
Postbus 106
7500 AC Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

H. Smallenbroek Vuurwerkbedrijf
T.a.v. de heer 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
		H 4023	831178	06-12-1993

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
aanvragen revisievergunning

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Naar aanleiding van een controlebezoek van de heer 5.1.2e van het Bureau Adviseur Milieuvergunningen van de Koninklijke Landmacht is uw bedrijf op 24 november 1993 bezocht door de heren 5.1.2e en 5.1.2e van onze dienst.

Tijdens het bezoek van de heer 5.1.2e en het bezoek op 24 november 1993 is gebleken dat, in tegenstelling tot de huidige vergunning waarin de opslag van 1950 kg "groot" vuurwerk en 84000 kg "klein" vuurwerk is toegestaan, hoofdzakelijk "groot" vuurwerk wordt opgeslagen. Verder is gebleken dat een aantal deuren slecht sluiten.

Het betreft hier de wijziging, het opslaan van vuurwerk van een zwaardere gevaarsklasse, van een inrichting waarvan de bedrijfsactiviteiten onder de bepalingen van de Wet milieubeheer vallen, vanwege de opslag van vuurwerk. Er dient op grond van artikel 8.4 van genoemde wet een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning te worden aangevraagd.

Daartoe kunt u gebruik maken van bijgevoegde concept aanvraagformulieren. Hierbij gelieve u een bouwkundige plattegrondtekening van de inrichting te voegen, op een schaal van bij voorkeur 1:100, doch niet kleiner dan 1:250. Voor het invullen van de formulieren en het ontwerpen van de plattegrondtekening, voegen wij een toelichting bij. De definitieve aanvraag zal uiteindelijk in viervoud ingediend moeten worden.

Ten aanzien van deze aanvraag zijn tijdens het bezoek op 24 november 1993 de volgende hoeveelheden vuurwerk en gevaarsklasse per bunker bepaald.

MILIEUDIENST
Postbus 106
7500 AC Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

- 9 grote bunkers à 7000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G
- 1 grote bunker nr. 6 (op tekening behorende bij de vergunning nr. 5) à 7000 kg vuurwerk, waarvan maximaal 1000 kg vuurwerk 1.3G en 6000 kg 1.4S en 1.4G
- 7 MAVO-boxen à 2000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G
- 1 ompakruimte waarin maximaal 250 kg onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van de gevarenklasse 1.4S, 1.4G, 1.3G en/of 1.1G

De genoemde hoeveelheden zijn maximale hoeveelheden en er is vanuit gegaan dat het vuurwerk in originele transportverpakking is verpakt.

Verder dienen op de tekening bij de aanvraag alle gebouwen met hun functie te worden aangegeven. Bij de vrachtwagens dienen de opstelplaatsen te worden aangegeven en dat deze ook geladen kunnen zijn met vuurwerk, met vermelding van hoeveelheden en het maximaal aantal dagen per jaar waarop dit kan voorkomen en tussen welke uren.

Ten aanzien van het huidige blussysteem zal in overleg met de brandweer moeten worden bepaald of dit systeem aanpassing behoeft.

De deuren van de grote bunkers dienen **binnen 2 maanden** na datum van deze brief zodanig te worden aangepast dat deze goed sluiten tegen een kozijnaanslag van ten minste 25 mm rondom.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
de directeur Milieudienst,

5.1.2e

Bijlagen: aanvraagformulier vergunning Wet milieubeheer

MILIEUDIENST
Postbus 106
7500 AC Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

Dir. Materieel Kon. Landmacht
Bureau Adviseur Milieuvergunningen
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
		94M004719 TMH	5.1.2e	27-05-1994

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
Tollenstraat 46-50 (H 6886)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Op de inrichting aan de Tollenstraat 46-50 te Enschede rusten een oprichtingsvergunning van 2 februari 1977 en een uitbreidingsvergunning van 14 december 1979. De oprichtingsvergunning heeft betrekking op de opslag van klein vuurwerk in 10 grote bunkers à 1650 kg, de opslag van groot vuurwerk in 3 kleine bunkers à 650 kg en een ompakruimte à 250 kg. De uitbreidingsvergunning heeft betrekking op het verruimen van de opslag in de 10 grote bunkers tot 7000 kg en de opslag van klein vuurwerk in 7 MAVO-boxen à 2000 kg.

In het verleden is tijdens controles geconstateerd dat er nu hoofdzakelijk groot vuurwerk wordt opgeslagen in plaats van in hoofdzaak klein vuurwerk. Op grond hiervan is het bedrijf aangeschreven voor een revisievergunning. De aanvraag is inmiddels bij ons ingediend.

Hierbij verzoeken wij u om een vooradvies inzake de op te leggen voorschriften. Wij hebben de situatietekening, de bouwkundige tekeningen en de aanvraag als bijlage bij deze brief gevoegd.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
de directeur Milieudienst,

5.1.2e

Bijlagen:
- situatietekening
- bouwkundige tekeningen
- aanvraag revisievergunning

1413 TMH
-1777.13
23.06.94
5658

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
Sie MILAN
MPC 16 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e
Fax 5.1.2e

14.07.94

Het College van Burgemeester en
Wethouders van gemeente Enschede
t.a.v. Milieudienst
Postbus 106
7500 AC Enschede

Datum [illegible] Nummer MILAN 27.981/A

Onderwerp Aanvraag milieuvergunning perceel Tollenstraat 46-50

Ref: Uw aanvraagbescheiden d.d. 27 mei 1994 kenmerk 94M004719 TMH

Naar aanleiding van referte bericht ik u het volgende.

1. Hoeveelheden vuurwerk

De genoemde hoeveelheden vuurwerk zoals in de bijlage zijn aangegeven hebben niet geheel mijn instemming. (onderstaand is e.e.a. op basis van externe veiligheid nader uitgewerkt).

a. In bunker 5 is maximaal toegestaan:
500 kg van de gevarenklasse 1.3G. Bij een opslag van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de toelaatbare hoeveelheid: maximaal 500 kg.

b. In de ompakruimte is maximaal toegestaan: 100 kg van de gevarenklasse 1.1G. Bij een opslag van de gevarenklasse 1.1G, 1.3G en 1.4G/1.4S blijft de toelaatbare hoeveelheid maximaal: 100 kg.
Alleen bij een opslag van de gevarenklasse 1.3G en 1.4G/1.4S is de gevraagde hoeveelheid van 250 kg: toelaatbaar.

c. De geladen vrachtwagen met vuurwerk is zonder nadere gegevens niet te beoordelen, ontbrekende gegevens zijn onder andere:
- gevarenklasse vuurwerk;
- hoeveelheid vuurwerk;
- eventuele ontstekingsmiddelen, lont etc.

2. Brandpreventie

Ik adviseer u hieromtrent met de brandweer een en ander te bespreken.

3. Tekeningen

a. De tekeningen 4 en 5 geven niet de juiste situatie weer. Met name komt hier een montage- en ompakruimte voor welke niet correspondeert met onder andere de bijlage, opgave hoeveelheden vuurwerk.

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

b. De opstelling van de mavoboxen heeft in de huidige situatie uit oogpunt van veiligheid niet mijn instemming. Een mogelijke oplossing is te vinden in het verspringend opstellen (ten minste 30 cm t.o.v. voorzijde-voorzijde) van de bewaarplaatsen of een vrije ruimte van een 1/2 m tussen de bewaarplaatsen.

4. Voorschriften

Ik adviseer u de volgende voorschriften op te nemen.

a. Voorschriften algemeen

(1) de samenstelling, de hoeveelheid ontplofbare stof en de opschriften moeten, voor wat betreft klein vuurwerk, voldoen aan de voorschriften, opgenomen in de lijst van Vuurwerken (L. v. V.) en v.w.b. vuurwerk (groot) voldoen aan het gestelde in bijlage A van het ADR (Europese Overeenkomst betreffende het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg.

(2) personen belast met het inbrengen en uitnemen van vuurwerk m.b.t. de bewaarplaats moeten duidelijk zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten daarvan en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

(3) ruimten waar vuurwerk aanwezig is, mogen uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen meerderjarig persoon worden geopend voor de vorenbeschreven werkzaamheden en voor controle;

(4) gevallen vuurwerk moet steeds onmiddellijk worden opgeraapt.
Vrijgekomen ontplofbare stof moet onmiddellijk zorgvuldig worden opgeveegd en op een veilige plaats (buiten de inrichting) worden vernietigd;

(5) indien de werkzaamheden niet vergen dat een ruimte moet worden betreden, moet de deur daarvan met een sleutelslot zijn afgesloten, terwijl de sleutel uit het slot moet zijn genomen;

(6) de inrichting moet schoon zijn en in goede staat van onderhoud verkeren.
Alle ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moeten steeds onbelemmerd kunnen worden bereikt.
Voertuigen mogen niet langer dan voor het lossen en laden strikt noodzakelijk is aanwezig zijn;

(7) de in overleg met de commandant brandweer geplaatste brandblusmiddelen en slanghaspels moeten onbelemmerd bereikt kunnen worden en steeds voor onmiddellijk gebruik gereed beschikbaar zijn. Brandblusmiddelen dienen jaarlijks door een deskundige op bruikbaarheid te worden getest.
Als bewijs van keuring moet door de controleur op een aan het blusmiddel bevestigde label de datum van keuring en diens handtekening worden vermeld;

(8) op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of worden beproefd;

(9) het terreingedeelte, waar zich de voor vuurwerk bestemde bewaarplaatsen bevinden moet met een hek zijn afgescheiden.
Op dit afgesloten terrein mogen slechts aanwezig zijn:
- de vergunninghouder;
- door de vergunninghouder toegelaten personen, die daar voor hun werkzaamheden aanwezig moeten zijn;
- personen die ambtshalve belast zijn met controle;

(10) op het afgesloten terrein en in de zich daarop bevindende gebouwen mag/mogen:

a. niet worden gerookt en geen open vuur aanwezig zijn. Op het toegangshek en de toegangsdeur van de bewaarplaats moet dit verbod met een duidelijk leesbaar opschrift luidende:
"ROKEN EN OPEN VUUR BINNEN 2 METER AFSTAND VERBODEN", zijn aangegeven de hoogte van de letters moet ten minste 50 mm bedragen;
b. geen drukhouders anders dan als brandblusapparaten, geen brandbare vluchtige vloeistoffen en geen gemakkelijk ontvlambare stoffen aanwezig zijn;

(11) het (verantwoordelijke) personeel dient van de voorschriften in deze vergunning in kennis gesteld te zijn, alsmede van de ter zake te nemen maatregelen.

b. Voorschriften bewaarplaatsen/mavoboxen

(1) van de bewaarplaats moeten:

- de wanden, de vloer en de afdekking zijn vervaardigd van metselwerk, dik ten minste 105 mm, of beton uit naadloos beton, dik ten minste 70 mm voor wat betreft mavoboxen voldoen aan de gestelde eisen hieromtrent;

- de toegangsdeur naar buiten openen, zelfsluitend zijn, een kozijnaanslag van ten minste 25 mm rondom hebben en een brandwerendheid bezitten van ten minste 30 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 3885 (uitgave 1982); om drukontlasting mogelijk te maken mogen geen dievenklauwen worden toegepast.

(2) in de wanden en/of afdekkingen van de bewaarplaats mogen geen openingen aanwezig zijn;

(3) in de ruimte waar vuurwerk aanwezig mag zijn mogen geen elektrische schakelaars of wandkontaktdozen aanwezig zijn.
Voorts moet de elektrische installatie voldoen aan de eisen voor ruimten met brandgevaar van (NEN 1010) met dien verstande dat het elektrisch materiaal een beschermingsgraad van ten minste IP 5X moet hebben; De oppervlaktetemperatuur van de armaturen (in schone toestand) mag niet boven de 100^{0}C kunnen komen;

(4) buiten de verlichtingsarmaturen en de daarvoor bestemde voedingsleiding mogen in de kluizen geen elektrische apparaten aanwezig zijn;

(5) voor de verwarming van de bewaarplaats mogen slechts toestellen worden gebruikt, waarbij water voor warmte-overdracht wordt toegepast;
de maximale oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparatuur mag niet boven 100^{0}C kunnen komen;

(6) binnen de bewaarplaats mag zich geen gasleiding bevinden;

(7) voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van de verwarmings- en/of de verlichtingsinstallatie kunnen worden geplaatst; de afstand tussen de verwarmings- en/of verlichtingsapparatuur en het vuurwerk moet ten minste 300 mm bedragen;

(8) in de bewaarplaats mogen zich gelijktijdig met verpakt vuurwerk geen andere goederen bevinden;

(9) op de toegangsdeur van de bewaarplaats moet een gevaarsetiket zijn aangebracht, waarmede het ontploffingsgevaar wordt aangeduid;
het etiket moet de vorm hebben van een vierkant, op de punt staand, met een zijde van 273 mm, met de afbeelding van een zwarte bom op een oranje achtergrond;

c Werk-/montage- en ompakruimte

Indien deze ruimten van toepassing zijn dienen de volgende voorschriften te worden gehanteerd.

(1) De vloer dient glad te zijn afgewerkt en dient een weerstand tussen de 25.000 en 1.000.000 Ohm te bezitten;

(2) werktuigen, gereedschappen en instrumenten die tijdens het gebruik bij werkzaamheden vuurwerk statische elektriciteit kunnen opwekken, dienen geaard te zijn;

(3) het personeel werkzaam in de ompakruimte dient geen kunststof of zijden kleding te dragen. Elektrisch geleidend schoeisel, dient zo mogelijk een weerstand tussen de 25.000 en de 1.000.000 Ohm tussen persoon en vloer te bezitten;

(4) de hoeveelheid vuurwerk mag niet groter zijn dan voor een geregelde voortgang der werkzaamheden noodzakelijk is doch mag niet meer bedragen dan: zie 1b;

(5) tijdens werk-ompak-en montagewerkzaamheden mogen, behalve vuurwerk en de hiervoor benodigde verpakkingsmiddelen alsmede brandblusmiddelen, geen andere goederen in deze ruimten aanwezig zijn;

(6) zodra in werk-ompak- en montageruimte werkzaamheden beëindigd zijn , moet het eventueel restant van het vuurwerk en het omgepakte vuurwerk weer naar de bewaarplaatsen worden teruggebracht;

(7) eventuele mortieren mogen niet worden geladen.

d Voorschriften voor het gebruik van interne transportmiddelen.

(1) Een verbrandingsmotor van een vorkheftruck moet zodanig zijn afgesteld dat de uitlaatgassen nagenoeg roet- en rookloos zijn en dat eventuele vonken worden afgevangen; de verbrandingsmotor moet zijn voorzien van een doelmatige geluiddemper in de uitlaat;

(2) de ruimte waarin accumulatorenbatterijen van elektrische vorkheftrucks worden opgeladen, moet op de buitenlucht zijn geventileerd;

(3) tijdens het laden van een accumulatorenbatterij mag binnen 2 m. van de opstellingsplaats van de accumulatorenbatterij niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn;
dit moet met het pictogram "VUUR, OPEN VLAM EN ROKEN VERBODEN" zijn aangegeven; dit gevarensymbool moet zijn uitgevoerd overeenkomstig het Besluit veiligheidssignalering op de arbeidsplaats (Stcrt. 1982, 142);

(4) een oplaadinstallatie moet zodanig ten opzichte van de accumulatorenbatterij zijn geplaatst, dat zich in de oplaadinstallatie geen waterstofgas kan verzamelen; tevens moet de oplaadinstallatie zijn geaard;

(5) een oplaadinstallatie en een accumulatorenbatterij moeten overzichtelijk zijn opgesteld en te allen tijde goed bereikbaar zijn;

(6) in de ruimte waar de heftrucks worden geladen, mag geen vuurwerk of explosieven aanwezig zijn;

Mocht een en ander verder nog vragen oproepen dan ben ik gaarne bereid die te beantwoorden.

De Direkteur materieel KL
voor deze:
Het Hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen

Kapitein der Genie
Adviseur/toezichthoudend ambtenaar

Postbus 108
7500 AC Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

Dir. Materieel Kon. Landmacht
Bureau Adviseur Milieuvergunningen
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
MILAN 27.981/A	22 juni 1994	94M007671 TMH	5.1.2e	12-08-1994

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
Tollenstraat 46-50 (H 6886)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Naar aanleiding van uw advies met kenmerk MILAN 27.981/A heeft er overleg plaatsgevonden met de heer 5.1.2e. De opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G in bunker 5 wordt door u beperkt tot maximaal 500 kg. Dit is voor de heer 5.1.2e te weinig. Zijn voorstel is om de drie kleine bunkers, zoals aangegeven op tekening 4, ook te gebruiken voor de opslag van vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G. Wij verzoeken u om na te gaan welke maximale hoeveelheden in dit geval in de drie kleine bunkers mogen worden opgeslagen. Verder geeft u aan dat de opstelling van de MAVO-boxen niet uw instemming heeft. Gezien de te verwachten ontwikkelingen ten aanzien van woningbouw op de bedrijfsterreinen aan de Tollenstraat en het naastgelegen industrieterrein is het niet zinvol de heer 5.1.2e grote investeringen te laten doen. Het voorstel van de heer 5.1.2e is om de MAVO-boxen om en om leeg te laten en ter vervanging van de drie lege MAVO-boxen drie 20 ft zeecontainers binnen de inrichting te plaatsen. Deze zijn met een eventuele verhuizing eenvoudig mee te nemen. Het verzoek is dan ook om na te gaan of er binnen de inrichting drie 20 ft zeecontainers geplaatst kunnen worden, bij voorkeur in het verlengde van de MAVO-boxen. Indien dit mogelijk is verzoeken wij u tevens aan te geven welke maximale hoeveelheden in deze containers mogen worden opgeslagen. Ten aanzien van de geladen vrachtwagen kunnen wij u meedelen dat hierin circa 400 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4G, netto kruitgewicht 50 kg, en ontstekingsfakkeltjes (bengaalsvuur) van de gevarenklasse 1.4G aanwezig zijn.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiene van onze dienst.

Hoogachtend,
de directeur Milieudienst,

5.1.2e

5.1.2e

MB
-1777 B
6.10.'94
9239

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
Sie MILAN
MPC 16 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e
Fax 5.1.2e

27-10-94

Het College van Burgemeester en
Wethouders van gemeente Enschede
t.a.v. Milieudienst
Postbus 106
7500 AC Enschede

Datum 05 OKT. 1994

Nummer MILAN 27.981/B

Onderwerp Advies aanvraag milieuvergunning perceel Tollenstraat 46-50

Ref: 1. Uw schrijven d.d. 12 augustus 1994 kenmerk 94M007671 TMH

2. Gesprek/bezoek d.d. 4 oktober 1994

Naar aanleiding van refertes bericht en bevestig ik u het volgende.

1. Opstelling Mavo-box

Indien er een "brandmuur" tussen de op lijn geplaatste boxen wordt aangebracht kunnen deze boxen alsnog voor opslag worden aangemerkt (á 2000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G)

Eisen brandmuur:
- ½ steensmetselwerk;
- 0,5 m uitstekend t.o.v. voorzijde boxen;
- 0,5 m uitstekend t.o.v. bovenzijde toegangsdeuren

2. Belegging 3 kleine bunkers

Een hoeveelheid tot maximaal 500 kg, per bunker, van de gevarenklasse 1.3G heeft mijn instemming. Indien in een bunker geen vuurwerk van de gevarenklasse 1.3G wordt opgeslagen is 5 t. vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S/G toegestaan.

3. Geladen vrachtwagen

De gegevens zoals in referte 1 zijn aangegeven hebben mijn instemming .

4. Uitbreiding met 3 containers

Een uitbreiding zoals afgesproken heeft mijn instemming indien:

- de containers brandwerend worden gemaakt (brandwerendheid tussen de bewaarplaatsen ten minste 120 min. bedraagt);
- de containers van een houten deur met een brandwerendheid van ten minste 30 minuten wordt geconstrueerd.

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

- per container maximaal 2000 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S/G in ongeopende verpakking wordt opgelegd.
- deuren niet worden gericht/opengesteld direkt in de richting van overige bewaarplaatsen.

Mocht een en ander verder nog vragen oproepen dan ben ik gaarne bereid die te beantwoorden.

De Direkteur materieel KL
voor deze:
Het Hoofd Bureau Adviseur Milieuvergunningen

5.1.2e

Kapitein der Genie
Adviseur/toezichthoudend ambtenaar

S.E. FIREWORKS b.v.
&
PYRO EFFECTS

Tollensstraat 50
7523 ZD Enschede/The Netherlands
Tel. [redacted] (2 lijnen)
Fax. [redacted]
ABN-AMRO rek. nr. 59.20.37.657
Postbank nr. 3442799
BTW nr. NL.801861822.B.01
K.v.K. Enschede nr. 06042762

Regio Twente p/a Bouw - en milieudienst
[redacted]
Postbus 173
7500 AD Enschede

Enschede, 11 september 1996

Geachte Heer,

Naar aanleiding van onze bespreking op 11 september jl. om de oude hinderwet die in 1993 zamen met Kapitein [redacted] *was herzien aan te passen, komen wij met de volgende vraag nog even bij u terug.*

Het gaat om het volgende. Gezien dat de materialen c.q. Vuurwerk die wij uit onze eigen fabrieken vanuit China ontvangen, en die zo zijn geconstrueerd zodat er weinig explosieve lading in zit, zien wij onze volume steeds groter worden en in de bestaande cellen zouden op bepaalde maanden zeer vol staan daarom zouden wij het vuurwerk willen verspreiden in meerdere cellen, daarom vragen wij u bij deze of wij achter op ons bedrijfsterrein zoals te zien is op de twee bijgesloten tekeningen , een 3 tal zee containers van 20 feet te mogen plaatsen voor permanente bewaarplaatsen voor de Klasse I
1.4 G cijfer 43 waar wij dan Bruto ± 4500 kilogram willen opslaan per container , de containers worden met een tussen ruimte van 1 meter van elkaar geplaatst, om bij eventueel brand te zorgen dat de mondingsvlam niet bij de andere containers kan komen.

Hopende u voldoende te hebben geïnformeerd en in afwachting van uw besluit.

Verblijven wij met vriendelijke groeten

S.E.Fireworks B.V.
[redacted]

AFD/AFD: Recm	AFD: TmH
CLASSIFIEDNR: -17	ROUTING
DATUM: 12-09-96	
REG. NR: 7766	
KOPIE	
STR. DATUM: 03-10-96	

Onze verkoop- en leveringsvoorwaarden zijn gedeponeerd in het handelsregister van de K.v.K. te Enschede.

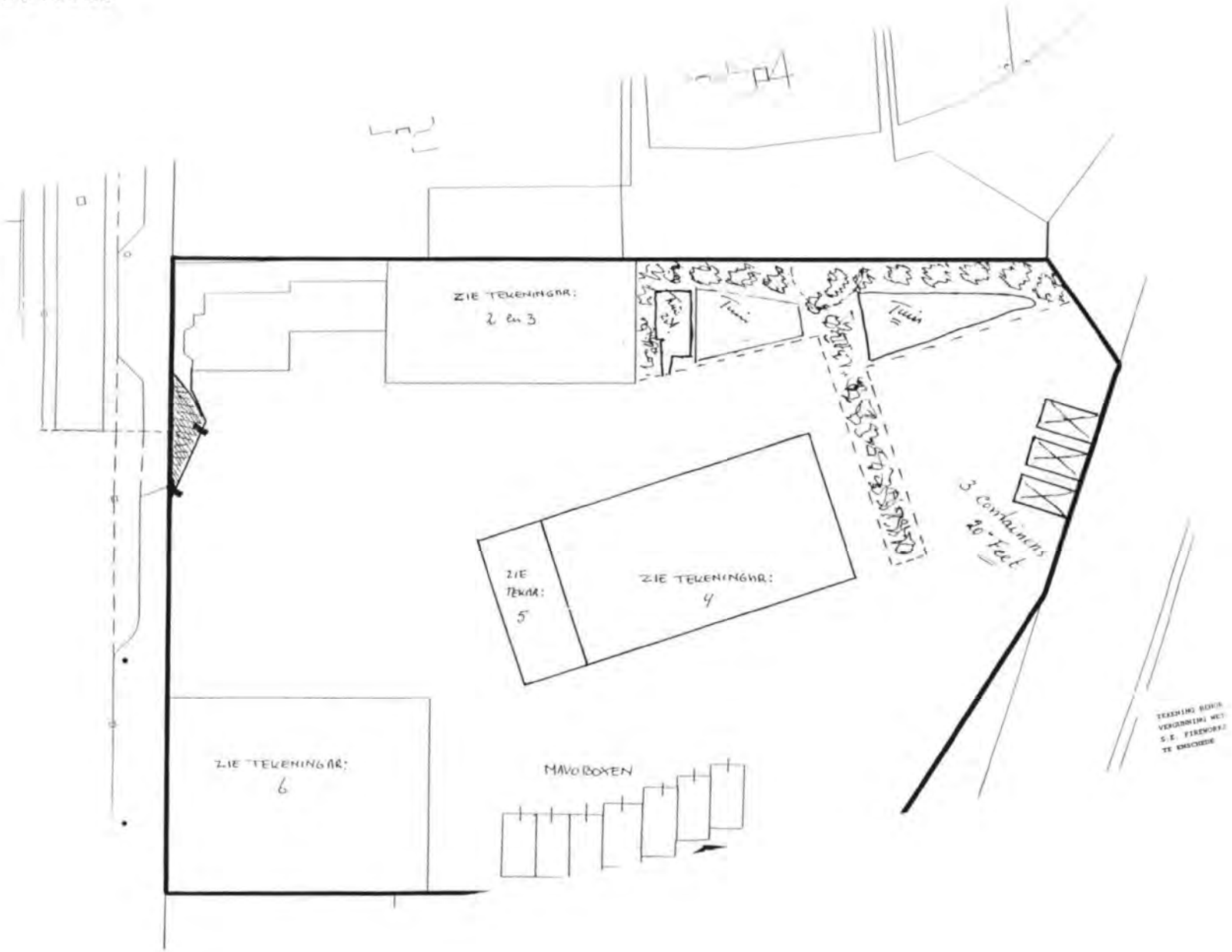
ZIE TEKENINGNR:
2 en 3
Tuin
Tuin
3 Containers
20 - Feet
ZIE TEKENINGNR:
5
ZIE TEKENINGNR:
4
ZIE TEKENINGNR:
6
MAVOBOXEN

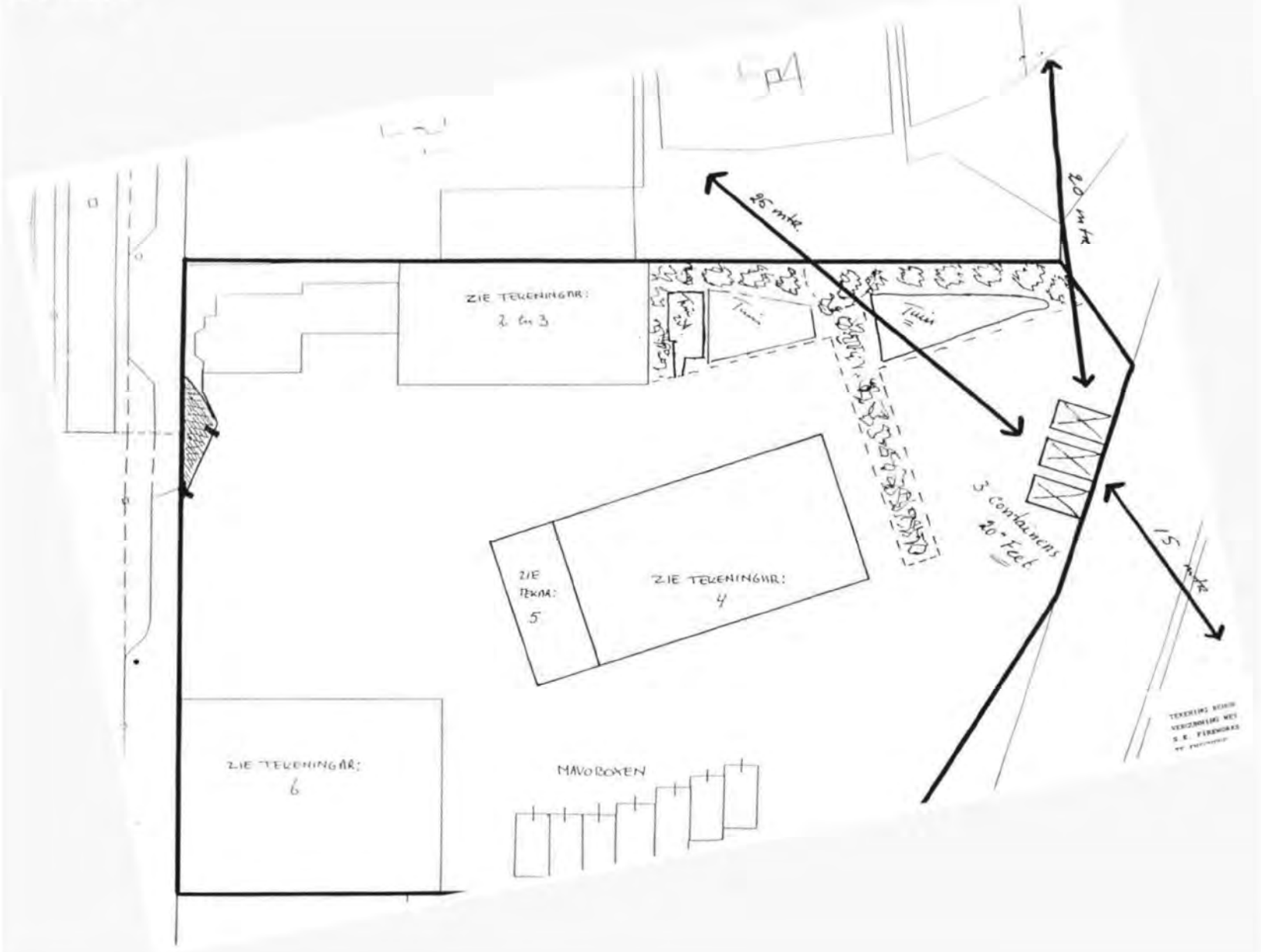
25 mtr.
20 mtr.
15 mtr.
ZIE TEKENINGAR:
2 en 3
Tuin
Tuin
3 Containers
20" Feet
ZIE TEKENINGAR:
4
ZIE TEKENINGAR:
5
ZIE TEKENINGAR:
6
MAVOBOXEN

MILIEUDIENST

Weth. Nijhuisstraat 1
7545 NA Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Correspondentie-adres
Postbus 106
7500 AC Enschede

Bouw- en Milieudienst
Locatie Oosterpoort: Oosterstraat 2
Postbus 173, 7500 AD ENSCHEDE
Factuuradres: Postbus 106, 7500 AC
Telefoon 5.1.2e
Fax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

Dir. Materieel Kon. Landmacht
Bureau Adviseur Milieuvergunningen
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
		96M007963 TMH	5.1.2e	23-09-1996

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
Tollensstraat 46-50 (H 6886)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Door verscheidene reden zijn wij tot op heden nog niet overgegaan tot het in procedure brengen van een revisievergunning voor de firma S.E. Fireworks B.V., Tollensstraat 46-50 te Enschede.

Wij zijn van plan de aanvraag zoals deze reeds in 1994 aan u is voorgelegd verder af te handelen. U heeft ons reeds op 22 juni 1994 en 5 oktober 1994 advies uitgebracht (kenmerken MILAN 27.981/A en MILAN 27.981/B). Als aanvulling op de aanvraag hebben wij op 11 september 1996 van de heer 5.1.2e nog een verzoek gekregen met betrekking tot het plaatsen van drie zeecontainers voor de opslag van vuurwerk. Het betreffende verzoek hebben wij als bijlage bij deze brief gevoegd.

Wij verzoeken u hierbij nogmaals om advies, aangezien in de loop der tijd de inzichten en eventuele voorschriften kunnen zijn gewijzigd.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

Bijlage: brief S.E. Fireworks B.V. d.d. 11 september 1996

Behandeld door: 5.1.2e
PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e
Fax 5.1.2e

Het College van Burgemeester en
Wethouders van gemeente Enschede
t.a.v. Milieudienst
Postbus 106
7500 AC Enschede

Datum 25 september 1996 Nummer Milan 27.981/C

Onderwerp : Advies aanvraag milieuvergunning, perceel Tollenstraat 46-50.

Referte : Uw brief van 23 september 1996, kenmerk 96M007963 TMH.

1. Naar aanleiding van referte bericht ik u het volgende.

   a. De adviezen, zoals deze zijn uitgebracht in 1994, zijn nog steeds van toepassing.

   b. Voor de overige aanvullende voorschriften adviseer ik u de voorschriften uit het Handboek Milieuvergunningen (uitg. dec 95), Hoofdstuk III.2 Opslag en verkoop van vuurwerk op te nemen.

2. Voor de goede orde deel ik u mede dat op grond van de Wet milieubeheer, artikel 8.7, de adviseur advies dient uit te brengen op basis van de ontwerp-beschikking. Mijn huidig commentaar kan - nu de ontwerp-beschikking ontbreekt - niet als een advies worden beschouwd als bedoeld in voornoemde wet. In dat kader verzoek ik u dan ook de ontwerp-beschikking na opmaak formeel voor advies aan mij aan te bieden.

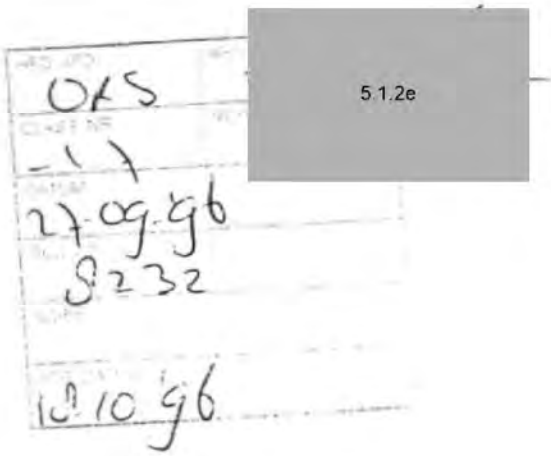

DE DIRECTEUR MATERIEEL
KONINKLIJKE LANDMACHT
voor deze
HET wnd. HOOFD BUREAU ADVISEUR
MILIEUVERGUNNINGEN

5.1.2e

5.1.2e

Luitenant-kolonel

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

Behandeld door 5.1.2e
PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
Sie MILAN/Bureau Adviseur milieuvergunningen (BAM)
MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e
Fax 5.1.2e

Burgemeester en wethouders van de
gemeente Enschede
t.a.v. Milieudienst
Postbus 106
7500 AC Enschede

Datum 10 februari 1997 Nummer Milan 27.981/D

Onderwerp Advies behorende bij vergunningaanvraag S.E. Fireworks b.v. d.d. 4/11/96

Referte uw gegevens van 23 januari 1997

Naar aanleiding van referte, en voorzover de aktiviteiten tot mijn werkgebied behoren, bericht ik u het volgende:

1. Op grond van de normering vallen de aangegeven hoeveelheden binnen de noodzakelijke veiligheidsafstanden.
2. De voorgestelde betonnen afscheidingen van de vuurwerkbewaarplaatsen moeten voorzien zijn van een betonwapeningsnet van minimaal 5 mm en een maaswijdte van tenminste 50 mm.
3. De betonnen vloeren moeten zijn afgedekt met een materiaal dat geen vonkvorming kan veroorzaken.
4. Voor het overige moet de konstruktie voldoen aan het Handboek milieuvergunningen, hoofdstuk III.2, Opslag en verkoop van vuurwerk.

Voor de goede orde deel ik u mede dat op grond van de Wet milieubeheer, artikel 8.7 de adviseur advies moet uitbrengen op basis van de ontwerpbeschikking. Mijn huidig kommentaar kan zonder de ontwerpbeschikking niet beschouwd worden als advies zoals bedoeld in bovengenoemde wet. Daarom verzoek ik u dan ook de ontwerpbeschikking na opmaak formeel voor advies aan mij aan te bieden.

Ontvangen D.S.M.
Terug brief
Class.nr. B
Reg.nr. 5.1.2e
Datum 11 FEB 1997
Aktie
Attentie
Streefdatum

DE DIRECTEUR MATERIEEL
KONINKLIJKE LANDMACHT
voor deze
HET HOOFD VAN HET BUREAU
ADVISEUR MILIEUVERGUNNINGEN

5.1.2e

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

Behandeld door: 5.1.2e
PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
Sie MILAN/Bureau Adviseur milieuvergunningen (BAM)
MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
GSM
MDTN 5.1.2e
Fax 5.1.2e

Burgemeester en wethouders van de
gemeente Enschede
t.a.v. Milieudienst
Postbus 106
7500 AC Enschede

Datum 1 mei 1997 Nummer Milan 27.981/E

Onderwerp S.E.Fireworks, Tollensstraat 50 te Enschede

Referte Besluit vergunningaanvraag S.E. Fireworks b.v. d.d. 24/4/97

Naar aanleiding van referte, en voorzover de aktiviteiten tot mijn werkgebied behoren, bericht ik u geen bezwaren te hebben tegen bovengenoemde besluit.

Dit besluit beschouw ik, tenzij er nog wijzigingen volgen, tezamen met de aanvraagbescheiden als één geheel.

DE DIRECTEUR MATERIEEL
KONINKLIJKE LANDMACHT
voor deze
HET HOOFD VAN HET BUREAU
ADVISEUR MILIEUVERGUNNINGEN

5.1.2e

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

Dir. Materieel Kon. Landmacht
Sectie MILAN/adviseur
T.a.v. dhr. 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
Milan 27.981/D	10-02-1997	97B002048 M	5.1.2e	24-02-1997

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
reactie op advies S.E. Fireworks (H 6886)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Naar aanleiding van uw brief van 10 februari 1997 heeft de heer 5.1.2e van onze dienst op 18 februari 1997 telefonisch contact met u opgenomen.

Hierbij heeft de heer 5.1.2e aangegeven dat het hier bestaande gebouwen betreft. Derhalve kunnen er nu geen eisen meer worden gesteld aan het betonwapeningsnet. Verder geeft u aan dat u advies moet uitbrengen op basis van de ontwerpbeschikking. Het huidige commentaar kan zonder de ontwerpbeschikking niet worden beschouwd als advies als bedoeld in artikel 8.7 van de Wet milieubeheer. Echter de aan u toegezonden stukken betreffen de ontwerpbeschikking.

Naar aanleiding van het vorenstaande heeft u de heer 5.1.2e meegedeeld dat er geen aandacht hoeft te worden besteed aan het betonwapingsnet en dat u akkoord gaat met de ontwerpbeschikking.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de sector VROM, afdeling Milieu van onze dienst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

Correspondentieadres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

Gebouw De Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e

Gebouw De Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e

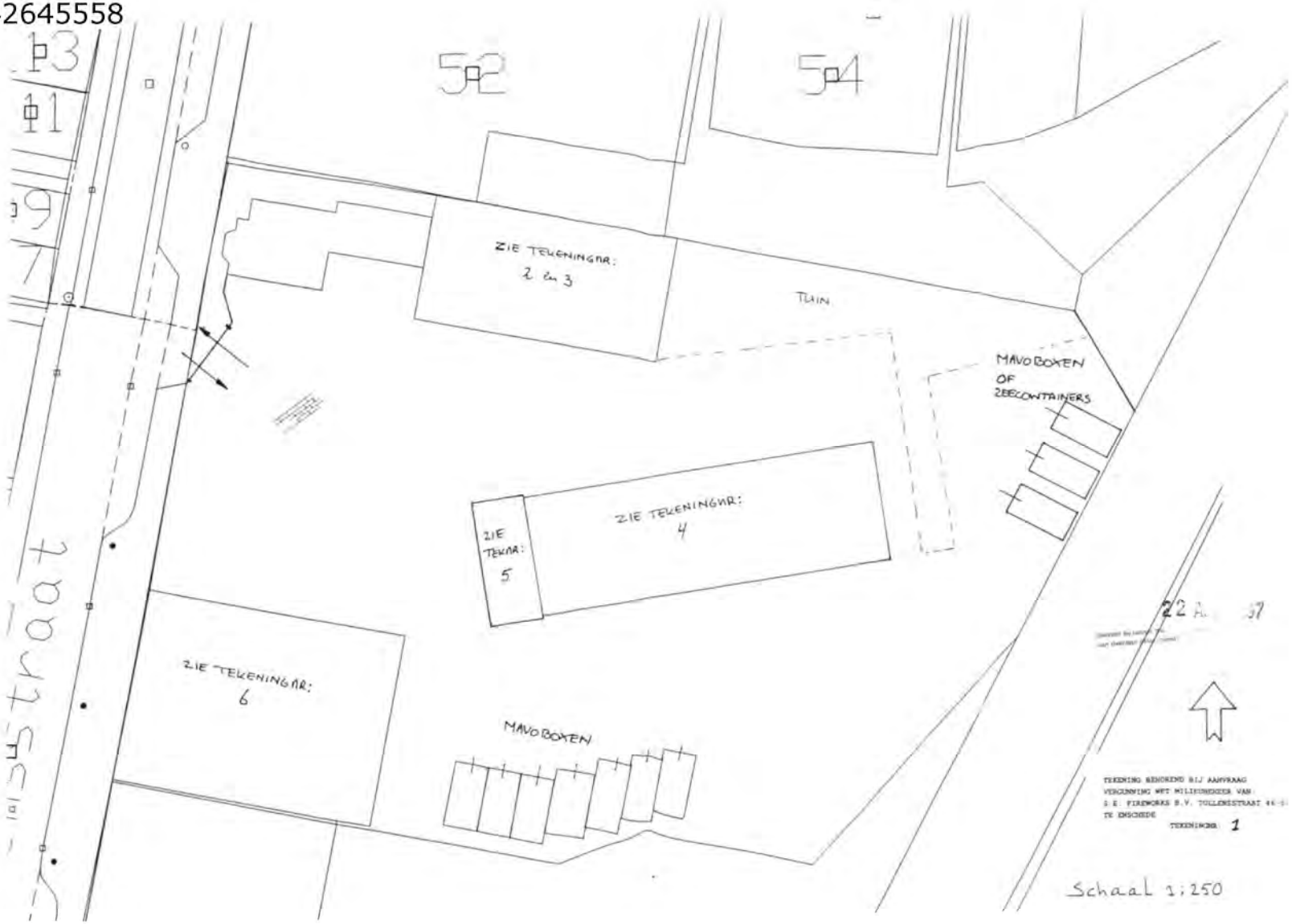
P3
P1
52
54
ZIE TEKENINGNR:
2 en 3
TUIN
MAVOBOXEN
OF
ZEECONTAINERS
ZIE TEKENINGNR:
4
ZIE
TEKNR:
5
ZIE TEKENINGNR:
6
MAVOBOXEN
TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN
D.E. FIREWORKS B.V. TOLLOHSTRAAT
TE ENSCHEDE
TEKENINGNR. 1
Schaal 1:250

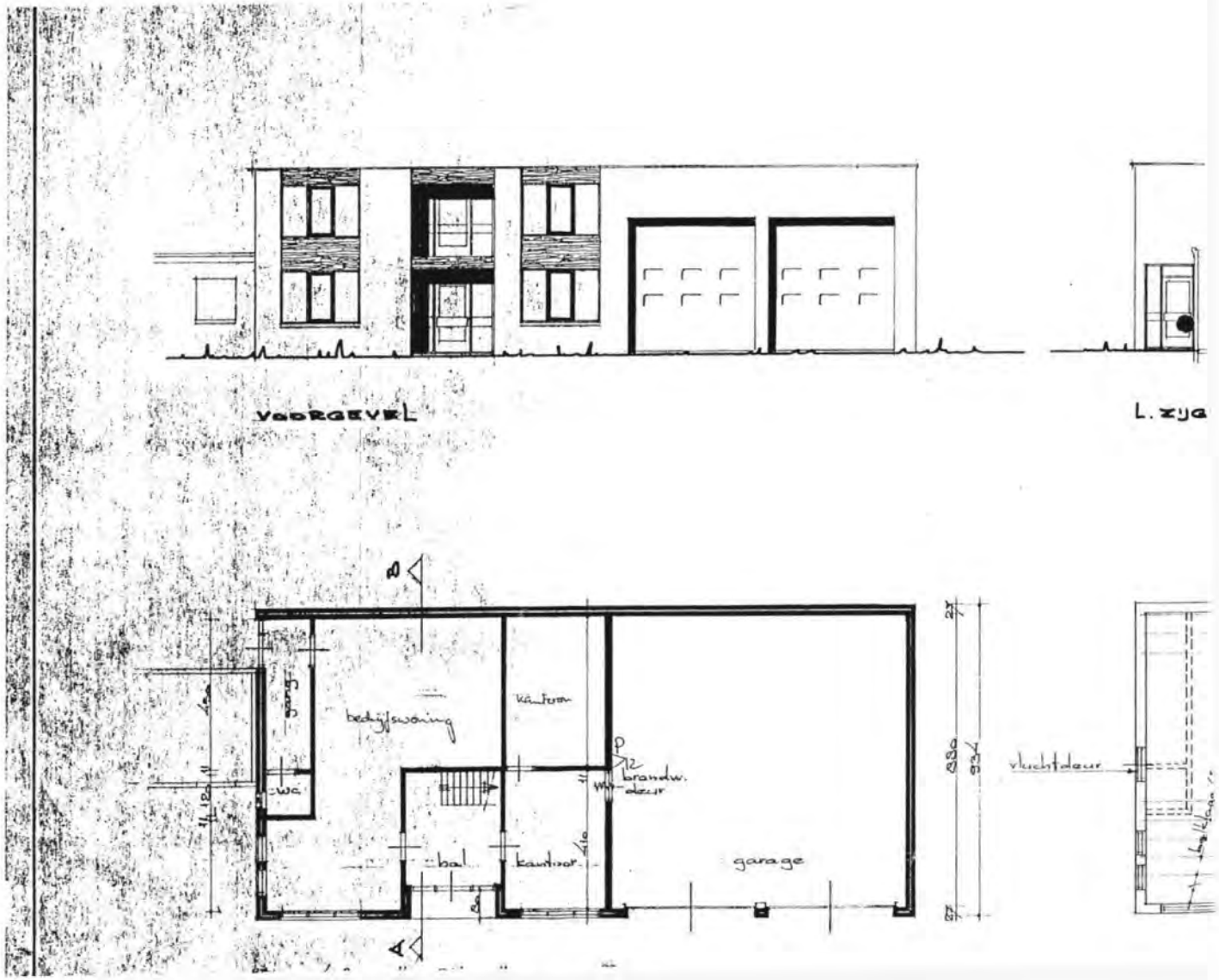
VOORGEVEL
L. zijg
bedrijfswoning
kantoor
gang
wc
hal
kantoor
garage
brandw. deur
vluchtdeur
A
A

VERDIEPING + VLOER

DAKVLOER

PLATTEGROND

15 cm stampbeton +
trimphet 150/150-6
FUNDERING + BEG.GR. VLOER.

3 + VLOER.

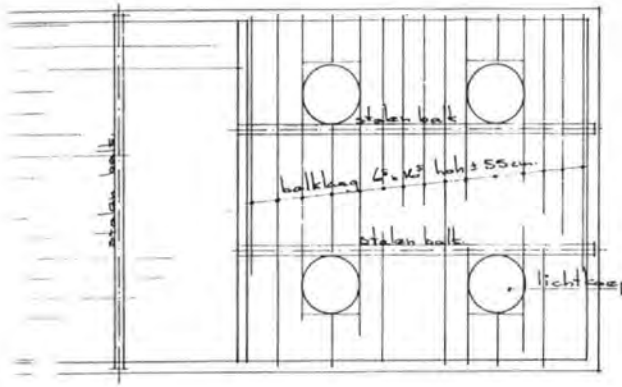

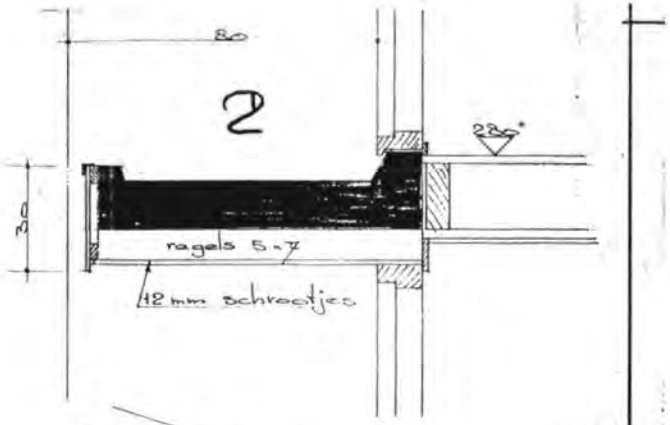

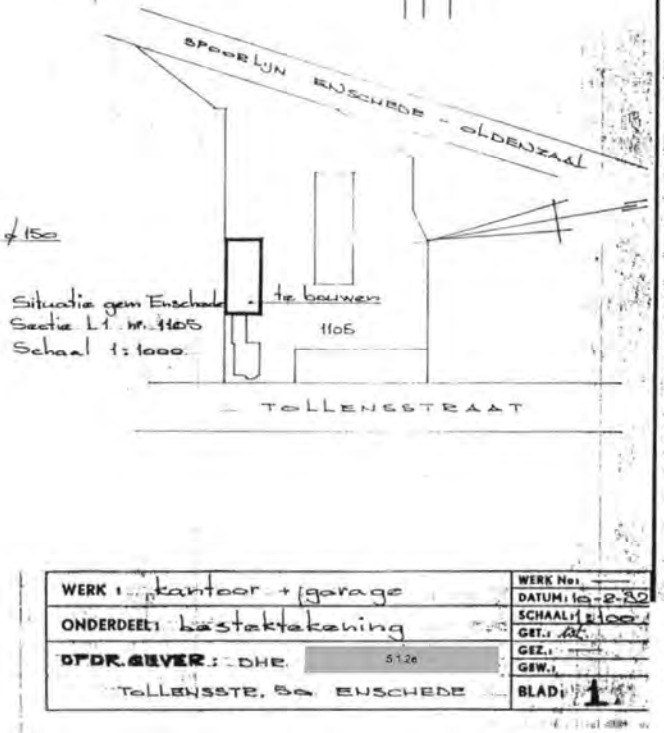

22 APR. 1997

WERK : kantoor + garage	WERK No:
ONDERDEEL: basisteltekening	DATUM: 19-2-82
OPDR.GEVER.: DHE	SCHAAL: 1:100
TOLLENSSTR. 5a ENSCHEDE	GET.:
	GEZ.:
	GBW.:
	BLAD: 1

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 5A-5B TE ENSCHEDE

TEKENINGNR: 2

L. ZIJGEVEL

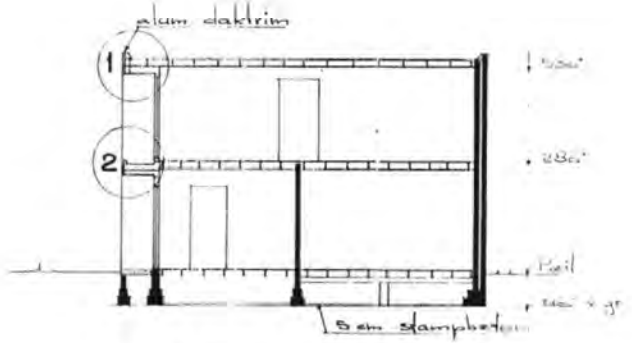

DOORSN. A-B

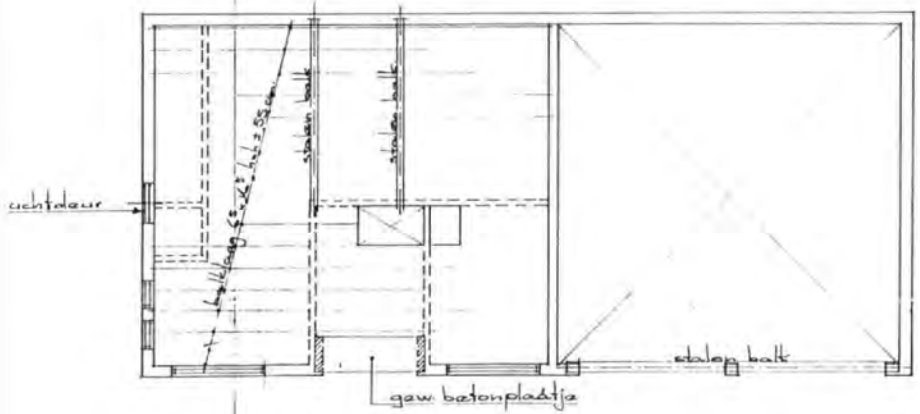

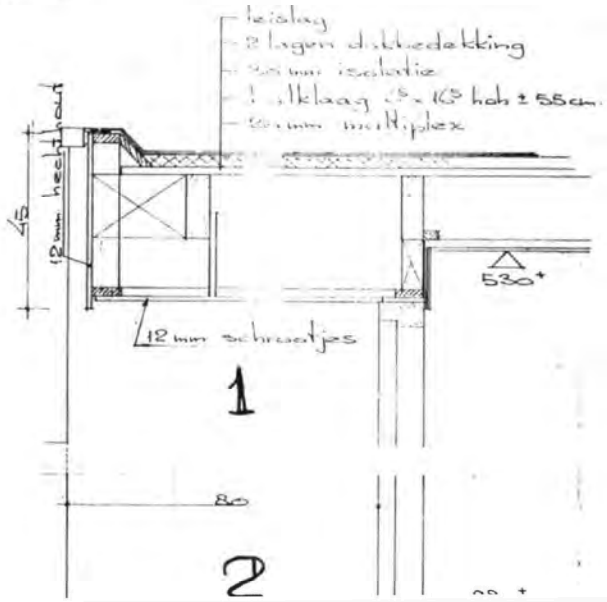

22 APR. 199.

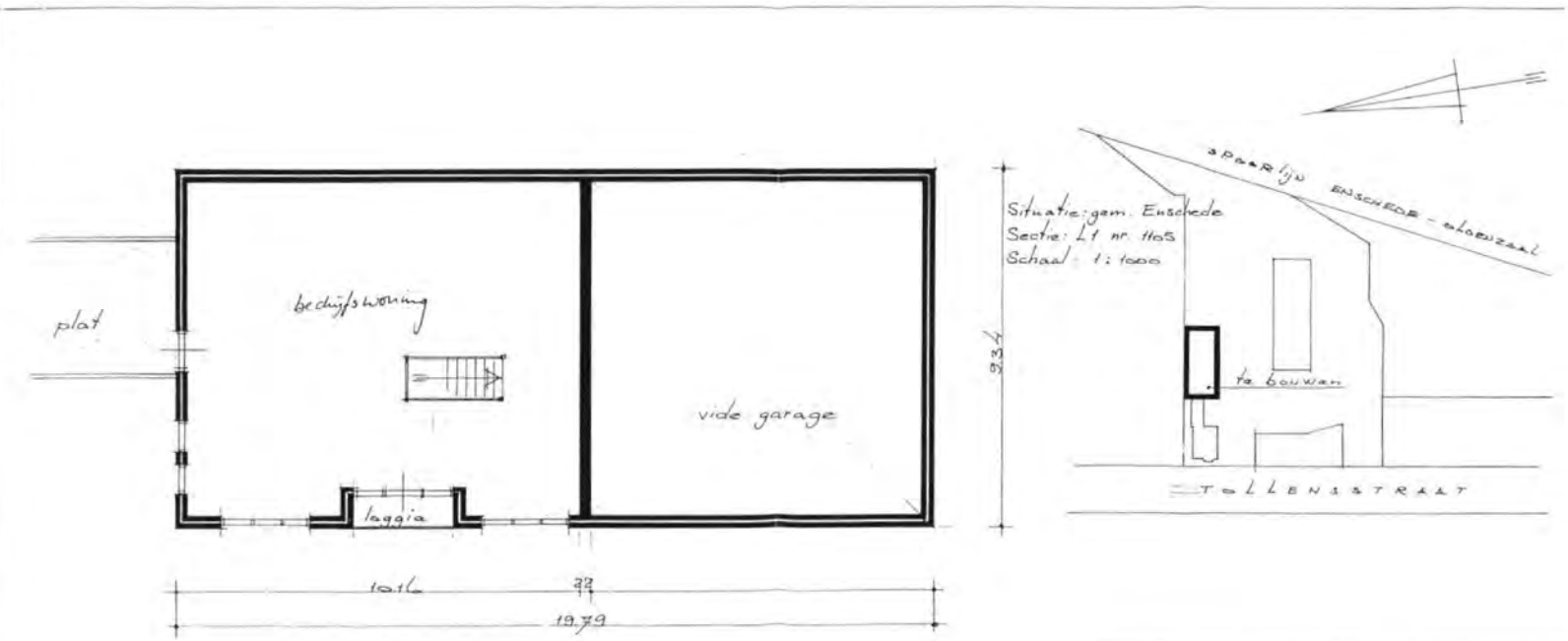

VERDIEPING VAN KANTOOR
VOOR DHR. 5.12e
TOLLENSSTR. 50 ENSCHEDE
SCHAAL 1:100 GE

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG VERGUNNING MET MILIEUBRIEF VAN: S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46-50 TE ENSCHEDE

TEKENINGNR. 3

kopgevel

ikoppen

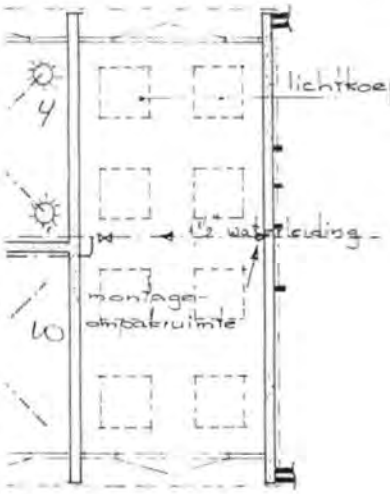

eton 1% wapening
tering zie betontekening
kranen

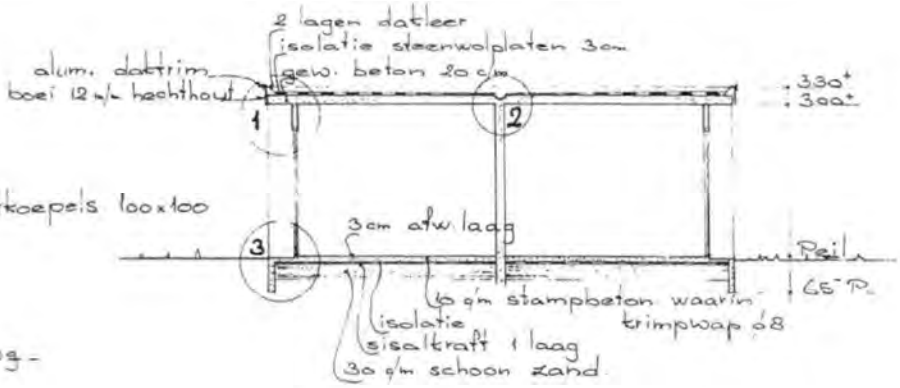

doorsnede

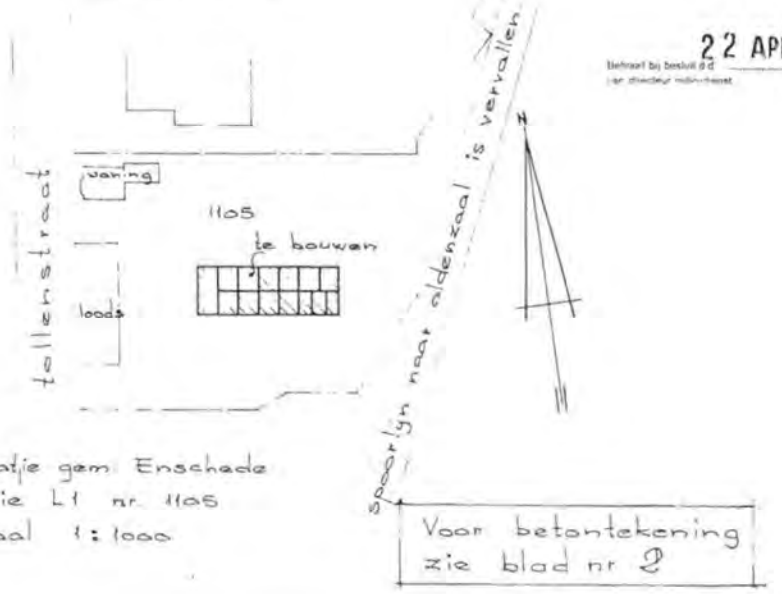

situatie gem. Enschede
sectie L1 nr. 1105
schaal 1:1000

22 APR. 1997

Behoort bij besluit d.d.
van directeur milieubeheer

Voor betontekening
zie blad nr 2

x 30 x 6

aanvraag voor het bouwen van 13 stuks vuurwerkvoorraadcellen + ms

voor dhr. 5.1.2e
Tollenstr. 50 te Ensche

getekend: [illegible] | schaal: 1:100 1:50

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN: S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46-50 TE ENSCHEDE

TEKENINGNR.: 4

wanden: regelwerk 5x10 waarop
2 zijdig 9⁵ m/m picalplaat + 10 m/m hechthout (60 min. brandvertragend)
deuren: raamwerk 4x12 + schoren waarop
2 zijdig picalplaat + 16 m/m schroefjes

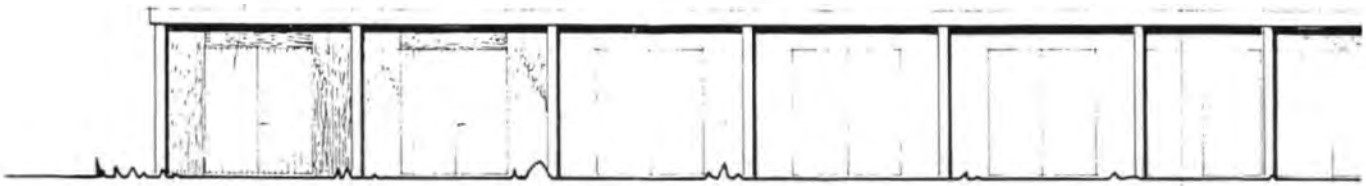

zuidgevel

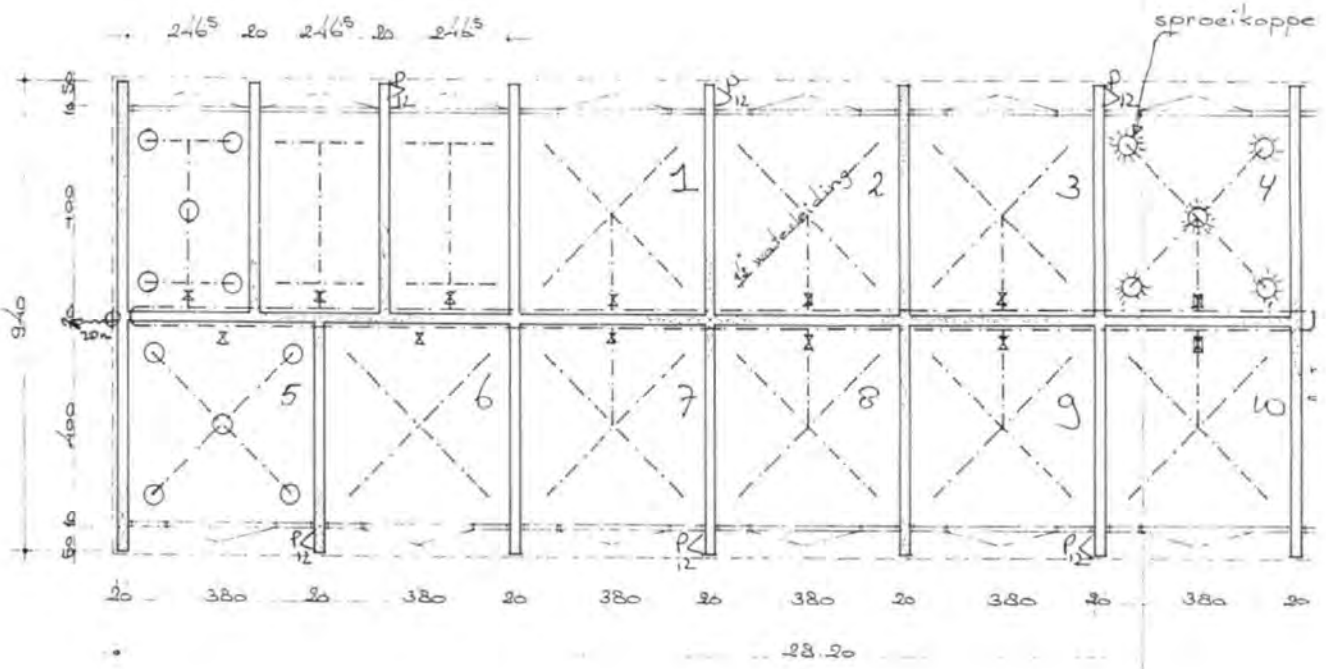

plattegrond

per m³ beton voor fundering

⊠ afsluitkraan

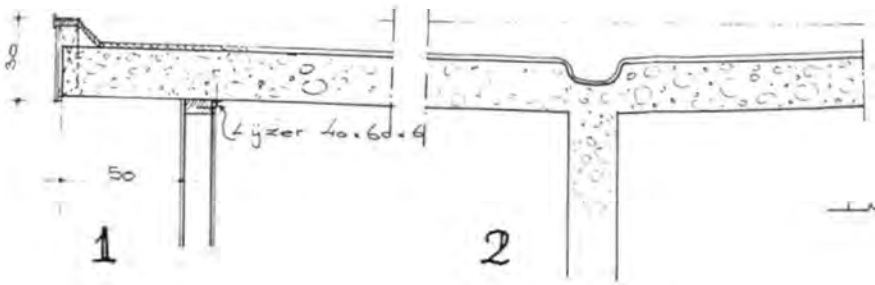

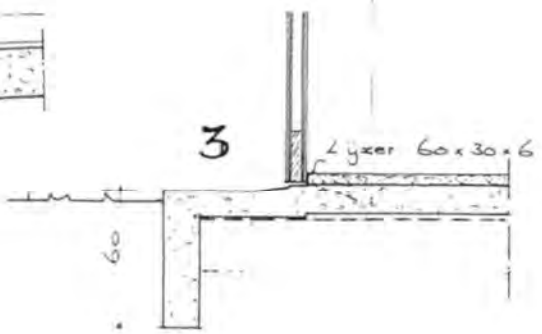

VOORGEVEL

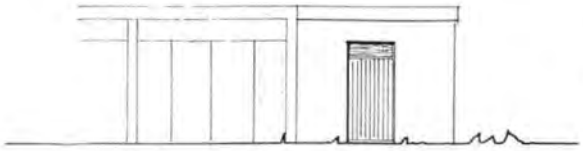

L. ZIJGEVEL

Behoort bij besluit d.d. 22 APR. 1997 van directeur milieudienst

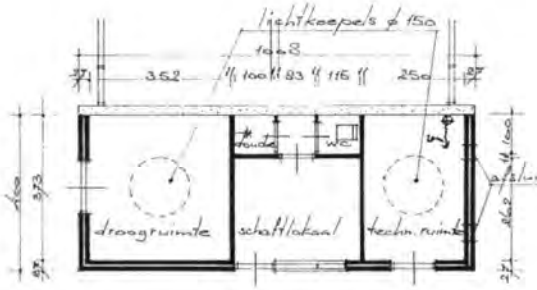

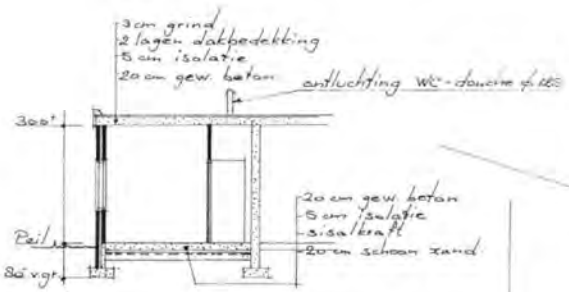

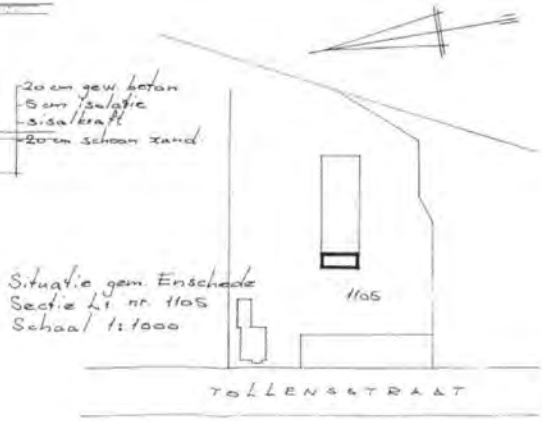

WERK.. Bedrijfsruimte a/d Tollens | WERK No:

voor dhr. 5.1.2e

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUHINDER VAN S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 88-[illegible] TE ENSCHEDE

TEKENING No.: 5

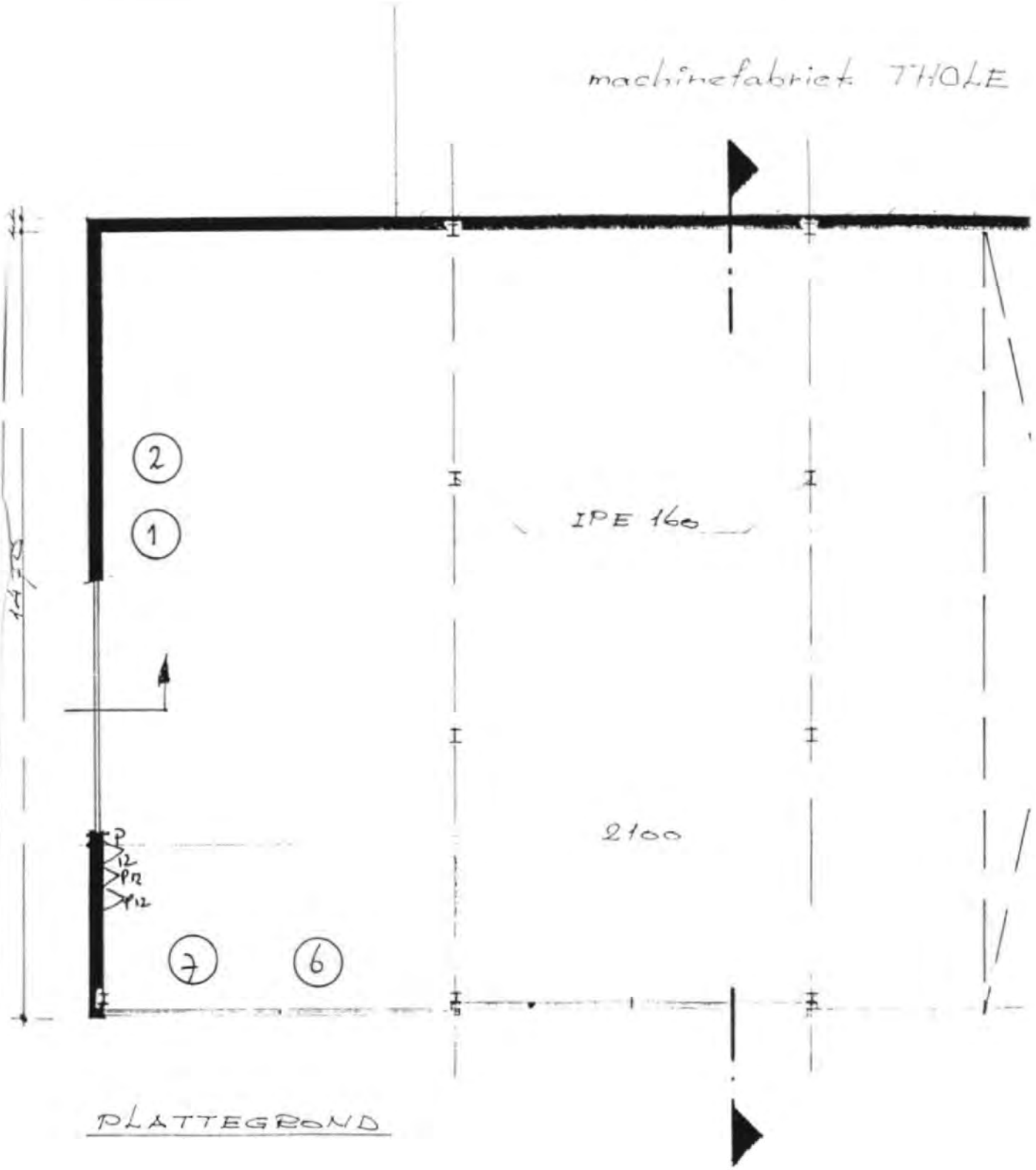
machinefabriek THOLE
IPE 160
2100
2
1
7
6
PLATTEGROND

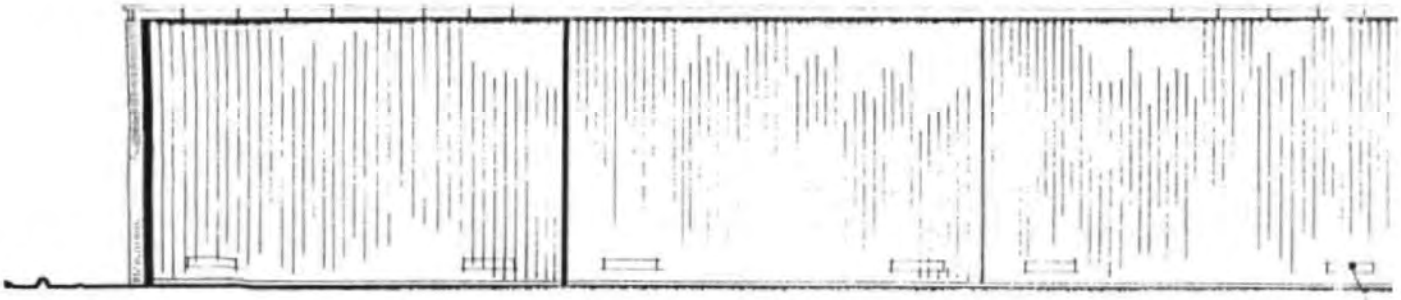

VOORAANZICHT

1. COMPRESSOR MOBIEL 1,5 kW
2. AFKORTZAAG MOBIEL 0,75 kW
3. COMBIZAAGMACHINE 4 kW
4. ELECTRISCH LASAPPARAAT MOBIEL $1CO_2$-fles à 20 l
5. COMPRESSOR MOBIEL 1,5 kW
6. HEFTRUCK DIESEL ± 30 kW
7. VEEGMACHINE BENZINE 3 kW

		d.d.
akk:	B. en W. toezicht	
akk:	afd. Stedebouw	
Gunstig advies Schoonheidscommissie		d.d. no.

Behoort bij besluit d.d. 22 APR. 1997

TE BOUWEN VRACHTWAGENLO

VOOR DHR. 5.1.2e

TOLLENSTR. 50 ENSCHEL

SCHAAL: 1:100 DAT

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN:
S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46-50
TE ENSCHEDE
TEKENINGNUMMER: 6

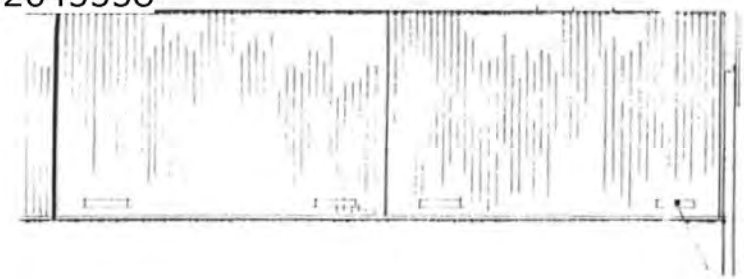

BIEL 1,5 kW
BIEL 0,75 kW
NE 4 kW

ARAAT
à 20 l
SIEL 1,5 kW
EL ± 30 kW
ENZINE 3 kW

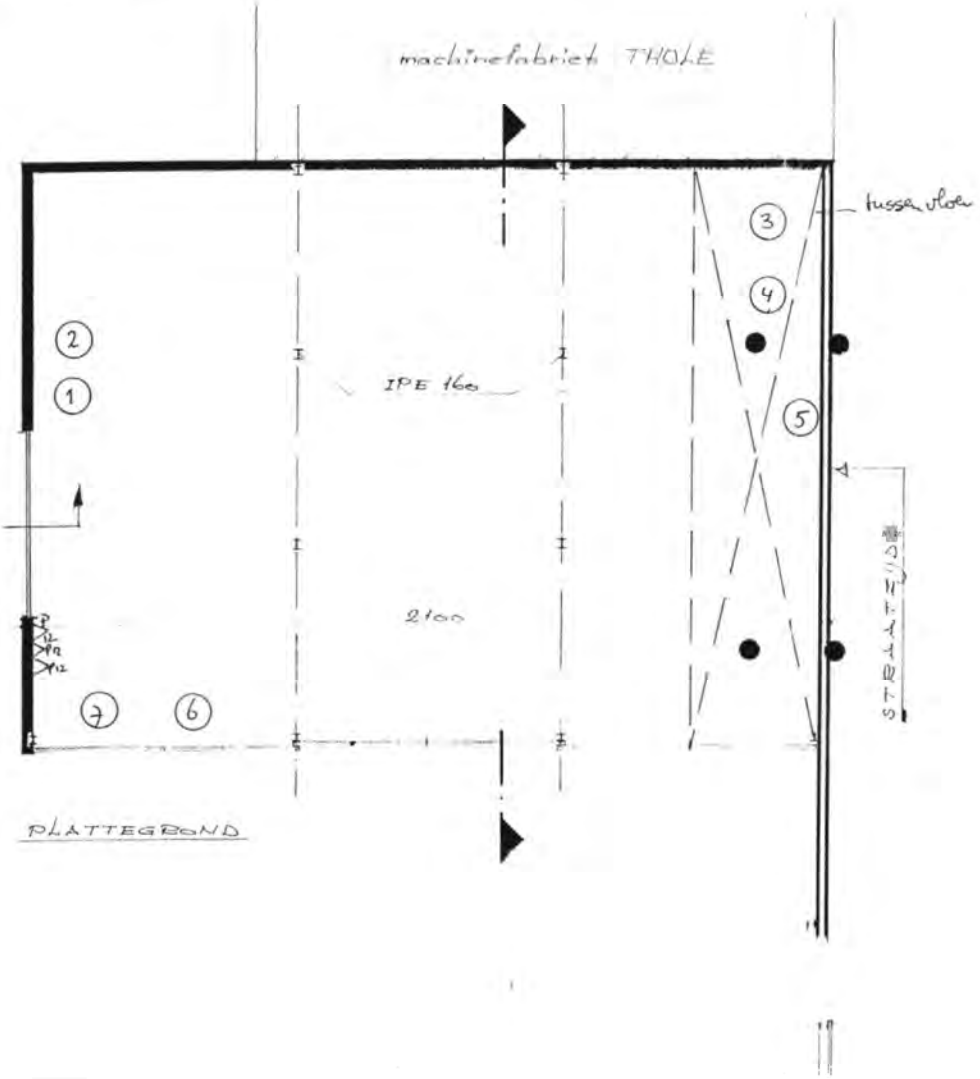
machinefabriek THOLE
tussen vloer
IPE 160
2100
STRAATZIJDE
PLATTEGROND

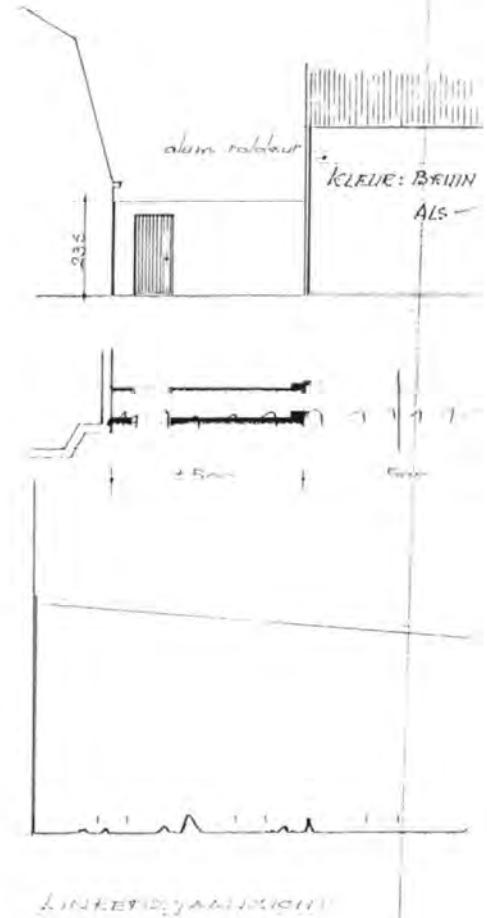
alum roldeur
KLEUR: BRUIN
ALS

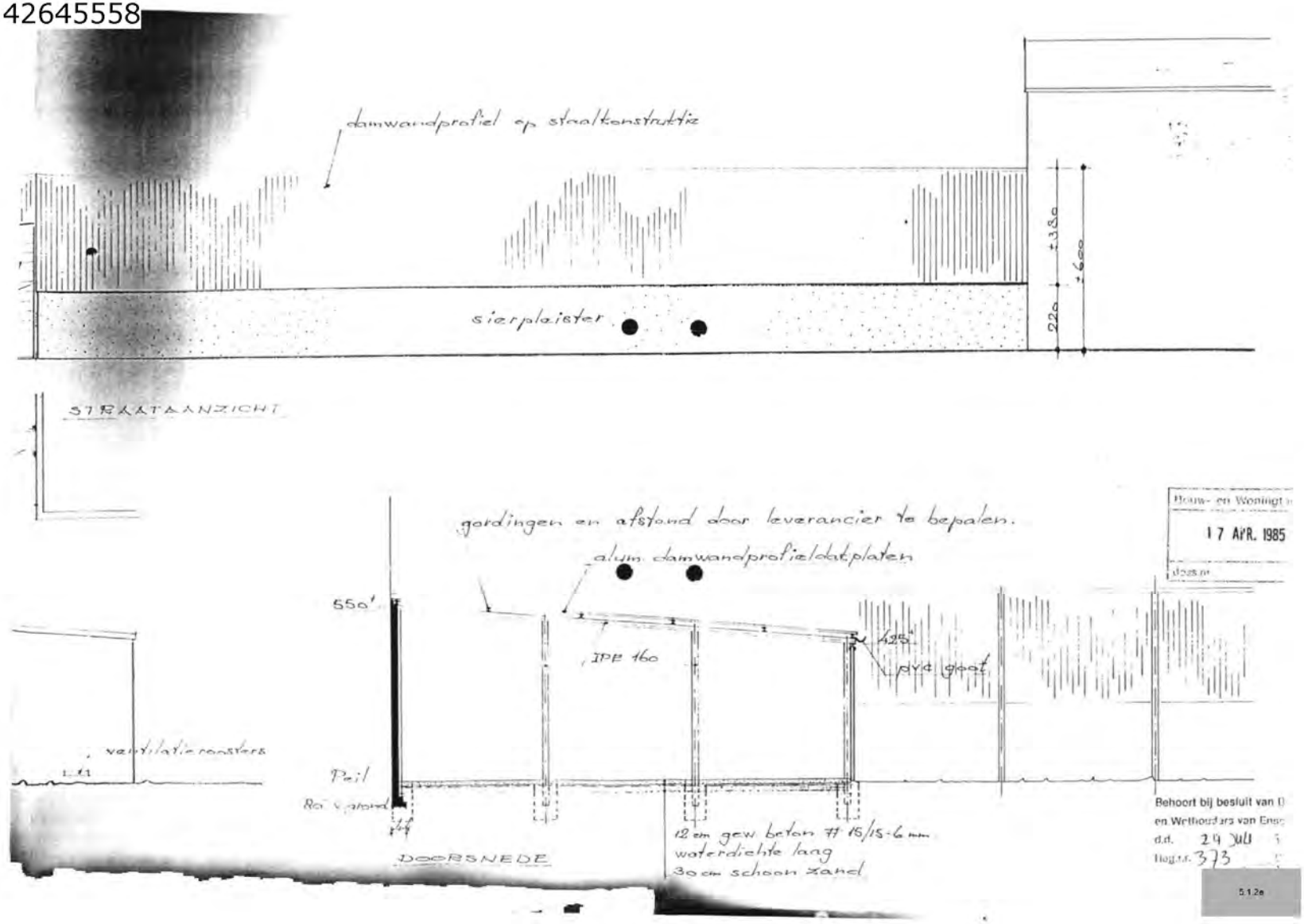
damwandprofiel op staalkonstruktie
sierpleister
±380
±600
220
STRAATAANZICHT
gordingen en afstand door leverancier te bepalen.
alum. damwandprofieldakplaten
550'
IPE 160
425'
pvc goot
ventilatieroosters
Peil
DOORSNEDE
12 cm gew. beton # 15/15-6 mm
waterdichte laag
30 cm schoon zand
Bouw- en Woningt
17 APR. 1985
Behoort bij besluit van
en Wethouders van Ens
d.d. 29 JULI
Reg.nr. 373
5.1.2e

Green Belt

MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

WET MILIEUBEHEER ontvangstbewijs vergunningaanvraag

ons kenmerk	*96M009651 TMH*
datum verzending	*18-11-1996*

Aanvrager

S.E. Fireworks B.V.
T.a.v. dhr. 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

datum verzoek	ontvangstdatum en nummer
4 november 1996	*8 november 1996, H 6886*
aard van de inrichting	adres van de inrichting
Opslag van vuurwerk	*Tollensstraat 50*
soort vergunning	behandelend ambtenaar
Vergunning in verband met verandering/wijziging	*Dhr.* 5.1.2e

Burgemeester en wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

voor nadere inlichtingen

Bouw- en Milieudienst

telefoonnummer

5.1.2e

Dit papier is vervaardigd uit 100% gebruikt papier

WET MILIEUBEHEER toezending stukken

GEMEENTE ENSCHEDE

datum verzending 28-1-'97

Betreft de aanvraag om vergunning ingevolge de Wet milieubeheer van

S.E. Fireworks BV
t.a.v. dhr. 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

In verband met bovenvermelde aanvraag zenden wij u hierbij toe:

☐ een exemplaar van het verslag van de gedachtenwisseling

☐ een exemplaar van het door ons opgestelde ontwerp besluit

☐ een exemplaar van de openbare kennisgeving van terinzagelegging van het ontwerp besluit

☒ een fotokopie van een of ~~meer~~ bij ons ingebrachte bezwaarschriften met betrekking tot het ontwerp besluit

☐ een exemplaar van het door ons genomen besluit

Burgemeester en wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

voor nadere inlichtingen

telefoonnummer

Bouw- en Milieudienst

5.1.2e

Class.nr. -1.777.13 | A
Reg.nr. 97B000788
Datum 23 5.1.2e 1997
Aktie VROM / mB
Attentie
Streefdatum 10-02-1997
origineel c.s.m. retour archief

Enschede, 22-1-1997

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
p/a Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD Enschede

Naar aanleiding van een aanvraag betreffende een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk, gedaan door S.E. Fireworks BV, het volgende:

Het lijkt mij dat je midden in een woonwijk een dergelijke inrichting juist zou moeten weren.
Hoe het überhaupt in deze tijd nog mogelijk is dat in een woonwijk als deze een dergelijke onderneming nog steeds gehuisvest is , is me een raadsel.
Waarom niet verhuizen naar een andere lokatie buiten de stad op het industriegebied?
Dergelijke opslagplaatsen behoren niet in woonwijken te worden gesitueerd.
Hopend tot een goede oplossing te komen met als lokatie b.v. het industriegebied, teken ik

Hoogachtend,

5.1.2e

5.1.2e
Renbaanstraat 46
7523 ZX Enschede

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

WET MILIEUBEHEER ontwerp besluit

kenmerk H 6886

datum ontwerp besluit 21 JAN. 1997

Naam aanvrager

S.E. Fireworks BV
t.a.v. dhr. 5.1.2e

straat en huisnummer/postcode/gemeente

Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE

om

een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

datum aanvraag

4 november 1996

adres van de inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 50	**Enschede**	**L**	**1105**

Wij zijn voornemens de gevraagde vergunning te verlenen

- ■ aan de aanvrager en zijn rechtverkrijgende
- ❒ aan de aanvrager persoonlijk
- ❒ onder de aangehechte voorschriften
- ❒ met daaraan verbonden enkele voorschriften met een bijzondere tijdsbepaling (art. 8.16 Wet milieubeheer)
- ❒ voor de duur van
- ❒ in afwijking van de wettelijke termijn van drie jaar, waarbinnen de inrichting voltooid en in werking moet zijn gebracht, wordt deze termijn gesteld op
- ❒

Bij onze besluitvorming ter zake hebben wij mede overwogen dat er geen bezwaar bestaat de vergunning te verlenen vanwege:

- ■ de bestaande toestand van het milieu
- ■ de gevolgen voor het milieu, die de inrichting kan veroorzaken
- ■ toekomstige ontwikkelingen van de inrichting/in de omgeving
- ■ het stellen van toereikende voorschriften om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen
- ❒ ingekomen advies en schriftelijke/mondelinge bedenkingen
- ❒ het gemeentelijk milieubeleidsplan
- ❒ de provinciale milieuverordening
- ■ vigerende milieukwaliteitseisen
- ❒ geldende instructieregels inzake de vergunningverlening
- ■ andere negatieve factoren die het milieu kunnen beinvloeden/indirecte gevolgen
- ❒ overige door ons in acht te nemen/te betrekken/rekening te houden factoren
- ❒

voor nadere inlichtingen telefoonnummer

Bouw- en Milieudienst 5.1.2e

Nadere motivering van het ontwerp besluit

Het betreft hier een aanvraag om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk.
De aanvraag is gedateerd 4 november 1996 en op 8 november 1996 bij ons binnengekomen. De aanvraag met het ontwerpbesluit is door ons op 21 januari 1997 verzonden aan de aanvrager en de adviseurs en ligt met ingang van 23 januari 1997 gedurende vier weken ter inzage. Op verzoek geven wij op 19 februari 1997 gelegenheid tot een openbare gedachtenwisseling.

Er bestaat geen aanleiding de vergunning te weigeren, aangezien door het geven van voorschriften het belang van de bescherming van het milieu voldoende kan worden gewaarborgd.
Ambtshalve merken wij op dat de aanvraag deel uitmaakt van de vergunning.

Aan het ontwerpbesluit hebben wij voorschriften verbonden met betrekking tot:
- elektrische installatie
- stookinstallaties
- afvalstoffen
- brandpreventie en brandbestrijding
- bodembescherming
- geluid- en trillinghinder
- luchtverontreiniging en stankhinder
- gedragsvoorschriften
- instructie personeel
- onvoorziene gebeurtenissen
- gasflessenopslag en -gebruik
- diesel heftruck / veegmachine
- opslag van vuurwerk
- NEN, NEN-EN normen
- besparing energie en water
- afvalwater

Burgemeester en wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

Een exemplaar wordt gezonden aan:

- ■ de vergunninghouder of degene die de inrichting drijft
- ■ inspecteur milieuhygiëne
- ☐
- ☐
- ☐

BOUW- EN MILIEUDIENST.

WET MILIEUBEHEER openbare kennisgeving ontwerp-besluit

GEMEENTE ENSCHEDE

datum | 23 JAN. 1997

Op de hoofdafdeling **Milieubeheer** van de Bouw- en **Milieudienst**, Oosterstraat 2, ligt vanaf heden op werkdagen van 08.00-12.30 uur, alsmede buiten deze uren na telefonische afspraak **ter inzage het ontwerp-besluit inzake de vergunningaanvraag van**:

Naam aanvrager	
S.E. Fireworks BV **t.a.v. dhr.** 5.1.2e	
straat en huisnummer/postcode/gemeente	
Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE	
om **een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk**	datum aanvraag **4 november 1996**

adres van de inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 50	**Enschede**	**L**	**1105**

strekking van het ontwerp van het besluit

Het verlenen van de vergunning onder het geven van voorschriften in het belang van de bescherming van het milieu.

Gemotiveerde BEDENKINGEN tegen het ontwerp-besluit kunnen door een ieder SCHRIFTELIJK tot **21 februari 1997**

worden ingediend bij het College van Burgemeester en Wethouders (p/a Bouw- en Milieudienst, Postbus 173, 7500 AD Enschede). De ingekomen bedenkingen worden mede ter inzage gelegd. Indien men dat wenst worden persoonlijke gegevens van degene die bedenkingen indient, niet bekend gemaakt. Het verzoek daartoe moet schriftelijk, tegelijkertijd met de schriftelijke bedenkingen worden ingediend bij het College van Burgemeester en Wethouders.

NA TELEFONISCHE AFSPRAAK stellen wij een ieder in de gelegenheid om MONDELING in persoon of bij gemachtigde BEDENKINGEN in te brengen tijdens een gedachtenwisseling over bovenvermelde stukken in de vergaderkamer van de Bouw- en Milieudienst, Oosterstraat 2 op woensdag **19 februari 1997**

Alleen zij die tijdig schriftelijk of mondeling bedenkingen hebben ingebracht tegen het ontwerp-besluit kunnen later BEROEP instellen bij de Raad van State, tenzij wordt aangetoond dat men redelijkerwijs niet in staat is geweest (tijdig) bezwaren in te dienen, of indien de besluitvorming straks afwijkt van het voornemen.

Burgemeester en wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

voor nadere inlichtingen

telefoonnummer

Bouw- en Milieudienst

5.1.2e

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

WET MILIEUBEHEER openbare kennisgeving besluit

datum 24 APR. 1997

Op de hoofdafdeling Milieubeheer van de Bouw- en Milieudienst, Oosterstraat 2, ligt vanaf heden op werkdagen van 08.00-12.30 uur, alsmede buiten deze uren na telefonische afspraak ter inzage het besluit inzake de vergunningaanvraag van:

Naam aanvrager

S.E. Fireworks BV
t.a.v. dhr. 5.1.2e

straat en huisnummer/postcode/gemeente

Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE

om
een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

datum aanvraag
4 november 1996

adres van de inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 50	**Enschede**	**L**	**1105**

strekking van het besluit (het besluit is ~~wel~~ / *niet* gewijzigd ten opzichte van het ontwerp besluit)

Het verlenen van de vergunning onder het geven van voorschriften in het belang van de bescherming van het milieu.

BEROEP tegen dit besluit kan worden ingesteld voor 6 JUNI 1997
door:

a. degenen die bedenkingen hebben ingebracht tegen het ontwerp van het besluit
b. de adviseurs die gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid advies uit te brengen over het ontwerp van het besluit
c. degenen die bedenkingen hebben tegen wijzigingen die bij het nemen van het besluit ten opzichte van het ontwerp zijn aangebracht
d. belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten geen bedenkingen te hebben ingebracht tegen het ontwerp van het besluit

Het beroepschrift moet in tweevoud worden gericht aan de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA 's-Gravenhage. Zij die beroep instellen, kunnen overeenkomstig artikel 107 van de Wet op de Raad van State een verzoek doen om een voorlopige voorziening. Dit verzoek moet binnen bovengenoemde termijn worden gericht aan de voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA 's-Gravenhage.

Burgemeester en wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

voor nadere inlichtingen

telefoonnummer

Bouw- en Milieudienst

5.1.2e

Aanvraag vergunning Wet milieubeheer

adres inrichting	kenmerk
Tollensstraat 50	6886

naam aanvrager: S.E. Fireworks B.V.

opmerkingen: in 5-voud → 1 exempl. voor 5.1.2e !!

SPOED	~~JA~~	NEE

aantal bijlagen bij de aanvraag: 7

datum verzending FEZ/BD/GM: 7 nov. 1986

behandeld bij TMH door: 5.1.2e

behandeld bij MBV door:

eerder verleende vergunningen:

oprichtingsvergunning d.d. 2/2/1977

veranderingsvergunning d.d. 14/2/1979

revisievergunning d.d.

bouwvergunning aangevraagd/verleend d.d. –

Wvo-vergunning aangevraagd/verleend d.d. –

Berekening leges verordening 19 86			bedrag
basisbedrag normale/~~verlengde~~ procedure			f 1675,=
toeslag rubriek 3a verwarming	(20	kW)	f 100,=
toeslag rubriek	(	m^3)	f
toeslag rubriek 6c opp	(400	m^2)	f 1250,=
toeslag rubriek			f
toeslag rubriek			f
toeslag rubriek			f
toeslag rubriek			f
		Totaal	f 3025,-

Aanvullende / wijziging voorschriften

- ☐ Intrekken alle voorschriften
- ☐ Toevoegen nieuwe voorschriften voor de gehele inrichting
- ☐ _____

Aanvraag vergunning

Aanleiding aanvraag:

- ☐ Klachten uit de omgeving: ☐ geuroverlast
  ☐ geluidsoverlast
  ☐ _____
- ■ Uitgevoerde controles
- ☐ Spontaan ingediend
- ☐ _____

Koppeling met: ☐ Bouwvergunning
☐ Wvo-vergunning

Waarom deze soort vergunning (alleen invullen indien dit niet blijkt uit de nauwkeurige opgave op pagina 2 van 6.1.2aanvraag):

- ☐ Nieuw bedrijf
- ☐ Bestaand bedrijf zonder vergunning
- ☐ Interne verbouwing/verplaatsing machines 5.1.2e.: ☐ reeds uitgevoerd
  ☐ gedeeltelijk uitgevoerd
  ☐ moet nog worden uitgevoerd
- ■ opslag van vuurwerk van andere gevaarsklasse

Zijn er bijzondere voorschriften opgenomen:

- ☐ Afvalpreventie: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Energiebesparing: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Instructieregels: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Milieukwaliteitseisen: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Provinciale verordening: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Overige milieucompartimenten: nr./hoofdstuk _____

Afstanden tot gevoelige bestemmingen n.v.t

Agrariërs	vereiste afstand (stankrichtlijn)		5.1.2e	
	werkelijke afstand		5.1.2e	
Verfspuitinrichtingen	vereiste afstand (stankrichtlijn)		5.1.2e	
	werkelijke afstand		5.1.2e	
LPG	Categorie 1		Categorie 2	
	vereist	werkelijk	vereist	werkelijk
opstelplaats tankwagen				
tank				
vulpunt				
afleverzuil				

|Rires;ftmdl3;unitc;font4;alm1;slpp66;exit;*----------

| WBK+ SELEKTIE RUIMTE VIA ADRES

*----------

Straat	Aa	Hsnr	L	Tv	Postkd	Woonplaa
05205 KROEDHOFTESTRAAT		1			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		2			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		3			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		4			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		5			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		6			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		7			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		8			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		9			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		10			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		11			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		12			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		13			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		14			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		15			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		16			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		17			7523 ZE	ENSCHEDE
05205 KROEDHOFTESTRAAT		18			7523 ZE	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	A		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	B		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	C		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	D		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	E		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	F		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	G		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	H		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	I		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	J		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	K		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	L		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	M		7514 BV	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	N		7514 BV	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	O		7514 BV	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	P		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	R		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	S		7514 BN	ENSCHEDE
05503 LASONDERSINGEL		97	T		7514 BN	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		1			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		1	A		7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		3			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		7			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		9			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		11	A		7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		11			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		17			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		19			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		21			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		23			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		25			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		27			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		29			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		35			7523 ZV	ENSCHEDE
08200 RENBAANSTRAAT		37			7523 ZV	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		42			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		44			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		46			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		48			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		50	A		7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		50			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		56			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		60			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		66			7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		68	A		7523 BR	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		68			7523 BR	ENSCHEDE

|Rires;exit;|Rires;ftmdl3;unitc;font4;alm1;slpp66;exit;*----------

| WBK+ SELEKTIE RUIMTE VIA ADRES

*----------

Straat	Aa	Hsnr	L	Tv	Postkd	Woonplaats
08509 ROOMWEG		84			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		86			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		88			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		92			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		94			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		96			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		98	A		7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		98			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		100			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		102			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		104			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		106			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		108			7523 BS	ENSCHEDE
08509 ROOMWEG		110			7523 BS	ENSCHEDE
09072 SCHURINKSWEG		33	B		7523 AP	ENSCHEDE
09072 SCHURINKSWEG		33	D		7523 AP	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		20			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		25			7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		27			7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		29			7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		31			7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	A		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	B		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	C		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	D		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	E		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	F		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	G		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	H		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	I		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	J		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	K		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	L		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	M		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	N		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	O		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		33	P		7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		35			7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		37			7523 ZC	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		39			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		41			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		43			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		45			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		46			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		47			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		49			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		50			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		51			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		52			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		53			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		54			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		56			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		60			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		62			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		64			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		66			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		107			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		109			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		111			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		113			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		115			7523 ZD	ENSCHEDE
10183 TOLLENSSTRAAT		117			7523 ZD	ENSCHEDE

*----------

At last record

ienngsvergunning 19-07-1999

BOUW- EN MILIEUDIENST

Correspondentieadres
Postbus 173
7500 AD Enschede

Locatie Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Locatie Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

Sie MILAN/Bureau Adviseur milieuvergunningen
Afdeling MPC 58 A
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
—	—	98B015153 MIL	5.1.2e	17 november 1998

Onderwerp
uitvoering milieuwetgeving,
advies inzake vuurwerk (Wm 1723)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Van de firma S.E. Fireworks, Tollensstraat 50 te Enschede, hebben wij een verzoek gekregen tot uitbreiding van de opslag van vuurwerk. Het betreft zowel een uitbreiding van het aantal zee-containers als een verhoging van het toegestane gewicht voor de zeecontainers, MAVO-boxen en ompakruimte.

Voordat wij met het bedrijf de vergunningprocedure opstarten, zouden wij van u een vooradvies inzake deze uitbreidingen willen hebben. Wij hebben het verzoek en de bijbehorende tekening als bijlage bij deze brief gevoegd.

Mocht u over het vorenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de sector VROM, afdeling Milieu van onze dienst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,
het hoofd van de afdeling Milieu
van de Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

Bijlage: brief d.d. 7 oktober 1998 met tekening

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

Afdeling Milieu

Sie MILAN/Bureau Adviseur milieuvergunningen
Afdeling MPC 58 A
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
25 januari 1999	---	---	99B001466 MIL	5.1.2e

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving/1723

Behandeld door
Dhr 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Op 17 november 1998 hebben wij de heer Forsman van uw afdeling schriftelijk om een advies verzocht inzake de wijziging c.q. de uitbreiding van de opslag van vuurwerk bij de firma S.E. Fireworks, Tollenstraat 50 te Enschede. Tot op heden hebben wij echter nog geen advies ontvangen. Hierdoor stagneert de aanvraag voor de milieuvergunning welke voor deze wijziging c.q. uitbreiding noodzakelijk is. Het bedrijf heeft er groot belang bij dat een en ander tijdig wordt vergund. Dit vanwege het feit dat voor de komende jaar-, eeuw- en millenniumwisseling een grote omzet in vuurwerk wordt verwacht. Dit betekent dat er voldoende opslagcapaciteit voorhanden dient te zijn.

Wij verzoeken u ons alsnog binnen **2 weken** na datum van deze brief het gevraagde advies te zenden. Indien blijkt dat er stukken ontbreken, verzoeken wij u ons dit terstond te melden.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de sector VROM, afdeling Milieu van onze dienst.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,

5.1.2e

het hoofd Milieu

I.a.a.
- S.E. Fireworks, t.a.v. de heer 5.1.2e, Tollenstraat 50, 7523 ZD Enschede

Bouw- en Milieudienst
Postbus 173
7500 AD ENSCHEDE

Bezoekadres
Locatie Noordmolen
Molenstraat 50

Algemeen telefoonnummer: 5.1.2e
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e

Behandeld door: 5.1.2e
PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e
GSM 5.1.2e
FAX 5.1.2e

Het College van Burgemeester
en Wethouders van Enschede
Bouw- en Milieudienst
t.a.v. Dhr. 5.1.2e
Postbus 173
7500 AD Enschede

Datum 23 februari 1999 Nummer Milan/27.981/G

Onderwerp Wet milieubeheer, Tollensstraat 50 te Enschede

1. Naar aanleiding van uw verzoek betreffende de uitbreiding van de opslag van vuurwerk bij de firma S.E. Fireworks, Tollensstraat 50 te Enschede heb ik op 19 feb 1999 aan onderhavige inrichting een bezoek gebracht.

2. Hoewel de opslag in containers niet mijn voorkeur geniet bericht ik u dat ik mij kan verenigen met de verhoging van de hoeveelheden vuurwerk per opslagruimte en de uitbreiding met het gewenste aantal containers.

3. Met de heren 5.1.2e en 5.1.2e is het navolgende afgesproken:
   - de containers worden op lijn gezet en niet tegenover elkaar,
   - het betreft hier een tijdelijke oplossing (volgens de heren 1 á 2 jaren), in afwachting van de realisatie van de nieuwbouwplannen,
   - in de nieuwbouw worden geen containers meer gepland.

4. Indien de ompakruimte wordt voorzien van een handbediende sprinklerinstallatie kan de hoeveelheid hier worden uitgebreid tot 500 kilogram.

origineel z.s.m. retour archief

Class nr -1.783
Reg 99B003517
Datum 25 FEB 1999
VROM/mil

De Directeur Materieel KL
voor deze:
Het Hoofd Bureau Adviseur
Milieuvergunningen

5.1.2e

majoor 5.1.2e

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999
van directeur Bouw- en Milieudienst

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

BOUW- EN MILIEUDIENST

WET MILIEUBEHEER besluit

Gemeente Enschede

Kenmerk	**Wm 1723**
Datum besluit	**19 juli 1999**

Naam aanvrager

S.E. Fireworks

Straat en huisnummer/postcode/gemeente

Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE

Om

een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk

datum aanvraag **29 maart 1999**

Adres van de inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 50	**Enschede**	**L**	**1150**

Wij hebben besloten de gevraagde vergunning te verlenen

- ■ aan de aanvrager en zijn rechtverkrijgende
- □ aan de aanvrager persoonlijk
- ■ onder de aangehechte voorschriften
- □ met daaraan verbonden enkele voorschriften met een bijzondere tijdsbepaling (art. 8.16 Wet milieubeheer) voor de duur van
- □ in afwijking van de wettelijke termijn van drie jaar, waarbinnen de inrichting voltooid en in werking moet zijn gebracht, wordt deze termijn gesteld op
- □

Bij onze besluitvorming ter zake hebben wij mede overwogen dat er geen bezwaar bestaat de vergunning te verlenen vanwege:

- ■ de bestaande toestand van het milieu
- ■ de gevolgen voor het milieu, die de inrichting kan veroorzaken
- ■ toekomstige ontwikkelingen van de inrichting/in de omgeving
- ■ het stellen van toereikende voorschriften om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen
- □ ingekomen advies en schriftelijke/mondelinge bedenkingen
- □ het gemeentelijk milieubeleidsplan
- □ de provinciale milieuverordening
- ■ vigerende milieukwaliteitseisen
- □ geldende instructieregels inzake de vergunningverlening
- □ andere negatieve factoren die het milieu kunnen beïnvloeden/indirecte gevolgen
- ■ overige door ons in acht te nemen/te betrekken/rekening te houden factoren
- □

voor nadere inlichtingen
Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu

telefoonnummer
5.1.2e

Nadere motivering van het besluit

Het betreft hier een aanvraag om een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk. De verandering omvat de uitbreiding van 3 naar 14 zeecontainers, het verhogen van het aantal kilo's vuurwerkopslag per Mavo-box of zeecontainer en het veranderen van de gevaarsklasse van het vuurwerk in de werk-/montage- en ompakruimte.

De aanvraag is gedateerd 29 maart 1999 en op 31 maart 1999 bij ons binnengekomen. De aanvraag met het ontwerpbesluit is door ons op 10 mei 1999 verzonden aan de aanvrager en lag met ingang van 12 mei 1999 gedurende vier weken ter inzage. Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn geen bedenkingen of adviezen ingebracht. Op verzoek hebben wij op 3 juni 1999 gelegenheid gegeven tot een gedachtewisseling; hiervan is geen gebruik gemaakt.

Abusievelijk zijn door ons in eerste instantie geen voorschriften verbonden aan de opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal 11 zeecontainers. Hieraan wordt door ons tegemoetgekomen door het verbinden van voorschriften in hoofdstuk 3 aan de vergunning. Voor het overige zijn door ons geen wijzigingen aangebracht t.o.v. het uitgebrachte ontwerp-besluit.

De vergunning kan worden verleend, aangezien door het geven van voorschriften het belang van de bescherming van het milieu voldoende kan worden gewaarborgd.
Ambtshalve merken wij op dat de aanvraag deel uitmaakt van de vergunning.

Aan de vergunning hebben wij voorschriften verbonden met betrekking tot:
1. instructie personeel
2. uitbreiding opslag van vuurwerk in bestaande MAVO-boxen, zeecontainers en werk-/montage- en ompakruimte
3. opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal 11 zeecontainers

Burgemeester en wethouders van Enschede,
Namens dezen,
het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

Een exemplaar wordt gezonden aan:

- ■ de vergunninghouder of degene die de inrichting drijft
- ☐ inspecteur milieuhygiëne
- ■ ministerie van defensie
- ☐

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

WET MILIEUBEHEER aanvraag vergunning

stempel datum van ontvangst

BOUW- EN MILIEUDIENST
31 MAART 1999
1723

Aan Burgemeester en Wethouders

van de gemeente Enschede

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999
van directeur Bouw- en Milieudienst

Gegevens aanvrager

Naam van de aanvrager *S.E. Fireworks*	
adres *Tollensstraat 50*	postcode/plaats *7523 ZD Enschede*
telefoon 5.1.2e	fax 5.1.2e

■ Verzoekt voor de hieronder omschreven inrichting een vergunning inzake het: □ oprichten □ in werking hebben ■ veranderen ■ met een tijdelijk karakter en wel voor een termijn van *3* jaar	□ Verzoekt in verband met verandering/wijziging van de inrichting, voor welke reeds vergunning werd verleend, een nieuwe de gehele inrichting omvattende vergunning (art. 8.4).

Aard van de inrichting

Omschrijving van de inrichting *Opslag van vuurwerk*	
categorie IVB (niet invullen) *3.1*	SBI-code (niet invullen) *OP.06.1*

Naam inrichting *S.E. Fireworks*	
adres *Tollensstraat 50*	postcode/plaats *7523 ZD Enschede*
telefoon 5.1.2e	fax 5.1.2e
contactpersoon 5.1.2e	branchevereniging *V.E.N. Groot Vuurwerk*
kadastrale ligging: gemeente, sectie, nr(s) *Enschede, L, 1105*	

Nauwkeurige opgave van de activiteiten in de inrichting / resp. veranderingen t.o.v. de huidige vergunning

Uitbreiden van de opslag van vuurwerk, te weten:

- *van 3 naar 14 zeecontainers*
- *het verhogen van het aantal kilo's vuurwerk per zeecontainer van 2000 naar 3500 kilo*
- *het verhogen van het aantal kilo's vuurwerk per MAVO-box van 2000 naar 3500 kilo*
- *het veranderen van de gevaarsklasse van het vuurwerk in de werk-/montage en ompakruimte van 1.1G of 1.3G, 1.4S en 1.4G naar uitsluitend 1.4S en 1.4G en tevens het verruimen van de hoeveelheid vuurwerk in deze ruimte tot 500 kilo*

Omgeving

De afstand tot de dichtstbijzijnde woning van derden bedraagt *12* meter. Het betreft een burgerwoning.

Ligging:
- ☐ centrum/kern
- ☐ woonwijk
- ■ industrieterrein _____
- ☐ buitengebied
- ☐ bij gevoelig object, nl.: _____
- ☐ in grondwaterbeschermingsgebied, 5 / 10 / 25 jaars zone (doorhalen wat niet van toepassing is)
- ☐ stiltegebied
- ☐ _____

Coördinatie bouwvergunning	**coördinatie Wet verontreiniging oppervlaktewateren**
bouwvergunning: ■ niet nodig ☐ niet aangevraagd ☐ aangevraagd, datum aanvraag _____ (afschrift bijvoegen) ☐ verleend, datum vergunning _____	vergunning Wet verontreiniging oppervlaktewateren: ■ niet nodig ☐ niet aangevraagd ☐ aangevraagd, datum aanvraag _____ (afschrift bijvoegen) ☐ verleend, datum vergunning _____

Als bijlagen zijn bijgevoegd (alle bijlagen dienen 1/2 viervoud bijgevoegd te worden)

- ■ __1__ beschrijving inrichting
- ■ __1__ tekeningen
- ☐ ____ renvooi lijst
- ■ __1__ kadastrale kaart
- ☐ ____ gegevens m.b.t. afvalstoffen
- ☐ ____ bodemonderzoeksrapport
- ☐ ____ gegevens m.b.t. brandbestrijding etc.
- ☐ ____ akoestische gegevens etc.
- ☐ ____ gegevens m.b.t. geur-, stof- en dampemissies
- ☐ ____ gegevens m.b.t. milieuzorg
- ☐ ____ gegevens m.b.t. specifieke werkwijze (spuitwerkzaamheden, machinale houtbewerking e.d.)
- ☐ ____ gegevens m.b.t. lozing afvalwater
- ☐ ____ _____

Plaats, datum

Enschede, 29 maart 1999

naam, functie

5.1.2e

handtekening

5.1.2e

WET MILIEUBEHEER beschrijving inrichting

1. Werktijden/personeel *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

personeel: _____ personen op kantoor _____ personen in productie-/werkruimte	ploegendienst: ☐ ja, _____ ploegen (aantal ploegen invullen) ☐ nee

werktijden	tijden	incidenteel overwerk (indien van toepassing)
Maandag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Dinsdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Woensdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Donderdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Vrijdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Zaterdag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur
Zondag	Van _____ tot _____ uur	Van _____ tot _____ uur

2. Mechanisch vermogen *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

Vermogen van alle in de inrichting aanwezige motoren: op tekening/renvooi het vermogen per motor aangeven.

Electromotoren _____ kW	Verbrandingsmotoren _____ kW

3. Ruimteventilatie *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

☐ zie tekening
☐ op natuurlijke wijze
☐ op mechanische wijze, _____ ½ 1 2 boven daklijn / maaiveld (doorhalen wat niet van toepassing is)
☐ luchtbehandelingsinstallatie

4. Stookinstallaties *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

soort installatie en type (bijv. verbeterd rendement, HR-ketel etc.)	installatiejaar	verbruik (per jaar)	schoorsteen-hoogte	nominaal vermogen (kW)	nummer op tekening
☐ gas _____					
☐ electrisch _____					
☐ stookolie _____					
☐ vaste brandstof _____					
☐ stoomketel _____					
☐ _____					

5. Afvalstoffen *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

☐ zie bijlage

soort afvalstof	hoeveelheid per jaar	wijze van opslag	inzamelaar	afvoer-frequentie	nummer op tekening
☐ *huishoudelijk afval*					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					

Behoort bij beschikking van directeur Bouw- en Woningtoezichtdienst 19 JULI 1999

6. Gevaarlijke afvalstoffen

■ niet van toepassing/~~zie bijlage~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

soort afvalstof	hoeveelheid per jaar	wijze van opslag	inzamelaar	afvoer-frequentie	nummer op tekening
☐ afgewerkte olie					
☐ olie/vet mengsels					
☐ zand/slib afval					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					
☐ _____					

7. Beperking afvalstoffen/gescheiden inzameling

■ niet van toepassing/~~zie bijlage~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

gescheiden inzameling van / afvoer naar	maatregelen ter beperking van afvalstoffen

8. Voorzieningen ter beperking van brand e.d.

☐ zie bijlage	☐ compartimentering van gebouwen en/of gebouwdelen volgens tekening/toelichting
■ blusmiddelen/-installatie volgens tekening	☐ aanvalsplan/noodplan aanwezig
☐ brandmeldinstallatie aanwezig	

9. Bodem

Zijn er bodembeschermende maatregelen getroffen?	Is er een bodemkwaliteitsonderzoek verricht?
■ nee	■ nee
☐ ja (hieronder specificeren, aangeven op tekening en specificaties bijvoegen)	☐ ja, rapport bijgevoegd
☐ lekbakken	
☐ vloeistofdichte vloeren	
☐ _____	
☐ _____	

10. Geluids- en trillingsbronnen

omschrijving geluids- en trillingsbronnen	bedrijfstijd geluidsbron	nummer op tekening
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	
	van _____ tot _____ uur	

11. Maatregelen ter beperking van geluidsoverlast/trillingshinder

■ geen specifieke voorzieningen	☐ omkasting van _____
☐ zie bijgevoegd akoestisch rapport	☐ trillingsdempers (nrs. _____ op tek.)
☐ zie bijlage	☐ sluisdeuren (nr. _____ op tekening)
	☐ _____
	☐ _____
	☐ _____

12. Geur- en stofemissie

■ geuremissie niet van toepassing ■ stofemissie niet van toepassing	☐ zie geurrapport ☐ zie stofemissierapport ☐ zie bijlage

Welke geur-/stofcomponenten kunnen vrijkomen en waar komen deze vrij?

13. Maatregelen ter beperking van geur-/stofhinder

Welke maatregelen zijn genomen ter beperking van geur-/stofhinder?

14. Afvoer gassen/dampen

■ niet van toepassing/~~zie bijlage~~

soort damp/gas	emissie (kg/uur)	debiet (m^3/uur)	afvoer-hoogte	getroffen reinigingsvoorziening	nummer op tekening

15. Transportmiddelen *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

☐ niet van toepassing/zie bijlage

aan- en afvoerbewegingen voertuigen (aantal aangeven)	tijden	frequentie (per dag/week)
____ personenwagens		
____ bestelwagens		
____ vrachtwagens		
____ _____		
____ _____		

Transportmiddelen binnen de inrichting	vermogen	in bedrijf tussen	
☐ niet van toepassing/zie bijlage			
____ heftrucks		☐ 07.00 - 19.00 uur	☐ 19.00 - 07.00 uur
____ electrische heftrucks		☐ 07.00 - 19.00 uur	☐ 19.00 - 07.00 uur
____ lpg heftrucks		☐ 07.00 - 19.00 uur	☐ 19.00 - 07.00 uur
____ loskranen		☐ 07.00 - 19.00 uur	☐ 19.00 - 07.00 uur
____ _____		☐ 07.00 - 19.00 uur	☐ 19.00 - 07.00 uur

Wordt bij het laden en lossen uitsluitend geparkeerd op het terrein van de inrichting?	☐ ja	☐ nee
Worden ook vrachtwagens met koelmotoren gestald? (zo ja, locatie op tekening aangeven)	☐ ja	☐ nee
Nadere toelichting aan- en afvoerbewegingen en laad/loslocatie op bijlage aangegeven	☐ ja	☐ nee

Behoort bij ... van directeur ... 19 JULI 1999 ...eudienst

16. Open terrein *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

☐ Geen open terrein	aanwezig ja/nee	soort	aantal
parkeerplaatsen		n.v.t.	
containers			
verlichting			
hekwerk, (afsluitbaar: ja/nee (doorhalen wat n.v.t. is))			
_____			
_____			

17. Opslag

☐ niet van toepassing/zie bijlage (doorhalen wat niet van toepassing is)

Bij ondergrondse opslag keurings- en installatiecertificaten toevoegen. Bij opslag chemicaliën e.d. nadere stoffenspecificatie (bijv. chemiekaarten) bijvoegen.

opslag brandbare vloeistoffen	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening

opslag gassen	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening

opslag chemicaliën	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening

opslag grondstoffen/half- en tussenproducten	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening

opslag gereed product	hoeveelheid	wijze van opslag	nummer op tekening
toename opslag vuurwerk gevarenklasse 1.4S en 1.4G ten opzichte van de revisievergunning d.d. 22-04-1997	*53750 kilo*	*MAVO-boxen en zeecontainers*	*zie tekening*

18. Specifieke werkwijze

■ niet van toepassing
☐ specifieke werkwijze (spuitwerkzaamheden/herstelwerkzaamheden/houtbewerking/metaalbewerking) in bijlage aangegeven
☐ processchema's bijgevoegd

19. Afvalwater *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

☐ alleen lozing huishoudelijk afvalwater	lozing via:
☐ zie bijlage lozing afvalwater	☐ geen voorziening ☐ controlevoorziening ☐ vetafscheider
lozing bedrijfsafvalwater op:	☐ zand- c.q. slibvanger ☐ olie-afscheider
☐ gemeentelijk riool in vrijverval-/drukriool (doorhalen wat n.v.t. is)	☐ waterzuiveringsinstallatie
☐ bodem (ontheffing Lozingenbesluit noodzakelijk)	☐ septictank
☐ oppervlaktewater (Wvo-kennisgeving/-vergunning noodzakelijk)	☐ anders namelijk: _____

20. Milieuzorg *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

■ geen bedrijfsinterne milieuzorg/~~zie bijlage~~ (doorhalen wat n.v.t. is)	aanwezig ja/nee	op te zetten binnen een termijn van
integraal milieuzorgsysteem		
afvalstoffenplan		
energieplan		
afvalwaterplan		
instructie personeel		
_____		

Milieubelasting wordt geregistreerd door meting/registratie van de volgende componenten:

■ niet van toepassing
☐ zie bijlage
☐ energiedrager
☐ afvalwater
☐ afvalstoffen
☐ _____

21. Analyse energiegebruik *(niet gewijzigd t.o.v. revisievergunning d.d. 22-04-1997)*

Overzicht ingekocht jaargebruik per energiedrager in 19_____. Deze gegevens zijn af te leiden uit de energierekening.

Energiedrager	Hoeveelheid	Corresponderende kosten
Gas	m^3	ƒ
Electriciteit	kWh	ƒ
Olie	l	ƒ
Stadsverwarming		ƒ
Overig		ƒ

Is het onder de vorige vraag vermelde energiegebruik representatief voor het jaarlijkse energiegebruik in de inrichting? ☐ ja ☐ nee
Zo nee, geef aan waarom niet.

Wordt er aan energiebeheer gedaan? ☐ ja ☐ nee
Zo ja, hoe?

Is ten behoeve van de inrichting een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor energiebesparing? ☐ ja ☐ nee
Zo ja, waar was het onderzoek op gericht? Gebouwen/faciliteiten/processen (doorhalen wat niet van toepassing is)

Behoort bij beschikking van directeur ... dienst 19 JULI 1999

De volgende vragen alleen beantwoorden indien:

- er een energiebesparingsonderzoek is uitgevoerd;
- of als het gasverbruik meer dan 100.000 m^3 is;
- of als het electriciteitsverbruik meer dan 170.000 kWh is.

U kunt ook verwijzen naar het energiebesparingsonderzoek als deze onderdeel van de aanvraag uitmaakt.

Geef de verdeling aan van het energiegebruik over de onderdelen van de inrichting. Deze informatie dient geclusterd weergegeven te worden naar de te onderscheiden onderdelen van gebouwen, faciliteiten en processen. Tevens dienen de gegevens te worden vermeld die de karakteristiek van het onderdeel bepalen zoals de grootte van het onderscheiden gebouw, de capaciteit van een faciliteit en de productiecapaciteit van een procesinstallatie. Voor een eerste globaal overzicht kan als hulpmiddel de volgende tabel worden ingevuld.

	Gebouwen	Processen
Energiesoort	Gebruik	Gebruik
Gas	m^3	m^3
Electriciteit	kWh	kWh
Olie	l	l
Stadsverwarming		
Overig		
Totaal		

Toelichting: Naast gebouwen kunnen ook faciliteiten zoals compressoren, stoomketels e.d. worden onderscheiden. In deze tabel worden de faciliteiten toegerekend aan het onderdeel processen. Indien het energiegebruik per onderscheiden ondardeel niet bekend is kan dit worden gebaseerd op metingen, schattingen en berekeningen. Indien gebruik wordt gemaakt van berekeningen kunnen de volgende formules worden gehanteerd:

Gasgebruik: $\frac{\text{nominale belasting op onderwaarde (kW) x bedrijfstijd (h/j)}}{8{,}79} = .. \ m^3/j$

Electriciteitsgebruik: vermogen (kW) x bedrijfstijd (h/j) = .. kWh/j

Geef aan welke energiebesparende maatregelen zijn getroffen onderscheiden naar de in de vorige vraag vermelde onderdelen van de inrichting.

Geef aan welke energiebesparende maatregelen zullen worden getroffen onderscheiden naar de in de vorige vraag vermelde onderdelen van de inrichting.

22. Overige gegevens

Maximale productiecapaciteit van de inrichting: *n.v.t.*

23. Toekomstige ontwikkelingen

onbekend

Bijlage behorend bij aanvraag vergunning Wet milieubeheer van:

S.E. Fireworks B.V.
Tollensstraat 46-50
Enschede

Beschrijving opslag vuurwerk:

tekeningnummer 1

7 MAVO-boxen	à 2000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G

tekeningnummer 4

3 kleine bunkers	à ~~650~~ 500 kg 1.3G of 5 ton 1.4 S/G kg vuurwerk 1.4S en 1.4G
9 grote bunkers (1 t/m 4 en 6 t/m 10)	à 7000 kg vuurwerk 1.4S en 1.4G
1 grote bunker (5)	à 7000 kg vuurwerk, ~~waarvan maximaal 1000 kg 1.3 G en 6000 kg~~ 1.4S en 1.4G of 500 kg 1.3 G
1 ompakruimte	waarin maximaal 250 kg onverpakt vuurwerk aanwezig mag zijn van gevarenklasse 1.4S, 1.4G, ~~1.3G en/of 1.1G~~ of 100 kg 1.1. G

De genoemde hoeveelheden zijn maximale hoeveelheden en er is vanuit gegaan dat het vuurwerk in originele transportverpakking is verpakt, tenzij anders is vermeld.

Maximaal 20 keer per jaar zal een met vuurwerk geladen vrachtwagen (ten behoeve van een evenement) maximaal 24 uur worden gestald in de loods (tekeningnr. 6), de vrachtwagen wordt in wegrijdrichting voor de deur geparkeerd.

Voorschriften, welke zijn verbonden aan de vergunning van Burgemeester en Wethouders van Enschede, van nr.1723

S.E. Fireworks
Tollensstraat 50
7523 ZD Enschede

Inhoudsopgave

Hoofdstuk			Bladzijde
1.	Instructie personeel		2
2.	Uitbreiding opslag van vuurwerk in bestaande MAVO-boxen, zeecontainers en werk-/montage- en ompakruimte		2
	2. 1.	MAVO-boxen en zeecontainers	2
	2. 2.	Werk-/montage- en ompakruimte	2
3.	Opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal 11 zeecontainers		2
	3. 1.	Algemeen	2
	3. 2.	Zeecontainers	4

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999
van Burgemeester en Wethouders
van Enschede

1. Instructie personeel

1. 1.

degene die de inrichting drijft, moet de in zijn inrichting werkzame personen een schriftelijke instructie verstrekken, die erop is gericht gedragingen hunnerzijds, die tot gevolg kunnen hebben dat een voorschrift wordt overtreden, uit te sluiten en die erop is gericht dat zij zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten van de opgeslagen stoffen en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

2. Uitbreiding opslag van vuurwerk in bestaande MAVO-boxen, zeecontainers en werk-/montage- en ompakruimte

2. 1. MAVO-boxen en zeecontainers

2. 1. 1.

in afwijking met voorschrift 13.2.10.d van de revisievergunning van 22 april 1997, mag in de MAVO-boxen dan wel zeecontainers ten hoogste 3500 kg (reeds vergunde hoeveelheid inclusief onderhavige uitbreiding) vuurwerk klasse 1.4.S en 1.4 G aanwezig zijn;

2. 2. Werk-/montage- en ompakruimte

2. 2. 1.

in afwijking met voorschrift 13.3.7 van de revisievergunning van 22 april 1997, mag in werk-/montage- en ompakruimte uitsluitend vuurwerk klasse 1.4.S en 1.4 G, met een maximum hoeveelheid van 500 kilo, aanwezig zijn;

3. Opslag van vuurwerk in de uitbreiding met maximaal 11 zeecontainers

3. 1. Algemeen

3. 1. 1.

de samenstelling, de hoeveelheid ontplofbare stof en de opschriften moeten, voor wat betreft klein vuurwerk, voldoen aan de voorschriften, zoals genoemd in het Vuurwerkbesluit Wet Milieugevaarlijke Stoffen (besluit 4 februari 1993, Staatsblad nr. 215) en Regeling nadere eisen aan vuurwerk (besluit 24 november 1993, Staatscourant nr. 228) en voor wat betreft groot vuurwerk voldoen aan het gestelde in de bijlage A van de ADR (Europese Overeenkomst betreft het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg;

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999

van Burgemeester en Wethouders

van Enschede

3. 1. 2.
vuurwerk mag alleen (behoudens intern transport) aanwezig zijn in de daarvoor bestemde bewaarplaatsen en alleen in de hoeveelheden en op de wijze, zoals genoemd in de voorschriften met betrekking tot deze ruimten;

3. 1. 3.
personen belast met inbrengen of uitnemen van vuurwerk, met betrekking tot de bewaarplaats, moeten duidelijk zijn geïnstrueerd omtrent de gevaarsaspecten daarvan en de wijze van brandbestrijding in geval van calamiteiten;

3. 1. 4.
ruimten waar vuurwerk aanwezig is, mogen uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen meerderjarig persoon worden geopend voor de vorenbeschreven werkzaamheden en voor controle;

3. 1. 5.
gevallen vuurwerk mag men niet laten liggen, doch moet onmiddellijk worden opgeraapt; vrijgekomen ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en op een veilige plaats (buiten de inrichting) onschadelijk worden gemaakt;

3. 1. 6.
indien de werkzaamheden niet vergen dat een ruimte moet worden betreden, moet de deur daarvan met een sleutelslot zijn afgesloten, terwijl de sleutel uit het slot moet zijn genomen;

3. 1. 7.
alle ruimten waarin vuurwerk aanwezig mag zijn moeten steeds onbelemmerd kunnen worden bereikt; voertuigen mogen niet langer dan voor het lossen en laden strikt noodzakelijk is aanwezig zijn;

3. 1. 8.
op het terrein van de inrichting mag geen vuurwerk worden afgestoken of worden beproefd;

3. 1. 9.
het terreingedeelte, waar zich de voor het vuurwerk bestemde bewaarplaatsen bevinden moet met een hek of soortgelijke voorziening zijn afgescheiden; op dit afgesloten terrein mogen slechts aanwezig zijn:
- de vergunninghouder;
- door de vergunninghouder toegelaten personen, die daar voor hun werkzaamheden aanwezig moeten zijn;
- personen die ambtshalve belast zijn met controle;

Behoort bij besluit d.d. 19. JULI 1999
van Burgemeester en Wethouders
van Enschede

3. 1.10.

in de bewaarplaatsen en binnen een afstand van 2 m van de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen mag niet worden gerookt en mag geen open vuur aanwezig zijn; op de toegangsdeuren moet dit verbod met duidelijk leesbaar opschrift, luidende: "ROKEN EN OPEN VUUR BINNEN 2 METER AFSTAND VERBODEN", zijn aangegeven; de hoogte van de letters moet ten minste 50 mm bedragen;

3. 1.11.

binnen een afstand van 3 m van de toegangsdeuren van de bewaarplaats mogen geen brandbare vluchtige vloeistoffen, geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en geen drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig zijn;

3. 2. Zeecontainers

3. 2. 1.

in de wanden en/of afdekking van de bewaarplaatsen mogen geen openingen aanwezig zijn:

3. 2. 2.

in de ruimte waar vuurwerk aanwezig mag zijn mogen geen elektrische schakelaars of wandcontactdozen aanwezig zijn; voorts moet de elektrische installatie voldoen aan de voorschriften voor ruimten met brandgevaar van NEN 1010 met dien verstande dat het elektrisch materieel een beschermingsgraad van ten minste IP54 moet hebben; de oppervlaktetemperatuur van de armaturen (in schone toestand) mag niet boven de 100°C kunnen komen;

3. 2. 3.

buiten de verlichtingsarmaturen en de daarvoor bestemde voedingsleidingen mogen in de bewaarplaatsen geen elektrische apparaten aanwezig zijn;

3. 2. 4.

voor de verwarming van de bewaarplaatsen mogen slechts toestellen worden gebruikt, waarbij water voor de warmte-overdracht wordt toegepast; de maximale oppervlaktetemperatuur van de verwarmingsapparatuur mag niet boven de 100°C kunnen komen;

3. 2. 5.

binnen de bewaarplaatsen mogen zich geen gasleidingen bevinden;

3. 2. 6.

voorzieningen moeten zijn getroffen opdat vuurwerk of verpakkingsmateriaal niet tegen toestellen en leidingen van de verwarmings- en /of de verlichtingsinstallatie kunnen worden geplaatst; de afstand tussen de verwarmings- en/of verlichtingsapparatuur en het vuurwerk moet ten minste 300 mm bedragen;

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999

van Burgemeester en Wethouders

van Enschede

3. 2. 7.

in de bewaarplaatsen mogen zich gelijktijdig met verpakt en/of onverpakt vuurwerk geen andere goederen bevinden;

3. 2. 8.

op de toegangsdeuren van de bewaarplaatsen moet een gevaarsetiket zijn aangebracht, waarmede het ontploffingsgevaar wordt aangeduid; het etiket moet een vorm hebben van een vierkant, op de punt staand, met een zijde van 250 mm, met de afbeelding van een zwarte bom op een oranje achtergrond;

3. 2. 9.

in de zeecontainers, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening, mag ten hoogste 3.500 kg vuurwerk van de gevarenklasse 1.4S en 1.4G aanwezig zijn;

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999

van Burgemeester en Wethouders

van Enschede

Afdruk uit kadastrale kaart

Behoort bij besluit d.d. 19 JULI 1999
van directeur Bouw- en Milieudienst

0m 50m 100m 1:1000

Deze kaart kan niet worden gebruikt voor bepalen van de maatvoering.
Wilt u een kaart gebruiken voor maatvoering, neem dan contact op met de publieksbalie van de Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede.
De publieksbalie is geopend van 8.00 tot 13.30 tijdens werkdagen.

© 1999, Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede. Datum: 25-03-1999

S.E. FIREWORKS
and PYRO EFFECTS

origineel z.s.m.
retour archief

origineel z.s.m.
retour archief

Class nr. -1.781.2	A
Reg nr. 98B012882	
Datum 8 OKT 1998	
Aktie JA	VROM/Mil
Attentie	
Datum 26-10-'98	

Bouw en Milieudienst
T.a.v. Dhr. 5.1.2e
Postbus 173
7500 5.1.2e Enschede

Enschede, 07-10-98

Betreft: vuurwerkopslag
Referentie: vergunning H 6886 d.d. 24/04/1997
Bijlagen: 2

Geachte heer 5.1.2e,

Gaarne hadden wij onze opslagcapaciteit willen uitbreiden.

1. Uitbreiding van aantal zeecontainers (zie tekening).

2. Het verhogen van het aantal kilo's in de zeecontainers van 2000 kg tot 3000 kg.

3. Het verhogen van het aantal kilo's voor 7 navo-garageboxen van 2000 kg tot 3000 kg.

4. Zie tekening nr. 6 , graag uitbreiding van het aantal kilo's.

5. Ompakruimte, waarin maximaal 500 kilo vuurwerk ligt.

Dit alles hadden wij graag gerealiseerd gezien, i.v.m. de te verwachten evenementen in het jaar 2000 en de jaren hierna.

Met vriendelijke groet

5.1.2e

Tollensstraat 50, 7523 ZD Enschede (The Netherlands)
Tel. 5.1.2e Mob. Tel. 5.1.2e Fax 5.1.2e
ABN-AMRO rek. nr. 59.20.37.657, Postbank nr. 3442799, K.v.K. Enschede nr. 06086397

Onze verkoop- en leveringsvoorwaarden zijn gedeponeerd in het handelsregister van de K.v.K. te Enschede

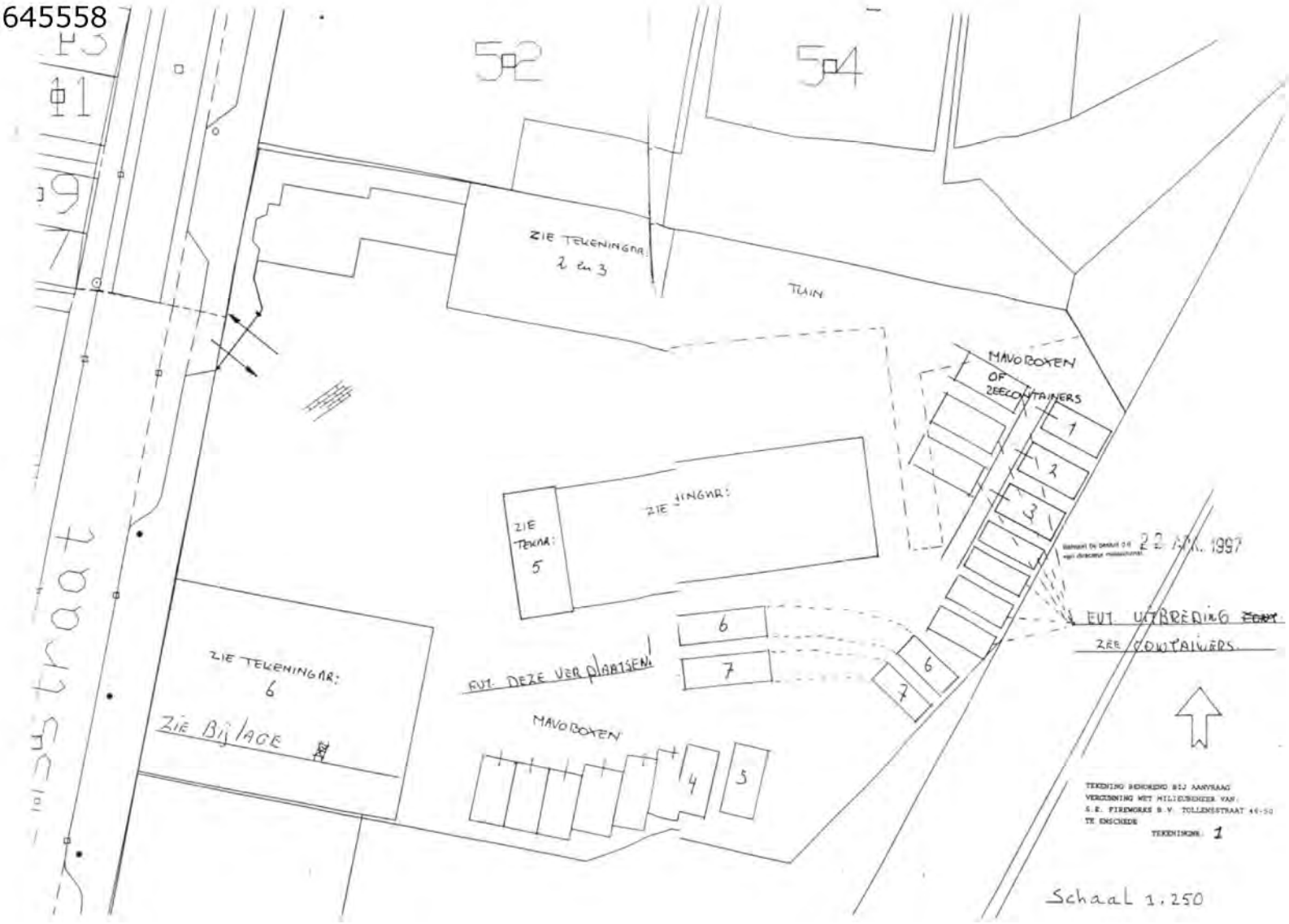
52
54
ZIE TEKENINGNR: 2 en 3
TRAIN
MAVOBOXEN OF ZEECONTAINERS
1
2
3
ZIE TEKENINGNR: 5
6
7
EVT. DEZE VERPLAATSEN!
ZIE TEKENINGNR: 6
ZIE BIJLAGE
MAVOBOXEN
4
5
22 NOV. 1997
EVT. UITBREIDING ZEE CONTAINERS
TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG VERGUNNING WET MILIEUHINDER VAN: S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46-50 TE ENSCHEDE
TEKENINGNR. 1
Schaal 1:250

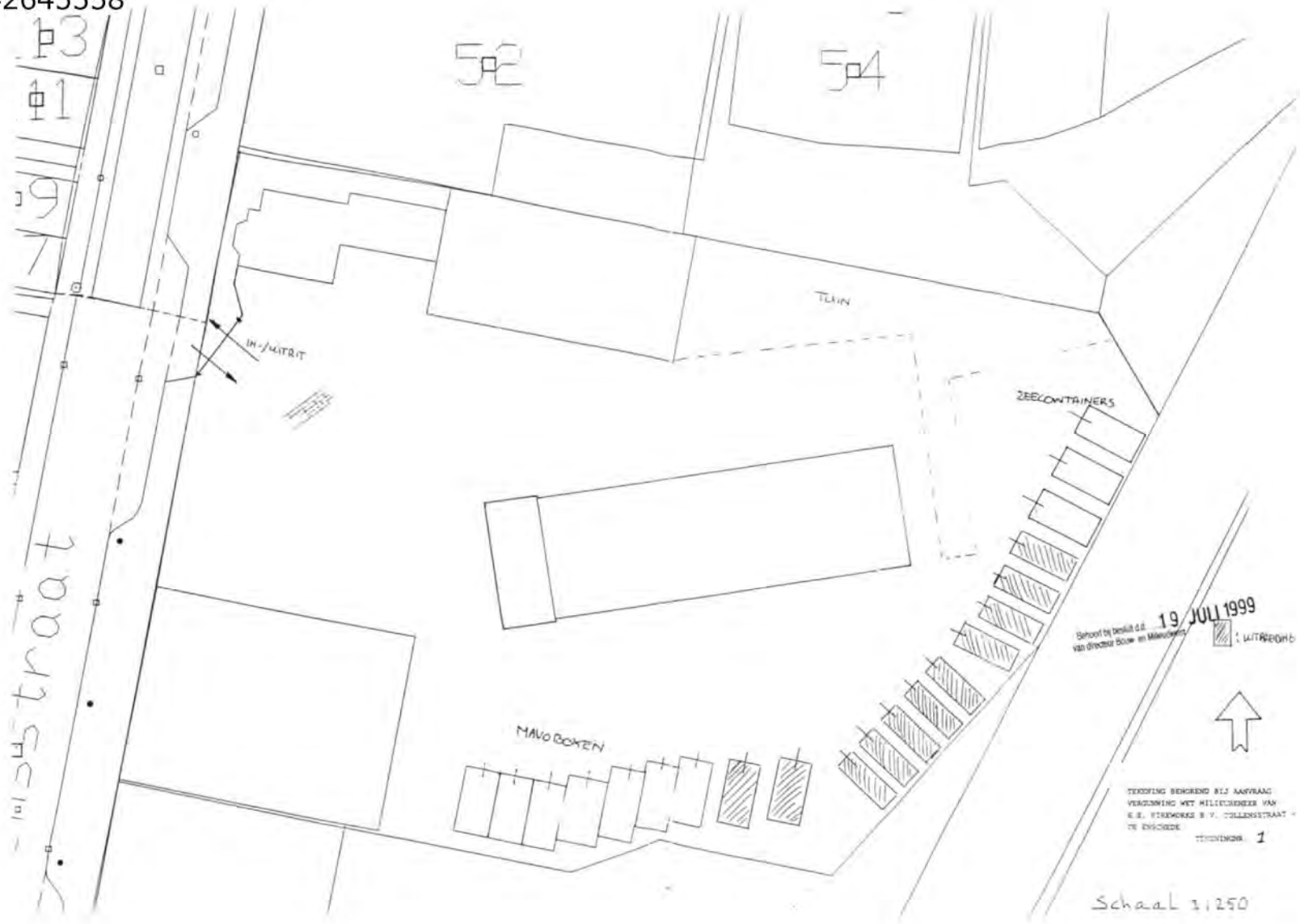
52
54
TLAIN
IN-/UITRIT
ZEECONTAINERS
MAVOBOXEN
19 JULI 1999
TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN
Schaal 1:250

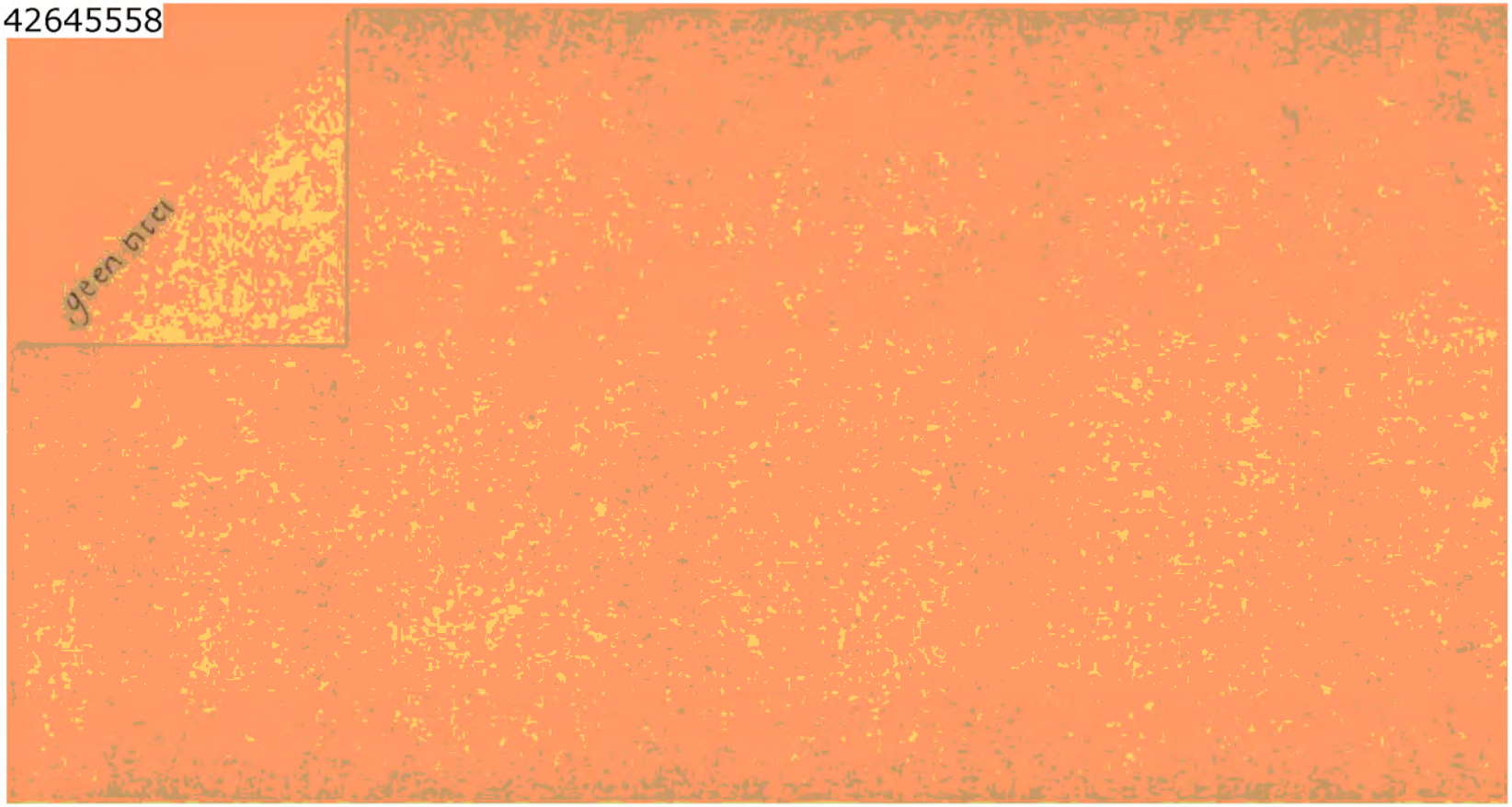
green tree

BOUW- EN MILIEUDIENST

WET MILIEUBEHEER openbare kennisgeving ontwerp-besluit

Gemeente Enschede

datum | **12 mei 1999**

Bij de Publieksbalie van de Bouw- en Milieudienst, Molenstraat 50, ligt vanaf heden op werkdagen van 08.00-13.30 uur, alsmede buiten deze uren na telefonische afspraak **ter inzage het ontwerp-besluit inzake de vergunning-aanvraag van:**

Naam aanvrager **S.E. Fireworks**			
Straat en huisnummer/postcode/gemeente **Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE**			
Om **een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voór opslag van vuurwerk**			Datum aanvraag **29 maart 1999**
Adres van de inrichting **Tollensstraat 50**	kadastraal gemeente **Enschede**	sectie **L**	nummer(s) **1150**
Strekking van het ontwerp van het besluit ***Het verlenen van de vergunning onder het geven van voorschriften in het belang van de bescherming van het milieu.***			

Gemotiveerde BEDENKINGEN tegen het ontwerp-besluit kunnen door een ieder SCHRIFTELIJK tot **10 juni 1999**

worden ingediend bij het College van Burgemeester en Wethouders (p/a Bouw- en Milieudienst, Postbus 173, 7500 AD Enschede). De ingekomen bedenkingen worden mede ter inzage gelegd. Indien men dat wenst worden persoonlijke gegevens van degene die bedenkingen indient, niet bekend gemaakt. Het verzoek daartoe moet schriftelijk, tegelijkertijd met de schriftelijke bedenkingen worden ingediend bij het College van Burgemeester en Wethouders.

NA TELEFONISCHE AFSPRAAK stellen wij een ieder in de gelegenheid om MONDELING in persoon of bij gemachtigde BEDENKINGEN in te brengen tijdens een gedachtewisseling over bovenvermelde stukken in de vergaderkamer van de Bouw- en Milieudienst, Molenstraat 50 op donderdag **3 juni 1999**

Alleen zij die tijdig schriftelijk of mondeling bedenkingen hebben ingebracht tegen het ontwerp-besluit kunnen later BEROEP instellen bij de Raad van State, tenzij wordt aangetoond dat men redelijkerwijs niet in staat is geweest (tijdig) bezwaren in te dienen, of indien de besluitvorming straks afwijkt van het voornemen.

Burgemeester en wethouders van Enschede,
Namens dezen,
het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

voor nadere inlichtingen
Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu

telefoonnummer
5.1.2e

BOUW- EN MILIEUDIENST

WET MILIEUBEHEER ontwerp besluit

Gemeente Enschede

kenmerk	**Wm 1723**
datum ontwerp besluit	**10 mei 1999**

Naam aanvrager **S.E. Fireworks**			
Straat en huisnummer/postcode/gemeente **Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE**			
Om **een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk**			Datum aanvraag **29 maart 1999**
Adres van de inrichting **Tollensstraat 50**	kadastraal gemeente **Enschede**	sectie **L**	nummer(s) **1150**

Wij zijn voornemens de gevraagde vergunning te verlenen

- ■ aan de aanvrager en zijn rechtverkrijgende
- □ aan de aanvrager persoonlijk
- ■ onder de aangehechte voorschriften
- □ met daaraan verbonden enkele voorschriften met een bijzondere tijdsbepaling (art. 8.16 Wet milieubeheer) voor de duur van
- □ in afwijking van de wettelijke termijn van drie jaar, waarbinnen de inrichting voltooid en in werking moet zijn gebracht, wordt deze termijn gesteld op
- □

Bij onze besluitvorming ter zake hebben wij mede overwogen dat er geen bezwaar bestaat de vergunning te verlenen vanwege:

- ■ de bestaande toestand van het milieu
- ■ de gevolgen voor het milieu, die de inrichting kan veroorzaken
- ■ toekomstige ontwikkelingen van de inrichting/in de omgeving
- ■ het stellen van toereikende voorschriften om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen
- □ ingekomen advies en schriftelijke/mondelinge bedenkingen
- □ het gemeentelijk milieubeleidsplan
- □ de provinciale milieuverordening
- ■ vigerende milieukwaliteitseisen
- □ geldende instructieregels inzake de vergunningverlening
- □ andere negatieve factoren die het milieu kunnen beïnvloeden/indirecte gevolgen
- ■ overige door ons in acht te nemen/te betrekken/rekening te houden factoren
- □

---

voor nadere inlichtingen
Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu

telefoonnummer
5.1.2e

Nadere motivering van het ontwerp besluit

Het betreft hier een aanvraag om een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk. De verandering omvat de uitbreiding van 3 naar 14 zeecontainers, het verhogen van het aantal kilo's vuurwerkopslag per Mavo-box of zeecontainer en het veranderen van de gevaarsklasse van het vuurwerk in de werk/montage en ompakruimte.

De aanvraag is gedateerd 29 maart 1999 en op 31 maart 1999 bij ons binnengekomen. De aanvraag met het ontwerpbesluit is door ons op 10 mei 1999 verzonden aan de aanvrager en ligt met ingang van 12 mei 1999 gedurende vier weken ter inzage. Op verzoek geven wij op 3 juni 1999 gelegenheid tot een gedachtewisseling.

Er bestaat geen aanleiding de vergunning te weigeren, aangezien door het geven van voorschriften het belang van de bescherming van het milieu voldoende kan worden gewaarborgd.
Ambtshalve merken wij op dat de aanvraag deel uitmaakt van de vergunning.

Aan het ontwerpbesluit hebben wij voorschriften verbonden met betrekking tot:
1. instructie personeel
2. opslag van vuurwerk

Burgemeester en wethouders van Enschede, Namens dezen, Het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst, 5.1.2e	Een exemplaar wordt gezonden aan: ■ De vergunninghouder of degene die de inrichting drijft □ Inspecteur milieuhygiëne ■ Ministerie van defensie □

Behandeld door: 5.1.2e
PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e

origineel z.s.n.
retour archief

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
MDTN 5.1.2e
GSM 5.1.2e
FAX 5.1.2e

Class.nr. -1.777
Reg.nr. 99B008382
Datum 20 MEI 1999
Sector Afd. VROM/mil
Afdeling

Het College van Burgemeester
en Wethouders van Enschede
Postbus 173
7500 AD Enschede

Datum 18 mei 1999 Nummer AMV/99.7475

Onderwerp Wet milieubeheer, Tollensstraat 50 te Enschede

1. Naar aanleiding van de door u aangeboden ontwerpbeschikking Wet milieubeheer en voor zover behorende tot de werkzaamheden waarvoor ik door de minister van VROM ben aangesteld deel ik u mede dat ik mij kan verenigen met de door u geformuleerde voorschriften.

2. Van uw besluit met voorschriften ontvang ik t.z.t. gaarne een afschrift. De aanvraagbescheiden worden door mij na ontvangst van de beschikking - indien niet het tegendeel blijkt - geacht tot die beschikking te behoren.

De Directeur Materieel KL
voor deze:
Het Hoofd Bureau Adviseur
Milieuvergunningen

5.1.2e

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

BOUW- EN MILIEUDIENST

Gemeente Enschede

WET MILIEUBEHEER openbare kennisgeving besluit

Datum | **21 juli 1999**

Bij de Publieksbalie van de Bouw- en Milieudienst, Molenstraat 50, ligt vanaf heden op werkdagen van 08.00-13.30 uur, alsmede buiten deze uren na telefonische afspraak **ter inzage het besluit inzake de vergunning-aanvraag van:**

Naam aanvrager **S.E. Fireworks**	
Straat en huisnummer/postcode/gemeente **Tollensstraat 50, 7523 ZD ENSCHEDE**	
Om **een veranderingsvergunning met een tijdelijk karakter en wel voor de duur van 3 jaar voor een inrichting voor opslag van vuurwerk**	datum aanvraag **29 maart 1999**

Adres van de inrichting	kadastraal gemeente	sectie	nummer(s)
Tollensstraat 50	**Enschede**	**L**	**1150**

Strekking van het besluit (het besluit is ***wel / niet*** gewijzigd ten opzichte van het ontwerp besluit)

Het verlenen van de vergunning onder het geven van voorschriften in het belang van de bescherming van het milieu.

BEROEP tegen dit besluit kan worden ingesteld voor **2 september 1999**

door:

a. degenen die bedenkingen hebben ingebracht tegen het ontwerp van het besluit
b. de adviseurs die gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid advies uit te brengen over het ontwerp van het besluit
c. degenen die bedenkingen hebben tegen wijzigingen die bij het nemen van het besluit ten opzichte van het ontwerp zijn aangebracht
d. belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten geen bedenkingen te hebben ingebracht tegen het ontwerp van het besluit

Het beroepschrift moet in tweevoud worden gericht aan de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRS), Postbus 20019, 2500 EA 's-Gravenhage. Indien beroep is ingesteld kan een verzoek om een voorlopige voorziening worden gedaan bij de voorzitter van de ABRS, indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.

Burgemeester en wethouders van Enschede,
Namens dezen,
Het hoofd van de afdeling Milieu van de Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

Voor nadere inlichtingen
Bouw- en Milieudienst, afdeling Milieu

telefoonnummer
5.1.2e

20

WBK+ SELEKTIE RUIMTE VIA ADRES

Straat		Aa	Hsnr	L	Tv	Postkd		Woonplaat
10183	TOLLENSSTRAAT		35			7523	ZC	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		37			7523	ZC	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		39			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		41			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		43			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		45			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		46			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		47			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		49			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		50			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		51			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		52			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		53			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		54			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		56			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		60			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		107			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		109			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		111			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		113			7523	ZD	ENSCHEDE
10183	TOLLENSSTRAAT		115			7523	ZD	ENSCHE
10183	TOLLENSSTRAAT		117			7523	ZD	ENSCH

Aanvraag vergunning Wet milieubeheer

adres inrichting	kenmerk
Tollensstraat 50	1723

naam aanvrager
S.E. Fireworks.

opmerkingen let op 5-voud vanwege Defensie + tijdelijk karakter inrichting

SPOED	JA	NEE

aantal bijlagen bij de aanvraag /

datum verzending FEZ/BD/GM

behandeld bij TMH door 5.1.2e

behandeld bij MBV door

eerder verleende vergunningen:

oprichtingsvergunning d.d.

veranderingsvergunning d.d.

revisievergunning d.d. 22-4-'97

bouwvergunning aangevraagd/verleend d.d.

Wvo-vergunning aangevraagd/verleend d.d.

Berekening leges verordening 19____	bedrag
basisbedrag normale/verlengde procedure	f
toeslag rubriek (kW)	f
toeslag rubriek (m^3)	f
toeslag rubriek (m^2)	f
toeslag rubriek	f
toeslag rubriek	f
toeslag rubriek	f
toeslag rubriek	f
Totaal	f

Aanvullende / wijziging voorschriften

- ☐ Intrekken alle voorschriften
- ☐ Toevoegen nieuwe voorschriften voor de gehele inrichting
- ☐ _____

Aanvraag vergunning

Aanleiding aanvraag:

- ☐ Klachten uit de omgeving: ☐ geuroverlast
  ☐ geluidsoverlast
  ☐ _____
- ☐ Uitgevoerde controles
- ☒ Spontaan ingediend
- ☐ _____

Koppeling met: ☐ Bouwvergunning
☐ Wvo-vergunning

Waarom deze soort vergunning (alleen invullen indien dit niet blijkt uit de nauwkeurige opgave op pagina 2 van de aanvraag):

- ☐ Nieuw bedrijf
- ☐ Bestaand bedrijf zonder vergunning
- ☐ Interne verbouwing/verplaatsing machines e.d.: ☐ reeds uitgevoerd
  ☐ gedeeltelijk uitgevoerd
  ☐ moet nog worden uitgevoerd
- ☒ nie aanvraag.

Zijn er bijzondere voorschriften opgenomen:

- ☐ Afvalpreventie: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Energiebesparing: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Instructieregels: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Milieukwaliteitseisen: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Provinciale verordening: nr./hoofdstuk _____
- ☐ Overige milieucompartimenten: nr./hoofdstuk _____

Afstanden tot gevoelige bestemmingen

Agrariërs	vereiste afstand (stankrichtlijn)			m
	werkelijke afstand			m
Verfspuitinrichtingen	vereiste afstand (stankrichtlijn)			m
	werkelijke afstand			m
LPG	Categorie 1		Categorie 2	
	vereist	werkelijk	vereist	werkelijk
opstelplaats tankwagen				
tank				
vulpunt				
afleverzuil				

OOV 4

Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek
Tollensstraat 50
E n s c h e d e

O.W.V.
11 OKT. 1976
afd.: H 3350

30-9-1976 36669/azk 7 oktober 1976

tijdelijke opslag
vuurwerk

Geachte heer 5.1.2e

Mijnerzijds bestaat geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in een aantal prefab beton garages, geplaatst in een loods op het terrein bij Tollensstraat 50, van 1 oktober 1976 tot 30 april 1977.
Ten aanzien van deze opslag dienen de volgende voorwaarden in acht te worden genomen:

1 het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in een bewaarplaats waarvan:
  a de wanden, de vloer en de afdekking zijn vervaardigd uit metselwerk, dik tenminste 7 cm, of een andere constructie met een brandwerendheid van tenminste 60 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 1076, uitg. 1963;
  b de afsluiting wordt gevormd door een deur van hout, dik tenminste 4 cm en met een aanslag van tenminste 2,5 cm, ook op de drempel of een andere deurconstructie met een brandwerendheid van tenminste 30 minuten, bepaald overeenkomstig de norm NEN 1076, uitg. 1963;
2 in de bewaarplaats mogen geen elektrische leidingen, ornamenten of schakelaars aanwezig zijn; bij gebruik van kunstlicht moet gebruik worden gemaakt van draagbare lantaarns met droge batterijen;
3 in de bewaarplaats mag ten hoogste 10.000 kg vuurwerk aanwezig zijn, gerekend naar het totale gewicht van het vuurwerk, wanneer dit gereed is om te worden afgestoken; het vuurwerk moet voldoen aan de met betrekking tot de samenstelling, verpakking en opschriften gegeven voorschriften in de bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (Staatsblad 207, 1968) en in de voorgeschreven verpakking soortgewijs zijn opgeslagen;
4 a andere goederen alsmede lege verpakkingsmiddelen mogen niet in de bewaarplaats aanwezig zijn;
  b gevallen vuurwerk moet onmiddellijk worden opgeraapt, gemorste ontplofbare stof moet terstond zorgvuldig worden opgeveegd en buiten de inrichting op een veilige plaats onschadelijk worden gemaakt;
5 de bewaarplaats mag uitsluitend door de vergunninghouder of een door hem aangewezen persoon die de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, worden geopend en gesloten en wel slechts voor het inbrengen of uitnemen van vuurwerk of de verpakkingsmiddelen, alsmede voor controle; overigens moet de bewaarplaats met slot en sleutel zijn afgesloten en de sleutel uit het slot zijn genomen;

4

Kunstvuurwerkbedrijf 36669/azk 7 oktober 1976 2
Smallenbroek
Tollensstraat 50
E n s c h e d e

6 in de bewaarplaats en binnen 3 meter afstand daarvan:
a mag niet worden gerookt en geen open vuur aanwezig zijn;
b mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen, geen brandbare vloeistoffen en geen drukhouders aanwezig zijn;
7 de toegang tot de bewaarplaats moet steeds onbelemmerd bereikbaar zijn;
8 op de toegangsdeur moet met duidelijk leesbare letters, hoog tenminste 4 cm, het opschrift: "ROKEN EN VUUR VERBODEN" aanwezig zijn;
9 nabij de bewaarplaats moet steeds voor onmiddellijk gebruik gereed en onbelemmerd bereikbaar aanwezig zijn:
a een op de waterleiding aangesloten slang van rubber of ander niet aan rotting onderhevig materiaal, welke een nominale binnenmiddellijn van 13 mm en een lengte van tenminste 15 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 6 mm, of
b een natblusser, voorzien van een vulling van 10 liter;
10 de inrichting moet schoon zijn en in een goede staat van onderhoud verkeren;
11 alle eventuele andere bevelen of aanwijzingen van of vanwege de
- directeur van de dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting,
- Hoofdcommissaris van Politie;
- Commandant van de Brandweer,
- Commandant van het Corps Controleurs Gevaarlijke Stoffen,
moeten stipt worden opgevolgd;
12 u bent aansprakelijk voor alle eventuele schade, die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

Hoogachtend,

De Burgemeester van Enschede,

(get.) A. J. Vleer

(A.J. Vleer)

Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek
Tollenstraat 50
E N S C H E D E

O.W.V.
30 NOV 1976
Lafd.: H 3350

25-11-1976 azk 29 november 1976

verklaring van geen bezwaar

Geachte heer [redacted],

De Burgemeester van Enschede verklaart geen bezwaar te hebben tegen de aanvoer van kleinvuurwerk-artikelen bij uw bedrijf aan de Tollenstraat 50 te Enschede, in de maanden november en december 1976.
U dient daarbij de volgende voorwaarden in acht te nemen:
a tenminste 24 uur voordat een hoeveelheid vuurwerk in de gemeente wordt aangevoerd, moet daarvan kennis worden gegeven aan de Hoofdcommissaris van politie;
b alle aanwijzingen van de politie moeten stipt worden opgevolgd;
c u bent aansprakelijk voor alle eventuele schade, die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

Hoogachtend,
de Burgemeester van Enschede,

(get.) A.J. Vloer

5.1.2e

GEMEENTE ENSCHEDE

AW4

Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek
Tollensstraat 50
E n s c h e d e

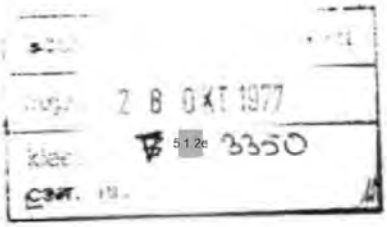

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk/afd.	datum
	27-9-1977	63326 azk	25 oktober 1977

onderwerp
tijdelijke
opslag vuurwerk

Langestraat 24 (postbus 20)

Geachte heer 5.1.2e ,

Mijnerzijds bestaat geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in 7 prefab garages op het terrein bij de Tollensstraat 50 van 15 oktober 1977 tot en met 31 juli 1978.
Ten aanzien van deze opslag dienen de volgende voorwaarden in acht te worden genomen:

a het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in de 7 prefab garages (Mavo-garages);
b per garage mag ten hoogste 3000 kg vuurwerk aanwezig zijn, ten hoogste 500 kg vuurwerk per garage mag zich in onverpakte toestand bevinden; het overige vuurwerk moet in de houten gesloten vervoersverpakking worden opgeslagen. Onder vuurwerk wordt verstaan, klein vuurwerk waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften;
c de toegang tot de garages dient onbelemmerd bereikbaar te zijn;
d in de garages mag uitsluitend vuurwerk worden opgeslagen;
e in de garages en binnen een afstand van 2 meter daarvan:
   - mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn, (dit verbod dient door een opschrift "Roken en vuur verboden binnen een afstand van 2 meter" in letters van tenminste 4 cm op de afsluiting te zijn aangegeven);
   - mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en andere gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen, drukvaten en dergelijke;
f in elke garage dient een poederblusser met een vulinhoud van tenminste 12 kg op een steeds goed bereikbare plaats en voor het gebruik gereed aanwezig te zijn;
g nabij de bewaarplaats moet steeds voor onmiddellijk gebruik en onbelemmerd bereikbaar aanwezig zijn:
   a een op de waterleiding aangesloten slang, welke een nominale binnenmiddellijn van 13 mm en een lengte van tenminste 15 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 6 mm, of
   b een natblusser, voorzien van een vulling van 10 liter;

bijlagen

GEMEENTE ENSCHEDE

geadresseerde
Kunstvuurwerkbedrijf
Smallenbroek
Tollensstraat 50
E n s c h e d e

ons kenmerk/afd. 63326 azk
datum 25 oktober 1977
bladnr. 2

h alle eventuele aanwijzingen van of vanwege
- directeur van de Dienst Openbare Werken en Volkshuisvesting,
- de Hoofdcommissaris van Politie,
- de Commandant van de Brandweer,
- de Commandant van het Corps Controleurs Gevaarlijke Stoffen, moeten stipt worden opgevolgd;

i u bent aansprakelijk voor alle eventuele schade die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

Hoogachtend,

De Burgemeester van Enschede,

get. H. Wierenga

(H. Wierenga)

S 987

KUNSTVUURWERK-BEDRIJF
SMALLENBROEK
ENSCHEDE
TOLLENSSTRAAT 50
Ned. Middenst. Bank rek. nr. 66.48.10.047
Postgiro nr. 3442799
Telefoon 5.1.2e

Vuurwerk

Gemeentehuis.
afd. Algemene Zaken.
t/a den Weledele Heer 5.1.2e
Enschede.

Uw ref.:
Onze ref.: a/s
Bijlagen:
Betreft: vergunning.

Bouw- en Woningtoezicht
5.1.2e 13 SEP 1978
nr. H 3350

Enschede, 6 September '78.

Zeer Geachte Heer,

1 11 SEP 1978 6579 084153

Zou het mogelijk zijn een verlenging van de vergunning te ontvangen voor de opslag van vuurwerk tot Juli 1979.
De reden hiervoor zijn, de onderhanden zijnde bouw komt plm, voor de helft klaar in December, maar dan is de vochtigheidsgraat te hoog om het vuurwerk hierin op te slaan.
Om het vuurwerk op te slaan, beschikken wij zoals voorheen over 7 prefab garages.
Voor één daarvan graag de mogelijkheid tot opslag van 6ooo Kg in transport verpakking.
Voor de andere zes gaarne elk 35oo Kg, waarvan 5oo Kg in losse verpakking.
Hopende Uw welwillende medewerking te mogen ontvangen.

Verblijven wij in afwachting van Uw bericht.

Hoogachtend,
p/o
5.1.2e

~~Ter kennisneming/afdoening~~
Om advies aan
Dr. Ouw
met verzoek om terugzending.
Enschede, 11-9- 1978
Namens Burgemeester en Wethouders,
5.1.2e

tel. 053 - 353135 postbus 173
7500 AD enschede

burgemeester en wethouders

van

E n s c h e d e.

H13350

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	datum
84153 azk	11 september 1978	6579 afd bw	17 oktober 1978

onderwerp:
verklaring van geen bezwaar tegen tijdelijke opslag van klein vuurwerk in een zevental garages bij het pand Tollensstraat 50

Ik adviseer u
aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek te Enschede een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de opslag van maximaal 21000 kg klein vuurwerk in een zevental garages bij het pand Tollensstraat 50 tot uiterlijk 1 juli 1979, onder de voorwaarden, genoemd op de in viervoud hierbijgevoegde bijlage.

Toelichting:
1. Aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek hebt u reeds een vergunning ingevolge de Hinderwet verleend voor de opslag van vuurwerk in een aantal in aanbouw zijnde bunkers. Deze bunkers zijn nog niet gereed.

2. De opslag van vuurwerk vindt thans tijdelijk plaats in een zevental geprefabriceerde garages op het terrein bij het pand Tollensstraat 50.

3. De situering van het terrein is zodanig, dat tegen deze wijze van opslag geen bezwaar bestaat. Wel dient te worden voldaan aan de voorwaarden vermeld op de in viervoud hierbijgevoegde bijlage.

4. Uit deze voorwaarden blijkt, dat in afwijking van het verzoek van de belanghebbende per garage 3000 kg vuurwerk mag worden opgeslagen waarvan 500 kg in losse verpakking en de rest in vervoersverpakking.

De directeur,

5.1.2e

Bijlage:
lijst met voorwaarden in 4-voud

ow 255 GM-JL-NN

Voorwaarden, verbonden aan de verklaring van geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in 7 prefab garages aan de Tollensstraat 50.

1. Het vuurwerk mag uitsluitend aanwezig zijn in 7 prefab garages (Mavo-garages).

2. Per garage mag ten hoogste 3.000 kg vuurwerk aanwezig zijn. Ten hoogste 500 kg vuurwerk per garage mag zich in onverpakte toestand bevinden; het overige vuurwerk moet in de houten gesloten vervoersverpakking worden opgeslagen. Onder vuurwerk wordt verstaan, klein vuurwerk waarvan de hoeveelheid ontplofbare stof, de samenstelling en de opschriften voldoen aan de in bijlage III van het Reglement Gevaarlijke Stoffen (lijst van vuurwerken) opgenomen voorschriften.

3. De toegang tot de garages dient onbelemmerd bereikbaar te zijn.

4. In de garages mag uitsluitend vuurwerk worden opgeslagen.

5. In de garages en binnen een afstand van 2 meter daarvan
- mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn, (dit verbod dient door een opschrift "Roken en vuur verboden binnen een afstand van 2 meter" in letters van tenminste 4 cm op de afsluiting te zijn aangegeven),
- mogen geen gemakkelijk ontvlambare stoffen en andere gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen, drukvaten en dergelijke.

6. In elke garage dient een poederblusser met een vulinhoud van tenminste 12 kg op een steeds goed bereikbare plaats en voor het gebruik gereed aanwezig te zijn.

7. Nabij de bewaarplaats moet steeds voor onmiddellijk gebruik en onbelemmerd bereikbaar aanwezig zijn:
a. een op de waterleiding aangesloten slang, welke een nominale binnenmiddellijn van 13 mm en een lengte van tenminste 15 meter heeft en is voorzien van een afsluitbare straalpijp met een doorlaat van 4 mm, of
b. een natblusser, voorzien van een vulling van 10 liter.

8. Alle eventuele aanwijzingen van of vanwege
- directeur van de dienst openbare werken en volkshuisvesting,
- de hoofdcommissaris van politie,
- de commandant van de brandweer en
- de commandant van het Corps Controleurs Gevaarlijke Stoffen,
moeten stipt worden opgevolgd.

9. De houder van de verklaring van geen bezwaar is aansprakelijk voor alle eventuele schade, die uit het gebruik van deze verklaring voortvloeit.

GEMEENTE ENSCHEDE

ingek: -2 NOV 1978
klass.nr. H 3350
corr.nr.:

Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek
Tollenstraat 50
ENSCHEDE

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk/afd	datum
	11-10-1978	84153 azk	27 oktober 1978

onderwerp
verklaring van geen bezwaar

Mijne heren,

Mijnerzijds bestaat geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in een zevental garages bij het pand Tollensstraat 50 te Enschede, mits wordt voldaan aan de bijgaande voorwaarden (zie bijlage).
Tevens dient u de aansprakelijkheid te aanvaarden ten aanzien van eventuele schade welke derden in verband met het gebruik van deze verklaring mochten ondervinden.
Deze verklaring geldt van 1 november 1978 tot en met 30 juni 1979.
Gedurende dertig dagen na verzenddatum van de vergunning kunnen anderen ingevolge de Wet-AROB bezwaar maken tegen de aan u verleende vergunning.
Het eventuele gevolg hiervan kan zijn, dat de vergunning geschorst of vernietigd wordt.

Hoogachtend,

De Burgemeester van Enschede,

get. H. Wierenga

H. Wierenga

bijlagen

KUNSTVUURWERK-BEDRIJF
SMALLENBROEK
ENSCHEDE
TOLLENSSTRAAT 50
Ned. Middenst. Bank rek. nr. 66.48.10.047
Postgiro nr. 3442799
Telefoon 053 - 35 46 45

Vuurwerk

AFGEDAAN	RAPPEL
paraaf:	paraaf:

P

Aan het Gemeentehuis.
Afd. Algemene Zaken.
Enschede.

Uw ref.:
Onze ref.: a/s.
Bijlagen:
Betreft: tijdelijke verlenging

Bouw- en Woningtoezicht
ingek.: 13 JUN 1979
klass.nr. H 4023
corr.nr.: 11674

Enschede, 31 Mei '79.

1 -1 JUN 1979 • 002340

Mijne Heren,

Gaarne zouden wij een tijdelijke verlenging ontvangen voor opslag van vuurwerk voor het tijdval van 1 Juli '79 t/m Juli 1980.
De reden hiervoor, wij hebben aangevraagd voor een definitief Hinderwet opslag vergunning, maar deze kan niet meer op tijd worden verstrekt.
Om het vuurwerk op te slaan beschikken wij over 7 prefab garages zoals voorgaande jaren, daarvoor hebben wij steeds per garage 3000 Kg mogen opslaan.
Gaarne zouden wij ook voor het aangevraagde tijdvak per garage weer 3000 Kg opslaan.

Hopende Uw welwillende medewerking te mogen ontvangen, verblijven wij in afwachting van Uw bericht.

Hoogachtend,

5.1.2e

~~Ter kennisneming/inlichting~~
Om advies aan
C L- V
~~met verzoek om terugzending.~~
Enschede. 11-6 1979
Namens de Burgemeester.
Chef Algemene Zaken en Kabinet

tel. 5.1.2e postbus 173
7500 ad enschede

burgemeester en wethouders

van

ENSCHEDE

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	datum
2340 afd azk	11 juni 1979	11674 afd bw	1 augustus 1979

onderwerp:
verklaring van geen bezwaar tegen
tijdelijke opslag van klein vuurwerk
in 7 garage's bij het pand Tollensstraat 50

Ik adviseer u
aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek te Enschede een verklaring van geen bezwaar af te geven voor de opslag van maximaal 21.000 kg klein vuurwerk in 7 garage's bij het pand Tollensstraat 50 tot uiterlijk 1 maart 1980 onder de voorwaarden, genoemd op de in viervoud hierbijgevoegde bijlage.

Toelichting:
1. Aan Kunstvuurwerkbedrijf Smallenbroek hebt u reeds een vergunning ingevolge de Hinderwet verleend voor de opslag van vuurwerk in een aantal in aanbouw zijnde bunkers. Deze bunkers zijn gedeeltelijk gereed.

2. De opslag van vuurwerk vindt thans tijdelijk plaats in 7 geprefabriceerde garage's op het terrein bij het pand Tollensstraat 50.

3. De situering van het terrein is zodanig, dat tegen deze wijze van opslag geen bezwaar bestaat. Wel dient te worden voldaan aan de voorwaarden vermeld op de in viervoud hierbijgevoegde bijlage.

4. Uit deze voorwaarden blijkt, dat per garage 3.000 kg vuurwerk mag worden opgeslagen, waarvan 500 kg in losse verpakking en de rest in vervoersverpakking.

De directeur,

Bijlagen:
voorwaaarden verbonden aan verklaring van geen bezwaar tegen opslag vuurwerk bij pand Tollensstraat 50 in 4-voud

dw 265 GH/vb2/MZ

4023
3

GEMEENTE ENSCHEDE

H4023

Kunstvuurwerk-Bedrijf
Smallenbroek
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk/afd	datum
	31-5-1979	2340 azk	7 augustus 1979

onderwerp
verklaring van
geen bezwaar

Mijne heren,

Mijnerzijds bestaat geen bezwaar tegen de opslag van vuurwerk in 7 prefab garages bij het pand aan de Tollensstraat 50 te Enschede, mits wordt voldaan aan de bijgaande voorwaarden (zie bijlage).
Tevens dient u de aansprakelijkheid te aanvaarden ten aanzien van alle eventuele schade, welke derden in verband met het gebruik van deze verklaring mochten ondervinden.
Deze verklaring geldt tot uiterlijk 1 maart 1980.

Hoogachtend,
De Burgemeester van Enschede,

get. H. Wierenga

(H. Wierenga)

bijlagen

Huisadres Telefoon Correspondentie

INLICHTINGEN
t.a.v. de heer 5.1.2e

Hermandad 2
Enschede
Telefoon 5.1.2e
'doorkiesnummer

Correspondentie-adres:
Postbus 14
7500 AA Enschede

POLITIE
ENSCHEDE

Aan de firma Smallenbroek
Kunstvuurwerkbedrijf
Tollensstraat 50
7523ZD ENSCHEDE.

Onderwerp:
schriftelijke goedkeuring
tijdelijke nederlegging vuurwerk

Enschede, 28 nov. 1989.

In afwachting van een nieuwe Hinderwetvergunning, verklaren Burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede geen bezwaar te hebben tegen een tijdelijke nederlegging van vuurwerken in een stalen scheepscontainer op het terrein van de inrichting, Tollensstraat 46 t/m 50 te Enschede, onder de volgende voorschriften:

a. uitsluitend vuurwerken, voorkomend op de lijst van vuurwerken, mogen in de container worden opgeslagen;
b. in de container mag maximaal 7000 kg vuurwerk worden opgeslagen;
c. de toegang tot de container en de bunkers dient overigens onbelemmerd bereikbaar te zijn;
d. in de container en binnen een afstand van twee meter daarvan mag niet worden gerookt en geen open vuur of licht aanwezig zijn, dit verbod dient door een opschrift "roken en vuur verboden binnen een afstand van 2 meter" in letters van tenminste 4 cm hoogte op de afsluiting te zijn aangegeven, en voorts mogen geen gemakkelijke ontvlambare stoffen en andere gevaarlijke stoffen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld brandbare vloeistoffen, spuitbussen en dergelijke;
e. in de container dienen 2 poederblussers met een vulinhoud van tenminste 12 kg op een steeds bereikbare plaats en voor gebruik gereed aanwezig te zijn;
f. de container dient te zijn opgesteld overeenkomstig de op de bij het verzoek behorende situatietekening aangegeven plaats.

-Deze verklaring-

Deze verklaring geldt in de periode van 1 december 1989 t/m 15 januari 1990.
Alle eventuele aanwijzingen van de politie of andere daartoe bevoegde personen dienen strikt te worden opgevolg.
Tevens dient u de aansprakelijkheid te aanvaarden ten aanzien van eventuele schade welke derden in verband met det gebruik van deze verklaring mochten ondervinden.

De Burgemeester en wethouders
van Enschede,
namens dezen,
De hoofdcommissaris van politie,

[redacted] 5.1.2e

Bijgevoegd:
situatietekening met opstel-
plaats container.

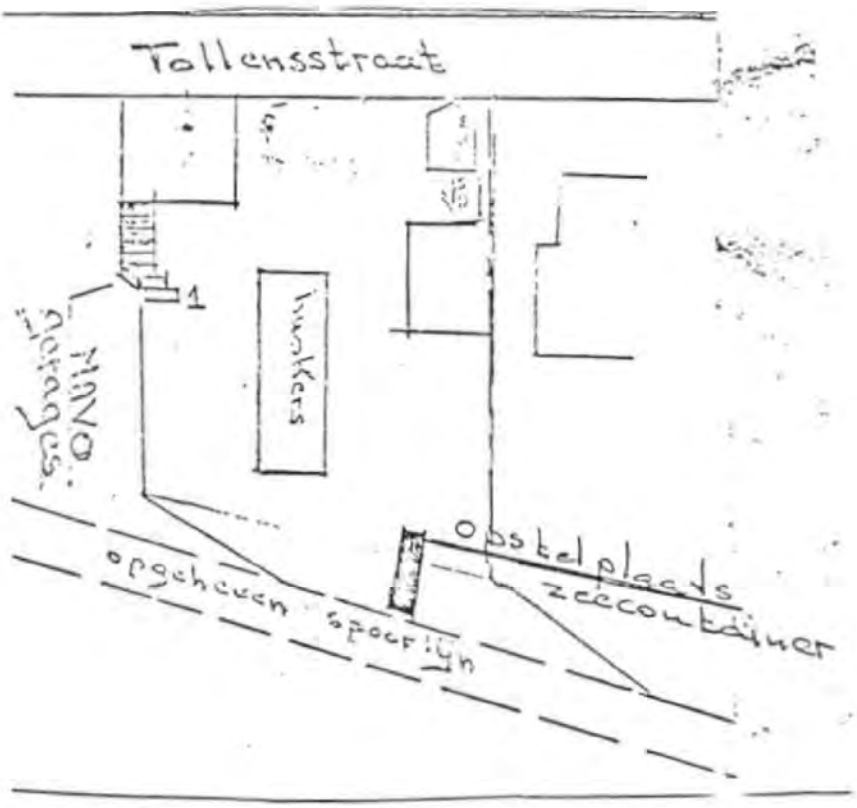

SITUATIE Schaal 1:1000
Kadastraal bekend Gemeente Enschede
Sectie L
Nr 1105

Situatietek. behorende bij verklaring van geen bezwaar voor tijdelijke nederlegging van vuurwerk voor 5.1.2e Tollensstraat 46 - Enschede

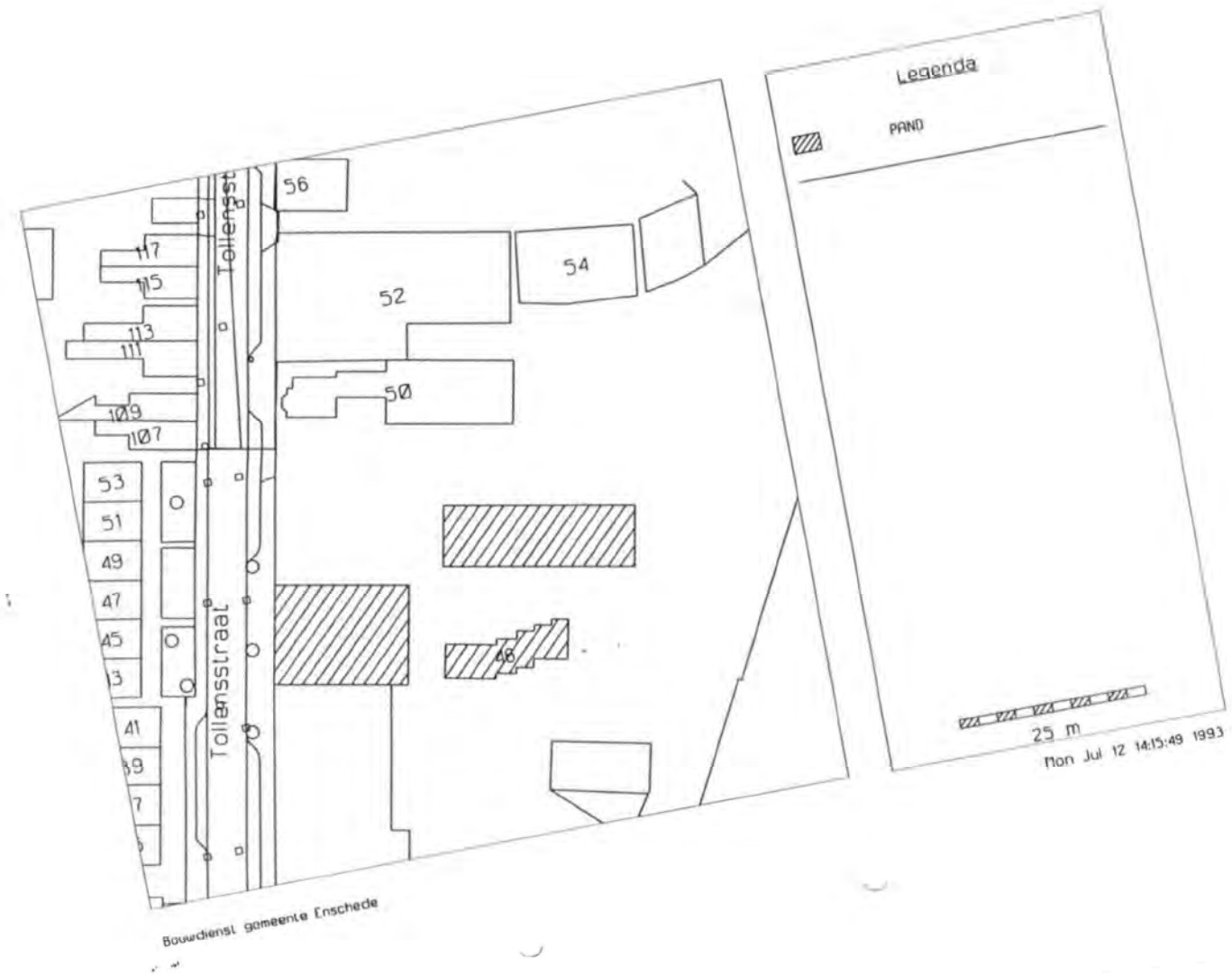
Legenda
PAND
25 m
Mon Jul 12 14:15:49 1993
Tollensstraat
56
54
52
50
48
117
115
113
111
109
107
53
51
49
47
45
41
39
7
Bouwdienst gemeente Enschede

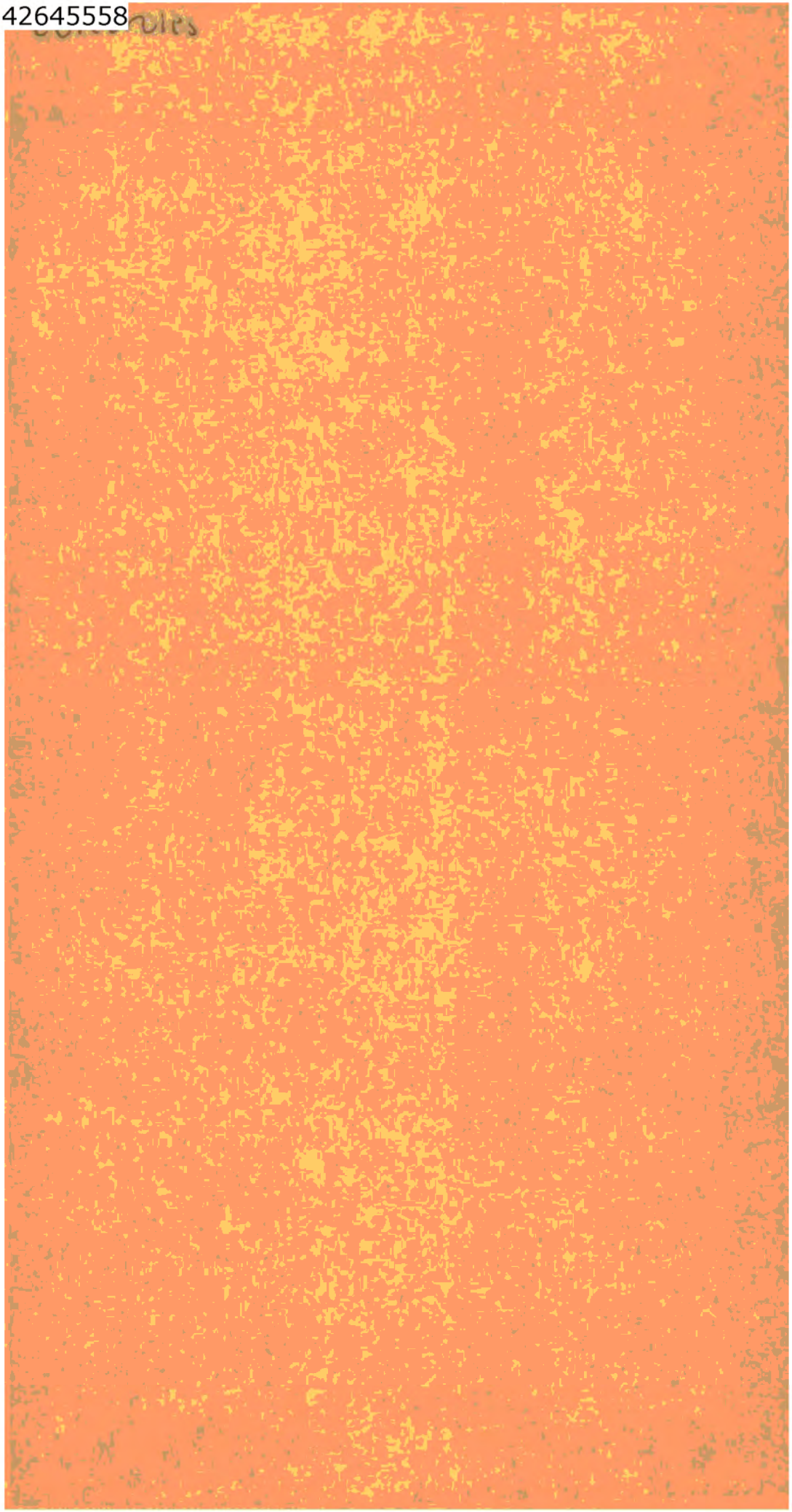

MILIEUDIENST
Weth. Nijhuisstraat 1
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e
Correspondentie-adres:
Postbus 106
7500 AC Enschede

GEMEENTE ENSCHEDE

aan: 5.1.2e
Tollenstraat 46-50
7523 ZD ENSCHEDE

ons kenmerk	uw brief van	telefoon	datum
MD H 4023		5.1.2e	06-11-1991

onderwerp : Uitvoering Hinderwet: opslag vuurwerk
behandeld door: 5.1.2e

Geachte mevrouw/heer,

Zoals U wellicht weet is de regeling voor het opslaan van vuurwerk gewijzigd. Aangezien U meer opslaat dan 1000 kilo is de nieuwe regeling op U niet van toepassing en blijft de aan U in het verleden verleende hinderwetvergunning van kracht. Dit houdt in dat U qua opgeslagen hoeveelheid en voorschriften moet blijven voldoen aan het bepaalde in deze vergunning. Wij willen U er op voorhand op wijzen, dat deze voorschriften strikt moeten worden nageleefd.

Degene die deze voorschriften overtreedt dient er rekening mee te houden dat bij geconstateerde overtredingen proces verbaal wordt opgemaakt en het vuurwerk in beslag zal worden genomen. Tevens zullen op grond van de strafbepalingen van de Hinderwet de nodige sancties worden genomen. Bij grove overtredingen en overtredingen die meerdere keren worden geconstateerd zou overwogen kunnen worden de verleende vergunning in te trekken.

Op voorhand gaan wij er vanuit dat bovengenoemde maatregelen niet nodig zullen zijn. Dit mede vanwege het feit dat U reeds meerdere malen mondeling van het bovenstaande op de hoogte bent gesteld.

Mocht U over het bovenstaande nog vragen hebben, dan kunt U contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
de directeur Milieudienst,

5.1.2e

MILIEUDIENST

Weth. Nijhuisstraat 1
7545 NA Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Correspondentie-adres
Postbus 106
7500 AC Enschede

GEMEENTE ENSCHEDE

Aan geadresseerde

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
		95M011195 TMH	5.1.2e	24-11-1995

Onderwerp
controle opslag vuurwerk

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer/mevrouw,

Eind dit jaar zullen wij wederom in samenwerking met de politie alle vuurwerkbewaarplaatsen te Enschede controleren aan de hand van de voorschriften welke verbonden zijn aan het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer dan wel, indien u ten aanzien van de opslag van vuurwerk in het bezit bent van een milieuvergunning, aan de hand van de aan de milieuvergunning verbonden voorschriften.

Wij willen u er nu reeds op wijzen dat u alle van toepassing zijnde voorschriften, ten tijde van de opslag en/of verkoop van vuurwerk, dient na te leven.

Indien eind 1995 overtredingen van de voorschriften worden geconstateerd zijn wij genoodzaakt direct strafrechtelijk en/of bestuursrechtelijk tegen u op te treden. Dit kan onder andere inhouden dat er een procesverbaal wordt opgemaakt en/of dat het vuurwerk in beslag wordt genomen. Op voorhand gaan wij er vanuit dat het nemen van deze onsympatieke maatregelen niet nodig zal zijn.

Ten aanzien van de hoeveelheid vuurwerk welke tijdens de verkoop in de winkel voorhanden mag zijn merken wij op dat deze hoeveelheid in tegenstelling tot de voorschriften maximaal 50 kilo mag zijn. Indien tijdens een controle wordt geconstateerd dat dit maximum van 50 kilo wordt overschreden zullen wij genoodzaakt zijn de overschrijding ten opzichte van de in de voorschriften genoemde hoeveelheid van 15 kilo in een eventueel procesverbaal vast te leggen.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Milieudienst,

5.1.2e

I.a.a. \Regiopolitie Twente, t.a.v. dhr. 5.1.2e

MILIEUDIENST
Weth. Nijhuisstraat 1
7545 NA Enschede
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Correspondentie-adres
Postbus 106
7500 AC Enschede

GEMEENTE ENSCHEDE

SE Fireworks B.V.
T.a.v. de heer 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
		96M000314 TMH	5.1.2e	12-01-1996

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
controle opslag vuurwerk (H 6886)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Op 29 december 1995 is uw inrichting aan de Tollensstraat 46-50 te Enschede bezocht door de heer 5.1.2e van de Regiopolitie District Zuid en de heer 5.1.2e van onze dienst. Tijdens dit bezoek is nagegaan in hoeverre uw inrichting en vuurwerkbewaarplaatsen voldoen aan de voorschriften behorend bij de aan u verleende milieuvergunning.

Tijdens het bezoek is geconstateerd dat er nauwelijks vuurwerk voor detailisten binnen uw inrichting werd opgeslagen. Verder zijn ten aanzien van de opslag van vuurwerk geen misstanden geconstateerd.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,
Bde directeur Milieudienst,

5.1.2e

BOUW- EN MILIEUDIENST

GEMEENTE ENSCHEDE

SE Fireworks B.V.
T.a.v. dhr. 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon	Datum
		96M010934 TMH	5.1.2e	10-01-1997

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
controle opslag vuurwerk (H 6886)

Behandeld door
Dhr. 5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e,

Op 30 december 1996 is uw inrichting aan de Tollensstraat 46-50 te Enschede bezocht door de heer 5.1.2e van de Regiopolitie Twente en de heren 5.1.2e en 5.1.2e van onze dienst. Tijdens dit bezoek is nagegaan in hoeverre uw inrichting en vuurwerkbewaarplaatsen voldoen aan de voorschriften behorend bij de aan u verleende milieuvergunning.

Tijdens het bezoek is geconstateerd dat er nauwelijks vuurwerk voor detailisten binnen uw inrichting werd opgeslagen. Verder zijn ten aanzien van de opslag van vuurwerk geen misstanden geconstateerd.

Mocht u over het bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Technische Milieuhygiëne van onze dienst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,
de directeur Bouw- en Milieudienst,

5.1.2e

I.a.a.: Regiopolitie Twente, t.a.v. dhr. 5.1.2e

Correspondentieadres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

Gebouw De Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Gebouw De Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Behandeld door 5.1.2e P.J.Forsman
PTT 5.1.2e
MDTN 546-649484

landmacht 5.1.2e
Directie Materieel

18 JUN 1998

Directie Materieel

Koninklijke landmacht

Postadres
Sie MILAN/Bureau Adviseur milieuvergunningen
MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

PTT 5.1.2e
GSM 5.1.2e
MDTN 546-69484
Fax 5.1.2e

Aan het College van Burgemeester en
~~Wethouders~~ van Enschede
Postbus 106
7500 AC Enschede
t.a.v. 5.1.2e
i.a.a. SE Fireworks
t.a.v. 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD Enschede

Datum 16 juni 1998

Nummer Milan 27.981/F

Onderwerp Vuurwerkopslag aan de Tollensstraat 50 te Enschede

Referte vergunning H 6886 d.d. 24 april 1997

Op grond van het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving, Staatscourant 40, d.d. 25 februari 1994, heeft de heer 5.1.2e van mijn bureau op 10 juni 1998 bovengenoemde inrichting bezocht.

Tijdens dit kontrolebezoek zijn, voor zover het het werkgebied van het bureau betreft, de volgende afwijkingen van uw milieuvergunning gekonstateerd.

1. In bunker 1 staat naast vuurwerk een ontvlambare stof klasse 3 zgn Regenboogvloeistof: deze moet in gescheiden van het vuurwerk worden opgeslagen
2. In bunker 4 staan verschillende dozen met foutieve sticker (1.3.G UN nr 0335) dit moet zijn 1.4.G UN 0336: de gebruiker moet deze van de juiste stickers voorzien
3. In bunker 8 ontbreekt de kozijnaanslag
4. In bunker 12 staan naast verpakt vuurwerk 1.4.G
   a. afvalvuurwerk,
   b. ontvlambare stoffen als in bunker 1 en
   c. een aantal losse mortierbommen, die daardoor in de klasse 1.1 ingedeeld moeten worden:

   Stoffen onder a en b verwijderen of elders gescheiden van vuurwerk onderbrengen; mortierbommen inpakken in originele verpakking, dan 1.3.G
5. In het algemeen staat in sommige bunkers een kombinatie van 1.3 en 1.4 waarmee de totale inhoud van de bunkers boven de toegestane hoeveelheid komt.
   Daarnaast wordt in het algemeen het vuurwerk te hoog opgestapeld, nl (bijna) tegen de sprinklerinstallatie
6. In loods 6 aangetroffen een afvoergerede partij vuurwerk 300 à 400 kg; volgens de vergunning mag in deze geen vuurwerk staan: hiervoor zo mogelijk een aparte bunker inrichten en indien nodig een aanpassing van de vergunning starten

Bezoekadres
Van der Burchlaan 31
Den Haag

7. In totaal staan er 7 (zeven) containers, terwijl er op de tekening bij de vergunning 3 (drie) zijn weergegeven; van mijn kant is hiertegen geen bezwaar, e.e.a. moet wel vastgelegd worden.
8. In één van de containers staat teveel vuurwerk, ca 3.000 kg i.p.v. de toegestane 2.000 kg
9. Verpakkingsafval niet laten liggen in bunkers, ompakruimte en loods, maar opslaan in bijvoorbeeld een afvalcontainer of andere opslagplaats zonder vuurwerk e.d.
   Afvalvuurwerk in een aparte bunker (zie ook punt 4) opslaan.

Naar mijn mening zijn bovengenoemde punten binnen een maand te realiseren of te corrigeren.
Eventuele herkontrole, waarbij ik bereid ben assistentie te verlenen, laat ik aan uw eigen inzicht over.

Voor vragen kunt u (bij voorkeur op dinsdag) kontakt opnemen met 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e of 5.1.2e

Het hoofd van het Bureau
Adviseur Milieuvergunningen/
toezichthoudend ambtenaar

5.1.2e

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Milieu

SE Fireworks B.V.
T.a.v. de heer 5.1.2e
Tollensstraat 50
7523 ZD ENSCHEDE

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
4 januari 2000	---	---	00B000041 MIL	5.1.2e

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving.
Controle opslag vuurwerk (Wm 1723)

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e.

Op 29 december 1999 is uw bedrijf aan de Tollensstraat 50 te Enschede bezocht door de heren 5.1.2e en 5.1.2e en mevrouw 5.1.2e van onze dienst. Uw bedrijf is hierbij gecontroleerd aan de hand van de voorschriften welke verbonden zijn aan de op 22 april 1997 verleende revisievergunning en de op 19 juli 1999 verleende veranderingsvergunning.

Tijdens de controle is geconstateerd dat de voorschriften, voor zover gecontroleerd, worden nageleefd.

Mocht u over het vorenstaande nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met de sector VROM, afdeling Milieu van onze dienst.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,

5.1.2e

Correspondentieadres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

Locatie Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e

Locatie Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e

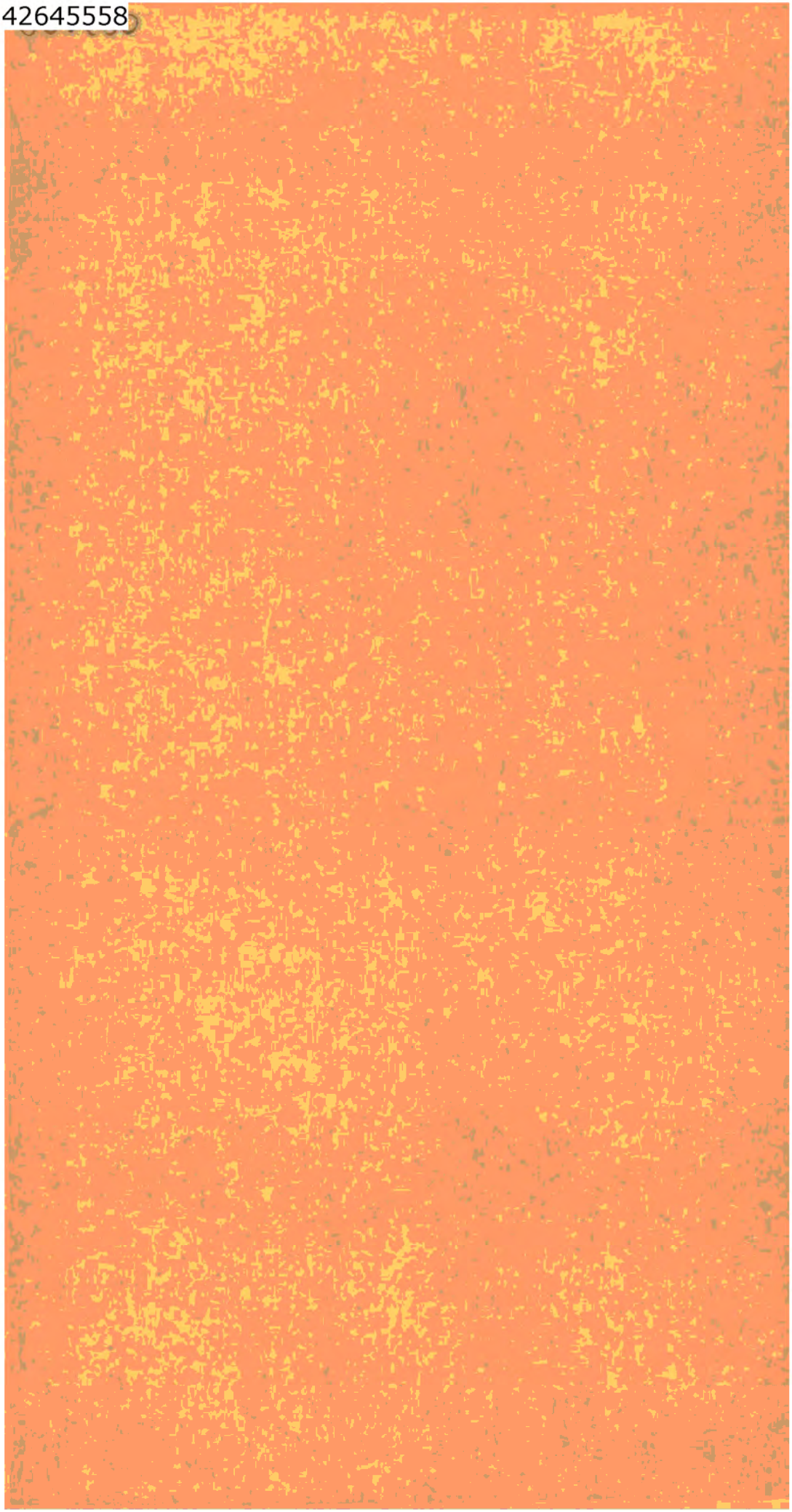

Inhoud

Samenvatting 2

1 Inleiding 4

2 Seveso II veiligheidsrichtlijnen en vuurwerkopslag 5

2.1 Nettovulgewicht van vuurwerk 5

3 Conclusies en aanbevelingen 7

3.1 Conclusies 7

3.2 Aanbevelingen 7

4 Referenties 8

Bijlagen:
A: BRZO'98 bijlage II; veiligheidsbeheerssysteem
B: BRZO'98 bijlage III; veiligheidsrapport

1 Inleiding

Op verzoek van de Federatie Vuurwerkhandel Nederland heeft TNO PML een eerste inventarisatie gemaakt van de gevolgen van het implementeren van de Seveso II veiligheidsrichtlijn voor de vuurwerkopslag.

De Europese veiligheidsrichtlijn Seveso II wordt in Nederland ingevoerd met het nieuwe Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO'98). Het BRZO'98 treed op 1 februari 1999 in werking. De bedrijven dienen per maart 2000 te voldoen aan de gestelde verplichtingen.
De verplichtingen voor het bedrijfsleven worden aanzienlijk aangescherpt op de gebieden van externe veiligheid, milieu, arbeidsveiligheid en rampenbestrijding. De overheid wil inzicht hebben in alle risico's van alle mogelijke scenario.

Voor de vuurwerkbranche en met name de vuurwerkopslag kan niet zonder meer de Seveso II veiligheidsrichtlijn worden toegepast.

In de volgende hoofdstukken worden de bevindingen tot nu toe beschreven.

2 Seveso II veiligheidsrichtlijnen en vuurwerkopslag

De Seveso II veiligheidsrichtlijn gaat uit van bulkopslag van gevaarlijke stoffen. In de veiligheidsrichtlijn worden gevaarlijke stoffen omschreven en gekoppeld aan drempelwaarden in tonnen die bepalend zijn voor de uiteindelijke verplichtingen. . In tabel 1 worden enkele voorbeelden gegeven die direct betrekking hebben op vuurwerkopslag.

Tabel 1: Categorieën stoffen in relatie met vuurwerkopslag

Gevaarlijke stoffen en preparaten[2] die zijn ingedeeld als:	Drempelwaarde in ton voor toepassing van artikelen[1] 5, 6 en 27	Drempelwaarde in ton voor toepassing van artikelen[1] 9, 11, 12, 13, 21 en 22
Ontplofbaar als bedoeld in voetnoot 5, onder a	50	200
Ontplofbaar als bedoeld in voetnoot 5, onder b	10	50

[1]. Artikelen uit BRZO'98

[2]. Preparaten zijn mengsels of oplossingen uit twee of meer stoffen [ref 1].

De tabel laat zien dat er twee categorieën bestaan waarin vuurwerk ingedeeld kan worden. Met beschouwing van de voetnoot 5 blijft voor vuurwerk over de categorie die verwijst naar letter a 3e omschrijving. Daar staat 'ontplofbare of pyrotechnische stoffen en preparaten die in voorwerpen zijn vervat'. Dit betekent dat de hoeveelheidsgrenzen voor vuurwerkopslag vastgesteld zijn op 50.000 kg en 200.000 kg.

Indien de opslaghoeveelheid de grens van 50.000 kg overschrijdt dan dient het vuurwerkbedrijf te voldoen aan de verplichtingen zoals die zijn genoemd in bijlage II van het BRZO'98. Een kopie van bijlage II is bij dit verslag opgenomen als bijlage A.

Indien de opslaghoeveelheid de grens van 200.000 kg overschrijdt dan dient het vuurwerkbedrijf te voldoen aan de verplichtingen zoals die zijn genoemd in bijlage III van het BRZO'98. Een kopie van bijlage III is bij dit verslag opgenomen als bijlage B.

2.1 Nettovulgewicht van vuurwerk

Zoals gezegd gaat voor zover wij kunnen beoordelen de BRZO'98 en de daarin gegeven tabellen met hoeveelheidsgrenzen uit van netto hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Dit betekent voor vuurwerk dat een omrekeningsfactor vastgesteld moet

5.1.2e

worden waarmee de omrekening van bruto naar netto massa ontplofbare stof uitgevoerd kan worden.
Indien blijkt dat na omrekening van bruto naar netto massa ontplofbare stof in vuurwerk als nog een onevenredige verplichting (bijv. opstellen veiligheidsrapport) blijft staan geldt het volgende. Het BRZO'98 geeft de mogelijkheid om af te wijken van onevenredige verplichtingen door gebruikt te maken van het zogenaamde 'Subselectiesysteem'. Overleg met VROM vertegenwoordiger, ir. R. van Loo, heeft geen concrete informatie opgeleverd met betrekking tot het subselectiesysteem.
Indien zich een randgeval voordoet is het mogelijk dit voor te leggen aan de Commissie Preventie Rampen – Risico Evaluatie (CPR-RE).

Vaststellen opslaghoeveelheid ontplofbare stof
In het overleg met de vertegenwoordiger van VROM, ir. R. van Loo, is de volgende aanpak besproken:

1. Uitgegaan wordt van de toegestane vuurwerkopslaghoeveelheden zoals genoemd in de milieuvergunning;
2. De bruto massa vuurwerk moet omgerekend worden naar netto massa ontplofbare stof. In het algemeen wordt een omrekeningsfactor toegepast van 0,3. Vastgesteld moet worden of dit voor alle voorkomende gevarenklasse geldig is;
3. Het BRZO'98 gaat uit van het maximale risico. Voor opslag van ontplofbare stoffen zoals vuurwerk is dat de bewaarplaats met de grootste opslagcapaciteit. De milieuvergunning is zodanig opgesteld dat het zogenaamde domino-effect, het sympathisch meereageren van meerdere bewaarplaatsen, uitgesloten is.

Opslaghoeveelheid meer dan 200.000 kg netto ontplofbare stof
Als na het omrekenen van bruto naar netto opslaghoeveelheid ontplofbare stof toch meer dan 200.000 kg beschouwd dient te worden dan is het volgende mogelijk.

Bij meer dan 200.000 kg moet een veiligheidsrapportage plaats vinden. Een arbeidsintensief onderdeel van de veiligheidsrapportage is de externe risico-analyse. Voor vuurwerk geldt dat deze zeer summier kan zijn indien inhoudelijk onderbouwd kan worden dat het externe risico zeer beperkt is. Voor deze onderbouwing is voldoende informatie beschikbaar en wordt gerefereerd aan het Handboek milieuvergunningen, Opslag vuurwerk, [ref 2]. In de afstandhoeveelheid relaties die gehanteerd worden voor de interne en externe veiligheidsafstanden worden maximale afstanden genoemd van 55 meter voor 100.000 kg vuurwerk gevarenklasse 1.4G in een bewaarplaats. Tevens schrijft de milieuvergunning voor dat binnen de genoemde afstanden geen bebouwing van derden toegestaan is. Waarmee het externe risico minimaal is.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Uit de gesprekken tussen TNO en het ministerie van VROM worden de volgende conclusies getrokken:

1. De Seveso II veiligheidsrichtlijn, in het bijzonder de tabellen in bijlage I en II, kan niet zonder meer toegepast worden op vuurwerkopslag;
2. Voor vuurwerk een omrekeningfactor gaat gelden om te komen van bruto massa vuurwerk naar netto massa ontplofbare stof;
3. De grootte van de omrekeningsfactor moet vastgesteld worden waarbij rekening gehouden moet worden met de gevarenklassen;
4. Bij overschrijding van de 200.000 kg netto ontplofbare stof een aanpassing van het veiligheidsrapport met betrekking tot de externe risico-analyse mogelijk is;
5. Het nog ter discussie staat of meerdere bewaarplaatsen beschouwd moeten worden bij het vaststellen van de netto massa ontplofbare stof.

3.2 Aanbevelingen

Gezien het feit dat het ministerie van VROM constructief wil meewerken en meedenken met het implementeren van de Seveso II veiligheidsrichtlijn bij de vuurwerkbedrijven bevelen wij het volgende aan:
De bevindingen tot nu toe in een brief aan het ministerie van VROM voorleggen en verzoeken om instemming met de voorgestelde procedures.

Punten van discussie die na instemming van VROM op voorgestelde procedures onsinzien nog nader uitgewerkt moeten worden zijn:

1. Inventarisatie van huidige opslaghoeveelheden bij vuurwerkbedrijven;
2. Vaststellen of omrekeningsfactor ook geldig is voor gevarenklasse 1.3. Voorlopig gaan we ervan uit dat VROM geen onderscheidt maakt tussen 1.4 en 1.3 voor wat betreft de omrekeningsfactor.
3. In geval van verplichting voor opslag van meer dan 50.000 kg netto ontplofbare stof moet een veiligheidsrapportage opgesteld worden. Gezien de verwachte uniformiteit van de vuurwerkopslag bij de verschillende vuurwerkbedrijven nagaan of het mogelijk is een algemeen document op te stellen.

Een en ander in overleg en met akkoord van de FVN en mogelijk de VEN.

4 Referenties

1. Wet Milieugevaarlijke Stoffen, bijlage VI. Preparaten richtlijn inzake de indeling.

2. Handboek milieuvergunningen, Opslag van vuurwerk
Samson, Alphen aan den Rijn, 1998.
Toegepast door Min. van Defensie, Adviseurs Milieuvergunningen

5.1.2e

Bijlage A. BRZO'98 bijlage II veiligheidsbeheerssysteem: toepassen bij opslag van meer dan 50 ton vuurwerk

5.1.2e

Bijlage II

In het veiligheidsbeheerssysteem, bedoeld in artikel 5, derde lid, komen aan de orde:

a. die onderdelen van het algemene beheerssysteem waartoe de organisatorische structuur, de verantwoordelijkheden, de gebruiken, de procedures, de procédés en de hulpmiddelen behoren welke het mogelijk maken het beleid ter voorkoming van zware ongevallen te bepalen en uit te voeren;
b. de organisatie en het personeel: de taken en verantwoordelijkheden van het personeel dat op alle organisatorische niveaus bij het beheersen van de risico's van zware ongevallen is betrokken, het onderkennen van de behoeften aan opleiding van dat personeel, de organisatie van die opleiding en de deelname daaraan door het personeel, de aannemers en de onderaannemers;
c. de identificatie van de gevaren en de beoordeling van de risico's van zware ongevallen: de vaststelling en de toepassing van procedures voor de systematische identificatie van de ongewenste gebeurtenissen die tot zware ongevallen kunnen leiden die zich bij normale en abnormale werking kunnen voordoen en de beoordeling van de kans op en de omvang van die ongevallen;
d. het toezicht op de uitvoering: de vaststelling en de toepassing van procedures en instructies voor de beheersing van de veiligheid van de bedrijfsvoering, met inbegrip van het onderhoud van de installaties en de tijdelijke onderbrekingen;
e. de wijze waarop wordt gehandeld bij wijzigingen: de vaststelling en de toepassing van procedures voor de planning van wijzigingen met betrekking tot de inrichting of onderdelen daarvan dan wel met betrekking tot het ontwerpen van een nieuw procédé;
f. de planning voor noodsituaties: de vaststelling en de toepassing van procedures voor de systematische identificatie van noodsituaties alsmede voor het uitwerken, beoefenen en toetsen van het interne noodplan;
g. het toezicht op de prestaties: de vaststelling en de toepassing van procedures voor de permanente beoordeling van de inachtneming van de doelstellingen van het beleid ter voorkoming van zware ongevallen en van het veiligheidsbeheerssysteem, alsmede de invoering van regelingen voor onderzoek en correctie bij het niet in acht nemen daarvan. Tot deze procedures behoren het systeem voor de melding van zware ongevallen en bijna-ongevallen, met name die waarbij de beschermende maatregelen hebben gefaald, het onderzoek daarnaar en de nazorg, een en ander op grond van de ervaringen uit het verleden;
h. audits en beoordeling: de vaststelling en de toepassing van procedures voor de systematische periodieke evaluatie van het beleid ter voorkoming van zware ongevallen en van de doeltreffendheid en de deugdelijkheid van het veiligheidsbeheerssysteem alsmede voor met documenten gestaafde analyse door de directie van de resultaten van het gevoerde beleid, van het veiligheidsbeheerssysteem en van de actualisering daarvan.

5.1.2e

Bijlage B. BRZO'98 bijlage III veiligheidsrapport: toepassen bij opslag van meer dan 200 ton vuurwerk

Bijlage III

1. Het veiligheidsrapport, bedoeld in artikel 10, eerste lid, bevat tenminste:
   a. gegevens met betrekking tot het veiligheidsbeheersysteem en de organisatie van de inrichting met het oog op het voorkomen van zware ongevallen als bedoeld in artikel 5, derde lid;
   b. een beschrijving van de inrichting en haar omgeving, met inbegrip van de geografische ligging, de meteorologische, geologische en hydrografische gegevens en, voor zover deze van belang is voor de beoordeling van de risico's, de voorgeschiedenis van de inrichting;
   c. een indicatie van het maximale aantal personen dat in de inrichting werkzaam is en i maximale aantal personen binnen en buiten de inrichting dat aan het risico van een zwaar ongeval is blootgesteld, alsmede een indicatie van de verdeling van het aantal personen over de inrichting;
   d. een beschrijving van de installaties en van andere activiteiten binnen de inrichting die het risico van een zwaar ongeval kunnen veroorzaken;
   e. een beschrijving van de zones die door een zwaar ongeval zouden kunnen worden getroffen, voor zover zij van belang zijn voor:
      1°. de interne veiligheid;
      2°. de externe veiligheid;
      3°. de voorbereiding van de rampenbestrijding;
   f. een beschrijving van de voornaamste werkzaamheden en produkten uit de onderdelen van de inrichting die van belang zijn uit veiligheidsoogpunt;
   g. een beschrijving van de zware ongevallen binnen de inrichting, die buiten de inrichting gevaar kunnen opleveren, en een opsomming van de maatregelen die zijn genomen om de kans dat deze ongevallen zich voordoen te verkleinen en de gevolgen daarvan te beperken;
   h. per installatie een beschrijving als bedoeld in onderdeel g, voor zover het betreft zware ongevallen die binnen de inrichting gevaar kunnen opleveren;
   i. een beschrijving van de processen die in de inrichting plaatsvinden, alsmede de werking daarvan;
   j. een beschrijving van de in de inrichting voorkomende stoffen en de eigenschappen en gedragingen van deze stoffen onder normale gebruiksomstandigheden en bij een voorzienbaar ongeval, alsmede de hoeveelheden waarin deze stoffen in de inrichting kunnen voorkomen;
   k. per installatie een gedetailleerde beschrijving van de scenario's voor mogelijke zware ongevallen en van de omstandigheden waarin deze zich kunnen voordoen, met inbegrip van een samenvatting van de voorvallen die bij het op gang brengen van deze scenario's een belangrijke rol kunnen spelen;
   l. een beschrijving van de scenario's voor een mogelijk zwaar ongeval op het terrein van de inrichting die bepalend zijn voor de inhoud van het interne noodplan, bedoeld in artikel 22, en voor de omvang en de uitrusting van de bedrijfsbrandweer als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bedrijfsbrandweren;
   m. een beschrijving van de organisatie van de nodig geachte bedrijfsbrandweer, waaronder de omvang van het personeel en het materieel;
   n. een beoordeling van de omvang en de ernst van de gevolgen van de geïdentificeerde zware ongevallen;
   o. een risico-analyse als bedoeld onder 2, alsmede een beschrijving van de risico's voor het milieu;
   p. een beschrijving van de technische parameters en van de voor de veiligheid van de installaties aangebrachte apparatuur;
   q. een beschrijving van de beschermings- en interventiemiddelen om de gevolgen van een zwaar ongeval binnen de inrichting te beperken, waaronder in ieder geval wordt begrepen een beschrijving van:
      1° de apparatuur die op de installatie is aangebracht om de gevolgen van zware ongevallen te beperken;

2° de organisatie van het alarm en de interventie;
3° de inzetbare interne of externe middelen;
4° de consequenties die de in dit onderdeel bedoelde beschrijvingen hebben voor het interne noodplan bedoeld in artikel 22;

r. overige gegevens met het oog op de voorbereiding van de rampenbestrijding.

2. De onder 1, sub o, bedoelde risico-analyse bevat:

a. een schatting van de kans dat de onder 1, sub g, bedoelde zware ongevallen zich voordoen en de geschatte omvang van de gevolgen van die ongevallen buiten de inrichting;

b. een grafiek, waarin is aangegeven het verband tussen de logaritme van de omvang van de gevolgen van de onder 1, sub g, bedoelde zware ongevallen, uitgedrukt in aantallen dodelijk getroffenen buiten de inrichting, en de logaritme van de kans op het zich voordoen van deze ongevallen; op de horizontale as van de grafiek wordt de logaritme van het aantal dodelijk getroffenen uitgezet, waarbij de getallen 0 tot en met 4 worden aangegeven; op de verticale as wordt de logaritme van de cumulatieve kans per jaar op het zich voordoen van de voorvallen met ten minste die omvang uitgezet, waarbij de getallen $^{-4}$ tot en met 0 worden aangegeven;

c. de op de omgeving van de inrichting betrekking hebbende standaard topografische kaart of kaarten, schaal 1 op 25.000, waarop met een lijn de plaatsen buiten de inrichting zijn verbonden waar de kans dat een persoon, die daar voortdurend in de buitenlucht zou verblijven, ten gevolge van enig ongewoon voorval in de inrichting binnen een jaar om het leven komt, onderscheidenlijk 10^{-4}, 10^{-5}, 10^{-6}, 10^{-7} en 10^{-8} bedraagt.

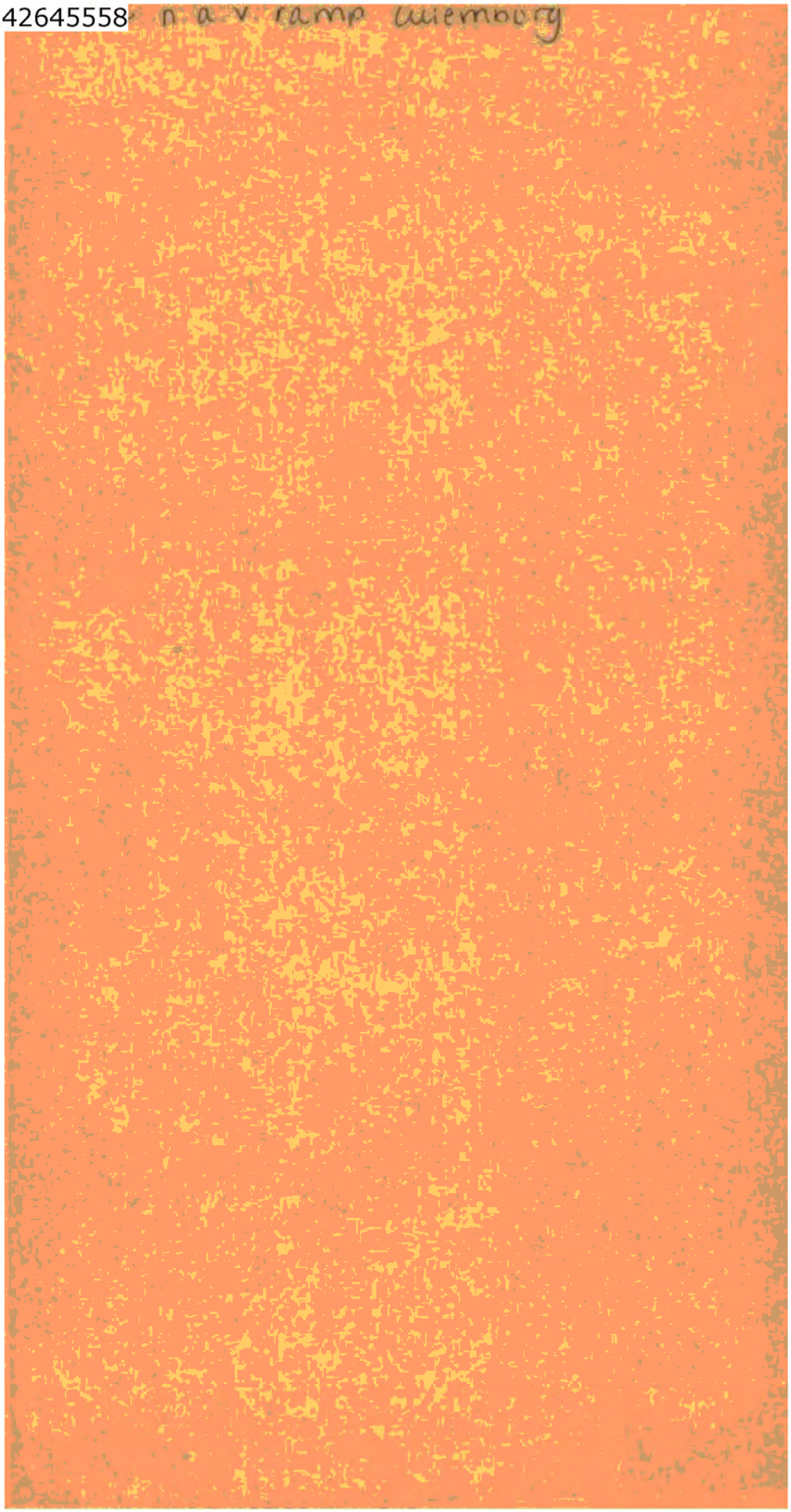
n.a.v. ramp assembly

AFD. BIJZONDERE WETTEN I.A.I.

HEER 5.1.2e

Dit schrijven laten wij u toekomen,inverband met het recentelijke ongeluk in cullemborg,en wij erstige vermoedens hebben omtrent de veiligheid bij de firma smallenbroek te enschede aan de tollenstraat. Wij hopen dat u deze opmerkingen ernstig neemt inverband met de veiligheid van omwoonenden en het personeel van omliggende bedrijfen

De totale hoeveelheid wordt regelmatig overschreden(vooral bij het binnen komen van kleinvuurwerk rond oktober tot december)ook groot vuurwerk

De bunkers hebben openingen naar elkaar voor doorvoeren van waterleiding dit mag volgens de voorschriften niet(overbrengen van druk hitte en vuur)

De bunkers zijn op een waterleiding aangesloten met niet meer dan een 22m/m leiding(deze is zelf voor een bunker al niet toereikend(zie toelatings eis kleinvuurwerk boven 750 kg:) zijn bunkers hebben meer inhoud per stuk waarvan er 12 staan,de drukleiding is niet van manometers voorzien of automatische sproeikoppen(de installatie werdt door eigen mensen aangebracht,dus zonder keuring of test raporten)ook kan er geen druk op worden gezet omdat alles lek is zelfs niet om te testen omdat dan de goederen nat rden in alle bunkers(woonhuis en kantoor en werkhal zit op een en de zelfde 22m/m leiding en niet zoals hoort op gemeente net en exstra brandweer aansluiting zoals het gebruikelijk is(brandweer weet dit ook niet)

Geen enkele deur van de bunkers sluit zoals het hoort(zijn allemaal krom) en zijn van hout met een asbest van binnen bekleed(van buiten dus kan men ze zonder meer aansteken of met een andere warmte bron ingeval van ongeluk gemakelijk doen onbranden,tevens kan door wind of anderzijds vuur door de de kromme deuren waaien(deze zijn ook niet inbraak beveiligt wat wel moet volgens vergunning)

Er worden eigen vuurwerkonderdelen gemaakt,zoals bengaals vuur en fosfor fakkels tekst lampjes enz:enz: de chemie hiervoor staat ook in opslag op het terein(zonder hinderwet of technisch kunnen in huis.)overgebleven of afval hiervan wordt geloost in het riool.

Zwart kruit verwerking(levens gevaarlijk)deze staan niet op de inkooplijst omdat het zwart wordt ingevoerd,via moog brd en verpakt wordt als normale bom er is niets aan te zien,maar de vulling bestaat uit puur zwartkruit.

Zwart verkoop van kermis en feest vuurwerken(ook aansteken???)

voer van vuurwerk niet type gekeurd of goede verpakking(un nummers)uit talie wordt tevens vervoerd zonder chauffeurs certifikaat en dit internationaal grensoverschrijdend.

Op het hele terein 2 brandhaspels waarvan er een gebruikt wordt voor de stoomcleaner(dus niet inzetbaar)

Geen hinderwet voor chemie opslag of verwerking ervan(de stof die hiervan vrij komt waait over het terein en over de woonwijk)

Veel elegale verkoop van zowel klein als groot vuurwerk(geschat 100,000) gulden op jaar basis

toilet wagen verhuur zwart en bemand door werklosen(kwartjes in ontvangst nemen dit loopt in de 10,000 den guldens per maand)

De gehele plas is ondergraven om er rood zand uit te halen voor zijn gebouwen(geschat 5000m3 kub het onstane gat is gedicht met afval,hierdoor verzakt het bunker plato(reeds duidelijk zichtbaar)

Er wordt grond van de buren bij het terein aangetrokken(hiervoor is geen hinderwet)

Op het gehele bedrijf is geen hinderwet betreffende hout en machine bewerking of het losen op het riool(dit gebeurd ilegaal even zo als stroom en gas of water bedrijfs matig dus)

Er worden vrachtwagens met de stoomcleaner gereinigt en gewassen,dit water wordt geloost op het normale riool of loopt zo het terein af naar de straat zonder vet of smeer opvang put

Er wordt olie ververst(heeft eigen werkplaats met brug en olie voorraad) waar de afgewerkte olie blijf is ons een raadsel.

Alle electra zowel in de werkhallen als kantoor is zelf aangelegt en niet gekeurd door gemeente of anderzijds(dit is zo erg dat het bijna krimineel is) op het gehele terein is er geen lamp die aan de voorwaarden voldoet .

80% van de gebouwen zijn eligaal gebouwd door zwartwerkers even zo als de vuurwerken waar hij extra personeel bij gebruikt (koninginnedagen enz:) deze rijden ook op de exstra vuurwerk auto's die dan gehuurd worden bij een verhuur bedrijf,waarvoor geen vergunning voor is afgegeven evenzo de betreffende personen(geen rijbewijs certifikaat gevaarlijke stoffen enz)

Er loopt al jaren een persoon zwart (wao er) deze woont er schuin tegen over en kan bij kontrole gemakelijk verdwijnnen,deze man waarschuwt ook als er iets niet pluis is in de straat of omgeving.
Ook is het kantoor als woning in gebruik zonder vergunning en dit al 10 jaar de eigenaar bezit 2 kinderen die met andere kinderen op het terein spelen (dit is levens gevaarlijk)maar er ook niet voor schuwen om klein vuurwerk af te steken(volgens de hinderwet vergunning mag hij hier niet wonen,althans niet zoals die nu van toepassing zou zijn)of het is helemaal niet bekent bij enbare werken of gevaarlijke stoffen.

Ons is bekent dat er wel tot 25 mensen zwart werken voor zijn toilet opleggers die door het hele land verhuurt worden(deze werken vaak 24 uur op een dag) Daar gaat het zwart geld naar toe van het vuurwerk zwart verkoop,en de kwartjes inkomsten(2 kwartjes per bezoekje aan de tiolet auto) waarvan maar een deel wordt opgegeven(geschat inkomen aan entree per jaar 50,000) Waarin niet is gerekend pink pop te geleen(heerlen) waar op een dag naar ik schat alleen al 15,000 geint wordt(buiten het ata geld om wat de organisatie voor de plaatsing moet betalen)

Het zelfgebouwde kantoor /woonhuis vertoond door zakken over het gehele dak van meer dan 30 cm: zodat het gestud wordt door een exstra muur(mogen hier wel kinderen in gehuisvest worden(zonder bouwplan of vergunning) Vuurwerk leveren aan derden is meer regelmaat danuitzondering,zonder de nodige vergunningen (groot vuurwerk)

Er lopen 5 opleggers voor toilet doeleinden deze zijn niet gekeurd en voldoen niet aan de verkeers veiligheid (al 15 jaar gaat dit zo)

Tevens wordt er nu ook matriaal van de firma M.S. uit cullemborg opgeslagen der een andere naam(hier weet ik het fijne niet van)

MIJN REDEN DAT IK MIJ NU MELDT MET DEZE GEGEVENS,IS DAT WAT ER IN CULLEMBORG IS GEBEURD IN HET GEHEEL NIET DENKBEELDIG IS AAN DE TOLLENSTRAAT(DEZE MAN HEEFT MIJ OOK GEDREIGT DIT NIET DOOR TE SPELEN OMDAT BEPAALDE MENSEN MIJ DIT NIET IN DANK ZOUDEN AFNEMEN)DEZE MAN KENT VELE ONDERWERELD FIGUREN UIT ENSCHEDE EN ERBUITEN DOOR ZIJN ELEGALE VUURWERK VERKOOP.

T.A.T. HEER 5.1.2e

AFD:BIZONDERE WETTEN

DIT SCHRIJVEN OP ZIJN VERZOEK

HIERBIJ WERDT NIET GEVRAAGT OOK TE GETUIGEN(WAT IK BIJ DEZE DAN OOK AFWIJS TENZIJ ER EEN DRIFTIGE REDEN VOOR IS

verplaatsing van het bedrijf

TELEFAX-BERICHT

S.E.

S.E. Fireworks & pyro effects

S.E.

Enschede, 9 februari 1999

Aan	:	De Bouw en Milieudienst
T.a.v	:	De Heer 5.1.2e
Betreft	:	Omschrijving
Aantal bladzijden	:	11 .

Geachte heer 5.1.2e,

Aan de hand van uw gesprek met de heer 5.1.2e, kunnen wij u het volgende mededelen:

Onze voorkeur in de nieuw te realiseren nieuwbouw voor de opslag van vuurwerk zou zijn tot ± 200.000 Kg Netto, Brutto zou dit zijn 600.000 Kg volgens de gegevens van de Seveso.

Hierbij de subklasse van klasse I

UN CODE	OMSCHRIJVING	KLASSE I	CIJFER	
0161	Rookzwart buskruit	Sub 1.3G	30	50 kg. vaatje.
0454	Ontstekers	Sub 1.4S	47	100 kg brutto.
0333	Vuurwerk	Sub 1.1G	9	50 kg onder voorbehoud
0334	Vuurwerk	Sub 1.2G	21	50 kg " "
0335	Vuurwerk	Sub 1.3G	30	1000 kg " "
0336	Vuurwerk	Sub 1.4G	43	< 200 ton.
0337	Vuurwerk	Sub 1.4S	47	

ontvlambare stof klasse III z.g.n. Regenboog vloeistof

Met vriendelijke groeten,
S.E. Fireworks
5.1.2e

S.E. Fireworks bv. Tollenstraat 50, 7523 ZD Enschede/Holland. Tel: 5.1.2e Fax 5.1.2e

Bouw- en Milieudienst Gemeente Enschede

VROM
Afdeling Milieu

Sie MILAN/Bureau Adviseur milieuvergunningen
Afdeling MPC 58 A
T.a.v. de heer 5.1.2e
Postbus 90822
2509 LV DEN HAAG

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
9 september 1999	---	---	99B014264 MIL	5.1.2e

Onderwerp
Uitvoering milieuwetgeving,
advies S.E. Fireworks (Wm 1723)

Behandeld door
5.1.2e

Geachte heer 5.1.2e

Het bedrijf S.E. Fireworks is op dit moment gevestigd aan de Tollensstraat 50 te Enschede. Het bedrijf zal hier echter op termijn weg moeten omdat de gemeente dit gebied nodig heeft voor stedelijke ontwikkelingen.
Het bedrijf heeft aangegeven de bedrijfsactiviteiten voort te willen zetten op een andere locatie binnen de gemeente.
Hierbij wordt er vanuit gegaan dat er nieuwbouw zal worden gerealiseerd.

Het uitgangspunt is dat het bedrijf de volgende producten wil opslaan.

- 50 kilo rookzwak buskruit, klasse 1.3G, UN code 0161
- 100 kilo ontstekers, klasse 1.4S, UN code 0454
- onder voorbehoud 50 kilo vuurwerk, klasse 1.1G, UN code 0333
- onder voorbehoud 50 kilo vuurwerk, klasse 1.2G, UN code 0334
- 1000 kilo vuurwerk, klasse 1.3G, UN code 0335
- 200.000 kilo vuurwerk, klasse 1.4S/G, UN code 0336 en 0337

Kunt u ons op grond van deze gegevens aangeven hoe deze producten moeten worden gecompartimenteerd, welke bouwkundige en brandpreventieve voorzieningen moeten worden getroffen en welke terreinafmetingen, er vanuit gaande dat het gevaarsaspect binnen de grenzen van de inrichting blijft, hierbij noodzakelijk zijn.

Vanwege de benodigde vroegtijdige reservering van grond verzoeken wij u ons verzoek zo spoedig mogelijk te behandelen

Correspondentieadres:
Postbus 173
7500 AD Enschede

Locatie Noordmolen
Molenstraat 50
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

Locatie Oosterpoort
Oosterstraat 2
Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e

landmacht

Directie Materieel

Stafgroep Verwerving
Secretariaat MCGS/AMV

MPC 58 A
Postbus 90822
2509 LV Den Haag

Telefoon 5.1.2e
Telefax 5.1.2e
MDTN
GSM 5.1.2e

Frederikkazerne
van der Burchlaan 31
2597 PC Den Haag

-1777.13 9
99B014264
- 9 DEC 1999
Vanlwl

College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Enschede
Postbus 173
7500 AD Enschede
T.a.v. 5.1.2e

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk
7 december 1999	AMV/99-19010	99B014264 MIL dd 9/9/99

Onderwerp

Advies opslag vuurwerk en explosieve stoffen Wet milieubeheer S.E.Fireworks te Enschede

Geacht college,

De beantwoording van uw brief heeft door drukte bij mijn bureau langer op zich laten wachten dan gebruikelijk, waarvoor mijn excuses. Ik meende het antwoord op uw vragen tot nu te kunnen uitstellen, omdat uit de inhoud van uw brief geen haast sprak.

Naar aanleiding van uw brief bericht ik u, voorzover dit volgens het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Milieubeheer tot mijn werkzaamheden behoort, het volgende:

1. 50 kg rookzwak buskruit **netto**, 1.3.C (UN code 0161) op te slaan in een vrijstaande ruimte aan de buitenzijde van gebouwen, toegang in een veilige richting; onveilige afstand bij deze hoeveelheid 25 m. Voor dit gebouwtje kan gedacht worden aan een opslag als bij vuurwerk, halfsteens metselwerk evt. in verband met weersomstandigheden met een spouw.
   Bij voorkeur verdelen in zo klein mogelijke hoeveelheden, bijv. in een zgn. honingraatopstelling, dit is een gemetselde konstruktie met betonnen scheidingsplaten, waarbij kleine vakjes ontstaan waarin kunststof flessen met 250, 500 of 1.000 gr kruit kunnen worden neergelegd. De wijze van opslag is echter afhankelijk van de inkoop en de toepassing van het kruit. Voor een onderbouwd advies is een meer definitieve situatie nodig.
2. 100 kg ontstekers 1.4.S (0454) **bruto**, in de originele verpakking in bijv. een brandkast op kantoor of een 60 minuten brandwerend opslagkastje van halfsteens metselwerk met een betonnen afdekking; a – b – c afstanden 0 - 2,5 - 5 m. Niet opslaan tezamen met explosieven i.v.m. evt. diefstal of gezamenlijke reacties.
3. 50 kg vuurwerk 1.1.G (0333) **bruto** opslaan in een 60 minuten brandwerende ruimte aan de buitenzijde van gebouwen, toegang in een veilige richting, bij voorkeur vrijstaand; onveilige afstand rondom bij deze hoeveelheid 17 m.
4. 50 kg vuurwerk 1.2.G (0334) **bruto**: uit beproeving is gebleken dat deze vuurpijlen door de geringe uitworpafstanden opgeslagen kunnen worden als 1.3.G met een minimum onveilige c-afstand van 40 m. Hierdoor zouden ze gecombineerd kunnen worden opgeslagen met het vuurwerk uit het volgende punt.
5. 1.000 kg vuurwerk 1.3.G (0335) **bruto** a – b – c: 25 – 35 – 50 m, met automatische sprinkler 0 - 2,5 - 5 m

6. voor de opslag van 200.000 kg 1.4.S (0336) en G (0337) heb ik niet voldoende informatie om een gedegen antwoord te geven.
   a. moet deze hoeveelheid in één ruimte of wordt er gecompartimenteerd?
   b. wat is de verhouding 1.4.S - 1.4.G?
   c. betreft het hier vuurwerk voor partikulier gebruik of groot vuurwerk?

Opm.: de opslagruimtes onder 3, 4 en 5 moeten ruimtes zijn bestaande uit 210 mm metselwerk of 100 mm beton met een betonstaalnetwerk.

Voor de goede orde deel ik u mede dat op grond van de Wet milieubeheer, artikel 8.7 en de Algemene wet Bestuursrecht, artikel 3.7 onder 1, de adviseur in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen over het ontwerp van de beschikking.
Mijn huidige opmerkingen kunnen daarom niet beschouwd worden als advies zoals bedoeld in de Wet milieubeheer. Pas na aanbieding van de ontwerpbeschikking kan ik u formeel advies geven.

Voor vragen verzoek ik u (bij voorkeur op dinsdag) kontakt op te nemen met 5.1.2e 5.1.2e.

DE DIRECTEUR MATERIEEL KL
voor deze
het Hoofd Bureau Adviseur
Milieuvergunningen

5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGOOV / Directie grondwet en rampenbestrijding
Aangekomen: 23 MEI 2000
Verzoek afd.: OOV/PSEF te verblijfpl.:
Afdeling per: Kopie verstr.:
Pijlendonummer: ES 2000/71518.

DG Enschede

23/05

Nota

Aan	Van
Minister GSI	DGOB

Datum	Kenmerk	Gesteld door	
18 mei 2000	CIM2000/70547	5.1.2e	5.1.2e
		Doorkiesnummer	
		(5.1.2e	

(Mede)paraat
DCIM
afschrift DGOOV

18.05

-> archief

22/05

Onderwerp

Ramp in Enschede: stand van zaken

Probleemstelling

- **Bijlage**: telling etnische minderheden in stadsdeel Noord te Enschede.
- CRIEM pilot te Enschede.
- Indruk Inspraak Orgaan Turken (hierna IOT) na bezoek aan Enschede d.d. 16 mei (**zie bijlage**).
- Indruk gemeentelijke minderhedencoördinator, dhr. 5.1.2e
- Indruk ambtenaar 5.1.2e (afdeling Welzijn, gemeente Enschede)na informatiebijeenkomst bij de Stichting Ender d.d. 16 mei.
- Algemene herdenkingsdienst.
- **Bijlage (zie pagina 2 en 3)**: In de nieuwsgids (down te loaden van de internetsite van de Volkskrant) wordt aangegeven dat het ministerie van BZK geen rampensite heeft.

Feitelijke gegevens

- Uit de gegevens van de gemeente Enschede (zie bijlage) blijkt dat de etnische samenstelling van de getroffen wijk zeer divers is. Het aantal getroffenen betreft 3641 personen, van wie de Turkse getroffenenen de grootste groep van etnische komaf vormt, namelijk 161. Onder de Marokkanen zijn er 35 getroffenen. Van 70 personen is op grond van de GBA-wet de herkomst onbekend.
- de CRIEM-pilot in Enschede draait niet in een speciale wijk. Het is vooral gericht op jongeren van Turks-islamitische en christelijke achtergrond. Een concentratie van die jongeren woont wel in het Noorden van Enschede. Een onderdeel van de CRIEM-pilot is het opzetten van een vangnetconstructie voor jongeren met meervoudige problemen. Hieraan doet het Kottenparkcollege mee, dat aan de grens van de getroffen wijk ligt. De verantwoordelijke wethouder van CRIEM is ook de wijkwethouder van Noord Enschede.
- Het IOT heeft Enschede bezocht met als doel een inventarisatie te maken van de (eventuele) hulpvragen van de Turkse gemeenschap en om hulp aan te bieden aan de gedupeerden (vanwege de expertise die het IOT heeft opgebouwd in het bijstaan van slachtoffers van de Turkse aardbeving). De voornaamste indruk is dat de coördinatie m.b.t. de hulpverlening in het algemeen en in het bijzonder voor de Turkse gedupeerden niet overzichtelijk plaatsvindt. De Turkse getroffenen zoeken steun bij elkaar en doen dit in hun eigen groepsverband. De vragen van de slachtoffers betreffen zaken op het gebied van verzekeringen, schadeclaims, verlies van identiteits- en waardepapieren en gezondheid. Derhalve heeft het IOT wethouder Swart van Welzijn verzocht om een aanspreekpunt in te stellen voor de slachtoffers. (Zie bijlage: fax IOT).

- De heer 5.1.2e geeft aan dat een bijeenkomst met wijkbewoners(d.d. 16 mei) heeft plaatsgevonden; deze was nogal geladen vanwege de emoties van Turkse en Marokkaanse betrokkenen die familieleden hebben verloren. Hij geeft aan dat het steeds manifester wordt dat er specifieke aandacht en inzet moeten worden gepleegd op deze doelgroepen. Hij geeft aan dat er veel vraag is naar tolken en hulpverleners van etnische komaf. Met het IOT heeft hij gesproken: hij wil graag hun expertise gebruiken. De heer 5.1.2e zal deze manifeste hulpvraag doorgeven aan de centrale coördinator van de gemeente Enschede.
- Gesproken met dhr. 5.1.2e (ambtenaar Welzijn). Hij heeft de informatiebijeenkomst bijgewoond van gisteravond. De heren 5.1.2e en de 5.1.2e (gemeentelijk minderheden coördinator) hebben informatie gegeven over herhuisvesting, verzekeringen, afgifte van vergunningen etc. De heer 5.1.2e Turkse consul in Devnter, was ook aanwezig om de Turkse gemeensap toe te zeggen dat een soepele behandeling zal plaatsvinden voor de afgifte van b.v. paspoorten en identiteitsbewijzen. De GGZ en RIAGG waren ook aanwezig en hebben brochures uitgedeeld in het Nederlands en in het Turks en Marokkaans. De wethouder 5.1.2e zal het College van B&W verzoeken om een wijkplatform op te richten voor de getroffenenen van de eerste ring, met additionele inzet voor de etnische doelgroep. Zorg op maat is het uitgangspunt.

- Algemene herdenkingsdienst. Aanstaande vrijdag wordt in de avond een stille tocht georganiseerd ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de ramp. De tocht start om kwart voor zeven vanaf het Muziekplein en loopt onder meer langs de brandweerkazerne en de bloemenherdenkingsplaats. De tocht eindigt in het Volkspark. Hier wordt een herdenkingsdienst gehouden.

- **Bijlage nieuwsgroep**: Naar aanleiding van de bijlage, blijkt dat men via www.overheid .nl wordt verwezen naar de website van de gemeente Enschede, Instituut voor Psychotrauma en de Twentsche Courant Tubantia. De website van het ministerie van BZK verwijst niet naar de ramp, ook niet onder de noemer Actueel. De website van het ministerie van VWS verwijst alleen onder het kopje Actueel naar een persbericht met het algemeen infonummer.

Toezeggingen aan Eerste/Tweede Kamer

geen

Advies

Ter kennisname

Gelet op de korte termijn en het karakter van de te houden herdenkingsdienst, komt het mij aanbevelenswaardig voor, om een separaat overleg te plannen met de betrokkenen, vooral uit de etnische minderheden, van het rampgebied. Indien u hiermee akkoord gaat, zal ik voor de voorbereiding zorg doen dragen.

Beslissing bewindspersoon cq secretaris-generaal

Langestraat 24
Enschede
Telefoon 5.1.2e
* doorkiesnummer
Telefax 5.1.2e

Correspondentie-adres
Postbus 20
7500 AA Enschede

GEMEENTE ENSCHEDE

TELEFAXBERICHT

VAN:

De heer/~~mevrouw~~ ..... 5.1.2e .....

Afdeling Publiekszaken, bureau ... dienstverlening .....

Telefoon (053) ... 5.1.2e (tijdelijk)

Postbus 20

7500 AA ENSCHEDE

Telefax Publiekszaken (5.1.2e

AAN:

..... Ministerie van Binnenlandse Zaken .....

..... directie Interaraatie Beleid Minderheden .....

..... t.a.v. mw. 5.1.2e .....

Onderwerp ..... telling nationaliteiten .....

Faxnummer ... 5.1.2e .....

Aantal pagina's inclusief deze ..... 2 .....

Datum ..... 17-05-2000 .....

Gemeente Enschede

Sun May 14 pagina 1

Telling diverse nationaliteiten in het rampgebied

Afgaanse	7
Amerikaans burger	1
Barbadaanse	1
Belgische	5
Braziliaanse	1
Brits burger	3
Bulgaarse	2
Burger Sovjetunie	1
Burger van Belarus (Wit-Ruslan	1
Burger van Bosnie-Herzegovina	5
Burger van India	2
Burger van Rusland	1
Burger van de Bondsrepubliek D	29
Chinese	1
Colombiaanse	1
Deense	1
Filipijnse	1
IJslandse	3
Indonesische	2
Iraakse	7
Iraanse	9
Israelische	1
Italiaanse	18
Joegoslavische	14
Libanese	1
Marokkaanse	35
Mexicaanse	2
Nederlandse	3213
Onbekend	70
Oostenrijkse	2
Poolse	1
Portugese	2
Somalische	1
Spaanse	23
Surinaamse	1
Syrische	1
Thaise	3
Tunesische	4
Turkse	161
Zairese	2
Zuidafrikaanse	2
	3641

→ van deze personen is op grond van de gba-wet de nationaliteit niet vastgesteld (bgv. door het ontbreken van een nationaliteitsbewijs, zijnde een paspoort).

TOTAL P.02

17/05 '00 WOE 15:21 [TX/RX NR 5852] ☑002

iOt Faxbericht

Inspraakorgaan Turken – Hollanda'da Türkler İçin Danışma Kurulu
Maliebaan 13 – 3581 CB Utrecht – tel. (5.1.2e – fax. (5.1.2e

Datum: 17/5/00

Afzender: 5.1.2e

Geadresseerde: Ministerie van BZK

Ten name van: Mevr. 5.1.2e

Faxnummer: 5.1.2e

Aantal pagina's inclusief voorblad: 3

Onderwerp:

Ramp Enschede

Opmerkingen:

Ter kennisgeving

Indien dit bericht onduidelijk of onvolledig is overgekomen verzoeken wij u ons te bellen.

STICHTING INSPRAAKORGAAN TURKEN IN NEDERLAND
HOLLANDA'DA TÜRKLER İÇİN DANIŞMA KURULU

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
Service Centrum Noord
Fax: 5.1.2e

uw kenmerk : ons kenmerk : 341-00HZ YB Utrecht 17 mei 2000

Geachte heer 5.1.2e

Ik vervolg op ons gesprek van 16 mei jl. wil ik zoals afgesproken nog even op papier zetten waarom het naar onze mening gaat bij de hulpverlening en nazorg aan Turkse slachtoffers van de ramp die Enschede heeft getroffen.

Mede op grond van onze ervaringen met de hulpverlening aan de slachtoffers van de aardbevingen die vorig jaar in Turkije plaatsvonden, zijn wij van mening dat het van groot belang is dat mensen die op enigerlei wijze hulp zoeken in hun eigen taal te woord worden gestaan. In de eerste taal kan men emoties beter tot uitdrukking brengen en veelal ook nauwkeuriger zijn verhaal doen.

In de tweede plaats is het ons inziens van belang snel te weten of zich bij de Turkse gemeenschap specifieke problemen voordoen. Het zou heel goed kunnen dat bijvoorbeeld snel blijkt dat velen onderverzekerd waren. Indien zich specifieke zaken voordoen, is het zaak daar snel op in te spelen en de nodige maatregelen te nemen.

In de derde plaats hebben wij de ervaring op gedaan dat GGZ-instellingen over het algemeen nog weinig zijn ingesteld op hulpvragen uit minderheidsgroepen. Het derhalve belangrijk snel te weten welke turkstalige hulpverleners er zijn in de regio en de omliggende regio's en maatregelen te nemen zodat hun aanbod ook daadwerkelijk ter beschikking komt t.b.v. de slachtoffers. Via de reguliere verwijzingsmethoden, doorgaans aan de hand van postcodes, komt men niet terecht bij hulpverleners die het Turks machtig zijn.

Op grond van bovengenoemde ervaringen zouden wij u de aanbeveling willen doen om een meldpunt in de richten met (professionele) turkstalige hulpverleners. Om uw gedachten te bepalen zend ik u het projectplan van het Landelijk Meldpunt Slachtoffers Aardbeving Turkije (LMSAT). Het is naar mijn mening erg belangrijk dat in het gremium dat het project aanstuurt naast bijvoorbeeld de gemeente, de Turkse

organisaties in Enschede goed vertegenwoordigd zijn. Indien u ook een beroep zou willen doen op het IOT, dan wel de mensen van LMSAT, dan zullen wij daarop vanzelfsprekend positief reageren. Naar wij weten zijn Turkse organisaties als bezig met een dergelijk initiatief. (Ender) Omwille van de toegankelijk verdient het ons inziens sterk de voorkeur om daarbij aan te sluiten boven een initiatief dat uitgaat van algemene instellingen.

Tot slot wil ik u veel sterkte wensen bij uw moeilijke werk in de komende periode.

Hoogachtend,

5.1.2e

CC 5.1.2e 5.1.2e (VWS)
5.1.2e 5.1.2e (BZK)

Bijlage: Opvang en nazorg getraumatiseerden aardbeving in Turkije

2525 / nieuwsgids EXTRA EDITIE

14 mei 2000

Doorsturen van **2525 / nieuwsgids**? Problemen met de ontvangst? Gebruik dan deze link.

"IK ZAG HET GEBEUREN!"

De ramp in Enschede heeft tot - voor Nederland - ongekende journalistieke activiteit op Internet geleid. Zowel professionele media als particulieren zetten razendsnel het net in om verslag te doen van de gebeurtenissen. Deze extra editie van 2525 / nieuwsgids geeft een overzicht van de belangrijkste en meest alerte online bronnen.

Zaterdag aan het einde van de middag sloeg een brand in noorden van Enschede over naar een midden in een woonwijk gelegen vuurwerkopslagplaats. Een enorme explosie van 100 ton vuurwerk richtte een enorme ravage aan en vaagde hele straten weg. Zeker twintig mensen vonden de dood, 230 mensen raakten gewond.

Twente.nl
Reeds om kwart voor vier in de middag maakt Arie Spruijt, redacteur van twente.nl, als eerste melding van de brand: *"Om half vier vanmiddag is er een vuurwerkopslagplaats aan de Tollensstraat (vlakbij de Grolsch bierbrouwerij) in Enschede in de lucht gevlogen. De chaos is enorm. Op dit (15.45 uur) moment nog onbekend of er slachtoffers gevallen zijn. Auto's vlogen door de lucht, honderden ruiten gesneuveld enorme rookontwikkeling. De plek des onheils is tot oorlogsgebied verklaard. Vanwege het grote gevaar dat er nog steeds aanwezig is, mag er niemand in de buurt van de plaats van explosie komen."*
Spruijt verzorgt vanaf dat moment voortdurend updates over de gebeurtenissen in Enschede, in de stijl van een persoonlijk relaas: *"18.49 uur. Gruwelijke berichten, er worden tien brandweermensen vermist. Dat moeten de mensen zijn die na de eerste (15.05 uur ik zag het gebeuren!) explosie aan het blussen waren! Daarna volgde die enorme onttploffing (15.25 uur) die hele huizenrijen in de puin hebben gelegd."*

Webcam
De eerste krantensite die met online berichtgeving over de ramp kwam was de Twentsche Courant / Tubantia waar online verslaggever Marcel Tettero voortdurend voor updates zorgde. Verder is er een webforum gestart waar gediscussieerd kan worden over de vraag 'Had de ramp voorkomen kunnen worden?' De krant komt zondag ook met een extra editie.
Drie uur na de explosie, om 19:00 uur was er elders nog nauwelijks online nieuws te vinden over de ramp. Het ware Internet-nieuws aangaande de ramp werd als eerste gebracht door Jeroen Bosch van de weblog alt.0169.com. Hij traceerde reeds om kwart voor zes een webcam nabij de plaats des onheils waar de

UIT DE NIEUWSGROEPEN

In de uren na de ramp verschijnen er in uiteenlopende nieuwsgroepen honderden berichten over de gebeurtenis. +++ Het allereerste bericht verschijnt om vijf voor half vier in nl.hulpdiensten.brandweer waar Bas van den Heuvel schrijft: "In enschede is een vuurwerk fabriek ontploft. In de buurt van de Grolsch. Zeer grote materiele schade zeer waaarschijnlkijk meerdere doden. Grolsch staat ook in BRand." +++ De Britse Anna Hayward in bit.listserv.autism na het bericht van een in Enschede woonachtige deelnemer aan deze groep: "Hans! How terrible! Thank goodness you are all right. I haven't seen this on the news yet, but I expect it will be any time now. I am glad I read this post before I saw the news on TV." +++ Jesper de Boer in nl.sport.schaken: "Ik hoor net van mijn clubgenoten dat het eerste team van ZSC-Saende veilig terug is uit Enschede. Zij speelden 500m van de rampplaats. De wedstrijd is uiteraard gestaakt." +++ MAC meldt in nl.radio.scanners: "Geadviseerd wordt niet naar de brand toe te komen, vanwege de uiterst gevaarlijke situatie en natuurlijk de belemmering van de Hulpdiensten!" +++ In dezelfde nieuwsgroep schrijft Paul de Jong: "Traumaheli's ingezet bij brand in Enschede. Ook de Lifeliner one vanuit Amsterdam en Lifeline Two vanuit Rotterdam zijn ingezet bij de vuurwerkontploffing in Enschede." +++ Bas van den Heuvel vult een uur later zijn eerste bericht zelf aan: "OP dit moment zijn nog regelmatig ontploffing te horen. Een zeer grote brand en rook kolom is zichtbaar. De brand is

rookontwikkeling live te zien was en geeft een overzicht van de reacties op het net. Een andere weblog die de ramp op de voet volgt en kritiek uit op de trage reactie van de media is Escape. Er zijn ook veel relevante links te vinden.

Chatten
De redactie van nieuwssite nu.nl bracht naast het nieuws ook ooggetuigeverslagen die via e-mail binnenkwamen: "Eric Kortenschijl vertelde ons dat de schokgolf van de ontploffingen zo groot was dat zijn fiets in de schuur omviel. Hij woont circa twee kilometer van de vuurwerkopslagplaats."
De Digitale Stad en Media.Live.Nu gaven de hele avond en nacht live beelden door van de regionale zender TV Oost die permanent informatie verzorgt over de ramp. Verder verzamelen tientallen gebruikers zich op het IRC-kanaal #enschede waar ervaringen en nieuws worden uitgewisseld.

De kranten
Redacteuren op de site van de Volkskrant komen tot laat in de nacht met actuele informatie, ondergebracht in een speciaal dossier. Naast het laatste nieuws is er onder meer een link te vinden naar de site van het bewuste vuurwerkbedrijf, relevante gemeentelijke stukken en een live webcam in het centrum van Enschede.
De gemeente zelf verstrekte kort na de ramp al informatie via Internet. Op de officiele site wordt kort uitleg gegeven over de situatie en welk gebied precies is afgebakend. Ook wordt een informatienummer vermeld.
Het Algemeen Dagblad bracht 's avonds eveneens online nieuws en beelden. De Telegraaf, NRC Handelsblad, Trouw en het Parool zagen zaterdagavond in de ramp geen aanleiding een online nieuwsvoorziening op te starten.
De NOS biedt wel veel informatie op haar site. Als reactie op de dramatische gebeurtenissen staakt de NOS de live-uitzending van het Eurovisie songfestival. Het festival is 's avonds echter ook live te volgen op de site van Microsoft Benelux. Van de ramp wordt daar geen enkele melding gemaakt.

De providers
Medewerkers van Worldonline en Planet Internet kwamen in de loop van de avond wel met eigen nieuws. WOL zet onder meer amateurbeelden online maar helaas blijkt de link niet te werken. Ook roept WOL ooggetuigen op hun verslagen in te sturen.
Planet Internet komt met eigen Internet-nieuws en citeert onder meer de site van het bedrijf Fireworks: ,,..En uiteraard vervoegt S.E. Fireworks over de noodzakelijke ministeriele vergunningen voor het bezigen, opslaan en transporteren van 'Klasse 1' stoffen."

Verder is er nog Phear.nl waar beelden en links zijn te vinden.

Geen rampensite

niet ondercontrole. +++ Om tien over half vijf klaagt PvZ in nl.media.tv: "Chaos in Enschede.....waar blijft nu de Nederlandse berichtgeving???" Later schrijft hij: "De weervrouw van RTL4 had het op het zes uur journaal over wat 'stapelwolken' boven Enschede. Wat een flater." +++ HighFly in alt.nl.ramptoerisme: "de site van de gemeente houdt men mensen op de hoogte !)" +++ "Mijn medeleven gaat uit naar de mensen die daar wonen", Martijn Coenen in alt.nl.ramptoerisme. +++ "20:25 Dreigt weer te ontploffen,collega's moeten zich terug trekken.(net gehoord op scanner)" meldt The Specialist in nl.hulpdiensten.brandweer +++ Peter van Bommel in nl.radio.scanners: "Er zijn nog veel mensen aanwezig in de chatroom: je vindt hem op http://www.startpagina.nl/~bomme078/hearme.htm Met op de achtergrond live geluid van de hulpdiensten in Enschede" +++ "Probaly no Grolsch for a couple of months." Gert Keijer in alt.beer +++ "Ik hoop van harte dat alle Christenen onder ons zullen bidden voor de familie's die één of meerdere verloren hebben. Thans hoop ik ook dat de mensen in de buurt de dieren zullen helpen die hun baasje verloren zijn," Jean Luc in nl.hulpdiensten.politie +++ Bjorn Klaassen in nl.comp.games.quake: "Wat een compleet slagveld hier in Enschede. Niet normaal, kwam er langs met de bus, jeetje, en overal van die irritante mensen die foto's nemen, maar wel in de weg lopen. eikels !" +++ Hennie Edelenbos schrijft in nl.radio.scanners een uitgebreid ooggetuigeverslag: "Ik waan me in Kosovo. Volledig vernielde huizen en veel, erg veel brand. Dit heb ik van me leven alleen nog maar op de TV gezien en iedereen die je tegen komt is volledig van slag." +++ "there is an awful situation here in the Netherlands at the moment.... could I ask you for your Prayers, or ReiKi for the *situation* in the Town Enschede plaasell (...) We

Het voor rampenbestrijding verantwoordelijke Ministerie van Binnenlandse Zaken, koploper in de kersverse campagne Nederland Gaat Digitaal, zwijgt in alle talen over de ramp. Ook bij het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding is geen informatie te vinden. Al langer is duidelijk dat de overheid niet is voorbereid op online informatievoorziening bij calamiteiten. In de Verenigde Staten is daar het bureau FEMA (Federal Emergency Management Agency) verantwoordelijk voor. In augustus 1998 bezweek de informatie-server onder de overweldigende belangstelling van burgers die informatie zochten over orkanen die op dat moment het land teisterden.

Town Enschede please!! (...) We have firemen missing, and family hunting for missing relatives. Any Prayers ReiKi to situation here (...) would be greatly appreciated," Wombat in alt.healing.reiki +++ Bianca in alt.fan.hanson: "I was watching it on tv (the tape of the big explosion), crying, thinking of everybody who could have possibly been there. Turns out I know a lot more people around Enschede than I thought."

Alle in NIEUWSGIDS opgenomen links zijn gratis op te vragen. Sommige sites vereisen echter dat de gebruiker zich eerst - eenmalig - registreert.

2525 / nieuwsgids is een wekelijkse uitgave van 5.1.2e Doorsturen van deze editie naar vrienden mag, automatisch verder verspreiden via mailing-lists, intranets en dergelijke of via print niet. Hetzelfde geldt voor overname van tekst. Een archief moet je zelf bijhouden. Reacties op de inhoud naar 5.1.2e 2525.com.
Abonneren door een mail met subscribe nieuws-2525 te sturen aan 5.1.2e @2525.com, opzeggen met unsubscribe nieuws-2525.

VIP 2004052067
BRB/49A/703
BRB/49A/703
OV/BELEID/BELEIDSUITVOERING/BEPALING EN EVALUATIE

Rapport VWS inzake GEZONDHEIDSONDERZOEK Vuurwerkramp Enschede oov/pev 2001 ===(geen STUKKEN AANGEKOPPELS IN GRS-SYSTEEM)===

B B 20-04-2001 - 20-04-2001

K: St: Rek: Ds:

DVIP

Archief

1) [redacted] 5.1.2e

(ontvangen in MB)

[redacted] 5.1.2e 5.1.2e

2) overleg VWR

[redacted] 5.1.2e

23/4

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
GZB/GZ 2.174.855			20 APR. 2001
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief
Definitieve rapportages Gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede		3	

Hierbij bied ik u aan de definitieve rapportages van het Gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede, dat vorig jaar in mei/juni heeft plaatsgevonden onder de bewoners, passanten en hulpverleners van de vuurwerkramp in Enschede.
Het betreft de rapportage van het RIVM over stoffen in bloed en urine en de rapportage van het RIVM, het Instituut voor Psychotrauma en GGD Twente gezamenlijk over het onderzoek naar de lichamelijke en geestelijke gezondheid en ervaringen met de ramp.

De resultaten wijken niet af van hetgeen in de eerste rapportage op basis van een steekproef in juli 2000 is aangegeven. Wel wordt over een aantal nieuwe aspecten gerapporteerd. De resultaten geven aanleiding om een vinger aan de pols te houden. Hiertoe is het gezondheidsmonitoringsproject onder de getroffenen van de vuurwerkramp Enschede in het leven geroepen, dat over een aantal jaren de gezondheidstoestand van de getroffenen zal volgen.

De resultaten van het totale onderzoek zijn weergegeven in een publiekssamenvatting die onder alle getroffenen, die aan het gezondheidsonderzoek in mei/juni vorig jaar hebben deelgenomen, verspreid zal worden. Ook deze samenvatting zend ik u ter informatie toe. Volgende week komt deze samenvatting ook in het Turks, Arabisch, Duits en Engels, beschikbaar, die aan de desbetreffende deelnemers zal worden nagezonden.

Bij het opstellen van de rapportage over de stoffen in bloed en urine is onder meer gebruik gemaakt van de gegevens uit de RIVM-rapportage in opdracht van de inspectie Milieuhygiëne "Metingen van concentraties, verspreiding en depositie van schadelijke stoffen". Deze rapportage heeft mijn collega van het ministerie van VROM heden aan u toegestuurd.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

[redacted] 5.1.2e

dr. E. Borst-Eilers

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG
[redacted] 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend richten aan het postadres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief

Internetadres
www.minvws.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Telefoonnummer	Den Haag
2172652	IAC / GGD Twente	0800-1100	
Onderwerp		Bijlage	Uw brief
Gezondheidsonderzoek		Vertalingen brief Publiekssamenvatting	

Geachte mevrouw, geachte heer,

Drie weken na de vuurwerkramp nam u deel aan het Gezondheidsonderzoek Enschede op de vliegbasis Twenthe. Tijdens dit onderzoek heeft u bloed en urine afgestaan en een vragenlijst ingevuld. De eerste resultaten van het onderzoek, gebaseerd op een steekproef, zijn in juli 2000 verschenen.

De onderzoekers hebben hun rapporten nu afgerond. Hierin staan:
1. de lucht- en bodemmetingen die zijn verricht;
2. de resultaten van het bloed- en urineonderzoek;
3. de antwoorden op de schriftelijke vragenlijst over gezondheid en emotionele beleving.

De resultaten van het totale onderzoek zijn weergegeven in een publiekssamenvatting die ik u, mede namens het het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Instituut voor Psychotrauma (IvP) en de GGD Twente, wil aanbieden. Deze samenvatting komt ook in het Duits, Engels, Turks en Arabisch beschikbaar. Indien bij de GGD Twente bekend is dat u één van deze talen graag bij de Nederlandse versie ontvangt, dan wordt deze binnen 10 dagen bij u thuis bezorgd. Alle beschikbare informatie, inclusief de wetenschappelijke publicaties, vindt u bij het Informatie- en Adviescentrum (IAC) aan het Molenplein in Enschede of op de internetsite van mijn ministerie: www.minvws.nl. Met vragen en opmerkingen kunt u bellen naar het gratis telefoonnummer van het IAC: 0800-1100.

Aan het eind van dit jaar vindt een vervolgonderzoek plaats naar de emotionele- en gezondheidsbeleving van de betrokkenen bij de vuurwerkramp. U wordt hier tijdig over geïnformeerd.

Hoogachtend,
de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

5.1.2e

dr. E. Borst-Eilers

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG
Telefoon (070) 340 79 11
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend richten aan het postadres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Internetadres:
www.minvws.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Definitieve resultaten gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede (mei-juni 2000)

Inleiding

Mogelijk heeft u eind mei, begin juni 2000 deelgenomen aan het gezondheidsonderzoek naar aanleiding van de vuurwerkramp. In juli vorig jaar hebben we u de eerste resultaten gepresenteerd. Vandaag kunnen we definitieve uitspraken doen.

Het afronden van het onderzoek heeft lang geduurd. Overigens niet zonder reden. De eerste resultaten waren voor ons aanleiding om andere zaken eerst aan te pakken. Zo hebben we veel tijd gestoken in het opstellen van een programma, waarmee dokters en andere hulpverleners uw gezondheid goed kunnen volgen. En dus de juiste hulp kunnen bieden die u en anderen wellicht nodig hebben. Dat vonden we belangrijk.

Zekerheid voor alles

U kunt zich nog herinneren dat we heel veel hebben gevraagd. We hebben de enorme hoeveelheid gegevens van alle kanten bekeken en vergeleken. Ook dat heeft tijd gekost. Van de conclusies die we nu kunnen trekken, zijn we echter absoluut zeker. En de samenwerkende hulpverleners in Enschede hebben de uitvoerige resultaten nodig om uw gezondheidstoestand en die van andere bewoners te kunnen volgen.
Bij de presentatie door de Commissie Oosting was er enige kritiek op het onderzoek. Met name het bloed- en urineonderzoek zou niet nodig zijn geweest. Als je naar de resultaten kijkt, lijkt dat begrijpelijk. Er zijn inderdaad in bloed en urine geen verhoogde hoeveelheden van stoffen aangetroffen die te maken hebben met de vuurwerkramp. Zonder onderzoek echter, had niemand dat met zekerheid kunnen zeggen.

Meer van hetzelfde?

De publiekssamenvatting van het onderzoeksrapport ligt nu voor u. Als u bij het doorlezen denkt 'dit heb ik eerder gelezen', dan kan dat kloppen. Alle conclusies die we vorig jaar al hebben gepresenteerd, gelden nog steeds. Ook nu alle gegevens zijn verwerkt. Veel van wat we vorig jaar hebben geschreven, zullen we in deze samenvatting daarom letterlijk herhalen. Wél hebben we stukken toegevoegd. En wat meer details aangebracht. Helemaal nieuw zijn bijvoorbeeld de conclusies over de lichamelijke gezondheid.

Niet iedere betrokkene reageert op dezelfde manier op een ramp als deze. Daarom hebben we nu onderscheid gemaakt tussen de volgende groepen:
- getroffen bewoners;
- getroffen bewoners die ook hulpverlener zijn;
- hulpverleners uit Enschede;
- hulpverleners van buiten Enschede;
- mensen die toevallig aanwezig waren (passanten).

Sterkte!

Met een onderzoek kun je proberen datgene wat er is gebeurd te beschrijven. Maar het blijft een (te) simpele weergave van de verschrikkelijke werkelijkheid die u heeft mee moeten maken. Het contact met u tijdens het onderzoek en het verwerken van de gegevens, heeft op ons grote indruk gemaakt. Wij hopen dat u de kracht heeft gevonden of zult vinden om uw leven weer een positieve wending te geven.

Het onderzoek

Wellicht was u één van de mensen die zich eind mei, begin juni op de Vliegbasis Twenthe heeft laten onderzoeken. Dan weet u, dat het onderzoek geen persoonlijke keuring was. Er heeft een algemeen gezondheidsonderzoek plaatsgevonden gericht op lichaamsbelasting, gezondheid en emotionele problemen. Dat betekent ook dat er algemene resultaten te melden zijn: gegevens die gelden voor grote aantallen mensen. Vandaar dat u en andere deelnemers alleen persoonlijk zijn benaderd als daar op grond van de resultaten aanleiding voor is geweest.

Alle gegevens

Aan het onderzoek hebben 4.232 mensen meegedaan. Bewoners, bewoners die zelf hulp hebben verleend, hulpverleners uit Enschede, hulpverleners van buiten Enschede en toevallige voorbijgangers. We hebben inmiddels alle bruikbare bloed- en urinemonsters onderzocht (3.843 bloed en 4.122 urine). Ook zijn alle 3.792 bruikbare vragenlijsten verwerkt.

1. ***Na analyse van alle bruikbare bloed- en urinemonsters is gebleken dat niemand van de deelnemers verhoogde hoeveelheden van stoffen in bloed en urine heeft, die in verband kunnen worden gebracht met de vuurwerkramp.***

Hoe moet ik de resultaten lezen?

In de voorlichtingsbrochure over het onderzoek stond: "Het doel van het onderzoek is om na te gaan of eventuele toekomstige gezondheidsproblemen iets te maken hebben met deze ramp. De kans op problemen is weliswaar klein, maar nu willen we gegevens vastleggen die anders verloren zouden gaan". Zo moet u de resultaten ook lezen. Verspreid over deze samenvatting vindt u negen belangrijke conclusies van het onderzoek. Daarnaast hebben we geprobeerd te bedenken met welke vragen over het gezondheidsonderzoek u kunt zitten. Die hebben we, met antwoord, aan het einde van deze samenvatting opgenomen.

De resultaten

We hebben de gezondheid na de vuurwerkramp zo goed mogelijk willen beoordelen. Daarvoor is het nodig om deze te vergelijken met de gezondheid vóór de ramp. Helaas waren daar geen recente gegevens van beschikbaar. Daarom hebben we gevraagd naar onder meer chronische aandoeningen, het slapen, medicijngebruik en eventuele ziekmeldingen op het werk. In het algemeen kunnen we stellen, dat de gezondheid van de deelnemers vóór de ramp in grote lijnen overeenkomt met wat je in Nederland kunt verwachten.

2. ***Bijna de helft van de bewoners en passanten heeft lichamelijke klachten in de eerste uren na de ramp. Ze hebben vooral last van hun keel, ogen en neus. Enkelen noemen ook oorpijn, oorsuizingen, kortademigheid en duizeligheid. Bij de hulpverleners gaat het om iets minder dan een kwart.***

Blootstelling aan schadelijke stoffen

We hebben gezocht naar stoffen die door de ramp in het lichaam kunnen zijn opgenomen en 2-3 weken later nog in bloed en urine te vinden zijn. Het gaat dus niet om verwondingen die tijdens de ramp zijn ontstaan. Onze aandacht richt zich op stoffen die normaal niet of nauwelijks in het lichaam voorkomen. Ook hebben we gekeken of er abnormaal veel van een stof in bloed of urine zit.

3. ***De helft van de bewoners en passanten vindt hun gezondheid 2 tot 3 weken na de ramp slechter dan daarvoor. Ook een belangrijk deel van de hulpverleners uit Enschede vindt dat hun gezondheid is verslechterd. Bijna de helft van de bewoners en passanten heeft 2 tot 3 weken na de ramp één of meer gezondheidsklachten die ze direct toeschrijven aan de ramp. Voor hulpverleners (uit Enschede en daarbuiten) is dit ongeveer 10%.***

Het onderzoek in bloed en urine bevestigt de resultaten van de milieumetingen die net na de ramp zijn gehouden. Bij de onderzochte mensen zijn door de vuurwerkramp geen grotere hoeveelheden stoffen in bloed of urine terecht gekomen. We hebben geen aanwijzingen voor extra blootstelling door de vuurwerkramp gevonden. Er zijn dus op basis hiervan ook geen extra gezondheidsrisico's te verwachten.

Bij 22 mensen zijn wel betrekkelijk hoge concentraties gevonden. Er is echter geen relatie te leggen met de vuurwerkramp. Wat de oorzaak wel is van de stofconcentratie in hun bloed of urine is niet bekend. Mogelijk hebben hobby of beroep hiermee te maken. De betrokken mensen zijn door hun huisarts geïnformeerd over de uitkomsten.

4. ***De ramp is voor velen een beangstigende ervaring geweest. Bewoners, passanten en hulpverleners hebben veel schokkende dingen gezien, gehoord, gevoeld en moeten doen. Meer dan 20 % van bewoners en passanten heeft lichamelijk letsel opgelopen.***
Bijna 200 deelnemers hebben dierbaren of bekenden verloren. Naast enorme schrik en doodsangst, was ook vaak sprake van verdriet en woede over de ramp.
Behalve direct letsel hadden ook veel mensen lichamelijke klachten, vooral irritatie van ogen, neus, keel en luchtwegen.

Gezondheid 2-3 weken na de ramp

Iedereen zal begrijpen dat het meemaken van een ramp een verbijsterende ervaring is en veel emotionele reacties oproept. Niemand had ooit verwacht een ramp als deze, met zoveel doden, gewonden en verwoestingen, mee te maken. Juist dat onverwachte en de aanblik van alle weggevaagde, beschadigde en uitgebrande huizen, maakt de schok zo groot. Zo groot, dat niet iedereen daar op eigen kracht overheen kan komen.

5. ***Een belangrijk deel van alle onderzochten heeft 2 tot 3 weken na de ramp klachten op het gebied van de gezondheid. Door lichamelijke gezondheidsproblemen zijn veel bewoners beperkt in hun dagelijkse bezigheden. Veel mensen hebben slaapproblemen. Het percentage mensen in de Ziektewet is 2 tot 3 weken na de ramp verdubbeld. Ook emotionele problemen beperken veel getroffen bewoners in het functioneren. Meer dan 50% heeft te maken met onder andere angstgevoelens, neerslachtigheid, somberheid en gebrek aan vertrouwen.***

Ervaringen bij andere rampen hebben aangetoond dat goede begeleiding zowel direct na de ramp als ook op langere termijn heel belangrijk is. Mede daarom is inmiddels een programma opgesteld, waarmee huisartsen en andere hulpverleners ook uw geestelijke gezondheid kunnen blijven volgen. Zo kunnen zij u de hulp bieden, die u nu of in de toekomst wellicht nodig heeft.

Twee tot drie weken na de ramp hebben veel getroffen *bewoners* en *passanten* last van de ramp. Zij geven aan dat hun gezondheid is afgenomen. Ruim 50% meldt gezondheidsklachten als gevolg van de ramp. De meest genoemde klachten zijn vermoeidheid, slaapklachten, concentratieproblemen, onrust en angst. Opvallend is de toename van het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen. Voor de ramp gebruikte 5% deze middelen, na de ramp 10%. Het aantal mensen dat zich ziek meldt bij hun werkgever, verdubbelt in de periode direct na de ramp.

6. ***Mensen die hun huis zijn kwijtgeraakt, dierbaren hebben verloren of letsel hebben opgelopen, hebben de meeste last van problemen. Ze zijn als het ware dubbel getroffen. Ze hebben de explosies meegemaakt én ze zijn hun vertrouwde omgeving kwijt. Ze hebben meer gezondheidsklachten en emotionele problemen.***

Driekwart van *bewoners* en *passanten* kampt twee tot drie weken na de ramp met nare, indringende beelden over de ramp. Beelden die moeilijk zijn te stoppen. Ruim de helft van deze groep heeft zeer sterke angstgevoelens en/of een sterk overheersende somberheid en neerslachtigheid.
Door de gezondheidsklachten en emotionele problemen zijn de mensen minder in staat de dingen te doen, die ze gewend waren te doen. Niet alleen de lichamelijke activiteiten. Ook in hun sociale leven voelen ze zich beperkt.

Voor *hulpverleners* gelden deze klachten ook, maar in mindere mate. Ongeveer 10% van de *hulpverleners* meldt klachten tengevolge van de ramp. Zij hebben vooral last van slaapproblemen, hoesten, hoofdpijn, keelkachten, vermoeidheid en pijn in botten en spieren. De *hulpverleners uit Enschede* hebben meer gezondheidsklachten en hebben meer te maken met herbelevingen en neerslachtigheid dan de *hulpverleners van buiten Enschede*. Van de *bewoners die ook als hulpverlener zijn opgetreden* heeft circa één op de drie sterke depressieve gevoelens. Ruim de helft komt moeilijk los van de ramp. De gedachten en gevoelens komen in die periode steeds weer terug.

Dubbel getroffen

Bewoners van wie het huis zwaar of onherstelbaar is beschadigd, hebben zeer vaak te maken met gezondheidsklachten. Dat geldt ook voor die mensen die dierbaren hebben verloren. En voor mensen die letsel hebben opgelopen of op het moment van de ramp heftige angsten hebben gehad. Vrijwel alle gezondheidproblemen en psychische klachten komen bij deze groepen 2 tot 3 keer vaker voor.

7. ***Hulpverleners uit Enschede zijn duidelijk meer 'geraakt' door de ramp dan hulpverleners van buiten de stad. Vier maal zoveel hulpverleners uit Enschede kunnen indrukken en ervaringen maar moeilijk van zich afzetten. Ook hulpverleners van buiten Enschede die de explosies hebben meegemaakt, hebben meer klachten.***

De ramp was voor veel mensen een verbijsterende ervaring. Een deel van de getroffenen geeft aan: "Wat er gebeurde leek onwerkelijk. Net alsof ik droomde of naar een film zat te kijken." Maar ook: "Ik was in de war. Er waren momenten dat ik niet goed begreep wat er gebeurde." Juist bij mensen met deze gevoelens komen gezondheidsklachten vaker voor. Dat geldt zowel voor *bewoners, hulpverleners* als *passanten*.

Gedeelde smart is halve smart. Zo luidt het gezegde. Maar voor de situatie in Enschede gaat dit niet op. Mensen waarvan het huis zwaar of onherstelbaar is beschadigd, vallen normaal gesproken terug op familie en vrienden. Als deze echter zelf ook hun huis kwijt zijn, is het lastiger elkaar te steunen en te helpen. Daardoor komt de geestelijke klap nog harder aan.

8. ***De ramp heeft het hele leven van getroffenen aangetast. Niemand kan heen om de schade aan de huizen en de verwoesting van de buurt. Maar ook het sociale leven is ontwricht. Dingen waar mensen normaal toe in staat zijn, lukken niet meer. Of slechts met heel veel moeite. Veel getroffenen zijn voor korte of langere tijd niet in staat te werken.***

Kortom: veel getroffenen kampen 2 tot 3 weken na de ramp met diverse lichamelijke en psychische klachten. Klachten met indringende gevolgen. Werken gaat bij een deel van de mensen niet meer. Gesprekken en contacten met bekenden of anderen verlopen moeilijker. Ook lichamelijk gaat het minder dan voorheen. Alles kost meer moeite en regelmatig lukken dingen niet.

Hoe verder? Het hebben van onderzoeksresultaten is natuurlijk niet genoeg. Eerder hebben wij aangegeven, dat we een programma hebben opgesteld, waarmee we uw gezondheid en die van de andere getroffenen kunnen blijven volgen. We willen er alles aan doen om de vinger aan de pols te blijven houden. Daarvoor werken we samen met onder meer huisartsen, bedrijfsartsen, jeugdartsen, apothekers, jeugdzorg van de GGD en Mediant. Aan het einde van 2001 houden we een eerste vervolgonderzoek. Natuurlijk hoeft u niet te wachten op de resultaten van die onderzoeken. Als u het gevoel heeft dat u nu hulp nodig heeft, neem dan contact op met uw huisarts. Hij of zij weet hoe u zo snel mogelijk de hulp krijgt, waar u recht op heeft.

9. ***De definitieve resultaten bevestigen de eerste conclusies die in juli 2000 zijn getrokken. De ramp treft alle zaken van het leven. Daarom is inmiddels een vervolgprogramma van het gezondheidsonderzoek opgezet. Hiermee wordt de gezondheid de komende tijd blijvend gevolgd.***

In het vervolgprogramma is speciaal rekening gehouden met allochtone bewoners en met de behandeling en begeleiding van kinderen.

Meer informatie? Lees a.u.b. eerst de vragen en antwoorden aan het einde van deze samenvatting. Voor meer informatie kunt u altijd terecht bij het Informatie en Adviescentrum Vuurwerkramp, Molenplein 1 in Enschede of telefonisch 0800-1100 (gratis). Daar liggen ook de wetenschappelijke rapporten ter inzage. Het volledige rapport bestaat uit drie deelrapporten. Deze kunt u downloaden van het Internet (www.minvws.nl, www.rivm.nl of www.ivp.nl).

Vragen en antwoorden

Kan ik informatie krijgen over het onderzoek van mijn eigen bloed- en urinemonsters?
Nee, dat is niet mogelijk. We hebben een algemeen onderzoek gehouden en geen persoonlijke keuring. Als er iets bijzonders met uw bloed of urine aan de hand was, heeft u dit inmiddels via uw huisarts gehoord. Dat was bij 22 mensen het geval. Overigens had dit niets met de vuurwerkramp te maken.

Zijn mijn bloed en urine ook onderzocht op asbest?
Het is niet mogelijk om asbest aan te tonen in bloed of urine. Heeft u vragen over asbest, dan kunt u het best contact opnemen met de gezondheidsvoorlichters van het IAC.

Ik heb niet deelgenomen aan het onderzoek. Heeft het zin om alsnog mijn bloed en urine te laten onderzoeken of een vragenlijst in te vullen?
Als je naar de uitkomsten van het onderzoek kijkt, is het niet nodig om uw bloed en urine alsnog te laten testen. We kunnen met zekerheid zeggen dat er geen stoffen in zullen worden aangetroffen, die te maken hebben met de ramp. Maar als u klachten heeft, lichamelijk of emotioneel, heeft het altijd zin om naar uw huisarts te gaan.

Tijdens het onderzoek had ik niet zo heel veel klachten. Nu wel. Wat moet ik doen?
Klachten laten zich niet plannen. U kunt het best naar uw huisarts gaan. Die kan u verder helpen of doorverwijzen. Bij de behandeling of begeleiding wordt rekening gehouden met de resultaten van het gezondheidsonderzoek.

Wat kan ik doen met mijn klachten?
Belangrijk is, dat u er niet mee rond blijft lopen. Veel mensen hebben deze klachten. U hoeft zich dus nergens voor te schamen. U kunt het beste naar uw huisarts gaan. Die kan u verder helpen of doorverwijzen.

Ik heb gehoord dat er nog vervolgonderzoek komt. Waar bestaat dit uit?
Door de GGD is een programma ontwikkeld in samenwerking met de huisartsen, Mediant en de onderzoeksinstituten RIVM, IVP en NIVEL. Het bestaat op de eerste plaats uit het analyseren van gegevens van huisartsen. Verder komt er een herhaling van het vragenlijstonderzoek (dit najaar en in de zomer van 2003). En er komt aanvullend onderzoek bij kinderen. Door dit programma houden we de vinger aan de pols en kan tijdig de juiste informatie gegeven worden voor gerichte gezondheidszorg. Voor informatie over dit zogeheten 'Raamprogramma' kunt u terecht bij het IAC.

Toen het onderzoek werd uitgevoerd kon/wilde ik niet meedoen. Kan ik me nog aanmelden voor vervolgonderzoek?
Jazeker, dat kan. U kunt zich hiervoor aanmelden bij het IAC.

De resultaten zijn niet echt verrassend. Was het onderzoek hiervoor nodig?
Het onderzoek is heel waardevol. We hebben enorm veel gegevens kunnen verzamelen die anders verloren waren gegaan. Die hebben we nodig gehad en zullen we nog nodig hebben bij het nog beter inzetten van de hulpverlening. Bovendien kunnen we bij volgende onderzoeken de resultaten vergelijken. Zo kunnen we in uw belang in de gaten blijven houden, wat er aan de hand is.

Wat is er sinds de ramp nog meer gebeurd op het gebied van gezondheid?
Goede en snelle informatie helpt betrokkenen om de moeilijke situatie beter het hoofd te kunnen bieden. Zo is het Informatie- en Adviescentrum nog steeds actief. Het is dé 'vraagbaak' voor alle betrokkenen bij de vuurwerkramp. Daarnaast heeft de overheid ervoor gezorgd dat alle instanties in de regio die iets te maken hebben met gezondheid, samenwerken in de stichting Consense. Met als doel om precies die (gezondheids-)zorg te kunnen bieden die mensen nodig hebben. Zonder onnodige wachttijden.

april 2001

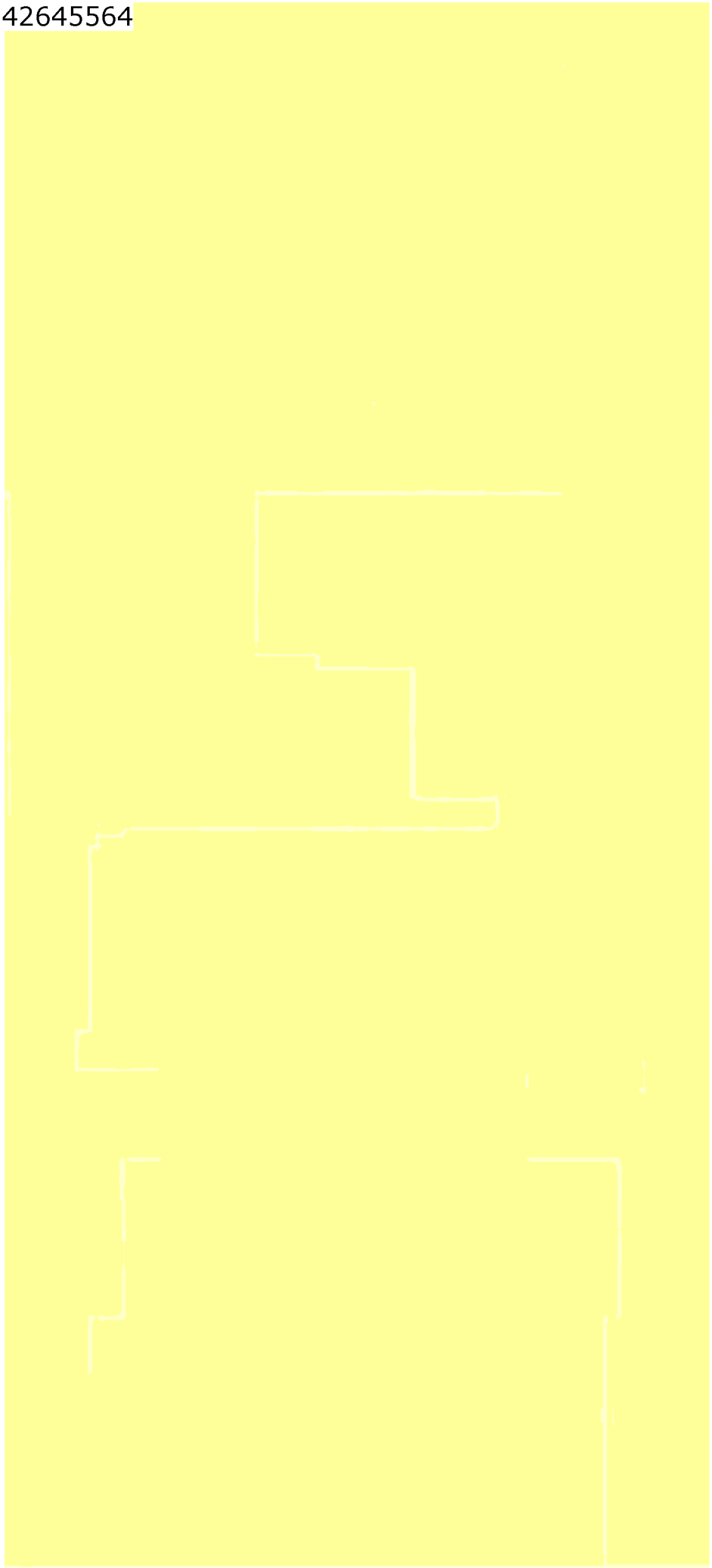

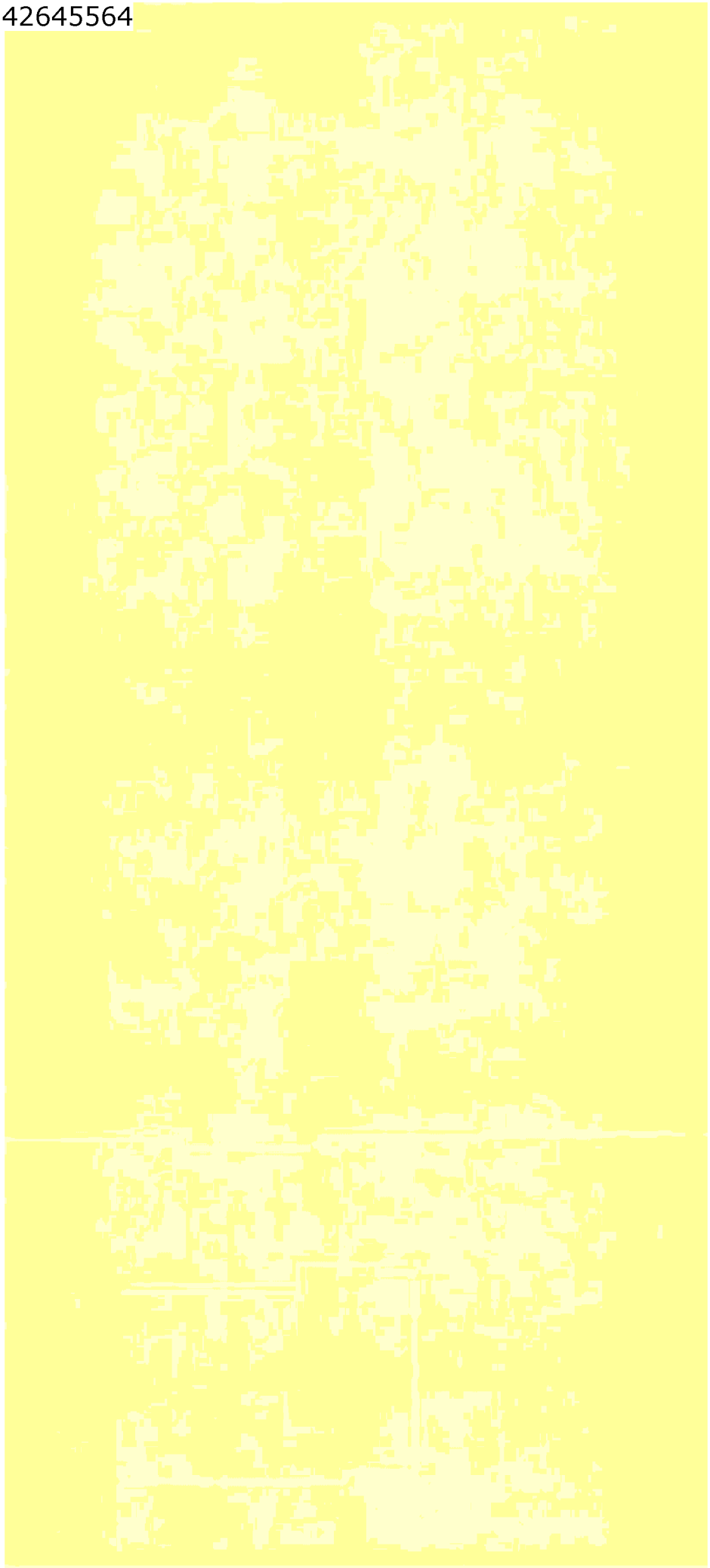

BIJLAGE 4
Toelichting en herkomst vragen

Vragen deel A: PERSOONLIJKE SITUATIE

Onderwerp	Vragen	Herkomst
Geboortedatum	A1	CBS
Geslacht	A2	CBS
Leefsituatie	A3	MORGEN
Land van herkomst (zelf, vader, moeder)	A4	CBS
Aantal leden huishouden	A5	CBS
Aantal jaren onderwijs	A14	MORGEN
Hoogste opleiding	A6	CBS
Werksituatie	A7	CBS
Huidige beroep	A8	CBS
Omschrijving beroep	A9	Open vraag
Beroep sinds	A10	CBS
Ziektewet voor explosie	A13	CBS
Ziektewet na explosie	E59	CBS

Vragen deel B: SITUATIE TIJDENS EN NA DE EXPLOSIE

Onderwerp	Vragen	Herkomst
Betrokkenheid ramp	B1	Bijlmer/RIVM
Vragen voor bewoners		
Lokatie tijdens explosie	B2, B3	Bijlmer/RIVM
Lokatie tussen explosie en evacuatie	B6	Bijlmer/RIVM
Psychische blootstelling ramp	B8	IVP
Blootstelling gas, damp, rook, nevel, stof	B10	Bijlmer/RIVM
Klachten in eerste uren na explosie	B11	Bijlmer/RIVM
Vragen voor hulpverleners		
Stoffige werkzaamheden	B12, B13, B14	Bijlmer/RIVM
Lokatie tijdens explosie	B16, B17	Bijlmer/RIVM
Lokatie tussen explosie en evacuatie	B20, B21	Bijlmer/RIVM
Psychische blootstelling ramp	B22	IVP
Blootstelling gas, damp, rook, nevel, stof	B28, B35	Bijlmer/RIVM
Klachten in eerste uren na explosie	B30, B37	Bijlmer
Stoffige werkzaamheden	B35	Bijlmer
Beschermingsmiddelen	B29	Bijlmer
Aard van de Werkzaamheden	B31, B32, B33, B34	Bijlmer

Vragen deel C: GEZONDHEID EN LEEFSTIJL

Onderwerp	Vragen	Interne consistentie	Test-Hertest betrouwbaarheid	Bron
Sociaal functioneren	C5+C8	.71	.58	RAND-36
Rolbeperkingen fysiek probleem	C3 a+b+c+d	.90	.60	RAND-36
rolbeperkingen sociaal probleem	C4 a+b+c	.86	.67	RAND-36
pijn	5xC6+6xC7	.88	.72	RAND-36
Gezondheidsverandering	C2	nvt	.40	RAND-36
algemene gezondheidsbeleving	C1+9a+b+c+d	.81	.80	RAND-36
Chronische aandoeningen 12 maanden,	C10			Bijlmer/CBS
Gezondheidsklachten na ramp	C11	.80	?	VOEG
Luchtwegklachten	C12-C20			ELON
Leefstijl/Roken	C21, C22			CBS
Alcohol	C23			Morgen-project
Risicovolle hobbies	C24			J. Meulenbelt
Slaapkwaliteit	C25	Verkorte versie: .86		Groninger Slaapkwaliteits Schaal
Medicijngebruik met en zonder recept voor en na exlosie	C26, C27			CBS
Letsel en schade	C28, C29, C30			Bijlmer-enquete
Gezondheidsklachten toegeschreven aan de ramp	C26A			

Leeftijd is voor de analyses ingedeeld in 4 groepen (18-24, 25-44, 45-65 en 65+). Etniciteit is ingedeeld in 2 groepen (allochtoon, autochtoon) volgens de definitie van het CBS. Allochtoon worden die personen genoemd die in het buitenland zijn geboren en van wie tenminste één van de ouders in het buitenland geboren is en personen die in Nederland geboren zijn maar van wie beide ouders in het buitenland geboren zijn (2e generatie). De uit Duitsland afkomstige hulpverleners worden beschouwd als autochtonen.
Opleiding is ingedeeld in 4 groepen (basisonderwijs (1), VBO of MAVO (2), HAVO, VWO of MBO (3), HBO of universitair (4)). Rookgewoonten zijn geoperationaliseerd als wel of niet roken, en wel of niet zwaar roken (meer/minder dan 20 sigaretten per dag). De overige variabelen zijn gedichotomiseerd volgens een tweedeling. Het gaat om de aan of afwezigheid van chronische ziekten, medicijngebruik, een goede slaapkwaliteit, of psychische problemen en het al dan niet opgenomen zijn in de ziektewet.

BIJLAGE 5
Algemene kenmerken en leefstijl van deelnemers aan het onderzoek, uitgesplitst naar potentiële blootstelling

	BL	BH	BS	BO	HL	HH	HHD	HO
N	25 (1.6%)	534 (33.2%)	42 (2.6%)	1007 (62.6%)	36 1.7 %	98 4.6%	154 7.2%	1845 86.5%
Geslacht								
Man	44 %	46 %	38 %	46 %	78 %	94 %	95 %	89 %
Vrouw	56 %	53 %	62 %	53 %	22%	5 %	5 %	11%
Gem leeftijd (jaren)	33.2	39.6	42.8	42.9	37.4	38.3	39.2	38.4
Roken								
Ja	32 %	37 %	33 %	39 %	31 %	37 %	37 %	35 %
Nee, vroeger	16 %	21 %	29 %	25 %	19 %	25 %	26 %	27 %
Nee, nooit	44 %	40 %	38 %	32 %	50 %	38 %	36 %	37 %
Aantal jaren onderwijs na lagere school	6.9	6.0	7.0	5.8	7.6	8.0	7.6	7.4
Opleiding								
Geen	4 %	5 %	5 %	5 %	0%	0 %	0 %	1 %
Lag. School	8 %	14 %	5 %	15 %	3 %	1 %	2 %	2 %
LBO	8 %	16 %	19 %	19 %	6 %	24 %	17 %	17 %
MAVO	16 %	11 %	7 %	11 %	11 %	12 %	10 %	13 %
MBO	24 %	23 %	10 %	19 %	31 %	9 %	9 %	14 %
HAVO/VWO	20 %	7 %	17 %	7 %	8 %	11 %	11 %	10 %
HBO	12 %	12 %	19 %	9 %	22 %	2 %	0 %	1 %
WO	0 %	4 %	7 %	4 %	14 %	9 %	5 %	5 %
Andere opl	8 %+	7 %	10 %	8 %	8 % 6 %			

	BL	BH	BS	BO	HL	HH	HHD	HO
Hobby								
Schilderen	12 %	10 %	17 %	11 %	6	5 %	5 %	6 %
Meubels	12 %	5 %	5 %	5 %	%	6 %	2 %	2 %
Glas-in-lood	4 %	1 %	0 %	0 %	0	1 %	0 %	0 %
Sieraden	8 %	2 %	2 %	1 %	%	1 %	0 %	0 %
Pottebakken	12 %	1 %	2 %	2 %	3	1 %	0 %	0 %
Autosleutelen	12 %	11 %	2 %	8 %	%	26 %	24 %	16 %
					0			
					%			
					0			
					%			
					22			
					%			
Allochtoon (definitie CBS)	36 %	29 %	21 %	30 %	3 %	2 %	2 %	5 %

Geboorteland								
Nederland	76 %	73 %	83 %	69 %	92 %	89 %	98 %	86 %
Suriname	4 %	3 %	2 %	3 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Indonesië	0 %	1 %	2 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Turkije	12 %	10 %	5 %	11 %	0 %	0 %	0 %	1 %
Marokko	4 %	3 %	0 %	4 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Gr-Brittannië	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Duitsland	0 %	1 %	5 %	2 %	0 %	4 %	1 %	8 %
Anders	0 %	5 %	2 %	6 %	8 %	1 %	0 %	2 %
					0 %			
Alcoholgebruik Dagelijks	0 %	13 %	33 %	18 %	9 %	19 %	26 %	19 %

Definitie CBS; 2 ouders buiten Nederland geboren of zelf buiten Nederland geboren en minstens 1 van de ouders buiten Nederland geboren. Voor de gegevensanalyse zijn Duitse hulpverleners niet onder allochtonen gerekend.

Algemene kenmerken en leefstijl van deelnemers aan het onderzoek, uitgesplitst naar ervaringen met de ramp

Achtergrondsvariabelen	Huis kapot		Zelf letsel opgelopen, of familielid/vriend/ collega overleden		Heftige angst tijdens de eerste uren na de ramp	
	Nee (91%)	Ja (9%)	Nee (91%)	Ja (9%)	Nee (68%)	Ja (32%)
	%	%	%	%	%	%
Geslacht, man	73,8	46,9	71,8	61,6	83,0	45,5
Gemiddelde leeftijd	39,6	41,5	39,9	38,4	39,4	40,6
Leeftijdsklasse						
18-24 jaar	9,4	15,8	9,8	13,2	8,7	13,3
25-44 jaar	59,2	41,8	57,5	56,9	61,1	49,5
45-64 jaar	27,8	35,7	28,7	26,2	27,8	29,9
65 jaar of ouder	3,6	6,7	4,0	3,7	2,4	7,3
Opleidingsniveau						
Geen	7,6	31,9	9,4	17,5	4,9	22,1
Laag	32,1	29,7	32,1	28,4	33,26	29,3
Middelbaar	46,0	25,9	44,6	37,3	48,8	32,4
Hoog	14,3	12,5	13,9	16,8	13,0	16,1
Beroepsniveau						
Geen	23,1	57,4	25,5	40,1	16,7	49,6
Elementair/lager	19,2	20,9	18,7	22,0	19,3	18,6
Middelbaar	49,3	4,5	47,4	29,8	56,0	23,1
Hoger	8,4	7,3	8,4	8,1	8,0	8,7
Etniciteit (CBS), niet Nederlands	12,6	36,2	14,1	24,2	8,1	30,8
Roken						
Niet	66,2	58,8	65,8	62,6	67,3	61,1
<= 20 sigaretten/dag	30,8	31,4	30,9	31,6	29,8	33,9
> 20 sigaretten/dag	2,9	9,8	3,3	5,8	2,8	5,0
Chronisch ziek voor ramp	28,6	44,7	29,4	41,3	23,4	45,3
Psychische problemen voor ramp	3,3	6,9	3,3	6,6	1,8	7,7
Medicijngebruik voor ramp (1 of meer)	49,4	68,7	50,3	62,4	45,9	63,5
Slaap/kalmeringsmidddelen (voor ramp)	4,0	9,9	4,5	6,4	2,7	8,9
Slechte slaapkwaliteit voor de ramp	9,8	15,3	10,2	12,5	7,8	16,1
Astma symptomen voor ramp	13,4	28,5	14,5	19,9	10,6	24,5
Betrokkenheid bij ramp						
Bewoner getroffen gebied	32,3	97,7	37,3	57,5	20,2	78,3
HV uit getroffen gebied	3,2	2,3	3,0	5,5	3,3	3,0
HV uit Enschede	9,5	-	7,8	16,0	10,3	4,7
HV van buiten Enschede	51,1	-	48,8	13,8	64,6	6,3
Passant	3,9	-	3,1	7,2	1,5	7,7

BIJLAGE 6
Feitelijke ervaringen tijdens en de eerste uren na de ramp

		Groepen betrokkenen				
		1	2	3	4	5
		Bewoner getroffen gebied	Bewoner tevens hulpverlener	Hulpverlener uit Enschede	Hulpverlener van buiten Enschede	Passant
		N=1447	N=120	N=316	N=1698	N=130
Gezien	rook	92,8%	70,0%	82,0%	54,4%	92,3%
	explosies	76,1%	53,3%	48,7%	22,1%	79,2%
	brandende huizen/auto's	54,2%	44,2%	62,3%	46,6%	64,7%
	zwaar beschadigde huizen	67,0%	53,3%	68,4%	50,8%	86,2%
	licht gewonde slachtoffers	66,6%	51,7%	54,4%	25,7%	80,8%
	zwaar gewonde slachtoffers	29,6%	23,3%	28,2%	9,2%	44,6%
	doodsangst in ogen anderen	60,7%	45,0%	43,0%	13,4%	75,4%
	(jonge) mensen die in paniek zijn	71,5%	49,2%	42,1%	13,8%	83,8%
	kinderen die wanhopig hun ouders zoeken	33,7%	28,3%	23,7%	5,1%	39,2%
	ouders die wanhopig hun kinderen zoeken	41,1%	34,2%	30,4%	6,4%	48,5%
	stervende of omgekomen slachtoffers	10,6%	16,7%	25,3%	12,5%	23,8%
Gehoord	explosies	85,6%	60,0%	58,9%	25,9%	92,3%
	gillende volwassenen of jongeren	60,3%	32,5%	26,9%	7,7%	74,6%
	gillende kinderen	51,8%	25,0%	21,5%	5,1%	62,3%
Gevoeld	drukgolf van explosies	76,2%	44,2%	31,0%	4,7%	85,4%
	pijn door verwondingen	17,3%	8,3%	4,1%	0,4%	28,5%
	hartkloppingen	49,1%	23,3%	16,1%	5,3%	53,8%
	mensen die zich tegen u aandrukken om veiligheid	28,5%	24,2%	13,9%	2,7%	40,8%
	hevige angst	64,9%	30,0%	18,0%	4,4%	70,8%
Geroken	brandende huizen/auto's	61,7%	55,8%	65,2%	50,4%	71,5%
	uitgebrande huizen/auto's	39,5%	44,2%	57,2%	51,8%	51,5%
Gedaan	het huis uitgerend	47,0%	12,5%	1,6%	0,1%	25,4%
	weggerend voor de explosies/brand	42,0%	19,2%	11,7%	1,9%	56,2%
	een huis ingevlucht	14,8%	2,5%	1,6%	0,4%	20,0%
	mensen beschermd tegen rondvliegende stukken	14,0%	10,8%	5,4%	1,4%	20,8%
	anderen meegetrokken naar een veiliger plek	27,6%	21,7%	12,7%	2,9%	35,4%
	omstanders gewaarschuwd voor gevaar	25,5%	25,8%	28,5%	10,8%	29,2%
	gewonden geholpen	11,0%	21,7%	23,4%	4,8%	20,8%
	rondlopen om te zien wat allemaal was gebeurd	30,2%	15,2%	25,9%	22,3%	24,6%
	gebeld/gezocht om na te gaan waar eigen dierbaren	52,0%	27,5%	23,1%	1,5%	50,0%
	meegeholpen met zoeken van andere vermisten	13,2%	15,8%	22,5%	15,5%	10,8%

BIJLAGE 7

Lichamelijk letsel

	Groepen getroffenen				
	1 Bewoner getroffen gebied	2 Bewoner getroffen gebied en beroeps	3 Bewoner Enschede en beroeps	4 Beroeps van buiten Enschede	5 Passant uit Enschede of elders
Respondent zelf	**N=977**	**N=81**	**N=221**	**N=1461**	**N=86**
geen letsel	79,5% (86,2)	79,0% (85,9)	89,6% (92,7)	98,8% (99,0)	62,8% (73,4)
geen medische hulp voor nodig	9,7% (5,6)	11,1% (7,5)	5,0% (3,5)	0,6% (0,5)	17,4% (11,5)
behandeld door huisarts (verpleegarts)	4,4% (3)	4,9% (3,3)	3,6% (2,3)	0,3% (0,2)	11,6% (7,7)
poliklinisch behandeld in ziekenhuis	4,2% (3,6)	4,9% (3,3)	1,4% (0,9)	0,2% (0,2)	5,8% (3,8)
kortdurend opgenomen in ziekenhuis (1-2 weken)	1,9% (1,7)	.	0,5% (0,3)	.	2,3% (1,5)
langdurig opgenomen in ziekenhuis (langer dan 2 weken)	0,2% (0,1)	.	.	.	.
op intensive care (IC) gelegen	.	.	.	0,1% (0,1)	.
Familielid of leden van de respondent	**N=804**	**N=72**	**N=189**	**N=1264**	**N=77**
geen letsel	74,6% (85,5)	73,6% (86,2)	88,4% (93)	99,0% (99,2)	72,7% (85,8)
geen medische hulp voor nodig	7,1% (3,8)	9,7% (3,8)	4,2% (2,1)	0,4% (0,3)	11,7% (6,9)
behandeld door huisarts (verpleegarts)	5,6% (3,1)	2,8% (1,7)	2,1% (1,3)	0,3% (0,2)	6,5% (3,9)
poliklinisch behandeld in ziekenhuis	6,8% (3,8)	13,9% (8,3)	3,7% (2,2)	0,2% (0,2)	7,8% (4,6)
kortdurend opgenomen in ziekenhuis (1-2 weken)	3,0% (1,7)	.	1,1% (0,6)	.	.
langdurig opgenomen in ziekenhuis (langer dan 2 weken)	0,4% (0,2)	.	.	.	1,3% (0,8)
op intensive care (IC) gelegen	0,1% (0,1)	.	0,5% (0,3)	.	.
dodelijk letsel	2,4% (1,3)	.	.	0,1% (0,1)	.
Collega('s) of vriend(en) van respondent	**N=600**	**N=53**	**N=167**	**N=1233**	**N=56**
geen letsel	65,9% (85,1)	60,3% (79,2)	45,1% (68,8)	89,1% (92,1)	62,5% (80)
geen medische hulp voor nodig	7,1% (3,5)	3,2% (1,7)	8,8% (5,1)	2,3% (1,6)	21,7% (13,3)
behandeld door huisarts (verpleegarts)	5,4% (2,6)	4,8% (2,5)	3,3% (1,8)	0,9% (0,6)	.
poliklinisch behandeld in ziekenhuis	8,0% (3,9)	12,7% (6,7)	9,9% (5,7)	2,2% (1,7)	5,8% (3,5)
kortdurend opgenomen in ziekenhuis (1-2 weken)	2,5% (1,2)	4,8% (2,4)	7,7% (4,4)	1,0% (0,5)	.
langdurig opgenomen in ziekenhuis (langer dan 2 weken)	1,0% (0,5)	.	1,1% (0,6)	0,1% (0,1)	.
op intensive care (IC) gelegen	0,6% (0,3)	.	1,6% (0,9)	1,6% (1,2)	.
dodelijk letsel	9,6% (4,7)	14,3% (7,5)	22,5% (13,2)	2,9% (2,3)	10,1% (5,8)

Noot [1-7] [1]N=19 [2]N=1 [3]N=68 [4]N=9 [5]N=41 [6]N=35 [7]N=7

getallen tussen haakje: percentages binnen groep als missende waarden worden beschouwd als "geen letsel"

BIJLAGE 8

Schade aan huizen

	Groepen getroffenen				
	1	2	3	4	5
	Bewoner getroffen gebied	Bewoner getroffen gebied en beroeps	Bewoner Enschede en beroeps	Beroeps van buiten Enschede	Passant uit Enschede of elders
Huis respondent zelf	**N=1349**	**N=104**	**N=203**	**N=1341**	**N=61**
helemaal geen schade	5,2%	29,8%			
lichte schade, gemakkelijk te herstellen	9,9%	19,2%			
beperkte schade met hulp van anderen te herstellen	15,8%	12,5%			
zware schade, alleen door bouwbedrijf te herstellen	38,7%	26,0%			
zeer zware schade, onduidelijk of schade valt te herstellen	3,9%				
totale verwoesting/elders ondergebracht	26,3%	12,5%			
Huis familielid of leden van de respondent	**N=673**	**N=59**	**N=197**	**N=1197**	**N=78**
helemaal geen schade	26,0%	42,4%	61,9%	95,8%	34,6%
lichte schade, gemakkelijk te herstellen	8,2%	10,2%	9,1%	1,3%	5,1%
beperkte schade met hulp van anderen te herstellen	11,0%	5,1%	4,6%	0,6%	7,7%
zware schade, alleen door bouwbedrijf te herstellen	19,8%	18,6%	8,1%	0,8%	15,4%
zeer zware schade, onduidelijk of schade valt te herstellen	3,1%	1,7%	3,0%	0,6%	6,4%
totale verwoesting/elders ondergebracht	31,9%	22,0%	13,2%	0,8%	30,8%
Huis collega('s) of vriend(en) van respondent	**N=784**	**N=87**	**N=243**	**N=1223**	**N=76**
helemaal geen schade	6,4%	9,2%	18,1%	84,1%	19,7%
lichte schade, gemakkelijk te herstellen	4,5%	6,9%	9,1%	2,4%	6,6%
beperkte schade met hulp van anderen te herstellen	6,9%	6,9%	9,1%	2,1%	3,9%
zware schade, alleen door bouwbedrijf te herstellen	18,6%	11,5%	16,0%	3,0%	13,2%
zeer zware schade, onduidelijk of schade valt te herstellen	7,0%	3,4%	7,8%	1,0%	10,5%
totale verwoesting/elders ondergebracht	56,6%	62,1%	39,9%	6,9%	46,1%

Noot

getallen tussen haakje: percentages binnen groep als missende waarden worden beschouwd als "geen schade"

BIJLAGE 9

Peritraumatische emoties

Relatief veel[1]	Groepen getroffenen 1 Bewoner getroffen gebied N^{max}=1308	2 Bewoner getroffen gebied en beroeps N^{max}=117	3 Bewoner Enschede en beroeps N^{max}=298	4 Beroeps van buiten Enschede N^{max}=1642	5 Passant uit Enschede of elders N^{max}=118
peri-traumatische dissociatie					
score > 26	46,7%	17,9%	10,3%	1,4%	43,8%
score > 15	83,4%	59,5%	46,3%	15,7%	88,1%
emoties tijdens ramp					
schrik	74,7%	52,6%	43,9%	15,3%	79,8%
verbijstering	77,3%	64,9%	65,4%	44,7%	78,8%
woede	42,9%	30,5%	20,9%	4,0%	30,0%
doodsangst	48,2%	21,6%	14,1%	1,6%	56,4%
angst	62,8%	39,6%	20,6%	4,2%	65,8%
machteloosheid	68,6%	53,8%	50,0%	23,2%	62,2%
vernedering	16,4%	4,2%	4,8%	0,8%	14,4%
walging	23,2%	18,9%	9,3%	1,9%	23,9%
schuld	10,0%	6,2%	4,4%	0,6%	14,0%
schaamte	4,2%	3,0%	1,1%	0,1%	4,5%
paniek	50,5%	23,5%	5,7%	0,6%	54,1%
verlamming	14,7%	7,1%	1,5%	0,3%	18,6%
verdriet	57,5%	39,6%	33,7%	6,3%	53,4%
gespannenheid	64,1%	36,7%	30,2%	7,6%	62,4%
verrassing	44,2%	31,0%	21,6%	11,3%	50,5%
verwarring	48,9%	24,5%	11,3%	1,5%	49,2%
verdoofd	32,6%	19,6%	7,2%	0,7%	35,7%
verward	40,1%	19,4%	7,7%	0,8%	42,7%
onwerkelijk	64,8%	46,2%	43,9%	26,6%	63,2%
desoriëntatie	28,3%	9,1%	6,6%	0,4%	27,2%
ongeloof	62,8%	44,8%	45,3%	22,4%	63,3%
afschuw	50,8%	38,2%	27,2%	12,4%	44,1%
hulpeloosheid	47,6%	25,7%	24,8%	8,1%	44,9%

Noot [1] veel (4) of zeer veel (5)

De eerste cut-off score is als volgt vastgesteld. Eerst is van alle respondenten de totaal score berekend. Vervolgens is bepaald vanaf welke score mensen in het achtste en negende deciel scoren (20% hoogste scoorders). Op basis van deze score, dat wil zeggen hoger dan 26 (score > 26), is per onderscheiden groep bepaald welke deel hoger scoort dan 26. Deze percentages staan vermeld in Tabel 4.4.1. De achterliggende reden voor deze bepaling is dat geen gevalideerde (Nederlandse) cut-off norm voor de PDEQ bestaat. De tweede cut-off norm (score > 15) is ontleend aan het Amerikaanse onderzoek van Marmar, Weiss en Metzler (1996). Wat betreft de PDEQ zijn de onderlinge verschillen wel bepaald, omdat de PDEQ slechts een totaalscore telt (uit een controle factor-analyse is gebleken dat de PDEQ een eendimansionale structuur heeft). Voor de onderlinge paarsgewijze vergelijkingen is een p-waarde van .01 gehanteerd om kanskapitalisaties te voorkomen (vgl. Stevens, 1992).

BIJLAGE 10

Samenhang peri-traumatische emoties (PEL) en dissociatieve reacties (PDEQ)

De samenhang tussen de geïnventariseerde peritraumatische emoties en de peritraumatische dissociatieve reacties is kort geanalyseerd. Daarbij is geen onderscheid gemaakt tussen de vijf hoofdgroepen respondenten. Uit de analyses blijkt dat de 23 geïnventariseerde emoties van de PEL alle significant en redelijk tot hoog positief te correleren met de PDEQ; de correlaties (R) liggen tussen de 0,32 (schaamte) en 0,76 (verwarring). Dissociatieve reacties blijken verder sterk samen te hangen met vooral paniek (r=0,071), verdoofd zijn (r=0,70), gespannenheid (r=0,65), angst (r=0,68) en doodsangst (r=0,66) en verdriet.

Ter illustratie zijn in onderstaande figuren de relaties afgebeeld tussen de PDEQ scores en de scores op de emotie verwarring, omdat deze samenhang het sterkt blijkt te zijn. (R=0,75). In de linkerfiguur is deze relatie getekend voor respondenten die aangeven geen (1), een beetje (2), redelijk (3), veel (4) en zeer veel paniek hebben gehad. In de rechterfiguur is ter vergelijking hetzelfde geschied maar dan voor de emotie angst. De stippellijn geeft de cut-offscore van >26 weer.

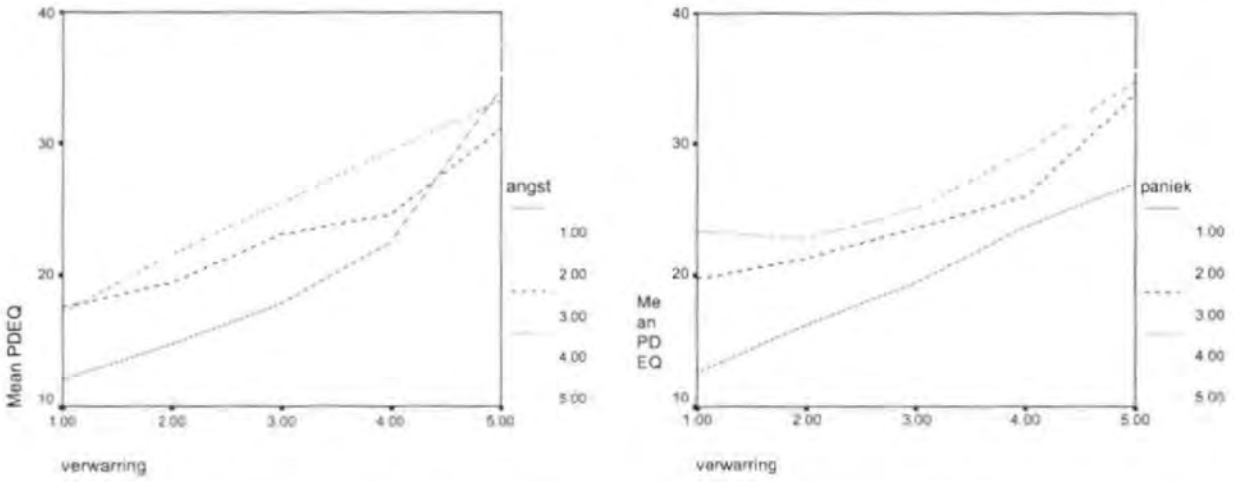

Uit deze figuren blijkt dat getroffenen die veel (4) of zeer veel (5) verwarring hebben gevoeld tijdens en eerste uren na de ramp, gemiddeld gesproken vrijwel allemaal relatief hoog op de PDEQ scoren (score > 26), ongeacht of sprake is van meer of minder paniek of van meer of minder angstgevoelens in deze periode. De resultaten roepen de vraag op of, alhoewel geen informatie voorhanden is over de tijdstippen waarop deze emoties en reacties achtereenvolgens optreden, bij dissociatieve reacties eigenlijk wel sprake is van het wegdrukken van andere emoties. Met andere woorden: de vraag is of deze dissociatieve reacties wel als een beschermingsmechanisme mogen worden beschouwd omdat respondenten die sterk dissociatie reageren juist heftige emoties rapporteren. In de rechterfiguur bijvoorbeeld is immers geen patroon waarneembaar dat bij respondenten die zeer zijn verward en sterk dissociatief reageren, de gerapporteerd angst minder is bij mensen die sterk dissociëren. Eerder lijkt het tegendeel het geval te zijn.

BIJLAGE 11

Gezondheidstoestand voor de ramp, naar betrokkenheid, gestandaardiseerd

VOEG

ervaren gezondheid (> gem + std dev)	totale bevolking				autochtone bevolking			
	aantal	ruwe prevalentie	RR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	RR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		15,9				15,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3742	28,6	**180**	**[171 - 189]**	2964	24,1	**152**	**[142 - 162]**
Bewoners getroffen gebied	1416	52,3	**330**	**[313 - 346]**	975	48,1	**303**	**[283 - 323]**
Bewoners tevens hulpverleners	118	27,1	**171**	**[122 - 227]**	95	23,2	146	[95 - 208]
Bewoners Enschede en hulpverleners	314	22,3	**140**	**[112 - 172]**	282	23,0	**145**	**[115 - 179]**
Hulpverleners van buiten Enschede	1686	7,5	**47**	**[40 - 56]**	1472	6,5	**41**	**[33 - 50]**
Passanten	129	55,0	**347**	**[290 - 402]**	96	50,0	**315**	**[250 - 380]**
Onbekend	79	36,7	**231**	**[165 - 304]**	44	29,5	**186**	**[106 - 285]**
(1) CBS 1993 (gem=2,6; std dev=2,8)								
(2) Prevalentie uitgedrukt als percentage van de referentie-waarde								

Sociaal functioneren (< gem - std dev)	totale bevolking				autochtone bevolking			
	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		15,9				15,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3649	27,4	**218**	**[208 - 228]**	2899	22,3	**188**	**[178 - 199]**
Bewoners getroffen gebied	1367	50,8	**377**	**[360 - 393]**	938	43,0	**340**	**[319 - 360]**
Bewoners tevens hulpverleners	116	41,4	**310**	**[250 - 369]**	93	34,4	**264**	**[200 - 332]**
Bewoners Enschede en hulpverleners	303	22,4	**202**	**[169 - 237]**	274	22,6	**200**	**[166 - 237]**
Hulpverleners van buiten Enschede	1664	6,9	**73**	**[63 - 83]**	1458	7,1	**73**	**[63 - 85]**
Passanten	123	44,7	**369**	**[311 - 424]**	93	40,9	**332**	**[265 - 398]**
Onbekend	76	26,3	**224**	**[157 - 298]**	43	18,6	**205**	**[120 - 306]**
Rolbeperkingen (fysiek) (< gem - std dev)	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		15,9				15,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3089	26,5	**190**	**[180 - 201]**	2522	22,9	**167**	**[156 - 178]**
Bewoners getroffen gebied	1012	57,9	**392**	**[372 - 411]**	708	53,1	**364**	**[340 - 387]**
Bewoners tevens hulpverleners	84	31,0	**225**	**[161 - 296]**	73	28,8	**199**	**[133 - 274]**
Bewoners Enschede en hulpverleners	265	21,5	**166**	**[134 - 203]**	242	21,9	**167**	**[132 - 205]**
Hulpverleners van buiten Enschede	1572	5,9	**54**	**[45 - 63]**	1386	6,2	**55**	**[46 - 65]**
Passanten	97	43,3	**344**	**[279 - 408]**	76	42,1	**340**	**[265 - 412]**
Onbekend	59	25,4	**171**	**[103 - 254]**	37	24,3	170	[87 - 278]

Rolbeperkingen (sociaal) (< gem - std dev)	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		15,9				15,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3166	38,7	**244**	**[233 - 254]**	2580	35,9	**226**	**[214 - 2**
Bewoners getroffen gebied	1053	76,9	**485**	**[468 - 501]**	740	75,8	**478**	**[457 - 4**
Bewoners tevens hulpverleners	88	45,5	**286**	**[219 - 356]**	76	43,4	**274**	**[202 - 3**
Bewoners Enschede en hulpverleners	279	37,6	**237**	**[201 - 275]**	255	38,4	**242**	**[204 - 2**
Hulpverleners van buiten Enschede	1585	11,5	**73**	**[63 - 83]**	1395	12,2	**77**	**[66 - 88**
Passanten	101	67,3	**424**	**[361 - 481]**	77	68,8	**434**	**[361 - 4**
Onbekend	60	30,0	**189**	**[119 - 272]**	37	29,7	**187**	**[100 - 2**
Pijnklachten (< gem - std dev)	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		15,9				15,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3668	11,9	**84**	**[77 - 91]**	2918	6,9	**49**	**[43 - 5**
Bewoners getroffen gebied	1357	25,2	**175**	**[160 - 190]**	939	14,9	103	[89 - 11
Bewoners tevens hulpverleners	117	8,5	81	[46 - 128]	94	4,3	**47**	**[19 - 93**
Bewoners Enschede en hulpverleners	313	5,4	**44**	**[28 - 66]**	281	5,0	**40**	**[24 - 63**
Hulpverleners van buiten Enschede	1682	1,4	**12**	**[9 - 17]**	1468	1,6	**12**	**[8 - 17]**
Passanten	123	25,2	**169**	**[121 - 224]**	**94**	19,1	127	[80 - 18
Onbekend	76	14,5	91	[47 - 154]	42	7,1	45	[9 - 123
Algemene gezondheid (< gem - std dev)	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	RR(2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		15,9				15,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3309	13,8	**136**	**[127 - 145]**	2670	8,2	95	[86 - 10
Bewoners getroffen gebied	1171	30,5	**254**	**[236 - 272]**	814	19,0	**178**	**[159 - 1**
Bewoners tevens hulpverleners	98	9,2	103	[61 - 159]	81	3,7	62	[27 - 11
Bewoners Enschede en hulpverleners	279	6,8	79	[56 - 107]	255	5,9	**69**	**[47 - 98**
Hulpverleners van buiten Enschede	1591	1,9	**50**	**[42 - 59]**	1395	1,5	**43**	**[35 - 53**
Passanten	111	27,0	**250**	**[192 - 311]**	88	22,7	**208**	**[147**
Onbekend	59	16,9	**224**	**[148 - 310]**	37	10,8	**187**	**[100 - 2**
(1) Aaronson et al. 1998								
(2) Prevalentie uitgedrukt als percentage van de referentie-waarde, na correctie voor leeftijd								

astma-symptomen voor de ramp	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		16,8				16,8		
Onderzoekspopulatie totaal	2713	15,1	91	[82 - 100]	2205	13,5	**81**	**[72 - 91]**
Bewoners getroffen gebied	906	22,7	**133**	**[116 -153]**	641	19,2	112	[93 - 133]
Bewoners tevens hulpverleners	88	13,6	81	[42 - 142]	72	15,3	90	[45 - 161]
Bewoners Enschede en hulpverleners	241	14,1	86	[60 - 120]	220	14,1	86	[58 - 122]
Hulpverleners van buiten Enschede	1338	8,5	**52**	**[43 - 62]**	1169	8,9	**54**	**[44 - 65]**
Passanten	89	35,7	**220**	**[151 - 311]**	70	32,9	**204**	**[129 - 306]**
Onbekend	51	23,5	146	[75 - 255]	33	18,2	114	[42 - 248]
astma-symptomen na de ramp	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		16,8				16,8		
Onderzoekspopulatie totaal	2538	12,6	**76**	**[68 - 85]**	2049	10,0	**60**	**[52 - 69]**
Bewoners getroffen gebied	826	22,8	**134**	**[115 - 154]**	569	16,8	99	[80 - 120]
Bewoners tevens hulpverleners	81	7,4	**45**	**[16 -97]**	67	9,0	53	[19 - 115]
Bewoners Enschede en hulpverleners	225	8,9	**54**	**[33 - 84]**	207	8,2	**50**	**[29 - 80]**
Hulpverleners van buiten Enschede	1276	5,3	**32**	**[25 - 41]**	1111	5,4	**33**	**[25 - 42]**
Passanten	79	31,7	**196**	**[127 - 290]**	63	28,6	**179**	**[106 - 283]**
Onbekend	51	25,5	158	[84 - 270]	32	25,0	157	[68 - 310]
copd-symptomen voor de ramp	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		12,2				12,2		
Onderzoekspopulatie totaal	1600	14,0	114	[99 - 130]	1341	13,4	108	[93 - 125]
Bewoners getroffen gebied	487	25,0	**197**	**[164 - 235]**	389	24,7	**193**	**[157 - 236]**
Bewoners tevens hulpverleners	50	12,0	93	[34 - 202]	44	11,4	88	[29 - 205]
Bewoners Enschede en hulpverleners	144	15,3	123	[77 - 186]	134	15,7	126	[78 - 193]
Hulpverleners van buiten Enschede	819	5,9	**49**	**[36 - 65]**	707	5,8	**48**	**[34 - 65]**
Passanten	60	26,7	**215**	**[123 - 348]**	44	22,7	182	[87 - 335]
Onbekend	30	26,7	225	[97 - 443]	23	26,1	219	[80 - 477]
copd-symptomen na de ramp								
niet beschikbaar								
(1) Rijcken (1996)								
(2) Prevalentie uitgedrukt als percentage van de referentie-waarde, na indirecte standaardisatie voor leeftijd en geslacht								

Tabel slaapkwaliteit

slaapkwaliteit voor de ramp	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
(meer dan 3 klachten)	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		11,0				11,0		
Onderzoekspopulatie totaal	3685	10,4	105	[95 - 116]	2931	8,5	88	[78 - 10
Bewoners getroffen gebied	1388	15,9	**128**	**[112 - 146]**	955	14,2	114	[95 - 13
Bewoners tevens hulpverleners	116	8,6	93	[46 - 171]	94	8,5	92	[40 - 18
Bewoners Enschede en hulpverleners	307	8,1	96	[62 -142]	277	7,6	89	[55 - 13
Hulpverleners van buiten Enschede	1679	5,4	**67**	**[54 - 82]**	1470	4,2	**53**	**[40 - 68**
Passanten	124	17,7	157	[98 - 237]	93	17,2	156	[89 - 25
Onbekend	71	19,7	**219**	**[120 - 367]**	42	16,7	196	[79 - 40
slaapkwaliteit na de ramp	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
(meer dan 3 klachten)	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%
Referentie Nederlandse bevolking (1)		11,0				11,0		
Onderzoekspopulatie totaal	3685	29,2	**295**	**[277 - 313]**	2931	23,6	**244**	**[226 - 2**
Bewoners getroffen gebied	1388	51,9	**417**	**[387 - 448]**	955	44,4	**354**	**[321 - 3**
Bewoners tevens hulpverleners	116	32,8	**353**	**[250 - 485]**	94	26,6	**287**	**[186 - 4**
Bewoners Enschede en hulpverleners	307	25,7	**303**	**[240 - 378]**	277	25,3	**296**	**[231 - 3**
Hulpverleners van buiten Enschede	1679	8,9	112	[95 - 131]	1470	7,8	98	[81 - 11
Passanten	124	54,0	**477**	**[370 - 606]**	93	50,5	**457**	**[336 - 6**
Onbekend	71	28,2	**313**	**[191 - 483]**	42	23,8	**281**	**[135 - 5**
(1) Van Kamp (1999)								
(2) Prevalentie uitgedrukt als percentage van de referentie-waarde, na indirecte standaardisatie voor geslacht								

Tabel chronische aandoeningen

Suikerziekte	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		2,0				2,0		
Onderzoekspopulatie totaal	3556	2,3	**147**	**[117 - 183]**	2856	1,5	94	[68 - 128]
Bewoners getroffen gebied	1292	4,3	**210**	**[158 - 273]**	903	3,1	145	[97 - 210]
Bewoners tevens hulpverleners	108	2,8	174	[36 - 509]	89	2,3	130	[16 - 471]
Bewoners Enschede en hulpverleners	299	1,0	72	[15 - 209]	269	0,7	54	[7 - 194]
Hulpverleners van buiten Enschede	1672	0,8	70	[38 - 117]	1466	0,6	**44**	**[19 - 87]**
Passanten	117	3,4	237	[65 -608]	89	2,3	159	[19 - 575]
Onbekend	68	2,9	206	[25 744]	40	0,0	0	[0 - 677]
Beroerte, hersenbloeding of herseninfarct	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		0,5				0,5		
Onderzoekspopulatie totaal	3543	0,4	85	[45 - 144]	2844	0,2	47	[17 - 103]
Bewoners getroffen gebied	1280	0,8	155	[75 - 286]	890	0,5	85	[23 - 219]
Bewoners tevens hulpverleners	107	0,0	0	[0 - 733]	89	0,0	0	[0 - 809]
Bewoners Enschede en hulpverleners	300	0,3	78	[2 - 435]	270	0,4	88	[2 - 490]
Hulpverleners van buiten Enschede	1671	0,1	**16**	**[0 - 86]**	1466	0,1	**17**	**[0 - 95]**
Passanten	118	0,9	232	[6 - 1295]	89	0,0	0	[0 - 1132]
Onbekend	67	0,0	0	[0 - 1348]	40	0,0	0	[0 - 2227]
Hartinfarct of ernstige hartaandoening	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		2,1				2,1		
Onderzoekspopulatie totaal	3480	1,3	87	[63 - 116]	2799	0,9	**61**	**[40 - 89]**
Bewoners getroffen gebied	1246	3,0	**161**	**[113 - 222]**	870	2,2	112	[67 - 175]
Bewoners tevens hulpverleners	104	1,0	59	[1 - 328]	86	1,2	64	[2 - 355]
Bewoners Enschede en hulpverleners	296	0,7	47	[6 - 169]	266	0,8	53	[6 - 192]
Hulpverleners van buiten Enschede	1651	0,2	**15**	**[3 - 43]**	1449	0,2	**16**	**[3 - 47]**
Passanten	116	0,0	0	[0 - 244]	88	0,0	0	[0 - 319]
Onbekend	67	3,0	211	[26 - 763]	40	2,5	177	[5 - 988]
Kanker	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		0,9				0,9		
Onderzoekspopulatie totaal	3528	0,4	**49**	**[26 - 83]**	2834	0,4	**46**	**[22 - 85]**
Bewoners getroffen gebied	1273	0,8	85	[40 - 156]	885	0,8	82	[33 - 170]
Bewoners tevens hulpverleners	106	0,0	0	[0 - 445]	88	0,0	0	[0 - 497]
Bewoners Enschede en hulpverleners	298	0,0	0	[0 - 173]	269	0,0	0	[0 - 194]
Hulpverleners van buiten Enschede	1669	0,1	**19**	**[2 - 68]**	1465	0,1	**21**	**[3 - 75]**
Passanten	115	0,9	126	[3 - 702]	87	1,2	168	[4 - 936]
Onbekend	67	0,0	0	[0 -786]	40	0,0	0	[0 - 1331]

Gewrichtslijtage van heupen of knieën	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		7,2				7,2		
Onderzoekspopulatie totaal	3554	7,4	**140**	**[124 - 158]**	2857	6,7	**128**	**[111 - 14**
Bewoners getroffen gebied	1289	14,1	**178**	**[153 - 206]**	903	13,8	**165**	**[137 - 19**
Bewoners tevens hulpverleners	107	5,6	116	[43 - 252]	88	5,7	111	[36 - 258
Bewoners Enschede en hulpverleners	301	5,7	135	[79 - 216]	272	5,9	141	[81 - 229
Hulpverleners van buiten Enschede	1669	2,5	**72**	**[51 - 97]**	1463	2,3	**66**	**[46 - 93]**
Passanten	121	11,6	**198**	**[108 - 332]**	91	11,0	200	[96 - 368
Onbekend	67	4,5	104	[22 - 305]	40	5,0	126	[15 - 454
Hoge bloeddruk	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		7,6				7,6		
Onderzoekspopulatie totaal	3541	7,7	**122**	**[108 - 137]**	2846	7,1	111	[96 - 12
Bewoners getroffen gebied	1283	13,0	**155**	**[132 - 180]**	897	13,4	**153**	**[126 - 18**
Bewoners tevens hulpverleners	106	5,7	90	[33 - 195]	88	6,8	101	[37 -219
Bewoners Enschede en hulpverleners	299	5,7	100	[59 - 161]	270	5,2	93	[51 - 155
Hulpverleners van buiten Enschede	1667	4,1	83	[65 - 105]	1461	3,6	**70**	**[52 - 91]**
Passanten	119	8,4	137	[66 - 251]	90	8,9	149	[64 - 294
Onbekend	67	7,5	133	[43 - 309]	40	5,0	92	[11 - 332
Astma, chronische bronchitis, longemfyseem of CARA	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		8,3				8,3		
Onderzoekspopulatie totaal	3534	7,9	**114**	**[101 - 128]**	2837	6,9	101	[87 - 116
Bewoners getroffen gebied	1279	12,7	**173**	**[147 - 201]**	891	11,6	**156**	**[127 - 18**
Bewoners tevens hulpverleners	105	3,8	55	[15 - 142]	87	4,6	66	[18 - 170
Bewoners Enschede en hulpverleners	300	6,0	89	[53 - 140]	269	6,0	88	[50 - 143
Hulpverleners van buiten Enschede	1663	3,7	**56**	**[43 - 72]**	1459	3,8	**58**	**[44 -**
Passanten	119	19,3	**268**	**[170 - 402]**	90	15,6	**216**	**[118 - 36**
Onbekend	68	13,2	193	[88 - 367]	41	9,8	144	[39 - 368
Darmstoornissen	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btb
Referentie Nederlandse bevolking (1)		2,0				2,0		
Onderzoekspopulatie totaal	3509	2,8	**180**	**[146 - 219]**	2820	2,0	125	[94 - 163
Bewoners getroffen gebied	1264	5,3	**278**	**[216 -353]**	879	3,6	**187**	**[128 - 26**
Bewoners tevens hulpverleners	106	2,8	184	[38 - 538]	88	2,3	143	[17 - 518
Bewoners Enschede en hulpverleners	296	1,4	94	[26 - 240]	267	1,5	104	[28 - 267
Hulpverleners van buiten Enschede	1664	1,0	76	[45 - 122]	1458	1,0	72	[39 - 120
Passanten	114	4,4	262	[85 - 610]	88	3,4	205	[42 - 598
Onbekend	65	4,6	311	[64 - 908]	40	0,0	0	[0 - 645]

Maagkwaal of maagzweer	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		1,1				1,1		
Onderzoekspopulatie totaal	3532	3,3	**275**	**[228 - 330]**	2836	2,0	**164**	**[124 -212]**
Bewoners getroffen gebied	1271	5,7	**452**	**[356 - 571]**	884	3,2	**247**	**[164 - 356]**
Bewoners tevens hulpverleners	108	4,6	**369**	**[120 - 860]**	89	3,4	258	[53 - 752]
Bewoners Enschede en hulpverleners	299	3,0	**245**	**[112 - 465]**	269	1,9	152	[49 - 355]
Hulpverleners van buiten Enschede	1670	1,1	92	[54 - 145]	1464	1,0	80	[44 - 134]
Passanten	117	5,1	**459**	**[168 - 999]**	90	4,4	**400**	**[109 - 1025]**
Onbekend	67	10,5	**867**	**[349 - 1786]**	40	7,5	**618**	**[127 - 1806]**
Rugaandoeningen	**totale bevolking**				**autochtone bevolking**			
	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]	aantal	ruwe prevalentie	SMR (2)	[95%btbi]
Referentie Nederlandse bevolking (1)		8,0				8,0		
Onderzoekspopulatie totaal	3544	10,6	**119**	**[107 - 132]**	2840	9,2	103	[91 - 116]
Bewoners getroffen gebied	1278	16,6	**167**	**[146 - 192]**	889	15,0	**150**	**[126 - 178]**
Bewoners tevens hulpverleners	109	13,8	153	[85 - 252]	89	12,4	133	[66 - 238]
Bewoners Enschede en hulpverleners	300	9,3	108	[72 - 156]	270	9,6	112	[73 - 164]
Hulpverleners van buiten Enschede	1668	6,0	**73**	**[60 - 89]**	1461	5,6	**67**	**[54 - 84]**
Passanten	120	8,3	99	[48 - 182]	91	6,6	80	[29 - 174]
Onbekend	69	14,5	166	[80 - 306]	40	5,0	60	[7 - 215]
(1) CBS (1999)								
(2) Prevalentie uitgedrukt als percentage van de referentie-waarde, na indirecte standaardisatie voor leeftijd en geslacht								

BIJLAGE 12

Overzicht klachten toegeschreven aan de ramp

Klacht	Aantal
Vermoeid	209
Slaapklachten	168
Hoofdpijn	160
Hoesten	89
Concentratieproblemen	85
Keelklachten/keelpijn	85
Onrustig/zenuwachtig/spanning	81
Pijn in spieren/botten	72
Angst/bang	61
Gehoorproblemen	57
Schrikken	54
Rest lichamelijke klachten	48
Huilen (veel/gauw)	45
Geestelijke/psychische klachten	44
Borst pijn/druk	36
Oogklachten	32
Duizelig	31
Rugklachten	30
Ademhalingsproblemen	27
Kortademig	27
Prikkelbaar/irritatie	27
Lusteloos	24
Verwondingen	24
Nekpijn	23
Huidklachten	22
Geen energie (puf)	20
Verkoudheid	20
Depressieve klachten	19
Maagklachten/maagpijn	18
Vergeetachtigheid	18
Misselijk	17
Benauwd	16
Hartkloppingen	15
Buikklachten	14
Lusteloosheid	14
Stressklachten	13
Boos/woede/agressie	10
Nachtmerries	10
Geen eetlust	9
Nekklachten	9
Piekeren	9
Pijnklachten algemeen	9
Brandwonden	7

Klacht	Aantal
Gevoelig voor geluiden	7
Somber/in de put	7
Trillen	6
Stoelgang	6
Hyperventilatie	5
Tinteling in armen/benen	5
Heesheid	4
Paniek	4
Zweten	4
Bronchitis	3
Geurproblemen	3
Niet uitgerust wakker	3
Allergie	3
Astma-aanvallen	2
Bloedneus	2
Gejaagd	2
Bloedsuiker (spiegel)	1
Leegte (gevoel van)	1
Teveel eten	1
Humeurig/stemming	
Overig	

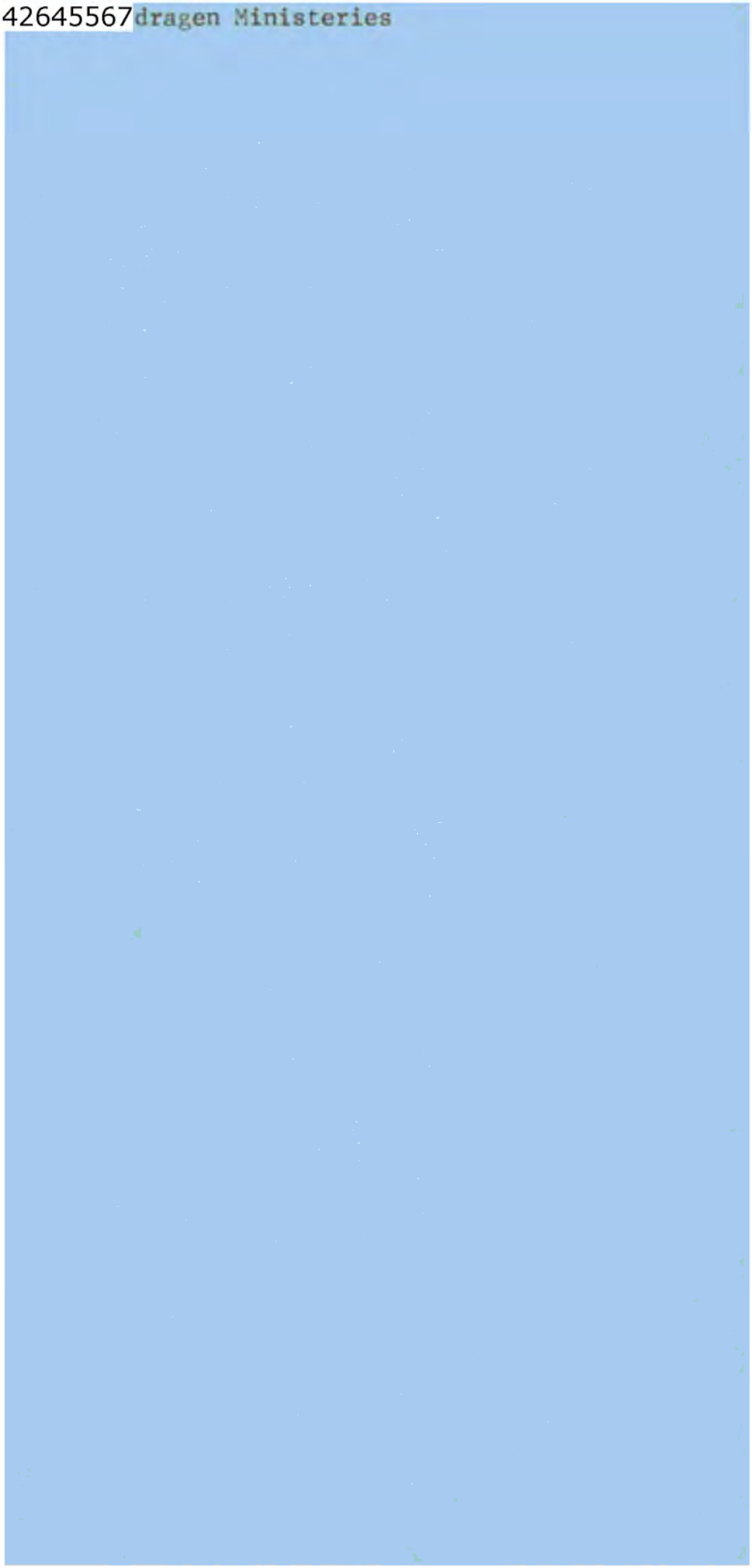

Justitie

6.4.4 Toepassing bijzondere bijstand.

Rechtsbijstand
Direct na de ramp is door het ministerie van Justitie onderzocht op welke wijze de door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand van betekenis zou kunnen zijn voor de slachtoffers van de ramp. Met de Stichting rechtsbijstand te Enschede zijn afspraken gemaakt over een gratis spreekuurvoorziening voor slachtoffers van de ramp. De samenwerking tussen de raad voor rechtsbijstand Arnhem, het bureau voor rechtshulp en de advocatuur heeft zich voortgezet. Het doel is er nu op gericht rechtsbijstand te bieden voor het verhaal van serieuze schade die een direct gevolg is van de ramp. Aan de slachtoffers wordt gelegenheid geboden kosteloos gebruik te maken van het spreekuur (30 minuten), het verlengd spreekuur (3 uur) en een toegevoegd advocaat. De behoefte aan het spreekuur bestaat onder meer wanneer uit onderzoek nieuwe feiten en omstandigheden bekend zijn geworden.
Er is in de periode tot medio december in 345 gevallen gebruik gemaakt van het spreekuur. In 170 gevallen kon worden volstaan met het spreekuur, in 99 gevallen werd tevens van het verlengd spreekuur gebruik gemaakt. Er was in medio december voor 86 gevallen een toevoeging afgegeven. Daarvan waren er 74 voorwaardelijk, in verband met het verhaal van de kosten. Er wordt momenteel een rapportage voorbereid over de uitvoering van de bijzondere regeling voor rechtsbijstand in het eerste half jaar na de ramp.

Incasso openstaande justitiële vorderingen

Het Centraal Justitieel Incassobureau, dat onderdeel uitmaakt van het ministerie van Justitie, is coulant omgegaan met de incasso van openstaande vorderingen ten aanzien van getroffenen uit de binnenste ring van het rampgebied. Voor de duur van drie maanden na de ramp heeft opschorting plaatsgevonden van de sancties volgens de wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (WAHV, de zgn. Mulder-sancties), van strafrechtelijke geldboetes en transacties. Ten aanzien principale vrijheidsstraffen, alsmede schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen vond een individuele beoordeling plaats of opschorting verantwoord was. Signaleringen in het opsporingssysteem OPS werden normaal voortgezet. Ten aanzien principale vrijheidsstraffen, alsmede schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen vond een individuele beoordeling plaats of opschorting verantwoord was. Signaleringen in het opsporingssysteem OPS werden normaal voortgezet. De invorderingsprocedures werden derhalve medio augustus 2000 hervat, logischerwijze beginnend met de noodzakelijke adresverificaties. De incasso van openstaande vorderingen verloopt sindsdien volgens de gebruikelijke procedures.

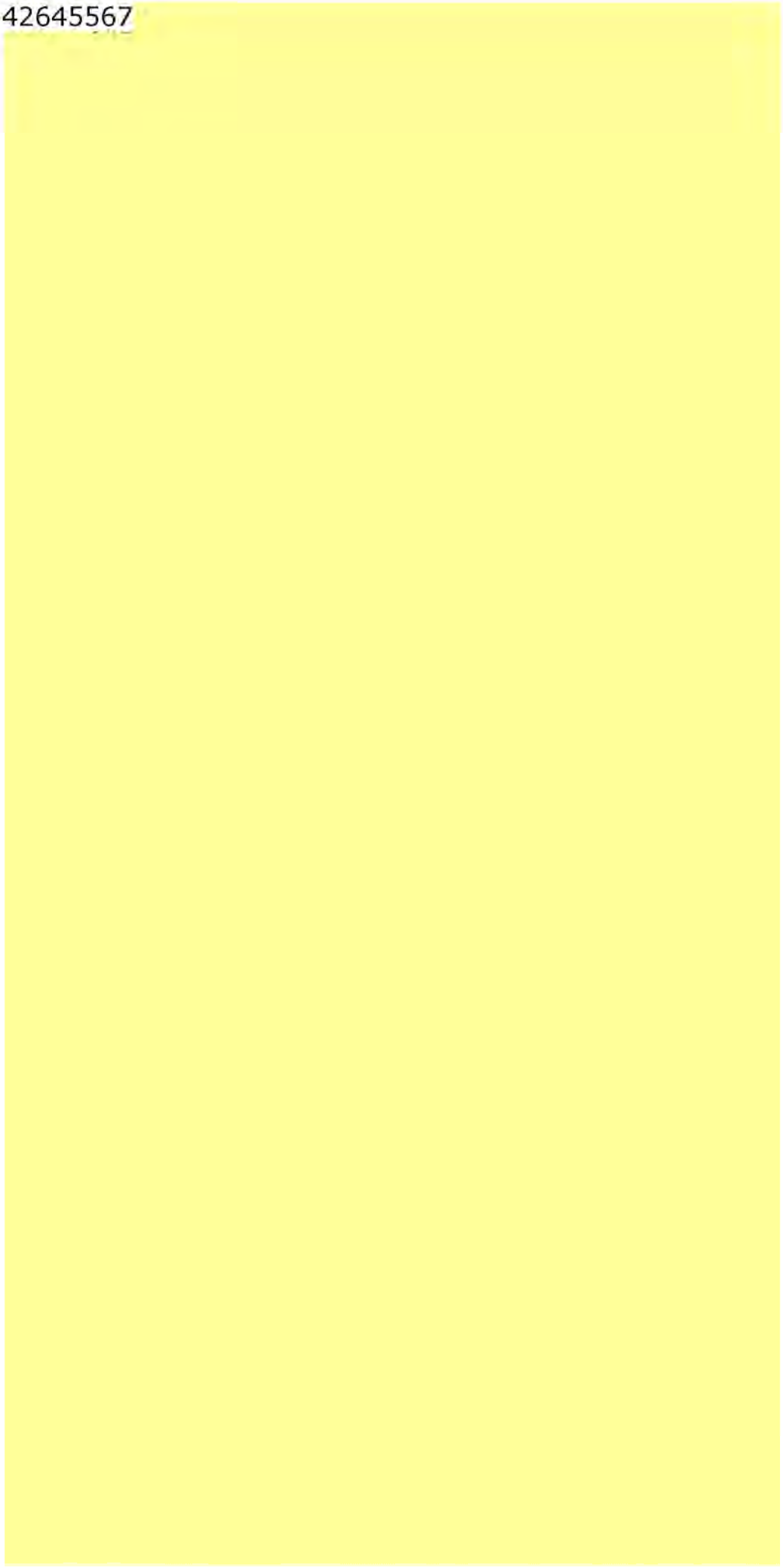

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Curatieve Somatische Zorg

Memo

Aan	Secretariaat IBT - K
Via	
Van	5.1.2e
C.c.	Leden VWS Redactiegroep
Betreft	VWS – aandeel Kabinetsstandpunt Vuurwerkramp
Datum	4 februari 2001

Bijgaand de eerste inbreng van onze kant ten behoeve van het regeringsstandpunt Vuurwerkramp Enschede.
Ter toelichting op deze inbreng is het volgende van belang.

Bij het opstellen van onze bijdrage aan het regeringsstandpunt is een aantal uitgangspunten gekozen. Deze uitgangspunten zijn ontleend aan die welke in IBT – K verband zijn gekozen en welke tijdens voorbereidende besprekingen binnen VWS zijn afgesproken.
Ik noem deze achtereenvolgens.

Uitgangspunten, die ontleed zijn aan IBT – K afspraken:

- '...aan de onderwerpen een probleemanalyse dien te worden gekoppeld, op basis waarvan beleidsuitgangspunten worden geformuleerd. De zo ontstane "paragrafen" worden, indien van toepassing, afgesloten met financiële consequenties.'

- In de uitwerking wordt ervan uitgegaan dat een toets plaatsvindt op huidig beleid, en conclusies worden getrokken voor toekomstig beleid, inclusief consequenties voor financiën en regelgeving.

Uitgangspunten, gekozen tijdens de voorbereidende besprekingen binnen VWS:

- In het regeringsstandpunten gaat het om conclusies en aanbevelingen op meer beleidsmatig niveau. Conclusies en aanbevelingen, die op een meer operationeel niveau liggen worden binnen VWS zelf verder uitgewerkt.

In de navolgende tekst(en) is derhalve gekozen voor de volgende driedeling:

1. **Conclusies**
   Hierin worden steeds de belangrijkste conclusies uit het IGZ rapport herhaald (overigens moet hier nog wel een laatste check plaatsvinden)

2. **Aanbevelingen**
   Hierin worden steeds de belangrijkste conclusies uit het IGZ rapport herhaald (ook hier is een laatste check nog nodig)

3. **(Concept)tekst regeringsstandpunt**

Een eerste bijdrage voor een tekst voor het regeringsstandpunt met een verwijzing naar beleid, acties en financiën conform afspraken IBT – K van 25 januari j.l.

Tenslotte nog even dit: de teksten zijn niet zó gemaakt dat deze redactioneel naadloos in te passen zijn in het nog te ontwerpen regeringsstandpunt. Ze zijn wel bedoeld als substantiële en afgewogen inhoudelijke bouwstenen. Daarom maken de voorliggende teksten nog al een staccatoachtige en gecomprimeerde indruk.
Op sommige onderdelen zijn we nog bezig met aanvullingen. De rest van de tekst hoop ik in de komende week te kunnen aanreiken.

5.1.2e

4 februari 2001

VWS

Pro-actie en preventie

Geen VWS teksten.

Preparatie en repressie

1. Deskundigheid personeel (hulpverlening)

Conclusies:

- In algemene zin was voldoende deskundigheid beschikbaar voor de eerste opvang van slachtoffers;
- De taak- en functiebeschrijvingen van de verschillende deskundigen waarin volgens de GHOR dient te zijn voorzien, waren niet in alle opzichten aanwezig en of actueel;
- 24-uurs inzetbaarheid voor alle specialismen over meerdere dagen bleek niet volledig beschikbaar;
- De functie medische milieukunde heeft ten onrechte geen vaste plaats in de GHOR-structuur;
- Er was enige tijd onduidelijkheid over de inzet van traumateams;
- De vervangings- en achtervangvoorzieningen garanderen niet altijd voldoende aanwezigheid van alle benodigde specialismen;
- T.a.v. persoonlijke beschermingsmiddelen werden verschillende adviezen gegeven;

Aanbevelingen:

- Inbreng van de medisch milieukundige moet in de structuur van de ramphulpverlening worden opgenomen. Onderzoek naar de mogelijkheid van een landelijk specialistisch team is gewenst;
- Elke GHOR-regio dient te voorzien in adequate functiebeschrijvingen als ook achtervang- en vervangingsregelingen; aandacht besteden aan eenduidige

protocollen voor persoonlijke bescherming, VWS neemt dit op via het landelijk expertisecentrum.

Concepttekst regeringsstandpunt

Reactie:

- De deskundigheid nodig voor de hulpverlening was in zodanige mate aanwezig dat de hulpverlening aan getroffenen als goed beoordeeld kan worden. Desalniettemin levert nauwkeurige beoordeling in de conclusies uit de IGZ-rapportage op dat er verschillende aspecten worden genoemd die kunnen worden gekwalificeerd als tekortkomingen in structuur en organisatie van de noodzakelijke deskundigheid. Deze conclusies worden onderschreven.

Relevante ontwikkelingen:

- In de hulpverlening bij rampen wordt nog formeel gewerkt op basis van de GHR-structuur. Al eerder is vastgesteld dat aanpassingen wenselijk zijn, deze zullen plaatsvinden in GHOR verband. In de praktijk wordt reeds toegewerkt naar de(ze) GHOR structuur. Uitwerkingen daarvan zijn o.a. vastgelegd in de beleidsnota "Met zorg verbonden", de beleidsvisie op grond van artikel 8 Wet bijzonder medische verrichtingen, ten behoeve van het aanwijzen van instellingen die zich in the bijzonder richtten op traumazorg; de traumacentra (2 oktober 1998), de circulaire van 1 juli 1999 'Verantwoordelijkheid regionaal samenwerkingsverband GHOR en taken Regionaal Geneeskundig Functionaris' en tenslotte de circulaire van 8 maart 2000 inzake de vorming van Regionale ambulancevoorzieningen . In de regio's wordt gewerkt aan het invoeren van deze gewenste veranderingen. De recente wet- en regelgeving m.b.t. de GHOR voorzien in aanwijzingen voor de deskundigheden die beschikbaar moeten zijn in geval van ernstige ongevallen en rampen.

Probleemanalyse:

- De hulp aan getroffenen is van voldoende kwaliteit geweest, en de rapportage van de IGZ geeft ook geen aanleiding om daar voor de toekomst aan te twijfelen. Qua structuur en organisatie vertoont het functioneren van de hulpverlening kenmerken die inherent zijn aan het veranderingsproces. Van een aantal eerder benoemde noodzakelijke expertises is de plaats in de structuur nog niet duidelijk geoperationaliseerd.

- De noodzakelijke inzet van personeel bij de hulpverlening levert druk/ tekorten op bij de reguliere hulpverlening. Dat wordt met name zichtbaar in de periode na de eerste opvang (compensatie van ingezette tijd, toenemend ziekteverzuim)

Financiële beschouwing:

- Een deel van de organisatorische problematiek wordt veroorzaakt door het feit dat de budgetten van de verschillende organisaties die geacht worden op een bepaald niveau beschikbaar te zijn in geval van ongevallen en rampen (GGD, ambulances, ziekenhuizen, ...) daarvoor niet toereikend zijn, en na de acute fase ook een aanmerkelijke druk leggen op de beschikbaarheid van personeel voor reguliere taken.

Reactie toekomst:

- De ramp in Enschede geeft aanleiding om de functie medische milieukunde en de wijze waarop inzet van de traumateams en brandwondenspecialisten plaatsvindt structureel te regelen.

- Er moet een nadere afweging worden gemaakt met betrekking tot de wens en noodzaak om alle aanbevelingen ter zake van het zorgniveau (organisatie, structuur en beschikbaarheid) uit te voeren in relatie tot de daaraan verbonden kosten.

Actiepuntenlijst:

- In overleg met betrokkenen zal versnelling van de al geplande uitwerking van functiebeschrijvingen worden geïnitieerd.

- In de regelgeving m.b.t. GHOR worden plaats en functie van medische milieukunde, traumateams e.a. opgenomen.

- Voor wat betreft aanbevelingen met betrekking de 24 uurs inzetbaarheid over meerdere dagen zal worden onderzocht of en tegen welke kosten dit kan worden gerealiseerd. Daarbij dient te worden betrokken dat het opnemen van bijstandsregelingen in de GHOR afspraken dit probleem deels kan oplossen.

- Voor wat betreft de tekorten in beschikbaar personeel na de ramp zal worden onderzocht of en tegen welke kosten daarin kan worden voorzien.

- Openheid en communicatie over te kiezen beleidslijn, inclusief afweging van risico's en kosten is relevant, bezien vanuit het perspectief van burgers en hun verwachtingen over wat de overheid wel en niet vermag.

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- nog invullen

Ia Kennis en geoefendheid hulpverleners

Conclusies:

- Mede omdat de GHOR organisatie nog volop in ontwikkeling is, heeft niet voor alle in te zetten diensten en functionarissen een recente integrale oefening plaatsgevonden;

- Er is geen deelname van ziekenhuizen geweest in rampenoefeningen die wel hebben plaatsgevonden; ziekenhuizen kennen wel hun interne oefeningen;

- De kennis over en het overleg op het rampterrein was aanvankelijk, mede als gevolg van het niet beschikbaar zijn van voldoende communicatiemogelijkheden te beperkt;

Aanbevelingen:

- De benodigde coördinerende structuren dienen voldoende bekend en getraind te zijn;

- Communicatiemogelijkheden en gebruik dient onderdeel van training te zijn;

- Er dienen oefenplannen te komen, waarbij wordt bijgehouden wat het persoonlijke niveau van geoefendheid is.

- Er dienen disciplinaire en multidisciplinaire oefenschema's te komen

Concepttekst regeringsstandpunt:

Reactie:

- In algemene zin kan worden vastgesteld dat het niveau van geoefendheid moet worden onderhouden en omhoog moet.

Relevante ontwikkelingen:

- In de afgelopen jaren zijn meerdere maatregelen genomen ter verbetering van de voorbereiding op rampen. Voor de hulpverlening is de GHOR ontwikkeld, en het daaraan gekoppelde veranderingsproces heeft, in combinatie met de millenniumacties gezorgd voor meer geoefendheid.

Probleemanalyse:

- Mede omdat de GHOR nog in ontwikkeling is, is het niveau van oefening nog onvoldoende. Disciplinaire oefeningen vinden al wel plaats -maar nog onvoldoende-; multidisciplinaire oefeningen nog vrijwel niet. De GHOR biedt hiervoor wel het kader, maar de samenwerking dient verder te worden uitgebouwd. Daarbij is tevens aan de orde op welke wijze de betrokken instellingen kunnen worden gestimuleerd daadwerkelijke inzet te leveren voor multidisciplinair oefenen.

Financiële beschouwing:

- De regels en de budgetten van betrokken instellingen bieden slechts beperkte ruimte voor genoemde oefencapaciteit en de verwerking van de gevolgen daarvan.

Reactie toekomst:

- Er dient een nadere afweging plaats te vinden of en op welke wijze prioriteit, inzet en middelen beschikbaar komen om (multidisciplinair) oefenen te bevorderen.
- Het is van belang het gewenste niveau van geoefendheid vast te stellen;

Actiepunten:

- Het ministerie van VWS neemt het initiatief om met alle (landelijke) betrokkenen het sectorale oefenniveau omhoog te brengen.
- Naast het benadrukken/ bevorderen van voldoende prioriteit voor oefeningen bij alle betrokken partijen is het noodzakelijk om in personeel en financieel opzicht te voorzien in oefencapaciteit.
- VWS zal in overleg met BZK actie ondernemen om ook de meer operationele aanbevelingen met betrekking tot oefenen uit de IGZ en IBR rapportages ter hand te nemen.

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- nog invullen

2. Samenwerking hulpverleningsdiensten

Conclusies:

- Beschikbaarheid en inzet Duitse hulpverleners zijn goed verlopen, zij het dat op enkele momenten onzekerheid bestond over bevoegdheden;
- beschikbaarheid en inzet regio RAV-IJssel-Vecht is goed verlopen, ondanks afwezigheid structurele afspraken;
- grote aantal spontane melding van hulpverleners maakte aanvankelijke opschaling relatief eenvoudig, later onduidelijkheden mate van gewenste opschaling, duur ervan,

afschaling, en ook bezettingsproblemen in ramphulpverlening en reguliere hulp in periode na de ramp;

- Uitwisseling hele ploegen tegelijk werkt negatief op communicatie en continuïteit hulpverlening;

- Verbindingen en communicatie belemmerden een adequate samenwerking;

Aanbevelingen:

- Diverse sterk operationeel getinte aanbevelingen over voorbereiding, opschaling, wisseling van de wacht, herkenbaarheid, communicatie e.d. uitvoeren;

- Uniformering van functies overwegen (i.v.m. optimale vervangbaarheid door bijstandteams);

Concepttekst regeringsstandpunt:

Reactie:

- Uit de IGZ rapportage blijkt dat bekendheid met procedures, geoefendheid en beschikbaarheid en gebruik van communicatiemiddelen de belangrijkste kwetsbare punten zijn geweest voor de samenwerking, en het treffen van nadere maatregelen op deze terreinen kan de condities voor een goede samenwerking sterk verbeteren.

Relevante ontwikkelingen:

- In het veranderingsproces naar GHOR kan dit worden opgenomen.

- C2000 (BZK) voorziet in verbetering van beschikbaarheid en multidisciplinair gebruik van nieuwe en afgestemde communicatiemiddelen. De operationalisering hiervan zal naar verwachting in het najaar starten en ook gunstig kunnen werken op de samenwerking.

Probleemanalyse:

- Het GHOR beleid gaat uit van de noodzaak samenwerking te bevorderen door afspraken, oefenen en faciliteiten. De implementatie van dit beleid is in gang gezet maar nog niet voltooid. Zie ook 'oefenen'.

Financiële beschouwing:

- ?

Reactie naar toekomst:

- De conclusies uit de IGZ en IBR rapportages bevestigen de noodzaak van doorzetten van ingezet beleid in het kader van de GHOR, en de wenselijkheid na te gaan of hierin een versnelling is aan te brengen.

- Dat geldt ook voor C2000 en het beschikbaar krijgen van adequate en meer toegesneden communicatiemiddelen.

Actiepunten:

- Samen met BZK bepalen of er reden is versneld tot uniformering van al dan niet verplichte normen en procedures over te gaan.

- Vergroten van de bekendheid van diverse betrokkenen met de rampbestrijdingsprocedures en regels i.o.m. GHOR betrokkenen.

3. Meldkamers

Conclusies:

- Bereikbaarheid van de meldkamer en de beschikbaarheid van informatie over situatie plaats ramp/ gewondennesten was mede oorzaak van onduidelijkheden over aard en omvang benodigde medische hulp en dientengevolge ook m.b.t. opdrachten gewondenvervoer;

- Voormelding gewondenvervoer gaf hiaten te zien;

- Sterk persoonsgebonden taakverdeling meldkamer heeft goed gewerkt, maar is structureel kwetsbaar;

- Informatieverstrekking via meldkamer aan alle hulpverleners gaf hiaten te zien;

Aanbevelingen:

- Bereikbaarheid verbeteren via versnelde aanpak technische communicatievoorzieningen en bijbehorende infrastructuur;

- Optimalisering inzet, opschaling en bijstand regelen in plannen en procedures;

- Personele bezetting bezien op voldoende beschikbaarheid;

Concepttekst regeringsstandpunt:

Reactie:

- Ondanks infrastructurele, procedurele en personele beperkingen heeft de coördinatie van(uit) de meldkamers geen ernstige problemen gegeven voor de hulpverlening als zodanig. De aanwezige deskundigheid was teveel afhankelijk van de toevallig aanwezige personen. Er is risico van overbelasting.

Relevante ontwikkelingen:

- In het kader van de algemene discussie m.b.t. rampbestrijding is aandacht voor organisatie en bezetting van de meldkamers. Bezien vanuit een adequate inzet van hulpverleners en een goede afstemming met andere disciplines is het beleid gericht op het tot stand brengen van co-locatie van meldkamers met inachtneming van de daarbij bestaande kwaliteitscriteria.

Probleemanalyse:

- Tekortkomingen in infrastructuur en procedures, en beperkingen m.b.t. de personele bezetting belemmeren een optimaal functioneren van de meldkamers.

Financiële beschouwing:

- ?

Reactie toekomst:

- Uitvoering van beleid m.b.t co-locatie en bezetting van meldkamers dient te worden versneld;

- Plannen, procedures en normen m.b.t. het functioneren van de meldkamers behoeven verbetering.

Actiepunten:

- Bepalen wat de beleidslijn voor de bezetting van de centrales moet zijn.

- Initiëren overleg met de lokale en regionale betrokkenen om zowel de beleidslijn m.b.t. de bezetting en co-locaties van de meldkamers, als de vele sterk operationeel gerichte aanbevelingen van de inspecties uit te voeren.

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- nog invullen

4. Bijstand

Nog invullen

5. Meten, registreren en evalueren gevaarlijke stoffen

Nog invullen

6. Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen

Conclusies:

- Zowel op plaats ramp als in de ziekenhuizen is de medische opvang van slachtoffers goed verlopen, ondanks onvoldoende bekendheid met regels rampbestrijding;
- Er was voldoende klinische opvangcapaciteit beschikbaar, zij het dat deze deels is gecreëerd door verschuivingen in de reguliere hulpverlening (preventieve verplaatsing patiënten, verschuiving geplande opnames);
- MMT heeft zo kort mogelijk na de ramp de grootste waarde voor de individuele patiënt;
- Positionering MMK's en traumateams gaf onduidelijkheden;
- positionering brandwondenspecialisten in GHOR nog niet duidelijk
- Registratie slachtoffers vanaf plek ramp verliep niet vlekkeloos;
- gewondenspreidingsplan
- Apotheken en Thuiszorg blijken belangrijk te zijn geweest voor registratie en opvang slachtoffers, en maken geen deel uit van de GHOR-structuur;

Aanbevelingen:

- De MMK dient een vaste plaats in de ramphulpverlening te krijgen;
- VWS onderzoekt de mogelijkheid van een landelijk 'team milieuaspecten bij rampen';
- VWS doet aanbevelingen over de inzet van traumateams/ MMT's;
- optimaliseren registratie via beschikbaarheid van standaardregistratiekaarten, noodstatussen ziekenhuizen e.d.,

- Beschikbaarheid mensen en middelen voor 24-uursbereikbaarheid en achterwacht; voor training en deskundigheidsbevordering bevorderen;
- Plaats apotheken en Thuiszorg overwegen in GHOR-structuur;
- Inzet huisartsen vanuit zgn. centrale huisartsenposten overwegen en uitwerken t.b.v. GHOR

Concepttekst regeringsstandpunt:

Reactie:

- De opvangcapaciteit en de kwaliteit van de medische zorg bleken voldoende te zijn.
- De registratie van slachtoffers moet plaatsvinden in een per definitie zeer hectische situatie, waarin welke procedure dan ook nooit sluitend kan worden uitgevoerd. Dat geldt ook voor de spreiding van gewonden.
- Een aantal instellingen die tot nu toe niet in de GHOR zijn opgenomen bleken van grote waarde te zijn voor de hulpverlening kort na de ramp

Relevante ontwikkelingen:

- GHOR biedt de kaders voor een optimalisering van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;

Probleemanalyse:

- Onbekendheid met procedures en regels, en de zeer hectische situatie op een relatief groot rampterrein hebben een aantal risico's in zich gehad voor de hulpverlening. Goede afspraken vooraf en oefenen blijven noodzakelijk onderdelen van het beperken van risico's. Tegelijkertijd is veel hulp ook goed gegeven omdat de hulpverleners in staat waren om vanuit hun kennis en ervaring te improviseren.
- De relatief recente GHOR ontwikkeling brengt met zich mee dat positie en functie van een aantal specialisaties nog onvoldoende zijn uitgekristaliseerd.

Financiële beschouwing:

- ?

Actiepunten:

- Toevoegen en nader bepalen posities van een aantal specialisaties in de GHOR
- Optimaliseren registratie

- Vergroten bekendheid procedures en oefenen

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- nog invullen

7. Preventieve volksgezondheid

Conclusies:

- GGD Twente was op inzet voldoende voorbereid, ziekenhuizen konden opvang goed aan;
- Aantal protocollen (asbest, tetanus) bleken niet eenduidig;
- Er was onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid voor de verspreiding van publieksinformatie, materiaal moest op dat moment worden gemaakt;

Aanbevelingen:

- VWS gaat na hoe via expertisecentrum beschikbaarheid en eenduidigheid van protocollen en voorlichtingsfolders kan worden bewerkstelligd;

Concepttekst regeringsstandpunt:

Reactie:

- Onduidelijkheid over medische protocollen dient te worden vermeden en afspraken m.b.t. de inhoud en de procedures voor publieksvoorlichting behoren vooraf beschikbaar te zijn.
- In vervolg op de 'lessons learned' van de Bijlmerramp is een gezondheidsonderzoek geëntameerd, waarmee tevens een preventiedoel wordt gediend.

Relevante ontwikkelingen:

- in het kader van de ontwikkelingen m.b.t. de GHOR en de urgentiegeneeskunde is sprake van de ontwikkeling van een expertisecentrum waarin een deel van de aanbevelingen van de IGZ zouden kunnen worden meegenomen, meer concreet moet hierbij gedacht worden aan het reeds opgerichte Nederlands Instituut voor Urgentiegeneeskunde te Utrecht.

Probleemanalyse:

- Tekortkomingen m.b.t. protocollen en publieksvoorlichting zijn voor een groot deel het gevolg van onvoldoende helderheid en communicatie vooraf over regels en procedures;

- M.b.t. de publieksvoorlichting over gezondheidsrisico's bestond onduidelijkheid over de inhoudelijke en procedurele verantwoordelijkheid voor het uitzenden van berichten;

Financiële beschouwing:

- ?

Reactie naar toekomst:

- In het kader van de procedures en afspraken m.b.t. de GHOR moeten de gesignaleerde tekortkomingen worden ondervangen. Dat is mogelijk binnen de gegeven beleidskaders.

- M.b.t. het beschikbaar zijn van publieksinformatie is het wenselijk standaardisering en facilitering te bevorderen

Actiepuntenlijst:

- VWS werkt nadere voorstellen uit (i.s.m. milieu) voor het beschikbaar krijgen en faciliteren van materiaal t.b.v. publieksvoorlichting;

- In overleg met regionale betrokkenen wordt het implementeren van diverse operationele aanbevelingen in structuur en procedures geïnitieerd.

- De ervaringen met betrekking tot het uitgevoerde gezondheidsonderzoek worden vastgelegd in een draaiboek en geëvalueerd om vast te kunnen stellen wat de waarde ervan in de tijd is geweest.

Financiële en regelgevingconsequenties:

- nog invullen

8. Opvang en verzorging bevolking

- nog invullen

9. overledenenzorg

- nog invullen

10. publieksvoorlichting

- nog invullen

11. organisatie nazorg

- nog invullen

12. Psychosociale hulpverlening

- nog invullen

13. Registratie hulpverleners

- nog invullen

Ugrendapunt 5a 7 2-200'

Nota

Onderwerp
bespreking concept-kabinetsstandpunt vuurwerkramp

Datum
7 februari 2001

Kenmerk
ES2001/55796

Onderdeel
DGOOV

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen
1

Aan
min BZK
stass BZK

Van
dBRB 5.1.2e
Lijnparaaf
dgOOV 5.1.2e
dPol
dVIP 5.1.2e

Medeparaaf

Afschrift aan

Advies/actie

Aanleiding
Maandag 12 februari a.s. heeft u overleg inzake het OOV-deel van het kabinetsstandpunt Vuurwerkramp.

Samenvattende toelichting
Bijgaand treft u de meest recente versie van het concept kabinetsstandpunt aangaande de OOV-beleidsterreinen aan.

Interdepartementale afstemming
Op ambtelijk niveau is thans interdepartementaal overleg gaande om alle onderwerpen af te stemmen. Daar waar knelpunten worden geconstateerd zullen deze in het eerst komende MBT besproken worden.

Bespreking hoofdlijnen Kabinetsstandpunt met enkele betrokkenen uit veld
Op dinsdag 6 februari jl. heeft een informeel overleg plaatsgevonden met enkele vertegenwoordigers uit het OOV-veld. De aanwezigen waren uitgenodigd op persoonlijke titel. In dit overleg is aan de hand van stellingen gediscussieerd over mogelijke standpunten die BZK zal formuleren. De aanwezigen hebben op hoofdlijnen instemmend gereageerd op de voornemens van BZK. Daarbij kwam de wens aan de orde om de rol van BZK (verantwoordelijkheden/bevoegdheden) aan te scherpen.

5.1.2e

5.1.2e

Kabinetsstandpunt

In de eerste fase van het proces naar een Kabinetsstandpunt Vuurwerkramp is als uitgangspunt gekozen dat er geen fundamentele discussie zal worden gevoerd over het stelsel waarbinnen de rampenbestrijding is georganiseerd. Met in achtname van dit uitganspunt is het voorliggende concept dan ook opgesteld. In de discussies van de afgelopen weken om te komen tot antwoorden op de veiligheidsvraagstukken naar aanleiding van de vuurwerkramp is echter regelmatig gebleken dat - gegeven het feit dat het stelsel waarbinnen de rampenbestrijding is georganiseerd in stand blijft -niet de meest optimale oplossingen mogelijk zijn.

Genoemde constatering inzake het stelsel van de rampenbestrijding is begin jaren negentig reeds aan de orde geweest.
In 1993 is de interim-rapportage 'Brandweerregio's en de toekomst' van het Afstemmingsorgaan regionale brandweren (VNG, Nederlandse Brandweer Federatie (NBF), BiZa) verschenen. In lijn met dit rapport heeft de toenmalige minister van BiZa het initiatief genomen te komen tot een hoogwaardige brandweerzorg en een adequate rampenbestrijdingsorganisatie door het opzetten van het project herstructurering brandweer (PHB). In dit project was het streven van de minister de brandweer regionaal te organiseren met in de gemeenten zogenaamde basiseenheden. Vanuit de VNG en de NBF werd als kritiek hierop aangedragen dat deze zogenaamde top-down benadering niet wenselijk/acceptabel was. In overleg met het veld zijn uiteindelijk de projecten Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen en Versterking Brandweer (PVB) van start gegaan waarin het zelfde doel werd nagestreefd vanuit een bottum-up/groei benadering. Hierbij werden de bestaande verantwoordelijkheden en bevoegdheden niet ter discussie gesteld.
Eind 1999 heeft de staatssecretaris van BZK de Tweede Kamer de beleidsnota 'De veiligheidsketen gesmeed' aangeboden. Deze nota is een vervolg op de afronding van de projecten PVB en PGHOR.

De in het voorliggende conceptstandpunt voorgestelde oplossingen zijn in lijn met en passen binnen de beleidskaders die reeds zijn ingezet met de projecten Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PGHOR) en Versterking Brandweer (PVB) en met de beleidsnota 'De veiligheidsketen gesmeed' zoals deze eind 1999 aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Deze beleidskaders gaan uit van het 'consensusmodel' waarbinnen sprake is van moeilijk afdwingbare afspraken. Op zich een respectabel model mits de afspraken uitvoerbaar zijn en worden nagekomen. De vrijblijvendheid van de afspraken is in deze echter kwetsbaar.

In lijn met het reeds ingezette beleid is in het voorliggende concept kabinetsstandpunt expliciet gekozen voor het handhaven van het huidige stelsel waarbinnen de rampenbestrijding is georganiseerd.

Bespreekpunten

1. Het bestel van de rampenbestrijding, mede in het licht van de in de toekomst gewenste veiligheidsregio's.

2. De vergunningverlening en handhaving.

3. Het overzicht van beleidsinitiatieven zoals in het bijgaande concept opgenomen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

6/8
de pane rem

leden IBT-J vuurwerkramp
(zie verzendlijst)

5.1.2e

Datum
28 mei 2001

Ons kenmerk
ES2001/71319

Onderdeel
DVIP/project vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
voorstel tot afzien van contra-enquete

Op 8 mei jl. vond het laatste getuigenverhoor in het kader van de voorlopige enquete plaats, op verzoek van een drietal slachtoffers van de vuurwerkramp te Enschede, teneinde de eventuele aansprakelijkheid van de Staat vast te stellen.

De Staat heeft thans tot 8 juni a.s. de gelegenheid om eventueel te verzoeken tot een contra-enquete, bedoeld om de eventuele aansprakelijkheid van de staat te weerleggen of te nuanceren. Hierover heeft recentelijk overleg plaatsgevonden tussen de landsadvocaat, 5.1.2e 5 5.1.2e en vertegenwoordigers van de bij dit dossier meest betrokken ministeries Defensie, V en W en BZK (het standpunt van het ministerie van VROM was eerder al kenbaar gemaakt). Daarbij is, mede aan de hand van een notitie van de landsadvocaat, waarin doeleinden van een eventuele contra-enquete zijn afgewogen tegen de mogelijke risico's, na rijp beraad in beginsel besloten om af te zien van het doen van horen van getuigen in een contra-enquete, mits ook de gemeente en provincie daarvan afzien.

Formeel dient het besluit hiertoe echter te worden genomen door alle bij de afwikkeling van de vuurwerkramp betrokken departementen. Ik heb geen aanleiding om te veronderstellen dat voornoemd standpunt niet door de andere departementen wordt gedeeld. Desalniettemin verzoek ik u hierbij toch om dit uiterlijk 1 juni a.s.schriftelijk per fax (zie nummer bovenaan deze brief) te bevestigen aan 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e van het project Vuurwerkramp. Indien u van mening bent dat er toch een contra-enquete dient plaats te vinden, dan verneem ik dat uiteraard ook graag zo spoedig mogelijk.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,
de projectleider Vuurwerkramp

5.1.2e

5.1.2e

Nota

Onderwerp
voorbereiding bestuurlijk overleg dd. 6 juni 2001
14.00 - 15.30 uur

5.1.2e

Datum
5 juni 2001

Kenmerk
ES2001/725236

Onderdeel
DVIP/Project Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Aan
Min. BZK

Van
5.1.2e

5.1.2e

Lijnparaaf
5.1.2e

5.1.2e

DGOOV

Medeparaaf

Afschrift aan

Blad
1 van 8

Aantal bijlagen

5.1.2e

Advies/actie
Kennisnemen van deze geannoteerde agenda, ter voorbereiding op het bestuurlijk overleg van 6 juni 2001

Aanleiding
de vergadering van het bestuurlijk overleg naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

Samenvattende toelichting
Deze nota voorziet, voor zover nodig, in een nadere toelichting per achtereenvolgend agendapunt. Daarnaast treft u in dit dossier, eveneens gerubriceerd per agendapunt, de eventuele bijlagen aan. De agenda is ambtelijk afgestemd met de VNG en het IPO.

Op voorhand informeer ik u over het volgende:

1. voorbereiding heeft plaatsgevonden in het overleg van de task force en met u in het overleg van donderdag 31 mei jl.;
2. in tegenstelling tot hetgeen is besproken tijdens het voorbereidend overleg, was het project vuurwerkramp wel in het bezit van het concept actieprogramma van de VNG. Dit was eerder onder embargo verstrekt en mocht nog niet worden betrokken bij het gezamenlijke

actiepuntenoverzicht. Abusievelijk hebben wij u geïnformeerd dat wij in het geheel niet in het bezit waren van een dergelijk VNG-plan;

3. het overleg staat onder uw voorzitterschap;
4. u wordt ambtelijk ondersteund door 5.1.2e .2e (DGOOV), 5.1.2e 5.1.2e DBFO) en 5.1.2e (DVIP);
5. de minister van justitie is aanwezig en wordt ambtelijk ondersteund door 5.1.2e 5.1.2e rechtshandhaving) en 5.1.2e (directie rechtshandhaving);
6. de staatsecretaris van BZK is aanwezig en wordt ambtelijk ondersteund door 5.1.2e (DBRB);
7. de minister van VROM laat zich vertegenwoordigen door 5.1.2e (SG) en 5.1.2e (directeur lokale Milieukwaliteit en Verkeer);
8. de minister van VWS laat zich vertegenwoordigen door 5.1.2e 5.1.2e directeur Curatieve Somatische Zorg);
9. de VNG is bestuurlijk vertegenwoordigd door haar voorzitter, 5.1.2e 5.1.2e Hij wordt ambtelijk ondersteund door 5.1.2e .1.2e 5.1.2e (directeur), 5.1. 5.1.2e
10. het IPO is bestuurlijk vertegenwoordigd door zijn vice-voorzitter, 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e Hij wordt ambtelijk ondersteund door 5.1.2e 5.1.2e (directeur) en 5.1.2e .2e ;
11. 5.1.2e 5.1.2e (DVIP, project vuurwerkramp) is secretaris van dit overleg;

Datum
5 juni 2001

Kenmerk
ES2001/725236

Blad
3 van 8

AGENDA BESTUURLIJK OVERLEG

Datum: woensdag 6 juni 2001
Tijd: 14.00 - 15.30 uur
Locatie: BZK, Thorbeckezaal (laagbouw, 3e etage)

1. Opening

Dit bestuurlijk overleg is een vervolg op het overleg van 12 maart, waarin in dit gezelschap is besloten tot het zoveel mogelijk samen optrekken in de aanpak van de actiepunten naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp. Op 23 maart heeft het kabinet zijn standpunt vastgesteld en naar de Tweede Kamer gestuurd. Dat standpunt bevat, zoals bekend, een lijst met 92 actiepunten, die door de diverse bewindspersonen moeten worden opgepakt en voor een deel in samenwerking met gemeenten en provincies zullen worden uitgevoerd. Dit bevestigt het belang van de onderlinge afstemming en dus van dit overleg. Het belang van dit overleg is ook nog eens benadrukt in het kamerdebat, dat eind april plaats vond. Ik heb daar gemeld dat ik, onder mee via dit bestuurlijk overleg, zelf wil volgen hoe het gaat met de voortgang en de kamer zo snel mogelijk, voor de eerste keer in oktober, hierover zal rapporteren. Bij agendapunt 3 komen we uitgebreider terug op het kamerdebat.

Vragen of iedereen zich kan vinden in de agenda; u treft deze bijgevoegd achter tabblad 'agendapunt 1'

2. verslag van de vergadering van 12 maart 2001

(zie achter tabblad bij agendapunt 2)

Het verslag heeft iedereen bij zijn stukken aangetroffen. Voorgesteld wordt een paginawijze behandeling. Op de actiepunten, met name met betrekking tot de task force, komen we onder agendapunt 4, terug.

3. Terugblik kamerdebat

Eind april heeft het kamerdebat plaatsgevonden. De roep van de kamer was om snel duidelijke en krachtige maatregelen neer te zetten. Zo gaan we aan de slag met een plan van aanpak om de verkokering van de rijksdienst tegen te gaan en de cultuuromslag te bevorderen. Er is een motie aangenomen voor een vergaande doorlichting van de veiligheidsregelgeving inclusief het daarbij behorende toezicht- en sanctieregime en het verzoek om de daaraan gerelateerde sectoren daarbij te betrekken.

(voor een overzicht van moties en toezeggingen, zie achter tabblad 'agendapunt 3'.
voor de aanwezigen is een exemplaar ter informatie aanwezig)

De verwachtingen van de Kamer zijn hooggespannen en dat is met name gebaseerd op de daadkrachtige toon die wij als kabinet hebben neergezet en de toezeggingen die we hebben gedaan. In het debat is -in dit kader- met name de rol van de taskforce belicht als instrument om nu daadwerkelijk vooruitgang te boeken. Ik vind het, gelet daarop, dan ook uiterst belangrijk dat we daadkrachtig aan de slag gaan en vooral dingen laten zien! Dat kan alleen maar

task-force afstemmen

5.1.2e

goed gaan als we daar allemaal, zonder uitzondering, onze schouders onder zetten.

Vragen aan de andere departementen en de mede-overheden hoe zij het debat hebben ervaren en of er van hun zijde nog bijzonderheden zijn te melden.

4. Stand van zaken task force

(zie achter tabblad 'agendapunt 4, a: het plan van aanpak')

De vorige keer hebben we besloten om een task force in te stellen, waarin de overheden gezamenlijk vertegenwoordigd zijn. Deze task force is inmiddels vier keer bijeen geweest om dat initiatief van dit bestuurlijk overleg handen en voeten te geven. Inmiddels is er een (concept) plan van aanpak, inclusief een actiepuntenoverzicht. Het actiepuntenoverzicht behandelen we separaat onder agendapunt 5. Het gaat nu over de taak, werkwijze en samenstelling van de task force, evenals de organisatorische en bestuurlijke inbedding.

Vragen naar reacties op het (concept) plan van aanpak

Uit het plan van aanpak blijkt dat het de bedoeling is dat er een burgemeester zou worden gezocht voor de rol van voorzitter. Mijn laatste informatie was dat die nog niet gevonden zou zijn. Het is natuurlijk van het grootste belang dat er zo snel mogelijk sprake is van een gewichtige voorzitter voor de taskforce, die met daadkracht en deskundigheid deze klus gaat klaren.

Uitwerken implementatie niet vergeten

5.1.2e

(zie brief VNG achter tabblad 4-b)

Daarom heb ik vorige week even contact gehad met de VNG. Mij is gebleken dat er bij de VNG enige zorg bestaat over de wijze waarop de task force ook echt sturing kan geven aan prioriteitsstelling en afstemming tussen meerdere directies en departementen. Ook vraagt men zich af of een voorzitter van de task force een rechtsstreekse entree kan hebben bij de verantwoordelijke bewindspersonen. Ik kan u bij deze zeggen dat het functioneren van de task force voor mij en voor het hele kabinet zeer hoge prioriteit heeft. Nu en in de toekomst. De task force is ook in het debat met de kamer nadrukkelijk aan de orde geweest. De aanvankelijke vrees van stroperigheid en meer bureaucratie hebben wij weerlegd door te stellen dat het juist gaat om daadkracht en korte lijnen. Ik wil ook dat er op die manier wordt gewerkt. Daarmee lijkt mij de vrees van de VNG niet nodig en hoeft het zeker geen beletsel te vormen voor het vinden van een gewichtige voorzitter van de task force.

(het woord geven aan de voorzitter van de VNG om op bovenstaande een aanvulling cq. toelichting te geven)

5. actiepuntenoverzicht

(zie achter tabblad 'agendapunt 5, a')

Een belangrijk onderdeel van het plan van aanpak is het actiepuntenoverzicht. Dat is een instrument om snel inzicht te hebben in de stand van zaken van de actiepunten. Dit overzicht dient als vertrekpunt en kan op basis van ervaringen, worden aangepast. Zo stel ik mij voor dat behalve de actiepunten van het kabinet ook de actiepunten van het IPO en de VNG deel van dit overzicht gaan uitmaken. Op grond van de voortgangsbesprekingen

in de task force zal dit overzicht steeds worden geactualiseerd. Zo is er steeds sprake van een concreet en recent beeld, hetgeen belangrijke input kan zijn voor de voortgangsrapportage aan de Kamer. In het plan van aanpak is een toelichting gegeven op de betekenis van de verschillende kolommen.

Vragen aan de deelnemers of er opmerkingen zijn m.b.t. dit overzicht

Dat is de procedurele kant. Ik wil graag zo snel mogelijk naar de inhoudelijke kant en daarom stel ik voor om enkele actiepunten eruit te lichten, waarvan ik het belangrijk vind dat we die snel oppakken en die alleen maar kans van slagen hebben als we dat in optimale gezamenlijkheid tussen de overheden doen.

Ik noem bijvoorbeeld actiepunt 66: het gaan samenvoegen van de meldkamers van politie, brandweer en centrale post ambulancevoorziening, tot maximaal 25 meldkamers.
Dit is een actiepunt waarbij vele regionale besturen en lokale overheden zijn betrokken. Het zit al enige tijd in de pen, maar moet, kijkend naar de ervaringen van de vuurwerkramp, geïntensiveerd worden opgepakt. In Enschede was er sprake van slecht geregelde informatievoorziening en beperkte afstemming en samenwerking tussen de meldkamers. Onder meer hierdoor werd de 'regiefunctie' van de meldkamer onvoldoende waargemaakt. Iedereen zal het ermee eens zijn dat dit beter moet worden georganiseerd. Op mijn departement is inmiddels een voorbereidingsproject gestart, maar ik zou graag zien dat ook de mede-overheden het uitvoeren van deze activiteit stimuleren en aanjagen. De staatssecretaris van BZK zal betrokken besturen en meldkamermanagement uitnodigen voor

een conferentie over dit onderwerp in het najaar en wil daarna tot verdergaande afspraken komen.

Daarnaast moeten er diverse andere grote klussen worden gerealiseerd. Ik noem de verbetering van de voorbereiding op de rampenbestrijding, de versterking van de multidisciplinaire aanpak en het gemeenschappelijk oefenen en de invoering van C-2000. De staatssecretaris en ik willen toe naar een rechtsstreeks contact met de 25 voorzitters van de regionale brandweercolleges en GHOR-regio's. Er moet heel erg veel gebeuren om alle veranderingsoperaties vorm te geven.

Wellicht dat de staatssecretaris hier nog een aanvullende toelichting op wil geven.

(de staatssecretaris beschikt over een notitie, die gedetailleerder op dit punt ingaat. Daarvan treft u een afschrift aan achter het tabblad bij agendapunt 5-b)

6. rondvraag

7. Sluiting

AGENDA BESTUURLIJK OVERLEG 6 JUNI 2001

naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

Datum: woensdag 6 juni 2001
Tijd: 14.00 - 15.30 uur
Locatie: BZK, Thorbeckezaal (laagbouw, 3e etage)

1. Opening

2. Verslag van de vergadering van 12 maart 2001
is bijgevoegd

3. Terugblik kamerdebat
met name aandacht voor de moties en toezeggingen vanuit het kabinet. De TK heeft kenbaar gemaakt de task force als een belangrijk instrument te zien, waarmee in een multidisciplinaire aanpak door de gezamenlijke overheden vorm wordt gegeven aan uitvoering van de actiepunten.

4. Stand van Zaken task force
De task force is inmiddels gevormd en vier maal bijeen geweest. De VNG zou een burgemeester aanzoeken voor de functie van voorzitter, hetgeen op 31 mei jl. nog niet tot resultaat had geleid.

Thans ligt er een plan van aanpak, dat u hierbij (in concept) aantreft. De actuele actiepuntenlijst en de samenstelling van de task force zijn als bijlage gevoegd. Het is van belang te melden dat de VNG en het IPO als koepelorganisaties de gemeenten en de provincies vertegenwoordigen en derhalve geen directe verantwoordelijkheid voor de uitvoering kunnen dragen. Zij zullen met name bevorderen dat de actiepunten zoveel mogelijk geclusterd op lokaal en provinciaal niveau worden uitgevoerd.

5. Actiepuntenoverzicht
is bijgevoegd. Betreft een document, waarmee de voortgang zal worden bewaakt en dat derhalve, beïnvloed door het verloop, steeds zal worden aangepast met een beschrijving van de actuele situatie. Een nadere procedurele beschrijving treft u in het plan van aanpak. Wellicht zijn er enkele inhoudelijke actiepunten, waarvoor nu reeds aandacht moet worden gevraagd.

6. Rondvraag

7. Sluiting

Overzicht aangenomen moties op beleidsterrein BZK, naar aanleiding van debat Vuurwerkramp d.d. 24, 25 en 26 april 2001

27157-28: De Kamer, overwegende dat de commissie-Oosting de verkokering van de rijksdienst alsmede de communicatie tussen overheden onderling als mede-oorzaak aanwijst voor het ontstaan van de vuurwerkramp; overwegende, dat een cultuuromslag gewenst is om verkokering tegen te gaan; overwegende, dat een dergelijke cultuuromslag alleen kans van slagen heeft als daarvoor concrete doelen worden gesteld; verzoekt het kabinet een plan van aanpak dienaangaande op te stellen, met inbegrip van toetsbare criteria en halfjaarlijkse rapportages daarover aan de Kamer toe te zenden.
Wagenaar en Scheltema-de Nie

27157-29: De Kamer, overwegende dat verschillende soorten schadevergoedingen bestaan voor slachtoffers van de vuurwerkramp; overwegende, dat desalniettemin een aanzienlijk aantal slachtoffers tussen wal en schip is terechtgekomen; constaterende, dat de regering voornemens is, de commissie Financiële afwikkeling te activeren teneinde onderzoek te doen naar de situatie van bovengenoemde slachtoffers, verzoekt de regering deze commissie te verzoeken onder andere voor-stellen te doen ten aanzien van vervolgschade, waaronder letselschade, en deze met grote spoed tot uitvoering te brengen.
Wagenaar, Scheltema-de Nie, Mosterd, Slob, Van den Berg, Van der Steenhoven

27157-30: De Kamer verzoekt de regering naast en/of aanvullend op de werkzaamheden van de taskforce die belast wordt met de doorlichting van de regelgeving en het daarbij behorende toezicht- en sanctieregime, ook de veiligheids-regelgeving op het gebied van bedrijven, vervoer, ondergronds bouwen enz. door te lichten, inclusief het daarbij behorende toezicht- en sanctie-regime en de daaraan gerelateerde sectoren daarbij te betrekken.
Van den Doel, Mosterd en Van den Berg

27157-32: De Kamer verzoekt de regering voorstellen te ontwikkelen over de wijze waarop de Kamer de voortgang en kwaliteit van de cultuuromslag binnen de departementen beter kan controleren.
Scheltema-de Nie en Van der Steenhoven

27157-34: De Kamer, overwegende dat het gewenst is dat de eigen verantwoordelijkheid van ondernemers voor de veiligheid van hun bedrijf intern en naar de omwonenden toe wordt gestimuleerd; van mening, dat een wettelijke verplichting tot het opstellen van een bedrijfsplan veiligheid daaraan kan bijdragen; verzoekt de regering daartoe het voortouw te nemen.
Scheltema-de Nie

27157-35: De Kamer verzoekt de regering er zorg voor te dragen dat de benodigde expertise, informatie met betrekking tot opleiding, proactie en preventie ter beschikking wordt gesteld, zodat de korpsen de aan hen toegewezen taken op een adequate wijze kunnen uitvoeren.
Mosterd, Van der Steenhoven, Van den Berg, Van den Doel, Wagenaar en Scheltema-de Nie

Aangehouden moties:

27157-36: De Kamer verzoekt de regering een landelijk normatief kader voor de gebruiksvergunningen te ontwikkelen en dat ter beschikking te stellen van de gemeenten, en gaat over tot de orde van de dag.
Mosterd, Van der Steenhoven en Van den Berg

27157-40: De Kamer verzoekt de regering de ongevallenraad op te dragen een inventarisatie te maken van de belangrijkste risico's en risicovolle objecten en situaties waar onze samenleving mee wordt geconfronteerd, en deze inventarisatie te doen begeleiden van een advies en aanbevelingen voor preventie.
De Kamer verzoekt de regering voorts de onafhankelijke ongevallenraad de taak te gegeven zelfstandig advies uit te brengen aan gemeenten, provincies en ministeries met betrekking tot risicovolle objecten of situaties en hun registratie.
Van der Steenhoven en Mosterd

Toezeggingen min Bzk

1e termijn

- Het is mijn ambitie, ervoor te zorgen dat wij aan het eind van het jaar de meeste punten van het IVP hebben gerealiseerd.
- Kamer zal worden gerapporteerd over één loket functie voor veiligheid.
- Het doorlichten van interdepartementale commissies of ze informatie met elkaar delen, die als het niet goed wordt behandeld, niet op de tafel van een bewindspersoon terecht komt. T.z.t. de ervaringen aan de kamer meedelen.
- Regelgeving doorlichten op gebied van veiligheid, niet alleen op gebieden van (mede)overheden, maar ook op gebied van bedrijfsleven. Breed project van maken.
- Opdracht aan CFA om nader onderzoeken te doen naar alle individuele probleemgevallen.
- Instellen commissie die overheid zal adviseren over de rol van de overheid bij financiële tegemoetkoming van gedupeerden door rampen.

2e termijn

- In de halfjaarlijkse rapportage over de actiepunten ook aandacht besteden aan criteria ter toetsing van verkokering (anti-verkokerings-plan). "Handleiding anti-verkokering" opstellen in overleg met andere bewindslieden.
- Minister BZK zal toezien op uitvoering aanbevelingen inspecties en daar ook zijn collegae op aanspreken.

PLAN VAN AANPAK

TASK FORCE

naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

3e concept, 1 juni 2001

inhoudsopgave

			pagina
1		inleiding	2
	1.1	*bestuurlijk initiatief*	2
	1.2	*afspraken uit het bestuurlijk overleg*	2
2		concrete aanpak van de task force	2
	2.1	*taak*	3
	2.2	*werkwijze*	4
	2.3	*samenstelling, voorzitter en secretaris*	5
3		organisatorische en bestuurlijke inbedding	5
	3.1	*coördinerend minister en project vuurwerkramp bij BZK*	5
	3.2	*bestuurlijk overleg n.a.v. de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp*	6
	3.3	*relatie met MBT en IBT*	6
4		tijdlijn	6
5		communicatie	7
bijlage 1		geactualiseerd overzicht van actiepunten	8
bijlage 2		samenstelling taskforce	30

1. inleiding

Dit plan van aanpak richt zich op de rol en positie van de 'taskforce naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp (COV). Het is vastgesteld in het bestuurlijk overleg van 6 juni 2001.

1.1. bestuurlijk initiatief

Tijdens het BANS Overhedenoverleg op 14 februari jl. is gebleken dat de minister van BZK overeenstemming heeft met het IPO en de VNG met betrekking tot de noodzaak om gezamenlijk actie te ondernemen om het vertrouwen van de burger in de overheid te herstellen. Deze vaststelling heeft geleid tot een bestuurlijk overleg op 12 maart jl., naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp (Oosting), wier rapportage vlak daarvoor, op 28 februari jl., was verschenen. Het bestuurlijk overleg had tot doel om te komen tot een gezamenlijk actieplan en een gecombineerde uitwerking van de lessen uit het rapport COV. Van rijkszijde waren de ministers van BZK, VROM, VWS en Justitie aanwezig of vertegenwoordigd. De mede-overheden waren vertegenwoordigd door de voorzitters van het IPO en de VNG.

1.2. afspraken uit het bestuurlijk overleg

In dat bestuurlijk overleg werd, onder voorzitterschap van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, vastgesteld dat een aantal aanbevelingen zijn gericht op gemeenten en provincies en een aantal aanbevelingen op het rijk en de wetgever. Tevens is geduid op het belang van samenhang in het gehele veiligheidsbeleid en dus op afstemming met de mede-overheden. Geconcludeerd werd dat er weliswaar veel is geleerd, maar dat de heersende mening binnen de samenleving is dat de overheid op dit gebied passief is geweest en geen kans heeft gezien om de lessen (uit met name de Bijlmer- en de Herculesramp) te integreren in het risicobeleid. Op grond daarvan heerst er weinig vertrouwen dat de overheid nu wel kans ziet om de gedane aanbevelingen daadkrachtig in te voeren. In het bestuurlijk overleg vindt men het daarom van het grootste belang om het onderwerp hoog op de agenda te zetten en te houden.

Daarom zijn de volgende afspraken gemaakt:

- er wordt een task force ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van rijk, provincies en gemeenten (*voor taakstelling, zie onder 2);*
- deze task force richt zich vooral op het kabinetsstandpunt naar aanleiding van de aanbevelingen van de COV, maar ook op het nog te vormen standpunt naar aanleiding van de aanbevelingen van de commissie Alders (naar aanleiding van Volendam); tevens zal er rekening worden gehouden met het actieprogramma Handhaven op Niveau van de gelijknamige stuurgroep;
- de task force zal zich ook richten op de eventuele tegenstrijdigheden in regelgeving op het brede terrein van veiligheid;
- ondanks dat alle huidige overlegvormen tussen overheden onverkort doorgaan, commiteren de overheden zich aan participatie in de task force;
- het IPO en de VNG zullen de raakvlakken van hun standpunten bezien met het kabinetsstandpunt, dat op 23 maart naar de Tweede Kamer is gezonden;

2. concrete aanpak van de task force

2.1 taak

De taak van de taskforce is tweeledig.

Op de eerste plaats draagt zij zorg voor een gezamenlijke aanpak van de actiepunten, waarbij de betrokkenheid van meerdere overheden noodzakelijk of gewenst is. Als basis wordt de actiepuntenlijst uit het kabinetsstandpunt gehanteerd, aangevuld met de hiervoor in aanmerking komende actiepunten van het IPO en de VNG. Zoals gesteld is in het bestuurlijk overleg afgesproken dat de task force zich niet beperkt tot Oosting. De aldus ontstane lijst *(zie bijlage 1)* zal -indien nodig- worden aangepast aan het kabinetsstandpunt naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Alders en de ervaringen naar aanleiding van de brand in Volendam. De task force heeft hierin vooral een regisserende rol. Zij coördineert, houdt zicht op het verloop van alle actiepunten en bewaakt de samenhang daartussen. De uitvoering zal met name elders plaatsvinden. De centrale "spin in het web"-positie die de task force gaat innemen, impliceert de volgende activiteiten van de diverse vertegenwoordigers:

- het stimuleren tot of coördineren van uitvoering van actiepunten bij de eigen achterban;
- het geïnformeerd blijven over het verloop van de onder de eigen verantwoordelijkheid vallende actiepunten, zodat er sprake kan zijn en blijven van een actuele terugkoppeling in de taskforce;
- het zorgdragen voor adequate communicatie naar de achterban;

Op de tweede plaats richten de werkzaamheden van de taskforce zich op de regelgeving met betrekking tot veiligheid. Deze zou te complex, te gedetailleerd, te versnipperd, veelal onderling tegenstrijdig en soms moeilijk uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. Er zal een inventarisatie dienen plaats te vinden van de knelpunten. Bovendien is door de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering wordt verzocht om naast de doorlichting van de regelgeving en het daarbij behorende toezicht- en sanctieregime, ook de veiligheidsregelgeving op het gebied van bedrijven, vervoer, ondergronds bouwen enz. door te lichten inclusief het daarbij behorende toezicht- en sanctieregime en de daaraan gerelateerde sectoren daarbij te betrekken. De minister van BZK heeft daarbij aangegeven dat het er vooral om gaat dat de regelgeving niet tegenstrijdig is en helder interpreteerbaar en toegankelijk moet zijn. Hij heeft toegezegd dat hieraan door de task force zal worden gewerkt. Wel heeft hij aangegeven dat bij strikte toepassing van de motie een brede range van onderwerpen aan de orde kan komen en dat hij aanneemt dat hij de ruimte heeft enige prioritering daarin aan te geven.
Hierbij is een zekere taakverdeling nodig in verband met de inspanningen die thans reeds in MDW-verband door de ministers van Justitie en EZ worden gepleegd om de kwaliteit van de wetgeving door middel van doorlichting van wetgevingscomplexen te verbeteren. Binnenkort, te verwachten eind september / begin oktober, zal de Tweede Kamer rapporten ontvangen met maatregelen inzake de regelgeving voor openbare inrichtingen en inzake toezicht op het bedrijfsleven. Het ligt in de bedoeling ook in de nabije toekomst meer wetgevingscomplexen door te lichten, om wetgeving en

procedures te harmoniseren, te stroomlijnen en de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid te verbeteren.

2.2 werkwijze

De task force voert maandelijks overleg. Daarbij staat de voortgangsbewaking van de volledige lijst van actiepunten *(zie bijlage 1)* centraal. Zonder uitzondering zullen alle actiepunten aan de orde komen. Concreet is er sprake van:

1. actiepunten waarvan is besloten dat deze in gezamenlijkheid worden aangepakt. Er wordt tussen de overheden afgestemd en onder toezicht van de task force gekoerst op resultaat;
2. actiepunten waarvoor één of meerdere departementen primair verantwoordelijk zijn. Daar ligt ook de uitvoering. De mede-overheden zullen via de task force worden geïnformeerd over het verloop;
3. actiepunten waarvoor de gemeenten en/of provincies primair verantwoordelijk zijn en waarbij de VNG en het IPO als koepelorganisatie zullen bevorderen dat deze zoveel mogelijk geclusterd op lokaal of provinciaal niveau worden uitgevoerd. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de besluitvormingsprocessen in de gemeenten en provincies.

In de kolom "rol taskforce" in de actiepuntenlijst, is aangeduid op welke wijze de task force in directe zin betrokken zal zijn bij betreffend actiepunt. Afhankelijk van het verloop kan de betrokkenheid tijdens het proces worden aangepast. Het gaat om de volgende typeringen, in afnemende volgorde van betrokkenheid:

1. initiëren: de taskforce neemt het inititatief tot het (doen) uitvoeren en stuurt aan;
2. participeren: leden van de taskforce participeren actief in de uitvoering;
3. voortgang bewaken: de taskforce informeert zich nadrukkelijk en in detail over het verloop van de uitvoering;
4. volgen: de taskforce informeert zich in grote lijnen over de stand van zaken;

De keuze voor een typering is afhankelijk van onder meer het belang van de mede-overheden bij dit actiepunt of de mate van verantwoordelijkheid die men draagt in de uitvoering ervan. Ook de wijze waarop de uitvoering (projectmatig) is georganiseerd en de afstemming met de mede-overheden is geregeld, speelt een rol. Zo zal er voor 'volgen' worden gekozen, als bekend is dat de VNG en het IPO op andere wijze (bijvoorbeeld via sectoraal overleg) zijn betrokken. De task force treedt niet in de plaats van dergelijke reguliere afstemming, doch is ter ondersteuning (óf stimulering, indien noodzakelijk).

2.3 samenstelling, voorzitter en secretaris

Zoals gesteld zijn alle drie overheidslagen in de taskforce ambtelijk vertegenwoordigd. Voor het rijk zijn dit de ministeries van Justitie, BZK, VROM en VWS. Namens de provincies wordt deelgenomen door vertegenwoordigers van het IPO en namens de gemeenten door vertegenwoordigers van de VNG. *(zie bijlage 2)*. Het is denkbaar dat na verloop van tijd blijkt dat er behoefte is aan een bredere vertegenwoordiging, bijvoorbeeld van andere departementen. In dat geval kan de samenstelling van de task force worden aangepast.

In dit verband moet zeker worden opgemerkt dat de bestuurlijke besluitvorming weliswaar plaatsvindt in het bestuurlijk overleg *(zie ook onder 3.2)*, maar dat, gelet op de meer beperkte frequentie daarvan, er tussentijds sprake is van voldoende mogelijkheden tot terugkoppeling naar de 'eigen' bestuurders. Daarom is het van groot belang dat het niveau van de vertegenwoordigers in de task force hiervoor voldoende waarborg biedt. De huidige samenstelling van de task force voldoet hieraan, maar het is de verantwoordelijkheid van de betrokken overheden om dit ook op lange termijn te continueren. Het bestuurlijk overleg dient hierop toe te zien.

Het voorzitterschap van de task force zal worden ingevuld door een vanwege de VNG voorgedragen burgemeester. Een bestuurlijk voorzitterschap geeft extra gewicht aan de task force en voorziet in een directe lijn op bestuurlijk niveau. Bovendien geeft het de task force de uitstraling die het verdient: een interdisciplinair overleg met een belangrijke positie voor de lokale en provinciale overheid. De secretaris van de task force zal worden ingevuld vanuit het project vuurwerkramp bij het ministerie van BZK. Gelet op de toekomstige duur van dat project *(zie ook onder 3.1)* is de continuïteit van deze rol hiermee gewaarborgd. Bovendien is de informatiepositie van de secretaris uitstekend, omdat deze -vanuit het project vuurwerkramp- ook een centrale positie inneemt in de coördinatie van de rijksactiviteiten. Tenslotte laat het zien dat ook het rijk, evenals de mede-overheden, substantieel capaciteit voor de task force vrijmaakt.

3. organisatorische en bestuurlijke inbedding

3.1 coördinerend minister en project vuurwerkramp bij BZK

Ten behoeve van de afwikkeling van de vuurwerkramp Enschede is de minister van BZK door het kabinet aangewezen als coördinerend minister. Vanuit die hoedanigheid is hij verantwoordelijk voor de algehele coördinatie van de afwikkeling. Hiervoor werd hij ambtelijk ondersteund door een bij het departement ondergebracht projectteam. Gelet op de urgentie die aan de borging van de aanbevelingen van de Commissie Oosting wordt toegekend, zal zowel de rol van coördinerend minister, als de projectorganisatie worden gecontinueerd, in beginsel tot na de afronding van het laatste actiepunt. Het project richt zich vooral op de coördinatie en de afstemming van alle rijksactiviteiten. Het heeft een aanjaagfunctie en geeft invulling aan de (ook in de afwikkelfase succesvol gebleken) éénloketfunctie voor het rijk. Zoals gesteld zal de secretaris van de task force vanuit dit project worden geleverd.

3.2 bestuurlijk overleg n.a.v. de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp

Zoals in de inleiding toegelicht, is de task force ingesteld door het bestuurlijk overleg naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp. Dat impliceert dat de task force rapporteert aan het bestuurlijk overleg, dat ook in de toekomst met nader te bepalen regelmaat bijeen zal komen. De individuele leden van de task force zullen via hun eigen lijn 'hun' bestuurders informeren, doch dit komt samen in het bestuurlijk overleg, alwaar besluitvorming op gezamenlijke punten plaatsvindt. Het voorzitterschap wordt ingevuld door de minister van BZK, tevens coördinerend minister voor de rijksactiviteiten. De secretaris zal ook voor het bestuurlijk overleg worden geleverd door het project vuurwerkramp.

Het BANS Mede-overhedenoverleg, dat tweemaal per jaar bijeen komt, zal weliswaar vanuit het bestuurlijk overleg worden geïnformeerd, maar blijft voor dit dossier buiten de lijn van besluitvorming.

3.3 relatie met MBT en IBT

Inherent aan de continuering van het coördinerend ministerschap, is (conform het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming) het handhaven van het Ministerieel Beleidsteam (MBT). In het MBT, dat wordt voorgezeten door de coördinerend minister, bevinden zich de bij de uitvoering van de actiepunten betrokken bewindspersonen. Het MBT fungeert als een soort 'onderraad' voor de Ministerraad inzake dit dossier. Dit houdt de lijnen naar het kabinet kort. Door het MBT wordt de halfjaarlijkse voortgangs-rapportage opgesteld. Deze wordt (na vaststelling in de Ministerraad) naar de Tweede Kamer gezonden. Daarom zal het MBT in beginsel ook minimaal twee maal per jaar bijeen komen. Het mag duidelijk zijn dat over de resultaten van het bestuurlijk overleg en, in het verlengde daarvan, de voortgang van de taskforce, zal worden gerapporteerd in het MBT. Deze informatie zal worden betrokken in de voortgangsrapportages. Ook voor het MBT wordt de secretarisrol ingevuld door het project vuurwerkramp.

Voorafgaand aan een MBT vindt steeds een Interdepartementaal Beleidsteam (IBT) plaats. Dit dient als ambtelijk voorportaal voor het MBT.

4. tijdlijn

De werkzaamheden van de taskforce dienen te worden gekoppeld aan de deadlines van de activiteiten. Deze variëren in doorlooptijd. De meeste dienen te worden afgerond in 2001, 2002 of eind 2003. Een enkele gaat door tot voorbij 2003. Het uitgangspunt is dat de taskforce blijft bestaan totdat het laatste actiepunt is afgerond. Tussentijds, bijvoorbeeld aan het begin 2002 en 2003 moet een balans worden opgemaakt en kan worden besloten tot een wijziging in overlegfrequentie.

5. communicatie

Met het oog op het vertrouwen in de overheid, is het van belang dat er sprake is van een bewuste en zorgvuldige communicatie. Er dient een strategie te worden gehanteerd, waarmee de samenleving op de hoogte wordt gehouden van de ontwikkelingen. Het lijkt in de rede om dit te combineren met het rapportage-stramien aan de tweede kamer. Het is van belang dat er hiervoor een communicatieplan wordt opgesteld, dat in tijdlijn parallel loopt aan de tijdlijn van de task force. Daarin zullen de actieve communicatiemomenten moeten worden geduid, evenals de verantwoordelijken.
Dit communicatieplan dient te worden samengesteld door deskundigen van de betrokken overheden.

Bijlage 2 samenstelling taskforce

	naam	voornaam	telefoon	fax	e-mail
1. voorzitter (VNG)	*burgemeester (nader in te vullen)*	-	-	-	-
2. secretaris (BZK)	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minbzk.nl
3. min. BZK	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e
4. min. BZK	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minbzk.nl
5. min. BZK	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e		5.1.2e @minbzk.nl
6. min. VWS	hr.	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minvws.nl
7. min. VWS	*2e persoon (nog inv.)*				
8. min. VROM	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minvrom.nl
9. min. VROM	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minvrom.nl
10.min. Justitie	mw. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @best-dep.minjus.nl
11.min. Justitie	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @best-dep.minjus.nl
12.IPO	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @prvgron.nl
13.IPO	hr. 5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @ipo.nl
14.VNG	mw. 5.1.2e	5.1.2e			5.1.2e @vng.nl
15.VNG	hr. 5.1.2e		5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @vng.nl

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

7604

1/6
cc DGOOV
DUIP

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mr. K.G. de Vries

persoonlijk in handen

kenmerk	uw kenmerk	datum
5.1.2e		31 mei 2001

onderwerp	ons kenmerk	bijlage(n)
bestuurlijk overleg 6 juni 2001		1x concept-actieprogramma

Geachte heer de Vries,

In antwoord op uw signaal van hedenmiddag inzake de voorbereiding van het bestuurlijk overleg van 6 juni a.s. wil ik het volgende onder uw aandacht brengen.

1. In de voorbereiding van het bestuurlijk overleg is terzake van het invullen van het voorzitterschap van de Task Force door een gezaghebbende bestuurder uit gemeentelijke kring door mijn medewerkers aangegeven dat er twijfels bestaan over een 3-tal punten. Deze punten zijn mede door een door ons benaderde kandidaat naar voren gebracht.
   In de 1e plaats is er bij het formuleren van de projectaanpak te weinig oog voor de mate waarin planvorming in termen van uitvoering kan worden ingepast in gemeentelijke programma's. De VNG wil een strak programma aan gemeenten aanbevelen in de overtuiging dat gemeenten bereid zijn in hun keuzeprocessen prioriteit te geven aan veiligheid. De VNG kan niet in bevoegdheden van gemeenten treden. Het heeft in het vooroverleg de nodige moeite gekost om deze basale noties omtrent de bestuurlijke verhoudingen duidelijk te maken. Hiernaast geldt dat er ook weinig oog is voor het feit dat naast de 92 actiepunten volgend uit de Vuurwerkramp er mogelijk nog meer actie verwacht wordt als vervolg op de rapportages naar aanleiding van de brand in Volendam. Dat vraagt om een zorgvuldig communicatietraject met onze leden, waarin wij ook inspanningen vragen van uw kant. De succesvolle conferentie "De handhavende bestuurder" op 10 mei jl. heeft aangetoond dat gemeentebestuurders ontvankelijk zijn voor goede argumenten.
   In de 2e plaats is er zorg over het afbreukrisico van een mogelijk voorzitter zolang er geen helderheid bestaat over de wijze waarop deze sturing kan geven aan prioriteitstelling, fasering en afstemming waar projectonderdelen over meerdere directies en meerdere departementen zijn verspreid in termen van uitvoerende projectverantwoordelijkheid. Er bestaat een beeld dat op termijn de Task Force onvoldoende in operationele zin uit de voeten kan als dat soort keuzes gemaakt moeten

Postbus 30435
2500 GK Den Haag

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

Tel. 5.1.2e
Fax 5.1.2e

5.1.2e

worden.
In de 3e plaats hebben mijn medewerkers in het vooroverleg een en andermaal onderstreept dat een rechtstreekse entree bij verantwoordelijke bewindslieden voor een bestuurder een conditio sine qua non is. De afspraak was ook dat een en ander in het bestuurlijk overleg zou worden voorgelegd en in overleg met u aan een voorzitter zou kunnen worden gegarandeerd.

2. Bij navraag in mijn organisatie is mij gebleken dat reeds begin vorige week (22 mei jl.) een concept van het eigen VNG-actieprogramma aan uw medewerkers is verstrekt. Hierbij is aangegeven dat dit programma nog bestuurlijke goedkeuring moet hebben. Tevens is ten behoeve van uw programma met 92 actiepunten, punt voor punt nagegaan welke rol gemeenten en VNG zouden kunnen hebben, is de uitvoerbaarheid tegen het licht gehouden en is op sommige punten al nagegaan welke extra inspanning nodig zou kunnen zijn. Deze werkwijze is hedenmiddag in de Task Force nog ten overvloede toegelicht. Te uwer informatie is het betreffende document bijgevoegd.

3. Ten slotte wijs ik u er op dat van onze kant het belang van een goede communicatie nogmaals onderstreept wordt. Het vertrouwen van burger kan alleen herwonnen worden als gemeentebestuurders de kans krijgen hun eigen optreden in het midden van hun lokaal gekozen vertegenwoordiging op effectieve wijze gestalte te geven onder meer door hen keuzes voor te leggen waarin ook budgettair prioriteiten gesteld worden, die aansluiten bij het actieprogramma.

In de overtuiging dat wij woensdag een vruchtbaar overleg zullen hebben,
Hoogachtend,

VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

voorzitter directieraad

Postbus 30435
2500 GK Den Haag

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

Tel. 5.1.2e
Fax 5.1.2e

Bijlage 1 actueel overzicht stand van zaken actiepunten task force (geactualiseerd 1 juni 2001)

(voor een toelichting op de kolom-titels: zie onderaan tabel)

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
actie 1	Het evalueren van de werkwijze van de Commissie onderzoek vuurwerkramp, zodat opgedane ervaringen kunnen worden verwerkt bij de voorbereiding van de oprichting van de onafhankelijke raad voor rampen- en ongevallenonderzoek.	medio 2001	**volgen**	de minister van BZK *uitvoering: DVIP*	***gereed***	
actie 2	Het komen tot een gezamenlijke taskforce. Deze taskforce zal een plan van aanpak maken voor de uitvoering van die aanbevelingen die een samenhangende aanpak van de betrokken overheden vereisen. Bovendien zal ze een voorstel doen voor de manier waarop de complexiteit van regelgeving kan worden verminderd en geconstateerde tegenstrijdigheid kan worden weggenomen.	start per heden	**initiëren**	de minister van BZK in overleg met de betrokken departementen en IPO en VNG *uitvoering: DVIP*	• pva taskforce in voorbereiding en op 6 juni in bestuurlijk overleg • voorstel inzake complexiteit regelgeving moet worden uitgewerkt	
actie 3	Het verzorgen van halfjaarlijkse voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer over de stand van zaken, waarbij per actiepunt wordt aangegeven wat het bereikte resultaat is.	oktober 2001, april 2002	**participeren**	de minister van BZK *bestuurlijk via taskforce afgestemd met IPO/VNG* *uitvoering: DVIP*		
actie 4	Het verwerken van de opgedane ervaringen met het projectteam	medio 2002	**volgen**	de minister van BZK		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	vuurwerkramp in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.			*uitvoering: NCC*		
actie 5	Het formaliseren van het Vuurwerkbesluit, inclusief de aanpassing van het ontwerp-Vuurwerkbesluit met betrekking tot de adviesrol van de brandweer (deze zal om advies wordt gevraagd bij het aanvragen van elke vergunning) en het nader bezien van artikel 1.1.2.	eind 2001	**volgen**	de minister van VROM in overleg met de betrokken departementen	• landelijke werkgroep	
actie 6	Het bevorderen dat voor de periode tot het moment waarop het Vuurwerkbesluit in werking treedt zo snel mogelijk wordt gerapporteerd over de mate waarin de bestaande professionele vuurwerkbedrijven voldoen aan het ontwerp-Vuurwerkbesluit.	zo snel mogelijk en uiterlijk bij in werkingtreding van het Vuurwerkbesluit	**volgen**	de minister van VROM in overleg met IPO en VNG		
actie 7	Het opstellen van een gezamenlijk implementatieplan ten aanzien van het Vuurwerkbesluit.	medio 2001	**volgen**	de minister van VROM in overleg met IPO en VNG	• landelijke werkgroep • binnenkort bestuurlijk overleg	
actie 8	Het bevorderen dat in VN-verband en door samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten oplossingen worden gezocht om te komen tot een uitvoerbare en handhaafbare systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer.	start heden; realisatie op zijn vroegst eind 2003	**volgen**	de minister van V en W		
actie 9	Het onderzoeken van de mogelijkheid om te komen tot lijsten van soorten vuurwerk met hun bijbehorende	medio 2001	**volgen**	de minister van V en W		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	classificatie; deze lijsten moeten een omschrijving van het bekende vuurwerk gaan omvatten en kunnen dan voor de toezichthoudende instanties een hulpmiddel zijn om tot een snelle en doelmatige controle te kunnen komen.					
actie 10	Het komen tot interimbeleid ter verscherping van de transportregels voor het vervoer van vuurwerk (vooruitlopend op het van kracht worden van internationale afspraken); het betreft hier onder meer: -het opstellen van vuurwerklijsten ten behoeve van de effectiviteit van de controle; -het aanscherpen van eisen aan voertuig en uitrusting, opleidingseisen voor chauffeurs, beperkingen aan het vervoer door tunnels en het aanwijzen van verplichte rijroutes als ware het altijd vuurwerk van klasse 1.1.	medio 2001	**volgen**	de minister van V en W		• IPO in landelijke werkgroep ?
actie 11	Het bezien hoe concreet invulling kan worden gegeven aan monstername en testen van vuurwerk en bezien of een testlocatie in Nederland kan worden ingericht.	medio 2001	**volgen**	de minister van V en W		
actie 12	Het aanpassen van het BRZO zodanig dat: -de drempelwaarden van het BRZO voor 'zeer explosief' van toepassing zijn op professioneel vuurwerk;	e.e.a. wordt meegenomen in de algemene evaluatie van het BRZO in	**volgen**	de minister van VROM	• VNG/IPO participeren	

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	-wordt vastgelegd op welke wijze het netto-gewicht van vuurwerk dient te worden bepaald; en -de hoogten van de drempelwaarden worden aangescherpt.	2001; de aanpassing zal zo spoedig mogelijk worden gerealiseerd; inwerkingtredin g aangepast besluit in 2002				
actie 13	Het aanpassen van het Arbeidsomstandighedenbesluit: de arbeidsveiligheidsrapportage wordt vervangen door een aanvullende Risico Inventarisatie en Evaluatie met een aangepast grenswaardensysteem voor ontplofbare stoffen.	inwerkingtredin g medio 2002	**volgen**	de minister van SZW		
actie 14	De afstemming tussen milieuvoorschriften, bestemmingsplan en bouwregelgeving zal worden verbeterd in het kader van de lopende fundamentele herziening van milieu- en ruimtelijke regelgeving.	discussienota over toekomst Wm wordt zeer binnenkort aan de Tweede Kamer aangeboden; wetsvoorstel tot fundamentele herziening van de WRO wordt volgens planning nog dit jaar bij de Tweede Kamer ingediend	**volgen**	de minister van VROM		
actie 15	Het aanpassen van het Inrichtingen	bij	**volgen**	de minister van VROM	• participatie via regulier	

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	en vergunningenbesluit Milieubeheer en het Besluit toezichthoudende ambtenaren, waarmee de wettelijke advies- en toezichttaken van DMKL/AMV ten aanzien van vuurwerk, explosieven en munitie vervallen.	inwerkingtredin g van het Vuurwerkbesluit			overleg	
actie 16	Het bezien of de wettelijk voorgeschreven taak van het bevoegd gezag om milieuvergunningen voor advies aan de IMH voor te leggen, in stand moet blijven.	wordt meegenomen in de lopende evaluatie van de wettelijke taken van de Inspectie Milieuhygiene; gereed medio 2001	**volgen**	de minister van VROM		gereed?
actie 17	Het invoeren van een wettelijke registratieplicht voor risicovolle situaties met betrekking tot gevaarlijke stoffen.	in werking treding begin 2003	**volgen**	de minister van VROM	• via sectoraal overleg	• vraagt capaciteit
actie 18	Het komen tot een voorstel van een AmvB Kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen, met bijbehorende ministeriële regeling die de door de inspectie voorgestelde staat van inrichtingen kan vervangen en die op basis van het voortschrijdend inzicht snel kan worden aangepast.	2001	**voortgang bewaken**	de minister van VROM in overleg met de betrokken departementen		• vraagt capaciteit
actie 19	Het komen tot een voorstel van een AMVB kwaliteitseisen externe	gelijk of volgend op AMVB	**voortgang bewaken**	de minister van V en W in overleg met de minister		• vraagt capaciteit

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	veiligheid vervoer in afstemming met de hiervoor genoemde AMVB externe veiligheid inrichtingen.	inrichtingen		van VROM		
actie 20	De vervaardiging van een overzicht van de bestaande risico-bronnen naar type met de bijbehorende, op de huidige risiconormen gebaseerde afstanden tot kwetsbare bestemmingen, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de aangekondigde regelgeving.	medio 2001	**voortgang bewaken**	de minister van VROM in samenwerking met VNG en IPO		• vraagt capaciteit
actie 21	Het indienen van een voorstel met betrekking tot de nadere uitwerking van de coördinerende rol van de minister van VROM op het gebied van externe veiligheid ten aanzien van gevaarlijke stoffen.	medio 2001	**volgen**	de minister van VROM		
actie 22	Het oprichten van een onafhankelijke Technische Adviesraad voor Gevaarlijke Stoffen (met inbegrip van vuurwerk).	medio 2001	**volgen**	de minister van VROM in overleg met BZK, V en W, SZW en VWS		afstemming met IPO/VNG gewenst
actie 23	Het stichten van een nationaal expertisecentrum op het gebied van externe veiligheid en vuurwerk bij het RIVM, met een onafhankelijke status en werkend op wetenschappelijke basis.	start expertisecentrum in 2002	**volgen**	de minister van VROM		afstemming met IPO/VNG gewenst
actie 24	Het bevorderen dat in het regionaal beheersplan nadrukkelijker het regionaal beleid op alle onderdelen van de veiligheidsketen wordt weergegeven.	2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met IPO en VNG *DBRB / gemeenten*		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
actie 25	Het bevorderen dat de gezamenlijke provincies een eenduidig uitgewerkt toetsingskader ontwikkelen ter beoordeling van de beheersplannen en de bestuurlijke rapportages van de regionale brandweren.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met IPO. *DBRB / provincies*		
actie 26	Het versterken van de rol van provinciale staten ten aanzien van de voorbereiding op de rampenbestrijding.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met IPO *DBRB*		
actie 27	Het opnemen in de Wet Rampen en zware ongevallen van de verplichting dat de Commissaris der Koningin de staatssecretaris van BZK informeert over zijn bevindingen bij het uitvoeren van de taken in het kader van de voorbereiding op de rampenbestrijding.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met IPO *DBRB*	• sectorale standpuntbepaling	
actie 28	Het in overleg met IPO en VNG introduceren van audits door derden ten aanzien van het functioneren van het kwaliteitsstelsel voor de rampenbestrijding.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK, in samenwerking met de bewindslieden van VWS , in overleg met IPO en VNG *DBRB*	• sectorale afstemming	
actie 29	Het uitbreiden van de capaciteit van de Inspectie Brandweer en Rampenbestrijding en de Inspectie voor de politie.	eind 2003	**volgen**	de bewindslieden van BZK		uitvoering leidt tot extra inspanning
actie 30	Het bezien of de de Brandweerwet 1985 dient te worden aangepast, opdat de Inspectie Brandweer en	eind 2001	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK		uitvoering leidt tot extra inspanning

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	Rampenbestrijding in een voorkomend geval onderzoek kan doen naar de wijze waarop door een bepaald bestuursorgaan de taken worden uitgevoerd.			*DBRB*		
actie 31	De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding krijgt de taak om een periodieke algemene doorlichting van de voorbereiding op de rampenbestrijding op regionaal niveau te verrichten en daarover een integrale rapportage op te stellen. Dit betekent dat in rapportages ook de relevante bevindingen van de overige inspecties zijn opgenomen. Hoewel samenwerking ook binnen de huidige bevoegdheidsstructuur mogelijk is, zal deze bevoegdheidsverdeling wettelijk worden vastgelegd, om een heldere en eenduidige opzet van de toezichtsfunctie en de rapportage over de (voorbereiding op de) rampenbestrijding te creëren.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de betrokken ministers *DBRB*		afstemming VNG/IPO?
actie 32	Het voeren van overleg met de betrokken provincies over de knelpunten in de voortgang van het proces gericht op territoriale congruentie.	medio 2001	**participeren**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*	• betrokkenheid georganiseerd	
actie 33	Het in overleg met IPO en VNG versterken van de samenhang in het gemeentelijk veiligheidsbeleid. De uitkomsten hiervan dienen bij	eind 2001	**participeren**	de minister van BZK in overleg met VNG en IPO *uitvoering: DVIP*		• waarom in BANS?

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	voorkeur te worden vastgelegd in het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl.					
actie 34	Het stimuleren van de uitbreiding van de capaciteit en deskundigheid bij regionale brandweerkorpsen op gebied van pro-actie en preventie onder andere ten behoeve van advisering bij vergunningverlening.	2002-2004	**participeren**	de staatssecretaris van BZK en de regionale brandweerkorpsen *DBRB*		
actie 35	Het wettelijk vastleggen dat de gemeenten verplicht zijn risico-inventarisaties te maken in het kader van de planvorming.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 36	Ontwikkeling van een model voor een risicokaart ten behoeve van de gemeenten.	medio 2002	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met VNG/IPO *DBRB*		
actie 37	Het stimuleren van gemeenten om over de hiervoor genoemde risicokaart actief informatie aan burgers te verschaffen. Hierbij kan mede gebruik worden gemaakt van de informatie die is opgenomen in de landelijke database in het kader van de registratieplicht risicosituaties door gevaarlijke stoffen van het ministerie van VROM. Tevens zullen in dit kader in overleg met de VNG vernieuwde voorlichtingsmogelijkheden worden ontwikkeld ter ondersteuning van de gemeenten.	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK *project bij VNG* *DBRB*		
actie 38	Het versterken van de rol van de	eind 2003	**participeren**	de staatssecretaris van		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	gemeenteraad ten aanzien van de voorbereiding op de rampenbestrijding.		en	BZK *DBRB*		
actie 39	Het herijken van relevante maatscenario's naar aanleiding van beschikbaar onderzoeksmateriaal.	eind 2001	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 40	Het informeren van de Tweede Kamer over de voortgang van de beleidsinitiatieven op het gebied van het oefenen (brief van 28 september 2000 (kamerstukken II, 2000/2001, 26 956, nr. 5).	eind 2001	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 41	Het stimuleren van de ontwikkeling van multidisciplinaire oefencentra door middel van een eenmalige ondersteuningsbijdrage.	2001-2004	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 42	Het met kracht voortzetten van het ingezette oefenbeleid op (inter)departementaal niveau in het kader van het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.	permanent	**volgen**	de minister van BZK		
actie 43	Het in opdracht van BZK door het NIBRA herijken en aanpassen van het opleidingsprogramma. Hierbij zullen de ervaringen met de Vuurwerkramp worden meegenomen. Ook zal hierin de actuele kennis over de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen worden verwerkt.	medio 2002	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 44	Het voeren van overleg met de betrokken organisaties om te bezien	overleg eind 2001 afgerond	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK en de Nederlandse		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	op welke wijze de informatievoorziening voor hulpverleningsdiensten bij calamiteiten met gevaarlijke stoffen organisatorisch en juridisch kan worden uitgewerkt.			Brandweerfederatie *DBRB*		
actie 45	Het bevorderen dat gemeenten zorgdragen voor de ontwikkeling van een samenhangend kwaliteitssysteem met criteria voor de basisbrandweerzorg.	eind 2003	**participeren**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de VNG en Nederlandse Brandweerfederatie	• integreren in bestaande systemen voor kwaliteit • projecten voor de gemeenten	
actie 46	Het onder de aandacht brengen bij het Korpsbeheerdersberaad en de Raad van Hoofdcommissarissen van de bevindingen en de aanbevelingen van de Inspectie voor de politie (IP) en de COV. Hierbij zal worden gewezen op het belang dat de politie meer wordt betrokken bij het opstellen van risico-analyses en de nadere preparatie, zoals planvorming en (multidisciplinaire) oefening. Daarbij worden de beraden verzocht een aantal concrete stappen te ondernemen, te weten: -te bevorderen dat de door het ECCB opgezette training voor Grootschalig Bijzonder Optreden voorziet in een opleidingsprogramma voor de leden van de Staf Grootschalig Politieoptreden, chefs van dienst en administratief ondersteunend	medio 2001	**volgen**	de minister van BZK *DBRB*		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	personeel voor wat betreft hun aandeel in rampenbestrijding en het grootschalig politieoptreden; -actie te ondernemen ten aanzien van de aanbeveling dat het voor met name kleine en middelgrote politieregio's aanbeveling verdient om samenwerkingsverbanden aan te gaan met omliggende regio's; -te adviseren om de logistieke en adviserende rol die het Korps landelijke politiediensten in de rampenbestrijding kan spelen een structurele plaats te gegeven in de procedures voor grootschalig politieoptreden en in het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing Politie.					
actie 47	Het bevorderen dat bij de herziening van het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing de bevindingen en aanbevelingen van de Inspectie voor de politie en de COV zorgvuldig worden verwerkt.	medio 2001	**volgen**	de minister van BZK in overleg met de politiekorpsen		
actie 48	De Inspectie voor de politie vragen een onderzoek te laten doen naar de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de herziene versie van het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing door de politieregio's en het Korps landelijke politiediensten.	uitvoering onderzoek in 2003	**volgen**	de minister van BZK		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
actie 49	Het bevorderen dat de opgedane ervaringen van het RIT bij de inzet in Enschede, en de aanbevelingen van de Commissie en de inspecties worden verwerkt in het draaiboek Rampen Identificatieteam (RIT).	medio 2001	**volgen**	de minister van BZK		
actie 50	De toepassing van de bijstandsregeling voor de Kmar in een zeer bijzondere situatie zoals Enschede, aan de orde stellen in het regulier overleg van BZK met Defensie.	eerste helft 2001	**volgen**	de minister van BZK		
actie 51	Het komen tot nadere afspraken ten aanzien van de aanbevelingen over de functies, de taken, de procedures en de bestuurlijke en operationele verantwoordelijkheden met betrekking tot de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen.	medio 2002	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK en de minister van VWS in overleg met de Raad van RGF'en *DBRB* *in overleg met VNG*	• lopend project	
actie 52	Het laten ontwikkelen van de benodigde opleidingen voor leidinggevenden en coördinerende functies in de GHOR en de oefensystematiek voor deze functionarissen laten uitwerken.	medio 2003	**volgen**	de staatssecretaris van BZK en de minister van VWS *DBRB* *in overleg met VNG/IPO*		
actie 53	Het bevorderen dat de medische sector wordt betrokken bij het multi-disciplinair oefenen.	begin 2002	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de minister van VWS *DBRB*		
actie 54	Het bevorderen dat nog in 2001 door de ambulancesector een	begin 2002	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK en de minister van		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	ambulancebijstandsplan voor grootschalige interregionale inzet wordt vervaardigd.			VWS in overleg met betrokkenen *DBRB* *in overleg met VNG/IPO*		
actie 55	Het bevorderen dat methodieken worden ontwikkeld en materieel beschikbaar komt ten behoeve van de registratie van grote aantallen gewonden in de ziekenhuizen.	eind 2002	**volgen**	de minister van VWS in overleg met de ziekenhuizen en de Regionaal Geneeskundig Functionarissen		
actie 56	Het faciliteren van een aantal proefprojecten met betrekking tot grensoverschrijdende multidisciplinaire oefeningen. In deze proefprojecten krijgt de medische hulpverlening nadrukkelijk aandacht.	2001-2002	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 57	Het bevorderen dat de gemeenten een gezamenlijk project opzetten dat gericht is op de versterking van de gemeentelijke processen bij de rampenbestrijding.	eind 2002	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de VNG *DBRB*	• start via de afzonderlijke kolommen	
actie 58	Het ontwikkelen van een landelijke standaard ten behoeve van het gemeentelijke proces van registratie van slachtoffers en vermisten.	eind 2002	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de VNG, politie en geneeskundige sector *uitvoering: DVIP*		
actie 59	De nieuwe structuur en werkwijze van het NVC wordt nog dit jaar vastgelegd in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.	eind 2001	**volgen**	de minister van BZK *uitvoering: NCC*		
actie 60	Het voeren van overleg over de wijze waarop de status van de	eind 2001	**voortgang bewaken**	de minister van VWS in overleg met de VNG		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	verwanteninformatielijn en de relatie tussen vrager (de gemeente) en aanbieder (het ministerie van VWS) vorm moet krijgen.					
actie 61	Het herzien van de documentatie rampenbestrijding; tevens advies vragen aan het LBRB over de status van deze documentatie.	eind 2003	**volgen**	de staatssecretaris van BZK in overleg met LBRB *DBRB*		
actie 62	Het opnemen in de documentatie rampenbestrijding van een beschrijving van het opschalingsproces inclusief het eerste uur alsmede criteria voor opkomsttijden diverse eenheden en functionarissen.	eind 2003	**volgen**	de staatssecretaris van BZK in overleg met LBRB *DBRB*		
actie 63	Het laten verrichten van een studie naar een uniforme organisatorisch en bestuurlijk transparante organisatiestructuur voor de rampenbestrijding ten tijde van een incident.	eind 2002	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 64	Het laten verrichten van een studie naar de precieze taakopdracht en de organisatorische, financiële en bestuurlijke inbedding van de op te richten Landelijke Ondersteuningsfaciliteit Rampenbestrijding.	medio 2001 is studie afgerond	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 65	Het bevorderen dat een bijstandseenheid voor search and rescue wordt opgericht, die zowel in binnen- als buitenland inzetbaar is.	medio 2002	**volgen**	de staatssecretaris van BZK in samenwerking met de bewindslieden van Buitenlandse Zaken,		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
				VWS en Defensie en VNG, CCRB en NVBK. *DBRB*		
actie 66	Het voorbereiden van maatregelen gericht op het samenvoegen van meldkamers van politie, brandweer en Centrale Post Ambulancevoorziening. Het uitgangspunt is maximaal 25 meldkamers.	eind 2003	**volgen**	de bewindslieden van BZK en VWS in overleg met de besturen van de regionale hulpverleningsinstellingen *uitvoering: DVIP*	• project BZK/VIP	
actie 67	Het initiëren dat rol en functie van de meldkamer bij grootschalige incidenten en rampen worden beschreven en dat, voor zover niet aanwezig, kwaliteitseisen op dit punt worden ontwikkeld en vastgelegd in referentiekaders.	eind 2002	**volgen**	de bewindslieden van BZK en VWS in overleg met de vertegenwoordigende organisaties van politie, brandweer en ambulancevoorzieningen *DBRB*		
actie 68	Het introduceren van een specifieke opleiding voor centralist brandweer en centralist politie.	eind 2003	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		
actie 69	De opleidingsinstituten zal worden verzocht om de bestaande opleidingen van de centralisten aan te passen op basis van de ervaringen in Enschede.	medio 2002	**volgen**	de bewindslieden van BZK en VWS *DBRB*		
actie 70	Het initiëren dat het oefenen van centralisten wordt opgenomen in de leidraad oefenen van de brandweer.	Eind 2001	**volgen**	de staatssecretaris van BZK		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
				DBRB		
actie 71	Het in overleg treden met de regionale besturen, opdat een optimale inzet en medewerking van de regio's wordt bereikt bij de landelijke uitrol van het C2000 systeem.	in de tweede helft van 2001	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK *uitvoering: DVIP*		
actie 72	Onderzoek naar technische en orgtanisatorische consequenties van de modernisering van het Nationaal Noodnet. Vervolgens start implementatie.	medio 2002	**volgen**	de staatssecretaris van V en W *DVIP*		
actie 73	Het bevorderen dat er invulling wordt gegeven aan taken en verantwoordelijkheden van een sectie informatievoorziening op het gebied van de (operationele) informatievoorzieningzijn beschreven.	2001 - medio 2002	**volgen**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de brandweerregio's *DBRB*		
actie 74	Het aan gemeenten beschikbaar stellen van de geactualiseerde leidraad Ongevallen Gevaarlijke Stoffen.	Medio 2001	**volgen**	de staatssecretaris van BZK *DBRB*		gereed?
actie 75	Aan het RIVM de opdracht geven om, in samenwerking met de brandweerorganisatie, een protocol voor mileu-incidenten inclusief metingen gevaarlijke stoffen, en protocollen voor de evaluatie en documentatie van ongevallen op te stellen.	medio 2001		de minister van VROM en BZK		gereed?
actie 76	Bevorderen dat de rol van de Medisch Milieukundige in het kader van de	eind 2001	**volgen**	de bewindslieden van VWS, BZK en VROM		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	bescherming van het milieu en de volksgezondheid wordt versterkt.			*DBRB*		
actie 77	Toevoegen aan de taken van het BOT-mi de taak om na ongevallen met gevaarlijke stoffen, direct na afloop van de uitgevoerde metingen, een evaluatie te (laten) uitvoeren betreffende de belasting van de omgeving met gevaarlijke stoffen.	medio 2001	**volgen**	de ministers van VROM en BZK		
actie 78	Het opstellen van een protocol voor gevaarlijke stoffen (waaronder asbest) voor werkzaamheden tijdens de rampenbestrijding.	medio 2002	**voortgang bewaken**	de minister van SZW in overleg met de betrokken departementen		
actie 79	Het borgen van opgedane ervaringen op het gebied van nazorg in relevante documenten (zoals het Handboek Rampenbestrijding en het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming).	eind 2001	**volgen**	de minister van BZK in overleg met de betrokken departementen *uitvoering: NCC*		
actie 80	Het bevorderen dat de oprichting van een Informatie- en Adviescentrum (IAC) wordt opgenomen in de gemeentelijke rampenplannen.	eind 2001	**voortgang bewaken**	de ministers van BZK en VWS in overleg met de VNG *DBRB*		
actie 81	Het uitvoeren van een evaluatie van het IAC Enschede.	eind 2001	**volgen**	de minister van VWS in overleg met de gemeente Enschede		
actie 82	Het opstellen van landelijke richtlijnen voor inrichting en werkwijze van een IAC op basis van de evaluatie van het IAC Enschede.	2001	**volgen**	de minister van VWS		
actie 83	Het (laten) onderzoeken hoe verplichte samenwerking en afstemming tussen	medio 2001	**voortgang bewaken**	de ministers van SZW, BZK en VWS		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	hulpverleningsorganisaties (in hun rol als werkgever) met betrekking tot de bescherming van hulpverleners tijdens en na rampen en zware ongevallen kan worden gewaarborgd (bij dit onderzoek zal de afstemming tussen bedrijfsartsen bij arbodiensten en de reguliere gezondheidszorg en de bovenreguliere zorg een belangrijk aandachtspunt zijn, alsmede de positie van vrijwilligers); tevens aandacht nodig voor getroffen burgers, die geen hulpverlener zijn, die als werknemer hulp zoeken bij de bedrijfsarts.					
actie 84	Het bij mede-overheden aandacht vragen voor de psycho-sociale en medische nazorg aan vrijwilligers.	medio 2001	**volgen**	de ministers van BZK, SZW en VWS in overleg met IPO en VNG *DBRB*		gereed?
actie 85	Het opstellen van landelijke richtlijnen, waarin criteria worden vastgelegd op basis waarvan tot gezondheidsonderzoek en -monitoring kan worden besloten, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van betrokken organisaties, en de opzet en wijze van uitvoering van gezondheidsonderzoek en -monitoring.	tweede helft 2001	**volgen**	de minister van VWS in overleg met de meest betrokken organisaties		
actie 86	Het bezien in hoeverre de ervaringen van de Commissie financiële	eind 2001	**voortgang bewaken**	de minister van BZK in overleg met de VNG		

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	afwikkeling vuurwerkramp (CFA) en de aanbevelingen van de Commissie terzake in de gemeentelijke rampenplannen kunnen worden verwerkt.			*uitvoering: DVIP / DBRB*		
actie 87	Het bezien of in de Algemene Bijstandswet een rampenparagraaf is op te nemen.	voorjaar 2002	**volgen**	de minister van SZW		
actie 88	Bestuderen of de door de CFA ontworpen regelingen beantwoorden aan de beoogde tegemoetkoming van geleden materiële schade.	voorjaar 2002	**volgen**	de minister van BZK in overleg met Fin en EZ en de gemeente Enschede *uitvoering: DVIP*		
actie 89	Het bezien op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de uitvoering van de aanbevelingen van de COV om de gemeentelijke rampenplannen aan te passen, dan wel aan te vullen met betrekking tot: oprichting van een informatie- en adviescentrum, de afstemming en samenwerking met woningbouwcorporaties en institutionele particuliere verhuurders in het kader van de herhuisvesting, het logistieke proces rond het verstrekken van hulp in de vorm van goederen en de continuïteit van de economische, sociale en culturele infrastructuur na een ramp of zwaar ongeval; daarbij bezien welke afspraken moeten worden gemaakt	eind 2003	**voortgang bewaken**	de staatssecretaris van BZK in overleg met de VNG *DBRB*	• sectoraal actief bij betrokken	

actienr	omschrijving actiepunt conform kabinetsstandpunt	tijdpad cf. kab-standpunt	rol taskforce	actor / betrokken	stand van zaken	aandachts punten
	teneinde de implementatie ervan te verzekeren.					
actie 90	Het monitoren van de wederopbouw.	tot en met het jaar 2007 (eindverantwoording)	**volgen**	de minister voor GSI als coördinerend minister, in overleg met de provincie Overijssel en de gemeente Enschede		
actie 91	Het uitvoeren van een evaluatie van de coördinerende rol van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding in de inspectie-onderzoeken naar de vuurwerkramp, opdat deze werkwijze bij een mogelijke ramp in de toekomst opnieuw kan worden toegepast.	eind 2001	**volgen**	de minister van BZK		
actie 92	Het zorgdragen voor een heldere taakafbakening van de inspecties ten opzichte van de op te richten onafhankelijke raad voor rampen en ongevallenonderzoek.	najaar 2001 zal een hoofdlijnennotitie inzake de onafhankelijke raad voor rampen en ongevallenonderzoek naar de Tweede Kamer worden gezonden	**volgen**	de minister van BZK		

toelichting op de kolom-titels

kolom 1: actienr.

dit betreft de nummering van de actiepunten, zoals gehanteerd in het kabinetsstandpunt naar aanleiding van de vuurwerkramp Enschede

kolom 2: omschrijving actiepunt

dit betreft de omschrijving van de actiepunten, letterlijk overgenomen uit het kabinetsstandpunt

kolom 3: rol taskforce

dit betreft de wijze waarop de task force in directe zin betrokken zal zijn bij dit actiepunt. Afhankelijk van het verloop kan de betrokkenheid tijdens het proces worden aangepast. Het gaat om de volgende typeringen, in afnemende volgorde van betrokkenheid:

1. *initiëren: de taskforce neemt het initiatief tot het (doen) uitvoeren en stuurt aan;*
2. *participeren: leden van de taskforce participeren actief in de uitvoering*
3. *voortgang bewaken: de taskforce informeert zich nadrukkelijk en in detail over het verloop van de uitvoering*
4. *volgen: de taskforce informeert zich in grote lijnen over de stand van zaken*

De keuze voor een typering is afhankelijk van onder meer het belang van de mede-overheden bij dit actiepunt of de mate van verantwoordelijkheid die men draagt in de uitvoering ervan. Ook de wijze waarop de uitvoering (projectmatig) is georganiseerd en de afstemming met de mede-overheden is geregeld, speelt een rol. Zo zal er voor 'volgen' worden gekozen, als bekend is dat de VNG en het IPO op andere wijze (bijvoorbeeld via sectoraal overleg) zijn betrokken. De task force komt niet in de plaats van dergelijke reguliere afstemming, doch is ter ondersteuning (óf stimulering, indien noodzakelijk).

Kolom 4: actor/betrokken

dit betreft de eveneens in het kabinetsstandpunt genoemde (eerstverantwoordelijke) actor. In deze kolom staan cursief de meer gespecificeerde actoren vermeld.

Kolom 5: stand van zaken

dit betreft een korte typering van de stand van zaken in de uitvoering. Aanduidingen als 'loopt op schema', 'vertoont achterstand' of 'zorgelijk' zijn denkbaar.

Notitie

Onderwerp
Bestuurlijk overleg
Uitvoering actiepunten
Enschede, 6 juni 14.00

5.1.2e

Datum
5 juni 2001

Kenmerk
EB2001/72595

Onderdeel
Onderdeel

Inlichtingen
Inlichtingen
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 5

Aantal bijlagen

Aan
Staatssecretaris de Vries

Van
5.1.2e

Lijnparaaf
Directeur BRB
Dg-OOV

Medeparaaf

Afschrift aan
De heer minister
Dir VIP
Dir VLC

Inleiding

Het bestuurlijk overleg komt voor het eerst bijeen sinds de kamerdebatten van eind april. Daarom is als eerste inhoudelijk agendapunt: "Terugblik Kamerdebatten", opgevoerd. (ag.punt 3.)
Dit agendapunt stellen minister de Vries en U in de gelegenheid de toon te zetten. Gelet op het tempo van voortgang waarmee het ambtelijke vooroverleg met name met de VNG is verlopen – er is zoals u weet nog steeds geen voorzitter uit burgemeesterkring voorgedragen voor de ambtelijke taskforce – is dit nodig.
(De VNG heeft na het telefoontje donderdag van minister De Vries haar houding toegelicht middels een brief , u zie de bijlagen)

De positionering van de ambtelijke taskforce wordt besproken onder agendapunt 4 en het overzicht van de actiepunten onder agendapunt 5.
In het vooroverleg van vorige week donderdag is zoals u weet met minister de Vries afgesproken om inhoudelijk over de volgende drie onderwerpen te spreken:
- regiovorming
- samenvoeging meldkamers
- het vuurwerkbesluit

Deze onderwerpen staan niet op de officiële agenda omdat zij niet in de taskforce aan de orde zijn gesteld, maar na het vooroverleg met de minister zijn deze onderwerpen vrijdag telefonisch kortgesloten met de deelnemers aan het overleg. In de hierna volgende annotaties bij de agendapunten staat vermeld waar u deze punten het beste kunt inbrengen.

Toelichting op de agendapunten

agendapunt 2, Verslag:

Geen Opmerkingen

agendapunt 3, Terugblik Kamerdebatten.

De roep van de Kamer was snel duidelijke krachtige maatregelen neer te zetten. De burger laten zien dat de politiek aan de ramp consequenties verbindt en niet weer over gaat tot de orde van de dag. Fractieleider Melkert verwoordde dat aan het begin van de derde termijn heel kernachtig: Enschede heeft veel losgemaakt, wij mogen nu niet blijven steken in procedures.
De grondtoon van het Kamerdebat was de twijfel of het kabinet erin zal slagen om haar toezeggingen waar te maken, haar aanjaagfunctie inhoud te geven en een nieuwe wind te laten waaien.
(U zie ook bijgevoegde kopie van de handelingen van de TK en de toezeggingen die door u zijn gedaan.)
Vanuit deze achtergrond kunnen de minister en u neerzetten dat zij zich zorgen maken of de gemeenten met hetzelfde elan aan de slag willen als het kabinet. Het feit ligt er dat de VNG er nog steeds niet in is geslaagd een burgemeester te vinden die de taskforce wil trekken. Dit geeft ondanks de brief te denken.

Bij dit agendapunt kunnen de minister en u opwerpen dat u toe wilt naar rechtstreeks contact met de 25 voorzitters van de regionale Brandweercolleges en GHOR-regio's. Vorm en frequentie zijn nog punt van discussie.
Argumenten waarom rechtstreekse contacten op bestuurlijk niveau gewenst zijn, zijn de volgende:
Op regionaal niveau moeten de komende jaren een paar immense klussen worden gerealiseerd, terwijl er in veel regio's nog geen organisatie is:
- versterking van de regionale BRB en GHOR functies;
- versterking pro-actie en preventie (aantrekken van specialisten) ;
- verbetering van de voorbereiding op de rampenbestrijding (opstellen regionale beheersplannen);
- versterken multidisciplinaire aanpak o.a. gemeenschappelijk oefenen;
- de samenvoeging van de meldkamers en invoering GMS;
- en vlak daar achteraan de invoering van C-2000.

Het tijdsbestek voor deze operaties is zeer kort, uiterlijk 2004 klaar!
Indien dit jaar niet in de 25 regio's gestart wordt met de opbouw van de organisatie, het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid, financiering, in dienst nemen van personeel, het regelen van huisvesting, het afspreken van de wijze van

samenwerken met de politieregio's, het bepalen van de invoeringstrajecten , het integreren van de organisaties, mensen en materieel, het aanpassen en afstemmen van de verschillende geautomatiseerde systemen, het regelen van het beheer van de systemen, etc. komt een aantal essentiële actiepunten niet binnen de afgesproken tijd klaar;
Om de regio's bij deze operaties te ondersteunen en harde afspraken te kunnen maken over invoeringstermijnen, is rechtstreeks contact nodig.

Teneinde een en ander werkbaar te houden is het gewenst dat er uiteindelijk per regio één burgemeester als aanspreekpunt fungeert voor zowel de brandweer als de GHOR.
Van belang is te attenderen op de afspraak met de CdK's om u voor 1 juli te melden welke gemeenten in welke regio's komen te liggen en hoe zij het proces tot regiovorming denken in te richten. Dit proces van inrichten zal waarschijnlijk versneld moeten worden. Aan de hand van de berichten die binnen komen van de provincies kan worden bepaald hoe met de regio's in contact wordt getreden (zijn de regio's al zover om één burgemeester aan te wijzen zowel voor de Brandweer als voor de GHOR, anders moet per landsdeel overleg worden gevoerd) en welke onderwerpen worden geagendeerd.
De aftrap voor rechtstreekse bestuurlijke contacten ligt begin september op de door ons georganiseerde conferentie met als thema: "Regiovorming en samenvoeging meldkamers". Van daar uit kan gestart worden met intensiever communicatie tussen BZK en regio's.
Mocht het komen tot gestructureerd bestuurlijk overleg met de 25 bestuurlijke aanspreekpunten voor de regionale colleges van de brandweer en de GHOR, dan kunt u desgevraagd toezeggen, dat IPO en VNG daar met een vertegenwoordiger bij aanwezig mogen zijn.

Er zijn nog een aantal argumenten voor u waarom dit een belangrijk punt is:
het grootste gedeelte van het extra geld dat door financiën is gehonoreerd (ongeveer twee derde van de Oostinggelden, f 61 milj.) is bestemd voor versterking van de regionale functies o.a:
- versterking capaciteit pro-actie en preventie bij de regionale Brandweer en de GHOR, f 25 milj.
- bereiken van territoriale congruentie (dit jaar 2, volgend jaar f 5 milj.)
- organisatorisch maatregelen samenvoeging meldkamers, oplopend van 1,5 milj. naar f 6 milj..
- daarnaast wordt uit de 61 milj. voor het systeem GMS nog eens f 7 milj vrijgemaakt. (u zie voor een nauwkeuriger overzicht de bijlagen)
Als u bovendien bedenkt dat de gelden in het kader van PVB en GHOR de komende jaren oplopen van f 40 mijl. vorig jaar naar f 85 milj. in 2003 dan is duidelijk dat de regio's een cruciale rol van betekenis in de rampenbestrijding moeten gaan spelen. Het organiseren van rechtstreekse bestuurlijke contacten –

al of niet structureel - is derhalve voor het positioneren van de regio's en het doen slagen van het beleid essentieel.

Tot slot is het van belang dat u dit najaar aan de Kamer een aantal duidelijke stappen moet kunnen melden. Het openen van overleg met de voorzitters van de regionale colleges over concrete actiepunten kan daar één van zijn.

ad Agendapunt 4 Stand van zaken taskforce.

De zin in de annotatie bij dit agendapunt:" Het is van belang te melden dat de VNG en het IPO als koepelorganisaties de gemeenten en provincies vertegenwoordigen en derhalve geen directe verantwoordelijkheid voor de uitvoering kunnen dragen " is erin gekomen na discussie met m.n. de VNG over haar positie en tekent de opstelling van de VNG. Derhalve adviseer ik u onder voorbehoud akkoord te gaan met de opdracht en samenstelling van de taskforce en het voorbehoud te maken - mede gelet op het bovenstaande – dat bijvoorbeeld afhankelijk van de voortgang de samenstelling van de taskforce tussentijds kan veranderen; bijvoorbeeld twee vertegenwoordigers van de regio's toevoegen aan de taskforce.

ad Agendapunt 5 Activiteitenoverzicht.

Het overzicht geeft de 92 actiepunten weer met daarbij de tijdslijn, de activiteiten die er nu in gang worden gezet en de (wijze van) betrokkenheid van de verschillende partijen. Het overzicht is het vertrekpunt van de samenwerking in de taskforce aan de hand waarvan de voorgang wordt bewaakt en regisserend kan worden opgetreden naar de verschillende partijen om de samenwerking vorm te geven dan wel vlot te trekken. Het document is ook in die zin een vertrekpunt dat aan de hand van dit document nadere afspraken met VNG en IPO moeten worden gemaakt over de manier waarop zal worden samengewerkt op verschillende punten. De resultaten van dit overleg zullen dus weer leiden tot bijstelling van het overzicht.
In die zin kunt u een paar opmerkingen maken t.a.v. het overzicht.

Inhoudelijk zou onder dit agendapunt kunnen worden gesproken over:
- samenvoeging meldkamers (u zie bijlage ..)
- het vuurwerkbesluit (u zie bijlage ....)

Indien de agenda er ruimte voor biedt zou u er goed aan doen ook nog het Project versterking gemeentelijke processen bij de rampenbestrijding (o.a. opvang en verzorging van de bevolking, registratie van slachtoffers en vermisten, perscommunicatie, en verwanteninformatie) aan te kaarten.

In het kabinetsstandpunt vuurwerkramp is aan de Tweede Kamer toegezegd dat de staatssecretaris van BZK met de VNG in overleg zaal treden om te bevorderen dat de gemeenten een gezamenlijk project opzetten om de gemeentelijke processen bij de rampenbestrijding te versterken (actie 57, tijdpad: eind 2002) Het betreft de processen die door het gemeentelijk apparaat tijdens een ramp worden uitgevoerd, zoals opvang en verzorging van de bevolking, registratie van slachtoffers en vermisten, perscommunicatie, en verwanteninformatie.

Uit de inspectierapportages en uit het rapport van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp is gebleken dat de gemeenten zich onvoldoende op deze processen hebben voorbereid.

Het bestuurlijk overleg biedt een uitgelezen gelegenheid om de VNG een toezegging tot inspanning te ontlokken.

NB: Het bijgevoegde financiële overzicht kunt u eventueel uitreiken mocht de vergadering daartoe aanleiding geven. Daar zijn echter risico's aan verbonden. Wellicht ten overvloede wijs ik u er nogmaals op dat in bijgevoegde opstelling naar onszelf is toegerekend om op het bedrag van f 145 milj uit te komen. Een openhartige overhandiging zonder de gelegenheid te hebben het onderwerp goed toe te lichten en door te spreken kan derhalve een verkeerde indruk achter laten.

VROM - BIJDRAGE
BOUWSTENEN KABINETSSTANDPUNT
VUURWERKRAMP
VERSIE 1, INSPECTIERAPPORTEN
2 FEBRUARI 2001

1. VERGUNNINGENPROCES WET MILIEUBEHEER

1.1 Conclusies uit Inspectierapporten

1.1.1 Conclusies vergunningverlening door gemeente Enschede

- Het bedrijf heeft veranderingen van de inrichting doorgevoerd voordat daarbij behorende vergunningprocedures waren opgestart. In die gevallen heeft de gemeente steeds achteraf gereageerd met aanpassing van de vergunning. Handhavend optreden om de feitelijke situatie in overeenstemming te doen brengen met de vergunde situatie heeft niet plaatsgevonden.
- De aanvragen voor de vergunningen van 1997 en 1999 zijn onvoldoende getoetst op ontvankelijkheid(volledigheid,juistheid).
- Bij het verlenen van de vigerende vergunningen (in 1997 en 1999) is door de gemeente afgeweken van het advies van de wettelijk adviseur externe veiligheid (MILAN). De wettelijk adviseur is door de gemeente wel steeds om advies gevraagd.
- Er is binnen de gemeentelijke aanpak weinig of geen samenhang geweest in de vergunning-procedures en -voorwaarden ten aanzien van de milieuvergunning, de bouwvergunning en het bestemmingsplan.
- De gemeente heeft kennisgevingen gepubliceerd m.b.t. de vergunningprocedures in 1997 en 1999. Deze geven een onvolledig beeld van de aard van de activiteiten van het bedrijf en de daarmee samenhangende risico's.
- Omwonenden waren er zich onvoldoende van bewust dat zij in de buurt van een risicovol bedrijf woonden. Ook de gemeente realiseerde dit zich kennelijk niet.
- De revisievergunning van 1997 had geweigerd kunnen worden omdat de doelvoorschriften m.b.t. de brandpreventie zeer vergaande consequenties zou hebben voor de daartoe te installeren voorzieningen. De gemeente heeft de haalbaarheid hiervan niet getoetst.
- De beschikkingen van 1997 en 1999 kent een aantal strijdigheden met de AwB m.b.t. de motivering van de vergunningen.
- In de vergunningen van 1997 en 1999 is in aanzienlijke mate afgeweken van de voor de opslag van vuurwerk geldende eisen (zoals opgenomen in het Besluit opslag vuurwerk milieubeheer, het handboek milieuvergunningen als de richtlijnen van AMV). Dit betrof zowel constructie-eisen als in acht te nemen onderlinge afstanden tussen de vuurwerkbewaarplaatsen.
- In een door de provincie Overijssel opgestelde inventarisatie van risicovolle bedrijven is het bedrijf opgenomen in de categorie waarvoor een aanvalsplan wordt aanbevolen. Dit gegeven heeft ook bij de vergunningverlening geen rol gespeeld.
- Het BRZO is op het bedrijf (vergunde situatie) niet van toepassing m.b.t. het overschrijden van de drempelwaarden.

Samenvattende conclusie vergunningverlening

- De gemeente heeft de vergunningverlening Wm (zowel inhoudelijk als procedureel) niet adekwaat uitgevoerd.
- De afstemming tussen milieuvergunning, bouwvergunning en bestemmingsplan heeft onvoldoende plaatsgevonden.
- Deze wijze van behandeling is naar alle waarschijnlijkheid niet uniek maar is een doorsnee voor de gemeentelijke praktijk in Nederland.

1.1.2 Conclusies Handhaving door gemeente Enschede

- In een aantal gevallen (1991,1993, 1995) zijn door de gemeente Enschede aan het bedrijf brieven met handhavingspassages gestuurd. Nadien is niet aantoonbaar handhavend opgetreden.
- Controles van de gehele inrichting of specifiek gericht op evenementen-vuurwerk hebben niet plaatsgevonden. Wel is in regionaal verband rond de jaarwisseling door gemeente en politie gecontroleerd in het kader van toezicht op de vuurwerkverkopen door de detailhandel.
- De resultaten van uitgevoerde controles zijn niet aantoonbaar in verslagen vastgelegd. Een handhavingshistorie is dus niet opgebouwd. Uitwisseling van gegevens met de afdelingBouwbeheer vond niet plaats.
- Op diverse momenten is er niet handhavend opgetreden door de gemeente bij overtredingen ingevolge de wet Milieubeheer (daarvoor Hinderwet), evenals overigens m.b.t. de bouwregelgeving en de wet op de Ruimtelijke Ordening, terwijl daartoe wel aanleiding was. Feitelijk zijn daartoe gedoogsituaties ontstaan.
- Het College van B&W heeft m.b.t. de wet Milieubeheer geen uitvoering gegeven aan het landelijk vastgestelde beleidskader gedogen.
- De bevoegdheden van B&W om bestuursrechtelijk op te treden zijn niet gemandateerd. Op diverse momenten zijn overtredingen geconstateerd van de Wm (daarvoor Hinderwet) door ambtenaren met toezichtsbevoegdheden. Door niet op te treden werd door gemeente-ambtenaren in feite de illegale situatie gedoogd. Daarmee is in de bevoegdheid van B&W getreden.

Samenvattende conclusie handhaving

- De gemeente heeft de handhaving van de vergunningen wet Milieubeheer (mede in relatie tot de bouwvergunningen en het bestemmingsplan) niet adekwaat uitgevoerd. Veelal is door het verlenen van een nieuwe milieu-(of bouwvergunning) de situatie achteraf gelegaliseerd. Tegen overtredingen is niet handhavend opgetreden.
- Ambtelijk is in de bevoegdheid van B&W getreden bij het (wellicht impliciet) besluiten om niet handhavend op te treden tegen illegale situaties.
- Deze wijze van behandeling van de handhavingstaak is naar alle waarschijnlijkheid niet uniek maar is een doorsnee voor de gemeentelijke praktijk in Nederland.

1.1.3 Conclusies Betrokkenheid Buro AMV bij vergunningverlening en handhaving

- Het Buro AMV ,wettelijk adviseur en toezichthouder in het kader van de Wm, is altijd, conform de wettelijke verplichting daartoe, om advies gevraagd door de gemeente Enschede bij aanvragen om vergunningen.
- AMV heeft inzake de advisering van de vergunningaanvragen van 1997 en 1999 concessies gedaan ten opzichte van haar eigen advieskader (constructie-eisen, onderlinge afstanden tussen de vuurwerkbewaarplaatsen).

- De adviezen van AMV inzake de vergunningaanvraag van 1999 vertonen een compromis-karakter. Dat is ingegeven door, zowel vanwege de gemeente als de aanvrager aangedragen voornemens tot bedrijfsverplaatsing en de ruimtelijke ontwikkelingen van het betreffende gebied.
- AMV heeft in 1999 afspraken gemaakt met S.E.Fireworks over het inrichten van de feitelijke situatie die op dat moment in strijd was met de vigerende vergunning (en dus als illegaal moest worden aangemerkt). AMV is daarbij in de bevoegdheid van de gemeente getreden.
- Door AMV zijn, zowel zelfstandig als met de gemeente, toezichtbezoeken afgelegd bij het bedrijf.
- In 1998 zijn n.a.v. een controle van de Wm-vergunning door AMV aan de gemeente schriftelijk een reeks overtredingen gemeld, die naar de mening van AMV binnen een maand gecorrigeerd zouden moeten worden. Niet gebleken is dat de gemeente naar aanleiding hiervan in het kader van de handhaving stappen heeft ondernemen. Door AMV is de uitvoering hiervan verder ook niet meer gevolgd.
- Belangrijke onderdelen van de vergunningen (zoals sprinkler- en/of blusinstallatie en de inhoud van verpakkingen) werden niet gecontroleerd door de toezichthouders van AMV (en de gemeente) omdat zij ten onrechte in de veronderstelling verkeerden daartoe niet bevoegd te zijn. Op grond van de AWB zijn hen daartoe echter de nodige bevoegdheden toegekend.
- Op bepaalde momenten vond er bij AMV een rolwisseling plaats van toezichthouder naar die van adviseur en vergunningverlener.

Samenvattende conclusie rol Buro AMV

- Door AMV is de advisering van de vergunningaanvragen, met name inhoudelijk, niet adekwaat uitgevoerd. Er is wel altijd geadviseerd, maar inhoudelijk niet consequent conform de eigen beleidskader m.b.t. veiligheid.
- Door AMV is de toezichthoudende taak onvoldoende adekwaat uitgevoerd. Vanwege vermoedelijk onvoldoende op de hoogte zijn van bevoegdheden zijn bij controlebezoeken relevante onderdelen niet gecontroleerd. De afhandeling van de controlebezoeken werd niet gevolgd en bewaakt.
- De positie van AMV is onduidelijk wat betreft het optreden als adviseur enerzijds en als toezichthouder anderzijds. Ook de verhoudingen in het toezicht door de gemeente en door AMV zijn onduidelijk gebleken.

1.1.4 Conclusies betrokkenheid Inspectie Milieuhygiene bij het toezicht op de gemeente

- De IMH heeft van haar wettelijke adviesbevoegdheid slechts in 1979 gebruik gemaakt door te wijzen op de adviesrol van de Kwartiermeester-generaal van de Koninklijke Landmacht bevoegd.
- Op de vergunningaanvraag in 1997 is niet geadviseerd en de vergunningaanvraag van 1999 is conform de afspraak met de gemeente ('Sanering stukkenstroom"), niet ter advisering aan de Inspectie gestuurd.
- Door de IMH zijn, in het kader van haar 2e lijns toezicht-rol, nooit controle-bezoeken aan het bedrijf gebracht.
- De aard van de inrichting is voor de IMH geen aanleiding geweest tot (extra) aandacht of het oproepen daartoe. Ook het gegeven dat over het bedrijf nimmer bij de IMH rechtstreeks is geklaagd gaf daartoe geen aanleiding. De resultaten van het onderzoek door de VROM-Inspecties zijn dan ook niet eerder geconstateerd.

Samenvattende conclusie betrokkenheid Inspectie Milieuhygiëne

- De IMH heeft m.b.t. het bedrijf in de periode voor de vuurwerkramp geen gebruik gemaakt van haar 2e lijns bevoegdheid bij vergunningverlening en handhaving in het kader van de wet Milieubeheer.

1.1.5 Conclusies betrokkenheid andere instanties bij vergunningverlening en handhaving

1) Brandweer

- De Brandweer is niet aantoonbaar betrokken geweest bij de advisering over de brandpreventie en blusvoorzieningen inzake de opslag van vuurwerk bij het bedrijf. Buro AMV heeft hierom wel schriftelijk verzocht.
- De Brandweer heeft geen formele adviesfunctie m.b.t. de milieuvergunning. De vergunning van S.E.Fireworks bevatte onvoldoende en foutieve voorwaarden m.b.t. brandpreventie. De financiele vergoeding die de Brandweer verlangt van de gemeente voor het geven van adviezen mag geen reden zijn om dit achterwege te laten. Dit probleem had bestuurlijk opgelost moeten worden.
- In een door de provincie Overijssel opgestelde inventarisatie van risicovolle bedrijven is het bedrijf opgenomen in de categorie waarvoor een aanvalsplan wordt aanbevolen.De aanbevelingen in het rapport gaf ook de brandweer onvoldoende aanleiding voor het onmiddellijk opstellen van een dergelijk plan.
- Door de Brandweer is (ook in de preventie-fase m.b.t. het bedrijf S.E.Fireworks) geen gebruik gemaakt van het in 1985 door BZK opgestelde rapport "Bestrijding van ongevallen waarbij ontplofbare stoffen zijn betrokken".
- Door de Brandweer is (ook in de preventie-fase m.b.t. het bedrijf S.E.Fireworks) geen gebruik gemaakt van het rapport "Explosie M.S.Vuurwerk b.v. Culemborg" opgesteld door de toenmalige Inspectie voor het Brandweerwezen.

2) Ministerie V&W/ Rijksverkeersinspectie

- Door het Ministerie van V&W zijn aan het bedrijf een afleveringsvergunning en een bezigingsvergunning verleend m.b.t. vuurwerk o.b.v. het Reglement gevaarlijke stoffen. De aan de exploitanten verleende afleveringsvergunningen van vuurwerk gelden ook voor de klassen 1.1 G en 1.2 G. De Wm-vergunningen van 1997 en 1999 beperkt de opslag van vuurwerk tot de lichtere klassen 1.3 G, 1.4 G en 1.4 S.
- Bij controle in 1999 van het vuurwerkregister (verplichting o.b.v. de afleverings- en de bezigingsvergunning) door de Rijksverkeersinspectie blijkt 190 ton vuurwerk te worden aangetroffen.Dit betekent en overschrijding van ruim 30 ton van de vergunde hoeveelheid in de Wm-vergunning. Deze constatering is niet aan de gemeente doorgegeven.
- In 1996 is door het Ministerie van V&W een ontheffing verleend voor het vervoer over de weg van voorgemonteerd vuurwerk van de klasse 1.3. Voor zover bekend is deze informatie niet uitgewisseld met de gemeente Enschede.

3) Politie

- Door de Politie zijn in samenwerking met de gemeente jaarlijks z.g. oudejaarscontroles uitgevoerd waaronder bij het bedrijf S.E.Fireworks. Deze controles waren vooral gericht op de vuurwerkverkoop door de detailhandel en betroffen volgens de betrokkenen, het toezicht op de naleving van gedragsregels en of alles er netjes uitzag.

- Bij de oudejaarscontrole van 1997 is vuurwerk in beslag genomen dat niet aan de voorschriften voldeed.

Samenvattende conclusie betrokkenheid andere instanties

- De Brandweer is niet aantoonbaar betrokken geweest bij de Wm-vergunningverlening.
- Ondanks de bestaande relatie bestaat er tussen de vergunningen en ontheffingen van de vervoerswetgeving enerzijds en de milieuvergunning anderzijds geen formele coordinatieregeling. Tevens bestaat er geen voorziening voor de uitwisseling van informatie. De feitelijke relaties zijn in de praktijk ook niet materieel gecoordineerd.
- Verschillende overheidsinstanties hebben, naast de gemeente, een toezichthoudende en/of adviserende taak en zijn in dat kader betrokken geweest bij het bedrijf. De in dat kader verkregen informatie is onvoldoende uitgewisseld.

1.2 Aanbevelingen en stand van zaken beleidsontwikkeling

Aanbeveling 1 (VROM-Inspecties, IBR):
Koppel de milieu- (en de bouw-)regelgeving, zodanig dat (ook) voor het afgeven van een milieuvergunning een verplichte inhoudelijke toets moet plaatsvinden aan het vigerende ruimtelijk beleid en geldende bestemmingsplannen en zodanig dat bouwtechnische voorschriften uit milieuvergunning en bouwbesluit op elkaar zijn afgestemd.
Beleidsontwikkeling :
* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit is voorzien in een toets van vergunningen en bestemmingsplannen aan de (afstands)eisen van het besluit. Daardoor is strijd tussen milieuvergunning en bouwvergunning niet meer mogelijk. Een soortgelijke aanpak is geregeld in het concept-besluit Milieukwaliteitseisen externe veiligheidsinrichtingen.

Aanbeveling 2 (VROM-Inspecties, IBR):
Stel voor homogene groepen van risicovolle bedrijven technische- en afstandseisen vast, die dwingend moeten worden toegepast bij vergunningverlening (en in ruimtelijke plannen).
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: hierin is voorzien in het concept-Vuurwerkbesluit.

Aanbeveling 3 (VROM-Inspecties) :
Verlaag de drempelwaarden m.b.t. de hoeveelheden vuurwerk in het kader van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) in relatie met de verplichting tot het opstellen van een preventieplan (lage drempelwaarde BRZO) en een veiligheidsrapport (hoge drempelwaarde BRZO); zorg voor een eenduidige definitie van de drempelwaarde met betrekking tot explosieve stoffen.
Beleidsontwikkeling:
In ontwikkeling: in EU-kader is de Commissie van competente autoriteiten inzake de Seveso-richtlijn hiermee doende. De verwachting is dat deze commissie in het kader van de herziening van de Seveso-richtlijn open zal staan voor een neerwaartse aanpassing van de drempelwaarden voor explosieven.

Aanbeveling 4 (VROM-Inspecties):
Houd bij het vaststellen van afstandseisen van zulke risicovolle bedrijven als vuurwerkopslag in de woonomgeving meer rekening met de effecten van een calamiteit naast de kans van optreden daarvan.
Beleidsontwikkeling:

* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit is hiermee rekening gehouden.

Aanbeveling 5 (VROM-Inspecties, IBR, IP, AI):
Ontwerp een wettelijke regeling voor de inventarisatie en registratie van risicovolle activiteiten en een inzichtelijke registratie van opslag van gevaarlijke stoffen en producten.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: op rijksnivo wordt gewerkt aan een wettelijke regeling m.b.t. de informatie- en registratieplicht voor risicovolle activiteiten. Daarbij wordt o.a. gedacht aan een (centraal) te beheren register.

Aanbeveling 6 (VROM-Inspecties):
Schaf de advies- en toezichtrol die het buro AMV van het ministerie van Defensie op grond van de wet Milieubeheer heeft af.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: nog geen definitief standpunt ingenomen, overleg Defensie/VROM.

Aanbeveling 7 (VROM-Inspecties):
Breng bij het bevoegd gezag op ambtelijk en bestuurlijk nivo een scheiding aan tussen taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de handhaving en de vergunningverlening. Intensiveer de handhavingstaak. Hanteer een strikte handhavingsaanpak met direct strafrechtelijk en/of bestuursrechtelijk optreden bij kernbepalingen.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het kader van de Bestuursovereenkomsten samenwerking milieuhandhaving zou de handhavingstaak geintensiveerd moeten worden. Risicovolle activiteiten zouden hierbij een hogere prioriteit moeten krijgen. Door de LCCM zou hierbij sturend kunnen worden opgetreden.

Aanbeveling 8 (VROM-Inspecties, IBR, RVI) :
Breng de handhaving van de gehele vuurwerkketen onder bij 1 bevoegd gezag, of regel-indien in de keten toch meerdere bevoegde gezagen betrokken moeten zijn- de afstemming concreet in een handhavingsplan, waarbij 1 aangewezen bevoegd gezag de regie voert.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit wordt de bestuurlijke zorg voor het afleveren, bezigen en de opslag van vuurwerk in 1 hand gelegd, die van de provincie.
In financiering van de uitbreiding van de capaciteit bij de provincies wordt voorzien, evenals voor de training en opleiding.

Aanbeveling 9 (IBR):
Geef de Brandweer een wettelijke adviestaak bij de vergunningverlening Wm.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit is een adviestaak voor de brandweer opgenomen.

Aanbeveling 10 (VROM-Inspecties, IBR) :
Ken als VROM-Inspecties blijvend een hoge prioriteit toe aan die bedrijven waar veiligheid, gezondheid en milieu in het geding is en controleer vanuit de 2e lijns rol actief en integraal die bedrijven. Neem die controles op in de jaarlijkse Inspectieplannen.
Beleidsontwikkeling :

* In ontwikkeling : bij het opstellen van het Inspectieplan IMH-2000 voor het jaar 2000 is reeds gekozen om aan veiligheid, gezondheid en milieu een hogere prioriteit te geven. Deze keuze is voor het Inspectieplan van 2001 versterkt doorgezet. Dit heeft geresulteerd in het in uitvoering nemen van een groot aantal toezicht-projecten die zich hier specifiek op richten zoals een inventarisatie van risicivolle activiteiten, BRZO-bedrijven, ammoniak-koelinstallaties.

1.3 Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen

Zie paragraaf 1.4.

1.4 Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein.

De gemeente is het bevoegd gezag in het kader van de Wm voor de vergunningverlening voor inrichtingen die vuurwerk opslaan,bewerken,verwerken. Tevens is zij belast met het toezicht op de naleving daarvan en de bestuursrechtelijke handhaving. Dit betreft dus de 1e lijns handhaving.
Het bestaan en de taakstelling van de Inspectie Milieuhygiene is gedefinieerd in de Gezondheidswet. In deze wet is als taak voor de IMH opgenomen het toezicht op de uitvoering van beleid en regelgeving door andere overheden. Dit is dus het 2e lijns toezicht.
De 2e lijns toezichtrol wordt verder inhoud gegeven in specifieke VROM-wetten zoals de Wet Milieubeheer waarin is opgenomen dat de IMH door het bevoegd gezag in de gelegenheid gesteld moet worden om te adviseren over vergunningaanvragen.
De praktijk van het 2e lijns toezicht is :
* doorlichten van gemeenten inzake hun uitvoering op 1 van de VROM-werkterreinen of op het gehele VROM-werkterrein (veelal gezamenlijk met de andere VROM-Inspecties).
* doorlichten van branches en grote bedrijven
* zelf onderzoek doen op grond van klachten of incidenten

Jaarlijks maakt de IMH een werkplan waarin de onderzoeken bij overheden en branches worden vastgelegd. Het betreft hier een keuze in soort en omvang die gebaseerd is op een prioriteitstelling en beschikbare formatie. De Inspectieplannen worden door de bewindspersonen of de ambtelijke top goedgekeurd.
De vanuit de IMH in het kader van het 2e lijns toezicht in te brengen VROM-belangen bij het vergunningenproces Wm zijn gebaseerd op nationale beleidsnota's, richtlijnen en circulaires. Indien het bevoegd gezag bij vergunningverlening Wm handelt in strijd met het Rijksbeleid dan heeft de IMH de mogelijkheid, na goedkeuring door de minister van VROM, om in beroep te gaan bij de Raad van State.
Bij het 2e lijns toezicht op de naleving heeft de IMH in het bestuursrechtelijke spoor de mogelijkheid, overigens zoals iedere ander betrokkene, om het bevoegd gezag te verzoeken om bij overtredingen handhavend op te treden. Daarnaast kan de IMH in overleg met het OM door het opmaken van PV een strafrechtelijk spoor kiezen hetgeen dan uiteraard op het betreffende bedrijf is gericht.

Door het uitvoeren van 2e lijns toezicht vanuit de IMH wordt de wijze van vergunningverlening en handhaving van gemeenten en provincies beoordeeld.
In de negentiger jaren is gekozen voor een investering in het primaire proces bij gemeenten en provincies d.w.z. via bijdragen van VROM werd ingezet op vergroting van de uitvoeringscapaciteit voor de milieutaken waaronder vergunningverlening en handhaving (BUGM/VOGM). Dit ging gepaard met een vermindering van het rijkstoezicht daarop door de IMH en een personele afslanking voor de 2e lijns taken.

Na het aantreden van de huidige minister van VROM is een koerswijziging ingezet ten aanzien van het 2e lijns toezicht naar een meer pro-actieve houding door de IMH. Recent is op aangeven van de minister van VROM door het kabinet besloten om de IMH uit te breiden met 65 fte ter intensivering van het 2e lijns toezicht. Deze extra capaciteit wordt in 2001 ingezet voor inspecties in het veld m.b.t. risicovolle situaties, doorlichting van bedrijven en onderzoeken bij prioritaire branches.

1.5 Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)

P.M.

1.6 Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)

P.M.

1.7 Reacties naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)

Zie paragraaf 1.2. Bij de aanbevelingen is per onderwerp tegelijkertijd ook de stand van zaken m.b.t. de beleidsontwikkeling genoemd.

1.8 Actiepunten

P.M.

1.9 Overzicht van de financiële en de regelgevingsconsequenties

P.M.

2 RUIMTELIJKE ORDENING - BESTEMMINGSPLAN EN ZONERING

2.1 Conclusies uit inspectierapporten

In § 5.2 van het Centraal Rapport, onder het kopje "1. Ruimtelijke ordening" wordt geconcludeerd:

- de bestemmingsplanprocedures incl. inschakeling VROM-inspecties zijn correct doorlopen;
- het ruimtelijke ordenings-beleid van de gemeente was gericht op verplaatsing van het vuurwerkbedrijf en noch via een bestemmingsplan- noch via een vrijstellingsprocedure is medewerking verleend aan de bedrijfsuitbreiding, maar er hebben ontwikkelingen plaatsgevonden in strijd met het geldende bestemmingsplan;
- plaatsing en gebruik van zeecontainers zijn niet aan het bestemmingsplan getoetst en in geval na signalering door de gemeentelijke afdeling Milieu aan het bestemmingsplan zou zijn getoetst, zou het gebruik van de zeecontainers niet behoren te zijn toegestaan;
- de gemeente heeft bij het maken van haar bestemmingsplannen bewust ervoor gekozen om een andere zoneringslijst van inrichtingen te hanteren dan de door de meeste gemeenten gehanteerde VNG-indeling en om de inrichting uitsluitend te bestempelen als bestemd voor opslag (en niet voor montage) van vuurwerk;
- de gemeente is niet handhavend opgetreden tegen de met het bestemmingsplan strijdige plaatsing en gebruik van zeecontainers.

2.2 Aanbevelingen uit inspectierapporten

In § 5.2 van het Centraal Rapport zijn aan het eind van de rapportage van de VROM-inspecties, onder het kopje "Ruimtelijke ordening en zonering" de volgende aanbevelingen opgenomen:

- koppel de bouw- en milieuregelgeving, zodanig dat (ook) voor het afgeven van een milieuvergunning een verplichte inhoudelijke toets moet plaatsvinden aan het vigerende ruimtelijk beleid en geldende bestemmingsplannen en zodanig dat bouwtechnische voorschriften uit milieuvergunning en bouwbesluit op elkaar zijn afgestemd;
- stel een landelijke "staat van inrichtingen" vast, die bij het opstellen van bestemmingsplannen gehanteerd moet worden voor het lokaal indelen van (de in de landelijke staat vastgelegde) bedrijfstypen in categorieën van toelaatbaarheid op grond van hun ruimtelijke invloed;
- stel voor homogene groepen van risicovolle bedrijven technische en afstandseisen vast, die (o.a. bij de in de voorgaande aanbeveling bedoelde indeling naar toelaatbaarheid) dwingend moeten worden toegepast in ruimtelijke plannen en bij vergunningverlening;
- geef in het kader van ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling en milieubeleid meer aandacht aan het inventariseren en oplossen van knelpuntsituaties op het gebied van veiligheid, milieu en gezondheid en stel meer (bestaande of nieuwe) financiële middelen beschikbaar voor de sanering daarvan.

2.3 Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen

P.M.

- M.b.t. afstandseisen: Deze aanbeveling is opgevolgd in de VROM-circulaire van 9 nov. 2000 en in het ontwerp-Vuurwerkbesluit.

2.4 Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein: betrokkenheid VROM

De Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) geeft gemeenteraden de bevoegdheid bestemmingsplannen vast te stellen, waarin niet alleen de bestemming van de grond wordt aangegeven, maar zo nodig ook in het belang van een goede ruimtelijke ordening voorschriften worden opgenomen over het toegestane gebruik van grond en opstallen.
Op grond van de WRO en het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) zijn de drie VROM-inspecties betrokken bij de procedure van totstandkoming van het bestemmingsplan. Zij kunnen daarbij de door VROM behartigde belangen inbrengen. Indien dat niet leidt tot een bevredigende regeling in het ontwerp-bestemmingsplan, kunnen de inspecties zienswijzen bij de gemeenteraad en bedenkingen bij GS indienen.
Bovendien kan, mits de IRO zienswijzen en bedenkingen heeft ingediend, de MVROM ertoe overgaan een GS-besluit omtrent de goedkeuring van het bestemmingsplan wegens kennelijke strijd met het nationaal ruimtelijk beleid te vervangen door een eigen besluit omtrent de goedkeuring.
Tot slot staat beroep open bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Aanvragen om bouwvergunning moeten door de gemeente worden afgewezen indien het beoogde bouwwerk of het gebruik ervan in strijd zou zijn met het bestemmingsplan. Indien een gemeente bijv. ter honorering van een bouwaanvraag vrijstelling wil verlenen van een belemmering daarvoor in het bestemmingsplan, kan zij een vrijstellingsprocedure volgen als opgenomen in artikel 19 WRO. In het kader van zo'n vrijstellingsprocedure moet meestal de IRO worden gehoord. Indien de IRO aan GS heeft te kennen gegeven dat de voorgenomen vrijstelling in kennelijke strijd is met het nationaal ruimtelijk beleid, maar GS desondanks een verklaring van geen bezwaar verlenen, kan de MVROM die verklaring vervangen door een weigering.
Verder bestaan bezwaar- en beroepsmogelijkheden o.g.v. de Awb.

Naast de betrokkenheid van VROM bij het opstellen van bestemmingsplannen, heeft VROM ook een wettelijke taak bij het toezicht op de naleving van de WRO. De zgn. eerste-lijns bevoegdheden op handhavingsterrein liggen bij de gemeenten, maar de IRO's oefenen in een aantal categorieën gevallen tweede-lijns handhavingstoezicht uit. Daarbij hebben de IRO's overigens geen andere juridische middelen ter beschikking dan een willekeurige belanghebbende burger.

2.5 Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc.

De door de inspecties in het algemeen en de IRO in het bijzonder in te brengen VROM-belangen i.h.k.v. de hierboven onder §3. beschreven bestemmingsplan- en art. 19-procedures blijken bijv. uit nationale beleidsnota's, richtlijnen en circulaires.
Vóór de VROM-circulaire van 9 nov. 2000 met interim-beleid over vuurwerkopslag, bestonden geen specifieke nationale beleidsdocumenten over ruimtelijke aspecten van vuurwerkopslag.
Wel heeft VROM geparticipeerd in het opstellen van een VNG-brochure over 'Bedrijven en milieuzonering'. Deze inmiddels enkele malen geactualiseerde brochure bevat geen dwingende richtlijnen, maar wordt door de meeste Nederlandse gemeenten gebruikt bij het opstellen van hun bestemmingsplannen.
Zoals blijkt uit de inspectierapportage heeft Enschede bij het opstellen van de desbetreffende bestemmingsplannen een eigen indeling gehanteerd die v.w.b. vuurwerkopslag en -montage afwijkt van de VNG-brochure.

Overigens pasten de bedrijfsactiviteiten van S.E. Fireworks noch volgens de VNG-brochure, noch volgens de eigen Enschedese indeling in de nabijheid van woningen.
Volgens decennialang constante jurisprudentie - voorheen van de Kroon, thans van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State - mag een bedrijf niet worden "wegbestemd" (d.w.z. dat een nieuw bestemmingsplan de huidige bedrijfsactiviteiten niet mag uitsluiten), indien de uitvoerbaarheid van de in plaats daarvan geprojecteerde andere bestemming niet is verzekerd.
De uitvoerbaarheid van die andere bestemming wordt geacht niet verzekerd te zijn indien de eigenaar zelf zijn huidige bedrijfsactiviteiten wil continueren, terwijl de gemeente niet aannemelijk kan maken dat zij binnen 10 jaar de benodigde financiële middelen voor minnelijke aankoop of onteigening zal kunnen fourneren. Verder vallen de aldus "wegbestemde" bedrijven volgens dezelfde jurisprudentie onder "overgangsrecht" zolang de nieuwe bestemming niet is gerealiseerd.

2.6 Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
Het stelsel van de ruimtelijke ordening is in hoge mate decentraal en niet-hiërarchisch ingericht. Het accent voor de praktijk ligt bij het gemeentelijk bestemmingsplan in combinatie met bouwvergunningverlening.
Gemeenten stellen bij hun bestemmingsplan een exploitatie-opzet op, waarin de kosten en opbrengsten van de ontwikkeling van het bestemmingsplan zijn aangegeven. Hierbij speelt het gemeentelijk grondbedrijf een belangrijke rol.
Financiering van dure onderdelen van het bestemmingsplan, zoals het wegbestemmen van een bedrijf dat niet c.q. niet volledig voor eigen rekening vertrekt, geschiedt o.a. ten laste van financieel winstgevende planonderdelen, de algemene middelen van de gemeente, PPS-constructies en subsidies van europese, nationale of provinciale regelingen.
Op rijksniveau was het ruimtelijk beleid vanouds vooral strategisch facetbeleid, met beleidsvisies en procedurele bevoegdheden, maar zonder eigen financiële uitvoeringsmiddelen. De effectuering van het nationaal ruimtelijk beleid vindt derhalve vooral plaats via de ruimtelijk relevante sectorbeleidsvelden ("spending departments") en via de gemeenten.

2.7 Reacties naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

2.8 Actiepunten
Reeds ingezet vernieuwd beleid/operationele acties
Een aantal reeds in gang gezette processen zal in meerdere of mindere mate dienstig zijn om de gesignaleerde kritiekpunten op rijksniveau te ondervangen. Verbeteringen op het niveau van de gemeenten blijven hier buiten beschouwing.
Hieronder volgt een niet-limitatieve opsomming van in gang gezette verbeteringen.

- In de VROM-circulaire d.d. 9 nov. 2000 en in de in voorbereiding zijnde integrale AMvB Vuurwerk wordt een strakke, juridisch bindende regeling getroffen m.b.t. de toelaatbaarheid van vuurwerkinrichtingen en de afstand ervan tot gevoelige objecten en bestemmingen.
- Het ontwerp-Vuurwerkbesluit bevat een saneringsregeling met betrekking tot bestaande ongewenste situaties.

- Op het terrein van de handhaving (in de meest brede zin des woords) van regelgeving en beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening is een intensiveringsslag gaande: minister Pronk heeft hierover uitvoerig van gedachten gewisseld met beide Kamers der Staten-Generaal; de formatie van de IRO's en de centrale Haagse dienst op het punt van de handhaving is fors uitgebreid en veel vaker dan voorheen resulteert het tweede-lijns toezicht in juridische acties om de gemeenten overeenkomstig vigerend beleid en regelgeving te laten opereren en om met de wet strijdige situaties daadwerkelijk ongedaan te maken;
- Fundamentele herziening van de WRO (discussienota met 2e Kamer besproken, wetsvoorstel in voorbereiding) P.M.
- o.a. via het ICES-spoor wordt gezocht naar meer financiële middelen om bestaande ongewenste ruimtelijke situaties te saneren.

2.9 Overzicht van de financiële en regelgevingsconsequenties

- [P.M.: Afhankelijk van door MR vast te stellen tekst Vuurwerkbesluit:]
- P.M.: Vuurwerkbesluit afhankelijk van besluitvorming MR.
- Fundamentele herziening WRO: wetsvoorstel in voorbereiding.P.M.

3 INFORMATIEVOORZIENING - REGELEN INFORMATIEVOORZIENING EN ONDERLINGE INFORMATIE-UITWISSELING TUSSEN OVERHEDEN OVER RISICOSITUATIES.

3.1 Conclusies uit inspectierapporten en andere relevante rapporten en documenten
PM

3.2 Aanbevelingen uit inspectierapporten
PM

3.3 Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein
Het rijk heeft geen wettelijke taak om gemeenten, provincies of anderen te informeren over risicosituaties behoudens voor een beperkt aantal defensie-inrichtingen en Kernenergiewet inrichtingen voor inrichtingen onder de Mijnwet waarvoor het rijk bevoegd gezag is. Met betrekking tot luchthavens liggen er daarnaast taken op rijksnivo en worden provincies en gemeenten (door het rijk) geïnformeerd over risico's voor zover die bekend zijn. Voor het merendeel van de mogelijk risicovolle inrichtingen is de gemeente bevoegd gezag. Men moet dan denken aan LPG tankstations en middelgrote bedrijven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn. Voor grote risicovolle inrichtingen die onder de zgn. Seveso II richtlijn vallen en die een veiligheidsrapport moeten opstellen is veelal de provincie het bevoegde gezag. Door het onbreken van een wettelijke taak voor het rijk, is er op rijksnivo ook geen compleet overzicht beschikbaar van gevaarlijke inrichtingen. Weliswaar zijn er voor specifieke vragen in de afgelopen jaren inventarisaties uitgevoerd, maar deze hebben veelal het karakter van een gedeeltelijk overzicht, dat er op gericht was om door extrapolatie tot bepaalde beleidsmatige conclusies te komen. Deze overzichten waren vaak (deels) gebaseerd op gegevens die van provincies of van een aantal gemeenten werden verkregen, omdat daar op grond van hun rol als bevoegd gezag de meest betrouwbare gegevens beschikbaar waren. De belangrijkste uitzondering op deze situatie wordt gevormd door het overzicht van Seveso bedrijven. Op dit punt is er op rijksnivo een goed overzicht omdat hierover jaarlijks aan de EU moet worden gerapporteerd. Het overzicht van Seveso bedrijven wordt jaarlijks samengesteld door RIVM en wordt in verband met de betrokkenheid voor deze regelgeving van BZK en SZW met deze departementen getoetst. Een samenvattend overzicht van aantallen inrichtingen wordt vervolgens jaarlijks aan de EU gemeld. De lijst van bedrijven waarop dit overzicht gebaseerd is, wordt niet actief aan gemeenten of provincies gezonden, maar is sinds eind 2000 wel beschikbaar op de website van RIVM.

Naar aanleiding van vragen over wettelijke taken van bevoegde gezagen met betrekking tot het maken en bijhouden van een overzicht van risico situaties op het eigen grondgebied is gebleken, dat wettelijk geen zodanige taken zijn vastgelegd dat bevoegde gezagen tot het maken van zulke overzichten gehouden zijn. Er zijn in dit opzicht wel gedeeltelijke verplichtingen, met name in de Wet rampen en zware ongevallen en in de Wet op de ruimtelijke ordening, maar die gaan niet zo ver dat een (volledig) overzicht van alle risico's moet worden bijgehouden. Het ontbreken van deze wettelijke verplichtingen is recent gesignaleerd als een lacune in de wetgeving. Naar aanleiding daarvan heeft de Minister van VROM het voornemen aangegeven om te komen tot een regeling waarmee het registreren van risicosituaties verplicht wordt gesteld. Dit voornemen zal in februari in de Ministerraad worden besproken.

3.4 Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
P.M.

3.5 Historische financiele onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
P.M.

3.6 Reactie naar de toekomst (voorzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

3.7 Actiepunten
P.M.

3.8 Overzicht van de financiele en de regelgevingsconsequenties
P.M.

4 BRON- EN (PRIMAIRE) EFFECTENBESTRIJDING - METEN, REGISTREREN EN EVALUEREN GEVAARLIJKE STOFFEN EN MILIEUZORG

4.1 Conclusies uit inspectierapporten en andere relevante rapporten en documenten

Uit onderzoek naar de milieubelasting en gezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp op 13 mei 2000 te Enschede:

- Er is vanaf het eerste moment intensief gemeten, de uitslagen van de metingen zijn door de onderzoeksinstituten en door de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM direct teruggekoppeld aan de rampenstaf.
- De rampenstaf heeft deze resultaten en daaraan gerelateerde beschermingsmaatregelen regelmatig doorgegeven via persberichten en via interne memo's.
- De Medisch Milieukundige van de GGD bleek aanvankelijk niet snel genoeg op de hoogte gehouden te zijn over de meetresultaten.
- De opgestelde informatiebrief voor de burgers aangaande de wijze waarop met asbest dient te worden omgegaan van 15 mei, is helaas pas twee dagen later uitgegeven.
- Uit de meetresultaten is het volgende naar voren gekomen: geen overschrijding van de waarde voor Toegestane Dagelijkse Inname voor humane blootstelling van de onderzochte elementen (zware metalen); asbestconcentraties zijn gevonden die beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven, geen toxicologisch relevante verontreiniging van gras/veevoeder; geringe depositie van de gemeten elementen, doordat deze door de regen is weggespoeld en de depositierestanten in de bodem een geringe bijdrage aan achtergrondconcentratie opleveren.
- Ten behoeve van het zo snel mogelijk kunnen signaleren van gezondheidsproblemen is twee tot drie weken na de ramp een blootstellingsonderzoek uitgevoerd onder betrokkenen op vrijwillige basis. Bij het onderzoek van bloed en urine monsters is geen consistente verhoging gevonden van stoffen.
- Bij het blootstellingsonderzoek is wel gebleken dat de geestelijke gezondheid van de getroffenen en hulpverleners door de ramp ernstig is belast. Het gaat hierbij om angstgevoelens, neerslachtigheid, somberheid en algemene gezondheidsklachten, voor schok- en traumaverwerking karakteristieke verschijnselen van herbeleven en vermijden, en ziekteverzuim.
- Ten behoeve van het voorkomen van extra milieuschade is er voor gezorgd dat bluswater via de zuiveringsinstallaties kon worden afgevoerd.
- Asbesthoudende materialen zijn volgens de daarvoor geldende richtlijnen afgevoerd.
- Hulpverleners en opruimers van het puin zijn beschermd bij hun activiteiten door het gebruik te gelasten van persoonlijke beschermingsmiddelen. De mate waarin deze maatregelen zijn opgevolgd, wordt beschreven het in rapport van de arbeidsinspectie.
- De gemeente Enschede heeft een saneringsplan opgesteld, om er zorg voor te dragen dat het puin op milieuverantwoorde wijze kan worden afgevoerd en verwerkt.
- De gemeente Enschede heeft een Informatie en Adviescentrum ingericht dat de komende jaren de bevolking zal ondersteunen in het verwerken van de traumatische ervaringen en de bevolking zal informeren over de afwikkeling van de ramp en de ontwikkelingen bij de wederopbouw.
- Gezien de meetresultaten naar vrijgekomen stoffen is het aannemelijk dat de volksgezondheid en het milieu (afgezien van de directe gevolgen van de ramp) niet extra zijn belast.
- Eindconclusie: De overheid heeft zo snel als maar praktisch mogelijk is geweest, metingen verricht naar gevaarlijke stoffen in en rondom het rampgebied. Deze metingen

werden geïnitieerd vanuit de brandweer en vanuit het ministerie van VROM. De uitslagen van de metingen zijn direct in vele afzonderlijke meetrapporten aan de rampenstaf overhandigd. De GGD heeft reeds op 14 mei adviezen gegeven hoe om te gaan met mogelijke asbestvondsten bij het doorzoeken van het rampterrein. De arbeidsinspectie heeft op 15 mei hierover richtlijnen gesteld. Er is zorggedragen voor coördinatie van de metingen, de verspreiding van de meetresultaten en de noodzakelijke beschermingsmaatregelen. De rampenstaf heeft deze meetresultaten en vereiste beschermingsmaatregelen via persberichten, persbriefings en interne memo's regelmatig (een enkele keer vertraagd) verspreid. Voor de mate waarin de door de arbeidsinspectie gestelde beschermingsmaatregelen ook zijn opgevolgd, wordt verwezen naar het rapport van de Arbeidsinspectie. De gemeente heeft zorggedragen voor het laten opstellen van een saneringsplan met begeleide asbestmetingen.

Uit: Centraal rapport hoofdstuk:
Geneeskundige hulpverlening Enschede
Onderzoek naar de geneeskundige hulpverlening tijdens en na de vuurwerkramp van 13 mei 2000 p/38

- In de acute fase heeft de MLRT zich op het rampterrein actief bezig gehouden met risicobeheersing van mogelijke asbestbesmetting. Ook later, toen de Arbeidsinspectie nadrukkelijk aanwezig was, is de GGD via de MLRT en de eerstelijns arts milieu betrokken gebleven bij een actief beleid ten aanzien van de bescherming van hulpverleners. De wisselende beleidsadviezen ten aanzien van de persoonlijke bescherming hebben tot onrust bij de hulpverleners geleid.

4.2 Aanbevelingen uit inspectierapporten

Uit onderzoek naar de milieubelasting en gezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp op 13 mei 2000 te Enschede:

- Uit dit hoofdstuk komt naar voren dat er door vele participanten een grote inspanning is verricht om zowel de gezondheid van de mensen als het milieu zoveel mogelijk te beschermen. Coördinatie van de belangen van de vele organisaties is hierbij van belang. Dit zou men ook preparatief kunnen doen. Het is zinvol om de taken en verantwoordelijkheden van deze organisaties en functionarissen in beeld te brengen en vooraf op elkaar af te stemmen, zodat mogelijke belangenconflicten voortijdig opgelost kunnen worden. Het resultaat zou vastgelegd dienen te worden in regionale rampbestrijdingsplannen.
- Zet de deskundigen voor milieuzorg, gezondheidszorg en voorlichting in één team bij elkaar. Hiermee wordt veel tijd gewonnen voor het gecoördineerd uitbrengen van adviezen ten behoeve van te nemen beschermingsmaatregelen.
- Uit de dossiers is naar voren gekomen dat de logboeken van de verschillende participanten, naderhand aan de hand van aantekeningen zijn gereconstrueerd. Voor brandweer en politie met een centrale meldkamer en getraind ondersteunend personeel is het vastleggen van logboeken dagelijkse praktijk. Activiteiten worden dus direct op het *moment zelf vastgelegd. Voor de andere participanten zijn deze faciliteiten niet voorhanden. Toch is het* aan te bevelen de logboeken zoveel mogelijk op het moment zelf op te stellen, zodat geen vervorming van informatie plaatsvindt. Praktische oplossingen zullen hiervoor bedacht dienen te worden. Men kan hierbij denken aan bijvoorbeeld het voorhanden hebben van een groep getrainde secretarissen of het voorhanden hebben van dictafoons, waarin mondeling acties vastgelegd kunnen worden.

Uit: Centraal rapport hoofdstuk:

Geneeskundige hulpverlening Enschede
Onderzoek naar de geneeskundige hulpverlening tijdens en na de vuurwerkramp van 13 mei 2000
pag/41Aanbevelingen GHOR

- Medisch milieukundige inbreng moet een structurele plaats binnen de structuur van de rampenorganisatie krijgen. De MMK heeft naast de gemeentelijke milieudienst en de Arbeidsinspectie een eigen deskundigheid ten aanzien van volksgezondheidsrisico's. De mogelijkheid tot het instellen van een (landelijk) specifiek team ter advisering inzake alle milieukundige aspecten bij een ramp verdient nader onderzoek.
- Het procesplan PSHO dient zo snel mogelijk operationeel te worden. Dit geldt niet alleen voor Enschede maar voor alle gemeenten in Nederland.

Uit: Centraal rapport hoofdstuk Een diepe indruk. . .,
Onderzoek naar het politieoptreden bij de vuurwerkramp in Enschede van 13 mei tot en met 24 mei 2000

Aanbevelingen gevaarlijke stoffen en asbest

- de politie dient zich bij de uitvoering van haar taak verantwoordelijk te weten voor de gezondheidsrisico's, die werkomstandigheden met zich mee kunnen brengen en zich aldus aan richtlijnen van deskundigen te houden. Bij twijfel mag hierbij geen onnodig risico genomen worden. Het is de vraag of de politie zich altijd moet verlaten op de deskundigheid van de lokale GHOR of brandweer. Met name voor risicovolle werkzaamheden als die van het RIT moet serieus overwogen worden om de eigen verantwoordelijkheid in toekomstige gevallen in te vullen met eigen (eventueel per geval in te huren) deskundigen. Een dergelijke functionaris kan dan ook discussies met Arbeidsinspectie, het GHOR en de brandweer voor de politie begeleiden;
- tevens is denkbaar dat in een dergelijke deskundigheid wordt voorzien door een multidisciplinaire landelijke adviescommissie, die in voorkomende gevallen wordt gealarmeerd en ingezet.
- gelet op het belang van de gezondheidsbescherming vereist de informatievoorziening tussen de onderscheiden coördinatieniveaus in de rampbestrijdingsorganisatie over metingen van gevaarlijke stoffen en de beschermende maatregelen voor hulpverleners extra aandacht.
- alhoewel in feitelijk gedrag de burgemeester van Enschede met betrekking tot de arbozorg als bevoegd gezag werd geaccepteerd, is het niet duidelijk of dat ook stoelt op wettelijke bepalingen. Er bestond in ieder geval onduidelijkheid bij enkelen. Het is daarom wenselijk dat de verantwoordelijkheid voor arbozorg tijdens ramp duidelijk wordt gemaakt;
- in de risicoinventarisatie van politiekorpsen dient aandacht te worden besteed aan politieoptreden in omstandigheden waar sprake is van risico op asbestbesmetting.

4.3 Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen

Voor een deel is reeds invulling gegeven voor zover het de uitrusting betreft. Er is een 2e meetwagen aangeschaft uitgerust met aanvullende meetapparatuur. Aan de organisatie en coördinatie-kant dient nog aandacht te worden besteed. Door het ministerie van VROM is een samenwerkingsmodel opgezet voor het onderling coördineren van adviezen. Hiervoor is het Beleids Ondersteunend Team milieu-incidenten (BOT-mi) opgericht. De formalisatie hiervan zou een hechtere samenwerking tussen de bestaande kennisinstituten in Nederland

kunnen betekenen en een slagvaardiger optreden bij incidenten. (Voor informatie www.bot-mi.nl/botmi/botmi.html)

4.4 Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein
De ontwikkeling van het BOT-mi is reeds voor de vuurwerkramp in gang gezet.
Door VROM is ook een project opgestart om een informatiekaart te ontwikkelen voor een modelincident. Uit de te ontwikkelen informatiekaart zijn eisen af te leiden voor informatie vraag/behoefte en benodigde organisatie. Volgend op het project informatiekaart stelt VROM voor een brede demonstrator te starten waarin de onderlinge informatie uitwisseling kan worden beproefd zonder dat systemen dubbel moeten worden uitgevoerd.

4.5 Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
P.M.

4.6 Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
Budget CM/VROM overig 2.0 miljoen.

4.7 Reactie naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

4.8 Actiepuntenlijst met tijdpad

Formaliseren BOT-mi	2001 1e t/m 4e kw
Informatiekaart	2001 1e kw
Demonstrator	2001 en 2002 1e en 2e kw

4.9 Overzicht van de financiële en de regelgevingsconsequenties
Financiële consequenties van versnelde uitvoering zullen nader moeten worden bezien.

Regelgevingsconsequenties voor het BOT-mi zouden tot een verschuiving binnen de huidige planning leiden. In de Wet milieubeheer zouden bepalingen over de positie van VROM bij incidenten, informatieverplichting van stakeholders, en organisatie van BOT-mi moeten worden opgenomen. (Handboek BOT-mi voor de deelnemende instituten is gereed).

5 NAZORG - COMPENSATIE MAATREGELEN VOOR HUURDERS EN EIGENAARBEWONERS

5.1 Conclusies uit inspectierapporten en andere relevante rapporten en documenten
n.v.t.

5.2 Aanbevelingen uit inspectierapporten
n.v.t.

5.3 Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen
n.v.t.

5.4 Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein Nazorg situatie huurders en eigenaar bewoners
Door de ramp zijn ca 550 woningen vernietigd of onbewoonbaar geworden. Door gemeente en de lokale verhuurders en verhuurders in de regio is gezocht naar vervangende woonruimte. Deze vervangende woonruimte is niet in alle gevallen van gelijk huurniveau als voor de ramp. Ook eigenaar bewoners zijn veelal in huurwoningen (tijdelijk) gehuisvest. De meeste van hen zullen komende jaren in Enschede of elders weer een woning willen kopen of hebben dat inmiddels gedaan.

5.5 Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
Teneinde de huurders geen extra huurkosten in rekening te brengen is er voor gekozen de extra kosten na aftrek van eventuele huursubsidie gedurende drie jaar te compenseren. Hiertoe heeft het rijk aan de gemeente de noodzakelijke middelen ter beschikking gesteld.
Om eigenaar bewoners niet achter te stellen bij huurders, is aan betrokken eigenaar-bewoners wiens huis vernietigd of onbewoonbaar is, een koop voucher ter beschikking gesteld van 10.000. Dit bedrag is vastgesteld door het gemiddelde te nemen van de huurcompensatie. Deze compensatieregeling voor huurders en eigenaar bewoners is geen schaderegeling en heeft dus geen relatie met de schaderegelingen en verzekeringsuitkeringen.

5.6 Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
P.M.

5.7 Reactie naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

5.8 Actiepuntenlijst met tijdpad
P.M.

5.9 Overzicht van de financiele en regelgevingsconsequenties
P.M.

1. Vergunningen, bureau Adviseur Milieuvergunningen (bureau AMV)

2. Het bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) ressorterende onder de Directie Materieel Koninklijke Landmacht (DMKL) heeft op basis van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit Milieubeheer en het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving een rol gehad bij de totstandkoming van en het toezicht op de naleving van de milieuvergunning
van het bedrijf S.E. Fireworks. Er zijn verschillende rapporten verschenen na 13 mei 2000 die constateringen bevatten met betrekking tot het bureau AMV. In sommige rapporten (Booij/Stuvex/rapport IMH 12 juli 2000) komt evenwel niet de rol van bureau AMV in het kader van SE Fireworks aan de orde; wel worden daarin conclusies getrokken met betrekking tot het functioneren van bureau AMV in algemene zin.

2.1 Relevante conclusies en aanbevelingen

a) De voormalig directeur van de Defensie Accountantsdienst, drs J. Booij RA, heeft in juni 2000 op verzoek van de Minister van Defensie twee rapporten uitgebracht met betrekking tot de organisatie, taken en het functioneren van het bureau AMV. In de rapportages wordt in algemene zin gewezen op onderbezetting in combinatie met een toegenomen werklast,
verminderde administratieve ondersteuning, het ontbreken van functiescheiding en het risico van kwaliteitsvermindering in de advisering in de periode van onderbezetting.

b) In de Rapportage Inspectie Milieuhygiene Inventarisatie en Controle Vuurwerkbedrijven Nederland van 12 juli 2000 van VROM wordt aangegeven dat de advisering van het bureau AMV en mede daardoor de vergunningverlening door het bevoegd gezag niet transparant zijn. (tot 13 mei 2000).

c) In de Rapportage van de Inspecties van VROM over de vuurwerkramp te Enschede van 15 januari 2001 worden in de taakuitvoering van het bureau AMV tekortkomingen geconstateerd. Primair stelt men dat het bureau AMV als wettelijke adviseur bij de vergunningverlening concessies heeft gedaan ten opzichte van haar eigen advieskader. Tevens stelt men dat het bureau in de bevoegdheden van de gemeente is getreden door met S.E. fireworks afspraken
te maken over het inrichten van de feitelijke situatie, die op dat moment als in strijd met de vigerende vergunning moet worden aangemerkt. In feite constateert men dat er op bepaalde momenten bij het bureau AMV een rolwisseling plaatsvond van toezichthouder en adviseur naar vergunningverlener. Hiernaast worden nog enkele kritische opmerkingen geplaatst wat betreft de capaciteit, organisatiestructuur en opleidingsniveau van het bureau AMV. Tot slot wordt geconstateerd dat de toezichtstaak van het bureau AMV na 1997 nagenoeg niet uitgevoerd is. De taakuitvoering van het bureau werd gezien als niet geheel transparant.
Aanbevolen wordt om de advies-en toezichtrol van het bureau AMV af te schaffen.

d) In de Rapportage van STUVEX uitgevoerd in opdracht van Defensie over het onderzoek naar de kwaliteit van advisering door het bureau AMV van (aangeboden aan de Kamer op 15 januari 2001) wordt aangegeven dat de kwaliteit van advisering door het bureau AMV van onvoldoende kwaliteit is.Er zijn onvoldoende gegevens vastgelegd om te kunnen aantonen waarop de adviezen zijn gebaseerd en op juiste wijze hebben plaatsgevonden. Een eerste vergelijking met de IMH rapportage van 12 juli 2000 (Quick-scan onderzoek mei/juni 2000) geeft een indicatie dat de bevindingen van beide rapporten (IMH en Defensie) overeenkomen. Momenteel wordt door Defensie in samenwerking met VROM bezien in welke dossiers

tekortkomingen zitten, of deze tekortkomingen gevolgen hebben voor de kwaliteit van de geleverde adviezen en bovendien of dit gevolgen heeft voor de externe veiligheid.

2.2 Reacties op relevante conclusies en aanbevelingen

De bovengenoemde conclusies hebben aanleiding gegeven tot de volgende reacties en maatregelen om het functioneren van het bureau AMV te verbeteren. De maatregelen kunnen gezien worden als overbruggingsmaatregelen, gezien het voornemen van VROM om wat betreft de advies en toezichtstaak bij Vuurwerk aansluiting te zoeken bij het bevoegde
gezag voor vergunningverlening (zie punt 2.6 Reactie naar de toekomst) waarmee de wettelijke advies- en toezichtstaken van bureau AMV komen te vervallen.

Wanneer men de geconstateerde tekortkomingen in beschouwing neemt, valt op dat er onderling veelal een verband bestaat zodat de gebreken vaak bezwaarlijk los van elkaar kunnen worden gezien. Tevens bestaat soms een verband met externe factoren. Het een en ander dient dan ook in een breed spectrum te worden geplaatst.
De Inspecties van VROM en Booij constateren een onderbezetting van het bureau AMV. Deze onderbezetting heeft niet enkel een nauwe relatie met de vermindering van de bezetting, maar ook met het toegenomen werkaanbod in verband met de millenniumwisseling. Als gevolg werden door het bureau AMV prioriteiten gesteld en werd de nadruk gelegd op de advisering boven het toezicht. Dit hield verband met het feit de advisering gebonden is aan een externe termijn, terwijl voor de frequentie en invulling van het toezicht externe richtlijnen in het geheel ontbreken. Er wordt tevens geconstateerd dat de adviesaanvragen die het bureau AMV bereikten na 1997 zo talrijk waren dat de toezichttaak nagenoeg niet meer werd uitgevoerd.
In het rapport van de Inspecties van VROM is geconstateerd dat het bureau AMV in de bevoegdheden van de gemeente was getreden door afspraken te maken met S.E. Fireworks betreffende de inrichting. Het zou hier betreffen een rolwisseling van adviseur en toezichthouder tot vergunningverlener.
Aangezien het bureau in het kader van advisering de ?afspraken? had gerapporteerd aan het bevoegd gezag kan de vraag worden gesteld of hier feitelijk sprake was van in de bevoegdheden treden van het bevoegd gezag. Feit is wel dat door functiescheiding en heldere procedures de ongewenste schijn in dergelijke situaties zullen worden voorkomen.

Op basis van het door defensie opgedragen onderzoek naar het functioneren van het bureau AMV (rapporten Booij) heeft de Minister van Defensie in 2000 enkele verbetermaatregelen genomen. In de eerste plaats is opdracht gegeven tot het versterken van de personele bezetting van bureau AMV, zowel wat betreft de adviseurs als wat betreft de administratieve ondersteuning.Inmiddels zijn er twee nieuwe adviseurs aangetrokken en is er een extra administratief medewerker aangesteld.

Tevens is besloten tot functiescheiding tussen de advies-en toezichthoudende taken van het bureau met betrekking tot vuurwerk. In concreto wordt voortaan het toezicht op de naleving van de vergunning uitgevoerd door een andere adviseur dan diegene die het advies bij de vergunningverlening heeft gegeven. Daarnaast is tevens functiescheiding toegepast tussen deze twee taken en de bijdrage die wordt gevraagd op het gebied van normering. Deze
scheidingen zullen in zijn algemeenheid leiden tot een zuivere verhouding tussen de verschillende taken. De situatie waarbij normstelling, advisering en toezichthouden door elkaar heen lopen behoort dan ook tot het verleden.

Ook is verheldering nagestreefd voor wat betreft de interne verantwoordingsstructuur. In dit kader is de aansturing van het bureau AMV door de Directie Materieel Koninklijke Landmacht verbeterd.

Ook is de werkwijze van het bureau AMV aangescherpt mede naar aanleiding van de rapportage van STUVEX. Zo is bepaald dat alvorens een advies wordt uitgebracht de aanvraag dient te worden bezien op volledigheid. Dit houdt onder meer in dat alle informatie die nodig is om een gefundeerd advies uit te kunnen brengen (waaronder de hoeveelheden en klasse vuurwerk, onderlinge afstanden, afstanden tot de erfgrens, afstanden tot "derden", enz), bekend moet zijn. Indien dit niet het geval is, dienen de vergunningverlener en de aanvrager hiervan op de hoogte te worden gebracht en dient er een negatief advies uitgebracht te worden.

De nieuwe geintegreerde regelgeving waartoe de Minister van VROM een wetsvoorstel doet (zie 2.6 en 2.7), zal spoedig in eenduidige regelgeving voorzien. Niet alleen wat betreft de advies-en toezichtstaak maar ook wat betreft de normering. Heldere, wettelijk vastgelegde richtlijnen en verantwoordelijkheden en scheiding van taken zullen veel onduidelijkheden
uit het verleden opheffen.

2.3 Relevante ontwikkelingen tot heden op het specifieke beleidsterrein

De taken van het bureau AMV betreffen advisering en toezicht in het kader van milieu-vergunningverlening door Gemeenten. VROM in casu de Inspectie Milieuhygiene voert op de vergunningverlening en handhaving 2e lijns toezicht uit. Vergunningverlening voor opslag van ontplofbare stoffen was in het verleden een onbekend en complex terrein. Gelet op het niet voor alle gevallen aanwezig zijn van eenduidige richtlijnen was met name het bepalen
van effect-afstanden en veiligheidszones geen gemakkelijke zaak. De meeste expertise in dit kader was toen voorhanden binnen Defensie. Waarschijnlijk uit pragmatische overwegingen (continue aanwezigheid van kennis op het gebied van ontplofbare stoffen) is Defensie aangewezen als wettelijk adviseur en toezichthouder voor opslagvergunningen. De advisering vond plaats richting gemeente, die bij vuurwerkopslag de vergunningverlener was.
Het toezicht werd parallel aan de handhaving van het bevoegde gezag uitgevoerd.
Actieve kennis-opbouw bij het bevoegde gezag (gemeente of VROM) met betrekking tot de veiligheidsaspecten van vuurwerkopslag vond niet of nauwelijks plaats omdat deze kennis op voldoende wijze aanwezig werd geacht bij bureau AMV.
Een opvallend punt is dat de advies- en toezichtstaak ten aanzien van vuurwerkopslag bij een en dezelfde organisatie (Defensie) is gelegd hetgeen een twee-petten problematiek introduceerde.

2.4 Toets huidige beleid probleemanalyse

De wijze van taakuitvoering door bureau AMV is om redenen van onvoldoende aandacht voor vastleggen van onderbouwing en onvoldoende archivering van onvoldoende kwaliteit geweest. Tevens heeft hierbij onvoldoende capaciteit (formatieplaatsen) binnen AMV in combinatie met een toegenomen werkaanbod een rol gespeeld. Dit heeft aanleiding gegeven tot het stellen van prioriteiten waarbij minder aandacht kon worden gegeven aan de toezichtstaak. Vanuit het 2e lijns toezicht door de IMH is vanwege andere prioritering geen aandacht (2e lijns-handhaving) besteed aan de taakuitvoering van vergunningverlening (inclusief advisering) en handhaving ten aanzien van vuurwerk-opslagbedrijven.

2.5 Historische Financiele beschouwing van het beleidsterrein

2.6 Reactie naar de toekomst

De richtlijnen en wet- en regelgeving op het gebied van vuurwerkopslag worden binnenkort helderder. Nadere kennis-opbouw op het gebied van vergunningverlening inzake vuurwerkopslag wordt zeer goed mogelijk geacht bij Provincie en VROM (Kvl) en vindt binnen VROM reeds plaats. Indien een vergunningaanvrager inbreng van nader expertise wenst in het kader van een vergunningaanvraag kan een adviesbureau worden ingeschakeld zoals te doen
gebruikelijk in andersoortige vergunningaanvragen. Deze ontwikkelingen heeft de vraag doen rijzen of het neerleggen van een aparte advies- en toezichtstaak bij Defensie voor vuurwerkopslag nog wel noodzakelijk is.
De conclusies zijn:
1. De wettelijke adviestaak voor ontplofbare stoffen (vuurwerk, munitie en explosieven) van bureau AMV kan geheel komen te vervallen.
2. De toezichtstaak van bureau AMV kan worden verlegd naar het vergunningverlenende bevoegde gezag zijnde de provincie voor vuurwerk en explosieven voor civiel gebruik.
Bureau AMV heeft dan geen wettelijke toezichtstaak meer.
Met deze wijzigingen wordt wat betreft de advies- en toezichttaken meer aansluiting gezocht bij de systematiek van de Wet Milieubheer waarbij toezicht ligt bij het bevoegde gezag voor vergunningverlening (Wm) en 2e lijns handhaving plaatsvindt door de Inspectie Milieuhygiene. Advisering zal plaatsvinden door de betreffende gemeente en de Inspectie Milieuhygiene van VROM.

Aandachtspunten:
a) De voorgestelde wijzigingen maken een snelle kennisopbouw bij het vergunningverlenende bevoegde gezag noodzakelijk. Een dergelijke kennisopbouw past overigens in de reguliere praktijk van vergunningverlening en handhaving. Tevens zal t.b.v. de aanvrager via het marktmechanisme kennisopbouw plaatsvinden bij adviesbureaus. In de beginfase zal gestructureerd worden gewerkt aan kennisoverdracht van bureau AMV en externe deskundigen aan het bevoegd gezag.
b)De wet milieubeheer zal moeten worden aangepast. Met name de adviestaak van Defensie AMV ten aanzien van categorie 3 en 17 van bijlage I Ivb en categorie 4 van bijlage II van het IVB-WM dient te vervallen.
Het Aanwijzingsbesluit toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving dient te worden aangepast.

2.7 Actiepuntenlijst

Momenteel is een nieuwe Amvb- vuurwerk in ontwikkeling die qua inhoud veel duidelijker zal worden dan de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van vuurwerk. In deze Amvb die omstreeks de zomer van 2001 van kracht zal worden wordtde provincie gezien als bevoegd gezag voor vuurwerkopslag. VROM blijft vergunningverlener (Kvl) en handhaver (IMH) voor munitie-opslag voor Defensie (in het kader van het algemeen belang of veiligheid van de Staat; bijlage II Ivb/Wm) en de gemeente voor munitie-opslag (kleinschalig, bijlage I Ivb/Wm).

De adviestaak van Defensie/AMV ten aanzien van opslag ontplofbare stoffen (bijlage I Ivb-Wm) en munitie bijlage II Ivb-Wm komt te vervallen De toezichtstaak ten aanzien van inrichtingen waar ontplofbare stoffen of munitie worden opgeslagen komt uitsluitend bij het Wm-vergunningverlenende bevoegde gezag (1e lijns handhaving) en bij de Inspectie Milieuhygiene (2e lijns handhaving) te rusten.

2.8 Overzicht financiele en regelgevingsconsequenties

2.9 Planning

Bijdrage SZW t.b.v. IBT-K 8 februari 2001

VOORLOPIG CONCEPT

(NOG NIET AFGESTEMD MET ANDERE DEPARTEMENTEN)

PREPARATIE

Onderdeel ri&e brandweer, politie en ambulancediensten

1. Relevante conclusies en aanbevelingen (IBT-indeling 1 en 2)
In de conclusies en aanbevelingen van het rapport van de Arbeidsinspectie wordt aandacht besteed aan de risicoinventarisatie en -evaluatie (ri&e) zoals bedoeld in de Arbowet 1998. In de rapportage van de IBR wordt aangegeven dat er in preparatieve zin de nodige omissies zijn geconstateerd. Zo ontbrak bij de gemeente Enschede een volledig beeld van de activiteiten van SE Fireworks en de daarmee samenhangende risico's, en beschikte de Enschedese brandweer niet over een aanvalsplan terzake.

De Arbeidsinspectie concludeert ten aanzien van de Enschedese brandweer en de alarmering- en ambulancedienst Oost dat de ri&e-verplichting (Artikel 5 Arbowet 1998) niet (voldoende) is nageleefd. Ten aanzien van de regiopolitie geldt dat invulling van de ri&e-verplichting mede behelst een nadere invulling van de risico-inschatting bij de executieve dienst.

De belangrijkste conclusie in verband met de ri&e is dat de meeste werkgevers van de hulpverlenende diensten wel blijken te beschikken over een (concept) ri&e, maar dat in deze ri&e's het risico van blootstelling aan gevaarlijke stoffen tijdens de hulpverlening onvoldoende wordt onderkend. Dit heeft tot gevolg dat onvoldoende uitwerking is gegeven aan de te nemen maatregelen om de risico's van blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij hulpverlenende werkzaamheden te beperken. Deze problematiek heeft een nauwe relatie met milieubescherming. De rapportages bevelen aan meer aandacht te geven aan preventie in de veiligheidsketen: zorg voor de omgeving en bescherming van de hulpverleners.
Over S.E. Fireworks wordt geconcludeerd dat aan de invulling van de (brand-)preventieve voorzieningen bij het bedrijf door alle vergunningverlenende/toezichthoudende partijen onvoldoende aandacht is geschonken.

2. De risicoinventarisatie en -evaluatie in historisch perspectief (IBT-indeling 3)
De Arbeidsomstandighedenwet 1998 is van toepassing op alle situaties in Nederland waar arbeid wordt verricht, en waarbij sprake is van een werkgever-werknemersverhouding. De Arbowetgeving dateert uit 1982 en legt de verantwoordelijkheid voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden in bedrijven en instellingen bij de werkgever. Deze moet, in samenwerking met zijn werknemers, en met ondersteuning door een arbodienst (sinds 1994), een adequaat arbobeleid voeren. Doel van dit beleid is dat werknemers tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden zo min mogelijk risico's lopen voor hun veiligheid en gezondheid. Basis van een goed arbobeleid wordt gevormd door een volledige en betrouwbare risicoinventarisatie en -evaluatie (ri&e) op basis waarvan een plan van aanpak (pva) wordt geformuleerd ter eliminatie of vermindering van de risico's. Deze verplichting geldt sinds 1 januari 1998 voor alle bedrijven en instellingen in Nederland.

In het kader van de ramp in Enschede worden twee typen werkgever-werknemerrelaties onderscheiden. De werkgever-werknemerrelatie binnen S.E. Fireworks enerzijds en binnen de hulpverleningsorganisaties en toezichthoudende diensten anderzijds. Elke werkgever is verplicht werknemers voor te lichten en te onderrichten over het arbobeleid, waarna de werknemer verplicht is volgens het vastgestelde arbobeleid te werken. Onder de verplichte voorlichting en onderricht worden in dit kader mede begrepen de risico's van het werken met

gevaarlijke stoffen, de maatregelen om deze risico's te beperken en het toezicht op het gebruik van beschermende middelen door de hulpverleners. De werkgever is verplicht om toe te zien op de werkzaamheden.

De Arbeidsinspectie is eerste toezichthouder op de naleving van de Arbowet. Op 1 november 1999 is de oorspronkelijke wet uit 1982 gewijzigd. Het merendeel van de bepalingen, ook die inzake de beleidsvoering, is sinds die datum bestuursrechtelijk gesanctioneerd. De Arbeidsinspectie toetst ri&e's en plannen van aanpak niet inhoudelijk, dat is voorbehouden aan de arbodiensten (artikel 14 Arbowet 1998). Wel zal naar aanleiding van een werkplekinspectie in een bedrijf altijd bezien worden of aan de eventueel geconstateerde overtredingen in een bedrijf aandacht is geschonken in de ri&e / pva. Is dat niet het geval dan treedt de Arbeidsinspectie handhavend op en zal de werkgever zijn ri&e / pva op die punten moeten aanpassen.

Concluderend kan worden gesteld dat de ri&e als fundament en vertrekpunt van een goed arbobeleid wordt beschouwd. Het belang ervan wordt nog eens onderstreept door de verplichte validiteitstoets door de arbodienst en het feit dat de Arbeidsinspectie direct een boete oplegt indien een werkgever niet beschikt over een ri&e.

3. Reactie naar de toekomst (IBT-indeling 6)

3.1 S.E. Fireworks
Voor S.E. Fireworks geldt geen uitzonderlijk regime (AVR-regeling of BRZO1999) en is de Arbowet gewoon van toepassing. Bij een controle van de Arbeidsinspectie in 1997 bleek S.E. Fireworks niet te beschikken over een door een arbodienst getoetste een ri&e. Conform het destijds geldende, met het OM afgesproken, handhavingsbeleid heeft daarop geen vervolgcontrole plaatsgevonden. Voor de vraag of een bedrijf als S.E. Fireworks niet onder een zwaarder regime moet vallen, wordt verwezen naar het item grenswaarden **(zie ook bijdrage van VROM in IBT-K)**. De Arbeidsinspectie heeft geen toezichthoudende taak voor de opslag van gevaarlijke stoffen die vallen onder de Wet milieugevaarlijke stoffen, anders dan de Arbobesluitbepalingen met betrekking tot het arbeidshygiënisch regime (niet roken, niet eten, etc.).

De Minister van SZW ziet geen aanleiding om haar beleid ten aanzien van de ri&e aan te passen.

3.2 Hulpverleners / toezichthouders
Uit paragraaf 2 blijkt dat goede arbeidsomstandigheden een verantwoordelijkheid is voor de werkgever. Dit geldt uiteraard ook voor complexe situaties. Het moet te allen tijde helder zijn welke werkgever feitelijk verantwoording draagt voor welke werknemer. Tijdens de bestrijding van rampen zoals in Enschede is sprake van meerdere werkgevers. De Arbowet verplicht deze werkgevers op doelmatige wijze samen te werken in hun zorg voor goede arbeidsomstandigheden. Het belang van snelle hulpverlening in rampsituaties kan strijdig zijn met de bepalingen uit de Arbowet of met milieubepalingen. Het verdient de voorkeur deze belangen pro-actief integraal te wegen in plaats van tijdens een rampsituatie. Rampscenario's en taak-risico analyses voor hulpverleners kunnen hierbij behulpzaam zijn. Uitgangspunt hierbij is dat de verschillende hulpverleners op gelijke, adequate wijze zijn beschermd tegen blootstelling aan deze stoffen. Dit betekent in ieder geval het volgende.

- **(Afstemming met BZK!)** Zowel de regelgeving van SZW als BZK geven onvoldoende garantie voor samenwerking en afstemming tussen hulpverleningsorganisaties (brandweer, politie en ambulancediensten) op het gebied van de bescherming van hulpverleners. SZW en BZK zullen onderzoeken op welke wijze dit kan worden opgelost, hetzij via een wijziging van de Arbowet (relevante artikelen: 5, 6 en 18), hetzij via wijziging van BZK-wetgeving, hetzij via afspraken op uitvoeringsniveau. Het onderzoek zal zich richten op zowel de voorbereidingfase, de uitvoeringsfase en de nazorgfase in verband met rampsituaties, waarbij sprake is / kan zijn van blootstelling aan gevaarlijke stoffen of effecten van grote hoeveelheden brandbare of explosieve stoffen. Overwogen moet worden de samenwerkingsverplichting neer te leggen bij de bevoegde gezagen (gemeente of provincie). De samenwerking zou moeten leiden tot gezamenlijke rampenplannen, waar ook arboaspecten integraal in meegenomen/gewogen moeten worden, net als bijvoorbeeld milieuzorg-, gezondheidszorg- en voorlichtingsaspecten. Een gezamenlijk plan wordt opgesteld per specifieke risicovolle situatie (opslag chloor) of categorie van risicovolle situaties (bijvoorbeeld LPG-tankstations). Er kan aangesloten worden bij 'registratie en informatie' van VROM/BZK.
- Onverlet de uitkomst van het hierboven bedoelde onderzoek zullen hulpverleningsinstanties hun ri&e's zoals bedoeld in artikel 5 van de Arbowet op orde moeten hebben (toetsing door arbodienst).
- **(Afstemming met BZK!)** SZW en BZK (AI en IBR) zal gezamenlijk de ISAB-2 meer toespitsen op grootschalige calamiteiten. Dit door middel van gedetailleerde vraagstelling, waardoor een duidelijk beeld ontstaat van de feitelijke stand van zaken met betrekking tot de vijf stappen in de veiligheidsketen.

4. Toekomstige acties (IBT-indeling 7-9)

- **(Afstemming met BZK!)** Onderzoek door SZW en BZK over hoe verplichte samenwerking en afstemming met betrekking tot bescherming van hulpverleners tussen hulpverleningsorganisaties tijdens en na zware ongevallen en rampen geborgd kan worden.
- De Arbeidsinspectie zal, in afwijking van haar gebruikelijke beleid, in 2002 en volgende jaren tijdens reguliere inspecties bij hulpverleningsdiensten aandacht besteden de inhoud van de ri&e's ten aanzien van de afspraken en maatregelen in het kader van rampenbestrijding (zie vorige punt). Financieel: zal plaatsvinden binnen reguliere toezicht en bijbehorende capaciteit.
- **(Afstemming met BZK!) Aanpassen ISAB-2 methode**, gezamenlijk met BZK (directie IBR). Tijd: eind 2001. Financieel geen consequenties voor SZW.

Onderdeel asbest en persoonlijke beschermingsmiddelen

1. Relevante conclusies en aanbevelingen (IBT-indeling 1 en 2)

Uit de conclusies van de diverse inspectierapporten komt naar voren dat de hulpdiensten onvoldoende waren voorbereid op een multidisciplinaire rampenbestrijding waarbij het risico bestond op blootstelling aan gevaarlijke stoffen, in dit geval asbest. Zo is vastgesteld dat onvoldoende is geoefend in multidisciplinair verband. Er bestond onduidelijkheid over de toe te passen persoonlijke beschermingsmiddelen bij de diverse hulpverleningsinstanties, en ook de (tijdige) beschikbaarheid van deze middelen is tekort geschoten. Voorts is gebleken dat, vanuit het oogpunt van arbeidsomstandigheden, de benadering van het asbestrisico door de betrokken hulpdiensten afweek van de benaderingswijze van de Arbeidsinspectie. De komst van de Arbeidsinspectie nadat de rampenbestrijdingsorganisatie haar aanpak had bepaald, heeft voor onnodige wrijving tussen betrokkenen gezorgd, gelet op het niveau van bescherming dat de Arbeidsinspectie noodzakelijk achtte. De onduidelijkheden ten aanzien van de verdeling van verantwoordelijkheden tussen werkgevers en opperbevelhebber en de onbekendheid van de Arbeidsinspectie met de rampenbestrijdingsorganisatie hebben de aanpak van de asbestproblematiek niet bevorderd, en heeft geleid tot onrust onder de hulpverleners.

De Arbeidsinspectie is er in de hectiek van de eerste fase van de nasleep van de ramp niet in geslaagd duidelijk te maken dat er een verschil bestond tussen de asbestmetingen van met name het RIVM en het risico op secundaire besmetting door werkzaamheden in het puin door de hulpverleners. Op de wijze waarop dit in - onverhoopte - nieuwe rampsituaties kan worden voorkomen, zal hierna worden ingegaan. Daarbij zal de afweging tussen de noodzaak tot hulpverlening in rampsituaties, en de omstandigheden waaronder deze verricht moeten worden in evenwicht moeten zijn.

2. Aanpak asbest en gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen in historisch perspectief

(Heel punt 2 afstemmen met VROM!)

Toekomstige wijzigingen

De asbestvoorschriften zullen tegen het licht worden gehouden, omdat de praktijkervaring leert dat de (verbods)regelgeving vaak te rigide is en niet toegesneden op nieuwe ontwikkelingen van technieken. Verwacht wordt dat deze evaluatie zal leiden tot een asbestregelgeving vanuit de 'risicobenadering' in plaats van de huidige 'verbodsbenadering'.

Restconcentratienorm asbest in verontreinigde grond/puin

Is nog niet opgenomen in het Arbobesluit (gepland in 2001), maar wel opgenomen in twee beleidsregels over het werken met verontreinigde grond (4.2-2 en 4.9-4), is de restconcentratienorm van 10 mg hechtgebonden asbest/kg droge stof. Beneden deze norm kan zonder beschermende maatregelen met verontreinigde grond gewerkt worden (uiteraard afgezien van eventuele andere verontreinigingen), daarboven volgens het beschermingsregime 3T (zie beleidsregels). Wat betreft niet-hechtgebonden asbest geldt de detectielimiet als norm. Dit laatste geeft in de praktijk problemen (er is altijd wel een vezel te vinden). In afstemming met VROM zal in plaats van de detectielimiet de 'bepalingsondergrens' als uitgangspunt worden genomen, wat overeenkomt met 1-2 mg niet-hechtgebonden asbest/kg droge stof.

Hieronder hoeven geen beschermende maatregelen genomen te worden, daarboven geldt het beschermingsregime 3T.

Transport asbesthoudende grond/puin
Van belang is de huidige interdepartementale (voorlopige) standpuntbepaling tussen SZW/AI en VROM ten aanzien van het transport van asbesthoudende grond/puin/bagger. De arbo-regelgeving kent de bepaling dat dit in een 'geschikte en gesloten verpakking' dient te worden afgevoerd. Een nadere uitwerking is hier niet aan gegeven; eerder is wel door de Arbeidsinspectie een eis gesteld dat afvoer diende te geschieden middels containerbags of big bags.
Door SZW is het afgelopen jaar een aantal proefnemingen bij stortplaatsen toegestaan, waar het transport en storten plaatsvond met en uit afsluitbare containers. De asbestmetingen lieten concentraties onder het vrijgaveniveau (zoals gehanteerd bij sloopsituaties) zien. Wat SZW betreft aanleiding om de regelgeving middels een concept-beleidsregel nader in te vullen (waarbij transport van hechtgebonden asbesthoudende grond/puin zal worden toegestaan in afsluitbare containers). VROM beschikt nog niet voldoende onderzoeksgegevens te hebben om in dit standpunt mee te gaan. Tot deze beschikbaar komen zal door SZW en VROM gecommuniceerd worden dat het transport van asbesthoudende grond en puin dient plaats te vinden in containerbags of big bags. Asbesthoudende bagger kan wel vervoerd worden in vloeistofdichte afsluitbare containerwagens.
Concreet is dit standpunt ook door de AI naar de rampsaneringsorganisatie in Enschede verwoord.

Plan van Aanpak Asbestbrand
Vanuit het College van Deskundigen Asbestverwijderingsbedrijven is vernomen dat de private sector initiatieven heeft om een Asbestcalamiteitenraad op te richten. Daarover is contact gezocht met BZK. Dit idee is ook voorgelegd aan Vereniging van Brandweercommandanten.
(Afstemming met BZK!)

3. Reactie naar de toekomst (IBT-indeling 6)

(Heel punt 3 afstemmen met VROM en BZK!)

Teneinde situaties zoals in paragraaf 1 zijn verwoord in de toekomst te voorkomen, zal op een aantal fronten actie worden ondernomen. Zoals voorgesteld in het hoofdstuk omtrent de ri&e zal het gezamenlijk onderzoek SZW/BZK ertoe moeten leiden dat de samenwerkingsverplichting op het gebied van de bescherming van hulpverleners tussen hulpverlenende instanties geborgd is. Deze plannen moeten ondermeer worden getoetst aan op te stellen of reeds aanwezige gevaarlijke stoffen protocollen.

Specifiek voor asbest is reeds het "Plan van Aanpak Asbestbrand" van BZK en VROM beschikbaar. Dit kan als basis dienen voor een totaal protocol voor gevaarlijke stoffen. Deskundigen van alle betrokken partijen, inspecties en hulpverleningsorganisaties, zullen bij de samenstelling van een dergelijk protocol worden betrokken. In dit protocol zal in ieder geval moeten zijn opgenomen dat in geval van een ramp een deskundigenteam op het gebied van milieuzorg, gezondheidszorg, arbozorg en voorlichting wordt samengesteld. Dit team draagt zorg voor het gecoördineerd uitbrengen van situatie-specifieke adviezen ten behoeve van te nemen beschermingsmaatregelen tijdens en na de ramp, daar waar de voorbereiding in het kader van het integrale rampenplan geen uitkomst biedt. *(Alternatief: Er kan ook voor*

worden gekozen een multidisciplinaire landelijke adviescommissie in het leven te roepen die in een dergelijke deskundigheid kan voorzien, en die in voorkomende gevallen kan worden ingezet.)
Daarnaast zal de methode van het meten van concentraties gevaarlijke stoffen onderdeel moeten uitmaken van het protocol, waarbij zowel aandacht wordt besteed aan de volksgezondheid als aan de bescherming van hulpverleners tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden.

In de tweede plaats zal een landelijk depot van persoonlijke beschermingsmiddelen worden ingericht, van waaruit hulpverleners direct kunnen worden toegerust. Hierdoor zal een tekort aan adequate beschermingsmiddelen, zoals zich dat na de ramp te Enschede liet gevoelen, niet meer voorkomen.

4. Toekomstige acties (IBT-indeling 7-9)

- Opstellen van een **gevaarlijke stoffen protocol bij rampen** door multidisciplinair team van deskundigen op het gebied van milieuzorg, gezondheidszorg, arbozorg en voorlichting. Gezamenlijke integrale rampenplannen behoren getoetst te worden aan dit protocol. Tijd: Gereed in 2002. Geen financiële consequenties voor SZW.
- Oprichting van een **landelijk depot of regionale depots van persoonlijke beschermingsmiddelen**. Gereed in 2002. Geraamde kosten enkele miljoenen guldens (gebouw en beschermingsmiddelen) incidenteel. Structureel geschat 1 miljoen gulden per jaar (beheer/bewaking en vervanging beschermingsmiddelen).

NAZORG

Onderdeel psychosociale hulpverlening

1. Conclusies en aanbevelingen in de rapportages (IBT-indeling 1)
De belangrijkste conclusie/aanbeveling in de rapportage van de Arbeidsinspectie is dat de organisatie van de nazorg voor de ingezette hulpverleners in de integrale rampbestrijding dient te worden verankerd. Achtergrond hiervan is de constatering dat een groot deel van de hulpverleningsorganisaties de nazorg voor werknemers zeer gebrekkig heeft vormgegeven.

2. Beleid psychosociale hulpverlening (IBT-indeling 2-6)

(Heel punt 2 afstemmen met VWS!)

Bij het blootstellingsonderzoek in Enschede is gebleken dat de geestelijke gezondheid van de getroffenen en hulpverleners door de ramp is belast. Het gaat hierbij om angstgevoelens, neerslachtigheid, somberheid en algemene gezondheidsklachten, voor schok- en traumaverwerking karakteristieke verschijnselen van herbeleven en vermijden, en ziekteverzuim.

Het doel van psychosociale hulpverlening aan hulpverleners na een ramp is het voorkomen van (arbeidsuitval door) ziekte en het verbeteren van de door een ramp negatief beïnvloede geestelijke gezondheid. Ziekteverzuim moet worden voorkomen en reïntegratie moet worden bespoedigd. Volgens artikel 4 van de Arbowet is de werkgever hiervoor verantwoordelijk. De werkgever moet zich bij de begeleiding van zieken laten ondersteunen door een arbodienst (artikel 14). Daarnaast moet de werkgever werknemers in de gelegenheid te stellen periodiek een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan (artikel 18). Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de arbodienst. Het ligt voor de hand bij hulpverleningsorganisaties de bovengenoemde aspekten een logisch uitvloeisel te laten zijn van de ri&e en het Plan van Aanpak van individuele organisaties. De Arbowet legt deze link echter niet. Gezien het incidentele karakter van rampen verdient het de voorkeur dat ook psychosociale hulpverlening integraal wordt voorbereid en uitgevoerd.

Overigens gelden de zelfde verplichtingen voor de werkgever binnen wiens bedrijf of instelling de ramp heeft plaatsgevonden, in dit geval S.E. Fireworks. Er is geen betrokkenheid van SZW, de AI of de Arbowet bij de psychosociale hulpverlening van getroffenen, tenzij zij zelf getroffen zijn bij of in rechtstreeks verband met arbeid (artikel 10).

3. Toekomstige acties (IBT-indeling 7-9)
1. Zie actie onder item ri&e: onderzoek SZW/BZK.

OVERIGE ONDERWERPEN

Grenswaarden ontplofbare stoffen

1. Reactie op conclusies en aanbevelingen rapporten (IBT-indeling 1)
Uit de rapportages blijkt dat zowel het oude BRZO (AVR- en/of EVR-verplichting) als het nieuwe BRZO 1999 niet van toepassing waren op S.E. Fireworks, omdat de daarin genoemde drempelwaarden voor explosieve stoffen door het bedrijf niet werden overschreden. In het zelfde rapport van VROM leidt dit tot de volgende aanbeveling: 'Verlaag de drempelwaarden m.b.t. de hoeveelheden vuurwerk in het kader van het BRZO in relatie met de verplichting tot het opstellen van een preventieplan (lage drempelwaarde in het BRZO) en een veiligheidsrapport (hoge drempelwaarde in het BRZO).

2. Het grenswaardenbeleid (IBT-indeling 2-6)
Vanuit SZW zijn in het kader van explosieve stoffen vier wettelijke regelingen relevant; de Europese Seveso II richtlijn (grenswaarden voor vergunde hoeveelheden in inrichting), het BRZO 1999 (grenswaarden voor vergunde hoeveelheden in inrichting), het Arbobesluit (grenswaarde voor aanwezige hoeveelheid in installatie) en het conceptvuurwerkbesluit (geen grenswaarden, alleen vuurwerk).

Alle bedrijven met professioneel of consumentenvuurwerk vallen onder de werking van het conceptvuurwerkbesluit. Voor opslag en bewerking in installaties van deze bedrijven zijn echter geen specifieke bepalingen voor de arbeidsveiligheid opgenomen. In de toelichting wordt gemeld dat de arbeidsveiligheid in bedrijven gewaarborgd zal worden middels het Arbobesluit. In dit besluit is een grenswaardesysteem voor explosieve stoffen opgenomen. Bedrijven die de grenswaarde overstijgen krijgen een extra rapportageverplichting opgelegd. De ramp in Enschede bewezen dat bedrijven als S.E. Fireworks onder de AVR-regeling hadden moeten vallen, gezien de effecten die daar optraden in relatie tot de oorspronkelijke basis voor het grenswaardensysteem in het Arbobesluit. Dit onderstreept de noodzaak om in het Arbobesluit tot een nieuw grenswaardesysteem voor explosieve stoffen te komen. Een project ter evaluatie en aanpassing van de huidige grenswaardesysteem is reeds van start gegaan.

De grenswaarden voor explosieve stoffen in de Seveso II richtlijn en het BRZO zijn stofhoeveelheden die niet direct gerelateerd zijn aan een effect, zoals dood op 100 meter. Deze regelingen maken bijvoorbeeld geen onderscheid tussen verpakte en onverpakte artikelen, een onderscheid dat vanuit arbeidsveiligheidsperspektief in het kader van vuurwerk wel degelijk relevant is. Ook binnen de EU staan na de ramp in Enschede de drempelwaarden voor explosieve stoffen in de Seveso II richtlijn ter discussie en daarmee ook, middels één op één implementatie, de drempelwaarden in het Nederlandse BRZO. Overigens zal in Nederland onafhankelijk van de Europese discussie een verlaging van de drempelwaarden in het BRZO worden overwogen (zie aanbeveling in rapportages).

3. Toekomstige acties (IBT-indeling 7-9)
1. **(Afstemmen met VROM!) Evaluatie en aanpassing grenswaarden explosieve stoffen in BRZO**. Meenemen in algemene evaluatie van het BRZO in 2001 (VROM/BZK/SZW). Inwerkingtreding aangepast besluit in 2002. Verlaging van grenswaarden maakt uitbreiding van capaciteit Arbeidsinspectie met enkele fte's mogelijk noodzakelijk (capaciteitsuitbreiding mede afhankelijk van punt 2).

2. Wijziging Arbobesluit: Arbeidsveiligheidrapportage wordt vervangen door een Aanvullende Risico Inventarisatie en Evaluatie met een **aangepast grenswaardesysteem voor explosieve stoffen AVR/ARIE**. Inwerkingtreding eind 2001. Verlaging van grenswaarden maakt uitbreiding van capaciteit Arbeidsinspectie met enkele fte's mogelijk noodzakelijk (capaciteitsuitbreiding mede afhankelijk van punt 1).
3. **Integratie van het preventief toezicht op bedrijven met explosieve stoffen**. In het BRZO 1999 is een en ander wettelijk geregeld. In het kader van het Vuurwerkbesluit en het Arbobesluit zullen **werkafspraken worden gemaakt tussen AI en andere toezichthouders** (provincie), dus met ingang van eind 2001. Geen financiële en regelgevingsconsequenties. De actie sluit aan bij de volgende conclusie uit de rapportage van de Arbeidsinspectie verwijzend naar de systematiek van het BRZO: 'Een traject kan in gang gezet worden om na te gaan of meerdere type bedrijvigheden onder deze systematiek gebracht dienen te worden. De organisatie vanuit de overheid behoeft dan geen aanpassing'

Bijzondere bijstand in kabinetsstandpunt Enschede

Verstrekkingenbeleid

Enschede heeft voor de door de ramp gedupeerden een aantal regelingen getroffen in het kader van de bijzondere bijstand. Het eerste deel van die regelingen heeft betrekking gehad op de eerste opvang in de periode van 14 tot 20 mei 2000. In het kader van deze regeling is financiële noodhulp verstrekt aan mensen uit het gehele rampgebied die als gevolg van de ramp niet over enige financiële middelen beschikken. Uitgekeerd zijn bedragen tussen de ƒ 100,-- (alleenstaande) en ƒ 500,-- (gezin) voor eerste levensonderhoud en tussen de ƒ 200,-- en ƒ 500,-- voor kleedgeld. Voorts zijn overbruggingsuitkeringen verstrekt aan mensen die als gevolg van de ramp de eerste weken direct na de ramp zonder financiële middelen zaten (ƒ 1.500,-- voor alleenstaanden tot ƒ 2.100,-- voor gezinnen). Met de plaatselijke bankinstellingen heeft Enschede overlegd teneinde te komen tot hervatting van het reguliere bancaire en girale betalingsverkeer. Circa 2.300 mensen hebben op één of meer van vorenstaande regelingen een beroep gedaan. De daarmee gemoeide kosten bedragen ƒ 4,9 miljoen.

Het tweede deel van de regelingen heeft betrekking gehad op herinrichtings- en aanverwante kosten. 1) Aan mensen wier huis door de ramp volledig is verwoest danwel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard is verstrekt: ƒ 3.000,-- kleedgeld per persoon, een vergoeding eerste kosten die per woning/adres varieert van ƒ 500,-- voor kamerhuurders tot ƒ 2.500,-- voor een (éénouder)gezin en een normvergoeding voor inrichtingskosten die varieert van ƒ 10.000,-- voor een niet-zelfstandige woning tot ƒ 30.000,-- voor een eengezinswoning/maisonnette. Naar schatting 500 huishoudens behoren tot de doelgroep van deze regeling.
2) Aan mensen uit het rampgebied, die op de middellange termijn (d.w.z. langer dan twee maanden na de ramp) weer terug kunnen naar hun eigen woning en die in noodwoningen zijn of worden opgevangen, werd verstrekt: ƒ 3.000,-- kleedgeld per persoon, een vergoeding eerste kosten die per woning/adres varieert van ƒ 500,-- voor kamerhuurders tot ƒ 2.500,-- voor een (éénouder)gezin en een normvergoeding voor inrichtingskosten van ƒ 5.000,--. Het gaat hierbij om circa 50 huishoudens.
3) Aan mensen uit het op 16 mei 2000, om 11.00 uur vastgestelde afgesloten rampgebied, die direct danwel op korte termijn (binnen twee maanden na de ramp) na de ramp zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning is een vergoeding eerste kosten verstrekt die per woning/adres varieert van ƒ 500,-- voor kamerhuurders tot ƒ 2.500,-- voor een (éénouder)gezin.
Met de regelingen voor herinrichtings- en aanverwante kosten is een bedrag van circa circa ƒ 24 miljoen gemoeid geweest.

Voor uitvaartkosten van mensen die bij de ramp zijn omgekomen, is een regeling getroffen die voorziet in een bijdrage van ƒ 10.000,-- en een bijdrage voor de reis- en verblijfkosten van de nabestaanden. De totale kosten van deze regeling bedragen ƒ 131.000,--

Aan diverse andere vormen van bijzondere bijstand, onder meer wegens bezoekkosten ziekenhuis, is ƒ 146.000,-- verstrekt.

Voor zelfstandigen en kunstenaars zijn regelingen getroffen in het kader van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen en de Wet inschakeling kunstenaars.
Relatie bijzondere bijstand en verzekeringsuitkeringen

Bij de verstrekkingen die zijn gedaan in het kader van het tweede deel van de regelingen hebben de betrokkenen eventueel te ontvangen verzekeringsuitkeringen aan de gemeente moeten cederen. De tenuitvoerlegging van deze cessies is een discussiepunt geweest tussen de gemeente en het ministerie van SZW. Uiteindelijk is dit punt opgelost doordat de betreffende verstrekkingen zijn opgegaan in Regeling Onkosten Buitengewone Omstandigheden (zie ook hierna).

Omzetting bijzondere bijstand in Regeling Onkosten Buitengewone Omstandigheden
De verstrekking die in het kader van de tweede regeling zijn gedaan, zijn van bijzondere bijstand omgezet in de door de Commissie Financiële Afwikkeling (CFA) opgestelde Regeling Onkosten Buitengewone Omstandigheden. In totaal is met deze regeling een bedrag gemoeid van 44,8 miljoen. Van dit bedrag is 38,6 miljoen afkomstig uit het Nationaal Rampenfonds, de resterende 6,2 miljoen is door het Rijk bijgedragen.

Het Nationaal Rampenfonds is een particuliere organisatie met eigen - niet door de overheid bepaalde - regels. Het fonds heeft geen aanleiding gezien om de cessies op de verzekeringsuitkeringen te effectueren.

De kosten van de resterende bijzondere bijstand, zijnde *f* 5,5 miljoen, zijn door het Rijk aan Enschede vergoed.

Regeling voor zelfstandigen
Voor zelfstandigen is eveneens via de CFA een afzonderlijke regeling getroffen.

Aandachtspunten
Inzet bijzondere bijstand bij rampen
Voordelen
1. onmiddellijk inzetbaar door bestaande regelgeving en uitvoeringsorganisatie;
2. directe betrokkenheid van het gemeentebestuur, het bestuursorgaan dat het dichtst bij de burgers staat;
3. enige mogelijkheid tot het leveren van maatwerk;
4. een zekere normering voor te verstrekken bedragen.

Nadelen
1. Het instrument is niet flexibel genoeg om maatwerk te leveren dat is afgestemd op de noden van het moment. Zo zijn met name gevoelig de inkomens- en vermogenstoets, de afstemming op voorliggende voorzieningen (verzekeringen, Nationaal rampenfonds!) en op de eigen verantwoordelijkheid voor een voldoende verzekering;
2. risico van rechtsverschillen door verschil in benadering tussen de gemeentelijke overheden die bij rampen betrokken zijn;
3. geen financieringskader: de kosten kunnen niet bestreden worden uit de reguliere budgetten voor bijzondere bijstand in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
4. de verantwoordelijkheden van gemeente en rijk, en binnen het rijk van SZW en de Gemeentefondsbeheerders, zijn niet goed op elkaar afgestemd. De gemeente is primair beleidsmatig verantwoordelijk voor de verlening van bijzondere bijstand. Omdat de Algemene bijstandswet, waarin de bijzondere bijstand is opgenomen, onder de verantwoordelijkheid van de minister van SZW valt, deelt die in deze verantwoordelijkheid. De gemeente is ook primair financieel verantwoordelijk. Omdat de kosten van de bijzondere bijstand niet uit het reguliere budget zijn te bestrijden, ontstaat

daarnaast een financiële verantwoordelijkheid van de Gemeentefondsbeheerders (de ministers van Financiën en BZK). Deze laatste financiële verantwoordelijkheid valt vervolgens niet samen met de beleidsmatige verantwoordelijkheid van de minister van SZW. De regel dat wie bepaalt betaalt, mist in deze context zijn werking.

5. gevaar voor precedentwerking als bij het maatwerk grootschalig wordt afgeweken van bestaande regels en normeringen.

Aanbevelingen

1. Ondanks het voordeel van de bestaande regelgeving en uitvoeringsorganisatie, waardoor bij de ramp in Enschede onmiddellijk slagvaardig kon worden opgetreden, lijkt de bijzondere bijstand met name door de onder 1 tot en met 4 genoemde nadelen, niet de geëigende regeling bij rampen. Een afzonderlijke wet heeft de voorkeur. Die wet zou dan betrekking moeten hebben op verzekerbare schade, naast de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen, die ziet op onverzekerbare schade.
   Bij de vormgeving van de nieuwe wet dient ervoor gewaakt te worden dat de wet de eigen verantwoordelijkheid voor een voldoende verzekering niet ontmoedigd.
2. Voorlichting over (de eigen verantwoordelijkheid voor) voldoende verzekering verdient ook als afzonderlijk element in bredere zin aanbeveling.
3. Mocht de bijzondere bijstand toch een belangrijke regeling bij rampen blijven dan dienen de volgende aspecten nader geregeld te worden:
   - de afstemming op de voorliggende voorzieningen, waarbij verzekeringsgelden wel en bijdragen uit het Nationaal Rampenfonds en dergelijke niet tot die voorzieningen worden gerekend;
   - de bevoegdheid van het gemeentebestuur om met toestemming van de minister van SZW af te wijken van de inkomens- en vermogenstoets;
   - de bevoegdheid van het gemeentebestuur om met toestemming van de minister van SZW vergoedingsbedragen vast te stellen;
   - het financieringskader.
4. Gezien de discussies bij de inzet van bijzondere bijstandsgelden (Gemeentefonds) en eventuele andere geldstromen in relatie tot andere bronnen (bijvoorbeeld het Nationaal Rampenfonds), zou als derde optie overwogen kunnen worden om binnen de rijksoverheid, bijvoorbeeld onder beheer van de minister van BZK en/of Financiën een algemeen calamiteitenbudget op de rijksbegroting te zetten. Dit budget kan worden gevoed uit bijdragen van de verschillende departementen en kan worden opengesteld als zich een calamiteit voordoet. De aanwending van dit fonds zou flexibel moeten zijn, door alleen in algemene zin beleidsterreinen te benoemen, waarvoor het geld kan worden gebruikt (dus niet teveel dichttimmeren). Aan de andere kant zou, eveneens in algemene termen, een scheidslijn voor particuliere verantwoordelijkheid (bv. via verzekeringen) en de collectieve verantwoordelijkheid (bijdragen in geval van een calamiteit) aangebracht dienen te worden.
5. De ervaringen met Enschede wijzen uit hoe moeilijk het is om de coördinatie en communicatie gestroomlijnd en doelmatig te laten verlopen. Dit geldt voor zowel de interne gemeentelijke coördinatie, als ook voor de communicatie tussen gemeenten en rijk alsook de coördinatie binnen het rijk.
   Om deze situatie te verbeteren in geval van een toekomstige calamiteit, zou kunnen worden gedacht om van rijkswege een interdepartementaal calamiteitenbijstandsteam (CBT) te vormen, onder leiding van de minister van BZK. Dat team zou dan moeten bestaan uit 20 à 25 deskundigen op die terreinen waarop blijkens de ervaringen inzet en coördinatie nodig is.
   Het team wordt voorzien van alle noodzakelijke communicatiemiddelen en kanalen,

alsmede van alle informatie die nodig is om adequaat te kunnen functioneren en houdt regelmatig trainingen om vaardigheden op peil te brengen en te houden.
Als zich ergens in het land een calamiteit voordoet, kan de plaatselijke autoriteit aan de minister van BZK om inzet van het CBT vragen. Het CBT zou dan binnen, bijvoorbeeld, twee uur naar de plaats van de ramp kunnen worden gedirigeerd en onmiddellijk de coördinatie, tussen de lagere autoriteiten en het rijk ter hand kunnen nemen.

BZ/FEZ/TZ
5 februari 2001

Ten behoeve van Kabinetsstandpunt Enschede: toepassing werktijdverkorting (WTV)

Artikel 8 (eerste lid) van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 bevat een verbod voor de werkgever om de werktijd van de werknemers te verkorten. In het derde lid van dit artikel is de minister van SZW de bevoegdheid gegeven ontheffing ten aanzien van dit verbod te verlenen. De beleidsregels ten aanzien van deze ontheffing van het verbod tot werktijdverkorting zijn laatstelijk herzien per 1 mei 1998. De nieuwe beleidsregels zijn gepubliceerd in Staatscourant 1998, nr. 75.

In zijn algemeenheid wordt overgegaan tot ontheffing (voor een bepaalde tijd) teneinde bedrijven die te maken hebben met een tijdelijke doch abnormale vermindering van de bedrijvigheid tegemoet te komen. Gegeven deze verwachte tijdelijkheid wordt niet tot ontheffing overgegaan indien van tevoren duidelijk is dat het een termijn van meer dan 6 maanden (i.c. 4 perioden van 6 weken werktijdverkorting) zal betreffen. Belangrijke voorwaarde is verder dat de oorzaken die hebben geleid tot bedoelde vermindering van de bedrijvigheid niet kunnen worden gerekend tot het normale bedrijfsrisico. Verder wordt het bedrijf geacht de gevolgen van de verminderde bedrijvigheid in redelijke mate voor eigen rekening te hebben genomen (eigen risico). Werknemers voor wie ontheffing van het verbod tot werktijdverkorting is verleend, worden door het Lisv als werkloos beschouwd. Indien de werknemers voldoen aan de normale WW-voorwaarden, worden ten behoeve van hen, veelal via de werkgever, WW-uitkeringen verstrekt.

De regelgeving biedt de minister van SZW de mogelijkheid om in het geval van bijzondere omstandigheden de toepassing van elke afzonderlijke beleidsregel dan wel een onderdeel daarvan, achterwege te laten. In het geval van de vuurwerkramp in Enschede is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Van meet af aan was evident dat het hier een calamiteit betrof op grond waarvan besloten is de toestemming tot het verkorten van de werktijd ruimhartig toe te passen. Op grond van deze overweging is afgezien van het hanteren van een eigen risico termijn. Hetzelfde geldt voor de eis dat de bedrijvigheid met ten minste 20% moet zijn verminderd om voor WTV in aanmerking te komen.
Eveneens viel te verwachten dat het herstel van in ieder geval een deel van de getroffen bedrijven meer dan 6 maanden zou vergen. Dat toch tot ontheffingen werd overgegaan kan evenzeer beschouwd worden als het afwijken van de beleidsregels.

Voor de WTV-regeling kwamen 45 bedrijven in aanmerking ten behoeve van in totaal 450 werknemers. In de loop van 2000 liep de vraag naar WTV snel af.
Op de peildatum 26 januari 2001 werd nog aan 2 bedrijven voor in totaal 6 werknemers WTV verleend. Tot die datum zijn door de bedrijven bij de UVI's WW-uitkeringen aangevraagd (gedeclareerd) voor in totaal 35332 uren "gemaakt WTV-gebruik".
Door de UVI's werd over de niet gewerkte uren 70% WW uitgekeerd, waarna de werkgever meestentijds aanvulde tot 100% van het nettoloon.
Voor de globale berekening van de WW-lasten als gevolg van de WTV naar aanleiding van de vuurwerkramp is uitgegaan van een gemiddelde WW-uitkering van bruto fl. 110,-- per dag. Uitgaande van een werkdag van 8 uren impliceert een en ander dat in het kader van de WTV-regeling ten behoeve van de vuurwerkramp op de peildatum 26 januari 2001 een bedrag van ca. fl. 485.815, bruto aan WW is uitgekeerd (35332/8 x 110).

FINANCIËLE PARAGRAAF KABINETSSTANDPUNT COV

Op zaterdagmiddag 13 mei 2000 is kort na 15.00 uur brand uitgebroken op of bij de vuurwerkopslagplaats S.E. Fireworks aan de Tollensstraat te Enschede. De brand is gevolgd door een aantal hevige explosies. In het rampgebied is sprake van enorme schade voor zowel individuen, aan goederen, voor bedrijven en voor de gemeente Enschede.

Met betrekking tot de particuliere gedupeerden is de gemeente Enschede reeds op 15 mei op basis van een noodvoorziening overgegaan tot financiële hulpverlening om de gedupeerden in staat te stellen te voorzien in de eerste levensbehoeften. Naast de noodvoorzieningen is door de gemeente en de woningbouwcorporaties gezamenlijk en in overleg met het ministerie van SZW een drietal regelingen opgesteld voor de getroffen bewoners van de wijk. Deze regelingen werden door de gemeente uitgevoerd.
Regeling I was van toepassing op gedupeerden wier woning door de ramp is verwoest danwel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard. De regeling trof een voorziening in de vorm van normbijdragen voor kleedgeld, kosten van herinrichting en de overige eerste kosten na de ramp.
Regeling II voorzag in een uitkering aan gedupeerden die na een periode van zes weken naar hun woning konden terugkeren. Ook deze regeling trof een voorziening in de vorm van normbijdragen voor kleedgeld, inrichtingskosten en overige eerste kosten.
Regeling III voorzag in een bijdrage in de overige eerste persoonlijke kosten die na de ramp gemaakt moesten door bewoners die binnen zes weken naar hun woning konden terugkeren.

Een belangrijke rol was ook weggelegd voor het particulier initiatief.
De Stichting Nationaal Rampen Fonds (NRF) speelt hierbij een belangrijke rol. Ook bij rampen die eerder plaatsvonden boden de doelstelling van dit fonds en zijn activiteiten uitkomst voor gedupeerden. Het NRF stelde gironummer 777 open om geld in te zamelen ten behoeve van particuliere gedupeerden bij de vuurwerkramp.
Ten behoeve van de getroffen ondernemers in het rampgebied werd al snel met bijdragen van verschillende organisaties, waaronder de Kamer van Koophandel, een fonds gevormd. Dit fonds wordt beheerd door de Stichting financiële opvang getroffen ondernemers.

De gemeente Enschede heeft in verband met de financiële afwikkeling de Commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp (CFA) ingesteld. Deze commissie stond onder het voorzitterschap van de 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e, burgemeester van Deventer. Deze commissie heeft haar werkzaamheden afgerond. 5.1.2e 5.1.2e bood op 20 december 2000 het eindrapport ("Nederland steunt Enschede, zoeken naar balans") aan zijn opdrachtgever, het college van burgemeester en wethouders van Enschede, aan. Op basis van de adviezen van de commissie zijn de navolgende regelingen tot stand gekomen. Het betreft tegemoetkomingen in onverzekerde en onderverzekerde schades.
Voor particuliere gedupeerden:

- Auto en motoren cascoschaderegeling. Deze regeling geldt voor iedereen die schade heeft geleden aan een auto of motor ten gevolge van de vuurwerkramp. De uitvoering van deze regeling is gestart op 26 september 2000. Voor deze regeling is f 2,0 miljoen uitgetrokken. Er zijn 583 aanvragen ingediend. Er is inmiddels op 368 aanvragen ruim f 887.000,= uitgekeerd.
- Daarnaast is er een regeling voor schade aan kampeerwagens, aanhangwagens en pleziervaartuigen overeenkomstig de auto- en motorencascoschaderegeling. Er is voor deze regeling f 0,5 mln beschikbaar.
- Onkosten buitengewone omstandigheden (OBO). Deze regeling geldt voor hen van wie als direct en onmiddellijk gevolg van de vuurwerkramp de woning volledig is verwoest of blijvend onbewoonbaar

is verklaard of die gedurende tenminste 6 weken geen gebruik hebben kunnen maken van de door hun bewoonde woning. Onder onkosten buitengewone omstandigheden worden verstaan alle kosten die samenhangen met het specifieke karakter van de vuurwerkramp zoals onkosten in verband met meerdere verhuizingen, meerdere malen aan te schaffen (onderdelen van de) inboedel en schade in verband met verloren gegane persoonlijke onvervangbare bezittingen. Voor deze regeling is f 20,5 mln beschikbaar. Er zijn 534 aanvragen ingediend. Op 257 aanvragen is inmiddels een bevoorschotting van 50% uitgekeerd tot een totaalbedrag van bijna f 2,4 mln.

- Voor de bewoners van de binnenste en van de buitenste ring zijn regelingen getroffen op grond waarvan zij een tegemoetkoming kunnen krijgen in reis- en verblijfskosten en de eventuele kosten van kleding die zij hebben moeten maken indien zij minimaal één nacht niet in hun woning hebben kunnen verblijven. Voor deze regelingen is f 4,5 mln respectievelijk f 3,5 mln beschikbaar.
- Opruimingskosten inboedels. Deze regeling voorziet in een tegemoetkoming in de kosten die in rekening worden gebracht door een opruimingsbedrijf wegens het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van schade, het verwijderen van restantinboedels uit beschadigde woningen in het rampgebied en de vernietiging van die restantinboedels. Voor deze regeling is f 0,5 mln beschikbaar. De formulieren voor een aanvraag tegemoetkoming in de kosten zijn verzonden.
- Tot slot is er voor particulieren een regeling inboedelschade. Deze regeling geldt voor iedereen die ten tijde van de ramp bewoner was van een woning in Enschede en als onmiddellijk gevolg van de ramp schade heeft geleden aan zijn inboedel. Er is voor deze regeling f 5,0 mln beschikbaar. Er zijn 366 aanvragen in behandeling.

Het NRF treedt op als financier van deze regelingen. Het kabinet heeft het NRF een donatie verstrekt groot f 6,2 mln om mede te voorzien in de financiering van deze regelingen. De regelingen worden formeel uitgevoerd door de Stichting financiële hulpverlening vuurwerkramp. Feitelijk is de uitvoering in handen gegeven van het agentschap LASER van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Ook ten aanzien van de onverzekerde en onderverzekerde ondernemers heeft de CFA een advies uitgebracht op basis waarvan een regeling is getroffen.
Voor extreme gebeurtenissen is een voorziening getroffen in de Wet Tegemoetkoming Schade bij rampen en zware ongevallen (WTS), welke van kracht kan worden verklaard bij bijvoorbeeld overstromingen door zoet water en aardbevingen. Deze wet is te beschouwen als een voorziening van de overheid om gedupeerden tegemoet te kunnen komen in schade die niet verhaalbaar is, niet vermijdbaar is en waartegen verzekering niet mogelijk is.
Aangezien de schade welke door de ondernemingen in het gebied is geleden in principe verzekerbaar is, zou deze niet voor een tegemoetkoming op grond van de WTS in aanmerking komen. Rekening houdend met de ernst en het bijzondere en onvoorzienbare karakter van de ramp, heeft het Kabinet geoordeeld dat het in dit geval verdedigbaar is af te wijken van het regime van de WTS.
In het getroffen gebied waren ca 500 kleine ondernemingen (gemiddeld 3 werknemers) actief, waaronder veel starters, waarvoor volledige verzekering van materiële schade en bedrijfsschade op bedrijfseconomische gronden niet of onvoldoende mogelijk was. Als gevolg van de ramp zou voor een groot deel van deze bedrijven dan ook de continuïteit in gevaar komen.
Op basis van voorstellen van de Commissie heeft het Kabinet besloten een eenmalige, specifiek op de gebeurtenissen in Enschede toegesneden subsidie te verlenen aan de Stichting financiële hulpverlening vuurwerkramp ter uitvoering van een door haar op te stellen regeling voor een tegemoetkoming in de schade als gevolg van de vuurwerkramp.

Uitgangspunt van de ontworpen regeling is het waarborgen van de continuïteit van de getroffen ondernemingen, in de zin dat de bedrijfsvoering op aanvaardbare wijze kan worden voortgezet. De regeling voorziet in een tegemoetkoming voor niet en onderverzekerde materiële schade en

bedrijfsschade, alsmede voor kosten van advisering en begeleiding. Tevens is voorzien in een tegemoetkoming indien de bedrijfsvoering niet op een aanvaardbare wijze kan worden voortgezet. De regeling is overeenkomstig de Europese de-minimis regeling. De totale maximale tegemoetkoming per ondernemer van overheidswege over een periode van drie jaar beloopt Euro 100.000.
In afwachting van de vaststelling van de definitieve omvang van de schadeclaims is eind 2000 een eerste voorschot verstrekt aan de Stichting van 25 mln ter uitkering aan 'noodgevallen'. Met het verstrijken van de tijd zal worden bezien of en zo ja in hoeverre meer middelen benodigd zijn.
De regeling wordt binnen de kaders van de beschikking van EZ opgesteld en formeel uitgevoerd door de Stichting financiële hulpverlening vuurwerkramp. De feitelijke werkzaamheden zijn, evenals bij de regelingen voor particulieren, in handen gegeven van het agentschap LASER. Met de uitvoering is eind december 2000 gestart. Tot op heden zijn 80 aanvragen ingediend. Op de regeling kan tot 13 mei 2003 een beroep worden gedaan.

Voor het overige worden er door het ministerie van BZK contacten onderhouden met de gemeente Enschede over de uitvoering van artikel 25 van de Wet rampen en zware ongevallen (WRZO) en het daarbij behorende uitvoeringsbesluit. Deze uitvoering ziet op de door de gemeente gemaakte kosten van de bestrijding van de ramp en de gevolgen daarvan. Deze kosten kunnen tot ultimo 2001 bij het Rijk worden gedeclareerd. Daarnaast zal er een categorie van overige kosten zijn die niet onder artikel 25 van de WRZO zijn te brengen, maar die niet voorzienbaar en onvermijdbaar waren en een excessief karakter hadden. Deze kosten zouden niet zijn gemaakt als de ramp zich niet had voorgedaan. Indien zou blijken dat in redelijkheid niet kan worden verlangd dat zij geheel voor rekening van de gemeente blijven dan bestaat de mogelijkheid dat het ministerie van BZK in de dekking van deze kosten tegemoet komt.
Ook wordt uitvoering gegeven aan artikel 11 van de Brandweerwet. Dit betekent dat brandweerkorpsen de kosten van de door hun tijdens de vuurwerkramp verleende brandweerbijstand aan Enschede bij het ministerie van BZK kunnen declareren.

Met bovenstaande scala aan regelingen en bepalingen is/wordt uitvoering gegeven aan de financiële afwikkeling van de vuurwerkramp Enschede.

Algemene Zaken

Archief 5.1.2e 21/3 '01

A2 / 5.1.2e

Commentaar op concept-kabinetsstandpunt vuurwerkramp

Algemeen commentaar

1. Het eerste concept is zeer snel totstandgekomen en bevat reeds goede en bruikbare elementen voor het kabinetsstandpunt. Gelet op de aard van het onderwerp is een sterk kabinetsstandpunt van groot belang.

2. *Centrale boodschap:* Uit het kabinetsstandpunt dient een duidelijke boodschap te spreken.
   - Het stuk zou enigszins offensiever kunnen worden geformuleerd. Minister De Vries heeft in zijn toespraak aangekondigd "geen woorden maar daden" te willen. Om daarbij aan te sluiten zou het kabinetsstandpunt een directe en beknopte no-nonsense stijl moeten hebben.
   - De verantwoordelijkheid voor veiligheid moet duidelijk uit het stuk blijken. Voorkomen moet worden dat de verantwoordelijkheid voor veiligheid verzandt in het poldermodel van het integraal veiligheidsbeleid.
   - Het is wenselijk dat in het stuk duidelijk naar voren komt op welke wijze inhoud wordt gegeven aan de "culturele revolutie". Daarbij zijn met name aangescherpte ambities op het terrein van de handhaving van belang. Hoe is de samenloop met Volendam? Met name op het punt van de vergunningverlening- en handhaving is dat van belang. Hoewel in de tekst wordt aangegeven (p. 3) dat de kabinetsreactie in de tijd gezien een samenloop heeft met het advies van de commissie-Alders, wordt geen inhoudelijk verband gelegd.
   - Door het oprichten van diverse nieuwe adviesraden, waarvoor de verantwoordelijkheid bij verschillende ministeries wordt gelegd, moet geen verdere verkokering optreden.
   - Hoe gaat het kabinet om met de kritiek van de commissie-Oosting, de eigen verantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid van anderen? Is het sterker om de kritiek ten volle te aanvaarden en verantwoordelijkheid te nemen voor het onder de aandacht brengen van de kritiek bij degenen die daarvoor in aanmerking komen, of is het sterker om te wijzen op de medeverantwoordelijkheid van anderen, zoals burgers en lagere overheden?

3. *Opbouw:* Het concept, dat is opgebouwd uit bijdragen van diverse ministeries, zou nog enigszins aan consistentie en evenwicht kunnen winnen. Vooral de opbouw en het detailniveau zouden in het gehele stuk wat eenvormiger kunnen worden aangezet. Nu bevatten sommige paragrafen beschouwingen op hoofdlijnen met een wat hoger abstractieniveau, terwijl in andere passages zeer gedetailleerd wordt ingegaan op technische punten. Wellicht kan hieraan tegemoet worden gekomen door in het kabinetsstandpunt een betoog op hoofdlijnen te houden en de technische details in een uitgebreide actiepuntenlijst op te nemen.

4. *Opbouw:* Het concept bevat veel opsommingen van acties die reeds in gang zijn gezet. Dit is begrijpelijk, het kabinet heeft na de vuurwerkramp niet stilgezeten. Wel is het de vraag of het kabinetsstandpunt daarmee niet teveel het karakter van een voortgangsrapportage krijgt.

5. *Opbouw:* De inleiding is vrij uitgebreid. Eventueel kan paragraaf 1.3 onder worden gebracht in hoofstuk 2. Daarmee zou tevens de gehele handhavingsketen in dat hoofdstuk tot uitdrukking komen.

6. *Opbouw*: De indeling in hoofdstukken is duidelijk en logisch. Wellicht kan de indeling in paragrafen bij de verschillende hoofdstukken op een gelijke wijze worden opgezet. (Nu bevat hoofdstuk 2 nog subparagrafen getiteld "Reactie op de aanbevelingen van de Commissie" terwijl dergelijke subparagrafen in de andere hoofdstukken ontbreken.)

7. *Stijl:* In het concept wordt in de meeste passages het kabinet als actor genoemd in een positieve of actieve context, terwijl in andere gevallen de bedrijvende vorm wordt gehanteerd. Dit maakt een wervende indruk. Wellicht kan dit in het gehele concept worden doorgevoerd.

8. *Stijl*: Hier en daar kunnen enkele omslachtige formuleringen worden bekort en geconcretiseerd. Dat geldt vooral voor paragraaf 1.3.

Hoofdstuksgewijs commentaar

Inleiding

9. De eerste passage in de inleiding is sterk. Wellicht kan deze passage nog iets worden uitgebreid, met het accent op de slachtoffers van de ramp en de hulpverlening.

10. Pas op pagina 8 wordt waardering voor het rapport van de Commissie-Oosting uitgesproken. De veer voor de commissie-Oosting zou wellicht wat naar voren kunnen worden gehaald en iets worden aangedikt.

11. Verder zou aan de inleiding een samenvattende passage kunnen worden toegevoegd met de hoofdlijn van het kabinetsoordeel over het rapport: Bijvoorbeeld: "Het kabinet onderschrijft het overgrote deel van de aanbevelingen van de Commissie. Het kabinet acht de aanbevelingen uiterst bruikbaar en zal.. etc."

12. In de inleiding (p. 2-3) wordt reeds een interpretatie gegeven over het eindoordeel van de Commissie over de verantwoordelijkheid voor de vuurwerkramp. (" Het eindrapport ...willen wachten.") Dit kan misschien beter ergens naar achteren worden geschoven. De passage past niet zo in de rest van de passage, die meer het karakter heeft van een feitelijke opsomming van reeds uitgebrachte rapporten. Bovendien maakt het een "afschuivende" indruk.

13. In de onderste alinea van p. 4 wordt de indruk gewekt dat het bestuur de volksvertegenwoordigingen in de diverse bestuurslagen zal gaan overspoelen met informatie, rapporten etc. Hoewel op deze wijze de bestuursverantwoordelijkheid wel op een effectieve manier wordt afgedekt, is het de vraag of een dergelijke papierstroom wel doelmatig is.

14. Met name paragraaf 1.3 zou kunnen worden herschreven. Het stuk is onevenredig uitgebreid, wellicht veroorzaakt doordat het hier en daar onnodige algemeenheden en open deuren lijkt te bevatten. Misschien is mede hierdoor de kern van het stuk niet op het eerste gezicht duidelijk. De toonzetting van de eerste alinea (er spreekt enige weerzin uit) is wellicht minder handig gekozen. Ook de passages over "gedoogbeleid" en "gedoogkader" zijn -gelet op de politieke discussie - potentieel kwetsbaar. Onduidelijk is waarom de alinea over de één-loket-gedachte (p. 7) relevant is voor het voorkomen en bestrijden van rampen.

15. Onduidelijk is of de relatief uitgebreide feitelijke beschouwing over vuurwerkbeleid in paragraaf 2.1.1. noodzakelijk is. Wijkt dit overzicht af van het in het Commissierapport beschrevene?

Tekstueel commentaar

16. De Commissie onderzoek vuurwerkramp Oosting wordt in het gehele rapport eigenlijk niet genoemd. Er wordt consequent gesproken over "de Commissie". (Behalve in enkele passages op het eind). Misschien is het toch goed om Oosting in ieder geval één keer te noemen, al was het alleen maar om daarmee een link te bieden voor een integrale tekstzoekfunctie op het internet.

17. In de passage op p. 3 (In ieder geval ... bereikbaar is) wordt de indruk gewekt dat de minister van BZK de openstelling van het NCC wil terugbrengen; van 24 uur naar 16 uur. Is dit zo bedoeld?

18. Op p.4 staat "Medeoverheden - provincies en rijk - ...hebben ook een verantwoordelijkheid voor veiligheid". Is het rijk een mede-overheid? Meestal wordt met mede-overheden toch gedoeld op provincies, gemeenten en waterschappen?

19. Het gebruik van afkortingen voor CPR en CRP kan mogelijkerwijs bij sommige lezers verwarring oproepen. Wellicht kunnen deze afkortingen worden uitgeschreven.

iale Zaken en Werkgelegenheid

Archief 5.1.2e 21/3'01

SZW-tekstvoorstel bij 5.4, pag 65, 2e tekstblok:

- De laatste zin "Wel zal het kabinet bezien in hoeverre de bijzondere bijstand geschikt is om de eerste dagen na een ramp als financieel vangnet voor gedupeerden te dienen" vervangen door:

"Wel zal het kabinet bezien in hoeverre het gewenst is om voor de financiële leniging van de nood van burgers in de allereerste periode na een ramp, in de Algemene bijstandswet een rampenparagraaf/artikel op te nemen, waarin onder meer aandacht is te besteden aan de toepassing bij rampen van leidende uitgangspunten van die wet, zoals de inkomens- en vermogenstoets, de afstemming op voorliggende voorzieningen en het betoonde besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan, de vorm waarin de bijstand wordt verstrekt en de normering."

5.1.2e 14/(

Defensie 13/3/01

Tekstaanpassingsvoorstel in het

Archief 5.1.2e 21/3 '01

De door de Commissie beschreven tekortkomingen in het handelen van de rijksoverheid blijken ondubbelzinnig uit het rapport. Met name de beschrijving van de follow-up van de vuurwerkexplosie in Culemborg laat zien dat Culemborg slechts tot een beperkte vervolgactie heeft geleid. De daartoe bevoegde instanties hebben onderzoek verricht en aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn slechts gedeeltelijk onder de aandacht gebracht van het bevoegd gezag; een adequate follow-up heeft niet plaatsgevonden.
Belangwekkende lessen als die van de vuurwerkexplosie in Culemborg zijn niet gecommuniceerd en hebben niet geleid tot verdere actie, **behoudens de verwerking van een aantal conclusies uit door Defensie geïnitieerd nader onderzoek in interne richtlijnen van bureau Adviseur Milieuvergunningen**. Er is niet doorgezet om tot daadwerkelijke resultaten te komen en instanties hebben elkaar niet weten te vinden om de lessen van Culemborg toe te passen. De rijksoverheid heeft niet gezorgd voor tijdige en adequate regelgeving voor professioneel vuurwerk. Tenslotte is het duidelijk dat de rijksoverheid tekortgeschoten is in het toezicht op de vergunningverlening door gemeenten aan vuurwerkbedrijven.

Het kabinet onderschrijft de oordelen van de Commissie over deze gang van zaken.
Het kabinet merkt hierbij op dat het gedeeltelijk uitblijven van actie na de vuurwerkexplosie in Culemborg geplaatst moet worden in het perspectief van deze gebeurtenis in het toenmalig tijdsbestek. De vuurwerkexplosie in Culemborg is destijds geen aanleiding geweest tot een politiek debat, noch in het kabinet, noch in de Tweede Kamer. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat de vuurwerkexplosie destijds meer werd beschouwd als een bedrijfsongeval, waarbij twee werknemers de dood vonden, maar waar buiten het bedrijf weinig schade is opgetreden.
Het kabinet zal al het mogelijke doen, om te voorkomen dat situaties, zoals door de Commissie beschreven, zich in de toekomst weer voordoen.
Hierbij horen ook de maatregelen die het kabinet - vooruitlopend op de rapportage van de Commissie en de inspectie-rapporten - genomen heeft op een aantal specifieke terreinen.
De minister van Defensie heeft kort na de vuurwerkramp opdracht gegeven om onderzoek te verrichten naar het Bureau Adviseur Milieuvergunningen (of: DMKL zoals het in de rapportage van de Commissie wordt genoemd). In de betreffende rapporten die de minister van Defensie op 15 januari 2001 aan de Tweede Kamer heeft aangeboden (TK 2000-2001,.....nr.) worden gebreken geconstateerd die onder andere betrekking hebben op de werkwijze, de bezetting en de inrichting van het bureau. De minister van Defensie heeft inmiddels de nodige maatregelen genomen om voor de korte termijn te verzekeren dat tekortkomingen zoals die door de Commissie zijn geconstateerd niet meer kunnen voorkomen. Daarnaast heeft de minister van Defensie, in overleg met de minister van VROM, besloten om de advies- en toezichtstaken van **bureau Adviseur Milieuvergunningen** zoals opgenomen in de Wet milieubeheer te schrappen. In het concept-vuurwerkbesluit is daarom niet meer voorzien in een advies- en toezichtstaak voor **dit bureau**.

5.1.2e

21/3 '01

Reactie op hoofdlijnen:
Stuk is prima ingekort en biedt een goede basis voor de definitieve kabinetsreactie. Enkele aandachtspunten. Complimenten.

- **Reikwijdte reactie**
  Indruk is dat OOV bewust kiest voor klein houden van reactie (vooral niet breder dan de vuurwerkcontext). De vraag is of dat verstandig is (m.i. niet mede gelet op de brede strekking van de aanbevelingen van Oosting).
- **Handhaving gedogen**
  Nog eens goed naar de tekst kijken, zit nog geen lijn in (en moet bijvoorbeeld Borghouts er wel in omdat dat toch over een andere toezichtrelatie gaat dan er bij Enschede en Volendam sprake was). Nu wordt wel heel erg de indruk gewekt dat al het beleid al bestaat en dat er niets hoeft te veranderen, behalve intensiveren. Mag iets meer activisme uitstralen. Overweeg ook teksten Oosting over te nemen (beter goed gejat dan slecht bedacht). Ook passages over onverkort voortzetten gedoogbeleid is ongelukkig. Ook passage over handhaven als naleving tekort schiet is ongelukkig (m.i. handhaven zodat de naleving niet tekort schiet). Problemen niet wegschrijven naar andere partners in de veiligheid, maar bij jezelf (rijk) beginnen. Overigens is elke relatie met Alders verdwenen (commissie Welschen met als onderdeel brandveiligheid)
- **Externe veiligheid**
  Rol en positie min VROM ten aanzien van externe veiligheid is nog niet duidelijk (ook in relatie tot positie min BZK voor bepaalde vormen van (externe) veiligheid, bijvoorbeeld ontwikkelen maatschappelijk aanvaardbaar veiligheidsniveau). In beginsel gaat VROM over stationaire inrichten, maar bezien wordt of ook transport daaronder moet vallen (wie gaat dan bijvoorbeeld over tunnelveiligheid inclusief transport gevaarlijke stoffen daardoorheen). Ook vraag ik me af of schiphol nu ook onder de normen externe veiligheid gaat vallen (niet staande kan worden gehouden dat schiphol geen externe veiligheidscomponent heeft). Overigens zal Pronk wellicht gaan zeuren (over hem toebedachte rol -schrijven nota externe veiligheid- met alle vertraging van dien. Misschien is voorgesprek ministerraad wenselijk (in aanvulling op MBT).
- **Adviesrol brandweer, expertise centrum en opvolger CPR**
  Wettelijke adviesfunctie brandweer beperkt zich in het stuk tot vuurwerk, maar tussen de regels door lijkt een verbreding tot adviesfunctie alle vergunningen op grond van wet milieubeheer (in relatie tot externe veiligheid) wenselijk. Graag kiezen (m.i. verbreden). Zelfde vraag speelt ten aanzien van expertisecentrum vuurwerk bij VROM (m.i. ook verbreden en koppelen aan opvolger CPR). Anders ontstaan weer verschillende zaken naast elkaar. Overigens is adviesrol brandweer volgens mij al opgenomen in ontwerp vuurwerkbesluit (i.t.t. de tekst van de kabinetsreactie doet veronderstellen), maar is de financiering daarvan nog niet geregeld (zou onderdeel van claim Oosting moeten zijn).
- **Registratieplichten en inventarisatietrajecten**
  Diverse registratieplichten staan door het stuk heen. Zou goed zijn relaties tussen verschillende registraties en inventarisaties bijeen te brengen en te bezien hoe de VROM initiatieven zich verhouden tot de BZK initiatieven als risicoinventarisatie (beleidsnota rampenbestrijding)
- **Toezichtsarrangementen**
  Toezichtsarrangement is nog niet goed uitgewerkt. Gesproken wordt over een monitorsysteem en een auditsysteem (hoe verhouden die zich tot elkaar). En wie gaat de kwaliteitsnormen opstellen (Rijk of provincie die een toetsingskader opstelt). Ook de vraag of nu Wgr regime geldt of niet. Volgens mij moet de gedachtevorming op dit punt nader uitgewerkt worden. Graag op hoofdlijnen duidelijker (uitwerken aan de hand van de rollen van de verschillende actoren, gemeente(raad), regio, provincie (GS of PS) en Rijk.

Zie ook onderstaande opmerkingen (rijp en groen door elkaar).

1. Beslispunt 6: Ik neem aan dat het KLPD die toegang faciliteert voor het RVI (KLPD heeft al aansluiting op politieregisters (overigens welke registers worden bedoeld, er zijn er tallozen)
2. Beslispunt 13: Daar waar systeem staat wordt neem ik aan coördinatiesysteem bedoeld (zie ook pagina 26 van kabinetsreactie)
3. Overzicht claims benoemt niet de claims van BZK;
4. Alders komt niet eind maart (wanneer nu wel is nog niet bekend, bestuurlijk overleg tussen Alders, stass en min BZK is gepland. Niet uit te sluiten is dat Alders pas in mei komt met een onderzoeksvoorstel).
5. Adviesrol brandweer. (regionale of gemeentelijke?) krijgt een wettelijke adviesrol bij vergunningverlening vuurwerk. Vuurwerkbesluit wordt daartoe aangepast (stond dat er nog niet in dan?). Is dat de juiste plaats om het te regelen, is de brandweerwet of rampenwet niet een betere plaats omdat daarin de taken van de (regionale) brandweer zijn neergelegd. Minister BZK zorgt voor toerusting. Is dat geld en zo ja hoeveel en zit dat al in de claim en hoe wordt dat geregeld (doeluitkering, ophoging gemeentefonds; e.e.a. zal op bezwaren stuiten van min Fin).
6. Breedte rol advisering brandweer. Gaat de brandweer alleen een (wettelijke) adviesfunctie krijgen bij vuurwerk of bij alle vergunningen op grond van de wet milieubeheer (in relatie tot externe veiligheid).
7. Op pagina 11 staat de rare opmerking dat door het vuurwerkbesluit het ontstaan van een illegaal vuurwerkcircuit wordt voorkomen of ten minste beperkt. Deze bewering dient nader onderbouwd te worden (en volgens kan beter gesteld worden dat het Kabinet van mening is dat het vuurwerkbesluit niet zal leiden tot een toename van het illegale circuit).
8. Niet geheel duidelijk is of V&W een rol houdt in relatie tot handhaving vuurwerkregelgeving (zie pagina 11 en 12 in relatie tot pagina 9 onderaan)
9. Politieregisters: (pagina 13) Zou goed zijn om rol KLPD uit te werken (let ook op discussie over beheer politieregisters bijzondere opsporingsdiensten. Ik neem aan dat RVI alleen registers mag raadplegen en niet muteren)
10. Registratieplicht (pagina 13) Kabinet heeft besloten tot registratieplicht voor overige risicobedrijven. Wat is dit voor registratieplicht?
11. Paragraaf 2.2 (vergunningenbeleid) doet een brede scoop suggereren, maar gaat feitelijk alleen over vuurwerk en verschil in die zin niet van paragraaf 2.1 (vuurwerkbeleid).
12. Expertise centrum vuurwerk (pagina 15 en 16). Dit centrum onder te brengen bij VROM krijgt geen wettelijke adviesrol (logisch omdat de brandweer die krijgt in relatie tot vuurwerk). Zou wel goed zijn deze passage iets uit te werken. Meer in het algemeen doet zich de vraag voor waarom dit expertisecentrum slechts te beperken tot vuurwerk en niet te verbreden tot alle gevaarlijke stoffen (zou m.i. moeten anders krijgen we na een ramp met een chloortrein de discussie over een expertisecentrum chloor). Als het expertisecentrum breder wordt (maar ook in de smalle variant) doet zich de vraag voor waarom dit centrum niet gecombineerd wordt met de opvolger van de CPR. Vuurwerkdiscussie ging om onduidelijkheid in wie waarvoor verantwoordelijk is, oplossing was alles onderbrengen bij VROm en nu wordt weer een veelheid aan adviesclubjes geformeerd (expertisecentrum, opvolger CPR en brandweer).
13. Registratieplicht (pagina 16). Uitbreiding van registratieplicht wordt voorgesteld zodat een actuele registratie op een bedrijf te hebben van de aanwezige gevaarlijke stoffen. Iets verder staat dat de registratieplicht regelt dat er een overzicht komt van risicovolle situaties (dat lijkt mij wat anders). Op pagina 23 wordt gesproken over systematiek voor inzicht in objectrisicos en mogelijk aanpassen maatrampscenarios (volgens mij reeds beleid in de beleidsnota rampenbestrijding, maar niet vermeld op pagina 20). Daarnaast heeft VROM volgens mij het voornemen een registratieplicht op te stellen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water. Het zou volgens mij geen kwaad kunnen al deze registratieplichten wat overzichtelijk bij elkaar te brengen en te stroomlijnen (althans aangeven hoe ze zich tot elkaar en de verplichte (impliciete) risicoinventarisatie van de Rampenwet verhouden).

14. Kwaliteitseisen externe veiligheid. Nog niet duidelijk is hoever dit gaat. Gaat dit alleen om stationaire inrichtingen of ook over vervoer gevaarlijke stoffen. En hoe zit het met bijvoobeeld Schiphol (toch ook externe veiligheid). En wie gaat er straks over veiligheid tunnels (waardoor gevaarlijke stoffen worden getransporteerd). Ook discussie over effecten i.p.v. risico's, maar daar heeft VROM zich in de pers al over uitgesproken (LPG stations etc). Ook de vraag hoe de AmvB kwaliteitseisen externe veiligheid zich verhoudt tot ontwikkeling BZK veiligheidsnormen maatschappelijk aanvaardbaar veiligheidsniveau (bijvoorbeeld MAVIT).
15. Monitor systeem (pagina 20). Hoe verhoudt dit systeem zich tot het auditsysteem op pagina 22.
16. Territoriale congruentie (pagina 20). Waarom gaan de inspecties bezien hoe het met dat proces gaat, die rol hebben we toch al aan de provincies toevertrouwd, die zouden rapporteren. Op pagina 27 wordt de indruk gewekt dat nog besloten moet worden wanneer het proces van territoriale congruentie is afgerond, terwijl daarvoor in de beleidsnota rampenbestrijding al een datum is genoemd.
17. Overzicht beleidsvoornemens nota rampenbestrijding (pagina 20). Ik mis hier het voornemen tot opstellen van normen voor een maatschappelijk aanvaardbaar veiligheidsniveau -om te beginnen met tunnels (MAVIT)-.
18. Toezichtsarrangementen. Aantal dingen zijn hier nog niet duidelijk (genoeg). Wie ontwikkeld nu bijvoorbeeld de normen; Rijk (met veld) of provincie (zie ook pagina 22, derde alinea). Moeten de gemeenten in de organisatie en beheersplannen ook een minimum veiligheidsniveau opnemen dat de provincie gaat toetsen. Wie doet wat (wie stelt toetsingskader op, wie controleert, is er een rol voor de gemeenteraad. Eerst wordt gesteld dat als gemeenten er niet uitkomen de provincie beslissend moet kunnen ingrijpen, dan wordt verwezen naar regime gemeenschappelijke regeling, daarna weer ingrijpen provincie. Wgr geeft inderdaad al een rol aan de provincie om in te kunnen grijpen als gemeenschappelijke regelingen (als de regionale brandweer) niet goed worden uitgevoerd. Volgens mij hier helder opnemen wat het idee is (of Wgr regime, of andersoortige bevoegdheid). Overigens wordt de rol van de provincie steeds sterker aangezet, waardoor de vraag zich voordoet waarom nog regionale brandweren en de rampenbestrijding niet direct provinciaal organiseren.
19. Maatrampscenario's (pagina 23). Gesproken wordt van aanpassen terwijl volgens mij nog een bestuurlijk traject implementatie maatrampscenario's in de regio's loopt (ter uitvoering van beleidsnota rampenbestrijding).
20. Nibra (pagina 23). Vergeet niet dat stass richting TK brief gezonden heeft over heroriëntering positie Nibra (wellicht in de markt zetten van opleidingen).
21. Gevaarlijke stoffen (pagina 23, laatste alinea). Vergeet niet inspectierapport IBR over brandweer en gevaarlijke stoffen (geen positief rapport).
22. Politie (pagina 24). Deze paragraaf ademt een andere sfeer dan alinea over brandweer (Kabinet verzoekt de beraden ergens aandacht aan te schenken, terwijl voor de brandweer min BZK samen met het velden dingen gaat doen). Daarnaast wordt in de 5de alinea gesuggereerd dat de kleinere en middelgrote politieregio's eigenlijk te klein zijn met het oog op een goede organisatie van grootschalig optreden. Dit betekent dan ook dat de congruente veiligheidsregio te klein is.
23. Coördinatie rampenbestrijding (pagina 26). Aanbevelingen richten zich tot politieregios en GHOR-besturen. Dus niet allen brandweerveld. Daarnaast is toch al een beeld van een eenduidige coördinatiestructuur (referentiekaders PVB).
24. Meldkamers (pagina 27). Ik dacht dat de provincies kwaliteit gingen toetsen van de rampenbestrijdingsorganisatie, maar hier wordt geschreven dat inspecties de kwaliteit van de meldkamers gaan toetsen (wie doet nu wat).
25. Ondersteuning kennis milieu- en gezondheidsrisicos's (pagina 29). Waar komt dit (bij VROM, of bij de wellicht te vormen Landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding.

26. Identificatie slachtoffers (pagina 29). Vergeet de koppeling GBA niet. En wat doet het Landelijk rechercheteam (LRT) in de tekst -zoeken die naar vermisten, dat is toch geen rol van dat team, zie ook regeling LRT..

Archief 5.1.2e 21/3 '01

5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 23 februari 2001 9:55
Aan: 5.1.2e 5.1.2e co.mindef.nl'
CC: 5.1.2e 5.1.2e co.mindef.nl'; 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: hf. 3

Hallo,

De inhoudsopogave is als volgt:
3. PRO-ACTIE EN PREVENTIE

Inhoud:
3.1 Inleiding: overlappende beleidsterreinen; gemeentelijke verantwoordelijkheid; verantwoordelijkheid bedrijven. Twee lijnen: vuurwerk en andere risicobronnen; voor de andere risicobronnen opbouw vanuit bestuurlijke context, vergunde situatie naar informatie.

A. Vuurwerk

2 Vuurwerkbesluit
3.3 Bureau Adviseur Milieuvergunningen
3.4 Vervoer
34.1Classificatie
3.4.2 Interimbeleid
3.4.3 Toezicht RVI
3.5 Verlaging grenswaarden Seveso II en/of BRZO'99
3.6 Grenswaarden ontplofbare stoffen Arbeidsomstandighedenbesluit

B. Andere risicobronnen
3.7 Bestuurlijke organisatie van veiligheid
3.7.1 Versterking pro-actie en preventie bij gemeenten en hulpverleningsorganisaties
3.7.2 Risico's in beeld
3.7.3 Grensvlak arbeidsveiligheid en publieke veiligheid
3.7.4 Bevoegdheden bestuur, brandweer en minister BZK
3.7.5 Beleids- en beheerscyclus toegepast op risicosituaties
3.8 Vergunningverlening en handhaving
3.8.1 Vergunningen
3.8.2 Ruimtelijke ordening
3.8.3 Rol brandweer bij vergunningen
3.8.4 Eerste en tweede lijnstoezicht
Eerste lijns toezicht
Inspecties VROM
Inspectie Brandweer en rampenbestrijding
3.9 Informatievoorziening
3.9.1 Registratieplicht
3.9.2 Burger en bestuur (incl. Informatievoorziening)
3.9.3 CRP

De tekst die nu in paragraaf 3.3 staat, is als volgt:
3.3 Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) Defensie/VROM

Algemeen
Het bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) ressorterende onder de Directie Materieel Koninklijke Landmacht (DMKL) heeft op basis van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit Milieubeheer en het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving een rol gehad bij de totstandkoming van en het toezicht op de naleving van de milieuvergunning van het bedrijf S.E. Fireworks. Er zijn verschillende rapporten verschenen na 13 mei 2000 die constateringen bevatten met betrekking tot het bureau AMV.

Rol Defensie bij vergunningverlening (VROM-Inspecties)
Schaf de advies- en toezichtrol die het bureau AMV van het ministerie van Defensie op grond van de wet Milieubeheer heeft af.
Reactie
Deze aanbeveling wordt overgenomen. In de AMvB Vuurwerk is niet meer voorzien in een adviestaak voor Defensie en

ook de overige adviestaken van het ministerie van Defensie zoals opgenomen in de Wet milieubeheer (voor munitieopslag en opslag van explosieven voor civiel gebruik) worden geschrapt. Hiervoor zal het Inrichtingen en Vergunningen Besluit van de Wet milieubeheer worden aangepast. Het vervallen van deze adviestaak betekent wel de noodzaak van een snelle opbouw van deskundigheid en capaciteitsuitbreiding bij het vergunningverlenende bevoegd gezag. Hierin zal worden voorzien.

De taken van het bureau AMV betreffen advisering en toezicht in het kader van milieu-vergunningverlening door Gemeenten. VROM in casu de Inspectie Milieuhygiene voert op de vergunningverlening en handhaving 2e lijns toezicht uit. Vergunningverlening voor opslag van ontplofbare stoffen was in het verleden een onbekend en complex terrein. Gelet op het niet voor alle gevallen aanwezig zijn van eenduidige richtlijnen was met name het bepalen van effect-afstanden en veiligheidszones geen gemakkelijke zaak. De meeste expertise in dit kader was toen voorhanden binnen Defensie. Waarschijnlijk uit pragmatische overwegingen (continue aanwezigheid van kennis op het gebied van ontplofbare stoffen) is Defensie aangewezen als wettelijk adviseur en toezichthouder voor opslagvergunningen. De advisering vond plaats richting gemeente, die bij vuurwerkopslag de vergunningverlener was. Het toezicht werd parallel aan de handhaving van het bevoegde gezag uitgevoerd.
Actieve kennis-opbouw bij het bevoegde gezag (gemeente of VROM) met betrekking tot de veiligheidsaspecten van vuurwerkopslag vond niet of nauwelijks plaats omdat deze kennis op voldoende wijze aanwezig werd geacht bij bureau AMV. Een opvallend punt is dat de advies- en toezichtstaak ten aanzien van vuurwerkopslag bij een en dezelfde organisatie (Defensie) is gelegd hetgeen een twee-petten problematiek introduceerde.

De richtlijnen en wet- en regelgeving op het gebied van vuurwerkopslag worden binnenkort helderder. Nadere kennis-opbouw op het gebied van vergunningverlening inzake vuurwerkopslag wordt zeer goed mogelijk geacht bij Provincie en VROM (Kvl) en vindt binnen VROM reeds plaats. Indien een vergunningaanvrager inbreng van nader expertise wenst in het kader van een vergunningaanvraag kan een adviesbureau worden ingeschakeld zoals te doen gebruikelijk in andersoortige vergunningaanvragen. Deze ontwikkelingen heeft de vraag doen rijzen of het neerleggen van een aparte advies- en toezichtstaak bij Defensie voor vuurwerkopslag nog wel noodzakelijk is. De conclusies zijn:
1. De wettelijke aviestaak voor ontplofbare stoffen (vuurwerk, munitie en explosieven) van bureau AMV kan geheel komen te vervallen.
2. De toezichtstaak van bureau AMV kan worden verlegd naar het vergunningverlenende bevoegde gezag zijnde de provincie voor vuurwerk en explosieven voor civiel gebruik.
Bureau AMV heeft dan geen wettelijke toezichtstaak meer. Met deze wijzigingen wordt wat betreft de advies- en toezichttaken meer aansluiting gezocht bij de systematiek van de Wet Milieubheer waarbij toezicht ligt bij het bevoegde gezag voor vergunningverlening (Wm) en 2e lijns handhaving plaatsvindt door de Inspectie Milieuhygiene. Advisering zal plaatsvinden door de betreffende gemeente en de Inspectie Milieuhygiene van VROM.

Aandachtspunten:
a) De voorgestelde wijzigingen maken een snelle kennisopbouw bij het vergunningverlenende bevoegde gezag noodzakelijk. Een dergelijke kennisopbouw past overigens in de reguliere praktijk van vergunningverlening en handhaving. Tevens zal t.b.v. de aanvrager via het marktmechanisme kennisopbouw plaatsvinden bij adviesbureaus. In de beginfase zal gestructureerd worden gewerkt aan kennisoverdracht van bureau AMV en externe deskundigen aan het bevoegd gezag.
b) De wet milieubeheer zal moeten worden aangepast. Met name de adviestaak van Defensie AMV ten aanzien van categorie 3 en 17 van bijlage I lvb en categorie 4 van bijlage II van het IVB-WM dient te vervallen. Het Aanwijzingsbesluit toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving dient te worden aangepast.
Actiepuntenlijst
Momenteel is een nieuwe Amvb- vuurwerk in ontwikkeling die qua inhoud veel duidelijker zal worden dan de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van vuurwerk. In deze Amvb die omstreeks de zomer van 2001 van kracht zal worden wordtde provincie gezien als bevoegd gezag voor vuurwerkopslag. VROM blijft vergunningverlener (Kvl) en handhaver (IMH) voor munitie-opslag voor Defensie (in het kader van het algemeen belang of veiligheid van de Staat; bijlage II lvb/Wm) en de gemeente voor munitie-opslag (kleinschalig, bijlage I lvb/Wm).
De adviestaak van Defensie/AMV ten aanzien van opslag ontplofbare stoffen (bijlage I lvb-Wm) en munitie bijlage II lvb-Wm komt te vervallen De toezichtstaak in het kader van de wet milieubeheer ten aanzien van inrichtingen waar ontplofbare stoffen of munitie worden opgeslagen komt uitsluitend bij het Wm-vergunningverlenende bevoegde gezag (1e lijns handhaving) en bij de Inspectie Milieuhygiene (2e lijns handhaving) te rusten.

Tot zover.

Ik bevestig tevens onze afspraak: als het voor 12.00 uur lukt een tekst aan te leveren, dan gaat deze naar mij en integreer ik het in hf. 3.
Zo niet, dan naar 5.1 5.1.2e dan integreert zij het in hf. 3.

Met vriendelijke groeten, 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Afd. Veiligheidsbeleid
Dir. Brandweer & Rampenbestrijding
5.1.2e

ste concept

Notitie

Onderwerp
Stand van zaken IBT-K

Datum
19 februari 2001

Kenmerk
ES2001/56205

Onderdeel
DGOOV-VIP
Project Vuurwerkramp

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Blad
1 van 14

Aantal bijlagen
4

Aan
Leden MBT
i.a.a. leden IBT
SG-beraad

Van
5.1.2e

Lijnparaaf
PI VWR 5.1.2e

Verzonden
20.2.2001

5.1.2e

Inleiding

Middels deze notitie informeer ik u over de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding op het kabinetsstandpunt. Volgens de in het MBT van 18 januari jl. vastgestelde planning wordt tijdens het MBT van 22 februari a.s. de eerste integrale concepttekst van het kabinetsstandpunt besproken, alsmede het overzicht van de belangrijkste thema's.
Bijgaand ontvangt u:

- De inhoudsopgave
- De eerste integrale concepttekst (hoofdstuk 3 t/m 6)
- De bijdrage van VROM
- De aanbevelingen uit de inspectierapporten

In deze notitie wordt een toelichting gegeven op de stand van zaken met betrekking tot het kabinetsstandpunt. De notitie wordt afgesloten met een door de afzonderlijke departementen geleverde opsomming per departement van de belangrijkste aandachtspunten uit het kabinetsstandpunt.

De voorliggende integrale concepttekst is samengesteld uit de bijdragen die op 16 februari om 16.00 uur vanuit de betrokken departementen zijn aangeleverd bij het project Vuurwerkramp. De bijdragen zijn thans nog zeer uiteenlopend wat betreft inhoud en manier van opschrijven, ondanks de in het IBT-K vastgestelde gezamenlijke uitgangspunten. De oorzaak hiervan is de toch vertraagde start bij de diverse schrijfgroepen (inmiddels allemaal goed op gang gekomen) en het moment waarop de teksten ook voor collegiale toetsing en afstemming beschikbaar zijn gekomen. Vanaf 19 februari vindt zoveel mogelijk de interdepartementale afstemming plaats.

Notitie

Onderwerp
Stand van zaken IBT-K

Datum
19 februari 2001

Kenmerk
ES2001/56205

Onderdeel
DGOOV-VIP
Project Vuurwerkramp

Aan
Leden MBT
i.a.a. leden IBT
SG-beraad

Van
5.1.2e

Inlichtingen
5.1.2e 5.1.2e
T (5.1.2e
F (5.1.2e

Blad
1 van 14

Aantal bijlagen
4

Lijnparaaf
PI VWR 5.1.2e 19/02

Medeparaaf

Afschrift aan
Archief (H1324)

5.1.2e 5.1.2e

Inleiding

Middels deze notitie informeer ik u over de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding op het kabinetsstandpunt. Volgens de in het MBT van 18 januari jl. vastgestelde planning wordt tijdens het MBT van 22 februari a.s. de eerste integrale concepttekst van het kabinetsstandpunt besproken, alsmede het overzicht van de belangrijkste thema's.
Bijgaand ontvangt u:

- De inhoudsopgave
- De eerste integrale concepttekst (hoofdstuk 3 t/m 6)
- De bijdrage van VROM
- De aanbevelingen uit de inspectierapporten

In deze notitie wordt een toelichting gegeven op de stand van zaken met betrekking tot het kabinetsstandpunt. De notitie wordt afgesloten met een door de afzonderlijke departementen geleverde opsomming per departement van de belangrijkste aandachtspunten uit het kabinetsstandpunt.

De voorliggende integrale concepttekst is samengesteld uit de bijdragen die op 16 februari om 16.00 uur vanuit de betrokken departementen zijn aangeleverd bij het project Vuurwerkramp. De bijdragen zijn thans nog zeer uiteenlopend wat betreft inhoud en manier van opschrijven, ondanks de in het IBT-K vastgestelde gezamenlijke uitgangspunten. De oorzaak hiervan is de toch vertraagde start bij de diverse schrijfgroepen (inmiddels allemaal goed op gang gekomen) en het moment waarop de teksten ook voor collegiale toetsing en afstemming beschikbaar zijn gekomen. Vanaf 19 februari vindt zoveel mogelijk de interdepartementale afstemming plaats.

Inhoudsopgave
Het kabinetsstandpunt zal uiteindelijk bestaan uit een algemene inleiding, gevolgd door een hoofdstuk waarin wordt ingegaan op thema's als toezicht en handhaving en het functioneren van de inspecties. Dit hoofdstuk zal zeer worden bepaald door de inhoud en richting van het kabinetsstandpunt en de "toon" van het rapport van de COV. Er is reeds materiaal beschikbaar, maar dat is nog niet verder uitgewerkt en derhalve niet toegevoegd.

De conclusies en aanbevelingen uit de inspectie-rapporten en het rapport van Oosting worden omwille van de leesbaarheid in een bijlage opgenomen waarbij middels verwijzingen wordt aangegeven in welke passage van het kabinetsstandpunt de betreffende conclusie/aanbeveling wordt behandeld. In de tekst van het kabinetsstandpunt wordt bij voorkeur alleen de beleidsreactie op de conclusies en aanbevelingen opgenomen, inclusief de verwijzing naar de hoofdlijnen van de conclusies en/of aanbevelingen waarop wordt gereageerd.
De actiepunten die uit het kabinetsstandpunt naar voren komen, worden eveneens in een bijlage verwerkt met daaraan gekoppeld het tijdpad en het/de verantwoordelijke ministerie(s).
Tot slot worden ook de financiële en regelgevings consequenties van de actiepunten in een bijlage opgenomen.

In de voorliggende concepttekst zijn de meeste beleidsonderwerpen, genoemd in de inhoudsopgave, opgenomen. De werkwijze binnen VROM heeft echter tot enige vertraging geleid, zodat nog niet alle teksten beschikbaar zijn en in dit concept zijn verwerkt. De aanlevering van de nog te schrijven bijdragen vanuit VROM is van groot belang, aangezien met name deze teksten interdepartementaal afstemming behoeven. Inmiddels is door VROM (bijgevoegde) notitie aangeleverd die de basis zal vormen van het kabinetsstandpunt. Wellicht ten overvloede meld ik u dat hierover thans (19 februari 2001) nog geen interdepartementale afstemming heeft plaatsgevonden.

Aandachtspunten
Zowel in het MBT, het SG-beraad als het IBT-K is gesproken over de reikwijdte van het kabinetsstandpunt. Uitgangspunt is hierbij steeds geweest niet te breed in te steken en nu het totale veiligheidsvraagstuk in Nederland te willen behandelen. Er moet duidelijk worden ingegaan op de insteek om nu wel voor vuurwerk concrete maatregelen te nemen en dat niet te doen voor andere gevaarlijke stoffen. Voorts is het belang van toezicht en handhaving benadrukt. Het accent moet komen te liggen op het steviger inzetten op de taken die op dat gebied liggen voor de overheid. Overigens dient rekening te worden gehouden met de inspectie-rapporten die wel breder insteken; op risico-volle objecten. Tevens zal de COV hier mogelijk nader op ingaan. Het kabinetsstandpunt mag niet de verwachting wekken dat de overheid een risico-loze samenleving wil of kan

creëren. Een belangrijk aandachtspunt in het kabinetsstandpunt is het managen van verwachtingen richting burgers.
Het MBT wordt verzocht een uitspraak te doen over de reikwijdte van het kabinetsstandpunt.
Voorts vraag ik uw aandacht voor de financiën in het kabinetsstandpunt (zie bijdrage Financiën, pagina 7 van deze notitie). Het hier geformuleerde uitgangspunt zou kunnen betekenen dat het kabinetsstandpunt aan de Tweede Kamer wordt aangeboden zonder dat in het kabinet besluitvorming heeft plaatsgevonden over de financiering ervan.

Planning en stand van zaken

In de planning zijn de volgende bespreekmomenten opgenomen:

21-02-2001	Het SG-beraad bespreekt de eerste integrale conceptteksten en het overzicht van de belangrijkste thema's.
21-02-2001	Het IBT bespreekt de eerste integrale concepttekst en het overzicht van de belangrijkste thema's.
22-02-2001	Het MBT bespreekt de eerste integrale concepttekst en het overzicht van de belangrijkste thema's.
23-02-2001	Landsadvocaat: bespreken overzicht met de belangrijkste thema's.
28-02-2001	*Publicatie Commissie Onderzoek Vuurwerkramp*
07-03-2001	Het SG-beraad bespreekt de stand van zaken en het overzicht van de belangrijkste uitkomsten en thema's n.a.v. het rapport van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp.
07-03-2001	Overleg met de gemeente en de provincie over de belangrijkste thema's van het kabinetsstandpunt.
13-03-2001	Het IBT bespreekt het laatste concept van het kabinets-standpunt en eventuele knel- en beslispunten.
14-03-2001	Het MBT bespreekt het laatste concept van het kabinetsstandpunt en eventuele knel- en beslispunten.
16-03-2001	De MR bespreekt het laatste concept van het kabinetsstandpunt aan de hand van een beslispuntennotitie.
23-03-2001	De MR accordeert het definitieve kabinetsstandpunt.

Per departement

Hieronder volgt een overzicht dat door de betrokken departementen is opgesteld t.b.v. de eigen bewindspersonen.

VWS:

Zowel op de plaats van de ramp als in de ziekenhuizen is de medische opvang van slachtoffers goed verlopen (er was voldoende klinische opvangcapaciteit, zij het dat deze deels is gecreëerd door verschuivingen in de reguliere hulpverlening door middel van preventieve verplaatsing van patiënten, verschuiving geplande opnames). De opvangcapaciteit en de kwaliteit van de medische zorg bleek voldoende.

Problemen hebben zich voorgedaan in de uitvoering (zonder dat dit aanleiding is geweest voor inadequate hulpverlening. Hierbij moet gedacht worden aan:
- onvoldoende bekendheid met regels en organisatie bij rampenbestrijding;
- problemen in de sfeer van de communicatie;
- kwetsbaarheid van de meldkamer(s);
- positionering MMK's en MMT's;
- badges/herkenbaarheid hulpverleners;
- misverstanden over (functie) Verwanteninformatie;
- (iets te veel) ambulances.

De beleidsinzet /voornemens (lessons learned) staan dan in dat perspectief (vorige punt):
- verdere toespitsing implementatie GHOR (hier kunnen heel veel van de operationele aanbevelingen van de Inspectierapporten in worden ondergebracht);
- intensiveren van oefeningen; overigens moet hier wel zeer benadrukt worden dat bij het betrekken van de zorgsector (ziekenhuizen, ambulances, huisartsen e.d.) bij oefeningen een stevig **prijskaartje** (afhankelijk van het niveau van oefenen) aan de orde is; de vergoedingen die er nu via het PGHOR lopen zijn bij lange na niet voldoende;
- versnelde invoering van C 2000; GMS wordt reeds op dit moment ingevoerd het bij elkaar brengen van de meldkamers van politie, brandweer en ambulances (collocatie met behouden van eigen verantwoordelijkheden en kwaliteitseisen);
- ontwikkelen van de landelijk bijstandsplan ambulances (is zeer binnenkort klaar);
- verheldering en voorlichting over Verwanteninformatie;
- verheldering positie MMK;
- versterking positie kenniscentra, zoals NIVU en kenniscentrum psychosociale hulpverlening.

Diverse ondersteunende activiteiten hebben goed gewerkt:
- Het ondersteunen van de gemeente bij het opzetten van het Advies en Informatiecentrum;
- Ondersteuning huisartsen;
- Het mogelijk maken van het gezondheidsonderzoek;
- De ondersteuning van de gemeente bij het opstarten van de psychosociale hulpverlening;
- (Specifieke) ondersteuning van de gemeente bij het bereiken van allochtonen;
- Ondersteuning bij voorlichting.

De grensoverschrijdende hulpverlening heeft uitstekend gewerkt.

Er heeft zich na de ramp een menskracht probleem voorgedaan in de reguliere hulpverlening; er was een relatieve schaarste aan hulpverleners, een beperkte inzet en derhalve een nadelige invloed op de wachtlijsten.

VROM

Bij het formuleren van het kabinetsstandpunt stelt VROM voor de volgende lijn aan te houden:

a. Het kabinet reageert primair op hetgeen fout is gegaan bij de vuurwerkramp. Op de eerste plaats gaat het dan om de vraag of het nieuwe vuurwerkbesluit een adequaat antwoord is op de aanbevelingen die sec op vuurwerk betrekking hebben, met inberip van die ten aanzien van verantwoordelijkheden en toezicht. Daartoe kunnen de rapportages van de inspecties, Culemborg en die van Oosting nog eens gescreend worden.
b. Het kabinet laat in zijn standpunt blijken dat diverse aanbevelingen een bredere strekking hebben. Het kabinet zou daar wel op moeten ingaan maar dat zou dan als volgt kunnen:

1. Een herverdeling van verantwoordelijkheden tussen departementen voor het gehele terrein van het veiligheidsbeleid is nu niet aan de orde.

2. Wel is urgent het organiseren van een betere kennis van de feiten m.b.t. risico's voor alle betrokkenen in de integrale veiligheidsketen. Daar is in principe de basis voor gelegd door de registratieplicht, de informatieplicht en de wettelijke verplichting die wordt ontwikkeld om een actuele registratie op een bedrijf te hebben van de aanwezige gevaarlijke stoffen en het informeren van het bevoegd gezag daarover (Centraal Registratie Punt=CRP). Met de registratieplicht wordt verzekerd dat er een centrale database komt waarin alle risico-volle situaties worden geregistreerd, wordt het bijhouden hiervan verplicht en wordt de onderlinge informatie-uitwisseling van overheden verzekerd. Met de informatieplicht wordt vervolgens geregeld dat de burger op een gemakkelijke wijze toegang heeft tot de informatie over risico-situaties. Met de regels voor het CRP is de snelle toegang tot actuele gegevens m.b.t. de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen voor ieder die bij de betrijding van een daadwerkelijke ramp is betrokken, verzekerd.

3. Het is van groot belang dat waar het gaat om fysieke veiligheid een scheiding aan te brengen tussen de brandveiligheid van gebouwen en de veiligheid van mensen als gevolg van de nabijheid van een risico-bron. Voor beide typen veiligheid gelden verschillende regimes. Voor beide geldt de noodzaak tot herbezinning. Voor de brandveiligheid staat het proces van bouwvergunningverlening centraal en de rol die de brandweer daarin kan en moet spelen. Meer dan Enschede is Volendam dan een aanleiding tot nadere bezinning op het functioneren van het toezicht. Voor de veiligheid van mensen ten aanzien van risico-bronnen is de regelgeving op het snijvlak van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en die ten aanzien van de risico's (milieuwetten en vervoerwetten) van belang. Daar zitten ook de maatschappelijk moeilijkste discussies.

4. Een betere coördinatie van het toezicht op ruimtelijke ordening, bouwen en milieu bezien vanuit veiligheidsoptiek is binnen de gemeente van het grootste belang. Het rijk dient uit te dragen dat het bereid is dit in woord en daad te stimuleren.

5. Een betere coördinatie van taken m.b.t. fysieke veiligheid binnen de gemeente vergt ook een betere coördinatie van toezichthoudende taken op dit terrein op rijksniveau. Het is echter niet wenselijk geforceerd te pogen de inspectie-verantwoordelijkheden voor alle aspecten van veiligheid bij het rijk onder een dak te brengen. Dat leidt tot gebrek aan coördinatie met andere aspecten van vergunningverlening etc. Wel belangrijk is dat de resp. inspecties beter samenwerken en zoveel mogelijk tot een onderling afgestemd oordeel komen. Dat geldt voor alle risico-bronnen van enige betekenis en niet alleen voor vuurwerk. Hier kan het model van het BRZO inderdaad als voorbeeld dienen.

6. Ondanks het feit dat de inspectie-rapporten een opening bieden om de normatieve discussie over hoe om te gaan met veiligheid (effect versus risico) van vuurwerk tot andere risico-bronnen uit te breiden, moet dat zeer worden afgeraden. In dit verband is de brief van 6 februari aan het SG-beraad van belang. Op pagina 3 onderaan worden enige aandachtspunten genoemd die van groot belang zijn. Mede gelet op de intensieve discussie die in het kabinet is gevoerd over (het voorkomen van) de precedentwerking van het vuurwerkbesluit, dient in het kabinetsstandpunt het specifieke van de vuurwerkproblematiek benadrukt te worden, zoals dat ook is gedaan in de toelichting bij het vuurwerkbesluit. Het rijk moet voorkomen dat Enschede een precedent-werking krijgt die niet meer onder controle kan worden gehouden. In een maand een discussie voeren over ingrijpende aanpassingen in het bestaande veiligheidsbeleid, anders dan bij vuurwerk, levert grote politieke afbreukrisico's op.

7. Een belangrijke rol in de bredere gevolgtrekkingen is weggelegd voor het streven van de rijksoverheid om te komen tot wettelijke regels voor de doorwerking van risico-normen in vergunningverlening en ruimtelijke ordening. Voor inrichtingen wordt al jaren geprobeerd een AMvB te maken. Het goed regelen van het omgaan met groepsrisico is hier een tot op heden onneembare hindernis gebleken. Bij V&W wordt eveneens gestreefd naar een wettelijke regeling, naar analogie van inrichtingen, van het risico-beleid voor het transport (van gevaarlijke stoffen). Met dezelfde discussies over groepsrisico. In deze regelingen is een belangrijke rol voor de brandweer weggelegd.

Tot slot bevatten NVVP, Vijfde nota en dadelijk het NMP 4 specifieke akties die gericht zijn op een brede bestuurlijke afweging van het omgaan met het snijvlak van risico's (en andere gezondheidsoverwegingen: geluid en luchtkwaliteit), ruimtelijke

ordening en volkshuisvesting. Het gaat dan om het verrichten van kosten-baten-analyses van risicobronnen in relatie tot zonering, het vaststellen van vrijwaringszones langs wegen en spoorwegen e.d. Deze akties in combinatie met besluitvorming als bedoeld ad 7 zouden de proactie en preventie zeker kunnen versterken. Met als sluitstuk een wijze besluitvorming over de besteding van de ICES-middelen (sanering problemen gezondheid en veiligheid op genoemd snijvlak) kan het kabinet een zinvolle bijdrage leveren, ook zonder direct over herverdeling van verantwoordelijkheden op rijksniveau te spreken. Dat laat overigens onverlet dat herverdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeente en provincie, zoals nu bij het vuurwerkbesluit, ook voor andere risico-bronnen een punt van discussie kan zijn.

Financien

Relatie Voorjaarsnota/Kaderbrief met kabinetsstandpunt Oosting

Volgens de planning zal het kabinetsstandpunt op het rapport van de cie Oosting over de vuurwerkramp Enschede op 16 maart in de MR worden besproken. Accordering zal dan in de MR van 23 maart plaatsvinden, waarna het kabinetsstandpunt aan de TK zal worden toegezonden. Voor zover het kabinetsstandpunt op het rapport van de Cie Oosting intensiveringsvoorstellen en claims bevat, zullen deze ook in de beleidsbrieven van de vakministers aan de orde moeten komen. Besluitvorming daarover zal plaatsvinden bij de VJN/KB discussie. Verzending van het kabinetsstandpunt zal plaatsvinden voordat de besluitvorming over de VJN/KB is afgerond. Indien vast houden aan de voorgenomen tijdsplanning van verzending van het kabinetsstandpunt noodzakelijk wordt geacht, betekent dit dat bij de formulering van beleidsintensiveringen en budgettaire gevolgen niet vooruit gelopen kan worden op de integrale besluitvorming bij de VJN/KB.

SZW

1. Grenswaarden ontplofbare stoffen

Vuurwerkopslagen vallen door de relatief hoge drempelwaarde voor ontplofbare stoffen in het Arbobesluit momenteel niet onder de AVR- verplichtingen (Arbeidsveiligheidsrapportage), terwijl het nieuwe vuurwerkbesluit in eerste instantie op de externe veiligheid en niet op de arbeidsveiligheid is gericht.

- De AVR-plicht uit het Arbobesluit zal worden vervangen door een "Aanvullende Risico-inventarisatie en -evaluatie verplichting" met een aangepast grenswaardesysteem voor ontplofbare stoffen (inclusief vuurwerk). Inwerkingtreding 2002.

2. Publieke versus werknemersveiligheid

Er bestaat behoefte aan meer afstemming en coördinatie op het grensgebied van arbeids- en publieke veiligheid binnen bedrijven en instellingen. Dit betreft niet alleen de veiligheid van werknemers (hulpverleners) en bevolking in calamiteitssituaties, maar ook (in preventieve zin) elders, zoals in openbare

ruimten en transportsystemen.

- Een interdepartementale werkgroep gaat grensvlakproblemen, zowel overlap als lacunes, in beeld brengen teneinde te komen tot voorstellen ter wijziging van wet- en regelgeving en tot samenwerkingsarrangementen betreffende het toezicht. (SZW,BZK,VROM,V&W,VWS,OC&W). Start 2001, afronding 2002.

3. Commissie Preventie van Rampen

De Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR), waarin sinds 1980 SZW (voorzitter), BZK, VROM en V&W samenwerken, heeft tot op heden geen richtlijn voor grootschalige opslag en bewerking van vuurwerk ontwikkeld. Een van de oorzaken daarvoor is de onheldere positionering, facilitering en taakstelling van de Commissie.

- De CPR wordt vervangen door een volgens de Kaderwet Adviescolleges ingestelde adviesraad. Om verwarring met de CPR oude stijl te voorkomen wordt de naam gewijzigd in Raad voor Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (RPR).
- De RPR stelt zich ten doel:
  'de ministers onafhankelijk te adviseren over het treffen van technische en technisch-organisatorische maatregelen ter voorkoming van ongevallen en rampen veroorzaakt door gevaarlijke stoffen en ter beperking van de gevolgen van die ongevallen en rampen'.
- De RPR brengt openbare adviezen uit aan de ministers over technische maatregelen en te hanteren analysemethoden. Indien de ministers akkoord gaan met de adviezen, worden deze geëcht door opname in de regelgeving.
  De RPR onderhoudt een netwerk van nationale en internationale contacten zodanig dat zij een totaalbeeld van het werkterrein heeft. Ook voert ze een structureel gebruikersonderzoek uit. Op basis hiervan draagt de RPR een jaarplan voor met een doorkijk voor een periode van minimaal drie jaar (meerjarenplan).
  Het uitwerken van adviezen gebeurt door subcommissies van de RPR. Deze bestaan uit specialisten die op persoonlijke titel deelnemen aan de subcommissie. De RPR houdt een externe commentaarronde.
  De RPR heeft een onafhankelijk voorzitter en minimaal acht leden, en wordt ondersteund door een eigen secretariaat.

Start RPR 1 januari 2002.

4. Risico-inventarisatie (ri&e-plicht) hulpverleners

In de Arbowet is bepaald dat goede arbeidsomstandigheden een verantwoordelijkheid zijn voor de werkgever. Tijdens de bestrijding van rampen zoals in Enschede is sprake van meerdere werkgevers. De Arbowet verplicht deze werkgevers op doelmatige wijze samen te werken in hun zorg voor goede arbeidsomstandigheden. Het belang van snelle hulpverlening in rampsituaties kan

strijdig zijn met de bepalingen uit de Arbowet of met milieubepalingen. Deze belangen dienen pro-actief integraal te worden afgewogen in plaats van tijdens een rampsituatie.

- Er zal een onderzoek door SZW, VWS en BZK plaatsvinden over hoe verplichte samenwerking en afstemming met betrekking tot bescherming van hulpverleners tussen hulpverleningsorganisaties tijdens en na zware ongevallen en rampen geborgd kan worden. Tijd: afronding in 2002
- De ISAB-II methode (ri&e brandweer)zal door SZW en BZK worden aangepast aan de opgedane ervaringen, en nader worden ingevuld ten behoeve van grootschalige calamiteiten.
  Tijd: eind 2001.
- SZW zal de verantwoordelijkheid van overheidswerkgevers voor veilige en goede arbeidsomstandigheden nadrukkelijk met betrokkenen communiceren voor wat betreft hun handelen tijdens en na rampsituaties. Tijd: in de loop van 2001.

5. Bescherming hulpverleners

Gebleken is, dat de hulpdiensten onvoldoende waren voorbereid de risico's van blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij de multidisciplinaire rampenbestrijding. Een bestond onduidelijkheid over de toe te passen richtlijnen (in het bijzonder m.b.t. asbest) en de daarbij passende persoonlijke beschermingsmiddelen. Ook de snelle beschikbaarheid van deze middelen was onvoldoende.

- Opstellen van een gevaarlijke stoffen protocol bij rampen door multidisciplinair team van deskundigen op het gebied van milieuzorg, gezondheidszorg, arbozorg en voorlichting. Gezamenlijke integrale rampenplannen als bedoeld onder 4 behoren getoetst te worden aan dit protocol. Tijd: Gereed in 2002. Naast het opstellen van een gevaarlijke stoffen protocol kan dit team ook adviseren bij rampen, naar analogie van BOT-mi.
- Ontwikkelen voorstellen door interdepartementale werkgroep ten aanzien van adequate tweedelijns voorziening van persoonlijke beschermingsmiddelen voor hulpverleners in rampsituaties. De eerstelijns voorziening is een verantwoordelijkheid van de hulpverleningsorganisaties zelf. Tijd: afronding 2002.

6. Nazorg hulpverleners in het kader van de arbozorg

De nazorg (psychosociale hulpverlening en traumaverwerking ter voorkoming van ziekteverzuim) van hulpverleningsorganisaties is onvoldoende in het arbobeleid van deze organisaties verankerd.

- Bij het onder paragraaf 4 genoemde onderzoek zal de afstemming tussen bedrijfsartsen bij arbodiensten en de reguliere gezondheidszorg en de bovenreguliere zorg een aandachtspunt zijn.

Bij het onderzoek zal ook de Landelijke Commissie Psychosociale Nazorg bij Rampen worden betrokken. Deze commissie is bezig voorstellen te formuleren voor een op te richten kenniscentrum op dit gebied. Tijd: afronding 2002.

Defensie

Het bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) ressorterende onder de Directie Materieel Koninklijke Landmacht (DMKL) heeft op basis van milieuregelgeving een rol gehad bij de totstandkoming van en het toezicht op de naleving van de milieuvergunning van het bedrijf S.E. Fireworks.

In verschillende rapportages die verschenen zijn na 13 mei 2000 zijn tekortkomingen geconstateerd mbt het functioneren van bureau AMV. De minister van Defensie heeft maatregelen genomen ter verbetering van het functioneren van bureau AMV. Het gaat onder meer om versterking van het bureau, het doorvoeren van functiescheiding en het aanpassen van de werkwijze van het bureau.

Met de invoering van het nieuwe vuurwerkbesluit komen de advies- en toezichttaken van bureau AMV te vervallen; hiermee wordt meer aansluiting gezocht bij de systematiek van de wet Milieubeheer.

BZK

In onderstaand overzicht worden achtereenvolgens de volgende aspecten van het concept-kabinetsstandpunt vuurwerkramp uiteengezet:
A. Hoofdlijnen kabinetsstandpunt, algemeen
B. Overzicht belangrijkste beleidsinitiatieven BZK/OOV

A. Hoofdlijnen kabinetsstandpunt, algemeen

In steekwoorden is de hoofdlijn als volgt te schetsen:
Geen stelselwijziging: De huidige verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenten, provincies en rijk blijft intact. Dit betreft alle onderwerpen op het terrein van fysieke veiligheid, zoals vormgegeven in de schakels van de veiligheidsketen.
Wèl verbeteringen aanbrengen: Verbeteringen zijn wèl noodzakelijk, niet alleen ten aanzien van de regels rond vuurwerk, maar ook ten aanzien van het veiligheidsbeleid in algemene zin. De bevindingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp, het rapport over de afhandeling van de ramp in Culemborg (CPR) en de rapporten van de Rijksinspecties maken duidelijk dat verbeteringen nodig zijn op velerlei gebied.
Vier fronten De verbeteringen moeten worden aangebracht langs vier fronten:

1. *Samenhang vergroten* Het vergroten van de samenhang in regels vanuit het rijk ten aanzien van risico's en in toepassing van deze regels op lokaal niveau, met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Immers, het veiligheidsbeleid vanuit het rijk is niet afkomstig van één departement, maar is een gedeelde verantwoordelijkheid van veel departementen. Het dossier Culemborg is er een illustratie van. Een belangrijk voorbeeld van een aanpak die de samenhang

vergroot in de regels vanuit het rijk is het nieuwe Vuurwerkbesluit dat onder verantwoordelijkheid van de minister van VROM, maar in nauwe samenwerking met de andere eveneens op onderdelen verantwoordelijke departementen.

2. *Kaders en normering* Het moet voor alle partijen duidelijk zijn welke eisen en normen gelden ten aanzien van veiligheid. Zonder in de verantwoordelijkheid van partijen te treden, dient op die terreinen waar duidelijkheid te verschaffen is, deze duidelijkheid geboden te worden. Voorbeelden hiervan zijn het stellen van minimum kwaliteitseisen voor brandweerzorg.
3. *Afspraak is afspraak*: Verminderen van de vrijblijvendheid bij alle partijen (waaronder het rijk zelf) ten aanzien van de uitvoering van het veiligheidsbeleid en de handhaving van de afspraken. Dit impliceert beleidsinitiatieven die moeten leiden dat strikter en strakker omgegaan wordt met datgene dat gedaan moet worden. Gedacht kan worden aan het gebruik van bestuursakkoorden nieuwe stijl (BANS). Bezien zal worden of de onderscheiden verantwoordelijkheden voldoende helder zijn en of deze, mede gelet op de nieuwe beleidsvoornemens, neergelegd in de Beleidsnota, voldoende worden ondersteund door beïnvloedingsinstrumenten.
4. *Kwaliteit van organisatie*: Ingezet moet worden op kwaliteitsverbetering op vele terreinen, waaronder het organiseren van schaalvergroting in alle fasen van de veiligheidsketen, waardoor ondersteuning naar gemeenten in alle schakels kan worden geleverd. Een belangrijke impuls hiervoor is de territoriale congruentie van hulpverleningsregio's, waarbij de politieregio's richtinggevend zijn. De informatievoorziening blijkt in alle schakels van de veiligheidsketen een punt van bijzondere aandacht te zijn, waar duidelijke verbeteringen noodzakelijk zijn. Informatievoorziening tussen bestuurslagen en naar burgers over aanwezige risicovolle objecten en situaties wordt verbeterd.

B. Overzicht belangrijkste beleidsinitiatieven BZK/OOV

I Cluster Kaders en normering

1. Pro-actie/preventie/vergunningverlening:
- integrale vuurwerk AMvB;
- veiligheidsnormen t.b.v. risicobeleid.

2. Voorbereiding rampenbestrijding:
- criteria voor het opstellen van rampbestrijdingplannen.

3. Structuur rampenbestrijding/grootschalig optreden:
- alarmcentrales: kwaliteitsnormen voor functioneren alarmcentrales (voor zover niet reeds aanwezig).

4. Brandweer:
- borging uniforme minimumkwaliteit brandweerzorg door stellen uniforme minimumkwaliteitseisen en introductie van een beheersinstrument.

5. Veiligheid optreden hulpverleners:
- borging veiligheid (inclusief persoonlijke bescherming) hulpverleners tijdens uitvoeren werkzaamheden.

II Cluster Vrijblijvendheid voorbij

1. Algemeen:
- waarborging van coördinatie en samenhang vergunningverlening door provinciale en gemeentelijke diensten en preventieve en repressieve rol van de hulpverleningsdiensten.

2. Pro-actie/preventie/vergunningverlening:
- waarborgen meewegen fysieke veiligheid in besluitvorming over gevaarzettende inrichtingen;
- wettelijke registratie risicovolle situaties;
- versterken rol brandweer bij vergunningenbeleid;
- vergroting bestuurlijke aandacht voor veiligheid door betrekken gemeenteraad bij registratie risicovolle situaties en jaarlijks voortgangsgesprek rijk-provincie-gemeente.

III Cluster Kwaliteitsverbetering organisatie

1. Algemeen:
- oprichting landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding, met functies:
  a. gebundelde deskundigheid
  b. ondersteuning
  c. verwerving en beheer rijksmaterieel rampenbestrijding
  d. operatiën

2. Pro-actie/preventie/vergunningverlening:
- versterking pro-actie en preventie bij gemeenten en hulpverleningsorganisaties door:
  a. stimuleren dat gemeenten processen rond fysieke veiligheid integreren en vervlechten;
  b. uitbreiding capaciteit voor pro-actie en preventie bij regionale brandweren;
- veiligheidsbewustzijn versterken bij burgers en bestuur;
- één-loketbenadering:
  a. vanuit het rijk t.a.v. regels m.b.t. vergunningen en bedrijfsvoering t.a.v. risicovolle situaties (uitbreiding Brzo-aanpak);
  b. op lokaal niveau voor vergunningverlening en handhaving;
- gecoördineerde objectgerichte aanpak voor risico-situaties.

3. Voorbereiding rampenbestrijding:
- risicokaarten volgens nog te ontwikkelen landelijk format;
- ontwikkeling zes multidisciplinaire oefencentra;

4. Structuur rampenbestrijding/grootschalig optreden:
- organisatie rampenbestrijding transparanter door:
  a. functiescheiding tussen coördinatie multidisciplinaire inzet en leiding over inzet brandweer;
  b. up-daten en bundelen documentatie rampenbestrijding;
- versterken functioneren alarmcentrales door:
  a. co-locatie tot maximaal 25 alarmcentrales;
  b. verbeteren opleiding en oefenen centralisten;
  c. landelijk dekkende structuur voor ondersteuning van de alarmcentrales (functies: expertise, ondersteuning, coördinatie);

- verbeteren operationele informatievoorziening door:
  a. formatie sectie informatievoorziening in elke regio;
  b. opstellen referentiekader m.b.t. sectie informatievoorziening;
- formatie (internationaal inzetbare) gespecialiseerde bijstandseenheid voor search and rescue.

5. Geneeskundige hulpverlening:
- versterking rol rijksoverheid m.b.t. de Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR);
- versterking GHOR in kwalitatieve en kwantitatieve menskracht in regio's (additionele financiële bijdrage rijk);
- vergoedingsregeling ambulancesector voor deelname aan opleiding en oefening in kader rampenbestrijding (additionele financiële bijdrage rijk);
- versterking inbreng Medisch Milieukundige (o.a. door participatie in specialistenteam van landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding);
- afspraken tussen GHOR-regio's en apothekers over gemaakt over adequate belevering van medicamenten in rampomstandigheden (additionele financiële bijdrage rijk);
- voorbereiding ziekenhuizen op hun rol in rampomstandigheden verbeteren (additionele financiële bijdrage rijk);

6. Politie:
- actualisatie van het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing Politie door het Expertisecentrum Conflict- en Crisisbeheersing (ECCB) in 2001. Het kabinet zal de Inspectie Politie in 2003 vragen onderzoek te doen naar de implementatie van het Referentiekader door de regionale politiekorpsen;
- de Inspectie Politie zal in 2001 een follow-up onderzoek doen naar de paraatheid van de politie.

7. Gemeentelijke processen rampenbestrijding:
- de gemeenten dienen gezamenlijk een project op te zetten dat gericht is op de versterking van de gemeentelijke processen (zoals registratie en bevolkingszorg) bij de rampenbestrijding;
- verbetering registratie o.a. door ontwikkeling landelijke standaard Centraal Registratie- en Informatiepunt Bevolking-systeem (CRIB-systeem);
- ondersteuning door een landelijke pool van crisiscommunicatiespecialisten;

V&W

1. Er zal evenwicht moeten komen, zowel qua beleid als juridisch in de verhouding tussen risicobeleid (bron) en ruimtelijke ordening (effekt).
2. De rol van de inspecties en de effektiviteit van de handhaving:
   - hoe kan een betere afstemming bereikt worden door samenwerking.
3. Hoe ver kan de precedentwerking van veiligheidsbeleid en maatregelen rond vuurwerk nu gaan?
   - enerzijds met het oog op de keten van produktie via vervoer naar opslag (waar eindigt de veiligheidsketen?)
   - anderzijds met het oog op de overige gevaarlijke stoffen behalve vuurwerk.

4. Hoever zal de regiefunctie van BZK gaan in het overkoepelende veiligheidsbeleid, gelet op de neiging tot integraliteit daarvan met als voorbeeld:
   - het besluit van de ministerraad van afgelopen vrijdag om één ongevallenraad in te stellen.
   - het onderbrengen van de CPR bij BZK.
5. Tenslotte een specifiek voor V en W belangrijk punt waar wij onze minister over zullen informeren: de classificatieproblematiek: het daardoor mogelijk maken van een efficiëntere handhaving, door aktoren in de keten hierop aan te spreken.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Memo Verzonden

Aan

Van 5.1.2e

Datum 20-2-2001

Onderwerp

Svp verzenden aan

SG's van:

AZ :

BZK : 5.1.2e

Defensie

Economische Zaken : 5.1.2e

Financiën

Justitie : 5.1.2e

SZW :

VROM :

VWS :

VenW :

Bijlage 1

Inhoudsopgave IBT-K

Primair betrokkenen

1. INLEIDING BZK
- **1.1 Aanleiding kabinetsstandpunt**
- **1.2 Kern commentaar Oosting en Inspectie-rapporten**
- **1.3 Korte schets van de rode draden**
- **1.4 Leeswijzer**

2. FEITELIJKE ONTWIKKELINGEN INZAKE RELEVANTE BELEIDSTERREINEN BZK/betrokken dep.
- **2.1 Korte schets relevante beleidsterreinen (vuurwerkdossier, vergunningsstelsel fysieke veiligheid, rampenbestrijding incl. veiligheidsketen)**
- **2.2 1e en 2e lijnstoezicht en handhaving**
- **2.3 Inspecties**

3. PRO-ACTIE EN PREVENTIE

3.1 Fysieke veiligheid

3.2 Vergunningen
- 3.2.1 Vergunningenproces, incl. naleving, toezicht en controle, Wet milieubeheer en bouwregelgeving
- 3.2.2 Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV)
- 3.2.3 Import/vervoer gevaarlijke stoffen
- 3.2.4 Bezigen en afleveren vuurwerk (Reglement Gevaarlijke Stoffen)
- 3.2.5 Grenswaarden ontplofbare stoffen/BRZO

3.3 Ruimtelijke ordening
- 3.3.1 Bestemmingsplannen en zonering

3.4 Informatievoorziening
- 3.4.1 Regelen informatievoorziening en onderlinge informatie-uitwisseling tussen overheden over risico-situaties (incl. BRZO)

3.5 Arbeidsveiligheid
- 3.5.1 Grenswaarde ontplofbare stoffen Arbeidsomstandighedenbesluit
- 3.5.2 Grensvlak arbeidsveiligheid en publieke veiligheid

4. PREPARATIE

4.1 Preparatie

4.2 Nationaal Handboek Crisisbesluitvoming

4.3 Deskundigheid personeel

4.4 Kennis en geoefendheid hulpverleners

4.5 Arbo:
- 4.5.1 Risico inventarisatie en -evaluatie
- 4.5.2 (Beschikbaarheid) beschermingsmiddelen

5. STRUCTUUR, ORGANISATIE EN FUNCTIONEREN RAMPENBESTRIJDING

5.1 Algemene coördinatie

5.2 Samenwerking hulpverleningsdiensten
- 5.2.1 Operationele informatievoorziening
- 5.2.2 Bestuurlijke coördinatie
- 5.2.3 Operationele leiding (incl. CoRT)

5.2.4 Verbindingen, telecommunicatie en meldkamers
5.2.5 Bijstand (binnen- en buitenland)
5.3 Brandweeroptreden
5.4 Meten, registreren en evalueren gevaarlijke stoffen
5.5 Gezondheidszorg
5.5.1 Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
5.5.2 Preventieve volksgezondheid
5.6 Politie en rampenbestrijding
5.7 Bevolkingszorg
5.7.1 Opvang en verzorging bevolking
5.7.2 Registratie slachtoffers/vermisten en overledenenzorg
5.7.3 Publieksvoorlichting (NVC-structuur)
5.8 Internationale aspecten

6. NAZORG EN EVALUATIE
6.1 Nazorg

6.1.1 Rijkscoördinatie afwikkeling vuurwerkramp	BZK
6.1.2 Organisatie nazorg	
6.1.3 Psychosociale hulpverlening (richting bevolking en hulpverleners)	
6.1.4 Registratie hulpverleners	
6.1.5 Compensatie maatregelen voor huurders en eigenaarbewoners	
6.1.6 ARBO-zorg t.b.v. hulpverleners	
6.1.7 Wederopbouw	
6.1.8 Rechtsbijstand	
6.1.9 Incasso openstaande justitiële vorderingen	
6.1.10 Nazorgtraject inzake etnische minderheden	

6.2 Culemborg

6.2.1 Follow-up Culemborg (onderzoek)	BZK/SZW/VROM/V&W/Jusitie
6.2.2 CPR	SZW/VROM/BZK/V&W

6.3 Onderzoek incident

6.3.1 Coördinatie I-onderzoeken	BZK
6.3.2 Strafrechtelijk onderzoek	OM
6.3.3 Commissie Onderzoek Vuurwerkramp	BZK

6.4 Financiële afhandeling

6.4.1 Financiële ondersteuning getroffenen (particulieren en ondernemers)	
6.4.2 Schaderegistratie en -afhandeling	FIN/BZK/EZ
6.4.3 Toepassing bijzondere bijstand	
6.4.4 Toepassing werktijdverkorting	

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN Betrokken beleidsdirecties

8. OVERZICHT CONCRETE ACTIES
Actiepunten, financiën en regelgeving, afgezet tegen een concreet tijdpad

PM punten:
- Check Hercules-dossier, check Bijlmer-dossier, check Commissie Alders

Bijlage 2.

WERKDOCUMENT IBT-K CONCEPT D.D. 19 FEBRUARI 2001

3. PRO-ACTIE EN PREVENTIE

3.1 Fysieke veiligheid

Voor de beleidsinitiatieven op het terrein van pro-actie en preventie is een aantal overwegingen relevant. De eerste betreft het gegeven dat voor de rampenbestrijding geen stelselwijziging voorzien wordt: de verantwoordelijkheden zoals deze zijn, blijven intact. Dit bevestigt de verhoudingen tussen gemeenten, provincies en rijk ten aanzien van veiligheid, waaronder de rampenbestrijding. De tweede overweging is dat het beleidsterrein pro-actie en preventie vanuit BZK samenhangt met het beleid ten aanzien van het milieu en externe veiligheid vanuit VROM, het beleid ten aanzien van veilig bouwen eveneens vanuit VROM, het beleid ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen, transport en infrastructuur vanuit V&W en VROM en het beleid ten aanzien van de veiligheid van risicovolle bedrijven (VROM, SZW). Dit betekent dat beleidsinitiatieven vanuit BZK in samenhang met die van VROM, SZW en V&W moeten worden bezien.
Van belang is tevens de beleidscyclus. Te weten:

- beleid, inclusief wet- en regelgeving vanuit het rijk;
- besluitvorming, waaronder vergunningverlening, door het bevoegde gezag, veelal de gemeente;
- handhaving van de afspraken en vergunningvoorwaarden door het bevoegde gezag;
- toezicht vanuit het rijk op uitvoering en handhaving van het beleid, inclusief de wet- en regelgeving door het bevoegde gezag en de vergunninghouder.

Uit de inspectie-rapportages blijkt dat op deze punten intensiveringen nodig zijn. Op alle onderdelen worden initiatieven genomen. Echter, gegeven de huidige verantwoordelijkheidsverdeling dient een aantal initiatieven beperkt te worden tot stimuleren, activeren, informeren (bijv. het informatievoorzieningstraject).

Betrokken beleidsterreinen in de fase proactie/preventie.

Ongevallen en rampen kunnen vele oorzaken hebben. Naarmate een samenleving complexer wordt, worden de afzonderlijke risico's groter en de samenloop van mogelijke ongevallen complexer. Op verschillende beleidsterreinen worden gerichte maatregelen voorgeschreven met het oog op het wegnemen of beperken van risico's. Belangrijkste beleidsterreinen zijn ruimtelijke ordening, bouw van inrichtingen, milieubeheer en vervoer van gevaarlijke stoffen. De ministeriële verantwoordelijkheid voor deze beleidsterreinen ligt bij de minister van VROM (ruimtelijke ordening, bouw van gebouwen en inrichtingen en het gebruik daarvan, milieubeheer) en de minister van V&W (vervoer van gevaarlijke stoffen, infrastructuur). Daarnaast zijn aspecten als de veiligheid van arbeid en de veiligheid van de voedselketen van belang. Voor deze beleidsterreinen zijn resp. de ministers van SZW en VWS verantwoordelijk. Bovenvermelde ministers hebben dus allen een verantwoordelijkheid voor deelterreinen die van invloed kunnen zijn op het veiligheidsniveau en daarmee op de omvang die een eventueel ongeval kan hebben (verder aan te duiden met de term "fysieke veiligheid"). Dat betekent dat de zorg voor (bepaalde aspecten van) veiligheid over verschillende ministers is verdeeld.

Bevoegdheden op lokaal niveau

Met betrekking tot bovenvermelde beleidsterreinen hebben de gemeente of de provincie medebewind taken. Belangrijkste taak is de vergunningverlening. Deze vergunningverlening is over het algemeen gericht op de veiligheid van het individu. Alleen de milieuvergunningverlening biedt een aanknopingspunt om ook de veiligheid van groepen in de besluitvorming te betrekken. Alle aspecten die van invloed kunnen zijn op het milieu moeten bij de vergunningverlening worden meegewogen. Daaronder vallen ook de aspecten van de externe veiligheid. Uitsluitend voor de categorie meer gevaarlijke Seveso-inrichtingen hoort daarbij tevens de voorbereiding van de rampenbestrijding[1]. Bij circulaire is aan de betrokken overheden meegedeeld dat dit aspect gestalte krijgt door middel van de kwantitatieve risico-analyse "risico's voor de omgeving". Deze risico-analyse wordt vastgesteld aan de hand van een kansberekening, waarbij berekend wordt hoe groot de kans is dat een bepaald ongeval leidt tot een bepaald aantal acute dodelijke slachtoffers. Overtreft dit een bepaalde norm, dan lijkt het aangewezen de vergunning niet, of onder voorwaarden, af te geven. De norm is slechts een indicatieve norm, waarvan afgeweken mag worden. Deze veiligheidsnorm bevat globale normen voor de zonering van ruimte ten opzichte van risico's en moet door gemeenten worden meegewogen bij hun beleid inzake ruimtelijke ordening. Deze norm benadert de veiligheidsnorm voor rampen, maar houdt onvoldoende rekening met andere veiligheidsaspecten in dit kader, zoals het aantal gewonden, de omvang van de materiële schade, de mate waarin het maatschappelijk leven door het ongeval wordt verstoord[2].
Nieuwe situaties (bijv. vergunningaanvraag voor een chemische fabriek) kunnen tot nieuwe risico's leiden, waar de organisatie van de rampenbestrijding in dat gebied (nog) niet op is berekend. Het kunnen zelfs risico's betreffen waarop een rampenbestrijdingsorganisatie zich niet kan prepareren. De bevoegdheden van de gemeente ter zake van proactie en preventie in het kader van de rampenbestrijding betreffen *brand*preventie en *brand*beperking. Deze bevoegdheden bieden de lokale overheid dus niet de mogelijkheid om maatregelen te nemen om andere risico's dan brandgerelateerde risico's te voorkomen of te beperken. Op grond van artikel 3, tweede lid, onderdeel 2, onderdelen a en b, van de Brandweerwet 1985 heeft de *regionale brandweer* tot taak om gemeenten ter zake te adviseren. Bevoegdheden en taken van gemeenten en regionale brandweren in het kader van proactie en preventie ter zake van andere oorzaken van rampen en zware ongevallen dan brand zijn neergelegd in het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo). Het betreft de beoordeling van de aanvaardbaarheid van de in het veiligheidsrapport weergegeven risico's uit het oogpunt van de voorbereiding op de rampenbestrijding en het toezicht op de mate waarin deze inrichtingen door middel van het veiligheidsrapport de daarvoor benodigde gegevens verstrekken. Zij hebben geen bevoegdheden om daadwerkelijk te kunnen interveniëren, indien zij van oordeel zijn dat de daaruit volgende risico's niet aanvaardbaar zijn. De gemeente en de regionale brandweer hebben slechts een signalerende functie en deze functie is beperkt tot VR-plichtige bedrijven. Dat betekent dat de verantwoordelijken voor de rampenbestrijding en de voorbereiding daarop nauwelijks tot geen invloed kunnen uitoefenen op de omvang van de risico's in hun gebied, terwijl zij wel verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van de eventueel daaruit volgende rampen en zware ongevallen. De bevoegde gezagen zouden daarom relevante effecten

[1] Op grond van de bijlage III bij artikel 10, eerste lid, BRZO dient in het veiligheidsrapport te worden opgenomen een beschrijving van de zones die door een zwaar ongeval zouden kunnen worden getroffen, voor zover zij van belang zijn voor de interne veiligheid, de externe veiligheid en de voorbereiding van de rampenbestrijding
[2] vgl. de criteria aan de hand waarvan de toepassing van de WTS is getoetst en waaraan de omvang van het schadegebied is bepaald.

van mogelijke ongevallen moeten kunnen meewegen bij de vergunningverlening en in beginsel met het oog daarop aanvullende voorwaarden moeten kunnen stellen aan de vergunningverlening. Voor zover de minister van BZK verantwoordelijkheid draagt voor dit aspect van de rampenbestrijding sluit deze verantwoordelijkheid aan op en staat deze naast de verantwoordelijkheid van de ministers op de aanpalende deelterreinen en laat laatstgenoemde verantwoordelijkheden onverlet.

Gecoördineerde aanpak van de besluitvorming en het toezicht daarop
Uit de bovenstaande beschrijving blijkt dat vele beleidsterreinen de veiligheid beïnvloeden. Zowel uit de gebeurtenissen bij Enschede als bij Volendam is gebleken dat een gecoördineerde inzet van de in dit kader verantwoordelijke diensten een evenwichtige besluitvorming ten goede komt.
Voor de fase proactie/preventie (ook voor de overige fasen, maar in mindere mate) is met name aanbeveling 7 van de commissie Borghouts van belang: "Bij overlap tussen rechtsstelsels pleit de commissie voor een één-loket benadering. Toezichthouders moeten in deze situaties de plicht en het recht krijgen om gezamenlijk de betrokken rechtsstelsels toe te passen op een concreet geval met een beschikking en een bezwaar –en beroepsprocedure. De betrokken toezichthouders krijgen hierbij de ruimte om zelf tot concrete afspraken te komen over de praktische taakverdeling." Een eerste aanzet hiertoe is al gemaakt in het Brzo. Dit besluit legt aan de meer gevaarlijke categorie Seveso-bedrijven de verplichting op om het bevoegd gezag een door dat bedrijf opgesteld veiligheidsrapport te overleggen. Dit in het kader van een aanvraag om een vergunning krachtens de Wet milieubeheer dan wel in het kader van een periodieke rapportage. In dit veiligheidsrapport komen een aantal aspecten aan de orde, nl. milieu/externe veiligheid, werknemersbescherming, voorbereiding op de rampenbestrijding en eventueel de noodzaak om over een bedrijfsbrandweer te beschikken. Het bedrijf dient de vergunningaanvraag en het veiligheidrapport in bij het krachtens de Wet milieubeheer bevoegd gezag. Dat bestuursorgaan zendt de stukken door naar in ieder geval het bestuur van de regionale brandweer, B en W (indien zij niet het bevoegd gezag zijn), de burgemeester en de Arbeidsinspectie. Organen dus die uit hoofde van hun wettelijke taken mede betrokken zijn bij de beoordeling daarvan. De beoordeling van het veiligheidsrapport is, voor zover mogelijk, een gezamenlijke activiteit van alle betrokken bestuursorganen, met dien verstande dat de beoordeling van het rapport met het oog op de beslissing op de aanvraag om een milieuvergunning primair een zaak is van dat bevoegd gezag. De communicatie met het bedrijf, ook over de conclusies naar aanleiding van het rapport, loopt zoveel mogelijk via één bevoegd gezag. De betrokken bestuursorganen behouden hun eigen verantwoordelijkheid voor de beoordeling van het rapport en de eventueel daaraan te verbinden voorwaarden en maatregelen. Het is voorts de bedoeling dat inspecties van bedrijven in principe door de bestuursorganen (ter uitvoering van hun respectievelijke wettelijke toezichtstaken) gezamenlijk worden uitgeoefend. Een dergelijke regeling zou tot andere gevaarlijke bedrijven kunnen worden uitgebreid.

Conclusie
a. De verantwoordelijken voor de rampenbestrijding kunnen onvoldoende invloed uitoefenen op de besluitvorming ten aanzien van de fysieke veiligheid, terwijl zij wel geconfronteerd worden met de gevolgen van die besluitvorming. De bevoegde gezagen zouden daarom relevante effecten van mogelijke ongevallen moeten kunnen meewegen bij een vergunningverlening en in beginsel

met het oog daarop aanvullende voorwaarden moeten kunnen stellen aan de vergunningverlening.

b. Daar komt bij dat de verantwoordelijkheid voor deelterreinen die de fysieke veiligheid raken, sterk zijn verdeeld, zonder dat een gestructureerde en gecoördineerde besluitvorming wordt gewaarborgd. Een eerste aanzet wordt gegeven in het Brzo, maar dit is beperkt tot de meer gevaarlijke Seveso-bedrijven. Ook voor andere gevaarlijke bedrijven zou een dergelijke gestructureerde en gecoördineerde besluitvorming moeten worden bevorderd.

Reeds geïnitieerd beleid en beleid in vergevorderde ontwikkeling

A. *Integrale vuurwerk-AMvB, het Vuurwerkbesluit (VROM tezamen met Defensie, V&W, Ju, BZK)*
Dit Vuurwerkbesluit regelt verwerking en opslag van vuurwerk. Vernieuwende elementen zijn enerzijds een meer op effect gerichte benadering (middels veiligheidsafstanden) en een formele adviesrol voor de (regionale) brandweer. Tevens wordt de milieuvergunningverlening en -handhaving in handen gelegd van provincies (in tegenstelling tot de eerdere vergunningverlening door gemeenten).

B. *Wettelijke registratieplicht risicovolle situaties (VROM met BZK, V&W, VWS, SZW, Defensie)*
Beoogd is te komen tot een landelijk orgaan voor de registratie van risicovolle situaties (stationair en als gevolg van vervoer). De vergunningverlenende overheden worden geacht de informatie aan te leveren. Dit is informatie over de risico's, de effecten en over de aanwezige gevaarlijke stoffen. Toegang tot de informatie zullen hebben alle toezichthoudende instanties vanuit gemeenten, provincies en rijk (bijv. Arbeidsinspectie, Keuringsdienst van Waren, Brandweren). Gedacht wordt aan het toegankelijk maken middels Internet, waarmee tevens burgers toegang zullen hebben (passieve openbaarheid).
Voorgesteld wordt dat de gemeenteraad instemt met de informatie die vanuit een gemeente in het register wordt ingebracht. Dit is bedoeld om de lokale betrokkenheid bij de risico-informatie te versterken.
Naar verwachting is het systeem pas in 2003 operationeel.

C. *Risicobeleid: ontwikkeling veiligheidsnormen*
Bij besluitvorming over de aanleg van infrastructuur of nieuwe inrichtingen kan een milieu-effectrapportage (MER) worden gemaakt. Alle milieu-effecten, waaronder invloed op de fysieke veiligheid, kunnen daarbij worden beschouwd. Voor elk effect moet volgens een voorgeschreven methode beschouwd worden of de milieubelasting binnen de norm. Daarbij wreekt zich dat er voor geluid, voor geur, voor bodemverontreiniging en andere milieu-effecten wettelijke normen zijn en voor effecten van onveiligheid niet. Ook voor rampen is er geen veiligheidsnorm. Het enige dat dit benadert, is het groepsrisico binnen het externe veiligheidsbeleid (dat de status van een oriënterende waarde heeft, waar vanaf geweken kan worden). Vanuit BZK is dit probleem reeds onderkend en is besloten tot het vorm geven van risicobeleid. Dit risicobeleid moet antwoord geven op hoe veilig een situatie of inrichting is. Een belangrijk element daarbij is het in beeld brengen van mogelijke effecten van risico-situaties.
Als uitgangspunt wordt gehanteerd: 'nul onbeheersbare ongevallen'. Aangezien nul onbeheersbare ongevallen niet betekent geen ongevallen, maar juist voorbereid zijn op wat er kan gebeuren en

daar adequaat naar handelen, vertaalt dit uitgangspunt zich in een goede mix van pro-actieve, preventieve, preparatieve en repressieve voorzieningen.
Zoals gezegd is dit beleid al ingezet. Het gaat er nu om dit meer te operationaliseren in goed hanteerbare recepten en strategieën. Dit is in een redelijk vergevorderd stadium voor tunnels, overkappingen en overkluizingen (MAVIT). Er zal gewerkt worden aan uitbreiding hiervan voor andere terreinen.

D. Veiligheidseffectrapportages (VER)
Het instrumentarium voor de Veiligheids Effect Rapportages is ontwikkeld. Dit maakt het mogelijk binnen gemeenten bij nieuwe bouw-, infrastructuur of ontwikkelingsprojecten afspraken te maken over de veiligheid tussen de relevante partijen, waaronder de initiatiefnemer, politie, brandweer, bouw- en woningtoezicht. In deze kabinetsperiode is de doelstelling dat het VER-instrument in 25% van de gemeenten wordt toegepast. Onderzocht wordt of het VER-instrument wettelijk moet worden voorgeschreven.

<u>Lacunes in beleid</u>
- Toezichtfunctie brandweer en rampbestrijdingsbeleid;
- Versterking pro-actie en preventie bij gemeenten en regionale brandweren;
- Rol brandweer bij vergunningen;
- Classificatie van vuurwerk;
- Diversiteit regels ten aanzien van vergunningen en bedrijfsvoering vanuit het rijk voor risicovolle situaties;
- Diversiteit vergunningen op lokaal niveau;
- Rol provincies en gemeenten bij vergunningen voor risicosituaties;
- Geen algemeen geldende criteria om onveiligheid te meten;
- Gebrek aan toegankelijkheid van de kennis op het gebied van pro-actie en preventie;
- Bevoegdheden minister van BZK ten aanzien van pro-actie en preventie zijn onvoldoende, terwijl er wèl ministeriële verantwoordelijkheid geldt voor pro-actie en preventie.

<u>Voorstellen beleidsinitiatieven die BZK vanuit haar verantwoordelijkheden alleen kan uitvoeren</u>
Het volgende palet aan maatregelen hangt nauw met elkaar samen en heeft twee speerpunten van beleidsintensivering. Dit zijn: de aandacht voor veiligheid vergroten en de samenhang in de vormen van fysieke veiligheid vergroten. Vanuit milieu-optiek, vanuit arbeidsomstandighedenoptiek, vanuit rampbestrijdingsoptiek wordt fysieke veiligheid vergund en beoordeeld. Het meer in samenhang brengen van deze invalshoeken -de verkokering voorbij- moet bereikt worden met deze beleidsinitiatieven.
Bij deze initiatieven wordt nog niet ingegaan op de mogelijkheden tot zelfregulering, certificering en andere samenwerkingsvormen van privaat-publiek toezicht (bijvoorbeeld een keurmerk veilige horeca).

A. *Toezichtfunctie voor brandweer en rampbestrijdingsbeleid*
Een belangrijke pijler voor het inhoud geven aan de systeemverantwoordelijkheid van BZK voor de rampenbestrijding is de Inspectie Brandweer en Rampenbestrijding. De beleidscyclus voor

brandweer en rampenbestrijding heeft een sterkere Inspectie nodig, die rapporteert over de uitvoering van het beleid door gemeenten en provincies.
Dit impliceert capaciteitsuitbreiding bij de Inspectie BR en een herbevestiging van haar rol.

B. *Versterking pro-actie en preventie bij gemeenten en hulpverleningsorganisaties*
De invalshoek van de pro-actieve en preventieve schakels van de rampenbestrijding, met hun focus op effecten van gevaren is een wezenlijke bijdrage tot een integrale afweging van veiligheid. Immers, van oudsher wordt in het extern veiligheidsbeleid met als instrument de milieuvergunning, in het ruimtelijke ordeningsbeleid en het risicobeleid rond transportassen voor gevaarlijke stoffen slechts gekeken naar risico's. Bedoeld wordt de kans op het manifest worden van gevaren. Indien het risico onder de norm ligt, is het effect niet relevant binnen deze beleidsvelden. De invalshoek van de rampenbestrijding maakt de afweging van veiligheid compleet. Daarnaast is het voor de taakuitvoering van de hulpverleningsorganisaties in preparatieve en repressieve zin essentieel dat zij invloed kan uitoefenen op de aanwezige restrisico's middels een goede pro-actie en preventie.

Het nut en de noodzaak van een gemeentelijk beleid ten aanzien van pro-actie en preventie is inmiddels goed geaccepteerd. Het instrumentarium om dit beleid vorm te geven ontbreekt veelal. Bedoeld wordt enerzijds de kennis en invloed om de samenhang in het gemeentelijk veiligheidsbeleid ten aanzien van onder meer vergunningverlening en andere aspecten van pro-actie en preventie binnen gemeenten te organiseren en anderzijds de deskundige ondersteuning vanuit de brandweerorganisaties te waarborgen.
Hiervoor is een twee sporenbeleid ingezet, waardoor op beide fronten intensiveringen gerealiseerd zullen worden:

- Versterken van de samenhang in het gemeentelijk veiligheidsbeleid.
- Versterken van de deskundige capaciteit voor taken op het gebied van pro-actie en preventie bij regionale brandweren; dit betreft circa 10 fte per brandweerregio. Tevens versterking van de GHOR- en politiekolom ten aanzien van pro-actie en preventie.

B1. Versterking op gemeentelijk niveau
Reeds lang is er een tendens vanuit het rijk om verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar gemeenten te verplaatsen. Recent is dit bijvoorbeeld tot uitdrukking gekomen in het kabinetsstandpunt Nationaal Verkeers- en Vervoersplan, waar de aanleg van een deel van de infrastructuur naar provincies en gemeenten wordt gedelegeerd. Deze tendens maakt het gemeentelijke veiligheidsbeleid belangrijker.
Geconstateerd kan worden dat een duidelijk beleid ter voorkoming en beheersing van zware ongevallen en rampen bij gemeenten veelal ontbreekt. Op dit moment heeft slechts 54% van de gemeenten een veiligheidsnota. Van belang is dat alle gemeenten expliciet en integraal met veiligheid omgaan. Dit betreft onder andere de samenhang ten aanzien van bouw- en milieuvergunningen, ontwikkelingen t.a.v. ruimtelijke ordening en pro-actie en preventie, maar ook de wijkveiligheid en de leefbaarheid. Voor dit herkenbaar lokaal veiligheidsbeleid is noodzakelijk dat ook de eigen organisatie daarop aantoonbaar en zichtbaar, ook voor de burger, ingericht is. De wijze waarop dit bestuurlijk vormgegeven wordt, is gemeentelijk beleid. Het kabinet wil deze ontwikkeling stimuleren en faciliteren. Het onderwerp zal ingebracht worden in het Overhedenoverleg met IPO en VNG en het kan een onderwerp zijn voor een Bestuursakkoord

Nieuwe Stijl. Het realiseren van een expliciet lokaal veiligheidsbeleid betreft een intensivering van het gemeentelijk beleid, waarmee extra kosten voor gemeenten gemoeid zijn. Het kabinet wil hiervoor een financiële bijdrage beschikbaar stellen.

B2. Deskundigheid bij de regionale brandweren

De benodigde deskundigheid om pro-actie en preventie ten aanzien van fysieke veiligheid op een goede manier te structuren, dient regionaal te worden vormgegeven. Veel risico's zijn gemeentegrensoverstijgend. Daarnaast hebben de regio's overzicht over ontwikkelingen in het gebied. Voorgesteld wordt om deze redenen de extra capaciteit voor pro-actie en preventie voor dit aspect van veiligheid te positioneren bij de regionale brandweren. Deze hebben immers ook een coördinerende rol ten aanzien van de rampenbestrijding. Deze extra capaciteit dient ingezet te worden ten behoeve van het gemeentelijk en provinciaal veiligheidsbeleid. Een randvoorwaarde is dat hiervoor bestuurlijk draagvlak bij gemeenten, provincies en regio's is.
Deze capaciteitsuitbreiding betreft met name de ondersteuning van de gemeenten en de gemeentelijke brandweerkorpsen bij de uitvoering van het pro-actie en preventiebeleid, waaronder advisering ten aanzien van besluiten en vergunningen van gemeenten. Daarbij heeft de brandweer voor pro-actie en preventie de taak van makelaar ten aanzien van openbare veiligheid. Bedoeld wordt hiermee het verbinden van de kennis over en partijen betrokken bij alle aspecten op het gebied van pro-actie en preventie, zoals ruimtelijke ontwikkelingen, economische ontwikkelingen, vergunningverlening en handhaving. Hierbij zijn inbegrepen de contacten met andere toezichthouders, zoals de Arbeidsinspectie, Keuringsdienst van Waren, gemeentelijke diensten. Speciale aandacht zal moeten worden besteed aan de werving van deze functionarissen voor de regio's. De achtergrond van deze mensen zal, vanwege de breedte van het takenpakket, breed en divers moeten zijn en niet uitsluitend vanuit het brandweerveld.
Het kabinet zal structureel financiële middelen beschikbaar stellen om de regionale brandweren met gemiddeld 10 fte per regio te versterken. Dit getal is allereerst gebaseerd op de breedte van de taak ten aanzien van pro-actie en preventie van fysieke veiligheid en de gemiddelde grootte van de hulpverleningsregio's. Daarnaast is de taakverzwaring meegewogen die ten gevolge van het nieuwe Vuurwerkbesluit van de minister van VROM ontstaat. Dit betreft de adviesrol van de regionale brandweren ten aanzien van vergunningen.

B3. Versterking bij de GHOR- en politie

Het denken in pro-actieve en preventieve zin over rampen en zware ongevallen dient bij de GHOR- en politiekolom eveneens versterkt te worden. Het gaat daarbij om kennisuitwisseling, ontwikkelen van referentiekaders en het meer verinnerlijken van reeds aanwezige referentiekaders. Het hoofddoel daarbij is de aandacht voor de pro-actieve en preventieve schakels van de veiligheidsketen te vergroten, waarmee ook de kwaliteit van de preparatieve en repressieve schakels en de nazorg zal worden verbeterd.

C. Veiligheidsbewustzijn versterken bij burgers en bestuur

Het bewustzijn over veiligheid en aanwezige risico's zal bij burgers en bij besturen moeten worden versterkt. Het kabinet heeft hiervoor twee beleidslijnen voorzien:

1. een beleidslijn gericht op informatievoorziening door gemeenten naar burgers over risico's;

2. een beleidslijn gericht op het vergroten van het veiligheidsbewustzijn bij het bestuur.

Bij beide beleidslijnen gaat het om gedragsbeïnvloeding te bewerkstelligen ten aanzien van risico'. Dit impliceert dat het om langdurige trajecten gaat.
Ter toelichting het volgende.

C1. Activering Informatievoorziening over risico's door gemeenten aan burgers(BZK, met VROM)
Dit project, dat nauw gerelateerd is aan de wettelijke registratieplicht (onder regie van VROM), heeft tot doel het informeren door gemeenten van burgers over risicovolle situaties in de betreffende gemeente te verbeteren. Dit betreft de actieve openbaarmaking over mogelijke rampen, pro-actief en preventief en ook tijdens een ramp. Hiervoor is geen nieuwe wetgeving noodzakelijk, aangezien het Besluit inzake rampen en zware ongevallen (Bir) hiervoor al sinds een jaar of 10 de grondslag biedt.
Het project VORAMP (voorlichting bij rampen) is een voorloper van dit project. Nu gaat het erom een actievere betrokkenheid van gemeenten te realiseren. De ervaring van VORAMP heeft geleerd dat het informatievoorzieningstraject geen simpel traject is. Hier komt bij dat dit nauw gerelateerd is aan de acceptatie van de risico's door burgers en gemeenten. Voorgesteld is om enerzijds een brede maatschappelijke discussie over veiligheid te starten (conform het project 150 jaar Grondwet). De mate waarin risico's worden geaccepteerd, en aanvaardbaar worden geachtis immers mede van invloed op de economische ontwikkeling van ons land (bijv. Nederland distributieland). Daarnaast zal een aandachtsgebied zijn de wijze waarop het publiek dient te handelen tijdens zware ongevallen of rampen,vanuit het oogpunt van de zelfredzaamheid. Immers, in veel situaties (bijv. een ongeval in een tunnel) zijn de hulpverlenende diensten pas na enige tijd (15 minuten) aanwezig. De rol van BZK zal vooral zijn het bieden van ondersteuning ten aanzien van ICT-mogelijkheden en risico-informatie. Samenwerking met VNG of met de Grote Steden (via de minister van GSB) is hierbij een voorwaarde. Verwacht wordt dat met dit traject tevens een impuls wordt gegeven voor het vergroten van de bestuurlijke aandacht voor veiligheid (zie C2) en het vergroten van het vertrouwen van de burger in het risicobeleid van de gemeente. Immers, het in beeld brengen van de risico's roept onmiddellijk de vraag op hoe deze risico's beheersbaar worden gemaakt. Men zal willen weten hoe het vergunningen- en handhavingsbeleid van de gemeente op dit punt is. Dit zal eveneens de druk vergroten op minder verantwoordelijk handelende ondernemingen en exploitanten.

C2. Vergroting bestuurlijke aandacht voor veiligheid
Een belangrijk element van het beleid voor pro-actie en preventie in de afgelopen jaren is geweest het proberen te vergroten van de bestuurlijke aandacht voor veiligheid. Instrumenten als de Effectwijzer en de VeiligheidsEffectRapportage zijn hier uitingen van. Geconstateerd kan worden dat de bestuurlijke aandacht voor veiligheid nog steeds verbetering behoeft. Daarbij is samenwerking door het rijk met de betrokken bestuurders (bijv. via de Commissie Veiligheid van het VNG) voorzien. Van belang is dat er mechanismen worden ingebouwd die waarborgen dat de bestuurlijke aandacht voor veiligheid niet kan wegzakken, maar telkens onder de aandacht komt. Hiervoor is relevant een set aan maatregelen om dit te waarborgen, te weten:

- In het opleidings- en ontwikkelingstraject voor burgemeesters voor dit onderwerp wordt de bestaande module geactualiseerd. Daarbij gaat het nadrukkelijk niet om de rol van de burgemeester tijdens een ramp, maar juist om het hanteerbaar maken van het nut en de

noodzaak van een gecoördineerde aanpak ten aanzien van veiligheid (waaronder het inzicht in de aanvaardbaarheid van de restrisico's en de communicatie naar de burger).
- De staatssecretaris van BZK zal jaarlijks een voortgangsgesprek over fysieke veiligheid met de Commissarissen der Koningin voeren en hen verzoeken gelijksoortige gesprekken met de burgemeesters te voeren conform het model Fransen (voortgangsgesprekken van de Commissaris der Koningin te Zuid Holland met de burgemeesters).
- De beleids- en beheerscyclus t.a.v. de gecoördineerde opbject-gerichte aanpak voor risicosituaties (zie punt G).

Nadere beleidsontwikkeling op dit punt is nodig.
Benodigd budget: pm

D. *Kennisinfrastructuur voor de rampenbestrijding versterken op het terrein van Pro-actie en Preventie*
Voor een effectief vorm geven van het fysieke veiligheidsbeleid ten aanzien van pro-actie en preventie door de partners betrokken bij brandweer en rampenbestrijding is een krachtige landelijke faciliteit nodig. Deze dient actief te zijn op het terrein van fysieke risico's in de breedste zin: gevaarlijke stoffen, kernongevallen, brandveiligheid, maar ook ruimtelijke ordening en infrastructuur (waaronder ondergronds bouwen).
Deze versterking van de kennisinfrastructuur voor de fysieke veiligheid is een invulling van de systeemverantwoordelijkheid van het rijk voor de rampenbestrijding, en zal worden vormgegeven in de op te richten landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding

E. *Rol brandweer bij vergunningen versterken*
De brandweer wordt in de praktijk te weinig betrokken bij situaties die de veiligheid (en de noodzaak voor haar om op te treden) beïnvloeden. Dit zijn onder andere bestemmingsplannen, bouwvergunningen, gebruiksvergunningen milieuvergunningen en wijzigingen van veiligheidssituaties in algemene zin. Dit vormt een knelpunt om diverse redenen. De meer effect-gerichte benadering van veiligheid komt te weinig in beeld. De brandweer kent daardoor de risico's niet. Haar beïnvloedingsmogelijkheden ten aanzien van veiligheidsvoorzieningen (ook ten aanzien van voorzieningen op het gebied van brandveiligheid) zijn te klein. Het gaat hierbij om de rol van de brandweer bij vergunningen op grond van regelgeving van VROM (Wet milieubeheer, Wet ruimtelijke ordening, Woningwet) en VROM en V&W gezamenlijk (Tracéwet). Middels wetswijzigingen (van de sectorale wetten en/of van de Brandweerwet 1985 en de Wet rampen en zware ongevallen) zal de formele rol van de brandweer in wetgeving worden verankerd. Een aanzet hiertoe is reeds opgenomen in het nieuwe Vuurwerkbesluit van de minister van VROM, waarin de regionale brandweer een adviesrol bij vergunningen heeft.
Middels voorbeeldprojecten ten aanzien van de gemeentelijke praktijk van vergunningsverlening zal daarnaast de rol van de brandweer daarin worden bekrachtigd.
Overigens schept deze rol van de brandweer bij vergunningen ook verplichtingen. Er zal gewerkt worden aan kwaliteitscriteria voor de uitvoering van taken bij vergunningverlening en bij handhaving door brandweren.
NB: Voor de vormgeving van dit onderwerp zijn de uitkomsten van het traject van de Commissie Alders onmisbaar.

F. *Bevoegdheden brandweer*
De bevoegdheid die van belang is, betreft de handhavingsmogelijkheden die het bestuur op advies van de brandweer heeft in het kader van de Wet rampen en zware ongevallen of de Brandweerwet 1985 (of evt. andere wetten) indien zaken niet kloppen of onvoldoende veilig zijn. Hierbij zal een analogie moeten worden getrokken met de milieuvergunningverlenende instantie die onder verantwoordelijkheid van het bestuur werkt en tevens handhavingsbevoegdheden heeft (door tussenkomst van het bestuur). De brandweer werkt ook onder verantwoordelijkheid van het bestuur en heeft geen handhavingsmogelijkheden (behalve voor brandveiligheid), ook niet door tussenkomst van het bestuur. Dit vraagstuk moet overigens bezien worden in samenhang met andere regels en met het toezichtsarrangement van de minister van BZK (zie punt H). Het gaat hierbij dus met name om voorkomen van rampen en zware ongevallen.
NB: Voor de vormgeving van dit onderwerp zijn de uitkomsten van het traject van de Commissie Alders onmisbaar.

G. *Gecoördineerde object-gerichte aanpak voor risico-situaties*
Per twee jaar worden speerpunten voor een gecoördineerde object gerichte aanpak gedefinieerd.. Middels een beleidsbrief van het kabinet aan de gemeenten en provincies zullendeze speerpunten worden overgebracht en zal verzocht worden hierover nadere informatie te verschaffen. Aan het einde van de tweejaarlijkse periode zal gerapporteerd worden aan de Tweede Kamer door de betrokken bewindspersonen over de bevindingen. De ene keer kan het gaan om alle LPG-gasstations, waarbij de informatie en feiten hoe het staat met de vier elementen van de gecoördineerde aanpak worden verzameld. Een andere keer kan het bijvoorbeeld gaan om ziekenhuizen of transportassen voor gevaarlijke stoffen.

Ter toelichting op de gecoördineerde object-gerichte aanpak het volgende.
Een aanvaardbaar veiligheidsniveau voor een bepaalde situatie (bijv. spoortraject met gevaarlijke stoffen) of een bepaalde inrichting kan worden bereikt door een gericht beleid op een viertal punten:

- *voorkomen van ongevallen*; dit is veelal de primaire verantwoordelijkheid van de betreffende exploitant; regels hieromtrent worden opgelegd middels de vergunningsverlening, toezicht vanuit de Arbeidsinspectie, pro-actie en preventie vanuit de brandweer en regels voor het vervoer; het is tevens een taak van de bevoegde gezagen om deze regels te handhaven;
- *beperken van de gevolgen*; een wezenlijk aandachtsgebied hierbij is de ruimtelijke ordening: hoever van de situatie of de inrichting kunnen omwonenden en passanten aanwezig zijn;
- *beheersing van ongevallen*; hierbij gaat het met name om de voorbereiding van de rampenbestrijding (kennis van de situatie en de risico's, planvorming, oefenen, etc.) en de feitelijke mogelijkheden om op te treden vanuit de operationele diensten;
- *vaststellen van het restrisico en de aanvaardbaarheid ervan*; idealiter betekent dit het bestuurlijk vaststellen van het restrisico en het communiceren hierover naar de bevolking.

Slechts voor een beperkt aantal objecten of situaties is op dit moment sprake van een gecoördineerde aanpak vanuit de betrokken organisaties en bestuurders volgens bovenstaand stramien. Te noemen valt Schiphol en de Seveso-inrichtingen en in mindere mate infrastructuur.

Vanuit BZK zal krachtiger dan tot op heden moeten worden ingezet op een meer gecoördineerde aanpak van risico-situaties volgens deze lijn. Tenslotte wordt maar al te vaak ingezet op het repressief optreden van de rampbestrijdingsorganisaties om alle risico's te beheersen. Deze beleidslijn betreft geen procesbeïnvloedingslijn (daarvoor is reeds de VER, de VeiligheidsEffectRapportage ontwikkeld), maar een inzet op het resultaat, namelijk een aanvaardbaar veiligheidsniveau. Deze aanpak van deze vier punten tezamen maken zichtbaar maken of er een aanvaardbaar veiligheidsniveau is.
Deze beleidslijn ten aanzien van een gecoördineerde aanpak van veiligheid is relevant in de interdepartementale beleidsontwikkeling ten aanzien van risico-situaties (bijv. transport van gevaarlijke stoffen, extern veiligheidsbeleid), maar ook voor de lokale beleidsontwikkeling ten aanzien van veiligheid. Daarbij gaat het om de betrokken besturen en om de betrokken diensten (milieudienst, Arbeidsinspectie, bouw- en woningtoezicht, stadsontwikkeling en de brandweer). Immers, veiligheid doe je niet alleen, maar gezamenlijk.

H. *Bevoegdheden lokale bestuur*
Geconstateerd is dat het lokale bestuur te weinig sanctiemogelijkheden heeft ten aanzien van pro-actie en preventie (zie hiervoor onderdeel F van dit hoofdstuk).
Voorgesteld wordt om, conform het huidige bestel, meer sanctiemogelijkheden voor de gemeente te realiseren ten aanzien van het aspect voorkomen en beperken van zware ongevallen, dus pro-actie en preventie. De provincie kan hierop toe zien.

<u>Beleidsinitiatieven die de verantwoordelijkheden van meer departementen betreffen</u>
De volgende onderwerpen betreffen beleidsinitiatieven die de verantwoordelijkheid van meer departementen dan BZK betreffen. Bij elk ervan wordt een voorstel over de mogelijk rol van BZK erbij gedaan.

I. *Classificatie van vuurwerk*
Er is wel beleid voorzien om voor vervoer de classificatie te verbeteren. Maar vanwege de internationale dimensie kan de realisatie nog 3 à 4 jaar gaan duren. Daarom is door de minister van V en W voor de korte termijn op nationaal niveau interimbeleid geformuleerd dat hierin kan voorzien. (zie par. 3.1.6.B, blz. 44 e.v.) Voor de classificatie bij opslag is op nationaal niveau door de minister van VROM de keuze gemaakt om in het nieuwe Vuurwerkbesluit alle vuurwerk als klasse 1.1. te beschouwen. De classificatie van vuurwerk bij vervoer is de verantwoordelijkheid van het Ministerie van V en W, voor opslag ligt de verantwoordelijkheid primair bij VROM.

J. *Aanpassen grenswaarden Seveso II-richtlijn (VROM, SZW en BZK)*
De Seveso II-richtlijn die in Nederland is geïmplementeerd middels het Besluit risico's zware ongevallen 1999, het Besluit rampbestrijdingsplannen inrichtingen en het wijzigen van het Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen, geldt voor stationaire inrichtingen met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Pyrotechnische stoffen vallen hier ook onder, maar met een hoge grenswaarde. Voorgesteld wordt om in EU-verband grenswaarden van de Seveso II-richtlijn voor pyrotechnische materialen te verlagen. De verwachting is dat de Europese Commissie hier in principe positief tegenover staat. Middels een aanpassing van het Besluit risico's zware ongevallen 1999 zal deze grenswaarde ook in Nederland gaan gelden.

K. *Diversiteit regels vanuit het rijk voor risicovolle situaties*
Nut en noodzaak van een éénloketbenadering voor risicovolle situaties ten aanzien van regels t.a.v. vergunningen en bedrijfsvoering (dus, de regelgeving vanuit het rijk). Dit model is reeds praktijk voor Seveso-inrichtingen (die vallen onder het Besluit Risico's Zware Inrichtingen 1999). De regels vanuit SZW, VROM en BZK zijn gevat in één wettelijke regeling. De handhaving van deze regels, waaronder een uitspraak over de aanvaardbaarheid van de risico's, gebeurt door de milieuvergunningverlener, Arbeidsinspectie en brandweer tezamen. Tevens is er een doorwerking naar het rampbestrijdingsplan en de informatie aan het publiek. Denkbaar is nu om voor een beperkt aantal hoog risico-inrichtingen een gelijksoortig model in te voeren. Gedacht kan worden aan luchthavens, Arbeidsveiligheidsrapport-plichtige inrichtingen, emplacementen. Dit initiatief betreft VROM, BZK, V&W en SZW.

L. *Diversiteit vergunningsvoorwaarden op lokaal niveau*
Nut en noodzaak van een één loketbenadering voor vergunningsverlening en handhaving binnen gemeenten ten aanzien van risicovolle objecten. Denkbaar is om de gemeentelijke praktijk vanuit het rijk te stimuleren tot een meer gecoördineerde en samenhangende aanpak op lokaal niveau. Middels praktijkvoorbeelden, steun van het VNG, samenwerking met bedrijfstakken kan draagvlak gecreëerd worden om de schotten binnen de gemeentelijke vergunningverleningspraktijk (waaronder brandveiligheid en rampenbestrijding) te beslechten. Betrokken zijn VNG, BZK (DGOB/DGOOV), EZ, VROM, V&W, SZW. Nadere uitwerking is nodig onder regie van de VNG en/of van de gemeenten.

3.2 Vergunningen

3.2.1 Vergunningenproces, incl. naleving, toezicht en controle, Wet milieubeheer en bouwregelgeving

Conclusies uit Inspectierapporten

Samenvattende conclusie vergunningverlening door de gemeente Enschede

- De gemeente heeft de vergunningverlening Wm (zowel inhoudelijk als procedureel) niet adekwaat uitgevoerd.
- De afstemming tussen milieuvergunning, bouwvergunning en bestemmingsplan heeft onvoldoende plaatsgevonden.
- Deze wijze van behandeling is naar alle waarschijnlijkheid niet uniek maar is een doorsnee voor de gemeentelijke praktijk in Nederland.

Samenvattende conclusie handhaving door de gemeente Enschede

- De gemeente heeft de handhaving van de vergunningen wet Milieubeheer (mede in relatie tot de bouwvergunningen en het bestemmingsplan) niet adekwaat uitgevoerd. Veelal is door het verlenen van een nieuwe milieu-(of bouwvergunning) de situatie achteraf gelegaliseerd. Tegen overtredingen is niet handhavend opgetreden.
- Ambtelijk is in de bevoegdheid van B&W getreden bij het (wellicht impliciet) besluiten om niet handhavend op te treden tegen illegale situaties.
- Deze wijze van behandeling van de handhavingstaak is naar alle waarschijnlijkheid niet uniek maar is een doorsnee voor de gemeentelijke praktijk in Nederland.

Samenvattende conclusie rol Buro AMV bij vergunningverlening en handhaving

- Door AMV is de advisering van de vergunningaanvragen, met name inhoudelijk, niet adekwaat uitgevoerd. Er is wel altijd geadviseerd, maar inhoudelijk niet consequent conform de eigen beleidskader m.b.t. veiligheid.
- Door AMV is de toezichthoudende taak onvoldoende adekwaat uitgevoerd. Vanwege vermoedelijk onvoldoende op de hoogte zijn van bevoegdheden zijn bij controlebezoeken relevante onderdelen niet gecontroleerd. De afhandeling van de controlebezoeken werd niet gevolgd en bewaakt.
- De positie van AMV is onduidelijk wat betreft het optreden als adviseur enerzijds en als toezichthouder anderzijds. Ook de verhoudingen in het toezicht door de gemeente en door AMV zijn onduidelijk gebleken.

Samenvattende conclusie betrokkenheid Inspectie Milieuhygiëne bij het toezicht op de gemeente

- De IMH heeft m.b.t. het bedrijf in de periode voor de vuurwerkramp geen gebruik gemaakt van haar 2e lijns bevoegdheid bij vergunningverlening en handhaving in het kader van de wet Milieubeheer.

Samenvattende conclusie betrokkenheid andere instanties bij vergunningverlening en handhaving

- De Brandweer is niet aantoonbaar betrokken geweest bij de Wm-vergunningverlening.
- Ondanks de bestaande relatie bestaat er tussen de vergunningen en ontheffingen van de vervoerswetgeving enerzijds en de milieuvergunning anderzijds geen formele coordinatieregeling. Tevens bestaat er geen voorziening voor de uitwisseling van informatie. De feitelijke relaties zijn in de praktijk ook niet materieel gecoordineerd.
- Verschillende overheidsinstanties hebben, naast de gemeente, een toezichthoudende en/of adviserende taak en zijn in dat kader betrokken geweest bij het bedrijf. De in dat kader verkregen informatie is onvoldoende uitgewisseld.

Aanbevelingen en stand van zaken beleidsontwikkeling

Aanbeveling 1 (VROM-Inspecties, IBR):

Koppel de milieu- (en de bouw-)regelgeving, zodanig dat (ook) voor het afgeven van een milieuvergunning een verplichte inhoudelijke toets moet plaatsvinden aan het vigerende ruimtelijk beleid en geldende bestemmingsplannen en zodanig dat bouwtechnische voorschriften uit milieuvergunning en bouwbesluit op elkaar zijn afgestemd.

Beleidsontwikkeling:

* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit is voorzien in een toets van vergunningen en bestemmingsplannen aan de (afstands)eisen van het besluit. Daardoor is strijd tussen milieuvergunning en bouwvergunning niet meer mogelijk. Een soortgelijke aanpak is geregeld in het concept-besluit Milieukwaliteitseisen externe veiligheidsinrichtingen.

Aanbeveling 2 (VROM-Inspecties, IBR):

Stel voor homogene groepen van risicovolle bedrijven technische- en afstandseisen vast, die dwingend moeten worden toegepast bij vergunningverlening (en in ruimtelijke plannen).

Beleidsontwikkeling:

* In ontwikkeling: hierin is voorzien in het concept-Vuurwerkbesluit.

Aanbeveling 3 (VROM-Inspecties) :
Verlaag de drempelwaarden m.b.t. de hoeveelheden vuurwerk in het kader van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) in relatie met de verplichting tot het opstellen van een preventieplan (lage drempelwaarde BRZO) en een veiligheidsrapport (hoge drempelwaarde BRZO); zorg voor een eenduidige definitie van de drempelwaarde met betrekking tot explosieve stoffen.
Beleidsontwikkeling:
In ontwikkeling: in EU-kader is de Commissie van competente autoriteiten inzake de Seveso-richtlijn hiermee doende. De verwachting is dat deze commissie in het kader van de herziening van de Seveso-richtlijn open zal staan voor een neerwaartse aanpassing van de drempelwaarden voor explosieven.

Aanbeveling 4 (VROM-Inspecties):
Houd bij het vaststellen van afstandseisen van zulke risicovolle bedrijven als vuurwerkopslag in de woonomgeving meer rekening met de effecten van een calamiteit naast de kans van optreden daarvan.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit is hiermee rekening gehouden.

Aanbeveling 5 (VROM-Inspecties, IBR, IP, AI):
Ontwerp een wettelijke regeling voor de inventarisatie en registratie van risicovolle activiteiten en een inzichtelijke registratie van opslag van gevaarlijke stoffen en producten.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: op rijksnivo wordt gewerkt aan een wettelijke regeling m.b.t. de informatie- en registratieplicht voor risicovolle activiteiten. Daarbij wordt o.a. gedacht aan een (centraal) te beheren register.

Aanbeveling 6 (VROM-Inspecties):
Schaf de advies- en toezichtrol die het buro AMV van het ministerie van Defensie op grond van de wet Milieubeheer heeft af.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: nog geen definitief standpunt ingenomen, overleg Defensie/VROM.

Aanbeveling 7 (VROM-Inspecties):
Breng bij het bevoegd gezag op ambtelijk en bestuurlijk nivo een scheiding aan tussen taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de handhaving en de vergunningverlening. Intensiveer de handhavingstaak. Hanteer een strikte handhavingsaanpak met direct strafrechtelijk en/of bestuursrechtelijk optreden bij kernbepalingen.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het kader van de Bestuursovereenkomsten samenwerking milieuhandhaving zou de handhavingstaak geintensiveerd moeten worden. Risicovolle activiteiten zouden hierbij een hogere prioriteit moeten krijgen. Door de LCCM zou hierbij sturend kunnen worden opgetreden.

Aanbeveling 8 (VROM-Inspecties, IBR, RVI) :
Breng de handhaving van de gehele vuurwerkketen onder bij 1 bevoegd gezag, of regel- indien in de keten toch meerdere bevoegde gezagen betrokken moeten zijn- de afstemming concreet in een handhavingsplan, waarbij 1 aangewezen bevoegd gezag de regie voert.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit wordt de bestuurlijke zorg voor het afleveren, bezigen en de opslag van vuurwerk in 1 hand gelegd, die van de provincie.
In financiering van de uitbreiding van de capaciteit bij de provincies wordt voorzien, evenals voor de training en opleiding.

Aanbeveling 9 (IBR):
Geef de Brandweer een wettelijke adviestaak bij de vergunningverlening Wm.
Beleidsontwikkeling:
* In ontwikkeling: in het concept-Vuurwerkbesluit is een adviestaak voor de brandweer opgenomen.

Aanbeveling 10 (VROM-Inspecties, IBR) :
Ken als VROM-Inspecties blijvend een hoge prioriteit toe aan die bedrijven waar veiligheid, gezondheid en milieu in het geding is en controleer vanuit de 2e lijns rol actief en integraal die bedrijven. Neem die controles op in de jaarlijkse Inspectieplannen.
Beleidsontwikkeling :
* In ontwikkeling : bij het opstellen van het Inspectieplan IMH-2000 voor het jaar 2000 is reeds gekozen om aan veiligheid, gezondheid en milieu een hogere prioriteit te geven. Deze keuze is voor het Inspectieplan van 2001 versterkt doorgezet. Dit heeft geresulteerd in het in uitvoering nemen van een groot aantal toezicht-projecten die zich hier specifiek op richten zoals een inventarisatie van risicivolle activiteiten, BRZO-bedrijven, ammoniak-koelinstallaties.

<u>Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein.</u>
De gemeente is het bevoegd gezag in het kader van de Wm voor de vergunningverlening voor inrichtingen die vuurwerk opslaan,bewerken,verwerken. Tevens is zij belast met het toezicht op de naleving daarvan en de bestuursrechtelijke handhaving. Dit betreft dus de 1e lijns handhaving.
Het bestaan en de taakstelling van de Inspectie Milieuhygiene is gedefinieerd in de Gezondheidswet. In deze wet is als taak voor de IMH opgenomen het toezicht op de uitvoering van beleid en regelgeving door andere overheden. Dit is dus het 2e lijns toezicht.
De 2e lijns toezichtrol wordt verder inhoud gegeven in specifieke VROM-wetten zoals de Wet Milieubeheer waarin is opgenomen dat de IMH door het bevoegd gezag in de gelegenheid gesteld moet worden om te adviseren over vergunningaanvragen.
De praktijk van het 2e lijns toezicht is :
* doorlichten van gemeenten inzake hun uitvoering op 1 van de VROM-werkterreinen of op het gehele VROM-werkterrein (veelal gezamenlijk met de andere VROM-Inspecties).
* doorlichten van branches en grote bedrijven
* zelf onderzoek doen op grond van klachten of incidenten
Jaarlijks maakt de IMH een werkplan waarin de onderzoeken bij overheden en branches worden vastgelegd. Het betreft hier een keuze in soort en omvang die gebaseerd is op een prioriteitstelling

en beschikbare formatie. De Inspectieplannen worden door de bewindspersonen of de ambtelijke top goedgekeurd.
De vanuit de IMH in het kader van het 2e lijns toezicht in te brengen VROM-belangen bij het vergunningenproces Wm zijn gebaseerd op nationale beleidsnota's, richtlijnen en circulaires.
Indien het bevoegd gezag bij vergunningverlening Wm handelt in strijd met het Rijksbeleid dan heeft de IMH de mogelijkheid, na goedkeuring door de minister van VROM, om in beroep te gaan bij de Raad van State.
Bij het 2e lijns toezicht op de naleving heeft de IMH in het bestuursrechtelijke spoor de mogelijkheid, overigens zoals iedere ander betrokkene, om het bevoegd gezag te verzoeken om bij overtredingen handhavend op te treden. Daarnaast kan de IMH in overleg met het OM door het opmaken van PV een strafrechtelijk spoor kiezen hetgeen dan uiteraard op het betreffende bedrijf is gericht.

Door het uitvoeren van 2e lijns toezicht vanuit de IMH wordt de wijze van vergunningverlening en handhaving van gemeenten en provincies beoordeeld.
In de negentiger jaren is gekozen voor een investering in het primaire proces bij gemeenten en provincies d.w.z. via bijdragen van VROM werd ingezet op vergroting van de uitvoeringscapaciteit voor de milieutaken waaronder vergunningverlening en handhaving (BUGM/VOGM). Dit ging gepaard met een vermindering van het rijkstoezicht daarop door de IMH en een personele afslanking voor de 2e lijns taken.
Na het aantreden van de huidige minister van VROM is een koerswijziging ingezet ten aanzien van het 2e lijns toezicht naar een meer pro-actieve houding door de IMH. Recent is op aangeven van de minister van VROM door het kabinet besloten om de IMH uit te breiden met 65 fte ter intensivering van het 2e lijns toezicht. Deze extra capaciteit wordt in 2001 ingezet voor inspecties in het veld m.b.t. risicovolle situaties, doorlichting van bedrijven en onderzoeken bij prioritaire branches.

Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
P.M.

Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
P.M.

Reacties naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)
Bij de aanbevelingen is per onderwerp tegelijkertijd ook de stand van zaken m.b.t. de beleidsontwikkeling genoemd.

Actiepunten
P.M.

Overzicht van de financiële en de regelgevingsconsequenties
P.M.

3.2.2 Bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) Defensie/VROM

Algemeen

Het bureau Adviseur Milieuvergunningen (AMV) ressorterende onder de Directie Materieel Koninklijke Landmacht (DMKL) heeft op basis van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit Milieubeheer en het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving een rol gehad bij de totstandkoming van en het toezicht op de naleving van de milieuvergunning van het bedrijf S.E. Fireworks. Er zijn verschillende rapporten verschenen na 13 mei 2000 die constateringen bevatten met betrekking tot het bureau AMV. In sommige rapporten (Booij/Stuvex/rapport IMH 12 juli 2000) komt evenwel niet de rol van bureau AMV in het kader van SE Fireworks aan de orde; wel worden daarin conclusies getrokken met betrekking tot het functioneren van bureau AMV in algemene zin.

Relevante conclusies en aanbevelingen

a) De voormalig directeur van de Defensie Accountantsdienst, drs J. Booij RA, heeft in juni 2000 op verzoek van de Minister van Defensie twee rapporten uitgebracht met betrekking tot de organisatie, taken en het functioneren van het bureau AMV. In de rapportages wordt in algemene zin gewezen op onderbezetting in combinatie met een toegenomen werklast, verminderde administratieve ondersteuning, het ontbreken van functiescheiding en het risico van kwaliteitsvermindering in de advisering in de periode van onderbezetting.

b) In de Rapportage Inspectie Milieuhygiene Inventarisatie en Controle Vuurwerkbedrijven Nederland van 12 juli 2000 van VROM wordt aangegeven dat de advisering van het bureau AMV en mede daardoor de vergunningverlening door het bevoegd gezag niet transparant zijn. (tot 13 mei 2000).

c) In de Rapportage van de Inspecties van VROM over de vuurwerkramp te Enschede van 15 januari 2001 worden in de taakuitvoering van het bureau AMV tekortkomingen geconstateerd. Primair stelt men dat het bureau AMV als wettelijke adviseur bij de vergunningverlening concessies heeft gedaan ten opzichte van haar eigen advieskader. Tevens stelt men dat het bureau in de bevoegdheden van de gemeente is getreden door met S.E. fireworks afspraken te maken over het inrichten van de feitelijke situatie, die op dat moment als in strijd met de vigerende vergunning moet worden aangemerkt. In feite constateert men dat er op bepaalde momenten bij het bureau AMV een rolwisseling plaatsvond van toezichthouder en adviseur naar vergunningverlener. Hiernaast worden nog enkele kritische opmerkingen geplaatst wat betreft de capaciteit, organisatiestructuur en opleidingsniveau van het bureau AMV. Tot slot wordt geconstateerd dat de toezichtstaak van het bureau AMV na 1997 nagenoeg niet uitgevoerd is. De taakuitvoering van het bureau werd gezien als niet geheel transparant. Aanbevolen wordt om de advies-en toezichtrol van het bureau AMV af te schaffen.

d) In de Rapportage van STUVEX uitgevoerd in opdracht van Defensie over het onderzoek naar de kwaliteit van advisering door het bureau AMV van (aangeboden aan de Kamer op 15 januari 2001) wordt aangegeven dat de kwaliteit van advisering door het bureau AMV van onvoldoende kwaliteit is.Er zijn onvoldoende gegevens vastgelegd om te kunnen aantonen waarop de adviezen zijn gebaseerd en op juiste wijze hebben plaatsgevonden. Een eerste vergelijking met de IMH rapportage van 12 juli 2000 (Quick-scan onderzoek mei/juni 2000) geeft een indicatie dat de bevindingen van beide rapporten (IMH en Defensie) overeenkomen. Momenteel wordt door

Defensie in samenwerking met VROM bezien in welke dossiers tekortkomingen zitten, of deze tekortkomingen gevolgen hebben voor de kwaliteit van de geleverde adviezen en bovendien of dit gevolgen heeft voor de externe veiligheid.

Reacties op relevante conclusies en aanbevelingen

De bovengenoemde conclusies hebben aanleiding gegeven tot de volgende reacties en maatregelen om het functioneren van het bureau AMV te verbeteren. De maatregelen kunnen gezien worden als overbruggingsmaatregelen, gezien het voornemen van VROM om wat betreft de advies en toezichtstaak bij Vuurwerk aansluiting te zoeken bij het bevoegde gezag voor vergunningverlening (zie punt 2.6 Reactie naar de toekomst) waarmee de wettelijke advies- en toezichtstaken van bureau AMV komen te vervallen.

Wanneer men de geconstateerde tekortkomingen in beschouwing neemt, valt op dat er onderling veelal een verband bestaat zodat de gebreken vaak bezwaarlijk los van elkaar kunnen worden gezien. Tevens bestaat soms een verband met externe factoren. Het een en ander dient dan ook in een breed spectrum te worden geplaatst. De Inspecties van VROM en Booij constateren een onderbezetting van het bureau AMV. Deze onderbezetting heeft niet enkel een nauwe relatie met de vermindering van de bezetting, maar ook met het toegenomen werkaanbod in verband met de millenniumwisseling. Als gevolg werden door het bureau AMV prioriteiten gesteld en werd de nadruk gelegd op de advisering boven het toezicht. Dit hield verband met het feit de advisering gebonden is aan een externe termijn, terwijl voor de frequentie en invulling van het toezicht externe richtlijnen in het geheel ontbreken. Er wordt tevens geconstateerd dat de adviesaanvragen die het bureau AMV bereikten na 1997 zo talrijk waren dat de toezichttaak nagenoeg niet meer werd uitgevoerd.
In het rapport van de Inspecties van VROM is geconstateerd dat het bureau AMV in de bevoegdheden van de gemeente was getreden door afspraken te maken met S.E. Fireworks betreffende de inrichting. Het zou hier betreffen een rolwisseling van adviseur en toezichthouder tot vergunningverlener. Aangezien het bureau in het kader van advisering de ?afspraken? had gerapporteerd aan het bevoegd gezag kan de vraag worden gesteld of hier feitelijk sprake was van in de bevoegdheden treden van het bevoegd gezag. Feit is wel dat door functiescheiding en heldere procedures de ongewenste schijn in dergelijke situaties zal worden voorkomen.

Op basis van het door Defensie opgedragen onderzoek naar het functioneren van het bureau AMV (rapporten Booij) heeft de Minister van Defensie in 2000 enkele verbetermaatregelen genomen. In de eerste plaats is opdracht gegeven tot het versterken van de personele bezetting van bureau AMV, zowel wat betreft de adviseurs als wat betreft de administratieve ondersteuning.Inmiddels zijn er twee nieuwe adviseurs aangetrokken en is er een extra administratief medewerker aangesteld. Tevens is besloten tot functiescheiding tussen de advies-en toezichthoudende taken van het bureau met betrekking tot vuurwerk. In concreto wordt voortaan het toezicht op de naleving van de vergunning uitgevoerd door een andere adviseur dan diegene die het advies bij de vergunningverlening heeft gegeven. Daarnaast is tevens functiescheiding toegepast tussen deze twee taken en de bijdrage die wordt gevraagd op het gebied van normering. Deze scheidingen zullen in zijn algemeenheid leiden tot een zuivere verhouding tussen de verschillende taken. De situatie waarbij normstelling, advisering en toezichthouden door elkaar heen lopen behoort dan ook tot het verleden. Ook is verheldering nagestreefd voor wat betreft de interne

verantwoordingsstructuur. In dit kader is de aansturing van het bureau AMV door de Directie Materieel Koninklijke Landmacht verbeterd.

Ook is de werkwijze van het bureau AMV aangescherpt mede naar aanleiding van de rapportage van STUVEX. Zo is bepaald dat alvorens een advies wordt uitgebracht de aanvraag dient te worden bezien op volledigheid. Dit houdt onder meer in dat alle informatie die nodig is om een gefundeerd advies uit te kunnen brengen (waaronder de hoeveelheden en klasse vuurwerk, onderlinge afstanden, afstanden tot de erfgrens, afstanden tot "derden", enz), bekend moet zijn. Indien dit niet het geval is, dienen de vergunningverlener en de aanvrager hiervan op de hoogte te worden gebracht en dient er een negatief advies uitgebracht te worden. Ook wordt bij advisering het uit te brengen advies voor verzending nog door een andere adviseur bekeken.

De nieuwe geintegreerde regelgeving waartoe de Minister van VROM een wetsvoorstel doet, zal spoedig in eenduidige regelgeving voorzien. Niet alleen wat betreft de advies-en toezichtstaak maar ook wat betreft de normering. Heldere, wettelijk vastgelegde richtlijnen en verantwoordelijkheden en scheiding van taken zullen veel onduidelijkheden uit het verleden opheffen.

Relevante ontwikkelingen tot heden op het specifieke beleidsterrein

De taken van het bureau AMV betreffen advisering en toezicht in het kader van milieu-vergunningverlening door Gemeenten. VROM in casu de Inspectie Milieuhygiene voert op de vergunningverlening en handhaving 2e lijns toezicht uit. Vergunningverlening voor opslag van ontplofbare stoffen was in het verleden een onbekend en complex terrein. Gelet op het niet voor alle gevallen aanwezig zijn van eenduidige richtlijnen was met name het bepalen van effect-afstanden en veiligheidszones geen gemakkelijke zaak. De meeste expertise in dit kader was toen voorhanden binnen Defensie. Waarschijnlijk uit pragmatische overwegingen (continue aanwezigheid van kennis op het gebied van ontplofbare stoffen) is Defensie aangewezen als wettelijk adviseur en toezichthouder voor opslagvergunningen. De advisering vond plaats richting gemeente, die bij vuurwerkopslag de vergunningverlener was. Het toezicht werd parallel aan de handhaving van het bevoegde gezag uitgevoerd.
Actieve kennis-opbouw bij het bevoegde gezag (gemeente of VROM) met betrekking tot de veiligheidsaspecten van vuurwerkopslag vond niet of nauwelijks plaats omdat deze kennis op voldoende wijze aanwezig werd geacht bij bureau AMV. Een opvallend punt is dat de advies- en toezichtstaak ten aanzien van vuurwerkopslag bij een en dezelfde organisatie (Defensie) is gelegd hetgeen een twee-petten problematiek introduceerde.

Toets huidige beleid probleemanalyse

De wijze van taakuitvoering door bureau AMV is om redenen van onvoldoende aandacht voor vastleggen van onderbouwing en onvoldoende archivering van onvoldoende kwaliteit geweest. Tevens heeft hierbij onvoldoende capaciteit (formatieplaatsen) binnen AMV in combinatie met een toegenomen werkaanbod een rol gespeeld. Dit heeft aanleiding gegeven tot het stellen van prioriteiten waarbij minder aandacht kon worden gegeven aan de toezichtstaak. Vanuit het 2e lijns toezicht door de IMH is vanwege andere prioritering geen aandacht (2e lijns-handhaving) besteed aan de taakuitvoering van vergunningverlening (inclusief advisering) en handhaving ten aanzien van vuurwerk-opslagbedrijven.

Historische Financiele beschouwing van het beleidsterrein

–

Reactie naar de toekomst

De richtlijnen en wet- en regelgeving op het gebied van vuurwerkopslag worden binnenkort helderder. Nadere kennis-opbouw op het gebied van vergunningverlening inzake vuurwerkopslag wordt zeer goed mogelijk geacht bij Provincie en VROM (Kvl) en vindt binnen VROM reeds plaats. Indien een vergunningaanvrager inbreng van nader expertise wenst in het kader van een vergunningaanvraag kan een adviesbureau worden ingeschakeld zoals te doen gebruikelijk in andersoortige vergunningaanvragen. Deze ontwikkelingen heeft de vraag doen rijzen of het neerleggen van een aparte advies- en toezichtstaak bij Defensie voor vuurwerkopslag nog wel noodzakelijk is. De conclusies zijn:

1. De wettelijke aviestaak voor ontplofbare stoffen (vuurwerk, munitie en explosieven) van bureau AMV kan geheel komen te vervallen.
2. De toezichtstaak van bureau AMV kan worden verlegd naar het vergunningverlenende bevoegde gezag zijnde de provincie voor vuurwerk en explosieven voor civiel gebruik.

Bureau AMV heeft dan geen wettelijke toezichtstaak meer. Met deze wijzigingen wordt wat betreft de advies- en toezichttaken meer aansluiting gezocht bij de systematiek van de Wet Milieubheer waarbij toezicht ligt bij het bevoegde gezag voor vergunningverlening (Wm) en 2e lijns handhaving plaatsvindt door de Inspectie Milieuhygiene. Advisering zal plaatsvinden door de betreffende gemeente en de Inspectie Milieuhygiene van VROM.

Aandachtspunten:

a) De voorgestelde wijzigingen maken een snelle kennisopbouw bij het vergunningverlenende bevoegde gezag noodzakelijk. Een dergelijke kennisopbouw past overigens in de reguliere praktijk van vergunningverlening en handhaving. Tevens zal t.b.v. de aanvrager via het marktmechanisme kennisopbouw plaatsvinden bij adviesbureaus. In de beginfase zal gestructureerd worden gewerkt aan kennisoverdracht van bureau AMV en externe deskundigen aan het bevoegd gezag.

b) De wet milieubeheer zal moeten worden aangepast. Met name de adviestaak van Defensie AMV ten aanzien van categorie 3 en 17 van bijlage I Ivb en categorie 4 van bijlage II van het IVB-WM dient te vervallen. Het Aanwijzingsbesluit toezichthoudende ambtenaren milieuwetgeving dient te worden aangepast.

Actiepuntenlijst

Momenteel is een nieuwe Amvb- vuurwerk in ontwikkeling die qua inhoud veel duidelijker zal worden dan de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van vuurwerk. In deze Amvb die omstreeks de zomer van 2001 van kracht zal worden wordtde provincie gezien als bevoegd gezag voor vuurwerkopslag. VROM blijft vergunningverlener (Kvl) en handhaver (IMH) voor munitie-opslag voor Defensie (in het kader van het algemeen belang of veiligheid van de Staat; bijlage II Ivb/Wm) en de gemeente voor munitie-opslag (kleinschalig, bijlage I Ivb/Wm).

De adviestaak van Defensie/AMV ten aanzien van opslag ontplofbare stoffen (bijlage I Ivb-Wm) en munitie bijlage II Ivb-Wm komt te vervallen De toezichtstaak in het kader van de wet milieubeheer ten aanzien van inrichtingen waar ontplofbare stoffen of munitie worden opgeslagen komt uitsluitend

bij het Wm-vergunningverlenende bevoegde gezag (1e lijns handhaving) en bij de Inspectie Milieuhygiene (2e lijns handhaving) te rusten.

Overzicht financiele en regelgevingsconsequenties

–

Planning

–

3.2.3 Import/vervoer gevaarlijke stoffen V&W/VROM

De verantwoordelijkheid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat bij het beleidsterrein vuurwerk heeft betrekking op het vervoeren waar classificatie deel van uitmaakt (voor alle soorten vuurwerk), alsmede het bezigen en afleveren van professioneel vuurwerk.

Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen

In VN-verband en door samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten moeten oplossingen gezocht worden om te komen tot een meer uitvoerbare en handhaafbare systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag).

Classificatie[3] geschiedt door de afzender en wordt in beginsel overgenomen door andere landen, die bij het vervoer betrokken zijn. In het geval van explosieven speelt de competente autoriteit een rol bij de indeling in de diverse gevaarscategoriën. In Nederland is TNO/PML aangewezen als competente autoriteit. Regelgeving op het gebied van het internationale vervoer is er op gericht om enerzijds de veiligheid te verhogen en anderzijds handelsbeperkingen zoveel mogelijk tegen te gaan.

Na de vuurwerkramp in Enschede is veel onderzoek gedaan o.a. naar de classificatie van vuurwerk. Gebleken is dat veel vuurwerk als 1.4G is gedeclareerd en als zodanig wordt geïmporteerd in Nederland, doch bij beproevingen veelal 1.3 en in een aantal gevallen 1.2 en zelfs 1.1 (massa-explosief) bleek te zijn.

Een ander punt is dat 1.3 vuurwerk onder omstandigheden, namelijk bij aanwezigheid van een vuurwerk van de subklasse 1.1, ook een massa explosie zou kunnen geven zoals door TNO indertijd als mogelijke oorzaak van de ramp te Culemborg werd geconcludeerd.

Na consultatie van andere landen m.b.t. hun ervaringen met vuurwerk bleek, dat verschillende landen, aanvullend op de internationaal geldende regels een soort autorisatie systeem (toelating) hebben als het gaat om explosieven van klasse 1 en met name ook vuurwerk. In een aantal gevallen is dit ingegeven door de zorg bij de opslag van vuurwerk. Specifiek voor het vervoer is in internationaal verband geen autorisatiesysteem vereist en is dit ook nooit voorgesteld.

[3] In de internationale verdragen (ADR, IMDG Code) vindt men de classificatie terug van onder meer vuurwerk. Het vuurwerk onderscheid zich in een vijftal classificatiecodes, te weten: 1.1G, 1.2G, 1.3G, 14.G en 1.4S. Indeling in deze classificatiecodes geschiedt op basis van de in het Handboek beproevingen en criteria van de Verenigde Naties voorgeschreven procedures en criteria. De subklassen 1.1, 1.2, 1.3 en 1.4 geven het gevaar aan te weten; 1.1 - gevaar voor massa-explosie, 1.2 - gevaar voor scherfwerking, 1.3 - gevaar voor brand en gering gevaar voor luchtdruk- of scherfwerking of met gevaar voor beide, maar niet met gevaar voor massa-explosie, 1.4 - gering explosiegevaar en gevolgen hoofdzakelijk beperkt tot collo.

Bovenstaande gegevens hebben geleid tot de conclusie, dat bij de classificatie in de praktijk veel fout gaat en dit is voor Nederland reden geweest deze zaak internationaal aan de orde te stellen in het "UN-Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods" , december 2000 in Genève. Het systeem van classificatie werd hierbij vooralsnog niet in twijfel getrokken.
Dit gremium stelt aanbevelingen op voor alle vervoerstakken. Hier is het classificatiesysteem ontwikkeld, dat overgenomen is door vervoerstakken en in veel gevallen ook voor de opslag, zoals in Nederland.
Er bleek veel steun te zijn deze zaak op de agenda te zetten. Ook China als belangrijkste producent van vuurwerk was geïnteresseerd om een goed bruikbare regelgeving te maken. Alle medewerking van die kant werd toegezegd. Een belangrijk gegeven, omdat de afzender in het transportsysteem nu eenmaal een belangrijke betrokkene is. Een onderscheid tussen professioneel vuurwerk en consumenten vuurwerk is internationaal een moeilijk punt, omdat elk land zijn eigen interpretatie hanteert van consumenten- repectievelijk professioneel vuurwerk. Er bestaan geen internationaal vastgelegde definities van beide begrippen. Uit de discussie bleek tevens dat een systeem, waarbij elk stuk vuurwerk getest moet worden als onuitvoerbaar gezien werd, omdat er een grote diversiteit is in de soorten vuurwerk (duizenden verschillende artikelen).
Een systeem dat gebaseerd is op lijsten van vuurwerk met een vastgestelde classificatie, waar alleen van afgeweken kan worden als middels proeven inderdaad blijkt, dat een bepaald type van een lichtere categorie is, is een mogelijk alternatief. Ook China denkt in deze richting en kwam met het idee een ISO-norm te maken voor vuuurwerk. ISO normen zijn veelal zeer gedetailleerde technische beschrijvingen van productspecificaties, waarbij precies bekend is wat de eisen voor het product zijn (middelvoorschriften).

Afgesproken is dat Nederland in juli 2001 in VN-verband met een plan van aanpak komt om de classificatie van vuurwerk op een praktische en handhaafbare manier te regelen. Een regiem, dat uitsluitend op proeven is gebaseerd wordt daarbij als niet praktisch c.q. niet handhaafbaar gezien.
Er zijn twee pijlers voor dit voorstel:

1. de bestaande systemen in diverse landen, die gehanteerd worden voor de (her)classificatie van vuurwerk (autorisatiesystemen).
2. de testresultaten van de tot nu toe uitgevoerde en nog uit te voeren testen m.b.t. vuurwerk, inclusief het resultaat van het onderzoek in Culemborg.

Punt 1 is van belang om een voorstel met zoveel mogelijk draagvlak te maken en punt twee moet zorgen voor een wetenschappelijke onderbouwing van het geheel.

Op korte termijn is het van belang inzicht te hebben in de verschillende systemen zoals die in de diverse landen gebruikt worden voor de (her)classificatie van vuurwerk. Door TNO/PML wordt in opdracht van V & W een vergelijkende studie verricht naar de systemen in Engeland, Duitsland, Canada en de Verenigde Staten in het licht ook van de recente resultaten van de proefnemingen. Een tweede doelstelling is te bezien in hoeverre de bestaande systemen kunnen bijdragen aan een internationaal aanvaardbaar systeem van classificatie.
Eind februari 2001 wordt het rapport uitgebracht.

Om het nodige draagvlak te verkrijgen worden een aantal landen bezocht. Thans staan bezoeken aan Noorwegen en Engeland gepland (eind februari). Begin maart wordt China bezocht en gekeken hoe de classificatie in de praktijk werkt en hoe mogelijke procedure afspraken gemaakt kunnen worden zodat een ongewenste situatie kan worden voorkomen.

Gezien het commerciële belang en de complexiteit van de materie is er na behandeling in juli van het Nederlandse VN-voorstel waarschijnlijk nog een werkgroep nodig om de zaak tot in detail te bespreken, en voldoende draagkracht te verkrijgen.
Het ligt voor de hand, dat Nederland de trekker zal zijn van een dergelijke werkgroep. Deze zou dan in bijvoorbeeld oktober 2001 bij elkaar kunnen komen en de resultaten in het subcommittee van december kunnen voorleggen.
Vervolgens zal een besluit geformaliseerd moeten worden in december 2002 en uiteindelijk in de internationale verdagen en de nationale voorschriften per 1.1 2005 in kunnen gaan.
Een en ander hangt samen met de aan te houden termijnen

Het eindresultaat zou dan moeten zijn, dat er een internationaal aanvaard systeem voor het classificeren van vuurwerk ontwikkeld is, waarbij de classificatie overeenkomt met de daadwerkelijke gevaarzetting en een veilig vervoer mogelijk is.

Verder zal V&W het voortouw nemen waar het gaat om samenwerking met internationale inspectiediensten.

Vanwege de tijd die is gemoeid met de totstandkoming van internationale regelgeving, heeft V en W onderzocht of vooruitlopend hierop, nationaal de regels alvast effectief kunnen worden aangescherpt. Dit zal leiden tot interimbeleid door het vaststellen van regels op een aantal aspecten.
Zoals hierboven reeds eerder vermeld is de geëigende wijze om de regelgeving rond de classificatie van vuurwerk aan te passen om dit op internationaal niveau te doen. Één van de voordelen boven een nationale regeling is dat daarmee ook een veilig vervoer over zee is gegarandeerd. Inmiddels zijn voor een aanpassing van de internationale regels initiatieven genomen, doch zo'n aanpassing vraagt tijd, waarbij op zijn minst moet worden gedacht aan twee jaar. Omdat er sprake is van een lange termijn (2 jaar) alvorens wijziging van internationaal beleid van kracht wordt, is V&W begonnen met het verscherpen van de transportregels voor het vervoer van vuurwerk. Één van deze verscherpingen is de invoering van vuurwerklijsten, zoals hierboven omschreven. De toepassing van een dergelijke lijst kan op korte termijn plaatsvinden, zij het dat de vuurwerklijst dan voorziet in een beperkt aantal opsommingen. Uitbreiding van de lijst zal gestaag worden voortgezet, afhankelijk van plaatsgevonden testen en informatie uit het buitenland. Uitgangspunt bij de invoering van de vuurwerklijst is dat daarmee de classificatie zo veilig mogelijk is. De toezichthoudende instanties hebben op die wijze tevens een goed overzicht van vuurwerkprodukten en bijbehorende classificatie waardoor de handhaving aanzienlijk wordt vereenvoudigd. Daarnaast worden op nationaal niveau een aantal artikelen aangescherpt die betrekking hebben op het transport van vuurwerk in het bijzonder. Een aantal aanscherpingen betreffen de beperkingen van de vrijstellingsgrenzen t.a.v. vuurwerk, waardoor voor alle vuurwerk zal gelden dat er sprake is van een beperkte vrijstelling tot een maximum van 20 kilogram massa netto explosie gewicht. Dit betekent dat alle

vuurwerktransporten als zodanig herkenbaar zullen zijn, dat er sprake is van een volledige uitrusting, dat er gereden dient te worden met speciaal daartoe uitgevoerde en goedgekeurde voertuigen en dat de bemanning een speciale opleiding heeft gevolgd voor het transport van explosieven (vuurwerk). Nadeel van deze maatregelen is dat het toepassingsbereik zich niet verder uitstrekt dan uitsluitend tot het nationale vervoer, waarbij wordt opgemerkt dat vervoer vanuit een Nederlandse zeehaven naar een bestemming binnen Nederland nationaal vervoer is. Verder is het niet toegestaan vuurwerk (boven de beperkte vrijstelling) te vervoeren in tunnels (categorie 1 en 2), dienen transporten met vuurwerk de routering te volgen waarbij afwijking van de routering alleen kan plaatsvinden met ontheffing van de bevoegde plaatselijke autoriteit, en is het transport van vuurwerk niet toegestaan bij een slecht zicht (minder dan 200 meter) en gladheid. Het toepassingsbereik van laatsgenoemde maatregelen strekt zich uit tot zowel nationaal als internationaal vervoer. Er wordt op dit moment uitgegaan van een inwerkingtreding op 1 juli 2001.

De verantwoordelijkheid voor een juiste classificatie moet bij de belangrijkste actoren in de vuurwerkketen worden gelegd. De importeur in Nederland is zo'n belangrijke speler.
In de (internationale regelgeving) is de afzender primair verantwoordelijk voor de classificatie. Het internationale verdrag (ADR) biedt echter de mogelijkheid om, in afwijking van de genoemde plichten van diverse betrokkenen in het ADR, i.c. de verantwoordelijkheid voor de juiste classificatie voor de afzender, andere betrokkenen aan te wijzen c.q. plichten over te dragen aan andere betrokkenen. Dit betekent dat op nationaal niveau de importeur zal worden aangewezen als belangrijke betrokkene ten aanzien van de classificatie. Deze maatregel past in het licht van de invoering van de eerder aangehaalde vuurwerklijsten. Ook in andere verdragsstaten zal onderzocht worden wie de verantwoordelijken zijn bij de classificatie van vuurwerk.

De RVI zal in de toekomst minder uitgaan van de betrouwbaarheid van de vervoerdocumenten en steekproefsgewijs en bij gerede twijfel over naleving van de voorschriften eerder tot monstername overgaan.
Monstername moet een belangrijk instrument zijn bij de reguliere en thematische inspecties van de RVI.
Monstername en testen van vuurwerk zijn echter problematisch vanwege tijdsbeslag en kostenaspect. Ook wordt de uitvoering van testen in Nederland bemoeilijkt, doordat testen op grote schaal vanwege milieuaspecten niet meer mogen plaatsvinden. Toch zal door de RVI concreet invulling worden gegeven aan deze monsterneming van vuurwerk en bij gerede twijfel zal het vuurwerk getest worden. Hiervoor moeten gelden beschikbaar worden gesteld. Er wordt inmiddels gewerkt aan een plan van aanpak waarin tevens de inzet van de benodigde capaciteit bij de RVI wordt geregeld. Verder is V&W bezig een juridische basis te vinden c.q. te creëren om bij gebleken onjuiste classificatie de kosten op de importeur te kunnen verhalen.

Gezien het feit, dat vuurwerk in Nederland doorgaans relatief korte tijd onderweg is, maar langere tijd in opslag ligt, dienen andere autoriteiten toezicht uit te oefenen op de juiste classificatie van vuurwerk in opslag. Er moeten goede afspraken worden gemaakt tussen de diverse diensten die betrokken zijn bij de handhaving van de wetgeving met betrekking tot (milieu)-gevaarlijke stoffen. Een landelijk meldpunt voor vuurwerk is wenselijk.

Aangezien controle van vuurwerk bij de opslag geen bevoegdheid is van de RVI (wel bij tijdelijk nederleggen in afwachting van vervoer), moeten andere instanties betrokken bij de controle op de opslag de controle op de classificatie doen. Bij het nieuwe Vuurwerkbesluit ligt het voor de hand dat IMH hierin een coördinerende rol heeft dan wel zelf de controles op de classificatie uitvoert.
Diverse overheidsinstanties zijn wettelijk belast met het toezicht en de handhaving m.b.t. vuurwerk. Elke dienst kijkt vanuit haar eigen taak en bevoegdheden naar het vuurwerk. Hierdoor vindt een versnippering plaats van het toezicht en de opsporing van overtredingen op vuurwerk en weten diensten dikwijls niet wie voor wat verantwoordelijk is. Door gezamenlijke afspraken te maken met de betrokken diensten, kan effectiever en efficiënter worden gecontroleerd op het vuurwerk.
Aan een landelijk meldpunt voor vuurwerk wordt op dit moment uitvoering gegeven via de Landelijke werkgroep vuurwerk, waarvan het OM in Den Haag de coördinatie op zich heeft en waarin ook de RVI participeert.

Uit een door de RVI ingesteld administratief onderzoek is gebleken dat bij het boven water krijgen van historische informatie een aanzienlijke hoeveelheid tijd is gemoeid en dat het schort aan de meldingen die ingevolge de Scheepvaartverkeerswet moeten worden gedaan aan de bevoegde Havenautoriteiten.
Door de RVI zal met de havenautoriteiten strenger toezicht worden uitgeoefend op het melden van vuurwerk. Op dit moment is er sprake van een tweetal meldsystemen t.a.v. het transport van gevaarlijke stoffen (vuurwerk) bij binnenkomst in de Nederlandse havens. Enerzijds de melding op grond van de Scheepvaartverkeerswet, welke melding is gebaseerd op een Europese richtlijn en anderzijds de meldingen op grond van het Reglement Vervoer Gevaarlijke Stoffen met Zeeschepen. Beide meldingen geven een grof inzicht in de Nederlandse haven binnen te brengen gevaarlijke stoffen (vuurwerk). Indien, zoals hierboven aangehaald er sprake is van vuurwerklijsten zouden de vuurwerkproducten nader moeten worden gespecificeerd, althans zodanig dat de omschrijving in de melding voldoet aan het omschrijvingniveau in de vuurwerklijst. De specificatie zoals vermeld in het ontwerp AMVB vuurwerk voldoet derhalve ook voor de transportcontrole goed, mits de melding wordt aangevuld met netto explosieve massa per produkt/collo en de voor het transport benodigde classificatiegegevens. Immers aan de hand van vuurwerklijsten en gespecificeerde meldingen kan de Rijksverkeersinspectie en/of andere inspectiediensten een bureaucontrole uitvoeren op basis waarvan adequaat kan worden besloten tot het instellen van een fysieke controle. V&W is dan ook voornemens de gespecificeerde meldingen uit het ontwerp AMVB vuurwerk middels een Regeling (tijdelijk) van toepassing te verklaren voor het in de Nederlandse havens binnenbrengen van vuurwerk.

Naast de beoogde veiligheidsnormen die in het Vuurwerkbesluit zullen worden opgenomen voor inrichtingen waar vuurwerk wordt opgeslagen, zullen er ook nadere veiligheidseisen gesteld moeten worden voor vervoer en vervoersinrichtingen. Het gaat bij die laatste categorie dan om bijvoorbeeld veiligheidsafstanden die specifiek gericht zijn op de tijdelijke opslag van vuurwerk. Voor vervoer geldt ook op dit moment al een risicobeleid. Actie: in samenwerking met VROM

<u>Relevante ontwikkelingen tot heden op het specifieke beleidsterrein</u>
Het vervoer van gevaarlijke stoffen waaronder vuurwerk, is geregeld in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS), die een kaderwet is voor het vervoer over de weg, per spoor en binnenvaart. De meer specifieke regels per modaliteit worden voor 90% in internationaal verband vastgesteld, en

overgenomen in nationale ministeriële regelingen, die via de AmvB Besluit vervoer gevaarlijke stoffen onder de wet zijn gehangen. Op mondiaal niveau worden in VN-verband elke 2 jaar aanbevelingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen vastgesteld, de zgn. reccommendations. Deze "Aanbevelingen" worden vervolgens in de diverse Europese regelgevingen overgenomen, die per modaliteit dwingend bij verdragen worden voorgeschreven. Dit gebeurt ook elke 2 jaar. Tegelijkertijd worden deze voorschriften die zijn aangepast aan gewijzigde technische inzichten, in de nationale regelingen voor weg, spoor en binnenvaarttransport geïmplementeerd. De totale cyclus van wijzigingen duurt dus 4 jaar. Het systeem van de regelgeving is in internationaal verband recentelijk geheel herzien. Dit heeft geresulteerd in de zgn. geherstructureerde voorschriften waarbij taken en verantwoordelijkheden per participant in de vervoersketen duidelijk zijn benoemd. Tot dusverre lag de verantwoordelijkheid voor de classificatie bij de afzender. De herziene voorschriften geven de mogelijkheid om bepaalde plichten ook op andere betrokkenen in de vervoersketen over te dragen. Dit betekent dat op nationaal niveau de importeur kan worden aangewezen als belangrijke betrokkene ten aanzien van de classificatie. Dit is van groot belang omdat de importeur als zijnde medeverantwoordelijk voor de classificatie in Nederland bij overtreding van de betreffende voorschriften kan worden vervolgd.
Tevens zijn bij de herstructurering de vervoersvoorschriften in vergaande mate tussen de verschillende modaliteiten geharmoniseerd.
De controle op het vervoer van gevaarlijke stoffen vindt plaats door de Rijksverkeersinspectie (RVI), die deze taak voor alle takken van vervoer in samenwerking met andere opsporingsdiensten uitoefent. Ook is de RVI belast met de afgifte van vergunningen voor het bezigen van vuurwerk en het toezicht op de naleving van de daaraan verbonden voorschriften.
De concentratie van de controles ligt bij vuurwerk met name in zeehavens, zoals Rotterdam. Daar komt het vuurwerk voornamelijk binnen vanuit China. In het kader van de illegale handel in vuurwerk is in april 2000 een samenwerkingsverband in de vorm van een landelijke werkgroep ingesteld, waarvan het O.M. in Den Haag de coördinatie heeft.

Historische financiële beschouwing van de RVI op het beleidsterrein over de laatste drie jaar.
1. Met betrekking tot de inspectietaak van de sector Handhaving op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen:
Totale kosten op jaarbasis:

3,0 fte's = fl. 300.000 (personele kosten)
40.000 (monsterneming)
13.500 (materiaalkosten e.d.)
9.000 (overige kosten)
Totaal: fl. 362.500 op jaarbasis

2. Met betrekking tot de uitvoeringstaak van de sector Marktordening op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen:

Aantal verleende ontheffingen / toestemmingen in 2000:

	2000	Opbrengst (hfl.)
ADR (weg)	37	9250,00
ADNR (biwa)	6	1500,00
RID (spoor)	0	
Rvgz (zeeschepen	84	21000,00
ICAO (lucht)	20	5000,00
IMDG (zee)	528	*
Totaal	779	36.750,00

*Voor de beschikkingen die voor het zeevervoer (IMDG) worden verleend, wordt niets in rekening gebracht. Hiervoor is geen wettelijke basis.

Actiepuntenlijst met tijdspad

1. In VN-verband en door samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten moeten oplossingen gezocht worden om te komen tot een uitvoerbare en handhaafbare systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag).
   Tijdspad: start heden. realisatie op zijn vroegst eind 2003.

2. Vanwege de tijd die is gemoeid met de totstandkoming van internationale regelgeving, heeft V en W onderzocht of vooruitlopend hierop, nationaal de regels alvast effectief kunnen worden aangescherpt. Dit zal leiden tot interimbeleid door het vaststellen van regels op een aantal aspecten.
   Tijdspad: start heden. realisatie: 1 juli 2001.

3. De verantwoordelijkheid voor een juiste classificatie moet bij de belangrijkste actoren in de vuurwerkketen worden gelegd. De importeur in Nederland is zo'n belangrijke speler.
   Tijdspad: start heden. realisatie medio 2001.

4. De RVI zal in de toekomst minder uitgaan van de betrouwbaarheid van de vervoerdocumenten en steekproefsgewijs en bij gerede twijfel eerder tot monstername overgaan. Monstername moet een belangrijk instrument zijn bij de reguliere en thematische inspecties van de RVI.
   Tijdspad: met ingang van heden.

5. Gezien het feit, dat vuurwerk in Nederland doorgaans relatief korte tijd onderweg is, maar langere tijd in opslag ligt, dienen andere autoriteiten toezicht uit te oefenen op de juiste classificatie van vuurwerk in opslag. Er moeten goede afspraken worden gemaakt tussen de diverse diensten die betrokken zijn bij de handhaving van de wetgeving met betrekking tot (milieu)-gevaarlijke stoffen. Een landelijk meldpunt voor vuurwerk is wenselijk.
   Tijdspad: m.i.v. heden, samen met IMH (VROM) en andere inspectiediensten.

6. Het meldingsysteem dat volgt uit de Scheepvaartverkeerswet moet door de bevoegde havenautoriteiten zodanig worden aangepast, dat doormelding aan RVI mogelijk is. Ook de maximale toelaatbaarheid van explosieven (vuurwerk) aan boord van zeeschepen moet nader

worden onderzocht.
Tijdspad: start heden. realisatie 2004

Overzicht van de regelgevingsconsequenties
Voor wat betreft vervoer zal het internationale traject in VN-verband bepalend zijn voor de snelheid waarmee de nationale regelingen worden aangepast. Het betreft de regeling Vervoer over Land van Gevaarlijke stoffen. Zoals in de reactie op de conclusies en aanbevelingen is aangegeven, kan het interimbeleid in afwachting van het internationale beleid in juli al in de regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen worden opgenomen.

3.2.4 Bezigen en afleveren vuurwerk (Reglement Gevaarlijke Stoffen) V&W/VROM

Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen
De regelgeving moet zodanig worden aangepast, dat de RVI (en de toekomstige vergunningverlener) kan beschikken over de informatie in politieregisters, benodigd voor een goede uitvoering van haar taken, zoals het antecendentenonderzoek.
Door een gecombineerde actie van de RVI en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) zal dit probleem worden voorgelegd aan de Minister van Justitie.

Bij inspecties van de RVI is gebleken dat bij gemeenten geen of onvoldoende kennis is met betrekking tot de verklaring van geen bezwaar die door de gemeente moet worden afgegeven bij een vuurwerkevenement.
Dit is een van de voorwaarden van de bezigingsvergunning, namelijk dat: tijdens het bezigen de alsdan met de leiding belaste persoon telkens een schriftelijk bewijs van of namens de burgemeester (straks: gedeputeerde staten) bij zich moet hebben, waaruit blijkt dat tegen het bezigen van professioneel vuurwerk in geen bezwaar bestaat. Door middel van gerichte informatie aan gemeenten, maar ook aan de betrokken bedrijven die gaan bezigen, moet de waarde en essentie van deze verklaring van geen bezwaar onder de aandacht worden gebracht. Deze verklaring van geen bezwaar is integraal opgenomen in het nieuwe Vuurwerkbesluit.
Vooralsnog is dit een taak van de RVI, al of niet in samenwerking met andere inspectiediensten, en als deze verklaring van geen bezwaar integraal is opgenomen in het nieuwe Vuurwerkbesluit ligt hier een taak voor VROM.

In de vergunning die door de RVI worden afgegeven voor het bezigen van professioneel vuurwerk, is wel een algemene bepaling opgenomen m.b.t. de te hanteren veiligheidsafstanden ten opzichte van publiek en gebouwen, maar op dit moment gelden diverse richtlijnen m.b.t. deze veiligheidsafstanden die niet wettelijk zijn vastgelegd.
In de besprekingen die VenW voert met VROM over de overdracht van het bezigingsdossier naar VROM heeft de RVI hiervan al melding gemaakt en in de Technische Commissie van VROM zijn ter vaststelling van het nieuwe Vuurwerkbesluit, de Duitse richtlijnen en die van de vuurwerkbranche aan VROM overhandigd. Aan PML/TNO is door VROM gevraagd om te bekijken welke eisen als veilig kunnen worden beschouwd. De intentie van VROM is om deze eisen dan als bijlage of als integrerend onderdeel bij het nieuwe Vuurwerkbesluit te voegen/op te nemen. Een andere mogelijkheid is om aan gemeenten een afkondiging te doen van de richtlijnen via de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Relevante ontwikkelingen tot heden op het specifieke beleidsterrein

Het bezigen (afsteken) van professioneel vuurwerk en het afleveren van dit vuurwerk door importeurs aan de bedrijven die dit bezigen, is gebonden aan een vergunning op grond van het Reglement gevaarlijke stoffen (RGS, artikel 41, resp. 33). De regelgeving die hierop betrekking heeft stamt nog uit de tijd dat de wetgeving op het gebied van gevaarlijke stoffen (de Wet gevaarlijke stoffen) zich niet alleen op het vervoer richtte, maar ook op andere handelingen zoals het afsteken van professioneel vuurwerk.

Met de inwerkingtreding van de Wet **vervoer** gevaarlijke stoffen (WVGS) op 1 augustus 1996 was het de bedoeling om de betrokkenheid van Verkeer en Waterstaat bij het bezigen (als zijnde geen vervoershandeling) te beëindigen. Deze materie zal uiteindelijk in het nieuwe Vuurwerkbesluit op basis van de Wet milieugevaarlijke stoffen geregeld gaan worden en daarmee komt dit onder de verantwoordelijkheid van VROM te vallen. VROM heeft zowel voor als na 1996 initiatieven genomen om dit nieuwe Vuurwerkbesluit te realiseren. Door verschillen van inzicht van de betrokken departementen (VROM, VWS, SZW, Justitie en V & W) over het juridische instrumentarium waarmee het beleid uitgevoerd moet worden is dit echter niet gelukt.. Uiteindelijk is er na de vuurwerkramp een gewijzigd concept vuurwerkbesluit, met integrale regelgeving voor vuurwerkbedrijven en alle soorten vuurwerk in procedure gebracht.

In augustus 1999 hebben de ministeries van VROM en V en W besloten[4], dat er in afwachting van de totstandkoming van het Vuurwerkbesluit voor de overgangsperiode beleidsregels zouden worden opgesteld waarin heldere criteria zijn opgenomen voor de afgifte van bezigingsvergunningen. Dit is in een schrijven van de Minister van V en W aan de vuurwerkbranche d.d. 3 augustus 1999 meegedeeld. Tevens is daarbij aangekondigd dat er rond het millennium een verscherpt toezicht op de regels voor het bezigen van vuurwerk door de Rijksverkeersinspectie zou worden uitgeoefend. In 1999 zijn door de RVI onder andere 60 zgn. Broncontroles uitgevoerd bij vuurwerkbedrijven die over een bezigingsvergunning beschikken.

De beleidsregels zijn op 1 augustus 2000 in de Staatscourant (Stcrt.146[5]) verschenen. Deze regels bevatten voorschriften voor de vergunningsverlening, o.a. inzake de vakbekwaamheid van de betrokken personen, de bedrijfsvoering, de verplichte aansprakelijkheidsverzekering en de melding van de plaats, de datum en het tijdstip van bezigen.

Een andere maatregel die in december 1999 door het Ministerie van VROM is genomen is de Regeling professioneel vuurwerk Wms 1999[6]. Deze regeling is getroffen op grond van artikel 31 van de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) en voorziet in een strafbaarstelling van overtreding van de voorschriften voor professioneel vuurwerk op basis van het RGS. De regeling was nodig, omdat op basis van artikel 2 lid 1 van de WVGS, dat alleen op de **vervoers**handelingen betrekking heeft, geen overtreding van de voorschriften uit het RGS over andere handelingen zoals bezigen mogelijk is (die zijn immers op de oude WGS gebaseerd, die is ingetrokken). De Wms biedt in artikel 31 wel de mogelijkheid om dergelijke handelingen met gevaarlijke stoffen strafbaar te stellen (in de Wet economische delicten). Op 30 november 2000 is deze regeling door de minister van VROM voor nog 1 jaar vastgesteld. Artikel 31 Wms schrijft voor dat na verloop van dit 2e jaar de regeling moet

[4] (Dit besluit werd genomen naar aanleiding van het mislukken van het overleg met de vuurwerkbranche over de erkenningsregeling voor de vuurwerkbedrijven. Tevens vormde de aanleiding eerdere ongevallen met professioneel vuurwerk die zich in 1999 hadden voorgedaan door ondeskundig handelen).

[5] Het betreft de Beleidsregels vergunning professioneel vuurwerk en de Regeling professioneel vuurwerk RGS, beiden van 14 juli 2000.

[6] Stcrt. 1999, 238, laatstelijk gewijzigd bij regeling van 30 november 2000, Stcrt. 2000, 237.

worden vervangen door een AmvB op grond van artikel 24 Wms.

Historische financiële beschouwing van de RVI op het beleidsterrein over de laatste drie jaar.
Voor de vergunningverlening voor ontploffingsgevaarlijke stoffen wordt niets in rekening gebracht.
De wettelijke basis ontbreekt hiervoor in de Wvgs.
Totale kosten op jaarbasis (gerelateerd aan 2000):

Voor: alle gevaarlijke stoffen:		fl. 546.806
Voor: vuurwerk:		67.130
	Totaal:	fl. 613.936

Actiepuntenlijst met tijdspad

1. De regelgeving moet zodanig worden aangepast, dat de RVI (en de toekomstige vergunningverlener) kan beschikken over de informatie in politieregisters, benodigd voor een goede uitvoering van haar taken, zoals het antecendentenonderzoek:
   Door een gecombineerde actie van de RVI en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) zal dit probleem worden voorgelegd aan de Minister van Justitie.
   Tijdspad: start heden. Einde: zo spoedig mogelijk. Samen met KLPD.

2. Er moet een regeling komen voor de veiligheidsafstanden voor het publiek bij vuurwerkevenementen. In de vergunning die door de RVI worden afgegeven voor het bezigen van professioneel vuurwerk, is wel een algemene bepaling opgenomen m.b.t. de te hanteren veiligheidsafstanden ten opzichte van gebouwen, maar op dit moment gelden voor publiek diverse richtlijnen m.b.t. deze veiligheidsafstanden die niet wettelijk zijn vastgelegd. De intentie van VROM is om op dit punt als bijlage of als integrerend onderdeel bij het nieuwe Vuurwerkbesluit te voegen / op te nemen. Een andere mogelijkheid is om aan gemeenten een afkondiging te doen van de richtlijnen via de Vereniging Nederlandse Gemeenten.
   Aktiepunt: VROM. Heden mee te nemen in AmvB.

Financiële beschouwing van de RVI (over de komende drie jaar: 2001 t/m 2003)
Met betrekking tot de inspectietaak van de sector Handhaving op het gebied van vuurwerk:

Totaal aantal RVI-ers die belast worden met inspectietaak op vuurwerk (vanaf 2001 t/m 2003:
6,0 fte's.

6,0 fte's = fl.	725.000	(personele kosten)
	1.550.000	(monsterneming)
	25.000	(opleidingen)
Totaal	fl 2.300.000	

Met betrekking tot de uitvoeringstaak van de sector Marktordening op het gebied van vuurwerk:
De werkzaamheden van de sector Marktordening op het gebied van vuurwerk zal in 2001 op dezelfde wijze worden gecontinueerd. Afhankelijk van het tijdstip van overdracht van het "bezigingsdossier" aan VROM, zal na 2001 de vergunningverlenende taak worden overgedragen aan VROM (en betrokken inspectiediensten) en de lokale overheden die belast worden met deze handelingen.

Overzicht van de regelgevingsconsequenties
De regelgevingsconsequenties zullen worden geregeld in het nieuwe Vuurwerkbesluit op grond van de Wet milieugevaarlijke stoffen dat onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van VROM valt.
Naast de beoogde veiligheidsnormen die in het Vuurwerkbesluit zullen worden opgenomen voor inrichtingen waar vuurwerk wordt opgeslagen, zullen er ook nadere veiligheidseisen gesteld moeten worden voor vervoer en vervoersinrichtingen. Het gaat bij die laatste categorie dan om bijvoorbeeld veiligheidsafstanden die specifiek gericht zijn op de tijdelijke opslag van vuurwerk. Voor vervoer geldt ook op dit moment al een risicobeleid. Actie: in samenwerking met VROM.

3.2.5 Grenswaarden ontplofbare stoffen/BRZO VROM/SZW

Reactie op conclusies en aanbevelingen rapporten (IBT-indeling 1)
Uit de rapportages blijkt dat zowel het oude BRZO (AVR- en/of EVR-verplichting) als het nieuwe BRZO 1999 niet van toepassing waren op S.E. Fireworks, omdat de daarin genoemde drempelwaarden voor explosieve stoffen door het bedrijf niet werden overschreden. In het zelfde rapport van VROM leidt dit tot de volgende aanbeveling: 'Verlaag de drempelwaarden m.b.t. de hoeveelheden vuurwerk in het kader van het BRZO in relatie met de verplichting tot het opstellen van een preventieplan (lage drempelwaarde in het BRZO) en een veiligheidsrapport (hoge drempelwaarde in het BRZO).

Het grenswaardenbeleid (IBT-indeling 2-6)
Vanuit SZW zijn in het kader van explosieve stoffen vier wettelijke regelingen relevant; de Europese Seveso II richtlijn (grenswaarden voor vergunde hoeveelheden in inrichting), het BRZO 1999 (grenswaarden voor vergunde hoeveelheden in inrichting), het Arbobesluit (grenswaarde voor aanwezige hoeveelheid in installatie) en het conceptvuurwerkbesluit (geen grenswaarden, alleen vuurwerk).

Alle bedrijven met professioneel of consumentenvuurwerk vallen onder de werking van het conceptvuurwerkbesluit. Voor opslag en bewerking in installaties van deze bedrijven zijn echter geen specifieke bepalingen voor de arbeidsveiligheid opgenomen. In de toelichting wordt gemeld dat de arbeidsveiligheid in bedrijven gewaarborgd zal worden middels het Arbobesluit. In dit besluit is een grenswaardesysteem voor explosieve stoffen opgenomen. Bedrijven die de grenswaarde overstijgen krijgen een extra rapportageverplichting opgelegd. De ramp in Enschede bewezen dat bedrijven als S.E. Fireworks onder de AVR-regeling hadden moeten vallen, gezien de effecten die daar optraden in relatie tot de oorspronkelijke basis voor het grenswaardensysteem in het Arbobesluit. Dit onderstreept de noodzaak om in het Arbobesluit tot een nieuw grenswaardesysteem voor explosieve stoffen te komen. Een project ter evaluatie en aanpassing van de huidige grenswaardesysteem is reeds van start gegaan.

De grenswaarden voor explosieve stoffen in de Seveso II richtlijn en het BRZO zijn stofhoeveelheden die niet direct gerelateerd zijn aan een effect, zoals dood op 100 meter. Deze regelingen maken bijvoorbeeld geen onderscheid tussen verpakte en onverpakte artikelen, een onderscheid dat vanuit arbeidsveiligheidsperspektief in het kader van vuurwerk wel degelijk relevant

is. Ook binnen de EU staan na de ramp in Enschede de drempelwaarden voor explosieve stoffen in de Seveso II richtlijn ter discussie en daarmee ook, middels één op één implementatie, de drempelwaarden in het Nederlandse BRZO. Overigens zal in Nederland onafhankelijk van de Europese discussie een verlaging van de drempelwaarden in het BRZO worden overwogen (zie aanbeveling in rapportages).

Toekomstige acties (IBT-indeling 7-9)

1. **(Afstemmen met VROM!) Evaluatie en aanpassing grenswaarden explosieve stoffen in BRZO**. Meenemen in algemene evaluatie van het BRZO in 2001 (VROM/BZK/SZW). Inwerkingtreding aangepast besluit in 2002. Verlaging van grenswaarden maakt uitbreiding van capaciteit Arbeidsinspectie met enkele fte's mogelijk noodzakelijk (capaciteitsuitbreiding mede afhankelijk van punt 2).
2. Wijziging Arbobesluit: Arbeidsveiligheidrapportage wordt vervangen door een Aanvullende Risico Inventarisatie en Evaluatie met een **aangepast grenswaardesysteem voor explosieve stoffen AVR/ARIE**. Inwerkingtreding eind 2001. Verlaging van grenswaarden maakt uitbreiding van capaciteit Arbeidsinspectie met enkele fte's mogelijk noodzakelijk (capaciteitsuitbreiding mede afhankelijk van punt 1).
3. **Integratie van het preventief toezicht op bedrijven met explosieve stoffen**. In het BRZO 1999 is een en ander wettelijk geregeld. In het kader van het Vuurwerkbesluit en het Arbobesluit zullen **werkafspraken worden gemaakt tussen AI en andere toezichthouders** (provincie), dus met ingang van eind 2001. Geen financiële en regelgevingsconsequenties. De actie sluit aan bij de volgende conclusie uit de rapportage van de Arbeidsinspectie verwijzend naar de systematiek van het BRZO: 'Een traject kan in gang gezet worden om na te gaan of meerdere type bedrijvigheden onder deze systematiek gebracht dienen te worden. De organisatie vanuit de overheid behoeft dan geen aanpassing'

3.3 Ruimtelijke ordening

3.3.1 Bestemmingsplannen en zonering VROM

Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen

P.M.

M.b.t. afstandseisen: Deze aanbeveling is opgevolgd in de VROM-circulaire van 9 nov. 2000 en in het ontwerp-Vuurwerkbesluit.

Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein; betrokkenheid VROM

De Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) geeft gemeenteraden de bevoegdheid bestemmingsplannen vast te stellen, waarin niet alleen de bestemming van de grond wordt aangegeven, maar zo nodig ook in het belang van een goede ruimtelijke ordening voorschriften worden opgenomen over het toegestane gebruik van grond en opstallen.

Op grond van de WRO en het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) zijn de drie VROM-inspecties betrokken bij de procedure van totstandkoming van het bestemmingsplan. Zij kunnen daarbij de door VROM behartigde belangen inbrengen. Indien dat niet leidt tot een bevredigende regeling in

het ontwerp-bestemmingsplan, kunnen de inspecties zienswijzen bij de gemeenteraad en bedenkingen bij GS indienen.
Bovendien kan, mits de IRO zienswijzen en bedenkingen heeft ingediend, de MVROM ertoe overgaan een GS-besluit omtrent de goedkeuring van het bestemmingsplan wegens kennelijke strijd met het nationaal ruimtelijk beleid te vervangen door een eigen besluit omtrent de goedkeuring.
Tot slot staat beroep open bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Aanvragen om bouwvergunning moeten door de gemeente worden afgewezen indien het beoogde bouwwerk of het gebruik ervan in strijd zou zijn met het bestemmingsplan. Indien een gemeente bijv. ter honorering van een bouwaanvraag vrijstelling wil verlenen van een belemmering daarvoor in het bestemmingsplan, kan zij een vrijstellingsprocedure volgen als opgenomen in artikel 19 WRO. In het kader van zo'n vrijstellingsprocedure moet meestal de IRO worden gehoord. Indien de IRO aan GS heeft te kennen gegeven dat de voorgenomen vrijstelling in kennelijke strijd is met het nationaal ruimtelijk beleid, maar GS desondanks een verklaring van geen bezwaar verlenen, kan de MVROM die verklaring vervangen door een weigering.
Verder bestaan bezwaar- en beroepsmogelijkheden o.g.v. de Awb.

Naast de betrokkenheid van VROM bij het opstellen van bestemmingsplannen, heeft VROM ook een wettelijke taak bij het toezicht op de naleving van de WRO. De zgn. eerste-lijns bevoegdheden op handhavingsterrein liggen bij de gemeenten, maar de IRO's oefenen in een aantal categorieën gevallen tweede-lijns handhavingstoezicht uit. Daarbij hebben de IRO's overigens geen andere juridische middelen ter beschikking dan een willekeurige belanghebbende burger.

<u>Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc.</u>
De door de inspecties in het algemeen en de IRO in het bijzonder in te brengen VROM-belangen i.h.k.v. de hierboven onder §3. beschreven bestemmingsplan- en art. 19-procedures blijken bijv. uit nationale beleidsnota's, richtlijnen en circulaires.
Vóór de VROM-circulaire van 9 nov. 2000 met interim-beleid over vuurwerkopslag, bestonden geen specifieke nationale beleidsdocumenten over ruimtelijke aspecten van vuurwerkopslag.
Wel heeft VROM geparticipeerd in het opstellen van een VNG-brochure over 'Bedrijven en milieuzonering'. Deze inmiddels enkele malen geactualiseerde brochure bevat geen dwingende richtlijnen, maar wordt door de meeste Nederlandse gemeenten gebruikt bij het opstellen van hun bestemmingsplannen.
Zoals blijkt uit de inspectierapportage heeft Enschede bij het opstellen van de desbetreffende bestemmingsplannen een eigen indeling gehanteerd die v.w.b. vuurwerkopslag en -montage afwijkt van de VNG-brochure.
Overigens pasten de bedrijfsactiviteiten van S.E. Fireworks noch volgens de VNG-brochure, noch volgens de eigen Enschedese indeling in de nabijheid van woningen.
Volgens decennialang constante jurisprudentie - voorheen van de Kroon, thans van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State - mag een bedrijf niet worden "wegbestemd" (d.w.z. dat een nieuw bestemmingsplan de huidige bedrijfsactiviteiten niet mag uitsluiten), indien de uitvoerbaarheid van de in plaats daarvan geprojecteerde andere bestemming niet is verzekerd.
De uitvoerbaarheid van die andere bestemming wordt geacht niet verzekerd te zijn indien de eigenaar zelf zijn huidige bedrijfsactiviteiten wil continueren, terwijl de gemeente niet aannemelijk

kan maken dat zij binnen 10 jaar de benodigde financiële middelen voor minnelijke aankoop of onteigening zal kunnen fourneren. Verder vallen de aldus "wegbestemde" bedrijven volgens dezelfde jurisprudentie onder "overgangsrecht" zolang de nieuwe bestemming niet is gerealiseerd.

Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
Het stelsel van de ruimtelijke ordening is in hoge mate decentraal en niet-hiërarchisch ingericht. Het accent voor de praktijk ligt bij het gemeentelijk bestemmingsplan in combinatie met bouwvergunningverlening.
Gemeenten stellen bij hun bestemmingsplan een exploitatie-opzet op, waarin de kosten en opbrengsten van de ontwikkeling van het bestemmingsplan zijn aangegeven. Hierbij speelt het gemeentelijk grondbedrijf een belangrijke rol.
Financiering van dure onderdelen van het bestemmingsplan, zoals het wegbestemmen van een bedrijf dat niet c.q. niet volledig voor eigen rekening vertrekt, geschiedt o.a. ten laste van financieel winstgevende planonderdelen, de algemene middelen van de gemeente, PPS-constructies en subsidies van europese, nationale of provinciale regelingen.
Op rijksniveau was het ruimtelijk beleid vanouds vooral strategisch facetbeleid, met beleidsvisies en procedurele bevoegdheden, maar zonder eigen financiële uitvoeringsmiddelen. De effectuering van het nationaal ruimtelijk beleid vindt derhalve vooral plaats via de ruimtelijk relevante sectorbeleidsvelden ("spending departments") en via de gemeenten.

Reacties naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

Actiepunten
Reeds ingezet vernieuwd beleid/operationele acties
Een aantal reeds in gang gezette processen zal in meerdere of mindere mate dienstig zijn om de gesignaleerde kritiekpunten op rijksniveau te ondervangen. Verbeteringen op het niveau van de gemeenten blijven hier buiten beschouwing.
Hieronder volgt een niet-limitatieve opsomming van in gang gezette verbeteringen.

- In de VROM-circulaire d.d. 9 nov. 2000 en in de in voorbereiding zijnde integrale AMvB Vuurwerk wordt een strakke, juridisch bindende regeling getroffen m.b.t. de toelaatbaarheid van vuurwerkinrichtingen en de afstand ervan tot gevoelige objecten en bestemmingen.
- Het ontwerp-Vuurwerkbesluit bevat een saneringsregeling met betrekking tot bestaande ongewenste situaties.
- Op het terrein van de handhaving (in de meest brede zin des woords) van regelgeving en beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening is een intensiveringsslag gaande: minister Pronk heeft hierover uitvoerig van gedachten gewisseld met beide Kamers der Staten-Generaal; de formatie van de IRO's en de centrale Haagse dienst op het punt van de handhaving is fors uitgebreid en veel vaker dan voorheen resulteert het tweede-lijns toezicht in juridische acties om de gemeenten overeenkomstig vigerend beleid en regelgeving te laten opereren en om met de wet strijdige situaties daadwerkelijk ongedaan te maken;

- Fundamentele herziening van de WRO (discussienota met 2e Kamer besproken, wetsvoorstel in voorbereiding) P.M.
- o.a. via het ICES-spoor wordt gezocht naar meer financiële middelen om bestaande ongewenste ruimtelijke situaties te saneren.

Overzicht van de financiële en regelgevingsconsequenties
- [P.M.: Afhankelijk van door MR vast te stellen tekst Vuurwerkbesluit:]
- P.M.: Vuurwerkbesluit afhankelijk van besluitvorming MR.
- Fundamentele herziening WRO: wetsvoorstel in voorbereiding.P.M.

3.4 Informatievoorziening

3.4.1 Regelen informatievoorziening en onderlinge informatie-uitwisseling tussen overheden over risico-situaties (incl. BRZO) VROM/SZW/BZK

Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein

Het rijk heeft geen wettelijke taak om gemeenten, provincies of anderen te informeren over risicosituaties behoudens voor een beperkt aantal defensie-inrichtingen en Kernenergiewet inrichtingen voor inrichtingen onder de Mijnwet waarvoor het rijk bevoegd gezag is. Met betrekking tot luchthavens liggen er daarnaast taken op rijksnivo en worden provincies en gemeenten (door het rijk) geïnformeerd over risico's voor zover die bekend zijn. Voor het merendeel van de mogelijk risicovolle inrichtingen is de gemeente bevoegd gezag. Men moet dan denken aan LPG tankstations en middelgrote bedrijven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn. Voor grote risicovolle inrichtingen die onder de zgn. Seveso II richtlijn vallen en die een veiligheidsrapport moeten opstellen is veelal de provincie het bevoegde gezag. Door het onbreken van een wettelijke taak voor het rijk, is er op rijksnivo ook geen compleet overzicht beschikbaar van gevaarlijke inrichtingen. Weliswaar zijn er voor specifieke vragen in de afgelopen jaren inventarisaties uitgevoerd, maar deze hebben veelal het karakter van een gedeeltelijk overzicht, dat er op gericht was om door extrapolatie tot bepaalde beleidsmatige conclusies te komen. Deze overzichten waren vaak (deels) gebaseerd op gegevens die van provincies of van een aantal gemeenten werden verkregen, omdat daar op grond van hun rol als bevoegd gezag de meest betrouwbare gegevens beschikbaar waren. De belangrijkste uitzondering op deze situatie wordt gevormd door het overzicht van Seveso bedrijven. Op dit punt is er op rijksnivo een goed overzicht omdat hierover jaarlijks aan de EU moet worden gerapporteerd. Het overzicht van Seveso bedrijven wordt jaarlijks samengesteld door RIVM en wordt in verband met de betrokkenheid voor deze regelgeving van BZK en SZW met deze departementen getoetst. Een samenvattend overzicht van aantallen inrichtingen wordt vervolgens jaarlijks aan de EU gemeld. De lijst van bedrijven waarop dit overzicht gebaseerd is, wordt niet actief aan gemeenten of provincies gezonden, maar is sinds eind 2000 wel beschikbaar op de website van RIVM.

Naar aanleiding van vragen over wettelijke taken van bevoegde gezagen met betrekking tot het maken en bijhouden van een overzicht van risico situaties op het eigen grondgebied is gebleken, dat wettelijk geen zodanige taken zijn vastgelegd dat bevoegde gezagen tot het maken van zulke overzichten gehouden zijn. Er zijn in dit opzicht wel gedeeltelijke verplichtingen, met name in de Wet rampen en zware ongevallen en in de Wet op de ruimtelijke ordening, maar die gaan niet zo ver dat een (volledig) overzicht van alle risico's moet worden bijgehouden. Het ontbreken van deze wettelijke verplichtingen is recent gesignaleerd als een lacune in de wetgeving. Naar aanleiding

daarvan heeft de Minister van VROM het voornemen aangegeven om te komen tot een regeling waarmee het registreren van risicosituaties verplicht wordt gesteld. Dit voornemen zal in februari in de Ministerraad worden besproken.

Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
P.M.

Historische financiele onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
P.M.

Reactie naar de toekomst (voorzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

Actiepunten
P.M.

Overzicht van de financiele en de regelgevingsconsequenties
P.M.

3.5 Arbeidsveiligheid

3.5.1 Grenswaarde ontplofbare stoffen Arbeidsomstandighedenbesluit SZW

Samenvatting conclusies en aanbevelingen
Uit de rapportages blijkt dat de hoeveelheid vuurwerk binnen S.E. Fireworks (op grond van de milieuvergunning) per installatie lager was dan de grenswaarde voor ontplofbare stoffen in het Arbobesluit. Dit betekent dat S.E. Fireworks op grond van het Arbobesluit geen verplichting tot het maken van een Arbeidsveiligheidrapportage had, aangenomen dat de werkelijk aanwezige hoeveelheid de vergunde hoeveelheden niet overschreed.

Beleidsreaktie
Bedrijven die de grenswaarden voor ontplofbare, brandbare en toxische stoffen in het Arbobesluit overschrijden moeten verplicht een Arbeidsveiligheidsrapportage maken en indienen bij de Arbeidsinspectie. De grenswaarden in het Arbobesluit zijn aanwezige stofhoeveelheden per installatie. Bij vuurwerkbedrijven wordt een (opslag)ruimte als een installatie gezien. De rapportageverplichting vervalt indien een bedrijf tevens een hoge drempelwaarde van het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 overschrijdt, omdat dan al een Veiligheidsrapport ingediend moet worden, waarin arbeidsveiligheid nadrukkelijk aan de orde komt. Overigens betreffen de drempelwaarden in het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 vergunde stofhoeveelheden op inrichtingsniveau.

Alle bedrijven met professioneel of consumentenvuurwerk gaan onder de werking van het vuurwerkbesluit vallen. Voor opslag en bewerking in installaties van deze bedrijven zijn echter geen specifieke bepalingen voor de arbeidsveiligheid opgenomen. In de toelichting bij het vuurwerkbesluit wordt gemeld dat de arbeidsveiligheid in bedrijven gewaarborgd zal worden middels het Arbobesluit

met daarin het hierboven beschreven grenswaardensysteem. Tevens wordt gemeld dat de verplichting tot het maken van een Arbeidsveiligheidsrapportage gewijzigd zal worden in een aanvullende RI&E verplichting (RI&E = Risico Inventarisatie en Evaluatie, zoals bedoeld in Artikel 5 van de Arbowet). De aanvullende verplichting dient ter preventie van zware ongevallen met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen en ter bescherming van werknemers tegen de gevolgen van deze ongevallen.

S.E. Fireworks overschreed de grenswaarde voor ontplofbare stoffen in het Arbobesluit niet. De ramp in Enschede heeft echter bewezen dat bedrijven als S.E. Fireworks onder de AVR-regeling hadden moeten vallen, gezien de effecten die daar optraden in relatie tot de oorspronkelijke basis voor het grenswaardensysteem in het Arbobesluit. Dit onderstreept de noodzaak om in het Arbobesluit tot een aangepast grenswaardesysteem voor ontplofbare stoffen te komen. Een project ter evaluatie en aanpassing van de huidige grenswaardesysteem is reeds van start gegaan.

Regelgevingsconsequenties
Wijziging Arbobesluit: Arbeidsveiligheidrapportage wordt vervangen door een Aanvullende Risico Inventarisatie en Evaluatie met een aangepast grenswaardesysteem voor ontplofbare stoffen.

Financiële consequenties
Aanpassing van grenswaarden in Arbobesluit maakt uitbreiding van capaciteit Arbeidsinspectie met enkele fte's mogelijk noodzakelijk.

Actiepunten en tijdpad
Inwerkingtreding aagepast Arbobesluit in 2002. (aanbeveling 188)

3.5.2 Grensvlak arbeidsveiligheid en publieke veiligheid SZW

Samenvatting conclusies en aanbevelingen
In de nasleep van de rampen in Enschede staat de kwaliteit van de wetgeving op het gebied van veiligheid in bedrijven en instellingen en het toezicht op de naleving daarvan ter discussie. Hierbij wordt ook nadrukkelijk de afstemming en coördinatie tussen de verschillende betrokken ministeries en toezichthoudende diensten aan de orde gesteld.

Een belangrijk aspekt hierin is de afstemming en coördinatie op het grensgebied van arbeidsveiligheid en publieksveiligheid binnen bedrijven en instellingen. Dit aspekt speede in Enschede een duidelijke rol, zowel tijdens de ramp als na afloop in verband met asbestbesmettingsgevaar. Overigens speelt dit aspekt dagelijks in bedrijven en instellingen met een duidelijke publieke functie (bijvoorbeeld treinstations). Geïnventariseerd is welke onderwerpen in de arbeidsomstandighedenwetgeving een relatie hebben met publieksveiligheid, alsmede waar mogelijk sprake kan zijn van overlappingen en grijze gebieden ten opzichte van wet- en regelgeving gericht op publieksveiligheid.

Beleidsreaktie
De arbowetgeving verplicht werkgevers om zorg te dragen voor de veiligheid van werknemers in bedrijven en instellingen. In bepaalde categorieën van bedrijven en instellingen zijn naast

werknemers soms of vaak of continu klanten/bezoekers (publiek) aanwezig. Omdat binnen deze categorieën van bedrijven of instellingen arbeid wordt verricht (in het kader van een arbeidsovereenkomst of publiekrechtelijke aanstelling of onder gezag), zijn de verplichtingen van de arbowetgeving van toepassing op werkgevers en werknemers in deze bedrijven of instellingen. De vraag laat zich stellen in hoeverre de verplichtingen op grond van de huidige arbowetgeving mede (kunnen) strekken ter bescherming van het in het bedrijf of de inrichting aanwezige publiek en of deze situatie aanpassing behoeft. In het verlengde daarvan ligt de vraag of de Arbeidsinspectie aangesproken kan worden op het toezicht op de veiligheid van het publiek in deze bedrijven en instellingen. Daarnaast spelen de verantwoordelijkheden van bedrijven en instellingen op grond van andere wetgeving, alsmede de taken van andere instellingen dan de Arbeidsinspectie met inspectietaken, zoals gemeenten, provincies en de gemeentelijke / regionale brandweer (allemaal met een tweedelijns toezicht vanuit de centrale overheid).

De overheid is zich bewust van de spanningen op het grensvlak tussen arbeidsveiligheid en publieke veiligheid. Centraal versus decentraal toezicht en eisen vooraf gaand aan de bedrijfsvoering versus eisen tijdens de bedrijfsvoering zijn hierbij, net als destijds bij de totstandkoming van het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999, belangrijke aandachtspunten. Kenmerkend voor het BRZO1999 zijn de samenwerkingsverplichting voor toezichthouders en één loket voor bedrijven. Onderscheid kan gemaakt worden tussen bedrijven en instellingen met een dominant publieke functie en bedrijven en instellingen met een dominante aanwezigheid van werknemers. Mogelijk kan dit onderscheid behulpzaam zijn bij het zoeken naar verbeteringsoplossingen.

Een interdepartementale werkgroep (SZW, VROM, BZK, VWS, OC&W en V&W) gaat aan de slag om een beeld te krijgen van de problemen op het grensvlak van arbeidsveiligheid en publieke veiligheid. Overlap, lacunes en tegenstrijdigheden zullen in kaart worden gebracht.

Regelgevingsconsequenties
Waar nodig zullen wet- en regelgeving gewijzigd worden en afspraken gemaakt worden tussen toezichthoudende diensten op het gebied van arbeids- en publieksveiligheid.

Financiële consequenties
Vooralsnog geen financiële consequenties.

Actiepunten en tijdpad
Interdepartementale werkgroep (SZW, VROM, BZK, VWS, OC&W en V&W) brengt problemen op grensvlak van arbeidsveiligheid en publieke veiligheid in kaart. Tijdsplanning: start in 2001, afronding in 2002.

4. PREPARATIE

4.1 Preparatie

Conclusies en aanbevelingen

Risico-inventarisatie: nog niet in regio uitgevoerd; op basis hiervan dient door de burgemeester te worden bepaald op welke soort en schaal van rampscenario's wordt voorbereid en voor welke objecten en activiteiten een rampbestrijdingsplan noodzakelijk is.

Planvorming: uitwerking deelplannen in Enschede is niet concreet en praktijkgericht; het maken van Rampbestrijdingsplannen heeft onvoldoende aandacht; er bestaat geen vastgesteld en breed gedragen model rampbestrijdingsplan.

Oefenen: Tot 1999 meer kwantiteit dan kwaliteit (oefenen om te oefenen); multidisciplinair oefenen komt niet van de grond; in 2000 positieve ontwikkelingen in Twente; Oefeningen zijn in het algemeen niet realistisch genoeg (bij bestuurlijke oefeningen is er bijvoorbeeld vaak te weinig aandacht voor aansluiting bij operationele aspecten).

Bestaand beleid/beleid in ontwikkeling

- De beleidsnota Rampenbestrijding 2000-2004 (de veiligheidsketen gesmeed) legt de basis voor een planmatige en gecoördineerde voorbereiding op de rampenbestrijding. Inmiddels zijn in dit kader diverse initiatieven en beleidsintensiveringen opgestart, o.a. regionale risico-inventarisatie met behulp van de leidraad Maatramp en de ontwikkeling van een rapportagesystematiek; BZK kan d.m.v. deze rapportagesystematiek monitoren wat de stand van zaken is ten aanzien van de voorbereiding op de rampenbestrijding (bijvoorbeeld in hoeverre de regio's gestructureerd de kwaliteit van het oefenen verbeteren *[aanbevelingen 26 en 27]*)
- Provincies ontwikkelen thans criteria voor beoordelen rampbestrijdingsplannen. BZK ondersteunt dit.
- Ten aanzien van het oefenen is in oktober 2000 in aanvulling op de voornemens uit de beleidsnota Rampenbestrijding 2000 -2004 de Tweede Kamer geïnformeerd over de voorgenomen activiteiten ter bevordering van de kwaliteit van oefenen van brandweer en rampbestrijdingsorganisatie;

Lacunes in het beleid

- De vuurwerkramp heeft als extra visie opgeleverd dat het wenselijk is om ook op (gemeentelijk) detailniveau inzicht te hebben in alle risico's (risico-kaart) en niet alleen in de per regio maatgevende scenario's (ter bepaling van de operationele prestaties van de organisaties);
- Criteria voor opstellen rampbestrijdingsplannen.
- Documentatie ter ondersteuning van de planvorming is deels verouderd en niet gebruiksvriendelijk geordend.

Voorstel voor nieuwe beleidsinitiatieven

Er is in relatief korte periode tussen 1995 en mei 2000 veel werk verzet, waarbij vanaf 1998 een meer beleidsmatig gestuurde aanpak herkenbaar is. De tijd was echter op essentiële onderdelen onvoldoende om in mei 2000 voorbereid te zijn op een ramp van de omvang zoals deze zich heeft gemanifesteerd (Conclusie inspectierapport Preparatie). Deze conclusie rechtvaardigt het continueren van het reeds ingezette beleid (zie beleidsnota). De vuurwerkramp heeft echter duidelijk gemaakt dat er wel aanvullend beleid dient te worden ontwikkeld met betrekking op de voorbereiding op de bestrijding van rampen en zware ongevallen:

Planvorming

- BZK zal stimuleren dat regio's een regionaal model-rampenplan vaststellen, en dat de regio toeziet op de voortgang van de implementatie van rampenplan en draaiboeken in de regio. Op basis van de rapportagesystematiek zal BZK monitoren of de regio's deze actie uitvoeren (toezichtarrangement) *[aanbeveling 24a]*
- Het is wenselijk om ook op (gemeentelijk) detailniveau inzicht te hebben in alle risico's (risicokaart) en niet alleen in de maatgevende scenario's (ter bepaling van de operationele prestaties van de organisaties); BZK zal stimuleren dat gemeenten/regio's/provincies risicokaarten maken volgens een nog te ontwikkelen landelijk format. Op deze wijze kan landelijke risicokaart/overzicht worden ontwikkeld. BZK zal hiervoor een incidentele financiële bijdrage beschikbaar stellen en initiëren dat landelijk format wordt ontwikkeld.
(pm Overleg met ministerie van VROM hierover) [aanbeveling 25]
- BZK zal initiëren dat criteria worden ontwikkeld voor het opstellen van rampbestrijdingsplannen. *[aanbeveling 25]*
- Vele organisaties en functionarissen zijn bij de bestrijding van een ramp betrokken bij het zoveel mogelijk beschermen van zowel de gezondheid van de mensen als het milieu. Het is zinvol dat de regio's de taken en verantwoordelijkheden van deze organisaties en functionarissen in beeld brengen en vooraf op elkaar afstemmen, zodat mogelijke belangenconflicten voortijdig opgelost kunnen worden. Het resultaat dient te worden vastgelegd in het regionaal model rampbestrijdingsplan. *[aanbeveling 87]*

Opleiden

- BZK zal de multidisciplinaire opleidingen crisisbeheersing en rampenbestrijding evalueren. Uit deze evaluatie zal tevens blijken hoeveel functionarissen die een functiehebben binnen de rampenbestrijdingsorganisatie inmiddels zijn opgeleid, en hoeveel nog een opleiding moeten volgen. Indien de resultaten daar aanleiding toe geven zal BZK de regio's aansporen de betreffende functionarissen zo spoedig mogelijk te doen opleiden. *[aanbeveling 28]*

Oefenen

- BZK zal de ontwikkeling van zes multidisciplinaire oefencentra stimuleren, o.a. door een eenmalige financiële bijdrage beschikbaar te stellen. Hiermee worden de mogelijkheden om realistisch te oefenen (monodisciplinair en multidisciplinair) vergroot. Ook de aangrenzende landen kunnen van de oefencentra gebruik maken. Daarnaast zal BZK het ingezette oefenbeleid op (inter)bestuurlijk niveau in het kader van het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming met kracht voorzetten.

Varia

- Definieer het doel van de bestuurlijke oefeningen en werk vanuit dat doel zowel kwantitatief en kwalitatief naar het gewenste niveau. Laat het bespreken van evaluatieverslagen onderdeel zijn van het jaarlijkse oefenplan *[aanbeveling 26]*
- Implementeer zo spoedig mogelijk een oefenbeleidsplan en evalueer kwalitatief de leermomenten uit de oefeningen. Ontwerp een standaard-evaluatieverslag per typeoefening, waardoor sturing gegeven kan worden aan de kwaliteit van de evaluaties. Installeer per regio een multidisciplinaire werkgroep inzake de rampenbestrijding en rapporteer aan deze werkgroep hoe leermomenten

worden geïmplementeerd in planvorming, opleidingen en oefeningen. Maak de multidisciplinaire werkgroep verantwoordelijk voor de bewaking van deze implementatie. *[aanbeveling 27]*
Deze aanbevelingen dienen - voor zover niet reeds praktijk - door de regio's te worden geïmplementeerd.
- Voor een aantal hulpdiensten/organisaties zal extra geld ter beschikking worden gesteld om aan multidisciplinaire oefeningen mee te kunnen doen.

4.2 Nationaal Handboek Crisisbesluitvoming

In 1997 is het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming vastgesteld waarin op hoofdlijnen de interdepartementale coördinatie- en informatiestructuren voor crisisbeheersing zijn beschreven. In het kader van de implementatie hebben alle ministeries departementale voorzieningen en afspraken voorbereid en vastgelegd.

4.3 Deskundigheid personeel BZK/VWS

Reactie:

- De deskundigheid nodig voor de hulpverlening was in zodanige mate aanwezig dat de hulpverlening aan getroffenen als goed beoordeeld kan worden. Desalniettemin levert nauwkeurige beoordeling in de conclusies uit de IGZ-rapportage op dat er verschillende aspecten worden genoemd die kunnen worden gekwalificeerd als tekortkomingen in structuur en organisatie van de noodzakelijke deskundigheid. Deze conclusies worden onderschreven.

Relevante ontwikkelingen:

- In de hulpverlening bij rampen wordt nog formeel gewerkt op basis van de GHR-structuur. Al eerder is vastgesteld dat aanpassingen wenselijk zijn, deze zullen plaatsvinden in GHOR verband. In de praktijk wordt reeds toegewerkt naar de(ze) GHOR structuur. Uitwerkingen daarvan zijn o.a. vastgelegd in de beleidsnota "Met zorg verbonden" (1997), de beleidsvisie traumazorg (2 oktober 1998), de circulaire van 1 juli 1999 'Verantwoordelijkheid regionaal samenwerkingsverband GHOR en taken Regionaal Geneeskundig Functionaris' en tenslotte de circulaire van 8 maart 2000 inzake de vorming van Regionale ambulancevoorzieningen . In de regio's wordt gewerkt aan het invoeren van deze gewenste veranderingen. De recente wet- en regelgeving m.b.t. de GHOR voorzien in aanwijzingen voor de deskundigheden die beschikbaar moeten zijn in geval van ernstige ongevallen en rampen.
- Momenteel is de positionering, inhoud, ondersteuning en omvang van de medisch milieukundige taak onderwerp van nadere bezinning op landelijk niveau binnen GGD Nederland.

Probleemanalyse:

- De hulp aan getroffenen is van voldoende kwaliteit geweest, en de rapportage van de IGZ geeft ook geen aanleiding om daar voor de toekomst aan te twijfelen. Qua structuur en organisatie vertoont het functioneren van de hulpverlening kenmerken die inherent zijn aan het veranderingsproces. Van een aantal eerder benoemde noodzakelijke expertises is de plaats in de structuur nog niet duidelijk geoperationaliseerd en/of gecommuniceerd.

- De noodzakelijke inzet van personeel bij de hulpverlening levert druk/ tekorten op bij de reguliere hulpverlening. Dat wordt met name zichtbaar in de periode na de eerste opvang (compensatie van ingezette tijd, toenemend ziekteverzuim)

Financiële beschouwing:

- Een deel van de organisatorische problematiek wordt veroorzaakt door het feit dat de budgetten van de verschillende organisaties die geacht worden op een bepaald niveau beschikbaar te zijn in geval van rampen en grootschalige ongevallen(GGD, ambulancediensten, CPA's, ziekenhuizen, ...) daarvoor niet toereikend zijn, en na de acute fase ook een aanmerkelijke druk leggen op de beschikbaarheid van personeel voor reguliere taken.

Reactie toekomst:

- De ramp in Enschede geeft aanleiding om de functie medische milieukunde structureel te regelen. Dee wijze waarop mobiel medische teams (MMT) en brandwondenspecialisten, of andere relevante (medisch) specialisten, worden ingezet moeten beter worden gecommuniceerd.. VWS zal bevorderen dat bij de discussie die binnen de GGD-wereld gevoerd wordt over de MMK, ook de specifieke rol van de MMK in de rampenbestrijding geanalyseerd wordt.
- Er moet een nadere afweging worden gemaakt met betrekking tot de wens en noodzaak om alle aanbevelingen ter zake van het zorgniveau (organisatie, structuur en beschikbaarheid) uit te voeren in relatie tot de daaraan verbonden kosten.

Actiepuntenlijst:

- In overleg met betrokkenen zal versnelling van de al geplande uitwerking van functiebeschrijvingen worden geïnitieerd.
- In de regelgeving m.b.t. GHOR worden plaats en functie van medische milieukunde, traumateams e.a. opgenomen.
- Voor wat betreft aanbevelingen met betrekking de 24 uurs inzetbaarheid over meerdere dagen zal worden onderzocht of en tegen welke kosten dit kan worden gerealiseerd. Daarbij dient te worden betrokken dat het opnemen van bijstandsregelingen in de GHOR afspraken dit probleem deels kan oplossen.
- Voor wat betreft de tekorten in beschikbaar personeel na de ramp zal worden onderzocht of en tegen welke kosten daarin kan worden voorzien.
- Openheid en communicatie over te kiezen beleidslijn, inclusief afweging van risico's en kosten is relevant, bezien vanuit het perspectief van burgers en hun verwachtingen over wat de overheid wel en niet vermag.

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- Afhankelijk van de mate inzet van divers te (nog) binnen het GHOR te benoemen functionarissen (MMK etc.) zal de hoogte van de financiële bijdrage moeten worden bepaald. De kosten voortvloeiend uit bv. diensten ,oefening, infrastructuur zijn nu nog niet volledig inzichtelijk, maar zullen zeker ontstaan. Voorlopig dus nog PM.

- In toenemende mate worden zorginstellingen geconfronteerd met een toenemende beschikbaarheid ten behoeve van rampen en/of grootschalige incidenten. Deze beschikbaarheid betekent een taak boven de normale reguliere zorgtaken. De mate waarin deze inzet wordt verlangd is sterk afhankelijk van het GHOR zorgniveau dat een gemeente vaststelt. Er ligt nog geen kostencalculatie voor. Er moet worden verwacht dat naast financiering van de gemeente voor deze eigen taak een bijdrage van de rijksoverheid zal worden verwacht. Afhankelijk van scenario's is een bijdrage tussen de 50-100 miljoen rekening zeker te verwachten. De arbeidstijdenwet en de CAO's zijn mede van invloed op de hoogte van dit bedrag.
- Zie eerdere tekst. Het is op dit moment onduidelijk of en in welke mate vervanging kan en moet worden gerealiseerd. Mogelijke kosten zitten ook in doorbelasting van bijstand en/of vervanging vanuit andere regio's cq. organisaties.

4.4 Kennis en geoefendheid hulpverleners

Reactie:

- In algemene zin kan worden vastgesteld dat het niveau van geoefendheid moet worden onderhouden en omhoog moet.

Relevante ontwikkelingen:

- In de afgelopen jaren zijn meerdere maatregelen genomen ter verbetering van de voorbereiding op rampen. Voor de hulpverlening is de GHOR ontwikkeld, en het daaraan gekoppelde veranderingsproces heeft, in combinatie met de millenniumacties gezorgd voor meer geoefendheid.

Probleemanalyse:

- Mede omdat de GHOR nog in ontwikkeling is, is het niveau van oefening nog onvoldoende. Disciplinaire oefeningen vinden al wel plaats -maar nog onvoldoende-; multidisciplinaire oefeningen nog vrijwel niet. De GHOR biedt hiervoor wel het kader, maar de samenwerking dient verder te worden uitgebouwd. Daarbij is tevens aan de orde op welke wijze de betrokken instellingen kunnen worden gestimuleerd daadwerkelijke inzet te leveren voor multidisciplinair oefenen.

Financiële beschouwing:

- De regels en de budgetten van betrokken instellingen bieden slechts beperkte ruimte voor genoemde oefencapaciteit en de verwerking van de gevolgen daarvan.

Reactie toekomst:

- Er dient een nadere afweging plaats te vinden of en op welke wijze prioriteit, inzet en middelen beschikbaar komen om (multidisciplinair) oefenen te bevorderen.
- Het is van belang het gewenste niveau van geoefendheid vast te stellen.

Actiepunten:

- Het ministerie van VWS neemt het initiatief om met alle (landelijke) betrokkenen het sectorale oefenniveau omhoog te brengen.

- Naast het benadrukken/ bevorderen van voldoende prioriteit voor oefeningen bij alle betrokken partijen is het noodzakelijk om in personeel en financieel opzicht te voorzien in oefencapaciteit.
- VWS zal in overleg met BZK actie ondernemen om ook de meer operationele aanbevelingen met betrekking tot oefenen uit de IGZ en IBR rapportages ter hand te nemen.

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- Er is bij herhaling aangegeven dat de kwaliteit van de inzet van hulpverleners en organisaties eigenlijk alleen omhoog kan door opleiding en oefening. We gaan voor de berekening uit van een 5-tal dagen per functionaris per jaar (voor disciplinaire en multidisciplinaire opleiding en oefening) als basis voor een calculatie. Dat betekent 2,0 a 2,5 % van de loonsom van betrokken functionarissen. Een nadere berekening moet nog worden gemaakt.

4.5 Arbo

4.5.1 Risico inventarisatie en -evaluatie SZW

Hulpverleners en toezichthouders

In de conclusies en aanbevelingen van het rapport van de Arbeidsinspectie wordt aandacht besteed aan de risicoinventarisatie en -evaluatie (ri&e) zoals bedoeld in de Arbowet 1998. In de rapportage van de IBR wordt aangegeven dat er in preventieve zin de nodige omissies zijn geconstateerd. Zo ontbrak bij de gemeente Enschede een volledig beeld van de activiteiten van SE Fireworks en de daarmee samenhangende risico's, en beschikte de Enschedese brandweer niet over een aanvalsplan terzake.

De Arbeidsinspectie concludeert ten aanzien van de Enschedese brandweer en de alarmering- en ambulancedienst Oost dat de ri&e-verplichting (Artikel 5 Arbowet 1998) niet (voldoende) is nageleefd. Ten aanzien van de regiopolitie geldt dat invulling van de ri&e-verplichting mede behelst een nadere invulling van de risico-inschatting bij de executieve dienst.

De belangrijkste conclusie in verband met de ri&e is dat de meeste werkgevers van de hulpverlenende diensten wel blijken te beschikken over een (concept) ri&e, maar dat in deze ri&e's het risico van blootstelling aan gevaarlijke stoffen tijdens de hulpverlening onvoldoende wordt onderkend. Dit heeft tot gevolg dat onvoldoende uitwerking is gegeven aan de te nemen maatregelen om de risico's van blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij hulpverlenende werkzaamheden te beperken. Deze problematiek heeft een nauwe relatie met milieubescherming. De rapportages bevelen aan meer aandacht te geven aan preventie in de veiligheidsketen: zorg voor de omgeving en bescherming van de hulpverleners.

S.E. Fireworks

Over S.E. Fireworks wordt geconcludeerd dat aan de invulling van de (brand-)preventieve voorzieningen bij het bedrijf door alle vergunningverlenende/toezichthoudende partijen onvoldoende aandacht is geschonken.

Beleidsreactie

De Arbeidsomstandighedenwet 1998 is van toepassing op alle situaties in Nederland waar arbeid wordt verricht, en waarbij sprake is van een werkgever-werknemersverhouding. De Arbowetgeving dateert uit 1982 en legt de verantwoordelijkheid voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden in bedrijven en instellingen bij de werkgever. Deze moet, in samenwerking met zijn werknemers, en met ondersteuning door een arbodienst (sinds 1994), een adequaat arbobeleid voeren. Doel van dit beleid is dat werknemers tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden zo min mogelijk risico's lopen voor hun veiligheid en gezondheid. Kern van een goed arbobeleid is een volledige en betrouwbare risicoinventarisatie en -evaluatie (ri&e) op basis waarvan een plan van aanpak (pva) wordt geformuleerd om risico's uit te sluiten of te voorkomen. Deze verplichting geldt sinds 1 januari 1998 voor alle bedrijven en instellingen in Nederland.

In het kader van de ramp in Enschede worden twee typen werkgever-werknemerrelaties onderscheiden. De werkgever-werknemerrelatie binnen S.E. Fireworks enerzijds en binnen de hulpverleningsorganisaties en toezichthoudende diensten anderzijds. Werkgever volgens de Arbowet 1998 is altijd de rechtspersoon. In voorkomende gevallen is dus de gemeente, de provincie, of een bestuur de werkgever die verantwoordelijk is voor de veiligheid en de gezondheid van de hulpverlenende werknemers bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Elke werkgever is verplicht werknemers voor te lichten en te onderrichten over het arbobeleid, waarna de werknemer verplicht is volgens het vastgestelde arbobeleid te werken. Bij de verplichte voorlichting en het onderricht moet ook aandacht besteed worden aan de risico's van het werken met gevaarlijke stoffen, de maatregelen om deze risico's te beperken en het toezicht op het gebruik van beschermende middelen door de hulpverleners. De werkgever is verplicht om toe te zien op de werkzaamheden.

De Arbeidsinspectie is eerste toezichthouder op de naleving van de Arbowet. Op 1 november 1999 is de oorspronkelijke wet uit 1982 gewijzigd. Het merendeel van de bepalingen, ook die inzake de beleidsvoering, is sinds die datum bestuursrechtelijk gesanctioneerd. De Arbeidsinspectie toetst ri&e's en plannen van aanpak niet inhoudelijk, dat is voorbehouden aan de arbodiensten (artikel 14 Arbowet 1998). Wel zal naar aanleiding van een werkplekinspectie in een bedrijf altijd bezien worden of de eventueel geconstateerde overtredingen op de werkvloer onderkend zijn in de ri&e / pva. Is dat niet het geval dan treedt de Arbeidsinspectie handhavend op en zal de werkgever zijn ri&e / pva op die punten moeten aanpassen.

Concluderend kan worden gesteld dat de ri&e als fundament en vertrekpunt van een goed arbobeleid wordt beschouwd. Het belang ervan wordt nog eens onderstreept door de verplichte validiteitstoets door de arbodienst en het feit dat de Arbeidsinspectie sinds de invoering van de Arbowet 1998 direct een boete oplegt indien een werkgever niet beschikt over een ri&e.

S.E. Fireworks

Voor S.E. Fireworks geldt geen uitzonderlijk regime (AVR-regeling of BRZO1999) en is de Arbowet van toepassing. Bij een controle van de Arbeidsinspectie in 1997 bleek S.E. Fireworks niet te beschikken over een door een arbodienst getoetste een ri&e. Conform het destijds geldende, met het OM afgesproken, handhavingsbeleid heeft daarop geen vervolgcontrole plaatsgevonden. Hercontrole van ri&e's vond destijds uitlsuitend plaats indien er meerdere overtredingen tijdens een eerste inspectie werden geconstateerd. Het hercontroleren van uitsluitend de aanwezigheid van

ri&e's, zou in die tijd een onevenredige belasting van de inspectiecapaciteit hebben betekend. Voor de vraag of een bedrijf als S.E. Fireworks niet onder een zwaarder regime moet vallen, wordt verwezen naar het item grenswaarden . De Arbeidsinspectie heeft geen toezichthoudende taak op het gebied van de opslag van gevaarlijke stoffen die vallen onder de Wet milieugevaarlijke stoffen.,

De Minister van SZW ziet geen aanleiding om het, onlangs gewijzigde, stringente beleid ten aanzien van de ri&e aan te passen.

Hulpverleners en toezichthouders
In de Arbowet is bepaald dat goede arbeidsomstandigheden een verantwoordelijkheid zijn voor de werkgever. Dit geldt uiteraard ook voor complexe situaties. Het moet te allen tijde helder zijn welke werkgever feitelijk verantwoording draagt voor welke werknemer. Tijdens de bestrijding van rampen zoals in Enschede is sprake van meerdere werkgevers. De Arbowet verplicht deze werkgevers op doelmatige wijze samen te werken in hun zorg voor goede arbeidsomstandigheden. Het belang van snelle hulpverlening in rampsituaties kan strijdig zijn met de bepalingen uit de Arbowet of met milieubepalingen. Het verdient de voorkeur deze belangen pro-actief integraal te wegen in plaats van tijdens een rampsituatie. Rampscenario's en taak-risico analyses voor hulpverleners kunnen hierbij behulpzaam zijn. Uitgangspunt hierbij is dat de verschillende hulpverleners over eenzelfde beschermingsniveau tegen blootstelling aan gevaarlijkestoffen beschikken. Dit betekent in ieder geval het volgende.

- Gegeven het feit dat er onvoldoende garantie bestaat voor samenwerking en afstemming tussen hulpverleningsorganisaties (brandweer, politie en ambulancediensten) op het gebied van de bescherming van hulpverleners zullen SZW, VWS en BZK onderzoeken op welke wijze deze garantie wel kan worden geboden. Het onderzoek zal zich richten op zowel de voorbereidingfase, de uitvoeringsfase en de nazorgfase in verband met rampsituaties, waarbij sprake is / kan zijn van blootstelling aan gevaarlijke stoffen of effecten van grote hoeveelheden brandbare of explosieve stoffen. Overwogen moet worden de samenwerkingsverplichting neer te leggen bij de bevoegde gezagen (gemeente of provincie). De samenwerking zou moeten leiden tot gezamenlijke rampenplannen, waar ook arboaspecten integraal in meegenomen/gewogen moeten worden, net als bijvoorbeeld aspecten van milieuzorg, gezondheidszorg en voorlichting Per specifieke risicovolle situatie (opslag chloor) of categorie van risicovolle situaties (bijvoorbeeld LPG-tankstations) zullen gezamenlijke plannen moeten worden opgesteld. Er kan aangesloten worden bij 'registratie en informatie van risicofuncties' van VROM/BZK.
- Onverlet de uitkomst van het hierboven bedoelde onderzoek zullen hulpverleningsinstanties hun ri&e's zoals bedoeld in artikel 5 van de Arbowet op orde moeten hebben (toetsing door arbodienst).
- SZW en BZK zullen gezamenlijk de ISAB-II methode meer toespitsen op grootschalige calamiteiten. Dit door middel van gedetailleerde vraagstelling, waardoor een duidelijk beeld ontstaat van de feitelijke stand van zaken met betrekking tot de vijf stappen in de veiligheidsketen.

<u>Regelgevingsconsequenties</u>
Geen uitspraak over te doen; afhankelijk van uitkomsten onderzoek SZW, VWS en BZK.

Financiële consequenties
PM

Actiepunten en tijdpad
- Onderzoek door SZW, VWS en BZK over hoe verplichte samenwerking en afstemming met betrekking tot bescherming van hulpverleners tussen hulpverleningsorganisaties tijdens en na zware ongevallen en rampen geborgd kan worden. (aanbevelingen 25, 40, 87, 88, 122)
- Aanpassen ISAB-II methode, gezamenlijk met BZK (IBR). Tijd: eind 2001. (aanbeveling 186)
- SZW zal de verantwoordelijkheid van overheidswerkgevers voor veilige en goede arbeidsomstandigheden tijdens en na rampsituaties nadrukkelijk met betrokkenen communiceren. Tijd: in de loop van 2001.

4.5.2 (Beschikbaarheid) beschermingsmiddelen SZW

Relevante conclusies en aanbevelingen
Uit de conclusies van de diverse inspectierapporten komt naar voren dat de hulpdiensten onvoldoende waren voorbereid op een multidisciplinaire rampenbestrijding waarbij het risico bestond op blootstelling aan gevaarlijke stoffen, in dit geval asbest. Zo is vastgesteld dat onvoldoende is geoefend in multidisciplinair verband. Er bestond onduidelijkheid over de toe te passen persoonlijke beschermingsmiddelen bij de diverse hulpverleningsinstanties, en ook de (tijdige) beschikbaarheid van deze middelen is tekort geschoten. Voorts is gebleken dat, vanuit het oogpunt van arbeidsomstandigheden, de benadering van het asbestrisico door de betrokken hulpdiensten afweek van de benaderingswijze van de Arbeidsinspectie. De opstelling van de Arbeidsinspectie heeft voor onnodige wrijving tussen betrokkenen gezorgd, gelet op het niveau van bescherming dat de Arbeidsinspectie noodzakelijk achtte, op basis van de vigerende richtlijnen. De onduidelijkheden ten aanzien van de verdeling van verantwoordelijkheden tussen werkgevers en opperbevelhebber enerzijds en de onbekendheid van de Arbeidsinspectie met de rampenbestrijdingsorganisatie anderzijds hebben de aanpak van de asbestproblematiek niet bevorderd, en hebben geleid tot onrust onder de hulpverleners.

De Arbeidsinspectie heeft geen kans gezien haar boodschap helder te krijgen dat er een verschil bestond tussen de asbestmetingen van met name het RIVM en het risico op secundaire besmetting door werkzaamheden in het puin door de hulpverleners. Op de wijze waarop dit in - onverhoopte - nieuwe rampsituaties kan worden voorkomen, zal hierna worden ingegaan. Daarbij zal de afweging tussen de noodzaak tot hulpverlening in rampsituaties, en de omstandigheden waaronder deze verricht moeten worden in evenwicht moeten zijn.

Beleidsreactie
In het Arbeidsomstandighedenbesluit is een verbod opgenomen op het bewerken, verwerken en in voorraad houden van asbest en asbesthoudende producten. Omdat in de afgelopen decennia grote hoeveelheden asbest in Nederland zijn toegepast, is er op het verbod op het werken met asbest een aantal uitzonderingen gemaakt. Uitzonderingen die het bijvoorbeeld mogelijk maken om onderhoud te plegen aan asbest of asbesthoudende producten, en om asbest te slopen en te verwijderen uit gebouwen en asbesthoudende producten. In het Arbeidsomstandighedenbesluit zijn voorschriften

opgenomen om deze werkzaamheden aan asbest en asbesthoudende producten op een gezondheidskundig en milieuhygiënisch verantwoorde wijze uit te voeren.
Omdat ervan wordt uitgegaan dat bij het slopen en verwijderen hoge concentraties asbest kunnen ontstaan, zijn voor deze werkzaamheden aparte voorschriften gesteld (Hoofdstuk 4, afdeling 5, paragraaf 5, artikel 4.54 en artikel 4.55 van het Arbeidsomstandighedenbesluit, nader uitgewerkt in de arbobeleidsregels 4.18-3 (ten tijde van de ramp 4.46) en 4.51). Gewaarborgd moet worden dat na verwijdering van het asbest de locatie of de ruimte zonder gevaar voor asbestblootstelling werknemers of bevolking betreden kan worden.

In de praktijk zijn er asbestsloop- en -verwijderingswerkzaamheden, waarvan bekend is dat er een verwaarloosbare asbestblootstelling optreedt. Voor deze met name genoemde werkzaamheden zijn bepaalde verplichtingen van het voornoemde asbestsloopregime uitgezonderd in de Arbeidsomstandighedenregeling (artikel 4.30). Voorbeelden daarvan zijn het verwijderen van bepaalde pakkingen, het verwijderen van asbestcement gas-, water- en rioolleidingen.

Daarnaast stelt VROM in het Besluit Regeling merkteken asbestverwijdering dat dergelijke sloop- en verwijderingswerkzaamheden, behalve de bovengenoemde uitzonderingen, worden uitgevoerd door bedrijven die beschikken over het KOMO-procescertificaat voor het verwijderen van asbest. Deze gecertificeerde bedrijven moeten werken volgens de beoordelingsrichtlijn 5050. In deze richtlijn is een praktische "vertaling" gemaakt van alle asbestregelgeving van VROM (milieubescherming), SZW (werknemersbescherming), VWS (bevolkingsbescherming) en V&W (transport), zodat de betrokken bedrijven precies weten welke maatregelen getroffen moeten worden bij asbestsloop- en -verwijderingswerkzaamheden.

Midden jaren 90 is door VROM en BZK een uitgave gepubliceerd over hoe om te gaan met branden waarbij asbest vrijkomt (Plan van Aanpak Asbestbrand, 1996), waarmee werd beoogd om tot uniforme wijze op te treden in geval van een asbestbrand. Met betrekking tot de te nemen (beschermings)maatregelen door brandweermedewerkers is door SZW een aandeel in deze publicatie verzorgd. Daarbij worden de voorschriften uit het Arbeidsomstandighedenbesluit aangehouden, waarbij zoveel mogelijk is aangesloten bij de (strenge) voorschriften voor asbestsloop- en -verwijderingswerkzaamheden.

Restconcentratienorm asbest in verontreinigde grond en puin
In het Arbeidsomstandighedenbesluit is een verbod opgenomen op het bewerken en verwerken van asbest en asbesthoudende producten. Op veel bodemsaneringslocaties blijkt asbest in de grond aangetroffen te worden. Strikt genomen betekent dit dat het afgraven van met asbest verontreinigde grond verboden is. Het gaat om grote hoeveelheden grond, die blijven liggen of gestort worden. Uit blootstellingsonderzoek is gebleken dat het verwerken van met asbest verontreinigde grond bij lage concentraties geen meetbare blootstelling oplevert van betrokken werknemers. Daarom is besloten tot het instellen van een restconcentratienorm voor grond en puingranulaten. Dit betekent dat grond en puin met hechtgebonden asbest in concentraties lager dan 10 mg/kg droge stof als schoon beschouwd wordt en geen bijzondere maatregelen vereist zijn bij het werken met of in dergelijke grond en puin. Grond en puin verontreinigd met niet-hechtgebonden asbest wordt te allen tijde als verontreinigd beschouwd. Werkzaamheden met en in dergelijke grond en puin vereist bijzondere

beschermingsmaatregelen. De restconcentratienorm voor asbesthoudende grond en puin is verankerd in arbobeleidsregels, en zal in 2001 worden opgenomen in het Arbobesluit. De Arbeidsinspectie hanteert de restconcentratienorm al in de handhaving bij het werken met verontreinigde grond en puin.

Transport asbesthoudende grond/puin
Van belang is de huidige interdepartementale (voorlopige) standpuntbepaling tussen SZW/AI en VROM ten aanzien van het transport van asbesthoudende grond/puin/bagger. De arbo-regelgeving kent de bepaling dat dit in een 'geschikte en gesloten verpakking' dient te worden afgevoerd. Een nadere uitwerking is hier niet aan gegeven; eerder is wel door de Arbeidsinspectie een eis gesteld dat afvoer diende te geschieden middels containerbags of big bags.
Door SZW is het afgelopen jaar een aantal proefnemingen bij stortplaatsen toegestaan, waar het transport en storten plaatsvond met en uit afsluitbare containers. De asbestmetingen lieten concentraties onder het vrijgaveniveau (zoals gehanteerd bij sloopsituaties) zien. Wat SZW betreft aanleiding om de regelgeving middels een concept-beleidsregel nader in te vullen (waarbij transport van hechtgebonden asbesthoudende grond/puin zal worden toegestaan in afsluitbare containers). VROM beschikt nog niet voldoende onderzoeksgegevens te hebben om in dit standpunt mee te gaan. Tot deze beschikbaar komen zal het transport van asbesthoudende grond en puin plaats moeten vinden in containerbags of big bags. Asbesthoudende bagger kan wel vervoerd worden in vloeistofdichte afsluitbare containerwagens.
Concreet is dit standpunt ook door de AI naar de rampsaneringsorganisatie in Enschede verwoord.

Teneinde situaties zoals in 4.1.5.2A zijn verwoord in de toekomst te voorkomen, zal op een aantal fronten actie worden ondernomen. Zoals voorgesteld in het hoofdstuk omtrent de ri&e zal het gezamenlijk onderzoek SZW/BZK/VWS ertoe moeten leiden dat de samenwerkingsverplichting op het gebied van de bescherming van hulpverleners tussen hulpverlenende instanties geborgd is. Deze plannen moeten onder meer worden getoetst aan op te stellen of reeds aanwezige gevaarlijke stoffen protocollen.

Specifiek voor asbest is reeds het "Plan van Aanpak Asbestbrand" van BZK en VROM beschikbaar. Dit kan als basis dienen voor een totaal protocol voor gevaarlijke stoffen. Deskundigen van alle betrokken partijen, inspecties en hulpverleningsorganisaties, zullen bij de samenstelling van een dergelijk protocol worden betrokken. In dit protocol zal in ieder geval moeten zijn opgenomen dat in geval van een ramp een deskundigenteam op het gebied van milieuzorg, gezondheidszorg, arbozorg en voorlichting functioneert. Hierbij kan aangesloten worden bij het inmiddels door VROM opgerichte Beleids Ondersteunend Team milieu-incidenten. Een dergelijk team draagt zorg voor het gecoördineerd uitbrengen van situatie-specifieke adviezen ten behoeve van te nemen beschermingsmaatregelen tijdens en na de ramp, daar waar de voorbereiding in het kader van het integrale rampenplan geen uitkomst biedt.
Daarnaast zal de methode van het meten van concentraties gevaarlijke stoffen onderdeel moeten uitmaken van het protocol, waarbij zowel aandacht wordt besteed aan de volksgezondheid als aan de bescherming van hulpverleners tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden.

In de tweede plaats zullen voorzieningen worden getroffen ten behoeve van de hulpverlenende instanties opdat deze adequaat worden voorzien van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen in rampsituaties. Hiertoe zal een interdepartementale werkgroep (BZK, VWS, VROM, SZW) voorstellen ontwikkelen.

Regelgevingsconsequenties
Geen

Financiële consequenties
PM

Actiepunten en tijdpad

- Opstellen van een gevaarlijke stoffen protocol bij rampen door multidisciplinair team van deskundigen op het gebied van milieuzorg, gezondheidszorg, arbozorg en voorlichting. Gezamenlijke integrale rampenplannen behoren getoetst te worden aan dit protocol. Tijd: Gereed in 2002. Naast het opstellen van een gevaarlijke stoffen protocol kan dit team ook adviseren bij rampen, naar analogie van BOT-mi. (aanbeveling 88)
- Ontwikkelen voorstellen door interdepartementale werkgroep ten aanzien van adequate tweedelijns voorziening van persoonlijke beschermingsmiddelen voor hulpverleners in rampsituaties. De eerstelijns voorziening is een verantwoordelijkheid van de hulpverleningsorganisaties zelf.

5. STRUCTUUR, ORGANISATIE EN FUNCTIONEREN RAMPENBESTRIJDING

5.1 Algemene coördinatie

De rampenbestrijding blijkt al snel organisatorisch te complex en onvoldoende transparant te kunnen zijn. Uit de vuurwerkramp en enkele andere onderzochte grootschalige incidenten blijkt dat die organisatie in zijn praktische functioneren zelfs voor professionele rampbestrijders niet overzienbaar en hanteerbaar is. Door de coördinatie van de rampenbestrijding - ter verhoging van de kwaliteit - regionaal in te vullen met inachtname van het - wettelijke - gemeentelijke opperbevel en de operationele leiding blijkt die complexiteit nog aanzienlijk groter te kunnen worden. Het risico is groot dat duidelijke keuzen uitblijven en worden doorgeschoven naar het moment dat de ramp daar is.

Bestaand beleid/beleid in ontwikkeling:

In de beleidsnota Rampenbestrijding 2000-2004 (de veiligheidsketen gesmeed) wordt aangegeven langs welke lijnen tot een gecoördineerde aanpak van de rampenbestrijding en een versterking van de betrokken organisaties kan worden gekomen. Tevens wordt beleid in gang gezet om de rol van de politie in de rampenbestrijding te intensiveren.

Lacunes in het beleid:

Knelpunten ten aanzien van de operationele leiding, operationele informatievoorziening, het opschalingsproces, samenwerking hulpverleningsdiensten en de uitvoering van de taken van de WVD-organisatie hangen deels samen. De wijze waarop dit thans is opgezet dient fundamenteel te worden geëvalueerd. De fundamentele evaluatie kan de basis vormen voor nieuw beleid.

Voorstel voor nieuwe beleidsinitiatieven:

De Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBRB) concludeert in het rapport "Algemene coördinatie van de bestrijding" het volgende: "De in der loop der jaren ontwikkelde regelingen, leidraden, referentiekaders, handleidingen e.d., gebundeld in – deels zeer verouderde – handboeken, hebben één gemeenschappelijke factor, namelijk een grote mate van beleidsvrijheid voor gemeenten en regio's om de organisatie van de rampenbestrijding naar eigen inzicht te organiseren. Door de hierdoor ontstane grote diversiteit van gemeentelijke en regionale oplossingen, is de organisatie zo complex en ondoorzichtig geworden dat ook professionele rampbestrijders gemakkelijk het spoor bijster raken. Vorm volgt inhoud. Hiermee wordt in dit kader bedoeld dat de te leveren prestaties van de rampbestrijdingsorganisatie (inhoud) moeten bepalen welke staf- en coördinatiestructuur (vorm) wordt gekozen. De werkelijkheid is echter omgekeerd. De huidige bestuursstructuur, (gemeente, regio, provincie en rijk) en het gemeentelijke primaat is uitgangspunt voor de vorm van de organisatie van de rampenbestrijding en niet de aard en de omvang van de werkzaamheden."

In de beleidsnota rampenbestrijding 2000 - 2004 "De veiligheidsketen gesmeed" is gekozen voor een gestructureerde voorbereiding op de rampenbestrijding en de versterking van de coördinerende rol van de brandweer. Hiervoor zijn de volgende instrumenten in ontwikkeling: de monodisciplinaire organisatieplannen brandweer en GHOR en het multidisciplinaire beheersplan rampenbestrijding. De bestuurlijk organisatorische structuur van de GHOR is opnieuw beschreven en krijgt evenals die van de brandweer een wettelijke verankering.

De coördinerende rol van de regionale brandweer op het terrein van de rampenbestrijding wordt verstevigd. Daartoe wordt het instrument beheersplan rampenbestrijding geïntroduceerd. Dit krijgt een wettelijke verankering. Het bestuur van de regionale brandweer stelt in overeenstemming met de besturen van de GHOR en van de politie het beheersplan rampenbestrijding vast.
De introductie van het beheersplan voorziet er in dat de samenhang tussen alle aspecten benodigd om de aanwezige risico's te beheersen, wordt bevorderd en geborgd. Daarmee is een eenduidige planmatige voorbereiding op de rampenbestrijding op basis van de organisatieplannen gewaarborgd. In het kader van de wettelijk te verankeren gezags- en toezichtsrelaties krijgt de provincie een toetsende, bemiddelende en arbitrerende rol en de bevoegdheid in ultimo (bij niet vaststellen overeenkomstig de boven beschreven procedure) zelfstandig een beheersplan vast te stellen.
Naar aanleiding van de rapportages (o.a. Enschede) is gebleken dat aanvullend het volgende dient te geschieden:
- Aan de huidige, in wet en regelgeving verankerde gezagsverhoudingen zal niet worden getornd.
- De regeling van het beheer over de gehele rampenbestrijdingsorganisatie daarentegen zal op basis van de volgende principes vorm worden gegeven:
a) het beheersplan rampenbestrijding
b) de daaronder liggende organisatieplannen (regionaal monodisciplinair)
c) in wet- en regelgeving wordt vastgelegd welke taken en bevoegdheden de onderscheiden besturen opgedragen krijgen.

Samengevat luidt de conclusie dat het ingezette beleid in de hierboven aangescherpte vorm voorziet in een versterking van de organisatie van de voorbereiding op de rampenbestrijding. Dit zal er toe leiden dat de kwaliteit van de repressieve organisatie wordt versterkt, en de door de inspecties geconstateerde knelpunten op dit punt worden weggewerkt.

Structuur van de repressieve organisatie van de rampenbestrijding
Teneinde de operationele organisatie van de rampenbestrijding transparanter te maken, zal de functiescheiding tussen de coördinatie van de multidisciplinaire inzet en de leiding over de inzet van de brandweer het uitgangspunt worden. Thans worden beide functies door schaarste aan brandweerofficieren in regio's vaak gecombineerd. Een mogelijkheid om dit probleem op te lossen is dat regio's gaan samenwerken bij het invullen van deze functies.
De op te richten landelijke organisatie van faciliteiten rampenbestrijding kan teams leveren voor de aflossing van de leiding- en coördinatiestructuur. Dit vereist echter dat in elke regio dezelfde structuur voor de rampenbestrijding is ingevoerd.

De landelijk beschikbare documentatie ter ondersteuning van de voorbereiding en uitvoering van de rampenbestrijding (handleidingen en handboeken rampenbestrijding) is deels verouderd en niet gebruiksvriendelijk geordend. Er is intussen een plan van aanpak beschikbaar om alle documentatie te up-daten en in een vierdelige verzameling onder te brengen: deel 1 organisatie en coördinatie rampenbestrijding, deel 2 draaiboeken rampbestrijdingsprocessen, deel 3 voorbereiding en beheer rampenbestrijdingsorganisatie, deel 4 kwaliteitseisen/referentiekaders. De regio's dienen de

rampenbestrijding conform de structuur zoals deze in de verzameling wordt opgenomen te organiseren *[aanbeveling 29]*.
In deze verzameling zal tevens een beschrijving van het opschalingsproces, ook in het eerste uur, worden opgenomen, alsmede de eisen ten aanzien van de opkomst van de diverse eenheden en functionarissen *[aanbevelingen 32 en 33]*.
Door onder andere adequate opleiding en oefening van het personeel zal deze transparantere organisatie kwalitatief worden versterkt *[aanbeveling 36]*.

Rol provincie
De primaire verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding ligt bij de gemeenten. Indien zich een ramp of zwaar ongeval voordoet die het plaatselijk niveau overstijgt, kan de commissaris van de Koningin als regisseur van de rampenbestrijding aanwijzingen geven met betrekking tot het door de burgemeester te voeren beleid ter bestrijding van de ramp. Om deze rol tijdens de bestrijding van de ramp te kunnen waarmaken, dient hij voldoende invloed te kunnen uitoefenen op de voorbereiding daarvan.
Zoals hierboven beschreven krijgt de commissaris der koningin een toetsende rol ten aanzien van het regionaal beheersplan. Daarmee krijgt hij informatie over bovenstaande onderwerpen en kan hij, waar nodig, bijsturen.

Door middel van het beheersplan heeft de commissaris zicht op de voorgenomen plannen en op de voortgang daarvan. Iedere provincie dient deze gegevens ten behoeve van de landelijke monitor ter beschikking te stellen aan BZK. Zowel de toetsende rol ten aanzien van beheersplannen als het mede opstellen van de landelijke monitor zijn nieuwe taken voor de provincie.

Kwaliteitssysteem brandweer en rampenbestrijding
De rampenbestrijding is opgedragen aan de diensten die met de dagelijkse hulpverlening zijn belast: brandweer, politie en geneeskundige diensten. De kwaliteit van deze organisaties is dan ook mede bepalend voor de kwaliteit van de organisatie van de rampenbestrijding. In hoofdstuk 5 Brandweerzorg wordt het voorstel om te komen tot een uniforme minimumkwaliteit brandweerzorg uiteengezet.
De regeling van het beheer over de gehele rampenbestrijdingsorganisatie, zoals dat hierboven is beschreven, vormt de basis voor het kwaliteitssysteem van de rampenbestrijding.
Daarnaast vindt er op dit moment interdepartementaal overleg plaats over vorm en inhoud van een kwaliteitssysteem crisisbeheersing op rijksniveau.

Landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding
Het is noodzakelijk om een aantal bestaande en nieuwe activiteiten op afstand van het ministerie uit te voeren. Afstand is nodig om de uitvoering een onafhankelijke stem te geven t.o.v. het beleid en ervoor zorg te dragen dat die activiteiten op een breder draagvlak kunnen rekenen. Ook kan door concentratie van activiteiten enerzijds een zo efficiënt mogelijke organisatie worden bereikt en anderzijds een synergie worden bereikt tussen die activiteiten. Veel pleit er derhalve voor om deze activiteiten landelijk te organiseren. In de op te richten landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding worden - zonder daarvoor kosten in rekening te brengen - de volgende voorzieningen en vormen van ondersteuning geboden aan de regio's en aan het rijk:

a) *Gebundelde deskundigheid:*

- Voor een effectief vorm geven van het fysieke veiligheidsbeleid door de partners in de rampenbestrijding is een krachtige intermediaire organisatie nodig. Deze dient actief te zijn op het terrein van fysieke risico's in de breedste zin: gevaarlijke stoffen, kernongevallen, brandveiligheid, maar ook ruimtelijke ordening en infrastructuur (waaronder ondergronds bouwen). Op dit moment ontbreekt een organisatie in het veld die enerzijds ten behoeve van gemeenten en brandweerregio's werk verricht op terreinen die hun niveau overstijgen en die anderzijds een sterke sparringpartner vormt voor de actoren op rijksniveau. Het gevolg hiervan is dat veel beleidsontwikkelingen die het niveau van gemeente en regio overstijgen niet goed worden opgepakt of dat op verschillende plaatsen hetzelfde werk wordt gedaan. Deze niet adequate en efficiënte inzet van middelen en mensen dient te worden verbeterd. Door middel van landelijke capaciteit op het gebied van kennisontwikkeling en -verspreiding en advisering, kan in deze lacune worden voorzien. Deze versterking van de kennisinfrastructuur voor de fysieke veiligheid is een invulling van de systeemverantwoordelijkheid van het rijk voor de rampenbestrijding.
- De daadwerkelijke ervaringen als gevolg van inzet bij een incident, maar ook bij een oefening, dienen te worden geëvalueerd.

b) *Ondersteuning:*

- Kwaliteitsborging (vgl. INK politie)
- Bureau Implementatie waar de aanbevelingen en verworven kennis o.a. uit de evaluaties van het kenniscentrum worden 'vertaald' in toepasbare normen, standaarden, etc. Bijvoorbeeld het opstellen en onderhouden van handboeken en de actualisatie van referentiekaders.
- Een helpdesk voor de regio's. Met vragen over campagnes en de toepassing van normen en standaarden, maar ook OGS en WVD (Leidraad maatramp, VER, voorlichtingscampagnes, etc.).
- Ondersteuning van regio's bij de beoordeling en advisering over grote infrastructurele werken. Tevens procesbegeleiding ten aanzien van veiligheidseisen en bouwvergunningen (bovenregionaal).

c) *Verwerving en beheer rijksmaterieel rampenbestrijding:*

Dit zijn taken die thans nog binnen de directie Brandweer en Rampenbestrijding worden verricht:

- De inkoopfunctie
- Het beheer van materieel

d) *Operatiën:*

In deze kolom worden de activiteiten gebundeld die betrekking hebben op een daadwerkelijke operationele inzet in het rampgebied:

- Nederland beschikt niet over een speciaal opgeleide en geoefende eenheid voor het verrichten van Search and Rescue taken in stedelijke gebieden in de eerste dagen van de ramp. Het streven is dat de brandweer een modulair internationaal inzetbare eenheid formeert, die met name is ingericht voor Search and Rescue taken in stedelijke gebieden. Deze bijstandseenheid is internationaal én in Nederland inzetbaar. Het voornemen bestaat om voorlopig één internationaal inzetbare bijstandseenheid voor search and rescue te operationaliseren. Dit betekent dat 180 personen uit de bestaande organisatie geschikt dienen te worden gemaakt om

te participeren in de bijstandseenheid (opleidingen, stages, oefeningen). Tevens is een specifieke uitrusting benodigd die geschikt is voor transport per vliegtuig.
- Ondersteuning van regio's door operationele inzet van NCC-materieel.
- Bovenregionale ondersteuning - bij een incident ontbreekt op lokaal en regionaal niveau vaak de capaciteit, kennis en ervaring om adequaat de ramp te bestrijden. Hier kunnen de Snel Inzetbare Rampen AssistentieTeams een belangrijke, ondersteunende rol bij vervullen. Feitelijk worden deze 'flying squads' samengesteld op basis van kennis en ervaring. Het zijn geen vrijgestelden, maar experts die hun gewone werk verrichten maar door stages, opleiding en oefenen in binnen- en buitenland in staat worden gesteld zich voor te bereiden op hun daadwerkelijke inzet. Het voordeel is dat deze medewerkers met hun voeten in de praktijk blijven staan maar de kans krijgen om specifieke ervaring op te doen. Een voorbeeld hiervoor is het Rampenidentificatieteam, dat op gelijke wijze is georganiseerd. *[aanbevelingen 88, 122, 181]*

5.2 Samenwerking hulpverleningsdiensten BZK/VWS/Defensie

Reactie:
- Uit de IGZ rapportage blijkt dat bekendheid met procedures, geoefendheid en beschikbaarheid en gebruik van communicatiemiddelen de belangrijkste kwetsbare punten zijn geweest voor de samenwerking, en het treffen van nadere maatregelen op deze terreinen kan de condities voor een goede samenwerking sterk verbeteren.

Relevante ontwikkelingen:
- In het veranderingsproces naar GHOR kan dit worden opgenomen.
- C2000 (BZK) voorziet in verbetering van beschikbaarheid en multidisciplinair gebruik van nieuwe en afgestemde communicatiemiddelen. De operationalisering hiervan zal naar verwachting in het najaar starten en ook gunstig kunnen werken op de samenwerking.

Probleemanalyse:
- Het GHOR beleid gaat uit van de noodzaak samenwerking te bevorderen door afspraken, oefenen en faciliteiten. De implementatie van dit beleid is in gang gezet maar nog niet voltooid. Zie ook 'oefenen'.

Financiële beschouwing:
- ?

Reactie naar toekomst:
- De conclusies uit de IGZ en IBR rapportages bevestigen de noodzaak van doorzetten van ingezet beleid in het kader van de GHOR, en de wenselijkheid na te gaan of hierin een versnelling is aan te brengen.
- Dat geldt ook voor C2000 en het beschikbaar krijgen van adequate en meer toegesneden communicatiemiddelen.

Actiepunten:
- Samen met BZK bepalen of er reden is versneld tot uniformering van al dan niet verplichte normen en procedures over te gaan.

- Vergroten van de bekendheid van diverse betrokkenen met de rampbestrijdingsprocedures en regels i.o.m. GHOR betrokkenen.

BZK:
De onderlinge samenwerkingscultuur en synergie tussen de drie hulpverleningsdiensten dient verbeterd te worden.

5.2.1 Operationele informatievoorziening BZK

Operationele informatievoorziening heeft gebreken vertoond. Er is bijvoorbeeld een gewondennest verplaatst, terwijl de brandweer over informatie beschikte op basis waarvan dit niet nodig was; tevens beschikt Enschede in beperkte mate over informatie van risicovolle objecten. In het algemeen is het doel van de informatievoorziening te vrijblijvend. Procedures voor de informatievoorziening binnen de rampenbestrijding ontbreken op landelijk niveau.

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven
De informatievoorziening bij rampen is onvoldoende uitgewerkt. Dit betreft zowel de informatie die kan worden voorbereid door de betrokken diensten ten behoeve van de verschillende rampenbestrijdingsprocessen (preparatie) als ook de informatie-uitwisseling tijdens de ramp (operationele informatievoorziening). Informatiemanagement is kennelijk een ontbrekende discipline bij de brandweer als het gaat om rampenbestrijding. Bij de politie, waar informatiemanagement wel meer aandacht heeft, heeft men dit voor het grootschalig optreden bij rampen ook niet ingevuld. Informatiemanagement is een kritische succesfactor voor een adequate besluitvorming, en het blijkt dat dit bij de rampenbestrijding onvoldoende is georganiseerd. De totale rampenbestrijdingsorganisatie moet informatie meer gaan zien als een onmisbaar middel voor een effectieve en veilige bestrijding en veel alerter worden op het verwerven van een goede positie van de operationele informatievoorziening. Zowel de alarmcentrales, het regionale operationeel centrum als de gemeentelijke rampenstaf zullen hier veel meer aandacht aan moeten besteden.

Teneinde de informatievoorziening in te bedden in de structuur van de organisatie van de rampenbestrijding, dient in elke regio een sectie informatievoorziening te worden geformeerd. Het ministerie van BZK zal initiëren dat een referentiekader wordt opgesteld, waarin de taken en verantwoordelijkheden van de sectie informatievoorziening zijn beschreven.
In het kader van de preparatie moet deze sectie aan de hand van de verschillende typen rampen, crisissituaties en bestrijdingsprocessen vaststellen welke informatie relevant is en hoe deze het beste kan worden voorbereid. Bovendien moet worden nagegaan welke informatie relevant is voor de *bestuurlijke* coördinatiecentra op provinciaal niveau (de provinciale coördinatiecentra) en de departementale coördinatiecentra en het Nationaal Coördinatiecentrum.
Dit zal in eerste instantie op landelijk niveau worden uitgewerkt en door de nieuw te vormen sectie informatievoorziening worden geïmplementeerd binnen de regionale rampenbestrijdingsorganisatie. Naast een inhoudelijke analyse vereist dit organisatorische en technische maatregelen en de toedeling van taken en verantwoordelijkheden.
Tijdens de ramp is de informatie-uitwisseling tussen de verschillende eenheden eveneens van cruciaal belang. Daarom zal tijdens een ramp of een zwaar ongeval het Regionaal Operationeel Team worden uitgebreid met bovengenoemde sectie Informatievoorziening. Deze sectie moet

zorgen voor het initiëren en organiseren van de informatievoorziening, het creëren van een actueel totaalbeeld van de rampenbestrijding en het bewaken van de informatie-uitwisseling tussen de betrokken diensten. Het kabinet zal structurele financiële bijdrage aan de regionale brandweren beschikbaar stellen om deze sectie te bemensen (2 FTE per regio). *[aanbeveling 30]*

5.2.2 Bestuurlijke coördinatie BZK

Bestuurlijke coördinatie: tijdens de eerste dag van de ramp was sprake van een eilandenstructuur (Gemeentelijke Rampenstaf - Regionaal Beleids Team en Regionaal Operationeel Team). Een operationeel leider, zoals die functie in de Handleiding Rampenbestrijding is beschreven en die bij uitstel een totaalbeeld moet hebben, heeft niet gefunctioneerd.
De politie heeft haar aanwezigheid in de gemeentelijke rampenstaf niet automatisch ingevuld.
Opvallend is het ontbreken van de Regionaal Geneeskundig Functionaris in de driehoek/vijfhoek, terwijl met name de geneeskundige en (volks)gezondheidsaspecten na de acute fase een belangrijk thema zijn geweest.
Bezetting/aflossing staven is niet optimaal georganiseerd.

5.2.3 Operationele leiding (incl. CoRT) BZK

De brandweer neemt niet het initiatief tot het instellen van een Commando Rampterrein (CoRT of CTPI). Hierdoor vindt weinig multidisciplinaire afstemming plaats. Pas laat wordt op initiatief van de politie een CTPI ingesteld. Brandweer heeft haar rol als operationeel leidinggevende niet waar kunnen maken door gebrek aan support en aansturing vanuit korpsleiding en Regionaal Operationeel Team.
De opbouw van een politiecommando in het rampterrein heeft onvoldoende prioriteit gekregen; functie stafofficier informatievoorziening politie is niet ingevuld, terwijl deze wel een positieve bijdrage had kunnen leveren.Goed kaartmateriaal ontbrak.

5.2.4 Verbindingen, telecommunicatie en meldkamers BZK/VWS

Verbindingen: in verband met congestie in het telefoonnet bij rampen, is de mobiele telefoon een onbetrouwbaar hulpmiddel. Verbindingsmiddelen vormden knelpunt

<u>Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven</u>

De analoge radionetwerken voor de communicatie op het rampterrein en tussen het rampterrein en de meldkamer bleken zowel kwalitatief als kwantitatief van een onvoldoende niveau. De radionetwerken waren regelmatig overbelast en de communicatie met de Duitse eenheden was niet mogelijk. Daarnaast bleek dat veel hulpverleners gebruik maakten van een openbaar mobiele netwerk, met behulp van een GSM-telefoon. Een dergelijk netwerk is echter niet gedimensioneerd voor een plotselinge toename van oproepen. Dit op zichzelf bekende gegeven wordt, vanwege het gebruiksmak in aanvulling op het alledaags gebruik door betrokken instanties, niet voldoende betrokken bij de afweging van het gebruik van communicatiemiddelen onder rampenomstandigheden. Het kabinet is dan ook van oordeel dat het beleid gericht op de spoedige introductie van een betrouwbaar landelijk dekkend digitaal radionetwerk (het C2000 systeem) voor de mobiele communicatie van de OOV-diensten met kracht moet worden voortgezet. De geavanceerde, robuuste en toekomstvaste informatie-architectuur, zal de communicatie tussen

betrokken OOV-diensten sterk verbeteren. Daarnaast werkt het kabinet op dit moment aan een modernisering van het Nationaal Noodnet. Een behoefteonderzoek onder gebruikers van het huidige Nationaal Noodnet heeft als een van de voornaamste wensen naar voren gebracht dat de huidige vaste component van het Nationaal Noodnet dient te worden gecombineerd met een mobiele component. Met C2000 en een aan de huidige wensen aangepast Nationaal Noodnet, ontstaat een robuuste, geavanceerde en toekomstvaste informatie-infrastructuur voor zowel de OOV-diensten als de bestuurlijke coördinatie bij rampen. *[Relatie met aanbeveling 130]*

Reactie:
- Ondanks infrastructurele, procedurele en personele beperkingen heeft de coördinatie van(uit) de meldkamers geen ernstige problemen gegeven voor de hulpverlening als zodanig. De aanwezige deskundigheid was teveel afhankelijk van de toevallig aanwezige personen. Er is risico van overbelasting.

Relevante ontwikkelingen:
- In het kader van de algemene discussie m.b.t. rampbestrijding is aandacht voor organisatie en bezetting van de meldkamers. Bezien vanuit een adequate inzet van hulpverleners en een goede afstemming met andere disciplines is het beleid gericht op het tot stand brengen van co-locatie van meldkamers met inachtneming van de daarbij bestaande kwaliteitscriteria.

Probleemanalyse:
- Tekortkomingen in infrastructuur en procedures, en beperkingen m.b.t. de personele bezetting belemmeren een optimaal functioneren van de meldkamers.

Financiële beschouwing:
- ?

Reactie toekomst:
- Uitvoering van beleid m.b.t co-locatie en bezetting van meldkamers dient te worden versneld;
- Plannen, procedures en normen m.b.t. het functioneren van de meldkamers behoeven verbetering.

Actiepunten:
- Bepalen wat de beleidslijn voor de bezetting van de centrales moet zijn.
- Initiëren overleg met de lokale en regionale betrokkenen om zowel de beleidslijn m.b.t. de bezetting en co-locaties van de meldkamers, als de vele sterk operationeel gerichte aanbevelingen van de inspecties uit te voeren.

Financiële en regelgevingsconsequenties:
- nog invullen

BZK:
De meldkamers van de brandweer zijn niet voorbereid op het behandelen van grootschaliger incidenten. Diverse meldkamertaken zijn te beperkt ingevuld. Ook bij de CPA en de meldkamer

Politie hebben zich knelpunten voorgedaan. De Inspectie Politie is kritisch ten aanzien van de aandacht die de kwaliteit en capaciteit van de meldkamer Politie in het recente verleden heeft gekregen.
Het opschalingsproces bij de brandweer heeft gehaperd. Door het gebrekkig functioneren van de meldkamer brandweer zijn onvoldoende leidinggevenden en extra eenheden ingestroomd. Dit heeft geleid tot een belemmering van de brandbestrijding en de multidisciplinaire coördinatie. De geringe belangstelling voor het opschalingsproces, zowel bij de planvorming als bij de repressie is een landelijk knelpunt.

Bestaand beleid/beleid in ontwikkeling
C2000 en GMS.

Lacunes in het beleid
Het beleid ten aanzien van de meldkamers is niet stringent en effectief genoeg.

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven
Alarmcentrales (dit begrip staat voor alarmcentrales brandweer, meldkamers politie en CPA's)
De alarmcentrales spelen een cruciale rol bij de opschaling in de eerste uren van de ramp. Onder hectische omstandigheden zijn zij verantwoordelijk voor de coördinatie en regie van de rampenbestrijding vooruitlopend op, en in aanvulling op, de inrichting van de rampenbestrijdingorganisatie op en om het rampterrein zelf. Aan deze regierol van de alarmcentrales is tot op heden onvoldoende aandacht besteed waardoor de alarmcentrales in onvoldoende mate zijn voorbereid op deze taak. Voor de meeste alarmcentrales geldt dat door de geringe omvang weinig perspectief bestaat voor een (goede voorbereiding op een) adequaat optreden bij een ramp of zwaar ongeval. De interne organisatie, de werkwijze en taakverdeling onder rampomstandigheden zijn niet helder uitgewerkt. De centralisten zijn voor deze taak onvoldoende opgeleid en geoefend.
Het is zaak om de alarmcentrales/meldkamers/CPA's (in het vervolg wordt dit aangeduid als alarmcentrale) beter voor te bereiden. Het kabinet zal daartoe een aantal maatregelen in gang zetten:
- Rol alarmcentrales: het kabinet zal initiëren dat de functie van de alarmcentrales ten behoeve van de grootschalige hulpverlening wordt beschreven.
- Organisatie alarmcentrales: het kabinet zal er naar streven dat de alarmcentrales van politie, brandweer en ambulancezorg op zo kort mogelijke termijn (het uitgangspunt van de beleidsnota rampenbestrijding om in 2003 tot territoriale congruentie te komen is hierbij leidraad) worden geco-loceerd tot maximaal 25 (maximaal één per regio) om zo het financiële en organisatorische draagvlak te versterken, waarbij zoveel mogelijk wordt gestreefd naar het gezamenlijk gebruik van infrastructurele voorzieningen.
Voor de korte termijn zal de samenwerking tussen de alarmcentrales zodanig verbeterd dienen te worden, dat centralisatie van de informatiestroom bij rampenbestrijding wordt gerealiseerd.
De twee alarmcentrales van de KMAR en de alarmcentrale van het KLPD blijven hier buiten beschouwing. Zij behouden hun huidige status.
- Kwaliteitsnormen alarmcentrales: Het kabinet zal initiëren dat, voor zover niet reeds aanwezig,

kwaliteitsnormen
worden ontwikkeld ten aanzien van het functioneren van de regionale alarmcentrales. Voor de CPA's bestaat bijvoorbeeld reeds een stelsel van kwaliteitsnormen, als uitvloeisel van de Kwaliteitswet zorginstellingen.
Deze normen dienen door de regio's te worden vertaald naar de kwaliteit en kwantiteit van de organisatie (o.a. personeel) en door de regio's en het rijk naar de (technische) voorzieningen van de alarmcentrales. De controle op de kwaliteit dient in het licht te worden gezien van het - te ontwikkelen - kwaliteitssysteem voor de brandweer en rampenbestrijding (zie hieronder).
- Opleiding centralisten: de centralisten moeten worden opgeleid en getraind in het functioneren onder rampenomstandigheden. Op basis van de opgedane ervaringen zal het kabinet initiëren dat de opleiding van de centralisten zonodig wordt aangepast. De extra financiële impuls voor het oefenbeleid zal ook betrekking hebben op de alarmcentrales. In de kwaliteitsnormen ten aanzien van het functioneren van de meldkamers zullen eisen worden gesteld ten aanzien van de mate van kennis en geoefendheid van centralisten.
- BZK en VWS zullen initiëren dat er een landelijk dekkende structuur ter ondersteuning van de alarmcentrales komt. Deze structuur dient zorg te dragen voor expertise (bij voorbeeld op het gebied van gevaarlijke stoffen), ondersteuning en coördinatie.
[aanbeveling 30, relatie met aanbeveling 71]

5.2.5 Bijstand (binnen- en buitenland) BZK/Defensie/VWS

De regels voor het aanvragen van bijstand zijn te weinig gedifferentieerd. Hierdoor heeft functioneren PCC en NCC te hoog doorgeefluikgehalte. Dit vraagt heroriëntatie bijstandsregelingen en rol provincie en NCC. De procedure brandweerbijstand verhindert bij acute incidenten een snelle georganiseerde bijstand, en moet zo snel mogelijk worden herzien.

Landelijke ondersteuning: De benodigde personele capaciteit voor de bestrijding van rampen en zware ongevallen wordt onderschat. Voorbereide bijstand voor leiding- en coördinatie is bijvoorbeeld ongebruikelijk.

Lacunes in het beleid
Bovenregionale ondersteuning bij de rampenbestrijding.

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven
De procedure brandweerbijstand wordt herzien (concept is thans gereed). Op basis van de aanbevelingen van het Inspectierapport Algemene coördinatie wordt dit concept bijgesteld. Het streven is er op gericht om de nieuwe procedure op zo kort mogelijke termijn in werking te laten treden. De nieuwe regeling moet, naast de toegevoegde waarde voor de instanties ter plaatse, ook meerwaarde hebben voor provincie en rijk; daarbij gaat het in ieder geval om een overzicht van wat waar is, met het oog op adequate afweging waar bijstand wordt 'gehaald', het waarborgen van restdekking en eventuele reallocatie. *[Conclusie hfst 9 Algemene coördinatie]*

Varia

- Beschikbaarheid uniform kaartmateriaal in gemeenten/regio's *[aanbeveling 58, 118]*
- Pasjes/identiteitsbewijzen hulpverleners *[aanbeveling 59]*
- Strakke aflossingsschema's *[aanbeveling 62]*
- Checklist voor logistieke ondersteuning op het rampterrein *[aanbeveling 37]*
- De regionale meetplanorganisatie van de brandweer, verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de verspreiding van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor, dient zodanig te zijn ingericht dat deze bij een ramp kan functioneren. Thans komen teveel "dubbelfuncties" voor *[aanbeveling 39]*. Wellicht kan de landelijke organisatie van faciliteiten rampenbestrijding hierbij en rol spelen.

Deze onderwerpen zullen worden verwerkt in de checklisten/referentiekaders van de verzameling documentatie rampenbestrijding.

5.3 Brandweeroptreden

Conclusies en aanbevelingen:

Bestrijding initiële brand (voor de explosie): geen goede informatie-uitwisseling tussen eenheden ter plaatse en Meldkamer brandweer; hierdoor ontbreekt een eenduidig overzicht van de situatie; de brandweer heeft bij de eerste inzet geen gestructureerde verkenning uitgevoerd; van drie van de vier ingezette autospuiten is de kwantitatieve bezetting onvoldoende (onder de landelijke norm van zes personen); bij bestrijding initiële brand neemt brandweer niet het initiatief tot motorkapoverleg (had voor de hand gelegen).

Noodprocedure ontbreekt bij de brandweer voor ongevallen onder het eigen personeel;

Bestaand beleid/ geïnitieerd beleid

- Er is een project gestart dat tot doel heeft de kwaliteit van brandweerpersoneel te verhogen. Het eerste onderdeel heeft betrekking op de actualisatie en zonodig de bijstelling van selectiecriteria. Ontwikkeling van functiegerichte opleidingen is de volgende stap.
- Er zijn initiatieven om de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd (brandweer)personeel in de toekomst zo veel als mogelijk te garanderen. Concrete voorbeelden zijn de vergroting van het aantal brandweerofficieren dat door het Nibra wordt opgeleid en het project 'meer vrouwen bij de brandweer'.

Nieuwe beleidsinitiatieven

Borging Uniforme Minimumkwaliteit Brandweerzorg

Uit het onderzoek naar de Vuurwerkramp en vele andere onderzoeken blijkt dat de brandweren en gemeenten op verschillende wijze uitvoering geven aan de bestaande wetten, richtlijnen, normen e.d. Diverse aanbevelingen van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding en de Arbeidsinspectie richten zich op een uniforme en integrale benadering van de brandweerzorg en hulpverlening.

- "De veiligheid, die burgers terecht verwachten kan alleen maar worden gewaarborgd als voor een integrale benadering van de veiligheidsproblematiek gekozen wordt" (Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding).

- 'Aanbevolen wordt om structureel de coördinatie en samenhang tussen vergunningsverlening door gemeentelijke en provinciale diensten en de preventieve en repressieve zorg van de brandweer te borgen' (Arbeidsinspectie).
- 'Aanbevolen wordt om de ISAB-2 methode zo in te richten dat door middel van gedetailleerde vraagstelling een duidelijk beeld ontstaat van de feitelijke stand van zaken m.b.t. de vijf stappen in de veiligheidsketen', (Arbeidsinspectie).
- 'Aanbevolen wordt om criteria te ontwikkelen voor objecten waarvoor een aanvalsplan, bereikbaarheidskaart noodzakelijk is', (Arbeidsinspectie).
- 'Er dient een helder opschalingsprotocol te komen' (Inspectie voor de Brandweerzorg en Rampenbestrijding).
- 'Verder dienen die hoofdofficieren van de brandweer die een operationele verantwoordelijkheid hebben, hiervoor geselecteerd en geoefend te zijn', (citaat uit rapportage van de Inspectie voor de Brandweerzorg en Rampenbestrijding).
- De VROM-inspecties wijzen er op dat er meer rekening moet worden gehouden met de effecten van een calamiteit. Deze aanbeveling sluit aan bij een conclusie van de Inspectie voor de Brandweer en Rampenbestrijding die stelt dat: een bevelvoerder snel en duidelijk geïnformeerd moet worden over de gevaren van een bepaald object en de te hanteren inzettactiek.
- De effecten van een calamiteit dienen tevens als input voor een door de Inspectie van Milieuhygiëne beschreven aanbeveling, waarin wordt gesteld dat het van groot belang is om tijdens de preparatieve fase te beoordelen op welke wijze de gezondheid van mensen alsmede de hulpverleners en het milieu kan worden beschermd.

Knelpunt

Het gevolg van de verschillen in beleid bij brandweren en gemeenten betreffende brandweerzorg en hulpverlening is dat het effect van dezelfde risico's per gemeente kan verschillen. Rampen zoals die zich hebben voorgedaan in Enschede en Volendam kunnen het gevolg zijn van het onvoldoende aandacht besteden aan schakels in de veiligheidsketen m.b.t. de brandweerzorg en hulpverlening. Hoewel het uitgangspunt is dat de regierol van het lokale bestuur versterkt dient te worden, zijn hier ook risico's aan verbonden. Immers de kwaliteit van het beleid en de uitvoering wordt mede bepaald door de mate van deskundigheid op het gebied van de integrale veiligheidsborging, de bestuurskracht, een mogelijke belangenverstrengeling inzake preventie, handhaving en toezicht. Daarnaast zijn er aanmerkelijke verschillen in de lokale risicoperceptie. De ene gemeente hanteert een andere veiligheidsnorm dan de andere gemeente. Ook de prioritering van de veiligheidsaanpak door de lokale politiek kan verschillen.
Het geconstateerde raakt de verantwoordelijkheid van het kabinet inzake het kunnen garanderen van een gelijke minimum kwaliteit van openbare veiligheid aan alle burgers (veiligheid voor iedereen) en de systeemverantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding. De rampenbestrijding is immers georganiseerd door opschaling van de operationele diensten vanuit de dagelijkse hulpverlening.

Oplossingsrichting

Drie doelstellingen staan centraal: het waarborgen van een minimumveiligheidsniveau, bewerkstelligen van een integrale benadering van de veiligheidsproblematiek (ontkokering van de schakels in de veiligheidsketen) en verbetering van informatievoorziening en toezicht.

Het rijk zal *ten eerste* uniforme en minimale kwaliteitseisen aan de brandweerzorg en hulpverlening stellen om een uniform niveau van veiligheid voor alle Nederlandse burgers te waarborgen. Deze minimum eisen hebben betrekking op alle schakels van de veiligheidsketen (van pro-actie t/m nazorg), de organisatie, het personeel en materieel en de informatievoorziening, deels naar analogie van het handboek rampenbestrijding en de Leidraad Maatramp. De normen die reeds door en voor de brandweer zijn ontwikkeld, zoals de wet- en regelgeving op preventief gebied, de Leidraad oefenen en richtlijnen voor de Brandweerzorg en hulpverlening worden op overzichtelijke wijze worden samengebracht en waar noodzakelijk worden onderwerpen geactualiseerd of uitgewerkt .
Ten tweede wordt door de normen voor de taken van de brandweer in de gehele veiligheidsketen overzichtelijk in kaart te brengen de samenhang in de veiligheidsketen goed zichtbaar. Door systematisch aandacht te hebben voor alle schakels in de keten en betrokken partners te laten participeren kunnen de gevolgen van het temporiseren van activiteiten en het nalaten van inspanningen worden afgezet tegen het minimaal veiligheidsniveau.
Ten derde zal een Beleids- en beheersinstrumentarum worden geïntroduceerd. Doel is dat de commandant van de gemeentelijke brandweer op een uniforme systematische wijze verantwoording kan afleggen over het gevoerde en te voeren beleid zoals voorzien in de Modelverordening brandweerzorg en hulpverlening van de VNG. De informatievoorziening aan en het toezicht door het gemeente bestuur (naar analogie van de in ontwikkeling zijnde bestuursrapportages voor de rampenbestrijding) alsmede de regionale brandweer waarmee bindende afspraken gemaakt zijn betreffende de taakverdeling zal met het Beleid- en beheersinstrumentarium worden bevorderd.

Voornoemde activiteiten zullen in overleg met de relevante partners op het terrein van de Brandweerzorg, zoals de VNG en de brandweerkoepelorganisaties worden uitgevoerd. Daarbij zal eind 2001 begin 2002 een 0-meting worden gehouden. Medio 2004 zal worden geëvalueerd welke kwaliteitsimpuls er tot dan toe is gerealiseerd.

Claimcultuur
Als gevolg van het stellen van normen en de introductie van een beleids-en beheersinstrumentarium zal het mogelijk worden om aan het motto 'afspraak is afspraak' inhoud te geven. Middels de introductie van een monitoringsystematiek zal het eenvoudiger worden om aan de toezicht houdende taken concreet inhoud te geven en resultaten/prestaties op het terrein van de brandweerzorg en hulpverlening van verschillende gemeenten te vergelijken (benchmarking).
Naast deze interne regulering (binnen de overheid) zal zich synchroon een reeds waarneembare trend van 'externe regulering' ontwikkelen. Sinds enkele jaren worden overheden, diensten en ambtenaren door (gedupeerde) burgers aansprakelijk gesteld in specifieke cases voor tekortkomingen op het terrein van de brandweerzorg en hulpverlening. Deze ontwikkeling krijgt een extra impuls als er normen worden gesteld en periodiek wordt gerapporteerd.
Interdepartementaal zal worden onderzocht hoe voorkomen kan worden dat hulpverleners individueel strafrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor effecten van hun handelen of nalaten tijdens de uitvoering van hun taken, onder handhaving van hun verantwoordelijkheid voor een adequate uitvoering van die taken.

5.4 Meten, registreren en evalueren gevaarlijke stoffen BZK/VROM/VWS/SZW
Reactie op relevante conclusies en aanbevelingen

Voor een deel is reeds invulling gegeven voor zover het de uitrusting betreft. Er is een 2e meetwagen aangeschaft uitgerust met aanvullende meetapparatuur. Aan de organisatie en coördinatie-kant dient nog aandacht te worden besteed. Door het ministerie van VROM is een samenwerkingsmodel opgezet voor het onderling coördineren van adviezen. Hiervoor is het Beleids Ondersteunend Team milieu-incidenten (BOT-mi) opgericht. De formalisatie hiervan zou een hechtere samenwerking tussen de bestaande kennisinstituten in Nederland kunnen betekenen en een slagvaardiger optreden bij incidenten. (Voor informatie www.bot-mi.nl/botmi/botmi.html)

Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein
De ontwikkeling van het BOT-mi is reeds voor de vuurwerkramp in gang gezet.
Door VROM is ook een project opgestart om een informatiekaart te ontwikkelen voor een modelincident. Uit de te ontwikkelen informatiekaart zijn eisen af te leiden voor informatie vraag/behoefte en benodigde organisatie. Volgend op het project informatiekaart stelt VROM voor een brede demonstrator te starten waarin de onderlinge informatie uitwisseling kan worden beproefd zonder dat systemen dubbel moeten worden uitgevoerd.

Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
P.M.

Historische financiële onderbouwing van het beleidsterrein (verleden en heden)
Budget CM/VROM overig 2.0 miljoen.

Reactie naar de toekomst (voortzetten bestaand beleid, aanpassen bestaand beleid, of opstellen nieuwe uitgangspunten)
P.M.

Actiepuntenlijst met tijdpad

Formaliseren BOT-mi	2001 1e t/m 4e kw
Informatiekaart	2001 1e kw
Demonstrator	2001 en 2002 1e en 2e kw

Overzicht van de financiële en de regelgevingsconsequenties
Financiële consequenties van versnelde uitvoering zullen nader moeten worden bezien.

Regelgevingsconsequenties voor het BOT-mi zouden tot een verschuiving binnen de huidige planning leiden. In de Wet milieubeheer zouden bepalingen over de positie van VROM bij incidenten, informatieverplichting van stakeholders, en organisatie van BOT-mi moeten worden opgenomen (het Handboek BOT-mi voor de deelnemende instituten is gereed). Ook is hierbij de positie van VWS vanuit de invalshoek van volksgezondheid van belang.

BZK:
Meten/registreren gevaarlijke stoffen: De WVD-organisatie van de regionale brandweer is niet in de positie geweest om haar verantwoordelijkheid voor het in kaart brengen van de verspreiding van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor, waar te maken. De WVD is niet

gealarmeerd, had niet de beschikking over haar meetploegen (personeel meetploegen was ingezet in kader brandbestrijding) en is niet actief betrokken bij de gevaarinschatting omtrent het explosiegevaar bij de Grolschbrouwerij. Positief is de snelle alarmering en inzet milieuongevallendienst RIVM.

5.5 Gezondheidszorg

5.5.1 Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen VWS/BZK

Reactie:

- De opvangcapaciteit en de kwaliteit van de medische zorg bleken voldoende te zijn.
- De registratie van slachtoffers moet plaatsvinden in een per definitie zeer hectische situatie, waarin welke procedure dan ook nooit sluitend kan worden uitgevoerd. Dat geldt ook voor de spreiding van gewonden. Niettemin is het van belang dat naar een optimale registratie(methode) wordt gestreefd.
- Een aantal instellingen die tot nu toe niet in de GHOR zijn opgenomen bleken van grote waarde te zijn voor de hulpverlening kort na de ramp.

Relevante ontwikkelingen:

- In de nota "Met zorg verbonden" (1997) en de beleidsnota Rampenbestrijding 2000-2004 (de veiligheidsketen gesmeed) wordt aangegeven langs welke lijnen tot een versterking van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen kan worden gekomen;
- De implementatie van de resultaten van het project GHOR vindt vanuit het rijk plaats door het faciliteren van de GHOR regio's en hun RGF met financiële bijdragen, ondersteuning bij planvorming en voorbereiding en het maken van referentiekaders voor de GHOR.

Probleemanalyse:

- Onbekendheid met procedures en regels, en de zeer hectische situatie op een relatief groot rampterrein hebben een aantal risico's in zich gehad voor de hulpverlening. Goede afspraken vooraf en oefenen blijven noodzakelijk onderdelen van het beperken van risico's. Tegelijkertijd is veel hulp ook goed gegeven omdat de hulpverleners in staat waren om vanuit hun kennis en ervaring te improviseren.
- De relatief recente GHOR ontwikkeling brengt met zich mee dat positie en functie van een aantal specialisaties nog onvoldoende zijn uitgekristaliseerd.

Financiële beschouwing:

- ?

Financiële en regelgevingsconsequenties:

- nog invullen

Actiepunten

Wegwerken lacunes GHOR kan worden geconcretiseerd door aandacht te besteden aan en gericht beleid te voeren met betrekking tot de drie volgende hoofdthema's binnen de GHOR:

a. Versterking rol organisatie GHOR
b. Kwaliteitsverbetering GHOR organisatie
c. Versterking rol rijksoverheid

Versterking rol organisatie GHOR
De financiering van de GHOR organisatie is vanuit het project GHOR gebaseerd op de rol die de RGF en zijn bureau heeft in de voorbereiding op grootschalig optreden. In de meeste regio's is een basis organisatie opgezet van enkele personen per regio. Inmiddels is duidelijk geworden, met name door de evaluaties van de vuurwerkramp in Enschede en dezelfde tendens is duidelijk bij de cafébrand in Volendam, dat de RGF en zijn bureau ook in operationele zin grote verantwoordelijkheden krijgt. Niet alleen in de repressie fase maar ook en met name in de fase van de nazorg. Het is essentieel dat hiervoor voldoende menskracht, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin aanwezig is in de regio's.
Om het de RGF mogelijk te maken zijn/haar rol als procesverantwoordelijke binnen de repressieve- en nazorgfase mogelijk te maken is het noodzakelijk dat er menskracht (ook voor de achterwacht) wordt vrijgemaakt voor het invullen van repressie- en nazorgtaken binnen het bureau van de RGF, voor nazorgprocessen moeten bijvoorbeeld draaiboeken worden opgesteld;
Het rijk zal dit stimuleren door structureel additionele financiële middelen hiervoor beschikbaar te stellen. Voor draaiboeken gezondheidsonderzoek na rampen is reeds opdracht verstrekt. *[aanbevelingen 41, 52, 54]*

De bekostigingssystematiek voor de gezondheidszorg (met name voor ambulancediensten, CPA's en ziekenhuizen), is gebaseerd op de functies binnen de dagelijkse zorg. De systematiek houdt geen rekening met de voorbereiding op en de inzet bij rampen en zware ongevallen. Het is dan ook noodzakelijk dat er een vergoedingsregeling komt voor de tijd die bij zorginstellingen benodigd is voor opleiden en oefenen. Het volgen van opleidingen en oefeningen kan dan ook formatief (roostertechnisch) worden verwezenlijkt voor alle functies binnen de geneeskundige hulpverleningsketen, en ambulances en ziekenhuizen (o.a. MMT's) kunnen worden ingezet bij oefeningen. Afspraken tussen de ambulancesector, de ziekenhuissector, de zorgverzekeraars en het rijk moeten uitkomst bieden. Het rijk zal extra additionele financiële middelen als bijdrage hiervoor beschikbaar stellen. *[aanbeveling 53]*

De medisch milieukundige inbreng moet een structurele plaats krijgen binnen de structuur van de organisatie van de rampenbestrijding. De Medisch Milieukundige (MMK) heeft naast de gemeentelijke milieudienst en de Arbeidsinspectie een eigen deskundigheid ten aanzien van volksgezondheidsrisico's. De specifieke inbreng van de positie van de medisch milieukundige in de GHOR kan worden versterkt door:
- de MMK een wettelijke taak te geven bij de vergunningverlening;
- de MMK te laten participeren in een specialistenteam inzake milieukundige aspecten in het kader van de landelijke organisatie voor faciliteiten rampenbestrijding. *[Aanbeveling 40]*

Versterking positie apothekers GHOR. Vaak blijkt dat er bij een ramp op de korte termijn onvoldoende medicamenten voorhanden zijn. Het "just in time" systeem van apotheken en groothandels in medicamenten versterkt dit de laatste jaren nog. Met apotheken, groothandels en

wellicht ziekenhuizen (ziekenhuisapotheken) zullen door de regio's sluitende afspraken moeten worden gemaakt over adequate belevering van medicamenten in rampomstandigheden; Het rijk zal een structurele additionele financiële bijdrage verstrekken voor de financiering van deze afspraken. *[aanbeveling 46]*

Ziekenhuizen: organisatie opvang grote aantallen gewonden moet verbeteren, in huidige praktijk wordt met veel improvisatietalent aan gewondenspreiding gedaan, voorbeeld sluitende afspraken over inschakeling calamiteiten hospitaal; Het rijk zal een structurele additionele financiële bijdrage verstrekken om de ziekenhuizen in staat te stellen zich adequaat op hun rol in de rampenbestrijding voor te bereiden. *[aanbevelingen 68 en 69]*

Uit centrale structuren voor huisartsgeneeskundige hulp buiten kantooruren kan inzet van huisartsen in de directe hulpverlening tijdens en na een ramp gemobiliseerd worden. Dit zowel ter ondersteuning van de hulpverleners op het rampterrein als ook in de opvanglocaties. Ook de rol van de brandwondenspecialisten dient te worden versterkt.
In het model van de organisatie van de GHOR zal de rol van de huisartsen en de brandwondenspecialisten nader worden uitgewerkt. De rol van de huisarts en van de brandwondenspecialist zal worden beschreven in de landelijke documentatie over de rampenbestrijding. *[aanbevelingen 45 en 50]*

Teneinde de opschaling van ambulances te sturen en de paraatheid in alle regio's te blijven verzekeren, zal de opschaling van ambulances van buiten de eigen regio in een landelijk ambulancebijstandsplan vorm moeten krijgen. De ambulancesector heeft inmiddels het initiatief genomen om dit landelijk ambulancebijstandsplan vorm en inhoud te geven *[aanbeveling 72]*

Kwaliteitsverbetering GHOR-organisatie
Naast de uitbreiding van de organisatie is het van belang de juiste kwaliteit te waarborgen. Onlangs zijn de eindtermen vastgesteld voor de ca. 30 in de GHOR te onderscheiden leidinggevende en coördinerende functies. De hiervoor benodigde opleidingen zullen dit jaar in ontwikkeling worden genomen. Naast de kosten die het ontwikkelen met zich meebrengt (deze worden naar verwachting opgebracht worden door de opleidingsinstituten) zullen de opleidingen gevolgd en betaald moeten worden. Hiervoor is extra mankracht nodig, omdat de GHOR-organisatie op een bepaalde manier paraat dient te zijn zodat opengevallen plekken van mensen die opgeleid worden dienen te worden vervuld door anderen. Tevens is in de budgetten van de RGF-en en andere hulpverleningsinstanties in de GHOR niet voorzien in de kosten voor het volgen van deze opleidingen. (zie ook onder a) *[aanbeveling 53]*

Varia
- Bijstandsafspraken met andere GHOR-regio's over inzet sleutelfunctionarissen, met aandacht voor opkomsttijden *[aanbevelingen 42 en 43]*
- Aandachtspunt voor regionale GHOR-planning is mogelijk effect van ramp op zorgverlening van andere zorginstellingen *[aanbeveling 47]*
- Tetanusprofylaxe op rampterrein *[aanbeveling 49]*
- Taak-/functieomschrijvingen voor reguliere taken dienen actueel te zijn, en waar nodig

voorzien van een specifieke paragraaf inzake omstandigheden die van de dagelijkse afwijken *[aanbeveling 51]*

- De raadpleging van een tweedelijnsfunctionaris opnemen in procedures en deze met regelmaat evalueren en bijstellen *[aanbeveling 55]*
- De verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de GHOR-structuur dienenbij alle betrokken medewerkers bekend te zijn en door oefening getraind *[aanbeveling 56]*
- Een registratie opzetten, volgens welke de diverse GHOR-functionarissen een logboek kunnen bijhouden *[aanbeveling 60]*
- Het verhogen van de efficiëntie van het GHOR-alarmeringsysteem met het daarin opnemen van een terugmelding op gedane alarmeringen zou onderzocht moeten worden *[aanbeveling 63]*
- De benodigde coördinerende structuren zowel binnen de eigen discipline als multidisciplinair voor alle functies dienen voldoende bekend en getraind te zijn *[aanbeveling 64]*
- Communicatiestructuren en de mogelijkheden om gebruik te maken van faciliteiten bij de andere hulpverlenende disciplines, moeten nadrukkelijk onderdeel van training zijn *[aanbeveling 65]*
- Voor alle GHOR-functies dient een apart oefenplan te komen, waarbij een overzicht wordt bijgehouden van de onderhouden persoonlijke deskundigheid. Alarmeringsinstructies en opkomsttijden dienen in de oefenschema's te zijn opgenomen *[aanbeveling 66]*
- Oefeningen dienen geëvalueerd te worden, waarbij de evaluatiepunten als leermomenten dienen *[aanbeveling 67]*
- Binnen de structuur van de rampenplannen zou elk ziekenhuis over een protocol moeten beschikken waarin opvang en nazorg van de eigen medewerkers geregeld zijn. Ook buiten de rampensituatie kan een dergelijk protocol als vangnetconstructie dienen voor medewerkers die traumatische ervaringen hebben opgedaan binnen hun werk. Dit past in het zorgvuldig omgaan met hulpverleners in de zorg. Zij hebben een zwaar beroep en hun inzet is hard nodig *[aanbeveling 70]*
- Uit de dossiers is naar voren gekomen dat de logboeken van de verschillende participanten, die betrokken zijn bij de bescherming van het milieu en de gezondheid van de mensen, naderhand aan de hand van aantekeningen zijn gereconstrueerd. Het is aan te bevelen de logboeken zoveel mogelijk op het moment zelf op te stellen, zodat geen vervorming van informatie plaatsvindt. Praktische oplossingen zullen hiervoor bedacht dienen te worden. Men kan hierbij denken aan bijvoorbeeld het voorhanden hebben van een groep getrainde secretarissen of het voorhanden hebben van dictafoons, waarin mondeling acties vastgelegd kunnen worden [aanbeveling 89]

Deze aanbevelingen van de inspecties zullen worden verwerkt in referentiekaders en checklisten.

5.5.2 Preventieve volksgezondheid VWS

Reactie:

- Onduidelijkheid over medische protocollen dient te worden vermeden en afspraken m.b.t. de inhoud en de procedures voor publieksvoorlichting behoren vooraf beschikbaar te zijn.

- In vervolg op de 'lessons learned' van de Bijlmerramp is een gezondheidsonderzoek geëntameerd, waarmee tevens een preventiedoel wordt gediend.

Relevante ontwikkelingen:
- in het kader van de ontwikkelingen m.b.t. de GHOR en de urgentiegeneeskunde is sprake van de ontwikkeling van een expertisecentrum waarin een deel van de aanbevelingen van de IGZ zouden kunnen worden meegenomen, meer concreet moet hierbij gedacht worden aan het reeds opgerichte Nederlands Instituut voor Urgentiegeneeskunde te Utrecht.

Probleemanalyse:
- Tekortkomingen m.b.t. protocollen en publieksvoorlichting zijn voor een groot deel het gevolg van onvoldoende helderheid en communicatie vooraf over regels en procedures;
- M.b.t. de publieksvoorlichting over gezondheidsrisico's bestond onduidelijkheid over de inhoudelijke en procedurele verantwoordelijkheid voor het uitzenden van berichten;

Financiële beschouwing:
- ?

Reactie naar toekomst:
- In het kader van de procedures en afspraken m.b.t. de GHOR moeten de gesignaleerde tekortkomingen worden ondervangen. Dat is mogelijk binnen de gegeven beleidskaders.
- M.b.t. het beschikbaar zijn van publieksinformatie is het wenselijk standaardisering en facilitering te bevorderen.

Actiepuntenlijst:
- VWS, BZK en AZ werken nadere voorstellen uit (i.s.m. milieu) voor het beschikbaar krijgen en faciliteren van materiaal t.b.v. publieksvoorlichting;
- In overleg met regionale betrokkenen wordt het implementeren van diverse operationele aanbevelingen in structuur en procedures geïnitieerd.
- De ervaringen met betrekking tot het uitgevoerde gezondheidsonderzoek worden vastgelegd in een draaiboek en geëvalueerd om vast te kunnen stellen wat de waarde ervan in de tijd is geweest.

Financiële en regelgevingconsequenties:
- nog invullen

5.6 Politie en rampenbestrijding

Ten aanzien van het optreden van de politie tijdens de vuurwerkramp in Enschede trekt de Inspectie voor de Politie (IP) de algemene conclusie dat de politie zeer behoorlijk heeft gehandeld. Toch worden verbeterpunten genoemd en doet de IP aanbevelingen aan het regionale politiekorps Twente, de politiekorpsen in het algemeen, het Korps landelijke politiediensten (KLPD) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). In dit hoofdstuk zal worden ingaan op de zaken die de politie in het algemeen aangaan, alsmede de onderwerpen die betrekking hebben op het KLPD en het Ministerie van BZK.

Conclusies en aanbevelingen

In het algemeen concludeert de IP dat de politie meer aandacht zou moeten besteden aan de rampenbestrijding. Meer specifiek worden onder meer de volgende knel- en/of verbeterpunten gesignaleerd en worden daar aanbevelingen aan verbonden.

In de pro-actieve fase wordt aanbevolen om beschikbare informatie over risicovolle objecten vast te leggen en meer nadrukkelijk te betrekken in de preparatie op rampen en zware ongevallen. Daarbij ligt het volgens de IP voor de hand dat de brandweer het initiatief neemt.

In het kader van de preparatie heeft de IP onder andere gekeken naar het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing Politie (CCB), dat in 1999 onder auspiciën van de portefeuillehouder van de Raad van Hoofdcommissarissen is opgesteld. Het referentiekader is bedoeld als richtlijn voor de politiekorpsen ten aanzien van de minimale voorzieningen op het terrein van conflict- en crisisbeheersing. Het heeft een richtinggevend karakter en zal op onderdelen, waaronder het proces van informatievoorziening en flexibilisering van de mobiele eenheid, nog worden verdiept. In die zin heeft het volgens de IP, mede gelet op het ontwikkelingsproces waarin het zich bevindt, als normstellend karakter nog een relatieve betekenis. De IP merkt op dat de door het Expertisecentrum Conflict- en Crisisbeheersing (ECCB), als onderdeel van het Politie Instituut voor Openbare orde en Gevaarsbeheersing (PIOG), in februari 2000 gehouden nul-meting door de politiekorpsen zelf is ingevuld. De IP doet de aanbeveling om het Referentiekader CCB uit te bouwen tot een landelijk kader waarin meetbare kwaliteitseisen voor de organisatie van grootschalig politieoptreden zijn opgenomen.

Genoemd wordt verder in het rapport van de IP het belang van het opstellen van een opleidingsprogamma voor de leden van de Staf Grootschalig Politieoptreden (GPO) (waaronder ook de administratief ondersteunende leden) en de chefs van dienst voor wat betreft hun aandeel in rampenbestrijding en grootschalig politieoptreden.
Expertise, vaardigheden en oefenen zijn belangrijke factoren bij een plotselinge overschakeling naar een grootschalig en multidisciplinair optreden. Het planmatig aanpakken en uitvoeren van opleiding en oefening is van wezenlijk belang.

Op het terrein van de meldkamers doet de IP in haar rapport een aantal suggesties voor verbeteringen (zie hoofdstuk 4). *[aanbevelingen 98 tot en met 101]*

Ten aanzien van de bijstandsverlening merkt de IP over de bijstand van de Koninklijke Marechaussee (Kmar) op dat die bijstandsverlening aanvankelijk op formele gronden werd aangehouden. Volgens de bijstandsregeling verleent de Kmar alleen "in bijzondere gevallen" bijstand, wat inhoudt: wanneer de mankracht van de politie niet toereikend is, terwijl zeer snelle bijstandsverlening noodzakelijk is en de Kmar het meest in aanmerking komt gelet op haar specifieke deskundigheid, bewapening of uitrusting. De IP brengt naar voren dat er door het uitblijven van de bijstandsverlening vanuit de Kmar enige spanningen zijn geweest. Gelet op de aard van de situatie is die bijstand, nadat daarover op hoog politiek niveau contact had plaatsgevonden,

echter alsnog geëffectueerd. De IP doet dan ook de aanbeveling aan BZK de bijstandsregeling op haar toepasbaarheid in situaties als de vuurwerkramp in Enschede te bezien.

Verdere aandachtspunten zijn samenwerking en afstemming (van onder andere dienstverbanden, en gezondheidsbescherming) met andere regio's en disciplines, onderlinge communicatie, bereikbaarheid van sleutelfiguren, en het aanwezig hebben van goed kaartmateriaal.
Voor met name kleine en middelgrote politieregio's verdient het volgens het Inspectierapport aanbeveling om samenwerkingsverbanden aan te gaan met omliggende regio's om de uitwisselbaarheid van sleutelfunctionarissen zo groot mogelijk te maken, vooral met het oog op grootschalige en langdurige inzet van stafleden GPO bij rampen.
In de afsluiting van haar rapport vraagt de IP zich af of met name kleine en middelgrote politieregio's in Nederland überhaupt in staat zijn zich adequaat te prepareren op omstandigheden zoals deze zich tijdens de vuurwerkramp voordeden. Ook met een intensief oefenprogramma lijkt aanvullende input van actuele en relevante praktijkervaring gewenst. De IP is dan ook van mening dat hiervoor een landelijke voorziening zou moeten worden getroffen. In de verdere uitwerking hiervan kunnen volgens de IP het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD en het ECCB onder regie van de portefeuillehouder CCB van de Raad van Hoofdcommissarissen goede diensten bewijzen.

Positief is de IP over de ervaringen van de politie Twente met betrekking tot de interne informatievoorziening, en de ervaringen met het Regionaal Informatie Knooppunt. Ten aanzien van deze onderwerpen wordt de aanbeveling gedaan deze positieve ervaringen vast te leggen ten behoeve van de hele politie.

Ten aanzien van het Rampen Identificatie Team (RIT) noemt de IP ook enkele specifieke verbeterpunten en doet aan de hand daarvan aanbevelingen. Zo worden de volgende punten genoemd. Een standaard communicatieplan om in geval van rampen naar de media te kunnen communiceren werd gemist. Het RIT dient dan ook een communicatiestrategie te ontwikkelen. De politie was bij aanvang van het RIT optreden niet optimaal geïnformeerd over alle consequenties van het RIT optreden. Dit had nadelige consequenties voor de latere bemensing van het Bureau Vermissingen omdat hiervoor niet meer geput kon worden uit rechercheurs met lokale bekendheid. Ter informatie van de politie dienen de werkwijze en de consequenties op het terrein van personeel, materieel en organisatie voor het bijstandsvragende korps te worden beschreven.
De personele en materiële ondersteuning van de Sector Berging dient structureel geregeld te worden. De aandacht voor het bergen, veiligstellen en retourneren van goederen naar rechthebbenden kan nog verder worden verbeterd. Ook bestond er een te grote druk op leider van de Sector Berging, doordat hij ook nog belast werd met de problematiek van de arbeidsomstandigheden.
Het werkproces binnen het RIT ten behoeve van de vermistenregistratie is niet voldoende beschreven. Tijdens de ramp is ter ondersteuning van het werkproces inzake het terugbrengen van het aantal vermisten het programma BOOGIS (Beleids en Operationeel Ondersteunend Geografisch Informatie Systeem) ontwikkeld. Dit systeem is in staat om verschillende bestanden zoals de vermistenlijst, kadastergegevens en gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie te combineren en visueel inzichtelijk te maken op een kaart en op foto's van vóór en na de explosies. Ook kunnen op deze wijze gewonden en overledenen geografisch worden ingetekend. Het IP

beveelt aan om het BOOGIS verder te ontwikkelen ten behoeve van toepassing bij rampen en ander grootschalig politieoptreden. De IP vindt het voor de hand liggen de nodige organisatorische voorzieningen hiertoe te treffen en onder te brengen bij het KLPD.

Bestaand beleid/beleid in ontwikkeling:
Naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede - en zoals ook blijkt uit het rapport van de IP - is gebleken dat de rampenbestrijding in het algemeen meer aandacht behoeft. Eén van de pijlers in de rampenbestrijding is de politie. De taken die de politie heeft in de rampenbestrijding behoren grotendeels tot de dagelijkse taken van de politie. De politie heeft bij de rampenbestrijding de primaire verantwoordelijkheid voor het afzetten en afschermen van het rampgebied, voor het regelen van het verkeer, voor het begeleiden van hulpdiensten (begidsen), voor het handhaven van de rechtsorde, voor de identificatie van slachtoffers en ten slotte voor het strafrechtelijk onderzoek. Het gezag over en de verantwoordelijkheid voor het politieoptreden bij de hulpverlening en de handhaving van de openbare orde ligt bij de burgemeester van de betrokken gemeente. Het gezag over het politieoptreden bij de strafrechtelijke handhaving ligt bij de officier van justitie.

In het huidige bestel is het beleid van de politie op het gebied van de rampenbestrijding primair een verantwoordelijkheid van de politieregio's. Het Ministerie van BZK heeft in deze een ondersteunende en faciliterende, een kaderscheppende en toetsende rol.

Door het politieveld is de afgelopen jaren een ontwikkeling in gang gezet ten behoeve van de verbetering van het grootschalig politieoptreden, waarvan de rampenbestrijding een onderdeel is. Zoals eerder beschreven in hoofdstuk Geschiedenis van de rampenbestrijding, is er sinds in 1999 het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing Politie. Het is de bedoeling dat het Referentiekader regelmatig (eens per twee jaar) wordt geactualiseerd. Het Referentiekader heeft als doel richtinggevende uitspraken te doen over de organisatie van crisis- en conflictbeheersing binnen de Nederlandse politie. Hierbij worden minimumvereisten geformuleerd voor maatregelen en activiteiten op het gebied van preventie, preparatie, respons (waaronder opschaling) en de afwikkeling van verschillende typen conflicten en crises (rampen, terreursituaties en grootschalige ordeverstoringen). Dit Referentiekader biedt politieorganisaties handvatten om hun organisatie op dit terrein te ontwikkelen. De referenties dienen als richtlijnen voor de korpsen ten aanzien van de minimale voorzieningen op het terrein van conflict- en crisisbeheersing.

Vanuit het Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP) is het Politie Instituut voor Openbare Orde en Gevaarsbeheersing (PIOG) zich aan het omvormen van alleen een opleidingsinstituut voor Mobiele Eenheid (ME), aanhoudingseenheden (AE's) en arrestatieteams (AT's) tot mede een kennis- en opleidingscentrum op het vlak van de Conflict- en Crisisbeheersing (CCB). Binnen het PIOG is daarom gestalte gegeven aan het Expertisecentrum CCB (ECCB). Het ECCB zal zich - van 2000 tot 2002 in projectvorm - ontwikkelen tot vraagbaak en informatiepunt voor alle korpsen op het gebied van de ECCB. Het ECCB wordt vooralsnog inhoudelijk aangestuurd door de portefeuillehouder CCB in de Raad voor de Hoofdcommissarissen. De bedoeling is dat er een begeleidingscommissie ECCB komt met daarin vertegenwoordigers vanuit het politieveld en van het Ministerie van BZK die op hoofdlijnen prioriteiten stelt en kwaliteitsnormen zal aangeven waaraan de door het ECCB op te leveren producten dienen te voldoen.

Er vindt periodiek overleg plaats tussen de portefeuillehouders Conflict- en Crisisbeheersing (CCB) van de regio's onder leiding van de portefeuillehouder CCB vanuit de Raad van Hoofdcommissarissen. Bij deze vergaderingen zijn ook het ECCB en het Ministerie van BZK vertegenwoordigd.

Het ECCB werkt op dit moment in overleg met het politieveld en het Ministerie van BZK aan een nieuwe versie van het Referentiekader CCB. Volgens de planning zal die versie in oktober 2001 verschijnen. De bedoeling is dat daarin meer normstellende referenties worden opgenomen, zodat beter kan worden gemeten wanneer korpsen hieraan voldoen. In vervolg op de eerder genoemde nulmeting zal het ECCB mede ten behoeve van de aanpassing van het Referentiekader in maart 2001 een zogenaamde 1-meting uitvoeren bij de regionale politiekorpsen. Mede aan de hand van de uitkomsten van die meting zal onderzoek worden gedaan naar het vaststellen en formuleren van mogelijke - in het nieuwe referentiekader op te nemen - normen. *[aanbeveling 95]*
Een aantal aanbevelingen van de IP met betrekking tot grootschalig politieoptreden betreft onderwerpen die in de eerste versie van het Referentiekader CCB al zijn opgenomen. Ook kan een groot deel van de aanbevelingen van de IP worden meegenomen in de te herziene versie. *[o.a. aanbeveling 96, 102, 103, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117,118, 119, 128,, 130, 138, 139, 140, 144]*
Het ECCB is voorts doende met het verzamelen van zogenaamde "best practises" ten behoeve van advisering van alle korpsen. Goede ervaringen van de regio Twente kunnen daarin worden meegenomen *[aanbeveling 127, 141, 142, 143]*. Ook wordt gedacht aan een landelijk inzetbare voorziening ten behoeve van ondersteuning/advisering bij (dreigende) grootschalige incidenten of verstoringen van de openbare orde en veiligheid, mede in relatie tot de door de IP gesignaleerde problematiek van de kleine en middelgrote regio's. *[aanbeveling 97,107, 144]*
Verder heeft het ECCB voor de politie een training opgezet voor Grootschalig Bijzonder Optreden (GBO) met een module voor de staf GBO in een openbare orde-casus. *[aanbeveling 106]*

De minister van BZK stimuleert en bevordert het door het politieveld in gang gezette beleid, onder andere door financiering van het ECCB en het vorenvermelde normenonderzoek. De voortgang inzake dit beleid is een terugkerend onderwerp in de besprekingen die het Ministerie van BZK regelmatig voert met de portefeuillehouder CCB van de Raad van Hoofdcommissarissen en het hoofd van het ECCB.
Voorts houdt de minister van BZK de stand van zaken met betrekking tot de Mobiele Eenheid (ME) - die bij grootschalig politieoptreden een grote rol heeft - ook nauwlettend in het oog door de jaarlijkse toetsing van de regionale beleidsplannen betreffende de ME. Die toetsing wordt met betrekking tot de aanhoudingseenheden afgestemd met de minister van Justitie. De minister van BZK heeft de regio's gevraagd in hun ME-beleidsplannen 2001 nadrukkelijk aandacht te besteden aan een aantal van tevoren opgegeven referenties, zoals bijvoorbeeld de aanwezigheid van een bureau Openbare Orde en Veiligheid en van een Regeling Grootschalig en Bijzonder politieoptreden, waarin de commandovoering bij grootschalige en bijzondere incidenten staat beschreven. Verder is op dit moment een wijziging van de Regeling mobiele eenheid in voorbereiding, die ertoe zal leiden dat vanaf 2002 het zelfstandige ME-beleidsplan komt te vervallen en het onderwerp ME onderdeel wordt van het - op basis van de Politiewet jaarlijks door de regio's vast te stellen en door de minister

van BZK te toetsen - algemene regionale beleidsplan. Hiermee wordt de toetsing van de normen van de Regeling mobiele eenheid en jaarlijks door BZK vast te stellen referenties ingebed in de algemene beleids- en beheerscyclus van de politie, die door de minister van BZK wordt beoordeeld. Bij het bepalen van de referenties waarvoor de minister van BZK in het beleidsplan 2002 aandacht zal vragen, zullen de ervaringen opgedaan in Enschede worden betrokken.
Het kabinet onderschrijft het belang van het houden van multidisciplinaire oefeningen ter voorbereiding op eventuele (dreigende) calamiteiten. De minister van BZK zal dit onder de aandacht brengen van onder andere de portefeuillehouder CCB van de Raad van Hoofdcommissarissen.

Met betrekking tot de aanbeveling van de IP inzake de bijstand van de Kmar beveelt de IP aan *[aanbeveling 120]* de bijstandsregeling te bezien op haar toepasbaarheid voor rampsituaties. In principe wordt bijstand door de Kmar gevraagd en verleend in bijzondere gevallen, waarbij met name wordt gelet op haar specifieke deskundigheid, bewapening of uitrusting. Bij het optreden van de Kmar dient de wettelijke politietaak van de Kmar als omschreven in artikel 6 van de Politiewet 1993 in het oog te worden gehouden. Dit aspect wordt tevens benadrukt in een op handen zijnde samenwerkingsregeling tussen de politie en de Kmar. Overigens spreekt het voor zich dat in rampsituaties voor zover mogelijk alle beschikbare eenheden moeten worden ingezet.

RIT
In 1999 is begonnen met een modernisering van het draaiboek RIT. De ervaringen opgedaan bij de inzet in Enschede worden verwerkt in het definitieve draaiboek, dat naar verwachting medio 2001 gereed zal zijn. In het draaiboek 2001 wordt voorzien in een logistieke en administratieve ondersteuning van het hoofd Sector Berging en worden procedures opgenomen met betrekking tot documentatie van het rampterrein (plattegronden, bevolkingsadministratie), inzetschema's van het personeel, documentatie van op afroep beschikbare hulpmiddelen en materialen, en het bergen, veiligstellen, documenteren en retourneren van goederen die niet direct bijdragen tot de identificatie.

Uitgangspunt bij de inzet van het RIT is dat de informatie over de activiteiten van het RIT (voortgang berging en identificatie) gegeven worden door het bevoegd gezag (i.c. de burgemeester) en dat na toestemming van en in overleg met het bevoegd gezag door of vanwege het hoofd RIT informatie gegeven wordt over de werkwijze van het RIT. Aan het team wordt een voorlichter verbonden die ook de communicatie verzorgt met de gemeentelijke en de voorlichtingsdienst van het desbetreffende regionale politiekorps.
Er bestaat reeds een brochure over de taak, de werkwijze en de alarmering van het RIT die in 1995 is aangeboden aan de politiekorpsen. Deze brochure zal worden herzien op basis van het draaiboek 2001. Vervolgens zal de hernieuwde brochure worden aangeboden aan alle regionale politiekorpsen, gemeenten en regionale brandweerkorpsen. Daarbij zal in overweging worden gegeven dit te betrekken bij de planvorming.

De werkwijze van het RIT is vooral gebaseerd op bij eerdere incidenten opgedane ervaringen bij de berging. In dergelijke gevallen is de personele en materiële ondersteuning adequaat geregeld. Bij een ramp met een aard en een omvang als die in Enschede is het niet reëel om op voorhand alle benodigde materialen op voorraad te hebben en een inschatting te kunnen maken van het aantal en soort medewerkers (technische en tactische rechercheurs) benodigd voor de berging.

De vermistenregistratie is in beginsel een taak van de gemeente en (dus) geen taak van het RIT. Dat neemt niet weg dat er een nieuwe relatie dient te ontstaan tussen de registratie in het Centraal Registratie en informatie Bureau (CRIB) van de gemeente en het RIT in de vaststelling van de personen die gelet op de aard van de melding en het onderzoek op het rampterrein als werkelijk vermist aangemerkt kunnen worden.
De evaluatie van het RIT en het LRT over dit onderwerp is aanleiding geweest een werkgroep van het RIT/LRT in te stellen die tot taak heeft aanbevelingen te doen voor een verbetering van de CRIB-registratie, de instructie en begeleiding van CRIB-medewerkers en de mogelijkheid tot koppeling van de CRIB-registratie en de RIT -registratie vermisten te onderzoeken. Voorts wordt nagegaan of binnen de Sector Tactische Identificatie van het RIT een unit "registratie en onderzoek vermisten" dient te worden opgenomen. Deze werkgroep zal eind maart 2001 haar bevindingen aan de korpschef KLPD voorleggen **(PM Check stand van zaken voor verzending kabinetsstandpunt).**
Het BOOGIS-systeem wordt binnen het KLPD verder ontwikkeld. Naar verwachting is het systeem medio 2001 operationeel inzetbaar. *[aanbevelingen 131 tot en met 137]*

Voor wat betreft de aanbevelingen met betrekking tot bescherming van het politiepersoneel tegen gevolgen van gevaarlijke stoffen en asbest zij verwezen naar Hoofdstuk 7 Veiligheid.
[aanbevelingen 121 tot en met 126, en 129]

Lacunes in het beleid (aandachtspunten):
-

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven:
In lijn met de aanbeveling van de IP acht het kabinet het van belang dat de politie meer betrokken is bij het opstellen van risico-analyses *[aanbeveling 90]* en de nadere preparatie, zoals planvorming en (multidisciplinaire) oefening. In dit verband kan tevens worden gewezen op het belang van de ontwikkelingen in het kader van de territoriale congruentie.

Onder het kopje "Bestaand beleid/beleid in ontwikkeling" is reeds ingegaan op de ingezette ontwikkelingen met betrekking tot onder meer de oprichting van een Expertisecentrum Conflict- en Crisisbeheersing, en de herziening van het Referentiekader Conflict- en Crisisbeheersing, waarbij wordt toegewerkt naar een meer normstellend kader.

Ten aanzien van het Referentiekader CCB zal de minister van BZK de IP vragen in 2003 een onderzoek te laten doen naar de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de herziene versie van het Referentiekader CCB door de politiekorpsen.
Indien en voor zover het onderzoek daartoe aanleiding geeft zal de minister van BZK de conclusies en aanbevelingen onder de aandacht brengen van de politie in het algemeen of specifieke regio's in het bijzonder.

In dit kader kan voorts worden vermeld dat het gebruikelijk is dat enkele jaren na een eerder door de IP verricht onderzoek een follow-up onderzoek zal worden verricht. In vervolg op het in 1998 door de IP in opdracht van de minister van BZK verrichte onderzoek naar paraatheid (zie hoofdstuk

Geschiedenis) zal de IP in 2001 een follow-up onderzoek naar paraatheid doen. Daarbij zal niet alleen worden gekeken in hoeverre de aanbevelingen uit het eerdere onderzoek zijn uitgevoerd, maar zullen nadrukkelijk ook de in dit verband relevante aandachtspunten uit het onderzoek Enschede worden betrokken.
Vooruitlopend op dat verdere paraatheidsonderzoek is de IP van plan in haar korpsbezoeken bijzondere aandacht te besteden aan de meldkamers, zodat in de loop van 2001 een landelijk beeld ontstaat. Dit overzicht zal in het totale overzicht van de paraatheid worden geïntegreerd.

5.7 Bevolkingszorg

Lacunes in het beleid:

- gemeenten zijn niet adequaat voorbereid op de gemeentelijke processen van de rampenbestrijding.

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven:

- gemeenten zijn niet adequaat voorbereid op de gemeentelijke processen van de rampenbestrijding; Daarom moeten de gemeenten conform de aanbeveling van de Inspectie BRB een gezamenlijk project opzetten dat gericht is op de versterking van de gemeentelijke processen bij de rampenbestrijding. BZK maakt hierover afspraken met de VNG. Bij dit project aandacht te worden besteed aan o.a. de volgende aspecten:
  . organisatie preparatie en uitvoering gemeentelijke processen bij rampenbestrijding
  . uitwerking uitvoering gemeentelijke processen in de planvorming (draaiboeken) ;
  . opschalingsproces inclusief alarmering van de gemeentelijke organisatie;
  . technische voorzieningen
  De gemeenten kunnen gemeentelijke processen van de rampenbestrijding ook gezamenlijk in regionaal verband organiseren. Als voorbeeld kan dienen de wijze waarop in Zeeland het proces bevolkingszorg (opvang en verzorging) is geregeld: convenant met het Rode Kruis. *[aanbevelingen 31, 179, 180]*

- Gebrek aan landelijke ondersteuning van de gemeente/regio: gespecialiseerde landelijke ondersteuning t.b.v. de uitvoering van de registratie en andere gemeentelijke processen kan worden geleverd door de te richten landelijke ondersteuningsdienst rampenbestrijding *[aanbeveling 181]*

5.7.1 Opvang en verzorging bevolking VWS/BZK

Reactie

- Velen konden zichzelf in veiligheid brengen. Lang niet iedereen was zich ervan bewust dat ze op een vermistenlijst konden staan. Onduidelijk was ook in eerste instantie waar men zich 'veilig' kon melden.
- Voor opvang en verzorging is gebruik gemaakt van zorg- en buurtinstellingen. Na korte tijd werd de Diekmanhal ingericht voor opvang van o.a. diegenen die niet in staat waren zelf overnachting te regelen. Het grote aantal mensen dat niet naar de eigen woning terug kon, vroeg veel aandacht. Voor de organisatie op korte termijn was samenwerking met o.a. de woningbouwverenigingen absoluut noodzakelijk. Dat proces is goed verlopen.
- De gemeente bleek in staat - met hulp van velen - de eerste opvang goed in te vullen.

- Het was langdurig onzeker hoeveel mensen vermist waren en waarschijnlijk omgekomen. Dat legt grote druk op getroffenen.

Relevante ontwikkelingen
- Naar aanleiding van eerdere rampen is geconstatateerd dat een duidelijke plaats voor ontmoeting, informatie, advies en eerste opvang van groot belang is voor de directe bevolkingszorg en de start van de nazorg. Er is daarom vrij snel het initiatief genomen een Informatie- en adviescentrum (IAC) tot stand te brengen. (zie verder nazorg)
- Als gevolg van de wijze waarop verschillende vrijwilligersorganisaties betrokken zijn geweest bij de eerste opvang, worden van die kant ook vragen gesteld over een vast te leggen plaats in de rampbestrijding.

Probleemanalyse
- De bevolkingszorg is op zichzelf goed verlopen. Knelpunten doen zich vooral voor bij de coördinatie, de registratie en de noodzakelijke informatie over wezenlijke zaken als de situatie van vermiste familieleden of de vraag of men naar de eigen woning terug kan.

Financiële beschouwing
- De organisatie van een IAC is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Vanuit de rijksoverheid zullen de financiële middelen worden aangereikt om een IAC op te zetten. Afhankelijk van de aard van de ramp worden de kaders bepaald.

Reactie toekomst
- De bevolkingszorg kan goed aan de gemeente worden gelaten. Van de rijksoverheid mag worden verwacht dat zij een ondersteunende rol speelt bij de invulling van deze gemeentelijke verantwoordelijkheid. Op dit punt zal zij ook in het Handleiding rampenbestrijding (verantwoordelijkheid Minister BZK) de tekst en het Handboek geneeskundige hulpverlening (verantwoordelijkheid Stas WVC, nu Minister VWS) de kaders moeten (gaan) schetsen.
- Vele vrijwilligersorganisaties bieden hulp in het kader van de bevolkingszorg. Vrijwilligersorganisaties kunnen nimmer in de plaats treden van de reguliere organisaties op het gebied van de medische hulpverlening. Zij zijn aanvullend.

Actiepuntenlijst
- Om de hulpverlening en opvang van de bevolking te optimaliseren dienen op landelijke niveau goede (vastgelegde) afspraken te worden gemaakt met vrijwilligersorganisaties over hun inzet – en plaats binnen de GHOR. Deze afspraken dienen dan regionaal verder te worden ingekleurd.

Financiële en regelgevingsconsequenties
- Indien door de rijksoverheid bindende criteria worden geformuleerd voor de inzet van vrijwilligersorganisaties ten behoeve van publieke taken dan dienen hiervoor passende middelen te worden aangereikt.

5.7.2 Registratie slachtoffers/vermisten en overledenenzorg BZK

Conclusies en aanbevelingen:

Registratie slachtoffers/vermisten: preparatie was adequaat; bij de uitvoering veel afstemmingsproblemen tussen de diverse betrokken organisaties, kwaliteit en overdracht van registraties in enkele gevallen slecht. Hierdoor is de vermistenlijst later gepubliceerd dan nodig was.

Bestaand/reeds geïnitieerd beleid:
- De traumacentra zullen verantwoordelijk worden voor de registratie van de medische slachtoffers.

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven:
- Ontwikkelen landelijke standaard voor het CRIB-systeem. Deze standaard moet aansluiten bij het registratiesystemen van de medische hulpverlening en de politie/RIT. BZK zal dit faciliteren door adviesbureau hiertoe opdracht te geven.*[aanbevelingen 145 147, 149, 150, 151, 173]*

- BZK zal onderzoek laten doen naar de wijze waarop en door wie het proces registratie het meest effectief kan worden voorbereid en uitgevoerd, en wat de beste organisatiestructuur is van het CRIB. Bij de registratie spelen vele actoren een rol (politie, RIT, geneeskundige hulpverlening, ziekenhuizen, gemeentelijke diensten), hetgeen afstemming noodzakelijk maakt. Tevens dient elke actor te zijn voorbereid op de uitvoering van en samenwerking bij de registratie. De uitkomsten van het onderzoek worden verwerkt in de documentatie rampenbestrijding
[aanbevelingen 61, 148, 152, 157 en 158]

Varia
- Het beheer van het CRIB-systeem tijdens de operatie in het draaiboek kan worden verbeterd v.w.b. maken van back-ups en verrichten van opschoningsactiviteiten *[aanbeveling 146]*
- Hanteer bij de samenstelling van de vermistenlijst het onderscheid tussen "onbekend" en "vermist" en hanteer criteria alvorens een persoon als vermist te registreren *[aanbeveling 153]*
- Verbeter de afspraken aangaan de communicatie van informatie over de calamiteit tussen het CRIB en de afdeling Voorlichting *[aanbeveling 154]*
- Verbeter de afspraken/beeldvorming tussen de gemeente/CRIB en de politie omtrent ieders taak(-afbakening) en doelstelling m.b.t. de (voorlopige) registratie en pas de draaiboeken daarop aan *[aanbeveling 155]*
- Verbeter de afspraken/afstemming tussen het CRIB en DMO aangaan de (voorlopige) registratie en pas de draaiboeken erop aan *[aanbeveling 156]*
- Verander het draaiboek CRIB ten aanzien van het Registratiebureau en het Inlichtingenbureau in de functie-eenheden front-office en back-office *[aanbeveling 172]*.
- Een rampenplan gaat niet alleen over processen en organisatie. Ook het te voeren beleid ter zake van voorlichting moet in het draaiboek voorlichting van een rampenplan worden verwoord *[aanbeveling 178]*

Deze aanbevelingen vormen input voor het door de gemeenten te starten landelijke project "versterking gemeentelijke processen bij de rampenbestrijding".

Overledenenzorg
PM

5.7.3 Publieksvoorlichting (NVC-structuur) BZK/VWS/AZ

NB. M.b.t. de publieksvoorlichting moeten de teksten nog met BZK en andere departementen worden afgestemd. M.u.v. de onderdelen conclusies en aanbevelingen gaat de tekst hoofdzakelijk in op de specifieke VWS verantwoordelijkheden.
Specifieke VWS aandachtspunten zijn: voorlichting gevaarlijke stoffen i.o.m. anderen; verwanteninformatielijn i.o.m. anderen; interne voorlichting voor externe raakt ook belang medische/ psychosociale hulpverlening; basisinformatie gezondheidsthema's; autoriseren bronnen voor (gezondheids)berichtgeving.

Reactie
- De publieksvoorlichting valt uiteen in een aantal onderdelen. Ten eerste gaat het om de algemene voorlichting vanuit de centrale rampenstaf. Ten tweede om de zgn. verwanteninformatie, ten derde om specifieke informatie over gevaarlijke stoffen. De gemeeente(lijke rampenstaf) is verantwoordelijk voor de publieksvoorlichting, maar betrekt de informatie van verschillende instanties, zoals het RIVM (metingen gevaarlijke stoffen) of VWS (voor wat betreft daarmee samenhangende gezondheidsrisico's). Van belang is een vast punt waar de milieu en gezondheidsinformatie bij elkaar komen en worden omgezet in een advies aan de rampenstaf cq de burgemeester. In feite zou hier de Medisch Milieukundige (MMK) het schakelpunt moeten zijn voor het autoriseren van de informatie.
- Gezien de veelheid aan reacties voorziet de 'verwanteninformatielijn' in een behoefte. Terecht wordt gewezen op de noodzaak e.e.a uit te werken. Eenmaal gestart blijkt de vraag breder dan uitsluitend de 'verwanteninformatie' en dat vraagt om een passende reactie. Vanuit overwegingen van (geestelijke) gezondheid van getroffenen is het volgende van belang: een van de grote oorzaken van het slecht verwerken van de gevolgen een ramp is het langdurig uitblijven van adequate informatie. Dit heeft mn. gevolgen voor het geestelijk welbevinden van mensen. Niet tijdig anticiperen op deze behoefte heeft gevolgen voor de zorgvraag –en organisatie binnen de geestelijke gezondheidszorg. Op grond van deze overweging heeft het kabinet besloten om de minister van VWS leidend te laten zijn bij de voorbereiding en organisatie van 'de verwanteninformatielijn'.
- Alle meldingen over rampen dienen primair te worden gedaan aan het NCC. Daar wordt dan de afweging gemaakt om VWS te benaderen met de vraag of het nodig is om al dan niet de verwantenlijn op te startten.

Relevante ontwikkelingen
- Er is initiatief genomen door de voorlichtingsraad om de ervaringen zoals die zijn opgedaan met eerdere rampen, en nu in Enschede nader te analyseren en beoordelen, met het doel de publieksvoorlichting als geheel helder te positioneren en kwalitatief goed voorbereid te kunnen uitvoeren. Daarbij is aan de orde dat de veranderende rol van de media, en veranderingen in

verwachtingen van het publiek ook van invloed zijn op de wijze waarop de voorlichting kan en moet worden verzorgd. Inmiddels is de commissie Wallage ingesteld die nadere voorstellen zal doen m.b.t. crisisvoorlichting, mede op basis van de informatie vanuit de voorlichtingsraad.

Probleemanalyse

- Er was sprake van onduidelijkheid over de vraag wie waarvoor verantwoordelijk was. Daarnaast blijkt goede publieksvoorlichting in een rampsituatie een aantal specifieke kenmerken te hebben en veel capaciteit te vragen. Dat vraagt kwalitatief en kwantitatief om deskundigheid waarvan niet kan worden aangenomen die die ter plaatse zomaar voorhanden is.
- Voor wat betreft de verwanteninformatie is van belang zorg te dragen voor een goede aansluiting bij de CRIB.
- Voorlichtingsteksten met inhoudelijke informatie over de risico's en de te nemen maatregelen in geval van waargenomen uitstoot van gevaarlijke stoffen moesten ter plekke worden gemaakt. Daarbij was er tevens onduidelijkheid over de vraag wat de metingen nu precies hadden opgeleverd, en wie de informatie moest autoriseren ten behoeve van de publieksvoorlichting.

Financiële beschouwing

-

Reactie toekomst

-

Actiepuntenlijst

- De publieksvoorlichting is de eerste verantwoordelijkheid van de gemeente(lijke rampenstaf). Dat geldt ook voor de informatievoorziening aan de ter plaatse werkende hulpverleners. Publieksvoorlichting in geval van ramp vraagt zowel veel capaciteit als specifieke deskundigheid. De rijksoverheid faciliteert de publieksvoorlichting. Het ministerie van BZK heeft, als coördinerend ministerie, het initiatief genomen deze deskundigheid te bundelen. Deze pool kan worden gevuld met voorlichters uit de meest relevante ministeries. Afhankelijk van aard en omvang van de ramp wordt dan bepaald vanuit welk ministerie een voorlichter locaal/regionaal moet en kan worden ingezet. Het systeem dat invulling geeft aan deze werkwijze wordt verder uitgewerkt. In de uitwerking moet ook worden meegenomen hoe omliggende gemeenten betrokken kunnen worden.
- Overbelasting van telefoonlijnen/centrales/netwerken maakt extra inzet in geval van ramp noodzakelijk. VWS heeft de beschikking over een callcenter faciliteit die kan worden aangeboden aan de lokale autoriteiten. Communicatie met gemeenten (via VNG) over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder deze faciliteit kan worden gebruikt dient op korte termijn te worden geregeld.

Financiële en regelgevingsconsequenties

Het onderhouden van een structurele voorziening als de verwanteninformatielijn ten behoeve van gemeenten voor de inzet bij kost VWS structureel per jaar (ervaring rampen laatste jaren) een miljoen gulden (hierin zit opleiding, onderhoud infrastrcutuur en exploitatie).

BZK:

Conclusies en aanbevelingen:

Publieksvoorlichting: goed verlopen; er was echter een gebrek aan afstemming tussen de interne en de externe communicatie (externen waren vaak eerder op de hoogte van bepaalde zaken dan de instanties die betrokken waren bij de uitvoering van een besluit, hetgeen tot wrevel leidde); enkele aanbevelingen: landelijke pool van crisis-communicatiespecialisten; in rampenplan aandacht voor internet en nieuwe vormen telecommunicatie.

Lacunes in het beleid:

Gebrek aan landelijke ondersteuning door crisiscommunicatiespecialisten van de gemeente/regio.

Voorstel nieuwe beleidsinitiatieven:

- Gebrek aan landelijke ondersteuning door crisiscommunicatiespecialisten van de gemeente/regio.; De Voorlichtingsraad (VORA) heeft in een advies aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgesteld het Nationaal Voorlichtingscentrum (NVC) te versterken. Het vernieuwde NVC bestaat uit een afdeling persvoorlichting en een afdeling publieksvoorlichting. De leiding komt in handen van een vaste voorzitter, de plaatsvervangend directeur Voorlichting en Communicatie van het ministerie van BZK. De vaste NVC-bezetting bestaat uit voorlichters van verschillende ministeries, die opgeleid zijn tot crisiscommunicatiespecialisten. Zij vormen tevens de pool waaruit voorlichters kunnen worden "uitgeleend" aan mede-overheden. In dat geval werken zij onder gezag en regie van die mede-overheid. De nieuwe structuur en werkwijze van het NVC zal worden vastgelegd in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming. Overigens heeft het NVC tijdens de millenniumovergang en tijdens EK2000 in de praktijk al volgens de nieuwe opzet gewerkt.
  Na de vuurwerkramp in Enschede en na de cafébrand in Volendam zijn NVC-voorlichters aan deze beide gemeenten uitgeleend.*[aanbeveling 175]*
- Bij planvorming meer aandacht voor voorlichtingsaspecten (o.a. rol nieuwe media) en allochtonen. Taak gemeenten/regio's om dit op te pakken. *[aanbeveling 177]*
- Maak in het rampenplan een onderscheid tussen rampen die met de eigen organisatie voor publieksvoorlichting op lokaal en regionaal niveau afdoende kan worden begeleid en rampen waarbij dit niet het geval is *[aanbeveling 174]*
- Internet en nieuwe vormen van telecommunicatie moeten onderdeel uitmaken van een draaiboek voorlichting van een rampenplan *[aanbeveling 177]*

5.8 Internationale aspecten BZK

Bij de vuurwerkramp in Enschede is ook hulp verleend vanuit het buitenland. Deze hulp is deels spontaan en deels na een formeel verzoek daartoe op gang gekomen. Er bestonden vanuit de getroffen regio al langere tijd contacten met de aangrenzende Duitse regio's, ook op het gebied van de brandweer en rampenbestrijding. Vanuit die regio's is geheel spontaan direct na de ramp in grote omvang bijstand verleend door de brandweerkorpsen uit de aangrenzende regio's. Eveneens hebben Duitse ambulances bijstand verleend bij het vervoer van slachtoffers van de ramp naar ziekenhuizen in de omgeving. Tevens is een aantal Nederlandse slachtoffers voor tijdelijke

verzorging overgebracht naar Duitse ziekenhuizen. De samenwerking tussen de Nederlandse en Duitse hulpverleners is door alle betrokkenen als 'goed' beschouwd[7].
Alhoewel in de rapporten van de inspecties geen aanbevelingen zijn opgenomen over de internationale hulpverlening, is het kabinet van mening dat het wenselijk is om in de bilaterale hulpverleningsverdragen met Duitsland en België ook bepalingen op te nemen over o.a. de opvang van slachtoffers in (gespecialiseerde) ziekenhuizen en de (financiering van de) grensoverschrijdende ambulance-inzet. Dit zal meegenomen worden bij de uitvoering van de aanbevelingen uit het op verzoek van de staatssecretaris van BZK en de minister van VWS vorig jaar uitgebracht onderzoeksrapport[8] van het Instituut voor toegepast sociale wetenschappen (ITS) over knelpunten en mogelijke oplossingen op het gebied van de spoedeisende grensoverschrijdende medische hulpverlening.
Overigens zijn reeds diverse aanbevelingen op het terrein van grensoverschrijdende medische hulpverlening uit genoemd rapport in uitvoering, zoals reeds bericht in de nota 'Internationale aspecten van het beleid inzake brandweer en rampenbestrijding', namens het kabinet door de staatssecretaris van BZK aangeboden aan de TK op 7 december 2000[9]. Ook zal het aspect van de medische hulpverlening nadrukkelijker aandacht krijgen in de door BZK te faciliteren grensoverschrijdende multidisciplinaire pilot-oefeningen in enkele grensregio's.
In dit kader moet ook het initiatief van de Europese Commissie genoemd worden waarin voorstellen worden gedaan om te komen tot een communautair mechanisme voor de coördinatie van de interventies op het gebied van de civiele bescherming (rampenbestrijding) in noodsituatie.
Nederland zal daarbij als trekker van het Europees project 'Disaster Medicine' een actieve bijdrage leveren aan het formuleren van beleidsuitgangspunten om de kwaliteit en samenhang van de geneeskundige hulpverlening bij rampen en zware ongevallen en rampen te bevorderen.
Zoals gemeld in bovengenoemde nota heeft de staatssecretaris van BZK de Europese Commissie toegezegd een Lessons Learnt Mission van experts op het terrein van civiele bescherming uit de lidstaten in Nederland te ontvangen nadat de Commissie Oosting haar onderzoek zou hebben afgerond. Thans wordt samen met de Europese Commissie de komst van deze missie voorbereid, conform de procedure die geldt voor missies van deskundigen. Inmiddels hebben Zweden, Frankrijk, Denemarken en Italië aangegeven deel uit te willen maken van de missie.

[7] IGZ-rapportage geneeskundige hulpverlening Vuurwerkramp Enschede, januari 2001
[8] Aangeboden aan de TK bij brief van ... november 2000.
[9] Kamerstukken II 2001/2001, 27 556, nr. 1.

6. NAZORG EN EVALUATIE

6.1 Nazorg

6.1.1 Rijkscoordinatie afwikkeling vuurweerkramp BZK

PM

6.1.2 Organisatie nazorg

Verwanteninformatielijn

Het ministerie van VWS heeft op zaterdag 13 mei 2000 een (gratis) telefoonnummer geopend voor verwanteninformatie (0800-1100). De gesprekken werden gevoerd door een daarvoor opgeroepen team van VWS-medewerkers (vrijwilligers) die opgeleid zijn voor het geven van verwanteninformatie. Hierdoor werden de telefoonlijnen in het rampgebied ontlast en werd de informatievraag gekanaliseerd. Deze dienstverlening vond aanvankelijk plaats op het Departemententaal Coördinatie Centrum van VWS. Vanaf zaterdagavond 20.00 uur werd deze activiteit in opdracht van VWS ook uitgevoerd door callcenters van het bedrijf SNT en vanaf zondagochtend alleen nog door SNT. Bij SNT was continu een medewerker van VWS aanwezig die als een liaison fungeerde tussen de callcenters, het ministerie van VWS en de gemeente Enschede. Deze positie werd 24 uur per dag bemand vanaf het moment van openstelling van de lijnen bij de callcentra. In de loop van de week veranderde de aard van de gesprekken van verwanteninformatie naar meer algemene publieksinformatie, waarmee de taak van de VWS-liaison voor verwanteninformatie geleidelijk kwam te vervallen.Op donderdag (18 mei) is in overleg met de gemeente Enschede besloten het nummer 0800-1100 wel als informatie-nummer te handhaven, maar de VWS-liaison bij SNT stop te zetten. De gemeente kon vanaf dat moment, in samenwerking met het callcenter, deze functie overnemen. In totaal belden 35 000 mensen naar het gratis informatie-nummer. VWS heeft nog enige weken expertise bij de uitvoering van en financiële middelen beschikbaar gesteld aan de gemeente ten behoeve van het locale call-center.

Coördinatie nazorg

De minister van VWS heeft de verantwoordelijkheid op zich genomen de nazorg op het terrein van de medische hulpverlening te ondersteunen. Ten behoeve van een gecoördineerde aanpak van de nazorg is vanuit het ministerie van VWS 5.1.2e 5.1.2e als coördinator nazorg in Enschede aangesteld. Zij fungeert als centraal aanspreekpunt voor alle VWS-gerelateerde activiteiten in Enschede. Waaronder het IAC, gezondheidsonderzoek en de PSH.

Informatie- en adviescentrum (IAC)

Vroegtijdig starten met de psychosociale hulpverlening na een ramp (o.a. door adequate informatievoorziening) heeft als effect het verminderen van gezondheidsklachten. Het ministerie van VWS heeft derhalve dan ook de gemeente Enschede ondersteund bij het inrichten van een informatie- en adviescentrum (IAC). Dit centrum is een plek waar de getroffenen, nabestaanden en verwanten terecht kunnen voor hulp, informatie, ondersteuning en lotgenotencontact. Na een gedetailleerde inventarisatie van alle informatievoorziening aan de burger over zorg, verzekeringen, huisvesting, juridische zaken, bouw-zaken, milieuzaken en financiën op alle locaties in de gemeente, is binnen enkele dagen een projectorganisatie in het leven geroepen. Doel was te zorgen voor een geïntegreerd informatie-aanbod, waardoor een burger alle mogelijke vragen bij één informatieloket kan stellen. De organisatie bestond uit circa 85 medewerkers. VWS stelde 25

medewerkers ter beschikking, waaronder de tijdelijk projectleider voor de eerste opzet en de inrichting van het IAC. Dit heeft geresulteerd in de realisatie van een IAC -onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeente Enschede- dat sinds 20 mei operationeel is en in beginsel drie tot vijf jaar open blijft.
De hulpverlening aan getroffen allochtonen speelt een belangrijke rol. Het IAC onderhoudt ook nauwe contacten met de districtshuisartsenvereniging / huisartsengroep en de coördinator nazorg van VWS. Veel hulpvragen blijken betrekking te hebben op informatie over materiële zaken en minder op gezondheidszorg gerelateerde (na)zorg.
Op verzoek van de o.a. de minister van VWS en de minister van BZK heeft het IAC een registratie opgesteld van getroffenen en hulpverleners, die zich kort na de ramp in het gebied bevonden. Door koppeling aan het klantvolgsysteem wordt een zo compleet mogelijk beeld van de zorgbehoefte verkregen.
Het IAC vervult daarnaast de functie van kenniscentrum voor alle hulpverleners in het rampgebied en heeft een belangrijke rol in de communicatie naar alle betrokkenen. Voor het IAC is gekozen voor een actieve communicatiestrategie . Als producten zijn o.a ontwikkeld: voorlichtingsbrochures, video's, nieuwsbrieven.
In de periode tot en met 25 mei bezochten circa 1 250 burgers het IAC.

Gezondheidsmonitoring
Gezondheidsmonitoring over een langere periode is van groot belang voor een juiste interpretatie van gezondheidsklachten die de komende periode bij betrokkenen kunnen optreden en verwerking van de traumatische effecten van een dergelijke ramp. Onder supervisie van het ministerie van VWS is daartoe een gezondheidsonderzoek opgezet, dat is uitgevoerd door de GGD Twente. De eerste fase van het gezondheidsonderzoek vond plaats van 1 tot en met 4 juni 2000. Er is bij de betrokkenen bloed en urine afgenomen en daarnaast is hen een vragenlijst voorgelegd om omstandigheden goed in beeld te brengen. Doel van het gezondheidsonderzoek is primair om op groepsniveau conclusies te trekken over de aard van klachten die mogelijk gerelateerd zijn aan de ramp. Ongeveer de helft van de daarvoor in aanmerking komende personen uit Enschede heeft dit gezondheidsonderzoek ondergaan. De deelnemende hulpverleners kwamen uit heel Nederland en het grensgebied met Duitsland.
Op 20 juli 2000 is de eerste rapportage in de vorm van een publiekssamenvatting aan de getroffenen aangeboden. Voorafgaande aan de presentatie van de eerste rapportage heeft op 19 juli een uitgebreide voorlichting plaatsgevonden aan de huisartsen door de coördinator nazorg en haar drie adviseurs, de directeur en de epidemioloog van de GGD en de onderzoekers van het IVP. Daarna zijn de medewerkers van het IAC en het Call-Center voorgelicht. In de loop van 2001 zal een controleonderzoek worden uitgevoerd.
Bij de gezondheidsmonitoring zijn de huisartsen, bedrijfsartsen en de GGZ instellingen betrokken.

Integrale Psychosociale zorg
De nazorg zal in beginsel zijn basis moeten vinden in de reguliere hulpverlening op lokaal niveau. Het ministerie van VWS faciliteert deze hulpverlening middels het bieden van hulp die voor de opzet van een goede medische en psychosociale nazorg nodig is.

Om de psychische gevolgen van de ramp op korte en lange termijn zo goed mogelijk te signaleren en adequaat te behandelen moet een goede structuur voor de psychische nazorg ingericht worden. Het centrale coördinerende punt voor de psychosociale nazorg is het cluster zorg onder regie en verantwoordelijkheid van de gemeente Enschede. Het ministerie van VWS geeft hierbij ondersteuning. Daarnaast financiert zij het bovenregulier deel van deze zorg voor de komende jaren.

Kenniscentrum
Naar aanleiding van de Herculesramp heeft het kabinet besloten een expertisecentrum voor nazorg op te richten, terwijl naar aanleiding van de Bijlmerramp was besloten nazorg op te nemen als expliciet onderdeel van crisisbeheersing. Onder verantwoordelijkheid van de minister van VWS en in overleg met de minister van BZK wordt hieraan invulling gegeven. Er wordt daarbij samengewerkt met andere kenniscentra op het terrein van medische hulpverlening en zorg, zoals de leerstoel rampengeneeskunde, het Nederlands Instituut voor Psychotrauma, het Nederlands Instituut voor Urgentiegeneeskunde, het calamiteitenhospitaal en de afdeling psychiatrie van het AMC .

Financiën
De eerste opstart van:
- psychosociale nazorg,
- het IAC
- het gezondheidsonderzoek.

Zijn (vooral) gefinancierd via de Algemene middelen. Daarnaast zijn nog enige individuele projecten gefinancierd.

6.1.3 Psychosociale hulpverlening VWS/SZW/BZK
(richting bevolking en hulpverleners)

NB.1: In het hoofdstuk nazorg is de organisatie en coördinatie van de nazorg, waaronder die m.b.t. de psychosociale hulpverlening, opgenomen. Dit hoofdstuk heeft betrekking op de meer inhoudelijke aspecten.
NB.2: Omdat de IGZ rapportage met name op de acute fase betrekking heeft, zal uitwerking van dit onderdeel vooral n.a.v. "Oosting" moeten plaatsvinden. Verwacht mag immers worden dat hij wel op de periode na de acute fase ingaat.

Reactie
- Inhoudelijke kennis over inhoud van psychosociale nazorg moet ontwikkeld worden.
- Geldt ook voor beleidskaders .
- De rapportage van de Landelijke Commissie Psychosociale Nazorg bij Rampen in mei 2001 zal worden betrokken bij de besluitvorming over de Adviesaanvraag gezondheidsraad.

Relevante ontwikkelingen
-

Probleemanalyse

- Met betrekking tot de psycho-sociale hulpverlening is het relevant om vast te stellen dat er nog relatief weinig informatie beschikbaar is over aard en omvang van de te verwachten noodzakelijke psycho-sociale nazorg.
- Voor het maken van een integraal plan en de uitvoering van psycho-sociale hulpverlening werden instellingen voor (geestelijke) gezondheidszorg en maatschappelijk werk in zeer korte tijd, en onvoorbereid, gedwongen een gezamenlijk plan op te stellen en uit te voeren.
- De beschikbaarheid van hulpverleners is een probleem. Er is extra capaciteit nodig, die er soms niet is. Er is kennis, opleiding en ervaring nodig om de begeleiding van getroffenen kwalitatief goed te kunnen doen.

Financiële beschouwing

-

Reactie toekomst

- Het is van belang normen en criteria voor de uitvoering van de psycho-sociale hulpverlening uit te werken, en te bepalen op welke wijze de toetsing en financiering ervan vorm krijgt.
- Het is om verschillende redenen niet mogelijk en wenselijk de financiering van bovenreguliere zorg anders dan via de gemeente te realiseren (technisch niet mogelijk, wettelijk niet gepermitteerd). VWS kiest er dan ook voor om de subsidierelatie ter financiering van de psychosociale nazorg componenten aan te gaan met de partij die ook wettelijk verantwoordelijk is voor de opstart van de (psychosociale) nazorg. Het gaat om bovenreguliere zorg. Op enig moment, als er geen sprake meer is van bovenreguliere zorg, zal financiering weer via het premiestelsel van de zorg, respectievelijk de reguliere financieringsrelaties gaan lopen. Dit moment is feitelijk onderdeel van een plan van aanpak wat de gemeente samen met de verantwoordelijke zorginstellingen aan VWS moet presenteren. In het plan van aanpak wordt duidelijk aangegeven of en hoe lang er sprake is van bovenreguliere zorg. Hoewel leidend voor het financieringsprincipe is het plan in de uitwerking niet rigide.
- Het monitoren van de hulpvraag in Enschede is van mede belang om voor de toekomst meer zicht te krijgen op aard en omvang van de psychosociale hulpvraag.

Actiepunten

- uitwerken beleid m.b.t. inhoudelijke en procedurele criteria voor psycho-sociale hulpverlening na een ramp.

Financiële en regelgevingsconsequenties

beschikbaar hebben budget voor extra hulpverlening (zie ook paragraaf 6.1.2 Organisatie nazorg).

6.1.4 Registratie hulpverleners VWS

Conclusies

- Hulpverleners waren niet altijd als zodanig herkenbaar, evenals 'leidinggevende';

Aanbevelingen

- herkenbaarheid bevorderen door kleding en badges;

Reactie
- conclusie en aanbeveling worden gedeeld.

Relevante ontwikkelingen
-

Probleemanalyse
- Naast de problematiek van herkenbaarheid op het rampterrein is het ook van belang dat hulpverleners kunnen worden benaderd voor nazorg en gezondheidsonderzoek.

Financiële beschouwing
-

Reactie toekomst
-

Actiepunten
- Maatregelen nemen ter uitvoering van de aanbeveling.

Financiële en regelgevingsconsequenties
PM

6.1.5 Compensatie maatregelen voor huurders en eigenaarbewoners VROM

Terugblik op de relevante ontwikkelingen tot heden van het specifieke beleidsterrein Nazorg situatie huurders en eigenaar bewoners
Door de ramp zijn ca 550 woningen vernietigd of onbewoonbaar geworden. Door gemeente en de lokale verhuurders en verhuurders in de regio is gezocht naar vervangende woonruimte.
Deze vervangende woonruimte is niet in alle gevallen van gelijk huurniveau als voor de ramp.
Ook eigenaar bewoners zijn veelal in huurwoningen (tijdelijk) gehuisvest. De meeste van hen zullen komende jaren in Enschede of elders weer een woning willen kopen of hebben dat inmiddels gedaan.

Toets op het huidige beleid a.h.v. bestaande nota's, circulaires, etc. (probleemanalyse)
Teneinde de huurders geen extra huurkosten in rekening te brengen is er voor gekozen de extra kosten na aftrek van eventuele huursubsidie gedurende drie jaar te compenseren. Hiertoe heeft het rijk aan de gemeente de noodzakelijke middelen ter beschikking gesteld.
Om eigenaar bewoners niet achter te stellen bij huurders, is aan betrokken eigenaar-bewoners wiens huis vernietigd of onbewoonbaar is, een koop voucher ter beschikking gesteld van 10.000. Dit bedrag is vastgesteld door het gemiddelde te nemen van de huurcompensatie.
Deze compensatieregeling voor huurders en eigenaar bewoners is geen schaderegeling en heeft dus geen relatie met de schaderegelingen en verzekeringsuitkeringen.

6.1.6 ARBO-zorg t.b.v. hulpverleners SZW

Conclusies en aanbevelingen in de rapportages

In de rapportage van de Arbeidsinspectie wordt aanbevolen de organisatie van de nazorg voor de ingezette hulpverleners in de integrale rampbestrijding te verankeren. Achtergrond hiervan is de constatering dat een groot deel van de hulpverleningsorganisaties de nazorg voor werknemers gebrekkig heeft vormgegeven. Het gaat in deze aanbeveling niet over nazorg aan getroffen burgers in het algemeen, maar specifiek over werknemers bij de brandweer, de politie en de ambulancediensten.

Burgers zijn overigens ook vaak werknemers. Zij hebben zowel de mogelijkheid hulp te zoeken in de reguliere zorg (via de huisarts) als in de bedrijfsgezondheidszorg, als de klachten een belemmering vormen voor het werk. In een ander deel van het kabinetsstandpunt zal ingegaan worden op burgers die tengevolge van een ramp hulp zoeken bij de bedrijfsarts van hun arbodienst en de afstemming met de (boven)reguliere zorg in die situaties.) (Zie ook onderdelen 6.1.2 en 6.1.4)

Beleid psychosociale hulpverlening

Bij het blootstellingsonderzoek in Enschede is gebleken dat de geestelijke gezondheid van hulpverleners door de ramp is belast. Het doel van psychosociale hulpverlening aan hulpverleners (brandweer, politie, ambulancediensten, etc.) na een ramp is het bevorderen van het psychosociale welbevinden, het voorkomen van (arbeidsuitval door) ziekte en het verbeteren van de door een ramp negatief beïnvloede geestelijke gezondheid. Ziekteverzuim moet worden voorkomen en reïntegratie bij ziekte moet worden bespoedigd. Volgens artikel 4 van de Arbowet is de werkgever hiervoor verantwoordelijk. De werkgever moet zich bij de begeleiding van zieken laten ondersteunen door een arbodienst (artikel 14 Arbowet 1998). De werknemers behoren de mogelijkheid te hebben naar een arbeidsomstandighedenspreekuur bij de arbodienst te gaan (artikel 14 Arbowet 1998). Daarnaast moet de werkgever zijn werknemers in de gelegenheid stellen periodiek een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan (PAGO, artikel 18 Arbowet 1998). Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de arbodienst.

Het ligt voor de hand bij hulpverleningsorganisaties de bovengenoemde aspekten (verzuimbegeleiding, spreekuur, PAGO) een logisch uitvloeisel te laten zijn van de voor werkgevers wettelijk verplichte ri&e en plan van aanpak (artikel 5 Arbowet 1998). Dus eerst de risico's bij een denkbeeldige ramp in kaart brengen en dan bedenken hoe het beleid qua nazorg ingevuld wordt. Het verdient de voorkeur dat psychosociale hulpverlening in samenwerking en afstemming tussen de verschillende hulpverleningsorganisaties die bij een ramp betrokken zijn (brandweer, politie en ambulancediensten), wordt voorbereid en uitgevoerd. SZW, BZK en VWS zullen onderzoeken hoe samenwerking en afstemming tussen hulpverleningsorganisaties voor, tijdens en na zware ongevallen en rampen geborgd kan worden (zie 4.1.6). Dit onderzoek omvat ook het onderdeel psychosociale nazorg.

Bij de (voorbereiding op de) psychosociale nazorg kan blijken dat de kennis en deskundigheid bij arbodiensten niet toereikend is, waardoor doorverwezen zal moeten worden naar de reguliere zorg. Ook zullen in voorkomende gevallen getroffen werknemers zich eerst richten tot de reguliere zorg, i.p.v. tot hun arbodienst. In beide gevallen moet de afstemming tussen arbozorg en reguliere zorg goed verlopen. Ook hier zal in de voorbereiding op de nazorg bij rampen en zware ongevallen expliciet aandacht voor moeten zijn. Mogelijk kan aanvulling van de richtlijn voor het handelen van

de bedrijfsarts bij werknemers met psychische klachten van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde hierbij behulpzaam zijn.

Toekomstige acties

1. Zie actie onder 4.1.6: onderzoek SZW/BZK/VWS. (De aanbevelingen 84, 127, 128 en 185 hebben betrekking op nazorg aan werknemers.)
2. Bij bovengenoemd onderzoek zal de afstemming tussen bedrijfsartsen bij arbodiensten en de reguliere gezondheidszorg en de bovenreguliere zorg (zie 6.1.2 en 6.1.4) een aandachtspunt zijn. Bij het onderzoek zal ook de Landelijke Commissie Psychosociale Nazorg bij Rampen worden betrokken. Deze commissie is bezig voorstellen te formuleren voor een op te richten kenniscentrum op dit gebied (zie 6.1.2 D).

6.1.1 Wederopbouw van de wijk Roombeek-West GSI

Op 11 december 2000 hebben de drie betrokken partijen het Wederopbouwconvenant Roombeek-West ondertekend. Na de ramp op 13 mei 2000 is in eerste instantie de primaire aandacht uitgegaan naar de directe gevolgen van de ramp. Opvang en urgente nazorg van getroffenen was daarbij prioriteit.
Al vrij snel daarna werd in het Kabinet onderkend dat, naast de trajecten van onderzoek en nazorg, ook snel hulp moest worden geboden aan de gemeente Enschede in het traject van wederopbouw. Op 29 mei 2000 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het besluit van het Kabinet om de Minister van Grote Steden en Integratiebeleid te belasten met de coordinatie van de wederopbouw.

In de maanden juni tot en met november 2000 hebben verschillende diensten van de gemeente, de provincie en betrokken ministeries er aan gewerkt om een goed convenant tot stand te brengen. Een convenant waarmee de gemeente Enschede aan de slag kan gaan met de wederopbouw van de wijk.

Daarin is terecht veel tijd geïnvesteerd, omdat getroffenen recht hebben op een goede wederopbouw, waarvoor dit wederopbouwconvenant mede de basis legt. Een convenant dat Enschede de ruimte biedt om al datgene te doen om de getroffen wijk en omgeving te herstellen en een nieuwe sociale en economische basis te geven die nodig is om getroffenen een nieuwe en kansrijke start te bieden.

Uitgangspunt in de samenwerking die tussen gemeente, provincie en rijk inzake de wederopbouw is opgestart, was, is en blijft dat Enschede primair verantwoordelijk en leidend is voor de wederopbouw, maar ook dat Enschede daarbij niet alléén zal staan.

Rijk en provincie hebben het nodige gedaan en zullen dat blijven doen om Enschede bij deze enorme opgave te ondersteunen. Het kabinet heeft zijn blijvende betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid verschillende malen benadrukt. Die medeverantwoordelijkheid en betrokkenheid krijgt onder meer gestalte in het gesloten wederopbouwconvenant.

Een belangrijke rol bij de wederopbouw speelt voorts de Commissie Meijer, die de gemeente Enschede adviseert en zonodig ondersteunt bij de uitvoering van het wederopbouw proces. De rol

van deze Commissie is van strategisch belang. Zij kan de gemeente adviseren over mogelijke knelpunten in het proces van wederopbouw en daarbij een ondersteunende en begeleidende rol vervullen.

Bij de opstelling van het wederopbouwconvenant is in de eerste plaats bezien welke ondersteuning Enschede behoeft. Vervolgens is daarbij nagegaan welke materiele en financiële middelen voor de wederopbouw nodig zijn.
Bij de afspraken over de financiële middelen hebben gemeente en Rijk bewust gekozen voor een tweefasen aanpak:
1) de behoefte aan middelen t.b.v. de wederopbouw en
2) de behoefte aan middelen voor een kwaliteitsverbetering in de wijk en het getroffen gebied.

Een kwaliteitsverbetering die het de bewoners duidelijk maakt dat nieuwe mogelijkheden voor verdere ontwikkeling gaan ontstaan. Daardoor ontstaat ook een wijk waar mensen trots op zijn, waarvoor ze ook verantwoordelijkheid willen nemen. Het gaat dan zowel om getroffenen die te kennen hebben gegeven terug te willen keren naar de wijk, als om mensen die zich nieuw vestigen in dit gebied, dat ook een functie vervult als Vinex-locatie.

Bij de aanpak van de wederopbouw hebben de uitgangspunten van het Grotestedenbeleid centraal gestaan. Zo is gewerkt aan een programmatische aanpak, op basis waarvan meerjarige afspraken gemaakt worden. De uitvoering van het programma wordt gemonitord volgens de systematiek zoals die wordt gehanteerd bij het Grotestedenbeleid. Verantwoording gebeurt op basis van prestaties zoals die in bijlage 1 bij het convenant zijn verwoord. Doel hiervan is om zo min mogelijk ongewenste bemoeienis van het Rijk te laten onstaan. De gemeente heeft een werkkapitaal van het Rijk gekregen, en heeft zelf doelen geformuleerd die zij wil realiseren. Dit werkkapitaal biedt Enschede de nodige vrijheid van handelen om op een adequate en flexibele wijze het proces van wederopbouw te regisseren en uit te voeren.

Het kabinet heeft het verzoek van Enschede om een werkkapitaal ter beschikking te stellen derhalve gehonoreerd en heeft bij de bepaling van de omvang daarvan zo nauw mogelijk aansluiting gezocht bij de wensen en mogelijkheden van Enschede.
Het werkkapitaal van f 270 miljoen is in 2000 beschikbaar gesteld, met daarbij de afspraak dat over de wenselijke kwaliteitsverbetering in 2001 - op initiatief van Enschede - nadere afspraken gemaakt kunnen worden.
Door de besluitvorming over kwaliteitsverbetering naar een latere fase te verplaatsen wordt Enschede de mogelijkheid geboden om de invulling daarvan in zijn geheel mee te nemen in het interactieve proces van besluitvoorbereiding dat met de bevolking en belanghebbende organisaties in het gebied wordt gevolgd. Daarmee worden draagvlak en draagkracht georganiseerd.

Het werkkapitaal is bedoeld om die uitgaven te doen die nodig zijn voor de wederopbouw. De looptijd van dit werkkapitaal gaat tot en met 2007. Dan zal de feitelijke wederopbouw van de wijk, als gevolg van de ramp moeten zijn afgerond en is een normale situatie ontstaan die zich laat managen binnen de reguliere verantwoordelijkheden van de gemeente.

Als conclusie van het proces van totstandkoming voor de wederopbouw valt alleen af te leiden dat dit specifiek maatwerk is geweest. Maatwerk in de zin van de specifieke omstandigheden - een woonwijk die verwoest is - en de mogelijkheden van een stad om daar zelf adequaat op te reageren. De oorzaak was een ramp. Maar elke mogelijke ramp in de toekomst zal, op dit vlak, telkenmale opnieuw op zijn merites moeten worden bezien. De gemeente Enschede stond hier echter voor een opgaaf - wederopbouw van een woonwijk - die niet viel binnen de normale proporties waar een gemeente in redelijkheid en billijkheid zonder steun van het Rijk zelf aan de slag kon gaan. Op voorhand aangeven waar in toekomstige gevallen op dit punt een grens zou moeten liggen is dan ook niet aan te geven.

Als relevante - procesmatige - ontwikkeling is voorts te onderkennen de snelheid waarmee de diverse bestuurslagen (Stad, Provincie en Gemeente) met elkaar tot overeenstemming hebben kunnen komen. De noodzaak om snel tot een akkoord te komen, en daarmee de bewoners zicht te kunnen geven op ene perspectief van huisvesting in de wijk in de toekomst, werd door alle betrokken partijen erkend.

Als daarbij bezien wordt de bestaande en geldende procedures voor nieuwbouw kan worden geconstateerd dat meer gedaan is dan in normale omstandigheden. De gemeente is door middel van de verschaffing van een werkkapitaal van 270 mln in de gelegenheid gesteld om snel en voortvarend haar keuzes te bepalen.

Ook de uitstekende samenwerking met de meest betrokken departementen en tegelijk overleg met de gemeente en provincie laat zien dat de gekozen aanpak om een convenant op te stellen - analoog aan de GSB aanpak - een goede keuze was.

6.1.8 Rechtsbijstand Justitie

Direct na de ramp is door het ministerie van Justitie onderzocht op welke wijze de door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand van betekenis zou kunnen zijn voor de slachtoffers van de ramp. Met de Stichting rechtsbijstand te Enschede zijn afspraken gemaakt over een gratis spreekuurvoorziening voor slachtoffers van de ramp. De samenwerking tussen de raad voor rechtsbijstand Arnhem, het bureau voor rechtshulp en de advocatuur heeft zich voortgezet. Het doel is er nu op gericht rechtsbijstand te bieden voor het verhaal van serieuze schade die een direct gevolg is van de ramp. Aan de slachtoffers wordt gelegenheid geboden kosteloos gebruik te maken van het spreekuur (30 minuten), het verlengd spreekuur (3 uur) en een toegevoegd advocaat. De behoefte aan het spreekuur bestaat onder meer wanneer uit onderzoek nieuwe feiten en omstandigheden bekend zijn geworden.
Er is in de periode tot medio december in 345 gevallen gebruik gemaakt van het spreekuur. In 170 gevallen kon worden volstaan met het spreekuur, in 99 gevallen werd tevens van het verlengd spreekuur gebruik gemaakt. Er was in medio december voor 86 gevallen een toevoeging afgegeven. Daarvan waren er 74 voorwaardelijk, in verband met het verhaal van de kosten. Er wordt momenteel een rapportage voorbereid over de uitvoering van de bijzondere regeling voor rechtsbijstand in het eerste half jaar na de ramp.

6.1.9 Incasso openstaande justitiële vorderingen Justitie

Het Centraal Justitieel Incassobureau, dat onderdeel uitmaakt van het ministerie van Justitie, is coulant omgegaan met de incasso van openstaande vorderingen ten aanzien van getroffenen uit de binnenste ring van het rampgebied. Voor de duur van drie maanden na de ramp heeft opschorting plaatsgevonden van de sancties volgens de wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (WAHV, de zgn. Mulder-sancties), van strafrechtelijke geldboetes en transacties. Ten aanzien principale vrijheidsstraffen, alsmede schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen vond een individuele beoordeling plaats of opschorting verantwoord was. Signaleringen in het opsporingssysteem OPS werden normaal voortgezet. Ten aanzien principale vrijheidsstraffen, alsmede schadevergoedings- en ontnemingsmaatregelen vond een individuele beoordeling plaats of opschorting verantwoord was. Signaleringen in het opsporingssysteem OPS werden normaal voortgezet. De invorderingsprocedures werden derhalve medio augustus 2000 hervat, logischerwijze beginnend met de noodzakelijke adresverificaties. De incasso van openstaande vorderingen verloopt sindsdien volgens de gebruikelijke procedures.

6.1.10 Nazorgtraject inzake etnische minderheden Enschede GSI

Naar aanleiding van het gesprek tussen de gemeente Enschede, het Informatie-en adviescentrum (IAC) en de VWS coördinator nazorg 5.1.2e d.d. 6 december 2000 inzake de positie van etnische minderheden in het nazorgtraject is het volgende bewerkstelligd.

De gemeente Enschede heeft ingezien dat inspraak van de verenigingen van etnische minderheden een belangrijk onderdeel vormt in het nazorg-en communicatietraject.
Het IAC heeft in samenspraak met de Cluster Zorg, Mediant, en de GGD wekelijks periodiek overleg, waarin een werkgroep Minderheden in participeert. Een consultant van Mediant heeft de verenigingen van etnische minderheden voorlichting verstrekt over het signaleren en doorgeleiden van hulpvragen naar de professionele hulpverlening.
Daarnaast zal in de Raad van Toezicht van de Stichting Zorg Cluster een bestuurslid (van etnische komaf) worden opgenomen die deskundig is op het gebied van integrale psychosociale en interculturele aanpak.

De minister van GSI heeft zich nav Bijlmerramp, de Nederlandse-Turkse getroffenen van de aardbeving vorig jaar en de vuurwerkramp (ook publiekelijk) uitgesproken voor een specifieke aandacht in het rampenbestrijdingsplan voor deze doelgroep. De positie van etnische minderheden in het hulpverlenings-, communicatie en nazorgtraject behelst een specifieke aanpak, waar de integrale psycosociale en inetrculturele aanpak in gewaarborgd dient te zijn.

<u>De positie van etnische minderheden</u>
In het convenant dat met de gemeente Enschede is afgesloten d.d...., staat de wederopbouw centraal. Het proces van de wederopbouw wordt aangestuurd vanuit de drie pijlers fysiek, sociaal en economisch. De activiteiten die gericht zijn op de sociale wederopbouw zijn gekoppeld aan zes actielijnen, waaronder de participatie van etnische minderheden.

De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Enschede heeft een inventarisatie laten verrichten naar de voortgang van het proces van de sociale wederopbouw en welke aanvullende maatregelen/initiatieven op korte dan wel middellange termijn eventueel nodig zijn. Deze

inventarisatie (januari 2001) is een peiling die tevens als nulmeting op te vatten is. Tot ongeveer drie jaar na de ramp zal periodiek elk half jaar een monitorronde worden gehouden. De eerstvolgende monitor vindt plaats omstreeks mei 2001. In het verslag van de eerste monitor ligt het accent nog bijna op een kwalitatieve analyse van de voortgang van de sociale wederopbouw.

Met betrekking tot de positie van etnische minderheden kan gesteld worden dat er een behoefte is aan meer gegevens en informatie over de omstandigheden en problemen van en zorg voor etnische minderheden (en vluchtelingen, asielzoekers) in het algemeen en voor vrouwen van buitenlandse afkomst in het bijzonder. De gemeente Enschede heeft reeds een aantal extra allochtone contactpersonen en gezondheidsvoorlichters aangesteld om de doelgroepen te kunnen bedienen. Bovendien is ook voorlichting gegeven aan sleutelpersonen van de doelgroepen, die naast een signaleringsfunctie een doorgeleidingsfunctie naar professionele instanties kunnen innemen.

In het kader van de nazorg aan etnische minderheden zijn de volgende initiatieven ondernomen. Het Informatie-en Advies Centrum heeft in samenspraak met de Cluster Zorg, Mediant, en de GGD wekelijks periodiek overleg, waarin een werkgroep Minderheden actief in participeert. Een consultant van Mediant heeft de verenigingen van etnische minderheden voorlichting verstrekt over het signaleren en doorgeleiden van hulpvragen naar de professionele hulpverlening.
Daarnaast zal in de Raad van Toezicht van de Stichting Zorg Cluster een bestuurslid (van etnische komaf) worden opgenomen die deskundig is op het gebied van integrale psychosociale en interculturele aanpak.

Aanbevelingen in het kader van hulpverlening na rampen:
- oog voor apart communicatietraject aan getroffenen van etnische komaf (voorlichting in eigen taal en inzet van allochtone contactpersonen)
- outreachende aanpak van professionele instanties: laagdrempelige opstelling (zelf voorlichting geven in bv. moskeen, wijkhuizen, contact zoeken met zelforganisaties en diensten aanbieden om samenwerking te bewerkstelligen).
- interculturele aanpak van posttraumatische stress: etnische minderheden zijn geneigd in eigen kring terug te trekken en geven op een andere manier hun klachten aan (vaak somatisch in plaats in plaats van benoemen van psychische klachten).
- in kaders installeren van participanten van etnische komaf

6.2 Culemborg

6.2.1 Follow-up Culemborg (onderzoek) BZK/SZW/VROM/V&W/Justitie

PM

6.2.2 CPR SZW/VROM/BZK/V&W

NB: OVER DIT ONDERWERP WORDT NOG OVERLEG GEVOERD TUSSEN BETROKKEN DEPARTEMENTEN

Samenvatting conclusies en aanbevelingen

De Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen heeft tot op heden geen richtlijnen ontwikkeld voor grootschalige opslaan van en het bewerken van vuurwerk. Terugblikkend kan geconstateerd worden dat de daarvoor noodzakelijke afwegingen, nooit goed van de grond zijn

gekomen; Zowel in het beantwoorden van de vraag of er op dit punt een taak voor de CPR lag, danwel de beslissing of deze problematiek expliciet naar een of meerdere ministeries moest worden (terug) verwezen. De onduidelijkheid hierover toont aan dat het belangrijk is structureel, systematisch en expliciet te werken aan het opstellen van adviezen ter voorkoming van rampen die zich kunnen voordoen bij het vervoeren, het bewerken en het opslaan van gevaarlijke stoffen. Voor een juiste afweging is het daarbij van belang dat er een expliciet onderscheid bestaat tussen het zo 'waardevrij mogelijk vaststellen van de stand der techniek' en het vaststellen van de 'maatschappelijke prioriteiten'.

Beleidsreaktie

De Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR) - ingesteld in 1964 - heeft als taak de ministers te adviseren over het treffen van technische en technisch-organisatorische maatregelen:

- ter voorkoming van ongevallen en rampen veroorzaakt door gevaarlijke stoffen en
- ter beperking van de gevolgen van die ongevallen en rampen.

De CPR vervult haar taak vooral door het uitbrengen van adviezen in de vorm van technische en technisch-organisatorische richtlijnen. Deze bevatten de 'stand der techniek' en 'best practices' over de omgang met gevaarlijke stoffen. Richtlijnen worden door het bevoegd gezag gebruikt bij het verlenen van milieuvergunningen, voor zover zij door het bevoegd gezag relevant worden gevonden. Daarnaast zijn zij richtinggevend voor allerlei partijen die maatregelen willen treffen gericht op preventie en bestrijding van brand en ongevallen en die goede arbeidsomstandigheden waarborgen. Sinds 1980 werken in de CPR samen: SZW (voorzitter), BZK, VROM en V&W.

De CPR wordt vervangen door een volgens de Kaderwet Adviescolleges ingestelde adviesraad. Om verwarring met de CPR oude stijl te voorkomen wordt de naam gewijzigd in Raad Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (RPR).

De RPR stelt zich ten doel:
'de ministers onafhankelijk te adviseren over het treffen van technische en technisch-organisatorische maatregelen ter voorkoming van ongevallen en rampen veroorzaakt door gevaarlijke stoffen en ter beperking van de gevolgen van die ongevallen en rampen'.

Voor de werkwijze van de RPR wordt een structuur voorgesteld die gelijkenis vertoont met de werkwijze van de Gezondheidsraad. De RPR wordt buiten de ministeries geplaatst. Vanuit deze positie brengt de RPR openbare adviezen uit aan de ministers over technische maatregelen en te hanteren analysemethoden. Indien de ministers akkoord gaan met de adviezen, worden deze geëcht door opname in de regelgeving.

De RPR is onafhankelijk in haar oordeel en geeft technisch-wetenschappelijk advies over te formuleren richtlijnen en risicomodellen. De RPR onderhoudt een netwerk van nationale en internationale contacten zodanig dat zij een totaalbeeld van het werkterrein heeft. Ook voert ze een structureel gebruikersonderzoek uit. Op basis hiervan draagt de RPR een jaarplan voor met een doorkijk voor een periode van minimaal drie jaar (meerjarenplan).

Het uitwerken van adviezen gebeurt door subcommissies van de RPR. Deze bestaan uit specialisten die op persoonlijke titel deelnemen aan de subcommissie. De RPR houdt een externe commentaarronde. Adviezen aan de ministers zijn openbaar.
De RPR heeft een onafhankelijk voorzitter en minimaal acht leden, en wordt ondersteund door een extern secretariaat.

In de nieuwe organisatie blijft een door de Ministerraad ingesteld interdepartementaal overleg bestaan onder voorzitterschap van BZK tussen VROM, V&W en SZW. Dit is ter voorbereiding van de ministeriële besluitvorming op de adviezen van de RPR. Dit overleg beperkt zich tot de hoofdlijnen van het RPR-werk: het toetsen van de (meer)jaarplannen, het beoordelen van de adviezen ten aanzien van richtlijnen en risicomodellen op maatschappelijke en politieke haalbaarheid en het (al dan niet) opnemen van deze adviezen in voorschriften en beleidsregels. Op ad hoc basis kunnen ook andere ministeries bij dit interdepartementaal overleg worden betrokken.

Regelgevingsconsequenties
Instellingsbesluit RPR.

Financiële consequenties
De RPR zal beschikken over een structureel budget. Een voorlopige raming is in totaal fl. 5 miljoen per jaar.

Actiepunten en tijdpad
De RPR wordt ingesteld door BZK/SZW/VROM/V&W. Eerste jaarplan voor het jaar 2002.

6.3 Onderzoek incident

6.3.1 Coördinatie I-onderzoeken BZK

PM

6.3.2 Strafrechtelijk onderzoek OM

Direkt na de ramp is onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie te Almelo een strafrechtelijk onderzoek gestart naar mogelijke strafbare feiten die verband houden met de vuurwerkramp.

De algemene doelstelling van het onderzoek is het achterhalen van de oorzaak van de ramp. Daartoe zijn deelvragen geformuleerd, die steeds vanuit het strafrechtelijk perspectief worden onderzocht:

1. hoe is de brand ontstaan;
2. hoe heeft de brand zich kunnen uitbreiden en uiteindelijk al het opgeslagen vuurwerk tot ontploffing kunnen brengen;
3. hoe heeft de brand tot een explosie van dergelijke omvang kunnen leiden.

Het onderzoek richt zich op het vinden van de oorzaken van de drie vermelde gebeurtenissen alsmede op het mogelijke onderlinge verband. Tevens komt in dit kader de vraag aan de orde of het handelen of nalaten van enige overheidsdienst heeft bijgedragen tot het ontstaan van de ramp.

Het onderzoek is in vier aandachtsgebieden verdeeld:

- het technisch onderzoek, dat richt zich op het reconstrueren van de gebeurtenissen op het bedrijfsterrein en de naaste omgeving. Hierbij is gebruik gemaakt van externe technisch deskundigen uit binnen- en buitenland,
- het tactisch onderzoek, gericht op de directe oorzaak van de ramp. Hieronder valt het horen van hulpverleners, getuigen en verdachten gehoord en de inzet van strafvorderlijke middelen,
- het bestuurlijk/milieu onderzoek, dat zich richt op de milieuvergunning van het bedrijf: de verlening en het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden en het adviestraject van het Ministerie van Defensie,
- het financieel-economisch onderzoek, gericht op het reconstrueren van de goederenstroom binnen SE Fireworks VOF vanaf 1 januari 1998 en een berekening van de op 13 mei aanwezige voorraad. Hiertoe is het noodzakelijk de leveranciers en afnemers van SE Fireworks in binnen- en buitenland te benaderen.

Naar verwachting zal eind maart 2001 een eind proces-verbaal tegen de eigenaren van SE Fireworks kunnen worden aangeboden aan de rechtbank. Naar verwachting zal vervolgens eind april een zogenoemde regiezitting plaatsvinden, waarin de rechtbank de verdere behandeling bepaalt en de verdediging in de gelegenheid zal worden gesteld haar wensen kenbaar te maken ten aanzien van aspecten die naar haar mening nader onderzocht dienen te worden.
Daarnaast zullen verdere vervolgingsbeslissingen worden genomen (betrokken overheden, medewerkers van SE Fireworks die illegaal in vuurwerk hebben gehandeld, personen die tijdens het onderzoek meineed hebben gepleegd).
Het vorenstaande laat onverlet dat onderzoek naar het ontstaan van de brand wordt voortgezet. Zo dit nog tot een concrete verdenking van strafwaardig handelen leidt, dan kan dit alsnog tot vervolging leiden, ongeacht wie hiervan zal worden verdacht.

6.3.3 Commissie Onderzoek Vuurwerkramp BZK

PM

6.4 Financiële afhandeling

6.4.1 Financiële ondersteuning getroffenen (particulieren en ondernemers) BZK/EZ/FIN

Met betrekking tot de particuliere gedupeerden is de gemeente Enschede reeds op 15 mei op basis van een noodvoorziening overgegaan tot financiële hulpverlening om de gedupeerden in staat te stellen te voorzien in de eerste levensbehoeften. Naast de noodvoorzieningen is door de gemeente en de woningbouwcorporaties gezamenlijk en in overleg met het ministerie van SZW een drietal regelingen opgesteld voor de getroffen bewoners van de wijk. Deze regelingen werden door de gemeente onder vigeur van bijzondere bijstand uitgevoerd en zijn naderhand opgegaan in de regeling Onkosten buitengewone omstandigheden (zie hierna).
Regeling I was van toepassing op gedupeerden wier woning door de ramp is verwoest dan wel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard. De regeling trof een voorziening in de vorm van normbijdragen voor kleedgeld, kosten van herinrichting en de overige eerste kosten na de ramp.
Regeling II voorzag in een uitkering aan gedupeerden die na een periode van zes weken naar hun woning konden terugkeren. Ook deze regeling trof een voorziening in de vorm van normbijdragen voor kleedgeld, inrichtingskosten en overige eerste kosten.

Regeling III voorzag in een bijdrage in de overige eerste persoonlijke kosten die na de ramp gemaakt moesten door bewoners die binnen zes weken naar hun woning konden terugkeren.

Een belangrijke rol was ook weggelegd voor het particulier initiatief.
De Stichting Nationaal Rampen Fonds (NRF) speelt hierbij een belangrijke rol. Ook bij rampen die eerder plaatsvonden boden de doelstelling van dit fonds en zijn activiteiten uitkomst voor gedupeerden. Het NRF stelde gironummer 777 open om geld in te zamelen ten behoeve van particuliere gedupeerden bij de vuurwerkramp.
Ten behoeve van de getroffen ondernemers in het rampgebied werd al snel met bijdragen van verschillende organisaties, waaronder de Kamer van Koophandel, een fonds gevormd. Hieraan heeft het ministerie van Economische Zaken fl. 1,1 mln bijgedragen. Het fonds wordt beheerd door de Stichting financiële opvang getroffen ondernemers.

Commissie Financiële Afwikkeling Vuurwerkramp (CFA)
De gemeente Enschede heeft in verband met de financiële afwikkeling de Commissie financiële afwikkeling vuurwerkramp (CFA) ingesteld. Deze commissie stond onder het voorzitterschap van de heer drs J. van Lidth de Jeude, burgemeester van Deventer. Deze commissie heeft haar werkzaamheden afgerond. De heer Van Lidth de Jeude bood op 20 december 2000 het eindrapport ("Nederland steunt Enschede, zoeken naar balans") aan zijn opdrachtgever, het college van burgemeester en wethouders van Enschede, aan. Op basis van de adviezen van de commissie zijn de navolgende regelingen tot stand gekomen. Het betreft tegemoetkomingen in onverzekerde en onderverzekerde schades.
Voor particuliere gedupeerden:

- Auto en motoren cascoschaderegeling. Deze regeling geldt voor iedereen die schade heeft geleden aan een auto of motor ten gevolge van de vuurwerkramp. De uitvoering van deze regeling is gestart op 26 september 2000. Voor deze regeling is f 2,0 miljoen uitgetrokken. Er zijn 583 aanvragen ingediend. Er is inmiddels op 368 aanvragen ruim f 887.000,= uitgekeerd.
- Daarnaast is er een regeling voor schade aan kampeerwagens, aanhangwagens en pleziervaartuigen overeenkomstig de auto- en motorencascoschaderegeling. Er is voor deze regeling f 0,5 mln beschikbaar.
- Onkosten buitengewone omstandigheden (OBO). Deze regeling geldt voor hen van wie als direct en onmiddellijk gevolg van de vuurwerkramp de woning volledig is verwoest of blijvend onbewoonbaar is verklaard of die gedurende tenminste 6 weken geen gebruik hebben kunnen maken van de door hun bewoonde woning. De eerder getroffen en bovenstaand vermelde Regelingen I en II zijn opgegaan in de OBO-regeling. Onder onkosten buitengewone omstandigheden worden verstaan alle kosten die samenhangen met het specifieke karakter van de vuurwerkramp zoals onkosten in verband met meerdere verhuizingen, meerdere malen aan te schaffen (onderdelen van de) inboedel en schade in verband met verloren gegane persoonlijke onvervangbare bezittingen. Voor deze regeling is f 20,5 mln beschikbaar. Er zijn 534 aanvragen ingediend. Op 257 aanvragen is inmiddels een bevoorschotting van 50% uitgekeerd tot een totaalbedrag van bijna f 2,4 mln.
- Voor de bewoners van de binnenste en van de buitenste ring zijn regelingen getroffen op grond waarvan zij een tegemoetkoming kunnen krijgen in reis- en verblijfskosten en de eventuele kosten van kleding die zij hebben moeten maken indien zij minimaal één nacht niet in hun

woning hebben kunnen verblijven. Voor deze regelingen is f 4,5 mln respectievelijk f 3,5 mln beschikbaar.

- Opruimingskosten inboedels. Deze regeling voorziet in een tegemoetkoming in de kosten die in rekening worden gebracht door een opruimingsbedrijf wegens het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van schade, het verwijderen van restantinboedels uit beschadigde woningen in het rampgebied en de vernietiging van die restantinboedels. Voor deze regeling is f 0,5 mln beschikbaar. De formulieren voor een aanvraag tegemoetkoming in de kosten zijn verzonden.
- Tot slot is er voor particulieren een regeling inboedelschade. Deze regeling geldt voor iedereen die ten tijde van de ramp bewoner was van een woning in Enschede en als onmiddellijk gevolg van de ramp schade heeft geleden aan zijn inboedel. Er is voor deze regeling f 5,0 mln beschikbaar. Er zijn 366 aanvragen in behandeling.

Het NRF treedt op als financier van deze regelingen. Het kabinet heeft het NRF een donatie verstrekt groot f 6,2 mln om mede te voorzien in de financiering van deze regelingen. De regelingen worden formeel uitgevoerd door de Stichting financiële hulpverlening vuurwerkramp. Feitelijk is de uitvoering in handen gegeven van het agentschap LASER van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Ook ten aanzien van de onverzekerde en onderverzekerde ondernemers heeft de CFA een advies uitgebracht op basis waarvan een regeling is getroffen.
Voor extreme gebeurtenissen is een voorziening getroffen in de Wet Tegemoetkoming Schade bij rampen en zware ongevallen (WTS), welke van kracht kan worden verklaard bij bijvoorbeeld overstromingen door zoet water en aardbevingen. Deze wet is te beschouwen als een voorziening van de overheid om gedupeerden tegemoet te kunnen komen in schade die niet verhaalbaar is, niet vermijdbaar is en waartegen verzekering niet mogelijk is.
De schade welke door de ondernemingen in het rampgebied is geleden is in principe verzekerbaar en daardoor komt deze niet voor een tegemoetkoming op grond van de WTS in aanmerking.
Wegens de ernst en het bijzondere en onvoorzienbare karakter van de ramp, heeft het Kabinet geoordeeld dat in dit geval eenmalig een regeling voor ondernemers die niet of onvoldoende verzekerd waren op zijn plaats is.
In het getroffen gebied waren 499 kleine ondernemingen (gemiddeld 3 werknemers) actief, waaronder veel starters, waarvoor volledige verzekering van materiële schade en bedrijfsschade op bedrijfseconomische gronden niet of onvoldoende mogelijk was. Als gevolg van de ramp zou voor een groot deel van deze bedrijven dan ook de continuïteit in gevaar komen. Daarnaast waren 30 middelgrote en grote ondernemingen actief, die in het algemeen voldoende verzekerd waren.
Op basis van voorstellen van de Commissie heeft het Kabinet besloten een eenmalige, specifiek op de gebeurtenissen in Enschede toegesneden subsidie te verlenen aan de Stichting financiële hulpverlening vuurwerkramp ter uitvoering van een door haar op te stellen regeling voor een tegemoetkoming in de schade als gevolg van de vuurwerkramp.

Uitgangspunt van de ontworpen regeling is het waarborgen van de continuïteit van de getroffen ondernemingen, in de zin dat de bedrijfsvoering op aanvaardbare wijze kan worden voortgezet. De regeling voorziet in een tegemoetkoming voor niet en onderverzekerde materiële schade en

bedrijfsschade, alsmede voor kosten van advisering en begeleiding. Tevens is voorzien in een tegemoetkoming indien de bedrijfsvoering niet op een aanvaardbare wijze kan worden voortgezet. De regeling is overeenkomstig de Europese de-minimis regeling. De totale maximale tegemoetkoming per ondernemer van overheidswege over een periode van drie jaar beloopt Euro 100.000.
In afwachting van de vaststelling van de definitieve omvang van de schadeclaims is eind 2000 een voorschot verstrekt aan de Stichting.
De regeling wordt binnen de kaders van de beschikking van het ministerie van EZ opgesteld en formeel uitgevoerd door de Stichting financiële hulpverlening vuurwerkramp. De feitelijke werkzaamheden zijn, evenals bij de regelingen voor particulieren, in handen gegeven van het agentschap LASER. Met de uitvoering is eind december 2000 gestart. Tot op heden zijn 150 aanvragen ingediend. Op de regeling kan tot 13 mei 2003 een beroep worden gedaan.

Voor het overige worden er door het ministerie van BZK contacten onderhouden met de gemeente Enschede over de uitvoering van artikel 25 van de Wet rampen en zware ongevallen (WRZO) en het daarbij behorende uitvoeringsbesluit. Deze uitvoering ziet op de door de gemeente gemaakte kosten van de bestrijding van de ramp en de gevolgen daarvan. Deze kosten kunnen tot ultimo 2001 bij het Rijk worden gedeclareerd. Daarnaast zal er een categorie van overige kosten zijn die niet onder artikel 25 van de WRZO zijn te brengen, maar die niet voorzienbaar en onvermijdbaar waren en een excessief karakter hadden. Deze kosten zouden niet zijn gemaakt als de ramp zich niet had voorgedaan. Indien zou blijken dat in redelijkheid niet kan worden verlangd dat zij geheel voor rekening van de gemeente blijven dan bestaat de mogelijkheid dat het ministerie van BZK in de dekking van deze kosten tegemoet komt.
Ook wordt uitvoering gegeven aan artikel 11 van de Brandweerwet. Dit betekent dat brandweerkorpsen de kosten van de door hun tijdens de vuurwerkramp verleende brandweerbijstand aan Enschede bij het ministerie van BZK kunnen declareren.

Met bovenstaande scala aan regelingen en bepalingen is/wordt uitvoering gegeven aan de financiële afwikkeling van de vuurwerkramp Enschede.

Aanbeveling
De eerste financiële hulp aan de particuliere getroffenen is verleend als bijzondere bijstand. Daarbij is het verstrekkingenbeleid ruim geformuleerd en is de inkomens- en vermogenstoets, die voor de bijstand geldt, niet toegepast. Dit vond zijn rechtvaardiging in het acute karakter van de financiële nood als gevolg van de ramp, die gezien zijn ernst en onvoorzienbaarheid een uniek karakter had. Aangezien de Regelingen I en II later zijn opgegaan in de Regeling OBO en de financiering daarvan is overgenomen door het NRF heeft dit achteraf geen problemen opgeleverd.
Bij toekomstige soortgelijke gevallen wordt wederom het verstrekkingenbeleid krachtens de bijzondere bijstand als aangewezen weg gezien. Verzekerbare bestanddelen van geleden schade zouden daarbij niet in het kader van bijzondere bijstand tot uitkering mogen komen, met dien verstande dat voor de kosten van vervanging van verloren gegane huisraad onder de gebruikelijke voorwaarden leenbijstand zou kunnen worden verstrekt. De inkomens- en vermogens toets kan, zeker voor laatstbedoelde verstrekkingen, niet buiten beschouwing blijven. Voorts is gewenst dat aan het gemeentelijke verstrekkingenbeleid tevoren ter goedkeuring wordt voorgelegd door het

kabinet. Om precedentwerking van de ramp in Enschede te voorkomen, zal het aldus geformuleerd beleid op ruime schaal ter kennisname worden gebracht van burgers en gemeenten.

6.4.2 Schaderegistratie en -afhandeling FIN/BZK/EZ

PM

6.4.3 Toepassing bijzondere bijstand SZW

Verstrekkingenbeleid

Enschede heeft voor de door de ramp gedupeerden een aantal regelingen getroffen in het kader van de bijzondere bijstand. Het eerste deel van die regelingen heeft betrekking gehad op de eerste opvang in de periode van 14 tot 20 mei 2000. In het kader van deze regeling is financiële noodhulp verstrekt aan mensen uit het gehele rampgebied die als gevolg van de ramp niet over enige financiële middelen beschikken. Uitgekeerd zijn bedragen tussen de ƒ 100,– (alleenstaande) en ƒ 500,– (gezin) voor eerste levensonderhoud en tussen de ƒ 200,– en ƒ 500,– voor kleedgeld. Voorts zijn overbruggingsuitkeringen verstrekt aan mensen die als gevolg van de ramp de eerste weken direct na de ramp zonder financiële middelen zaten (ƒ 1.500,– voor alleenstaanden tot ƒ 2.100,– voor gezinnen). Met de plaatselijke bankinstellingen heeft Enschede overlegd teneinde te komen tot hervatting van het reguliere bancaire en girale betalingsverkeer. Circa 2.300 mensen hebben op één of meer van vorenstaande regelingen een beroep gedaan. De daarmee gemoeide kosten bedragen ƒ 4,9 miljoen.

Het tweede deel van de regelingen heeft betrekking gehad op herinrichtings- en aanverwante kosten.

1) Aan mensen wier huis door de ramp volledig is verwoest dan wel door de gemeente blijvend onbewoonbaar is verklaard is verstrekt: ƒ 3.000,– kleedgeld per persoon, een vergoeding eerste kosten die per woning/adres varieert van ƒ 500,– voor kamerhuurders tot ƒ 2.500,– voor een (éénouder)gezin en een normvergoeding voor inrichtingskosten die varieert van ƒ 10.000,– voor een niet-zelfstandige woning tot ƒ 30.000,– voor een eengezinswoning/maisonnette. Naar schatting 500 huishoudens behoren tot de doelgroep van deze regeling.

2) Aan mensen uit het rampgebied, die op de middellange termijn (d.w.z. langer dan twee maanden na de ramp) weer terug kunnen naar hun eigen woning en die in noodwoningen zijn of worden opgevangen, werd verstrekt: ƒ 3.000,– kleedgeld per persoon, een vergoeding eerste kosten die per woning/adres varieert van ƒ 500,– voor kamerhuurders tot ƒ 2.500,– voor een (éénouder)gezin en een normvergoeding voor inrichtingskosten van ƒ 5.000,–. Het gaat hierbij om circa 50 huishoudens.

3) Aan mensen uit het op 16 mei 2000, om 11.00 uur vastgestelde afgesloten rampgebied, die direct danwel op korte termijn (binnen twee maanden na de ramp) na de ramp zijn teruggekeerd of zullen terugkeren naar hun eigen woning is een vergoeding eerste kosten verstrekt die per woning/adres varieert van ƒ 500,– voor kamerhuurders tot ƒ 2.500,– voor een (éénouder)gezin.

Met de regelingen voor herinrichtings- en aanverwante kosten is een bedrag van circa circa ƒ 24 miljoen gemoeid geweest.

Voor uitvaartkosten van mensen die bij de ramp zijn omgekomen, is een regeling getroffen die voorziet in een bijdrage van ƒ 10.000,– en een bijdrage voor de reis- en verblijfkosten van de nabestaanden. De totale kosten van deze regeling bedragen ƒ 131.000,–

Aan diverse andere vormen van bijzondere bijstand, onder meer wegens bezoekkosten ziekenhuis, is ƒ 146.000,– verstrekt.

Voor zelfstandigen en kunstenaars zijn regelingen getroffen in het kader van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen en de Wet inschakeling kunstenaars.

Relatie bijzondere bijstand en verzekeringsuitkeringen
Bij de verstrekkingen die zijn gedaan in het kader van het tweede deel van de regelingen hebben de betrokkenen eventueel te ontvangen verzekeringsuitkeringen aan de gemeente moeten cederen. De tenuitvoerlegging van deze cessies is een discussiepunt geweest tussen de gemeente en het ministerie van SZW. Uiteindelijk is dit punt opgelost doordat de betreffende verstrekkingen zijn opgegaan in Regeling Onkosten Buitengewone Omstandigheden (zie ook hierna).

Omzetting bijzondere bijstand in Regeling Onkosten Buitengewone Omstandigheden
De verstrekking die in het kader van de tweede regeling zijn gedaan, zijn van bijzondere bijstand omgezet in de door de Commissie Financiële Afwikkeling (CFA) opgestelde Regeling Onkosten Buitengewone Omstandigheden. In totaal is met deze regeling een bedrag gemoeid van 44,8 miljoen. Van dit bedrag is 38,6 miljoen afkomstig uit het Nationaal Rampenfonds, de resterende 6,2 miljoen is door het Rijk bijgedragen.

Het Nationaal Rampenfonds is een particuliere organisatie met eigen - niet door de overheid bepaalde - regels. Het fonds heeft geen aanleiding gezien om de cessies op de verzekeringsuitkeringen te effectueren.

De kosten van de resterende bijzondere bijstand, zijnde ƒ 5,5 miljoen, zijn door het Rijk aan Enschede vergoed.

Regeling voor zelfstandigen
Voor zelfstandigen is eveneens via de CFA een afzonderlijke regeling getroffen.

Aandachtspunten
Inzet bijzondere bijstand bij rampen
Voordelen
1. onmiddellijk inzetbaar door bestaande regelgeving en uitvoeringsorganisatie;
2. directe betrokkenheid van het gemeentebestuur, het bestuursorgaan dat het dichtst bij de burgers staat;
3. enige mogelijkheid tot het leveren van maatwerk;
4. een zekere normering voor te verstrekken bedragen.

Nadelen
1. Het instrument is niet flexibel genoeg om maatwerk te leveren dat is afgestemd op de noden van het moment. Zo zijn met name gevoelig de inkomens- en vermogenstoets, de afstemming op

voorliggende voorzieningen (verzekeringen, Nationaal rampenfonds!) en op de eigen verantwoordelijkheid voor een voldoende verzekering;
2. risico van rechtsverschillen door verschil in benadering tussen de gemeentelijke overheden die bij rampen betrokken zijn;
3. geen financieringskader: de kosten kunnen niet bestreden worden uit de reguliere budgetten voor bijzondere bijstand in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
4. de verantwoordelijkheden van gemeente en rijk, en binnen het rijk van SZW en de Gemeentefondsbeheerders, zijn niet goed op elkaar afgestemd. De gemeente is primair beleidsmatig verantwoordelijk voor de verlening van bijzondere bijstand. Omdat de Algemene bijstandswet, waarin de bijzondere bijstand is opgenomen, onder de verantwoordelijkheid van de minister van SZW valt, deelt die in deze verantwoordelijkheid. De gemeente is ook primair financieel verantwoordelijk. Omdat de kosten van de bijzondere bijstand niet uit het reguliere budget zijn te bestrijden, ontstaat daarnaast een financiële verantwoordelijkheid van de Gemeentefondsbeheerders (de ministers van Financiën en BZK). Deze laatste financiële verantwoordelijkheid valt vervolgens niet samen met de beleidsmatige verantwoordelijkheid van de minister van SZW. De regel dat wie bepaalt betaalt, mist in deze context zijn werking.
5. gevaar voor precedentwerking als bij het maatwerk grootschalig wordt afgeweken van bestaande regels en normeringen.

Aanbevelingen

1. Ondanks het voordeel van de bestaande regelgeving en uitvoeringsorganisatie, waardoor bij de ramp in Enschede onmiddellijk slagvaardig kon worden opgetreden, lijkt de bijzondere bijstand met name door de onder 1 tot en met 4 genoemde nadelen, niet de geëigende regeling bij rampen. Een afzonderlijke wet heeft de eerste voorkeur. Die wet zou dan betrekking moeten hebben op verzekerbare schade, naast de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen, die ziet op onverzekerbare schade.
   Bij de vormgeving van de nieuwe wet dient ervoor gewaakt te worden dat de wet de eigen verantwoordelijkheid voor een voldoende verzekering niet ontmoedigd.
2. Voorlichting over (de eigen verantwoordelijkheid voor) voldoende verzekering verdient ook als afzonderlijk element in bredere zin aanbeveling.
3. Gezien de discussies bij de inzet van bijzondere bijstandsgelden (Gemeentefonds) en eventuele andere geldstromen in relatie tot andere bronnen (bijvoorbeeld het Nationaal Rampenfonds), zou als tweede voorkeur overwogen kunnen worden om binnen de rijksoverheid, bijvoorbeeld onder beheer van de minister van BZK en/of Financiën, een algemeen calamiteitenbudget op de rijksbegroting te zetten. Dit budget kan worden gevoed uit bijdragen van de verschillende departementen en kan worden opengesteld als zich een calamiteit voordoet. De aanwending van dit fonds zou flexibel moeten zijn, door alleen in algemene zin beleidsterreinen te benoemen, waarvoor het geld kan worden gebruikt (dus niet teveel dichttimmeren). Aan de andere kant zou, eveneens in algemene termen, een scheidslijn voor particuliere verantwoordelijkheid (bv. via verzekeringen) en de collectieve verantwoordelijkheid (bijdragen in geval van een calamiteit) aangebracht dienen te worden.
4. Mocht de bijzondere bijstand toch een belangrijke regeling bij rampen blijven dan dienen de volgende aspecten nader geregeld te worden:

- de afstemming op de voorliggende voorzieningen, waarbij verzekeringsgelden wel en bijdragen uit het Nationaal Rampenfonds en dergelijke niet tot die voorzieningen worden gerekend;
- de bevoegdheid van het gemeentebestuur om met toestemming van de minister van SZW af te wijken van de inkomens- en vermogenstoets;
- de bevoegdheid van het gemeentebestuur om met toestemming van de minister van SZW vergoedingsbedragen vast te stellen;
- het financieringskader.

De ervaringen met Enschede wijzen uit hoe moeilijk het is om de coördinatie en communicatie gestroomlijnd en doelmatig te laten verlopen. Dit geldt voor zowel de interne gemeentelijke coördinatie, als ook voor de communicatie tussen gemeenten en rijk alsook de coördinatie binnen het rijk.
Om deze situatie te verbeteren in geval van een toekomstige calamiteit, zou kunnen worden gedacht om van rijkswege een interdepartementaal calamiteitenbijstandsteam (CBT) te vormen, onder leiding van de minister van BZK. Dat team zou dan moeten bestaan uit 20 à 25 deskundigen op die terreinen waarop blijkens de ervaringen inzet en coördinatie nodig is.
Het team wordt voorzien van alle noodzakelijke communicatiemiddelen en kanalen, alsmede van alle informatie die nodig is om adequaat te kunnen functioneren en houdt regelmatig trainingen om vaardigheden op peil te brengen en te houden.
Als zich ergens in het land een calamiteit voordoet, kan de plaatselijke autoriteit aan de minister van BZK om inzet van het CBT vragen. Het CBT zou dan binnen, bijvoorbeeld, twee uur naar de plaats van de ramp kunnen worden gedirigeerd en onmiddellijk de coördinatie, tussen de lagere autoriteiten en het rijk ter hand kunnen nemen.

6.4.4 Toepassing werktijdverkorting (WTV) SZW

Artikel 8 (eerste lid) van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 bevat een verbod voor de werkgever om de werktijd van de werknemers te verkorten. In het derde lid van dit artikel is de minister van SZW de bevoegdheid gegeven ontheffing ten aanzien van dit verbod te verlenen. De beleidsregels ten aanzien van deze ontheffing van het verbod tot werktijdverkorting zijn laatstelijk herzien per 1 mei 1998. De nieuwe beleidsregels zijn gepubliceerd in Staatscourant 1998, nr. 75.

In zijn algemeenheid wordt overgegaan tot ontheffing (voor een bepaalde tijd) teneinde bedrijven die te maken hebben met een tijdelijke doch abnormale vermindering van de bedrijvigheid tegemoet te komen. Gegeven deze verwachte tijdelijkheid wordt niet tot ontheffing overgegaan indien van tevoren duidelijk is dat het een termijn van meer dan 6 maanden (i.c. 4 perioden van 6 weken werktijdverkorting) zal betreffen. Belangrijke voorwaarde is verder dat de oorzaken die hebben geleid tot bedoelde vermindering van de bedrijvigheid niet kunnen worden gerekend tot het normale bedrijfsrisico. Verder wordt het bedrijf geacht de gevolgen van de verminderde bedrijvigheid in redelijke mate voor eigen rekening te hebben genomen (eigen risico). Werknemers voor wie ontheffing van het verbod tot werktijdverkorting is verleend, worden door het Lisv als werkloos beschouwd. Indien de werknemers voldoen aan de normale WW-voorwaarden, worden ten behoeve van hen, veelal via de werkgever, WW-uitkeringen verstrekt.

De regelgeving biedt de minister van SZW de mogelijkheid om in het geval van bijzondere omstandigheden de toepassing van elke afzonderlijke beleidsregel dan wel een onderdeel daarvan, achterwege te laten. In het geval van de vuurwerkramp in Enschede is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Van meet af aan was evident dat het hier een calamiteit betrof op grond waarvan besloten is de toestemming tot het verkorten van de werktijd ruimhartig toe te passen. Op grond van deze overweging is afgezien van het hanteren van een eigen risico termijn. Hetzelfde geldt voor de eis dat de bedrijvigheid met ten minste 20% moet zijn verminderd om voor WTV in aanmerking te komen. Eveneens viel te verwachten dat het herstel van in ieder geval een deel van de getroffen bedrijven meer dan 6 maanden zou vergen. Dat toch tot ontheffingen werd overgegaan kan evenzeer beschouwd worden als het afwijken van de beleidsregels.

Voor de WTV-regeling kwamen 45 bedrijven in aanmerking ten behoeve van in totaal 450 werknemers. In de loop van 2000 liep de vraag naar WTV snel af.
Op de peildatum 26 januari 2001 werd nog aan 2 bedrijven voor in totaal 6 werknemers WTV verleend. Tot die datum zijn door de bedrijven bij de UVI's WW-uitkeringen aangevraagd (gedeclareerd) voor in totaal 35332 uren "gemaakt WTV-gebruik".
Door de UVI's werd over de niet gewerkte uren 70% WW uitgekeerd, waarna de werkgever meestentijds aanvulde tot 100% van het nettoloon.
Voor de globale berekening van de WW-lasten als gevolg van de WTV naar aanleiding van de vuurwerkramp is uitgegaan van een gemiddelde WW-uitkering van bruto fl. 110,-- per dag. Uitgaande van een werkdag van 8 uren impliceert een en ander dat in het kader van de WTV-regeling ten behoeve van de vuurwerkramp op de peildatum 26 januari 2001 een bedrag van ca. fl. 485.815, bruto aan WW is uitgekeerd (35332/8 x 110).

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN Betrokken beleidsdirecties

8. OVERZICHT CONCRETE ACTIES

Actiepunten, financiën en regelgeving, afgezet tegen een concreet tijdpad

PM punten:

. Check Hercules-dossier
. Check Bijlmer-dossier
. Check 5.1.2e

Bijlage 3.

Aanbevelingen uit inspectierapporten relevant voor het VROM-beleidsterrein met voorgestelde beleidsmatige reactie
VROM, 16 februari 2001

1. VERGUNNINGEN

Vergunningenproces, inclusief naleving, toezicht en controle, Wet milieubeheer en bouwregelgeving

Koppeling milieu- en bouwregelgeving (VROM-Inspecties, IBR)
Koppel de milieu- (en de bouw-)regelgeving, zodanig dat (ook) voor het afgeven van een milieuvergunning een verplichte inhoudelijke toets moet plaatsvinden aan het vigerende ruimtelijk beleid en geldende bestemmingsplannen en zodanig dat bouwtechnische voorschriften uit milieuvergunning en bouwbesluit op elkaar zijn afgestemd.

Reactie
In deze aanbeveling gaat het om twee verschillende vragen:

1. hoe te bereiken dat een milieuvergunning niet wordt afgegeven indien strijd met wettelijke eisen ten aanzien van houden van afstand of andere bestemmingsvoorschriften optreedt. Wettelijke eisen zijn eisen die in wettelijke regels vanwege het rijk dan wel vanwege gemeente (bestemmingsplan) zijn vastgelegd.
2. Hoe wordt bereikt dat bouwtechnische eisen in de milieuvergunning in overeenstemming zijn met de bij of krachtens de Woningwet gestelde eisen (Bouwbesluit en gemeentelijke bouwverordening)

Ten aanzien van deze vragen wordt het volgende overwogen. De rapportage van de VROM-inspecties gaat ervan uit dat de huidige regelgeving afdoende waarborgen biedt voor een procedurele koppeling tussen bouwvergunning en milieuvergunning. Deze constatering wordt onderschreven. Zoals in de Evaluatie van de herziene Woningwet is vastgesteld en de Evaluatiecommisie Wet milieubeheer heeft geconstateerd, functioneert deze koppeling in algemene zin niet onbevredigend. Met die koppeling wordt bereikt dat een bouwvergunning niet verleend kan worden zolang een milieuvergunning in behandeling is.
Ofschoon het voor de hand zou liggen dat bij deze procedurele koppeling het bevoegd gezag ook toetst op een mogelijke strijdigheid als het gaat om de bouwtechnische eisen, is op dit punt een goede afstemming in die eisen niet verzekerd. Daarbij speelt een rol dat een bouwvergunning niet geweigerd kan worden als aan de weigeringsgronden ex art. 44 is voldaan (bestemmingsplan, Bouwbesluit, gemeentelijke bouwverordening, welstand en Monumentenwet) is voldaan. Als dan in een eerder verleende milieuvergunning inhoudelijk andere dan of aanvullende bouwtechnische eisen worden gesteld, en daar kunnen goede milieutechnische redenen voor zijn, en die eisen zijn door de aanvrager om bouwvergunning niet verwerkt in de aanvraag om bouwvergunning, is er een regeltechnisch probleem. Dat is niet alleen een kwestie van het bevoegd gezag voor vergunningverlening die intern een goede overeenstemming moet bereiken en dus tijdig moet beoordelen of er bij een gebouw of installatie sprake is van samenloop van milieuvergunning en bouwvergunning. Ook voor burgers en bedrijfsleven is er onduidelijkheid welke bouwtechnische eisen er van overheidswege worden gesteld.

Het kabinet reageert als volgt op deze aanbeveling. Voor vuurwerkbedrijven wordt de beschreven problematiek opgelost. De ontwerp-AMvB Vuurwerk bevat de (bouw)technische en afstandseisen die bij het afgeven van een milieuvergunning en bij het maken of herzien van een bestemmingsplan in acht dienen te worden genomen en heeft daarmee in hoge mate het karakter van een gebonden beschikking. Bij het opstellen van de AMvB Vuurwerk zijn de bouwtechnische eisen in overeenstemming gebracht met de eisen in het Bouwbesluit, zodat daar geen interne strijdigheid in kan worden geconstateerd.

Voor alle andere bedrijven waarbij sprake is van risico's zal verdere beleidsvorming nodig zijn om mogelijke strijdigheid van te voorkomen. In de Kabinetsnota 'Mensen, Wensen, Wonen' is reeds aangekondigd dat de bouwtechnische eisen in de milieuregelgeving die een overlap vertonen met de bouwregelgeving (zoals de eisen voor gebouwfuncties op basis van art. 8.40 van de Wet milieubeheer), eenduidig zullen worden geregeld. (PM wanneer?). Voor wat betreft het probleem van strijdigheid in bouwtechnische eisen gaat het om nadere invulling van art. 5 van de Woningwet; De bouwtechnische voorschriften die zijn gegeven bij of krachtens de Woningwet en de Wet milieubeheer zullen in overeenstemming met elkaar worden gebracht, waarbij dubbelingen worden voorkomen of gedereguleerd. Slechts in specifieke en ingewikkelde gevallen (bijv. Seveso-bedrijven) waar alleen maatwerk voor mogelijk is, worden in de milieuvergunning nadere bouwtechnische eisen gesteld. Sommige andere bedrijven zijn zo specifiek dat het stellen van (bouw)technische eisen in de vergunning of voortvloeiend uit de vergunning noodzakelijk maatwerk is. Daarin kan ook het Bouwbesluit niet voorzien. Gelet op de ingewikkeldheid van deze materie zal de minister van VROM nog dit jaar een voorstel doen voor een sluitend systeem.

Ten aanzien van het vraagstuk van afstemming tussen milieuvergunning en wettelijk vastgelegde ruimtelijke eisen met betrekking tot afstand houden of bestemmingsvoorschriften wordt de volgende oplossing voorgesteld. In de nog dit jaar voor te stellen AMvB Kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen zullen de normen worden aangegeven die gehanteerd gaan worden m.b.t. het risico voor de omgeving. Het hanteren van deze normen leidt tot generieke of van geval tot geval vast te stellen afstanden die zowel bij vergunningverlening als bij planvorming ruimtelijke ordening verplicht doorwerken.

Technische- en afstandseisen (VROM-Inspecties, IBR)
Stel voor homogene groepen van risicovolle bedrijven technische- en afstandseisen vast, die dwingend moeten worden toegepast bij vergunningverlening (en in ruimtelijke plannen).

Reactie
Deze aanbeveling wordt als volgt overgenomen. Voor vuurwerkbedrijven is hierin voorzien in het ontwerp-AMvB Vuurwerk. Voorts zullen in de hiervoor aangekondigde AMvB kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen voor alle andere relevante inrichtingen de normen worden aangegeven die gehanteerd moeten gaan worden m.b.t. het risico voor de omgeving. Milieuvergunningen en ruimtelijke plannen zullen krachtens deze AMvB daaraan getoetst worden. Dat leidt tot afstand houden en het al dan niet toestaan van kwetsbare en minder kwetsbare bestemmingen.

Verlaging drempelwaarden voor vuurwerk (VROM-Inspecties)
Verlaag de drempelwaarden m.b.t. de hoeveelheden vuurwerk in het kader van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) in relatie met de verplichting tot het opstellen van een preventieplan (lage drempelwaarde BRZO) en een veiligheidsrapport (hoge drempelwaarde BRZO); zorg voor een eenduidige definitie van de drempelwaarde met betrekking tot explosieve stoffen.

Reactie
Deze aanbeveling wordt overgenomen. In EU-kader is de Commissie van competente autoriteiten inzake de Seveso-richtlijn hiermee doende. De verwachting is dat deze commissie in het kader van de herziening van de Seveso-richtlijn open zal staan voor een neerwaartse aanpassing van de drempelwaarden voor explosieven en andere aanpassingen waardoor duidelijker de relatie met vuurwerk is te leggen. Indien dit niet snel genoeg verloopt kan door middel van aanscherping van het BRZO dit voor Nederland worden geregeld.

Rol brandweer bij vergunningverlening (IBR)
Geef de Brandweer een wettelijke adviestaak bij de vergunningverlening Wet milieubeheer.

Reactie
Voor de goede beoordeling van deze aanbeveling is het van belang onderscheid te maken tussen de brandveiligheid van gebouwen en de veiligheid van mensen als gevolg van de nabijheid van een risicobron. Voor beide typen veiligheid gelden verschillende regimes.
Onderscheid moet worden gemaakt tussen:

- brandveiligheid van gebouwen
- veiligheid van mensen als gevolg van de nabijheid van een risicobron

In het Bouwbesluit worden (prestatie)eisen op het gebied van brandveiligheid gesteld. De gemeente is bevoegd gezag voor het verlenen van bouwvergunningen, op basis van het Bouwbesluit en een limitatief aantal andere bepalingen. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de brandveiligheidseisen van de bouwvergunning. Adviserende instanties (b.v. de brandweer) op het gebied van (brand)veiligheid kunnen geen andere (hogere) eisen stellen dan reeds in het Bouwbesluit opgenomen. Er is op dit vlak geen sprake van een coördinatieprobleem tussen ruimtelijke ordening, bouwregelgeving en milieuvergunningverlening. Hier is met name verbetering van uitvoering en toezicht van bouwvergunningverlening binnen de gemeente aan de orde, eventueel in combinatie met een versterkt 2e lijns toezicht van de VROM-inspectie.

In de regelgeving m.b.t. vergunningverlening voor risicobedrijven is de adviesrol van de regionale brandweer formeel verankerd. De betrokkenheid van de regionale brandweer is verplicht in het kader van de beoordeling van het veiligheidsrapport voor BRZO-bedrijven. Voor vuurwerkbedrijven is dit geregeld in de ontwerp-AMvB Vuurwerk. Ook in de aangekondigde AmvB Kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen is voor risicovolle activiteiten een verplichte adviestaak voor de brandweer opgenomen. Voor deze categorieën is/wordt dit gedaan vanwege de specifiek benodigde deskundigheid en verantwoordelijkheid van de regionale brandweer in de gehele veiligheidsketen, van preventie van rampen tot rampbestrijding en nazorg.
Voor BRZO-bedrijven en voor vuurwerkbedrijven is de rol van de brandweer geregeld. In de voorgenomen AMvB Kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen wordt dit ook geregeld. Hiermee is de betrokkenheid van de brandweer bij risicobronnen in voldoende mate verzekerd.

Rol Defensie bij vergunningverlening (VROM-Inspecties)
Schaf de advies- en toezichtrol die het bureau AMV van het ministerie van Defensie op grond van de wet Milieubeheer heeft af.

Reactie
Deze aanbeveling wordt overgenomen. In de AMvB Vuurwerk is niet meer voorzien in een adviestaak voor Defensie en ook de overige adviestaken van het ministerie van Defensie zoals opgenomen in de Wet milieubeheer (voor munitieopslag en opslag van explosieven voor civiel gebruik) worden geschrapt. Hiervoor zal het Inrichtingen en Vergunningen Besluit van de Wet milieubeheer worden aangepast. Het vervallen van deze adviestaak betekent wel de noodzaak van een snelle opbouw van deskundigheid en capaciteitsuitbreiding bij het vergunningverlenende bevoegd gezag. Hierin zal worden voorzien.
Een aandachtspunt in relatie met het schrappen van de adviesrol van het ministerie van Defensie is de algemene adviesrol van de Inspectie Milieuhygiëne bij vergunningverlening op grond van de Wet milieubeheer. In het kader van de lopende evaluatie van de Wet milieubeheer zal worden nagegaan of de

wettelijk voorgeschreven taak van het bevoegd gezag om milieuvergunningen voor advies aan de IMH voor te leggen in stand moet blijven.

Handhaving vuurwerkketen (VROM-Inspecties, IBR, RVI)
Breng de handhaving van de gehele vuurwerkketen onder bij één bevoegd gezag, of regel -indien in de keten toch meerdere bevoegde gezagen betrokken moeten zijn- de afstemming concreet in een handhavingsplan, waarbij één aangewezen bevoegd gezag de regie voert.

Reactie
In de ontwerp-AmvB Vuurwerk wordt de bestuurlijke zorg voor het afleveren, bezigen en de opslag van vuurwerk zoveel mogelijk in één hand gelegd, die van de provincie. Het is echter niet mogelijk om alles in één hand te leggen. Voor toezicht op de vervoersregels is een uitzondering gemaakt. Voor opslag van consumentenvuurwerk tot 10.000 kg blijft de bevoegdheid bij de gemeente in verband met de samenhang met overige vergunningverlening. Voorts komt er een implementatieplan voor de uitvoering van het besluit waarin aan afstemming van handhaving de nodige zorg zal worden besteed.

Eerstelijns bevoegd gezag (VROM-Inspecties)
Breng bij het 1e lijns bevoegd gezag op ambtelijk en bestuurlijk nivo een scheiding aan tussen taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de handhaving en de vergunningverlening. Intensiveer de handhavingstaak. Hanteer een strikte handhavingsaanpak met direct strafrechtelijk en/of bestuursrechtelijk optreden bij kernbepalingen.

Reactie
De in de aanbeveling beschreven scheiding is een al reeds geldend principe. Het vastleggen van dit principe in wettelijke regels is echter niet mogelijk door de wijze waarop gemeenten zijn georganiseerd en vanwege de omvang van het gemeentelijke apparaat. Voor wat betreft de aanbevolen intensivering van de handhavingstaak wordt verwezen naar de Bestuursoverenkomsten samenwerking milieuhandhaving. Risicovolle activiteiten krijgen hierbij een hogere prioriteit. Door de Landelijke Coördinatie Commissie Milieuhandhaving (LCCM) wordt hierbij sturend opgetreden.

Tweedelijns handhaving (VROM-Inspecties, IBR)
Ken als VROM-Inspecties blijvend een hoge prioriteit toe aan die bedrijven waar veiligheid, gezondheid en milieu in het geding is en controleer vanuit de 2e lijns rol actief en integraal die bedrijven. Neem die controles op in de jaarlijkse Inspectieplannen.
Bezie of in de Woningwet het 2e lijns toezicht met betrekking tot de utiliteitsbouw, naast dat op de woningbouw uitdrukkelijker moet worden geregeld.

Reactie
Deze aanbeveling wordt als volgt overgenomen. Een betere coördinatie van taken m.b.t. fysieke veiligheid binnen de gemeente vergt ook een betere coördinatie van toezichthoudende taken op dit terrein op rijksniveau. Het is echter niet wenselijk om de inspectieverantwoordelijkheden voor alle aspecten van veiligheid bij het rijk onder één dak te brengen. Dat leidt tot een gebrek aan coördinatie met andere aspecten die bij de gemeentelijke vergunningverlening een rol spelen. Wel belangrijk is dat de betrokken inspecties goed samenwerken en tot onderling afgestemde oordelen komen. Het model van het BRZO kan hierbij als voorbeeld dienen.

Bij het opstellen van het Inspectieplan IMH-2000 voor het jaar 2000 is reeds gekozen om aan veiligheid,

gezondheid en milieu een hogere prioriteit te geven. Deze keuze is voor het Inspectieplan van 2001 versterkt doorgezet. Dit heeft geresulteerd in het in uitvoering nemen van een groot aantal toezicht-projecten die zich hier specifiek op richten zoals een inventarisatie van risicivolle activiteiten, BRZO-bedrijven, ammoniak-koelinstallaties.
Daarnaast zullen bij 17 gemeenten VROM-brede Inspectieonderzoeken worden uitgevoerd. Het doel hiervan is te bevorderen dat op lokaal niveau een adekwate uitvoering plaats vindt van een groot aantal wettelijke en gedecentraliseerde VROM-taken op het gebied van milieu, veiligheid, ruimtelijke ordening en bouwregelgeving, die rechtstreeks van invloed zijn op de kwaliteit van de leefomgeving, de gezondheid en de veiligheid. Deze lijn zal in 2002 worden doorgezet wanneer het project IVI (Integratie VROM-Inspecties) is afgerond en de nu nog drie afzonderlijke VROM-Inspecties organisatorisch een eenheid zijn geworden. Dit betekent dat in het Inspectieprogramma 2002 zoveel mogelijk daar waar dit van toepassing en relevant is voor een integrale aanpak van bedrijven en andere overheden gekozen zal worden.
De vraag of en hoe het tweede lijnstoezicht op gemeenten o.g.v. de Woningwet voor niet- woningen wordt ingevuld, wordt meegenomen bij de besluitvorming over de tweede fase van het Bouwbesluit.

2. RUIMTELIJKE ORDENING

Bestemmingsplannen en zonering

Staat van inrichtingen (VROM-inspecties)
Stel een landelijke "Staat van inrichtingen" vast, die bij het opstellen van bestemmingsplannen gehanteerd moet worden voor het lokaal indelen van (de in de landelijke staat vastgelegde) bedrijfstypen in categorieën van toelaatbaarheid op grond van hun ruimtelijke invloed.

Reactie
Met de hiervoor aangekondigde AMvB kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen wordt beoogd de hier gesignaleerde problematiek op te lossen. Een dergelijke wettelijke regeling is te prefereren boven een landelijke "staat van inrichtingen", waarvan de juridische status en bindendheid niet op voorhand duidelijk is. Ter overbrugging van de periode tot inwerkingtreding van de aangekondigde regelgeving wordt in overleg met VNG en IPO een overzicht van de bestaande risico-bronnen naar type gemaakt met de bijbehorende, op de huidige risiconormen gebaseerde afstanden tot kwetsbare bestemmingen. Voor deze lijst wordt gebruik gemaakt van bestaande circulaires en de meest recente inzichten. Ook zal gebruik worden gemaakt van handreikingen die het ministerie van BZK heeft gepubliceerd, zoals de Effectwijzer.

Afstandseisen (VROM-Inspecties):
Houd bij het vaststellen van afstandseisen van zulke risicovolle bedrijven als vuurwerkopslag in de woonomgeving meer rekening met de effecten van een calamiteit naast de kans van optreden daarvan.

Reactie
Het ontwerp-Vuurwerkbesluit is gebaseerd op een effectgerichte benadering. In de toelichting van dit besluit is aangegeven dat dit geen precedent is voor de aanpak van andere risico-bedrijven.
Overnemen/verwijzen naar de toelichting bij het ontwerp-Vuurwerkbesluit.

Sanering onveilige situaties (VROM-inspecties)

Geef in het kader van ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling en milieubeleid meer aandacht aan het inventariseren en oplossen van knelpuntsituaties op het gebied van veiligheid, milieu en gezondheid en stel meer (bestaande of nieuwe) financiële middelen beschikbaar voor de sanering daarvan.

Reactie
Voor vuurwerkbedrijven is dit geregeld. Het ontwerp-vuurwerkbesluit bevat saneringsbeleid. Voor overige risicobedrijven gaat een registratieplicht gelden en is in ICES-verband een financiële claim neergelegd voor het oplossen van knelpuntsituaties.

3. INFORMATIEVOORZIENING

Informatie- en registratieplicht van risicovolle activiteiten

Registratieplicht (VROM-Inspecties, IBR, IP, AI)
Ontwerp een wettelijke regeling voor de inventarisatie en registratie van risicovolle activiteiten en een inzichtelijke registratie van opslag van gevaarlijke stoffen en producten.

Reactie
Deze aanbeveling wordt overgenomen. Het organiseren van een betere kennis van de feiten m.b.t. risico's voor alle betrokkenen in de integrale veiligheidsketen wordt van groot belang geacht. De basis hiervoor is gelegd door de registratieplicht, de informatieplicht en de wettelijke verplichting die wordt ontwikkeld om een actuele registratie op een bedrijf te hebben van de aanwezige gevaarlijke stoffen en het informeren van het bevoegd gezag daarover (Centraal Registratie Punt = CRP). Met het CRP wordt verzekerd dat de rampbestrijdingsorganisaties in geval van een calamiteit inzicht hebben de actuele aanwezigheid van gevaarlijke stoffen bij inrichtingen.
Met de registratieplicht wordt verzekerd dat er een centrale database komt waarin alle risicovolle situaties worden geregistreerd. Het bijhouden ervan wordt verplicht en de onderlinge informatie-uitwisseling van overheden wordt verzekerd. Met de informatieplicht wordt vervolgens geregeld dat de burger op een gemakkelijke wijze toegang heeft tot de informatie over risicosituaties.
(PM: Hoe te regelen met vervoer?)

Bijlage 4.

Aanbevelingen Rijksinspecties n.a.v. de vuurwerkramp

Rapport 1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving m.b.t. VROM-regelgeving

Ruimtelijke ordening en zonering

1. Koppel de bouw- en milieuregelgeving, zodanig dat (ook) voor het afgeven van een milieuvergunning een verplichte inhoudelijke toets moet plaatsvinden aan het vigerende ruimtelijk beleid en geldende bestemmingsplannen en zodanig dat bouwtechnische voorschriften uit milieuvergunning en bouwbesluit op elkaar zijn afgestemd.
2. Stel een landelijke "staat van inrichtingen" vast, die bij het opstellen van bestemmingsplannen gehanteerd moet worden voor het lokaal indelen van (de in de landelijke staat vastgelegde) bedrijfstypen in categorieën van toelaatbaarheid op grond van hun ruimtelijke invloed.
3. Stel voor homogene groepen van risicovolle bedrijven technische en afstandseisen voor vast, die (onder andere bij de in voorgaande aanbeveling bedoelde indeling naar toelaatbaarheid) dwingend moeten worden toegepast in ruimtelijke plannen en bij vergunningverlening.
4. Geef in het kader van ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling en milieubeleid meer aandacht aan het inventariseren en oplossen van knelpuntsituaties op het gebied van veiligheid, milieu en gezondheid en stel meer (bestaande of nieuwe) financiële middelen beschikbaar voor de sanering daarvan.

Externe veiligheid

5. Verlaag de drempelwaarden m.b.t. de hoeveelheden vuurwerk in het kader van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) in relatie met de verplichting tot het opstellen van een preventieplan (lage drempelwaarde in het BRZO) en een veiligheidsrapport (hoge drempelwaarde in het BRZO); zorg voor een eenduidige definitie van de drempelwaarde met betrekking tot explosieve stoffen.
6. Houd bij het vaststellen van afstandseisen van zulke risicovolle bedrijven als vuurwerkopslagen in de woonomgeving (zie eerdere aanbeveling) meer rekening met de effecten van een calamiteit naast de kans van optreden daarvan.
7. Ontwerp een wettelijke regeling voor de inventarisatie en registratie van risicovolle activiteiten en een inzichtelijke registratie van opslag van gevaarlijke stoffen en producten.

Handhaving

8. Schaf de advies- en toezichtrol die het buro MILAN van het ministerie van Defensie op grond van de Wet milieubeheer heeft af.
9. Breng bij bevoegde gezagen op ambtelijk en op bestuurlijk niveau een scheiding aan tussen taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de handhaving en de vergunningverlening. Intensiveer de (uitvoering van de) handhavingstaak. Hanteer een strikte handhavingsaanpak met direct strafrechtelijk en/of bestuurlijksrechtelijk optreden bij kernbepalingen.
10. Breng de handhaving van de gehele vuurwerkketen onder bij één bevoegd gezag, of regel - indien in de keten toch meerdere bevoegde gezagen betrokken moeten zijn - de afstemming concreet in een handhavingsplan, waarbij één aangewezen bevoegd gezag de regie voert.

Tweedelijnstoezicht

11. Ken als VROM-Inspecties blijvend een hoge prioriteit toe aan die bedrijven waar veiligheid, gezondheid en milieu in het geding is en controleer vanuit de tweedelijns rol actief en integraal die bedrijven. Neem die controles op in de jaarlijkse Inspectieplannen.
12. Bezie of in de Woningwet het tweedelijnstoezicht met betrekking tot de utiliteitsbouw, naast dat op de woningbouw uitdrukkelijker moet worden geregeld.

Rapport 2 Rijksverkeersinspectie

Aanbevelingen met betrekking tot de uitvoeringstaak (vergunningverlening)

13. De regelgeving moet zodanig worden aangepast, dat de RVI (en de toekomstige vergunningverlener) kan beschikken over de informatie in politieregisters, benodigd voor een goede uitvoering van haar taken, zoals het antecedentenonderzoek.
14. Gemeenten moeten voorlichting krijgen over de uitgifte van een verklaring van geen bezwaar, waardoor deze verklaring meer waarde zal krijgen.
    In het algemeen is goede voorlichting nodig over de complexe regels met betrekking tot vuurwerk. Doelgroepen voor zulke voorlichting zijn zowel de branche als de vergunningverlenende en toezichthoudende instanties.
15. Er moeten landelijke richtlijnen komen voor de te hanteren afstanden ten opzichte van publiek en gebouwen bij het afsteken van vuurwerk.
16. Er moet een sluitende regeling komen in andere wet- en regelgeving voor het bezigen van andere ontploffingsgevaarlijke stoffen dan vuurwerk.

Aanbevelingen met betrekking tot de inspectietaak

17. In VN-verband en door samenwerking met andere landen, inspectiediensten en testinstituten moeten oplossingen gezocht worden om te komen tot een uitvoerbare en handhaafbare systematiek voor de classificatie van vuurwerk bij vervoer (en opslag).
18. Vanwege de tijd die is gemoeid met de totstandkoming van internationale regelgeving, moet VenW onderzoeken of vooruitlopend hierop, nationaal de regels effectief kunnen worden aangescherpt.
19. De verantwoordelijkheid voor een juiste classificatie moet bij de belangrijkste actoren in de vuurwerkketen worden gelegd. De importeur in Nederland is zo'n belangrijke speler.
20. De RVI zal in de toekomst minder uitgaan van de betrouwbaarheid van de vervoerdocumenten en steekproefsgewijs en bij gerede twijfel eerder tot monsterneming overgaan.
21. Er moet een voldoende juridische basis komen om bij gebleken onjuiste classificatie de kosten te kunnen verhalen op de vervoerder / ontvanger van een partij vuurwerk.
22. Gezien het feit, dat vuurwerk in Nederland doorgaans relatief korte tijd onderweg is, maar langere tijd in opslag ligt, dienen andere autoriteiten toezicht uit te oefenen op de juiste classificatie van vuurwerk in opslag.
23. In goede afspraken tussen de diensten, die betrokken zijn bij de handhaving van de wetgeving met betrekking tot (milieu-)gevaarlijke stoffen, moet vastliggen wie in welke mate bijdraagt aan de gezamenlijk inspanning die de overheid levert op het gebied van toezicht en opsporing bij vuurwerk.
    Een landelijk meldpunt voor vuurwerk zou hierbij in belangrijke mate helpen.
24. Het meldingsysteem dat volgt uit de Regeling vervoer gevaarlijke stoffen met zeeschepen (RVGZ) moet zodanig worden aangepast, dat het meer betrouwbare en bruikbare informatie over vuurwerk bevat. Het toezicht op het al dan niet gemeld zijn moet intensiever worden.

Rapport 3 Preparatie:

25. Laat alle brandweerregio's een model-rampenplan vaststellen om de afstemming tussen de gemeenten in de regio te bevorderen. Stel aan de hand van de recente ervaringen (millenniumwisseling, vuurwerkramp) het regionaal model-rampenplan vast of bij. Stel vanuit het regionaal bestuur één procesverantwoordelijke aan die toezicht houdt op de voortgang van implementatie van rampenplan en draaiboeken in de gemeenten van de regio.
25. Voer regionaal integrale en gedragen risico-inventarisaties uit en stel op basis daarvan beleidsmatig vast van welke risico's rampbestrijdingsplannen dienen te zijn en bepaal daarbij prioriteiten en vorm.
26. Definieer het doel van de bestuurlijke oefeningen en werk vanuit dat doel zowel kwantitatief en kwalitatief naar het gewenste niveau. Laat het bespreken van evaluatieverslagen onderdeel zijn van het jaarlijkse oefenplan.
27. Implementeer zo spoedig mogelijk een oefenbeleidsplan en evalueer kwalitatief de leermomenten uit de oefeningen. Ontwerp een standaard-evaluatieverslag per type oefening, waardoor sturing gegeven kan worden aan de kwaliteit van de evaluaties. Installeer per regio een multidisciplinaire werkgroep inzake de rampenbestrijding en rapporteer aan deze werkgroep hoe leermomenten worden geïmplementeerd in planvorming, opleidingen en oefeningen. Maak de multidisciplinaire werkgroep verantwoordelijk voor de bewaking van deze implementatie.
28. Laat alle functionarissen die een functie hebben in de rampbestrijdingsorganisaties zo spoedig mogelijk opleiden voor de diverse modules crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Rapport 4 Brandweeroptreden tot en met de fatale explosie
Geen aanbevelingen

Rapport 5 Algemene coördinatie van de bestrijding

Strategische keuzen op rijksniveau

Het ministerie van BZK is systeemverantwoordelijk voor de rampenbestrijding. Gezien het voorgaande kan die
systeemverantwoordelijkheid in twee richtingen worden ingevuld:

1. bestendiging van de situatie dat de gemeenten en regio's uiteindelijk vrij zijn in het bepalen van het niveau van de bestrijding van rampen;
2. een meer sturende invulling op basis van 'harde' minimumnormen, die ook worden gehandhaafd.

Met het ontwikkelen van een Leidraad maatramp in 2000 om de bovengrens van de (voorbereiding van de) rampenbestrijding in de regio vast te stellen en de, in 2001 te verschijnen, Leidraad operationele prestaties lijkt de invulling in de richting van optie 2 te gaan. Ook in de beginfase van het Project Versterking Brandweer is door middel van het opstellen van referentiekaders normering nagestreefd. De referentiekaders zijn echter niet verder gekomen dan een advies van deskundigen aan de regiobesturen als hulpmiddel bij het formuleren van inhoudelijke doelstellingen.
De formele status van met name de Leidraad operationele prestaties zal in dit verband bepalend zijn voor de uiteindelijke richting.

De aanbeveling van het onderzoeksteam op dit punt is om in ieder geval duidelijk positie te kiezen ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor het niveau. Een belangrijk punt van overweging daarbij is de onderlinge afhankelijkheid van de regio's bij het invullen van hun stafstructuur voor de rampbestrijding. Uit de vuurwerkramp is nogmaals 2 duidelijk gebleken dat de meeste regio's voor een effectieve bestrijding van een ramp of zwaar ongeval vanaf het begin aangewezen zijn op bijstand van buurregio's; met name bij het - tegelijkertijd - invullen van het Commando rampterrein, het Regionaal Operationeel Team, Compagniesstaven en de diverse actiecentra inclusief ondersteunende functies. Interregionale bijstand op stafniveau bij een acute ramp of zwaar ongeval vereist echter een uniforme en transparante rampbestrijdingsorganisatie in iedere regio.

Aandachtspunten voor het bevoegde gezag

A
Het ontbreken van harde prestatienormen zorgt ervoor dat er geen referentiekader is op basis waarvan een eenduidig oordeel gegeven kan worden of de rampbestrijding in Enschede goed verlopen is of niet.
De in der loop der jaren ontwikkelde regelingen, leidraden, referentiekaders, handleidingen e.d., gebundeld in – deels zeer verouderde – handboeken, hebben één gemeenschappelijke factor, namelijk een grote mate van beleidsvrijheid voor gemeenten en regio's om de organisatie van de rampenbestrijding naar eigen inzicht te organiseren. Door de hierdoor ontstane grote diversiteit van gemeentelijke en regionale oplossingen, is de organisatie zo complex en ondoorzichtig geworden dat ook professionele rampbestrijders gemakkelijk het spoor bijster raken.
Vorm volgt inhoud. Hiermee wordt in dit kader bedoeld dat de te leveren prestaties van de rampbestrijdingsorganisatie (inhoud) moeten bepalen welke staf- en coördinatiestructuur (vorm) wordt gekozen. De werkelijkheid is echter omgekeerd. De huidige bestuursstructuur, (gemeente, regio, provincie en rijk) en het gemeentelijke primaat is uitgangspunt voor de vorm van de organisatie van de rampenbestrijding en niet de aard en de omvang van de werkzaamheden.

B
Het informatiemanagement bij een ramp is vrijwel niet georganiseerd. Het informatiemanagement blijkt echter een kritische succesfactor te zijn voor een adequate besluitvorming en uitvoering. De totale rampbestrijdingsorganisatie moet informatie meer gaan zien als een onmisbaar middel voor een effectieve en veilige bestrijding en veel alerter worden op het meteen doorgeven van relevante informatie.
Naast het inbedden van de informatievoorziening in de rampbestrijdingsstructuur zelf is een sectie informatievoorziening nodig. Deze moet zorgen voor het initiëren van de informatievoorziening, het creëren van een actueel totaalbeeld van de rampenbestrijding en het bewaken van de informatie-uitwisseling. Om op een natuurlijke wijze informatie uitwisseling tot stand te brengen moet zo spoedig mogelijk op het rampterrein een interdisciplinair verbindingsknooppunt tot stand worden gebracht, waar ook later het Commando Rampterrein kan worden gevestigd.
De meldkamers moeten tijdens de beginfase van acute incidenten een sleutelrol gaan spelen. Voor de

meeste meldkamers geldt echter dat door de relatief geringe omvang weinig perspectief bestaat voor een (goede voorbereiding op een) adequaat optreden bij een ramp of zwaar ongeval.

C
Met het PVB en het PGHOR is van de totale rampbestrijdingsorganisatie de versterking van twee parate organisaties en de overkoepelende stafstructuur in gang gezet. De gemeentelijke diensten die de bevolkingszorg onder rampomstandigheden behartigen, zijn nog vrijwel niet aan bod gekomen 3. Uit de vuurwerkramp blijkt dat de gemeentelijke processen zeer omvangrijk en complex zijn en zorgvuldig moeten worden voorbereid. Deze processen worden doorgaans door de gemeenten zelfstandig uitgevoerd. Voor kleine gemeenten is dit bij een acute ramp een vrijwel onmogelijke opgave. Tijdens het onderzoek is dan ook duidelijk geworden dat er nog een 'proces van versterking van de gemeentelijke rampbestrijdingsprocessen' moet plaatsvinden.

Aanbevelingen

29. Het ministerie van BZK moet de (gelegenheids)organisatie voor de rampenbestrijding bestuurlijk en organisatorisch transparant (KISS: Keep It Simple Stupid) structureren.
    Het ministerie van BZK moet bevorderen dat deze organisatiestructuur landelijk uniform wordt ingevoerd om daarmee de noodzakelijke interregionale samenwerking te bevorderen.

30. Het ministerie van BZK moet het initiatief nemen om de verkenningstaak als een zelfstandige volwaardige functie in te bouwen in de rampbestrijdingsstructuur.
    Het ministerie van BZK moet het samenvoegen van kleine meldkamers actief stimuleren. Verder is het belangrijk dat op initiatief van BZK in nauwe samenwerking met de koepelorganisaties prestatienormen worden ontwikkeld voor meldkamers.

31. De gemeenten moeten analoog aan de projecten 'Versterking Brandweer' en 'Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen' een landelijk project opzetten dat gericht is op de versterking van de gemeentelijke processen bij de rampenbestrijding.

Rapport 6 Bron- en effectbestrijding

32. Opschaling

Er dient een helder opschalingsprotocol te komen voor de Nederlandse brandweer.
Dit protocol moet rekening houden met het feit dat in het eerste levensreddende uur vooral veel vrij instromende en zelfstandig opererende eenheden noodzakelijk zijn alsmede een instroom van voldoende leidinggevenden om gedurende dat eerste uur een aanzet te kunnen geven tot het instellen van (multidisciplinaire) coördinatie. Tegelijkertijd zou men echter moeten starten met de alarmering van één of meerdere brandweercompagnieën om zo snel mogelijk na het gouden uur volgens een gestructureerde methodiek te werk te kunnen gaan. Zodra de gestructureerde eenheden (compagnieën) inzetbaar zijn, vervangen zij de los ingestroomde eenheden, die op dat moment dus worden teruggetrokken. Gezien het feit dat met name kleine regio's niet voldoende capaciteit hebben om tegelijkertijd veel losse eenheden in te zetten en tegelijkertijd een compagnie te formeren, kan bij die regio's al in de preparatiefase worden vastgelegd dat bij grote rampen voor de gestructureerde inzet direct om interregionale compagniesbijstand wordt verzocht.
Het bestaande landelijk opschalingsmodel moet in deze zin worden aangepast.
Het protocol moet verder rekening houden met een voorspelbaar gebrek aan goede communicatiemogelijkheden.
Het protocol moet bekend zijn bij en geoefend zijn door centralisten, (hoofd)officieren en bevelvoerders van eenheden.

33. Redding

Redding in het levensreddende gouden uur is voorbehouden aan de eerste *vrij* instromende eenheden. Opleiding en oefening van brandweereenheden moet hier rekening mee houden.

34. Brandbestrijding

Hoewel bij de grootschalige oppervlakte brandbestrijding in Enschede tekortkomingen op het gebied van kennis en oefening van eenheden is geconstateerd, verdient het geen aanbeveling om hier een zwaartepunt in het opleiden en oefenen voor de rampenbestrijding van te maken. Bij een adequate opschaling is het niet in redelijkheid te verwachten dat een dergelijke oppervlaktebrand zich kan ontwikkelen.

35. Coördinatie van de brandweerinzet

Om de coördinatie van de brandweerinzet te garanderen ook gedurende de eerste kostbare uren is de beschrijving van een incident coördinatie systematiek voor de brandweer (vergelijkbaar met het Engelse incident command system) wenselijk. Deze systematiek moet tenminste de wijze beschrijven waarop en door wie welke coördinerende verantwoordelijkheid wordt ingevuld gedurende de verschillende fasen van de incidentbestrijding. Opleiding en oefening is noodzakelijk om een dergelijke systematiek tot vaardigheid te maken.
Verder dienen die hoofdofficieren van de brandweer die een operationele verantwoordelijkheid hebben, hiervoor geselecteerd en geoefend te zijn.

36. Multidisciplinaire coördinatie

Veel meer opleiding en oefening lijkt noodzakelijk om te garanderen dat de operationeel leidinggevenden van de verschillende hulpverleningsdiensten op het rampterrein ook daadwerkelijk in de eerste uren overgaan tot multidisciplinaire coördinatie.
Daarnaast zal diegene die met de operationele leiding is belast moeten kunnen garanderen dat er leidinggevende capaciteit beschikbaar is om die rol te kunnen invullen.

37. Operationele aspecten van de brandweerinzet

In aanvulling op de huidige waardevolle logistieke checklisten in de "leidraad brandweercompagnie" zou een checklist voor logistieke ondersteuning op het rampterrein wenselijk zijn. In deze checklist zou dan bijvoorbeeld ook moeten worden aangegeven wat precies de taak van het regionaal operationeel team en het commando rampterrein is op het gebied van logistieke voorziening.

38. *Urban search and rescue*

De ervaringen die uit de verschillende Nederlandse en buitenlandse rampen kunnen worden geleerd als het gaat om de technieken van het redden en bergen in verwoeste stedelijke omgevingen zouden

moeten worden samengebald in een landelijk inzetbaar "urban search and rescue team" vergelijkbaar met het Amerikaanse voorbeeld.

39. Waarschuwen van de bevolking

Aangezien voorspeld kan worden dat bij een grotere calamiteit de alarmcentrale van de brandweer onvermijdelijk overbelast zal raken, verdient het aanbeveling de regionale meetplanorganisatie van de brandweer, verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de verspreiding van gevaarlijke stoffen en het waarschuwen van de bevolking daarvoor, zo in te richten dat deze organisatie in een dergelijke situatie toch kan functioneren.

Rapport 7 Geneeskundige hulpverlening

Aanbevelingen GHOR

1.1 Beleidsmatig

40. Medisch milieukundige inbreng moet een structurele plaats binnen de structuur van de rampenorganisatie krijgen. De MMK heeft naast de gemeentelijke milieudienst en de Arbeidsinspectie een eigen deskundigheid ten aanzien van volksgezondheidsrisico's. De mogelijkheid tot het instellen van een (landelijk) specifiek team ter advisering inzake alle milieukundige aspecten bij een ramp verdient nader onderzoek.
41. Bij een langer durende GHOR-inzet moet aan voldoende beschikbaarheid van deskundige functionarissen in structurele zin aandacht worden gegeven.
42. Voor de inzet van sleutelfunctionarissen dienen bijstandsafspraken te bestaan met andere GHOR-regio's.
43. Daarin dient aandacht gegeven te zijn aan eventuele opkomsttijden van de sleutelfunctionarissen, zowel voor de eigen regio als bij inzet in een andere regio.
44. Ten aanzien van de inzet van een GNK (landelijk) heroverwegen of het MMT als integraal onderdeel meereist met de rest van de combinatie.
45. Op landelijk niveau heroverwegen op welke wijze de eventuele inzet van brandwondenspecialisten zou moeten verlopen.
46. Overwegen of het verstandig is de apotheken op te nemen in de GHOR-structuur.
47. Een mogelijk effect van een ramp op de zorgverlening (en 'asielfunctie') van andere zorginstellingen in de regio als aandachtspunt in de regionale GHOR-planning meenemen.
49. Aan tetanusprofylaxe is extra aandacht besteed voor slachtoffers die in het ziekenhuis waren gezien. Dit aspect zou structureel opgenomen dienen te zijn voor op het rampterrein behandelde slachtoffers.
50. Uit centrale structuren voor huisartsgeneeskundige hulp (een zogenaamde centrale huisartsenpost) buiten kantooruren kan inzet van huisartsen in de directe hulpverlening tijdens en na een ramp gemobiliseerd worden, zowel ter ondersteuning van de geneeskundige hulpverleners op het rampterrein als ook in de opvanglocaties. Dit punt vergt landelijk nadere uitwerking.

1.2 Personeel en formatie

51. Voor reguliere taken dienen taak-/functiebeschrijvingen actueel te zijn en waar nodig voorzien van een specifieke paragraaf inzake omstandigheden, die van de dagelijkse afwijken.
52. De beperkt beschikbare formatieve inzet vanuit het eigen GGD-potentieel dient reeds in voorbereidende zin een punt van aandacht te zijn, evenals het maken van preventieve afspraken voor bijstand.
53. In de personele planning bij instellingen met een GHOR-betrokkenheid moet aandacht zijn voor de benodigde formatieve ruimte voor training en deskundigheidsbevordering voor zowel reguliere als GHOR-taken.
54. Voor de zogenaamde eerstelijns taken is een deskundige achterwacht noodzakelijk. Bij zogenaamde 24-uursdiensten moet ook de achterwacht een adequate 24-uurs bereikbaarheid hebben.
55. De raadpleging van een tweedelijns functionaris opnemen in procedures en deze met regelmaat evalueren en bijstellen.

1.3 Procedurele aspecten

56. De commandostructuur in de eigen GHOR-kolom dient bij alle betrokken medewerkers bekend te zijn en door oefening te worden getraind.
57. Van landelijke uniformering van de invulling van functies, afspraken en procedures ten aanzien van de GHOR dient niet afgeweken te worden (zie Verslag Werkconferentie Urgentiegeneeskunde november 2000).
58. Goed (en identiek) kaartmateriaal op de diverse locaties is essentieel. Gezien de grootte van het rampterrein was een indeling in sectoren nodig. Dit benadrukte het belang van goede en identieke kaarten.
59. Indien hulpverleners pasjes of identiteitsbewijzen gekoppeld aan hun functie hebben, vergemakkelijkt dat de toegang tot het rampterrein. In preparatieve zin kan hier aandacht aan besteed worden ter voorkoming van knelpunten bij een inzet.
    De visuele herkenbaarheid van hulpverleners (bij voorbeeld door gekleurde hesjes met opdruk) dient landelijk uniform te zijn.
60. Een registratie opzetten, volgens welke de diverse GHOR-functionarissen een logboek kunnen

bijhouden.

61. Aan het belang en de vereisten van de registratie ten behoeve van het CRIB dient binnen de GHOR ook in voorbereidende zin aandacht te worden besteed.
62. Het hanteren van een stringent, van bovenaf opgelegd, aflossingsschema is wenselijk.
63. Het verhogen van de efficiëntie van het GHOR-alarmeringsysteem met het daarin opnemen van een terugmelding op gedane alarmeringen zou onderzocht moeten worden.

1.4 Training

64. De benodigde coördinerende structuren zowel binnen de eigen discipline als multidisciplinair voor alle functies dienen voldoende bekend en getraind te zijn.
65. Communicatiestructuren en de mogelijkheden om gebruik te maken van faciliteiten bij de andere hulpverlenende disciplines, moeten nadrukkelijk onderdeel van training zijn.
66. Voor alle GHOR-functies dient een apart oefenplan te komen, waarbij een overzicht wordt bijgehouden van de onderhouden persoonlijke deskundigheid. Alarmeringsinstructies en opkomsttijden dienen in de oefenschema's te zijn opgenomen.
67. Oefeningen dienen geëvalueerd te worden, waarbij de evaluatiepunten als leermomenten dienen.

Aanbevelingen ziekenhuizen

68. Bij de ramp in Enschede is geconcludeerd dat de opvang van slachtoffers bij rampen en grootschalige ongevallen niet of slechts op onderdelen geoefend wordt. Het is duidelijk dat een dergelijke alles omvattende oefening veel tijd, inzet en geld kost. Een ramp is in de beleving van de meeste medewerkers een ver van mijn bed show. Het is in Enschede pijnlijk duidelijk geworden dat in Nederland veel meer risicovolle objecten zijn dan men zich realiseert. Dit leidt tot de aanbeveling dat elk ziekenhuis het rampenplan en rampenopvangplan multidisciplinair, in al zijn aspecten en volgens een vast schema, moet oefenen. Alleen op deze manier is het op het moment van een ramp voor iedere medewerker duidelijk, waar de structuren, taken en verantwoordelijkheden liggen.
69. Gezien de gesignaleerde tekortkomingen in de communicatie en bij de informatievoorziening binnen de gehele geneeskundige kolom moet de gehele keten van hulpverlening bij deze voorbereidingen worden betrokken. Dit leidt tot de aanbeveling dat de ziekenhuizen actief hun rol dienen in te nemen in de verder te ontwikkelen GHOR-structuur.
70. Binnen de structuur van de rampenplannen zou elk ziekenhuis over een protocol moeten beschikken waarin opvang en nazorg van de eigen medewerkers geregeld zijn. Ook buiten de rampensituatie kan een dergelijk protocol als vangnetconstructie dienen voor medewerkers die traumatische ervaringen hebben opgedaan binnen hun werk. Dit past in het zorgvuldig omgaan met hulpverleners in de zorg. Zij hebben een zwaar beroep en hun inzet is hard nodig.

Aanbevelingen Ambulancezorg

71. Om de werklast van de centralisten tijdens een grootschalige inzet te verlichten en de doelmatigheid van de werkzaamheden van de CPA te bevorderen moet iedere CPA een bijstandsregeling met naburige CPA's ontwikkelen en formaliseren.
72. Teneinde de opschaling van ambulances te sturen en de paraatheid in alle regio's te blijven verzekeren, zal de opschaling van ambulances van buiten de eigen regio in een landelijk ambulancebijstandsplan vorm moeten krijgen.
73. Bij een langdurige inzet van mensen en materieel moet overbelasting worden voorkomen. Daartoe dient op landelijk niveau een kader te worden ontwikkeld. Hierbij kan de organisatie van een grootschalige inzet van brandweer en politie als referentiekader dienen.

Aanbevelingen nazorg

74. Het procesplan PSHO dient zo snel mogelijk operationeel te worden. Dit geldt niet alleen voor Enschede maar voor alle gemeenten in Nederland.
75. Het verdient aanbeveling de Gezondheidsraad een advies te laten uitbrengen over de inhoud van de psychosociale nazorg bij ongevallen en rampen.
76. Het dient voor een ieder duidelijk te zijn wat het beleid bij rampen is van de GGZ instelling, de instellingen voor maatschappelijke hulp en de huisartsen. Het gaat dan met name om het in principe handhaven van het tweedelijns karakter van de GGZ hulp.
77. Alle GGZ instellingen die betrokken kunnen worden bij de nazorg van een ramp, moeten beschikken over richtlijnen voor GGZ medewerkers voor de hulp aan slachtoffers en debriefing van hulpverleners. De inhoud moet regelmatig worden aangepast aan de laatste inzichten.

78. Onderzocht moet worden of Mediant zelf niet kan zorgen voor een centraal meldpunt, bijvoorbeeld de receptie van Helmerzijde, van waaruit informatie kan worden gegeven over de gewenste inzet van eigen medewerkers. Een dergelijk meldpunt ontlast de CPA van berichtenverkeer tussen GGZ-medewerkers.
79. De GGZ instelling moet, in overleg met de politie, zorgen voor een legitimatiebewijs en een batch voor medewerkers.
80. Folders en voorlichtingsmateriaal dienen (landelijk) in concept gereed te zijn.
81. Bezien moet worden of de combinatie leider crisisteam en voorlichter pers niet een te grote belasting is. Wellicht kunnen deze functies beter gesplist worden.
82. De bijstand van collega-GGZ instellingen dient van tevoren geregeld te zijn. Het is een goede zaak als deze collega-instellingen bij een ramp meteen een contactpersoon benoemen. Deze kan dan de inzet regelen.
83. Bij het opzetten van een protocol voor PSHO oefeningen zouden elementen van de VWS 'millennium'-oefening gebruikt kunnen worden.
84. Bij een ramp binnen een bedrijf moet men gerichte aandacht besteden aan de nazorg voor het personeel van dat bedrijf.
85. Een GGZ instelling van een zekere omvang met meerdere locaties is bij een ramp minder kwetsbaar dan een kleine instelling met maar één vestiging. Dit punt verdient aandacht.
86. Het verdient aanbeveling een zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek uit te voeren naar de effecten van een ramp op de mensen die tijdens en na de ramp in zorg zijn bij de GGZ.

Rapport 8 Milieubelasting en gezondheidsrisico's

87. Uit dit hoofdstuk komt naar voren dat er door vele participanten een grote inspanning is verricht om zowel de gezondheid van de mensen als het milieu zoveel mogelijk te beschermen. Coördinatie van de belangen van de vele organisaties is hierbij van belang. Dit zou men ook preparatief kunnen doen. Het is zinvol om de taken en verantwoordelijkheden van deze organisaties en functionarissen in beeld te brengen en vooraf op elkaar af te stemmen, zodat mogelijke belangenconflicten voortijdig opgelost kunnen worden. Het resultaat zou vastgelegd dienen te worden in regionale rampbestrijdingsplannen.
88. Zet de deskundigen voor milieuzorg, gezondheidszorg en voorlichting in één team bij elkaar. Hiermee wordt veel tijd gewonnen voor het gecoördineerd uitbrengen van adviezen ten behoeve van te nemen beschermingsmaatregelen.
89. Uit de dossiers is naar voren gekomen dat de logboeken van de verschillende participanten, naderhand aan de hand van aantekeningen zijn gereconstrueerd. Voor brandweer en politie met een centrale meldkamer en getraind ondersteunend personeel is het vastleggen van logboeken dagelijkse praktijk. Activiteiten worden dus direct op het moment zelf vastgelegd. Voor de andere participanten zijn deze faciliteiten niet voorhanden. Toch is het aan te bevelen de logboeken zoveel mogelijk op het moment zelf op te stellen, zodat geen vervorming van informatie plaatsvindt. Praktische oplossingen zullen hiervoor bedacht dienen te worden. Men kan hierbij denken aan bijvoorbeeld het voorhanden hebben van een groep getrainde secretarissen of het voorhanden hebben van dictafoons, waarin mondeling acties vastgelegd kunnen worden.

Rapport 9 Politie

90. Het verdient aanbeveling om de beschikbare informatie over risicovolle objecten zorgvuldig vast te leggen en meer nadrukkelijk te betrekken in de preparatie op rampen en zware ongevallen. Het ligt voor de hand dat de brandweer hierin het initiatief heeft.
91. Het verdient aanbeveling om het overleg binnen de politie Twente tussen de regionale en districtelijke functionarissen voor rampenvoorbereiding te intensiveren (aanbeveling voor Twente)
92. Het verdient aanbeveling om een coördinator rampbestrijding aan te wijzen die deze taak ook daadwerkelijk uitvoert (aanbeveling voor Twente);
93. De verantwoordelijkheid voor het waarschuwen van de gemeentelijke rampenstaf dient duidelijker geregeld te worden(aanbeveling voor Twente);
94. Het is van belang om de voorzieningen voor de Staf GPO (zoals die mede door het korps reeds zijn voorgesteld) uit te breiden dan wel te optimaliseren(aanbeveling voor Twente);
95. Het Referentiekader Conflict- en crisisbeheersing moet worden uitgebouwd tot een landelijk kader waarin meetbare kwaliteitseisen voor de organisatie van grootschalig politieoptreden zijn opgenomen;
96. Het is van belang een opleidingsprogramma op te stellen voor de leden van de Staf GPO (waaronder ook de administratief ondersteunende leden) en de chefs van Dienst voor wat betreft hun aandeel in rampbestrijding en grootschalig politieoptreden;
97. Het verdient aanbeveling voor met name kleine en middelgrote politieregio's om samenwerkingsverbanden aan te gaan met omliggende regio's om de uitwisselbaarheid van sleutelfunctionarissen zo groot mogelijk te maken, vooral met het oog op grootschalige en langdurige inzet van stafleden GPO bij rampen.

Aanbevelingen voor het RMC

98. Het politiekorps Twente werkt samen met de andere hulpdiensten toe naar een geïntegreerd, centraal meldcentrum voor de regio Twente. Alhoewel hiermee veel van de geconstateerde knelpunten kunnen worden aangepakt, verdient het aanbeveling ook voor de korte termijn de bezetting zowel kwantitatief als kwalitatief, als ook de werkwijze van het RMC kritisch door te lichten. Hierin dienen de volgende aspecten te worden betrokken:
    - de beschikbare capaciteit in zijn algemeenheid;
    - de gevolgen van de inconveniëntenregeling en ouderenbeleid voor een evenredige bezetting van het RMC;
    - de hoogte van het ziekteverzuim;
    - de technische infrastructuur (1-1-2/ werkplek voor telefonie);
    - de mogelijkheden om snel extra capaciteit in te zetten;
    - de kwalificaties van het zittende RMC-personeel;
    - kennis van grootschalig politieoptreden en de rol van de rampenzenders daarbij.
99. In bredere zin geldt, dat alle politiemeldcentra in Nederland dienen na te gaan of men, gegeven de ervaringen van de vuurwerkramp, binnen het eigen meldcentrum adequaat is voorbereid op soortgelijke situaties.
100. In het perspectief van de ervaringen in Enschede lijkt co-locatie dan wel integratie van meldcentra van de operationele hulpdiensten een stimulans voor multidisciplinair optreden;
101. Het plaatsen van een oproep op Teletekst aan hulpverleners om in dienst te komen, zou vergezeld moeten worden van een informatie-nummer alsmede van informatie over waar de mensen zich zouden moeten melden bij indiensttreding.

Aanbevelingen ten aanzien van de chef van Dienst

102. Het verdient aanbeveling om bij de opleiding voor de rampbestrijding de functionarissen, die de rol van chef van Dienst vervullen, actief te betrekken;
103. De diverse instructies voor de chef van Dienst die binnen het korps aanwezig zijn, moeten worden geharmoniseerd met als doel om de tegenstrijdigheden te verwijderen en tot een eenduidige regionale instructie te komen.

Aanbevelingen ten aanzien van het CTPI

104. Sneller aandacht voor het opbouwen van een effectief politiecommando en een snelle vorming van een CTPI in het rampterrein is noodzakelijk;
105. In de preparatie van een politiekorps op een ramp dient de beschikbaarheid van voldoende en geschikte verbindingsfunctionarissen gegarandeerd te zijn.

Aanbevelingen ten aanzien van de Staf GPO

106. Het optreden in Enschede wijst uit, dat recent opgedane expertise, vaardigheden en oefening, belangrijke factoren zijn bij een plotselinge overschakeling naar een grootschalig en multidisciplinair optreden. Het planmatig aanpakken en ook uitvoeren van de opleiding en oefening op dit terrein is van wezenlijk belang. De interregionale samenwerking en afstemming met andere politiekorpsen is hierbij evident vruchtbaar gebleken en verdient een duurzame basis;
107. Met name voor kleinere en middelgrote politieregio' s in Nederland is een samenwerkingsverband met naburige regio's voor een langdurige bezetting van een Staf GPO onontbeerlijk. Initiatieven hiertoe zijn dan ook gewenst;
108. Het verdient aanbeveling leden van een Staf GPO uit te rusten met een semafoon. De mobiele telefoon is onder omstandigheden zoals tijdens de eerste uren van de vuurwerkramp in Enschede absoluut onbetrouwbaar gebleken. Via een separate telefoonlijn kunnen semafoonoproepen ook in situaties van overbelasting van de lokale telefooncentrales doorgang vinden. Het verdient aanbeveling dat alle meldkamers in Nederland zich, voor zover zij dit nog niet hebben gedaan, op deze wijze verzekeren van de bereikbaarheid van medewerkers met een semafoon;
109. In voorkomende gevallen kan ook bij een ramp of een ander niet-justitieel georiënteerd grootschalig politieoptreden de stafofficier Informatie een belangrijke bijdrage leveren;
110. Het verdient aanbeveling dat ten aanzien van de invulling van de Staf GPO in nauw overleg met de andere partners nog eens kritisch gekeken wordt naar de fysieke werkplek van de verschillende commandanten en functionarissen in de verschillende scenario's. Het is van belang om in bredere kring binnen het politiekorps Twente voorlichting te geven over de structuur en werking van de staf GPO, de plaats binnen de rampbestrijdingsorganisatie en de begrippen die daarin gehanteerd zijn worden;
111. Het verdient aanbeveling de verantwoordelijkheid voor het waarschuwen van de gemeentelijke rampenstaf duidelijker te regelen, voor de hand liggend lijkt dat de brandweer die in rampsituaties de leiding heeft deze taak uitvoert.

Aanbevelingen ten aanzien van de politiële bijdrage aan het regionaal coördinatiecentrum

112. Het lijkt van belang dat de gezamenlijke partners in de rampbestrijding nog eens kritisch kijken naar de in het rampenplan gemaakte keuzen in relatie tot de ervaringen van de vuurwerkramp. Hierbij dienen verschillende scenario's voor mogelijke incidenten op hun praktische consequenties te worden bezien;
113. Het verdient aanbeveling om meer te investeren in het zich eigen maken van onder meer de gebruikte begrippen en de praktische betekenis daarvan, alsmede om de kennis over de rol van een RCC te vergroten. Speciaal de verschillen tussen een GCC en een RCC en daarmee samenhangende konsekwenties (met name plaats van het operationeel team) moeten voor iedereen helder gemaakt worden;

Aanbevelingen ten aanzien van de afzetting van het rampgebied

114. Het verdient aanbeveling om bij de voorbereiding op rampen zorg te dragen dat afzettingsmateriaal, zoals hekken, op afroep beschikbaar kan zijn. Ook dient bij de plaatsing rekening gehouden te worden met voldoende capaciteit voor deze plaatsing. Inschakeling van meerdere bedrijven dient overwogen te worden;
115. Indien om welke reden dan ook de communicatie tussen de hulpverleners op een rampterrein door de brandweer niet zelf wordt geëntameerd, verdient het aanbeveling dat de politie de communicatie met de brandweercommandant zelf oppakt. Het semi-permanent afschermen van gebieden met ondoorzichtige schuttingen is een optie die snel overwogen moet worden voor gebieden waarvan verwacht mag worden dat zij voor langere tijd afgezet zullen moeten worden.

Aanbevelingen ten aanzien van de verkeersgevolgen

116. Het is aan te bevelen om te beschikken over een groot aantal motorrijders dat in situaties zoals in Enschede op flexibele en snelle wijze ingezet kan worden om zo verkeersproblemen te voorkomen en in adequate begeleiding en begidsing te kunnen voorzien.
117. Het is van groot nut om de deskundigheid over de lokale infrastructuur, die binnen een politiekorps beschikbaar is, zo spoedig mogelijk in te schakelen.

Aanbevelingen ten aanzien van het vrijgeven van gebieden

118. Het verdient aanbeveling om bij grootschalig optreden waarbij geografische aspecten een belangrijke rol spelen, zo snel mogelijk te voorzien in voldoende adequaat kaartmateriaal met een voldoende gedetailleerd niveau. Om wijzingen in maatregelen visueel zichtbaar te maken, deze

effectief te verspreiden en te communiceren is een sluitende procedure gewenst. Hierdoor kan worden bewerkstelligd dat ongewenste misverstanden worden voorkomen.

Aanbeveling ten aanzien van de inzet

119. Het is aan te bevelen om de dienstverbanden van de verschillende disciplines op elkaar af te stemmen.

Aanbevelingen ten aanzien van bijstand

120. Het verdient aanbeveling om de bijstand door de Koninklijke Marechaussee te bezien op haar toepasbaarheid voor situaties zoals de vuurwerkramp in Enschede.

Aanbevelingen gevaarlijke stoffen en asbest

Gevaarzetting

121. De politie dient zich bij de uitvoering van haar taak verantwoordelijk te weten voor de gezondheidsrisico's, die werkomstandigheden met zich mee kunnen brengen en zich aldus aan richtlijnen van deskundigen te houden. Bij twijfel mag hierbij geen onnodig risico genomen worden. Het is de vraag of de politie zich altijd moet verlaten op de deskundigheid van de lokale GHOR of brandweer. Met name voor risicovolle werkzaamheden als die van het RIT moet serieus overwogen worden om de eigen verantwoordelijkheid in toekomstige gevallen in te vullen met eigen (eventueel per geval in te huren) deskundigen. Een dergelijke functionaris kan dan ook discussies met Arbeidsinspectie, het GHOR en de brandweer voor de politie begeleiden;
122. Te:ens is denkbaar dat in een dergelijke deskundigheid wordt voorzien door een multidisciplinaire landelijke adviescommissie, die in voorkomende gevallen wordt gealarmeerd en ingezet.

Expertise

123. In overleg met de andere hulpdiensten dient (binnen de eigen regio) inzicht te bestaan in aanwezige expertise buiten de eigen diensten, die in voorkomende gevallen snel gemobiliseerd kan worden.

Afstemming

124. Gelet op het belang van de gezondheidsbescherming vereist de informatievoorziening tussen de onderscheiden coördinatieniveaus in de rampbestrijdingsorganisatie over metingen van gevaarlijke stoffen en de beschermende maatregelen voor hulpverleners extra aandacht.

Verantwoordelijkheid

125. Alhoewel in feitelijk gedrag de burgemeester van Enschede met betrekking tot de arbozorg als bevoegd gezag werd geaccepteerd, is het niet duidelijk of dat ook stoelt op wettelijke bepalingen. Er bestond in ieder geval onduidelijkheid bij enkelen. Het is daarom wenselijk dat de verantwoordelijkheid voor arbozorg tijdens ramp duidelijk wordt gemaakt;
126. In de risicoinventarisatie van politiekorpsen dient aandacht te worden besteed aan politieoptreden in omstandigheden waar sprake is van risico op asbestbesmetting.

Aanbevelingen nazorg

127. Het verdient aanbeveling dat de aanpak door het politiekorps Twente van de opvang en nazorg van de bij het optreden betrokken medewerkers wordt vastgelegd en benut wordt voor de gehele Nederlandse politie;
128. Bij maatregelen inzake opvang en nazorg dient aandacht besteed te worden aan de praktische kant van het gebruik van voorzieningen door personeel van de bijstand. Het verdient uit praktische overweging aanbeveling dat bijstandsverlenende politiekorpsen nazorgvoorzieningen eerder in eigen omgeving treffen, dan dat meegelift wordt op voorzieningen in het bijstandsontvangende politiekorps. Het bijstandsontvangende politiekorps dient hierbij een actief informatieve functie te vervullen;
129. Bij gezondheidsonderzoeken voor hulpverleners bij grootschalige rampen verdienen de praktische aspecten meer aandacht.

Aanbeveling logistieke voorzieningen

130. Teneinde het telefoonverkeer met behulp van GSM te kunnen waarborgen, zijn afspraken met het telefoniebedrijf over het treffen van snelle, extra voorzieningen dan wel afspraken over het exclusieve gebruik door hulpverleners van belang.

Aanbevelingen ten aanzien van de inzet van het RIT

131. Het RIT dient, zo mogelijk nog voor aanvang van haar feitelijke optreden, een zo helder mogelijke beschrijving van de algemene werkwijze en consequenties op het terrein van personeel, materieel

en organisatie aan het bijstandsvragende politiekorps te overhandigen en toe te lichten. De bestaande contacten van de account-managers van het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD kunnen worden benut om de korpsen hierop in algemene zin voor te bereiden;

132. Gelet op de bij iedere ramp terugkerende druk op de snelheid van het bergingsproces dient te worden bezien hoe de voortgang in voorkomende gevallen positief beïnvloed kan worden. Hierbij dienen naast andere opties de mogelijkheden van inzet van buitenlandse eenheden, het werken bij verbeterde kunstlichtomstandigheden en het uitbreiden van de vaste kern van de sector Berging te worden bezien;
133. De werkprocessen van het RIT dienen nader te worden uitgewerkt, waarbij met name de werkprocessen ten behoeve van het snel en effectief bewerken van de vermistenlijsten de aandacht verdienen;
134. Het RIT dient een communicatiestrategie en eventueel daaraan ondersteunend materiaal te ontwikkelen dat in voorkomende gevallen kan worden aangeboden aan een korps om hiermee in te spelen op de mediadruk ten aanzien van het werk van het RIT. Deze communicatiestrategie dient zowel de algehele werkwijze, het bergingsproces als ook de werkwijze rond het werken met de vermistenlijst te omvatten;
135. Het programma BOOGIS dient verder te worden ontwikkeld ten behoeve van toepassing bij rampen en ander grootschalig politieoptreden. Voor wat betreft de toepasbaarheid en ondersteuning dienen de nodige organisatorische voorzieningen te worden getroffen. Het ligt voor de hand deze bij het KLPD onder te brengen. De Vereniging Nederlandse Gemeenten en de politie, waaronder de regiecommissie ICT, dienen zo snel mogelijk te worden geïnformeerd over - en wellicht betrokken te worden bij - de verdere ontwikkeling van genoemde applicatie;
136. De personele en materiële ondersteuning van de sector Berging van het RIT dient structureel geregeld te worden, mede ter ontlasting van het hoofd van de sector Berging;
137. Stel heldere regels op binnen het RIT op welke wijze en op welk moment welke informatie wordt gecommuniceerd.

Aanbevelingen ten aanzien van externe communicatie

138. Het verdient aanbeveling om in situaties zoals die in Enschede zo snel mogelijk het beleidscentrum te beveiligen en af te schermen tegen onbevoegden;
139. Voortdurende afstemming tussen de voorlichtingsdiensten van de gemeente en de politie blijft nodig, omdat toch ook de politie in dit soort situaties indringend te maken krijgt met persmensen;
140. Het verdient aanbeveling om in situaties zoals bij de vuurwerkramp, ondanks de eindverantwoordelijkheid van de gemeente voor de persvoorlichting, tijdig na te denken over het inzetten van meerdere persvoorlichters op de plaats van het incident voor de begeleiding van de pers.

Aanbevelingen ten aanzien van de interne communicatie

141. Het verdient aanbeveling dat de positieve ervaringen van de politie Twente met betrekking tot de interne informatievoorziening vastgelegd worden in een draaiboek. Dit draaiboek kan een waardevolle bron van informatie zijn voor andere korpsen, die geconfronteerd worden met een dergelijk optreden. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan een goede verspreiding.

Aanbevelingen ten aanzien van het RIK

142. Met het oog op interne en externe evaluaties van grootschalig optreden van een omvang zoals die van de vuurwerkramp is een projectorganisatie als het Regionaal Informatie Knooppunt (RIK) een waardevol instrument gebleken waarvan toepassing in voorkomende situaties (ook elders) navolging verdient;
143. Leg de ervaringen met het RIK vast en stel deze ter beschikking van de gehele Nederlandse politie.

Algemene aanbevelingen

144. Op basis van het gehele onderzoek vraagt de Inspectie Politie zich af of met name kleine en middelgrote politieregio's in Nederland überhaupt in staat zijn zich adequaat te prepareren op omstandigheden zoals deze zich tijdens de vuurwerkramp voordeden. Ook met een intensief oefenprogramma lijkt aanvullende input van actuele en relevante praktijkervaring gewenst. De Inspectie is dan ook van mening dat hiervoor een landelijke voorziening zou moeten worden getroffen. In de verdere uitwerking hiervan kunnen het bureau Bijstandscoördinatie van het KLPD en het expertisecentrum conflict- en crisisbeheersing van het Politie Instituut voor Openbare Orde en Gevaarsbeheersing (PIOG) onder regie van de portefeuillehouder conflict en crisisbeheersing

van de Raad van Hoofdcommissarissen goede diensten bewijzen.

Rapport 10 Registratie slachtoffers en verwanteninformatie

Aanbevelingen preparatie CRIB

145. Het CRIB-systeem heeft enkele tekortkomingen, welke kunnen worden verbeterd. Het systeem is niet beveiligd tegen de invoering van onlogische combinaties van gegevens en het opvoeren van dubbele records. Voorts zouden tijdstippen van invullen of muteren automatisch moeten worden vastgelegd en zou het systeem "verplichte" velden moet hebben. De koppeling van het systeem met andere systemen zou het zoeken en verifiëren vergemakkelijken.(zie ook rapport W&S)
146. Het beheer van het CRIB-systeem tijdens de operatie in het draaiboek kan worden verbeterd v.w.b. maken van back-ups en verrichten van opschoningsactiviteiten. (zie rapport W&S)
147. Het CRIB-systeem leent zich voor het zijn van een landelijke standaard. Initiatieven hiertoe dienen kortlopend te worden gestart waarbij in ieder geval de partijen die gemoeid zijn met CRIB activiteiten, t.w. PBZ/gemeente en RIT/politie, worden betrokken.(zie ook rapport W&S)
148. De draaiboeken van CRIB, DMO en politie dienen beter op elkaars processen ter worden afgestemd/aangevuld voor wat betreft de voorlopige registratie, de verantwoordelijkheid daarin en de overdracht/overname van de taak en documentatie.

Aanbevelingen uitvoering CRIB

149. Completeer het CRIB-systeem zodat erin/ermee gezocht kan worden en dat het systeem gekoppeld kan worden aan andere data-bestanden;
150. Maak van het CRIB-systeem een landelijke standaard, welke landelijk beschikbaar is (zie ook rapport W&S);
151. Verbeter de CRIB-registratiekaart en verspreid deze landelijk onder de diensten welke ter gelegenheid van een calamiteit belast wordt met registratie;
152. Pas de organisatiestructuur van het CRIB aan, zodanig,dat geen sprake meer is van een Registratiebureau en een Inlichtingenbureau, maar van een front-office en een back-office (zie ook rapport W&S);
153. Hanteer bij de samenstelling van de vermistenlijst het onderscheid tussen "onbekend" en "vermist" en hanteer criteria alvorens een persoon als vermist te registreren (zie ook rapport W&S)
154. Verbeter de afspraken aangaan de communicatie van informatie over de calamiteit tussen het CRIB en de afdeling Voorlichting;
155. Verbeter de afspraken/beeldvorming tussen de gemeente/CRIB en de politie omtrent ieders taak(-afbakening) en doelstelling m.b.t. de (voorlopige) registratie en pas de draaiboeken daarop aan;
156. Verbeter de afspraken/afstemming tussen het CRIB en DMO aangaan de (voorlopige) registratie en pas de draaiboeken erop aan;
157. Laat de uitvoering van de registratie uitvoeren door professionals van de gemeente, politie en eventueel faciliterende diensten, aan de hand van de CRIB registratiekaarten, welke in voldoende mate aanwezig zijn en de CRIB-systeem standaardprogrammatuur;
158. Organiseer altijd taktische recherche-capaciteit van de politie binnen het CRIB, welke samenwerkt met het RIT;
159. Indien besloten wordt tot het landelijk instellen van de VWS-Verwanteninformatielijn , dient een goede afstemming/instructie te worden georganiseerd tussen het CRIB en VWS en daarachter opererende callcentra. Het verdient aanbeveling in voorkomend geval een liaison van VWS te stationeren binnen het CRIB.

Aanbevelingen VWS-verwanteninformatielijn.

160. VWS werkt het onderwerp verder en detail uit, in samenwerking met vertegenwoordiging van belanghebbende partijen, zodat organisatie, doel, werkwijze, verantwoordelijkheden en kosten duidelijk zijn;
161. VWS bespreekt het onderwerp met de VNG en partijen komen tot besluitvorming;
162. VWS en VNG geven schriftelijk bericht van de uitkomst aan gemeenten en andere overheden;
163. Op ministerieel niveau wordt besloten omtrent het instellen van de VWS-Verwanteninformatielijn en het imperatieve dan wel facultatieve karakter daarvan;
164. Bij positieve besluitvorming wordt de faciliteit opgenomen in de gemeentelijke rampenplannen;
165. Bij operationalisatie wordt vanwege VWS een liaison afgevaardigd naar de betrokken gemeente, die participeert in het CRIB-proces en die alle VWS activiteiten coördineert via één punt binnen VWS;
166. VWS maakt in voorkomend geval gebruik van de(nog te ontwikkelen) landelijke standaard, zowel

de registratiekaart als het CRIB-systeem;

167. VWS en gemeenten maken heldere afspraken over de uitgifte van verwanteninformatie, m.n. wat gegeven kan worden onder welke voorwaarden en door wie;
168. Gemeenten dragen zorg voor een aanspreekpunt met mandaat, zodat snel tot besluitvorming inzake samenwerking met partners gekomen kan worden;
169. De interne communicatie bij de gemeente Enschede ter gelegenheid van rampbestrijding kan verbeterd, indien de afdeling Voorlichting meer inzicht heeft in de processen welke bij andere gemeenteonderdelen in het kader van de rampbestrijding worden uitgevoerd. Dientengevolge kan voorkomen worden dat externen langdurig verstoken blijven van benodigde input, welke binnen de gemeente voorhanden is en dat afdelingen binnen de gemeente en overheden *langs elkaar* werken in plaats van *met elkaar*.

Aanbevelingen verwanteninformatie

170. De verwanteninformatie dient gecoördineerd vanuit het CRIB te gebeuren, in nauwe samenwerking/afstemming met het Rampenidentificatieteam;
171. De verwanteninformatie kan door een facilitaire instantie, zoals VWS-Verwanteninformatielijn, worden uitgevoerd, indien middels liaisons de vanwege het CRIB geautoriseerde informatie wordt gebruikt, waarbij tijdens de uitvoering men zich strak aan de instructies houdt;
172. Verander het draaiboek CRIB ten aanzien van het Registratiebureau en het Inlichtingenbureau in de functie-eenheden front-office en back-office;
173. Bevorder de totstandkoming van het verbeterde geautomatiseerde CRIB-systeem, waardoor sneller inzicht en overzicht over het aantal slachtoffers wordt verkregen.

Rapport 11 Voorlichting aan de bevolking

174. Maak in het rampenplan een onderscheid tussen rampen die met de eigen organisatie voor publieksvoorlichting op lokaal en regionaal niveau afdoende kan worden begeleid en rampen waarbij dit niet het geval is

Sommige rampen kan een organisatie op het gebied van publieksvoorlichting niet op lokaal/regionaal niveau aan. Het nu nog veelal aangehouden onderscheid in reactietijden bij een ramp lijkt minder zinvol dan een inschatting te maken van de te verwachten omvang van een ramp. Daarbij moet wel worden gesteld dat specifiek moet worden gekeken naar het voorlichtingsaspect van een ramp. Een ramp kan wellicht wat betreft opvang van gewonden en identificatie van vermisten heel goed op lokaal/regionaal niveau kunnen worden opgevangen, maar kan wat betreft publieksvoorlichting toch heel duidelijk alles in zich hebben om een enorm media-event te worden en daardoor het accent te leggen op crisiscommunicatie. Het gaat daarbij veelal om uitstralingseffecten, die de uitgaan boven de lokale competenties en effect hebben op diverse beleidsterreinen (voorbeeld: vuurwerk opslag in Nederland, milieunormeringen, etc.).
Het is van groot belang om op de hoogte te zijn van het aanbod van buiten de eigen organisatie. Omschrijf dit in het rampenplan en laat geen misverstand bestaan over wat het aanbod inhoudt, hoe zal worden samengewerkt en wat de consequenties zijn voor de "normale" organisatie. Hierbij kan gedacht worden aan een call centre of aan extra voorlichters etc., maar bijvoorbeeld ook aan samenwerking met lokale en regionale pers en vrijwilligersorganisaties en belangengroepen.
Bij de inzet van een call centre moet worden bedacht, dat - zeker als getroffene van een ramp - men er niet op zit te wachten om telefonisch van het kastje naar de muur te worden verwezen. Het is sterk aan te bevelen een frontdesknummer te hanteren, waarbij 1 nummer toegang geeft tot alle soorten informatie (denk aan: vermisten, huisvesting, materiële regelingen, doorverwijzing naar psycho-sociale hulp etc.). Bellers zouden dan via een keuzemenu bij de juiste persoon c.q. afdeling terecht moeten komen om de door hen gewenste informatie te ontvangen.
Verbinding met lokale en regionale pers is van groot belang: zij zijn op de hoogte van de lokale omstandigheden en zijn zeer betrokken. Per regio en gemeente dient goed in kaart te worden gebracht met welke zender of welke krant de gemeente wil samenwerken. Tevens dient vooraf voor beide partijen klip en klaar te zijn wat men over en weer verwacht. Daar waar in de ene gemeente of regio samenwerkingsverbanden zeer voor de hand liggen, kan dat in andere delen van het land nog wel eens lastig liggen.
Ten slotte blijkt al snel bij een ramp van een omvang als de Vuurwerkramp dat het aanbod aan hulp enorm is. Van alle kanten wordt hulp geboden: vaak is deze hulp zeer welkom, maar soms is het moeilijk het overzicht te bewaren. Het is van groot belang om als gemeente op de hoogte te zijn van alles wat er buiten je gemeentelijke organisatie valt te halen.
Want juist wanneer een GCC getroffenen zo direct mogelijk wil benaderen zal het GCC goed op de hoogte moeten zijn van bestaande netwerken en hiervan optimaal gebruik moeten maken om je doelgroepen te bereiken.

175. Er moet een landelijke pool van crisiscommunicatie-specialisten worden gevormd.

Het nationaal voorlichtingscentrum zou bij een ramp waarbij een behoorlijke media-aandacht en/of een behoorlijke taak op het gebied van publieksvoorlichting wordt voorzien onmiddellijk een ploeg voorlichters ter assistentie moeten aanbieden. Het gaat daarbij niet om een verzameling individuele voorlichters maar meer om een ingespeeld team. Zij moeten in samenwerking met de lokale voorlichters de voorlichting uitvoeren en het beleidsteam adviseren op communicatiestrategisch gebied.
Een dergelijk team zou moeten bestaan uit voorlichters met bewezen kwaliteit en ervaring op het gebied van crisiscommunicatie. Aanbevolen wordt een groep voorlichters te vormen die speciaal voor deze taak worden voorbereid.
Daarnaast zou er bij elke ramp van enige omvang twee à drie strategische crisiscommunicatie experts moeten worden vrijgemaakt die zich in eerste instantie niet bezighouden met de operationele zijde van de voorlichting, maar juist zo snel mogelijk voorzien in een uitgewerkte strategie waarin voor de belangrijke eerste dagen na de ramp wordt ingespeeld op alle thema's die aan de orde kunnen komen. Zij moeten de "opperbevelhebber" in de vorm van de burgemeester en zijn beleidsteam zo kunnen adviseren dat binnen een zo kort mogelijke periode de initiële reactieve voorlichting kan worden omgezet naar een pro-actieve voorlichting. Zij houden zich o.a. bezig met het analyseren van alle uitingen van de pers (media-analyse) om zeer specifiek advies te kunnen geven aan het beleidsteam.
Hoewel het zeker aan te bevelen is de voorlichting "te laten dragen" door de verantwoordelijk bestuurder (eventueel bijgestaan door een vervanger), zullen persconferenties altijd door een derde

moeten worden geleid. De eerstverantwoordelijke dient tijd en rust te hebben om zich te concentreren op de vragen en antwoorden, zonder zich te hoeven bemoeien met de regie. Hij of zij, die de persconferenties leidt, voert ook de regie, bepaalt de aan te houden structuur en stelt de tijd en de mogelijkheden vast die open blijven voor vragen. De in Enschede gekozen structuur van persconferenties op vaste tijden heeft gezorgd voor helderheid.

176. Interne communicatie vóór externe communicatie.

De afdeling communicatie moet, als ware een extra doelgroep, de uitvoerende instanties, de mensen in het veld, kortom iedereen die met de organisatie rond de ramp van doen heeft, voorzien van alle externe communicatie, voordat deze informatie naar buiten gaat. Hoewel voor bepaalde functionarissen in het veld zal gelden dat zij eerst een bepaalde taak kunnen uitvoeren, nadat zij daarover van het juiste besluit op de juiste wijze op de hoogte zijn gebracht, geldt toch dat algemeen naast lijncommunicatie grote behoefte bestaat aan communicatie over informatie die extern gaat. Het gaat er niet om de hiërarchische lijn te doorbreken, maar het is van groot belang dat alle hulpverleners een algemeen beeld hebben van wat er speelt. Het mag niet zo zijn dat getroffenen beter op de hoogte zijn van wat er speelt dan de uitvoerende instanties. Hulpverleners moeten te allen tijde in staat zijn mensen op een goede wijze door te verwijzen. Hierbij kan Intranet het medium zijn binnen de gemeentelijke organisatie, Extranet het medium richting opvangcentra en allerlei vormen van telecommunicatie het medium naar "veldwerkers" toe. In ieder geval dient zo dicht mogelijk bij de feitelijke uitvoerders een informatiebron beschikbaar te zijn, waar de laatste stand van de ontwikkelingen en de besluitvorming op ieder moment opvraagbaar is.
Het afspreken van protocoltijden kan helpen om ervoor te zorgen dat er genoeg tijd is om bevelsinformatie uit te wisselen, maar zorgt er niet voor dat hulpverleners een "all over view" krijgen op hetgeen speelt bij de getroffenen.
Ook de gemeenteraad moet op de hoogte worden gehouden als ware het een extra doelgroep.

177. Internet en nieuwe vormen van telecommunicatie moeten onderdeel uitmaken van een draaiboek voorlichting van een rampenplan.

Een rampenplan kan niet meer zonder "een Internet hoofdstuk". Er moet niet alleen worden nagedacht over welke informatie via Internet kan worden ontsloten, maar vooral ook over hoe getroffenen hiermee hun voordeel kunnen doen. Getroffenen die niet (meer) in het bezit zijn van een eigen mogelijkheid om het Internet te gebruiken dienen op een of andere manier in staat te worden gesteld om de door hen gewenste informatie snel op te vragen. Met de huidige en toekomstige mogelijkheden op het gebied van telecommunicatie ontstaan vele creatieve manieren om getroffenen te registreren en te benaderen met informatie. Gedacht kan worden aan het uitdelen van prepaid telefoons aan die groep mensen die je snel wil kunnen bereiken. Het plaatsen van internetzuilen bij de opvangcentra. Daarnaast kan, zoals reeds besproken, Internet in combinatie met nieuwe telecommunicatiemogelijkheden uiteraard bijdragen aan een snelle interne communicatie.

178. Een rampenplan gaat niet alleen over processen en organisatie. Ook het te voeren beleid ter zake van voorlichting moet in het draaiboek voorlichting van een rampenplan worden verwoord.

Goede voorlichting staat of valt met een concreet beleid en strategie. Rampenplannen bevatten over het algemeen zeer gedetailleerde uitwerkingen over alarmering, organisatie en processen, maar geen uitwerking van de te hanteren communicatielijn. Ook deze ramp heeft nog eens onderstreept wat echt belangrijk is: openheid, betrouwbaarheid en zeker vlak na de ramp: zorg.
Omschrijf in het rampenplan eenduidige en concrete doelstellingen ten aanzien van communicatie. En -heel wezenlijk - zorg ervoor dat deze doelstellingen bekend zijn bij de betrokken instanties en mensen.
Besteed in oefeningen specifiek aandacht aan het communcatie-aspect van een ramp, want de hulpverleners ter plaatse zijn als het ware het visitekaartje van de organisatie. Wees er bewust van dat houding en gedrag van hulpverleners wezenlijk bijdraagt aan het beeld dat getroffenen hebben van de wijze waarop de opvang is geregeld.
Geef elk deelproces een eigen communicatieparagraaf. Op momenten waarop nog geen mogelijkheid bestaat om met zekerheid bepaalde informatie vrij te geven, kan namelijk onrust worden weggenomen indien een vorm van "procesinformatie" wordt vrijgegeven. Communiceer openlijk over hoe wordt gewerkt aan het verkrijgen van de juiste informatie. Geef weer welke procedure eerst zal moeten worden doorlopen eer betrouwbare informatie kan worden vrijgegeven en geef hierbij een tijdsinschatting. Als je in je rampenplan al aangeeft welke informatie over een deelproces voor getroffenen van belang kan zijn, hoef je daar in ieder geval niet lang over na te denken.

In het verlengde hiervan kan een eenduidige uitleg over begrippen die worden gebruikt veel onrust wegnemen. In de evaluatie van het CRIB, die in opdracht van de gemeente is uitgevoerd wordt bijvoorbeeld de navolgende aanbeveling gegeven. Maak een onderscheid tussen vermisten en gezochten. Vermisten zijn personen waarvan ook na navraag nog geen spoor is gevonden. Gezochten zijn personen waarnaar is gevraagd door verwanten, vrienden, kennissen, maar naar wie nog geen navraag is gedaan.

Rapport 12 Bevolkingszorg

179. De voorbereiding op de bevolkingszorg bij grootschalige incidenten dient op eenzelfde professionele wijze binnen de gemeente te worden opgepakt als de andere gemeentelijke kerntaken. Dat wil in de eerste plaats zeggen dat vooraf het zorgniveau moet worden benoemd in termen van kwantiteit en kwaliteit dat de gemeente bij grootschalige incidenten wil kunnen garanderen. De voorbereiding op een dergelijk benoemd zorgniveau kan dan daadwerkelijk worden getoetst.

180. Richt de gemeentelijke calamiteitenorganisatie in als een flexibele taakgeoriënteerde organisatie. Dit betekent dat verantwoordelijkheden gespreid moeten worden en personeel daarvoor opgeleid en geoefend. Draaiboeken moeten dan tenminste in overeenstemming zijn met de gekozen organisatievorm. Partners in het zorgverleningsproces bij grootschalige incidenten moeten derhalve ook bij de planvorming betrokken worden.

181. Uit kwaliteits- en efficiency-overwegingen verdient het aanbeveling bepaalde aspecten van de zorgverlening bij grootschalige incidenten (boven)regionaal te organiseren. Dit betreft met name die aspecten van de bevolkingszorg waarvoor specialistische kennis en kunde vereist is. Te denken valt bijvoorbeeld aan de (coördinatie van de) registratie of de planning en coördinatie van de zorgverlening na de eerste noodopvang.

Rapport 13 Arbeidsinspectie

183. Advisering milieuvergunning
De brandweer Enschede heeft geen formele adviestaak in het kader van de verlening van milieuvergunningen. Praktisch gezien wordt zij nagenoeg niet ingeschakeld voor advisering.
Aanbevolen wordt om structureel de coördinatie en de samenhang tussen vergunningverlening door gemeentelijke en provinciale diensten en de preventieve en repressieve zorg van de brandweer te borgen.

184. Preventieve taken
De preventief ingezette capaciteit van de Enschedese brandweer is niet op het gewenste niveau. Vergunningverlening, advisering, oriëntatie-/controlebezoeken, het maken van aanvalsplannen en het in kaart brengen van de werkelijke repressieve risico's vragen om een grotere personele capaciteit.
Om de ontstane achterstand in preventieactiviteiten in te kunnen lopen en 'up to date' te houden wordt aanbevolen dat de gemeentelijke overheid voldoende capaciteit voor de brandweer beschikbaar stelt

185. Risico's in het verzorgingsgebied
De concept-ri&e van de brandweer Enschede bevat niet de concrete risico's van het verzorgingsgebied, maar een beschrijving van de algemene risico's met betrekking tot het repressief optreden. In- en externe gevaarsignalen afkomstig van de vergunningtrajecten en de AVIV-inventarisatie werden niet in de (Arbo) ri&e gebruikt.
Om de concrete risico's in het verzorgingsgebied op de juiste wijze in beeld te kunnen brengen en te gebruiken voor het preventief en repressief optreden wordt aanbevolen om te kiezen voor een integrale analyse van de risico's. Het ligt voor de hand om de ri&e hiervoor als basis te gebruiken.

186. Risicoinventarisatie & -evaluatie volgens de ISAB-2 methode
Risico's tijdens het repressief optreden van de brandweer moeten door vooraf getroffen maatregelen zoveel mogelijk zijn tegengegaan. De SAB-2 methode richt zich ook op deze preventieve taak. Ondanks toepassing van deze methode blijkt uit de concept-ri&e van de Enschedese brandweer dat diverse knelpunten in verschillende stappen van de veiligheidsketen onderbelicht blijven. Dit vloeit voort uit de systematiek van vraagstelling; waarbij niet diep genoeg op de problematiek wordt ingegaan.
Aanbevolen wordt om de ISAB-2 methode zo in te richten dat door middel van gedetailleerde vraagstelling een duidelijk beeld ontstaat van de feitelijke stand van zaken met betrekking tot de vijf stappen in de veiligheidsketen.

187. Bestrijding vuurwerkbrand
Het verloop van de brand bij S.E. Fireworks heeft zich niet volgens het vooraf ingeschatte maatgevend scenario 'felle brand' voltrokken. Waarom de brand resulteerde in heftige explosies is in onderzoek en valt momenteel niet aan te geven. Feit is dat de ingezette brandweerlieden door de onverwachte brandontwikkeling en explosies werden verrast.
Uit de door de IBR uitgevoerde quick scan bij alle brandweerkorpsen met grote vuurwerkopslagplaatsen binnen hun verzorgingsgebied (zie rapportage IBR) blijkt dat de opvattingen over brandbestrijding van een vuurwerkbrand sinds de ramp in Enschede tot op heden niet of nauwelijks zijn gewijzigd.
Aanbevolen wordt om bij een eventuele melding van een vuurwerkbrand, in elk geval voor die situaties waarbij evenementenvuurwerk betrokken is, vooralsnog uit te gaan van het maatgevend scenario 'Explosie'

188. Preventie vuurwerkbedrijven
Er zijn nog geen definitieve conclusies met betrekking tot het ontstaan en de verspreiding van de brand in het bedrijf te trekken. Wel kan in algemene termen gesteld worden dat de getroffen preventieve maatregelen in het bedrijf onvoldoende waren. Zij hebben zeker niet bijgedragen aan een beheersing van de risico's, en derhalve ook niet aan de inzet van de brandweer tijdens de repressie. Uit de naar aanleiding van de ramp gehouden quick scan van IBR volgt dat in de meeste gevallen afstemming plaatsvindt tussen de vergunningverleners en de plaatselijke brandweer. Onduidelijk is of de beheersing van de risico's hiermee voldoende is geregeld. Eerste richtlijnen vanuit het ministerie van

VROM inzake de opslag van consumentenvuurwerk en professioneel vuurwerk zijn per 8 november 2000 aan onder meer de besturen van gemeenten en van de regionale brandweer gezonden. Een meer definitieve regelgeving wordt in 2001 verwacht.
Aanbevolen wordt dat brandweerkorpsen in gemeenten met vuurwerkopslag op basis van deze eerste richtlijnen en overige informatie actief betrokken worden een bijdrage te leveren aan de te treffen preventieve maatregelen in deze vuurwerkbedrijven. Niet alleen vanuit een doeltreffende beheersing van de risico's voor de brandweer zelf (bij eventueel repressief optreden, doch tevensvanuit een beschermingsbehoefte voor externen .

189. Aanvalsplannen / bereikbaarheidskaarten / bevelvoerderskaarten
Uit de quick scan van IBR komt naar voren dat ca. 75% van de betreffende brandweerkorpsen niet over een aanvalsplan of bereikbaarheidskaart beschikt van de in hun verzorgingsgebied aanwezige grote vuurwerkbedrijven.
In 1999 heeft de Arbeidsinspectie het landelijk inspectie project 'Brandweer'gehouden waarbij circa 120 gemeentelijke brandweerkorpsen zijn bezocht. Uit de resultaten ervan blijkt onder andere dat circa 62 % van de korpsen niet beschikt over (geactualiseerde) aanvalsplannen.
In 1998 heeft het CCRB een brochure uitgegeven over modelaanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten.
De status van deze brochure is onduidelijk. Er staat niet beschreven wanneer een aanvalsplan nodig is, en in welke situatie volstaan kan worden met een bereikbaarheidskaart. De brandweerwetgeving legt hiervoor geen verplichtingen op.
De Enschedese brandweer heeft in overleg met de bevelvoerders en ploegchefs gekozen voor bevelvoerderskaarten. Bevelvoerderskaarten zijn beperkter dan aanvalsplannen en staan als zodanig overigens niet beschreven in de CCRB-brochure.
Aanbevolen wordt om criteria te ontwikkelen voor objecten waarvoor een aanvalsplan, bereikbaarheidskaart en/of een bevelvoerderslkaart noodzakelijk is.

Verzendlijst voor het Ministrieel Beleids Team

Ministerie	minister	secretariaat	telefoon	fax	Email
BZK	K.G. de Vries Stas de Vries				
AZ	Minister-President	5.1.2e			/
Just	Korthals	5.1.2e			5.1.2e @BEST-DEP.MINJUS.NL
Fin	Zalm	5.1.2e			5.1.2e @MINFIN.NL
Def	De Grave				
VROM	Pronk	5.1.2e			5.1.2e @ BSG.CS.MIN.VROM.NL
V&W	Netelenbos				5.1.2e @ DGG.MINVENW.NL
	plv. 5.1.2e 5.1.2e 1.2e				
SZW	Vermeend **plv. Stas Hogervorst**				
VWS	Borst				5.1.2e @MINVWS.NL
GSI	Boxtel				5.1.2e @MINBZK.NL
EZ	stass Ybema				
OC&W	Hermans				

5.1.2e

Deelnemers en betrokken van het het overleg IBT

Naam	Ministerie	Locatie	Tel	Fax	Email
[redacted]	BZK	[redacted]	[redacted]		[redacted]@minbzk.nl
	BZK				[redacted]
	BZK/GSI				[redacted]@minbzk.nl
	BZK/VLC				[redacted]@minbzk.nl
	AZ				[redacted]@rvd.nl
	Justitie				
	Justitie				[redacted]best-dep.minjus.nl
	VWS				
	VWS				[redacted]@minvws.nl
	VWS				[redacted]@minvws.nl
	Defensie				—
	EZ				[redacted]@minez.nl

+ Alle stukken svp eveneens naar: Bureau SG/EZ, [redacted]@minez.nl

[redacted]	V&W	[redacted]	[redacted]		
	V&W				
	V&W				[redacted]@dgg.minvenw.nl
	Financiën/IRF				[redacted]@minfin.nl
	Financiën/IRF				[redacted]@minfin.nl
	SZW/AI				[redacted]@minszw.nl
	OC&W				
	VROM/Inspectie				[redacted]@imh-cm.dgm.minvrom.nl
	VROM/DGM				[redacted]@minvrom.nl

+ Alle stukken svp eveneens naar: Informatiepunt Vuurwerk Enschede van VROM: [redacted]@imh-cm.dgm.minvrom.nl

19-02-20019:27

Kopie:

BZK
BZK
BZK
BZK
BZK
BZK
BZK
BZK

5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e @minbzk.nl

19-02-20019:27

Verzendlijst Interdepartementaal Beleidsteam Kabinetsstandpunt (IBT-K)

Naam	Ministerie	Adres	Telefoon	Fax	Emailadressen
5.1.2e	AZ				5.1.2e @rvd.nl
5.1.2e 5.1.2e	Justitie				5.1.2e best-dep.minjus.nl
5.1.2e 5.1.2e	Justitie				5.1.2e @best-dep.minjus.nl
5.1.2e	VWS/CSZ/EZ				5.1.2e @minvws.nl
5.1.2e	Defensie		5.1.2e	5.1.2e	
5.1.2e	Defensie		5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @djz.co.mindef.nl
5.1.2e	Defensie				5.1.2e @djz.co.mindef.nl
5.1.2e	EZ				5.1.2e @minez.nl
5.1.2e 5.1.2e	V&W/GDD/DV				5.1.2e @dgg.minvenw.nl
5.1.2e 5.1.2e	V&W				5.1.2e @dgg.minvenw.nl
5.1.2e 5.1.2e	Financiën/IRF		5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minfin.nl
5.1.2e	Financiën/IRF		5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @minfin.nl
5.1.2e	SZW/AI				5.1.2e @minszw.nl
5.1.2e	SZW/ARBO/AIS		5.1.2e		5.1.2e MINSZW.NL
5.1.2e 5.1.2e	VROM/Afdeling Mobiliteit en Verkeer				5.1.2e @minvrom.nl
5.1.2e	VROM/Inspectie		5.1.2e	5.1.2e	
5.1.2e	VROM/Inspectie				
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	BZK/pl. VWR				5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e	BZK/DVIP				5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e 5.1.2e	BZK/Project VWR	5.1.2e			5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e 5.1.2e	BZK/DBRB/VB				5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e	GSI				5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e 5.1.2e	BZK/DGOB				5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e	BZK/DPol				5.1.2e @minbzk.nl
5.1.2e 5.1.2e	BZK/DVIP				5.1.2e @minbzk.nl

Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
mr. K.G. de Vries
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
drs. G.M. de Vries
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Minister-President
de heer W. Kok
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Binnenhof 20
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Minister van Justitie
mr. A.H. Korthals
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Schedeldoekshaven 100
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Minister van Financiën
drs. G. Zalm
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Korte Voorhout 7
'tbus 20201
,0 EE DEN HAAG

Minister van Defensie
mr. F.H.G. de Grave
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Plein 4
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
drs. J.P. Pronk
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Rijnstraat 8
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Minister van Verkeer en Waterstaat
mw. T. Netelenbos
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Plesmanweg 1
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
drs. J.F. Hoogervorst
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Anna van Hannoverstraat 4
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
mw.dr. E. Borst-Eilers
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Parnassusplein 5
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Minister voor Grote Steden- en
Integratiebeleid
mr. R.H.L.M. van Boxtel
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Staatssecretaris van Economische Zaken
dhr. G. Ybema
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Minister van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap
drs. L.M.L.H.A. Hermans
Deelnemer Ministerieel
Beleidsteam- Vuurwerkramp
Europaweg 4
Postbus 25000
2700 LZ ZOETERMEER

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Grote stedenbeleid en Interbestuurlijke
Betrekkingen
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e1.2e
Voorlichting en Communicatie
5.1.2e

Ministerie van Algemene Zaken
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Justitie
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ministerie van Justitie
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e.2e
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
T.a.v. 5.1.2e. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Ministerie van Defensie
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20901
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e1.1.2e
Postbus 20901
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e.2e
Postbus 20901
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Economische Zaken
Bureau SG/(ALP A159)
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Ministerie van Financiën
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Inspectie Rijksfinanciën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Ministerie van Financiën
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Inspectie Rijksfinanciën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
T.a.v. 5.1.2e
Arbeidsinspectie
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Inspectie Milieu Hygiëne
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
T.a.v. 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Directie Lokale Milieukwaliteit en Verkeer
ipc 635
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 25000
2700 LZ ZOETERMEER

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Voorlichting en Communicatie
5.1.2e

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
T.a.v. Informatiepunt Vuurwerk Enschede
(D0466)
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Inspectie Milieu Hygiëne
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Algemene Zaken
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Justitie
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Ministerie van Defensie
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Ministerie van Defensie
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20901
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 25000
2700 LZ ZOETERMEER

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
dhr. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Economische Zaken
Bureau SG/ 5.1.2e
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Ministerie van Financiën
T.a.v. 5.1.2e
Inspectie Rijksfinanciën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Ministerie van Financiën
T.a.v. 5.1.2e
Inspectie Rijksfinanciën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
T.a.v. 5.1.2e
Arbeidsinspectie
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Inspectie Milieu Hygiëne
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Defensie
T.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Ministerie van Justitie
T.a.v. 5.1.2e 5.1. 5.1.2e
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
T.a.v. Informatiepunt Vuurwerk Enschede
(D0466)
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

OOV/IBR 2001050759
-1.78

INSPECTIE BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING

Ramp op en rondom de vuurwerkopslagplaats
S.E. Fireworks op 13 mei 2000 te Enschede
evaluatie van het onderzoek van de
inspecties naar de vuurwerkramp

K: St: Rek: Ds:

Arnhem, 11 juli 2000

Ons kenmerk : D00 151
Onderwerp : Onderzoek Enschede

Nederlands Instituut
voor Brandweer
en Rampenbestrijding

NIBRA

5.1.2e

Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Telefoon (026) 355 24 00
Fax (026) 351 50 51
e-mail: nibra@nibra.nl

Hoofd Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
5.1.2e 5.1.2e
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Geachte heer 5.1.2e,

Op 14 juni heb ik u de afspraken bevestigd inzake de inzet van onderzoekers van het Nibra bij het onderzoek naar de vuurwerkramp in Enschede. Door het pas recent beschikbaar zijn van stukken en gespreksbanden en het pas kunnen plannen van een aantal interviews in augustus, zal de inzet van het Nibra niet zoals gepland eind juli afgerond zijn, maar zal doorlopen tot eind augustus. Hierover is al overeenstemming met het LCI en de begeleidend inspecteur 5.1.2e De in rekening te brengen kosten zullen de afgesproken 5.1.2i niet te boven gaan.

Op verzoek van 5.1.2e doe ik u hierbij een voorstel voor het inzetten van onderzoekers van het Nibra voor het analyse-deel van het onderzoek. De analyse van de door het Nibra uitgevoerde reconstructie kan in de maand september uitgevoerd worden. Hiervoor is een maximum inzet van 50 onderzoeksdagen door senior-onderzoekers noodzakelijk. Het Nibra zal voor de analyse op basis van de werkelijke inzet maximaal 5.1.2i (exclusief BTW) in rekening brengen.

Vanzelfsprekend houd ik mij aanbevolen voor nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Directeur

5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGOOV / Directie Brandweer en Rampenbestrijding
Ingekomen: 17 JUL 2000
BR 2000/79816

Bezoekadres:
Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

Internet: www.nibra.nl

Arnhem, 10 oktober 2000

Ons kenmerk : OZ00-0157
Inlichtingen bij: 5.1.2e
Doorkiesnr. :
Onderwerp : Extra activiteiten onderzoek vuurwerkramp

NIBRA
Nederlands Instituut
voor Brandweer
en Rampenbestrijding
5.1.2e

Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Telefoon (026) 355 24 00
Fax (026) 351 50 51
e-mail: nibra@nibra.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding
De heer 5.1.2e
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Geachte 5.1.2e

Door de 5.1.2e is verzocht u een voorstel te doen over de mogelijkheid het Nibra te betrekken bij een aantal vervolgacties met betrekking tot de afronding van het onderzoek naar de vuurwerkramp. Deze vervolgacties betreffen één of meer van de volgende activiteiten: het verwerken van de verificatiegegevens, het bestuderen van de analyses van de diverse inspecties, het deelnemen aan een tweedaagse discussiebijeenkomst over de reacties op de diverse analyses en de verwerking van de eventuele opmerkingen die daaruit voortvloeien.

Hierbij laat ik u weten dat het Nibra in principe bereid is een aantal van deze activiteiten uit te voeren. Het voorstel van onze zijde is dat dit geschied op basis van inhuur van onderzoekers van het Nibra voor een aantal, per activiteit van te voren af te spreken, dagdelen. Op deze wijze kunnen wij de inspanningen inplannen in de lopende activiteiten van de afdeling onderzoek. Voor deze inspanningen geldt het normale tarief van 5.1.2i per dagdeel.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Hoofd Expertise en Onderzoek

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DISOOV / Directie Inspectie en Rampenbestrijding
Ingekomen: 11 OKT 2000
Verzonden aan: IBR
Afdeling per: 01-11-00
Agendanummer: IBR2000/01742
Te verstrekken: IBR
Kopie voor:

Bezoekadres:
Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

Internet: www.nibra.nl

IBR2000/99367

IBR 2000/93136

POLITIE

Postbus 14
7500 AA Enschede
Telefoon 053-4555555

• Twente
• Korpsleiding

Korpsonderdeel: Concern
Ramp Informatie Knooppunt
Bezoekadres: Hermandad 2
ENSCHEDE
Doorkiesnummer: 5.1.2e
Faxnummer: 5.1.2e
Behandeld door: 5.1.2e
Ons kenmerk:
Uw kenmerk:
Datum: 10-10-00
Onderwerp: concept deelreconstructies vuurwerkramp
Bijlagen: -

• Logistiek Centrum Inspecties
t.a.v. 5.1.2e
fax nr 5.1.2e

• Geachte heer 5.1.2e,

U heeft van mijn collega de heer 5.1.2e een lijst met namen gekregen van medewerkers die een exemplaar van het concept-deelreconstructies vuurwerkramp hebben gekregen. Graag wil ik een wijziging daarop aangeven.
5.1.2e 5.1.2e heeft in verband met andere werkzaamheden geen gelegenheid het concept te beoordelen en heeft dan ook geen exemplaar ontvangen.
Zijn exemplaar is in opdracht van 5.1.2e verstrekt aan het hoofd van de stafafdeling communicatie, 5.1.2e om zich alvast 'communicatief' voor te bereiden op vragen naar aanleiding van de deelreconstructies zodra deze zijn vrijgegeven.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

•

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
9 februari 2001

Ons kenmerk
IBR2001/5878/
55878

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Ernst & Young
5.1.2e
Postbus 90636
2509 LP DEN HAAG

Minuut

Onderwerp
Evaluatie onderzoek vuurwerkramp

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

5.1.2e

Medeparaaf

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afschrift aan	Kamer	Afschrift aan	Kamer
Archief	1324		

Visie **Weer voorleggen** **Datum**

Geldelijk bezwaar

Begrotingsjaar **Begrotingsartikel**

Bedrag **Budgetregel**

fl.

Verzendgegevens

Uiterste verzenddatum

Aanwijzingen

- ☐ Aantekenen
- ☐ Per expresse
- ☐ Per koerier
- ☐ Per e-mail
- ☐ Per fax
- ☐ Internet
- ☐ Staatscourant
- ☐ Diplomail Aruba
- ☐ Diplomail Curaçao
- ☐ Diplomail St. Maarten

Verzonden door

Naam
5.1.2e

Verzenddatum
9-02-2001

Bijzonderheden

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
9 februari 2001

Ons kenmerk
IBR2001/55878

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ernst & Young
5.1.2e
Postbus 90636
2509 LP DEN HAAG

Onderwerp
Evaluatie onderzoek vuurwerkramp

Geachte heer 5.1.2e

De acht inspecties, die de vuurwerkramp hebben onderzocht, hebben besloten om de uitvoering van het totale onderzoeksproces extern te laten evalueren.

Naar aanleiding van ons telefoongesprek doe ik u enige documentatie met uitgangspunten voor het opstellen van een offerte toekomen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Plaatsvervangend Hoofd Inspectie
Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

INSPECTIE BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING 07 02 01

Evaluatie inspectieonderzoek vuurwerkramp

Inleiding

In het Centraal rapport van de inspectieonderzoeken staat aangegeven dat het zinvol is om het samenwerkingsproces van de inspecties te evalueren om hiermee de ervaringen vast te leggen. Zie voor meer informatie de bijlage, ontleend aan het Centraal rapport. De evaluatie kan nog enigszins worden verbreed door niet alleen het samenwerkingsproces te evalueren maar ook te bezien in hoeverre de beoogde doelen van de inspectieonderzoeken, zoals die zijn aangegeven in het plan van aanpak, zijn bereikt. Dit is overlegd in het afstemmingsoverleg van de acht deelnemende inspecties. Behalve deze inspecties zijn ook twee externe onderzoeksbureaus bij het onderzoek ingeschakeld, namelijk het Nibra en Rijnconsult. Deze bureaus hebben in opdracht van de IBR deelonderzoeken uitgevoerd en hierover gerapporteerd.

Evaluatieonderzoek

Uitgangspunten

Er zijn enkele uitgangspunten waaraan de evaluatie zal moeten voldoen.
De evaluatie zal door een externe organisatie moeten worden uitgevoerd.
Alleen de procesmatige zaken zullen worden onderzocht. Inhoudelijke aspecten zullen (wellicht) in de rapportage van de Commissie onderzoek vuurwerkramp aan de orde komen. Verder is de Tweede Kamer daarvoor het aangewezen forum. Overigens kunnen aparte inspectierapporten inhoudelijk zelfstandig door of namens de betreffende inspectie zelf worden geëvalueerd.

Onderwerpen

De volgende onderwerpen komen in aanmerking voor evaluatie:

- de samenwerking van de inspecties op de verschillende niveaus (ook de 'onderaannemers' hierin meenemen);
- de relatie met de leveranciers van informatie (Openbaar Ministerie (OM), politie en gemeente Enschede);
- de relatie met de Commissie onderzoek vuurwerkramp (COV) (ook de 'onderaannemers' hierin meenemen);
- de ervaringen van de onderzochte instanties;
- het functioneren van het Logistiek Centrum Inspecties;
- de doelen zoals die in het plan van aanpak staan;

Onderzoeksvragen

1. Wat is de toegevoegde waarde van de samenwerking van de verschillende inspecties bij de inspectieonderzoeken zoals die in dit geval is vormgegeven?
2. Zijn de doelen zoals die in het plan van aanpak staan bereikt?
3. Hoe moet worden aangekeken tegen de samenloop van drie grote onderzoeken (OM, COV en inspecties)?

Uitvoering

- Gesprekken met de betrokken (hulpverlenings)organisaties;
- Bestudering van de producten van de diverse inspecties;
- Ervaringen van het OM en de politie;
- Toelichting van de onderzoekers van de betrokken inspecties en de beide onderzoeksbureaus.

Bijlage , ontleend aan het Centraal rapport, ten behoeve van de opdracht tot evaluatie van het onderzoek.

1. WOORD VOORAF

Op 13 mei 2000 is Enschede getroffen door een ramp. In een opslagplaats voor vuurwerk ontstond brand. Tijdens de brandbestrijding explodeerde het aanwezige vuurwerk. Hierbij kwamen 22 mensen om onder wie vier brandweerlieden. Vele honderden mensen werden gewond. De explosie veroorzaakte enorme schade, een complete woonwijk werd grotendeels weggevaagd.
Acht rijksinspecties hebben een onderzoek ingesteld naar de omstandigheden van de ramp en de rampbestrijding. Het is moeilijk om de gebeurtenissen van 13 mei en de dagen erna in een realistisch perspectief te zetten. Incidenten zoals deze vuurwerkramp in Enschede roepen een groot aantal reacties op. Allereerst is daar het menselijk leed dat een dergelijke ramp veroorzaakt. Vervolgens wordt heel snel de vraag naar de oorzaak en de schuldvraag gesteld. Er worden onderzoeken gestart. In die fase treedt er een zekere verzakelijking op kenmerkend voor de nasleep van een ramp. De nu voorliggende rapportages van de rijksinspecties hebben noodzakelijkerwijs een zakelijk karakter. Van inspectie-onderzoeken wordt geëist dat zij onafhankelijk worden uitgevoerd. Hierdoor ontstaat een rapportage die zeer weinig ruimte voor emoties laat. De hectiek waaronder de hulpverleners en andere betrokkenen destijds hebben gefunctioneerd is moeilijk te verwoorden in de rapporten van de inspecties. De medewerkers van de inspecties hebben er evenwel behoefte aan om hun medeleven met de slachtoffers en de nabestaanden tot uitdrukking te brengen. De gedachten gaan in het bijzonder uit naar de omgekomen of gewonde hulpverleners, hun nabestaanden en collega's. De inspecties zijn er zich terdege van bewust dat een onderzoek in een dergelijke situatie een extra belasting met zich meebrengt. Het is niet eenvoudig te accepteren dat een buitenstaander die na afloop van de ramp onderzoek doet tot de conclusie komt, dat het een of het ander beter had gekund. Iedereen is er immers van overtuigd dat hij heeft gedaan wat in zijn vermogen lag. Hierdoor is het mogelijk dat men zich niet altijd volledig herkent in het beeld van de ramp zoals in deze rapporten wordt beschreven.
Het is verder van belang te realiseren dat een aantal onderzoeken van de inspecties zich alleen richt op de vuurwerkramp en de daarmee samenhangende omstandigheden in de gemeente Enschede en hiermee onvermijdelijk op onderdelen een uitvergroting van de lokale omstandigheden ontstaat.
Met het nu, achteraf, met de huidige inzichten beschrijven en beoordelen van de situatie voor de ramp moet heel voorzichtig worden omgegaan.

Dit onderzoek was een uniek project. Acht rijksinspecties van vijf verschillende ministeries werkten intensief samen. De wil om ondanks de verschillen in organisatie en werkwijze samen te werken was sterk aanwezig. De ervaringen van de onderzoekers zijn hierover erg positief.

De gemeente Enschede heeft aan dit onderzoek alle medewerking verleend. Het onderzoek heeft een zware wissel getrokken op alle betrokkenen en vooral de gemeentelijke brandweer. Een bijzonder woord van dank gaat dan ook uit naar de gemeente Enschede en haar diensten. Daarnaast bedanken de inspecties alle andere personen en organisaties waarmee zij in de loop van het onderzoek contact hebben gehad voor hun medewerking.

2 INLEIDING

Naar de vuurwerkramp die op 13 mei 2000 in Enschede heeft plaatsgevonden, doen verschillende instanties onderzoek: de Commissie onderzoek vuurwerkramp (COV), het Openbaar Ministerie (OM) en een achttal rijksinspecties. Dit zijn de Arbeidsinspectie (AI), de Rijksverkeersinspectie (RVI), de Inspectie Milieuhygiëne (IMH), de Inspectie voor de Ruimtelijke Ordening (IRO), de Inspectie voor de Volkshuisvesting (IVH), de Inspectie voor de politie (IP), de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding (IBR) en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ).
De verschillende onderzoeken geschieden onafhankelijk van elkaar, vanuit een eigen verantwoordelijkheid en met een eigen doel. De inspecties hebben gekozen voor een gecoördineerde aanpak die heeft geresulteerd in een gelijktijdige rapportage in afzonderlijke delen van de diverse onderwerpen van onderzoek. Concreet betreft het:

- Onderzoek naar het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving met betrekking tot VROM-regelgeving, voorafgaand aan de vuurwerkramp op 13 mei 2000 te Enschede (IMH/ IRO/ IVH);
- Rapport Rijksverkeersinspectie naar aanleiding van de vuurwerkramp te Enschede (RVI);
- Vuurwerkramp Enschede, Preparatie (IBR/NIBRA);
- Onderzoek naar het brandweeroptreden tot en met de fatale explosie (IBR);
- Algemene coördinatie van de bestrijding (IBR);
- Vuurwerkramp Enschede, Onderzoek naar de bron en effectbestrijding (IBR/NIBRA);
- Rapportage geneeskundige hulpverlening getroffenen vuurwerkramp Enschede (IGZ);
- Onderzoek naar de milieubelasting en de gezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp op 13 mei 2000 te Enschede (IMH/IRO/IVH);
- Een diepe indruk. . ., onderzoek naar het politieoptreden bij de vuurwerkramp in Enschede van 13 mei tot en met 24 mei 2000(IP);
- De kaarten geschud en verdeeld; Onderzoek registratie slachtoffers en verwanteninformatie (IBR);
- Analyse van de publieksvoorlichting bij de vuurwerkramp Enschede (IBR);
- Vuurwerkramp Enschede, Onderzoek naar de Bevolkingszorg: Opvang en verzorging; Voorzien in primaire levensbehoeften (IBR/NIBRA);
- Rapportage van de arbeidsinspectie over het uitgevoerde onderzoeken naar aanleiding van de ramp van 13 mei 2000 te Enschede (AI).

Daarnaast hebben de inspecties behoefte om een aantal onderwerpen gezamenlijk te behandelen. Hiertoe dient dit deel van de rapportage.
Op het moment van openbaar worden van dit rapport is het onderzoek door het OM en de Commissie onderzoek vuurwerkramp nog niet afgerond. Indien hieruit nieuw onderzoeksmateriaal beschikbaar komt kan aanvullend onderzoek nodig zijn. Dat zal dan kunnen leiden tot een supplement op deze rapportage.

3 DE INSPECTIE-ONDERZOEKEN

3.1 Doel incidentonderzoek

Het doel van incidentonderzoek is dat door alle organisaties die bij de rampenbestrijding zijn betrokken lering kan worden getrokken uit het feitelijk omgaan met incidenten. Door een incident en de omstandigheden waaronder een incident heeft plaatsgevonden, te beschrijven, te analyseren en conclusies te trekken kan een aanzet worden gegeven om (de gevolgen van) een dergelijk incident in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken dan wel verbeteringen in de betreffende organisaties te stimuleren.
Onverminderd deze doelstelling kan een mogelijk gevolg zijn dat het verzamelde onderzoeksmateriaal uit de inspectie-onderzoeken kan worden gebruikt voor strafrechtelijke vervolging. Immers ook binnen de groep inspecties zijn er, zoals de Arbeidsinspectie, die naast en na de waarheidsvinding ook een handhavende taak hebben in relatie tot bepaalde aspecten van het optreden van de betrokken diensten. Bij geconstateerde overtredingen van de wetgeving kan dit eventueel leiden tot sancties.

3.2 Gecoördineerd inspectie-onderzoek

Voor de verschillende inspectie-onderzoeken was voor een belangrijk deel hetzelfde onderzoeksmateriaal nodig. Om te bewerkstelligen dat dit materiaal niet door verschillende inspecties afzonderlijk zou worden opgevraagd werd de informatievoorziening van de inspecties gecoördineerd. Verder was het van groot belang dat personen, die als betrokkenen bij de ramp of de rampbestrijding wellicht ingrijpende gevolgen hadden ondervonden, niet nodeloos verschillende keren met dezelfde vragen zouden worden geconfronteerd.
Over de beschikbaarheid en de validiteit van het onderzoeksmateriaal, de reconstructie van de gebeurtenissen en de analyse van het feitenmateriaal vond voortdurend afstemming plaats tussen de onderzoekers van de verschillende inspecties.

3.3 Plan van aanpak

Als basis voor de samenwerking van de acht betrokken inspecties en om tevens de afstemming met de onderzoeken van het Openbaar Ministerie en de Commissie onderzoek vuurwerkramp te regelen, is een 'Plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar de vuurwerkramp in Enschede' opgesteld (bijlage 1). Hierin is onder andere het wettelijk kader van de betrokken inspecties geschetst en worden regels gegeven voor de uitwisseling van informatie tussen de onderzoekende instanties.

3.4 Organisatorische opzet van het onderzoek

De samenwerking van de inspecties moest worden ingepast in de coördinatiestructuur die voor de afwikkeling van de vuurwerkramp op rijksniveau was ingericht. Daarbij moesten de eigen verantwoordelijkheden van de afzonderlijke inspecties worden gerespecteerd.
In het Ministerieel Beleidsteam (MBT) waren de ministers van de betrokken ministeries vertegenwoordigd onder leiding van de minister van BZK. Zij bepaalden in hoofdlijnen de wijze waarop gecoördineerd werd. Daarnaast was er een Interdepartementaal beleidsteam (IBT) actief. Dit team fungeerde als voorportaal van het MBT. Een van de onderdelen van het IBT was het

Interdepartementaal Beleidsteam Inspecties, bestaande uit de hoofden van de betrokken inspecties onder leiding van de directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid. Dit team kwam in de onderzoeksperiode tien maal bijeen. In dit team vond de finale afstemming tussen die inspecties plaats en werden de werkafspraken bekrachtigd. De resultaten van de beraadslagingen werden aan het interdepartementale beleidsteam voorgelegd.
Het hoofd van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding was belast met de coördinatie van de inspectie-onderzoeken. De onderzoekers van de verschillende inspecties hadden regelmatig contact in het afstemmingsoverleg inspecties. Dit overlegorgaan kwam elke twee weken bijeen.
Als basis voor de informatie-uitwisseling tussen het Openbaar Ministerie en het politiekorps Twente enerzijds en de gezamenlijke inspecties anderzijds was een samenwerkingscontract gesloten (LCI 0123, bijlage 2). Dit contract werd ondertekend door de hoofdofficier van justitie te Almelo, het College van procureurs-generaal, de hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding en de korpschef van het regionale politiekorps Twente.
Om de informatie-uitwisseling tussen de inspecties onderling en het OM, de gemeente en de politie en de organisatie van de interviews met betrokkenen te coördineren is het Logistiek Centrum Inspecties (LCI) ingericht in Enschede. De uitwisseling van informatie met het OM en de politie is in een procedure 'Afhandeling informatieverzoeken LCI/Inspecties' vastgelegd (LCI 0033, bijlage 3).
Alle interviewverslagen van de inspecties en de aan de inspecties ter beschikking gestelde processen-verbaal van door het OM of politie gehoorde personen, zijn voor de onderzoekers toegankelijk gemaakt. Hiertoe werd een reglement opgesteld, namelijk het 'Privacy-reglement LCI' (LCI 0348, bijlage 4).
Tijdens het onderzoek werd een aantal keren gezamenlijk overlegd met vertegenwoordigers van de gemeente, de provincie, de politie en het OM over de voortgang van het onderzoeksproces.

3.5 Uitvoering van het onderzoek

Om het onderzoek op een adequate wijze uit te voeren is aansluiting gezocht bij de processen die in (de voorbereiding van) de rampenbestrijding een rol spelen. Deze opzet wordt onder andere ook gehanteerd bij het opstellen van gemeentelijke rampenplannen en bij de opleidingen in het kader van de rampenbestrijding. Hierbij is de zogenoemde veiligheidsketen als uitgangspunt genomen, bestaande uit: pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg.
Elk onderdeel van de veiligheidsketen kent deelprocessen. Totaal kan in dat verband een veertigtal deelprocessen worden onderscheiden, die in verband met de overzichtelijkheid, beheersbaarheid en efficiency van het onderzoek zijn samengevoegd tot veertien clusters. Deze clusters werden op grond van de feitelijke taakstelling, bevoegdheid en verantwoordelijkheid voor verder onderzoek aan de verschillende rijksinspecties toegekend. Voor elke cluster werd een inspectie aangewezen als hoofdonderzoeker. Voor zover er binnen het cluster relaties waren met de taakvelden van andere inspecties, werden die als nevenonderzoeker aangewezen.
Binnen elke cluster werd door de betrokken inspectie een op het onderzoeksonderwerp toegesneden onderzoeksmethode en/of werkwijze toegepast. Ondanks de verschillende werkwijzen, is een aantal onderzoekselementen te duiden dat door alle inspecties is toegepast.
De volgende hoofdonderdelen vallen daarin te onderscheiden:

1. *Opstellen van een reconstructie van gebeurtenissen*

De reconstructie bevat een verzameling gebeurtenissen en activiteiten die in chronologische volgorde en zo feitelijk mogelijk zijn weergegeven. In de (deel)reconstructies zijn geen analyses, interpretaties en conclusies opgenomen. Om een objectieve selectie van gebeurtenissen te garanderen zijn selectiecriteria toegepast. Uitsluitend gebeurtenissen die aan de selectiecriteria voldeden zijn in de reconstructie opgenomen.
De reconstructies zijn voorgelegd aan de organisaties die de informatie hadden verstrekt. Het doel daarvan was om een zo objectief en feitelijk mogelijk beeld van de gebeurtenissen te verkrijgen. Deze reconstructies vormden de basis voor het verdere onderzoek.
Voor het opstellen van de feitenreconstructie is gebruik gemaakt van diverse bronnen, die met verschillende technieken zijn onderzocht. Zonder volledig te zijn betreft het de volgende bronnen:

Dossiers
Als basis voor het opstellen van de reconstructie en voor het verdere onderzoek is gebruik gemaakt van dossiers die vanuit relevante organisaties beschikbaar werden gesteld. Die dossiers zijn onderzocht op stukken die een directe relatie hadden met S.E. Fireworks, of pasten in de context van het onderzoek, zoals relevante beleidsdocumenten.

Geregistreerde mobilofoon- en telefoongesprekken
Transcripties van banden van geregistreerd mobilofoon- en telefoonverkeer van alarmcentrales en meldcentra zijn onderzocht en chronologisch uitgewerkt om daarmee het verloop van de ramp en de rampbestrijding te reconstrueren.

Foto- en ander beeldmateriaal
Via burgers, pers, politie en brandweer kon worden beschikt over waardevol foto- en beeldmateriaal van uiteenlopend aard. Dat materiaal is nauwgezet onderzocht waarmee een aanvulling kon worden verkregen op het beeld van het verloop van de ramp.

2. *Verificatie van het feitenmateriaal*
Het is van bijzonder belang voor een onderzoek dat de feiten op een juiste wijze worden beschreven. Feitelijke onjuistheden dienen te worden vermeden. Om die reden zijn de feitenreconstructies in concept ter verificatie voorgelegd aan de direct-betrokkenen. Verder vond verificatie van de feiten plaats door onderzoek met behulp van verklaringen van getuigen die in het kader van het (strafrechtelijk) onderzoek waren gehoord. Verificatie vond ook plaats door de gebeurtenissen nader te onderzoeken met behulp van dossiermateriaal dat door diverse organisatie beschikbaar was gesteld.

3. *Interviews*
Met uiteenlopende betrokkenen werden interviews gehouden. Het doel daarvan was enerzijds om nadere informatie te verkrijgen over bepaalde aspecten van de ramp, waarmee de feiten konden worden gecompleteerd en anderzijds om feiten zoals die in de reconstructie waren opgenomen te verifiëren en nader in hun context te kunnen plaatsen.

4. *Analyse onderzoeksresultaten en toetsing aan toetsingskader*
   Elk inspectie-onderzoek kende een eigen context en referentiekader waaraan de onderzoeksbevindingen werden getoetst. Voor de wijze waarop dat plaats vond, wordt verwezen naar de verschillende onderzoeksrapporten. Op grond van die toetsing en een nadere analyse werden conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

5. *Opstellen eindrapport*
   Met de gemaakte feitenreconstructies en het verdere onderzoeksmateriaal en de analyse ervan als basis, werden de resultaten en conclusies van het onderzoek en de daaruit af te leiden aanbevelingen, opgenomen in een eindrapport per rijksinspectie.
   De diverse rapporten werden in concept in het kader van 'hoor en wederhoor' aan de bestuurlijke autoriteiten voorgelegd met het verzoek om de rapporten te verifiëren op feitelijke onjuistheden en om na te gaan of er nog relevante informatie in de rapporten ontbreekt.

4 BESCHOUWING OVER HET ONDERZOEKSPROCES

4.1 De planning

In het 'plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar de vuurwerkramp in Enschede' staat een werkplanning aangegeven. Daarin staat aangegeven dat uiterlijk in de week van 24 juli 2000 de eerste fase van het onderzoek, de reconstructie van de gebeurtenissen, en in september de definitieve onderzoeksrapporten gereed zouden zijn.
De (deel)reconstructies van de gebeurtenissen zijn, in ongeverifieerde conceptvorm, in de periode september/oktober naar de Commissie onderzoek vuurwerkramp gestuurd en een geverifieerde versie is op 6 november 2000 aan de Tweede Kamer aangeboden (TK 1999/2000, 27157, nr 11). De concept-deelrapporten zijn in de periode oktober tot en met december 2000 naar de COV gestuurd.
Er is een aantal factoren dat een rol heeft gespeeld bij het veroorzaken van deze toch wel aanmerkelijke vertraging.

1. Een gezamenlijk onderzoek van de rijksinspecties is een nieuw verschijnsel. De afstemming op verschillende niveaus en het ontwikkelen van een plan van aanpak vergen tijd;
2. De verstrekking van informatie door het Openbaar Ministerie kwam schoorvoetend op gang;
3. De planning miste realiteitswaarde.

Ad 1
De samenwerking van de inspecties moest worden ingepast in de coördinatiestructuur die voor de afwikkeling van de vuurwerkramp op rijksniveau was ingericht.
Voorts moesten de onderzoekers hun werkmethoden aan elkaar aanpassen opdat op een later tijdstip samenhang in de rapportages kon worden gebracht.

Ad 2

Noch het OM noch de inspecties waren in het verleden gezamenlijk betrokken bij een zo grootschalig incident. Dat er samengewerkt moest worden teneinde de kwaliteit van de onderzoeken zo hoog mogelijk te doen zijn stond buiten discussie. Van begin af aan was dat besef aanwezig. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is de informatie-uitwisseling van alle relevante gegevens. Om die uitwisseling formeel mogelijk te maken moest een convenant worden gesloten en moesten de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie toestemming aan de politie geven om informatie uit politieregisters ter beschikking van de inspecties te stellen. Opsporingsgevoelige informatie kon in principe niet worden verstrekt. Het is evident dat aan het begin van een onderzoek nog nauwelijks valt te bepalen of informatie wel of niet van belang voor het justitieel onderzoek zou zijn. Dit betekende dat de informatiestroom vanuit het OM pas in een relatief laat stadium echt op gang kon komen.

Ad 3

De inspecties hebben in een vroeg stadium van het onderzoek een scherpe planning gemaakt. De politiek bestuurlijke wens zo snel mogelijk over een complete rapportage van de ramp en de bestrijding daarvan te kunnen beschikken heeft hieraan bijgedragen. De planning was dan mede gebaseerd op bestaande ervaringen van de inspecties met onderzoek. Ervaringen met een gezamenlijke aanpak en de implicaties van samenwerking met justitie op een dergelijke schaal ontbraken. Daar komt bij dat het in Nederland nog niet was voorgekomen dat bij een ramp bijna alle processen die bij de rampenbestrijding een rol spelen aan de orde waren, dit maakt het onderzoek omvangrijk en gecompliceerd.

4.2 Gelijktijdigheid van onderzoeken

Het Openbaar Ministerie startte direct na de ramp een grootschalig onderzoek. Ook werd vrij snel de Commissie onderzoek vuurwerkramp ingesteld. Daarnaast waren er acht rijksinspecties actief. De verschillende onderzoeken geschiedden onafhankelijk van elkaar, vanuit een eigen verantwoordelijkheid en met een eigen doel. Er zijn afspraken gemaakt, met inachtneming van de wet- en regelgeving, om feitelijke informatie die bij een onderzoek werd gebruikt en die ook van belang is bij andere onderzoeken ook daadwerkelijk uit te wisselen. De aard van het onderzoek van het OM bracht met zich mee dat men zeer terughoudend was met het verstrekken van informatie. Het OM stelde bij een verzoek om bepaalde specifieke informatie, eerst het belang in het kader van opsporing en vervolging van strafbare feiten vast. Wanneer duidelijk was dat het opsporingsbelang niet werd geschaad dan werd de betreffende informatie beschikbaar gesteld voor de inspectie-onderzoeken. De banden van het mobilofoon- en telefoonverkeer van de hulpverleningsdiensten werden, bijvoorbeeld, direct na de ramp in beslag genomen door het OM. Voor een beschrijving van het optreden van de hulpverleningsdiensten door de betreffende inspecties waren de gegevens op die banden van groot belang. Ondanks herhaaldelijk aandringen heeft het vier weken geduurd voordat het OM de eerste banden ter beschikking stelde. De inspecties verkeerden in het geval van de vuurwerkramp in een erg afhankelijke positie van het Openbaar Ministerie. Hierbij is het de vraag of het maatschappelijk belang om snel duidelijkheid te krijgen over de ontwikkeling van de ramp en het overheidsoptreden zo wel voldoende gewicht heeft gekregen in verhouding tot de belangen van het strafrecht.

Dat er drie grote onderzoeken (OM, inspecties en COV) gelijktijdig plaatsvinden bracht, gezien de aard van de onderzoeken, de verschillende verantwoordelijkheden en onderzoeksdoelen, forse consequenties met zich mee. De instanties konden hierdoor niet intensief met elkaar samenwerken maar konden

daarentegen niet zonder elkaar(s informatie). In de toekomst zal de keus moeten worden gemaakt om de onderzoeken na elkaar te doen plaatsvinden of op een andere wijze voorwaarden te scheppen om onder andere de informatie-uitwisseling optimaal te organiseren.
Op enig moment zal direct na een ramp een afweging moeten worden gemaakt van de maatschappelijke belangen. Aan de ene kant bij deze afweging is het opsporen van strafbare feiten en aan de andere kant is dat het onderzoek om een dergelijke ramp in de toekomst te voorkomen of de gevolgen ervan zoveel mogelijk te beperken.
Voor deze afweging dienen de voorwaarden te worden geschapen.

Naast de besproken onderzoeken liepen er nog andere onderzoeken. Zo waren er onder meer op initiatief van een aantal letseladvocaten een aantal voorlopige getuigenverhoren geweest. Ook op het geneeskundige terrein heeft een aantal onderzoeken plaatsgevonden. De gemeente Enschede had naast de opdracht aan de Commissie onderzoek vuurwerkramp nog een tweetal onderzoeken laten doen. Het Crisis Onderzoeksteam heeft het vergunningentraject in beeld gebracht. Een adviseur van het bestuur stelde een evaluerende rapportage op. Beide werden aangeboden aan de gemeenteraad en werden daardoor openbaar.

4.3 Uitwisseling van informatie en afstemming

Voor de coördinatie van de uitwisseling van informatie onderling en met het Openbaar Ministerie en de gemeente werd door de inspecties in Enschede een organisatorische voorziening ter plaatse ingericht. Door dit Logistiek Centrum Inspecties (LCI) werd een databank aangelegd van al het voor de inspectie-onderzoeken beschikbare onderzoeksmateriaal. Wekelijks werden de onderzoekers van de inspecties geïnformeerd over aanvullingen. Ook het Openbaar Ministerie en (de verschillende onderzoeksbureaus van) de Commissie onderzoek vuurwerkramp werden op deze manier periodiek op de hoogte gehouden. Tevens werden de vastgestelde verslagen van de gehouden interviews in het LCI-archief opgenomen. Het LCI-archief bevat ruim 850 stukken.
De onderzoekers werden regelmatig op de hoogte gehouden van voor de inspectie-onderzoeken relevante ontwikkelingen door middel van bulletins. Hiervan zijn er ongeveer 65 verschenen.
Het ter plaatse beschikken over een coördinatiecentrum is van grote waarde gebleken. Om snel informatie beschikbaar te krijgen zijn de persoonlijke contacten tussen de betrokken instanties vaak belangrijk. Een handicap was het feit dat dit organisatie-onderdeel volledig uit het niets geactiveerd moest worden, inclusief alle administratieve en organisatorische aspecten. Het lijkt raadzaam structurele voorzieningen te treffen om in voorkomende gevallen sneller dan nu kon, van start te kunnen gaan met een logistiek onderzoekscentrum.

4.4 De samenwerking

Vanaf de eerste bijeenkomst van de betrokken inspecties stond het resultaat voorop. De onderzoeksactiviteiten werden gekenmerkt door actieve samenwerking en collegialiteit. Departementale schotten bestonden niet, de termen "dat behoort tot mijn terrein" of "daar ga ik niet over" waren niet aan de orde. Overlappingen in aandachtsgebieden en of competenties werden collegiaal opgelost en resulteerden in werkbare afspraken. De discussies daarover duurden niet lang. De gehele samenwerking kan worden gekarakteriseerd als collegiaal, constructief en open. Zo werd tevoren aangegeven welke

personen of instanties door een inspectie zouden worden gehoord. De andere inspecties waren daardoor in staat aan het interview deel te nemen dan wel enkele vragen aan collega's mee te geven om deze te gebruiken bij het interview. De concepten van rapporten werden uitgewisseld en van commentaar voorzien.

Deze intensieve vorm van samenwerking verhoogde de kwaliteit van de rapportages van de afzonderlijke inspecties, er ontstond automatisch inbreng vanuit diverse vakdisciplines. Hierdoor heeft de rapportage aan breedte, diepgang en samenhang gewonnen.

Het is zinvol om het samenwerkingsproces van de inspecties te evalueren om hiermee de ervaringen vast te leggen.

BIJLAGEN Bijlage 1

Plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede

1. Inleiding

Naar de vuurwerkramp die op 13 mei jl. in Enschede heeft plaatsgevonden, doen verschillende instanties onderzoek: de Commissie onderzoek vuurwerkramp, het Openbaar Ministerie en een achttal rijksinspecties. Bij deze inspecties gaat het om de Arbeidsinspectie, de Rijksverkeersinspectie, de Inspectie Milieuhygiëne, de Inspectie voor de Ruimtelijke Ordening, de Inspectie van de Volkshuisvesting, de Inspectie voor de politie, de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding en de Inspectie voor de gezondheidszorg. Buiten beschouwing blijven hier onderzoeken van derden in verband met civielrechtelijke aansprakelijkheden.

De verschillende onderzoeken geschieden onafhankelijk van elkaar, vanuit een eigen verantwoordelijkheid en met een eigen doel. Bij alle onderzoeken staat de waarheidsvinding echter voorop. Er dienen dan ook logistieke maatregelen te worden getroffen om, met inachtneming van de wet- en regelgeving, zoveel mogelijk te voorkomen dat het ene onderzoek zich baseert op feitelijke informatie die voor een ander onderzoek ook relevant, doch in dat onderzoek niet bekend is. Een even groot belang is dat personen die als ooggetuige en hulpverlener bij de ramp wellicht ingrijpende gevolgen daarvan ondervinden, niet nodeloos met dezelfde soort vragen worden geconfronteerd.

In het licht van genoemde belangen is het verstandig tenminste de inspectie-onderzoeken zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. In dit verband is van belang dat de coördinerende taak die de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in het kader van de rampenbestrijding heeft, onder meer de coördinatie van de inspectie-onderzoeken naar een ramp omvat. Deze taak is mede naar aanleiding van de vliegramp in de Bijlmermeer opgenomen in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming (zie kamerstukken II 1998/99, 26 241, nr. 13, blz. 12-13). Zeker nu een relatief groot aantal inspecties onderzoek zal verrichten, is het wenselijk om alle onderzoeksactiviteiten van de inspecties te coördineren. Met het oog hierop is de hoofdinspecteur van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding met de coördinatie van die activiteiten belast.

Teneinde de afstemming van de verschillende onderzoeken zo goed mogelijk te laten verlopen, is hiervoor in overleg met alle betrokken onderzoeksinstanties dit plan van aanpak opgesteld. Dit plan is aangekondigd in het voortgangsbericht over de vuurwerkramp dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 29 mei jl. aan de voorzitter van de Tweede Kamer heeft gezonden. Het plan richt zich op de inspecties. Met het oog op de noodzakelijke afstemming van de werkzaamheden van de inspecties en het Openbaar Ministerie wordt ook aandacht besteed aan aspecten die daarmee verband houden (zie met name paragraaf 2.4.2 en 4). De positie van de Commissie onderzoek vuurwerkramp brengt mee dat de afstemming met haar onderzoeksactiviteiten zich zal beperken tot het bevorderen van een doelmatige verstrekking van informatie aan deze Commissie (zie met name paragraaf 4).

Het plan van aanpak bevat na deze inleiding achtereenvolgens de volgende onderdelen:

1. Het wettelijk kader.
   Het gaat in de eerste plaats om een beschrijving van de wettelijke taakopdracht van de inspecties en van het toetsingskader dat bij de uitvoering van de taakopdracht wordt gehanteerd. Voorts wordt een beschrijving gegeven van de rechten en verplichtingen van de personen die door de inspecties worden

gehoord. Tenslotte wordt een beeld geschetst van de voorwaarden waaronder de verschillende onderzoeksinstanties gegevens kunnen uitwisselen.

2. De werkplanning.
   Deze planning heeft betrekking op de vraag welke instantie wat gaat onderzoeken binnen welk tijdpad. De inspecties richten zich voor hun onderzoek primair op functionarissen die bij de gebeurtenissen betrokken zijn geweest, niet op burgers. Tegen die achtergrond heeft de werkplanning ook betrekking op de vraag op welke functionarissen van welke organisaties de onderzoeken van de inspecties zich richten.
3. De wijze van afstemming en informatie-uitwisseling.
   Hierbij moet worden gedacht aan de wijze waarop de afstemming van de verschillende onderzoeken en van de uitwisseling van informatie door de verschillende onderzoeksinstanties feitelijk zal plaatsvinden. Hieronder moeten in dit verband ook het Openbaar Ministerie en de Commissie onderzoek vuurwerkramp worden verstaan. Daarnaast gaat het om de communicatie met de provincie Overijssel en de gemeente Enschede.

Dit plan van aanpak zal geen rigide sjabloon voor de coördinatie van de onderzoeksactiviteiten zijn. Als tijdens het uitvoeren van de onderzoeksactiviteiten mocht blijken dat het wenselijk is de aanpak aan te passen, dan zal daar uiteraard ruimte voor zijn.

2. Wettelijk kader

2.1. Inleiding

Om tot een verantwoorde planning van de onderzoeksactiviteiten van de verschillende inspecties te komen is het wenselijk eerst een beeld te hebben van de wettelijke taakopdracht van de inspecties en van het toetsingskader dat bij de uitvoering van de taakopdracht wordt gehanteerd. Daartoe worden hierna, voor zover dit relevant is met het oog op het onderzoek naar de vuurwerkramp, per inspectie een korte aanduiding van de wettelijke taakopdracht gegeven, alsmede een opsomming van regelingen die als toetsingskader dienen. Uit die opsomming zal blijken dat in de toetsingskaders van de verschillende inspecties soms dezelfde regelingen worden genoemd. Inspecties zijn in deze gevallen veelal voor verschillende onderdelen van die regelingen verantwoordelijk. Niettemin is het van belang de onderzoeksactiviteiten op elkaar af te stemmen.

In deze paragraaf wordt voorts in algemene zin een beschrijving gegeven van de rechten en verplichtingen van de personen die door de inspecties worden gehoord. Tenslotte wordt een beeld geschetst van de voorwaarden waaronder de verschillende onderzoeksinstanties gegevens kunnen uitwisselen en wat zij met die informatie kunnen doen.

2.2. Taakopdracht en toetsingskaders van de inspecties

2.2.1. Arbeidsinspectie

De Arbeidsinspectie is belast met het toezicht op de naleving van onder meer de Arbeidsomstandighedenwet 1998 (Arbowet) en de Arbeidstijdenwet (ATW). Handhaving van deze wetten vindt plaats door middel van toezicht en opsporing. De Arbowet wordt voor het grootste deel bestuursrechtelijk gehandhaafd, door middel van het opleggen van boetes. Het overige deel van de Arbowet en de ATW worden strafrechtelijk gehandhaafd. Opsporing geschiedt in opdracht van het Openbaar Ministerie.

Het toetsingskader voor het te verrichten onderzoek wordt gevormd door:

- de Arbeidsomstandighedenwet 1998
- het Arbeidsomstandighedenbesluit

- de Arbeidsomstandighedenregeling
- beleidsregels Arbeidsomstandighedenwetgeving
- de Arbeidstijdenwet
- het Arbeidstijdenbesluit.

2.2.2. Rijksverkeersinspectie

De Rijksverkeersinspectie is op grond van de artikelen 34, eerste lid, en artikel 44, eerste lid, onderdeel a, van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en het daarop gebaseerde Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen belast met het toezicht op de naleving en de opsporing van overtredingen van bij of krachtens de Wet vervoer gevaarlijke stoffen gestelde voorschriften. De Rijksverkeersinspectie kan voorts op grond van het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en het Reglement gevaarlijke stoffen namens de Minister van Verkeer en Waterstaat vergunningen verlenen voor het afleveren en/of het ter aflevering aanwezig houden en het bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen.

Het toetsingskader voor het te verrichten onderzoek wordt gevormd door:
- de Wet vervoer gevaarlijke stoffen
- het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen
- het Reglement gevaarlijke stoffen
- de ter zake verleende vergunningen en de aan die vergunningen verbonden voorschriften
- de Wet explosieven voor civiel gebruik
- de Regeling professioneel vuurwerk Wms 1999.

2.2.3. Inspecties VROM

VROM heeft drie inspecties, te weten de Inspectie Milieuhygiëne, de Inspectie Ruimtelijke Ordening en de Inspectie Volkshuisvesting.

De Inspectie Milieuhygiëne is in relatie tot vuurwerkbedrijven belast met de uitoefening van het zgn. tweedelijns toezicht. Gemeenten zijn belast met de vergunningverlening en oefenen hierop het eerstelijns toezicht uit. Dit impliceert dat de Inspectie Milieuhygiëne alleen in bijzondere gevallen adviseert of controleert.

Het toetsingskader voor het door deze inspectie te verrichten onderzoek wordt gevormd door:
- de Wet milieubeheer
- het Besluit opslag vuurwerk
- het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer
- het Besluit risico's zware ongevallen Wet milieubeheer 1999
- de Wet explosieven voor civiel gebruik
- de Wet vervoer gevaarlijke stoffen
- het Reglement gevaarlijke stoffen
- het Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen
- de Regeling nadere eisen aan vuurwerk 1996.

De twee andere inspecties op het terrein van VROM hebben de volgende betrokkenheid bij de vuurwerkramp. De Inspectie Ruimtelijke Ordening is belast met het toezicht op alle ruimtelijke aspecten. Het betreft hier met name de uitvoering van de in het rampgebied geldende bestemmingsplannen en de in samenhang daarmee vereiste bouwvergunningen. De Inspectie Volkshuisvesting is belast met het eerstelijns toezicht op de corporaties (en is daarmee nauw betrokken bij de herhuisvesting) en het tweedelijns toezicht op de Woningwet (bouwregelgeving) en de huurwetgeving.

2.2.4. Inspectie voor de politie

De Inspectie voor de politie is op grond van artikel 53a, eerste lid, onder c, en vijfde lid van de Politiewet 1993 met het oog op een goede taakuitvoering door de politie en een doelmatig en effectief beheer van de politiekorpsen belast met de uitvoering van werkzaamheden ter uitvoering van een door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gelast onderzoek naar ingrijpende gebeurtenissen waarbij de politie is betrokken.

Het toetsingskader voor het te verrichten onderzoek wordt gevormd door:
- de Politiewet 1993
- het rampenplan van de gemeente Enschede
- de bereikbaarheids- en beschikbaarheidsregeling
- de waarschuwings- en alarmeringsregeling bijzondere eenheden (M.E.)
- de opschalingsprocedures
- de regionale regeling grootschalig politieoptreden
- de bijstandsregeling/burenhulp
- de afspraken met andere hulpdiensten (brandweer, GGD etc.)
- oefenplan(ning) met betrekking tot grootschalig politieoptreden in samenwerking met andere hulpdiensten
- het referentiekader 'Conflict- en crisisbeheersing politie 1999'.

2.2.5. Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

De Inspectie Brandweerzorg en rampenbestrijding is op grond van artikel 19, eerste lid, onder b, van de Brandweerwet 1985 belast met het verrichten van onderzoek naar aanleiding van een brand, ongeval of ramp.

Het toetsingskader voor het te verrichten onderzoek wordt gevormd door:
- de Brandweerwet 1985
- de Wet Rampen en zware ongevallen
- de Gemeentewet
- het Besluit risico's en zware ongevallen Wet Milieubeheer 1999
- het rampenplan van de gemeente Enschede
- de Gemeenschappelijke regeling inzake de brandweer
- het Regionaal organisatieplan brandweerzorg en rampenbestrijding
- de afspraken met betrekking tot de activiteiten de gehele veiligheidsketen betreffend (pro-actie tot en met nazorg)
- de opschalingsprocedures
- het oefenplan brandweer
- de bijstandsregeling/burenhulp
- de operationele afspraken met andere hulpdiensten, politie, GGD, gemeentelijke diensten
- het oefenplan / de oefenplanning met betrekking tot grootschalig optreden in samenwerking met andere hulpdiensten
- de referentiekaders project versterking brandweer

2.2.6. Inspectie voor de Gezondheidszorg

De Inspectie voor de gezondheidszorg is op grond van artikel 36 van de Gezondheidswet belast met onder meer het toezicht op de naleving en de opsporing van overtredingen van het bepaalde bij of krachtens

wettelijke voorschriften op het gebied van de volksgezondheid, een en ander voor zover de ambtenaren van de inspectie daarmee bij of krachtens wettelijk voorschrift zijn belast.

Het toetsingskader voor het te verrichten onderzoek wordt gevormd door:

- de Kwaliteitswet zorginstellingen
- de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)
- de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst ((WGBO: artt. 446-468 Boek 7 BW)
- de Wet ambulancevervoer
- de Wet rampen en zware ongevallen
- de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen
- de Wet collectieve preventie volksgezondheid
- de Wet Bijzondere Opneming Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ)
- het Besluit Rode Kruis
- de schematische beschrijving van het proces bij spoedeisende medische hulpverlening (SMH), het landelijk projectbureau Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR)
- het Landelijk protocol Ambulancezorg
- de Procedures en protocollen Nederlands Rode Kruis
- in de regio Twente aanwezige documenten betreffende de GHOR

2.3. Rechten en plichten van te interviewen personen

De inspecties hebben voor de uitoefening van hun toezichtstaak algemene bevoegdheden op grond van afdeling 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Het gaat hierbij onder meer om de bevoegdheid inlichtingen te vorderen (art. 5:16). Op grond van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht is een ieder verplicht aan een inspectie binnen de door deze gestelde termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden. Dit impliceert ook de verplichting voor een getuige om de inlichtingen te verschaffen die een inspectie hem met inachtneming van het redelijkheidsbeginsel heeft gevraagd. Het weigeren deze inlichtingen te verschaffen is ingevolge artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht strafbaar.

Ingevolge het tweede lid van artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht kunnen evenwel zij die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding, het verlenen van medewerking weigeren, voor zover dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit. Bovendien moet een inspectie die een bestuurlijke boete kan opleggen of een tuchtrechtelijke c.q. strafrechtelijke taak heeft, op het moment dat iemand die wordt gehoord, informatie zou kunnen verstrekken die hem of haar tot belanghebbende, respectievelijk verdachte maakt, meedelen dat hij het recht heeft op de gestelde vragen geen antwoord te geven (vgl. o.m. art. 29 Wetboek van Strafvordering).

Overigens geldt nog dat degene aan wie inlichtingen worden gevraagd, zich bij de beantwoording op grond van artikel 2:1 van de Algemene wet bestuursrecht ter behartiging van zijn belangen kan laten bijstaan.

2.4. Verstrekking van informatie

2.4.1. Verstrekking van informatie door de inspecties

De informatie die een onderzoek door een inspectie oplevert, is informatie die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) in beginsel openbaar is. Dat geldt ook voor verslagen van door een inspectie gehouden interviews.

Verstrekking van dergelijke verslagen dient ingevolge artikel 10, eerste lid, onder c, van de Wob achterwege te blijven, voor zover de informatie in de verslagen bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld. Verstrekking van dergelijke verslagen blijft op grond van artikel 10, tweede lid, onder d, e en g, van de Wob eveneens achterwege, voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen (d),
- de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (e),
- het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden (g).

Overigens geldt de onder g genoemde weigeringsgrond ingevolge het vierde lid van artikel 10 niet voor milieu-informatie.

Op grond van de belangen, genoemd in artikel 10, tweede lid, onder d en g, van de Wob kan het openbaar maken van verslagen van interviews in de fase dat de inspectie-onderzoeken nog niet zijn afgerond, worden geweigerd. Aldus kan worden vermeden dat een beeldvorming ontstaat die de inspectie in het vervolg van haar onderzoek belemmert en personen op wie de verslagen betrekking hebben, op onevenredige wijze benadeelt. Een dergelijke benadering vindt, voor zover het de onder d genoemde grond betreft, steun in een tweetal uitspraken van de President van de Rechtbank Rotterdam in zaken tegen burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam, waarin werd bepaald dat het verstrekken van informatie kan worden geweigerd, indien publicatie en beoordeling van documenten op een bepaald moment en in een bepaald stadium een onderzoekscommissie kan belemmeren in het uitoefenen van haar controlerende taak (uitspraken van 14 en 31 december 1999, niet gepubliceerd).

Of na de totstandkoming van de onderzoeksverslagen van de inspecties wel alle informatie openbaar wordt, hangt af van de vraag of een van de belangen, genoemd in artikel 10 van de Wob, zich daartegen blijft verzetten. Het zal dan met name gaan om de gronden, genoemd in het eerste lid, onder c, en het tweede lid, onder e en g. Indien een inspectie ook een opsporingstaak heeft, kan op grond van het tweede lid, onder c, ook het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten zich tegen openbaarmaking verzetten.

Het feit dat openbaarmaking van informatie tijdens het onderzoek op grond van het in artikel 10, tweede lid, onder d, van de Wob genoemde belang ("inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen") achterwege kan blijven, staat niet eraan in de weg dat een inspectie informatie aan een andere onderzoeksinstantie verschaft onder de voorwaarde dat deze informatie vertrouwelijk blijft tot het moment waarop de onderzoeksresultaten bekend zullen worden gemaakt. Het genoemde belang wordt in dat geval niet geschaad. Ook de belangen, genoemd in het tweede lid, onder e en g ("eerbiediging persoonlijke levenssfeer", resp. "voorkoming onevenredige benadeling") behoeven vertrouwelijke verstrekking van informatie door een inspectie aan een andere inspectie niet in de weg te staan, mits die belangen zich niet tegen openbaarmaking van deze informatie verzetten op het moment dat de onderzoeksresultaten bekend worden gemaakt.

Of de Wet persoonsregistraties (Wpr) op de door een inspectie verzamelde informatie van toepassing is, hangt in de eerste plaats af van de vraag of het bij deze informatie om persoonsgegevens gaat, d.w.z. om gegevens die herleidbaar zijn tot individuele natuurlijke personen. Vervolgens hangt dit af van de vraag of, indien het om persoonsgegevens gaat, deze gegevens in een persoonsregistratie zijn opgenomen, d.w.z. een samenhangende verzameling van op verschillende personen betrekking hebbende persoonsgegevens die langs geautomatiseerde weg wordt gevoerd of met het oog op een doeltreffende raadpleging van die gegevens systematisch is aangelegd. Uit deze definitie volgt dat verslagen van interviews als zodanig niet als persoonsregistraties zijn aan te merken en derhalve ook niet onder de Wpr vallen. Indien de verslagen door middel van een computerprogramma of anderszins systematisch toegankelijk zijn gemaakt, vallen zij wel onder de Wpr. In die situatie is

verstrekking aan een andere inspectie op grond van artikel 11, eerste lid, van de Wpr slechts toegestaan, voor zover dat voortvloeit uit het doel van de registratie, wordt vereist ingevolge een wettelijke voorschrift of geschiedt met toestemming van de geregistreerde.

Tot slot valt er nog op te wijzen dat de inspecties op grond van artikel 5 van het besluit waarbij de Commissie onderzoek vuurwerkramp is ingesteld, de voorzitter van de Commissie de aanpak en de vorderingen van hun werkzaamheden in het kader van de vuurwerkramp dienen te melden en hem de resultaten van hun werkzaamheden onverwijld ter beschikking moeten stellen.

2.4.2. Verstrekking van informatie door het Openbaar Ministerie aan de inspecties

Ook het Openbaar Ministerie is bij de verstrekking van informatie gebonden aan wettelijke regels. Naast de hiervoor in paragraaf 2.4.1 genoemde Wet openbaarheid van bestuur is het Openbaar Ministerie bij de terbeschikkingstelling van informatie gebonden aan de Wet persoonsregistraties (Wpr) en eigen gedragsregels, die zijn neergelegd in het model-privacyreglement Compas, mede omdat informatie is opgeslagen in een geautomatiseerd bestand met de naam "Compas". Op grond van deze regels zal het Openbaar Ministerie, alvorens informatie aan de inspecties te verstrekken, steeds een belangenafweging moeten maken (tussen het belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten en andere, zoals de privacy van gehoorde personen en gerechtvaardigde belangen van derden). Met het oog op de samenwerking zal ook het belang van waarheidsvinding, het groot maatschappelijk gewicht van de inspectie-onderzoeken en het belang van te ondervragen personen om niet nodeloos vaak met dezelfde soort vragen te worden geconfronteerd, in de afweging van het Openbaar Ministerie een belangrijke rol moeten spelen.

Het Openbaar Ministerie kan in beginsel niet beschikken over de verhoren door de rechter-commissaris, zolang deze nog onderzoek verricht. Daarover kunnen, zo nodig, wel afzonderlijke afspraken worden gemaakt.

Ten aanzien van processen-verbaal van verhoor door opsporingsambtenaren kan worden gesteld dat het Openbaar Ministerie een verzoek van de inspecties tot het verstrekken van het proces-verbaal van een verhoor ter ondersteuning van een interview door de inspecties kan inwilligen, indien aan twee voorwaarden is voldaan:

1. Het verhoor behoort niet tot stukken waarvan de kennisneming door de rechter-commissaris op grond van artikel 30 e.v. van het Wetboek van Strafvordering aan de verdediging tijdelijk is onthouden.
2. De verhoorde persoon stemt met de verstrekking in.

Gaat het om een ander stuk (in beslag genomen stukken of gegevensdragers dan wel verslagen van onderzoeken van in beslag genomen materiaal dat niet van het lichaam van personen is afgenomen), dan kan daarvan een kopie worden verstrekt, mits het onderzoeksbelang zich daartegen niet verzet en mits de instantie onder welke in beslag is genomen, daarmee akkoord gaat.

De verstrekking kan organisatorisch vorm worden gegeven door middel van een door de Hoofdofficier van Justitie onder verantwoordelijkheid van het College van Procureurs-Generaal aangegaan samenwerkingsverband. Het model-privacyreglement voor het Openbaar Ministerie maakt zo'n samenwerkingsverband mogelijk, voor zover een adequate taakuitoefening van de partners dat meebrengt en indien over de informatieverstrekking afspraken zijn gemaakt en vastgelegd (art. 9, vijfde lid, onder h, model-privacyreglement Compas). Als partners in dat samenwerkingsverband kunnen, naast de betrokken officier van justitie, de inspecties fungeren, vertegenwoordigd door de coördinerende hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding.

De verstrekte processen-verbaal dienen na afloop van de onderzoeken aan het Openbaar Ministerie te worden teruggegeven. De verstrekking door het Openbaar Ministerie impliceert niet automatisch toestemming tot openbaarmaking. De verstrekking vindt immers plaats op grond van de Wpr en de interne beleidsregels van het Openbaar Miniserie en niet op basis van de Wob. Indien de inspecties de verstrekte processen-verbaal dan wel een uittreksel daarvan willen opnemen als bijlagen bij hun onderzoeksrapporten, dan is daarvoor een afzonderlijke afweging nodig, waarbij de belangen, genoemd in artikel 10 van de Wob (zie par. 2.4.1) een rol spelen.

3. Werkplanning

De onderzoeken van de inspecties zullen zich richten op alle activiteiten op beleidsmatig en operationeel gebied die in relatie tot de vuurwerkramp staan. Deze activiteiten hebben betrekking op processen die bij het vestigen van een bedrijf, het voorbereiden op mogelijke incidenten, het bestrijden van incidenten en de nazorg aan de orde zijn. Het betreft hier de volgende processen met daarin de volgende activiteiten:

- ***Pro-actie en preventie:*** vergunningverlening, beveiliging, handhaving etc;
- ***Preparatie:*** rampenplan, (ramp)bestrijdingsplan, aanvalsplan, oefenen etc;
- ***Bron- en primaire effectbestrijding:*** brandbestrijding, eerste hulp, meten, milieuzorg etc;
- ***Gezondheidszorg:*** geneeskundige hulpverleningsketen, geestelijke gezondheidszorg etc;
- ***Rechtsorde en verkeer:*** handhaven openbare orde, afzetten, identificeren van overledenen etc;
- ***Bevolkingszorg:*** voorlichting, opvang en verzorging, registratie van slachtoffers, primaire levensbehoeften, schaderegistratie- en afhandeling etc;
- ***Algemene coördinatie:*** alarmering en opschaling, bestuurlijke coördinatie en operationele leiding, operationele informatievoorziening etc;
- ***Nazorg:*** begeleiding slachtoffers, begeleiding hulpverleners, financiële ondersteuning getroffenen, evaluatie incident etc.

Bijlage 1 van dit plan van aanpak bevat een meer uitgebreid overzicht waarin wordt beschreven welke inspecties zich op welke activiteiten binnen deze processen zullen richten.

De onderzoekswerkzaamheden zullen beginnen met het maken van een gemeenschappelijke reconstructie van de relevante activiteiten en gebeurtenissen. De hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding zal op grond van zijn coördinerende taak daartoe het voortouw nemen. Onvoorziene omstandigheden daargelaten, zal deze reconstructie uiterlijk in de week van 24 juli gereed zijn. Op grond van deze reconstructie zal vervolgens elke inspectie in het licht van haar specifieke verantwoordelijkheid en met haar specifieke deskundigheid een analyse van deze activiteiten en gebeurtenissen maken en daarop aanbevelingen kunnen baseren. De keuze voor een gemeenschappelijke reconstructie dient niet alleen de doelmatigheid, maar voorkomt ook het risico dat inspecties van mogelijk verschillende feitencomplexen uitgaan en op grond daarvan wellicht niet met elkaar te rijmen conclusies trekken en aanbevelingen doen.

Waar dat met het oog op de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid wenselijk is, zal in de analyses een vergelijking worden gemaakt met situaties en gebeurtenissen elders. Zo zal een inventarisatie worden gemaakt van de overige vuurwerkbedrijven in Nederland en zullen deze worden beoordeeld op basis van de verleende vergunning, de ligging, de opslag etc. In de analyses zal ook aandacht worden besteed aan de oorzaak van de brand en de ontploffing. Voorts zullen niet alleen de diensten ter plekke in de analyse worden betrokken, doch ook de instanties die op rijksniveau een relevante rol hebben gespeeld.

De onderzoekswerkzaamheden zullen behalve uit het onderzoeken van documenten e.d. bestaan uit het houden van interviews. Daartoe zullen de inspecties een gezamenlijke interviewprocedure hanteren. De beschrijving daarvan is als bijlage 2 bij dit plan van aanpak gevoegd.

5.1.2e

07-02-2001

De concept-onderzoeksrapporten van de inspecties zullen voor commentaar aan de gemeente Enschede, de provincie Overijssel, de Commissie onderzoek vuurwerkramp en de andere betrokken instanties worden voorgelegd. De definitieve onderzoeksrapporten van de inspecties zullen, wederom onvoorziene omstandigheden daargelaten, uiterlijk in september gereed zijn.

4. Wijze van afstemming en informatie-uitwisseling

Om tot een gecoördineerde uitvoering van de werkzaamheden van de verschillende onderzoeksinstanties te komen, wordt de volgende aanpak gekozen:

1. Het is met het oog op het goede verloop van het strafrechtelijke onderzoek van belang dat het Openbaar Ministerie personen die het wenst te laten horen als verdachten of als getuigen als eerste laat horen. Om die reden zullen de inspecties de namen van personen die zij wensen te horen, met de reden van het horen meedelen aan het Openbaar Ministerie. Indien het Openbaar Ministerie een van deze personen nog niet heeft laten horen, maar alsnog een verhoor wil laten afnemen, zal het deze persoon als eerste mogen laten horen of anders, indien de te horen persoon daartegen geen bezwaar heeft en de cautie is gegeven, het interview door de betrokken inspectie(s) kunnen bijwonen.
2. Het Openbaar Ministerie heeft te kennen gegeven de benodigde strafrechtelijke onderzoeken met de grootst mogelijke voortvarendheid uit te voeren en de processen-verbaal van deze onderzoeken op basis van de mogelijkheden die in paragraaf 2.4.2 zijn genoemd, aan de inspecties en de Commissie onderzoek vuurwerkramp te verstrekken. Dit impliceert met name dat gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheid om ten behoeve van de verstrekking van informatie aan de inspecties een samenwerkingsverband in te stellen.
3. Om te voorkomen dat personen onnodig meerdere keren door verschillende inspecties worden gehoord, zullen de inspecties gezamenlijk inventariseren wie zij wensen te horen. Indien verschillende inspecties dezelfde persoon wensen te horen, wordt in beginsel een gezamenlijk interview afgenomen.
4. Omdat het naar verwachting in de praktijk niet steeds mogelijk zal blijken te zijn een gezamenlijk interview af te nemen, zal aan iemand die wordt geïnterviewd, overeenkomstig de interviewprocedure (zie bijlage 2), vooraf toestemming worden gevraagd om het verslag van het gesprek vertrouwelijk ter beschikking te stellen van de andere inspecties, het Openbaar Ministerie en de Commissie onderzoek vuurwerkramp. Daarbij zal betrokkene worden gewezen op diens belang dat met deze terbeschikkingstelling wordt voorkomen dat hij onnodig dezelfde vragen later ook nog voor andere instanties moet beantwoorden. Ook al is er enige ruimte om ook zonder toestemming van betrokkene tot vertrouwelijke terbeschikkingstelling van de verslagen van de interviews over te gaan (zie paragraaf 2.4.1), verdient het om elk mogelijk probleem op dit punt te vermijden de voorkeur de terbeschikkingstelling daarvan steeds afhankelijk te doen zijn van de instemming van betrokkene. Gelet op het belang van betrokkene bij de terbeschikkingstelling, mag worden verwacht dat in de meeste gevallen de gevraagde toestemming wordt gegeven. Indien de gevraagde toestemming is gegeven, zal de informatie aldus ter beschikking worden gesteld.
5. Aan iemand die wordt geïnterviewd, zal overeenkomstig de interviewprocedure ook toestemming worden gevraagd voor openbaarmaking van het gespreksverslag op het moment dat de desbetreffende onderzoeksrapporten worden uitgebracht c.q. het belang van de opsporing en vervolging dat noodzakelijk maakt.
6. Om te vermijden dat verschillende inspecties personen en organisaties naar dezelfde documenten etc. vragen, zal een inspectie die informatie opvraagt, de betrokken persoon c.q. organisatie toestemming vragen deze informatie vertrouwelijk ter beschikking te stellen van de andere inspecties, het Openbaar Ministerie en de Commissie onderzoek vuurwerkramp. Indien de gevraagde toestemming is gegeven, zal de informatie aldus ter beschikking worden gesteld. Ook zal de betrokken persoon c.q. instantie toestemming worden gevraagd voor openbaarmaking van de informatie op het moment dat de desbetreffende onderzoeksrapporten worden uitgebracht c.q. het belang van de opsporing en vervolging

dat indiceert. Dit laat onverlet de bevoegdheden tot inbeslagneming die het Openbaar Ministerie en de rechter-commissaris hebben.

7. Wanneer tijdens een onderzoek door een inspectie een verdenking van een strafbaar feit ontstaat, neemt die inspectie hierover onverwijld contact op met het Openbaar Ministerie.
8. Over het tijdstip waarop inspecties hun onderzoeksrapporten zullen publiceren, zal met het oog op het opsporingsbelang te gelegener tijd nader overleg met het Openbaar Ministerie plaatsvinden.

De geschetste aanpak vergt in verscheidene gevallen informatie-uitwisseling tussen de verschillende onderzoeksinstanties en het maken van procedurele afspraken. Als voorbeelden worden genoemd: de verstrekking van namen van door de inspecties te horen personen aan het Openbaar Ministerie, de verstrekking van processen-verbaal door het Openbaar Ministerie en van verslagen van interviews door de inspecties, het maken van afspraken door inspecties over het houden van een gezamenlijk interview. Om een en ander goed te laten verlopen wordt in de week van 5 juni in Enschede een Logistiek Centrum Inspecties (LCI) opgericht. Dit centrum zal ook belast zijn met het op gecoördineerde wijze doorgeleiden van verzoeken om personen die in dienst zijn van de gemeente Enschede, de provincie Overijssel of andere betrokken organisaties, te interviewen en van verzoeken aan deze organisaties om verstrekking van documenten etc.

Omdat de hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding belast is met de coördinatie van de inspectie-onderzoeken, is hij ook verantwoordelijk voor de wijze waarop dit centrum zal functioneren. Hij zal daartoe regelmatig overleg hebben met de andere inspecties. Zo nodig zal ook overleg met het Openbaar Ministerie en de Commissie onderzoek vuurwerkramp plaatsvinden. Het centrum zal tegen deze achtergrond uitsluitend een faciliterende taak hebben. Op generlei wijze zal derhalve afbreuk worden gedaan aan de onafhankelijkheid en specifieke verantwoordelijkheden van de verschillende onderzoeksinstanties.

BIJLAGE 2

Samenwerkingsverband

Het openbaar ministerie te Almelo (O.M.), vertegenwoordigd door de hoofdofficier van Justitie te Almelo en het College van procureurs-generaal;
Het regionale politiekorps Twente (politie Twente), vertegenwoordigd door de korpschef;
De Arbeidsinspectie, de Rijksverkeersinspectie, de Inspectie Milieuhygiëne, de Inspectie voor de Ruimtelijke Ordening, de Inspectie van de Volkshuisvesting, de Inspectie voor de politie, de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding en de Inspectie voor de gezondheidszorg, (de inspecties) vertegenwoordigd door de hoofdinspecteur van de Inspectie Brandweerzorg en rampenbestrijding;
Hieronder ook wel te noemen: de onderzoeksinstanties,

Gelet op het Plan van aanpak afstemming rijksinspectie-onderzoeken naar vuurwerkramp in Enschede,
Gelet op de beschikking ex art 18, vijfde lid van de Wet politieregisters, van de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie inzake informatieverschaffing uit de tijdelijke registers van de regiopolitie Twente

gelet op de van toepassing zijnde privacyreglementen (modelprivacyreglement Compas, privacyreglement L.C.I.), de wet persoonsregistraties en de wet politieregisters

Overwegende dat de onderzoeksinstanties belast zijn met het doen van onderzoek naar de vuurwerkramp die op 13 mei jl. in Enschede heeft plaatsgevonden,

Overwegende dat de onderzoeken van O.M. en politie Twente enerzijds en de inspecties anderzijds onafhankelijk van elkaar geschieden, vanuit een eigen verantwoordelijkheid en met een eigen doel.
Dat bij de onderzoeken de waarheidsvinding voorop staat, zodat maatregelen moeten worden getroffen om, met inachtneming van de wet- en regelgeving, zoveel mogelijk te voorkomen dat het ene onderzoek zich baseert op feitelijke informatie die voor een ander onderzoek ook relevant, doch in dat onderzoek niet bekend is,
Overwegende dat eveneens van groot belang is dat personen die als ooggetuigen en hulpverlener bij de ramp wellicht ingrijpende gevolgen daarvan ondervinden, niet nodeloos met dezelfde soort vragen worden geconfronteerd,
Overwegende dat de inspecties met het oog op een goede informatie-uitwisseling ten behoeve van de onderzoeken naar de vuurwerkramp het Logistiek Centrum Inspecties (L.C.I.) hebben opgericht;

Komen overeen:
1. De onderzoeksinstanties zullen onder de hieronder omschreven voorwaarden de hieronder omschreven informatie aan elkaar ter beschikking stellen

2. Voorwaarden voor terbeschikkingstelling
2a. Het openbaar ministerie kan gegevens waarover het beschikt verstrekken aan het L.C.I. als het daartoe een verzoek ontvangt.
Het verzoek omschrijft zo concreet mogelijk

- de identiteit of functie van de persoon wiens verklaring het betreft, dan wel
- de aard van de te verstrekken documenten of gegevensdragers

Wanneer niet duidelijk is welke gegevens op basis van het verzoek verstrekt zouden moeten worden, kan het openbaar ministerie het verzoek afwijzen.
Het openbaar ministerie voldoet aan het verzoek , indien:
- het belang van opsporing en onderzoek (mede gezien eventuele beslissingen van de rechter-commissaris) zich niet tegen verstrekking verzet, en
- voorzover het gaat om een verhoor, de gehoorde persoon instemt met verstrekking van het proces-verbaal van verhoor aan het L.C.I.,
- voorzover het gaat om inbeslaggenomen gegevens, degene onder wie inbeslag is genomen, instemt met verstrekking van die gegevens aan het L.C.I.

2b. De politie Twente kan gegevens uit het RBT register waarover het beschikt verstrekken aan het L.C.I. als het daartoe een verzoek ontvangt.
Het verzoek omschrijft zo concreet mogelijk
- de identiteit of functie van de persoon wiens verklaring het betreft, dan wel
- de aard van de te verstrekken documenten of gegevensdragers

Wanneer niet duidelijk is welke gegevens op basis van het verzoek verstrekt zouden moeten worden, kan de politie Twente het verzoek afwijzen.
De politie Twente voldoet aan het verzoek, indien:
- het belang van opsporing of onderzoek zich, ook naar het oordeel van de officier van justitie (mede gezien eventuele beslissingen van de rechter-commissaris), niet tegen verstrekking verzet, en, voorzover het gaat om een verhoor, de gehoorde persoon instemt met verstrekking van het proces-verbaal van verhoor aan het L.C.I.,

Aan de verstrekking kunnen voorwaarden verbonden worden.

2c. De politie Twente zal gevraagd en ongevraagd gegevens waarover het beschikt uit het RIK register verstrekken aan het L.C.I.

2d. Het L.C.I. kan gegevens waarover het beschikt verstrekken aan het O.M. en de politie Twente ten behoeve van het onderzoek van OM en politie als het daartoe een verzoek ontvangt.
Het verzoek omschrijft zo concreet mogelijk
- de identiteit of functie van de persoon wiens verklaring het betreft, dan wel
- de aard van de te verstrekken documenten of gegevensdragers

Wanneer niet duidelijk is welke gegevens op basis van het verzoek verstrekt zouden moeten worden, kan het L.C.I. het verzoek afwijzen.
Het L.C.I. voldoet aan het verzoek, indien:
- voorzover het gaat om een interview, de geïnterviewde persoon instemt met verstrekking van het interview aan het O.M. en de politie Twente ten behoeve van het strafrechtelijk onderzoek.
- voorzover het gaat om gegevens, degene die de gegevens aan het L.C.I. of één van de inspecties heeft verstrekt, instemt met verstrekking van die gegevens aan het O.M. en de politie Twente ten behoeve van het strafrechtelijk onderzoek.

Dit laat onverlet de bevoegdheden tot inbeslagneming die OM en rechter-commissaris hebben.

2.e. Verstrekking blijft achterwege indien de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerde

of zwaarwegende belangen van de geregisteerde of derden hierdoor onevenredig zou worden geschaad.

3. Bestemming van de verstrekte gegevens, openbaarmaking
De verstrekking vindt plaats onder de algemene voorwaarde dat de gegevens slechts kunnen worden gebruikt voor de onderzoeksopdracht waarmee de onderzoeksinstanties belast zijn.
Naar buiten brengen vindt plaats voorzover de onderzoeksinstanties daartoe gehouden zijn, de inspecties in verband met de publikatie van hun onderzoeksresultaten, het Openbaar Ministerie en de politie Twente in verband met het openbare onderzoek ter terechtzitting. Publikatie en beoordeling van verzoeken tot openbaarmaking geschiedt met inachtneming van de belangen van de Wet Openbaarheid Bestuur, na overleg tussen de onderzoeksinstanties ter waarborging van die belangen. Voor zover het om een verslag van een verhoor, een gespreksverslag van een inspectie dan wel door een inspectie bij een derde opgevraagde informatie gaat, zal de gehoorde of geïnterviewde persoon, respectievelijk die derde dienen in te stemmen met openbaarmaking daarvan. Dit laat onverlet de bevoegdheden tot inbeslagneming die OM en rechter-commissaris hebben.
Kopieën van processen-verbaal worden alleen openbaar gemaakt met schriftelijke toestemming van het O.M.
De onderzoeksinstanties nemen alle noodzakelijke maatregelen ter voorkoming van ontijdig bekend worden van verkregen informatie.

4. Procedure en vormvereisten
4a. Een verzoek tot verstrekken van gegevens en het verstrekken van gegevens geschiedt schriftelijk. Beide onderzoeksinstanties houden aantekening van de gedane verstrekkingen.
De instemming van een persoon tot terbeschikkingstelling van zijn verklaring aan een andere onderzoeksinstantie geschiedt schriftelijk. De instemming wordt gevraagd door de instantie die de verklaring heeft afgenomen.

4c. De onderzoeksinstanties wijzen vertegenwoordigers aan die worden belast met het behandelen van verzoeken tot verstrekking van gegevens en met de verstrekking.

5. Overleg.
De onderzoeksinstanties kunnen ter uitvoering van het samenwerkingsverband overleg voeren. De onderzoeksinstanties bieden elkaar, met het oog op mogelijke verzoeken om verstrekking van informatie inzicht in de aard van de informatie die zij tot hun beschikking hebben. Het OM is daartoe niet gehouden als zware strafvorderlijke of opsporingsbelangen zich daartegen verzetten .

Getekend:

Voor het O.M.
De hoofdofficier van justitie te Almelo d.d.

Voor het College van procureurs-generaal. d.d.

Voor het L.C.I.
De hoofdinspecteur Brandweerzorg en rampenbestrijding,
coördinator van het L.C.I. d.d.

Voor het regionale politiekorps Twente
de korpschef. d.d.

BIJLAGE 3

Procedure afhandeling informatieverzoeken LCI/Inspecties n.a.v. ramp 13 mei 2000 te Enschede

De basis van de afhandeling van de informatieverzoeken m.b.t. de ramp op 13 mei 2000 te Enschede, zijn het besluit van 16 juni 2000 van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister van Justitie ex artikel 18 vijfde lid Wet Politieregisters en het samenwerkingsverband tussen het Openbaar Ministerie te Almelo, het regionaal politiekorps Twente en de verschillende onderzoeksinstanties, gesloten op 21 juni 2000.

Door de politie Twente is een tweetal tijdelijke registers opgericht welke betrekking hebben op de ramp op 13 mei 2000: het Recherchebijstandsteam (RBT)- register ten behoeve van het strafrechtelijk onderzoek en het Ramp Informatie Knooppunt (RIK) - register.

Uitgangspunt van de afhandeling van informatieverzoeken is het "Ja, tenzij principe...". Dit betekent dat de gevraagde informatie verstrekt zal worden tenzij het opsporingsbelang zich hiertegen verzet.

De verzoeken om informatie zullen worden afgehandeld aan de hand van bijgaand stromenschema, waarbij de volgende uitgangspunten gelden[1]:

1. * Elk informatieverzoek komt op één centrale plek binnen bij de politie Twente, Ramp Informatie Knooppunt, t.a.v 5.1.2e
   * De verzoeken dienen schriftelijk te worden gedaan
   * Elk verzoek + bijbehorend antwoord wordt bij de afdeling Post en Registratuur van de Politie Twente ingeboekt, ook indien het verzoek de politie niet via de reguliere post bereikt

2 + 3 Enkel verzoeken van het LCI worden in behandeling genomen, verzoeken van afzonderlijke inspecties zullen worden geretourneerd.

4 + 5 Indien de gevraagde informatie reeds aan het Openbaar Ministerie is overgedragen, wordt het verzoek doorgezonden naar 5.1.2e 5.1.2e (OM Almelo) die de behandeling zal overnemen

6 + 7 5.1.2e zal de eerste beoordeling maken of het verzoek en/of de af te geven informatie een opsporingsbelang betreft, dan wel of het opsporingsbelang zich tegen het verstrekken van de informatie verzet. Indien dit niet het geval is kan de politie Twente uit het tijdelijk register RIK verstrekken. Bij twijfel zal het Openbaar Ministerie geraadpleegd worden.

8 + 9 Als er sprake is van enig opsporingsbelang wordt gekeken of artikel 30 lid 2 Strafvordering van toepassing is. Zo ja, dan geen verstrekking.

[1] De cijfers corresponderen met de cijfers in het bijgevoegde stromenschema.

5.1.2e

07-02-2001

10-13 Indien informatie (mogelijk) wordt toegevoegd aan het procesdossier dient de officier van justitie toestemming voor verstrekking te geven. Deze toestemming wordt schriftelijk gegeven dan wel onthouden.

14+15 Als de informatie onder het GVO valt wordt het verzoek doorgezonden via het OM naar de rechter-commissaris die het verzoek verder afhandelt.

16-19 Tot slot kan de informatie nog onder parallelle opsporing vallen. Alvorens verstrekt kan worden dient de officier van justitie toestemming te geven. Deze toestemming wordt schriftelijk gegeven dan wel onthouden.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat bij elke verstrekking dan wel weigering aantekening zal worden gehouden van hetgeen er verstrekt of geweigerd wordt. Elk verzoek om informatie zal worden vastgelegd.
De verstrekkingen worden in naam van het RIK getekend door 5.1.2e. 5.1.2e 5.1.2e of 5.1.2e.

Enschede, 21 juni 2000

5.1.2e

07-02-2001

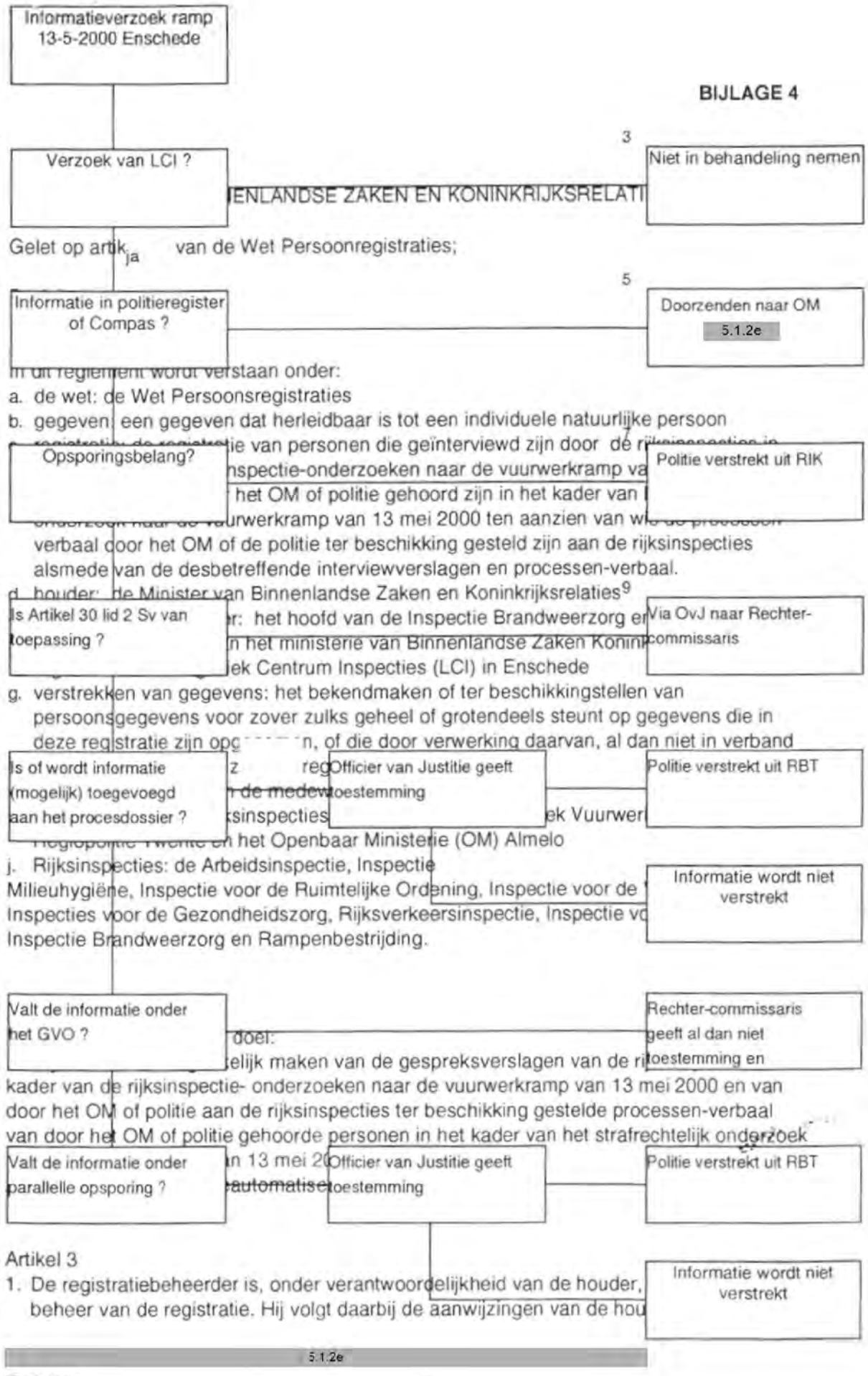
1
Informatieverzoek ramp 13-5-2000 Enschede
BIJLAGE 4
2
Verzoek van LCI ?
3
Niet in behandeling nemen
ENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATI
Gelet op artik ja van de Wet Persoonregistraties;
4
Informatie in politieregister of Compas ?
5
Doorzenden naar OM
5.1.2e
In dit reglement wordt verstaan onder:
a. de wet: de Wet Persoonsregistraties
b. gegeven: een gegeven dat herleidbaar is tot een individuele natuurlijke persoon
6
Opsporingsbelang?
7
Politie verstrekt uit RIK
nspectie-onderzoeken naar de vuurwerkramp va
het OM of politie gehoord zijn in het kader van
urwerkramp van 13 mei 2000 ten aanzien van w
verbaal door het OM of de politie ter beschikking gesteld zijn aan de rijksinspecties
alsmede van de desbetreffende interviewverslagen en processen-verbaal.
8
d. houder: de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties9
Is Artikel 30 lid 2 Sv van toepassing ?
Via OvJ naar Rechter-commissaris
r: het hoofd van de Inspectie Brandweerzorg e
n het ministerie van Binnenlandse Zaken Koninkr
ek Centrum Inspecties (LCI) in Enschede
g. verstrekken van gegevens: het bekendmaken of ter beschikkingstellen van
persoonsgegevens voor zover zulks geheel of grotendeels steunt op gegevens die in
deze registratie zijn opg n, of die door verwerking daarvan, al dan niet in verband
Is of wordt informatie (mogelijk) toegevoegd aan het procesdossier ?
Officier van Justitie geeft toestemming
Politie verstrekt uit RBT
ksinspecties ek Vuurwer
Regiopolitie Twente en het Openbaar Ministerie (OM) Almelo
j. Rijksinspecties: de Arbeidsinspectie, Inspectie
Milieuhygiëne, Inspectie voor de Ruimtelijke Ordening, Inspectie voor de
Inspecties voor de Gezondheidszorg, Rijksverkeersinspectie, Inspectie vo
Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.
Informatie wordt niet verstrekt
Valt de informatie onder het GVO ?
Rechter-commissaris geeft al dan niet toestemming en
doel:
elijk maken van de gespreksverslagen van de ri
kader van de rijksinspectie- onderzoeken naar de vuurwerkramp van 13 mei 2000 en van
door het OM of politie aan de rijksinspecties ter beschikking gestelde processen-verbaal
van door het OM of politie gehoorde personen in het kader van het strafrechtelijk onderzoek
Valt de informatie onder parallelle opsporing ?
Officier van Justitie geeft toestemming
Politie verstrekt uit RBT
n 13 mei 20
automatise
Artikel 3
1. De registratiebeheerder is, onder verantwoordelijkheid van de houder,
beheer van de registratie. Hij volgt daarbij de aanwijzingen van de hou
Informatie wordt niet verstrekt
5.1.2e
07-02-2001

2. Voor zover de houder niet schriftelijk anders bepaalt, is de registratiebeheerder bevoegd namens de houder uitvoering te geven aan hetgeen bij of krachtens de wet aan de houder is opgedragen.
3. De registratiebeheerder is verantwoordelijk voor de goede en doelmatige werking van de registratie overeenkomstig het reglement en treft daartoe de nodige voorzieningen. Hij is verantwoordelijk voor de juistheid, de rechtmatigheid van de opname van gegevens en de handhaving van de opgenomen gegevens in de registratie. Hij draagt zorg voor technische en organisatorische voorzieningen ter beveiliging van de registratie tegen verlies of aantasting van gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking daarvan.
4. Met de dagelijkse leiding van de registratie is belast: het hoofd LCI.
5. Met het invoeren, wijzigen en verwijderen van gegevens zijn belast: het hoofd en medewerkers LCI.

Artikel 4
Rechtstreekse toegang tot de registratie hebben:
a. hoofd LCI
b. overige medewerkers LCI

Artikel 5
In de registratie kunnen slechts gegevens worden opgenomen omtrent de volgende categorieën personen:
a. geïnterviewden door een rijksinspectie in het kader van de rijksinspectie-onderzoeken naar de vuurwerkramp van 13 mei 2000;
b. door het OM of politie gehoorde personen in het kader van het strafrechtelijk onderzoek naar de vuurwerkramp van 13 mei 2000 ten aanzien van wie de processen-verbaal door het OM of politie ter beschikking gesteld zijn aan de rijksinspecties.

Artikel 6
1. Omtrent de in artikel 5 genoemde personen kunnen de volgende gegevens worden opgenomen:
personalia, functie, datum van het interview of proces-verbaal, instantie die het interview heeft
afgenomen danwel het proces-verbaal heeft opgesteld en registratienummer van het gespreksverslag of proces-verbaal.
2. De gegevens genoemd in het eerste lid worden verkregen door gespreksverslagen en processen-verbaal van de rijksinspecties alsmede processen-verbaal bedoeld in artikel 5.

Artikel 7
1. De in artikel 6 genoemde gegevens worden uit de registratie verwijderd wanneer deze niet meer noodzakelijk zijn voor het doel van de registratie. Hiervan is in ieder geval sprake uiterlijk 12 maanden na publicatie van het rapport van de Commissie Onderzoek Vuurwerkramp.

Voorts vindt verwijdering plaats na een daartoe strekkend besluit door of vanwege de houder.

2. De verwijderde gegevens worden in een archiefbewaarplaats opgeslagen en vernietigd conform de Archiefwet.
3. De registratiebeheerder kan incidenteel schriftelijk gemotiveerd afwijken van hetgeen in het eerste lid van dit artikel in de tweede volzin is gesteld wanneer dit noodzakelijk is voor het doel van de registratie de gegevens voor een langere dan genoemde termijn opgeslagen te houden.

Artikel 8

Deze registratie heeft verband met de volgende verzamelingen van persoonsgegevens: het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie Systeem (COMPAS) van het OM Almelo, het Recherche Bijstand Team (RBT)- register van de regiopolitie Twente en het Rampen Informatie Knooppunt (RIK)- register van de regiopolitie Twente.

Artikel 9

1. Verstrekking van gegevens aan derden kan plaats vinden:
a. in overeenstemming met het doel van de registratie;
b. met instemming van de geregistreerde;
c. aan instellingen belast met een publiekrechtelijke taak voor zover zij de gegevens behoeven voor de uitvoering van hun taak en mits door de verstrekking de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerde niet onevenredig wordt geschaad;
d. aan de vaste gebruikers.
2. De verstrekking aan personen of instanties die geen rechtstreekse toegang hebben tot de registratie wordt verzorgd door de in artikel 4 genoemde functionarissen.
3. Aan de in de voorgaande leden genoemde categorieën personen kunnen de volgende soorten van

gegevens worden verstrekt: personalia, functie, datum van het interview of proces-verbaal, instantie die het interview heeft afgenomen danwel het proces-verbaal heeft opgesteld en de inhoud van het gespreksverslag of proces-verbaal waarop de registratie betrekking heeft.

Artikel 10

1. Van iedere verstrekking wordt aangetekend de datum van verstrekking, de identiteit van de verzoeker en een omschrijving van de verstrekte gegevens.
2. Aantekening blijft achterwege in geval van verstrekking aan een vaste gebruiker voor zover anderszins in redelijkheid kan worden aangenomen dat de geregistreerde daardoor niet in zijn belangen is geschaad en in geval van verstrekking aan een derde uitsluitend ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek indien de uitkomst van dat onderzoek of die statistiek geen persoonsgegevens bevat.
3. Het protocol wordt tenminste één jaar bewaard.

Artikel 11

1. De geregistreerde wordt binnen een maand na eerste opname in de registratie schriftelijk van deze opname in kennis gesteld.
2. De mededeling als bedoeld in het eerste lid kan achterwege blijven als betrokkene weet of redelijkerwijze kan weten dat een dergelijke opname heeft plaatsgevonden, indien een

gewichtig belang van de betrokkene zich verzet tegen het doen van een schriftelijke mededeling, danwel op grond van één van de in artikel 12 derde lid genoemde criteria.

Artikel 12

1. Geregistreerden kunnen hun recht genoemd in de artikelen 29,31 en 32 van de wet uitoefenen door het desbetreffende verzoek schriftelijk te richten aan de houder, per adres, Postbus 20011, 2500 EA Den Haag, ter attentie van het hoofd van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding van het ministerie van BZK.
2. Op een verzoek als bedoeld in artikel 29 en 32 van de wet wordt binnen één maand nadat verzoeker ontvankelijk is, danwel nadat het verzoek is ontvangen ingeval deze datum later is dan eerstgenoemde datum, geantwoord. Op een verzoek als bedoeld in artikel 31 wordt binnen twee maanden geantwoord .
3. De mededeling als bedoeld in artikel 29 en 32 van de wet wordt geweigerd voor zover dit noodzakelijk is in het belang van :

a. de veiligheid van de staat;
b. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
c. economische en financiële belangen van de staat en andere openbare lichamen;
d. inspectie, controle en toezicht door of vanwege overheidsorganen of andere organen met een publiekrechtelijke taak;
e. gewichtige belangen van anderen dan de verzoeker, de houder daaronder begrepen.

4. De functionaris belast met de behandeling van de verzoeken genoemd in artikel 12.1 is bevoegd ter vaststelling van de identiteit van de verzoeker of diens vertegenwoordiger zonodig inzage te vragen van documenten waaruit de identiteit kan blijken. Hij kan van de verzoeker of diens vertegenwoordiger verlangen dat die in persoon bij hem verschijnt.
5. De beantwoording van de verzoeken, met inbegrip van de weigering aan het verzoek te voldoen, geschiedt schriftelijk.

Artikel 13

1. Het reglement kan worden aangehaald als "Privacy-reglement LCI"
2. Het reglement ligt ter inzage in de bibliotheek van het ministerie van BZK en het LCI te Enschede.
3. Van het feit van de terinzagelegging wordt melding gemaakt in de Staatscourant.
4. Het reglement treedt in werking met ingang van de tweede dag na de melding in de Staatscourant als bedoeld in het derde lid.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,

de Directeur-Generaal voor Openbare Orde en Veiligheid,

5.1.2e

5.1.2e

07-02-2001

IBR2001/57098

5.1.2e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
11 april 2001

Ons kenmerk
IBR2001/57098

Onderdeel
DGOOV/DBRB

Inlichtingen
5.1.2e
T
F 5.1.2e

Uw kenmerk
RT/01008/sha

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ernst & Young
t.a.v. 5.1.2e 5.1.2e
Postbus 90636
2509 LP DEN HAAG

Onderwerp
opdracht inzake evaluatie
inspectie-onderzoek vuurwerkramp

Geachte heer 5.1.2e

Hierbij verstrek ik u opdracht conform uw offerte d.d. 16 februari 2001 (kenmerk RT/01008/sha, zijnde bijlage bij deze opdracht), voor zover daarvan in het onderstaande niet wordt afgeweken.

Omschrijving van de prestaties: evaluatie van (het samenwerkingsverband van met name) de inspecties in het kader van het onderzoek naar de vuurwerkramp te Enschede.

De opdracht vangt aan na ondertekening en duurt voort tot door partijen aan alle verplichtingen voortvloeiende uit deze opdracht is voldaan. Het definitieve rapport zal uiterlijk 17 april 2001 worden geleverd.

De opdracht wordt door opdrachtnemer uitgevoerd op nacalculatiebasis, tegen de in de offerte genoemde tarieven, met een maximum totaalbedrag van 5.1.2i. Opdrachtnemer staat ervoor in dat dit bedrag niet wordt overschreden, en dat de overeengekomen prestaties binnen dit maximumbedrag worden geleverd. De prijs heeft betrekking op alle door opdrachtnemer in het kader van deze opdracht te verrichten werkzaamheden en te maken kosten.

Ik wijs u uitdrukkelijk op het bepaalde in artikel 13 van de van toepassing verklaarde voorwaarden (meerwerk).

Facturering en betaling vinden plaats na levering en acceptatie van het totaal van de prestaties.

De factuur dient te worden gezonden aan:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
directie Brandweer en Rampenbestrijding,

Datum
11 april 2001

Ons kenmerk
IBR2001/57098

Blad
2 van 3

afdeling F. en E., kamer 5.1.2e
Postbus 20011,
2500 EA Den Haag.

Op de factuur dient het nummer van deze brief, alsmede het verplichtingnummer 310320 te worden vermeld.

Met betrekking tot de uitvoering van deze opdracht zullen namens opdrachtgever 5.1.2e 5.1.2e en namens opdrachtnemer de 5.1.2e als contactpersoon optreden.

Op deze opdracht zijn uitsluitend van toepassing de 'Voorwaarden voor het verstrekken van opdrachten door de directie Brandweer en Rampenbestrijding van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, verkorte versie 2000 (BRAVOWA, verkorte versie 2000)' (zijnde bijlage bij deze opdracht, bijgesloten), voor zover daarvan in deze opdracht niet wordt afgeweken.

Deze opdracht wordt u in tweevoud toegestuurd en dient per ommegaande te worden bevestigd door één exemplaar door de namens opdrachtnemer daartoe bevoegde persoon voor akkoord ondertekend te retourneren, ter attentie van 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e. De overeenkomst komt conform de in dit document geformuleerde opdracht tot stand op de datum van ontvangst door opdrachtgever van de bevestiging van de opdracht. Bij enige door opdrachtnemer eenzijdig in of bij het teruggestuurde exemplaar aangebrachte wijziging in, of aanvulling op de opdracht, komt de overeenkomst niet tot stand.

Hoogachtend,
DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,
de hoofdinspecteur Brandweerzorg en Rampenbestrijding,

5.1.2e

Datum
11 april 2001

Ons kenmerk
IBR2001/57098

Blad
3 van 3

VOOR AKKOORD,

Ernst & Young Accountants (opdrachtnemer)

Den Haag, 1 mei 2001, (plaats en datum)

5.1.2e (handtekening)

.. (naam rechtsgeldig vertegenw.)

IBR2001/67142

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

5.1.2e

Datum
27 april 2001

Ons kenmerk
IBR2001/67142

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Minuut

Onderwerp
Verlening van opdracht

Blad
1 van 1

Van

Aantal bijlagen

Lijnparaaf

Medeparaaf

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afschrift aan **Kamer** **Afschrift aan** **Kamer**

Archief

Visie **Weer voorleggen** **Datum**

Geldelijk bezwaar

Begrotingsjaar **Begrotingsartikel**

Bedrag **Budgetregel**

fl.

Verzendgegevens

Uiterste verzenddatum

Aanwijzingen

- ☐ Aantekenen
- ☐ Per expresse
- ☐ Per koerier
- ☐ Per e-mail
- ☐ Per fax
- ☐ Internet
- ☐ Staatscourant
- ☐ Diplomail Aruba
- ☐ Diplomail Curaçao
- ☐ Diplomail St. Maarten

Verzonden door

Naam
5.1.2e

Verzenddatum
27-04-01

Bijzonderheden

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

5.1.2e

Datum
27 april 2001

Ons kenmerk
IBR2001/67142

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
-

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Verlening van opdracht

Geachte heer 5.1.2e

De Rijksinspecties hebben hun onderzoek naar de vuurwerkramp in Enschede vastgelegd in een 10-tal rapporten. Enige tijd geleden bent u benaderd door de 5.1.2e om, evenals bij voorgaande onderzoeken de systematiek van het rapporteren te bekritiseren. Tevens is u gevraagd of u bereid bent op een nader te bepalen datum in de maand mei 2001 een kleine conferentie te leiden en voor te bereiden.

Voor deze werkzaamheden offreert u een bedrag van 5.1.2i
Ik kan u mededelen dat positief op deze offerte is gereageerd.
Graag ontvang ik te zijner tijd een rekening van u, zodat tot uitbetaling kan worden overgegaan.
Ik wens u veel succes toe met deze opdracht.

DE HOOFDINSPECTEUR BRANDWEERZORG
EN RAMPENBESTRIJDING

5.1.2e

IBR2002/54062

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

Datum
24 januari 2002

Ons kenmerk
IBR2002/54062

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e
F 5.1.2e

Uw kenmerk

5.1.2e

Minuut

Onderwerp
Opdrachtbevestigingen

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Van
5.1.2e

Medeparaaf

Bezoekadres
Juliana van Stolberglaan 148
2595 CL Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afschrift aan **Kamer** **Afschrift aan** **Kamer**

Archief 5.1.2e
5.1.2e

Visie **Weer voorleggen** **Datum**

Geldelijk bezwaar

Begrotingsjaar **Begrotingsartikel**

Bedrag **Budgetregel**

€

Verzendgegevens

Uiterste verzenddatum
24 januari 2002

Aanwijzingen

- ☐ Aantekenen
- ☐ Per expresse
- ☐ Per koerier
- ☐ Per e-mail
- ☐ Per fax
- ☐ Internet
- ☐ Staatscourant
- ☐ Diplomail Aruba
- ☐ Diplomail Curaçao
- ☐ Diplomail St. Maarten

Verzonden door
5.1.2e

Verzenddatum
30/1/02.

Bijzonderheden

Ministerie van **Binnenlandse Zaken** *en* **Koninkrijksrelaties**

5.1.2e

Datum
24 januari 2002

Ons kenmerk
IBR2002/54062

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
5.1.2e
F: 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Juliana van Stolbergiaan 148
2595 CL Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Opdrachtbevestigingen

Geachte heer 5.1.2e

Middels deze brief wil ik twee, reeds uitgevoerde, opdrachten bevestigen.

De eerste opdracht is uitgevoerd in het kader van het onderzoek gemeentelijke actieprogramma's brandveiligheid van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het onderzoeksinstrument schriftelijke enquête. Om de enquêtegegevens te valideren was een steekproefsgewijze controle nodig om de gegeven informatie op juistheid te controleren. Omstreeks november 2001 is uw deskundigheid ingezet om onder andere de steekproefgrootte en de wijze van de steekproef te bepalen. Mondeling is met u afgesproken dat hiervoor maximaal 3 adviesuren à 5.1.2i exclusief BTW in rekening worden gebracht.

De tweede opdracht is uitgevoerd in het kader van het project 'Algemene Doorlichting' van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.
In het kader van dit project is door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding een waarderingsfilosofie ontwikkeld. Eind december 2001 is uw deskundigheid ingezet om de ontwikkelde waarderingsfilosofie 'methodologisch' te toetsen. Mondeling is met u afgesproken dat hiervoor maximaal drie dagdelen, 5.1.2i per uur (inclusief BTW) in rekening worden gebracht.

In vertrouwen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben, zien wij uw rekening met betrekking tot bovengenoemde opdrachten tegemoet.

Hoogachtend,
DE HOOFDINSPECTEUR BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING.

5.1.2e

IBR
Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Dep [redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e

Datum
24 januari 2002

Ons kenmerk
IBR2002/54062

Onderdeel
DGOOV/IBR

Inlichtingen
[redacted] 5.1.2e
F [redacted] 5.1.2e

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Juliana van Stolberglaan 148
2595 CL Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Opdrachtbevestigingen

Geachte heer [redacted] 5.1.2e

Middels deze brief wil ik twee, reeds uitgevoerde, opdrachten bevestigen.

De eerste opdracht is uitgevoerd in het kader van het onderzoek gemeentelijke actieprogramma's brandveiligheid van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het onderzoeksinstrument schriftelijke enquête. Om de enquêtegegevens te valideren was een steekproefsgewijze controle nodig om de gegeven informatie op juistheid te controleren. Omstreeks november 2001 is uw deskundigheid ingezet om onder andere de steekproefgrootte en de wijze van de steekproef te bepalen. Mondeling is met u afgesproken dat hiervoor maximaal 3 adviesuren à [redacted] 5.1.2i exclusief BTW in rekening worden gebracht.

De tweede opdracht is uitgevoerd in het kader van het project 'Algemene Doorlichting' van de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding.
In het kader van dit project is door de Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding een waarderingsfilosofie ontwikkeld. Eind december 2001 is uw deskundigheid ingezet om de ontwikkelde waarderingsfilosofie 'methodologisch' te toetsen. Mondeling is met u afgesproken dat hiervoor maximaal drie dagdelen, à [redacted] 5.1.2i per uur (inclusief BTW) in rekening worden gebracht.

In vertrouwen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben, zien wij uw rekening met betrekking tot bovengenoemde opdrachten tegemoet.

Hoogachtend,
DE HOOFDINSPECTEUR BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING.

[redacted] 5.1.2e

IBR
Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

rdinatie Centrum Datum 17-mei-2000
Rapport bericht Bladnr 2

Bericht : Openstaand 17-mei-2000 13:58

17-mei-2000 13:58 N-H/aandacht voor traauma verwerking ME personeel

5.1.2e vraagt aandacht voor mogelijke traumatische ervaringen door personeel ME in Enschede. Andere in te zetten ploegen kunnen hier wellicht hun voordeel mee doen.

5.1.2e In Telefoon

5.1.2e
kabinet CdK
Noord-Holland
****

Einde rapport totaal aantal bladen 2

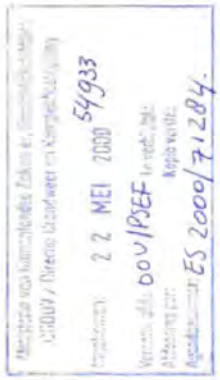

22/5 1) cc 5.1.2e
2) archief : nazorg /geneeskundig

MBSARP1015

rdinatie Centrum Datum 17-mei-2000
Rapport bericht Bladnr 2

Bericht : Openstaand 17-mei-2000 14:32

17-mei-2000 14:32 Overijssel/traumaverwerking ingezette ME pelotons krijgt aandacht Alg.Cdt.

De Alg.Cdt. zal in zijn briefings aandacht besteden aan de mogelijke traumatische ervaringen van personeel.

5.1.2e 5. 5.1.2e In Telefoon

5.1.2e

Kabinet
Overijssel provincie
****

Einde rapport totaal aantal bladen 2

MBSARP1015

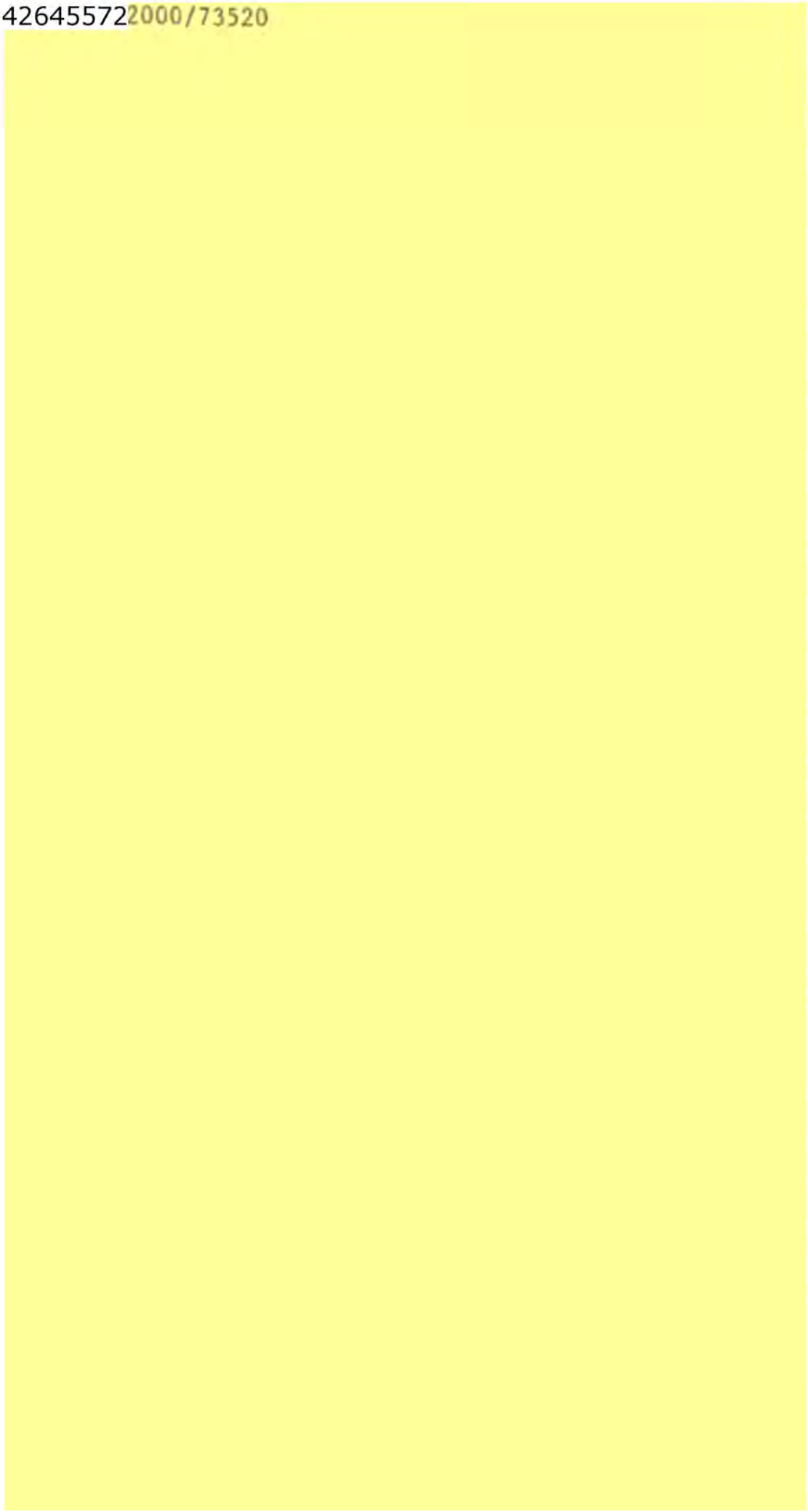

onze 25/5

5.1.2e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Curatieve Somatische Zorg

ES2000/73520.

1. Archief

FAX

Aan	Min. BZK
T.a.v.	5.1.2e.2e → D/AX
Betreft	bijlage brief TK
Fax	5.1.2e
Datum	25 mei 2000
Pagina's	5 (inclusief deze)

5.1.2e

Van	5.1.2e
Telefoon	
Fax	

Hierbij nog de ontbrekende bijlagen. Het betreft één brief, waarin een aantal deskundigen voor de bijeenkomst inzake psychosociale nazorg in Enschede worden uitgenodigd. Voorts bevat de brief een lijst van deelnemers en een voorstel voor psychische nazorgstructuur.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5

Internetadres:
www.minvws.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Geadresseerde

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
GVM/MO/2074787	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e	22 mei
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief
Psychische nazorg ramp Enschede		1	

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de brief aan de gemeente Enschede (18 mei 2000, kenmerk CSZ/2073907) over de nazorg wil ik u uitnodigen voor een overleg op woensdag 24 mei, 10.00 uur, Molenplein 1, te Enschede (in het Informatie- en Adviescentrum, 5e etage, vergaderzaal Zuid). In de brief van 18 mei is aangekondigd dat er een overleg zal plaatsvinden tussen onder andere de zorgaanbieders, de zorgverzekeraar en de gemeente om te bekijken hoe de gemeente geholpen kan worden bij het opzetten en uitvoeren van de psychische nazorg op de langere termijn.

De reguliere (psychische) hulpverlening en opvang van mensen die op enige manier getroffen zijn door de afschuwelijke ramp in Enschede is door de lokale partijen snel en adequaat op gang gekomen. De afgelopen week is men in Enschede ook druk bezig geweest om zo veel mogelijk dwarsverbanden te leggen tussen de verschillende lopende activiteiten op het gebied van de (psychische) nazorg. De gemeente Enschede heeft volgens mijn informatie inmiddels twee projecten 'psychosociale nazorg' opgestart. Het eerste project richt zich op de slachtoffers en het tweede project richt zich op de hulpverleners.

Het is nu zaak om te bepalen op welke wijze de reguliere hulpverlening en deze gemeentelijke projectorganisaties 'psychosociale nazorg' het best ondersteund en aangevuld kunnen worden. Daarom is het initiatief genomen tot het bijeenroepen van de gemeente, de lokale zorgaanbieders (huisartsen, maatschappelijk werk, reguliere GGZ: Mediant), GGD Twente, zorgverzekeraar Amicon en enige landelijke deskundigen op het gebied van de psychische nazorg om te bepalen op welke punten de gemeente Enschede geholpen kan worden bij het opzetten en uitvoeren van een structuur voor de psychische nazorg op de langere termijn. Goede psychische nazorg, gedurende een langere periode, is van groot belang om de psychische schade die mensen hebben opgelopen, zoveel mogelijk te beperken door onder andere vroegtijdig (ernstige) psychische gevolgen te signaleren en adequaat te behandelen.

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend richten aan het postadres met vermelding van de

Internetadres:
www.minvws.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad
2
Kenmerk
GVM/MO/2074787

Ik zou voor het overleg de volgende agenda willen voorstellen:

Agenda (concept)

1) Opening
2) Mededelingen en voorstelronde
3) Vaststellen van de agenda
4) Status van het overleg en overeenstemming over het doel van het overleg
5) Stand van zaken
6) Inventarisatie onder de aanwezigen: hoe zou een structuur voor de psychische nazorg op de lange termijn er idealiter uit kunnen zien? (zie bijlage, voorstel)
7) Belangrijke aandachtspunten:
   a) de rol van de gemeente, overheid en deskundigen
   b) reikwijdte psychische nazorg (hulpverleners, getroffenen, nabestaanden etc.)
   c) aansluiting met de aanwezige lokale (psychische) (na)zorg en andere activiteiten en de verbinding met het informatie- en adviescentrum in Enschede
   d) capaciteit GGZ en eerstelijn: personeel, materieel en financieel
8) Gezamenlijk vaststellen van de definitieve structuur voor de psychische nazorg en taakverdeling
9) Vervolgafspraak
10) Rondvraag

Deelnemers overleg

1) Lokale overheid:
   a) Gemeente Enschede: mevr. 5.1.2e (projectleider psychosociale nazorg slachtoffers), 5.1.2e (projectleider psychosociale nazorg hulpverleners) en/of wethouder, 5.1.2e .2e
2) Lokale hulpverlenende organisaties:
   a) Stichting Mediant te Enschede, 5.1.2e (directeur) en/of 5.1.2e 1.2e
   b) GGD Twente te Almelo, 5.1.2e .2e
   c) RGF, 5.1.2e
   d) DHV Twente te Enschede, 5.1.2e 1.2e voorzitter centrale post
   e) Algemeen Maatschappelijk Werk te Enschede
   f) Stichting Maatschappelijke Dienstverlening, 5.1.2e (onder voorbehoud)
3) Zorgverzekeraar Amicon, 5.1.2e
4) Deskundigen op het gebied van de psychische gevolgen van rampen:
   a) Instituut voor Psychotrauma, 5.1.2e 5.1.2e
   b) AMC/de Meren, 5.1.2e
   c) Centrum voor Urgentiegeneeskunde, 5.1.2e 5.1.2e
   d) 5.1.2e hoofd preventie RIAGG Rotterdam/Rijnmond
   e) Centrum '45, 5.1.2e 5.1.2e

5) Landelijke overheid:
   a) VWS, Coördinator nazorg, 5.1.2e
   b) Inspectie voor de Gezondheidszorg, 5.1.2e 5.1.2e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad
3
Kenmerk
GVM/MO/2074787

c) VWS/Directie Geestelijke Volksgezondheid, Verslavingszorg en Maatschappelijke Opvang, 5.1.2e 5.1.2e arts (directeur) en 5.1.2e
d) VWS/Directie Curatieve en Somatische Zorg, 5.1.2e 5.' 5.1.2e (projectleider Enschede) en/of 5.1.2e 5.1.2e (VWS/projectleider Enschede)
e) VWS/Directie Gezondheidsbeleid, 5.1.2e1.2e

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
namens deze,
de Directeur Geestelijke Gezondheidszorg,
Verslavingszorg en Maatschappelijke Opvang,

5.1.2e arts

5.1.2e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad
4
Kenmerk
GVM/MO/2074787

Bijlage

Om tijdens de vergadering een handvat te hebben voor discussie, staat hieronder een voorstel met een korte opsomming van de mogelijke functies waaruit een structuur voor de psychische nazorg voor de langere termijn, zou kunnen bestaan.

Voorstel: welke functies zou een dergelijke psychische nazorgstructuur tenminste kunnen bevatten?

1) registratiesysteem medische gegevens;
2) screening en diagnosticering van mensen en afhankelijk van de diagnose:
   a) *specialistische* begeleiding en behandeling van mensen (bijvoorbeeld ernstige complexe psychische problemen, onder andere mensen waarbij na 1 tot 3 maanden een PTSS kan worden vastgesteld);
   b) terugverwijzing van mensen naar de reguliere hulpverlening (eerstelijn en reguliere GGZ) waar de begeleiding en behandeling kan plaatsvinden;
3) consultatie aan en training van de reguliere hulpverlening en vrijwilligers: de eerste lijn, de reguliere GGZ (inclusief PAAZ), de algemene ziekenhuizen en de bedrijfsgezondheidsdiensten;
4) een systeem van monitoring en surveillance;
5) epidemiologisch onderzoek (volgens de brief van 18 mei jl. is het epidemiologisch onderzoek in den brede met nulmeting en inclusief een lichamelijk onderzoek, een van de taken van de coördinator nazorg, 5.1.2e);
6) helpdesk gericht op kennisoverdracht aan instanties: actief en op vraag informatie verstrekken over de mogelijke psychische gevolgen van de ramp aan alle algemene en specifieke hulpverlenende en dienstverlenende instanties (onderscheid met consultatie!)

54933

archief

ES 2000/7.7491

5.1.2e 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: donderdag 18 mei 2000 16:55
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: FW: toezending persbericht en folder Korrelatie

5.1.2e,

Ter info:
Alle informatienummers die bestaan ik het kader van de ramp worden naar alle waarschijnlijkheid vanavond doorgeleid naar 0800 1100. Nummers blijven dus wel bestaan maar komen op één punt. Nog niet beslist maar er komt waarschijnlijk een appart nummer voor info over vermisten.Op dit nummer komt dan ook de recherche.

Wat betreft Correlatie:
Bijgaand de mail van VWS. Waar het op neerkomt is dat de stichting contact heeft gzocht met enschede. en haar hulp heeft aangeboden. Enschede is hier niet op ingegaan in die zin dat geen specifieke acties gevraagd zijn.
Het algemene nummer van de stichting dat dus altijd open staat staat nu natuurlijk ook open voor hulpvragen met betrekking tot Enschede. Enschede heeft dit nummer wel in haar publieksfolder opgenomen. Niets specifieks dus.

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl]
Verzonden: donderdag 18 mei 2000 16:22
Aan: 5.1.2e 5.1.2e @minbzk.nl'
Onderwerp: FW: toezending persbericht en folder Korrelatie

[redacted] [redacted]

persbericht Korr beschikbaar voor beller

tekst folder, versie JP.doc

5.1.2e,

Op maandag heeft Stichting Korrelatie contact met gemeente Enschede om ondersteuning te bieden. Zie ook bijgaand persbericht. Zij bieden regulier ondersteuning aan .
Op dit moment is er dus géén aparte actie vanuit Stichting Korrelatie, pas als Enschede besluit met Stichting Korrelatie in zee te gaan. Het algemene tel.nr. is natuurlijk wel toegankelijk.

Groet, 5.1.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @korrelatie.nl]
Verzonden: donderdag, 18 mei, 2000 16:19
Aan: 5.1.2e @minvws.nl'
CC: 5.1.2e
Onderwerp: toezending persbericht en folder Korrelatie

<<persbericht Korr beschikbaar voor bellers.doc>> <<tekst folder, versie 5.1.2e .doc>>

Geachte 5.1.2e 5.1.2e,

Op verzoek van 5.1.2e zend ik u hierbij het persbericht en de tekst van de folder van Korrelatie.

Hopende u hiermee van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 1.2e

Utrecht, 16 mei '00
Kenmerk:00.430

PERSBERICHT

Korrelatie beschikbaar voor bellers met traumatische ervaringen

Door de gebeurtenissen in Enschede worden veel mensen geconfronteerd met traumatische ervaringen uit hun eigen verleden. Daarom is Korrelatie bereikbaar voor informatie, advies en hulp voor mensen uit het hele land die naar aanleiding van de ramp in Twente hulp zoeken. De professionele hulpverleners van Korrelatie verlenen bijstand: door te luisteren, te steunen, deskundige adviezen te geven en gericht te verwijzen. Daarnaast stelt Korrelatie zich beschikbaar voor betrokkenen bij de ramp in Enschede ter aanvulling van de psycho-traumatische dienstverlening in dit gebied. Korrelatie is te bereiken onder telefoonnummer 0900 – 1450. Via de internetsite www.korrelatie.nl *kunnen vragen per e-mail worden gesteld:* vraag@korrelatie.nl

De ramp in Enschede is een traumatische gebeurtenis. Het verwerken van een dergelijke vreselijke ramp is een langdurig en moeilijk proces. Dit is ook gebleken bij de Bijlmerramp. Korrelatie verzorgde de opvang tijdens de verhoren van de parlementaire enquêtecommissie hierover tussen 3 februari en 12 maart 1999. Een groot aantal bellers (circa 700) belde Korrelatie om zijn verhaal kwijt te kunnen en bleek behoefte te hebben aan contact met lotgenoten.
Direct na een ramp is er meestal voldoende begeleiding en opvang. Maar ook later moeten de ervaringen nog worden verwerkt en is professionele ondersteuning nodig. Ook daarvoor stelt Korrelatie haar diensten beschikbaar.

//

Noot voor redactie, niet voor publicatie:
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met 5.1.2e 1.2e *PR-medewerker van Korrelatie. Telefoon 030 –* 5.1.2e

Korrelatie 0900-1450

Voor als u het even niet meer weet: 0900 - 1450

Doodgewoon...
Geboorte en dood, verliefdheid en scheiding, gezondheid en ziekte, werk en werkeloosheid...: elk mensenleven kent hoogte- en dieptepunten. Problemen - kleine en grote - zijn een doodgewoon onderdeel van elk leven. Meestal vinden we er zelf een oplossing voor. We verwerken verdriet, zoeken ander werk, worden weer verliefd, accepteren situaties die niet te veranderen zijn of vechten voor ons goed recht. Maar soms komen we er alleen niet uit. Dan hebben we behoefte aan informatie maar weten we niet waar we die kunnen vinden. Of blijven dezelfde gedachten in ons hoofd rondtollen. Soms willen we ons hart uitstorten maar is er niemand bij wie dat kan, andere keren durven we juist niemand uit onze omgeving in vertrouwen te nemen. Of we zoeken advies en hulp, maar weten niet waar te beginnen, in de doolhof van instellingen op het terrein van welzijn en (geestelijke) gezondheid.

Voor iedereen, dus ook voor ú...
Wanneer een vraag of probleem u dwars zit, is het belangrijk te weten dat er een telefoonnummer is dat iedereen altijd kan bellen, het nummer van Korrelatie: 0900-1450. U kunt hier al uw vragen en problemen op het terrein van gezondheid, zorg en welzijn voorleggen. Dat kan ook als u zelf op dit terrein werkt en informatie zoekt voor een cliënt. U krijgt altijd iemand aan de lijn die deskundig is, serieus luistert, met u meedenkt en over een schat aan informatie beschikt.

Informatie, advies en hulp
Soms bent u al geholpen wanneer Korrelatie u snel en adequaat de informatie geeft waarmee u weer verder kunt - zoals adres, telefoonnummer en werkwijze van een gezondheidsinstelling, een hulpverlener, een zelfhulp- of lotgenotenorganisatie, een subsidieregeling of een instantie waar u met een klacht terecht kunt. Andere problemen zijn niet alleen met informatie of een advies op te lossen. Dan hebt u vooral behoefte aan aandacht en een deskundig advies. Ook daarvoor kunt u Korrelatie 0900-1450 bellen. U wordt dan verbonden met een hulpverlener die in een uitgebreider telefoongesprek uw situatie met u kan bespreken.

Bel gerust 0900-1450

Dus: hebt u vragen of problemen op het terrein van gezondheid, zorg en welzijn, aarzel dan niet, maar bel gerust Korrelatie 0090-1450. Iedereen kan bellen, ongeacht of het om de eigen situatie gaat of om die van iemand in de omgeving. U wordt altijd te woord gestaan door een vriendelijke en zeer goed geïnformeerde deskundige. U kunt Korrelatie elke werkdag bellen van negen uur 's ochtends tot tien uur 's avonds.

Korrelatie
Als je het even niet meer weet

Problemen zijn doodgewoon. Even doodgewoon is het om er met iemand over te praten. Of het nu is voor de juiste informatie of voor aandacht en advies, u kunt bij Korrelatie tercht. Korrelatie 0900-1450 is er voor iedereen, dus ook voor u.

Korrelatie 0900-1450
Iedere werdag van 9.00 tot 22.00 uur (30ct p/m)
www.korrelatie.nl

concept

V e r s l a g

Project B:

Psycho-sociale nazorg professionele hulpverleners (en overige gemeentelijke ambtenaren)

Bestuurlijk verantwoordelijke: 5.1.2e
Projectleider: 5.1.2e
Datum: 5 juli 2000

1. Opdrachtomschrijving

Voorstellen voor wijze en vorm van nazorg voor de betrokken (professionele) hulpverleners (en overige gemeentelijke ambtenaren), zowel psychosociaal als materieel in het geval van omgekomen hulpverleners, inclusief uitgebreide aandacht voor debriefing. Hier speelt vooral de monitoring functie.

2. Opbouw van deze notitie

Hoofdstuk 3: Opdrachtuitwerking	pagina 2
Hoofdstuk 4: Conclusies	pagina 4
Hoofdstuk 5: Schema uitgevoerde nazorgactiviteiten	pagina 6
Bijlagen 1 t/m 9: Uitwerkingen verschillende organisaties en gemeentelijke diensten	pagina 10 e.v.
Bijlage 10: Lijst van professionele hulpverleningsorganisaties	wordt nog toegevoegd

3. Opdrachtuitwerking

Zowel aan de professionele hulpverleners als aan de gemeentelijke diensten en contactpersonen onderwijs zijn de volgende vragen gesteld:

- Is de nazorg voor de professionele hulpverleners en overige ambtenaren opgepakt?
- Op welke wijze heeft de nazorg vorm gekregen?
- Hoe reageerden de betrokkenen hierop?
- Hoe zien de vervolgplannen eruit?
- Is er behoefte aan ondersteuning door de gemeente?

Van deze gesprekken zijn verslagen gemaakt (zie bijlagen 1 t/m 9). De informatie in de bijlagen is eind juni geverifieerd bij de betreffende instanties en geactualiseerd.

Professionele hulpverleners:
In overleg met het Coördinatieteam is vastgesteld dat het hierbij gaat om de politie, brandweer, GGD, AAD, Lucht- en Landmacht en de Enschedese huisartsenvereniging. Met de regionale contactpersonen van de grotere organisaties is contact opgenomen waarbij de bovengenoemde vragen zijn behandeld en de gemeente Enschede ondersteuning heeft aangeboden.

De gemeente heeft geparticipeerd in de overleggen (29 mei en 13 juni) van de contactpersonen van de hulpverlenende instanties. Hierbij was elke organisatie vertegenwoordigd, met uitzondering van de Lucht- en Landmacht en de Enschedese huisartsenvereniging. Doel van deze overleggen was afstemming en uitwisseling van informatie over nazorg. In het laatste overleg is afgesproken dat in september de gemeente het initiatief zal nemen om een nieuwe vergadering te beleggen waarbij ook het IAC zal worden uitgenodigd. De reden hierachter is onder andere dat de betreffende organisaties een toename van de hulpvraag verwachten in augustus/ september. Deze verwachting is gebaseerd op ervaringen elders.

Tevens is afgesproken dat een gezamenlijke informatiebulletin zal worden uitgegeven, gecoördineerd door de afdeling Voorlichting van de gemeente Enschede, waarin ervaringen van verschillende hulpverleners worden opgenomen.

5.1.2e 5.1.2e medewerker rampenbestrijding van de provincie Overijssel, heeft een lijst opgesteld van alle traceerbare organisaties die ingezet zijn bij de vuurwerkramp (zie bijlage 10).

Gemeentelijke diensten en gemeentelijke contactpersonen onderwijs:
Met alle hoofden p&o van de gemeentelijke diensten is afzonderlijk contact opgenomen in het kader van eerder genoemde vragen.
Tevens heeft een overleg plaatsgevonden met de portefeuille wethouder 5.1.2e alle hoofden p&o en de projectleider(s) van onderhavig project.
Op 5 juli is een informele bijeenkomst georganiseerd voor met name diegenen die na de ramp actief zijn geweest met bijvoorbeeld coördinerende taken. Doel van deze bijeenkomst is met name een " ontmoetingsmoment".

Daarnaast is contact opgenomen met de gemeentelijke contactpersonen van het onderwijs. Deze zijn individueel benaderd.

Betrokkenheid bij het onderzoek van de 8 Inspecties Vuurwerkramp Enschede:
Ook is vanuit dit project aandacht besteed aan de begeleiding/ ondersteuning van mensen die in het kader van de onderzoeken van de inspecties worden geïnterviewd. Hierover is overleg geweest met de projectleider van het project 'Onderzoek en archief en verantwoording', 5 1 2e 2e
T.b.v. het onderzoek van de inspecties is zowel een Interviewprocedure opgesteld als een checklist voor leidinggevenden en hoofden p&o.
Beide notities zijn in overleg met 5 1 2e e en de hoofden p&o opgesteld en besproken in het Coördinatieteam. Ook de politie heeft besloten zich te conformeren aan de werkwijze zoals vastgelegd in deze notities.
Bij de brandweer is gestart met de interviews. Voorafgaande daaraan hebben dhr. Dop en ondergetekende de medewerkers van de brandweer geïnformeerd.

4. Conclusies gesprekken

Professionele hulpverleners:
De politie, brandweer en AAD hebben direct na de ramp in het Dishhotel opvang georganiseerd in samenwerking met Mediant.
Vanaf zondag 14 mei hebben de grote hulpverleners organisaties hun individuele nazorgtrajecten opgestart. Dit heeft over het algemeen geresulteerd in een projectteam of BOTteam die de taak kreeg het nazorgtraject te coördineren waarbij het accent lag op het geven van ruimte binnen collegiale werkverbanden om ervaringen uit te wisselen en te delen. Dit heeft geresulteerd in gezamenlijke bijeenkomsten met en/of zonder partners/ kinderen. Tevens hebben de teams de mensen geïnformeerd over de mogelijke effecten en reacties bij henzelf en over operationele en aanverwante aspecten van de vuurwerkramp.
Op dit moment wordt er gewerkt aan een nazorgplan voor de komende periode.

Ook is aandacht besteed aan de mensen die van buiten de regio komen. Met verwante hulpverleningsinstanties van buiten de regio zijn op initiatief van de Enschedese dan wel Twentse hulpverleningsinstanties afspraken gemaakt omtrent de nazorg. Veelal was er behoefte aan informatie-uitwisseling met vergelijkbare bij de ramp betrokkenen instanties zoals de brandweer, AAD, gemeente en het MST. Zoals aangegeven hebben verscheidene gesprekken reeds plaatsgevonden en wordt in september nog een gesprek gepland.

De kleinere hulpverlenende instanties hebben over het algemeen een bijeenkomst georganiseerd voor de medewerkers (in overleg met Mediant) en daarnaast is hulp aangeboden aan degenen die dit wensen. Deze organisaties hebben veelal al contact met verwante grotere organisaties.
Op korte termijn worden de (kleine) particuliere ambulancediensten nog schriftelijk bedankt en daarbij wordt gevraagd aandacht te besteden aan nazorg voor diegenen die bij de ramp actief zijn geweest. De gemeente biedt ook hen ondersteuning aan.

De gemeente heeft de professionele hulpverlenende instanties ondersteuning aangeboden. Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning.

Gemeentelijke diensten en gemeentelijke contactpersonen onderwijs:
Afhankelijk van de activiteiten die door de diensten verricht zijn na de ramp, is er nazorg gepleegd. Duidelijk is dat er veel gesprekken georganiseerd zijn in overleg met Mediant. Bij DMO en BMD bleek in eerste instantie weinig animo te zijn. Bij de CS en de BAZ was de animo groter.
Naast groepsgesprekken en individuele aandacht is er psychosociale hulp beschikbaar.
De directeuren van BMD en DMO hebben een tweetal keren collectief (als gehele dienst) bij de ramp stilgestaan tijdens een algemene bijeenkomst.
Ook hebben beide diensten mogelijkheden tot samenzijn georganiseerd voor en na de stille tocht.
Bij alle diensten is ook apart aandacht besteed aan de projectleiders en leidinggevenden. De directeuren hebben veelal individuele nazorggesprekken met betrokkenen gevoerd. Zoals al eerder genoemd wordt op 5 juli nog een informele bijeenkomst voor deze categorie georganiseerd, waarvoor ook de GGD, AAD en politie worden uitgenodigd.

Voor de openbare scholen zijn uitgangspunten voor de nazorg geformuleerd. Hierbij is afzonderlijk aandacht besteed aan activiteiten voor de lerarenteams, kinderen en ouders. Deze lijn van nazorg wordt overgenomen door openbare scholen voor bijzonder onderwijs.

In september zal op initiatief van de gemeente (CS) opnieuw een gespreksronde plaatsvinden met de diensten en contactpersonen onderwijs over de stand van zaken en mogelijke vervolgactiviteiten.

De gemeente heeft ook aan de afzonderlijke gemeentelijke diensten en contactpersonen onderwijs ondersteuning aangeboden. Gezien de reeds bestaande voorzieningen is vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning.

5. Schema uitgevoerde nazorgactiviteiten:

Instantie	Actie
Politie	• Op 13 mei opvang in Dish-hotel voor hulpverleners, waaronder politie. Hierbij toespraak van Korpschef van de politie Twente • Soortgelijke opvangbijeenkomst op 14 mei voor alleen de politiemensen waarbij een psychiater algemene informatie verstrekte. • Inventarisatie van wens, behoefte en noodzaak van opvang (collegiale opvang of professionele hulp, individueel of gezamenlijk) en hieraan is gehoor gegeven. Ook aandacht voor partners en kinderen. • Open bedrijfsgeneeskundig spreekuur waar mensen met medische klachten zich konden melden. • Informatieoverdracht aan leidinggevenden over mogelijke reacties, gevolgen qua inhoud en vorm bij begeleiding. • Thuis schriftelijke informatie over mogelijke effecten en reacties bij hen zelf en in hun omgeving. • Via nieuwsbrieven informatie over allerlei aspecten met betrekking tot de vuurwerkramp (inclusief onderzoeken). • Nu bezig met visie en beleid ontwikkelen voor problemen die zich op termijn kunnen voordoen op individueel-, functioneel-, afdelings- en organisatieniveau. Voor politiecollega's uit andere regio's: • Afsluitende groepsopvang • Bedrijfsopvangteam beschikbaar bij acute behoefte. • Politieregio's uitdrukkelijk gevraagd zich verantwoordelijk te voelen en inhoud te geven aan de nazorg.
Brandweer	• Directe terugtrekking uit rampgebied en vervanging door brandweerlieden uit de regio. • Opvang door Mediant in eerste week en vanaf 26 mei Mediant niet meer aanwezig maar nog wel bereikbaar. • Opstellen bijstandsteam voor maken van voorlopig plan van aanpak. • Organisatie van debriefings. • Afstemmen van diverse vormen van nazorg. • Begeleiden van probleemgevallen. • Aparte bijeenkomsten voor brandweerlieden uit de beroepsploegen en de vrijwillige secties partners, kantoorpersoneel en BOT-leden. • Komende periode uitwerking geven aan plan van aanpak.

GGD/ GHOR	• Bijeenkomst met Mediant, geen behoefte aan vervolgbijeenkomst. • Behoefte aan individuele hulp/ begeleiding wordt geïnventariseerd.
Luchtmacht Landmacht	• Eigen brandweer is direct na de ramp door eigen hulpverleners opgevangen. • Twee inloopavonden vanuit de geestelijke verzorging waar mensen hun emoties konden delen. • Een brief met aanbod voor nazorg door eigen of externe hulpverleners aan de gehele vliegbasis. • In week 21 een bijeenkomst voor personeel en deze krijgt een vervolg in september. • In een intern nieuwsblad is het aanbod gedaan om hulp te bieden op het moment dat je dit nodig hebt. • De medici in het hele land zijn geïnformeerd over de ramp en die kunnen ook hulp bieden.
AAD	• Vanaf zondag 14 mei Mediant bij de AAD geweest. • Op 15 mei nazorgbijeenkomst voor medewerkers en partners. Deze verliep niet zo goed. • Vanaf donderdag 19 mei projectteam nazorg opgesteld die structuur geeft aan een nazorgplan voor de langere termijn. • Op 22 mei een bijeenkomst voor partners. Deze verliep goed. • Vanaf 16 mei t/m 19 mei inloopspreekuren bij Mediant. • Mediant ook aanwezig bij het koffiedrinken etc. t/m 6 juni. • De bedrijfsarts continue beschikbaar. • Gedurende de eerste week na de ramp veel personeel van buiten de regio in verband met ontlasting van eigen personeel. • Maandag 5 juni de derde bijeenkomst voor medewerkers en hun partners. Opkomst beduidend lager en daarom geen nieuwe bijeenkomsten. • Vanaf 22 juni groepsgesprekken.
Huisartsenvereniging Enschede	• Mediant nazorg geregeld. • Diverse bijeenkomsten geregeld.

Gem. diensten	
BMD	• Vanaf 18 juni lunchgesprekken in overleg met Mediant en bedrijfsarts. Geen externen bij gesprekken aanwezig geweest. Weinig animo voor de gesprekken in verband met werkdruk. • Gesprekken georganiseerd in collegiale omgeving. • Inventarisatie van mensen die de komende tijd extra aandacht nodig hebben. Hiervoor PAGO. • Gesprekken met leidinggevenden en mensen die acties op touw gezet hebben. • Directeur BMD stilgestaan bij de ramp in een bijeenkomst voor de stille tocht. Hiervan hebben 200 mensen gebruik gemaakt. • Op 29 mei opnieuw een bijeenkomst waarbij teruggedacht aan de ramp • Inventarisatie welke uren aan de ramp gewerkt.
DMO	• In de eerste week na de ramp groepsgesprekken. Als positief ervaren maar animo gering ivm voorkeur voor gesprekken met collega's van eigen afdeling • Voor 1 juli elke afdeling opnieuw een groepsgesprek • Inventarisatie van medewerkers die direct/ indirect slachtoffer van de ramp. Hen een bloemetje gestuurd bij wijze van opkikkertje. • Na stille tocht kantine open. Slechts 30 mensen gebruik van gemaakt. • Voor management twee bijeenkomsten georganiseerd om ervaringen te delen en voor coördinatie binnen DMO. • Ruim twee weken na ramp getracht zoveel mogelijk mensen weer op reguliere werkzaamheden te zetten en voor extra werk mensen van buiten in te zetten.
BAZ/CS	• Inventarisatie van directe en indirecte slachtoffers. Voor deze slachtoffers groepsbijeenkomst georganiseerd. • Nazorg-bijeenkomsten voor alle medewerkers op basis van werkprocessen. Deze zijn erg goed ontvangen en hebben beoogde effect gehad. • Afhankelijk van behoefte organiseren nieuwe nazorgbijeenkomsten. • Overleg met leidinggevenden waarin informatie over signalen van medewerkers en waarop gelet moet worden.
DCW	• In eerste dagen na ramp plan van aanpak opgesteld en geoperationaliseerd. • Doelstelling is zo snel mogelijk teruggaan naar de normale werkorganisatie.

Openbare scholen primair onderwijs	• Groepsgesprekken met schoolleiders • Risico-inventarisatie onder medewerkers • Afspraken in het team over volgen van elkaar • Inrichten helpdesk • Aandacht voor direct getroffen individuele personeelsleden • Teamgesprek met kinderen • Risico-inventarisatie onder kinderen • Aandacht voor kinderen (individueel en in groepsvorm) in overleg met I.B.-ers • Integrale voorziening voor ouders in IAC • Ouderbijeenkomsten
Openbare scholen bijzonder onderwijs	Zie openbare scholen primair onderwijs.

Bijlagen:

Bijlage 1	Politie
Bijlage 2	Brandweer
Bijlage 3	GGD
Bijlage 4	Lucht- en landmacht
Bijlage 5	AAD
Bijlage 6	Huisartsenvereniging Enschede
Bijlage 7	Gemeentelijke diensten (m.u.v. brandweer)
Bijlage 8	Openbare scholen voor primair onderwijs
Bijlage 9	Openbare scholen voor bijzonder onderwijs

Bijlage 1 Politie [redacted]

De Politie Twente heeft qua reguliere Personeelszorg een discipline Bedrijfsmaatschappelijk werk en in het kader van schokkende ervaringen bestaat al jaren een Bedrijfsopvangteam, gericht op collegiale ondersteuning, waarvoor circa 35 mensen zijn getraind.
Inhoudelijk wordt dit zogenoemde BOT begeleid door de Bedrijfsmaatschappelijk werker en qua bedrijfsvoering aangestuurd door district-personeelsconsulenten. Er is een regionale coördinatiecommissie waar naast genoemde functionarissen ook de Korpsleiding en een bedrijfsarts is vertegenwoordigd. Bovendien heeft de politie een gemakkelijk te activeren relatie met een Almelose psychiater.
Al deze mensen hebben van meet af aan een grote rol gespeeld in de opvang van de politiemensen na de ramp.

Snel na de ramp is besloten bij de opvang het primaat te geven aan collegiale opvang door het Bedrijfsopvangteam en collega's vooral ook samen binnen eigen collegiale werkverbanden ruimte te bieden hun ervaringen te delen.
Daarnaast –bij gebleken noodzaak dan wel behoefte- werden groepsgesprekken georganiseerd geleid door de bedrijfsmaatschappelijk werker samen met de psychiater, waarbij het accent werd gelegd op psycho-educatie en mensen bewust maken van de gevarieerdheid van ieders belevingen en de diversiteit van verwerkingsvormen.
Het aanbod gold aan bestaande werkeenheden, maar er was ook de mogelijkheid van extra bijeenkomsten samen met partners en kinderen –vanaf 12 jaar-, waarbij in voorkomende situaties dan ook een ontwikkelingspsycholoog werd toegevoegd. Voor politiecollega's vanuit Twente en andere politieregio's speciaal toegevoegd aan het Rampen Identificatie Team werd een afsluitende groepsopvang gerealiseerd door ons.
De politiemensen uit andere regio's werkzaam bij de vuurwerkramp, konden bij acute behoefte gebruik maken van het Bedrijfsopvangteam politie Twente.
Voor de meer gestructureerde nazorg van hen werd aan de betrokken politieregio's uitdrukkelijk gevraagd daarvoor zich verantwoordelijk te voelen en inhoud te geven.

Zaterdagavond 13 mei j.l. is door de politie aansluiting gezocht bij de in het Dish-hotel geregelde opvang voor hulpverleners ambulance, brandweer en politie. Voor een kort moment en toespraak was hier ook de Korpschef van de politie Twente aanwezig.
Zondag 14 mei is een soortgelijke opvangbijeenkomst geregeld maar dan alleen voor de politiemensen waarbij de psychiater algemene informatie verstrekte en de politiemensen werden toegesproken door de Directeur Bedrijfsvoering namens de Korpsleiding.

Vanaf maandag 15 mei 2000 is gewerkt aan een opzet en structurering van de werkzaamheden van het Bedrijfsopvangteam. De tot dan toe betrokken collegae werden geïnventariseerd en de leden van het Bedrijfsopvangteam kregen een korte op de situatie afgestemde instructie. Tevens werd een open Bedrijfsgeneeskundigspreekuur ingesteld door de drie Bedrijfsartsen van de politie, waar mensen met medisch klachten zich konden vervoegen.

Vanuit de Coördinatie van de Bedrijfsopvang is erop aangestuurd dat door middel van inventarisatie een totaalbeeld kon ontstaan van de wens, behoefte en noodzaak van collegiale opvang hetzij individueel of in groepsverband, dan wel meer specifieke begeleiding door bedrijfsmaatschappelijk werk en/of bedrijfsarts of een kort behandelingscontact met de psychiater. Overigens heeft de politie al jaren een verwijzingsmogelijkheid bij vermoedens of indicaties van een zgn. PTSS (post-traumatische-stress-stoornis) bij het AMC in Amsterdam in het kader van het Psychopol-project.

Daarnaast is vervolgens geïnvesteerd in informatieoverdracht aan leidinggevenden/managementteams, die al eerder via een mailing waren geattendeerd op mogelijke reacties, gevolgen en consequenties qua inhoud en vorm, bij de begeleiding van bij de vuurwerkramp betrokken medewerkers.

Alle medewerkers van de politie Twente zijn, al na een enkele dag, thuis schriftelijk geïnformeerd over mogelijke effecten en reacties bij hen zelf en in hun omgeving in een verwerkingsproces na een ernstig schokkende gebeurtenis.

Op 29 mei 2000 is een Unit Nazorg Vuurwerkramp ingesteld. Deze bestaat uit drie mensen te weten een politiefunctionaris, tevens OR-lid en een externe gedragsdeskundige terwijl de Bedrijfsmaatschappelijk werker de unit coördineert. Hun individuele taakstelling wordt geaccentueerd door respectievelijk de meer materiele-, de meer beleidsmatige- en de meer immateriële aspecten. Deze unit zal in deze vorm tenminste de komende zes maanden blijven bestaan om visie en beleid formuleren, om na te gaan welke problemen op welke termijnen zich kunnen of zullen voordoen op individueel-, functioneel-, afdelings- en organisatieniveau en hoe hierop geanticipeerd moet worden. Daarnaast zal de unit een faciliterende functie hebben en waar mogelijk reeds bestaand beleid en instrumentarium activeren om aan eventuele problemen het hoofd te bieden.

In de loop van de tijd zijn de mensen middels zeer geregeld verschijnende nieuwsbrieven geïnformeerd over allerlei operationele- en aanverwante aspecten met betrekking tot de vuurwerkramp. O.a. betrof dat ook de gezondheidsrisico's en de resultaten van RIVM-onderzoeken die daaromtrent verschenen. Deze laatste informatie is –gezien het belang ervan- op enig moment ook samengevat naar alle huisadressen gezonden.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen was er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning van de Gemeente Enschede. Wel is er interesse in informatie uitwisseling met vergelijkbare bij de ramp betrokkenen instanties zoals de brandweer, AAD, gemeente en het MST. De gemeente zal de coördinatie daarvan ook continueren.

Bijlage 2 Brandweer [redacted]

Direct na de ramp zijn alle mensen van de Enschedese brandweer helemaal uit het rampgebied weggehaald en zijn hun functies overgenomen door brandweerlieden uit de regio en later uit heel Nederland. De hele week zijn er professionele hulpverleners van Mediant of de ARBO dienst op de kazerne geweest ter opvang van de brandweerlieden, ter ondersteuning van het bedrijfsopvangteam (BOT). Vanaf 22 mei zijn de brandweerlieden weer aan het werk gegaan en vanaf 26 mei is Mediant niet meer op de kazerne aanwezig maar zijn zij bereikbaar.

In de eerste week is een bijstandsteam samengesteld van collega's uit heel Nederland. Er is toen een voorlopig plan van aanpak voor nazorg opgesteld. Een bepaald deel hiervan wordt nu uitgevoerd.
Daarnaast is een coördinatieteam voor de nazorg ingesteld. Hierin zitten: BOTcoördinator (hoofd van repressieve dienst), bedrijfsarts van de ARBO-unie, pscholoog van de ARBO-unie, psycholoog van Mediant, bedrijfsmaatschappelijk werker, voorlichter, personeelsconsulent en een trauma-psycholoog (op afroep).
De begeleiding heeft tot nu toe bestaan uit de organisatie van debriefings, het afstemmen van de diverse vormen van nazorg en het begeleiden van probleemgevallen. Voor de debriefings was minder animo omdat er al veel gesprekken onderling hadden plaatsgevonden in de eerste week waarbij korpsleden elkaar frequent hadden gezien. Daarnaast zijn en worden aparte bijeenkomsten georganiseerd voor de brandweermensen uit de beroepsploegen en de vrijwillige secties partners, kantoorpersoneel en BOT-leden.
Het BOT probeert signalen uit de organisatie op te vangen en werkt hierbij samen met professionele hulpverleners.

In de komende periode zal het coördinatieteam verdere uitwerking geven aan het plan van aanpak door het reageren op signalen, het organiseren van nazorg op de langere termijn en het evalueren van het nazorg-traject tot op dit moment.
Het coördinatieteam zal in ieder geval één jaar blijven bestaan.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning van de gemeente Enschede. Wel is er interesse in informatie uitwisseling met vergelijkbare bij de ramp betrokkenen instanties zoals de brandweer, AAD, gemeente en het MST. De gemeente zal de coördinatie daarvan ook continueren.

Bijlage 3 GGD [redacted]

De medewerkers van de GGD en de GHOR zijn veelal in de tweede lijn betrokken geweest bij de ramp: coördinatiecentrum rampenstaf, actiecentrum GGD, IAC en gezondheidsonderzoek. De meest directe contacten met bewoners zijn geweest bij de inzet in het IAC en de contacten met de leerkrachten en leerlingen op diverse scholen.
Voor deze laatste groep medewerkers is er samen met Mediant een bijeenkomst geweest. Op dit moment is er geen behoefte aan een vervolgbijeenkomst. GGD breed is door de P&O-functionaris de behoefte aan hulp/ begeleiding geïnventariseerd. Deze is er nog niet, maar de vinger wordt aan de pols gehouden.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning van de Gemeente Enschede. Wel is er interesse in informatie uitwisseling met vergelijkbare bij de ramp betrokkenen instanties zoals de brandweer, AAD, gemeente en het MST. De gemeente zal de coördinatie daarvan ook continueren.

Bijlage 4 Lucht- en landmacht

Luchtmacht 5.1.2e 5.1.2e

Tijdens de ramp is het noaberschap op de Vliegbasis Twenthe- Zuidkamp opengesteld voor opvang van buurtbewoners. Deze zijn later op de avond overgebracht naar de Diekmanhal. Tevens zijn er gewonden behandeld in Hangaar 9. Ook deze zijn later overgebracht naar de stad.
Later in de week is een eerste opvang aangeboden aan een drietal gezinnen bij de hereniging (identificatie) met de overledene.

Direct op de avond van inzet (13 mei) is de eigen brandweer middels gesprekken met (eigen) hulpverleners opgevangen. Ook met anderen die actief zijn geweest in het rampgebied zijn gesprekken gevoerd. Degenen die meegeholpen hebben met het RIT (verplaatsen van stoffelijke resten, fotograaf, tandartsassistente) zijn apart benaderd. Waar nodig zijn zij met specialistische hulpverlening in contact gebracht.

Alle getroffenen (20) wijkbewoners die bij ons werken zijn actief benaderd door de medische dienst voor een gesprek. Tevens zijn vanuit de geestelijke verzorging twee inloopavonden georganiseerd waarop mensen hun emoties konden delen en uiten. Hiervoor zijn ook de schoonmaaksters (ISS) uitgenodigd die ook individueel benaderd zijn omdat een aantal van hen ook zwaar getroffen is.
Tevens zijn er aan de gehele vliegbasis (circa 1200) een brief gestuurd met een aanbod voor nazorg door eigen of externe hulpverleners. Hier heeft een aantal personeelsleden op gereageerd.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er in eerste instantie geen start-ondersteuning nodig van de Gemeente Enschede.

Landmacht 5.1.2e

In week 21 is een bijeenkomst georganiseerd voor personeel van de landmacht. Een dergelijke bijeenkomst wordt in september opnieuw georganiseerd. Daarnaast worden in een intern blad oproepen geplaatst om je te melden voor hulp op het moment dat je dit nodig hebt. Ook zijn de medici in het hele land geïnformeerd over de ramp zodat zij eventueel hulp kunnen bieden. Buiten deze extra hulpaanbiedingen blijven echter de normale zorg activiteiten gehandhaafd.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning van de Gemeente Enschede.

Bijlage 5 AAD – Oost [redacted]

Vanaf zondag 14 mei is Mediant aanwezig/ betrokken bij de AAD geweest en op maandag 15 mei is de eerste nazorgbijeenkomst georganiseerd bij AAD-Oost voor de medewerkers en partners. Deze verliep niet zo goed. Vanaf donderdag 19 mei is het projectteam nazorg geformeerd waartoe een bedrijfsarts, een medewerker van Mediant en een medewerker van personeelszaken behoren. Vanaf donderdag 19 mei is ook contact met de politie en de brandweer over de nazorg opgenomen.
Op maandag 22 mei is een bijeenkomst voor de medewerkers met partners georganiseerd voor hulpverleners AAD –Oost. SIGMA was ook uitgenodigd maar deze was niet aanwezig. De bijeenkomst verliep goed. Op deze maandag is ook een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd met AAD-oost, Politie en Brandweer, hulpverleners eerste lijn. Ook hiervoor was SIGMA uitgenodigd, maar deze was opnieuw niet aanwezig. Ook deze bijeenkomst is goed verlopen.
Vanaf dinsdag 16 mei t/m vrijdag 19 mei zijn er inloopspreekuren bij Mediant georganiseerd. Daarnaast was Mediant geregeld aanwezig bij het koffiedrinken e.d. tot en met dinsdag 6 juni.

De bedrijfsarts is de continue beschikbaar geweest. Gedurende de eerste week na de ramp is veel personeel van buiten de regio gehaald ter ontlasting van eigen personeel.

In het begin was er veel kritiek op de nazorg omdat een BOT ontbreekt en omdat de directeur niet op de locaties kwam. Om deze reden is het projectteam Nazorg opgezet die de nazorg structuur probeert te geven en werkt aan een nazorgplan voor de langere termijn.

Op maandag 5 juni heeft de derde nazorgbijeenkomst plaatsgevonden voor de medewerkers en hun partners. De opkomst was beduidend lager dat tijdens de eerste twee bijeenkomsten. Om deze reden is nu besloten om de plenaire bijeenkomsten te stoppen. Wel is gestart met de organisatie van groepsgesprekken (maximaal tien deelnemers) die vanaf 22 juni van start gaan. Het doel hiervan is om het verhaal aan elkaar te vertellen en naar elkaars verhaal te luisteren. Ook wordt op deze wijze getracht de puzzel compleet te krijgen van wat er nu gebeurd is.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning door de Gemeente Enschede. Wel is er interesse in informatie uitwisseling met vergelijkbare bij de ramp betrokkenen instanties zoals de brandweer, AAD, gemeente en het MST. De coördinatie daarvoor zal de gemeente continueren.

Bijlage 6 Huisartsenvereniging Enschede 5.1 2e

Via Mediant is de gehele nazorg geregeld. Er zijn diverse bijeenkomsten geweest en er wordt nu een vervolgtraject uitgezet. Mediant blijft permanente ondersteuning aanbieden

De gemeente Enschede heeft ondersteuning aangeboden. Vooralsnog heeft de vereniging hieraan nog geen behoefte.

Bijlage 7 Gemeentelijke diensten (m.u.v. brandweer)

BMD 5.1.2e

De eerste dagen heeft de afdeling p&o oplettend rondgelopen omdat de medewerkers niet gestoord konden worden in hun drukke werkzaamheden. Vanaf donderdag 18 mei zijn er lunchgesprekken georganiseerd om een uitlaatmogelijkheid te bieden. Deze lunchgesprekken zijn georganiseerd in overleg met Mediant en de bedrijfsarts waarbij besloten is in de regel geen externen bij de gesprekken te plaatsen (ook geen ARBO). Er blijkt in eerste instantie echter weinig animo voor de gesprekken te zijn in verband met de werkdruk. Afhankelijk van werksoort en/of afdeling werden de gesprekken georganiseerd naar de samenwerking in de rampsituatie danwel afdelingsgewijs. De wens van degenen die samenwerkingsgewijs bij elkaar zaten was al snel om de verwerking meer in de eigen collegiale omgeving vorm te geven.
In de loop van week 22 zal duidelijkheid verkregen worden over de personen die de komende tijd individueel extra aandacht moeten hebben. Op dit moment is mede hiervoor een psycholoog beschikbaar. Aan individuele medewerkers zal een zogenaamd PAGO aangeboden worden.
Naast de lunchafspraken zijn er ook gesprekken met de leidinggevenden en de mensen die acties op touw gezet hebben.

Voorafgaand aan de stille tocht heeft de directeur van de BMD tijdens een bijeenkomst stilgestaan bij de ramp. Daarna is de mogelijkheid geboden om de stille tocht vanuit de BMD te starten. Hiervan hebben 200 mensen gebruik gemaakt. Namens de dienst zijn bloemen bij het bloemenmonument gelegd. Maandag 29 mei heeft de directeur van de BMD opnieuw tijdens een bijeenkomst teruggedacht aan de ramp.

Aan mensen die in het rampgebied hebben gewerkt of werken, is gevraagd bij te houden welke uren zij aan de ramp gewerkt hebben en hetgeen zij gedaan hebben. Dit is echter niet verplicht. Afgezien van een eventueel medisch belang kan deze registratie belangrijk voor de medewerkers zelf zijn om naderhand een overzicht te hebben welke bijdrage zij aan de rampafwikkeling geleverd hebben.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning door de gemeente.

DMO (dhr. 5.1.2e)

Vanuit de dienst is de hulpverlening snel op gang gekomen. In de eerste dagen na de ramp was in de Diekmanhal zo'n 140 man aan het werk. In totaal zijn bijna 400 medewerkers van DMO op een of andere wijze betrokken (geweest) bij de ramp, van wie bijna 300 in de directe hulpverlening (contact met slachtoffers). Op dit moment (half juni) worden nog steeds medewerkers ingezet bij onder meer het IAC.

In de tweede week na de ramp zijn groepsgesprekken georganiseerd rondom de vormen van hulpverlening (o.a. opvang Diekmanhal, uitkeringen Stadsbank, telefoondienst, Hal Molenplein enz.). Hoewel de deelnemers deze gesprekken als positief hebben ervaren, was de animo gering. Het bleek dat medewerkers de voorkeur gaven aan gesprekken met de collega's van de eigen afdeling. Zo zijn op elke afdeling (vaak meerdere) gesprekken gevoerd om ervaringen en emoties met elkaar te delen.
In de kaderbijeenkomst van dinsdag 20 juni is afgesproken dat voor 1 juli elke afdeling opnieuw een groepsgesprek zal houden om te zien hoe de situatie van dit moment is en of nog bijzondere aandacht nodig is.

In de eerste week na de ramp is ook een inventarisatie gemaakt van de collega's, die als direct of indirect (vrienden of familie zijn slachtoffer geworden) slachtoffer kunnen worden aangemerkt. Bij hen is in de tweede week na de ramp thuis een boeket bloemen thuis bezorgd bij wijze van opkikkertje.

Na de stille tocht was de kantine open maar hiervan hebben slechts 30 mensen gebruik gemaakt.

Voor het management zijn twee bijeenkomsten georganiseerd om ervaringen te delen maar ook voor de coördinatie binnen de DMO. Dinsdag 30 mei is gesproken over het komen tot de organisatie waarin weer de reguliere werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Twee weken later zijn daarover verdere afspraken gemaakt.

Ruim 2 weken na de ramp is afgesproken te trachten de eigen medewerkers weer zoveel mogelijk in te zetten voor het reguliere werk en voor de extra werkzaamheden zoveel mogelijk mensen van buiten in te zetten. Hoewel dat steeds beter lukt, worden op dit moment, zoals eerder vermeld, toch nog steeds eigen mensen noodgedwongen ingezet.
Hierbij moet worden opgemerkt dat de personeelsplanning voor de extra werkzaamheden rondom de ramp een erg lastige klus is, zowel door de aard van het werk als de moeilijke voorspelbaarheid van de benodigde kwaliteit en kwantiteit.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning door de gemeente.

BAZ/CS 5.1.2e

De BAZ/ CS is niet direkt belast met werk in het rampgebied. Wel hebben veel medewerkers daar (in)direkt mee te maken gehad.
De BAZ/CS kent geen fysieke slachtoffers. Wel hebben diverse medewerkers schade aan woningen en/of hebben zij familie/bekenden die getroffen zijn.

De BAZ:
De receptionistes, telefonistes en bodes zijn geconfronteerd met veel emoties in telefonisch en feitelijk contact.
De medewerkers van Publiekszaken zijn heel indringend bezig geweest met de (ondertekening door nabestaanden van) overlijdensakten, de vermisten, woonadressen en andere burgerzaken.
Medewerkers van diverse afdelingen hebben werkzaamheden gedaan rond en bij het condoleanceregister, waar vanzelfsprekend veel emoties speelden.
Andere medewerkers hebben de bewonersbrieven rond de kern van het rampgebied uitgedeeld.
Daarbij zijn veel medewerkers van Facilitair Bedrijf actief geweest met de verzorging en levering van extra faciliteiten.

De CS:
De communicatiemedewerkers zijn zeer langdurig en intensief betrokken bij alle aspecten van de ramp. De omstandigheden waaronder zij weken werk(t)en is verre van normaal.
Diverse beleidsadviseurs zijn ingezet voor de organisatie van specifieke activiteiten (bijv. herdenkingsdienst, stille tocht)
Het secretariaat heeft een grote werkdruk te verwerken. Bij hen komen de verschillende activiteiten samen.

Er heeft een inventarisatie van (directe en indirecte) slachtoffers plaatsgevonden. Voor deze slachtoffers zijn groepsbijeenkomsten georganiseerd.
Daarnaast zijn de medewerkers op basis van werkprocessen uitgenodigd voor "nazorg"-bijeenkomsten en deze zijn erg goed ontvangen bij de medewerkers en hebben ook het beoogde effect gehad. Tevens vond men het informele karakter van de bijeenkomst en de afdeling p&o als consulent erg goed.
Na enkele weken worden de bijeenkomsten naar behoefte nog een keer georganiseerd.

Tevens vindt er overleg plaats met leidinggevenden waarin zij geïnformeerd worden over signalen van medewerkers waar zij op moeten letten.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning door de gemeente.

DCW [redacted]

Deze dienst is niet direct betrokken geweest bij de ramp. Wel zijn ruim 20 personen hun woning definitief kwijt en verblijft nog een slachtoffers in het ziekenhuis, tevens zijn er nog tientallen "zieken" hoofdzakelijk psychisch getraumatiseerd.
In de eerste dagen is een plan van aanpak opgesteld en geoperationaliseerd. Overigens heeft dat plan model gestaan voor het uiteindelijk P&O-centrale model.
Op dit moment zijn er nog drie mensen aan het werk in andere diensten. Dit is conform de eigen strategie: zo snel mogelijk teruggaan naar een werkorganisatie, en daarbinnen terugvallen op de bestaande strategieën en werkwijzen.
Hierbij is het belangrijk dat er extra waakzaam gereageerd moet worden op het concentreren op de core-business en dat attent gereageerd moet worden op de mensen die hulp nodig hebben maar hiervan geen gebruik maken. Opgelet moet worden voor een te grote hoeveelheid hulpverlening waardoor de medewerkers afhankelijker worden van hulpverleners dan dat ze al voor de ramp waren.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning door de gemeente.

Bijlage 8 Openbare scholen voor primair onderwijs 5,12e

De nazorg heeft de volgende uitgangspunten:

- De nazorg gaat eerst en vooral van mens tot mens binnen een klimaat dat men spontaan bij elkaar terecht kan en waarin men actief is naar elkaar. Wel moet er iemand zijn die dat klimaat bewaakt.
- Men biedt elkaar binnen het eigen verband aandacht, hulp en steun. Er wordt beperkt en alleen gericht gebruik gemaakt van professionals.
- De nazorg is langdurig en ononderbroken; de vakantieperiode is daarbij een extra attentiepunt.
- Voor de scholen staan de teams in de nazorg centraal
- Aard en intensiteit van de nazorg is afhankelijk van de specifieke situatie in de school.

Activiteiten voor medewerkers:

- Groepsgesprekken met de schoolleiders
- De schoolleiders maken een risico-inventarisatie.
- Afspraken maken in het team om elkaar te volgen in eerste instantie zeker gedurende 3 tot 4 maanden.
- Inrichten van een helpdesk vooralsnog tot en met einde schooljaar 2000/2001
- Aandacht besteden aan de direct getroffen individuele personeelsleden. Hierover overleggen met bedrijfsmaatschappelijk werk.

Activiteiten voor kinderen:

- Teamgesprek: het eigen verhaal, informatieverstrekking, gezichtsverbreding, helderheid over eigen rol, op wie kan ik terugvallen.
- Leerkrachten maken een risico-inventarisatie: wat hebben kinderen nu meegemaakt rekening houden met relatie naar eerdere gebeurtenissen.
- I.B.-ers ondersteunen leerkrachten in het maken van nadere afspraken over het volgen van de kinderen en over de aard en omvang van de aandacht voor de groep en voor individuele kinderen.

Activiteiten voor ouders:

- Een integrale voorziening voor ouders vanuit het Informatie- en Adviescentrum.
- Binnen het IAC voorzieningen treffen voor het vormgeven van de relatie met de scholen
- Faciliteiten voor scholen voor ouderbijeenkomsten.

Gezien de reeds bestaande voorzieningen is er vooralsnog geen behoefte aan ondersteuning door de gemeente.

Bijlage 9 Openbare scholen voor bijzonder onderwijs 5.1.2e

Op dit moment wordt gewerkt aan een nazorgprogramma voor de komende periode. Hierbij wordt uitgegaan van de methode die is toegepast bij de methode van 'Openbare scholen voor primair onderwijs'.
Vooralsnog is er geen behoefte aan ondersteuning door de gemeente.

54933.

Enschede

5.1.2e

Agendaformulier B&W

agendaletter **B**

onderwerp
Plan van Aanpak Cluster Zorg Nazorg Vuurwerkramp

B&W-vergadering
19-09-2000 urgent

raadscommissie(s)

Raad d.d.

dienst, behandelend ambtenaar, tel.:
DMO/bmv, 5.1.2e 5.1 5.1.2e

---

voorstel portefeuillehouder

1. Kennis te nemen van het Plan van Aanpak Cluster Zorg Nazorg Vuurwerkramp
2. In te stemmen met het Plan van Aanpak Cluster Zorg Nazorg Vuurwerkramp met in achtneming van de onder overweging 2 genoemde aanvullingen en wijzigingingen en daarmee het Plan te beschouwen als richting van beleid voor de komende 3-5 jaar met betrekking tot de psychosociale nazorg vuurwerkramp Enschede

---

aanleiding/motivering

1.Het ministerie van VWS heeft in het kader van de Psychosociale Hulpverlening Nazorg Ramp voor 2000 een specifieke uitkering verleend van 5 miljoen teneinde te kunnen starten met de verdere ontwikkeling van het plan nazorg Psychosociale Hulpverlening (PSH) en de integrale uitvoering van de psychosociale hulpverlening en de daaraan gerelateerde somatische en psychosomatische zorg. Voor het beschikbaar stellen van deze 5 miljoen en de middelen voor de komende jaren stelt VWS (brief d.d. 3 augustus 2000) als voorwaarde dat op 15 september 2000 het aangepaste plan nazorg PSH ingediend dient te zijn bij VWS. Eveneens stelt VWS dat de gemeente verantwoordelijk is voor de verdeling van middelen op basis van het aangepaste plan en toeziet op een juiste uitvoering. Gezien deze verantwoordelijkheid van de gemeente wordt het plan eerst aan het college voor goedkeuring voorgelegd. Vervolgens dient het aangepaste plan van aanpak door VWS goedgekeurd te worden.

2.Het voorliggende Plan van Aanpak kan beschouwd worden als een goede aanzet naar een integraal plan. De volgende wijzigingen en aanvullingen worden hieraan vanuit de gemeente toegevoegd:

- **Inhoud:** VWS stelt als voorwaarde dat het plan een concrete en integrale, samenhangende omschrijving zal bevatten van alle te verrichten activiteiten voorzien van een adequate financiële onderbouwing. Ook voor de gemeente is dit een belangrijke voorwaarde. Het nu gepresenteerde plan bevat wel activiteiten, maar deze betreffen teveel activiteiten van de aparte instellingen. De samenhang tussen de activiteiten, de manier waarop dat daadwerkelijk wordt vormgeven en de afstemming met de activiteiten van het IAC ontbreken nog. Met andere woorden hoe gaan we de op blz 5 beschreven uitgangspunten daadwerkelijk waarmaken. Ook is de huidige integrale samenwerking op stadsdeelnivo, met name in Noord, nog nauwelijks meegenomen in het plan. Het in november te presenteren operationeel Plan van Aanpak zal deze genoemde aspecten moeten bevatten.
- **Organisatie:** Voor de gemeente en andere partijen is het van belang dat er een organisatie komt waarbij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de gemeente, stuurgroep, zorginstellingen, patiënten/consumenten en zorgverzekeraar helder zijn. De in het Plan beschreven organisatie bevat nog te veel onduidelijkheden om hiermee accoord te gaan. Op basis van de hieronder beschreven randvoorwaarden moet opnieuw met de betrokken partijen een voorstel gemaakt worden om de organisatie voor de komen de jaren vast te leggen. De voorwaarden zijn:
  a. De organisatie moet transparant zijn, m.n. duidelijkheid wie waarvoor bevoegd is
  b. De organisatie moet slagvaardig zijn, dus een flexibele inzet van middelen, activiteiten en hulpverlening
  c. Door de organisatie moeten besluiten genomen kunnen worden
  d. Door de organisatie moet inhoudelijk en financieel verantwoording afgelegd worden
  e. zorgverleners/instellingen, patiënten/consumenten moeten goed vertegenwoordigd zijn in de organisatie, zij hebben een belangrijke rol m.b.t. de kwalitatieve controle

f. zorgkantoor/zorgverzekeraar moeten een adviserende rol hebben richting de Gemeente Enschede

3. Toelichting organisatie: Volgens het in het Plan van Aanpak beschreven model wordt aan de afzonderlijke instellingen subsidie verleend door de gemeente en moeten zij zich hiervoor verantwoorden. In de beschrijving over de organisatie en het bijgevoegde organogram is dit niet helder weergegeven. Daarin is een verantwoordingslijn van de stuurgroep naar de gemeente opgenomen. De stuurgroep is echter geen rechtspersoon en kan alleen inhoudelijk advies geven aan de gemeente. Een alternatief is het oprichten op van een Stichting t.b.v. de psychosociale nazorg. De gemeente kan dan, onder voorwaarden, subsidie verlenen aan de Stichting. Aangezien de diskussie over de diverse organisatievormen nog onvoldoende heeft plaatsgevonden in de Stuurgroep Zorg, is het voorstel hierover nu nog geen besluit te nemen.

Meegeadviseerd		**getoetst op**	
	concernstaf, zorginstellingen, Amiconzorgverzekeraar	personeel: nee	financiën: nee
		milieu/duurzaamheid: nee	emancipatie: nee
valt een besluit onder preventief toezicht van de Provincie: nee		betrokkenheid wijkorganen: nee betrekking hebbend op stadsdeel: nee	
Relatie met het kernprogramma		**parafenblok**	
	Zorg op maat	O portefeuillehouder O gemeentesecretaris	O diensthoofd O dienstintern
Communicatieparagraaf			
	Openbaar		

toelichting communicatie-advies

advies gemeentesecretaris

B&W-besluit

motivering urgentie

OP 15 september 2000 dienst het aangepaste plan nazorg Psychosociale Hulpverlening ingediend te zijn bij VWS

mee te zenden stukken	**stukken ter inzage in B&W-kamer**
1. Plan van Aanpak Cluster Zorg Nazorg Vuurwerkramp 2. Brief VWS d.d. 2 augustus Specifieke Uitkering nazorg PSH Enschede	

adviezen concernstaf

VERTROUWELIJK CONCEPT

Plan van Aanpak

Cluster Zorg

Nazorg vuurwerkramp

Versie: Stuurgroep 4

15.09.00

VOORWOORD 4

1. UITGANGSPUNTEN 5

1.1 DOELSTELLING 5
1.2 DOELGROEP 6
1.2.1 Algemene aannames *6*
1.2.2 Gespecificeerde aannames *7*
1.3 INTEGRALITEIT 8
1.4 HULPAANBOD 10
1.5 ONDERSCHEID REGULIERE EN RAMPGERELATEERDE HULP 10

2. PROGRAMMA 12

2.1 HULPVERLENING 12
2.1.1 0e Lijn 12
2.1.2 1e Lijn 13
2.1.3 2e Lijn 14
2.2 DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING 15
2.3 ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN 16
2.3.1 Registratie en protocollering *16*
2.3.2 Communicatie *18*

3. ORGANISATIE 19

3.1 INLEIDING 19
3.2 VERANTWOORDELIJKHEDEN EN BEVOEGDHEDEN 19
3.2.1 Overheid *19*
3.2.2 Stuurgroep Zorg Cluster *20*
3.2.3 Stakeholders *20*
3.2.4 Projectgroep *20*
3.2.5 Projectmanager *21*
3.2.6 Projectbureau *21*
3.2.7 Raad van Advies *21*
3.2.8 Patiëntenplatform *21*
3.2.9 Werkgroepen *21*
3.3 STRUCTUUR 22
3.4 HUISVESTING 22
3.5 RELATIE ZORG CLUSTER – IAC 22
3.5.1. Relatie met gemeentelijke diensten *23*

4. BEGROTING EN VERVOLGSTAPPEN 24

4.1 BEGROTING EERSTE JAAR (1 JANUARI 2001 T/M 31 DECEMBER 2001) 24
4.2 MEERJARENBEGROTING 25
4.3 MEERJARENPERSPECTIEF 25
4.4 VERVOLGSTAPPEN 25
4.5 SUBSIDIERING 26

5. VERANTWOORDING 28

5.1 CASELOADNORMEN 28
5.2 EVALUATIE 28
5.3 FINANCIËLE VERANTWOORDING 28

6. BIJLAGEN 31

6.1 LITERATUUR EN DESKUNDIGENVERWIJZING 32
6.2 ORGANOGRAM 37
6.3 NAMENLIJST (ZIE BIJLAGE 6.15, NO. 4) 38
6.4 OVERLEGFREQUENTIE 41

6.5 FORMATIEOPBOUW 42
6.6 TOELICHTING FORMATIEOPBOUW 43
6.7 FORMATIEONDERBOUWING/UITGANGSPUNTEN 43
6.8 PATIËNTENSTROMEN 47
6.9 ACTIVITEITEN PER LIJN 48
6.10 GEREGISTREERDE DOORVERWIJZINGEN TUSSEN 13 MEI EN 15 AUGUSTUS 2000 EN WERKELIJKE INDIVIDUELE HULPVERLENINGSCONTACTEN TUSSEN 13 EN 31 MEI 2000 52
6.11 RESULTATEN ANALYSE VAN MELDINGEN VIA IAC 53
6.12 PROCESONDERSTEUNING 60
6.13 ORGANOGRAM VERBINDINGEN IAC/ZORG CLUSTER 61
6.14 REGISTRATIE NIEUWE STIJL (ZORGPAS) 62
6.15 ACTIELIJST 64
6.16 INSTELLINGSPROGRAMMA'S 66
6.17 CONCEPT VASTLEGGING BASISGEGEVENS REGISTRATIE 67
6.18 BEGROTING PROJECTBUREAU 1E JAAR 70

Voorwoord

Op 13 mei 2000 werd Enschede getroffen door een vuurwerkramp die diepe sporen heeft achtergelaten bij direct en indirect getroffenen. Onmiddellijk daarna kwam de 0e en 1e lijns slachtofferopvang op gang. Zorginstellingen maakten gezamenlijk een startnotitie en op verzoek werd per deelnemende zorginstelling een concept deelplan van aanpak opgezet, op grond waarvan een voorlopig budget werd toegekend dat beschikbaar werd gesteld door de landelijke overheid.

Om de coördinatie van de integrale zorg aan getroffenen, ook na de eerste opvang, optimaal en onafhankelijk te doen verlopen, werd begin juli 2000 besloten tot het aanstellen van een extern projectmanager die de opdracht kreeg, sturing te geven aan het opstellen van een Plan van Aanpak en het organiseren van de integrale nazorg van de Zorg Cluster in samenhang met het IAC, de plaatselijke en landelijke overheid. De Ministeriele opdracht aan de verantwoordelijken luidde hierbij:

"Ontwerp een structuur waarbij meerjarig, advies en zorg kan worden geboden in materiele en immateriële zin, waarbij de overheid de financiering verzorgt van goedgekeurde plannen."

Uitgaande van het basismateriaal is een integraal concept ontwikkeld, op grond waarvan de deelnemende organisaties de eigen plannen in fasen bijstelden en ombouwden, gebaseerd op vooraf gedefinieerde kenmerken. Voorwaarde was dat de interne organisatie de plannen volledig ondersteunde. Vervolgens werden de verschillende plannen met betrokkenheid van de deelnemers, aan elkaar gekoppeld en op elkaar afgestemd. Dat heeft geleid tot een plan op hoofdlijnen dat wordt gedragen door het Cluster Zorg. In de komende weken zal er sprake zijn van detaillering en fine-tuning, gericht op het operationeel maken van het Plan van Aanpak. Er wordt van uit gegaan dat dat op 1 november gereed kan zijn, zodat na definitieve goedkeuring van het plan en toekenning van subsidie op 1 december formeel wordt overgeschakeld van de acute fase naar de definitieve nazorgfase.

Dit Plan van Aanpak beoogt:

- het kader aan te geven waarbinnen de gezamenlijke instellingen voor psychosociale en (psycho) somatische hulpverlening en de zelfstandige beroepsbeoefenaren de zorg voor getroffenen op zich gaan nemen;
- een kader te bieden voor afstemming, bruikbaarheid en efficiency;
- het document te zijn op basis waarvan het ministerie van VWS, via de Gemeente Enschede, de in beginsel beschikbare subsidie kan en wil toekennen.

Dit Plan van Aanpak wordt u aangeboden namens de "Stuurgroep Cluster Zorg"

Enschede 15 september 2000

5.1.2e
Projectmanager

1. Uitgangspunten

1.1 Doelstelling

De belangrijkste doelstelling van de nazorg is een zo effectief mogelijke psychosociale en psychosomatische hulp aan getroffenen van de vuurwerkramp. De deskundigen zijn van mening dat het van belang is gezondheidsklachten en psychosociale problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren en serieus te nemen ter voorkoming van toename van ernst en duur van gezondheidsklachten. De hulp is er op gericht een maximale inspanning te leveren om dat klachten van getroffenen met betrekking tot gezondheid en psychosociaal welbevinden zoveel als mogelijk te beperken of te doen verdwijnen.

Om dat te bereiken worden een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- de hulp moet goed aansluiten op de klachten en vragen van getroffenen;
- de hulp moet kwalitatief uitstekend zijn;
- de hulp aan getroffenen moet zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo dicht mogelijk bij huis en zo kort mogelijk plaatsvinden;
- er zal sprake moeten zijn van een actieve benadering van die kwetsbare groepen die minder makkelijk hulp vragen;
- de organisatie van de hulpverlening is ondergeschikt aan de hulpvraag, dat wil zeggen dat gekozen wordt voor een vraaggestuurde ketenbenadering.

De doelstelling is gehaald wanneer vastgesteld wordt dat getroffenen geen klachten meer hebben, dan wel dat deze zoveel als mogelijk zijn teruggebracht, en getroffenene in staat zijn deze weer te hanteren, zonodig met gebruikmaking van regulieren voorzieningen. Daarnaast moet minimaal 80% van de getroffenen tevreden zijn over de verkregen hulp.

Hoewel geen doel als zodanig in het kader van dit nazorgplan zal het zo zijn dat:

- meer kennis wordt verkregen over de gevolgen van een ramp voor de gezondheid en het psychosociaal welbevinden van betrokkenen;
- meer ervaring wordt opgedaan met een consequente vraaggestuurde organisatie van het hulp- en ondersteuningsaanbod.

Beide punten vertegenwoordigen een zodanig maatschappelijk belang dat ze daarom als belangrijke nevendoelen moeten worden gekwalificeerd. In de uitwerking van dit nazorgplan zal hiervoor aandacht worden gevraagd.

1.2 Doelgroep

1.2.1 Algemene aannames

5.1.2e 5.1.2e [1] gaat in zijn schets van de psychische nazorg uit van nazorg voor de direct en indirect getroffenen, waarbij extra aandacht nodig is voor specifieke groepen als de mensen die gewond zijn geraakt, kinderen, ouderen en mensen met bestaande problematiek (somatisch en/of psychisch).

In (de directe omgeving van) het rampgebied in Enschede Noord wonen ongeveer 17.000 mensen, hieraan gerelateerd bedraagt het aantal direct en indirect getroffenen 35.000 mensen[2]. Op basis van ervaringen bij andere rampen in de Bijlmer, Oklahoma en Kobe wordt verwacht dat 30% (ca.10.000) hiervan een beroep doet op de eerstelijns voorzieningen, en ongeveer 15 % (ca. 5.000) op een tweedelijns voorziening, waarvan ongeveer 500 mensen een langdurig beroep op de tweede lijn zal doen. Aangenomen mag worden dat aanvankelijk sprake is van een oplopende vraag naar hulp, waarna na verloop van tijd weer sprake zal zijn van afname van de hulpvraag. Over hoe het verloop percentueel zal zijn, en of deze in de 1e en 2e lijszorg paralel loopt is weinig bekend. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat de hulpvraag zich zal concentreren in de eerste drie jaren na de ramp. Verder is van belang dat in de getroffen wijk een hoog percentage allochtonen en mensen met een laag opleidingsniveau woont. Dit in verband met de consequenties voor methodiek en werving, zoals bijvoorbeeld de beschikbaarheid van hulpverleners in de eigen taal en cultuur. Communicatie/voorlichting over de beschikbaarheid van hulp en ondersteuning vergt eveneens extra inspanning en aandacht.

De genoemde kengetallen zijn aannames op basis van eerdere ervaringen en hebben betrekking op de extra hulpvraag boven op de reguliere zorg. Er is dus rekening mee gehouden dat een deel van deze mensen ook zonder de ramp een beroep op de hulpverlening zou hebben gedaan.

Omdat er relatief weinig informatie beschikbaar is over aard en omvang van noodzakelijk hulp aan getroffenen van een ramp moet er worden gewerkt met de best mogelijke schattingen van de potentiële doelgroep. Er zijn op dit moment geen betere schattingen beschikbaar, maar de werkelijkheid kan aanmerkelijk afwijken van de aannames. Dat geldt zowel voor het totaal aantal getroffenen dat een beroep zal doen op de hulpverlening, als ook om de specificatie naar subdoelgroepen daarbinnen, en om aard, omvang en verloop van de daarbij verwachte hulpvraag.

Het gevolg daarvan is dat er sprake is van een behoorlijke onzekerheidsmarge in de aannames op basis waarvan het hulpprogramma is opgesteld. Dat kan belangrijke gevolgen hebben voor de benodigde deskundigheden en capaciteit. Het uitgangspunt van zowel de

---

[1] Notitie 21 mei 2000.

[2] 'circles of involvement', Wright e.a. 1990

betrokken overheden als de hulpverleners in de Zorg Cluster is dat alle getroffenen die een beroep doen op de hulpverlening geholpen moeten worden. Dat betekent dat het van belang

is, enerzijds deze schattingen als aannames te gebruiken, anderzijds het commitment aan te gaan (zowel de zorgaanbieders als de financiers) dat:

- zorg wordt gedragen voor zodanige registraties dat de hulpvraag en de ontwikkeling ervan kwalitatief en kwantitatief in beeld kan worden gebracht (actiepunt 6.15-1);
- de organisatorische, personele en financiële consequenties ervan worden geaccepteerd/geaccordeerd.

Dat is nodig om te kunnen anticiperen op en reageren met het beschikbaar hebben van de juiste deskundigheid op het juiste moment. Tegelijkertijd is er dan informatie beschikbaar die kan dienen als basis voor de verdeling en de totaal benodigde omvang van de middelen.

Bij de gehanteerde aannames is gebruik gemaakt van relevante literatuurstudies (bijlage 6.1).

1.2.2 Gespecificeerde aannames

Op basis van de bovengenoemde aannames over de totale omvang van de doelgroep heeft het Zorg Cluster geprobeerd een meer gespecificeerd beeld te krijgen van de omvang van de doelgroep die bij elk van de specialismen binnen komt met een hulpvraag. Uiteraard is het zo dat er mensen zijn die op meerdere hulpverleners een beroep (moeten) doen. Een getroffene wordt dus meerdere keren 'geteld' als aangenomen wordt dat hij een beroep zal doen op meerdere deskundigheden.

Ervaringsgegevens die bruikbaar kunnen zijn om deze ramingen te onderbouwen zijn vrijwel niet aanwezig. Instellingen hebben daarom gebruik gemaakt van de eerste gegevens uit het gezondheidsonderzoek, van specialistische kennis over angst en traumagerelateerde hulpvragen, van ervaringsgegevens uit de acute fase en de instroom op dit moment en dit afgezet tegen de algemene aannames. Op deze wijze is een benadering gevonden waarvan de gezamenlijke deelnemers in het Zorg Cluster het idee hebben dat dat een redelijke basis is om te starten.

Er wordt van uitgegaan dat van de 10.000 getroffenen die in de eerste lijn binnenkomen, 65% naar de huisarts zal gaan en 50% naar het maatschappelijk werk. In de praktijk zal deze laatste groep volledig instromen bij de SMD. Daarnaast wordt voor de GGD-preventie uitgegaan van 25% van de omvang van de jaargroepen kinderen in het basis en voortgezet onderwijs. De omvang van deze groep is 16.000. De instroom in de 2e lijn zal naar verwachting 5.000 mensen betreffen die voor het overgrote deel door Mediant zullen worden geholpen. De instroom in de thuiszorg en de ouder- en kindzorg wordt geraamd op 30%. Het gaat hier om de TEH.

De para-professionals zullen iedere allochtone getroffene uit het rampgebied benaderen zodat hier gerekend wordt met 100% instroom.

De deelplannen van de instellingen zijn gebaseerd op bovenstaande aannames. Op dit moment is nergens een betere aanname beschikbaar. Het spreekt vanzelf dat registratie van

de werkelijkheid van groot belang is voor eventuele bijstelling van de inzet van hulp in de komende vijf jaar (actiepunt 6.15-1).

Waar totaalinstroomcijfers al onzeker zijn, is het nog moeilijke om te bepalen hoe de gespecificeerde instroom van de verschillende doelgroepen in de verschillende hulpverleningsinstellingen zal zijn. Dat kan op dit moment dan ook nog onvoldoende uitgewerkt worden. Wel is duidelijk op basis van beschikbare algemene kennis welke doelgroepen het meest kwetsbaar zijn, en op grond daarvoor relatief meer hulp zullen vragen. Het gaat dan om:

- Kinderen;
- ouderen;
- allochtonen;
- mensen die tijdens de ramp hevige angst hebben gevoeld;
- mensen die door de ramp uit hun huis zijn verdreven;
- mensen die dierbaren hebben verloren door overlijden of vermissing;
- polygetraumatiseerden;
- gewonden;
- groepen die niet zelfredzaam zijn.

In hoofdstuk 2.3.1 wordt nader ingegaan op de registratie en de wijze waarop deze dienstbaar kan worden gemaakt aan enerzijds een adequate hulpinzet en anderzijds een daarvoor eventueel noodzakelijke verschuiving van mensen en financiën.

1.3 Integraliteit

Vanaf het begin is veel aandacht gevraagd voor de integraliteit van de hulpverlening. De norm voor een goed geslaagde integrale hulpverlening wordt gesteld vanuit het belang van getroffenen. De integraliteit van de psychosociale en (psycho)somatische hulpverlening is goed gerealiseerd als:

- de hulpvraag van getroffene leidend is voor de hulpverlening;
- tijdige en passende doorverwijzing plaats vindt op het moment dat voor een goede hulpverlening noodzakelijk is;
- de ketenbenadering daarbij zo effectief is dat getroffene zonder stagnatie aanpassing en doorverwijzing van hulp gerealiseerd ziet worden;
- de effectiviteit en efficiency van de hulp als zodanig groot zijn;
- tegelijkertijd niet meer doorverwijzing plaats vindt dan strikt noodzakelijk.

Dat betekent dat er hoge eisen worden gesteld aan de wijze waarop hulpverleners beoordelen of een cliënt verdere hulp bij de eigen dan wel een andere organisatie kan krijgen. Aan het kennen van elkaars deskundigheid, en de wijze van doorgeleiden worden hoge eisen gesteld. De cliënt mag geen hinder ondervinden van de drempels tussen instellingen, en de doorverwijzing moet kwalitatief zodanig zijn dat getroffene de hulp als passend ervaart. Hulpmiddelen daarbij zijn:

- een goed cliëntvolgsysteem/respectievelijk registratie gericht op effectieve doorverwijzing (actiepunt 6.15-1);

- deskundigheidsbevordering;
- informatie-uitwisseling tussen hulpverleners en versterken van de onderlinge communicatie;
- communicatie/voorlichting aan getroffenen, zowel schriftelijk als via radio en tv;
- een wijze van organiseren die de integrale ketenbenadering faciliteert en ondersteunt.

De eigen deskundigheid van de verschillende professionele instellingen is uitgangspunt voor het aanbieden van hulp. Het gezamenlijke aanbod is zodanig dat in beginsel alle benodigde hulp kan worden geboden en het aanbod van de instellingen geen 'dubbelingen' bevat.

Voor wat betreft de preventie en outreaching wordt analoog aan het Preventieplatform Twente (PT) een Preventieplatform Vuurwerkramp Enschede (PVE) opgestart. Het PT kent al een regiowerkplan waarin samenwerkingsprojecten zijn opgenomen, deels bilateraal, deels trilateraal echter vanuit de 2e lijn. Het platform heeft ervaring met integraal werken op het terrein van preventie. In het platform zijn vertegenwoordigd: GGD, GGZ, JGZ, Verslavingszorg en MKM. Daar wordt afgestemd welke organisatie welke zorg geeft en op uitvoeringsniveau heeft dit inmiddels gestalte gekregen.

Het PVE zal de Enschedese deelnemers van het PT verbinden met de SMD, dat modulair aan preventie doet. Het PVE werkt aan een integraal plan voor de 1e en 2e lijn waarin alle preventie-taken worden ondergebracht en in een matrix model worden toebedeeld aan de deelnemende organisaties. Alle in de Zorg Cluster deelnemende organisaties brengen hun preventie-initiatieven in het plan in. Ervaringen die worden opgedaan in de 1e en 2e lijns hulpverlening worden ook geanalyseerd met het oog op bijstellingen in het preventieplan, zodat niet-noodzakelijke doorstroom naar zwaardere vormen van psychosociale hulpverlening mede langs deze weg kan worden voorkomen dan wel beperkt. De vaardigheden die nodig zijn voor de verschillende preventieactviteiten maken dat er sprake is van uitwisselbaarheid van personeel. Om de flexibiliteit en daarmee de efficiency zo groot mogelijk te maken en de kosten te beheersen wordt al het preventiepersoneel organisatorisch in één eenheid ondergebracht bij Mediant.

De coördinator voor dit traject is verantwoordelijk voor beleidsstrategie, coördinatie van uitvoering en periodieke evaluatie. Zij is tevens voorzitter van het PT en kan als zodanig gebruik maken van bestaande gedragenheid en netwerking.

1.4 Hulpaanbod

De nazorg kan gerangschikt worden in activiteiten in de 0e, 1e en 2e lijn. Daarbij is sprake van individuele hulp, van hulp aan groepen, en van meer algemene preventieactiviteiten die op een brede groep gericht zijn.

Het Zorg Cluster heeft het hulpaanbod vastgesteld op basis van de verwachtingen die de gezamenlijke deskundigen hebben over de vraag naar hulp en de verdeling daarvan over de instellingen. Inhoudelijk is de verwachting dat de psychosociale en psychosomatische hulpvraag overwegend betrekking heeft op ontregeling van mensen als gevolg van angst, posttraumatische stress, depressie, concentratiestoornissen, verslaving en het verlies aan vertrouwen in mensen en instanties. Het hulpaanbod van de gezamenlijke instellingen heeft dan ook voornamelijk betrekking op begeleiding van mensen met deze problematiek, individueel of in groepsverband. Daarbij ligt een zwaar accent in dit Plan van Aanpak bij de professionele 1e en 2e lijns hulp, maar de waarde van informele en vrijwillige ondersteuning van getroffenen moet niet worden onderschat. In de 0e lijn wordt extra geïnvesteerd in activiteiten voor getroffenen. Vrijwilligersorganisaties en werkgroepen, gerelateerd aan een aantal belangrijke doelgroepen participeren in de uitvoering van het nazorgplan.

In bijlage 6.8 is een nadere invulling van het hulpaanbod opgenomen. In de komende weken zal dit aanbod nader worden gepreciseerd en afgestemd tussen de instellingen.

Het uitgangspunt daarbij is, dat datgene wat in de0e en 1e lijn - al dan niet met ondersteuning - kan worden opgevangen, niet moet doorstromen naar de 2e lijn. Het hulpaanbod is zo samengesteld dat elk van de instellingen op zijn eigen deskundigheid wordt aangesproken en dubbelingen worden vermeden. Doorverwijzing van hulpvragers naar een andere specialisme wordt zo begeleid dat wordt voldaan aan de doelstellingen dat zonder drempels wordt verwezen. Voor wat betreft de preventie en outreaching wordt de formatie ondergebracht bij Mediant, van waaruit rechtstreeks of gedetacheerd de activiteiten worden verricht die in het gezamenlijke plan zijn opgenomen.

De gezamenlijke huisvesting is een ondersteunende maatregel. In de komende weken nemen de eerste hulpverleners hun intrek in het pand aan het Stationsplein.

1.5 Onderscheid reguliere en rampgerelateerde hulp

Het Plan van Aanpak richt zich op de rampgerelateerde hulp. Dat betekent dat duidelijk moet zijn wanneer sprake is van reguliere dan wel rampgerelateerde hulp. Heel vaak zal eenvoudig en eenduidig zijn vast te stellen dat de hulpvraag zijn oorzaak vindt in de vuurwerkramp. Maar er zal ook sprake zijn van mensen die ook voor de ramp klachten hadden waarvoor geen hulp werd gevraagd, maar voor wie de ramp een zodanig verzwarend effect op de klachten heeft gehad dat nu wel hulp geboden is. Dit plan gaat er van uit dat de hulp aan beide groepen rampgerelateerd is. Voor de kosten van met name de professionele hulp is dat een relevant gegeven.

Een bijzonder punt van aandacht is het feit dat getroffenen zonder stagnatie in het hulpaanbod worden geholpen, terwijl voor een aantal vormen van hulp in het reguliere aanbod wachtlijsten bestaan. Het Plan van Aanpak is erop gericht om extra capaciteit beschikbaar te hebben voor de rampgerelateerde hulp, zodat geen negatieve druk ontstaat op bestaande wachtlijsten.

Van belang is wel ervoor zorg te dragen dat hulp waarvoor normaliter een wachtlijst bestaat alleen dan bij voorrang wordt geboden als vaststaat dat ze rampgerelateerd is. Er is voor getroffenen dus geen algemene, op alle vormen van (psychosociale) gezondheidszorg betrekking hebbende, voorrangsregel.

Om inzichtelijk te maken op welke wijze wordt vastgesteld of de hulpvraag rampgerelateerd is zal een 'code' worden opgesteld waarin een aantal indicatoren worden genoemd op basis waarvan de professional tot zijn beoordeling komt. Via een jaarlijkse onafhankelijke toetsing door deskundigen op het terrein van PSH bijvoorbeeld op basis van screening van een aantal patiëntendossiers (met in achtneming van de privacywaarborgen) kan worden vastgesteld of het onderscheid 'in redelijkheid' zo gemaakt is kunnen worden. Een dergelijke code kan ook bijdragen aan protocollering.

Op basis van de aannames zoals deze eerder in het Plan van Aanpak zijn beschreven wordt op dit moment aangenomen dat er sprake zal zijn van ca 500 mensen van wie de klachten een chronisch beloop hebben. Met name van deze groep zal aan het einde van de periode van vijf jaar, waarop dit Plan van Aanpak betrekking heeft, beoordeeld moeten worden in welke mate ook dan nog hulp nodig is. In beginsel wordt de 'nazorgstructuur' dan opgeheven en wordt bezien op welke wijze deze groep (zonodig met een extra bijdrage) via de reguliere structuur verder kan worden geholpen.

Bij de gehanteerde aannames is gebruik gemaakt van relevante literatuurstudies (bijlage 6.1).

2. Programma

Het programma bestaat uit een aantal onderdelen. Het gaat om hulp aan getroffenen; deskundigheidsbevordering en ondersteunende activiteiten.

2.1 Hulpverlening

In paragraaf 1.2 is aangegeven wat de verwachte instroom zal zijn, in 1.3 op welke wijze de integraliteit van de hulpverlening wordt gewaarborgd en in 1.4 wat naar het oordeel van het Cluster Zorg een passend hulpaanbod is. Op basis van deze aannames is een uitwerking gemaakt van de verwachte startsituatie per instelling. De in de instellingsplannen opgenomen overheadformatie is hierbij betrokken. Voor wat betreft preventie en outreaching is de benodigde formatie uit de instellingsplannen beoordeeld tegen de achtergrond van de nadere inbreng in het Preventieplatform Enschede. Eerder is aangegeven dat registratie de basis zal zijn voor tussentijdse aanpassingen (actiepunt 6.15-3).

De uitgangspunten voor de hulpverlening zijn beschreven in paragraaf 1.1 en 1.3. Deze worden onderschreven door de instellingen en zijn daarmee de geaccepteerd als kader voor de uitvoering van onderstaand programma. Daarnaast wordt uiteraard zoveel mogelijk aangesloten bij al bestaande vormen van samenwerking tussen de zorginstellingen als dat een integrale hulpverlening bevordert.

De verschillende beroepsgroepen kennen voor de reguliere werksituatie verschillende caseloadnormen. Voor dit plan is zoveel als mogelijk bij de bestaande normen aangesloten. De gehanteerde normen worden beschreven (actiepunt 6.15-2), zodat – gecombineerd met instroomaannames – inzichtelijk is hoe de formaties zijn berekend. De hier gehanteerde normen zijn gehanteerd bij het opstellen van de begrotingen. De gehanteerde normen vragen een expliciete instemming van de belangrijkste financiers van het nazorgplan, te weten het Ministerie van VWS en zorgverzekeraar Amicon.

De gezamenlijke instellingen zijn het eens over deze uitgangspunten, maar de preciese uitwerking ervan zal op operationeel niveau in de komende weken afgerond moeten worden.

2.1.1 0^{e} Lijn

In de 0^{e} lijns hulpverlening zal 'outreachend' worden gewerkt. D.w.z. dat een actieve benadering plaats vindt van de gedefinieerde doelgroepen. Enerzijds vindt dat plaats vanuit de informele en vrijwillige opvang, anderzijds vanuit de preventietaken die betrekking hebben op leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs en hun ouders.

Informele en vrijwillige hulp en ondersteuning

Een aantaldoelgroep gerichte werkgroepen zijn zodanig samengesteld dat daarin de diverse vrijwilligersorganisaties, betrokken verenigingen, slachtofferhulp, buurthuizen en andere plekken waar getroffenen elkaar ontmoeten, samenkomen.

Voor deze categorie van hulpverleners en ondersteuners geldt dat vooral extra aandacht wordt besteed aan inloopmogelijkheden en bijeenkomsten voor getroffenen. Ook in de reguliere activiteiten zullen de gevolgen van de voorwerkramp ter sprake kunnen komen. De ondersteuning voor deze organisaties is vooral gericht op extra coördinatie, facilitering en deskundigheidsuren. De activiteiten als zodanig blijven op vrijwilligers steunen. Juist daardoor zijn er ook goede mogelijkheden voor een outreachende benadering. Het aanbod is zeer divers, over het algemeen kleinschalig en vindt plaats vanuit buurt- of verenigingsverbanden, waardoor de persoonlijke betrokkenheid van de hulpverlener bij de getroffene groot is en vooral ook de onderlinge ondersteuning versterkt kan worden.

Gezien de zeer beperkte vraag naar aanvullende formatie en budgetten en de belangrijke rol die deze organisaties vervullen zijn op dit punt geen ingewikkelde normen vooraf gesteld om te berekenen wat nodig is. In de begroting worden de wensen van bovengenoemde instellingen opgenomen zoals door hen voorgesteld en voor een periode van drie jaar beschikbaar gesteld, waarna bekeken wordt of verlenging nodig is in de laatste fase van dit nazorgplan.

Professionele preventie

De preventieactiviteiten voor jeugdigen en hun ouders worden weldoor professionals verzorgd. Deze worden opgenomen in het nader uit te werken integrale preventieplan. De formatie wordt aangehaakt bij Mediant en vanuit het platform gedetacheerd naar de uitvoerende instellingen, i.c. vooral naar GGZ/JGZ en een deel naar TEH, ook voor de OKZ-zorg. In de bijlagen wordt een aanname gedaan op instellingsniveau van de verwachte omvang van de preventieactiviteiten. Deze aannames zullen in het preventieplan nader worden onderbouwd en beoordeeld. Vooralsnog wordt hiermee gerekend in de verdere uitwerking van dit nazorgplan. Daarnaast is sprake van een aantal andere preventiefuncties op het terrein van medische milieukunde en epidemiologie die in de periode van de nazorg extra aandacht zullen besteden aan (mogelijke) gevolgen van de vuurwerkramp.

2.1.2 1e Lijn

Aan de 1e lijns professionele hulpverlening wordt bijgedragen door:

- de huisartsen;
- het algemeen maatschappelijk werk vanuit de SMD;
- de thuiszorginstelling TEH met extra (huishoudelijke) verzorgingstijd.

Huisartsen

Verwacht wordt dat ongeveer 6.500 getroffenen naar hun huisarts zullen gaan. Deze aanname van 65% van de verwachte instroom in de 1e lijn wordt in het Zorg Cluster gezien als een gevolg van het feit dat de huisarts in haar rol als poortwachter een filterfunctie uitoefent en vaak het meest in aanmerking komt voor eerste opvang.

Ook wanneer er sprake is van doorverwijzing zal contact met de huisarts blijven bestaan. Naar verwachting wordt een deel van de hulpvraag afdoende behandeld, voor een ander deel zal de huisarts doorverwijzen naar meer gespecialiseerde medische, psychosomatische en psychosociale hulp.

De huisartsen rekenen met een gemiddeld aantal consulten per patiënt per jaar van 2,5. De duur van een consult wordt gesteldop gemiddeld 0,5 uur. Daarenboven geldt een opslag van 25% voor overhead. De doorrekening van de formatie is gebaseerd op deze productienorm.

Een belangrijk knelpunt bij de uitwerking kan zijn dat het benodigde aantal huisartsen niet beschikbaar is.

Al langer is sprake van invoering van praktijkverpleegkundigen in de huisartsenpraktijk. In het kader van de nazorg is het van groot belang deze praktijkverpleegkundigen in te kunnen zetten voor outreachende activiteiten in de richting van getroffenen die zich niet op eigen initiatief melden. In het nazorgplan is uitgegaan van 1fte praktijkverpleegkundige per 1.000 getroffenen. Opbas is van de 65% norm is dit doorgerekend naar 6,5 fte.

Voor coördinatie en extra waarneming zijn 1,25 respectievelijk 2 fte nodig.

Maatschappelijk werk

Het maatschappelijk werk zal naar aanname te maken krijgen met een instroom van 5.000 hulpvragers in vijf jaar, waarbij in de eerste drie jaar wordt uitgegaan van 1.500 per jaar en in de laatste twee jaar van 250 per jaar. De hulp wordt verleend met gebruikmaking van het bestaande protocol primair proces en het vijfstappenplan. Deze protocollen regelen een systematische beoordeling van de hulpvraag en de benodigde vervolgstappen. De algemene hulp en dienstverlening aan mensen met een psychosociale en sociaalmateriële problemen vindt zowel individueel als ook voor een deel in groepsverband plaats. Specifieke hulp richt zich op jongeren, ouderen en multiprobleemgezinnen. Daarnaast wordt schoolmaatschappelijkwerk aangeboden voor jeugdigen (2-12), hun ouders en hun leerkrachten.

De meeste cliënten zullen direct of door doorverwijzing binnen komen. Op basis van al opgedane ervaringen bij de instelling zullen cliënten actief benaderd worden als signalen vanuit andere zorgverleners of instellingen daartoe aanleiding geven.

Het maatschappelijk werk gaat uit van 1 fte per 118 cliënten. Deze norm is afgeleid van landelijke gegevens over de gemiddelde caseload in de sector. In dit plan wordt gerekend met deze productienorm.

2.1.3 2e Lijn

De 2e lijns psychosociale hulpverlening zal overwegend worden geboden door Mediant. De verwachte instroom is 5.000 getroffenen. Op basis van de meer algemene kennis van en ervaring met traumagerelateerde klachten is het hulpverleningsaanbod samengesteld.

Voor de verschillende doelgroepen is sprake van begeleiding en behandeling van acute stress stoornis (ASS), acute post traumatische stress (PTTS), chronische PTTS, verslavingsproblematiek, intensieve psychiatrische gezinsbehandeling en psychiatrisch intensieve thuiszorg.

Er wordt van uitgegaan dat voor 4.500 hulpvragers sprake zal zijn van een gemiddelde behandeltijd van 10 uur per persoon. Voor de 500 getroffenen die langdurig hulp nodig hebben wordt uitgegaan van 50 uur per persoon. Per fte zijn op jaarbasis 1872 uur bruto beschikbaar, waarvan 40% (748,8) direct inzetbaar is voor hulpverlening. Op basis van deze productienorm is de benodigde formatie bepaald. Voor de uitvoering van de hulp en dienstverleningsactiviteiten wordt uitgegaan van 40% daarvan voor de discipline psycholoog/psycholoog; 45% sociaal psychiatrische verpleegkundigen en 15% psychiater/kinderarts.

Een deelvan de 2e lijns hulpvraag (700) heeft betrekking op de meer somatisch gerelateerde psychische en psychiatrische problematiek en de somatomorfe stoornissen. Ook zal een deel van de getroffenen die voor de vuurwerkramp onder behandeling was te maken krijgen met verergering van klachten. In die gevallen zal via PAAZ/SMT hulp worden geboden. In de verdere uitwerking wordt gerekend met de bestaande productienorm in deze disciplines.

2.2 Deskundigheidsbevordering

Deskundigheidsbevordering heeft twee doelen:
- het versterken van de kwaliteit van de hulpverlening;
- het bevorderen van goede 2e lijnsindicaties en het tegengaan van niet juist geïndiceerde cliënten.

De deskundigheidsbevordering voor de psychosociale hulpverleners wordt in beginsel uitgevoerd door, respectievelijk onder verantwoordelijkheid van, Mediant. De activiteiten die worden aangeboden aan de vrijwilligers en collega hulpverleners zijn (zie bijlage 6.15):

- Consultatie: schriftelijk of telefonisch, eenmalig of meerdere malen, waarbij de cliënt besproken wordt;
- Meebehandelen: gezamenlijk spreekuur of huisconsult met de adviesvrager;
- Cursussen voor vrijwilligers en hulpverleners;
- Studiedagen en werkconferenties

Voor de huisartsen geldt dat er spraken is van een bestaand systeemvan geaccrediteerde bijscholing en deskundigheidsbevordering. Voor de ondersteuningsvragen van de huisartsen zal in eerste instantie hierbij worden aangesloten en waar nodig vindt afstemming plaats met de door Mediant georganiseerde deskundigheidsbevordering.

2.3 Ondersteunende activiteiten

Een aantal taken die in het kader van dit nazorgplan is voorzien is bedoeld om een adequate hulpverlening te ondersteunen en om informatie te verkrijgen die van algemeen belang is.

2.3.1 Registratie en protocollering

Algemeen

Eerder is aangegeven dat een goede registratie nodig is van aard, omvang en verloop van de hulpvragen. Deze informatie is in de eerste plaats nodig om als hulpverlening te weten op welke wijze de beschikbare deskundigheid moet worden ingezet in het belang van de getroffenen. Op korte termijn moet het Zorg Cluster **in overleg met het IAC** afspraken maken over een eenduidige en voor een ieder verplichte vorm van registratie (actiepunt 6.15-1/2). Deze registratie is in de eerste plaats gericht op het adequaat kunnen inzetten van hulp. Te verzamelen gegevens hebben betrekking op:

- de hulpvraag;
- de zorgbehoefte
- het zorg- en behandelplan;
- waar komt welke hulpvraag binnen;
- is betrokkenene al elders geweest;
- hoeveel hulpvragen komen waar binnen;
- hoe wordt betrokkene verwezen, respectievelijk op welk moment wordt behandeling afgesloten en met welke redenen.

De uitwerking hiervan heeft mede tot doel te komen tot 'protocollering'. Protocollering beantwoordt de volgende vragen: wanneer is sprake van een psychosociale hulpvraag, hoe ziet de hulpvraag er uit, hoe is de aanpak en hoe lang duurt de begeleiding?

Inmiddels is er een bespreking op gang gekomen tussen Mediant en de huisartsen om tot een soort standaard PTSS te komen (actiepunt 6.15-17).

De registratie is eveneens van belang voor het Ministerie van VWS, omdat het bijdraagt aan het vergroten van kennis over de ontwikkeling van klachten met betrekking tot gezondheid en psychosociaal welbevinden van getroffenen na een ramp. Hier ligt een relatie met de taak van het IAC. Over de wijze waarop de registratie in het Zorg Cluster kan worden afgestemd met datgene wat het IAC moet doen, moeten nog definitieve afspraken worden gemaakt (actiepunt 6.15-1).

De kennis die op deze manier wordt verzameld zal kunnen worden ingebracht in het te ontwikkelen landelijke kenniscentrum.

De registratie biedt ook de inhoudelijke informatie voor bijstelling en verschuivingen in budgetten naar omvang en verdeling. Op dit punt zijn zowel de instellingen als de subsidiegever belanghebbenden. Behalve dat geregistreerd wordt hoe het verloop van de hulpvraag en de begeleiding is, moet daarvoor ook de benodigde tijd worden bijgehouden. In de begroting wordt nu uitgegaan van een 'caseloadnorm' per werksoort/instelling. De norm moet aangepast kunnen worden als de praktijk van de hulpverlening daartoe aanleiding blijkt te geven (actiepunt 6.15-3).

Huidige gegevens

In de periode tussen 13 mei en 5 september 2000 zijn er via het meldunt van het IAC 800 zorggerelateerde meldingen binnengekomen. Ondanks het feit dat vastlegging van deze meldingen met name in het begin onder grote druk en nog niet gesystematiseerd plaatsvond, is het mogelijk een eerste analyse te geven van de aard van de hulpvragen.

Van de 800 meldingen is in minimaal 35% van de gevallen sprake van bellers die een gezin of familie vertegenwoordigden. In die gevallen is dus sprake geweest van meer hulpvragers. Bovendien was het in de meeste gevallen zo dat de beller meerdere hulpvragen had. De hulpvragers zijn onderverdeeld in 'meest voorkomende' **categoriën en er is** geregistreerd of de vragen konden worden afgehandeld, dan wel dat doorverwijzing heeft plaatsgevonden.

Het beeld van deze 800 hulpvragen is als volgt:

195 vragen hadden betrekking op het welzijn van de beller. 118 Vragen gingen over het bevolkingsonderzoek, 283 keer werd melding gemaakt van psycho-sociale problemen en 199 maal had een telefoontje betrekking op gewonden. In alle categorieën komt veel latente problematiek boven. Ook wordt afgeleerd gedrag als copingsmechanisme gehanteerd. In bijlage 6.9 vindt u de thans beschikbare, nog onvolledige, verwijzingsgegevens en in bijlage 6.10 wordt nader ingegaan op de analyse van de IAC gegevens.

Naast het IAC is in beginsel door iedere instelling de rampgerelateerde hulpverlening geregistreerd, meestal vanaf 20 mei 2000.

Door de hulpverleners zijn in de periode tussen 13 en 31 mei de volgende individuele hulpverleningscontacten geregistreerd: SMD, huisbezoeken 6222; Mediant, crises 35; Mediant, aanmeldingen 120; huisartsen 1750 (zie ook bijlage 6.10)

Uitwerking registratiesysteem

Iedere instelling is overtuigd van de noodzaak van een goed afgestemd registratiesysteem, waaraan op dit moment wordt gewerkt. In voorvereiding op het komende cliëntvolgsysteem, inventariseert het projectbureau de grootst gemene deler van de

vastgelegde gegevens. Vanaf begin oktober wordt dan tussentijds op de onderling overeengekomen wijze door iedereen geregistreerd. Tegelijk maken organisaties - al dan niet door het projectbureau geholpen – een inhaalslag voor uniforme registratie van hulpverlening uit hun basismateriaal. Met name de huisartsen kunnen wel hun systeem beschikbaar stellen maar zullen ondersteund moeten worden met het per persoon vastleggen van de gewenste gegevens.

Zodra het IACS (software systeem) gereed is, dienen de inmiddels handmatig vastgelegde gegevens nog wel te worden overgenomen in het IAC-cliëntvolgsysteem.

Gelijktijdig zal de meerwaarde van deelname aan de ontwikkelingen rondom de nieuwe Zorgpas worden onderzocht, aangezien deze mogelijk gaat maken dat gestandaardiseerde zorg, inhoudelijke, logistieke en administratieve berichten uitgewisseld kunnen worden binnen het domein van de zorg.

In bijlage 6.17 is het concept-tussentijds handmatig model basisgegevens registratie opgenomen dat vanaf oktober 2000 zal worden gebruikt.

2.3.2 Communicatie

Het op korte termijn uitwerken van een communicatieplan is van groot belang. Enerzijds zal elk van de instellingen zelf communicatie moeten verzorgen, anderzijds is het van groot belang dat het geheel op een goed gecoördineerde manier verloopt. Het naar binnen en buiten zichtbaar maken van de inzet en resultaten van de Zorg Cluster is van eminent belang. Daarbij is afstemming met het IAC een eerste vereiste en zal zorg gedragen worden voor afstemming met de afdeling voorlichting van de Gemeente en het Ministerie van VWS. Ook binnen het Zorg Cluster zal afstemming tussen de instellingen plaatsvinden.

Aandachtspunten:

- interne en externe communicatie
- communicatie waarover en aan wie-
- communicatie op individueel niveau naar cliënten (vraagt meer aandacht dan 'normaal')
- communicatie naar 'de stad'
- communicatie binnen en tussen instellingen
- communicatie met de overheden
- communicatie met stakeholders

- hoe om te gaan met free publicity

Het communicatiebeleid wordt ontwikkeld voor de volgende doelgroepen:
Opdrachtgever, Stuurgroep, Projectleiders, Professionals, Vrijwilligers en voor de externe: Getroffenen, Burgers, Pers (schrijvende pers, tv, radio).

3. Organisatie

3.1Inleiding

Het Ministerie van VWS heeft de Gemeente Enschede gevraagd een zorgplan te doen ontwikkelen dat door alle zorgpartners wordt gedragen en dat als basis dient voor toetsing en verantwoording van de ingezette PSH en de daarbij benodigde middelen. De zorgorganisaties werken van harte mede aan deze integrale planvorming zolang hun professionele onafhankelijkheid gewaarborgd en gerespecteerd wordt.

De samenwerkende zorgorganisaties stellen uit haar eigen midden een Stuurgroep samen die de verantwoordelijkheid voor de realisatie van het plan op zich neemt en B&W middels voortgangsrapportage informeert over vorderingen en ontwikkelingen en voorgenomen besluiten voorlegt aan B&W..

3.2 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Bij de uitvoering van dit Plan van Aanpak zijn zeer veel partijen betrokken. In deze paragraaf wordt aangegeven welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden elk van de partijen heeft.

3.2.1 Overheid

Het Ministerie van VWS stelt subsidie beschikbaar voor de uitvoering van dit nazorgplan. Het ministerie keurt het plan goed op basis van een voorstel van het College van B&W, en is op dezelfde wijze tussentijds betrokken bij eventuele majeure aanpassingen van het Plan van Aanpak en bij de verantwoording ervan.

Het College van B&W toetst het Plan van Aanpak, tussentijdse rapportages en verantwoording marginaal. Het College stelt na goedkeuring door VWS subsidie beschikbaar aan elk van de instellingen op basis van het plan. Tussentijdse herschikking van middelen vindt plaats door het College van B&W op basis van de tussenrapportages. Het College van B&W benoemt de leden van de 'Stuurgroep Zorg Cluster' op voordracht van de huidige Stuurgroep.

De Gemeente en de Stuurgroep sluiten een convenant waarin spelregels zijn vastgelegd over de wijze waarop het Ministerie van VWS, Gemeente en Amicon enerzijds en de Stuurgroep Zorg Cluster anderzijds hun respectievelijke verantwoordelijkheden hebben voor het tot stand brengen en uitvoeren van de psychosociale nazorg en over de wijze waarop betrokkenen in dat kader met elkaar omgaan.

Het Ministerie van VWS geeft de Gemeente een 'opdracht' tot het uitvoeren van nazorg. De Gemeente is verantwoordelijk voor de verdeling van middelen en verdeelt in onderling overleg met de betrokken zorginstellingen, op basis van een goedgekeurde begroting en de jaarlijks te maken afspraken met VWS, deze middelen via de geëigende kanalen. Zij ziet daarbij toe op een juiste uitvoering van het plan.

De toetsende en controlerende werking van het reguliere systeem blijft volledig gehandhaafd, alleen de financieringswijze is rechtstreeks aan de Gemeente.

3.2.2 Stuurgroep Zorg Cluster

De Stuurgroep is op strategisch niveau verantwoordelijk voor de ontwikkeling en voortgang van de hulpverlening. De Stuurgroep doet, namens de gezamenlijke instellingen, voorstellen aan het College van B&W over het Plan van Aanpak, en draagt zorg voor wijziging en verantwoording op basis van rapportages. Ze doet dit met commitment van de uitvoerende instellingen.

De Stuurgroep stelt in overleg met de stakeholders en het IAC vast op welke wijze de registratie plaats vindt ten behoeve van de inzet van deskundigheid, en beoordeelt op basis daarvan de noodzakelijke aanpassingen in formaties (actiepunt 6.15-1).

De Stuurgroep treedt te allen tijde als eenheid op naar B&W en de financiers.

De Stuurgroep stelt de projectmanager aan die de projectorganisatie in overleg met de Stuurgroep en de deelnemende organisaties samenstelt.

3.2.3 Stakeholders

In nader overleg met het Ministerie van VWS, de Gemeente Enschede en Amicon wordt de rol van de stakeholders vastgesteld.

De stakeholders hebben regelmatig informeel overleg met de voorzitter Stuurgroep en de projectmanager over alle zaken aangaande de voortgang en ontwikkelingen in de PSH van de Zorg Cluster. Zij vervullen onder deze titel hun normale rol. Daarnaast kunnen zij gevraagd en ongevraagd advies aan de Stuurgroep verstrekken.

Zij staan in relatieve onafhankelijkheid tot de Stuurgroep naar het Raad van Toezichtmodel.

3.2.4 Projectgroep

De leden van de projectgroep worden aangewezen door elk van de betrokken instellingen op basis van hun rol in de coördinatie en afstemming van de hulp vanuit de betrokken instelling. Deelnemende zorginstellingen stellen hun eigen projectleider en –team aan en nemen deze hulpverleners in dienst middels tijdelijke contracten. Voor de preventie en outreaching activiteiten geldt dat deze worden aangesteld bij Mediant en vervolgens worden gedetacheerd. In contracten wordt functiegebonden multi-inzetbaarheid bedongen die overgang nar een andere zorgorganisatie niet uitsluit. Achtergrond voor de projectstructuur

is dat hierdoor efficiency wordt nagestreefd in facilitaire zin en dat deze een resultaatverplichting jegens deelnemers onderling voortbrengt.

De Projectgroep geeft leiding aan de uitvoering van deelplannen van elk van de instellingen, en draagt zorg voor het aanleveren – aan de stuurgroep - van al die informatie die nodig is om eventuele aanpassingen te kunnen doen in hulpaanbod en daarbijbehorende formatie. De Projectgroep draagt tevens zorg voor alle verantwoordingsinformatie. De Projectgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk projectmanager.

3.2.5 Projectmanager

De projectmanager is onafhankelijk voorzitter van projectleidersoverleg; rapporteert aan Stuurgroep en Stakeholders over voortgang in productie en middelen aanwending; bewaakt integrale zorgprocesgang en neemt als Ambtelijk Secretaris zitting in de Stuurgroep. De projectmanager wordt aangesteld door de Stuurgroep.

3.2.6 Projectbureau

Het projectbureau is verantwoordelijk voor de uitvoering van alle ondersteunende taken met betrekking tot registratie, rapportages, communicatie en productievoorwaarden.

De leden van het projectbureau worden aangesteld door de Stuurgroep en juridisch aangehaakt bij de GGD.

3.2.7 Raad van Advies

De Raad van Advies adviseert de 'Stuurgroep Zorg Cluster' bij de uitvoering van de rampgerelateerde zorg.

De Raad van Advies wordt benoemd door de Stuurgroep.

3.2.8 Patiëntenplatform

Het Patiëntenplatform wordt ingesteld door het College van B&W op voordracht van de Stuurgroep en beoogt een klankbord en informatiefunctie te hebben voor de stuurgroep. Vanuit het platform kunnen signalen over wensen, kwaliteit en beschikbaarheid van hulp bij de Stuurgroep worden ingebracht.

3.2.9 Werkgroepen

De werkgroepen zijn informele platformen rondom de coördinatie van werkzaamheden die in de zorginstellingen plaatsvinden.

3.3 Structuur

Na ampele overweging is de keus gemaakt de Stuurgroep te laten functioneren als platform voor het opstellen, uitvoeren en verantwoorden van het nazorgplan Cluster Zorg. De deelnemers hebben zich middels het aanbieden van dit Plan van Aanpak gebonden aan de daarin overeengekomen aannames, normen en taakverdelingen.

De feitelijke subsidie en financieringsovereenkomsten worden vervolgens aangegaan met de afzonderlijke deelnemers op basis van het door hen overeengekomen aandeel in het totale plan. Dat betekent tegelijkertijd dat elk van de instellingen de verantwoordelijkheid en de mogelijkheid heeft om zo flexibel mogelijk om te gaan met de inzet van personeel.

3.4 Huisvesting

Teneinde de integraliteit te bevorderen zal het Zorg Cluster waar mogelijk en gewenst operationeel gaan werken vanuit een centrale huisvesting aan het Stationsplein. Voor een deel van de aan te stellen formatie geldt dat de betrokken instelling geen ruimte heeft om meer medewerkers te plaatsen. Bovendien biedt het fysiek bij elkaar brengen van meerdere disciplines een conditie om de onderlinge contacten en doorverwijzing goed te doen. Uiteraard geldt voor een deel van de formatie dat deze in de eigen praktijk (huisarts, ziekenhuis) beschikbaar moet zijn, of dat ze 'op locatie' is (thuiszorg). Het Zorg Cluster heeft ervoor gekozen de formatie die dit Plan van Aanpak uitvoert, zoveel als mogelijk in één gebouw te huisvesten. Hiertoe is een pand gehuurd voor de termijn van twee jaar met optie voor verlenging en uitbreiding. Het pand zal als werkplek en ontmoetingsplaats dienst doen voor al de aangesloten zorgorganisaties die over onvoldoende additionele ruimte beschikken. Het zal gaan om tijdelijke huisvesting, waarbij in de overhead synergievoordelen worden gehaald. Zoveel als mogelijk wordt gezamenlijk gebruikgemaakt van facility. De kosten voor de bij aanvang benodigde m2 en inrichting zijn in de begroting meegenomen.

3.5 Relatie Zorg Cluster – IAC

Hoewel beide instellingen een eigen positie, functie en inhoud hebben, zijn Zorg Cluster en IAC nauw met elkaar verbonden.
Beide dienen de getroffenen met hun dienstverlening en hebben de verantwoordelijkheid een optimale afstemming te realiseren.

Het IAC is de verwijzer van alle loketbezoekers en telefonische hulpvragers, ook richting psycho somatische hulpverlening.

Het door IAC te ontwikkelen cliëntvolgsysteem IACS wordt voor een belangrijk deel gevoed met gegevens die de zorginstellingen hebben aan te leveren.

Anderzijds maken de zorginstellingen gebruik van de gegevens van het te bouwen kenniscentrum en kunnen zij gaan putten uit de bij het IAC beschikbaar komende managementinformatie.

Aan de onderlinge relatie zijn de volgende operationele verbindingen gekoppeld:

1. Bestuurlijk overleg tussen voorzitter Stuurgroep Zorg Cluster en het Bestuurlijk Beraad van het IAC

2. Coördinerend overleg tussen projectmanager Zorg Cluster en Stuurgroep IAC
3. Participatie van de projectmanager Zorg Cluster in het coördinatie-overleg van het IAC.
4. Participatie van de waarnemend Directeur IAC in het Projectmanagersoverleg van de Zorg Cluster.

3.5.1. Relatie met gemeentelijke diensten

Op uitnodiging zal een afvaardiging van het projectleidersoverleg deelnemen aan besprekingen vanwege zorginvloed op plannen van andere gemeentelijke diensten en woningbouwcooperaties.

4. Begroting en vervolgstappen

VWS benadrukt een integrale benadering voor formatievaststelling:
A. Zowel bij aanvang
B. Bij tussentijdse bijstelling
Dit houdt in dat middelen en formatie in onderling overleg overgeheveld kunnen worden van de ene naar de andere zorginstelling, indien de zorgvraag hier aanleiding toe geeft. De deelplan formatie is als zodanig dus niet in eigendom van de zorginstelling. Éénduidige registratie zal hier helderheid over verschaffen (actiepunt 6.15-1). De Stuurgroep neemt op zich om twee maal per jaar te toetsen of er aanleiding is om tot bijstelling van de formaties te komen. De gegevens worden aan het College van B&W en de financiers aangeboden ter toetsing en indien daartoe aanleiding is ter bijstelling van de formaties.

4.1 Begroting eerste jaar (1 januari 2001 t/m 31 december 2001)

	Formatie	Personele Kosten	Huisves-tingskosten	Materiele overhead	Wachtgeld reservering	Totaal per organisatie
TEH	7,3					622.774
GGD	13,3	1.560.000	57.000	97.000		1.740.000
SST	0,4					35.000
RHV	8,5	2.960.568		635.058		3.595.626
SMD	15	1.721.000	60.000	359.000		2.140.000
MST	1,5					250.000
GCN	3,9	342.500				342.500
Mediant	17,72	1.798.735		365.820		2.164.555
Allochtonen	6,2	650.000				650.000
Amicon	2,0					300.000
Gemeente	2,8	361.066				361.066
Werkgroepen				100.000		100.000
Ouderen	0,3	25.000				25.640
Projectbureau	4	730.000	499.500	300.000		1.529.500
P.M.	7					
Totaal	**90,01**				**p.m.**	**12.047.661**

In de loonsom is bevordering deskundigheidskosten meegenomen.
In de kosten van het projectbureau (bijlage 6.18) zijn de algehele kosten voor centrale huisvesting en overhead meegenomen.
Kosten voor registratie, wachtgeld, advieskosten Raad van Advies en Stuurgroep Zorg Cluster zijn vooralsnog p.m. opgenomen.
Voor de werkgroepen is een materieel bedrag van NLG 25.000 per werkgroep gereserveerd.

De formaties van Mediant, de GGD en de SMD worden thans ingevuld en derhalve zijn de bedragen realistische aannames.

4.2 Meerjarenbegroting

Aangezien algemeen wordt gewerkt met tijdelijke arbeidsovereenkomsten voor de duur van 2 jaar, is de begroting over het tweede jaar gelijk aan die over het eerste jaar, uitgezonderd de eventuele op- of afschaling die middels tussentijdse bijstelling (voor het eerst na 6 maanden) wordt aangebracht. Deze werkwijze is gekozen omdat op dit moment onvoldoende informatie beschikbaar is om het verloop van de hulpverlening en de daarbij behorende budgetten te staven. Zoals eerder aangegeven worden nadere afspraken uitgewerkt over de wijze waarop dat verloop wordt geregistreerd en verwerkt in de uitvoering.

Hiertoe wordt een 'harmonicabeleid' gevoerd over de instellingsgrensen heen:
- allereerst wordt bezien hoe de hulpvraag verloopt dan wel verschuift;
- vervolgens wordt deze zorgvraag-verschuiving zo mogelijk gevolgd door meeverschuiving van de formatie, het bijbehorend budget wordt mee overgeheveld.
Het surplus van de één vult zodoende het tekort van de ander op. Uiteraard is daarbij een randvoorwaarde dat de benodigde en aanwezige beroepskwalificaties dat mogelijk maken. Voor zover daarna sprake is van niet herplaatsbare formatie drukt deze na afvloeiing niet langer op de rampgerelateerde begroting.

4.3 Meerjarenperspectief

Het Plan van Aanpak gaat uit van een nazorgperiode van vijf jaar, met dien verstande dat mogelijk voor een deelvan de getroffenen de zorg langer doorloopt. De begroting is zodanig opgesteld dat voor het eerste jaar een norm van 50% inzet van de verwachte hulp is overeengekomen. Voor latere jaren zal op basis van de feitelijke ontwikkelingen tot een realistischer meerjarenbeeld moeten worden gekomen.

4.4Vervolgstappen

De zorginstellingen hebben in de achterliggende periode zo goed mogelijk gezorgd voor het voorbereiden en opstarten van de psychosociale nazorg aan getroffenen van de vuurwerkramp. Daarbij is gewerkt aan het gemeenschappelijk maken van uitgangspunten en normen op basis waarvan de kwaliteit en de integraliteit van de hulpverlening optimaal kan worden ontwikkeld. Deze stap vindt zijn weerslag in dit Plan van Aanpak.
Tegelijkertijd is op operationeel niveau een begin gemaakt met het overleg tussen de instellinge, met het doel feitelijke hulpverleningstaken af te stemmen, afspraken te maken over registratie, protocollering, verwijzing, aanstellen en overnemen van elkaars medewerkers, gezamenlijke huisvesting en dergelijke. Op al deze punten is sprake van goede voortgang. Daarbij blijkt de bereidheid tussen instellingen om dit gezamenlijk te doen groot. Tegelijkertijd vraagt het nog enige tijd om de precisering en finetune van alle afspraken goed vorm te geven.

Ook het beschikbaar krijgen van een deel van de benodigde hulpverleners kost tijd. De instellingen hebben afgesproken om de uitwerking van de basisafspraken rond november klaar te hebben, waartoe een werkconferentie wordt georganiseerd.

De voorbereiding van de registratie is zo ver gevorderd dat op dit moment mag worden aangenomen dat de tussentijdse handmatige registratiedefinitie eind september gereed is. Vanaf begin oktober wordt uniform handmatig geregistreerd en wordt via een inhaalslag de registratie van 20 mei tot 1 oktober 2000 gereconstrueerd. Door een nadere analyse van de gegevens kunnen de aannames met betrekking tot de instroom na 1 november worden geactualiseerd, op basis waarvan bijstelling van de nu voorziene hulpvraag kan plaatsvinden. De instellingen hebben afgesproken dat per eerste peildatum (02-2001) een bijstellingsvoorstel van het projectleidersoverleg zal worden voorgelegd aan de Stuurgroep. De Stuurgroep doet vervolgens een voorstel aan het College van B&W.

Door de gezamenlijke uitgangspunten en normen voor ontwikkeling en uitvoering van de psychosociale en (psycho)somatische hulp in het kader van de nazorg aan getroffenen van de vuurwerkramp vast te leggen en door in de komende maanden op deze manier zowel de hulpverlening op operationeel niveau zo optimaal mogelijk in te richten als ook afspraken te maken over het eerste bijstellingsmoment is een startsituatie gecreëerd die door de hulpverleningsinstellingen en de vrije beroepsbeoefenaren als werkbaar en haalbaar wordt beschouwd.

Het starten van de feitelijke nazorgfase en het optimaliseren van het Plan van Aanpak kunnen zo op een verantwoorde wijze verder vorm krijgen. Daarbij binden de betrokken hulpverleningsinstellingen zich aan het weghalen van de op een enkel onderdeel nog aanwezige 'dubbelingen' in de plannen en aan het tot het uiterste minimum terugbrengen van de coördinatiekosten. Ook bij de aanstelling van personeel zal goed in de gaten gehouden worden dat deze zoveel mogelijk parallel loopt met de feitelijke instroomontwikkeling.

4.5 Subsidiering

Financiële overwegingen[1]

Om het mogelijk te maken het voorlopige plan nazorg PSH verder te ontwikkelen en vast integrale uitvoering te kunnen geven aan PSH, is op basis van het nu beschikbare maar nog nader uit te werken plan nazorg PSH, voor het jaar 2000 NLG 5.000.000,- ter beschikking gesteld als specifieke uitkering, met inachtneming van de navolgende kanttekeningen en voorwaarden.

---

[1] Brief Ministerie VWS

Eventuele verdere bijdragen (aan u of anderen) zijn afhankelijk van de besluitvorming in het kabinet over de vergoeding van de totale financiële gevolgen van de vuurwerkramp in Enschede (inclusief de kosten voor de nazorg), van het aangepaste, door VWS goed te keuren, plan nazorg PSH en van de wijze waarop de hulpvraag zich de komende jaren ontwikkelt.

Voorwaarden voor de financiering

1) Op 15 september 2000 dient het aangepaste plan nazorg PSH ingediend te zijn bij VWS. Dit nieuwe plan zal een concrete en integrale, samenhangende omschrijving bevatten van alle te verrichten activiteiten, voorzien van een adequate financiële onderbouwing.
   Het aangepaste plan dient door VWS goedgekeurd te worden.
2) De financiering van de bovenreguliere zorg wordt extra-budgettair vergoed middels een specifieke uitkering en dient te worden beschouwd als een 'lumpsum'
3) In het aangepaste plan moet zijn opgenomen op welke wijze de verdeling van de zorg en de daaraan gekoppelde middelen zal plaatsvinden.
4) De Gemeente Enschede is verantwoordelijk voor de verdeling van de middelen op basis van het aangepaste plan en ziet toe op een juiste uitvoering.
5) De binnen het nieuwe plan gemaakte productieafspraken voor de bovenreguliere zorg worden volgens de geldende regels getoetst door de zorgverzekeraar en het zorgkantoor in Enschede. Indien de gemeente en de zorgaanbieders van mening zijn dat op basis van tussentijdse veranderingen in de hulpvraag en de behoefte aan preventie de middelen herschikt moet worden dient VWS hierover geïnformeerd te worden.
6) Voor het waarborgen van de integraliteit van het zorgaanbod en de verbinding met het IAC dient u zo snel mogelijk, uiterlijk binnen 3 weken, een onafhankelijke coördinator c.q. projectleider aan te trekken. Deze wordt bij voorkeur aangesteld door de GGD.
7) Alle instellingen die deelnemen aan de uitvoering van het aangepaste plan zijn verplicht om bij te dragen aan het goed functioneren van één informatie- en registratiesysteem onder andere door het leveren van uniforme, nog nader af te spreken, gegevens (actiepunt 6.15-1).
   Vooralsnog wordt het informatie- en registratiesysteem gecoördineerd en voor zover mogelijk gelokaliseerd binnen het IAC.

5. Verantwoording

Er is sprake van drie verschillende soorten verantwoording. In de eerste plaats is er sprake van normstelling vooraf. In de tweede plaats gaat het om het meten van de resultaten achteraf. In de derde plaats is sprake van financiële verantwoording.

5.1Caseloadnormen

Door aan te geven hoeveel gesprekken/ bijeenkomsten gemiddeld per hulpvrager verwacht worden, dit af te zetten tegen de caseload (inclusief de overheadtijd) zoals die in de beroepsgroep gebruikelijk is onstaat een caseloadnorm voor de hulpverlening zoals die in het kader van dit plan is voorzien. Vervolgens wordt de caseloadnorm afgezet tegen het verwachte aantal hulpvragers waarmee de benodigde formatie wordt bepaald.

Wanneer blijkt dat het veronderstelde aantal gesprekken/ bijeenkomsten in werkelijkheid meer of minder is dan op basis van de caseloadnorm aangenomen, moet er ruimte zijn deze norm bij te stellen. Het is bovendien denkbaar dat de duur van gesprekken langer is dan normaal. Door registratie van bestede tijd kan toetsing plaatsvinden van de caseloadnorm. Wijziging van de caseloadnorm kan leiden tot aanpassing van de formatie (actiepunt 6.15-3).

Daarnaast kan de instroom afwijken van de veronderstellingen. Ook dan zal er sprake moeten zijn van aanpassing van de formatie.

5.2Evaluatie

Het is belangrijk om gedurende de nazorgperiode na te gaan of de gestelde doelen gehaald worden, en of dat op de meeste effectieve en efficiënte manier gebeurt. Hiervoor zal extern onderzoek worden geëntameerd. Het doel van de evaluatie is tweeërlei:

- nagaan of de hulpverleningsdoelstelling is gehaald;
- verantwoording naar de overheden en de samenleving.

De uitgangspunten zoals geformuleerd in hoofdstuk 1 zijn de basisindicatoren voor de evaluatie.

5.3Financiële verantwoording

De instellingen krijgen voor hun aandeel in dit nazorgplan een eigen jaarlijks budget toegewezen door de Gemeente Enschede gebaseerd op de deelplanbegroting van de betreffende zorginstelling.

De interne administratie dient zodanig opgezet te zijn, dat bij jaarlijkse accountantscontrole, de extra middelen die zijn aangewend, afzonderlijk controleerbaar zijn, zodanig dat de accountant een oordeel kan geven over de rechtmatigheid van besteding.

De gemeente zal vooraf de financiële beoordelings- en verslagleggingscriteria aanreiken.

Voorwaarden VWS:

- Vooraf jaarlijkse productieafspraken op basis van aannames en normen als in dit plan opgenomen en door VWS goedgekeurd
- Afrekening op basis van werkelijk gemaakte kosten
- Jaarlijkse verantwoording over besteding van middelen en productie, voorzien van een accountantsverklaring waaruit duidelijk blijkt dat de middelen zijn aangewend voor de uitvoering van de in dit plan overeengekomen zorg.
- Op basis van jaarlijkse evaluatie vindt budgetvaststelling voor navolgende jaar plaats
- Na 5 jaar eindigt extra financiering voor resterende bovenreguliere hulpvraag.

Jaarlijkse afrekening:

1. VWS voorziet de Gemeente van financiële middelen vanwege opdracht tot nazorg.
2. Gemeente Enschede en zorginstellingen verdelen op basis van:
   - Goedgekeurd Plan van Aanpak Zorg Cluster en de daarbijbehorende deelplannen van de zorginstellingen
   - deelplan zorginstellingen
   - productieafspraken
   - consensus binnen deelnemers Zorg Cluster
   - verantwoording over werkelijke middelenbesteding en geleverde producten voorzien van accountantsverklaring
   - registratiegegevens
3. Gemeente Enschede regisseert ontwerp verdelingsplan en toetst of instroom en productienormen zich verhouden respectievelijk aanleiding geven tot wijziging van subsidies.
4. Deelnemers Zorg Cluster zijn verantwoordelijk voor besteding van middelen. De instellingen zijn ervoor verantwoordelijk dat het totale hulpaanbod kwalitatief en

kwantitatief geboden kan worden en dat de integrale afstemming daarvan is gewaarborgd.

6. Bijlagen

6.1 Literatuur en deskundigenverwijzing

6.2 Organogram

6.3 Namenlijsten

6.4 Overlegfrequenties

6.5 Formatieopbouw

6.6 Toelichting formatieopbouw

6.7 Formatieonderbouwing/uitgangspunten

6.8 Patiëntenstromen

6.9 Activiteiten per deelnemende organisatie

6.10 Geregistreerde doorverwijzingen 13 mei tot 5 augustus

6.11 Resultaten analyse van medlingen via IAC

6.12 Procesondersteuning

6.13 Organogram verbindingen IAC/Zorg Cluster

6.14 Registratie nieuwe stijl (zorgpas)

6.15 Actielijst

6.16 Instellingsprogramma's

6.17 Concept vastlegging basisgegevens registratie

6.18 Begroting Projectbureau

6.1Literatuur en deskundigenverwijzing

Bij de gehanteerde aannames is gebruik gemaakt van de volgende literatuurstudies:

1. David Goldberg, Peter Huxley (1980). *Mental illness in the community*

2. Robert J. Ursano, Carol S. Fullerton, Ann E. Norwood (1995). *Psychiatric dimensions of disaster: patient care, community consultation and preventive medicin* (waardoor worden mensen ziek van een ramp?)

3. Bruno Lima, Johns Hopkins, Lars Weisaeth, Wolfram Schuffel, Beverly Raphael, O. Almgren, T. Yazukawa (1992). *Psychosocial consequences of disasters* (Extrapolatie van ramp op community-niveau, wat heeft dit voor gevolgen?)

4. I.V.E. Carlier, J.J. van Uchelen, R.D. Lamberts, B.P.R. Gersons (1993). *De Bijlmervliegramp. Een onderzoek naar de psychische gevolgen bij getroffenene en hun commentaar op de geboden nazorg.*
I.V.E. Carlier, J.J. van Uchelen, B.P.R. Gersons (1995b). *De Bijlmermeer-vliegramp: een vervolgonderzoek naar de lange termijn psychische gevolgen en de nazorg bij getroffenen.*

5. A.J. Barsky, J.F. Borus (1999). *Functional somatic syndromes* (onverklaarde lichamelijke klachten en hun effecten)

6. E.W. Campion (1996). *Disease and suspicion after the Persian Gulf War* (Golfsyndroom)

7. S.A. Freedman, D. Brandes, T. Peri, A. Shalev (1999). *Predictors of chronic post traumatic stress disorder* (chroniciteit bij PTSS)

8. B.P.R. Gersons, I.V.E. Carlier (1998). *Behandelingsstrategiën bij posttraumatische stress-stoornissen* (protocol behandeling PTSS

9. Randall D. Marshall, Franklin R. Schneier, Brian A. Fallon, Charles B.G. Knight, Linda A. Abbate, Deborah Goets, Raphael Campeas, Michael R. Liebowitz (1998). *An open trial of paroxetine in patients with noncombat-related, chronic posttraumatic stress disorder* (biologische behandeling van PTSS

10. B.P.R. Gersons, I.V.E. Carlier (in press). *Onvoorziene lange termijn gevolgen bij Bijlmervliegramp*

11. Phebe Tucker, Betty Pfefferbaum, Sara Jo Nixon, David W. Foy (1999). *Trauma and recovery among adults highly exposed to a community disaster*

12. G.J. IJzermans, J. van der Zee (1999). *Gezondheidsklachten en de vliegramp Bijlmermeer*

Onderbouwing/toelichting op het filtermodel.

Algemeen

Het filtermodel dat hier is gebruikt, is door Goldberg en Huxley (1980) beschreven (zie bijlage).

	klachten →
1e filter	
	eerste lijn: huisarts, maatschappelijke dienstverlening, wijkverpleging →
2e filter	
	tweede lijn: GGZ/PAAZ/Mediant →
3e filter	
	intramurale zorg of intensieve extramurale zorg

In eerst instantie worden de klachten aan man, vrouw, buurvrouw, etc. gemeld. Dan komt het 1e filter en gaat men naar de eerste lijn (huisartsen, maatschappelijke hulpverlening, wijkverpleging, dus eerste lijn in brede zin). Daarna volgt het 2e filter en komt men bij de tweede lijn (GGZ, PAAZ, Mediant). Tenslotte filter 3; men komt dan van de RIAGG naar de intensieve zorg (intramuraal).

De doorgankelijkheid van de filters is van verschillende zaken afhankelijk en moet dan ook uit nader onderzoek (registratie) blijken.
Bijvoorbeeld filter 1: deze kan dun zijn door de claimcultuur (snel door de filter), maar dik vanwege stigma (psychische problemen hebben, maar met lichamelijke klachten komen) schaamte, stugheid, culturele kant.
De eerste lijn moet als competent worden gezien.

Enschede Noord

Direct betrokkenen: eerste en tweede ring	= 18.000 (dit aantal is een feit)
Indirect betrokkenen: familieleden, kennissen, etc.	= 18.000
Totaal populatie	= 36.000

Er is uitgegaan van een tijdschaal van vijf jaar.

Van deze 36.000 betrokkenen is ongeveer 30% highly exposed. Dit is een in de literatuur geaccepteerd percentage. De resterende 26.000 personen zijn low exposed.

Highly exposed (10.000 betrokkenen):
Dit zijn de gewonden, ouderen, ontheemden, mensen met een slecht sociaal netwerk. Zij zijn heel direct bij de ramp betrokken; hebben in het gebied gelopen, gewoond, gezeten, zaken gedaan, zijn er geboren, etc. Zij hebben dus een sterke relatie met dat gebied.

Zij hebben klachten, maatschappelijke problemen.

De kwetsbaarheid van deze betrokkenen is normaal.

Van deze 10.000 komt 50-65% door het 1e filter (5.000-6.500). Gaan dus naar de huisarts, maatschappelijke dienstverlening. Deze 65% is additioneel (rampgerelateerd).
Het 1e filter is bij de highly exposed betrokkenen dun, vanwege de claimcultuur en de voorlichting. De huisartsen worden dus extra belast.

Ongeveer 25% van de 10.000 (2.500) komen door het 2e filter. Zij hebben een of andere Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS) die in de eerste lijn niet overgaat.
Dit 2e filter wordt dun omdat de huisartsen patiënten sneller zullen doorverwijzen.

Low exposed (26.000 betrokkenen):
Dit zijn betrokkenen die geen directe klachten hebben, maar wel potentiële klachtendragers zijn.
De kwetsbaarheid van deze betrokkenen is hoog. Over het algemeen zijn zij bekend bij de eerste en tweede lijn, omdat zij al vaker problemen hebben gehad.

Van deze 26.000 (36.000 – 10.000) komt ongeveer 20-25% (5.000-7.000) door het 1e filter.

Ongeveer 10% van de 26.000 (2.500) komt door het 2e filter.
Het 2e filter is dik, omdat de huisartsen deze patiënten niet zo snel zullen doorverwijzen.

Deze 2.500 betrokkenen kunnen worden opgeteld bij de 2.500 highly exposed. Tevens zullen zij ook bij de huisarts en de GGZ terecht komen. Dit brengt een reguliere zorgverhoging van 10-15% met zich mee.

In totaal zijn er dus 5.000 betrokkenen highly exposed.

Van deze 5.000 gaat 10% door het 3e filter (500). Deze 500 hebben 50 contacten nodig over een periode van ongeveer 5 jaar. De andere 4.500 hebben 15-20 contacten nodig. Bij de Bijlmerramp waren er 4 tot 5 contacten, maar daar is juist gebleken dat de zorg de patiënten te vlug heeft laten gaan.

In deze groep zit een groot aantal betrokkenen met particiële PTSS. Zij houden onverklaarbare lichamelijke klachten, zoals onder andere vermoeidheid, concentratieproblemen, slaapstoornissen, luchtwegproblemen, huiduitslag, hoofdpijn en groot gebruik van middelen.
Deze betrokkenen belasten de eerste lijn fors. Er wordt hier dan ook in de latere jaren (2-3 jaar) een toename van verwacht.

5.1.2e

14 september 2000

Direct betrokkenen	18.000	
Indirect betrokkenen	18.000	
Populatie	36.000	
Highly exposed 10.000	**Low exposed** 26.000	**Totaal** 36.000
1e filter, 1e lijn		
(65%) 6.500 huisarts	7.500 (1:3)	10.000/14.000
(50%) 5.000 overig		
2e filter, 2e lijn – PTTS die niet in de 1e lijn ondervangen wordt		
25% 2.500	2.500 (10% van 26.000)	5.000
90% 4.500 10-12 contacten, veroorzaken ook toename in reguliere zorg		
3e filter, chronische klachten		
10% 500 ± 50 contacten		

Type of rate	Investigators	Location	Case-finding Method	Size of sample	All psychiatric illness rates per 1000 population		
					Males	Females	Total
Rates claculated from psychiatric screening, questionnaire	Goldberg, Kay and Thompson (1974)	South Manchester UK	GHQ	213	114	233	184
	Finlay-Jones and Burvill (1977)	Perth, Australia	GHQ	2342	89	150	120
POINT PREVALENCE	Ingham, Rawnsley and Hughes (1972)	Industrial Wales (Rhondda)	Modified CMI	300	120	230	175
		rural Wales (Vale of Glamorgan)		581	50	155	203
Clinical assessments	Dilling (1979)	Bavaria, W.Germany	CIS	1231	160	218	193
POINT	Weisman, Myers	Newshaven, USA	SADS-RDC	511	164	189	178
PREVALENCE	and Harding						
Clinical assessments	Wing (1979)	Camberwell, London		800	59	119	90
	Orly and Wing (1979)	Ugandan villages,PSE-ID	191	194	291	241	
			Africa				
ONE-MONTH PERIOD PREVALENCE	Duncan-Jones and Henderson (1980)	Canberra, Australia	GHQ/PSE/ID	756	70	110	90
Clinicla assessments	Brown and Harris (1978)	Camberwell, London	PSE	458	-	170	-
ONE-YEAR PERIOD PREVALENCE	Brown *et al.* (1977)	North Uist, Outer Hebrides	PSE	154	-	120	-

GHQ=General Health Questionnaire; CMI=Cornell Medical Inventory; SADS=Schedule for Affective Disorders and Schizophrenia; RDC=Research Diagnostic Criteria; PSE=Present State Examination; ID=Index of Definition; CIS=Clinical Interview Schedule)

6.2Organogram

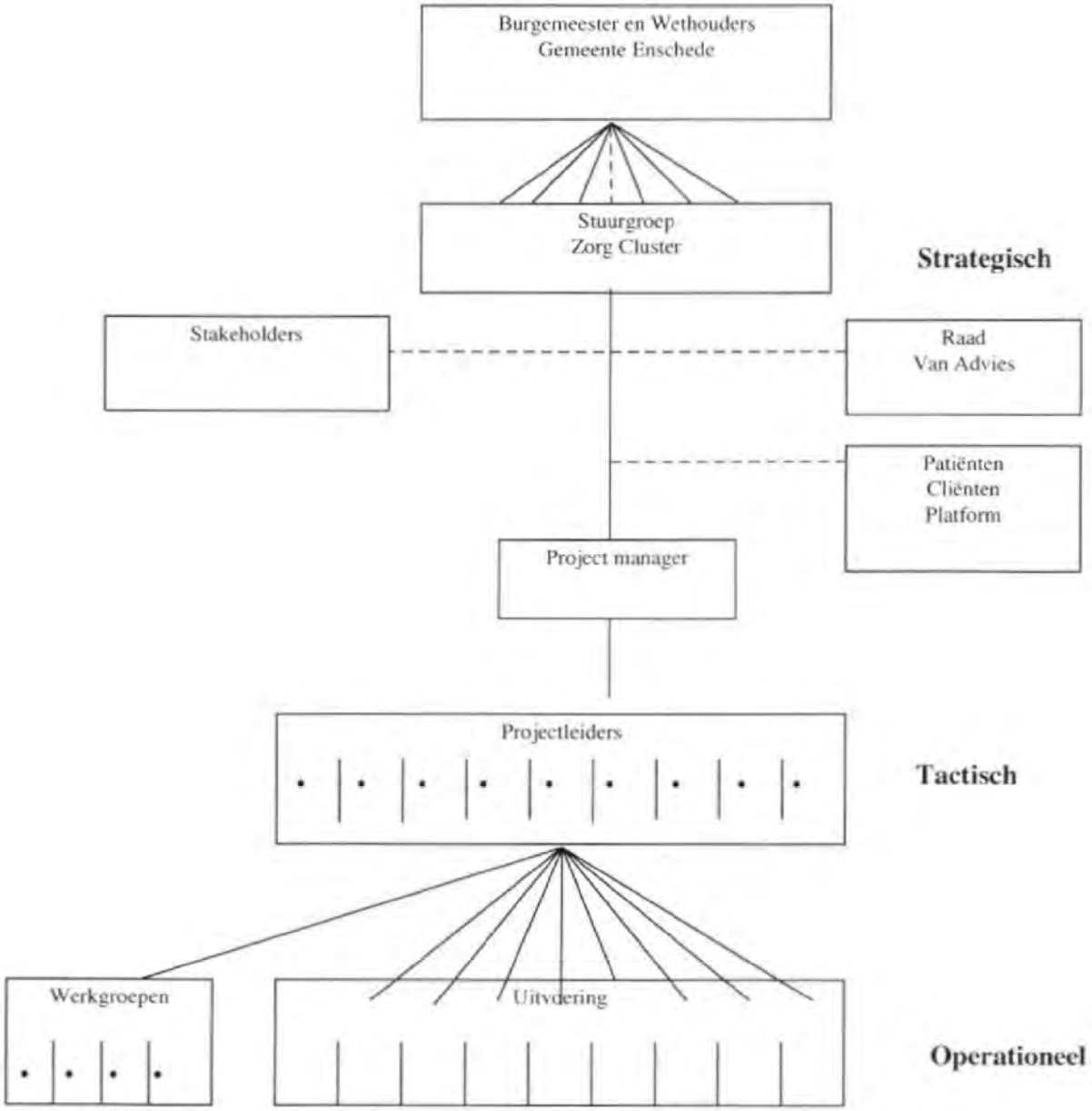

6.3Namenlijst (zie bijlage 6.15, no. 4)

STAKEHOLDERS

GEMEENTE ENSCHEDE

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

AMICON

5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Ministerie VWS

5.1.2e 5.1.2e.1.2e die desgewenst de volgende personen vertegenwoordigt:

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

STUURGROEP

Vacature

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e

Onafhankelijk Voorzitter
Medisch Spectrum Twente
Ambtelijk Secretaris
Regionale Huisartsen Vereniging
GGD Twente
Mediant
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening

PROJECTGROEP

5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e 1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

Onafhankelijk Voorzitter
Medisch Spectrum Twente
Afgevaardigde IAC
Stichting Slachtofferhulp Twente
Mediant
Regionale Huisartsen Vereniging
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening
Voorzitter werkgroepen
Thuiszorg Enschede Haaksbergen
Gezondheidscentra Enschede
GGD Twente

39/71

PROJECTBUREAU

5.1.2e	Secretaresse
Part time medewerker	Financieel Informatiesysteem (middelenverantwoording)
Part time medewerker	Management Informatiesysteem (rapportenverantw.)
Part time medewerker	Cliëntvolgsysteem i.s.m. IAC (registratieverantw.)

RAAD VAN ADVIES

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Directeur Arke Reizen
	Directeur 5.1.2e & 5.1.2e RIAGG Zwolle

PATIËNTEN CONSUMENTEN PLATFORM

3 leden aan te wijzen door Belangenvereniging Nazorg Vuurwerkramp en/of Patiënten Consumenten Vereniging

WERKGROEPEN

Jeugd / gezinnen	
5.1.2e	GGD Twente / Jeugdgezondheidszorg
Volwassenen	
5.1.2e 5.1.2e	Stichting Maatschappelijke Dienstverlening
Ouderen	
5.1.2e 5.1.2e	Stichting Welzijn Ouderen
Allochtonen	
5.1.2e	GGD Twente

SAMENSTELLING WERKGROEPEN

Jeugd/gezinnen
5.1.2e schoolbegeleidingsdienst
Jeugdzorggroep Oost
SMD, schoolgericht maatschappelijk werk
Jeugdzorg Twente
Regionale Huisartsen Vereniging
Mediant, circuit Jeugd
Thuiszorg, sector OKZ
GGD, afdeling Jeugdgezondheidszorg
Specifiek Jongerenwerk

Volwassenen
Regionale Huisartsen Vereniging
Mediant, circuit volwassenen
Tactus
Regionale Huisartsen Vereniging
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening
Slachtofferhulp Twente
Thuiszorg
ARBO-Dienst
Pastoraal werkers
(eerstelijn vrijgevestigden PAAZ)

Ouderen
Sociaal Maatschappelijke Dienstverlening
Stichting Welzijn Ouderen
Regionale Huisartsen Vereniging
Mediant, circuit ouderen
Slachtofferhulp Twente
Thuiszorg
Pastoraal werkers

Migranten
GGD, afdeling Preventieve Zorg
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening
Mediant
Gezondheidscentrum Noord

6.4Overlegfrequentie

STUURGROEP
Eerste 6 maand: 1 maal per maand.
Daarna: 1 maal per 3 maanden.

STAKEHOLDERS
Eerste 6 maand: 1 maal per 2 weken.
Daarna: 1 maal per maand.

PROJECTGROEP
Eerste 6 maand: 1 maal per week.
Daarna: 1 maal per 2 weken.

WERKGROEPEN
Eerste 6 maand: 1 maal per 2 weken.
Daarna: 1 maal per maand.

RAAD VAN ADVIES
Eerste 6 maand: 1 maal per 2 maand.
Daarna: 1 maal per 4 maanden.

PATIENTEN CLIËNTEN PLATFORM
Eerste 6 maand: 1 maal per maand.
Daarna: op verzoek.

6.5 Formatieopbouw

Soort inzet	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2			
	TEH	GGD	SST	ALLOCH.	OUDER.	RHV	SMD	MST	GCN	Mediant	GEMEENTE AMICON	PROJ.B.	P.M.
Huisarts						5,5							
Jeugdgezondheidsz.		6,7											
Sociaal psych. verpl.										5			
Psychiater										0,22			
Psycholoog										5			
Thuishulp Alfa	2												
Verzorgende B	1												
Verzorgende C	1												
Wijkziekenverz.	1												
Coördinatie	1	2,4	0,1	1	0,3	3	1		0,4	1,67	4,8	1	1
Ondersteuning	1					1,5						2	
MMK		0,2											
GVO/VETC		3							3,5				
Maatsch. Werker			0,3				13						
Kinderarts								1,5					
Preventie Platform				5,2						3			6
Psychotherapeut													
Secretariaat	0,3	1					1			2,83		1	
Totaal per zorginst.	**7,3**	**13,3**	**0,4**	**6,2**	**0,3**	**8,5**	**15**	**1,5**	**3,9**	**17,72**	**4,8**	**4**	7
Totaal generaal	**90,01**												

6.6Toelichting Formatieopbouw

Pro memorie zijn 7 formatieplaatsen opgenomen voor het Preventie-Platform Vuurwerkramp. In de loop van het najaar 2000 wordt duidelijk in hoeverre deze formatie noodzakelijk is.
De huisartsen maken goede vorderingen in het opvullen van de vacatures.
Mediant en SMD hebben via langdurige collegiale uitleen kans gezien on hun formatie bijeen te sprokkelen.

6.7 Formatieonderbouwing/uitgangspunten

Toelichting

RHV: 40% van at risk 36.000 is rampgerelateerde cliënt met een tijdsbesteding van 7 gesprekken à 30minuten verdeeld over 3jaar is 17.500 uur extra belasting per jaar Per formatieplaats 1650 werkbare uren per jaar is NLG 10.672 per jaar. Hierbij wordt uitgegaan van ondersteuning door een praktijkverpleegkundige per huisarts is 10,6 fte per jaar.
Coördinatie: projectleider, huisartswaarnemer, kenniscoördinator is 2,25 fte.
Bijscholing en waarneming tijdens bijscholing (50 uur in 2 jaar) coaching, inclusief 25% overhead.

Mediant: At risk inwoners Enschede Noord 18.000 verdubbeld (Wright) is 36.000.
36.000 At risk voor trauma gerelateerde psychische aandoeningen.
Verwachting: 30% (10.800) klachteninstroom via 1e lijn.
Volgens het epidemiologisch filter model is 10.000 mensen high exposed en zal 25% hiervan (2.500) doorstromen naar de 2e lijn.
Daarnaast zal 10% van (36.000 populatie – 10.000 high risk) is 2.600 ook de 2e lijn instromen. Totaal 2.500 + 2.600 = 5.100 gedurende 3 tot 5 jaar.
Uitkomsten van de "Eerste rapportage Gezondheidsonderzoek Enschede" rechtvaardigen de aannames van te verwachten instroom die vanaf september op gang zal komen.
Van de 5.100 mensen hebben naar schatting 4.600 acute klachten (ASS, acute PTTS) en andere door trauma geluxeerde psychische aandoeningen met tamelijk ongecompliceerd verloop.
Voor behandeling kan naar verwachting worden volstaan met gemiddeld 10 gesprekken = 46.000 gesprekken.
500 Ernstige symptoomdragers zullen een chronisch klachtenverloop tonen met 50 contacten = 25.000 contacten.
Formatieopbouw:

1. Hulpverlening
2. Dienstverlening
3. Preventie

44/71

MST: Bij een inwoneraantal van 150.000 lijkt het redelijk te veronderstellen dat meer dan 35.000 personen een traumatische ervaring hebben beleefd. Met name na 3 à 4 maanden zullen mensen zich bij de 1e lijn gaan melden. Op basis hiervan zullen zich tussen de 3.500 en 10.500 patiënten / cliënten melden, een deel hiervan bij het MST.
Uitgaande van 10% zijn dat 3.500 patiënten (20% van 17.000 en 10% van 18.000 levert 5.100 patiënten op). Bij verhouding van 80% GGZ en 20% Algemeen Ziekenhuis wordt verwacht dat 700 patiënten klinische psychologie zeer frequent (600) zullen consulteren. Uitgaande van de verhouding 75/25 volwassene/kind is dat 450/150. PAAZ hanteert het richtgetal 160 onderzoeken/behandelingen door een klinisch/medisch psycholoog. Dit houdt in 1,5 fte exclusief assistentie, secretariaat en ondersteuning.

SMD:
- Vanaf 1e moment geconfronteerd met groot aantal rampgerelateerde aanmeldingen.
- Gesprekken met getroffenen zijn zwaarder, intensiever, langer.
- Reguliere cliënten komen met rampgerelateerde vragen en problemen.
- Uitgangspunt: 36.000 at risk trauma gerelateerde psychische aandoeningen
- 30% ontwikkelt psychische klachten richting 1e lijn (10.800) waarvan 5.100 doorstromen naar GGZ.
- Er zal een niet evenredig verdeelde instroom zijn over drie jaar.
- 50% Zal bij de huisarts komen en 50% (5.400) bij het AMW is 1.800 cliënten per jaar.
- Per formatieplaats kunnen 118 cliëntsystemen/hulpcontacten hulp geboden worden met naar verwachting per cliënt 8 hulpverleningsgesprekken.
- 1.800 x 8 gesprekken: 118 x 8 capaciteit per formatieplaats is 15 per jaar gedurende 3 jaar.
- Herschikking van formatieverdeling over doelgroepen is mogelijk.

TEH:
- toetsing formatiebehoefte via RIO en GGD/OKZ
- Met bestaande formatie kunnen minder cliënten bediend worden gezien de benodigde contacttijd groter is.
- Verwachting dat rampgerelateerde hulpvraag zal toenemen.
- Kinderrijke buurt zal groot beroep doen op verpleegkundigen en consultatiebureau artsen.
- Verwachting is dat hulpvraag met 30% rampgerelateerd zal stijgen. Er zal een groot beroep worden gedaan op verpleeg-, verzorgings- en mobiliteitshulpmiddelen of woonaanpassing.
- Signalen over opvoedingsproblemen vertalen naar rampgerelateerde problemen.

GGD:
- 35.000 direct en indirect betrokkenen.
- 30% (10.000) doet beroep op 1e lijn.
- 10% (3.500) doet beroep op 2e lijn.
- Rampgerelateerde inzet voor periode van 5 jaar.
- Scholen outreach: jaargroep 8.000 kinderen en ouders basisschool plus 8.000 voortgezet onderwijs = 16.000 waarvan 25% rampgerelateerde problemen is 4.000 cliëntencontacten.
- Formatie van 13,4 fte is exclusief het gezondheidsonderzoek.
- Preventieplan gaat gemaakt worden.

0e Lijn preventie: hulp zoekt gedupeerde op.
1e, 2e lijn preventie: gedupeerde zoekt hulpop.

GCN:
- Formatieberekening gebaseerd op registratiegegevens eerste 3 maand.
- Uit registratie moet relevantie blijken over langere periode.
- 2.100 Patiënten van de drie huisartsen zijn woonachtig in het kerngebied van de ramp.
- Afgeleide betrokkenheid heeft grote gevolgen voor coördinatie en afstemming.
- Grote behoefte aan gezondheidsvoorlichting zal (permanent) blijven over de komende jaren.
- Intermediair tussen allochtone patiënt / cliënt en hulpverlener.

SST:
- Tussen de 200 en 500 (5-10%) extra slachtoffers per jaar. Regulier 4.200 per jaar.
- Geen procesmatige aanpak zoals AMW.
- Geen vooraf gestelde doelen die gehaald moeten worden.
- Één of meermalige contacten maximum 6 tussen vrijwilliger en cliënt

Actieve begeleiding:
- 400-1.000 vrijwilligers en 100 tot 250 uren professionele begeleiding.

Overige activiteiten:
- 500-700 vrijwilligersuren 250 tot 350 uren professionele begeleiding.
- Totale formatie professional 600 uur is 0,3 fte.

WERKGROEPEN:

Jeugd OKZ:
Formatie opgenomen bij TEH.

Ouderen Noord Allochtonen Ouderenwerk:

143 55+ Turks/ Marokkaans – 30% rampgerelateerde klachten:	43
126 55+ Surinaams - 30% rampgerelateerde klachten:	38

	81

81 Cliënten betekent een extra inzet van 4 uur per week = 0,1 fte.

Noord Wijk Ouderenwerk:
Psycho-sociale begeleiding extra inzet van 8 uur per week = 0,2 fte.

1398 65+ in rampgebied waarvan 700 een beroep zullen doen op enige vorm van hulpverlening.

6.8Patiëntenstromen[1]

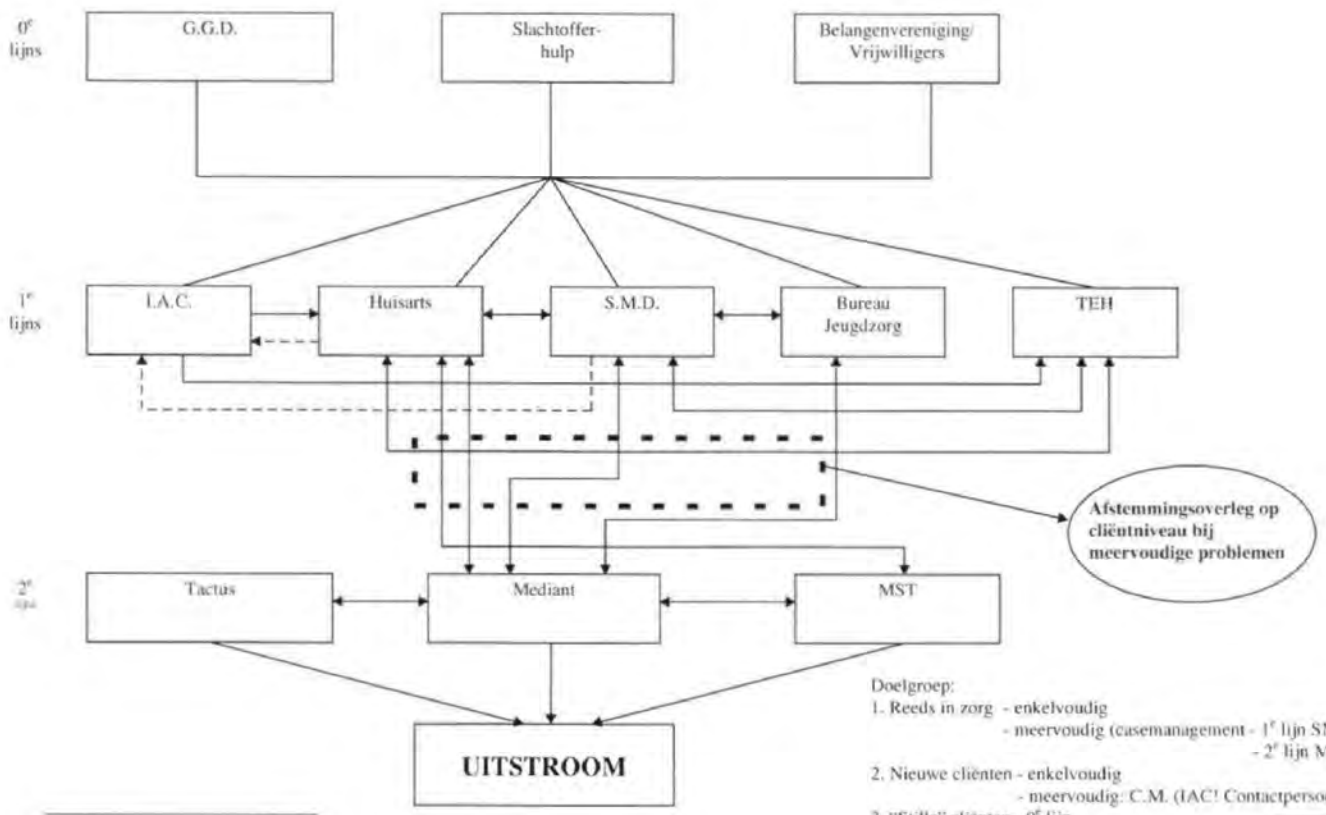

Doelgroep:
1. Reeds in zorg - enkelvoudig
   - meervoudig (casemanagement - 1e lijn SMD
   - 2e lijn Mediant)
2. Nieuwe cliënten - enkelvoudig
   - meervoudig: C.M. (IAC! Contactpersoon)
3. "Stille" cliënten - 0e lijn
   - belangenvereniging
   - overige, politie, buren, school

preventie

[1] Schema geeft, m.u.v. de vetgedrukte onderdelen, de reeds georganiseerde structuur aan

6.9 Activiteiten per lijn

Activiteiten 0e lijn			
THUISZORG	**SLACHTOFFERHULP**	**GCN**	**GGD CONSULTATIE**
Contacttijd per patiënt	Bewerkstelligen dat rampschade zoveel mogelijk beperkt blijft	Project coördinatie	Coördinatie /afstemming, advisering, expertise, preventie
Luisterend oor	Heldere positionering van slachtofferhulp in zorgketen	Gezondheidsvoorlichting	Pro-actieve benadering voor achterstandsgroepen
Verpleging	Zorgingang	Intermediair tussen allochtone cliënt en hulpverlener	Epidemiologie
Begeleiding bij functieverlies	Kortdurende contacten gesprekken/huisbezoek	Inloopspreekuur	Medische milieukunde
Gespecialiseerde verzorging	Versterking van verwijzingscircuit 1e lijn	Helpen formuleren van hulpvraag	VETC voorlichters eigen taal en cultuur
Huishoudelijke verzorging	Buurtbijeenkomsten per lotgenotengroep. Ondersteuning op: - emotioneel terrein - juridisch terrein - praktisch terrein	Doorverwijzen naar hulpverlener	Ontmoetingsbijeenkomsten
Tekorten door vermindering van afnemen fysiek vermogen, functieverlies worden begeleid, zonodig regieovername	Bereiken "stille" slachtoffers middels actieve benadering	Groepsgerichte cursussen en activiteiten	Ondersteuning huisartsen d.m.v. profs vanuit GGD/Mediant/…
Voorkomen van grotere uitval/hulpvraag		Extra tijd bij niet rampgerelateerde activiteiten	
Ondersteunen bij het vinden van de balans tussen draagkracht en draaglast		Drempeloverwinning cliënten naar AMW met behulp van intermediair	
Preventieve OCK-zorg 0-4 jarigen			
Extra consulten consultatiebureau			

Activiteiten 1e lijn		
HUISARTS	**STICHTING MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING**	**GGZ/JGZ**
Opvang hulpvragers	Realiseren van kwalitatief en kwantitatief extra hulpaanbod.	GVO speciaal naar allochtonen
Monitoringsystemen	Algemeen en specifiek MW in samenwerking met 0e, 1e en 2e lijn GGZ organisatie	Jeugdgezondheidszorg
Outreaching met voorkoming van problematisering en somatisering		Modules psychosomatiek en psychosociale onderwerpen
Langduriger en meerdere consulten		Extra contact met kinderen en ouders van basisscholen en voortgezet onderwijs
Verwijzing op basis van onderbouwing		Begeleiding leraren basisschool door verpleegkundige
Signaleren PTTS		Selectie via leerkrachten/intermediair
Afstemming ketenbehandeling		Groepsgerichte preventie gericht op kinderen/ouderen/begeleiders
Deskundigheidsbevordering		Consultatie, deskundigheidsbevordering, publieksinformatie
Betrokkenheid kennisinstituut		
Gerichte cliëntbesprekingen tussen verschillende disciplines		
Ontwikkelen van protocollen waaronder PTTS en UPS		
Consulent voor andere hulpverleners		
Dossierbeheer		

Activiteiten 2e lijn	
MEDIANT	**MEDISCH SPECTRUM TWENTE**
Voorziening opvang en begeleiding instroom	Behandeling van lichamelijk gewonden met bovenmatige psychologische gevolgen
Dienstverlenende ondersteuning 0e en 1e lijn die leidt tot beperkte instroom 2e lijn voor Zorg Cluster aangeslotenen	Somatomorfe stoornisbehandelingen die zich kunnen presenteren op alle poli's
Voorzitterschap Preventie Platform Twente (PPT)	Bestaande somatische klachten behandelen bij patiënten die als gevolg van de ramp verergering van klachten ervaren (co-morbiditeit)
Afstemming en taakverdeling preventie en voorlichting tussen Zorg Cluster aangeslotenen	Nieuwe somatisch patiënten behandelen die bij nader inzien rampgerelateerde patiënten zijn
Afstemming met GGZ-partners zoals PAAZ en verslavingszorg	Bestaande psychiatrische stoornisbehandeling, zij zijn verhoogd kwetsbaar
Hulpaanbod per doelgroep uitgaande van: - Acute Stress Stoornis (ASS) - Acute Post Traumatische Stress ((PTTS) - Chronische PTTS met zware nadruk op preventie activiteiten	Behandeling van uiteenlopende psychische klachten bij patiënten die door de huisarts verwezen worden naar de poli-psychiater (depressie-paniekstoornis)
Outreachend naar doelgroepen en steungroepen	Kinderen doorverwezen naar de kinderarts met slaapstoornis, pijnklachten, zindelijkheidsklachten e.d.
Voorkoming en vroege onderkenning van psychische aandoeningen als gevolg van de ramp	Naast onderzoek en behandelingen zijn er de volgende zorgproducten: - consultatie - medisch specialisten - huisartsen - onderwijs - verpleging - medisch specialisten - monitoring – registratieverwijzing - research - met U.T. - afstemming – Mediant
Preventie intervenieert op micro-, mezo- en macroniveau	
Overwegend wordt projectmatig zonodig ad hoc gewerkt	
Er wordt speciale aandacht ingebouwd voor bijzondere risicogroepen	
Toerusting 1e lijn betreft met name: huisartsen, AMW, GGZ/JGZ d.m.v. consultatie, structurele teamondersteuning, vaste contactpersonen en geven van bijscholing	
Daarnaast ondersteuning bij publieksvoorlichting en vroegtijdige onderkenning met name uit te voeren door GGZ/preventiemedewerkers	

Activiteiten per doelgroep 2e lijn			
JEUGD	**OUDEREN**	**VOLWASSENEN EN KLINISCHE PSYCHIATRIE**	**ALLOCHTONEN**
Scholen: preventieve opvang leerlingen, lichte opvang binnen scholen	Uitbreiding van bestaande zorg	Er wordt een grotere behoefte verwacht aan psychotherapeutische interventie	Voornoemd aanbod wordt zoveel mogelijk cultureel aangepast
Doorverwijzing op indicatie (eclectisch protocol): 4 leeftijdsgroepen, 16 zittingen	Uitbreiding PIT zorg, opzetten groepen voor traumaverwerking	Op indicatie biologisch-psychiatrische behandeling en psychotherapeutische behandeling	Er wordt een eigen toegang/intake gecreëerd
Begeleiding ouders, gezinnen	Lotgenotengroepen met partners	Eventueel aangevuld met Eye Movement Desensitisation Reposessing (EMDR)	Dienstverlening en preventie richten zich ook op ondersteuning van eigen sociale netwerken
Adolescenten in overleg met jeugdhulpverlening en studentenpsychologen, zelfde aanbod als bij scholen		Gebruikelijke behandeling voor niet specifiek getraumatiseerde klachten	Bijzondere aandacht voor (rouw)rituelen
Jeugd op indicatie de behandeling volgens eclectisch patroon		Bij aanhoudende PTTS-klachten biologisch-psychiatrische behandeling en case management	

6.10 Geregistreerde doorverwijzingen tussen 13 mei en 15 augustus 2000 en werkelijke individuele hulpverleningscontacten tussen 13 en 31 mei 2000

Doorverwijzingen tussen 13 mei en 15 augustus 2000

Mediant	271	
SST	225	
RHV-Noord	454	met dubbel consult (22% van huisartsenbestand Noord)
SMD	328	procesmatige hulpverlening
	964	korte contacten
	126	multi probleemgezinnen
	147	contacten op 4scholen/peuterspeelzalen
IAC	306	Doorverwijzingen
		SMD 84
		SST 12
		TEH 2
		MST 1
		Geestelijke 3
		Mediant 37
		GGD 23
		Huisarts 22

Werkelijke individuele hulpverleningscontacten tussen 13 en 31 mei 2000

SMD, huisbezoeken	6222
Mediant, crises	35
Mediant, aanmeldingen	120
Huisartsen	1750

6.11 Resultaten analyse van meldingen via IAC

Bij analyse van ± 800 zorggerelateerde vragen die tussen 13 mei en 5 september bij het IAC zijn binnengekomen.

1. De gegevens dienen met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd;
2. Verschillende telefonisten hebben gelijksoortige termen gehanteerd om uiteenlopende problematieken te beschrijven;
3. Geuite problematiek is niet altijd éénduidig verwerkt;
4. Met name vervolgacties roepen vragen op;
5. Sommige beschrijvingen waren onduidelijk;
6. Identieke telefoontjes hebben soms verschillende vervolgacties tot gevolg gehad;
7. Hoewel N795 is, gaat het echter om veel meer hulpvragers. In zeker 35% vertegenwoordigde de beller een gezin met meer familieleden;
8. In de meeste gevallen had de beller meer hulpvragen;
9. In alle categorieën komt veel latente problematiek boven;
10. Ook wordt eerder afgeleerd gedrag als copingsmechanisme gehanteerd.

Doorverwezen zorginstellingen

Zorginstellingen	
6.	Stichting Slachtofferhulp
7.	SMD Maatschappelijk Werk
16.	GGD Twente
17.	Vrijwilligers
30.	Leger des Heils
31.	GGZ/Mediant
33.	Geestelijke Raadslieden
34.	Ziekenhuis: Medisch Spectrum Twente
35.	Ziekenhuis: Streekziekenhuis Midden Twente
36.	Ziekenhuis: Twenteborg
37.	Huisarts
40.	Thuiszorg
47.	Huisarts
48.	Psycholoog
49.	Psychiater

DEFINITIE GEHANTEERDE BEGRIPPEN

Psycho-sociale/emotionele ondersteuning:

Verdriet, spanning, huilen, bang, stil, slecht slapen, denken aan wat er gebeurt is, gevoel van onbehagen, zekerheidsverlies, houdt iemand niet meer dagelijks bezig, (nog) handelingsbewust, moeilijk hebben met de gebeurtenis, (dwingend) verzoek om AMW, doorverwezen naar en/of heeft reeds hulp van AMW of slachtofferhulp, verwerking door drankgebruik, overstuur rouwverwerking, geen netwerk om te praten, wil erkenning als slachtoffer.

Post-traumatische stress:

Geestelijk volledig in de war, fobieën, niet slapen en niet eten, gebruik van anti-depressiva, overspannen, desoriëntatie, (bekend met) borderline-problematiek, nachtmerries, verwarde indruk, concentratiestoornis, suicideneiging(en), niet (meer) handelingsbekwaam, (dwingend) verzoek om (dringende) psychiatrische/geestelijke hulp, opname/behandeling psychiatrische instelling.

Welzijn

In de categorie Welzijn (cat. 1, n=195) valt op dat veel mensen, 19% (37), telefonisch aangeven geen hulp (meer) te willen ontvangen of er niet aan toe te zijn. Bij de noemer "verzoek tot materiele ondersteuning..." zijn veel mensen geïncludeerd die de Gemeente Enschede vragen om in aanmerking te komen voor de vakantie. Opvallend is de relatief grote hoeveelheid personen (+/- 5%), zowel professionele hulpverleners als burgers, in deze categorie, die zich zorgen maken over de mogelijke blootstelling aan asbest. Op de meeste vragen hieromtrent kon direct telefonisch antwoord worden gegeven en kon de vraag worden afgehandeld.
12% (24) Van de op schrift aangebrachte telefoontjes kon niet worden geïnterpreteerd. Veelal was dit het gevolg van het niet volledig invullen van de 'velden'.

N = 195

Klacht/ Diagnose/ Problematiek/ Hulpvraag	Primair	Secundair	Doorver-wijzing	Doorverwijzing/ vervolgaf-spraak	Afgehandeld/ reeds in behandeling	Categorie 3	Instelling
Lichamelijk letsel/klachten	6	10		2	4	1	4,25
Verhaal Vertellen	2			1	1	1	0
Psycho-sociale/ Emotionele onder-Steuning	44	3	Op last van 1 (bijv. hulpverl.) Op eigen verzoek klant 11 Onbekend 32	21	23	1	0, 3, 6, 7, 17, 24, 27, 29, 31, 37, 43, 50

Gezondheidsonderzoek

In categorie 2 (n=118), Gezondheidsonderzoek, gaat ruim 54% (64) van de telefoontjes over de niet ontvangen of onduidelijke uitnodiging voor het onderzoek en de individuele resultaten ervan. Voor een eventuele deelname aan het gezondheidsonderzoek werden de mensen in het merendeel van de gevallen doorverwezen naar Kompas.

N = 118

Klacht/ Diagnose/ Problematiek/ Hulpvraag	Primair	Secundair	Doorverwijzing	Doorverwijzing /Vervolgafspraak	Afgehandeld /reeds in behandeling	Categorie II	Instelling
Lichamelijk letsel/somatische klachten	3	2			3	2	0
Verhaal vertellen						2	
Psycho-sociale/emotionele ondersteuning	1	2	op last van (bijv. hulpverl.) op eigen verzoek klant 1 Onbekend		1	2	16
Post-traumatische stress	2			2		2	29, 37
Materiele schade/ financiële schade						2	
Immateriële schade (bijv. vermeend misbruik buren)						2	
Verzoek tot bezichtiging woning/gebied						2	
Algemene info (gezondheidsrisico's/gezondheidsklachten/vrienden/fam. Enz) / onafh. gezondheidsonderzoek	12	4		1	11	2	16
(Verzoek tot) materiele genoegdoening/ondersteuning bijstand (bijv. vakantie/financiële bijstand/erkenning slachtoffer	2	2		1	1	2	0
Uitnodiging Wil meedoen gez.heids onderzoek	43			16	27	2	0, wel veel doorverw. Kompas
Persconferentie/ resultaten/ uitslag onderzoek	21				21	2	0
Info documentatie onderzoek	5	1			5	2	0
Geen hulpvraag	9				9	2	0
Overige (bijv. binnenkant auto met asbest)	9				9	2	
Geen omschreven vraag op antwoordformulier/ onduidelijk	11					2	16

Psycho-Sociale problemen

Zoals kon worden verwacht herbergt categorie 3 (n=283), de Psycho-sociale problemen, de meeste psychische en psycho-sociale problematiek van alle vier categorieën. Een kleine 70% (197) van alle hulpvragers verzoekt hulp van deze aard. Merkbaar is dat vele mensen geen hulp wensen te ontvangen, hoewel de geuite klachten dit zou rechtvaardigen. Het overgrote deel van de professionele hulpverleners tijdens de ramp (brandweer, politie) zegt geen externe hulp nodig te hebben, omdat de opvang in de werksituatie al veel leed heeft weggenomen.
Veelvuldig wordt door de hulpvragers om een specifieke hulpverlener gevraagd, bijvoorbeeld AMW, terwijl de klachten van dien aard zijn dat een arts/psychiater wellicht meer effectieve hulp kan bieden (of andersom). M.a.w. het lijkt erop dat vele hulpvragers de klachten niet kunnen koppelen aan een specifieke professional/zorgaanbieder. De vraag rijst dan of de mensen in deze gevallen naar de juiste instantie zijn doorgestuurd.
Opvallend is dat in deze categorie bellers enkele malen melding maken van fysiek geweld door anderen. Mensen zijn net voor of direct na de ramp in elkaar geslagen op straat (!?).
De grote mate van afhandeling dient te worden gelezen vanuit de invalshoek van de medewerker van de Gemeente. Het betekent geenszins dat de hulpvraag daadwerkelijk is afgehandeld. In praktische zin dienen veel hulpvragers nog te starten met professionele hulp en staan ze nog maar aan het begin van een (heel lang) traject.
In de 4% (12) van de mensen in de noemer "verzoek tot materiele geneogdoening..." zitten enkele mensen die willen worden erkend als slachtoffer. Wellicht zal deze groep op korte of langer termijn moeten worden geschaard bij hen die professionele psychische bijstand nodig heeft.

N = 283

Klacht/ Diagnose/Problematiek/ Hulpvraag	Primair	Secundair	Doorverwijzing/ Vervolgaf-spraak	Afgehandeld/reeds in behandeling	Categorie 3	Instelling
Lichamelijk letsel/klachten	10	11	5	5	3	6, 16, 20
Verhaal vertellen	7	1	1	6	3	31
Psycho-sociale/ emotionele ondersteuning	120	2	29	91	3	0, 3, 6, 7, 10(?), 29, 31, 33, 37, 43
Post-traumatische stress	77	2	34	43	3	3, 6, 7, 19, 28, 31, 43, 50 back office
Materiële schade/financiële schade		3			3	
Immateriële schade (bijv. vermeend misbruik buren)					3	
Verzoek tot bezichtiging woning/gebied	5	2	1	4	3	31
Algemene info (gezond-heidsrisico's/gezondheidsklac hten/vrienden/fam/enz.) Onafh. gezondheids-onder-zoek	12	1	4	8	3	18, 21, 37
(Verzoek tot) materiele genoegdoening/ondersteuning bijstand (bijv. vakantie/ financiele bijstand/erkenning slachtoffer	12	4	7	5	3	1, 10, 41, 53
Geen hulpvraag	33			33	3	

Overig	7		3	4	3	Back office, 3, 31

III = psycho-sociale problemen

Gewonden

Categorie 4 (n=199) geeft een opsomming van telefoontjes m.b.t. gewonden. in 90% (180) van de gevallen handelt het hier om het aanmaken van een ID op de gewondenlijst. Deze telefoontjes zijn ook als zodanig afgehandeld.

N = 199

Klacht/Diagnose/ Problematiek/Hulpvraag	Primair	Secundair	Doorver-Wijzing	Doorverwijzing/ Vervolgaf-spraak	Afgehandeld/reeds in behandeling	Categorie 3	Instelling
Lichamelijk letsel/klachten	13	1			13	4	
Verhaal vertellen						4	
Psycho-sociale/ emotionele ondersteuning		2				4	
Post-traumatische stress						4	
Materiële schade/financiële schade						4	
Immateriële schade (bijv. vermeend misbruik buren)						4	
Verzoek tot bezichtiging woning/gebied						4	
Algemene info (gezondheidsrisico's/ge-Zondheidsklachten/vrienden/ Fam/enz.) Onafh. gezondheids-onder-zoek	2				2	4	
(Verzoek tot) materiele genoegdoening/ondersteuning bijstand (bijv. vakantie/ financiele bijstand/erkenning slachtoffer						4	
Geen hulpvraag	1				1	4	
Overig (bestellen videobanden, dronken, boete fout parkeren)						4	
Geen omschreven vraag op antwoordformulier/of soort	2				2	4	
ID aangemaakt op gewondenlijst	180				180	4	
Klachten medisch (algemeen)	1				1	4	

3V= gewond

6.12 Procesondersteuning

De te vormen projectorganisatie zal in aanvang nog intensieve en strakke inbedding en sturing behoeven. Immers, sommige zorgverleners zijn net gestart met het inbrengen van hun betrokkenheid. Anderen moeten hun rol in het geheel nog vinden.

Een werkconferentie met het doel de organisaties in uitvoering aan elkaar te smeden waarbij inhoudelijke werkverdelingsafspraken worden gemaakt, moet stuwing geven aan de reeds bestaande en op gang komende samenwerking (zie bijlage 6.15, no. 5).

De voorgestelde vorm van integratie zal de eerste maanden bijzondere vaardigheden vergen van de projectmanager.

Diverse deelprojecten dienen nog te worden opgestart waaronder registratieopzet, afgeleide protocollering, wachtgeldberekening en managementrapportage.

Naar huidige verwachting is zes maanden na goedkeuring de organisatie zover gevorderd dat overdracht naar een permanente projectmanager mogelijk is.

6.13 Organogram verbindingen IAC/Zorg Cluster

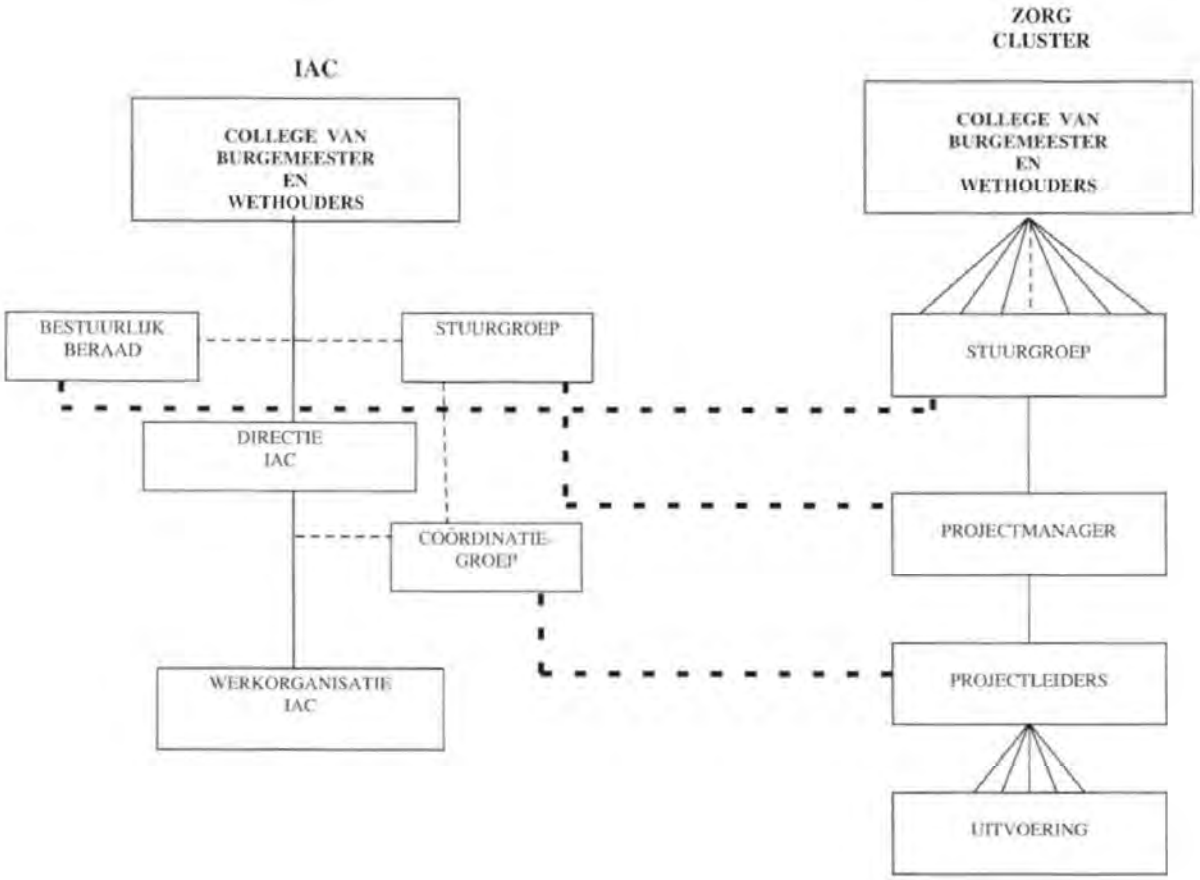

6.14 Registratie nieuwe stijl (zorgpas)

Onlangs heeft het ICT-platform in de zorg een intentieverklaring ondertekend, waarin wordt aangegeven hoe de gehele zorgsector gaat werken aan een betere informatievoorziening rond en voor de patiënt / cliënt.

Het platform, onder voorzitterschap van [redacted] stelt als doel dat er in de zorgsector zo snel mogelijk wordt gekomen tot een operationele landelijke ICT infrastructuur, die het mogelijk moet maken, om gestandaardiseerde zorg inhoudelijke logistieke en administratieve berichten uit te wisselen binnen het domein van de zorg.

Hiermee wordt eveneens de mogelijkheid gecreëerd om geanonimiseerde management-, onderzoeks- en beleidsinformatie over de verleende zorg te verkrijgen.

Het platform wil patiëntengegevens beter toegankelijk maken voor zorgverleners zoals huisartsen, medisch specialisten, verpleegkundigen, apothekers en fysiotherapeuten. Dit kan worden bereikt door alle zorgverleners elektronisch patiëntengegevens bij te laten houden, zodat deze gegevens onderling uitwisselbaar worden. Het platform vraagt daarom aan het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) en CZIS om beschikbare informatie over nationaal en internationaal geldende standaarden inzichtelijk en openbaar te maken.

De patiëntengegevens worden toegankelijk gemaakt door het toekennen van een uniek zorgnummer (Zorg Identificatie Nummer "ZIN") aan patiënten /cliënten. Met behulp van dit unieke nummer kennen allen op termijn bij elkaar medische informatie ophalen mits de patiënt daarmee akkoord gaat. Hierdoor verbetert de kwaliteit van de zorg voor de patiënt, omdat de zorgverlener kan beschikken over meer relevante en op de persoon toegesneden informatie en daardoor beter op maat zorg kan verlenen.

Ook de zorgverleners krijgen een unieke identificatiecode. Deze wordt vastgelegd in een zorgverlenerregister. Daardoor kan worden gecontroleerd of de zorgverlener die informatie ophaalt daarvoor toestemming heeft. Tevens is de identificatiecode voor zorgverleners een hulpmiddel bij het opsporen van oneigenlijk gebruik. Op ongeoorloofd gebruik van gegevens zullen sancties moeten volgen.

De deelnemers aan het platform hebben afgesproken dat de patiënt zelf kan bepalen welke informatie toegankelijk is voor de diverse zorgverleners.

De patiënt geeft dus aan welke zorgverleners welke patiënteninformatie van hem/haar mogen bekijken. Die toestemming wordt vastgelegd door een onafhankelijke organisatie, een zogenoemd Trusted Party (TTP). Overigens wordt die toestemming ook vastgelegd op een zorgsmartcard waarop ook het unieke zorgnummer staat.

De landelijk dekkende invoering van een Zorg Identificatie Nummer zal pas over enkele jaren een feit kunnen zijn. Tot die tijd wordt in een aantal regio's op onderdelen het afgesproken systeem getest.

Op dit moment is al een aantal proefprojecten gestart dat voor de in het platform gemaakte afspraken veelbelovend lijkt. Met name de Zorgpasproef in Eemland is van belang voor de ontwikkeling van de technische infrastructuur. Het platform duidt in de intentieverklaring tevens op het belang van een aantal reeds lopende (proef)projecten waaruit informatie is te destilleren die van belang is voor de verdere ontwikkeling van een goede ICT-structuur in de Nederlandse zorg.

Projecten

Door IPZorg is de wens uitgesproken om naast onderzoek naar allerlei randvoorwaardelijke aspecten ook werkendeweg ervaring te gaan opdoen met de uitgebreidere toepassing van ICT in de zorg. Hiertoe is geïnventariseerd welke lopende initiatieven/projecten daarvoor in aanmerking zouden kunnen komen naast de al gepositioneerde Zorgpas- en VIZI-projecten.

Nadat meer duidelijkheid is ontstaan over de voor de infrastructuur en voor de applicaties te hanteren normen en standaarden via de opgewaardeerde Zorgpas- en VIZI-projecten kan een definitieve en weloverwogen keus worden gemaakt van de door IPZorg te "adopteren" projecten. Hiertoe kan de periode tussen nu en eind 2000 worden benut.

Inmiddels is contact gelegd met de projectleider van het platform teneinde de meerwaarde van deelname aan het project PSH vuurwerkramp te onderzoeken.

6.15 Actielijst

De actielijst voorziet in het benoemen van die zaken die moeten worden uitgewerkt.

1. Registratie

- bespreken van beschikbare / in gebruik zijn registratiemodellen, en vastleggen van voor dit doel verplicht model
- vastleggen afstemming IAC – Cluster Zorg voor onderdeel registratie
- vastleggen wijze van 'tijdschrijven'
- opstellen 'code'
- opstellen en uitwerken protocol

2. Protocollering

- het vastleggen van de PSH-problematiek, hulpverleningsacties van cliënten die zich bij het IAC melden, ten einde zicht te houden op de adequate afhandeling van de hulpvragen
- het verwerven van inzicht in de afstemming tussen PSH-hulpvraag en hulpaanbod, via het inzicht in veranderingen in de hulpvragen en de wijze waarop de hulpvraag door instellingen wordt/kan worden afgehandeld
- Het cliëntvolgsysteem kan periodiek iets zeggen over de kwaliteit en omvang van de nazorg. Bijsturing, ook op financieel vlak wordt hierdoor gefaciliteerd.

3. Caseloadafspraken

- vaststellen productienormen per instelling/ aard hulpverlening (voor zover nog niet beschikbaar)
- toetsen ervan aan de 'gebruikelijke' norm
- procedure toetsing en wijziging productienorm vastleggen

4. Invulling namen

- voor de verschillende advies en overlegstructuren en werkgroepen moet nog overleg plaatsvinden met betrokkenen over rol en deelname

5. Werkconferentie

- Voor de detaillering en fine-tuning van het Plan van Aanpak wordt een werkconferentie georganiseerd (zie bijlage 6.15, no. 5).
- Tijdens deze conferentie in oktober 2000, wordt integartiefase II ingeluid die tot doel heeft een optimum te bereiken van integrale zorgaanpak op tactisch en operationeel niveau. Inhoudelijke thema's en bespreking van realisatie van einddoelen staan onder meer op de agenda

6. **Wachtgeldproblematiek**

- Nader onderzoek moet plaatsvinden naar de mogelijke omvang van het wachtgeld (zie bijlage 6.15, no. 6);
- Nadere gesprekken organiseren over hoe om te gaan met deze problematiek (in subsidieafspraken verdisconteren!)

7. **Vaststellen methode om de tevredenheid te meten en bijsturen indien norm niet wordt gehaald.**

8. **Modules zorgprogramma's als finishing touch screenen op inhoud en lacunes**

9. **Studiedagen en werkconferentie begroten en toevoegen als deskundigheidsbevorderingsmiddel**

10. **Veldonderzoek naar effecten van verschillende behandelvormen en evaluatie van behandelplannen**

11. **Inventariseren registratiegegevens (is reeds aangevangen)**

12. **Inventariseren benodigde managementinformatie**

13. **Productieaantallen vooraf bij Amicon toetsen**

14. **Onderzoek naar productieverloop door de jaren heen bij Bijlmer voor 0e, 1e en 2e lijn**

15. **Opleveren integrale preventie- en outreachingsplannen**

16. **Onderzoekskosten registratie, wachtgeld, advieskosten Raad van Advies en Stuurgroep Zorg Cluster**

17. **Opstellen standaard PTSS protocol**

18. **Inwinnen legal opinion over tekst plan van aanpak**

19. **Inventarisatie van doel en functie werkgroepen**

6.16 Instellingsprogramma's

6.17 Concept vastlegging basisgegevens registratie

Hulpvrager

Geboortedatum:	

Sexe:	man	
	vrouw	

Herkomst:	autochtoon	
	Allochtoon	

Hulpcodering

PSH:		

Afkomstig Van:	Mediant	SST	RHV	SMD	TEH	MST	GGD

Duur behandeling in minuten:				
10	20	30	60	120

Behandelingen:	aantal	
	beëindigd	

Doorverwezen Naar:	Mediant	SST	RHV	SMD	TEH	MST	GGD

Afhandeling:	Afgebroken behandeling	
	actie hulpvrager:	

6.18 Begroting projectbureau 1e jaar

Formatie	730.000
Huisvesting	499.500
Overhead	300.000
	1.529.500

Formatie

1 Projectmanager 6maand 4-5 dgn. p.w.	245.000
6 maand	100.000
	345.000
1 Secretaresse	85.000
4 Part-timers	300.000
	730.000

Huisvesting

Huur en Service		189.500
Inrichting	600.000	
Telefooncentrale	p.m.	
P.c's 25	150.000	
Meubilair	300.000	
Totaal / Jaar	1.050.000	210.000
		499.500

Overhead

Werkconferenties	100.000
Onvoorzien	100.000
Protocollering	100.000
Registratie	p.m.
Wachtgeld	p.m.
Advieskosten Raad van Advies	p.m.
Stuurgroep Zorg Cluster	p.m.
	300.000

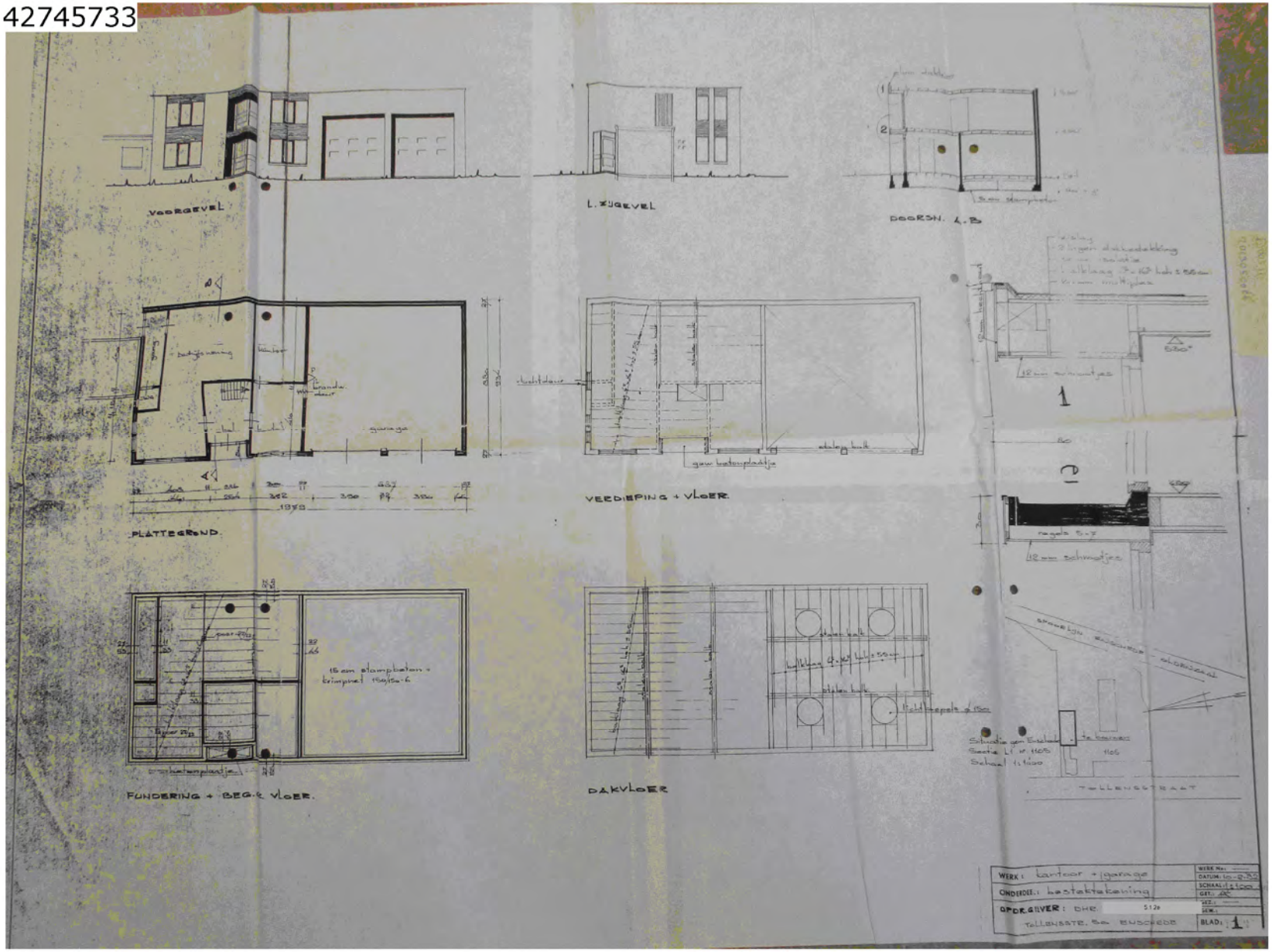
VOORGEVEL
L. ZIJGEVEL
DOORSN. A-B
PLATTEGROND
VEEDIEPING + VLOER
FUNDERING + BEG.e VLOER
DAKVLOER
WERK : kantoor + garage
ONDERDEEL : bestektekening
OPDRGEVER : DHR.
TELLENSTR. Sa EUSCHEDE
BLAD : 1

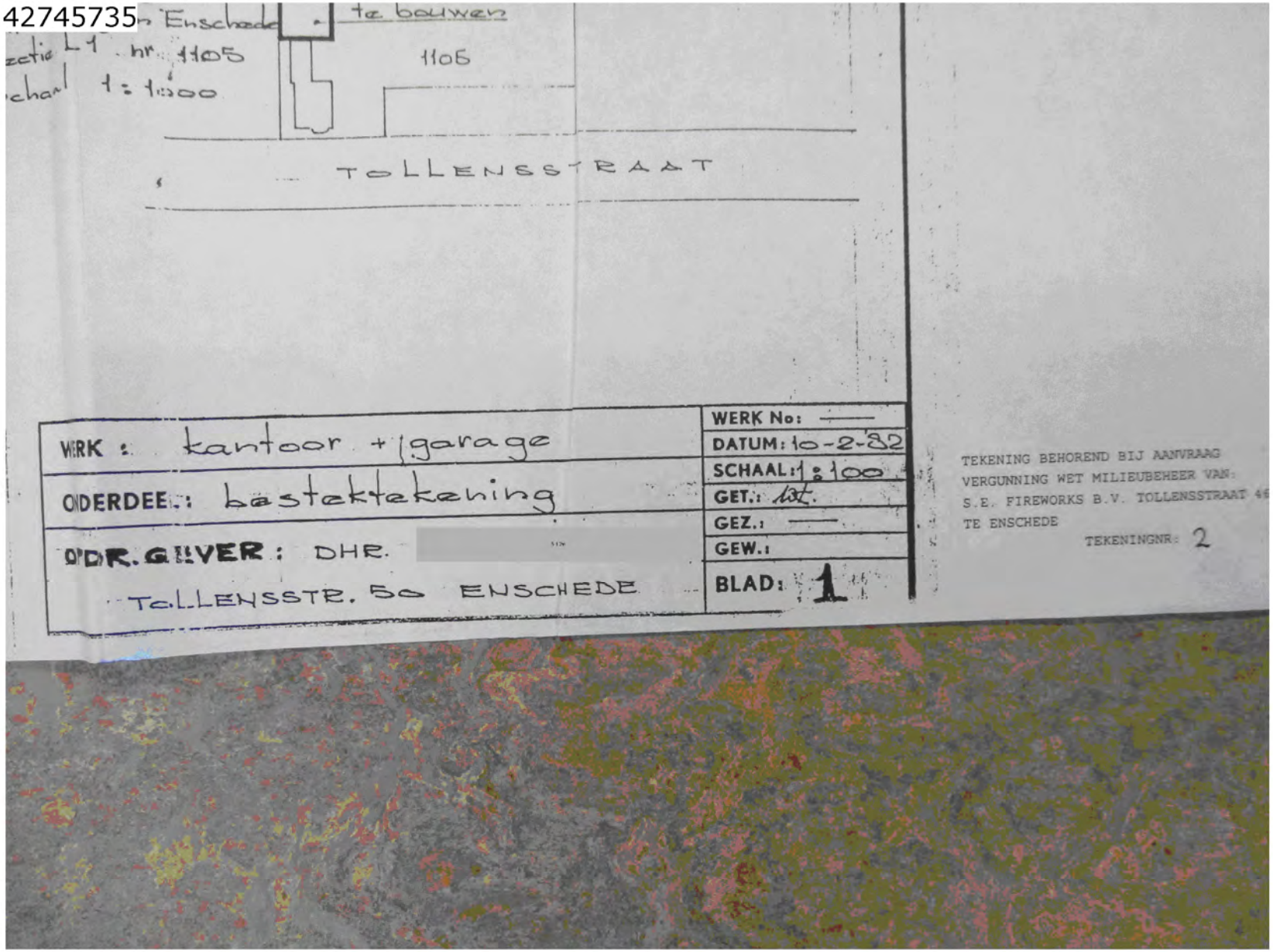

WERK : kantoor + garage	WERK No: ——
ONDERDEEL: bastektekening	DATUM: 10-2-82
OPDR.GEVER: DHR.	SCHAAL: 1 : 100
TOLLENSSTR. 50 ENSCHEDE	GET.: tot.
	GEZ.: ——
	GEW.:
	BLAD: 1

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN:
S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46
TE ENSCHEDE
TEKENINGNR: 2

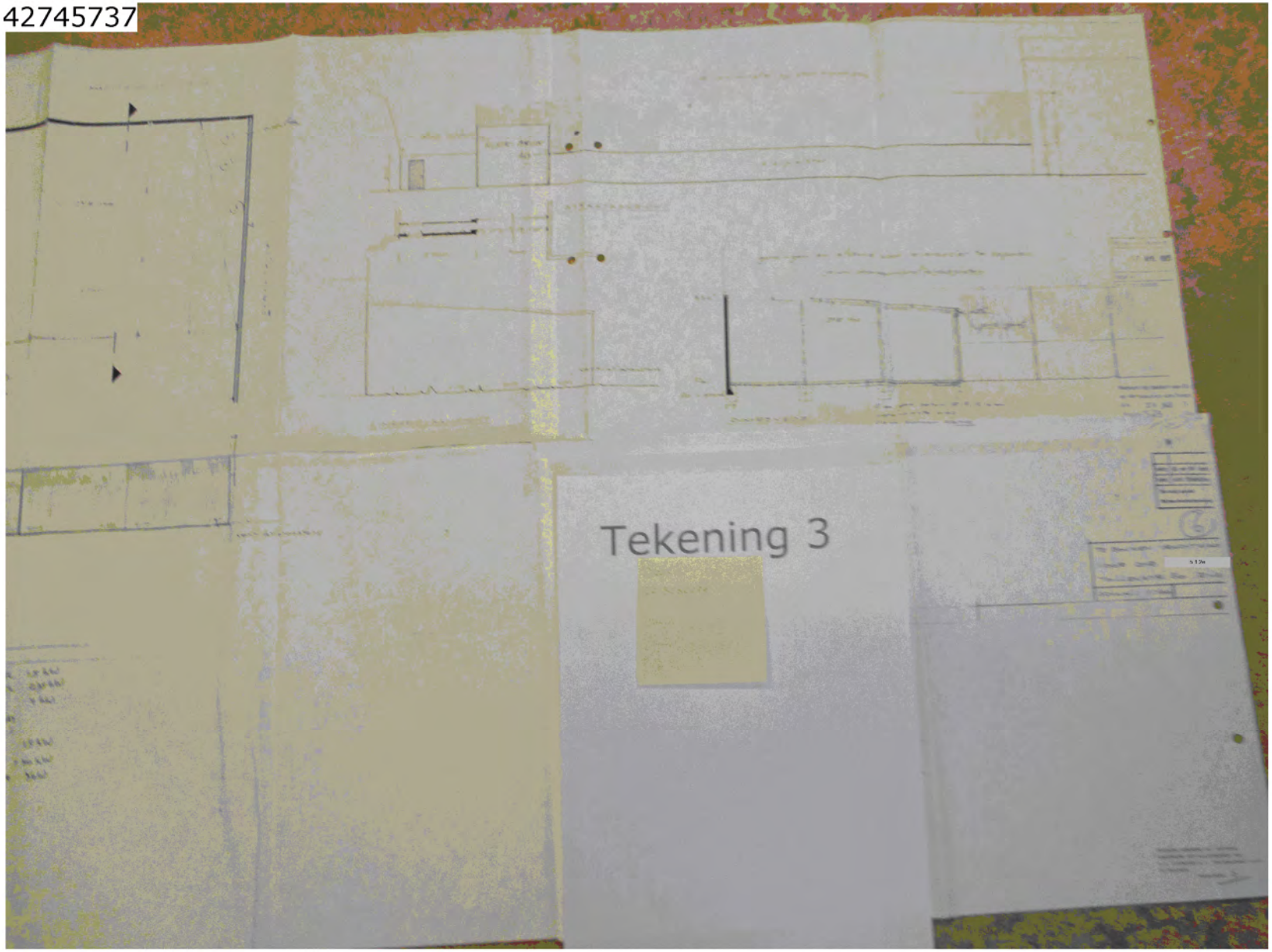
Tekening 3

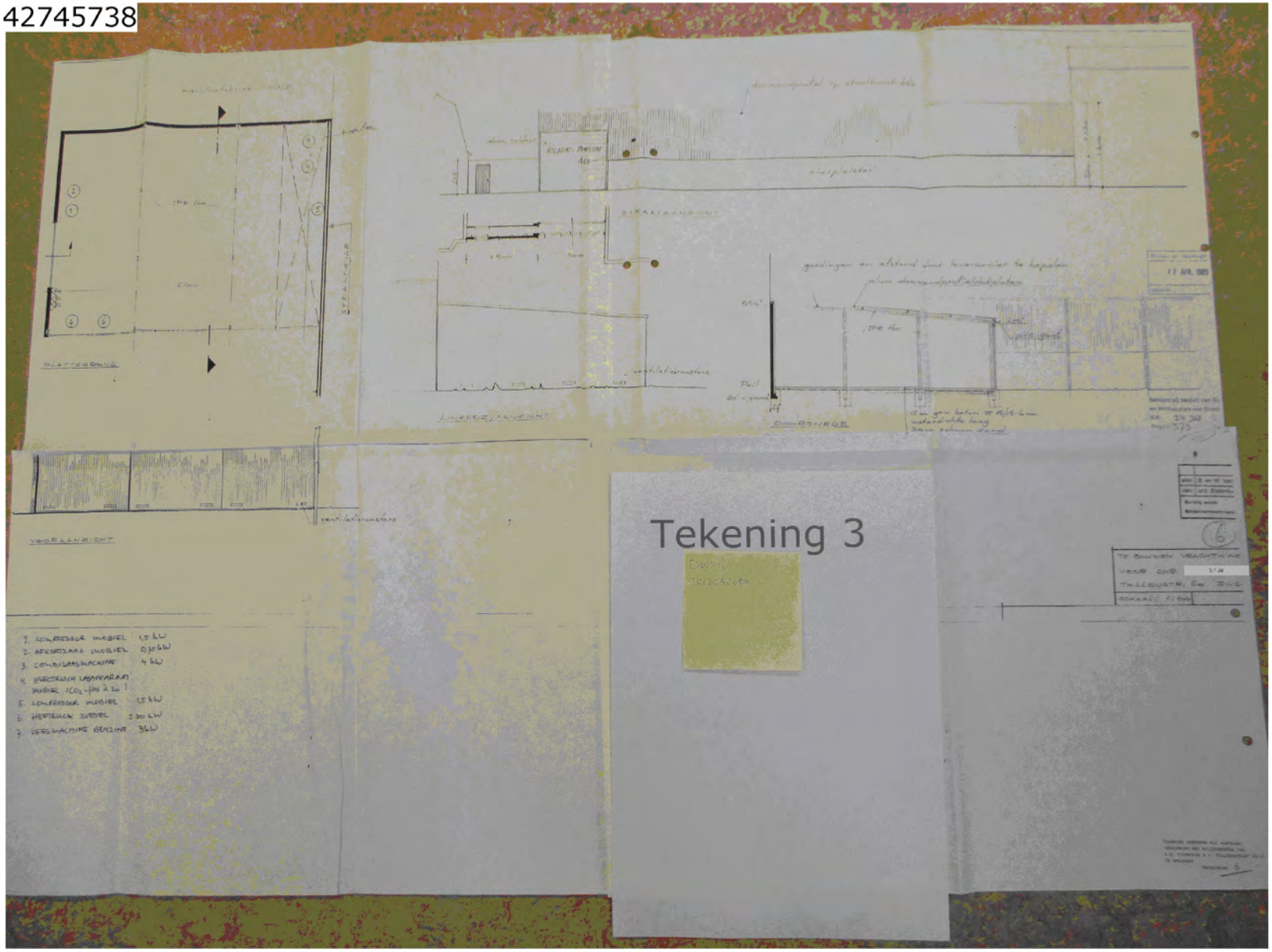
PLATTEGRAND
STRAATGEVEL
STRAATAANZICHT
LINKERZIJAANZICHT
DOORSNEDE
VOORAANZICHT
ventilatieroosters
gordingen en afstand door leverancier te bepalen
alum damwandprofieldakplaten
1. COMPRESSOR MOBIEL 1,5 kW
2. AFKORTZAAG MOBIEL 0,75 kW
3. COMBIZAAGMACHINE 4 kW
4. ELECTRISCH LASAPPARAAT MOBIEL (CO_2-fles à 20 l)
5. COMPRESSOR MOBIEL 1,5 kW
6. HEFTRUCK DIESEL ± 30 kW
7. VEEGMACHINE BENZINE 3 kW
TE BOUWEN VRACHTWAG
VOOR DNB
TOLLENSTR. 50 ENS
SCHAAL: 1:100

Tekening 3

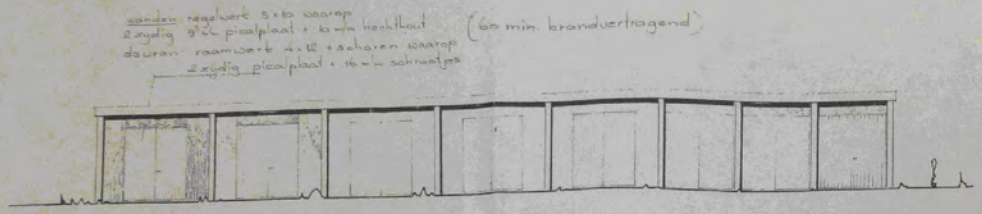

zuidgavel

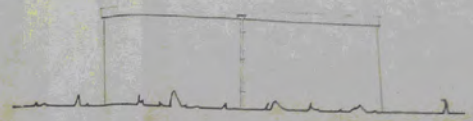

kopgevel

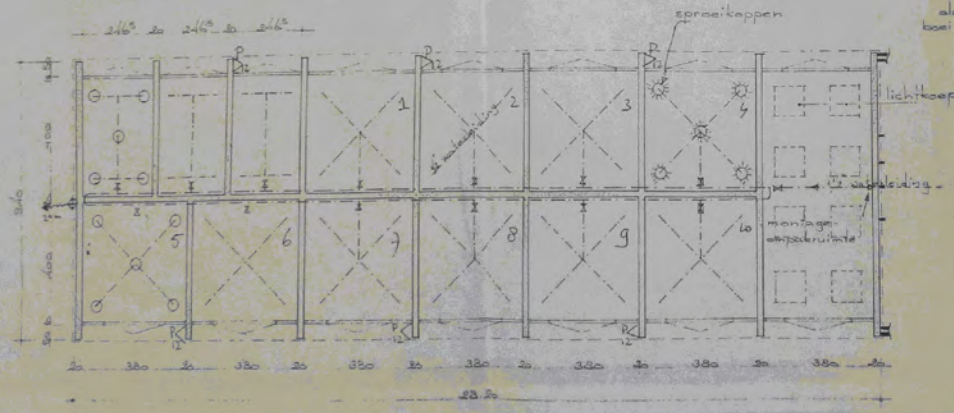

plattegrond

per m³ beton 1% wapening
voor fundering zie betontekening
X afsluitkranen

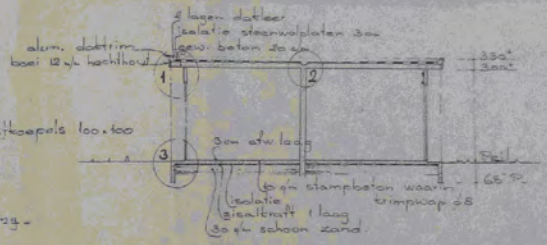

dakopbouw

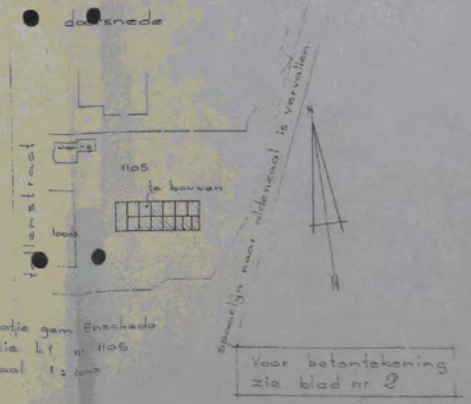

situatie gem. Enschede
sectie L1 n° 1105
schaal 1:1000

Voor betontekening
zie blad nr 2

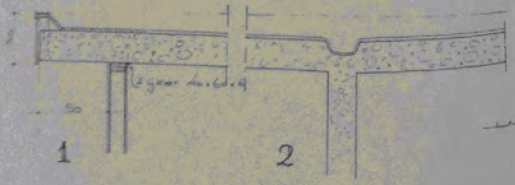

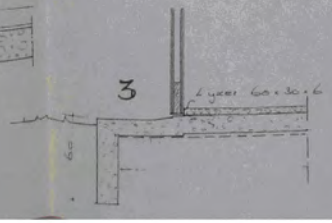

aanvraag voor het bouwen van 12 etage-
muurwerk voorraadcellen + mi
voor dhr.
tollenstr. 50 te Enschede
schaal 1:100
1:20

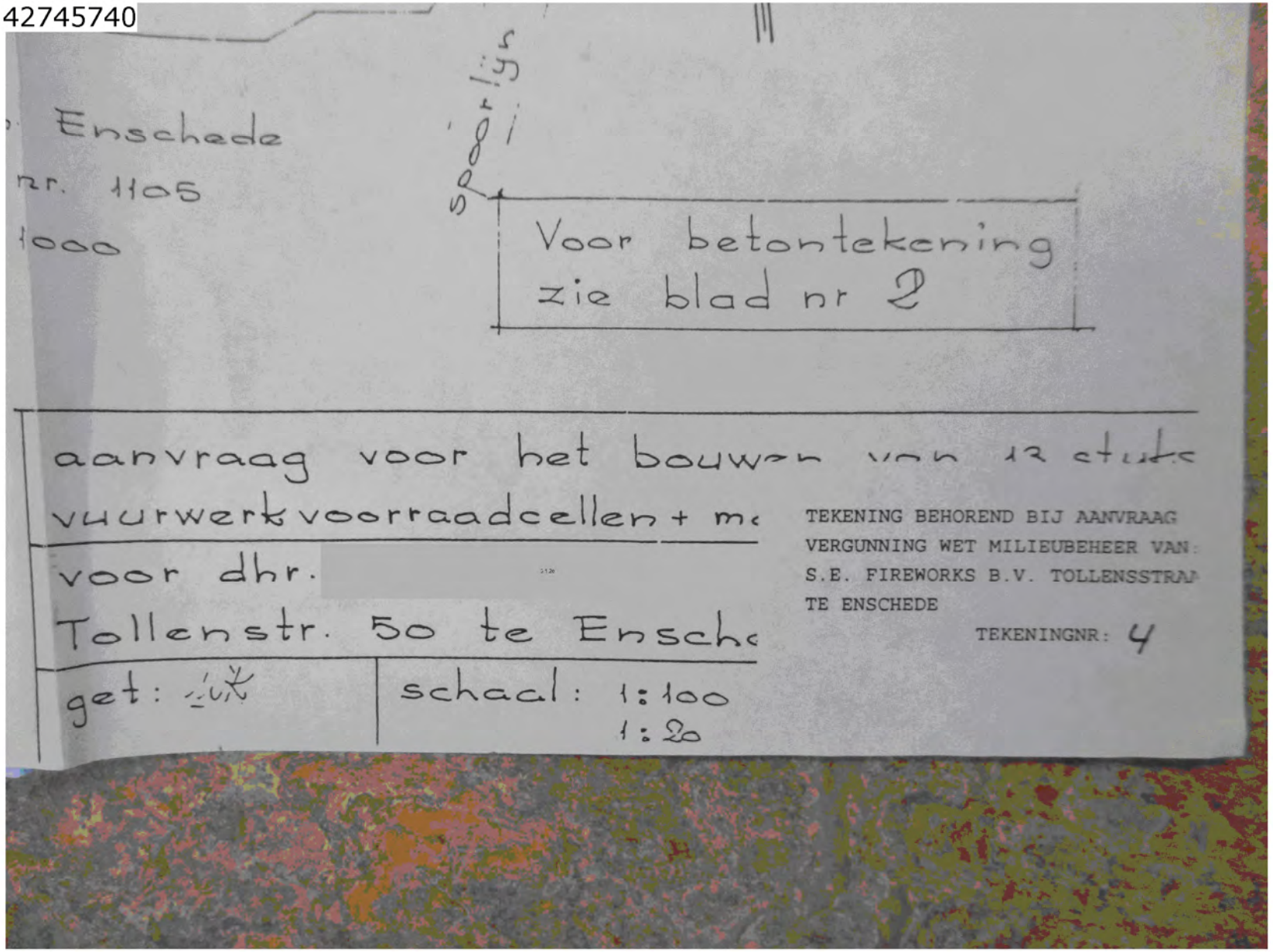

Enschede

nr. 1105

1000

Voor betontekening
zie blad nr 2

aanvraag voor het bouwen van 12 stuks
vuurwerkvoorraadcellen + m

voor dhr.

Tollenstr. 50 te Ensch

get:

schaal: 1:100
1:20

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN:
S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRA
TE ENSCHEDE

TEKENINGNR: 4

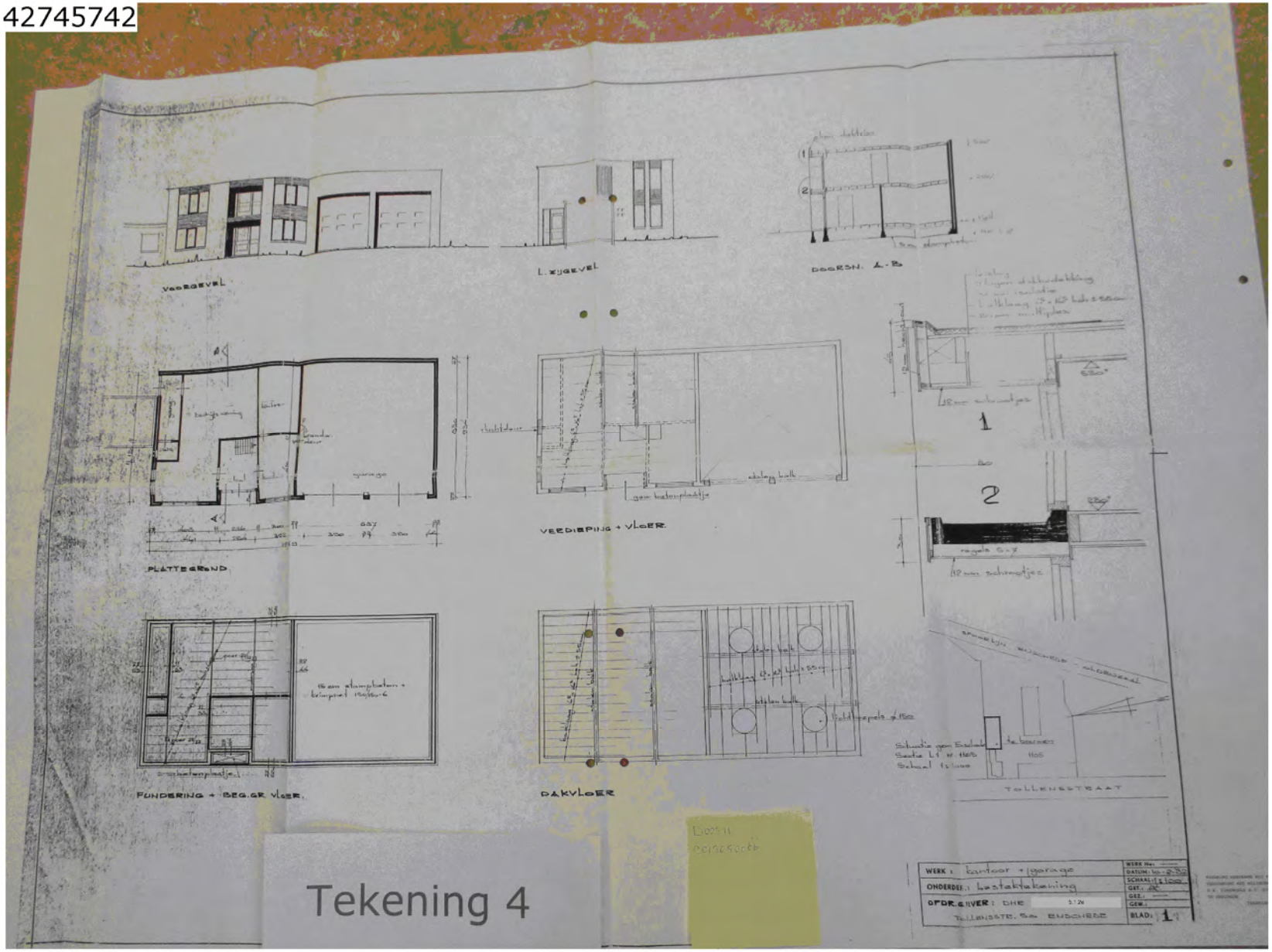
VOORGEVEL
L. ZIJGEVEL
DOORSN. A-B
PLATTEGROND
VERDIEPING + VLOER
FUNDERING + BEG.GR. VLOER
DAKVLOER
TOLLENSSTRAAT
WERK: kantoor + garage
ONDERDEEL: bestektekening
OPDR.GEVER: DHE
TOLLENSSTR. 5a ENSCHEDE
BLAD: 1

Tekening 4

TOLLENSSTRAAT

WERK: kantoor + garage	WERK No:
ONDERDEEL: bastektekening	DATUM: 10-2-82
OPDRAGGEVER: DHR. [redacted]	SCHAAL: 1:100
TOLLENSSTR. 50 ENSCHEDE	GET.: dit.
	GEZ.:
	GEW.:
	BLAD: 1

TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN:
S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46-50
TE ENSCHEDE

TEKENINGNR: 2

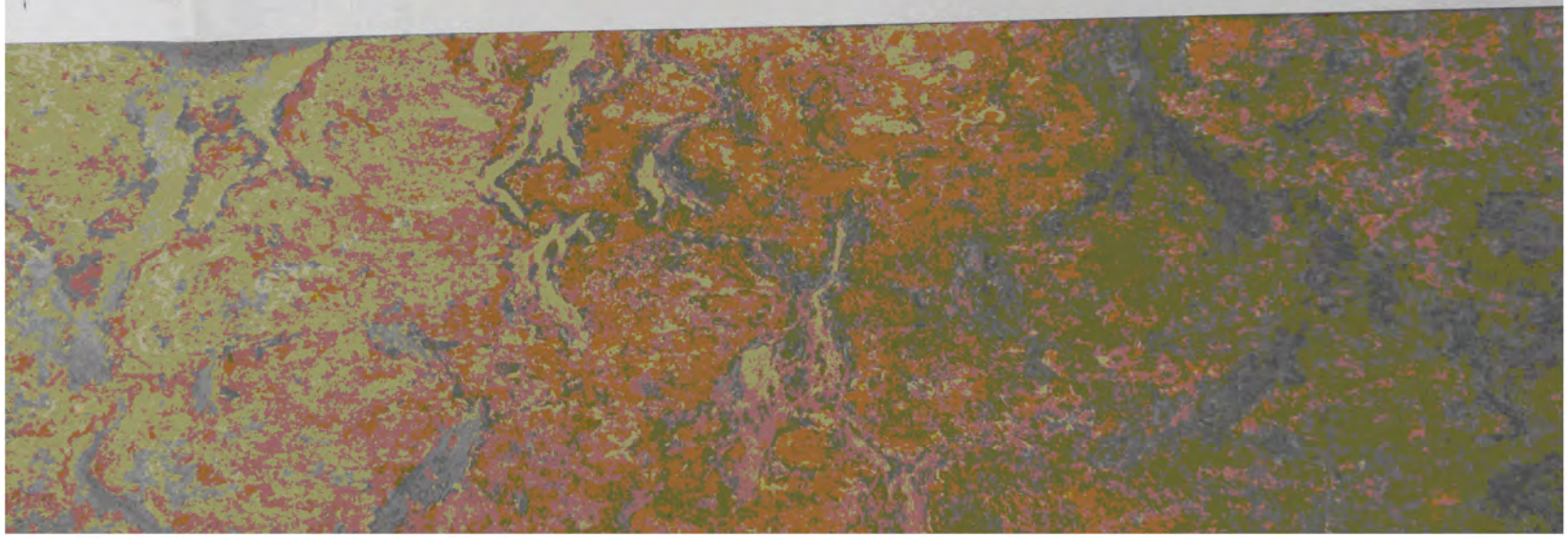

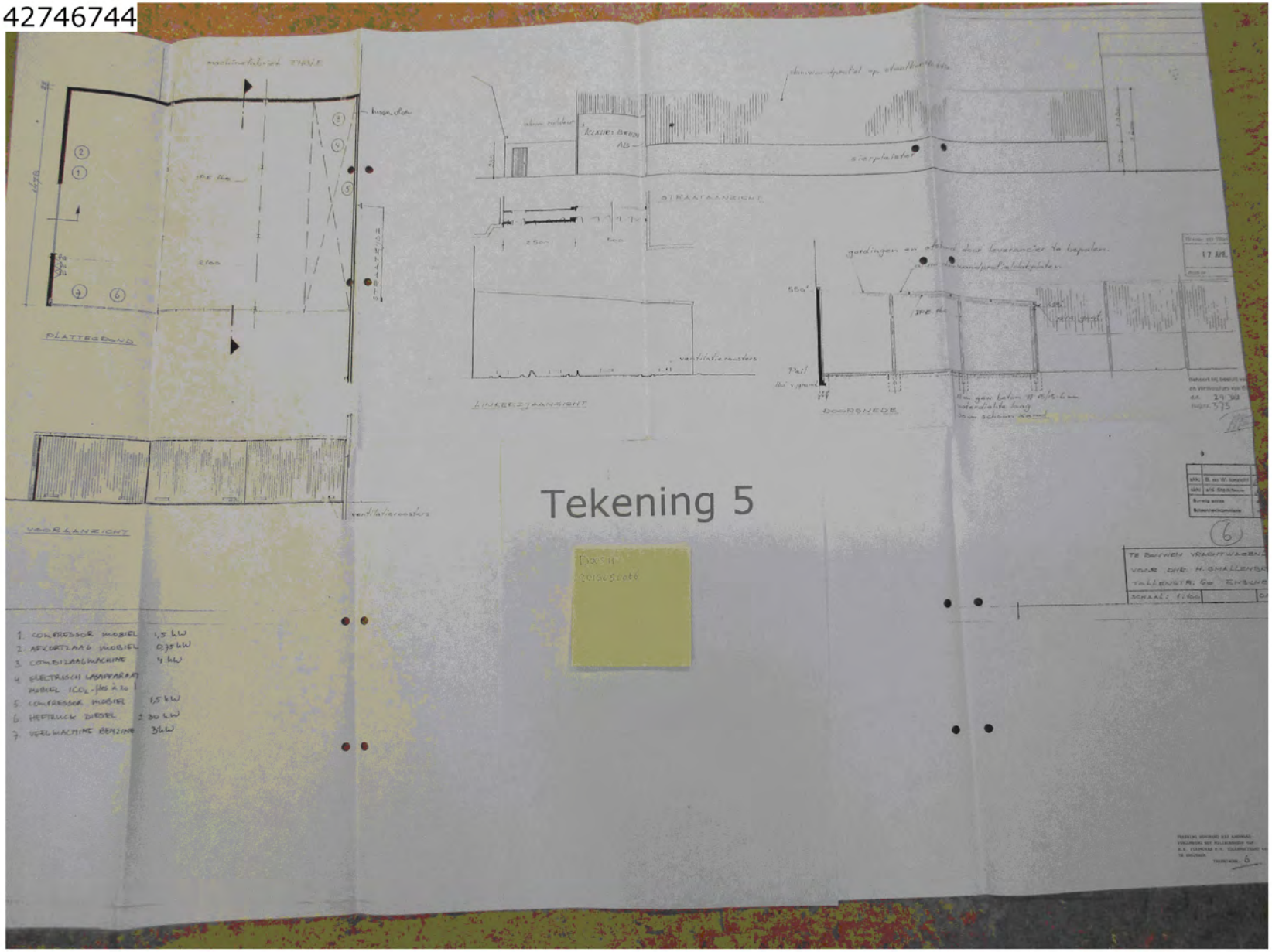
PLATTEGROND
STRAATAANZICHT
LINKERZIJAANZICHT
DOORSNEDE
VOORAANZICHT
ventilatieroosters
1. COMPRESSOR MOBIEL 1,5 kW
2. AFKORTZAAG MOBIEL 0,75 kW
3. COMBIZAAGMACHINE 4 kW
4. ELECTRISCH LASAPPARAAT MOBIEL ICO2-fles à 20 l
5. COMPRESSOR MOBIEL 1,5 kW
6. HEFTRUCK DIESEL ± 30 kW
7. VEEGMACHINE BENZINE 3 kW

Tekening 5

Tekening 6

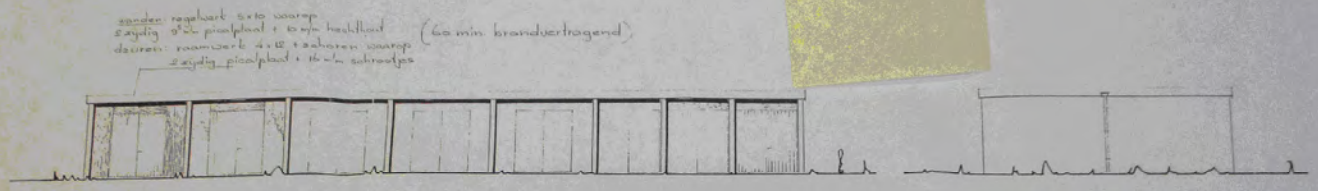

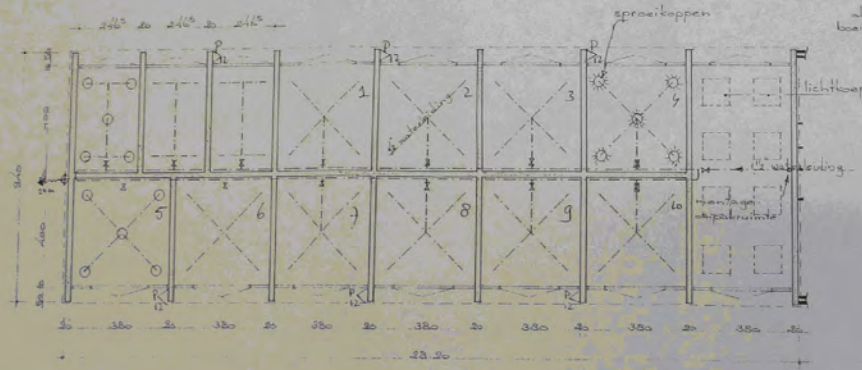

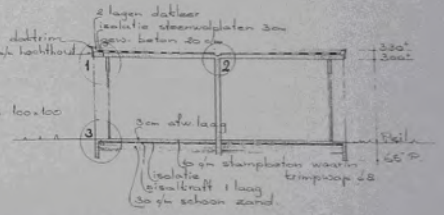

per m³ beton 1% wapening
voor fundering zie betontekening
I afsluitkranen

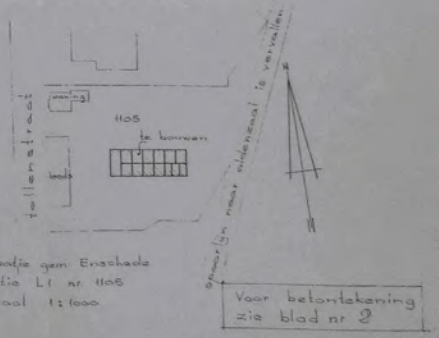

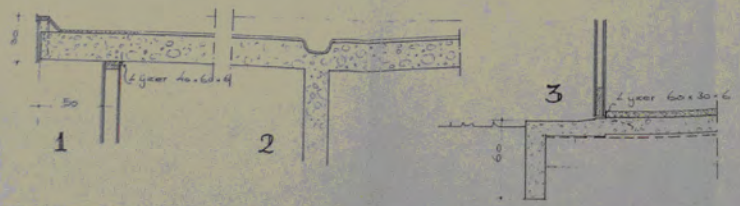

aanvraag voor het bouwen van 12 stuks
vuurwerkvoorraadcellen + m.
voor dhr.
Tollenstr 80 te Enschede
get:
schaal: 1:100
1:20

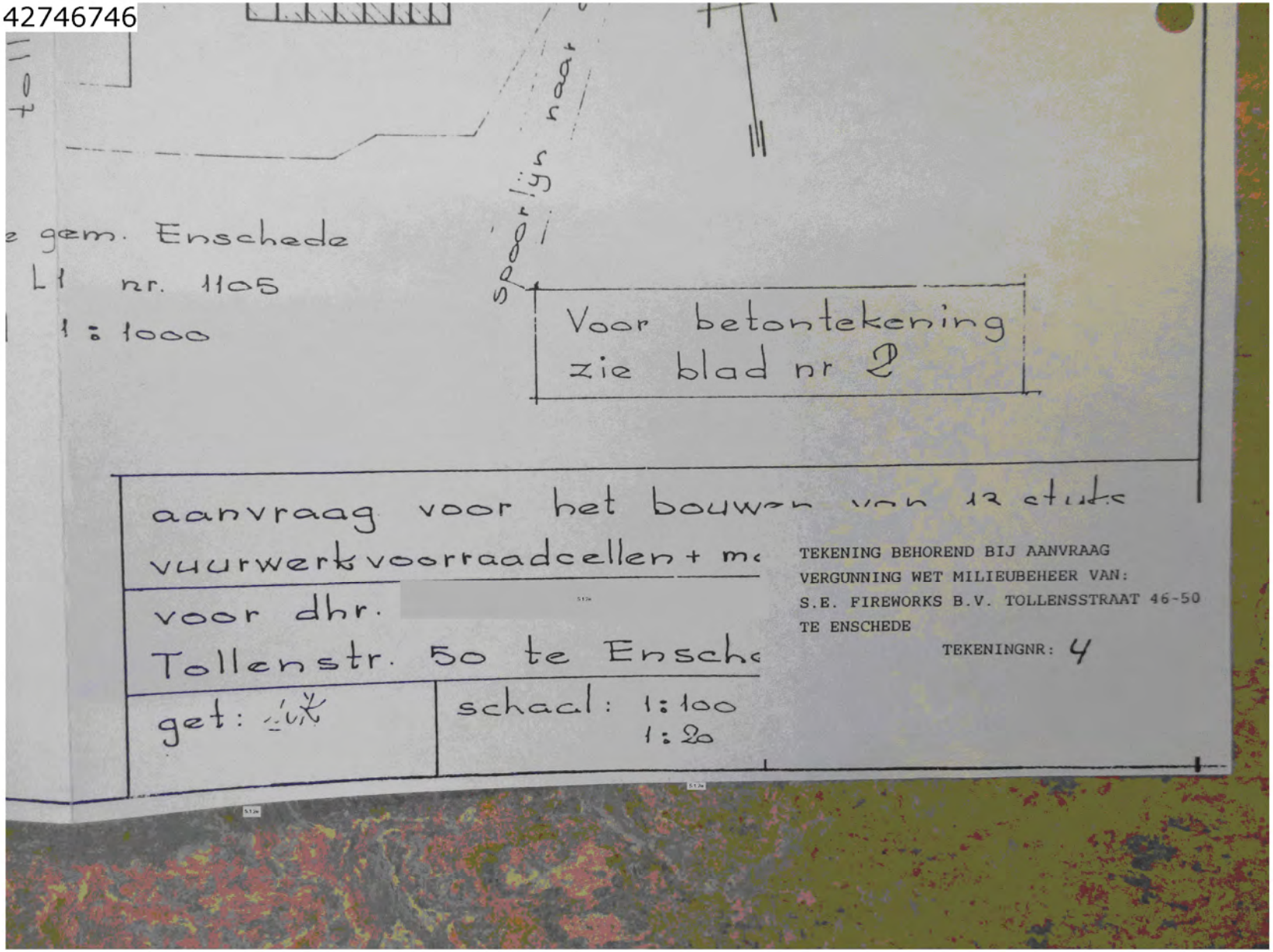
gem. Enschede
nr. 1105
1 : 1000
Voor betontekening
zie blad nr 2
aanvraag voor het bouwen van 12 stuks
vuurwerkvoorraadcellen + ma
voor dhr.
Tollenstr. 50 te Ensch
get:
schaal: 1:100
1:20
TEKENING BEHOREND BIJ AANVRAAG
VERGUNNING WET MILIEUBEHEER VAN:
S.E. FIREWORKS B.V. TOLLENSSTRAAT 46-50
TE ENSCHEDE
TEKENINGNR: 4